ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ

FERHENGA KURDÎ - TIRKÎ

Amadekar: Zana Farqînî

Ferhenga Mezin a Kurdî - Tirkî
Büyük Kürtçe - Türkçe Sözlük

Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê
İstanbul Kürt Enstitüsü

ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ
İSTANBUL KÜRT ENSTİTÜSÜ

FERHENGA KURDÎ - TIRKÎ

KÜRTÇE - TÜRKÇE SÖZLÜK

Zana Farqînî

Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê
İstanbul Kürt Enstitüsü Yayınları
35

Rêzeya Ferhengsaziyê
Sözlük Dizisi
2

Sererastkirin
Redaksiyon
Yaşar Eroğlu
Kerem Soylu

Rûpelsazî
Mîzanpaj
Aysel Çetin

Çapa Yekem
Birinci Baskı
Avrêl / Nisan 2004

Çap & Cîld
Baskı & Cilt

İmaj Matbaacılık

ISBN
975-6282-18-5

Çapa Duyem
İkinci Baskı
Avrêl / Nisan 2005

ZEND Bilim Kültür Eğitim Basın Yayın Ltd. Şti.
Namık Kemal Cad. Gençoğlu İş Merkezi No:19/6
AKSARAY - İSTANBUL
Tlf: (0212) 586 39 73-84 **Fax:** (0212) 586 39 90

Naverok
İçindekiler

PÊŞEK

Filozofê mezin Ehmedê Xanî berî 300 salan wiha gotibû: *"Safî şemirand, vexwarî durdî/ Manendê durê lîsanê Kurdî / înaye nîzam û întizamê / kêşaye cefa ji boyê amê / da xelq nebêjitin ku Ekrad / bêmerîfet in, bêesl û binyad."* Wî, çawan ku pirsgirêkên Kurdan hê wê demê dîtibû wisan jî girîngiya zimên dîtibû. Ji ber vê yekê serê xwe ji bo zimên êşandibû. Boneya ku zarokên Kurdan bi ilm û îrfanê, Kurdî fêr bibin bi navê Nûbarê bingeha ferhenga Kurdî danîbû. Ehmedê Xanî zanibû ku hêmanên nasîna neteweyekê yek jî ziman e û yê bingehîn e. Ziman nasnameya neteweyan e. Berî her tiştî netewe bi zimanê xwe tên nasîn. Bêyî ziman, netewe taybetiyên xwe yên bingehîn winda dikin û nayên nasîn.

Heyîna gotin û peyvên neteweyekê gencîna wî ya zimên e. Ferheng îfadeya vê gencînê ye. Zimanên negihîştine asta nivîskî, di bin bandora ziman û çandên serdest de roj bi roj ji heyîna xwe tiştek winda dikin, qels dibin û dihelin. Zimanê neteweyên xwedî ferheng nikarin bên înkarkirin. Ferheng, çavkaniya gotin û peyvên zimanê nivîskî yê razber e. Wekî çand, huner, wêje û hwd. gava tî dibin ji kaniya ferhengê pêdiviyên xwe pêk tînin; geş û fireh dibin.

Ew kesên ku di serî de dest avêtine karê ferhengê ev rastî û girîngiya wê dîtine. Loma jî îro ferhengnasî wek zanisteke serbixwe, xwe daye pejirandin. Her netewe û gelên ku ev pêwistî dîtine ji bo ferhengçêkirinê sazî ava kirine, xebat dane meşandin û li ser vê xebatê hûr û kûr bûne.

Îro zimanê Kurdî di bin mercên dijwar de xwe diparêze. Li ser zimên çi qas qedexe, çewisandin û dijwariyên din hene, tên zanîn. Ligel pirbûna zaravan û

SUNU

Büyük filozof Ehmedê Xanî 300 yıl önce şöyle demişti: *"Duruyu bir yana itip içti tortuyu\ İnci gibi olan Kürt dilini \ Düzene koydu, intizama getirdi \ Böylece amme için çekti cefa \ Ki el demesin Kürtler \ İrfansız asılsız ve temelsizdirler."*

Ehmedê Xanî daha o dönemde Kürtlerin önemli sorununu gördü ve dilin önemine dikkat çekti. Bu nedenle dil üzerine kafa yordu. Kürt çocuklarının ilim ve irfanla Kürtçeyi öğrenmeleri için Nûbar adıyla Kürtçe sözlüğün temelini attı. Ehmedê Xanî bir ulusu vareden temel unsurlardan birinin de dil olduğunu biliyordu. Dil ulusların kimliğidir. Her şeyden önce, ulus diliyle tanınır. Dilini kaybeden bir ulus temel özelliğini kaybetmiş sayılır.

Bir ulusun söz varlığı dilin hazinesidir. Sözlük bu hazinenin ifadesidir. Yazılı düzeye ulaşmayan diller,egemen dil ve kültürlerin etkisi altında gün be gün varlıklarından bir parça kaybeder, zayıflar ve erirler. Sözlük sahibi uluslar inkar edilemezler. Sözlük yazılı dilin söz varlığının en somut kaynağıdır. Kültür, sanat ve edebiyat susadığında sözlük pınarından beslenir, ihtiyaçlarını giderir; gürleşir ve genişler.

Daha başta sözlük işine el atanlar, bu gerçeği ve önemini görmüşlerdir. Bu nedenle bu gün sözlük bilimi ayrı bir bilim dalı olarak kendini kabul ettirmiştir. Bunu bir gereksinim olarak gören her ulus ve halk sözlük yapmak için kurum oluşturmuş, çalışmalar yürütmüş ve bu çalışmalar üzerine yoğunlaşıp, derinleşmişlerdir.

Bu gün Kürt dili çetin koşullar altında kendini korumaya çalışıyor. Kürt Diline yönelik uygulanan baskı-yasaklar ve Kürt dilinin içinde bulunduğu zorluklar bilini-

devokan, zimanê Kurdî di nav aloziyekê de ye. Ev şert û merc nahêlin ziman bi peş ve biçe, bibe zimanekî hevgirtî û yekgirtî. Pêwîstî bi berhemên wisan heye ku xizmeta hevgirtin û yekgirtina zimanê Kurdî bike. Yek ji van berheman jî ferheng e.

Ji ber mercên ku Kurd tê de dijîn, loma jî di qada ferhengê de mixabin em dereng mabûn. Diviya bû ku Kurdan di her qadê de hewl û hêz bidana xwe ku astengên dijwar û kambax ji holê rakirina û riya xwe vekirina. Bi rastî Kurdên ku di vê qadê de dixebitin, ji van astengên han ên dijwar gelek ji ber xwe rakirin û berhemên hêja afirandin. Em ji afirendêrên van berheman re spasdar in.

Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê piştî çapkirina Ferhenga Tirkî - Kurdî, amadekirina Ferhenga Kurdî - Tirkî hilda programa xwe. Ji bo pêkanîna vê xebatê bi her awayî piştgiriya Zana Farqînî kir. Ev ferhenga di destê we de bi piştgiriya Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê û bi keda Zana Farqînî derketiye holê. Em ji Zana Farqînî re dibêjin mala te ava û dest û pêçiyên te ter bin.

Îro em bi mîzgînî dibêjin ferhenga Kurdî - Tirkî ya mezin va ye di destê we bikarhêneran de ye. Em bawer in ku her Kurdek ji ber vê ferhenga Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê şanaz û serbilind e.

Ji sedemên ku me di ferhenga yekem de diyar kiribû, ferhenga Tirkî - Kurdî derket. Lê ya herî girîng ferhenga Kurdî - Tirkî bû. Ev qada vala, diviyabû ku bê tijekirin. Bi vê ferhengê, ev valayî ji holê rabû.

Di vê ferhengê de heyîna gotin û peyvan, hêza zimanê Kurdî dide ber çavan. Civak çawan li jiyanê û li dinyayê dinihêre, nirx û toreyê wê çi ne, çawan xwe radigihîne hev; keser, êş, coş û kêfxweşiyên wê çi ne, radixe holê. Ji bilî peyvan, wek nimûne bi deh hezaran biwêj di vê ferhengê de cih girtine. Di

yor. Eğitim ve öğretim dili olarak kullanılmadığı için Kürtçe'de birçok lehçe ve şive varlığını sürdürüyor. Bu da Kürt dilini bir karmaşaya sürüklüyor. Bu koşullar dilin gelişmesini, birleşik ve standart bir dil olmasını engelliyor. Dilin birleşik ve standart hale gelmesine hizmet edecek eserlere gereksinim vardır. Bu eserlerden biri de sözlüktür.

Kürtler, içinde yaşadıkları koşullar nedeniyle ne yazık ki sözlük yaratma konusunda geç kalmışlardır. Ancak mevcut durumu aşmak ve ihtiyaca cevap vermek üzere çaba ve emek sahibi kurum ve şahısların varlığı sevindiricidir. Bu alanda faaliyet gösteren, zor engellerin bir çoğunu ortadan kaldırıp, değerli eserler yaratanlara müteşşekkiriz.

İstanbul Kürt Enstitüsü, Türkçe - Kürtçe Sözlüğün yayımlanmasından sonra Kürtçe - Türkçe Sözlüğü programına aldı ve çalışmanın tamamlanması için Zana Farqînî'ye gerekli olan maddi desteği sağladı.

Elinizdeki bu çalışma İstanbul Kürt Enstitüsü'nün yardımı ve Zana Farqînî'nin değerli emeği ile ortaya çıkmıştır.

Değerli emeğinden dolayı Farqînî'ye teşekkür ediyor ve ellerine sağlık diyoruz.

Kürt diline olduğu kadar Türkçe'ye de katkı sunduğuna inandığımız bu çalışmanın yayımlanmasında ve sizlerin istifadesine sunulmasından büyük bir mutluluk duyuyoruz. Kürt diline ve kültürüne sahip çıkan herkesin bu çalışmadan gurur ve memnuniyet duyacağına inanıyoruz.

Elinizdeki bu sözlükle büyük bir boşluk doldurulmuş oldu.

Bu sözlükteki söz varlığı Kürt dilinin zenginliğini ortaya koyuyor. Kürt toplumunun nasıl yaşadığını, nasıl dünyaya baktığını, değer ve geleneklerinin ne olduğunu, kendisini nasıl birbirine ulaştırdığını, keder, acı, coşku, sevinçlerinin ne olduğunu göz önüne seriyor. Sözlükte, sözcüklerin yanı sıra binlerce deyim var.

heman demê de peyv û têgînên nû yên ku hewcedariya me bi wan hebûn, dîsan di ferhengê de em rastî wan tên ku bi piranî ji zarava Kurmanciya jêr (Soranî) hatine girtin. Bi vê yekê zaravayên Kurdî nêzî hev dibin û termînolojiyeke hevgirtî çêdibe. Ev yek herêman radigihîne hev, ji hev agahdar dike lê ranaweste; riya çand, huner û wêjeya nûjen vedike. Ev vejîna zimên e. Ziman vejîna giyan û nasnameya gel e.

Peyvên ku di ferhengê de cih girtine, her yek ji wan di nava jiyana me de bi serê xwe bûn. Hinek jî di quncên tarî de hatibûn jibîrkirin, belkî di demeke dirêj de winda bibûna. Lê bi lêkolîn, berhevkirin û xebatên bi vî rengî hatin cem hev, kom bûn û li ser kaxiz bûn ferheng. Ji wan hêza zimên derket holê. Heke ev hêz, ligel vê ferhengê bikeve zimanê nivîskî û yê rojane dê rist û xizmeteke mezin bîne cih. Ew peywira me tevan e.

Berî vê ferhengê hinek ferhengên Kurdî - Tirkî hatibûn amadekirin. Lê ev ferheng ji wan hemû ferhengan mezintir, dorfirehtir û dewlementir e. Di serî de Kurd, her kesên ku bixwazin Kurdî hîn bibin, jê sûd wergirin û sînorê hêza zimanê Kurdî binasin, ji bo wan çavkaniyeke bingehîn e.

Kedeke hêja di nav her peyveke vê ferhengê de heye. Em dikarin bi dilrihetî bibêjin ku ji lêkolîn û berhevkirina peyvan, ji xebata amadekirinê heta serastkirina wê metoda zanistî pêk hatiye.

Pêşiyê ferhengdanerê Kurdan Ehmedê Xanî ye. Bi amadekirina vê ferhengê em bawer in ku Ehmedê Xanî di gora xwe de, dê bêhtir bihizûr be.

Di her berhemên zanistî de jî kêmasî çêdibin. Em ji nirxandin û rexneyan re vekirî ne. Heke bikarhênerên ferhengê kêmasî û şaşiyên wê bibînin, daxwaza me ew e ku rexneyên xwe ji Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê re bi nivîskî bişînin. Dîtin û rexneyên we ji bo çap û xebatên din dê alîkar bin û hêz bidin me

Çoğu Aşağı Kurmanci'den alınan ve ihtiyaç duyduğumuz yeni sözcük ve kavramlar yer alıyor. Böylece Kürtçe'nin lehçeleri yakınlaşıyor, birkleşik bir terminoloji oluşuyor. Bölgeleri birbirine ulaştırıp, haberdar ediyor fakat onunla kalmayıp; çağdaş kültür, sanat ve edebiyatn yolunu açıyor. Bu dilin dirilişidir. Dil ruh ve kimliğin dirilişidir.

Sözlükte yer alan sözcüklerin her biri yaşamımızda kendi başına idi. Bazıları ise karanlık köşelerde unutulmuştu, belki de uzun bir zaman sonra kaybolacaktı. Fakat araştırma, derleme ve buna benzer çalışmalarla bir araya geldiler, toparlandılar ve kağıt üzerinde sözlüğe dönüştüler. Onlarla dilin gücü meydana çıktı. Eğer bu güç, yazılı ve günlük dilde kullanılırsa büyük bir rol ve hizmeti yerine getirecektir. Bu hepimizin görevedir.

Bu çalışmadan önce Kürtçe - Türkçe birçok sözlük hazırlandı. Fakat bu sözlük hepsinden daha büyük, kapsamlı ve zengindir. Başta Kürtler olmak üzere, Kürtçe öğrenmek, yararlanmak ve Kürt dilinin gücünün sınırlarını tanımak isteyen her kes için temel bir kaynaktır.

Her kelimesinde değerli bir emek vardır. Yine gönül rahatlığı ile söyleyebiliriz ki, sözcüklerin araştırılması ve derlenmesinden, hazırlık çalışmalarından tutalım redaksiyonuna kadar bilimsel bir yöntem takip edilmiştir.

Kürtçe sözlüğün öncüsü büyük filozof Ehmedê Xanî'dir. Bu sözlüğün hazırlanması ile inanıyoruz ki Ehmedê Xanî mezarında daha huzurlu olacaktır.

Her bilimsel eserde eksiklik ve hatalar olabilir. Biz değerlendirme ve eleştirilere açığız. Eğer sözlüğün kullanıcıları eksiklik ve yanlışları görürlerse, eleştirilerini Kürt Enstitüsüne yazılı olarak göndersinler. Görüş ve eleştirileriniz başka baskı ve çalışmalarda bize yardımcı olacak, güç verecektir.

Estîtuya Kurdî ya Stenbolê bi vê baweriyê xebatên xwe kûr dike. Armanca me ew e ku em piştî vê xebatê, ferhenga Kurdî - Kurdî, ferhenga zaravayên Kurdî; di serî de jî ferhenga Kurmanckî (Zazakî) - Kurmancî, ferhenga biwêjan, ferhenga riwekan amade bikin. Ev xebatên dûvedirêj in, ji bo wan sebr û aram divê. Lê berî her tiştî alîkarî û piştgiriya we divê.

Heta ev xebat hate ber destê we pir astengî û dijwarî hatin kişandin. Hûn dizanin ku ji bo Kurdan kîjan sazî û kes hewl bide xwe ku tiştek bike, di serî de pêşiya wan tê girtin. Ev yek bi serê me de jî hat.

Di dema sererastkirin, rûpelsazî û çapkirina ferhengê de, pir kesan ked dan û ketin nav hewleke hêja. Ji bo vê yekê ji hemiyan re em spas dikin. Ji bo rûpelsazî ji Aysel Çetîn, ji bo serastkirinê ji Kerem Soylu û Yaşar Eroğlu, ji bo piştgiriya diravî ji birêz Feridun Çelik, ji birêz Mehmet Can Tekin, ji birêz Remzi Azizoğlu, ji birêz Hüseyin Kalkan, ji birêz Cabbar Leygara û ji birêz Cezayir Serin re em spasiyên xwe pêşkêş dikin.

Her wiha ji ber piştevaniyê em spasiya Serekkonsolosiya Holandayê ya Stenbolê jî dikin.

Ji aliyê programa Matra Kap a Serekkonsolosiya Holandayê ve piştgiriya vê ferhengê hatiye kirin.

Em bi dilşadî û bextewarî, ferhenga Kurdî - Tirkî diyarî gelê Kurd dikin.

ENSTÎTUYA KURDÎ YA STENBOLÊ

İstanbul Kürt Enstitüsü bu inançla çalışmalarını derinleştiriyor. Bu sözlükten sonra programımızda başta Kurmancki (Zazaki) Kurmanci olmak üzere Kürtçe lehçeleri sözlüğü, Deyimler sözlüğü ve botanik sözlüğü vardır. Bunlar uzun erimli çalışmalardır ve sabır gerektirir. Her şeyden önce de yardım ve desteğinize ihtiyaç vardır. Bu desteğinizi bizden esirgemiyeceğinize inanıyoruz.

Bu çalışma elinize geçinceye kadar bir çok engel ve güçlüklerle karşılaşıldı. Bilindiği gibi Kürtler için kim bir şey yapmaya kalkışırsa daha başta önü kesilir. Bu durum bizim de başımıza geldi.

Bu eserin hazırlanmasında birçok kişinin emeği vardır. Bu nedenle hepsine teşekkür ediyoruz. Özellikle mizanpajdan dolayı Aysel Çetin'e, redaksiyondan dolayı Kerem Soylu ve Yaşar Eroğlu'na, maddi desteklerinden dolayı sayın Feridun Çelik'e, sayın Mehmet Can Tekin'e, sayın Remzi Azizoğlu'na, sayın Hüseyin Kalkan'a, sayın Cabbar Leygara'ya ve sayın Cezayir Serin'e teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Ayrıca desteklerinden dolayı Hollanda'nın İstanbul Başkonsolosluğuna teşekkür ediyoruz. Bu sözlük Hollanda Başkonsolosluğu, Matra Kap programı tarafından desteklenmiştir.

Sevinç ve mutlulukla Kürtçe - Türkçe sözlüğü siz sevgili okuyucularımıza sunuyoruz.

İSTANBUL KÜRT ENSTİTÜSÜ

Pêşgotin

Piştî xebateke dûr û dirêj û ew çend jî dijwar, min ev xebata xwe ya Ferhenga Kurdî - Tirkî jî bire serî. Ji ber vê yekê ez pir şad im. Çimkî, piştî amadekirina ferhenga Tirkî - Kurdî, îcar bi Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê re me amadekirina ferhenga Kurdî - Tirkî wek armanc danîbû ber xwe. Ev e, em gihîştin vê mebest û armanca xwe, ji lew re jî ez bi temamkirina vê ferhengê, gelek şad û bextewer im.

Bi rastî karê çêkirina ferhengan pir zor e. Îcar zorahiya vî karî li aliyê din, lomeyên wê jî zehf in. Tu çi bikî, tu nikarî dilê her kesî xweş bikî. Bi vê zanebûnê, min xwe li vî karî qirase kir. Biryara serketîbûn an jî serneketîbûna vê xebatê, ez ji kesê pisporê vî karî re dihêlim, teqdîr a wan e.

Beriya her tiştî ev ferhengeke du zimanî ye. Bi gotineke din, ferhenga Kurdî - Tirkî ye. Ev, taybetiya vê ferhengê ye û bi vê azînê hatiye çêkirin. Heta ji dest min hatiye, ez lê xebitîme ku li hemberî peyvên Kurdî ligel hemû wateyên wan û bi awayekî rast, Tirkiya wan deynim. Bi vê yekê jî min qîma xwe neanî, min berdewamiyên peyvên Kurdî jî nivîsandin û bergindên wan ên Tirkî jî dan. Ji bo ku peyv baş bên têgihîştin û mijar ronî bibin, min hevokên nimûneyî jî dan.

Önsöz

Uzun ve bir o kadar da çetin bir çalışma sonucunda Kürtçe - Türkçe sözlük çalışmamı tamamlayabildim. Bundan dolayı çok mutluyum. Çünkü, Türkçe - Kürtçe sözlük çalışmasından sonra İstanbul Kürt Enstitüsü ile birlikte bu kez Kürtçe - Türkçe sözlük çalışmasını bir hedef olarak önümüze koyduk. İşte bu hedefimize ulaştığımız ve bu sözlüğü de bitirebildiğimiz için mutluyum.

Gerçekten, sözlük çalışmaları çok zordur. Bu işin zorluğu bir yana, bu tür çalışmaların sitem ve serzenişleri de fazla. Ne yaparsan yap, herkesi memnun etmen mümkün değil. Ben bunun bilinciyle bu çalışmaya da başladım. O yüzden bu çalışmanın başarılı veya başarısız oluşunu işin ehline bırakmak istiyorum, takdir artık onlarındır.

Herşeyden önce bu iki dilli bir sözlüktür. Diğer bir deyişle, Kürtçe - Türkçe sözlüğüdür. Sözlüğün bu özelliği dikkate alınarak hazırlanmıştır. Elimden geldiğince, Kürtçe kelimelerin bütün Türkçe karşılıklarını doğru bir biçimde vermeye çalıştım. Sadece bununla da yetinmedim, madde başı Kürtçe sözcüklerin madde sonlarına da yer verdim. Kelimeler net ve iyi anlaşılsın diye, örnek cümleleri vermeyi de uygun gördüm.

Bu sözlük, yıllarca süren bir çalış-

Ev ferhenga li ber dest, encama kedeke xebata bi salan e. Her çendî piştî derketina ferhenga Tirkî - Kurdî, ku di Pûşpera 2000'î de derket, min dest bi xebata amadekirina vê ferhengê kiribe jî, kar û barên ji bo çêkirina vê ferhengê, hê pir ji berê ve ye.

Bi kurtasî, di encama lêkolîn û lêgerînên min ên ku bi salan ajotin û di dawiya xebata çar salan de ev ferheng ji çapkirinê re amade bû. Çar salên bi şev û roj û neşikandî.

Min divê ku ez hinek der barê naveroka ferhengê de jî tiştinan bibêjim. Di ferhengê de 131 hezar û 266 peyvên Kurdî û 35 hezar jî berdewamiya van peyvan cih digirin. Ev 35 hezarê hanê jî, dewama serê madeyê ne, ku ji lêkerên alîkar, biwêj û hwd. pêk tên. Li aliyê din, dixwazim bidim xuyakirin ku, nêzî 6 hezar pevy û bêje jî li ber destê min man û min ew di ferhengê de bi kar neanîn. Sedem jî ev bû, ji ber ku min başebaş mane û wateyên wan nizanibû, loma min dest neda wan.

Li aliyê din, divê bê gotin ku, kapasîteya zimanê Kurdî ne ev e. Jixwe angaşt ango îdiayeke me ya wisan tune ku em bibêjin hemû peyvên zimanê me di vê ferhengê de bi cih bûne. Heta ku di rewşên bikeys û azad de, lêkolîn û vekolînên berhemên me yên nivîskî, berhevkirina zargotina me û lêgerînên qadî û meydanî çênebin, gencîneya zimanê me tam dernakeve rastê. Bi awayekî giştî, bi hêsanî em dikarin bibêjin ku em hîna ji kirina van xebatan bêpar in. Ji ber ku di van waran de pir kêm xebat hatine kirin. A di van mercên giran de, me karî ew qas peyv berhev bikin û di ferhengê de bi cih bikin.

manın, bir emeğin sonucudur. Her ne kadar Türkçe - Kürtçe sözlüğün çıkmasından sonra, ki bu sözlük 2000 Haziran'ında çıktı, ben bu sözlüğü hazırlamaya koyulmuşsam da, aslında çalışmalarım çok daha eskilere dayanıyor.

Kısaca, yıllarca süren araştırma ve derleme çalışmalarımın ile dört yıl geceli gündüzlü bir şekilde süren bir çalışma sonucundan sonra bu sözlük basıma hazır hale gelebildi.

Sözlüğün içeriği hakkında da birkaç söz söylemek istiyorum. Sözlükte 131 bin 266 Kürtçe sözcük ve 35 bin de bu kelimelerin devamları yer almakta. Bu 35 bin de, sözcüklerin madde sonu ve deyimlerden oluşmakta. Diğer tarafta, 6 bine yakın kelimeye de sözlükte yer vermedim. Bu sözcüklerin gerçek anlamları hakkında yeterli ve kesin bir bilgiye sahip olmadığım için, böyle bir yola baş vurmayı uygun gördüm.

Kürt dilinin kapasitesinin bu olmadığını belirtmem gerekiyor. Zaten böyle bir iddiamız yok ve bu sözlük Kürtçedeki bütün kelimeleri de içermemektedir. Uygun ve özgür koşullarda Kürtçe yazılı eserler ve sözlü edebiyat üzerine yeterli araştırmalar ile alan araştırmaları yapılmadığı müddetçe, Kürtçenin zenginliğinden bahsetmek mümkün değil. Genel olarak, diyebiliriz ki, biz daha bu tür çalışmalardan yoksunuz. Çünkü, gerçekten, bu alanlarla ilgili araştırmalar son derece azdır. İşte biz böylesi şartlarda ancak bu kadar kelimeyi bu sözlükte biraraya getirebildik.

Bununla beraber, bu alanlarla ilgili çalışmaların azlığından dolayı, gücümüz yettiğince ve olanaklarımız el verdiği

Lê belê, ji ber kêmbûna xebatên li ser van waran, ku me li jor ji wan behs kir, heta ji me hatiye û derfetên me dest dane, em lê xebitîne ku em hinek kêmasiyên xwe kêmtir bikin. Hem beriya dema amadekirina ferhenga Tirkî - Kurdî û hem jî di dema ferhenga Kurdî - Tirkî de min bi xwe, gelek berhemên nivîskî, bêyî ku ez li cureyên wan binêrim, tev dane, vekolandine û min ji wan peyv û biwêj berhev kirine. Vekolîn û lêgerînên min ên der barê berhevkirina peyvan de, ku ji ber vê yekê navê 'nêçîrvanê peyvan' li min hatiye danîn, heta destpêka salên 1980'î diçin.

Ji ber ku ez van her du ferhengan ango xebata xwe ya pêşîn Ferhenga Tirkî - Kurdî û Ferhenga xwe ya dawî Kurdî - Tirkî, ne ji hev cihê lê belê wan wek berdewamiya hev dibînim. Jixwe bêyî ku navber bikeve nav wan, min ev xebat pêk anîne. Loma jî der barê awayê berhevkirin û lêkolîna li ser çavkaniyan, jixwe min bi awayekî berfireh û aşkera di ferhenga xwe ya Tirkî - Kurdî de, dabû xuyakirin. Bi kurtasî berhemên ku min ji wan sûd wergirtine, yeko yeko ne gengaz e ku ez li vir navên wan tevan aşkera bikim. Lê, berhemên ku diviya wek çavkanî me ew hildane dest, jixwe di beşa çavkaniyan de hatine diyarkirin.

Di warê rastnivîsa hin peyvên Kurdî de astengiyên me çêbûn. Wek tê zanîn, di warê rastnivîsê de zimanê me yê nivîskî hîna tam baş rûneniştiye. Bandora zimanê devkî, ku herêm herêm xwedî cudahiyan e û aşkera ye ku pîvaneyeke hevgirtî di zimanê devkî de tune ye, li ser zimanê me yê nivîskî heye. Ji ber vê yekê, em neçar man ku em cih bidin hemû awayên peyvê. Lê belê, digel vê yekê, me ji nav

ölçüde, bu alanların eksikliğini gidermeye çalıştık. Hem Türkçe - Kürtçe sözlükten önce ve hem de Kürtçe - Türkçe sözlüğü hazırlama aşamasında, türlerine bakmaksızın bir sürü Kürtçe yazılı eseri okuyup inceledim ve onlardan kelime ile deyim derledim. Kelime derlemem ve onların anlamları hakkındaki çalışmalarım, ki bundan dolayı 'kelime avcısı' lakabı bana takıldı, 1980'li yılların başlarına kadar gitmekte.

Bu iki sözlüğü yani ilk çalışmam olan Türkçe - Kürtçe sözlük ile son çalışmam olan Kürtçe - Türkçe sözlüğü birbirinden ayrı olarak değil bir birinin devamı olarak görüyorum. Zaten aralarına zaman girmeden ben bu çalışmalarımı tamamladım. İşte bundan dolayı, ilk sözlükte, önsüzde kelime derleme ve kaynaçalar üzerindeki araştırmaların hakkında yeterli bilgiyi vermiştim. Kısaca, yararlandığım bütün eserleri burada teker teker adlarını zikrederek açıklamam mümkün değil. Ama kaynakça olarak belirtmem gereken eserleri zaten kaynakça bölümünde gösterdim.

Bazı Kürtçe sözcüklerin imlâları konusunda birtakım sıkıntılarımız oldu. Bilindiği üzere Kürtçe yazı dilinde yazım kuralları tam anlamıyla oturmamıştır. Bölge bölge farklılık arzeden ve bir standarda sahip olmayan konuşma dilinin etkisi, hâlâ yazı dilimiz üzerinde etkilidir. Bu durumdan ötürü bazı sözcüklerin birden fazla telaffuz biçimine yer vermek durumunda kaldık. Fakat, bunu yaparken, içlerinden yazı dilinde en fazla tercih edilenini esas aldık. Diğerlerini de bnr (bakınız) kısaltmasıyla sözlük kullanıcılarını tercih edilen kelimeye yönlendirdik. Bu tercihi yaparken de, dil

wan şêweyan hebek bijart ku bi piranî di zimanê me yê nivîskî de êdî cihê xwe girtiye. Bi kurtebêjeya *bnr* me berê bikarhênerên ferhengê da şêweya peyvê ya hilbijartî. Gava me ev yek kir jî, me rêbazên zimannasiyê ji xwe re hîm û rêber girtin. Nemaze ew peyvên hevedudanî û yên ku di wan de guherîna dengan çêbûne, ji aliyê peyvnasî û şêwenasiyê ve hatine vekolandin û awayên wan ên rast hatine tercîhkirin.

Piştî daxuyandina van gotinan, li ser navê ferhengê jî hewce ye ku ez çend gotinan bibêjim. Her çi qas navê ferhengê, ferhenga Kurdî - Tirkî ye jî, lê ya rast di şûna Kurmancî de, me peyva Kurdî tercîh kir. Ji ber ku piraniya Kurdan bi zaravayê Kurmancî diaxivin û di şûna Kurmancî de bikaranîna peyva Kurdî bi taybetî di warê ferhengan de bûye kevneşopeke jêneger.

Ev peyvên ku di vê ferhengê de cih girtine, peyvên zaravayê Kurdî yê herî mezin ên Kurmancî ne. Loma ev ferheng di rastiya xwe de, ferhenga Kurmancî - Tirkî ye. Ev yek wiha bê zanîn dê baş be. Lê belê divê ku ez tiştekî aşkera bikim. Nemaze di van deh-pazdeh salên dawî de, gelek peyvên zaravayên Kurmanciya naverast (Soranî) ketin nav Kurmanciya nivîskî, ku pêwîstî bi wan peyvên nû hebûn. Bi taybetî wek peyvên zanistî, rêveberî, hiqûqî, siyasî, wêjeyî û hwd. Me di vê xebata xwe de cih da wan peyvan jî. Lê hewce bi dubarekirinê heye, ev ferheng, ferhenga zaravayê Kurmancî ye.

Malavayî

Di heng û heyama amadekirina vê ferhengê de, gelek kesan peyvên ku ji

bilim metodunu kendimize rehber edindik. Özellikle de bileşik kelimeleri ve bünyesinde ses değişimleri yaşanmış sözcükleri etimolojik ve morfolojik yönleriyle ele alıp inceledikten sonra en doğru formunu tercih ettik.

Bu açıklamalardan sonra sözlüğün ismi üzerine de birkaç söz söylemek istiyorum. Her ne kadar sözlüğün ismi Ferhenga Kurdî - Tirkî (Kürtçe - Türkçe sözlük) ise de, aslında biz 'Kurmancî' sözcüğün yerine 'Kurdî' sözcüğünü tercih ettik. Çünkü Kürtlerin büyük bir çoğunluğu Kürtçenin Kurmancî lehçesini konuşurlar ve Kurmanci kelimesi yerine Kurdî kelimesinin kullanılması, özelikle sözlük alanında nerdeyse şaşmaz bir gelenektir.

Bu sözlükte yer alan kelimeler, Kürtçenin en büyük lehçesi olan Kurmancî lehçesinin sözcükleridir. O yüzden, aslında bu Kurmancî - Türkçe olan bir sözlüktür. Bunun bilinmesinde fayda vardır. Fakat bir şeyi açıklamam gerekiyor. Özellikle bu son on-on beş yılda, Kürtçenin diğer şivesi olan Orta Kürtçeden (Soraniceden) Kurmancî lehçesinin yazı diline ihtiyaç duyulan bir sürü yeni sözcük girdi. Bilhassa bu sözcükler daha çok bilimsel, hukukî, îdarî, siyasî ve edebî gibi alanlara ait kelimelerdir. İşte bu sözlük çalışmamızda bu tür kelimelere de yer verdik. Tekrarlamakta fayda var, bu Kurmancî lehçesinin sözlüğüdür.

Teşekkür

Sözlüğün hazırlık aşamasında birçok kişi, kendi yörelerinden derlemiş oldukları sözcükleri bana gönderdi. Bu kişilerin adlarını belirterek teşekkürlerimi

herêmên xwe berhev kirine, ji min re şandin. Dixwazim navên wan kesan bidim xuyakirin û spasiyên xwe pêşkêşî wan bikim:

Xemgîn/Zara, Yücel Atalay/Îdir, Seyda Goyan/ Şirnex, A. Vahap Karaaslan, Mehmet Kömür/Elbistan, Evdile Koçer/Dihê, Ehmedê Neco/ Mêrdîn, Mazlum Dogan/Elbîstan, Besa Mala Hesenê Kalê/ Elbistan, Aqîde Arslan, Cebbar Barış/Şêrwan û Mele Nûriyê Hesarî/ Qamişlo.

Her wiha spas ji bo Kerem Soylu, ku ferhenga Ali Seydo Gewranî ya bi navê 'Ferhenga Kurdî Nûjen' ku bi Kurdî - Erebî ye û xebata Ezîz Reşîd Akreyî ya bi navê 'Rêbera Sê Zimanî' ku bi Kurdî, Erebî û Îngilîzî ye, ji bo min vekolandin û peyv ji wan deranîn. Dîsa spasiya Şefik Beyaz dikim, ku xebata xwe ya ferhenga Kurdî - Tirkî da min da ku ez jê sûd û havil bigirim.

Li aliyê din, min divê ez spasiya wan hevalên xwe bikim ku em bi hev re di desteya rêveberiya Enstîtuyê de bûn û me bi hev re biryara amadekirina vê ferhengê dabû. Di serî de rehmetî Feqî Huseyn Sağnıç, Hasan Kaya, Kerem Soylu, Mülazım Özcan û Eşref Doğaner, ji bo we tevan dibêjim mala we ava.

Wekî din, min divê ez spasiya hin dost û hevalên xwe yên hêja bikim ku hem ji alî darayî û hem jî, ji aliyê manevî ve tim ji min re bûn alîkar. H. Mem, H. Başer, İbrahim Gürbüz, Mehmet Aktı, M. Şafi Ekinci û pismamê min Nezmî, zor spas û mala we ava.

Di bin vê sernavê de wek gotina dawî dixwazim ji dil û can spasiya hevsera xwe ya delal Siltanê, diya Ronî û Rojan bikim ku me bi hev re gelek tengî û firehî, tehl û şîrîn ên jiyanê dîtine.

sunmak istiyorum:

Xemgîn/Zara, Yücel Atalay/Iğdır, Seyda Goyan/ Şırnak, A. Vahap Karaaslan, Mehmet Kömür/Elbistan, Evdile Koçer/Eruh, Ehmedê Neco/Mardin, Mazlum Dogan/Elbistan, Besa Mala Hesenê Kalê / Elbistan, Akîde Arslan, Cebbar Barış/Şirvan û Mele Nûriyê Hesarî/ Kamışlı.

Diğer taraftan Kerem Soylu'ya, Ali Seydo Gewranî'nin Kürtçe - Arapça 'Ferhenga Kurdî Nûjen' adlı sözlüğü ile Ezîz Reşîd Akreyî'nin Kürtçe, Arapça ve İngilizce olarak hazırlamış olduğu 'Rêbera Sê Zimanî' (Üç Dilin Rehberi) adlı eserini benim için tarayıp kelime derlediği için teşekkür etmek gerekiyor. Yine Şefik Beyaz'a da bana yararlanmam için kendi Kürtçe - Türkçe kelime çalışmasını verdiği için teşekkürlerimi sunuyorum.

Öte yanda, beraber Enstitü Yönetim Kurulu'nda çalıştığım ve birlikte bu sözlüğün hazırlanması için karar aldığımız arkadaşlarıma, başta merhum Feqî Huseyn Sağnıç'a, Hasan Kaya'ya, Kerem Soylu'ya, Mülazım Özcan'a ve Eşref Doğaner'e de teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıyetten, bazı değerli dost ve arkadaşlarım da bana hem maddî hem de manevî olarak hep destek oldular: H. Mem, H. Başer, İbrahim Gürbüz, Mehmet Aktı, M. Şafi Ekinci ve amcazadem Nazmı, sizlere de sonsuz teşekkürler.

Bu başlık altında son söz olarak ta, sevgili eşim ve Ronî ile Rojan'ın anneleri Sultan'a canı gönülden teşekkürlerimi belirtmek istiyorum, o da benimle birlikte birçok sıkıntı çekti, hep birlikte acı tatlı günler gördük.

Gotina Dawî

Em spasdarên wan kesan in ku di warê vî zimanê dêrin, şîrîn û tehdedîtî de ked dane û xebatan ji bo nifşên nû kirine. Bi saya xebatên wan îro em dikarin ferhengên wiha amade bikin û pê şanaz bibin. Mala we jî ava ey kesên ku ji bo zimanê Kurdî xem xwarine, zend û bend badane, dest birine xwe û xebat kirine.

Zana Farqînî
Stenbol, 19. 03. 2004

Son söz

Bu kadim ve baskı görmüş şirin dil için emek vermiş, yeni kuşaklar için çalışmalar yapmış olanlara minnettarız. Çünkü bugün onların bu çalışmaları sayesinde böylesi sözlükleri yapabiliyoruz. Kürt dili için kaygı duymuş, kolları sıvayıp bu alanda çalışmalar yapmış olanlara tekrar binlerce kez teşekkürler.

Zana Farqînî
İstanbul, 19. 03. 2004

ÇAVKANÎ - KAYNAKÇA

Ferheng Sözlükler

1. Îzolî, D.; Ferhenga Kurdî-Tirkî, Tirkî -Kurdî, Weşanên Deng, Stenbul 1992

2. Torî, Ferheng Kurdî-Tirkî Türkçe-Kürtçe, Berfîn Yayınları, Çapa Duyemîn, Stenbol 1999

3. Farizov, I.O; Ferhenga Tirkî-Kurdî, Özge Yayınları, Enqere 1994

4. Türkçe-Kürtçe Sözlük, Sosyal Yayınları, Stenbol1992

5. Yusuf Ziyaeddin Paşa'nın El Hediyyetül Hamidiye'sinden Osmanlıca Türkçe Taraması, Prof. Saime İnal Savi, Elektronik İletişim Ajansı Yayınları, Ankara

6. Ferhengçe Kurdî - Osmanî, Osmanî Kurdî (??)

7. Saadallah, Salah; Ferhenga Îngilîzî-Kurdî ya Selahedîn, Weşanên Avesta, Stenbol 2000

8. Gewranî, Ali Seydo; Ferhenga Kurdî Nûjen (Kurdî - Erebî), Urdûn 1980

Weşanên vedor Süreli yayınlar

1. Hawar (di 15'ê gulana 1932'yan de li Şamê dest bi jiyana xwe ya weşanê kir û 57 hejmar derket. Ji hemû hejmarên wê sûd hatiye wergirtin -15 Mayıs 1932 yılında Şam'da yayın hayatına başlayan bu derginin 57 sayısı çıktı. Bütün sayılarından yararlanıldı.)

2. Ronahî (Ji hemû hejmarên vê kovara mehane sûd hatiye wergirtin ku paşkoya Hawarê ye û di 1'ê Avrêla 1942'yan de li Şamê dest bi jiyana weşanê kiriye û li ser hev 28 hejmarên wê derçûne - 1942 yılında Hawar dergisinin aylık eki olarak yayınlanan Ronahî'nin her 28 sayısından yararlanıldı.)

3. Roja Nû (rojnameya Hefteyî ku di 3'yê Gulana 1943'yan de li Bêrûdê derketiye û heta 13'ê Gulana 1946'an weşana xwe berdewam kiriye - Beyrut'ta haftalık olarak 3 Mayıs 1943 yılında yanınlanmaya başlanmış ve bu yanını 13 Mayıs 1946 yılına dek sürdürmüş.)

4. Welat (Ji gişt hejmarên vê rojnameya hefteyî ya bi Kurdî sûd hatiye wergirtin ku di 22'yê Reşemiya 1992'yan de li Stenbolê dest bi weşana xwe kir û tevî hev 115 hejmarên wê derketin - 22 Şubat 1992 tarihinde İstanbul'da yayımlanan haftalık Kürtçe gazetenin çıkan 115 sayısından yararlanıldı.)

5. Welatê Me (Ji hemû hejmarên vê rojnameya hefteyî ya bi Kurdî sûd û havil hatiye wergirtin, ku ev rojname li Stenbolê di 20'ê Sermaweza 1994'an de dest bi jiyana xwe ya weşanê û 46 hejmarên wê derçûn - 20 Kasım 1994 tarihinde İstanbul'da haftalık Kürtçe olarak yayınlanan bu gazetenin her 46 sayısından yararlanıldı.)

6. Azadiya Welat (Ji 220 hejmarên vê rojnameya hefteyî ya bi Kurdî sûd hatiye wergirtin ku di 21'ê Rêbendana 1996'an de dest bi jiyana xwe ya weşanê kir û hîna jî weşana wê didome - 21 Ocak 1996 yılında İstanbul'da haftalık Kürtçe olarak yayın hayatına başlayan ve halen yayını süren bu gazetenin 220 sayısından yayarlanıldı.)

7. Rewşen (Ji hemû hejmarên vê kovara mehane ya Navenda Çanda Mezopotamyayê sûd hatiye wergirtin, ku di 1'ê Reşemiya 1991ê de li Stenbolê dest bi jiyana xwe ya weşanê kir û tevî hev 23 hejmarên wê derçûne -1 Şubat 1991 yılında Mezopotamya Kültür Merkezi'nin aylık yayın organı olarak yayın hayatına başlayan bu derginin çıkan 23 sasıyından yararlanıldı.)

8. Kurmancî (Ji 25 hejmarên rojnameya taybetî ya Enstîtuya Kurdî ya Parîsê li ser pirsên zaravê kurmancî sûd hatiye girtin-

Paris Kürt Enstitüsü'nün Özel Kurmancî gazetesinin 25 sayısından yararlanıldı.)

Pirtûk Kitap

1. Bedir Xan, Emîr Celadet & Lescot, Roger; Kürtçe Dilbilgisi, Weşana Doz, Çapa Sêyemîn, Stenbol 1997

2. Bedir Xan, Kamuran, Kolay Kürtçe, Weşanên Doz, Çapa Duyemîn, Stenbol 1997

3. Sağnıç, Feqe Huseyn; Hêmana Rêzımanê Kurdi, Melsa Yayınları, Stenbol 1991

4. Sağnıç, Feqe Huseyn; Pêşeriya Hewısina Zmanê Kurdi (Kürtçe Öğrenme Metodu) 1, Melsa Yayınları, Stenbol 1990

5. Sağnıç, Feqe Huseyn; Pêşeriya Hewısina Zmanê Kurdi (Kürtçe Öğrenme Metodu) 2, Melsa Yayınları, Stenbol 1992

6. Karacadağ, Nurrettin; Zıman ê Kurdi (Kürt Dili) (weşana nivîskar bi xwe ye, yazarın kendi yayını)

7. Xanî, Ehmedê; Mem û Zîn, Hasat Yayınları, Çapa Sêyemîn, Stenbol 1990 (Wergera M. Emîn Bozarslan ku wî ferhengokek li dawiyê amade kiriye- M. Emin Bozarslan'ın çevirisi ve çevirmenin kitaba eklediği küçük sözlük)

8. Badıllı, Kemal; Türkçe İzahlı Kürtçe Grameri (Kürmançça Lehçesi), Med Yayınları, Stenbol 1992

9. Rizgar, Baran; Uygulamalı Kürtçe Dersleri (Dersên Kurdî), Çapxaneya Lithusphere pringtin Coperative, London 1993

10. Bender, Cemşîd; Kürt Mutfak Kültürü ve Kürt Yemekleri, Melsa Yayınları, Stenbol.1992 (ji navê xwarin û amrazên metbexê sûd hatiye wergirtin - yemek ve mutfak araç gereçlerin isimlerinden yararlanılmıştır.)

11. Sağnıç, Feqe Huseyn; Çîrokên Kurdî, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Stenbol 1999

12. Teyran, Feqiyê; Ey Avê Av û Şêxê Sen'anî, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Stenbol 1999

13. Ciwan, Mûrad; Ahmedê Xanî 'jiyan, berhem û bîr û baweriyên wî', Weşanên Doz, Stenbol 1997

14. Ciwan, Mûrad; Türkçe açıklamalı Kürtçe Dilbilgisi (Kurmanci Lehçesi), Weşanên Jîna Nû, Sweden 1991

14. Bali, A; Rêzımana Kurdi (Kürtçe Dilbilgisi, Türkçe açıklamalı), Alan Yayıncılık, Stenbol 1992

15. Dost, Jan: Kela Dimdimê, Melsa Yayınları, Stenbol 1991

16. Varlı, Abdullah; Quran a Pîroz û Arşa Wêye Bilind (Kur'an-i Kerim ve Kürtçe Meali), Çapa Yekemîn 1994 (weşana nivîskar bi xwe- yazarın kendi yayını)

17. Zêrevan, Arif; Bingehên Rastnivîsandina Kurdiyê (kurmancî), Weşanxana Nefel, Stockholm 1997

18. Tan, Sami; Waneyên Rêzimanê Kurmancî; Weşanên Welat, Stenbol 2000

19. Kızılkaya, Muhsin; Kayip Diwan, İletişim Yayınları, Stenbol 2000

20. Sadînî, M. Xalid; Feqiyê Teyran (jiyan, helbest û berhemên wî), Weşanên Nûbihar, Stenbol 2000

21. Siyahpûş (tîpguhêziya M. Reşit Irgat), Çend Xezel û Helbest, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Stenbol 1999

22. Hazim, Rojen; Zimanê Wêneyan, Weşanxaneya Xanî & Bateyî, Danimarka 2000

23. Akreyî, Ezîz Reşîd; Rêbera Sê Zimanî (Kurdî, Erebî, Îngilîzî),? 1980

Nîşe: *Ji ferhengok û nivîsên van berheman (weşanên vedor û pirtûk) sûd û kelk hatiye wergirtin.*

Not: *Bu eserlerin (süreli yayınlar ve kitapların) küçük sözlüklerinden yararlanılmıştır.*

Der barê bikaranîna ferhengê de

Me divê ku em der barê vekîta zimanê Tirkî de çend gotinan bibêjin. Di warê vekît ango rastnivîsa zimanê Tirkî de jî alozî û gelş hene. Ji ber ku di vî warî de hevgirtinek tune ye, ligel ku rexne li rastnivîsa ferhenga Tirkî ya 'Türk Dil Kurumu'yê hene jî, me çapa wê ya sala 1988'an ji xwe re wek rêber hilbijart û me da ser şopa rastnivîsa vê saziyê. Ji lew re em dixwazin ku haya we bikarhênerên ferhengê ji vê yekê hebe.

Ji bilî vê daxuyaniyê, agahiyên li jêrê yên der barê bikaranîna ferhengê de, ji bo ku bi awayekî baş sûd û kelk jê bê wergirtin pêwîst in.

1) Hemû made li gor rêza alfabeyê hatine birêzkirin. Lê, hêmanên ku ji çend peyvan hatine pê û bi serenavekê dest pê dikin, li gorî peyvên ku piştî serenavekê tên, hatine birêzkirin. Ji lew re pêwîst e ku bikarhêner li peyva piştî serenavê binêre.

2) Me cureyên peyvan li pêşiya peyvên Kurdî danîn û me bi îtalîkan ew dan xuyakirin; nimûne:

bav *n* baba (li vir bi kurtebêja 'n'ê hatiye nîşandan ku peyva 'bav' di Kurdî de peyveke nêr e.)

dê *m* anne (bi kurtebêja 'm'yê jî hatiye nîşandan ku peyva 'dê' di Kurdî de peyveke mê ye)

heval *nd/nt* arkadaş (di zimanê me de ji bilî nêr û mêtiya bêjeyê, nêtariya wê jî heye. Bi gotineke din, heman peyv dikare hem nêr be û hem jî mê be, ji bo aşkerakirina vê rewşê me li pêşiya peyvên bi vî awayî '*nt*' danî. Bi vê kurtebêjê jî me ev peyv ji yên din cihê kirin.)

3) Lêkerên hevedudanî û yên biwêjî di rewşa navdêr de bi hev ve, lê gava ku wek lêker hatibin bikaranîn, ji hev cuda hatine nivîsandin. Ev yeka hanê, ji bo hemû cureyên lêkeran e. Nimûne:

Sözlüğün kullanımı hakkında

Türkçe imlâ konusunda değişik görüşler olduğu için, eleştiriler olmasına rağmen Türk Dil Kurumu'nun 1988 baskılı Türkçe sözlüğünün, imlasını, Türkçe kelimeler için temel aldık. Sözlük kullanıcıların bundan haberdar olmalarını önemle vurguluyoruz.

Aşağıda, maddeler halinde verdiğimiz bilgiler kullanıcılar için gerekli bilgilerdir.

1) Bütün maddeler alfabetik sıraya göre yer almıştır. Ancak, bir özel adla başlayan ve birkaç sözcükten oluşan öğeler özel ad ya da adlardan sonra gelen ilk sözcüğe göre sıralanmıştır. Bundan ötürü kullanıcılar özel isimden sonraki sözcüğe bakmalılar.

2) Kelime türlerini Kürtçe kelimelerin sonlarına koyduk ve onları italiklerle belirttik:

bav *n* baba (burdaki italik olan 'n' kısaltması Kürtçe kelimenin eril olduğunu gösteriyor)

dê *m* anne (buradaki italik olan 'm' kısaltması Kürtçe sözcüğün dişil olduğunu gösteriyor)

heval *nd/nt* arkadaş (italik olarak verilen 'nd/nt', kelimenin isim olduğunu ve hem eril hem de dişil olarak kullanıldığını gösteriyor. Böylesi kelimelere biz Kürtçe'de 'nötr kelimeler' adını veriyoruz.

3) Bileşik fiiller ile deyim filler, isim halinde bitişik fiil halinde ise ayrı yazılmıştır:

sorkirin (ad olarak bitişik)

sor kirin (bileşik fiil olarak ayrı)

sorkirin (ji ber ku mîna navdêr hatiye bikaranîn bi hev ve hatiye nivîsandin)

sor kirin (wekî lêkereke hevedudanî ji hev cihê)

lihevkirin (wek navdêr bi hev ve)

li hev kirin (wekî lêkereke biwêjî ji hev cihê)

4) Ji bilî peyvê, me cih da berdewamên wê jî. Nimûne: **qul** delik **~ kirin** delmek

5) Piştî peyva Kurdî ya ku pê serê madeyê dom dikir me nîşaneka **~** di şûna wê de danî û bi peyv (an jî peyvên din) dewam kir. Wekî **birçî** aç **~ man** aç kalmak. Gava ku peyva piştî madeyê berdewama wê bû me nîşaneka (**~**) bi peyvê ve nivîsand. Wekî; **bav** baba **~ê ruhanî** manevî baba

6) Piştî peyva serê madeyê, di şûna hin peyvan de me nîşaneka (...) bi kar anî: **rastî (...) hatin** (biriyle veya bir şeyle) karşılaşmak, rastlaşmak

7) Gava ku bi pêrkîtên */bê-/* û */bi-/*yê rengdêr hatibin çêkirin, bi peyvê ve, lê çaxa ku bi wan hoker hatibin çêkirin, ji peyvê cuda hatine nivîsandin.

8) Di zimanê me de, hin peyv dikarin bi çend şêweyan bên bilêvkirin, ji ber ku hîna di ziman de standardeke baş çênebûye, loma me cih da hemû awayên wan ên jî dan: Wekî *pan/pehn, tat/teht, bêhn/bîn, mirov/meriv, loma/lewma, bêhtir/bêtir, bihost/bost*..... Lê ji nav wan, şêweya ku di zimanê nivîskî de herî tê bikaranîn me esas girtiye û yên din jî bi kurtebêja *bnr* bikarhêner aresteyî wê peyvê kiriye.

9) Me nîşaneka (*) di serê her hevoka nimûneyê de bi kar anî, ji bilî vê yekê me dîsa ev di serê peyva Kurdî ya ku di awayê kişandî de ye, da. Ji bo hevoka nûnûne: **nihêrtin** bakmak... * **li vir binêre** buraya bak, * **wan rojan ji bîr meke** o günleri unutma * **ca tu lê binêre!** bak bak!

10) Hin caran me ji bo berginda peyvên Kurdî, rewşa navdêrên Tirkî wekî -e, -de/da, -den/dan da xuyakirin. Ji bo nimûne: **jê xwestin** -den istemek

lihevkirin (ad olarak bitişik)

li hev kirin (deyim fiil olarak ayrı)

4) Madde başı sözcük dışında, madde başı sözcüğün devamı olan kelimelere de yer verdik: **qul** delik **~ kirin** delmek

5) Madde başının devamı olan kelimelerde, madde başı için '~' işaretini kullandık ve diğer kelimeleri ondan sonra yazdık: **birçî** aç **~ man** aç kalmak. Diğer taraftan madde başının devamı olup onunla bitişik olması gereken kelimeyi '~' işaretiyle bitişik yazdık: **bav** baba **~ê ruhanî** manevî baba

6) Madde başı kelimeden sonra bazı kelimerin yerine (...) işaretini kullandık: **rastî (...) hatin** (biriyle veya bir şeyle) karşılaşmak, rastlaşmak

7) Kürtçede /bê-/ ile /bi-/ önekiyle sıfatlar yapılmışsa bitişik, yok eğer zarf yapılmışsa ayrı yazılmıştır.

8) Kürtçede bir kelime birkaç şekilde telaffuz edilebilir. Dilimizde bazı kelimelerde tam anlamıyla standarta gidilmemiş olduğundan dolayı bütün formlarını verdik, örneğin; *pan/pehn/, tat/teht, bêhn/bîn, mirov/meriv, loma/lewma, bêhtir/bêtir, bihost/bost*... Fakat *bnr* kısaltmasıyla diğerlerini en fazla yazı dilinde tercih edilene yönlendirdik:

9) Her örnek cümlenin başında (*) işaretini kullandık. Bunun dışında aynı işareti, yine çekimli haldeki Kürtçe kelimelerin başında da kullandık: **nihêrtin** bakmak * **li vir binêre** bak buraya!, * **wan rojan ji bîr meke** o günleri unutma * **ca tu lê binêre!** bak bak!

10) bazı Kürtçe kelimelerin Türtçe karşılığı için Türkçedeki ismin -e, -de/da, -den/dan hallerini belirtik. Örnek: **jê xwestin** -den istemek

KURTEBÊJA PEYVAN
KISALTMALAR

ab	aborî: ekonomi
ant	anatomî: anatomi
ark	arkeolojî: arkeoloji
ast	astronomî: astronomi
az	avahîsazî: mimarî
b	baneşan: ünlem
biy	biyolojî: biyoloji
bj	bijîşkî: tıp
bnr	binêre: bakınız
bot	botanîk: botanik
bw	biwêj: deyim
bz	bazirganî: ticaret
c	cînavk: zamir
d	daçek: edat
der	deryavanî: denizcilik
dîr	dîrok: tarih
el	elektrîk: elektrik
erd	erdnîgarî: coğrafi
fel	felsefe: felsefe
fiz	fizîk: fizik
fizy	fizyonomî: fizyonomi
fot	fotografkêşî: fotografçılık
geo	geometrî: geometri
gh	gerguhêz: geçişli
g	gîhanek: bağlaç
he	hewavanî: havacılık
hiq	hiqûqî: hukukî
h	hoker: zarf
jeo	jeolojî: jeoloji
kîm	kîmya: kimya
l/bw	lêkera biwêjî: deyim fiil
l/gh	lêkera gerguhêz: geçişli fiil
l/lb	lêkera lebatî: etken fiil
l/ngh	lêkera negerguhêz: geçişsiz fiil
l/tb	lêkera tebatî: edilgen fiil
lb	lebatî: etken
l	lêker: fiil
Lşk	leşkerî: askerî
man	mantik: mantik
mat	matematîk: matematik
m	mê: dişil
mec	mecazî: mecazî
meteor	meteor: meteor
met	meteor olojî: meteoroloji
mîn	mînerolojî: mineroloji
mzk	muzîk: müzik
nd	navdêr: isim
nd/rd	navdêr û rendêr: isim ve sıfat
ngh	negerguhêz: geçişsiz
n	nêr: eril
nt	nêtar: nötür (hem eril hem dişil)
ol	olî: dinsel
ped	pedegojî: pedegoji
psî	psîkolojî: psikoloji
rd	rengdêr: sıfat
rz	rêziman: dilbilgisi
sn	sînema: sinema
sî	siyasî: siyasî
sos	sosyolojî: sosyoloji
sp	spor: spor
şn	şano: tiyatro
tb	tebatî: edilgen
tek	tekınîk: teknik
wj	wêje: edebiyat
zoo	zoolojî: zooloji

Diyarî

Ez vê ferhengê di kesatiya ferhengdanerê me yê pêşîn Ehmedê Xanî de, diyarî neviyên wî Celadet Bedirxan, Musa Anter, Feqî Huseyn Sagnıç û hemû xemxwerên zimanê Kurdî dikim.

İthaf

Bu sözlüğü ilk sözlükçümüz olan Ehmedê Xanî'nin şahsında torunları Celadet Bedirxan, Musa Anter, Feqî Huseyn Sağnıç ve Kürtçe için gam çekenlere ithaf ediyorum.

A

a, A *m* **1.** Kürt alfabesinin ilk harfi olup ses bilimi bakımından uzun ve artçı ünlüleri gösterir, *a* şeklinde telafüz edilir **2.** *mzk* nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *la* sesini bildirir

a (I) *b* **1.** a (şaşmayı bildirir) * **a tu lê, çi qas xweşik e** a bak ne de güzel * **a çi xweşik e!** a ne güzel! **2.** a a (şaşa kalma) **3.** *h* işte * **a ev kesê hanê** işte bu adam

a (II) *rz* **1.** belirli dişil tekil takısı * **hevala baş** iyi arkadaş **2.** dişil iye lik eki * **ev rojname, a min e** bu gazete benim **3.** -ki, ilgi eki (ya şeklinde de kullanılır) * **a êvarê** akşamki **4.** yönelme eki görevini yerine getirir * **bera min da,** beni kovdu * **qesta malê kir** eve gitmeye yeltendi

a (III) *rz* belirsiz dişil tekili gösterir ~ **baş (an jî çêtir)** 1) iyisi 2) iyisi mi ~ **baş (an jî çêtir) ew e ku** iyisi * **a baş ew e ku tu têkilî bi vî tiştî mekî** iyisi bu işe karışma ~ **ber mal û mêran bûn** 1) (kız) evlenme çağına gelmek 2) (kız veya kadın) evliliği yürütecek güçte olmak ~ **beyanî** sabahki ~ **(yekî) bi (yekî) man** ettiğiyle kalmak ~ **bi xêr ew e ku ez wî nebînim** (birini) gözüm görmesin ~ **(yekî) bi ya (yekî) nedan** onu biriyle değiştirmemek ~ **çêtir** 1) iyisi 2) iyisi mi ~ **çêtir ew e ku** iyisi * **a çêtir ew e ku tu têkilî bi vî tiştî mekî** iyisi bu işe karışma... ~ **çi halê çi** ne gezer * **kara çi, halê çi** kâr mı, ne gezer efendim ~ **dawîn (an jî paşîn)** sonuncu ~ **(yekî) di (...) de man** boyunun ölçüsünü almak * **te gotibû ez dê bikim, îcar a te di te de ma?** sen yapacağını söylemiştin, şimdi boyunun ölçüsünü aldın mı? ~ **dilê xwe gotin** anlatmak (veya meramını anlatmak) ~ **dilê xwe kirin** dilediğini yapmak ~ **din (an jî dîtir)** başkası ~ **do (duh)** dünkü * **piling a duh** dünkü kaplan ~ **ewa** böylecene, böylelikle, böylesi ~ **ewil** eski göz ağrısı ~ **(yekî) êrîşa ewil bûn** bir atımlık barutu olmak (veya kalmak) * **dev jê biqerin, jixwe a wî êrîşa ewil e** adamı boş verin, zaten onun bir atımlık barudu var ~ **gavek berê** kısa bir süre önce ~ **gavekî din** demincek, deminki ~ **hê (hêja an jî hîna) temam çûn** yeri soğumadan ~ **ji min jî ew qas** benden de al o kadar ~ **ji te re** al sana, gördün mü ~ **ku ... dît** birdenbire * **a ku me dît deriyê odeya ku em lê bûn, vebû** birden bire bulunduğumuz odanın kapısı açılıverdi ~ **ku me di ber dilê xwe re anî, tu nebû** hayal ettiğimiz hiçbir şey gerçekleşmedi ~ **li dû** sonraki ~ **li pey** sonraki ~ **mayê pê kirin** elden ne geldiyse yapılmak ~ **me** bizimki (dişil için) ~ **mêran bûn** evlilik çağında olmak (kız için) ~ **navîn** orta boy * **qedeh a navîn** orta boy bardak ~ **nebûyî** görülmemiş şey * **a nebûyî anî serê wê** ona görülmemiş bir şey yaptı ~ **nekirî** görülmemiş, yapılmamış şey ~ **nemayî anîn serê (yekî)** (birinin) başına getirmedik şey bırakmamak, (birinin) alnını karışlamak ~ **(yekî) pê hatin** dileği yerine gelmek, istediği olmak ~ **piştî (yekî)** sonraki ~ **pordirêja dînik** saçı uzun aklı kısa ~ **qasek berê** demincek ~ **qenciyê qenc,** ~ **xerabiyê xerab dibêje** iyiye iyi kötüye kötü demek ~ **rast** 1) iyisi, doğrusu, en doğrusu * **a rast, ê ku ev tişt kiriye ew e** doğrusu, bu işi yapan odur 2) bir kere (aslında) * **a rastî ew virek e** bir kere o yalancı ~ ~ **sibehê (an jî beyanî)** sabahki **(...) û (...) qedîn** bir daha yüzüne bakmamak (darılıp ilişkiyi kesmek) ~ **vê gavê** demincek ~ **xerab** işin kötüsü (veya fenası) ~ **xwarinê** kaşık düşmanı (şaka; kadın, eş) ~ **xwe kirin** bildiğini yapmak ~ **xwe kirin yek** ittifak etmek ~ **xwe qedandin** koparıp atmak (ilgisini kesmek) ~ **xwe û (yekî) qedandin** (birini) defterden silmek

a a *b* eh eh, dandini (uyku, uyuma) ~ ~ **kirin** eh eh yapmak (çocuk dilinde uyumak)

abad *bnr* ava

abadan *rd* bayındır, imar halinde
abadanî *m* bayındırlık
abadî *nd* abadî (açık saman renginde ve kalınca bir kâğıt türü)
abadîn *rd* **1.** ebedî, bengi, sonsuz **2.** ölmez, ölümsüz, kalıcı, sürekli
abadînbûn *m* **1.** ebedîleşme, bengileşme, sonsuzlaşma **2.** ölümsüzleşme
abadîn bûn *l/ngh* **1.** ebedîleşmek, bengileşmek, sonsuzlaşmak **2.** ölümsüzleşmek
abadînbûyî *rd* **1.** ebedîleşmiş, bengileşmiş, sonsuzlaşmış **2.** ölümsüzleşmiş olan
abadînbûyîn *m* **1.** ebedîleşme, bengileşme, sonsuzlaşma **2.** ölümsüzleşme
abadînî *m* **1.** ebedîlik, bengilik, ebediyet, sonsuzluk **2.** ölümsüzlük, ölmezlik
abadînkirin *m* **1.** ebedîleştirme, bengileme **2.** ölümsüzleştirme, ölmezleştirme
abadîn kirin *l/gh* **1.** ebedîleştirmek, bengilemek **2.** ölümsüzleştirmek, ölmezleştirmek
abadînkirî *rd* **1.** ebedîleştirilmiş, bengilemiş **2.** ölümsüzleştirilmiş olan
abajûr *m* **1.** abajur **2.** abajur (üzeri siperli masa lâmbası veya ayaklı lâmba)
abajûrfiroş *nd/nt* abajurcu (satan kimse)
abajûrfiroşî *m* abajurculuk
abajûrker *nd/nt* abajurcu (yapan kimse)
abajûrkerî *m* abajurculuk
abakus *m* abaküs, çörkü (sayı boncuğu)
abal *rd* dönme (din değiştirmiş olan)
abalbûn *m* dönme (inanç veya din değiştirme)
abal bûn *l/ngh* dönmek (inanç veya din değiştirmek)
abalbûnî *m* ihtida
abandone *m* abandone
abanûz *bnr* ebenûs
Abaze *bnr* Abxaze
abece *m* abece, alfabe
abegîne *rd/nd* billûr
abenoz *bnr* ebenûs
aberasyon *ast/m* aberasyon, sapınç
abes *nd* saçma, abes
abestî *m* saçmalık
abid *rd* abit, ibadet eden
abidane *h* abitçe
abidî *m* abitlik
a bi xêr *rd* 1. hayırlı (veya hayırlısı) olsun **2.** hayırdir inşallah (şaşma ve merak veren olgular karşısında anlatılır) ~ **ji Xwedê de** hayırdır inşallah
abîdar *rd* sulu
abîde *m* abide, anıt
abîdewî *rd* abidevî, anıtsal
abîdeyî *rd* abidevi, anıtsal
abîdeyîbûn *m* abideleşme
abîdeyî bûn *l/ngh* abideleşmek
abîdeyîbûyî *rd* abideleşmiş olan
abîdeyîbûyîn *m* abideleşme
abîdeyîkirin *m* abideleştirme
abîdeyî kirin *l/gh* abideleştirmek
abîdeyîkirî *rd* abideleştirilmiş
abîs *erd/m* abis
ablûqe *m* abluka ~ **hildan** (an **jî rakirin)** ablukayı kaldırmak ~ **qelaştin** ablukayı yarmak
ablûqekirin *m* abluka etme
ablûqe kirin *l/gh* abluka etmek
ablûqekirî *rd* abluka edilmiş
ablûqeşikên *rd* ablukayı kıran, yaran
abone *nd* **1.** abone (önceden ödemede bulunarak süreli yayınlara alıcı olma işi) * **ez bûm aboneyê kovarê** dergiye abone oldum **2.** *nd/nt* abone (peşin para ile belli bir süre için bir şeye alıcı olan kimse) * **aboneyê kovara me** dergimizin abonesi **3. 3.** abone (elekrik, telefon, su vb. için) **4.** *mec* abone (bir yere gitmeyi alışkanlık haline getirmek)
abonedar *rd* aboneli
abonetî *m* abonelik
abonman *m* abonman
abor *m* geçim ~**a xwe kirin** geçimini sağlamak, geçimini temin etmek, hayatını kazanmak
aborandin *m* geçindirme
aborandin *l/gh* geçindirmek
aborandî *rd* geçindirilmiş
aborbûn *m* geçinme
abor bûn *l/ngh* geçinmek
aboriyî *bz/rd* ekonomik, iktisadi
aborî *m* **1.** ekonomi, iktisat **2.** ekonomi (bilim dalı olarak) **3.** geçinim ~**ya girtî** kapalı ekonomi ~**ya neteweyî** millî ekonomi ~**ya pazarê** piyasa ekonomisi ~**ya plankirî** plânlı ekonomi ~**ya ramyarî** ekonomi politik ~**ya siyasî** politik ekonomi ~**ya têkel** karma ekonomi ~**ya vekirî** açık ekonomi
aborîn *m* geçinme
aborîn *l/ngh* geçinmek
aborînas *nd/nt* ekonomist, iktisatçı
aborînasî *m* **1.** ekonomi bilimi, iktisat bilimi **2.** iktisatçılık, ekonomizm
aborîzan *nd/nt* ekonomist, iktisatçı
aborîzanî *m* **1.** ekonomi bilimi, iktisat bilimi **2.** iktisatçılık, ekonomizm
aborkirin *m* geçindirme
abor kirin *l/gh* geçindirmek
abornas *bnr* aborînas
abstraksiyonîzm *fel/m* abstraksiyonizm, soyutçuluk
abstrakt *fel/rd* abstrakt, soyut
abû *rd* tecavüza uğramış kimse
abûb *m* bahane
abûr *bnr* abor
abûtî *m* tecavüza uğrama durumu
Abxaze *nd* Abaza (Kuzeybatı Kafkasya'da yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse)
Ac *kîm* Ac (aktinyum'un kısaltması)
ac *m* fil dişi ~**a diranan** *ant/nd* fil dişi
acanta *bnr* acente
Acar *nd* Acar (Acar halkı)

acar *rd* yeni, teze
accelerando *mzk/m* accelerando
acel *m* el tablası
acente *m* acente ~**ya geşt û guzarê** seyahat acentesi ~ **seyahetê** seyahat acentesi
acentatî *m* acentelik (acentenin yaptığı iş)
acer *bnr* yeni, teze
acero *bnr* ajero
acis *bnr* aciz
acisî *bnr* acizî
aciz *rd* sıkkın **(yek)** ~ **kirin** (birini) rahatsız etmek ~**ya can** can sıkıntısı ~**ya rojiyê** ramazan keyfi
acizandin *m* **1.** bunaltma **2.** usandırma, bezdirme **3.** kızdırma
acizandin *l/gh* **1.** bunaltmak **2.** usandırmak, bezdirmek **3.** kızdırmak
acizandî *rd* **1.** bunaltılmış **2.** usanık, usandırılmış, bezdirilmiş **3.** kızdırılmış
acizbûn *m* **1.** sıkılma, bunalma, sıkıntı basma (can sıkıntısı duyma) **2.** bıkma, usanma, bezme, gına gelme **3.** kızma **4.** rahatsız olma
aciz bûn *l/ngh* **1.** sıkılmak, bunalmak, sıkıntı basmak (can sıkıntısı duymak) **2.** bıkmak, usanmak, bezmek, gına gelmek **3.** kızmak **4.** rahatsız olmak
acizbûnî *m* bıkkınlık
acizbûyî *m* **1.** sıkkın, sıkılmış, bunalmış, **2.** bıkkın, bıkmış, usangan, usanmış, bezmiş, **3.** kızmış **4.** rahatsız omuş olan
acizbûyîn *m* **1.** sıkılış, bunalış, **2.** bıkış, usanış, beziş, **3.** kızma **4.** rahatsız oluş
acizî *m* **1.** sıkılma, bunalma **2.** usanç, gına, bıkma, bezginlik **3.** rahatsızlık **4.** tacizlik
acizîkirin *m* **1.** yüksünme **2.** gıcık kapma **3.** rahatsız olma
acizî kirin *l/gh* **1.** yüksünmek **2.** gıcık kapmak **3.** rahatsız olmak
acizîn *m* usanma
acizîn *l/ngh* usanmak
acizker *rd* **1.** sıkıcı, bayıltıcı, öldürücü * **germên acizker dest pê kirin** öldürücü sıcaklar başladı **2.** usandırcı, bıktırıcı **3.** kızdırıcı **4.** sırnaşık
acizkerî *m* **1.** sıkıcılık, bayıltıcılık **2.** usandırıcılık, bıktırıcılık **3.** kızdırıcılık **4.** sırnaşıklık
acizkirin *m* **1.** sıkma, sıkboğaz etme, can sıkma (sıkıntı verme) **2.** bıktırma, usandırma, bezdirme, bıkkınlık verme **3.** kızdırma, germe, sinirlendirme **4.** üzme **5.** rahatsız etme, rahatsızlık verme, taciz etme **6.** bozma (dokunma, zarar verme) **7.** tırmalama (tedirgin etme) **8.** sıkıntı verme
aciz kirin *l/gh* **1.** sıkmak, sıkboğaz etmek, can sıkmak (sıkıntı vermek) * **ez we zêde aciz nekim, dawî li gotinên xwe bînim** sizi fazla sıkmadan sözlerime son veriyorum **2.** bıktırmak, usandırmak, bezdirmek, bıkkınlık vermek **3.** kızdırmak, germek, sinirlendirmek * **payîna li encamên ezmûnan ez aciz kirim** sınav sonuçlarını beklemek sinirlerimi gerdi **4.** üzmek * **diya xwe aciz** meke ananı özme **5.** rahatsız etmek, rahatsızlık vermek, taciz etmek **6.** bozmak (dokunmak, zarar vermek) * **vê xwarinê ez aciz kirim** yemek midemi bozdu **7.** tırmalamak (tedirgin etmek) **8.** sıkıntı vermek
acizkirî *m* **1.** sıkboğaz edilmiş, sıkıntı verilmiş **2.** bıktırılmış, usandırılmış, bezdirilmiş, bıkkınlık verilmiş olan **3.** kızdırılmış, gerilmiş, sinirlendirilmiş **4.** özdürülmüş **5.** rahatsız edilmiş, rahatsızlık verilmiş, taciz edilmiş **6.** dokunulmuş **7.** tedirgin edilmiş **8.** sıkıntı verilmiş
acîl *rd* acil, evgin, ivedi
acîz *rd* âciz * **kalekî acîz** âciz bir ihtiyar
acîzane *h* âcizane
acûr *m* kiremit, tuğla
acûrfiroş *nd/nt* kiremitçi, tuğlacı (satan)
acûrfiroşî *m* kiremitçilik, tuğlacılık
acûrker *nd/nt* tuğlacı (imal eden kimse)
acûrkerî *m* tuğlacılık
acûrpêj *nd/nt* kiremitçi (imal eden)
acûrpêjî *m* kiremitçilik
acûs *rd* çirkin
acûsî *m* çirkinlik
ada *m* ada (çevresi yollarla belirlenmiş arsa ve böyle bir arsayı kaplamış yapılar)
adabtor *m* adabtör, uyarlaç
adagio *mzk/h* adagio
adak *rd* verimli
adan *m* **1.** besin, gıda **2.** öz, bereket
adanî *m* **1.** bereket **2.** ahdetme
adar *m* mart (yılın 31 gün süren üçüncü ayı) * **adar e mirov dike dar e** mart ayı dert ayı ~ **e, bibare nebare xedar e** mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır ~ **e, dew li dar e** mart ayıyla katığın bollaştığını ifade eden bir deyim ~ **e, serê sibehan sar e, berê êvarê kûçik xwe didin siya dîwar e** mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır ~**ê agir xweştir e ji savarê** mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır ~**ê berfê da guliyê darê nema danê êvarê** mart ayında havaların istikrarsız olduğunu anlatan bir deyim ~**ê berf giha guliyê darê nema danê êvarê** mart ayında havaların istikrarsız olduğunu anlatan bir deyim
adarik *bot/m* mart çiçeği
adarok *bot/m* mart çiçeği
adav *m* iltihap ~ **ketin (...)** (bir şey) iltihaplanmak
ade *m* **1.** budama **2.** ayıklama (yabanî ot ayıklama)
adebûn *m* **1.** budanma **2.** ayıklanma (yabanî ot ayıklama)
ade bûn *l/ngh* **1.** budanmak **2.** ayıklanmak (yabanî ot ayıklamak)

aded *rd/nd* adet, tane
adekirin *m* 1. budama 2. ayıklama
ade kirin *l/gh* 1. budamak 2. ayıklamak
adekirî *rd* budanmış olan
Adem *nd* Âdem (dinî inaçlara göre ilk yaratılan insan ve peygamber)
ademî (I) *nd* âdemoğlu, insan
ademî (II) *nd* irice koyun türü
ademî merkeziyet *hiq* yerinden yönetim
ademîzat *nd* âdemoğlu, insanoğlu, beniâdem
ademîzatî *m* beşeriyet, insanlık
ademzade *nd* âdemoğlu
adenît *bj/m* adenit
adeptasyon *wj/m* 1. adaptasyon, uyarlama 2. *biy* adaptasyon
adepte *rd* adapte, uyarlanmış
adepteker *nd/nt* uyarlayıcı
adeptekirin *m* adapte etme, uyarlama
adepte kirin *l/gh* 1. adepte etmek, uyarlamak (edebî eserleri sinama, tiyatro, radyo ve televizyonun tekniklerine uyarlamak) 2. adepte etmek, uyarlamak (bir yabancı eseri, kişi ve yer adlarını değiştirerek yerli bir eser durumuna getirmek)
adeptor *m* adaptör, uyarlaç
ader *rd* asil, soylu
adese (I) *bot/m* kovucuk
adese (II) *fiz/m* adese, mercek
adesedar *rd* adeseli, mercekli
adet *n* 1. âdet, alışkı, huy * **kirina vî tiştî ji xwe re kiriye adet** bunu yapmayı kendine adet edinmiş * **me ji xwe re kiriye adet, piştî nîvro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişiz, öğleden sonra tombala oynuyoruz 2. âdet, töre 3. ay başı, âdet ~ **bûn** âdet olmak, ay başı olmak ~**ê fatûre stendinê** faturalı yaşam
adetî *rd* 1. olağan, normal (kurala uygun, alışılana uygun, düzgülü) 2. *nd* normal (bu durumda olan 3. geleneksel 4. alışılmış
adetîbûn *m* 1. olağanlaşma, normalleşme 2. olağanlık
adetî bûn *l/ngh* olağanlaşmak, normalleşmek
adetîbûyî *rd* olağanlaşmış, normalleşmiş
adetîbûyîn *m* olağanlaşma, normalleşme
adetkî *h* 1. âdete göre 2. alışılana göre
adetperest *nd/nt* gelenekçi, muhafazakâr
adetperestî *m* gelenekçilik, muhafazakârlık
adey *b* ole
adê *m* yabani ot ayıklama
adêkirin *m* yabani ot ayıklama
adê kirin *l/gh* yabani ot ayıklamak
adêkirî *rd* yabani otu ayıklanmış olan
adil *rd* âdil, adaletli
adilane *h* âdilane
adilbûn *m* âdil olma
adilbûnî *m* adaletlilik
a din *nd* 1. öte, öteki (bir şeyin arkasından gelen) * **tu a (an jî ya) din ji min re bihêle** ötekini bana bırak 2. öbür, diğeri, beriki * **vê pirtûkê na a (an jî ya) din bîne** bu değil öbür kitabı getir 3. *c* öteki, ötekisi * **vê pênûsê na a (an jî ya) dinê bide** bu kalemi değil öteki kalemi ver * **ev kursî şikandî ye, rahêje a (an jî ya) dinê** beriki kursi kırık, ötekisini al
a dinî *nd* ertesi, devrisi, erte, yarınki (gün, hafta, ay, yıl için; bir sonraki) * **a dinî rojê** devrisi gün
adir *bj/m* sara
adire *nd* 1. frengi 2. uçuk
adirge *bot/m* düğün çiçeği (Ranuncus)
adirkede *bnr* agirgede
adiroyî *rd* saralı
adiyane *h* adiyane, alçakça
adiz *bnr* aciz
adî *rd* 1. adi, bayağı, sıradan 2. rezil
adîbûn *m* 1. adîleşme, bayağılaşma 2. alçaklaşma
adî bûn *l/ngh* 1. adîleşmek, bayağılaşmak 2. alçaklaşmak
adîbûyî *rd* 1. adîleşmiş, bayağılaşmış olan 2. alçaklaşmış olan
adîbûyîn *m* 1. adîleşme, bayağılaşma 2. alçaklaşma
adîkirin *m* adîleştirme, bayağılaştırma
adî kirin *l/gh* adîleştirmek, bayağılaştırmak
adîkirî *rd* adîleştirilmiş, bayağılaştırılmış
adîsyon *m* adisyon
adîtî *m* adîlik, düşüklük, alçaklık
adkirin *m* ahdetmek
ad kirin *l/gh* ahdetmek
adkirî *rd* ahdedilmiş
adode *m* 1. demirli sopa 2. kazgıç
adodek *m* ucu demirden kazgıç
adotk *m* kazgıç
adoy *n* kanca
adrenalîn *m* adrenalin
adres *m* 1. adres (bir kimsenin oturduğu, arandığında bulunduğu yer) 2. adres (gönderilen şeyin üzerine, alıcının adını ve bulunduğu yeri bildirmek için yazılan yazı) ~ **dan** 1) adres bırakmak (göstermek veya vermek) 2) adres vermek ~ **danîn** adres bırakmak ~ **nîşan dan** adres göstermek
adû *rd* yılışkan, sırnaşık
adûker *nd/nt* asıntı (sırnaşan)
adûtî *m* yılışkanlık, sırnaşıklık ~ **kirin** asıntı olmak
aerodînamîk *m* 1. aerodinamik 2. *rd* aerodinamik (bu bilim alanıyla ilgili) 3. *m* aerodinamik (fizik biliminin gazların hareketini inceleyen dalı)
aerolojî *m* aeroloji, havacılık
aerometre *m* areometre, sıvıölçer
a êvarê *nd* akşamki
afandin *m* apıştırma (hayvan yorgunluktan çöküverme)

afandin *l/gh* apıştırmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
afat *rd* **1.** afet, çok kötü **2.** *bj/m* afet (hastalıkların dokularda yaptığı bozukluk) **3.** afat ~ **pê de anîn** per perişan etmek ~ **pê de hatin** afete uğramak, per perişan olmak **~ên tabîetê** doğal (ya da tabiî) âfetler
afer *nd* siyaha yakın renkli deve
aferîde *rd* yaratık, mahlûk
aferîdok *nd/nt* yaratıcı
aferîdokî *m* yaratıcılık
aferîj *bnr* aferîş
aferîm *bnr* aferîn
aferîn *b* **1.** aferin, bravo, yaşa, var ol **2.** *m* aferin (eskiden öğrencilere verilen beğenme kâğıdı) ~ **stendin** (an jî **girtin**) aferin almak
aferînek *m* **1.** yaradılış, karakter, seciye **2.** yapıt, eser
aferînxwan *nd/nt* methiyehan
aferîş *m* **1.** yaradılış **2.** yaradılış, fıtrat, karakter, huy
aferîşî *rd/h* **1.** doğuştan (doğumla beraber, yaradılıştan) **2.** *fel/psî* doğuştan (doğduğundan beri var olan, sonradan öğrenilmemiş, doğuşla birlikte gelen)
aferîşîtî *psî/m* doğuştancılık
afet *m* afet
afetjentî *rd* afetzade
afetwer *rd* afetzade, afete uğramış kimse
afetzade *rd* afetzade
Afgan *nd/rd* **1.** Afgan, Afganlı **2.** *rd* Afgan (bu halka özgü olan)
Afganistan *m* Afganistan
Afganî *nd/rd* Afganlı, Afgan
afir (I) *m* yemlik (hayvanlara yem verilen yer veya kap) **~ê gayê kilo** sümüklü, burnu sümük dolu kimse
afir (II) *bnr* nifir û afir
afiran *m* yaratım
afirandar *bnr* afirandêr
afirandek *rz/m* türeme
afirandêr *nd/nt* **1.** yaratıcı **2.** yaratıcı, kreatör
afirandêrî *m* **1.** yaratıcılık **2.** yaratıcılık, kreatörlük
afirandin *m* **1.** yaratma, yaratış **2.** yaratma (yeni bir şey yapma) **3.** türetme
afirandin *l/gh* **1.** yaratmak **2.** yaratmak (yeni bir şey yapmak) **3.** türetmek
afirandî *nd* **1.** yaratık, mahlûk **2.** *rd* yaratılmış olan
afirandox *nd/nt* yaratıcı
afirandoxî *m* yaratıcılık
afiredok *rd* yaratıcı
afirendekar *bnr* afirîdekar
afirendekarî *bnr* afirîdekarî
afirîde *nd* **1.** yaratık **2.** *m* yapıt, eser
afirîdekar *rd* yaratıcı
afirîdekarî *m* yaratıcılık
afirî *rd* yaratılmış olan
afirîn *m* yaratılma
afirîn *l/ngh* yaratılmak
afirîndar *bnr* afirandêr
afirînek *m* **1.** yaratı, yaratım, kreasyon **2.** yaratı, kreasyon (bir terzinın veya moda evinin yaratığı her türlü yeni model) **3.** eser * **afirînekên bijartî yên Celadet Bedirxan** Celladet Bedirhan'ın seçilmiş eserleri
Afirînende *n* **1.** Yaradan **2.** *rd* yaratıcı
afirînendetî *m* yaratıcılık
afirîner *rd* yaratıcı
afirînerî *m* yaratıcılık
afirînok *bnr* afirîner
afirînokî *bnr* afirînerî
afirok *m* huy, yaradılış
afirîş *m* yaradılış, fitri
afirîştî *m* doğuştancılık, fitriye
afîn *m* apışma
afîn *l/ngh* apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
afîş *m* afiş ~ **daliqandin** (an jî **bi dar de kirin**) afiş asmak ~ **pê ve danîn** (an jî **kirin**) afiş asmak
afîşker *nd/nt* afişçi
afîşkerî *m* afişçilik
afîtab *m* güneş
aforîzma *m* aforizm
aforoz *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek
aforozkirin *m* aforoz etme
aforoz kirin *l/gh* aforozlamak
aforozkirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan
afra *sp/m* güreş ~ **girtin** güreş tutmak ~ **hatin girtin** güreşilmek
afragir *nd/n* güreşçi
afragirî *m* güreşçilik
afragirtin *m* güreşme
afra girtin *l/gh* güreşmek
afret *m* avrat, kadın
Afrîka *m* Afrika
Afrîkayî *nd* **1.** Afrikalı **2.** *rd* Afrikalı (Afrikaya özgü olan,Afrika ile ilgili olan)
Afrîkî *nd* **1.** Afrikalı **2.** *rd* Afrikalı (Afrikaya özgü olan, Afrika ile ilgili olan)
afrumend *rd* değerli, antika
afsûn sihir, büyü
afsûnbaz *nd/nt* büyücü
afsûnbazî *m* büyücülük
afsûnkar *nd/nt* büyücü
afsûnkarî *m* büyücülük
afsûnkirin *m* büyü yapma, sihir yapma
afsûn kirin *l/gh* büyü yapmak, sihir yapmak
afsûnkirî *rd* büyülü, büyü yapılmış olan
aftawe *m* tava
afyon *m* afyon
afyonkêş *n/nt* afyonkeş, afyon içicisi
afyonkêşî *n/nt* afyonkeşlik, afyon içiciliği
Ag *kîm* Ag (gümüşün kısaltması)
aga *bnr* agah

agah *rd* 1. haberdar, haberli, malumat sahibi 2. vâkıf ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haber etmek
agahdar *rd* 1. haberdar, haberli, malûmatlı, bilgi sahibi 2. bilgili, vukuflu ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haberdar etmek
agahdarbûn *m* haberdar olma, bilgilenme
agahdar bûn *l/ngh* haberdar olmak, bilgilenmek
agahdarbûyî *rd* haberdar olunmuş, bilgilenmiş olan
agahdarbûyîn *m* haberdar oluş, bilgileniş
agahdarî *m* 1. enformasyon, bilgilendirme 2. danışma (danışılan yer)
agahdarker *nd/nt* bilgilendirici
agahdarkirin *m* haberdar etme, bilgilendirme
agahdar kirin *l/gh* haberdar etmek, bildirmek * **bi nameyê min ji encama ezmûnê agahdar bikin** sınav sonucunu mektupla bana bildirin
agahdarkirî *h* haberli, haberdar edilmiş olan * **ku em jê agahdarkirîbûna, me dê xwe amade bikira** haberli olsaydık hazırlanırdık
agahdarname *m* tebligat, bildirim
agahder *nd/rd* bilgilendirici
agahderî *m* bilgilendiricilik
agahdêr *bnr* agahder
agahgir *nd/nt* haber alıcı, haber alan
agahgirî *m* haberalma
agahgirîtî *m* haber alıcılık
agahî *m* 1. bilgi, malumat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) 2. bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) * **bavê wê, der barê raboriya malbata xwe de gelek agahî dabûnê** babası ailelerinin geçmişi hakkında bir çok bilgi vermişti 3. *fel* bilgi, malumat bilgi (genel olarak ve ilk sezi durumunda zihnin kavradığı temel düşünceler) 4. haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **agahiya şagirt ji tiştekî nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok * **agahiya wî ji hunerê nîn e** sanattan haberi yok ~ **bi dest xistin** bilgi edinmek, malumat edinmek ~ **dan 1)** bilgi vermek, malumat vermek 2) haber vermek ~ **dan (yekî) 1)** (birine) bilgi vermek 2) (birine) haber vermek ~ **girtin** (an jî **stendin)** bilgi almak, malumat almak ~ **jê girtin** (an jî **stendin**) (birinden) bilgi almak, malumat almak ~ **jê hilanîn** bilgi almak ~ **stendin** bilgi almak, malumat almak ~**ya misoger** kesin bilgi ~**ya olî** din bilgisi ~**ya siruştî** doğa (ya da tabiat) bilgisi ~**ya teqrîbî** *man* yaklaşık bilgi ~**ya vebir** (an jî **misoger)** *fel* kesin bilgi ~**ya xwenasiyê** kendini tanıma bilgisi ~**yên welatiyê** yurttaşlık bilgisi
agahîdan *m* 1. bilgi verme 2. haber verme
agahî dan *l/gh* 1. bilgi vermek 2. haber vermek
agahîfiroş *nd/nt* malumatfuruş
agahîfiroşî *m* malumatfuruşluk
agahî stendin *l/gh* 1. bilgi edinmek 2. haber almak
agahker *nd/nt* 1. bilgilendirici 2. *rd* uyarıcı
agahkerî *m* 1. bilgilendiricilik 2. uyarıcılık
agahkirin *m* uyarma
agah kirin *l/gh* uyarmak
agahname *m* ajanda, not defteri
agahnivîser *m* bilgiyazar
agahstendin *m* 1. bilgi edinme 2. haber alma
agahzanî *m* bilgi işlem
agal *m* develerin ön ayaklarına vurulan pranga
ageh *bnr* agah
agihandin (I) *m* bilgilendirme, haberdar etme
agihandin (II) *m* kısıtlama, tahdit etme
agihandin (I) *l/gh* bilgilendirmek, haberdar etmek
agihandin (II *l/gh* kısıtlamak, tahdit etmek
agihandî (I) *rd* bilgilendirilmiş olan
agihandî (II) *rd* kısıtlı, kısıtlanmış, tahdit edilmiş
agihîn *m* bilgilenme
agihîn *l/ngh* bilgilenmek
agir *n* 1. ateş, od * **şaristanî ji agir çêbûye** uygarlık ateşten doğmuştur 2. ateş (tutuşmuş olan cisim) * **sotikê agir** ateş közü 3. ateş (ısıtma veya pişirme için kullanılan yer veya araç) * **min xwarin ji ser agir danî** yemeği ateşten indirdim 4. ateş (patlayıcı silâhların atılması) * **agirê topan heya nîvê şevê dom kir** top ateşi geceye kadar sürdü 5. ateş, hararet, kızdırma (yüksek vücut ısısı) * **agirê canê nexweş rabû** hastanın harareti arttı 6. yangın 7. ateş (tehlike, felâket) * **hûn xwe diavêjin nav agir** kendinizi ateşe atıyorsunuz 7. *mec* yaramaz (haşarı) 9. acı, zehir zemberek (son derece acı) * **îsot eynî agir** biber zehir zemberek 10. ateş, çok çalışkan * **eynî agir e** çok çalışkan biri 11. *rd* ateşli (coşkulu, coşkun) ~ **avêtin (tiştekî) 1)** (bir şey) tutuşmak, ateş almak **2)** (bir şeyi) tutuşturmak ~ **ber bûn** yanmak, yangın oluşmak ~ **berdan (tiştekî)** 1) (bir şeyi veya yeri) ateşe vermek, tutuşturmak 2) kundaklamak ~ **berî (tiştekî) dan** ateşe vermek ~ **bestin** ateş kesmek ~ **bi cegera (yekî) ketin** ciğeri kebab olmak ~ **bi çiya bikeve ter û hişk tevde dişewitin** yaş ve kuru birlikte yanar ~ **bi dilê (yekî) ketin** içi sızlamak ~ **bi erdê bikeve gurzek** (an jî **pûşek) wî naşewite** tuzu kuru, hiç birşeyi tasa etmeyen ~ **bi erdê bikeve pûşek (yekî) naşewite** tuzu kuru ~ **bi (cihekî) ketin** ateş çıkmak, yangın çıkmak ~ **bike!** *lşk* ateş! ~ **bikeve dehlê qevdek pûşê min tê tune ye** (an jî **nîn e)** ne dağda bağım var, ne çakaldan davam, keyif benim köy Mehmet ağanın ~ **bi kezeba (yekî) ketin** içi yanmak (büyük bir acı vb. se-

bebiyle çok üzülmek) ~ **bi kezeba (yekî) xistin)** içini yakmak ~ **bi kezeb û cîgerê (yekî) ketin** içi yanmak ~ **bi konê bavê (yekî) ve danîn** (birini) mahvetmek ~ **bi lingê (yekî) ketin** neye uğradığına şaşırmak ~ **bi mala bavê te nekeve** evin barkın yansın, ateşlere gelesin ~ **bi mala derewînan ket kesî (pê) bawer nekir** yalancının evi yanmış kimseler inanmamış ~ **bi mala (yekî) ketin** evin barkın yansın emmi, ateşlere gelesin ~ **bi mala te bikeve** evin barkın yansın ~ **bi mala virekan ketiye, kesî bawer nekiriye** yalancının evi yanmış, kimse inanmamış ~ **bi mala xwe xistin** yuvasını yıkınak (aile düzenini yok etmek) ~ **birîn** ateş kesmek ~ **bi serî ketin** başına belâ gelmek ~ **bi (yekî) xistin** ateşe vermek (aşırı telâşa düşürmek) ~ **bûn** çok çalışkan olmak * **eynî agir e** çok çalışkan biri ~ **dadan** ateş yakmak ~ **dan ber barûdê** üzerine tuz biber ekmek ~ **derxistin** yangın çıkarmak ~ **di çavan de bûn** gözü kan bürümüş olmak ~ **di çavê (yekî) de bûn** gözlerini (veya gözünü) kan bürümek (adam öldürecek kadar öfkelenmek) ~ **dibare** durum çok kötü ~ **e** ateş gibi (zeki, çalışkan ve becerikli) ~ **e (em) ketinê** bir belâdır düşmüşüz ~ **geş kirin** ateşi uyandırmak (sönmek üzere olan ateşi canlandırmak) ~ **girte mala derewîna kesî bawer nekir** yalancının evi yanmış kimseler inanmamış ~ **girtin** ateş almak ~ **gur bûn** alev saçağı sarmak, ateş bacayı sarmak (bir olay önüne geçilmez, tehlikeli bir hal almak) ~ **gur kirin** alevlendirmek, harlamak ~ **heye di qocan de ne** varsa yaşlılarda var ~ **jê barîn** ateş püskürmek ~ **jê rijîn 1)** ateş saçmak **2)** ateşi çıkmak (veya yükselmek) ~ **ji ber çûn** ateş püskürmek ~ **ji devan rijîn** sap yiyip saman sıçmak ~ **ji dev barîn** ateş püskürtmek ~ **ji dev çûn** ateş püskürmek ~ **ji dev rijîn** ateş kesilmek ~ **ji devê (yekî) barîn** ateş püskürmek ~ **ji devê (yekî) çûn** ateş püskürmek, ateş fışkırmak ~ **ji devê (yekî) rijîn** (an jî **pekîn**) ateş püskürmek ~ **ketin ...** ateş düşmek, yangın çıkmak ~ **ketin (cihekî)** yangın çıkmak, ateş çıkmak ~ **ketin (yekî) 1)** ateş almak, paniğe kapılmak (telâşlanmak) **2)** azmak, azgın olmak (cinsel duyguları artmak) ~ **ketin binî** etekleri tutuşmak ~ **ketin dawa (yekî)** etekleri tutuşmak ~ **ketin (nava) dilê (yekî)** içine ateş düşmek, yüreğine ateş düşmek ~ **kirin 1)** ateş yakmak **2)** ateş açmak, ateş etmek ~ **kirin** (an jî **xistin) dilê (yekî)** yüreğine ateş düşürmek ~ **ku li erdê dikeve** (an jî **ket) hişk û ter bi hev re dişwetin** yaş ve kuru birlikte yanar ~ **lê barandin** ateş yağdırmak (ateşli silâhlarla aralıksız mermi atmak) ~ **lê barîn** büyük bir müsibetle karşılaşmak ~ **lê hilanîn** bir işi çabuk bitirmek ~ **li ber kulîna xwe dadan** evini kendi eliyle yakmak ~ **li binî bûn** çok sıcak yemek ~ **li heriyê çûn** etkinliği olmayan, verimsiz ~ **li pûş xweş diçe, hema dewama wî tune** hızlı sağanak tez geçer ~ **nebe dûman dernayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **pê ketin 1)** ateş almak, tutuşmak, alev almak **2)** yanıp tutuşmak **3)** biber gibi yanmak (deri, göz vb. çok acımak) ~ **pê ve danîn 1)** ateşle yakmak **2)** tutuşturmak ~ **qut kirin** ateş kesmek ~ **rabûn** yalazlanmak ~ **rawestandin** ateş kesmek **(ji)** ~ **re tirûşa (tiştekî) heye** ateşe dayanaklı ~ **rû girtin** ateş ımızganmaya yüz tutmak ~ **tê de bûn 1)** yerinde duramamak **2)** ateşli (cinsel olarak) ~ **û barûd li ba (nik an jî cem) hev nabin** ateşle barut bir yerde durmaz ~ **û barûd nêzî hev kirin** üstüne tuz biber ekmek ~ **û pîşo li cem hev nabin** ateşle barut bir yerde durmaz ~ **û pûş li cem hev nabe** (an jî **nabin)** ateşle barut yanana durmaz ~ **û xurî tê de bûn** yerinde duramamak ~ **vedan 1)** ateş saçmak **2)** ateş açmak ~ **xistin dawa xwe** belâ satan, nifak kavga arayan kimse ~ **xistin dilê (yekî)** yüreğine ateş düşürmek ~ **xurt kirin** ateşi harlamak ~ **xweş bûn** alev saçağı sarmak, ateş bacayı sarmak (bir olay önüne geçilmez, tehlikeli bir hal almak) ~ **xweş e lê xwelî jê çêdibe** her şeyin bir olumsuz yanı vardır anlamında bir deyim ~ **xweş kirin 1)** ateşi uyandırmak (sönmek üzere olan ateşi canlandırmak) **2)** ateşi harlamak **3)** yangını körüklemek **~ekî sor 1)** eli bayraklı (veya maşalı) şirret **2)** çok yaramaz, haşarı **~ê ahengê** şenlik ateşi **~ê (yekî) avêtin nav dilê (yekî dîtir)** içi götürmemek, silkelemek (acıklı bir durum karşısında dayanamamak) * **agirê rewşa xerab a zarokên koçberan avête nava dilê min** göçmen çocukların kötü durumu beni silkeledi **~ê (yekî) bi dilê (...) ketin** (birinin) acısı * **ji ber vê rewşa wî agirê wî bi dilê min ket** onun bu hali yüreğimi dağladı **~ê binê kayê** sinsi, saman altında su yürüten **~ê binê kayê bûn** saman altında su yürütmek **~ê canê (yekî) rabûn** hararet basmak (vücut ısısı artmak) **~ê çiliyan** çocuk doğduktan sonra 40 gün boyunca evden ateş çıkarılmaz, eğer o esnada ateş verilirse çocuğun azgın olacağına inanılır. Çocuğun kırkı çıktıktan sonra 'agirê çiliyan' olayı biter **~ê (yekî) danîn** ateşi düşmek **~ê (yekî) daxistin** ateşini almak, ateşini düşürmek * **paçê bisirke deynin ser eniya wê, dê agirê wê daxîne** sirkeli bezi alnına koyun, ateşini alır **(di) ~ê (yekî) de şewitîn** (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak **~ê dostan mirovan naşewitîne** dost ateş bile olsa adamı yakmaz **~ê geş** harlı ateş **~ê gumreh** harlı ateş **~ê**

(yekî) **hildan** ocağını söndürmek **~ê kayê** fazla ısı vermeyen ateş, ölgün ateş **~ê kulê bi mala (yekî) ketin** ateşlere gelmek **~ê no** harlı ateş **~ê (yekî) pîvan** ateşini ölçmek **~ê pûş** saman alevi **~ê qocan** kütük ateşi, tecrübeli kimseler için söylenen deyim **~ê qurman** kalıcı ateş **~ê sor e 1)** yaman ve yaramaz kimse **2)** ateş pahası (veya pahasına) **(bi) ~ê (yekî) şewitîn** (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak **~ê Xwedê** 1) çok çalışkan, becerikli **2)** azgin **3)** inatçı **4)** amansız dert **~ê (yekî) zêde bûn** ateşi çıkmak (veya yükselmek)

agiravêj *m* **1.** lav silâhı **2.** mancınık

agirbar *rd* **1.** ateşli (ateşi olan) 2. ateşli * **çekên agirbar** ateşli silâhlar

agirbaran *m* **1.** ateş yağmuru **2.** yaylım ateş, ateş gibi yağma **3.** simli ve ışık saçan bir tür kumaş

agirbaz *nd/nt* ateşbaz, ateşle oynayan canbaz

agirbazî *m* ateşbazlık, ateşle oynama

agirber *rd* **1.** tutuşturucu **2.** ateşleyici **3.** *m* ateşli silâh

agirberdayî *rd* ateşe verilmiş olan

agirberdêr *nd/nt* kundakçı (yangın çıkaran)

agirberdêrî *m* kundakçılık

agirbest *lşk/m* ateşkes, bırakışma

agirbestan *bnr* agirbest

agirbest kirin *l/gh* ateşkes yapmak, bırakışmak

agirbir *m* **1.** ateş düşürücü **2.** ateşkes

agirbiran *m* ateşkes, bırakışma

agirbirankirin *m* ateşkes yapma, bırakışma

agirbiran kirin *l/gh* ateşkes yapmak, bırakışmak

agirbirî *lşk/m* ateşkes

agirbirîn *m* **1.** ateşkes **2.** ateş kesme

agirbûnî *m* ateşlilik

agirçav *rd* atak, gözü pek, cüretkâr (düşüncesizce her işe atılan)

agirçavî *m* ataklık, gözü peklik, cüretkârlık

agirdadan *m* **1.** ateş yakma veya tutuşturma **2.** ateş etme

agir dadan *l/gh* **1.** ateş yakmak veya tutuşturmak **2.** ateş etmek

agirdan *bnr* agirdank

agirdank *m* **1.** ateşlik, mangal **2.** ocak **3.** ateşgede

agirdar *rd* **1.** ateşli **2.** ateşli (ateşi olan)

agirdarî *m* ateşlilik

agirde *m* yakacak

agirdêr *nd* ateşleyici

agirdiz *n* **1.** çakmak taşı **2.** çakmak (taşa vurularak kıvılcım çıran çelik parça)

agire *bj/m* frengi

agirê cinan *nd* uçuk

agirê filan *nd* rumî takvimine göre 14 Şubat (miladî 27 şubat) akşamı halk meşalelerini yakar, halay çeker ve eğlenirler. İnanca göre gunahlardan arınmak için bu eğlenceyi yaparlar. Bitlis yöresinde bugüne xetre adı verilir.

agirê şevê (I) *nd* ateş böceği (Lampyris noctiluca)

agirê şevê (II) *nd* **1.** frengi **2.** uçuk

agirfeşan, agirfişan *m* **1.** ateşsaçan **2.**volkan

agirfişan *bnr* afırfeşan

agirgede *m* ateşgede

agirgeh *m* **1.** ateşlik **2.** eteşgede, ateşgâh

agirgeş *nd* harlı ateş, parlak ateş

agirgir *rd* **1.** tutuşkan **2.** yanıcı

agirgire *rd* tutuşturucu

agirgirtî *rd rd* tutuşuk, ateşli, ateş almış olan

agirî *rd* **1.** ateşle ilgili 2 volkanik * **çiyayên agirî** volkanik dağlar

agirîn *rd* **1.** ateşle ilgili **2.** tutuşucu, tutuşabilin **3.** ateşli * **nexweşînên agirîn** ateşli hastalıklar **4.** ateşli, çoşkun

agirker *nd/nt* **1.** ocakçı **2.** kazancı (kazan dairesinde) **3.** ateşçi * **agirkerê keştiyê** gemi ateşçisi

agirkerî *m* **1.** ocakçılık **2.** kazancılık **3.** ateşçilik

agirketî *rd* **1.** tutuşmuş, ateş almış olan **2.** *mec* yaramaz, yerinde duramayan

agirkirin *m* **1.** ateş yakma **2.** ateşleme (patlayıcı maddeleri patlatma) **3.** sıkma, ateş etme (silâhlar için)

agir kirin *l/gh* **1.** ateş yakmak **2.** ateşlemek (patlayıcı maddeleri patlatma) **3.** sıkmak, ateş etmek (silâhlar için)

agirkuj *rd* **1.** ateş söndürücü **2.** *nd/nt* itfaiyeci, yangıncı **~ê teberdar** baltacı (itfaiye eri)

agirkujî *m* itfaiye

agirkujîtî *m* itfaiyecilik

agirlîstin *m* ateşle oynama

agirlîz *nd/nt* ateşbaz, ateşle oynayan canbaz

agirmend *rd* ateşli (ateşi olan)

agirmendî *m* ateşlilik

agirmîzac *rd* asabî, sinirli, ateş mizaçlı kimse

agirnak *rd* **1.** ateşli (ateşi olan) **2.** yakıcı **3.** ateşin, ateşli, çoşkun

agirnakî *m* **1.** ateşlilik, çoşkunluk **2.** yakıcılık

agirnîşan *m* nişangâh

agirnok *rd* asabî, huysuz

agirnokî *rd* asabîce, huysuzca

agirok *rd/nd* **1.** kül kedisi **2.** çok ağlayıp zırlayan (bebek) **3.** asabî, yaramaz **4.** sıcak rüzgâr **5.** yüz ve göz çevresinde çıkan bir tür sivilce

agirokî *rd* **1.** kül kedisi gibi **2.** çok ağlayıp zırlayan (bebek)

agirokî bûn *l/ngh* **1.** ateşe çok sokulmak, ateşe yaklaşıp ısınmayı sevmek **2.** çok ağlayıp zırlamak (bebek için)

agirpare *n* **1.** ateş parçası **2.** *rd/mec* atılgan

agirparêz *rd* ateşperest

agirparêzî *m* ateşperestlik

agirperest *rd* ateşperest
agirperestî *m* ateşperestlik
agirperês *bnr* agirperest
agirpeşk *n* çakmak (taşa vurularak kıvılcım çıkaran çelik parça)
agirpêketin *m* **1.** ateş alma, ateş çıkma, yangın çıkma **2.** tutuşma **3.** etekleri tutuşma **4.** yanmak (vücut veya nesneler için ısısı artma)
agir pê ketin *l/bw* **1.** ateş almak, ateş çıkmak, yangın çıkmak **2.** tutuşmak **3.** etekleri tutuşmak **4.** yanmak (vücut veya nesneler için ısısı artmak) * **di nav şewatê de, bi rojan riciffî û agir pê diket** ateşler içinde, günlerce titreyereke yandı
agirpêketî *rd* **1.** ateş almış, yangın almış olan **2.** yanık, yanıp tutuşan **3.** ateşli (cinsel açıdan) **4.** etekleri tutuşmuş olan
agirpêxistin *m* **1.** tutuşturma **2.** ateşe verme (aşırı telâşa düşürme) **3.** kundaklama, kundaklayış (ateşe verme)
agir pê xistin *l/bw* **1.** tutuşturmak **2.** ateşe vermek (aşırı telâşa düşürmek) **3.** kundaklamak (ateşe vermek)
agirpêxistî *rd* **1.** tutuşuk, tutuşturulmuş olan **2.** ateşe verilmiş, kundaklanmış olan
agirpij *m* **1.** ateş püskürten **2.** volkan
agirqûnî *rd* azgın (cinsel olarak; argo) ~ **bûn** azgınlaşmak
agirrawestan *m* ateşkes
agirrawestin *m* ateşkes
agirrêj *rd* ateş saçan
agirsong *nd/nt* itfaiyeci
agirsongî *m* itfaiye
agirsongîtî *m* itfaiyecilik
agirsotî *rd* ateşle yakılmış olan
agirtefîn *rd* **1.** ateş söndürücü **2.** hararet giderici
agirtemêr *rd* **1.** ateş söndürücü **2.** hararet giderici **3.** *nd/nt* itfaiyeci
agirtemêrî *m* **1.** ateş söndürücülük **2.** hararet gidericilik **3.** itfaiyecilik
agirvan *nd/n* **1.** ocakçı **2.** ateşçi, ateş nöbetçisi
agirvanî *m* **1.** ocakçılık **2.** ateşçilik
agirvês *nd/nt* itfaiyeci
agirvêsî *m* itfaiye
agirvêsîtî *m* itfaiyecilik
agirxane *m* **1.** ateş evi **2.** demirci ocağı **3.** kazan dairesi
agirxweş *rd* sevimli, şirin, cana yakın
agirxweşbûn *m* sevimlileşme, şirinleşme
agirxweş bûn *l/ngh* sevimlileşmek, şirinleşmek
agirxweşî *m* **1.** sevimlilik, şirinlik **2.** 9 mart'a esenlik için ateş yakılma ritüeli
agirxweşkirin *m* sevimlileştirme
agirxweş kirin *l/gh* sevimlileştirmek
agitato *mzk/h* agitato
agît *rd* yiğit
aglutînasyon *biy/m* kümeleşim
agnostîk *nd/rd* agnostik, bilinemezci
agnostîzm *fel/m* agnostizm, bilinemezcilik
agnozî *psî/m* agnozi, tanısızlık
agora *m* agora
agorafobî *bj/m* agorafobi, alan korkusu
agradîsman *m* agradisman, büyültme (fotograf ve resimlerde boyut kazanma işlemi)
agrafî *psî/m* agrafi, yazma yitimi
agrandîsor *m* agrandisör, büyülteç
agreje *nd/nt* agreje
agreman *m* agreman
agû *b* agu
ah *m* ah, beddua ~ **û wah** ah vah ~**ê bizina kol ji bizina kel (an jî biqiloç) re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz ~**ê bizina kol ji ya kel re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz ~**ê kesî li kesî namîne** kimsenin ahı kimseye kalmaz, kimsenin ahı yerde kalmaz ~**ên vî destî namîne li wî destî** kimsenin ahı yerde kalmaz
aha (I) *b* **1.** aha * **aha erd dîsa hejiya** aha yer yine sallandı **2.** ıhı **3.** *h* aha, işte (anlatılan bir sözün söylenir) * **aha, hemû mesele ev e!** İşte, bütün mesele bu!
aha (II) *bnr* wiha
a halo *h* böylecene, böylelikle, böylesi
ahar *m* desen
ahardar *rd* desenli
ahd *m* aht, ahit, ant * **li min ahd be** ahdim olsun * **ahda min heye, ez dê vî karî bikim** andım var, bu işi yapacağım ~ **dibêjin îman nabêjin** Nuh deyip peygamber dememek ~ **kirin** ahdetmek ~ **û wehd** yemin billah ~ **û wehd kirin** yemin billah etmek
ahdkirin *m* ahdetme
ahd kirin *l/gh* ahdetmek
ahen *m* özel olarak silâh yapımında kulanılan demir
aheng *m* **1.** uyum, aheng * **ahenga civatê pelişî** topluluğun ahengi bozuldu **2.** eğlence, müzikli eğlence **3.** gösteri, konser, dinleti * **em jî wek kom tevî ahengên Newrozê bûn** Nevruz gösterilerine biz de grup olarak katıldık **4.** ritim, dizem ~ **çêkirin 1)** eğlence yapmak **2)** gösteri yapmak ~**a deman** *rz* zamanların uyumu ~**a dengan** *rz* ses uyumu ~**a dengdêran** *rz* ünlü uyumu ~**a muzîkê** müzik dinletisi ~**a raweyan** *rz* kiplerin uyumu ~**a stranan** (an jî **goranî**) müzik dinletisi
ahengbêj *bnr* stranbêj
ahengbêjî *bnr* stranbêjî
ahengdar *rd* **1.** uyumlu **2.** eğlenceli **3.** dizemli **4.** *mzk* düzenli
ahengdarkirin *m* uyumlulaştırma, ahenkleştirme
ahengdar kirin *l/gh* uyumlulaştırmak, ahenkleştirmek
ahengsaz *rd* **1.** uyumlu **2.** *nd/nt* bestekâr

ahengsazî *m* **1.** uyum **2.** bestekârlık
ahengxweş *mzk/rd* akıcı
ahengxweşî *mzk/m* akıcılık
ahenî *rd* ahen demirinden yapılmış olan * **şûrên ahenî** ahen demirinden yapılma kılıç
ahenpûş *n* demir zırh
a heqiyê *h* hakçası
aheste *rd* yavaş ~ ~ yavaş yavaş
a hêja *h* az önce, biraz önce, şimdi * **otobus a hêja derbas bû** otubüs şimdi geçti
ahên *m* ıstırap, elem
ahfad *rd* yiğit
ahiz *m* kasıt
ahîk *n* ah, beddua, ilenme
a hîna *h* az önce, biraz önce, şimdi * **otobus a hîna derbas bû** otubüs şimdi geçti
ahînok ah, beddua
ahîze *fîz/m* ahize, alıcı, reseptör
aho *bnr* ahû
ahsûme *m* boza
ahsûmefiroş *nd/nt* bozacı (satan kimse)
ahsûmefiroşî *m* bozacılık
ahsûmeker *nd/nt* bozacı (imal eden)
ahsûmekerî *m* bozacılık
ahtepot *zo/m* ahtapot (Octopus)
ahû *zo/m* ahu, ceylan, karaca
aîd *d* ait * **gelşeke aîdî we** size ait bir sorun ~ **bûn** ait olmak
aîdandin *m* karıştırma
aîdandin *l/gh* karıştırmak
aîdat *m* aidat, ödenti
aîdbûn *m* ait olma
aîd bûn *l/ngh* ait olmak
aîdiyet *m* aidiyet, ilişkinlik
aîdî *m* aidiyet, ilişkinlik
aîdîbûn *m* aidiyet, ilişkinlik
aîle **1.** aile (evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik) **2.** aile (karı, koca ve çocuklardan oluşan topluluk) **3.** aile, famile (aynı soydan gelen kimseler zinciri) **4.** aile (aralarında kandaşlık veya hısımlık bulunan kimselerin tümü) **5.** aile (birlikte oturan hısım ve yakınların tümü) **6.** aile (eş, karı) **7.** aile (aynı gaye üzerinde anlaşan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü) * **malbata perwerdehiya neteweyî** milli eğitim ailesi **8.** aile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) * **malbata ziman** dil ailesi
aîlewî *rd* ailevî
aj (I) *m* güzellik
aj (II) *m* filiz, fışkın, sürgün (yeni sürmüş körpe ve küçük yaprak) ~ **dan** filizlenmek, sürgün vermek
ajal (I) *m* **1.** hayvan (bitkilerden farklı olarak duygu ve hareket yeteneği olan canlı yaratık) **2.** hayvan (insandan farklı olarak, dil ve akıldan yoksun canlı yaratık) **~ên riwekokî (an jî helezokî)** *zo* bitkimsi hayvanlar **~ên (an jî heywanên) xwînsar** soğuk kanlı hayvanalar **~ên yeksimî** *zo/nd* toynaklılar
ajal (II) *m* otsu bitki sapı
ajalane *rd* hayvanca, hayvana yaraşır bir biçimde
ajalbûn *m* hayvanlaşma
ajal bûn *l/ngh* hayvanlaşmak
ajalbûyî *rd* hayvanlaşmış olan
ajalbûyîn *m* hayvanlaşma
ajaldar *nd/nt* **1.** hayvancı **2.** hayvan sahibi
ajaldarî *m* **1.** hayvancılık **2.** hayvan sahibi olma durumu
ajalên dirende *zo/nd* yırtıcılar
ajalên dusimî *zo/nd* çift parmaklılar
ajalên kavêj *zo/nd* geviş getirenler
ajalên nekavêj *zo/nd* geviş getirmeyenler
ajalên pêpencik *zo/nd* karından bacaklılar
ajalên pirpêk *zo/nd* çok ayaklılar
ajalên pûrtbijî *zo/nd* kirpikliler
ajalên qalikdarî *zo/nd* kabuklular
ajalhez *nd/nt* hayvansever
ajalhezî *m* hayvanseverlik
ajalî *rd* **1.** hayvanî, hayvansal **2.** hayvansal (hayvanlardan elde edilen)
ajalkî *rd/h* hayvanca, hayvanî, hayvana yaraşır bir biçimde,
ajalnas *nd/nt* hayvan bilimci, zoolog
ajalnasî *m* hayvan bilimi, zooloji
ajalok *n* hayvancık
ajalparêz *nd/nt* hayvan hakları savunucusu
ajaltî *m* hayvanlık, hayvaniyet
ajalvan *ndnt* hayvancı
ajalvanî *m* hayvancılık
ajan *nd/nt* ajan, casus
ajanda *m* ajanda
ajanî *m* ajanlık, casusluk
ajans *m* **1.** ajans (haber toplama ve yayma işleriyle uğraşan kuruluş) **2.** ajans (bir ticarî kuruluşu tanıtan, onunla ilgili bilgi aktaran ve bu yolla kazanç sağlayan kuruluş) * **ajansa reklaman** reklâm ajansı **3.** ajans (bu iş kollarının çalıştığı büro) **~a nûçeyan (an jî dengûbehsan)** haber ajansı
ajantî ajanlık
ajar (I) *m* soy, soy sop, sülale (bir atadan gelen topluluk) **~a (yekî) qelandin** soyunu sopunu kurutmak
ajar (II) *m* cephane
ajarî *rd* soysal
ajarnas *nd/nt* soy bilimci
ajarnasî *m* soy bilimcilik
ajarzan *nd/nt* soy bilimci
ajarzanî *m* soy bilimcilik
ajat *m* soy, soy sop * **ajata te biqele** soyun sopun kurusun
ajawe *m* **1.** karışıklık, kargaşalık, anarşi **2.** kalabalık
ajawebûn *m* kalabalıklaşma

ajawe bûn *l/ngh* kalabalıklaşmak
ajawebûyî *rd* kalabalıklaşmış
ajawegêr *rd* **1.** anarşist (anarşi ile ilgili olan) **2.** *nd* anarşîst (anarşizm yanlısı olan kimse)
ajawegêrîtî *m* anarşizm
ajaweyî *rd* anarşik
ajber *nd/nt* yüzücü
ajberî *m* yüzme, çimme
ajberîtî *m* yüzücülük
ajda *m* fıliz, sürgün
ajdan *m* fılizlenme, sürgün verme
aj dan *l/gh* filizlenmek, sürgün vermek
ajdar *rd* fılizli
ajdayî *rd* fılizlenmiş, sürgün vermiş olan
ajdayîn *m* fılizleniş, sürgün veriş
ajel *bnr* ajal
ajeldar *bnr* ajaldar
ajeldarî *bnr* ajaldarî
ajelnas *bnr* ajalnas
ajelnasî *bnr* ajalnasî
ajeqor *rd* sıska, zayıf
ajeqorî *m* sıskalık, zayıflık
ajero *m* fıliz, sürgün
ajerodan *m* fılizlenme, sürgün verme
ajero dan *l/gh* fılizlenmek, sürgün vermek
ajewa *m* provokasyon
ajik (I) *bot/nd* **1.** acı badem (Amygdalus amara) **2.** acı badem (bu ağacın acımtırak meyvesi)
ajik (II) *m* fışkın, sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
ajinîn *m* acıma, incinme
ajinîn *l/ngh* acımak, incinmek
ajne (I) *m* yüzme ~ **kirin** yüzmek, çimmek
ajne (II) *m* diz
ajneber *nd/nt* **1.** yüzücü **2.** yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
ajneberî *m* yüzme
ajneberî kirin *l/gh* yüzmek
ajneberîtî *m* yüzücülük
ajneker *nd/nt* **1.** yüzücü **2.** yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
ajnekerî *m* yüzücülük
ajnekirin *m* yüzme
ajne kirin *l/gh* yüzmek
ajnevan *nd/nt* **1.** yüzücü **2.** yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
ajnevanî *m* yüzücülük
ajneya baskan *nd* kulaçlama (yüzme)
ajneya beqê *nd* kurbağalama (yüzme)
ajneya beqanî *nd* kurbağalama (yüzme)
ajneya çiftê *nd* çift vuruşlu yüzme
ajneya mihê *nd* koyun gibi, suda çalkantı yapmadan bir tür yüzme
ajneya ser lingan *nd* ayak üstü yüzme
ajneya ser piştê *nd* sırt üstü yüzme
ajnû *m* diz
ajo *m* **1.** güdü, saik (bilinçli veya bilinçsiz olarak davranışı doğuran, sürekliliğini sağlayan ve ona yön veren herhangi bir güç) **2.** *fel* güdü (kaynağı duygulanma değil, akıl olan sebep) * **hezkirin tehn û erk jî ajo ye** sevgi bir dürtü ödev bir güdüdür **3.** *sos* dürtü
ajobar *rd* sürülebilir
ajobarî *m* güdüm
ajok (I) *m* ağacın açılmakta ya da oluşmakta olan fılizi
ajok (II) *m* **1.** dürtü **2.** *rd* teşvik edici
ajok (III) *nd/nt* şoför, sürücü
ajokar *nd/nt* şoför, sürücü ~**ê traktorê** traktörcü, traktör sürücüsü
ajokarî *m* şoförlük, sürücülük
ajoke *m* sürücü (disk sürücüsü) * **ajokeya dîskan** disk sürücüsü
ajoker *nd/nt* **1.** sürücü **2.** güdücü
ajokerî *m* şoförlük, sürücülük
ajoname *m* sürücü kartı
ajotebar *rd* güdümlü
ajotin *m* **1.** sürme **2.** sürme, çekme (yol, ay için) **3.** çift sürme **4.** sürme, devam etme, uzama **5.** hamle yapma (satrançta) **6.** *mec* yaşatma (sürdürme) **7.** gütme (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürme) **8.** *mec* gütme (bir düşünceyi, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışma) **9.** *mec* gütme (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetme, sevk ve idare etme) **10.** sürme (önüne katıp sürme) **11.** sürme, sürgün etme **12.** yürütme (gerektiği gibi yapma, uygulama)
ajotin *l/gh* **1.** sürmek * **erebevano hêdî bajo** arabacı yavaş sür **2.** sürmek, çekmek (yol, ay için) * **ev meh 30 roj diajo** bu ay 30 gün çekiyor * **rê bîst saet ajot** yol yirmi saat çekti **3.** çift sürmek * **piştî ku gayê wî mir zeviya xwe neajot** öküzü ölünce tarlasını süremedi * **me erd ajot** tarlayı sürdük **4.** sürmek, devam etmek, uzamak, tutmak * **karê me pir ajot** işimiz çok uzadı * **vî karî tam du saet ajot** bu iş iki saat tuttu **5.** hamle yapmak (satrançta) **6.** *mec* yaşatmak (sürdürmek) **7.** gütmek (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek) **8.** *mec* gütmek (bir düşünceyi, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışmak) * **kîn ajotin** kin gütmek **9.** *mec* gütmek (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetmek, sevk ve idare etmek) **10.** sürmek * **mihan diajo** koyunları sürüyor **11.** sürmek, sürgün etmek **12.** yürütmek (gerektiği gibi yapmak, uygulamak) **13.** sürmek, yağdırmak (çok sayıda ortaya koymak) * **mal ajotin piyaseyê** piyasaya mal yağdırmak ~ **pêş** öne sürmek (birini ilkin harekete geçirilmesi için önermek) ~ **ser (yekî) 1)** üzerine sürmek, üstüne yürümek **2)** birine saldırmak, saldırıya geçmek ~ **ser namûsa (yekî)** namusuna tecavüz etmeye yel-

tenmek ~**a rihetiya malbat û pergalê** tütününü tüttürmek
ajotî *rd* **1.** sürülmüş **2.** sürülmüş (tarla) **2.** hamle yapılmış (satrançta) **4.** sürülmüş (araba vb.) **5.** güdümlü
ajotîbûn *m* güdümlülük
ajotkar *bnr* ajokar
ajovan *nd/nt* şoför, sürücü
ajovanî *m* şoförlük, sürücülük
ajro *bnr* ajaro
ajûtin *m* çığlık atma
ajûtin *l/gh* çığlık atmak
aka *rz/c* bu (çocuk dilinde)
akademî *m* **1.** akademi (bilginler, yazarlar, sanatçılar kurulu) **2.** akademi (yüksek okul) **3.** akademi (çıplak modelden yapılmış insan resmi) ~**ya şer (an jî cengê)** harp akademisi
akademîk *rd* akademik
akademîker *nd/nt* akademisyen
akademîkerî *m* akademisyenlik
akademîparêz *nd/nt* akademici
akademîparêzî *m* akademicilik
akademîsyen *nd/nt* akademisyen
akademîsyenî *m* akademisyenlik
akam *m* **1.** sonuç, netice **2.** akibet ~ **dan** sonuç vermek, netice vermek
akasya *bot/m* akasya (Acacia)
akêr *m* kağnı karöserinin yük bağlama sırığı ~**a sirniyê** kağnının dingil tespit çubuğu
akincih *bnr* akincî
akincî *rd/nd* **1.** yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) * **ez akinciyê vê derê me** ben buranın yerlisiyim **2.** yerleşik, sakin (yerleşik kimse)
akincîbûn *m* yerleşme
akincî bûn *l/ngh* yerleşmek, sakin olmak (bir yerde yerleşmek) * **çûne li semteke xweş akincî bûne** gidip güzel bir semte yerleşmişler
akincîbûyî *m* yerleşmiş olan, iskan olmuş olan
akincîbûyîn *m* yerleşme, iskan olma
akincîgeh *m* yerleşim yeri (birimi)
akincîkirin *m* yerleştirme
akincî kirin *l/gh* yerleştirmek
akincîkirî *m* yerleştirilmiş, iskan edilmiş olan
akirin *m* yatma (çocuk dilinde)
a kirin *l/gh* yatmak (çocuk dilinde)
akîne *nd/nt* çiftçi
akîs *man/m* akis, evirme
akordeon *bnr* akordiyon
akordiyon *mzk/m* akordeon
akordiyonjen *nd/nt* akordeoncu
akort *mzk/m* akort, düzen ~**a wê xerabe ye** akordu bozuk
akortdar *rd* akortlu
akortker *nd/nt* akortçu
akortkirin *m* akort etme (veya yapma), düzen verme, düzene koyma (veya sokma)
akort kirin *l/gh* akort etmek (veya yapmak), düzen vermek, düzene koymak (veya sokmak)
akortkirî *rd* akortlu, düzen verilmiş
akortnekirî *rd* akortsuz
akredîtîf *m* akreditif, kredi mektubu
akrobasî *m* akrobasi
akrobat *nd/nt* akrobat, canbaz
akrobatîk *rd* akrobatik
akromatîk *fiz/biy m* akromatik, renksemez
akromatîn *biy/m* akromatin
akropol *m* akropol
akrostîş *wj/m* akrostiş, muvaşşah
aksan *m* aksan ~**ê (yekî) xerab e** aksanı bozuk
akselerograf *m* akselerograf, ivmeyazar
akselerografî *m* akselerografi
akselerometre *m* akselerometre, ivmeölçer
aksesuwar *şn/nd* aksesuar
aksesuwarvan *nd/nt* aksesuarcı
aksiyom *man/m* aksiyom, belit
aksiyon *m* **1.** aksiyon **2.** *şn* aksiyon (bir oyuncunun sahne üzerindeki hareketi, bu hareketten ortaya çıkan gelişim) **3.** *şn* aksiyon (oyunun temasını geliştiren başlıca olay) **4.** *bz* aksiyon (sermayenin belirli bir bölümü)
akson *ant/m* akson
aktîf *rd* **1.** aktif, etkin **2.** *n* aktif, etkin (bir ticarethanenin, ortaklığın para ile değerlendirilebilen bütün mal varlığı)
aktîfbûn *m* aktifleşme, etkinleşme
aktîf bûn *l/gh* aktifleşmek, etkinleşmek
aktîfbûyî *rd* aktifleşmiş, etkinleşmiş olan
aktîfbûyîn *m* aktifleşme, etkinleşme
aktînît *kîm/nd* aktinit (aktinyim, toryim, protaktinyum, tulyum, plutonyum, amerikyum, kuryum ve berkelyum elementlerinin ortak adı)
aktînyûm *kîm/m* aktinyum (kısaltması Ac)
aktîvîst *rd/nd* **1.** *fel* aktivist, etkinci **2.** aktivist, eylemci
aktîvîzm *fel/m* **1.** *fel* aktivizm, etkincilik **2.** aktivizm, eylemcilik
aktor *n* aktör
aktorî *şn/m* aktörlük
aktrîs *şn/m* aktris
aktrîstî *şn/m* aktrislik
aktualîzm *fel/m* aktüalizm
aktûalîte *m* aktüalitte, güncellik
aktûel *rd* **1.** aktüel, güncel **2.** *fel/rd* aktüel, edimsel
aktûelbûn *m* aktüelleşme, güncelleşme
aktûel bûn *l/ngh* aktüelleşmek, güncelleşmek
aktûelbûyî *rd* aktüelleşmiş, güncelleşmiş
aktûelbûyîn *m* aktüelleşme, güncelleşme
akupuntûr *m* aküpuntür
akustîk *m* akustik, yankı bilimi
akû *m* akü, akümülatör, akımtoplar
akûmulator *fiz/m* akümülâtör, akımtoplar
akûşke *m* pencere
akût *rd* akut (hâd safhaya gelmiş hastalık)

akvarel *m* akvarel (sulu boya resmi)
akvaryûm *m* akvaryum
Al *kîm* Al (aluminyum'un kısaltması)
al (I) *bnr* ala
al (II) *n* **1.** kızıl **2.** *rd* kızıl (bu renkten olan)
ala (I) *m* **1.** bayrak **2.** flâma (iki veya üç köşeli, küçük boyutlu bayrak) **3.** *mec* bayrak (öncü) ~ **dabinartin** bayrak çekmek (veya asmak) ~ **daçikandin** (an jî **çikilandin**) bayrak dikmek ~ **daleqandin** (an jî **bi dar de kirin**) bayrak çekmek (veya asmak) ~ **daxistin nîvî** bayrağı yarıya indirmek ~**ya sor** kızıl bayrak
ala (II) *m* **1.** ince ve nazik tül parçası **2.** gelinlik
alabanda *der/m* alabanda ~ **kirin** alabanda etmek
alabora *der/m* alabora ~ **bûn** alabora olmak
alabros *rd* alabros (fırça gibi dik kesilmiş erkek saçı)
aladar *rd* bayraklı
alag *m* düzen, tertip
alagarson *rd* alâgarson (oğlan saçı biçiminde kesilmiş kadın saçı)
alagir *n* bayraktar
alagirî *m* bayraktarlık
alagoşk *bj/m* kaba kulak
Alah *nd* Allah ~ ~ **1)** Allah Allah! (şaşma veya can sıkıntısını anlatan bir nida) **2)** Allah Allah! (hücum narası) ~ **û alem** Allah ü âlem
alahilgir *n* bayraktar
alahilgirî *m* bayraktarlık
alak *m* etek
alakart *nd/rd* alâkart
alakêş *nd* bayraktar
alakêşî *m* bayraktarlık
alal (I) *bot/m* hoş kokulu kızıl yapraklı bir bitki
alal (II) *m* kırmızı renkli bir çeşit tül
alale *bot/m* lale
alame *rd* allâme
alandin *m* dolama
alandin *l/gh* dolamak
alandî *rd* dolanık, dolanmış
alang *m* etek
alarm *m* alârm
alastin *m* yalama, yalayış
alastin *l/gh* **1.** yalamak (bir şeyin üzerinden dilini sürüp geçirmek) **2.** yalamak (dilini gezdirerek bir şeyin üzerindekini almak)
alastî *rd* yalanık, yalanmış
alaş *n* **1.** kiriş **2.** dal (ağacın gödesinden ayrılan kollardan her biri)
alaşkirin *m* kirişleme, kiriş kaplama
alaş kirin *l/gh* kirişlemek, kiriş kaplamak * **em dê ser xanî alaş bikin** evi kirişleyeceğiz
alaşkirî *rd* kirişlenmiş, kiriş kaplanmış olan
alat *m* baharat
alav (I) *m* **1.** alev, yalım, yalaz **2.** çavma ~ **bi** ~ buram buram (duman, koku gibi havada yayılan şeyler için) * **li hundir alav bi alav bêhna xwarinê hebû** içerde buram buram yemek kokusu vardı
alav (II) *m* **1.** araç **2.** âlet, aygıt
alav (III) *m* yem, hayvan yemi
alavavêj *m* alev lâmbası
alavdan *m* **1.** alevlenme **2.** çavma (koku etrafa yayılma)
alav dan *l/gh* **1.** alevlenmek **2.** çavmak (koku etrafa yayılmak)
alavdayî *rd* **1.** alevlenmiş **2.** çavmış
alavdayînn *m* **1.** alevleniş **2.** çavma (koku etrafa yayılma)
alavdar (I) *rd* alevli
alavdar (II) *rd* âletli
alavî *rd* alevle ilgili
alaweys *mzk/nd* Kürt müziğinde bir makam adı
alay *m* **1.** alay (herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk) * **alaya yelmûmê** fener alayı **2.** alay (çok kalabalık) **3.** *lşk* alay ~ **girê dan** alay kurmak
alayîş *m* gösteriş, göz alıcılık
alaz (I) *m* **1.** kasıt (amaç, gaye, istek) **2.** kasıt (kötü niyet)
alaz (II) *rd* seyrek
alazdar *rd* kasıtlı, gayeli, amaçlı
alazî *m* kasıt
alazkirin *m* kastetme
alaz kirin *l/gh* kastetmek
Alban *nd/nt* Arnavut
Albaniya *m* Arnavutluk
albastr *m* albastr, kaymak taşı, su mermeri
albatros *zo/m* albatros (Diomedea exulans)
albeşk *n* bileyi taşı olarak kullanan çok sert bir taş türü
albînos *rd* albinos, akşın
albûm *m* **1.** albüm (resim, fotograf, pul gibi şeyleri dizip saklamaya yarayan bir tür defter) **2.** albüm (herhangi bir konu ile ilgili kısa açıklamalar verilerek resimler basılmış kitap) **3.** albüm, kaset
albûmîn *m* albümin
alçen *ant/m* alt çene
alçîmek *m* atın alt çenesi
aldar *rd* bayraklı
aldehît *kîm/m* aldehit
ale *rd* al, kızıl
alegor *m* değiş, değiş tokuş, takas
alegorî *wj/m* alegori
alegorîk *wj/rd* alegorik
alegorkirin *m* değiş tokuş etme, takas etme
alegor kirin *l/gh* değiş tokuş etmek, takas etmek
alegreto *mzk/h* allegretto
alegro *mzk/h* alegro
alek (I) *bot/m* Hint sümbülü
alek (II) *m* yanak
aleksî *bj/m* aleksi, okuma yitimi
alelade *rd* **1.** alelâde, olağan **2.** alelâde, sıradan, bayağı

aleladeyî *m* alelâdelik
alem *m* **1.** âlem (yer yüzü ve gök yüzündeki nesnelerin oluşturduğu tüm evren) **2.** âlem (aynı konu ile ilgili kimseler veya bu kimselerin uğraşlarının bütünü) **3.** âlem (hayvan veya bitkilerin bütünü) * **alema ajalan** (an jî **heywanan**) hayvanlar âlemi **4.** âlem, dünya (inançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu) * **alema îslamê** islam dünyası **5.** âlem (herkes, başkaları) * **wê xelk û alem ji vî tiştî re çi bibêje?** bu işe el âlem ne der? **6.** ümmet * **alema Muhemed** Muhammed'in ümmeti ~**a Filehan** (an jî **Xiristiyanan**) Hristiyan âlemi ~**a Filehiyê** Hristiyanlık âlemi ~**a Îslamê** İslam âlemi
alemfirûz *rd* dünyayı aydınlatan
alemgir *rd* cihanşumul
alemgirî *m* cihanşumulluk
alemgiştî *rd* evrensel, cihanşümul (bütün insanlığı ilgilendiren)
alemgiştîbûn *m* evrenselleşme
alemgiştî bûn *l/ngh* evrenselleşmek
alemgiştîbûyîn *m* evrenselleşme
alemgiştîkirin *m* evrenselleştirme
alemgiştî kirin *l/gh* evrenselleştirmek
alemgiştîtî *m* evrensellik
alemî *rd* evrensel
alençe *bot/m* erik
aleqet *m* alaka, ilişki
alerjî *m* alerji * **ji çîçekan re alerjiya min heye** benim çiçeğe karşı alerjim var
alerjîk *rd* alerjik
alesor *bot/m* bir tür armud
aleşt *m* alış veriş
alet *n* **1.** âlet **2.** âlet (bir sanatı yapmaya, uygulamaya uygun aygıt) * **ji aletên muzîkê ez ji meyê hez dikim** müzik âletlerinden meyi seviyorum **3.** âlet (bir makineyi oluşturan ve işlemesine yardım eden parçalardan her biri) **4.** *mec* âlet (hoş görülmeyen bir işe yardımcı veya aracı olan kimse, maşa) * **wî di karên xwe de mîna alet bi kar tîne** onu işlerinde bir âlet gibi kullanıyor ~ **û malet** âlet adavat ~**ê sûc** suç aleti ~**ên sîsmikê** sismik araçlar
aletdar *rd* âletli
aletê tovkirinê *nd* mibzer, tohum ekme aleti
Alewî *nd/rd* Alevî
Alewîtî *m* Alevîlik
aleykumselam *b* aleykümselâm
alêjin *m* davarın ikindide otlatılması
alênc *m* ikindi ile akşam sağımı arasında davarın otlatılması
alêsek *rd* yalayıcı
alêsekî *m* yalayıcılık
alfa *m* alfa (Yunan alfabesinin birinci harfi)
alfabe *m* **1.** alfabe, abece (bir dilin seslerini gösteren, belirli bir sıraya göre dizilmiş harflerin bütününe verilen ad) **2.** alfabe (bir dilin harflerini tanıtarak okuma öğrenmeyi sağlayan kitap) **3.** yazı (düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi ~**ya denganî** (an jî **fonetîk**) sesçil alfabe ~**ya morsê** mors alfabesi
alfabetîk *rd* alfabetik, abecesel
alfabeya destî *nd* manuel alfabe
alfabeya Latîn *nd* Lâtin alfabesi
al girtin *l/gh* peş peşe gelmek
algijik *m* karabasan
algon *rd* koyu pembe
algorîtma *mat/m* algoritma
alguher *m* davarları dinlemeden arasıra kaldırılması
algûne (I) *m* allık (kadınların süslemek için yanaklarına sürdükleri al boya)
algûne (II) *m* serap
algûşk *m* şakak
alif *n* **1.** yem (hayvan yiyeceği) **2.** yemlik (hayvanlara yem vermede) **3.** *mec* yemek ~ **dan** yem kestirmek (hayvanlara yem vermek) ~ **nekirin der** yemek yememek ~ **xwarin** yem kesmek (hayvan yem, saman yemek) ~**a vala 1)** çocuk yapamayan, kısırlaşmış kadın **2)** başı olmayan ev, aile
alifandin *m* yemleme, yem verme
alifandin *l/gh* yemlemek, yem vermek
alifdan *m* yemleme
alif dan *l/gh* yemlemek (büyük ve küçük baş hayvanlara yem vermek)
alifîn *m* yem yeme
alifîn *l/ngh* yem yemek
alifkirin *m* yemleme
alif kirin *l/gh* yemlemek
alifte *rd* alüfte (ifetsiz kadın)
alifxweş *rd* **1.** iştahlı (hayvan) **2.** *argo* iştahlı, herşeyi yiyen obur insan
alik (I) *nd* karabasan,
alik (II) *zo/m* saksağan kuşu
alik (III) *m* çir, kurut (meyve kurutu)
alim (I) *nd/nt* **1.** âlim, bilgin **2.** din adamı ~ **ji bîr dike, qelem ji bîr nake** âlim unutsa da kalem unutmaz ~**ê dînî** din adamı
alim (II) *m* yanak
alimî *m* âlimlik
alimtî *m* alimlik, bilginlik
alinc *m* davarları öğlenleyin otlamaya kaldırma
alinc kirin *l/gh* sıcakta hayvanları hava almaları ve serinlemeleri için biraz gezdirmek
aliqandin *m* asma
aliqandin *l/gh* asmak
aliqandî asılı, takılı * **şehîn bi darik ve aliqandî ye** terazi ağaca asılı
aliqî *rd* **1.** takılı **2.** dolanık
aliqîn *m* **1.** takılma **2.** dolanma
aliqîn *l/ngh* **1.** takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) **2.** dolanmak
alistandin *m* yalatma
alistandin *l/gh* yalatmak

alistin *bnr* alastin
aliyan *rd* batik
aliyayî *rd* dolanık, dolanmış
aliyê din *nd* 1. öte * **aliyê din yê rê** yolun ötesi 2. *rd* öte (karşı taraf)
aliyê malê *nd* harem, haremlik
aliyê sereke *nd* ana yön
alizandin *m* karmaşıklaştırma
alizandin *l/gh* karmaşıklaştırmak
alizandî *rd* karmaşıklaştırılmış
alizîn *m* karmaşıklaşma
alizîn *l/ngh* karmaşıklaşmak (birbirine girip karışmak)
alî (I) *n* 1. taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * **her aliyê xanî bi dîwar hatibû girtin** evin her tarafı duvarla çevrilmişti 2. yön, taraf, yan, doğrultu, cephe, cihet * **li aliyê deryayê mih diçêrin** deniz tarafında koyunlar otluyor * **ez naxwazim bi wêjeyên yekalî bixapim** tek cepheli edebiyatlara aldanmak istemiyorum 3. taraf (yöre, yer) * **li aliyê me dabên wiha nîn in** bizim taraflarda böyle âdetler yok 4. taraf, yan (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan ber biri) * **tu ji kîjan aliyî yî?** sen hangi taraftansın? * **ew ji alî diya xwe ye** o anasının tarafından 5. taraf (bir kişinin soyundan gelenlenlerin hepsi) * **ji aliyê bavê ve zengîn e** baba tarafından zengin 6. taraf (bir şeyin belli bölümü) * **aliyê pêşî yê şanoyê ji bo mêvanan hate veqetandin** tiyatronun ön tarafı konuklara ayrıldı 7. bakım, açı, taraf (bakış açısı, bakma şekli, görüş) * **eger tu ji vî aliyî ve li bûyerê binêrî ne welê ye** bu taraftan bakınca olay öyle değil 8. yan (bedenin bir bölümü) * **aliyê wê yê rastê felç bûye** sağ yanına felç inmiş 9. geçe, yaka, karşı (yol, ırmak vb. nin öbür kıyısı veya yanı) * **wî aliyê avê** suyun öteki geçesi (veya yakası) * **li kersaxa wî alî silav li me kirin** karşı kıyıdan bizi selamladılar 10. öte * **aliyekî mala me bexçe aliyê din kuçe ye** evimizin bir yanı bahçe öte yanı sokak ~ **(yekî) kirin** taraf tutmak (çıkmak) ~ **vala** bütün çalaşmaları boşa giden, umduğu neticeyi almamış olan ~ **vala bûn** sıfırı tüketmek ~ **jê derketin** sıfıra sıfır, elde var sıfır ~**yê din î meseleyê** madalyanın (veya madalyonun) ters tarafı (veya tersi) ~**yê mala bavê keçikê** (an jî **qîzikê**) kız tarafı ~**yê rastê 1)** sağ taraf **2)** sağ eğilim
alî (II) *n* 1. yardım 2. taraf tutma, arka çıkma ~ **girtin** taraf tutmak (birinden yana çıkmak) ~ **(yekî) girtin 1)** taraftarlık etmek **2)** kayırmak, iltimas etmek (veya geçmek) ~ **(yekî) kirin 1)** (birine) yardım etmek (veya yapmak) **2)** (birinin) tarafını tutmak, taraf tutmak

alîdar (I) *rd* yönlü
alîdar (II) *nd/rd* taraftar, yandaş, destekleyici,
alîdarî *m* taraftarlık, yandaşlık
alîgir *nd/rd* 1. taraftar, tarafgir,yandaş 2. hami, kayırıcı (kimse) 3. taban, yandaş, partizan (parti taraftarı) * **alîgirên partiyê** partinin tabanı 4. *rd* yanlı ~**ê (yekî) bûn** yandaş olmak
alîgirane *h* taraflıca
alîgirî *m* 1. taraftarlık, tarafgirlik, yandaşlık 2. yan tutma, bağlanım 3. hamilik, adamcılık ~ **kirin** tarafgirlik yapmak
alîgirtin *m* 1. taraf tutma, yan tutma 2. kayırma, iltimas etme
alî girtin *l/gh* 1. taraf tutmak, yan tutmak 2. kayırmak, iltimas etmek
alîgirtî *rd* 1. taraflı, taraf tutmuş olan 2. kayırmış, iltimas etmiş olan
alîgor *n* mezar taşı
alîguşk *m* çene kemiğinin art kenari
alîk *zo/m* bir tür kuş
alîkar *rd/nt* 1. yardımcı, yardımcı olan 2. yardımcı, muavin (bir görevlinin, bir yöneticinin işine yardım eden, yokluğunda yerini ve yetkilerini üzerine alan kimse) 3. yedek, ihtiyat ~ **bûn** yardımcı olmak ~**ê serok** (an jî **serek**) başkan yardımcısı ~**ên hîndekariyê** öğretim yardımcıları
alîkariya pêşîn *nd* ilk yardım
alîkarî *m* 1. yardım * **eger ne ji alîkariya we bûya ez dê bi ser neketama** sizin yardımınız olmasaydı başaramayacaktım 2. yardım (etki) * **peşkên baranê yên li ser pelan bi alîkariya bayê ziwa bûn** yaprakların üstündeki yağmur damlacıkları rüzgârın yardımıyla kurudu 3. yardım (bağış, iane) 4. katkı 5. yardımcılık, muavinlik 6. yedeklik, ihtiyatlılık ~ **berhev kirin** yardım toplamak ~ **dan** yardım vermek, yardımda bulunmak ~ **dan (yekî)** (birine) yardımda bulunmak ~ **hatin kirin** yardım yapılmak ~**ya însanî** insanî yardım ~ **jê stendin** destek görmek ~ **kirin** yardım etmek (veya yapmak) ~ **pê kirin 1)** (birine) kolaylık göstermek **2)** katkıda bulunmak ~ **pê re hatin kirin** yardım görmek ~ **pê re kirin** (birine) yardımda bulunmak, (birine) yardım etmek (veya yapmak) ~ **xwestin** yardım istemek ~**ya civakî** sosyal yardım ~**ya (...) gihîştin (yekî)** yardımı (veya yararlığı) birine dokunmak ~**ya hev kirin** yardımlaşmak ~**ya (yekî) kirin 1)** (birine) yardım etmek (veya yapmak) **2)** (birinin) tarafını tutmak, kayırmak ~**ya mirovî** (an jî **însanî**) insanî yardım
alîkarîtî *m* yardımcılık
alîkarîxwaz *nd/nt* yardım talebinde bulunan
alîkarîxwazî *m* yardım talebinde bulunma
alîkarîxwestin *m* yardım isteme
alîkarxwaz *rd* yardımsever

alîkarxwazî *m* yardımseverlik
alîkêş *rd* geçimsiz, serkeş ~ **bûn** geçimsiz olmak
alîkêşî *m* geçimsizlik
alîkirin *m* **1.** yardım etme, yardım yapma **2.**destekleme (arka olma, arka çıkma) **3.** destekleme (yardım sağlama)
alî kirin *l/gh* **1.** yardım etmek, yardım yapmak **2.**desteklemek (arka olmak, arka çıkmak) **3.** desteklemek (yardım sağlamak)
alîkirî *rd* **1.** yardımda veya dayanışmada bulunmuş kimse **2.** korunmuş,
alîkirox *nd/nt* yardımcı
alîkiroxî *m* yardımcılık
alîla *bot/m* cacik ve bulgur gibi aşlara da katılan bir bitki
alîn *m* dolanma (bir şeyin çevresine sarılma)
alîn *l/ngh* dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak)
alînazîk *m* alinazik
alînçe *m* erken çıkan erik türü
alînegir *rd* tarafsız, yansız , taraf tutmayan
alînegirî *m* tarafsızlık, yansızlık
alînegirtî *rd* tarafsız, tarafsız olan
alînegirtîbûn *m* tarafsızlık
alîsor *bot/m* bir armut türü
alîstîn *bnr* alastin
alîşan *rd* şanlı
alîşanî *m* şanlılık
alîterasyon *wj/m* alliterasyon
alîze *m* alize
alkalî *kîm/m* alkali
alkalîk *kîm/rd* alkalik, kalevî
alkalîmetre *m* alkalimetre, alkaliölçer
alkalîpîv *m* alkaliölçer
alkaloît *nd* alkaloit
alkîl *kîm/m* alkil (alkol kökü)
alkol *m* **1.** alkol (bira, şarap gibi sıvıların veya pancar, patates nişastasının şekere dönüştürülmesi ve onların kimyasal işlemlerden geçirerek elde edilen uçucu, yanıcı, renksiz sıvı) **2.** alkol, içki (her türlü alkollü içki) ~ **vexwarin** içki içmek ~**a asîd** *kîm* asit alkol ~**a bijîn** (an jî **petî**) saf alkol
alkoldar *rd* alkollü (içinde alkol bulunan)
alkolfiroş *nd/nt* içkici (içki satan kimse)
alkolfiroşî *m* içkicilik
alkolîk *rd* alkolik
alkolîzm *m* alkolizm
alkolker *nd/nt* içkici (içki yapan kimse)
alkolkerî *m* içkicilik
alkolpîv *kîm/m* alkolölçer
alkolvexwarin *m* alkol içme, alkol kullanma
alkol vexwarin *l/gh* alkol içmek, alkol kullanmak
alkolvexwarî *rd* alkollü, içkili (alkol içmiş olan kimse)
alkolxur *nd/nt* içici, alkolik
alkolxwar *nd/nt* içici, alkolik
alkolxwarî *m* **1.** içicilik, alkoliklik **2.** *rd* alkollü, içkili (alkol içmiş olan kimse)
Alman *nd* **1.** Alman, Germen, **2.** *rd* Alman, Germen (Alman halkına, Almanyaya özgü) * **hikûmeta Alman** Alman hükümeti
almanak *m* almanak
Almanhez *nd* Germanofil
Almanhezî *m* Germanofillik
Almanî *m* **1.** Almanca **2.** *rd* Almanlara özgü
Almanîzan *nd/nt* Almanca bilen
Almankî *m* **1.** Almanca **2.** *rd* Almanlara özgü * **pirtûka Almankî** Almanca kitap
Almanvanî *nd/nt* Almancı
almast *m* elmas * **almasta min** elmasım
almasta reş *nd* kara elmas
almastiraş *m* **1.** elmastıraş (araç için) **2.** elmastıraş (üzeri elmas gibi yontulmuş)
almisî *rd* sarkık * **guhanalmisî** sarkık memeli
alo (I) *bot/m* erik
alo (II) *bot/m* yenilir bir bitki
alo (III) *b* alo
alobal *bot/m* kiraz eriği
alogor *m* takas
alole *m* sarma
alolek *m* **1.** ara sokak, yan sokak **2.** çıkmaz yol veya sokak
aloq *ant/n* bademcik
aloqîbûn *m* bademcik hastalığına yakalanma
aloqî bûn *l/ngh* bademcik hastalığına yakalanmak
alorî *rd* haşarı
alorîtî *m* haşarılık
alos (I) *bnr* aloz
alos (II) *rd* şımarık
alosî *rd/h* şımarık, şımarıkça
alosîbûn *m* şımarma
alosî bûn *l/ngh* şımarmak
alosîbûyî *rd* şımarmış, şımarık
alosîbûyîn *m* şımarma, şımarış
alosîkirin *m* şımartma
alosî kirin *l/gh* şımartmak
alosîkirî *rd* şımartılmış olan
alosîtî *m* şımarıklık
aloş *rd* yalaka
aloşî *m* yalakalık ~ **kirin** yalakalık yapmak
alotropî *m* alotropi
aloz *rd* **1.** karışık, karmaşık, mudil kompleks (hemen kavranamayan, çözümü güç olan) * **rewşeke aloz** karmaşık bir durum **2.** karışık (açık seçik olmayan, anlaşılması güç) **3.** çetin, çetrefil, girift, girişik. çetrefilli **4.** çetrefil (yapı ve ses kurallarına aykırı kullanılan dil) * **zimanekî aloz** çetrefili bir dil **5.** hırçın, haşin, kaba, incelikten yoksun **6.** soğuk, fırtınalı hava **7.** çörük **8.** *m* kargaşa, karışıklık
alozandin *m* **1.** karmaşıklaştırma, karmaşık hale getirme **2.** çetrefilleştirme, giriftleştirme

alozandin *l/gh* 1. karmaşıklaştırmak, karmaşık hale getirmek 2. çetrefilleştirmek, giriftleştirmek
alozandî *rd* 1. karmaşık, karmaşık, hale getirilmiş, komplike * **gilokek porê alozandî** karmaşık saç 2. çetrefilleştirilmiş 3.
alozbar *rd* 1. karışık, karmaşık 2. girift, çetrefil 3. çürüyebilen
alozbûn *m* 1. karmaşıklaşma, karışıklaşma 3. hırçınlaşma, kabalaşma 5. dallanma (bir iş güç duruma gelme, karışık hal alma)
aloz bûn *l/ngh* 1. karmaşıklaşmak, karışıklaşmak * **mêjiyê min aloz** bû beynim karmaşıklaştı 2. çetrefilleşmek, girift olmak 3. hırçınlaşmak, kabalaşmak 5. dallanmak (bir iş güç duruma gelmek, karışık hal almak)
alozbûnî *m* karmaşıklık
alozdar *rd* giriftar
alozdarbûn *m* giriftar olma
alozdar bûn *l/ngh* giriftar olmak
alozî *m* 1. karışıklık, kargaşa, karmaşa, kaos, başıboşluk 2. giriftlik 3. sorun, proplem, düğüm (karışık durum) 4. çürüklük ~ **çêkirin** kargaşa yaratmak ~ **derxistin** kargaşa çıkarmak
alozîtî *m* kargaşalık
alozkar *rd/nd* 1. kargaşacı 2. fitneci, karıştırıcı
alozkarî *m* 1. kargaşacılık 2. fitnecilik, karıştırıcılık
alozker *bnr* alozkar
alozkerî *bnr* alozkarî
alozkirin *m* 1. karmaşıklaştırma, karmaşık hale getirme 2. çetrefilleştirme 3. dallandırma
alozkirin *l/gh* 1. karmaşıklaştırmak, karmaşık hale getirmek 2. çetrefilleştirmek 3. dallandırmak
alozkirî *rd* 1. karmaşıklaştırılmış, karmaşık hale getirilmiş 2. çetrefilleştirilmiş 3. dallandırılmış
alozokî *rd* 1. komplike 2. çetrefilce
alqût *bnr* yaqût
altax *nd/nt* 1. işbirlikçi (olumsuz anlamda) 2. yardakçı, yaltakçı 3. ihbarcı
altaxî *m* 1. işbirlikçilik 2. yardakçılık, yaltakçılık 3. ihbarcılık, muhbirlik ~ **kirin** 1) işbirlikçilik yapmak 2) yardakçılık (veya yaltakçılık) yapmak 3) ihbarcılık yapmak
altaxîtî *bnr* altaxî
alternatîf *m* alternatîf, seçenek
alternator *fiz/m* alternatör, dalgalı akım üreteci
altîmetre *m* altimetre, yükseklikölçer
alto *mzk/m* alto, kontralto (sesi en kalın olan bayan sanatçı)
alumîn *m* alümin
alumînyûm *kîm/m* alüminyum (kısaltması Al)
aluz *rd* sarmaş
aluzî (I) sarmaşık
aluzî (II) *rd* asabî
alû (I) *bot/m* 1. erik (Prunus domestica) 1. erik (bu ağacın meyvesi)
alû (II) *ant/n* bademcik
alû (III) *m* kamışma
alûbal *rd* içli dışlı * **bi wan re pir alûbal mebin** onlarla fazla içli dışlı olmayın, sıkı fıkı olmayın
alûbalbûn *m* içli dışlı olma
alûbal bûn *l/ngh* içlı dişlı olmak
alûbûn *m* kamaşma (diş için)
alû bûn *l/ngh* kamaşmak (diş için)
alûbûyî *rd* kamaşmış olan
alûbûyîn *m* kamaşma
alûc *bnr* alûce
alûce *bot/m* 1. erik (Prunus domestica) 1. erik, can eriği (bu ağacın meyvesi)
alûcefiroş *nd/nt* erikçi (erik satan kimse)
alûcefiroşî *m* erikçilik
alûceya Maltayê *bo/nd* yeni dünya
alûcik *bnr* alûce
alûç *rd* silindirik
alûçe *bnr* alûce
alûde *rd* 1. bağımlı, müptela 2. bulaşmış, bulaşık 3. *m* pislik (kir) 4. zerk etme
alûdekirin *m* zerketme
alûde kirin *lgh* zerk etmek
alûdetî *m* bağımlılık, müptelalık
alûdetîbûn *m* bağımlılık
alûgor *m* değiştirme, takas
alûk (I) *m* fidan, meyve fidanı
alûk (II) *m* tandır bankı
alûkirin *m* kamıştırma
alû kirin *l/gh* kamıştırmak
alûle (I) *m* hayasız
alûle (II) *m* 1. yan sokak, ara sokak 2. çıkmaz sokak (veya yol)
alûlek *bnr* alûle (II)
alûs *rd* zarif
alûsdar *rd* zarif
alûsî *m* 1. zerafet 2. işve
alûş *m* atın alt çenesi
alûşk *an/m* çene
alûte *rd* zayıf ve cılız hayvan
alûz *rd* güzel insan
alûze *m* esef, acınma, yerinme
Am *kîm* Am (Amerikanyum elementinin kısaltması)
am (I) *nd* 1. amme, kamu 2. amme, herkes ~ **û tam** (an jî **xas**) dünya âlem, herkes, bütün insanlar
am (II) *n* amca
amabîle *mzk/h* amabile
amac *bnr* armanc
amad (I) *m* 1. istek, istenç, irade * **hûn bêhemd û amadê xwe dixebitin** isteksiz çalışıyorsunuz 2. hazırlık
amad (II) *m* vaftiz ~ **kirin** vaftizetmek
amade *rd* 1. hazır (harekete hazır, tetikte) 2. hazır, anık (bir işi yapmak için gerekli her şeyi tamamlamış olan) * **ez amade me, em herin** ben hazırım, gidelim 3. hazır (belli bir

işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş) * **nan amade ye** yemek hazır **5.** hazırlıklı ~ **be!** hazır ol!, rahat ol! ~ **bûn 1)** hazır bulunmak veya olmak (bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak) **2)** hazır olmak (hazır durumda bulunmak) * **gava ku hacet amade bûn xeberê bidin min** aletler hazır olunca bana haber verin **(tiştek)** ~ **kirin** (bir şeyi) hazır etmek ~ **sekinîn** aleste beklemek
amadebûn *m* **1.** hazırlanma, hazırlanış **2.** düzenlenme, tertiplenme
amade bûn *l/ngh* **1.** hazırlanmak **2.** düzenlenmek, tertiplenmek
amadebûnî *m* hazırlanma
amadebûyî *rd* hazırlanışmış olan, hazırlanmış durumda olan
amadebûyîn *m* hazırlanış, hazırlanma
amadehî *m* hazırlık ~ **kirin** hazırlık görmek, hazırlık yapmak
amadekar *nd/nt* **1.** hazırlayıcı, hazırlayan **2.** düzenleyici, tertipleyici, tertipleyen **3.** yapımcı, programcı (radyo, sinema programlarını düzenlemekle görevli kimse)
amadekarî *m* **1.** hazırlık **2.** hazırlayıcılık **2.** düzenleyicilik, tertipleyicilik **3.** yapımcılık
amadeker *bnr* amadekar
amadekerî *bnr* amadekarî
amadekirin *m* **1.** hazırlama, hazırlayış, anıklama (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirme) **2.** hazırlama (bir şeyi ortaya koyma, gerçekleştirme) **3.** hazırlama (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirme) **4.** düzenleme, tertipleme, tertip etme **5.** *kîm* hazırlama (bir maddeyi elde etme)
amade kirin *l/gh* **1.** hazırlamak, anıklamak (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirmek) * **ode ji bo mêvanan amade kirine** odayı konuklar için hazırlamışlar **2.** hazırlamak (bir şeyi ortaya koymak, gerçekleştirmek) * **ferheng amade kirin** sözlük hazırlamak **3.** hazırlamak (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirmek) * **me kurik ji bo ezmûnan amade kir** çocuğu sınava hazırladık **4.** düzenlemek, tertiplemek, tertip etmek **5.** *kîm* hazırlamak (bir maddeyi elde etmek) **(yek)** ~**yî (tiştekî) kirin** hazırlamak, alıştırmak * **me ew amadeyî xebera sar kir** onu kötü habere hazırladık
amadekirî *rd* **1.** hazırlanmış, müstahzar, hazırlıklı **2.** düzenlenmiş olan, tertipli
amadetî *m* hazırlık, anıklık
amadeyî (I) *m* lise
amadeyî (II) *m* hazırlık, anıklık ~ **kirin** hazırlık yapmak, hazırlık görmek,
amadeyîkirin *m* hazırlık yapma
amadeyî kirin *l/gh* hazırlık yapma k
amaje *m* **1.** belirti, alamet **2.** işaret ~ **kirin** işaret etmek, değinmek * **me ev babet amaje kiribû** bu konuyu işaret etmiştik ~**yî pê kirin** -e belirtmek
amajekirin *m* **1.** belirtme **2.** değinme
amaje kirin *l/gh* **1.** belirtmek **2.** değinmek
amajekirî *rd* belirtili, belirtilmiş olan
amajgar *nd/nt* danışman, müşavir
amajgarî *m* danışma, müşavere
amajgarîtî *m* danışmanlık, müşavirlik
aman (I) *m* **1.** kap (içi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen içi oyuk nesne) **2.** bulaşık (yıkanmamış kap kacak) ~**a ezmûnê** deney kabı
aman (II) *m* maya
aman (III) *rd* sıradan, adî
aman (IV) *b* aman (yardım istemeyi anlatır) ~ deman aman yaman ~ xwestin aman dilemek
amanc *bnr* armanc
amandank *m* kaplık (kab kacak konulan yer)
amandiş *m* ihzarat, inzar
amane *m* ülkü, ideal
amanedar *nd/nt* ülkücü, idealist
amanedarî *m* ülkücülük, idealistlik
amanşo *nd/nt* **1.** bulaşıkçı **2.** *m* bulaşık bezi
amanşotî *m* bulaşıkçılık
amar *n* hesap
amas *m* **1.** irin **2.** verem
amator *rd/nt* amatör, özenci, özengen
amatorî *m* amatörlük, özengenlik
amaye *m* belirti
amazon *m* amazon
ambalaj *m* ambalaj
ambalajker *nd/nt* ambalâjcı
ambalajkerî *m* ambalâjcılık
ambalajkirin *m* ambalâjlama
ambalaj kirin *l/gh* ambalâjlamak
ambalajkirin *m* ambalâjlı, ambalâjlanmış
ambargo *m* **1.** ambargo (bir devletin, gemilerin kendi limanlarında ayrılmasını yasaklama buyruğu) **2.** ambargo (bir malın serbest sürümünü engellemek için konulan yasak) * **ambargoya çekan** silâh ambargosu ~ **danîn ser (...)** ambargo koymak * **dixwazin ambargo deynin ser çekan** silâhlara ambargo koymak istiyorlar ~ **hilanîn (an jî rakirin)** ambargoyu kaldırmak
amblem *m* amblem, belirtke
ambolî *bj/m* amboli
ambûlans *m* ambülâns
ambûr araç, âlet
ambûrîn *nd* gereç, malzeme
amda *m* genel, umum
amdagirtî *rd* **1.** genel, umumî **2.** *man/fel* tümel, küllî
ame *m* hokka
amel *m* **1.** amel, edim **2.** amel, ishal
ameliye *m* ameliye, iş
amena *b* amenna

Amerîkan *nd/rd* Amerikan * **nivîskarê Amerîkan** Amerikan yazarı * **malê Amerîkan** Amerikan malı
Amerîkanî *nd/rd* Amerikan, Amerikalı
Amerîkanîst *nd/nt* Amerikanist
Amerîkankî *m* **1.** Amerikanca **2.** *rd/h* Amerikanlara özgü, onlara yaraşır tarzda
Amerîkanparêz *nd/nt* Amerikancı, Amerikan yanlısı
Amerîkanparêzî *mt* Amerikancılık
Amerîkanzan *nd/nt* Amerikanist
Amerîkanzanî *m* Amerikanizm
Amerîkayî *rd/nd* Amerikalı
Amerîkiyê Resen *nd/nt* Kızılderili
Amerîkî *rd/nd* Amerikalı
amerîkyûm *kîm/m* amerikyum (kısaltması Am)
amerzandin *m* bağışlama
amerzandin *l/gh* bağışlamak
amerzîş *m* af, bağışlama (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama)
ametal *nd* ametal
ameyn *n* maya
amêjen *kîm/m* alaşım, halita
amên *n* maya
amêr *m* araç, âlet
amêrger *rd* mekanik
amfî *m* amfi (amfiteatr'ın kısaltması)
amfîbî *biy/rd* **1.** amfibi, iki yaşayışlı **2.** *m* amfibi, yüzer gezer
amfîbol *jeo/m* amfibol
amfîteatr *m* amfiteatr
amir *nd/nt* **1.** âmir * **amirê daîreyê** daire âmiri **2.** kâhya * **tu amirê serê min î?** keyfimin kâhyası mısın? **~ê emniyetê** emniyet amiri **~ê serê (yekî)** ağız **kâhyası** * **ma tu amirê serê min î, ez çi bixwazim ez dê wê bibêjim** sen ağzımın kâhyası mısın, ben istediğimi söylerim
amirê derya *nd* oramiral
amirê hêz *lşk/n* alay beyi, kuvvet komutanı
amirhêz *nd/nt* komutan
amirhêzî *m* komutanlık
amirî *m* **1.** âmirlik **2.** kâhyalık ~ **kirin** kâhyalık etmek **~ya deryayê** oramirallık
amirtî *m* âmirlik
amiyane **1.** *h* amiyane **2.** *rd* amiyane, bayağı * **gotineke amiyane** bayağı bir söz
amiyanebûn *m* bayağılaşma
amiyane bûn *l/ngh* bayağılaşmak
amiyanebûyî *rd* amiyaneleşmiş, bayağılaşmış olan
amiyanekirin *m* bayağılaştırma
amiyane kirin *l/gh* bayağılaştırmak
amiyanekirî *rd* amiyaneleştirilmiş
amî *rd* avam
amîgo *sp/n* amigo
amîgotî *m* amigoluk
amîlaz *kîm/m* amilaz
amîn (I) *b* **1.** âmin **2.** *m* güven
amîn (II) *kîm/m* amin (amonyak'tan)
amîndar *rd* güvenli rojên amîndar
amînî *m* emniyet, güvenlik ~ **pê anîn** güvenmek, emniyet etmek **~ya xwe pê anîn** (birine) güvenmek
amîp *zo/nd* amip
amîpdar *rd* amipli
amîr *m* **1.** araç, âlet **2.** bir karasaban parçası
amîral *n* amiral
amîralê mezin *lşk/nd* büyük amiral
amîret *n* **1.** donatı **2.** enstrüment
amîrhêz *lşk/n* albay
amîrhêzî *m* albaylık
amît *kîm/m* amit (amonyak'tan)
amîtoz *kîm/m* amitoz
amnezî *m* amnezi, belek yitimi
amoçyar *nd/nt* akıl veren, akıl hocası
amoçyarî *m* akıl hocalığı
amoj *m* **1.** eğitim **2.** nasihat, öğüt **3.** istişare
amojgar *nd/nt* **1.** danışman, müşavir **2.** öğütçü, öğütleyen
amojgarî *m* **1.** danışma **2.** danışmanlık, müşavirlik **3.** öğütçülük
amojgeh *m* enstitü
amojger *bnr* amojgar
amojgerî *bnr* amojgarî
amojin *m* **1.** yenge (bir kimsenin amcasının eşi) **2.** yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
amojinê *b* **1.** yenge (kadınlar için bir seslenme sözü) **2.** teklifsiz konuşmalarda yenge (amca eşi için)
amojinî *m* yengelik
amojî *m* danışma
amojkar *nd/nt* **1.** eğitici **2.** müsteşar **3.** fikir adamı **4.** öğütçü, nasihatçı
amojkarî *m* **1.** eğiticilik **2.** müsteşarlık **3.** görüşme **4.** fikir adamlığı **5.** öğütçülük, nasihatçılık **6.** danışma **~ya giştî** genel görüşme
amojkirin *m* istişare etme
amoj kirin *l/gh* istişare etmek
amojkirî *rd* istişareli, istişare edilmiş olan
amonyak *kîm/m* amonyak, nışadır ruhu ~ **karbonat** amonyak karbonat
amonyûm *kîm/m* amonyum ~ **karbonat** amonyum sülfat, nışadır kaymağı
amoralîzm *fel/m* amoralizm, töre dışıcılık
amorf *fîz/kîm rd* amorf, biçimsiz
amorfî *fîz/m* amorfluk, biçimsizlik
amortî *m* amorti * **ji bilêta min re amortî derket** biletime amorti çıktı
amortîsman *m* amortisman
amortîsor *m* amortisör, yumuşatmalık
amoş *rd* sakin, teskin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan)
amoşbûn *m* **1.** sakinleşme, teskin olma **2.** yatışma, sükûnet bulma
amoş bûn *l/ngh* **1.** sakinleşmek, teskin olmak **2.** yatışmak, sükûnet bulmak

amoşbûyî *rd* 1. sakinleşmiş, teskin olmuş olan 2. yatışmış olan
amoşbûyîn *m* 1. sakinleşme, teskin olma 2. yatışma
amoşî *m* 1. sakinlik, teskinlik 2. yatışma, dinme, sükünet
amoşker *nd/rd* yatıştırıcı, sakinleştirici, teskin edici * **îlacên amoşker** yatıştırıcı ilaçlar
amoşkirin *m* 1. sakinleştirme 2. yatıştırma
amoş kirin *l/gh* 1. sakinleştirmek 2. yatıştırmak
amoşkirî *rd* 1. sakinleştirilmiş, teskin edilmiş olan 2. yatıştırılmış olan
amoza *nd/nt* amcazade
amozatî *m* amcazadelik
amper *fiz/m* amper
ampermetre *fiz/m* ampermetre, amperölçer
amperpîv *fiz/m* amperölçer, ampermetre
amper saet *fiz/nd* amper saat
ampirîk *rd* ampirik
ampirîst *nd/nt* ampirist, deneyci
ampirîzm *m* ampirizm, deneycilik
amplîfîkator *fiz/m* amplifikatör, yükselteç
ampûl *m* 1. ampul (elektrik ampulu) 2. ampul (içinde zerk edilecek ilhaç bulunan küçük veya büyük cam tüp)
ampûtasyon *m* ampütasyon
amraz *m* 1. araç, âlet 2. araç, vasita (kişiler veya nesneler arasında bağlantı sağlayan şey) 3. araç (bir şeye ulaşmak, bir şeyi elde etmek için yararlanılan kimse veya şey) 4. *mec* araç (bir sonuca ulaşmak için kullanılan şey) ~**a tawanê** suç âleti ~**ê ragihanê** iletişim aracı ~**ên hilberînê** üretim araçları ~**ên lerzeyî** (an jî **sîsmîkê)** sismik araçlar ~**ên peytandinê** tespit gereçleri ~**ên ragihandinê** kitle iletişim araçları ~**ên veguhastinê** nakliye araçları
amraza pişkîner *nd* denetici (araç, âlet)
amrazdar *rd* araçlı, âletli, vasıtalı
amraztî *m* enstrümantalizm
amrez *m* 1. normalleşme 2. sıraya dizilme
amrêzbûn *m* 1. normalleşme 2. sıraya dizilme
amrêz bûn *l/ngh* 1. normalleşmek 2. sıraya dizilmek (kuşlar gibi dizi haline gelmek)
amtîtik *nd* çerez
amûcet *n* âlet
amûd *mat/m* dikme
amûde *rd* dikili
amûjkar *bnr* amojkar
amûr *m* 1. âlet, araç 2. âlet, enstrüman, çalgı (bir sanatı yapmaya, uygulamaya uygun aygıt) * **ji amûrên muzîkê ez ji meyê hez dikim** müzik âletlerinden meyi seviyorum 3. donanım, tesisat ~**ên bayî** *mzk* üflemeli çalgılar ~**ên elektronîk** *mzk* elektronik çalgılar ~**ên fûyî** *mzk* nefesli çalgılar, üflemeli çalgılar ~**ên jenî** *mzk* vurmalı çalgılar ~**ên jîdar** *mzk* yaylı çalgılar (veya sazlar) ~**ên lêdanî** *mzk* vurmalı çalgılar ~ **ên muzîkê** *mzk* müzik âletleri (veya enstrümanları) ~**ên postî** (an jî **lêdanî)** *mzk* vurmalı çalgılar ~**ên werzevaniyê** ziraî aletler, tarımsal aletler
amûra venêr *nd* denetici (araç, âlet)
amûret *nd* âlet edevat, araç gereç
amûrgeh *m* öğrenme yeri
amûrîtî *m* enstrümantalizm
amûrsaz *nd/nt* tesisatçı, döşemci, döşeyici
amûrsazî *m* tesisatçılık, döşemcilik, döşeyicilik
amyan *m* amyant
amyar *m* araç, taşıt, vasait ~**a dirêj** uzun araç ~**a motordar** motorlu taşıt ~**a rêhesinî** kara vapuru (tren) ~**a servekirî** üstü açık taşıt
amyarfiroş *nd/nt* taşıtçı, taşıt satan kimse
amyarfiroşî *m* taşıtçılık
amyen *bnr* avên
an (I) *g* 1. ya (birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılır) * **an tê an nayê** ya gelir ya gelmez 2. ya (birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılır) * **an tu yê bikî an tu yê cirma wî bidî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli 3. ya...ya, veya, ya...yahut (cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır) * **çil pêncî kes an hene an tune ne** kırk elli kişi kadar ya var ya yoktur * **pêtêx an zebeş** kavun veya karpuz 4. yahut ~ **em dê bidin** ~ **em dê bistînin** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~**jî 1)** ya da, yahut, veyahut * **tu, ez an jî hinên din** sen, ben veya başkaları **2)** ya da, yoksa * **ji salan 50 bû, an jî 60 bû?** yıllardan 50 idi, yoksa 60 miydi? ~ **na** *g* yoksa ~ **mirin e an jî xelas e** ölüm kalım (veya dirim) ~ **têrek mewij** ~ **kelemekî tûj** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **tu dê derbas bikî** ~**jî tu yê herî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli
-an (II) *rz/m* 1. sonek (inci, uncu görevini görüyor) * **ê dehan** onuncusu 2. Türkçedeki -gil sonekine yakın bir görevi üstlenmekte * **ev xal*an*ê** min in bunlar benim dayıgillerim oluyor 3. isim veya sıfattan isim yapım eki * **gul*an***, Bot*an*, Xerz*an*
-an (III) *rz* her iki cinsin çoğul bükün eki * **mehê havîn*an*** yaz ayları
an (IV) *h* lâhza
ana *bnr* niha
ana (I) *m* büyü, sihir ~ **çêkirin** büyü yapmak, sihir yapmak
anabolîzma *biy/m* anabolizma, özümleme, özümseme
Anadol *m* Anadolu
Anadolî *nd/rd* Anadolulu
anaerobîk *rd* anaerobik
anafor *erd/m* anafor, çevri
anaker *nd/nt* büyücü
anakerî *m* büyücülük
analîst *nd/nt* analist

analîtîk *rd* analitik, çözümlemeli
analîz *fel/m* **1.** analiz, tahlil, çözümleme **2.** *rz* analiz, çözüm **3.** *kîm* analiz, tahlil, çözüm
analîzker *nd/nt* analist
analîzkerî *m* analistlik
analîzkirin *m* analiz etme, çözümleme, tahlil etme
analîz kirin *l/gh* analiz etmek, çözümlemek, tahlil etmek (bir şeyi incelemek)
analîzkirî *rd* analiz edilmiş, tahlil edilmiş, çözümlenmiş olan
analjezî *bjk/m* analjezi, acı yitimi, ağrı kesimi
analjezîk *bj nd/rd* analjezik, ağrıkesen
analojî *man/m* **1.** analoji, andırış **2.** *rz* örnekseme
ananas *bot/m* **1.** ananas (Ananas sativus) **2.** ananas (bu ağacın meyvesi)
anarşî *sos/m* anarşi, başsızlık
anarşîk *rd* anarşik
anarşîst *rd* **1.** anarşist (anarşi ile ilgili olan) **2.** *nd* anarşîst (anarşizm yanlısı olan kimse)
anarşîzm *m* **1.** anarşizim, baş tanımazlık **2.** anarşizm, erksizlik
anaşok *m* mutfak tezgahı
Anatoliya *m* Anadolu
Anatoliyayî *nd/rd* Anadolulu
anatomî *m* **1.** anatomi (insan, hayvan ve bitkilerin yapısını ve organların birbiriyle olan ilgilerini inceleyen bilim) **2.** anatomi (beden yapısı, gövde yapısı) **3.** *mec* anatomi (bir şeyin oluşumunda göze çarpan öz yapı) * **anatomiya civakê** toplumun anatomisi
anatomîk *rd* anatomik
anatomîst *nd/nt* anatomist
anatomîzan *nd/nt* anatomist
anatomîzanî *m* anatomistlik
anc *m* köşe taşı
ancax *g* **1.** ancak **2.** ancak (lâkin, ama, yalnız) **3.** ancak (en erken) **3.** *h* yalnızca * **ez dê biçim, ancax ez hevalên xwe dixwazim** giderim, yalnız arkadaşlarımı isterim
anç *m* sihir, büyü
andante *mzk/h* andante
andantîno *mzk/h* andantino
andropoz *m* andropoz, yaş dönümü
ane *g* yani
anegor *d* **1.** göre (bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince) **2.** göre (bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulursa) * **anegorî vê qerebalixê dê xwarin têrî neke** bu kalabalığa göre bu yemek az gelecek **3.** -e göre, sorulursa ~ **(....)** bir şeye göre * **ev xanî tam anegorî me ye** bu ev tam bize göre **~î mirovan (an jî kesan)** adamına göre **~î kesan** adamına göre (kişiler arasında ayrıcalık gözeterek) **~î pêwîstiyê** *h* gereğince
anemî *bj/m* anemi, kansızlık
anemîk *bj/rd* anemik, kansız
anemometre *m* anemometre, yelölçer
aneroît *m* aneroit
anestezî *m* anestezi, duyum yitimi
anesûn *bot/m* anason (Pimpinella anisum)
anê *m* anne
angaje *m* angaje
angajebûn *m* angaje olma
angaje bûn *l/ngh* angaje olmak
angajebûyî *rd* angaje olmuş olan
angajekirin *m* angaje etme
angaje kirin *l/gh* angaje etmek
angajekirî *rd* angaje edilmiş olan
angarya *m* **1.** angarya (savaş durumundaki bir devletin kendi sularındaki yabancı bir devletin ticaret gemilerine el koyarak bunlardan yararlanması) **2.** angarya (olağanüstü durumlarda devletin vatandaşlara ait taşıtlara el koyması) **3.** karşılıksız çalıştırma **4.** feodalizm döneminde zoraki yaptırım
angaşt *m* sav, iddia ~ **kirin** iddia etmek, savlamak **~a sereke** ana sav
angaştandin *m* savlama
angaştandin *l/gh* savlamak, iddia etmek
angaştandî *rd* savlanmış, iddia edilmiş
angaştdar *rd* iddialı
angaştkirin *m* savlama
angaşt kirin *l/gh* savlamak
angaştkirî *rd* savlanmış, iddia edilmiş
angaştname *hiq/m* iddianame, savca
angişandin *m* iddia etme
angişandin *l/gh* iddia etmek
angişîn *m* iddia edilme
angişîn *l/ngh* iddia edilmek
Anglîkan *rd/nd* Anglikan
Anglîkanîzm *m* Anglikanizm
Anglosakson *nd/nt* Anglosakson
ango *g* yani
Angola *m* Angola
Angolayî *nd/rd* Angolalı
anguda avî *bot/nd* kokulu sarı taş yoncası
anhîdrît *jeo/m* anhidrit
a niha *h* **1.** şimdi, şu anda (az sonra, yakında) * **dayê a niha tê, megirî** anne şimdi gelir, ağlama **2.** bari, hani, halihazırda * **a niha ku wî ez nas nekirama, min dê tiştek negotayê** hani beni tanımasaydı,birşey demiyecektim **3.** demincek, şimdi, şimdicik ~ ~ **bera ye?** sahi mi, ne söylüyorsun? ~ ~ **devê pitpitkê bigire** saadede gelelim, asıl meseleye gelelim ~ ~ **tu çi dibêjî?** ne söylüyorsun?
a niho *bnr* a niha
a nika *bnr* a niha
anix *bot/m* bir tür nane ~ **a kûsiyan** bir tür kekik
anî (I) *bnr* enî
anî (II) *m* sihir, büyü
anîjiyan bûn *l/ngh* ölümsüzleşmek
anîker *nd/nt* büyücü
anîkerî *m* büyücülük
anîlîn *kîm/m* anilin

anîmato *mzk/h* animato
anîmator *nd/nt* animatör
anîmîzm *fel/m* animizın, canlıcılık
anîn *m* **1.** getirme, getiriş (gelmesini sağlama) **2.** getirme, alma (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurma) **3.** getirme (erişme veya eriştiğini sanma) **4.** getirme (bir şeyin oluşmasına neden olma) **5.** getirme (ileri sürme) **6.** getirme (iletme, bildirme) **7.** getirme (gelir sağlama) **8.** getirme (bir makama atama veya seçme) **9.** etme (bulma, erişme) **10.** yeşertme (bereketli olma, verimli olma)
anîn *l/gh* **1.** getirmek (gelmesini sağlamak) * **av anî gund** köye su getirdiler **2.** getirmek, almak (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurmak) * **gava ku ez derkevim kuçeyê, ez dê sîwana xwe bi xwe re bînim** sokağa çıkarken şemsiyemi alacağım **3.** getirmek (erişmek veya eriştiğini sanmak) * **me bihar anî** baharı getirdik **4.** getirmek (bir şeyin oluşmasına neden olmak) * **ev ba dê berfê bîne** bu rüzgâr kar getirir **5.** getirmek (ileri sürmek) * **ji min re palpiştan bîne** bana delil getir **6.** getirmek (iletmek, bildirmek) * **ji min re silav aniye** bana selam getirmiş **7.** getirmek (gelir sağlamak) * **ev dukan mehê çi qas pere tîne?** bu dükkan ayda ne kadar para getiriyor? **8.** getirmek (bir makama atamak veya seçmek) * **dibêjin dê wî ji serokwezîriyê re bînin** onu başbakanlığa getireceklermiş **9.** etmek (bulmak, erişmek) * **em bi wan re rûniştin, me kêf û eşq kir hetanî ku me şefeq anî** onlarla oturup, eğlendik ta ki sabahı edene dek **10.** yeşertmek (bereketli olmak, verimli olmak) * **erda baş şitil tîne** iyi toprak fide yeşertmek **11.** getirmek (yardımcı fiil olarak) * **bawîşk anîn** esnemek ~ **ber mirinê** ölümün kıyısına getirmek ~ **ba (nik** an jî **cem) hev 1)** bir araya getirmek **2)** buluşturmak ~ **ba xwe** yanına almak (geçimini sağlamak için yanında bulundurmak) ~ **ber çavan** göz önüne getirmek ~ **ber qedandinê** kolaylaştırmak (bir işi sonuna yaklaştırmak) * **di dawiyê de me ev kar anî ber qedandinê** sonunda bu işi kolaylaştırdık ~ **ber xelasiyê** kolaylaştırmak (bir işi sonuna yaklaştırmak) ~ **bi devê gewriyê xistin** bir işi bitirip sonuna gelmek ~ **bîra (yekî) 1)** (birine) anımsatmak, hatırlatmak **2)** çağrıştırmak, andırışmak * **ev dengê hanê yekî tîne bîra min** bu ses kulağıma birini çağrıştırıyor **yek (...)** ~ **bîra meriv** (an jî **mirov)** (birinde, bir kimsenin) havası olmak * **zarok bavê xwe tîne bîra mirev** çocukta babasının havası var ~ **bîra xwe 1)** anımsamaya çalışmak, hatırlamaya çalışmak **2)** anmak, hatırlamak **3)** akıl yormak ~ **cem (ba** an jî **nik) hev 1)** bir araya getirmek **2)** buluşturmak ~ **cih 1)** yerine getirmek (istenileni, gerekeni yapmak) **2)** yerine getirmek, ifa etmek **3)** tutmak, yerine getirmek * **sozê xwe ne anî cih** sözünü tutmadı ~ **der 1)** çıkarmak **2)** dışa vurmak ~ **dinyayê** dünyaya getirmek (doğurmak) ~ **emanê** aman dedirtmek (veya amana getirmek) * **ez dibêjim qey serma îsal wê me bîne emanê** galiba bu sene soğuklar bizi amana getirecek ~ **fesalê 1)** kıvamına getirmek, istenilen düzeye getirmek **2)** bir şeyin zeminini hazırlayıp tuzağa düşürmek **3)** fırsatını yakalamak **(yek)** ~ **geremolê** karambole getirmek ~ **hedayê** hidayete erdirmek ~ **hewlê** kıvamına getirmek, istenilen düzeye getirmek ~ **hişê xwe 1)** hatırlamaya çalışmak **2)** aklından geçirmek ~ **hîzayê** hizaya getirmek ~ **holê 1)** meydana getirmek, oluşturmak **2)** ortaya çıkarmak ~ **îmanê 1)** imana getirmek (Müslümanlığı kabul ettirmek) **2)** imana getirmek (istenilen biçimde davranmayı zorla kabul ettirmek) ~ **ji deriyan dan xêra miriyan** Sultan Ahmet'te dilenip Ayasofya'da sadaka vermek ~ **li henekan** (an jî **hewesan) xistin** (işi) şakya vurmak ~ **meydanê** meydana getirmek, vücuda getirmek ~ **nik (cem** an jî **ba) hev 1)** bir araya getirmek **2)** buluşturmak ~ **pêş** ileri (veya öne) sürmek (bir düşünceyi veya tasarıyı önermek) ~ **qilopiloyan** gargaraya getirmek ~ **rastê 1)** gündeme getirmek **2)** gündeme getirmek, güncellik kazandırmak ~ **rayê** (an jî **rê)** yola getirmek ~ **rewşa livînê** devitmek ~ **rê** yola getirmek ~ **rojevê** gündeme getirmek ~ **rû hev** yüzleştirmek ~ **rûbarî hev** yüzleştirmek ~ **ser (...)** indirgemek * **bûyerê neynîn ser vê mijarê** olayı bu soruna indirgemeyin **(yek)** ~ **ser afirê gayê kilo** *argo* dize getirmek ~ **ser bi serê** kıvamına getirmek, istenilen düzeye veya duruma getirmek ~ **ser çokan** çökermek, çökertmek ~ **ser eynê xwe** bozuntuya vermek **(tiştek)** ~ **serê (...)** yardan atmak (kazaya uğratmak) ~ **ser hemdê xwe** kendine getirmek ~ **ser henekan (yariyan** an jî **hewesan)** şakaya getirmek * **min anî ser hewesan û jê re got** şakaya getirip söyledim **(yek)** ~ **ser hişê (wî)** birini ayıltmak ~ **ser îmanê 1)** imana getirmek (Müslümanlığı kabul ettirmek) **2)** imana getirmek (istenilen biçimde davranmayı zorla kabul ettirmek) ~ **ser kewna berê** yerine getirmek (eski durumuna döndürmek) ~ **ser rêzekê** çırpıya getirmek, bir sıra üzerine getirmek ~ **ser ziman** dillendirmek ~ **ser xwe 1)** itiraf etmek, yaptıklarını itiraf etmek **2)** üzerine almak ~ **ser zar û zimanan 1)** dillendirmek, dilden dile girmesini sağlamak **2)** dillere düşürmek ~ **xwarê 1)** indirmek **2)** düşürmek (düşmesine yol açmak) **3)** fiyat düşürmek * **naxwaze fiyeta malê xwe bîne xwarê** ma-

lının fiyatını düşürmek istemiyor ~ **wexta (...)** kertesine getirmek ~ **wê gotinê** (an jî **maneyê**) -e demeye getirmek ~ **wicûdê** vücuda getirmek ~ **zeyî** el öpmeye getirmek (kız, gelin olarak damat evine gidip bir zaman kaldıktan sonra -bu süre yöreden yöreye değişmekte- bir kaç haftalığına baba evine getirilip misafir etme olayı) **(yek)** ~ **ziftê** gagasından yakalamak ~ **ziman** dile getirmek (belirtmek, anlatmak, açıklamak) * **neanîn ser eynê xwe** bozuntuya vermemek * **tîne ji deriyan dide xêra miriyan** Sultan Ahmet'te dilenip Ayasofya'da sadaka vermek
anîn ba hev *l/bw* **1.** bir araya getirmek **2.** birleştirmek **3.** çiftleştirmek (hayvanları çiftleştirmek)
anîn bîra xwe *l/bw* hatırlamak, hatırlamaya çalışmak
anîn cem hev *l/bw* bir araya getirmek
anîn cih *l/gh* **1.** *gh* yerine getirmek, infaz etmek **2.** ifa etmek, yapmak * **hevalê min di nava deh deqîqeyan de xwestina min anî cih** arkadaşım on dakika içinde isteğimi yaptı **3.** eda etmek (namaz için)
anîn der *l/gh* **1.** çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) **2.** dışa vurmak **3.** dışlaştırmak
anîn dinyayê *l/gh* dünyaya getirmek (doğurmak)
anîn hişê xwe *l/bw* hatırlamaya çalışmak
anîn holê *l/gh* meydana getirmek, oluşturmak
anîn pê *l/gh* gerçekleştirmek, oluşturmak
anîn pêşberî hev *l/bw* karşı karşıya getirmek
anîn ser nîskokê *l/bw* odaklamak
anîn rû hev *l/bw* yüzleştirmek
anîn rûbarî hev *l/bw* yüzleştirmek
anîn ser *l/gh* üstüne getirmek
anîn serê *l/gh* indirgemek * **bûyerê neynîn ser vê mijarê** olayı bu soruna indirgemeyin
anîn xwar indirmek, düşürmek, aşağışa düşürmek
anîn xwarê *l/gh* **1.** aşağıya indirmek **2.** indirmek, (fiyatları) aşağıya çekmek **3.** indirmek (kırmak, tahrip etmek) * **zarokan cam anînê xwarê** çocuklar camları indirmişler
anîn ziman *l/gh* dillendirmek, dile getirmek
anîs *bot/m* anason (Pimpinella anisum)
anîsaz *rd/nd* 1. çapkın 2. hayta, yaramaz,
anîsazî *m* 1. çapkınlık 2. haytalık
anîşk *ant/m* **1.** dirsek * **bi anîşkan lê dan** (an jî **xistin)** dirseklemek 2. dış köşe, köşe başı * **anîşka dîwêr** duvarın dış köşesi
anîtin *bnr* anîn
anjîn *bj/m* 1. anjin 2. hunnak
anka *h* şimdicik
anket *m* anket, sormaca ~ **çêkirin** anket yapmak
anketger *nd/nt* anketçi
anketgerî *m* anketçilik
anketor *nd/nt* soruşturmacı
anku *g* yani
ankût *m* çok tatlı şerbet
ano *g* yani
anofel *zo/m* anofel (Anopheles maculipennis)
anomalî *psî/m* anomali, sapaklık
anonîm *rd* **1.** anonim (ad sanı bilinmeyen) * **xwezî ez bibûma anonîm û karibûma têketima nava gel** keşke anonim olup halkın arasına karışabilseydim **2.** anonim (yaratıcısının adı belinmeyen eser)
anons *m* anons ~ **kirin** anons etmek
anor *m* gurur
anormal *rd* anormal, düzgüsüz
anormalbûn *m* anormalleşme
anormal bûn *l/ngh* anormalleşmek
anormalî *m* anormallik
anormalkirin *m* anormalleştirme
anormal kirin *l/gh* anormalleştirmek
anormaltî *m* anormallik
anot *kîm/m* anot, artı uç
ansefal *m* ansefal
ansîklopedî *m* ansiklopedi, bilgilik
ansîklopedîk *rd* ansiklopedik
antaq *m* korugan, mevzi
Antarktika *m* Antarktika
antarktîk *erd/rd* antarktik
antax *nd/nt* yardakçı
antaxî *m* yardak, yardakçılık
antaxîtî *m* yardakçılık ~ **kirin** yardakçılık etmek
anten *m* **1.** anten (anten cihazı) **2.** *biy* anten, duyarga **3.** *zo* anten, duyarga
anterît *bj/m* anterit
anteroz (m) tandırı karıştırma odunu
antet *m* antet
antetdar *rd* antetli
Antîalerjîk *rd* antialerjik
antîbiyotîk *m* antibiyotik
antîdemokratîk *rd* antidemokratik
antîfaşîst *rd* antifaşist
antîfaşîzm *m* antifaşizm
antîfirîz *m* antifriz
antîjen *m* antijen
antîk *rd/nd* antik
antîka *nd* antika
antîkatot *m* antikatot
antîkaxane *m* müze
antîke *bnr* antîka
antîkîte *m* antikite
antîkomunîst *rd* antikomünist
antîkomunîzm *m* antikomünizm
antîkor *m* antikor
antîlop *zo/m* **1.** antilop (Anthilopus) **2.** *rd* antilop (antilop derisinden yapılma)
antîmon *kîm/m* antimon (kısaltması Sb)
antînomî *fel/m* çatışkı
antîpatî *psî/m* antipati, karşıt duygu

antîpatîk *rd* antipatîk
antîsemît *m* antisemit
antîsemîtîk *rd* antisemitik
antîsepsî *m* antisepsi
antîseptîk *rd/nd* antiseptik
antîsîklon *m* antisiklon
antîtez *mau/m* antitez, karşı sav
antîtoksîn *m* antitoksin
antolojî *m* antoloji, seçki
antrakt *m* antrakt
antrasît *m* antrasit (bir tür taş kömürü)
antre *m* antre
antreman *m* antreman
antremankirin *m* antreman yapma
antreman kirin *l/gh* antreman yapmak
antremankirî *rd* antremanlı, antreman yapmış olan
antrenor *sp nd/nt* çalıştırıcı
antrenorî *m* antrenörlük, çalıştırıcılık
antrepo *m* antrepo
antrepovan *nd/nt*antrepocu
antropoît *rd* antropoit, insansı
antropolog *nd/nt* antropolog, insan bilimci
antropolojî *m* antropoloji, insan bilimi
antropolojîk *rd* antropolojik, insan bilimsel
antropomorfîzm *m* antropomorfizm, insan biçimcilik
antroposantrîzm *sos/fel m* antroposantrizm, insan içincilik
antropozoîk *rd* antropozoik
a nûka *bnr* a niha
anyon *kîm/m* anyon, eksin,
anyon *kîm/m* anyon
anzerût *bot/m* bir bitki adı
aort *m* aort
ap *n* amca **~ê nehelal** üvey amca
apa (I) amca (çocuk dilinde)
apa (II) *m* bibi, hala
apan *nd* amcagiller
apandîs *ant/m* apandis
apandîsît *m* apandisit
apanî *m* amcalık ~ **kirin** amcalık etmek
apantî *m* amcalık ~ **kirin** amcalık etmek
apar *m* en ince delikli kalbur
apartman *m* apartman
aperîtîf *m* aperitif, açar
apik (I) *n* **1.** amca, amcacık **2.** *argo* sakallı yaşlı için
apik (II) *m* bilmece
apik (III) *m* kıl sicimden yapılma ceket (rhisten)
apilka *m* yün yumağı
apincî *n* kürk
apîtî *m* amcalık ~ **kirin** amcalık etmek
aplîkasyon *m* aplikasyon
aplîke *m* aplike
apo *nd* **1.** amca (amcaya seslenirken) **2.** amca (yaşlı erkeklere saygı için kullanılan seslenme sözü) **3.** amca (teklifsiz konuşmalarda)
apolet *m* **1.** apolet, omuzluk * **apoletên efser** subayın apoletleri **2.** apolet (giysilerin kollarına süs olarak takılan parça)
apolîtîk *rd* apolitik
apor (I) *m* musibet
apor (II) *rd* kalabalık (sayıca çok)
aporbûn *m* kalabalıklaşma
apor bûn *l/ngh* kalabalıklaşmak
apore (I) *m* **1.** kalabalık **2.** izdiham
apore (II) *rd* şoke olmuş olan, paniğe kapılmış olan
apore (III) *rd* sapık
aporebûn *m* sapıklaşma
apore bûn *l/ngh* sapıklaşmak
aporekî *h* sapıkça
aporetî *m* sapıklık
aporî *m* kalabalık **~ya daborînê** trafik yoğunluğu
aporkirin *m* kalabalık etmek
apor kirin *l/gh* kalabalık etmek
aposterîorî *fel/rd* aposteriori, sonsal
apostrof *m* apostrof
appassîonato *mzk/h* appassionato
apraksî *bj/m* apraksi, fonksiyon yitimi
aprax *m* sarma yemeği ~ **çêkirin** sarma yapmak
apre *m* apre
aprekirin *m* apreleme
apre kirin *l/gh* aprelemek
aprekirî *rd* apreli
aprenekirî *rd* apresiz
aprîorî *fel/rd* apriori, önsel, ilksel
aprîorîtî *m* apriorilik, önsellik, ilksellik
apsîs *mat/m* apsis
apter *rd* deli
apterî *m* delilik
apterîks *zo/m* apterîks, kivi (apteryx australis)
aqaît *m* akait
aqar **1.** akar **2.** mülk, arazi **2.** bahçe * **werzê aqarê me îsal baş e** bahçemizin ürünleri bu sene iyi
aqaret *nd* akaret
aqd *m* tavan (ev tavanı)
aqid *m* **1.** koyu iyi pekmez **2.** gün balı
aqil *n* **1.** akıl, us (düşünme, anlama ve kavrama gücü) **2.** (hafıza, bellek) * **navê wê ne di aqilê min de ye** adı aklında kalmadı **3.** akıl (öğüt, salık verilen yol) * **kê ev aqil da we?** kim size bu aklı verdi? **4.** akıl (düşünce, kanı) * **aqilê min ev aqil bûya ma ez diketim vî karî?** şimdiki aklim olsaydı bu işe girer miydim? **5.** *mec* ders (bir olayın bellekte bıraktığı kalıcı iz, öğüt, ibret) * **ji vê bûyerê aqil negirt** bu olaydan ders almadı ~ **anîn** fikir vermek ~ **avêtin 1)** aklını kaçırmak, aklını yitirmek, cinnet getirmek, delirmek * **dihate guhê wî ku kesên îkramiyeyê ji wan re lê xistiye, aqil diavêtin** ikramiye kazananların delirdiklerini işitiyordu **2)** aklını kaçırmak (gereksiz, yersiz iş yapmak) **3)**

deliye dönmek (çok üzülmek) 4) *argo* üşütmek, kafayı yemek, tozutmak ~ **avêtin ser ~an** akıl danışmak ~ **berdan** kafayı takmak, sevdalanmak ~ **bi ser kum ketin** aklı havada olmak ~ **birîn** akıla yakın olmak ~ **çeliqandin** aklını oynatmak (çıldırmak) ~ **dan** akıl vermek ~ **dan (yekî)** birine akıl vermek ~ **dan sekinandin** akıllara durgunluk vermek ~ **derxistine firotanê her kesî aqilê xwe kiriye** akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine aklını almış (veya akıllar gelin olmuş herkes kendininkini beğenmiş) **(tiştek) di ~ de man** (bir şey) akılda kalmak **(di) ~ de naçe** akıl almaz, akla yatmaz ~ **di ser ~ re heye** akıl akıldan üstündür ~ **firandin** aklını oynatmak (çıldırmak) ~ **gihandin (tiştekî)** 1) akıl etmek, düşünmek (ne olacağını önceden kestirmek) 2) akıl sır erdirmek ~ **girtin** 1) akıllanmak, uslanmak 2) akıl kapmak ~ **jê girtin** pay çıkarmak (bir olay veya durumdan gereken tecrübeyi kazanmak, tutacak yolu belirlemek) ~ **jê stendin** akıl almak ~ **ji ~ zêdetir e** akıl akıldan üstündür ~ **ji ~ zêde ye** akıl var, yakın var (veya akıl var, izan var) ~ **ji serê (yekî) birin** 1) (bir şey birinin) aklını çalmak 2) (birinin) aklını çelmek (niyetinden, kararından caydırmak) 3) (birinin) aklını çelmek, aklını başından almak (ayartmak, baştan çıkartmak) 4) zihini dağıtmak ~ **ji serê (yekî) çûn** aklı başından gitmek ~ **ji serê (yekî) revîn** keçileri kaçırmak ~ **ji xwe re jê girtin** kıssadan hisse almak (veya çıkarmak) ~ **kirin** akıl etmek ~ **li seriyan e, ne li bejnan e** akıl yaşta değil, baştadır ~ **mû diqelêşe** akıl herşeyi alt eder ~ **negihandin (tiştekî)** kafasına sığmamak ~ **negihîştin (tiştekî)** (bir şeye) akıl sır ermemek ~ **ne di salan de ye, di serî de ye** akıl yaşta değil, baştadır ~ **ne ji mezinatî û biçûkayî ye** akıl yaşta değil, baştadır ~ **ne li bejnê ye li serî ye** akıl yaşta değil baştadır ~ **nîşanî (yekî) dan** akıl öğretmek, akıl vermek ~ **pê re tune ye** (bir kimsede) akıl terelelli (delişmen kimseler için) ~ **qebûl nakin** akıl almaz **(ji) ~ re zerar e** akıla zarar ~ **sekinandin** baş döndürücü (olağan üstü, aşırı) ~ **şixulandin** akıl yürütmek ~ **taca zêrîn e li serê hemû kesî nîn e** akıl herkeste bulunmaz ~ **tevî hev kirine her kesî rakiriye aqilê xwe** akılları pazara çıkarmışlar, herkes yine aklını almış (veya akıllar gelin olmuş herkes kendininkini beğenmiş) ~ **tiştekî zêrîn e, kesek wî nabîne** akıl herkeste bulunmaz ~ **tune** akılsız, cahil ~ **û fikir** akıl fikir **(di) ~an de neçûn** akıla sığmamak ~ **winda kirin** 1) belleğini yitirmek 2) aklını oynatmak **~ek dan (yekî)** fikir vermek **~ek ji (yekî) stendin** akıl almak **~ekî din hatin (yekî)** 1) aklı sonradan gelmek 2) (birine) yeni bir fikir gelmek, aklına başka bir fikir gelmek **~ê (yekî) birîn** 1) aklı kesmek, aklı yatmak, aklı almak 2) gözü tutmak, işine gelmek **~ê (yekî) (...) birîn** (birini, bir şeyi) gözü tutmak **~ê (yekî) bi ser kum ketin** aklı başında bir karış yukarı (veya yukarıda) olmak **~ê (yekî) çelq kirin** (birinin) aklını çelmek (ayartmak, baştan çıkartmak) **(di) ~ê (yekî) de tiştek çêbûn** kafasından şimşek çakmak (kafasında bir düşünce belirmek) **(di) ~ê (yekî) de çûn** akıla sığar gibi, akla yatmak **(di) ~ê (yekî) de neçûn** 1) akıl almamak 2) akıla sığmamak **~ê (yekî) di çoka (wî) de bûn** akılsızın teki olmak **~ê dînan di ser kumê wan re ye** aklı bir karış havada olmak **~ê (yekî) gihîştin** aklı ermek (akılca olgunlaşmak) **~ê (yekî) gihîştin (...)** aklı (bir şeye) ermek **~ê (yekî) girtin** aklı ermek (anlayabilmek) **~ê (yekî) ... girtin** beğendim * **aqilê min ew girt** onu beğendim **~ê (yekî) hatin serî** aklı başına gelmek (davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak) **~ê (wan) hev birîn** birbirini beğenmek, kabul etmek **~ê (yekî) jê nebirîn** 1) gözü tutmamak 2) aklı almmaak (aklına yatmamak) 3) ihtimal vermemek **(tiştek an jî kesek) ~ê (yekî) ji serê (wî) birin** (bir şey birinin) aklını başından almak **~ê (yekî) ji serê (yekî) çûn** aklı çıkmak **~ê (yekî) ji serê (yekî) derketin** aklı zıvanadan çıkmak **~ê (yekî) kêm bûn** kafasının bir tahtası noksan olmak **~ê ku hebû ew jî çû** var olan aklını da yitirdi **~ê kurî bi teyr re firî** var olan aklı da gitti **~ê (yekî) li cihekî din bûn** aklı başka yerde olmak **~ê (yekî) li hev ketin** aklının terazisi bozulmak **~ê (yekî) li hev qelibîn** 1) aklı karışmak 2) aklının terazisi bozulmak **~ê (yekî) li ser serê (yekî) bûn** aklı başında bir karış yukarı (veya yukarıda) olmak **~ê mirov (meriv an jî însan) sekinandin** akıl durdurmak **~ê (yekî) nebirîn** 1) (birinin bir şeyi) aklı almamak, aklına sığmamak, kafası almamak (bir şeyin olabileceğine inanmamak) 2) gözü alamamak 3) sanmamak, ihtimal vermemek **~ê (yekî) (...) nebirîn** (birini, bir şeyi) gözü tutmamak **(ji) ~ê (yekî) neçûn** akılından çıkmamak **~ê (yekî) negihîştinê** akıl erdirememek (veya ermemek) **~ê (yekî) negirtin** 1) akıl almamak (akla uygun gelmemek) 2) (birinin bir şeyi) aklı almamak (uygun bulmamak) * **vê nîvê şeva hanê derketina zarok, aqilê min nagire** gecenin bu vaktinde çocuğun dışarıya çıkması aklım almıyor 3) aklına sığmamak (anlayamamak, kavrayamamak) 4) havsalası almamak **~ê (yekî) ne li serê (yekî) bûn** aklı başında olmamak **~ê nezanan ji kîsî hevalan e** akılsız olanın hocası çoktur **~ê (yekî) qebûl nekirin** akıl almamak **~ê (ye-**

kî) sekinîn 1) aklı durmak 2) aklı gitmek **~ê sivik barê giran** 1) akılsız başın cezasını ayaklar çeker, düşüncesiz başın derdi büyük olur, baş belâsı **~ê (yekî) temam bûn** aklı ermek (akılca olgunlaşmak) **~ê (yekî) temam e** 1) aklı başında (sürekli akıllı davranan) 2) aklı tam ayar (aklı yerinde) * **di vê malê de kesê ku aqilê wî temam e tune ye** bu ailede aklı tam ayar kimse yoktur **~ê (yekî) tiştekî (yekî) negirtin** (birinin bir şeyi) aklı almamak (anlayamamak, kavrayamamak) **~ê xwe anîn serê xwe** aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) **(ji) ~ê xwe avêtin** akıldan çıkarmak **~ê xwe bi nan û pîvazê re xwarin** aklını peynir ekmekle yemek **~ê xwe civandin (an jî top kirin)** aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) **~ê xwe çeliqandin** aklını oynatmak (akıl dışı işler yapmak) **~ê xwe dan serê xwe** aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) **(di) ~ê xwe de girtin** akılında tutmak **~ê xwe guhartin** kafayı değiştirmek **~ê xwe nas kirin** 1) yüzü gözü açılmak (toplumsal ilişkiler kurmaya, çevresini tanımaya başlamak) 2) kendini tanımak, kendini bilmek **~ê xwe pê re winda kirin** (bir kimse, bir şeyle) zihnini bozmak **~ê xwe revandin** aklını kaçırmak **~ê xwe şaş kirin** aklını şaşırmak, oynatmak **~ê xwe şeqandin** aklını oynatmak **~ê xwe şixulandin** akıl yormak * **ca aqilê xwe bişixulîne, belkî bê hişê te** akılını yor, belki hatırlarsın **~ê xwe top kirin** aklını başına toplamak **~ê xwe winda kirin** aklını kaçırmak, aklını yitirmek (delirmek) **~ê xwe xebitandin (an jî şixulandin)** kafasını kullanmak **~ê xwe xwarin** 1) kafayı yemek, aklını kaçırmak (delirmek) 2) aklını kaçırmak (gereksiz, yersiz iş yapmak) **~ê (yekî) yek nebirîn** (birinin bir şeyi) gözü kesmemek (bir iş yaparken kendisine veya başkasına güvenmemek) **~o tu li ku yî?** akıl akıl gel çengele takıl

aqilandin *m* farkına varma

aqilandin *l/gh* farkına varmak

aqilane *h* **1.** akılane, akıllıca **2.** *rd* akılcı, akıllıca, makul * **ramaneke aqilane** makul bir düşünce

aqilanî *rd* aklî, rasyonel

aqilanîbûn *m* aklîleşme, rasyonelleşme

aqilanî bûn *l/ngh* aklîleşmek, rasyonelleşmek

aqilanîkirin *m* aklîleştirme, rasyonelleştirme

aqilanî kirin *l/gh* aklîleştirmek, rasyonelleştirmek

aqilavêtin *m* **1.** aklını oynatma, aklını yitirme **2.** tozutma, delirme, üşütme

aqil avêtin *l/gh* **1.** aklını oynatmak, aklını yitirmek **2.** tozutmak, delirmek, üşütmek

aqilavêtî *rd* **1.** aklını yitirmiş, kafayı yemiş olan **2.** delirmiş, üşütük, tımarhanelik

aqilbalix *rd* akîl baliğ, erin

aqilbalixî *m* erinlik

aqilbend *rd* **1.** akıllı, akîl **2.** akıllı (karşısındakinin düşüncesizliğini belirtmek için söylenen uyarma sözü)

aqilbendî *m* akıllılık **~ kirin** akıllılık etmek

aqilberdayî *rd* kaçık (bazı davranışlarını delice olan)

aqildanî *m* akıl verme

aqildar *rd* akıllı

aqildarbûn *m* akıllanma

aqildar bûn *l/ngh* akıllanmak

aqildarî *m* akıllılık **~ kirin** akıllılık etmek

aqildarkirin *m* akıllandırma

aqildar kirin *l/gh* akıllandırmak

aqilevdalî *m* **1.** alıklık **2.** *rd* alık salık * **xizmên wî kesên aqilevdalî bûne** akramaları alık salık kimselermiş

aqilevdalîbûn *m* alıklaşma

aqilevdalî bûn *l/ngh* alıklaşmak

aqilê selîm *nd* aklıselim, hissiselim, sağduyu

aqilfehm *rd* akîl baliğ, erin, akıl kemal

aqilfehmî *m* erinlik, akıl kemallik

aqilfiroş *nd/nt* herkese akıl veren

aqilfiroşî *m* herkese akıl verme durumu

aqilgirtin *m* akıllanma, uslanma

aqil girtin *l/gh* **1.** akıllanmak, uslanmak **2.** *mec* akıllanmak, uslanmak * **êdî aqil girtiye** artık akıllanmış

aqilgirtî *rd* uslanmış, akıllanmış

aqilîn *m* farkına varma

aqilîn *l/ngh* farkına varmak

aqilk *n* akılcık **~ê nezanan ji kîsî hevalan e** akılsız olanın hocası çoktur

aqilkemal *rd* akîl baliğ, erin

aqilkemalî *m* erinlik

aqilkêm *rd* **1.** akılsız **2.** kaçık

aqilkêmî *m* **1.** akılsızlık **2.** kaçıklık **~ kirin** akılsızlık etmek

aqil kirin *l/gh* akıl etmek

aqilmend *nd/nt* **1.** akıllı **2.** akîl adam, akıl hocası, akıl öğreten, öğüt veren (birine yol gösterip akıl öğreten kimse) **3.** akıl kethüdası, (herkese akıl öğretme merakında olan kimse) **4.** akıllı (karşısındakinin düşüncesizliğini belirtmek için söylenen uyarma sözü) **5.** *mec* akıllı, bilgiç, bilmiş (bilgisiz olduğu halde bilgili görünmek isteyen, bilgili geçinen kimse)

aqilmendbûn *m* **1.** akıllanma **2.** akıllı olma, akıl veren olma

aqilmend bûn *l/ngh* **1.** akıllanmak **2.** akıllı olmak, akıl veren olmak

aqilmendî *m* **1.** akıllılık **2.** akıl hocalığı, hocalık **~ kirin** 1) akıllılık etmek 2) hocalık etmek **~ li serê (yekî) kirin** bilgiçlik satmak (veya taslamak)

aqilmendkirin *m* **1.** akıllandırma **2.** akıllı hale getirme

aqilmend kirin *l/gh* **1.** akıllandırmak **2.** akıllı hale getirmek
aqilparêz *nd/rd* usçu
aqilparêzî *fel/m* usçuluk
aqilperest *nd/rd* usçu
aqilperestî *fel/m* usçuluk
aqilrevandî *rd* kaçık, aklını kaçırmış
aqilsivik *rd* **1.** alık, bön, gebeş, aptal **2.** kaçık **3.** geri zekâlı, salak **4.** uçarı, hoppa
aqilsivikî *m* **1.** alıklık, gebeşlik, aptallık **2.** kaçıklık **3.** geri zekâlılık, salaklık **4.** uçarılık, hoppalık
aqilsivikîbûn *m* alıklaşma
aqilsivikî bûn *l/ngh* alıklaşmak
aqilşeytan *argo/rd* cin akıllı
aqiltemam *rd* reşit
aqiltemamî *m* reşitlik
aqilwinda *rd* kaçık (bazı davranışlarnı delice olan)
aqilwindatî *m* kaçıklık
aqilwindayî *rd* aklını yetirmiş olan
aqilxwarî *rd* şaşkın, aklını yetirmiş olan
aqit (I) *m* **1.** ağda **2.** akide şekeri **3.** koyu pekmez, pekmez reçeli
aqit (II) *m* köşe taşı, kemer (mimaride)
aqitbûyî *rd* ağdalı
aqitdar *rd* ağdalı
aqitvan *nd/nt* ağdacı
aqitvanî *m* ağdacılık
aqîde *ol/m* akide, inanç
aqlanî *rd* aklî, rasyonel
aqilanîbûn *m* aklîleşme, rasyonelleşme
aqilanî bûn *l/ngh* aklîleşmek, rasyonelleşmek
aqilanîkirin *m* aklîleştirme, rasyonelleştirme
aqilanî kirin *l/gh* aklîleştirmek, rasyonelleştirmek
aqliyat *m* akliyat (akıl yolu ile kazanılan bilgiler)
aqliye *m* **1.** akliye (akıl hastalıklarıyla ilgili hekimlik kolu) **2.** akliye (akıl hastalıklarıyla ilgili hastahane bölümü) **3.** *sos* akliye, akılcılık, rasyonalizm
aqlî *rd* aklî, ussal, rasyonel
aqlîkirin *m* ussallaştırma, rasyonelleştirme
aqlî kirin *l/gh* rasyonelleştirmek, , rasyonelleştirmek
aqlîtî *fel/m* ussallık
aqroq *zo/m* kurbağa
aqûbet *m* **1.** akibet, sonuç **~a (yekî) hatin serê (yekî)** akibetine uğramak * **ez naxwazim aqûbeta Kristof Kolomb bê serê min** Kristof Kolomb'un akibetine uğramak istemiyorum **2.** dirlik düzenlik **3.** geçim (anlaşma, uyuşma) * **aqûbeta wan ji hev re tune** aralarında geçim yok **~ li hatinê be** Allah kavuştursun **~ li serê te be** darısı başına **~a nav malê** evin direği
aqûbetî *m* **1.** dirlik düzenlilik **2.** geçimlilik
aqût *jeo/n* **1.** yakut **2.** *rd* yakut (yakuttan yapılmış veya yakutla süslenmiş)
Ar *kîm* Ar (argon'un kısaltması)
ar (I) *m* ar, ut, haya, utanç duyma **~a cûnê li devê qûnê** hem kaçar hem davul çalar (çekindiği işi yapmaktan vaz geçmez) **~a (yekî) tune bûn** uslanmak nedir bilmemek
ar (II) *rd* **1.** keskin, acı, zehir zemberek, çok sert (içecek ve yiyecekler için) * **sirkeyeke ar** keskin sirke * **meya ar** sert şarab **2.** keskin, yoğun, ağır (koku için; boğucu) * **bêhneke ar** ağır bir koku **~ bûn** keskinleşmek **~ kirin** keskinleştirmek
ar (III) *n* un * **arê me nemabû** unumuz bitmişti **~ê xwe bêjing kiriye, kapeka xwe rêtiye** ununu elemiş, eleğini asmış **~ê zêran jê çêdibe 1)** altın babası olmak **2)** altın kesmek, para kesmek, para basmak (çok zengin olmak veya para kazanır olmak)
ar (IV) *m* ar (yüzey ölçü birimi)
ar (V) *n* **1.** ateş, od **2.** ateş (tutuşmuş olan cisim) **3.** ateş (ısıtma veya pişirme için kullanılan yer veya araç) **4.** ateş (vücut ısısı) **5.** ateş (tehlike, felâket) * **hûn xwe diavêjin nav ar** kendinizi ateşe atıyorsunuz **6.** ocak şenliği **~ bi konê (an jî kevnê) te bikeve** evin barkın yansın, ateşlere gelesin **~ dadan** ateş yakmak **~ kirin** ateş yakmak **~ û civ** telâş **~ û dû** yakacak **~ û vij** hararetli telâş **~ê çil** çocuk doğduktan sonra 40 gün boyunca evden ateş çıkarılmaz; eğer o esnada ateş verilirse çocuğun azgın olacağına inanılır. Çocuğun kırkı çıktıktan sonra "arê çil" olayı biter.
araban Kurdî *mzk* araban Kürdî (müzik makamı)
arabesk *mzk* **1.** arabesk **2.** *as* girişik bezeme, arabesk
arabeskî *mzk/m* arabesklik
arag *rd* yavaş hareket eden, tembel
aragonît *jeo/m* aragonit
arajman *mzk/m* arajman
aram *rd* **1.** sakin (durgun, dingin, hareket etmeyen) **2.** sükûnetli **3.** huzurlu **4.** istikrarlı **~ bûn 1)** sakinleşmek, sakin olmak, sakin duruma gelmek **2)** yatışınak **3)** sükûn bulmak **4.** dinginleşmek **~ girtin** sakinleşmek
arambexş *nd/nt* huzur verici, huzur veren
arambexşî *m* huzur vericilik, huzur verme
arambûn *m* **1.** sakinleşme **2.** yatışma **3.** sükûn bulma **4.** dinginleşme, limanlaşma
aram bûn *l/ngh* **1.** sakinleşmek **2.** yatışmak **3.** sükûn bulmak **4.** dinginleşmek, limanlaşmak
arambûyî *rd* **1.** sakinleşmiş **2.** yatışmış **3.** sükûn bulmuş **4.** dinginleşmiş
aramdar *rd* sakin, müsekin, teskin edici
aramdarî *m* sakinlik
aramgeh *m* dinlenme salonu
aramgirtin *m* sakinleşme

aram girtin *l/gh* sakinleşmek
aramgirtî *rd* sakinleşmiş olan
aramî *m* **1.** sakinlik, sükûnet **2.** durgunluk, dinginlik **3.** huzur * **aramiya herêmê têk nebin** bölgenin huzurunu bozmayın **4.** istikrar, kararlılık **~ya kar û xebatê** çalışma huzuru
aramîdar *rd* istikrarlı, kararlı
aramîdarî *m* istikrarlılık, kararlılık
aramkêş *rd* istikrar isteyen, huzur isteyen
aramkirin *m* sakinleştirme
aram kirin *l/gh* sakinleştirmek
aramoş *rd* sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan)
aramoşbûn *m* yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku için; etkisi azalma)
aramoş bûn *l/ngh* sakinleşmek, yatışmak (coşku, sinir, korku için; etkisi azalmak)
aramoşbûyîn *m* yatışma, sakinleşme
aramoşkirin *m* sakinleştirme, yatıştırma
aramoş kirin *l/gh* sakinleştirmek, yatıştırmak
aramparêzî *fel/m* dingincilik
aramwer *rd* sakin, soğukkanlı
aramwerî *m* sakinlik, soğukkanlılık
aramxane *m* huzur evi
aran (I) *biy/m* **1.** uyarım, tembih **2.** ayartı
aran (II) *m* **1.** ova, sıcak ova **2.** yayla **3.** çöl, ıssız, tenha
aran (III) *m* sızı, incitme
aranbar *rd* uyarılgan
aranbarî *m* uyarılganlık
arandar *rd/nt* kışkırtıcı, provakatör
arandarî *m* kışkırtıcılık, provakötürlük
arandin (I) *biy/m* uyarma
arandin (II) *m* sızlatma, incitme
arandin (III) *m* **1.** kışkırtma, kışkırtış, tahrik etme **2.** tahrik etme (cinsel duygularını artırma) **3.** ayartma, baştan çıkarma
arandin (I) *biy l/gh* uyarmak, tembih etmek
arandin (II) *l/gh* sızlatmak, incitmek
arandin (III) *l/gh* **1.** kışkırtmak, tahrik etmek, ateşlemek **2.** tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak) **3.** ayartmak, baştan çıkarmak
arandî (I) *biy/rd* uyarılmış
arandî (II) *rd* sızlatılmış
arandî (III) *rd* **1.** kışkırtılmış **2.** tahrik edilmiş **3.** ayartılmış olan
arane *rd* kartaloş, kartaloz
aranje *mzk/m* aranje, düzenleme
aranjekirin *m* aranje etme, düzenleme
aranje kirin *l/gh* aranje etmek, düzenlemek
aranjekirî *m* aranjeli, düzenlenmiş olan
araq (I) *m* rakı
araq (II) *m* ter
araqdan *m* terleme
araq dan *l/gh* terlemek
araqdayî *rd* terli
araqdayîn *m* terleniş
araqfiroş *nd/nt* rakıcı (rakı satıcısı)
araqfiroşî *m* rakıcılık
araqgeh *m* meyhane
araqgêr *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)
araqgêrî *m* sakilik
araqî *bot/m* bir tütün cinsi
araqker *nd/nt* rakıcı (rakı imalatçısı)
araqkerî *m* rakıcılık
araqvexwer *nd/nt* **1.** rakıcı, rakı içicisi **2.** içkici
araqvexwerî *m* **1.** rakı içiciliği **2.** içkicilik
araqxur *nd/nt* **1.** içkici **2.** ayyaş, alkolik
araqxurî *m* **1.** içkicilik, rakı içiciliği **2.** ayyaşlık
ararot *m* mama
arase *m* pazar yeri
arasîte *rd* süslü, süslenmiş
a rast *h* **1.** doğrusu, gerçeği, esasen, açıkçası, hakçası * **a rast ez jî sûcdar im** hakçası bende suçluyum **2.** neme lazım (veya neme gerek) * **a rast, tu qisûra camêr çênebû** neme lâzım, adam hiç bir kusur işlemedi **3.** aslında, haddi zatında
arasta *m* arasta (çarşıda aynı işi yapan esnafların bulunduğu bölüm)
araste (I) *rd* **1.** donatım **2.** temiz, pak **~ bûn 1)** donanmak **2)** temiz veya pak olmak **~kirin** donatmak
araste (II) *m* **1.** yönelim, yöneltim **2.** yönelme **3.** güdüm **~yî (tiştekî) bûn** (mec) yönelmek * tawanbarî arasteyî min bûn suçlamalar bana yöneldi **~yî (...) kirin** geze almak (tüfeği hedefe doğrultmak)
arastebûn (I) *m* **1.** yönelme **2.** güdümlenme **3.** güdümlülük
arastebûn (II) *m* donanma
araste bûn (I) *l/ngh* **1.** yönelmek **2.** güdümlenmek
araste bûn (II) *l/ngh* donanmak
arastebûyî (I) *rd* **1.** yönelik, dönük, yönelmiş **2.** güdümlenmiş olan
arastebûyî (II) *rd* donatımlı, donatılmış
arastebûyîn (I) *m* **1.** yöneliş **2.** güdümleniş
arastebûyîn (II) *m* donanma
arastek (I) *m* donatı, donatma **~ kirin** donatmak, teçhiz etmek
arastek *m* projektör, gösterici
arasteker *nt/nt* **1.** yöneltici **2.** yönlendirici
arastekerî *m* **1.** yönelticilik **2.** yönlendiricilik
arastekirin (I) *m* **1.** doğrultma, yöneltme **2.** yönlendirme **3.** güdümleme
arestekirin (II) *m* donatma
araste kirin (I) *l/gh* **1.** doğrultmak, yöneltmek **2.** yönlendirmek **3.** güdümlemek
arestekirin (II) *l/gh* donatmak
arastekirî (I) *rd* **1.** yönelik, yöneltilmiş, doğrultmuş **2.** yönlendirilmiş **3.** güdümlü * **fişeka arastekirî** güdümlü mermi **2.** *mec* güdümlü * **aboriya arastekirî güdümlü ekonomi**

arastekirî (II) *rd* donatımlı, donatılmış olan
arasteyî *rd* yönelik
arasteyîbûn *m* yönelme
arasteyîbûn *l/ngh* yönelmek
arastin *m* **1.** donatma, donama, donatım **2.** bezeme, süsleme, süs, bezekleme
arastin *l/gh* **1.** donatmak, donamak, teçhiz etmek **2.** bezemek, süslemek, bezeklemek
arastinî *rd* tezyinî, bezemeyle, süslemeyle ilgili
arastî *rd* **1.** donatık, donatımlı, donanmış **2.** bezeli, bezenik, bezekli, bezemeli, süslü
arav (I) *m* **1.** boğada, küllü su (küllü çamaşır yıkama suyu) **2.** atık su
arav (II) *rd* **1.** artık **2.** atık su
arav (III) *m* saye (koruma, yardım) * **ez bi arava te hatim vir** senin sayende ben buraya geldim **~î** (bu, şu, o) sayede
arav (IV) *m* lav * **ji devê tendûrekê agir û arav dertê** volkanın ağzından ateş ve lav çıkıyor
aravî (I) *rd* bulanık
aravî (II) *nd* sayesinde
aravtarav *rd* didik didik
aravtaravbûn *m* didik didik olma
aravtarav bûn *l/ngh* didik didik olmak
aravtaravbûyî *rd* didik didik olmuş, altını üstüne getirilmiş olan
aravtaravkirin *m* didik didik etme, altını üstüne getirme, bakmadık yer bırakmama
aravtarav kirin *l/gh* didik didik etmek, altını üstüne getirmek, bakmadık yer bırakmamak
aravtaravkirî *rd* didik didik edilmiş
aravtin *m* süzme
aravtin *l/gh* süzmek
arawak *rd* durgun, dingin
araz *fel/m* ilinek
arazî (I) *fel/rd* ilineksel
arazî (II) *n* **1.** arazi **2.** *jeol* yerey
arbeşk *jeo/nd* **1.** çakmak taşı **2.** düven dişi
arbing *bnr* hevring
arbûn *m* **1.** keskinleşme **2.** keskinlik, sertlik **3.** yoğunlaşma (koku için)
ar bûn *l/ngh* **1.** keskinleşmek **2.** yoğunlaşmak (koku için)
arbûnî *m* keskinlik * **arbûniya sirkeyê qirika min şewitand** sirkenin keskinliği genzimi yaktı
arbûyî *rd* keskinleşmiş
arc *bot/m* bambu (Bambusa vulgaris)
arçal *rd* yaramaz
arçalî *rd* yaramazlık **~ kirin** yaramazlık etmek (veya yapmak)
ard *m* un **~ pê werkirin** unlamak **~ tê gerîn** unlanmak **~ê birinc** pirinç unu **~ê cehînî 1)** bitmek bilmeyen **2)** kalitesiz
ardadan *m* ateş yakma
ar dadan *l/gh* ateş yakmak
ardam *m* bir karasaban parçası
ardçunik *m* ekmek açmada kullanılan un
arde *n* korkuluk (merdiven korkuluğu)
ardel *rd* kapı bekçisi
ardelîng *m* un oluğu
ardemişar *m* talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırıntılar)
arderûn *bnr* mertoxe
ardewsk *m* bir hamurlu tatlı
ardexwê *m* hayvanlara verilen un tuz karışımı yem
ardfiroş *nd/nt* uncu (un satan)
ardfiroşî *nd/nt* unculuk (un satma işi)
ardik (I) *n* irmik
ardik (II) *m* **1.** talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırıntılar) **2.** *rd* ardak (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç)
ardim *m* **1.** yardım **2.** yardım (bağış, iane) **~ dan** yardım vermek, yardımda bulunmak **~ dan (yekî)** birine yardım vermek, yardımda bulunmak **~ kirin** yardım etmek (veya yapmak)
ardimker *nd/nt* yardımcı
ardimkerî *m* yardımcılık
ardimsk *m* bir yemek adı
ardiye *m* kiler
ardî *m* kök **~ya (yekî) danîn** kökünü kurutmak/kazımak
ardîdank *m* küllük
ardîlosk *m* irmik ve pekmezden yapılan helva
ardîn *rd* **1.** unlu **2.** undan, un gibi
ardkir *nd/nt* uncu (un alan)
ardkirî *m* unculuk (un alma işi)
ardmalik *m* değirmenci süpürgesi
ardpêwerkirin *m* unlama
ard pê werkirin *l/bw* unlamak
ardpîçk *m* bir tür un helvası
ardtêgerîn *m* unlanma
ard tê gerîn *l/bw* unlanmak
ardû *nd* **1.** yakacak **2.** tutuşturucu yakacak
ardûk *nd* yakacak
ardûn *m* bir tür yemek
ardûvaz *jeo/m* kayağan taş
ardvan *nd/nt* uncu
ardxavk *m* **1.** eleğin üstünde biriken un **2.** unu kızgın yağdan kızartılarak yapılan bir yemek, bazen ceviz de katılır
arena *m* arena
areng *bnr* soring
areometre *m* sareometer, sıvıölçer
arezû *m* **1.** istek, arzu, temeni **2.** *psî* istek, arzu (belirli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülen nesne veya duruma karşı duyulan özlem) **~ kirin** temenni etmek
arezûdar *rd* istekli, arzulu
arezûdarbûn *m* isteklenme
arezûdar bûn *l/ngh* isteklenmek
arezûdarbûnî *m* isteklenme, istekleniş
arezûdarî *m* isteklilik
arezûdarkirin *m* isteklendirme

arezûdar kirin *l/gh* isteklendirmek
arezûkirin *m* 1. isteme, arzulama, istek duyma 2. *mec* arzulama, çıldırma
arezû kirin *l/gh* 1. istemek, arzulamak, istek duymak 2. *mec* arzulamak, çıldırmak * **ji bo ku wêneyê we çêbike, pir arezû dike** resminizi yapmak için çıldırıyor
arezûkirî *rd* arzulanmış, istek duyulmuş olan
arezûmend *rd* istekli
arezûmendbûn *m* isteklenme
arezûmend bûn *l/ngh* isteklenmek
arezûmendbûnî *m* istekleniş
arezûmendî *m* isteklilik
arezûmendkirin *m* isteklendirme
arezûmend kirin *l/gh* isteklendirmek
arênc *m* beze (hastalıklardan dolayı koltuk altlarında ve etek yerinde çıkan beze)
arêşe *m* 1. sorun 2. karışıklık
arêx *m* özek ağacı
arfirk *m* yal
arga *m* akçadağ
arganot *zo/m* arganot (Argonauta argo)
argind *m* şömine
argo *m* argo
argon (I) *nd* ateş rengi
argon (II) *kîm/m* argon (kısaltması Ar)
argud *zo/m* yonca (Trifolium)
arguda bej *bot/nd* ateş yoncası
arguherî *m* dinlenmeden sonra haraket ettirmek, sidik ve dışkısını ettirmek maksadıyla ve tekrar yatırılmak üzere sürünün gezdirilmesi
argûn *m* 1. ocak, (ateş yakılan çukur) 2. ateş rengi 3. şömine **~a (yekî) tefandin (temartin** an jî **vemirandin)** ocağını söndürmek, soyunu kurutmak
argûr *m* meşale
argûşk (I) *ant/m* 1. çene 2. çene kemiğinin art kenarı 3. alt çene kemğinin üst çene kemiğiyle birleştiği yer 4. çene, tutaç, tutacak * **argûşkê gazê** kelpeten çenesi
argûşk (II) *ant/n* bademcik **~a (yekî) ketin** bademcik hastalığına yakalanmak
arhan *m* şiddetli sancı
arhandin *bnr* arihandin
arhane *m* dişi deve
arif *rd* arif, varışlı
arifte *rd* işe yaramaz, çaptan düşmüş
arih *m* 1. sızı, acı 2. ceza
arihan *m* sızlama, sancıma
arihandin *m* 1. sızlatma, sancıtma 2. sızlatma (çok ağlatmak 3. kızıştırma 4. ıstırap verme
arihandin *l/gh* 1. sızlatmak, sancıtmak 2. sızlatmak (çok ağlatmak 3. kızıştırmak 4. ıstırap vermek
arihandî *rd* sızlatılmış
arihîn *mg* 1. sızlama, sızlayış, sancıma 2. sızlama, sızlayış (çok ağlama)
arihîn *l/ng* 1. sızlamak, sancımak 2. sızlamak (çok ağlamak)
arihseza *rd* cezaya mustahak olan
arihsezatî *m* cezaya mustahak olma
arik (I) *m* unlu içli köfte
arik (II) *m* 1. damak 2. tavan **~a dev a jêrîn** *ant/nd* alt damak
arikî *rz/rd* damaksı, damaksıl
arikîbûn *rz/m* damaksıllaşma
arikî bûn *l/ngh* damaksıllaşmak
arikîbûyî *rz/rd* damaksıllaşmış
arikîkirin *m* damaksıllaştırma
arikî kirin *l/gh* damaksıllaştırmak
ariman *m* dinlenme
arimandin *m* 1. dinlendirme 2. sakinleştirme, yatıştırma
arimandin *l/gh* 1. dinlendirmek 2. sakinleştirmek, yatıştırmak
arimandî *rd* 1. dinlendirilmiş 2. sakinleştirilmiş, yatıştırılmış
arimî *rd* 1.dinlenmiş, istirahat etmiş olan 2. sakinleşmiş, yatışmış
arimîn *m* 1. dinlenme 2. sakinleşme, yatışma
arimîn *l/ngh* 1. dinlenmek 2. sakinleşmek, yatışmak
arinc *m* 1. sızı 2. apse
arincak *bot/m* fındık büyüklüğündeki yumrusu yenilen bir bitki
aring (I) *bnr* arûng
aring (II) *m* kül, ateş külü
aring (III) *m* bir tür hayvan hastalığı
aring (IV) *m* bir tür sepi
aringî (I) *rd* toprak tadında, tadı bozulmuş olan
aringî (II) *rd* 'aring' hastalığına yakalanmış olan hayvan
arioso *mzk/m* arioso
arisandin *m* sıkma
arisandin *l/gh* sıkmak (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak)
aristek *m* mertek aralığı
arişî *rd* manevî
arişt *m* 1. ilâç 2. talk gibi kullanılan külün altındaki toprak
arişte *m* sıcak kompres yapmak için haşlanmiş ince bulgur; halk arasında diş ağrısı, romatizmal ağrı ve benzer rahatsızlıklarda kullanılır
aritandin *m* 1. kemirme 2. sıyırma
aritandin *l/gh* 1. kemirmek 2. sıyırmak (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak)
aritîn *m* 1. sıyrılma 2. kemirilme
aritîn *l/ngh* 1. sıyrılmak 2. kemirilmek
aritî *rd* 1. kemirik 2. sıyırık, sıyrılmış
arixtek *m* kâbus, karabasan
ariyayî *rd* sızlanmış
arizî *rd* 1. özel, şahsî, kişiye özel (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **nameya arizî** özel mektup 2. özel (resmî karşıtı) * **mulkê arizî** özel mülk 3. şahsi mal, mülk

arizîbûn *m* özelleşme
arizî bûn *l/ngh* özelleşmek
arizîkirin *m* özelleştirme
arizî kirin *l/gh* özelleştirmek
arizû *m* arzu
Arî *nd* **1.** Arî **2.** *rd* Arî (Arîlere özgü olan)
arî (I) *bnr* alî (II)
arî (II) *m* **1.** kül, ateş külü **2.** sönmüş ateş külü
arî (III) *m* bir tür üzüm hastalığı
arî (IV) *rd* ari, öz, saf (katıksız) ~ **kirin** özleştirmek
arîbûn *m* özleşme, saflaşma
arî bûn *l/ngh* özleşmek, saflaşmak
arîdank *m* küllük
arîfte *rd* çaptan düşmüş
arîftetî *m* çaptan düşme
arîg *m* nezle
arîgeh *m* ateşgede
arîk *m* **1.** tavan **2.** damak ~**a kesîban dûyîn nagire** fakirlerin yakası bir araya gelmez
arîkar *bnr* alîkar
arîkarî *bnr* alîkarî
arîkirin *m* özleştirme
arî kirin (I) *l/gh* özleştirmek
arî kirin (II) *bnr* alî kirin
arîle *rd* kadınsı (kadın davranışlı, kadına benzer erkek)
arîletî *m* kadınsılık
arîn *m* **1.** sızlama, sızlayış, sancıma **2.** sızlama (çok ağlama) **3.** incinme
arîn *l/ng* **1.** sızlamak, sancımak **2.** sızlamak (çok ağlamak) * **zarok pir ariyaye** çocuk çok sızlamış **3.** yanmak, incinmek * **heta dil neare stêr nabare** yürek yanmayana dek göz yaşı dökülmez
arîner *biy/rd* uyarıcı
arîng *bot/m* katır tırnağı (Genista scoparia)
Arînîjad *nd/rd* Arı ırkından olan
arînok (I) *rd* sızıcı
arînok (II) *m* lapa
arîstokrasî *sos/m* **1.** aristokrasi, soylu erki (aristokratların yönetimi) **2.** aristokrasi (soylular sınıfı)
arîstokrasîparêz *rd/nd* aristokrat (aristokrasi yanlısı)
arîstokrasîparêzî *m* aristokratlık
arîstokrat *rd/nd* aristokrat (aristokrasi yanlısı)
arîstokratî *m* aristokratlık
arîstokratîk *rd* aristokratik
Arîstoparêz *nd/nt* Aristocu, Aristotelesçi
Arîstoparêzî *m* Aristoculuk, Aristotelesçilik
Arîstotelestî *m* Aristotelescilik, peripatetîzm, gezimcilik
Arîstowî *nd/nt* Aristocu, Aristotelesçi
Arîstowîtî *m* Aristoculuk, Aristotelesçilik
arîş *m* anlam
arîşe *m* **1.** sorun, mesele, problem **2.** sorun, mesele (güç iş)
arîşen *m* moral
arîşetî *m* şantaj ~ **lê kirin** (birine) şantaj yapmak
arîşeyî *rd* sorunsal
arîşte *rd* çetin, zahmet
arîtandin *m* kemirme, kemiriş
arîtandin *l/gh* kemirmek
arîtandî *rd* kemirilmiş
arîtî (I) *m* arılık, saflık
arîtî (II) *m* keskinlik (acılık, sertlik, sıvı şeyler ve koku için)
arîtmetîk *m* **1.** aritmetik **2.** *rd* aritmetik (bu bilimle ilgili)
arîtmetîkî *rd* arîtmetiksel
arîtmî *m* aritmi
arîtmîk *rd* aritmik
arîze *m* arıza, aksama ~ **kirin** arıza yapmak
arîzedan *m* arızalanma
arîze dan *l/gh* arızalanmak
arîzedayî *rd* arızalı, arızalanmış olan
arîzedayîn *m* arızalanış
arîzedar *rd* arızalı
arîzekirin *m* arızalanma
arîze kirin *l/gh* arızalanmak
arîzekirî *rd* arızalı
arîziman *n* **1.** ari dil **2.** *rd* irani dilli, ari dilinden olan
Arjantînî *rd* Arjantinli
arjing *n* çırpı
arkaîk *rd* **1.** arkaik (eskimiş söz veya eser) **2.** arkaik (güzel sanatlarda klâsik çağ öncesinden kalmış)
arkaîzm *wj/m* **1.** arkaizm **2.** arkaizm (kullanıldığı çağdan daha eski bir çağdan kalan bir biçimin, bir yapının özeliği)
arkeolog *nd/nt* arkeolog, kazı bilimci
arkeolojî *m* arkeoloji, kazı bilimi
arkeolojîk *rd* arkeolojik, kazı bilimsel
arkirin *m* **1.** keskinleştirme **2.** yoğunlaştırma
ar kirin (I) *l/gh* **1.** keskinleştirmek **2.** yoğunlaştırmak
ar kirin (II) *l/gh* ateş yakmak
arkirî *rd* keskinleştirilmiş
arkolk (I) *m* **1.** ölçer, süngü (ateşi karıştırmada kulanılan çubuk) **2.** tandır değneği ~ **tev dan 1)** süngülemek **2)** sopayla közü karıştırmak
arktîk *rd* arktik (kuzey kutupla ilgili)
arma *m* arma ~ **bi cih kirin** *der* arma donatmak ~ **danîn** *der* arma soymak ~ **jê kirin** *der* arma soymak
armador *n* armador
armanc *m* **1.** nişangâh, hedef (nişan alınacak yer) **2.** amaç, erek, gaye, maksat **3.** *sp* kale
armancdar *rd* amaçlı, gayeli
armancdarî *m* amaçlılık
armancî *rd* ereksel
armancîtî *fel/m* ereklilik
armanckirin *m* amaçlama, hedefleme
armanc kirin *l/gh* amaçlamak, hedeflemek

armanckirî *rd* amaçlanmış olan
armanckî *rd* maksatça
armancnêr *nd/nt* hedefçi
armancparêz *nd/nt* kaleci
armancparêzî *m* kalecilik
armanczan *nd/nt* 1. erekçi 2. erekbilimci, teleolog
armanczanî *m* 1. erekçilik 2. erekbilim, teleoloji
armator *nd/nt* armatör
armatorî *m* armatörlük
armatûr *der/m* armatur
armişt *m* kül, ateş külü
armonî *mzk/m* armoni, harmonî
armonîk *rd* armonik
armonîka *mzk/m* armonika
armonîkajen *nd/nt* mızıkacı
armûde *m* bir armüt cinsi
armûdî *rd* armudî
armûş *n* ipek
armûşk *m* posa
Arnawid *nd/nt* 1. Arnavut 2. *rd* Arnavut (Arnavutlara özgü)
Arnawidbûn *m* Arnavutlaşma
Arnawidistan *m* Arnavutluk
Arnawidî *m* Arnavutça
Arnawidkî *m* 1. Arnavutça 2. *rd/h* Arnavutlara özgü veya yaraşır biçimde
aro *m* salatalık
Arode (I) *n* kazgıç
arode (II) *rd* 1. başıboş, şımarık, söz dinlemez ve çok gezen kız veya kadın 2. asalak, aylak (başkalarının sırtında geçinen kimse) 3. tembel
arodebûn *m* tembelleşme
arode bûn *l/ngh* tembelleşmek
arodebûyî *rd* tembelleşmiş olan
arodebûyîn *m* tembelleşme
arodekirin *m* tembelleştirme
arode kirin *l/gh* tembelleştirmek
arodekirî *rd* tembelleştirilmiş olan
arodetî *m* 1. asalaklık, aylaklık 2. başıboşluk, şımarıklık 3. tembellik ~ **kirin** tembellik etmek
arok *m* bir tür köfte
arokî *h* keskince (içecekler için)
aroma *m* aroma
aroq *m* bir tür yemek
arot *m* kıvamına gelmemiş kömür
arpalix *m* arpalık (karşılıksız yarar sağlanan yer veya kimse)
arparêz *nd/nt* ateşperest
arparêzî *m* ateşperestlik
arpej *mzk/m* arpej
arpejk *rd* atik, çevik
arpêj *bnr* aşpêj
arpêçk *bnr* mertoxe
arpêşk *m* çakmak taşı
arpîv *nd* un ölçen
arq *m* öğürme
arqîn *m* öğürme
arqîn *l/ngh* öğürmek
arsenîk (I) *bot/m* sıçan otu
arsenîk (II) *kîm/m* arsenik (kısaltması As)
arsim (I) *n* koruk
arsim (II) *bj/m* nezle, ingin, dumağı **bi ~ê ketin** nezleye yakalanmak
arsimî *rd* 1. nezleli, nezle olmuş olan 2. inginlik
arsimîbûn *m* nezle olma
arsimî bûn *l/ngh* nezle olmak
arsûk *n* erzak, gıda
arşe *m* arşe (keman yayı)
arşin *m* arşın (68 cm ye eşit uzunluk ölçüsü)
arşinkirin *m* arşınlama
arşin kirin *l/gh* arşınlamak
arşîv *m* arşiv
arşîvger *bnr* arşîvkar
arşîvkar *nd/nt* arşivci
arşîvkarî *m* arşivcilik
arşîvker *nd/nt* arşivleyici
arşîvkerî *m* arşivleyicilik
arşîvkirin *m* arşivleme
arşîv kirin *l/gh* arşivlemek
arşîvkirî *m* arşivli, arşivlenmiş olan
arşîvvan *nd/nt* arşivci
artezyen *m* artezyen
artêş *m* 1. ordu (bir devletin silâlı kuvvetlerin tümü) 2. ordu (bu topluluğun başlıca bölünlerinden her biri) **~a rêzikî** düzenli ordu
Artêşa sor *nd* Kızılordu
artêşparêz *nd/rd* militarist
artêşparêzî *m* militarizm
artêşxerab *rd* ordubozan
artilandin *m* takılmasına neden olma
artilandin *l/gh* takılmasına neden olmak
artilîn *m* takılma (bir yere ilişip kalma)
artilîn *l/ngh* takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
artilî *rd* takılı, takılıp kalmış olan
artîşok *bot/m* 1. enginar (Cynara scolymus) 2. enginar (bu bitkinin ürünü) *m*
artîst *nd/nt* 1. artist 2. artist (eğlence yerlerinde gösteri yapan kimse)
artîstî *m* artistlik
artîstîk *rd* artistik
arut *m* kömür haline gelmiş odun
arû *m* hiyar, salatalık
arûf *bot/m* 1. hıyar (Cucumis sativus) 2. hıyar (bu bitkinin ürünü)
arûg *bnr* arîk
arûk *m* bulgurlu köfte
arûng *bot/m* 1. kayısı, mışmış (Prunus armeniaca) 2. kayısı, mışmış (bu bitkinin meyvesi)
arûngfiroş *nd/t* kaysıcı (kayısı satan)
arûngfiroşî *m* kaysıcılık
arûnî *rd* 1. huysuz 2. yaramaz, azgın (çocuk) ~ **bûn** huysuz olmak
arûnîbûn *m* 1. huysuzlaşma, huysuzlanma 2. azma, şımarma

arûnî bûn *l/gh* 1. huysuzlaşmak, huysuzlanmak 2. azmak, şımarmak
arûnîbûyî *rd* 1. huysuzlaşmış 2. azmış, şımarmış
arûnîbûyîn *m* 1. huysuzlaşma, huysuzlanış 2. azma, şımarma
arûnîkirin *m* 1. huysuzlaştırma 2. azdırma, şımartma
arûnî kirin *l/gh* 1. huysuzlaştırmak 2. azdırmak, şımartmak
arûnîkirî *rd* 1. huysuzlaştırılmış 2. azdırılmış, sımartılmış olan
arûnîtî *m* 1. huysuzluk 2. azgınlık (çocuklar için) ~ **kirin** huysuzluk etmek
arvan *m* 1. un 2. unluk buğday ~ **pê werkirin** unlamak, un serpmek ~**ekî kêm yekî zêde** fark etmez, takmaz ~ **tê gerîn** unlanmak ~**ê roja teng** kara gün dostu ~**ê sala teng** kara gün dostu ~**ê xwe li aş kirin** boş konuşmak
arvanê gir *nd* kalın un, uğra
arvanê gircomî *nd* razmol
arvanok *n* un
arvemêr *nd/nt* itfaiyeci
arvemêrî *m* itfaiyecilik
arwan, arwane *m* dişi deve
arwende *m* ocak, soy
arxafik *bnr* arxavk
arxav *m* un, yağ ve şekerin birlikte kızartılmasıyla yapılan bir tatlı
arxavk *m* 1. omlet, kaykana 2. meyane (doğum yapmış hayvanlara verilen bir yem olup bulgur ya da yarma ununa sıcak su karıştırarak hazırlanılır) 3. *bnr* mertoxe
arxayîn *rd* 1. sakin 2. müsterih, rahat, endişeli olmayan ~ **bûn** müsterih olmak * **arxayîn be, ez tiştek nakim** müsterih ol, bir şey yapmam
arxetk *m* kabus
arxeyan *rd* gamsız, halinden memnun
arxîpel *nd* takım adalar
arya *mzk/m* aria
Aryanîzm *m* Aryanizm
arzeba *m* mevsim rüzgârı
arzel *m* çardak
arzêl (I) *rz* gevşek (sıkı veya gergin olmayan) * **werîsê arzêl** gevşek urgan
arzêl (II) *m* 1. çardak (tarla bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerindallarına sardırmak için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, kameriye
arzêlbûn *m* gevşeme
arzêl bûn *l/ngh* (sertlik ve gerginliği bozulmak)
arzêlbûyîn *m* gevşeyiş
arzêl kirin *l/gh* gevşetmek
arzêlkirin *m* gevşetme
arzêlokî *rd* gevşekçe
arzing (I) *m* çene
arzing (II) *m* şehvet
arzingdar *rd* şehvetli
arzingî *rd* şehvanî
arzingîbûn *m* kösnülme
arzingî bûn *l/ngh* kösnülmek
arzingîtî kösnüllük, şehvaniyet
arzname *m* dilekçe
arzû *m* arzu, istek, isteme ~ **kirin** arzu duymak, arzu etmek
arzûdar *rd* arzulu
arzûhal *m* arzuhal, dilekçe
arzûkirin *m* arzulama, dileme
arzû kirin *l/gh* arzulamak, dilemek
arzûkirî *rd* arzulanmış olan
arzûmend *rd* 1. arzulu, istekli 2. heveskâr, hevesli
arzûmendî *m* 1. isteklilik 2. heveskârlık
arzûxwaz *rd* 1. arzulu, istekli 2. heveskâr, hevesli
arzûxwazî *m* 1. isteklilik 2. heveskârlık
As *kîm* As (arsenik'in kısaltması)
as *n* as, birli (iskambil kağıtlarında birli)
-asa (I) *rz/nd* sonk (Türkçede -e gibi anlamını katar) * **cinet*asa*** cennet gibi
asa (II) *n* asa
asa (III) *rd* olağan 2. rahat, sakin
asalbend *bot* 1. aselbent (Styrax oêicinalis) 2. *m* aselbent
asan *rd* 1. basit, kolay, rahat (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) 2. *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ ~ kolay kolay
asanbûn *m* basitleşme, kolaylaşma
asan bûn *l/ngh* basitleşmek, kolaylaşmak
asanbûyî *rd* basitleşmiş, kolaylaşmış olan
asanbûyîn *m* basitleşme, kolaylaşma
asanî *m* 1. basitlik, kolaylık, kolay 2. *rd* kolayca
asanîtî *m* basitlik, kolaylık
asanker *rd* basitleştirici, kolaylaştırıcı
asankirin *m* basitleştirme, kolaylaştırma
asan kirin *l/gh* basitleştirmek, kolaylaştırmak
asankirî *rd* basitleştirilmiş, kolaylaştırılmış olan
asansor *m* asansör
asar *m* kabız, peklik
asarî *rd* kabız, peklik çeken
asarîbûn *m* peklik çekme
asarî bûn *l/ngh* peklik çekmek
asas *n* 1. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) * **ku mirov asasê xanî baş kûr bike baş** e evin temelini derin kazmak iyidir 3. *mec* temel (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) 4. *rd* temel (ana, esas, asıl) ~ **vekirin** temel atmak, temel açmak ~**ê li ser berêf** temelsiz, kof
asaw *ant/m* tümör, ur

asax *nd* (bu deyimde geçiyor anlamını tam bulamadık) **~a zimanê xwe zanîn** ağzını toplamak
asayî *rd* **1.** olağan, normal (kurala uygun, alışılana uygun, düzgülü) * **komcivîna asayî** olağan kurultay **2.** *nd* olağan, normal (bu durumda olan) **3.** *rd* basit * **ji bûyerên asayî ne ku her roj em wan dibînin** hergün gördüğümüz basit olaylardan **4.** *rd* alışılmış, alışıla gelen * **ev tiştekî asayî ye** bu alışıla gelen bir şey
asayîbûn *m* olağanlaşma, normalleşme
asayî bûn *l/ngh* olağanlaşmak, normalleşmek
asayîbûyîn *m* olağanlaşma, normalleşme
asayîkirin *m* olağanlaştırma, normalleştirme
asayî kirin *l/gh* olağanlaştırmak, normalleştirmek
asayîkirî *rd* olağanlaştırılmış, normalleştirilmiş olan
asayîş *m* güvenlik, emniyet, asayiş ~ **berkemal** asayiş berkemal ~ **pêk anîn** asayişi sağlamak ~**a civakî** sosyal güvenlik
asayîşa hundirîn *nd* iç güvenlik
asayîşa navxweyî *nd* iç güvenlik
asayîşperwer *nd/rd* asayişsever
asayîtî *m* olağanlık
asbest *jeo/m* asbest, taş pamuğu, kaya lifi
asenkron *fîz/rd* asenkron, yadın kurun
asepsîs *bj/m* asepsis
aseptîk *rd* aseptik
asetat *kîm/m* asetat
asetîk *kîm/rd* asetik
asetîlen *kîm/m* asetilen
aseton *kîm/m* aseton
asê *rd* **1.** sıkı, berk **2.** müstahkem, muhkem **3.** sarp, yalçın * **çiyayên asê** yalçın dağlar **4.** kör (arkası tıkalı olan, işlek olmayan) * **kuçeya asê** kör sokak **(yek) ~ kirin** (birini) sıkıştırmak, kıstırmak (kaçmayacak biçimde çembere almak)
asêbûn *m* **1.** sıkışma (iki şey arasında kalma) **2.** pekişme **3.** takılma (bir yere ilişip kalma) **4.** kısılma (kaçıp kurtulma yolunu bulmama) **5.** saplanma, saplanış (batıp kalma) **6.** açmaz, açmazlık (satrançta sıkışma durumu) **7.** sarplaşma, yalçınlaşma **8.** mahsur kalma
asê bûn *l/ngh* **1.** sıkışmak (iki şey arasında kalmak) * em di vî cihê teng de asê bûn bu dar yer e çok sıkıştık **2.** pekişmek, sıkışmak **3.** takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) **4.** kısılmak (kaçıp kurtulma yolunu bulmamak) **5.** saplanmak **6.** sarplaşmak, yalçınlaşmak **7.** mahsur kalmak * **em di berfê de asê bûn** karda mahsur kaldık
asêbûnî *m* **1.** sıkışlık **2.** berklik **3.** takılma **4.** kısılma **5.** saplanma **6.** açmazlık **7.** sarplaşma **8.** mahsur kalma
asêbûyî *rd* **1.** sıkışık **2.** pekişmiş **3.** mahsur kalmış olan **4.** kısılmış **5.** takılmış **6.** saplanık, saplanmış olan
asêbûyîn *m* **1.** sıkışma **2.** pekişme **3.** takılış (bir yere ilişip kalma) **4.** kısılılış (kaçıp kurtulma yolunu bulmama) **5.** saplayış (batıp kalma) **6.** sarplaşma, yalçınlaşma
asêker *nd/nt* sıkıştırıcı
asêkerî *m* sıkıştırıcılık
asêkirin *m* **1.** sıkıştırma (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirme) **2.** berkitme, pekiştirme, sıkıştırma, besleme **3.** sağlamlaştırma, kuvvetlendirme, tahkim etme **4.** çekme (kaçan ilmiği örme) **5.** kıstırma, sıkıştırma **6.** sıkma (sıkı duruma getirme)
asê kirin *l/gh* **1.** sıkıştırmak (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirmek) **2.** berkitmek, pekiştirmek, sıkıştırmak, beslemek * **sukir asê bike ku nepelişe** benti besle ki yıkılmasın **3.** sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, tahkim etmek **4.** çekmek (kaçan ilmiği örmek) * **gore asê kirin** çorap çekmek **5.** kıstırmak, sıkıştırmak * **me ew kesên ku direviyan asê kirin** kaçanları sıkıştırdık **6.** sıkmak (sıkı duruma getirmek)
asêkirî *rd* **1.** sıkıştırılmış (gevşek olan bir şey sıkı duruma getirilmiş) **2.** pekiştirmeli, sıkıştırmalı (berkitilmiş, pekiştirilmiş, sıkıştırılmış) **3.** müstahkem (sağlamlaştırılmış, kuvvetlendirilmiş, tahkim edilmiş) **4.** çekmiş (kaçan ilmik örmülmüş) **5.** kıstırılmış, sıkıştırılmış **6.** sıkılmış (sıkı duruma getirilmiş)
asêgeh *m* istihkâm, müstahkem yer
asêtî *m* **1.** sıkılık, berklik **2.** sarplık
asêyî *m* handikap, açmaz
asfalt *m* **1.** asfalt **2.** *rd* asfaltlı
asfaltkirin *m* asfaltlama
asfalt kirin *l/gh* asfaltlamak
asfaltkirî *rd* asfaltlı * **me li ser riyeke dirêj a asfatkirî baz da** uzun bir asfalt yol üzerinde koştuk
asgarî *rd* asgarî, minimûm
asik *zo/m* ceylan
asimîn (I) *n* pipo çubuğu
asimîn (II) *bot/m* yasemin
asin *n* demir ~**ê direk** dikenli tel
asinger *nd/nt* demirci
asingerî *m* demircilik
asinî *rd* demirden, demirden yapılma
asinqut *n* demirci, demir döven ~**ê bêheq** boşa kürek çeken
asirîn *m* çişini edememe durumu
asirm *m* **1.** büyük soğuk **2.** nezle
asirmî *rd* **1.** soğuk almış olan **2.** *m* soğuk algınlığı
asitîn *m* dirsekten el bileğine kadar olan mesafe
asiwa *m* ufuk
asî *nd/nt* asi
asîb *m* gadir, kıyı

asîbî *m* gadirlik
asîbker *rd* gaddar ~ **bûn** gaddar olmak
asîbûn *m* asileşme
asî bûn *l/ngh* asileşmek
asîbûyî *rd* asileşmiş olan
asîbûyîn *rd* asileşme
asîd *kîm/m* asit ~**a asetîk** *kîm* asetik asit ~**a karbonîk** karbonik asit ~**a laktîk** süt asidi
asîda borîk *kîm/nd* borik asit
asîda formik *kîm/nd* formik asit
asîda hîdrolorîk *kîm/nd* hidrolorik asit
asîda laktîk *kîmk/nd* lâktik asit
asîda margarîk *kîm/nd* margarik asit
asîda nîtrîk *kîm/nd* nitrik asit
asîda oleîk *kîm/nd* oleik asit
asîda palmîtîk palmitik asit
asîda pîkrîk *kîm/nd* pikrik asit
asîda sîlîsîk *kîm/nd* silisik asit
asîda sîtrîk *kîm/nd* sitrik asit
asîda sulfurîk *nd* sülfürik asit
asîda tartarîk *kîm* tartarik asit
asîda urîk *kîm/nd* ürik asit
asîde *m* **1.** aside helvası, bir tür tatlı **2.** undan yapılan bir tür yemek
asîdîmetre *m* asidimetre
asîdpîv *m* asitölçer, asidimetre
asîk *m* siluet, karaltı * **ez dibêjim qey asîka jinikekê ji min re xuya dibe** bir kadının siluetini görür gibiyim
asîkirin *m* asileştirme
asî kirin *l/gh* asileştirmek
asîkirî *rd* asileştirilmiş olan
asîman *n* **1.** gök, (içinde, gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay) **2.** gök, sema gök yüzü (yeryüzünün üzerine mavi bir kubbe gibi kaplanan boşluk) ~ **qul bûn** gök delinmek (birdenbire ve çok hızlı yağmur yağmak)
asîmanger *nd/nt* astronot, kozmonot, uzay adamı
asîmangerî *m* astronotluk, kozmonotluk
asîmanî *rd* **1.** göksel, gökçül, semavî **2.** havaî mavi, gök rengi
asîmannas *nd/nt* astronom
asîmannasî *m* astronomi, felekiyat
asîmetrî *m* asimetri
asîmetrîk *rd* asimetrik, simetrisiz
asîmilasyon *biy/m* **1.** asimilâsyon, özümseme **2.** *rz* asimilâsyon, dönüşme **3.** *mec* asimilâsyon ~**a paşketî (an jî berepaşkî)** *rz* gerileyici benzeşme (ya da asimilasyon)
asîmilasyonker *nd/nt* asimilâsyoncu
asîmilasyonkerî *m* asimilâsyonculuk
asîmilasyonkirin *m* asimile etme
asîmilasyon kirin *l/gh* asimile etmek
asîmile *rd* asimile ~ **kirin** asimile etmek**asîmileker** *nd/rd* asilime edici, asimilâsyoncu
asîmir *nd* simurg
asîm man *l/ngh* hayran kalmak
asîp *m* musibet
asîstan *nd/nt* **1.** yardımcı, asistan * **alîkarê doktor** doktorun asistanı **2.** asistan (yüksek öğretimde öğretim üyeliğin ilk basamağı)
asîstanî *m* asistanlık
asîtan *m* **1.** kapı eşiği **2.** yer, avlu
asîtank *bnr* asîtan
asîw *m* afet
ask (I) taş atma oyunu (gülle atma gibi)
ask (II) *zo/m* ceylan, gazal (Gazelle dorcas)
aska belek *zo/nd* ala geyik, sığın
askarit *zo/nd* bağırsak solucanı
askeask *m* inleme, sızlama
askor *m* **1.** sokak **2.** sersiri ve berdoşların bulunduğu sokak
askul *nd/nt* bala
aslanix *m* şaka
asman *bnr* asîman
asmanger *bnr* asîmanger
asmanî *bnr* asîman
asmîn *bot/m* yasemin (Jasminum)
aso *m* ufuk, çevren ~ **hilhatin** ufuk görünmek
asode bnr asûde
asok *m* gölge, gölgelik
asoxîn *h* **1.** sonunda, ahır, nihayet * **asoxîn te fehm kir** nihayet anladın **2.** verhasıl, kısacası
asoyî *mat/rd* yatay, ufkî
asp *bnr* hesp
aspirator *fiz/m* aspiratör, emeç
aspirîn *bj/m* aspirin
aspûr *bot/m* yalancı safran (Carthamus tinctoririus)
asraq *m* **1.** tavan (ev tavanı) **2.** tavan taşıyıcı yatay mertek
asrax *bnr* asraq
ast *m* **1.** düzey, seviye, musteva * **asta avê** su düzeyi **2.** *mec* düzey (bir kimsenin veya nesnenin başka kimselere ve nesnelere göre olan değer ve yücelik derecesi) * **asta wê ya perwerdehiyê** eğitim düzeyi
Astan *ast/m* Satürn
astan (I) *m* eşik, kapı eşiği
astan (II) *m* vilayet
astank *m* eşik, kapı eşiği
astar (I) *n* astar
astar (II) *m* astar (boya için)
astat *kîm* astat, astatin (kısaltması At)
astax *bnr* mirdiyaq
astbilind *rd* **1.** üst düzey **2.** seviyeli
aste *n* **1.** çakmak (çelik, taş ve tutuşacak maddeden yapılmış tutuşturma aleti) **2.** çakmak (taşa vurularak kıvılcım sıçıran çelik parça)
astefiroş *nd/nt* çakmakçı (satan kimse)
astefiroşî *m* çakmakçılık
astem (I) *m* zahmet
astem (II) *m* verim * **astema hêsp** atın verimi
asteng *m* **1.** engel **2.** *sp* engel **3.** *jeo* pekent **4.** *rd* sarp, geçit vermeyen **5.** *mec* engel ~ **der-**

ketin engel çıkmak ~ **derxistin** engel çıkarmak ~**ek derketin** aksilik çıkmak
astengbûn *m* engel olma
asteng bûn *l/ngh* engel olmak
astengbûyîn *m* engel oluş
astengdar *rd* engelli
astengker *nd/nt* **1.** engelleyici **2.** *rd* engelleyici, önleyici
astengkerî *m* engelleyicilik
astengkirin *m* **1.** engelleme **2.** çelme, engelleme
asteng kirin *l/gh* **1.** engellemek **2.** çelmek, engellemek
astengî *m* engel ~ **derxistin** engel çıkarmak, zorluk çıkarmak
astengkirî *rd* engelli, engellenmiş
astim *bj/m* astım
astir *m* keçi kılından yapılan bir tür yaygı
astîgmat *bj nd/rd* astigmat
astîgmatîzm *bj/m* astigmatizm
astkêm *rd* düşük seviyeli, seviyesiz
astkêmî *m* düşük seviyelilik, seviyesizlik
astrofizîk *ast/m* astrofizik, gök fiziği
astrolog *nd/nt* astrolog, yıldız falcısı
astrolojî *m* astroloji, yıldız falcılığı
astronom *ast/nd* astronom, gök bilimci
astronomî *ast/m* astronomi, gök bilimi
astronomîk *rd* **1.** astronomik, gök bilimsel **2.** *mec* astronomik, fazla, fahiş (fiyat için)
astronot *nd/nt* astronot, kozmonot, uzay adamı
astronotî *m* astronotluk, kozmonotluk
astropîkal *rd* astropikal
asûd *n* fail
asûdar *n* subay, zabıt
asûde *rd* asude, huzurlu, sakin
asûdebûn *m* **1.** asudeleşme **2.** huzur, huzurluluk, sakinlik
asûde bûn *l/ngh* asudeleşmek
asûdetî *m* huzur, sakinlik
asûdeyî *rd* huzurla ilgili
asûg *m* ufuk
asûk *nd* çarşıdan alınan ihtiyaçlar
asûn *m* konum
Asûrkî *m* Asurca
Asya *erd/m* Asya
Asyaya Dûr *nd* Uzak Asya, Uzak Doğu
Asyaya Naverast *nd* Orta Asya
Asyaya Navîn *nd* Orta Asya
Asyaya Nêzik *nd* Yakın Doğu
Asyaya Pêşîn *nd* Ön Asya
Asyaya Rojava *nd* Batı Asya, Ön Asya
Asyayî *nd* **1.** Asyalı **2.** *rd* Asyalı (Asyaya özgü)
aş (I) *n* **1.** değirmen (öğüten araç veya âlet) **2.** değirmen (içinde öğütme işi yapılan yer) * **aşê avê** su değirmeni **3.** *mec* mide * **aşê wê her tiştî dihêre** midesi her şeyi öğütüyor ~ **digere aşvan xwe dipesinîne** kendine pay çıkarmak ~ **digere çeqçeq serê xwe diêşîne** onane oluyorsa ~ **û ding tenê di malê de tune (an jî nagere)** baş yarılır börk içinde, kol kırılır kürk içinde (aile içindeki anlazmazlıkların aile içinde kalmalıdır) ~ **xera bû, aşvan dev ji çeqçeqokê berneda** değirmen gitmiş, derğirmenci hâlâ çakıldağın peşinde ~**ê (yekî) bi ger xistin** değirmenine su taşımak ~**ê destan** el değirmeni ~**ê dînan bêav digere** delilerin işi doğru gider ~**ê hawarê** obur, doymak bilmeyen, sürekli yiyen kimse ~**ê nezanan bi Xwedê ye** bilmeyene Allah yardım eder ~**ê nokan obur** doymak bilmeyen, sürekli yiyen kimse ~**ê qehweyê** kahve değirmeni ~**o tu bi çi digerî bi avê, kuro tu li çi digerî, li senetê dê û bavê** ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur
aş (II) *n* aş, yemek
aş (III) *ant/n* taşlık
aş (IV) *bnr* aşt
aşandin *m* **1.** barıştırma, uzlaştırma **2.** yatıştırma, sakinleştirme
aşandin *l/gh* **1.** barıştırmak, uzlaştırmak **2.** yatıştırmak, sakinleştirmek
aşandî *rd* **1.** barıştırılmış **2.** yatıştırılmış, sakinleştirilmiş olan , uzlaştırmak
aşanî *m* barış
aşarte *nd/nt* itirafçı
aşartetî *m* itirafçılık
aşartin *m* itiraf etme
aşartin *l/gh* itiraf etmek
aşartîş *m* itiraf
aşaşok *m* değirmenci
aşav *nd* su değirmeni
aşax *nd* (bu deyimden geçiyor) ~ **û oşax jê re nehiştin** (birinin) üstüne başına etmek
aşber *nd/nt* **1.** yüzücü **2.** yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
aşberî *m* yüzme
aşberî kirin *m* yüzme
aşberî kirin *l/gh* yüzmek
aşberîtî *m* yüzücülük
aşbetal *rd* **1.** işten el çeken **2.** eli boş
aşbetalî *m* **1.** işten el çekme **2.** eli boşluk
aşbetal kirin *l/gh* işe son vermek
aşbûn *m* **1.** barışma **2.** yatışma, sakinleşme (çocuğun ağlamasını kesme) **3.** susma (yatışma) **4.** ikna olma, susma **5.** sönme (duygular için; dinme, yatışma)
aş bûn *l/ngh* **1.** barışmak **2.** yatışmak, sakinleşmek (çocuğun ağlamasını kesmek) **3.** susmak (yatışmak) * **zarok aş bûn** çocuklar sustu **4.** ikna olmak, susmak **5.** sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak)
aşbûyî *rd* **1.** barışmış **2.** yatışmış, sakinleşmiş **3.** avunuk
aşbûyîn *m* **1.** barışma **2.** yatışma, sakinleşme (çocuğun ağlamasını kesme) **3.** susma (yatışma) **4.** ikna olma, susma **5.** sönme (duygular için; dinme, yatışma)

aşeba *n* yel değirmeni
aşê avê *nd* su değirmeni
aşê bayî *nd* yel değirmeni
aşê betalan *rd* aşırı konuşan **kimse**
aşêf *m* yabani ot ayıklama
aşêfkirin *m* yabanî ot ayıklama
aşêf kirin *l/gh* yabanîot ayıklamak
aşêfmalk *m* yabanî ot ayıklama
aşgeh *m* kale
aş gerandin *l/gh* değirmen işletmek
aşgerîn *nd* değirmen işleten
aşgêr *m* değirmen suyu
aşhêrî *n* değirmene buğday öğütmeye giden
aşiftandin *m* şaşırtma
aşiftandin *l/gh* şaşırtmak
aşifte *m* oynak, aşüfte, şıllık
aşiftîn *m* şaşırma
aşiftîn *l/ngh* şaşırmak
aşik (I) *ant/m* mide
aşik (II) *n* ayağın arka kımı
aşikî *rd* midevî
Aşiq *nd/nt* Çingene
aşiq *rd* **1.** âşık, vurgun, tutkun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) **2.** âşık (halk ozanı, halk şairi) **3.** âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) **~ekî hur** sırsıklam âşık **~ê guhdirêj** kör âşık **~ê meran** erkek delisi **~î (....) bûn** -e aşık olmak **~î çavê beqê bûn** aşkın gözü kördür **~î xwe kirin** gönlünü çelmek (kapmak veya avlamak)
aşiqane *rd/h* aşıkane, aşıklara yaraşır bir biçimde
aşiqbûn *m* âşık olma
aşiq bûn *l/ngh* âşık olmak
aşiqbûyî *m* âşık olmuş olan
aşiqî *m* aşıklık
aşiqjin *n* kadın düşkünü
aşiqjinî *m* kadın düşkünlüğü
aşirî *rd* aşırı, müfrit
aşirîtî *m* **1.** aşırılık **2.** taşkınlık
aşirme *m* paldım
aşiv *bnr* eşêf
aşivte *bnr* aşifte
aşiyan *m* aşiyan
aşî *bnr* aşîtî
aşîkar *rd* **1.** aşikâr, açık, belli (gizliliği olmayan) **2.** belirgin, belli, besbelli, apaçık, ayan **3.** açık (kolay anlaşılır, vazıh) **4.** *fel* belirtik, sarih **5.** *mat* bilinen **~ bûn** aşikâr olmak, ayan olmak, belli olmak
aşîkarbûn *m* **1.** açıklık kazanma, alenîleşme **2.** belirginleşme, belirme, belli olma
aşîkar bûn *l/ngh* **1.** açıklık kazanmak, alenîleşmek **2.** belirginleşmek, belirmek, belli olmak
aşîkarbûyî *rd* **1.** açığa kavuşmuş **2.** belirmiş, belirginleşmiş olan
aşîkarbûyîn *m* beliriş, belirme
aşîkarî *m* **1.** açıklık **2.** belginlik, belirginlik
aşîkarkirî *rd* **1.** açıklanmış, deşifre **2.** belirginleştirilmiş olan
aşîkarkirin *m* **1.**açıklama, deşifre etme **2.** belirginleştirme
aşîkar kirin *l/gh* **1.** açıklamak, deşifre etmek **2.** belirginleştirmek
aşîna *nd/rd* aşina, tanıdık
aşînabûn *m* aşina olma
aşîna bûn *l/ngh* aşina olmak
aşînakirin *m* aşina etme
aşîna kirin *l/gh* aşina etmek
aşînatî *m* aşinalık
aşîp *m* çığ
aşîr (I) *rd* **1.** aşiret mensubu **2.** mert, cömert
aşîr (II) *n* süt tulumu
aşîrk *n* süt tulumu
aşîret *m* aşiret
aşîretger *nd/nt* aşiretçi
aşîretgerî *m* aşiretçilik
aşîretgir *nd/nt* aşiretçi, aşiret yanlısı
aşîretgirî *m* aşiretçilik
aşîretparêz *nd/nt* aşiretçi, aşiret yanlısı
aşîretparêzî *m* aşiretçilik
aşît *m* çığ **~ hatin** çığ düşmek
aşk (I) *m* toyaka, gergi (yük hayvanlarının gevşemiş yüklerini sıkıştırmak için ürgana takılıp bükmek süretiyle kullanılan sert çubuk) **~ lê xistin** gergilemek
aşk (II) *n* üzengi kemiği
aşk (III) *zo/m* taşlık (hayvan taşlığı)
aşkaftî *rd* açık, vazıh
aşkaftin *m* açıklama, aydınlatma, vazıh etme
aşkaftin *l/gh* açıklamak, aydınlatmak, vazıh etmek
aşkarîş *m* ispat
aşkartî *rd* **1.** açık (gizliliği olmayan) **2.** belirtilmiş olan **3.** doğrulanmış **4.** ispatlı
aşkartin *m* **1.** aşikâr etme **2.** belirtmek belirtme **3.** doğrulama, teyit etme (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarma) **4.** ispatetme
aşkartin *l/gh* **1.** aşikâr etmek **2.** belirtmek belirtmek * **min ramanên xwe aşkartin** ben düşüncelerimi belirttim **3.** doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarmak) **4.** ispatetmek
aşkeftî *bnr* aşkartî
aşkeftin *bnr* aşkartin
aşker *rd* avutucu
aşkera *rd* **1.** açık, *rd* aşîkâr (gizliliği olmayan, olduğu gibi görünen) * **her karê camêr aşkera ye** adamın her işi açıktır **2.** açık, apaçık, belli **3.** alenî **4.** *h* açık açık * **aşkera vegot** açık açık anlattı **~ ~** *h* açık açık (gizli yer bırakmaksızın, saklamaksızın, içtenlikle) * **aşkera aşkera got** açık açıksöyledi **~ axaftin (peyivîn, xeber dan** an jî **qise kirin)** açık açık konuşmak (veya söylemek) **~ bûn** ayan olmak, belli olmak, bilinir olmak **(tiş-**

tek) ~ **bûn** (bir sorun, bir durum) gün ışığına çıkmak (açıklığa kavuşmak) **(tiştek)** ~ **dan der** (bir şeyi) açığa vurmak ~ **gotin 1)** açık söylemek **2)** üstüne basa basa * **li nav meydanê bi aşkera got** üstüne basa basa söyledi ~ **kirin 1)** açıklamak, beyan etmek **2)** ifşa etmek **(tiştek)** ~ **kirin** (bir şeye) açıklık getirmek (veya açıklık kazandırmak) ~ **li ber çavan 1)** ayan beyan, besbelli, apaçık **2)** ~ el ile (elle) tutulur ~ **peyivîn (axaftin** an **jî xeber dan)** açık konuşmak **û vekirî** açık seçik ~ **û xuya** açık seçik **(bi)** ~**yî xuya kirin** açıkça belirtmek

aşkerabûn *m* **1.** açıklık kazanma **2.** belli olma, anlaşılma, ortaya çıkma **3.** belirme, barizleşme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum alma) **4.** kesin olarak belli olma, sabit olma

aşkera bûn *l/ngh* **1.** açıklık kazanmak, açığa çıkmak **2.** belli olmak, anlaşılmak, ortaya çıkmak **3.** belirmek, barizleşmek (iyice anlaşılır ve görünün bir durum almak) **4.** kesin olarak belli olmak, sabit olmak

aşkerabûnî *m* **1.** açıklık kazanma **2.** bellilik **3.** belirginleşme

aşkerabûyîn *m* **1.** açıklık kazanma **2.** belli olma, anlaşılma **3.** belirme, barizleşme (ivice anlaşılır ve görünün bir durum alma) **4.** kesin olarak belli olma, sabit olma

aşkerahî *bnr* aşkerayî

aşkeraker *rd* açıklayıcı

aşkerakirin *m* **1.** açıklık kazandırma **2.** açıklama, belirtme **3.** açıklama, belli etme (görünür, anlaşılır hale getirme) **4.** açıklama, ifşa etme **5.** (bir şeyi) açığa vurma (gizli bir durumu ortaya çıkarma)

aşkera kirin *l/gh* **1.** açıklık kazandırmak **2.** açıklamak, belirtmek **3.** açıklamak, belli etmek (görünür, anlaşılır hale getirmek) **4.** açıklamak, ifşa etmek **5.** (bir şeyi) açığa vurmak (gizli bir durumu ortaya çıkarmak)

aşkerakirî *rd* **1.** belli, muayyen **2.** belli başlı, belirli **3.** açıklanmış, ifşa edilmiş

aşkerakirîbûn *m* belirlilik

aşkerane *h* aşikârane

aşkeratî *m* **1.** açıklık **2.** apaçıklık, aleniyet

aşkerayî *m* **1.** açıklık, aşikârlık, açık seçiklik **2.** apaçıklık, aleniyet

aşkere *bnr* aşkera

aşkereker *bnr* aşkeraker

aşkerîş *m* ispat

aşkî *m* aşık, aşırma (yapılarda)

aşkirin *m* **1.** barıştırma **2.** susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) **3.** teskin etme, yatıştırma **4.** avutma (oyalama) **5.** ikna etme, susturma **6.** *mec* söndürme (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirme)

aş kirin *l/gh* **1.** barıştırmak **2.** susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) **3.** teskin etmek, yatıştırmak **4.** avutmak (oyalamak) * **me bi zor û heft bela zarok aş kir** çocuğu zor bela avuttuk **5.** ikna etmek, susturmak **6.** *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırmak, etkisiz duruma getirmek)

aşkirî *rd* **1.** barıştırılmış **2.** susturulmuş, yatıştırılmış (ağlayan çocuklar için) **3.** teskin edilmiş, yatıştırılmış **4.** avututlmuş (oyalanmış) **5.** ikna edilmiş, susturulmuş **6.** *mec* söndürülmüş (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirilmiş)

aşmak *m* ocak taşı, baca taşı

aşmê *m* yüzme (suda yüzme)

aşna *m* aşîna ~ **bûn** aşina olmak

aşnê *m* yüzme

aşnêber *nd/nt* yüzücü

aşnêberî *m* yüzücülük

aşob *nd/nt* fıtneci

aşobî *rd* görülmemiş

aşobîtî *m* fıtnecilik

aşoguro *m* ekseni etrafında dönme ~ **bûn** ekseni etrafında dönmek ~ **çêkirin** ekseni etrafında dönmek ~ **kirin** ekseni etrafında döndürmek

aşop *m* hayal (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey) ~**a sîberî** *şn* gölge oyunu

aşopbaz *rd/nd* hayalcı

aşopbazî *m* hayalcılık

aşopî *rd* hayalî

aşopiya zanistî *nd* bilim kurgu

aşot *bnr* aşît

aşpêj *nd/nt* aşçı

aşpêjî *m* aşçılık

aşq *n* aşk, vurgunluk, tutkunluk

aşqbazî *m* aşk oyunu

aşqorkî *rd* sıska

aşt *rd* **1.** barışık **2.** teskin

aştbûn *m* **1.** sakinleşme, teskin olma **2.** yatışma, sakinleşme (çocukların ağlamalarını kesme)

aşt bûn *l/ngh* **1.** sakinleşmek, teskin olmak **2.** yatışmak, sakinleşmek (çocukların ağlamalarını kesmek)

aştbûyî *rd* **1.** barışık **2.** teskin olmuş olan

aştbûyîn *m* **1.** sakinleşme, teskin olma **2.** yatışma, sakinleşme (çocukların ağlamalarını kesme)

aştî *m* **1.** barış **2.** barış (savaştan sonraki süreç) * **em di aştiyê de dijîn** barış içinde yaşıyoruz ~ **çêkirin** barışı sağlamak ~ **danîn** barışı tesis etmek ~**yeke nebaş ji şer xerabtir e** kötü bir barış savaştan betterdir

aştîhez *nd/nt* barışsever

aştîhezî *m* barışseverlik

aştîname *m* barış metni

aştîparêz *rd* **1.** barışçı, barışsever **2.** barış savunucusu

aştîparêzî *m* **1.** barışçılık, barışseverlik **2.** barış savunuculuğu

aştîperest *rd* barışçı
aştîperestî *m* barışçılık
aştîperwer *rd* barışçı, barışsever
aştîperwerî *m* barışçılık, barışseverlik
aştîwarî *rd* barışçıl
aştîxwaz *rd* **1.** barışçı **2.** barışçı, barışı amaçlayan, barışı öngören
aştîxwazane *h* barışçıl, barışçılca, barışçıl bir biçimde
aştîxwazî *m* barışçılık, barışseverlik
aştiyane *h* barışçıl, barışçılca
aştiyî *rd* barışla ilgili, hazarî
aştker *nd/rd* yatıştırıcı
aştkirin *m* **1.** barıştırma **2.** yatıştırma **3.** teskin etme
aşt kirin *l/gh* **1.** barıştırmak **2.** yatıştırmak **3.** teskin etmek
aştkirî *rd* **1.** barıştırılmış **2.** yatıştırılmış **3.** teskin edilmiş olan
aşûfte *m* aşüfte
aşûftetî *m* aşüftelik
aşûjin *m* kazıl , uçkur (torba, kese ağzını büzmek için bağ)
aşûran *m* aşure
aşurat *rd* rezil, rüsva
aşûre *m* aşure * **roja aşûreyê** aşûre günü
aşût, aşûte *m* çığ
aşvan (I) *n* **1.** değirmenci **2.** değirmenci (değirmen bekçisi)
aşvan (II) *zo/m* karınca aslanı (Myrmeleon formicarius)
aşvanî *m* **1.** değirmencilik **2.** değirmencilik (değirmen işletme işi) **3.** değirmencilik (değirmen bekleme işi) **4.** değirmene buğday öğütmeye götüren
aşxane *m* aşevi, aşhane, lokanta
aşxaneger *n* aşhaneci, lokantacı
aşxanegerî *m* aşhanecilik, lokantacılık
aşxanevan *nd/nt* lokantacı
aşxanevanî *m* lokantacılık
At *kîm* At (astatin'in kısaltması)
atabeg *n* atabey, atabek
atalet *fîz/m* atalet, süredurum
atar (I) *n* çerçi
atar (II) *nd/nt* aktar
atar (III) *m* soy * **atara mêran nehişt** yiğitlerin soyunu kuruttu
atarî (I) *m* çerçilik
atarî (II) *m* aktarlık
ataş *m* ataş
ataşe *nd/nt* ataşe, elçilik uzmanı
ataşetî *m* ataşelik
atato *zo/m* alaca karga
Ataturkîtî *m* Atatürkçülük
Ataturkparêz *nd/rd* Atatürkçü
Ataturkparêzî *m* Atatürkçülük
atavîk *rd* atavik
atavîzm *m* atavizm
ataxî *m* yataklık, suçluları barındırma ~ **kirin** yataklık etmek
a te *c* senin
ateîst *nd/rd* ateist
ateîzm *m* ateizm
ateran *m* hezeyan, saçmalama
ateşek *m* frengi
atêş *n* ateş
atêşbaz *n* ateşbaz
atêşbazî *m* ateşbazlık
atêşfûr *m* içinde ateş yakılan kap, ya da derince ve etrafı çevrili yer
atêşgede *m* ateşgede
atêşîn *rd* ateşten
atik *m* anne
atiyokî *rd* saralı
atî *bj/m* sara
atlas m atlas (coğrafya atlası, dil atlası vb. için) ~**a asîmanî** gök atlası ~**a zimanan** dil atlası
atle *m* ara, fasıla, kesinti ~ **dan (tiştekî)** ara vermek, kesintiye uğratmak ~ **ketin (...)** kesintiye uğramak ~ **nekirin** aksatmamak, aralık vermeden, sürekli, sektirmemek
atlebûn *m* ara durumu, fasıla, kesinti durumu) * **karê me bêyî atlebûn berdewam dike** işimiz hiçbir kesintiye uğramadan yürüyor ~ **tune bûn** ardı arası kesilmemek
atlehî *m* ara, fasıla, kesinti ~ **nedan (...)** aksatmamak, aralık vermeden, sürekli, sektirmemek * **tu car atlehî nade karê xwe** işini hiç sektirmez
atle nekirin *l/gh* ardı arkası kesilmemek
atles *n* atlas (bir tür ipekli kumaş)
atlet *nd/nt* atlet
atletik *rd* **1.** atletik * **leyzên atletîk** atletik oyunlar **2.** atletik (vücudu gelişmiş, biçimli, atlet gibi)
atletîzm *m* atletizm
atleyî ara, fasıla, kesinti ~ **dan (tiştekî)** ara vermek
atmosfer *ast/m* **1.** atmosfer (gaz yuvarı) **2.** *ast* atmosfer, hava küre (hava yuvarı) **3.** *fiz* atmosfer
atmosferîk *rd* atmosferik
atolye *m* atölye, işlik
atom *fzk/m* **1.** atom **2.** *fel* atom
atomî *rd* atomal, atomik
atomparêz *rd* atomcu
Au *kîm* Au (altının kısaltması)
aût *sp/m* aut
av *m* **1.** su **2.** su (sudan oluşmuş kütle) * **li ava bestê nihêrt** derenin suyuna baktı **3.** su (meyve ve sebzelerin sıkılmasıyla elde edilen sıvı) * **ava xoxan** şeftali suyu **4.** su (bazı kokulu yaprak veya çiçeklerden elde edilen kokulu sıvı) * **ava gulan** gül suyu **5.** su (yemeğin sulu bölümü) * **ava tirşînê** turşu suyu ~ **avêtin (cihekî)** (bir yere) sel basmak ~ **berdan** su bırakmak ~ **berdan çiqê** diz

veya ayaklarda su toplaması ~ **bi bêjingê nayê berhevkirin** kalburla su taşınmaz ~ **bi çokên (yekî) de çûn** *argo* farkına varmak ~ **bi devê (yekî) ketin** ağzı sulanmak, ağzının suyu akmak ~ **bi ser agir de rijandin** olayı yatıştırmak ~ **bi ser re çûn** havada bulut sen onu unut ~ **bisekine agir bisekine (ew) nasekine** çok yaramaz ve hareketli kimse ~ **bi ser re çû** havada bulut sen bu işi unut ~ **cih dîtin** bir hareket, bir durum mecrasını bulmak, yolunda gitmek ~ **çikîn** su kesilmek ~ **çi qas di golan de bimîne ew qas genî dibe** bir şeyi sürümcemede bırakmamak lazım ~ **çûn bin qûna (yekî)** bapucuna kum dolmak (veya taş kaçmak) ~ **çûn binê (yekî)** pabucuna kum dolmak (veya taş kaçmak) ~ **çûn binê (yekî)** etekleri tutuşmak ~ **çûn binê qûna (yekî)** etekleri tutuşmak ~ **dahejîn piyê heywan** yürümekten güçlük çekmek (yük hayvanları için) ~ **dahiştin** su inmek ~ **dan 1)** su vermek (bitkileri sulamak) **2)** suvarmak, su vermek (hayvanlara su içirmek) ~ **dan (yekî)** (birine) su vermek ~ **dan ber 1)** su katmak * **av da ber hevîrê xwe** hamura su kattı **2)** sulandırmak * **av bide ber mast** yoğurdu sulandır **3)** suvarmak, su vermek (hayvanlara su içirmek) ~ **dan hesin** *l/gh* su vermek (demire su vermek) ~ **dan pola** çeliğe su vermek ~ **dan qirikê** canına tak etmek ~ **derxistin** su çekmek (alçak bir yerden tulumba vb. ile su çıkarmak) ~ **di ber re avêtin** *der* su atmek, su sızmak ~ **di cihê de diteqe** ip inceldiği yerden kopar ~ **di cihê teng de deng dide** su dar yerde çağıldar ~ **di deravê kêm de diçe** su kendi mecrasında akar ~ **digere digere ku cihek berjêr dît** diherike su kendi akacak yolunu bulur ~ **di gunê (yekî) gerîn** bulûğ olmak ~ **di gunikan de wergerîn** erin olmak **di hestî gerandin** çok acı çektirmek ~ **di keviran de avêtin** çok yağış yağmak ~ **di rêlikê (wî) de gerîn** bulûğ olmak, bulûğ çağına girmek ~ **di serê kaniyan de şolî (şêlû** an jî **şêlo) dibe** balık baştan kokar ~ **di sûretê (yekî) de xuya kirin** çok yakışıklı (veya parlak) olmak ~ **di şekoka (yekî) gerîn** bulûğ çağına girmek ~ **di şekokan gerîn** erin olmak, bulûğ olmak ~ **dîn û dinya ye** su hayattır ~ **girtin** su kapmak, su toplamak (yaralar azmak) ~ **hatin** su gelmek (doğumdan önce amniyos suyu döl yolundan akmak) ~ **hilanîn** suyu çekmek ~ **hilkişandin** su pompalamak ~ **jê girtin** *bj* su almak (herhangi bir organdan tedavi için su boşaltmak) ~ **jê hatin 1)** (bir şeyden) su akmak **2)** ağlamak (ağaç budandığında kesilen yerden besi suyu veya öz su akmak) ~ **jê re anîn** (birine) su getirmek, su vermek ~ **ji binê guhê (yekî) berdane** aptalın teki, bön ~ **ji devan kişîn** ağzı sulanmak ~ **ji dev çûn** ağzının suyu akmak ~ **ji devê (yekî) çûn** ağzı sulanmak ~ **ji devê (yekî) kişîn** ağzının suyu akmak ~ **ji kaniyan nan ji baniyan** ekmek elden su gölden ~ **ji ser xwe zelal kirin 1)** kendini temize çıkarmaya çalışmak **2)** izini kaybettirmek ~ **ketin (cihekî)** bir yeri su basmak * **av ketiyê her alî** her tarafı su basmış ~ **ketin (tiştekî)** su almak * **av dikeve keştiyê** gemi su alıyor ~ **ketin guhê (yekî)** kulağına su kaçmak ~ **kirin (....)** su katmak ~ **kişandin 1)** su çekmek **2)** su almak * **sola min av dikişand, min ew çêkir** ayakkabım su alıyordu yaptım ~ **kişandin ser aşê (yekî)** başkasının yararına çalışmak ~ **kişandin xwe** su çekmek (içine su almak) ~ **kolan (an jî kolandin)** boşa kürek çekmek ~ **lê gerîn** (ağaçlara) su yürümek ~ **lê ketin** ergin olmak ~ **lê kirin** (bir şeye) su serpmek (veya dökmek), ıslatmak ~ **lê neman** suyu seli kalmamak ~ **lê reşandin** su serpmek ~ **lê venexwarin** (birini) afetmemek ~ **lê zelal bûn** sular durulmak, bir şeyin durumu netleşmek ~ **lê ziwa bûn** suyu seli kalmamak ~ **li agir kirin** olayı yatıştırmak ~ **li ber (yekî) şolî kirin** meseleyi bulandırmak ~ **li berê zêde kirin** aşa su katmak ~ **li destê (yekî) kirin** eline su dökmek ~ **li (yekî) germ bûn** durumu düzelmek ~ **li hev venexwarin** birbirini af etmemek ~ **li rû çûn** yüzeyi sulanmak ~ **li ser çavê xwe kirin** su çarpmak, yüzünü yıkamak ~ **li ser xwe zelal kirin 1)** kendini temize çıkarmak **2)** kendini unutturmak, kaybolup gitmek ~ **li şekokan gerîn** ergin olmak ~ **li xwe kirin** duş almak (veya yapmak), su dökünmek ~ **li xwe zelal kirin 1)** kendini temize çıkarmak **2)** sessiz kalmak, izini kaybettirmek ~ **pê de hatin 1)** üzerine su akmak **2)** su basmak ~ **pê germ bûn** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) ~ **pê ketin** su kesmek, su kesilmek (sulanmak) * **zebeş hingî ku maye av pê ketiye** karpuz dura dura su kesmiş ~ **pê nebûye** su (yüzü) görmemiş (el ve yüzü çok kirli olan) ~ **rabûn** su taşmak ~ **reşandin 1)** su serpmek **2)** su kaçırmak **3)** terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak) * **cêr av direşîne** testi terlemiş ~ **rêtin 1)** su dökmek **2)** *mec* su dökmek (küçük aptes bozmak) ~ **rijandin 1)** su dökmek **2)** *mec* su dökmek (küçük aptes bozmak) ~ **sekinîn 1)** su durmak **2)** akan sular durmak ~ **stendin (an jî girtin)** su almak (içme suyu almak) ~ **tê re çûn** su kaçırmak ~ **tê werdan 1)** su ile çalkalamak **2)** (bir kabın) dibini bulmak (içindekini tüketmek) ~ **û agir radizê dijmin ranazê** su uyur düşman uyumaz ~ **û aqar** yurt, emlâk (sahip olunan arazi) ~ **û aqara xwe di cih de hiştin** yerini yurdunu terk etmek ~ **û a-**

rav atık su ~ **û** ~ **çûn 1)** güme gitmek, kurban gitmek (boşu boşuna ölmek, hiç uğruna ölmek) **2)** bok yoluna gitmek ~ **û axa (yekî) çûbûn wê derê** toprağı (çekmiş sürekli yaşadığı yerden başka bir yere giderken ölenler için söylenir) **di** ~ **û donê xwe de qijilîn** kendi yağıyla kavrulmak ~ **û zêlak** ıpıslak, yamyaş ~ **vexwarin** su içmek ~ **were li ser e ba were li ber e** zeytinyağı gibi hep üstte olmak **~a baranê** yağmur suyu **~a baranê xwarin 1)** yağmur suyu yemek **2)** yağmurdan ıslanmak **~a berfê** kar suyu **~a bihurekê** aynı bezin parçası **~a bi binik bûn** gizli çıkkın olmak **~a bin kayê** içten hesaplı, sinsi **~a bin kayê bûn 1)** saman altında su yürütmek **2)** içten hesaplı olmak **(yek) ~a bin kayê ye 1)** saman altında su yürüten **2)** içten hesaplı **~a bîran bi tedbîran** her şeyi tasaruflu kullanmak lazım **~a bîran jî bi sexbêrî** bu sıcağa kar mı dayanır? **~a çem û kaniyan sekinîn** akan sular durmak **~a (yekî) dan serê** suyunu ısıtmak **~a (yekî) derketin (an jî derxistin)** cıcığı çıkmak (veya cıcığını çıkarmak) **~a (wan) di cihekî de naçe** ikisini bir kazana koysalar kaynamazlar **~a (wan) di cihekî de neçûn 1)** bir kazanda kaynamamak **2)** itilâfa düşmek, anlaşamamak **~a (yekî) di cihê de nekişîn** işi yolunda gitmemek **~a (yekî) derxistin** paçavrasını çıkarmak **~a germ** sıcak su ~ **heyatê** hayat suyu **~a heyatê vexwariye** abihayat içmiş **~a hêdî me ecêb** (an jî **ecêbê giran) jê dî** ısıran köpek diş göstermez **~a jînê** (an jî **heyatê**) abihayat, bengi su, dirim suyu **~a kaniyan** memba suları **~a keviran** kaya suyu (kayadan sızan su) **~a kewserê** Kevser suyu **~a kirêcê** (an jî **kilsê**) kireç suyu **~a ku binî nexuya ye mekevê** dibi görünmeyen suya girme **~a ku di golan de bimîne dê genî bibe** geciken iş sonra koku verir **~a lehiyê avêtin (cihekî)** sel basmak **~a lexemê** pis su **~a li heriyan** işe yaramaz (alay yolu) **~a mir** acı su **(li) ~a pîsî** pis su **~a pîvazê** soğan suyu **~a (yekî) pûç bûn** döl vermeyen erkek için söylenir **~a qetranê** katran suyu **~a qûna cêr** beyhude, kendisine yapılanların boş olması **~a reş** *bj* kara su **~a reş bi çavan de hatin 1)** gözüne kara su inmek **2)** kör müsün, gözlerin görmüyor mu senin? **~a reş bi çavê (yekî) de hatin 1)** gözüne kara su inmek (kara su hastalığı yüzünde gözü gözü görmez olmak) **2)** gözlerin kör mü senin? **~a rû birîn (çûn** an jî **hildan)** ar damarı çatlamak, yüzsüzleşmek **~a rûyê xwe rêtin** yüzsüzleşmek **~a sade (safî** an jî **xalî)** saf su ~ **sar** soğuk su **~a sar bi (yekî) de çûn** beyninden vurulmuşa dönmek (beklenmedik bir şey karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak) **~a sar bi (yekî) de hatin xwarê** beyninden vurulmuşa dönmek (beklenmedik bir şey karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak) **~a sar bi canê (yekî) de hatin** kanı donmak **~a sar bi çokan de çûn** tepesinden (veya başından) kaynar su dökülmek **~a sar bi çokên (yekî) de hatin xwarê** tepesinden (veya başından) kaynar su dökülmek **~a serê (yekî) gerîn** suyu ısınmak (veya kaynamak) **~a serê (yekî) germ bûn** suyu ısınmak (veya kaynamak) **~a serê (yekî) germ kirin** suyunu ısıtmak, ölüm fermanını çıkarmak **~a serî germ kirin** suyunu ısıtmak **~a sincûvî** kireç suyu **~a şîrîn** tatlı su **~a şolî (şêlî** an jî **şêlo) di cihikan de zelal nabe** balık baştan kokar **~a tenik** sığ su, yumuşak su **~a tevînekê** doku suyu **~a vexwarbar** içilir su **~a vexwarinê** içme suyu **~a vî aşî ji ku tê?** değirmenin suyu nereden geliyor? **~a xêrê** sebil **~a zêr** altın suyu **~a xwarinê jê hilanîn** (yemeğin) suyunu almak **~a xwe çikandin** suyunu çekmek (yemek için) **~a xwe dan** su koyuvermek (sebze ve et pişirilirken suyunu salıvermek) **~a xwe hilçinandin** suyunu çekmek (yemek için) **~a xwerû** saf su **~a zikmakî ji devê (yekî) hatin** emdiğin süt burnundan gelmek **~a zinar** kaya suyu (kayadan sızan su) **~ek li agirê dilê (yekî) kirin** yüreğine su serpmek **~ek rêtin** küçük aptes bozmak **~eke kelandî bi ser û çokê (yekî) de hatin** başından aşağı kaynar sular dökülmek **~eke xalî rêtin** küçük aptestini yapmak **~eke xalî ye** imamın aptes suyu gibi **~eke zer e** imamın aptes suyu gibi **(di) ~ekê re kirin** sudan geçirmek (elbise yıkamak için) **~ê da serî çi bihostek çi çartilî** battı balık yan gider **di ~ê de rûniştin** karaya oturmak (gemi vb. için) **~ê di ser serê me de jixwe qelaptiye, ya bihostek ya jî çartilî** battı balık yan gider **~ê di ser serê meriv de qelapt çi bihostek çi çar tilî** battı balık yan gider **~ê gujeguj e** su şırıl şırıl akma **~ê ku da serî ha bihostek ha çar tilî** işin içine girdikten sonra azı çoğu farketmez, bir kere bulaştık artık **~ê ku di ser serî de qelapt ha bihostek ha çar tilî** battı balık yan gider **~ê mesîla xwe dîtiye** dava yoluna girmiş artık **(di) ~ê re kirin** suya daldırmak **~ê rûyê (yekî) nedîtiye** su (yüzü) görmemiş (el ve yüzü çok kirli olan) **~ê vexwin ji sarkaniyan jinan bînin ji esliyan** her şeyin iyisini seçin anlamında bir deyim **~ên bîran jî bi sexbêrî** hazıra dağlar dayanmaz **~ên jêrzemîn** (an jî **binerdê**) yeraltı suları **~ên kersaxê** (an jî **peravê**) kıyı suları **~ên welatî** kara suları

a va *b* aha * **gundê me a va li vê derikê ye** bizim köy aha şuracıkta

ava *rd* **1.** bayındır, mamur **2.** şen, abat, meskûn

3. *mec* hamile * **bûka wan ava ye** gelinleri hamile ~ **kirin 1)** kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) **2)** kurmak (bina etmek, yapı kurmak, yapmak, inşa etmek) **3)** kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) * **hikûmet ava kirin** hükümet kurmak **4)** bayındırlaştırmak, imar etmek
ava bacanan *nd* salça ~ **kirin (xwarinê)** salçalamak
avabar *rd* kurulabilir, inşa edilebilir
ava baranê *nd* yağmur suyu
ava berbejî *nd* maden suyu
ava berbesî *nd* maden suyu
ava biadan *bot/nd* besi suyu
ava bihurekê *nd* ayni bezin parçası, aynı kumaştan olma
avabûn *m* **1.** kurulma (tesis olmak) **2.** kurulma, inşa olma (bina edilme, yapı kurulma, inşa edilme) **3.** kurulma (belli bir işte beraber çalışacak kimseler belirlenme) **4)** bayındırlaşma, bayındır olma, imar edilme **5.** şenlenme
ava bûn *l/ngh* **1.** kurulmak (tesis edilmek) **2.** kurulmak, inşa olmak (bina edilmek, yapı kurulmak, inşa edilmek) **3.** kurulmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseler belirlenmek) **4)** bayındırlaşmak, bayındır olmak, imar edilmek * **hikûmet ava bû** hükümet kuruldu **5.** şenlenmek
avabûyî *rd* **1.** kurulmuş **2.** kurulmuş, bina olunmuş **3.** bayındırlaşmış olan **4.** şenlenmiş olan
avabûyîn *m* **1.** kuruluş, kurulma **2.** kurulma, inşa olma **3.** kuruluş, kurulma (belli bir işte beraber çalışacak kimseler belirlenme) **4)** bayındırlaşma, bayındır oluş, imar edilme **5.** şenleniş
ava cemidî *nd* **1.** soğuk su **2.** çivi gibi (çok soğuk su) ~ **ji kaniyan qut nabe** iyi niteliklere sahip olanlar soyunu sürdürürler
avacî *rd* bayındır, imar yer
avacih *bnr* avacî
avaçûyî *rd* batmış olan (güneş, ay, yıldız vb. için)
avadan *rd* **1.** abat, bayındır, mamur, imar halinde olan **2.** *rz* çatı, bina **2.** *wj* kurgu, çatı ~ **kirin** imar etmek, bayındırlaştırmak **~a hevayî** *rz* işteş çatı **~a kartêbû** *rz* edilgen çatı **~a lebatî** *rz* etken çatı
avadanî *m* **1.** yapı, bina **2.** bayındırlık **3.** *rz* çatı, bina ~ **kirin** inşa etmek, imar etmek
avadanîbûn *m* bayındırlaşma
avadanî bûn *l/ngh* bayındırlaşmak
avadanîbûyî *rd* bayındırlaşmış olan
avadanîbûyîn *m* bayındırlaşma
avadanîkirin *m* **1.** bayındırlaştırma **2.** inşa etme, yapı kurma
avadanî kirin *l/gh* **1.** bayındırlaştırmak **2.** inşa etmek, yapı kurmak
avadanîkirî *rd* bayındırlaştırılmış olan
avadanker *nd/nt* inşaatçı, yapıcı
avadankerî *m* inşaatçı, yapıcılık
avadankirin *m* abat etme, imar etme
avadan kirin *l/gh* abat etmek, imar etmek
avadankirî *rd* bayındır, mamur
avadar *rd* bayındır, şen
avadarî *m* bayındırlık
avadarîtî *fel/m* kurmacılık, konstrüktivizm
ava firingiyan *nd* domates salçası *nd* ~ kirin (xwarinê) salçalamak
ava germ *nd* sıcak su
ava germixî *nd* kokuşmuş su
ava givî *nd* peynir suyu
avagon *nd* gök mavisi, gök rengi
ava gulan *nd* gül suyu
ava gur *nd* horhor
ava heyatê *nd* abihayat
avahî *bnr* avayî
avahîcih *nd* şen, bayındır yer
avahîgeh *m* bayındır yer
avahîn *rd* inşaî
avahîsaz *nd/nt* mimar
avahîsazî *m* mimarlık
avahîsaziyî *rd* mimarî (mimariye ilişkin)
avahiya dadgehê *nd* adliye (hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı)
ava işneyan *nd* vişne suyu
ava jînê *nd* abihayat
ava kangehê *nd* maden suyu
ava kaniyê *nd* çeşme suyu
avakar *nd/nt* **1.** kurucu **2.** yapıcı, inşaatçı
avakarî *mt* **1.** kuruculuk **2.** yapıcılık, inşaatçılık
avaker *nd/nt* **1.** kurucu **2.** yapıcı, inşaatçı **3.** yapıcı * **rexneya avaker** yapıcı eleştiri
avakerî *m* **1.** kuruculuk **2.** yapıcılık, inşaatçılık **3.** yapıcılık
ava kincan *nd* camaşır suyu
avakirin *m* **1.** kurma **2.** kuruluş (kurulma işi, yolu veya tarihi) * **mêjûya avakirina partiyê** partinin kuruluş tarihi **3.** yapım, inşa etme, yapı kurma, bina etme **4.** bayındırlaştırma, abat etme (veya eyleme), mamur etme
ava kirin *l/gh* **1.** kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) **2.** kurmak (bina etmek, yapı kurmak, yapmak, inşa etmek) **3.** kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) * **hikûmet ava kirin** hükümet kurmak **4.** bayındırlaştırmak, imar etmek, mamur etmek, abat eylemek
avakirî *rd* **1.** kurulu, muesses, kurulmuş olan **2.** bayındır, mamur, bayındırlaştırılmış olan
ava kulîlkan *nd* çiçek suyu
ava kulîlkê *nd* ardı radına gidip gelmemek
ava madenê *nd* acı su
ava madenî *nd* maden suyu
ava merm *nd* ığıl
ava mirarî *nd* kokuşmuş su

ava mirî *nd* **1.** kara su (ağır akan su) **2.** sinsi kimse
avan *nd/nt* yardakçı
avandin *m* basma, bastırma (sıkıştırarak yerleştirme)
avandin *l/gh* basmak, bastırmak (sıkıştırarak yerleştirmek) * **torak avandin** çökeleği tuzlayarak baskıya almak (sonbaharda yapılır)
avandî *rd* basılmış olan, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan
ava neneyê *nd* nane suyu
ava nerm *nd* sığ su
avanî *m* **1.** çatı (insan ve hayvanda iskeletin kuruluşu) **2.** konut, yapı, bina **3.** bayındırlık **4.** kuruluş, tesis **5.** *rd* meskûn, yurt edilmiş yer **6.** *rz* çatı, bina **7.** *wj* kurgu, çatı, iskelet * **avaniya romanê** romanın iskeleti ~**ya dançêker** *rz* ettirgen çatı ~**ya lebatî** *rz* ettirgen çatı ~**ya lêkerê** fiil çatısı ~**ya sereke** ana yapı ~**ya zivirandî (gerandî** an jî **vegerok)** *rz* dönüşlü çatı
avanîbûn *m* yapılaşma
avanî bûn *l/ngh* yapılaşmak
avanîtî *m* yardakçılık
avans *m* avans ~ **dan** avans vermek ~ **kişandin** avans çekmek ~ **stendin** (an jî **girtin**) avans almak
avantaj *m* avantaj
avantajdar *rd/nd* avantajlı
ava oksîjendar *nd* oksijenli su
ava qerisî *nd* soğuk su, buz gibi su
ava reş *bj/nd* kara su, glokom ~ **pê de hatin** gözüne kara su inmek
avarû *nd* haya ~**a rû qetandin** hayasızlaşmak
ava saz *nd* içilebilir su
avasaz *nd/nt* mimar
avasazî *m* **1.** mîmarlık **2.** yapı
ava spî *bj/nd* ak su, katarakt ~ **pê de hatin** ak basmak
ava sûsê *nd* meyan balı
ava şîn *bj/nd* kara su, glokom
ava tevnikê *nd* doku suyu
ava tirşê *nd* salça
ava tenik *nd* sığ su
avav *m* bataklık
ava wişneyan *nd* vişnap, vişne suyu
ava xalî *nd* safsu
avayî *m* 1. yapı, bina, inşaat **2.** bayındırlık, bayındır olma durumu, şen olma durumu **3.** kurum, kuruluş **4.** *wj* kurgu (roman, hikaye vb. için) **5.** yapı * **avahiya civakî** toplumsal yapı ~ **ji xwe birandin** kendini per perişan etmek ~ **û xweşbûna gundan bi pehniya riyan re kifş e** asıl olan misafirperverlik ve değer bilmedir ~**ya blok** blok inşaat ~**ya malan di destê jinan de ne** evin tüm iç işleri kadına bağlıdır ~**ya nemîmarî** *rd* mimarisiz yapı
avayîker *nd/nt* inşaatçı, yapıcı
avayîkerî *m* inşaatçı, yapıcılık
ava zemzemê *nd* zemınzem suyu
ava zêr *kîm/nd* altın suyu
avbaz *nd/nt* **1.** dalgıç **2.** su sporcusu
avbazgeh *m* yüzme havuzu
avbazî *m* **1.** dalgıçlık **2.** su sporculuğu
avbend *m* su barajı
avberneder *rd* su geçirmez
avbeşînk *m* su taksimi
avbeyn *m* salon (bir evin en geniş bölümü)
avbir (I) *m* **1.** su bendi **2.** değirmenin su kesicisi, vana
avbir (II) *nd/nt* su taşıyıcı
avbirî *m* su taşıyıcılık
avboşî *m* su baskını, seylâp
avce, avceh *m* arpa suyu
avciqandin *l/gh* **1.** buruşturmak **2.** mıncıklamak
avciqandin *m* **1.** buruşturma **2.** mıncıklama
avciqandî *rd* buruşturulmuş olan
avciqî *rd* buruşuk
avciqîn *m* **1.** buruşma **2.** mıncıklanma
avciqîn *l/ngh* 1. buruşmak **2.** mıncıklanmak
avciqîtî *m* buruşukluk
avciqokî *rd* buruşukça
avco *m* su arkı
avçêker *nd/rd* sulandırıcı
avçênc *m* haşlama suyu
avçûyî *rd* nemli
avda *m* tüy, kıl, saç teli
avdak *bnr* avda
avdan *m* **1.** sulama **2.** suvarma
av dan *l/gh* **1.** sulamak (toprak, bitki vb. için) **2.** sulamak, suvarmak (hayvanlara su vermek)
avdanî *m* sulama (toprak, bitki vb. için)
avdanîkirin *m* gönen, sulandırma
avdanî kirin *l/gh* sulama yapmak, sulandırmak
avdank *m* suluk (su kabı)
avdar (I) *rd* **1.** sulu **2.** sulu (suyu çok olan) **3.** sulu, sulak
avdar (II) *m* Mart ayı
avdar (III) *nd/nt* sulamacı
avdarbûn *m* **1.** sulanma **2.** sululaşma
avdar bûn *l/ngh* **1.** sulanmak **2.** sululaşmak
avdarî *m* sulamacılık
avdarîbûn *m* sululuk
avdarok *bnr* adarok
avdax *m* kaynar su
avdayî *rd* sulanmış, sulanmiş olan
avdayîn *m* **1.** sulanış **2.** suvarım
avde *bnr* hevda
avde kirin yabancı otları ayıklamak
avder *m* kaynak, su kaynağı, suyun çıktığı yer
avderge *m* su menfezi veya ağzı
avdest *m* abdest
avdest kirin *l/gh* abdest almak
avdestxane *m* abdesthane, helâ, kenef, tuvalet,
avdeşo *m* **1.** bulaşık suyu **2.** ayran artığı **3.** atık su **4.** çirkef

avdetî *rd* avdetî (Müslümanlığı seçmiş Yahudî)
avdev (I) *m* salya, tükürük
avdev, avdevk (II) *m* su matarası
avdew *n* **1.** ayran suyu, ayranın üstüne çıkan su **2.** çırpma ayran **3.** sulu ayran
avdewşo *m* ayran artığı
avdeyn *m* öç * **hildin avdeynê ji wan neyaran** o hasımlardan öç alın
avdêlî *bnr* avdêrî
avdêr *nd/nt* sulamacı
avdêran *m* sulama
avdêrî *m* sulamacılık
avdiz (I) *nd/nt* su hırsızı
avdiz (II) *nd* yaranın su toplaması
avdizik *m* **1.** su pompası **2.** su sıkan çocuk silâhı
avdîn *m* telafî
avdonk *m* et suyu ~**a mirîşkê** tavuk suyu
avdozek *m* ilaç kabı
avdûng *m* yağsız çorba
avebaran *m* yağmur suyu
aveberf *m* kar suyu
avedan *bnr* avadan
avedanî *bnr* avadanî
avedar *rd* sulak
avedev *m* salya, ağız suyu
aveger *rd* müsait, uygun * **me li cihekî aveger deyne** bizi müsait bir yerde indir
avekî *fiz/rd* **1.** sıvı **2.** *h* sulu şekilde (yaş)
avekîkirin *m* sıvılaştırma
avekî kirin *l/gh* sıvılaştırmak
aveloq *rd* cıvık
aveloqîbûn *m* cıvıklaşma
aveloqî bûn *l/ngh* cıvıklaşma
aveloqîbûyî *rd* cıvıklaşınış
aveloqîkirin *m* cıvıklaştırma
aveloqî kirin *l/gh* cıvıklaştırmak
aveloqîkirî *rd* cıvıklaştırılmış
aveloqîtî *m* cıvıklık
avembar *m* su deposu (havuz)
avenk *m* ipe geçirilmiş askı
avenos *bot/m* abanos
averaj *sp/m* averaj
averê *m* **1.** sapa, izbe **2.** sapkı **3.** *rd* aykırı (gidiş yönüne ters düşen) ~**yî riya xerab bûn** kötü yola sapmak
averêbûyî *rd* sapkın, sapkın olmuş olan
averêbûn *m* **1.** sapma **2.** sapma, çavma **3.** aykırılama **4.** *ast* sapınç
averê bûn *l/ngh* **1.** sapmak, yoldan çıkmak **2.** sapmak, çavmak (önceden belirlenmiş tespit, düşünce, görüş, amaç veya davranıştan ayrılmak) **3.** sapmak (doğruluktan ayrılmak) **4.** aykırılamak
averêbûnî *ast/m* sapınç, aberasyon
averêbûyî *rd* **1.**sapık, doğru yoldan çıkmış olan **2.** sapkın **3.** aykırılanınış
averêbûyîn *m* sapma, sapış
averêbûyîtî *m* sapkınlık
averêker *rd* saptırıcı
averêkerî *m* saptırıcılık
averêkirin *m* saptırma
averê kirin *l/gh* saptırmak
averêtî *m* sapkınlık, sapınç
averêtirîn *rd* en sapa
averêyî bûn *l/ngh* sapkınlaşmak
averêyî *m* **1.**sapaklık **2.** sapınç
averî *m* ham ipek
averû *m* haya
avesîrk *bnr* avsîrk
aveşûtik *nd* yamaçlardan hızla akan su akıntısı ya da derecikleri
avevek *m* bataklık
aveyn *m* **1.** maya (yoğurt ve peynir için) **2.** maya (huy, yaradılış, öz) * **yekî aveynê wî heram e** mayası bozuk biri **3.** *mec* döl (bel, atmık) * **tu ji şîr û aveynê kê, ji esl û feslê kê yî?** sen kimin dölünden, kimin soyu sopundansın? **(ji) ~ê (yekî) bûn** (birinin) belinden gelmek
aveynheram *rd* mayası bozuk
avêj *rd* atıcı
avêjyar *nd/nt* atıcı
avên *n* **1.** maya **2.** maya (huy, yaradılış, öz) * **yekî avênê wî heram e** mayası bozuk biri **3.** *mec* döl (bel, atmık)
avên kersaxan *hiq/nd* kara suları
avên peravan *hiq/nd* kara suları
avên tenik *nd* filet, sığ sular
avên welatî *hiq/nd* kara suları
avêr *rd* sulak, nemli yer
avêş *m* bir tür derman
avêtan *m* atım
avêtin *m* **1.** atma, atış **2.** ekme **3.** ret (aile fertlerinden birini aileden saymama) **4.** sıçrama, yayılma (bir yerden başka bir yere geçme) **5.** serpme **6.** vurma **7.** yatırma (parayı işletmek amacıyla bir yere verme) **8.** zonklama
avêtin *l/gh* **1.** atmak * **kevir avête avê** suya taş attı **2.** atmak (bir şeyi yere doğru bırakmak) **3.** atmak (bir kimseyi uzaklaştırmak, göndermek, ilgisini kesmek) * **camêr avêtin cihekî dûr** adamı uzak bir yere attılar **4.** atmak (koymak) * **te xwê avête xwarinê?** yemeğe tuz attın mı? * **îmzeyê naavêje kaxiz** kâğıda imza atmıyor **5.** atmak (uzatmak) * **ji mînîbûsê xelat avêtin ba me** minibüsten bize halat attılar **6.** atmak (bir yerden başka bir yere taşımak) * **hemin erebe heye em eşya biavêjin malê** hazır araba varken eşyayı eve atalım **7.** atmak (sile, tokat vurmak) * **min sîleyek avêtê** ona bir tokat attın **8.** atmak (top, tüfek, silah patlatmak) * **sê gule biavêje** üç kurşun at **9.** atmak (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletmek) * **sê gule avêtê, lê nehingaft** ona üç kurşun attı, vuramadı **10.** atmak (örtmek) * **şarek avête navmilê xwe** sırtına bir şal attı

11. atmak (sözle sataşmak) **12.** atmak (kovmak, dışarıya çıkarmak, ilgisini kesip uzaklaştırmak) * **dixwazin têjikên pisîkê biavêjin bexçe** kedinin yavrularını bahçeye atmak istiyorlar **13.** atmak (istenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarmak) * **divê mirov van eşyayê zêde ji vir biavêje** bu fazla eşyaları burdan atmalı **14.** atmak (kullanılması bir gelenek haline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçmek) * **fîno avêt şewqe da serê xwe** fesi atıp şapkayı taktı **15.** atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) **16.** atmak (sıkıntı dolayısıyla giydiği bir şeyi çıkarmak) * **ku hewa pir germ bû saqoyê xwe avêt** hava çok sıcak olunca ceketini attı **17.** atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarmak) * **me ji deqê hin beş avêtine** metinden bazı bölümleri atmışız **18.** atmak (göndermek, yollamak) * **ji min re nameyekê biavêje postayê** bana postaya bir mektup at **19.** atmak (işten çıkarmak) **20.** atıp tutmak (abartılı konuşmak) **21.** düşürmek (taş, solucan vb. vücuttan dışarı atmak) **22.** (-e uğratmak) * **te ew avête talûkeyê** onu sen tehlikeye düşürdün **23.** *mec* atmak, kusmak (kusup dışarı atmak) **24.** kesmek * **karên xezalan diavêje erdê** ceylan yavrularını habire kesiyordu **25.** atmak, ihraç etmek, atmak * **ji partiyê avêtin** partiden ihraç ettiler **26.** çekmek, gelmek (ağırlığı olmak) * **her goşiyek kîloyek diavêt** her salkım bir kilo geliyordu *gh* * êzingên ter giran diavêjin yaş odun ağır çekiyor **27.** ekmek * **îsal genim neavêtine** bu yıl buğday ekmemişler **28.** dökmek (bir şeyi yok etmek için atmak) * **masiyên ku nehatin firotin gişk avêtin deryayê** satılmayan balıkları hep denize döktüler **29.** dışa vurmak **30.** çekmek (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulamak) * **hicam avêtin wî** ona vantüz çektiler **31.** değiştirmek * **min kincên ser xwe avêtin** üstümü değiştim **32.** reddetmek * **min tu ji ewladiya xwe avêt** seni evlatlıktan reddettim **33.** sıçramak, yayılmak (bir yerden başka bir yere geçmek) * **agir avête xaniyê din jî** ateş diğer eve de sıçradı **34.** serpmek * **min îsot avête xwarinê** yemeğe biber serptim **35.** vurmak * **êş diavêje serê min** ağrı başıma vuruyor **36.** yatırmak (parayı işletmek amacıyla bir yere vermek) **37.** zonklamak * **çîpê min diavêje** bacağım zonkluyor **(...)** ~ **(cihekî)** bir yere tıkmak * **diz avêtine hepsê** hırsızı hapse tıkmışlar ~ **(tiştekî)** 1) yapıştırmak (hızla vurmak, dövmek) 2) (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe avêtine destên wî** ellerine kelepçe vurmuşlar ~ **(yekî)** 1) (birine) atıp tutmak, aleyhinde söylemek (veya bulunmak) 2) yermek 3) sataşmak **(yek)** ~ **agir** (birini) ateşe atmak, nara yakmak ~ **aqilan** usa vurmak ~ **avê** suya salmak, yele vermek (savurmak, boşa harcamak) ~ **ber (...)** 1) dökmek (saçmak, serpmek) * **lext avête ber mirîşkan** tavuklara yem döktü 2) koşmak, koşulmak (hayvanı çekeceği şeye bağlamak) **ga avêtin ber erebeyê** öküz arabaya koşuldu ~ **ber (yekî)** atışmak için birinin önüne zarf atmak ~ **ber beran** aşımlamak (koyunu koçla çiftleştirmek) **(yek)** ~ **ber derî** sokakğa atmak (kovmak) ~ **ber dilê xwe** atıştırmak (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırmak) ~ **ber guhê (yekî)** birine sezdirmek ~ **ber hesp** aşımlamak, kısrağa çekmek (kısrağı atla çiftleştirmek) ~ **ber hev** 1) atışmak (ozanların atışması) 2) çene yarıştırmak 3) yarışmak ~ **ber pêsîrê** emzirmek ~ **ber qapanê** kantara çekmek (veya vurmak) ~ **berîka** (an jî **beriya**) **xwe** cebine indirmek (veya atmak) ~ **berîkê** cebine indirmek ~ **binê guhê yekî** tokatı yapıştırmak ~ **cêba xwe** cebine indirmek (veya atmak) ~ **der** 1) dışarı vermek (alerji, sivilce gibi şeylerin deri yüzeyine çıkması) 2) dışarı atmak, dışarıya atmak 3) dışa vurmak 4) kovmak 5) tükürmek (ağzındakini dışarı atmak) 6) çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak) 7) indifa etmek, püskürmek ~ **derve** 1) dışarıya atmak 2) kapı dışarı etmek ~ **devê xwe** atıştırmak **(tiştek)** ~ **devê xwe** (bir şeyi) ağzına atmak ~ **dibistanê** okula göndermek ~ **erdê** 1) yere sermek, alt etmek (yenmek, yıkmak) 2) yere vurmak (kötü bir duruma sokmak) ~ **firinê** fırınlamak ~ **gewdeya xwe** gövdeye atmak (veya indirmek) ~ **gewriya xwe** gövdeye atmak (veya indirmek) ~ **goşeyekî** kenara atmak ~ **guhê (yekî)** 1) (birine) çıtlatmak, sezdirmek (bir kimseye bilmediği bir şeyden ancak sezdirecek kadar söz etmek) 2) ima etmek 3) birine çaktırmak ~ **hepsê** içeri atmak (alınak veya tıkmak) ~ **hev û din** birbirine atıp tutmak ~ **hilobiyan** hoplatmak (küçük çocukları hayva atıp oynamak) ~ **hundir** (an jî **hundirû**) içeri atmak (almak veya tıkmak) ~ **îhaleyê** ihaleye çıkarmak, eksiltmeye çıkarmak ~ **kersaxê** (an jî **peravê**) 1) kıyıya atmak * **avê qeyik avêtiye kersaxê** sular sandalı kıyıya atmış 2) karaya düşmek (denizde bulunan şey, akıntı veya dalga ile kıyıya atılmak) ~ **kuçeyê** sokağa atmak (boş yere harcamak) ~ **mazadê** 1) mezata çıkarmak 2) haraç mezat satmak ~ **mektebê** okula göndermek ~ **meydanê** meydana atmak ~ **morgê** morga kaldırmak ~ **nav çavê (yekî)** (birinin) başına çalmak ~ **nav dest û piyan** ayaklar altına almak **(yek)** ~ **nav dest û piyên xwe** (birini) ayağının altına almak ~ **nav dilê xwe** içine atmak (sı-

kıntısını kimseye belli etmemek) **(yek)** ~ **nav feleqeyê** falakaya çekmek (yatırmak, vurmak veya yıkmak) ~ **navmilê xwe** sırtına almak * **tiştek navête navmilê xwe ji mal derket** sırtına bir şey almadan evden çıktı **(yek)** ~ **nav lingên xwe** (birini) ayağının altına almak **(yek)** ~ **nav pihînan** (birini) ayağının altına almak ~ **nav rastê** meydana atmak ~ **nexweşxaneyê 1)** hastahaneye kaldırmak **2)** hastahaneye yatırmak ~ **nîşanê** nişan atmak ~ **paş 1)** arkaya bırakmak (veya koymak) **2)** ertelemek, tehir etmek ~ **paş gewriyê** yuvarlamak (istekle ve çabucak yemek yemek) * **nizam li pey hev bû çend loqên mezin diavêje paş gewriyê** birbiri ardınca bilmem kaçıncı lokma yuvarlıyor ~ **peravê avê** karaya vurmak ~ **pêş** öne almak, önceye almak ~ **pêşiya (yekî)** (birinin) yolunu kesmek ~ **pêşiyê** önünü kesmek ~ **pişt** arkaçıkmak, yardım etmek, tarafını tutmak ~ **pişt guhê xwe 1)** göz ardı etmek, kulak ardı etmek **2)** göz yummak (umudunu kesmek) **3)** sırt çevirmek, önem vermemek **4)** yavaştan almak (işi gereken sürede yapmamak) **5)** üstünden atmak (bir şeyi ödev olarak kabul etmemek) **(karek)** ~ **pişt guhê xwe 1)** başından atmak (yapılması güç bir işi yapmaktan kurtulmak) **2)** başından atmak (sürdürülmesi gereksiz görülen bir bağlılığa, bir ilişkiye son vermek) ~ **pişt xwe** arkalamak, arkasına almak **(yek)** ~ **pişt xwe** (birini) terkisine almak ~ **pişta (kesekî) 1)** (birinden) tarafa olmak, -den yana çıkmak, arka çıkmak, arka vermek, desteklemek **2)** (birinin) borsunu çalmak, bir kimsenin davasını gütmek, taraftarlık etmek, yanında saf tutmak ~ **pişta tîmekê** (an jî **taximekê)** bir takımı tutmak ~ **pişta xwe** arkasına almak (sırtına yüklemek) ~ **postayê** postaya atmak (veya vermek) ~ **qafê xwe** dağarcığına atmak (zihnine yerleştirmek) ~ **qapanê 1)** kantara çekmek (veya vurmak) **2)** kantara çekmek (veya vurmak), birini sınamak ~ **qulikê** kodese tıkmak ~ **qulpa paşîn** dibe vurmak * **karê me ne baş e me avêtiye qulpa paşîn** işimiz kötü, dibe vurmuşuz ~ **quncekî** kenara atmak **(tiştek)** ~ **quncekî** (bir şeyi) bir köşeye atmak ~ **rastê 1)** gündeme getirmek **2)** ileri sürmek **3)** ortaya atmak, meydana atmak ~ **ruhê (yekî)** birine atıp tutmak, yermek ~ **ser (...) 1)** -e baskın yapmak **2)** üstüne atmak ~ **ser (yekî)** üstüne türkü yakmak ~ **ser (...) xwe** örtmek, koymak * **saqoyê xwe avête ser milê xwe** ceketini omuzuna aldı ~ **ser (kesekî** an jî **cihekî)** -e basmak, baskın düzenlemek, baskın yapmak ~ **ser agir** közlemek ~ **ser darê** aksatmak ~ **ser milê xwe** üstüne (omuzuna) bir şey atmak * êlekê xwe biavêje ser milê xwe ~ **ser xwe 1)** geçirmek (giyinmek) **2)** çekmek örtmek * **lihêf avête ser xwe û raket** yorganı çekip yattı ~ **serê** eklemek, katmak, bindirmek ~ **stûyê xwe** asmak, takmak (üzerine takınmak) * **zêr avêtine stûyê xwe** altınları boynuna asmış (veya takmış) **(yek)** ~ **tereziyê** (an jî **mêzînê)** kantara çekmek (veya vurmak), birini sınamak **(yek)** ~ **terkiya xwe** (birini) terkisine almak ~ **zivariyê** zül olmak **~a ber hev a heyvanê cot** koşaltı **~a ber hev 1)** atışma (ozanların atışması) **2)** birleştirme, çiftleştirme **~a dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı **~a gulleyê** *sp* gülle atma **~a hewayê** *sp* hava atışı * **avêtiye qirikê** artık burama gelmiş, canıma tak etmiş

avêtina ber hev *m* çiftleştirme (hayvanları çiftleştirme)

avêtina cirîdan *sp/nd* cirit atma ***cirît avêtin** cirit atmak

avêtina dîskê *sp/nd* disk atma

avêtina tilpî *m* damıtma

avêtin ber hev (I) *l/bw* **1.** atışmak **2.** çakışmak, ölçüşmek, yarışmak, söz yarışı etmek **3.** yarıştırmak

avêtin ber hev (II) çiftleştirmek (hayvanları çiftleştirmek)

avêtin der *l/gh* **1.** dökmek (teninde kızamık, kızıl, su çiçeği hastalıklarında olduğu gibi kırmızı lekeler çıkarmak) **2.** dökmek (açığa vurmak) **3)** atmak, çıkarmak (dışarıya vermek) * **laşê mirov tiştên xerîb diavêje der** yabancı cisimleri vücut atar

avêtin paş *l/gh* **1.** geriye almak **2.** ertelemek, talik etmek

avêtî *rd* **1.** atık **2.** atılmış olan

avêtîk *nd* Nisan ayının 20'sinde olup karın erimeye başladığı zaman, buna gamêşqiran da denir **~ên nîsanê** nisan ayının ilk 10 gün (bazen ilk 20 günü), bu dönemde yağmur çok yağmakta ve havalar soğumaya başlamakta, eğer bu dönem yağmursuz geçse havalar karakıştan daha soğuk olur

avfiroş *nd/nt* sucu (satan kimse)

avfiroşî *m* suculuk

avger *erd/m* girdap, burgaç

avgerm *m* kaplıca, ılıca

avgermk *m* kaynarca (sıcak su kaynağı)

avgêr (I) *nd/nt* sucu

avgêr (II) *m* su salma arkı, ark ayrım yeri

avgêrî *m* suculuk

avgilover *m* hidrosfer

avgir (I) *m* **1.** sünger **2.** *rd* su geçiren

avgir (II) *m* **1.** batak, bataklık **2.** sulak, sulak yer * **erda avgîr** sulak yer **3.** kuyu, su kuyusu, su çukuru

avgirî *m* sulaklık

avgîr *bnr* avgir

avgîz *rd* sulak

avgîzî *m* sulaklık

avgom *m* küçük gölet
avgon *rd* gök rengi, yeşile çalan mavi
avgoşt *m* **1.** et suyu **2.** etli çorba
avguhêz *n* sucu (suyu sıraya göre taksim eden)
avguhêzî *rd* su değişimine uğramış olan
avguhêzîbûn *m* su değişimine uğrama
avguhêzî bûn *l/ngh* su değişimine uğramak
avguhêzîtî *m* suculuk (suyu sıraya göre taksim etme)
avgun *m* avgın (duvarda bırakılan su deliği)
avhêk *m* yumurta ve sarımsaktan sulu yemek
avhekîmî *m* hidroterapi
avhelçîn *rd* su emici
avhelçînî *m* su emicilik
avhewa *erd/m* iklim **~ya bejahiyê** kara iklimi **~ya bejayî** (an jî **bejekî**) karasal iklim
avhewanas *nd/nt* iklimbilimci
avhewanasî *m* iklim bilim
avheyat *nd* abihayat
avhez *rd* sucul, hidrofil
avhilat *m* su taşkın zamanı, evvel bahar
avhilkêş *m* pompa
avijî *m* öykünme **~ lê anîn** öykünmek
avik (I) *fizy/m* atmık, bel suyu, er suyu, meni, sperm **~a (yekî) hatin** beli gelmek
avik (II) *m* **1.** su * **avika xwe vexwe here** suyunu iç git **2.** *rd* sulu, su ile inceltilmiş olan **3.** *nd* sulu bahçe **~a helêl û zelêlê be** zıkkım olsun
avilke *rd* sulu adam
avil kirin *l/gh* düzeltmek, düzgün hale getirmek
avin *ant/m* çağnak, aminios suyu
aving *m* çiy, şebnem
avir (I) *m* damdaki toprak
avir (II) *bnr* axur
avis *rd* **1.** gebe, hamile (daha çok hayvanlar için) **2.** gebe (bir birikim sonucu ortaya çıkması beklenen durum veya olay) * **şev ji rojê re avis e** gece gündüze gebe **~ bûn** hamile olmak **~ hiştin** hamile bırakmak **~ kirin** hamile etmek **~ man** hamile kalmak, gebe kalmak
avisandin *m* hamile bırakma, hamile etme
avisandin *l/gh* hamile bırakmak, hamile etmek
avisbûn *m* **1.** avunma (hayvan gebe kalma) **2.** başaklanma
avis bûn *l/gh* **1.** avunmak (hayvan gebe kalmak) **2.** başaklanmak
avisî *m* hamilelik
avisîn *m* gebe kalma
avisîn *l/ngh* gebe kalmak
avisman *m* gebe kalma, hamile kalma
avis man *l/ngh* gebe kalmak, hamile kalmak * **çêlek avis maye** inek gebe kalmış
avismayî *rd* gebe kalmış, hamile kalmış olan
avismayîn *m* gebe kalış, hamile kalış
avistî *m* gebelik
avistîn *m* gebe kalma
avistîn *l/ngh* gebe kalmak
avî (I) *m* çiy, şebnem
avî (II) *rd* **1.** sulu **2.** sulak **3.** maî, su ile ilişkili, su ile ilgili **4.** suyla, suda yetişen nebat **5.** *m* sebze bahçesi
avî (III) *rd* sürüden ayrılıp bir süre kırda başıboş bir şekilde dolandıktan sonra kendiliğinden sürüye katılan küçükbaş hayvan
avîbûn (I) *m* **1.** sululaşma **2.** sulak olma
avîbûn (II) *m* gezip dolaşma, evine uğramama
avî bûn (I) *l/ngh* **1.** sululaşmak **2.** sulak olmak
avî bûn (II) *l/ngh* gezip dolaşmak, evine uğramamak
avîdar *rd* sulu
avîdew *n* keşkten yapılma ayran
avîçûyîn *m* kaybolma
avî çûyîn *l/ngh* kaybolmak
avî lê kirin *l/bw* şebnem düşmek
avî ketin *l/gh* şebnem düşmek
avîkirin *m* sulu hale getirme
avî kirin *l/gh* sulu hale getirmek
avîn *fizy/m* atmık, bel suyu, meni
avîn *m* sperma, sperm
avîtî *m* sulaklık
avjen *nd/nt* yüzücü
avjenî *m* yüzme
avjenîkirin *m* yüzme, çimme
avjenî kirin *l/gh* yüzmek, çimmek
avjenîtî *m* yüzücülük
avjeqor *bnr* ajeqor
avke *m* banyo
avkêş (I) *m* pompa, su tulumbası
avkêş (II) *nd/nt* saka, sucu (evlere su taşıyan)
avkêş (III) *rd* sucul, hidrofil (suyu çeken)
avkêşî *m* sakalık, suculuk
avkêşîbûn *m* şişme
avkêşî bûn *l/ngh* şişmek
avkêşk *m* su tulumbası, tulumba
avkêşkirin *m* pompalama
avkêş kirin *l/gh* su pompalamak
avkî (I) *m* **1.** akıtma, ebeleme, kol gözlemesi **2.** gözleme, gözleme ekmeği
avkî (II) *h* suluca, sulu şekilde
avkirin *m* **1.** su akma **2.** burun akması **~a poz** burun akması
av kirin *l/gh* **1.** su akmak **2.** burun akmak
avkok *m* sucuk, su
avkunik *n* oklava ile ekmek açılırken, hamurun yapışmaması için kullanılan un
avkuştî *rd* diriliğini yitirmiş (bitkiler için, sudan dolayı) **~ bûn** diriliğini yitirmek (sudan dolayı) **~ kirin** diriliğini yitirmesine neden olmak (bitkiler için, sudan dolayı)
avlêk (I) *bot/m* **1.** süpürge çalısı **2.** süpürge
avlêk (II) *bj/m* nasır
av lê kirin *l/bw* **1.** sulamak (bitkileri sulamak) **2.** bir şeye su dökmek, ıslatmak
av lê qalaptin *l/bw* su basmasını sağlamak

av lê qelibîn *l/bw* su basmak
avlêxistin *m* su katma
av lê xistin *l/bw* su katmak
avlêxistî *rd* su katılınış, sulu (su katılmış olan) * **şîrê avlêxistî** sulu süt
avlêzik *m* su toplama (yara için)
avlik *bot/m* **1.** süpürge çalısı **2.** süpürge
avlike *rd* sulu (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresinin tedirgin eden kimse)
avliketî *m* sululuk
avlime *m* cenin
av li xwe kirin düş almak, su dükünmek
avlîmon *nd* limon suyu
avloq *rd* vıcık
avloqe *bnr* ablûke
avloqî *rd/h* vıcıkça
avloqîbûn *m* vıcıklaşma
avloqî bûn *l/ngh* vıcıklaşmak
avloqîkirin *m* vıcıklama
avloqî kirin *l/gh* vıcıklamak
avlorik *rd* **1.** azgın (cinsel istekleri aşırı olan) **2.** uçkuruna düşkün, zampara
avlorikî *m* azgınlık (cinsel istekleri aşırılaşmış olan)
avlorikîbûn *m* azgınlaşma
avlorikî bûn *l/ngh* azgınlaşmak (cinsel istekleri aşırılaşmak)
avlorikîkirin *m* azıtma
avlorikî kirin *l/gh* azıtmak
avmerwarî *m* bir tür göz hastalığı
avmêtok *rd* **1.** su emici **2.** su geçirengen
avmêtokî *rd* emicice
avmêtokîtî *m* su geçirengenlik
avmirî *rd* çekme * **dara avmirî** çekme ağaç
avnas *nd/nt* su bilimci
avnasî *m* su bilimi
avnebat *nd* bitki suyu
avnêm *m* irin
avnemêtok *rd* su geçirmeyen, su geçirmez
avnosk *m* kokak su
avo *m* atkı, argaç, mekik (dokuma tezgahlarında mekikle enine atılan iplik) ~ **tê kişandin** atkılamak ~ **tê re kirin** atkılamak, argaçlamak
avok *n* matara
avokado *bot/m* avokado (Persea americana)
avpaş *m* su kabı
avpengk *m* irkinti (su için)
avpêjk *m* fıskiye
avpêketin *m* sulanma
av pê ketin *l/bw* sulanmak
avpêketî *rd* sulu
avpîjen *m* fıskiye, fışkırık
avpijên *m* püskürteç, pülverizatör
avpijîn *m* fıskiye
avpizil *m* su toplama (yara için)
avpîv *m* su sayacı, suölçer, hidrometre
avpîvaz *m* soğan suyu
avpîvazî kirin *l/gh* hastalık nedeniyle yemek yemeyen çocuk ya da hayvan için söylenen deyim
avpîvok *m* su ölçü kabı, su terazisi
avqesar *m* mayıs şerbeti
avqesarkirin *m* şerbetleme
avqesar kirin *l/gh* şerbetlemek (tarımda toprağın verimini artırmak için bitkiye gübre suyu verilmek)
avqesarnekirî *rd* şerbetsiz (şerbet verilmemiş olan bitki)
avrabûn *m* su kabarınası, met
avran *bnr* navran
avrat *m* avrat, kadın
avrate *rd* kutsi
avravî *rd* havanın yağınurlu olması
avraz *m* sel yolu
avrê *m* **1.** su geçiti, su kanalı **2.** su kanalı
avrêj *m* **1.** su akarı, nehrin su topladığı alan **2.** damlarda su akarı için eğim **3.** eğimli arazi **4.** apdes (idrar yapma ve kalın bağırsağı boşaltma) **5.** ayak yolu, helâ
avrêjen *m* su eğimi
avrêjk (I) *m* eğim, akıntı, su akağı * **avrêjka vî xaniyî hindik e** bu damın akıntısı az **2.** pisuar
avrêjk (II) *m* püskürteç, pülverizatör
avrêjn *m* su akağı, su eğimi
avrêjxane *m* tuvalet, abdesthane, kademgeh, kenef
avrêk *m* mecra
avrêl *m* nisan (yılın 30 süren dördüncü ayı)
avrênc *m* **1.** traş edilmiş hayvan tulumu **2.** çökelek veya yağ tulumu
avreşan *m* su serpme
avreşandek *m* yagmurlayıcı
avreşandî *rd* su serpilmiş yer
avreşandîkirin *m* yağmurlama
avreşandî kirin *l/gh* su serpmek, yağmurlamak (yağmur biçiminde sulamak)
avreşî (I) *m* küskünlük, dargınlık ~ **ketin navbera (wan)** (aralarında) kara kedi geçmek
avreşî (II) *bj/m* glokom
avrêx *m* mayıs şerbeti
avrêxkirin *m* şerbetleme
avrêx kirin *l/gh* şerbetlemek (tarımda toprağın verimini artırmak için bitkiye gübre suyu verilmek)
avrêxnekirî *rd* şerbetsiz (şerbet verilmemiş olan bitkı)
avrî *m* artık (artık su ve yemek) * **avriyên xwarinê** yemek artığı
avring *bnr* hevring
avro *m* nehir yatağı
avrû *m* **1.** haya, ar **2.** yüz suyu, onur **3.** artık yemek
avrûmend *rd* hayalı, onurlu
avsark *m* soğutucu, su soğutucusu
avser *nd* suyun nüfuz ettiği toprak
avsergirtî *rd* suyu kesik, suyu kesilmiş

avsêv *m* elma suyu
avsing *bj/nd* bir tür iç hastalık
avsîr *m* **1.** sarımsak suyu **2.** sarımsak ve yumurtadan yapılan sulu bir yemek **3.** sulu patates yemeği * **avsîra kartolan** patates yemeği
avsîrk, avsîrke *m* yağ, yumurta ve sarımsaktan oluşan yemek ~**a kakilan** bir tür kuru yemiş içi çerezi
avsûn *m* **1.** efsun, büyü, sihir, bağı **2.** *mec* kara kedi * **avsûna nava me ew jinik e** aramızdaki kara kedi o kadındır ~ **kirin** büyü yapmak, sihir yapmak
avsûnbaz *nd/nt* sihirbaz, büyücü
avsûnbazî *m* sihirbazlık, büyücülük
avsûndar *rd* efsunlu, sihirli
avsûnî *rd* **1.** büyüsel, efsunla ilgili **2.** efsunlu
avsûnîbûn *m* efsunlanma
avsûnî bûn *l/ngh* efsunlanmak
avsûnîbûyî *rd* efsunlanmış olan
avsûnîbûyîn *m* efsunlanma
avsûnkar *nd/nt* afsuncu
avsûnkarî *m* afsunculuk
avsûnkirin *m* **1.** efsunlama, büyüleme **2.** şerbetleme
avsûn kirin *l/gh* **1.** afsunlamak, büyülemek **2.** şerbetlemek (yılan vb. hayvanların sokmamamsı veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanmak)
avsûnkirî *rd* **1.** afsunlu, efsunkâr, sihirli (sihirlenmiş olan) **2.** şerbetli *rd* şerbetli (yılan vb. hayvanların sokmasından zarar görmeyen)
avsûrk *m* salamura
avşar *m* şelale
avşêle *nd* bulanık su
avşerbet *m* şerbet, su şerbeti
avşile *m* bir tür pekmez
avşîn *rd* deniz mavisi
avşîr *m* yağ, soğan, su, ekmek, ve çökelekten yapılan bir çeşit yemek
avşo *m* **1.** bulaşık suyu **2.** artık su **3.** *rd* su sonucu aşınmış yer
avşok *m* banyo
avşolk *biy/m* **1.** öz su (bitkilerde) **2.** öz su (organik sıvı) * **avşolka asikê** mide öz suyu
avşoq *rd* vıcık, sıvık
avşoqî *rd* **1.** cıvık, sulu **2.** sıvık * **hevîrê avşoqî** sıvık hamur **3.** *rd/h* yıvış yıvış **4.** *h* cambul cumbul (çok sulu, suyu bol yemek)
avşoqîbûn *m* **1.** vıcıklaşma, sıvaşma (sıvışık duruma gelme) **2.** yıvışma
avşoqî bûn *l/ngh* **1.** vıcıklaşmak, sıvaşmak (sıvışık duruma gelmek) **2.** yıvışmak
avşoqîbûyî *rd* **1.** vıcıklaşmış, sıvaşmış **2.** yıvışmış olan
avşoqîbûyîn *m* **1.** vıcıklaşma, sıvaşma (sıvışık duruma gelme) **2.** yıvışma
avşoqîkirin *m* **1.** vıcıklama, sıvaştırma **2.** sıvıklaştırma
avşoqî kirin *l/gh* **1.** vıcıklamak, sıvaştırmak **2.** sıvıklaştırmak
avşoqîkirî *rd* **1.** vıcıklaştırılmış, sıvaştırılmış **2.** sıvıklaştırılmış
avşor (I) *m* şelale
avşor (II) *m* **1.** tuzlu su, salamura **2.** et çorbası
avşork (I) *m* salamura
avşork (II) *m* **1.** yağ, yumurta ve sarmısakten yapılma bir tür yemek **2.** bir tür fukara yemeği
avşûtik *m* salya, ağız salyası
avtal *bnr* avtehl
avtang *erd/m* berzah
avtav *m* yağmur yüklü bulut
avtawe *m* su kabı
avtehl *m* acı su
avteng *erd/m* boğaz (iki kara arasındaki dar deniz)
avtêgeriyayî *rd* ala sulu (meyve)
avtêgerîn *m* **1.** ala sulu olma, çalarma (meyveler olmaya yüz tutma) **2.** su yürüme (bitkiler için)
av tê gerîn *l/bw* **1.** ala sulu olmak, çalarmak (meyveler olmaya yüz tutmak) **2.** su yürümek (bitkiler için)
avtêz *bnr* arav (I)
avtirsî *m* su korkusu, hidrofobi
avtirsîn *m* hidrofobi
avtirş *m* ekşi salça
avtirşk *m* salça ~ **kirin (xwa inê)** salçalamak
avtobus *m* otobüs
avûav *nd* bok yoluna ~ **birin** *argo* bok yoluna götürmek ~ **çûn** *argo* bok yoluna gitmek
avûhewa *erd/m* iklim
avwerivî *rd* suyu süzülmüş olan
avwerivîbûn *m* süzülme
avwerivî bûn *l/ngh* süzülmek
avweşînk *m* fiskiye
avxane *m* su deposu
avxûn *m* irin
avxur *nd/n* **1.** su içen **2.** yanaşma (kimse)
avxwaz *rd* sucul, hidrofil
avxwê *m* tuzlu su
avxwîn *m* **1.** kan revan **2.** akıntı, sızıntı (yara vb. şeylerden)
avzan (I) *nd/nt* hekim, tabib
avzan (II) *nd/nt* hidrolog
avzanî (I) *m* hekimlik, tabiblik
avzanî (II) *m* hidroloji
avzelar *nd* küçük balıklar
avzelêlk *zo/nd* **1.** sulak yerlerde yaşayan ve suyu beraklaştırdığına inanılan bir sinek **2.** bir ipek böceği hastalığı
avzelîlk (I) *nd* bir tür meşe yemişi
avzelîlk (II) *m* **1.** vücuttaki kabarcık **2.** bir tür hastalık adı
avzê (I) *biy/m* salgı, ifraz
avzê (II) *m* **1.** kaynarca, kaynak, pınar **2.** su kaynağı **3.** bataklık

avzêk *m* **1.** kaynarca, kaynak, pınar **2.** sulak yer
avzêkirin *m* salgılama, salgılayış
avzê kirin *l/ngh* salgılamak, ifraz etmek
avzêkî *m* apse (sarı su)
avzêl *m* **1.** kaynarca, kaynak, pınar (suyu hiç kesilmeyen kaynak) **2.** bataklık, batak yer
avzêlk *bnr* avzêl
avzêlkî *rd* /sulanmış kabarcık, yara su toplamış olma,
avzêlkî bûn *l/ngh* * **birîn avzêlkê bûye** yara sulanmış
avzêm (I) *m* **1.** kaynarca, kaynak, pınar, göze **2.** sadece baharda suyu olan kaynak **3.** bataklık, tabanında su bulunan bataklık alan
avzêm (II) *m* toka (kemer tokası)
avzêmik *m* geçici kaynarca, pınar veya göze
avzêmk *m* **1.** kaynar, göze (suyun topraktan kaynadığı yer) **2.** bataklık
avzênk (I) *bnr* avzêmk
avzênk (II) *m* ağız suyu, salya
avzêr *m* **1.** altın suyu, yaldız **2.** *rd* yaldız (bu madde ile yapılmış süs)
avzêrî *rd* altın kaplama, altın yaldızlı
avzêrîkirin *m* altın kaplama, yaldızlama
avzêrî kirin *l/gh* altın kaplamak, yaldızlamak
avzêrîn *rd* altın kaplamalı, yaldızlı, altın suyundan yapılma
avzêrker *nd/nt* yaldızcı
avzêrkerî *m* yaldızcılık
avzêrkirin *m* altınla kaplama
avzêr kirin *l/gh* altınla kaplamak
avzêrkirî *rd* altın kaplama, yaldızlı, altın kaplamalı
avzibil *m* gübre şerbeti
avzibilkirin *m* şerbetleme
avzibil kirin *l/gh* şerbetlemek (tarımda toprağın verimini artırmak için bitkiye gübre suyu verilmek)
avzibilnekirî *rd* şerbetsiz (şerbet verilmemiş olan bitki)
avzih *bnr* avzê
avzîv *m* gümüş suyu
avzîvî *rd* gümüş kaplama
avzîvîbûn *m* gümüşlenme
avzîvî bûn *l/ngh* gümüşlenmek
avzîvîkirin *m* gümüşleme
avzîvî kirin *l/gh* gümüşlemek
avzîvîkirî *rd* gümüşlü (gümüş kaplanmış olan)
avzûm *m* kemer tokası
avzûn (I) *bnr* avzûm
avzûn (II) *m* afsun
avzûng *m* kemer tokası
avzuruf *rd* bozulmuş kavun
awa 1. tarz, şekil, biçim (davranış biçimi, tutum) * **ne rast e ku mirov bi vî awayî tevbigere** bu şekilde hareket etmet doğru değil **2.** şekil, tür, türlü (bir kavramın, bir düşüncenin, olayın veya işin değişik oluş biçimi) * **awayên bitenêtiyê hene** yanlızlığın şekilleri vardır * **bi vî awayî nabe** bu türlü olmaz * **libatên awa** bu tür davranışlar **3.** biçim, şekil (toplumsal bir bütünün kuruluş biçimi) * **awayê birêvebirinê** yönetim şekli **4.** şekil (olma biçimi, oluş biçimi) * **sifir di siruştê de bi awayê hevgirtî peyde dibe** bakır doğada birleşik şekilde bulunur **5.** şekil (anlatım biçimi) * **ez awayê pirskirinê diguhêrim** sualin şeklini değiştiriyorum **6.** *wj* şekil, biçim, usul, tarz * **helbesta me ya bi awayê nû** yeni usul şiirimiz **7.** yön (tutulacak, izlenecek yol) * **tu bi çi awayî lê dinêrî binêre** hangi yönden bakarsan bak ~**yê ku** üzere * **awayê ku berê jî hatibû diyarkirin** daha önce belirtildiği üzere ~**yê tewandî (çemandî an jî çevandî)** eğik durum
a wa *b* aha
awadan *m* su tulumu
awakîno *h* böyle
awal *rd* aval
awandin *m* sıkıştırma, yığma
awandin *l/gh* sıkıştırmak, yığmak * **telaş di sobê de baş biawîne** talaşı sobaya ice sıkıştır
awante *m* avanta
awantaxur *nd/nt* avantacı
awantaxurî *m* avantacılık
awaperest *rd* şekilci
awaperestî *m* şekilcilik
awar *m* helva
aware *rd* **1.** boş, işsiz, aylak **2.** avanak **3.** serserî **4.** işe yaramaz (kimse)
awaregerîn *m* yortma, işsiz güçsüz gezme
aware gerîn *l/ngh* yortmak, işsiz güçsüz gezmek
awarehî *bnr* awareyî
awaretî *m* **1.** aylaklık **2.** avanaklık **3.** serserilik **4.** işe yaramazlık
awareyî *bnr* awaretî
awarte 1. istisna, mustesna, kuraldışı **2.** istisna, ayrıklık
awartin *m* **1.** ayırma **2.**dıştalama, istisna tutma
awartin *l/gh* **1.** ayırmak **2.** dıştalamak, istisna tutmak
awartî *rd* **1.** ayrı tutulmuş **2.** dıştalanmış
awat *m* **1.** istek, arzu * **me li gor awata we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık **2.** umut ~ **dan** umut vermek ~ **kirin** umut etmek
awawok *rd* gülünç
awawokî *rd* gülünçe
awawokîbûn *m* gülünçleşme
awawokî bûn *l/ngh* gülünçleşmek
awawokîkirin *m* gülünçleştirme
awawokî kirin *l/ngh* gülünçleştirmek
awayê bangkî *rz/nd* seslenme durumu
awayê cihkî *rz/nd* yersel durum
awayê hilberînê *nd* üretim biçimi
awayê navkî *rz/nd* yalın durum
awayê pêveberî *rz/nd* yüklemsel **durum**

awayê tewandî *rz/nd* bükünlü durum, eğik durum
awayê vegotinê *nd* anlatım biçimi, siyak
awaz *m* 1. ses, seda (kulağın duyabildiği titreşim) 2. ses (ciğerlerden gelen havanın yaptığı titreşim) 3. ses (güzel ve etkileyici ses) 4. *mzk* ses (aralarında uyum bulunan titreşimler) 5. *mzk* ezgi, melodi (kulağa hoş gelen ses) 6. *mzk* beste ~ **danîn** beste yapmak ~ **hatin danîn** (an jî **sazkirin**) bestelenmek ~ **saz kirin** beste yapmak, bestelemek ~ **vedan** tezahüratta bulunmak
awazdaner *nd/nt* besteci, bestekâr
awazdanerî *m* bestecilik, bestekârlık
awazdanêr *bnr* awazdaner
awazdanêrî *bnr* awazdanerî
awazdanîn *m* besteleme
awaz danîn *l/gh* bestelemek
awazdar *rd* 1. ezgili, melodik 2. besteli
awaze *m* şöhret
awazgeh *mzk/n* makam
awazî *rd* ezgili
awazkirî *rd* bestelenmiş
awazsaz *nd/nt* besteci, bestekâr
awazsazî *m* bestecilik, bestekârlık
awazvan *bnr* awazsaz
awazxweş *rd* güzel sesli
awazxweşî *m* güzel seslilik, güzel sesli olma durumu
a we *c* sizin
awejû *rd* 1. ters (gerekli olan duruma karşıt olarak) 2. ters (gönül ve cesaret kırıcı, huysuz, sert) 3. ters (bir şeyin aksi)
awejûyî *m* terslik
a welê *h* öylece * **gerek a welê bê gotin** şöylece söylenmeli
awer *h* öylece * **divê a werê bê gotin** şöylece söylenmeli
awertandin *m* istisna etme
awertandin *l/gh* istisna etmek
awerte *rd* 1. istisna, mustesna, kuraldışı 2. istisna, ayrıklık
awertehî *rd* istisnaî
awerteyî *rd* istisnaî, ayrıklı
awertin *m* istisna etme
awertin *l/gh* istisna etmek
Awesta *bnr* Avesta
awez *m* akıl
awezmend *rd* akıllı
awezmendî *m* akıllılık
a wê *c* onun
awêne *m* 1. ayna 2. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum)
awênedar *rd* aynalı
awênefiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)
awênefiroşî *m* aynacılık
awêneker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)
awênekerî *m* aynacılık
awêneya koqiz *nd* dev aynası
awête *kîm/m* 1. karışım 2. *rz* bileşik
a wiha *h* böylecene, böylelikle, böylesi
a wilo *h* öylece * **lazim e a wilo bê gotin** şöylece söylenmeli
awiqî *rd* oyalanmış olan
awiqîn *m* oyalanma
awiqîn *l/ngh* oyalanmak
awir *n* 1. bakış 2. göz süzme, yan bakış 3. bakın, taraf (bakış açısı, bakma şekli) * **ji vî awirî ve** bu bakımdan * **eger tu bi vî awirî li bûyerê binêrî ne welê ye** bu taraftan bakınca olay öyle değil ~ **berdan** bakış fırlatmak ~ **berdan (yekî)** birine bakış fırlatmak ~ **dan** bakış çakmak, kesişmek ~ **dan hev** 1) birbirine kaşlarını çatmak 2) bakışmak, paslaşmak (bakışlarla anlaşmak) 3) kesişmek (erkek ve kadın bakışlarla anlaşmak) ~ **ketin hev** göz göze gelmek ~ **jê vedan** sert bakış fırlatmak ~ **lê dan** kaş çatmak ~ **vedan** bakış fırlatmak ~ **vedan (yekî)** birine bakış fırlatmak ~**ê (wan) ketin hev** göz göze gelmek ~**ê melûl** mahmur bakış ~**ê tûj** keskin bakış ~**ê xwe li ser (yekî) hilnedan** göz hapsine almak (bakışlarını üzerinden ayırmamak) ~**ê xwe tûj kirin** çatınmak ~**ên melûl** süzgün bakış ~**ên sar** soğuk bakış
awirandin *m* acıktırma
awirandin *l/gh* acıktırmak
awirbaz *rd* keskin bakışlı
awirbazî *m* keskin bakışlılık
awirdan *m* 1. bakış çakına 2. kesişme (erkek ve kadın bakışlarla anlaşma)
awir dan *l/gh* 1. bakış çakmak 2. kesişmek (erkek ve kadın bakışlarla anlaşmak)
awirdû *n* yakacak
awirgeş *rd* hoş, güzel bakışlı
awirîn *m* acıkma
awirîn *l/ngh* acıkmak
awirpiling *rd* keskin bakışlı
awirşewat *rd* yakıcı bakış
awirşikestî *rd* süzgün, mahmur
awirtîr *rd* keskin bakışlı, şahin bakışlı
awirtûj *rd* 1. keskin bakışlı, şahin bakışlı 2. çatık
awirtûjî *m* 1. keskin bakışlılık 2. çatıklık
awirxweş *rd* güzel bakışlı
a wisa *h* öylece * **divê a wisa bê gotin** öylece söylenmeli
Awistralyayî *nd/rd* Avustralyalı
awişt *rd* meşru
awiştî *m* meşruluk, meşruiyet
a wî *c* 1. onun 2. şunun
awîl *h* aniden
awîs *rd* 1. helâl 2. meşru
awîşen *bot/m* kekik (Thymus vulgaris)
awîze *m* avize
awîzefiroş *nd/nt* avizeci (satan kimse)
awîzefiroşî *m* avizecilik

awîzeker *nd/nt* avizeci (imal eden)
awîzekerî *m* avizecilik
awret *m* avret yeri
awûraz *m* ezgi, melodi
ax (I) *b* ah (sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi gibi duygular anlatır) * **ax, ku ez wî bi dest bixim** ah, onu bir ele geçirsem * **ax çi cihekî xweş e** ah ne güzel yer **2.** ah (ağrı, acı duyulduğunda söylenir) ~ **bi çavan ketin** hayıflanmak, kaçırılmaması gereken fırsatı kaçırmak ~ **dike lê vedişêre** kan kusup kızılcık şerbeti içtim demek ~ **gidî tu** seni gidi seni (veya seni seni) ~ **kirin xwîn jê hatin** kan kusmak ~ **û efxan** (an jî **fîxan**) ah ü figan ~ **û ox** ah vah ~ **û oxîn hilkişandin** ah ü vah etmek ~ **û wax** ah ü vah ~ **û zar** ah ü zar ~ **û zara (yekî) derketin esmanê heftan** feryadı yeri göğü inlemek ~**a pezê bêqoç ji ya biqoç re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz
ax (II) *m* **1.** toprak **2.** zemin, taban, yer (gezinilen, ayak basılan taban) * **pêlî axê meke!** yere basma! **3.** toprak (ülke) * **ev ax a me ye, cihê xerîban tê de nîn e** bu topraklar bizimdir içinde yabancılara yer yok **4.** *mec* maya (huy, yaradılış) * **axa jin û mêran ji hev e** kadın ile erkeğin mayası bir ~ **bikeve çavê (wî) tije bike** gözünü toprak doyursun ~ **çavê (yekî) têr bike** gözünü toprak doyursun ~ **di dest de zêr be, bi salên dirêj be** tuttuğu altın olsun, uzun yıllar yaşasın ~ **ketin çavê (yekî)** dünyaya gözlerini kapamak (veya yummak) ~ **kişandin** toprak çekmek ~ **li ser (yekî) be** küller başına ~ **tiraf** tuzla buz ~ **û tiraf** yerle bir olma, viran olma ~**a bav û kalan** baba yurdu ~**a bikils** kireçli toprak ~**a bikîlte** killi toprak ~**a bin gû** *argo* hiç bir şeye yaramayan kimse, değersiz ~**a bixîz** kumlu toprak ~**a goran** kara toprak ~**a hîs** çorak toprak ~**a jin û mêran ji hev e** aynı kumaştan, aynı mayadan olmak (kadın erkek için) ~**a kilsînî** (an jî **bikils**) kireçli toprak ~**a pilopilo** un gibi toprak ~**a reş** kara toprak ~**a sar** kara toprak ~**a seriyan** killi toprak ~**a xubar** susuz akıcı toprak ~**ê bireşînî tozek ji derman re nakeve** (an jî **nagihe**) **erdê** iğne atsan yere düşmez
axa *n* **1.** ağa * **axayê gund** köyün ağası **2.** ağa (halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen san) * **Mihemed axa** Mehmet ağa **3.** ağa (yaşlıca kimselerin adıyla beraber kullanılan san) **4.** *rd* ağa (bir yerde, bir topluluktа sözü geçen, ileri gelen kimse) **5.** *n* bey, efendi, (koca anlamında) ***axayê me êdî bi şev jî nayê malê** bizim efendi artık geceleri de eve gelmiyor **6.** *mec* bey efendi **7.** *rd* paşa (uslu, ağır başlı) **8.** sultanî tembel (çok tembel kimse) ~ ~ paşa paşa * **axa axa ji xwe re rûniştiye nanê xwe dixwe** paşa paşa oturmuş yemeğini yiyiyor ~ **bi xulam e, xulam jî bi olam e** it ite (buyurur), it de kuyruğuna ~ **wek teriya se ne tu car rast nabin** ağaları memnun etmek, onlara güvenmek çok zordur ~**yê çepikan** alkış ağası (padişaha alkış çalmakla görevlendirilmiş kimse) ~**yê qunc** köşe kadısı
axaban *m* dama toprak taşıma
axabanî *m* kefiye, erkeklerin başlarına bağladıkları benekli örtü
axabendik *n* boyun bağı
axaftandin *m* konuşturma
axaftandin *l/gh* konuşturmak
axaftandî *rd* konuşturulmuş
axaftî *rd* **1.** konuşmuş olan **2.** konuşulmuş olan
axaftin *m* **1.** konuşma **2.** konuşma (konuşma dili olarak kullanma) **3.** konuşma (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşma) **4.** konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) **5.** lâf
axaftin *l/ngh* **1.** konuşmak **2.** konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) **3.** konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) **4.** konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) **5.** konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) **6.** konuşmak (belli bir biçimde söylemek) **7.** *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek) ~ **dirêj kirin** sözü uzatmak ~ **kirin** konuşma yapmak ~ **pê de kirin** konferans çekmek ~**a destpêkê** (an jî **destpêkirinê**) açış konuşması, başlama konuşması ~**a lalikî** pepeleme ~**a vekirinê** açış konuşması ~**a xwe birîn** sözü kesmek ~**a xwe li hev qelabtin** sözü dağıtmak ~**a xwe ser û binê hev kirin** sözü dağıtmak
axaftinker *nd/nt* konuşmacı
axaftinkerî *m* konuşmacılık
axaftinxweş *rd* hoş sohbetli
axaftinxweşî *m* hoş sohbetlilik
axajin *m* ağa karısı, hanım
axang *m* bulvar
axatî *m* **1.** ağalık **2.** ağalık (kibar ve cömertçe davranış) **3.** *mec* beylik, sultanlık (rahat yaşama durum)
axatî kirin *l/gh* ağalanmak
axayê çarşiyê *nd* çarşı ağası (çarşıyı ve esnafı düzen altında tutan kimse)
axayê heremê *dîr/n* harem ağası
axayê hundir *nd* küçük bey (evin küçük erkek çocuğu)
axayê mêşan *zo/ nd* arı beyi, ana kraliçe
axayok *rd* **1.** ağacık **2.** *mec* ağacık, ağamsı
axaz *m* figan, feryat ~ **kirin** figan etmek, feryat etmek, haykırmak
axban *rd* toprak damlı
axbandir *bot/m* bir tür bitki

axbaran *m* toz toprak fırtınası
axbizêr *m* bir tür yemek
axçe *m* akçe
axçîk *m* kız (Ermenicede)
axçîkonaz *m* bir halk dansı
axd *m* köprü ayağı
axdar *rd* üzüntülü
axeax *m* ah vah
axeban *n* toprak dam
axebenî *bnr* axabanî
axejin *m* ağa karısı
axepolk *m* tozlu toprak
axereş *m* kara toprak
axesor *m* kırmızı toprak
axeşîn *m* gri toprak
-axêv *rz* sonek (axaftin fiilinin emir kipinden elde edilen sonek)
axêver *nd/nt* konuşmacı
axêverî *m* konuşmacılık
axêz *m* kovma
axêzkirin *m* kovma (işine son verme, görevinden atma)
axêz kirin *l/gh* kovmak (işine son vermek, görevinden atmak)
axêzkirî *rd* kovulmuş (işine son verilmiş, görevinden atılmış olan)
axgiran *rd* **1.** ağır, ağır canlı (çok ağır iş yapan, eli uz olmayan) * **yekî pir axgiran e, kar ji destê wî dernakeve** çok hantal biri, elinden iş çıkmıyor **2.** ağır, ağır canlı, hantal (çevik olmayan) * **mirovê axgiran** ağır adam **3.** ağır canlı (varlığı sıkıntı veren, sevimsiz)
axgiranbûn *m* hantallaşma
axgiran bûn *l/ngh* hantallaşmak
axgiranî *m* ağır canlılık, hantallık
axhej *m* deprem, zelzele
axhejan *m* deprem, yer sarsıntısı
axhejîn *m* yer sarsıntısı
axhejnas *nd/nt* deprem bilimci
axhejnasî *m* deprem bilimi
axifgir *bnr* axivger
axifîn (I) *l/ngh* konuşmak
axifîn *l/ngh* su kapmak (yaralar azmak)
axiftî *rd* konuşmuş olan
axiftinxweş *rd* hoşsohbet
axiftinxweşî *m* hoşsohbetlik
axilve *m* kıtlık, yokluk (yiyecek maddelerinde görülen darlık)
axir *rd* **1.** ahir, son **2.** nihayet, sonunda, ne ise * **axir tu hatî** sonunda sen geldin **~ê zeman** ahir zaman, dünyanın son günleri
axirê *h* nihayet, sonunda * **axirê te fehm kir** nihayet anladın
axiret *m* ahiret
axiretfiroş *nd/nt* ahretini boş vermiş olan, çıkarcı
axiretî *m* ahretlik
axiriyê *nd* sondaki
axirk *zo/m* bir tür böcek
axirkê *h* sonunda
axirpel *erd/m* takım ada
axirşer *rd* sonu kötü olan
axirxêr *rd* sonu hayırlı olan
axirzeman *nd* ahirzaman
axiş *h* ne iyi ki, bereket ki (veya bereket versin ki)
axivbêj *nd/nt* konuşmacı, konuşma yapan
axivbêjî *m* konuşmacılık
axiver *nd/nt* konuşmacı
axiverî *m* konuşmacılık
axivî (I) *rd* konuşmuş olan
axivî (II) *rd* yangılı, iltihaplı
axivîn (I) *m* konuşma
axivîn (II) *m* **1.** depreşme (yeniden ortaya çıkmak, nüksetme) **2.** yangılama, irinlenme, iltihablanma
axivîn (I) *l/ngh* **1.** konuşmak * **zarok hîna naaxive** çocuk daha konuşamıyor **2.** konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftiyê di civînê de biaxivim** bu hafta toplantıda konuşacağım **3.** konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî xweş diaxive** Kürtçeyi güzel konuşuyor **4.** konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re diaxivin** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar **5.** konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêrê re diaxivin** alt kattakilerle konuşuyoruz **6.** konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de diaxive** genizden konuşuyor **7.** *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)
axivîn (II) *l/ngh* **1.** depreşmek (yeniden ortaya çıkmak, nüksetmek) **2.** yangılamak, irinlenmek, iltihablanmak
axivker *nd/nt* konuşmacı
axivkerî *m* konuşmacılık
axivok *rd* konuşkan
axivokî *m* konuşkanlık
axîn (I) *m* **1.** ah (özlem bildirir) **2.** ah (ağrı, acı duyulduğunda söylenir) **~ dan rahiştin** dudak ısırtmak (hayran bırakmak) **~ ji paniyê kişandin** ciğeri yanmak **~ kişandin** ah çekmek **~ rahilan 1)** ah çekmek, ah etmek **2)** göğüs geçirmek **~ rahiştin** ah çekmek **~ û oxîn** ah vah * **axîn û oxîna min welat e** ahım vahım ülke içindir **~ û waxîn** ah vah
axîn (II) *rd* **1.** toprak (topraktan yapılmış olan **2.** yersel
axînî (I) *m* ahlama, inleme, feryat **~ jê anîn 1)** ah çektirmek, ah ettirmek **2)** göğüs geçirtmek **~ jê çûn 1)** ah çekmek, ah etmek **2)** göğüs geçirmek
axînî (II) *rd* topraktan, topraktan olan
axînker *nd/nt* çömlekçi
axînkêş *rd* ah çeken, dertli

axînkêşan *m* iç çekme, iç geçirme
axîn kişandin *l/gh* iç çekmek, iç geçirmek
axîn rahêlan *l/gh* içini çekmek, iç çekmek veya iç geçirmek
axîn rahilan *bnr* axîn rahêlan
axîn rahiştin *l/gh* 1. ah çekmek, ahlamak 2. iç çekmek, iç geçirmek, içini çekmek
axkenk *m* toprak ocağı
axkêx (I) *rd* ah çeken, dertli kimse
axkêş (II) *fîz/m* yer çekimi
axkêşan *fîz/m* yer çekimi
axkêşî *fîz/m* yer çekimi
axkirin *m* toprak döşeme
ax kirin *l/gh* toprak döşemek
axkirî *rd* toprak döşemeli, toprak döşenmiş olan
axleb *m* çoğunluk
axlebe *m* çoğunluk
axlebî *h* 1. çoğunlukla 2. *m* çoğunluk
axlêfe *bnr* axlêve
axlem *rd* ekseri, çoğunluk
axlemî *h* 1. çoğunlukla 2. *m* çoğunluk
axlemûr *bot/m* 1. ıhlamur 2. ıhlamur (bu ıtırlı bitkinin kurutularak çay olarak içilen çiçeği)
axlêve *m* 1. kışın bitimi ile baharın başlangıcı arasındaki dönem (bu dönemdeki kıtlık durumu) 2. baharın başlangıcı 3. Nisan ayındaki yağışlı dönem
axmax *bnr* ehmeq
axme (I) *rd* dağınık
axme (II) *n* ağa danışmanı
axmebûn *m* dağılma, yayılma, saçılma
axme bûn *l/ngh* dağılmak, yayılmak, saçılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak)
axmebûyî *rd* dağılmış olan
axmebûyîn *m* dağılış, dağılma
axmekirin *m* dağıtma
axme kirin *l/gh* dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak)
axmekirî *rd* dağıtılmış olan
axmetaxme *rd* darmadağınık (geniş bir alana yayılmış olan)
axmetaxmebûn *m* darmadağın olma, dağılma
axmetaxme bûn *l/gh* darmadağın olmak, dağılmak (karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak)
axmetaxmekirin *m* darmadağın etme, dağıtma
axmetaxme kirin *l/gh* darmadağın etmek, dağıtmak (bir yerin veya şeyin düzenini bozmak)
axmetaxmekirî *rd* darmadağın edilmiş olan
axmetaxmetî *m* dağınıklık
axmeyî *m* dağılım (dağılarak birbirinden ayrılma)
axpîn *m* 1. eve bitişik tarla 2. köyün girişi 3. sulu tarla, bahçe
axpîne *m* hayvan gübresiyle ıslah edilmiş toprak
axpoç *bj/m* baygıntı (bir ipek böcexi hastalığı)
axraz *rd* ahraz, sağır,
axreşk *m* kara tozumsu toprak
axrêk *m* şose
axsibat *m* Şubat ayının son 15 günü
axsiwat *m* alış veriş
axsor *m* kızıl toprak
axsork *m* tozumsu kızıl toprak
axspiya çînî *nd* kaolin
axte *rd* iğdiş edilmiş at
axterme *n* savaşta ganimet olarak ele geçirilen at
axufîn *bnr* axivîn (II)
axund *rd* 1. okur yazar 2. *n* üstat
axundî *m* 1. okur yazarlık 2. üstatlık
axur *m* ahır **~a çêlekan** ineklik, inek ahırı **~a gayan** öküz damı, öküz ahırı **~a hêştiran** develik **~a Xelo** dingonun ahırı **~a xwe xera kirin** bindiği dalı kesmek, çıkarına aykırı hareket etmek
axure *m* asma ağacından yeni bir asma dikmek için alınan sürgün
axurk *zo/m* tatarcık (Phebotomus)
axuzî *rd* 1. azgın (cinsel istekleri aşırı olan) 2. azgın (manda ve boğalar için)
axuzîbûn *m* 1. azgınlaşma (cinsel istekleri aşırılaşma) 2. azma (manda ve boğalar için)
axuzî bûn *l/ngh* 1. azgınlaşmak (cinsel istekleri aşırılaşmak) 2. azmak (artmak; manda ve boğalar için)
axuzîbûyîn *m* 1. azgınlaşma (cinsel istekleri aşırılaşma) 2. azma (manda ve boğalar için)
axuzîbûyî *rd* azgınlaşmış (cinsel istekleri aşırılaşmış olan)
axuzîkirin *m* azıtma
axuzî kirin *l/gh* azıtmak
axuzîtî *m* azgınlık
axû *m* ağı, zehir
axûdar *rd* zehirli
axûdarî *m* zehirlilik
axûkirin *m* ağılama
axû kirin *l/gh* ağılamak
axûkirî *rd* ağılanmış
axûş *m* kucak
a xwarinê *nd/rd* yiyici
axyar *rd* ahı kalmamış kimse
axyarî (I) *nd/nt* yabancı
axyarî (II) *m* ahı kalmamışlık
axyarîtî *m* yabancılık
axzan *nd/nt* pedoloji, toprak bilimci
axzanî *m* toprak bilimi
axze *m* filtre
axzerk *nd* sarı toprak

axzerkî *rd* sarımtırak toprak
ay *b* **1.** ay (ağrı, acı, şaşırma, ürkme vb. yi anlatır) * **ay, tu çi dikî?** ay, sen neyapıyorsun? **2.** *m* ah, ilenç ~ ~ **kirin** ah vah etmek ~ **û way** ah vah ~**ê (yekî) çûn felekan** ah vahları yeri göğü inletmek
aya (I) *h* acaba, acep
aya (II) *nd* mı/mi, mu/mü (soru vurgusu, Türkçe'ye nerdeyse bunlara denk gelir)
ayan *nd/nt* âyan (sanato üyesi)
ayay *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
ayeay *m* ahlama vahlama
ayende *m* gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) * **ew der barê ayendeya me de biryar dide** geleceğimiz hakkında o karar veriyor
ayendeger *nd/nt* fütürist
ayendegerî *m* fütürizm
ayendenas *nd/nt* gelecek bilimci, fütürülog
ayendenasî *m* gelecek bilimi, fütüroloji
ayendeparêz *nd/nt* gelecekçi
ayendeparêzî *m* gelecekçilik
ayendezan *bnr* ayendenas
ayendezanî *bnr* ayendenasî
ayet *ol/m* ayet * **ayeta Quranê** Kuran ayeti
ayil *rd* **1.** haksız (davası, iddiası, davranışı, düşüncesi doğru veyerinde olmayan) * **di vî tiştî de hevalê we ayîl e** bu işte arkadaşınız haksız **2.** ah, ilenme * **ayilê min ji te ra nemîne** ahım sana kalmasın ~ **dîtin** haksız bulmak
ayilî *m* haksızlık
ayîk *n* ah, ilenme ~ **jê re hatin** (birine) beddua sinmek ~**ê bizina kol ji ya kel re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz ~**ê (yekî) jê hatin stendin** (birinin) ahı yerde kalmamak ~**ê (yekî) kişandin** (birinin) günahını çekmek ~**ên hinekan jê hatin stendin** (birine) beddua sinmek
ayîn *ol/m* **1.** din, diyanet **2.** âyin, dini tören **3.** tören, seremoni ~**a cemê** cem âyini ~**a cenaze** cenaze alayı
ayîndar *rd* dindar
ayîndarî *m* diyanet
ayîndarîtî *m* dindarlık
ayinde *bnr* ayende
ayîne *m* ayna
ayînî *rd* **1.** dinî **2.** ayinî
ayînnas *nd/nt* din bilgini
ayînnasî *m* din bilginliği
ayînperwer *rd* dindar
ayînperwerî *m* dindarlık
ayînrê *m* şeriat
ayînzan *nd/nt* **1.** din bilimci, teolog **2.** *n* müftü
ayînzanî *m* **1.** din bilim, teoloji **2.** müftülük
ayisandin *m* yakma, tutuşturma
ayisandin *l/gh* yakmak, tutuşturmak
ayisîn *m* yanma, tutuşma
ayîsîn *l/ngh* yanmak, tutuşmak
ayişandin *bnr* ayisandin
ayişîn *bnr* ayisîn
aylo *zo/n* kartal
aynaq *zo/m* kel aynak (Geronticus eremita) ~**a keçel** kel aynak
aynedar *n* aynacı (ayna göstererek para alan kimse)
aynedarî *m* aynacılık
aynî *rd* aynî
ayniyat *m* ayniyat, özdek,
aysberg *erd/m* aysberg, buz dağı
aysfîld *erd/m* aysfild, buzla
Az *kîm* Az (azot'un kısaltması)
az *bnr* aza (II)
aza (I) *rd* **1.** özgür, erkin, hür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) **2.** özgür (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan) **3.** özgür (tutuklu olmayan) **4.** *rd* azat, serbest bırakılmış olan **5.** cesur **6.** yanık olmayan (çocuk oyunlarında yanık olmamış olan kimse)
aza (II) *rd* içli (ceviz için)
azabûn *m* **1.** özgürleşme **2.** azat olma **3.** cesurlaşma **4.** çocuk oyunlarında oyuna tekrar katılma hakkını elde etme
aza bûn *l/ngh* **1.** özgürleşmek **2.** azat olmak **3.** cesurlaşmak **4.** çocuk oyunlarında oyuna tekrar katılma hakkını elde etmek
azabûyî *nd/rd* azadlı, azat edilmiş olan
azabûyîn *m* **1.** özgürleşme **2.** azat olma **3.** cesurlaşma **4.** çocuk oyunlarında oyuna tekra katılma hakkını elde etme
azad *rd* **1.** özgür, serbest, hür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) **2.** özgür (bir ülke, devlet için; yönetim bakımından herhangi bir yabancı gücün etkisi altında olmayan, başka bir yönetime bağlı olmayan) * **welatên azad** özgür ülkeler **3.** özgür (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan) * **her kes azad e, çawan dixwaze dikare wilo tevgere** herkes özgür, istediği gibi davranır **4.** özgür (tutuklu olmayan) **5.** özgür (başkasının kölesi olmayan) * **demokrasî navê wê sazûmanê ye ku takekesên serbest ew pêk anîne** demokrasi özgür bireylerin oluşturduğu bir düzendir **6.** özgür (siyasi bir güç tarafından denetlenmeyen, engellenmeyen) * **çapemeniya azad** özgür basın **7.** özgür (toplumsal baskılara, özellikle görgü kurallarına boyun eğmeyen) **8.** *argo* aylak, başıboş gezen
azadane *h/rd* özgürce, serbestçe
azadanî *m* **1.** af (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) **2.** tatil, dinlenme ~**ya giş-**

tî genel (veya umumî) af
azadar *rd* özgür, serbest, hür, azat
azadarî *m* özgürlük
azadbîr *rd* liberal, özgür düşünceli
azadbûn *m* özgürleşme ~**a ramanê** (an jî **fikrê**) düşünce özgürlüğü
azade bûn *l/ngh* özgürleşmek
azadbûyî *rd* özgürleşmiş olan
azadbûyîn *m* özgürleşiş
azade *rd* **1.** özgür, serbest (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) **2.** özgür (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan)
azadetî *m* özgürlük
azadî *m* özgürlük, serbestlik, hürriyet ~**ya derbirîna ramanê (hizrê** an jî **fikirê)** düşünce özgürlüğü ~**ya kesane** şahsi özgürlükler ~**ya ragihandinê** iletişim özgürlüğü ~**ya raman û derbirînê** düşünce ve ifade özgürlüğü
azadîhez *nd/nt* özgürlüksever
azadîhezî *m* özgürlükseverlik
azadîparêz *nd/nt* özgürlük savunucusu
azadîparêzî *m* özgürlük savunuculuğu
azadîperest *rd* özgürlük düşkünü, özgürlükçü
azadîperestî *m* özgürlük düşkünlüğü, özgürlükçülük
azadîperwer *nd/nt* özgürlüksever
azadîperwerî *m* özgürlükseverlik
azadîtî *m* özgürlükçülük
azadîxwaz *rd* **1.** özgürlükçü **2.** özgürlük yanlısı
azadîxwazî *m* **1.** özgürlükçülük **2.** özgürlük yanlılığı
azadker *rd/nt* özgürleştirici, özgürleştiren
azadkirin *m* özgürleştirme
azad kirin *l/gh* özgürleştirmek
azadkirî *nd/rd* **1.** özgür kılınmış, özgürleştirilmiş **2.** azadlı, azat edilmiş olan
azadmend *rd* özgür olan, azat
azahî *m* özgürlük, hürriyet
azaker *rd/nt* özgürleştirici
azakirin *m* **1.** özgürleştirme **2.** serbest bırakma, azat etme **3.** çocuk oyunlarında oyuna kazandırma
aza kirin *l/gh* **1.** özgürleştirmek **2.** serbest bırakmak, azat etmek **3.** çocuk oyunlarında oyuna kazandırmak
azakirî *nd/rd* **1.** özgür kılınmış olan **2.** azadlı, azat edilmiş olan **3.** oyuna kazandırılmış kimse
azale *m* tezek
azalî *m* bir tür çakmaklı tüfek
azan *ol/m* 1. ezan **2.** banlama, ötme * **dîk azan da** horoz öttü ~ **dan 1)** ezan okumak **2)** ötmek, banlamak (horoz ötmek) ~ **pê de hatin** ezanı etmek ~**a esrê** ikindi ezanı ~**a eşayê** yatsı ezanı ~**a êvarê** (an jî **mexribê**) akşam ezanı ~**a ker û lalan pê de hatin** afallanmak
azandan *m* **1.** ezan okuma **2.** banlama, ötme
azan dan *l/gh* **1.** ezan okumak **2.** banlamak, ötmek
azanî *rd* ezanî
azar *m* **1.** acı, ızdırap, eziyet, üzgü * **azarên derûnî** iç ızdıraplar **2.** azar ~ **dan (yekî) 1)** eziyet etmek, acı vermek **2)** paylamak, azarlamak
azardan *m* azarlama, tekdir etme, tersleme, çıkışma, paylama
azar dan *l/gh* azarlamak, tekdir etmek, terslemek, çıkışmak, paylamak
azardayî *rd* azarlanmış, paylanmış olan
azardayîn *m* azarlama
azarde *rd* rencide
azardedil *rd* sıkıntılı
azardedilî *m* sıkıntı (ruhî durgunluk)
azardîde *rd* ezgin (çok cefa görmüş kimse)
azardîdetî *m* ezginlik (cefa görme halı)
azardilî *m* sıkıntı (ruhî durgunluk)
azarel *rd* yalvarıcı, yakarıcı
azarî *rd* rencide
azarî kirin *l/gh* ahüzar etmek
azarkêş *rd* çilekeş
azarkêşî *rd* çilekeşlik
azaser *rd* azat, hür
azatî *m* cesurluk
azawî *m* rüşt
azayet *rd* cesur
azayetî *m* cesaret
azayî *m* **1.** özgürlük, erkinlik **2.** cesaret
azayîhez *nd/nt* özgürlükçü
azayîhezî *m* özgürlükçülük
azbat *bnr* ezbet
azdabaq *m* baburtlama
aze *bnr* aza (II)
azeh *m* çıban
azep *rd* bekâr (evlenmemiş kimse) ~ **man** bekâr kalmak
azeptî *m* bekârlık ~ **baxatî ye** bekârlık sultanlıktır
azer *n* ateş
Azerbeycanî *rd/nd* Azerbaycanlı
azerde *m* **1.** eziyet **2.** *rd* hasta
azerdedan *m* eziyet etme
azerde dan *l/gh* eziyet etmek
azerdedayî *rd* eziyete uğramış olan
azerdedil *rd* sıkıntılı, boğunuk, bungun, bunlu
azerdedilî *m* **1.** buhran, bunaltı **2.** sıkıntı, iç sıkıntısı, bunluk
azerdedilîbûn *m* sıkıntı basma
azerdedilî bûn *l/ngh* sıkıntı basmak
Azerî *nd/rd* **1.** Azeri **2.** *m* Azerice
Azerkî *m* Azerice

azfendak *nd* gök kuşağı
azik *m* yeşil buğday filizinin suyu ile undan yapılan bir yemek
azinc *m* konut, ikametgâh, mesken
azip *bnr* azep
aziptî *bnr* azeptî
azirandin (I) *m* **1.** acıtma, incitme, sancıtma, sızlatma **2.** azarlama, paylama paylamak **3.** incitme, üzme
azirandin (II) *m* **1.** azdırma, kudurtma **2.** kızıştırma
azirandin (I) *l/gh* **1.** acıtmak, incitmek, sancıtmak, sızlatmak **2.** azarlamak, paylamak **3.** incitmek, üzmek (kötü söz veya davranışla birini kırmak)
azirandin (II) *l/gh* **1.** azdırmak, kudurtmak **2.** kızıştırmak (hayvan için)
azirandî (I) *rd* **1.** acıtılmış **2.** azarlanmış, paylanmış **3.** incitilmiş olan
azirandî (II) *rd* **1.**azdırılmış, kudurtulmuş **2.** kızgın, kızıştırılmış olan
aziriyayî *rd* **1.** azmış olan **2.** kösnüleşmiş olan
azirî *rd* **1.** azgın, azgınlaşmış olan **2.** kızgın (eş arayan hayvan için)
azirîbûn *m* kızgınlaşma
azirî bûn *l/ngh* kızgınlaşmak
azirîn *m* **1.** azma **2.** azgınlaşma, kudurma **3.** sancımak, acımak **4.** inat etme, kaytarma **5.** kızma, kösnüme, kızışma (hayvan eş isteme zamanı gelme) **6.** kuzu donup meme emememe
azirîn *l/ngh* **1.** azmak * **nexweşîn lê aziriye** hastalığı azmış **2.** azgınlaşmak, kudurmak * **zarok azirî** çocuk kudurdu **3.** sancımak, acımak **4.** inat etmek, kaytarmak **5.** kızmak, kösnümek, kızışmak (hayvan eş isteme zamanı gelmek, çiftleşmeyi istemek) **6.** kuzunun donup meme ememesi
azî *nd* **1.** üstü, yanı açık yer **2.** ortalık **li ~yan man** ortada kalmak **li ~ya Xwedê ye** kapı baca açık (veya kilitli)
azîn *m* **1.** yöntem, metot **2.** siyaset (yöntem) * **azîneya buhayan** fiyat politikası **~a aktîf** *ped* aktif metod
azîndar *rd* yöntemli
azîndarî *m* yöntemlilik
azîne *bnr* azîn
azînedar *bnr* azîndar
azînî *rd* metodik
azînnasî *m* metedoloji, yöntem bilimi
azînnasiyî *rd* yöntem bilimsel
azîze *mzk/m* Kürt müziğinde ölçüsüz şarkı
azlû *rd* **1.** faş, deşifre (açığa vurulmuş, ortaya dökülmüş) **2.** açık, belirgin, bariz **~ bûn** deşifre olmak **~ kirin** faş etmek, deşifre etmek
azlûbûn *m* **1.** beyan olma **2.** belirginleşme
azlû bûn *l/ngh* **1.** beyan olmak **2.** belirginleşmek
azlûbûyî *rd* açıklanmış, deşifre, belirginleşmiş olan
azlûkirin *m* **1.** beyan etme, dışa vurma **2.** belirginleştirme
azlû kirin *l/gh* **1.** beyan etmek, dışa vurmak **2.** belirginleştirmek
azlûkirî *rd* **1.** beyan edilmiş **2.** belirginleştirilmiş olan
azlûtî *m* belirginlik
azman *bnr* ziman
azmayîş *m* **1.** imtihan, sınav **2.**deneyim
azmayîşdar *rd* deneyimli
azmayîşt *m* deney
azmûn *m* **1.** sınav **2.** tecrübe **~a devkî** sözlü sınav **~a nivîskî** yazılı sınav
aznavûr *rd* aznavur
azo *m* bir kocakarı ilaca
azoqe *m* **1.** temîn, sağlama **2.** azık
azoqekirin *m* temîn, sağlama
azoqe kirin *l/gh* temîn etmek, sağlamak
azoqekirî *rd* temîn edilmiş, sağlanmış olan
azoqevan *nd/nt* azıkçı
azot *kîm/m* azot (kısaltması N)
azotdar *rd* azotlu
azotkirin *m* azotlama
azot kirin *l/gh* azotlamak
azotkirî *rd* azotlanmış, azotlu
azotometre *m* azotometre
azotpîv *m* azotometre
azurde *rd* hasta
azûntû *rd* başıboş
azûntûtî *m* başıboşluk
azûxe *m* azık, yiyecek
azwer *rd* hırslı, ihtiraslı
azwerî *m* hırs, ihtiras, güçlü istek

B

b, B 1. Kürt alfabesinin ikinci harfi olup *bê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından ötümlü kapantılı, dudaksı bir ünsüzdür **2.** *mzk* nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde İngilizler '*si*'yi, Almanlar ise '*si bemol*'u gösterirler

B *kîm* B (Bor elementinin kısaltması) **2.** *mzk* Basso kısaltması

Ba *kîm* Ba (Baryum elementinin kısaltması)

ba (I) *n* 1. rüzgâr, yel * **bayê anî bagerê bir** yel gibi gelen sel gibi gider **2.** *bj* yel, romatizma ağrısı **3.** yel (bağırsaklardaki gaz) ~ **anîn babilîsk (yek) birin** rüzgâr gibi geçmek ~ **bi ber (yekî) ketin** yellenmek ~ **bi bin ketin** sevinçten uçmak ~ **birin** yel almak ~ **çandin bahoz çinîn** rüzgâr ekip fırtına biçmek ~ **çi ji tehtê bibe** yel kayadan ne koparır ~ **danîn** rüzgâr dinmek ~ **di ber de neçûn** nefes bile almamak ~ **gobilîn (wezîn** an jî **hatin)** yel esmek ~ **girtin** yel almak, romatizmalı olmak ~ **hat keviran bidêrin, ku ba nehat guh bidêrin** her zaman tetikte olun ~ **hatin** rüzgâr esmek ~ **jê, baran jê** hem suçlu hem güçlü ~ **jê derketin** hava kaçırmak ~ **ji te bager ji te** hem suçlu hem güçlü ~ **ji tehtê çi dibe** yel kayadan ne koparır ~ **ji we, bager ji we** hem suçlu hem güçlü ~ **ketin bêvilan** sersemleşmek ~ **leqîn** yel esmek ~ **lê anîn** tozunu almak (veya atmak, silkmek veya silkelemek) dövmek, hırpalamak ~ **lê hatin** rüzgâr almak * **ba li vî xaniyî tê** bu ev rüzgâr alıyor ~ **rabûn** rüzgâr çıkmak ~ **sekinîn** rüzgâr dinmek ~ **sîtila dagirtî gêr nake** boş çuval dik durur mu? ~ **tê ji tehtê çi dibe** yel kayadan ne koparır (kaybedecek bir şeyi olmamak) ~ **û bager rabûn** fırtına kopmak (veya patlamak) ~**yekî nermenerm hatin** efil efil esmek ~**yê (yek) anîn, bagerê (yek) birin** rüzgâr gibi geçmek ~**yê bakur** kuzey rüzgârı ~**yê bakurê rojava** kuzeybatı rüzgârı ~**yê bakurê rojhilat** kuzeydoğu rüzgârı ~**yê bejahiyê** kara yeli ~**yê berê êvarê** akşam yeli ~**yê bezê** çok süratlı ~**yê cemidî** soğuk rüzgâr ~**yê cêwiyan** bir tür inme hastalığı ~**yê cinan lê xistin** cin çarpmak ~**yê dilan** kara sevda ~**yê dilan pê girtin 1)** sevdalanmak, kara sevdaya tutulmak **2)** gönül maskarası olmak ~**yê dilan pêgirtî** gönül maskarası ~**yê ecem** doğudan esen soğuk yel ~**yê felcê lê xistin** romatizmal hastalığına yakalanmak ~**yê felekê** felek ~**yê germ** sıcak yel, sıcak esinti ~**yê kalikê vemirî** çoşkusu, heyecanı geçti ~**yê nerm** yanık rüzgâr ~**yê periyê lê ketin** metafizik etkilerden kalınak ~**yê qibleyê** akça yel ~**yê rojava** (an jî **xerbê)** garp yeli ~**yê samî (sebûn** an jî **semûn)** sam yeli ~**yê sar** soğuk rüzgâr ~**yê sariya sibehê** seher yeli ~**yê serê sibehê** seher yeli ~**yê sebûn (samî** an jî **samir)** sam yeli ~**yê şiliyê** gün doğusu (doğudan esen rüzgâr) ~**yê tu anî, bagerê tu anî?** hangi rüzgâr attı? ~**yê xortan** gençlik rüzgârı ~**yê xurt** güçlü yel ~**yê zaliman li me tê** zalimlerin hışmına uğramak ~**yê zîpan** rumi takvimine göre şubatın son haftası ile martın ilk iki haftasında devam eden üç haftalık dönem, bu dönemde esen rüzgâr

ba (II) *nd* yan, kat, nezd * **bê ba min** yanıma gel

ba (III) *m* kösnü (hayvanlarda çiftleşme durumu) * **kuçik bi ba ye** köpek kösnüdür

bab (I) *bnr* bav

bab (II) *n* kapı

baba *n* **1.** baba **2.** baba (çocuk dilinde) **3.** baba (tarikatların bazısında tekke büyüğü) **4.** baba (bu kimselere verilen unvan) * **Babayê Bektaşiyan** Bektaşı babası **5.** *mec* baba (silâh kaçakçılığı, uyuşturucu madde ticareti vb. gibi kirli işler yapan çetenin başı) * **babayê mafyayê** mafya babası

baba derwêş *nd* derviş baba
babaegîd *n* babayiğit
babaegîdî *m* babayiğitlik
babafîngo *der/m* babafingo
Baba Gaxand *nd* Neol Baba
babaqunûç *m* babağenuç
babasîl *bj/m* basur, mayasıl
babatî *m* babalık
babax *rd* kibirli
babaxenûç *m* babağenuç
babaxî *m* kibirlilik
babayanî *rd* babayani (gösterişsiz kimse)
babayanîtî *m* babayanilik
Babayî, Babaî *rd* Babaî (Babaî mezhebine mensup kimse)
Babayîtî *m* Babaîlik
babçak *rd* asil
babelîç *m* adsız parmak, yüzük parmağı
babelîçk *bnr* babelîç
babelîsk *m* **1.** hortum fırtınası **2.** *mec* asır, yüzyıl
babelûş *bnr* babelîsk
babesk *m* karıncalama
babet (I) *m* **1.** konu **2.** tür, cins **3.** cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) ~ **bi** ~ cins cins ~ ~ çeşit çeşit
babet (II) *rd* **1.** lâyık, uygun, yaraşır **2.** şayan ~ **û liyaqî nav û dengê (yekî) bûn** (bir şey birinin) şanından olmak (veya şanına yaraşmak) **~î xwe dîtin** lâyıkını bulmak **~î (tiştekî) bûn** -e lâyık olmak **~î (yekî) bûn** (birine) yaraşmak, uygun olmak **~î cihê xwe bûn** yerini doldurmak (görevini başarı ile yapar olmak) **~î (yekî) dîtin** -e yakıştırmak * **keçik babetî kurik nedîtine** kızı oğlana yakıştıramamışlar **~î mîr û began e** krallara lâyık
babetbûn *m* lâyık olma, yaraşma, uygun olma
babet bûn *l/ngh* lâyık olmak, yaraşmak, uygun olmak
babetdîtin *m* yakıştırma
babet dîtin *l/gh* yakıştırmak
babetkî *rd* konusal
babezk *m* karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma)
babezkî *rd* karıncalı
babezk lê çûn *l/bw* karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)
Babêalî *dîr/nd* **1.** Babıâli (Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul'da sadaret, hariciye ve dahiliye nezaretleri ile Şûrayî Devlet dairelerinin bulunduğu yapı) **2.** Babıâli İstanbul'da bu çevredeki basın)
babiberketin *m* yellenme
ba bi ber ketin *l/bw* yellenmek
babidest *rd* yoksul, sefil
babidestîbûn *m* muhtaç olma
babidestî bûn *l/ngh* muhtaç olmak
babidestî *m* yoksulluk, muhtaç olma
babihewa *m* karavana (atış taliminde hedef tahtasını bile vurmama)
babik (I) *sos/n* **1.** kuşak, nesil **2.** boy **3.** babacık, üvey baba
babik (II) *m* **1.** ocakta sac altında pişirilen bir tür ekmek **2.** ekmek, helva ve tereyağıyla yapılan bir tür yemek
babiko *m* ekmek, sarımsak ve tereyağından yapılan geleneksel bir Kürt yemeği
babikzan *nd/nt* soy bilimci, şecereci, soy ağacı uzmanı
babikzanî *m* soy bilim, şecere, soy ağacı
babil *nd/nt* rakip
babilî *mt* rakiplik
babilîsek *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)
babilîsk *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)
babin *m* bir tür çiçek
babir (I) *m* paravan
babir (II) *zo/n* kaplan (Felis tigris)
babir (III) *m* **1.** rüzgâr önleyici **2.** cemre
babirek *der/rd* yelkesen
babirîsok *bnr* bablîsok
babirk *der/m* yelken ~ **vekirin** yelken açmak ~ **bi keştiyê ve kirin** yelken dikmek, yelken takmak
babirkdar *nd/nt* **1.** yelkenci (yelkenleri diken kimse) **2.** yelkenci (yelkenleri indirmek, açmak ve toplamakla görevli kimse) **3.** *rd* yelkenli
babirkdarî *m* yelkencilik
babirkvekirin *m* yelkenleme
babirk vekirin *l/gh* yelkenlemek
babistîn *sos/m* boy, kabile, klân
babî *m* babalık
babîsok *bnr* babilîsk
Babîtî *m* Babîlik (XIX. yüz yılda İranda Ali Muhammed Bab'ın kurduğu dinî öğreti)
babîzok *bnr* babilîsk
bablekan *nd* Botan yöresinde çok yaygın bir halay
bablekanî *bnr* bablekan
bablîsk *bnr* babilîsk
bablîsok *bnr* babilîsk
babnav *nd* isim babası
babok *nd* -den dolayı
babole *m* **1.** dürüm **2.** sandviç
baboleçêker *nd/nt* sandviççi
babolefiroş *nd/nt* sandviççi (satan kimse)
babolk *bnr* babole
baborî *m* bir tür değerli çökelek

baboyî *rd/nd* yabancı
baboyîbûn *m* bir şeye yabancılaşma
baboyî bûn *l/ngh* bir şeye yabancılaşmak
babtîs kirin *l/gh* vaftizetmek
babûle *bnr* babole
babûne *bot/m* ilkbaharda beyaz çiçekler açan bir çiçek
babûr *zo/n* kaplan
babûrî *nd* küflü peynir
babûtan *m* birdir bir
babûtanî *m* tahtarevali
bac (I) *bnr* haj û bac
bac (II) *m* 1. vergi 2. salgın (para veya mal olarak toplanan geçici vergi) ~ avêtin ser (yekî) vergiye bağlamak, vergilendirmek, vergi koymak ~ **girtin** (an jî **stendin**) vergi almak ~ **jê hatin stendin** (birinden) vergi alınmak ~**a ajalan** (an jî **heywanan**) hayvan vergisi ~**a bihayê komkirî** katma değer vergisi ~**a dahatê** (an jî **derametê**) gelir vergisi ~**a heywanan** hayvan vergisi ~**a lenger-avêtinê** *der* demir resmi ~**a ronîdarkirin û paqijkirinê** temizlik ve aydınlatma vergisi ~**a serbar** ek vergi ~**a yekser** dolaysız vergi
bacan *bot/n* 1. patlıcan (Solanum melongena) 2. patlıcan (bu bitkinin ürünü) 3. domates (Hakkari gibi bazı bölgeler için) ~**ê reş** patlıcan
bacanê biraştî *nd* közleme patlıcan
bacanê dagirtî *nd* karnıyarık
bacanê deştî *bot/nd* yabanî patlıcan
bacanê kebabî *nd* patlıcan kebabı
bacanê reş *nd* patlican
bacanê sor *bnr* bacansork
bacanreş *bnr* bacanreşk
bacanreşk *bot/n* patlıcan
bacansork *bot/m* 1. domates (Lycopersicon esculentum) 2. domates (bu bitkinin yenilen ürünü)
baca rê *nd* ayakbastı, geçmelik, toprakbastı, yol harcı
bacdanîn *m* vergileme
bac danîn *l/gh* vergilemek
bacdar *rd* 1. vergili 2. *nd* vergi mükelefi
bacdarî *m* vergilendirme
bacdarîkirin *m* vergilendirilme
bacdarî kirin *l/gh* vergilendirmek
bacdarkirin *m* vergilendirme
bacdar kirin *l/gh* vergilendirmek
bacemok *zo/m* yarasa (Vespertilio)
bacenax *n* bacanak
bacenaxî *m* bacanaklık
bacerê *m* yol geçti parası, toprakbastı, geçmelik
bacgir *nd/nt* 1. vergici, vergi tahsildarı 2. salgıncı
bacgirî *m* 1. vergicilik 2. salgıncılık
bacî (I) *m* şarkı, türkü
bacî (II) *m* bacı, kız kardeş
bacîlok *nd* 1. çingene 2. dilenen çingene
bacstendin *m* vergi alma
bac stendin *l/gh* vergi almak
baçermik *zo/m* yarasa (Vespertilio)
baçermok *zo/m* yarasa (Vespertilio)
baçik (I) *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
baçik (II) *m* sigara
baçikê stenbolî *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)
baçikkêş *rd* sigara tiryakisi
baçikkêşî *m* sigara tiryakiliği
baçil *n* kabuk
baçimêlk *zo/m* yarasa (Vespertilio)
baçîk *bot/m* yulaf (Avena sativa)
baçmêlk *bnr* baçimêlk
baçûre *m* lafı güzaf
bad *m* büküm
badak *m* sarmaşık
badan *m* 1. bükme 2. bükme (bir kaç tel ipi burarak sarma) 3. burma 4. çevirme, döndürme (döndürerek hareket ettirme) 5. kıvırma (saçlarını kıvırma) 6. kurma (yayı veya zembereği germe)
ba dan *l/gh* 1. bükmek 2. bükmek (bir kaç tel ipi burarak sarmak) * **ben ba dan** ip bükmek 3. burmak * **milê min ba mede, diêşe** kolumu burma, acıyor 4. çevirmek, döndürmek (döndürerek hareket ettirmek) * **destikê makîneyê ba dan** makinanın kolunu çevirmek 5. kıvırmak (saçlarını kıvırmak) 6. kurmak (yayı veya zembereği germek)
badanaj *m* patinaj ~ **kirin** patinaj yapmak
badar (I) *rd* romatizmalı
badar (II) *rd* 1. havadar 2. rüzgârlı, yelli
badas *m* kesmik
badayî *rd* 1. bükme, bükük, bükülü * **benê badayî** bükülü ip (bükülmüş kaytan veya ip) 2. burma, burmalı * **bazinê badayî** burma bilezik 3. burma (burulmuş, kıvrılmış olan) * **simbêlê badayî** burma bıyık 4. buruk (burulmuş olan) 5. kıvrık 6. kuruk, kurulmuş
badayîn *m* 1. büküş 2. buruş 3. kıvırış
badayîtî *m* 1. büküklük 2. burmalı oluş 3. kıvrıklık
bade (I) *rd* boş, boşuna * **keda me bade çû** emeğimiz boşa gitti * **bade xwe mede xeberdan** boşuna konuşma
bade (II) *m* 1. bade (şarap, içki) 2. şarap bardağı
badef *m* tipi
badefiroş *nd/nt* rakı satıcısı, şarap satıcısı
badek (I) *bot/m* sarılgan, sarmaşık
badek (II) *jeo/m* 1. kıvrım, kıvrıntı ~ ~**î** kıvrım kıvrım * **riyên badek badekî** kıvrım kıvrım yollar

badek (III) *m* 1. burgu 2. sıkacak 3. sıkıştırıcı 4. *mec* aldatıcı
badek (IV) *m* 1. kurgu (anahtar, bir zembereği kurmada kullanılan araç) 2. kurgu (zembereğin kurulmuş olma durumu) 3. civata anahtarı 4. tornavida
badekî *rd* 1. helezonik 2. kıvrımlı, kıvrımlıca
badekîbûn *m* 1. helezonlaşma 2. kıvrımlanma
badekî bûn *l/ngh* 1. helezonlaşmak 2. kıvrımlanmak
badena *m* badana ~ kirin badana etmek
badenaker *nd/nt* badanacı
badenakerî *m* badanacılık
badenakirî *rd* badanalı (badanalanmış olan)
badenakirin *m* badanalama
badena kirin *l/gh* badanalamak
badenanekirî *rd* badanasız
badenos *bnr* bexdenûs
badenoş *nd/nt* 1. içkici (rakıcı, rakı içen, şarap içen) 2. şerefe (veya şerefinize)
badenoşî *m* içkicilik
bader *m* tornavida
ba derçûn *l/ngh* yellenmek
badev *m* 1. kar fırtınası 2. fırtına, kasırga, bora 3. soğuk rüzgâr (güçlü ve soğuk rüzgâr)
badew *bnr* badev
badexane *m* meyhane
badexur *nd/nt* içkici
badexurî *m* içkicilik
bagerîn *m* vantilatör
bagirdank *m* vantilatör yeri
badilhewa *rd* 1. beleş 2. boş, boşuna
badincan *bnr* bacan
badire *n* badire
badiros *m* burgu
badiroskirin *m* burarak bükme, büküş
badiros kirin *l/gh* burarak bükmek
badî (I) *n* taşak
badî (II) *m* çöl
badî adem bnr beni adem
badîhewa *rd* 1. beleş 2. boş, boşuna * **qet xwe badî hewa virde wirde neke** hiç boşuna o tarafa bu tarafa kıvırma
badîn *m* 1. kadeh 2. kadeh (bir kadehin alacağı miktar) ~ **bilind kirin** kadeh kaldırmak ~ **li hev xistin** (an jî **dan**) kadeh tokuşturmak ~ **rakirin** kadeh kaldırmak
badîn (II) *m* bade
badnok *m* ot sarma aracı
badok (I) *jeo/m* 1. kıvrım, dönemeç 2. kıvrım (saç kıvrımı gibi) 3. büküm
badok (II) *m* sıkacak
badoke (I) *m* burgu
badoke (II) *rd* spiral
badros *bnr* badiros
badye *m* ağzı geniş büyük kab
bafik *m* bahane, mahana, mahna
bafirî *nd/nt* pilot
bafirik *m* uçurtma
bafirok *m* uçurtma
bafişmar *zo/m* keler
bafon *bnr* bafûn
bafûn *m* alüminyum
bafrû *m* iftira
bagaj *m* bagaj
bagemî *m* yelkenli gemi
bager *m* 1. bora, fırtına, kasırga 2. fırtına (saatteki hızı 70 mil olan rüzgâr) 3. kar tipisi ~ **çêbûn** fırtına çıkmak ~ **rabûn** fırtına kopmak (veya patlamak)
bageran *m* burağan, fırtına
bagerênek *m* burağan
bagerîn *m* hava akımı
bagerkî *rd* kasırga gibi
bagerok *m* hava akımı
bagez *m* meltem
bagêj *bnr* bagêje
bagêje *m m* kasırga, hortum
bagêr *bnr* bager
bagir *nd* fırtınayı tutan
bagiranî *m* hava ağırlığı
bagirîsok *m* fırtına
bagirtî *rd* pohpohlanmış kimse
baguhartin *m* hava değişikliği
baguhêr *m* hava değiştirici
bagje *bnr* bagêje
baguhêrk *m* klima, iklim cihazı
bagur *n* sert rüzgâr
bagurdan *n* 1. loğ 2. silindir makinesi ~ **kirin** loğlamak
bagurdanek *n* loğ
baha *bnr* biha
Bahaîtî *m* Bahaîlik
bahan *m* evin yanındaki tarla
bahane *m* 1. bahane, mahana, mahna 2. gerekçe 3. vesile * **bi bahaneya vî tiştî** bu vesileyle ~ **dîtin** 1) bahane bulmak 2) vesile bulmak ~ **nîşan dan** 1) bahane göstermek 2) gerekçe göstermek
bahanebar *rd* bahaneli
bahanekirin *m* bahane etme
bahane kirin *l/gh* bahane etmek
bahanekirî *rd* bahaneli
bahar (I) *bnr* bihar
bahar (II) *m* grip
bahatin (I) *m* eritme
bahatin (II) *m* 1. rüzgârlanma, yel esme 2. esme
bahatin (I) *l/gh* eritmek
ba hatin (II) *l/ngh* 1. rüzgârlanmak, yel esmek 2. esmek * **li der bayekî pir dijwar tê** dışarda felaket bir rüzfâr esiyor
bahîn (I) *m* etin kızıllığı
bahîn (II) *m* 1. esinti 2. kara meltemi, kara yeli
bahînk *m* bir tür romatizma
bahol (I) *m* bavul
bahol (II) *m* harman rüzgârı

baholî *rd* kokuşuk, kokuşmuş * **penerê baholî** kokuşmuş peynir
bahor (I) *bj/m* nezle
bahor (II) *m* buhran, bunalım, kriz
bahor (III) *m* **1.** meltem **2.** meltem rüzgarı
bahorde *rd* berdoş
bahordetî *m* berdoşluk
bahorî (I) *rd* ayaz (hava ve gece için; soğuk)
bahorî *rd* nezleli
bahorîbûn *m* nezle oluş, nezle olma
bahorî bûn *l/ngh* nezle olmak
bahoz *m* **1.** kasırga, büyük fırtına **2.** fırtına ~ **rabûn** fırtına kopmak (veya patlamak) ~ **a pelan** Temmuz ayında oluşan bir fırtına
bahoze *bnr* bahoz
bahûk *m* kasıklarda oluşan şişkinlik
baîs *m* sebep (olumsuz olarak)
bajar *n* şehir, kent ~**ê însan serî ye** insanın en önemli parçası kafasıdır ~**ê serî** *ant* konuşma merkezi
bajarbûn *m* şehirleşme, kentleşme
bajar bûn *l/ngh* şehirleşmek, kentleşmek
bajarbûnî *m* şehirleşme, kentleşme
bajarbûyîn *m* şehirleşme, kentleşme
bajarê sereke *nd* metropol
bajarge *m* ilçe, kaza
bajargîr *rd* fatih
bajargirî *m* futuhat
bajariyî *rd* şehirsel, kentsel
bajarî (I) *rd* **1.** şehirli, kentli **2.** *nd/nt* burjuva, kent soylu **3.** beledî, şehirle ilgili olan
bajarî (II) *nd* bir üzüm türü
bajarîbûn *m* şehirlileşme, kentlileşme
bajarî bûn *l/ngh* şehirlileşmek, kentlileşmek
bajarîbûyîn *m* şehirlileşme, kentlileşme
bajarîtî *m* **1.** şehirlilik, kentlilik **2.** burjuvalık, kent soyluluk
bajark *n* ilçe
bajarkî *rd* şehir usulü
bajarnişîn *nd* şehir sakini
bajarok *n* ilçe, kaza
bajarokî *rd* kasabalı
bajarsaz *nd/nt* kentçi, şehirci, şehir uzmanı
bajarsazî *m* kentçilik, şehircilik, şehircilik uzmanılığı
bajarvan *nd/rd* **1.** kentçi **2.** belediye başkanı
bajarvanî *rd* **1.** kentli, şehirli **2.** *m* belediyecilik **3.** şehircilik **4.** uygarlık
bajarvanîbûn *m* şehirlileşme
bajarvanî bûn *l/ngh* şehirlileşmek
bajarvanîtî *m* şehirlilik, kentlilik
bajele *m* bir tür cilt hastalığı, özellikle çocukların el ve ayaklarında çıkar
bajen *m* yelpaze
bajenkirin *m* yelpazeleme
bajen kirin *l/gh* yelpazelemek
bajêrge *m* ilçe
bajiberçûn *m* yellenme
ba ji ber çûn *l/bw* yellenmek
bajirnî *m* **1.** şıvgın (fırtınayla yağan yağmur) **2.** serpinti (rüzgâr serpintisi) **3.** çipilti (yağmur
bajirnîkirin *m* yağmurlama
bajirnî kirin *l/gh* yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak)
bakalît *kîm/m* bakalit
bakeştî *m* yelkenli gemi
ba ketin *l/gh* (biriyle) düşüp kalkmak, refiki olmak
bakêş *tek/m* **1.** havalandırıcı **2.** vantilâtör (tarım aletlerinde)
bakêşî *m* havalandırma
bakêzirk *m* sert rüzgâr
bakir *rd* bakir (cinsel ilişkide bulunmamış erkek)
bakirin (I) *m* **1.** çağırma, çağırış **2.** seslenme, sesleniş **3.** çağırma, davet etme
bakirin (II) *m* savurma
ba kirin (I) *l/gh* **1.** çağırmak **2.** seslenmek **3.** çağırmak, davet etmek * **ba dikin me ku em herin dîlanê** bizi düğüne çağırıyorlar
ba kirin (II) *l/gh* savurmak * **bêder ba kirin** harman savurmak
ba kirin (III) *l/gh* haydamak (çifte koşan hayvanı sürmek, dehlemek)
bakirî (I) *rd* çağrılı
bakirî (II) *rd* savruk, savrulmuş
bakîre *rd* bakire, erden
bakîretî *m* bakirelik, erdenlik
bakoxa *bot/m* yenilen bir ot türü
bakterî *zo/m* bakteri
bakterîdî *zo/m* bakteridi
bakterîsît *rd* bakterisit
bakteriyolog *nd/nt* bakteriyolog
bakteriyolojî *m* bakteriyoloji
bakur *n* **1.** kuzey, şimal **2.** *rd* kuzey (kuzeyde kalan yer)
bakurê rojava *nd* **1.** kuzeybatı **2.** *rd* kuzeybatı (bu yönle ilgili olan)
bakurê rojhilat *nd* **1.** kuzeydoğu **2.** *rd* kuzeydoğu (bu yönle ilgili olan)
bakurî *nd/nt* **1.** kuzeyli **2.** *rd* kuzeye özgü, kuzeyle ilgili, şimalî
bakut *m* kürtün (rüzgârın etkisiyle kuytu yerde oluşmuş kar yığını)
bakuzirk *n* toz toprak karışımı esen rüzgâr
bakût *m* gıda
bal (I) *m* **1.** boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) **2.**boy pos ~ **avêtin 1)** boy almak (veya sürmek) **2)** boy atmak
bal (II) *n* kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ)
bal (III) *rd* **1.** yüksek **2.** açık (engelsiz) ~ **û pal** uçsuz bucaksız
bal (IV) *nd* **1.** yan, huzur, nezd, nezdinde, kat (birlikte, beraber olma) * **li bal min sê kes hene** yanımda üç kişi var **2.** -e doğru (yön

belirtir) * **balî gund ve çû** köye doğru gitti
bal (V) *m* **1.** dikkat * **min bala xwe dayê lê min tiştek fehm nekir** dikkat ettim, ama bir şey anlayamadım **2.** akıl, zihin * **ji bala min nayê der** aklımdan çıkmıyor ~ **kişandin 1)** dikkat çekmek **2)** vurgulamak ~ **kişandin ser xwe 1)** dikkati çekmek **2)** alâka çekmek (toplamak veya uyandırmak) ~ **kişandin serê** altını çizmek, belirtmek ~ **lê bûn** gözünden kaçmamak ~ **nedan (...)** -e dikkat etmemek **~a (yekî) jê ketin** dikkatından kaçmak **~a (yekî) ketin (tiştekî) 1)** (bir şeye) gözü takılmak **2)** farkına varınak **~a (yekî) kişandin 1)** (birinin) dikkatını çekmek **2)** alâka çekmek (toplamak veya uyandırmak) **~a (yekî) lê bûn 1)** dikkat etmek **2)** mukayit olmak, göz kesilmek, dikkat etmek **~a (yekî) li (....) bûn** gözü bir şeyde (veya bir şeyin üzerinde) olmak **~a min li te ye** sana bakıyorum da **~a (yekî) neketin (tiştekî)** gözünden kaçmak **~a te lê be** ona mukayet ol **~a te li min e** beni dinliyor musun **~a xwe berdan (...)** -e bakınak, -e dikat etmek **~a xwe berdan ser (...)** dikkatını üstüne toplamak **~a xwe bidê!** baksana! (veya baksanıza!) dikkat çekme sözü * **bala xwe bidê êdî êvar e** baksana akşam oluyor **~a xwe dan (...) 1)** dikkat etmek * **we bala xwe dayê ku bê çi got?** dikkat ettiniz mi ne söyledi? **2)** dikkat etmek (gözüne çarpmak veya ilgisini çekmek) * **min heta wê gavê bala xwe nedabûyê** ben o zamana kadar buna dikkat etmemişim **3)** gözden geçirmek, göz atmak, kontrol etmek (kısaca bakıvermek) * **car carinan bala xwe dida odeya doktor** ara sıra doktorun odasına göz atıyordu **4)** göz gezdirmek (derinlemesine incelemeden okumak) **5)** gözden geçirmek, gözlemlemek (incelemek, muayene etmek) **6)** ilgi toplamak, ilgisini yoğunlaştırmak **~a xwe dan ser (tiştekî)** dikkat kesilmek, konsantre olmak **~a xwe danê 1)** anlamak, farkina varınak, bakmak * **min bala xwe dayê ku fehm nake, min dengê xwe birî** baktım ki anlamıyor, sesimi kestim **2)** bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ca tu jî bala xwe bide vê berhemê** bu esere bir de bak **~a xwe pê dan** dikkat vermek
bala *rd* **1.** yüce, yüksek (altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan) * **çiyayên bala** yüksek dağlar **2.** boy pos, endam ~ **û wala** yüce
balaban (I) *nd* at konvoyu
balaban (II) *mzk/m* mey
balaban (III) *zo/n* balaban, çakır doğan
balaban (IV) *rd* gürbüz, şişman
balabanî *m* balabanlık, şişmanlık, gürbüzlük
balabanjen *nd/nt* mey çalan kimse
balabanjenî *m* mey çalma
balabanvan *nd* çakırcı (kuş avında çakır doğanı tutan kimse)
balabûn *m* yücelme, yükselme
bala bûn *l/ngh* yücelmek, yükselmek
balabûyîn *m* yüceliş, yükseliş
balad *wj/m* **1.** balat Orta Çağda üç bentten oluşan bir Batı şiir türü) **2.** *mzk/* balat (Batı'da belirli danslara eşlik eden bir tür şarkı)
balafir *m* **1.** uçak **2.** *rd* yüksek uçan kuş **~a banimayê** meteoroloji uçağı **~a barkêş** nakliye uçağı **~a bombeavêj** bombardıman uçağı **~a bombardûmanê** bombarduman uçağı **~a nêçîrvan** *lşk* avcı uçağı
balafira dûdar *nd* tepkili uçak
balafira dûrger *nd* uzak menzilli uçak
balafira vizkedar *nd* tepkili uçak
balafirajo *nd/nt* pilot
balafirajotî *m* pilotluk
balafirgeh *m* hava alanı, hava limanı
balafirhilgir *nd* uçak gemisi
balafirok *m* uçurtma * **balafirok firandin** uçurtma uçurtular
balafirqewêr *lşk/m* uçaksavar
balafirsazî *m* uçak yapımı, uçak sanayisi
balafirşikên *lşk/m* uçaksavar
balafirvan *nd/nt* pilot, tayyareci
balafirvanî *m* pilotluk, tayyarecilik
balafirxane *m* uçak hangarı
balakirin *m* yüceltme
bala kirin *l/gh* yüceltmek
balalayka *m* balalayka (üç telli Rus halk sazı)
balandin *m* dikkat çektirme
balandin *l/gh* dikkat çektirmek
balanî *m* masura
balans *m* balans
balast *der/m* balast
balastin *m* **1.** yalama, yalayış **2.** sıyırma **3.** silip süpürme (ne var ne yok hepsini yeme)
balastin *l/gh* **1.** yalamak (bir şeyin üzerinden dilini sürüp geçirmek) **2.** yalamak (dilini gezdirerek bir şeyin üzerindekini almak) **3.** silip süpürmek (ne var ne yok hepsini yemek), sıyırmak (silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak) * **bi nan binê teyfikê jî balast** ekmekle tabağın dibini de sıyırdı
balastî *rd* yalanmış
balata *m* balata
balatî *m* yücelik, yükseklik
balav *bnr* berav
balave *m* yüksek yer
balavek *m* yıkama aracı, lif
balavan *bnr* balaban
balavêtin *m* boyatma
bal avêtin *l/gh* boyatmak
balaxane *n* gökdelen
balayî *m* yücelik, yükseklik
balbalîsk *bnr* babilîsk

balbalok *zo/m* peygamber devesi (Mantis religiosa)
balbaz *nd/nt* polis
balbazî *m* polislik
balbelîç *bnr* babelîç
bal bûn *l/ngh* gelişmek * **geş û bal bû** gelişti serpildi
balçemok *bnr* balçimok
balçermek *zo/m* yarasa (Vespertilio)
balçimk *zo/m* yarasa (Vespertilio)
balçimok *zo/m* yarasa (Vespertilio)
baldan *m* dikkat etme
baldan *l/gh* dikkat etmek
baldar *rd* dikkatlı ~ **be** dikkat!,dikkatlı ol!
baldarane *h* dikkatlice
baldarbûn *m* dikkatlı olma
baldar bûn *l/ngh* dikkatlı olmak
baldarî *m* dikkat
baldarkî *h* dikkatlice
baldirêj *rd* **1.** dikkatlı **2.** sabırlı
baldûz, baltûz *m* baldız
bale (I) *rd rd* **1.** aptal, alık, geri zekalı, ahmak **2.** *b* aptal, ahmak (küçümseme belirten seslenme) aptal, ahmak,
bale (II) *m* **1.** bale **2.** bale (bale topluluğu)
bale (III) *m* bilye
baleban *bnr* balaban
balebanjen *bnr* balabanjen
balekî *rd* aptalca, ahmakça
baleqîn *m* yel esme
ba leqîn *l/ngh* yel esmek
balerîn *m* balerin
balerînî *m* balerinlik
balet *n* balet
baletî (I) *m* aptallık, alıklık, ahmaklık ~ **kirin** aptallık etmek
baletî (II) *m* baletlik
baletûn *m* soğuk su deposu
balexane *m* köşk
balexanî *n* gökdelen
baleyî *rd* aptalca, ahmakça
baleyîbûn *m* aptallaşına, ahmaklaşma
baleyî bûn *l/ngh* aptallaşmak, ahmaklaşmak
baleyîkirin *m* aptallaştırma, ahmaklaştırma
baleyî kirin *l/gh* aptallaştırmak, ahmaklaştırmak
balê *h* hiç değilse (veya olmazsa), en azından
baleânîn *m* **1.** tozunu atma **2.** punduna getirme
ba lê anîn *l/bw* **1.** tozunu atmak **2.** punduna getirmek
balêrabûn *m* fırtınaya tutulma
ba lê rabûn *l/bw* fırtınaya tutulmak
balêsok *rd* yalayıcı
balête *m* yeni olgunlaşmış ürün ya da meyve ~ **ketin tirî** üzüm olgunlaşmaya başlamak ~**yê tirî** yeni olgunlaşmış üzüm
balfireh *rd* çok dikkatlı
balge (I) *m* yastık
balge (II) *m* kağnının dingil yastığı
balgeh *m* yastık
balgih (I) *bnr* balgî
balgih (II) *nd* yanıbaş, hemen yakını
balgî (I) *m* **1.** yastık **2.** üzerine bir çaput sarılarak hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan yastık şeklinde geniş bir tahta
balgî (II) *m* çift sürüşte saban dönüş alanı, nadasa devredilmiş alan
balgît *m* yastık
balişme *m* kapı ve pencere kasası
balix (I) *m* bağdadî
balix (II) *rd* baliğ, erin
balixbûn *m* baliğ olma, bulûğa erme
balix bûn *l/ngh* baliğ olmak, bulûğa ermek
balixî *m* bulûğ, erinlik
balî *m* balya
balîcan *bot/n* **1.** patlıcan (Solanum melongena) **2.** patlıcan (bu bitkinin ürünü) ~ **tije kirin** patlıcann dolması yapmak ~**ê reş** patlican
balîcanê biraştî *nd* közde patlıcan
balîcanê navqelaştî *nd* karnıyarık
balîcanê şeliqandî *nd* közde patlıcan
balîcanên tijekirî *nd* patlıcan dolması
balîcanî *rd* patlıcanî (patlıcan renginden olan)
balîcî *m* yüzük parmağı
balîf *m* yastık
balîfa mar *zo/m* salyangoz (Helix)
balîfa maran *zo/nd* bir tür keler
balîfa mêr *zo/nd* bir tür keler
balîfe *bnr* balîf
balîfk *m* **1.** yastıkcık **2.** karasabanın bir parçası adı
balîfmar *zo/nd* bir tür keler
balîfok *m* yastık (küçük yastık)
balîfzerk *zo/nd* bir tür iri ve sarı kertenkele
balîg *m* baba evi (ocağı veya yurdu)
balîk *m* yastık
balîke *m* siğil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)
balîkirin *m* balyalama
balî kirin *l/gh* balyalamak
balîloçk *m* dürüm, dürmaç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi)
balîloçkî *rd* dürüm şeklinde olan
balîloçkîkirin *m* dürümleme
balîloçkî kirin *l/gh* dürümlemek
balilûk *m* dürüm
balîn *m* **1.** yastık **2.** başucu
balîna *zo/m* balina (Balaena mistycetus)
balinde *nd* kuş (her türlü kuş)
balindegeh *m* kuşhane (kuş yetiştirilen yer)
balindegir *nd* kuş avcısı
balindegirî *m* kuş avcılığı
balindemalî *rd* evcil kuş
balindeyê dirende *zo* gündüz yırtıcıları
balindezan *nd/nt* kuş bilimci
balindezanî *m* kuş bilimi
baling *m* yastık

balîngeh *m* yastık
balîsk *m* şimşek ~ **vehatin** şimşek çakmak
balîsok *bnr* balîstok
balistandin *m* yalatma
balistandin *l/gh* yalatmak
balîstîk *lşk/m* balistik
balîstok *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)
balîş *bnr* balîf
balîşne *m* yastık
balîx *m* ınandıra
balîzerk *zo/nd* bir sürüngen hayvan
balkan *nd* balkan
Balkanî *nd/rd* Balkanlı
Balkanolog *nd/nt* Balkanolog
Balkanolojî *m* Balkanoloji
Balkar *nd* Balkar (Kafkaslar'da bir halk)
Balkarî *m* Balkarca
Balkarkî *m* **1.** Balkarca **2.** Balkarlara özgü (veya yaraşır bir şekilde)
balkêş *rd* **1.** ilgi çekici, cazip, dikkat çekici **2.** ilginç, enteresan **3.** sürükleyici (ilgiyi sürdüren) * **romaneke balkêş** sürükleyici bir roman **4.** h vurgulu * **axaftineke balkêş** vurgulu bir konuşma
balkêşan *rd* cazip, ilgi çekici
balkêşbûn *m* **1.** ilgi çekici hale gelme **2.** ilginçleşme **3.** sürükleyici olma
balkêş bûn *l/ngh* **1.** ilgi çekici hale gelmek **2.** ilginçleşmek **3.** sürükleyici olmak
balkêşî *m* **1.** ilgi çekicilik, dikkat çekiciliği **2.** ilginçlik, enteresanlık **3.** sürükleyicilik
balkêşkirin *m* **1.** ilgi çekici hale getirme **2.** ilginçleştirme **3.** sürükleyici kılma
balkêş kirin *l/gh* **1.** ilgi çekici hale getirmek **2.** ilginçleştirmek **3.** sürükleyici kılmak
balkêşname *m* ihtarname
balkêşwar *rd* ilgi çekici, dikkat çekici
balkişan *m* uyarma, ihtar, ikaz
balkişandin *m* **1.** ilgi çekme, dikkat çekme **2.** ihtar, ihtar etme, ikaz etme, dikkat çekme, uyarma **3.** vurgulama
bal kişandin *l/gh* **1.** ilgi çekmek, dikkat çekmek **2.** ihtar etmek, ikaz etmek, uyarmak **3.** vurgulamak ~ **ser xwe 1)** dikkat çekmek, dikkatleri üzerine çekmek **2)** ilgi görmek, ilgi toplamak
bal kirin *l/gh* (gözlerini) dört açmak * **çavên xwe bal kir** gözlerini dört açtı
balkişîner *rd* çekici, cazip
balkişînerî *m* çekicilik, caziplik
balkon *m* **1.** balkon (evlerde) **2.** balkon (tiyatro salonunda)
bal lê bûn *l/bw* dikkat etmek, mukayet olmak
ballêbûyî *rd* dikkatli (özen gösteren)
ballêbûyîn *m* dikkat etme, mukayet olma
ballênebûn *rd* dikkatsiz
ballênebûnî *m* dikkatsizlik
ballênebûyî *rd* dikkatsiz
ballênebûyîtî *m* dikkatsizlik
balme *m* saçma (tüfek saçması) * balmeyên tivingê tüfek saçması
balmedank *m* saçmalık
balmidêr *m* yıl boyunca, tüm bir yıl
balnekêş *rd* ilgi çekmeyen, ilgisiz
balnîş *bnr* balîşne
balo (I) *d/h* bari, en azında, hiç değilse (veya olmazsa)
balo (II) *m* balo ~**ya birûpoş** (an jî **bimaske)** maskeli balo ~**ya cilûbergan** kıyafet balosu
baloke (I) *m* elin sırtı
baloke (II) *m* gezegen
balol *m* dürüm, dürmaç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi)
balole *m* **1.** dürüm **2.** dürüm, dürme (silindir biçiminde kıvrılma)
balolî *rd* dürüm şeklinde olan
balolîbûn *m* dürümlenme
balolî bûn *l/ngh* dürümlenmek
balolîç *m* dürüm, dürmaç
balolîkirin *m* dürümleme
balolî kirin *l/gh* dürümlemek
balon *m* balon
balondan *m* kabarma
balon dan *l/gh* kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak)
balonfiroş *nd/nt* baloncu (satan kimse)
balonik *m* baloncuk
balor (I) *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
balor (II) *m* balon
balore *m* Kürtçede kızların söylediği hicivli bir şarkı türü
balorkî *rd* **1.** silindirik şeklinde, rulo şeklinde **2.** *h* aşağıya yuvarlanarak inme
balorkirin *m* **1.** merdaneleme **2.** rulo yapma
balor kirin *l/gh* **1.** merdanelemek **2.** rulo yapmak
balot *m* domalma
balotbûn *m* domalma
balot bûn *l/ngh* domalmak
balotkirin *m* domaltma
balot kirin *l/gh* domaltmak
balrakêş *rd* çekici, dikkat çekici
balte *m* balta
bal û bejn *nd* boy pos
balûg *bnr* balûk
balûk *m* siğil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)
balûl (I) *bnr* balûk
balûl (II) dürüm, dürmaç * **balûlek çêkir bir ber devê xwe** bir dürüm yapıp ağzına doğru götürdü
balûle *bnr* balûl (II)
balûpal *rd* **1.** engin, uçsuz bucaksız, alabildiğine (çok geniş, ucu bucağı görünmüyecek kadar geniş olan) **2.** geniş (kap-

samı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan, yaygın) 3. sonsuz 4. göz alıcı
balûpalbûn *m* enginleşme
balûpal bûn *l/ngh* enginleşmek
balûpalî *m* enginlik **~ya deryayê** engin (çok geniş, ucu bucağı görünmüyecek kadar geniş olan)
balûr (I) *m* civciv
balûr (II) *bnr* balûk
balvedan *m* dikkat etme
bal vedan *l/gh* dikkat etmek
balye *m* balya
balyoz *nt/nt* elçi, sefir **~ê mezin** büyük elçi **~ê navîn** orta elçi
balyozger *nd/nt* elçilik görevlisi
balyozî *m* elçilik, sefirlik
balyoztî *m* elçilik, sefirlik
balyozxane *m* sefaret, sefarethane, elçilik (binası)
bambû *bot/m* **1.** bambu (Bambusa vulgaris) **2.** *rd* bambu (bu kamıştan yapılmış olan)
bamişt *m* **1.** kürtün (rüzgârın etkisiyle kuytu yerde oluşmuş kar yığını) **2.** kar tipisi
bamiştkirin *m* tozutma (kar için)
bamişt kirin *l/gh* tozutmak (kar için)
bamî *bnr* bamye
bamye *bot/m* **1.** bamya (Hibiscus esculentus) **2.** bamya (bu bitkinin hem taze hem kuru yenilen ürünü)
ban (I) *n* **1.** ev (yanlız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı) **2.** ev (bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı konut) **3.** dam, çatı (evin çoğu kiremitle kaplı bölümü) **4.** dam, toprak damlı ev **5.** tavan, ev tavanı * **ban qul be binban şil e** tavan delikse taban da ıslak olur **6.** yüksek yer **7.** set (bulunan yerde daha yüksekte kalan düzlük) **~ê cencerê** döğme makinasının sürücü kulesi **~ê çav** göz kapağının iç kısmı **~ê dev** damak
ban (II) *n* otlak, çayırlık, mera
ban (III) *bnr* rê û ban
ban (IV) *n* mandıra
ban (V) *m* çağrı, çağırma **~î (yekî) kirin 1)** (birini) çağırmak (birini) davet etmek **~î hev kirin** çağrışmak, birbirini çağırmak
banal *rd* banal
banaltî *m* banallık
banan *m* yetiştirim (hayvana birtakım alışkanlıklar kazındırma)
banandin *m* alıştırma
banandin *l/gh* **1.** alıştırmak **2.** annesi ölmüş hayvan yavrusunu başka bir hayvana alıştırmak
banandî *rd* alıştırılmış
banax *m* toprak döşeme
banbanke *zo/nd* firavun faresi (Herpestes ichneumon)
banbihêrk *m* üst geçit
bancîle *m* **1.** teras **2.** balkon
banço *m* banço (bir müzik aleti)
band *m* **1.** bant (düz, ensiz yassı bez) **2.** bant (yara üzerine bastırılan ilâçlı şerit) **3.** bant (ses alma cihazlarında kullanılan şerit) **4.** kasset **5.** seloteyp **~ lê xistin** bantlamak **~ tije kirin** bant doldurmak
bandaj *m* bandaj
bandemjimêr *m* çalar saat, duvar saati
bander *bnr* bandêr
bandev *erd/m* **1.** doruk, zirve **2.** (mec) zirve * **bandeva hunerê** sanatın zirvesi
bandeva çiyê *nd* kerempe (dağın en yüksek yeri)
bandew *bnr* bandev
bandêr (I) *m* bayrak, flama
bandêr (II) *n* müezzin
bandêr (III) *m* **1.** etki **2.** *rd* etkin **3.** *rd* hükümran
bandêrbûn *m* etkinleşme
bandêr bûn *l/ngh* etkinleşmek
bandêrî *m* **1.** etkinlik **2.** hükmetme
bandêrî lê kirin *l/bw* hükmetmek, etkilemek
bandêrkirin *m* etkinleştirme
bandêr kirin *l/gh* etkinleştirmek
bandfiroş *nd/nt* kasetçi (satan kimse)
bandfiroşî *m* kasetçilik
bandir *m* yırtıcı saçak (evlerde)
bandira *m* bandıra * **bandiraya Fransiz** Fransız bandırası
bandkirin *m* bantlama
band kirin *l/gh* bantlamak
bandkirî *rd* bantlı, bantlanmış olan
bando *mzk/m* bando
bandojen *nd/nt* bandocu
bandojenî *m* bandoculuk
bandor *m* **1.** etki, tesir (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) **2.** etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) * **bandora şîrqamê ne baş bû** tokadın etkisi kötü oldu **3.** *mec* etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) * **bandoreke baş li ser min hişt** bende olumlu bir etki bıraktı **~a layekî** yan etki
bandordar *rd* etkili **~ bûn** etkili olmak
bandordarbûn *m* etkilenme
bandordar bûn *l/ngh* **1.** etkilenmek **2.** işlenmek
bandordarbûyîn *m* etkileniş, etkilenme
bandordarî *m* etkililik
bandorgir *rd* kapılgan
bandorgirî *m* kapılganlık
bandorgirtin *m* etkilenme
bandor girtin *l/gh* etkilenmek
bandorgirtî *rd* etkilenmiş
bandorî *m* etkilik
bandorjêgirtin *m* etkilenme
bandor jê girtin *l/bw* etkilenmek
bandorker *rd* **1.** etkileyici, etkili **2.** etkileyici, etkili, çarpıcı, dokunaklı * **axaftineke ban-**

dorker etkileyici bir konuşma **3.** etkileyici, büyüleyici
bandorkerî *m* **1.** etkililik **2.** etkileyicilik, dokunaklılık
bandorkirin *m* **1.** etkileme **2.** işleme, etkileme
bandor kirin *l/gh* **1.** etkilemek, tesir etmek **2.** işlemek, etkilemek
bandorlêbûn *m* etkilenme, tesir edilme, müessir olma
bandor lê bûn *l/bw* etkilenmek, tesir edilmek, müessir olmak
bandorlêkirin *m* etkide bulunma, tesir etme
bandor lê kirin *l/bw* **1.** etkide bulunmak, etkilemek, kâr etmek, etki yapmak * **lêdan bandor lê nake** dayak kâr etmiyor **2.** etkilemek, büyülemek
bandorlêkirî *rd* etkide bulunmuş, kâr etmiş, etkilemiş olan
bandor lê nebûn *l/bw* **1.** etkide bulunmamak **2.** fayda etmemek
bandor li hev kirin *l/bw* etkileşmek
bandovan *nd/nt* bandocu
bandrol *m* **1.** bandrol (paket veya şişelerin ağızlarına konulan şerit veya etiket) **2.** bandrol (devletçe verginin kesildiğini gösteren etiket) **3.** bandrol (bayrak direğinin tepesine süs olarak konulan uzun, kumaş şerit)
bandûr *bnr* bandor
bandûrk *bnr* bandor
bane (I) *m* ailenin geçici olarak bir yere gitme durumu, ya da ailenin bir kısmı bir başka yerde ikamet etmesi
bane (II) *m* mandıra
bane (III) *m* otlak
banedar (I) *nd/nt* **1.** mandıracı **2.** süt sağan
banedar (II) *rd* alışkın
banedarî *m* **1.** mandıracılık **2.** süt sağıcılık
banegeh *n* yüzey, satıh
banegehî *rd* yüzeysel, sathî
banehî *m* yaylada davarlarla ilgilenen kadın
banek *rd* **1.** alışık, alışkın **2.** *mec* idmanlı **3.** alışık, yatkın, alışılmış
banekî *m* alışıklık
banekîbûn *m* alışma, istinas etme, alışklık kazanma
banekî bûn *l/ngh* alışmak, istinas etmek, alışklık kazanmak
banektî *m* alışklık
banemer *m* nisan ayı
banend *rd* benzer
banendî *m* benzerlik
baneşan *rz/m* ünlem, nida
bang *ol/m* **1.** ezan **2.** çağrı (bilgilendirmek ve seslenmek için) **3.** çağrı (davet etme için) ~ **dan** ezan okumak ~ **lê kirin** çağrıda bulunmak ~**a eşayê** yatsı ezanı ~**a êvarê** akşam ezanı ~**î (...) kirin** (birini) çağırmak
bangane *m* ünlem
bangav *m* akşam ile yatsı arası zaman
bangbêj *ol/n* müezzin
bangbêjî *m* müezzinlik
bangdan *m* **1.** ezan okuma **2.** banlama, ötme (horoz çin)
bang dan *l/gh* **1.** ezan okumak **2.** banlamak, ötmek (horoz çin)
bangdêr *nd/nt* **1.** müezzin, ezan okuyan **2.** çağrıcı, çığırtkan, tellâl
bangdêrî *m* **1.** müezzinlik, ezan okuma **2.** çağrıcılık, çığırtkanlık
banger *n* loğ
bangeran *n* loğ, yuvak
bangerankirin *m* loğlama, yuvgulama
bangeran kirin *l/gh* loğlamak, yuvgulamak
bangerdan *n* loğ
bangerîk *n* loğ
bangerîn *n* loğ
bangerînkirin *m* loğlama
bangerîn kirin *l/gh* loğlamak
bangerîtik *m* merdanecik, tomarcık
bangerkirin *m* loğlamak
banger kirin *l/gh* loğlamak
bangerok *n* loğ
bangerokkirin *m* loğlama
bangerok kirin *l/gh* loğlamak
bangeşe *m* propaganda ~ **dan meşandin** propaganda yürütmek ~ **kirin** propaganda yapmak
bangeşedêr *nd/nt* propagandacı, tanıtıcı
bangeşedêrî *m* propagandacılık, tanıtıcılık
bangeşeker *nd/nt* propagandacı, tanıtıcı
bangeşekerî *m* propagandacılık, tanıtıcılık
bangeşî *m* propaganda
bangewaz *nd/nt* **1.** çağrıcı **2.** duyurucu
bangewazî *m* **1.** çağrı **2.** duyuru * **ji raya giştî re ev bangewaziya me ya dawî ye** bu kamuoyuna son duyurumuzdur
bangewazî hildêran *l/gh* ilân etmek, duyurmak
bangewazîkar *nd/nt* ilâncı
bangewazîkarî *m* ilâncılık
bangewazîtî *m* **1.** çağrıcılık **2.** duyuruculuk
bangewazname *m* çağrı metni
bangêr *nd/nt* çağırtmaç, çığırtkan, tellâl ~ **dan gazîkirin** tellâl bağırtmak (veya çağırtmak) ~**ê şer** savaş çığırtkanı
bangêran kirin *bnr* bangeran kirin
bangêran *bnr* bangeran
bangêrane *rd/h* çığırtkanca
bangêrî *m* çağırtmaçlık, çığırtkanlık, tellâllık
banggav *m* akşam ile yatsı arası zaman
banghildêr *n* **1.** müezzin **2.** tellal
banghildêran *m* **1.** ezan okuma **2.** çağrı yapma **3.** ilân etme
bang hildêran *l/gh* **1.** ezan okumak **2.** çağrı yapmak **3.** ilân etmek
banghildêrî *m* **1.** müezzinlik **2.** telallık
banghinêr *rd* duyurucu
banghinêrî *m* duyuruculuk

bangil *n* 1. ezan 2. ötüş (horoz ötüşü)
bangildan *m* 1. ezan okuma 2. banlama, ötme (horoz için)
bangil dan *l/gh* 1. ezan okumak 2. banlama, ötme (horoz için)
bangildar *n* müezzin
bangildarî *m* müezzinlik
bangilgeh *m* ezan okunan yer
bangir *nd* büyük ses, kalın ses
bangî *rd* 1. çağrı, çağrı ile giligil 2. ezanî
bangîn (I) *m* 1. çağrı, bildirge 2. *nd/nt* çağırıcı, tellâl
bangîn (II) *m* değirmen taşı
bangîn kirin *l/gh* çağırmak, çağrıda bulunmak
bangîr *nd/nt* çağırıcı, tellâl
bangkar *nd/nt* çağırıcı, tellâl
bangkarî *m* çağrıcılık, çığırtkanlık, tellâllık
bangker *nd/nt* çağrıcı, çığırtkan, tellâl
bangkerî *m* çağrıcılık, çığırtkanlık, tellâllık
bangkirî *rd* çağrılı, davetli
bangkirin *m* 1. çağırma, çağırış 2. çağırma, davet etme
bang kirin *l/gh* 1. çağırmak (birine seslenmek) 2. çağırmak, davet etmek * **bang dikin me ku em herin dîlanê** bizi düğüne çağırıyorlar
bang lê kirin *l/bw* çağırmak, çağrıda bulunmak
bangname *m* bildirge, çağrı belgesi
bangnîşan *rz/m* ünlem, ünlem işareti
bangok *m* ünlem
bangor *n* loğ
bangrahêl *nd/nt* çağırtmaç, çığırtkan, tellâl
bangur *bnr* bangor
bangurdan *n* 1. yuvak, loğ 2. silindir (yol yapımında toprağı sıkıştırarak düzleştirmek için kullanılan genellikle motorlu araç)
bangurdankirin *m* 1. loğlama 2. silindirleme, silindiraj
bangurdan kirin *l/gh* 1. loğlamak 2. silindirlemek
bangurîtik *n* loğ
bangvan *nd/nt* çağrıcı, tellâl
bangvanî *m* çağrıcılık, tellâllık
banigî *m* yastık
banik *n* 1. evcik, küçük ev 2. evcilik (çocuk oyunu)
banima *m* meteoroloji
banimayî *rd* meteorolojik
banimazan *nd/nt* meteorolog, meteoroloji uzmanı
banimazanî *m* meteoroloji
baniyayî *rd* alışık, alışılmış
banî *n* 1. yukarı 2. *h* yukarı (üst tarafa, üstte, yükseğe, yukarıya) * **derkete banî cem şûyê xwe** yukarı, kocasının yanına çıktı 3. *der* köprü (gemi köprüsü) 4. yukarı, yükselti, yüksek yer 5. yüksekliklerdeki ufak düzlük 6. tarlaya açılan saha
banîje *m* çatı katı
banîn *m* 1. alışma 2. intibak (çevreye veya başka bir şeye uyma)
banîn *l/ngh* 1. alışmak, alışılmak 2. intibak etmek
bank (I) *m* bank, banka
bank (II) *m* bank (çoğunlukla bahçelerde, parklarda oturulacak sıra)
banka *m* 1. banka (ekonomik etkinliklerde bulunan kuruluş) 2. banka (banka işlemlerinin yapıldığı yer) 3. banka (türlü şeylerin depolandığı, korunduğu yer) ~**ya çavan** *bj* göz bankası ~**ya dewletê** devlet bankası ~**a ragihanê** bilgi bankası ~**ya xwînê** kan bankası
bankager *nd/nt* bankacı
bankagerî *m* bankacılık
bankavan *nd/nt* bankacı
bankavanî *m* bankacılık
bankdar *nd/nt* banker
bankdarî *m* bankerlik
banker (I) *nd/nt* 1. banker 2. *mec* banker (çok zengin kimse)
banker (II) *nd/nt* tellâl ~ **dan gazîkirin** tellâl çağırtmak
bankerî (I) *m* bankerlik
bankerî (II) *m* tellâllık
bankerjentî *nd/nt* bankerzede
bankertî *m* bankerlik
bankerzede *nd/nt* bankerzede
bankesk *rd* yeşil damlı
banket *m* banket
bankgêr *nd/nt* bankacı
bankgêrî *m* bankacılık
bankirin *m* 1. çağırma 2. çağırma, davet etme
ban kirin *l/gh* 1. çağırmak (birine seslenmek) 2. çağırmak, davet etmek * **ban dikin me ku em herin dîlanê** bizi düğüne çağırıyorlar
bankî *rd* bankasal
bankîz *erd/m* bankiz, buzla, buz alanı
banknot *n* 1. banknot 2. lira
banko *m* 1. banko (talih oyunlarında oyunu yönetenin ortaya koyduğu para) 2. *nd/nt* banko (talih oyunlarında oyunu yöneten kimse) 3. *h* banko (talih oyunlarında ortada toplanan paranın hepsine oynandığını belirtir)
bankut *n* tokmak
bankutk (I) *n* müjdelik
bankutk (II) *n* loğ
bankutkkirin *m* loğlama
bankutk kirin *l/gh* loğlamak
bankutok *m* çocuk doğunca verilen hediye
banliyo *n* banliyö
banmal *m* sıyırga (kar küreme aracı)
bano *m* prenses, hanımefendi
banok (I) *rd* 1. alışık, alışkın 2. hayvan yavrularını analarına alıştıran kimse 3. kendi yavrusunu emziren ona iyi bakan hayvan

banok (II) *m* çalar saat
banoke (I) *rd* alışkın
banoke (II) *m* teras, terasa, taraça
banokî *m* ucu çengel biçiminde olup biçilmiş ekini toplamada kullanılan saplı araç
banoxe *m* karıkın sırt kısmı
banoxet *m* sabit su tevzi hatı
banqnot *bnr* banknot
banqutok *m* erkek çocuğun doğumunda verilen çeşitli hediyeler
banreş *rd* siyah damlı
bansaet *m* duvar saati, çalar saat
bansor *rd* kırmızı damlı
banspî *rd* beyaz damlı
banşîn *rd* mavidamlı
bantof *bot/m* geceleyin yanıp sönen bir ot
banû (I) *m* **1.** prenses **2.** hanım, bayan
banû (II) *n* yeni rüzgâr
banûk *bnr* banok (I)
banyo *m* **1.** banyo **2.** banyo (vücudun bir bölümünü veya bütününü fiziksel veya kimyasal bir etki altında uzun süre bulundurma işlemi) * **banyoya tavê** güneş banyosu **3.** banyo (film banyosu gibi) * **banyoya fotografan** fotograf banyosu **~ya çavan** göz banyosu (göz hastalıklarını iyileştirmek için yapılan banyo)
banyokirin *m* banyo yapma
banyo kirin *l/gh* banyo yapmak
banyokirî *rd* banyolu, banyo yapmış olan
banz dan *l/gh* gebermek * **hesp banz da** at öldü
banzer *rd* sarı damlı
baparêz *m* rüzgârlık (elbise için)
baperest *rd* şehvanî, şehvetperest
baperestî *m* şehvanîlik, şehvetperestlik
bapeşk *m* **1.** tipi **2.** serpinti (rüzgâr serpintisi)
bapêç (I) *m* tipi, karla karışık esen rüzgâr
bapêç (II) *m* paket
bapêç (III) *m* körlük hastalığı
bapêçk *m* dokuma tezgahında gergi iplerini askıya alan aleti itici çatal
bapêketin *m* yellenme
ba pê ketin *l/bw* **1.** yellenmek **2.** haşeri olmak
bapêş (I) *bj/m* nezle, ingin, nevazil, tumağı
bapêş (II) *m* ağrıma (hastalığı, daha çok memeli hayvanlarıda görülür)
bapêş (III) *bnr* teneşe
bapêşî *m* **1.** inginlik **2.** *rd* nezleli
bapêşîbûn *m* nezle olma, nezle oluş
bapêşî bûn (I) *l/ngh* nezle olmak
bapêşî bûn (II) *l/ngh* bakımı yapılmayan yaranın şişip azması
bapêşk *bnr* bapeşk
bapişk *m* yağmur öncesi esen rüzgâr
bapîr *n* büyük baba, dede
bapîrî *m* dedelik
bapîv (I) *m* rüzgâr ölçer, yelölçer, anemometre
bapîv (II) *rd* sürtük
bapîvan *rd* tembel
bapîvî *m* sürtüklük
bapor *m* ocak * **bapora gazê** gaz ocağı
bapûk *m* hafif tipi, kar tipisi * **bapûka berfê** kar tipisi
bapûke *bnr* bapûk
baq (I) *ant/n* baldır, bacak
baq (II) *n* bağ, deste, demet, tutam, büket (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) * **du baq bexdenûs** iki bağ maydanoz * **min baqek kûlilk dan wê** bir buket çiçek ona verdim **~ bi ~** demet demet **~ek jê hilanîn** tutamlamak **~ê gulan** gül demeti
baqandin *m* melletme
baqandin *l/gh* melletmek
baqaye *lşk/nd* bakaya
baqebizin *nd* bir tür keçi hastalığı
baqê peyvan *nd* sözlükçe, sözlükçük
baqê tirêjê *fiz/m* tayf
baqê gulan *nd* gül demeti
baqil *bot/n* **1.** bakla (Vicia faba) **2.** bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)
baqilê çivîkê *bot/nd* bir tür bakla
baqilê gamêşî *bot/nd* bir tür bakla
baqilê keran *bot/nd* bir tür bakla
baqilê kewan *bnr* baqilê kewê
baqilê kewê *bot/nd* bir tür bakla
baqilê pisîkan *bot/nd* kurt baklası
baqilê tehl *bot/nd* acı bakla, mısır baklası (Lupinus termis)
baqilê xatûnî *bot/n* bezelye (Pisum sativum)
baqilokî *rd* baklamsı
baqilreş *bot/m* siyah bakla, eşek baklası
baqiye *m* bakiye, kalan, artık
baqî *rd* kalıcı, kalımlı, baki
baqîman *m* **1.** kalıcı olma **2.** *rd* kalıcı
baqî man *l/ngh* kalıcı olmak
baqîmayîn *m* kalıcı oluş
baqîtî *m* kalımlılık
baqkirin *m* demetleme
baq kirin *l/gh* demetlemek
baqkirî *rd* demetli, demetlenmiş
baqlozan *n* ceviz içinin parçalanmamış bir bütünü
baqnot *bnr* banknot
baqsimat *n* peksimet
baqût *m* gıda
bar (I) *n* **1.** yük (araba, hayvan vb. nin taşıdığı eşyaların hepsi) * **erebeyê barê xwe vala kir** araba yükünü boşalttı **2.** yük (araba, hayvan vb. nin taşıyabildiği miktar) * **barê hespekî** bir at yükü **3.** yük (eşya) * **hemû barê wê ev torbe ye** bütün yükü bu torba **4.** *mec* yük (ağırlık, külfet) (birinin üzerine almak zorunda olduğu ağır görev) * **ez nikarim bikevim bin vî barî** ben bu yükün altına giremem * **ê ku dixebite ev e, ji lewre jî barê malê tev li pişta wî ye** tek çalışan bu, o yüzden evin ağırlığı onun

sırtında **5.** *fiz* yük (bir cismin yüzeyinde biriken elektrik miktarı, şarj) **6.** yük (yüklük) * **haydê bikeve binê vî barî** haydi şu yüke giriver **7.** yük (cenin, doğacak bebek) **~ê biaqilan li ser pişta bêaqilan** eşek olduktan sonra semer vuran çok olur **~ dagirtin** yük doldurmak, yüklemek **~ dan pişta xwe** yüklenmek (bir yükü taşımayı üstüne almak) **~ dan ser milê xwe** yüklenmek (bir yükü taşımayı üstüne almak) * **hemû eşya dan ser milê xwe** bütün eşyayı yüklendi **~ danîn 1)** yük indirmek, yük boşaltmak **2)** *mec* doğurmak, doğum yapmak **~ hilgirtin** yük taşımak, sırtlamak **~ nanale serbar dinale** altaki durmuş üstteki durmuyor **~ qelaptin ser piştê** yük vurmak **~ sivik e lê qîmeta wî pir e** yükte hafif pahada ağır **~ sivik kirin 1)** hükü hafifletmek **2)** *mec* rahatlamak, sorumluluğu azalmak **~ û barxane 1)** göç eşyası, ev eşyası **2)** *lşk* ağırlık (bir birliğin cephane, yiyecek ve eşya yükleri) **~ û birc** varı yoğu, nesi varsa **~ û piştî** dert, sıkıntı, yük, sorun * **hûn van tiştan ji xwe re mekin bar û piştî** bunları kendinize sorun yapmayın **~ vala kirin** yükü boşaltmak **~ê êzingê min** dediğinde diretmek **~ê devê û pişta kurmoriyê** herkes gücüne göre olmalı, olacak şey mi? **~ê (yekî) kifş kirin** başlık parasını açıklamak **~ê ku tu nikaribî rahêjiyê nekeve bin** yapamayacağın bir şeyin sorumluluğunu üstüne alma **~ê piştê 1)** yük (olmak) **2)** zorunlu görev **~ê (yekî) rast bûn** durumu düzelmek, işleri yolunda gitmek **~ê (yekî) rast kirin** (birinin) ekmeğine yağ sürmek **~ê ser baran** dert üstüne dert **~ê (...) sivik kirin** yükünü hafifletmek, azaltmak **~ê stû** sorumluluk **~ê xwaran naçe waran** (an jî **~ê xwar naçe war)** dürüst olmayan işinde başarılı olmaz **~ê (yekî) xwar bûn** dara düşmek, işleri sarpa sarmak **~ê (yekî) xwar e** beli bükük (güçsüz, zavallı) **~ê xwe hilgirtin** yükünü almak **~ê xwe li ~ê (yekî) xistin** (biriyle) rakabet etmek

bar (II) *m* **1.** bar (danslı, içkili eğlence yeri) **2.** bar (ayak üstü içki içilen meyhane) **3.** bar (bir salonda içki içmek için hazırlanmış köşe) **~a Amerîkan** Amerikan bar

bar (III) *m* bar (hava basıncı birimi)

bar (IV) *n* ürün, mahsul

bar (V) *n* hakkında * **der barê wî de** onun hakkında

bar (VI) *bnr* bar û dox

barabûn *m* rüzgârlanma, rüzgar esme

ba rabûn *l/ngh* rüzgârlanmak, rüzgar esmek

baran (I) *m* **1.** yağmur **2.** yağmur (çok ve sık düşen, gelen şey) **~ barîn** yağmur yağmak **~ dan (...)** yağmur bastırmak, yağmur yağmaya başlamak * **baraneke wisa dayê qet mepirse** bir yağmur bastırdıki hiç sorma **~ dest pê kirin** yağmur yağmaya başlamak **~ dibare erd xwe dipesinîne** kendine pay çıkarmak **~ hatin** yağmur yağmak **~ ji erdan çûn esmanan** kedi olalı bir fare tutmak * **baran ji erda çû esmanan, çi qewî te îro ev tişt kir** oğlum kedi olalı bir fare tuttu bugün **~ ji ewrê (yekî) nebarîn** (an jî **nedîtin)** (birinin) hayrını, faydasını görmemek **~ ji ewrê reş, kêf ji dilê xweş tê** yağmur kara bulutlardan, neşe şen yürekten gelir **~ lê kirin** yağmur yağmak, yağmur ıslatmak **~ li lêkirinê ye** havanın gözü yaşlı, neredeyse yağmur yağacak **~ peşk avêtin** yağmur serpmek **~ sekinîn (vedan** an jî **vekirin)** yağmur dinmek **~ teht şûştin** yapılan hataların görmezden gelinmemesi **~ teqil teqil barîn** yağmur dalga dalga yağmak **~ vedan** (an jî **vekirin)** yağmur dinmek **~ weşandin** serpmek **~ xwarin** yağmur yemek **~ xweş kirin 1)** yağmur boşanmak **2)** yağmur şiddetlenmek **~a havînê** kay, yaz yağmuru **~a xweş** sağnak yağmur **~ek li rovî xist, lê rovî ji laserê natirse** kargadan korkan tarlaya darı ekmez **~eke bi şid danê** yağmur boşanmak **~ên çil esrîn** kırk ikindi yağmurları

baran (II) *m* bir tür bandırma

barana hûr *nd* çiskin

barandin *m* **1.** yağdırma **2.** dökme (akıtma, düşürme) **3.** yağdırma (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atma, indirme, savurma, söyleme)

barandin *l/gh* **1.** yağdırmak **2.** dökmek (akıtmak, düşürmek) * **dê ji zarokên xwe re rondik barandin** anne çocuklarına göz yaşı döktü **3.** yağdırmak (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atmak, indirmek, savurmak, söylemek) * **kevir lê barandin** ona taş yağdırdılar

barandîtî *rd* yağmur yemiş, yağmurdan ıslanmış olan

baranî *m* yağmurluk

baranparêz *m* yağmurluk

baranpîv *m* yağmurölçer

barat *zo/nd* bir balık türü

barata *m* barata (külah veya başlık)

baratarya *der/m* baratarya

bar avêtin *l/gh* yük indirmek

barbar *rd/nd* barbar

barbarane *h* barbarca

barbarî *m* barbarlık

barbarîbûn *m* barbarlaşma

barbarî bûn *l/ngh* barbarlaşmak

barbarîk *zo/m* bıldırcın

barbarîzm *m* barbarizm

barbarkî *h* barbarca

barbarok *rd* çığırtkan

barbazoq *rd* ara bozucu

barbazoqî *m* ara bozuculuk
barbend *n* yük bağlama ipi, şerit
barber *rd* eşit, denk, eşdeğer
barbir *nd/nt* **1.** nakliyeci, taşımacı **2.** yükçü, taşıyıcı, hamal **3.** yük hayvanı
barbirî *m* **1.** nakliye, taşımacılık **2.** hamallık, yükçülük
barboq *m* çıban
barbû *m* **1.** aidat, ödenti **2.** iane, yardım amacıyla toplanan para
barbûnya *bot/m*barbunya **1.** (Mullus barbatus) **2.** barbunya (bu bitkinin ürünü)
barbût *m* barbut
barbûyî *rd* yüklü, yüklenmiş olan
barçêmik *zo/m* yarasa (Vespertilio)
bardanîn *m* **1.** yük indirme **2.** yükü boşaltma
bar danîn *l/gh* **1.** yük indirmek **2.** yükü boşaltmak
bardar *rd* **1.** yüklü **2.** *nd/nt* yük sahibi
bardarî *m* yüklülük
bardax *m* **1.** bardak **2.** bardak (bir bardağın alacağı miktar)
bardû *n* bir kavak türü (yabanı olmayanı)
bare (I) *m* kere, kez, defa
bare (II) *m* konu, mevzu
bare (III) *wj/m* kafiye, uyak
bareaş *n* değirmen yükü
barebar *m* **1.** böğürtü, çağırtı **2.** *h* bar bar * **bûbû berebera wî** bar bar bağırıyordu
bareg *m* tersane, gemilik
baregeh *m* **1.** konut, yönetim yeri, saray (kamu işlerinin görüldüğü yapı) **2.** üs, geçici konaklama yeri **3.** *lşk* üs, karargâh (harekâtın yürütülebilmesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tamamlandığı, teçhizatın toplandığı, dağıtıldığı bölge) **4.** kamp * **baregeha leşkerî** askeri kamp * **baregehên gerila** gerilla kampları **5.** kamp (tutsakların veya siyasî sürgünlerin toplandığı yer) **6.)** yurt (bir grup insanın oturduğu, yetiştirildiği veya bakıldığı yer) * **baregeha zarokan** çocuk yurdu ~ **lê danîn** karargâh kurmak
baregehvan *nd/nt* kampçı
baregehvanî *m* kampçılık
barehol *nd/nt* israfçı, savurgan
bareholî *m* israfçılık, savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak
barehul *bnr* barehol
barem *m* barem (devlet memurlarının maaşlarının derece ve tutarlarını düzenleyen liste ve çizelge)
barene *rd* iş yapan (ticari iş)
bareste *m* hacim
barestedar *rd* hacimli
barestedarokî *rd* hacimlice
baresteyî *rd* hacimsel
bareş *nd* kara yel
bareşkirin *m* kamçılama (yağmur, kar; hızla çarpma)
bareş kirin *l/gh* kamçılamak (yağmur, kar; hızla çarpmak)
barfîks *m* barfiks
barge *m* garaj
bargeh *m* **1.** yaylak, göçebelikte ara sıra konaklanan yer **2.** yer yurt, kamp
bargemî *m* yük gemisi
bargir (I) *nd/nt* **1.** yük taşıyıcı, hamal **2.** yük hayvanı **3.** *rd* dertleri çok olan **4.** *nd* milis, halk gücü
bargir (II) *zo/n* beygir
bargiran *rd* **1.** yükü ağır olan **2.** sorumluluğu ağır olan
bargiranî *m* **1.** yük ağırlığı **2.** ağır sorumluluk **3.** zorluk, engel çıkarma
bargirî *m* **1.** hamallık **2.** milislik
bargîn *m* sarnıç
bargîr *bnr* bergîr
barguhêzî *m* transport
barheq *rd* haklı
bar hilanîn *l/gh* **1.** yüklenmek **2.** sorumluluğu üstüne almak
barhilgir *nd/nt* **1.** taşımacı **2.** hamal, taşıyıcı, yükçü, yük taşıyıcı 2
barhilgirî *m* **1.** taşımacılık **2.** hamallık, taşıyıcılık, yükçülük, yük taşıyıcılığı
barij *m* **1.** serpme yağışlı, rüzgârla yağan yağmur **2.** yağış
barijnî *m* **1.** serpıştirme **2.** tozkoparan, rüzgârla yağan yağmur
barijnîkirin *m* atıştırma, serpiştirme (yağmur veya kar için)
barijnî kirin *l/gh* atıştırmak, serpiştirmek (yağmur veya kar için) * **berfê barijnî dikir** kar atıştırıyordu
barik *rd* daraç, dar
barim barim *nd* uzun eşek
barimte *nd/nt* **1.** rehine, rehin, tutak **2.** ipotek, tutu ~ dan rehin vermek ~ **girtin** rehin almak ~ **kirin** ipotek etmek
barimtekirî *rd* ipotekli, tutulu (tutu olarak alınmış)
barimtename *m* ipotek belgesi
baristan *m* tahammül, katlanma
baristandin *m* genleştirme
baristandin *fiz l/gh* genleştirmek
baristanî *m* tahammüllülük
baristanî kirin *l/gh* tahammül etmek, katlanmak
baristanî nekirin *l/gh* tahammül etmemek, katlanmamak
baristankirin *m* dayanma, tahamül etme; katlanma
baristan kirin *l/gh* dayanmak, tahamül etmek, katlanmak (güç bir duruma katlanmak)
bariste *bnr* berheste
baristin *fiz/m* genleşme
baristin *fiz l/gh* genleşmek
bariş *bnr* barij

barişt (I) *m* sağanak, rüzgârla yağan yağmur
barişt (II) *m* oylum
barix *rd* arazileri komşu olan
barizandin *m* sataşma
barizandin *l/gh* sataşmak
barizîn *m* sataşma, ağız dalaşı
barizîn *l/ngh* sataşmak, ağız dalaşı yapmak
Barî *nd* Yaradan, Allah
barî (I) *d* bari, hiç olmazsa, hiç değilse
barî (II) yağmış olan
barîgeh *m* evren, dünya
barîk *rd* ince, narin
barîkat *m* barikat
barîn (I) *m* bağırtı, çığlık ~ **jê anîn** bağırtmak ~ **jê çûn** bağırmak, çığlığı basmak ~ **jê hatin** bağırmak, çığlığı basmak
barîn (II) *m* **1.** yağma (yağmur, kar, dolu için) **2.** yağma (toz, mermi vb. için) **3.** yuvarlanma (dökülerek düşme) **4.** fışkırma (bir şey bir yer de bol görülme)
barîn *l/ngh* **1.** yağmak (yağmur, kar, dolu için) **2.** yağmak (toz, mermi vb. için) * **gule bi ser me de dibarîn** üstümeze kurşun yağıyordu **3.** yuvarlanmak (dökülerek düşmek) * **ji çavên min hêstir barîn** gözlerimden yaşlar yuvarlandı **4.** fışkırmak (bir şey bir yer de bol görülmek) * **li van xakan bereket dibare** bu topraklarda bereket fışkırıyor **~a berfê** kar yağışı
barîner *rd* yağdırıcı
barînî *m* çığırtı ~ **pê ketin** çığlığı basmak
barîsfer *jeo/m* barisfer, ağır küre
barît (I) *zo/m* bıldırcın (Coturnix)
barît (II) *kîm/m* barit
barîte *nd/nt* rehin
barîtîk *zo/n* bir tür kartal
barîtîn *mîn/m* baritin
barîton *mzk/m* bariton
barîze *bot/m* kerevize benzer bir bitki
barker *rd/nd* yükleyici
barkerî *m* yükleyicilik
barkeştî *m* yük gemisi, şilep, kargo (yük taşıyan gemi)
barkeştîvan *nd/nt* şilepçi
barkeştîvanî *m* şilepçilik
barketî *rd/mec* işi bozuk kimse
barkêş *nd/nt* **1.** nakliyatçı, nakliyeci, taşımacı **2.** hamal, taşıyıcı, yükçü
barkêşî *m* **1.** nakliye, nakliyat, taşımacılık **2.** hamallık, taşıyıcılık, yükçülük
barkêşîtî *m* nakliyatçılık, nakliyecilik
barker *nd/m* yükleyici
barkirin *m* **1.** yükleme **2.** göçme, göç etme (veya eyleme) **3.** kurma (yayı veya zembereği germe) **4.** taşınma (evi bir yerden başka bir yere taşıma)
bar kirin *l/gh* **1.** yüklemek * **mal bar dike** mal yüklüyor **2.** göçmek, göç etmek (veya eylemek) * **koçeran bar kirin** göçerler göç etti * **ew malbata ku hûn jê behs dikin ji vir bar kir** bahsettiğiniz aile buradan göçtü **3.** kurmak (yayı veya zembereği germek) * **min saet bar kir** saatı kurdum **4.** taşınmak (evi bir yerden başka bir yere taşımak) * **barkirina wan a xaniyekî nû baş bû** yeni bir eve taşınmaları iyi oldu
barkirî *rd* **1.** yüklü, yüklenik, yüklenmiş olan **2.** kurulu (zembereği kurulu) * **saeta barkirî** kurulu saat **3.** güdümlü * **fîşeka barkirî** güdümlü mermi **4.** taşınmış olan
barkirîbûn *m* güdümlülük
barlama *rd* şımarık, terbiyesiz
barlamatî *m* şımarıklık, terbiyesizlik
barlêbûn *m* yüklenme
bar lê bûn *l/bw* yüklenmek
barlêker *nd/nt* yükleyici
barlêkerî *m* yükleyici
barmen *nd/nt* barmen
barmenî *m* barmenlik
barmentî *m* barmenlik
barmil *m* bidon
barname *m* fatura
baro *m* baro
barodan *m* koyunlar doğurduktan sonra kuzularla birlikte salma
barograf *m* barograf
barok *m* **1.** barok (1600- 1750 yılları arasındaki klâsik sanatı izleyen resim, mimarlık üslûbu) **2.** barok (edebî akım olarak) *m* ~ müzik
barometre *fzk/m* barometre, basınçölçer
baron *n* baron
barones *m* barones
baronî *m* baronluk
baroskop *m* baroskop
barov *m* **1.** fırtına **2.** tipi **~a berfê** kar tipisi
barove *m* **1.** kar fırtınası **2.** zemheri
barpêç *bnr* werîs
barpişt *n* sırt yükü, sırtlık (yük)
bars *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovandan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek ~ **girtin** oğul çıkarmak
barsdan *m* oğullanma
bars dan *l/gh* oğullanmak
barsdayîn *l/gh* oğullanmak
barsivik *rd* **1.** yükü hafif **2.** *mec* sorumluluğu az, sorunları az olan kimse
barsivikî *m* **1.** yük hafifliği **2.** sorumluluğu az olma, sorunları az olma durumu
barû *m* **1.** burç **2.** kule **3.** kale (satranç oyununda) **~ya paraşûtê** paraşüt kulesi **~ya saetê** saat kulesi
barûd *m* barut
barûdank *m* barutluk (barut saklanan kap veya yer)
barûdî *rd* barut gibi ağır kokulu
bar û dox *m* durum, halet, vaziyet
barûdpêj *dîr/nd* barutçu

barûdpêjî *m* barutçuluk
barûdxane *m* baruthane
barûne *bot/m* peynire katılan bir ot
barûte *rd* 1. hantal (işi, davranışları ağır ve yavaş) 2. yaramaz, işe yaramayan
barûtebûn *m* hantallaşma
barûte bûn *l/ngh* hantallaşmak
barûtebûyîn *m* hantallaşma
barûtetî *m* hantallık
barûya avê *nd* su terazisi
barûya çetiran *nd* paraşüt kulesi
barwer *rd* verimli, bol ürünlü
barxane *n* 1. küçük kervan, barhane 2. barhane (göç eşyası, ev eşyası) 3. yük hayvanı 4. depo, ambar
barxwar *rd* beli bükük (güçsüz, zavallı)
barye *m* 1. hasır (saz dan yapılmış yaygı) 2. *rd* hasır (tamamı veya bir kısmı hasırdan olan)
baryûm *kîm/m* baryum (kısaltması Ba)
barzan *rd* sorumluluğunu, yükünü bilen
bas *mzk/m* 1. bas (en kalın erkek sesi) 2. *rd* bas (sesi böyle olan sanatçı) 3. bas (en kalın sesli orkestra çalgısı)
basark *m* klima
bas barîton *mzk/m* bas bariton
basik *m* sigaralık, sigara ağızlığı
basimbêj *rd/nt* 1. boşboğaz, geveze (sır saklamayan) 2. küstah, kibirli
basimbêjî *m* 1. boşboğazlık 2. küstahlık
basiq *bnr* bastêq
basirme *m* göz kapağı iltihabı
basî *m* ses taklidi
basîd *rd* basit
basîl *zo/m* basil (bakterilerin çomak biçiminde ince uzun türü)
basîret *m* basiret, sağgörü
bask *n* 1. kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) 2. kanat (uçağın kanadı) 3. kanat (meclis, parti gibi topluluklarda düşünce yönünde özellik gösteren taraflardan her biri) * **baskê çep ê partiyê** partinin sol kanadı 4. kol, kanat 5. taraf, yön, doğru * **bi baskî min ve hat** bana doğru geldi 6. *m* bilek ~ **dan** kanat çırpmak ~ **li hev dan** (an jî **xistin**) kanat çırpmak ~ **li xwe xistin** 1) kanat çırpmak 2) kanatlanmak, kanat açmak (uçmak) ~ **vedan** kanat çırpmak ~**ê (...) çêbûn** 1) kanatlanmak (uçmaya başlamak) 2) keyiften dörtköşe olmak ~**ê (...) hatin** kanatlanmak (uçmaya başlamak) ~**ê xwe fireh kirin** çağrıya hemen icabet etmek **bi** ~**î (yekî) ve çûn** -e doğru gitmek
baskdar *rd* kanatlı
baskemele *m* kulaçlama (yüzme)
baskemele kirin *l/gh* kulaçlamak
basket *sp/m* basket ~ **kirin** basket yapmak
basketbol *sp/m* basketbol, sepet topu
basketbolbaz *nd/nt* basketbolcu
basketbolbazî *m* basketbolculuk
basketvan *nd/nt* basketçi
baskê *sp/m* 1. kelebek yüzme 2. kulaçlama (yüzme)
baskêş *m* 1. kara saban oku 2. mil (türlü işlerde kullanılan ince uzun metal çubuk) ~**ên maliyê** tapan çekme kolları
baskik *m* kanatçık
basklarnet *mzk/m* basklârnet
basko *m* kuşun uçmaması için kanatlarının (teleklerinin) yolunması
baskok *zo/n* tele, telek
baskokirin *m* kuşun uçmaması için kanatlarını yolma
basko kirin *l/gh* kuşun uçmaması için kanatlarını yolmak
baskokirî *rd* telekleri yolunmuş kuş
baskordû *m* kolordu
baskoyî *rd* telekleri yolunmuş kuş
baskoyîkirin *m* kuşun uçmaması için kanatlarını yolma
baskoyî kirin *l/gh* kuşun uçmaması için kanatlarını yolmak
baskpelik *zo/nd* pul kanatlılar
baskpêj *nd/nt* kanatçı (kanat pişirip satan kimse)
baskşikandî *rd* kanadı kırık
baskşikestî *rd* kanadı kırık
baskul *m* baskül
baskurk *m* kursak
basmîl *rd* kibirli, kendini beğenmiş
basmîlî *m* kibirlilik, kendini beğenmişlik
basname *m* masal kitabı
basor *m* esinti
basrîşk *m* kar, yağmur ve rüzgâr karışımı fırtına
bastan *rd* 1. kadim, antik, eski 2. anane, gelenek
bastaneyî *rd* geleneksel, ananevî
bastanî *m* 1. kadimlik, antiklik, eskilik 2. *rd* ananevî, geleneksel
bastanîbûn *m* 1. antikleşme, kadimleşme 2. gelenekleşme, gelenekselleşme
bastanî bûn *l/ngh* 1. antikleşmek, kadimleşmek 2. gelenekleşmek, gelenekselleşmek
bastanîkirin *m* 1. antikleştirme, kadimleştirme 2. gelenekleştirme, gelenekselleştirme
bastanî kirin *l/gh* 1. antikleştirmek, kadimleştirmek 2. gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
bastanîtî *m* gelenekçilik
bastaniyî *rd* geleneksel
bastannas *nd/nt* antikacı, arkeolog
bastannasî *m* antikacılık, arkeoloji
bastannasiyî *rd* arkeolojik
bastanparêz *rd/nd* gelenekçi
bastanparêzî *m* gelenekçilik
baste *m* pile

basteq *n* pestil ~**ê pesîl** kalın, kışlık pestil
bastiq *bnr* basteq
bastix *bnr* basteq
bastûr *m* **1.** yapı (bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür) * **bastûra zimên** dil yapısı **2.** *sos* yapı (parçaları veya öğeleri arasında yasaya uygunluk, durağan bağlar ve karşılıklı ilişkiler bulunan dizge veya bütün) **3.** yapı, bünye, yapılış * **bastûra vê avahiyê ji erdhejê re zexm e** bu binanın yapılışı depreme dayanıklıdır **4.** bünye (vücut yapısı)
bastûrî *rd* yapısal
basû *m* kürtün (rüzgârın etkisiyle kuytu yerde oluşmuş kar yığını)
basubadelmewt *nd* basübadelmewt
basûr *bj/m* basur, mayasıl
baş *rd* **1.** iyi (kötü karşıtı) * **îlaca baş** iyi ilâç **2.** iyi (bol, yararlı, kazançlı) * **baraneke baş barî** iyi yağmur yağdı **3.** iyi (uğurlu, hayırlı, iyilik getiren) * **xebera baş** iyi haber **4.** iyi (esen, sağlıkklı) * **hûn baş in?** iyi misiniz? **5.** iyi (yerinde, uygun) * **bersîveke baş** iyi bir cevap **6.** iyi (yeterli, yetecek miktarda olan) * **rûyê diya min baş nayê bîra min** annemin simasını iyi hatırlamıyorum **6.** güzel, hoş (pek iyi, doğru) * **baş e lê belê...** güzel amma... **7.** dolgun (para için; çok) * **destmiziyeke baş** dolgun ücret **8.** iyi, temiz (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, özürü olmayan) * **erebeyeke baş** temiz bir araba **9.** iyi, kaliteli **10.** *h* sıkı, iyice * **baş cilan li xwe bike** sıkı giyin **11.** *h* yakinen * **ez wî baş nas dikim** onu yakinen tanıyorum ~ **bala xwe dan (...)** iyice bakmak, dikkat etmek ~ **bêhna xwe nedan** ayağının tozu ile * **roja ku hate malê hîna baş bêhna xwe neda hate ba me** eve döndüğü gün ayağının tozu ile bize geldi ~ **bû!** ne iyi! ~ **bû ku** iyi ki, isabet ki, Allahtan, neyse ki, bereket ki * **baş bû ki ew, li vir bû** bereket versin ki o buradaydı ~ **bûn 1)** iyi gelmek (yaramak) * **ev îlac ji birîna min re baş bû** bu ilâç yarama iyi geldi **2)** iyi olmak, iyileşmek (hastalıktan kurtulmak **3)** iyi olmak (yerinde olmak, uygun gelmek) ~ **çûn** iyi gitmek ~ **dîtin** iyi karşılamak (olumlu bulmak) * **ramanên min baş dîtin** düşüncelerimi iyi karşıladılar ~ **e 1)** ne âlâ * **ku were baş e, ku neyê dê heqê xwe winda bike** gelirse ne âla, gelmezse hakkını kaybeder **2)** pek âlâ (dediğin gibi olsun) **3)** pek âlâ (karşı durum alınacağını anlatan cümlenin başına getirilir) **4)** peki, olur, tamam (verilen buyruk veya söylenen sözün onaylandığını, kabul edildiğini anlatır) **5)** peki (itiraz cümlelerinde; pek âlâ, madem öyle) * **baş e, tu do li ku bûyî?** peki, dün nerede idin? ~ **eseyî kirin** anlayıp dinlemek ~ **jê fehm kirin** anlayıp dinlemek ~ **kirin 1)** iyi etmek, iyileştirmek **2)** iyi etmek (uygun, yerinde bir davranışta bulunmak) * **we baş kir ku hûn hatin** iyi ettiniz de geldiniz **(yek)** ~ **kirin 1)** (birini) iyileştirmek **2)** (birini) iyi göstermek (veya göstermeye çalışmak), methetmek **(yek)** ~ **kirin mîna rûnê ser nan** yağ çekmek veya yapmak ~ **ne** ~ yalan yanlış ~ **neşixuliye** az gelişmiş (gelişmesi gecikmiş olan) ~ **qûna xwe nedan erdê** eğreti oturmak ~ **xerab 1)** iyi kötü **2)** acı tatlı ~ **xerab** acı tatlı ~ **xerab nabin** altın eli bıçak kesmez ~**ê xeraban** ehvenişer
başbaşik *bnr* başok
başbaşok *zo/nd* leşyiyici bir kuş
başbûn *m* **1.** iyileşme, iyi olma (iyi duruma gelme) **2.** iyileşme, düzelme, sağalma, şifa bulma, afiyet bulma, sağlığını kazanma (hastalıktan kurtulma, salâh olma) **3.** iyilik
baş bûn *l/ngh* **1.** iyileşmek, iyi olmak (iyi duruma gelmek) **2.** iyileşmek, düzelmek, sağalmak, şifa bulmak, afiyet bulmak, sağlığını kazanmak (hastalıktan kurtulmak, salâh olmak) * **tu xeman mexwe, di nêzik de wê kurik baş bibe** sen merak etme, yavrucak yakında düzelir **3.** *mec* bitmek * **karê me baş bû** işiniz iyiydi
başbûnî *m* **1.** iyilik, esenlik (sağlığı yerinde olma durum) **2.** iyilik (yarar veya elverişlilik)
başbûyîn *m* **1.** iyileşme **2.** iyileşme, düzeliş, düzelme, şifa bulma
başebaş *h* **1.** doğru dürüst **2.** sıkı sıkıya * **diya wî beriya ku kurik bi rê bikeve başebaş temenî lê dikirin** annesi sıkı sıkıya yola çıkmadan evvel çocuğu tembihliyordu ~ **ji hev re gotin** birbirine kavratmak
başewal *rd* altında hiç bir şey olmama durumu, altının giyinik olmaması
başewal bûn *l/ngh* eteğin kalkmasıyla bacaklar çıplak olarak görülmek
başî *m* **1.** iyilik (iyi olma durumu) **2.** iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım) **3.** iyilik (yarar veya elverişlilik) * **başiya xwendinê jî heye** okumanın iyiliği de var ~ **lê nehatin** (birine) iyilik yaramamak ~ **pê kirin** (birine) iyilikte bulunmak ~ **û xweşî** iyilik sağlık (veya iyilik güzellik) ~**ya (yekî) dan gotin** ağıtlamak
başîk *bnr* başok
başîperwer *rd* iyiliksever
başîperwerî *m* iyilikseverlik
başîq *zo/n* atmaca
başîxwaz *rd* iyiliksever
başîxwazî *m* iyilikseverlik
başker *rd* iyileştirici, iyileştiren
Başkir *nd/rd* Başkurt
başkirin *m* **1.** iyileştirme, iyi etme **2.** iyileştir-

me, düzeltme, sağaltma
baş kirin *l/gh* **1.** iyileştirmek, iyi etmek * **başkirina rewşa asayîşê** asayişi iyileştirme durum **2.** iyileştirmek, düzeltmek, sağaltmak **3.** bitirmek
Başkirî *m* **1.** Başkurtça **2.** *nd/rd* Başkurtlara özgü olan
başkurî *m* **1.** istirham **2.** yakarı, yakarış, yalvarma ~ **hatin kirin** yalvarılmak ~ **pê dan kirin** yalvartmak ~ **Xwedê bûn** Allaha yakarmak
başkurîkirin *m* yakarma, yalvarma, istirham etme
başkurî kirin *l/gh* yakarmak, yalvarmak, istirham etmek
başnabe *rd* onulmaz
başniyaz *rd* iyi niyetli
başniyazî *m* iyi niyetlilik
başnîjad *rd* soylu, asil
başok *zo/m* atmaca, alıcı kuş
başoka zer *zo/nd* sardoğan
başokane *rd/h* çaylakça
başokar *rd* iyilikbilir
başokar *rd* iyilikbilir
başoke *zo/m* çaylak, atmaca
başokvan *n* atmacacı
baştir *rd* yeğ, daha iyi, evlâ
baştirîn *nd/rd*
baştirîn *rd* en iyi, ekstra, optimum, en iyi olan * **baştirîn arvan** ekstra un
başûr *n* **1.** güney **2.** *rd* güney (bu yönde olan, bu yönle ilgili)
başûrê rojava *nd* güneybatı
başûrê rojhilat *nd* güneydoğu
başûrî *rd* **1.** güneyli **2.** güneyle ilgili, cenubî
batek *m* karakter, huy, mizac
bateqok *m* ıslak bez atan çocuk silahı
baterî *mzk/m* bateri
baterîjen *nd/nt* baterici, baterist
baterîjenî *m* batericilik, bateristlik
baterîst *nd/nt* baterist
baterya *lşk/nd* **1.** batarya (en küçük topçu birliği) **2.**) *lşk* batarya (savaş gemilerinde borda topları ve bunların bulunduğu güverte parçası **3.** *m* batarya * **bataryaya elektrîkê** elektrik bataryası
batî *ant/n* **1.** penis **2.** taşak
batilî *m* butlan, batıl olma durumu
batin *n* batın, iç
Batiniye *m* Batiniye
Batinî *nd* Batınî (Batınîye mezhebinden olan kimse)
batinî *fel/rd* batinî, içrek
batiske *m* bir tür incir
batismî *m* Yezidi Kürtlerinin kutladığı büyük bir dinî bayram
batirsok *n* korkuluk, bostan korkuluğu
batirza *m* Yezidi Kürtlerinin kutladığı büyük bir dinî bayram
batizmî *bnr* batismî
batî *n* taşak
batîk *m* baldız
batînok *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
batîvk *m* su kabarcığı
batman *m* batman (ağırlık birimi)
batn *n* karın
bato *ant/m* taşak
batof *bot/m* bir tür ot
bator *rd* aylak, işsiz güçsüz
batorî *m* aylaklık
bav (I) *n* **1.** baba (çocuğu olmuş erkek) * **piştî zewaca xwe bi du salan bû bav** evlendikten iki yıl sonra baba oldu **2.** baba (bir çocuğa göre kendisinin dünyaya gelmesinde etken olan erkek) * **zarokê ku ji bav û diyeke Kurd çêbûye, Kurd** e Kürt ananın ve babanın çocuğu Kürttür **3.** baba (yaratıcı, kurucu kimse) * **Herodotos bavê dîrokê ye** Herodotos tarihin babasıdır **4.** baba (koruyucu, babalık duyguları ile dolu kimse; bir ülkeye veya topluluğa yararlı olmuş kimse) * **bavê feqîr û xizanan** fakir fukara babası **5.** göbek, batın, gömlek * **du bav bi wê de kalê wî filan kes e** iki gömlek yukarısı dedesi fılâncadır * **ew, ji bavê çaran de dibe kalê wî** o, dördüncü batından dedesi oluyor ~ **dimire çavek diçe, dê dimire her du çav diçin** 'babadan ziyade anne ölünce yavru öksüz kalır' anlamında bir deyim ~ **dimire zarok har dibe, dê dimire zarok jar dibe** 'baba ölünce çocuklar kudurur, anne ölünce zayıflaşır' anlamında bir deyim ~ **harsim dixwe diranê kur (an jî law) disekihin** (an jî **diseqin)** babanın işlediği suçlar bir gün çocuğunun karşısına çıkar ~ **ji aş tê law pirsa bajêr jê dike** kel alaka ~ **ji hespê çê re tune** iyi ata soy gerekmez ~ **kal** ced, ata ~ **rezek da law, law goşiyek tirî neda bav** baba oğula bir bağ bağışladı oğul bir salkım üzümü ona çok görür oldu ~ **û bavik** atalar, cetler ~ **û birayê min**! babam! (teklifsiz seslenme sözü) ~ **û kal** ata, ced, ecdat **(ji)** ~ **û kalan de** ata atalardan beri ~ **û kalên** (an jî **kalikên) me** babalarımız, atalarımız ~**ê feqîr fuqaran** fukara babası ~**ê keçê** (an jî **qîzê) siltan** e kız evi naz evi ~**ê min!** babam! (teklifsiz seslenme sözü) * **tu çi zanî wî bibêje bavê min** sen bildiğini söyle babam ~**ê min, birayê min** benim babam ~**ê (yekî) şewitandin** (birinin) anasını ağlatmak ~**ê hev şewitandin** birbirinin anasını ağlatmak ~**ê pereyan** para babası ~**ê te siwaran kuşt an peyayan** ne fark eder ki
bav (II) *b* öküze çift sürme esnasında söylenen ünlem
bavan (I) *nd* babagiller
bavan *m* yelken ~ **vekirin** yelken açmak ~ **bi**

keştiyê ve kirin yelken dikmek, yelken takmak ~a Latînî *der* Lâtin yelkeni
bavandar *nd/nt* **1.** yelkenci (yelkenleri diken kimse) **2.** yelkenci (yelkenleri indirmek, açmak ve toplamakla görevli kimse)
bavandarî *m* yelkencilik
bavanî *m* çeyiz
bavanvekirin *m* yelkenleme
bavan vekirin *l/gh der* yelkenlemek
bavçê *rd* **1.** baba tarafından iyi **2.** soylu, babadan asil
bavê bêxêr *rd* şam baba, şam-babası (sorumluluğu olmayan)
bavê haziriyê *nd* lüpçülük
bavê haziro *rd/argo* lüpçü, hazır yiyici
bavê kal *nd* ağa baba, ihtiyar (baba)
bavê nehelal *nd* üvey baba
bavê sêwiyan *nd* öksüzler babası
Bavê Şêx *nd* şeyhler arasında, mirler tarafından atanan dinsel işlerden sorumlu en üst kurumdur
bavfileh *rd* hristiyanlıktan dönme kimse
bavfilehî *m* hristiyanlıktan dönme
bavgur *n* kurt köpeği
bavhil *n* üvey baba
bavhilî *m* üvey babalık
bavhilîtî *m* üvey babalık
bavik *n* **1.** babacık, üvey baba **2.** nesil, kuşak, göbek, batın, gömlek * **du bavik bi wê de kalê wî filan kes e** iki gömlek yukarısı dedesi filâncadır * **ji çar bavikan ve mamostetiyê dikin** dört nesilden beri öğretmenlik yapıyorlar **3.** *sos* boy, kabile, klân
baviko *b* babalık, babiş, babişko (seslenme sözü olarak)
bavikperest *nd/nt* kabileci
bavikperestî *m* kabilecilik
bavîjan *bot/m* sert ve hoş olmayan bir kokuya sahip bir bitki
bavîn *n* süt baba (süt annenin kocası)
bavînî (I) *m* babalık
bavînî (II) *m* kız baba evine el öpmeye giderken aldığı hediye
bavîtî *m* **1.** babalık **2.** *fel* babacılık ~ **jê re kirin** (birine) babalık etmek ~ **kirin** babalık etmek ~ **lê kirin** (birine) iyilik yapmak, babalık yapmak
bavkal *n* ata, ecdat, cetler
bavkalik *n* dede, ata
bavkaltî *m* atalık
bavkanî *rd* ata erkil
bavkanîtî *m* ata erkillik
bavkirin *m* öküzün çift sürmesini teşvik etme
bav kirin *l/gh* öküzün çift sürmesini teşvik etmek
bavkuj *n* baba katili * **xizmeta bavkujê xwe dike** baba katiline hizmet ediyor
bavkuştî *nd/nt* baba katili * **ew bavkuştiyê wî ye** o onun baba katilidir
bavmarî *n* üvey baba, babalık
bavmarîtî *m* üvey babalık
bavnelmal *m* mercimek ve soğandan yapılan bir tür yemek
bavo *b* **1.** baba (seslenmede ve samimi konuşmalarda) **2.** efendi baba (bazı çocuklar babalarına ve gelinler de kayın pederleri için kullanır)
bavpîr *n* dede, büyükbaba, ata
bavqocik *n* dede
bavtî *m* babalık
bavxerab *rd* kötü soylu
baw *mzk/m* içeriği sevda, doğa, güzellik, anne sevgisi vs. olan heceli şarkı türü
bawer *nd* **1.** inan **2.** emin (şüphesi olmayan) * **ez bawer im ku wê di nêzik de karên qenc bike** yakında iyi işler yapacağına eminim ~ **bike** inan olsun ~ **bike roj bibe dost, bawer meke ku hember bibe dost** ayıdan post düşmandan dost olmaz ~ **bike ku çiya ji cihê xwe diçe, lê kurmê mirov ji mirov naçe** kırk yıllık Yani, olur mu Kâni
bawerandin *m* inandırma
bawerandin *l/gh* inandırmak
baweranî *rd* inançlı, inanlı, mümin
bawerbar *rd* inanılır, güvenilir
bawerbûn *m* inanılma
bawer bûn *l/ngh* inanılmak
bawerdar *rd* inançlı ~**ê gerdîleyî** (an jî **atomî**) *rd* atomcu (atom yanlısı)
bawerdêr *rd* **1.** inandırıcı **2.** güven verici
bawerdêrî *m* **1.** inandırıcılık **2.** güven vericilik
bawerhişk *rd* bağnaz, mutaasıp, yobaz
bawerhişkane *h* bağnazca, yobazca
bawerhişkbûn *m* bağnazlaşma, yobazlaşma
bawerhişk bûn *l/ngh* bağnazlaşmak, yobazlaşmak
bawerhişkî *m* bağnazlık, yobazlık
bawerî *m* **1.** inanç, iman **2.** inanç, akide (Tanrı'ya, bir dine inanma) **3.** güven, inanç, itimat (birine duyulan güven, inanma duygusu) **4.** inanç, inan, iman (güçlü inanç) * **dilê wî bi baweriya welat tije bû** kalpleri vatan iman ile doluydu **5.** kanaat, kanı * **li gor baweriya min** kanıma göre (veya kanımca) ~ **bi dijminê xwe meyne** düşmanına asla güvenme ~ **dan** güven vermek, emniyet vermek ~ **dan (yekî)** (birine) güven vermek, itimat telkin etmek ~ **jê şikîn** güveni sarsılmak ~ **pê anîn 1)** iman etmek, inanmak (Tanrı'ya, dine inanmak) **2)** iman etmek (güçlü bir inanç duymak) **3)** güvenmek, itimat etmek ~ **pê hatin** güven duymak ~ **pê nabe** güven olmaz, inan olmaz, güvenilmez ~ **pê neman** güveni sarsılmak ~**ya (yekî) bi xwe anîn** güven kazanmak, (birinin) güvenini kazanmak ~**ya bêbinî** boş inanç ~**ya (yekî) li ser dev û lêvan bûn** güvenilmez olmak ~**ya (yekî) ne temam e**

akidesi bozuk ~**ya (yekî) pê hebûn** (bir şeye, birine) güveni olmak ~**ya te hebe ji Xwedê** Allah seni (veya sizi) inandırsın ~**ya te ji Xwedê hebe** Allah (seni) inandırsın ~**ya tewş** boş inanç ~**ya xwe guhartin** akideyi bozmak ~**ya xwe pê anîn 1)** güvenmek, güven duymak, itimat etmek, emniyet etmek **2)** varlığına inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek) * **bawеriya xwe bi hebûna cinan nayne** cinlerin varlığına inanmıyor **3)** kanaat getirmek
bawerîçep *rd* sol görüşlü
bawerîçepî *m* solgörüşlülük
bawerîn *m* inanma
bawerîn *l/ngh* inanmak
bawerîname *m* imanın temeli kitabı
bawerîpêanîn *m* **1.** inanma **2.** güvenme, güven duyma, itimat etme
bawerî pê anîn *l/bw* **1.** inanmak **2.** güvenmek, güven duymak, itimat etmek
bawerîpêdan temin (korkusunu giderme, inanç verme)
bawerî pê dan *l/bw* inanç vermek, temin etmek (korkusunu gidermek)
bawerî pê hatin *l/bw* **1.** inanmak **2.** güvenmek, güven duymak **3.** güvenilmek
bawerî pê hebûn *l/bw* **1.** birine inanmak **2.** güven duyulmak
bawerîpêker *nd/nt* **1.** inandırıcı **2.** güvenilir
bawerîpêkerî *m* **1.** inandırıcılık **2.** güvenilirlik
bawerî pê kirin *l/bw* güven duymak
bawerî pê nebûn *l/bw* inanılmaz olmak
bawerîrast *rd/nd* sağ görüşlü, sağ eğilimli
bawerîrastî *m* sağ görüşlülük
bawerîtî *fel/m* inancılık, imaniye, fideizm
bawerker *rd* **1.** inanan, inançlı **2.** inandırıcı
bawerkerî *m* **1.** inançlılık **2.** inandırıcılık
bawerkirî *rd* **1.** inanmış olan **2.** kani, inanmış
bawerkirin *m* inanma, inanış
bawer kirin *l/gh* **1.** inanmak (bir şeyi doğru olarak benimsemek) * **min ji hemû gotinên wî bawer kir** onun bütün söylediklerine inandım **2.** inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu. kabul etmek) * **bi hebûna cinan bawer nake** cinlerin varlığına inanmıyor **3.** inanmak (kanarak aldanmak) * **ji reklaman bawer mekin** reklâmlara inanmayın
bawermend *rd* inançlı, mümin, imanlı
bawermendî *m* inançlılık, müminlik
bawername *m* **1.** diploma, şahadetname **2.** itimatname, güven mektubu
bawerpêker *rd* **1.** inanan, inançlı **2.** güvenilir
bawerpêkirî *m* **1.** inançlılık **2.** güvenilirlik
bawerpêşikestî *rd* (birine veya bir şeye) inancını, güvenini yetirmiş olan
bawerşikestî *rd* (birine veya bir şeye) inancını, güvenini yetirmiş olan
bawervaj *rd* ters inaçlı
bawerzîn *m* esinti
bawerzînî *rd* esintili
bawesîl *bnr* bawesîr
bawesîr *bj/m* basur, emoroit, mayasıl
bawesûr *bnr* bawesîr
baweşênek *m* yelpaze
baweşîn *m* yelpaze
baweşînek *m* yelpaze
baweşîng *m* vantilâtör
baweşînk *m* yelpaze, küçük yelpaze
baweşînkirin *m* yelleme
baweşîn kirin *l/gh* yellemek
baweşînkkirin *m* yelpazeleme
baweşînk kirin *l/gh* yelpazelemek
baweşînok *m* yelpaze
bawêz *ant/m* mide ağzı
bawiştin *m* bağışlama
bawiştin *l/gh* bağışlamak
bawî *rd* romatizmalı
bawîbûn *m* romatizmalı olma
bawî bûn *l/ngh* romatizmalı olmak
bawîbûyîn *m* romatizmalı oluş, romatizmalı olma
bawîs *rd* müsebbip (olumsuz)
bawîş *rd* ürünsüz ağaç
bawîşk *m* esneme (uyku, yorgunluk veya sıkıntıdan dolayı esneme) ~ **anîn xwe** esnemek, esnemeye çalışmak ~ **hatin (yekî)** esnemek, esnemeye başlamak * **ji nişka ve bawîşk hatin min** birden esnemeye başladım ~ **rahiştkin** esnemek
bawîşkandin *m* esnetme
bawîşkandin *l/gh* esnetmek
bawîşk anîn *l/gh* esnemek (uykulu, sıkıntılı veya yorgunluk duyulan bir anda ağzı genişçe açarak soluk alıp vermek)
bawîşkîn *m* esneme
bawîşkîn *l/ngh* esnemek
bawîşok *m* esneme
bawîtî *rd* romatizmalılık
bawul *m* bavul
bawûsk *bnr* bawîşk
bax (I) *n* **1.** bağ (üzüm bağı) **2.** ağaç bahçesi ~ **û bexçe** bağ bahçe ~**ê Îrem** İrem Bağı
bax (II) *n* demet, tutam (bitki ve çiçek bağlamı) ~ **bi** ~ demet demet ~**ek jê hilanîn** tutamlamak
baxaj *m* **1.** bagaj (otomobillerin yük konulan bölümü) **2.** bagaj (taşıtlarda yük konulan yer)
baxe (I) *m* boğuk ses
baxe (II) *m* at ayaklarında oluşan bir tür hastalık
baxel *bnr* paxil
baxevan *bnr* baxvan
baxik *n* bağcık, küçük bağ
baxir *n* yüksek kaya ~ **û şaxir** kayalık uçurum
baxî *nd/nt* asi
baxîbûn *m* asileşme
baxî bûn *l/ngh* asileşmek

baxîkirin *m* asileştirme
baxî kirin *l/gh* asileştirmek
baxîtî *m* asilik ~ **kirin** asillik etmek
baxkirî *rd* demetli, demetlenmiş
baxkirin *m* demetleme
bax kirin *l/gh* demetlemek
baxlema *m* bağlama (sazı)
baxor *m* gedik, rahne
baxordar *rd* gedikli (gediği olan)
baxore *nd* ilkel anlamda meteorolojiden anlayan, hava değişimlerini bilen kimse
baxoşk *m* havanın derecesi
baxox *bot/m* bir tür ot
baxûz *bnr* bahoz
baxvan *nd/nt* bağcı
baxvanî *m* bağcılık
baxwe *nd* Allah
bay *bnr* hay û bay
bayat *mzk/m* bayat (Kürt müziğinde bir makam)
bayax *bnr* bayex
bayaxdar *bnr* bayexdar
bayesîr *m* basur
bayex *m* **1.** değer **2.** değer (yüksek ve yararlı nitelik) **3.** özen, itina, ihtimam, önem ~ **pê dan 1)** değer biçmek, değer vermek **2)** özen göstermek, ihtimam etmek (veya göstermek), önem vermek ~ **pê hatin dan** özenilmek
bayexdar *rd* **1.** değerli **2.** itinalı, özenli
bayexpêdan *m* **1.** değer verme **2.** özenme, özen gösterme, itina etme (veya gösterme) **3.** ilgi gösterme **2.**
bayex pê dan *l/bw* **1.** değer vermek **2.** özenmek, özen göstermek, itina etmek (veya göstermek) **3.** ilgi göstermek
bayexpêdayî *rd* özenli (özen gösterilerek yapılmış iş)
bayexpêder *rd* özenli, özen gösteren
bayezik *n* gaz (sindirim borusundan, ağızdan yutulan hava ile mayalanma sonucu oluşan uçucu madde)
bayê bakur *nd* kuzey yeli ~**ê bakurê rojava** kuzeybatı rüzgârı
bayê başûr *nd* güney yeli ~**ê başûrê rojhilat** keşişleme, akça yel
bayê darawis *nd* baharda esen sıcak bir yel
bayê darbişkêf *nd* filizkıran
bayê deryayê *nd* deniz yeli, imbat
bayê gur *nd* dalkıran
bayê jor *nd* kuzey yeli
bayê kur *nd* yıldız yeli
bayê nermik *m* ipilti
bayê pelweşînê *nd* yaprak döküm yeli
bayê qîbleyê *nd* lodos
bayê reş *nd* kara yel
bayê samir *nd* sam yeli
bayê sayî *nd* kuzeyden esen bir yel
bayê seba *nd* saba yeli?
bayê sêrojê *nd* koç katımı fırtınası, üç gün süren şiddetli fırtına
bayê sibehê *nd* tan yeli
bayê sirt *nd* dalkıran
bayê sor *nd* **1.** kızıl yel **2)** bir tür romatizma, tende kızarık bir şekilde kendini gösterir ~ **bi (yekî) keve** bir ilenme
bayê şûr *nd* lodos ~ **hatin** lodoslanmak
bayê werzik *bnr* werzeba
bayê weşt *nd* güney batıdan esen yel
bayê xerbê *nd* garp yeli
bayê xiznê *nd* kaba yel
bayê ziryan *nd* poyrazlama ~ **hatin** poyrazlamak
bayır *m* bozkır (ekinsiz, ağaçsız, boş arazi)
bayî *nd/nt* bayi,-i
bayî (...) kirin *l/gh* çağırtmak * **mamoste bayî gund kirin** öğretmeni köye çağırtılar
bayîs *bnr* bawîs
bayîtî *m* bayilik
bayonet *m* süngü
bayreq *m* bayrak ~**a îflasê kişandin** iflas bayrağını çekmek (veya borusunu çalmak)
baytar *nd/nt* baytar, veteriner
baytarî *m* baytarlık, veterinerlik
baz (I) (Falco) *zo/n* doğan ~**ê nêçîrê** gezginci doğan
baz (II) *erd/n* geçit (iki dağ arasında dar ve uzun yol)
baz (III) *m* halay çekme, halay tutma
baz (IV) *m* atlama taşı (akarsularda)
baz (V) *kîm/m* baz
bazalt *jeo/m* bazalt
bazar *m* **1.** pazar (alış veriş, alım satım) **2.** pazarlık * **bihayê malê min ev e, ez bazarê nakim** malımın fıyatı bu, pazarlık yapmam ~ **bila li şûvê be ne li bêndera be** pazarlığı sağlam yapmak lazım ~ **kirin** pazarlık etmek ~**a cariyeyan** avrat pazarı ~**a derve** dış pazar ~**a di zik hev de** pastavla pazırlık ~**a êvarê** akşam pazarı ~**a (yekî) hişk bûn** sıkı pazarlıklı olmak ~**a jinan** kadın bazarı (kadınların öte beri sattıkları yer) ~**a ku (yek) kirin tev çûn** hayalleri suya düşmek ~**a mişk û pisîkê** kaçacak delik aramak ~**a serbest** serbest pazar (veya piyasa), açık pazar ~**a (tiştekî) vekirin** (bir şeyden) kapı açmak (pazarlığa çok yüksek bir fiyatla başlamak) **(bi)** ~**a xwe re zeliqîn** sıkı pazarlık yapmak ~**a xwe xweş kirin 1)** pazarlığını ilgi çekici hale getirmek **2)** pazarlığı koyulaştırmak
bazara azad *nd* serbest pazar (veya piyasa)
bazara hemûkî *nd* toplu görüşme (işçi ve işveren arasında)
bazara kar *nd* iş piyasası
bazara reş *nd* kara borsa, kara pazar
bazarcih *n* pazar yeri
bazargerî *m* pazarlama

bazarhez *nd/nt* pazarlıkçı
bazarhişk *rd* sıkı pazarlıklı
bazarhişkî *m* sıkı pazarlık, Yahudi pazarlığı
bazarhişkî kirin *l/bw* vur aşağı tut yukarı yapmak
bazariya pêşîn *nd* peşin pazarlık
bazarî *m* pazarlık
bazarkarî *m* pazarlama
bazarkarî kirin *l/gh* pazarlama yapmak
bazarker *nd/nt* pazarlamacı, pazarlıkçı
bazarkerî *m* pazarlamacılık, pazarlıkçılık
bazarkirî *rd* pazarlıklı
bazarmend *rd* pazarlıklı
bazarnexweş *rd* sıkı pazarlıklı
bazarpirsî *m* pazarlık yapmak için soru sorma
bazarsarî *m* kesatlık
bazartûj *rd* sıkı pazarlıklı
bazartûjî *m* sıkı pazarlık
bazarvan *nd/nt* pazarcı
bazarvanî *m* pazarcılık
bazarxane *m* ticarethane
bazarxweş *rd* iyi pazarlıkçı
bazarxweşî *m* iyi pazarlıkçılık
bazbaz *m* koşuşturma
bazbazan *m* koşuşturmaca
bazbazok *rd* koşuşturmacı
bazbazokî *m* koşu, koşu yarışı
bazbazind *m* pazıbent
bazbazing *bnr* bazbazind
bazbelek *n* bir tür doğan kuşu
bazbend *m* **1.** pazıbent, kolçak, kol bağı, kolluk **2.** süs takı **3.** okunmuş muska türü **~a zîv** gümüşten pazıbent takı
bazber *m* atlama taşı
bazberz *sp/m* uzun atlama
baz bûn *l/ngh* bazlaşmak
bazbûyîn *kîm/m* bazlaşma
bazdan *m* **1.** koşma **2.** koşma (bir yere ivedilikle gitme) **3.** sıvışma, kaçma **4.** kaçırma (kaçırma zorunda bırakma) **5.** halay çekme, halay tutma (veya tepme) **6.** atlama **7.** fırlama
baz dan *l/gh* **1.** koşmak * kurik gava ku baz da ket çocuk koşarken düştü **2.** koşmak (bir yere ivedilikle gitmek) **3.** sıvışmak, kaçmak **4.** kaçırmak (kaçırmak zorunda bırakmak) * **hingî pê de kire pitepit mêrik baz da** söylene söylene adamı kaçırdı **5.** halay çekmek, halay tutmak (veya tepmek) **6.** atlamak **7.** fırlamak * **çavê wî ji nav serê wî baz dan** gözleri yuvalarından fırladı * **ji nav cihan baz da** yataktan fırladı ~ **ser (...)** çiftleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek)
bazdayî *rd* **1.** koşmuş **2.** firarî, kaçak (kaçmış olan)
bazdayîn *m* **1.** koşuş **2.** koşuş (bir yere ivedilikle gitme) **3.** sıvışma **4.** kaçırış, kaçırma (kaçırma zorunda bırakma) **5.** halay çekme, halay tutma **6.** atlayış **7.** fırlayış
bazdankê *m* zıplayarak koşma
bazdanok (I) *m* atlangıç, atlama taşı
bazdanok (II) *rd* kaçkın
bazdanokî *m* kaçkınlık
bazdar *nd/nt* doğancı
bazdek *m* atlangıç
bazdok *m* atlama taşı, atlangıç
bazdonek *m* atlama taşı
bazeber *m* **1.** atlangıç, atlama taşı **2.** vesile
bazên *nd* kadifeye benzer, tüysüz bir kumaş
bazend *ant/n* **1.** bilek **2.** bilezik
bazende *nd/nt* rakase
bazendetî *nd/nt* rakaselik
bazevan *n* atmacacı
bazênek *m* atlama taşı
bazgeh *m* koşu alanı
bazgeşt *rd* pişman
bazgir *n* atmaca avcısı
bazgur *m* yakarış
bazgurî *m* yakarı, yakarış, yalvarma
bazgurîkirin *m* yakarma
bazgurî kirin *l/gh* yakarmak, yalvarmak
bazin *n* **1.** bilezik **1.** bilezik (iki borunun ucunu birleştirmeye yarayan halkaya benzer parça) **3.** inşaat ve kuyu bileziği **~ê badayî** burmalı bilezik **~yê devê bîrê** ağızlık (kuyu bileziği) **~ê esîl** yassı geniş olup açılıp kapanabilen bir bilezik türü **~ê heyderî** (an jî **heydelî**) akıtma (enli bilezik)
bazinbor *m* bileklik
bazinçov *m* kasnak
bazinçûv *bnr* bazinçov
bazind *bnr* bazin
bazindar *rd* bilezikli
bazine *m* **1.** halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) **2.** *mat* daire (bir çemberin içinde kalan düzlem parçası)
bazineyî *mat/rd* dairesel
bazinê dest *nd* el bileği
bazinê stû *ant/nd* köprücük kemiği
bazing *n* bilezik, küçük bilezik
bazink *bnr* bazing
bazinkirin *m* ablukaya alma
bazin kirin *l/gh* ablukaya almak
bazinok *n* küçük bilezik
bazirgan *nd/nt* tüccar **~ê qozeyan** kozacı, koza tüccarı
bazirganiyî *rd* ticarî, tecimsel
bazirganî *m* **1.** ticaret, tüccarlık, tecim (türlü ürün ve mal satıp alma) **2.** ticaret (kazanım amacıyla yapılan alım satım etkinliği) **3.** ticaret (bu etkinlikle ilgili bilim)
bazirgantî *m* ticaret, tüccarlık
bazî (I) *bnr* başok
bazî (II) *m* dokuma aletinde bir eleman adı
bazî (III) *m* oyun (halay)
bazîçe *m* oyuncak
bazîk *rd/kîm* bazik

bazîkirin *m* açma
bazî kirin *l/gh* açmak * **perde bazî kir** perdeyi açtı
bazît *bot/m* bazit
bazlonek *bnr* bazdonek
bazne *m* halka, bilezik
bazor (I) *zo/n* kartal
bazor (II) *m* şidetli rüzgâr, tipi
bazreş *nd/nt* müfetiş
bazû *m* pazı (kolun omuz ile dirsek arasındaki bölümünde bulunan şişkince, kas kitlesi)
bazûbend *m* pazıbent
bazûk *m* pazı
bazûka *m* bazuka, bazoka
bazvan *nd/nt* doğancı
Be *kîm* Be (berilyum'un kısaltması)
be *m* me (koyun melemesi)
bebe (I) *m* **1.** kuzu (çocuk dilinde) **2.** oğlak (çocuk dilinde)
bebe (II) *nd/nt* bebe, bebek
bebek (I) *m* **1.** (çocuk dilinde) **2.** oğlak (çocuk dilinde)
bebek(II) *nd/nt* **1.** bebek **2.** koca bebek (yaşından daha küçük davranışlar gösteren) **~a kevirîn** taş bebek
bebekane *h* bebekçe
bebektî *m* **1.** bebeklik (bebek olma durumu) **2.** bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) **3.** bebeklik (bebek gibi davranışlarda bulunma) **~ kirin** bebeklik etmek
bebektîkirin *m* bebekleşme
bebektî kirin *l/gh* bebekleşmek
bebele *m* göz bebeği
bebik(I) *m* **1.** kuzu (çocuk dilinde) **2.** oğlak (çocuk dilinde)
bebik (II) *m* bebek (plâstik, tahta vb. den yapılan insan biçiminde oyuncak)
bebil *nd/nt* karşıt, rakip
bebilî *m* karşıtlık, rakiplik
bebir *zo/m* böbür (Hyrax syriensis)
becayîş *m* becayiş **~ kirin** becayiş etmek
becî *bnr* pêçî
bed *rd* **1.** kötü, fena (iyi karşıtı) * **bertîl tiştekî bed e** rüşvet fena bir şeydir **2.** çirkin, kaba **3.** kötü (az, yetersiz)
bedbawer *rd* kötü inançlı
bedbazar *rd* sıkı pazarlıklı
bedbazarî *m* sıkı pazarlık
bedbext *rd* **1.** bedbaht, kara bahtlı, kötü talihli **2.** kötü, kaleş (insan için; iyi niteliklere sahip olmayan) **3.** mutsuz
bedbextane *rd/h* mutsuzca
bedbextbûn *m* **1.** bedbahtlaşma **2.** mutsuzlaşma
bedbext bûn *l/ngh* **1.** bedbahtlaşmak **2.** mutsuzlaşmak
bedbextî *m* **1.** bedbahtlık, kara bahtlılık, talihsizlik **2.** kaleşlik **3.** mutsuzluk
bedbêj *nd/nt* kötücü, kötü söyleyen veya konuşan kimse
bedbêjî *m* kötücülük
bedbikar *nd/nt* suistimalcı
bedbikarî *m* suistimal
bedbinyat *rd* soysuz
bedbinyatbûn *m* soysuzlaşma
bedbinyat bûn *l/ngh* soysuzlaşmak
bedbinyatî *m* soysuzluk
bedbinyatkirin *m* soysuzlaştırma
bedbinyat kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bedbîn *rd* **1.** karamsar, kötümser **2.** fesat, kötü yorumlayan **~ bûn** karamsar olmak, kötümser olmak, içi kararmak **~ kirin** karamsar etmek, kötümser etmek
bedbînbûn *m* karamsarlaşma, kötümserleşme
bedbîn bûn *l/ngh* karamsarlaşmak, kötümserleşmek
bedbînbûyîn *rd* karamsarlaşma, kötümserleşme
bedbînî *fel/m* karamsarlık, kötümserlik **~ pê re çêbûn** (birinde) karamsarlık (veya kötümserlik) oluşmak
bedbînîbûn *m* kötümserleşme
bedbînî bûn *l/ngh* kötümserleşmek
bedbînkirin *m* kötümserleştirme
bedbînî kirin *l/gh* kötümserleştirmek
bedbînkirin *m* karamsarlaştırma, kötümserleştirme
bedbîn kirin *l/gh* karamsarlaştırmak, kötümserleştirmek
bedbûn *m* kötüleşme, fena olma
bed bûn *l/ngh* kötüleşmek, fena olmak
bedbûnî *m* kötülük
bedçehre *rd* çirkin yüzlü
beddasend *m* kötü ilişki, kötü munasebet
beddîtin *m* kötümseme
bed dîtin *l/gh* kötümsemek
beddîtinî *m* kötümseme
beddol *rd* soysuz
beddolî *m* soysuzluk
bedede *m* savrulma
bedel *n* bedel
bedelbûn *m* bedelleşme
bedel bûn *l/ngh* bedelleşmek
bedelmehr *m* nikahta erkek tarafının kadının geleceği için vaad etiği güvence akçesi
bedelnav *rz/n* adıl, zamir
bedemek *rd* kötü emek
bedemel *rd* kötü fiilli, fiili bozuk, bedhah
bedemelî *m* kötü fiilli olma
beden (I) *ant/m* beden, vücut (insan bedeni) **~a (yekê) hêşîn bûn** çocuk sahibi olmak (kadın) **~a te hêşîn be** Allah sana çoluk çocuk nasip etsin
beden (II) *m* beden, sur (kale duvarı) * **bedena kelê** kale bedeni
beden (III) *m* büst
bedenbaz *nd/nt* bedenci, antremancı, idmancı

bedenbazî *m* antreman, idman ~ **kirin** antreman yapmak, idman yapmak
bedenî *rd* bedensel, bedenî
bedenparêz *nd/nt* 1. bedenci, idmancı, antremancı 2. jimnastikçi 3. jimnastikçi (jimnastik hocası)
bedenparêzî *m* 1. idman, alıştırma, antreman, kültür fizik 2. jimnastik 3. beden eğitimi ~ **kirin** 1) idman yapmak 2) jimnastik yapmak
bedenparêzkirî *rd* idmanlı
bedenparêznekirî *rd* idmansız
bedensaz *nd/nt* vücutçu
bedensazî vücut geliştirme
bedensazîtî *m* vücutçuluk
bedenşêr *rd* atletik (vücudu gelişmiş, biçimli kimse)
bedenxurt *rd* güçlü bedenli
bedenzan *nd/nt* anatomist
bedenzanî *m* anatomi
bedenzirav *rd* ince yapılı
bedesil *rd* soysuz
bedesilî *m* soysuzluk
bedestan *m* bedestan, kapalı çarçı
bedew *rd* 1. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) * **keça bedew** güzel kız 2. *m* güzel (güzel kız veya kadın) 3. güzellik kraliçesi * **bedewa cîhanê** dünya güzeli 4. *rd* yakışıklı (erkek) * **xortekî bedew e** yakışıklı bir genç ~ **bûn** güzel olmak ~ **û lihevhatî** artist gibi ~**a cîhanê** (an **jî dinyayê**) dünya güzeli
bedewa *rd/h* bedava, beleş
bedewane *h* güzelce
bedewbûn *m* 1. güzelleşme, güzellik 2. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) 3. yakışıklı olma
bedew bûn *l/ngh* 1.güzelleşmek 2. yakışıklı olmak
bedewbûyîn *m* güzelleşme
bedewhez *rd* güzelliği seven
bedewhezî *m* güzelliği sevme
bedewiyî *rd* güzel duyusal
bedewî (I) *m* 1. güzellik 2. güzellik (okşayıcı söz veya davranış, iyilik) 3. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) 4. *fel* estetik, güzel duyu 5. yakışıklılık ~ **nayê veşartin** güzellik saklanamaz
Bedewî (II) *nd* Bedevî (Bedevi tarikatından olan derviş)
bedewî (III) *rd/nd* bedevî (çölde, çadırda yaşayan göçebe)
bedewîtî (I) *m* 1. güzellik 2. estetizm, güzel duyuculuk
Bedewîtî (II) *m* Bedevîlik (tarikatı)
bedewîtî (III) *m* bedevîlik
bedewkarî *m* estetik
bedewker *rd* güzelleştirici
bedewkerî *m* güzelleştiricilik
bedewkirin *m* 1. güzelleştirme 2. yakışıklılaştırma
bedew kirin *l/gh* 1. güzelleştirmek 2. yakışıklılaştırmak, yakışıklı etmek
bedewnivîs *m* 1. güzel yazı 2. *nd/nt* hattat, güzel yazı yazan
bedewnivîsar *m* edebiyat
bedewnivîsî *m* hattatlık
bedewtî *m* 1. güzellik * **tu dê bi vê bedewtiyê canê gelekan biêşînî** sen bu güzelliklen çok can yakarsın 2. yakışıklılık
bedewzan *nd/nt* estetikçi
bedewzanî *m* estetizm, güzel duyuculuk
bedexlaq *rd* kötü ahlâklı
bedexter *nd* şansızlık yıldızı, uğursuz
bedêl *m* 1. bedel (bir şeyin yerini tutabilen karşılık) 2. karşılık * **bedêla nameyê** mektubun karşılığı 3. bedel (askerlik yapmamak veya yapılacak süreyi kısaltmak isteyenlerin devlete ödedikleri para) 4. keşik, almaş, keşikleme, nöbetleşme 5. *nd* çıvgar (yardımcı olarak koşulan hayvan) 6. *ab* değişim, değişme ~ **dan** bedel vermek ~ **girtin** bedel tutmak
bedêlandin *m* keşikleme
bedêlandin *l/gh* keşiklemek (keşikle çalışmak)
bedêlbûyî *rd* mübadil, mübadele edilmiş
bedêldan *m* 1. bedel verme 2. karşılık verme
bedêl dan *l/gh* 1. bedel vermek 2. karşılık vermek
bedêldar *rd* almaşlı
bedêlgirtin *m* karşılık olarak alma
bedêl girtin *l/gh* karşılık olarak almak * **ev eşya bedêl girt** bu eşyayı karşılık olarak aldı
bedêlgirtî *m* karşılık olarak alınmış olan
bedêlhac *m* bedel (başkasının adına ve onun parasıyla hacca gitme)
bedêlî *m* 1. berdel 2. *rd* almaşık, almaşlı
bedêlîkirin *m* berdel etme
bedêlî kirin *l/gh* berdel etmek
bedêlîn *m* keşiklenme
bedêlîn *l/ngh* keşiklenmek
bedêlkirin *m* keşikleme (keşikle çalışma)
bedêl kirin *l/gh* keşiklemek (keşikle çalışmak)
bedêlkirî *rd* mübadil, mübadele edilmiş
bedêlvan *nd/nt* yamak (tarımda)
bedêlvanî *m* yamaklık ~ **kirin** yamaklık etmek
bedgel *m* çeper
bedgen *rd* haram
bedgerîn *nd/nt* kötü yönetici, suiidareci
bedgerînî *m* kötü yönetim (veya idare), suiidare
bedgerînîtî *m* kötü yöneticilik, suiidarecilik
bedgivêrî *m* sindirim güçlüğü
bedgiyan *rd* kötü ruhlu
bedgo *rd* kötü söylemli

bedgotin *m* kötü söz, küfür
bedguman *rd* evhamlı, işkilli, kuruntulu, vesveseli, vehimli
bedgumanî *m* **1.** şüphecilik **2.** evham, işkil, kuruntu, vehim **3.** *psî* kuşku, işkilenme duygusu
bedgumanîkirin *m* evhamlanma, işkillenme, vehmetme
bedgumanî kirin *l/gh* evhamlanmak, işkillenmek, vehmetmek
bedhal *rd* **1.** kötü durum **2.** fena, kötü, durumu kötü olan * **ez bedhal im** halim kötü
bedhalî *m* **1.** kötü durum **2.** durumu kötü olma
bedhelvan *n* **1.** bedelci, bedelli **2.** nöbetçi
bedhelvanî *m* **1.** bedelcilik, bedellilik **2.** nöbetçilik
bedhiş *rd* kötü şuurlu
bedidîn *m* darılma
bedidîn *l/ngh* darılmak
bedih *n* borç
bedil *m* takım elbise
bedilandin (I) *m* keşikleme, nöbetleşme
bedilandîn (II) *m* şaşırtma
bedilandin (I) *l/gh* keşiklemek, nöbetleşmek
bedilandin (II) *l/gh* şaşırtmak
bedilhac *bnr* bedêlhac
bedilîn (I) *m* nöbetleşme (dönüşümlü olarak dinlenip çalışma)
bedilîn (II) *m* şaşırma
bedilîn (I) *l/ngh* nöbetleşmek (dönüşümlü olarak dinlenip çalışmak)
bedilîn (II) *l/ngh* şaşırmak
bediro *m* kova
bedî *m* kötülük
bedîd *m* şedde
bedîdandin *m* dağıtma
bedîdandin *l/gh* dağıtmak
bedîdîn *m* dağılma
bedîdîn *l/ngh* dağılmak
bedîn *m* semirme, semizleme, semizleşme (insanlar için)
bedîn *l/ngh* semirmek, semizlemek, semizleşmek (insanlar için)
bedîr *m* bedir, ay
bedîtî *m* kötülük, fenalık ~ **kirin** fenalık etmek
bedkam *rd* mutsuz
bedkamî *m* mutsuzluk
bedkar *rd* **1.** bedhah, kötü emelli, kötülükçü **2.** suiistimalci
bedkarî *m* **1.** bedhahlık, kötülükçülük **2.** suiistimalcilik ~ **kirin 1)** bedhahlık etmek **2)** suiistimal etmek
bedker *bnr* bedkar
bedkerî *bnr* bedkarî
bedkor *zo/nd* bir kuş türü
bedl (I) *m* gece yarısı (gecenin ilerlemiş saatleri) * **gava mêvan hatin bedlek şev çûbû** misafirler geldiği vakit gecenin yarısıydı **~a êvarê** gece yarısı **~a sibehê** sabaha doğru
bedl (II) *m* kapama, takım, kat, elbise takımı * **ji min re bedlek cil kirî** bana bir takım elbise aldı
bedlfiroş *nd/nt* kapamacı
bedlfiroşî *m* kapamacılık
bedmebest *rd* kötü emelli
bedmebestî *m* kötü emellilik
bedmirov *nd* kötü adam
bednam *rd* bednam (kötü ün kazanan, kötülüğü dillere düşmüş olan)
bednamî *m* adı kötüye çıkma, kötü ün
bednamîbûn *m* adı kötüye çıkma
bednamî bûn *l/ngh* adı kötüye çıkmak
bednav *rd* bednam, kötü namlı (kötü ün kazanan, kötülüğü dillere düşmüş olan) ~ **bûn** bednam olmak ~ **kirin** bednam etmek
bednavî *m* bednamlık, kötü ün
bednavîbûn *m* adı kötüye çıkma
bednavî bûn *l/ngh* adı kötüye çıkmak
bedniya *bnr* xêrnexwaz
bedniyaz *rd* kötü niyetli, kötü emelli, suiniyetli, maksatlı, kasıtlı
bedniyazî *m* kötü niyet, kasıt, suiniyet
bedniyet *m* kötü niyet, suiniyet
bednîjad *rd* soysuz
bednîjadbûn *m* soysuzlaşma
bednîjad bûn *l/ngh* soysuzlaşmak
bednîjadî *m* soysuzluk
bednîjadkirin *m* soysuzlaştırma
bednîjad kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bedpaye *rd* kötü bir payeye sahip olan
bedpeyker *rd* kötü ahlâklı
bedpeykerî *m* kötü ahlâklılık
bedqestî *m* kötü niyet, suikast
bedr *m* bedir, ay
bedraz *rd* kötü niyetli
bedrek *rd* **1.** kötü (iyi karşıtı) **2.** *rd/nt* günahkâr
bedrekî *m* **1.** kötülük, götü davranış **2.** günahkârlık ~ **kirin** kötülük etmek (veya kötülük yapmak)
bedrektî *m* günahkârlık
bedreng *rd* kötü renk
bedrewişt *rd* kötü ahlâklı (veya huylu)
bedserencam *m* kötü sonuç
bedseza *m* kötü ceza
bedsiruşt *rd* kötü huylu (veya tabiatlı)
bedter *rd* beter
bedwafif *rd* kötü ahlâklı
bedxax *rd* bedhah, kötü emelli
bedxaxî *m* bedhahlık
bedxû *rd* kötü huylu, fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan)
bedxwarin *m* kötü beslenme
bedxwaz *rd* **1.** kötü niyetli **2.** kötülükçü, kötülük istiyen (birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen)

bedxwazî *m* 1. kötü niyet, suikast 2. kötülükçülük
bedyom *rd* uğursuz
bedziman *rd* kötü dilli
bedzimanî *m* kötü dillilik
befirgir *rd* kar tutan
befiriçûn *m* hasar
befirmalik *m* kar küreme küreği
befiroçûn *nd* heder
befr *bnr* berf
befreçal *bnr* berfeçal
befrik *m* kar küreme küreği
befş *m* atkının gergi ipleri arasında geçişini sağlayan tahta (dokuma tezgahında)
befşik (I) *m* kavurma karıştırma tahtası
befşik (II) *n* ön diş, kesici diş
beg (I) *n* 1. *dîr* bey 2. beg (erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü) * **Ahmed beg** Ahmet bey 3. bey, efendi (koca anlamında) * **begê me êdî bi şev jî nayê malê** bizim efendi artık geceleri de eve gelmiyor 4. bey (halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen san) 5. bey (iskambil kâğıtlarında birli) ~ **efendî emir kir!** emretti patrik efendi!
beg (II) *sp/n* bek, savunucu
begane *h* beyce
begatî *m* beylik (bey olma durum)
begefendî *nd* beyefendi
begem *m* beğenme
begemkirin *m* beğenme
begem kirin *l/gh* beğenmek
begîtî *m* beylik (bey olma durumu)
begkî *h* beyce (beye yaraşır bir şekilde)
begnişîn *m* imaret, beylik
begonya *bot/m* begonya
begzade *nd* 1. beyzade 2. beyzade (asil, soylu kimse) 3. *mec* çingene
beh *b* hayret bildirir
beh, beyh *m* pey, kaparo
beha *bnr* biha
behadir *rd* bahadır
behane *m* bahane ~**yên beredayî** sudan sebebler
behaneger *nd/nt* bahaneci
behanegerî *m* bahanecilik
behaneyî *rd* bahane ile ilgili
behaneyîkar *fel/nd* enstrumantalist
behaneyîkarî *fel/nd* enstrumantalizm
behaneyîtî *fel/m* araççılık, enstrumantalizm
behavyorîzm *psî/m* behavyorizm
behbûr *rd* umursamaz, vurdum duymaz
behbûrî *m* umursamazlık, duymazlıktan gelme
behdilandin *m* 1. batırma, berbat etme (üstünü başını pisletme) 2. perişan etme
behdilandin *l/gh* 1. batırmak, berbat etmek (üstünü başını pisletmek) 2. perişan etmek
behdilîn *l/ngh* 1. batma, berbat olma 2. perişan olma
behdilîn *l/ngh* 1. batmak, berbat olmak 2. perişan olmak
behec *bnr* behic
behecok *bnr* behicok
behecandin *bnr* behicandin
behecîn *bnr* behicîn
beherandin *l/gh* toplamak
beheşt *bnr* bihişt
behê *m* ayva
behêt *rd* heybetli
behic *m* 1. kahır, kahrolma, kızgınlık (öfkeli olma durumu) 2. nispet (birini üzmek için veya inat olsun diye yapılan şey) * **min ji behica wê re ev tişt kir** ona nispet bu işi yaptım 3. sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik)
behicandin *m* 1. kızdırma, kahrolma (çatlatma, öfkelendirme) 2. kıskandırma 3. çıldırtma, patlatma, sinir etme (bir insanın sabrını tüketme, bir kimseyi nispet vererek kızdırma) 4. çatlatma (ölmesine sebep olma, at benzeri hayvanlar için) 5. gebertme 6. çatlatma (kahrederek ölmesine sebep olma)
behicandin *l/gh* 1. kızdırmak, kahrolmak (çatlatmak, öfkelendirmek) 2. kıskandırmak 3. *mec* patlatmak, çıldırtmak (bir insanın sabrını tüketmek, bir kimseyi nispet vererek kızdırmak) * **bes e, we camêr behicand** yeter, adamı patlatınız 4. çatlatmak (ölmesine sebep olmak, at benzeri hayvanlar için) * **hesp behicand** atı çatlattı 5. gebertmek 6. çatlatmak (kahrederek ölmesine sebep olmak) **(yek)** ~ (birini) ifrit etmek, sinirlerini bozmak
behicî *rd* 1. kızmış, kahrolmuş (çok üzülmüş) 2. geberik
behicîn *m* 1. kahrolma, kızma (öfkelenme, sinirlenme) 2. geberme, zıbarma 3. kaynama (arada kaybolma) 4. kahrından ölme (aşırı üzüntü ölümüne sebep olma) 5. kıskanma, hasetlenme 6. kıvranma (bir şeye çok ihtiyaç duyma) 8. çatlama (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan veya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelme) 9. çatlama, geberme * **hesp ji rehtbûnê behicî** at yorgunluktan çatladı 10. çıldırma (aşırı sıcaktan dolayı huzursuz olma) 11. aşırı korkma
behicîn *l/ngh* 1. kahrolmak, kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek) 2. gebermek, zıbarmak * **hesp cehimiye** at gebermiş 3. kaynamak (arada kaybolmak) * **di navê de pereyê me behicî çû** arada bizim para kaynadı 4. kahrından ölmek (aşırı üzüntü ölümüne sebep olmak) 5. kıskanmak, hasetlenmek 6. kıvranmak (bir şeye çok ihtiyaç duymak)* **got av û av behicî** su, su diye kıvrandı 7. çıldırmak, patlamak, sinir olmak 8. çatlamak (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluk-

tan veya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelmek) * **zarok ji ber girînê behicî** çocuk ağlamaktan çatladı **9.** çatlamak, gebermek * **hesp ji rehtbûnê behicî** at yorgunluktan çatladı **10.** çıldırmak (aşırı sıcaktan dolayı huzursuz olmak) **11.** aşırı korkmak
behicînok *bnr* behicok
behicok *rd/nt* **1.** kendini kahreden **2.** sinirli, asabî **3.** kıskanç, günücü, hasetçi, hasetli ~ **bûn** kıskanç olmak
behicokî *h* **1.** kendini kahredercesine **2.** sinirlice, asabîce **3.** hasetlice, kıskançça
behicokî *m* **1.** kendini kahretme **2.** sinirlilik, asabîlik **3.** kıskançlık, hasetlik ~ **kirin** kıskançlık yapmak
behicokîtî *m* **1.** kendini kahretme **2.** sinirlilik, asabîlik **3.** kıskançlık, hasetlik
behik *m* kuzu veya oğlak (çocuk dilinde)
behin *m* atlama
behin *l/ngh* atlamak
behindî *bnr* berindir
behirandin *l/gh* aşırı susatmak
behirîn *l/ngh* aşırı susamak
behit *rd* tuhaf, garip
behitandin *m* **1.** hayret ettirme, hayrette (veya hayretler içinde) bıraktırma, şaşalatma, şaşırtma **2.** afalatma, afallaştırma
behitandin *l/ngh* **1.** hayret ettirmek, hayrette (veya hayretler içinde) bıraktırmak, şaşalatmak, şaşırtmak **2.** afalatmak, afallaştırmak
behitandin *m* **1.** hayret ettirme, hayrette (veya hayretler içinde) bıraktırma **2.** afalatma
behitandî *rd* **1.** hayrette bırakılmış **2.** afallaştırılmış
behitî *rd* **1.** şaşkın, şaşa kalmış, hayrette bırakılmış olan **2.** afallaşmış olan **3.** *m* gariplik, tuhaflık ~ **man** şaşa kalmak, şaşırıp kalmak, kalakalmak
behitîbûn *m* şaşkınlaşma
behitî bûn *l/ngh* şaşkınlaşmak
behitîbûyîn *m* şaşkınlaşma
behitîhişt *rd* şaşırtıcı
behitîman *m* şaşılma, kalakalma
behitî man *l/ngh* şaşılmak, şaşa kalmak, kala kalmak * **tiştên ku mirov jê behitî dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor
behitîmayîn *m* şaşakalma, şaşılma
behitîn *m* **1.** şaşalama, şaşırma, şaşakalma, şaşıp kalma, hayrette (veya hayretler içinde) kalma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememe, hayret etme) **2.** şaşırma, şaşkınlaşma, şaşma, afallama, afallaşma, tuhaflaşmak **3.** bozuntuya uğrama
behitîn *l/ngh* **1.** şaşalamak, şaşırmak, şaşakalmak, şaşıp kalmak, hayrette (veya hayretler içinde) kalmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtim behitî** beni görünce şaşırdı * **ez jî behitîm bê ez dê çawa ji vî tiştî xelas bibim** bundan nasıl kurtulacağımı ben de şaşırdım **2.** şaşırmak, şaşkınlaşmak, şaşmak, afallamak, afallaşmak, tuhaflaşmak **3.** bozuntuya uğramak
behitîtî *m* şaşkınlık
behitkî *h* şaşkınca
behizok *bnr* belhizok
behî (I) *m* kaparo
behî (II) *b* ö (tiksinmeyi belirtir)
behî (III) *rd* habersiz, bihaber * **ez jê behî me** ben ondan habersizim
behî (IV) *m* taziye
behî (V) *nd* yazın sararmış otlar
behî (VI) *rd* şaşkın
behîdar (I) *rd* şaşkın
behîdar (II) *rd* taziyeli, taziyesi olan
behîdarî (I) *m* şaşkın
behîdarî (II) *m* taziye
behîk *bnr* berîk
behîştok *bot/m* sakız ağacı
behît *m* mucize
behîtdar *rd* mucizeli
behîv *bot/m* **1.** badem (Amygdalus communis) **2.** badem (bu ağacın yemişi)
behîva qaliktenik *nd* kargadelen
behîva tehl *nd* acı badem
behîva tehlik *nd* acı badem
behîvek *ant/n* bademcik
behîvok *ant/m* bademcik **~a daqurtokê** yutak bademciği
behîvterk *m* çağla (badem gibi çekirdekli yemişlerin yenilebilen ham şekli)
behle *rd* kaçık, avanak ve sorumsuz kimse
behletî *m* kaçıklık, avanaklık
behlican *bnr* balîcan
behlûlk *m* siğil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)
behnijîn *m* hapşırma
behnijîn *l/ngh* hapşırmak
behnijandin *m* hapşırtma
behnijandin *l/gh* hapşırtmak
biho *m* böcü, böcek (çocuk dilinde)
beho *m* **1.** böcü, böcek (çocuk dilinde) **2.** *nd/nt* öcü, karakoncolos
behok 1. böcü, böcek (çocuk dilinde) **2.** *nd/nt* öcü, karakoncolos
behr (I) *m* **1.** pay, hisse, üleş (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) **2.** pay (eşit bölüm) * **vê bikin pênc behran** bunu beş pay yapın ~ **bûn** paylaşılmak, üleşmek ~ **dan (yekî)** pay vermek ~ **kirin** pay etmek, paylaşmak **~a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak
behr (II) *m* **1.** deniz, derya **2.** *mec* deniz (sınırsız genişlik, çokluk) **3.** *rd/mec* geniş, kutu (derin bilgisi olan; (iyi veya kötü bir

niteliğin fazlalığını bildirir) * **camêr behra aqil e** adam akıl kutusu **(yek)** ~ **e** (biri) sabır taşı **~a aqil 1)** derya (çok bilgili kimse) **2)** akıl kutusu (veya kumkuması)
behr (III) *m* vezin * **behra helbestê** şiirin vezni
Behram *m* Mars, Mars gezegeni
behrandin *m* **1.** bağırtma **2.** böğürtme **3.** meletme
behrandin *l/gh* **1.** bağırtmak **2.** böğürtmek **3.** meletmek
Behra Reş *nd* Karadeniz
behra sekan *nd* ölü deniz
Behra Spî *nd* Akdeniz
behrbehr *m* meleme
behrdar *rd* hisseli, pay sahibi
behre (I) *m* **1.** yetenek, kabiliyet **2.** *ped* yetenek **~ya tevayî** genel yetenek
behre (II) *m* **1.** pay, hisse **2.** fayda, yarar
behredar (I) *n* yetenekli, kabiliyetli ~ **bûn** yetenekli olmak
behredar (II) *rd* hissedar, hisseli, paydaş
behredarbûn *m* **1.** paylanma **2.** faydalanma, yararlanma
behredar bûn *l/ngh* **1.** paylanmak **2.** faydalanmak, yararlanmak
behredarî (I) *m* yeteneklilik
behredarî (II) *m* **1.** hissedarlık, paydaşlık **2.** yararlanma, faydalanma
behreger *rd* faydacı, yararlanmacı
behregerî *m* faydacılık, yararlanmacılık
behreme *m* delgi, matkap
behremend (I) *rd* yetenekli, kabiliyetli
behremend (II) *nd/nt* **1.** hissedar, paydaş **2.** ortak **3.** *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **hêlên behremend ên helbestkaran hene** şairlerin ortak yönleri vardır
behremendî (I) *m* yeteneklilik
behremendî (II) *m* **1.** hissedarlık, paydaşlık **2.** ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
behremendîbûn *m* ortaklaşma
behremendî bûn *l/ngh* ortaklaşmak
behremendîbûyîn *m* ortaklaşma
behremendîkirin *m* ortaklaştırma
behremendî kirin *l/gh* ortaklaştırmak
behrewar *rd* hissedar, pay sahibi
behrewer (I) *rd* hissedar, hisseli, paydaş, pay sahibi
behrewer (II) *m* bağırış çağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
behrewerî *m* hissedarlık, paydaşlık
behriye *m* **1.** bahriye **2.** *nd/nt* denizci, bahriyeli (deniz askeri)
behriyeyî *n* bahriyeli
behrîn *m* **1.** bağırma, bağırış **2.** böğürme **3.** meleme
behrîn *l/ngh* **1.** bağırmak **2.** böğürmek **3.** melemek ~ **jê çûn 1)** bağırmak **2)** melemek **3)** böğürmek ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
behrînî *m* **1.** bağırtı **2.** böğürtü
behrkirin *m* paylaşma
behr kirin *l/gh* paylaşmak
behs *m* **1.** bahis **2.** konu, bahis (üzerinde konuşulan şey) * **em vê behsê ji careke dinê re bihêlin** bu bahsi başka zamana bırakalım ~ **jê hatin kirin** bahis açmak (veya açılmak) **(ji yekî)** ~ **kirin** (birinden) bahsetmek **~a gur e gur hazir e** iti an çomağı hazırla **~a (...) hatin kirin 1)** bahsi geçmek, zikri geçmek **2)** aranılmak * **di nav hevalan de behsa tiştên wisa tê kirin?** arkadaş arasında böyle şeyler aranılır mı? **~a (...) kirin 1)** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, söz etmek * **îro ji me re behsa xwarinê kir** bugün bize yemekten bahsetti **2)** anlatmak * **ji me re behsa halê wan bike** bize onların halini anlatı **~a (tiştekî) kirin** (bir şeyin) lâfını veya lâkırdısını etmek **~a wî wehşê ji min re neke ez bi kurm û tebîetê wî dizanim** güttüğüm domuzu bana öğretme
behskirin *m* **1.** bahsetme, söz etmek **2.** değinme
behs kirin *l/gh* **1.** bahsetmek, söz etmek * **îro ji me re ji wêrankeriya şer behs kir** bu gün bize savaşın yıkıcılığından bahsetti **2.** değinmek
behs lê kirin *l/bw* **1.** -den bahsetmek, söz etmek **2.** -e değinmek
behû *m* badem
behwer *bnr* bawer
behî *b* ö (tiksinmeyi belirtir)
bej (I) *jeo/m* **1.** kara (yer yüzünün denizle örtülü olmayan yüzü) **2.** çorak arazi **3.** kurutma tozu
bej (II) *n* **1.** bej **2.** *rd* bej (bu renkten olan)
bej (III) *rd* susuz yerde yetişen ve yaşayan * **kundirê bej** susuz yetişen kabak
bejahiyî *rd* karasal
bejahî *m* kara, kara parçası
bejavî (I) *rd* **1.** kuru (yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan) **2.** kurak toprak (sulu tarım yapılmayan toprak)
bejavî (II) *m* amfîbî (hem karada hem de suda hareket eden taşıt)
bejayî *jeo/m* **1.** kara, toprak (yer yüzünün denizle örtülü olmayan yüzü) * **derkete bejahiyê** toprağa ayak bastı **2.** *rd* karasal
bejayîvan *lşk/rd* karacı (asker)
bejekî *rd* karasal
bejhêz *lşk* kara kuvveti
bejik (I) *rd* **1.** başka köyden veya aşiretten gelip başka köye yerleşmiş kimse **2.** kır bekçisi, milis ~ **û siyasetên giran gerandin** oyun, hile peşinde olmak, komplo tezgah etmeye çalışmak
bejik (II) *bot/m* **1.** acur, kıtır **2.** yabanî incir

bejî *rd* **1.** kıraç, kurak toprak (sulanmayan toprak) **2.** çorak (verimli olmayan toprak) * **erdên bejî** çorak topraklar **3.** *mec* patavatsız
bejîtî *m* **1.** kıraçlık **2.** çoraklık
bejkurk *n* göbek (yağ bağlanmış şişman karın)
bejmar *zo/n* kırkayak (Julus terrestris)
bejn *m* boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) * **jineke bi bejn û bal, ciwan û spehî bû** boyu uzun, genç ve güzel bir kadındı ~ **avêtin** serpilmek (gelişmek, büyümek) ~ **dan** boy atmak ~ **tît e mal me(s)cît e** üstü başı düzgün olsunda... ~ **û bal** boy bos, endam * **bejn û bala te li aliyekî, lê ew çavên te hene, ew çav ...** boy bosu bir yana, hele o gözlerin yok mu, o gözlerin... ~ **û bala (...) bi keys e** boyu bosu yerinde ~ **û bala (...) li cih e** boyu bosu yerinde ~**a lihevhatî** suna gibi (veya boylu), usul boy, boy posu güzel ~**a (...) lihevhatî ye** boyu bosu yerinde ~**a (yekî) nû bûn 1)** kılık kıyafeti yenilenmek **2)** üst başı iyi olmak, iyi giyimli olmak ~**a şaxinî** fidan boylu ~**a takrihan** ince belli (veya boylu) ~**a xwe nû kirin** kılık kıyafeti düzmek, üst baş almak
bejnavêtin *m* serpilme (gelişme, büyüme)
bejn avêtin *l/gh* serpilmek (gelişmek, büyümek)
bejnbedew *rd* **1.** boyu posu uyumlu (veya yerinde), güzel boylu **2.** ince yapılı, ince
bejnbihost *rd* **1.** bodur, bacaksız, bir karış Beberuhi, yerden bitme, yerden yapma (çok kısa boylu kimse) **2.** cüce
bejnbihostî *m* **1.** bodurluk **2.** cücelik
bejnbihostî bûn *l/ngh* **1.** bodurluk **2.** cüceleşmek
bejnbilind *rd* **1.** uzun boylu (boyu uzun olan) **2.** servi boylu, boylu poslu
bejnbilindî *m* **1.** uzun boyluluk **2.** servi boyluluk
bejnbocî *rd* yerden bitme, yerden yapma
bejnbocîk *rd* *1.* yerden bitme, yerden yapma kısa boylu **2.** *argo* cüce
bejnçinar *rd* çinar boylu
bejndan *m* boy atma
bejn dan *l/gh* boy atmak
bejndar *rd* boylu
bejndirêj *rd* uzun boylu (boyu uzun olan)
bejndirêjî *m* uzun boyluluk
bejnik *m* boy pos
bejnkin *rd* kısa boylu, alçak boylu, boysuz
bejnkinbûn *m* **1.** kısa boylu olma **2.** kısa boyluluk
bejnkinik *rd* **1.** güdük, kısa boylu, ufak tefek kimse **2.** kıçtan bacaklı, yer cücesi
bejnkinî *m* kısa boyluluk
bejnkurt *rd* **1.** kısa boylu **2.** gücük, güdük
bejnkurtî *m* **1.** kısa boyluluk **2.** gücüklük, güdüklük
bejnnarîn *rd* ince yapılı, inceden, narin
bejnorte *rd* orta boylu
bejnrihan *rd* reyhan boylu
bejnşaxîn *rd* fidan boylu (veya fidan gibi)
bejnşaxînî *rd* ince yapılı, dal gibi, ince uzun yapılı
bejnterhîn *rd* fidan boylu (veya fidan gibi)
bejnterhînî *rd* ince yapılı, inceden
bejntûl *rd* kıçtan bacaklı, yer cücesi
bejintûtik *rd* bodur kimse
bejnvedan *m* boyatma
bejn vedan *l/gh* boyatmak
bejnxweş *rd* **1.** boyu posu uyumlu (veya yerinde), güzel boylu **2.** ince yapılı, inceden
bejnzirav *rd* **1.** ince belli **2.** ince yapılı, inceden, narin ~**ê rihanî** filiz gibi (ince ve güzel vücutlu)
bejnziravî *m* **1.** ince belli **2.** ince yapılılık
bejrê *m* kara yolu
bejteng *erd/m* kıstak, berzah
beka *m* beka, kalıcılık
bekandin *m* kızdırma
bekandin *l/gh* kızdırmak
bekar *mzk/m* bekar
bekaret *m* bekaret, bakirelik
bekelorya *m* bakalorya
bekra *rd* bakire
bekre *m* balçık
Bektaşî Bektaşî
Bektaşîtî *m* Bektaşîlik
bel (I) *rd* **1.** firlak, pırtlak **2.** dik, dikik (yatık durmayan, sert) * **guhê bel** dik kulak **3.** kabarık * **cuzdanê wî bel e** cüzdanı kabarık **4.** çıkık (çıkıntısı olan) * **yekî enî bel bû** alnı çıkık biriydi **5.** sonuna kadar açık, dört açmış olan (örneğin göz için) * **çavên xwe bel kirin** gözlerini dört açtı **6.** kulakları küçük ve dik olan ~ **bûn 1)** fırlamak, pırtlamak **2)** dikleşmek **3)** kabarmak (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) **4)** tıkızlaşmak ~ **kirin 1)** firlatmak, pırtlatmak **2)** dikleştirmek **3)** kabartmak ~ **û vît** dikik ve yayvan * **Belo ji Elo re got ez çawayî çavê te yê kor bikim** köseyle alay edenin top sakalı kara gerek
belik *rd* dikik, kulakları küçük ve dik olan * **bizana belik** kulakları dikik keçi
bela (I) *rd* dağınık ~ **wela** dağınık, salkım saçak
bela (II) *nd* -den dolayı * **bela ku ez têm loma wisa dike** geldiğimden dolayı böyle yapıyor
bela (III) *m* **1.** belâ (içinden çıkılması güç, sakıncalı durum) * **qumar ji bo civakê belayeke mezin e** kumar toplum için büyük bir beladır **2.** belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse) **3.** belâ (hak edilen ceza) * **Xwedê belaya wî bidê** Allah belâsını versin **4.** belâ (istenmedik bir davranışa zorlayan etki) * **di belaya**

qumarê geriya kumar belâsına tutuldu **5.** mavi küf (tütün fidelerine dadanan bir hastalık) **6.** özellikle bitkilere dadanan bir hastalık ~ **derxistin** belâ çıkarmak ~ **firotin (yekî)** (birine) belâsını bulaştırmak ~ **gerîn** belâsını aramak ~ **jê re were** ağzı kurusun (ilenme sözü olarak) ~ **ji xwe re kirîn** belâyı satın almak ~ **ji Xwedê xwestin** belâyı satın almak ~ **kirîn 1)** belâyı satın almak **2)** başına belâyı almak ~ **lê ketin** belâya uğramak ~ **li ser ~yê** kambur üstüne kambur (veya kambur kambur üstüne) ~ **nabêje va ez hatim** belâ geliyorum demez ~ **tefandin** belayı defetmek **~yeke têr don** püsküllü belâ **~ya (...)** -.... belâsı * **belaya namûsê** namus belâsı **~ya berzeq** belâyı berzah (içinden çıkılması zor belâ) **~ya bêrî** hiç ummadığın, beklemediğin belâ **~ya (wî) ji ber piyê (wî) jê re bê** Allah belâsını versin, Allah'ından bulsun **~a (yekî) ji ber piyê (wî) jê re hatin** belâsını bulmak **~ya mirov ji ber lingê mirov tê** (an jî **radibe**) insan kendi belâsını kendi yaratır **~ya namûsê** namus belâsı **~ya serê (yekî) bûn** başının belâsı olmak **~ya serî** baş belâsı * **kûçikekî min heye, belaya serî** ye bir köpeğim var, baş belâsı **~ya wan di xwe dan** çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratmak **~ya xwe di (yekî) dan 1)** (birine) sataşmak, çatmak, zifos atmak **2)** sarkıntılık etmek, sataşmak * **belaya xwe di keçika cîran dide** komşu kızına sataşıyor **~ya xwe di (yekî) gerandin** (birinin) başını nâra yakmak **~ya xwe di hev dan** takışmak, birbirine takılmak **~ya xwe dîtin** belâsını bulmak **~ya xwe firotin (yekî)** (birine) belâsını bulaştırmak, sataşmak, müsalat olmak **(li) ~ya xwe gerîn** belâsını aramak, (kendi) kanına susamak **~ya xwe jê vekirin** (birini) rahat bırakmak, karışmamak, çatmamak **~ya xwe ji ser (yekî) vekirin** (birini) rahat bırakmak, karışmamak **~ya xwe ji Xwedê xwestin** canına susamak **~ya xwe tê dan 1)** (birine) çatmak, müsalat olmak, sataşmak **2)** sulanmak, sarkıntılık etmek, askıntılı olmak * **belaya xwe di keçikê daye** kıza askıntı olmuş **3)** tariz etmek, tarizde bulunmak, sataşmak **4)** uğraşmak (birine kötü davranmak) * **îş û karê wan ew e bela xwe di bavê min didin** işleri güçleri babamla uğraşmak **5)** takılmak (kızdırmak, üzmek amacıyla sözle birine takılmak) **6)** belâsını bulaştırmak, dokunmak (tedirgin etmek, sataşmak) **(bi gotinan) ~ya xwe tê dan 1)** sözle sataşmak **2)** lâf atmak* **belaya xwe di jinan didin** kadınlara lâf atıyorlar **~ya xwe tê gerandin 1)** belâsını birine bulaştırmak **2)** (birinin) başını nâra yakmak **~ya xwe û (yekî) kirin tevî hev** (birine) bulaşmak **~ya Xwedê** Allahın cezası (pek yaramaz, şirret) **~yeke Xwedê** Allahın belâsı (varlığı üzüntü veren)

belabûn *m* dağılma

bela bûn *l/ngh* dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak)

belabûyî *rd* **1.** yaygın, yayılmış olan **2.** dağınık

belabûyîn *m* dağılış, dağılma

belacewî *rd* acayip, tuhaf

belafiroş *rd* belâcı, belâlı, kavgacı, şirret (kimse)

belafiroşî *m* belâcılık, kavgacılık, şirretlik

belager *rd* sataşkan

belagerî *m* sataşkanlık

belagêr *rd* belâlı, kavgacı, şirret (kimse)

belagêrî *m* belâlılık, kavgacılık, şirretlik

belaker *bnr* belavker

belakerî *bnr* belavkerî

belakêş *rd* belâ çeken

belakir *nd/nt* **1.** askıntı, şergil **2.** kavgacı, çatak, çıtak, yedi belâ, belâlı **3.** sataşkan, bulaşkan

belakirî *m* **1.** askıntılık, şergillik **2.** kavgacılık, çataklık, çıtaklık, belâlılık **3.** sataşkanlık, bulaşkanlık

belakirin *m* **1.** dağıtım **2.** feshetme, dağıtma

bela kirin *l/gh* **1.** dağıtmak **2.** feshetmek, dağıtmak

belakirox *nd/nt* dağıtıcı

belakiroxî *m* dağıtıcılık

belalîsk *bnr* belalîz

belalêzk *bnr* belalîz

belalîzk *bot/m* fesleğen (Ocimum basilicum)

belalok *bnr* belalûk

belalûk (I) *bot/m* **1.** kızılcık (Cornus mas) **2.** kızılcık (bu bitkinin meyvesi)

belalûk (II) *m* siğil

belam *g* ama, fakat, lâkin

belan *m* yutma

belandin (I) *m* yutma

belandin (II) *m* sözü ballandırma

belandin (I) *l/gh* yutmak

belandin (II) *l/gh* sözü ballandırmak

belasebeb *rd* boş yere, boşuna, haksız yere

belaş *rd/h* beleş, bedava

belaşxur *rd* **1.** beleşçi, bedavacı **2.** avantacı

belaşxurî *m* **1.** beleşçilik, bedavacılık **2.** avantacılık

belate (I) *m* **1.** ben (en çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi) **2.** olgunlaşma işareti (meyvelerde) **3.** belirti * **êdî belatê zivistanê dixuyin** kış belirtileri görünmeye başladı

belate (II) *n bnr* berate

belatînk *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

belav (I) *bnr* berav

belav (II) *rd* **1.** dağınık **2.** yaygın **~î (...) bûn**

1) -e dağılmak 2) -e yayılmak ~î (...) kirin -e dağıtmak
belavbûn *m* 1. dağılma 2. yayılma (genelleşme) 3. yayılma (hastalık vs için) 4. yaygınlaşma, yaygın duruma gelme 5. vurma (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansıma, aksetme) 6. kaplama (ünü, namı bilinir olma) 7. açılma, dağılma * **belavbûna mij** sisin açılması
belav bûn *l/ngh* 1. dağılmak, saçılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **nok li derdorê belav bûn** nohutlar etrafa dağıldı 2. yayılmak (genelleşmek) * **saz ev qas li nav gel belav nebûbû** halkın arasında saz bu kadar yayılmamıştı 3. yayılmak (hastalık vs.için) 4. yaygınlaşmak, yayılmak, yaygın duruma gelmek * **navê wî, piştî mirina wê jî belav bû** ünü, ölümünden sonra da yayıldı 5. vurmak (etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav hino hino li hundir belav bûye** güneş parça parça içeriye vuruyor 6. kaplamak (ünü, namı bilinir olmak) * **nav û dengê wê li cîhanê belav bû** ünü cihanı kapladı 7. açılmak, dağılmak(sis, karanlık, duman için) * **mij belav bû** sis açıldı
belavbûnî *m* 1. dağılma 2. yayılma, yaylım 3. sirayet 4. yaygınlık 5. çözgünlük
belavbûyî *rd* 1. dağınık, dağılmış 2. yayılmış 3. yayık, yayılmış (genelleşmiş) 4. yaygınlaşmış 5. kaplamış (ünü, namı bilinir olmuş olan)
belavbûyîn *m* 1. dağılış, dağılma 2. yayılış, yayılma 3. yayılış (genelleşme) 4. yaygınlaşma 5. vuruş (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansıma, aksetme) 6. kaplayış (ünü, namı bilinir olma)
belavdar *rd* yaygın
belavdarî *m* yaygınlık
belave *rd* 1. dağınık, dağılılmış 2. yayılmış 3. yayık, yayılmış (genelleşmiş) 4. yaygın
belavebûn *m* 1. yaygınlaşma 2. yayılma, genelleşme
belave bûn *l/ngh* 1. yaygınlaşmak 2. yayılmak (genelleşmek) * **stran ev çend li nav gel belave nebûbû** halkın arasında türkü bu kadar yayılmamıştı
belavebûyîn *m* 1. yaygınlaşma 2. yayılış, genelleşme
belavek *m* bildiri
belavekirin *m* 1. yaygınlaştırma 2. yayma (genişletme)
belave kirin *l/gh* 1. yaygınlaştırmak 2. yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşünceyi, bir ürünü her tarafa dağıtmak) 3. yaymak (genelleştirmek)
belavetî *m* yaygınlık
belaveyî *m* yaygınlık
belavgeh *m* dağıtım evi
belavî *m* 1. dağılma, dağılım (dağılarak birbirinden ayrılma) 2. yaygınlık
belavîbûn *m* yayılma
belavî bûn *l/ngh* yayılmak
belavkar *nd/nt* dağıtıcı, dağıtımcı
belavkarî *nd/nt* dağıtıcı, dağıtımcı
belavker *bnr* belavkar
belavkerî *bnr* belavkarî
belavkirin *m* 1. dağıtma 2. dağıtım, dağıtma (belli bir orana göre bölüştürme) 3. dağıtma (güçlü bir vuruşla büyük bir zarara yol açma) 4. yayma, yayış (düşünceyi vb. yi yayma) 5. yaygınlaştırma
belav kirin *l/gh* 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) * **bi zorekê qelebalix belav kiriye** topluluğu zor dağıtmış 2. dağıtmak (belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek) * **pir hindik xwarin li me belav dikirin** bize çok az miktarda yemek dağıtıyorlardı 3. dağıtmak (güçlü bir vuruşla büyük bir zarara yol açmak) * **bi kulmekê mêjiyê wî belav kir** bir yumrukla beynini dağıttı 4. yaymak (düşünceyi vb. yi yaymak) 5. yaygınlaştırmak
belavkirî *rd* 1. dağıtılmış 2. saçık 3. yayılmış
belavok *m* bildiri
belawat *m* felaket
belawela *rd* 1. dağınık, savruk (geniş bir alana yayılmış olan) 2. dağınık, düzensiz (kimse) 3. tarumar, dağınık 4. *h* tartak martak, darmadağın, darmadağınık ~ **bûn** 1) dağılmak 2) darmadağın olmak, tarumar olmak ~ **kirin** 1) dağıtmak 2) tarumar etmek, darmadağın etmek
belawelabûn *m* 1. dağılma 2. yayılma, saçılma 3. dağılma, darmadağın olma 4. darmadağın olma, tarumar olma, bozgun yeme
belawela bûn *l/ngh* 1. dağılmak 2. yayılmak, saçılmak 3. dağılmak, darmadağın olmak (karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak) * **ser maseyê belawela bû** masanın üstü dağıldı 4. darmadağın olmak, tarumar olmak, bozgun yemek
belawelakirin *m* 1. dağıtma, darmadağın etme (bir yerin veya şeyin düzenini bozma) 2. dağıtma, yayma, saçıştırma (dağınık ve düzensiz bir biçimde saçma) 3. döküp saçma 4. bol doğrama (parasını saçıp savurma) 5. tarumar etme, darmadağın etme, bozguna uğratma
belawela kirin *l/gh* 1. dağıtmak, darmadağın etmek (bir yerin veya şeyin düzenini bozmak) * **ketine hundir, hemû têkber li navrastê belawela kirine û lê dane çûne** içeriye girmişler, bütün eşyaları ortalığa dağıtıp çıkmışlar 2. dağıtmak, yaymak, saçıştırmak (dağınık ve düzensiz bir biçimde saçmak) * **kinc li navrastê belawela kirine** elbiseleri ortalığa yaymışlar 3. döküp saçmak 4. bol doğramak

(parasını saçıp savurmak) **5.** tarumar etmek, darmadağın etmek, bozguna uğratmak
belawelakirî *rd* darmadağınık
belawelatî *m* **1.** dağınıklık **2.**
belawelatî *m* **1.** dağınıklık, savrukluk **2.** darmadağınıklık, düzensizlik, tertipsizlik
belawelayî *rd* **1.** dağınık **2.** tarumar, darmadağınıklık
belawî *m* ince bulgur, soğan, mercimekten yapılan bir tür yemek
belaxe *m* sebze ve meyve olgunlaşma başlangıcı
belaxet *m* **1.** belâgat **2.** retorik (söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı) **3.** *wj* belâgat (düzgün anlatım sanatı)
belaxwaz *nd/nt* belâlı
belaxwazî *m* belâlılık
belazîz *bot/m* yaban sümbülü
belbelîsk *rd* yalabık
belbelîtanik *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
belbelîtank *bnr* belbelîtanik
belbelot *rd* dikik
belbeqandin *m* fokurdatma
belbeqandin *l/gh* fokurdatmak
belbeqîn *m* fokurdama
belbeqîn *l/ngh* fokurdamak
belbî *h* belki
belboq *m* baloncuk
belbûn *m* **1.** fırlama (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapma) **2.** pırtlama **3.** dikelme, diklenme, dikleşme **4.** kabarma (hayvanlar için; tüyleri dikilme) **5.** tıkızlaşma
bel bûn *l/ngh* **1.** fırlamak (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak) * **çavên wî bel bûbûn** gözleri dışarı fırlamıştı **2.** pırtlamak **3.** dikelmek, diklenmek, dikleşmek **4.** kabarmak (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) **5.** tıkızlaşmak (çok doldurulmaktan veya sıkıştırılmaktan sıkı duruma gelmek)
belbûnî *m* **1.** fırlaklık **2.** pırtlaklık **3.** kabartı (çıkıntı, kabarmış yer) **4.** dikiklik **5.** çıkıklık
belbûyî *rd* **1.** fırlak **2.** pırtlak **3.** kabarık (tüyleri dikilmiş olan **2.** tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan)
belbûyîn *m* **1.** fırlayış, fırlama **2.** pırtlayış **3.** dikiliş, dikelme **4.** kabarış **5.** tıkızlaşma
belbûyîtî *m* **1.** fırlaklık **2.** pırtlaklık **3.** kabarıklık **4.** tıkızlık
belçim *n* yaprak, ağaç yaprağı
belçiqandin *l/gh* deride şişkinlik veya su toplanmasına sebep olmak
belçiqîn *l/ngh* deride şişkinlik veya su toplanması
Belçîka *m* Belçika
Belçîkayî *rd/nd* Belçikalı
Belçîkî *rd/nd* Belçikalı
beleban *rd* **1.** afacan **2.** söyledikleri ispatlanamayan
belebanî *m* afacanlık
belebanîbûn *m* afacanlaşma
belebanî bûn *l/ngh* afacanlaşmak
belebank *zo/m* baştankara (kuşu)
beleçek *m* pekmezin yapıldığı yer
beled (I) *n* belde, yer, mahal
beled (II) *rd* **1.** bilen **2.** rehber ~ **bûn** bilen olmak
beleder *rd* derbeder herûmî bûn
belederî *m* **1.** derbeder olma **2.** kümes hayvanlarının yumurtlama zamanında gidip başka yerde yumurtlaması **3.** evcil hayvanın başka yerlere gitmesi durumu
belederîbûn *m* **1.** derbeder olma **2.** kümes hayvanının yumurtlama zamanında gidip başka yerde yumurtlaması **3.** evcil hayvanın başka yerlere gitmesi durumu
belederî bûn *l/ngh* **1.** derbeder olmak **2.** kümes hayvanının yumurtlama zamanında gidip başka bir yerde yumurtlamak **3.** evcil hayvanın başka yerlere gidip eve uğramamak
belederîbûyî *rd* derbeder olmuş olan
belederîkirin *m* derbeder etme
belederî kirin *l/gh* derbeder etmek
belederîkirî *rd* derbeder edilmiş olan
belediye *m* belediye
belediyevan *nd/nt* belediyeci
belediyevanî *m* belediyecilik
beledî (I) *m* **1.** bilen olma **2.** rehberlik
beledî (II) *m* **1.** şimşek **2.** kıvılcım ~ **vedan** şimşek çakmak
belefire *m* ishal, amel
belegoşk *ant/m* kulak tozu **di** ~ **de lê xistin (dan an jî danîn yekî)** kulak tozuna vurmak
beleguh *ant/m* kulak tozu
beleheq *rd* haksız yere
belehewr *rd* şaşı maşı
belek (I) *m* küçük tarla, küçük arazi parçası
belek (II) *rd* **1.** benek **2.** alaca, abraş, yanal **3.** çil (tüyünde küçük benekler bulunan hayvan) **4.** benekli, beneklice ~ ~ benek benek
belekahî *bnr* belekayî
belekayî *m* **1.** beneklik **2.** *rd* alacalı **3.** *m* alacalık (eriyen karlar arasında yer yer gözüken kara parçası) ~ **ketin (tiştekî)** alacalanmak (eriyen karlar arasında yer yer toprak görünmek) * **belekayî ketine zeviyan** tarlalar alacalandı
belekbirdîn *rd* alaca, alacalı
belekbûn *m* beneklenme
belek bûn *l/ngh* beneklenmek
belekbûyîn *m* bekleniş
belekcih *n* alacalı yer
belekî *m* **1.** benek, çinke **2.** alaca (bir kaç renkli iplikten dokunmuş dokuma) **3.** çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü) **4.** alaca, kar lekesi ~

avêtin (tiştekî) alacalanmak (eriyen karlar arasında yer yer toprak görünmek) * **belekî avêtine zeviyan** tarlalar alacalandı
belekîn *rd* alacalı
belekkirin *m* benekleme
belek kirin *l/gh* beneklemek
beleko *n* öküz adı, benekliler için
belekok *m* **1.** benek **2.** alaca
belekokî *rd* **1.** benekli, beneklice **2.** alacalı
belekokîbûn *m* alacalanma
belekokî bûn *l/ngh* alacalanmak
belekokîkirin *m* alacalama
belekokî kirin *l/gh* alacalamak
belekot *m* **1.** benek **2.** çil (tüyünde küçük benekler bulunan hayvan)
belekotik *m* **1.** benek **2.** alaca
belekotikî *rd* **1.** benekli, benekçe **2.** alacalı **3.** çilli (çilli hayvan) **4.** *nd* karyağdı (kumaş için)
belekotikîbûn *m* beneklenme
belekotkî bûn *l/ngh* beneklenmek
belekpor *rd* benekli saç
belekreş *rd* siyah beyaz lekeli it (dalmaçyalı türü gibi)
beleksor *rd* alacalı it, beyaz kırmızı lekeli it
belem *der/m* **1.** kayık **2.** peleme **~a rizgarkirinê** kurtarma kayığı (veya filikası)
beleme *bnr* belem
belemkêş *nd/nt* kayıkçı
belemkêşî *m* kayıkçılık
belemnêr *der/n* filikacı
belemvan *nd/nt* kayıkçı
belemvanî *m* kayıkçılık
belend *m* iltizam
belender *nd/nt* kesenekçi, kesimci, iltizamcı
belenderî *m* **1.** kesenek (devlet görevlilerin aylıklarından her ay kesilen para) **2.** kesenek, iltizam (fabrika, çiftlik gibi gelir kaynaklarının gelirlerini satın alma işi)
belenderîtî *m* kesenekçilik
belendîr *bnr* berindir
belengaz *rd* **1.** zavallı **2.** âciz, biçare, zavallı (gücü bir şeye yetmeyen) **3.** fakir (alçak gönüllülük için; birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez belengazê Xwedê do hatim mala we jî, min hûn nedîtin** fakir dün evinize geldimsede bulamadım
belengazane *h* zavallıca
belengazî *m* **1.** zavallılık **2.** âcizlik, zavallılık **~ carinan mirovan dibe ber lingê dijminan** biçarelik bazen insanı namerde bile muhtaç eder
belengazkî *rd/h* zavallıca, zavallı bir şekilde
belengo *bnr* belegoşk
belepaş *bnr* berepaş
belesan *m* **1.** pelesenk **2.** pelesenk (bu ağacın kerestesi)
beleseb *bnr* belesebeb
belesebeb *rd* **1.** sebebsiz **2.** *h* boşuna, boşu boşuna
belesûc *rd* suçsuz
belesûcî *m* suçsuzluk
beleten *m* belleten
beleteşbîh *nd* benzetilmiş olmasın, **benzetme** gibi olmasın
beletewş *rd* boşuna
belevîç *rd* yaramaz, düzenbaz kimse
belevîçî *rd* eğri böğrü, kargacık burgacık
belew *nd/nt* bilir kişi, uzman
belexwar *rd* eğri büğrü
belexwarî *m* eğrilik büğrülük
belezîz (I) *bot/m* yaban sümbülü
belezîz (II) *nd* karnıyarık
belê *m* **1.** evet **2.** *b* ya (gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildirir) * **em jî bên? - belê hûn jî werin** biz de gelelim mi? - gelin ya **3.** ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * **we zikê xwe têr kir, belê ez çi bikim?** siz karnınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım?
belêm *g* ancak
belên *m* **1.** söz, vaat (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) * **belên dabû me** bize söz vermişti **2.** kavil **~ dan** söz vermek **~ dan hev** sözleşmek **~ jê girtin** söz almak **~ jê stendin** söz almak **~ pê dan** vaatte bulunmak **~a civakî** toplumsal sözleşme, sosyal sözleşme
belêna *man/m* ikilem
belênder *nd/nt* yüklenici, üstlenici **~ê avakirinê** müteahit
belênderî *m* **1.** sözleşme, kontrat *rd* sözleşmeli
belênî *hiq/m* sözleşme, kontrat **~ çêkirin** sözleşme yapmak
belênî söz, vaat **~ dan** vaatte bulunmak
belênîdar *rd* sözleşmeli, kontratlı
belg (I) *bot/n* **1.** yaprak **2.** yaprak (özelikle asma yaprağı) **3.** yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak) **~ neleqîn** yaprak oynamamak (veya kıpırdamamak) **~ê cixareyê** sigara yaprağı **~ê (yekî) ji darê ketin** kavli tamam olmak (ölmek)
belg (II) *n* elbise, kostum
belgdar *rd* yapraklı
belgdirik *nd* iğne yapraklı
belge *bot/n* **1.** yaprak **2.** belge, doküman **~ weşîn (an jî werîn)** yaprak dökmek **~ weşandin (an jî werandin)** toprak döktürmek **~ya çavkanî** kaynak belge **~ya dahênanê** ihtira beratı **~ya derketinê** çıkış belgesi (bir malın ülke dışına çıkarma iznini gösteren belge) **~ya destûrdanê** izin belgesi **~ya jêgir** kaynak belge **~ya nirxdar (an jî hêja)** kıymetli evrak **~ya pardariyê (an jî payê)** hisse senedi **~ya pê selmîn** *hiq* kanıt, , delil, kanı verici öğe **~ya rûniştgehê**

(**nişîngeh** an jî **îkametgehê**) konut belgesi, ikametgâh ilmühaberi (veya kâğıdı) ~**ya xwendekariyê** (**xwendinê** an jî **tehsîlê**) öğrenim belgesi
belgedank *m* **1.** arşiv **2.** belgelik, dosyalık, klasör
belgedar *rd* belgeli
belgedarbûn *m* belgelenme
belgedar bûn *l/ngh* belgelenme
belgedarkirin *m* belgelendirme
belgedar kirin *l/gh* belgelendirmek
belgedarkirî *rd* belgeli, belgeyle ispatlı
belgefîlm *m* belgesel, belgesel film
belgefîlmkar *nd/nt* belgeselci
belgefîlmkarî *m* belgeselcilik
belgekaset *n* kaset belgesi
belgekirin *m* belgeleme
belge kirin *l/gh* belgelemek
belgekirî *rd* belgeli, belgelenmiş olan
belgename *m* belge, yazılı belge, senet, döküman ~**ya koka mal** *bz* köken belgesi ~**ya qedandinê** (an jî **kutakirinê** çıkış belgesi (bir kimsenin bir okulu bitirdiğini gösteren belge) ~**ya rewşê** iyi hal belgesi, hüsnühal kâğıdı ~**ya xwendinê** öğrenim belgesi
belgenameker *nd/nt* belgeleyici
belgenamekerî *m* belgeleyicilik
belgenamekirin *m* belgeleme, dokümantasyon
belgename kirin *l/gh* belgelemek
belgenamekirî *rd* belgeli
belgenameyî *rd* **1.** dokümanter, belgesel **2.** belgesel, dokümanter (belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı)
belgeroman *m* belgesel roman
belgevêz *bot/m* sulak yerlerde yetişen, geniş yapraklı ve halk hekimliğinde yanık tedavisinde kullanılan bir bitki
belgewar *rd* **1.** dokümanter, belgesel **2.** belgesel, dokümanter (belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı)
belgewarî *rd* belgesel, dokümanter
belgewarkirin *m* dokümantasyon, belgeleme
belgewarkirî *rd* belgeli
belgeya pêselmîn *nd* dayanak (bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanıt)
belgeyî *rd* belgesel, dokümanter
belgê mêşgir *bot/nd* sinekkapan (Dionaea muscicapa)
belgê birîn *bot/m* büyük sinir otu
belgêhewêz *bnr* belghewêz
belgêr *m* buğday ve tuzun öğütüldüğü taş
belghewêz *bot/m* sinir otu
belghewis *bnr* belghewêz
belgih *n* hırka ~**ê derwêşiyê** dervişlik hırkası
belgik *n* yaprakcık, küçük yaprak
belgî (I) *bnr* balgî
belgî (II) *m* nişan, alamet
belgîn *rd* yapraklı, yapraksı
belgîr *zo/n* **1.** beygir, yük atı (Kürtçe 'bar+gir'den) **2.** *fiz* beygir (beygir gücü)
belgîzer *bot/n* aslan ağzı çiçeği
belgîzer *bot/n* aslanağzı
belgkesk *rd* yeşil yapraklı
belgreş *rd* kara yapraklı
belgsor *rd* kızıl yapraklı
belgwerîn *m* yaprak dökümü
belgweş *m* yaprak dökümü
belgzer *rd* sarı yapraklı
belhezok *bnr* belhizok
belhezokî *bnr* belhizokî
belhizandin *m* cebeleştirme
belhizandin *l/gh* cebeleştirmek
belhizîn *m* cebelleşme
belhizîn *l/ngh* cebelleşmek
belhizok *rd* **1.** haşarı, yaramaz, afacan (yerinde durmaz, ele avuca sığınmaz kimse)* **ez di zaroktiya xwe de yekî pir belhizok bûme** çocukluğumdan çok haşarı birisiymişim **2.** tez canlı, içi tez ~ **bûn** haşarı (veya yaramaz) olmak
belhizokane *h* haşarıca, yaramazca
belhizokî *m* **1.** yaramazlık, haşarılık **2.** *rd/h* yaramazca, haşarıca
belhizokîbûn *m* haşarılaşma, yaramazlaşma
belhizokî bûn *l/ngh* haşarılaşmak, yaramazlaşmak
belhizokîtî *m* haşarılık, yaramazlık ~ **kirin** yaramazlık yapmak
beliandin *m* yutma
beliandin *l/gh* yutmak
beliûn *m* yutulma, yutuluş
beliûn *l/ngh* yutulmak
belican *m* yüzük parmağı
belifandin *m* kandırma
belifandin *l/gh* kandırmak
beligoşk *bnr* belegoşk
belik (I) *ant/n* çük
belik (II) *m* klâpe (akışkan maddelerin geçmesini sağlamak veya engelemek için kullanılan supap)
belik (III)
bnr belegoşk
belim *h* belki, ola ki, ihtimal
belim *m* kırılmış, dövülmüş sap
belindir *bnr* berindir
belingoşk *bnr* belegoşk
beliq (I) *bot/m* deve dikeni (Silybum marianum)
beliq (II) *m* fışkırma
beliqandin (I) *m* **1.** fışkırtma **2.** fırlatma
beliqandin (II) *m* sendeletme, yalpalatma
beliqandin (I) *l/gh* **1.** fışkırtmak * **xwîn beliqand** kan fışkırttı **2.** fırlatmak (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlamak)
beliqandin (II) *l/gh* sendeletmek, yalpalatmak
beliqandinî *m* fırlatış, fırlatma
beliqî *rd* pörtlek

beliqîn (I) *m* 1. fışkırma 2. fırlamak 3. pırtlama, pörtleme
beliqîn (II) *m* sendeleme, yalpalama
beliqîn (I) *l/ngh* 1. fışkırmak 2. fırlamak (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak) * **çavên wî beliqîbûn** gözleri dışarı fırlamıştı 3. pırtlamak, pörtlemek * **çavê wî beliqiye** gözü pörtlemiş
beliqîn (II) *l/ngh* sendelemek, yalpalamak
belişandin *m* tahrik etme (cinsel duygularını artırma)
belişandin *l/gh* tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)
belişandî *m* tahrik edilmiş (cinsel duyguları artırılmış olan)
belişîn *m* tahrik olma
belişîn *l/ngh* tahrik olmak
belitandin *m* gözüktürme
belitandin *l/gh* gözüktürmek
belitî *rd* belirmiş olan
belitîn *m* belirme, gözükme
belitîn *l/ngh* belirmek, gözükmek
beliyan *fel/m* 1. onama 2. doğrulama, teyid
beliyandin *fel/m* 1. onama, onaylama 2. doğrulama, teyid etme
beliyandin *l/gh* 1. onamak, onaylamak 2. doğrulamak, teyid etmek * **agahiyên ku ji çavkaniyên din jî hatine stendin, gotinên Mihemed dibeliyînin** başka kaynaklardan alınan bilgiler Mehmet'in söylediklerini doğruluyor
beliyandî *rd* 1. onaylı, tasdikli 2. doğrulanmış, teyitli
beliyîn *m* 1. onaylanma 2. teyit edilme
beliyîn *l/ngh* 1. onaylanmak 2. teyit edilmek
belizandin *m* cebelleştirme
belizandin *l/gh* cebelleştirmek
belizîn *m* cebelleşme
belizîn *l/ngh* cebelleşmek
belî *fel/rd* 1. belirtik, sarih 2. belli, malûm **(tiştek) ~ bûn** (bir durum) açığa vurmak
belîcan *m* yüzük parmağı
belîsk *rd* pırtlak
belîtang *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan) 2. *m* papyon
belîtî *m* çıkıklık
belîx *rd* beliğ, belâğatli
Beljîkayî *rd/nd* Belçikalı
Beljîkî *rd/nd* Belçikalı
belk *bnr* belg
belke *zo/m* serçe
belkirin *m* 1. fırlatma 2. dikleştirme 3. kabartma 4. pırtlama 5. çöğdürme (ileriye doğru fışkırtma)
bel kirin *l/gh* 1. fırlatmak (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlamak) 2. dikleştirmek 3. kabartmak 4. pırtlamak 5. çöğdürmek (ileriye doğru fışkırtmak)
belkirinî *m* fırlatış, fırlatma
belkirî *rd* 1. dikik, dikleştirilmiş olan 2. pırtlak 3. kabartılmış
belkiyî *rd* olasılı
belkî *h* 1. belki, ola ki, ihtimal 2. *rd* belkili
belkîtiyî *fel/rd* olasılı
belkîtî *m* olasılık
belko *h* belki
belm *m* pirinç samanı
belo (I) *rd* dik kulaklı
belo (II) *rd* tepeleme (taşacak kadar dolu olan)
beloh *m* ince bulgur, soğan, mercimekten yapılan bir tür yemek
belohî *bnr* beloh
belok *rd* dikik
beloq *rd* 1. fırlak 2. pırtlak, pörtlek 3. çiğ (renk için; gözü rahatsız eden, göze batan) * **rengê beloq** çiğ renk 4. göze çarpan (göze çarma özeliği olan şey)
beloqbûn *m* 1. pırtlama, pörtleme 2. çiğleşme 3. göze batma
beloq bûn *l/ngh* 1. pırtlamak, pörtlemek 2. çiğleşmek 3. göze batmak
beloqbûyîn *m* 1. pırtlayış, pörtleyiş 2. çiğleşme 3. göze batış (veya batma)
beloqe *bnr* beloq
belor *rd/nd* billûr
belordar *rd* billûrlu
belorî *rd* billûrdan yapılmış veya billûr gibi olan
belorîbûn *m* billûrlaşma
belorî bûn *l/ngh* billûrlaşmak
belorîkirin *m* billûrlaştırma
belorî kirin *l/gh* billûrlaştırmak
belorîkî *rd* billûrsu
belorîn *rd* billûrdan yapılmış olan
belot *m* pelit, meşe palamudu
belotî *m* bir tür üzüm
belovacî *bnr* berevajî
belovajî *bnr* berevajî
belox *bnr* beloq
belqitandin *m* genç yaşta, muradını almadan ölmesine neden olma
belqitandin *l/gh* genç yaşta, muradını almadan ölmesine neden olmak
belqitiyo *b* geberesi, geberesin
belqitîn *m* 1. genç yaşta ölme, muradını almadan ölme 2. geberme, zıbarma
belqitîn *l/ngh* 1. genç yaşta ölmek, muradını almadan ölmek 2. gebermek, zıbarmak
belqitîndar *rd* çapkın (cinsellik taşıyan veya hatırlatan)
belqitîndarî *m* çapkınlık
belqitîndarî *psî/m* erotizm
belqoç *m* takla, taklak
belqoçbûn *m* takla atma (veya kılma)
belqoç bûn *l/ngh* takla atmak (veya kılmak)
belqoçkirin *m* takla atma (veya kılma)
belqoç kirin *l/gh* takla atmak (veya kılmak)
belqoq *m* 1. kabarcık 2. baloncuk

belsa *m* kanıt, delil
belsan *m* merhem
belsankirin *m* merhemleme
belsan kirin *l/gh* merhemlemek
belsot *m* ateş közü
belt *m* raf
beltik *m* **1.** rafcık **2.** duvardaki içten raf
beltîtk *zo/n* ağaç kurdu, tahta kurdu (Anobium punctatum)
beltîtik *zo/nd* ağaç kurdu
beluce *bot/m* sabun gibi köpüklenen bir bitki
beluhî *m* ince bulgur, soğan, mercimekten yapılan bir tür yemek
Belûc *nd/nt* Beluci (bir Arı halk)
Belûcî *m* Belucice
Belûcîstan *m* Belucistan
belûng *m* örük
belûr *m* bîllur, kristal
belûrî *rd* bîllurımsı
belûrîbûn *m* bîllurlaşma, kristalleşme
belûrî bûn *l/ngh* bîllurlaşmak, kristalleşmek
belûrîkirin *m* bîllurlaştırmak
belûrî kirin *l/gh* bîllurlaştırmak
belût *bnr* belot
belweşîn *m* cüzam
belxam *m* balgam ~ avêtin balgam atmak ~ **girtin** gıcık tutmak
bem *m* bam (en pes perde)
bemî *mzk/m* pes
bemol *mzk/m* **1.** bemol (bir sesin yarım t kalınlaştırıldığını gösteren nota işareti) **2.** *rd* bemol (böylece kalınlaşmış ses)
ben (I) *n* **1.** ip **2.** iplik **3.** ip (asarak öldürme cezası) **4.** bağ **5.** mec dümen (yönetim, idare) ~ **avêtin** (an jî **kirin**) **stûyê (yekî)** ipe çekmek ~ **qetandin** dizleri koparmak (her türlü bağ ve baskıdan kurtulmak) ~ **û benwer** ip, sicim, bağ bağcık **bi ~ekî xav (yek) girê dan** kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) **~ê ber nîr** boyunduruk ipi **~ê (wî) berdan** (birine) yol vermek **~ê (yekî) filitîn** ipi kırmak (savuşup gitmek **~ê goreyê** *nd* diz bağı **~ê navikê** göbek bağı) **~ê pey şûjinê** evet efendimci, kukla gibi (kişiliksiz) **~ê şaqûl** perese **~ê xwe filitandin** ipini kırmak (azmak, ele avuca sığmaz bir duruma gelmek) **~ê xwe qetandin** dizleri koparmak (her türlü bağ ve baskıdan kurtulmak)
ben (II) *m* **1.** bend, set, küçük set **2.** tarla sınırı **3.** dağın her hangi bir yerinde açılmış tarla
ben (III) *bnr* fen û ben
ben (IV) *n* kayadan küçük taş
ben (V) *bot/m* bıtım
ben (VI) *m* bir müzik aleti
ben (VII) *m* özellik, karakter
benagoş *bnr* belegoşk
benaguh *bnr* belegoşk
benar *m* yamaç
benav *bot/m* **1.** diş budak (Fraxinus excelsior) **2.** *rd* diş budak (bu ağaçtan yapılma şey)
benavok *bot/m* diş budak
benc *bot/m* **1.** bang otu (Hyoscyamus niger) **2.** anestezi, uyuşturucu **~a cihkî** (an jî **cigayî**) lokal anestezi
bencker *rd* uyuşturucu, uyuşturan
benckirin *m* uyuşturma, anestezi yapma
benc kirin *l/gh* uyuşturmak, anestezi yapmak
bençarix *n* çarık ipi
bend (I) *m* **1.** örü, barı, bahçe duvarı, set (toprağın kayıp akınasını veya suyun yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar) **2.** duvar (bir toprak parçasını sınırlayan taş, tuğla, kerpiçten yapılan engel) **3.** havale (bir arsayı çevirmek için, kapamak için çekilen duvar) **4.** engel **5.** tarla sınırı **6.** baraj, bent, büğet (su bendi) **7.** baraj (herhangi bir alanda başarıyı tespit etmek için gerekli olan şart) **8.** *mec* yasak ~ **çêkirin 1)** duvar yapmak, baraj oluşturmak, set yapmak **2)** *sp* baraj kurmak (veya yapınak)
bend (II) *m* **1.** fırka, parti, hizip **2.** bölüngü, fraksiyon **3.** kanat, klik (meclis, parti gibi topluluklarda düşünce yönünde özellik gösteren taraflardan her biri) **4.** kutup (birbiriyle karşıt olan şeylerden her biri) * **her yek ji wan ji bendekê ye** ayrı kutuplarda yer alıyorlar
bend (III) *m* **1.** bent, madde (yasa, sözleşme, antlaşına gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getiren ve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) **2.** madde (sözlük ve ansiklopedilerde tanımlanan, anlatılan kelime, ad veya konulardan her biri) * **benda ferhengê ya zimên** sözlüğün dil maddesi **3.** paragraf (kanun maddelerinin kendi içlerinde satır başlarıyla ayrıldıkları ufak bölümlerinden her biri) **4.** kısım (bir cinsten veya meslekIerden olanların tümü) * **benda çaran a nivîsarê** yazının dördüncü kısmı **5.** makale
bend (IV) *n* **1.** ip **2.** iplik **3.** ip (asarak öldürme cezası) **4.** bağ, rabıt * bendên malbatî aile bağları **5.** sargı, bandaj **6.** *mec* dümen (yönetim, idare) ~ **û benwêr** bağ bağcık **~ê dilê yekî qetin** ödü kopmak **~ê dilînî** gönül bağı ~ê **heyderî** kofinin etrafındaki takılar **~ê malbatî** aile bağı
bend (V) *bnr* **1.** qeyd û bend **2.** *bnr* zend û bend
bend (VI) *m* **1.** bekleme * **li benda pelîseya xwe bûn** kısmetini beklemek **2.** düşünme tarzı, bakış biçimi * **tu li bendekî nasekinî** bir kararda durmuyorsun * **tu hatî ser bendê min** fikrime geldin
bend (VII) *wj/m* **1.** dörtlük, kıta, bağlam **2.** tekerleme (aşıkların deyiş yarışı)
benda avê *nd* su bendi
benda sereke *m* başmakale

bendav *m* baraj, su barajı, su bendi ~ **çêkirin** baraj yapmak
bendbendî *rd* **1.** hizipleşmiş, klikleşmiş **2.** kutuplaşmış, kamplaşmış (birbirine karşıt guruplara ayrılmış olan)
bendbendîbûn *m* **1.** hizipleşme, klikleşme **2.** kutuplaşma, kutuplaşmak (birbirine karşıt guruplara ayrılma)
bendbendî bûn *l/ngh* **1.** hizipleşmek, klikleşmek **2.** kutuplaşmak, kutuplaşmak (birbirine karşıt guruplara ayrılmak) * **her diçe dinya ji hêla siyasî ve bendbendî dibe** dünya gittikçe siyasi olarak kutuplaşıyor
bendçarix *n* çarık ipi
bende (I) *nd/nt* **1.** köle (savaşta tutsak alınan, başkasından satın alınan kimse) **2.** *rd* köle (birinin emri altında olan, özgür olmayan) **3.** *nd/nt* kul, abd
bende (II) *m* bekleme, bekleyiş
bendebûn *m* **1.** köleleşmek **2.** kullaşma
bende bûn *l/ngh* **1.** köleleşmek **2.** kullaşma
bendebûyîn *m* **1.** köleleşme **2.** kullaşına
bendecan *rd* canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan)
bendefiêl *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
bendefiroş *nd/nt* köle satıcısı
bendefiroşî *m* köle satıcılığı
bendegan *nd/nt* bendegân, köleler, kullar
bendeganî *m* **1.** kölelik **2.** kulluk
bendege *rd* işgal altında olan
bendegir *n* köle avcısı
bendegirî *m* köle avcılığı
bendejin *m* köle kadın
bendek (I) *n* iri çuval
bendek (II) *m* tire (kısa çizgi)
bendek (III) *m* eğirilerek yapılan ot bağı
bendeke (I) *m* denk (hayvanların sağ ve soluna konulan iki yük parçası ~ **avêtin ser piştê** çatmak (yükü hayvana iki yanlı yüklemek)
bendeke (II) *m* ot demetini bağlamaya yarayan ot
bendekekirin *m* denkleme
bendeke kirin *l/gh* denklemek
bendekekirî *rd* denkleştirilmiş, denke haline getirilmiş olan
bende (I) *rd* **1.** köle **2.** kul
bende (II) *m* bekleme, bekleyiş
bendekirin *m* **1.** köleleştirme, köleleştiriş **2.** kullaştırma
bende kirin *l/gh* **1.** köleleştirmek **2.** kullaştırmak
bendele *rd* incecik, uzun ve ince
bendeman *m* bekleme ~a (yekî) bûn (birini) beklemek ~**a (yekî) kirin** (birini) beklemek
bende man *l/ngh* beklemek
bendemayîn *m* bekleyiş
bendemanî *m* bekleme, bekleyiş
bendemayî *rd* beleyen, beklemiş olan
bendemêr *n* köle erkek
bendejin *m* köle kadın
bender *m* **1.** harman yeri **2.** liman ~ **ba kirin** harman savurmak ~ **gerandin** harman çevirmek ~ **hûr kirin** harman dövmek ~**a bazirganî** ticaret limanı ~**a deryayî** deniz limani ~**a hewayî** hava limanı ~**a serbest** *der* açık liman ~**a vekirî** *erd* açık liman (hava şartlarından kolayca etkilenen liman)
bendergeh *m* limanlık
benderih *bnr* benderuh
benderuh *rd* canlı, dirimli, zihayat, canlı varlık (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan) ~ **tev** kurt kuş, bütün canlılar
bendetî *m* **1.** kölelik **2.** kulluk ~ **kirin 1)** kölelik etmek (veya yapmak) **2)** kulluk etmek (veya yapmak)
bendewar *nd/nt* **1.** bekleyen, bekleyici, gözleyen **2.** *rd* birine bağlı **3.** ilgili ~ **bûn 1)** beklemek, gözlemek **2)** ilgilenmek ~**î (...) bûn** -e beklemek
bendewarbûn *m* **1.** (yolunu, gelişini) bekleme, gözleme **2.** ilgilenme
bendewar bûn *l/gh* **1.** (yolunu, gelişini) beklemek, gözlemek **2.** ilgilenmek
bendewarî (I) *m* **1.** bekleme, gözleme **2.** beklenti * **tu bendewariyên min jê nîn in** ondan hiçbir beklentim yok **3.** *sn* geciktirim ~ kirin beklemek
bendewarî (II) *rd/h* **1.** kölece **2.** kulca
bendewarîkirin *m* bekleme
bendewarî kirin *l/gh* beklemek, aylamak
bendewarînekirin *m* beklenmezlik
bendewazî *m* bekleme
bendeyî *rd* **1.** kölelere özgü **2.** kullara özgü
bendezî *n* iplik
bendê malbatî *nd* aile bağı
bendêman *m* bekleme
bendêmayîn *rd* bekleyiş
bendgore *m* jartiyer
bendik (I) *bot/m* sulak yerlerde yetişen, acımsı bir tadı olup yenilen bir bitki
bendik (II) *m* tire, kesme işareti, kısa çizgi
bendik (III) *n* **1.** ip, ipçik **2.** sakandırık (baş giysilerinde çene bağı **3.** kol bağı **4.** askı (elbiselerin omuzundan aşırılan bağ) **5.** bağ, bağcık **6.** şerit (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası) * **bendikê hevrîşim** ipek şerit * **bi bendikekî xweşik min kûnyeya xwe avête stûyê xwe** güzel bir şeritle künyemi boynuma bağladım **7.** bel bağı
bendik (IV) *n* öküz kuyruğu kılından yapılan ve hayvan kaşağılamada kullanılan eldiven
bendikandin *m* tireleme
bendikandin *l/gh* tirelemek
bendikandî *rd* tireli, tirelenmiş,
bendik kirin *l/gh* tirelemek
bendikkirin *m* tireleme

bendî *nd/nt* 1. köle 2. kul 3. tutuklu, mahpus
bendîdil *nd/nt* gönül tutsağı
bendîkirin *m* 1. köleleştirme, köleleştiriş 2. kullaştırma
bendî kirin *l/gh* 1. köleleştirmek 2. kullaştırmak
bendîr (I) *m* şişek (dişi olan)
bendîr (II) *mzk/m* bendir
bendîtî (I) *m* 1. kölelik 2. kulluk 3. mahpusluk
bendîtî (II) *m* hizipçilik, particilik, kliklik ~ **ketin nava** (...) kamplaşmak, kamplara ayrılmak
bendîvan *n* zindancı
bendîxane *m* hapishane, mahpushane, tutuk evi
bendkirin *m* 1. set çekme 2. yasaklama
bend kirin *l/gh* 1. set çekmek 2. yasaklamak
bendkirî *rd* sınırlı (sınırlanmış, belirlenmiş, belirli)
bendname *hiq/m* akit, mukavele
bendnivîs *nd/nt* makale yazarı
bendoke *bot/m* yabanî bir ot
bendoxîn *m* uçkur ipi
bendparêz *nd/nt* hizipçi, klikçi
bendparêzî *m* hizipçilik, klikçilik
bendsamî boyunduruk ipi
bendsamî *n* 1. boyunduruktа öküzlerin boynunu kavrayan çubuk çitleri 2. boyunduruktа boyun bağı
bendûba *m* söylenti, şayia
bendûbar *m* disiplin
bendûbarî *m* disiplinlik
bendûbarkar *nd/nt* disiplinci
bendûbarkarî *m* disiplincilik
bendûbarkirin *m* disipline etme
bendûbar kirin *l/gh* disipline etmek
bendûbarkirî *rd* disiplinli
bendûbest *m* disiplin
bendûbestbûn *m* disipline olma
bendûbest bûn *l/ngh* disipline olmak
bendûbestî *m* disiplinlik
bendûbestkirin *m* disipline etme
bendûbestkirin *l/gh* disipline etmek
benedor *bot/n* domates
benegoş *bnr* belegoşk
benekî *m* bir tür ahşap sandık
beneqot *rd/h* baş aşağı
beneqotbûn *m* baş aşağı olma
beneqot bûn *l/ngh* baş aşağı olmak
beneqotkirin *m* baş aşağı etme
beneqot kirin *l/gh* baş aşağı etmek
benera *bot/m* kanyaş
benerx *rd/nd* mor menekşe, menekşe rengi
benerxîn *rd* menekşe renginden olan
benê *m* ip atlama
benfilitî *rd* ipi kırık (serseri, sorumsuz)
benfilitîbûn *m* ipi kırıklık (serserilik, sorumsuzluk)
beng (I) *bnr* deng û beng
beng (II) *m* aşk
beng (III) 1. çağ (zamanın parçası, vakit) 2. çağ (yaşamın bir parçası, yaş) * **di çax û benga hev de ne** aynı çağlardalar 3. form form (bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu) * **ez ne di çax û benga xwe de me** formunda değilim * **hatin ser benga xwe** tam formuna gelmiş 4. olgun (istenilen durumda olma) * **di çax û beng û yama xwe** de tam olgun çağında
beng (IV) *bot/m* bang otu (Hyoscyamus niger)
benge *m* tarla sınırı
bengeloşk *bnr* belegoşk
bengiyane *rd/h* aşıkane
bengî *rd* 1. âşık, algın, tutkun, vurgun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) 2. âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) * **ev kurik bengî ye, ji lew re pir ji keçikê hez dike** bu çocuk âşık, çünkü kızı çok seviyor 3. çılgın, divane
bengîbûn *m* 1. âşık olma 2. çıldırma, mecnun olma
bengî bûn *l/ngh* 1. âşık olmak, aşka düşmek 2. çırmak, mecnun olmak
bengîn *rd* 1. âşık, tutkun, tutkulu, vurgun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) 2. âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) ~**ekî hur** sırsıklam âşık
bengînî *m* 1. âşıklık 2. tutkunluk, vurgunluk
bengîtî aşık olma
bengîtî *m* 1. âşıklık 2. vurgunluk, gönül kaptırma durum 3. divanelik, mecnunluk
bengkêş *rd* âşık, sevdalı
Bengladeşî *nd* Bangladeşli
bengle *bot/m* bir tür ot
bengulî *n* saç örüğü bağı
bengz *bnr* reng û bengz
bengzerik *bot/m* nevruz otu (Linaria vulgaris)
benik (I) *n* 1. ip 2. ipçik 3. bağcık ~ **li serê xwe girê dan** başını çatmak ~**ê dû hebanê** evet efendimci, kukla gibi (kişiliksiz), başı bağlı, oyuncak (başkalarınca bir araç gibi kullanılan, hiçe sayılan güçsüz kimse) ~**ê (yekî) kirin stûyê (yekî)** başını bağlamak (birini nişanlamak veya evlendirmek) ~**ê (yekî) pê ve danîn** başını bağlamak (birini nişanlamak veya evlendirmek)
benik (II) *bot/m* 1. diş budak (Fraxinus excelsior) 2. *rd* diş budak (bu ağaçtan yapılma şey)
benik (III) *n* dağda açılmış küçük tarla
benika kejik *nd* bir kadın oyunu
benikê binşê *nd* 1. çürük ip 2. güvenilmez kimse
benî (I) *m* bandırma, sucuk
benî (II) *nd* altın dizisi
benî (III) *nd/nt* 1. köle (savaşta tutsak alınan, başkasından satın alınan kimse) 2. *rd* köle

(birinin emri altında olan, özgür olmayan) **3.** kul
benîadem *nd* âdemoğlu, insanoğlu
benî bûn *l/ngh* **1.** köleleşmek **2.** kullaşmak
benîbûn *m* **1.** köleleşme **2.** kullaşma
benîbûyîn *m* **1.** köleleşme **2.** kullaşma
benîdar *nd/nt* köleci
benîdarî *m* kölecilik
benîfiroş (I) *nd/nt* köle satıcısı
benîfiroş (II) *nd/nt* sucukçu, bandırmacı
benîfiroşî (I) *m* köle satıcılığı
benîfiroşî (II) *m* sucukçuluk, bandırmacılık
benîjin *m* köle kadın
benîmêr *n* köle erkek
benîşt *n* **1.** sakız, çiklet **2.** *mec* yılışık ~ **avêtin devê (yekî) 1)** dillendirmek (hakkında dedikodu yapılmasına sebep olmak) **2)** kuyruk sallamak (yaltaklanmak) ~ **ku ~ e tê cûtin pûç dibe** her şeyin bir sınırı vardır **~ê daran** ağaç balı, akındırık, reçine **~ê ecem e** sırnaşık, yapışkan, sülük (kimse) **~ê gelyazan** kiraz zamkı **~ê qanikan hediyeyê Badikan** çam sakızı çoban armağanı **~ê tehl** çoban sakızı
benîştdar *rd* sakızlı
benîştek *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)
benîştekî *rd rd* bükülgen, elastiki
benîştê çamê *nd* çam sakızı
benîştê daran *nd* ağaç sakızı, ağaç balı, reçine (ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besi suyu)
benîştê kerengan *nd* kenger sakız
benîştê kizwanan *nd* meneviş sakızı
benîştê qajê *nd* çam sakızı
benîştê qanikan *nd* kenger sakızı
benîştfiroş *nd/nt* çikletçi (satan kimse)
benîştfiroşî *m* çikletçilik
benîştker *nd/nt* çikletçi (imal eden)
benîştkerî *m* çikletçilik
benîştok *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)
benîştokî *rd* bükülgen, elastiki (kolay eğilip bükülen)
benîştokîbûn *m* bükülgenlik, elastiklik
benîtî *m* **1.** kölelik **2.** kulluk ~ **kirin 1)** kölelik etmek (veya yapmak) **2)** kulluk etmek (veya yapmak)
benîvan *nd/nt* sucukçu, bandırmacı
benîvanî *m* sucukçuluk, bandırmacılık
benîzava *n* iç güvey, iç güveyi, iç güveyisi
benîzavatî *m* iç güveylik
benk *bot/m* Hint keneviri (Canabis sativa)
benkêlk *m* üç dizi zincirden oluşan, penesleri olan ve kadınlarca bele takılan bir tür kemer
benkêrk *m* kuşağa bağlanan bir kadın takısı **~a zîv** kadınların önlerine taktıkları, üç sıra zincirli ve altaki zincir de saçaklı olan gümüşten ufak paralar takılı bir tür kemer
benmarî *nd* benmari (ısıtma veya eritme metodu)
benok *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)
benokî *rd* ipsi
benpêk *n* ayak bağı
benpork *n* saç bağı
bensol *n* bağ, kordon (ayakkabı bağı)
benstû *n* boyun bağı
benwêr *n* bağcık
benzîn *m* benzin **~a bêzirîç** kurşunsuz benzin **~a super** süper benzin
benzînfiroş *nd/nt* benzinci
benzînfiroşî *m* benzincilik
benzîngeh *m* benzinci, benzin satış yeri
benzînkêş *m* benzin taşıyıcı gemi (veya araç)
benzînxane *m* benzinlik, benzin istasyonu
benzol *m* benzol
beq (I) *m* bakla tanesi
beq (II) *zo/m* kurbağa ~ **diçe pêşiya mar** Müslüman mahallesinde salyangoz satmak **~a bejî** *z* kara kurbağası **~ê bêdiran** yiğit (alay yoluyla)
beqal *nd/nt* **1.** bakkal **2.** *m* bekkal (bakkal dükkanı) ~ **çeqal** bakkal çakal
beqaliye *m* bakkaliye
beqalî *m* **1.** bakkaliye (bakkal dükkanında satılan şeyler) **2.** bakkaliye (büyük bakkal dükkanı) **3.** bakkallık ~ **û çeqalî** bakkallık çakallık ~ **û çeqalî kirin** bakallık etmek
beqaltî *m* bakkallık
beqbelîsk *m* kabarcık, su kabarcığı
beqbelûsk *bnr* beqbelîsk
beqbeqandin *m* fokurdatma
beqbeqandin *l/gh* fokurdatmak
beqbeqîn *m* fokurdama
beqbeqîn *l/ngh* fokurdamak
beqbeqok *m* kabarcık, su kabarcığı
beqbeqonk *bnr* beqbeqok
beqbîner *rd/argo* dikizci
beqbînerî *m* dikizcilik
beqem (I) *bot/m* bakkam (Haematoxylon campechianum)
beqem (II) *rd* **1.** soluk, solgun (kumaş, giysi vb. için) **2.** düzme, sahte
beqembûn *m* solmak (rengini yitirme, rengi uçma)
beqem bûn *l/ngh* solmak (rengini yitirmek, rengi uçmak)
beqambûyîn *m* soluş, solma
beqemele *m* kurbağalama (yüzme)
beqemî *rd* solgunca
beqemîbûn *m* solgunlaşma, soluklaşma
beqemî bûn *l/ngh* solgunlaşmak, soluklaşmak
beqemîbûyîn *m* solgunlaşma, soluklaşma
beqemîtî *m* solgunluk
beqemok *rd* solgun
beqemokî *rd* solgunca
beqemokîbûn *m* solgunlaşma
beqemokî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
beqemokîtî *m* solgunluk
beqewarî *m* kurbağalama (yüzme)

beqik (I) bir tür boğmaca
beqik (II) *nd/nt* kurbağacık
beqil *bot/n* **1.** bakla (Vicia faba) **2.** bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)
beqilk *bnr* beqil
beqîk *n* kabarcık
beqle *m* bakla
beqlewa *m* baklava ~ **be jî** baklava börek (çok tokluk durumunda; 'baklava da olsa yemem' anlamında söylenir)
beqlewafiroş *rd/nd* baklavacı (satan kimse)
beqlewafiroşî *m* baklavacılık
beqlewaker *rd/nd* baklavacı (imal eden kimse)
beqlewakerî *m* baklavacılık
beqliyat *nd* bakliyat
beqilokî *rd* baklamsı
beqmar *zo/n* bir tür sürüngen hayvan
beqok *m* kurbağacık
ber (I) *n* **1.** ürün, semere **2.** meme (göğüs) * **şîrê berê min li te helal be lawê min** mememin sütü sana helal olsun yavrum * **ber û memikên min** göğüs ve memelerim **3.** *kîm* ürün (türlü endüstrü alanlarında ham maddelerin işlenmesiyle elde edilen şey) **4.** verim **5.** döl, zürriyet, nesil **6.** cenin (yavru) * **çêlek ber avêt** inek yavru attı **7.** inek. küçük baş hayvanların yaşlarının belirtmek veya yavrumala sayısını belirtmek için kullanılır * **miha yekberî** bir sefer yavrulamış koyun **çêleka yekberî** bir kez yavrulamış inek * **bizina duberî** iki kez yavrulamış keçi **8.** 30 adet ot demeti ~ **avêtin** yavru atmat (gebe hayvan yavrusunu düşürmek) ~ **kêm kirin** verim düşürmek ~ **û ebûrên (...)** öteberileri ~**ê darê darê dixemilîne** ağacı süsleyen ağacın ürünüdür ~**ê (tiştekî) kirîn** mal kapatmak (para karşılığında ürünü kendisine ayırmak
ber (II) *n* **1.** ön, alnaç (bir şeyin ön tarafı, ön yüzü, arka karşıtı) * **ez çûm ber pacê** pencerenin önüne gittim **2.** ön (bir kimsenin ilerisi) * **hema wisa carekê li ber min xuya bû** bir anda önümde beliriverdi **3.** ön (giyeceklerin genellikle göğsü örten bölümü) * **ber xwe bigire** önünü ilikle **4.** yön, taraf **5.** ön, cephe, yön, yüz, veçhe (bir şeyin ön tarafta bulunan bölümü) * **berê avahiyê** yapının yüzü * **berê bînayê yê rojava** binanın batı yönü * **berê vî xaniyî li başûr e** bu evin cephesi güneye bakar * **berê min guherî** yüzüm o tarafa döndü **6.** yüz (nedeniyle, sebebiyle) * **ji ber vê yekê ez nikarim bêm ba we** bu yüzden ben size gelemem **7.** yan, üste karşı, alın * **li ber rojê mesekine** güneşin alnında durma * **mala wan li ber mala me ye** evleri evimizin yanındadır * **min ew li ber camiyê dît** ben onu caminin üst yanında gördüm **8.** ön * **min ber lê girt** önünü aldım **9.** karşı (yüzünü bir yöne doğru çevirerek) * **berê xwe daye bexçe rûniştiye** bahçeye karşı oturmuş **10.** *sp* ileri (temel duruşta ayak uçlarının gösterdiği yön) **11.** baş (bir şeyin yakını veya çevresi) * **ber agir** ateş başı ~ **ba mekeve!** kulak asma! ~ **bayî (yekî) neketin** birine katlanmak, güllâbicilik etmek ~ **bayî (tiştekî) neketin** gülüp geçmek ~ **bi ...** doğru, doğru yönünce * **erebeya ku di nav daran de ber bi newalê ve diçe** ağaçlar arasında dereye doğru giden araba ~ **bi armancê ve meşîn** yürüyüşe geçmek (bir yeri almak için o yere doğru yürümek) **(yek)** ~ **bi cehenem kirin** *argo* canını cehenneme göndermek ~ **bi çav bûn** içinde kaybolmak (göze çarpmak) ~ **bi (yekî) de çûn** (birinin) ayağına gitmek ~ **bi ecelê xwe de çûn** ölüme koşmak, ölümüne susamak ~ **bi êvarê** akşama doğru ~ **bi guhê (yekî) ketin** kulağına çalınmak ~ **bi jêr ve** aşağıya doğru ~ **bi jor ve** yukarıya doğru ~ **bi kersaxê ve çûn** yanaşmak (gemi, vapur gibi; iskeleye, kıyıya varmak) ~ **bi nebaşiyê ve çûn** kötüye gitmek, geri gitmek * **karên wan roj bi roj ber bi nebaşiyê ve çûn** işleri günden güne geri gidiyor **(yek)** ~ **bi oxir kirin** defterini dürmek (öldürmek) ~ **bi pelişînê ve çûn** zevale yüz tutmak ~ **bi qedandinê çûn** kolaylamak * **ev kar jî ber bi qedandinê diçe** bu işi de kolayladı ~ **bi (tiştekî) ve çûn** (bir şey olmaya) yüz tutmak * **dar ber bi hişk bûnê ve diçin** ağaçlar kurumaya yüz tutmuş ~ **bi rastê ve çûn** sağa kaymak (siyaset ve ekonomide) ~ **bi tunebûnê ve çûn** zevale yüz tutmak ~ **bi xerabûnê ve çûn** zevale yüz tutmak ~ **(karek** an jî **rewşek)** ~ **bi xerabiyê ve çûn** (iş veya durum) fenaya sarmak ~ **derî** kapı ağzı ~ **destî sibehê** sabaha doğru ~ **dilê (yekî) de hatin** gönlünü almak ~ **dilê (yekî) girtin** açlığını yatıştırmak * **ji bo ku ber dilê min bigire min pariyek nan xwar** açlığımı yatıştırsın diye biraz ekmek yedim ~ **dilê (yekî) re hatin** gönlünü almak ~ **lê girtin** önünü almak, önlemek ~ **li bayê bûn** önü rüzâra açık olmak ~ **pestan ve deyn kirin** abuk sabuk konuşmak, hastalık, ateş durumunda sayıklamak ~ **pê** -e doğru, doğru yönünce ~ **pê de çûn 1)** -e uğramak **2)** -e tutmak (yönelmek) ~ **pê de hatin** yanaşılmak ~ **pê de neçûn** semtine uğramamak ~ **tije kirin** dudak payı bırakmak (bardak veya fıncan gibi kapları tam doldurmayıp dudağın yanaşabileceği kadar yer bırakmak) ~ **(yekî) tije kirin** yağa bala batırmak ~ **û** ~**ê kordonê** *erd* kordon boyu ~ **û perîşan** per perişan ~**ê (...) ba dan** yönünü değiştirmek ~**ê (yekî) bi (yekî) din de bûn** (birine) mey-

illi olmak ~ê **(yekî) bi ku de bikî nabêje na** ağzına vur, lokmasını al ~ê **(...) dan hevraz** (bir işi) yokuşa koşmak, zora koşmak ~ê **gotinê guhartin** sözü çevirmek, lâfı değiştirmek ~ê **(tiştekî) guherîn** mecrası değişmek, gidişi doğrultusu değişmek ~ê **keştiyê** (an jî **qeyikê) dan ser pêlan** dalgayı başa almak ~ê **(yekî) ketin (tiştekî)** (bir şeye) gözü takılmak ~ê **(wan) ketin hev** (birbirine) girmek (veya girişmek) ~ê **(yekî) ketin xerîbistanê** gurbete (veya gurbet ellere düşmek) ~ê **(wan) kirin hev** (birbirine) katmak (aralarını açmak) ~ê **(yekî) lê bûn** yüz bulmak ~ê **(tiştekî) lê rast kirin** doğrultmak, yöneltmek * berê çeka xwe lê rast kir, lê em zûzûka gihîştinê û me nehişt silahı ona doğrulttu, ama biz hemen onu engelledik ~ê **(yekî) lê rast kirin** (birini) yönlendirmek ~ê **(yekî) pê de bûn** (birine) meyilli olmak ~ê **rojê ketin (cihekî)** güneş almak (veya güneş görmek ~ê **rojê nakevê** gün görmez (hiç güneş ışığı almaz yer) ~ê **sibehê** sabaha doğru (veya sabaha karşı) ~ê **tevşo dan xwe** nalıncı keseri gibi kendine yontmak **(yek)** ~ê **tevşo tim dan xwe** nalıncı keseri gibi kendine yontmak ~ê **xeberdanê guhastin** sözü çevirmek ~ê **xwe ba dan cihekî** yüzünü çevirmek, teveccüh etmek ~ê **xwe dan (...)** ...-e tutmak (yönelmek) * **berê xwe dan riya malê** evin yolunu tuttular ~ê **xwe dan (tiştekî)** yönelmek (amaç olarak benimsemek) ~ê **xwe dan (tiştekî** an jî **yekî)** bakılmak, dikkat etmek ~ê **xwe dan (yekî)** (birine) kızmak, azarlamak, paylamak, tekdir etmek, (birine) çıkışmak, fırça çekmek, fırçalamak ~ê **xwe guhastin** yüz çevirmek ~ê **xwe jê badan** yüzüne bakmamak (darılmak, gücenmek) ~ê **xwe jê dan alî** yüz çevirmek ~ê **xwe jê guhartin** (an jî **guhastin) 1)** arka (veya sırt) çevirmek **2)** desteğini çekmek ~**iya cejnê** bayram üstü ~**iya her tiştî** başında, her şeyden önce

ber (III) *m* **1.** kovma **2.** salma **3.** sıkma (kurşun sıkma) **4.** koyma, katma ~î **(yekî) dan 1)** (birini) kovmak **2)** kovalamak (kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalışmak) **3)** kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) **4)** (birine) sıkmak **5)** (üzerine) salmak * **kûçik berî zarokan da** köpeği çocuklara saldı ~î **nava hev** (an jî **û din) dan 1)** çıkmaza sokmak **2)** karman çorman etmek **3)** altını üstüne getirmek (karmakarışık etmek, çevreyi birbirine düşürmek) ~î **pêsîra hev dan** (birbirine) kırdırtmak ~î **ser (yekî) dan 1)** (birini) kovalamak, ardına düşmek **2)** (üzerine) salmak

ber (IV) *m* fişek, kurşun (tabanca, tüfek gibi hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi) ~ **û barût** cephane

ber (V) *m* **1.** taife, kabile * **ji bera me** bizim taifeden **2.** taraf, yan (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) **tu ji kîjan berê yî?** sen hangi taraftansın? * **tu ji kîjan berê yî?** hangi yandasın? **3.** taraf (bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi) **4.** kamp, kutup (siyasi, ideolojik vb. olarak gruplara ayrışma) * **di civaka me de ber hene** toplumumuzda kamplar var **her yek ji wan ji berekê ne** ayrı kutuplarda yer alıyorlar **5.** kanat, hizip (meclis, parti gibi topluluklarda düşünce yönünde özellik gösteren taraflardan her biri) * **bera çep a partiyê** partinin sol kanadı ~ **û mal pevçûn ji kêmaqilan ku ji hev çûn** etle tırnak arasına girilmez ~ **û maliyê hev bûn** hısım akraba olmak ~ **û malî** ev halkı ~ **û malîtî** hısımlık, akrabalık

ber (VI) *n* **1.** taş **2.** taş (bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu maddeden özel olarak hazırlanmış malzeme) * **berê aşê** değirmen taşı **3.** taş (yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme) * **berên peyarêyê bi awayekî rêk û pêk hatibûn bicihkirin** kaldırım taşları düzgünce yerleştirilmişti ~ **li cihê xwe giran e** taş yerinde ağırdır ~ê **aş** değirmen taşı ~ê **binî** (an jî **bergêr)** değirmen taşının dönmeyen alttaki taşı

ber (VII) *n* **1.** en, genişlik (bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) * **berê qumaş** kumaşın eni **2.** boy (kumaş için ölçü) * **ji bo vî kincî du ber hebe bes e** bu elbiseye iki boy yeter

ber (VIII) *m* **1.** pala, sili, yazgı (bir tür yaygı) **2.** kilim ~ **û kulav ji hev kirin** aralarını açmak, etle tırnağı birbirinden ayırmak

bera *nd* **1.** gerçek, essah **2.** *rd* gerçek, sahici, hakiki (aslına uygun nitelikleri taşıyan) * **almasta bera** gerçek elmas (veya hakiki elmas) **3.** *rd* gerçek (temel, başlıca, asıl) * **exlaqê bera** gerçek ahlak **4.** *rd* gerçek (doğadaki gibi olan, doğayı olduğu gibi yansıtan) * **kûlîlkên di wêne de yên bera ne** resimdeki çiçekler gerçek **5.** *rd* gerçek (yalan olmayan, doğru olan şey) **6.** *h* gerçekten, eseh, sahi, sahiden, hakikaten **niha tu bera vî tiştî dixwazî** sen şimdi gerçekten bunu istiyor musun * **ev koşk bera jî xweşik e** bu köşk hakikaten güzel **7.** *h* sahi mi, esah mı, öyle mi, ne söylüyorsun? (soru şeklinde sorulursa) ~ **jî** sahiden

beraber *rd* **1.** beraber, eşit **2.** *h* beraber, birlikte **3.** kadar, fazla * **du beraber** iki kat kadar

beraberî *m* el birliği

beraberman *m* berabere kalma

beraber man *l/gh* berabere kalmak

berabermayîn *m* berabere kalış, pata
berabûn *m* sahileşme
bera bûn *l/ngh* sahileşmek
berabûyîn *m* sahileşme
beradahî *m* ön hazırlık ~ **kirin** ön hazırlık yapmak * **em beradahiya mêvanan dikin** misafirlerin hazırlığını yapıyoruz
berade *rd* başıboş, aylak ~ **bûn** başıboş olmak
beradetî *m* başıboşluk, aylaklık
beradî *rd* şahsi
beraet *m* beraat
beraetbûn *m* aklanma
beraet bûn *l/ngh* beraat etmek, aklanmak
beraetbûyîn *rd* aklanış
beraetkirin *m* beraat etme
beraet kirin *l/ngh* beraat etmek
berafî *m* irdeleme
berafî kirin *l/gh* irdelemek
beraftin *m* hafifletme
beraftin *l/gh* hafifletmek
beragî *rd* turfanda
berahî (I) *m* **1.** gerçek, hakikat **2.** *h* sahiden
berahî (II) *rd* en * **berahiya qumaş** kumaşın eni
berahî (III) *h* ilkin, evvel
berahîn *rd* gerçek, sahi olan (aslına uygun nitelikleri taşıyan)
beraj *m* **1.** baraj, su barajı **2.** *mec* baraj (herhangi bir alanda başarıyı tespit etmek için gerekli olan şart) * **ji kirina doktorayê notê berajê heft e** doktora yapmak için baraj notu yedidir * **baraja hilbijartinê** seçim barajı ~ **çêkirin 1)** baraj inşa etmek **2)** *sp* baraj kurmak (veya yapmak)
berale *rd* başıboş, aylak ~ **bûn** başıboş olmak
beraletî *m* başıboşluk, aylaklık
beralî *h* **1.** bertaraf **2.** *m* yönelme
beralîbûn *m* bertaraf olma
beralî bûn *l/ngh* bertaraf olmak
beralîbûyîn *rd* bertaraf oluş
beralîkirin *m* **1.** bertaraf etme **2.** yöneltme, yön verme, yönlendirme
beralîkirin *m* yönlendirmek
beralî kirin *l/gh* **1.** bertaraf etmek **2.** yöneltmek, yön vermek, yönlendirmek
beramber *bnr* beranber
beramberî *bnr* beranberî
Beran *ast/m* Koç Burcu
beran (I) *zo/n* koç ~ **çû zozana, got ez ê xwe qelew bikim, rabû her du storên xwe jî li ser danî** Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **xwarin** (koyun) koçla çiftleşmek ~**ê binûjik** küçük boynuzlu koç ~**ê çar gurçik** yiğit ~**ê kel** damızlık koç ~**ê kol** boynuzsuz koç ~**ê mêrxas** koç yiğit ~**ê qemer 1)** koç (sağlıklı, gürbüz, genç erkek) **2.** koç yiğit (yakışıklı, gürbüz delikanlı) **3.** *mec* yiğit ~**ê qert** kart koç ~**ê şer** koçkar ~**ê tişt** yiğit (kimse) ~**ê tov** tohumluk koç, damızlık koç
beran (II) *n* asma ağaçlarının sırası
beranber *rd* **1.** beraber, eşit (eşit bir şekilde) **2.** karşılıklı, mütekabil * **alîkariya beraber** karşılıklı yardım **3.** denk(aynı düzeyde) **4.** *m* birebir takas **5.** *h* beraber, birlikte, bir arada, baş başa ~**î hev bûn 1)** eşit durumda olmak **2)** atbaşı gitmek
beranberbûn *m* eşitlenme
beranber bûn *l/ngh* eşitlenmek
beranberbûyîn *m* eşitleniş, eşitlenme
beranberdan *m* koç katımı, güz bayramı
beranbere *h* berabere, eşit ~ **man** berabere kalmak ~ **qedîn** (an jî **xelas bûn**) berabere bitmek
beranberetî *m* beraberlik (baş başa kalma) * **maç bi beranberetî bi encam bû** maç beraberlikle sonuçlandı
beranberî *m* **1.** eşitlik **2.** birliktelik, beraberlik **3.** karşılık **4.** karşılıklı olma durumu **5.** karşılama, tekabül ~ **(tiştekî) bûn** (bir şeye) tekabül etmek
beranberkirin *m* eşitleme
beranber kirin *l/gh* eşitlemek
berandin *m* melletme
berandin *l/gh* melletmek
berane *rd* koç burnu gibi * **pozekî berane** koç burnu gibi
beranek *ant/nd* baş parmak
beranê şer *nd* koçkar
beranî (I) *psî/m* imgelem
beranî (II) *rd* **1.** gayrî menkul **2.** kayıt ve kontrol dışı, karşılıksız şey
beranî (III) *rd* yabanî
berano *b* aslanım!
beranweqf *rd* vakfa bağışlanan üzüm ağaçlarının dizisi
beranxwarin *m* aşım (koyunun koçla çiftleşmesi)
beran xwarin *l/gh* aşımlanmak
beraqil *rd* akli, aqla yatkın, rasyonel * **tiştekî beraqil e** akla yatkın bir şey
beraqilbûn *m* akli olma, rasyonelleşme
beraqil bûn *l/ngh* akli olmak, rasyonelleşmek
beraqilkirin *m* akli hale getirme, rasyonelleşme
beraqil kirin *l/ngh* akli hale getirmek, rasyonelleşmek
berar *nd* ocak başı, ateş yanı
berarî *m* **1.** aidat * berariya endamtiyê üyelik aidatı **2.** ödenek, tahsisat **3.** bağış
berasin *n* ustura taşı
beraş *n* **1.** değirmen taşı **2.** yuvarlak tekerlek biçiminde büyük taş ~**ê binî** alt değirmen taşı ~**ê serê** üst değirmen taşı
beraşo *n* **1.** yunak **2.** çamaşır (yıkanması gerekli, kirli giysi)
berasteng *n* **1.** engel **2.** *rd* engelli
berastengbûn *m* engellenme

berasteng bûn *l/ngh* engellenmek
berastengî *m* engelleme
berastengkirin *m* engelleme
berasteng kirin *l/gh* engellemek
beraştin *bnr* biraştin
berat (I) beraat ~ **kirin** beraat etmek
berat (II) *dîr/m* berat
berate *n* leş (kokmuş hayvan ölüsü) **bûn** ~ **1)** leş olmak **2)** *argo* çok yorulmak
beratexur *rd/nd* leşçil
beratexurî *m* leşçillik
beratexwer *rd/nd* leş yiyici, leşçil
beratexwerî *m* leş yiyicilik, leşçillik
beratî (I) *m* **1.** sahilik **2.** gerçeklik, hakikat
beratî (II) *m* genişlik, en (boy karşıtı) * **beratiya qumaş** kumaşın genişliği
berav (I) *m* **1.** yıkanma **2.** çamaşır yıkama, dere kenarında çamışır yıkama
berav *nd* **1.** çay önü **2.** *n* sahil, kıyı ~ ~ **çûn** kıyıyı izlemek
beravçîn *m* sulu ekin
beravêtin *m* yavru atma
beravêtin *l/gh* **1.** yavru atmak (gebe hayvan yavrusunu düşürmek) **2.** *argo* düşük yapmak, çocuk düşürmek
beravêtî *rd* **1.** düşük (yaşayabilecek duruma gelmeden doğan hayvan yavrusu) **2.** yavru atmış, düşük yapmış olan
beravkirin *m* çamaşır yıkama
berav kirin *l/gh* çamaşır yıkamak
beravşo *m* çamaşır yıkama
beravvanî *nd/nt* yıkanma ve çamaşır yıkamaya giden kimse (eskiden dere kenarlarında yapılırdı)
beravxane *m* çamaşırhane, çamaşırlık
berawird *m* **1.** kıyas (bir tutma, denk sayma) **2.** karşılaştırma, mukayese, kıyas * **eger em îsal bi salên çûyî berawird bikin, îsal hewa hîn xweş e** geçen yıllara kıyas edince, bu yıl daha havalar iyi ~ **kirin 1)** karşılaştırmak, mukayese etmek **2)** oranlamak **~î hev kirin** (birbiriyle) kıyaslamak, mukayese etmek
berawirdbûn *m* **1.** karşılaştırılma, kıyaslanma **2.** oranlanma
berawird bûn *l/ngh* **1.** karşılaştırılmak, kıyaslanmak **2.** oranlanmak
berawirdbûyîn *rd* **1.** karşılaştırış, kıyaslanış, kıyaslanma **2.** oranlanış
berawirdî *m* **1.** kıyas, örnekseme (benzetme yoluyla) **2.** karşılaştırmalı, mukayeseli, kıyasî
berawirdkirin *m* **1.** karşılaştırma, kıyaslama, mukayese etme **2.** oranlamak
berawird kirin *l/gh* **1.** karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek **2.** oranlamak
berawirdkî *h* **1.** karşılaştırmalı olarak *rd* **2.** karşılaştırmalı, kıyaslamalı
berayik *nd/nt* öncü
berayikî *m* öncülük
berayî (I) *m* **1.** sahilik **2.** gerçeklik, hakikat
berayî (II) *rd* **1.** ilkin **2.** ilkel, iptidaî
berayî (III) *m* genişlik, en (bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) * **berayiya qumaş** kumaşın eni
berayîdar *rd* enli
berayîdarî *m* enlilik
berayîn *rd* **1.** sahi, sahici, gerçek **2.** *h* sahi
beraykî *rd* arzanî, enine olan
beraz *zo/n* **1.** domuz (Sus scrofa domestica) **2.** *mec* domuz (hain, aksi, ters, inatçı) **3.** *mec* hınzır (katı yürekli, gaddar)
beraze (I) *m* değirmen taşının altındaki pervaneler
beraze (II) *m* kaldıraç, manivela
berazî *m* domuzluk, hınzırlık ~ **kirin** hınzırlık etmek
berazî derya *zo/n* yunus balığı (Delphinus)
beraztî *m* domuzluk, hınzırlık (hainlik) ~ **kirin** domuzluk yapmak **~ya (yekî) pê girtin** domuzluğu tutmak, domuzlaşmak
berba (I) *m* **1.** savruntu (savurma esnasında ayrık düşen tane, taneler) **2.** toz, saman
berba (II) *m* aldırış etme **~yî aqilê (yekî) ketin** aklına uymak **~yî (...) ketin 1)** birine aldırmak, aldırış etmek **2)** kapılmak * **ez ber bayî gotinên wê ketim** onun sözlerine kapıldım
berbad *bnr* berbat
berbadzar *bnr* berbat
berbajar *n* dolay, varoş, banliyö
berbaketin *m* **1.** aldırış etme **2.** kapılma
berba ketin *l/gh* **1.** aldırış etmek **2.** kapılmak
berbakirin *m* savurma
berba kirin *l/gh* savurmak
berbalafır *m* uçaksavar
berban (I) *n* **1.** balkon **2.** taraça, tahtapoş
berban (II) *nd* önceden bildirime
berbaner *rd* ön yargılı
berbanerî *m* ön yargılılık
berbang *m* tan, şafak ~ **avêtin** şafak sökmek ~ **lê dan** şafak atmak
berbanik *m* **1.** seki (evlerin önüne oturmak için taş veya çamurdan yapılma set) **2.** sundurma **3.** sahanlık **4.** tahtapoş, taraça, teras
berbangî m **1.** fecir zamanı **2.** *mzk* seherî (makamı), seher makamı
berbank *m* ayazlık, teras, terasa
berbanok *m* balkon
berbar (I) *rd* birbirine uyan, uyumlu
berbar (II) *n* **1.** hamal **2.** *rd* yüklenme çağında yük hayvanı
berbaran *m* yağmurluk, şemsiye
berbarank *m* yağmurluk
berbarankirin *m* taş yağmuruna tutma
berbaran kirin *l/gh* taş yağmuruna tutmak
berbare *nd* sayısal eşitlik
berbarî *m* **1.** hamallık **2.** yük yüklenmeye zamanı gelmiş olma

berbat *rd* **1.** berbat (nesneler için, iyi bir niteliğe sahip olmayan) **2.** berbat, kötü, fena * **rewşeke ji berê hîn berbattir** eskisinden daha berbat bir durum **3.** berbat (bozuk) * **riyeke berbat** berbat bir yol **4.** berbat (çirkin, beğenilmeyen) * **me li fîlmekî berbat temaşe kir** berbat bir film izledik **5.** berbat (darmadağın, bakımsız, viran) * **odeyeke berbat a xanê** berbad bir han odası **6.** bombok **7.** yaramaz

berbatbûn *m* **1.** berbat olma **2.** (işi veya durumu) berbat olma, duman olma **3.** berbat olma, kötüleşme

berbat bûn *l/ngh* **1.** berbat olmak **2.** (işi veya durumu) berbat olmak, duman olmak **3.** berbat olmak, kötüleşmek

berbatbûyîn *rd* berbat oluş (veya olma)

berbatî *m* **1.** berbatlık (nesneler için, iyi bir niteliğe sahip olmama) **2.** berbat olma, kötü olma **3.** berbat olma (bozuk olma) **4.** berbat olma (çirkinlik) **5.** yaramazlık

berbat kirin *m* **1.** berbat etme, berbat eyleme **2.** berbat etme **3.** (kötüleştirme (kötü duruma getirme)

berbat kirin *l/gh* **1.** berbat etmek, berbat eylemek * **te çawa ev kar berbat kiribe, were wisa jî safî bike** bu işi nasıl berbat ettinse, gel öyle de temizle **2.** berbat etmek (işi veya durumu) **3.** (kötüleştirmek (kötü duruma getirmek)

berbawer *rd* güvenilir * **çavkaniyeke berbawer** güvenilir bir kaynak

berbawerî *m* güvenirlik

berbaz (I) *lşk/n* astsubay

berbaz (II) *nd/nt* yarışmacı

berbazin *n* dar bilezik, bilezik altı (bilezik önüne takılan daha ince bilezik)

berbazî (I) *lşk/m* astsubaylık

berbazî (II) *m* yarışmacılık

berbêj *nd/rd* kâhin

berbêjî *m* **1.** kâhinlik **2.** kehanet

berbejn *m* nazardan korunmak için boyuna yanlamasına asılan bir tür muska

berbelav *rd* **1.** yaygın **2.** geniş çapta * **dest bi tevgereke berbelav kir** geniş çapta bir harekete başladı

berbelavbûn *m* **1.** yaygınlaşma **2.** yayılma (genelleşme)

berbelav bûn *l/ngh* **1.** yaygınlaşmak **2.** yayılmak (genelleşmek) * **saz ev qas li nav gel berbelav nebûbû** halkın arasında saz bu kadar yayılmamıştı

berbelavbûyîn *m* **1.** yaygınlaşma **2.** yayılış (genelleşme)

berbelavî *m* yaygınlık

berbelavkirin *m* **1.** yaygınlaştırma **2.** yayma

berbelav kirin *l/gh* **1.** yaygınlaştırmak **2.** yaymak

berbelot *rd* yaramaz, haşarı ~ **bûn** yaramaz olmak

berbelotî *m* yaramazlık, haşarılık ~ **kirin** yaramazlık yapmak

berbend *n* **1.** engel **2.** *rd* bağımlı, tabi

berbendbûn *m* engellenme

berbend bûn *l/ngh* engellenmek

berbendit *bnr* berbendeke

berbendî (I) *m* bekleme, bekleyiş ~ (...) bûn - e beklemek

berbendî (II) *m* engelleme

berbendkirin *m* **1.** engelleme **2.** önünü kesme, önüne set çekme, ket vurma

berbend kirin *l/gh* **1.** engellemek **2.** önünü kesmek, önüne set çekmek, ket vurmak

berber (I) *nd/nt* **1.** rakip, karşıt, hasım * **serê xwe ji berberê xwe re natewîne** rakibine baş eğmiyor **2.** rakip (tartışmada tarafların her biri)

berber (II) *nd/nt* **1.** berber **2.** *m* berber (berber dükkanı) ~**ê** (an jî a) **jinan** kadın berberi

berberan *rd* kodaman

berberekanî *sp/m* **1.** karşılaşma, yarışma **2.** yarış **3.** rakabet

berberekanîkirin *m* karşılaşma, yarışma

berberekanî kirin *l/gh* karşılaşmak, yarışmak

berberik *jeo/nd* çakmak taşı

Berberî *nd* Berberî (halkı)

berberî (I) *m* **1.** rakiplik, rekabet, karşıtlık, hizipçilik **2.** çekişme, çatışma, anlaşmazlık, ihtilaf **3.** hasımlık, düşmanlık **4.** kutuplaşma (birbirine karşıt guruplara ayrılma) ~ **kirin** rekabet yapmak, çekişmek ~ **pê re kirin** (biriyle) rekabete girişmek

berberî (II) *m* berberlik

berberîbûn *m* **1.** rakipleşme **2.** kutuplaşma

berberî bûn *l/ngh* **1.** rakipleşmek **2.** kutuplaşmak * **her diçe dinya ji hêla siyasî ve berberî dibe** dünya gittikçe siyasi olarak kutuplaşıyor

berberîkirin *m* rakabet etme, çekişme

berberî kirin *l/gh* rakabet etmek, çekişmek

berbêrî *nd/nt* süt sağama esnasında koyunun başını tutan kadın (veya kimse)

berbêrîtî *m* bu görevi yapma durumu

berbero (I) *bnr* berberok

berbero (II) *bot/m* ay çiçeği

berberobûn *m* güne doğrulum

berberok(k) *bot/m* **1.** ay çiçeği **2.** *erd* bakı, güneç (güneş ışınlarını alan yer, güneş gören yer)

berberok *rd* **1.** bağırtkan, çığırtkan **2.** şamatacı

berberokane *rd/h* bağırtkanca, çığırtkanca

berberokî *m* **1.** bağırtkanlık, çığırtkanlık **2.** *h* bağırtkanca, çığırtkanca

berberxane *m* berberhane

berbes *m* **1.** maden, kristal halde maden **2.** mineral **3.** *rd* mineral (içinde inorganik madde bulanan)

berbesî *rd* madenî, madensel
berbesîker *rd/nd* mineralleştirici
berbesîkirin *kîm/m* mineralleştirme
berbesî kirin *kîm l/gh* mineralleştirmek
berbeş *mat/rd* bölünebilir
berbeşî *mat/m* bölünebilirlik
berbesnas *nd/nt* mineralog
berbesnasî *m* mineral bilimi, mineraloji
berbesokî *rd* madensi
berbest *m* **1.** engel **2.** set (toprağın kayıp akmasını veya suyun yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar) * **berbesta avê** su seti
berbest bûn *l/ngh* engellenmek
berbestbûn *m* engellenme
berbestdar *rd* engelli
berbestî *m* barikat
berbestker *rd* engelleyici
berbestkirin *m* engelleme
berbest kirin *l/gh* engellemek
berbesvan *nd/nt* madenci
berbesvanî *m* madencilik
berbext *rd* **1.** güvenilir, inanılır **2.** yetişkin, murad alma çağında (evlenme çağına gelmiş olan)
berbextbûn *m* yetişkin olma, muradına erme
berbext bûn *l/ngh* yetişkin olmak, muradına ermek
berbextî *m* **1.** güvenirlik **2.** yetişkinlik
berbeyanî *m* tan, şafak
berbez *n* kristal halde maden
berbezên *rd* yaygaracı
berbezênî *m* yaygaracılık
berbezî *m* muhalefet
berbezîdar *rd* muhalif
ber bi aqilan çûn *l/bw* akla yatmak
berbibabûn *m* savrulma
ber bi ba bûn *l/bw* savrulmak, rüzgârda dalgalanmak
berbibabûyîn *m* savruluş
ber bi başiyê ve çûn *l/bw* iyileşmeye başlamak, gerilemek (hastalık için; gelişmeksizin yok olmaya yüz tutmak) * **nexweşîna wî ber bi başiyê ve diçe** hastalığı geriliyor
berbibêhn *rd* sabırlı
ber bi cenemê bûn *l/bw* cehennemi boylamak
ber bi cenemê kirin *l/bw* cehenneme göndermek
berbiçav *rd* **1.** göze çarpan, gözde olan **2.** somut, elle tutulur **3.** belirgin, görülür **4.** güzel, alımlı * **jineke berbiçav e alımlı** bir kadın
berbiçavbûn *m* **1.** göze çarpma, kalbur üstüne gelme (veya kalbur üstü kalma) **2.** somutlaşma **3.** belirme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum alma)
berbiçav bûn *l/ngh* **1.** göze çarpmak, kalbur üstüne gelmek (veya kalbur üstü kalmak) **2.** somutlaşmak **3.** belirmek (iyice anlaşılır ve görünün bir durum almak)
berbiçavî *m* **1.** gözdelik **2.** somutluk **3.** belirginlik
ber bi esrê ve *h* ikindi üstü
ber bi êvarê ve *h* ikindi üstü
ber bi guhê yekî ketin *l/bw* duyum almak
berbihev *rd* **1.** uygun **2.** karşılıklı **3.** *m* yanaşma ~ **çûn** birbirine doğru gitmek
ber bi hev anîn *l/bw* birbirine yaklaştırmak, toparlamak
ber bi hev hatin *l/bw* birbirine yakınlaşmak
berbihevîn *rz/nd* işteş zamiri
berbihêr *rd* **1.** geçimli **2.** dert çeken, çilekeş **3.** içi geniş, hazımlı, tasasız (hiç bir şeyi kendine dert etmeyen) ~ **bûn** tasasız olmak
berbihêrî *m* **1.** geçimlilik **2.** çilekeşlik **3.** hazımlılık, tasasızlık
berbihur *rd* becerikli
berbihurî *m* beceriklilik
berbijar *nd/nt* **1.** aday (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse) **2.** aday (bir iş için yetiştirilmekte olan kimse) **3.** imtiyazlı, ayrıcalıklı ~ **nîşan dan** aday göstermek
berbijarî *m* **1.** adaylık **2.** adaylık (bir görevde yetiştirilme) **3.** imtiyaz, ayrıcalık
berbijarîkirin *m* ayrıcalık tutma (veya gösterme)
berbijarî kirin *l/gh* ayrıcalık tutmak (veya göstermek)
berbijarkirî *rd* **1.** ayrıcalıklı, imtiyazlı **2.** müstesna, ayrıcalı
berbijêr *h* yokuş aşağı, aşağıya doğru
berbijêr bûn *l/ngh* aşağıya doğru inmek
berbijor *h* yokuş yukarı, yukarıya doğru
berbilind *rd* yüce
berbilindbûn *m* yücelme
berbilind bûn *l/ngh* yücelmek
berbilindbûyîn yücelme
berbilindkirin *m* yüceltme
berbilind kirin *l/gh* yüceltmek
berbipaş *h* geriye doğru
berbipêş *h* ileriye doğru
ber bi qedandinê çûn *l/bw* kolaylamak
berbir (I) *m* yakarış, yalvarma ~**î (...) bûn** -e yalvarmak (veya yakarmak) * **berbirî Xwedê bû** Allah'a yalvardı
berbir (II) *nd/nt* taşçı, taş kesme ustası
berbirî *m* taşçılık
berbiryar *rd* sanık
berbiryarî *m* sanıklık
berbisk *m* **1.** zülüf **2.** saç tokası
berbitavî *bot/m* ışığa doğrulum
ber bi xelasiyê çûn *l/bw* kolaylamak
berbixêr *h* iyiye doğru, iyileşmeye doğru ~ **bûn** iyiye doğru gitmeye başlamak, iyileşmeye başlamak
berbîn *nd/rd* **1.** kâhin **2.** öngürülü
berbînî *m* **1.** kâhinlik **2.** öngürü
berbloqe *m* karşı abluka

berboq *rd* şişman
berboqbûn *m* şişmanlama
berboq bûn *l/ngh* şişmanlamak
berboqkirin *m* şişmanlatma
berboq kirin *l/gh* şişmanlatmak
berbor (I) *m* geçit
berbor (II) *m* gelenek, adet
berbû *m* **1.** düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın **2.** düğün alayı, gelin alayı **3.** yenge (düğünde geline kılavuzluk eden kadın, gelinin refikası)
berbûk *bnr* berbû
berbûkî (I) *m* yengelik (düğünde geline kılavuzluk eden kadının görevi)
berbûkî (II) *nd* düğün alayının söylediği türkü türü
berbûn *m* kırpılma
berbûn *l/gh* kırpılmak
berbûrî (I) *rd* dağınık, pejmürde
berbûrî (II) *m* **1.** düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın **2.** düğün alayı, gelin alayı **3.** yenge (düğün esnasında geline refakat eden ve aynı zamanda ona danışmanlık yapan yaşlı kadın **4.** *n* damadın evinde gelinin ilk duvağı açıldığında erkek çocuğu olması dileğiyle gelinin kucağına oturtulan erkek çocuk
berbûrîtî *m* yengelik (düğünde geline kılavuzluk eden kadının görevi)
berbûrvanî *nd* düğün alayıcısı
berbûtî *m* yengelik (düğünde geline kılavuzluk eden kadının görevi)
berc *m* gereksiz masraf
bercasûs *nd/nt* karşı casus
bercasûsî *m* karşı casusluk
berceste *rd* **1.** vücut, beden **2.** somut
bercestebûn *m* **1.** vücut bulma, vücuta gelme **2.** somutlaşma
berceste bûn *l/ngh* **1.** vücut bulmak, vücuta gelmek **2.** somutlaşmak
bercestekirin *m* **1.** vücuda getirme **2.** *sn* canlandırma (bir oyunda bir rolu canlandırma) **3.** somutlaştırma
berceste kirin *l/gh* **1.** vücuda getirmek **2.** *sn* canlandırmak (bir oyunda bir rolu canlandırmak) * **karekter xweş berceste kiriye** karekteri güzel canlandırmış **3.** somutlaştırmak
bercestî *rd* somut
bercênîk *m* kadın başlığı olan kofiyle beraber kulalılan ve şakak kısımlarına sarkıtılan süs
bercêwî *rd* ikizin eşi
bercilk *n* bebek önlüğü
bercî *n* cephe (evin veya herhangi bir şeyin ön tarafı, manzara)
Bercîs *ast/m* Müşteri, Jüpiter
berconî *nd* dibekte birşeyler dövülürken söylenen türkü türü
berçapker *nd/nt* taş baskıcı
berçapkerî *m* taş baskıcılık
berçapkirin *m* taş baskı
berçav *rd* **1.** açık, belirgin, bariz **2.** görünen şey, göz önünde olan
berçavan *nd* göz önü, yakın yer
berçavbûn *m* **1.** somutlaşma **2.** belirginleşme
berçav bûn *l/ngh* **1.** somutlaşmak **2.** belirginleşmek
berçave *rd* **1.** göz önünde **2.** somut
berçavgirtin *m* kollama
berçav girtin *l/bw* kollamak
berçavî *m* görünge
berçavk *m* **1.** gözlük * **berçavkeke spehî kirîbû** güzel bir gözlük satın almış **2.** gözlük (at gözlüğü için) ~ **dan ber çavê xwe** gözlük takmak ~**a berfê** kar gözlüğü ~**a tavê** güneş gözlüğü
berçavkdar *rd* **1.** gözlüklü **2.** *nd/nt* gözlükçü
berçavkdarî *m* **1.** gözlüklülük **2.** gözlükçülük
berçavker *nd/nt* gözlükçü (imal eden)
berçavkerî *m* gözlükçülük
berçavkfiroş *nd/nt* gözlükçü (satan kimse)
berçavkfiroşî *m* gözlükçülük
berçavkirin *m* **1.** somutlaştırma **2.** belirginleştirme **3.** gözetleme, gözetme, göz önüne alma, dikkatı nazara alma
berçav kirin *l/gh* **1.** somutlaştırmak **2.** belirginleştirmek **3.** gözetlemek, gözetmek, göz önüne almak, dikkatı nazara almak
berçavksaz *nd/nt* gözlükçü (imal eden)
berçavksazî *m* gözlükçülük
berçay *nd* kahvaltılık, çayla atıştırılan şey
berçem (I) *bnr* perçem
berçem (II) *n* hokey sopası
berçem (III) *nd* çay önü, nehir kenarı, nehir kıyısı
berçemik *zo/m* yarasa (Vespertilio)
berçen *m* kadın baş giysisini çeneye tutturan süslü bağ ~ **û dirav** başlığın süs aksesuarları
berçeng *m* kucaklama
berçengkirin *m* kucaklama
berçeng kirin *l/gh* kucaklamak
berçenîk *ant/m* taşlık
berçewt *rd* çelişken
berçewtî *m* çelişkenlik
berçêlk *zo/m* kursak
berçikîn *bot/m* taşkıran çiçeği
berçile *m* aralık (yılın 31 gün süren son ayı)
berçirî *m* yırtıp parçalara ayırma
berçirîbûn *m* yırtılma
berçirî bûn *l/ngh* yırtılmak
berçirîkirin *m* yırtıp parçalara ayırma
berçirî kirin *l/gh* yırtıp parçalara ayırmak
berçîçeq *zo/m* kursak
berçîn *rd/nt* kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
berçîne *m* paramparça etme
berçînebûn *m* paramparça olma
berçîne bûn *l/ngh* paramparça olmak
berçînekirin *m* paramparça etme

berçîne kirin *l/gh* paramparça etmek * **wê bi dêlê hêsp ve girê dan berçîne kirin** onu atın kuyruğuna bağlayıp paramparça ettiler
berçînî *m* kıskançlık ~ **kirin** kıskançlık yapmak
berçît *m* **1.** çubuk, çita **2.** perde (iki yeri birbirinden ayıran bölme) * **berçîta depîn** tahta perde
berçovî *nd* **1.** abur cubur **2.** çerez, atıştırmalık yiyecek (asıl yemekten sayılmayan peynir, zeytin gibi yiyecekler)
berçovîxwarin *m* çerezlenme
berçovî xwarin *l/gh* çerezlenmek
berd *n* taş ~**ê aş** değirmen taşı
berdan (I) *m* **1.** bırakma (elde bulunan bir şeyi tutmaz olma) **2.** bırakma (sarkıtma) **3.** bırakma (bıyık veya sakal uzatma) **4.** atma (yapışık olduğu yerden ayrılma) **5.** bırakma, serbest bırakma, serbest etme, salma, salıverme (özgürlük verme, hürriyetine kavuşmasını sağlama) **6.** *hiq* serbest bırakma, tahliye etme **7.** bırakma, koyma (içeri salma) **8.** sıkma, atma, atış (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletme), ateşleme (patlayıcı maddeleri patlatma) **9.** terk etme **10.** boşama, bırakma **11.** söndürme (havasını veya gazını bırakma) **12.** vaz geçme, terk etme **13.** kovma (işine son verme, görevinden atma) **14.** kovma (defetme) **15.** kaçırma (zamanında bir şeye yetişmeme, elde etmeme) **16.** altına kaçırma, altını ıslatma **17.** bırakma, koyuverme (engel olmama) **18.** koyuverme, oluruna bırakma **19.** salma (sürme) **20.** *lşk* terhis etme **21.** katım, katma (hayvanlar için) **22.** teslim etme (bırakma, devretme, terk etme) **23.** *der* mola etme, bırakma **24.** dinme (sızı, sancı durma) **25.** *biy* gevşeme (yüreğin atmasında kasılmadan sonra gelen dinleme ve içine kan dolma dönemi) **26.** *sp* gevşeme (gerilmiş vücut bölümlerinin, direnci olmadan, kendi ağırlıklarıyla, bazı hareketlerle yeniden kendi durumuna gelmesi) **27.** döl verme (bitki için; ürün verme) **28.** yellenme, osurma **29.** atma (yalan veya abartılı söz söyleme) **30.** azat (okullarda paydos)
berdan (II) *m* ürün verme
berdan (III) *nd* yarma dövülürken söylenen türkü türü
berdan (I) *l/gh* **1.** bırakmak (elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak) **2.** bırakmak (sarkıtmak) * **porên xwe berdaye ser milên xwe** saçlarını omzuna bırakmış **3.** bırakmak (bıyık veya sakal uzatmak) * **te Azad dît, rî berdaye** Azadı gördün mü, sakal bırakmış **4.** atmak (yapışık olduğu yerden ayrılmak) * **kêl berdan** dikiş attı, bırakmak (yapışık olan bir şey yapışıklıktan kurtulmak) * **naylonê maseyê berdaye** masanın naylonu bırakmış **5.** bırakmak, serbest bırakmak, serbest etmek, salmak, salıvermek (özgürlük vermek, hürriyetine kavuşmasını sağlamak) * **çûkê di qefesê de ji mêj ve berdaye** kafesteki kuşu çoktan bırakmış **6.** *hiq* serbest bırakmak, tahliye etmek **7.** bırakmak, koymak (içeri salmak) * **eger ew min bernedin jî ez dê dîsa bêm** beni koymasalar da yine geleceğim * **em berdan hundirû** bizi içeri koydular **8.** sıkmak, atmak (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletmek), ateşlemek (patlayıcı maddeleri patlatmak) * **sê gule berdayê, lê nehingaft** ona üç kurşun attı vuramadı **9.** terk etmek **10.** boşamak, bırakmak * **jina xwe zûde berdaye** karısını çoktan boşamış * **mêrik jina xwe berda** adam karısını bıraktı **11.** söndürmek (havasını veya gazını bırakmak) * **hewaya nepoxê berda** balonun havasını söndürdü **12.** vaz geçmek, terk etmek **13.** kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) **14.** kovmak (defetmek) * **berde mirîşkan** tavukları kov **15.** kaçırmak (zamanında bir şeye yetişmemek, elde etmemek) * **min tu fîlmekî wî bernedaye** onun hiç bir filmini kaçırmamışım **16.** altına kaçırmak, altını ıslatmak * **şetek mîz berdaye** altını felaket ıslatmış * **berda nav derpiyê xwe** donuna kaçırmış **17.** bırakmak, koyuvermek (engel olmamak) * **berde ez herim** bırakın ben gideyim * **milet berdin bila herin mala xwe** mileti koyuverin, evlerine gitsinler **18.** koyuvermek, oluruna bırakmak * **xêr e te wisa xwe berdaye** kendini koyuvermişsin hayırdır? **19.** salmak (sürmek) * **dar gulî berdaye** ağaç dal budak saldı **20.** *lşk* terhis etmek **21.** katmak (hayvanlar için) **22.** teslim etmek (bırakmak, devretmek, terk etmek) **23.** *der* mola etmek, bırakmak * **kindir berdan** halatı mola ettiler **24.** dinmek (sızı, sancı durmak) * **êşa diranê min bernade** dişimin ağrısı dinmiyor **25.** *biy/sp* gevşemek **26.** döl vermek (bitki için; ürün vermek) **27.** yellenmek, osurmak **28.** atmak (yalan veya abartılı söz söylemek) * **dîsa dest pê kir berdide** gene atmaya başladı ~ **(yekî) 1)** (birini) kovmak **2)** kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) ~ **giriyê** ağlamaya başlamak ~ **hundir** içeri almak, içeri sokmak * **ji xeynî saeta ziyaretê kesî bernadin hundir** hastaneye ziyaret saati dışında kimseyi sokmazlar ~ **nav (tiştekî)** katmak (döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak) * **me beran berdan nav mihan** koçları koyunların arasına kattık ~ **ser (yekî) 1)** -e saldırmak **2)** -e kovmak ~ **ser xwe** düzüşmek, kendini düzdürmek **(yek)** ~ **ser xwe** kendini düzdürmek * **berde! 1)**

argo yavaş gel, yavaş ol 2) *lşk* ateş! * **berde binê te erde** at arazi bol
ber dan (II) *l/gh* ürün vermek
berdange *nd* bir tür tüfek
berdanî *m* verim
berdan hev *l/gh* çatıştırmak, kapıştırmak
berdan ser *l/gh* üstüne salmak
berdar (I) *rd* **1.** bitek, ürünlü, semereli, mahsuldar **2.** verimli, randımanlı **3.** *mec* verimli, velût * **hunermendeke berdar** verimli bir sanatçı * **nivîskareke berdar** velût bir yazar **4.** üretken
berdar (II) *rd* enli
berdaraz *rd* ön yargılı, peşin yargılı, peşin hükümlü
berdarazî *m* ön yargı, peşin yargı, peşin hüküm
berdarbûn *m* **1.** verimli olma **2.** kabul olunma
berdar bûn *l/ngh* **1.** verimli olmak **2.** kabul olunmak * **haca wî berdar bû** haccı kabul olundu
berdarî (I) *m* **1.** biteklik, ürünlülük **2.** verimlilik, randıman **3.** üretkenlik
berdarî (II) *nd/rd* idamlık
berdarîtî *m* verimlilik, rantabilite
berdarkirin (I) *m* **1.** ürünlü hale getirme **2.** verimli kılma
berdarkirin (II) *m* idam etme, asma, asarak idam etme
berdar kirin (I) *l/gh* **1.** ürünlü hale getirmek **2.** verimli kılmak
berdar kirin (II) *l/gh* idam etmek, asmak, asarak idam etmek
berdas (I) *nd* bir oraklık alan
berdas (II) *m* yer filizlerinden oluşan meşelik
berdayî *rd* **1.** bırakılmış, azat edilmiş, salı verilmiş **2.** serbest bırakılmış, tahliye edilmiş **3.** kovulmuş **4.** boşatılmış **5.** metruk, terkedilmiş **6.** terk edilmiş, vaz geçilmiş olan **7.** boşanmış olan **8.** başıboş (bağlanmamış) **9.** dökük * **porên wê bi ser milê wê de berdayî** saçları omuzlarına dökük **10.** salma (sürekli akan su)
berdayîbûn *rd* **1.** bırakılmış olma, azat edilmiş olma, salı verilmiş olma **2.** serbest bırakılmış olma, tahliye edilmiş olma (veya oluş) **3.** kovulmuş olma **4.** boşatılmış olma **5.** metrukluk, terkedilmiş olma **6.** terk edilmiş olma, vaz geçilmiş olma **7.** boşanmış olma **8.** başıboşluk (bağlanmamış) **9.** döküklük
berdeborîn *m* izinname, izin belgesi
berdeh *n* semer
berdehvan *n* semerci
berdehvanî *m* semercilik
berdekanî *m* sapan, taş sapanı (taş atma aracı)
berdekîç *n* kireç taşı
berdelan *zo/m* **1.** katı, taşlık, konse (hayvan taşlığı) **2.** taşlık arazi
berdeling *nd* şalvarın iç parçaları
berdem *rd* geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
berdemî *m* geçicilik
berdenivîs *m* kitabe
berdenke *m* **1.** denk, yük hayvanların sağ ve soluna konulan iki yük parçası **2.** *fiz* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durum)
berdeqanî *bnr* berdekanî
berder *nd/nt* besleme, hizmetçi
berderî *n* **1.** kapı önü **2.** kapı bağı, baba evinden gelin çıkarılırken kapı önü kesilerek alınan hediye
berdest (I) *nd/nt* **1.** yardımcı, yamak, ayakçı, hizmetçi **2.** *rd* (emre) amade **3.** *rd* ast (birinin buyruğu altında olan görevli), emir kulu **4.** *rd* (başkalarına) muhtaç **5.** el altında mevcut olan, göz altında olan
berdest (II) *nd* -e karşı, doğru, sularında (zaman anlatan kelimelerle birlikte) ~**î sibehê** sabaha doğru (veya sabaha karşı) * **berdestî sibehê hatin cem me** sabaha karşı bize geldiler
berdest (III) *m* ele geçirme, yakalama ~ **kirin** ele geçirmek, yakalamak, tutmak, derdest etmek
berdestar *n* el değirmeni taşı
berdestarî *nd* el değirmeniyle birşeyler öğütülürken söylenen türkü türü
berdestbûn *m* ele geçme, yakalanma
berdest bûn *l/ngh* ele geçmek, yakalanmak
berdestbûyîn *m* ele geçme, yakalanış
berdeste *nd/nt* hizmetçi, hizmetkâr
berdestik *nd/nt* **1.** el ulağı, yamak, kalfa, çırak (dükkanda ayak işlerine bakan kimse) * **berdestkê beqal** bakkal çırağı **2.** hizmetkâr, hizmetli, müstahdem ~**ê dermanfiroş**
berdestikî *m* **1.** el ulaklığı, kalfalık, yamaklık, çıraklık **2.** hizmetkârlık, hizmetlilik, hademelik **3.** çıraklık (çırağın yaptığı iş) **4.** çıraklık (çırağa verilen ücret) ~ **kirin 1)** çıraklık etmek, yamaklık etmek, kalfalık etmek **2)** hizmetkârlık etmek
berdestikok *nd/nt* yardımcı, yamak
berdestikokî *m* yardımcılık, yamaklık
berdestî *m* **1.** yardımcılık, yamaklık **2.** hizmetçilik **3.** eldeki veriler **4.** *nd/nt* ayakçı, ortalıkçı (ayak işlerinde kullanılan kimse) **5.** *nd/nt* el ulağı, kalfa **6.** evlâtlık (küçük yaştan beri eve alınıp yetiştirilen kimse) **7.** hizmetli, müstahdem
berdestîk *nd/nt* **1.** yamak, yardımcı **2.** ortalıkçı, ayakçı (ayak işlerine bakan kimse)
berdestîkî *m* **1.** yamaklık, yardımcılık **2.** ortalıkçılık ~**kirin** yamaklık etmek
berdestî sibehê *nd* sabaha karşı, sabah ezanından önce
berdestîtî *m* **1.** el ulağlığı, kalfalık **2.** hademelik, hizmetkârlık

berdestk *bnr* berdestik
berdestkirin *hiq/m* **1.** ele geçirme, yakalama, derdest etme **2.** ele verme **3.** esir alma, tutsak alma, teslim alma
berdest kirin *l/gh* **1.** ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek **2.** ele vermek **3.** esir almak, tutsak almak, teslim almak
berdestkî *bnr* berdestikî
berdestok *nd/nt* yardımcı, yamak
berdestokî *m* yardımcılık, yamaklık
berdevî *rd* işi gücü çölde olan
berdevk (I) *m* nargilenin ağza konulan kısmı
berdevk (II) *nd/nt* **1.** sözcü **2.** mabeynci
berdevkî *m* **1.** sözcülük **2.** mabeyncilik
berdevok *nd/nt* sözcü
berdevokî *m* sözcülük
berdewam *m* **1.** devam **2.** *rd* devamlı, sürekli **3.** *rd* süreğen, sürüp giden, sürmekte olan **4.** *rd* süregelen **5.** *nd* sürek
berdewambûn *m* **1.** sürme, devam etme **2.** sürme, devam etme (zaman geçme) **3.** süreklileşme **4.** idame olmak **5.** olagelme
berdewam bûn *l/ngh* **1.** sürmek, devam etmek **2.** sürmek, devam etmek (zaman geçmek) **3.** süreklileşmek **4.** idame olmak **5.** olagelmek, süregelmek
berdewambûyîn *m* **1.** sürüş, sürme, devam etme **2.** sürme, devam etme (zaman geçme) **3.** süreklileşme **4.** olageliş, olagelme
berdewamî *m* **1.** devam (bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitme) * **berdewamî mecbûrî ye** devam zorunludur **2.** devamlılık, süreklilik **3.** süreğenlik **4.** sürdürme **5.** süreklilik **6.** *rd* devamlı, sürekli (kesintisiz olarak) **7.** *fîz/m* süredurum
berdewamîpêdan *m* sürdürme
berdewamî pê dan *l/bw* sürdürmek
berdewamkar *bnr* berdewamker
berdewamker *rd* sürdürücü
berdewamkerî *m* sürdürücülük
berdewamkirin *m* **1.** sürme, devam etme **2.** sürme, devam etme (zaman alma) **3.** sürdürme, sürdürüş **4.** sürdürme, idame etme **5.** süreklileştirme **6.** süregelme **7.** yapadurma
berdewam kirin *l/gh* **1.** sürmek, devam etmek **2.** sürmek, devam etmek (zaman almak) **3.** sürdürmek **4.** sürdürmek, idame etmek **5.** süreklileştirmek **6.** süregelmek **7.** yapadurmak
berdewamneker *rd* devamsız
berdewamnekerî *m* devamsızlık
berdêl *m* **1.** karşılık (bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı başka davranış, mukabele **2.** karşılık (bir dildeki bir sözü başka bir dilde aynı anlamda karşılayan söz) **3.** karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) **4.** mübadele, trampa **5.** berdel **~ê parê** hisse bedeli
berdêlî *m* berdel (ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirine gelin olarak vermeleri)
berdêlk *bnr* berdêl
berdêlîkirin *m* berdel etme
berdêlî kirin *l/gh* berdel etmek
berdêlvan *nd/nt* vardiyacı
berdêlvanî *m* vardiyacılık
berdil (I) *bnr* berdelî
berdil (II) *nd* atıştırmalık şey
berdil (III) *n* **1.** kucak **2.** *rd* aziz, sevgili
berdilî *m* azizlik
berdilk (I) *m* **1.** önlük, öğrenci önlüğü **2.** önlük, göğüslük (bebek önlüğü)
berdilk (II) *nd/nt* **1.** aziz **2.** *rd* sevgili (sevgi ve saygı duyulan)
berdîberdan *m* kaos, başıboşluk
berdîn *rd* taş, taştan yapılmış veya oluşmuş olan
berdîne *m* taşıl, fosil
berdînebûn *m* taşıllaşma, fosilleşme
berdîne bûn *l/ngh* taşıllaşmak, fosilleşmek
berdînebûyîn *m* taşıllaşma, fosilleşme
berdînedar *rd* fosilli, taşıllı
berdînekirin *m* taşıllaştırma, fosilleştirme
berdîne kirin *l/gh* taşıllaştırmak, fosilleştirmek
berdînezan *nd/nt* taşıl bilimci, paleontolog
berdînezanî *m* taşıl bilimi, paleontoloji
berdîr *bnr* berindir
berdirank *n* dişlik
berdîwar *rd/mec* kimsesiz
berdnas *nd/nt* taş bilimci
berdnasî *m* taş bilim, litoloji
berdnivîs *m* kitabe
berdoş (I) *nd/rd* berduş
berdoş (II) *rd* **1.** sağmal, sağımlı **2.** sağmal (sağılan, süt veren) **3.** *mec* sağmal (sömürülen)
berdoşekî *rd* ayak takımı
berdû (I) *bot/m* hasır otu (Typha)
berdû (II) *m* **1.** tütsü (et veya balık gibi yiyecekleri ateş dumanına tutma) **2.** tütsü (arı oğulu yakalamada kullanılan tütsü)
berdû (III) *n* **1.** kuyruk yağının üstündeki deri **2.** travmalarda eziklere örtülen et ve hayvan derisi (koyun veya kuzu kuyruğunun derisi tercih edilir)
berdûv *n* koyun, kuzuların yünlerine yapışıp sertleşmiş olan pislik ~ **kirin 1)** bu pislikleri kesmek **2)** bir tür kırkma yapmak
berdzan *nd/nt* taş bilimci
berdzanî *m* taş bilim
bere (I) *m* **1.** cephe (belli bir düşünce, istek çevresinde sağlanan birlik) * **bereya wêjeyê** edebiyat cephesi **2.** *lşk* cephe * bereya şer savaş cephesi ~ **danîn** cephe kurmak
bere (II) *m* büyük, kocaman açık ağızlı mağara
bere (III) *m* bere (yuvarlak, yassı ve sipersiz başlık)

berebav *n* kuşak, nesil, göbek
berebaz *nd/nt* yarışmacı
berebazî *m* yarışma
berebazîtî *m* yarışmacılık
berebende *rd* bağımlı, bağlı, tabi
berebendetî *m* bağımlılık, bağlılık, tabilik
bereber (I) *h* bar bar, car car ~ **kirin** bar bar bağırmak
bereber (II) *h* kıyın kıyın ~**ê kersaxê** (an jî **peravê)** kıyın kıyın ~**ê kersaxê çûn** kıyılamak, kıyı kıyı gitmek
berebere *h* **1.** ufaktan ufağa, yavaş yavaş **2.** giderek, gitgide, gittikçe * **şalê min bere bere biçûk dibe** pantolonum gitgide küçülüyor **3.** derece derece, peyderpey, kerte kerte **4.** tedricen, giderek, zamanla ~ **bi pêş ve çûn** derece derece ilerlemek
berebereyî *h* tedricî
berebez *nd/nt* yarışçı
berebezî *m* **1.** yarış **2.** ölçüşme ~ **kirin** yarış etmek ~ **pê dan kirin** yarıştırmak
berebezîkirin *m* **1.** yarışma, yarış yapma **2.** ölçüşme
berebezî kirin *l/gh* **1.** yarışmak **2.** ölçüşmek, yarışmak
berebezîtî *m* yarışçılık
berecot *m* dönüm (bin metre karelik alan ölçüsü)
bereda *rd* başıboş * **ne dada ye ne baba ye seriyekî bereda ye** ne ana var ne baba başıboş serserinin tekidir
beredahîkirin *m* hazırlık yapma, ön hazırlık yapma
beredahî kirin *l/gh* hazırlık yapmak, ön hazırlık yapmak * **em beredahiya mêvanan dikin** misafirler için hazırlık yapıyoruz
beredar *rd* bereli (başlık için)
bereday *bnr* beredayî
beredayî *nd/nt* **1.** serseri, başıboş, berduş (kimse) **2.** döküntü, değersiz, aşağılık, beş paralık (bayağı, ayak takımında olan) **3.** göbel, başıboş çocuk **4.** avare, aylak, işsiz güçsüz, kaldırım mühendisi **3.** *rd* değersiz, işe yaramaz, yaramaz **4.** boş (verimsiz) * **em çi bikin jî dîsa beredayî ye** ne yapsak yine boştur **5.** *rd* boş, saçma, vahi, abes, absurd, boş fasarya, havadan, değersiz, entipüften * **gotinên beredayî** havadan sözler * **gotinên beredayî** saçma sözler * **ev nîgaşeke beredayî ye** bu vahi bir hayal * **tu çima bi van tiştên beredayî mijûl dibî?** bu abes şeylerlen niye uğraşıyorsun? **6.** hoppa (ağırbaşlı olmayan kadın) **7.** *rd* salma (başıboş gezen hayvan) **7.** çarçur * **beredayî xerc kirin** çarçur etmek **8.** boş, boşuna, nafile, haybe * **qarewera te beredayî ye** bağırıp çağırman nafile **9.** boku bokuna, boşu boşuna, yok yere, pisi pisine ~ ~ *h* boş boş, aylak aylak ~ **axiftin (peyîvîn an jî xeber dan)** boş konuşmak ~ **gerîn** salma gezmek **(yek)** ~ **kirin** (birini) başıboş bırakmak ~ **li pey (tiştekî) gerîn** başında kavak yeli esmek (gerçekleşmeyecek şeyler düşünerek vakit geçirmek) **(yek)** ~ **man** (biri) başıboş kalmak ~ **pûş kutan** havaya pala (veya kılıç) salamak ~ **xeber dan** gaf yapmak ~ **xebitîn** boşuna çalışmak ~ **xerc kirin** çarçur etmek ~**ya kuçeyan** kaldırım süpürgesi (veya yosması)
beredayî avêtin *l/gh* boşuna harcamak (para için)
beredayîbûn *m* **1.** serseri olma, başıboş olma, aylak olma **2.** boş çıkma (umduğu gibi gerçekleşmeme, sonuç vermeme) **3.** havada kalma (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmama)
beredayî bûn *l/ngh* **1.** serseri olmak, başıboş olmak, aylak olmak **2.** boş çıkmak (umduğu gibi gerçekleşmemek, sonuç vermemek) * **ew qas keft û lefta min beredayî bû, ketin hundir** onca didinme boş çıktı, içeri girdiler * **ev serê çend rojan e digerim, min serî li çend cihan jî da, lê beredayî bû** birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı **3.** havada kalmak (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmamak)
beredayîçûn *m* boşa gitme, güme gitme, heba olma
beredayî çûn *l/ngh* **1.** boşa gitmek, güme gitmek, heba olmak * **ew qas keda min tevde beredayî çû** bunca emeğim hep boşa gitti **2.** boşa gitmek, öldürmek (zaman anlatan kelimelerlen) * **îro roja me tev beredayî çû** bütün bir günü öldürdük
beredayîgerîn *m* ürtmek (başı boş dolaşma, yararsız dolaşma)
beredayî gerîn *l/ngh* sürtmek (başı boş dolaşmak, yararsız dolaşmak) * **beredayî li kuçeyan digere** sokaklarda sürtüyor
beredayîkirin *m* **1.** başıboş bırakma **2.** salma (hayvan vb. için)
beredayî kirin *l/gh* **1.** başıboş bırakmak **2.** salmak (hayvan vb. için)
beredayîtî *m* **1.** serserilik, başıboşluk, berduşluk **2.** aylaklık **3.** değersizlik, işe yaramazlık **4.** saçmalık
beredayîtîkirin *m* aylaklık etme
beredayîtî kirin *l/gh* aylaklık etmek
beredaytî *bnr* beredayîtî
bereder *rd* derbeder ~ **bûn** derbeder olmak ~ **kirin** derbeder etmek ~ **(...) kirin** silkelemek (üstünden atmak) * **eger tu wiha libat bikî ez dê te berederî kuçeyê bikim** böyle davranırsan seni sokağa silkelerim
berederî *rd* **1.** derbeder **2.** kapı dışarı olmuş olan, dışarlarda sürten
berederîbûn *m* kapı dışarı olma, kovulma **2.** dıştalanma

berederî bûn *l/ngh* 1. kapı dışarı olmak, kovulmak 2. dıştalanmak
berederî kirin *m* 1. kapı dışarı etme, kovma 2. dıştalama
berederî kirin *l/gh* 1. kapı dışarı etmek, kovmak 2. dıştalamak
berefehm *bnr* fehmber
beregêç *n* tebeşir taşı
berehêsan *n* bileyi taşı
berehîm *m* düğünde atılan nida
berehîmî *m* düğünde atılan nida (kî zava, kî zava gibi)
berek (I) *m* testere **~a biniyan** kıl testere **~a ziravik** kıl testere
berek (II) *n* 1. yön, istikamet * **bereka ters** ters yön 2. *mat* doğrultu 3. cephe (ekin biçilince rencberin yüzünün baktığı yön) ~ **dan (...)** yön vermek, yöneltmek **~a ters** ters yön
bereka navber *erd/nd* ara yön
berekanî (I) *m* sapan, taş sapanı
berekanî (II) *m* karşılaştırma, kıyas ~ **kirin** karşılaştırmak, kıyaslamak
berekar *nd/nt* savunucu, savunmacı
berekarî *m* savunuculuk, savunmacılık
bereka sereke *erd/nd* ana yön
bereke *m* yeni olgunlaşmış ürün ya da meyve
bereket *m* bereket ~ **lê be** kesenize bereket **~a Xelîl Îbrahîm tê de be** Allah Halil İbrahim bereketi versin **~a Xizir ketin (...)** Xızır'ın bereketi girmek **~a Xwedê di emrê te (an jî we) de be** ömrüne bereket **~a Xwedê tê de be 1)** Allah (bin bir) bereket versin **2)** bereketli ola! (yemek yemekte olanlara veya ürünlerini devşirenlere iyi dilek sözü olar söylenir)
bereketdar *rd* bereketli
bereketî *rd* yakışıklı
berekocelî *nd* düğünde atılan nida
bereks *n* karşıt
berela *rd* 1. özgür 2. *mec* berduş
berelabûn *m* özgürleşme
berela bûn *l/ngh* özgürleşmek
berelakirin *m* özgürleştirme
berela kirin *l/gh* özgürleştirmek
beremir *rd* emir eri, emre amade
beremirî *m* emir erliği, emre amadelik
berendam *nd/nt* 1. aday (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse) 2. aday (bir iş için yetiştirilen kimse) * **ji bo serokatiyê berendam diyar bûn** başkanlık için adaylar belli oldu 3. aday üye ~ **nîşan dan** aday göstermek
berendamî *m* 1. adaylık 2. adaylık (bir görevde yetiştirilme) * **maweya berendamiyê** adaylık süresi 3. aday üyelik **~ya xwe danîn** adaylığını koymak
berendazî *m* uçurtma
berendazî kirin *l/gh* uçurtmak
berepaş *h* 1. geri, yüz geri, geri geri (çekilme) * **hat û berepaş çû** geldi geri gitti 2. arka arka, gerisin geri, gerisin geriye, geriye doğru 3. tösküriü 4. *rd* ters (uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz) ~ **çûn** geri basmak, geri geri gitmek, gerisin geri gitmek, gerisin geriye gitmek ~ **fetilîn** yüz geri etmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek, ters yüz (veya ters yüzü) geri dönmek ~ **xwendin** tersinden okumak ~ **zivirandin** ters yüzüne çevirmek
berepaş bûn *l/ngh* ters yön olmak
berepaşçûn *m* 1. gerileme, geriye çekilme 2. ters yüzüne dönme 3. tösküme (hayvan için; geri geri gitme)
berepaş çûn *l/ngh* 1. gerilemek, geriye çekilmek 2. ters yüzüne dönmek 3. tösküırmek (hayvan için; geri geri gitmek)
berepaşçûnî *m* gerileyiş
berepaşçûyîn *m* 1. gerileyiş, geriye çekiliş 2. ters yüzüne dönüş 3. tösküriiş (hayvan için; geri geri gitme)
berepaşdar *rd* gerileyici
berepaşkî *h* 1. ters yüz 2. ardın ardın, geri geri, gerisin geri, götün götün, kıçın kıçın ~ **çûn** geri geri gitmek, gerisin geri gitmek, kıçın kıçın gitmek
berepaşkîçûn *m* siya gitme
berepaşkî çûn *l/ngh* siya gitmek
berepêş *h* 1. doğru, dosdoğru 2. öne doğru
bereqe *m* baraka
beres *nd* çok kullanılan köpek adı
berespî *n* kireç taşı
berestû *m* yaka
berevajî *n* 1. ters, aksi (bir şeyin aksi) * **tiştê ku dibêjî tam berevajiyê wê rast e** söylediğin şeyin tam tersi doğru 2. ters yüz 3. *rd* tersi 4. *h* bilakis, aksine 5. *rd* apaşık (yürümede) **~yî (tiştekî)** aksine
berevajîbûn *m* ters yüz olma
berevajî bûn *l/ngh* ters yüz olmak
berevajîker *rd* saptırıcı
berevajîkerî *m* saptırıcılık
berevajîkirin *m* 1. ters yüz etme, tersine çevirme, alt üst etme (alt yüzünü üst yüzüne getirme) 2. çarpıtma, saptırma
berevajî kirin *l/gh* 1. ters yüz etmek, tersine çevirmek, alt üst etmek (alt yüzünü üst yüzüne getirmek) 2. çarpıtmak, saptırmak
berevajîtî *m* aksilik
berevajkirî *man/rd* evrişik * **her mirov dikene berevajkiriya wê her kesê ku dikene mirov e** her insan güler'in evrişiği her gülen insandır
berevajkî *h* tersine, tersten
berevan *nd/nt* 1. savunucu, savunmacı 2. *sp* bek, savunucu
berevanê rastê *sp/nd* sağ bek
berevaniyî *rd* savunma ile ilgili

berevanî *m* 1. savunma 2. *sp* savunma, defans ~ **kirin** savunma yapmak ~**ya** (...) **kirin** (birini veya bir şeyi) savunmak ~**ya nehewce** gereksiz savunma
berevanîbar *rd* savunabilir
berevanîkirin *m* savunma, savunma yapma, müdafaa etme
berevanî kirin *l/gh* savunmak, savunma yapmak, müdafaa etmek
berevanîtî *m* 1. savunuculuk, savunmacılık 2. *sp* beklik, savunuculuk
berevdan *m* kışkırtma
berevdanî *m* 1. kışkırtıcılık, kışkırtmacılık 2. arabozanlık ~ **kirin** arabozanlık yapmak
berevî *m* toparlanma
berevok *m* koleksiyon
berevpêşker *rd* ilerletici
berevpêşkerî *m* ilerleticilik
berevraz *bnr* berhevraz
berewer *m* 1. bağırış 2. çağırtı bağırtı
berewî *m* hazırlık
berewird *m* karşılaştırma, kıyas ~**î** (...) **kirin** -e kıyas etmek, karşılaştırmak
berewirdkirin *m* karşılaştırma, kıyaslama
berewird kirin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak
berex *m* önü açık bir tür mağara (genellikle altı oyuk, önü açık kayalarda olur)
berexêr *h* iyiye doğru, iyileşmeye doğru
berexêrbûn *m* 1. onma, felâh bulma, iyileşme, iyileşmeye yüz tutma, salâh olma, şifa bulma, gerileme (hastalık için; gelişmeksizin yok olmaya yüz tutma) 2. işleme (yara kapanma)
berexêr bûn *l/ngh* 1. onmak, felâh bulmak, iyileşmek, iyileşmeye yüz tutmak, salâh olmak, şifa bulmak, gerilemek (hastalık için; gelişmeksizin yok olmaya yüz tutmak) * **nexweşîna wî berexêr dibe** hastalığı geriliyor 2. işlemek (yara kapanmak)
berexêrkirin *m* ondurma, iyiye dönmesini sağlama
berexêr kirin *l/gh* ondurmak, iyiye dönmesini sağlamak
berexêr nebûn *l/ngh* hayır etmemek (iyileşememek, düzelememek)
berexêrnabe *rd* onulmaz
berexwar *h* baş aşağı
bereyî *mat/rd* 1. doğrulu 2. doğrusal
berê *rd* 1. eski, önce, önceki, sabık (bir önceki) * **wezîrê berê** eski bakan * **serekê berê** önceki (veya sabık) başkan 2. eski (geçerli olmayan) * **qanûnê berê** eski yasa 3. eski (herhangi bir meslekte uzun süreden beri çalışmış olan) * **gerînendeyekî berê yê dibistanê** eski bir okul müdürü 4. eski (geçmiş çağlardaki) * **dabên berê** eski âdetler 5. *h* önce, ezel, ezeli, ilk, ilkin * **berê te got** önce sen söyledin * **Alî hemberê wî yê berê ye** Ali onun ezeli rakibidir 6. *h* evvel, eveli, evelce, evelki, önceki * **dema berê** evel zaman * **roja berê tava me hebû** evveli gün güneşimiz vardı 7. *h* ilk (birinci olarak, en başta) 8. *h* önceden, eskiden * **berê nizanibû paşê hîn bû** önceden bilmiyordu sonra öğrendi 9. peşin (daha önce, önceden) * **min berê ji we re got** ben size peşin söyledim 10. bir vakit (veya bir vakitler), bir zaman (veya bir zamanlar) * **berê ew jî di nav têkoşînê de maye** bir vakitler o da mücadele içersinde bulunmuş * **berê em jî li van deran ji xwe re digeriyan û me jî kêf dikir** bir zamanlar biz de buralarda gezip eğleniyorduk ~ **biedilîne paşê bixemilîne** önce düzelt sonra süsle ~ **dest birin xwe** önce davranmak ~ **dest destan dişo paşê serçavan dişo** önce can sonra canan ~**ê eynî cawî bûn** aynı kumaştan olmak ~ **gotina xwe bipêje pey re birêje** önce lâfını ölçüp biç sonra söyle ~ **gul bû baranê lê xist şil bû** sonradan böyle oldu ~ **hatin** önce gelmek ~ **pêşîn (tiştek) kirin** öncelemek
berê ajalan *nd* hayvansal ürün
berê aşan *nd* değirmen taşı (çakmak taşı türünde sert bir taş)
berê beqlayan *nd* bakliyat
berê ewil *h* ilkin
berê ewilî *h* ilk önce, ilkin, evvelâ
berê êvarê *h* akşam üstü, akşam üzeri, ikindi ~ **hê siya darê** ikindiden sonra dükkan açmak (bir işe başlamakta geç kalmak)
berê êvarkî *h* ikindiyin
berê germê *nd* yazın görülen güneş ışığı alerjisi
berê girêdanê *nd* anahtar taşı (yapılarda)
berê nîvro *h* öğle üstü
berên şîr *nd* süt ürünleri
berê Oltiyê *nd* Oltu taşı
berê pêşîn *h* 1. ilk önce, ilkin, evvelâ, ilkten, öncelikle, peşinen * **gere berê pêşîn her tiştî li ser vî qanûnî gotûbêj bê kirin** öncelikle bu qanun görüşülecek 2. *h* önceleri
berê pirparê *nd* semiz otu gibi çokça çoğalan, bitiveren
berêrîş *m* karşı saldırı, kontratak
berêrîşî *m* karşı saldırılık, kontrataklık
berê sibehê *nd* sabaha karşı
berêtî *m* öncelik
berêvk *n* sabun kırıntısı
berêvkî *h* 1. sırayla, sırayla başlama, yordamına uygun bir şekilde * **vî karî ji berêvkî de pê bikevin bikin** bu işi önce sırayla girişip yapın 2. bir cepheden
berf *m* kar ~ **avêtin** kar temizlemek ~ **barîn** kar yağmak ~ **bi lepan hatin** lâpa lâpa kar yağmak ~ **dahatin** kar yağmak, karlamak ~ **daketin** kar yağmak ~ **dan (tiştekî)** -e kar yağmak ~**ê dayê weka kayê** kar yağışı

yoğunlaşmak, lâpa lâpa kar yağmaya başlamak ~ **diçe erd dimîne** sel gider kum kalır ~ **girtin** kar tutmak ~ **gur kirin** pıtır pıtır kar yağmak ~ **hatin** kar yağmak ~ **ketin** (an jî **daketin**) kar düşmek ~ **kulî gir kirin** kar yağışı yoğunlaşmak, lâpa lâpa kar yağmaya başlamak ~ **kulî kulî hatin** lâpa lâpa kar yağmak ~ **lê kirin weka kayê** kar yağışı yoğunlaşmak, lâpa lâpa kar yağmaya başlamak ~ **malaştin** (an jî **miştin**) kar temizlemek ~ **mîna micirfan barî** lâpa lâpa kar yağmak ~ **paqij kirin** kar temizlemek ~ **û berma** kar boran ~ **vekirin** kar dinmek ~ **weşandin** kar serpmek ~ **xweş kirin** kar yağışı yoğunlaşmak ~**a hûr a ker erdê digire** ince ve çaktırmadan yağan kar yüzeyi çabuk kaplar ~**a hûr e diavêje ranê stûr e** ince ince yağan kar hep aldatır ~**a kalî** tane tane yağan kar ~**a ker** çaktırmadan çok yağan kar ~**a kulîgir** lâpa lâpa kar ~**a pûk** gevşek kar ~**a qawûtî** sert kuru kar ~**a sîs** gevşek kar

berfan *n* kardan adam
berfanbar *m* aralık ayı
berfaşa *nd* karla karışık yağmur
berfavêj *m* sıyırga (kar küreme aracı)
berfbarij *rd* kar yağışlı
berfbarîn *m* karlama
berf barîn *l/gh* karlamak
berfdahatin *m* karlama
berf dahatin *l/gh* karlamak
berfdank *m* buzluk
berfdar *rd* karlı * **çiyayên berfdar** karlı dağlar
berfdimsk *bnr* berfedimsk
berfeçal *m* kar kuyusu
berfedimsk *m* kar helvası
berfedîn *m* kar yığını
berfegok *m* kar topu
berfehm *rd* anlayışlı, idraklı, düşünceli
berfehmbûn *m* idrak etme
berfehm bûn *l/gh* idrak etmek
berfehmî *m* idrak etme, anlayışlılık ~ **bûn** idrak etmek
berfelîk *m* sulu kar, sulusepken
berfemêr *n* kardan adam
berfemot *m* kar helvası
berfemotik *bnr* berfemot
berfenbar *m* aralık (yılın 31 gün çeken son ayı)
berfende *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
berferman *rd* emir eri
berfermanî *m* emir erliği
berfepûk *m* kar tipisi
berfesû *m* yağmurla karışık yağan kar
berfeşîr *m* dondurma
berfespî *nd/rd* kar beyazı
berfezilam *n* kardan adam
berfgirtin *m* karlanma, kar tutma
berf girtin *l/gh* karlanmak, kar tutmak
berfgirtî *m* karlı, karlanmış, kar tutmuş olan
berfik *m* sıyırga, kar küreme küreği
berfireh *rd* 1. yaygın 2. geniş (kapsamı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan) * **peyveke ku wateya wê berfireh e** geniş anlamlı bir kelime 3. kapsamlı * **xebateke berfireh** kapsamlı bir çalışma 4. geniş, detaylı
berfirehbûn *m* 1. yayılma, dallanma 2. genişleme 3. kapsamlı hale gelme ~**a wateyî** *rz* anlam genişlemesi
berfireh bûn *l/ngh* 1. yayılmak, dallanmak 2. genişlemek 3. kapsamlı hale gelmek
berfirehbûyîn *m* 1. yayılış, dallanış 2. genişleyiş 3. kapsamlı hale geliş (veya gelme)
berfirehî *rd/h* 1. etraflı 2. kapsamlı 3. genişçe, detaylıca 4. *m* kapsam 6. *man/m* kapsam, kaplam 7. iyi gün (kötü, dar gün karşıtı)
berfirehkirin *m* 1. yaygınlaştırma 2. genişletme 3. genişletme, derinleştirme (detaylıca ele alma, derinliğine inceleme) 4. kapsamlı hale getirme
berfireh kirin *l/gh* 1. yaygınlaştırmak 2. genişletmek 3. genişletmek, derinleştirmek (detaylıca ele almak, derinliğine incelemek) 4. kapsamlı hale getirmek
berfirehvan *rd/sos* 1. çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) 2. *nd/rd* çoğulcu (çoğulculuk yanlısı olan kimse)
berfirehvanî *sos/m* çoğulculuk
berfiroş *nd/nt* kilimci (pala, sili satan)
berfiroşî *nd/nt* kilimcilik
berfî *bot/m* zambak
berfîdank *bnr* berfîng
berfîn *m* kar tanesi
berfîng *m* sıyırga, kar küreme küreği
berfkore *rd* kar körü
berfkoretî *m* kar körlüğü
berfmal *m* kar temizleme
berfmale *m* sıyırga (kar küreme aracı)
berfmalik *m* sıyırga (kar küreme aracı)
berfmalk *bnr* berfmalik
berfmalkkirin *m* kürüme
berfmalk kirin *l/gh* kürümek
berfmerbêl *m* sıyırga (kar küreme aracı)
berfnak *rd* karlı yer
berfok *m* sıyırga (kar küreme aracı)
berfşîr *bnr* berfeşîr
berfşo *m* sulu sepken
berfweşîng *m* kar küreme makinesi
berg *n* 1. elbise, giysi 2. cilt, kapak (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıtla kapalı kitab) * **bergê pirtûkê** kitabın cildi 3. gömlek, kılıf (kitap kapağına geçirilen kab) ~ **kirin** ciltlemek
berga *m* düve
bergav *n* evlerde sahanlık, evin önü
bergavtin *m* çözümleme

bergavtin *l/gh* çözümlemek (bir şeyi incelemek, tahlil etmek)
bergaz *erd/n* yamaç
bergda *rz/rd* geçişli
berge *m* kapak
bergeh *m* 1. görü, alnaç, cephe (bir şeyin ön tarafı, ön yüzü) * **bergeha vê avahiyê fireh e** bu yapının görüsü geniş 2. yön 3. bakış açısı, görüş açısı, noktainazar 4. görünüm, manzara, peysaj, panorama 5. kapsam 4. *mec* perspektif ~ **ji berê stendin** önünü almak ~**a (tiştekî) berfireh kirin** kapsamını genişletmek ~**a malê** sundurma ~**a parzemînê** *hiq* kıta sahanlığı
bergehdar *rd* 1. görünümlü, manzaralı 2. kapsamlı
bergehfireh *rd* ihatalı, alanı geniş
bergekirin *m* kapaklama
berge kirin *l/gh* kapaklamak
bergemaro *m* karşı ambargo
bergen *m* ufuk
bergend *rd* değerli
bergendî *m* değerlilik
bergene *nd* karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin önü, esas tutulan yüzünün ilerisi)
berger *nd/nt* 1. ısrarcı 2. yalvarıcı, yalvaran
bergeran *m* hazırlık, tedbir
bergerî *m* 1. ısrar 2. yalvarma
bergerîn *m* 1. ısrar ediş, ısrar etme, üsteleme 2. yalvarış, yalvarma
bergerîn *l/ngh* 1. ısrar etmek, üstelemek 2. yalvarmak
bergerîş *m* ısrar
bergerk *m* ısrar
bergeş *m* sofra, ekmek sofrası
bergeşit *m* sofra
bergêr *nd/nt* şef
bergêrî *m* şeflik
bergind *m* 1. karşılık (bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı başka davranış, mukabele 2. karşılık (bir dildeki bir sözü başka bir dilde aynı anlamda karşılayan söz) * **berginda peyvan** kelime karşılığı 3. karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) * **bergindê hesab** hesabın karşılığı 4. karşı (karşılık olark, mukabil)
bergir (I) *nd* büyük çaplı silah
bergir (II) *nd/nt* 1. önleyici 2. savunucu
bergiran *rd* önemli, mühim
bergirane *m* cephe gerisi lojistik
bergirî *m* 1. önlem, tedbir 2. korunum, savunma 3. *bj* antipad ~ **kirin** 1) önlem almak, önlemek 2) korumak, savunmak
bergirîdan *m* misilleme ~ (...) dan misillemede bulunmak
bergirîkirin *m* 1. önleme 2. savunma, müdaafa etme
bergirî kirin *l/gh* 1. önlemek 2. savunmak, müdaafa etmek
bergirî lê girtin *l/gh* tedbir almak
bergirîlêkirin *m* 1. önleme, önlem alma, önlemini alma 2. göğüsleme
bergirî lê kirin *l/bw* 1. önlemek, önlem almak, önlemini almak 2. göğüslemek
bergirîname *m* 1. önlem metni 2. korunma metni
bergiriyane *h* tedbirlice, önleyici bir şekilde
bergirîtî *m* 1. önleyicilik 2. korunma, savunuculuk
bergirk *m* tıkaç, tıpa
bergirkkirin *m* tıkaçlama
bergirk kirin *l/gh* tıkaçlamak
bergirkkirî *rd* tıkaçlı, tıkaçlanmış olan
bergirklêxistin *m* tıkaçlama
bergirk lê xistin *l/bw* tıkaçlamak
bergirknekirî *rd* tıkaçsız, tıkaçlanmamış olan
bergirtîbûn *m* 1. kapanıklık 2. *ps* içe yöneliklik, otizm
bergirtin (I) *m* 1. döl verme (üreme) 2. döllenme, dölleme 3. gebe kalma
bergirtin (II) *m* 1. ürün verme, ürün tutma
bergirtin (III) *m* önleme, engeleme
bergirtin (IV) *m* tok tutma (yiyecekler için; uzun süre giderme veya doyurma özeliği olma)
ber girtin (I) *l/gh* 1. döl vermek (üremek) 2. döllenmek, döllemek 3. gebe kalmak
ber girtin (II) *l/gh* ürün vermek, ürün tutmak, meyve verme
ber girtin (III) *l/gh* önlemek, engellemek
ber girtin (IV) *l/gh* tok tutmak (yiyecekler için; uzun süre doyurmak)
bergirtina rodiyan *nd* kolit
bergirtî (I) *rd* ürün vermiş, bol ürünlü olan
bergirtî (II) *rd* tok tutmuş olan
bergirtî (III) *ps/rd* içe kapanık, içine kapanık, kapalı (dışa dönük yaradılışta olmayan) ~ **rabûn** kapalı yetişmek
bergirtîtî *m* içe kapanıklık
bergizan *rd* ileri görüşlü
bergizanî *m* ileri görüşlülük
bergî *m* karşılık, bir şeyin eşdeğeri olarak alınan
bergîdan *m* 1. karşılık (bir davramşın karşı tarafta uyandırdığı başka davranış, mukabele 2. karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) * **ev dirav bergîdana xebata te ye** bu para senin çalışmanın karşılığıdır 3. karşı (karşılık olarak, mukabil) 4. güvence, garanti (alınan sorumluluğa karşı ortaya konulan şey) 5. *rd* bedel (eşit, denk) * **ev se bergîdanî sê guran e** bu köpek üç kurda bedeldir ~ **dan (yekî)** karşılık vermek (karşı gelmek) ~**a cewabê** *h* cevaben ~**a (tiştekî) danê** karşılaştırmak (dikişte) ~**a felatê** kurtulmalık, fidyeyi necat ~**a payê** hisse bedeli ~**î (tiştekî) bûn** teqabul etmek

bergîdayîna deng *rz/nd* ses karşılanması
bergîl *bnr* bergîr
bergîr *zo/n* 1. beygir, yük atı (Kürtçe 'bar+gir'den) 2. *fiz* beygir (beygir gücü)
bergîvan bnr bergîdan
bergker *nd/nt* 1. ciltçi, mücellit * **ez dê pirtûkan bibim ser bergker da ku ez wan bidim cizûbendkirin** kitapları ciltçiye götürüp ciltleteceğim 2. *m* ciltçi (cilt evi)
bergkerî *m* ciltçilik, mücellitlik
bergkirin *m* ciltleme
berg kirin *l/gh* ciltlemek
bergkirî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan
bergol *n* forvet
bergor *rd* 1. mezar taşı 2. *rd* ölümlü
bergorîtî *m* ölümlülük
bergorn *bnr* bergor
berguher *m* takas **~î bûn** döl değiştirmek
berguherandî *rd* yüzü çevrili
berguherandîbûn *m* yüzü çevrili olma
berguhêrk *m* çevirici, komütatör,
berguhk *m* 1. kulaklık (kulakları soğuk, rüzgâr gibi dış etkilerden koruyan) 2. kulaklık (radyo, televizyon veya telsizde kulak ile verici arasında ses bağlantısını sağlayan araç)
berguman *rd* sanık
bergumanî *m* sanıklık
berguzîde *rd* mümtaz
berguzîn *rd* mümtaz, seçkin
bergûz *n* Kürt geleneksel şal ve şepik takımı
berhatin *m* gelir
berhelistî *bnr* berhilistî
berhelistin *bnr* berhilistin
berhem *m* 1. ürün, semere 2. *kîm* ürün (türlü endüstrü alanlarında ham maddelerin işlenmesiyle elde edilen şey) 3. eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) 4. eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün) * **berhemên bijartî yên Cegerxwîn** Cegerxwin'ın seçilmiş eserleri **~a neftê** (an jî **petrolê**) petrol ürünü **~a şanoyê** tiyatro eseri **~eke nemir afirandin** (an jî **çêkirin**) şaheser yaratmak **~ên kevnare** (an jî **entîke**) eski eserler **~ên nivîskî** yazılı eserler, müellefat **~ên talî** yan ürünler
berhember *nd* karşılık
berhembexş *m* 1. ürün (bir tutum veya davranışın ortaya çıkardığı şey 2. *rd* netice veren 3. verimli
berhembêz *m* kucaklama
berhembêzkirin *m* kucaklama
berhembêz kirin *l/gh* kucaklamak, iyi ve kalpten karşılamak
berhemdanî *m* 1. verimlilik 2. üretkenlik,
berhemdar *rd* 1. ürünlü 2. verimli 3. üretken
berhemdarî *m* 1. verimlilik 2. üretkenlik
berhemdarîbûn *m* verimlileşme
berhemdarî bûn *l/ngh* verimlileşmek
berhemdarîkirin *m* verimlileştirme
berhemdarî kirin *l/gh* verimlileştirmek
berhemdayî *rd* eser vermiş olan kimse
berhemdêr *rd/nd* 1. üretici (üretimle uğraşan kimse) 2. üretici (üretimi sağlayan, üretimle ilgili) 3. üretken
berhemdêrî *m* 1. üreticilik 2. üretkenlik
berhemend *rd* bağışedici, ihsan eden
berhemendî *m* mevhibe, bağış, ihsan
berhemhênan *m* yapım, prodüksiyon
berhemhêner *nd/nt* 1. üretimci, üretmen 2. üretici, yetiştirici 3. yapımcı, prodüktör
berhemhênerî *m* 1. üretimcilik, üretmenlik 2. üreticilik, yetiştiricilik 3. yapımcılık, prodüktörlük
berhemînan *bz/m* yatırım, envestisman
berhemkar *nd/nt* yatırımcı
berhemkarî *m* yatırımcılık
berheng *m* nefes darlığı
berher *bnr* rêx
berheste *jeo/nd* 1. çakmak taşı 2. düven dişi
berhev *m* toplanma, biraraya gelme
berhevanîn *m* biraraya getirme, yan yana getirme
berhev anîn *l/gh* biraraya getirmek, yan yana getirmek
berhevbûn *m* 1. toplanma 2. birikme 3. derilme, derlenme
berhev bûn *l/ngh* 1. toplanmak 2. birikmek * **li ber derî bi hezaran mirov berhev bûbûn** kapının önünde binlerce insan birikmişti 3. derilmek, derlenmek
berhevbûyî *rd* 1. toplanık, toplanmış olan 2. birikmiş olan
berhevbûyîn *m* 1. toplanış, toplanma 2. birikiş, birikme 3. deriliş, derilme
berhevdan *m* 1. tartışma 2. *nt* fitneci 2. bozguncu
berhevdanî *m* 1. fesatlık, fitnecilik, karıştırıcılık, kışkırtıcılık, körükleyicilik, körükçülük 2. bozgunculuk 3. *fel* didişim ~ **kirin** fesat karıştırmak (veya fesat çıkarmak)
berhevdanîkirin *m* 1. fesatlık etme, karıştırıcılık yapma, kışkırtma, iş karıştırma (fesat sokma), ekme (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlama) 2. bozgunculuk etme
berhevdanî kirin *l/gh* 1. fesatlık etmek, karıştırıcılık yapmak, kışkırtmak, iş karıştırmak (fesat sokmak), ekmek (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak) * **ew kesên ku di navberiya me de berhevdaniyê dikin** aramıza düşmanlık tohumlarını ekenler 2. bozgunculuk etmek
berhevdanîtî *m* 1. fitnelik, fesatlık 2. bozgunculuk
berhevdankar *nd/nt* tartışmacı
berhevdankarî *m* tartışmacılık
berhevdar *rd* 1. toplanık 2. derli

berhevder *nd/nt* ara bozucu, karıştırıcı, fitneci, körükleyici, körükçü, kışkırtıcı
berhevderî *m* ara bozuculuk, karıştırıcılık, fitnecilik, körükleyicilik, körükçülük, kışkırtıcılık
berhevî (I) *m* 1. toplama, derleme 2. birikim
berhevî (II) *m* kıyas, örnekseme (benzetme yoluyla) * **gelek cureyên peyvan bi riya berheviyê hatine çêkirin** bir çok kelime türleri kıyasla yapılmıştır
berhevî (III) *mat/m* toplama (işlemi)
berhevkar *nd/nt* 1. derleyici, derlemeci 2. koleksiyoncu, derlemci
berhevkarî *m* 1. derleme 2. derleyicilik, derlemecilik 3. koleksiyonculuk, derlemcilik ~ **kirin** 1) derleme yapmak 2) derlemecilik yapmak
berhevker *bnr* berhevkar
berhevkerî *bnr* berhevkarî
berhevkirin *m* 1. toplama, devşirme, derme 2. toplama, biriktirme (artırıp biriktirme) 3. toplama, tahsil etme, para toplama (vergi veya bağış için; vereceklerden alma) 4. derleme, derleme yapma 5. biriktirme (koleksiyon yapma)
berhev kirin *l/gh* 1. toplamak, devşirmek, dermek * **me li pesarê hijik mijik berhev kirin** kırlarda çalı çırpı topladık * **keçikan bi hiretîkê hêjîr berhev dikirin** kızlar gülüşe gülüşe incir devşiriyorlardı 2. toplamak, biriktirmek (artırıp biriktirmek) 3. toplamak, tahsil etmek, para toplamak (vergi veya bağış için; vereceklerden almak) * **hatine bacan berhev bikin** vergileri toplamaya gelmişler 4. derlemek, derleme yapmak 5. biriktirmek (koleksiyon yapmak)
berhevkirî *rd* 1. derleme * **gotinên berhevkirî** derleme sözler 2. devşirimli, derli, derlenmiş olan 3. toplanık, toplu, toplanmış olan 4. biriktirilmiş olan
berhevkî *rd* karşılaştırmalı, mukayeseli
berhevok *m* 1. şiir kitabı, divan 2. antoloji 3. koleksiyon, derleme ~ **çêkirin** koleksiyon yapmak
berhevokvan *nd/nt* koleksiyoncu
berhevokvanî *m* koleksiyonculuk
berhevraz *h* yokuş yukarı
berhewa *rd* 1. berhava, boş, yararsız, netice vermeyen 2. *h* havaya doğru ~ **bûn** berhava olmak ~ **çûn** boşa gitmek ~ **kirin** berhava etmek
berhewabûn *m* 1. boşa gitme 2. havaya uçma, savrulma 3. patlama, havaya uçma, infilak etme 4. uçma (patlayıcı madde ile parçalanma)
berhewa bûn *l/ngh* 1. boşa gitmek 2. havaya uçmak, savrulmak 3. patlamak, , havaya uçmak, infilak etmek 4. uçmak (patlayıcı madde ile parçalanmak)
berhewakirin *m* 1. boşa gitmesine neden olma 2. savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma, dağıtma) 3. patlatma, infilak ettirme, havaya uçurtma
berhewa kirin *l/gh* 1. boşa gitmesine neden olmak 2. savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) 3. patlatmak, infilak ettirmek, havaya uçurtmak
berheyat *rd* berhayat
berhêlî *m* yön, istikamet
berhêlîbûn *m* yönelme, yön verilme
berhêlî bûn *l/ngh* yönelmek, yön verilmek
berhêlîkirin *m* yöneltme, yön verme, yönlendirmek
berhêlî kirin *l/gh* yöneltmek, yön vermek, yönlendirmek
berhicûm *m* karşı saldırı
berhilanîn *m* ürün alma
ber hilanîn *l/gh* ürün almak
berhilist *nd/nt* karşı koyucu
berhilistin *m* 1. direnme, direniş, karşı koyma, mukavemet etme 2. direşme, sebat
berhilistin *l/gh* 1. direnmek, karşı koymak, mukavemet etmek 2. direşmek, sebat etmek
berhilistî *m* 1. karşı koyma, direniş, mukavemet 2. *rd* dokunulmaz (kimse) 3. *rd* dayanıklı 4. karşı yoyuculuk ~ **kirin** direnç göstermek, karşı koymak ~ **nîşan dan** direnç göstermek, mukavemet göstermek
berhilistîbar *rd* derengen
berhilistîbarî *m* derengenlik
berhilistîbûn *m* 1. dayanıklılık 2. dirençlilik
berhilistîdar *rd* 1. dayanıklı 2. dirençli, mukavemetli
berhilîstîker *nd/rd* 1. direnişçi 2. direngen
berhilîstîkerî *m* 1. direnişçilik 2. direngenlik
berhilistkar *nd/nt* direnişçi
berhilistkarî *m* direnişçilik
berhilîstker *bnr* berhilistîker
berhilîstkerî *bnr* berhilistîkerî
berhingar *nd/nt* direnişçi, mukavemetçi ~**î (yekî) bûn** (birine) musallat olmak
berhingarbûn *m* karşı durma
berhingar bûn *l/ngh* karşı durmak
berhingarî *m* 1. direnişçilik 2. karşı koyma, karşı durma, direniş, mukavemet 3. dayanma ~ **kirin** karşı koymak ~ **nîşan dan** direniş göstermek, mukavemet göstermek
berhingarîkirin *m* karşı koyma, karşı durma, mukavemet etme
berhingarî kirin *l/gh* karşı koymak, karşı durmak, mukavemet etmek
berhingarî lê kirin *l/bw* (birine veya bir şeye) karşı durmak, karşı koymak
berhîrk *bnr* berhûrk
berhît *zo/m* kuru ağaç kurdu
berhûr (I) *rd* küçük çaplı silâh
berhûr (II) *n* küçük taş, çakıl
berhûrk *n* çakıl

beridandin *m* bileme
beridandin *l/gh* bilemek
berih *m* damının bir kısmı açık mağara
berihîn *l/ngh* kötü bir şekilde ölmek
berik (I) *bot/m* kozalak
berik (II) *m* sili, pala, yaygı **~ê ber qûnê** *zo* anüs yüzgeci
berik (III) *m* fişek, kurşun (tabanca, tüfek gibi hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi) **~ barandin** kurşun yağdırmak **~ avêtin** fişek atmak **~ berdan** kurşun atmak **~ berdan (yekî)** (birine) kurşun sıkmak **~ berî (yekî) dan** (birine) kurşun sıkmak **~ bi ser de barandin** (an jî **rijandin**) (birini veya bir şeyi) kurşun yağmuruna tutmak **~ bi ser serê (yekî) de barandın** (birine) kurşun yağdırmak **~ lê barandin** (birine) kurşun yağdırmak **~ lê reşandin** (birine) kurşun yağdırmak **~ xwarin** kurşun yemek
berik (IV) *n* **1.** taş **2.** taş (dama, domino gibi oyunlarında kullanılan metal, kemik veya tahta parçalardan her biri)
berik (V) *n* **1.** ürün, mahsul (bazı bitkilerin mahsulu) **2.** bitki tohumu * **berikê hevirzê** ardık tohumu
berik avêtin *l/gh* fişek atmak
berik kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun ile ateş etmek)
berikavêj *m* ateşli silâh
berikanî *m* taş sapanı
berikê kemerê *bot/nd* acı kavun, meyvesi badem büyüklüğünde ve halk hekimliğinde kullanılan, teveği dikensi bir bitki
berikê xwînê *nd* kan taşı, hematit
berikfiroş *nd/nd* fişekçi (satan kimse)
berikfiroşî *nd/nd* fişekçilik
berikker *nd/nd* fişekçi (imal eden)
berikkerî *m* fişekçilik
berikkirin *m* kurşunlama (kurşun ile ateş etme)
berik kirin *m* kurşunlamak (kurşun ile ateş etme)
berindêr *bnr* berindir
berindir *m* şişek (dişi olan)
berindî *bnr* berindir
berinî *rd* şımarık
berinîtî *m* şımarıklık
beriq *m* ışılak, yansıma
beriqandin *m* ışıldatma
beriqandin *l/gh* ışıldatmak
beriqîn (I) *m* fıtık olma
beriqîn (II) *m* ışılama
beriqîn (I) *l/ngh* fıtık olma
beriqîn (II) *l/ngh* ışılamak
beriqkirox *m* **1.** yansıtıcı **2.** *rd* yansıtıcı
berisandin (I) *m* hesaplama
berisandin (II) *m* **1.** kızdırma, öfkelendirme **2.** sataştırma
berisandin (I) *l/gh* hesaplamak
berisandin (II) *l/gh* **1.** kızdırmak, öfkelendirmek **2.** sataştırmak
berisîn (I) *m* hesaplanma
berisîn (II) *m* **1.** kızma, öfkelenme **2.** parlama, çıkışma **3.** sataşma, çatma
berisîn (I) *l/ngh* hesaplanmak
berisîn (II) *l/ngh* **1.** kızmak, öfkelenmek **2.** parlamak, çıkışmak **3.** sataşmak, çatmak **~ (yekî)** (birine) sataşmak, çatmak **~ hev 1)** (birbirine) satışmak **2)** atışmak (ağız kavası etmek)
berisîn *l/ngh* çatmak (birine sert sözle söyleme veya yazılar yazmak)
beristan *m* ovalık yer, çöllük
beriste *jeo/m* granit
beristêr *n* sacda ekmek pişirmede, ekmeğin kızarması için yaslatılan genişçe taş
beristik *bnr* bestik
beristin *m* hürmet etme
beristin *l/ngh* hürmet etmek
beriya dibistanê *nd* **1.** okul öncesi **2.** *rd* okul öncesi (bu çağla ilgili, bu çağa özgü) * **perwerdehiya beriya dibistanê** okul öncesi eğitim
beriya dîrokê *m* tarih öncesi, prehistoriya
beriya her tiştî *h* öncelikle * **gere beriya her tiştî li ser vî qanûnî gotûbêj bê kirin** öncelikle bu kanun görüşülecek
beriya mêjûyê *nd* tarih öncesi
beriya mîladê *nd* milattan önce
beriya pêşîn *m* önceleme
beriyat *m* genişlik
beriya tarîxê *nd* tarih öncesi
beriya zayînê *nd* milattan önce
beriyî *rd* **1.** ovalı **2.** karasal
berizandin (I) *l/gh* **1.** dalaştırmak, sataştırmak **2.** azdırmak **3.** sözle saldırmak
berizandin (II) *bnr* herûmî kirin
berizî *rd* azğın
berizîn *m* **1.** sataşma **2.** azma
berizîn (I) *l/ngh* **1.** sataşmak **2.** azmak
berizîn (II) *bnr* herûmî bûn
berî (I) *h* **1.** önce, evvel * **berî bi hivdeh salan** on yedi yıl önce * **beriya te hat** senden önce geldi * **beriya vê, tiştên ku divê li serê bên hizirkirin hene** bundan evvel düşünecek şeyler var **2.** -den önce **~ azana meleyê şefeqê** sabah erkenden, sabah namazından önce **~ baranê ba ye, ~ mirinê ta ye** bu sessizlik hayra alamet değil **~ya baranê xwe şil kirin** dereyi görmeden paçayı sıvamak **~ya bi (...)** önünce (veya önünden), -den biraz önce **~ her tiştî** *h* her şeyden önce, öncelikle, bilhassa **~ her tiştî girîngî dan (...)** planda tutmak * **berî her tiştî girîngî dide dersên xwe** derslerini birinci plânda tutuyor **~ her tiştî Xwedê** evvel Allah **~ ku tu bigihîjî avê delinga xwe hilmede** dereyi görmeden paçaları sıvama ~

mirina xwe dünya gözüyle ~**ya (kesekî** an jî **tiştekî)** evvelki * **yê beriya te** senden evvelki ~**ya (tiştekî) hatin çêkirin** plânlamak ~**ya her tiştî** evvel emirde ~**ya Îsa pêxember** İsa'dan önce, milattan önce ~**ya ku biqewime (an jî rû bide)** olmadan önce, kablelvuku ~**ya sicûrê xwe diavêje tenûrê** boş yere, gereği yokken kendini feda etme, her şeye balıklama atlama

berî (II) *m* **1.** ova **2.** bozkır **3.** *rd* yabanî hayvan (özelikle ova ve bozkırda yaşayan hayvanlar için)

berî (III) *bnr* berû (I)

berî (IV) *bnr* berayî

berî (V) *rd* hayvan için kaç doğum yaptığını anlamak için sorulan soru

berî (VI) *m* **1.** cep **2.** cep (terkiblerde) * **saeta beriyan** cep saatı ~**ya (yekî) germ bûn** cebi para görmek

berî (VII) *bnr* bêrî (III)

berîberî *bj/m* beriberi

berîd *nd* posta, kasıt

berîdan *m* **1.** boşaltma **2.** kovma, kovalama, kovalayış

berî (...) dan *l/bw* **1.** kovmak, (dışarıya çıkarmak, ilgisini kesip uzaklaştırmak) **2.** atmak, sıkmak (kurşun, güle gibi şeyleri hedefe iletmek) * **sê gule berî wî da, lê nehingaft** ona üç kurşun attı vuramadı **3.** dökmek * **av berî erdê da** suyu toprağa döktü **4.** (içine) boşaltmak * **av berî tenekeyê bide** suyu tenekeye boşalt **(yek)** ~ **(yekî) dan** (birini) başına dolamak, musallat etmek ~ **erdê dan 1)** yere dökmek **2).** *mec* vazgeçmek, meseleyi kapatmak * **min ev mesele berî erdê da** bu meseleden vazgeçtim ~ **nava (...) dan 1)** katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * av berî nava sirkeyî dan sirkeye su katmak **2)** katmak (birlikte göndermek) **3)** katmak (döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak) **4)** karıştırmak, katmak (içine katmak) **5)** dökmek (yemeğe su, baharat vb. katmak) ~ **nava xwe dan** içine atmak **(her tiştî)** ~ **nava xwe dan 1)** içine atmak (sıkıntısını kimseye belli etmemek) **2)** içine atmak (yapılan bir kötülüğe karşı sesini çıkarmamakla birlikte, bunu unutmamak) ~ **pêsîra hev dan** bir birine kırdırtmak ~ **ser dan** ilhak etmek ~ **ser (...) dan 1)** -e katmak, aktarmak * **min av berî ser vê derdanê da** suyu bu kaba aktardım **2)** ardına vermek **3)** katmak * **ew erd jî berî ser erdên xwe dane** o toprakları da topraklarına katmış ~ **ser pişta (yekî) dan** (birinin) ardına vermek ~ **tajiyan dan** aylak aylak dolaşmak ~ **vir û derewan dan** yalan atmaya başlamak

berîdanî *m* yönelim

berîdayî *rd* kovuntu

berîdin *rd* fazla ürün vermeyen yer

berîhek *m* barınak, korunak

berîhevdan *m* **1.** dövüştürme **2.** (birbirine) kışkırtma **3.** (birbirine) kapıştırma, düşürme, katma (aralarını açma) **4.** ortalığı birbirine katma **5.** çalıştırmaya çalışma (özellikle makine ve aletler için) **6.** tavşana kaç, tazıya tut deme **7.** çarpıştırma, çatıştırma **8.** (birbirine) sıkma (kurşun vb. için) **9.** (birbirini) kovma

berî hev dan *l/bw* **1.** dövüştürmek * **dîkan berî hev didin** horoz dövüştürüyorlar **2.** (birbirine) kışkırtmak **3.** (birbirine) kapıştırmak, düşürmek, katmak (aralarını açmak) **4.** ortalığı birbirine katmak **5.** çalıştırmaya çalışmak (özellikle makine ve aletler için) * **makîne berî hev da** makinayı çalıştırd * **tu xîzarê berî hev bidî baş e** şeriti çalıştırsan iyi olur! **6.** tavşana kaç, tazıya tut demek **7.** çarpıştırmak, çatıştırmak **8.** (birbirine) sıkmak (kurşun vb. için) **9.** (birbirini) kovmak

berîk *m* **1.** cep **2.** cep (terkiplerde) ~**a xwe germ kirin** paralanmak, para kazanmak ~**a xwe tije kirin (an jî dagirtin)** cebini doldurmak

berîka hundir *nd* iç cep

berîkar *nd/nt* vekil

berîkarî *m* vekillik

berîkbir *rd* yankesici

berîkbirî *m* yankesicilik

berîkela *b* aferin

berî kêçan dan *l/bw* sinek avlamak (işi veya müşterisi olmamak)

berîkgerm *rd* paralı, zengin

berîkgermî *m* paralı olma, zenginlik

berîl *min/m* beril

berîlê *rd* yönelik

berîlyûm *kîm/m* berilyum (kısaltması Be)

berî mêşan dan *l/bw* **1.** sineklenmek (sineklerini kovmak) **2.** sinek avlamak (işi veya müşterisi olmamak)

berîn (I) *rd* **1.** ilk, birinci **2.** kadim, eskiye ait

berîn (II) *rd* ovalık

berîn (III) *rd* taş, taştan yapılmış veya oluşmuş olan

berîn (IV) *m* meleme ~ **ketin mêşinan** koyunlar meleşmek

berîn *l/ngh* melemek (koyun, kuzular için)

berî nava hev dan *l/bw* **1.** katmak, katıştırmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) **2.** (birbirine) katmak, darmadağın etmek, alt üst etmek, ortalığı karıştırmak, darmaduman etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me berî nava hev dan** erzaklarımızı alt üst ettiler **3.** karıştırmak, karmak (birbirine katmak) * **mast û mot berî nava hev bide** pekmez ile yoğurdu kar **4.** karmakarış etmek,

allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek) 5. yeri göğü birbirine katmak, altını üstüne getirmek (karmakarışık etmek, çevreyi birbirine düşürmek) 6. aramak taramak (veya arayıp taramak), dikkatle aramak
berîndir *bnr* berindir
berînî (I) *m* öncelik
berînî (II) *rd* yabanî, kaba saba, medeniyetsiz
berînî (III) *m* (*b* kalın okunur) bangırdama, meleme
berînîdar *rd* öncelikli
berînîkirin *m* bangırdama
berînî kirin *l/gh* bangırdamak
berî nîşanê dan *l/bw* nişan atmak
berî parzûnê dan *l/bw* imbikten çekmek
berîsane bir tür üzüm
berî ser dan *l/bw* **1.** üstüne eklemek **2.** katmak **3.** katmak, ilhak etmek * **bexçe beri ser erdê xwe da** bahçeyi arazisine kattı **4.** koymak, dökmek * **avê berî ser hevîr da** hamura su döktü **5.** ardına düşmek, peşine vermek
berî ser hev dan *l/bw* **1.** (birbirine) katmak **2.** (birbirine) kovalamak **3.** (birbirine) düzdürmek
berî ser xwe dan *l/bw* kendini düzdürmek
berîte *bnr* bêrîte
berîvan *nd* ovalı
berîvanî *m* ovalılık
berjen *m* destek, istinat direği
berjeng *m* **1.** kanıt, delil **2.** *hiq* kanıt, delil **3.** *bj* belirti, bulgu, semptom
berjengî *bj/rd* **1.** semptomatik **2.** *m* ölüm belirtisi
berjengzanî *m* semptomalojî
berjêr *nd/m* **1.** iniş **2.** *rd* iniş **3.** *h* aşağı (aşağıya, yere doğru), aşağıya doğru ~ **bûn** aşağıya doğru gitmek ~ **û berjor** iniş yokuş, inişli yokuşlu **~î (cihekî) bûn** -e doğru inmek
berjêrbûn *m* **1.** aşağı sarkma **2.** ağma, aşağıya inme **3.** aşağıya doğru inme
berjêr bûn *l/ngh* **1.** aşağı sarkmak **2.** ağmak, aşağıya inmek **3.** aşağıya doğru inmek
berjêrek *rd* iniş, yokuş aşağı
berjêrî *rd/h* baş aşağı
berjêrkirin *m* **1.** aşağı sarkma **2.** (bir şeyi) aşağıya doğru yapma (veya etme)
berjêr kirin *l/gh* **1.** aşağı sarkmak **2.** (bir şeyi) aşağıya doğru yapmak (veya etmek)
berjêrtir *rd* aşağı, -den daha az (değer yönünde az olan)
berjewendiyî *rd* çıkarsal
berjewendî *m* çıkar, menfaat
berjewendîperest *bnr* berjewendperest
berjewendkar *nd/nt* vurguncu
berjewendkarî *m* vurgunculuk
berjewendparêz *nd/nt* maslahatgüzar
berjewendparêzî *m* maslahatgüzarlık
berjewendperest *nd/rd* çıkarcı, menfaatçı ~ **bûn** çıkarcı olmak
berjewendperestî *m* çıkarcılık, menfaatçılık
berjewendperwer *rd* menfaatperver
berjimar *nd/nt* aday, namzet
berjimarî *m* adaylık, namzetlik
berjin *rd* erişkin (evlenme çağına gelmiş delikanlı)
berjinî *m* erişkinlik
berjor *erd/m* **1.** bayır **2.** *rd* yukarı **3.** *h* yukarıya doğru
berjorbûn *m* ağma, yukarı çıkma
berjor bûn *l/ngh* ağmak, yukarı çıkmak
berjorek *rd* yokuş yukarı
berjorkirin *m* **1.** yukarı kaldırma **2.** yukarıya doğru yöneltme
berjor kirin *l/gh* **1.** yukarı kaldırmak **2.** yukarıya doğru yöneltmek
berk (I) *m* havuz, su havuzu
berk (II) *rd* berk, katı
berk (III) *n* yaprak
berkabik *m* eğirmede kullanılan deri veya muşambadan yapılan diz önlüğü
berkanî *m* sapan (taş atma aracı)
berkanîk *m* taş sapanı
berkanok *m* şömine külünün döküldüğü yer
berkar (I) *nd/nt* **1.** çırak (dükkanda ayak işlerine bakan kimse) **2.** garson
berkar (II) *rz/m* nesne, objekt
berkarî kirin *l/gh* çıraklık etmek
berkarî *m* **1.** çıraklık **2.** çıraklık (çırağa verilen ücret) **3.** garsonluk
berkaş *n* bayır önü, rampa
berkaşîkirin *m* çekiştirme
berkaşî kirin *l/gh* çekiştirmek
berkaz *m* **1.** mazgal **2.** pervaz, pencere pervazı
berkbûn *m* katılaşma
berk bûn *l/ngh* katılaşmak
berke *n* yaprak
berkeftî *rd* **1.** değerli **2.** sayın, hazretleri * **berkeftî Ebdulah efendî** Abdullah efendi hazretleri
berkel (I) *nd* **1.** atıştırmalık **2.** açlığı bir iki lokma ile geçiştirme
berkel (II) *rd* pişmek üzere olan * **goştê berkel** pişmek üzere olan et
berkel (III) *m* manda düvesi
berkele *m* manda düvesi
berkelik kuzu oğlak çobanı (göç yaylaya çıktığı zamanlarda)
berkelyûm *kîm/m* berkelyum (kısaltması Bk)
berkemal *rd* berkemal, normal
berkemalbûn *m* normalleşme
berkemal bûn *l/ngh* normalleşmek
berkemalbûyîn *m* normalleşme
berkember *bot/m* güzel koklu bir bitki
berken *m* gülümseme, tebessüm
berkenbûn *m* gülümseme
berken bûn *l/ngh* gülümsemek

berkenî *m* gülümseme
berkenîbûn *m* gülümseme
berkenî bûn *l/ngh* gülümsemek
berkenîbûyîn *m* gülümseyiş
berkenîkirin *m* gülümsetme
berkenî kirin *l/gh* gülümsetmek
berkepî *nd/nt* rakip
berkepîtî *m* rakiplik
berker *nd/nt* kilimci
berkerî *mt* kilimcilik
berketln (I) *m* kavrama, anlama
berketin (II) *m* özülme
berketin (III) *m* değme
ber ketin (II) *l/ngh* özülmek ~ **beredayî ye** ağlamak para etmez
ber ketin (I) *l/ngh* kavramak, anlamak
ber ketin (III) *l/ngh* değmek * **ew qas rezalet ber diket?** bu kadar rezalete değer miydi?
berketî (I) *rd* anlayışlı, idrak sahibi
berketî (II) *rd* özgün, özülen
berketî (III) *rd* 1. değerli, önemli, saygıdeğer (kimse) 2. seviyeli
berketîbûn (I) *m* anlayışlılık
berketîbûn (II *m* özgünlük
berketîbûn (III) *m* değerlilik, saygıdeğerlik
berketok *m* birbirine yapışık pamuk kozası
berkêlk *n* mezar taşı
berkêl *n* mezar taşı
berkêrî *rd* kesimlik (hayvan)
berkêş (I) *m* çekmece
berkêş (II) *m* 1. sini, sofra 2. üzerinde ekmek açılan masamsı tahta
berkêşan *m* üretim * **amrazên berkêşanê** üretim araçları
berkêşk *m* çekmece
berkêşok *m* tepsi
berkirde *rz/m* nesne
berkirin *m* kırkma, kırpma (bir hayvanın tüylerini kesme)
berkirin (I) *l/gh* kırkmak, kırpınak (bir hayvanın tüylerini kesmek)
ber kirin (II) *l/gh* başlamak * **ber kiriye nên dixwe** yemek yemeğe başlamış
berkirî *rd* kırkmış, kırpılmış olan
berkiş *m* satranç gibi zeka oyunlarında karşı hamle
berkî *rd* arzanî, enine olan
berkolan *m* kazı, arkeolojik kazı
berkoş *m* önlük (bebek önlüğü)
berkoşk *m* tepsi
berkoz *rd* süt kuzusu
berkozk *n* ağıl kapısı
berkurk *zo/m* 1. kursak, havsala, kuş kursağı 2. etek tıraşı
berkuşk *m* iş önlüğü
berkutok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
ber lê bûn *l/bw* bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olınak)
berlêgirtin *m* önlem, önleme
ber lê girtin *l/bw* 1. önlemek 2. önünü tıkamak, kesmek
ber lê hatin girtin *l/tb* önlenmek
berlêker *rz/m* 1. fiil öneki 2. çekim soneki
ber lep bûn *l/bw* el altında olmak
ber lê rast kirin *l/bw* yönlendirmek
ber lê vekirin *l/bw* önünü açmak
berliba *rd* tozkoparan
berling *n* ayak altı, evin orta yeri, çok gezilen yer, sundurma
berm *m* gölet
berma *m* 1. artık 2. *mat* kalan
bermahî *bnr* bermayî
bermakî *rd* annesine bağlı hayvan yavrusu (sığır ve davar yavruları için)
bermal (I) *m* 1. sofa 2. taban (üstü kapalı bir yerin gezinilen, ayakla basılan yeri) * **bermala malê** evin tabanı 3. haremlik (kadınlar bölümü) 4. oda * **xanî çend bermal e?** ev kaç odalı ~ **bûn** eve doğru gitmek
bermal (II) *nd* kaba kilim
bermal (III) *rd* düğün zahiresinden sorumlu kimse
bermalik *m* yün veya keçi kılından yapılma çul
bermalî 1. ev kadını, ev hanımı (ev işleriyle uğraşan ve bu işi iyi yapan kadın) 2. ev kadını, ev hanımı (dışarıda çalışmayıp evinin işlerini yapan kadın) 3. hanım (karı, eş) 4. kadın hizmetçi ~**ya malê** küçük hanım
bermalîtî *m* 1. ev kadınlığı, ev hanımlığı 2. hanımlık
bermalk *m* 1. süpürge 2. sıyırga (kar küreme küreği)
bermanî *m* artık, arta kalan
bermawe *m* kalıt, kalıntı (artıp kalan şey)
bermax *n* sigara kağıdı
bermaye *m* artık kalan, arta kalan, küsur (bir şeyden artan kısım)
bermayî *m* 1. kalıntı (artıp kalan şey) 2. kalıntı (bir toplum, kültür uygarlık vb. den artakalan şey) * **ev bermahiyeke ji dêrê ye** bu bir kilise kalıntısıdır 3. artık (kalan veya artan bölüm) * **bermayiyên xwarinê** yemek artığı 4. (bir şey harcandıktan sonra kalan bölümü) 5. *rd* artık * **xwarina bermayî** artık yemek 6. *nd* döküntü (bir toplulukta geri kalmış kimseler) 7. *rd* kalan (arta kalan) ~**yên dîrokî (mêjûyî an jî tarîxî)** tarihî kalıntılar
bermayî hiştin *l/gh* artıklamak
bermayîxwer *nd/nt* artık yiyici
bermayîxwerî *m* artık yiyicilik
bermehr *m* nikahta erkek tarafının kadının geleceği için vaad ettiği güvence akçesi
bermemik *rd* süt çocuğu
bermêj *nd/nt* süt çocuğu
bermêr *rd* erişkin (kız)

bermêrî *m* erişkinlik
bermêzer *m* iş önlüğü (kadın iş önlüğü)
bermil *n* 1. arkalık (hamal semeri) 2. su vb. taşımada omuza muhafaza olarak takılan bez 3. şelek (omuzda taşınan yük)
bermilk *m* 1. etek bezi 2. kollu tandırcı önlüğü
berminet *rd* minnettar
bermirad *rd* 1. erişkin 2. gelinlik (evlilik çağındaki kız)
bermiraz *bnr* bermirad
bermîl *m* 1. fıçı 2. varil 3. bidon
bername *m* 1. program, izlence 2. program (bilgisayara bir işlemi yaptırmak için yazılan komutlar dizisi) ~ **çêkirin** program yapmak ~ **danîn** programlamak, programlaştırmak ~ **kirin** programlamak ~ **saz kirin** programlamak, programlaştırmak ~**ya bestek** paket program ~**ya hîndekariyê** öğretim programı ~**ya pakêt** paket program
bernameçêker *nd/nt* programcı
bernameçêkerî *m* programcılık
bernamedan *nd/nt* programcı
bernamedanî *m* programcılık
bernamedar *rd* programlı
bernamekar *nd/nt* programcı
bernamekarî *m* programcılık
bernamenivîs *nd* program yazıcısı
bernamesaz *nd/nt* 1. programcı 2. programlayıcı ~**ê compîturê** bilgisayar programcısı
bernamesazî *m* programcılık
bernamesazkirin *m* programlama, programlaştırma
bernamesaz kirin *l/gh* programlamak, programlaştırmak
bernamzed *nd/nt* 1. aday adayı (herhangi bir işi yapmak, bir görevi yüklenmek için adaylık aşamasını kazanmak amacıyla başvuran kimse) 2. aday adayı (miletvekili ve senatör seçimlerinde partinin adayı olmak için, partisinden yapılan ön seçimlere ardaylığını koyan kimse)
bernamzedî *m* aday adaylık
bernamzet *bnr* bernamzed
bernamzetî *bnr* bernamzedî
bernas *rd* 1. güçlü hafızalı kimse 2. bilinen kişi
bernav (I) *n* 1. soyadı 2. göbek adı 3. lâkap 4. ünvan
bernav (II) *rz/n* adıl, zamir
bernavê arizî *rz/nd* iyelik zamiri
bernavê hevgîn *rz/nd* bileşik zamir (Kürtçedeki bileşik adıllar bunlardır pê, jê, lê, pê, pêk, jêk, lêk, pêk)
bernavê nenas *rz/nd* belgisiz zamir
bernavê pêwendî *rz/nd* ilgi zamiri
bernavê şandek *rz/nd* işaret zamiri
bernavê serbixwe *rz/nd* bağımsız zamir (Kürtçe'de xwe, jê, pê vb. gibi zamirlere bu ad verilir)
bernavê tewangî *rz/nd* bükünlü zamir
bernavk *n* 1. lâkap, takma 2. mahlas ~ **lê danîn** lâkap takmak
bernedan (I) *m* bırakmama, salı vermeme
bernedan (II) ürkme (ağaç meyve vermeme)
ber nedan (I) *l/gh* bırakmamak, salı vermemek
ber nedan (II) *l/gh* ürkmek (ağaç meyve vermemek)
bernesil *m* süzekten geçirilmiş kaynatılmış şire
bernexûn *h* 1. yüz üstü, yüzükoyun 2. öne eğimli
bernêt *m* ön teşebbüs
bernig *bnr* berling
bernimêj *n* imam
bernimêjî *m* imamlık
bernişîv *h* yokuş aşağı
bernîr (I) *n* iki yaşını doldurmuş erkek camuş
bernîr (II) *n* karasaban parçası
bernîşane *m* gösterge, işaret
bernivîs *m* program
bero *bnr* berû (I)
beroçeqî *h* tersine
berodan *m* koyun kuzu hepsini birlikte salma
beroj *m* güneç (güneş ışınlarını alan yer, güneş gören yer)
berojk *erd/m* bakı, güneç (güneş ışınlarını alan yer, güneş gören yer)
berok *m* 1. cephe 2. ekin biçilince rencberin cephesi 3. *h* sırasıyla, sırayla
berokaş *rd* yokuş yukarı
beropaş *bnr* berepaş
beroş *m* tencere
beroşik *m* tencere, küçük tencere
beroşk *bnr* berojk
berovajî *bnr* berevajî
berpal *erd/m* 1. yamaç 2. bayır 3. arkalık (sırt dayamaya yarar yer) 3. yastık
berpar *mat/m* bölünen
berparêz (I) *nd* bostan ürünü
berparêz (II) *nd/nt* klikçi
berparêzî *m* klikçilik
berpaşil *m* kadın giysisinin göğüs kısmı ~**a fîşengî** pileli göğüs tarafı
berpez *nd* mal davar çobanı
ber pê hatin *l/bw* gerçekleşmek
ber pê ketin *l/bw* kapılmak
ber pê kirin *l/bw* 1. hazırlamak 2. yöneltmek, yönlendirmek
ber pê (I) *nd* 1. ayak altı 2. ayak ucu * **ber piyê livînê** yatağın ayak ucu
ber pê (II) *rd* yönelik * **paceya ber bi rojê ve** güneşe yönelik pencere
berpêanîn *l/bw* 1. gerçekleştirmek 2. -e doğru getirmek * **erebe ber pê anî** arabayı ona doğru getirdi
berpêbûn *m* 1. gerçekleşme, oluşma, meydana gelme 2. doğrulma, yönelme, -e doğru gitme 3. yanaşma, yaklaşma 4. (bir şeye) yüz tutma
ber pê bûn *l/bw* 1. gerçekleşmek, oluşmak,

meydana gelmek **2.** doğrulmak, yönelmek, -e doğru gitmek * **ber bi bavê xwe bû** çocuk babasına doğruldu **3.** yanaşmak, yaklaşmak **4.** (bir şeye) yüz tutmak * **ez ber bi dergehê Xwedê ve diçim** Hakkın dergâhına yüz tutmuşum
berpêbûnî *biy/m* yönelim, tropizm
berpêbûyî *rd* yönelik, dönük
berpêbûyîn *m* **1.** gerçekleşme, oluş, meydana geliş **2.** doğrulma, yöneliş, -e doğru gidiş **3.** yanaşma, yaklaşım **4.** (bir şeye) yüz tutuş
berpêçûn *m* **1.** dorulma (yönelme) **2.** yanaşma **~a kersaxê** kıyıya yanaşma *m*
ber pê çûn *l/bw* **1.** dorulmak (yönelmek) * **zarok gava ku bavê xwe dît, ber pê çû** çocuk babasını görünce, ona doğruldu **2.** yanaşmak
ber pê de çûn *l/bw* **1.** -e doğru gitmek, -e uğramak **2.** kaçmak, benzemek, andırmak, bakmak (renklerde benzemek) * **ev reng ber bi kesk ve diçe** bu renk yeşile kaçıyor * **ev reng ber bi rengê kesk ve diçe** bu renk yeşile bakıyor
berpêk (I) *bot/m* doğrulum, tropizm
berpêk (II) *m* çelme ~ **avêtin (...)** (birine) çelme atmak (veya takmak)
berpêketin *m* kapılma, kapılış
ber pê ketin *l/bw* kapılmak
berpêkirin *m* **1.** yöneltme, yönlendirme **2.** gösterme
ber pê kirin *l/bw* **1.** yöneltmek, yönlendirmek **2.** göstermek
berpêsîr *m* kadın giysisinin göğüs kısmı
berpêş (I) *m* kadın giysisinin etekleri
berpêş (II) *m* **1.** sunma **2.** ileri sürme, öne sürme ~ **kirin 1)** sunmak **2)** öne sürmek ~ **(yekî) kirin** (birine) sunmak
berpêşgeh *m* merci, başvuru yeri
berpêşî *m* **1.** sunuş, sunma **2.** ileri sürüş, ileri sürme
berpêşkirin *m* **1.** sunma **2.** ileri sürme, öne sürme
berpêş kirin *l/gh* **1.** sunmak **2.** ileri sürmek, öne sürmek
berpêşkî *m* ön açıklama
berpêtî *m* işlerlik
berpêy *m* sunum, sunuş, arz **~î (...) kirin** -e sunmak
berpêyî (I) *m* tepki, reaksiyon ~ **nîşan dan** tepki göstermek
berpêyî (II) *m* sunma, takdim
berpêyî (III) *rz/m* **1.** yönelme durumu **2.** *rd* yönelmeli
berpêyîkirin *m* (bir büyüğe) sunum
berpêyî kirin *l/gh* (bir büyüğe) sunmak
berpincar *nd* zerzevat
berpincarî *m* yeşillik
berpirs *rd* sorumlu ~ **bûn** sorumlu olmak ~ **dîtin** sorumlu görmek (veya tutmak) **~ya xwe anîn cih** sorumluluğunu yerine getirmek
berpirsane *h* sorumluca
berpirsî *m* sorumluluk, mesuliyet ~ **girtin ser xwe** mesuluyet almak **~ya bêvesînor** (**an jî bêqeder**) sınırsız sorumluluk **~ya vesînordar** sınırlı sorumlu **~ya (tiştekî) girtin ser xwe** (bir şeyin) sorumluluğunu üstlenmek
berpirsiya hevpar ortak sorumluluk
berpirskî *rd/h* sorumluca
berpirsyarane *h* sorumluca
berpirsyar *rd* sorumlu
berpirsyarî *m* sorumluluk, mesuliyet
berpirsyarkî *rd* sorumluca
berpispor *nd/nt* uzman adayı
berpişt (I) *m* bel dolağı, belbağı
berpişt (II) *erd/m* **1.** dağ eteği **2.** yamaç, tepeye yakın yükselti
berpiştik *m* bel bağı, bele dolama ipi
berpiştî *n* eyer altı çulluk
berq *bnr* birq
berqanîk *bnr* berkanîk
berqe *rd* parlak * **çirûskên berqe** parlak kıvılcımlar
berqef *m* **1.** barınak (doğal barınak) **2.** kovuk, in, mağara
berqeft *bnr* berqevd
berqem *rd* solgun (kumaş, giysi vb. için)
berqenîk *m* taş sapanı
berqevd *nd* el ayası ile almak üzere ot veya ekin biçme şekli
berqît *m* büfe
berqok *m* ateş böceği (Lampyris noctiluca)
berqoyî *rd* fıtık (sırt fıtığı gibi)
berqûş *m* köstek (kuskun kayışına eklenen kayış)
berqût *m* açar, aparitif
berqût *n* büfe
berqûtvan *nd/nt* büfeci
berqûtvanî *m* büfecilik
berran *ant/n* **1.** kasık **2.** apış
berrank *m* eğirmede kullanılan deri veya muşambadan yapılan dizlik
berrehk *m* mağara
bers *n* hesap
bersal *n* yassı mezar taşı
berşe *zo/m* serçe (Passer domesticus)
bersêlk *nd/nt* ocağa çalı çırpı getiren kimse
berselkî *m* bu işi yapma eylemi
berserî *nd* baş ucu
bersing *m* eyer veya semer alt kayışı
berşermayî *rd* savaş artığı
bersetem *rd* mazlum
bersetemî *m* mazlumluk
bersifik *m* giriş, methal, antre
bersilk *bot/m* bir tür ot
bersinç *m* bir hastalık adı
bersing *m* **1.** önlük, göğüslük, bağır yeleği **2.** *mec* kucak **3.** sutyen **4.** boyun altına gelen kemer
bersingfiroş *nd/nt* sutyenci (satan kimse)

bersingfiroşî *m* sutyencilik
bersingvan *nd/nt* sutyenci
bersingvanî *m* sutyencilik
bersitok *m* yaka
bersiv *bnr* bersîv
bersivik *m* sofa
bersîv *m* yanıt, cevap ~ **dan** 1) cevap vermek, yanıt vermek 2) cevap vermek (ihtiyacı karşılamak) ~ **hatin dan** cevaplanmak, yanıtlanmak
bersîvandin *m* cevaplama, yanıtlama
bersîvandin *l/gh* cevaplamak, yanıtlamak
bersîvandî *rd* cevaplanmış, yanıtlanmış olan
bersîvdan *m* cevap verme, cevaplama, yanıt verme, yanıtlama
bersîv dan *l/gh* cevap vermek, cevaplamak, yanıt vermek, yanıtlamak
bersîvdayîn *m* cevap veriş, cevaplayış, yanıt veriş, yanıtlayış
bersîvdar *nd/nt* 1. cevaplayıcı, yanıtlayan 2. *rd* cevaplı, yanıtlı 3. *rd* sorumlu
bersîvdarî *m* 1. cevaplayıcılık 2. sorumluluk
bersîvder *nd/nt* cevaplayıcı
bersîvderî *m* cevaplayıcılık
bersîvhazir *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap olmak
bersîvhazirî *m* hazırcevaplık
bersîvî *rd* cevabî
bersîvîn *m* cevaplanma, yanıtlanma
bersîvîn *l/ngh* cevaplanmak, yanıtlanmak
bersîvname *m* cevap metni
berşîçeq *zo/m* karsak (Vulpes corsac)
berşînahî *m* yeşillik
berşîr *nd/nt* 1. süt çocuğu, emzik çocuğu 2. *rd* sağılan hayvan
berşîv *m* akşam yemeğinden önce yenilen hafif yiyecek
berşo *m* değişik (yedek iç çamaşırı, elbise)
berşojî *m* mide yanması
berşojk *m* mide yanması
berşok *bnr* berşo
berşork *zo/m* şakrak kuşu (Pyrrhula pyrrhula)
berşoşî *bnr* berşojî
berşoşk *bj/nd* mide yanması (veya ekşimesi)
berşoşkî *rd* mide yanması (veya ekşimesi) olan
berşoşkîbûn *m ngh* mide ekşimesine uğrama, mide fesadına uğrama
berşoşkî bûn *l/ngh* mide ekşimesine uğramak, mide fesadına uğramak, midesi ekşimek (kaynamak veya yanmak)
berşoşkîkirin *m* mide ekşimesine (veya fesadına) uğratma
berşoşkî kirin *l/gh* mide ekşimesine (veya fesadına) uğratmak
berstem *rd* mazlum
berstemî *m* mazlumluk
berstêrk *m* ateş böceği
berstik *m* yaka
bersto *bnr* berstû
berstû *m* yaka
berstûk *m* yaka, yakalık ~**a fireh** şapşal yaka ~**a (yekî) nehatin hev dû din** iki yakası bir araya gelmemek ~**a niviştkî** kayık yaka, haydarî yaka
bersûc *rd* sanık, zanlı, maznun
bersûcî *m* sanıklık
bersuj *bnr* berşojk
berşûrmayî *rd* kılıç artığı, kılıçtan arta kalan
bertar *nd* bir kasnaklık tahıl demeti
bertav *m* güneşlik
bertavk *m* 1. güneşlik 2. *sn* güneşlik (alıcı merceği zararlı ışınlardan kurumak için)
bertawan *rd* sanık, zanlı
bertawanî *m* sanıklık
bertek *m* tepki, reaksiyon ~ **nîşan dan** tepki göstermek
bertekdar *rd* tepkili
bertekerk *m* paçalık, çamurluk, araba çamurluğu
bertekiyî *rd* tepkisel
bertekî *m* 1. tepki 2. tepkinme 3. *biy/psî* tepki, refleks ~ **nîşan dan** reaksiyon göstermek, tepkimek
bertekî *m* reaksiyon
bertelaş *n* 1. yontulmuş yassı taş 2. çam yarması
bertelef *m* telef, telef olma ~ **bûn** telef olmak
bertelefbûn *m* telef olma
bertelef bûn *l/ngh* telef olmak
bertelefbûyîn *m* telef oluş
bertelefçûn *m* telef olma
bertelef çûn *l/ngh* telef olmak
bertelefkirin *m* telef etme
bertelef kirin *l/gh* telef etmek
berteng (I) *m* karın altına gelen kemer
berteng (II) *rd* 1. dargörüşlü, ufku dar 2. geniş kapsamlı olmayan 3. önü kapalı
bertengî doğum anı
bertengî *m* dargörüşlülük
berter *rd* 1. yüksek (altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan) 2. üstün
berteref *m* bertaraf
bertereflbûn *m* bertaraf olma, saf dışı olmak
berteref bûn *l/ngh* bertaraf olmak, saf dışı olmak
bertereflbûyîn *rd* bertaraf oluş, saf dışı oluş
bertereffî *m* bertaraflık
bertereflkirin *m* bertaraf etme, saf dışı etme
berteref kirin *l/gh* bertaraf etmek, saf dışı etmek
berterî *m* 1. yükseklik 2. üstünlük
bertêşt *m* kahvaltı
bertiraş *nd/nt* taş yontucusu
bertiraşî *m* taş yontuculuğu
bertitandin *m* kurtçuk ağacı çürütme
bertitandin *l/gh* kurtçuk ağacı çürütmek
bertîl *m* rüşvet ~ **dan** rüşvet vermek ~ **girtin**

(an jî **stendin**) rüşvet almak ~ **xwarin** rüşvet yemek
bertîlkirî *rd* rüşvet verilmiş (kimse)
bertîlwergir *rd* rüşvet alan
bertîlxur *nd/nt* rüşvetçi, yiyici
bertîlxurî *m* rüşvetçilik, yiyicilik
bertîlxwar *nd/nt* rüşvetçi, rüşvet yiyen
bertîlxwarî *m* rüşvetçilik, rüşvet yiyicilik
bertîlxwarin *m* rüşvet yeme
bertîl xwarin *l/gh* rüşvet yemek
bertîlxwer *nd/nt* rüşvetçi, yiyici
bertîlxwerî *m* rüşvetçilik, yiyicilik
bertîş *m* yırtmaç
bertîtik *zo/m* ağaç kurdu
bertorpiyor *m* antı torpiyor
bertraş *nd/nt* taş ustası, taş yontucusu
bertraşî *m* taş ustacılığı, taş yontuculuğu
bertûrk *zo/m* kursak
berû (I) *bot/m* **1.** meşe, meşe palamudu (Quercus) **2.** meşe (bu ağaçtan yapılmış olan) ~ **ji darê ket, got devê kovikê çi fireh e** kestane kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmemiş
berû (II) *m* maske
berûber *h* kıyın kıyın
berûk (I) *m* bir karasaban parçası adı
berûk (II) *bnr* berîk
berûk (III) *m* göğüs (kadın)
berûk (IV) *m* peçe
berûle *m* taze küçük salatalık, turşuluk hıyar
berûpaş *bnr* berepaş
berûş *bnr* beroş
berûya malan *nd* yenilen palamut
berûya pezan *nd* yenilmeyen palamut
berûyet *m* kendini bir şeyden mahrum sayma
bervaj *rd* bedeva
bervajdeng *m* aksiseda
bervajî *bnr* berevajî
bervale *rd* zavallı
bervaletî *m* zavallılık
bervang *m* **1.** göğüslük, önlük, peştemal **2.** önlük (bebe önlüğü)
bervanik *m* **1.** iş önlüğü **2.** entarinin önüne bağlanan uzun giysi
bervank *bnr* bervang
berve *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan)
bervedan *m* (bir kimsenin yerine) verme
berve dan *l/gh* (bir kimsenin yerine) vermek
bervedar *nd/nt* vekil
bervedarî *m* vekillik, vekâlet ~ **kirin** vekillik etmek
bervedarname *m* vekâletname
berveder *nd/nt* vekil
bervederî *m* vekillik ~ **kirin** vekillik etmek
bervekir *rd* sokucu
bervekirin *m* kıvırış, kıvırma (bir giysinin veya kumaşın kenarını bükerek ters dikme)
berve kirin *l/gh* kıvırmak (bir giysinin veya kumaşın kenarını bükerek ters dikmek)
bervekiriyane *rd/h* pişkince, girgince
bervekirî (I) *rd* **1.** sokulgan, sosyal **2.** *rd* pişkin, girgin
bervekirî (II) *rd* önü açık (elbise vb.)
bervekirîbûn *m* **1.** sokulganlık, sosyallık **2.** pişkinlik, girginlik
bervekirkî *rd/h* pişkince, girgince
bervez *m* korunak
bervêdan *m* karşı çıkma
bervê dan *l/gh* karşı çıkmak
bervêder *nd/nt* savunucu, savunman ~**ê giştî** genel savunman
bervêderî *m* savunma
bervêderîtî *m* savunmanlık, savunuculuk
bervik *m* ip ucu
berwac *m* bir cins tüfek
berwanek *m* bir kadın giysisi
berwang *m* önlük
berwank *bnr* berwang
berwar *erd/n* **1.** yamaç, yalpı **2.** akuri, akuri yol ~ ~ yamaç yamaç
berwarik *m* bir tür küfe
berwarî *mat/rd* yatay
berwarkî *h* yanlama, yanlamasına
berwec *bnr* berwac
berwedar *bnr* bervêder
berwêl *bnr* ben û berwêl
berwenda *rd* orta yolcu
berwesêl *m* ocak
berweste *nd* sac üzerinde pişirilen kalın ekmeğin ocak taşlarıyla sacın altında pişirilmesi sağlanan ekmek
berwext *rd* **1.** erken **2.** geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
berx *zo/nt* **1.** kuzu **2.** *mec* evlât **3.** *mec* yiğit **4.** *b* bebek (sevgi seslenişi olarak kullanılır) ~ **biraştin** kuzu çevirmek ~ **li şîş xistin** kuzu çevirmek ~**a min!** kuzum! (kız için) ~**a sêwî** ekti ~**ê bavê min** yiğidim ~**ê çê li ber kozê çê ye** adam olacak çocuk boyunda belli olur ~**ê çê li ber kozê diyar** (an jî **kifş**) **e** adam olacak çocuk boyunda belli olur ~**ê çirmaq** sıska kuzu ~**ê diya xwe** anasının körpe kuzusu ~**ê mala (yekî)** ...nin yiğidi ~**ê min!** kuzum! (erkek için) ~**ê nêr ji bo kêr** yiğitler dar gün içindir, anlamında bir deyim ~**ê rind li ber kozê xuya ye** adam olacak çocuk boyunda belli olur ~**ê şemze** şubatta doğan kuzu ~**ê xelkê ji mirov re nabe beran** 'el oğluna bel bağlamamak lazım' anlamında bir deyim
berxane *m* ev önünde veya evler arasında ateş yakma ya da aş pişme yeri ~ **rast kirin** açık havada aş pişirme yerinin düzenleyip aş pişirmeye başlamak
berxanîn *m* yavrulama, kuzulama
berx anîn *l/gh* yavrulamak, kuzulamak
berxberdan *m* kuzuları serbet etme zamanı

berxbir *m* 1. koyun kırpma şenliği (23 Temmuzda, Rumî takvimine göre de 10 Temmuzda) 2. *nd/nt* kırkıcı
berxbirî *m* kırkıcılık
berx birîn *m* kuzu kırkma
berx birîn *l/gh* kuzu kırkmak
berxevan *bnr* berxvan
berxê! *b* kuzum! (kız için)
berxêr *m* verimli yoncalık tarla
berxercî *m* tüketim
berxik *zo/nt* kuzu, kuzucuk **~a min!** kuzum! (kız için) **~a sawa** süt kuzusu **~a sêwî** ekti **~ê min!** kuzum! (erkek için)
berxikanîn *m* kuzulama
berxik anîn *l/gh* kuzulamak
berxişk *n* çakıl taşı
berxo! *b* kuzum! (erkek için)
berxşo *m* 1. temmuz ayında koyun yıkama 2. kuzu yıkayıcısı
berxşotî *m* kuzu yıkayıcılığı
berxudar *rd* berhudar ~ **bî!** berhudar ol!
berxudarî *m* mutluluk
berxur *nd/rd* tüketici
berxurî *m* tüketicilik
berxurînî *nd* kayıntı (atıştırmaya, açlık bastırmaya yarayan yiyecek)
berxurk *bj/m* bir tür diş eti hastalığı
berxvan *nd/nt* kuzu çobanı
berxvanî *m* kuzu çobanlığı
berxwar *nd/nt* tüketici
berxwarin *m* tüketim, tüketme * **civaka berxwarinê** tüketim toplumu
ber xwarin *l/gh* tüketmek
berxwarî *m* tüketim, yoğaltım
berxwarîtî *m* tüketicilik
berxwedan *m* 1. direnme, direniş 2. dayanma **~a birçîtiyê** açlık grevi
berxwedanî *m* 1. direniş 2. dayanma, metanet ~ **kirin** direniş yapmak direniş göstermek
berxwedankar *nd/nt* direnişçi
berxwedankarî *m* direnişçilik
berxwedar *rd* berhudar ~ **bî** berhudar ol
berxwedarî *m* mutluluk
ber xwe deng kirin *l/bw* sayıklamak
berxwedêr *nd/nt* 1. direnişçi 2. *rd* dayanıklı, metanetli 3. direngen
berxwedêrî *m* 1. direnişçilik 2. dayanıklılık, metanetlilik 3. direngenlik
berxweketî *rd* 1. üzgün 2. arlanan, utanan
berxweneketî *rd* arlanmaz, utanmaz, pek pişkin kimse
berxwer *nd/nt* tüketici
ber xwe re çûn *l/bw* azıtmak, çizmeyi aşmak
berxwerî *m* tüketicilik
berxwesekinî *rd* tecrübeli
berxwêr *m* büyük tarla
beryad *m* abide
berz *rd* 1. yüce, ulu * **çiyayên berz** yüce dağlar 2. yüksek (altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan) * **çiyayên berz** yüksek dağlar
berzahî *m* 1. yücelik, ululuk 2. yükseklik
berzan *rd* doğum arifesinde olan
berzanîn *m* kendiliğinde bilme
berzava *n* sağdıç
berzavatî *m* sağdıçlık
berzax *erd/m* kıstak
berzayî *m* 1. yücelik, ululuk 2. yükseklik
berzayînan *m* kuzulama dönemi
berzbûn *m* 1.yücelme 2. yükselme
berz bûn *l/ngh* 1. yücelmek 2. yükselmek
berzbûyîn *m* 1. yüceliş 2. yüceliş
berze *rd* kayıp, yitik, zayi ~ **bûn** yitmek, kaybolmak ~ **kirin** yitirmek, kaybetmek
berzebazî *sp/m* yüksek atlama
berzebûn *m* 1. kaybolma, yitme, yitim 2. kaybolma (görünür olmaktan çıkma) 3. silinme (yok olma, gözden kaybolma) **~a îradeyê** *psî/nd* irade kaybı, istenç yitimi
berze bûn *l/ngh* 1. kaybolmak, yitmek * **pênûsa min berze bû** kalemim kayboldu 2. kaybolmak (görünür olmaktan çıkmak) * **bi roj gava tav lê dide lekeyên wê berze dibin** gündüz güneş vurunca lekeleri kayboluyor 3. silinmek (yok olmak, gözden kaybolmak)
berzebûyî *rd* kayıp, yitik, kaybolmuş olan
berzebûyîn *m* kayboluş, yitiş
berzeh *rd* yüksek ve sarp yer
berzek *m* minber, kürsü
berzeker *nd/rd* kaybedici
berzekirin kaybetmek
berzekirin *m* 1. kaybetme, yitirme 2. kaybetme, yitirme (bazı nitelik veya özeliklerin yok olması durumuna uğrama)
berze kirin *l/gh* 1. kaybetmek, yitirmek * **min şeyê xwe winda kir** tarağımı kaybettim 2. kaybetmek, yitirmek (bazı nitelik veya özeliklerin yok olması durumuna uğramak)
berzendk *m* bileklik
berzengûş *m* bir tür bitki
berzepestan *m* yüksek basınç
berzeq *rd/nt* 1. geveze (çenesi düşük) 2. huysuz, geçimsiz kimse 3. tuhaf 4. müstehcen şey 5. çok erken kadınlığa özenen genç kız ~ **bûn** 1) gevezeleşmek 2) huysuzlaşmak 3) tuhaflaşmak
berzeqî *m* 1. gevezelik 2. huysuzluk 3. tuhaflık
berzerîne *m* topaz, sarı safir (değerli taş)
berzatî *m* 1. yücelik 2. yükseklik
berzetî *m* yitiklik
berzewac *rd* yetişkin (evlenme çağına gelmiş olan)
berzewacî *m* yetişkinlik
berzex (I) *m* 1. araf 2. ince uzun 3. kara parçası
berzex (II) *erd/m* berzah
berzeyî *rd* kayıp

berzê *nd* doğum, doğum anı, doğum yapma anı (hayvanlar için)
berzik *ant/n* 1. vagina, vajina, döl yolu 2. tıraş yeri, etek tıraş yeri (edep yeri)
berziyan *rd* zarara hazır olan
berzî *m* 1. yücelik 2. yükseklik
berzîn *nd* 1. eğerlenmeye gelmiş tay 2. binek atı
berzîş *rd* harika
berzkirin *m* 1. yüceltme 2. yükseltme
berz kirin *l/gh* 1. yüceltmek 2. yükseltmek (yükseğe çıkarmak, yukarı kaldırmak)
berztirîn *rd* azamî, en yüksek
berztî *m* 1.yücelik 2. yükseklik
berzûr *m* yakarı, yalvarış ~**î (...) bûn** -e yalvarmak, yakarmak
berzûrbûn *m* yalvarma, yakarma
berzûr bûn *l/ngh* yalvarmak, yakarmak
berzûrî *m* yakarı, yakarış, yalvarma, yakarma
berzûrîkirin *m* yakarma, yalvarma
berzûrî kirin *l/gh* yakarmak, yalvarmak
bes *rd* 1. yeter 2. *h* sırf, sadece, yalnız 3. *h* tek (istek ve özlem kavramını katar) 4. *b* pes, yeter, kâfi 5. fakat, lâkin ~ **bûn** kâfi olmak, yeter olmak ~ **e te vir kirin** yeter artık yalanların ~ **e û pir e jî** yeter de artar ~ **kirin** yeter demek ~ **ku** yeter ki ~**î (...) bûn 1)** -e yetmek (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) **2)** -e yetmek (yeterli sebep olmak) * **çirîskek jî besî şewitandina rêlê ye** bir kıvılcım da ormanı yakmaya yeter ~**î (...) kirin** -e kâfi gelmek, yetmek, yeter olmak * **ev pere besî me dike** bu para bize yeter
besatî *m* yeterlik
besatîbûn *m* yeterlilik
besatîn *m* bostan
besayî *m* yeterlik
besayîbûn *m* yeterlilik
bes berbat *rd* bombok
besbûn *m* 1. yetme 2. yeterlilik
bes bûn *l/ngh* yetmek (kötü bir davranış, tutum, durum için; kâfi gelmek, yeterli olmak) * **ev zilim êdî bes e** bu zulüm artık yeter
besbûnî *m* yeterlilik
beser *m* göz, görme
besim *m* 1. gülücük (çocuk gülümsemesi) 2. gülümseme
besimandin *m* gülümsetme, tebesüm ettirme
besimandin *l/gh* gülümsetmek, tebesüm ettirmek
besimandî *rd* tebesümlü
besimbihar *m* Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde Mart'ın 25'inde kırda topla olarak kutlanan bir bayram (bu bayramda yiyecek, içeçek, tatlılar yapılır ve beraber yenilir, sarı, yeşil ve kırmızı iplikler bağlanarak şenlik yapılır)
besimî *rd* gülümsemeli, tebesümlü
besimîn *m* gülümseme, gülümseyiş, tebesüm
besimîn *l/ngh* gülümsemek, tesbesüm etmek
besîre *n* koruk
besîret *m* basiret
besît *rd* basit
besîtbûn *m* basitleşme
besît bûn *l/ngh* basitleşmek
besîtbûyîn *m* basitleşme
besîtî (I) *m* basitlik
besîtî (II) *m* yeterlilik
besîtkirin *m* basitleştirme
besît kirin *l/gh* basitleştirmek
besîtkirî *rd* basitleştirilmiş, kolaylaştırılmış olan
beskirin *m* 1. yetme 2. pes etme (yenilgiyi kabul etme)
bes kirin *l/gh* 1. yetmek 2. pes etmek (yenilgiyi kabul etmek)
beskurk *bnr* beskur
besmele *ol/m* besmele
besnekir *rd* yetersiz
besnekirin *m* 1. yetmeme 2. yetersizlik
best (I) *erd/m* 1. dere 2. su yolu 3. set, barikat 4. set (bulunan yerde daha yüksekte kalan düzlük) 5. dölek, düzlük (düz, engebesiz toprak parçası)
best (II) *m* 1. esin, ilham 2. keyif ~ **dan (yekî)** esinlemek ~**a (yekî) anîn** esindirmek ~**a (yekî) hebûn** keyfı yerinde olmak ~**a (yekî) lê anîn** esindirmek ~**a (yekî) lê hatin 1)** esinlenmek **2)** havasına girmek ~**a (yekî) li cih bûn** (biri) havasında olmak, neşesi yerinde olmak ~**a (yekî) tune bûn** keyifsiz olmak ~**a (yekî) vekirin** esindirmek
best (III) *m* 1. ip 2. yular
bestan (I) *m* bağlama
bestan (II) *m* donma
bestan (III) *rd* kadim
bestandin (I) *m* bağlama
bestandin (II) *m* 1. dondurma (dondurmak işi) 2. soğutma
bestandin (I) *l/gh* 1. bağlamak * **min hesp bi darê ve bestand** atı ağaca bağladım 2. bağlamak (denk yapmak, paket yapmak)
bestandin (II) *l/gh* 1. dondurmak 2. soğutmak
bestandî (I) *rd* bağlı, bağlanık
bestandî (II) *rd* 1. dondurulmuş 2. soğutulmuş
bestandîtî *m* bağlılık
beste (I) *rd* bağlı
beste (II) *m* 1. yatak, akak, mecra (ırmak, çay-dere gibi suların içinde aktıkları yer) 2. küçük dere
beste (III) *mzk/m* 1. beste 2. sayıklama ~ **çêkirin** beste yapmak, bestelemek ~ **hatin ristin** *l/tb* bestelenmek ~ **kirin** beste bağlamak ~ **ristin** beste bağlamak
besteçêkirin *m* besteleme, beste yakma
beste çêkirin *l/gh* bestelemek, beste yakmak
bestedewlet *m* tampon devlet, ara devlet
besteherêm *m* ara bölge, tampon bölge

bestek (I) *m* yatak, akak, mecra (ırmak, çay-dere gibi suların içinde aktıkları yer)
bestek (II) *m* **1.** parsel (bahçelerde) **2.** paket **3.** dink * **bestekê nivînan li rastê bû** yatak dinkleri ortalıktaydı ~ **kirin 1)** paket etmek, paketlemek **2)** dink yapmak
bestek (III) *rz/m* bağlaç
bestekar *nd/nt* besteci, bestekâr, kompozitör
bestekarî *m* bestecilik, bestekârlık, kompozitörlük
bestekirin *m* besteleme
bestekirî *rd* besteli, bestelenmiş olan
bestekkirin *m* paketleme
bestekûr *rd* yataklı (yatağı derin ırmak vb.)
bestelek *m* buzul
bestenî *m* dondurma * **li pastexaneyê her yek ji me hebek bestenî xwar** pastanede birer dondurma yedik ~**ya ji to** kaymaklı dondurma
bestenîfroş *nd/nt* dondurmacı (satan kimse)
bestenîfroşî *m* dondurmacılık
bestenîgar *mzk* bestenigar (bir müzik makamı)
bestenîvan *nd/nt* dondurmacı
bestenîvanî *m* dondurmacılık
bester *m* **1.** dondurucu **2.** soğutucu
besteristin *m* besteleme
beste ristin *l/gh* bestelemek
besterobar *erd/m* yatak, akak, mecra, nehir yatağı (ırmak, çay, dere gibi suların içinde aktıkları yer)
bestêr *m* ocakta sac ekmeğini kızartmak için ekmek yaslatılan yassı taş
bestik (I) *m* küçük dere
bestik (II) *m* **1.** yaka, yakalık **2.** elbise * **bestikeke nû jê re nehatiye kirîn** yeni bir elbise ona alınmamış ~**a pehn** geniş yaka
bestikpehn *rd* geniş yakalı
bestir *m* **1.** dokuma, bez (tezgahta dokunarak elde edilen kumaş) **2.** yaygı
bestî (I) *n* erkek keklik
bestî (II) *rd* bağlı, bağlanmış olan
bestîbûn *m* bağlı olma
bestî bûn *l/gh* bağlı olmak
bestîn (I) *m* bağlanma
bestîn (II) *m* donma
bestîn (I) *l/ngh* bağlanmak
bestîn (II) *l/ngh* donmak
bestîner (I) *rd* bağlayıcı
bestîner (II) *rd* dondurucu
bestîq *bnr* bastêq
bestlêhatin *m* esinlenme
best lê hatin *l/bw* esinlenmek
bestok *m* kötü yollu kadın
bestrobar *m* akak, yatak, mecra
beş (I) *m* **1.** bölüm, kısım * **beşa kambiyoyê ya bankayê** bankanın kambiyo kısmı * **beşa jinan a serayê** sarayın **2.** *ped* bölüm (bir okul veya üniversitenin herhangi bir bilim veya uzmanlık dalında eğitim veren birimlerinden her biri) * **li zanîngehê beşa sosyolojiyê dixwîne** üniversitede, sosyoloji bölümünü okuyor **3.** bölük, kısım (parçalara ayrılmış bir şeyin bölümü) * **beşeke welat** yurdun bir kısmı **4.** kısım (bir cinsten veya mesleklerden olanların tümü) **5.** kısım * **beşa gelemperî** kamu kesimi **6.** pay, hisse * **beş kirin** pay etmek **7.** *biy* şube **8.** bölüm (bir müzik veya edebiyat eserinin bir bölümü) **9.** bölüm, kol (bir şeyin ayrıldığı bölümlerden her biri) * **beşa muzîkê** müzik kolu * **beşa kar** iş kolu **10.** masa (dairelerde, kurumlarda belli konularda iş gören bölüm) * **beşa narkotîkê** narkotik bölümü **11.** seksiyon, departman **12.** taraf (bir şeyin belli kısmı) **13.** *sos* kısım, bölüm, kesim **14.** daire (bir yapı veya gemide belli bir işe ayrılmış bölüm) * **beşa kalorîferê** kalorifer dairesi ~ ~ kısım kısım, bölüm bölüm ~ **bi** ~ bölüm bölüm, bölük bölük ~**a karê** kâr payı ~**a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak
beş (II) *m* akıtma, akma, sakar, isale, kilit (at ve inek için) * **çêleka beş** akıtma inek
beş (III) *m* sırıtma * **qîçê xwe beş kir** sırıttı ~ **kirin** dişlerini gösterip sırıtmak
beşa jîriyê *ped* zekâ bölümü
beşa kar *nd* iş kolu
beşandin *m* bölme
beşandin *l/gh* bölmek
beşaret *m* erim, beşaret
beşavend *wj/m* kafiye, uyak,
beşavenda pêçayî *nd/wj* sarma kafiye
beşavenda zengîn *nd/wj* zengin kafiye
beşbelek *bnr* belek (II)
beşbeşî *rd/h* **1.** parça parça, kısım kısım, bölüm bölüm **2.** hizip hizip, klik klik
beşbeşîbûn *m* **1.** parça parça, kısım kısım olma **2.** hizipleşme, klikleşme
beşbeşî bûn *l/ngh* **1.** parça parça, kısım kısım olmak **2.** hizipleşmek, klikleşmek
beşbir *hiq/nd* veraset
beşdar *nd/nt* **1.** katılımcı **2.** iştirakçı, ortaklık eden **3.** paydaş ~**î (...) bûn 1)** katılmak, katışmak * **ew jî beşdarî nava me bû** o da bize katıldı **2)** katılmak, desteklemek, yanında olmak * **ez beşdarî ramana te me** düşüncenin yanındayım
beşdarbûn *m* **1.** katılma, katılım (iştirak etme) **2.** katılma (ortak olma, benimseme) **3.** *mec* paylaşma
beşdar bûn *l/ngh* **1.** katılmak (iştirak etmek) **2.** katılmak (ortak olmak, benimsemek) **3.** paylaşmak (mec) acınızı paylaşıyoruz
beşdarbûyîn *m* katılış
beşdarî *m* **1.** katılım **2.** *sos* katılma **3.** paydaşlık ~ **lê kirin 1)** iştirak etmek, katılmak **2)** ortak olmak ~ **tê de kirin** katılım sağlamak

beşdarîkirin *m* katılma, iştirak etme
beşdarî kirin *l/gh* katılmak, iştirak etmek
beşdarîlêkirin *m* katılma
beşdarî lê kirin *l/bw* katılmak, işirak etmek
beşe *m* kota
beşegiştî *m* kamu sektörü
beşen *ant/m* 1. beden 2. cisim 3. *mec* kılık
beşenî *rd* bedensel, bedenî
beşer (I) *nd* beşer, insan, insanoğlu
beşer (II) *n* moral, neşe * **beşerê wî xweş e** moralı iyi **~ê (yekî) xera bûn** maneviyatı bozulmak **~ê (yekî) xera kirin** moralını bozmak **~ê (yekî) xweş bûn 1)** yüzü gülmek (sevinci yüzünde belli olmak) **2) ~ê (yekî) xweş bûn** moralı iyi olmak, neşesi yerinde olmak **~ê (yekî) xweş kirin 1)** (birine) moral vermek **2)** neşelendirmek **~ê xwe xweş kirin** yüz takınmak
beşerî *m* 1. insanlık 2. *rd* beşerî, inszanoğlu ile ilgili * **erdnîgariya beşerî** beşerî coğrafya
beşeriyet *m* beşeriyet
beşerkirin *m* izah etme, açıklama
beşer kirin *l/gh* izah etmek, açıklamak
beşernexweş *rd* neşesiz, moralsız
beşerreş *rd* somurtkan
beşerûk *rd* güleç
beşervekirî *rd* sosyal kimse
beşerxweş *rd* 1. güleç yüzlü 2. morallı, güleç, neşeli, moralı yerinde
beşerxweşbûn *m* neşelenme
beşerxweş bûn *l/ngh* neşelenmek
beşerxweşbûyîn *m* neşeleniş
beşerxweşî *m* 1. güleç yüzlülük 2. morallı olma
beşerxweşkirin *m* neşelendirme
beşerxweş kirin *l/gh* neşelendirmek
beşik (I) *m* alın çıkıntısı
beşik (II) *m* çatal
beşişandin *m* gülümsetme, tebesüm ettirme
beşişandin *l/gh* gülümsetmek, tebesüm ettirmek
beşişîn *m* gülümseme, gülümseyiş, tebesüm
beşişîn *l/ngh* gülümsemek, tebesüm etmek
beşî (I) *m* koruluk
beşî *rd* bölümsel, kısmî
beşîle *m* kartlaşmış, tohumluk hıyar
beşîş *bnr* beşûş
beşîtî *m* dışa vurma, açıklama
beşker *rd* 1. bölüştürücü 2. paylaştırıcı
beşkirin *m* 1. bölme 2. bölüştürme, paylaşma
beş kirin *l/gh* 1. bölmek 2. bölüştürmek, paylaşmak
beşkirî *rd* 1. bölüşülmüş olan 2. paylaşılmış olan
beşokî *rd* sakarca, akıtmalıca
beşt *as/n* 1. mertek 2. kiriş (mimaride) **~ avêtin serê** kirişlemek
beştfiroş *nd/nt* kirişçi
beştfiroşî *m* kirişçilik
beştvan *nd/nt* kirişçi
beştvanî *m* kirişçilik
beşûş *m* 1. gülücük (çocuk gülümsemesi) 2. gülümseme, tebessüm 3. *rd* güleç, güler yüzlü
beşûşî *m* 1. gülümseme 2. güleçlik, güler yüzlülük
beşûşîtî *m* güleçlik
beşûşok *rd* güleğen
beşûşokî *rd* güleğence
bet *zo/m* toy (Otis tarda)
beta avî *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
beta *m* beta (Yunan alfabesinin ikinci harfi)
betabûn *m* kaybolma
beta bûn *l/ngh* kaybolmak
betakirin *m* kaybetme
beta kirin *l/gh* kaybetmek
betal (I) *rd* 1. işsiz, işsiz güçsüz, boş * **ez deh rojan betal gerîm** on gün boş gezdim 2. boş, serbest (zamanını istediği gibi kullanabilen, yapacak işi olmayan) * **ez îro betal im, tu dikarî bêyî** bugün boşum, gelebilirsin * **ez nîvro betal im tu karî bêyî** öğleyin serbestim, gelebilirsin 3. işlenmez, kullanılmaz **~ bûn 1)** işsiz olmak, işsiz güçsüz olmak **2)** boş olmak **~ etal** işsiz güçsüz **~ gerîn** başıboş dolaşmak, avare avare dolaşmak **~ hiştin** boş bırakmak, işsiz güçsüz bırakmak **~ man 1)** işsiz kalmak **2)** boş durmak, boş kalmak, boşta kalmak **~ nehiştin** boş bırakmamak, işsiz güçsüz bırakmamak **~ neman** boş durmamak (her zaman bir işle uğraşmak) **~ nesekinîn** boş durmamak (her zaman bir işle uğraşmak) **~ sekinîn** boş boş durmak **~ wetal** işsiz güçsüz **~ wetal bûn** işsiz gücsüz olmak **~ wetal gerîn** işsiz güçsüz dolaşmak, boş gezmek, boşta gezmek **~ wetal man** işsiz güçsüz kalmak **~ wetal rûniştin** boş oturmak **~ wetal sekinîn** boş boş durmak
betal (II) *rd* 1. geçersiz, hükümsüz (kurallar için hükümsüz) * **rojiya wê betal e** orucu geçersiz * **ev qanûn betal e** bu yasa hükümsüz 2. *nd* iptal, fesh 3. *m* ilga etme, varlığını ortadan kaldırma 4. batıl **~ bûn 1)** hükümsüz olmak, geçersiz olmak **2)** iptal olmak, fehs olmak **3)** ilga olmak **4.** bozulmak (oruç vb. için) **~ kirin 1) hükümsüz** kılmak, geçersiz kılmak **2)** iptal etmek, feshetmek **3)** ilga etmek
betal (III) *rd* battal (alışılmış olandan büyük)
betalbûn (I) *m* 1. işsizlik 2. işsiz olma, işsiz güçsüz olma 3. boş olma
betalbûn (II) *m* 1. geçersizleşme, hükümsüzleşme 2. bozulma (abdest, oruç vb. için) 3. iptal olma, fesh olma 4. lağvolma 5. batıl olma
betal bûn (I) *l/ngh* 1. işsiz olmak, işsiz güçsüz olmak 2. boş olmak
betal bûn (II) *l/ngh* 1. geçersizleşmek, hükümsüzleşmek 2. bozulmak (namaz, oruç

vb. için) * **tiştên ku nimêjê betal dikin** namazı bozan şeyler (abdest, oruç vb. için) 3. iptal olmak, fesh olmak 4. lağvolmak 5. batıl olmak
betalbûnî *m* geçersizlik, hükümsüzlük
betalî (I) *m* 1. işsizlik, atalet, aylaklık 2. boşluk (boş geçen süre)
betalî (II) *m* geçersizlik, hükümsüzlük (kurallar için)
betalkirin (I) *m* işsiz bırakma
betalkirin (II) *m* 1. geçersizleştirme, hükümsüzleştirme 2. iptal etme, feshetme 3. lağvetme 4. bozma, kararı bozma (verilmiş bir yargıyı kaldırma) 5. bozma (oruç, namaz vb. için) 6. kesme, durdurma 7. batıl etme
betal kirin (I) *l/gh* işsiz bırakmak
betal kirin (II) *l/gh* 1. geçersizleştirmek, hükümsüzleştirmek 2. iptal etmek, feshetmek 3. lağvetmek 4. bozmak, kararı bozmak (verilmiş bir yargıyı kaldırmak) 5. bozmak (oruç, namaz vb. için) * **tiştên ku nimêjê betal dikin** namazı bozan şeyler 6. kesmek, durdurmak * **giriyê xwe betal kirin** ağlamayı kesti 7. batıl etmek
betalman *m* boş kalma, işsiz kalma
betal man *l/ngh* boş kalmak, işsiz kalmak * **her sal, zivistanê ez sê mehan betal dimînim** her sene kışın üç ay boş kalıyorum
betalmayî *rd* atıl, boş kalmış, işsiz kalmış olan
betalmayîn *m* boş kalış, işsiz kalış
betaltî *m* işsizlik, aylaklık
betan (I) *ant/m* 1. örtenek 2. sinir * **betanê goşt jê bike** etin sinirlerini çıkar **~a ser hûr** uykuluk
betan (II) *m* astar, boğası
betana sing *ant/m* göğüs zarı, diyafram
betana zik *bj/nd* karın zarı
betandar *rd* astarlı
betane *bnr* betan
betaniye *m* battaniye
betankirin *m* astarlama
betan kirin *l/gh* astarlamak
betankirî *rd* astarlı
betar (I) *n* göz bebeği * **di betarê xwe re bike** gözüne sok
betar (II) *m* felaket
betatron *fiz/m* betatron
betave *rd* kayıp
betavebûn *m* kaybolma
betave bûn *l/ngh* kaybolmak * **kalê li ber çavan betave dibe** dede gözden kayboluyordu
betavebûyîn *m* kayboluş
betê çirg *zo/nd* büyük toy
betenok *m* bitki örtüsü, flora
betil *rd* kahraman, yiğit
betilandin *m* 1. yorma 2. apıştırma (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmama) 3. tartışmada birini pes etirme
betilandin *l/gh* 1. yormak 2. apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmamak) 3. tartışmada birini pes etirmek
betilandî *rd* 1. yorgun, argın 2. apışık
betilandîbûn *m* 1. yorgunluk, argınlık 2. apışıklık
betilî *rd* 1. yorgun, argın 2. apışık (kuyruğunu apış arasına alarak yılgın yılgın giden hayvan)
betilîbûn *m* 1. yorgunluk, argınlık 2. apışıklık
betilîn *m* 1. yorulma 2. apışma (hayvan yorgunluktan çöküverme) 3. pes etme 4. bitme
betilîn *l/ngh* 1. yorulmak 2. apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek) 3. pes etmek 4. bitmek * **Şûşan xemilî dawet betilî** Şuşan süslene kadar düğün bitti
betirpar *nd* ertesi yıl
betirpêr *nd* daha evellisi gün
betirpêrar *nd* ertesi yıldan sonraki yıl
betiye *m* yazın giyilen bir üstlük
betî *rd* hantal (işi, davranışları ağır ve yavaş)
betîbûn *m* 1. hantallaşma 2. hantallık
betî bûn *l/ngh* hantallaşmak
betîn *m* berkitme, takviye
betînkirin *m* berkitme, takviye etme
betîn kirin *l/gh* berkitmek, takviye etmek
betînkirî *rd* takviyeli, takviye edilmiş
betl *rd* yiğit
betlane *m* 1. tatil, dinlenme, dinlence (kanun gereğince çalışmaya ara verilen süre) 2. tatil (okul, meclis, adliye gibi kuruluşların çalışmalarını durdurduğu veya kapalı bulunduğu süre) 3. tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla çalışmaksızın geçirilen süre) 3. izin (bir kimseye çalıştığı yerce verilen tatil) **~ dan (...)** tatil etmek **~ kirin** tatil yapmak **~ya dadî** adlî tatil
betlaneya nîvro *nd* öğle tatili (veya paydosu)
betlî *m* yiğitlik
betn *n* 1. batın 2. nesil **ji ~ê xwe çêkirin** karnından konuşmak (veya söylemek)
beton *m* beton
betonarme *m* betonarme, demirli beton
betondar *rd* betonlu
betoniyer *m* betoniyer
betonvan *nd* betoncu
betran *rd* gururlu, mağrur
betranane *rd/h* gururluca
betranî *m* gururluluk
betre *bnr* betro
betro *ant/m* göz bebeği * **çav û betro birijin** gözün önüne aksın
betroske *rd* parlak
bevilpan *zo/n* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris
bevş (I) *m* 1. etli pilavı karıştırmaya yarar ucu yassı tahta
bevş (II) *n* küçük yassı taş
bevş (III) *m* 1. gücü 2. tefe (dokuma tezgahlarında)
bevşik (I) *ant/nd* 1. kesici diş 2. tefe, kirkit

(dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
bevşik (II) *m* 1. gücü 2. tefe, kirkit (dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
bevşik (III) *bnr* tevşik
bevz (I) *bot/m* kökü halk hekimliğinde kullanılan bu bitki, sulak yerlerde yetişir ve yaprakları da el şeklindedir
bevz (II) *n* moral, neşe, şevk
bevzşikestî *rd* moralsız, neşesiz
bewl *m* sperm
bewlî *bnr* bewliye
bewliye *bj/m* bevliye
bewo *m* böcü (çocuk dilinde)
bewr *rd* yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan)
bewrar *bnr* berwar
bewrêr *m* gevşek yün iplerden örülmüş yassı ip, bu ip yumuşak olup çocukların beşikten düşmemesi için kullanılır, aynı zamanda hayvan yavrularını incitmeden de bir yerlere bağlamada kullanılır
bex *m* buhar
bexçe *n* bahçe **~yê gulan** gül bahçesi **~yê hilawistî yê Babîl** Babilin asma bahçesi **~yê malbatî** aile bahçesi **~yê mêweyan** (an jî **fêkiyan**) meyve bahçesi **~yê riwekan** nebatat bahçesi **~yê xêzanî** aile bahçesi
bexçedar *rd* bahçeli
bexçenêr *nd/nt* bahçeci, bahçıvan (bahçeye bakmakla görevli kimse)
bexçenêrî *m* bahçıvanlık
bexçevan *nd/nt* 1. bahçeci 2. bahçeci, bahçıvan (bahçeye bakmakla görevli kimse)
bexçevanî *m* bahçecilik
bexçeyê ajalan *nd* hayvanat bahçesi
bexçeyê çayê *nd* çay bahçesi
bexçeyê heywanan *nd* hayvanat bahçesi
bexçeyê mindalan *nd* çocuk bahçesi
bexçeyê zarokan *nd* çocuk bahçesi
bexçik (I) *n* küçük bahçe
bexçik (II) *m* küçük bohça
bexdadî ara bölme
bexdadî *m* aralık, perde, bölme (iki yeri birbirinden ayıran bölme) * **bexdadiya textîn** tahta perde
bexdenoz *bnr* bekdenûs
bexdenûs *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)
bexer *rd* yenik, mağlûp ~ **bûn** yenilmek, mağlup olmak ~ **hesibandin** yenik saymak
bexêl *rd* cimri
bexêlî (I) *m* cimrilik
bexêlî *m* 1. baca 2. şömine (*bnr* pixêrî)
bexikî *m* boğınaca
bexî *rd* 1. cimri 2. kıskanç
bexîbûn *m* cimrileşme
bexî bûn *l/ngh* cimrileşmek
bexîl *rd* 1. kıskanç, günücü, hasetçi, hasut 2. kötü, alçak, habis 3. cimri
bexîlbûn *m* 1. kıskanma, hasetlenme, çekememe 2. cimrileşme
bexîl bûn *l/ngh* 1. kıskanmak, hasetlenmek, çekememek 2. cimrileşmek
bexîlî *m* 1. kıskançlık, haset, hasetlik, habislik, çekememezlik 2. cimrilik ~ **kirin** 1) kıskanmak, çekememek, haset etmek 2) cimrilik etmek
bexîlok *rd* hasetli
bexîlokî *h* hasetlice
bexîltî *bnr* bexîlî
bexîtî *m* 1. cimrilik 2. kıskançlık
bexş *m* 1. af (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) 2. bağış, hibe ~ **kirin** hibe etmek
bexşan *m* 1. af, afetme (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama 2. af, özür (mazur görme veya görülme) **~a xwe xwestin** af dilemek, afını istemek, özür dilemek (yaptığı bir yanlışlıktan dolayı bağışlanmasını istemek)
bexşandin *m* 1. afetme, afeyleme, bağışlama 2. bağışlama, hibe etme, teberru 3. bağışlama (Tanrı esirgeme) 4. bahşetme
bexşandin *l/gh* 1. afetmek, afeylemek, bağışlamak * **bibexşînin** afedersiniz * **nebexşandin** afetmemek 2. bağışlamak, hibe etmek, teberru etmek 3. bağışlamak (Tanrı esirgemek) 4. bahşetmek **~a xwe xwestin** af dilemek
bexşandî *rd* 1. bağışık, muaf 2. *bj* bağışık 3. *rd* mağfur, bağışlanmış, afedilmiş olan
bexşandîbûn *m* 1. bağışıklık, muafiyet 2. *bj* bağışıklık **~a bacê** vergi muafiyeti
bexşang *bj/rd* bağışık
bexşangî *bj/m* bağışıklık * **sîstema bexşangiyê** bağışıklık sistemi
bexşangînasî *m* bağışıklık bilimi
bexşayet *m* bağışlama
bexşbar *rd* 1. bağışlanabilir 2. muaf
bexşbarî *m* bağışıklık, muaflık
bexşbûn *m* 1. bağışlanma 2. hibe edilme
bexş bûn *l/ngh* 1. bağışlanmak 2. hibe edilmek
bexşbûyîn *m* 1. bağışlanış 2. hibe ediliş
bexşdar *rd* bağışlayıcı
bexşende *rd/nd* af edici, bağışlayıcı, bağışlayan
bexşendetî *m* af edicilik, bağışlayıcılık
bexşik *bnr* qul û bexşik
bexşî *m* 1. af (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) 2. bağışıklık
bexşîbûn *m* bağışıklık kazanma
bexşî bûn *l/ngh* bağışıklık kazanmak
bexşîbûnî bağışıklık
bexşîn *m* 1. afolunma, afedilme, bağışlanma 2. bağışlanma
bexşîn *l/ngh* 1. afolunmak, afedilmek, bağışlanmak 2. bağışlanma

bexşîner *rd/nd* af edici, bağışlayıcı
bexşînerî *m* af edicilik. bağışlayıcılık
bexşîş *m* bahşiş
bexşîşdan *m* bahşiş verme
bexşîş dan *l/gh* bahşiş vermek
bexşîşdayîn *m* bahşiş veriş
bexşker *nd/nt* 1. bağışlayıcı 2. bağışçı
bexşker *m*1. bağışlayıcılık 2. bağışçılık
bexşkirin *m* 1. bağışlama 2. bağşetme
bexş kirin *l/gh* 1. bağışlamak 2. bağşetmek
bext *n* 1. baht, talih, şans 2. kader, alın yazısı, kötü talih 3. kısmet, nasip (kız veya kadın için; evlenme talihi) 4. uğur, kut 5. güven 6. karar (hava için; değişmez olma) * **tu bextê hewayê nîn e** havanın hiç kararı yok 7. sığınma * **min xwe avêtiye bextê te** sana sığınmışım 8. söz * **soz û bext dan hev** birbirine söz verdiler 9. vijdan 10. aınan ~ **dan** söz vermek ~ **dan (yekî)** (birine) söz vermek ~ **dan hev** (birbirine) söz vermek, sözleşmek ~ **jê re tune bûn** güvenilmez olmak, sağı solu olmamak ~ **lê dan** şansı vurmak ~ **nadim bi text** sözü hiçbir şeyle değiştirmem ~ **pê anîn** -e güven duymak, güvennmek ~ **pê bûn (an jî hatin)** güven duymak, güven beslemek ~ **pê nehatin** 1) güven duymamak 2) elle tutulacak tarafı (yanı) kalmamak ~ **pê tune bûn** güvenilmez olmak ~ **tune** güvenilmez (kimse) ~ **û talihê (yekî) hatin girtin** bahtı bağlı olmak talihi kapalı olmak ~ **û tex** söz (birbirine söz verme) ~**ê dê cihêzê qîzê (ye)** ananın bahtına ve kızın çehizine kalmış ~**ê bireş** kör talih, kara yazı ~**ê (yekî) bi reş bûn** 1) talihine küsmek 2) kısmeti bağlanmak ~**ê (yekî) bi reş e** yıldızı düşük ~**ê çê** iyi şans ~**ê dijmin tune** düşmana güven olunmaz ~**ê (yekê) girê dan** kısmetini bağlamak ~**ê (yekê) girtî bûn** bahtı bağlı olmak, talihi kapalı olmak, bahtı kapalı olmak (evlenecek istekli çıkmamak (kız için) ~**ê (yekî) jê re yar be** şansı yaver gitme ~**ê kesîban ku hebûya cotê wan li çolê nedima** fakirlerin şansı yok ki ~**ê mirov bila hebe bila çavekî mirov tune be** yeterki insanın şansı olsun ~**ê (yekî) pê nehatin** (birinden) sıdkı sıyrılmak ~**ê reş** kara baht ~**ê reş tim ê xwedî ye** kara yazı sahibinindir ~**ê Romê tune** Osmanlıya güven olunmaz **li ser** ~**ê (yekê) rûniştin** kısmetine mani olmak (evlenmesine engel olmak) ~**ê (yekî) tune bûn** kendine güven olunmaz biri ~**ê xwe avêtin** yalan yere yemin etmek veya şahitlik yapmak ~**ê xwe dan (yekî)** (birine) güven vermek ~**ê xwe pê anîn** güvenmek, güven duymak ~**ê xwe pê neanîn** -e güvenememek ~**ê xwe xera kirin** vijdansızlık yapmak
bextbaz *nd/nt* falcı
bextbazî *m* falcılık
bextbireş *rd* 1. talihsiz, şanssız 2. kara bahtlı, bahtı kara, bahtsız
bextbireşî *m* 1. talihsizlik, şanssızlık 2. kara bahtlılık, bahtsızlık
bextçak *rd* talihli
bextçê *rd* talihli, uğuru açık
bextdan *m* söz verme
bext dan *l/gh* söz vermek
bextdar *rd* 1. talihli, şanslı 2. uğurlu
Bexteberan *ast/nd* İkizler Burcu
bextek *m* kâbus, karabasan
bextekî *h* kazaran, tesadüfen
bextenok *rd* bahtlı
bextewar *rd* 1. şanslı, talihli 2. bahtiyar, mutlu, mesut ~ **bûn** mutlu olmak ~ **kirin** mutlu etmek
bextewarbûn *m* mutlanma, mutlulanma
bextewar bûn *l/ngh* mutlanmak, mutlulanmak
bextewarî *m* 1. şanslılık, talihlilik 2. mutluluk, bahtiyarlık
bextewarkirin *m* mutlandırma, mutlulandırma
bextewar kirin *l/gh* mutlandırmak, mutlulandırmak
bextewer *rd* 1. şanslı, talihli 2. bahtiyar, mutlu
bextfireh *rd* şanslı
bextiyar *bnr* bextyar
bextname *m* antlaşma
bextnepak *rd* bahtsız, bedbaht
bextnepakî *m* bahtsızlık, bedbahtlık
bextparêz *fel/rd* kaderci
bextparêzî *m* kadercilik
bext pê anîn *l/bw* güvenmek, güven duymak
bext pê bûn *l/bw* güvenmek, güven duymak
bext pê hatin *l/bw* güvenilmek, güven duyulmak
bext pê nehatin *l/bw* güvenilmez olmak
bextreş *rd* 1. talihsiz 2. kara bahtlı, bahtsız 3. *b* hayır görmeyesin (ilenme sözü olarak)
bextreşî *m* 1. talihsizlik 2. kara bahtlılık, bahtsızlık 3. *mec* kaleşlik
bextreşîkirin *l/gh* kaleşlik yapmak
bextspî *rd* uğuru açık, şanslı
bexttemam *rd* dürüst, güvenilir
bexttemamî *m* dürüstlük, güvenilirlik
bextûbaran *bnr* mazîzerk
bextûr *rd* kötü talihli
bextvekirî *rd* uğuru açık, bahtı açık, talihli * **bextvekirî ye** uğru açık
bextwar *bnr* bextewar
bextxweş *rd* iyi bahtlı, güzel bahtlı
bextyar *rd* 1. şanslı, talihli 2. bahtiyar, mutlu, mesut ~ **bûn** mutlu olmak, mesut olmak ~ **kirin** mutlu etmek, mesut etmek
bextyarbûn *m* mutlu olma, mesut olma
bextyar bûn *l/gh* mutlulanmak, mutlu olmak, mesut olmak
bextyarbûyîn *m* mutlulanış, mutlu oluş
bextyarî *m* 1. şanslılık, talihlilik 2. bahtiyarlık, mutluluk, saadet

bextyarkirin *m* mutlulandırma
bextyar kirin *l/gh* mutlulandırmak
bexûd *rd* çirkin
bexûdî *m* çirkinlik
bexûdbûn *m* çirkinleşme
bexûd bûn *l/ngh* çirkinleşmek
bey *m* **1.** bazar **2.** kapora
beyaban *m* çöl, sahra
beyabanbûn *m* çölleşme
beyaban bûn *l/ngh* çölleşmek
beyabanbûyîn *m* çölleşme
beyabanistan *m* çöllük
beyabankirin *m* çölleştirme
beyaban kirin *l/gh* çölleştirmek
beyan (I) *m* sabah
beyan (II) *m* beyan, bildirme
beyanat *m* beyanat ~ **dan** beyanat vermek (veya beyanatta bulunmak)
beyanbûn *m* beyan olma, görünme
beyan bûn *l/ngh* beyan olmak, görünmek
beyaniyan *h* sabahları
beyanî (I) *rd* **1.** vahşî, yabanî **2.** yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan)
beyanî (II) *m* **1.** sabah **2.** *h* sabahleyin ~ **baş** günaydın ~ **bi xêr** hayırlı sabahlar
beyanîbaş *b* günaydın
beyanîkirin *m* sabahlama
beyanî kirin *l/gh* sabahlamak
beyankî *h* sabahleyin
beyankirin *m* beyan etme, belirtme, açıklama
beyan kirin *l/gh* beyan etmek, bildirmek, açıklama yapmak, açıklamak
beyanname *m* beyanname, bildirge
beyar *nd* **1.** geleme, hozan, gen (sürülmeyerek boş bırakılmış tarla) **2.** *rd* bor, borak (ekilmemiş, işlenmemiş toprak) **3.** bakir toprak
beyat *mzk/m* bayat ~ **Kurdî** Kürt müziğinde bir makam ~**ê deştê** Kürt müziğinde bir tür bayat makamı ~**ê dugah** Kürt müziğinde bir tür bayat makamı ~**ê Ruhayê** Kürt müziğinde bir tür bayat makamı
beybûn *bot/m* papatya (Matricaria chamomilla)
beybûna kitikan *bot/m* kedi nanesi
beybûnok bot/m papatya
beyda *m* çöl, sahra
beyeban *bnr* beyaban
beyenat *m* beyanat, demeç ~ **dan** beyanat vermek, demeç vermek
beyet *m* biat
beygir *bnr* kerik
beygiran *rd* hamile
beygiranî *m* hamilelik
beyh *m* pey, kapora
beyhdan *m* peyleme
beyh dan *l/gh* peylemek
beyhdayîn *m* peyleme
beyitandin *m* gözüktürme
beyitandin *l/gh* gözüktürmek
beyitîn *m* gözükme
beyitîn *l/ngh* gözükmek
beyiye *m* satımlık, beyiye
beyî *rd* yabanî
beyîbûn *m* yabanîleşme
beyî bûn *l/ngh* yabanîleşmek
beyîk *zo/nd* meyve kurdu
beyn *m* **1.** ara (mabeyn) **2.** ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di beyna xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım
beynok * beynokan ji min re dibêje
beynok *m* **1.** mesel, hikaye **2.** maniler şeklinde söylenen türkü **3.** sevda türküsü
beyntar *m* ara
beynûtî *m* verem
beyreq *m* bayrak
beyreqdar *rd* **1.** bayraklı **2.** bayraktar
beyreqdarî *m* bayraktarlık
beyrex *bnr* beyreq
beysbol *sp/m* beysbol
beysûs *m* fer, göz feri (gözde canlılık)
beyt (I) *ol/m* **1.** ilâhî (Allah'ı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım) **2.** *mzk* deyiş, ilâhî **3.** kaside **4.** müzikli hikaye (konuları tarih, sevda, ulusal, dinsel vs.)
beyt (II) *wj/h* **1.** beyit (iki dizeden oluşmuş şiir parçası) **2.** ev **3.** kabe, hac
beyt (III) *m* -e gibi **beyta bapîrê te** babanın dediği gibi
beytar *nd/m* baytar
beytarî *m* baytarlık
beytarxane *m* hayvan hastanesi
beyterî *m* serçe (Passer domesticus)
beyteşe *bnr* bêteşe
beytik *zo/m* **1.** serçe (Passer domesticus) **2.** kurtçuk (hayvan leşlerinin kafalarında peydahlanmakta)
beytilmal *nd* beytülmal, devlet hazinesi
beytî *bnr* beytik
beytok *zo/m* serçe (Passer domesticus)
Beytullah *m* Kâbe
beytulmal *nd* beytülmal
beytûte *rd* fürumaye, sütü bozuk, soysuz, ne idiği belirsiz
beyxûde *d* boşuna
beyzade *bnr* begzade
bez (I) *m* **1.** koşu, yarış **2.** *sp* kaçış ~**a astengdar** engelli koşu ~**a belgîrê zû xelas dibe** fazla kaçamaz ~**a hespan namûsa siwaran e** iyi koşan at binicisini onurlandırır ~**a pisîkê (an jî pisingê) heta ber devê kadînê (an jî kulingê)** ye gezip gideceği yer bellidir ~**a xwegermkirinê** *sp* ısınma koşusu
bez (II) *n* şahım, iç yağı ~ **girtin 1)** yağ bağlamak, semirmek **2)** kilo almak (şişmanlamak) ~ **helandin** yağ eritmek ~**ê çav** göz yağı ~**ê çavê (yekî) zer bûn** imanı gevremek, canı çıkmak ~**ê ser dilê (yekî) helîn** içi rahat etmek

bez (III) *m* tiksinme ~ **jê hatin** -den tiksinmek ~**ê (yekî jê hatin** (biri) bir şeyden tiksinmek
beza *nd/nt* 1. koşucu 2. *rd* yüğrük, hızlı koşan (iyi koşan)
bezan *m* koşma
bezandin *m* 1. koşturma 2. koşturma (at için)
bezandin *l/gh* 1. koşturmak 2. koşturmak (çabuk göndermek) * **ew bezand qereqolê** onu karakola koşturdular 3. koşturmak (at için) * hesp bezand at koşturdular
bezane *m* koşuş
bezatî *m* koşuculuk
bezax *rd* cesur
bezaxî *m* cesaret
bezaz *nd/nt* bezzaz, manifaturacı
bezazî *m* bezzazlık, manifaturacılık
bezbezok *nd/nt* koşucu
bezbezokî *m* koşuculuk
beze (I) *ant/m* beze, gudde
beze (II) *m* günah
bezek (I) *bj/m* kangren
bezek (II) *m* iltihap
bezekî (I) *rd* kangrenli
bezekî (II) *rd* iltihaplı
bezekîbûn *m* iltihaplanma
bezekî bûn *l/ngh* iltihaplanmak
bezerek *bot/n* keten (Linumusitatissimum)
bezeyî *m* acıma, merhamet
bezê pêsîrê *ant* meme bezi
bezgirtî *rd* şişman, semiz
bezgirtin *m* semirme, semizleme, yağ bağlama, et bağlama, etlenme, şişmanlanma
bez girtin *l/ngh* semirmek, semizlemek, yağ bağlamak, et bağlamak, etlenmek, şişmanlanmak
bezik *m* asma ve kengerlerin yenilen kısmı
bezî *ant/m* beze, gudde
bezîk *m* bezik
bezîn (I) *m* koşma, koşuş
bezîn (II) *m* 1. kızma, bağırma 2. sataşma, atışma
bezîn (I) *l/ngh* 1. koşmak * **kurik gava ku dibeziya ket** çocuk koşarken düştü 2. koşmak (bir yere ivedilikle gitmek)
bezîn (II) *l/gh* 1. kızmak, bağırmak 2. sataşmak, atışmak ~ **(yekî)** 1) (birinin) üstüne yürüyerek bağırmak 2) sataşmak ~ **hev** atışmak (ağız kavgası etmek)
bezîner *rd* koşturucu
bezîrxanan *m* buğday ve bulgur değirmeni
bez jê hatin *l/bw* -den tiksinmek
bezl *m* cömertlik
bezm *m* 1. eğlence (eğlenme işi) * **ji bo min bezma xweş, li çolê gera bi peyatî ye** benim için en güzel eğlence kırda yayan gezmek 2. eğlence, ziyafet 3. eğlence, eğlence meclisi (neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı) 4. parti (belli bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence) ~ **çêkirin** parti vermek, eğlence düzenlemek ~ **û şahiya biraq** rakı âlemi
bezmgeh *m* gece klübü
bezmijk *zo/m* kene
bezmik *zo/m* tahta biti
bezmkirin *m* eğlenme
bezm kirin *l/gh* eğlenmek
bezok *nd/nt* 1. koşucu 2. *sp/n* santrfor
bezokî *m* 1. koşuculuk 2. *sp* santrforluk
bezû *m* n
nd/nt koşucu
bezvanî *m* koşuculuk
bê (I) *h* 1. her nasılsa, niye, neden 2. bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * **bê awireke wê ya çawa heye** bir bakışı var ki ~ **çawa** (an jî **çer) bûye** *h* nasılsa, nasıl olmuşsa ~ **çi** (an jî **çito) bûye** *h* nasılsa, nasıl olmuşsa ~ **ka 1)** bir boy, hele * **bê ka em herin, wê çi bibe** bir boy gidelim, bakalım ne çıkar 2) hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **bê ka bila nexebite** hele çalışmasın
bê (II) *b* gel
bê (III) *rd* gelecek (zaman bakımında ileride olması, gerçekleşmesi beklenen) * **sala ku bê** gelecek yıl * **heftiya bê** gelecek hafta
bê- (IV) *rz/m* önek (Türkçedeki -sız/-siz, -suz/-süz soneklerine tekabul eder) * ***bê***tehm tatsız ~ **hostayekî** (an jî **westayekî) neçe çiyayekî** bin bilsen de bir bilene danış ~ **pîrekî, neçe dîwana mîrekî** bin bilsen de bir bilene danış
bêadan *rd* 1. besinsiz 2. besin değeri düşük
bêadanî *m* besinsizlik
bêadese *rd* merceksiz
bêafir *rd* yemliksiz
bêagah *rd* 1. habersiz, bilgisiz, bîhaber 2. *h* habersiz (haber vermeden, habersizce) 3. *rd* gafil ~ **bûn 1)** habersiz olmak 2) gafil olmak ~ **(yek) girtin 1)** (birini) habersiz yakalamak 2) (birini) gafil avlamak ~ **hatin girtin 1)** habersiz yakalanmak 2) gafil avlanmak
bêagahbûn *m* 1. habersiz olma 2. gafil olma
bêagah bûn *l/ngh* 1. habersiz olmak 2. gafil olmak
bêagahiyane *rd* 1. habersizce 2. gafilce
bêagahî *m* 1. habersizlik, bilgisizlik 2. gafillik
bêagir *rd* ateşsiz, odsuz
bêagirî *m* ateşsizlik
bêahar *rd* desensiz
bêaheng *rd* 1. uyumsuz 2. eğlencesiz
bêahengî *m* uyumsuzluk
bêahên *rd* elemsiz
bêakam *rd* sonuçsuz, neticesiz
bêakamî *m* sonuçsuzluk, neticesizlik
bêakort *rd* akortsuz
bêalav (I) *rd* alevsiz

bêalav (II) *rd* araçsız, vasıtasız
bêalavî *m* araçsızlık, vasıtasızlık
bêalaz *rd* gayesiz
bêalî (I) *rd* tarafsız, yansız, taraf tutmayan
bêalî (II) *rd* yönsüz
bêalîbûn *m* **1.** tarafsız olma **2.** tarafsızlık
bêalî bûn *l/ngh* tarafsız olmak
bêalîkar *rd* yardımcısız
bêalîkarî *rd* **1.** yardımsız **2.** *m* yardımcısızlık
bêalîkirin *m* tarafsızlaştırma, yansızlaştırma
bêalî kirin *l/gh* tarafsızlaştırmak, yansızlaştırmak
bêalîtî *m* tarafsızlık, yansızlık
bêalkol *rd* **1.** alkolsuz, içkisiz **2.** alkolsuz, içkisiz (içki içilmeyen)
bêalûs *rd* zerafetsiz
bêamad *rd* isteksiz, gönülsüz ~ **zarok anîn** erken doğum yapmak ~**ê xwe axaftin** lâkır-dı ağzında dökülmek
bêamade *rd* hazırlıksız ~**yî xwe kirin** gücümsemek
bêamadeyî *rd* hazırlıksızlık ~ **bûn** hazırlıksız olmak (veya bulunmak)
bêamaje *rd* belirtisiz
bêamîn *rd* emniyetsiz, güvensiz
bêamînî *m* emniyetsizlik
bêamraz *rd* araçsız, vasıtasız
bêamrazî *m* araçsızlık, vasıtasızlık
bêamûr *rd* araçsız
bêamûrî *m* araçsızlık
bêangaşt *rd* iddiasız
bêangaştî *m* iddiasızlık
bêantet *rd* antetsiz
bêaqil *rd* **1.** akılsız **2.** kafasız
bêaqilî *m* **1.** akılsızlık **2.** kafasızlık ~ **kirin** akılsızlık etmek
bêaqûbet *rd* dirliksiz, geçimsiz, huysuz, serkeş * **mirovekî bêaqûbet e** geçimsiz bir insan ~ **bûn** geçimsiz olmak
bêaqûbetbûn *m* geçimsizleşme
bêaqûbet bûn *l/ngh* geçimsizleşmek
bêaqûbetî *m* **1.** dirliksizlik, geçimsizlik, huysuzluk, serkeşlik, **2.** nifak ~ **kirin nava (...)** nifak sokmak
bêar (I) *rd* ateşsiz, odsuz
bêar (II) *rd* **1.** arsız, arlanmaz, utanmaz, yırtık (utanması, çekinmesi olmayan) * **zarokê bêar** arsız çocuk **2.** arsız (kolayca üriyebilen bitki vb.) **3.** huysuz **4.** uslanmaz **5.** eli bayraklı **6.** yüzsüz ~ **bûn 1)** arsızlaşmak **2)** uslanmaz olmak
bêaram *rd* **1.** huzursuz, rahatsız **2.** istikrarsız
bêaramiyane *rd/h* huzursuzca
bêaramî *m* **1.** huzursuzluk, rahatsızlık **2.** istikrarsızlık
bêaramîtî *m* istikrarsızlık
bêarane *h* arsızca
bêarbûn *m* arsızlanma, arsızlaşma
bêar bûn *l/ngh* arsızlanmak, arsızlaşmak
bêarezû *rd* isteksiz
bêarezûtî *m* isteksizlik
bêarezûyane *h* isteksizce
bêarî (I) *m* ateşsizlik
bêarî (II) *m* **1.** arsızlık **2.** yüzsüzlük ~ **kirin 1)** arsızlık etmek (veya yapmak) **2)** yüzsüzlük yapmak
bêarîkirin *m* arsızlaştırma
bêarî kirin *l/gh* arsızlaştırmak
bêarîşe *rd* sorunsuz, problemsiz
bêarîşetî *m* sorunsuzluk
bêarîze *rd* arızasız
bêarmanc *rd* amaçsız, gayesiz
bêarmancî *m* amaçsızlık
bêartî *m* arsızlık, hayâsızlık, edepsizlik
bêarzû *rd* isteksiz, hevessiz
bêasteng *rd* engelsiz ~ **bûn** engelsiz olmak
bêastengî *m* engelsizlik
bêatlebûn *rd* **1.** aralıksız, arasız, durmadan, sürekli, kesintisiz **2.** *fiz/rd* aralıksız **3.** *h* ara kesilmeksizin, ara vermeden, ara vermeksizin, biteviye, bitevi, sürekli olarak **4.** *h* harıl harıl, ha bire
bêatlebûnî *m* biteviyelik
bêatlehî *fiz/rd* **1.** aralıksız, kesintisiz (sürekli, aralık vermeden, ara vermeden, durmaksızın) **2.** *h* biteviye, bitevi, habire, sürekli olarak, ara kesilmeksizin ~ **dom kirin** aralıksız sürmek ~ **û bêşaşî** tıkır tıkır, düzenli bir biçimde
bêatlehîtî *m* biteviyelik
bêatleyî *rd* ara vermeden, ara vermeksizin
bêav *rd* **1.** susuz (suyu olmayan, suyu bulunmayan) **2.** susuz (su olmadan) * **bêav hiştin** susuz bırakmak
bêavantaj *rd* avantajsız
bêavî *m* susuzluk
bêawa *bnr* bêhawa
bêawatî *bnr* bêhawatî
bêawaz *rd* **1.** sedasız **2.** bestesiz
bêawerte *rd* istisnasız, ayrıksız
bêawêne *rd* aynasız
bêawênetî *m* aynasızlık
bêax *rd* topraksız
bêaxtî *m* topraksızlık
bêaxû *rd* zehirsiz
bêayîn *rd* **1.** ayinsiz **2.** dinsiz
bêayînî *m* **1.** ayinsizlik **2.** dinsizlik
bêazar *rd* eziyetsiz
bêazîn *rd* **1.** yöntemsiz, metotsuz **2.** usulsüz
bêazîntî *m* **1.** yöntemsizlik, metotsuzluk **2.** usulsüzlük
bêazmayîş *rd* deneyimsiz
bêazmayîşî *m* deneyimsizlik
bêazot *rd* azotsuz
bêazwerî *rd* hırssız
bêba *rd* rüzgârsız
bêbab *bnr* bêbav
bêbabet *rd* konusuz

bêbac *rd* vergisiz
bêbaçîk *rd* çavdarsız
bêbadek *rd* burgusuz
bêbadena *rd* badanasız
bêbahane *rd* gerekçesiz
bêbal *rd* dikkatsiz
bêbalî *m* dikkatsizlik ~ **kirin** dikkatsizlik etmek
bêbalûpal *rd* **1.**sonsuz, ucu bucağı belirsiz **2.** sonsuz (ölçülmeyecek kadar büyük ve çok olan)
bêbalûpalî *m* sonsuzluk
bêban *rd* çatısız
bêbandor *rd* etkisiz, tesirsiz
bêbandorbûn *m* etkisizleşıne
bêbandor bûn *l/ngh* etkisizleşmek
bêbandorbûyîn *m* etkisizleşme
bêbandorî *m* etkisizlik, tesirsizlik
bêbandorkirin *m* etkisizleştirme
bêbandor kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêbanend *rd* benzersiz
bêbar *rd* **1.** yüksüz **2.** ürünsüz
bêbaran *rd* yağmursuz
bêbaranî *m* kuraklık, susuzluk
bêbaristan *rd* tahammülsüz, götürümsüz
bêbaristanî *m* tahammülsüzlük, götürümsüzlük
bêbasîret *rd* basiretsiz, sağgörüsüz
bêbasîretî *m* basiretsizlik, sağgörüsüzlük
bêbask *rd* **1.** kanatsız **2.** çolak **3.** *mec* yalnız, destekçisi olmayan
bêbaskî *m* kanatsızlık
bêbastanî *rd* geleneksiz
bêbastanîtî *m* geleneksizlik
bêbatî *rd* taşaksız
bêbav *rd* **1.** babasız (babası olmayan) **2.** soysuz (ahlâksız, kötü kimse) **3.** kaleş **4.** zalim, acımasız
bêbavî *m* **1.** babasızlık **2.** soysuzluk **3.** zalimlik
bêbawer *rd* inançsız, itikatsiz
bêbawerbûn *m* **1.** inançsız olma **2.** inançsızlık
bêbawerî *rd* inançsızlık, itikatsizlik
bêbawerîtî *m* inançsızlık
bêbawername *rd* diplomasız, sertifikasız
bêbawezîn *rd* esintisiz
bêbayex *rd* özensiz, itinasız
bêbayexî *m* özensizlik, itinasızlık
bêbazar *rd* pazarlıksız
bêbazarî *nd* kesat
bêbecge *rd* istisnasız
bêbedêl *rd* **1.** bedelsiz, karşılıksız (karşılığı olmayan) **2.** karşılıksız (karşılık gerektirmeyen) **3.** dönüşümsüz
bêbedguman *rd* işkilsiz
bêbedgumanî *m* işkilsizlik
bêbehre (I) *rd* paysız, payı olmayan
bêbehre (II) *rd* yeteneksiz, kabiliyetsiz
bêbehrebûn *m* **1.** yeteneksiz olma **2.** yeteneksizlik
bêbehretî *m* yeteneksizlik, kabiliyetsizlik
bêbela *rd* belâsız
bêbelênî *rd* sözleşmesiz, kontratsız
bêbelg *rd* yapraksız
bêbelge *rd* belgesiz, vesikasız
bêbelgename *rd* senetsiz ~ **û bêsened** senetsiz sepetsiz
bêbelxem *rd* balgamsız
bêbend (I) *rd* ipsiz
bêbend (II) *rd* örüsüz, setsiz
bêbend (III) *rd* partisiz
bêbende *rd* **1.** kölesiz **2.** kulsuz
bêbendik *rd* şeritsiz (dar, uzun parça; özellikle dokuma veya kumaş parçası için)
bêbendûbar *rd* disiplinsiz
bêbenî *rd* **1.** kölesiz **2.** kulsuz
bêbenîşt *rd* sakızsız, çikletsiz
bêber (I) *rd* **1.** ürünsüz **2.** verimsiz **3.** *mec* kısır
bêber (II) *rd* ensiz (eni az olan şeyler için)
bêber (III) *rd* taşsız
bêberasteng *rd* engelsiz
bêberayî *rd* ensiz (eni az olan şeyler için)
bêberayîtî *m* ensizlik
bêberberî *rd* çekişmesiz
bêberbest *rd* engelsiz
bêberbijarî *rd* ayrıcalıksız, imtiyazsız
bêberbûn *m* verimsizleşme
bêber bûn *l/ngh* verimsizleşmek
bêberçavk *rd* gözlüksüz
bêberçêlk *rd* kursaksız
bêberd *rd* taşsız
bêberdewam *rd* süreksiz
bêberdewamî *m* süreksizlik
bêbereber *rd* şamatasız
bêberek *rd* testeresiz
bêbereket *rd* bereketsiz
bêbereketî *m* bereketsizlik
bêberestû *rd* yakasız
bêberevanî *rd* savunmasız
bêberf *rd* karsız
bêberg *rd* **1.** giysisiz **2.** ciltsiz, kapaksız
bêbergeh *rd* manzarasız
bêbergind *rd* karşılıksız (karşılığı olmayan)
bêbergiriyane *h* tedbirsizce
bêbergirî *rd* tedbirsiz
bêbergirîbûn *m* **1.** tedbirsiz olma **2.** tedbirsizlik
bêbergirk *rd* tıkaçsız
bêbergitin *m* önlemsiz
bêbergîdan *rd* **1.** karşılıksız (karşılığı olmayan) **2.** karşılıksız (karşılık gerektirmeyen)
bêberhilistî *rd* dirençsiz, mukavemetsiz
bêberhingar *rd* dirençsiz, mukavemetsiz
bêberî (I) *m* verimsizlik
bêberî (I) *m* **1.** ürünsüzlük **2.** verimsizlik **3.** *mec* kısırlık
bêberî (II) *m* ensizlik
bêberî (III) *m* taşsızlık
bêberî (IV) *rd* ovasız
bêberjeng *rd* kanıtsız

bêberkêşk *rd* çekmecesiz
bêberkirin *m* verimsizleştirme
bêber kirin *l/gh* verimsizleştirmek
bêberkurk *rd* kursaksız
bêbername *rd* programsız
bêberpal *rd* arkalıksız, arkasız (arkalığı olmayan)
bêberpirs *rd* sorumsuz, mesuliyetsiz
bêberpirsî *rd* sorumsuzluk, mesuliyetsizlik
bêberpirsîtî *m* sorumsuzluk, mesuliyetsizlik
bêbersitok *rd* yakasız
bêbersîv *rd* cevapsız, yanıtsız
bêberstû *rd* yakasız
bêberstûk *m* yakalıksız, yakasız
bêbertek *rd* tepkisiz
bêbertekî *m* tepkisizlik
bêbertûrk *rd* kursaksız
bêbesîret *rd* basiretsiz
bêbesîretî *m* basiretsizlik
bêbeskurk *rd* yakasız
bêbesmele *h* besmelesiz
bêbeste *rd* bestesiz
bêbestik *rd* yakasız
bêbeş *rd* paysız
bêbeşavend *wj/rd* uyaksız, kafiyesiz
bêbeşt *as/rd* kirişsiz
bêbetan (I) *rd* astarsız
bêbetan (II) *ant/rd* **1.** örtenek **2.** sinir ~ **û kezî** sinirsiz
bêbatanbûn *m* **1.** örteneksiz olma **2.** örteneksizlik ~ **û kezîbûn** sinirsizlik
bêbeton *rd* betonsuz
bêbexçe *rd* bahçesiz
bêbext *rd/nd* **1.** kaleş, kahpe (dönek) **2.** güvenilmez **3.** iftiracı **4.** talihsiz
bêbextane *h* kalleşçe, kahpece
bêbextî *m* **1.** kaleşlik, kahpelik (döneklik) **2.** güvenilmezlik **3.** iftira **4.** talihsizlik ~ **kirin** kalleşlik etmek, kahpelik etmek (veya yapmak) ~ **lê bûn** iftiraya uğramak ~ **lê kirin** (birine) iftira atmak, (birine) iftirada bulunmak ~ **pê de anîn** (birini) karalamak, (birine) iftirada bulunmak ~ **pê de hatin** iftiraya uğramak
bêbextîkirin *m* **1.** kaleşlik etme, kahpelenme (döneklik etme) **2.** iftira etme **3.** ihanet etme, hainlik yapma
bêbextî kirin *l/gh* **1.** kaleşlik etmek, kahpelenmek (döneklik etmek) **2.** iftira etmek **3.** ihanet etmek, hainlik yapmak
bêbextîtî *m* **1.** kaleşlik, kahpelik **2.** iftiracılık
bêbextkî *rd* kalleşçe
bêbeysûs *rd* fersiz
bêbezeyî *rd* acımasız, merhametsiz
bêbezm *rd* eğlencesiz, şenliksiz
bêbêhn (I) *rd* kokusuz
bêbêhn (II) *rd* nefessiz, soluksuz
bêbêhndan *rd* durmaksızın, soluksuz
bêbêje *rd* kelimesiz
bêbêjik *rd* yelesiz
bêbêlan *rd* tepesiz
bêbêr (I) *rd* küreksiz
bêbêr (II) *rd* verimsiz
bêbêrik *rd* küreksiz
bêbêrî *m* verimsizlik
bêbêrm *rd* havuzsuz
bêbêwan *rd* tarlasız
bêbîha *rd* **1.** pahasız **2.** *mec* ucuz
bêbihok *rd* böceksiz
bêbihur *rd* geçitsiz
bêbihurek *rd* geçitsiz
bêbijang *rd* kirpiksiz
bêbijanik *rd* kirpiksiz
bêbijî *rd* yelesiz * **hespê bêbijî** yelesiz at
bêbijîk *rd* yelesiz
bêbijîşk *rd* doktorsuz, hekimsiz
bêbijîşkî *m* doktorsuzluk, hekimsizlik
bêbilbilik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêbilbilîlk *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêbilindek *rz* şapkasız (üstünde düzeltme işareti bulunmayan ünlü)
bêbin *rd* **1.** dipsiz **2.** tabansız **3.** *argo* bakire olmayan kız
bêbinat *rd* köksüz
bêbinaxe *rd* esassız, köksüz, temelsiz
bêbincîne *rd* ilkel, primitiv
bêbinetar *rd* esassız, köksüz
bêbingeh *rd* **1.** temelsiz **2.** esassız, köksüz
bêbinik *rd* **1.** tabakçasız **2.** duraçsız, kaidesiz
bêbinî *rd* **1.** dipsiz **2.** tabansız **3.** asılsız, esassız, temelsiz (gerçek veya sağlam olmayan) * **karekî bêbinî** esassız bir iş **4.** asılsız, uydurma, uyduruk, düzme, esassız (yalan) * **ev xeber bêbinî ye** bu haber esassızdır ~ **ye** aslı faslı yok, yalan
bêbinîbûn *m* esası olmama
bêbinî bûn *l/ngh* esası olmamak
bêbinîderketin *m* foslama
bêbinî derketin *l/ngh* foslamak
bêbinîtî *m* **1.** dipsizlik **2.** tabansızlık
bêbinyat *rd* **1.** esassız, köksüz, temelsiz **2.** soysuz
bêbinyatbûn *m* soysuzlaşma
bêbinyat bûn *l/ngh* soysuzlaşmak
bêbinyatbûyîn *rd* soysuzlaşma
bêbinyatî *m* soysuzluk
bêbinyatkirin *m* soysuzlaştırma
bêbinyat kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bêbirandin *rd* kesiksiz
bêbirbisok *rd* pulsuz * **kincên bêbirbisok** pulsuz elbiseler
bêbirh *rd* güçsüz, takatsız
bêbirhan *rd* kanıtsız
bêbirhane *h* güçsüzce

bêbirhî *m* güçsüzlük, takatsızlik
bêbirk *rd* havuzsuz
bêbiryar *rd* **1.** kararsız **2.** kararsız (düzensiz, istikrarsız)
bêbiryarî *m* **1.** kararsızlık **2.** kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık) ~ **nîşan dan** kararsızlık göstermek
bêbisk *rd* pürçeksiz, kakülsüz
bêbistî *rd* budaksız (sürgünsüz ağaç)
bêbişîşk *bnr* bêbijîşk
bêbizav *rd* **1.** hareketsiz **2.** eylemsiz, tepkisiz **3.** cesaretsiz
bêbizavî *m* **1.** hareketsizlik **2.** eylemsizlik **3.** cesaretsizlik
bêbizmar *rd* çivisiz
bêbizmik *rd* mandalsız
bêbîme *rd* sigortasız
bêbîmetî *m* sigortasızlık
bêbînayî *m* fersiz
bêbîr (I) *rd* hafızasız, beleksiz
bêbîr (II) *rd* **1.** inançsız **2.** fikirsiz ~ **û bawer** inançsız, itikatsız ~ **û bawerîtî** inançsızlık ~ **û ray** fikirsiz ~ **û raytî** fikirsizlik
bêbîrî (I) *m* belek yitimi, amnezi
bêbîrî (II) *m* inançsızlık ~ **û bawerî** inançsızlık, itikatsızlık
bêblok *rd* bloksuz
bêboç *rd* kuyruksuz
bêboçik *rd* kuyruksuz
bêbone *rd* münasebetsiz
bêbonetî *m* münasebetsizlik
bêbor *rd* geçitsiz
bêborxî *rd* vidasız
bêboyax *rd* **1.** boyasız **2.** boyasız (renksiz) **3.** boyasız (kadın için; yüzünü boyamamış olan)
bêburs *rd* burssuz
bêbû *rd* düğünsüz
bêbûyer *rd* olaysız, hâdisesiz
bêcabil *rd* harçsız
bêcan *rd* **1.** cansız, ölü * **çûkeke bêcan** cansız bir kuş **2.** cansız (güçsüz, mecalsiz) **3.** cansız, ruhsuz, ölü (ilgi uyandırmayan, sönük) * **vegotineke bêcan û ruh** cansız bir anlatış * **axaftineke wê ya bêcan heye** ölü bir konuşması var **4.** cansız, ruhsuz (cansız varlık, camit) **5.** ruhsuz, zayıf ~ **bûn** cansızlaşmak ~ **ketin** zayıf düşmek ~ **ketin erdê** ölüp yere yığılmak
bêcanbûn *m* cansızlaşma
bêcan bûn *l/ngh* cansızlaşmak
bêcanî *m* cansızlık
bêcankirin *m* cansızlaştırma
bêcan kirin *l/gh* cansızlaştırmak
bêcas *rd* kireçsiz
bêcatirî *rd* kekiksi
bêcax *rd* parmaklıksız
bêcazîbe *rd* alımsız
bêcazîbetî *m* alımsızlık
bêceger *rd* yüreksiz, ödlek, ürkek
bêcegerî *m* yüreksizlik
bêcehd *rd* çabasız, gayretsiz
bêcehdî *m* çabasızlık, gayretsizlik
bêcehter *rd* kekiksiz
bêceld *rd* ciltsiz
bêcelew *rd* dizginsiz
bêcemserker *fiz/rd* kutup engelsiz
bêcer *rd* vidasız
bêceriban *rd* tecrübesiz
bêceribanî *m* tecrübesizlik
bêcesaret *rd* cesaretsiz
bêcesaretî *m* cesaretsizlik
bêcewab *rd* cevapsız, yanıtsız
bêcewher *rd* cevhersiz
bêcewî *rd* tutkalsız
bêceza *rd* cezasız
bêcge *rd* istisna
bêcgeyî *rd* istisnaî
bêcibilyet *rd* cibilyetsiz
bêcih *rd* yersiz ~ **man 1)** yersiz yurtsuz kalmak **2)** ortalıkta kalmak ~ **û cangî** yersiz yurtsuz ~ **û war** yersiz yurtsuz, odsuz ocaksız (kalacak barınacak yeri olmayan)
bêcihê *rd* ayrımsız
bêcihêbûn *m* **1.** ayrımsız olma **2.** ayrımsızlık
bêcihêtî *rd* ayrımsız, farksız
bêcihêtîbûn *m* **1.** ayrımsız olma **2.** farksızlık
bêcihêtî bûn *l/ngh* farksızlaşmak
bêcihêtname *rd* pusulasız
bêcihêwaz *rd* farksız
bêcihêwazî *rd* ayrımsız, farksız
bêcihêwazîbûn *m* farksızlaşma
bêcihêwazî bûn *l/ngh* farksızlaşmak
bêcihêwazîtî *m* farksızlık
bêcihêz *rd* çeyizsiz
bêcihî *m* yersizlik
bêcihnuma *rd* pusulasız
bêcil *rd* elbisesiz ~ **û berg** elbisesiz
bêcilik *rd* çulsuz
bêcils *rd* kireçsiz
bêcins *rd* cinsiyetsiz, cinsliksiz
bêcir *rd* **1.** geçimsiz, huysuz **2.** suratsız ~ **bûn** huysuz olmak ~ **û cedêl** tartışmasız
bêcirane *rd/h* huysuzca
bêcirecir *rd* şamatasız
bêcirî *m* **1.** huysuzluk, aksilik **2.** suratsızlık ~ **kirin** huysuzluk etmek
bêcirîbûn *m* huysuzlaşma, huysuzlanma
bêcirî bûn *l/ngh* huysuzlaşmak, huysuzlanmak
bêcirkirin *m* huysuzlaştırma
bêcir kirin *l/gh* huysuzlaştırmak
bêcirne *rd* kurnasız
bêcirnexweşane *rd/h* huysuzca

bêcirnik *rd* kurnasız
bêciyawaz *bnr* bêcihêwaz
bêciyawazî bûn *bnr* bêcihêwazî bûn
bêciyawazîbûn *bnr* bêcihêwazîbûn
bêciyawazîtî *bnr* bêcihêwazîtî
bêcizûbend *rd* ciltsiz, kapaksız
bêcî *bnr* bêcih
bêcîger *rd* yüreksiz, korkak, ödlek
bêcîla *rd* cilâsız
bêcîld *rd* ciltsiz
bêcolane *rd* salıncaksız
bêcoş *rd* coşkusuz ~ **û peroş** heyecansız
bêcudayî *rd* ayrımsız, farksız
bêcudayîbûn *m* farksızlaşma
bêcudayî bûn *l/ngh* farksızlaşmak
bêcudayîtî *m* ayrımsızlık, farksızlık
bêçal *rd* çukursuz ~ **û mit 1)** girintisiz, girintisiz çıkıntısız **2)** engebesiz
bêçalakî *rd* eylemsiz
bêçalakîtî *m* eylemsizlik
bêçamûr *rd* çamursuz
bêçanç *rd* tortusuz
bêçand *rd* kültürsüz
bêçandî *m* kültürsüzlük
bêçaq *rd* bacaksız
bêçaqmaq *rd* çakmaksız
bêçar *rd* bîçare, naçar ~ **man** bîçare (veya naçar) kalmak
bêçarçîve *bnr* bêçarçove
bêçarçove *rd* çcrçevesiz
bêçare *nd/rd* **1.** çaresiz (çaresi bulunmayan, devasız) * **derdê bêçare** çaresiz dert **2.** bîçare, âciz (çare bulamayan) ~ **man** çaresiz kalmak
bêçaretî *m* çaresizlik, bîçarelik
bêçarik *rd* çarıksız
bêçarikbûn *m* **1.** çarıksız olma **2.** çarıksızlık
bêçarî *bnr* çêr û bêçarî
bêçarox *rd* çarıksız
bêçaroxbûn *m* **1.** çarıksız olma **2.** çarıksızlık
bêçarşev *rd* çarşafsız
bêçarwe *rd* zilsiz
bêçav *rd* gözsüz
bêçavik *rd* gözeneksiz
bêçavî *rd* gözsüz (gözü, bölmesi olmayan)
bêçax *rd* zamansız
bêçayir *rd* çimensiz
bêçe *m* piliç
bêçek (I) *rd* elbisesiz
bêçek (II) *rd* silâhsız
bêçekkirin *m* silâhsızlandırma
bêçek kirin *l/gh* silâhsızlandırmak
bêçekkirî *rd* silâhsızlandırılmış
bêçelte *rd* çantasız
bêçeltebûn *m* **1.** çantasız olma **2.** çantasızlık
bêçeltik *rd* çantasız
bêçeltikbûn *m* **1.** çantasız olma **2.** çantasızlık
bêçember *rd* çembersiz
bêçembil *rd* kulpsuz, tutamaksız
bêçembilheya *rd* kuşaksız
bêçeng *rd* kanatsız
bêçengur *rd* kolsuz
bêçente *rd* çantasız
bêçentebûn *m* **1.** çantasız olma **2.** çantasızlık
bêçentik *rd* çantasız
bêçentikbûn *m* **1.** çantasız olma **2.** çantasızlık
bêçepil *rd* kolsuz
bêçeqînî *rd* şakırtısız
bêçeqû *rd* çakısız
bêçeqûbûn *m* çakısız olma
bêçeqûtî *m* çakısızlık
bêçerx *rd* çarksız
bêçewal *rd* çuvalsız
bêçewder *rd* çavdarlı
bêçewsan *rd* baskısız
bêçewtî *rd* hatasız
bêçexdar *rd* çavdarlı
bêçêj *rd* tatsız, lezetsiz
bêçêjbûn *m* tatsızlaşma
bêçêjî *m* tatsızlık, lezetsizlik
bêçêj bûn *l/ngh* tatsızlaşmak
bêçêq *rd* bacaksız
bêçik (I) *m* bebe kondağı
bêçik (II) *m* çatal ağaç
bêçilîtk *rd* çapaklı
bêçine *rd* boş
bêçiqil *rd* dalsız
bêçiqilk *rd* budaksız (sürgünsüz ağaç)
bêçiranek *rd* oluksuz
bêçirax *rd* çırasız
bêçirik *rd* **1.** çıkrıksız **2.** makarasız
bêçirînî *rd* gıcırtısız
bêçirîsk *rd* kıvılcımsız
bêçirkînî *rd* gıcırtısız
bêçirs *rd* parıltısız
bêçirtonek *rd* oluksuz
bêçirûsk *rd* **1.** kıvılcımsız **2.** parıltısız
bêçistî *rd* disiplinsiz
bêçiv *rd* dolambaçsız
bêçivane *rd* dolambaçsız, virajsız
bêçivang *rd* virajsız
bêçivanok *rd* dolambaçsız
bêçivîd *rd* çivitsiz
bêçiz *rd* yoksul, fakir
bêçî (I) *biy/m* dölüt
bêçî (II) *bnr* pêçî
bêçî (III) *m* kürpe kuzu veya oğlak
bêçîçek *rd* çiçeksiz
bêçîk *rd* kıvılcımsız
bêçîkene *rd* çiğitsiz
bêçîldank *rd* kursaksız
bêçîm *rd* bacaksız
bêçîmen *rd* çimensiz
bêçîmik (I) *rd* bacaksız
bêçîmik (II) *rd* yemsiz * **mirîşk bêçîmik mabûbûn** tavuklar yemsiz kalmışlardı
bêçîn (I) *rd* **1.** nakışsız **2.** desensiz
bêçîn (II) *sos/rd* sınıfsız

bêçînçolek *rd* salıncaksız
bêçîne *rd* boşuna ~ **çûn** boşa gitmek
bêçînî *rd* çinisiz
bêçînîtî *m* sınıfsızlık
bêçîp *rd* bacaksız
bêçîre *m* koruk
bêçîz *rd* fakir, yoksul
bêçok *rd* dizsiz ~ **û qidûm** dermansız ~ **û qidûm bûn** dermansızlaşmak
bêçop *rd* çöpsüz
bêçoratan *rd* oluksuz
bêcoş *rd* çoşkusuz
bêçoşî *m* çoşkusuzluk
bêçov *rd* sopasız
bêçûl *rd* çulsuz
bêda *bnr* bêdê
bêdabaş *rd* konusuz, mevzusuz
bêdad *rd* adaletsiz
bêdadî *m* adaletsizlik
bêdager *rd* dönüşsüz
bêdahk *rd* iddiasız
bêdamar *rd* damarsız
bêdamezirak *rd* kurumsuz, müessesesiz
bêdamezrawe *rd* kurumsuz, müessesesiz
bêdamusk *rd* yelesiz
bêdanepêş *rd/h* öne sürülmeksizin
bêdantêl *rd* tentenesiz
bêdar *rd* 1. ağaçsız 2. sopasız ~ **û devî** ormansız, ağaçsız
bêdara *rd* darasız
bêdaristan *rd* ormansız
bêdartûn *rd* makarasız
bêdarû *rd* dermansız (ilâçsız)
bêdarxûn *rd* kapaksız
bêdasî *rd* kılçıksız * **masiyê bêdasî** kılçıksız balık
bêdaşikan *rd* indirimsiz, tenzilâtsız
bêdawerivok *rd* süzeksiz
bêdawet *rd* 1. düğünsüz 2. davetsiz
bêdawî *rd* 1. sonsuz, bitimsiz, nihayetsiz 2. tükenmez
bêdawîbûn *m* sonsuzlaşma
bêdawî bûn *l/ngh* sonsuzlaşmak
bêdawîn *rd* sonsuz
bêdawîng *rd* sonsuz, neticesiz
bêdawîtî *m* 1. sonsuzluk 2. tükenmezlik
bêdaxistan *rd* indirimsiz, tenzilâtsız
bêdaxîn *rd* indirimsiz, tenzilâtsız
bêdek *rd* hilesiz, düzensiz
bêdelam *rd* tortusuz
bêdeling *rd* donsuz, tumansız
bêdelîl *rd* kanıtsız
bêdelk *rd* hilesiz, düzensiz
bêdem *rd* 1. zamansız 2. süresiz
bêdeman *rd* 1. ödünsüz (ödün vermeksizin yapılan, ödün niteliğinde olmayan) 2. ödünsüz (ödün vermeyen kimse)
bêdeman *rd* kirasız
bêdemançe *rd* tabancasız
bêdemançetî *m* tabancasızlık
bêdemar *rd* mütevazi
bêdem û dezgeh *rd* kurumsuz, müessesesiz
bêdemxe *rd* damgasız
bêdendik *rd* çekirdeksiz
bêdendikbûn *m* 1. çekirdeksiz olma 2. çekirdeksizlik
bêdendikî *m* çekirdeksizlik
bêdeng *rd* 1. sessiz (sesi olmayan, sesi çıkmayan) 2. sessiz (ses, gürültü çıkarmadan yapılan) * **bi awayekî bêdeng dixebite** sessiz bir şekilde çalışıyor 3. sessiz, mulayim, uslu kimse 4. sakin, sessiz * **cihekî bêdeng e** sakin bir yer 5. sesiz, suskun, susmuş, sakit 6. *rz/m* sessiz, ünsüz, konsonant ~ **man** sessiz kalmak ~ **û beng** 1) sessiz sedasız 2) sessiz sedasız (kimse duymadan, kimse görmeden, sessiz ve gürültüsüz bir şekilde) ~**a nerm** *rz* yumuşak ünsüz
bêdengbûn *m* 1. sessizleşme, susma 2. sesizlik 3. sakin olma, sakin duruma gelme
bêdeng bûn *l/ngh* 1. sessizleşmek, susmak 2. sakin olmak, sakin duruma gelmek
bêdengbûyî *rd* sesiz, susmuş, sakit
bêdengbûyîn *m* susma, susuş
bêdenge *rd* dengesiz
bêdengetî *m* dengesizlik
bêdengik *rd* kursaksız
bêdengî *m* 1. sessizlik 2. sessizlik, sükût, susku 3. sakinlik 4. düğünsüz, sazsız sözsüz ~ **şikandin** sessizliği bozmak
bêdengîtî *m* 1. sessizlik 2. suskunluk 3. sakinlik
bêdengkî *h* sessizce, sessizcene
bêdengman *m* susma
bêdeng man *l/ngh* susmak
bêdengmayîn *m* susma, susuş
bêdengvedan *rd* yankısız
bêdengweş *rd* hoperlörsüz
bêdep *rd* tahtasız
bêdepik *rd* tahtasız
bêder (I) *bnr* bênder
bêder (II) *m* dolunay
bêderamet *rd* 1. gelirsiz 2. bereketsiz
bêderametî *m* 1. gelirsizlik 2. bereketsizlik
bêderbasok *rd* geçitsiz
bêderbdan *m* 1. darbsız 2. *rz* vurgusuz
bêderbend *rd* geçitsiz
bêderd *rd* 1. dertsiz 2. acısız, kedersiz ~ **û kul** ferih fahur (geniş ve sıkıntısız) ~ **û xem** ferih fahur (geniş ve sıkıntısız)
bêderdî *m* dertsizlik
bêderece *rd* derecesiz
bêderengî *rd* gecikmesiz
bêderengîman *h* gecikmeksizin
bêderew *rd* 1. yalansız 2. hilafsiz
bêderfet *rd* olanaksız, imkansız
bêderfetî *m* olanaksızlık, imkânsızlık
bêdergeh *rd* kapısız

bêdergûş *rd* 1. beşiksiz 2. çocuksuz kadın
bêderî *rd* kapısız
bêderkenar *rd* çıkıntısız
bêderkirin *m* harmanlama
bêder kirin *l/gh* harmanlamak
bêderman *rd* 1. dermansız, devasız, ilâçsız * **derdekî bêderman** devasız bir dert 2. *mec* dermansız, güçsüz (takatsız, mecalsız) 3. boyasız (kadın için; yüzünü boyamamış olan)
bêdermanî *m* 1. dermansızlık 2. *mec* dermansızlık (mecalsızlık, takatsızlık)
bêdermanîbûn *m* dermansızlaşma
bêdermanî bûn *l/ngh* dermansızlaşmak
bêderpê *rd* donsuz, tumansız
bêderxûn *rd* kapaksız
bêdesen *rd* desensiz
bêdest *rd* elsiz ~ **û lep** sakar, beceriksiz ~ **û pê** elsiz ayaksız ~ **û pê ketin** elden ayaktan düşmek ~ **û pê man** elsiz ayaksız kalmak
bêdestav *rd* apdestsiz
bêdesteber *rd* güvencesiz, garantisiz
bêdesteberî *m* güvencesizlik, garantisizlik
bêdestek *rd* desteksiz
bêdestgir *rd* desteksiz
bêdestheq *rd* ücretsiz, el emeği verilmeden
bêdesthilat *rd* erksiz
bêdesthilatî *m* erksizlik
bêdestik *rd* 1. kulpsuz 2. sapsız
bêdestî *rd* sapsız
bêdestmiz *rd* ücretsiz, el emeği verilmeden
bêdestnimêj *rd* aptessiz
bêdestpêk *rd* başlangıçsız, başlangıcı olmayan
bêdesttengî *rd* sıkıntısız
bêdestûr *rd* 1. izinsiz 2. ruhsatsız
bêdestûrane *h* izinsizce
bêdestûrî *m* izinsizlik
bêdestûrname *rd* ruhsatnamesız
bêdeşt *rd* ovasız
bêdev *rd* 1. ağızsız 2. kapaksız 3. iştahsız ~ **gotin nayên hev** ağız olmadan konuşma olmaz
bêdevang *rd* kapaksız
bêdevbûn *m* 1. ağızsız olma 2. iştahsız olma
bêdevek *rd* kapaksız
bêdevgirk *rd* tıkaçsız
bêdevgirtek *rd* kapaksız
bêdevgîrk *rd* tapasız, tıpasız
bêdevik *rd* 1. kapaksız 2. tapasız, tıpasız, tıkaçsız
bêdevî (I) *m* 1. ağızsızlık 2. iştahsızlık
bêdevî (II) *rd* çalısız
bêdevnixûn *rd* kapaksız
bêdevşik *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêdewa *rd* asız
bêdewam *rd* devamsız
bêdewamî *m* devamsızlık
bêdewijm *rd* tortusuz
bêdexalet *rd* ricasız
bêdexîl *rd* çekmecesiz
bêdexîlok *rd* çekmecesiz
bêdexwîn *rd* kapaksız
bêdeyn *rd* borçsuz ~ **û dû** borçsuz harçsız * **min ev xanî bêdeyn û dû lê kir** bu evi borçsuz harçsız yaptım
bêdeynî *m* borçsuzluk
bêdezgîn *rd* dizginsiz
bêdê *rd* 1. anasız 2. öksüz, anasız
bêdêhn *rd* dikkatsiz
bêdêhnî *m* dikkatsizlik ~ **kirin** dikkatsızlık etmek
bêdêlindêz *rd* törensiz
bêdêre *rd* entarisiz, fistansız
bêdibêt *rd* fitilsiz (koltuk ve sandalye gibi oturulan eşyalar için)
bêdidan *rd* dişsiz
bêdidanî *m* dişsizlik
bêdijwarî *rd* zahmetsiz
bêdil *rd* 1. kalpsiz 2. isteksiz, gönülsüz, istemsiz, hevessiz, niyetsiz 3. aşık olmayan, gönlü boş ~**ê xwe** *h* isteksizce, isteksiz olarak, zorla * **ez pê re bêdilê xwe diaxivim** onunla zorla konuşuyorum ~**ê xwe bûn 1)** isteksiz (veya gönülsüz) olmak **2)** geçinmeye gönlü olmamak
bêdilane *rd* isteksizce, gönülsüzce
bêdilbûn *m* 1. isteksiz olma, gönülsüz olma, niyetsiz olma 2. isteksizlik, gönülsüzlük, istemsizlik
bêdil bûn *l/ngh* isteksiz olmak, gönülsüz olma, niyetsiz olmak
bêdilî *m* 1. kalpsızlık 2. isteksizlik, gönülsüzlük, istememezlik, niyetsizlik
bêdilîkirin *m* gönülsüzlük yapma
bêdilîkirin *l/gh* gönülsüzlük yapmak
bêdilm *rd* tortusuz
bêdilmanî *h* gönül komadan
bêdilmînî *rd* tesellisiz
bêdilovan *rd* şafkatsız
bêdilovanî *m* şafkatsızlık
bêdiltepîn *rd* çarpıntısız
bêdilwas *rd* evhamsız
bêdilxwaz *rd* yandaşsız, taraftarı olmayan
bêdimik *rd* gagasız
bêdindik *rd* gagasız
bêdingînî *rd* gümbürtüsüz
bêdir *rd* yırtmaçsız
bêdira *h* gerçekten, yeterince
bêdiran *rd* dişsiz
bêdiranî *m* dişsizlik
bêdirav *rd* 1. parasız 2. *h* parasız (parasız olarak, bedeva) 3. parasız, züğürt kimse
bêdiravbûn *m* parasız olma
bêdirav bûn *l/ngh* parasız olmak
bêdiravî *m* parasızlık
bêdirexî *rd* esirgemesiz, esirgemeden
bêdirh *rd* damgasız

bêdirî *rd* dikensiz
bêdirm *rd* mikropsuz
bêdirmî *m* mikropsuzluk
bêdirmkirin *m* mikropsuzlandırma, mikropsuzlaştırma
bêdirm kirin *l/gh* mikropsuzlandırmak, mikropsuzlaştırmak
bêdiro *nd* bakınız
bêdirok *m* kova
bêdîlan *rd* düğünsüz
bêdîmen *rd* görüntüsüz, manzarasız
bêdîn *rd* 1. dinsiz 2. *mec* dinsiz (acımasız) ~ **bûn** dinsiz olmak
bêdînî *m* dinsizlik
bêdînîtî *m* dinsizlik
bêdîploma *rd* diplomasız
bêdîqat *rd* dikkatsiz
bêdîqatî *m* dikkatsizlik ~ **kirin** dikkatsızlık etmek
bêdîrok *rd* tarihsiz
bêdîsgotin *rd* nakaratsız
bêdîsiplîn *rd* disiplinsiz
bêdîsîplînî *m* disiplinsizlik
bêdîwar *rd* duvarsız
bêdoçik *rd* kuyruksuz
bêdogman *rd* kuruntusuz
bêdoktor *rd* doktorsuz
bêdoktora *m* doktorasız
bêdoktorbûn *m* 1. doktorsuz olma 2. doktorsuzluk
bêdoktorî *m* doktorsuzluk
bêdokuman *rd* dokumansız
bêdol *rd* 1. dölsüz 2. kısır
bêdolab *rd* 1. çıkrıksız 2. hilesiz, düzensiz
bêdolî *m* dölsüzlük
bêdolîdank *rd* salıncaksız
bêdom *rd* devamsız
bêdomat *rd* belâsız
bêdomayî *rd* zürriyetsiz, nesilsiz * **ez bêdomayî mam** nesilsiz kaldım
bêdomî *m* devamsızlık
bêdon (I) *rd* gazsız * **fitîleke bêdon bîne** gazsız bir fitil getir
bêdon (I) *rd* yağsız, iç yağsız
bêdonde *bnr* bêdunde
bêdonî *m* yağsızlık
bêdoqîn *rd* çıkıntısız
bêdor *rd* sırasız (sıraya girmden, sıraya gerek kalmadan)
bêdost *rd* 1. dostsuz 2. *mec* dostsuz (bayan veya erkek için dostu olmayan)
bêdostik *rd* 1. dostsuz 2. *mec* dostsuz (bayan veya erkek için dostu olmayan)
bêdostikî *m* dostsuzluk
bêdostî *m* dostsuzluk
bêdoşek *rd* döşeksiz
bêdox *rd* sapsız
bêdozîne *m* doktorasız
bêdr *m* dolunay
bêdrok *m* kova, kırba (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
bêdroş *m* kova
bêdrûv *rd*
şekilsiz
bêdrûvî *m* şekilsizlik
bêdubare *rd* tekrarsız
bêdudilî *rd* tereddütsüz, duraksamasız
bêdunde *rd* kör ocak (çocuksuz aile)
bêdurd *rd* tortusuz
bêdurdî *m* tortusuzluk
bêdû *rd* dumansız (ateş dumanı için)
bêdûmahîk *rd* 1. sonuçsuz 2. devamsız
bêdûmahîkbûn *m* sonsuzlaşma
bêdûmahîk bûn *l/ngh* sonsuzlaşmak
bêdûmahîkî *m* 1. sonuçsuzluk 2. devamsızlık
bêdûman *rd* dumansız (toz, toprak v. için)
bêdûmen *rd* dümensiz
bêdûrebîn *rd* dürbünsüz
bêdûv *rd* kuyruksuz
bêdûvik *rd* kuyruksuz
bêdûxan *rd* dumansız (ateş dumanı için)
bêebr *rd* darasız
bêedalet *rd* adaletsiz
bêedaletî *m* adaletsizlik
bêedeb bûn *l/ngh* edepsizleşmek, terbiyesizleşmek
bêedeb *rd* 1. edepsiz 2. görgüsüz 3. şirret, zilli
bêedebî *m* 1. edepsizlik, terbiyesizlik 2. görgüsüzlük 3. şirretlik ~ **kirin** edepsizlik etmek (veya yapmak), terbiyesizlik etmek (veya yapmak) ~ **neyê** ayıptır söylenmesi ~ **ye** edeptir söylenmesi * **bêedebî ye, lê navrana xwe tije kiriye** edebtir söylenmesi, donuna kaçırmış
bêedepbûn *m* 1. edepsiz olma, edepsizleşme, terbiyesizleşme 2. edepsizlik 2. görgüsüzlük
bêedeb bûn *l/ngh* edepsizleşmek, terbiyesizleşmek
bêedebbûyîn *m* edepsizleşme, terbiyesizleşme
bêedebtî *m* 1. edepsizlik, terbiyesizlik 2. görgüsüzlük 3. şirretlik ~ **kirin** edepsizlik etmek (veya yapmak), terbiyesizlik etmek (veya yapmak)
bêegal *rd* kuşaksız
bêeger *rd* nedensiz
bêehliyet *rd* ehliyetsiz
bêehliyetbûn *m* 1. ehliyetsiz olma 2. ehliyetsizlik
bêehliyetname *rd* ehliyetsiz, ehliyet belgesi olmayan
bêehliyetnamebûn *m* ehliyetsizlik
bêekl *rd* lezetsiz
bêeklî *m* lezetsizlik
bêeks *rd* dingilsiz
bêelamet *rd* alametsiz, belirtisiz
bêelektrîk *rd* elektriksiz

bêelem *rd* elemsiz
bêeleqe *rd* alâkasız, ilgisiz, lâkayt
bêeleqehiştin *m* ilgisiz bırakına
bêeleqe hiştin *l/gh* ilgisiz bırakmak
bêeleqetî *m* 1. alâkasızlık, ilgisizlik 2. *fel* ilgisizlik, lâkaytlık
bêeles *rd* biçimsiz
bêemad *rd* isteksiz, gönülsüz, istençsiz
bêemadane *h* isteksizce, gönülsüzce
bêemadetî *m* isteksizlik, gönülsüzlük, istençsizlik
bêemadî *rd* irade dışı
bêemirî *m* itaatsizlik ~ **kirin** itaatsizlik etmek ~**ya (yekî) nekirin** (birinin) dediğinden çıkmamak
bêemirîkirin *m* itaatsizlık yapma
bêemirî kirin *l/gh* itaatsizlık yapmak
bêemsal *rd* emsalsız, benzersiz, eşsiz
bêemsalbûn *m* emsalsız olma, eşsiz olma
bêemsal bûn *l/ngh* emsalsız olmak, eşsiz olmak
bêemsalî *m* emsalsizlik, benzersizlik, eşsizlik
bêencam *rd* sonuçsuz, neticesiz
bêencamî *m* sonuçsuzluk, neticesizlik
bêendaze *rd* ihtiyatsız, temkinsiz
bêendazetî *m* ihtiyatsızlık, temkinsizlik ~ **kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêenderz *rd* tavsiyesiz
bêendîşe *rd* endişesiz, kaygısız, tasasız ~ **bûn** tasasız olmak
bêendîşebûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik, kaygısızlık
bêendîşekî *rd/h* endişesizce, kaygısızca
bêendîşetî *m* endişesizlik, kaygısızlık, tasasızlık
bêendîşeyane *h* endişesizce, kaygısızca
bêengast *rd* kusursuz
bêengastî *m* kusursuzluk
bêerd *rd* topraksız (arazisi olmayan)
bêerk *rd* 1. görevsiz 2. işlevsiz
bêerkî *m* 1. görevsizlik 2. işlevsizlik
bêesas *rd* temelsiz
bêesil *bnr* bêesl
bêesl *rd* 1. soysuz, kökensiz 2. soysuz, dejenere, yoz 3. köksüz (temeli dayanağı olmayan) 4. *mec* kansız 5. *mec* vefasız ~ **bûn** dejenere olmak ~ **kirin** dejenere etmek
bêeslbûn *rd* 1. soysuzlaşma 2. yozlaşma, dejenereleşme, dejenere olma
bêesl bûn *l/ngh* 1. soysuzlaşmak 2. yozlaşmak, dejenereleşmek, dejenere olmak
bêeslbûyîn *rd* 1. soysuzlaşma 2. yozlaşma, dejenereleşme, dejenere olma
bêeslî *m* 1. soysuzluk 2. yozluk *mec* kansızlık
bêeslkirin *m* 1. soysuzlaştırma 2. yozlaştırma, dejenereleştirme, dejenere etme
bêesl kirin *l/gh* 1. soysuzlaştırmak 2. yozlaştırmak, dejenereleştirmek, dejenere etmek
bêesrar *rd* esrarsız
bêeşq *rd* şevksiz
bêetîket *rd* etiketsiz
bêetlayî *rd* aralıksız, arasız, durmadan 2. *h* sürekli olarak
bêetlehî *bnr* bêetlayî
bêewlayî *m* güvensizlik,
bêewle *rd* 1. güvensiz, emniyetsiz, güven vermeyen 2. güvencesiz, garantisiz 3. tehlikeli
bêewledarî *m* emniyetsizlik
bêewlegeh *rd* korunaksız
bêewlenek *rd* güvencesiz
bêewletî *m* 1. güvensizlik, emniyetsizlik 2. güvencesizlik, garantisizlik
bêewr *rd* bulutsuz
bêexlaq *rd* 1. ahlâksız 2. karaktersiz, ayarı bozuk
bêeyar *rd* 1. ayarsız 2. ayarsız (altın, gümüş gibi madenler için)
bêeyb *rd* 1. ayıpsız 2. kusursuz, özürsüz, defosuz ~ **û ar** çöpsüz üzüm (kusursuz ve uygun şey)
bêeybik *rd* 1. ayıpsız 2. kusursuz, özürsüz
bêeyne *rd* aynasız
bêeynetî *m* aynasızlık
bêeynik *rd* aynasız
bêeynikî *m* aynasızlık
bêeziyet *rd* eziyetsiz, üzgüsüz
bêezmûn *rd* 1. deneyimsiz, tecrübesiz 2. deneysiz 3. sınavsız, imtihansız
bêezmûnî *m* deneyimsizlik, tecrübesizlik
bêfalso *rd* falsosuz
bêfatûre *rd* faturasız
bêfayiz *rd* faizsiz
bêfazîlet *rd* faziletsiz
bêfediyane *rd/h* utanmazca, hayâsızca
bêfedî *rd* 1. utanmaz, sıkılmaz, arlanmaz, hayâsız 2. yüzsüz, arsız ~ **bûn** yüzsüz olmak
bêfedîbûn *m* 1. utanmazlaşma, hayâsızlaşma 2. yüzsüzleşme
bêfedî bûn *l/ngh* 1. utanmazlaşmak, hayâsızlaşmak 2. yüzsüzleşmek
bêfedîkirin *m* yüzsüzleştirme
bêfedî kirin *l/gh* yüzsüzleştirmek
bêfedîtiyane *h/rd* 1. utanmazca, hayâsızca 2. yüzsüzce
bêfedîtî *m* 1. utanmazlık, sıkılmazlık, hayâsızlık 2. yüzsüzlük ~ **kirin** hayâsızlık etmek
bêfehêt *bnr* bêfihêt
bêfehêtî *bnr* bêfihêtî
bêfehm *rd* 1. anlayışsız, ferasetsiz 2. anlayışsız, düşüncesiz, kıt anlayışlı, kaba
bêfehmane *rd/h* 1. anlayışsızca, ferasetsizce 2. düşüncesizce, kabaca
bêfehmî *m* 1. anlayışsızlık 2. anlayışsızlık, düşüncesizlik, kıt anlayışlılık, kabalık ~ **kirin** düşüncesizlik etmek
bêfehmîbûn *m* 1. anlayışsızlaşma 2. kabalaşma, odunlaşma
bêfehmî bûn *l/ngh* 1. anlayışsızlaşmak 2. ka-

balaşmak, odunlaşmak
bêfeleqe *rd* falakasız
bêfen *rd* hilesiz, düzensiz
bêfend *bnr* bêfen
bêfener *rd* fenersiz
bêfenik *rd* hilesiz, düzensiz
bêferaset *rd* ferasetsiz, anlayışsız
bêferfûr *rd* çinisiz
bêferq *rd* farksız, ayrımsız
bêferqbûn *m* farksızlaşma
bêferq bûn *l/ngh* farksızlaşmak
bêferqî *m* farksızlık, ayrımsızlık
bêferûtab *rd* takatsız
bêferûtabî *m* takatsızlık
bêfesal *rd* biçimsiz
bêfesalbûn *m* biçimsizleşme
bêfesal bûn *l/ngh* biçimsizleşmek
bêfesalî *m* biçimsizlik
bêfeşk *rd* engelsiz
bêfetl *rd* dönemeçsiz, virajsız
bêfetlanek *rd* dolambaçsız, dönemeçsiz, virajsız
bêfetlanok *rd* dolambaçsız
bêfetlok *rd* dolambaçsız
bêfetlonek *rd* dolambaçsız, dönemeçsiz, virajsız
bêfexrî *h* övünmeksizin ~ **û kubarî be** övünmek gibi olmasın
bêfeyde *rd* faydasız, yararsız, yarayışsız
bêfeydebûn *m* 1. faydasız olmak 2. boş çıkma (umduğu gibi gerçekleşmeme, sonuç vermeme)
bêfeyde bûn *l/ngh* 1. faydasız olmak 2. boş çıkmak (umduğu gibi gerçekleşmemek, sonuç vermemek) * **ev serê çend rojan e digerim, min serî li çend cihan jî da, lê bêfeyde bû** birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı
bêfeydetî *m* faydasızlık, yararsızlık
bêfezîlet *rd* erdemsiz
bêfezîletî *m* erdemsizlik
bêfêkî *rd* meyvesiz
bêfêkîtî *rd* meyvesizlik
bêfêl *rd* hilesiz, düzensiz
bêêş *rd* 1. ağrısız, acısız 2. elemsiz
bêêşkirin *m* anestezi
bêfihêt *rd* utanmaz, sıkılmaz
bêfihêtî *m* utanmazlık, sıkılmazlık
bêfikar *rd* endişesiz. kaygısız
bêfikarane *h* endişesizce, kaygısızca
bêfikarbûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik
bêfikare *rd* 1. çekinmez, pervasız, gözü pek, sakınmaz 2. kaygısız, sakıncasız ~ **bûn** sakınması olmamak
bêfikaretî *m* 1. çekinmezlik, pervasızlık, sakınmazlık 2. kaygısızlık
bêfikarî *m* endişesizlik, kaygısızlık
bêfikir *rd* fikirsiz, düşüncesiz (düşüncesi olmayan)
bêfikirbûn *m* 1. fikirsiz olma 2. fikirsizlik, düşüncesizlik
bêfikirî *m* fikirsizlik
bêfinas *rd* hilesiz, düzensiz
bêfiqaqî *m* 1. çaresizlik 2. *rd* kötücül
bêfiravîn *rd* öğle yemeği yememiş olan
bêfirmêsk *rd* göz yaşsız
bêfirş *rd* dönek
bêfirşî *m* döneklik
bêfirşkî *rd/h* dönekçe
bêfisq *rd* hilesiz, düzensiz
bêfişar *rd* baskısız
bêfitîl *rd* fitilsiz
bêfigur *rd* figursuz, betisiz
bêfîltre *rd* filtresiz
bêfistan *rd* fistansız
bêfonksiyon *rd* fonksiyonsuz, işlevsiz
bêfonksiyonî *m* fonksiyonsuzluk, işlevsizlik
bêfote *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)
bêfotik *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)
bêg *n* piyon
bêgacik *rd* çıkrıksız
bêgalte *h* şakasız
bêgan (I) *rd* 1. cansız (ölü) 2. cansız, ruhsuz (cansız varlık, camit) ~ **bûn** cansızlaşmak ~ **kirin** cansızlaştırmak
bêgan (II) *rd* yabancı, el
bêganbûn *m* 1. cansızlaşma, cansız olma 2. cansızlık
bêgan bûn *l/ngh* cansızlaşmak, cansız olmak
bêgane *rd/nd* yabancı
bêganebûn *m* 1. yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) 2. *sos* yabancılaşma
bêgane bûn *l/ngh* 1. yabancılaşmak (tanınmaz, bilinmez hale gelmek) 2. *sos* yabancılaşmak
bêganekirin *m* 1. yabancılaştırma (tanınmaz, bilinmez hale getirme) 2. *sos* yabancılaştırma
bêgane kirin *l/gh* 1. yabancılaştırmak (tanınmaz, bilinmez hale getirmek) 2. *sos* yabancılaştırmak
bêganetî *m* yabancılık
bêganeyî *rd* yabancıl, egzotik
bêganeyîkirin *m* yabancılaştırma
bêganeyî kirin *l/gh* yabancılaştırmak
bêganî *m* cansızlık
bêgankirin *m* cansızlaştırma
bêgan kirin *l/gh* cansızlaştırmak
bêgarantî *rd* garantisiz, güvencesiz
bêgarij *rd* çelimsiz
bêgarijî *m* çelimsizlik
bêgarîte *as/rd* kirişsiz
bêgav *rd* 1. naçar 2. mecbur, zorunlu ~ **bûn** mecbur olmak ~ **man** mecbur kalmak
bêgavbûn *m* 1. naçar olma 2. mecbur olma, zorunda olma
bêgav bûn *l/ngh* 1. naçar olmak 2. mecbur olmak, zorunda olmak
bêgavî *rd* 1. naçarlık 2. mecburî, mecburiyet, zorunlu 3. zorunlu (doğal olarak kaçınması imkansız olan)

bêgavîtî *m* 1. naçarlık, çaresizlik 2. mecburiyet, zorunluluk
bêgavkirin *m* mecbur etme, zorunda bıraktırma
bêgav kirin *l/gh* mecbur etmek, zorunda bıraktırmak
bêgavman *m* mecbur kalma, zorunlu kalma
bêgav man *l/ngh* mecbur kalmak, zorunlu kalmak
bêgaz (I) *rd* tepesiz
bêgaz (II) *rd* gazsız
bêgazinc *rd* yakınmasız, sızıltısız
bêgede *rd* çocuksuz
bêgef *rd* 1. tehditsiz 2. *h* tehditsizce
bêgefî *m* tehditsizlik
bêgeh *rd* eklemsiz
bêgelemşe *rd* sorunsuz, problemsiz
bêgelemşetî *m* sorunsuzluk
bêgelêş *rd* sorunsuz
bêgelş *rd* sorunsuz, problemsiz
bêgelşî *m* sorunsuzluk
bêgem *rd* gemsiz
bêgengeşî *rd* tartışmasız
bêgepik *rd* kursaksız
bêgeprûg *rd* kursaksız
bêgeremol *rd* çalkantısız, karambolsuz (karışıksız durum)
bêgerew *rd* 1. karşılıksız, bedelsiz (karşılığı olmayan) 2. karşılıksız (karşılık gerektirmeyen) * **alîkariya bêgerew** karşılıksız yardım
bêgertev *rd* hâdisesiz
bêgetîre *rd* tutkalsız
bêgewde *rd* gövdesiz
bêgewer *rd* geçitsiz
bêgewher *rd* cevhersiz
bêgewrî *rd* boğazsız
bêgêç *rd* tebeşirsiz
bêgêdûk *erd/rd* geçitsiz
bêgêjahî *rd* gailesiz, uğraşsız
bêgêjahîtî *m* gailesizlik
bêgêrûf *rd* yeteneksiz
bêgêrûfî *m* yeteneksizlik
bêgêrûfen *rd* yeteneksiz, kabiliyetsiz
bêgêrûfenî *m* yeteneksizlik, kabiliyetsizlik
bêgilêz *rd* salyasız
bêgilî *rd* 1. şikayetsiz 2. yakınmasız, sızıltısız ~ **û gazin** sızıltısız, yakınmasız ~ **û gotin** çıtını çıkarmadan, tartışmadan
bêgir *rd* tepesiz
bêgiram *rd* saygısız
bêgiramiyane *h* saygısızca
bêgiramî *m* sayısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak
bêgiramîbûn *m* saygısızlaşma
bêgiramî bûn *l/ngh* saygısızlaşmak
bêgiramîtî *m* saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak **~ya hev kirin** (birbirine) saygısızlık yapmak
bêgiramkî *h* saygısızca
bêgirde *rd* 1. kalçasız 2. kalçasız (kalçası dar olan)
bêgirê *rd* 1. düğümsüz 2. budaksız
bêgirêdanî *rd* bağlantısız
bêgirêdanîtî *m* bağlantısızlık
bêgirêk *rd* budaksız
bêgirnaz *rd* pütürsüz
bêgirnazî *m* pütürsüzlük
bêgirtek *rd* alındısız
bêgirûv *rd* kanıtsız
bêgirûz *rd* pürüzsüz
bêgirûzî *m* pürüzsüzlük
bêgivî *rd* mayasız
bêgiya *rd* otsuz
bêgiyan *rd* cansız, ruhsuz ~ **bûn** cansızlaşmak ~ **kirin** cansızlaştırmak
bêgiyanî *m* cansızlık
bêgiz *rd* ilgisiz, alâkasız
bêgizî *m* ilgisizlik, alâkasızlık
bêgizrek *rd* tortusuz
bêgîhev *rd* kısmetsiz
bêgîrak *rd* tutkalsız
bêgîrobûn *m* 1. gecikmesi 2. *h* gecikmeksizin
bêgîrobûnî *rd* gecikmesiz
bêgîsin *rd* saban kulaksız, saban kulağı olmayan
bêgîzme *rd* çizmesiz
bêgomiz *rd* kubbesiz
bêgomtil *rd* topuzsuz saç
bêgon *rd* renksiz
bêgonî *m* 1. renksizlik 2. boyasız 3. boyasız (renksiz)
bêgonkirin *m* renksizleştirme
bêgon kirin *l/gh* renksizleştirmek
bêgopîtk *rd* doruksuz
bêgoşe *rd* köşesiz
bêgoşt *rd* 1. etsiz (içinde et olmayan) 2. etsiz, sıska **~ê hûrkirî** kıymasız
bêgotin *m* 1. sözsüz, lâfsız 2. *h* söze gerek kalmadan, söylemeye gerek kalmadan * **bêgotin rabû nan çêkir** söze gerek kalmadan kalkıp yemek yaptı 3. *h* konuşma olmaksızın ~ **bêpirsiyan jê axaftin** ezbere konuşmak ~ **û bazar** kayıtsız şartsız
bêgotinîkirin *m* dinlememezlik yapma
bêgotinî kirin *l/gh* dinlememezlik yapmak
bêgovan *rd* şahitsiz ~ **bûn** şahitsiz olmak
bêgovanî *m* şahitsizlik
bêgrêçk *rd* eklemsiz
bêgubre *rd* gübresiz
bêgufik *rd* püskülsüz
bêguh *rd* kulaksız
bêguhar *rd* küpesiz
bêguhêzanî *rd* aktarmasız
bêgujînî *rd* şakırtısız (yağmur ve su sesi için)
bêgul *rd* gülsüz
bêgule *rd* kurşunsuz
bêgulî *rd* dalsız

bêgulmit *rd* budaksız
bêgulpik *rd* kursaksız
bêguman *rd* **1.** kuşkusuz, şüphesiz **2.** *h* kuşkusuz, elbet, elbette, muhakkak
bêgumanbûn *m* **1.** kuşkusuz olma **2.** kuşkusuzluk, şüphesizlik
bêgumanî *m* kuşkusuzluk
bêgumbet *rd* kubbesiz
bêgumînî *rd* gümbürtüsüz
bêgumrik *rd* gümrüksüz ~ **derbas kirin** gümrüksüz geçmek, transit geçmek
bêguneh *rd* **1.** günahsız **2.** suçsuz
bêgunehî *m* **1.** günahsızlık **2.** suçsuzluk
bêgunik *rd* taşaksız
bêgur *rd* kurtsuz
bêgurî *m* itaatsizlik ~ **kirin** itaatsizlik etmek
bêgurmînî *rd* gümbürtüsüz
bêgurz *rd* topuzsuz
bêguşar *rd* baskısız
bêguvah *rd* şahitsiz ~ **bûn** şahıtsiz olmak
bêguvahî *m* şahitsizlik
bêguwah *bnr* guvah
bêgûsik *rd* sargısız
bêgûzik *rd* kozasız
bêh (I) *bnr* biyok
bêh (II) *m* kaparo ~ **dan** kaparo vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) kaparo almak
bêhafize *rd* hafızasız
bêhaj *bnr* bêhay
bêhal *rd* **1.** halsiz **2.** halsiz, bitik, bitkin, kırgın, takatsız **3.** ağır (tehlikeli, korkulu, vahim) * **nexweşê bêhal** ağır hasta ~ **bûn** halsiz olmak ~ **ketin** halsız düşmek
bêhalbûn *m* **1.** halsizleşme **2.** bitkin olma, takatsız olma **3.** hastahanelik olma (çok hastalanma)
bêhal bûn *l/ngh* **1.** halsizleşmek **2.** bitkin olmak, takatsız olmak **3.** hastahanelik olmak (çok hastalanmak)
bêhalet *rd* **1.** aletsiz **2.** sabansız
bêhalî *m* **1.** halsizlik **2.** bitiklik, bitkinlik, halsizlik, kırgınlık (ağır hasta olma durumu)
bêhalîbûn *m* halsiz olma, kırgın olma (çok ağır hasta olma)
bêhalî bûn *l/ngh* halsiz olmak, kırgın olmak (çok ağır hasta olmak)
bêhalkî *rd/h* halsizce
bêhalxistin *m* güçsüz düşürme, bitirme
bêhal xistin *l/gh* güçsüz düşürmek, bitirmek
bêhalxistî *rd* güçsüz, bitkin düşürülmüş olan
bêhaveyn *rd* mayasız ~ **şîr nameye** süt mayasız mayalanmaz
bêhavên *rd* mayasız
bêhavêrke *rd* çembersiz
bêhavil *rd* **1.** faydasız, yararsız **2.** çaresiz (çaresi bulunmayan) **3.** *mec* kısır * **gengeşiya bêhavil** kısır tartışma
bêhavilî *m* **1.** faydasızlık, yararsızlık **2.** çaresizlik **3.** *mec* kısırlık
bêhawa *rd* **1.** güvenilmez, dönek, fırdöndü **2.** kaypak, kaytak, yeltek, yelgeç, hercaî (hiçbir şeyde kararlı olmayan kimse) **3.** ayarsız (davranışları ölçüsüz olan) **4.** kalleş **5.** hercaî (aşkta değişken, vefasız)
bêhawabûn *m* kaypaklaşma
bêhawa bûn *l/ngh* kaypaklaşmak
bêhawakî *rd/h* **1.** kaypakça **2.** hercaîce **3.** kalleşçe
bêhawane *rd/h* **1.** kaypakça **2.** kalleşçe **3.** hercaîce
bêhawatî *rd* **1.** güvenilmezlik, döneklik, fırdöndülük **2.** kaypaklık, kaytaklık, yelteklik, hercaîlik **3.** ayarsızlık **4.** kalleşlik **5.** hercaîlik (aşkta değişkenlik, vefasızlık) **bûn** bukalemun gibi renkten renge girmek ~ **kirin 1)** kalleşlik etmek **2)** kancıklık etmek
bêhawatîkirin *m* kaypaklık yapma, yan basma
bêhawatî kirin *l/gh* kaypaklık yapmak, yan basmak
bêhawe *bnr* bêhawa
bêhawekî *bnr* bêhawakî
bêhawetî *bnr* bêhawatî
bêhawêr *rd* çembersiz
bêhawî *rd* kuruntusuz
bêhay *rd* **1.** habersiz, bilgisiz, bîhaber, malûmatsız **2.** *h* habersiz (haber vermeden, habersizce) **3.** gafil ~ **bûn 1)** habersiz olmak **2)** gafil olmak ~ **(yek) girtin** (birini) gafil avlamak ~ **hatin girtin** gafil avlanmak
bêhayane *rd* habersizce
bêhaybûn *m* habersiz olma
bêhay bûn *l/ngh* habersiz olmak
bêhayil *rd* **1.** habersiz **2.** *h* habersiz (haber vermeden, habersizce)
bêhayilî *m* habersizlik
bêhayî *m* **1.** habersizlik, bilgisizlik **2.** gafillik
bêhayman *m* boş bulunma (dikkatsız ve dalgın bulunma)
bêhay man *l/ngh* boş bulunmak (dikkatsız ve dalgın bulunmak)
bêhazirî *rd* hazırlıksız ~ **bûn** hazırlıksız olmak (veya bulunmak)
bêhebik *rd* **1.** çiğitsiz **2.** taneciksiz
bêhebûk *rd* eklemsiz
bêhecel *rd* kazançsız
bêhed *rd* **1.** hadsiz, sınırsız, limitsiz **2.** sayısız (sayılmayacak kadar çok) ~ **û hesap** hadsiz hesapsız
bêhedan *rd* sabırsız
bêhedar *rd* **1.** huzursuz **2.** tahammülsüz, götürümsüz
bêhedarî *m* huzursuzluk
bêhedîse *rd* hadisesiz, olaysız
bêhedûr *rd* **1.** huzursuz, erinçsiz, dirliksiz **2.** dayançsız
bêhedûrî *m* **1.** huzursuzluk, erinçsizlik, dirliksizlik **2.** dayançsızlık

bêhej *rd* sarsıntısız, titreşimsiz
bêhejmar *rd* sayısız
bêhejmarî *m* sayısızlık
bêhekîm *rd* hekimsiz
bêhekîmî *m* hekimsizlik
bêhelboq *rd* ilmiksiz
bêhember *rd* rakipsiz
bêhemd *rd* istençsiz, isteksiz **~ê xwe 1)** iradesi dışında, isteği dışında **2)** *h* lütfen **~ê xwe xeber dan** lâkırdı ağzında dökülmek
bêhemdane *h* isteksizce
bêhemdî *m* **1.** isteksizlik, gönülsüzlük, istemsiz **2.** *rd/h* irade dışı, istek dışı, istenç dışı, istemeyerek, kendiliğinden, mihanikî (irade dışında yapılan davranış) * **liveke bêhemdî** mihanikî bir hareket **3.** *h* zoraki **4.** *h* bilmeden, kasıtsız,
bêhemdîbûn *m* **1.** gönülsüz olma, isteksiz olma **2.** isteksizlik, istemsizlik **3.** istençsizlik
bêhemdîtî *m* istençsizlik
bêhemiyet *rd* hamiyetsiz
bêhemiyetî *m* hamiyetsizlik
bêhempa *rd* **1.** eşsiz, benzersiz, tek, benzerleri az bulunan (insan) * **bedewiyeke bêhempa** eşsiz bir güzellik **2.** rakipsiz
bêhempatî *m* eşsizlik, benzersizlik
bêhemta *rd* eşsiz, emsalsız
bêhenase *rd* nefessiz, soluksuz **~ hiştin** nefessiz bırakmak **~ man** nefessiz kalmak
bêhenasetî *m* nefessizlik, soluksuzluk
bêhendaze *h* ölçüsüz, yerli yersiz, sakıntısız
bêhendazetî *m* ölçüsüzlük, sakıntısızlık
bêhenek *rd* **1.** şakasız **2.** * **bêhenek me gelek kar kiriye ha** şakacıktan epey iş görmüşüz **3.** *h* ciden, eseh mi, gerçekten * **bêhenek tu wiha dihizirî?** gerçekten sen böyle mi düşünüyorsun?
bêheng *rd* **1.** eğlencesiz, şenliksiz **2.** düzensiz
bêhengame *rd* gürültüsüz
bêhenîfe *rd* musluksuz
bêheq *rd* **1.** haksız, haklardan yoksun **2.** ücretsiz, para almaksızın yapılan
bêheqî *m* haksızlık
bêheram *rd* haramsız
bêhere *rd* testeresiz
bêhereke *rd* harekesiz
bêhereket *rd* hareketsiz
bêhereketî *m* hareketsizlik
bêherî *rd* çamursuz
bêhes *rd* sessiz sedasız **~ û bêhayî** sessiz sedasız
bêhesab *rd* **1.** hesapsız **2.** hesapsız, sayısız (sayılmayacak kadar çok olan) **3.** ölçüsüz, rastgele **~ û kîsab** hesapsız kitapsız, ölçüsüz, rastgele * **bêhesab û kîsab pere xerc dike** çok ölçüsüz para harcıyor **~ û kîsabî** ölçüsüzlük, yerli yersizlik
bêhesabane *h* hesapsızca
bêhesabî *m* **1.** hesapsızlık **2.** hesapsızlık (sayısızca olma) **3.** ölçüsüzlük, yerli yersizlik
bêhesiyet *rd* onursuz
bêhesiyetî *m* onursuzluk
bêhesp *rd* atsız
bêhest *rd* duygusuz, hissiz
bêheste *rd* çakmaksız
bêhestî (I) *m* duygusuzluk, hissizlik
bêhestî (II) *rd* kemiksiz
bêheval *rd* **1.** arkadaşsız **2.** eşsiz * **ev çûk bêheval ma** bu kuş eşsiz kaldı **3.** eşsiz, emsalsiz
bêhevalbiçûk *rd* etenesiz
bêhevalbûn *m* **1.** arkadaşsız olma **2.** arkadaşsızlık **3.** eşsizlik
bêhevalok *rd* etenesiz
bêhevaltî *m* **1.** arkadaşsızlık **2.** eşsizlik
bêhevalzarok *rd* etenesiz
bêhevîr *rd* hamursuz
bêhevîrtirş *rd* mayasız (hamur mayası için)
bêhevta *rd* eşsiz * **bedewiyeke bêhevta** eşsiz bir güzellik
bêhevtayî *m* eşsizlik
bêhewa *rd* **1.** havasız (havası olmayan, hava almayan) **2.** havasız (havası iyi veya yeterli olmayan)
bêhewat *rd* sabırsız, dayançsız
bêhewatbûn *m* sabırsızlanma
bêhewat bûn *l/ngh* sabırsızlanmak
bêhewatbûyîn *m* sabırsızlanış
bêhewatî (I) *m* sabırsızlık, dayançsızlık **~ kirin** sabırsızlık etmek
bêhewatî (II) *m* havasızlık
bêhewayî *m* havasızlık
bêhewcar *rd* sabansız
bêhewes *rd* hevessiz
bêhewing *rd* korunaksız
bêhewiz *rd* havuzsuz
bêhewî *bnr* bêhêwî
bêhewl *rd* çabasız, gayretsiz
bêhewlî *m* çabasızlık, gayretsizlik
bêheya *rd* **1.** hayâsız, perdesiz **2.** yüzsüz **~ bûn** yüzsüz olmak
bêheyabûn *m* **1.** hayâsızlaşma **2.** yüzsüzleşme
bêheya bûn *l/ngh* **1.** hayâsızlaşmak **2.** yüzsüzleşmek
bêheyakirin *m* **1.** hayasızlaştırma **2.** yüzsüzleştirme
bêheya kirin *l/gh* **1.** hayâsızlaştırmak **2.** yüzsüzleştirmek
bêheyane *rd/h* hayâsızca
bêheyat *rd* hayatsız, yaşamsız
bêheyatî *m* **1.** hayâsızlık **2.** yüzsüzlük **~ kirin** hayâsızlık etmek
bêheyecan *rd* heyecansız
bêheysiyet *rd* haysiyetsiz
bêheytehol *rd* dağdağasız, şamatasız
bêheyv *rd* aysız
bêhêçan *rd* tecrübesiz
bêhêçanî *m* tecrübesizlik

bêhêçik *rd* yuvasız
bêhêl *rd* 1. çekimser 2. tarafsız
bêhêlane *rd* salıncaksız
bêhêlanok *rd* salıncaksız
bêhêlekan *rd* salıncaksız
bêhêlik *rd* taşaksız
bêhêlim *rd* tutkalsız
bêhêlî (I) *m* 1. çekimserlik 2. tarafsızlık
bêhêlî (II) *rd* aynasız, aynası olmayan
bêhêlîbûn *m* 1. tarafsız olma 2. tarafsızlık
bêhêlîn *rd* yuvasız
bêhêlîtî (I) *m* aynasızlık
bêhêlîtî (II) *m* tarafsızlık
bêhêlîyîbûn *m* çekimsenme
bêhêlîyî bûn *l/gh* çekimsenmek
bêhêlkan *rd* salıncaksız
bêhêma *rd* sembolsuz, nişansız
bêhêram *rd* çarşafsız
bêhêrik *rd* kursaksız
bêhêrs *rd* öfkesiz, hiddetsiz * **bi dengekî bêhêrs** öfkesiz bir sesle
bêhêrsdarî *rd* gerilimsiz, gergin olmama
bêhêsir *rd* göz yaşsız
bêhêstir *rd* göz yaşsız
bêhêşî *rd* kenarsız (elbiselerde)
bêhêviyane *h* umutsuzca
bêhêvî *rd* umutsuz, ümitsiz
bêhêvîbûn *m* 1. umutsuzluk, ümitsizlik 2. umutsuzlaşma, ümitsizleşme
bêhêvî bûn *l/ngh* umutsuzlaşmak, ümitsizleşmek
bêhêvîtî *m* umutsuzluk, ümitsizlik
bêhêwil *rd* ürküsüz
bêhêwirze *rd* gürültüsüz, şamatasız
bêhêwizî *rd* topuzsuz
bêhêwî *rd* kumasız
bêhêz *rd* 1. güçsüz, kuvvetsiz 2. âciz, zebun (güçüz, zayıf) ~ **ketin** güçsüz düşmek ~ **xistin** güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek
bêhêzan *as/rd* kirişsiz
bêhêzane *h* âcizane
bêhêzane *h* 1. güçsüzce 2. âcizane
bêhêzbûn *m* 1. güçsüzleşme 2. güçsüzlük 3. âcizlik, güçsüzlük * **bêhêzbûna wî min diêşîne** adamın acizliği beni özüyor
bêhêz bûn *l/ngh* güçsüzleşmek
bêhêzbûnî *m* 1. güçsüzlük 2. âciz * **bêhêzbûniya wî min diêşîne** adamın âcizliği beni özüyor
bêhêzbûyîn *m* güçsüzleşme
bêhêzî *m* 1. güçsüzlük, kuvvetsizlik 2. âcizlik 3. çelimsizlik
bêhêzkirin *m* güçsüzleştirme, tüketme
bêhêz kirin *l/gh* güçsüzleştirmek, tüketmek
bêhêzok *rd* salıncaksız
bêhidût *rd* hudutsuz
bêhikm *rd* hükümsüz
bêhikmî *m* hükümsüzlük
bêhilet *rd* takatsız
bêhiletî *m* takatsızlık
bêhilm *rd* 1. buharsız 2. soluksuz
bêhimalk *m* ebesiz (çocuk oyunlarında)
bêhimîçk *m* ebesiz (çocuk oyunlarında)
bêhimînî *rd* gümbürtüsüz, homurtusuz
bêhincet *rd* gerekçesiz, sebepsiz
bêhindaze *rd* ölçüsüz, ihtiyatsız
bêhine *rd* kınasız
bêhingil *rd* kulpsuz
bêhingînî *rd* gümbürtüsüz
bêhiqûq *rd* hukuksuz
bêhiqûqî *m* hukuksuzluk
bêhis *rd* 1. duygusuz 2. suspus ~ **û pis** 1) sessiz sedasız * **mirovekî bêhis û pis bû** sessiz sedasız bir adamdı 2) sessiz sedasız (kimse duyınadan, kimse görmeden, sessiz ve gürültüsüz bir şekilde)
bêhisbûn *m* suspus olma
bêhis bûn *l/ngh* suspus olmak
bêhisbûyîn *m* suspus oluş
bêhisûpisbûn *m* tıslama, tıslayış (haksızlığı anlayıp susma, sesi soluğu kesme)
bêhisûpis bûn *l/ngh* tıslamak (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarmak)
bêhiş *rd* 1. bilinçsiz, şuursuz, bilinci olmayan 2. beyinsiz, akılsız, düşüncesiz 3. baygın (bayılmış, kendinden geçmiş) 4. unutkan 5. gerzek, şaşkın, sersem ~ **û bêaqil** *h* fellek fellek, fellik felik * **di qilqalekê de ye bêhiş û bêaqil li zaroka xwe digere** fellek felek çocuğunu arıyor ~**î xewê** uyku semesi, uyku sersemi ~**î xewê bûn** uyku sersemi olmak
bêhişbêjî *psî/m* sabuklama, hezeyan
bêhişbûn *m* 1. belleğini yitirme 3. sersemleme, beyni bulanma 4. bayılma, baygınlıklar geçirme 5. esrime, gayş olma 6. kendinden geçip sızma
bêhiş bûn *l/ngh* 1. belleğini yitirmek 3. sersemlemek, beyni bulanmak 4. bayılmak, baygınlıklar geçirmek 5. esrimek, gayş olmak 6. kendinden geçip sızmak
bêhişbûnî *m* şuursuzluk
bêhişbûyîn *rd* 1. belleğini yitirme 3. sersemleme, beyni bulanma 4. bayılma, baygınlıklar geçirme 5. esrime, gayş olma 6. kendinden geçip sızma
bêhişî *m* 1. bilinçsizlik, şuursuzluk 2. *psî* bilinçsizlik 3. beyinsizlik, akılsızlık, düşüncesizlik 4. baygınlık 5. unutkanlık 6. gerzeklik, şaşkınlık, sersemlik
bêhişker *rd* 1. bayıltıcı 2. *nd/nt* anestezist 3. *m* uyuşturucu
bêhişkerî *m* anestezistlik
bêhişketin *m* 1. bayılma, baygınlıklar geçirme, kendinden geçme 5. esrime, gayş olma 6. kendinden geçip sızma
bêhiş ketin *l/ngh* 1. bayılmak, baygınlıklar geçirmek, kendinden geçmek 5. esrimek, gayş olmak 6. kendinden geçip sızmak

bêhişketî *rd* **1.** baygın, bayılmış, kendinden geçmiş olan **2.** esrimiş, gayş olmuş olan **3.** kendinden geçmiş, sızmış olan
bêhişkirin *m* **1.** bayıltma **2.** uyuşturma, duyum yitimine uğratma
bêhiş kirin *l/gh* bayıltmak **2.** uyuşturmak, duyum yitimine uğratmak
bêhişxistin *m* bayıltma
bêhiş xistin *l/gh* bayıltmak
bêhizir *rd* düşüncesiz, fikirsiz (düşüncesi olmayan)
bêhizirbûn *m* **1.** düşüncesiz olma **2.** düşüncesizlik, fikirsizlik
bêhizirî *m* düşüncesizlik, fikirsizlik
bêhizûr *rd* erinçsiz, huzursuz
bêhizûrî *m* huzursuzluk, erinçsizlik
bêhî *m* kapora
bêhîçhar *rd* bibersiz
bêhîkarî *rd* etkisiz, tesirsiz
bêhîkarîbûn *m* etkisizleşme
bêhîkarî bûn *l/ngh* etkisizleşmek
bêhîkarîbûyîn *m* etkisizleşme
bêhîkarîkirin *m* etkisizleştirme
bêhîkarî kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêhîkarîtî *m* etkisizlik, tesirsizlik
bêhîle *rd* **1.** hilesiz **2.** hilesiz (içine hile karıştırılmamış) * **benzîna bêhîle** hilesiz benzin
bêhîm *rd* **1.** temelsiz **2.** esassız, köksüz * **karekî bêhîm** esassız bir iş
bêhîs *rd* duygusuz
bêhîsî *m* duygusuzluk
bêhîzar *rd* çarşafsız
bêhn (I) *m* **1.** nefes, soluk * **bêhna min çikiya** soluğum kesildi **2.** solunum **3.** dinlenme, mola **4.** kez, defa, bazen * **ca hin bêhnan bê cem me** bazen bize de gel **5.** an, biraz * **bêhneke din were** biraz sonra gel * **bêhna din** biraz önce **6.** nefes (sigara için) * **bêhnek li cigareyê da** sigaradan bir nefes aldı ~ **berdan** nefes vermek (veya bırakmak) ~ **çikandin** soluk kesmek ~ **çûn û hatin** nefes gidip gelmek ~ **dan 1)** soluk vermek **2)** dinlenmek ~ **dan (yekî) 1)** (birine) rahat vermek **2)** (birine) zaman vermek ~ **dan û stendin** soluk alıp vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) nefes almák ~ **jê re tune** *h* harıl harıl * **bêhn jê re tune şîşikan çêdike** harıl harıl örgü örüyor ~ **lê çikandin 1)** (birinin) gırtlağına basmak **2)** iflahını kesmek ~ **lê çikîn 1)** nefesi tükenmek **2)** iflahı kesilmek ~ **li xwe çikandin** nefes tüketmek, (kendi) yüregini tüketmek ~ **nedan (tiştekî) 1)** ara vermemek **2)** fırsat vermemek ~ **nedan (yekî)** aman vermemek, rahat bırakmamak, göz açtırmamak, nefes aldırmamak * **bêhnê nadê dixebitîne** soluk aldırmadan çalıştırıyor * **kermêşan şev û roj bêhn nedidan me** sivrisinekler gece gündüz bize aman vermiyordu ~ **nedan xwe 1)** durmaksızın çalışmak **2)** saat gibi işlemek ~ **standin** (an jî **girtin**) teneffüs etmek ~ **vedan** nefes almak, dinlenmek ~ **vekirin** dinlenmek, soluklanmak ~**a (yekî) bi teql çûn û hatin** göğsü daralmak ~**a (yekî) çikandin** (birinin) yüreğini tüketmek ~**a (yekî) çikîn 1)** nefesi kesilmek, tıkanmak, yüreği şişmek * **piştî ku bêhna camêr çikiya, tofana çepikan rabû** adamın nefesi kesildikten sonra alkışlar kopmaya başladı **2)** içi kapanmak, sıkılmak, bunalmak **3)** sinirlenmek ~**a (yekî) çûn û hatin** nefes almak, yaşamak ~**a (yekî) derketin 1)** açılmak, ferahlanmak, kendine gelmek (biraz iyileşmek) **2)** nefes almak, ferahlanmak, serinlemek (biraz avunarak ferahlanmak) **3)** (içine veya gönlüne) su serpilmek, yüreği yağ bağlamak (istenilen bir şeyin olmasından ferahlık duymak) **4)** rahatlamak, ferehlamak, ferahlanmak, içi açılmak, geniş bir nefes almak (sıkıntısı, tasası dağılmak) * **bêhna dilê min ê ku tengijîbû derket** daralan gönlüm ferahlandı **5)** ciğerleri bayram etmek ~**a (tiştekî) derketin** ferahlanmak, ferahlamak (genişlenmek) * **ku me mase hilanî bêhna odeyê derket** masayı kaldırınca oda ferahladı ~**a (yekî) derxistin 1)** avutmak, teselli etmek (veya vermek) **2)** dinlendirmek, yorgunluğunu almak (birini dinlendirmek) **3)** açmak, ferahlık vermek, ferahlatmak, iç açmak, gönül açmak, içini rahatlatmak * **vê derê bêhna min dernexist, em herin** burası beni açmadı, gidelim **4)** eğlemek, avutmak ~**a (yekî) di qûna (wî) de avêtin** kıçından solumak ~**a (yekî) fireh bûn 1)** teskin olmak, sakinleşmek **2)** rahatlamak, mufereh olmak~**a (yekî) fireh kirin** sakinleştirmek * ca were rûnê, piçek bêhna te fireh bike em dê lê bipirsin hele gel biraz otur, biraz kendini sakinleştir sonra icabına bakarız ~**a fireh, zimanê kin, serê rihet** geniş ol, diline sahip ol ki başın rahat olsun ~**a (yekî) hatin** sıkılmamak ~**a (yekî) hatin ber** soluklanmak, rahatlamak ~**a (yekî) hatin girtin** nefesi tutulmak ~**a (yekî) hilman** nefesi kesilmek ~**a (yekî) neçûn û nehatin** nefesi durmak ~**a (yekî) pê derketin** açılmak, ferahlanmak (sıkılması, tutukluğu kalmamak) * **çi çaxê ku ez pê re diaxivim bêhna min pê derdikeve** ne zaman onunla konuşsam açılıyorum ~**a (yekî) sekinîn** nefesi durmak ~**a (yekî) teng bûn 1)** nefesi daralmak **2)** canı sıkılmak, içi daralmak, içi kapanmak, göğsü daralmak, içi sıkılmak, bunalmak, sıkılmak, boğulmak (can sıkıntısı duymak) * **werger ew çend xerab bû ku, min jê zewq nedistend û bêhna min teng dibû** çeviri o kadar kötüydü ki, okumaktan zevk

alamıyor, boğuluyordum 3) sabrı taşmak (veya tükenmek), sinirlenmek ~a (yekî) **teng kirin** sıkıntı vermek **~a (yekî) tê de derketin** yüreği soğumak **~a xwe berdan 1)** nefes almak, soluklanmak **2)** soluklanmak, dinlenmek **3)** tatil yapmak, dinlenmek **~a xwe dan 1)** nefes almak, soluklanmak **2)** soluklanmak, dinlenmek, mola vermek, yorgunluk almak **~a xwe dan û stendin** nefes alıp vermek **~a xwe derxistin 1)** soluklanmak **2)** kendini dinlemek (yalnız, sakin kalmak) **3)** hırsını almak, içini rahatlatmak, içini rahat ettirmek **4)** içini boşaltmak, yüreğini boşaltmak (veya dökmek) **5)** yorgunluğunu atmak, yorgunluk çıkarmak (veya yorgunluğunu çıkarmak), dinlenmek, rahatlamak **6.** (biri) hava almak (açık havada gezmek) **7)** kulaklarının pasını gidermek (müzik dinlemek için) **~a xwe fireh kirin 1)** ferehlamak, ferahlanmak **2)** yüreğini serinletmek **3)** gönlünü serin tutmak, sakinleşmek **~a xwe girtin** soluk almak, soluklanmak **~a xwe girtin û berdan** nefes alıp vermek **~a xwe pê derxistin** avunmak, teselli bulmak **~a xwe pê vekirin** avunmak, zamanını geçirmek * **bêhna xwe bi def û zirneyê vedikirin** davul zurnayla avunuyorlardı **~a xwe stendin** soluk almak, soluklanmak **~a xwe teng kirin** sabırsızlık etmek **~a xwe vedan** soluk almak, soluklanmak, dinlenmek **~a xwe vekirin** dinlenmek, soluklanmak **~ek** bir an, biraz (çok kısa bir süre) **~ek lê xistin** sudan geçirmek (elbise yıkamak için)

bêhn (II) *m* **1.** koku **2.** koku (güzel kokmak için sürülen esans) **3.** *mec* koku (belirti, işaret) * **bêhna şer tê pozê min** savaş kokusunu alıyorum **~ dan 1)** koku vermek **2)** kokusu çıkmak (gizli tutulan bir şey açığa çıkmak, anlaşılmak) **~ di poz re çûn 1)** (herhangi bir şeyin) kokusunu almak **2)** kokusunu almak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) **~ di pozê (yekî) de çûn 1)** (herhangi) kokusunu almak **2)** kokusunu almak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) **~ di xwe dan** koku sürünmek **~ hatin** kokmak, koku yayılmak **~ hatin (yekî)** (biri) koku almak **~ hatin pozê (yekî)** (biri) koku almak **~ hilanîn** (an jî **hildan**) koku almak **~ jê hatin** koku vermek **~ ketin (tiştekî) 1)** kokuşmak, bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelmek) * bêhn ketiye vî goştî bu et kokuşmuş **2)** koku sinmek, nüfuz etmek * **wê bêhn bikeve hundir** koku içeriye sinecek **~ kirin (cihekî)** kokutmak * **te bêhn kire hundirû** içeriyi kokuttun **~ lê hatin çikandin** bunaltılmak **~ li (yekî) çikandin** bunaltmak, boğmak * **hîna taveke tûj nîn e, lê hewa bêhnê li mirovan diçikîne** güneş hünüz yakmıyor, ama hava insanı boğuyor **~ stendin** koku almak **~ û bereket** bereket **~ û bereket tê de heye** beti bereketi var **~ û bex** koku, kokuşmuşluk **~ û germox** koku, kokuşma **a (tiştekî) bi ser (yekî) xistin** (herhangi bir şeyin) kokusunu etrafa yaymak **~a diyan tê ji xaltiyan** ana yarısı (teyze) **~a dû hatin** yanık kokmak **~a efnikê (an jî kamçokê)** küf kokusu **~a efnikê (an jî kamçokê) jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak **~a genî jê hatin** sası sası kokmak **~a (...) hatin** kokmak (olacağını hissedilmek) * **bêhna şer tê** ortalık savaş kokuyor **~a (tiştekî) hatin mirov** kokusunu almak (bir nesnenin kokusunu algılamak) **~a (tiştekî) hilanîn 1)** (bir şeyin) kokusunu almak **2)** (bir şeyin) kokusunu almak veya duymak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) **~a (yekî) hilanîn 1)** kokusundan tanımak **2)** gelişini sezmek **~a (tiştekî) jê hatin 1)** -e kokmak **2)** herhangi bir şeyle ilgisi (veya ilişkisi) olmak **~a (tiştekî) ji (yekî) hatin 1)** -e kokmak **2)** herhangi bir şeyle ilgisi (veya ilişkisi) olmak **~a kamçokê** küf kokusu **~a kamçokê jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak **~a kefokê** küf kokusu **~a kefokê jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak **~a (tiştekî) ketin (...)** (bir şeyin veya birinin) kokusu sinmek **~a (...) kirin 1)** (birinin) gelişini sezmek **2)** kokusunu almak **3)** özlemek **~a (tiştekî) kirin** kokusunu almak (gizli tutulan bir şeyi sezmek) **~a kufikê (efnikê** an jî **kamçokê)** küf kokusu **~a kufikê (efnikê** an jî **kamçokê) jê hatin** (bir yer veya bir şey) küf kokmak **~a mewtê** ölüm kokusu **~a mewtê jê hatin** etrafa ölüm kokusunu saçmak **~a nên ji mala te neyê** kuru ekmeğe muhtac olasın **~a (yekî) pê derketin** ferahlık duymak **~a pêçiya xwe kirin** avucunu koklamak **~a pîs** pis koku, ufunet **~a pîso hatin** yanık kokmak (ortalıkta bez türü şeyler yanarken) **~a pîvazê jê hatin** (herhangi bir şeyle) ilişkisi veya ilgisi olmak **~a şewatê hatin** yanık kokmak (ortalıkta bir şeyler yanarken) **~a şermixokê jê hatin** sası sası kokmak **~a şîr ji devê (yekî) hatin** ağzı süt kokmak **~a xwe dan (...)** (bir şeyin veya birinin) kokusu sinmek * **cigareyê bêhna xwe daye cilan** elbiseye sigara kokusu sinmiş **~a xweş** güzel koku, rayiha

bêhna xwe berdan *l/bw* nefeslenmek, dinlenmek, soluklanmak

bêhna xwe dan *l/bw* dinlenmek, soluklanmak, nefeslenmek

bêhna xwe vedan *l/bw* nefeslenmek

bêhna xwe vekirin *l/bw* dinlenmek, soluklanmak

bêhna xweş *nd/m m* ıtır, güzel koku, burcu ~

alav dan burcumak
bêhnbed *rd* kötü koku
bêhnberdan *m* dinlenme, soluklanma
bêhn berdan *l/gh* dinlenmek, soluklanmak
bêhnberdayîn *rd* dinleniş, soluklanış
bêhnbir *rd* koku giderici
bêhnçikandin *m* bunaltma
bêhn çikandin *l/gh* bunaltmak
bêhnçikandî *rd* bunaltılmış olan
bêhnçikandîbûn *m* bunalma (soluk alması güçleşme)
bêhnçikandî bûn *l/ngh* bunalmak (soluk alması güçleşmek)
bêhnçiker *rd* nefes kesici
bêhnçikiyayî *rd* soluğu veya nefesi kesilmiş **2.** *rd/h* tıknefes, soluk soluğa, tıknefes bir şekilde
bêhnçikiyayîbûn *m* tıknefes olma, soluğu kesilme
bêhnçikiyayî bûn *l/ngh* tıknefes olmak, soluğu kesilmek (veya tutulmak)
bêhnçikiyayîkirin *m* soluğunu kesme
bêhnçikiyayî kirin *l/gh* soluğunu kesmek
bêhnçikîn *rd* **1.** nefes kesen, nefes kesici, soluk kesici **2.** bunaltıcı * **li der hewayeke bêhnçikîn heye** dışarda bunaltıcı bir hava var **3.** *m* tıkanma (soluğu kesilme)
bêhndan (I) *m* **1.** soluk verme, zefir **2.** soluklanma, dinlenme, mola **3.** dinlenme, tatil **4.** ara (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi) * **em bêhn vedin** ara verelim **5.** *sp* ara, mola (takımların oyun sırasında aldıkları birer dakikalık dinlenme süresi)
bêhndan (II) *m* kokma, koku verme, tütme (iyi veya kötü olarak)
bêhn dan (I) *l/gh* soluklanmak, dinlenmek, istirahat etmek
bêhn dan (II) *l/gh* kokmak, koku vermek, tütmek (iyi veya kötü olarak)
bêhndar *rd* **1.** kokulu, ıtırlı **2.** kokulu (güzel kokan)
bêhndarî *m* parfüm
bêhndarkirin *m* kokulandırma
bêhndar kirin *l/gh* kokulandırmak
bêhndayî (I) *rd* **1.** soluklanmış **2.** dinlenik, dinlenmiş, istirahat etmiş olan
bêhndayî (II) *rd* kokuşuk, kokuşmuş
bêhnderketin *m* rahatlama
bêhn derketin *l/gh* rahatlamak
bêhnderxistin *m* **1.** soluklatma **2.** ferahlatma, rahatlatma
bêhn derxistin *l/gh* **1.** soluklatmak **2.** ferahlatmak, rahatlatmak
bêhnebixur *m* tütsü kokusu
bêhneçik *rd* tıknefes
bêhnefisk *rd* sinsi, hain
bêhnefiskane *h* sinsice
bêhnefiskî *m* sinsilik
bêhnefişk *m* **1.** soluma, soluyuş **2.** tıknefes ~ **bi (yekî) ketin** nefes nefese kalmak ~ **pê ketin** nefes nefese kalmak ~ **bi (yekî) xistin** solutmak
bêhnefişkî *bj/m* **1.** astım **2.** *rd* soluğan (kimse) **3.** tıknefes bir biçimde ~ **kirin** soluğan etmek
bêhnefişkîbûn *m* **1.** tıknefes olma **2.** bunalma (soluk alması güçleşme)
bêhnefişkî bûn *l/ngh* **1.** tıknefes olmak **2.** bunalmak (soluk alması güçleşmek)
bêhnefişk pê ketin *l/bw* soluk soluğa kalmak, solumak
bêhnefişk pê xistin *l/bw* soluk soluğa bırakmak, solutmak
bêhnek *nd* bir nefeslik
bêhnfireh *rd* **1.** geniş, geniş gönüllü, deryadil (kolay kolay tasalanmayan, hoşgörülü, rahat) * **mirovekî bêhnfireh e** geniş adam **2.** sabırlı, sabır taşı, sinirleri kuvvetli, karnı geniş **3.** geniş yürekli, içi geniş, hazımlı
bêhnfirehbûn *m* sabırlı olma
bêhnfireh bûn *l/gh* sabırlı olmak
bêhnfirehî *m* **1.** ferahlık, gönül açıklığı **2.** sabırlı olma, geniş olma
bêhnfiroş *nd/nt* ıtriyatçı
bêhnfiroşî *m* ıtriyatçılık
bêhnfişk *bnr* bêhnefişk
bêhngeh *m* dinlenme yeri
bêhnger *nd* parfümeri
bêhngerandin *m* yivleme (koklayarak izleme)
bêhn gerandin *l/gh* yivlemek (köpek için; koklayarak izlemek)
bêhngerîn *m* **1.** yivlenme (koklayarak izleme) **2.** *rd* koku alan * **kûçikê bêhngerîn** koku alan köpek
bêhngerîn *l/ngh* yivlenmek, koku alarak izlemek
bêhngir *nd/nt* koku alma duyusu gelişkin kimse
bêhngirtin *m* **1.** nefes alma, soluk alma **2.** dinlenme **3.** nefes darlığı
bêhn girtin *l/gh* **1.** nefes almak **2.** dinlenmek
bêhngirtin nefes darlığı
bêhnhilanîn *m* **1.** koku alma **2.** beyni bulanma, kötü bir şey sezinleme
bêhn hilanîn *l/gh* **1.** koku almak **2.** beyni bulanmak, kötü bir şey sezinlemek
bêhnhilîn *rd* koku alan
bêhnhilmayî *rd* tıknefes, nefesi kesilme
bêhnijandin *m* hapşırtma, aksırtma
bêhnijandin *l/gh* hapşırtmak, aksırtmak
bêhnijîn (I) *m* hapşırma, aksırma
bêhnijîn (II) *m* kokuşma
bêhnijîn (I) *l/ngh* hapşırmak, aksırmak
bêhnijîn (II) *l/ngh* kokuşmak
bêhnimro *bnr* bênumare
bêhnîn *rd* kokulu * **kulîlkê bêhnîn** kokulu çiçekler
bêhn jê hatin *l/bw* **1.** kokmak * **bêhna lewentê jê dihat** üzeri lavanta kokuyordu **2.** koku vermek
bêhnker *rd* kokucu

bêhnketin *m* kokuşma
bêhnketî *rd* kokuşuk, kokuşmuş
bêhnkêşan *m* soluk alma, tenefüs etme
bêhnkêşandin *m* soluk alma, tenefüs etme
bêhn kêşandin *l/gh* soluk almak, tenefüs etmek
bêhnkêşank *m* soluk alıcı
bêhnkêz *m* yanık et kokusu
bêhnkirin *m* koklama, koklayış
bêhn kirin *l/gh* 1. koklamak 2. *mec* özlemek
bêhnkizirî *m* yanık yün kokusu
bêhn lê çikandin *l/bw* 1. nefesini kesmek, soluk kesmek, soluğunu kesmek 2. bunaltmak, boğmak * **ew hişk hişk dipêçandin û bêhn lê diçikandin** onu sımsıkı sarıp bunaltıyorlardı * **hîna taveke tûj nîn e, lê hewa bêhnê li mirovan diçikîne** güneş hünüz yakmıyor, ama hava insanı boğuyor 3. (birini) köşeye sıkıştırmak
bêhnlêçikîn *m* 1. nefesi kesilme, soluğu kesilme 2. *rd* soluk kesici
bêhn lê çikîn *l/bw* 1. nefesi kesilmek, soluğu kesilmek 2. kesilmek (bitkin düşmek) * **dernekete serê kaş bêhn lê çikiya** yokuşu çıkamadan kesildi 3. köşeye sıkışmak
bêhnmisk *rd* misk kokulu
bêhnnexweşbir *m* deodoran
bêhno *rd* kokuşuk
bêhno bêhno *h* 1. dinlene dinlene, mola vere vere 2. sırayla * **me bêhno bêhno ew hilgirt** onu sırayla taşıdık
bêhnok (I) *m* virgül
bêhnok (II) *m* parfüm
bêhnokî *rd* koku yetisi olan
bêhnpak *rd* faziletli, erdemli
bêhnpakî *m* fazilet, erdem
bêhnpaktî *m* erdemlilik
bêhnpêketin *m* kokuşma
bêhn pê ketin *l/bw* kokuşmak, kokuşmaya yüz tutmak
bêhnpêketî *rd* kokuşuk
bêhnsoyar *rd* astımlı
bêhnsoyarî *bj/m* astım
bêhnteng *rd* 1. sinirli, asabî, içi dar, hazımsız 2. sabırsız 3. sıkkın 4. astımlı
bêhntengbûn *m* 1. sinirlenme, asabîleşme 2. sabırsızlanma 3. sıkıntı basma, daralma, sıkılma, yüreği kabarma, bunalma, boğulma (can sıkıntısı duyma)
bêhnteng bûn *l/ngh* 1. sinirlenmek, asabîleşmek 2. sabırsızlanmak 3. sıkıntı basmak, daralmak, sıkılmak, yüreği kabarmak, bunalmak, boğulmak (can sıkıntısı duymak)
bêhntengî *m* 1. sinirlilik, asabîlik 2. sabırsızlık 3. sıkkınlık, kasvet 4. *bj* astım, soluk darlığı, nefes darlığı 4. boğuntu (zor solluk alma) ~ **girtin ser (yekî)** kasvet basmak (veya çökmek) ~ **ji qûntengî ye** asabîlik sıkışmaktandır ~**ya (yekî) hebûn** sıkıntısı olmak
bêhntengkirin *m* 1. sinirlendirme 2. sabırsızlandırma 3. daraltma, sıkıntı basmasına sebep olma 4. sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma)
bêhnteng kirin *l/gh* 1. sinirlendirmek 2. sabırsızlandırmak 3. daraltmak, sıkıntı basmasına sebep olmak 4. sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak)
bêhntirş *rd* ekşi kokulu
bêhnûn *rd* kokulu çiçek
bêhnvedan *m* 1. soluklanma, dinlenme, istirahat etme 2. ara (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi)
bêhn vedan *l/gh* 1. soluklanmak, dinlenmek, istirahat etmek 2. ara vermek (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi vermek)
bêhnvedayî *rd* dinlenik, dinlenmiş, soluklanmış, istirahat etmiş olan
bêhnvekirin *m* dinlenme
bêhn vekirin *l/gh* dinlenmek
bêhnweşîn *rd* koku saçan
bêhnxerab *m* pis koku
bêhnxoşk *bot/m* horasan çiçeği
bêhnxweş *rd* 1. güzel kokulu, rayihalı 2. kokulu (güzel kokan) * **sabûna bêhnxweş** kokulu sabun
bêhnxweşî *m* 1. güzel kokulu olma 2. parfüm
bêhogir *rd* dostsuz
bêhogirî *m* dostsuzluk
bêhonan *rd* örgüsüz
bêhoparlor *rd* hoperlörsüz
bêhoşk *rd* şuursuz
bêhoy *rd* sebebsiz
bêhtir *rd* 1. fazla, daha çok, daha fazla * **di dewra komarê de ji bîstî bêhtir serhildan çêbûne** cumhuriyet devrinde yirmiden fazla isyan patlak vermiş 2. *h* çoğu * **bêhtir caran min zevî dikola** tarlayı çoğu ben bellerdim ~ **bûn** fazlalaşmak, çoğalmak
bêhtirbûn *m* çoğalma, fazlalaşma
bêhtir bûn *l/ngh* çoğalmak, fazlalaşmak
bêhtirbûyîn *rd* çoğalış, fazlalaşma
bêhtirîn *nd/rd* maksimum, azamî, en fazla
bêhtirker *rz/m* çoğaltıcı
bêhtirkirin *m* fazlalaştırma
bêhtir kirin *l/gh* fazlalaştırmak
bêhukm *rd* hükümsüz
bêhukmbûn *m* hükümsüz olma, sakıt olma
bêhukm bûn *l/ngh* hükümsüz olmak, sakıt olmak
bêhukmî *m* hükümsüzlük
bêhuner *rd* 1. sanatsız 2. marifetsiz
bêhunerî *m* 1. sanatsızlık 2. marifetsizlik
bêhurmet *rd* hürmetsiz, saygısız
bêhurmetane *h* hürmetsizce, saygısızca
bêhurmetî *m* hürmetsizlik, saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak ~**ya hev kirin** (birbirine) saygısızlık yapmak

bêhurmetkirin *m* onursuzlaştırma, onurunu incitme
bêhurmet kirin *l/gh* onursuzlaştırmak, onurunu incitmek
bêhuzûr *rd* huzursuz **(yek) ~ kirin** (birini) rahatsız etmek
bêhuzûrî *m* huzursuzluk **~ kirin** (an jî **xistin) nav mala xwe** evinin huzurunu kaçırmak
bêhûçik *rd* yensiz
bêhûde *rd* **1.** beyhude, nafile * **qarewera te bêhude ye** bağırıp çağırman nafile **2.** *h* beyhude, boşuna, nafile
bêhûdeyî *m* beyhudelik
bêhûr *rd* işkembesiz
bêinyet *bnr* bêniyet
bêîcazetname *rd* icazetnamesiz, diplomasız
bêîdia *rd* iddiasız
bêîdiatî *m* iddiasızlık
bêîdman *rd* idmansız
bêîdraq *rd* idraksız
bêîdraqî *m* idraksızlık
bêîfet *rd* ifetsiz
bêîfetbûn *m* **1.** ifetsiz olma **2.** ifetsizlik
bêîfetî *m* ifetsizlik
bêîhtiyad *rd* ihtiyatsız, sakıntısız
bêîhtiyadî *m* ihtiyatsızlık **~ kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêîlac *rd* ilâçsız
bêîltihab *rd* iltihapsız, yangısız
bêîman *rd* **1.** imansız, inançsız **2.** *mec* imansız (insafsız, acımasız) **3.** imansız, kahrolası! **(yek) ~ çûn hizûra Xwedê** günahkâr olmak
bêîmanî *m* **1.** imansızlık, inançsızlık **2.** *mec* imansızlık, acımasızlık
bêîmkan *rd* imkânsız, olanaksız
bêîmkanbûn *m* imkânsızlaşma, olanaksızlaşma
bêîmkan bûn *l/ngh* imkânsızlaşmak, olanaksızlaşmak
bêîmkanbûyîn *m* olanaksızlaşma
bêîmkanî *rd* imkânsızlık, olanaksızlık
bêîmtiyaz *rd* imtiyazsız, ayrıcalıksız
bêîmze *rd* imzasız
bêînsaf *rd* insafsız
bêînsafane *h* insafsızca
bêînsafî *m* insafsızlık **~ kirin** insafsızlık etmek
bêîntizam *rd* intizamsız
bêîp û sîp *rd* ipsiz sapsız, ipi kırık (serseri, sorumsuz)
bêîrade *rd* iradesiz, istençsiz
bêîradebûn *m* **1.** iradesiz olma **2.** iradesizlik, istençsizlik
bêîradetî *m* iradesizlik, istençsizlik
bêîskonto *rd* iskontosuz, tenzilâtsız
bêîsot *rd* bibersiz
bêîspîrto *rd* ispirtosuz
bêîstikrar *rd* istikrarsız
bêîstikrarî *m* **1.** istikrarsızlık **2.** *ab* istikrarsızlık, dalgalanma
bêîstisna *rd* istisnasız, ayrıcasız, ayrıksız
bêîş *rd* işsiz
bêîşî *m* işsizlik
bêîşk *rd* düğümsüz
bêîşteh *rd* iştahsız, boğazsız
bêîştehî *m* iştahsızlık
bêîtaet *rd* itaatsiz
bêîtibar *rd* **1.** itibarsız **2.** güvenilmez **3.** tehlikeli * **çawan bi serxweşî erebeyê diajo kuro, bêîtibar** e sarhoş kafayla nasıl araba sürersin, tehlikelidir
bêîtimad *rd* itimatsız, güvensiz
bêîtiqat *rd* itikatsız
bêîtiqatî *m* itikatsızlık
bêîtiraz *rd* itirazsız
bêîxbal *rd* ikbalsız, geleceksiz
bêîzin *rd* izinsiz
bêîzinî *m* izinsizlik
bêj *m* tür, çeşit
bêjan *rd* acısız, ağrısız
bêjandin *m* **1.** sallama **2.** eleme
bêjandin *l/gh* **1.** sallamak **2.** elemek * **ard bibêjîne** un elemek
bêjanî *bj* ağrı kesimi, ağrıyı dindirme, analjezî, acı yitimi ·
bêjanker *nd/rd* ağrıkesen, yatıştırıcı, analezik
bêjar *rd* better
bêje *m* kelime, sözcük **~ bi ~ 1)** kelime kelime **2)** kelimesi kelimesine **~ya guhêrbar** *rz* değişken sözcük **~ya hevedudanî** *rz* bileşik sözcük **~ya neguhherbar** *rz* değişmez sözcük **~ya sade** *rz* yalın sözcük **~yên demdiyarker** zaman sözcükleri
bêjedar *nd/nt* görüşmeci, müzakereci
bêjedarî *m* **1.** görüşme, müzakere **2.** değini, değinme **~ kirin** görüşme yapmak, müzakere yapmak
bêjedarîkirin *m* görüşme yapma, müzakere yapma
bêjedarî kirin *l/gh* görüşme yapmak, müzakere yapmak
bêjehr *rd* zehirsiz
bêjek hoş sohbetli
bêjek *m* fonograf, pikap
bêjekar *nd/nt* konuşmacı
bêjekarî *m* konuşmacılık
bêjelaw *wj/m* gazel
bêjenas *nd/nt* etimolog
bêjenasî *m* etimoloji
bêjende *nd/nt* sözcü
bêjendetî *m* sözcülük
bêjeng *rd* passız
bêjer *nd/nt* **1.** spiker, sunucu **2.** konuşmacı
bêjerî *m* **1.** spikerlik, sunuculuk **2.** konuşmacılık
bêjezanî *m* söz dağarcığı, kelime hazinesi
bêjêbiran *rd* kesintisiz
bêjêbirîn *rd* kesintisiz
bêjêkuştin *rd* kesintisiz

bêjêpirsîn *h* sorgusuz
bêjik (I) *m* kalbur
bêjik (II) *n* yele
bêjimar *rd* sayısız
bêjimarî *m* sayısızlık
bêjing *m* kalbur **~a banan** bulgur kalburu **~a mîrate** boş gezenin boş kalfası **~a qelandinê ya gilgil** mısır kalburu **~ek pere lazim e** bir çuval para lazım
bêjinga gir *nd* çeç (tahıl elenen kalbur)
bêjingfiroş *nd/nt* kalburcu (satan)
bêjingfiroşî *m* kalburculuk
bêjingker *nd/nt* kalburcu (işi bir şeyi kalburdan geçirmek olan)
bêjingkerî *m* kalburculuk
bêjingkirin *m* kalburlama
bêjing kirin *l/gh* kalburlamak, çalkalamak, çalkamak
bêjingkirî *rd* kalburlanmış
bêjingvan *nd/nt* kalburcu (imal eden)
bêjingvanî *m* kalburculuk
bêjiyan *rd* yaşamsız
bêjiyar *rd* yaşamsız, yaşantısız
bêjî (I) *nd/nt* **1.** piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) **2.** *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk) **~yê bêjî** piç kurusu
bêjî (II) *rd* kirişsiz
bêjîn *rd* yaşamsız
bêjok *rd/nt* lâfezan, lâfçı, geveze, farfaracı, ağzı kalabalık, gürültücü (çenesi düşük)
bêjokî *m* lâfezanlık, lâfçılık, gevezelik, farfaracılık
bêjtin *bnr* bêjandin
bêjûn *rd* verimsiz
bêka *rd* samansız
bêkabsûl *rd* kapsülsüz
bêkadro *rd* kadrosuz
bêkadrotî *m* kadrosuzluk
bêkahûr *rd* kamasız (üzerinde kama bıçağı bulunmayan)
bêkalafat *der/m* kalafatsız
bêkalan *rd* kınsız
bêkalik *rd* çarıksız
bêkalikbûn *m* **1.** çarıksız olma **2.** çarıksızlık
bêkalîte *rd* kalitesiz
bêkalîtebûn *m* **1.** kalitesiz olma **2.** kalitesizlik
bêkalîtetî *m* kalitesizlik
bêkalker *rd* kalkersiz
bêkalsiyûm *kîm/rd* kalsiyumsuz
bêkam *rd* nemsiz, rutubetsiz
bêkamir *rd* kamışsız
bêkapek *rd* kepeksiz * **nanê bêkapek**
bêkapik *rd* kepeksiz
bêkapok *rd* **1.** kösteksiz **2.** ökçesiz, topuksuz
bêkaprîs *rd* kaprissiz
bêkaprîsî *m* kaprissizlik
bêkar (I) *rd* işsiz **~ nehiştin** boş bırakmamak, işsiz güçsüz bırakmamak **~ û xebat** (an jî bêîş) işsiz güçsüz **~ û xebat man** işsiz güçsüz kalmak
bêkar (II) *rd* kârsız, kazançsız
bêkarakter *rd* karaktersiz
bêkarakterî *m* karaktersizlik
bêkareba *rd* elektriksiz
bêkarî (I) *m* işsizlik
bêkarî (II) *m* kârsızlık, kazançsızlık
bêkarîger *rd* etkisiz
bêkarîgerbûn *m* etkisizleşme
bêkarîger bûn *l/ngh* etkisizleşmek
bêkarîgerbûyîn *m* etkisizleşme
bêkarîgerî *m* etkisizlik
bêkarîgerkirin *m* etkisizleştirme
bêkarîger kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêkarîn *rd* kudretsiz, iktidarsız
bêkarînbûn *m* **1.** kudretsiz olma **2.** kudretsizlik, iktidarsızlık
bêkarînî *m* kudretsizlik
bêkarman *m* **1.** işsiz kalma **2.** beceriksiz kalma
bêkar man *l/ngh* **1.** işsiz kalmak **2.** beceriksiz kalmak
bêkarzîdank *rd* kursaksız
bêkas *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
bêkasket *rd* kasketsiz
bêkat *rd* zamansız
bêkatar *rd* ibiksiz
bêkator *rd* ibiksiz
bêkawik *rd* eklemsiz
bêked *rd* emeksiz
bêkeder *rd* kedersiz, üzüntüsüz
bêkederî *m* kedersizlik, üzüntüsüzlük
bêkef *rd* köpüksüz
bêkefen *rd* kefensiz
bêkefik *rd* köpüksüz
bêkeftûleft *rd* didinmesiz, çekişmesiz
bêkelaş *rd* çarıksız
bêkelaşbûn *m* **1.** çarıksız olma **2.** çarıksızlık
bêkelem *rd* **1.** ormansız **2.** kazıksız **3.** dikensiz
bêkelij *rd* etkisiz
bêkelijbûn *m* etkisizleşme
bêkelij bûn *l/ngh* etkisizleşmek
bêkelijbûyîn *m* etkisizleşme
bêkelijî *m* etkisizlik
bêkelijkirin *m* etkisizleştirme
bêkelij kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêkelîme *rd* kelimesiz
bêkelk (I) *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için)
bêkelk (II) *rd* yararsız, faydasız
bêkelkî *m* yararsızlık, faydasızlık
bêkelmûç *rd* balgamsız
bêkelpik *rd* kepeksiz (un kepeği için) * **ardê bêkelpik** kepeksiz un
bêkemax *rd* **1.** kalçasız **2.** kalçasız (kalçası dar olan)
bêkemerbend *rd* kuşaksız
bêkemyon *rd* kimyonsuz

bêkenar *rd* kenarsız
bêkendûkosp *rd* engelsiz
bêkenik *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için) * **porê bêkenik** kepeksiz saç
bêkenk *bnr* bêkenik
bêkepez *rd* tepesiz
bêkeramet *rd* kerametsiz
bêkerb *rd* kedersiz
bêkes *rd* **1.** kimsesiz **2.** *mec* öksüz* **zarokekî bêkes** kimsesiz bir çocuk ~ **û bêxweyî** arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan) ~ **û kûs** kimi kimsesi olmayan, arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan) * **nexweşekî bêkes û kûs** arayıp soranı olmayan bir hasta ~ **û kûs bûn** kimi kimsesi olmamak ~ **û kûs man** kuru başına kalmak
bêkesatî *rd* şahsiyetsiz, kişiliksiz
bêkesatîbûn *m* **1.** kişiliksizleşme, kişiliksiz olma **2.** kişiliksizlik, şahsiyetsizlik
bêkesayetî *bnr* bêkesatî
bêkesb *rd* kazançsız
bêkesbûn *m* **1.** kimsesiz olma **2.** yalnızlık
bêkeser *rd* kedersiz, tasasız, üzüntüsüz ~ **bûn** tasasız olmak
bêkeserî *m* kedersizlik, tasasızlık
bêkesî *m* **1.** kimsesizlik **2.** *mec* öksüzlük
bêkesîtî *m* kimsesizlik
bêkevir *rd* taşsız
bêkevî *rd* kenarsız
bêkevîşk *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için)
bêkevloşk *rd* kırışıksız
bêkevz *rd* yosunsuz
bêkeys *rd* **1.** uygunsuz **2.** müsait olmayan, zor, yapılması güç olan **3.** dağınık (düzeni bozuk, karışık) **4.** tekin olmayan şey **5.** kafadan kontak, tahtası eksik **6.** ağır hasta, ölümcül (durumu ciddi olan) * **nexweşekî bêkeys e** ağır bir hasta ~ **ketin 1)** ağır (veya fena) hastalanmak, fenalaşmak * **nexweş e bêkeys ketiye** fena hastalanmış **2)** kötü düşmek **3)** dara düşmek (para sıkıntısına düşmek)
bêkeysî *m* **1.** uygunsuzluk **2.** musait olmama **3.** dağınıklık **4.** dara düşme **5.** musait olmama **6.** ağır hasta olma
bêkeysketî *rd* darda olan, kötü durumda olma
bêkezî *ant/rd* **1.** kirişsiz **2.** beliksiz
bêkêf *rd* **1.** keyifsiz, neşesiz **2.** keyifsiz, hasta, rahatsız **3.** huzursuz ~ **bûn** keyifsiz olmak ~ **û eşq** eğlencesiz
bêkêfbûn *m* **1.** keyifsizlenme, keyifsiz olma, neşesiz olma **2.** keyfi bozulma (rahatı kaçma, canı sıkılma)
bêkêf bûn *l/ngh* **1.** keyifsizlenmek, keyifsiz olmak, neşesiz olmak **2.** keyfı bozulmak (rahatı kaçmak, canı sıkılmak)
bêkêferat *rd* uğraşsız, zahmetsiz
bêkêferatî *m* uğraşsızlık, zahmetsizlik
bêkêfî *m* **1.** keyifsizlik, neşesizlik **2.** keyifsizli (rahatsızlık)
bêkêl *rd* **1.** dikişsiz **2.** dikişsiz (yapıştırma) * **sola bêkêl** dikişsiz ayakkabı
bêkêlgeh *rd* tarlasız
bêkêlsim *rd* süssüz
bêkêm *rd* yangısız
bêkêmanî *rd* eksiksiz, kusursuz
bêkêmanîbûn *m* **1.** eksiksiz olma **2.** eksiksizlik, kusursuzluk
bêkêmanîtî *m* kusursuzluk
bêkêmasî *rd* **1.** eksiksiz **2.** kusursuz, özürsüz **3.** *h* tıpatıp
bêkêmasîtî *m* eksiksizlik, kusursuzluk
bêkêmayî *rd* eksiksiz
bêkênc *rd* etkisiz
bêkêncbûn *m* etkisizleşme
bêkênc bûn *l/ngh* etkisizleşmek
bêkêncbûyîn *m* etkisizleşme
bêkêncî *m* etkisizlik
bêkênckirin *m* etkisizleştirme
bêkênc kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêkêr (I) *rd* bıçaksız
bêkêr (II) *rd* **1.** yararsız, faydasız **2.** âciz **3.** beceriksiz, yaramaz (yararlı olmayan, beceriksiz kimse) **4.** yaramaz (durum ve olay için) * **tiştekî bêkêr nîn e** yaramaz bir durum yok **5.** yararsız, boş, abes (bir işe yaramayan) * **ramaneke bêkêr** boş bir düşünce **6.** değersiz, bayağı, kırtıpil, dökün-tü, dandik **7.** işe yaramaz, kıçı kırık * **çend romanên bêkêr** kıçı kırık bir kaç roman **8.** hayırsız * **ewladê bêkêr** hayırsız evlât
bêkêran *as/rd* kirişsiz
bêkêrbûn *m* **1.** yararsız olma, faydasız olma **2.** âciz olma, âcizlik * **bêkêrbûna vî min qehr dike** bunun acizliği beni kahrediyor **3.** beceriksizlik, beceriksiz olma, yaramaz olma **4.** yararsız olma, boş olma **5.** değersiz olma, bayağı olma **6.** işe yaramaz olma, kıçı kırık olma
bêkêr bûn *l/ngh* **1.** yararsız olmak, faydasız olmak **2.** âciz olmak **3.** yaramaz olmak, beceriksiz olmak **4.** yararsız olmak, boş olmak **5.** değersiz olmak, bayağı olmak **6.** işe yaramaz olmak, kıçı kırık olmak
bêkêrik *rd* çakısız
bêkêrikbûn *m* çakısız olma
bêkêrikî *m* çakısızlık
bêkêrî *m* **1.** yararsızlık, faydasızlık **2.** âcizlik * **bêkêriya vî min dîn dike** bunun acizliği beni kahrediyor **3.** beceriksizlik, yaramazlık **4.** yaramazlık (durum ve olay için) **5.** yararsızlık (bir işe yaramama durumu) **6.** değersizlik, bayağılık, kırtıpillik, döküntülük, dandiklik **7.** işe yaramazlık, kıçı kırıklık **8.** hayırsızlık
bêkêrîbûn *m* beceriksiz olma
bêkêrî bûn *l/bw* beceriksiz olmak

bêkêrsim *rd* 1. biçimsiz 2. süssüz
bêkêrsimî *m* biçimsizlik
bêkêş *wj/rd* ölçüsüz, vezinsiz
bêkêşan *rd* çekimsiz
bêkêşanî *m* çekimsizlik
bêkêşe *rd* sorunsuz
bêkêşetî *m* sorunsuzluk
bêkêşî *wj/m* ölçüsüzlük, vezinsizlik
bêkêvzik *rd* çapaksız
bêkêzik *rd* böceksiz
bêkil *rd* sürmesiz
bêkilam *rd* 1. şarkısız, türküsüz 2. *h* konuşmaksızın
bêkilît *rd* kilitsiz (kilidi olmayan)
bêkils *rd* kireçsiz
bêkilsbûn *m* kireçsizleşme
bêkils bûn *l/ngh* kireçsizleşmek
bêkilskirin *m* kireçsizleştirme
bêkils kirin *l/gh* kireçsizleştirmek
bêkilûr *rd* servetsiz
bêkim *rd* takkesiz
bêkimik (I) *rd* ibiksiz
bêkimik (II) *rd* takkesiz
bêkimşik *rd* hotozsuz, sorguçsuz, taraksız * **mirîşka bêkimşik** taraksız tavuk
bêkinc *rd* elbisesiz
bêkinîşt *rd* çapaksız
bêkirar *rz/rd* öznesiz
bêkiras *rd* fistansız
bêkirde *rz/rd* öznesiz
bêkirê *rd* kirasız
bêkirêc *rd* 1. kireçsiz 2. kireçsiz (birleşiminde karbon tuzları düşük olan)
bêkirêcbûn *m* kireçsizleşme
bêkirêc bûn *l/ngh* kireçsizleşmek
bêkirêckirin *m* kireçsizleştirme
bêkirêc kirin *l/gh* kireçsizleştirmek
bêkirêtî *m* kirasızlık
bêkirp *rz/m* vurgusuz
bêkirt *rd* kertiksiz
bêkitekit *rd* detaysız
bêkitêb *rd* 1. kitapsız 2. kitapsız (dört kutsal kitaptan hiç birine inanmayan, dinsiz)
bêkîn *rd* 1. kinsiz 2. garazsız, hınçsız ~ **û mîn** garazsız ivazsız
bêkîsk *bot/rd* kapsülsüz
bêkofî *rd* hotozsuz
bêkok *rd* 1. köksüz, esassız 2. köksüz (temeli, dayanağı olmayan) 3. kökensiz 4. *mec* kanı bozuk, kansız, soysuz
bêkokî *m* 1. köksüzlük, esassızlık 2. köksüzlük (temeli, dayanağı olmama durumu) 3. kökensizlik 4. *mec* kanı bozukluk, kansızlık, soysuzluk
bêkola *rd* kolasız
bêkole *rd* kölesiz
bêkolos *rd* külahsız
bêkonfor *rd* konforsuz
bêkontrat *rd* kontratsız, sözleşmesiz
bêkostek *rd* kösteksiz
bêkotan *rd* sabansız
bêkotekî *rd* baskısız
bêkovan *rd* üzüntüsüz, kedersiz
bêkrema *rd* kremasız
bêkuç *rd* taşsız
bêkudûr *rd* kinsiz
bêkudûrî *m* kinsizlik
bêkul *rd* acısız, kedersiz ~ **û derd** acısız, dertsiz * **jîneke bêkul û derd** acısız bir yaşam ~ **û derdî** dertsizlik
bêkuleh *rd* külahsız
bêkulik (I) *rd* kukuletasız
bêkulik (II) *rd* sorguçsuz
bêkulîlk *rd* çiçeksiz
bêkulpe *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêkumik *rd* 1. takesiz 2. *rz* şapkasız (üstünde düzeltme işareti bulunmayan ünlü)
bêkun *rd* deliksiz
bêkuncî *rd* susamsız
bêkung *rd* yelesiz
bêkunik *rd* 1. deliksiz 2. gözeneksiz
bêkurîşk *rd* büzgüsüz, plisiz
bêkurk *rd* kürksüz
bêkurm *rd* kurtsuz
bêkurmik *rd* kurtsuz
bêkurtan *rd* semersiz
bêkurtik rd çukursuz ~ **û mesîl** engebesiz
bêkuşte *rd* alçısız
bêkutabûn *rd* tükenmez, bitimsiz
bêkutabûnî *m* tükenmezlik
bêkutayî *rd* tükenmez, bitmeyen
bêkutek *rd* desteksiz, payandasız
bêkutik *rd* köpeksiz
bêkûçik *rd* köpeksiz
bêkûs *rd* kimsesiz
bêkûşet *m* kuşetsiz
bêl (I) *m* 1. parça, bölüm (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri) * **pez bêl bû** mal bölündü 2. sürü (küçükbaş hayvan için)
bêl (II) *m* 1. düzlük yer 2. tepenin üstü
bêl (III) *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kirin** bellemek
bêl (IV) *m* koru, koruluk
bêla (I) *m* duvarı çitlerden örülü, içi dışı sıvalı yapı
bêla (II) *m* balkon
bêlagam *rd* gemsiz
bêlam *rd* lamsız, ~ **û cîm** çıtını çıkarmadan
bêlamba *rd* 1. lâmbasız 2. lâmbasız (marangozculukta)
bêlan (I) *erd/n* 1. düzlük yer 2. tepe
bêlan (II) *m* merhale
bêlan (III) *rd* yuvasız
bêlaq *rd* bacaksız
bêlay *rd* tarafsız
bêlaybûn *m* 1. tarafsız olma 2. tarafsızlık
bêlayen *rd* 1. tarafsız, yansız, taraf tutmayan

2. yönsüz 3. çekimser
bêlayenî *m* 1. tarafsızlık, yansızlık 2. çekimserlik
bêlayenîbûn *m* 1. tarafsızlaşma 2. çekimsenme
bêlayenî bûn *l/gh* 1. tarafsızlaşmak 2. çekimsenmek
bêlayenkirin *m* tarafsızlaştırma, ansızlaştırma
bêlayen kirin *l/gh* tarafsızlaştırmak, yansızlaştırmak
bêlayî *m* tarafsızlık
bêlbûn *m* bölünme, bölünüş
bêl bûn *l/ngh* bölünmek
bêlebat *rd* eylemsiz, hareketsiz
bêlebatî *m* eylemsizlik, hareketsizlik
bêlebt *rd* devimsiz, hareketsiz
bêlebtî *m* devimsizlik, hareketsizlik
bêlec *rd* kavgasız
bêlecbûn *m* 1. kavgasız olma 2. kavgasızlık
bêlegap *rd* dizginsiz
bêleke *rd* 1. lekesiz 2. lekesiz (namuslu kimse)
bêleketî *m* 1. lekesizlik 2. lekesizlik (namusluluk)
bêlemelem *rd* çalkantısız
bêlemlate *rd* adalesiz, kassız
bêlep *rd* hilesiz, düzensiz
bêleq *h* şakasız
bêleqe *rd* ilgisiz
bêleqînî *rd* kıpırtısız
bêlerz *m* titreşimsiz
bêlerzîn titreşimsiz
bêlewn *rd*
şekilsiz
bêlewnî *m* şekilsizlik
bêlezet *rd* lezetsiz **(yek)** ~ **kirin** (birini) azarlamak
bêlezetkirin *m* fena yapma
bêlezet kirin *l/gh* fena yapmak
bêlêb *rd* hilesiz, düzensiz
bêlête *m* halay
bêlib *rd* tanesiz
bêlibik *rd* taneciksiz
bêlihet *rd* takatsızlık
bêlihetî *m* takatsızlık
bêlimêj *rd* namazsız
bêlimte *m* 1. halaylık türkü 2. karşılıklı türkü eşliğinde oynanan geleneksel bir Kürt halk dansı
bêling *rd* 1. ayaksız 2. bacaksız
bêliv *rd* devimsiz, hareketsiz, kıpırtısız
bêlivî *m* devimsizlik, hareketsizlik, kıpırtısızlık
bêlixav *rd* dizginsiz, gemsiz
bêliyaqet *rd* liyakatsız, değimsiz
bêliyaqetî *m* liyakatsizlik
bêlîbas *rd* elbisesiz
bêlome *h* kınamayın ~ **be** kınamak gibi olmasın
bêlûlik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kablar için)
bêlûr *rd* fitilsiz (kumaşlar için) * **qumaşê bêlûr** fitilsiz kumaş
bêlûte *m* türkü eşliğinde oynanan bir halay türü ~**ya feqiyan** medrese öğrencilerinin sadece türkü söyleyerek oynadıkları halay
bêlûtke *rd* doruksuz
bêmacera *rd* macerasız, serüvensiz
bêmad *rd* moralsız, keyifsiz
bêmadalya *rd* madalyasız
bêmade *rd* asık suratlı, suratı asık
bêmaf *rd* haksız (hiç bir haktan yararlanmayan)
bêmafî *m* haksızlık (haklardan yoksun olma durumu)
bêmahiye *rd* maaşsız
bêmal (I) *rd* 1. evsiz, evsiz barksız 2. kimsesiz
bêmal (II) *rd* 1. malsız, mülksüz 2. yoksul ~ **û hal** evsiz barksız ~ **û bêhal man** aç açık kalmak ~ **û milk** malsız mülksüz, varlıksız ~**o bêxaltî bêxalo, bimalo bixaltî bixalo** mal ve mülkün varsa eş dostun da vardır
bêmalik (I) *bot/rd* kapsülsüz
bêmalik (II) *rd* gözsüz (gözü, bölmesi olmayan)
bêmaman *rd* ebesiz
bêmandal *rd* mandalsız
bêmane *rd* 1. manasız, anlamsız 2. söylemesi ayıp 3. *h* bel bel (durgun, anlamsız bakış)
bêmanebûn *m* anlamsızlaşma
bêmane bûn *l/ngh* anlamsızlaşmak
bêmanend *rd* benzersiz, eşsiz, emsalsiz, tek * **bedewiyeke bêmanend** eşsiz bir güzellik
bêmanendî *m* benzersizlik, eşsizlik, emsalsizlik
bêmanetî *m* manasızlık, anlamsızlık
bêmanî *rd* engelsiz
bêmantiq *rd* mantıksız
bêmantiqî *m* mantıksızlık
bêmar (I) *bnr* bîmar
bêmar (II) *rd* nikahsız
bêmarek *rd* damgasız
bêmarîpişt *rd* omurgasız
bêmarka *rd* markasız
bêmaske *rd* maskesiz
bêmast *rd* yoğurtsuz
bêmasûle *rd* makarasız
bêmasûlke *rd* adalesiz, kassız
bêmawe *rd* süresiz, vadesiz
bêmazeret *rd* mazeretsiz
bêmazmazk *rd* omurgasız
bêmeaş *rd* maaşsız
bêmebest *rd* amaçsız, maksatsız
bêmebestî *m* amaçsızlık
bêmecal *rd* 1. mecalsız, takatsız, dingin 2. imkansız (imkanı olmayan, muhtaç) 3. hadi ordan (anlamında) 4. beddua olaraktan kullanılır ~ **man** mecalsız kalmak
bêmecalî *m* mecalsızlık, dermansızlık, takatsızlık
bêmecalîbûn *m* mecalsızlaşma, dermansızlaşma

bêmecalî bûn *l/ngh* mecalsızlaşmak, dermansızlaşmak
bêmecalkî *rd/h* mecalsızca
bêmecalman *m* telesime, güçsüz kalma
bêmecal man *l/ngh* telesimek, güçsüz kalmak
bêmedeniyet *rd* medeniyetsiz
bêmedet *rd* çaresiz
bêmefa *rd* faydasız, yararsız
bêmefatî *m* faydasızlık, yararsızlık
bêmefer *rd* umutsuz, ümitsiz
bêmeferbûn *m* umutsuzlaşma, ümitsizleşme
bêmefer bûn *l/ngh* umutsuzlaşmak, ümitsizleşmek
bêmeferî *m* umutsuzluk, ümitsizlik
bêmefik *rd* yemliksiz
bêmehane *rd* aylıksız, maaşsız
bêmehanî *rd* aylıksız, maaşsız
bêmehde *rd* **1.** keyifsiz, neşesiz, moralsız, moralı bozuk **2.** somurtkan, suratsız, suratı asık, surat (veya suratı) bir karış, asık suratlı, çatkın, yüzü asık
bêmehdebûn *m* **1.** keyifsiz olma, neşesiz olma, moralsız olma **2.** suratı asık olma, çatkın olma
bêmehde bûn *l/ngh* **1.** keyifsiz olmak, neşesiz olmak, moralsız olmak **2.** suratı asık olmak, çatkın olmak
bêmehdetî *m* **1.** keyifsizli, neşesizlik, moralsızlık **2.** somurtkanlık, suratsızlık, çatkınlık
bêmeheret *rd* maharetsiz
bêmeheretî *m* maharetsizlik
bêmehlet *rd* sabırsız
bêmehmizî *rd* maaşsız
bêmehr *rd* **1.** nikâhsız **2.** nikâhsız (biriyle nikâhsızca yaşayan) * **bêmehr bi hev re dijîn** nikahsız yaşıyorlar
bêmehrbûn *m* **1.** nikâhsız olma **2.** nikâhsızlık
bêmehrî *m* nikâhsızlık
bêmehrîban *rd* acımasız, merhametsiz
bêmehrîbane *h* acımasızca
bêmehrîbanî *m* acımasızlık, merhametsizlik
bêmehzûr *rd* sakıncasız
bêmekarî *rd* hilesiz, düzensiz
bêmelûmat *rd* malûmatsız
bêmemik *rd* emziksiz
bêmenal *rd* servetsiz
bêmendal *rd* çocuksuz
bêmendalî *m* çocuksuzluk
bêmenzere *rd* manzarasız
bêmeqare *rd* makarasız
bêmeqbûz makbuzsuz
bêmeraq *rd* meraksız
bêmeraqî *m* meraksızlık
bêmerasîm *rd* merasimsiz, törensiz
bêmerbend *rd* kösteksiz
bêmerc *rd* şartsız, koşulsuz ~ **û şert** kayıtsız şartsız
bêmercek *rd* merceksiz
bêmerhamet *rd* merhametsiz, acımasız
bêmerhametane *h* acımasızca
bêmerhametî *m* merhametsizlik, acımasızlık
bêmerîfet *rd* marifetsiz
bêmerîfetî *m* marifetsizlik
bêmerşik *rd* çulsuz
bêmeslek *rd* mesleksiz
bêmeslekî *m* mesleksizlik
bêmesnet *rd* mesnetsiz
bêmesref *rd* masrafsız
bêmesûliyet *rd* mesuliyetsiz, sorumsuz
bêmesûliyetî *m* mesuliyetsizlik, sorumsuzluk
bêmeşaqet *rd* meşakatsız, sıkıntısız
bêmetanet *rd* metanetsiz, dayanıksız
bêmetanetî *m* metanetsizlik
bêmetirsî *rd* tehlikesiz
bêmetirsîbûn *m* **1.** tehlikesiz olma **2.** tehlikesizlik
bêmetirsîtî *m* tehlikesizlik
bêmetod *rd* metotsuz, yöntemsiz
bêmetodî *m* metotsuzluk, yöntemsizlik
bêmewdan *rd* servetsiz
bêmexer *rd* ovasız
bêmexsed *rd* maksatsız, amaçsız, gayesiz
bêmexsedî *m* maksatsızlık, amaçsızlık
bêmeyan *rd* mayasız
bêmeyane *rd* eğimsiz
bêmeymenet *rd* meymenetsiz, uğursuz
bêmeymenetî *m* meymenetsizlik, uğursuzluk
bêmeze *rd* mezesiz
bêmêfir *rd* yemliksiz
bêmêjî *rd* **1.** beyinsiz **2.** iliksiz (içinde ilik bulunmayan kemik veya şey)
bêmêjû *rd* tarihsiz
bêmêlîde *rd* alevsiz
bêmêr *rd* **1.** erkeksiz **2.** kocasız, adamsız, erkeksiz, ersiz * **mala bêmêr** erkeksiz ev * **jina bêmêr** ersiz kadın * **jinik bêmêr nedikir** kadın adamsız yapmıyordu **3.** evli olmayan kadın, kız
bêmêrbûn *m* **1.** erkeksiz olma **2.** kocasız olma, kocasızlık, ersizlik
bêmêrg *rd* çayırsız, çayırlık yeri olmayan
bêmêrî *m* **1.** erkeksizlik **2.** kocasızlık, erkeksizlik, ersizlik, adamsızlık
bêmêrîtî *m* kocasızlık
bêmêş *rd* **1.** sineksiz **2.** böceksiz ~ **û mor** böceksiz, haşaresiz
bêmêşe *rd* ormansız
bêmêwe *rd* meyvesiz
bêmêwetî *rd* meyvesizlik
bêmical *bnr* bêmecal
bêmiciz *rd* iştahsız
bêmicizî *m* iştahsızlık
bêmijaj *rd* iştahsız
bêmijajî *m* iştahsızlık
bêmijane *rd* dingilsiz
bêmijang *rd* kirpiksiz
bêmijar *rd* konusuz
bêmijelang *rd* kirpiksiz

bêmijgul *rd* kirpiksiz
bêmijmijok *rd* emziksiz
bêmijok *rd* emziksiz
bêmijûlank *rd* kirpiksiz
bêmikan *rd* aksi (uygun olmayan)
bêmikûnî *rd* imkânsızlık
bêmil *rd* **1.** kolsuz **2.** kolsuz (giysi için)
bêmilk *rd* mülksüz
bêminare *rd* minaresiz
bêminet *rd* minnetsiz
bêminetî *m* minnetsizlik ~ **di hev dan** restleşmek ~ **ye!** minnet yok!
bêmirad *rd* **1.** muratsız **2.** hadi ordan, anlamında
bêmiradî *m* muratsızlık
bêmiraz *rd* **1.** muratsız **2.** hadi ordan, anlamında
bêmirazî *m* muratsızlık
bêmirdik (I) *rd* kepeksiz (saçlı deride oluşan kepek için)
bêmirdik (II) *rd* tortusuz
bêmirêk *rd* aynasız
bêmirêkî *m* aynasızlık
bêmirês *rd* **1.** çirkin, iğrenç, **2.** gösterişsiz, görkemi olmayan **3.** kirli ~ **bûn** batmak, berbat olmak
bêmirêsane *h* gösterişsizce
bêmirêsî *m* **1.** çirnkinlik, iğrençlik **2.** gösterişsizlik
bêmirin *rd* **1.** ölümsüz (hiç ölmeyen) **2.** *nd/nt* ölümsüz (hiç unutulmayacak olan)
bêmirinî *m* ölümsüzlük
bêmirqîn *rd* homurtusuz
bêmirqînî *m* homurtusuzluk
bêmirûz *rd* **1.** keyifsiz, neşesiz, moralsız, moralı bozuk **2.** somurtkan, suratsız, asık suratlı, suratı asık, yüzü asık
bêmirûzî *m* **1.** keyifsizlik, neşesizlik, moralsızlık **2.** somurtkanlık, suratsızlık
bêmirwet *bnr* bêmurwet
bêmirz *rd* iğrenç
bêmişar *rd* testeresiz
bêmişe *rd* ücretsiz
bêmişkûl *rd* kirpiksiz
bêmişûr *rd* zahmetsiz
bêmitêl *rd* döşeksiz
bêmitik *rd* tepesiz
bêmix *rd* çivisiz
bêmixrikî *rd* çelişkisiz, çelişmesiz
bêmiz *rd* ücretsiz
bêmize *rd* ücretsiz
bêmizûr *rd* maaşsız
bêmîkrob *rd* mikropsuz
bêmîkrobbûn *rd* mikropsuzlaşma
bêmîkrob bûn *l/ngh* mikropsuzlaşmak
bêmîkrobî *m* mikropsuzluk
bêmîkrobîkirin *m* mikropsuzlandırma, mikropsuzlaştırma
bêmîkrobî kirin *l/gh* mikropsuzlandırmak, mikropsuzlaştırmak
bêmîkrobkirin *m* mikropsuzlaştırma
bêmîkrop kirin *l/gh* mikropsuzlaştırmak
bêmînak *rd* örneksiz, emsalsız
bêmîratgir *rd* vârissiz
bêmobîlya *rd* mobilyasız, möblesiz
bêmole *rd* çamursuz
bêmonik *rd* eklemsiz
bêmor *rd* mühürsüz
bêmostik *rd* emziksiz
bêmovik *rd* eklemsiz
bêmox *rd* iliksiz (içinde ilik bulunmayan kemik veya şey)
bêmsal *rd* emsalsiz
bêmsalî *m* emsalsizlik
bêmudet *rd* müddetsiz, süresiz
bêmuhr *bnr* bêmor
bêmulk *rd* mülksüz, topraksız (arazisi olmayan)
bêmunasebet *rd* münasebetsiz
bêmunasebetî *m* münasebetsizlik
bêmuqawele *rd* mukavelesiz, sözleşmesiz
bêmurwet *rd* mürvetsiz, insaniyetsiz
bêmurwetî *m* insaniyetsizlik
bêmurx *rd* ezgisiz, nağmesiz
bêmusamaha *rd* müsamahasız, hoşgörüsüz
bêmusamahatî *m* müsamahasızlık, hoşgörüsüzlük
bêmuslix *rd* musluksuz
bêmuzîk *rd* müziksiz
bêmû *rd* kılsız, tüysüz
bêmûçe *rd* **1.** maaşsız **2.** ücretsiz
bêmûd *rd* kinsiz
bêmûjang *rd* kirpiksiz
bêmûnan *rd* örgüsüz
bêna *rd* **1.** öncesiz **2.** sonsuz (ölçülmeyecek kadar büyük ve çok olan) **3.** bengi, ebedî
bênakokî *rd* çelişkisiz, çelişmesiz
bênamûs *rd* namussuz
bênamûsî *m* namussuzluk
bênamûskî *rd/h* namussuzca
bênan *rd* **1.** ekmeksiz **2.** *h* ekmeksiz (ekmek olmadan) * **borek bênan tê xwarin** börek ekmeksiz yenilir **3.** yemeksiz **4.** aç * **tu binanî bênan î?** sen aç mısın, değilmisin? ~ **û av** aç susuz ~ **û av man** aç susuz kalmak
bênane *rd* nanesiz
bênantî yemeksizlik
bênasir *rd* nasırsız
bênatiqa *rd* natıkasız
bênav (1) bj/*m* **1.** arpacık, it dirseği (göz kapağının kenarında çıkan küçük çıban) **2.** karıncalamayla kendini gösteren, aşırı sancıma yapan ve tende morluklarla beliren hastalık türü
bênav (II) *rd* **1.** isimsiz, adsız (adı olmayan) **2.** isimsiz, adsız (yaptığı iş bilinmesine karşılık kendi bilinmeyen) * **lehengên bênav** isimsiz kahraman **3.** imzasız (yazı, eser için; yazarı belirtilmemiş) **4.** anonîm
bênavber *rd/h* **1.** arasız, aralıksız, kesintisiz **2.**

ara vermeden, ara vermeksizin 3. *fiz* aralıksız (sürekli, aralık vermeden)
bênavberdayîn *h* ara vermeksizin
bênavdeng *rd* şöhretsiz
bênaverok *rd* içeriksiz
bênavgîn *rd* araçsız, vasıtasız
bênavgînî *m* araçsızlık, vasıtasızlık
bênavik *rd* içsiz
bênavî *m* anonimlik
bênavîş *rd* imzasız
bênavûdeng *rd* ünsüz, şansız
bênavûnîşan *rd* 1. tarihsiz, günsüz 2. tarihsiz (uzun bir geçmişi olmayan)
bênayî *m* sonsuzluk, ebedîlik
bênder *m* harman yeri ~ **ba kirin** harman savurmak ~ **gerandin** harman çevirmek ~ **hûr kirin** harman dövmek ~**a derengmayî nabe xurê xwedî** her şey zamanda yapılmalı
bênderan *m* temmuz (ayı)
bênderkirin *m* harmanlama
bênder kirin *l/gh* harmanlamak
bênderok *m* küçük harman yeri
bêndervan *nd/nt* harmancı
bênefes *rd* nefessiz, soluksuz ~ **hiştin** nefessiz bırakmak ~ **man** nefessiz kalmak
bênefesî *m* nefessizlik, soluksuzluk
bênefs *rd* pisboğaz
bênefsî *m* pisboğazlık
bênehf *rd* faydasız
bênehfî *m* faydasızlık
bênehk *rd* nohutsuz
bênem *rd* nemsiz
bêneqeb *rd* geçitsiz
bêneqerat *rd* nakaratsız
bêneqş *rd* nakışsız
bênetîce *rd* neticesiz, sonuçsuz
bênevê *m* farz
bênewa (I) *nd/rd* 1. bîçare, çaresiz (çaresi bulunmayan) 2. zavallı
bênewa (II) *rd* ezgisiz, nağmesiz
bênewatî *m* bîçarelik, çaresizlik
bênexş *rd* nakışsız ~ **û nîgar** süssüz
bênexşe *rd* 1. haritasız 2. plânsız
bêneynik *rd* aynasız
bêneynikî *m* aynasızlık
bênezaket *rd* nezaketsiz
bênezaketî *m* nezaketsizlik
bênezer *rd* nazarsız ~ **be 1)** maşallahı var **2)** kırk bir (buçuk) maşallah (alaylı bir şekilde) ~**î be** şeytan kulağına kurşun * **bê nezerî be, kes ji me nexweş neket** şeytan kulağına kurşun, hiç birimiz hastalanmadık
bênezir *rd* emsalsız
bênêm *rd* yangısız
bênêrît *rd* göreneksiz
bênêrîtî *m* göreneksizlik
bêngar *m* korkulu alaca karanlık
bêngav *bnr* bêngar
bêniçik *rd* çıkıntısız
bêniham *rd* tabakasız
bênihayet *rd* nihayetsiz
bênij *m* hapşırık, aksırık
bênijandin (I) *m* güven * **bênijandina min lê nayê** ona güven duymuyorum
bênijandin (II) *m* aksırtma, hapşırtma
bênijandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
bênijik *m* aksırık
bênijîn *m* aksırma, hapşırma, tıksırma
bênijîn *l/ngh* aksırmak, hapşırmak, tıksırmak
bênijokî *rd* aksırıklı, hapşırıklı
bênijoyî *rd* aksırıklı, hapşırıklı
bênikul *rd* gagasız
bênimêj *rd* 1. namazsız 2. *mec* dinsiz
bênimêjî *m* ay başı, âdet ~ **dîtin** ay başı olmak
bênimûne *rd* emsalsiz
bênimûnebûn *m* 1. emsalsiz olma 2. emsalsizlik
bênimûş *rd* nakışsız
bêniqirk *rd* kertiksiz
bênirx *rd* değersiz, kıymetsiz
bênirxbûn *m* değersizleşme
bênirx bûn *l/ngh* değersizleşmek
bênirxî *m* değersizlik, kıymetsizlik
bênisîb *rd* nasipsiz
bênixaf *rd* körüksüz
bêniyet *rd* 1. niyetsiz (niyeti olmayan) 2. niyetsiz (oruçsuz)
bênize *rd* 1. dikensiz 2. süngüsüz
bênizûl *rd* kepeksiz (un kepeği için)
bênîgar *rd* 1. betisiz, desensiz, nakışsız * **qumaşê bênîgar** desensiz kumaş 2. resimsiz
bênîjad *rd* soysuz
bênîjadî *m* soysuzluk
bênîkah *rd* 1. nikâhsız 2. nikâhsız (biriyle nikâhsızca yaşayan) * **bênîkah bi hev re dijîn** nikahsız yaşıyorlar
bênîkahbûn *m* 1. nikâhsız olma 2. nikâhsızlık
bênîkahî *m* nikâhsızlık
bênîqaş *rd* tartışmasız
bênîspet *rd* nispetsiz, oransız
bênîspetî *m* nispetsizlik, oransızlık
bênîş *ol/m* tekke
bênîşan *rd* nişansız, belirtisiz
bênîşane *rd* madalyasız
bênîştiman *rd* vatansız, yurtsuz
bênîştimanbûn *m* 1. vatansız olma 2. vatansızlık
bênîştimanî *m* vatansızlık, yurtsuzluk
bênîzam *rd* nizamsız, düzensiz
bênîzamî *m* nizamsızlık, düzensizlik
bênok *rd* nohutsuz
bênoqsan *rd* noksansız
bênoqsanî *m* noksansızlık
bênukte *rd* nüktesiz
bênumare *rd* 1. numarasız (numara verilerek belirtilmemiş) 2. numarasız (gözlük veya gözlük camı için)
bênuqte *rd* noktasız

bênûjdar *rd* hekimsiz
bênûjdarî *m* hekimsizlik
bênûr *rd* nursuz
bêoksîjen *rd* oksijensiz
bêol *rd* **1.** dinsiz **2.** *mec* zalim
bêolan *rd* yankısız
bêolbûn *m* **1.** dinsiz olma **2.** dinsizlik
bêolî *m* dinsizlik
bêolîtî *m* dinsizlik
bêorkestra *rd* orkestrasız
bêoxir *rd* uğursuz
bêoxirî *m* uğursuzluk
bêoxur *bnr* bêoxir
bêpab *rd* kepeksiz
bêpaje *rd* kanıtsız
bêpalan *rd* semersiz
bêpalanga *rd* palangasız
bêpalas *rd* çulsuz
bêpaldank *rd* payandasız
bêpalet *rd* paletsiz
bêpalik (I) *rd* mesnetsiz
bêpalik (II) *rd* semersiz
bêpalpişt (I) *rd* arkalıksız, arkasız (arkalığı olmayan)
bêpalpişt (II) *rd* kanıtsız, mesnetsiz
bêpalpiştman *m* havada kalma (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmama)
bêpalpişt man *l/ngh* havada kalmak (bir iddia dayanaksız olduğunda kanıtlanmamak)
bêpan *rd* kinsiz
bêpanî *rd* topuksuz
bêpap *rd* tortusuz
bêpaposî *rd* hilesiz, düzensiz
bêpaq *rd* bacaksız
bêpar *rd* **1.** paysız, payı olmayan **2.** mahrum, yoksun ~ **bûn 1)** paysız olmak **2)** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **kirin 1)** paysız bırakmak **2)** mahrum etmek(veya kılınak), yoksun bırakmak ~ **man 1)** paysız kalmak **2)** mahrum kalmak
bêparafîn *rd* parafinsiz
bêparazît *biy/rd* **1.** parazitsiz **2.** parazitsiz * **weşaneke bêparazît a radyoyê** parazitsiz bir radyo yayını
bêpardaqî *m* küstahlık
bêparêz *rd* **1.** savunmasız **2.** perhizsiz **3.** bostansız
bêparêzî *m* savunmasızlık
bêparêzmend *rd* hamîsiz
bêparêzmendî *rd* hamîsizlik
bêpar hiştin *l/gh* yoksun bırakmak, boş koymak
bêparinc *rd* maaşsız
bêparî *m* **1.** paysızlık **2.** mahrumluk, mahrumiyet, yoksunluk
bêparîtî *m* mahrumiyet
bêpar man *l/ngh* mahrum olmak
bêparseng *rd* dengesiz
bêparsengî *m* dengesizlik
bêpartî *rd* partisiz
bêparzûn *rd* süzeksiz
bêpaso *rd* pasosuz
bêpastûk *rd* yakasız
bêpaşkur *rd* yakasız
bêpaşmêr *rd* hamîsiz
bêpaşmêrî *rd* hamîsizlik
bêpax *rd* aldırışsız, aldırmaz
bêpaxav *rd* **1.** aldırışsız, aldırmaz **2.** sere serpe * **ez di mala vala de bi bêpaxav digerim** boş evde sere serpe dolaşıyorum
bêpaxavî *m* aldırışsızlık, aldırmazlık
bêpaxî *m* aldırmazlık
bêpay *rd* paysız, payı olmayan
bêpayan *rd* **1.** sonsuz **2.** bitimsiz, tükenmez, bitmeyen
bêpayanbûn *m* sonsuzlaşma
bêpayan bûn *l/ngh* sonsuzlaşmak
bêpayanî *m* **1.** sonsuzluk **2.** tükenmezlik
bêpaye *rd* payesiz
bêpayende *rd* payandasız
bêpegr *rd* posasız, tortusuz
bêpehnî *rd* topuksuz, ökçesiz
bêpejn *rd* **1.** duygusuz, hissiz **2.** sessiz, sedasız
bêpejnî *m* **1.** duygusuzluk, hissizlik **2.** sessizlik, sükût
bêpel *rd* yapraksız
bêpelçim *rd* yapraksız
bêpelik *zo/rd* pulsuz * **masiyê bêpelik** pulsuz balık
bêpelîse *rd* kısmetsiz
bêpelqeçîçk *rd* kursaksız
bêpenageh *rd* korunaksız
bêpenah *rd* hamîsiz
bêpenah *rd* korunaksız
bêpenahî *rd* hamîsizlik
bêpence *rd* **1.** pençesiz **2.** pençesiz (ayakkabı için)
bêpençik *rd* pençesiz
bêpenes *rd* pulsuz * **kincên bêpenes** pulsuz elbiseler
bêpenêr *rd* peynirsiz
bêper *rd* kanatsız
bêperçîçeq *rd* kursaksız
bêperçîn *rd* perçinsiz
bêperdaq *rd* küstah
bêperdax *rd* perdahsız
bêperde *rd* perdesiz
bêperdetî *m* perdesizlik
bêpere *rd* **1.** parasız, meteliksiz, züğürt **2.** parasız (bedeva) **3.** *h* parasız (parasız olarak) ~ **ye** para ile değil
bêperebûn *m* **1.** parasız olma **2.** parasızlık
bêperetî *m* parasızlık, meteliksizlik
bêpereyî *m* parasızlık
bêpergal *rd* **1.** düzensiz **2.** düzensiz, düzeni bozulmuş olan * **ez bêpergal im** düzenim bozulmuş **3.** bozuk (yönetim için) **4.** dağınık, düzensiz, tertipsiz, savruk **5.** aritmik

bêpergalî *m* 1. düzensizlik 2. düzensizlik (düzeni bozulmuş olma durum) 3. bozukluk (yönetim için) 4. dağınıklık, düzensizlik, tertipsizlik, savrukluk 5. aritmik olma
bêperik *bot/rd* pulsuz
bêperoş *rd* heyecansız
bêpertav *rd* 1. güçsüz, dermansız, mecalsız, takatsız 2. ölgün, bitik (gücü azalmış, zayıflamış) 3. güçsüz, aygın baygın ~ **man** mecalsız düşmek
bêpertavbûn *m* 1. bitkinleşme, tükenme 2. telesime, güçsüz kalma
bêpertav bûn *l/ngh* 1. bitkinleşmek, tükenmek 2. telesimek, güçsüz kalınak
bêpertavî *m* 1. güçsüzlük, dermansızlık, mecalsizlik, takatsızlık 2. ölgünlük, zayıflık, çelimsizlik, bitiklik
bêpertavîbûn *m* takatsızlaşma, dermansızlaşma
bêpertavî bûn *l/ngh* takatsızlaşmak, dermansızlaşmak
bêperwa *rd* pervasız, korkusuz, gözü pek, çekinmez, sakınmaz
bêperwane *rd* pervanesiz
bêperwatî *m* 1. pervasızlık, korkusuzluk, gözüpeklik 2. *h* pervasızca, korkusuzca
bêperwayî *m* pervasızlık
bêperwaz *rd* pervazsız
bêperwerde *rd* eğitimsiz
bêperwerdebûn *m* 1. eğitimsiz olma 2. eğitimsizlik
bêperwerdetî *m* eğitimsizlik
bêpesar *rd* payandasız
bêpesend *rd* onaysız
bêpesendbûn *rd* 1. onaysız olma 2. onaysız
bêpesendî *m* onaysızlık
bêpesinde *rd* saygısız * **divê mirov mirovan bêpesinde neke** insan insanı saygısız hale getirmemeli
bêpesindetî *m* saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak
bêpesn *rd* övgüsüz
bêpesndan *rd* övgüsüz, övgü olmaksızın ~ **be** övünmek gibi olmasın * **bêpesindan be, dengê min xweş e** övünmek gibi olmasın sesim güzeldir
bêpest *rd* baskısız * **rejîmên bêpest** baskısız rejimler
bêpevçûn *rd* kavgasız * **civaneke bêpevçûn** kavgasız bir toplantı
bêpevçûnbûn *m* 1. kavgasız olma 2. kavgasızlık
bêpeya *rd* adamsız (uşağı olmadan)
bêpeyatî *m* adamsızlık
bêpeyman *rd* sözleşmesiz
bêpeyv *rd* sözsüz, kelimesiz
bêpeywir *rd* görevsiz
bêpeywirî *m* görevsizlik
bêpezîzank *rd* kursaksız
bêpê *rd* ayaksız, bacaksız
bêpêç *rd* sargısız, sarmasız ~ **û bêpîne** yalansız dolansız
bêpêçek *rd* kundaksız
bêpêçî *rd* parmaksız
bêpêçîk *rd* parmaksız
bêpêçk *rd* sargısız
bêpêçke *rd* tekerleksiz
bêpêdark *rd* takunyasız
bêpêgir *rd* tutamaksız
bêpêhesîn *rd* duyumsuz
bêpêhesînî *m* duyumsuzluk
bêpêjn *rd* sessiz
bêpêjnî *m* sessizlik (sükût)
bêpêkutî *rd* baskısız
bêpêl *rd* dalgasız, çalkantısız
bêpêlav *rd* ayakkabısız
bêpêlik *rd* 1. basamaksız 2. *mec* derecesiz
bêpêr û pergal düzensiz, dağınık
bêpêr *rd* görgüsüz ~ **û pergal** düzensiz, dağınık
bêpêrane *h* görgüsüzce
bêpêşanîk *rd* perçemsiz
bêpêşgiriyane *h* tedbirsizce
bêpêşgir *rd* tedbirsiz
bêpêşgirî *m* tedbirsizlik
bêpêşgirîbûn *m* 1. tedbirsiz olma 2. tedbirsizlik
bêpêşinde *rd* peşinatsız
bêpêşînat *rd* peşinatsız
bêpêşmal *rd* peştemalsız
bêpêşmalk *rd* peştemalsız
bêpêşmêr *rd* hamîsiz
bêpêşmêrî *rd* hamîsizlik
bêpêt *rd* alevsiz
bêpêûpar *rd* uğursuz, kademsiz
bêpêûparbûn *m* 1. uğursuz olma 2. uğursuzluk
bêpêûparî *m* uğursuzluk, kademsizlik
bêpêwend *rd* 1. ilgisiz, alâkasız 2. ilişkisiz
bêpêwendî *m* 1. ilgisizlik, alâkasızlık 2. ilişiksiz 3. *rd* bağlantısız
bêpêwendîtî *m* 1. ilişkisizlik, alâkasızlık 2. bağlantısızlık
bêpêwîstek *hiq/rd* gerekçesiz
bêpêx *rd* bacaksız
bêpile *rd* derecesiz
bêpilewilî *rd* homurtusuz
bêpilîç *rd* çapaksız
bêpilpilînik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêpilte *rd* fitilsiz (dinamit gibi patlayıcılar için)
bêpir *rd* köprüsüz
bêpirç *rd* kılsız
bêpirîsk *rd* kıvılcımsız
bêpirs *rd* sorgusuz 2. *h* sormadan ~ **û pirsiyan** gözü bağlı (sorup soruşturmakzın, bakıp anlamadan) ~ **û pirsyarî** sorgusuz sualsız
bêpirsgirêk *rd* sorunsuz
bêpirsgirêkî *m* sorunsuzluk
bêpirsiyan *rd* sorgusuz
bêpirsyarî *rd* sorgusuz

bêpirtik *rd* pütürsüz, tüysüz
bêpirtikî *m* pütürsüzlük
bêpirtûk *rd* 1. kitapsız 2. kitapsız (dört kutsal kitaptan hiç birine inanmayan, dinsiz)
bêpirzik *rd* sivilcesiz
bêpismam *rd* amcazadesiz
bêpisûla *rd* pusulasız
bêpiş *rd* nemsiz (toprak için)
bêpişt (I) *rd* 1. dayanaksız 2. hamîsiz, korumasız, arkasız (koruyanı, kollayanı olmayan)
bêpişt (II) *rd* kuşaksız
bêpiştdar *rd* hamîsiz
bêpiştdarî *rd* hamîsizlik
bêpiştemal *rd* peştemalsız
bêpiştevan *rd* hamîsiz
bêpiştevanî *rd* hamîsizlik
bêpiştên *rd* kuşaksız
bêpiştgir *rd* hamîsiz, desteksiz
bêpiştgirî *rd* hamîsizlik
bêpiştî *rd* hamîsizlik
bêpiştovan *bnr* bêpiştevan
bêpiştovanî bêpiştevanî
bêpiştvanek *rd* arkasız, hamîsiz (koruyanı, kollayanı olmayan)
bêpiştvanekî *rd* arkasızlık, hamîsizlik
bêpitpitîn *rd* çarpıntısız
bêpizdan *rd* etenesiz (memeli küçük baş hayvan için)
bêpizik *rd* sivilcesiz
bêpizîng *rd* emziksiz
bêpizrik *rd* sivilcesiz
bêpî *rd* kolsuz
bêpîjaq *rd* bacaksız
bêpîlaqe *rd* plâkasız
bêpîle *rd* kalaysız
bêpînc *rd* kamasız
bêpîncik *rd* kamasız
bêpîpik *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêpîr *rd* 1. görgüsüz, hödük, kaba saba, yabanî (görgüsü olmayan kaba ve hoyrat) 2. dağınık, düzensiz ~ **û pergal** 1) görgüsüz 2) dağınık, düzensiz ~ **û merîfet** görgüsüz, anlayışsız ~ **û terbiye** görgüsüz kaba kimse
bêpîrbûn *m* görgüsüzleşme
bêpîr bûn *l/ngh* görgüsüzleşmek, kabalaşmak
bêpîrik *rd* ebesiz
bêpîrî *m* 1. görgüsüzlük, hödüklük 2. dağınıklık
bêpîrî *m* görgüsüzlük
bêpîrî bûn *l/ngh* hödükleşmek
bêpîrî kirin *l/gh* hödüklük etmek
bêpîrkirin *m* görgüsüzleştirme
bêpîr kirin *l/gh* görgüsüzleştirmek
bêpîrûpergal *rd* görgüsüz
bêpîrûpergalî *m* görgüsüzlük
bêpîşe *rd* mesleksiz
bêpîşetî *m* mesleksizlik
bêpîvan *rd* 1. ölçüsüz 2. *wj* ölçüsüz
bêpîvanî *m* 1. ölçüsüzlük 2. *bw* ölçüsüzlük
bêplaka *rd* plâkasız
bêplan *rd* plânsız
bêplanî *m* plânsızlık
bêpoçax *rd* perçemsiz
bêpol *rd* pulsuz, parasız * **yekî bêpol û pereye** pulsuzun tekidir ~ **û bêpere** 1) parasız pulsuz 2) parasız pulsuz (bedeva)
bêpoperîşk *rd* yelesiz
bêpopîn *rd* hotozsuz
bêpor *rd* saçsız
bêporbûn *rd* 1. saçsız olma 2. saçsızlık
bêpore *rd* yetkisiz
bêporetî *m* yetkisizlik
bêporik *bot/rd* kılçıksız * **lobiyên bêporik** kılçıksız fasulye
bêporî *m* saçsızlık
bêpost *rd* postsuz
bêpoşî *rd* peçesiz
bêpozik (I) *rd* hızmasız
bêpozik (II) *rd* çıkıntısız
bêprensîb *rd* prensipsiz, ilkesiz
bêprensîbî *m* prensipsizlik, ilkesizlik
bêprîm *rd* primsiz
bêproblem *rd* problemsiz, sorunsuz
bêproblemî *m* problemsizlik, sorunsuzluk
bêprogram *rd* programsız
bêprogramî *m* programsızlık
bêproteîn *rd* proteinsiz
bêpuşul *rd* edepsiz
bêpûjan *rd* nanesiz
bêpûl *rd* 1. pulsuz 2. pulsuz, parasız
bêpûncik *rd* perçemsiz
bêpûrt *rd* tüysüz
bêpûşak *rd* kıyafetsiz
bêpûşakî *rd* kıyafetsizlik
bêpûşenî *rd* kıyafetsiz
bêpûşenîbûn *rd* 1. kıyafetsiz olma 2. kıyafetsizlik
bêpûşenîtî *m* kıyafetsizlik
bêpûşik *rd* yapraksız
bêpûşî (I) *rd* duvaksız, peçesiz
bêpûşî (II) *rd* ibiksiz
bêpûte *rd* özensiz, itinasız
bêpûtetî *m* özensizlik, itinasızlık
bêqab *rd* kapsız (kitap, defter için)
bêqabiliyet *rd* kabiliyetsiz, yeteneksiz
bêqabiliyetî *m* kabiliyetsizlik, yeteneksizlik
bêqabqabk *rd* takunyasız
bêqaçil *rd* kabuksuz
bêqafik *rd* kabuksuz
bêqafiye *wj/rd* kafiyesiz, uyaksız
bêqaîde *rd* kaidesiz, kuralsız
bêqal *rd* 1. lâfsız 2. savaşsız ~ **û qîl** görültüsüz patırtısız
bêqalçik *rd* kabuksuz
bêqalib *rd* kalıpsız
bêqalik *rd* kabuksuz
bêqalpax *rd* kapaksız

bêqam (I) *rd* muratsız
bêqam (II) *rd* boysuz
bêqam (III) *rd* **1.** aşırı, aşırı derecede, çok çok fazla * **baran bêqam hat** aşırı derecede yağmur yağdı **2.** sayısız (sayılmayacak kadar çok) **2.** *h* sayısızca
bêqamçî *rd* kamçısız
bêqame *rd* kamasız (üzerinde kama bıçağı bulunmayan)
bêqamir *rd* kamışsız
bêqamî *m* aşırılık
bêqamîş *rd* kamışsız
bêqamkî *h* aşırice
bêqamxwarin *m* aşırı besi
bêqanat *rd* kanatsız
bêqane *rd* kanatsız (kapı, pencere için)
bêqanûn *rd* kanunsuz, yasasız (yasası olmayan)
bêqanûnî *m* kanunsuzluk, yasasızlık
bêqanûntî *m* kanunsuzluk
bêqapax *rd* kapaksız
bêqaşe *rd* kaşesiz
bêqaşik *rd* kabuksuz
bêqaşûl *rd* kabuksuz
bêqat *rd* tabakasız
bêqatix *rd* katıksız
bêqayde *rd* **1.** kaidesiz, kuralsız **2.** *rz* kuralsız
bêqazox *rd* kazıksız
bêqebale *rd* sözleşmesiz, kontratsız
bêqebehet *rd* kabahatsiz
bêqebehetî *m* kabahatsizlik
bêqeda *rd* kazasız, kadasız
bêqedan *m* tükenmezlik
bêqedar *bnr* bêqeder
bêqedarî *bnr* bêqederî
bêqeder (I) *rd* kadersiz
bêqeder (II) *rd* **1.** sonsuz (sonu, sınırı olmayan, çok) **2.** sınırsız, limitsiz **3.** sayısız, hesapsız (sayılmayacak kadar çok) **4.** tarifsiz (anlatılamayacak derecede çok)
bêqederbûn *m* sonsuzlaşma
bêqeder bûn *l/ngh* sonsuzlaşmak
bêqederî *m* **1.** sonsuzluk **2.** sayısızlık,
bêqedir *rd* **1.** hatırsız **2.** itibarsız ~ **û qîmet** *rd* hatırsız
bêqedirbûn *m* itibarsızlaşma
bêqedir bûn *l/ngh* itibarsızlaşmak
bêqedirbûnî *m* itibarsızlık
bêqedir kirin *l/gh* değersizleştirmek
bêqefl *rd* kilitsiz (kilidi olmayan) ~ **û kilît bûn** kilidi küreği olmamak ~ **û nifte** kilitsiz küreksiz
bêqehr *rd* öfkesiz, hiddetsiz
bêqela *rd* kalaysız
bêqelb *rd* kalpsiz
bêqelbbûn *m* **1.** kalpsiz olma **2.** kalpsizlik
bêqelmeqelm *rd* gürültüsüz (kimseyi tedirgin etmeyen, kimsenin dikkatini çekmeyen)
bêqelûn *rd* çubuksuz
bêqemç *rd* kuyruksuz
bêqemçik *rd* kuyruksuz
bêqemûşk *rd* **1.** çapaksız **2.** kabuksuz
bêqepûşk *rd* kozasız
bêqerar *rd* **1.** kararsız **2.** kararsız, stikrarsız (düzensiz) * **hewayekê bêqerar** kararsız bir hava
bêqerarî *m* **1.** kararsızlık **2.** istikrarsızlık
bêqerax *rd* kenarsız
bêqerebalix *rd* **1.** karabalıksız **2.** gürültüsüz
bêqerewat *rd* kravatsız
bêqermîçek *rd* kırışıksız
bêqermîçok *rd* kırışıksız
bêqermûçek *rd* **1.** kırışıksız **2.** plisiz, büzgüsüz
bêqermûçokî *rd* kırışıksızca, gergince
bêqerqer *rd* kefensiz
bêqerqûş *rd* kabuksuz
bêqerz *rd* borçsuz
bêqerzî *m* borçsuzluk
bêqestî *rd* kasıtsız
bêqeşa *rd* donsuz
bêqeşqelîk *rd* kabuksuz
bêqetît *rd* dilimsiz
bêqewam *rd* olaysız, hâdisesiz
bêqewet *rd* **1.** kuvvetsiz, güçsüz **2.** kuvvetsiz (etkisiz) * **ev îlaca hanê bêqewet e** bu ilâç kuvvetsiz ~ **ketin** güçsüz düşmek ~ **xistin** güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek
bêqewetane *h* kuvvetsizce, güçsüzce
bêqewetbûn *m* **1.** kuvvetsiz olma, güçsüzleşme **2.** kuvvetsizlik, güçsüzlük
bêqewet bûn *l/ngh* kuvvetsizleşmek, güçsüzleşmek
bêqewetbûyîn *m* kuvvetsizleşme, güçsüzleşme
bêqewetî *m* kuvetsizlik, güçsüzlük
bêqewîtî *rd* tavsiyesiz
bêqewl *rd* vadesiz, süresiz
bêqewman *rd* olaysız
bêqewxe *rd* kavgasız
bêqewxebûn *m* kavgasızlık
bêqeyd *rd* **1.** kayıtsız **2.** kösteksiz, prangasız ~ **û merc** (an jî **şert**) kayıtsız şartsız ~ **û mercî** (an jî **şertî**) kayıtsızlık
bêqeydî *m* kayıtsızlık
bêqeys *rd* **1.** ölçüsüz, **2.** istikrarsız, kararsız ~ **û qab** kararsız (düzensiz, istikrarsız) ~ **û qab bûn** bir dalda durmamak ~ **û qabî** kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık) ~ **û qirar** fırdöndü, fırıldak gibi ~ **û qerar bûn** bukalemun gibi renkten renge girmek
bêqeytan *rd* şeritsiz (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası için)
bêqeza *rd* kazasız ~ **û bela** kazasız belâsız ~ **û bela Xwedê vî (tiştî) bibe serî** Allah tamamına eriştirsin
bêqezenc *rd* kârsız, kazançsız
bêqidem *rd* kıdemsiz

bêqidoş *rd* 1. uğursuz, kutsuz, meşum 2. ağzı kara, şom ağızlı
bêqidoşî *m* uğursuzluk, kutsuzluk, şeamet
bêqidûm *rd* mecalsız, takatsız, dermansız ~ **man** mecalsız düşmek
bêqidûmî *m* mecalsizlik, dermansızlık, kofluk
bêqilf *rd* kılıfsız
bêqilê *rd* kalaysız
bêqiloç *rd* boynuzsuz
bêqilpûşik *rd* kabuksuz
bêqilqal *rd* endişesiz, telâşsız
bêqilqalbûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik, telâşsızlık
bêqilqalî *m* endişesizlik, telâşsızlık
bêqimatk *rd* kundaksız
bêqimatok *rd* kundaksız
bêqirçînî *rd* gıcırtısız (diş için)
bêqirên *rd* kavgasız * **civaneke bêqirên** kavgasız bir toplantı
bêqirênbûn *m* 1. kavgasız olma 2. kavgasızlık
bêqirênî *m* kavgasızlık
bêqirik *rd* boğazsız
bêqirnik *rd* çöpsüz * **tiriyê bêqirnik** çöpsüz üzüm
bêqirqap *rd* takunyasız
bêqirqire *rd* çıkrıksız
bêqirş *rd* çöpsüz
bêqirşûqal *rd* çöpsüz
bêqismet *rd* kısmetsiz
bêqisûr *bnr* qusûr
bêqisûrî *bnr* qusûrî
bêqitût *rd* tutumsuz, kısıntısız
bêqitûtî *m* tutumsuzluk, kısıntısızlık
bêqiyafet *rd* kıyafetsiz
bêqiyafetî *rd* kıyafetsizlik
bêqiyas *rd* 1. kıyassız 2. ölçüsüz
bêqîble *rd* 1. kiblesiz 2. omurgasız, güvenilmez
bêqîmet *rd* 1. kiymetsiz, değersiz 2. düşkün, itibarsız (eski değer ve onurunu yitirmiş) **(yek)** ~ **kirin** (birini) bozuk para gibi harcamak, itibarsız kılmak
bêqîmetbûn *m* 1. kiymetsizleşme, değersizleşme 2. yerde kalma, yüzüne bakılmama, itibarsızlaşma
bêqîmet bûn *l/ngh* 1. kiymetsizleşmek, değersizleşmek 2. yerde kalmak, yüzüne bakılmamak, itibarsızlaşmak
bêqîmetbûnî *m* itibarsızlık
bêqîmetî *m* 1. kiymetsizlik, değersizlik 2. düşkünlük, itibarsızlık
bêqîmetkirin *m* itibarsız kılma
bêqîmet kirin *l/gh* itibarsız kılmak
bêqîş *rd* yırtmaçsız
bêqîtik *rd* budaksız
bêqoç *rd* boynuzsuz
bêqoqiz *rd* çıkıntısız
bêqoqol *rd* perçemsiz
bêqor *rd* bacaksız
bêqorik *rd* 1. kalçasız 2. kalçasız (kalçası dar olan)
bêqorzî *rd* köşesiz
bêqot *rd* tepesiz
bêqoze *rd* kozasız
bêqube *rd* kubbesiz
bêqudoş *rd* uğursuz
bêqudoşî *m* uğursuzluk
bêqudret *rd* kudretsiz
bêqudretî *m* kudretsizlik
bêqudûm *rd* güçsüz, aygın baygın, dingin, mecalsiz, takatsız * **hespê bêqudûm** dingin at
bêqufl *rd* kilitsiz (kilidi olmayan)
bêqul *rd* deliksiz
bêqulhe *rd* payandasız
bêqulik *rd* deliksiz
bêqulp *rd* kulpsuz
bêqulpok *rd* iliksiz,
bêqunc *rd* köşesiz
bêquncik *rd* köşesiz
bêqur *rd* kaınışsız
bêqurçik *rd* köşesiz
bêqurne *rd* kurnasız
bêqurnîşk *rd* köşesiz
bêqurpîn *rd* patırtısız
bêqusek *rd* kalkersiz
bêqusûr *rd* 1. kusursuz, özürsüz, ayıpsız, defosuz 2. eksiksiz, dört başı mamur
bêqusûrî *m* kusursuzluk
bêqutbirî *rd* kesintisiz
bêqutbûnî *rd* kesiksiz
bêqutî *rd* 1. kutubus 2. tabakasız (sigara tabakası için)
bêqûm *rd* kumsuz
bêqûndax (I) *rd* 1. kundaksız 2. kundaksız (kundak yapılmamış saç)
bêqûndax (II) *rd* kundaksız, dipçiksiz
bêqûş *rd* kuşkunsuz
bêqûşak *rd* kuşaksız
bêqût *rd* 1. gıdasız 2. ekmeksiz (yiyeceği olmayan) ~ **û pût** ekmeksiz (yiyeceği olmayan)
bêqûtî *m* gıdasızlık
bêr (I) *bnr* têr û bêr
bêr (II) *bnr* xêr û bêr
bêr (III) *m* kürek ~ **kirin** kürelemek, küremek ~ **li ber yekî xistin** karşısına dikilmek, rakip çıkmak ~**a genim** tahıl küreği
bêr (IV) *m* kırda sürü sağımı
bêr (V) *m* yazlık mera
bêra *rd* köksüz
bêrabirda *rd* sabıkasız
bêrade *rd* derecesiz
bêragirtîbûn *rd* tutuksuz
bêraman *rd* düşüncesiz, fikirsiz (düşüncesi olmayan)
bêramanî *m* düşüncesizlik, fikirsizlik
bêravêj *rd* dağınık, düzenli olmayan
bêrawest *rd* durmadan, durmaksızın, boyuna

bêrawestan *rd* durmaksızın
bêraxe *rd* döşemesiz
bêrayda *rd* etkisiz
bêraydabûn *m* etkisizleşme
bêrayda bûn *l/ngh* etkisizleşmek
bêraydabûyîn *m* etkisizleşme
bêraydakirin *m* etkisizleştirme
bêrayda kirin *l/gh* etkisizleştirmek
bêraydatî *m* etkisizlik
bêraye *rd* yetkisiz, salâhiyetsiz
bêrayetî *m* yetkisizlik
bêraz *rd* sırsız (sırı olmayan)
bêrazî *m* sırsızlık
bêrçîn *m* bahçe içinde ekilen küçük alan
bêrdang *m* karabina (kısa namlulu tüfek türü)
bêrdange *bnr* bêrdang
bêrdar *rd* **1.** bitek, verimli, mahsuldar * **erda bêrdar** verimli toprak **2.** artağan, verimli, bereketli, mümbit
bêrdarî *m* **1.** biteklik, verimlilik **2.** artağanlık, verimlilik
bêrdexe kara kışın başlangıcı
bêrdoş *m* tencere (küçük olanı)
bêreaksiyon *rd* reaksiyonsuz, tepkisiz
bêreçete *rd* reçetesiz
bêreg *rd* köksüz, damarsız
bêreh *rd* **1.** damarsız **2.** köksüz ~ **û rîşal** köksüz
bêrehik *ant/rd* sinirsiz
bêrehikî *m* sinirsizlik
bêrehm *rd* **1.** acımasız, merhametsiz **2.** acımasız, duygusuz, kalpsiz, katı yürekli, zalim
bêrehmbûn *m* **1.** acımasız olma **2.** duygusuz olma, katı olma
bêrehm bûn *l/ngh* **1.** acımasız olmak **2.** duygusuz olmak, katı olmak
bêrehmî *m* **1.** merhametsizlik, acımasızlık **2.** duygusuzluk, katılık, zalimlik
bêremil *rd* tortusuz
bêrenc *rd* zahmetsiz, eziyetsiz, üzgüsüz
bêrencî *m* zahmetsizlik, eziyetsizlik, üzgüsüzlük
bêreng *rd* renksiz ~ **û rûçik** kaba saba (özensiz)
bêrengbûn *m* renksizleşme
bêreng bûn *l/ngh* renksizleşmek
bêrengî *m* renksizlik
bêrengkirin *m* renksizleştirme
bêreng kirin *l/gh* renksizleştirmek
bêrepîn *rd* patırtısız
bêreq *rd* kolasız
bêreqîb *rd* rakipsiz
bêreqîbbûn *m* **1.** rakipsizleşmek, rakipsiz olma **2.** rakipsizlik
bêreqîb bûn *l/ngh* rakipsizleşmek, rakipsiz olma
bêreqîbî *m* rakipsizlik
bêreqînî *rd* şakırtısız
bêresen *rd* soysuz
bêresenbûn *m* **1.** soysuzlaşma **2.** soysuzluk
bêresen bûn *l/ngh* soysuzlaşmak
bêresenî *m* soysuzluk
bêresm *rd* resimsiz
bêrewa (I) *rd* meşru olmayan
bêrewa (II) *rd* nemsiz, kurak (nem tutmamış olan)
bêrewac *rd* revacsız
bêrewişt *rd* ahlâksız
bêrê *rd* **1.** yolsuz (yolu olmayan) * gundê bêrê yolsuz köy **2.** *mec* kanunsuz, yasa dışı, kanun dışı (yasaya aykırı) ~ **û rêbaz** yolsuz yöntemsiz
bêrêbaz *rd* metotsuz
bêrêbazî *m* metotsuzluk
bêrêgez *rd* ilkesiz
bêrêgezî *m* ilkesizlik
bêrêguzar *rd* geçitsiz
bêrêje *rd* oransız, nispetsiz
bêrêjetî *rd* oransızlık
bêrêkûpêk *rd* düzensiz, sistemsiz, intizamsız
bêrêkûpêkî *m* düzensizlik, sistemsizlik
bêrêl *rd* ormansız
bêrêtî *m* **1.** yolsuzluk (yolsuz olma durumu) **2.** yolsuzluk, kanunsuzluk, yasa dışılık, kanun dışılık
bêrêûresm *rd* törensiz, merasimsiz
bêrêxistin *rd* örgütsüz, teşkilâtsız
bêrêxistinî *m* örgütsüzlük
bêrêxistinîbûn *m* **1.** örgütsüz olma **2.** örgütsüzlük
bêrêz (I) *rd* saygısız, hürmetsiz
bêrêz (II) *rd* sırasız
bêrêzan *rd* kuralsız, kaidesiz
bêrêzik *rd* **1.** kuralsız, kaidesiz **2.** *rz* kuralsız
bêrêzikî *m* kuralsızlık
bêrêzî *m* saygısızlık ~ **kirin** saygısızlık yapmak
bêrêzkarî *rd* disiplinsiz
bêrfiroş *nd/nt* kürekçi (satan kimse)
bêrfiroşî *m* kürekçilik
bêrêxistinmayî *rd* örgütsüz, örgütsüz kalmış olan
bêrih *bnr* bêruh
bêrihel *rd* çeyizsiz
bêrihetî *m* dirliksiz
bêrik (I) *ant/m* yağrın, kürek kemiği
bêrik (II) *m* **1.** kürek, kürekcik **2.** *der* kürek (kayıkçı küreği) ~ **kişandin** kürek çekmek ~ **û pişt** dermeçatma **~a sewaxê** mala **~a tenûrê** tandır küreği
bêrik (III) *rd* garazsız, hınçsız
bêrikînî *rd* şakırtısız
bêrikkêş *nd/nt* kürekçi (gemilerde)
bêrikkêşî *m* kürekçilik
bêrim *rd* mızraksız
bêrinde *rd* rendesiz
bêringînî *rd* gümbürtüsüz, homurtusuz (taşıt, alet vb. için)
bêripin *rd* kökensiz, köksüz

bêrisas *rd* kurşunsuz
bêristik *rd* mandalsız
bêrişk *rd* sirkesiz
bêritm *rd* tortusuz
bêrivîn *rd* alevsiz
bêriya welat *nd* yurtsama, yurt özlemi
bêriyane *h* masumane
bêriyatî *m* süt sağma
bêrî (I) *m* **1.** özlem **2.** özleme, özleyiş **3.** özlenti ~ **kirin** özlemek, hasret çekmek ~**ya (tiştekî) kirin** -e özlem duymak ~**ya (yekî) kirin** 1) (birini) özlemek 2) göreceği gelmek (veya göresi gelmek) ~**ya mala xwe kirin** evsemek ~**ya welat kirin** yurtsamak, ülkeyi özlemek ~**ya welatê xwe kirin** yurtsamak
bêrî (II) *rd* **1.** sakalsız **2.** sakalsız (tıraşı gelmemiş olan)
bêrî (III) *rd* **1.** masun, dokunulmaz (ilişilmez, el sürülmez, taaruzdan masun) **2.** bir şeyden habersiz, haberi olmayan
bêrî (IV) *m* kırda sürü sağımı
bêrîayet *rd* riayetsiz
bêrîayetî *m* riayetsizlik
bêrîbûn *m* **1.** masun olma **2.** temize çıkma
bêrî bûn *l/ngh* **1.** masun olmak **2.** temize çıkmak
bêrîbûyîn *m* **1.** masun oluş **2.** temize çıkma
bêrîker *rd* özleyen, göreceği gelen
bêrîkirin (I) *m* **1.** özleme, özleyiş, hasretlik **2.** göresime
bêrîkirin (II) *m* **1.** dokunulmaz hale getirme **2.** temize çıkarma, arılama, tenzih
bêrî kirin (I) *l/gh* **1.** özlemek **2.** göresimek
bêrî kirin (II) *l/gh* **1.** dokunulmaz hale getirmek **2.** temize çıkarmak, arılamak, tenzih etmek
bêrîkirî (I) *rd* **1.** özlem duyulan, hasreti çekilen **2.** özlentili
bêrîkirî (II) *rd* **1.** dokunulmaz hale getirilmiş olan **2.** temize çıkarılmış, arılanmış, tenzih edilmiş olan
bêrîp *rd* hilesiz, düzensiz
bêrîş (I) *rd* köksüz
bêrîş (II) *rd* püskülsüz
bêrîşal *rd* damarsız, köksüz
bêrîşalk *rd* pürçeksiz
bêrîşe *ant/rd* sinirsiz
bêrîşetî *m* sinirsizlik
bêrîşik *rd* püskülsüz
bêrîte *m* **1.** karşılıklı türkü eşliğinde oynanan geleneksel bir Kürt halk dansı **2.** medrese öğrencilerinin sadece türkü söylerek oynadıkları halay
bêrîtiya qanûnî *nd* yasal dokunulmazlık, yasama dokunulmazlığı
bêrîtî *m* dokunulmazlık, masuniyet, masunluk ~ **dan** masuniyetini bildirmek ~ **ji ser rakirin** dokunulmazlığını kaldırmak ~**ya qanûnî** yasama dokunulmazlığı ~**ya rûniştgehê** konut dokunulmazlığı ~**ya xwe dan** (bir olaydan) masun olduğunu beyan etmek
bêrîvan *m* sağıcı, koyun sağan kadın
bêrîvanî *m* sağıcılık
bêrîvebûn *m* süt sağıcıların süt sağmaya başlamaları
bêrkelek *m* kayık küreği
bêrkirin *m* küreleme, küreme
bêr kirin *l/gh* kürelemek, küremek
bêrm *m* **1.** havuz **2.** gölet, gölcük **3.** büyük su çukuru
bêrmdar *rd* havuzlu
bêroj *rd* güneşsiz
bêrojik *rd* merceksiz
bêrojî *rd* oruçsuz
bêrok *ant/m* yağrın, kürek kemiği
bêrokirin *rd* dökmeden ~**û pîvan** 1) tartıp ölçmeden 2) körü körüne
bêronayî *rd* ışıksız
bêrondik *rd* göz yaşsız, göz yaşı olmaksızın
bêronî *rd* ışıksız
bêroş *m* küçük tencere
bêrpêlk *m* çelme
bêrq *m* nokta
bêruh *rd* **1.** ruhsuz, cansız (cansız varlık, camit) **2.** ruhsuz, cansız (güçsüz, mecalsiz) **3.** *mec* ruhsuz (miskin) **4.** *mec* ölü, cansız (ilgi uyandırmayan, sönük) * **vegotineke bêcan û ruh** cansız bir anlatış * **axaftineke wê ya bêruh heye** ölü bir konuşması var **5.** *mec* cansız, yukfa (ince veya çabuk kırılır şey) ~ **bûn** ruhsuzlaşmak, cansızlaşmak ~ **kirin** ruhsuzlaştırmak, cansızlaştırmak ~ **û rewa** güçsüz takatsız
bêruhbûn *m* **1.** ruhsuzlaşma, cansızlaşma **2.** keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma)
bêruh bûn *l/ngh* **1.** ruhsuzlaşmak, cansızlaşmak **2.** keçeleşmek, keçelenmek (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalmak)
bêruhî *m* cansızlık
bêruhkirin *m* **1.** ruhsuzlaştırma, cansızlaştırma **2.** keçeleştirme (vücudun bir yerinin uyuşturup duyarlılığını azaltma)
bêruh kirin *l/gh* **1.** ruhsuzlaştırmak, cansızlaştırmak **2.** keçeleştirmek (vücudun bir yerinin uyuşturup duyarlılığını azaltmak)
bêruhsat *rd* ruhsatsız
bêruhsatname *rd* ruhsatnamesız
bêrutbe *rd* rütbesiz
bêrutûbet *rd* rutubetsiz
bêrû (I) *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)
bêrû (II) *rd* yüzsüz ~ **bûn** yüzsüz olmak
bêrûbûn *m* yüzsüzleşme
bêrû bûn *l/ngh* yüzsüzleşmek
bêrûdan *rd* olaysız
bêrûmet *rd* onursuz, haysiyetsiz
bêrûmetbûn *m* **1.** onursuzlaşma **2.** aşağılanma, tahkir edilme

bêrûmet bûn *l/ngh* 1. onursuzlaşmak 2. aşağılanmak, tahkir edilmek
bêrûmetî *m* onursuzluk ~**ya hev kirin** (birbirine) saygısızlık yapmak
bêrûmetkirin *l/gh* 1. onursuzlaştırma 2. aşağılatma, tahkir etme
bêrûmet kirin *l/gh* 1. onursuzlaştırmak 2. aşağılatmak, tahkir etmek
bêrûn *rd* yağsız
bêrûnivîn *rd* çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan döşek)
bêrûnî *m* yağsızlık
bêrûpoş *rd* maskesiz
bêrûte *bnr* bêrîte
bêrûtî *m* yüzsüzlük
bêrûyîn *rd* maskesiz
bêrvan *nd/nt* kürekçi
bêrvanî *m* kürekçilik
bêrvî *m* su kesici vana
bêrzan *m* meydan, boş yer
bêsabiqa *rd* sabıkasız
bêsabiqatî *m* sabıkasızlık
bêsabûn *rd* 1. sabunsuz 2. *h* sabunsuz (sabun sürülmeden)
bêsaman *rd* servetsiz
bêsansûr *rd* sansürsüz
bêsaq *rd* konçsuz
bêsaw *rd* ürküsüz, korkusuz, tedhişsiz
bêsaye *rd* gölgesiz
bêsaz *rd* sazsız, çalgısız
bêsazî *rd* kurumsuz (müessesesiz)
bêsazûman *rd* düzensiz
bêsazûmanî *rd* düzensizlik
bêsebat *rd* sebatsız, gelgeç
bêsebatî *m* sebatsızlık
bêsebax *rd* 1. boyasız 2. boyasız (renksiz)
bêsebeb *rd* sebepsiz, nedensiz
bêsebir *rd* 1. sabırsız, dayançsızlık 2. tahammülsüz, götürümsüz, içi dar, canı tez
bêsebirbûn *m* sabırsızlanma
bêsebir bûn *l/ngh* sabırsızlanmak, sabırsızlık etmek
bêsebirbûyîn *m* sabırsızlanış
bêsebirî *m* sabırsızlık, dayançsızlık ~ **kirin** sabırsızlık etmek
bêsebî *rd* çocuksuz
bêsebîbûn *m* 1. çocumsuz olma 2. çocuksuzluk
bêsebîtî *m* çocuksuzluk
bêsedem *rd* 1. gerekçesiz, sebepsiz, nedensiz 2. boş yere, boşuna
bêseg *rd* köpeksiz
bêsehî *rd* deneyimsiz
bêsehm *rd* korkusuz
bêsekn *rd/h* 1. durmadan 2. harıl harıl 3. durmaz ~ **derbas bûn** transit geçmek, durmadan geçmek
bêselahiyet *rd* salâhiyetsiz, yetkisiz
bêselahiyetî *m* salâhiyetsizlik, yetkisizlik
bêselef *rd* faizsiz
bêselik *rd* sepetsiz
bêsemax *rd* 1. sabırsız, sebatsız, **tahammülsüz** 2. tavsız
bêsemaxbûn *m* sabırsızlanma
bêsemax bûn *l/ngh* sabırsızlanmak
bêsemaxbûyîn *m* sabırsızlanış
bêsemaxî *m* sabırsızlık, sebatsızlık ~ **kirin** sabırsızlık etmek
bêsemt *rd* ihtiyatsız
bêsemtî *m* ihtiyatsızlık ~ **kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêsendîka *rd* sendikasiz
bêsendîkatî *m* sendikasizlik
bêsened *rd* senetsiz
bêseng *rd* değersiz * **miroveki bêseng** e değersiz biri
bêsenkronîze *rd* enkronîzesiz, eşlemesiz (eşlemesi bozulmuş film)
bêsepet *rd* sepetsiz
bêser *rd* başsız ~ **û ber kirin** kaydettirmek ~ **û bin** engin, vâsi ~ **û çav** yel yeperek, yel yepelek yelken kürek (çok acele ve telâşla) ~ **û çav bûn** yel yeperek olmak ~ **û çav êrîşî sifreyê kirin** boğaz içinde kavga var ~ **û çav xwarin** aç kurt gibi yemek (üşüşmek veya saldırmak) ~ **û guh** kalıpsız, kıyafetsiz ~ **û pê** tutarsız kimse ~ **û şûn** kayıp ~ **û şûn çûn** kayıplara karışmak
bêserborî *rd* serüvensiz
bêserderî *rd* atkısız (üst eşiksiz)
bêserdevk *rd* kapaksız
bêserek *rd* başsız, başkansız (yöneticisi, başkanı olmayan)
bêserekî *m* başsızlık
bêserenc *rd* macerasız
bêsergeşte *rd* macerasız
bêserguzeşt *rd* macerasız, serüvensiz
bêserhatî *rd* macerasız, serüvensiz
bêserik *rd* 1. başsız 2. başlıksız, tepesiz
bêserî *rd* 1. başsız 2. kafasız 3. *mec* başsız (yöneticisi, başkanı olmayan) * **divê li hemberî dijmin artêş bêserî neyê hiştin** düşmana karşı ordu başsız bırakılmamalı 4. *mec* başıboş, başıbozuk (düzensiz topluluk) 5. uçsuz 6. *mec* bekar, evli olmayan kimse 7. kimsesiz, başında kimi kimsesi bulunmayan 8. kendisinden bir salık alınmayan ~ **çûn** 1) (bir kimse) kayıplara karışmak 2) (birinden) haber alamaz olmak ~ **rabûn** anasız babasız büyümek, otoriteden yoksun büyümek ~ **û bêberate** ardında iz bırakmadan kaybolma ~ **û bêberate bûn** ardında iz bırakmadan kaybolmak ~ **û binî** uçsuz bucaksız ~ **û şûn** ardında hiç bir iz kalmadan kaybolma ~ **û şûn çûn** 1) ardında hiç bir iz bırakmadan kayıplara karışmak 2) (birinden) haber alamaz olmak
bêserîbûn *m* 1. başsızlık, başsız olma 2. başıboşluk 3. kafasızlık

bêserîhiştin *m* başsız bırakma
bêserî hiştin *l/gh* başsız bırakmak
bêserîkirin *m* başsız etme
bêserîkirin *l/gh* başsız etmek
bêserîtî *m* **1.** başsızlık **2.** başıbozukluk, başsızlık, anarşi
bêsermil *rd* yelesiz
bêsermiyan *rd* **1.** sermayesiz **2.** başsız (yöneticisi, başkanı olmayan)
bêsermiyanî *m* **1.** sermayesizlik **2.** başsızlık
bêsernav *rd* başlıksız (yazı)
bêsernivîs *rd* başlıksız (yazı)
bêsernivîsar *rd* başlıksız (yazı)
bêserpêhatî *rd* serüvensiz
bêserpêt *rd* kepeksiz (un kepeği için) * **ardê bêserpêt** kepeksiz un
bêserpûş *rd* başlıksız, serpuşsuz
bêserşûn *rd* habersiz ortadan kaybolma, haberini alamama
bêsertîfîka *rd* sertifikasız
bêserûber *rd* **1.** düzensiz, karışık **2.** düzensiz, dağınık (evinin görünümü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın) **3.** başıbozuk (düzensiz topluluk) **4.** düzensiz, sistemsiz
bêserûberate *rd* sıra kadem basmış, kaybolmuş olan
bêser û berate çûn *l/bw* sıra kadem basmak, kaybolmak
bêserûberî *m* **1.** düzensizlik, karışıklık, kargaşa, erksizlik, anarşîzm **2.** düzensizlik, dağınıklık **3.** başıbozukluk **4.** düzensizlik, sistemsizlik **~ya reftarî** davranış bozukluğu
bêserûberîtî *bnr* bêserûberî
bêserûbin *rd* **1.** düzensiz, karmakarış **2.** sonsuz, engin (çok geniş, ucu bucağı görünmüyecek kadar geniş olan) * **esmanê bêserûbin** sonsuz gök **3.** dipsiz, ucu bucağı olmayan **4.** *h* alabildiğine * **çoleke bêserûbin** alabildiğine boş bir çöl
bêserûbinbûn *m* sonsuzlaşma, enginleşme
bêserûbin bûn *l/ngh* sonsuzlaşmak, enginleşmek
bêserûbinî *m* sonsuzluk, enginlik
bêserûpê *rd* tutarsız (kimse)
bêserûqûn rd uygunsuz * **karê bêserûqûn** uygunsuz iş
bêserûsaman *rd* perişan
bêserwet *rd* servetsiz
bêsetem *bnr* bêbedem
bêsewt *rd* **1.** sedasız **2.** *rz* sedasız, ünsüz
bêsexbêr *nd/nt* **1.** israfçı, tasarufsuz, tutumsuz, savurgan, kısıntısız **2.** *mec* tutumsuz, hesapsız, hesapsız kitapsız
bêsexbêrane *h* **1.** tutumsuzca, savurganca **2.** *mec* hesapsızca
bêsexbêrî *m* **1.** israf, israfçılık, tasarufsuzluk, tutumsuzluk, savurganlık **2.** hesapsızlık, tutumsuzluk **~ kirin** savurganlık yapmak
bêsexbêrîbûn *m* israf olma
bêsexbêrî bûn *l/ngh* israf olmak
bêsexbêrîkirin *m* israf etme
bêsexbêrî kirin *l/gh* israf etmek
bêsexr *rd* hilesiz, düzensiz
bêseylak *rd* kumsuz
bêsêhil *rd* kumsuz
bêsêlak *rd* kumsuz
bêsêleh *rd* kumsuz
bêsêpê *rd* çatkısız
bêsêpik *rd* çatkısız
bêsêwlek *rd* çocuksuz
bêsic *biy/rd* parazitsiz
bêsih *rd* gölgesiz
bêsihik *rd* sirkesiz
bêsikur *rd* yakasız
bêsikûm *rd* **1.** asık suratlı, somurtkan, suratsız **2.** çirkin
bêsilav *rd* selamsız **~ û kilam** selamsız sabahsız
bêsilûk *rd* onursuz
bêsimbêl *rd* bıyıksız
bêsimêl *bnr* bêsimbêl
bêsimok *rd* burgusuz
bêsinc *rd* ahlâksız
bêsincî *m* ahlâksızlık **~ kirin** ahlâksızlık etmek
bêsincûv *rd* kireçsiz
bêsincûvbûn *m* kireçsizleşme
bêsincûv bûn *l/ngh* kireçsizleşmek
bêsincûvkirin *m* kireçsizleştirme
bêsincûv kirin *l/gh* kireçsizleştirmek
bêsinet *rd* sünnetsiz
bêsing *rd* kazıksız
bêsingolk *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêsingû *rd* süngüsüz
bêsinif *rd* sınıfsız
bêsir (I) *rd* esintisiz
bêsir (II) *rd* sırsız (sırı olmayan)
bêsirin *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan)
bêsirî *m* sırsızlık
bêsirke *rd* sirkesiz
bêsirnî *rd* dingilsiz
bêsirwe *rd* esintisiz
bêsiûd *rd* talihsiz, şanssız
bêsiûdî *m* talihsizlik, şanssızlık
bêsivang *rd* yakasız
bêsiza *rd* cezasız
bêsî *rd* gölgesiz
bêsîber *rd* gölgesiz
bêsîgorta *rd* sigortasız
bêsîgortabûn *rd* **1.** sigortasız olma **2.** sigortasız
bêsîgorta bûn *l/ngh* sigortasız olmak
bêsîgortabûnî *m* sigortasızlık
bêsîgortatî *m* sigortasızlık
bêsîleh *rd* silâhsız
bêsîlehbûn *m* **1.** silâhsız olma **2.** silâhsızlanma
bêsîleh bûn *l/ngh* **1.** silâhsız olmak **2.** silâhsızlanmak
bêsîmetrî *rd* simetrisiz

bêsînor *rd* 1. sınırsız, hudutsuz 2. sınırsız, gayrî mahdut
bêsîqal *rd* cilâsız
bêsîqînî *rd* gıcırtısız (diş için)
bêsîr *rd* sarımsaksız
bêsîre *m* koruk * **bi bêhna fireh bêsîre dibe doşav** her şey için sabretmek lazım
bêsîsik *rd* çekirdeksiz
bêsîstem *rd* sistemsiz, dizgesiz
bêsîstemî *m* sistemsizlik
bêsîtoq *rd* çapaklı
bêsol *rd* ayakkabısız
bêsond *rd* yeminsiz
bêsoz *rd* 1. sözsüz 2. mec güvenilmez (**yek**) ~ **kirin** ırzını bozmak ~ **û qerar** 1) güvenilmez, kaypak 2) hercaî (aşkta değişken, vefasız)
bêsozdanî *rd* sözleşmesiz
bêsparte *rd* mesnetsiz
bêspêre *rd* mesnetsiz
bêspîkirin *rd* badanasız
bêstare *rd* 1. dayanaksız 2. korunaksız
bêstewîl *rd* kararsız (düzensiz, istikrarsız)
bêstewîlî *m* kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık)
bêstêrk *rd* 1. yıldızsız 2. göz yaşsız
bêstok *rd* stoksuz
bêstrih *rd* boynuzsuz
bêstrî *rd* dikensiz
bêstro *rd* boynuzsuz
bêstûbend *rd* kravatsız
bêstûkur *rd* yakasız
bêstûkurbend *rd* kravatsız
bêstûmal *rd* atkısız
bêstûn *rd* sütunsuz
bêsual 1. sualsız 2. *h* sualsız, sorgusuz
bêsunet *bnr* bêsinet
bêsur *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan) * **kûpê bêsur** sırsız küp
bêsuûd *bnr* bêsiûd
bêsûc *rd* suçsuz
bêsûcî *m* suçsuzluk
bêsûd *rd* 1. faydasız, yararsız 2. faydasız, kısır * **gengeşiya bêsûd** kısır tartışma
bêsûde *bnr* bêsûd
bêsûdî *m* faydasızlık, yararsızlık
bêsûf *rd* çirkin
bêsûre *m* koruk, üzüm koruğu
bêsûs *m* göz feri
bêş *m* 1. salgın (para veya mal olarak toplanan geçici vergi) 2. salma (köyde halktan toplanacak para tutarını sağlamak için herkese biçilen pay) 3. iane, yardım toplama (para toplama) 4. çalgıcılara toplanan yardım parası (ücret eksik çıkmışsa) 5. cerime 6. haraç ~ **avêtin ser (yekî)** salmak (veya vergi) yüklemek ~ **kirin** (para olarak) yardım toplamak
bêşade *bnr* bêşahid
bêşahedetname *rd* diplomasız, sertifikasız
bêşahid *rd* şahitsiz ~ **bûn** şahitsiz olmak
bêşahî *rd* şenliksiz
bêşahînet *rd* eğlencesiz, şenliksiz
bêşalgerdan *rd* atkısız
bêşan *rd* bensiz (teninde ben veya benler olmayan kimse)
bêşanik *rd* bensiz (teninde ben veya benler olmayan kimse)
bêşans *rd* şanssız, talihsiz
bêşansî *m* şanssızlık, talihsizlik
bêşar *rd* şalsız
bêşaristanî *rd* medeniyetsiz
bêşaş *rd* sarıksız
bêşaşaa *rd* şaşaasız, tantanasız
bêşaşik *rd* sarıksız
bêşaşî *rd* hatasız
bêşatafat *rd* şatafatsız
bêşax (I) *rd* boynuzsuz
bêşax (II) *rd* dalsız
bêşayîş *rd* endişesiz, kaygısız, tasasız ~ **bûn** endişesiz olmak
bêşayîşane *h* endişesizce, kaygısızca
bêşayîşbûn *m* 1. endişesiz olma 2. endişesizlik
bêşayîşî *m* endişesizlik, kaygısızlık, tasasızlık
bêşayîşkî *h* endişesizce, kaygısızca
bêşe (I) *m* koruluk
bêşe (II) *rd* sorguçsuz, ibiksiz
bêşe (III) *rd* taraksız
bêşefqet *rd* şefkatsiz
bêşefqetî *m* şefkatsizlik
bêşek *rd* hilesiz, düzensiz
bêşekil *rd*
şekilsiz
bêşekilî *m* şekilsizlik
bêşekir *rd* şekersiz
bêşelan *m* koruluk
bêşelaq *rd* kamçısız
bêşelîq *rd* çapaklı
bêşemete *rd* şamatasız, gürültüsüz
bêşeml *rd* gösterişsiz
bêşemlane *h* gösterişsizce
bêşemlî *m* gösterişsizlik
bêşepêl *rd* dalgasız
bêşeqînî *rd* şakırtısız
bêşer *rd* 1. savaşsız 2. kavgasız
bêşerbet *rd* şerbetsiz
bêşerbûn *m* 1. savaşsız olma 2. kavgasızlık 3. *h* kavgasız olarak
bêşerde *rd* eğitimsiz, terbiyesiz
bêşerdebûn *m* 1. eğitimsiz olma 2. eğitimsizlik
bêşeref *rd* şerefsiz, onursuz
bêşerefî *m* şerefsizlik, onursuzluk
bêşerît *rd* şeritsiz
bêşerm *rd* 1. utanmaz 2. utanmaz, sıkılmaz, arlanmaz, yüzsüz, hayâsız 3. arsız * **zarokê bêşerm** arsız çocuk ~ **bûn** 1) utanmaz olmak 2) yüzsüz olmak ~ **û heya** utanmaz arlanmaz

bêşermane *h* arsızca, utanmazca, hayâsızca
bêşermbûn *m* arsızlanma, hayâsızlaşma, yüzsüzleşme
bêşerm bûn *l/ngh* arsızlanmak, arsızlaşmak, hayâsızlaşmak, yüzsüzleşmek
bêşermiyane *h/rd* utanmazca, yüzsüzce
bêşermî *m* **1.** utanmazlık **2.** utanmazlık, sıkılmazlık, yüzsüzlük, arsızlık, hayâsızlık ~ **kirin** arsızlık etmek, hayâsızlık etmek
bêşermkirin *m* yüzsüzleştirme
bêşerm kirin *l/gh* yüzsüzleştirmek
bêşert *rd* şartsız, koşulsuz
bêşete *rd* iriyarı
bêşewat *rd* acımasız, merhametsiz, kalpsiz, katı yürekli
bêşewatî *m* acımasızlık, kalpsizlik, katı yüreklilik
bêşewatkî *h* acımasızca
bêşewq *rd* şevksiz, parıltısız
bêşewqe *rd* şapkasız
bêşexsiyet *rd* şahsiyetsiz, kişiliksiz
bêşexsiyetî *m* şahsiyetsizlik, kişiliksizlik
bêşêkir *rd* nankör
bêşêkirane *rd/h* nankörce
bêşêkirbûn *m* **1.** nankörleşme **2.** nankörlük
bêşêkirî *m* nankörlük
bêşêrt *rd* dilimsiz
bêşêwaz *rd* üslupsuz
bêşêwe *rd* biçimsiz, şekilsiz
bêşêwebûn *m* biçimsizleşme
bêşêwe bûn *l/ngh* biçimsizleşmek
bêşêwetî *m* biçimsizlik, şekilsizlik
bêşêx *rd* şeyhsiz ~ **û pîr meçe dîwana mîr** hazırlıksız bir şeye girişme, delilsiz ve dayanaksız konuşma, ortaya bir şey sürersen güçlü delillerin olması lazım ~ **û pîr neçe mala mîr, ku tu nekevî halê feqîr** hazırlıksız bir şeye girişme
bêşgir *n* salgıncı
bêşgirî *m* salgıncılık
bêşift *rd* çubuksuz (kumaş için)
bêşik (I) *m* beşik ~ **kêrtim** beşik kertmesi
bêşik (II) *rd* **1.** kuşkusuz, şüphesiz **2.** *h* kuşkusuz, elbet, elbette
bêşik (III) *rd* alnı benekli hayvan
bêşikberî *rd* kuruntusuz
bêşikbûn *m* **1.** kuşkusuz olma **2.** kuşkusuzluk
bêşikî *m* kuşkusuzluk, şüphesizlik
bêşilêl *rd* çavdarsız
bêşilî *rd* **1.** yağışsız **2.** yağmursuz
bêşilîl *bnr* bêşilêl
bêşilîtî *m* yağışsızlık
bêşilop *rd* çapaklı
bêşirik *rd* oluksuz
bêşirişim *rd* tutkalsız
bêşirînek *rd* oluksuz
bêşirînî *rd* şakırtısız (yağmur ve su sesi için)
bêşirtoq *rd* çapaksız
bêşiv *rd* çubuksuz
bêşivan *rd* çobansız
bêşivanî *m* çobansızlık
bêşivik *rd* çubuksuz
bêşixul *rd* işsiz
bêşixulî *m* işsizlik
bêşiyan *rd* kudretsiz, güçsüz
bêşiyanbûn *m* **1.** kudretsiz olma **2.** kudretsizlik, iktidarsızlık
bêşiyanî *m* kudretsizlik, güçsüzlük
bêşî (I) *m* koruluk
bêşî (II) *m* kalbur hurması (bir tatlı türü)
bêşîfa *rd* şifasız
bêşîk *m* beşik
bêşîke *sp/rd* şikesiz
bêşîlaq *rd* çapaksız
bêşîlmoq *rd* çapaksız
bêşîqol *rd* çapaksız
bêşîr *rd* **1.** sütsüz (içinde süt olmayan) **2.** sütsüz (sütü az olan)
bêşîranî *rd/h* tatlısız, tatlı yiyecek olmadan
bêşîrî *m* sütsüzlük
bêşîrqînî *rd* şakırtısız
bêşîv *rd* **1.** akşam yemeği olmadan **2.** akşam yemeği yememiş olan * **tu bi şîv î an bêşîv î?** akşam yemeğini yedin mi?
bêşkêrtim *rd/nd* beşik kertme, nişanlı (veya beşik kertiği)
bêşkirin *m* para yardımı yapma veya toplama
bêş kirin *l/gh* para yardımı yapmak veya toplamak
bêşol *rd* işsiz
bêşolî *m* işsizlik
bêşopan *rd* takipsiz
bêşopanî *m* takipsizlik
bêşoreb *rd* çembersiz, kuşaksız
bêşulıle *rd* parıltısız
bêşuhret *rd* şöhretsiz
bêşupe *rd* şüphesiz
bêşû *rd* kocasız, ersiz, adamsız * **jina bêşû** ersiz kadın
bêşûbûn *m* **1.** kocasız olma, ersiz olma **2.** kocasızlık, ersizlik
bêşûlik *rd* çapaksız
bêşûtik *rd* kuşaksız
bêşûtî *m* kocasızlık, ersizlik, adamsızlık
bêt *m* gelecek
bêtab *rd* bitab
bêtabiiyet *rd* tabiiyetsiz
bêtabiiyetî *m* tabiiyetsizlik
bêtabî *bj/m* sürmenaj
bêtabker *rd* bitab edici
bêtac *rd* **1.** taçsız **2.** ibiksiz
bêtahret *rd* aptessiz
bêtajan *rd* ağrısız
bêtalaz *rd* tozsuz
bêtalde *rd* duldasız
bêtalih *rd* talihsiz
bêtalihî *m* talihsizlik
bêtalûke *rd* tehlikesiz

bêtam *rd* tatsız
bêtambûn *m* tatsızlaşma
bêtam bûn *l/ngh* tatsızlaşmak
bêtamî *m* boşboğazlık
bêtancik *bot/rd* taçsız
bêtansiyon *rd* 1. tansiyonsuz 2. *mec* gerilimsiz, gergin olmama 3. *rz* gerilimsiz 4. *sn* gerilimsiz
bêtapo *rd* tapusuz
bêtaq *rd* çatısız
bêtaqet *rd* takatsız ~ **man** takatsız kalmak, mecalsiz düşmek
bêtaqetbûn *m* takatsızlaşma
bêtaqet bûn *l/ngh* takatsızlaşmak
bêtaqetî (I) *bj/m* sürmenaj
bêtaqetî (II) *m* takatsızlık
bêtaqetkî *rd/h* takatsızca
bêtaqîb *rd* takipsiz
bêtaqîbî *m* takipsizlik
bêtar (I) *rd* 1. beter, besbeter 2. *m* musibet
bêtar (II) *rd* sarıksız
bêtarik *rd* ibiksiz
bêtarîfe *rd* tarifesiz
bêtarîgan *rd* çavdarsız
bêtarîx *rd* tarihsiz
bêtasewas *rd* evhamsız
bêtaştê *rd* kahvaltısız ~ **bûn** kahvaltısız olmak
bêtatêl *rd* meraksız, tasasız ~ **bûn** tasasız olmak
bêtatêlî *m* meraksızlık, tasasızlık
bêtav *rd* güneşsiz
bêtavî *rd* güneşsizlik
bêtawan *rd* suçsuz
bêtawanî *m* suçsuzluk
bêtawanîtî suçsuzluk
bêtawîz *rd* 1. tavizsiz, ödünsüz (ödün vermeksizin yapılan, ödün niteliğinde olmayan) 2. tavizsiz, ödünsüz (ödün vermeyen kimse)
bêtaziyane *rd* kamçısız
bêtazmix *rd* mayasız
bêtbûn *m* bağışlanma
bêt bûn *l/ngh* bağışlanmak
bêtebat *rd* dayançsız, sabırsız, tahammülsüz
bêtebatî *m* dayançsızlık, sabırsızlık
bêtebeq *bj/rd* passız
bêtebeqe *rd* tabakasız
bêtebeşîr *rd* tebeşirsiz
bêtebîet *rd* tabiatsız, huysuz
bêtebîetî *m* tabiatsızlık, huysuzluk
bêtecrûbe *rd* tecrübesiz, deneyimsiz
bêtecrûbetî *m* tecrübesizlik, deneyimsizlik
bêtedarek *rd* tedareksiz, hazırlıksız ~ **bûn** tedareksiz olmak (veya bulunmak)
bêtedarekane *h* tedareksizce
bêtedarekî *m* tedareksizlik
bêtedarik *bnr* bêtedarek
bêtedbîr *rd* 1. tebirsiz 2. tedbirsiz, hazırlıksız, ihtiyatsız ~ **bûn 1)** tedbirsiz olmak **2)** hazırlıksız olmak (veya bulunmak)
bêtedbîrî *m* tedbirsizlik
bêtedbîrîtî *m* tedbirsizlik
bêtedhîş *rd* tedhişsiz
bêtehb *rd* 1. bîtap, bıtkin, argın 2. emeksiz
bêtehbî *m* 1. bitaplık, bitkinlik, argınlık 2. emeksizlik
bêtehbketin *m* yorgun düşme
bêtehb ketin *l/ngh* yorgun düşmek
bêtehde *rd* eziyetsiz, üzgüsüz
bêtehemûl *rd* tahammülsüz, götürümsüz
bêtehemûlî *m* tahammülsüzlük
bêtehlî *rd* acısız (badem acısı gibi)
bêtehm *rd* 1. tatsız, lezetsiz 2. *mec* kuru (heyacanı, tadı olmayan, tek düze) * **jiyaneke bêtehm û lezet** kuru, zevksiz bir hayat 3. tatsız, yavan (can sıkan, hoşa gitmeyen) * **jiyaneke bêtehm** yavan bir yaşam 4. boşboğaz (yerli yersiz konuşan) 5. tatsız (kimse) * **yekî bêtehm e** tatsızın teki ~ **û lezet** tatsız tuzsuz
bêtehmbûn *m* 1. tatsızlaşma 2. *mec* tatsızlaşma (tatsız bir durum almaya başlama) 3. *mec* yavanlaşma
bêtehm bûn *l/ngh* 1. tatsızlaşmak 2. *mec* tatsızlaşmak, tadı gitmek, tadı kaçmak (tatsız bir durum almaya başlamak) 3. *mec* yavanlaşmak
bêtehmî *m* 1. tatsızlık, lezetsizlik 2. *mec* yavanlık 3. boşboğazlık ~ **kirin 1)** tatsızlık yapmak **2)** boşboğazlık etmek
bêtehmkirin *m* 1. tatsızlaştırma 2. *mec* yavanlaştırma
bêtehm kirin *l/gh* 1. tatsızlaştırmak 2. *mec* yavanlaştırmak
bêtekber *rd* döşemesiz
bêtekepeke *rd* 1. aldırışsız 2. duraksamasız
bêteker *rd* tekerleksiz
bêtekerlek *rd* tekerleksiz
bêteklîf *rd* teklifsiz
bêtekrar *rd* tekrarsız
bêtel *bnr* bêtêl
bêtelaş *rd* telâşsız
bêtelaşî *m* telâşsızlık
bêtelbe *rd* bakımsız ~ **man** bakımsız kalmak
bêtelbetî *m* bakımsızlık
bêtele *bot/rd* kılçıksız
bêtelesî *rd* tecrübesiz
bêtelesîtî *m* tecrübesizlik
bêtelêz *rd* meymenetsiz
bêtelêzî *m* meymenetsizlik
bêtelik *rd* takkesiz
bêtelp *rd* tortusuz
bêtelpik *rd* tortusuz
bêtembo *rd* temposuz
bêtembûrik *rd* perçemsiz
bêtemînat *rd* teminatsız, garantisiz
bêteneke *rd* tenekesiz
bêtengasî *rd* sıkıntısız
bêtente *rd* tentesiz

bêtentene *rd* tentenesiz
bêtenzîlat *rd* tenzilâtsız
bêtepe *rd* tepesiz
bêtepik *rd* tepesiz
bêtepiş *rd* takatsız
bêtepişî *m* takatsızlık
bêtepîn *rd* patırtısız
bêtepûrep *rd* patırtısız
bêteqereq *rd* gürültüsüz patırtısız, dağdağasız
bêteql *rz/m* **1.** vurgusuz, kesiksiz * **rewteka bêteql** kesiksiz akım
bêteqûreq *rd/h* patırtısız, kavgasız (çatışma ve kavga olmadan)
bêteqûreqî *m* kavgasızlık
bêteraz *rd* dengesiz
bêterazî *m* dengesizlik
bêterbiye *rd* **1.** eğitimsiz **2.** terbiyesiz, edepsiz
bêterbiyebûn *m* terbiyesizleşme
bêterbiye bûn *l/ngh* terbiyesizleşmek
bêterbiyetî *m* **1.** eğitimsizlik **2.** terbiyesizlik, edepsizlik ~ **kirin** terbiyesizlik etmek (veya yapmak), terbiyesini bozmak
bêterbiyeyîbûn *m* terbiyesizleşme, edepsizleşme
bêterbiyeyî bûn *l/ngh* terbiyesizleşmek, edepsizleşmek
bêterbiyeyîbûyîn *m* terbiyesizleşme, edepsizleşme
bêteredût *rd* tereddütsüz
bêteref *rd* tarafsız, taraf tutmayan
bêterefbûn *m* tarafsızlık
bêterefî *m* tarafsızlık, yansızlık
bêterefkirin *m* tarafsızlaştırma, yansızlaştırma
bêteref kirin *l/gh* tarafsızlaştırma, yansızlaştırmak
bêtereqe *rd* kapsülsüz
bêterî *rd* kuyruksuz
bêterîf *rd* **1.** tarifsiz **2.** *mec* tarifsiz (anlatılamayacak derecede çok)
bêterîş *rd* sargısız
bêteror *rd* terörsüz
bêtertîb *rd* tertipsiz, düzensiz
bêtertîbî *m* tertipsizlik, düzensizlik
bêtesdîq *rd* tasdiksiz, onaysız
bêteselî *rd* tesellisiz
bêtesîr *rd* tesirsiz, etkisiz
bêtesîrbûn *m* tesirsizleşme, etkisizleşme
bêtesîr bûn *l/ngh* tesirsizleşmek, etkisizleşmek
bêtesîrbûyîn *m* tesirsizleşme, etkisizleşme
bêtesîrî *m* tesirsizlik, etkisizlik
bêtesîrkirin *m* tesirsizleştirme, etkisizleştirme
bêtesîr kirin *l/gh* tesirsizleştirmek, etkisizleştirmek
bêteşe *rd* **1.** biçimsiz **2.** kaba (özensiz, gelişigüzel yapılmış) * **kêrikeke bêteşe** kaba bir çakı **3.** biçimsiz, kaba, kaba saba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz) **4.** kaba (hafif olduğu halde kalın veya hacimli) **5.** iri yarı ve kaba **6.** çirkin **7.** *fiz/kîm* amorf
bêteşebûn *m* **1.** biçimsizleşme **2.** deforme olma, deformasyon **3.** kabalaşma
bêteşe bûn *l/ngh* **1.** biçimsizleşmek **2.** deforme olmak **3.** kabalaşmak
bêteşebûyî *rd* deforme
bêteşetî *m* **1.** biçimsizlik **2.** biçimsizlik, çirkinlik **3.** kabalık ~ **kirin** kabalık etmek
bêteşeyî *m* biçimsizlik
bêteşeyîkirin *m* **1.** biçimsizleştirme **2.** kabalaştırmak
bêteşeyî kirin *l/ngh* **1.** biçimsizleştirme **2.** kabalaştırmak
bêteşkîlat *rd* teşkilâtsız
bêteşqele *rd* belâsız, olaysız, hâdisesiz
bêtetmîn *rd* tatminsiz, doyumsuz
bêtetmînî *m* tatminsizlik
bêtevdêr *rd* hazırlıksız ~ **bûn** hazırlıksız olmak (veya bulunmak)
bêtevdîr *bnr* bêtevdêr
bêtevger *rd* **1.** hareketsiz **2.** paspal ~ **hiştin** hareketsiz bırakmak
bêtevgerî *m* **1.** hareketsizlik **2.** paspallık
bêtevrik *rd* çapasız (çapası olmayan)
bêtew *rd* bükümsüz
bêtewaş *rd* yağsız
bêtewaşî *m* yağsızlık
bêtewereker *fiz/nd* kutup engel
bêtewifan *fiz/rd* sönümsüz
bêtewlis *rd* nemsiz (toprak için)
bêtewq (I) *rd* bükümsüz
bêtewq (II) *rd* tabakasız
bêtewsiye *rd* tavsiyesiz
bêtewşe *bnr* bêteşe
bêtewze *h* şakasız
bêtext *rd* tahtsız
bêtexte *rd* tahtasız
bêtextik *rd* tahtasız
bêteyaş *rd* yağsız
bêteyaşî *m* yağsızlık
bêtêkilî *rd* **1.** ilişkisiz **2.** bağlantısız
bêtêkilîbûn *m* **1.** ilişkisiz olma **2.** ilişkisizlik
bêtêkilîtî *m* ilişkisizlik
bêtêl *rd* **1.** telsiz **2.** *m* telsiz (cihazı)
bêtêlvan *nd/nt* telsizci
bêtêlvanî *m* telsizcilik
bêtêzke *rd* fıtılsiz (dinamit gibi patlayıcılar için)
bêtifaq (I) *rd* kazasız ~ **û teşqele** kazasız belâsız
bêtifaq (II) *rd* itifaksız
bêtik *zo/m* serçe kuşu
bêtikilatî *m* ilişkisizlik
bêtikilatîbûn *m* **1.** ilişkisiz olma **2.** ilişkisizlik
bêtikilayî *m* ilişkisizlik
bêtikilayîbûn *m* **1.** ilişkisiz olma **2.** ilişkisizlik
bêtilî *rd* parmaksız
bêtilîk *rd* parmaksız
bêtilm *rd* tepesiz
bêtilor *rd* **1.** kalçasız **2.** kalçasız (kalçası dar olan)

bêtipa *rd* tapasız
bêtirane *h* şakasız
bêtirêjî *m* ışınsızlık
bêtirker *rd/rz* çoğaltıcı
bêtirs *rd* 1. korkusuz 2. gözü pek, çekinmez, sakınmaz, pek gözlü, atılgan, yırtıcı ~ **bûn** 1) korkusuz olmak 2) sakınması olmamak ~ **û pirs** korkusuzca
bêtirsane *h* korkusuzca
bêtirsî *m* 1. korkusuzluk 2. gözüpeklik, atılganlık, çekinmezlik
bêtirsîn *h* korkmadan
bêtirûş *rd* 1. dayanıksız 2. dirençsiz, takatsız 3. sebatsız, tahammülsüz 4. cesaretsiz
bêtirûşî *m* 1. dayanıksızlık 2. dirençsizlik, takatsızlık 3. metanetsizlik, sebatsızlık 4. cesaretsizlik
bêtiwan *rd* kudretsiz
bêtiwanî *m* kudretsizlik
bêtixûb *rd* 1. sınırsız, hudutsuz 2. sınırsız, gayrî mahdut
bêtizbî *rd* tespihsiz
bêtîrêj *rd* ışınsız
bêtîş *rd* yırtmaçsız
bêtkirin *m* bağışlama
bêt kirin *l/gh* bağışlamak
bêtolerans *rd* toleranssız, müsamahasız
bêtoleransî *m* toleranssızlık
bêtomar *rd* kayıtsız
bêtomarî *m* kayıtsızlık
bêtomat *rd* belâsız
bêtomik *rd* belâsız
bêtompiz *rd* topuzsuz
bêtopik *rd* topuzsuz saç
bêtoqîn *rd* tedhişsiz
bêtore *rd* 1. töresiz 2. görgüsüz
bêtort *rd* tortusuz
bêtovil *rd* kabuksuz
bêtoz *rd* tozsuz
bêtubar *rd* tozsuz
bêtûjî *rd* acısız
bêtûk (I) *rd* tükürüksüz
bêtûk (II) *rd* budaksız
bêtûm *rd* tepesiz
bêtûncik *rd* perçemsiz
bêtûp *rd* tüpsüz
bêtûrçing *rd* perçemsiz
bêtûre *rd* sinirsiz
bêtûretî *m* sinirsizlik
bêtûte *rd* soysuz, idüğü belirsiz
bêtûtebûn *m* soysuzlaşma
bêtûte bûn *l/ngh* soysuzlaşmak
bêtûtekirin *m* soysuzlaştırma
bêtûte kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
bêtûtetî *m* soysuzluk
bêumîd *rd* umutsuz, ümitsiz
bêumîdî *m* umutsuzluk, ümitsizlik
bêumûd *rd* umutsuz, ümitsiz
bêumûdî *m* umutsuzluk, ümitsizlik
bêumûdbûn *m* umutsuzlaşma, ümitsizleşme
bêumûd bûn *l/ngh* umutsuzlaşmak, ümitsizleşmek
bêurtînî *rd* homurtusuz (ayı için)
bêuslûb *rd* üslupsuz
bêusûl *rd* 1. usulsuz 2. *h* usulsuzca
bêûl *rd* hayırsız (kimse)
bêûrt *rd* 1. körocağ, erkek çocuğu olmayan 2. *mec* zalim ~ **û umûd** umutsuz
bêûtî *rd* ütüsüz
bêvac *rd* mantıksız
bêvacîtî *m* mantıksızlık
bêvaç *rd* verimsiz (toprak)
bêvamitan *rd* gerilimsiz
bêvatinî *rd* görevsiz
bêvatinîtî *m* görevsizlik
bêvebeyîn *rd* yansımasız
bêvebizav *rd* tepkisiz
bêvebizavî *m* tepkisizlik
bêveger *rd* dönüşsüz
bêveguhêzanî *rd* aktarmasız
bêvejarte *rd* istisnasız
bêvekêşan *rd* gerilimsiz
bêveman *h* gecikmeksizin
bêvemanî *rd* gecikmesiz
bêvesih *rd* dinlenmesiz, dinlemeden
bêvesînor *rd* sınırsız, limitsiz
bêvexurk *rd* içkisiz
bêvezelan *rd* gerilimsiz
bêvil *ant/m* burun ~ **lê bilind kirin** burun yapmak ~ **lê hatin şikandin** burnu kırılmak ~**a (yekî) av kirin** burnu akmak ~**a (yekî) firikandin** burnu sürtülmek (veya burnu sürtmek) ~**a (yekî) hatin** burnu akmak ~**a (yekî) neşewitîn** uslanmamak ~**a (yekî) weşîn** burnunun direği kırılmak * **ev çi bêhn bû, bêvila min weşiya** ne biçim koku bu, burnumun direği kırıldı ~**a xwe daleqandin** suratını asmak (veya ekşitmek) ~**a xwe hildan** burun şişirmek ~**a xwe xistin (tiştekî)** -e burnunu sokmak ~**a (yekî) xwînî nebûn** burnu bile kanamamak
bêvilbilîk *rd* 1. sümüklü 2. *mec* pasaklı
bêvildaleqandî *rd* suratı bir karış
bêvilk *m* buruncuk
bêvil kirin *l/gh* burun kıvırtmak
bêvilkî bûn *l/ngh* nezle olmak (hayvanlar için)
bêvir *rd* 1. yalansız 2. hilafsiz
bêviyan *rd* istençsiz
bêviyanî *m* istençsizlik
bêvîçînî *rd* şakırtısız (kuş sesi için)
bêvîde *rd* vidasız
bêvîdeo *rd* videosuz
bêvîn *rd* iradesiz, istençsiz
bêvînbûn *m* 1. iradesiz olma, iradesizleşme 2. iradesizlik, istençsizlik
bêvîn bûn *l/ngh* iradesizleşmek, iradesiz olmak
bêvînî *m* 1. iradesizlik, istençsizlik 2. *rd* istenç

dışı
bêvîr *rd* ölüm döşeğindeki hasta, güçten düşmüş olan
bêvîraj *rd* virajsız
bêvîtamîn *rd* vitaminsiz
bêvîtamînî *m* vitaminsizlik
bêvoltaj *rd* gerilimsiz
bêwa *rd* uğursuz
bêwade *rd* vadesiz
bêwam *rd* borçsuz
bêwamî *m* borçsuzluk
bêwan *m* tarla
bêwane *m* köylüye ait arazi (köye yakın olan)
bêwar *rd* 1. yurtsuz 2. yersiz, yurtsuz
bêwarar *rd* zürriyetsiz
bêwarbûn *rd* 1. yurtsuz olma 2. yersizlik, yurtsuzluk
bêwarî *m* yersizlik, yurtsuzluk
bêwasewas *rd* işkilsiz
bêwasewasî *m* işkilsizlik
bêwaswase *rd* kuruntusuz
bêwate *rd* anlamsız
bêwatebûn *m*anlamsızlaşma
bêwate bûn *l/ngh* anlamsızlaşmak
bêwatetî *m* anlamsızlık
bêwateyî *m* anlamsızlık
bêwawîk *rd* uğursuz
bêwawîkî *m* uğursuzluk
bêwayîk *rd* 1. karabahtlı 2. uğursuz
bêwec (I) *rd* yararsız
bêwec (II) *rd* 1. yüzsüz 2. çirkin 3. uğursuz ~ **bûn** yüzsüz olmak
bêwecî (I) *m* yararsızlık
bêwec (II) *m* 1. yüzsüzlük 2. çirkinlik 3. uğursuzluk
bêweç *rd* 1. verimsiz 2. kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan) 3. kıraç, çorak (verimsiz toprak)
bêweçbûn *m* çoraklaşma
bêweç bûn *l/ngh* çoraklaşmak
bêweçî *m* 1. verimsizlik 2. kısırlık 3. kıraçlık, çoraklık
bêweçîbûn *m* 1. verimsizleşme 2. kısırlaşma 3. kıraçlaşma
bêweçî bûn *l/ngh* 1. verimsizleşmek 2. kısırlaşmak 3. kıraçlaşmak
bêweçîtî *bnr* bêweçî
bêweçkirin *m* çoraklaştırma
bêweç kirin *l/gh* çoraklaştırmak
bêwefa *rd* 1. vefasız 2. *mec* vefasız, hayırsız ~ **derketin** vefasız çıkmak
bêwefatî *m* vefasızlık
bêwekok *rd* emsalsız
bêwelat *rd* vatansız, yurtsuz
bêwelatbûn *rd* 1. vatansız olma 2. vatansızlık, yurtsuzluk
bêweqar *rd* vakarsız
bêwer *rd* dar, ensiz
bêwerêç *rd* etkisiz, tesirsiz
bêwesf *rd* 1. vasıfsız, niteliksiz 2. kalitesiz
bêwesfî *m* 1. vasıfsızlık, niteliksizlik 2. kalitesizlik
bêwesîqe *rd* vesikasız
bêwesîte *rd* vasıtasız, araçsız
bêwesîtetî *m* vasıtasızlık, araçsızlık
bêwestan *rd/h* durmaksızın
bêweten *rd* vatansız, yurtsuz
bêwexirî *rd* gecikmesiz
bêwext *rd* 1. vakitsiz 2. sıralı sırasız, sırasız * **pir bêwext dipeyive** çok sırasız konuşuyor
bêwez *rd* esintisiz
bêwezîfe *rd* vazifesiz, görevsiz
bêwezîfetî *m* vazifesizlik, görevsizlik
bêwezn *wj/rd* vezinsiz, ölçüsüz
bêweznî *wj/m* vezinsizlik, ölçüsüzlük
bêwêne *rd* resimsiz
bêwêris *rd* vârissiz
bêwicdan *bnr* bêwijdan
bêwijdan *rd* 1. vicdansız 2. *mec* insafsız, merhametsiz, zalim
bêwijdanî *m* vicdansızlık
bêwin *m* akarsuda ark ile su çevirme yeri
bêwire *rd* azimsiz
bêwîçînî *rd* şakırtısız (kuş sesi için)
bêwum *rd* uğursuz
bêwurş *rd* şaşaasız, tantanasız, gösterişsiz
bêwurşetî *m* gösterişsizlik
bêwurşeyane *h* gösterişsizce
bêwurya *rd* ihtiyatsız
bêwuryatî *m* ihtiyatsızlık ~ **kirin** ihtiyatsızlık etmek
bêx *m* ağır koku
bêxaîle *rd* gailesiz
bêxaîletî *m* gailesizlik
bêxak *rd* topraksız
bêxal *rd* 1. bensiz (teninde ben veya benler olmayan kimse) 2. noktasız
bêxanî *rd* evsiz
bêxap *rd* hilesiz, düzensiz
bêxapxapk *rd* takunyasız
bêxar (I) *rd* dikensiz
bêxar (II) *rd* misketsiz
bêxaşe *zo/rd* kapsülsüz
bêxatir *rd* 1. hatırsız 2. düşkün (eski değer ve onurunu yitirmiş) * **jina bêxatir** düşkün kadın
bêxatirbûn *m* düşkünleşme
bêxatir bûn *l/ngh* düşkünleşmek
bêxatirî *m* düşkünlük
bêxatirîbûn *m* düşkünleşme
bêxatirî bûn *l/ngh* düşkünleşmek
bêxaye *rd* gayesiz, amaçsız
bêxayetî *m* gayesizlik, amaçsızlık
bêxebat *rd* 1. çalışmasız 2. işsiz, işsiz güçsüz
bêxeber *rd* 1. habersiz, bîhaber 2. *h* habersiz (haber vermeden, habersizce) * **mêvan bêxeber hatin** misafirler habersiz geldiler 3. ansız

bêxeberbûn *m* habersiz olma
bêxeber bûn *l/ngh* habersiz olmak
bêxeberdan *rd* **1.** kelimesiz **2.** *h* konuşmaksızın, söylemeye gerek kalmadan
bêxeberî *m* habersizlik
bêxebxebk *rd* küpesiz (bazı hayvanların boyunlarının iki yanında sarkan deri uzantılarının bulunmaması)
bêxelêfk *rd* etenesiz (kısrak için)
bêxem *rd* gamsız, kaygısız, tasasız ~ **bûn** tasasız olmak
bêxemî *m* gamsızlık, kaygısızlık, tasasızlık
bêxeml *rd* süssüz
bêxemxurî *rd* gamsızlık
bêxene *rd* kınasız
bêxerc *rd* harçsız
bêxercî *rd* harçsız * **kincê bêxercî** harçsız elbise
bêxerdel *rd* hardalsız
bêxered *h* gerçekten
bêxerez *rd* garazsız, güdeksiz
bêxerpişt *rd* payandasız
bêxesar *rd* hasarsız, zararsız
bêxeşeb *rd* burgusuz
bêxeta *rd* hatasız
bêxetere *rd* tehlikesiz
bêxeteretî *m* tehlikesizlik
bêxetme *rd* onaysız
bêxew *rd* uykusuz ~ **man** uykusuz kalmak
bêxewbûn *m* **1.** uykusuz olma **2.** uykusuzluk
bêxewî *m* uykusuzluk
bêxewn *rd* düşsüz
bêxêlî *rd* duvaksız, peçesiz, yaşmaksız
bêxêr *rd* **1.** hayırsız **2.** hayırsız, vefasız **3.** beceriksiz **4.** dandik, kıçıkırık, değersiz, bayağı, kıytırık * **çend romanên bêxêr** kıçı kırık bir kaç roman * **zilamekî bêxêr** kıtırık bir adam **5.** hayır gelmez, yarar sağlamaz, faydasız, yaramaz **6.** değersiz, aşağılık, beş paralık (kimse) **7.** akşam güneşi (yaşlılık dönemine girmiş kimse), güçten düşmüş kimse ~ **bûn** hay hayı gitmek vay vayı kalmak, güçten düşmek
bêxêrbûn *m* **1.** hayırsızlaşma **2.** zayıflama
bêxêr bûn *l/ngh* **1.** hayırsızlaşmak **2.** zayıflamak
bêxêrî *m* **1.** hayırsızlık **2.** hayırsızlık, vefasızlık **3.** beceriksizlik **4.** dandiklik, kıçıkırıklık, değersizlık, bayağılık **5.** *rd* değersiz, bayağı, kırtıpil * **bavê wî yê bêxêrî miriye** kırtıpil babası ölmüş
bêxilaf *rd* hilafsiz
bêxilq *rd* kilitsiz (kilidi olmayan)
bêxilte *rd* kurumsuz (kurumu olmayan, kurum tutmamış olan)
bêximîre *rd* kepeksiz (un kepeği için) * **ardê bêximîre** kepeksiz un
bêxinkar *rd* buklesiz
bêxirecir *rd* **1.** patırtısız, şamatasız, gürül-tüsüz, dağdağasız **2.** *rd/h* kavgasız (çatışma ve kavga olmadan) * **maleke bêxirecir** kavgasız bir ev
bêxirecirî *m* **1.** patırtısızlık, gürültüsüzlük **2.** kavgasızlık
bêxirêf *rd* kurumsuz (kurumu olmayan, kurum tutmamış olan)
bêxirînî *rd* homurtusuz (taşıt, alet vb. için)
bêxiroş *rd* heyecansız, telâşsız
bêxiroşî *m* heyecansızlık, telâşsızlık
bêxirqe *rd* hırkasız
bêxirxe *rd* hırkasız
bêxislet *rd* karaktersiz
bêxisletî *m* karaktersizlik
bêxisyet *rd* karaktersiz
bêxisyetî *m* karaktersizlik
bêxişîn *rd* hışıltısız
bêxişrûk *rd* sivilcesiz
bêxişxişk *rd* zilsiz
bêxizmetkar *rd* hizmetçisiz
bêxizmetkarî *m* hizmetçisizlik
bêxizmûk *rd* çalkantısız, çer çöpsüz
bêxîl *rd* cimri
bêxîlbûn *m* cimrileşme
bêxîl bûn *l/ngh* cimrileşmek
bêxîlî *m* cimrîlik
bêxîlok *rd* ibiksiz
bêxîm *rd* **1.** temelsiz **2.** esassız, köksüz
bêxîret *rd* **1.** gayretsiz **2.** namusuz, onursuz, işkembesi geniş (hoş görülmeyecek şeyi de hoş gören) **3.** vurdum duymaz **4.** boynuzlu (karısının veya yakınlarından birinin ifetsizliğine göz yuman)
bêxîretî *m* **1.** gayretsizlik **2.** namusuzluk, onursuzluk **3.** vurdum duymazlık
bêxîz *rd* kumsuz
bêxîzîn *rd* hışıltısız
bêxîzor *rd* kurumsuz (kurumu olmayan, kurum tutmamış olan)
bêxlaq *rd* ahlâksız
bêxlaqî *m* ahlâksızlık ~ **kirin** ahlâksızlık etmek
bêxodîk *rd* aynasız
bêxodîkî *m* aynasızlık
bêxof *rd* korkusuz, ürküsüz
bêxore *rd* mikropsuz
bêxorekirin *m* mikropsuzlandırına, mikropsuzlaştırma
bêxore kirin *l/gh* mikropsuzlandırmak, mikropsuzlaştırmak
bêxubar *rd* tozsuz
bêxudan *rd* **1.** sahipsiz **2.** *mec* sahipsiz (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı kimse)
bêxudanî *m* **1.** sahipsizlik **2.** *mec* sahipsizlik (koruyanı, kolayanı olmama durumu)
bêxudketin *m* bayılma
bêxud ketin *l/ngh* bayılmak
bêxudketî *m* baygın

bêxulam *rd* uşaksız, adamsız, hizmetçisiz * **ev koşk bêxulam nabe** bu konak adamsız olmaz
bêxulamtî *m* uşaksızlık, adamsızlık, hiçmetçisizlik
bêxulq *rd* 1. huysuz 2. sabırsız 3. sinirli, asabî ~ **bûn** 1) huysuz olmak 2) asabî olmak
bêxulqbûn *m* huysuzlanma, huysuzlaşma
bêxulq bûn *l/gh* huysuzlaşmak, huysuzlarmak
bêxulqî *m* huysuzluk ~ **kirin** huysuzluk etmek
bêxulqkirin *m* huysuzlaştırma
bêxulq kirin *l/gh* huysuzlaştırmak
bêxumînî *rd* gümbürtüsüz
bêxur *rd* kaşıntısız
bêxurde *rd* hilesiz, düzensiz
bêxurdemenî *rd* gıdasız
bêxurek *rd* gıdasız
bêxurekî *m* gıdasızlık
bêxurî *rd* alevsiz
bêxurmînî *rd* gümbürtüsüz, homurtusuz
bêxuşîn *rd* hışırtısız
bêxuşînî *rd* şakırtısız (yağmur ve su sesi için)
bêxuyang *rd* gürüntüsüz, manzarasız
bêxûlke *rd* makarasız
bêxwarin *rd* yemeksiz * **pansiyona bêxwarin** yemeksiz pansiyon
bêxweda *rd* tanrısız
bêxwedan *rd* 1. sahipsiz 2. *mec* sahipsiz (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı kimse) 3. tanrısız, ateist
bêxwedanî *m* 1. sahipsizlik 2. *mec* sahipsizlik (koruyanı, kolayanı olmama durumu) 3. tanrısızlık, ateistlik
bêxwedatî *m* tanrısızlık
bêxwedê *rd* allahsız, tanrısız, ateist
bêxwedî *rd* 1. sahipsiz 2. *mec* sahipsiz, kimsesiz (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı) 3. bakımsız ~ **û xudan** arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan)
bêxwedîmayî *rd* sahipsiz
bêxwedîtî *m* 1. sahipsizlik 2. *mec* sahipsizlik, kimsesizlik (koruyanı, kolayanı olmama durumu) 3. bakımsızlık
bêxwelî *rd* topraksız
bêxwestek *rd* isteksiz
bêxwestekî *m* isteksizlik
bêxweşbînî *rd* müsamahasız
bêxweyî *rd* 1. sahipsiz 2. *mec* sahipsiz, kimsesiz (koruyucusu, gözeteni olmayan, kimsenin sahip çıkmadığı) * **mêrik bêxweyî ye, kes û kûsên wî tune ne** adam sahipsiz, kimi kimsesi yok 3. bakımsız ~ **û xwedan** arayıp soranı bulunmayan (veya olmayan)
bêxweyîtî *m* 1. sahipsizlik 2. *mec* sahipsizlik (koruyanı, kolayanı olmama durumu) 4. bakımsızlık
bêxwezlokî *rd* özentisiz
bêxwezlokîtî *m* özentisizlik
bêxwê *rd* 1. tuzsuz 2. tuzsuz (az tuzlu, tuzu istenilen düzeyde olmayan)
bêxwîn *rd* 1. kansız (kanı olmayan) 2. kansız (kan dökmeden yapılan) * **şoreşa bêxwîn** kansız ihtilal
bêxwînî *m* kansızlık
bêxwînîbûn *m* kansızlaşma
bêxwînî bûn *l/ngh* kansızlaşmak
bêyal *rd* yelesiz
bêyar *rd* dostsuz
bêyaranî *h* şakasız * **ez bêyaranî dibêjim** şakasız söylüyorum
bêyarî (I) *h* şakasız
bêyarî (II) *m* dostsuzluk
bêyekîtî *m* birliksiz
bêyewm *rd* uğursuz
bêyewmî (I) *m* uğursuzluk, şom
bêyewmî (II) *rd* yevmiyesiz
bêyî *h* -e sızın ~ **axaftin** konuşma olmaksızın ~ **dilê (yekî) bûn** gönlü razı olmamak ~ **dilê xwe** isteksizce, zoraki * **gelek xwendevanên min bêyî dilê xwe ev xwendiye** pek çok okuyucum bunu zoraki okumuştur ~ **dilê xwe kirin** (bir işi) ağırdan almak (bir işi gönülsüz, isteksiz yapmak ~ **emrê Xwedê pel ji darê nakevin** her şey Allahın emriyle olur ~ **êşandin (an jî jandan)** ağrısız, ağrısız olarak * **bêyî jandan diran kişandin** ağrısız diş çekmek ~ **hemd û amad** gayri ihtiyarî ~ **hev firek av venaxwin** içtikleri su ayrı gitmemek ~ **hev loqek nan naxwin** içtikleri su ayrı gitmemek ~ **hev neqedandin** (birbirine) düşkün olmak ~ **ked û sermayeyê kar û qezenc bi dest xistin** açıktan kazanmak ~ **ku bipêje dirêje** damdan düşer gibi (düşercesine) ~ **li hev teqandinê** tüfek patlamaksızın ~ **(tiştekî) nikarîn (nikanîn an jî neşên)** edememek * **ez bêyî wê nikarim** ben onsuz edemem ~ **(...) neqedandin** edememek * **ez bêyî wê naqedînim** ben onsuz edemem ~ **qisedan (an jî xeberdan)** konuşma olmaksızın, sözsüz ~ **xwînkirin** kanatmaksızın ~ **xwîn rijandin** kan akıtmaksızın ~ **rezaya dilê (yekî) bûn** gönül indirmek ~ **rezaya dilê xwe kirin** (bir işi) ağırdan almak (bir işi gönülsüz, isteksiz yapmak)
bêyî destûr *h* izinsiz, izin olmaksızın
bêyî girtîbûn *h* tutuksuz olarak
bêyî gotin *h* söze gerek kalmadan
bêyî kêmasî *h* noksansız
bêyî nan *h* ekmeksiz * **borek bêyî nan tê xwarin** börek ekmeksiz yenilir
bêyî nuqsanî *h* noksansız
bêyî ragirtîbûn *h* tutuksuz olarak
bêyom *rd* uğursuz, kutsuz
bêyomî *m* uğursuzluk, kutsuzluk
bêzad *rd* gıdasız

bêzadî *m* gıdasızlık
bêzagon *rd* kanunsuz, yasasız (yasası olmayan)
bêzagonî *m* kanunsuzluk
bêzar *rd* 1. dili olmayan) 2. dilsiz (sessiz kimse) ~ **û bêziman** ağzı var, dili yok (konuşamayan, derdini anlatamayan) ~ **û zirav man** (an jî **sekinîn**) kaskatı kesilmek
bêzar *rd* 1. bezgin, bıkkın usangan 2. çaresiz, perişan
bêzarbûn (I) *m* dilsizleşme
bêzarbûn (II) *m* 1. bezme, bıkma, usanma 2. kızma
bêzar bûn (I) *l/ngh* dilsizleşmek
bêzar bûn *l/ngh* 1. bezmek, bıkmak, usanmak 2. kızmak
bêzarbûyîn *m* beziş, bıkış
bêzarî (I) *m* dilsizlik
bêzarî (II) *m* bezginlik, bıkkınlık, usanç ~ **kirin** usanç vermek
bêzarî (II) *rd* 1. gebe olmama hali 2. çocuksuz
bêzarîkirin *m* bezdirmek, usandırma
bêzarî kirin *l/gh* bezdirmek, usandırmak
bêzarker *nd/rd* 1. bezdirici, bıktırıcı, usandırıcı 2. sıkıcı
bêzarkirin (I) *m* dilsizleştirme
bêzarkirin (II) *m* 1. bezdirme, bıktırma, bıkkınlık verme, usandırma 2. kızdırma
bêzar kirin (I) *l/gh* dilsizleştirmek
bêzar kirin (II) *l/gh* 1. bezdirmek, bıktırmak, bıkkınlık vermek, usandırmak 2. kızdırmak
bêzaro *bnr* bêzarok
bêzarok *rd* çocuksuz
bêzarokbûn *m* 1. gebe olmama hali 2. çocuksuz olma, çocuksuzluk
bêzarokî *m* çocuksuzluk
bêzarotî *m* çocuksuzluk
bêzarû *bnr* bêzarok
bêzayend *rd* cinsiyetsiz, cinsliksiz, eşeysiz
bêzeble *rd* kassız
bêzeblek *rd* adalesiz, kassız
bêzede *rd* özürsüz
bêzehîr *rd* zehirsiz
bêzehmet *rd* zahmetsiz
bêzehmetî *m* zahmetsizlik
bêzeman *rd* zamansız
bêzembîl *rd* sepetsiz
bêzembûrek *rd* ibiksiz, emziksiz (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bêzemq *rd* zamksız
bêzemzîlok *rd* salıncaksız
bêzeng *rd* passız
bêzengil *rd* çıngıraksız
bêzerar *rd* 1. zararsız 2. *mec* zararsız (oldukça iyi) * **fîlmê do evarê bêzerar bû** dün akşamki film zararsızdı ~ **bûn** zararsız hale gelmek ~ **kirin** zararsızlaştırmak, zararsız hale getirmek
bêzerarbûn *m* zararı olmama, zararsız olma
bêzerar bûn *l/ngh* zararı olmamak, zararsız olmak
bêzereng *rd* beyinsiz, akılsız, düşüncesiz
bêzerzeng *rd* taçsız
bêzevî *rd* tarlasız
bêzewac *rd* bekar
bêzewade *rd* azıksız
bêzewq *rd* 1. zevksiz 2. zevksiz (kimse)
bêzewqî *m* zevksizlik
bêzeytûn *rd* zeytinsiz
bêzêfan *rd* kısıntısız
bêzêlat *rd* ovasız
bêzibil *rd* gübresiz
bêzil *rd* kamışsız
bêzilam *rd* adamsız
bêzilamî *m* adamsızlık
bêziman *rd* 1. dilsiz (dili olmayan) 2. lâl, dilsiz 3. *mec* az konuşan
bêzimanî *m* dilsizlik
bêzin *rd* nadir
bêzirav *rd* 1. ödsüz 2. ödlek, korkak, yüreksiz
bêziravane *rd/h* ödlekçe
bêziravî *m* ödleklik, korkaklık, yüreksizlik ~ **kirin** ödleklik (veya korkaklık) etmek
bêzirewatî *m* meraksızlık
bêzirewe *rd* meraksız
bêzirê *rd* zırhsız
bêzirîç *rd* kurşunsuz
bêzirpik *rd* sivilcesiz
bêzirx *rd* zırhsız
bêziryet *rd* züriyetsiz
bêzixur *rd* geçitsiz
bêziyan *rd* 1. ziyansız, zararsız 2. zaiyatsız, kayıpsız ~ **bûn** zararsız hale gelmek ~ **kirin** zararsızlaştırmak, zararsız hale getirmek
bêzî *m* nefret
bêzîç *rd* çapaksız
bêzîl *rd* zilsiz
bêzîlan *rd* zıvanasız
bêzîn *rd* eyersiz
bêzîqînî *rd* gıcırtısız
bêzîre *rd* kimyonsuz
bêzîwan *rd* çilsiz
bêzîwane *rd* zıvanasız
bêzolak *rd* dilimsiz
bêzor *rd/h* baskısız zor kullanmadan ~ **û zehmet** zahmetsiz, zahmetsizce
bêzordestî *rd* baskısız
bêzuhr *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan)
bêzuriyet *rd* zürriyetsiz
bêzurze *rd* kilitsiz (kilidi olmayan)
bêzûl *rd* dilimsiz
bêzûxal *rd* dilimsiz
bêzûxav *rd* yangısız
bi- (I) *rz* 1. isim ve sıfat yapım soneki * ***bi**kir* alıcı, müşteri * ***bi**av* sulu 2. emir kipini oluşturur * ***bi**ke*, ***bi**xwaze*, ***bi**çe* yap, iste, git
bi (II) *bnr* biyok
bi (III) *d* 1. ile (durum bildiren zarf oluşturur)

* **bi merhamet li keçikê mêze dikir** merhametle kıza bakıyordu * **ez bi te re me** ben seninleyim **2.** dil ismi görevini üstler (Türkçe'deki çe, ça fonksiyonlarını görür) * **bi zimanê Kurdî dizane** Kürtçeyi bilir **3.** tek başına edattır ~ **aliyekî ve kaş kirin** bir tarafa çekmek ~ **(yekî)** -e aracılığıyla ~**a (yekî) pizivîn** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) ~ **agirê (yekî) şewitîn** (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak ~ **alastinê zik têr nabe** taşıma suyla değirmen dönmez ~ **aliyê çepê ve çûn** sola kaymak ~ **alî (yekî) de dan** (birini) kayırmak, iltimas etmek ~ **aşkerayî li ser hev kêm kirin** açık eksiltme ~ **araviya (yekî)** sayesinde ~ **ava daniyan behicîn** bok yoluna gitmek ~ **ava milan aş nagere** taşıma (veya dökme) su ile değirmen dönmez ~ **avê de çûn** güme gitmek, boşa gitmek * **ew hemû qenciyên te tev bi avê de çûn** onca yaptığın iyilikler güme gitti ~ **awayekî bêsînor raye** (an jî **selahiyet) dan yekî** *mec* (birine) açık bono vermek ~ **awayekî bêşerm û fedî** arsız arsız ~ **awayekî circireyî** sıkışık bir şekilde ~ **awayekî dewixandî** (an jî **fetisokî)** boğuk boğuk, boğuk bir şekilde ~ **awayekî fermî** (an jî **resmî)** *h* resmî olarak, resmen ~ **awayekî kûr û dûr** uzun uzadıya ~ **awayekî qethî** *h* kesin olarak ~ **awayekî sergirtî** *h* üstü kapalı bir şekilde, zimnen ~ **awayê cemaetê kirin** cemaate uymak ~ **(wî) awayî lê mêze kirin** (bir şeye şu veya bu) nazarıyla bakmak ~ **awirê çavan** *h* ucun ucun, yan yan * **bi awirê çavan li erebeyê mêze kir** yan yan arabaya baktı ~ **axewaxê** yana yakıla ~ **babirkên para ve** pupa yelken ~ **baldarî 1)** dikkatlıca **2)** sıkı * **parêza bi baldarî** sıkı perhiz ~ **baldarî guhdarî kirin** takip etmek, dikatkatle dinlemek ~ **baran** etek dolusu (veya etek etek) ~ **baran be erdê şil nake** ateş olsa cürmü kadar yer yakar ~ **baranê re hat, lehiyê bir** haydan gelen huya gider ~ **barûdê leyîstin** barutla oynamak ~ **bayê hat** ~ **baranê re çû** sel ile gelen yel ile gider ~ **bayê hatiye** ~ **baranê diçe** sel ile gelen yel ile gider ~ **bazara xwe re zeliqîn** sıkı pazarlık yapmak ~ **(yekî) be** ona kalsa ~ **bejn û bal** suna gibi (veya boylu) ~ **bendan çûn hev** atışmak (ozanların atışınası) ~ **beqle li fehlê nihêrtin** bakla dökmek (veya atmak) ~ **ber bayê xerab ketin** metafizik etkilerden kalmak ~ **ber çav ketin** göze görünmek (var olmadığı halde varmış gibi görünmek) ~ **ber çavan dûr ketin** gözden uzaklaşmak ~ **ber çavan winda bûn** gözden kaybolmak ~ **ber çavê (yekî) neketin** gözden kaçınak (veya gözünden kaçmak) ~ **ber devê (yekî) xistin** bir şeyi birine vermek üzere söz vermek ~ **ber firşikê xwe re çûn** burnunun dikine gitmek ~ **ber guhê (yekî) ketin** kulağına gitmek, duyum almak ~ **ber mekeve, ew nebû yeke din** Amasyanın bardağı, biri olmasa biri daha ~ **ber (tiştekî) ketin** (bir şeye) acımak (bir şeyi vermeye veya elden çırmaya kıyamamak) * **ez ber bi tehb û keda xwe ketim** emeklerime acıdım ~ **ber (yekî) ve hatin** (birini) karşılamaya gitmek ~ **ber xwe ketin** hicap duymak (veya etmek) ~ **berbayî wî nekeve 1)** boş ver aldırma **2)** siktir et ~ **ber guhê (yekî) ketin** duyum almak, haber almak ~ **bêdilê xwe** isteıneye istemeye ~ **bêhna fireh bêsîre dibe doşav** sabrın sonu selamettir ~ **bêhna lingê hesp revîn 1)** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak (korkudan ötürü) **2)** tabanlara kuvvet ~ **bêyî dilê (yekî) bûn** isteksiz olmak ~ **bêyî hemdê xwe** istemeye istemeye ~ **bin erdê ketin** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (çok utanıp sıkılmak) ~ **binê piyê (yekî) vedan** birine çaktırmadan kötülük etmek ~ **binê xwe de berdan** altına etmek (veya kaçırmak) (büyük ve küçük aptest için) ~ **binê xwe de kirin** altına etmek * **zarok bi xwe de kir** çocuk altına etti ~ **binî de pê vedan** arkadan vurmak ~ **bîra (yekî) hatin** (biri) hatırlanmak ~ **bîra (yekî) ketin 1)** hatırına gelmek **2)** hatırlanmak **(yek ...)** ~ **bîra meriv xistin** (birinde, bir kimsenin) havası olmak * **zarok bavê xwe bi bîra mirov dixe** çocukta babasının havası var ~ **bîra (yekî) xistin** birine hatırlatmak ~ **(...) bûn** ilişmek (hafifçe dokunmak) * **destê min bi çîçekan bû vazo ket** elim çiçeklere ilişti vazo devrildi **(tiştek)** ~ **(yekî) bûn 1)** (birine bir) hâl olmak **2)** (birine) bağlı olmak * **ev kar bi te ye** bu iş sana bağlı **(yek)** ~ **canê** (an jî **ruhê) xwe nedan** (birini) çok aşırı sevmek ~ **cedêl** geçimsiz (kimse) ~ **cêrê (yekî) kes nikare here avê** (birine) güvenilerek bir işe girişilmez ~ **cêrê (yekî) nikarîn çûn avê** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~ **cêrê xelkê çûn avê** el kazanıyla aş kaynatmak ~ **cêrê xelkê meçe avê** el aleme güvenerek bir işe girşme ~ **cih û nivîn bûn** yatak yorgan (veya döşek) yatmak, yorgan döşek yatmak **(yek)** ~ **cih û nivîn bûn** yatağa (veya yataklara) düşmek ~ **cilê canê xwe re li hev nekirin** gölgesiyle geçinmemek, bokuyla kavga etmek ~ **cilên ser xwe tenê** üstündeki üstünde, başındaki başında (üstündekilerden başka bir şey almadan) bi ~ **çar çavan li bendê man** dört gözle beklemek ~ **çar çavan rêpanî kirin** dört gözle beklemek ~ **çav kirpandinê re** göz açıp kapatıncaya kadar ~ **çav lê nihêrtin** göz süzmek ~ **çav**

qurçkirinê re göz açıp kapatıncaya kadar ~ **çavekî baş lê nenihêrtin** iyi gözle bakmamak ~ **çavekî biçûk lê nihêrtin** (birine) tepeden bakmak ~ **çavekî biçûkatiyê lê nihêrtin** (an jî **mêzandin**) (birine) tepeden bakmak ~ **çavekî kêm lê nihêrtin** (birine) yukarıdan bakmak ~ **çavekî na bi çar çavan li hêviyê bûn** dört gözle beklemek ~ **çavekî xerab li (yekî) mêze kirin** (an jî **nihêrtin**) (birine) kötü (veya fena) gözle bakmak ~ **çavekî xwar lê nihêrtin** eğri bakmak (veya eğri gözle bakmak) ~ **çavê kirînê lê nihêrtin** alıcı gözüyle bakmak ~ **çavê (...) lê nihêrtin** (**mêzandin** an jî **fekirîn**) (bir şeye) ... gözüyle bakmak, (bir şeye şu veya bu) nazarıyla bakmak * **bi çavê biratiyê lê dinihêrt** ona kardeş gözüyle bakıyordu * **bi çavê dijminiyê lê dinêre** ona düşman nazarıyla bakıyor ~ **çavê vala nihêrtin** boş gözlerle bakmak ~ **çavên ne baş lê nihêrtin** (an jî **nihêrîn**) yan bakmak, yan gözle bakmak (kötü niyet beslemek) ~ **çavên xwe dîtin** gözüyle görmek ~ **çavên serê xwe dîtin** gözüyle görmek ~ **çavên xwe bawer nekirin** gözlerine inanamamak ~ **çavên xewê lê nihêrtin** cin cin bakmak ~ **(wî) çavî lê nihêrtin** (bir şeye şu veya bu) nazarıyla bakmak ~ **çema (çemara** an jî **çemika) stûyê (yekî) girtin** (birinin) ensesine yapışmak, enselemek ~ **çema (çemara** an jî **çemika) stûyê (yekî) hatin girtin** enselenmek ~ **çendîn car** defalarca ~ **çepilê (yekî) girtin** (birini) altı okka etmek ~ **çepilê (yekî) girtin avêtin** paçasından tutup atmak ~ **çi aqilî xeber dide?** hangi akla hizmet ediyor? ~ **çibikê bi rê de çûn** tıpış tıpış yürümek ~ **çi çavî lê nihêrtin** (an jî **mêzandin**) ne gözle bakmak * **te dît bê bi çi çavî li min dinêrin** bana ne gözle baktığını gördün ~ **çi kul û halekî** güç halle (veya gücü gücüne), bata çıka ~ **çi kul û halî** güçlükle, düşe kalka ~ **çi kulê nalîn** hangi dertten muzdaripsin? ~ **çiraxê derketin pêş** fener çekmek ~ **çiraya hesin lê dan gerandin** (bir şey başka şeyi) mumla aratmak ~ **çirayeke hesin lê gerîn** mumla aramak ~ **çengurê (yekî) girtin** (birini) altı okka etmek ~ **çengurê (yekî) girtin avêtin** paçasından tutup atmak ~ **çengurê (yekî) girtin û avêtin derve** yaka paça etmek (veya götürmek) ~ **çengûrê (yekî) girtin û birin** yaka paça (götürmek) ~ **çobûnê** dürterek ~ **çol û pesaran ketin** dağlara düşmek ~ **çol û pesaran xistin** dağlara düşürmek ~ **(...) dan** -e değiştirmek * **ez malê xwe bi yê te nadim** malımı seninkiyle değiştirmem ~ **darê zorê** zorla, metazoru ile ~ **darê zorê dan pejirandin** zorla kabul ettirmek (veya empoze etmek) ~ **dax e** maalesef ~ **(yekî) de gêr kirin** (birinin) üstüne atmak ~ **(tiştekî) de rîn** (bir şeyin) içine sıçmak ~ **dengekî bilind qîr kirin** avazı çıktığı kadar bağırmak ~ **dengekî nermenerm qise kirin** pes perdeden konuşmak ~ **dengê hindrû (bilind** an jî **êlî)** yüksek perdeden ~ **dengê hindrû axaftin (peyvîn** an jî **xeber dan)** yüksek perdeden konuşmak ~ **dengê hindrû gazî kirin** sesi ayuka çıkmak ~ **dengê nizm peyîvîn** pes perdeden konuşmak ~ **der û dertûlan xistin** sokağa atmak (kovmak) ~ **derd û kul** zor belâ, dala çıka ~ **derengî nexistin** yarından tezi yok ~ **derpiyê xwe de kirin** donuna etmek ~ **derpiyê xwe de pîs bûn** donuna kaçırmak ~ **dest** 1) elden, aracısız 2) elden (birinin aracılığıyla) * **min pere bi dest şand** parayı elden yolladım ~ **derziyê bîr nayê vedan** taşıma suyla değirmen dönmez ~ **dest jê girtin** (an jî **stendin**) elden almak ~ **dest re berdan** teslimiyet göstermek ~ **dest û lep** güçlü kuvvetli (çok güçlü, çok dayanıklı kimse) ~ **dest û lep bûn** güçlü kuvvetli olmak ~ **dest û pê** ense kulak yerinde, kelli felli ~ **dest û pê bûn** eti budu yerinde (veya etine dolgun) ~ **dest xwe re anîn** elde etmek ~ **destekî du zebeş nayê girtin** bir koltuğa iki karpuz sığmaz ~ **destê (yekî)** *h* 1) aracılığıyla 2) eliyle * **hemû kar bi destê wî tên kirin** bütün işler onun eliyle yapılıyor ~ **destê (yekî) çûn** birinin teşvikiyle... ~ **destê (yekî) girtin** 1) el sıkmak 2) elinden tutmak ~ **destê hev girtin** elleşmek (selamlaşmak için birbirinin elini sıkmak) ~ **destê ketiyan girtin** düşkünlere yardım eli uzatmak ~ **destê (yekî) re berdan** birine kaptırmak, musade etmek ~ **destê (yekî) re çûn** suyunca gitmek ~ **destê (yekî) re çûn** (an jî **hatin**) (birinin) huyuna suyuna gitmek ~ **destê (yekî) re hatin** birinin suyuna gitmek, gücü yetmek, muvaffak olmak ~ **destê (yekî) re nehatin** elde edememek, muvaffak olamamak ~ **destê vala jê derketin** sıfıra sıfır, elde var sıfır ~ **destê (kesekî) ve** eliyle, tarafından ~ **destûra** (an jî **îznê**) **we be** izniniz olursa ~ **dev çûn erdê** 1) iki büklüm olmak, iki kat olmak 2) iki büklüm olmak (saygı göstermek) 3) yüzükoyun düşmek ~ **dev gihîn erdê** beli bükülmek (yaşlılık yüzünden güçsüz kalmak, iş yapamayacak duruma düşmek) ~ **dev û rû çûn erdê** yeri öpmek, yere düşmek (alay yolu ile) ~ **dev û rû dirêjî erdê bûn** yüzükoyun düşmek ~ **dev xwe mezin kirin** ağız satmak (yüksekten atarak kendini övmek) ~ **devê (yekî) de kirin** *mec* yedirmek ~ **devê jina xwe radibe û rûdine** karısı ağızlı ~ **devê (yekî) neketin** ağzma yakışmamak ~ **devê xwe nikarîn**

ağzından kaçırmak ~ **deyn** borçla, ödünç olarak ~ **deyn dan (yekî)** ödünç vermek, eğreti vermek ~ **deyn jê girtin** ödünç almak, eğreti almak ~ **deyn stendin** ödünç almak, eğreti almak ~ **deynan debara xwe kirin** borç yemek ~ **dilekî rihet** ağız tadıyla ~ **dilê (yekî) bûn 1)** içine sinmek **2)** istekli olmak ~ **dilê (yekî) nebûn** içine sinmemek ~ **dilê we be** izniniz olursa ~ **dilê (yekî) ye** (birinin) gönlüne göre, isteğine uygun ~ **dilê (yekî) zanîn** kalini okumak ~ **dinyayê bişêwire dîsa bi aqilê xwe bike** bin bilsen de bir bilene danış ~ **dirêjahiya xwe** boylu boyunca ~ **dirêjiya jiyana xwe** yaşamı boyunca ~ **dirêjiya sal û rojan** yıllarca, yıllar boyunca ~ **diya xwe re ne rast e** anasının ipini satmış (veya çıkarmış) ~ **diyarê (yekî) ketin** (birini) görmeğe gitmek ~ **dizîka li hev mêzîn** bakışmak (kaçamak ve gizli olarak birbirine bakmak) ~ **dîn û îman** dinime inanımıma ~ **dîn û îmanên min** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) ~ **dora (yekî) ketin 1)** ağzını aramak (veya yoklamak) **2)** arkasından koşmak (iş yaptırmak için birinin arzusunu kollamak) ~ **dostanî pê re kirin** arkadan vurmak ~ **dostanî pê vedan** arkadan vurmak ~ **dostanî (yek) xistin** ayağına çelme takmak (birinin işinden yükselmesine engel olmak) ~ **du kelîmeyan çûn dilê hev** iki söz bir pazar **(karek, tiştek)** ~ **du seriyan nabe** (an jî **naçe serî**) iki kaptan bir gemiyi batırır ~ **duayan nebûye ku bi nifiran here** kimse duayla gelmediki bedduayla da ölsün ~ **dû** (an jî **pey) ketin** peşine düşmek (takip etmek) ~ **dû (...) ketin** (bir kişinin, bir işin) ardına (veya arkasına) düşmek ~ **dû qûna (yekî) ketin** peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) ~ **dû xeyalên mezin ketin** yedi kubbeli hamam kurmak ~ **dû xwe re kaş kirin** arkasından sürüklemek ~ **dûr û dirêjî** derinlemesine, derinliğine ~ **dûşelkan li dû (yekî) bûn** (birini) karalamak (leke sürmek) ~ **eceleyê nebûn** aceleye gelememek ~ **elequlemiyan çûn (yekî)** eselemek, beselemek * **bi elequlemiyan hate min û ez xapandim** eseledi beseledi beni kandırdı ~ **(tiştekî) emel nekirin** birşeyle meşgul olmamak ~ **emrê Xwedê mirin** eceliyle ölmek ~ **erda reş de çûn** yere batmak (çok mahçup olmak, utanmak) ~ **erdê re bi yek bûn 1)** yerle bir olmak **2)** haritadan silinmek, yok olmak ~ **erdê re bûn yek** toprak ile yeksan olmak ~ **erdê re dûz bûn** toprak ile yeksan olmak ~ **erdê re dûz kirin** toprak ile yeksan etmek, yerle bir (veya yeksan) etmek ~ **erdê re hatin kaşkirin** yerde sürüklenmek ~ **erdê re kaş kirin** yerde sürüklemek ~ **erdê re kirin yek** yerle bir (veya yeksan) etmek, toprak ile yeksan etmek ~ **erzanî jê xelas bûn** geçiştirmek, ucuz kurtulmak * **bi erzanî ji tifaqê xelas bûn** kazayı az zararla geçiştirdi ~ **exlaqê** (an jî **tebîetê yekî) zanîn** huyunu bilmek ~ **eynî devî bûn** aynı ağzı kullanmak * **hûn tev bi eynî devî ne** siz hepiniz aynı ağzı kullanıyorsunuz ~ **ezbere xweş xwendin** su gibi ezberlemek ~ **ezet û îkram hatin ezimandin** ikram görmek ~ **fermanê hatin** tepedenden inmek ~ **fikir û gotinên (yekî) axaftin** (birinin) ağzını kullanmak (veya satmak) ~ **fisê bi hev ve ye** eften püften * **îskeleyeke ku bi fisê bi hev ve ye** eften püften bir iskele **(yek)** ~ **ger xistin** ağzını açtırmak ~ **gerê bi dest nakeve** aramakla bulunmaz (çok değerli, ancak rastlantı ile ele geçer) ~ **gerê nabe** aramakla bulunmaz (çok değerli, ancak rastlantı ile ele geçer) ~ **gezan çûn tiliya xwe** dudağını (veya dudaklarını) ısırmak ~ **girîna xwe behecîn** (an jî **teqîn**) yaşlara boğulmak ~ **(yekî) girtin** (birini) tutmak, zaptetmek ~ **gotegot mirov naçe cot** lâfla peynir gemisi yürümez ~ **gotina (yekî) kirin** (söz) dinlemek, söz tutmak, sözünü dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) * **ku tu bi gotina min bikî, dev ji vî tiştî berde** beni dinlersen, bu işten vazgeç ~ **gotina (yekî) nekirin** gem almamak, söz dinlememek **(yek)** ~ **gotina xwe zanîn** (bir kimse) lâfını bilmek ~ **gotina xweş û bi rûyê biken** tatlı dil güler yüz ~ **gotinan çûna (yekî)** söz atmak (birine sözle sarkıntılık etmek) ~ **gotinan çûn hev** söz yarışı yapmak ~ **gotinan (yek) papo kirin** gazel okumak (oyalamak veya kandırmak üzere boş sözler söylemek) ~ **guhê (...) ketin** kulağına gelmek ~ **guhê (...) ve çûn** kulağına çalınmak, duymak ~ **guhê (...) ve hatin** kulağına gelmek ~ **gulekê bihar nayê** bir çiçekle bahar (veya yaz) olmaz ~ **gulekê nabe bihar** bir çiçekle bahar (veya yaz) olmaz (çapkınlar için söylenir) ~ **gur re dikuje bi xwedî re şînê dike** iki yüzlü, çaktırmadan kötülük yapan ~ **gur re goşt dixwe bi xwedî re şînê digire** iki yüzlü, çaktırmadan kötülük yapan ~ **gura (yekî) kirin 1)** dinlemek, söz dinlemek, söz tutmak, sözünü dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) **2)** riayet etmek **3)** sözünü dinlemek, itaat etmek ~ **hafa (yekî) ketin** (birini) görmeğe gitmek ~ **halê westiyayî (reht** an jî **betilî)** yorgun yorgun ~ **halê (yekî) zanîn** hâlden anlamak (veya bilmek) ~ **heft werîs û bi heft kindiran nehatin girêdan 1)** ele avuca sığmamak (söz dinlememek, baskı altına alınmamak) **2)** ele avuca sığmamak

(şımarık davranmak) ~ **hejmara xwe** sayıca ~ **heman** (an jî **eynî**) **devî bûn** aynı ağzı kullanmak ~ **hemdê xwe ve hatin** ayıkmak, ayılmak ~ **hendaze axaftin** sözü tartmak ~ **heqê (...)** hakkı için (kutsal şeyler üzerine ant içmek için) * **bi heqê Xwedê** Allah hakkı için ~ **heqê (...) kirin** hakkı için ~ **heqê** (an jî **heqiya**) **Xwedê** Allah hakkı için ~ **her alî de** dört bir taraf (veya yan) * **zarok ji bo ku bavê xwe baş bikin bi her alî de çûn** çocuklar babalarını iyileştirmek için dört bir yana koştular ~ **her çar lepan** (an jî **piyan**) **ketin dafikê** kuyruğu kapana kısılmak (veya sıkışmak) ~ **her çar lepan pê girtin** (bir işe) dört elle sarılmak (veya yapışmak) ~ **her çar lepan** (an jî **piyan**) **(yek) xistin dafikê** (birinin) kuyruğunu kıstırmak ~ **her çar piyan** (an jî **lepan**) **ketin (tiştekî)** paçayı kaptırmak (istediği gibi davranmamak) ~ **her çar qîl û pîlan ketin (tiştekî)** şapa oturmak ~ **her kesî re** her kesle, şunda bunda ~ **her zimanî lê xistin** nabza güre şerbet veren ve güvenilmez olmak **(yek)** ~ **(tiştekî) hesap nekirin** (an jî **nehesibandin**) (birini) bir şeye saymamak ~ **hesreta (tiştekî** an jî **yekî) bûn 1)** (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek, hasretiyle yanıp tutuşmak (çok özlemek) **2)** (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (ihtiyaç duyduğu halde o şeyi elde edememenin üzüntüsü içinde bulunmak) * **cîhan bi hesreta aştiyê ye** dünya barışın hasretini çekiyor ~ **hesreta (tiştekî** an jî **yekî) çûn** hasret gitmek (özlemini çektiği, sevdiği bir yere veya kimseye kavuşmadan ölmek) ~ **hestan tevgerîn** hislerine kapılmak ~ **hev dan dehfdan** (an jî **tehmdan**) itiştirmek ~ **hev dan gotûbêjkirin** (an jî **giftûgokirin**) görüştürmek, müzakere ettirmek ~ **hev dan nas kirin** (an jî **nasandin**) tanıştırmak ~ **hev germ** (an jî **şîrîn**) **bûn** buzlar çözülmek (aradaki soğukluk, gerginlik, dargınlık ortadan kalkmak) * **berê bi hev sar bûn, êz dêhna xwe didimê wa ye dîsa bi hev şîrîn dibin** eskiden araları soğuktu, bakıyorum da aralarındakı buzlar çözülüyor ~ **hev hatin naskirin** (an jî **nasandin**) tanıtılmak ~ **hev re dan û stendin** karşılıklı olarak alıp vermek ~ **hev re derbas nekirin** (biriyle) alıp verememek, anlaşmamak ~ **hev re ketin şertê** bahis tutuşmak ~ **hev re kirin berînî** meleşmek ~ **hev re kirin qarewar** çağrışmak ~ **hev re ieqeleq kirin** çene yarıştırmak ~ **hev re şert girtin** bahis tutuşmak ~ **hev ve neman 1)** hışır çıkmak, hırpalanıp örselenmek (eşya için) **2)** hışır çıkmak (ağır işlerde çalışıp çok yorulmak) ~ **hev ve zeliqîn 1)** birbirine yapışmak **2)** çekişe çekişe pazarlık (etmek) **3)** (birbirine) dalaşmak ~ **hewla canê xwe ketin** can derdine düşmek ~ **hêrs çûn (yekî)** yukarıdan almak ~ **hêrsa xwe nekarîn** hırsını alamamak ~ **(tiştekî) hisîn** kulağına gelmek (biri tarafından duyulmak) **(yek)** ~ **hişê (wî) ve anîn** ayıltınak ~ **hişkehişkê pê re bazar kirin** çekişe çekişe pazarlık (etmek) ~ **int û zirtan** sıklayarak ~ **îdarekirin qedandin** eğri gemi, doğru sefer ~ **jê kirîn** elden almak (bir malı pazara çıkarılmadan sahibinin elinden satın almak) ~ **jimartinê neqedîn** saymakla bitmemek (veya tükenmemek) ~ **jin û mêr** erkekli kadınlı (veya erkekli dişili) * **hêwirzeyeke bi jin û mêr** erkekli kadınlı bir karabalık ~ **jin û zarok** evli barklı ~ **jin û zarok bûn 1)** evlenmek, barklanmak **2)** evli barklı olmak ~ **karê (yekî) derxistin** işini anlamak ~ **karê (yekî) leyîstin** tekerine taş koymak (veya çomak koymak veya sokmak) ~ **(yekî) karîn** (birine) gücü yetmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) ~ **keçantî** (an jî **qîzantî**) **çûn ba (yekî)** (bir kadın bir erkekte) gözünü açmak ~ **kelebêhn çûn (cihekî)** soluğu (bir yerde) almak ~ **ken û kêf 1)** güle oynaya (neşe ile) **2)** güle güle (üzüntüsüz bir hayat) ~ **ken û kêf bûn** yüzü gülmek (feraha kavuşmak) ~ **(yekî) kenîn** (biriyle) alay etmek (veya alaya almak) ~ **kerê nikare baz dide** (an jî **dibeze**) **kurtan** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek ~ **kerê nikare diçe kurtan** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek ~ **kerê nikare êrîş dibe ser kurtan** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek ~ **kesera (tiştekî** an jî **yekî) bûn 1)** (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (çok özlemek) **2)** (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (ihtiyaç duyduğu halde o şeyi elde edememenin üzüntüsü içinde bulunmak) ~ **kesera (tiştekî** an jî **yekî) çûn** hasret gitmek (özlemini çektiği, sevdiği bir yere veya kimseye kavuşmadan ölmek) ~ **(nexweşînekê) ketin** şifayı bulmak (veya kapmak) ~ **kevirekî du teyr kuştin** bir taşla iki kuş vurmak ~ **kêf pergîniya** (an jî **pêşwaziya**) **(yekî) kirin** (birini) sıcak karşılamak ~ **kêf û eşq** güle oynaya (neşe ile) ~ **kêf û şahî** güle oynaya (neşe ile) ~ **kêrî (yekî) hatin** (birine) yararı (veya faydası) dokunmak ~ **kêrî tiştekî hatin** bir baltaya sap olmak * **ew qas sal e, hêja tu bi kêrî tiştekî nehatî** onca senedir sen hâlâ bir baltaya sap olamadın ~ **kêrî her tiştî tê** eyere de gelir, semere de ~ **kêrî kar** (an jî **îş**) **hatin** işe yaramak ~ **kêrî tiştekî nehatin** eme seme yaramamak ~ **kilîmên xwe (yek) kuştin** diliyle sokmak ~ **kira xwe man** ettiğiyle kalmak ~ **kiras û derpê** don gömlek ~ **kiras û derpê bûn** don gömlek

olmak ~ (...) **kirin** 1) değmek (eş değerde olmak) * **çavên te bi dinyayê dikin** gözlerin dünyaya değer 2) hakkı için (kutsal şeyler üzerin ant içmek için) * **bi Quranê bikim** Kuran hakkı için * **ez bi dînê xwe bikim** dinim hakkı için ~ **kîre xwe hesab nekirin** *argo* iplememek, bir kimseyi takmamak ~ **kîrê xwe mîz bike, ne bi yê hevalan** *argo* başkalarına güvenerek iş yapma ~ **ku de ajotin eynî rê bûn** (ayni veya bir) yola çıkmak ~ **ku de biavêjî weqî çar tuxt e** 1) okka her yerde dörtyüz dirhem 2) (ayni veya bir) yola çıkmak 3) ayvaz kasap, hep bir hesap ~ **kula (tiştekî) nalîn** bir şeyin hasretiyle yanıp tutuşmak ~ **(wê) kulê çûn** hasret gitmek (özlemini çektiği, sevdiği bir yere veya kimseye kavuşmadan ölmek) ~ **kulm û sîleyan** (an jî **pihînan)** sille tokat * **mêrik dan ber kulm û sîleyan birin** adamı sille tokat götürdüler ~ **kulman (gurmistan) çûn hev** yumruk yumruğa gelmek ~ **kulman** (an jî **gurmistan) li hev xistin** (an jî **dan)** yumruk yumruğa gelmek ~ **kurmê (yekî) zanîn** 1) huyunu bilmek 2) (birinin) damarını bulmak ~ **kûr û dûr** derinlemesine, derinliğine ~ **lavayî û başkuriyan** yalvarış yakarış ~ **lavahiyan bi dora (yekî) ketin** ağzından girip burnundan çıkmak (kandırmak için) ~ **lavahiyan çûn (yekî)** suyuna gitmek ~ **leq (yekî) de hatin** (birini) karşılamaya gelmek ~ **leqayî (yekî) de çûn** karşılamaya gitmek, yoluna çıkmak ~ **(yekî) leyîstin** (birine) ip takmak (birinin kötülüğü için çalışmak) ~ **lez û bez** çarçabuk, alel acele, yel gibi ~ **lingên nermenerm** hırsız adım (çok sessiz, yavaş) ~ **mal û hal** evli barklı ~ **mal û hal bûn** evlenmek barklanmak, yuvalanmak, yuva yapmak ~ **mal û mulk** mal mülk ~ **mal û mulkên xwe fexr nebe** ev sahibi mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi ~ **mezinan re mezin,** ~ **biçûkan re biçûk bûn** büyükle büyük küçükle küçük olmak ~ **misînê vala neçe destmêj negire** boş hayallere kapılma ~ **miradê** (an jî **mirazê) xwe şad bûn** 1) muradına ermek 2) amacına ulaşmak ~ **mirîtî** (an jî **mirandîtî)** yok pahasına ~ **mora ser zimanê xwe** ağzının mührü ile ~ **nan û av kirin** yedirp içirmek ~ **nav û dengê (yekî) ketin** (bir şey birinin) şanından olmak (veya şanına yaraşmak) ~ **nan û xwê bûn** iyilikbilir olmak ~ **nanê (yekî) leyîstin** ekmeğiyle oynamak ~ **nav û eslê xwe** ismiyle cismiyle ~ **nav û nîşana xwe** adıyla sanıyla, ismiyle cismiyle ~ **nava guhê (yekî) ketin** (birine) girişmek ~ **nava guhê hev ketin** birbirine girişmek, kayvaya tutuşmak ~ **navberiya (yekî)** *h* aracılığıyla ~ **nav cih û nivînên xwe neketin** 1) eve uğramamak (işlerinden dolayı) 2) eşiyle cinsel ilişkide bulunmamak ~ **navê...,** 1) için (ant deyimleri yapar) * **ez bi Xwedê bikim** Allah hakkı için 2) adlı, diye * **yekî bi navê Hesen li te pirsî** Hasan diye biri seni sordu ~ **navê ketin** ileri gitmek (veya varmak) ~ **navê (...) kirin** hakı için (kutsal şeyler üzerine ant içmek için) ~ **nefsa xwe karîn** nefsine hakim olmak ~ **nefsa xwe nikaribûn** nefsine uymak ~ **nepikan dan hev** iğne ile kuyu kazmak ~ **nermikayî bi dora (yekî) ketin** alttan (veya aşağıdan) almak ~ **nermikayî** (an jî **xweşkayî) tevgerîn** yavaştan almak, ılımlı davranmak ~ **nezanî ketin (karekî)** yan basmak ~ **nikulan çûn (yekî)** (mec) gagalamak (azarlamak, hırpalamak) ~ **nikulan** (an jî **dindikan) çûn hev** gagalaşmak ~ **nikulan hatin ser serê (yekî)** (birinin) tepesine (veya başına) binmek (veya) çıkmak ~ **nikulan (an jî dindikan) lê xistin (an jî lê dan)** gagalamak (azarlamak, hırpalamak) ~ **nikulan li hev dan** (an jî **xistin)** gagalaşmak ~ **niquçkan çûn hev** elleşmek (elle itişerek şakalaşmak) ~ **(...) nîmetî** nimet hakkı (veya nimet hakkı için) * **ez bi vî nîmetî bikim, eger ez derew bibêjim Xwedê xenîmî min bibe** bu nimet hakkı için söylüyorum, eğer yalan söylersem Allah çarpsın ~ **oyşbûnê** rahatlıkla ~ **palpiştiya (tiştekî)** *h* istinaden, izafeten, dayanarak ~ **paş de hatin xistin** ertelenmek ~ **paş ve hatin avêtin** ertelenmek ~ **paş ve vekişîn** geri çekilmek ~ **patika stûyê (yekî) girtin** enselemek ~ **patika stûyê (yekî) hatin girtin** enselenmek ~ **pembû (yek) şerjê kirin** kadife eldivenle vurmak ~ **pereyan leyîstin** para kesmek (çok para kazanmak) ~ **pereyekî pir leyîstin** büyük oynamak (kumarda) ~ **pereyê xwe karîn kirin** (an jî **xeber dan)** hükmü parasına geçmek ~ **pey (...) ketin** 1) (bir kişinin, bir işin) ardına veya arkasına düşmek 2) (birine) kaçmak veya varmak ~ **pey qûna (yekî)** ketin peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) ~ **pêçiyan nîşanî hev dan** parmakla gösterilmek ~ **pêsîra (yekî) girtin** (birinin) yakasına asılmak (veya yapışmak) ~ **pêş çavê (yekî) ketin** (bir şey) gözüne ilişmek ~ **pêş de ajotin** ileri (veya öne) sürmek, öne doğru yürütmek ~ **pêş de birin** ileri götürmek * **te ev bêariya xwe pir bi pêş de bir** bu arsızlığını çok ileri götürdün ~ **pêş de çûn** ileri gitmek (veya varmak) **(tiştek)** ~ **pifê bi hev ve bûn** (bir iş) pamuk ipliğine bağlı olmak **(tiştek)** ~ **pifê bi hev ve danîn** (bir işi) pamuk ipliğiyle bağlamak ~ **pihînan li hev dan** (an jî **xistin)** tepişmek ~ **pihînan rabûn ser (...) 1)** (birini, bir şeyi)

tepe tepe kullanmak (sağlam eşyalar için) **2)** tepinmek (üstüne çıkıp tepinmek) * **pêşî bi pihînan lê xistin paşê jî bi pihînan rabûn serê** önce tekmelediler sonra üstüne çıkıp tepindiler ~ **pirsê mirov diçe Qersê** (an jî **Xursê)** Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur ~ **pistîn axaftin** pes perdeden konuşmak ~ **pişta (yekî) kirin** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) **(yek)** ~ **piyê xwe re kaş kirin** (bir şeyi veya bir kimseyi) gölgede bırakmak * **jinikê bi bedewiya xwe keçik bi piyê xwe re kaş dikirin** kadın güzelliğiyle kızları bile gölgede bırakıyordu ~ **piyên nermik** hırsız adım (çok yavaş olarak) ~ **pîr û pergal bûn** yüzü gülmek (temiz, tertipli duruma gelmek) **(yek)** ~ **polekî firotin** (birini) bir pula satmak ~ **polikekî nekirin** beş kuruş etmemek ~ **puanan (....) têk birin** puan hesabıyla yenmek ~ **porê (yekê) girtin û kaş kirin** saçlarından sürüklemek ~ **qandî bejna minareyê** minare boyu ~ **qandî** (an jî **qasî) berê** eskisi kadar ~ **qandî carekê** içimlik, bir seferlik ~ **qandî** (an jî **qasî) çiyayekî** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) çok büyük, çok iri, çok güçlü * **xortekî bi qandî çiyayekî** dağ gibi delikanlı ~ **qandî dinyayekê** dünya kadar ~ **qandî** (an jî **qasî) girikê hevîr** yumruk gibi, yumruk büyüklüğünde ~ **qandî** (an jî **qasî) kerekî ye** eşek kadar ~ **qandî** (an jî **qasî) ku ji birçînan nemire** açlıktan ölmeyecek kadar (pek az yemek, içmek) ~ **qandî ku qîm** (an jî **têr) bike** yeteri kadar ~ **qandî** (an jî **qasî) kulmekê** yumruk gibi, yumruk büyüklüğünde ~ **qandî** (an jî **qasî) palasekî** mendil kadar (yer) ~ **qandî** (an jî **qasî) serê derziyê neçûn** (bir) arpa boyu kadar gitmek ~ **qandî** (an jî **qasî) telê mirovekî** (an jî **merivekî)** adam boyu ~ **qandî telê xwe** boyu (veya boyuna, boyunca) beraber * **bi qandî telê wî lawê wî heye** boyu beraber çocuğu var ~ **qasî bejna mirov bûn, dorpêçkirî bû** her tarafı adam boyunda böğürtlenlerle çevriliydi ~ **qasî** (an jî **qandî) bejna** (an jî **telê) mirovekî** adam boyu * **her aliyê wê bi dirikên ku bi qasî bejna mirov bûn, dorpêçkirî bû** her tarafı adam boyunda böğürtlenlerle çevriliydi ~ **qasî beqekî** bakla kadar (bit, pire gibi küçük böcekleri çin) ~ **qasî berê** eskisi kadar ~ **qasî bihost û nîvekî** bacak kadar ~ **qasî carekê** içimlik, bir seferlik * **bi qasî carekê qehweya me maye** bir içimlik kahvemiz kalmış ~ **qasî çiyayekî** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) çok büyük, çok iri, çok güçlü ~ **qasî** (an jî **qandî) devgerê** ağız dolusu * **mêrik bi qasî ku devê wî geriya çêr kirin** adam ağız dolusu küfür etti ~ **qasî** (an jî **qandî) dinyayekê 1)** dünya kadar * **ku ez vê şeva hanê vegerim malê, îcar bi qandî dinyayekê riya min heye** bu gece vakti eve dönsem, dünya kadar yolum var **2)** dünyanın ... -ı * **bi qasî dinyayekê pere zêha kir** dünyanın parasını harcadı ~ **qasî gamêşekî ye** manda gibi ~ **qasî** (an jî **qandî) garana kûçikan** it sürüsü kadar ~ **qasî giraniya xwe hêjayî zêran bûn** ağırlığınca altın değmek ~ **qasî gurzekî** bilek gibi (saç için, gür) ~ **qasî ku bes e** yeter derecede ~ **qasî ku têr** (an jî **qîm) bike** yeteri kadar ~ **qasî** (an jî **qandî) ku tu çavê xwe bigirî û vekî** göz açıp kapayıncaya kadar ~ **qasî ku tu destê xwe dirêj bikî** el erimi, el erimi kadar ~ **qasî kulmekê** yumruk gibi, yumruk büyüklüğünde ~ **qasî kuriya** (an jî **serê) derziyê** iğne ucu kadar ~ **qasî meydana hespekî** at koşturacak kadar ~ **qasî minareyekê** minare boyu ~ **qasî misqalekî cih nemaye** bir çekirdek yeri kalmamak (bütünüyle denk olmak) ~ **qasî** (an jî **qandî) misqalekê jê hez nekirin** günahı kadar sevmemek ~ **qasî** (an jî **qandî) mûyekî mabû** (bir) dikiş kaldı az kalsın, neredeyse, az kaldı ~ **qasî nalekî ye** at nalı kadar ~ **qasî nîskê ye** mercimek kadar ~ **qasî palasekî** mendil kadar (yer) ~ **qaydeyê defîl bela** defi belâ kabilinde ~ **qedrê** (an jî **xatirê) Xwedê bikî** Allah aşkına ~ **qesem** yemin kasem ~ **qencî jê gilî kirin** hayırla anmak (veya yâd etmek) ~ **qerîneyan çûn (yekî)** birini iğnelemek, laf dokundurmak ~ **qeweta destan** bilek gücü ile ~ **qeweta milê xwe** bileğinin hakkı ile ~ **qeweta xwe ewle bûn** gücüne güvenmek, yumruğuna güvenmek ~ **qiloçan (stroyan** an jî **stûreyan lê dan (xistin)** boynuzlamak ~ **qirika (yekî) girtin** (birinin) yakasına asılmak (sarılmak veya yapışmak) ~ **qirik û gewriya hev girtin** gırtlak gırtlağa gelmek ~ **qirika (yekî) girtin** (birinin) gırtlağına basmak, gırtlağına sarılmak ~ **qirika hev girtin** boğaz boğaza (veya gırtlak gırtlağa) gelmek ~ **qirmika zimanê (yekî) girtin** sözü ağzında bırakmak (veya sözü ağzından almak) ~ **qîç û pîlan jê filitîn** (an jî **xelas bûn)** yakayı kurtarmak (veya sıyırmak) ~ **qîç û pîlan ji (yekî) nefilitîn** (birine) elini veren kolunu alamaz ~ **qîç û pîlan ketin (tiştekî) 1)** paçayı kaptırmak (karıştığı ama sonradan ayrılmak istediği bir işten kendini kurtaramamak) **2)** açmaza düşmek ~ **qîzantî çûn ba (yekî)** (bir kadın bir erkekte) gözünü açmak ~ **qûna (tiştekî) girtin** (bir işın) arkasına düşmek (veya takılmak) ~ **...re** *d/g* **1)** ile (birlikteliği verir) * **lawik bi hevalê xwe re hat** çocuk arkadaşıyla geldi **2)** ile beraber * **bi çûna ava ya rojê re dinya sar bû**

güneşin batmasıyla beraber hava soğudu ~ **(yekî) re pir alûbal bûn** (biriyle) fazla içli dışlı olmayın, sıkı fıkı olmayın ~ **(yekî) re ketin eksê** (an jî **rikê**) (biriyle) inatlaşmak ~ **(yekî) re rabûn û rûniştin** (biriyle) ilişki kurmak ~ **(yekî) re raketin** (biriyle) temasta bulunmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **(yekî) re serî kirin der** (biriyle) başa çıkmak ~ **(yekî) re serî kişandin** (birisiyle) boy ölçüşmek ~ **(yekî) şêwirîn** (birine) akıl danışmak ~ **(yekî) re tena serê xwe man** (bir şeyle veya kimseyle) baş başa kalınak ~ **(yekî) re têkilî danîn** temasa geçmek ~ **(yekî) re xeyîdîn** (birini) azarlamak, paylamak ~ **refesan li hev xistin** (an jî **dan**) tepişmek ~ **rehma Xwedê şad be** Allah rahmet eylesin ~ **rez û behçe** bağlık bahçelik ~ **rezaya dil 1)** gönül hoşluğu ile **2)** helâlinden ~ **rezaya dilê xwe** gönül rızasıyla, gönül hoşluğu ile ~ **rê û rêzanan zanîn** kadirbilir olmak ~ **rêtin û belakirinê** döke saça ~ **rêzikekê ve girê dan** esasa bağlamak ~ **riya ...** *h* **1)** yoluyla * **ez bi riya deryayê hatim** deniz yoluyla geldim **2)** yoluyla, aracılığıyla, vasıtasıyla * **bi riya qeymeqamtiyê daxwaznameya xwe şandiye** kaymakamlık yoluyla dilekçeni göndermiş ~ **riya deryayê** denizyolu ile ~ **riyê (yekî) kenîn** (birinin sakalına gülmek ~ **ruhê (yekî) zanîn** kalini okumak, gözlerinden okumak ~ **ruhê xwe leyîstin** canı ile oynamak ~ **rûyekî rûspî** alnının akı ile * **em bi rûyekî spî ji vî karî derketin** alnımızın akı ile bu işten çıktık ~ **rûyê (yekî) kenîn** yüzüne gülmek, güllâbicilik etmek ~ **rûyê spî ji (karekî) derketin** (bir işten) yüz akı ile çıkmak, (bir işten) yüzünün akıyla çıkmak ~ **saya (yekî)** sayesinde * **kurik çi hîn bûbe, bi saya wî hîn bûye** çocuk ne öğrenmişse onun sayesinde öğrenmiş ~ **saya (yekî)** birinin sayesinde ~ **saya (yekî) mirad pê kirin** sayesinde sayeban olmak ~ **saya qelema xwe jiyîn** kalemiyle yaşamak (veya geçinmek) ~ **saya serê (yekî) qezenc kirin** (birinin) sırtından (para) kazanmak ~ **ser belaya xwe ve be** ağzı kurusun, belâsını bulsun (ilenme sözü olarak) ~ **ser belaya xwe ve bûn** belâsını bulmak ~ **ser (yekî) de çûn 1)** yüklenmek, üstüne düşmek * **bi ser min de neyên** bana yüklenmeyin **2)** (birini) arayıp sormak ~ **ser (yekî) de dehf dan** (an jî **gêr kirin**) (bir olayı birine) mal etmek * **vê bûyerê bi ser min de dehf didin** bu olayı bana mal ediyorlar ~ **ser de hatin girtin** bastırılmak, baskın yemek ~ **ser (yekî) de hilbûn** (birine) çıkışmak ~ ser de neçûn semtine uğramamak (birini hiç aramamak) ~ **ser exlaqê (yekî) ketin** damarına basmak ~ **ser guhê xwe re avêtin** ağırsamak ~ **ser hemdê xwe ve hatin** kendine gelmek, ayıkmak, ayılmak ~ **ser hev de hatin dayîn** sıkıştırılmak ~ **ser hev û din de çûn** (birbirinin) hal hatırını sormak ~ **ser (yekî) ketin** aşmak * telê wê bi ser ê min dikeve boyu benim boyumu aşıyor ~ **ser kurmê (yekî) ketin** huyunu öğrenmek, (birinin) damarını bulmak ~ **ser kurmê (yekî) ve bûn** (birinin) damarını bulmak ~ **ser lingan** (an jî **piyan) ketin** ayağa kalkmak (ayakları üzerine dikilmek) ~ **ser pêlava jinekê de ketin** kadına yalvarmak, ayaklarına kapanmak. ~ **ser (...) re çûna mafê (yekî)** bir hakkın diğer bir kimseye geçirmek ~ **ser re rijandin** taşırmak ~ **ser rûyê hev de pîvaz hûr kirin** biribirini yüz yüze övmek ~ **ser şopa (yekî) vebûn** izini bulmak ~ **ser û çav kirin** evlendirmek ~ **ser û guh 1)** hâli tavrı yerinde (görünüşü, durumu düzgün) **2)** ense kulak yerinde, kelli felli ~ **ser û guh bûn 1)** hâli tavrı yerinde olmak (görünüşü, durumu düzgün olmak) **2)** ense kulak yerinde olmak, kelli felli olmak ~ **ser û guh kirin** (birini) adam etmek (bir yeri düzene sokmak veya bir şeyi işe yarar bir duruma getirmek) ~ **ser tebîetê (yekî) ketin** (birinin) damarını bulmak ~ **ser ve hatin kirin** eklenmek ~ **ser xûyê (yekî) ketin** huyunu öğrenmek ~ **serê...** için (ant deyimleri yapar) * **bi serê zarokên xwe bikim** çocuklarımın başı için ~ **serê çiyayan ketin** dağa çıkmak ~ **serê (yekî) de xwendin** beynini yıkamak, afyonlamak ~ **serê (yekî) de hatin** başından geçmek * **ev nexweşîn bi serê min de jî hatibû** bu hastalık benim de başımdan geçti ~ **serê hev sond xwarin** aralarından su sızmamak ~ **serê (yekî) ketin** aklına yatmak ~ **serê (yekî) kirin** (birinin) başı için * **hûn bi serê Alî Beg bikin min medin dest** Ali Bey'in başı için beni ele vermeyin ~ **serê (yekî) kirin ku nadin bi malê dinyayê** (birinin) ölüsünü öpmek ~ **serê (yekî) xistin** birine kavratmak ~ **serê ziman axaftin** burun ucuyla konuşmak, biriyle limoni olmak ~ **serê (yekî) de çûn** kafasına yatmak ~ **serê poz** dilinin ucuyla (içten, yürekten olmayarak, laf olsun diye) ~ **serê şûştî hatin** elini kolunu sallaya sallaya gelmek (bir işten sonuç almaksızın gelmek) ~ **serê (...) ve kirin** ucuna takmak * **bi serê şûr ve neke** kılıcın ucuna takma ~ **serê xwe (ye)** başına buyruk ~ **serê ziman** dilinin ucuyla (içten, yürekten olmayarak, laf olsun diye) ~ **serfînazî jê derketin** (bir işten) yüz akı ile çıkmak, (bir işten) yüzünün akıyla çıkmak ~ **seriyan jê re silav dan** boyun kesmek, başını eğmek ~ **seriyek pîvaz** (an jî **sîr**) **jî nekirin** bir kimse hiç bir şeye yara-

mamak (yek) ~ **serî kirin** başını bağlamak (birini nişanlamak veya evlendirmek) ~ **serî li hev qelibîn** yüz yüze gelmek (aniden karşılaşmak) ~ **serî silav dan** baş kesmek (selâm için baş eğmek) ~ **serserîtiyan çûn (tiştekî)** yaş tahtaya (veya yere) basmak ~ **sexbêrî lebat kirin** tutumlu davranmak ~ **sing ketin hev** boğazlaşmak, kıyasıya dövüşmek ~ **singir û pingur** etli canlı ~ **siya xwe re li hev nekirin** bokuyla kavga etmek ~ **sonda qesemê** yemin kasem ~ **sonda temam** yemin billah ~ **sozdanê tişt çênabe** bal bal demekle ağız tatlılanmaz ~ **sozê mêrê berê** söz bir Allah bir ~ **şelafî serî li ber çemandin** yalakalık etmek ~ **şelaqî û melaqiyan bi dora (yekî) ketin** el etek öpmek (yaltaklanmak) ~ **(wî) şertê** pahasına * **bi wî şertê ku ez ji trêna xwe mam jî, ez li bendê sekinîm** treni kaçırmak pahasına onu bekledim ~ **şexsê xwe** *h* kendisi, bizzat ~ **(yekî) şêwirîn** (birinden) fikir (veya fikrini) almak ~ **şid lê dan** ekleştirmek ~ **şîn û girîn** göz yaşları arasında * **bi şîn û girîn ew binax kirin** göz yaşları arasında toprağa verildi ~ **şîrqaman (li yekî) xistin** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **şûn de hatin avêtin** ertelenmek ~ **şûn de hatin zivirandin** (an jî **vegerandin)** tepilmek (geri çevrilmek) ~ **tabîra amiyane** amiyane tabiriyle ~ **tayekî xav bi hev ve girê dan** (bir işi) pamuk ipliğiyle bağlamak ~ **tayekî xav bi hev ve girêdayî bûn** (bir işi) pamuk ipliğine bağlı olmak ~ **tayekî xav çavê (yekî) girê dan** gözünü bağlamak ~ **tayekî xav (yek) girê dan** birini çok çabuk kandırmak ~ **tehma devê xwe zanîn 1)** ağzının tadını bilmek **2)** ağzının tadını bilmek (her şeyin güzelini, iyisini bilmek, anlamak) ~ **temenan çûn balê** yanına salâvatla varılır (çok kibirli) ~ **tehn û niçan çûn hev** elleşmek (birine dokunacak söz söylemek) **(yek)** ~ **tena serê (wî) hiştin** başını boş bırakmak ~ **tena serê xwe 1)** bir (veya tek) başına **2)** tek başına (başka birinin yardımı olmaksızın) ~ **tena serê xwe man** yalnız başına kalmak ~ **tena serê xwe pê re man** (bir şeyle veya kimseyle) baş başa kalmak * **divê keçik bi tena serê xwe pê re bimîne** kız onunla baş başa kalmalı **(yek)** ~ **tenê hiştin** (birini) tecrit etmek ~ **terpûskan çûn hev** elleşmek (elle itişerek şakalaşmak) ~ **tiliya** (an jî **pêçiya) kul de mîz kirin** yaralı yaralı parmağa işemek ~ **tiliyan nîşanî hev dan** parmakla gösterilmek ~ **tirs û sawê** titrete titrete ~ **tiştekî girtin** bir yol tutturmak * **her kes ji xwe re bi tiştekî girtiye û diçe** herkes kendince bir yol tuturmuş gidiyor işte ~ **tiştekî nehesibandin 1)** kale almamak **2)** hiçe saymak (veya hiç indirgemek) ~ **tiştekî re negihîştin** baş edememek **(yek)** ~ **tiştekî zanîn** bir şey sanmak * **min jî tu bi tiştekî zanibû** ben de seni bir şey sanmıştım ~ **tiştên beredayî re mijûl bûn** abesle uğraşmak (veya abesle iştigal etmek) ~ **tiştikên beredayî wext derbas kirin** (an jî **mijûl bûn)** abesle uğraşmak (veya abesle iştigal etmek) ~ **tîrekê du nîşan hildan** bir taşla iki kuş vurmak ~ **(tiştekî) ve bûn** (bir şeye) düşkün olmak ~ **(yekî) ve bûn wekî dêlî** (birine) sülük gibi yapışmak ~ **(yekî) ve danîn** (birine) yapıştırmak ~ **(karekî) ve hatin girêdan** ayak basmak (bir mesleğe girmek, bağlanmak) ~ **(yekî) ve zeliqîn 1)** (birine) yapışmak **2)** (birine) ısrar etmek ~ **vir de reş nebû** bu taraflarda görünmedi ~ **vê çûnê** bu gidişle * **bi vê çûnê ancax em dikarin êvarkî bigihîjin malê** bu gidişle ancak akşama eve varırız ~ **vê qûnê naçî cûnê** aksak eşekle yüksek dağa çıkılmaz ~ **vê qûşê tu naçî Mûşê** aksak eşekle yüksek dağa çıkılmaz ~ **vê yekê re** bununla birlikte (veya bununla beraber) ~ **vî awayî** (an jî **terhî) 1)** böylece, böyle böyle **2)** bu gidişle ~ **vî çavî** bu gözle * **divê tu bi vî çavî bûyerê nenirxînî** olayı bu gözle değerlendirmemelisin ~ **wan re canêcanê bûn** haşir neşir olmak ~ **wan re canêcanê kirin** haşir neşir etmek ~ **werîsê jinê xwe bernede bîrê** kadının ipiyle kuyuya inme ~ **werîsê petot, xwe bernede bîrê** başkaların ipiyle kuyuya inme ~ **wesîteya (yekî)** aracılığıyla, birinin aracalığıyla, bilvasıta ~ **wê texmê de neçûn** semtine uğramamak ~ **xasûktî (kar û barek) gerandin** işi kurnazca yönetmek, dümen kullanmak ~ **xatirê te** (an jî **we)** hoşça kal (veya kalın), elveda ~ **xatirê Xwedê bikî** Allah aşkına ~ **xebera (yekî) kirin** dinlemek, (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) ~ **xebera nefsa xwe kirin** nefsine uymak ~ **xebera xweş mirov ji qulê derdixe marê reş** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ **xeberdana nerm mar ji qunê** (an jî **qulê) tê der** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ **xeberdanê dan girê dan** birini lafa tutmak ~ **xeberdanê (yek) dan girêdan** ağzına bir parmak bal çalmak ~ **xerabî lê nihêrtin** bet bet bakmak ~ **xêr here bi xêr were** Allah kavuşturşun ~ **xêr û xweşî** hayırlısıyla, hayırlısı ile ~ **xêr û xweşî be** Allah hayırlı etsin (veya kılsın) ~ **xêr û xweşî hatî** (an jî **hatin)** sefa geldin (veya sefa geldiniz) ~ **xêra bavê nan dixwe** baba fırın has işler ~ **xêra (yekî) pê ketin** (birinin) sırtından (para) kazanmak ~ **xêra qelema xwe debara xwe kirin** kalemiyle yaşamak (veya geçinmek) ~ **xêza Xwedê** Allah aşkına ~ **(...) xistin** -e yakıştırmak ~ **xûyê (yekî)**

zanîn huyunu bilmek **(tiştik miştik) ~ xwaza** (an jî **xaza) Xwedê (bikî)** Allah aşkına * **tu bi xwaza Xwedê bikî, a rast bibêje** Allah aşkına doğrusunu söyle ~ **xwe de kirin** takıp takıştırmak ~ **xwe ewle** göğsünü gere gere, kendine gövenerek ~ **xwe karibûn** nefsine hakim olmak ~ **xwe ne ji xêrê re şandinê pey (me)** eşeği düğüne çağırmışlar, "ya su lazımdır, ya odun" demiş ~ **xwe re** beraberinde, yanı sıra ~ **xwe re girtin û mirin** gümleyip gitmek ~ **xwe tê de tiştek heye?** düğün değil, bayram değil, eniştem beni niye öptü? ~ **Xwedê** Allahıma ~ **Xwedê bikî** Allah aşkına ~ **xweşikî (wan) li hev bi keys kirin** işi tatlıya bağlamak ~ **xweşî pêşwazî kirin** hüsnükabul göstermek ~ **xweşkayî** güzellikle, iyilikle ~ **xweşkayî hel kirin** güzellikle çözmek ~ **xweşkayî (tiştek) hel kirin** tatlıya bağlamak ~ **xweşkî çûn balê** yanına salâvatla varılır (çok öfkeli) ~ **xweziyan dest naçe piziyan** çalışıp çabalamadan insan bir şeyi elde edemez ~ **xwêdana eniyê** alının teri ile, bileğinin hakkı ile ~ **xwêdana eniya xwe qezenc** (an jî **heq) kirin** alın teri ile kazanmak ~ **ya (...)** -e göre, sorulursa * **bi ya min her du jî mîna hev in** bana göre ikisi de bir ~ **ya (yekî)** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **bi ya min hûn rast nabêjin** bana kalırsa siz doğru söylemiyorsunuz ~ **ya dilê xwe** gönlüne göre, dileğine göre ~ **ya kesekî nekirin** takmamak (önemli saymamak, değer vermemek) ~ **ya (yekî) kirin 1)** dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) **2)** riayet etmek ~ **ya xwe kirin** bildiğini yapmak ~ **yekkirina dil** gönül birliği ~ **zanîna** (an jî **zanebûna) min** bildiğim, bildiğim kadarıyla ~ **zar û zêç** evli barklı ~ **zar û zêç bûn** evli barklı olmak ~ **zar û ziman** dilli, konuşabilen ~ **zar û ziman bûn 1)** dili olmak **2)** dile gelmek ~ **zarokan** (an jî **sebiyan) re zarok** (an jî **sebî), bi mezinan re mezin bûn** çocukla çocuk, büyükle büyük olmak ~ **zena ...** diyerek, sanarak ~ **zend û bend 1)** etli butlu **2)** güçlü kuvvetli (çok güçlü, çok dayanıklı kimse) ~ **zend û bend bûn 1)** etli butlu olmak **2)** güçlü kuvvetli olmak ~ **zextan çûn (yekî)** *l/bw* dürtmek (tahrik etmek ~ **zilm tişt dan** tuzluya satmak ~ **zimanê xwe hatin girtin** diliyle tutulmak (veya yakalanmak) ~ **zimanê xwe karîn** dilini tutmak ~ **zimanê xwe (yek) kuştin** diliyle sokmak ~ **zimanê xwe li xwe şahidî dan** yakayı ele vermek ~ **zimanê xwe nekarîn** dilini tutamamak ~ **zimanê xwe sûcê xwe dan dest** diliyle tutulmak (veya yakalanmak) ~ **zimanê xwe şihitîn** sürç ü lisan etmek ~ **zimanê xwe xwe dan dest** yakayı ele vermek ~ **zimanê xweş bi dora (yekî) ketin** alttan (veya aşağıdan) almak ~ **zincîrê (yek) girê dan** (birini) demire bağlamak ~ **zîtikan li hev xistin** (an jî **dan)** tepişmek ~ **zor û heft belayan** güc belâ ~ **zor û zehmetiyan** güç halle (veya gücü gücüne) ~ **zorê** zorla, zor belâ ~ **zorê gihîştin (tiştekî)** nefes nefese kalmak, dara dar kalmak ~ **zorê gotin ji devê (yekî) derxistin** (söz, lâkırdı) ağzından dirhemle çıkmak

bi acizkerî *rd/h* sırnaşıkça

biadan *nd/rd* **1.** besleyici **2.** besinli

bi adutî *rd/h* sırnaşıkça

biafir *rd* yemlikli

bi agir leyîstin *l/bw* ateşle oynamak

biagire *rd* frengili

biahên *rd* elemli

biakort *rd* akortlu

biala *rd* bayraklı

bialav (I) *rd* âletli

bialav (II) *rd* alevli

bialbûmîn *rd* albüminli

bialek *rd* yanaklı

bialet *rd* âletli

bialî *rd* taraflı

bialîxwe dan *m* fark gözetme

bi alî xwe dan *l/bw* fark gözetmek

bialkol *rd* **1.** alkollü (içinde alkol bulunan) **2.** alkollü, içkili (alkol içmiş olan kimse) **3.** içkili (alkol satılan yer) * **lokantaya bialkol** içkili lokanta

bialmast *rd* elmaslı

bialozî *rd* kargaşalı

biamadehî *rd* hazırlıklı

biamadehîbûn *m* hazırlıklı olma (veya bulunma)

bi amadehî bûn *l/bw* hazırlıklı olmak (veya bulunmak)

biamadekarîbûn *m* ihtiyatlı bulunma

bi amadekarî bûn *l/bw* ihtiyatlı bulunmak

biaman *rd* kaplı (kap kacaklı)

biambelaj *rd* ambalajlı

biamîp *rd* amipli

biamîretkirin *m* donatma

bi amîret kirin *l/bw* donatmak

biamoşî *h* sakince

biamraz *rd* âletli

biantet *rd* antetli

biantreman *rd* antremanlı

biapore *h* kalabalıkça

biaqil *rd* **1.** akıllı **2.** uslu, akıllı ~ **û di hedê xwe de** akıllı uslu ~**ê xwe** *h* * **bi aqlê xwe dê min bixapîne** aklınca beni kandıracak ~**ê xwe ve hatin** akıl kemal olmak

biaqilbûn *m* **1.** akıllanma, akıllı olma **2.** akıllılık **3.** uslanma **4.** usluluk

bi aqil bûn *l/bw* **1.** akıllanmak, akıllı olmak **2.** uslanmak, uslu olmak

biaqilî *m* akıllılık ~ **kirin** akıllılık etmek

biaqilkirin *m* akıllandırma
bi aqil kirin *l/bw* akıllandırmak
biaqiltî *m* akıllılık
biaqûbet *rd* geçimli
biar (I) *rd* ateşli, ateşi olan
biar (II) *rd* unlu
biaram *rd* sakin
biaramî *h* sakince
biaran *rd* sızılı
biarastebûnî *h* yönelmiş olarak
bi aravê şûştin *l/bw* killemek
biard *rd* unlu
biardbûn *m* unlanma
bi ard bûn *l/bw* unlanmak
biarik *rd* damaklı
biarinc *rd* sızılı
biaring *rd* küllü
biarîşe *rd* sorunlu, problemli
biarmanc *rd* amaçlı
bi arsimê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
biarvan *rd* unlu
biarvanbûn *m* unlanma
bi arvan bûn *l/bw* unlanmak
biasanî *h* rahatlıkla, kolaylıkla
biasaw *rd* urlu
biasetat *rd* asetatlı
biasîmanketin *m* göğe yükselme
bi asîmanan ketin *l/bw* göğe yükselmek
biasteng *rd* engelli
biastim *rd* astımlı
bi aşirî *h* aşırıca, taşkınca
bi aşkera *h* açık, açık seçik, açıkça
bi aşkerahî *bnr* bi aşkerayî
bi aşkerayî *h* açıkça, alenen, açıktan açığa ~ **li ser hev kêm kirin** açık eksiltmek
biaşop *rd* hayalli
biaşxane *rd* lokantalı * **vagona biaşxane** lokantalı vagon
bi atiyê ketin *l/bw* sara nöbet geçirmek
biatlebûn *fiz/rd* 1. aralıklı 2. kesintili (ara verilerek yapılan)
biatlehî *rd* kesintili (ara verilerek yapılan)
biav *rd* 1. sulu 2. sulu (suyu çok olan) * **lîmona biav** sulu limon ~**a deniyan behicîn** *argo* bok yoluna gitmek ~**a firingiyan** salçalı
biavantaj *rd/nd* avantajlı
biavbûn *m* 1. sulanma 2. sulanma (suyu çoğalıp yoğunluğu azalma)
biav bûn *l/bw* 1. sulanmak 2. sulanmak (suyu çoğalıp yoğunluğu azalmak)
biavbûyîn *m* sulanış
bi avê de çûn *l/bw* 1. emeği boşa gitmek 2. boşa gitmek
biavkirin *m* sulandırma
biav kirin *l/bw* sulandırmak
biavrêjk *rd* akıntılı
biavsûn *rd* sihirli
biavtirşik *rd* salçalı
biavxwîn *rd* akıntılı, sızıntılı (yara vb. için)
biavzêm *rd* bataklı
biavzûm *rd* tokalı
biavzûng *rd* tokalı
biawêne *rd* aynalı
biax *rd* topraklı
bi axaftinê ketin *l/bw* dillenmek (çocuk; konuşmaya başlamak)
biaxlemî *h* ekseriya
biaxû *rd* ağılı, zehirli
biaxûbûn *m* 1. ağılanma 2. zehirlilik
bi axû bûn *l/bw* ağılanmak
bi azadî *h* özgürce
biazar *rd* eziyetli
biazîn *rd* yöntemli
biazot *rd* azotlu
biba (I) *rd* kösnül, çiftleşme durumunda olan hayvan (özellikle kancık)
biba (II) *rd* rüzgârlı, yelli ~ **û bager** boralı
bibabet *rd* konulu
bibabirk *der/rd* yelkenli
bibac *rd* vergili
bibacan *rd* patlıcanlı
bibaçîk *rd* çavdarlı
bi badanê *h* büke büke
bibadef *rd* tipili
bibadek *rd* burgulu
bibager *rd* fırtınalı
bibahane *rd* bahaneli
bi bahorê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
bibahoz *rd* fırtınalı
bi balafirê *h* uçak ile
bibaldarî *h* dikkatlice, kuvvetle (güçlü ve sağlam bir biçimde) * **divê mirov bi baldarî li ser vê meseleyê bisekine** bu mesele üzerine kuvvetle durmak lazım
bibaldeçûn *m* 1. yanaşma 2. yanına gitme
bi bal de çûn *l/bw* 1. yanaşmak 2. yanına gitmek
bibalîcan *rd* patlıcanlı * **kebaba bibalîcan** patlıcanlı kebab
bibamişt *rd* tipili
biban *rd* damlı, çatılı
bibandira *rd* bandıralı
bibandor *rd* 1. etkili, tesirli 2. etkili, dokunaklı, çarpıcı 3. *h* esaslı ~ **bûn** etkili olmak
bibandorbûn *m* etkili olmak
bi bandor bûn *l/bw* 1. etkili olmak 2. etkilenmek
bibandorî *m* 1. etkililik 2. dokunaklılık
bibangurdan *rd* silindirli
bi bapêşê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak, nezle olmak
bibapûk *rd* tipili
bibar *rd* 1. yüklü 2. (mec) yüklü, hamile
bi bar bûn *l/bw* 1. yüklü olmak, yüklenmek 2. bebek beklemek
bibaran *rd* yağmurlu
bibarimte *rd* ipotekli
bibaristan *rd* tahammüllü, götürümlü
bibarî *m* yüklülük
bibask *rd* kanatlı

bibaskbûn *m* kanatlanma (uçmaya başlama)
bi bask bûn *l/bw* kanatlanmak (uçmaya başlamak)
bibastan *rd* gelenekli
bibaşî *h* iyilikle
bibatî *rd* taşaklı
bibav *rd* **1.** babalı (babası olan) **2.** vefalı
bibawan *der/rd* yelkenli
bibawerhişkî *h* yobazca
bibawername *rd* diplomalı, sertifikalı
bibayê bezê *h* alelâcele, dazara dazar, dazara dazır, yellim yelalim, rüzgâr gibi
bi bayê bezê çûn *l/bw* yelmek
bibayê birûskê *h* yellim yelalim, rüzgâr gibi, çok çabuk
bi bayê çûn *l/bw* apazlamak (yelkenli gemiler için)
bibazar *rd* pazarlıklı ~ **bazara xwe re zeliqîn** sıkı pazarlık yapmak
bi bazarhişkî *h* sıkı pazarlıkla, vurtut
bibazdanê *h* koşaraktan
bibazin *rd* bilezikli
bibazor *rd* fırtınalı
bi beddolî *h* soysuzca
bi bedenî *h* bedenen
bi bedewa *h* beleşten, cabadan
bibedêl *h* **1.** keşikleme, nöbetleşe, sırayla **2.** bedelli **3.** dönüşümlü * **greva xwebirçîhiştinê ya bi bedêl** dönüşümlü açlık grevi ~ **kirin** nöbetleşmek
bi bedêl gotin *l/bw* sırayla söylemek * **werin em bi bedêl stranan bibêjin** gelin sırayla türkü söyleyelim
bibedêlkirin *m* nöbetleşme
bi bedêl kirin *l/bw* nöbetleşmek
bibedl *rd* kostümlü
bi bednîjadî *h* soysuzca
bibehçe *rd* bahçeli
bi behitînî *h* afal afal
bibejn *rd* boylu, endamlı ~ **û bal 1)** boylu poslu, dalyan gibi **2)** boylu (boyu benzerlerinden uzun olan)
bibekre *rd* balçıklı
bibela *rd* belâlı * **karekî bibela** belâlı bir iş
bi belaş *h* beleşten
bibelaşî *h* beleşten, bedavadan (veya bedavasına), cabadan
bibelexet *rd* belâğatlı
bibelg *rd* yapraklı
bibelge *rd* belgeli
bibelgekirin *m* belgeleme
bi belge kirin *l/bw* belgelemek
bibelgename *rd* belgeli, senetli ~ **û sened** senetli sepetli
bibelor *rd* billûrlu
bibelqitî *b* geberesin ~ **înşelah** geberesin inşallah
bibelxem *rd* balgamlı
bi ben leyîstin *l/bw* ip atlamak
bi ben ve kirin *l/bw* ipe dizmek
bibende *rd* köleli
bibendik *rd* **1.** askılı (elbiselerdeki askı) **2.** şeritli (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası için)
bi bendik ve kirin *l/bw* şeritlemek
bibendûbar *rd* disiplinli * **dibistana bibendûbar** disiplinli okul
biben *rd* ipli **(yek) ~ekî xav girê dan** birini tongaya getirip kandırmak
bibenîşt *rd* sakızlı
biber (I) *rd* **1.** hâsılatlı, ürünlü, verimli, semereli **2.** verimli, zengin **3.** *mec* hamile
biber (II) *rd* **1.** enli * **qumaşekî biber** enli bir kumaş **2.** geniş (sert nesneler için)
biber (III) *rd* taşlı
biberan *rd* çiftleşme isteğini duyan koyun
bi ber avê ketin *l/bw* akıntıya kapılmak
bi berawirdiyê *h* kıyasen
bi ber ba ketin *l/bw* **1.** aldırmak **2.** darmadağın olmak
biberberî *rd* çekişmeli
bi berberokî *h* çığırtkanca
biberbest *rd* engelli
biberbûn (I) *m* **1.** enli olma, eni geniş olma **2.** enlilik
biberbûn (II) *m* verimlilik
bi ber çav hatin *l/bw* değer verilmek
biberçavk *rd* gözlüklü
bi ber çav ketin *l/bw* göze ilişmek, görünmek
biberçêlk *rd* kursaklı
biberd *rd* taşlı
bi ber dev xistin *l/bw* bir şeyi birine vermek özere söz vermek
biberdewam *rd* devamlı, sürekli (kesintisiz olarak)
bi berdewamî *h* durmaksızın
biberdilk *rd* önlüklü (çocuk önlüğü için)
biberdîne *rd* taşıllı, fosilli
bibere *rd* bereli (başlık için)
bibereber *rd* şamatalı
bi bereberetî *h* tedricî olarak
biberek *rd* testereli
bibereket *rd* bereketli
bi bereket bûn *l/bw* bereketlenmek
bibereketî *m* bereketlilik
biberestû *rd* yakalı
biberf *rd* karlı
bi berfirehî *h* derinlemesine, derinliğine, etraflıca, genişçe
biberg *rd* **1.** kapaklı **2.** ciltli
bi berger *h* ısrarla
bi bergerî *h* ısrarla
bibergirk *rd* tıkaçlı
bibergîdan *rd* karşılıklı
biberik *rd* fişekli
biberjeng *rd* kanıtlı
biberjêr *rd* inişli ~ **û derbejor** (an **jî berjor)** inişli çıkışlı (veya yokuşlu)

biberketin (I) *m* 1. üzülme 2. acıma 3. yerinme 4. vahvahlanma, tasa çekme, tasa etme, tasalanma, yazıklanma, eseflenme 5. yüreğine oturma
biberketin (II) *m* kavrama (anlama, algılama)
bi ber ketin (I) *l/bw* 1. üzülmek, acı duymak 2. acımak, merhamet etmek * **ez ber bi zar û zêçên wî ketim, loma min ew neda mehkemeyê** çoluğuna çocuğuna acıdım da mahkemeye vermedim 3. yerinmek 4. vahvahlanmak, tasa çekmek, tasa etmek, tasalanmak, yazıklanmak, eseflenmek, esef etmek, hüsrana uğramak, efkârlanmak 5. yüreğine oturmak
bi ber ketin (II) *l/bw* kavramak (anlamak, algılamak)
biberketî (I) *rd* üzgün, üzülmüş olan
biberketî (II) *rd* kavrayışlı
biberkêşk *rd* çekmeceli
biberkî *h* ısrarla
biberkî *rd* ısrarlı
biberkurk *rd* kursaklı
bi ber lehiyê ketin *l/bw* sele kapılmak
bibername *rd* programlı
bibernavk *m* lâkaplı
bi bernavkî *h* takma adla
biberneketin *m* 1. üzülmeme 2. kıyma, kıyış (acımadan verme, feda etme)
bi ber neketin *l/bw* 1. üzülmemek 2. kıymak (acımadan vermek, feda etmek)
biberpal *rd* arkalıklı
bi ber pêlan ketin *l/bw* dalgalara kapılmak
bi berpirsî *h* sorumluca
bi ber pişika xwe ve çûn *l/bw* bübürlenmek
biberqaz *rd* mazgallı
bi ber re avêtin *l/bw* imalı konuşmak, önüne laf atmak
bibersitok *rd* yakalı
bibersîv *rd* yanıtlı
biberstû *rd* yakalı
biberstûk *rd* yakalı, yakalıklı
bi berstûkê girtin *l/bw* yakasına yapışmak
bibertûrk *rd* kursaklı
bibervank *rd* önlüklü, peştemallı
bi bervedarî *h* vekâleten
bi bervedêrî *h* vekâleten
bi ber ve hatin *l/bw* karşılamaya gelmek
biberx *rd* kuzulu
biberxik *rd* kuzulu
biberxistin (I) *m* kavratma
biberxistin (II) *m* bir şeyi birine vermek üzere söz verme
bi ber xistin (I) *l/bw* algılatmak, kavratmak
bi ber xistin (II) *l/bw* bir şeyi birine vermek üzere söz vermek
biberxweketin *m* 1. üzülme 2. utanma
bi berxwe ketin *l/bw* 1. üzülmek dövünmek * **bi ber xwe diket ku Kurdî nehêwisîbû** Kürtçeyi öğrenmediğine dövünüyordu 2. utanmak
bi ber xwe neketin *l/bw* uslanmamak
bi ber xwe xistin *l/bw* bir şey yapmaya girişmek
bibesîret *rd* basiretli
bibeskurk *rd* yakalı
bibestik *rd* yakalı
bibeşavend *wj/rd* kafiyeli
bibeşt *as/rd* kirişli
bi betalkirinê *h* nakzen
bibetan *rd* astarlı
bibeton *rd* betonlu
bibexdadî *rd* bölmeli * **odeya me bibexdadî ye** odamız bölmeli
bibexşîne *b* pardon
bibexşînin *b* afedersiniz * **bibexşînin, ez vê napejirînim** afedersiniz, bunu kabul etmem
bibeysûs *rd* ferli
bibez *rd* yağlı, besili, semiz
bibezm *rd* eğlenceli, şenlikli
bi bêalkolî *h* içkisiz, içki içmemiş olarak
bi bêaramî *h* huzursuzca
bi bêarezû *h* isteksizce
bi bêarî *h* hayâsızca, utanmazca
bi bêatlebûn *h* aralıksız, durmadan
bi bêatlebûnî *h* vızır vızır, durmadan, habire
bi bêbavî *h* soysuzca
bi bêbextî *h* kalleşçe, kahpece
bi bêcirî *h* huysuzca
bi bêdebî *h* terbiyesizce
bi bêdengî *h* sessizce
bi bêdil *h* kerhen, istemeyerek, istemeye istemeye
bi bêdilî *h* isteksizce
bi bêdudilî *h* tereddütsüzce
bi bêedebî *h* edepsizce, görgüsüzce
bi bêesilî *h* soysuzca
bi bêetlehî *h* aralıksız olarak, durmadan
bi bêfedîtî *h/rd* utanmazca, yüzsüzce
bi bêfehitî *rd/h* utanmazca, hayâsızca
bi bêfehmî *h* anlayışsızca, düşüncesizce
bi bêfihêtî *h* utanmazca
bi bêgavî *h* mecburen
bi bêgiramî *h* saygısızca
bi bêhawetî *h* kalleşçe
b ibêhayî *h* habersizce
bi bêhemdî *h* 1. isteksizce 2. istemeyerek, ezkaza, kazara 3. kerhen, istemeyerek, istemeye istemeye
bi bêheqî *h* ücretsiz, para verilmeden
bi bêhesabî *h* 1. hesapsızca 2. hesapsızca (sayısızca)
bi bêhewatî *h* sabırsızlıkla
bi bêhişî ketin xewê *l/bw* şuursuzca uykuya dalmak
bi bêhizûrî *h* huzursuzca
bibêhn *rd* kokulu, misket * **sêva bibêhn** misket elması * **hermiya bibêhn** misket armudu
bibêhna fireh *h* sabırla, sabırlı bir şekilde,

aceleye getirmeden ~ **bêsîre dibe doşav** sabrın sonu selamettir
bi bêhnefişkê *h* soluk soluğa * **bi bêhnefişkê hate malê** soluk soluğa eve geldi
bi bêhnfirehî *h* sabırla
bi bêhurmetî *h* saygısızca
bi bêînsafî *h* insafsızca
bibêje *b* söyle ('gotin' kuralsız fiilinden)
bibêjik *rd* yeleli
bibêlan *rd* tepeli
bi bêmaweyî *h* süresiz olarak
bi bêmehr *h* nikâhsızca
bi bêmerhametî *h* merhametsizce, acımasızca
bi bêmizeyî *h* ücretsiz olarak, para verilmeden
bi bêmûçeyî *h* ücretsiz olarak, para verilmeden
bi bênamûskî *h* namussuzca
bi bêpere *h* parasız olarak
bi bêperwa *h* pervasızca
bi bêpîrî *h* görgüsüzce
bi bêpîrûpergalî *h* görgüsüzce
bi bêpuşulî *h* edepsizce
bi bêqezatî *h* kazasız olarak
bibêr (I) *rd* bitek, verimli * **ev erdên bibêr** bu bitek topraklar
bibêr (II) *rd* kürekli
bibêrê û rêzan *rd* usulsuzca
bibêrik *rd* kürekli
bi bêriyî *rd* usulsuzca
bibêrm *rd* havuzlu
bi bêsebirî *h* sabırsızlıkla
bi bêsemaxî *h* sabırsızlıkla
bi bêserûberî *h* **1.** düzensiz olarak **2.** karman çorman bir biçimde **3.** kargaşalı bir şekilde
bi bêsexbêrî *h* savurganca ~ **zêde** bol keseden
bi bêşermî *h* utanmazca, yüzsüzce
bi bêtebatî *h* sabırsızlıkla
bi bêtedbîrî *h* tedbirsizce
bi bêterbiyetî *h* terbiyesizce
bi bêteredûtî *h* tereddütsüz olarak
bi bêteşeyî *h* kabaca
bi bêtifaqî *h* kazasız olarak
bibêvil *rd* burunlu
bibêwan *rd* tarlalı
bi bêwicdanî *h* vicdansızca
bi bêxeber *h* habersizce
bi bêziravî *h* ödlekçe
bibiharet *rd* baharlı
bi bihayê mirî *h* ölü fiyatına
bibihok *rd* ayvalı böcekli
bi bihostan *h* karışla ~ **pîvan** karışlamak
bibihurîn *rd* geçeli
bibijang *rd* kirpikli
bibijanik *rd* kirpikli
bi bijartinî *h* seçmece
bibijî *rd* perçemli, yeleli
bibilbilik *rd* ibikli, emzikli (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bibilindek *rz/rd* şapkalı (üzerinde düzeltme işareti bulunan ünlü)
bibin *rd* tabanlı
bi binaxe bûn *l/bw* esaslanmak
bi bin erdê ketin *l/bw* yerin dibine girmek
bi binê xwe de kirin *l/bw* **1)** donuna yapmak (veya doldurmak) **2)** donuna yapmak, donuna doldurmak (çok korkmak)
bibingeh *rd* temelli
bi bingeh bûn *l/bw* esaslanmak
bi bingehî *h* temelinden, esasen
bibinik *rd* tabanlı
bibinî *rd* **1.** tabanlı **2.** *mec* paralı **3.** *mec* sinsi ~ **bûn 1)** paralı olmak, kirli çıkkın olmak **2)** sinsi olmak
bibinîbûn *m* sinsi olma
bibinî bûn *l/bw* sinsi olmak
bibinîk *rd* hesapli, sinsi
bibinketin *m* **1.** yenilgi, yenilme, yenilgiye uğrama **2.** alt olma
bi bin ketin *l/bw* **1.** yenilmek, yenik düşmek, yenilgiye uğramak, mağlûp olmak **2.** yenilmek, sırtı yere gelmek, alt olmak
bibinketî *m* yenik, mağlûp
bi bin re *h* alttan
bi bintûtî çûn *l/bw* temelli gitmek
bibinxistin *m* **1.** yenme, yenilgiye uğratma, mağlûp etme **2.** alt etme
bi bin xistin *l/bw* **1.** yenmek, yenilgiye uğratmak, mağlûp etmek **2.** alt etmek
bibinxistî *rd* yenik, yenilgiye uğramış olan
bibinyat *rd* temelli
bibinyat bûn *l/bw* esaslanmak
bibir (I) *rd* **1.** kesici **2.** *m* kesici (kesme işinde kullanılan araç)
bibir (II)! *b* kes!, başlama!
bi biratî *h* kardeşçe
bibirbisok *rd* pullu * **lê kincekî bibirbisok hebû** üstünde pullu bir elbise vardı
bibirêş *rd* filizli
bibirhan *rd* kanıtlı
bibirîn *rd* **1.** yaralı **2.** kesikli (kesikleri olan)
bibirînbûn *m* **1.** kesikli olma **2.** kesiklik
bi birîndarî *h* yaralı olarak, yaralı bir şekilde
bibirk *rd* havuzlu
bibirq *rd* şimşekli ~ **û birûsk** şimşekli (hava için)
bibirqînî *rd* ışıltılı
bibirû *rd* kaşlı
bibiryar *rd* kararlı
bi biryarî *h* kararlıca
bibiryarî *m* kararlılık
bibisk (I) *rd* kaküllü, zülüflü, pürçekli
bibisk (II) *rd* lifli
bibist *rd* şişli
bibistî *rd* filizli, budaklı (sürgünlü ağaç)
bibişkoj *rd* düğmeli (düğmesi olan)
bibişkok *rd* düğmeli (düğmesi olan)
bi bitûnî *h* bütün olarak

bibixur *rd* tütsülü
bibizav *rd* **1.** hareketli **2.** cesaretli ~ **bûn 1)** hareketlenmek **2)** cesaretlenmek ~ **kirin** cesaretlendirmek
bibizavbûn *m* **1.** cesaretli olma **2.** cesaret
bi bizdonekî *h* ödlekçe
bibizir *rd* tohumlu
bibizmar *rd* çivili, mıhlı
bibizmik *rd* mandallı
bibîlya *rd* bilyeli
bibîne *b* gör ('dîtin' kuralsız fiilinden)
bibîr *rd* **1.** belekli, hafızalı **2.** unutulmaz * **ev rojeke bibîr e** bu unutulmaz bir gün
bi bîra (...) hatin *l/bw* hatırlamak
bi bîra (...) ketin *l/bw* hatırlanmak
bi bîra (...) xistin *l/bw* **1.** anımsatmak, hatırlatmak **2.** çağrıştırmak * ev dengê hanê yekî bi bîra min dixe bu ses kulağıma birini çağrıştırıyor
bibîranî *rd* anılmış, yad edilmiş olan
bibîranîn *m* **1.** anma **2.** anımsama, hatırlama **3.** anma, zikretme
bi bîr anîn *l/bw* **1.** anmak, hatırlamak * **do êvarê me tu bi bîr anî** dün gece seni andık **2.** anmak, zikretmek **(yek)** ~ (birinin) kulağını çınlatmak
bi bîrdarî *h* dikkatlice
bi bîrê xistin *l/bw* andırışmak
bibîrhatin *m* anılma, hatırlanma
bi bîr hatin *l/bw* anılmak, hatırlanmak
bibîrhatî *rd* anılmış, hatırlanmış olan
bibîrnexist *rd* çağrışımsız
bibîrxistan *m* **1.** hatırlatma **2.** çağrışım
bibîrxistin *m* **1.** anımsatma, hatırlatma **2.** hatırlatma, uyarma **3.** çağrıştırma ~**a dîtinî-bihîstinî** *ped* görsel-işitsel çağrışım
bi bîr xistin *l/bw* **1.** anımsatmak, hatırlatmak **2.** hatırlatmak, uyarmak **3.** çağrıştırmak
bibîrxistinî *rd* çağrışımlı
bibobelat *rd* felaketli
biboç *rd* kuyruklu
biboçik *rd* kuyruklu
biboran *rd* buhranlı
biborc *rd* ödünç
bibore *b* afedin, pardon
bi borebor *h* böğüre böğüre (insanlar için; bağıra bağıra)
biborin *b* afedin, afedersiniz * **biborin, ez vê napejirînim** afedersiniz, bunu kabul etmem
biborîk *rd* borikli
bi borînî *h* böğüre böğüre (insanlar için; bağıra bağıra)
biborxî *rd* vidalı
bibostan *rd* **1.** bostanlı **2.** *mec* memeli
biboyax *rd* **1.** boyalı **2.** boyalı (kadın için, yüzüne çok boya sürmüş olan, makyajlı)
bibriyantîn *rd* briyantinli
bibromur *rd* bromürlü
biburs *rd* burslu
bi bûdelayî *h* budalaca
bibûut *rd* boyutlu
bibûxar *rd* buharlı
bibûyer *rd* olaylı
bicabil *rd* harçlı * **dîwarê bicabil** harçlı duvar
bicam *rd* camlı
bicamekan *rd* camekânlı * **dukana bicamekan** camekânlı dükkan
bican *rd* **1.** canlı **2.** *m* canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan)
bi canê xwe dan *l/bw* canıyla ödemek
bi cara Xwedê *h* tümden, komple
bi carcarokî *h* çığırtkanca
bi carek *h* bir kalemde, birden ve toptan
bi carekê *h* tamamıyla, kapı kapamaca, komple * **ew bi carekê dînikî ne** onlar kapı kapamaca delidirler
bicas *rd* kireçli
bicatirî *rd* kekikli
bi cebrî *h* cebren
bicedêl *rd* didişken
biceger *rd* yürekli
bicegerbûn *m* **1.** yürekli olma **2.** yüreklilik
bi ceger bûn *l/bw* yüreklenmek, yürekli olmak
bicegerî *m* yüreklilik
bi ceh ketin *l/bw* arpalamak
bi cehenemê şad bûn *l/bw* cehennemi boylamak (gebermek)
bi cehenemê şad kirin *l/bw* cehenneme göndermek (gebertmek)
bicehter *rd* kekikli
biceld *rd* ciltli (kitap vb. için)
bicelxe *rd* **1.** geçirmeli **2.** yivli (ek çizgisi olan)
bi cemaetî *h* cemaatle ~ **nimêj kirin** cemaatle namaz kılmak
bicemed *rd* buzlu
bicencer *rd* makaralı
bicer *rd* vidalı
bicereyan *rd* akıntılı, akımlı
bicerg *rd* yürekli, cesur
bicesaret *rd* **1.** cesaretli **2.** *h* yüreklilikle ~ **bûn** cesaretlenmek ~ **kirin** cesaretlendirmek
bicesaretbûn *m* **1.** cesaretlilik, cesaretli olma **2.** cesaretlenme, yüreklenme, yiğitlenme, yiğitleşme
bi cesaret bûn *l/bw* cesaretlenmek, yüreklenmek, yiğitlenmek, yiğitleşmek
bicewab *rd* cevaplı, yanıtlı
bicewher *rd* cevherli
bicewî *rd* tutkallı
biceyr *rd* sıvalı (sıvası olan)
bi cezbê ketin *l/bw* kendinden geçmek, transa geçmek (tarikat ehli için)
bicênîk *rd* zülüflü
bicibe *rd* cüppeli
bicih *rd* **1.** yerinde, uygun **2.** kesin, kat'i * **ma tu bicih dizanî ku dê were?** geleceğini kesin biliyor musun?
bicihanîn *m* **1.** gerçekleştirme **2.** icra etme,

uygulama 3. ifa etme 4. *hiq* yürütüm, yerine getirme, infaz 5. eda etme
bi cih anîn *l/bw* 1. gerçekleştirmek 2. icra etmek, uygulamak 3. ifa etmek 4. yerine getirmek, infaz etmek 5. eda etmek
bicihbûn *m* 1. yerleşme 2. yerleşme (yerine iyice oturma) 3. yerleşme (yer bulup oturma) 4. yerleşme (eşyayı yerli yerine koyma) 5. yerleşme (kullanılır olma, alışılma) 6. sığma 7. yurtlanma
bi cih bûn *l/bw* 1. yerleşmek (yaşamak için uygun yer bulmak) * **çûne li semteke xweş bi cih bûne** gidip güzel bir semte yerleşmişler 2. yerleşmek (yerine iyice oturmak) * **ev kevir tê de bi cih bû** bu taş yerine yerleşti 3. yerleşmek (yer bulup oturmak) * **bi zorekê di erebeyê de bi cih bûn** arabaya zor yerleştiler 4. yerleşmek (eşyayı yerli yerine koymak) * **hîna têkberên wan bi cih nebûne** eşyaları daha yerleşmemiş 5. yerleşmek (kullanılır olmak, alışılmak) * **hin peyv bere bere bi cih dibin** bir takım kelimeler zamanla yerleşiyor 6. sığmak 7. yurtlanmak 8. (eli) ağır olmak * **kulmên wî bi cih bûn** yumrukları ağırdılar
bicihbûnî *m* 1. yerleşmişlik 2. oturmuşluk
bicihbûyî *rd* yerleşik
bicihêtname *rd* pusulalı
bicihêz *rd* çeyizli
bi cihêz bûn *l/bw* çeyizlenmek
bicihhatin *m* 1. gerçekleşme, yerine gelme 2. uygulanma
bi cih hatin *l/bw* 1. gerçekleşmek, yerine gelmek 2. uygulanmak
bicihhiştin *m* terketme
bi cih hiştin *l/bw* terketmek
bicihime! *b* defol!, cehennem ol!
bicihker *rd* yerleştirici
bicihkirin *m* 1. yerleştirme 2. yerleştirme (yerine koyma) 3. sığdırma 4. yurtlandırma
bicihkirin *l/bw* 1. yerleştirmek 2. yerleştirmek (yerine koymak) 3. sığdırmak 4. yurtlandırmak
bicihkirî *rd* yerleşik, yerleştirilmiş
bi cih lê xistin *l/bw* fena vurmak
bicihnebûyî *rd* eğreti (iyi yerleşmemiş, yerini bulmamış)
bicihnuma *rd* pusulalı
bi cih û nivîn bûn *l/bw* yatmak (hastalık sebebiyle yatakta kalmak)
bi cih û war bûn *l/bw* yurtlanmak
bicihûwarkirin *m* yurtlandırma
bi cih û war kirin *l/bw* yurtlandırmak
bicil *rd* elbiseli, giyinik ~ **û berg** giyimli, giyimli kuşamlı * **yekî bicil û bergên baş** e iyi giyimli biri ~ **û girêdan** giyimli kuşamlı
bicilbûn *m* giyinik olma, giyimlik
bicilik *rd* çullu
bicils *rd* kireçli * **ava bicils kireçli su**
bicilûberg *rd* elbiseli, kostümlü
bicimbiş *rd* 1. eğlentili 2. cümbüşlü
bicin *rd* cinli
bicinan ketin *l/bw* cin çarpmak
bicinsiyet *rd* eşeyli
bicinsiyetî *m* eşeylilik
bicir *rd* geçimsiz * **mirovekî bicir e** geçimsiz bir insan ~ **û cedêl** geçimsiz * **mirovekî bicir û cedêl e** geçimsiz bir insan ~ **bûn** geçimsiz olmak
bicirecir *rd* şamatalı
bicirne *rd* kurnalı
bi cirnexweşî *h* gıcıkça, huysuzca
bi ciwamêrî *h* centilmence
bi ciwanî *h* genç bir şekilde
bi ciwanmêrane *h* kibarlıkla
bicizûbend *rd* 1. ciltli 2. kapaklı
bicîger *rd* cesur, yürekli
bicîla *rd* cilâlı
bicîsmbûn *m* cisimlenme
bicîsm bûn *l/bw* cisimlenmek
bi cîsmî *h* cismen
bicîwa *rd* cıvalı
bicolane *rd* salıncaklı
bi comerdî *h* cömertçe
bi copan lê dan *l/bw* coplamak
bi copan lê xistin *l/bw* coplamak
bicoş *rd* çoşkun
bi coşbûnî *h* coşkunca
bi coşdarî *h* 1. çoşkulu bir şekilde 2. kabara kabara
bi coş û peroş bûn *l/bw* coşkulanmak
bi coş û peroşî *h* coşkunca
bicoşûperoş *rd* coşkulu
bicotê *h* iki ayakla zıplama
bi cotkaniyan *h* çiftelemeyle ~ **çûn hev** çifteleşmek ~ **li hev xistin** çifteleşmek
bicuret *rd* cüretli
biç *bnr* xulç
biçal *rd* çukurlu ~ **û kort** çukurluk ~ **û mirt** (an jî **mitik**) girintili, girintili çıkıntılı, engebeli
bi çalakî *h* 1. aktifce 2. kıvrakça
biçamûr *rd* çamurlu
biçanç *rd* tortulu
biçangil *rd* kancalı
bi çapikî *h* süratla
biçaplûkan *h* emekleyerek
bi çaplûkan çûn *l/bw* emeklemek
bi çaplûsî *h* dalkavukça, şaklabanca
biçaq *rd* bacaklı
biçaqmaq *rd* 1. çakmaklı 2. çakmaklı (eski bir tüfek türü)
biçarçîve *bnr* biçarçove
biçarçove *rd* çerçeveli
bi çargavê *h* dört nala, dolu dizgin (son hızla) ~ **çûn** dört nala (veya dolu dizgin) gitmek
biçarik *rd* çarıklı, çatılı, **çatkılı**
bi çarlepkan *h* emekleyerek

bi çarlepkan çûn *l/bw* emeklemek
bi çarlepkan ketin *l/bw* emeklemeye başlamak
bi çarnalê *h* dört nala
biçaroke *rd* çarşaflı (kadın çarşafı)
biçarox *rd* çarıklı
bi çarqewzê *h* dolu dizgin (son hızla) ~ **çûn** dolu dizgin gitmek (son hızla koşmak)
biçarşeb *bnr* çarşev
biçarşev *rd* çarşaflı (çarşaf giymiş olan kimse)
biçarwe *rd* zilli (parmaklara takılan müzik aleti için)
biçav *rd* gözlü
bi çavan *h* **1.** göz ile **2.** çıplak gözle
biçavan ketin *l/bw* göz hastalığına yakalanmak
biçavdîtî *h* gözle görülür, gözle görülecek bir şekilde
bi çavgirtî *h* gözü kapalı olarak
biçavik 1. gözlü (bölmesi veya gözleri olan) **2.** gözlü (deliği olan) **3.** gözenekli
biçavî *rd* **1.** gözlü (bölmesi veya gözleri olan) * **maseya bi sê çavî** üç gözlü masa **2.** gözlü (deliği olan) **3.** gözenekli, ajurlu
bi çavîtî *h* göz kararıyla
biçax *rd/h* zamanlı
biçay *rd* çaylı
biçayir *rd* çayırlı, çimenli
bi çayirê ketin *l/bw* çayırlamak (hayvan, yediği çayırdan hastalanmak)
biçek (I) *rd* elbiseli
biçek (II) *rd* silâhlı
biçekbûn *m* **1.** silâhlanma **2.** silâhlanma (silâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğaltma)
biçek bûn *l/bw* **1.** silâhlanmak **2.** silâhlanmak (silâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğaltmak)
biçekembûn *m* ağdalanma, ağda bulaşma
biçekem bûn *l/bw* ağdalanmak, ağda bulaşmak
biçekkirin *m* **1.** silâhlama, silâhlandırma **2.** silâhlandırma (silâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğaltma)
biçekkirin *l/bw* **1.** silâhlamak, silâhlandırmak **2.** silâhlandırmak (silâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğaltmak)
biçekkirin *m* silâhlandırma
biçekkirî *rd* silâhlı (silâhlandırılmış olan)
bi çelengî *h* kıvrakça
bi çelpînî *h* lâppadak
biçelqeçelq *rd* çırpıntılı
biçelqînî *rd* çırpıntılı
biçeltik *rd* çantalı
biçember *rd* çemberli
biçembil *rd* kulplu
biçembilheya *rd* kuşaklı
bi çendan *nd* kaça * **ev pirtûk bi çendan e?** bu kitap kaça?
biçene *rd* çeneli, çenesi olan
bi çengan *h* avuç avuç
biçengel *rd* çengelli
biçengil *rd* kancalı
biçengur *rd* kollu
biçente *rd* çantalı
biçentik *rd* çantalı
biçep *rd* kıvrak, hilekâr
biçepil *rd* kollu
biçeprastê *sp/h* göğüs çaprazı
biçeqîn *rd* çatırtılı, şakırtılı
biçerm *rd* derili
biçerx *rd* çarklı
bi çerx *h* döne döne, dönerek
biçeşîd *rd* çeşitli
biçeşîdbûn *m* çeşitlenme
bi çeşîd bûn *l/bw* çeşitlenmek
biçeşîdîtî *m* çeşitlilik
biçeşîdkirin *m* çeşitleme, çeşitlendirme
bi çeşîd kirin *l/bw* çeşitlemek, çeşitlendirmek
biçetel *rd* çatallı (çatallı olan, yemek aracı için)
biçetînayî *h* güçlükle
biçewder *rd* çavdarlı
biçewlik *rd* imalı
bi çewtî *h* yanlışlıkla, yanlış olarak
biçexdar *rd* çavdarlı
biçêj *rd* lezzetli, leziz
biçêjbûn *m* lezetlenme
biçêj bûn *l/bw* lezetlenmek
biçêq *rd* bacaklı
bi çi *nd* kaça? ~ **awayî?** ne gibi? ~ **emel dike?** Neci?* **dayê bavê min bi çi emel dike?** anne benim babam neciydi? ~ **mijûl e?** neci ~ **qasî ye?** kaça? ~ **rûyî?** ne yüzle? ~ **zimanî** *h* nece * **ev mêrik bi çi zimanî dipeyîve?** bu adam nece konuşuyor?
biçiçik *rd* memeli
biçilîtk *rd* çapaklı
biçilm *rd* sümüklü
biçiltûk *rd* çeltikli
biçim *m* bir tür ottan elde edilen göz ilacı
biçinar *rd* çınarlı * **koşka biçinar** çınarlı köşk
bi çindê *h* seke seke
biçindik û lotikan *h* zıplaya zıplaya
biçindikan *h* hoplaya hoplaya, seke seke
bi çindikdanê *h* hoplaya hoplaya
biçindikê *h* atlaya zıplaya, zıplaya zıplaya
biçindirikan *h* zıplaya zıplaya
biçingal *rd* çengelli
biçingîn *rd* çınlamalı
biçingînî *rd* tangırtılı
bi çipeçip çûn *h* tırıs gitme
bi çipeçip çûn *l/bw* tırıs gitmek
biçipik *rd* uçlu
bi çipikî *h* çevikçe
biçiqil *rd* dallı
biçiqlik *rd* budaklı (sürgünlü ağaç)
biçira *rd* çıralı
biçiranek *rd* oluklu
biçirax *rd* çıralı, fenerli
biçirik (I) *bnr* biçirk

biçirik (II) *rd* makaralı
biçirîn *rd* gıcırtılı
biçirîsk *rd* kıvılcımlı
biçirk *m* küçük topaklar şeklindeki mayasız hamurun kızgın yağda kızartılarak yapılan bir tür ekmek
biçirkeçirk *rd* **1.** çatırtılı **2.** cızırtılı (kalemle bir şey yazılırken)
biçirkîn *rd* çatırtılı
biçirkînî *rd* gıcırtılı
biçirtik *rd* oluklu
biçirtonek *rd* oluklu
biçirûsk *rd* **1.** kıvılcımlı **2.** ışıltılı
biçistî *rd* disiplinli
biçivîd *rd* çivitli
biçix *rd* çuhalı
biçixêz *rd* çizgili
bi çixêz bûn *l/bw* çizgilenmek
biçixêzik *rd* çizikli
bi çiyan ketin *l/bw* dağlara çıkmak
bi çiyan xistin *l/bw* dağlara düşürmek
biçizeçiz *rd* cızırtılı (ateşte et pişirilirken)
biçîçek *rd* çiçekli
biçîçekkirin *m* çiçekleme
bi çîçek kirin *l/bw* çiçeklemek (çiçeklerle bir yeri süslemek)
biçîçikî *rd* **1.** azıcık, birazcık **2.** tırnak kadar, bir damla (çocuk için çok küçük) * **tu li kirên vî biçîçikî binêre** bir damla çocuğun yaptıklarına bak
biçîk *rd* **1.** zarplı, etkisi güçlü olan **2.** kıvılcımlı
biçîkene *rd* çiğitli
biçîldank *rd* kursaklı
biçîm (I) *rd* çimli
biçîm (II) *rd* bacaklı
biçîmen *rd* çimenli
biçîmik *rd* bacaklı
biçîmkirin *m* çimlendirme
biçîm kirin *l/bw* çimlendirmek
biçîn *rd* işlemeli
biçînçolek *rd* salıncaklı
biçînî *rd* çinili
biçîp *rd* bacaklı
biçîtik *rd* başörtülü
biçkok *rd* ufak, küçücük
bi çogan *h* çomak ile ~ **lê xistin (an jî dan)** çomaklamak
bi çolan ketin *l/bw* çöllere düşmek
biçolan xistin *l/bw* çöllere düşürmek
bi çolbirî *h* kestirmeden
biçop *rd* çöplü
biçoratan *rd* oluklu
biçortî *h* kabaca, kaba kaba
biçov *rd* sopalı
bi çov lê dan *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi çov lê xistin *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
biçrik *m* yağda kızartılan ekmek
biçûçan *rd* ufak tefek
biçûçanî *h* ufak tefekçe
biçûçanik *rd* ufak tefek
biçûçik *rd* **1.** küçücük, küçümen **2.** küçük (büyümesini, gelişmesini henüz tamamlamamış olan) ~ **û qupikan ve** çoluk çocuk hepsi
biçûçikî *rd* **1.** ufak, ufacık, ufakça, ufarak, küçükçe, küçücükçe, küçümencik * **mala biçûçik** ufak ev * **li qata jor odeyeke biçûçikî heye** üst katta ufarak bir oda var **2.** avuç içi kadar (pek küçük, dar yer) **3.** ufak tefek (değersiz, önemsiz)
biçûçiktî *m* ufaklık
biçûçok *rd* küçücük, küçürek
biçûçokî *rd* küçücükçe, küçürek
biçûk *rd* **1.** küçük, ufak (boyutları benzerlerinden daha ufak olan, büyük karşıtı) * **xaniyê biçûk** küçük ev **2.** küçük (eni, boyu az) * **destmala biçûk** küçük mendil **3.** küçük, ufak (yaşça daha küçük olan) * **ez ji wê biçûktir im** ben ondan daha küçüğüm **4.** küçük (niteliği aşağı olan) * **zilamekî biçûk** küçük bir adam **5.** küçük ufak (makam, derece bakımında geri olan) * **karmendeke biçûk** küçük bir memur **6.** küçük (üstün yeteneği olmayan) * **nivîskarekî biçûk** küçük bir yazar **7.** *mec* ufak, küçük (önemsiz) * **bi emeliyatekî biçûk tu dê xelas bibî** ufak bir ameliyatla kurtulacaksın ~ ~ küçük küçük ~ **bûn heycar mezin kirin** bire bin katmak (çok abartmak) ~ **dîtin** küçük görmek **(yek)** ~ **dîtin** (birini) küçük görmek, aşağı görmek, aşağısamak ~ **hatin dîtin** küçümsenmek ~ **ketin** küçük düşmek ~ **li ba mezinan divê pêdirêjî (an jî destdirêjî) nekin** atlar nallanırken kurbağalar ayak uzatmaz ~ **li mezinan dinêrin** imam osurursa cemaat sıçar ~ **li rêça mezinên xwe diçin** baş nereye giderse, ayak da oraya gider ~ **pêl rêça mezinên xwe dikin** arabanın ön tekerleği nereden geçerse art tekerleği de ordan geçer ~ **rayê mezinan nakin** atlar nallanırken kurbağalar ayak uzatmaz ~ **û mezin** irili ufaklı ~ **xistin** küçük düşürmek **(yek)** ~ **xistin** (birini) küçük düşürmek **(li)** ~**an xeta li mezinan efû** su küçüğün, söz büyüğün ~**ê li (cihekî) mezin bûme** doğma büyüme * **ez biçûkê ku li Amedê mezin bûme** doğma büyüme Amedliyim
biçûkahî *bnr* biçûkayî
biçûkanî *m* küçüklük
biçûkatî *m* küçüklük
biçûkayî *m* küçüklük
biçûkbaz *nd/nt* sübyancı
biçûkbazî *m* sübyancılık
biçûkbûn *m* **1.** küçükleşmek, ufalma (ufak duruma gelme) **2.** küçülme **3.** *mec* küçülme, küçüklük (insana yakışmayacak, insanın değerini düşüren davranış)
biçûk bûn *l/ngh* **1.** küçükleşmek, ufalmak **2.** küçülmek **3.** *mec* küçülmek, küçükleşmek

(değerini yitirmek)
biçûkbûyîn *m* küçülüş
biçûkdîtin *m* küçümseme, küçümseyiş, hafifseme, hafifseyiş
biçûk dîtin *l/gh* küçümsemek, hafifsemek * **tu car neyarên xwe biçûk mebînin** düşmanlarınızı hiçbir zaman hafifsemeyin
biçûkdîtî *rd* hor görülmüş, küçümsenmiş olan
biçûkî *m* **1.** küçüklük **2.** *mec* küçüklük (insana yakışmayacak, insanın değerini düşüren davranış)
biçûkîtî *m* küçüklük ~ **dibêje hêk, mezin dibe dibêje papê** büyüdükçe gerizekalı oluyor
biçûkî xwe dîtin *l/bw* küçüksemek
biçûkker *rd* küçültücü
biçûkketin *m* aşağılaşma
biçûk ketin *l/ngh* aşağılaşmak
biçûkketî *rd* aşağılaşmış olan
biçûkkirin *m* **1.** küçültme **2.** ufaltma **3.** *mec* küçültme (onurunu azaltma) **4.** küçültme (yaşını gizleyerek küçük gösterme) **5.** *rz* küçültme
biçûk kirin *l/gh* **1.** küçültmek * **şal biçûk kir** pantolonu küçülttü **2.** ufaltmak **3.** *mec* küçültmek (onurunu azaltmak) **4.** küçültmek (yaşını gizleyerek küçük göstermek)
biçûkkirî *rd* küçültülmüş, ufaltılmış
biçûçok *rd* küçürek
biçûkokî *rd* küçücükçe, küçürek
biçûkoyî *rd* küçürek
biçûktayî *m* **1.** küçüklük **2.** *mec* küçüklük (insana yakışmayacak, insanın değerini düşüren davranış)
biçûktirîn *rd* maksimum
biçûktî *m* küçüklük
biçûkxistin *m* aşağılama, aşağılatma, küçük düşürme, hor görme, tahkir etme
biçûk xistin *l/gh* aşağılamak, aşağılatmak, küçük düşürmek, hor görmek, tahkir etmek * **ma ne heyf e, te çima zilam biçûk xist?** yazık değil mi, niye adamı aşağıladın?
biçûkxistî *rd* küçük düşürülmüş
biçûl *rd* çullu
biçûlek *rd* küçücük
biçûnehat *rd* işlek * **riya biçûnehat** işlek yol
biçûnehatî *m* işleklik
biçûnok *rd* küçücük
bidab *rd* gelenekli
bidaçek *rz/rd* edatlı, ilgeçli
bidahat *rd* gelirli, hâsılatlı
bidahk *rd* iddialı
bi damanî *h* dalgınca
bidamar *rd* damarlı
bidamezirak *rd* kurumlu, müesseseli
bidamezrakbûn *m* kurumlaşma, müesseseleşme
bi damezirak bûn *l/bw* kurumlaşmak, müesseseleşmek
bidamezirakkirin *l/bw* kurumlaştırma
bi damezirak kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bidamezirawe *rd* kurumlu, müesseseli
bidamezrawe bûn *l/bw* kurumlaşmak
bidamezrawe kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bidamper *rd* damperli
bidamusk *rd* yeleli
bidantêl *rd* dantelli, dantelâlı
bi daqurtinî *h* yutularak, dahilen (ilâç için)
bidar *rd* **1.** ağaçlı **2.** sopalı
bi daran lê dan *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi daran lê xistin *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi darbûn *l/bw* ağaçlanmak
bi darda bûn *bnr* bi dar de bûn
bidar da kirin *bnr* bi dar de kirin
bidardakirî *bnr* bidardekirî
bidardarok *rd* sarkaçlı, rakkaslı
bidardebûn *m* asılma
bidarde bûn *l/bw* asılmak
bidardekirin *m* **1.** asma **2.** sarkıtma (sallandırma, asma) **3.** asma, (asarak) idam etme, sehpaya çekme
bi dar de kirin *l/bw* **1.** asmak **2.** sarkıtmak (sallandırmak, asmak) **3.** asmak, (asarak) idam etmek, sehpaya çekmek (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek)
bidardekirî *rd* **1.** asılı **2.** asılmış, idam edilmiş olan
bidarezû *h* pekçe
bi darê zorê *h* zorla, metazori, çatır çatır (zor kullanarak, baskı yaparak)
bidarik *rd* sopalı
bi darik *h* çomak ile ~ **lê xistin (an jî dan)** çomaklamak
bi darî hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek, karşı karşıya gelmek * **ez dikarim her tim em bi darî hev bikevim** ben onunla her zaman yüzleşebilirim
bi darî hev kirin *l/bw* yüzleştirmek, karşı karşıya getirmek
bidarî ketin *l/bw* görüşmek
bidarkirin *m* ağaçlandırılma
bi dar kirin *l/bw* ağaçlandırmak
bidartest *rd* topuzlu
bidartûn *rd* makaralı
bidarû *rd* ilâçlı
bidarvekirin *l/bw* asmak
bidarvekirî *rd* asılı
bidarxûn *rd* kapaklı
bidasî *rd* kılçıklı
bidaw *rd* peşli
bidawet *rd* düğün dernekli
bidawî *rd* bitimli, sonlu
bidawîanîn *m* **1.** sonuçlandırma, noktalama **2.** sonuç alma **3.** sonuçlama, sona erdirme
bi dawî anîn *l/bw* **1.** sonuçlandırmak, noktalamak **2.** sonuç almak **3.** sonuçlamak, sona erdirmek
bidawîbûn *m* **1.** sonuçlama, neticelenme **2.** son

bulma, sona erme, nihayetlenme, sonuçlanma
bi dawî bûn *l/bw* **1.** sonuçlamak, neticelenmek **2.** son bulmak, sona ermek, nihayetlenmek, (bir şeyin) arkası kesilmek, sonuçlanmak
bidawîbûyîn *m* sonuçlanış, neticeleniş
bidawîhatin *m* sona erme, tamam olma
bi dawî hatin *l/bw* sona ermek, tamam olmak
bidawîkirin *m* sonuçlandırma, neticelendirme
bi dawî kirin *l/bw* sonuçlandırmak, neticelendirmek
bidawîng *rd* bitimli
bidaxe ku *h* neyaz ki, özülerek söylüyorum
bidayik *rd* analı
bide *m* **1.** ver **2.** vergi
bidebare *rd* azıklı
bidehî *rd* adaklı
bidek *rd* hileli
bi dek *h* hileye baş vurarak, oyuna getirerek ~ **û dolaban çûn (yekî)** birine hileyle yaklaşmak, hileye baş vurmak~ **û dolaban hatin (yekî)** oyuna getirmek * **hûn careke din bi dek û dolaban hatin min** siz yine beni oyuna getirdiniz ~ **û dolaban (yek) xapandin** üç kâğıta bağlamak (veya getirmek)
bi delalî *h* nazlı olarak ~ **rakirin** nazlı büyütülmek
bidelam *rd* tortulu
bideleme *rd* tortulu
bidelîl *rd* delilli, kanıtlı
bi delkbazî *h* şarlatanca
bidem (I) *rd* demli * **çayeke bidem** demli bir çay
bidem (II) *rd/h* zamanlı
bideman (I) *rd* imtiyazlı
bi deman *h* kiralık olarak, icar olarak
bidemançe *rd* tabancalı
bidemangirtin *m* kiralama, icar etme
bi deman girtin *l/bw* kiralamak, icar etmek
bidemanî *h* kiralık olarak, icar olarak
bidemanî dan *l/bw* kiraya vermek, icara vermek
bi demdemî *h* geçici olarak, muvakkaten
bi demê re *h* zamanla
bidemjimêr *rd* saatli
bi dem û dezgeh bûn *l/bw* kurumlaşmak, müesseseleşmek
bi dem û dezgeh kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bidemxe *rd* damgalı
biden *rd* küpsüz
bidendik *rd* **1.** çekirdekli **2.** kütlü (pamuk çekirdeği gibi)
bideng *rd/h* **1.** sesli, sesli olarak **2.** *rz* ünlü, sesli ~**ê bilind (an jî êlî) peyivîn (xeber dan an jî qise kirin)** üst perdeden konuşmak ~**ê hindrû xeberdan (axivîn** an jî **peyivîn)** üst perdeden konuşmak
bidengê bilind *h* bangır bangır ~ **dan qîran** bangır bangır bağırmak ~ **qîr kirin** bangır bangır bağırmak
bidengik *rd* kursaklı
bi dengî *h* sesli, seslice
bidengî *rd* düğün dernekli
bidengvedan *rd* yankılı
bidep *rd* tahtalı
bideramet *rd* **1.** gelirli, hâsılatlı **2.** bereketli
bi derba kuştinê *h* **1.** öldürme kastıyla **2.** kıyasıya
biderbejêr *rd* inişli ~ **û derbejor** (an jî **berjor)** inişli çıkışlı (veya yokuşlu)
biderd *rd* **1.** dertli **2.** dertli (hastalıklı) **3.** acılı, kederli (acısı olan kimse) * **jinika biderd** acılı kadın
bi der dan *l/bw* elinden kaçırmak
biderdbûn *m* **1.** dertli olma **2.** dertlilik
biderece *rd* dereceli
biderengî *rd* gecikmeli
biderengîketin *m* **1.** gecikilme, gecikme **2.** aksama
bi derengî ketin *l/bw* **1.** gecikilmek, gecikmek **2.** aksamak, gecikmek * karê me îro bi derengî ket işimiz bu gün aksadı
bi derengî neketin *h* vakit geçmeden, arası geçmeden
biderengîxistin *m* **1.** tehir etme **2.** geciktirme **3.** (bir işi) sürüncemede bırakma, savsaklama, aksatma, geciktirilme
biderengî xistin *l/bw* **1.** tehir etmek **2.** geciktirmek **3.** (bir işi) sürüncemede bırakmak, savsaklamak, aksatmak, geciktirilmek
biderengxistî *rd* tehirli
biderevekirin *m* soyma
bi dereve kirin *l/bw* soymak * **dizan dukan bi dereve kirine** hırsızlar dükkanı soymuşlar
bi derewkî *h* yalandan
bidergeh *rd* kapılı
bidergistî *rd/nd* nişanlı, yavuklu
bidergûş *rd* emzikli, çocuklu kadın (memede çocuğu olan kadın)
bi derhûdî *h* kefaleten
biderî *rd* kapılı
biderkenar *rd* çıkmalı, derkenarlı
biderkirin *m* dışarı çıkarmak **2.** kovma, sür-me
bi der kirin *l/bw* **1.** dışarı çıkarmak **2.** kovmak, sürmek
biderman *rd* dermanlı, ilâçlı
bi der û dertûlan ketin *l/bw* sokaklara düşmek, per perişan olmak
bi derwêşî *h* dervişçe
biderxur *rd* azıklı
biderzî *rd* iğneli
bidesen *rd* desenli
bi dest *h* ellen ~ **dest û dev** (an jî **lingan) ketin (tiştekî)** içine düşmek ~ **dest û lepan ketin (tiştekî)** içine düşmek ~ **dest û leq (an jî (lext)** birden bire * **bi dest û leq çêr pê kirin** birden bire ona küfür etmeye başladı ~ **dest û lingan ketin (tiştekî)** içine düşmek
bidest *rd* elli (eli olan) ~ **û lep** dişli tırnaklı

(saldırıcı olan, sözünü geçiren)
bidestav *rd* apdestli
bi destbelavî *h* savurganca, hovardaca
bi dest berî hev dan *l/bw* çekip birbirine sıkınak
bidesteber *rd* garantili
bi destê hev girtin *l/bw* dayanışmak
bidestêxwe bûn *l/bw* **1.** (birinin) karışanı görüşeni olınamak **2.** serbest, kimseye bağımlı olmaınak
bi destê zorê *h* zoraki, ıneta zori
bidestgirtî *rd/nd* nişanlı, yavuklu
bidestik *rd* kulplu
bidestî *rd* saplı (aletler için)
bidestketin *m* bulunma, sağlanma, temin edilme
bi dest ketin *l/bw* bulunmak, sağlanmak, temin edilınek * ev malekî pir baş e, zû bi zû bi dest nakeve bu çok değerli bir mal, kolay kolay bulunmuyor
bidestketî *rd* elde edilmiş, sağlanmış olan
bi destlepî *h* el emeğiyle
bidestneketin *m* bulunınaz olma
bi dest neketin *l/bw* bulunmaz olınak
bidestnimêj *rd* aptesli
bi destlepkê *h* el yordamıyla
bi destlepkê çûn hev *l/bw* pençeleşınek
bi destpelkê *h* el yordamıyla
bi dest re anîn *l/bw* elde etmek, başarınak
bi dest re berdan *l/bw* **1.** kaptırınak (ele geçirilmesine, kapmasına yol açmak) **2.** vazgeçmek
bi dest re çûn *l/bw* **1.** suyuna gitmek, suyunca gitınek **2.** teslim olmak (bir kadın bir erkeğe kendini vermek)
bidestûlep *rd* **1.** güçlü **2.** gürbüz, iri yarılı **3.** zinde
bi dest û lep bûn *l/bw* **1.** güçlü kuvetli olınak **2.** gürbüz olmak **3.** zinde olmak
bidestûpê *rd* **1.** güçlü, kuvvetli **2.** kelle kulak yerinde **3.** gürbüz, iri yarılı **4.** becerikli
bidestûpê bûn *l/bw* **1.** güçlü kuvetli olmak **2.** kelle kulak yerinde olmak **3.** gürbüz olmak **4.** zinde olmak **5.** becerikli olınak
bidestûlepkê *h* el yordamıyla
bi destûlepkê çûn hev *l/bw* pençeleşmek
bidestûr *rd* izinli
bidestveanîn *m* ele geçirıne
bi dest ve anîn *l/bw* ele geçirmek
bidestveberdan *m* kaptırma
bi dest ve berdan *l/bw* kaptırmak (ele geçirilmesine, kapmasına yol açmak)
bi dest ve dan *l/bw* kendini birine bırakmak
bidestxistin *m* **1.** elde etme, sağlama, temin etme **2.** edinme (kendini bir şeye sahip kılmak) **3.** kazanma, elde etme, başarılı sonuç alma **4.** ele geçirme **5.** ulaşma (elde etme, erişme) **6.** sonuç alma (verim alma)
bidest xistin *l/bw* **1.** elde etmek, sağlamak, temin etmek **2.** edinmek (kendini bir şeye sahip kılınak) * **ez dixwazim der barê vê mijarê de hin agahî bi dest bixim** bu konuda bilgi edinmek istiyorum * **ji bo kar û şolê xwe min ji xwe re hespek bi dest bixista dê rind bûya** işlerim için bir at edinseydim iyi olurdu **3.** kazanmak, elde etmek, başarılı sonuç almak **4.** ele geçirmek **5.** ulaşmak (elde etmek, erişmek) **6.** sonuç almak (verim almak)
bidestxistî *m* **1.** edinim **2.** *rd* sağlanmış, temin edilmiş olan **3.** kazanç
bidev **1.** ağızlı, ağzı olan **2.** çenesi kuvvetli **3.** *rd/nt* iştahlı, pis boğaz ~ **û çene bûn** çenesi kuvvetli olmak
bi dev *h* **1.** ağızla **2.** şifahen, sözlü olarak ~ **dost, bi dil dijmin** zahiren dost gözüken ~ **dev ketin gû** *argo* pin pişman olmak ~ **dev û rû direjî erdê bûn** yüzü koyun yere yığılmak ~ **devê (yekî) bûn** birisinin ağzıyla hareket etmek ~ **devê (yekî) de kirin** 1) (birine) yemek yedirmek 2) *mec* yedirınek ~ **devê (yekî) re kenîn** 1) (birine) yüz vermek 2) kuyruk sallaınak (yaltaklanmak)
bidevang *rd* kapaklı
bi dev bûn *l/bw* obur olmak
bi dev çûn erdê *l/bw* **1.** kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) **2.** kamburu çıkmak (ihtiyarlamak) **3.** yüzü koyun yere düşmek
bi dev de kirin *l/bw* **1.** yemek yedirmek, ağzına vermek **2.** *mec* (birine) yedirmek
bidevdeling *rd* **1.** paçalı * **derpiyê bidevdeling** geniş paçalı don **2.** paçalı (tüyleri ayaklarına kadar uzanan kuş veya kümes hayvanı) * **kevoka bidevdeling** paçalı güvercin
bidevek *rd* kapaklı
bi devekî *h* ağız birliği ~ **axaftin (peyîvîn an jî xeber dan)** ağız birliği etmek
bidevekî bûn *l/bw* ağız birliği için de olmak, söz birliği içinde olmak
bi devê xwe karîn *l/bw* sır saklamayı becermek
bi devê xwe nesekinîn *l/bw* sır saklamayı becermemek
bi devê xwe şepilîn *l/bw* ağzından kaçırmak
bi devê xwe şihitîn *l/bw* ağzından kaçırmak
bidevgirk *rd* tıkaçlı
bidevgirtek *rd* kapaklı
bidevgîrk *rd* tapalı, tıpalı * **şûşeya bidevgîrk** tapalı şişe
bidevik *rd* **1.** ağız, ağızcık **2.** kapaklı **3.** tıpalı, tapalı, tıkaçlı ~ **û çenikên xwe kirin** kendi becerisiyle yapmak
bidevjeng *rd* çeneli, konuşkan, ağız dalaşı yapmayı seven
bi devjeniyê *h* ağız dalaşıyla ~ **çûn hev** hırlaşmak, ağız dalaşına girmek, ağız dalaşı (veya dalaşması) yapmak
bi devjenkê çûn hev *l/bw* dalaşmak
bi devjenkê *h* dalaşarak, dalaşmayla

bi devkenî *h* güler yüzle
bi devkî *h* sözlü, şifahen
bidevkî bûn *l/bw* söz birliği içinde olmak, aynı telden çalmak
bi devkî gotin *l/bw* tabir etmek, söz ile anlatmak
bidevnixûn *rd* kapaklı
bi dev re *rd/h* **1.** ağzına kadar, imanına kadar, silme sıvma, ağzına kadar dolu * **derdan bi dev re tijî kir** tabağı sıvama doldurdu **2.** hıncahınç, tıklım tıklım * **hundirê dukanê ji eşyayan bi dev re bû** dükkanın içerisi tıklım tıklım eşya dolu **3.** dolusu * **çoçikeke bi dev re rûn kirê** kepçe dolusu yağ koydu ~ **bûn 1)** silme sıvama olmaK, ağzına kadar dolu olmak **2)** tıklım tıklı olmak, ağzına kadar dolu olmak ~ **kirin 1)** silme yapmak, sıvatmak **2)** tıklım tıklım etmek
bi dev re kenîn *l/bw* **1.** (birine) yüz vermek **2.** kuyruk sallamak (yaltaklanmak), pas vermek * **jineke sivik bû, bi devê her kesî re dikeniya** oynak bir kadındı, her kese kuyruk sallardı
bi dev re kirin *l/bw* **1.** ağzına kadar doldurmak, silme yapmak, sıvatmak **2.** tıklım tıklım etmek
bidevşik *rd* çapalı (çapası olan)
bidevûçen *rd* çenebaz, konuşkan, dilli, lâf ebesi, lafazan, lâkırdıcı
bidevû çen bûn *l/bw* ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak, lâf ebesi olmak
bi dev û çene kirin *l/bw* (birini) kendisini sözle savunacak düzeye getirmek
bi devûrû *h* yüzü koyun
bidevûziman *rd* lâf ebesi, lafazan, çenebaz
bi dev û ziman bûn *l/bw* **1.** ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak, lâf ebesi olmak **2.** dille gelmek
bidew *rd* ayranlı
bidewijm *rd* tortulu
bidewlet *rd* talihli ~ **e** başı devletli (talihli)
bidewr *rd* devirli
bi dewrkî *h* devren
bidexîl *rd* çekmeceli
bidexîlok *rd* çekmeceli
bidexwîn *rd* kapaklı
bideyn *h* **1.** borçla, veresiye **2.** ödünç olarak **3.** ödünç * **tu dikarî hinek pere bi deyn bidî min?** bana biraz ödünç para verebilir misin? ~ **dan** veresiye vermek ~ **jê stendin** ödünç almak ~ **stendin** ödünç almak
bideyn dan *l/bw* **1.** borçla vermek **2.** ödünç vermek
bideyn girtin *l/bw* **1.** borçla almak **2.** ödünç almak
bideyn stendin *l/bw* **1.** borçla almak **2.** ödünç almak
bideynstendî *rd* ödünçleme
bidê *rd* analı
bidêlindêz *rd* törenli
bidêm *rd* yanaklı
bidêre *rd* fistanlı
bi dêzan *h* yığınla
bidibêt *rd* fitilli (koltuk ve sandalye gibi oturulan eşyalar için)
bididan *rd* dişli (dişleri olan)
bidifîn *rd* burunlu
bidijwarî *h* güçlükle, zorlukla, çetin bir şekilde
bi dil *h* istiyerek, yürekten ~ **dil û can** içten, yürekten, candan ~**ekî kor poşman** pişmanlık duyarak ~ **dilê (we)** izninizle, izniniz olursa ~**ê (yekî) bûn 1)** rızası olmak **2)** gönlüne göre, beğenisine göre olmak, beğenmek
bidil *rd* **1.** içten, içtenlikli **2.** istekli, gönüllü **3.** hevesli, heveskâr **4.** sevdalı, aşık ~ **û bêdil** gönüllü gönülsüz
bi dilekî safî *h* halisane * **tewsiyeke bi dilekî safî** halisane bir tavsiye
bi dilekî xweş *h* severek, isteyerek, bayıla bayıla
bi dilê safî *h* açık yürekle
bi dilê xwe *rd* **1.** isteyerek, istemli (yapılıp yapılmaması insanın kendi isteğine bağlı olan) **2.** istekli, gönüllü * **keçika bi dilê xwe** gönüllü kız
bi dilê xwe kirin *l/bw* kendi isteğiyle bir şeyi papmak, kendi rızasına göre davranmak
bidilêxwetî *m* gönüllülük
bi dilhiştinî *h* gücendirici bir şekilde
bidilînî *h* duygusal olarak
bi dilînî tevgerîn *l/bw* duygusal davranmak
bidilm *rd* tortulu
bi dilop *h* damlaya damlaya ~ **behr tijî dibe** damla damla göl olur ~ **ê baranı behr tije nabe** taşıma suyla değirmen dönmez
bi dilsarî *h* isteksizce
bi dilsozî *rd* sadıkane, sadıkça
bi dilşadî *h* **1.** neşeyle **2.** memnuniyetle
bi dil û can *h* **1.** içtenlikle **2.** canla başla
bidilûcanî *m* içtenlik
bi dilxapînokî *h* gönül ayırtıcı bir biçimde, fettanca
bi dilxwazî *h* **1.** isteyerek **2.** pekçe
bi dilxweşî *h* **1.** memnuniyetle **2.** neşeyle
bidimik *rd* gagalı
bi dimîn *h* cumburlop, gümbedek
bidimîn *rd* uğultulu
bidims *rd* pekmezli
bidindik *rd* gagalı
bidingînî *rd* gümbürtülü
bi dinyadîtinî *h* görgülüce
bi dinyanedîtînî *h* görgüsüzce
bi dinyayê ketin *l/bw* **1.** dünyayı gezmek **2.** başını alıp bilinmeyen yerlere gitmek
bidir *rd* yırtmaçlı
bidiran *rd* dişli (dişleri olan)
bi diran bûn *l/bw* dişlenmek (dişleri oluşmak, diş sahibi olmak)

bi diravî *h* nakden
bi dirêjayî *h* boyuna, uzunlamasına
bi dirêjî *h* boyuna, uzunlamasına **~ya** ... -e boyu * **bi dirêjiya jî û temen** ömür boyu **~ya jiyanê** yaşam boyunca **~ya roj û salan** yıllarca
bidirêjkayî *rd* uzunlamasına, tulânî
bidirik *rd* dikenli
bidiyar ketin *l/bw* **1.** -i aşmak **2.** gelip bakmak
bi diyarê (...) ketin *l/bw* (birini) görmeye gitmek
bi dizî *h* **1.** gizlice, gizli gizli, yaşın yaşın **2.** sinsice **~ di guhê (wî) de gotin** kulağına söylemek **~ ketin navê** (bir yere veya şeye) sızmak * **bi dizî ketine nav sîperên dijmin** düşman mevzilerine sızmışlar
bi dizîka *h* **1.** gizli gizli, gizlice, gizliden gizliye **2.** kapalı kapılar ardında
bidîlan *rd* düğün dernekli
bidîmen *rd* görüntülü, manzaralı
bidîn *rd* dinli, dini olan
bi dîn û harkî *h* çılgınca, çılgıncasına
bi dînikî *h* delice
bi dînokî *h* delice
bidîploma *rd* diplomalı
bidîqat *rd* dikkatli
bidîrek *rd* **1.** direkli **2.** gönderli * **alaya bidîrek** gönderli bayrak
bidîrok *rd* tarihli
bidîsgotin *rd* nakaratlı
bidîsiplîn *rd* disiplinli
bidîsiplînkirin *m* disipline etme, sıkıya alma
bi dîsiplîn kirin *l/bw* disipline etmek, sıkıya almak
bidîwar *rd* duvarlı
bidîwaran girtin *l/bw* **1.** duvarlara tutunmak **2.** o duvar senin, bu duvar benim
bidîzanterî *bj/rd* dizanterili
bidobe *rd* ağdalı
bidoç *rd* kuyruklu
bidoçik *rd* kuyruklu
bidoktora *rd* doktoralı
bidolîdank *rd* salıncaklı
bidomat *rd* belâlı
bidon *rd* **1.** yağlı * **porê bidon** yağlı saç **2.** gazlı, gaz yağlı
bidor *rd* sıralı, dizili (yere, zamana, konuya göre olan) * **axaftina bidorê** sıralı konuşma
bidora (...) ketin *l/bw* ağzını aramak (veya yoklamak) * **em bi dora wî ketin lê em jê tiştek hîn nebûn** ağzını aradık ancak bir şey öğrenemedik
bidorê *h* **1.** sıra ile, sırayla, sırasıyla **2.** *rd* dönüşümlü * **greva xwebirçîhiştinê ya bi dorê** dönüşümlü açlık grevi **3.** nöbetleşe **~ kirin** nöbetleşmek
bi dorê ketin *l/bw* allem etmek kallem etmek * **bi dora jinikê ket pereyê wê jê stend û anî** allem etti kallem etti kadının parasını aldı geldi
bi dorê kirin *l/bw* **1.** sıra ile yapmak **2.** nöbetleşe yapmak
bi dorê lê dan *l/bw* sıra dayağı çekmek
bi dorfirehî *h* etraflıca, enine boyuna * **bi dorfirehî ji meseleyê axiftin** meseleyi enine boyuna konuştular
bi dorfireyî *h* **1.** etraflıca, derinden, derinlemesine, derinliğine **2.** uzun uzadıya, uzun boylu (ayrıntılarıyla)
bi dor ketin *l/bw* arkasından koşmak (iş yaptırmak için birinin arzusunu kollamak)
bi dostane *h* dostça, dostlukla
bi dostanî *h* dostça **~ pê re kirin** (birine) dostça yaklaşarak kötülük etmek
bidostik *rd* yarı olan, sevgilili
bi dostik bûn *l/bw* yarı olmak, sevgilisi olmak (kendine dost, sevgili edinmiş olmak)
bidoşek *rd* döşekli
bidox *rd* saplı (aletler için)
bidua *rd* dualı
bi dubareyî *h* mükerreren
bi dudilî *h* tereddütle
bidurdî *rd* tortulu
bidû *rd* dumanlı * **barûda bidû** dumanlı barut
bidûbûn *m* dumanlama
bidû bûn *l/bw* dumanlamak
bidûçik *rd* çekik (göz için)
bi dû hewrikan ketin *l/bw* ufak tefek şeyleri sorun etmek
bidûkel *rd* buharlı
bidûketin *m* **1.** ardına düşme, peşine gitme, güdeleme **2.** üstüne düşme, üzerine düşme, arama (önem verip isteme)
bi dû ketin *l/bw* **1.** ardına düşmek, peşine gitmek, güdelemek **2.** üstüne düşmek, üzerine düşmek, aramak (önem verip istemek) * **ez bi dû tiştên wiha nakevim** ben böyle şeyleri aramam
bidûmahîk *rd* sonlu
bi dûmahîk anîn *l/bw* sonuçlandırmak
bi dûmahîk bûn *l/bw* sonuçlandırmak
bi dûmahîk hatin *l/bw* sonuçlanmak
bidûman *rd* **1.** dumanlı (toz toprak dumanı vb. için) **2.** dumanlı (sisli) * **çiyayên bimij û dûman** dumanlı dağlar
bidûmanbûn *m* dumanlama
bidûman bûn *l/bw* dumanlamak
bidûmen *rd* dümenli
bi dû re *h* ardından, arkasından, akabinde, ardınca, sonradan
bidûrebîn *rd* dürbünlü
bidûrketin *m* uzaklaşma
bi dûr ketin *l/bw* **1.** uzaklaşmak **2.** açılmak (gemi vb. için; gitmek, uzaklaşmak)
bidûrxistin *m* uzaklaştırma
bi dûr xistin *l/bw* uzaklaştırmak * **ew ji dibistanê bi dûr xistin** onu okuldan uzaklaştırdılar
bidûv *rd* kuyruklu

bidûvçik *rd* **1.** kuyruklu (göz için) **2.** çekik **~a çavan lê nihêrîn** göz ucuyla bakmak
bidûvdirêjî *h* **1.** etraflıca, derinlemesine, derinliğine **2.** uzun uzadıya
bidûvik *rd* kuyruklu
bi dûv re *nd* neden sonra * **bi dûv re ez navê wî hîn bûm** neden sonra adını öğrendim
bidûxan *rd* dumanlı (ateş dumanı için)
bidûxanbûn *m* dumanlama
bidûxan bûn *l/bw* dumanlamak
bieba *rd* abalı
biebr *rd* daralı, darası içinde olan
bi ecele *h* acele olarak, çabucak
biecele *rd* aceleci, içi tez
biecelebûn *m* acelecilik
bi ecêbmayî *h* hayretle
biedab *rd* **1.** iltihaplı **2.** akıntılı (yara bereden gelen su için)
biedalet *rd* adaletli
bi edeb *h* edeplice **~a xwe rabûn û rûniştin** edebini takınmak
biedeb *rd* edepli, görgülü, terbiyeli **~ be!** edep yahu!
biedebbûn *m* **1.** edeplenme **2.** usluluk
biedeb bûn *l/bw* edeplenmek, görgülenmek
bi edebî *h* edeplice, görgülüce
biedebî *m* edeplilik, terbiyelilik
bi efendîkî *h* efendice
bi efiyet *h* afıyetle
biefsûn *rd* afsunlu, sihirli
biefyon *rd* afyonlu
biegal *rd* kuşaklı
bi egîdî *rd/h* yiğitçe
biehliyet *rd* ehliyetli
biekl *rd* lezzetli, leziz
bieklbûn *m* lezzetlenme
bi ekl bûn *l/bw* lezetlenmek
bieklî *m* lezetlilik
bieklkirin *m* lezetlendirme
bi ekl kirin *l/bw* lezetlendirmek
bieks *rd* dingilli
bi elalet *h* kalabalıkça
bielektrîk *rd* elektrikli
bielektrîkbûn *m* elektriklenme
bi elektrîk bûn *l/bw* elektriklenmek
bielektrîkkirin *m* elektriklendirme
bi elektrîk kirin *l/bw* elektriklendirmek
bielem *rd* elemli
bielmas *rd* elmaslı
biemad *rd* istençli
bi emanet *h* emaneten
bi emanetî *h* emaneten, emanet olarak **~ dan (cihekî)** emanet bırakmak (veya vermek)
biemeliyat *rd* ameliyatlı
biencam *rd* sonuçlu, neticeli
biencambûn *m* sonuçlanma, bitme (sona erme, tamamlanma)
bi encam bûn *l/bw* sonuçlanmak, bitmek (sona ermek, tamamlanmak)
bi encam gihandin *l/bw* sonuçlandırmak
biencamkirin *m* sonuçlama, neticelendirme
bi encam kirin *l/bw* sonuçlamak, neticelendirmek
bi endaze *h* ihtiyatla
biendaze *rd* **1.** ölçülü, tartılı * **gotineke biendaze** tartılı bir söz **2.** temkinli, ihtiyatlı
biendiz *rd* ayarlı
biendîşe *rd* endişeli
bienfeksiyon *rd* enfeksiyonlu
bi eniya hildayî *h* açık alınla, alnının akı ile * **me bi eniya hildayî ev erk anî cih** açık alınla bu görevi yerine getirdik
bi erda reş de çûn *l/bw* **1.** adı batmak **2.** yer yarılıp içine girmek **3.** zayıflamak
bi erdê de berdan *l/bw* (birinin) hatırı için vazgeçmek, hatırına vermek, boş vermek
bi erdê de çûn *l/bw* **1.** yer yarılıp içine girmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek, yerin dibine geçmek (yitirilip bir türlü bulamamak, gürünmez olmak, kaybolmak) **2.** yere batmak, yere girmek, yerlere geçmek (çok mahçup olmak, utanmak) **3.** yerleri süpürmek * **fîstanê wê bi erdê re diçû** entarisi yerleri süpürüyordu
bi erdê ketin *l/bw* yere düşmek
bi erdê re çûn *l/bw* boşa gitmek (emekler boşa gitmek)
bi erdêre kaş bûn *l/bw* **1.** yerleri süpürmek (çok uzun olmak) **2.** sürünmek, perişan olmak
bi erdê re *bot/h* sürüngen
bi erdê ve *rd* sürüngen gövdeli
bierebe *rd* arabalı
bi erebî bazarî *h* götürü pazarlık
bi erka xwe rabûn *l/bw* görevini ifa etmek, görevini yerine getirmek
biern *rd* inatçı
bi erzanî *h* **1.**ucuzca, ucuz olarak **2.** bedavaya **~ jê filitîn** ucuz atlatmak (veya kurtulmak)
biesl *rd* **1.** kökenli (belli bir kaynağa dayanan) **2.** köklü **~ û fesl** soylu soplu
bi eslê xwe *h* asıllı, aslen * **mirovê bi eslê xwe Kurd** Kürt asıllı adam * **bi eslê xwe Amedî ye** aslen Amedli
biesmandev *rd* damaklı
bi esmer ve *rd* esmerimsi
biespas *rd* espaslı, aralıklı (dizgide kelimeler, harfler veya satırlar arasında açıklığı olan)
biesrar *rd* esrarlı * **cixareya biesrar** esrarlı sigara
bieşq *rd* şevkli
bieşya *rd* eşyalı
bietîket *rd* etiketli
bietlayî *fiz/rd* aralıklı
bievdayî *h* kulca, kul adaletine göre
biewle *rd* güvenli, emnyetli
biewletî *rd* güvenceli, garantili
biewr *rd* **1.** bulutlu **2.** *mec* bulutlu (üzerinde bulut varmış gibi bulanık görünen) **3.** bulut-

lu, kapalı, bulanık, güneşsiz * **hewaya biewr** bulanık hava
biexlaq *rd* ahlâklı
biexlaqî *m* ahlâklılık
bieyar *rd* **1.** ayarlı (saat, makine vs. için) **2.** ayarlı (altın, gümüş gibi madenler için)
bieybik *rd* özürlü, kusurlu
bieyne *rd* aynalı * **dolaba bieyne** aynalı dolap
bieynik *rd* aynalı
bi eynî *h* aynıyla
biezamet *rd* azametli
bi ezberî *h* ezbere
biezet *rd* ikramcı ~ **û îkram** ikramcı, ikramda bulunmayı severek
bieziyet *rd* eziyetli, üzgülü
biezm *rd* azimli
bi êginî *h* hamaratça
bi êk guhartin *l/bw* değiş etmek
bi êk re ajûtin *l/bw* çığrışmak
bi êk re qajîn *l/bw* çığrışmak
biêk re qîjîn *l/bw* çığrışmak
biêk re qîrîn *l/bw* çığrışmak
biêm ketin *m* arpalama
biêş *rd* acılı, ağrılı, elemli ~ **û kul** elemli
biêşê ketin *l/bw* salgın hastalığına yakalanmak, hastalığa yakalanmak
biêşîk *rd* hastalıklı, marazlı, hasta
biêşk *rd* ıstıraplı
bifaçeta *rd* façetalı
bifaîz *rd* faizli
bi faîz dan *l/bw* faiza vermek, faizlendirmek
bifal (I) *rd* fallı
bifal (II) *bnr* bifehl
bifalso *rd* falsolu
bifanos *rd* fanuslu
bifanûs *bnr* bifanos
bifatûre *rd* faturalı
bifayiz *rd* faizli
bifazîlet *rd* faziletli, erdemli
bi fedekarî *h* fedakârca
bifedî *rd* arlı, utangaç
bifal *rd* dalaplı
bifehlbûn *m* dalap olma
bi fehl bûn *l/bw* dalap olmak (kısrak için)
bifelaket *rd* felaketli
bifeleqe *rd* falakalı
bi feleqreşî *h* körlemeden (nişan almadan)
bi fenatî *h* fenaca
bifener *rd* fenerli
biferexet *rd* feragatlı
biferfûr *rd* çinili
bifermo *b* buyur, buyurun
bifermoyî *h* buyur ederekten
bifes *rd* kavuklu
bifesal *rd* biçimli
bifeşk *rd* engelli
bifetl *rd* dönemeçli, virajlı
bifetlanek *rd* dönemeçli, virajlı
bifetlonek *rd* dönemeçli, virajlı
bifeyde *rd* faydalı
bifêkî *rd* meyveli
bi fêz *h* afra tafra
bifêz *rd* **1.** afra tafralı, çalımlı, gösterişli, afili **2.** kibirli
bifikar *rd* **1.** düşünceli **2.** kaygılı
bifikare *rd* **1.** endişeli **2.** sakıncalı
bifikir *rd* düşünceli, düşünce sahibi
bi fikrî *h* fikren
bifilîgran *rd* filigranlı
bifilître *rd* filtreli, süzgeçli
bifind *rd* mumlu
bifir *rd* şımarık
bifiraq *rd* kaplı (kap kacaklı)
bifiravîn *rd* öğle yemeğini yemiş olan
bifirbûn *m* şımarma
bifir bûn *l/ngh* şımarmak
bifirbûyîn *m* şımarma, şımarış
bifirengzehmetî *rd* frengili
bi firê *h* uçarak, kanat çırparak
bi firê çûn *l/bw* kanat çırparak gitmek
bifirêketin *m* kanatlanma
bi firê ketin *l/bw* **1.** kanatlanmak, kanat açmak, uçmaya başlamak **2.** yeleklenmek **3.** kendi kendini kurtarmaya başlamak (insan yavrusu için)
bifirfir *rd* fırfırlı
bifirî *rd* şımarık
bifirîbûn *m* şımarıklaşma
bifirî bûn *l/ngh* şımarıklaşmak
bifirîkirin *m* şımarıklaştırma
bifirî kirin *l/gh* şımarıklaştırmak
bifirîtî *m* şımarıklık
bifirkirin *m* şımartma
bifir kirin *l/gh* şımartmak
bifirkî *h* şımarıkça
bifirmisk *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bifirne *rd* fırınlı
bifirtî *m* şımarıklık
bifirtûne *rd* **1.** fırtınalı **2.** fırtınalı (karışık, gürültülü, tartışmalı) (mec)
bi fisefis *h* fısıl fısıl
bifişek *rd* fişekli
bifişengbend *rd* fişeklikli
bifişkefişk *rd* aksırıklı
bifişkîn *rd* aksırıklı, hapşırıklı ~ **û pişkîn** aksırıklı tıksırıklı
bifitîl *rd* fitilli
bifitrik *rd* mantarlı
bifiyaqe *rd* fiyakalı, çalımlı
bifigur *rd* figürlü
bifîkin *rz* ıslıklı
bifîltre *rd* filtreli
bifîq *rd* düdüklü
bifîqeroşk *rd* mantarlı
bifîrfîrk *rd* düdüklü
bifîstan *rd* fistanlı
bifîsto *rd* fistolu
bi fîtozî *h* titizlikle

bifîz *rd* afra tafralı, afili
bifondoten *rd* düzgünlü
biforma *rd* **1.** önlüklü, uniformalı (okul önlüğü için) **2.** formalı
biformûl *rd* formüllü
bi forqîtî *h* kahpece
bi fors *h* afra tafra
bifors *rd* **1.** forslu (üzerine fors çekilmiş gemi veya otomobil) **2.** forslu, fiyakalı çalımlı, gösterişli, afili
bifosfat *kîm/rd* fosfatlı
bifosfor *rd* fosforlu
bifosîl *rd* fosilli, taşıllı
bifote *rd* çarşaflı (çaşaf giymiş olan kimse)
bifotik *rd* çarşaflı
bifûtik *bnr* bifotik
biga *rd* dalaplı
bigabûn *m* dalap olma (inek için)
bi ga bûn *l/bw* dalap olmak (inek için)
bigagolekê çûn *l/bw* emeklemek
bigalûk *rd* mahmuzlu
bigamet *rd* gametli
bi ganî hatin *l/bw* dirilmek, canlanmak
bigarantî *rd* garantili, güvenceli
bigarij *rd* güçlü
bigarîte *as/rd* kirişli
bigarnîtur *rd* garnitürlü
bi gavan pîvan *l/bw* adımlamak, adımla ölçmek
bigaz (I) *rd* gazlı
bigaz (II) *rd* tepeli ~ **û bêlan** engebeli (arazi)
bigazin *rd* sitemli
bigazinc *rd* sitemli
bigef *rd* tehditli
bi gef *h* tehditlice, tehtidkârane ~ **û gur** tehditli, tehdîtkâr ~ **û gur bi ser de hatin** tehditkârane bir şekilde üzerine varmak
bigef û gur bûn *l/bw* tehtidkâr olmak
bi gefxurî *h* tehditkârca
bi gelemperî *h* genellikle, umumiyetle, genel olarak
bigelemşe *rd* **1.** sorunlu, problemli **2.** tartışmalı * **gelşeke bigelemşe** tartışmalı bir sorun
bigelêş *rd* sorunlu, problemli
bigelş *rd* sorunlu
bi gelt *h* paldır küldür
bigem *rd* gemli
bigen *rd* çentikli
bigengeşe *rd* tartışmalı * **gelşeke bigengeşe** tartışmalı bir sorun
bigepik *rd* kursaklı
bigeprûg *rd* kursaklı
bi ger *h* döne döne, dönerek
bigerdebil *rd* hortumlu
bigerdî *rd* gelenekli
bigeremol *rd* kargaşalı, çalkantılı (karışıklı durum)
bigerew *rd* bedelli
bigergere *rd* makaralı
bigerînek *rd* girdaplı
bigerketin *m* **1.** hareketlenmeye başlama **2.** konuşkanlığı tutma **3.** konuşmaya başlama (alay yoluyla) **4.** çalışmaya başlama, işler duruma gelme (cihaz için) **5.** faaliyete geçme
bi ger ketin *l/bw* **1.** hareketlenmeye başlamak **2.** konuşkanlığı tutmak **3.** konuşmaya başlamak (alay yoluyla) **4.** çalışmaya başlamak, işler duruma gelmek (cihaz için) **5.** faaliyete geçmek
bi gernasî *h* kahramanca
bigerxistin *m* **1.** hareketlendirme **2.** (birinin) ağzını açma, konuşturmaya başlatma **3.** çalıştırma, işler duruma getirme (özellikle makine ve aletler için)
bi ger xistin *l/bw* **1.** hareketlendirmek **2.** (birinin) ağzını açmak, konuşturmaya başlatmak **3.** çalıştırmak, işler duruma getirmek (özellikle makine ve aletler için) * **erebe bi ger xist** arabayı çalıştırdı * **ji min dixwazin ku ez makîneyê bi ger bixînim** benden makineyi işler duruma getirmemi istiyorlar
bigetîre *rd* tutkallı
bigewde *rd* gövdeli
bigewdebûn *m* gövdelenme
bi gewde bûn *l/bw* gövdelenmek
bigewher *rd* gevherli, cevherli
bi gewîkî *h* şımarıkça
bi gewre ve *rd* beyazımsı, beyazımtırak
bi gewriya hev girtin *l/bw* kapışmak (kavgaya tutuşmak)
bigewriya (...) de neçûn *l/bw* **1.** boğazından geçmemek **2.** yemeden içmeden kesilmek
bigewrî *rd* boğazlı * **cêrê bigewrî** boğazlı testi
bigewz *rd* sevinçli
bigewzbûn *m* **1.** sevinçli olma **2.** yüzü gülme (feraha kavuşma)
bi gewz bûn *l/bw* **1.** sevinçli olmak **2.** yüzü gülmek (feraha kavuşmak)
bi gezan *h* ısırarak, dişleyerek ~ **çûn (yekî)** (birini) ısırmak ~ **çûn tiliya xwe 1)** şaşıp kalmak **2)** parmağını ısırmak
bigêç *rd* tebeşirli
bigêdûk *rd* **1.** gedikli (gediği olan) **2.** tipili
bigêjahî *rd* gaileli * **karekî pir bigêjahî** çok gaileli bir iş
bigêl *rd* killi * **erda bigêl** killi toprak
bi gêrbûnê *h* yuvarlana yuvarlana
bigêrik *rd* karıncalı
bigêruf *rd* yetenekli
bigihînek *rz/rd* bağlaçlı
bigilêz *rd* salyalı
bi giliyan hisîn *l/bw* sıra ermek
bigilûr *h* kalabalıkça
bigir (I) *nd/nt* alıcı
bigir (II) *rd* tepeli * **erda bigir û tepik** tepeli arazi
bi giranî *h* **1.** ağırdan **2.** *mzk* ağır olarak, adagio **3.** ağırlıklı olarak

bigirde *rd* 1. kalçalı 2. kalçalı (kalçası iri ve geniş olan)
bi giregir *h* gırgır
bi gire ve *rd* 1. irice * **laşekî wî yê bigireve hebû** irice bir vücudu vardı 2. kabaca
bigirê (I) *rd* 1. düğümlü (düğümü olan) 2. budaklı
bigirê (II) *rd* urlu
bigirêk *rd* 1. düğümlü (düğümü olan) 2. budaklı, düğümlü * **guliyên bigirêk ên dara çinarê** çınar ağacının düğümlü dalları 3. ilmikli
bi girî *h* ağlayarak, ağlaya ağlaya ~ **ji gorê ranabin mirî** ölenle ölünmez ~ **nazivirin mirî** ölenle ölünmez
bi girî bûn *l/bw* ağlamak
bi girî ketin *l/bw* ağlamak, ağlamaya başlamak
bi girî kirin *l/bw* ağlatmak
bigirîn *rd* ağlamaklı
bi girînî *h* ağlaya ağlaya
bi girînî ve bûn *l/bw* ağlanmak
bi girînî ve kirin *l/bw* ağlatmak
bi girînî ve xistin *l/bw* ağlatmak
bi girînî ve kirin ağlatmak
bigirîşk *rd* kıvırcıklı
bigirî ve kirin *l/bw* ağlatmak
bi girî xistin *l/bw* ağlatmak
bi gir ketin *l/bw* uyuz hastalığına yakalanmak, uyuz kapmak
bigirtek *rd* alındılı, makbuzlu
bigirûv *rd* kanıtlı
bi gişt *h* tümden
bi giştî *h* 1. genellikle, hepten, umumiyetle 2. toptan, büsbütün
bigivkarik *rd* mantarlı
bigiya *rd* otlu
bi gizre ve *h* kabaca
bigizrek *rd* tortulu
bigîhev *rd* kısmetli
bigîlk *rd* killi
bigîrak *rd* tutkallı
bigîrobûnî *rd* gecikmeli
bigîsin *rd* saban kulağılı
bigîzme *rd* çizmeli
bigoçel *rd* kancalı
bigogird *rd* kükürtlü
bigomiz *rd* kubbeli
bigomtil *rd* topuzlu saç
bigorîbûn *m* kurban olma
bi gorî bûn *l/bw* kurban olmak
bigorîkirin *m* 1. kurban etme 2. kurban etme, feda etme (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etme)
bigorî kirin *l/bw* 1. kurban etmek 2. kurban etmek, feda etmek (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek)
bigoşe *rd* köşeli
bigoşt *rd* 1. etli 2. etli (meyveler için) * **zeytûneke bitehm û bigoşt** etli, lezetli bir zeytin 3. etli butlu, semiz, gödeş ~ **goştê canê (yekî) ketin** birine musalat olmak, birine rahat vermemek
bi gotegot *h* lâfla ~ **mirov naçe cot** lâfla peynir gemisi yürümez ~**a (yekî) dest bi (tiştekî) kirin** ön ayak etmek
bigotin *rd* sözlü, söz ile ~**a (yekî) kirin** 1) lâfını dinlemek, lâf dinlemek 2) fikriyle hareket etmek ~**a kurt** *h* kısacası ~**a mele bike bi emelî wî meke** imamın dediklerine uy ~**an çûn hev** 1) birbirine lâf dokundurmak 2) birbirine sözlü sataşmada bulunmak
bigovan *rd* şahitli
bigozegirê *rd* ilmikli
bigubre *rd* gübreli
bigufik *rd* püsküllü
biguh *rd* kulaklı ~**ê (yekî ketin** kulağına gelmek, duyum almak ~**ê (yekî) de** (an jî **ve) çûn** duymak, duyum almak
biguhan *rd* memeli (hayvanlar için)
biguhar *rd* küpeli
biguhezî *h* naklen
bi guhêzanî *h* aktarmalı olarak
biguhik *rd* kulaklı
bi guhnedarî *h* umursamazca, kayıtsızca
bi guhnedêrî *h* umursamazca, kayıtsızca
bi guh ve hatin *l/bw* yapılanları duymak, hakkında duyum almak
bigujîn *rd* şakırtılı (yağmur ve su sesinin şakırtısı için)
bigul *rd* güllü (güllü olan)
bigulbank *rd* saçaklı
bigule *rd* kurşunlu
bigulik *rd* 1. küpeli 2. saçaklı
bigulî *rd* 1. dallı 2. örüklü
bigulîşk *rd* saçaklı
bigulmit *rd* budaklı
bigulpik *rd* kursaklı
biguman *rd* kuşkulu, şüpheli
bigumbet *rd* kubbeli
bi gumîn *h* gümbedek
bigumîn *rd* gümbürtülü, uğultulu
bigumînî *rd* gümbürtülü
bigumrik *rd* gümrüklü
bigun *rd* taşaklı
bigunik *rd* 1. taşaklı 2. *argo* taşaklı (yiğit)
bigupik *rd* uçlu
bigura (...) kirin *l/bw* lâf dinlemek * **bigurê min bike** sözümü dinle
bi gurê nekirin *l/bw* gem almamak, söz dinlememek
bi gurînî *h* lârpdak
bi gurmistan *h* yumrukla ~ **çûn hev** yumruklaşmak
bi gurmîn *h* gümbedek, kütedek
bigurmînî *rd* gümbürtülü
bigurz *rd* topuzlu
bi gutkî *h* dalgınca
biguvah *rd* şahitli

bi guvînî *h* fır
biguwah *rd* şahitli
bi guzim *h* sertçe, hızlıca * **bi guzim li gogê xist** topa sertçe vurdu
bigû *rd* boklu
bi gûyê xwe ketin *l/bw* çok pişman olmak (argo)
bi gûyê xwe leyîstin *l/bw* aklını yetirmek
bi gûyê xwe re şer kirin *l/bw* bokuyla kavga etmek
bigûz *rd* cevizli
bigûzik *rd* kozalı
bih (I) *b* bü ~**î ser û çavê (yekî) kirin** (birinin) yüzüne bağırmak
bih (II) *m* ayva
bih (III) *m* gık
biha *n* **1.** paha, fiyat, eder değer **2. 2.** *ab* fıyat (bir mal veya iş gücü için uygun görülen para karşılığı) **3.** *ab* fiyat (bir değer ile para birimi arasındaki ilişki) **4.** *rd* pahalı (ucuz karşıtı) * **kesê pêzan bihayê bînayê diyar kir** binanın değerini bilir kişi yaptı **5.** ağır (değeri çok olan, pahalı) ~ **dan** (an **jî firotin**) pahalı satmak ~ **daxistin** (an **jî daşikandin**) fiyat indirmek ~ **di (tiştekî) dan** değer biçmek ~ **emrzêde ye, erzan emirkin e** ucuzdur vardır illeti, pahalıdır vardır hikmeti ~ **eyar kirin** fiyat ayarlamak ~ **li ser (yekî) rûniştin** pahalıya oturmak (veya pahalıya mal olmak) ~ **pê dan** değer biçmek ~**yê (tiştekî) aşkera kirin 1)** fiyatını belirtınek **2)** adını koymak ~**yê biservekirî** katma değer ~**yê destekirî** taban fiyat ~**yê herî zêde** tavan fiyatı ~**yê kêm** düşük fiyat ~**yê (tiştekî) kifş kirin** değer biçmek ~**yê kirînê** *bz* alış fiyatı ~ **yê lêzêdebûyî** katma değer ~**yê mal rabûn** zam gelmek ~**yê maliyetê** maliyet fiyat ~**yê misoger** ınaktu fiyat, kesin fiyat ~**yê pir zêde** astronoınik fiyat ~**yê radekirî** üst değer, taban fiyat ~**yê tewat** sabit fiyat ~**yê xwînê** *hiq* kan ahçesi ~**yê zêde** yüksek fiyat ~ **yê (tiştekî) zêde bûn 1)** zamlanmak, zam görmek **2)** artmak, değeri yükselmek * **bihayê erseyê zêde bû** arsanın fiyatı artı ~**yê (tiştekî) zêde kirin** zamyapmak
bihabûn *l/ngh* **1.** pahalılık **2.** pahalanma, pahalılaşma, pahalı olma, fiyatlanma **3.** zamlanma **4.** artma ~**a tiştan** hayat pahalılığı
biha bûn *l/ngh* **1.** pahalanmak, pahalılaşmak, fiyatlanmak **2.** pahalanmak, zamlanmak **3.** artmak (değeri yükselmek) * **bihayê erseyê zêde bû** arsanın fiyatı artı
bihabûyîn *m* **1.** pahalanış, pahalılaşma, fiyatlanma **2.** zamlanış **3.** artış
bihacet *rd* âletli
bihadar *rd* **1.** pahalı **2.** değerli, kiymetli
bihadarbûn *m* pahalılaşma
bihadar bûn *l/ngh* pahalılaşmak
bihadarbûyîn *m* pahalılaşma
bihadarî *m* pahalılık (fiyatların yüksek olması durumu)
bihadarkirin *m* pahalılandırma
bihadar kirin *l/gh* pahalılandırmak
bihadaxistin *m* indirim yapma (veya etme), fiyat düşürme
biha daxistin *l/gh* indirim yapmak (veya etmek), fiyat düşürmek
bihadaxistî *rd* indirimli
bi hafê ketin *l/bw* **1.** gelip bakmak **2.** yokuşa tırmanmak
bihafiroş *nd/nt* pahacı
bihafiroşî *m* pahacılık
bihafize *rd* hafızalı
bihagiran *rd* **1.** değerli **2.** değerli mücevher
bihagiranî *m* pahalılık, zam
bihaker *rd* pahalandrıcı
bihakirin *m* **1.** pahalılandırma **2.** artırma, bindirim (fiyat artırma)
biha kirin *l/gh* **1.** pahalılandırmak **2.** artırmak (fiyat artırmak)
bihakirî *rd* zamlı, bindirimli
bihal *rd* hamile
bihalekî bûn *l/bw* hamile olmak
bihalet *rd* sabanlı
bi halet cot kirin *l/bw* saban sürmek
bi halê hev bûn *l/bw* aynı durumda olmak
bi halê ketin *l/bw* bir tür hastalığa yakalanmak (daha çok ishal şeklinde kendini gösterir)
biha pê dan *l/bw* değer vermek
bihar *m* **1.** bahar, ilkbahar (kuzey yarım küre için; 21 Martta gece gündüz eşitliğiyle başlayarak 22 Haziranda gün dönümü ile biten kış ve yaz arasındaki mevsim) **2.** bahar, ilkbahar (bu mevsimde ağaçlarda açılan çiçek ve yapraklar) **3.** *mec* bahar (gençlik çağı) ~ **bi dilê xwe anîn** (ortalığı) toz pembe görmek ~ **bi kulîlkê çênabe** bir gülle bahar gelmez ~ **hat zivistan hilhat** bahar kışı ortadan kaldırdı ~**a dilan** ümit dünyası ~ **an bi dilê xwe meyne** (ortalığı) toz pembe görme ~**ê pez, havînê werz, payizê rez û zivistanê ez** baharda mal davar, yazın bağ bahçe, sonbaharda bağve kışında ben kendim ~**ê têr neke, payîzê xwe bi derengî nexe** 'her şeyi zamanında ve ona uygun yap' anlamında bir deyim
bihara navîn *nd* nisan ayı
bihara paşîn *nd* mayıs ayı
bihara pêşî *nd* mart ayı
biharat *m* baharat
biharatdank *m* baharatlık
biharatfiroş *nd/nt* baharatçı
biharatfiroşî *m* baharatçılık
biharatkirin *m* baharatlama, baharat katma
biharat kirin *l/gh* baharatlamak, baharat katmak

biharatkirî *rd* baharatlı, baharat katılmış olan
bihare (I) *m* baharlık
bihare (II) *nd* yazlık (bir buğday türü)
biharewar *n* barda konaklanan yurt
bihariye *wj/m* bahariye
biharî *rd* baharlık, bahara özgü olan
biharkî *rd* bahara özgü, baharla ilgili
biharok *bot/m* bir ot adı
bihartin *m* **1.** geçirme (geçme işini yaptırma, geçmesini sağlama) **2.** geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) **3.** geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) **4.** geçme (üstünlük sağlama) **6.** geçinme (anlaşma, uzlaşma) **7.** geçirme, sürme (herhangi bir durum içinde olma) **8.** savma, atlatma (sıkıcı bir durumu geçirme) **9.** sineye çekme **10.** aşma
bihartin *l/gh* **1.** geçirmek (geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak) **2.** geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) * **tu şevê li der bibihêrî dê baş be** geceyi dışarda geçirsen iyi olur eger **3.** geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş bihartin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn bihartin** hastalık geçirmek **4.** geçmek (üstünlük sağlamak) **6.** geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **jin û mêr xweş bi hev re dibihêrin** karı koca iyi geçiniyorlar **7.** geçirmek, sürmek (herhangi bir durum içinde olmak) * **di nava çar dîwaran de jiyana karmendî dibihart** dört duvar arasında memur hayatı sürüyordu **8.** savmak, atlatmak (sıkıcı bir durumu geçirmek) * **min nexweşîn bihart** hastalığı savdım **9.** sineye çekmek **10.** aşmak * **ji bavê xwe bihartiye** babasını aşmış
bihartî *rd* **1.** geçmiş olan **2.** geçirmiş olan **3.** aşmış olan
biharwar *n* bahar yaylası
bihasil *rd* verimli
bihaşikandin *ab/m* değer düşürümü, fiyat kırımı
biha şikandin *l/gh* indirim yapmak (veya etmek), değer düşürmek, fıyat kırmak (veya düşürmek)
bihaşikestin *bz/m* indirim
bihaşikestî *rd* indirimli
bihatin *rd* **1.** gelirli, geliri çok olan **2.** bereketli
bihatî *m* pahalılık (fiyatların yüksek olması durumu) ~**ya tiştan** hayat pahalılığı
bihavêrke *rd* çemberli
bihavil *rd* faydalı, yararlı
bi hawara (...) de hatin *l/bw* yardımına gelmek
bihawêr *rd* çemberli
bihawîd *rd* hörgüçlü
bihax *bnr* boyax
bihaxistin *m* indirim yapma (veya etme), fıyat düşürme
biha xistin *l/gh* indirim yapmak (veya etmek), fiyat düşürmek
bihaxistî *rd* indirimli
bihayê lêzedebûyî *nd* katma değer
bihayî *m* **1.** bahalılık (fiyatların yüksek olması durumu) **2.** pahalılık (fiyatların yükselmesi, fiyat artışı) ~ **çêbûn** hayat pahalılığı olmak
bihazan *nd/nt* pahalılık uzmanı
bihazanî *m* pahalılık uzmanlığı
bihazirî *rd* hazırlıklı
bi hazirî bûn *l/bw* **1.** hazırlıklı olmak **2.** ihtiyatlı bulunmak
bihebik *rd* **1.** taneli, tanecikli **2.** çiğitli, kütlü * **pembûye bihebik** kütlü pamuk
bihecm *rd* hacimli
bihedan *rd* sabırlı
bihedîse *rd* hâdiseli, olaylı
bihedûr *rd* erinçli
bi hejmara xwe *h* sayıca fazla * **ji aliyê mêran ve bi hejmara xwe ji me zêdetir bûn** adamca bizden fazlaydılar
bi hejmarî *h* sayıca
bihejmetkarî *h* hayranlıkla
bi helahela *h* **1.** bağırış çağrışla **2.** cıvıl cıvıl (hareketli, kalabalık)
bihelahela *rd* gürültülü, patırtılı
bi helametê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
bihelboq *rd* ilmikli
bi helehelê *h* soluk soluğa
bi heleyî *h* yanlışlıkla
bi helhelka (...) zanîn *l/bw* (birinin) cemaziyülevvelini bilmek
bi helkehelkê *h* soluk soluğa
bihelqe *rd* halkalı
bi hemberî hev xistin *l/bw* karşı karşıya getirmek, yüzleştirmek
bihemd *rd* istençli
bi hemdê xwe *h* isteyerek
bi hemdê xwe ve hatin *l/bw* ayılmak
bi hemdî *h* bilerek, kasten
bihemîle *rd* gebe
bihemîleman *m* gebe kalma
bihemîle man *l/bw* gebe kalmak
bihemîlemayîn *m* gebe kalış
bi hemîlî *rd* hamilen
biheml *bnr* bihemle
bihemle *rd* gebe
bihemlegerîn *m* gebe kalma, döl tutma
bi hemle gerîn *l/bw* gebe kalmak, döl tutmak
bi hemû hêza xwe *h* var kuvvetiyle (veya gücüyle)
bihendaze *rd* **1.** ölçülü, dengeli, hesaplı, ölçülü biçili (davranış ve düşüncelerinde aşırı olmayan) **2.** ölçülü, doz * **her gav henekên xwe bihendaze dikir** her zaman şakalarını dozunda yapardı **3.** ölçülü, itidallı, sakıngan **4.** uyanık ~ **hereket kirin** hesaplı hareket etmek

bihendazebûn *m* **1.** ölçülü davranma **2.** titizlenme, titizleşme **3.** suya sabuna dokunmama
bi hendaze bûn *l/bw* **1.** ölçülü davranmak **2.** titizlenmek, titizleşmek **3.** suya sabuna dokunmamak
bi hendaze tevgerîn *l/bw* ölçülü davranmak
bihendazetî *m* **1.** ölçülülük **2.** sakınganlık **3.** uyanıklık
bi hendazetî *h* titizce, titizlikle * **rayeyên xwe bi hendazetî bi kar dianî** kendi yetkilerini titizce kullanıyordu
bi hendazeyî *h* ölçülüce, hesaplıca
bi henekan *h* **1.** şakacıktan, şaka olarak (çocuk dilinde) * **min bi henekan got, megirî** şakacıktan söyledim, ağlama **2.** şakadan, yalancıktan, yalandan, şaka yoluyla (veya yolu) ~ **gotin** şaka söylemek
bi henekî *h* **1.** şakacıktan (şaka yapar görünerek) **2.** şaka yoluyla (veya yolu)
biheng *rd* **1.** eğlenceli **2.** şenlikli
bihengame *rd* gürültülü
biheq *rd/* ücretli (ücret karşılığı yapılan)
bi heqê xwe *h* **1.** hakkı ile **2.** ücretiyle
bi heqî *h* hakça
biher *rd* beher, her bir
biheraret *rd* hararetli
bihere *rd* testereli
bihereke *rd* harekeli
bihereket *rd* hareketli
bi heriyê dan dûtin *l/bw* çamurlatmak
bi heriyê seyandin *l/bw* çamurlamak
biherî *rd* çamurlu
bi herî bûn *l/bw* çamurlanmak
bi herzingan *h* hıçkıra hıçkıra
bihesab *nd/nt* **1.** hesaplı **2.** hesaplı, tutumlu
bihesasiyet *rd* hassasiyetli, duyarlıklı
bihesin *rd* demirli * **ava bihesin** demirli su
bihesîr *rd* hasırlı
bihesp *rd* atlı
bihesp kirin *l/bw* atlandırmak
bihesret *rd* hasretli
bi hesreta (...) bûn *l/bw* bir şeyin hasretiyle yanıp tutuşmak
bi hestan hizr kirin *l/bw* duygusal düşünmek
bi hestan tevgerîn *l/bw* duygularıyla davranmak
biheste *rd* çakmaklı
bi hestewerî *rd* duyarlıklı
bi hestên xwe tevgerîn *l/bw* duygusal davranmak
bihestî *rd* **1.** kemikli (kemiği olan) **2.** kemikli (iri kemikli)
bihestyarî *rd* duyarlıklı
bihestyarî tevgerîn *rd* duygusal davranmak
bihetarî *rd* esasî
bi hetekî *h* şirretçe
biheter *rd* ısrarlı
bi hetkî *h* şirretçe
bihetûn *rd* fırınlı
biheval *rd* arkadaşlı, arkadaş sahibi
bihevalbiçûk *rd* eteneli
bi hevalkî *h* arkadaşça
bihevalok *rd* eteneli
bihevalzarok *rd* eteneli
bi hevberî *h* kıyasen
bihevbûn *m* değme, bir şeye temas etme
bi hev bûn *l/bw* değmek, bir şeye temas etmek
bihevçûn *m* kavga etme, anlaşmazlığa düşme, araları açılma, bozuşma
bi hev çûn *l/bw* kavga etmek, anlaşmazlığa düşmek, araları açılmak, bozuşmak
bihevdan *m* **1.** biriktirme **2.** toplama, devşirme, toparlama (bir araya getirme, toplu duruma sokma)
bi hev dan *l/bw* **1.** biriktirmek **2.** toplamak, devşirmek, toparlamak (bir araya getirmek, toplu duruma sokmak)
bi hev dan dîtin *l/lb* görüştürmek
bi hev dan şerkirin *l/lb* dövüştürmek
bi hev dan şikandin *l/bw* (birbirine) kırdırtmak
bi hev de *h* karşılıklı * **bi hev de dikine qîjînî** karşılıklı bağırışıyorlar
bi hev de girîn *l/bw* ağlaşmak
bi hev de pîr bûn *l/bw* kartlaşmak
bi hev de revîn *l/bw* kaçışmak
biheve *rd* yapışık
bihevebûn *m* **1.** yapışık olma **2.** yapışıklık
bihevgaltekirin *m* şakalaşma
bi hev galte kirin *l/bw* şakalaşmak
bi hev germ bûn *l/bw* araları iyi olmak
bihevgihan *m* bir araya gelme, birleşme
bi hev gihan *l/bw* bir araya gelmek, birleşmek
bi hev gihandin *l/bw* bir araya getirmek, birleştirmek
bihevgirtin *m* **1.** kapışma, kavgaya girişme (veya tutuşma), takışma, (birbirine) girme **2.** sürtüşme, didişme (uyuşmama, anlaşmama) **3.** tutuşma, birbirini tutma, birbirine tutunma (birbirine ilinip dokunmak) **4.** dalaş, dalaşma **5.** dalaşma (köpekler boğuşup birbirini ısırma) **6.** boğuşma, itişip kakışma **7.** (birbirine) destek çıkma, dayanışma
bi hev girtin *l/bw* **1.** kapışmak, kavgaya girişmek (veya tutuşmak), takışmak, (birbirine) girmek **2.** sürtüşmek, didişmek (uyuşmamak, anlaşmamak) **3.** tutuşmak, birbirini tutmak, birbirine tutunmak (birbirine ilinip dokunmak) **4.** dalaşmak (ağız kavgası etmek) **5.** dalaşmak (köpekler boğuşup birbirini ısırmak) * **seyan pir xerab bi hev girtin** köpekler çok kötü dalaştılar **6.** boğuşmak, itişip kakışmak **7.** (birbirine) destek çıkmak, dayanışmak
bihevgirtinî *h* ittifakla
bihevguhartin *m* değiş etme, takas etme, takas tukas etme

bi hev guhartin *l/bw* değiş etmek, takas etmek, takas tukas etmek (karşılıklı alıp vermek) * **me saetên xwe bi hev guhartin** saatlerimizi değiştik
bi hev guhirandin *l/bw* değiş etmek, takas etmek, takas tukas etmek (karşılıklı alıp vermek)
bihevhenekkirin *m* şakalaşma
bi hev henek kirin *l/bw* şakalaşmak
bihevîr *rd* hamurlu
bihevîrtirş *rd* mayalı (hamur mayası için)
bihevkar *rd* iş birlikli
bihevkarîn *m* yenişme
bi hev karîn *l/bw* yenişmek, birbirine gücü yetmek, birbiriyle baş edebilmek
bihevkenîn *m* gülüşme
bihevkenîn *l/bw* gülüşmek
bihevketin *m* **1.** uyuşma (her konuda birbirine uyma) **2.** (birbirine) çatma, çatışma, kapışma, takışma, kavgaya girişme (veya tutuşma), birbirine düşme, (girme veya girişme) **3.** birbiriyle uyuşma, kaynaşma (birbirine iyice uyma) **4.** toplaşma, toplanıp bir araya gelme, bir araya gelme **5.** oluşma, kurulma
bi hev ketin *l/bw* **1.** uyuşmak (her konuda birbirine uymak) **2.** (birbirine) çatmak, çatışmak, kapışmak, takışmak, kavgaya girişmek (veya tutuşmak), birbirine düşmek (girmek veya girişmek) **3.** birbiriyle uyuşmak, kaynaşmak (birbirine iyice uymak) * **ev her du reng têr baş bi hev dikevin** bu iki reng iyi kaynaşmış **4.** toplaşmak, toplanıp bir araya gelmek, bir araya gelmek **5.** oluşmak, kurulmak * **heta komele bi hev ket...** dernek kurulanana kadar...
bihevketî *rd* **1.** müteşekkil, oluşmuş **2.** (birbiriyle) çatışık, çatışmalı, , kavgalı **3.** kaynaşmış (birbirine iyice uymuş olan) **4.** *rz* bileşik
bi hev kêf kirin *l/bw* sevişmek
bihevkirin *m* **1.** anlaşma **2.** uyuşma)
bi hev kirin *l/bw* **1.** anlaşmak **2.** uyuşmak
bi hev leyîstin *l/bw* oynaşmak (bir biriyle oynamak)
bi hev neketin *l/bw* aksamak, topallamak (işler gerektiği gibi yürümemek)
bi hev nikarîn *l/bw* yenişememek
bi hevparî *h* ortaklaşa, müştereken
bi hevpişkî *h* ortaklaşa
bihevratî *m* 1. birliktelik **2.** *h* ittifakla
bihevraz *rd* rampalı
bi hev re *h* **1.** birlikte, beraber, beraberce **2.** birlik olarak **3.** baş başa * **cihekî bibîne ku em bi hev re rûnin** bir yer bul da baş başa oturalım ~ **dan qîran** haykırışmak ~ **devjenî** (an jî **hefteheşt**) **kirin** hırıldaşmak ~ **hesab dîtin** hesaplaşmak ~ **kirin qîrîn** haykırışmak ~ **kirin xirînî** (an jî **xizînî**) hırıldaşmak ~ **pîr û kal bûn** koşa karımak ~ **tehl û tengî derbas kirin** birlikte kötü günler geçirmek
bi hev re ajûtin *l/bw* çığrışmak
bi hev re axivîn *l/bw* söyleşmek
bi hev re bedilandin *l/bw* **1.** (bir şeyi) keşiklemek veya nöbetleşmek yapmak **2.** dönüşümlü olarak yapmak
bi (...) re bihartin *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **ez nikarim bi tiralan re bibihêrim** ben tembellerle geçinemem
bihevrebûn *m* **1.** birlikte olma **2.** birliktelik, beraberlik
bi hev re bûn *l/bw* birlikte olmak
bihevrebûyîn *m* birlikte oluş
bi hev re çene kirin *l/bw* çeneleşmek
bihevreçûn *m* **1.** birlikte gitme, beraber gitme **2.** at başı (beraber) gitme
bi hev re çûn *l/bw* **1.** birlikte gitmek, beraber gitmek **2.** at başı (beraber) gitmek
bihevredan *m* **1.** birlikte verme, beraber verme **2.** (birbiriyle) konuşma
bi hev re dan *l/bw* **1.** birlikte vermek, beraber vermek **2.** (birbiriyle) konuşmak * **em bi hev re nadin** biz birbirimizle konuşmuyoruz
bihevregirîn *m* ağlaşma
bi hev re girîn *l/bw* ağlaşmak
bihevrehewtîn *m* ürüşme
bi hev re hewtîn *l/bw* ürüşmek
bi hev re kirin qîjewîj *l/bw* çağrışmak
bi hev re mijûl bûn *l/bw* (birbiriyle) sohbet etmek, lâf atmak
bi hev re mijûlahî kirin *l/bw* (birbiriyle) sohbet etmek, lâf atmak
bi hev re kenîn *l/bw* gülüşmek
bi hev re peyîvîn *l/bw* söyleşmek
bi hev re pisepis kirin *l/bw* fısıldaşmak
bi hev re pistepist kirin *l/bw* fısıldaşmak
bi hev re qajîn *l/bw* bağrışmak, çığrışmak
bi hev re qayiş kişandin *l/bw* (birbiriyle) rekabet etmek
bi hev re qise kirin *l/bw* söyleşmek
bi hev re qîjîn *l/bw* bağrışmak, çığrışmak
bi hev re qîrîn *l/bw* bağrışmak, çığrışmak
bi hev re raketin *l/bw* aşk yapmak, beraber yatmak
bi hev re rast bûn *l/bw* birbirine karşı dürüst olmak
bi hev re razan *l/bw* aşk yapmak, beraber yatmak
bihevrereyîn *m* ürüşme
bi hev re reyîn *l/bw* ürüşmek
bi hev re ristin *l/bw* (birbiriyle) iyi geçinmek
bi hev re şert girtin *l/bw* bahse tutuşmak
bi hev re xeber dan *l/bw* söyleşmek
bihevreyî *m* birliktelik, beraberlik
bi hev sar bûn *l/bw* araları soğuk olmak
bi hev sekinîn *l/bw* (birbiriyle) hayat arkadaşlığı yapmak

bihevşadbûn *m* 1. oynaşma (birbiriyle oynama) 2. oynaşma (âşıktaşlık etme) 3. (birbirini) sevme, koklaşma, sevişme 4. sevişme, aşk yapma (cinsel ilişkide bulunma)
bi hev şad bûn *l/bw* 1. oynaşmak (birbiriyle oynamak) 2. oynaşmak (âşıktaşlık etmek) 3. (birbirini) sevmek, koklaşmak, sevişmek 4. sevişmek, aşk yapmak (cinsel ilişkide bulunmak)
bi hev şîrîn bûn *l/bw* yağlı ballı olmak
bi hev tirane kirin *l/bw* şakalaşmak
bi hev û din ketin *l/bw* birbirine düşmek, girmek
bi hevûdin re *h* birlikte
bi hev ve *h* tümden * **kevir û kuçik bi hev ve bûye leşker** dağ taş tümden asker olmuş
bihevve *rd* 1. bitişik 2. yapışık, kaynaşık 3. *rd* bütün (ufaklık olmayan) * **hezarê bi hev ve** bütün binlik ~ **ne** sıkı fıkı
bi hev ve bûn *l/bw* 1. yapışık olmak 2. ayakta olmak * **bi saya îlacan bi hev ve ye** ilâçlar sayesinde biraz ayaktayız
bi hev ve cebirandin *l/bw* kaynaştırmak
bi hev ve cebirîn *l/bw* kaynaşmak (ayrılmayacak bir biçimde birleşmek)
bi hev ve çûn û hatin *l/bw* (birbirini) arayıp sormak, birbirine gidip gelmek
bi hev ve danîn *l/bw* 1. tutturmak (çivi, toplu iğne, iğne vb. ile iliştirmek) 2. kurmak, monte etmek 3. çatmak (kereste ve benzeri gereci birbirine tutturmak) * **me melzeme bi hev ve danîn** malzemeyi çattık 4. (birbiriyle) adlarını çıkarmak
bi hev ve kelandin *l/bw* kaynaştırmak
bi hev ve kelijandin *l/bw* 1. kaynaştırmak 2. kaynaştırmak (metal şeyler için)
bi hev ve kelijîn *l/bw* kaynaşmak (ayrılmayacak bir biçimde birleşmek)
bi hev ve kelîn *l/bw* kaynaşmak (ayrılmayacak bir biçimde birleşmek)
bi hev ve kirin *l/bw* inci, boncuk gibi şeyleri dizmek
bi hev ve kîp kirin *l/bw* 1. kenetlemek (birbirine geçirerek bağlamak) 2. kenetlemek (sıkıca birbirinin üzerine kapamak)
bi hev ve şidandin *l/bw* kenetlemek (sıkıca birbirinin üzerine kapamak) * **devê xwe bi hev ve şidandibû** ağzını kenetlemiş açmıyordu
bi hev ve temizandin *l/bw* kaynaştırmak (metal şeyler için) * **hesinan têr baş bi hev ve bitemizîne** demirleri iyice kaynaştır
bi hev ve temizîn *l/bw* kaynaşmak (ayrılmayacak bir biçimde birleşmek, metal şeyler için)
bi hev ve zeliqandin *l/bw* 1. (birbirine) yapıştırmak 2. kaynaştırmak
bi hev ve zeliqîn *l/bw* 1. (birbirine) yapışmak 2. kaynaşmak (ayrılmayacak bir biçimde birleşmek) * **çîmento û xîçik zû bi hev ve dizeliqin** çakıl ile çimento çabuk kaynaşır 3. (birbirine) girmek, dalaşmak * **ji bo peran bi hev ve zeliqîne** para için birbirine girdiler 4. çok zayıflamak 5. (bir şeyi) paylaşamamak 6. kapışmak * li ser keçikê bi hev ve zeliqîne kız yüzünden kapışmışlar
bi hev xistin *l/bw* 1. düzen vermek, düzene koymak (veya sokmak) * **me karên xwe bi hev xistin** işlerimizi düzene soktuk 2. toparlamak, derleyip toplamak * **tiştên xwe bi hev xistin** eşyalarını toparladı 3. toplamak (artırıp biriktirmek) * **min hinek pere bi hev xistibû** ben biraz para toplamıştım 4. (para) denkleştirmek, bulup buluşturmak (çaba göstererek sağlamak, yaratmak) * **me pereyên wî bi hev nexist û nedayê** parasını denkleştirip veremedik 5. kurmak, monte etmek * **me li çolê di bin tava tûj de çadira xwe bi hev xist** çölde kızgın güneşin altında çadırımızı kurduk 6. kırıp sarmak (bir şeyi yapmak için, güçlükle her türlü imkandan yararlanmak) 7. tezgahlamak (işe girişmek) 8. organize etmek, tertiplemek 9. çatmak (bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirmek) * **ew avahiya mezin heye, me zivistanê ew bi hev xist** o koca binayı kışın biz çattık 10. çalıştırmak (özellikle makine ve aletler için) * **erebe bi hev xist** arabayı çalıştırdı
bi hev yaranî kirin *l/bw* şakalaşmak
bi hev yarî kirin *l/bw* şakalaşmak
bi hev zanîn *l/bw* 1. (birbirini) bilmek, tanımak 2. (birbirinin) sırrını bilmek
bihewa *rd* havalı
bihewaketin *m* 1. havalanma, uçma 2. kalkışa geçme
bi hewa ketin *l/bw* 1. havalanmak, uçmak * **balafir bi hewa ket** uçak havalandı 2. havalanmak (bir şey hava akımıyla yer değiştirmek) 3. kalkışa geçmek
bihewale *rd* 1. havaleli (havalesi olan) 2. havaleli (gereğinden çok yüksek)
bihewaxistin *m* 1. havalandırma, uçurma 2. havaya uçurtma
bi hewa xistin *l/bw* 1. havalandırmak, uçurmak 2. havaya uçurtmak
bi hewayê xistin *l/bw* uçurulmak
bihewcar *rd* sabanlı
bihewdik *rd* obruklu (doğal çukurlu)
bihewe! *b* sakin ol!
bi hewes *h* şakadan
bi hewesan *h* şakacıktan (şaka yapar görünerek)
bihewiz *rd* havuzlu
bihewî *bnr* bihêwî
bihewrek *rd* süngerli
bihewrik *rd* kırıntılı
biheybet *rd* heybetli
biheyecan *rd* heyecanlı

biheyecanbûn *m* heyecanlanma
bi heyecan bûn *l/bw* heyecanlanmak
biheyecankirin *m* heyecanlandırma
bi heyecan kirin *l/bw* heyecanlandırmak
biheykel *rd* heykelli
bi heynikî *h* safça
biheysiyet *rd* haysiyetli
biheytehol *rd* dağdağalı, şamatalı
biheyv *rd* aylı
biheyveron *rd* mehtaplı
bi hezaran *h* binlerce
bihezek *rd* bataklı
bihezir *h* **1.** tahminen, yaklaşık **2.**el alışkanlığı **3.** göz kararı, kestirmece, kararlama
bi hezirkirin *h* kararlamadan
bihê (..) kirin *l/bw* (birine) sözle saldırmak
bihêb *rd* dehşetli
bihêcin *rd* hörgüçlü
bihêçik *rd* yuvalı
bi hêdîka *h* yavaşçacık
bihêl *rd* taraflı
bihêlane *rd* salıncaklı
bihêlanok *rd* salıncaklı
bihêlekan *rd* salıncaklı
bihêlik *rd* taşaklı
bihêlim *rd* tutkallı
bihêlî *rd* aynalı
bihêlîn *rd* yuvalı
bihêlkan *rd* salıncaklı
bi hêminî *h* sakince
bihêram *rd* çarşaflı (çarşaf giymiş olan kimse)
bihêrbar *jeo nd/rd* geçirimli, geçirgen
bihêrbarî *m* geçirimlilik, geçirgenlik
bihêrik *rd* kursaklı
bihêrk *m* **1.** geçiş **2.** geçit **3.** mazı, geçmiş
bi hêrs ketin *l/bw* öfkelenmek, nirlenmek
bi hêrs xistin *l/bw* öfkelendirmek
bi hêsanî *h* kolayca, kolaylıkla, rahatça, rahatlıkla * **me xanî bi hêsanî dît** evi kolayca bulduk
bihêsir *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bi hêsîrî *h* ite kaka, güçlüklerle
bihêstir *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bihêstrî *rd* dikenli
bihêşî *rd* kenarlı (elbiseler vb. için)
bi hêşîn ve *rd* mavimtırak
bihêtî *m* gelir
bihêvî *rd* umutlu, ümitli
bihêvîbûn *m* umutlanma, ümitlenme
bi hêvî bûn *l/bw* umutlanmak, ümitlenmek
bihêvîkirin *m* umutlandırma, ümitlendirme
bi hêvî kirin *l/bw* umutlandırmak, ümitlendirmek
bihêwirze *rd* gürültülü, patırtılı, şamatalı
bi hêwirze *h* bangır bangır
bihêwizî *rd* topuzlu
bihêwî *rd* kumalı
bihêz *rd* **1.** güçlü, kuvvetli (gücü olan) **2.** güçlü (nitelikleri ile etki yaratan, etkili)
bihêzan *as/rd* kirişli
bihêzbûn *m* güçlenme, kuvvetlenme
bi hêz bûn *l/bw* güçlenmek, kuvvetlenmek
bihêzbûyîn *m* güçleniş, kuvvetleniş
bihêzî *m* güçlülük
bihêzkirin *m* güçlendirme, kuvvetlendirme
bi hêz kirin *l/bw* güçlendirmek, kuvvetlendirmek
bihêzok *rd* salıncaklı
bihibir *rd* mürekepli
bihidûd *rd* hudutlu, sınırlı
bihijmet *rd* ihtişamlı
bihikîn *kîm/m* aseton
bihilawestek *rd* askılı
bi hilbijêrî *h* seçmeli olarak ~ **hiştin** seçmeli bırakmak
bihilco *rd* askılı
bi hilhatinî *h* kabara kabara
bihilm *rd* buharlı
bihimalk *rd* ebeli (çocuk oyunlarında)
bihimîçk *rd* ebeli (çocuk oyunlarında)
bi himîn *h* gümbedek
bihimînî *rd* gümbürtülü, homurtulu
bihinarik *rd* yanaklı
bihinarok *rd* yanaklı
bi hindazeyî *h* el çabukluğu (hilesini kimseye çaktırmadan yapabilme)
bihine *rd* kınalı
bi ingeding *h* paldır küldür
bihingil (I) *rd* kulplu
bihingil (II) *rd* memeli (hayvanlar için)
bihingime *rd* eğlenceli
bihingiv *rd* ballı
bihingiv bûn *l/bw* ballanmak (bala bulaşmak)
bihingînî *rd* gümbürtülü
bi hiqûqî *h* hukuken
bihirî *rd* yünlü
bi hirmegurm *h* paldır küldür
bi hirmijînî *h* kükreyerek
bihirte *rd* kelepçeli
bihistûmal *rd* atkılı
bihiş *rd* **1.** bilinçli, şuurlu **2.** şuuru yerinde, bilinci yerinde **3.** bilinçli, akıllı ~ **û mêjî** beyinli, akıllı, düşünceli
bihişbûn *m* şuurlaşma
bi hiş bûn *l/bw* şuurlaşmak
bihişbûyîn *m* şuurlaşma
bi hişê xwe ve hatin *l/bw* aklı başına gelmek (ayılmak, kendine gelmek), ayıkmak, ayılmak
bihişîbûn *m* şuurluluk
bi hişkebawerî *h* taasupça, softaca
bihişmet *rd* görkemli
bihişt *m* cennet
bihiştî (I) *mzk/m* bir tür müzik makamı
bihiştî (II) *rd* cenetmekan, cennetlik, cennet sâkini
bihizandin *m* çıkışmak
bihizandin *l/gh* çıkışmak
bihizîn *m* çıkışma, harlama

bihizîn *l/ngh* çıkışmak, harlamak
bihizûr *rd* huzurlu, erinçli
bihî (...) kirin *l/bw* (birine) bağırmak, çıkışmak, bağırarak üstüne yürümek
bihî hev kirin *l/bw* bağrışmak
bihîçhar *rd* biberli
bihîdrat *kîm/rd* hidratlı
bihîkarî *rd* etkili, tesirli
bihîle *rd* **1.** hileli **2.** *mec* iletli, hastalıklı
bi hîmî *h* temelinden, esasen
bihîn *m* gık ~ **jê çûn** gık demek
bihîpe *rd* kelepçeli
bi hîqehîq *h* kıkır kıkır ~ **kenîn** kıkır kıkır gülmek
bi hîqînî *h* kıkır kıkır
bi hîsan lebat kirin *l/bw* duygularla davranmak
bihîstek *m* duyu
bihîstevan *nd/nt* dinleyici
bihîstik *m* duyu
bihîstin *m* **1.** işitme **2.** duyma **3.** hissetme, sezme ~**a min bihîstî** duyduğum kadarıyla
bihîstin *l/gh* **1.** işitmek, duymak (kulakla algılamak, duymak) * **çawa dengê doktor bihîst nebihîst baz da** doktorun sesini işitir işitmez koştu * **min dengê wê bihîst** onun sesini duydum **2.** işitmek (haber almak) **3.** hissetmek, sezmek, duymak
bihîstinbar *rd* işitilebilir
bihîstingeh *m* dinleme salonu, oditoryum
bihîstî *rd* işitilmiş, duyulmuş, mesmu
bihîstok *m* **1.** ahize, alıcı * **bihîstoka telefonê** telefon alıcısı **2.** kulaklık (ağır işitenlerin kullandıkları pilli araç) **3.** *rd* duyarlı
bihîstokî *rd* steteskopik
bihîstyar *rd* duyarlı, duyan, duyu sahibi olan
bihîstyarî *m* duyarlılık
bihîv (I) *rd* aylı
bihîv (II) *bot/m* badem
bihîva kwîr *nd* taş bademi
bi hîvê ketin *l/bw* ishal, kusma, göz yaşarması ve burun akmasına sebeb olan bir tür hastalığa yakalanmak
bihîvokî *rd* badem şeklinde olan
bihîvterk *m* çağla
bihîz *m* işitim
bihîzar *rd* çarşaflı (çarşaf giymiş olan kimse)
bihîzbar *rd* işitsel
bihîzbarî *rd* işitsel, odyovizüel
bihîzek *m* **1.** kulaklık (radyo, televizyon veya telsizde kulak ile verici arasında ses bağlantısını sağlayan arac) **2.** kulaklık (ağır işitenlerin kullandıkları pilli araç)
bihîzîn *m* işitiş, işitme
bihîzyar *rd* duyarlı
bihîzyarî *m* **1.** duyarlılık **2.** *rd* işitsel
bihîzyarkirin *m* duyarlılaştırma
bihîzyar kirin *l/gh* duyarlılaştırmak
bihnijîn *bnr* bênijîn
biho *m* **1.** öcü **2.** böcü, böcek **(çocuk dilinde)**
bihok (I) *bot/m* **1.** ayva (Cydonia vulgaris) **2.** ayva (bu bitkinin meyvesi)
bihok (II) *nd/m* **1.** öcü **2.** böcek **3.** haşere **4.** çirkin
bihokên kirkirpokî *bot/nd* ekmek ayvası
bihoparlor *rd* hoperlörlü
bihorandin *bnr* bihurandin
bihorbar *bnr* bihurbar
bihorîn *bnr* bihurîn
bihortin *bnr* bihartin
bihost *m* karış ~**ek 1)** bir karış (çok kısa kimseler için) * **bihostek telê wî heye** bir karış boyu var **2)** bir karış (çok az) * **bihostek erdê me heye** bir karış toprağımız var ~**ek erd jê re nebûn qismet** (biri) iyileşip ölmemek ~**ek hatin ser (yekî) 1)** çok sevinmek, sevinçten uçmak **2)** *mec* kilo almak ~**ek û çartilî** maşa kadar
bihostayî *rd/h* ustaca, ustalıkla
bihostikik *rd* ufak tefek, çok ufak tefek olan
bihostkirin *m* karışlama
bihost kirin *l/gh* karışlamak
bi hovîtî *rd/h* vahşîce, yabanîce
bi hovkî *rd/h* vahşîce
bihujandin *m* **1.** eritme **2.** kal (eriterek ayırma)
bihujandin *l/gh* eritmek
bihujîn *m* erime
bihujîn *l/gn* erimek
bihujîner *rd* eritici
bihujînker *n* kalcı
bihujînkerî *m* kalcılık
bihundirketin *m* içeriye adım atma
bi hundir ketin *l/bw* içeri girmek, içeriye adım atmak
bihuner *rd* sanatlı
bi hunermendî *h* sanatkârane
bihur *n* **1.** geçit, geçek (geçecek yer) **2.** geçit (çay, ırmak, dağ gibi) **3.** atlama taşı **4.** *rd* sığ yer **5.** naz, yüz bulma ~ **nedan** (çay, ırmak, dağ) geçit vermemek ~ **tê de dîtin** (birine) nazı geçmek ~**ê bêqam** derinliği beli olmayan su geçidi ~**ê (yekî) bihurîn (an jî derbas bûn)** nazı geçmek ~**ê (yekî) kûr bûn** nazı geçmemek ~**ê peyayan** yaya geçidi ~**ê qalind** derin su ~**ê tenik** sığ su ~**ê (yekî) tê çûn** nazı geçmek ~**ê xwe tê de dîtin** (birine) nazı geçmek
bihuran *m* geçirim, geçiş
bihurandin *m* **1.** geçirme **2.** geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) **3.** geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) **4.** savma, atlatma (sıkıcı bir durumu geçirme)
bihurandin *l/gh* **1.** geçirmek **2.** geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) * **eger tu şevê li der bibuhirînî dê baş be** geceyi dışarda geçirsen iyi olur **3.** geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş bihurandin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn bihurandin** hastalık geçirmek **4.**

savmak, atlatmak (sıkıcı bir durumu geçirmek)
bihurandî *rd* 1. geçirmiş olan 2. savmış olan
bihurbar *rd* 1. geçirici 2. *fizjeo* geçirgen, geçirimli
bihurbarî *m* geçirgenlik, geçirimlilik
bihurek *m* geçit (geçecek yer)
bihureka jêrîn *nd* alt geçit
bihurgeh *m* geçit yeri
bihurî *rd* 1. geçmiş (geçme işini yapmış olan) 2. geçmiş (zaman bakımından geride kalmış olan) * **bûyerên bihurî** geçmiş olaylar 3. geçen (yıl, ay ve hafta gibi zaman anlatan sözlerlen) 4. geçmiş (çürümeye yüz tutmuş) * **petêxa bihurî** geçmiş kavun 5. geçkin (bitkiler için; gereğinden çok olgun veya solmaya başlamış olan) * **zebeşa bihurî** geçkin karpuz
bihurîn *m* 1. geçme 2. geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) 3. geçme (yol olarak kullanma) 4. geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) 5. geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) 6. akma (zaman için; çabucak geçme) 7. çıkma (ay, mevsim geçme 8. geçme, ımızganma (ateşin sönmek üzere olma) 9. geçme (yürürlükte bulunma, geçerli olma) 10. geçme (çok bekletilmekten çürümeye yüz tutma) 11. *argo* sökme, geçme
bihurîn *l/ngh* 1. geçmek ***çend kes bi lez û bez di ber derî re bihurîn** kapının önünden birkaç kişi aceleyle geçtiler 2. geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) 3. geçmek (yol olarak kullanmak) * **di vir re nebihure** burdan geçme 4. geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) 5. geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan dibihure** saat onu geçiyor 6. akmak (zaman için; çabucak geçmek) * **wext çawa dibihure** zaman nasıl da akıyor 7. çıkmak (ay, mevsim geçmek) * **zivistan bihurî** kış çıktı 8. geçmek, ımızganmak (ateşin sönmek üzere olmak) * **soba bihuriye** soba geçmiş 9. geçmek (yürürlükte bulunmak, geçerli olmak) * **ev pere êdî nabihure** bu para artık geçmiyor 10. geçmek (çok bekletilmekten çürümeye yüz tutmak) * **ev zebeş bihuriye** bu karpuz geçmiş 11. *argo* sökmek, geçmek (geçmek, etki yapmak) * **forsa te li vir nabihure** forsun burda sökmez * **dibihurî** geçe (saat için) ***gava ku saet ji heştan pênc dibihurî, li wê derê bû*** saat sekizi beş geçe ordaydı
bihurîna demê *nd* zaman aşımı
bihurîtî *m* geçkinlik
bihurk *m* geçmiş, mazi
bihurke *fizjeo rd* geçirgen
bihurketî *m* geçirgenlik
bihurtin *m* geçme
bihurtin *l/gh* geçmek
bihurtî *rd* 1. geçen, geçmiş * **heftiya bihurtî** geçen hafta 2. *rz* geçmiş
bihust *bnr* bihost
bihuşt *m* 1. cennet 2. *mec* cennet (çok güzel yer) * **wekî ~ê ye** cennet gibi
bihuştasa *rd* cennet gibi, cennete benzer
bihuştî *rd* 1. cennetlik (öldükten sonra yerinin cennet olacağına inanılan kimse) 2. cennetmekân (ölmüş kimse için yeri cenet olan)
bihuştîn *rd* cenetlik
bihuzîn *m* 1. çıkışma 2. öfkelenme, parlama
bihuzîn *l/ngh* 1. çıkışmak 2. öfkelenmek, parlamak ~ **ser çavê (yekî)** (birine) çıkışmak
bihuzîn hev *l/ngh* bağrışmak
bihûçik *rd* yenli
bihûjtin *m* eritme
bihûjtin *l/gh* eritmek
bihûr *rd* işkembeli
bihûrandin *bnr* bihurandin
bi hûrbijarî *h* dikkatlice
bihûrîn *bnr* bihurîn
biilet *rd* illetli
bi intînî *h* ıkıla ıkıla
biinyad *rd* inatçı, direngen
biinyadî *m* inatçılık, direngenlik
biinyet *rd bnr* biniyet
biirîn *rd* hışıltılı
bi irsî *h* irsen
bi irsîtiyê *h* irsen
bi israr *h* ısrarla
biisrar *rd* ısrarlı
biîade *rd* iadeli
bi îcare *h* icara olarak
bi îcare dan *l/bw* icara vermek, kiraya vermek
biîcazetname *rd* icazetli, diplomalı
bi îdareyî *h* idareten
biîdia *rd* iddialı
biîdman *rd* idmanlı
biîdraq *rd* idraklı, anlayışlı
biîfet *rd* ifetli
biîhtişam *rd* ihtişamlı, görkemli
bi îhtiyadkarî *h* ihtiyatlıca ~ **tevgerîn** ihtiyatlı davranmak
biîlawe *rd* ilâveli
biîltifat *rd* iltifatlı
biîltimas *rd* iltimaslı
biîmaj *rd* imajlı, imgeli
biîman *rd* 1. imanlı (imanı olan, inançlı) 2. *mec* imanlı, insaflı, vicdanlı
biîmtiyaz *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı
biîmze *rd* imzalı
biînsaf *rd* insaflı
biînsafî *m* insaflılık
biîntizam *rd* intizamlı, düzenli
biîpotek *rd* ipotekli
biîrade *rd* iradeli
biîsabet *rd* isabetli
bi îskeîsk *h* hıçkıra hıçkıra

bi îskeîsk girîn *l/bw* bangır bangır ağlamak
biîskonto *rd* tenzilâtlı
biîsot *rd* biberli
biîspat *rd* ispatlı
biîspîrto *rd* ispirtolu
biîstiqrar *rd* istikrarlı, dengeli (tutum ve davranışlarında uyum olan) * **miroveki biîstiqrar** dengeli bir insan
biîşaret *rd* işaretli
bi îşekî *h* iş icabı
biîşteh *rd* iştahlı
biîtifaq *h* ittifakla
biîtiqat *rd* itikatlı
biîzîn *rd* izinli
bij (I) *n* **1.** iştah **2.** imren, imrenti, gıpta
bij (II) *rd* dik (yatık durmayan, sert) * **mûyê bij** dik kıl * **porê wê pij e** saçları dik
bij (III) *zo/n* kirpik
bij (IV) *rd* piç
bijan *rd* **1.** sızılı **2.** hastalıklı **3.** *mec* dertli
bijandin *m* **1.** iştahlandırma **2.** imrendirme **3.** gıcıklama, cinsi istek uyandırma
bijandin *l/gh* **1.** iştahlandırmak **2.** imrendirmek **3.** gıcıklamak, cinsi istek uyandırmak * **here çavên ku li serê ne bibîne, dilê mirov dibijîne xwe** git de gözü onda gör, adamın yüreğini gıcıklıyor
bijang *m* kirpik
bijangokî *rd* kirpiksi
bijanik *m* kirpik
bijar (I) *m* ekin içindeki yabanî ot
bijar (II) *rd* seçkin, güzide
bijarde *bnr* bijare
bijare *rd* **1.** seçkin, elit, mümtaz **2.** seçki **3.** seçme, değme **4.** redekte ~ **kirin** seçkin kılmak
bijarekirin *m* **1.** seçkin kılma **2.** redekte etme
bijare kirin *l/gh* **1.** seçkin kılmak **2.** redekte etmek
bijarek *m* **1.** seçme **2.** seçenek
bijareker *m* **1.** uyarlaç, adaptör **2.** uyarlayıcı
bijarek kirin *l/gh* uyarlamak
bijaretî *m* seçmecilik, seçkinlik, eklektizm
bijareyî *rd/nd* eklektist, seçmeci
bijareyîbûn *m* seçkinleşme
bijareyî bûn *l/ngh* seçkinleşmek
bijarî *hiq/m* **1.** seçim * devera bijariyê seçim çevresi **2.** eklektik
bijarker *rd* **1.** seçici **2.** ayıklayıcı
bijarte *rd* **1.** seçkin, elit, mümtaz **2.** seçme, seçkin, değme
bijartebûn *m* seçkinleşme
bijarte bûn *l/ngh* seçkinleşmek
bijarteker *fel rd/nd* seçmeci, eklektik
bijartekerî *m* seçmecilik, eklektizm
bijartetî *m* seçkinlik
bijarteyîbûn *m* seçkinleşme
bijarteyî bûn *l/ngh* seçkinleşmek
bijartin *m* **1.** seçme, seçim, seçiş **2.** ayıklama, öğürtleme **3.** ayırma **4.** seçme (her yemeği yememe) **5.** zararını karşılama (veya tanzim etme)
bijartin *l/gh* **1.** seçmek **2.** ayıklamak, öğürtlemek **3.** ayırmak (seçmek) * **min ji bo pirtûkê wêne bijartin** kitab için resimler ayırdım **4.** seçmek (her yemeği yememek) * **xwarinê nabijêre** yemek seçmiyor **5.** zararını karşılamak (veya tanzim etmek) ~**a suriştî** doğal ayıklanma
bijartinî *rd* **1.** seçmeli **2.** saymaca
bijartî *rd* **1.** seçme, seçki **2.** seçilmiş **3.** ayıklanmış, seçilmiş
bijbijî *rd* **1.** dik (yatık durmayan, sert) * **porê bijbijî** dik saç **2.** diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için) * **porê min bijbijî bû** saçlarım diken diken oldu
bijbijîbûn *m* diken diken olma, dikleşme
bijbijî bûn *l/ngh* diken diken olmak, dikleşmek
bijdik *rd* sivri uçlu
bijehr *rd* zehirli
bijehrbûn *m* **1.** zehirli olma **2.** zehirlilik
bijehrêketin *m* zehirlenme
bi jehrê ketin *l/bw* zehirlenmek
bi jehrê pingihîn *l/bw* çok kin gütmek
bijehrî *rd* zehirli, ağılı
bijehrîbûn *m* zehirlenme, ağılanma
bi jehrî bûn *l/bw* zehirlenmek, ağılanmak
bijehrxistin *m* zehirleme, ağılama
bi jehr xistin *l/bw* zehirlemek, ağılamak
bijewî *m* risk
bijêbiran *rd* kesintili
bijêkuştin *rd* kesintili
bijêr *rd* seçici
bijêran *m* seçme, seçiş
bijêrandin *m* seçme
bijêrandin *l/gh* seçmek
bijêrdar seçmeli * **dersa bijêrdar** seçmeli ders
bijêrek *m* seçenek, tercih
bijêrenivîs *sn/rd* alt yazılı
bijêrî *m* **1.** seçicilik **2.** *rd* seçmeli
bijêrîk *m* kavurga, ütme
bijêrîtî *m* seçmeli olma durumu, muhayyerlik
bijharte *bnr* bijare
bijhartin *bnr* bijartin
bijikîn *m* **1.** iştahı çekme **2.** imrenme
bijikîn *l/ngh* **1.** iştahı çekmek **2.** imrenmek
bijimar *rd* **1.** sayılı * **deh kaxizê bijimar** on sayılı kâğıt **2.** sayılı (az görülen, önemli)
bijin *rd* **1.** karılı evli (evli erkek)
bi jinemêr *h* karılı kocalı, kadınlı erkekli (olarak)
bijink *m* uçuşan parçacık
bijiqî *rd* pörtlek
bijiqîn *m* **1.** fışkırış **2.** pörtleme **3.** pörtleme (meyve kabuğu yarılıp içi dışarıya doğru çıkma)

bijiqîn *l/ngh* **1.** fışkırmak **2.** pörtlemek * **çavê wî bijiqiye** gözü pörtlemiş **3.** pörtlemek (meyve kabuğu yarılıp içi dışarıya doğru çıkmak)
bijirandin *m* seçtirme
bijirandin *l/gh* seçtirmek
bijirîn *m* seçiliş, seçilme
bijirîn *l/ngh* seçilmek
bijî (I) *b* yaşa, yaşasın, bravo
bijî (II) *bot/m* kılçık (fasulye, bakla gibi sebzelerin yeşil kabuğunda ve ekin başaklarında bulunan sert ve kıl gibi uzun lif)
bijî (IIII) *m* yele, at yelesi, perçem * **bijiyê hêsp** atın yelesi
bijî (IV) *m* kirpik
bijî (V) *m* iştah ~ **çûn (tiştekî)** iştahı çekmek ~ **dan (...)** (bir şeye) göz koymak ~ **kişandin** iştahı çekmek
bijî (VI) *nd/nt* **1.** piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) **2.** *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk)
bijîberdan *m* niyet etme, göz koyma
bijî berdan *l/gh* niyet etmek, göz koymak
bijîbûn *m* **1.** dik olma **2.** diklik (kıl, saç, tüy için)
bijîçûn *m* iştahı çekme
bijî çûn *l/gh* iştahı çekmek
bijîdan *m* dikleşme (tüy, kıl için)
bijî dan *l/gh* dikleşmek (tüy, kıl için)
bijîdar *rd* yeleli
bijîgarî *m* **1.** yaşantı * **bijîgariya xwe bi pez dike** yaşantısını mal davarla sağlıyor **2.** *rd* yaşamsal
bijîjin *m* yorgan yapmada kullanılan bir tür küçük çuvaldız
bijîk (I) *rd* kendi kendine yeterli, başkasına gereksinim duymayan
bijîk (II) *n m* yele, at yelesi
bijîkdar *rd* yeleli
bijîkişandin *m* iştahı çekme
bijî kişandin *l/gh* iştahı çekmek
bijîn (I) *rd* **1.** verimli, bereketli **2.** sağlıklı, zinde
bijîn (II) *m* güzel bir çiçek
bijîn (III) *m* **1.** iştah çekme **2.** imrenme **3.** gıcıklanma (cinsel istek uyanma) **4.** özenç
bijîn *l/ngh* **1.** iştah çekmek **2.** imrenmek * **gava min kebab dîtin ez bijîm wan** (an jî **gava min kebab dîtin wisa dilê min bijiya wan**) kebabları görünce öyle bir imrendim ki **3.** imrenmek, gıcıklanmak (cinsel istek uyanmak) * **di vî temenî de hîna jî dilê wî dibije keçikan** bu yaşına rağmen hâlâ kızlara imreniyor
bijîr *rd* zeki
bijîreş *m* başak
bijîrik *m* firik (tahıl kavurgası)
bijîşk *nd/nt* doktor, hekim ~**ê dadiyê** (an jî **edliyê**) adlî tabip ~**ê derûnî** ruh hekimi
bijîşkê diranan *nd/nt* diş hekimi (veya tabibi), dişçi
bijîşkê guhan *nd/nt* kulakçı, kulak doktoru
bijîşkê hinavî *nd/nt* dahiliyeci, iç hastalıkları uzmanı
bijîşkê derûnî *nd/nt* ruh hekimi
bijîşkiya derûnî *nd/nt* ruh hekimliği
bijîşkiya diranan *nd/nt* diş hekimliği (veya tabibliği)
bijîşkî *m* **1.** doktorluk, hekimlik **2.** tıp **3.** *rd* tibbî ~**ya dadî** adlî tıp ~**ya derûnî** (an jî **giyanî**) ruh hekimliği ~**ya hêvişkar** koruyucu hekimlik
bijîşkîtî *m* **1.** doktorluk, hekimlik (hekim olma durumu **2.** hekimlik, tababet (hekimlik mesleği)
bijîşktî *m* doktorluk, tabiplik
bijîtî *m* piçlik
bijkîn *m* dökülme
bijkîn *l/ngh* dökülmek
bijkoj *m* gonca, tomurçuk
bijok *rd* iştahlı
bijû *m* **1.** pütür **2.** yele
bijûdan *m* **1.** pütürlenme **2.** tarazlanma **3.** dikleşmek (kıl, saç vb. için)
bijû dan *l/ngh* **1.** pütürlenmek **2.** tarazlanmak **3.** dikleşmek (kıl, saç vb. için)
bijûdayîn *m* **1.** pütürleniş **2.** tarazlanış **3.** dikleşme
bijûjin *m* küçük çuvaldız
bijûn *m* **1.** verimli * **şûneke bijûn e em herin pez lê biçêrînin** verimli bir yer davarları orda yayalım **2.** sağlıklı, sıhhatlı **3.** taze, yeni * **fêkiyên min bijûn in min îro anîn** meyvelerim taze bugün getirdim ~ **bi dest xistin** verim almak, sonuç almak
bijûndar *rd* **1.** verimli, semereli **2.** sağlıklı
bijûndarî *m* **1.** verimlilik **2.** sağlık, afiyet
bijûnî *m* sağlık, sıhhat
bijûr *rd* odalı
bijûterî *m* bijuteri
bika *rd* samanlı
bikabsûl *rd* kapsüllü
bikabûs *rd* kâbuslu
bikadro *rd* kadrolu
bi kafiristankî *h* gâvurcasına
bikahûr *rd* kamalı (üzerinde kama bıçağı olan)
bikakevîlk *rd* mantarlı
bikalan *rd* kınlı
bi kalan kirin *l/bw* kınlamak
bikalik *rd* çarıklı
bikalîte *rd* kaliteli
bikalker *rd* kalkerli
bikalsiyûm *kîm/rd* kalsiyumlu
bikamir *rd* kamışlı
bi kancî *h* kabaca, küstahça
bikaolîn *rd* kaolinli
bikap *rd* aşıklı
bi kapan leyîstin *l/bw* aşık atmak (veya oynamak)
bikapek *rd* kepekli * **nanê bikapek** kepekli

ekmek
bikapik *rd* kepekli
bikapok *rd* ökçeli, topuklu * **sola bikapok** topuklu ayakkabı
bikar (I) *m* marangöz rendesi
bikar (II) *rd* bakire * **keça bikar** bakire kız
bikar (III) *rd* iş güç sahibi, işi olan ~ **û îş bûn** iş güç sahibi olmak, kapılanmak ~ **û îş kirin** iş güç sahibi yapmak, kapılandırmak
bikar (IV) *rd* kârlı, kazançlı
bikarakter *rd* karakterli
bikaranîn *m* 1. kullanım 2. kullanma ~**a awayan** *rz* durumların kullanımı ~**a îmkana dawiyê** son kozunu oynama ~**a şidetê** şiddete baş vurma
bi kar anîn *l/bw* 1. kullanmak 2. kullanmak (kelimeler için, yazmak, söylemek) * **peyvên bedew bi kar anîne** güzel kelimeler kullanmış
bikaratîn *rd* karatinli
bikarbar *rd* kullanışlı, pratik
bikarbon *rd* karbonlu
bikarbonat *rd* karbonatlı
bi kardanî *h* fiilen
bikareba *rd* elektrikli
bikarebabûn *m* elektriklenme
bi kareba bûn *l/bw* elektriklenmek
bikarebakirin *m* elektriklendirme
bi kareba kirin *l/bw* elektriklendirmek
bi karekî *h* iş icabı
bi karê firotin *l/bw* kârla satmak
bikarhatin *m* kullanılma
bi kar hatin *l/bw* kullanılmak
bikarhatî *rd* 1. kullanılmış 2. yararlı
bikarhêner *nd/nt* kullanıcı
bikarhênerî *m* kullanıcılık
bikarî *rd* mantarlı
bikarîk *rd* mantarlı
bikarînan *m* 1. kullanım 2. kullanma
bikarînanbar *rd* kullanışlı
bikarkulîlk *rd* mantarlı
bikarok *rd* mantarlı
bikartol *rd* patatesli
bikarzîdank *rd* kursaklı
bikasket *rd* kasketli
bi kasûlî *h* tembelce
bikaş *rd* rampalı
bikat *rd* zamanlı
bikatar *rd* ibikli
bikatjimêr *rd* saatli
bikator *rd* ibikli
bikaûçik *rd* kauçuklu
bi kawikî *h* safça
bikaxiz *rd* kâğıtlı * **şekirê bikaxiz** kâğıtlı şeker
bike bike *g/h* ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle) * **ev pênûs bike bike pênc sed lîra dike** bu kalem ancak beş yüz lira eder
bikebab *rd* kebablı
bi keda milê xwe *h* alın teriyle
bikef *rd* köpüklü
bi kefaletî *h* kefaleten
bikefen *rd* kefenli
bikefik *rd* köpüklü
bikeftûleft *rd* didinmeli, çekişmeli
bikel (I) *rd* 1. köpürmüş, kızmış vaziyette 2. tezcanlı * **ez bikel im** tezcanlıyım ~ **û bêhn** köpüre köpüre
bikel (II) *rd* kösnül inek
bikelaş *rd* çarıklı
bikelbûn *m* gergin olma
bi kel bûn *l/bw* gergin olmak
bikelçûn *m* köpürmüş bir şekilde üzerine gitme
bi kel çûn *l/bw* köpürmüş bir şekilde üzerine gitmek
bikelem (I) *rd* 1. dikenli 2. kazıklı
bikelem (II) *rd* lahanalı
bikelemçe *bnr* bikelepçe
bikelepçe *rd* kelepçeli
bikelk (I) *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için)
bikelk (II) *rd* faydalı, yararlı ~ **bûn** faydalı olmak, yararlı olmak
bikelmûç *rd* balgamlı
bikelpik *rd* kepekli (un kepeği için) * **ardê bikelpik** kepekli un
bikemax *rd* 1. kalçalı 2. kalçalı (kalçası iri ve geniş olan)
bikemer *rd* 1. kemerli (belinde kemer olan) 2. kemerli
bikemerbend *rd* kuşaklı
bi kemperê *h* kıyasen
bikemyon *rd* kimyonlu
biken *rd* güleğen
bikenar *rd* kenarlı
bikend *rd* engelli, manial ~ **û kosp** engelli, manialı
bi ken girtin *l/bw* dalgaya almak, ciddiye almamak.
bikenk *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için)
bikenxistin *m* güldürme
bi ken xistin *l/bw* güldürmek
bi kepazeyî *h* rezilce
bikepez *rd* tepeli
bikepî *rd* burunlu
biker *h* ödünç olarak
bikeramet *rd* kerametli
bi kerayî *h* suskun bir şekilde (sesiz bir biçimde)
bikerdan *m* ödünç verme
bi ker dan *l/bw* ödünç vermek
bikergirtin *m* ödünç alma
bi ker girtin *l/bw* ödünç almak
bikerik *rd* kıkırdaklı
bikerkûd *rd* kükürtlü

bikerstendin *m* ödünç alma
bi ker stendin *l/bw* ödünç almak
bikerstendî *rd* ödünçleme
bikesaxe *rd* abalı
bikesek *rd* kesmikli
bikeser *rd* acılı, dertli
bi keser *h* acı acı
bikesk *rd* yeşilli
bi keske ve *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
bi keslanî *h* tembelce
bi keştiyê *h* gemi ile
bi keştiyê ketin *l/bw* (bir kimseyi) gemi (deniz) tutmak
bi keştî *rd* gemili
bikevane *rd* eğmeçli, kavisli
bikevane *rd* kavislı
bikevçî *rd/h* **1.** kaşıklı **2.** kaşıkla ~ **da hev** (an jî **kom kir) bi hesikê belav kir** kaşıkla toplayıp kepçeyle toplamak
bi kevilokî *h* kaçamaklı
bikevir *rd* **1.** taşlı **2.** taşlı (tahıl, bakliyat vb. için)
bikevî *rd* kenarlı
bikevîşk *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için)
bikevneşop *rd* gelenekli
bikevz *rd* yosunlu
bikew *rd* keklikli
bikeys *rd* **1.** derli, derli toplu, derneşik, düzenli, düzgün (düzene konmuş) * **menzeleke bikeys** derli toplu bir oda **2.** derli toplu (olarak) * **em dê bi awayekî bikeys jiyana xwe berdewam bikin** derli toplu bir biçimde yaşamımızı sürdürürüz **3.** düzenli, tertipli (dağınıklıktan hoşlanmayan insan) **4.** kıvracık (derli toplu ve işi kolay) **5.** iyice, adam akıllı **6.** yerinde, gereği gibi
bikeysbûn *m* **1.** düzelme (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) **2.** düzülme **3.** derlenip toplanma, toparlanma **4.** adama dönme (veya benzeme) **5.** yerleşme **6.** şık giyimli olma **7.** düzenlilik, tertiplilik
bi keys bûn *l/bw* **1.** düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **ode bi keys bû** oda düzeldi **2.** düzülmek * **eşyayê navmalê jî li gor wê bi keys bûbûn** ev eşyası ona göre düzülmüştü **3.** derlenip toplanmak, toparlanmak **4.** adama dönmek (veya benzemek) * **piştî ku xanî hate boyaxkirin bi keys bû** ev boyanınca adama döndü **5.** yerleşmek (bir yere iyice yerleşmek veya eşyayı yerli yerine koymak) **6.** şık giyimli olmak
bikeyskirin *m* **1.** düzenleme, toparlama (düzenli, düzgün duruma getirme) **2.** düzen verme, düzleme, düzene koyma, çeki düzen verme (veya sokma) **3.** toplama, toplayış, derleyip toplama (veya toparlama), dağınıklıktan kurtarma **4.** düzeltme (düzgün duruma getirme) **5.** (birini) adam etme (bir kimseyi, bir yeri düzene sokma veya bir şeyi işe yarar bur duruma getirme) **6.** yerleştirme (yerine koyma) **7.** işi bir neticeye bağlama
bikeys kirin *l/bw* **1.** düzenlemek, toparlamak (düzenli, düzgün duruma getirmek) * **odeya xwe bi keys kir** odasını düzenledi **2.** düzen vermek, düzlemek, düzene koymak, çeki düzen vermek (veya sokmak) **3.** toplamak, derleyip toplamak (veya toparlamak), dağınıklıktan kurtarmak * **porê xwe bi keys kir** saçlarını topladı * **ode bi keys kir** odayı toparladı **4.** düzeltmek (düzgün duruma getirmek) * min kincên xwe li hev pêçan û valêzê xwe jî bi keys kir elbiselerimi sardım, valizimi de düzelttim **5.** (birini) adam etmek (bir yeri düzene sokmak veya bir şeyi işe yarar bur duruma getirmek) **6.** yerleştirmek (yerine koymak) * **firaqan bi keys dike** tabakları yerleştiriyor **7.** işi bir neticeye bağlamak
bikeysî *m* düzen, düzgünlük, tertip
bikeyskirî *rd* **1.** düzenli, düzenlenmiş **2.** toplanık **3.** düzeltilmiş olan **4.** yerleştirilmiş olan
bi keys lê xistin *l/bw* kıyasıya dövmek
bi keys li hev xistin *l/bw* kıyasıya dövüşmek
bi keys rûneniştin *l/bw* misafir gibi oturmak (bulunduğu yerde her an ayrılacağı gibi oturmak)
bikezî (I) *ant/rd* kirişli
bikezî (II) *rd* belikli
bikêç *rd* pireli
bikêf *rd* **1.** keyifli **2.** neşeli, sevinçli, şen **3.** keyifli, şevkli ~ **bûn 1)** keyifli olmak, şen olmak **2)** şad olmak ~ **û eşq** (an jî **coş)** hayat dolu ~ **û şad** safalı
bi kêf *h* **1.** keyifle, canla başla **2.** kıvıl kıvıl, oynaya oynaya ~ **û eşq** oynaya oynaya ~ **û şayî** neşeyle
bi kêfa xwe bûn *l/bw* keyfi bilmek * **tu bi kêfa xwe yî, dixwazî meyê** keyfin bilir, istersen gelme
bikêfbûn *m* **1.** keyiflenme **2.** neşelenme, sevinçli olma
bi kêf bûn *l/bw* **1.** keyiflenmek **2.** neşelenmek, sevinçli olmak
bikêferat *rd* gaileli, zahmetli
bikêfkirin *m* **1.** keyiflendirme **2.** sevindirme **3.** *argo* cilâlama
bi kêfkirin *h* severek, isteyerek, bayıla bayıla
bi kêf kirin *l/bw* **1.** keyiflendirmek **2.** sevindirmek **3.** *argo* cilâlamak **(yek)** ~ şevke getirmek
bi kêfûeşq *h* bayıla bayıla, hoplaya hoplaya, severek
bi kêfxweşî *h* severek, isteyerek, bayıla bayıla, neşeyle, memnuniyetle
bikêlgeh *rd* tarlalı

bikêlûn *rd* kenetli
bikêm *rd* irinli
bi kêmahiyan ketin *l/bw* **1.** öbet geçirmek **2.** ishal, kusma, göz yaşarması ve burun akmasına sebeb olan bir tür hastalığa yakalanmak
bikêmanî *rd* kusurlu
bikêmanîbûn *m* **1.** kusurlu olma **2.** kusurluluk
bi kêmanî bûn *l/bw* kusurlu olmak
bikêmasî *rd* kusurlu
bikêmasîbûn 1. kusurlu olma **2.** kusurluluk
bi kêmasî bûn *l/bw* kusurlu olmak
bikêmayiyan ketin *bnr* bi kêmahiyan ketin
bi kêmbûyî *h* tükenik
bikênc *rd* etkili
bikêncî *m* etkililik
bikêr (I) *rd* **1.** bıçaklı **2.** İslamî kurala göre kesilmiş et ~ **û xençer** silâhlı
bikêr (II) *rd* **1.** faydalı, yararlı, yarayışlı **2.** hayırlı (hayrı, yararı olan) * kurekî wê yê bikêr heye hayırlı bir çocuğu var **3.** becerikli, yatkın **4.** elverişli **5.** atılgan, gözü açık ~ **bûn 1)** yararlı olmak **2)** becerikli olmak ~ **e** ele alınır
bikêran *as/rd* kirişli
bikêrbûn *m* **1.** yararlı duruma gelme **2.** yatkınlaşma, becerikli olma, beceriklik
bi kêr bûn *l/bw* **1.** yararlı duruma gelme **2.** yatkınlaşmak, becerikli olmak
bikêrhatin *m* yarama, yararlı olma, eme yarama, faydası olma, işe yarama
bi kêr hatin *l/bw* yaramak, yararlı olmak, eme yaramak, faydası olmak, işe yaramak * **ev zilam pir bi kêr hat** bu adam çok yaradı
bikêrhatî *rd* yararlı, yarar (yarayan, elverişli olan) * **ji bo danîna çîçekan derdaneke bikêrhatî ye** çiçek koymaya yarar bir kab **2.** atılgan, becerikli, yırtıcı, mahir (iş bitiren, elinden iş gelen) * **parêzera herî bikêrhatî ya vê derê ye** buranın en yırtıcı avukatıdır **3.** elverişli
bikêrhatîbûn *m* **1.** yararlılık, yararlı olma **2.** atılganlık, beceriklilik, becerikli olma, yırtıcılık **3.** elverişlilik, elverişli olma
bi kêrhatî bûn *l/ngh* **1.** yararlı olmak **2.** atılgan olmak, becerikli olmak, yırtıcı olmak **3.** elverişli olmak
bikêrî *m* **1.** yararlılık **2.** beceri, beceriklik, yatkınlık, maharet **3.** atılganlık
bi kêrî (...) hatin *l/bw* -e yaramak, yararı dokunmak
bikêrîtî *m* **1.** yararlılık **2.** beceri, beceriklik, yatkınlık, maharet **3.** atılganlık
bikêrnehatin *m* **1.** yaramama, fayda vermeme, hayır etmeme **2.** hayır gelmeme (yararlı olmama) **3.** yüzüne bakılmayacak gibi
bi kêr nehatin *l/bw* **1.** yaramamak, fayda vermemek, hayır etmemek * **me ew çend şîret lê kirin, bi kêr nehatin** o kadar öğüt ettik, hayır etmedi **2.** hayır gelmemek (yararlı olmamak) **3.** yüzüne bakılmayacak gibi olmak
bikêrnehatî *rd* **1.** yararsız, yaramaz **2.** battal, işe yaramaz, kullanılmaz * **ev êdî keştiyeke bikêrnehatî ye** bu bir battal gemidir artık **3.** beceriksiz
bikêrnehatîbûn *m* **1.** yararsız olma **2.** battal olma, battallık, işe yaramaz olma, işe yaramazlık, kullanılmaz olma **3.** beceriksiz olma, beceriksizlik
bi kêrnehatî bûn *l/bw* **1.** yararsız olmak **2.** battal olmak, işe yaramaz olmak, kullanılmaz olmak **3.** beceriksiz olmak
bikêrsim *rd* biçimli
bikêrt *rd* çentikli
bikêşan *wj/rd* ölçülü, vezinli
bi kêşan *h* yığınla
bikêşe *rd* sorunlu
bikêvzik *rd* çapaklı
bikêzik *rd* böcekli
bi kibarane *h* kibarlıkla
bi kibarî *h* kibarca, kibarlıkla * **bi kibarî red kir** kibarca reddetti
bikil *rd* sürmeli
bikilik *rd* hörgüçlü
bikilît *rd* kilitli (kilidi olan)
bikilom *rd* tümsekli
bikilombûn *m* tümsekli olma
bi kilom bûn *l/bw* tümselmek, tümsekli olmak
bikils *rd* **1.** kireçli (kireci olan) **2.** kireçli (kireç sürülmüş olan)
bikilsbûn *m* kireçlenme
bi kils bûn *l/bw* kireçlenmek * **cilên min bi kils bûn** elbisem kireçlendi
bikim *rd* takeli
bikimê *bj/rd* mantarlı (mantar hastalığına tutulmuş olan)
bikimik *rd* **1.** takeli **2.** *bot* şapkalı (mantar gibi bitkiler için) **3.** tepeli, ibikli * **mirîşka bikimik** tepeli tavuk **4.** *rz* şapkalı (üzerinde düzeltme işareti bulunan ünlü)
bikimşik *rd* hotozlu, sorguçlu, taraklı, tepeli * **çûka bikimşik** sorguçlu kuş * **mirîşka bikimşik** taraklı (veya tepeli) tavuk
bi kinasî *h* kısaca, özet olarak
bi kinayî *h* kısaca, özet olarak
bikinc *rd* elbiseli, giyimli
bi kinî *h* kısa yoldan
bikinîşt *rd* çapaklı
bikir (I) *nd/nt* alıcı, satın alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak
bikir (II) *rd* bakir
bikir *m* küçük su üstü köprü
bikiras *rd* fıstanlı
bikirê *rd* kiralık * **xaniyê bikirê** kiralık ev
bikirêc *rd* **1.** kireçli (kireci olan) **2.** kireçli (kireç sürülmüş olan)
bikirêcbûn *m* kireçlenme

bi kirêc bûn *l/bw* kireçlenmek
bikirêdan *m* kiralık verme, kiralama (kiraya verme)
bi kirê dan *l/bw* kiralık vermek, kiralamak (kiraya vermek)
bikirêgirtin *m* kiralık tutma
bi kirê girtin *l/bw* kiralık tutmak
bi kirêtî (I) *h* kiralık olarak
bi kirêtî (II) *h* çirkince
bikirî *m* alıcılık, satın alıcılık
bikirkirk *rd* kıkırdaklı
bi kirkitînî *h* çatra patra * **bi kirkitînî Tirkî diaxive** Türkçeyi çatra patra konuşuyor
bikirp *rd* vurgulu ~ **gotin** vurgulamak
bikirt *rd* çentikli, kertikli
bi kiryarî *h* fiilen
bikişin *b* ileri, ilerleyin
bi kitekit *h* etraflıca, derinden
bikitekit *rd* ayrıntılı, detaylı ~ **vegotin** ayrıntılarıyla anlatmak
bikiwark *rd* mantarlı
bikiwîtîn *rz/rd* ıslıklı
bikizekiz *rd* **1.** cızırtılı (acı duyma) **2.** cızırtılı (ateşte et pişirilirken)
bikî nekî *h* ister istemez
bi kîjan zimanî *h* nece, hangi dille * **ev mêrik bi kîjan zimanî dipeyîve?** bu adam nece konuşuyor?
bikîl *rd* killi
bikîlo *rd* kilolu
bikîlte *rd* killi
bikîn *rd/nt* kinci, kindar, kinli
bikînbûn *m* kincilik, kindar olma
bikînîn *rd* kininli
bikîs *rd* keseli
bikîse *rd* keseli
bikîsik *rd* keseli
bikîsk *bot/rd* kapsüllü
biklavye *rd* klâvyeli
biklor *rd* klorlu
bikobe *rd* halkalı (göz için, göz altında halka biçiminde kuyuluk olması)
bi koçemal *h* ailece, ailecek * **em dê bi koçemal herin gerê** ailece gezmeye gideceğiz
bi koçemalî *h* ailece
bikofî *rd* **1.** hotozlu (başında hotoz bulunan kadın) **2.** hotozlu (tavuk, tavus kuşu vb. için)
bikok *rd* köklü
bi koka xwe *h* aslen
bikokard *rd* kokartlı
bikokevîl *rd* mantarlı
bikokowark *rd* mantarlı
bikole *rd* köleli
bikolonî *rd* kolonyalı
bikolonya *rd* kolonyalı
bikolos *rd* külahlı
bikomelî *h* topluca, top yekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak
bikomir *rd* **1.** kömürlü **2.** kömürlü (kömürle çalışan)
bi komirê ketin *l/bw* kömür başa vurmak
bikoncal *rd* obruklu (doğal çukurlu)
bi konekî *h* kurnazca
bi konetî *h* kurnazca
bikontrat *rd* sözleşmeli
bi kontratî *h* sözleşmeli olarak
bikopare *rd* hörgüçlü
bi koranî *h* üstün körü
bikorik (I) *rd* rastıklı
bikorik (II) *rd* kabaralı (ayakkabısı kobaralı olan)
bi korî *h* körcesine
bikostek *rd* köstekli * **saeta bikostek** köstekli saat
bikostûm *rd* kostümlü
bikoşte *bnr* bikuşte
bikotan *rd* sabanlı
bikotek *h* zorla, zorlukla, güçlükle, metazori * **bi kotek ew anî** onu zorla getirdi ~ **pê kirin** icbar etmek
bi kotekan *h* ite kaka
bi kotekî *h* zoraki, zorla, kafasına vura vura, cebren, çatır çatır (zor kullanarak, baskı yaparak)
bikovan *rd* hüzünlü, hazin
bikozere *rd* kesmikli
bikr *m* bikir, kızlık, erdenlik
bikrema *rd* kremalı
bikrîz *rd* buhranlı
bikrom *rd* kromlu
bikuçik *rd* ocaklı
bi ku de *h* nereye (yön belirtmek için kullanılır) * **tu bi ku de diçî?** nereye gidiyorsun? * **tu dê bi ku de herî?** sen nereye gideceksin?
bi ku derê de *h* nereye (yön belirtmek için kullanılır) * **tu dê bi ku derê de herî?** sen nereye gideceksin?
bikufkarik *rd* mantarlı
bikuj *nd/nt* **1.** katil, kıyacı **2.** öldürücü
bikujî *m* **1.** katillik **2.** öldürücülük
bikul *rd* yaralı ~ **û derd** dertli (hastalıklı) ~ **û derdan** *h* ite kaka, güçlüklerle ~ **û êş** ıstıraplı * **rojên bikul û êş li paş man** ıstıraplı günler geride kaldı ~**a dilê (yekî) zanîn** (birinin) derdimi (veya meramını) bilmek
bi kula (...) nalîn *l/bw* bir şeyin hasretiyle yanıp tutuşmak
bi kulavkî *h* dürüm dürüm
bikulbe *rd* çapalı (çapası olan)
bikulbik *rd* çapalı (çapası olan)
bikuleh *rd* külahlı
bikulik *rd* **1.** külahlı **2.** kukuletalı **3.** sorguçlu
bikulîlk *rd* çiçekli
bikulîlkkirin *m* çiçekleme
bi kulîlk kirin *l/bw* çiçeklemek (çiçeklerle bir yeri süslemek)

bi kulman *h* yumrukla
bi kulman lê dan *l/bw* sumsuklamak, yumruklamak
bi kulman lê xistin *l/bw* sumsuklamak, yumruklamak
bi kulman li hevdan *l/bw* yumruklaşmak
bi kulman li hev xistin *l/bw* yumruklaşmak
bi kulmek garis *h* (birinden) daha değerli, biraz daha iyi (kıyaslamada kullanılır) * **bi kulmek garis jê çêtir e** ondan biraz daha iyi
bikumanda *rd* kumandalı
bikumik *rd* **1.** takeli **2.** mantarlı
bi kumûşkan çûn erdê *l/bw* iki büklüm olmak
bikuncî *rd* susamlı
bikung *rd* yeleli
bi kurayî *h* derinlemesine
bikurîşk *rd* kırmalı (üstünde kırmaları olan giysi)
bikurk *rd* kürklü
bikurkbûn *m* gurk olma (kuluçkaya yatmak üzere olma)
bi kurk bûn *l/bw* gurk olmak (kuluçkaya yatmak üzere olmak)
bikurkketin *m* kuluçkaya yatma
bi kurk ketin *l/bw* kuluçkaya yatmak
bikurm *rd* kurtlu
bi kurmê (...) zanîn *l/bw* huyunu bilmek
bikurmorî *rd* karıncalı
bikurtan *rd* semerli
bi kurtasî *h* kısaca, kısacası, özcesi, özet olarak, sözün kısası, uzun lâfın kısası hulâseten ~ **derpêş kirin** özetlemek, hulâsa etmek ~**ya gotinê** sözün kısası, kısaca, kısacası
bi kurtasî gotin *l/bw* özetlemek, icmal etmek
bi kurtayî *h* kısaca
bi kurtebirî *h* **1.** kısacası **2.** kısa yoldan
bi kurterê *h* kestirmece
bikurtêl *rd* kırıntılı
bikurtik *rd* çukurlu ~ **û mesîl** engebeli
bi kurtî *h* kısaca
bi kustexî *h* küstahça
bi kuşpenetî *h* fodulca
bikuşte *rd* alçılı
bi kutanê *h* ezim ezim
bikutek (I) *rd* payandalı
bi kutek (II) *h* zorla, zor belâ * **bi kutek ez jê xelas bûm** ondan zor belâ kurtulabildim
bikuvarik *rd* mantarlı
bi ku ve *h* nereye (yön belirtmek için kullanılır) * **tu bi ku de diçî?** nereye gidiyorsun? * **tu dê bi ku ve herî?** sen nereye gideceksin?
bikuxtekuxt *rd* aksırıklı tıksırıklı (hastalıklı kimseler için) ~ **û ufteuft** öksürüklü aksırıklı
bi kuxtekuxt *h* öksürerek
bikuxtezirt *rd* aksırıklı tıksırıklı (yaşlı kimseler için)
bikûçik *rd* köpekli
bikûp *rd* küplü
bi kûr û dûrî *h* etraflıca
bikûre *rd* fırınlı
bi kûrekûr girîn *l/bw* bangır bangır ağlamak
bikûşet *rd* kuşetli * **vagona bikûşet** kuşetli vagon
bikûz *rd* küplü
bil (I) *h* hariç, başka, dışında * **ji bil wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız
bil (II) *n* çük, pipi
bil (III) *n* kabarcık
bila *h* **1.** olsun **2.** tek (istek ve özlem kavramını katar) * **bila bixwe, çi dixwe bila bixwe** tek yesin de ne yerse yesin **3.** hani (kaldı ki, üstelik anlamında) * **bila biha bûya jî dîsa** hani pahalı olsaydı neyse **4.** keşke * **bila ew ji min re bûya** keşke o bana olsaydı ~ **agahiya te jê hebe**! haberin olsun! ~ **baş be,** ~ **qet hêdî hêdî be** geç olsun da güç olmasın ~ **be** olsun, pek âlâ (dediğin gibi olsun) ~ **belaya xwe ji Xwedayê xwe bibîne** Allahından bulsun ~ **bicihime (bisekite, bikewite** an jî **geber bibe)** gebersin ~ **bibe zende li dinyayê** ibreti âlem için ~ **bibêje ruhê te here ne ku bibêje tu canê min î** canım dese canım çıksın diyor sanmak ~ **biçe!** (an jî **here!**) gitsin! (işin yapılmasıyla sorunun kapanması istendiğini belirtir) * **îmze bike bila biçe** imzanı atıver gitsin ~ **bi deyn be!** alacağı olsun! * **bila bi deyn be, rojekê ez dê heyfa vê ji te bistînim** alacağın olsun, bir gün bunun öcünü senden alacağım ~ **bihur be bila kûr be, bila rê be bila dûr be, bila keç** (an jî **qîz**) **be bila pîr be** istediğim gibi olsunda fark etmez ~ **bike çavê xwe** başına çalsın ~ **bikeve, stûyê wî di bin de bimîne** boynu altında kalsın ~ **bimire** kahrolsun * **bila neyar bimire** kahrolsun düşman ~ **bimîne careke din** * **bila bimîne careke din ku ez hatim ez dê çaya we vexwim** alacağım olsun, bir daha geldiğimde çayınızı içerim ~ **bi qurbana (te) be** sana kurban olsun (veya feda) olsun ~ **bisekite (bikewite** an jî **geber bibe)** gebersin ~ **boxeyê yek rojî bim ne çêleka sed rojî bim** köle gibi yaşamaktansa yiğitçe ölmeyi yeğlerim ~ **can sax be!** sağlık olsun! ~ **canê (yekî) derkeve!** canı çıksın! ~ **canê (wî) sax be!** canı sağ olsun ~ **çap be** basıla ~ **çavê min pê nekeve** (birini) gözüm görmesin ~ **çêlek avis be kengê za** alacağım olsun da ala kargada olsun ~ **çivîk di ser (we) re nefire** kuş uçurtmayın ~ **çor bixwe** zift yesin (veya ziftin peki yesin) ~ **dar xwar be bila hostayî rast be** işin ehli olmak lazım ~ **dereng be bila baş be** geç olsun da iyi olsun ~ **di aqilê te de be** aklında olsun ~ **dil bi dil be, bila ji welat dûr be**

severek varsın da yad ellerde olsun ~ **di bîra de te be** aklında olsun ~ **di çavê xwe bike** başına çalsın ~ **di hefsê de be ne di binê erdê de be** dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ **di hişê te de be** aklında olsun ~ **dil rihet be bila loqek** (an jî **piçek**) **nanê ziwa be** azıcık aşım ağrısız başım ~ **dilê min rihet be** ~ **loqe nanê ziwa be** azıcık aşım kaygısız başım ~ **dilê min dil be, bila tûrê parsê li mil be** severek sevdiğimi alayım da geçinmek için dileneyim ~ **dilê mirov xweş be bila balgiyê ber serî ji kevir be** insanın içi rahat ve huzuru olsun da yastığı taştan olsun ~ **dilê (we) rihet be** (gönlünü, içini) ferah tut ~ **dilê min rihet be** ~ **piçek nanê ziwa be** azıcık aşım, ağrısız başım ~ **dilê te netirse** için rahat olsun ~ **dilê te rihet be** için rahat olsun ~ **dinya li serê min û te bibe tara bêjingê** gök kube başımıza inse de) ~ **diz hebin şevereş pir in** işini yapan olsun da yapılacak iş çok ~ **ew li dera hanê be** o şöyle dursun ~ **ew mêranî ji te re bimîne!** erkeklik sende kalsın! ~ **ez kurê** (an jî **qîza**) **çi bim** bana da ... demesinler ~ **ez ne ji bavê xwe bim** bana da ... demesinler * **ku min ev kira te ji bavê te re negot bila ez ne ji bavê xwe bim** bu yaptığını babana söylemesem, bana da adam demesinler ~ **Ezraîl li ser canê (min) peya be** o zaman öleyim ~ **geber bibe** gebersin ~ **gotin di nav me de be** lâf aramızda ~ **gotin di nav me de bimîne** söz (veya lâf) aramızda kalsın ~ **haya** (an jî **haja**) **te jê hebe!** haberin olsun! ~ **here!** gitsin! (işin yapılmasıyla sorunun kapanması istendiğini belirtir) * **îmze bike bila here** imzanı atıver gitsin ~ **hindik be** ~ **rindik be** az olsun öz olsun ~ **hindik be lê rindik be** az olsun öz olsun ~ **ilmê te jê hebe!** haberin olsun! ~ **îcar jî kefenê dakê hanî (hanî** an jî **wiha)** be neyse bu seferde öyle olsun ~ **kes pê mehise** lâf aramızda ~ **lawikê malê şane be,** ~ **qet meaşê wî tune be** baş ol da, istersen soğan başı ol ~ **li serê dostan be** dostlar başına ~ **li şaristan be ne li goristan be** dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ **li şûvê be ne li bênderê be** hamamda değil nadasta olsun ~ **mala xweyê (tiştekî) bişewite** (bir şeyin) gözü kör olsun (ihtiyaç duyulan şeyin yokluğu durumunda söylenir) * **bila mala xweyê pereyan bişewite** paranın gözü kör olsun ~ **meriv çêlikê guran be ne biçûkê birayan be** evin küçüğü olmaktansa kurt yavrusu olmayı yeğlerim ~ **meriv mêr be bila kelemê ber çavê neyar û dijminan be** insan yiğit olsun da dünya alem düşmanın olsun ~ **mêranî ji te re be** (an jî **bimîne**) yiğitlik sende kalsın, **adamlık** sende kalsın ~ **mirov kuştiyê şêran be ne girtiyê roviyan be** insan dengi biri tarafından yenik duruma düşmeli ~ **navê ... ne li ser min be** bana da ... demesinler * **ez vê kira te ji bavê te re nebêjim bila navê mêraniyê ne li ser min be** bu yaptığını babana söylemesem, bana da adam demesinler ~ **nebûya ku bû** ~ **bibe** oldu olacak ~ **qeda lê bikeve** (bir şeyin) gözü kör olsun (bazı zorunlu durumlarda zararı istemeyer kabullenmeyi anlatır) * **bila qeda lê bikeve, ji bêgavî ez dipejirînim** onun gözü kör olsun, mecburen kabul ediyorum ~ **qîz be** ~ **pîr be** istediğim gibi olsun da güç olması önemli değil ~ **quzilqurtê bixwe** zift yesin (veya ziftin peki yesin) ~ **rê be** ~ **dûr be** istediğim gibi olsun da güç olması önemli değil ~ **ruhê (yekî) derkeve!** canı çıksın! ~ **sax be** 1) sağ olsun 2) yüzü ak olsun ~ **sax be** ~ **ji me dûr be** dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ **serê şûvê be ne qubquba bênderê be** hamamda değil nadasta olsun ~ **serê (te) xweş** (an jî **sax**) **be** başın sağ olsun ~ **silav lê be** selâm olsun ~ **soz û qerarê Xwedê li canê min şikestî be** ant olsun ki ~ **şaristan be ne goristan be** dağ ardında olsun da, yer altında olmasın ~ **şeytan (yekî) bibîne** şeytan görsün yüzünü ~ **şîn bikeve malan ne kîn** eve yas girsin kin girmesin ~ **tu jina mêran bî, bila tu li ber sêwr û pêwran bî** er kişiye eş ol istesen aç açıkta kal ~ **tûrik tije be,** ~ **kevir û şel be** torba dolu olsunda fark etmez ~ **wisa (welê** an jî **wilo) be** öyle olsun ~ **xebera te jê hebe!** haberin olsun! ~ **Xwedê kêmahiya (wî) bide** eksik olsun ~ **Xwedê kêmahiya (wî) nede** eksik olmasın ~ **Xwedê qehra xwe li wan bike** Allah hepsini kahretsin ~ **yadîgar be** yadigâr olsun ~ **yek be** ~ **pak be** bir tane olsun temiz olsun ~ **zirav û dirêj be, lê ne qut û qalind be** az olsun öz olsun

bilaçek *rd* başörtülü, çatılı, çatkılı

bilaçem *zo/m* yarasa

biladen *rd* lâdenli

bilagam *rd* gemli

bilalûk *bot/m* bir tür sedir ağacı

bilam *rd* yanaklı

bilamba *rd* **1.** lâmbalı **2.** lâmbalı (lamba ile çalışan) * **radyoya bilamba** lâmbalı radyo

bilan (I) *m* uğraşı

bilan (II) *rd* yuvalı

bilan (III) *bnr*.bila

bilandin (I) *m* uğraştırma

bilandin (II) *m* **1.** söylenme, homurdanma, mırıldanma, sokranma **2.** veriştirme

bilandin (III) *m* yutma

bilandin (I) *l/gh* uğraştırmak

bilandin (II) *l/gh* **1.** söylenmek, homurdanmak, mırıldanmak, sokranmak **2.** veriştirmek

bilandin (III) *l/gh* yutmak

bilanî *rd* olumlu, müsbet
bilaq *rd* bacaklı
bilastîk *rd* lâstikli
bilaş *rd* gövdeli
bilaşbûn *m* gövdelenme
bi laş bûn *l/bw* gövdelenmek
bilayen *rd* taraflı
bilbeq *m* su fışkırması
bilbeq dan *l/gh* su fışkırmak
bilbil *zo/n* **1.** bülbül (Luscinia megarhynchos) **2.** *nd/mec* bülbül (sesi çok güzel kimse) ~ **kirine qefesa zêrîn dîsa gotiye 'ax wetenê min'** bülbülü altın kafese koymuşlar 'ah vatanım' demiş ~**ê azadiyê** özgürlük bülbülü
bilbilik *m* ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı)
bilbilîlk *m* ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) * **bilbilîlka çaydank** çaydanlık ibriği * **bilbilîka çaydank xitimiye** çaydanlğın emziği tıkanmış
bilbilîtanik *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
bilbilîtank *bnr* bilbilîtanik
bilbilk *m* oluk **weka ~a misîn avêtin** oluk gibi akmak * **weka bilbilka misîn xwîn jê diavêt** oluk gibi kan aktı
bilbilok (I) *bot/m* meyvesi yenmeyen bir çit bitkisi
bilbilok (II) *m* su pompası
bilbiqandin *m* fokurdatma
bilbiqandin *l/gh* fokurdatmak
bilbiqîn *m* **1.** fokurdama **2.** kaynama, kaynayış
bilbiqîn *l/ngh* **1.** fokurdamak **2.** kaynamak
bilbisandin *m* kamıştırma (göz için)
bilbisandin *l/gh* kamıştırmak (göz için)
bilbisîn *m* kamışma (göz için)
bilbisîn *l/ngh* kamışmak (göz için)
bilbisok *bnr* birbisok
bilbizêk (I) *bot/nd* bir üzüm türü
bilbizêk (II) *bot/m* nevruz çiçeği
bilbizêq *bnr* bilbizêk (II)
bilcik *rd* küçücük
bilcikik *rd* minicik
bilcim *rd* yapışkan, sulu (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresini tedirgin eden kimse) * **yekî bilcim** e sulu birisi
bilcimî *m* suluhuk
bilcimîbûn *m* sululaşma
bilcimî bûn *l/ngh* sululaşmak * **bilcimî nebe kuro** sululaşma be adam
bilcimîtî *m* suluhuk ~ kirin suluhuk yapmak (veya etmek)
bilçax *rd* küçük bir bölüm, azıcık
bilçik *n* **1.** yaprak **2.** maydanoz, ebe gömeci gibi bitkilerin yaprağı
bildik *m* domates
bildirik *m* topaç
bilebil *m* **1.** fanfin **2.** *h* homur homur
bilebilkirin *m* homurdanma
bilebil kirin *l/gh* homurdanmak
bi lebtoyî *h* oynakça
bi lehengî *h* kahramanca
bi lehiyê re çûn *l/bw* sele gitmek
bileke *rd* lekeli
bilekebûn *m* **1.** lekelenme **2.** *mec* lekelenme
bi leke bûn *l/bw* **1.** lekelenmek **2.** *mec* lekelenmek
bilemelem *rd* çalkantılı
bilemlate *rd* adaleli
bi lepan *h* ellen, pençeyle
bi lepan li hev xistin *l/bw* pençeleşmek
bi lepînî *h* lâppadak
bi leqayî de çûn *l/bw* karşılamaya gitmek
bileqdeçûn *m* karşılamaya gitme
bi leq de çûn *l/bw* karşılamaya gitmek
bileqdehatin *m* karşılamaya gelme
bi leq de hatin *l/bw* karşılamaya gelmek
bi leq (...) de çûn *l/bw* birini karşılamaya gitmek
bi leq (...) de hatin *l/bw* birini karşılamaya gelmek
bileqîn *rd* kıpırtılı
bi leqokî *h* oynakça
bilerz *rd* titreşimli
bi lerzandin *h* titrete titrete
bilevabûn *m* bölüşülme
bi leva bûn *l/bw* bölüşülmek
bi lewçeyî *h* ukalâca
bilewe *jeo/rd* **1.** lığlı **2.** balçıklı
bi lewe bûn *l/bw* lığlanmak
bilez *rd* **1.** hızlı * **bilez dimeşiyan** hızlı yürüyorlardı **2.** acele
bi lez *h* alelacele, acele acele, acele olarak, acele bir şekilde, bir an önce, bir koşu, acilen çabucacık, çabucak ~ **û bez 1)** çarçabuk **2)** apar topar, palas pandıras **3)** hızlı olarak, yellim yelalim ~ **û bez bûn** kelle koşturmak ~ **û bezê** çabucacık, acilen ~ **û bezî** alel acele olarak ~**ê mirov bi derengî nakeve** işini gerektiği hızla yapan gecikmez
bi lezayî *h* hızla, süratla
bilezet *rd* lezetli ~ **bûn** lezetli olmak
bilezetbûn *m* lezzetlenme
bi lezet bûn *l/bw* lezzetlenmek
bilezetkirin *m* lezetlendirme
bi lezet kirin *l/bw* lezetlendirmek
bi lezgînayî *h* alelacele olarak, hızla, hızlı, ivedilikle, süratla
bi lezgînî *h* alelacele olarak, hızla, hızlı, ivedilikle, süratla
bilezûbez *rd* hızlı
bi lez û bez *h* çabucacık, çarçabuk, alelâcele, ivedilikle, hızla, firtına gibi, dazara dazar, dazara dazır * **bi lez û bez diçû** dazara dazar gidiyordu

bilezûbezbûn *m* çabuklaşma
bi lez û bez bûn *l/bw* çabuklaşmak
bi lêbokî *h* dalkavukça, şaklabanca
bilêç *m* **1.** şimşek, yıldırım **2.** çakın, çakım
bilêçkirin *m* katletme
bilêç kirin *l/gh* katletmek
bilêçkirî *rd* katledilmiş olan
bi lêdanê *h* **1.** dayakla **2.** kafasına vura vura, zorla
bilêk *m* soğuk esen bir rüzgâr
bilêname *m* sözleşme
bilênî *m* söz, akt
bilênîdan *m* söz verme
bilênî dan *l/gh* söz vermek
bilêse *m* meşale
bilêt *m* bilet ~ **birîn** bilet kesmek
bilêtfîroş *nd/nt* biletçi
bilêtfîroşî *m* biletçilik
bilêtnêr *nd/nt* kondüktör
bilêtnêrî *m* kondüktörlük
bilêv *rd* dudaklı
bi lêv re *h* ağzına kadar
bilêvik *rd* dudaklı
bi lêvikê re *h* silmece, lebaleb
bilêvkirin *m* **1.** söyleniş, söylem, söyleyiş, telâfuz **2.** anma, zikretme, -den bahsetme
bilêvkirin *l/bw* **1.** telafûz etmek **2.** anmak, zikretmek, -den bahsetmek * **ditirse ku navê nexweşînê bi lêv bike** hastalığın adını anmaktan korkuyor
bi lêxistinê *h* **1.** dayakla **2.** kafasına vura vura, zorla
bilh *rd* zeki, bilgili
bilhvan *rd* kurnaz, politikacı
bilib *rd* taneli
bilibik *rd* tanecikli
bi lihevqelaptinê *h* çatra patra * **bi lihevqelaptinê Tirkî diaxive** Türkçeyi çatra patra konuşuyor
bilihêm *rd* lehimli
bilik *n* çük, pipi (çocuk dilinde)
biliko *n* pipi (çocuk dilinde)
bilind *rd* **1.** yüksek, yüce, ulu (altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan) * **çiyayên bilind** yüksek dağlar **2.** yüksek (belirli bir yere göre daha yukarıda olan) **3.** yüksek (güçlü, etkili, şiddetli) * **pesta bilind** yüksek basınç **4.** yüksek (derece veya makam bakımından üstün) * **dibistana bilind** yüksek okul **5.** yüksek (yukarda, üst tarafta olan yer) **6.** kalkık (düzeyine göre yüksekte olan) * **aliyekî maseyê bilind e** masanın bir tarafı kalkık **7.** kalkık (kabararak yerinden ayrılmış) **8.** uzun * **ew yekî bilind e** o uzun birisi ~ **baz dan** yüksek uçmak, yükseklerde dolaşmak ~ **baz dan nizm ketin** yüksekten uçan alçak düşer ~ **firîn** çok şey istemek ~ **firî nizm ket** yüksekten uçan alçak düşer ~ **kirin 1)** yükseltmek **2)** yüceltmek, ululamak (**yek**) ~ **kirin** pehpehlemek (**yek an jî tiştek**) ~ **kirin gihandin esmanan** (birini veya bir şeyi) göklere çıkarmak ~**a navderkî** *rz* karına yüksek ses ~**a paşderkî** *rz* art çıkışlı yüksek
bilindahî *m* yükseklik ~**ya pêlê** *erd/nd* dalga yüksekliği
bilinda navderkî *rz/nd* karma yüksek
bilinda paşderkî *rz* art çıkışlı yüksek
bilindawaz *rd* yüksek sesli
bilindayî *m* **1.** yükseklik, yücelik **2.** *erd* yükseklik, irtifa, rakım
bilindayîpîv *m* yükseklikölçer, altimetre
bilindbêj *m* ses yükseltici cihaz
bilindbûn *m* **1.** yükselme **2.** yükselme (güçlenme, şiddetlenme) **3.** yükselme, ilerleme **4.** yücelme **5.** davranma, yekinme **6.** kalkma **7.** kalkıklı, kalkık olma
bilind bûn *l/ngh* **1.** yükselmek **2.** yükselmek (güçlenmek, şiddetlenmek) * **xurexura nêrgeleyan bilind dibû** nargile gurultuları yükseliyordu **3.** yükselmek, ilerlemek **4.** yücelmek **5.** davranmak, yekinmek **6.** kalkmak (erkeklik cinsel organı için)
bilindbûyîn *m* **1.** yükseliş **2.** yükseliş, ilerleyiş **3.** yüceliş, yücelme
bilindcih *erd/m* yükselti, yüksek yer, plato
bilindegermî *m* yüksek sıcaklık
bilindek *rz/m* üstün, fetha, şapka (düzeltme (^) işareti)
bilindepestan *m* yüksek basınç
bilindhimet *rd* yüce himmetli
bilindî *m* **1.** yükseklik **2.** *erd* yükseklik, yükselti, rakım, irtifa
bilindîne *rd/h* yüksekçe
bilindker *rd* **1.** kaldıran **2.** *tek/m* kaldırıcı **3.** *fiz/m* yükselteç
bilindkes *rd* zati mühterem
bilindkirin *m* **1.** yükseltme, kaldırma (yükseğe çıkarma, yukarı kaldırma) **2.** yükseltme, kaldırma (yukarı doğru hareket ettirme) **3.** yükseltme (şiddetlendirme, güçlendirme) **4.** yüceltme, ululama **5.** yüceltme **6.** pehpehleme **7.** kaldırma (erkek; cinsel organını dikleştirme)
bilind kirin *l/gh* **1.** yükseltmek, kaldırmak (yükseğe çıkarmak, yukarı kaldırmak) **2.** yükseltmek, kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) **3.** yükseltmek (şiddetlendirmek, güçlendirmek) * **dengê xwe bilind meke** sesini yükseltme **4.** yüceltmek, ululamak **5.** yüceltmek **6.** pehpehlemek **7.** kaldırmak (erkek; cinsel organını dikleştirmek)
bilindkirî *rd* **1.** yükseltilmiş **2.** yüceltilmiş **3.** kalkık
bilindlere *m* yüksek frekans
bilindo *m* bir tütün türü
bilindokî *rd* yükseğimsi

bilindpaye *rd* 1. yüksek payeli 2. üst düzey (kimse)
bilindrewan *rd* âlicenap
bilindrewanî *m* âlicenaplık
bilindtirîn *rd* azamî, en yüksek
bilindwar *nd* yüksek yer veya mesken
bilindxûy *rd* yüksek ahlaklı
biling *rd* ayaklı, bacaklı
bilingan *h* 1. ayakla, ayaklı (ayakla çalışan makine vb.) 2. yaya olarak, yayan
bi lingan çûn *l/bw* yaya gitmek, yayan gitmek
bi lingan hatin *l/bw* yaya gelmek, yayan gelmek
bi lingan pîvan *l/bw* adımlamak, adımla ölçmek, ayaklamak
bi lingê xwe hatin *l/bw* ayağı ile (veya kendi ayağı ile) gelmek
biliqîn *m* çıvlama
biliqîn *l/gh* çıvlamak
bi livokî *h* oynakça
bilixav *rd* gemli
biliyaqet *rd* liyakatlı, değimli
biliyê xwe bûn *l/bw* dış dünyayla bağları kesik olmak
bilî (I) *nd* başka, hariç, özge * **ji bilî te** senden başka * **ji bilî wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız
bilî (II) *m* 1. uğraş 2. *rd* meşgul ~**yê xwe bûn** dış dünyayla bağları kesik olmak
bilîbas *rd* elbiseli
bilîbûn *m* uğraşma, meşgul olma
bilî bûn *l/ngh* 1. uğraşmak, meşgul olmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **zarok bilî dibe ku cixare bi berxikê bide kişandin** çocuk kuzuya sigara içmeye uğraşıyordu 2. uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas pê bilî bûm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysam da beceremedim 3. uğraşmak (zamanını bir işe verme durumunda kalmak) * **ma em dê êdî bi te bilî bibin?** be adam yeter, senle mı uğraşacağız?
bilîbûyîn *m* uğraşma, meşgul olma
bilîçik *rd* sümüklü
bilî kirin *m* uğraştırma, meşgul etme
bilî kirin *l/gh* uğraştırmak, meşgul etmek
bilîlik *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)
bilîmet *nd/nt* dâhî, deha * **bilîmetê muzîka me** müziğimizin dehası
bilîmetane *h* dâhice
bilîmetî *m* dâhîlik
bilîmon *rd* limonlu
bilîn (I) *m* 1. uğraşma, meşgul olma 2. uğraşma, ilgilenme, iştigal etme
bilîn (II) *m* 1. söylenme, homurdanma, sokranma 2. yankılanma
bilîn (I) *l/ngh* 1. uğraşmak, meşgul olmak (bir işi başarmaya çalışmak) 2. uğraşmak, ilgilenmek, iştigal etmek (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas bilîm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysam da beceremedim
bilîn (II) *l/ngh* 1. söylenmek, homurdanmak, sokranmak 2. yankılanmak * **deng ji hemû deran biliya** ses her yerden yankılandı
bilîne *nd* gizli bağlantı
bilîq *rd* sümüklü
bilîsans *rd* lisanslı
bilîtav *rd* bataklı
bilîte *rd* lığlı
bilîtebûn *m* lığlanma
bi lîte bûn *l/bw* lığlanmak
bilîtî *m* uğraşı
bilkewişandin *m* dönüştürme
bilkewişandin *l/gh* dönüştürmek
bilkewişîn *m* dönüşme
bilkewişîn *l/ngh* dönüşmek
bilo (I) *n* çük, pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)
bilo (II) *zo/m* 1. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı
bilobilo *n* çük, pipi (çocuk dilinde)
bi lodan *h* yığınla
bi lodî *h* tepeleme
bilok *n* çük, pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)
bilome *rd* sitemli
bi loq *h* tırıs gitme
biloq *n* kabarcık
biloqente *rd* lokantalı * **vagona biaşxane** lokantalı vagon
biloqê *h* tırıs tırıs
biloqê çûn *l/bw* tırıs gitmek
biloqî *rd* kabarcıklı
bilostik *rd* balçıklı
bi lotikan *h* hoplaya hoplaya, zıplaya zıplaya ~ **û çindikan dan tiradan** salınarak (ya da kıvırtarak) yürümek
bi lotikdanê *h* zıplaya zıplaya
bilq *m* fırtı, fıkırdama, fokurdama
bilqandin *m* fıkırdatma, fokurdatma
bilqandin *l/gh* fıkırdatmak, fokurdatmak
bilqebilq *m/h* 1. faşır faşır, fıkır fıkır 2. tokur tokur ~ **anîn** tokurdatmak ~ **jê birin** fıkırdatmak ~ **jê çûn** tokurdamak
bilqebilqkirin *m* 1. fıkırdama, çokrama 2. tokurdama
bilqebilq kirin *l/gh* 1. fıkırdamak, çokramak 2. tokurdamak
bilqijandin *m* fışkırtma
bilqijandin *l/gh* fışkırtmak
bilqijîn *m* 1. fışkırma 2. patlama
bilqijîn *l/ngh* 1. fışkırmak 2. patlamak * **birîn bilqijî** yara patladı
bilqik *m* kabarcık
bilqikdan *m* tokurdama
bilqik dan *l/gh* tokurdamak
bilqikdayîn *m* tokurdayış

bilqikî *rd* kabarcıklı
bilqitk *m* kabarcık
bilqîn *m* **1.** fıkırdama, fokurdama **2.** kaynama, kaynayış
bilqîn *l/ngh* **1.** fıkırdamak, fokurdamak **2.** kaynamak
bilqînî *m* fıkırtı tokurtu ~ **jê anîn** (an **jî birin**) fıkırdatmak, tokurdatmak ~ **jê çûn** tokurdamak
bilqînîkirin *m* fıkırdama, çokrama
bilqînî kirin *l/gh* fıkırdamak, çokramak
bilqok *n* kabarcık, su kabarcığı
bilqokî *rd* kabarcıklı
bilte *m* suya taş atıldığında çıkan ses
bilûf *rd* lifli
bilûfik *rd* lifli
bilûk *n* kerpiç
bilûlik (I) *rd* ibikli, emzikli (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bilûlik (II) *m* erkek çocuğun altını ıslatmasın diye, pipisine takılan kaval şeklindeki düzenek
bilûlî *rd* sürünerek yürüyen çocuk
bilûr (I) *mzk/m* **1.** kaval **2.** sübek (çocukların bacak arasına yerleştiren sidik borusu)
bilûr (II) *rd* kabartılı
bilûr (III) *rd/nd* bellûr, kristal
bilûr (IV) *rd* fitilli (kumaşlar için) * **qumaşê bilûr** fitilli kumaş
bilûra şivanan *bot/nd* üreme organı soğanınkine benzer bir bitki
bilûrfiroş *nd/nt* kavalcı (satan)
bilûrfiroşî *m* kavalcılık
bilûrjen *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)
bilûrjenî *m* kavalcılık
bilûrker *nd/nt* kavalcı (imal eden)
bilûrkerî *m* kavalcılık
bilûrvan *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)
bilûrvanî *m* kavalcılık
bilûtik *rd* burunlu (çıkıntısı olan)
bilwêr *bnr* bilûr (I)
bilxaltî *nd/nt* teyzezade, teyze çocuğu
bilxaltîbûn *m* teyzezadelik
bilxênî *m* taş ocakta dumanın çıktığı yer
bimacera *rd* maceralı, serüvenli
bimadalya *rd* madalyalı
bimahafiza *rd* mahafazalı
bimahiye *rd* maaşlı
bimakêş *rd* filtreli, süzgeçli
bimakîne *rd* **1.** makineli **2.** makineli, matkineli tüfek
bi mal *h* malca
bimal *rd* evli (evi olan)
bi malbatî *h* ailece, ailecek * **em dê bi malbatî herin gerê** ailece gezmeye gideceğiz
bimalbûn *m* evlenme
bi mal bûn *l/bw* evlenmek
bi malê dinyayê girtin *l/bw* dünya malına sarılmak
bimalfişek *rd* fişeklikli
bimalik *bot/rd* kapsüllü
bimalik *rd* gözlü
bimalketin *m* eve uğrama
bi mal ketin *l/bw* eve uğramak
bimalkirin *m* evlendirme
bi mal kirin *l/bw* evlendirmek
bimandal *rd* mandallı
bimane *rd* **1.** manalı, anlamlı **2.** *mec* manalı (gizli anlamı olan)
bi mane gerandin *l/bw* kötüye çekmek, başka anlamlara çekmek, istenmeyen anlamlara çekmek, mana çıkarmak * **ez lê dinêrim te gotina min şaş fehm kir, te ew bi mane gerand** bakıyorum da sözümü yanlış anladın, kötüye çektin **(gotinek)** ~ **gerandin** (bir sözü) fenaya çekmek
bimanekirin *m* **1.** anlamlandırma **2.** yorumlama, mana verme
bi mane kirin *l/bw* **1.** anlamlandırmak **2.** yorumlamak, mana vermek
bi maneyê *h* mealen
bimantiq *rd* mantıklı
bi manyakî *h* manyakça
bimanyeto *rd* manyetolu
bimar (I) *rd* nikahlı
bimar (II) *rd* yılanlı
bimarj *rd* marjlı
bimarka *rd* markalı
bi markî *h* sürünerekten ~ **gerîn** sürünmek
bimasî *rd* balıklı
bimaske *rd* maskeli
bimast *rd* yoğurtlu
bimasûle *rd* makaralı
bimasûlke *rd* adaleli
bimasûr *rd* kabartılı
bimaşe *rd* maşalı
bimaşik *rd* maşalı
bimaya *rd* mayalı
bimayonez *rd* mayonezli
bimazeret *nd/rd* mazeretli, özürlü
bimbarek *rd* mübarek, kutlu ~ **be!** mübarek olsun!
bimeaş *rd* maaşlı
bimebest *rd* amaçlı, maksatlı
bi mebesta *d* dolayısıyla * **bi mebesta kar me hev nas kir** iş dolayısıyla onunla da tanıştık
bimecaz *rd* mecazlı
bi mecazkî *h* mecazen
bi mecbûrî *h* mecburen, zorunlu olarak
bimefa *rd* yararlı ~ **bûn** yararlı olmak
bimefer *rd* umutlu, ümitli
bimefik *rd* yemlikli
bimehane *rd* maaşlı
bimehanî *rd* maaşlı
bimehan man *l/bw* aylamak (aylarca kalmak)
bimehde *rd* moralı bozuk, moralsız, somurtkan, suratlı, suratı asık
bimehdebûn *m* moralsız olma, somurtkan ol-

ma, suratı asık olma
bi mehde bûn *l/bw* moralsız olmak, somurtkan olmak, suratı asık olmak
bimehmizî *rd* ücretli, maaşlı
bimehr *rd* nikâhlı
bimehrbûn *m* **1.** nikâhlı olma **2.** nikâhlılık
bi mehr bûn *l/bw* nikâhlı olmak
bi melûsankî *h* ezile büzüle
bimemik *rd* **1.** memeli **2.** emzikli
bi memnûniyet *h* memnuniyetle
bi memnûnî *h* memnuniyitle
bimentol *rd* mentollü
bimenzele *rd* odalı
bimenzere *rd* manzaralı
bimeqare *rd* makaralı
bimeqbûz makbuzlu
bimeqes *rd* makaslı
bimeqletîz *rd* mıknatıslı
bimeraq *rd* meraklı
bimerasîm *rd* törenli
bi merc *h* şartla, şarta bağlı olarak
bimerc *rd* şartlı, koşullu
bi mercê dîtinê *h* görmece
bi merdî *h* merdane, mertçe
bimerge *rd* salçalı
bimerhamet *rd* merhametli, acıyıcı
bimerîfet *rd* marifetli
bimermer *rd* mermerli
bimesafe *rd* mesafeli
bimesele *rd* sorunlu
bimesnet *rd* mesnetli
bimesref *rd* masraflı
bimeş *b* arş (askerlikte yürü komutu)
bimeşaqet *rd* meşakkatlı, güç
bimeşê *h* **1.** yürüyerek **2.** eşkin (eşkin yürüyüş ile) ~ **bi rê de çûn** badiklemek (ördek gibi yürümek)
bi meşwerdekî *h* badiklenme ile
bimeşwerdekî çûn *l/bw* badiklenmek
bimetanet *rd* metanetli, dayanıklı
bi metelî *h* afal afal, şaşkınlıkla
bi metelmayî *h* hayretle
bimetod *rd* metotlu, yöntemli
bimetodî *m* yöntemlilik
bimexerî *rd* bataklı
bimexsed *rd* maksatlı, amaçlı
bimexsedî *m* amaçlılık
bimeyan *rd* mayalı
bimeymenet *rd* meymenetli
bi mezin û biçûkan ve *h* küçüklü büyüklü
bimezûr *rd* sakıncalı
bimêfir *rd* yemlikli
bimêjî *rd* **1.** beyinli **2.** ilikli (içinde ilik bulunan kemik veya şey)
bimêjû *rd* tarihli, günlü * **nivîsara bimêjûya 25 Gelawêj 1967** 25 Ağustos 1967 günlü yazı
bimêlîde *rd* alevli
bimêmûz *rd* mahmuzlu
bimêr *rd* **1.** erkekli **2.** kocalı, evli (evli kadın)
bi mêranî *h* erkekçe, yiğitçe, merdane, yüreklilikle
bimêrdezime *rd* kâbuslu
bi mêrê xwe nesekinîn *l/bw* kocasını sevmemek (onu koca olarak kabullenmemek)
bimêrg *rd* çayırlı (çayır yerlerinin çok olduğu yer)
bi mêrxasî *rd/h* yiğitçe
bimêş *rd* sinekli
bimêşbûn *m* sinekli olma, sineklenme
bi mêş bûn *l/bw* sinekli olmak, sineklenmek
bimêşûmor *rd* böcekli
bi mêvandarî *h* misafir olarak, konuk olarak
bimêwe *rd* meyveli
bimêx *rd* sürgülü
bimêzere *rd* sarıklı
bi miftî belaş *h* bedavadan (veya bedavasına)
bimij *rd* sisli
bimijane *rd* dingilli
bimijang *rd* kirpikli
bimijelang *rd* kirpikli
bimijgul *rd* kirpikli
bimijkirin *m* sislendirme
bi mij kirin *l/bw* sislendirmek
bimijmijok *rd* emzikli
bimijok *rd* emzikli
bimijûlank *rd* kirpikli
bimil *rd* **1.** kollu **2.** kollu, koltuklu (herhangi bir biçimde kolu olan) * **sendelya bimil** kollu sandalye * **sendelya bimil** koltuklu sandalye
bi milan *h* **1.** sallasırt, sırta taşınarak **2.** kucak kucak (bol bol) * **li berê bi milan çîçek hebûn** önünde kucak kucak çiçekler vardı 2) kucak kucak (kucaklanabilecek miktarda olan)
bi milan pîvan *l/bw* kulaçlamak
bimilik *rd* hörgüçlü
biminare *rd* minareli
bi minekarî *h* seve seve, isteye isteye
bi miqate *h* dikkatlı olarak
bimiqate bûn *l/bw* sektirmemek (büyük bir dikkat içinde bulunmak)
bimiqnatîs *rd* mıknatıslı
bimirad *rd* muratlı
bimiradê xwe şad bûn *l/bw* muradına ermek, amacına ulaşmak
bi.nirdik (I) *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için)
bimirdik (II) *rd* tortulu
bimirêk *rd* aynalı
bimirês *rd* gösterişli, şatafatlı, görkemli, göz alıcı
bimirin *rd* ölümlü
bi mirinê *h* ölümüne ~ **re deqedeq bi hev re derketin derneketin** ölümle burun buruna gelmek
bi mirîtî *h* ölü bir vaziyette

bi mirovî *h* insanca
bimirqînî *rd* homurtulu
bimirûz *rd* moralı bozuk, somurtkan, suratlı, suratı asık
bi misogerî *h* kesinlikle, kesin olarak, kesinkes
bi misqalan *h* miskalle
bimişar *rd* testereli
bimişe *rd* ücretli (ücret karşılığı yapılan)
bimişkane *rd* ipotekli
bimişûr *rd* zahmetli
bimitale *rd* düşünceli, kaygılı
bimitaletî *m* düşüncelilik, endişelilik
bimitêl *rd* döşekli
bimitik *rd* tümsekli, tepeli
bimitikbûn *m* tümselme
bimitik bûn *l/bw* tümselmek
bi mitrî *h* dalgınca
bimix *rd* çivili
bi mixabî *h* esefle
bi mixenetî *h* sinsice
bimixrik *rd* çelişkili, tezatlı
bimizûr *rd* maaşlı
bimîkrop *rd* mikroplu
bimîne *h* kala (uzaklık veya herhangi saat başı için; kalarak) * **ji êvarê re du saet bimîne, were** akşama iki saat kala gel
bimîratgir *rd* vârisli
bimîrkut *rd/h* **1.** tokmaklı **2.** tokmakla
bi mîrkut kutan *l/bw* tokmaklamak
bi mîrkut lê dan *l/bw* tokmaklamak
bi mîrkut lê xistin *l/bw* tokmaklamak
bimîrkutokanketin *m* kızamıkçığa yakalanma
bi mîrkutokan ketin *l/bw* kızamıkçığa yakalanmak
bimîrkutokanketî *rd* kızamıkçıklı, kızamıkçığa yakalanmış olan
bimîstanik *bj/rd* mantarlı (mantar hastalığına tutulmuş olan)
bimîz *rd* çişli, sidikli
bimobîlya *rd* mobilyalı
bimole *rd* sıvalı (sıvası olan)
bimole delikandin *l/bw* çamurlamak
bimonik *rd* boğumlu
bimor *rd* mühürlü
bimoran *rd* puslu, pusarık
bi more ve *rd* morumsu, morımtırak
bi moremor *h* böğüre böğüre (sığırlar için)
bimorî *rd* boncuklu
bimorîk *rd* boncuklu
bimoryaz *rd* tipili
bimostik *rd* emzikli
bimot *rd* pekmezli
bimotîf *rd* motifli
bimotor *rd* motorlu
bimovik *rd* boğmaklı, boğumlu
bimox *rd* ilikli (içinde ilik bulunan kemik veya şey)
bimucîze *rd* mucizeli
bimudet *rd* müddetli, süreli
bimuema *rd* muammalı
bi mulayimî *h* uysalca
bimuqawele *rd* mukaveleli, sözleşmeli
bimurekeb *rd* mürekepli
bimusamaha *rd* müsamahalı, hoşgörülü
bimuslix *rd* musluklu
bi muweqetî *h* muvakkaten, geçici olarak
bimuzîk *rd* müzikli
bimû *rd* **1.** kıllı **2.** tüylü
bimûçe *rd* maaşlı
bimûm *rd* mumlu, şamalı
bi mûremûr *h* böğüre böğüre (sığırlar için)
bimûrz *rd* suratı asık
bimûteke *rd* kâbuslu
bin *n* **1.** alt, dip, alt taraf (üst karşıtı) **2.** alt, dip (bir nesnenin tabanı) * **binê beroşê qul bûye** tencerenin altı delinmiş * **binê beroşê** tencerenin dibi **3.** alt (otururlurken oyluk kemiklerinin yere gelen bölümü) * **kursî bide binê xwe** kürsüyü altına çek **4.** *rd* alt (bir kaç şeyin içinde bize uzak olanı) **5.** *rd* alt (birkaç şeyden yere yakın olanı) * **qata bin** alt kat **6.** *n* alt (etkisinde anlamında) * **di bin tavê de dixebite** güneş altında çalışıyor * **di bin gotinê de ma** lafın altında kaldı **7.** *n* alt (tamlamalarda) **binê solê** ayak altı **8.** dip (oyuk veya çukurun en alt bölümü) * **binê deryayê** deniz dibi **9.** dip, taban (dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi) * **binê porên min xwê dabûn** saçlarımın dipleri terlemişti **10.** iç (ten ile dış giysi arası) * **ez dê fanorî di bin de li xwe bikim** fanilayı içime giyeceğim **11.** kök (temel, esas) * em dixwazin meseleyê ji bin hel bikin meseleyi kökünden hal etmek istiyoruz **12.** taban (bir şeyin en alt bölümü) **13.** taban (ayakkabının alt bölümü) **14.** alt, aşağı (bir şeyin alt bölümü) **15.** *rd* alt, ast **16.** *argo* kızlık, bekaret ~ **(di)** ~ **de neman** altında kalmamak **(di)** ~ **(tiştekî) de man** (bir şeyin) altında kalmak * **ez di bin vê qenciyê de namînim** bu iyiliğin altında kalmam ~ **kêranan** (an jî **asraqan**) tavan arası ~ **xêz kirin** altını çizmek ~**ê (tiştekî) derketin** aslı çıkmak, gerçeği ortaya çıkmak, gerçek ortaya çıkmak **(ji)** ~**ê (tiştekî) derketin** (bir zorluğun) altından kalkmak ~**ê (tiştekî) derxistin** gerçeği ortaya çıkarmak, (bir şeyi) çözmek ~**ê guhê (yekî) xwê nedan** tınmamak ~**ê hebanê** kazan dibi (en son doğan çocuk) ~**ê kîsik xuya kirin** kesenin dibi görünmek ~ **lingê hev kolan** (birbirinin) ayağını kaydırmak, (birbirinin) kuyusunu kazmak ~**ê piyê (yekî) sabûn kirin** ayağını kaydırmak, ayağının altına karpuz kabuğu koymak ~**ê piyên** (an jî **lingên**) **hev sabûn kirin** (birbirinin) ayağını kaydırmak ~**ê qûna (yekî) şil bûn** (bir işte) parmağı veya

bilgisi olmak ~ê (tiştekî) tune bûn aslı astarı (veya aslı faslı) olmamak ~ê tûrikê (yekî) qul e dipsiz testi (eline geçen para ve malı hesapsızca, boş yere harcayan) ~ê xwe de berdan altına kaçırmak (bi) ~ê xwe de berdan altına etmek (veya kaçırmak) (büyük ve küçük aptest için) ~ê xwe şil kirin altını ıslatmak ~ê xwe tije kirin 1) altına kaçırmak, altını pisletmek 2) *mec* altını doldurmak, cebini doldurmak (gizli bir veya gayri meşru bir şekilde servet edinmek) ~ê zimanê (yekî) negirtin diş kovuklarını doldurmamak, dişinin kovuğuna bile gitmemek ~ê zimanê (yekî) şil bûn dilinin altında bir şey olmak ~ê zimanê (yekî) şil bûn hema gotin dilinin altındaki baklayı çıkarmak

binaçe *m* menşe

binakok *rd* çelişkili, tezatlı

binalik *rd* nalınlı

binalî (I) *rd* illegal, gizli

binalî (II) *rd/nd* yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) * **ez binaliyê vê derê me** ben buranın yerlisiyim

binalîbûn *m* yerlileşme

binalî bûn *l/ngh* yerlileşmek

bi namûs *h* namusum üzerine

binamûs *rd* 1. namuslu 2. namuslu (uygun, gereği gibi) * **me xwarineke binamûs xwar** namuslu bir yemek yedik

binamûsbûn *m* 1. namuslu olma 2. namusluluk

bi namûs bûn *l/bw* namuslanmak, namuslu olmak

bi namûsê leyîstin *l/bw* namusla oynamak

binan *rd* 1. ekmekli 2. yemekli 3. tok * **tu binan î yan bênan î?** aç mısın tok musun? ~**ekî nandar nabî bi darekî mêrxas nabî** bir sefer yemek vermekle cömert bir sopa atmayla yiğit olunmaz

binane *rd* naneli

binanî (I) *m* 1. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 3. kaide, duraç, ayaklık, alt 4. alt * **di binaniya me de newal e** alt tarafımız vadi

binanî (II) *n* kılıcın keskin ucu

bi nan ketin *l/bw* yemek yemeye başlamak (hasta ve küçük çocuklar için)

bi nankorî *h* nankörce

binanoziko *h* karın tokluğuna, boğaz tokluğuna

bi nan û av kirin *l/bw* 1. yedirip içirmek, doyurmak, beslemek 2. yardım yataklık etmek

bi nanû xwê bûn *l/bw* iyilik bilir olmak, vefakar olmak

bi nanzikî *h* boğaz tokluğuna, karın tokluğuna

binar (I) *nd* ateş altı ~ **kirin** ateş altına gömmek

binar (II) *n* dax eteği

binaret *n* temel, esas

binas (I) *nd/rd* tanıdık

binas (II) *rd* 1. müsebbip 2. neden, sebep, kaynak, -den kaynaklama (suç ve kabahat anlamında) * **ev sûcên hanê gişt binasên te ne** bu suçların hepsi senden kaynaklanıyor

binasir *rd* nasırlı

binaskar *rd* suçlu

binaşik *m* mide alt kısını

bi naşîtî *h* acemice

binate *n* temel

binatir *lşk* ast (rütbe ve kıdemce küçük asker)

binatî *n* temel

bi nav *h* ismen

binav (I) *rd* 1. adlı, isimli * **keçikeke binav Sema** Sema adlı bir kız 2. imzalı (yazı, eser için; yazarı belirtilmiş)

binav (II) *m* su altı ~ **bûn** gark olmak

bi nava dilê (...) zanîn *l/bw* (birinin) ciğerini okumak

binavahî *m* 1. temel, binanın alt basamağı 2. altyapı

bi nava hev ketin *l/bw* 1. katışmak, karışmak 2. (birbirine) girmek (veya girişmek), kavgaya girişmek (veya tutuşmak) * **bi nava hev ketin** kavgaya tutuştular

bi nava leman ketin *l/bw* kesip biçmek (ağzına geleni söylemek, ileri geri konuşmak)

binavayî 1. altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) 2. *sos/m* alt yapı

bi navber *h* 1. arayla 2. kesik kesik ~**iya (...)** vasıtasıyla, kanalıyla

binavber *rd* 1. aralıklı (aralarında açıklık bulunan, birbirine bitişik olmayan) 2. aralıklı, espaslı (dizgide kelimeler, harfler veya satırlar arasında açıklığı olan) * **peyv binavber in** kelimeler aralıklı 3. *fiz* aralıklı (kesik kesik) 4. kesintili (ara verilerek yapılan)

bi navberdayîn *h* 1. ara vererek 2. kesik kesik olarak

bi navbeynkarî *h* aracılıkla ~**ya (...)** vasıtasıyla, kanalıyla

binavbir *rd* bölmeli * **odeya me binavbir e** odamız bölmeli

binavbûn (I) *m* 1. adlanma, adlandırılma 2. adlandırılma, zikredilme

binavbûn (II) *m* 1. batma (suda) gark olma 2. suya dalma

bi nav bûn (I) *l/bw* 1. adlanmak, adlandırılmak, adını koymak 2. adlandırılmak, zikredilmek

binav bûn (II) *l/ng* 1. batmak, (suda) gark olmak (suyun üstünde iken içine gömülmek) * **qeyîk binav bû** kayık battı 2. suya dalmak

binavbûyîn (I) *m* 1. adlanış, adlandırılış 2. adlandırılış, zikrediliş

binavbûyîn (II) *m* **1.** batış, (suda) gark oluş **2.** suya dalış
binavbûyî (I) *rd* adlanmış olan
binavbûyî (II) *rd* batık (gemiş için batmış)
binavdan *m* adlandırma
bi nav dan *l/bw* adlandırmak
bi nav dayîn *h* ismen
bi navekî *h* ortalam olarak
bi navê *rd* adlı * **keçikeke bi navê Sema** Sema adlı bir kız
binavê *nd* güreş ~ **çûn** (an jî **rakirin**) **hev** güreşmek
bi navê leyîstin *l/bw* göreşmek, güreş tutmak
bi navê ketin *l/bw* **1.** ver yansın etmek, yaptığını bilmemek, ağzını açmak (ağır söz söylemeye başlamak) **2.** girişmek ~ **û virvirandin** hallaç pamuğu gibi atmak
bi navêk ketin *l/bw* (birbirine) girmek, dalaşmak
bi navêşê ketin *l/bw* ishal olmak, amel olmak
bi navê Xwedê *nd* **1.** Allah'ın adıyla **2.** rebbena hakkı için
binavger *nd/nt* dalgıç
binavgerî *m* dalgıçlık
binavgîn *rd* araçlı
bi nav gotin *h* ismen
bi nav guhê hev ketin *l/bw* (birbirine) girişmek
binavhevketin *m* **1.** karışıklık çıkarma **2.** (birbirine) girme (veya girişme), kavgaya girişme (veya tutuşma)
bi nav hev ketin *l/bw* **1.** karışıklık çıkarmak **2.** (birbirine) girmek (veya girişmek), kavgaya girişmek (veya tutuşmak)
binavî *bot/m* bir tür ağaç
bi navînî *h* ortalam olarak
binavkirin (I) *m* **1.** adlandırma, ad koyma, isimlendirme, isim koyma **2.** adını koyma, ismini koyma **3.** adlandırma, zikretme, adını zikretme**4.** anma
binavkirin (II) *m* **1.** batırma, gark etme, (suya) batırma **2.** (suya) daldırma
bi nav kirin (I) *l/bw* **1.** adlandırmak, ad koymak, isimlendirmek, isim koymak **2.** adını koymak, ismini koymak **3.** adlandırmak, zikretmek, adını zikretmek **4.** anmak * **ji bo ku wî ji Tahirên din cuda bikin ew bi Tahirê Dirêj bi nav dikirin** onu, başka Tahirlerden ayırt etmek için Uzun Tahir diye anarlardı
bi nav kirin (II) *l/bw* **1.** batırmak, gark etmek, (suya) batırmak **2.** (suya) daldırmak
binavkirî (I) *rd* **1.** adlı, anlandırılmış, isimli, isimlendirilmiş **2.** belirli
binavkirî (II) *rd* batırılmış, gark edilmiş olan
binavkirî (III) *rz/rd* belirtili, belgin
binavûdeng *rd* adlı, ünlü, şanlı, meşhur, şöhretli ~ **bûn** ünlü (veya meşhur) olmak
binavûdengbûn *m* ad alma, ün kazanma
bi nav û deng bûn *l/bw* ad almak, ün kazanmak
binavûdengî *m* ünlülük, meşhurluk
binavûnîşan *rd* **1.** adlı sanlı **2.** tarihli, tarihî * **îro rojeke binavûnîşan e** bugün tarihî bir gündür
binavûnûçik *m* lâkaplı
binawa *rd* içten hesaplı, sinsi
binax *m* **1.** yeraltı, toprak altı * **samanên me yên binaxê** toprak altı servetlerimiz **2.** *rd* yeraltı (gizli ve zararlı çalışma)
binaxbûn *m* **1.** gömülme **2.** gömülme, defnedilme (ölü gömmülme)
binax bûn *l/ngh* **1.** gömülmek **2.** gömülmek, defnedilmek (ölü gömmülmek)
binaxbûyîn *m* **1.** gömülüş **2.** gömülüş, defnediliş
binaxe *n* **1.** temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **2.** temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) **3.** *mat/m* taban, kaide **4.** bel kemiği (bir şeyin varlığı ile ilgili temel bölümü, esas) **5.** alt yapı, temel, yapı
binaxeyî *rd* esasî
bi naxî *h* samimiyetle
binaxîn *rd* toprak altı ile ilgili olan
binaxkirin *m* **1.** gömme **2.** defnetme (ölüyü gömme)
binax kirin *l/gh* **1.** gömmek **2.** defnetmek, gömmek (ölüyü gömmek) ~**a mayînan** (an jî **tepînkan**) mayınlamak
binaxkirî *rd* gömülü, metfun
bi nayebe *h* ender bir biçimde
binaz *rd* nazlı
bi nazenaz *h* nazlana nazlana
bi nazikî *h* nazikâne, nazikçe, nezaketen
bi naziyan *h* nazlana nazlana
binban *n* ev tabanı * **ban qul be binban jî şil e** tavan delikse taban da ıslak olur
binbar *rd* **1.** yükümlü, mükellef (bir şeyi yapma zorunluluğu olan) **2.** *nd* yükümlü, mükellef (vergi vermekle yükümlü kimse veya kuruluş) **3.** *n* yük altı (hayvan yükünün alt kısımı) **4.** minnet altında olan
binbarî *m* yüküm, yükümlülük, mükellefiyet
binbarîbûn *m* yükümlenme
binbarî bûn *l/ngh* yükümlenmek
binbarîkirin *m* yükümlendirme
binbarî kirin *l/gh* yükümlendirmek
binbarîtî *m* yükümlülük
binbelg *n* tütünün en alt yaprağı
binberaş *n* alt değirmen taşı
binberdok *bot/m* yabanî bir ot
binbêder *bnr* binbênder
binbêjing *nd* elenti, kalbur altı
binbênder *m* badas, harman artığı, harman sonu
binbihurk *m* alt geçit

binbirkirin *m* kökünü kazıma
binbir kirin *l/gh* kökünü kazımak
binbisk *m* kadın favorisi
binbîr *m* bilinçaltı
binboç *nd* kuyruk altı
binbuhêrk *m* alt geçit
binc *m* kök, köken
bincam *rd* ikiyüzlü, riyakâr
bincamîtî *m* ikiyüzlülük
bincan *n* akarsu üzerinde yapılan set vasıtasıyla suyu yükseltilerek araziya verilmesi
bincarî *m* araştırma, soruşturma
binceme *rd* korkak kimse
bincil *n* **1.** iç çamaşır **2.** *rd* hasıraltı
bincilbûn *m* hasır altı edilme, örtbas edilme, sümen altı edilme
bincilbûn *l/ngh* hasır altı edilmek, örtbas edilmek, sümen altı edilmek
bincilk *nd* iç çamaşır, iç giysi
bincilkirin *m* hasıraltı etme, örtbas etme, sümenaltı etme, minder altı etme, örtmeye çalışma, üstüne perde çekme, perdeleme, boğma
bincil kirin *l/gh* hasıraltı etmek, örtbas etmek, sümenaltı etmek, minder altı etmek, örtmeye çalışmak, üstüne perde çekmek, perdelemek, boğmak * **bûyer bi bûyereke din bincil kirin** olayı başka bir olayla boğdular
bincî (I) *rd/nd* **1.** yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) **2.** *kîm/m* kök
bincî (II) *nd* yatak altı
bincû *nd* yeni Müslüman olmuş Yahudi çocuğu
binçavî *hiq/m* göz altı, gözetim, gözlem altı, nezaret
binçavkirin *m* göz altına alma, gözetime alma, gözetim altına alma, gözlem altına alma
binçav kirin *l/gh* göz altına almak, gözetime almak, gözetim altına almak, gözlem altına almak
binçavkirî *rd* gözaltında olan
binçen *n* başlığı çeneye bağlayan kadın takısı
binçeng *n* **1.** koltuk altı **2.** *mec* koltuk (iltimas) * **ew ji binçengan hez nake** o koltuktan hoşlanmaz **3.** koltukluk, subra (koltuk altına içten dikilen parça)
binçerm *ant/n* deri altı
binçingil *n* meme altı
binçir *n* suya, çamura yayılan ağaç damarları
binçîne *n* **1.** temel, ana **2.** temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **3.** temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur)
binçok *m* diz altı
bindan *n* irmik
bindar *rd* ezilen, sopa altında olan
bindarok *m* **1.** kırda ağaç gölgesinde yapılan piknik **2.** *bot* yenilen bir tür bitki
bindarûk *bnr* bindarok
bindehlok *bot/m* kardelen (Galanthus nivalis)
binden *m* küp altına konulan toprak kap
bindeq *m* fındık
bindeqe *m* değirmen bilya yuvası
bindeqfiroş *nd/nt* fındıkçı (satan kimse)
bindeqfiroşî *m* fındıkçılık
bindeqvan *nd/nt* fındıkçı
bindeqvanî *m* fındıkçılık
binder *n* kapı eşiği
binderî *n* kapı eşiği
binderya *m* **1.** deniz altı (deniz altında bulunan) **2.** deniz altı (deniz altında yapılan) * **lêgerînên binderyayê** deniz altı araştırmaları
bindest *rd* **1.** ezik, ezilen, mazlum **2.** bağımlı, tâbi **3.** ast, alt
bindestbûn *m* **1.** ezilen olma, mazlum olma **2.** bağımlı olma, tâbi olma **3.** ast olma
bindest bûn *l/ngh* **1.** ezilen olmak, mazlum olmak **2.** bağımlı olmak, tâbi olmak **3.** ast olmak
bindestî *m* **1.** mazlumluk, kölelik **2.** bağım **3.** astlık, aşağı kademede olma, daha küçük olma * **ev keçika hanê bindestî birayê xwe ye** bu kız erkek kardeşinden daha küçüktür **4.** *rd* ezilen, kul, köle * **tu bûyî bindestiyê jina xwe** sen eşine köle olmuşsun
bindestîbûn *m* **1.** ezilen olma, mazlum olma **2.** bağımlılık, tâbiiyet, bağımlı olma **3.** ast olma
bindestkirî *rd* ezilen
bindevk *m* alt kapak
bindevka aşikê *ant* mide kapısı
bindevka madeyê *ant* mide kapısı
bindir *zo/m* örümcek
bindiyan *nd* henüz Müslümanlaşmış Hris-tiyan
bindîl *nd* aşağı
bindîn *nd* alt taraf * **bindîna gund** köyün alt tarafı
bindor *rd* harman dövme işinde koşulan hayvanlardan en sonda olanı
bindoşek *rd* hasıraltı
bindoşekkirin *m* örtbas etme, hasıraltı etme, minder altı etme, üstüne perde çekme, perdeleme
bindoşek kirin *l/gh* örtbas etmek, hasıraltı etmek, minder altı etmek, üstüne perde çekmek, perdelemek
bindoxe *m* değirmen bilya yuvası
bindûv *nd* kuyruk altı
bindûz *rd* düz tabanlı
bine (I) *rd* alt (tamlamalarda; sınıflamalarda ikinci derece anlamında)
bine (II) *m* mihver
bi neberpirsî *h* sorumsuzca
binebeş *m* alt bölüm

bi nebezî *rd* yavuzca
bi nebîrbirî *h* anlayışsızca, düşüncesizce
bi nebîrewerî *h* anlayışsızca, düşüncesizce
binecih *rd/nd* **1.** yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) **2.** *n* yerleşeme yeri, oturaklı yer
binecihîbûn *m* yerlileşme
binecihî bûn *l/ngh* yerlileşmek
bineci *bnr* binecih
bineco *m* ark dibi
bi neçarî *h* mecburen
bineçe *n* **1.** temel, ana **2.** temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **2.** temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) **3.** köken (soy, asıl)
bineçerm *ant/m* alt deri, deri altı
bineçîn *m* alt sınıf
binedar *m* ağaç kökü
binederya *m* deniz dibi
bi nefehmatî *h* anlayışsızca, düşüncesizce, izansızca
binefes *rd* nefesli
binefs *rd* nefis sahibi
bi nefs *nd/h* tıpatıp, tıpkı * **ew bi nefs e** tıpatıp kendisi ~**a xwe nekarîn** nefsine hakim olmamak, nefsine uymak ~**a xwe nesekinîn** nefsine düşkün olmak
bi nefs bûn *l/bw* tıpa tıp olmak, ta kendisi gibi olmak * **ew bi nefs e** o ta kendisi
binefser *lşk/n* astsubay
binefserî *lşk/m* astsubaylık
binefş *bnr* binevş
binefşe *bnr* binevş
binefşî *bnr* binevşî
binefşok *bnr* binevşok
binegeh *n* temel, esas
binegoş *n* kulak altı
bineguh *bj/m* **1.** kaba kulak **2.** kulak altı
bi neheqî *h/rd* haksızca * **hûn bi neheqî bi min re dikin** bana haksızca davranıyorsun
binehiş *m* bilinçaltı, şuur altı
binehişî *m* bilinç altı
binehişîn *rd* bilinç altı ile ilgili
binehk *rd* nohutlu
bi nehsî *h* haylazca
binejimar *mat/m* asal sayı
binekirin *m* saklama
bine kirin *l/gh* saklamak
binekok *m* arka plan, bekraund
binekomik *m* alt grup
binelem *rd* tepeli
binelî (I) *m* bünye (vücut yapısı)
binelî (II) *rd* yerleşik (bir yerin yerlisi olmuş olan)
binelîtî *m* yerleşiklik
binema *m* temel, esas
binemak *m* kök, temel
binemal (I) *n* ana mal
binemal (II) *m* **1.** aile (çok geniş aile) **2.** aile (birlikte oturan hısım ve yakınların tümü) **3.** sülale, uruk **4.** *sos* boy, kabile, klân ~**a xuyanî** köklü aile
binemale *bnr* binemal
binemalî *rd* ailevî
binemerg *m* sulu otlak
binemir *rd* emir kulu
bineqerat *rd* nakaratlı
bi neqlî *h* naklen
bineqş *rd* nakışlı, işlemeli
binequl *rd* **1.** dibi delik **2.** *argo* kızlığı elden gitmiş olan, bekareti bozulmuş olan
binerd (I) *n* **1.** yeraltı **2.** *rd* yeraltı (gizli ve zararlı çalışma) ~ **bûn** *mec* ölmek
binerd (II) *nd* toprağa gömülü ev
binerd (III) *m* yer fıstığı
binerdco *m* yeraltı kanalı
binerdik *bot/m* **1.** şalgam (Brassica rapa) **2.** şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
binerdî *bot/m* **1.** yer elması (Helianthus tuberosus) **2.** yer elması (bu bitkinin besin oylarak yararlanılan kök sapı)
binerdîn *rd* toprak altı
binerdk *bnr* binerdik
binerdkirin *m* gömme, gömüleme, defnetme (ölüyü gömme)
binerd kirin *l/gh* gömmek, gömülemek, defnetmek
binerdkirî *rd* gümülü
bineret *m* temel, ana
binaretî *m* temel
bi nerihetî *h* yaramazca
bi nermahî *h* çaktırmadan, usulca
bi nermenerm *h* usulcacık
bi nermenermî *h* usullacık
bi nermetingî *h* sinsice
bi nermikayî *h* usulcacık
binermî *h* çaktırmadan, usulca ~ **mirov maran ji qulê derdixe** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır
binesaziyî *rd* alt yapısal
binesazî **1.** altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) **2.** *sos/m* alt yapı **3.** yapı, bünye
binesermaye *m* ana sermaye
binesîb *rd* nasipli ~**ê (yekî) kirin** (birine) nasip etmek
binesîhet *rd* nasihatlı
bi nesîhetan *h* nasihat yolu ile
binesol *m* ayakkabı tabanı
bineşax *m* alt şube
bineşe *bnr* bineçe
binetar *erd/n* **1.** dağ eteği **2.** temel, esas **3.** *mec* köken, soy sop
binetarî *rd* asıl, temel, çekirdek * **kadroya binetarî** çekirdek kadro
binetatî *m* razakı (bir tür üzüm)

binetîm *m* alt takım
binetîp *m* alt takım
binetov *n* tohumluk, ana tohum
binevan *rd* varlıklı
binevş *bot/m* 1. menekşe (Viola tricolor) 2. menekşe (bu bitkinin çiçeği)
binevşa belek *bot/nd* hercaî menekşe (Viola tricolor)
binevşa seg *bot/nd* yabanî menekşe
binevşgon *rd* menekşe rengi
binevşî *nd* 1. menekşe rengi 2. *rd* menekşe rengi (bu renkten olan)
binevşîn *rd* menekşe renkli, menekşeye benzeyen
binevşok (I) *bot/m* 1. menekşe (Viola tricolor) 2. menekşe (bu bitkinin çiçeği)
binevşok (II) *bj/m* kızılcığa benzer fakat rengi menekşeye çalan öldürücü bir hastalık ~ **avêtin (yekî)** bu hastalığa yakalanmak
binexş *rd* nakışlı, işlemeli ~ **û nimûş** cicili bicili
bi nexweşînê ketin *l/bw* hastalanmak, hastalığa tutulmak
bineynik *rd* aynalı
bineynok *rd* tırnaklı
binezaket *rd* nezaketli
binezanav *n* alt kimlik
bi nezanî *h* 1. cahilâne, cahilce, bilmeden * **bi nezanî min xwe avête vî karî** bilmeden bu işe giriştim 2. kasıtsız, maksatsız
binezir *rd* adaklı * **diya min bi sê rojan ji rojiyê re binezir e** annem oruca üç gün adaklı
binferman *rd* ezilen
binfis *argo/rd* sinsi, kurnaz
binê *b* aman (dikkatı uyandırmak için kullanılır) * **binê, baş li zarokê binêrî** aman çocuğa iyi bak
binê avê *nd* su altı
binê çeng *nd* koltuk altı
binê çermê jorîn *ant/nd* üst deri altı
binê xwe tije kirin *l/bw* 1. donuna yapmak (veya doldurmak) 2) donuna yapmak, donuna doldurmak (çok korkmak)
binêre *b* 1. bak 2. bak! (işte) * **binêre ev gotinên te rast in** bak bu söylediklerin doğru
binêşe *bnr* bineçe
binfilitî *rd* kaba saba (kimse)
bing kirin *l/gh* çağırmak
bingaşe *rd* kalabalık
bingeh *m* 1. temel, esas, ana (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) * **divê ku mirov li ser bingehên xurt tiştên mezin çêke** sağlam temellere dayanarak büyük işler yapmalı * **ez dê jîna xwe li ser bingehên nû ava bikim** ben hayatımı yeni esaslar üzerine kuracağım 2. altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) 3. *sos* alt yapı ~ **amade kirin** zemin hazırlamak ~ **girtin** temel tutmak ~**a tenduristiyê** sağlık ocağı ~**ên hesêb** dört işlem
bingehdanîn *m* tesisetmek
bingeh danîn *l/gh* tesis etmek, tesis oluşturma
bingehdar *nd/nt* 1. kurucu, müessis 2. *rd* temelli, esaslı
bingehdarî *m* kuruculuk
bingehdêr *rd* kurucu
bingehdêrî *m* kuruculuk
bingehî *rd* 1. ana, esasî, asıl, temel (en önemli, belli başlı) * **qanûna bingehî ya dewletê makeqanûn e** devletin temel kanunu anayasadır * **kadroya bingehî** temel kadro 2. aslî * **peywira me ya bingehî** aslî görevimiz 3. bünyevi 4. köklü
bingehîn *rd* 1. temel, ana * **xetên bingehîn** ana hatlar 2. birincil, esas 3. *h* başlıca * **rexnekirin mafekî bingehîn î xwendevan e** eleştirme her okurun başlıca hakkıdır
bingehmal *m* aile
bingehmalî *rd* ailesel
bingehsaz *rd* kurucu
bingehsazî *m* kuruculuk
bingerî *m* soruşturma
bingêre *nd* döveni sonda çeken öküz
bingilte *rd* fesat
bingok *bj/m* kaba kulak
bingol kirin *l/gh* ortadan kaldırmak
bingorkirin *m* defnetme
bingor kirin *l/gh* defnetmek
bingov *m* ağıl
bingovend *nd* halay sonunu çeken kimse
bingoyî *rd* kaba kulak hastalığı olan kimse
bingozele *bot/m* sepet yapımında kullanılan bir bitki
binguhk *bj/m* kaba kulak
binguhkî *rd* kaba kulaklı olan
binguhkîbûn *m* kaba kulak olma, kaba kulak hastalığına yakalanma
binguhkî bûn *l/ngh* kaba kulak olmak, kaba kulak hastalığına yakalanmak
binhingil *n* meme altı
binhiş *n* bilinçaltı
binhişîn *rd* bilinç altı ile ilgili
binhizir *m* bilinç altı
binhulî *m* bodrum katı
biniçik *rd* çıkıntılı
biniham *rd* tabakalı
bi nihiçan *h* iteklemeyle, kakışmayla ~ **çûn hev** kakışmak
binijîn *m* hapşırma
binijîn *l/ngh* hapşırmak
binik (I) *m* tütün bitkisinin en alt kısmındaki yaprakları
binik (II) *m* 1. altlık, tabakça, tabak (bardak altlığı gibi) * **binika piyaleyê** bardak altlığı 2. ayaklık, duraç, kaide, taban (bir şeyin yere dayanan bölümü veya bir şeyin üzerine

oturtulduğu nesne) * **binikek kir binê peyker** heykelin altına bir kaide koydu **3.** taban, oturak (bir şeyin yere gelen tarafı) **4.** altlık, tabla (soba, mangal gibi şeylerin altına konulan altlık **5.** yapı, bünye
binika sihanê *nd* nihale
binikê ragihanê *nd* veri tabanı, bilgi tabanı
biniklok *rd* kancalı
binikul *rd* gagalı ~ **nikulan çûn ser serê (yekî)** (birine) baskı uygulamak ~ **nikulê xwe biçêre bi lingê xwe bigere** kendi derdine kendin çare ol
binimêj *rd* **1.** namazlı **2.** *h* namazla ~ **û taet e** namazlı nıyazlı
binimro *bnr* binumare
binimûş *rd* bezeli, bezekli, nakışlı, motifli
bi niqilîskan ketin *l/bw* hıçkırık tutmak
biniqir *rd* **1.** boğumlu **2.** yivli
biniqirk *rd* kertikli
biniquçkan *h* çimdikle, dürderek ~ **çûn (yekî)** birini çimdiklemek ~ **hatin (yekî)** birini çimdiklemek
binirx *rd* değerli
binisîb *rd* kısmetli
binişîv *rd* inişli ~ **û derbejor** (an jî **berjor)** inişli çıkışlı (veya yokuşlu)
binivîn *rd* yataklı
binivîs *rd* yazılı (üzerinde yazı bulunan) * **kevirî binivîs** yazılı taş
bi nivîskî *h* yazılı olarak, tahriren
biniyat *bnr* binyat
biniyet *rd* **1.** niyetli (niyet eden, niyeti olan) **2.** niyetli (oruçlu) **3.** *h* niyetli olarak **~a şîfayê** şifa niyetine
binizûl *rd* kepekli (un kepeği için)
binî *m* **1.** alt, dip (oyuk veya çukurun en alt bölümü) **2.** dip (kapalı bir yerin kapıya göre en uzak bölümü) * **maseyên li biniya salonê** salonun dibindeki masalar 3. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **4.** kök (temel, esas) * **em dixwazin meseleyê ji binî hel bikin** meseleyi kökünden hal etmek istiyoruz **5.** aşağı (bir şeyin alt bölümü) **6.** taban, ayaklık, duraç (bir şeyin yere dayanan bölümü veya bir şeyin üzerine oturtulduğu nesne) **7.** taban, oturak (bir şeyin yere gelen tarafı) **8.** taban (ayakkabının alt bölümü) **9.** zemin, alt kat **10.** *rd* alt (bir kaç şeyin içinde bize uzak olanı) **11.** *rd* alt (birkaç şeyden yere yakın olanı) * **qata binî** alt kat **(ji)** ~ **de ketinê heta serî safî kirin** (bir servetin) altından girip üstünden çıkmak **(di)** ~ **de pê vedan** alttan güreşmek ~ **derketin** (bir kabın) dibi görünmek ~ **girtin** dibini tutmak (pişen yemekler için; tencerenin dibine yapışmak)
binîgar *rd* **1.** resimli **2.** nakışlı, desenli
binîgarkirin *m* resimleme
bi nîgar kirin *l/bw* resimlemek
binîgaş *rd* hayali
binî girê dan *l/bw* yumru hale gelmek
binî girtin *l/gh* tutmak (yemek için; hafifçe yanmak)
binîgirtî *rd* köklü
binîkah *rd* nikâhlı
binîkahbûn *m* **1.** nikâhlı olma **2.** nikâhlılık
binîkel *rd* nikelli
binîkelaj *rd* nikelajlı
binîqaş *rd* tartışmalı * **gelşeke binîqaş** tartışmalı bir sorun
binîspet *rd* oranlı
binîşan *rd* **1.** nişanlı, işaretli **2.** belgili, belirtili **3.** belli, muayen **4.** belli başlı
binîşane *rd* madalyalı
binîşanî *rd/nd* yavuklu
binîşanîbûn *m* nişanlanma, adaklanma
bi nîşanî bûn *l/bw* nişanlanmak, adaklanmak
binîşe *m* temel, esas
binîtrat *rd* nitratlı
bi nîvdevî *h* yarım ağızla
binîvî *rd* **1.** yarım olarak **2.** *h* yarı yarıya
binîvîbûn *m* yarılanma
bi nîvî bûn *l/bw* yarılanmak
binîvîkirin *m* **1.** yarılama **2.** ortalama **3.** yarıcılık yapma
bi nîvî kirin *l/bw* **1.** yarılamak * **çaya xwe bi nîvî kiribû** çayını yarılamıştı **2.** ortalamak * **me karê xwe bi nîvî kir** işimizi ortaladık **3.** yarıcılık yapmak
binîvkerê kujiyê *mat/nd* açı ortayı
binîzam *rd* nizamlı, düzenli
binîzambûn *m* nizamlı olma, nizamlılık, düzenlilik
binîze *rd* süngülü
bi nîzeyan *h* süngü ile
bi nîzeyan çûn hev *l/bw* süngüleşmek
binjinû *m* diz altı
binkasik *m* altlık, tabakça (çay altlığı gibi)
binkask *bnr* binkasik
binkaş *n* bayır aşağ
binke *lşk/m* **1.** üs (harekâtın yürütülebilmesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tamamlandığı, teçhizatın toplandığı, dağıltıldığı bölge) * **binkeya asîmanî** hava üsü **2.** yurt, ocak (hastalıkların tedavi edildiği yer) * **binkeya tenduristiyê** sağlık ocağı (veya yurdu) **3.** *mat* taban, kaide **4.** taban (değerlendirmede en alt derece) **5.** yapı **~ya asayîşî** güvenlik yeri **~ya asîmanî** (an jî **asmanî)** hava üssü **~ya deryayî** deniz üssü **~ya tenduristiyê** sağlık ocağı
binkefş *n* koltuk altı
binkegirtin *m* üslenme
binke girtin *l/gh* üslenmek
binketin *m* alt olma yenilgi, mağlûbiyet
bin ketin *l/gh* alt olmak, yenilgiye uğramak
binketî *rd* yenik, mağlûp, sınık, yenik düşmüş,

bozguna uğramış ~ **hesibandin** yenik saymak
binkevîk *bot/m* bir tür gül
binkeya asayîşî *nd* güvenlik yeri
binkeya asîmanî *nd* hava üssü
binkeya hewayî *nd* hava üssü
binkeyê tenduristiyê *nd* sağlık ocağı
binkêr *rd* kesimlik hayvan
binkinc *n* iç çamaşır
binkinck *nd* iç çamaşır
binkiras *n* **1**. iç gömlek **2**. entari altına giyilen kadın iç giysisi
binkirask *n* **1**. iç gömlek, gömlek **2**. entari altına giyilen kadın iç giysisi
binkî *rd/nd* **1**. yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) * **ew binkiyên Farqînê ne** onlar Silvan'ın yerlileridir * **ez binkiyê vê derê me** ben buranın yerlisiyim **2**. sinsi (kimse)
binkîbûn *m* yerlileşme
binkî bûn *l/ngh* yerlileşmek
binkîne *m* temel, esas
binkîs *nd* hatır akçesi olarak başlıktan kız babası tarafından bağışlanan meblağ
binkol (I) *n* çapa
binkol (II) *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
binkolî *m* sinsilik
binkolkirin *m* çapalama
binkol kirin *l/gh* çapalamak
binkom *bnr* efare
binkoşk *m* bodrum, köşkün zemin katı
binling *n* ayak altı
binmêwk *m* asma çubuğu, asma bıyığı
binmil *n* koltuk altı
binmîtane *rd* soysuz
binnivîs *m* alt başlık
bi nobe *h* nöbetleşe
binobekirin *m* nöbetleşme
bi nobe kirin *l/bw* nöbetleşmek
binok *rd* nohutlu * **girara binok** nohutlu pilâv
binolî (I) *m* alt kat, zemin katı
binok (II) *bot/m* halk hekimliğinde ilaç yapımında kullanılan bir bitki
binor *rd* işe yaramaz
binos *n* sebep
binotî *m* kıyafet (kılık)
binpenc *nd* pençe altı
binpenc kirin *l/gh* pençesinin altına almak, egemenliğine alınak
binper (I) *nd* ilkel bir silâh
binper (II) *n* süs teleği
binpê *nd* **1**. ayak altı **2**. *n* taban (ayağın alt yüzü)
binpêkirin *m* **1**. çiğneme (sayıp takmama) **2**. çiğneme, ihlâl etme, ihlâl * **binpêkirina mafên mirovan** insan hakları ihlâli
binpê kirin *l/gh* **1**. çiğnemek (sayıp takmamak) **2**. çiğnemek, ihlâl etmek * **qanûn binpê kirin** kanunları çiğnemek
binpêkirî *m* ihlâl edilmiş, çiğnenmiş olan
binpêlav *m* ayak tabanı
binrax *m* **1**. döşek **2**. şilte
binrijan *m* kızlığı, bekareti elden çıkarma, bozma
binrim kirin *l/gh* (birinin) mızrağının altından geçmek, üstünlüğünü kabul etmek
binserk *nd* gerdek gecesi için gelin ve damat için hazırlanan çerezler
binsernivîs *m* alt başlık
binsêv *bnr* sêvetehlk
binsol *m* ayak tabanı
binstem *m* mezalim
binşe, binşeh *rd* tarak artığı yün
binşil *rd* suçlu, kötü bir eylemde bulunmuş olan
binta *nd* tütünün alt kısmındaki en kalitesiz yaprağı
bintar *n* **1**. etek, dağ eteği **2**. *mec* temel **3**. aşağı
bintasik *m* tabakça
bintav *nd* güneş altı, güneşleme
bintî kirin *l/gh* hasıraltı etmek
bintîpe *m* alt takım
bintût *h* kat'iyen
bintûte *rd* silik (kimse)
bintûtî *rd* kökten * **çareyeke bintûtî pêwîst e** kökten bir çözüm şart **2**. *h* büsbütün, tamamen
binukte *rd* nükteli
binumare *rd* **1**. numaralı (numarası olan) * **cih binumare ne** yerler numaralı **2**. numaralı (belli bir numarası olan) * **xaniyê binumareya dudu** iki numaralı ev
binuqte *rd* noktalı
binûr *rd* nurlu
binûştin *m* hapşırma
binûştin *l/gh* hapşırmak
binvebinve *rd* sinsi
binvebinvebûn *m* sinsi olma
binvebinve bûn *l/ngh* sinsi olmak
binwêne *n* fotograf altı (yazısı)
binxak *nd* toprak altı, yer altı
binxakbûn *m* gömülme
binxak bûn *l/ngh* gömülmek
binxakkirin *m* gömme
binxak kirin *l/gh* gömmek
binxaltî *bnr* bilxaltî
binxan *bnr* binxane
binxane *m* alt yapı
Binxetê *nd* Suriye
binxetkirin *m* altını çizmek
binxet kirin *l/bw* altını çizmek
binxistin *m* alt etme, yenme
bin xistin *l/gh* alt etmek, yenmek
binxistî *rd* yenik, yenilmiş olan
binxî kirin *l/gh* hasıraltı etmek
binyad *bnr* binyat
binyadîn *rd* esasî, temel
binyan *n* **1**. temel, esas (bir yapının toprak

altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **2.** temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur)
binyat *m* **1.** yapı (bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür) **2.** *sos* yapı (parçaları veya öğeleri arasında yasaya uygunluk, durağan bağlar ve karşılıklı ilişkiler bulunan dizge veya bütün) **3.** temel, esas (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **4.** temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) **5.** köken * **binyata Kurdan** Kürtlerin kökeni ~ **danîn** temel atmak ~ **girtin** temel tutmak
binyatger *nd/rd* yapısalcı, strüktüralist
binyatgerî *m* yapısalcılık, strüktüralizm
binyatgerîtî *m* yapısallık
binyatî *rd* **1.** yapısal, strüktürel **2.** esasî, esaslı
binyatnasiyî *rd* morfolojik
binyatnasî *bot/zo* **1.** yapı bilimi **2.** *m* yapı bilgisi, morfoloji
binyatparêz *nd/nt* radikal
binye *m* **1.** yapı (bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür) **2.** *sos* yapı (parçaları veya öğeleri arasında yasaya uygunluk, durağan bağlar ve karşılıklı ilişkiler bulunan dizge veya bütün) **3.** yapılış * **bunyeya vê avahiyê ji erdhejê re zexm e** bu binanın yapılışı depreme dayanıklıdır **4.** bünye (vücut yapısı)
binyewî *nd/nt* yapısalcı
binzik *n* göbek altı, karın altı
binziman *n* dil altı
biocax *rd* ocaklı
biode *rd* odalı
bioje *rd* **1.** ojeli (oje sürülmüş olan) **2.** ojeli (içinde oje bulunan)
bioksîjen *rd* oksijenli (içinde oksijen bulunan)
bi oksîjen kirin *l/bw* oksijenlemek
biolan *rd* yankılı
biolî *rd* odalı
bi oreor *h* böğüre böğüre (sığırlar için)
biorgan *rd* organlı
bi organ bûn *l/bw* organlaşmak
biorkestra *rd* orkestralı
biostayî *rd* ustalıklı
biotax *rd* odalı
bioxir *rd* uğurlu
bi oxir dîtin *l/bw* uğursamak
bioxur *bnr* bioxir
bipab *rd* kepekli
bipace *rd* pencereli
bipaje *rd* kanıtlı
bi pakî *h* güzellikle
bipal *rd* rampalı
bipalan (I) *rd* semerli
bipalan (II) *rd* süzgeçli
bipalanga *rd* palangalı
bipaldank *rd* payandalı
bipalder *rd* mesnetli
bipaldûm *rd* kuşkunlu
bipalet *rd* paletli
bipalpişt *rd* **1.** kanıtlı, mesnetli **2.** arkalıklı
bi palpişt *h* **1.** delili olarak **2.** dayanakla **~iya (...)** dayanarak, dayanağı ile
bi palpiştî *h* isnaden
bi palûtetî *h* imece üsulu
bipancik *rd* paçalı * **derpiyê bipancik** geniş paçalı don
bi paniyê *h* topukla
bi paniyê lê dan *l/bw* topuklamak, topukla vurmak
bi paniyê lê xistin *l/bw* topuklamak, topukla vurmak
bipanî *rd* topuklu * **sola bipanî** topuklu ayakkabı
bipap *rd* tortulu
bipapax *rd* kalpaklı
bipaplûk *rd* basamaklı
bipaq *rd* bacaklı
bi paqijî *h* temiz olarak
biparafîn *rd* parafinli
biparazît *biy/rd* **1.** parazitli **2.** parazitli * **radyo biparazît e** radyo parazitli
biparazîtbûn *m* parazitlenme
bi parazît bûn *l/bw* parazitlenmek
biparçe *rd* parçalı
bi pardanî *h* taksitle
biparek *rz/rd* ekli
biparinc *rd* maaşlı
biparseng *rd* dengeli
bi parsê ketin *l/bw* dilenmek
biparsêl *rd* parselli
bi parsimê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
biparsû *rd* kaburgalı
bi partîgirî *h* partizanca
bi partîzanî *h* partizanca
biparvebûn *m* paylaşılmak üleşilme
bi par ve bûn *l/bw* paylaşılmak, üleşilmek
biparvekirin *m* paylaştırma, üleşme, üleştirme
bi par ve kirin *l/bw* paylaştırmak, üleşmek, üleştirmek
biparxan *rd* kaburgalı
bipaso *rd* pasolu
bipasta *rd* pastalı * **kincê bipasta** pastalı giysi
bipastûk *rd* yakalı
bi paş de avêtin *l/bw* ertelemek, talik etmek
bi paş de hatin *l/bw* geri dönmek
bi paş de vekişîn *l/bw* **1.** gerilemek, geriye çekilmek **2.** adımını geri almak (başladığı bir işten geri dönmek)
bi paş de xistin *l/bw* ertelemek, tecil etmek, tehir etmek
bi paş de zivirîn *l/bw* geri dönmek
bipaşil *rd* hamile
bipaşketin *m* gerileme
bi paş ketin *l/bw* gerilemek, geriye çekilmek
bipaşkur *rd* yakalı

bipaşpanîk *rd* mahmuzlu (tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları ardında bulunan boynuz yapısındaki sivri uzantı)
bi paşpenî *h* giyaben * **bi paşpenî hukm dan** giyaben hüküm verildi
bi paş piştê de çûn *l/bw* 1. gülmekten arka üstü düşmek, çok gülmek 2. yenilen şey vücuda dokunmak
bi paş piştê de man *l/bw* himayede kalmak
bi paş ve avêtin *l/bw* ertelemek
bi paş ve çûn *l/bw* gerilemek, geriye çekilmek
bi paş ve dan *l/bw* ertelemek, tehir etmek
bi paş ve hatin *l/bw* geri gelmek
bi paş ve kişandin *l/bw* kızağa çekmek (bir görevliyi etkin görevden alıp, pasif bir göreve vermek)
bi paş ve vegerîn *l/bw* geri dönmek, ters yüz (veya ters yüzü) geri dönmek
bi paş ve xistin *l/bw* ertelemek, tecil etmek
bi paş ve zivirîn *l/bw* sağdan geri dönmek (veya sağdan geri etmek)
bi paş xistin *l/bw* ertelemek, talik etmek, tehir etmek
bipate *rd* yamalı
bipatet *rd* patatesli
bi paxavpênekirî *h* fütursuzca
bipayan *rd* bitimli
bipayende *rd* payandalı
bipboz *rd* bomboz
bipegr *rd* tortulu
bipehnî *rd* ökçeli, topuklu
bipejnkerî *rd* duyarlıklı
bipel *rd* yapraklı
bi pelaxtinê *h* ezim ezim
bipelçim *rd* yapraklı
bipelik *rd* pullu * **masiyê bipelik** pullu balık
bipelîse *rd* kısmetli
bipelîşk *rd* çapaklı
bipelqeçîçk *rd* kursaklı
bi pembe ve *rd* pembemsi
bipembû *rd* pamuklu
bi pembû *h* pamukla, pamuk ile ~ **(yekî) şerjê kirin** kadife eldivenle vurmak, çaktırmadan başkalarına zarar vermek
bipenah *rd* hamili, hamisi olan
bipence *rd* 1. pençeli 2. pençeli (ayakkabı için)
bipencere *rd* pencereli
bipencik *rd* pençeli
bi pendan *h* nasihat yollu ~ **(yek) anîn rê** uyarmak (öğütle)
bipenes *rd* pullu * **lê kincekî bipenes hebû** üstünde pullu bir elbise vardı
bipenêr *rd* peynirli
biper *rd* kanatlı ~ **û bask bûn** kuş kanadıyla gitmek
bi peran ketin *l/bw* uçmaya başlanmak
biperçîçeq *rd* kursaklı
biperçîn *rd* perçinli
biperde *rd* 1. perdeli 2. *mzk* perdeli * **saz amûreke biperde ye** saz perdeli bir çalgıdır
bi pere *h* parayla
bipere *rd* 1. paralı 2. paralı (bedeva olmayan) * **dibistana bipere** paralı okul
biperebûn *m* paralanma
bipere bûn *l/bw* paralanmak (parasız iken para elde etmek)
biperebûyîn *m* paralanış
biperespan *rd* yamalı
bi peretî *h* nakden
bipergal *rd* düzenli, tertipli * **çûn û hata wê bipergal in** gidiş gelişleri düzenli
bipergalbûn *m* 1. düzenli olma 2. düzenlilik
bi pergal bûn *l/bw* düzenli olmak
biperik *rd* pullu * **destê wî tev biperik bû** elleri hep pulluydu
bipertav *rd* takatlı
biperû *rd* ödüllü
biperwane *rd* pervaneli
biperwaz *rd* pervazlı
bipevçûn *rd* kavgalı * **civîneke bipevçûn** kavgalı bir toplantı
bi peyatî *h* yaya olarak, yayan ~ **çûn** yayan gitmek, yaya olarak gitmek ~ hatin yayan gelmek, yaya olarak gelmek
bipeyker *rd* heykelli
bipeyketin *m* 1. kovalama, kovalayış 2. kovuşturma 3. arama (önem verip isteme) 4. -e düşme (aşırı ilgi veya sevgi gösterme)
bi pey ketin *l/bw* 1. kovalamak, ardına düşmek, ardına vermek (kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalışmak) * **çendê berê di tavehîvê de bi pey çend siwaran ketibû** geçenlerde ay ışığında üç atlıyı kovalamış 2. kovuşturmak 3. aramak (önem verip istemek) * **ez bi pey tiştên wiha nakevim** ben böyle şeyleri aramam 4. -e düşmek (aşırı ilgi veya sevgi göstermek) 5. (kocaya) kaçmak, varmak * **kurik çi bike, keçik bi pey ketiye** çocuk ne yapsın, kız ona kaçmış
bi pey mêr ketin *l/bw* kocaya kaçmak
bi pey şopa (...) ketin *l/bw* (birinin veya bir şeyin) izinin peşine düşmek
bi pey şopan ketin *l/bw* iz peşine düşmek
bipeyt û guvah *rd* ispatlı şahitli
bipeyv *rd* kelimeli, sözcüklü
bi peyvê *h* kelimeyle, konuşmayla ~ **sifir (an jî paxir) nabe zêr** lâfla peynir gemisi yürümez
bi pey xistin *l/bw* 1. ardına düşürmek, peşine takmak 2. kızı birine kaçmasını sağlamak
bipezîzank *rd* kursaklı
bipê *rd* 1. ayaklı 2. bacaklı 3. uğurlu, kademli ~ **û par be!** kademli olsun!, uğurlu olsun! ~ **û par e** ayağı uğurlu
bipêçek *rd* kundaklı
bipêçîk *rd* parmaklı
bipêçk *rd* sargılı

bipêçke *rd* tekerli
bipêdark *rd* nalınlı, takunyalı
bipêl *rd* **1.** dalgalı **2.** *fiz* dalgalı (belli dalga boylarını alabilen)
bipêlekan *rd* basamaklı
bipêlik *rd* **1.** basamaklı **2.** kademeli, dereceli
bipêling *rd* basamaklı
bipêlpêlik *rd* basamaklı
bipêlpêlok *rd* basamaklı
bi pêneewletî *h* güvensizce
bipêpeling *rd* basamaklı
bipêpelok *rd* basamaklı
bipêpelûk *rd* basamaklı
bipêpilanik *rd* basamaklı
bipêping *rd* basamaklı
bipêrbest *rz/rd* edatlı
bi pêrgî hatin *l/bw* karşılamaya gelmek
bi pêrgî ve çûn *l/bw* karşılamaya gitmek
bi pêrî hatin *l/bw* karşılamaya gelmek
bi pêrî ve çûn *l/bw* karşılamaya gitmek
bipêsîr *rd* memeli
bi pêsîra (...) girtin *l/bw* yakasına yapışmak
bipêsîra hev girtin *l/bw* (birbirine) yapışmak, takışmak
bi pêstûrî *h* zorla
bipêşanîk *rd* perçemli
bi pêşberî hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek * **ez dikarim her tim bi pêşberî wî bikevim** ben onunla her zaman yüzleşebilirim
bi pêşberî hev xistin *l/bw* yüzleştirmek
bi pêşberî (...) xistin *l/bw* -e yüzleştirmek
bi pêş çav xistin *l/bw* gözler önüne sermek
bi pêş çavê (...) ketin *l/bw* (birinin) gözüne ilişmek
bi pêş de *b* **1.** ileri **2.** *h* ileri * **em maseyê bi pêş de bikişînin** masayı ileri çekelim ~ **dan** ileri almak
bi pêş de birin *l/bw* ilerletmek
bi pêş de çûn *l/bw* gelişmek, ilerlemek, inkişaf etmek
bi pêş de hatin *l/bw* **1.** öne doğru gelmek **2.** karşılamaya gelmek **3.** ilerlemek
bi pêş de xistin *l/bw* ilerletmek, geliştirmek
bi pêşiya (..) xistin *l/bw* (birini) geçmek, (birini) sollamak
bi pêşîn *h* peşin olarak
bipêşke *rd* tekerlekli
bipêşketin *m* **1.** gelişme, ilerleme, inkişaf etme **2.** kalkınış, kalkınma
bi pêş ketin *l/bw* **1.** gelişmek, ilerlemek, inkişaf etmek * **welatê ku bi saya aboriyê bi pêş ketine** ekonomi sonucu gelişmiş ülkeler **2.** kalkınmak
bipêşketî *rd* **1.** ileri, ilerlemiş, gelişmiş **2.** kalkınmış
bipêşmalk *rd* önlüklü, peştemallı
bipêşmêr *rd* hamili, hamisi olan
bi pêşmêr bûn *l/bw* hamisi olmak
bi pêşpenî *h* vicahen
bipêşvebirin *m* geliştirme, ilerletme
bi pêş ve birin *l/bw* geliştirmek, ilerletmek * **welatê xwe gelek bi pêş ve birin** ülkelerini hayli geliştirdiler
bipêşveçûn *m* **1.** ilerleme, ilerleyiş, yol alam **2.** ilerleme, gelişme, terakki
bi pêş ve çûn *l/bw* **1.** ilerlemek (bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak) **2.** ilerlemek (daha güçlü, daha etkili duruma gelmek) * **dostanî bi pêş ve çû** dostluk ilerledi **3.** ilerlemek, gelişmek, inkişaf etmek (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişmek) * **welatê ku bi saya aboriyê bi pêş ve çûne** ekonomi sonucu gelişmiş ülkeler
bi pêş ve hatin birin *l/tb* geliştirilmek
bi pêş ve hatin xistin *l/tb* geliştirilmek
bipêşveketin *m* **1.** ilerleme (daha güçlü, daha etkili duruma gelme) **2.** ilerleme (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişme, gelişme)
bi pêş ve ketin *l/bw* **1.** ilerlemek (daha güçlü, daha etkili duruma gelmek) **2.** ilerlemek (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişmek, gelişmek)
bipêşveketî *rd* **1.** ilerlemiş (daha güçlü, daha etkili duruma gelmiş) **2.** ilerlemiş (daha iyi, daha yüksek bir düzeye, aşamaya erişmiş, gelişmiş)
bipêşxistin *m* **1.** ilerletme, geliştirme **2.** kalkındırma **3.** yürütme (gerektiği gibi yapma, uygulama)
bi pêş xistin *l/bw* **1.** ilerletmek, geliştirmek **2.** kalkındırmak **3.** yürütmek (gerektiği gibi yapmak, uygulamak)
bipêşxistî *rd* **1.** ilerletilmiş, geliştirilmiş **2.** kalkındırılmış
bipêt *rd* alevli
bipêûpar *rd* kademli, uğurlu
bipêweran *rd* basamaklı
bipêx *rd* bacaklı
bi pihêtî *h* sağlamca
bipile *rd* dereceli
bipilîç *rd* çapaklı
bipilpilînik *rd* ibikli, emzikli (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bi pinîtî *h* sinsice
bipir *rd* köprülü
bi piranî *h* çoğunlukla, ağırlıklı, ağırlıklı olarak * **em dê bi piranî li ser mafên karkeran rawestin** ağırlıklı olarak işçi haklarına değineceğiz
bipirç *rd* **1.** kıllı **2.** tüylü
bipirçbûn *m* **1.** kıllanma **2.** tüylenme
bi pirç bûn *l/bw* **1.** kıllanmak **2.** tüylenmek
bipirçkirin *m* **1.** kıllandırma **2.** tüylendirme
bi pirç kirin *l/bw* **1.** kıllandırmak **2.** tüylendirmek

bi piroleyî *h* 1. abartılı bir şekilde 2. taşkınca
bipirsê *h* sormayla, sorarak ~ **mirov diçe Xursê (Qersê, Qudsê an jî Mala Xwedê)** sora sora Bağdat bulunur ~ **mirov digihê Xursê** sora sora Bağdat bulunur
bipirsgirêk *rd* sorunlu
bipirtê *h* zıplayarak ~ **çûn** zıplayarak gitmek
bipirtik *rd* 1. kıtıklı 2. taraz taraz (üzeri tel tel iplik olan kumaş) 3. tüylü
bipirtikbûn *m* tüylenme
bi pirtik bûn *l/bw* tüylenmek
bipirtikkirin *m* tüylendirme
bi pirtik kirin *l/bw* tüylendirmek
bipirzik *rd* sivilceli
bi pisepis *h* fısıl fısıl
bi pistepist *h* fısıl fısıl
bipisûla *rd* pusulalı
bipiş *rd* nemli (toprak için)
bi pişkdarî *h* ortaklaşa, müştereken
bipişkepişk *rd* hapşırıklı
bipişkîn *rd* hapşırıklı
bi pişpişîn *h* kabara kabara
bipişt (I) *rd* arkalı (koruyanı, koruyucusu olan)
bipişt (II) *rd* kuşaklı
bi pişta (...) bûn *l/bw* (birine) güvenmek
bi pişta (...) kirin *l/bw* (birine) dayanarak, güvenerek yapmak
bi piştdanî *h* destekle, arka çıkararak ~ **iya (...)** -e dayanarak
bipiştemal *rd* peştemallı
bi piştê *h* sallasırt, sırta taşınarak
bipiştên *rd* kuşaklı
bi piştî ketin berê *l/bw* sırtlamak, sırtla getirmek
bipiştketin *m* 1. belirlenen süre aşılma 2. atlama
bi pişt ketin *l/bw* 1. belirlenen süre aşılmak 2. atlamak * **bila dîlan bi pişt bikev em dê bên** düğünü atlatalım geliriz
bipiştmêrî *rd* arkalı (koruyanı, koruyucusu olan)
bipiştpê *rd* ağımlı
bipiştvanek *rd* arkalı, hamili (koruyanı, koruyucusu olan)
bipiştvanekbûn *m* hamisi olma
bi piştvanek bûn *l/bw* hamisi olmak
bipiştxistin *m* 1. belirlenen süreyi aşınak 2. atlatma (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme)
bipiştxistin *l/bw* 1. belirlenen süreyi aşmak 2. atlatmak (kötü bir durum veya bir işi geçiştirmek) * **ez dîlanê bi pişt bixim ez dê bêm** düğünü atlatıp geleceğim
bipixêrî *rd* ocaklı
bipixûr *rd* tütsülü
bi piyan *h* 1. yaya, yayan olarak 2. ayakla, ayaklı (ayakla çalışan makine vb.) ~ **çûn** yayan gitmek ~ hatin yayan gelmek
bi piyan çûn *l/bw* 1. yürümek 2. ayağa kalkmak, ayaklanmak (çocuk için) 3. yaya gitmek, yayan gitmek
bi piyan hatin *l/bw* yaya gelmek
bi piyan ketin *l/bw* ayaklanmak, yürümek, yürümeye başlamak (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek) * **zarok zû bi piyan ket** çocuk erken yürümeye başladı
bi piyan pîvan *l/bw* adımlamak, adımla ölçmek, ayaklamak
bi piyan xistin *l/bw* yürütmek (çocukların yürümelerini sağlamak)
bi piyê xwe hatin *l/bw* ayağı ile (veya kendi ayağı ile) gelmek
bi piyê xwe re kaş kirin *l/bw* (birileri) kendisiyle baş edememek
bi piyên tazî *h* yalın ayak, yalın ayakla, çıplak ayakla
bi piyênxwas *h* yalın ayak, yalın ayakla, çıplak ayakla
bipizdan *rd* eteneli (memeli küçük baş hayvan için)
bipizik *rd* sivilceli
bipizîng *rd* emzikli
bipizrik *rd* sivilceli
bipî *rd* kollu
bipîde *rd* pideli
bipîjaq *rd* bacaklı
bipîjik *rd* kıymıklı
bipîl *rd* pilli
bipîlaqe *rd* plâkalı
bipîle *rd* kırmalı (üstünde kırmaları olan giysi)
bipînc *rd* kamalı
bipîncik *rd* kamalı
bipîne *rd* yamalı
bipîpik *rd* 1. düdüklü 2. ibikli, emzikli (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bipîr *rd* görgülü ~ **û şinûlk** yol iz bilme ~ **û şinûlk bûn** yol iz bilmek (görgülü davranmak)
bipîrik *rd* ebeli
bipîrûpergal *rd* 1. düzenli, tertipli 2. görgülü
bipîrûpergal *rd* görgülü
bi pîrûpergal *h* görgülüce
bipîrûpergalbûn *m* görgülenme
bi pîr û pergal bûn *l/bw* görgülenmek
bi pîsitiyê dan hev *l/bw* kirli çıkkın olmak
bipîston *rd* pistonlu
bi pîşadî *h* tesadüfen
bipîvan *rd* ölçülü, tartılı
bipîvaz *rd* soğanlı
biplaka *rd* plâkalı
biplan *rd* plânlı * **tevgera biplan** planlı hareket
biplanbûn *m* 1. plânlı olma 2. plânlılık
bi plan bûn *l/bw* plânlı olmak
bi planî *h* planlıca
bipoçax *rd* perçemli
bipolik *rd* pullu (paralı) ~**ekî nekirin** beş ku-

ruş etmemek
bipoperîşk *rd* yeleli
bipopîn *rd* hotozlu
bipor *rd* saçlı
biporik *bot/rd* kılçıklı
biposat *rd* pusatlı
biposatkirin *m* pusatlandırma
bi posat kirin *l/bw* pusatlandırmak
bipost *rd* postlu
bipostayê *h* postayla, posta yolu ile ~ **şandin** postalamak
bi poşan çûn hev *l/bw* toslaşmak, toslarla birbirine vurmak
bi poşan li hev dan *l/bw* toslaşmak
bi poşan li hev xistin *l/bw* tokuşmak, toslaşmak
biposî *rd* peçeli, poşulu
bi poşmanî *h* pişmanlık duyarak
bipoz *rd* burunlu ~**ê yekî ve man** (birini) rahat bırakmamak
bipozik *rd* burunlu (çıkıntısı olan)
biprîm *rd* primli
biproblem *rd* problemli, sorunlu
biprogram *rd* programlı
biproteîn *rd* proteinli
bipuan *rd* puanlı
bipudra *rd* pudralı
bipuşul *bnr* bipûşil
bipuxte *rd* özlü
bipûjan *rd* naneli
bipûl *rd* pullu * **nameya bipûl** pullu mektup
bipûncik *rd* perçemli
bipûng *rd* yarpuzlu
bipûrt *rd* **1.** tüylü **2.** havlı * **qumaşê bipûrtik** havlı kumaş
bipûrtbûn *m* tüylenme
bi pûrt bûn *l/bw* tüylenmek
bipûrtkirin *m* tüylendirme
bi pûrt kirin *l/bw* tüylendirmek
bipûşak *rd* kıyafetli
bipûşenî *rd* kıyafetli
bipûşil *rd* edepli
bipûşilbûn *m* edeplenme
bi pûşil bûn *l/bw* edeplenmek
bipûşî (I) *rd* duvaklı, peçeli
bipûşî (II) *rd* ibikli
biqab *rd* **1.** kapaklı **2.** kaplı (kap kacaklı) **3.** kemerli
biqabiliyet *rd* kabiliyetli, yetenekli
biqabkabk *rd* takunyalı
biqaçil *rd* **1.** kabuklu **2.** kapçıklı * **tovê biqaçil** kapçıklı tohum
biqafa *rd* **1.** kafalı **2.** kafalı (zeki) * **merivekî biqafa ye** kafalı adam
biqafiye *wj/rd* kafiyeli
bi qajeqaj *h* çığlık çığlığa
bi qajewaj *h* bağırış çağırışla, çığlık çığlığa
bi qajînî *h* çığlık çığlığa
bi qajqajokî *h* çığırtkanca
biqalçik *rd* kabuklu
bi qaleşî *h* kalleşçe
biqalib *rd* kalıplı
biqalik (I) *bj/rd* döküntülü
biqalik (II) *rd* **1.** kabuklu, kavkılı **2.** kapçıklı * **tovê biqalik** kapçıklı tohum .
biqalpax *rd* kapaklı
biqam *rd* aşırı
biqamçî *rd* kamçılı
biqame *rd* kamalı (üzerinde kama bıçağı olan)
biqamir *rd* kamışlı
biqamîş *rd* kamışlı
biqanat *rd* kanatlı (kapı, pencere için) * **paceya biqanat** qanatlı pencere
bi qandî *d* **1.** -e kadar (ölçüsünde, derecesinde) * **bi qandî masîgiriyê pere di vî îşî de tune** balıkçılık kadar para bu işte yok **2** kadar (büyüklüğünde) * **telê wê bi qandî te bû** boyu senin kadar idi * **cihekî bi qandî kefa dest** avuç içi kadar yer **3.** kadar (süre belirtir) * **bi qandî sê mehan, li wir mam** üç ay kadar orada kaldım **4.** kadar (miktar, derece) **5.** kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) * **li ber kaniyê bi qandî sed kesî li hev piçikîbûn** çeşmenin önünde yüz kadar insan birikmişti ~ **çivîkê xwarin** kuş kadar yemek ~ **dinyayê** ölesiye * **ez bi qandî dinyayê ji te hez dikim** seni ölesiye seviyorum ~ **ku** *h* yeterince ~ **misqalê** zere kadar * **bi qandî misqalê jî havila wê nîn e** zerre kadar yararı yok ~ **pêçiyekê** parmak kadar
biqane *rd* kanatlı (kapı, pencere için)
bi qanûn *h* kanun yoluyla
biqanûn *rd* kanunlu
bi qanûnî *h* kanunen
bi qapan *h* afra tafra
biqapan *rd* afra tafralı, cakalı, çalımlı, gösterişli, afili
biqapax *rd* kapaklı
biqarçik *rd* mantarlı
bi qarqarokî *h* çığırtkanca
bi qasî *d* **1.** -e kadar (ölçüsünde, derecesinde) * **bi qandî masîgiriyê pere di vî îşî de tune** balıkçılık kadar para bu işte yok **2** kadar (büyüklüğünde) * **telê wê bi qasî te bû** boyu senin kadar idi **3.** kadar (süre belirtir) * **bi qasî sê mehan, li wir mam** üç ay kadar orada kaldım **4.** kadar (miktar, derece) **5.** kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) ~ **dinyayê** *h* ölesiye * **ez bi qasî dinyayê ji te hez dikim** seni ölesiye seviyorum ~ **ku** *h* yeterince ~ **misqalê** zere kadar * **bi qasî misqalê jî havila wê nîn e** zerre kadar yararı yok ~ **nimêjê** namazlık * **bi qasî nimêjekê wê seltanatê te hebe** bir namazlık saltanatın olacak ~ **pêçiyekê** parmak kadar
biqaş *rd* taşlı * **gustîlka biqaş** taşlı yüzük

biqaşar *rd* kaşarlı * **tostê biqaşar** kaşarlı tost
biqaşe *rd* kaşeli
biqaşik *rd* kabuklu
biqaşûl *rd* kabuklu
biqat *rd* tabakalı
biqatix *rd* katıklı
bi qayde *h* kurallıca, usulca **~yî (yekî) kirin 1)** -e özenmek (bir şeyi taklit etmeye çalışmak) * **ma qey ez nizanim, tu jî bi qaydeyî wê dikî** sende ona özeniyorsun, sanki bilmiyormuyum **2)** yansılamak
biqayde *rd* kurallı, kaideli
biqaydekirin *m* yansılama
bi qayde kirin *l/bw* yansılamak
bi qayde xeber dan *l/bw* imalı konuşmak
biqazox *rd* kazıklı
biqbiqandin *m* kaynatma
biqbiqandin *l/gh* kaynatmak
biqbiqîn *m* kaynama
biqbiqîn *l/ngh* kaynamak
biqbiqok *m* su kabarcığı
biqebale *rd* sözleşmeli, kontratlı
bi qebaletî *h* götürü pazarlık
biqebare *rd* hacimli
biqebehet *rd* kabahatlı
biqedeme *rd* aşamalı, kademeli, dereceli * **hilbijartina biqedemeyekê** tek dereceli seçim
biqedexe *rd* yasaklı
biqedir *rd* hatırlı ~ **û qîmet** hatırı sayılır, hatırlı ~ **ê Xwedê kirin** Allah aşkına
biqefes *rd* kafesli
biqefl *rd* kilitli (kilidi olan) * **ez dixwazim bavûleke biqefl bikirim** kilitli bir bavul almak istiyorum
biqefle *nd* iki elle kaldırılabilen demet
bi qehpikî *h* **1.** kahpece **2.** *me* kahpece (kaleşçe)
biqela *rd* kalaylı
biqelafet *rd* cüsseli
bi qelebalix *h* kalabalıkça
biqelebalix *rd* **1.** gürültülü **2.** kalabalık ağızlı
biqelî *rd* kavurmalı * **xwarina biqelî** kavurmalı yemek
biqelmeqelm *rd* gürültülü (karışık olaylarla dolu)
biqelûn *rd* çubuklu (ağzıklı)
biqemç *rd* kuyruklu
biqemçik *rd* kuyruklu
biqemûşk *rd* **1.** çapaklı **2.** kabuklu
biqendîl *rd* kandilli
biqepûşk *rd* kozalı
biqerar *rd* kararlı
bi qerardarî *h* kakarlıca
biqerarî *m* kararlılık
bi qerd *h* borçla, veresiye ~ **dan** veresiye vermek
biqerebalix *bnr* biqelebalix
biqerewat *rd* kravatlı
bi qerînan *h* iğneleyici
biqerîne *rd* imalı, iğneli, dokunaklı, kinayeli
bi qerîne *h* kinayeli olarak, dokunaklı sözle, iğneli sözle ~ **axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** üstü kapalı (veya örtülü) konuşmak **~yan çûn (yekî)** laf dokundurmak
bi qerîne xeber dan *l/bw* imalı konuşmak
biqerme *rd* kırmalı (üstünde kırmaları olan giysi)
biqermûçek *rd* plili
biqerpîn *rd* patırtılı
biqerqer *rd* kefenli
biqerqeşûn *rd* kargaşalı
biqerqûş *rd* kabuklu
biqertaf *rz/rd* ekii
biqerz *h/rd* ödünç, borçla, borç olarak
biqerzdan *m* borç ile verme, ödünç verme
bi qerz dan *l/bw* borç ile vermek, ödünç vermek
biqerzgirtin *m* borcla almak
bi qerz girtin *l/bw* borca almak
biqerzwergirtin *l/bw* ödünç alma
bi qerz wergirtin *l/bw* ödünç almak
biqerzwergirtî *rd* ödünçleme
bi qesdanî *h* bile bile, kasten, kastî, taammüden
bi qesem *h* kasem ile
bi qest *h* bilerek, şakacıktan
bi qestî *h* **1.** bile bile, kasten, taammüden **2.** yalandan
biqestî *rd* kasıtlı
biqestûkan *h* **1.** şakacıktan, şaka olarak (çocuk dilinde) * **min bi qestûkan got, megirî** şakacıktan söyledim, ağlama **2.** şakacıktan (şaka yapar görünerek) **3.** şakadan, şaka yoluyla (veya yoluyla) **3.** yalancıktan, yalandan
biqeşa *rd* donlu
bi qeşayê ketin *l/bw* don yemek
biqeşem *rd* buzlu
biqeşite! *b* defol!, gazla!, bas (veya bas git)
biqeşqelîk *rd* kabuklu
bi qetabkirî *h* eklenerek
bi qethî *h* kesinkes, kesin olarak
bi qetî *h* kat'î olarak
biqetît *rd* dilinli
biqetran *rd* katranlı
bi qevazdanê *h* atlaya zıplaya
bi qevd *h* tutam olarak **~a destê (yekî) girtin** nabzını tutmak
biqewan *rd* kapçıklı
biqeware *rd* hacimli
biqewat *rd* gelenekli
biqewet *rd* **1.** kuvvetli, güçlü **2.** kuvvetli (saygın, nüfuzlu) **3.** kuvvetli (nitelikleri ile etki yaratan, etkili) * **ca ez xurîniyeke biqewet bikim** kuvetli bir kahvaltı edeyim **4.** güçlü, tuttuğunu koparan **5.** *h* kuvvetlice * **kurikekî biqewet e** kuvvetlice bir çocuk

biqewetbûn *m* kuvvetlenme, güçlenme
bi qewet bûn *l/bw* kuvvetlenmek, güçlenmek
biqewetbûyîn *m* kuvvetleniş, güçleniş
bi qewetî cebrî *h* zorla, kafasına vura vura, çatır çatır (zor kullanarak, baskı yaparak)
biqewetkirin *m* kuvvetlendirme, güçlendirme
bi qewet kirin *l/bw* kuvvetlendirmek, güçlendirmek
biqewl *rd* vadeli
biqewman *rd* olaylı
biqews *rd* kavisli, eğmeçli
biqewxe *rd* kavgalı
biqeyd (I) *rd* bukağılı
biqeyd (II) *rd* kayıtlı ~ **û şert** kayıtlı (şarta bağlı)
biqeymax *rd* **1.** kaymaklı (üzerinde kaymak olan) **2.** kaymaklı (içinde kaymak olan)
biqeynterme *rd* oval işlemeli
biqeys *rd* ölçülü ~ **û qerar** kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)
biqeytan *rd* **1.** kaytanlı **2.** şeritli (dar, uzun parça ve özellikle dokuma veya kumaş parçası için)
bi qeytan ve kirin *l/bw* şeritlemek
biqezenc *rd* kazançlı, kârlı
biqiçqiçîn *rd* çatırtılı
biqidem *rd* kıdemli
bi qidemî *h* kıdemce
biqidemî *m* kıdemlilik
biqidoş *rd* uğurlu
biqijeqijz *rd* cızırtılı (kızgın yağda bir şey pişirilirken)
biqilf *rd* kılıflı
biqilê *rd* kalaylı
biqiloç *rd* boynuzlu
biqiloçkî *nd* şelek, tek boynuzlu
biqilom *rd* tümsekli
biqilpûşik *rd* kabuklu
biqilqal *rd* endişeli, tedirgin
biqimatk *rd* kundaklı
biqimatok *rd* kundaklı
bi qirçeqirç *h* çatırdata çatırdata ~ **rakirin** çatır çatır sökmek, çatırdata çatırdata sökmek
biqirçîn *rd* çatırtılı
biqirçînî *rd* gıcırtılı (diş için)
biqirên *rd* kavgalı
biqirik *rd* boğazlı
biqirika (..) girtin *l/bw* yakasına yapışmak
biqirika hev girtin *l/bw* **1.** gırtlaklaşmak **2.** çekişmek, kapışmak, boğuşmak (kavgaya tutuşmak)
biqirnik *rd* çöplü
biqirqap *rd* takunyalı
biqirşûqal *rd* çöplü
bi qisasî *h* kısasa kısas
biqisebûn *rd* konuşkan
biqisedan *rd* konuşkan
biqisedanbûn *m* konuşkanlık
biqismet *rd* kısmetli
biqisûr *rd* kusurlu
biqisûrî *m* kusurluluk
bi qitûtî *h* kıtı kıtına
biqitûtî *rd* kısıntılı
biqiyafet *rd* kıyafetli
bi qiyasê *h* kıyasen
biqîç *rd* dişli ~ **û pîlan ketin (tiştekî)** kapana kısılmak
bi qîjeqîj *h* çığlık çığlığa
bi qîjewîj *h* bağırış çağrışla
bi qîjînî *h* çığlık çığlığa
bi qîjqîjokî *h* çığırtkanca
biqîl *rd* dişli ~ **û pîlan ketin (tiştekî)** kapana kısılmak
bi qîma dilê xwe *l/bw* gönlünce, gönlünün istediği gibi olmak
bi qîma xwebûn *l/bw* gönlünce, gönlünün istediği gibi olmak
biqîmet *rd* kiymetli, değerli
biqîmetbûn *m* kıymete binme, kiymetlenme
bi qîmet bûn *l/bw* kıymete binmek, kiymetlenmek
biqîmetî *m* kıymetlik
bi qîreqîr *h* avaz avaz, çığlık çığlığa
bi qîrewîr *h* bağırış çağırışla
biqîrewîr *rd* bağırışlı çağırışlı, gürültülü, patırtılı
bi qîrînî *h* çığlık çığlığa
biqîş *rd* yırtmaçlı
biqîtik *rd* budaklı
biqoç *rd* boynuzlu
biqola *rd* kolalı
biqompîr *rd* patatesli
biqopçe *rd* düğmeli (düğmesi olan)
biqopik *rd* hörgüçlü
biqoqol *rd* perçemli
biqor *rd* bacaklı
biqorik *rd* **1.** kalçalı **2.** kalçalı (kalçası iri ve geniş olan)
biqorzî *rd* köşeli
biqot *rd* tepeli
biqoze *rd* kozalı
bi qubale *h* götürü pazarlık ~ **girtin** götürü hesabı tutmak
biqubale *rd* mukaveleli
biqube *rd* kubbeli
bi qubedetî *h* kabadayıca
bi qubedeyî *h* kabadayıca
biqudoş *rd* kademli, uğurlu
biqudret *rd* kudretli
biqufl *rd* kilitli (kilidi olan)
biqul *rd* delikli ~ **û bexşikan ketin** köşe bucak dolaşmak
biqulhe *rd* payandalı
biqulik *rd* delikli
biqulp *rd* kulplu
biqulpok *rd* ilikli
biqumçe *bnr* biqupçe

biqumçik *rd* düğmeli (düğmesi olan)
biqunc *rd* köşeli
biquncik *rd* köşeli
bi quncirîkan *h* mıncık mıncık ~ **çûn (yekî)** (birini) mıncıklamak
biqup *rd* kuluçka, gurk (olan tavuk vb.)
biqupbûn *m* gurk olma, kuluçka olma (kuluçkaya yatmak üzere olma)
bi qup bûn *l/bw* gurk olmak, kuluçka olmak (kuluçkaya yatmak üzere olmak)
biqupçe *rd* kopçalı
biqupketin *m* **1.** kuluçkaya oturma (veya yatma) **2.** *mec* habire oturup kalkma, yerinde duramama
bi qup ketin *l/bw* **1.** kuluçkaya oturmak (veya yatmak) **2.** *mec* habire oturup kalkmak, yerinde duramamak
biqur *rd* kamışlı
bi qurban *b* kurban olam, kurbanın olam
biqurban *rd* kurbanlı
biqurbanbûn *m* kurban olma
bi qurban bûn *l/bw* kurban olmak
biqurbankirin *m* **1.** kurban etme **2.** kurban etme (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etme)
bi qurban kirin *l/bw* **1.** kurban etmek **2.** kurban etmek (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek)
biqurçik *rd* köşeli
bi qurdêşanî *h* gıcıkça
bi quretî *h* kabara kabara, fodulca
bi qurêf *h* kırıta kırıta, salına salına
bi qurmikê zimanê (...) girtin *l/bw* sözünü ağzından kesmek
bi qurnazî *h* kurnazca
biqurne *rd* kurnalı
biqurnîşk *rd* köşeli
biqurp *rd* gurk, kuluçkaya yatmış olan
biqurpbûn *m* gurk olma (kuluçkaya yatmak üzere olma)
bi qurp bûn *l/bw* gurk olmak (kuluçkaya yatmak üzere olmak)
biqurpequrp *rd* patırtılı
biqurpîn *rd* patırtılı
biqurpketin *m* kuluçaya yatma
bi qurp ketin *l/bw* kuluçaya yatmak
biqusûr *rd* kusurlu
bi qutebirî *h* kestirmece, kestirmeden
biqutî *rd* tabakalı
biquwet *bnr* biqewet
biqûm *rd* kumlu
biqûndax (I) *rd* **1.** kundaklı **2.** kundaklı (saçını kundaklamış olan)
biqûndax (II) *rd* kundaklı (dipçikli) * **çeka biqûndax** kundaklı silah
bi qûnkaşkê *h* kıç sürünerek
bi qûnkaşkê çûn *l/bw* kıç üstü sürünmek
bi qûnkaşkê ketin *l/bw* kıç üstü sürünerek yürümeye başlamak (çocuk için)
bi qûnxişkî *h* kıç sürünerek
bi qûnxişkî çûn *l/bw* kıç üstü sürünmek
biqûqû *rd* guguklu
biqûş *rd* kuşkunlu
biqûşak *rd* kuşaklı
biqût *rd* gıdalı
bir (I) *m* **1.** epey, sürü * **birek mijar** bir sürü konu **2.** sürü (insan sürüsü) **3.** sürü * **bira pez** davar sürüsü **4.** grub **5.** *biy* şube * **ajal dibin du bir** hayvanlar iki şubeye ayrılır **6.** bölüm, kısım (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri) * **bira kitebê** kitap kısmı **7.** taraf, fraksiyon (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan birê yî?** sen hangi taraftansın? **8.** taife ~ **bi** ~ sürü sürü **~ek** sürü sürü * **birek mêr hatin** bir sürü adam geldi
bir (II) *n* baltalık (bir köyün veya kimsenin odun ihtiyacını karşılamak için ayrılan ormanlık alan)
bir (III) *m* kesim, bölüm, tabaka, katman
bir (IV) *m* dört ayaklı hayvanların yaşı
bira (I) *n* **1.** kardeş, bilader (erkek kardeş) * **birayê hur** öz kardeş **2.** kardeş (yaşça küçük olan) **3.** *mec* kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri) * **birayê hev ên dîn** din kardeşi ~ **bi** ~ **dan kuştin** kardeşi kardeşe kırdırtmak ~ **bi** ~ **dan qirkirin** kardeşi kardeşe kırdırtmak ~ ~ **ye bazar cuda ye** dostluk başka alış veriş başka, dostluk kantarla alış veriş mıskalle ~ ~ **(ye) bazar xuya (ye)** dostluk başka alış veriş başka ~ ~ **ye bazar ji hev xuya ye** dostluk başka alış veriş başka ~ **(ye) biratî bazar biyantî (ye)** dostluk başka alış veriş başka ~ **ceger e, kezep raser e, mêr stûna ser e** erkek kardeş ciğerdir, evlad acısı ondan ağırdır, koca ise evin direğidir ~ **ji hev cihê dibin heval ji hev cihê nabin** arkadaşlık kardeşlikten öte bir şeydir ~ **roja reş bibin kevir jî serê hev naşikênin** kardeş kardeşi atmış, yar başında tutmuş **~yê heram** üvey erkek kardeş **~yê heq** öz erkek kardeş **~yê hur** öz erkek kardeş **~yê ker** bildiği halde suskunluğu tercih eden kimse **~yê mezin** büyük erkek kardeş **~yê nehelal** üvey erkek kardeş **~yê şîr** süt kardeşi (erkek için) **~yê tehlo** kötü olan (...) * **çima ez bibim birayê tehlo** niye kötü olan ben olayım **~ên hev ên heq** (birbirine) öz kardeş
bira (II) *bnr* bera
bira (III) *rd* keskin, kesici * **şûr bira ye** kılıç keskindir
bira (IV) *n* (**r** kalın okunur) erkek domuz
birabab *bnr* birabav
birabajar *n* kardeş şehir
birabav *nd* **1.** babanın kardeşi, amca **2.** baba tarafından çok yakın akraba

birabeş *nd/nt* miras ortağı
birade *rd* dereceli
birader *n* bilader
biraderî *m* biladerlik
biradîn *nd* din kardeşi
biradînî *m* din kardeşliği
birah *ast/m* atmosfer
bi rahiştinê *h* kapış kapış
birajin *m* yenge (kardeş karısı)
birajinî *m* yengelik
birak *n* bilader, kardeş, kardeşcik
bi rakendî *h* irsen
birakê şîr *nd* süt kardeşi
birakî *h* kardeşçe, kardeşe yaraşır bir biçimde
birako *b* 1. bey kardeş, kardeşciğim (erkekler için; seslenme sözü) 2. kardeş, kardeşlik, bilader (teklifsiz konuşmalarda) * **oxur be birako** güle güle kardeş * **ma tu çi yî birako**! sen nesin be kardeşlik!
birakose *rd* üçkâğıtçı, acımasız
birakuj *nd/nt* kardeş katili
birakujî *m* 1. kardeş katilliği 2. kardeş kavgası
birakujî kirin *l/gh* kardeş kavgası yapmak, kardeş cinayetini işlemek
birale *m* fidan
biramak *n* 1. aynı anadan olan erkek kardeş 2. süt kardeşi (erkek için)
bi ramanî *h* fikren
biramarî *n* üvey erkek kardeş
biramarîtî *m* üvey erkek kardeşlik
biran (I) *m* (r kalın okunur) kesim, fason
biran (II) *m* tüketim
birandiman *rd* randımanlı
birandin (I) *m* kesim, kesme, kesiş
birandin (II) *m* 1. tüketim, tüketme, yoğaltma 2. soyunu kurutma, kırımdan geçirme 3. yok etme, öldürme (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açma)
birandin (I) *l/gh* 1. kesmek 2. kesmek (dibinden ayırmak)
birandin (II) *l/gh* 1. tüketmek, yoğaltmak 2. soyunu kurutmak, kırımdan geçirmek, 3. kökünü getirmek, yok etmek, öldürmek (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açmak) * **şer ajaldarî birand** savaş hayvancılığı öldürdü
birandina êşê *nd* ağrıyı dindirme, analjezi
birandî (I) *rd* 1. kesik (kesilmiş olan) 2. kesik (kesilmiş olan yer) 3. kırpık (kırpılmış olan)
birandî (II) *rd* tüketilmiş olan
birandîbûn *m* kesiklik
birandok (I) *nd/nt* hasatçı
birandok (II) *nd/nt* tüketici, tüketimci
birandokî (I) *m* hasatçılık
birandokî (II) *m* tüketicilik, tüketimcilik
birandox (I) *nd/nt* 1. hasatçı, orakçı 2. *rd* dik başlı, inakçı
birandox (II) *nd/nt* 1. tüketici 2. *mec* tüketici (bitiren, mahveden)
birandoxî (I) *m* 1. hasatçılık, orakçılık 2. dik başlılık, inakçılık
birandoxî (II) *m* tüketicilik
birane *m* (*r* kalın okunur) yakan top oyununa benzeyen, topsuz ve karşılıklı iki grup tarafında oynanan geleneksel bir Kürt oyunu
biranê *m* karşılıklı iki grup tarafında oynanan geleneksel bir Kürt oyunu
birang (I) *bnr* bira (I)
birang (II) *m* 1. kesinti 2. *mat* kesen
biranguh (I) *rd* ağır, yavaş
biranguh (II) *zo/m* pire (Pulex)
biranî *m* kardeşlik
birankar *nd/nt* kesimci (kesim işini yapan)
birankarî *m* kesimcilik
biraol *n* din kardeşi
biraolî *m* din kardeşliği
birapor *rd* 1. raporlu 2. raporlu (hastalandığı için rapor alarak işinden ayrılmış olan)
bi rasteqîne *h* fiilen
bi rasthatinî *h* tesadüfen
birastik *rd* lâdenli
bi rastî *h* 1. doğrusu, gerçekten, hakikaten, ciden 2. aslında, zaten, zati * **bi rastî ez wiha nehizirîbûm** gerçekten ben böyle düşünmemiştim * **ev koşk bi rastî jî xweşik e** bu köşk hakikaten güzel ~ **jî** sahiden
biraşîr *n* süt kardeşi (erkek için)
biraşte *rd* ızgara et
biraştin *m* közleme
biraştin *l/gh* közlemek (ateş üzerinde et pişirmek, közde kızartmak)
biraştî *rd* közleme, ızgara (ızgara edilmiş et) * **goştê biraştî** ızgara et
biratî *m* 1. kardeşlik 2. kardeşlik (birlik, beraberlik) * **biratiya di poleya me de gelek xurt bû** sınıfımızdaki kardeşlik çok güçlüydü
biratînî *m* kardeşlik
birawest *rd* duraklı
birawestek *rd* duraklı
birawestgeh *rd* duraklı (durağı oylan yer)
birawo *b* 1. bey kardeş (erkekler için; seslenme sözü) 2. kardeş, kardeşlik, bilader (teklifsiz konuşmalarda)
biraxwe *n* aile, kandaş (aralarında kandaşlık veya hısımlık bulunan kimselerin tümü)
biraxwetî *m* 1. kandaşlık 2. bir cemaate, aşirete mensup olma * **di navbera wan de biraxwetî heye**
biraxweyî *m* kandaşlık
birayane *h* kardeşçe, kardeşçesine
birayda *rd* etkili
biraydabûn *m* etkili olma
bi rayda bûn *l/bw* etkili olmak
biraydatî *m* etkililik
birayetî *m* kardeşlik
birayînî *m* kardeşlik
biraz *rd* esrarlı, esrarengiz

biraza *nd/nt* yeğen (erkek kardeş tarafından)
birazan *n* yeğengiller
birazava *n* sağdıç
birazavatî *m* sağdıçlık
birazban *m* pırazvana
birazê *bnr* biraza
birazge *m* mezar
birazî *bnr* birazê
birbend *m* klasör
birbij *zo/nd* **1.** kene yavrusu **2.** tavuk biti
birbirqok *rd* parıltılı
birbirqokî *rd/h* pırıl pırıl, ışıldayan
birbirsandin *m* ışıldatma, parlatma
birbirsandin *l/gh* ışıldatmak, parlatmak
birbirsîn *m* ışıldama, parlama
birbirsîn *l/ngh* ışıldamak, parlamak
birbirsk *m* ışıltı ~ **ji ber çav çûn** karıncalanmak (aşırı zihin yorgunluğundan dolayı)
birbirsokî *rd* ışıldak, ışıldayan
birbisandin *m* ışıldatma
birbisandin *l/gh* ışıldatmak
birbisîn *m* **1.** ışıldama, ipileme, parlama, yalabıma **2.** gümüşlenme (gümüş gibi parıldama) **3.** gümüşleme (gümüşî reng gibi parlama)
birbisîn *l/ngh* **1.** ışıldamak, ipilemek, parlamak, yalabımak * **çavên wê birbisîn** gözleri parladı **2.** gümüşlenmek (gümüş gibi parıldamak) **3.** gümüşlemek (gümüşî reng gibi parlamak)
birbisok *rd* **1.** ışıl ışıl, ipil ipil, yalabık, parıltılı, şıldır şıldır * **çavên wê birbisokî bûn** gözleri şıldır şıldır **2.** *m* pul (bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik genellikle metal levhacık) **3.** pul * **birpisokê masî** balığın pulları ~ **kirin** pullamak
birbisokî *rd/erd* camsı
birbisokkirin *m* pullama
birbisok kirin *l/gh* pullamak
birbisokkirî *rd* pullu * **lê kincekî birbisokkirî hebû** üstünde pullu bir elbise vardı
birborî *rd* geçkin (ihtiyarlanmaya yüz tutmuş) * **Azade keçeke birborî, bejnkurt, pofikî û bixeberdan e** Azade geçkin, kısa boylu, tombul, konuşkan bir kızdır
birborîbûn *m* geçkinlik
bir bûn *l/ngh* darmadağın olmak * **pez bir bûye, her yek li aliyekî çûye** davarlar darmadağın olmuş her biri bir tarafa gitmiş
birc (I) *m* vergi
birc *m* **1.** burç * **birca kelê** kale burcu **2.** *ast* Burç (zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad) **3.** kule **4.** kale (satranç oyununda)
birca avê *nd* su kulesi
Birca Beranî *ast/nd* Koç burcu
Birca Cêwîkan *ast/nd* İkizler Burcu
birca çiraxê *der/nd* deniz fenerî
Birca Dûpişkê *ast/nd* Akrep Burcu
Birca Şhrîwarê *ast/m* Başak Burcu
Birca Ga *ast/nd* Boğa Burcu
Birca Gaboxe *ast/nd* Boğa Burcu
Birca Karikê *ast/m* Oğlak Burcu
Birca Kevanê *ast/n* Yay Burcu
Birca Kêvjarê *ast/m* Yengeç Burcu
Birca Masî *ast/nd* Balık Burcu
Birca Mêzînê *ast/m* **1.** Terazi Burcu **2.** terazi takım yıldızları
birca rê *nd* ayakbastı (parası), geçmelik
Birca Şêr *ast/nd* Aslan Burcu
bircik *m* çardak
birç *m* açlık
birçî *rd* **1.** aç (tok karşıtı) **2.** *nd* aç (yiyecek bulamayan, yoksul kimse) * **divê em destê xwe yê alîkariyê di serê birçiyan bidin** açlara yardım elimizi uzatmalıyız **3.** *h* aç (aç olarak, karnı doymamış olarak) * **ku ez bi zikê birçî dinivim (radizim) xewnên xerab dibînim** aç yattım mı kötü rüyalar görürüm ~ **bûn** acıkmak ~ **hiştin** aç bırakmak ~ **kirin** acıktırmak ~ **man** aç kalmak * **ne ji Fatmayê bûya em dê do birçî bimana** Fatma'dan olmasaydı dün aç kalırdık **(yek)** ~ **nehiştin** boş bırakmamak (yardımda bulunmamak) ~ **û bêxwedî** aç bîilaç ~ **û bêxwedî man** aç bîilaç kalmak ~ **û feqîr têr kirin** aç doyurmak **(ji) ~nan çavê (yekî) tarî bûn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) **(ji) ~nan (...) çûn helakê** açlıkttan imanı gevremek **(ji) ~nan dikim bimirim** acımdan ölüyorum **(ji) ~nan dilê (yekî) xewirîn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) **(ji) ~nan hişê (yekî) çûn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) **(ji) ~nan îman ji serê (yekî) derketin** açlıktan imanı gevremek **ji) ~nan ketin** (an **jî mirin)** açlıktan bitkin düşmek **(ji) ~nan** (an **jî birsiyan) kirin mirin** acından ölmek (çok acıkmak)
birçîbûn *m* **1.** acıkma, aç olma **2.** açlık ~ **kişandin** açlık çekmek (yoksulluk içinde bulunmak)
birçî bûn *l/ngh* acıkmak, acıkılmak * **di vê saetê de mirov birçî dibe?** bu saatte acıkılır mı?
birçîbûna timî *nd* döngel orucu
birçîbûnî *m* açlık
birçîbûyîn *m* acıkış, acıkma
birçîhiştin *m* acıktırma, aç bırakma
birçî hiştin *l/gh* acıktırmak, aç bırakmak
birçîhiştî *rd* aç bırakılmış olan
birçîka bûn *l/ngh* aç olmak (çocuklar için)
birçîkirin *m* acıktırma
birçî kirin *l/gh* acıktırmak, aç bıraktırmak
birçîkirî *rd* acıktırılmış olan **kimse**
birçîman *m* aç kalma

birçî man *l/ngh* aç kalmak
birçîmayîn *m* aç kalış
birçînî *m* açlık
birçîtayî *m* açlık
birçîtî *m* **1.** açlık **2.** açlık (yoksulluk)
birdikî *rd* benekli
birdobelek *rd* ala, alaca, benekli
birdobelekî *rd* **1.** benekli, alacalı **2.** abraş (bitki yapraklarında klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan)
birdobelekîbûn *m* alacalanma
birdobelekî bûn *l/ngh* alacalanmak
birdobelekîkirin *m* alacalama
birdobelekî kirin *l/gh* alacalamak, alalamak
birdobirdo *h* benek benek
bire *n* domuz sürüsüne öncülük eden erkek domuz
birebir *m* yaygara, yüksek sesle bağırıp çağırma ~ **jê çûn** cart cart ötmek ~**a devê (yekî)** ağız kalabalığı
birebirker *rd* yaygaracı
birebirkerî *m* yaygaracılık
birebirkirin *m* cart curt etme
birebir kirin *l/gh* cart curt etmek
bireçete *rd* reçeteli
biredîf *wj/rd* redifli
biredîngot *rd* redingotlu
bi refesan *h* çiftelemeyle ~ **çûn hev** çifteleşmek ~ **li hev dan** (an jî **xistin**) çifteleşmek
birefik *rd* sekili (taraslı)
bireh *rd* damarlı
birehik *biy/rd* lifli
birehm *rd* merhametli ~**a Xwedê şad be!** ruhu şad olsun!
birejî *rd* **1.** kömürlü **2.** kömürlü (kömürle çalışan)
birek (I) *m* testere
birek (II) *m* bir balık türü
birekeh *rd* kafesli
biremil *rd* tortulu
bireml *rd* balçıklı
biremz *rd* rumuzlu
birenc *rd* zahmetli
birende *rd* **1.** kesici **2.** *m* kesici (kesme işinde kullanılan araç)
bireng *rd* renkli
bi reng kirin *l/bw* **1.** renklendirmek **2.** boyamak
birepîn *rd* patırtılı
bi reqîn *h* kütedek
bireqîn *rd* şakırtılı
bireser *rz/m* nesne
biresera binavkirî *rz* belirtili nesne
biresm *rd* resimli
bi resm kirin *l/bw* resimlemek
bireş *rd* karalı ~ **û spî** karalı beyazlı * **qumaşê bireş û spî** karalı beyazlı kumaş
bi reşe ve *rd* siyahımsı, siyahtırak
bireşik *rd* balçıklı
bi reşiyê ketin *l/bw* karaya çıkmak
bireşke *rd* kimyonlu
bi revokî *h* kaçamaklı
birewa *rd* nemli (toprak için)
birewac *rd* revaçlı, sürümlü
bi rewanî *h* rahvan bir biçimde
bi rewankî *h* rahvan bir biçimde
birewnaq *rd* parıltılı
bi rex hev ketin *l/bw* yan yana gelmek
birext *rd* fişeklikli
bi rezaya (...) bûn *l/bw* rızası olmak
birezaya dilê (...) bûn *l/bw* rızası olmak
bi rezîlî *h* rezilce
birê (I) *m* koşınaca, kovalamaca (iki grub tarafında oynanır; bir grub nöbetçi diğeri ise serbest, serbest gruptan bir kişi nöbetçi gruptan iki kişinin ortasında koşarak geçmeye çalışır, eğer geçerse 'bira we' deyip onların yanmasını sağlar)
birê (II) *rd* yollu, yolu olan
birêç *rd* izli, izi olan
birêdeçûn *m* **1.** yürüme **2.** ilerleme
bi rê de çûn *l/bw* **1.** yürümek, yürümeye başlamak **2.** (yol) yürümek, gitmek, yol almak, yol yürümek, seyir etmek, ilerlemek **3.** yoluna gitmek
bi rêderyayê *h* denizyolu ile
bi rêganî *h* yolu düşerekten
bi rêganî çûn *l/bw* uğramak, yolu düşmek
bi rêhewayê *h* hava yolu ile
birêj *m* tomurcuk
birêje *rd* oranlı, nispetli
birêketin *m* **1.** hareket etme, yola çıkma, yola düşme, yola koyulma * **du roj ma ji birêketina me re** hareketimize iki gün kaldı **2.** örgütlenme **3.** *der* yelkenleme
bi rê ketin *l/bw* **1.** hareket etmek, yola çıkmak, yola düşmek, yola koyulmak **2.** örgütlenmek **3.** *der* yelkenlemek
birêkirin *m* **1.** yollama **2.** yolculama **3.** salma (gönderme)
bi rê kirin *l/bw* **1.** yollamak **2.** yolculamak **3.** salmak (göndermek)
bi rêkûpêk *h* tıkır tıkır, düzenli bir biçimde
birêkûpêk *rd* **1.** düzgün, derli toplu, düzenli, derneşik, intizamlı, tertipli, sistematik, sistemli **2.** dakik, düzenli kimse
birêkûpêkbûn *m* düzenli hale gelme, sistemleşme
bi rêkûpêk bûn *l/bw* düzenli hale gelmek, sistemleşmek
bi rêkûpêkî *h* düzgün olarak
birêkûpêkî *m* **1.** düzenlilik, düzgünlük, tertiplilik **2.** dakiklik
birêkûpêkkirin *m* düzenleme, sistemleştirme
bi rêkûpêk kirin *l/bw* düzenlemek, sistemleştirmek (düzenli, düzgün duruma getirmek)
birênexistî *rd* örgütsüz, teşkilâtsız
birênexistîtî *m* örgütsüzlük

birênexistîbûn *m* örgütsüzlük
birên qisetê *rz/nd* sözcük türleri
birêş *m* filiz, sürgün (yeni sürmüş körpe ve küçük dal)
birêşdan *m* filizlenme
birêş dan *l/gh* filizlenmek
birêşdar *rd* filizli
birêşî *rd* saçaklı
birêûresm *rd* törenli
bi rêûzê *h* açık açık
birêûzê *rd* ayrıntılı, detaylı ~ **kirin** uzun uzadıya söylemek
birêve *rd* doğru düzgün * **li mala wan yekî birêve tune ye** evlerinde doğru düzgün biri yok
birêveber *rd* yönetici
birêveberiya giştî *nd* kamu yönetimi
birêveberî *m* yöneticilik
birêveberîname *m* yönetmelik
birêvebirin *m* 1. yönetme 2. yürütme, yürütüm 3. yürütme (kanunları uygulama işi, icra) * **rayeya birêvebirinê** yürütme yetkisi 4. yürütme (merkezi yönetimi veya yerinden yönetim kuruluşlarının hepsi)
bi rê ve birin *l/bw* 1. yönetmek, idare etmek 2. yürütmek 3. yürütmek (gerektiği gibi yapmak, uygulamak)
birêveçûn *m* 1. yürüme 2. *mec* yürüme, ilerleme
bi rê ve çûn *l/bw* yürümek 2. *mec* yürümek, ilerlemek
birêxistin *m* 1. yola düşürme, yola koyma 2. örgütleme 3. *rd* örgütlü, teşkilâtlı
bi rê xistin *l/bw* 1. yola düşürmek, yola koymak 2. örgütlemek, örgütlendirmek, organize etmek
birêxistinbûn *m* örgütlenme, teşklâtlanma
bi rêxistin bûn *l/bw* örgütlenmek, teşklâtlanmak
birêxistinkirin *m* örgütleme
bi rêxistin kirin *l/bw* örgütlemek
birêxistî *rd* 1. yola koyulmuş, yola düşürülmüş olün 2. örgütlü, teşkilâtlı, örgütlenmiş olan
birêz (I) *nd* sayın
birêz (II) *rd* sıralı, dizili (sıralanmış olan)
birêzbûn *m* 1. sıralanma, sıra olma, düzülme 2. saf bağlama (veya tutma)
bi rêz bûn *l/bw* 1. sıralanmak, sıra olmak, düzülmek * **siwar li rê bi rêz bûn** süvariler yola düzüldü 2. saf bağlamak (veya tutmak)
birêzik *rd* kurallı, kaideli
birêzkar *rd* hürmetkâr, saygılı
birêzkarî hürmetkârlık, saygılılık
birêzkirin *m* 1. sıralama, sıraya koyma 2. dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
birêzkirin *l/bw* 1. sıralamak, sıraya koymak * **sendelî bi rêz kirin** sandalyeleri sıraladı 2. dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)
birêzkirî *m* 1. sıralı, sıralanmış olan 2. dizili
birge *m* hece
birgeh *m* sektör
birgehgiştî *m* kamu sektörü
birgê *nd* bir oyun adı
birh (I) *bnr* birû
birh (II) *fiz/m* 1. güç, kuvvet (durgunluğu harekete veya hereketi durgun bir duruma çeviren etken, direnci kıran veya direnc doğuran özellik) * **birha avê** su kuvveti 2. akıntı, akma (su için) 3. *erd* akım, debi * **birha avê** su akımı 4. *fiz* verdi
birh (III) *m* ıkıntı
birhan *man/m* burhan, kanıt, delil
birhdan *m* ıkınma
birh dan *l/gh* ıkınmak
birh lê kirin *l/bw* etkilemek
birih *m* 1. güç 2. ağırlık * **biriha zêde li pişta min e** ağırlık daha çok üzerimde 3. çoğunluk * **biriha zêde bi me re ne** çoğunluk bizimledir
birihel *rd* çeyizli
birihelbûn *m* çeyizlenme
bi rihel bûn *l/bw* çeyizlenmek
bi rihetî *h* 1. rahat, rahatlıkla, rahatça 2. şakır şakır * **bi rihetî dipeyîve** şakır şakır konuşuyor 3. kolayca, kolaylıkla * **me xanî bi rihetî dît** evi kolayca bulduk 4. sakince * **bi rihetî lê guhdarî dikir** sakince onu dinliyordu 5. sere serpe
birijandin *m* közleme
birijandin *l/gh* közlemek (ateş üzerinde et pişirmek)
birijandî *rd* közleme, közlenmiş olan
birijiyayî *rd* közleme, közlenmiş olan
birijîn *m* közlenme
birijîn *l/ngh* közlenmek
birik (I) *m* kaynak ~**a avê** su kaynağı
birik (II) *m* hece
birik (III) *rd* 1. kindar 2. inatçı
birik (IV) *m* sinir
birikîn *rd* şakırtılı
biriknas *nd/nt* nörolog
biriknasî *m* nöroloji
birin *m* 1. götürme, götürüş 2. götürmek (bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütme) 3. götürme (bir şeyi yakından uzağa yürütme) 4. götürme (yerinden ayırıp uzağa atma veya yok etme) 5. götürme (öldürme) 6. götürme (birinin yanında ona bir yere kadar arkadaşlık etme) 7. götürme (bir sonuca vardırma) 8. götürme (güvenlik görevlileri tarafından yakalanma) 9. *mec* götürme (kaybolmasına, yok olmasına yol açma) 10. kaldırma (hastayı hastaneye yatırma) 12. kaldırma (zorla kaçırma) 13. vardırma
birin *l/gh* 1. götürmek (taşımak, ulaştırmak) * **min xeber bir** haber götürdüm 2. götürmek (bir kimseyi bir yere kadar yanında yürüt-

mek) * **ez jî bi xwe re birim** beni de yanında götürdü **3.** götürmek (bir şeyi yakından uzağa yürütmek) * **min erebe bir** ben arabayı götürdüm **4.** götürmek (yerinden ayırıp uzağa atmak veya yok etmek) * **avê dîwar bir** duvarı su götürdü **5.** götürmek (öldürmek) * **vê nexweşînê zehf mirov birin** bu hastalık bir çok insanı götürdü **6.** götürmek (birinin yanında ona bir yere kadar arkadaşlık etmek) * **ez birim heta mala me** beni evime kadar götürdü **7.** götürmek (bir sonuca vardırmak) * **riya ku me dibe encamê** bizi sonuca götüren yol **8.** götürmek (güvenlik görevlileri tarafından yakalanmak) * **ew ji malê girtine birine** onu evinden alıp götürmüşler **9.** *mec* götürmek (kaybolmasına, yok olmasına yol açmak) * **zêdek kêmekan dibe** artılar eksileri götürür **10.** kaldırmak (hastayı hastaneye yatırmak) **12.** kaldırmak (zorla kaçırmak) **13.** vardırmak ~ **avê** suvarmak (hayvanlara su vermek) ~ **ba dilê xwe 1)** üstüne almak, alınmak, üzerine almak, (kendi) üstüne yormak, (kendine) hisse çıkarmak **2)** gönlünden geçirmek (veya geçmek) ~ **ba (nik** an jî **cem) xwe** yanına aldırmak * **em birin ba xwe** bizi yanına aldırdı ~ **ber darê îdamê** sehpaya çekmek ~ **ber darê sêpikê** sehpaya çekmek ~ **dilê xwe** alınmak ~ **ber kindir** (an jî **ben)** ipe çekmek ~ **cem (ba** an jî **nik) xwe** yanına aldırmak **(yek)** ~ **çiya** dağa kaldırmak ~ **dilê xwe** alınmak, üstüne almak ~ **leşkeriyê** (an jî **eskeriyê)** askere almak ~ **nik** (an jî **cem) xwe** yanına aldırmak * **em birin ba xwe** bizi yanına aldırdı ~ **ser avê** su vermek, suvarmak (hayvanlara su vermek) ~ **serî** sonuç almak, sonuca varmak **(tiştek)** ~ **serî** (bir işin) sonunu getirmek ~ **û anîn 1)** oyalamak * **karê wî ew e me dibe û tîne** işi gücü bizi oyalamak **2)** evirmek çevirmek * **bir û anî ez xistim dafê** evirdi çevirdi beni tongaya düşürdü **(di devê xwe de)** ~ **û anîn** gevelemek (ağız içerisinde çiğnemeden evirip çevirmek) **(yek)** ~ **û anîn** kök söktürmek * **nebirin serî** arkasını getirememek * **(tiştekî) nebî dilê xwe** hatırına bir şey gelmesin

birin ba hev *l/bw* çiftlemek, çiftleştirmek (dişi ile erkeği bir araya getirmek) * **hesp û mehîn birin ba hev** atla kısrağı çiftlediler

birin ber beran *l/bw* koyunu koçla çiftleştirmek

birin berê *l/gh* çekmek (dişi hayvanı çiftleştirmek için erkeğin yanına götürmek)

birin ber ga *l/bw* ineği öküzle çiftleştirmek

birinc (I) *bot/n* **1.** pirinç (Oryza sativa) **2.** pirinç (bu bitkinin besin olarak kullanılan tanesi)

birinc (II) *n* **1.** pirinç (bakıra çinko katılarak elde edilen bir alaşım) **2.** *rd* pirinç (bu alaşımdan yapılmış olan)

birinceşîr *bnr* birincşîr

birincê hindê *bot/nd* Hint pirinci

birincê nespîkirî *rd* çeltikli pirinç

birincê pîlawê *nd* pilavlık pirinç

birincî *rd* **1.** pirinçten yapılma **2.** pirinç gibi

birinckut *nd* pirinç döver

birincşîr *n* sütlaç

birincwer *rd* **1.** pirinç yiyici **2.** *mec* iyi halli kimse

birinczer *nd* bir tatlı adı

bi rindî *h* güzellikle

biring *rd* katı, sert (yumuşak karşıtı)

biringî *m* kaskatı olma

biringî bûn *l/ngh* kaskatı kesilmek

bi ringînî *rd* gümbürtülü, homurtulu (taşıt, alet vb. için)

birin qiyaleyê *l/gh* gölgelendirmek (hayvanları gölgede dinlendirmek)

birin serî *l/gh* **1.** ardını almak (veya getirmek), arkasını almak, bitirmek, sona erdirmek, sonuçlandırmak, sonuca vardırmak, tamamına erdirmek, tamamlamak, başarmak **2.** pişirip kotarmak, pişirmek (iş konuşulup hazırlanmak) * **me ev îş bire serî** biz bu işi pişirdik

biripin *rd* köklü

bi riprastî *h* dümdüz olarak

biriqa *rd* yamalı

biriqandin *m* parlatma

biriqandin *l/gh* parlatmak

biriqandî *rd* parlatılmış, parlak

biriqî *rd* parlak, parlamış olan

biriqîn *m* **1.** parlama, parıldama, parlayış, balkıma**2.** şıkırdama

biriqîn *l/ngh* **1.** parlamak, parıldamak, balkımak **2.** şıkırdamak

biriqok *rd* parlak

biriqokî *ast/m* **1.** parlaklık **2.** *rd* parlakça

biriqokîbûn *m* parlaklaşma

biriqokî bûn *l/ngh* parlaklaşmak

biriqokîbûyîn *m* parlaklaşma

birisandin *m* ışıldatma, parıldatma

birisandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak

birisas *rd* kurşunlu

birisîn *m* ışılama, ışıldama, parıldama, parıldayış, parlama, parlayış

birisîn *l/ngh* ışılamak, ışıldamak, parıldamak, parlamak * **çavên wê birisîn** gözleri parladı

biriskdar *n* lala

biristik *rd* mandallı

birişk *rd* sirkeli (içinde veya üstünde bit yumurtası olan)

birişkbûn *m* sirkelenme

bi rişk bûn *l/bw* sirkelenmek

birişt *rd* verimli, randımanlı

birişte *m* şehriye

biriştin *bnr* biraştin

biriştî *m* randıman
biritam *rd* balçıklı
biritm *rd* tortulu
biritûbet *rd* rütübetli
birivîn *rd* alevli
bi riya (...) *h* -e kanalıyla
bi riya danebihîzê *h* duyuru yoluyla
bi riya îlanê *h* ilân yoluyla
bi riya amanê *h* fıkren
biriyayî (I) *rd* kesilmiş, kesik
biriyayî (II) *rd* tükenik
birî (I) *n* kaş ~ **qeytan** hilal gibi (kaş) ~**yê min şe dikî, lê çavê min derdikî** kaş yapayım derken göz çıkarmak ~**yên (yekî) li ken bûn** güler yüzlü olmak
birî (II) *rd* **1.** kesik (kesilmiş olan) **2.** keskin (kesici aletler için)
birî (III) *m* güç, kuvvet
birî (IV) *rd* sakallı ~ **û simbêl bûn** yaşlı başlı olmak
birî (VI) *m* ıkınma ~ **dan xwe** ıkınmak
birîbûn (I) *m* **1.** kesiklik **2.** keskinlik
birîbûn (II) *m* sakallanma
bi rî bûn *l/bw* sakallanmak
birîde *m* posta
birîdegeh *m* posta konaklama yeri, istasyon
birîdevan *nd/nt* postacı
birîdevanî *m* postacılık
birîdiyar *rd* gücü bilinen
birîkar *nd/nt* vekil ~**ê serok** başkan vekili
birîkarî *m* vekillik
birîkarname *m* vekâletname
birîket *bnr* brîket
birîn (I) *m* **1.** yara (keskin bir şeyle, bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik veya zedeleme) * **birîna kêrê** bıçak yarası **2.** yara (dert, üzüntü, acı) * **birîna dil** yürek yarası **3.** bere (vurma ve incitme sonucu vücutta oluşan çürük) ~ **baş (pak** an jî **rihet) bûn** yara iyileşmek ~ **dereng hatin** yara geç iyileşmek ~ **kelîn** et bağlamak (yara kapanmak) ~ **kewa xwe dîtin** yara iyileşmeye yüz tutmak ~ **kewîn** et bağlamak (yara kapanmak) ~ **kirin** yaralamak ~ **pak** (an jî **rihet) bûn** yara iyileşmek ~ **rû girtin (yek) çelitandin** yarayı kaşımak * **birîn rû digire tu diçelitînî** sen niye yarayı kaşıyorsun ki? ~ **zexelî hatin** yara ağzının kapanmasına rağmen yara iltihaplanmak ~**a (yekî) çelitandin** yarasını deşmek, (bir kimse birinin) derdini deşmek (veya depreştirmek) ~**a (yekî) di bin postê (yekî) de bûn** yarası içerden olmak ~**a har (dijwar** an jî **azirî)** bıçılgan (azmış, yayılmış yara) ~**a (yekî) nû kirin** (bir kimse birinin) derdini deşmek (veya depreştirmek) ~**a şewatê** yanma yarası ~**a xeberan** dil yarası * **çêdibe cihê xencera çênabe cihê xeberan** kılıç yarası onar dil yarası onmaz ~**a xwe bi destê xwe kewandin** kendi derdine kendi çare bulmak
birîn (II) *m* (r kalın okunur) **1.** kesim, kesme, kesiş **2.** kesim, biçme, biçki (terzi (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek, fason) **3.** kesim (gelirden kesinti yapma) **4.** kesim (kesme zamanı) * **birîna dersê** ders kesimi **5.** kesme (dibinden ayırma) **6.** kesme (kesici bir aletle yaralama) **7.** kesme (ucunu alma) **8.** kesme (ara veya son verme) **9.** kesme (bir şeyden yoksun bırakma, vermeme) **10.** kesme (akımı durdurma) **11.** kesme (verilecek şeyin bir bölümünü alıkoyma, vermeme) **12.** kesme (para için; basma) **13.** kesme (azaltma, güçleştirme) **14.** kesme (iskambil kâğıtları için; destenin üzerinde bir bölümünü kaldırıp öte yana koyma) **15.** kesme (geçişi önleme) **16.** kesme (susma) **17.** kesme (hasta organı ameliyatla alma) **18.** kesme (parçalara bölme) **19.** kesme, makaslama (yazı, film için; kısaltma) **20.** koparma, kapma (kıstırma) **21.** kırkma (bir hayvanın tüylerini kesme) **22.** yontma (taş vb.) **23.** geçme (söylemeden veya bitirmeden atlamak) * **em wê meseleyê bibirin** o meseleyi geçelim **24.** biçme (değer, paha, fıyat koyma) **25.** budama **26.** kesilme, kuruma **26.** kesik (kesilmiş olan yer) * **birînên di tiliya wî de** parmağındaki kesikler ~ **û dirûn** biçki dikiş
birîn (III) *m* **1.** tükenme, tükeniş **2.** yok olma, yoğalma **3.** ölüm, tükeniş * **birîna pîşesaziya biçûk** küçük sanayinin ölümü
birîn (I) *l/gh* (**r** kalın okunur) **1.** kesmek * **hevrîşim birîn** ipek kesmek **2.** biçmek (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek) **3.** kesmek (dibinden ayırmak) * **gişt darên li bexçe birîne** bahçedeki bütün ağaçları kesmişler **4.** kesmek (kesici bir aletle yaralamak) * **destê xwe biriye** elini kesmiş **5.** kesmek (ucunu almak) * **tu neynokên xwe bibirî baş dibe** tırnaklarını kesen iyi olur **6.** kesmek (ara veya son vermek) * **ev îlac êşa serî dibire** bu ilâç baş ağrısını kesiyor **7.** kesmek (bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek) * **ji ber ku pere nedan, telefona wan birîn** parayı ödemeyince telefonlarını kestiler **8.** kesmek (akımı durdurmak) * **cereyan birîne** elektrik akımını kesmişler **9.** kesmek (verilecek şeyin bir bölümünü alıkoymak, vermemek) * **ji mehaniya wî birîne** aylığından kesmişler **10.** kesmek (para için; basmak) **11.** kesmek (azaltmak, güçleştirmek) * **ba riya keştiyê dibire** rüzgâr geminin yolunu kesiyor **12.** kesmek (iskambil kâğıtları için; destenin üzerinde bir bölümünü kaldırıp öte yana koymak) * **tu desteya kaxiz bibire** kâğıdı sen kes **13.** kesmek (geçişi önlemek) * **rê birîn** yolu

kesmek **14.** kesmek (susmak) * **gava çav bi min ket, lêxistina sazê birî** beni görünce saz çalmayı kesti **15.** kesmek (hasta organı ameliyatla almak) **16.** kesmek (parçalara bölmek) * **riyên biçûk ên ku bulvarê dibirin** bulvarı kesen küçük yollar **17.** kesmek, makaslamak (yazı, film için; kısaltmak) * **fîlm birîne** filmi kesmişler **18.** koparmak, kapmak (kıstırmak) * **makîneyê tiliya min birî** makine parmağını kaptı **19.** kırkmak (bir hayvanın tüylerini kesmek) **20.** yontmak (taş vb.) **21.** geçmek (söylemeden veya bitirmeden atlamak) * **em wê meseleyê bibirin** o meseleyi geçelim **22.** budamak **23.** kesilmek, kurumak * **av biriya** su kesildi **24.** biçmek (değer, paha, fiyat koymak)
birîn (II) *l/ngh* **1.** tükenmek **2.** yok olmak, yoğalmak **(tiştek)** ~ (bir şeyin) kıtlığına kıran girmek
birîna cilan *nd* giysi kesimi
birîna reş *bj/nd* kara çiçek
birîndar *rd* **1.** yaralı **2.** darbeli * **firingî tev birîndar in** domateslerin tümü darbeli ~ **bi birîna xwe dizane** ateş düştüğü yeri yakar
birîndarbûn *m* yaralanma, yara alma
birîndar bûn *l/ngh* yaralanmak, yara almak
birîndarî *m* yaralanma ~ **çêbûn** yaralanma olayı yaşanmak, yaralanma olmak ~ **dan** yaralı vermek
birîndarkirin *m* yaralama
birîndar kirin *l/gh* yaralamak
birîndarok *bot/m* sinir otu
birîne *rd* besili (iğdiş edilmiş teke veya koç) * **nêriyê birîne** besili teke
birîner *nd/nt* kesici
birînge *m* otlak
birînger *nd/nt* cerrah
birîngerî *m* cerrahlık
birînkar *nd/nt* kesimci
birînkarî *m* kesimcilik
birînkirin (I) *m* yaralama
birînkirin (II) *m* (r kalın okunur) biçki yapma, kesim yapma (terzicilikte)
birîn kirin (I) *l/gh* yaralamak
birîn kirin (II) *l/gh* (**r** kalın okunur) biçki yapmak, kesim yapmak (terzicilikte)
birîn lê bûn bela *l/bw* yara azmak
birîn lê çêrin *l/bw* yara azmak
birînpêç *nd/nt* pansumancı
birînpêçî *m* pansumancılık
birînsaz *nd/nt* **1.** cerrah **2.** cerrah (önemsiz yaraları iyileştiren kimse)
birînsazî *m* cerrahlık
birîn şixulîn *l/gh* yara azmak büyümesi
birîntereş *m* yara bandajı
birînteroşk *m* yara bandajı
birînxedar *rd* ağır yaralı
birîqeytan *rd* kalem kaşlı
birîsk *m* parıltı
birîş *rd* püsküllü
birîşal *biy/rd* **1.** lifli **2.** köklü **3.** damarlı
birîşik *rd* püsküllü, saçaklı
birîşke *m* at arabası
birîtik *rd* taraz taraz (üzeri tel tel iplik olan kumaş)
birîtî (I) *rd* kesme * **kevirê birîtî** kesme taş
birîtî (II) *nd* -den oluşma, müteşekil olma
birîtîbûn *m* müteşekil olma
birîtî bûn *l/ngh* müteşekil olmak
birîtm *rd* ritimli, dizemli, tartımlı
birk (I) *m* **1.** çeşme, kaynak, memba * **ava birkên gundê me îsal kêm bûne** bu sene köyümüzün çeşmelerinin suyu azalmış **2.** kutsal olduğuna inanılan hiç suyu çekilmeyen çeşme **3.** havuz, küçük havuz
birk (II) *m* geçirme
birk (III) *m* karasabanın ana gövdesi
birk (IV) *m* kramp
birk (V) *m* bir çiçek hastalığı
birke (I) *m* hece
birke (II) *m* yarışma
birme *m* asma kilit ~ **li derî xistin** kapıya kilit takmak
birme kirin *l/gh* kilitlemek
birnawişk *m* bir bağ eriği
bi ro *bnr* bi roj
bi ro de çûn *l/bw* boşa gitmek, bok yoluna gitmek
bi roj *h* **1.** gündüzleyin, gündüzün **2.** gündüzleri, günü birlik, günü birliğine * **tu tim bi roj têyî mala me, em dixwazin ku tu êvaran jî bimînî** sen hep bize günü birlik geliyorsun, akşama da kalmanı istiyoruz
birojanî *rd* yevmiyeli
bi rojan ve hatin *l/bw* çok çabuk gelişmek, gelişip serpilmek
birojî *rd* oruçlu
bi rojkî *h* günü birlik, günü birliğine
birojne *m* kıvılcım
birok *nd/nt* kırpıcı
birokî *m* kırpıcılık
birol *rd* rollu **~a (yekî) rabûn** rolüne çıkmak
bi rola xwe rabûn *l/bw* rolunu oynamak
birondik *rd* gözü yaşlı (gözü yaşla dolmuş)
bi roniyê girtin *l/bw* (ışığı) tutmak
bironî *rd* aydınlık, ışıklı
biroqe *bnr* birûske
biroqonkî *h* parlakça
biroş *bnr* beroş
birotar *rd* rötarlı
birq (I) *bj/m* lûmbago
birq (II) *m* **1.** balkır, parıltı, şavk, çakıntı, çakın, çakım **2.** şimşek ~ **û birûsk** şimşek, yıldırım ~ **û birûsk lê xistin** sıra kadem basmak, toz olmak, gözden kaybolmak, ortadan kaybolmak
birq (III) *m* nokta

birqa birûskê *nd* yıldırım
birqandin *m* parlatma
birqandin *l/gh* parlatmak
birqe *m* 1. telgraf 2. telgraf (telgraf yoluyla alınan haber)
birqetav *m* 1. yıldırım 2. boran (sağnak yağışlı hava olayı)
birqgir *m* yıldırımkıran, yıldırımlık, yıldırımsavar, paratoner
birqî *m* parıltı, balkır
birqîner *rd/nt* parlatıcı
birqînî *m* ışıltı
birqînok *rd* parıldak, parıldama özeliği olan
birqok *rd* 1. parıldak, parlak 2. yıldırak ~ **û birûsk** şimşek
birqokî *h* parlakça
birqonek *rd* 1. parlak 2. ışıl ışıl, parıldayan, pırıl pırıl * **çavên birqonek** ışıl ışıl gözler
birqonekî *ast/m* 1. parlaklık 2. *h* ışıklıca, parlakça
birqonektî *m* parlaklık
birs (I) *m* açlık
birs (II) *m* parıltı
birsayî *m* açlık
birsbirs *h* par par
birsebirs *h* parıl parıl
birsî *rd* 1. aç (tok karşıtı) 2. *nd* aç (yiyecek bulamayan, yoksul kimse) * **divê em destê xwe yê alîkariyê di serê birsiyan bidin** açlara yardım elimizi uzatmalıyız ~ **hiştin** aç bırakmak ~ **man** aç kalmak ~ **man** aç kalmak **(ji)** ~**yan ketin** (an jî **mirin**) açlıktan bitkin düşmek
birsîbûn *m* acıkma, acıkılma
birsî bûn *l/ngh* acıkmak, acıkılmak
birsîbûyî *rd* acıkmış olan
birsîbûyîn *m* acıkış
birsîhiştin *m* acıktırma, aç bırakma
birsî hiştin *l/gh* acıktırmak, aç bırakmak
birsîhiştî *rd* aç bırakılmış kimse
birsîkirin *m* acıktırma
birsî kirin *l/gh* acıktırmak
birsîkirî *rd* acıktırılmış olan kimse
birsîman *m* aç kalma
birsî man *l/ngh* aç kalmak
birsîmayî *rd* aç kalışmış olan
birsîmayîn *m* aç kalış
birsîtî *m* açlık
birsok *rd* parlak, balkı
bi ruh *h* canlı olarak, diri olarak ~**ê (yekî) zanîn** (birinin) ciğerini okumak
biruh *rd* 1. ruhlu, canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan) 2. *mec* canlı, ruhlu (etkili)
bi ruh anîn *l/bw* 1. diriltmek, canlandırmak 2. hatırlamak
biruhbûn *m* canlanma, dirilme
bi ruh bûn *l/bw* canlanmak, dirilmek
biruhhiştin *m* sağ koma
bi ruh hiştin *l/bw* sağ komak
biruhketin *m* canlanma
bi ruh ketin *l/bw* canlanmak
biruhsat *rd* ruhsatlı
birutbe *rd* rütbeli
birû (I) *n* kaş (gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar) * **bi çav û biriyan îşaret da min** bana kaş göz etti ~ **kirin cot** kaş çatmak ~ **lê şikandin** (birine) kaşlarını çatmak ~ **li hev kirin cot** kaş yıkmak ~**yê min şe dike** (an jî **dikî**) **çavê min derdixe** (an jî **derdikî**) kaş yapayım derken göz çıkarmak ~**yê qeytanî** keman gibi (kaş) ~**yên (yekî) hildayî bûn** kaşları kalkık olmak ~**yên (yekî) hildayî ne** kaşları kalkık ~**yên xwe kirin cot** kaşlarını çatmak, çatınmak * **polîs birûyên xwe kirin cot û lê mêze kir** polis kaşlarını çatarak ona baktı ~**yên xwe hildan** kaşlarını kaldırmak ~**yên xwe pêl kirin** çatınmak
birû (II) *n* doğum sancısı ~ **hatin (yekê)** ağrısı tutmak, doğum sancıları başlamak ~**yê zarû** doğum sancısı
birû (III) *rd* yüzlü ~**yê avê ketin** su yüzüne çıkmak ~**yê dinyayê ketin** sevinçten dört köşe olmak
bi rûbarî hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek * **ez dikarim her tim bi rûbarî wî bikevim** ben onunla her zaman yüzleşebilirim
bi rûbarî hev xistin *l/bw* yüzleştirmek
bi rûberiyê *h* kıyasen
bi rûberî hev xistin *l/bw* karşı karşıya getirmek
birûcot *rd* çatık kaş
birûçik *rd* 1. eli yüzü düzgün 2. estetik * nan birûçik tê xwarin
birûdan *rd* olaylı
birûdar *rd* kaşlı
bi rûdayî *h* yüzlü yüzlü (utanmadan)
birûdên *rd* yanaklı
birûhildayî *rd* kaşları kalkık
birûk *m* kuru ayaz * **birûkeke sar tê** kuru bir ayaz esiyor
bi rûkenî *h* güler yüzle
birûketin *m* yüze çıkına (sıvının yüze çıkması)
bi rû ketin *l/bw* yüze çıkmak (sıvının yüze çıkması)
birûm *bot/m* yaban havucu (Pastinaca sativa)
birûmet *rd* onurlu, hasiyetli, şerefli
bi rûmeta (...) lîstin *l/bw* (birinin) onuruyla oynamak
birûmetbûn *m* 1. onurlanma, onurlu olma 2. onurluluk
bi rûmet bûn *l/bw* onurlanmak, onurlu olmak
birûn *rd* 1. yağlı (üzerinde veya içinde yağ olan) 2. yağlı (yağla yapılmış olan) * **çoreka birûn** yağlı çörek
birûng (I) *bnr* birû
birûng (II) *m* tülbent

birûnbûn *m* 1. yağlı olma, yağlanma 2. yağlılık
bi rûn bûn *l/bw* yağlı olmak, yağlanmak
birûnî *m* yağlılık
birûpêl *rd* çatık kaş
birûpoş *rd* maskeli
birûqalind *rd* dört kaşlı
birûreş *rd* kara kaşlı
birûsandin *m* parıldatma, parlatma
birûsandin *l/gh* parıldatmak, parlatmak
birûsîn *m* parıldama, parıldayış, parlama
birûsîn *l/ngh* parıldamak, parlamak
birûsk (I) *bj/m* lûmbago
birûsk (II) *m* 1. çakın, çakım 2. şimşek, yıldırım 3. ani keskin sancı 4. telgraf ~ **ji ber çavê (yekî) çûn** gözlerinde şimşekler çakmak ~ **lê dan** (an jî **xistin**) yıldırım çarpmak ~ **li mala te bikeve** evine şimşek düşsün ~ **vejandin (dan** an jî **vedan)** şimşek çakmak ~**a esmanan li (yekî) xistin** Allah'ından bulmak ~**a esmanan li te bixe** ölesin
birûskan *m* parlama
birûskandin *m* ışıldatma, parıldatma
birûskandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
birûskasa *rd* şimşek gibi
birûskavêj *m* şimşek saçan
birûskdan *m* şimşeklenme
birûsk dan *l/gh* şimşeklenmek
birûskdayîn *m* şimşeklenme
birûske *m* 1. şimşek parıltısı 2. telgraf 3. telgraf (telgraf yoluyla alınan haber) ~ **şandin** telgraf çekmek
birûskekar *nd/nt* telgrafçı
birûskekarî *m* telgrafçılık
birûskename *m* telegram
birûskevan *nd/nt* telgrafçı
birûskevanî *m* telgrafçılık
birûskexane *m* telgrafhane
birûskeyî *rd* telgrafla ilgili
birûskî *rd* yıldırım gibi
birûskîn (I) yıldırımvari, yıldırım gibi
birûskîn (II) *m* ışıldama, parlama, parlayış
birûskîn *l/ngh* ışıldamak, parlamak
birûskjendin *m* şimşek çakma, yalabıma
birûsk jendin *l/gh* yalabımak, şimşek çakmak
birûsklêdan *m* şimşek çakma
birûsk lê dan *l/bw* şimşek çakmak
birûskname *m* telgraf, telegram (telgraf yoluyla alınan haber pusulası)
birûskparêz *m* yıldırımsavar, yıldırımkıran
birûskvedan *m* şimşeklenme, şimşek çakma, yalabıma,
birûsk vedan *l/gh* şimşeklenmek, şimşek çakmak, yalabımak
birûskvejandin *m* şimşeklenme
birûsk vejandin *l/gh* şimşeklenmek
birûskweş *m* telfgraf cihazı
birûskyar *nd/nt* telfffrafçı
birûskyarî *m* telfgrafçılık
birûsokî *rd/h* parlakça
birûstin *m* parıldama
birûstin *l/ngh* parıldamak
birûş *m* bulgur
birxû *m* burgu
bi rûyê hev ketin *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek
bi rûyê hev xistin *l/bw* yüzleştirmek
birûyê tengiyê *nd* doğum sancısı
bi rûyê spî *h* alnının akı ile
birxelas *m* (r kalın okunur) yakan top oyununa benzeyen, topsuz ve karşılıklı iki grup tarafından oynanan geleneksel bir Kürt oyunu
biryan *m* biryan kebabı, tandır kebabı
biryanfiroş *nd/nt* biryancı
biryar *m* 1. karar (bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı) * **ez ji vê biryara xwe venagerim** ben bu kararımdan dönmem 2. karar (herhangi bir durum için; tartışılarak verilen kesin yargı) * **biryara dadgehê** mahkeme kararı 3. karar (bu yargıyı bildiren belge) * **biryara dadgehê wergirt** mahkeme kararını aldı ~ **betal kirin** kararı bozmak (feshetmek) ~ **dan** karar vermek ~ **derxistin** karar çıkarmak ~ **girtin** (an jî **stendin**) karar almak ~ **lê dan** karar kılmak ~ **lê hatin dan** kararlaşmak * **ev kar êdî biryar lê hatiye dan** bu iş artık kararlaştı ~ **li ser dan** karar altına almak ~ **li ser hatin dan** kararlaştırılmak * **ji bo geştê biryar li ser saet pêncan hate dan** gezinti saat beşe kararlaştırıldı ~ **stendin** karar almak ~**a dawîn** *hiq* nihaî karar ~**a devberdana ji şopanê** *hiq* takipsizlik kararı ~**a navbeynê** *hiq* ara kararı ~**a paşpeniyê** *hiq* gıyap kararı ~**a pêwîstekî** gerekçeli karar ~**a sekirinê** arama kararı
biryarbûyî *rd* kararlaştırılmış olan, mukarrer
biryardan *m* karar verme, kararlaştırma
biryar dan *l/gh* karar vermek, kararlaştırmak
biryardar *rd* 1. kararlı 2. kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)
biryardarî *m* 1. kararlılık 2. kararlılık (istikrarlılık)
biryardayî *rd* 1. karar vermiş olan 2. kararlaştırılmış
biryardayîn *m* karar verme, kararlaştırma
biryarder *nd/nt* karar verici
biryarderî *m* karar vericilik
biryargeh *m* karargâh ~ **lê danîn** karargâh kurmak
biryargirtî *rd* 1. kararını vermiş olan 2. karar alınmış olan
biryarmend *rd* kararlı
biryarmendî *m* kararlılık
biryarname *m* kararname ~**ya qanûnî** kanun hükmünde kararname
biryarstendî *rd* 1. kararını vermiş olan 2. ka-

rar alınmış olan
bisabiqa *rd* sabıkalı
bisabûn *rd* sabunlu
bisabûnbûn *m* sabunlanma
bi sabûn bûn *l/bw* sabunlanmak
bisabûnbûyîn *m* sabunlanma, sabunlanış
bisaet *rd* saatli
bi saetan *h* saatlerce
bi safîtî *h* safça
bi sakînî *h* sakince
bi salan *h* yıllarca, yıllar yılı
bisam *m* 1. parsel 2. parçacık
bi samîmîtî *h* samimice
bi sanayî *h* kolayca, kolaylıkla
bisansûr *rd* sansürlü
bisaq *rd* konçlu
bisarinc *m* sarnıçlı
bisat *m* mesele, çelişki
bisaw *rd* dehşetli
bi saxikî *h* safça
bi saxî *h* 1. canlı canlı, diri diri, diri olarak (canlı olarak) * **bi saxî kirine gorê** diri diri mezara koymuşlar * **her kes li masiyên ku di leganê de bi saxî dihatin firotin, dinihêrt** her kes leğen içindeki canlı canlı satılan balıklara bakıyordu 2. sağ salım ~ **dilekî rihet nedan hev** hayatta birbirine rahat yüzü vermemek ~ **û selamet** salimen, selametle
bisaxîtî *h* 1. canlı canlı, canlı olarak, diri diri (canlı olarak) 2. ayaktan (kesim hayvanları için; canlı olarak)
bi saxlemî *h* sağlamca
bi saya (...) *d* sayesinde
bi saya (...) bûn *l/bw* (birinin) sayesinden olmak
bisaye *rd* gölgeli
bisaz *rd* 1. çalgılı, sazlı (cihê ku tê de saz tê jendin) * **gazinoya bisaz** çalgılı gazino 2. çalgılı, sazlı sözlü * **dîlana bisaz** çalgılı düğün ~ **û kêf** sazlı sözlü
bisazgehbûn *m* kurumlaşma, müesseseleşme
bi sazgeh bûn *l/bw* kurumlaşmak, müesseseleşmek
bisazgehbûyîn *m* kurumlaşma
bisazgehkirin *m* kurumlaştırma
bi sazgeh kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bisazîbûn *m* 1. kurumlaşma, müesseseleşme 2. teşekül etme, kuruluş olarak kurulma
bi sazî bûn *l/bw* 1. kurumlaşmak, müesseseleşmek 2. teşekül etmek, kuruluş olarak kurulmak
bisazîkirin *m* kurumlaştırma
bi sazî kirin *l/bw* kurumlaştırmak
bisbiskî *rd* pürçekli
bisbisok *m* ateş böceği (Lampyris noctiluca)
bisebax *rd* boyalı
bisebeb *rd* nedenli, sebebli
bisebir *rd* sabırlı, götürümlü
bisebirbûn *m* sabırlı olma
bi sebir bûn *l/bw* sabırlı olmak
bi sebirê *h* sabırla
bisebî *rd* 1. çocuklu 2. gebe, hamile
bisebîbûn *m* 1. gebe kalma 2. çocuk peydahlama (evli olmayan kadın)
bi sebî bûn *l/bw* 1. gebe kalmak 2. çocuk peydahlamak (evli olmayan kadın)
bisecere *rd* şecereli
bisedef *rd* sedefli
bisedem *rd* nedenli, sebebli ~ **û bêsedem** nedenli nedensiz
bi sedema *d* dolayısıyla * **bi sedema kar me hev nas kir** iş dolayısıyla onunla da tanıştık
bisehol *rd* buzlu
bisehwîr *rd* korkunç
bi sekanî *h* sakince
biseke *rd* sikeli
bi seke ve girê dan *l/bw* sikkelemek
bisekine! *b* dur!, stop!
bisekûk *rd* sekili (taraslı)
biselahiyet *rd* yetkili
biselahiyetkirin *m* yetkili kılma
bi selahiyet kirin *l/bw* yetkili kılmak
bi selametî *h* selametle
biselef *rd* faizli
biseleffdan *m* faize verme, faizlendirme
biselefî dan *l/bw* faize vermek, faizlendirmek
biselik *rd* sepetli
biselîb *rd* haçlı
bisemax *rd* sabırlı, tahammüllü
bisembol *rd* sembollu, rumuzlu
bisemen *rd* çemenli
bi semt *h* ihtiyatla, yavaşça, usulca, usulcacık
bisemt *rd* ihtiyatlı
bisemta (...) ketin *l/bw* semtine uğramak
bi semtika *h* usulca
bisemyan *rd* görkemli, heybetli
bisendîka *rd* sendikalı
bisened *rd* senetli
bisepet *rd* sepetli
biseqetî *h* malûlen
biserbejêr *rd* inişli ~ **û derbejor** (an jî **berjor**) inişli çıkışlı (veya yokuşlu)
bi serberdayî çûn *l/bw* dolu dizgin gitmek (sönüne geçilmeyecek biçimde olmak
bi serbestî *h* 1. serbestçe, özgürce 2. rahatça, çatır çatır (güçlük çekmeden) * **bi serbestî Îngilîzkî diaxive** çatır çatır İngilizce konuşuyor
bi serbilindayî *h* açık alınla, alnının akı ile * **em bi serbilindayî ji vî karî derketin** alnımızın akı ile bu işten çıktık
biserbixwe *rd* bağımsız
biserbixwekirin *m* bağımsızlaştırma
biserbixwe kirin *l/gh* bağımsızlaştırmak
biserborî *rd* serüvenli
bi ser çavan *nd* baş üstüne
biserçimk *rd* uçlu

bi ser de *g* **1.** hatta, üstelik, helede **2.** caba, cabası * **ew çend benzîn şewitand, rûn jî bi ser de!** okadar benzin yaktı, yağda caba!
biserdeçûn *m* **1.** üstüne gitme, baskı yapma **2.** asıntı (üzerine gitme) **3.** üstüne varma, üzerine yürüme **4.** *sp* baskı, press
bi ser de çûn *l/bw* **1.** üstüne gitmek, baskı yapmak **2.** üstüne üstüne gitmek, üzerine üzerine gitmek **3.** yürümek, akın etmek * leşker bi ser kelê de çû asker kaleye yürüdü **4.** üstüne varmak, saldırmak, üstüne yürümek, üzerine yürümek **5.** yayılmak (ayrıntıya girmek, açılmak) * **ez naxwazin zêde bi ser vê mijarê de herim** bu konuda şimdilik yayılmak istemiyor **6.** hal hatırını sormak **7.** düşmek (aşırı ilgi veya sevgi göstermek) * **tu pir zêde bi ser vî tiştî de çûyî** bu işin üstüne fazla düştün **8.** (birine) parası geçmek * **perê min bi ser de çûye** ona param geçmiş
bi ser (...) de çûn *l/bw* **1.** kulağına girmek **2.** üzerine varmak, üzerine yürümek (saldırmak) **3.** (birinin) hal hatırını sormak, ziyaretine gitmek * **kesek bi ser wî de naçe** kimse hal hatırını sormuyo
bi ser de dadan *l/bw* baskın yapmak
bi ser de gêr kirin *l/bw* üstüne yıkmak, üzerine atmak
bi ser de girtin *l/bw* **1.** kuşatmak, ablukaya almak (çevresini sarmak, muhasara etmek) **2.** bastırmak (sis, yağmur, kar için) **3.** baskın yapmak, basmak, baskın düzenlemek * **girtine ser navçeyê** ilçeyi basmışlar **4.** haber vermeden uğramak
bi ser de hatin *l/bw* **1.** (bir şeyin) üstüne gelmek **2.** üstüne üstüne gelmek, üstüne varmak **3.** yağmak (üst üste ve çok yağmak) * **gule bi ser me de dihatin** üstümeze kurşun yağıyordu
biserdehatin üstüne varmak, gelmek **4.** bastırmak (birden bire ve çok etkisini göstermek) **5.** basmak, inmek, kaplamak, (bir yeri) kaplamak * **mij bi ser de hat** sis bastı
bi ser (...) de hatin 1. -e basmak **2.** bastırmak (birden bire ve çok etkisini göstermek) * **çileyê zivistanê bêtedarek bi ser me de hatibû** kara kış bizi hazırlıksız bastırmıştı **3.** basmak, inmek, kaplamak, (bir yeri) kaplamak * **mij bi ser de hat** sis bastı **4.** (bir şeyin) üstüne gelmek * **bi ser xeberdana me de hat** konuşmamızın üstüne geldi
bi ser de hatin girtin *l/tb* basılmak, baskına uğramak
bi ser de hilbûn *l/bw* çıkışmak, üzerine gitmek
bi ser (...) de hilbûn *l/bw* (birine) çıkışmak, üstüne yüremek, üzerine gitmek
bi ser de kirin *l/bw* eklemek, üstüne katmak, üstüne koymak
bi ser de kirin qîjînî *l/bw* cayırtı vermek
bi ser de neçûn *l/bw* selam sabahı kesmek
bi ser (...) de nehatin gotin *l/bw* (birine) diyecek söz olmamak
bi ser de qelibîn *l/bw* taşmak * **kela şorbeyê bi ser de qelibî** çorba taştı
bi ser de qîjîn *l/bw* cayırtı vermek
bi ser de rijandin *l/bw* taşırmak
biserderî *rd* atkılı (üst eşikli)
bi ser de rûniştin *l/bw* kız erkeğe kaçmak
bi ser de tehm dan *l/bw* üstüne yıkmak
bi ser de xûz bûn *l/bw* eğilimli olmak, meyletmek
bi ser de xwar bûn *l/bw* eğilimli olmak
bi ser de zêde kirin *l/bw* eklemek, ziyade yapmak
bi ser dilê (...) ketin *l/bw* (birine) takılmak, zerine varmak
biserenc *rd* maceralı
bi serê çiyan ketin *l/bw* isyan edip dağlara çıkmak
bi serê (...) de hatin xwendin *l/bw* **1)** beyni yıkanmak **2.** zararlı düşünceler edinmesini sağlamak
bi serê hev sond xwarin *l/bw* (birbiriyle) hoş beş olmak, samimi olmak
bi serê hev xistin *l/bw* (birbirine) kavratmak
bi serê ketin *l/bw* yüzeye çıkmak
bi serê (...) ketin *l/bw* kafasına yatmak
bi serê (...) kirin *l/bw* (birinin) ölüsünü öpmek
bi serê lêvan *h* şekerrenk (iki kişinin dostluk ilişkisinin bozuk olması)
bi serê lêvan kenîn *l/bw* gülümsemek
bi serê malê xwe girtin *l/bw* malının izini bulmak
bi serê piyê xwe ve kirin *l/bw* parmağından oynatmak
bi serê poz *h* yarı buçuk, baştan savma, zorla, şekerrenk (iki kişinin dostluk ilişkisinin bozuk olması)
bi serê poz axaftin *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak * **bi min re bi serê poz diaxive** benle zorla konuşuyor
bi serê poz peyîvîn *l/bw* yarı buçuk konuşmak, baştan savma konuşmak, zorla konuşmak * **bi serê poz dipeyive** zorla konuşuyor
bi serê poz pê re dan û stendin *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak
bi serê poz pê re xeber dan *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak
bi serê poz xeber dan *l/bw* yarı buçuk konuşmak, zorla konuşmak
bi serê ve hatin *l/bw* kavlamak, kabarmak * **min ev beton saxlem kir êdî bi serê ve nayê** bu betonu sağlam yaptım artık kabarmaz
bi serê xistin *l/bw* ilâve etmek, eklemek
bi serê (...) xistin *l/bw* (birine) kavratmak, kafasına yatmasını sağlamak
biserêxwe *rd* **1.** başına buyruk **2.** başıboş, denetimsiz

bi serê xwe *h* 1. kendi başına (kimseye sormadan) 2. kendi başına (başkasının payı veya yardımı olmaksızın * **kêşe bi serê xwe hel kir** problemi kendi başına çözdü 3. kendiliğinden 4. ayrı, bir (veya tek başına), tek başına, yanlız 5. can cana baş başa (birbirini seven iki kişinin bir arada yanlız olarak) 6. başlı başına * **nivîsandin bi serê xwe hunerek e** yazmak başlı başına bir sanattır
biserêxwebûn *m* bağımsız olma, bağımsızlaşma
bi serê xwe bûn (I) *l/bw* 1. yalnız başına olmak 2. bekâr olmak
bi serê xwe bûn (II) *l/bw* bağımsız olmak, bağımsızlaşmak
biserêxwebûyî *rd* bağımsız olmuş, bağımsızlaşmış olan
bi serê xwebûyîn *rd* bağımsız olma, bağımsızlaşma
bi serê xwe çûn *l/bw* kendi havasında gitmek (veya havasında olmak)
bi serê xwe kirin *l/bw* 1. kendi başına yapmak 2. kalıbını basmak
bi serê xwe rabûn *l/bw* başıboş büyümek
bi serê xwe tenê *h* yalnız başına, bir başına
bi serê ziman *h* 1. peltek, peltekçe 2. şekerrenk (iki kişinin dostluk ilişkisinin bozuk olması)
bisergeşte *rd* maceralı
biserguzeşt *rd* maceralı, serüvenli
biserhatî *m* 1. macera, serüven 2. *rd* maceralı
bi ser hemdê xwe de hatin *l/bw* kendine gelmek (ayılmak)
bi ser hev de dan *l/bw* sıkıştırmak
bi ser hev de hatin *l/bw* bir araya gelmek, toplanmak
bi ser hev ve çûn *l/bw* 1. çekilmek 2. büzüşmek
bi ser hisan ketin *l/bw* bir şeyler sezmek, duyum almak, duyumlar almak
bi ser hişê xwe ve hatin *l/bw* kendine gelmek, ayılmak
biserik *rd* 1. başlı, başlıklı * **pênûsa biserik** başlıklı kalem 2. uçlu
biserikbûn *m* 1. başlıklı olma 2. uçlama
bi serik bûn *l/bw* 1. başlıklı olmak 2. uçlamak
biserî (I) *rd* uçlu
biserî (II) *rd* 1. başlı 2. kafalı 3. başı bağlı (evli) 4. tepeleme (taşacak kadar dolu olan) * **kevçî bi serî tije kiriye** kaşığı tepeleme doldurmuş 5. başlıklı * **pênûsa biserî** başlıklı kalem
biserîbûn *m* 1. baş göz olma 2. ağzına kadar dolma 3. ağzı açık olma, dalma, fazla yeme (rende, karasabanın gibi aletlerin ucu dik olma) 4. uçlanma
bi serî bûn *l/bw* 1. baş göz olmak * **lawik di dawiyê de bi serî bû** çocuk sonunda baş göz oldu 2. ağzına kadar dolmak 3. ağzı açık olmak, dalmak, fazla yemek (rende, karasabanın gibi aletlerin ucu dik olmak) * **devê rendeyê zêde bi serî ye** rendenin ağzı fazla dalıyor * **planî bi serî ye** planyanın ağzı fazla açık 4. uçlanmak
bi serî çûn erdê *l/bw* 1. uyuklayıp durmak 2. çok uykusuz olmak
bi serî de çûn *l/bw* kafasına yatmak, kavramak (anlamak, algılamak)
bi serî de xwendin *l/bw* 1. (birinin) kulağını doldurmak, kulağına koymak (veya sokmak) 2. *psî* beyin yıkamak
bi serî di hev de derketin *l/bw* tesadüfen karşılaşmak, karşıkarşıya gelmek
biserîkirin *m* 1. başını bağlama, baş göz etme (evlendirme) 2. ağzına kadar doldurma, tepeleme doldurma, doruklama 3. ağzı açık etme, daldırma (rende, planya vb. için)
bi serî kirin *l/bw* 1. başını bağlamak, baş göz etmek (evlendirmek) * **em îşev lawê xwe bi serî dikin** bu gece oğlumuzu baş göz ediyoruz 2. ağzına kadar doldurmak, tepeleme doldurmak, doruklamak 3. ağzı açık etmek, daldırmak (rende, planya vb. için)
biserîkirî *rd* 1. başı bağlanmış, evlendirilmiş olan 2. doruklama, tepeleme
bi serî xistin *l/bw* (birine) kavratmak, kafasına yatmasını sağlamak
biserketin *m* 1. başarma 2. kazanma, galip gelme (olumlu, iyi bir sonuç elde etme) 3. üst çıkma (veya gelme) 4. aşma, boyu aşma 5. yüzeye çıkma, üste çıkma 6. huyunu, suyunu öğrenme
bi ser ketin *l/bw* 1. başarmak 2. kazanmak, galip gelmek (olumlu, iyi bir sonuç elde etmek) * **di dengdayînê de ew bi ser ket** oylamayı o kazandı 3. üst çıkmak (veya gelmek) 4. aşmak, boyu aşmak * **telê min bi ser wî dikeve** boyum onunkini aşıyor 5. yüzeye çıkmak, üste çıkmak * **bi ser avê ketin** suyun yüzeyine çıktılar 6. huyunu, suyunu öğrenmek
bi ser (...) ketin *l/bw* 1. aşmak, boyunu aşmak * **bi ser telê min dikeve** boyu benimkini aşıyor 2. (birine) takılmak 3. yüzeye çıkmak * **dar bi ser avê dikeve** ağaç su yüzeyine çıkıyor
biserketî *rd* başarılı ~ **bûn** başarılı olmak
bi serkêşî *h* huysuzca
bi serkî *h* yüzeysel
bi ser kurmê (...) ketin *l/bw* (birinin) huyunu öğrenmek
bi ser kurm û kirasê hev ketin *l/bw* (birbirinin) huyunu, suyunu öğrenmek
bi ser kurm û kirasê (yekî) ketin *l/bw* (birinin) huyunu, suyunu öğrenmek
bi ser lepan ketin *l/bw* emeklemek
bi ser lingan ketin *l/bw* ayaklanmak, ayaklarının üstüne basmak, yürümeye başlamak (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek)

biserlinganketî *rd* ayaklanmış, yürümeye başlamış (çocuk)
bi ser lingan xistin *l/bw* yürütmek (çocukların yürümelerini sağlamak)
bi ser mehde xistin *l/bw* fazla yemekten tiksinmek
bisermil *rd* yeleli
bi ser miriyan de gotin *l/bw* (ölü üzerine) ağıt yakmak
bi ser namûsê de xwar bûn *l/bw* (birinin) namusuna meyletmek, göz koymak
bisernav *rd* başlıklı (yazı)
biserneketin *m* başarmama
bi ser neketin *l/bw* başarmamak, akim kalmak, çuvallanmak, becermemek
biserneketî *rd* başarısız
biserneketîbûn *m* başarısız olma, başarısızlık
biserneketîtî *m* başarısızlık
bi sernermî *h* uysalca
bi sernigûnî *h* kös kös
bisernişîv *rd* inişli ~ **û derbejor** (an jî **berjor**) inişli çıkışlı (veya yokuşlu)
bisernivîs *rd* başlıklı (yazı)
bi serpeyî *h* geçici olarak, muvakkaten
biserpêhatî *rd* serüvenli
bi serpêlî *h* kös kös
biserpêt *rd* kepekli (un kepeği için)* **ardê biserpêt** kepekli un
bi ser piyan ketin *l/bw* ayaklanmak, ayaklarının üstüne basmak, yürümek (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek) * **zarok zû bi ser piyan ket** çocuk erken yürümeye başladı
biserpiyanketî *rd* ayaklanmış, ayaklarının üstüne basabilen (çocuk)
biserpûş *rd* serpuşlu, başlıklı
bi ser qewl ketin *l/bw* süresi geçmek, ödemede gecikmek
bi ser qewl xistin *l/bw* ödemede geciktirmek
bi ser qewlê xwe xistin *l/bw* üstünden (şu kadar zaman) geçmek
bi ser re *g* üstelik, üsten
bi ser re hatin *l/bw* **1.** tesadüfi olarak uğramak **2.** kınamak için birine uğramak
bi ser ruhê (...) ketin *l/bw* takılmak, üstüne yürümek, üstelemek
bi ser şopê ve bûn *l/bw* izini bulmak
bisertîfîka *rd* sertifikalı
biserûber *rd* düzenli, derli toplu, derneşik, tertipli, sistematik, sistemli, intizamlı* **kargeheke biserûber** düzenli bir işyeri
biserûberbûn *m* düzenlenme, düzenli olma, sistemleşme
biserûber bûn *l/bw* düzenlenmek, düzenli olmak, sistemleşmek
biserûberî *m* düzenlilik, sistemlilik, tertiplilik
biserûberkirin *m* düzenleme, düzeltme, düzen verme, düzene koyma veya düzene sokma, sistemleştirme
bi ser û ber kirin *l/bw* düzenlemek, düzeltmek, düzen vermek, düzene koymak veya düzene sokmak, sistemleştirmek
biserûberkirî *rd* düzene sokulmuş, düzenlenmiş olan
biserûbin *rd* **1.** sonlu **2.** altlı
bi ser û binan ketin *l/bw* ishal, kusma, gözün yaşarması ve burun sulanmasına sebeb olan bir tür hastalığa yakalanmak
biserûçav *rd* gözleri açılmış
bi ser û çav bûn *l/bw* gözleri açılmak
biserûguh *rd* **1.** bakımlı, giyimli kuşamlı **2.** kalıplı kıyafetlı, kelli felli **3.** kıvracık (derli toplu ve işi kolay) **4.** hali vakti yerinde
bi ser û guh bûn *l/bw* **1.** bakımlı olmak, giyimli kuşamlı olmak **2.** kalıbı kıyafeti yerinde olmak, kelli felli olmak **3.** kıvracık olmak **4.** hali vakti yerinde olmak
bi ser û guhê hev girtin *l/bw* (birbirine) girmek (veya girişmek)
bi ser û guhê hev ketin *l/bw* (birbirine) girmek (veya girişmek)
bi ser û guh kirin *l/bw* **1.** bakımlı hale getirmek, bir kimseyi alıp giydirmek, güzelleştirmek **2.** kıvracık hale getirmek **3.** hali vaktini düzeltmek
bi ser û piyan ve winda bûn *l/bw* ortalıktan kaybolmak, esamesi bile okunmamak
bi ser û sermiyan bûn *l/bw* başı bağlanmak, evlenmek * **wî bizewicînin bila be ser û sermiyan bibe** evlendirin ki başı bağlansın
biserûsînç *rd* **1.** ahlâklı, iyi huylu, huyu, ahlâkı iyi **2.** eli yüzü düzgün **3.** kelli felli
bi ser û sînç bûn *l/bw* **1.** ahlâklı olmak, iyi huylu olmak **2.** eli yüzü düzgün olmak
biserûşûn *rd* **1.** aklı başında * **yeke xweşik a biserûşûn e** aklı başında güzel biri **2.** düzgün, düzenli
bi ser û şûn bûn *l/bw* **1.** aklı başında olmak **2.** düzgün olmak, düzenli olmak
biserveberdan *m* **1.** ilhak etme, katma **2.** hakkını birine geçirme, -e yedirme
bi ser ve berdan *l/bw* **1.** ilhak etmek, katmak **2.** hakkını birine geçirmek, -e yedirmek * **heqê xwe bi ser wan ve bermedin** hakkınızı kimseye yedirmeyin
bi ser ve birin *l/bw* benzetmek
biservebûn (I) *m* **1.** eklenme **2.** binme, eklenme, katılma
biservebûn (II) *m* **1.** keşfetme, rast gelme, bulma **2.** tanıma, teşhis etme (veya koyma) **3.** keşfetme
bi ser ve bûn (I) *l/bw* **1.** eklenmek **2.** binmek, eklenmek, katılmak * **mesrefên postayê jî bi ser mesrefên min ve bûn** bir de posta masrafı masraflarıma bindi
bi ser ve bûn (II) *l/bw* **1.** rast getirmek, bulmak **2.** tanımak, teşhis etmek **(veya koymak) 3.** keşfetmek

biserveçûn *m* 1. üzerine gitme, üstüne varma, üstüne doğru yürüme 2. hal hatırını sorma, ziyaretine gitme 3. benzeme
bi ser ve çûn *l/bw* 1. üzerine gitmek, üstüne varmak, üstüne doğru yürümek 2. hal hatırını sormak, ziyaretine gitmek 3. benzemek
biservedanîn *m* ekleme, ilave etme, ulama
bi ser ve danîn *l/bw* eklemek, ilave etmek, ulamak
bi ser ve hatin *l/bw* şımarmak * **tu pir bi ser ve hatî** sen çok şımardın
bi ser ve hatin kirin *l/tb* eklenmek, ulanmak
biservekirin *m* 1. ekleme, ilâve etme, ulama 2. katma 3. abartma
bi ser ve kirin *l/bw* 1. eklemek, ilâve etmek, ulamak 2. katmak 3. abartmak
biservekirî *rd* 1. ekli, eklemeli, ilâveli * **çapa biservekirî ya duyem** ilâveli ikinci baskı 2. ulama 3. eklenti, eklenmiş 4. katma (katılmış) 5. abartılı
bi ser ve kişandin *l/bw* lâf almaya çalışmak, ağzını yoklamak
bi ser wezîfe ketin *l/bw* görev almak
biserxistin *m* 1. başarma, baş etme 2. aşma, geçme 3. ekleme
bi ser xistin *l/bw* 1. başarmak, baş etmek 2. aşmak, geçmek 3. eklemek * **beytên pêşîn bi serê hatine xistin** baştaki beyitler eklenmiş
biserxistî *rd* 1. başarmış, baş etmiş2. aşmış, geçmiş 3. eklemiş
biserxwe *rd* bağımsız ~ **bûn** bağımsız olmak
biserxwebûn *m* bağımsızlık, bağımsız olmak
biserxwedekirin *m* kafaya dikme, dikme
bi ser xwe de kirin *l/bw* kafaya dikmek, dikmek * **cêr bi ser xwe de kir û vexwar** testiyi dikip içti
biserxwegirtin *m* yükümlenme, bir vazifeyi üstüne alma
bi ser xwe girtin *l/bw* yükümlenmek, bir vazifeyi üstüne almak
biserxwegirtî *rd* yükümlü
biserxwegirtîtî *m* yükümlülük
bi ser xwe re avêtin *l/bw* verdiği sözü yerine getirmemek
bi ser xwe ve çûn *l/bw* azmak, haddini aşmak
bi ser xwe ve hatin *l/bw* kendine gelmek, kendini toparlamak
biserxweyî *m* bağımsızlık
biseryûm *rd* seryumlu
bisewax *rd* sıvalı (sıvası olan)
bisewt *rd* sesli, sedalı
bisexbêr *nd/nt* tutumlu
bi sexbêrî *h* tutumluca, tutumlu bir şekilde ~ **xwarin** tutumlu yemek
bisexbêrî *m* tutumluluk ~ **bûn** tutumlu olmak
bi sexbêrî tevgerîn *l/bw* idare etmek, tutumlu davranmak
biseyek *rd* sıvalı (sıvası olan)
bi sê dengan kirin gazî *l/bw* yardım istemek
bisêhr *rd* sihirli
bisêlak *rd* kumlu
bisêlûbêl *rd* kargaşalı
bisêpê *rd* çatkılı
bisêpik *rd* çatkılı
bisêr *rd* büyülü, efsunlu, sihirli
bisêtelik *rd* çatallı (çatallı olan, yemek aracı için)
bisicîl *rd* sicilli
bisidinîn *h* tereddütle
bisidqê safî *h* açık yürekle
bisih *rd* gölgeli
bisihik *rd* sirkeli
bisikur *rd* yakalı
bisikûm *rd* somurtkan, suratlı
bisilîndir *rd* silindirli
bisilm *rd* başaklı
Bisilman *bnr* Misilman
Bisilmînî *rd* Müsülmanlığı seçmiş Hristiyan
bi silûkê ketin *l/bw* inzivaya çekilmek, köşesine çekilmek
bisim *rd* toynaklı
bisimbêl *rd* bıyıklı
bisimbil *rd* başaklı
bisimbêl bûn *l/bw* bıyıklanmak
bisimêl *bnr* bisimbêl
bisimok *rd* burgulu
bisimûçk *rd* tırnaklı (öküz, inek gibi hayvanlar için)
bisinc *rd* ahlâklı
bisincûv *rd* kireçli
bisincûvbûn *m* kireçlenme
bi sincûv bûn *l/bw* kireçlenmek
bisincûvkirin *m* kireçleme
bi sincûv bûn *l/bw* kireçlemek
bising (I) *rd* göğüslü
bising (II) *rd* kazıklı, sikkeli
bi sing berdan hev *l/bw* çatıştırmak
bi sing ketin hev *l/bw* göğüs göğüse çatışmak (kapışmak veya savaşmak)
bi sing ve girê dan *l/bw* sikkelemek
bisingû *rd* süngülü
bi singûyan çûn hev *l/bw* süngüleşmek
bisinkolk *rd* çapalı (çapası olan)
bisir *rd* esrarlı, esrarengiz
bisirke *rd* sirkeli
bisirkebûn *m* sirkelenme
bi sirke bûn *l/bw* sirkelenmek
bisirkekirin *m* sirkeleme
bi sirke kirin *l/bw* sirkelemek
bisirme *rd* sürgülü
bisirnî *rd* dingilli
bi sirt *h* sertçe
bi sirtikî *h* şımarıkça
bi sirtî *h* sertlikle
bisiûd *rd* şanslı, talihli
bisiûdbûn *m* 1. şanslı oluş (veya olma) 2. şanslılık

bi siûd bûn *l/bw* şanslı olmak
bisivang *rd* yakalı
bisivêrnek *rd* saçaklı (dam için)
bisivgal *rd* saçaklı (dam için)
bi sivikahî *h* hafıf bir şekilde
bi sivikayî *h* hafifçe, hafif bir şekilde ~ **jê filitîn (an jî xelas bûn)** hafif atlatmak
bi sivikî *h* hafifçe, hafiften
bisivîng *rd* saçaklı
bisiware *rd* arabalı
bi siwarî *h* binik olarak
bisiya yekî ketin *l/bw* ilişmek, yanaşmak * **ez hetk bûm, kes bi siya min nediket** şırnaşık biriydim kimse bana ilişmezdi
bisî *rd* gölgeli
bisîber *rd* gölgeli
bisîgorta *rd* sigortalı
bisîgortabûn *m* sigortalanma
bi sîgorta bûn *l/bw* sigortalanmak
bisîgortakirin *m* sigortalama
bi sîgorta kirin *l/bw* sigortalamak
bisîklet *m* bisiklet
bisîkletajo *nd/nt* bisikletçi (bisiklet sporu yapan kimse)
bisîkletajotî *m* bisikletçilik
bisîkletfiroş *nd/nt* bisikletçi, bisiklet satıcısı
bisîkletfiroşî *m* bisikletçilik
bisîkletsaz *nd/nt* bisikletçi (bisiklet tamircisi)
bisîkletsazî *m* bisikletçilik
bisîkletvan *nd/nt* bisikletçi
bisîkletvanî *m* bisikletçilik
bisîleh *rd* silâhlı
bisîlehbûn *m* silâhlanma
bi sîleh bûn *l/bw* **1.** silâhlanmak **2.** (silâhını veya silâhlı kuvvetlerini çoğaltmak)
bisîlehkirin *m* silâhlandırma
bi sîleh kirin *l/bw* **1.** silâhlamak, silâhlandırmak
bisilehkirî *rd* silâhlı (silâhlandırılmış olan)
bisîlîs *rd* silisli
bisînor *rd* sınırlı (sınırı olan, bir sınırla ayrılmış olan)
bisînorbûn *m* **1.** sınırlanma **2.** sınırlanma, tahdit edilme
bi sînor bûn *l/bw* **1.** sınırlanmak **2.** sınırlanmak, tahdit edilmek
bisînorkirin *m* **1.** sınırlandırma **2.** sınırlama, tahdit etme
bisînor kirin *l/bw* **1.** sınırlandırmak **2.** sınırlamak, tahdit etmek
bisînorkirî *rd* sınırlı, sınırlandırılmış
bisîqal *rd* cilâlı
bisîqînî *rd* gıcırtılı (diş için)
bisîr *rd* sarımsaklı
bisîre *m* koruk
bisîroz *rd* sirozlu
bisîsik *rd* çekirdekli
bisîstem *rd* sistemli, düzenli
bisîstembûn *m* **1.** sistemleşme **2.** sistemlilik, düzenlilik
bi sîstem bûn *l/bw* sistemleşmek
bisîtoq *rd* çapaklı
bisîwan *rd* **1.** şemsiyeli **2.** haleli
bisk (I) bazûka *mzk*
bisk (II) *n* **1.** pürçek, zülüf, kakül, perçem **2.** lif (çok uzun ve ince parça) **3.** ağaç dallarının en uc kısmı **4.** yün saçağı ~ **bi** ~ tel tel
biskbirî *m* bir tür beşik kertmesi (iç evliliğin oluşmasi için çocukken kız cocuğun perçemi kesilir ve erkek çocuğun ailesi tarafında bu perçem saklanılır, böylece erkek tarafı evlenme aktı olarak kabul eder)
biskbiskî *rd* pürçek pürçek
biskbiskîbûn *m* pürçeklenme
biskbiskî bûn *l/ngh* pürçeklenmek
biskbiskîbûyîn *m* pürçekleniş
biskdan *m* talaz, talazlanma (ipekli kumaşların örselenmesiyle yüzündeki tellerde oluşan kabarıklık)
bisk dan *l/gh* talazlanmak
biskdayîn *m* talazlanış
biskdayîn *m* talazlanma
biske *m* gülümseme, tebessüm
biskesimbêl *m* bıyık altında gülümseme
biskik *n* lif, tel
biskreş *rd* siyah perçemli
biskufit *bnr* biskuwît
biskuwît *m* bisküvi
bismar *n* çivi ~ **nalekî, nalek hespekî, hespek eskerekî xelas dike** bir çivi bir nalı, bir nal bir atı ve bir at da bir askeri kurtarır
bismîlah *ol/m* **1.** besmele **2.** *b* bismillah ~ **anîn** (an jî **kirin**) besmele çekmek ~ **di serî de kes neyê di derî de** kimseler gelmeden yemeği yiyelim bari
bisodyûm *rd* sodyumlu
bi sofîkî *h* sofuca
bi sonda temam *h* **1.** kesin olarak **2.** yemin bilah, yeminler olsun
bisorayî *rd* kızartılı
bi sore ve *rd* kırmızımsı, kırmızımtırak
bisorikanketin *m* kızamığa yakalanma
bi sorikan ketin *l/bw* kızamığa yakalanmak
bisorikanketî *rd* kızamıklı, kızamığa yakalanmış olan * **kurikê bisorikanketî** kızamıklı çocuk
bi soz *h* söz, söz olsun ~ **û qerarê Xwedê** Allah hak şahit olsun
bisozdanî *rd* sözleşmeli
bi spardeyî *h* emaneten
bisparte *rd* **1.** emanetli **2.** mesnetli
bispiyaw *rd* pudralı
bispî (I) *rd* aklı, beyazlı
bispî (II) *rd* bitli
bi spî ve *rd* beyazımsı, beyazımtırak
bispor *n* erkek hademe
bist *m* **1.** iğ (değirmen taşının ortasında bulunan demir eksen) **2.** köseği (ateş karıştırmaya yarayan demir **3.** şiş (bir ucu sivri, demir ve-

ya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) ~**a kebaban** kebab şişi
bista *h* rahatça, engelsiz, korkusuzca
bitalend *rd* hibe edilmiş olan
bistan *m* **1.** bostan **2.** *mec* meme ~ **dan (yekî)** meme vermek
biste *bnr* bisteh
bisteh *rd* **1.** güvenli, sağlam **2.** *h* çekinmeden, serbestçe, korkusuzca * **tu çima fihêt dikî here bisteh jê bixwaze** niye çekiniyorsun git serbestçe iste **3.** samimi, teklifsiz (kimse)
bistehî *m* emniyet, güvenlik
bistek (I) *h* biraz
bistek (II) *m* dingil
bi stemkarî *h* acımasızca, zalimce
bistêr *rd* yıldızlı
bistêrk *rd* **1.** yıldızlı **2.** yaşlı (göz için; yaşla dolmuş)
bistêrkbûn *m* **1.** yıldızlanma **2.** sulanma (gözleri ıslanma)
bi stêrk bûn *l/bw* **1.** yıldızlanmak **2.** sulanmak (gözleri ıslanmak)
bistik *m* ızgara (üzerinde et ızgara edilen)
bistî (I) *m* **1.** sap (aletler için) **2.** tutak, kabza
bistî (II) *m* **1.** filiz, sürgün (yeni sürmüş körpe ve küçük dal) **2.** fışkın (asma kütüğünde hereğin üst yanında biten dal) **3.** çiçek sapçığı **4.** budak (ağacın dal olacak sürgünü) ~**ê darê çêbûn** budaklanmak
bistîdan *m* filizlenme
bistî dan *l/gh* filizlenmek
bistîdar *rd* filizli
bistîk *m* kürek sapı
bistîkirin *m* filizleme
bistî kirin *l/gh* filizlemek (bitkilerin gereğinden çok olan dallarını kırmak)
bistîl *m* yüzük
bistor *rd* storlu
bistrih *rd* boynuzlu
bistrî *rd* dikenli
bistro *rd* boynuzlu
bisturî *m* bisturi
bistûbend *rd* kravatlı
bistûkur *rd* yakalı ~**a (yekî) girtin** yakasına yapışmak
bistûkurbend *rd* kravatlı
bistûmal *rd* atkılı
bistûn *rd* sütünlü
bistûyê şikandî! *h* kır boynunu!
bisungêr *rd* süngerli
bisur *rd* sırlı
Bisurman bnr Misilman
bisuste *rd* sustalı
bi suxteyî *h* softaca
bisûc *rd* suçlu
bisûd *rd* faydalı, yararlı ~ **bûn** yararlı olmak
bisûk *rd* çıralı
bisûn *rd* küskün
bişade *rd* şahitli
bi şadî *h* neşeyle
bişaftin (I) *m* **1.** ezdirme, eritme (sert bir şeyi sıvı içinde eritme) **2.** çözme **3.** özümleme, özümseme **4.** asimilâsyon
bişaftin (II) *m* kıvratma (bükme veya burma)
bişaftin (I) *l/gh* **1.** ezdirmek, eritmek (sert bir şeyi sıvı içinde eritmek) **2.** *kîm* çözmek (bir maddeyi çözücüde çüzündürmek) **3.** özümlemek, özümsemek **4.** asimile temek
bişaftin (II) *l/gh* kıvratmak (bükmek veya burmak)
bişaftî *kîm/rd* **1.** çözük **2.** erimiş olan **3.** asimile
bişahedetname *rd* diplomalı, sertifikalı
bişahid *rd* şahitli
bişahî *rd* şenlikli
bişahînet *rd* eğlenceli * **civaneke bişahînet** eğlenceli bir toplantı
bişalgerdan *rd* atkılı
bi şalûsî *h* dalkavukça, şaklabanca
bişalwar *rd* şalvarlı
bişampanya *rd* şampanyalı * **xwarina bişampanya** şampanyalı yemek
bişan *rd* benli (teninde ben veya benler olan kimse)
bişane *rd* gösterişli
bişaneşîn *rd* cumbalı
bişanik *rd* benli (teninde ben veya benler olan kimse) * **Emîneya bişanik** benli Emine
bişans *rd* şanslı
bişansbûn *m* **1.** şanslı oluş (veya olma) **2.** şanslılık
bi şans bûn *l/bw* şanslı olmak
bişapat *rd* felaketli
bişar *rd* peştemallı
bişare *m* düğüne davet için gönderilen hediye
bi şarlatanî *h* şarlatanca
bişaş *rd* sarıklı
bişaşaa *rd* şaşaalı, tantanalı
bişaşik *rd* sarıklı
bi şaşî *h* yanlış olarak, yanlışlıkla
bi şaşîtî *h* yanlışlıkla
bi şaşmîtî *h* **1.** tesadüfen **2.** kazara * **milê min bi şaşmîtî li mêrik ket** kolum adama kazara değdi **3.** yanlışlıkla **4.** ezkaza, körlemeden (nişan almadan) * **bi şaşmîtî lê xist** körlemeden attı ve vurdu
bi şaşwazî *h* afal afal, şaşkmca, şaşkınlıkla
bişatafat *rd* şatafatlı
bişav (I) *rd* çizgili
bişav (II) *kîm/m* eriyik
bişavk *m* eriyik
bişavkar *bnr* bişavker
bişavker *nd/nt* asimilâsyoncu
bişavkerî *m* asimilâsyonculuk
bişavtin *bnr* bişaftin
bişavtî *bnr* bişaftî
bişax *rd* boynuzlu
bişayîş *rd* endişeli

bişe(h) *rd* ibikli, sorguçlu, taraklı
bişeb *rd* şaplı (içinde şap bulunan)
bişede *rd* şeddeli
bişefqet *rd* şefkatli
bişefqetbûn *m* **1.** şafkatlı oluş (veya olma) **2.** şefkatlilik
bi şefqet bûn *l/bw* şafkatlı olmak
bişehwet *rd* şehvetli
bi şekil *h* şeklen, şekil olarak
bişekil *rd* şekilli
bişekir *rd* şekerli
bişekerbûn *m* şekerlenme, şekerli olma
bi şeker bûn *l/bw* şekerlenmek, şekerli olmak
bişekirkirin *m* şekerleme
bi şekir kirin *l/bw* şekerlemek
bi şelafî *h* dalkavukça ~ **serî li ber çemandin** yalakalık yapmak
bişelaq *rd* kamçılı
bişelîq *rd* çapaklı
bi şemal *rd* şavklı
bi şemaldan *h* yalap yalap
bişemate *rd* şamatalı, civcivli, gürültülü
bişeml *rd* görkemli, forslu
bişepêl *fiz/rd* dalgalı (belli dalga boylarını alabilen)
bişeqîn *rd* şakırtılı
bişer *rd* **1.** savaşlı **2.** kavgalı ~ **û pevçûn** kavgalı dövüşlü
bişerbet *rd* şerbetli
bi şeref *h* şerefim üzerine, şerefimle ~**a (yekî) leyîstin** (birinin) onuruyla oynamak
bişeref *rd* **1.** şerefli, onurlu **2.** namuslu (uygun, gereği gibi) * **me xwarineke bişeref xwar** namuslu bir yemek yedik
bişerît *rd* şeritli
bişerm *rd* **1.** utangaç **2.** arlı
bi şermokî *h* çekingenlikle, çekinerek
bi şert *h* şartla, şarta bağlı olarak
bişert *rd* şartlı, koşullu
bi şertê (...) *d* üzere * **bi şertê ku pirtûkê bîne bir** vermek üzere kitabı aldı ~ **bijartinê** *h* seçmece, şeçmeli olarak ~ **neqandinê** *h* seçmece
bi şertê kêrê *h* kesmece * **zebêşên bi şertê kêrê** kesmece karpuzlar
bi şev *h* **1.** geceleyin * min bi şev dengek bihîst geceleyin bir ses duydum **2.** geceleri
bişev *rd* geceli * **hûn dê bişev û roj bixebitin?** geceli gündüzlü çalışacak mısınız?
bişewat *rd* **1.** merhametli, duygusal **2.** etkili, etkileyici, acıklı, yanık * **dengekî wê yê bişewat heye** yanık bir sesi var
bişewatbûn *m* **1.** merhametli olma **2.** yanıklık
bi şewat bûn *l/bw* merhametli olmak
bi şewat gotin *l/bw* ağır söylemek, dokunaklı sözler söylemek
bi şewişînê *h* yıkıla yıkıla
bişewq *rd* şevkli
bişewqe *rd* şapkalı
bi şexs *h* şahsen (tanışmadan, dış görünüşü ile, uzaktan) * **ez wî bi şexs nas dikim** onu şahsen tanıyorum ~**ê xwe** şahsen
bişexsiyet *rd* şahsiyetli
bi şeydayî *h* çıldırasıya
bi şeytan *h* şeytan ile, şeytan üzerine ~ **re tût leyîstin** şeytanla çelik çomak oyunu oynamak ~**ê xwe nekarîn** şeytan aldatmak
bi şeytanî *h* şeytanca
bi şeytan xapîn *l/bw* düş azmak, düş azması olmak
bişê *rd* zülüflü ~ **û bisk** pürçüklü, zülüflü
bişêrt *rd* dilimli
bişêv *m* çözüntü
bişêvk (I) *kîm/m* çözelti
bişêvk (II) *bnr* birêş
bi şid *h* sertçe
bişid *rd* **1.** şiddetli **2.** şiddetli, zorlu * **baraneke bişid** zorlu bir yağmur
bi şidandî *h* üstüne basabasa
bi şidandî gotin *l/bw* üstüne basabasa söylemek
bi şidet *h* şiddetle, sertlikle
bişidet *rd* şiddetli, şedit
bişidetbûn *m* şiddetlenme
bi şidet bûn *l/bw* şiddetlenmek
bişidetkirin *m* şiddetlendirme
bi şidet kirin *l/bw* şiddetlendirmek
bi şid hatin *l/bw* hızlı olarak gelmek
bi şid lê xistin *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek
bişift *rd* **1.** çizgili **2.** çubuklu, yollu (kumaştaki düz çizgi için) * **qumaşekî bişift ên mor** mor yollu bir kumaş
bişik *rd* kuşkulu, şüpheli
bişilêl *rd* çavdarlı
bişilî *rd* yağışlı
bişilîl *rd* çavdarlı
bişilop *rd* çapaklı
bişima *rd* mumlu (bal mumu için)
bişingînî *rd* tangırtılı
bişir *m* **1.** gülücük (çocuk gülümsemesi) **2.** gülümseme, tebesüm
bişiran *m* gülümseme, gülümseyiş
bişirandin *m* gülümsetme, tebesüm ettirme
bişirandin *l/gh* gülümsetmek, tebesüm ettirmek
bişirik *rd* oluklu
bişirişim *rd* tutkallı
bi şirîkatî *h* ortaklaşa
bi şirîkayî *h* ortaklaşa, müştereken
bişirîn (I) *m* gülümseme, gülümseyiş, tesbesüm etme
bişirîn (II) *rd* şakırtılı (yağmur ve su sesinin şakırtısı için)
bişirîn *l/ngh* gülümsemek, tesbesüm etmek
bişirînek *rd* oluklu
bişirok *rd* sırıtkan
bişirokî *m* **1.** sırıtkanca **2.** sırıtkanlık
bişirşirk *rd* süzgeçli

bişirtoq *rd* çapaklı
bişiv *rd* **1.** çubuklu **2.** sopalı
bişivan (I) *rd* çobanlı
bişivan (II) *m* **1.** erime **2.** halolma, çözülme
bişivandin *m* halletme (bir cismi bir sıvı içinde eritme)
bişivandin *l/gh* halletmek (bir cismi bir sıvı içinde eritmek)
bi şivan lê dan *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bi şivan lê xistin *l/bw* sopa atmak (veya çekmek)
bişivbar *kîm/rd* erir, eriyebilen
bişivîn *m* **1.** erime **2.** çözülme, çözünme, halolma **3.** özümlenme, özümsenme
bişivîn *l/ngh* **1.** erimek **2.** çözülmek, çözünmek, halolmak **3.** özümlenmek, özümsenmek
bişivîner *kîm rd/nd* **1.** eriten, eritici **2.** çözücü (sıvılar için) **3.** asimilâsyoncu
bişivînerî *kîm/m* **1.** eriticilik **2.** çözücülük **3.** asimilâsyonculuk
bişî *m* geleneksel bir Kürt yemeği
bişîfa *rd* şifalı
bişîfre *rd* şifreli * **qaseya bişîfre** şifreli kasa
bişîfrebûn *m* şifrelenme
bi şîfre bûn *l/bw* şifrelenmek
bişîfrekirin *m* şifreleme
bi şîfre kirin *l/bw* şifrelemek
bi şîfreyê derxistin *l/bw* şifreyi çözmek
bişîke *sp/rd* şikeli
bişîlaq *rd* çapaklı
bişîlik *rd* kıymıklı
bişîlmoq *rd* çapaklı
bişîn *rd* yaslı, matemli
bi şîn ve *rd* mavimtırak, gökçün
bişîqol *rd* çapaklı
bişîr *rd* **1.** sütlü * **nanê bişîr** sütlü ekmek **2.** sütlü (süt veren, sağmal) * **çêleka bişîr** sütlü inek
bişîrbûn *m* sütlenme
bi şîr bûn *l/bw* sütlenmek
bişîre *rd* şıralı
bişîret *rd* nasihatlı, öğütlü
bi şîretan *h* nasihat yollu
bi şîretkî *h* nasihat yollu
bişîrêz *rd* çirişli, zamklı
bişîrînayî *rd* tatlılı
bişîrkirin *m* sütlendirme
bişîrkirin *l/bw* sütlendirmek
bi şîr ve hatin *l/bw* **1.** annelik duygusu kabarmak (insan için) **2.** sağım hayvanı sütünü salmak **3.** sığır hayvanı sütünü vermek, kısır inek süt verir duruma gelmek * **manga gewr bi şîr ve hat** gri inek süt verir duruma geldi
bişîrvekirin *m* (çocuğu) sütten kesme
bi şîr ve kirin *l/bw* (çocuğu) sütten kesmek
bişîrvekirî *rd* sütten kesilmiş (çocuk)
bişîv *rd* akşam yemeği yemiş olan * **hûn bişîv in an bêşîv in** akşam yemeğni yemiş misininz?
bişkaftin *m* sökme (dikilmiş şeyin dikişini ayırma)
bişkaftin *l/gh* sökmek (dikilmiş şeyin dikişini ayırmak)
bişkaftî *rd* sökük (dikişleri sökülmüş olan)
bişkifîn *bnr* bişkivîn
bişkivîn *m* **1.** sökülme **2.** yumurtadan çıkma
bişkivîn *l/ngh* **1.** sökülmek **2.** yumurtadan çıkmak
bişkivî *rd* sökük
bişkivtin *bnr* bişkaftin
bişkof *bnr* bişkok
bişkoj (I) *m* **1.** düğme **2.** anahtar, düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımını açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça)
bişkoj (II) *m* gonca, tomurcuk
bişkojdan *m* tomurma, tomurcuklanma
bişkoj dan *l/gh* tomurmak, tomurcuklanmak
bişkojfiroş *nd/nt* düğmeci (satan kimse)
bişkojfiroşî *nd/nt* düğmecilik
bişkojkirin *m* düğmeleme
bişkoj kirin *l/gh* düğmelemek
bişkojkirî *rd* düğmeli, düğmelenmiş
bişkojvan *nd/nt* düğmeci
bişkojvanî *nd/nt* düğmecilik
bişkok (I) *m* **1.** düğme **2.** anahtar, düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımmı açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça) **~a karebayê (an jî elektrîkê)** elektrik anahtarı (veya düğmesi) **~a lelwendî** kol düğmesi **~a xwe pê pêş xistin** birini kullanarak ona işini gördürmek
bişkok (II) *m* gonca, tomurcuk **~ ketin (yekî)** ağırşaklanmak (ergenlik çağında)
bişkokdan *m* tomurma, tomurcuklanma
bişkok dan *l/gh* tomurmak, tomurcuklanmak
bişkoke *m* ahlat, yaban armudu
bişkokfiroş *nd/nt* düğmeci (satan kimse)
bişkokfiroşî *nd/nt* düğmecilik
bişkokkirin *m* düğmeleme
bişkok kirin *l/gh* düğmelemek
bişkokkirî *rd* düğmeli, düğmelenmiş
bişkokvan *nd/nt* düğmeci
bişkokvanî *nd/nt* düğmecilik
bişkorî *bnr* bişkûrî
bişkoşk *m* düğme
bişkote *m* düğme
bişkov *m* gonca, tomurcuk
bişkovîn *bnr* bişkivîn
bişkovk *m* **1.** düğme **2.** düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımını açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça)
bişkuh *m* gonca, tomurcuk
bişkuhdan *m* tomurma, tomurcuklanma
bişkuh dan *l/gh* tomurmak, tomurcuklanmak

bişkul *n* kığ, kığı ~ **çû bajêr bû leblebî** *bnr* nokê me çûne bajêr bûne leblebî
bişkulkirin *m* kığılama
bişkul kirin *l/gh* kığılamak
bişkurandin *m* gülümsetme
bişkurandin *l/gh* gülümsetmek
bişkurîn *m* **1.** gülümseme, gülümseyiş **2.** sırıtma, sırıtış
bişkurîn *l/ngh* **1.** gülümsemek **2.** sırıtmak
bişkuv *n* tam olgunlaşmamış palamut meyvesi
bişkû *n* yeni açmış tomurcuk
bişkûrî *rd* **1.** işe yarar hale gelmiş çocuk **2.** tıfıl, masum, küçük çocuk, yeni yetme çocuk * **çar bişkûriyên min hene** dört masumum var
bişoreb *rd* çemberli, kuşaklı
bişqul *bnr* bişkul
bişuhret *rd* şöhretli
bişupe *rd* şüpheli
bişurik *rd* oluklu
bişuxul *rd* çalışkan, becerikli
bişû *rd* kocalı
bişûjin *rd* çuvaldızlı
bişûlik *rd* çapaklı
bişûlke *m* başak
bi şûn de *h* -den sonra ~ **lê fetilandin** geri göndermek, iade etmek
bi şûn de anîn *l/bw* kız, gelin olarak damat evine gidip bir zaman kaldıktan sonra (bu süre altı ay ile iki sene arasında olması örftendir), bir kaç haftalığına baba evine getirilip misafır etmek
bi şûn de avêtin *l/bw* ertelemek
bi şûn de çûn *l/bw* geri gitmek, ricat etmek
bi şûn de dan *l/bw* geri çevirmek, reddetmek * **daxwaza min bi şûn de da** isteğimi geri çevirdi
bi şûn de hatin *l/bw* geri gelmek
bişûndekişandin *m* geri çekme
bi şûn de kişandin *l/bw* geri çekmek
bişûndekişîn *m* geri çekilme
bi şûn de kişîn *l/bw* geri çekilmek
bişûndeman *m* geri kalma
bi şûn de man *l/bw* **1.** geri kalmak, arkada kalmak **2.** geri kalmak (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememek)
bişûndemayî *rd* geri kalmış olan
bişûndemayîn *m* geri kalmak
bi şûn de şandin *l/gh* geri göndermek, iade etmek
bişûndevegerîn *m* geri gelme
bi şûn de vegerîn *l/bw* geri gelmek
bişûndevekişîn *m* geri çekilme
bi şûn de vekişîn *l/bw* geri çekilmek
bi şûn ve tir *h* -den sonra
bişûndezivirîn *m* geri dönme
bi şûn de zivirîn *l/bw* geri dönmek
bi şûr *h* kılıçla
bişûr *rd* kılıçlı
bi şûran lê dan *l/bw* kılıçlamak
bi şûran lê xistin *l/bw* kılıçlamak
bişûtik *rd* kuşaklı
bita *rd* **1.** ipli **2.** lifli
bitabiiyet *rd* tabiiyetli
bitable *rd* tablalı
bitac *rd* **1.** taçlı **2.** ibikli
bitahret *rd* aptesli
bitajan *rd* sızılı
bitaksa *rd* taksalı
bi talapê *h* dört nala
bitalaz *rd* tozlu
bitalde *rd* duldalı
bitalih *rd* talihli, şanslı
bitalihbûn *m* **1.** talihli oluş (veya olma) **2.** talihlilik, şanslılık
bi talih bûn *l/bw* talihli olmak
bitalûke *rd* tehlikeli
bitancik *bot/rd* taçlı
bi tanqala (...) ketin *l/bw* (birini) kafayı takmak, uğraşmak
bitansiyon *rd* **1.** tansiyonlu, gerilimli **2.** *rz* gerilimli **3.** *sn* gerilimli
bitapo *rd* tapulu
bitaq *rd* çatılı
bitaqet *rd* takatlı
bitar *rd* sarıklı
bitarik *rd* ibikli
bitarîfe *rd* tarifeli
bitarîgan *rd* çavdarlı
bitarîx *rd* tarihli
bitaştê *rd* **1.** kahvaltılı **2.** kahvaltısını yapmış olan
bitav *rd* güneşli ((hava için, açık, aydınlık)
bitavehîv *rd* mehtaplı
bi ta ve kirin *l/bw* ipe dizmek
bi taybetî *h* özellikle * **bi taybeti ji bo vê ez hatim vir** buraya mahsus bunun için geldim ~ **ev** işbu
bi tayê ketin *l/bw* sıtma tutmak, sıtmalanmak, sıtmaya yakalanmak ~**ya evînê ketin** kara sevdaya tutulmak
bitaziyane *rd* kamçılı
biteahûd *rd* taahhütlü, üstenilmiş olan
bitebat *rd* tahammüllü
bi tebatî *h* sakince
bitebeqe *rd* tabakalı, katmanlı
bitebeşîr *rd* tebeşirli
bitebite! *b* sakin ol!
bitecrûbe *rd* tecrübeli, deneyimli
biteçhîzat *rd* teçhizatlı
bi teçhîzat kirin *l/bw* donatmak, teçhizatlandırmak
bitedarek *rd* tedarekli, hazırlıklı
bi tedarekane *h* tedareklice
bitedarekbûn *m* hazırlıklı olma (veya bulunma)
bi tedarek bûn *l/bw* hazırlıklı olmak (veya bulunmak)

bi tedarekî *h* tedarekli
bitedbîr *rd* tedbirli, hazırlıklı
bi tedbîrî *h* tedbirlice
biteferûat *rd* teferruatlı, ayrıntılı
bitefsîlat *rd* tafsilâtlı, ayrıntılı
bitehde *rd* eziyetli
bitehdît *rd* tehditli
bi tehdîtkarî *h* tehditkârca
bitehemûl *rd* tahammüllü
bi tehleve bûn *l/bw* acılaşmak (badem acısı gibi)
bitehm *rd* lezzetli, leziz
bitehmbûn *m* lezzetlenme, tatlanma, tat kazanma (veya tadı gelme)
bi tehm bûn *l/bw* lezzetlenmek, tatlanmak, tat kazanmak (veya tadı gelmek)
bi tehmdanê *h* ite kaka
bi tehmê xistin *l/bw* ballandırmak
bitehmkirin *m* lezzetlendirme
bi tehm kirin *l/bw* lezetlendirmek
bi tehn *h* itekleyerek ~ **û niçan** ite kaka ~ **û niçan çûn (yekî)** lâf dokundurmak
bitekber *rd* döşemeli
bitekelek *rd* tekerlekli, tekerli
biteker *rd* tekerlekli, tekerli
bitekrar *rd* tekrarlı
bi tekrarî *h* tekrarla, mükerreren
bitel *rd* **1.** boylu **2.** boylu (boyu benzerlerinden uzun olan)
bi telaq *h* telak ile ~**ê bêfetwa** şart olsun
bitele *bot/rd* kılçıklı
bitelêz *rd* meymenetli
bitelik *rd* takeli
bitelîm *rd* talimli
bitelp *rd* tortulu
bitelpik *rd* tortulu
bi temamî *h* **1.** büsbütün, tamamen, tümüyle * **birayên min xwe bi temamî dabûn karên xwe** kardeşlerim kendilerini büsbütün işlerine vermişlerdi **2.** tamamen, tamamıyla, tam tamına (veya tamı tamına)
bi tembelî *h* tembelce
bitembûrik *rd* perçemli
bitemel *rd* temelli, esaslı
bitemelbûn *m* esaslanma
bi temel bûn *l/bw* esaslanmak
biteminat *rd* teminatlı, garantili, güvenceli
bitempo *rd* tempolu
bi tena ketin *l/bw* yürümeye başlamak (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek)
bi tena serê xwe *h* **1.** kendi kendine, yalnız başına **2.** kendi kendine (bir kimseyle dayanışmaksızın, ilgisi, ilişkisi olmadan) * **li odeyê ez bi tena serê xwe mam** odada kendi kendime kaldım **3.** kendi kendine (başkasının ortaklığı ve yardımı olmadan) **4.** can cana baş başa (birbirini seven iki kişinin bir arada yanlız olarak)
bi tena serê xwe bûn *l/bw* kendi köşesinde yaşamak
bi tena serê xwe man *l/bw* kuru başına kalmak
bi tenayî *h* yalnız olarak
bi tenduristiya (...) leyîstin *l/bw* birinin sağlığıyla oynamak
bitene *rd* taneli
biteneke *rd* tenekeli
bi tenê *h* **1.** sadece, yalnız, yalnızca, sırf, salt **2.** ayrı, yalnız, yalnız başına, bir başına, yalnız olarak, tek başına
bitenêbûn *m* **1.** yanlız oluş (veya olma) **2.** yalnızlık
bi tenê bûn *l/bw* yanlız olmak, bir başına olmak
bitenê man *m* yanlız kalma
bi tenê man *l/bw* yanlız kalmak
bitenêtî *m* yalnızlık
bitenî *rd* isli
bitenîbûn *m* islenme
bi tenî bûn *l/bw* islenmek
bitente *rd* tenteli
bitentene *rd* dantelli, dantelâlı
bitenzîlat *rd* tenzilatlı, indirimli
bi tepan ketin *l/bw* saraya yakalanmak
bitepe *rd* tepeli
biteperep *rd* **1.** patırtılı **2.** patırtılı olarak
bitepik (I) *rd* uçlu
bitepik (II) *rd* tepeli, tümsekli
bitepîn *rd* patırtılı, şakırtılı
bitepûrep *rd* patırtılı
bi teqayî *h* ukalâca
bi teqereq *h* cartadak, cartadan
biteqereq *rd* gürültülü, dağdağalı, fırtınalı (karışık olaylarla dolu) * **jiyîneke biteqereq** gürültülü bir yaşayış * **piştî raboriyeke biteqereq û lihevhatin...** fırtınalı bir geçmişten sonra barışmak...
biteqize *b* defol!, gazla!, cehennem ol! bas (veya bas git)
bi teqîn *h* kütedek
bi teql *h* **1.** kesik kesik * **bi teql dipeyîve** kesik kesik konuşuyo **2.** sallana sallana ~ **axivîn (peyîvîn** an jî **xeber dan)** teklemek, kekelemek
biteql **1.** okkalı **2.** yoğun, kesif (hacmine oranla ağırlığı çok olan) **3.** *fiz* kesikli (aralıklarla süren) * **ceryana biteql a elektrîkê kesikli** elektrik akımı
biteqlbûn *m* ağır çekme ~**a zimên dil tutukluğu**, anartri
bi teql bûn *l/bw* ağır çekmek
bi teqlê *h* tekleyerekten, tekleyerek
biteqn *rd* bataklı
bi teqrek *h* cartadak, cartadan
bi teqsîtan *h* taksitle
biteqûreq *rd* patırtılı
biterbiye *rd* terbiyeli, **edepli**

biterbiyebûn *m* **1.** terbiyelenme, terbiyeli oluş (veya olma) **2.** terbiyelilik
bi terbiye bûn *l/bw* terbiyelenmek
bi teredût *h* tereddütle
biteredût *rd* tereddütlü
biterî *rd* kuyruklu
biterîf *rd* tarifli
bi terpîn *h* gümbedek
bi terpînî *h* lâppadak
bitert *rd* kesmikli
bitertîb *rd* tertipli, düzenli
bi tesadûfî *h* tesadüfen
biteserûf *rd* tasarruflu (az masraflı)
bitesîr *rd* **1.** tesirli, etkili **2.** etkileyici, acıklı ~ **bûn** etkili olmak
bitesîrbûn *m* etkilenme
bi tesîr bûn *l/bw* etkilenmek
bitesîrî *m* tesirlilik, etkililik
bitespît *rd* tespitli
biteşe *rd* biçimli
biteşîd *rd* çeşitli
biteşîdbûn *m* çeşitlenme
bi teşîd bûn *l/bw* çeşitlenmek
biteşîdkirin *m* çeşitleme, çeşitlendirme
bi teşîd kirin *l/bw* çeşitlemek, çeşitlendirmek
biteşkîlat *rd* teşkilâtlı
biteşkîlatbûn *m* teşkilâtlanma, örgütlenme
bi teşkîlat bûn *l/bw* teşkilâtlanmak, örgütlenmek
biteşkîlatkirin *m* teşkilatlandırma, örgütlendirme
bi teşkîlat kirin *l/bw* teşkilâtlandırmak, örgütlendirmek
biteşqele *rd* belâlı, hâdiseli, olaylı * **civîna biteşqele** olaylı toplantı
bitev *rd* sağlam (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz)
bi tevahî *bnr* bi tevayî
bitevayî *h* **1.** genellikle, umumiyetle **2.** tamamı tamamına, tamamıyla, tam tamına (veya tamı tamına), toptan, büsbütün **3.** topluca, bütünüyle, genel olarak, tamamen, tümden, top yekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak **4.** (bütün) çıplaklığıyla, hiçbir şey saklamaksızın * **bi tevayî meseleyê ji min re vegot** olayı bütün çıplaklığıyla bana anlattı **5.** fiilen, fiili olarak * **di xizmeta gelemperî de pazdeh sal bi tevayî xebitiye** kamu hizmetinde fiilen on beş yıl çalışmış **6.** bir kalemde, birden ve toptan, bütün bütüne (bütün olarak)
bitevayî *rd* **1.** toplu (hep bir arada) **2.** toplu (topunu içine alan)
bitevdêr *rd* **1.** hazırlıkli **2.** programlı
bitevî *m* sağlamlık
bitevkarî *rd* iş birlikli
bitevrik *rd* çapalı (çapası olan)
bitevsîlat *rd* ayrıntılı
bi tewlazî *h* hovardaca
bitewlis *rd* nemli (toprak için)
bitewq *rd* katmanlı, tabakalı
bitexlît *rd* çeşitli
bitexlîtbûn *m* çeşitlenme
bi texlît bûn *l/bw* çeşitlenmek
bitexlîtkirin *m* çeşitleme, çeşitlendirme
bi texlît kirin *l/bw* çeşitlemek, çeşitlendirmek
bi texmînî *h* **1.** tahminen, kestirmece **2.** kararlama
bitexte *rd* tahtalı
bitêjik *rd* **1.** yavrulu **2.** *bot* kuzulu
bitêkber *rd* eşyalı
bitêl *rd* **1.** telli (teli olan) **2.** *mzk* yaylı
bi têpan ketin *l/bw* nöbet geçirmek
bi tifaqî *h* ağız birliği ~ **axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** ağız birliği etmek
bitifik *rd* ocaklı
bitihtavik *rd* naneli
bitik *m* kibrit
bitil *rd* tümsekli
bitilism *rd* tılsımlı
bitilî *rd* parmaklı
bitilm *rd* tepeli, tümsekli
bitilor *rd* **1.** kalçalı **2.** kalçalı (kalçası iri ve geniş olan)
bitilsim *rd* tılsımlı
bitim *bot/m* bıtım
bi timatiyê dan hev *l/bw* pintiliğiyle biriktirmek
bitin *m* eleme
bitin *l/gh* elemek * **min genim bit** buğdayı eledim
bitinaz *rd* alaylı
bi tinazdanî *h* alaylı bir şekilde
bitir *rd* **1.** azman, iri (çok gelişmiş) **2.** gürbüz **3.** azgın ~ **bûn** gürbüz olmak * **keçên mala filan kes bitir in** onların kızları gürbüzdürler
bitiraf *rd* küllü
bi tiralî *h* tembelce
bitirbûn *m* **1.** devleşme (aşırı gelişme gösterme) **2.** gürbüzleşme, serpilme, gelişme (zamanından önce ve oldukça gelişme) **3.** azgınlaşma **4.** azma (taşkınlıkta ileri gitme) **5.** şımarma, azma
bitir bûn *l/ngh* **1.** devleşmek (aşırı gelişme göstermek) **2.** gürbüzleşmek, serpilmek, gelişmek (zamanından önce ve oldukça gelişmek) **3.** azgınlaşmak **4.** azmak (taşkınlıkta ileri gitmek) **5.** şımarmak, azmak
bitirbûyî *rd* **1.** devleşmiş **2.** gürbüzleşmiş, serpilmiş **3.** azgınlaşmış olan **4.** azmış olan
bitirbûyîn *m* **1.** devleşme (aşırı gelişme gösterme) **2.** gürbüzleşme, serpilme, gelişme (zamanından önce ve oldukça gelişme) **3.** azgınlaşma **4.** azma (taşkınlıkta ileri gitme) **5.** şımarma, azma
bi tirdînkî *h* dangalakça
bitirî *m* azgınlık ~ **ji gayê cot re namîne** kes-

kin sirke küpüne (veya kabına) zarar
bitirkirin *m* **1.** devleştirme **2.** gürbüzleştirme, serpilleştirme **3.** azgınlaştırma, azdırma (azgın duruma getirme) **4.** azıtma
bitir kirin *l/gh* **1.** devleştirmek **2.** gürbüzleştirmek, serpilleştirmek **3.** azgınlaştırmak, azdırmak (azgın duruma getirmek) **4.** azıtmak
bitirkirî *rd* azıtılmış, azdırılmış olan
bi tirs *h* ürkerek, ürkek ürkek
bitirs *rd* korkulu, korkusu olan
bi tirsê ketin *l/bw* korkuya kapılmak
bi tirsikî *h* korkakça
bi tirsokî *h* korkakça
bi tirsonekî *h* korkakça
bitirtûl *rd* tırtıllı
bitirtûlbûn *m* tırtıllanma
bitirtûl bûn *l/bw* tırtıllanmak
bitirûş *rd* **1.** sebatlı, direşken, tahammüllü, takatlı **2.** dayanıklı, dirençli
bitişt *rd/argo* hamile
bi tivêkî *h* ittifakla
bitixûb *rd* sınırlı, hudutlu
bitixûbkirin *m* **1.** sınırlama **2.** sınırlandırma, tahdit etme
bi tixûb kirin *l/bw* **1.** sınırlamak **2.** sınırlandırmak, tahdit etmek
bitiyen *rd* hacimli
bitizbî *rd* tespihli
bi tîkane *h* diklemesine
bitîkegoşt *rd* kuş başılı
bitîn *rd* **1.** ısılı **2.** sıcak * **havîna bitîn** sıcak yaz
bitîrêj *rd* huzmeli
bitîş *rd* yırtmaçlı
bitma sor *nd* herhangi bir sebeble oluşan kırmızı leke
bito *rd* **1.** kaymaklı (üzerinde kaymak olan) * **şîrê bito** kaymaklı süt **2.** kaymaklı (içinde kaymak olan) * **qedayîfê bito** kaymaklı kadayıf
bitohmet *rd* töhmetli
bi tolazî *h* çapkınca, hovardaca
bitolerans *rd* toleranslı
bitom *m* kalabalık
bitomat *rd* belâlı
bi tomerî *h* topluca, toplu olarak
bitomik *rd* belâlı
bitompiz *rd* topuzlu
bitop *rd* toplu * **demançeya bitop** toplu tabanca
bi topan kutan *l/bw* top ateşine tutmak
bitopik *rd* **1.** toplu **2.** topuzlu saç
bitoqe *rd* tokalı
bi torî *h* toyca
bitorne *rd* tornalı
bitorpîl *rd* **1.** torpilli * **keştiya bitorpîl** torpilli gemi **2.** *mec* torpilli (arkası, kayırıcısı olan kimse)
bitort *rd* tortulu
bitov *rd* tohumlu
bitovil *rd* kabuklu
bi toz *h* tozlu olarak ~ **û tibarê** tozuta tozuta
bitoz *rd* tozlu
bi tozrakinê *h* tozuta tozuta
bitransîstor *rd* transistorlu
bitum *jeo/m* yer sakızı
bi tundî *h* şiddetle, sertlikle ~ **û şidet bi ser yekî de çûn** (ibirine) şiddet göstermek
bituwanc *rd* imalı
bitûk (I) *rd* tükürüklü
bitûk (II) *rd* budaklı
bi tûlan *h* hoplaya hoplaya
bitûm *rd* tepeli
bitûmik *rd* tümsekli
bitûn *rd* **1.** bütün, tüm (eksiksiz, tam) **2.** bütün (parçalanmamış)
bitûncik *rd* perçemli, lüflü
bi tûnî *h* tümden
bitûnî *m* 1. bütünlük **2.** *h* tamamen . *rd* am, tümü, bütün
bitûp *rd* tüplü
bitûrçing *rd* perçemli
bitûtik *rd* düdüklü
bitûwîk *rd* **1.** kaymaklı (üzerinde kaymak olan) **2.** kaymaklı (içinde kaymak olan)
bi ufteuft *h* öksürükle, tıksırıkla ~ **û pişkepişk** öksürüklü aksırıklı
biumîd *rd* umutlu
biumûd *rd* ümitli
biunîforma *rd/nd* üniformalı
bi urtînî *rd* homurtulu (ayı için)
biuslûb *rd* üsluplu
biuzw *rd* uzuvlu, organlı
bi uzw bûn *l/bw* organlaşmak
bi ûcba *d* -dan/-den dolayı, -dan/-den ötürü, nedeniyle * **bi ûcba te me silav lê kir** senin için selam verdik
bi ûqeleyî *h* ukalâca
bi ûşta *h* nedeniyle
biûtî *rd* **1.** ütülü **2.** ütülü (ütü aracı olan)
biv *b* cıs (çocuk dilinde)
bivac *rd* mantıklı
bivarîs *bj/rd* varisli
bivaştin *bnr* bişaftin
bivatinî *rd* görevli ~**ya xwe rabûn** görevini ifa etmek
biv bûn *l/ngh* cıs olmak (çocuk dilinde)
bive *b* **1.** cıs (çocuk dilinde) **2.** *m* tehlike
bi vebir *h* kesinlikle
bi vebirî *h* kesinkes, kesin olarak, kesinlikle
bi veguhêzanî *h* aktarmalı olarak, naklen
bivehî *m* tehlike
bivelerz *m* deprem, zelzele
bivelerzên hemtund *nd* eş deprem
bivemanî *rd* gecikmeli
biveser *rd* ilâveli
bi vesihê *h* dinlene dinlene

bi veşarî *h* **1.** gizli olarak **2.** kapalı kapılar ardında
bivexwarî *h* **1.** içilerek, dahilen (ilâç için) **2.** içkili, içki içmiş olarak
biveyî *m* tehlike
bivê nevê *h* çarnaçar, ister istemez, mecburi
bivênevê *nd* **1.** ister istemez **2.** *rd* kaçınılmaz
bi vê rê *h* böylemesine, böylelikle, böylesi
bivêsih *rd* duraklı
bivik *b* cıs
bivik kirin *l/gh* cıs etmek, vurmak (çocuk dilinde)
bivila daleqandî *rd* suratı asık
bi vinevinî *h* genizden konuşarak
bivinevinî xeber dan *l/bw* genizden konuşmak
bivir *n* balta ~ **lê dan** (an **jî xistin**) balta vurmak ~ **li eniyê** sıkıntı içinde ne yaptığını bilmez halde (insan)
bivirdar *rd* **1.** baltalı **2.** *nd/nt* baltacı **3.** *dîr/n* baltacı
bi vir de *g* bu tarafa, bu taraflarda ~ **reş ne bûn** bu taraflarda görünmemek
bi viran *h* yalanlarla
bi virê xapîn *l/bw* dolma yutmak (argo)
bivirfiroş *n* baltacı (satan kimse)
bivirik *n* nacak
bivirkar *n* baltacı
bivirkarî *m* baltacılık
bivirker *bnr* bivirkar
bivirok *n* küçük balta
bivitês *rd* vitesli
bivitrîn *rd*
vitrinli
biviyan *rd* istençli
bivizîn *rd* uğultulu
bi vizînî *h* fır
bi vî awayî *h* böylecene, böylelikle, böylesi, böylesine
bi vî rengî *h* böylecene, böylelikle, böylesi
bi vî terhî *h* böylelikle, böylesi
bivîçîn *rd* şakırtılı (kuş şakırtısı için)
bivîde *rd* vidalı
bivîdeo *rd* videolu
bi vîjikê ketin *l/bw* ishal olmak
bivîn *rd* iradeli, istençli
bivîraj *rd* virajlı
bivîtamîn *rd* vitaminli
bivkî *m* fahişe
bivok *rd* tehlikeli
bivoltaj *fiz/rd* gerilimli
biwade *rd* vadeli
biwam *h/rd* **1.** borçla **2.** ödünç, ödünç olarak
biwar (I) *n* geçit, geçiş * **biwarê çem** nehir geçiti
biwar (II) *m* uğur
biwar (III) *rz* özne
biwar (IV) *m* **1.** alan * **biwara edebî** edebi alanda **2.** hakkında * **di biwara wan de gelek agahî dane** haklarında çok bilgi vermişler
biwar (V) *m* ön, karşı
biwar (VI) *m* ekine verilen ilk su
biwarî *nd* bakım * **di vî biwarî de** bu bakımdan
biwartin (I) *m* geçirme
biwartin (II) *m* gekine ilk suyu verme
biwartin (I) *l/gh* geçirmek
biwartin (II) *m* gekine ilk suyu verme
biwartî *rd* geçmiş (geçme işini yapmış olan)
biwasewas *rd* vesveseli
biwate *rd* anlamlı, manalı
biwatekirin *m* anlamlandırma
bi wate kirin *l/bw* anlamlandırmak
bi wateyî *h* mealen
biwec *rd* faydalı
biwefa *rd* vefalı, vefakâr
biwehc *rd* hararetli
biwehcbûn *m* hararetlenme
bi wehc bûn *l/bw* hararetlenmek
biwehckirin *m* hararetlendirme
bi wehc kirin *l/bw* hararetlendirmek
bi wekat *h* kesin olarak
bi wekîlî *h* vekâleten
biwerandin *m* geçirme
biwerandin *l/gh* geçirmek
biwereq *rd* varaklı
biwerîn *m* geçme
biwerîn *l/ngh* geçmek
biwesf *rd* vasıflı, nitelikli
biwesita *rd* vasıtalı
bi wesiteya (...) *h* -e vasıtasıyla
biwesîqe *rd* vesikalı, belgeli
biwesîte *rd* araçlı
biwesle *rd* organlaşmak
biweslebûn *m* organlaşma
bi wesle bûn *l/bw* organlaşmak
biwext *rd* vakitli, zamanlı ~ **û bêwext** vakitli vakitsiz, zamanlı zamansız
biwezîfe *rd* görevli
bi wezîfeya xwe rabûn *l/bw* görevini ifa etmek
biwezn *wj/rd* vezinli, ölçülü, mevzun
bi wê *nd* orası * **tu têkiliya xwe bi wê meke** sen işin orasına karışma ~ **re** *c* şunda * **diravê min bi wê re ma** benim param şunda kaldı
biwêj *m* **1.** deyim **2.** deyiş, tabir
biwêja cînavkî *rz/nd* zamirsel deyim
biwêja daçekî *rz/nd* deyim edatı
biwêja gihanekî *rz/nd* deyim bağlaçı
biwêja hokerî *rz/nd* deyim belirteçi
biwêja lêkerî *rz/nd* deyim fiil
biwêja pronavî *rz/nd* zamirsel deyim
biwêjî *rd* deyimsel
biwêjîbûn *m* deyimleşme
biwêjî bûn *l/ngh* deyimleşmek
biwêne *rd* fotografli, resimli

bi wêne kirin *l/bw* resimlemek
bi wêne belgedar kirin *l/bw* fotograflamak
bi wêrekî *h* cesurane, yüreklilikle
biwêrewîr *rd* cıvıl cıvıl (hareketli, kalabalık)
biwêris *rd* vârisli
biwicdan *rd* vicdanlı
bi wî *nd* orası * **tu têkiliya xwe bi wî tiştî neke** sen işin orasına karışma ~ **re** *c* şunda * **diravê min bi wî re ma** benim param şunda kaldı
bi wî awayî *h* öylelikle, şöylemesine
biwîçîn *rd* şakırtılı (kuş şakırtısı için)
bi wî terhî *h* şöylemesine
biwîzîn *rd* uğultulu
biwur *bnr* bihur
bixaç *rd* haçlı
bixaîle *rd* gaileli
bixak *rd* topraklı
bixal *rd* **1.** benli benli (teninde ben veya benler olan kimse) **2.** noktalı
bixalî *bnr* bixaltî
bixaltî *nd* teyze çocuğu
bi xamî *h* acemice
bi xamoşî *h* sakince
bixane *rd* **1.** haneli **2.** yivli
bixanî *rd* evli (evi olan)
bixap *h* hile ile, oyun ile ~ **çûn (...)** 1) oyuna getirmek * **hûn careke din bi xap çûn wî** siz yine onu oyuna getirdiniz 2) sinsice yaklaşmak ~ **hatin (yekî)** oyuna getirmek * **hûn careke din bi xap hatin min** siz yine beni oyuma getirdiniz
bixapkirin *m* kündeden atma, aldatarak tuzağa düşürme
bi xap kirin *l/bw* kündeden atmak, aldatarak tuzağa düşürmek
bixapxapk *rd* takunyalı
bixar *h* koşaraktan
bixar û lez *h* alelâcele, çok acele ederek, ivedilikle
bixarûlez *rd* aceleci
bi xasûkî *h* kurnazca, kurnazlıkla, hınzırca ~ **kar meşandin** İngiliz siyaseti gütmek
bixaşe *rd* duvaklı (doğarken başını çevreleyen zarı olan bebek)
bi xaşkerî *h* oburca
bixatir *rd* hatırlı ~**ê Xwedê bikî** Allah aşkına
bi xatirê we *nd* hoşçakal, bay bay
bixavî *h* **1.** çiğ çiğ * **goşt bi xavî xwar** eti çiğ çiğ yedi **2.** çiğ olarak
bixawî *m* bilek * **bixawiya dest** el bileği * **bixawiya ling** ayak bileği
bixax *rd/nd* oyunbaz
bixaye *rd* amaçlı
bi xayisî *h* dalgınca (kendinden geçmiş bir şekilde)
bi xayînî *h* haince
bi xaza Xwedê *nd* Allah aşkına
bixaze *rd* mecazli
bi xazeyî *h* mecazen
bixeber *rd* haberli ~**a (yekî) kirin** (birinin) sözünü dinlemek
bixeberdan *rd* lâkırdıcı, kalabalık ağızlı, konuşkan ~**a nerm mar ji qunê tê der** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır
bixeberdanbûn *m* konuşkanlık
bixeberdanê ketin *l/bw* dillenmek (çocuk; konuşmaya başlamak)
bixeberkirin *m* söz dinleme
bi xeber kirin *l/bw* söz dinlemek
bixebxeb *rd* küpeli (bazı hayvanların boyunlarının iki yanında sarkan deri uzantılarının bulunması)
bi xedarî *h* gaddarca
bixedeb *rd* tipili
bixelat *rd* ödüllü
bixelek *rd* halkalı
bi xeletî *h* yanlışlıkla
bixelêfk *rd* eteneli (kısrak için)
bixem *rd* gamlı
bi xemgînî *h* üzgün olarak ~ **lê nihêrtin** üzgün üzgün bakmak
bixeml *rd* süslü ~ **û xêz** süslü püslü
bi xemnexurî *h* umursamazca, kayıtsızca
bi xemxwarî *h* esefle
bi xenceran *h* hançer ile ~ **filitîn (yekî)** (birine) hançerle girişmek, hançerle birini vurmak, hançerlemek ~ **lê dan** (an jî **xistin**) hançerlemek
bixercî *rd* harçlı * **kincê bixercî** harçlı elbise
bixerç *rd* harçlı * **dîwarê bixerç** harçlı duvar
bixerdel *rd* hardallı
bixerpişt *rd* payandalı
bixesar *rd* hasarlı
bixet *rd* çizgili
bixeta *rd* hatalı
bixetîre *rd* meşaleli, çıralı
bixew *rd* uykulu, uykusunu alınış olan
bi xew re çûn *l/bw* uykuya dalmak
bixeyal *rd* hayallı
bixêlî (I) *rd* **1.** duvaklı, yaşmaklı **2.** başörtülü
bixêlî (II) *der/rd* yelkenli
bi xêr *h* **1.** hayırlısı ile **2.** lütfetme * **navê we bi xêr** adınızı lütfedermi siniz? ~ **be** hayırlı (veya hayırlısı) olsun ~ **hatin** hoş geldiniz ~ **here bi selamet vegere** (an jî **were**) kazasız belasız gidip gelesen ~ **û bêr** bereketli, artağan, artımlı ~ **û xweşî** sağlıcakla
bixêr *rd* **1.** hayırlı (yararı, hayrı olan) * kurekî wê yê bixêr heye hayırlı bir çocuğu var **2.** hayırlı (uğurlu, iyi) * **riya bixêr be** hayırlı yolculuklar **3.** ak, rahat, sıkıntısız * **tu rojên bixêr bibînî,** ak günler göresin
bixêre *rd* acil
bi xêr gerandin *l/bw* iyiye çekmek
bixêrhatin *m* hoş geldin, karşılama ~**a (yekî) kirin** (birini) karşılamak
bixêrî *m* **1.** şömine **2.** baca

bixêrîk *m* şömine
bixêrûbêr *rd* bitek, verimli
bi xêtikî *h* şapşalca
bi xêtokî *h* aptalca, aptal aptal
bixêyî *m* şömine, ocak
bixêz *rd* çizgili
bi xêza Xwedê *h* Allah aşkına
bixêzik *rd* çizikli
bixêzikbûn *m* çizgilenme
bi xêzik bûn *l/bw* çizgilenmek
bixêrik *m* şömine
bixileport *rd* kargaşalı
bixilêtk *m* kemer (özellikle yolculuklarda kullanılan ve gözleri olan meşin kuşak)
bixilq *rd* kilitli (kilidi olan)
bixilt *rd* tortulu
bixilte *rd* **1.** tortulu **2.** kurumlu (kurumu olan, kurum tutmuş olan)
biximav *rd* mürekepli
biximîre *rd* kepekli (un kepeği için) * **ardê biximîre** kepekli un
bi xingirkî *h* sallana sallana, sallanaraktan ~ **bi rê de çûn** sallana sallana yürümek
bi xinisî *h* haince
bixirecir *rd* **1.** gürültülü, patırtılı, şamatalı (karışık olaylarla dolu) * **jiyîneke bixirecir** gürültülü bir yaşayış **2.** geçimsiz, hırıltıcı
bi xirexavî *h* **1.** aval aval, aptal aptal **2.** aptalca
bi xirexir *h* gırgır
bixirêf *rd* **1.** tortulu **2.** kurumlu (kurumu olan, kurum tutmuş olan)
bixirîn *rd* hırıltılı
bixirînî *rd* homurtulu (taşıt, alet vb. için)
bi xirm û gurm *h* paldır küldür
bixiroş *rd* heyecanlı ~ **û peroş** heyecanlı
bi xirpanî *h* hoyratça
bixirpik *rd* kıkırdaklı
bixirqe *rd* hırkalı
bixirxal *rd* halhallı
bixirxe *rd* hırkalı
bixisar *rd* **1.** hasarlı **2.** çepelli (içinde sap, çöp, taş, toprak gibi yabancı madde bulunan) * **genimê bixisar** çepelli buğday
bi xişîmî *h* bilmeden, körlemeden
bixişîn *rd* **1.** hışıltılı, hışırtılı **2.** *rz* hışıltılı (ses)
bixişrûk *rd* sivilceli
bixiştik *rd* süngülü
bixişxişk *rd* zilli (teflere takılan ziller için)
bixiyal *rd* hulyalı
bixizmûk *rd* kesmikli
bixîlok *rd* ibikli
bi xîmî *h* temelinden, esasen
bixîret *rd* **1.** gayretli **2.** namuslu, onurlu
bixîretbûn *m* gayretlenme
bi xîret bûn *l/bw* gayretlenmek
bixîz *rd* kumlu
bixîzexîz *rd* hışıltılı
bixîzîn *rd* **1.** hışıltılı, hırıltılı **2.** *rz* hışıltılı (ses)
bixîzor *rd* kurumlu (kurumu olan, kurum tutmuş olan)
bixodîk *rd* aynalı
bixof *rd* korkulu
bixortim *rd* hortumlu
bixubar *rd* tozlu
bixudan *rd* sahipli
bixudî *rd* suskun, kendi halinde olan kimse
bixuk *zo/m* böğ
bi xulamê (...) bûn *l/bw* birine kurban olmak
bixumîn *rd* uğultulu
bixumînî *rd* gümbürtülü, uğultulu
bixur (I) *m* tütsü
bixur (II) *n* moloz
bixur (III) *rd* kaşıntılı
bixurdank *m* tütsülük, buhurdan, buhurluk
bixurdemenî *rd* gıdalı
bixurek *rd* gıdalı, azıklı
bi xurekî *h* oburca
bixurî *rd* alevli
bixurmînî *rd* gümbürtülü, homurtulu
bixurûr *rd* gururlu
bixuşexuş *rd* haşırtılı
bixuşîn *rd* **1.** hışırtılı **2.** şakırtılı (yağmur ve su sesinin şakırtısı için)
bi xuşînî *h* hışırtılı bir şekilde
bixuşînî *rd* hışırtılı, haşırtılı
bixuşk *m* çakıl
bixûlke *rd* makaralı
bixûr *m* tütsü
bi xûynepakî *h* huysuzca
bixwarin *rd* **1.** yemekli * **nîşana bixwarin** yemekli nişan **2.** yemekli (yemek de verilen) * **pansiyona bixwarin** yemekli pansiyon **3.** yemek yemiş olan * **hûn bixwarin in?** yemek yemiş misiniz?
bi xwarinê ketin *l/bw* yemek yemeye başlamak (hasta ve küçük çocuklar için)
bi xwe *c* **1.** kendi, kendisi, bizzat, şahsen (kişiler üzerinde direnilerek durdurulduğunda söylenir) * **divê em bi xwe bibînin** kendimiz görmeliyiz **2.** kendi, kendisi, bizzat * **bila ew bi xwe bê** kendisi gelsin **3.** kendi (bir işte başkalarının etkisi bulunmadığını anlatır) * **min bi xwe kir** ben kendim yaptım **4.** kendi (kendisi, kendileri, o ve onlar yerine) * **gelo ew bi xwe ne li mal e?** kendisi evde yoklar mı? **5.** kendi (iyelik zamiriyle) * **ev mala min bi xwe ye** bu kendi evim * **ramana me bi xwe** kendi düşüncemiz **6.** kendi kendine (kendiliğinden) ~ ~ kendi kendine (başkasının ortaklığı ve yardımı olmadan) * **em dê bi xwe bi xwe biparêzin** biz kendi kendimizi koruyacağız ~ **bilî ye** kendi âleminde ~ **bûk e** ~ **berbûk e** kendi çalıp kendi oynamak
bixwebawer *rd* iddialı, kendine gövenen, kendinden emin
bixwe bilî bûn *l/bw* dış dünyayla bağları kesik olmak

bi Xweda ye *nd* Alah bilir
bixwedan *rd* sahipli
bi xwedayî *h* hakkça
bixwe de berdan *l/bw* **1.** altını ıslatmak **2.** asmak (üzerine takınmak)
bi xwe de çûn *l/bw* dalmak uykuya dalmak
bi xwe de ketin *l/bw* kendisiyle uğraşmak, meşgul olmak
bixwedekirin *m* **1.** dökünme, üstüne dükünme (kendi üstüne dökme) **2.** kafasına dikme **3.** geçirme, ayağına geçirme (giyinme) **4.** sürünme (kendi üzerine sürme) **5.** takınma, takıp takıştırma **6.** altına etme (veya kaçırma), kendine etme
bi xwe de kirin *l/bw* **1.** dökünmek, üstüne dükünmek (kendi üstüne dökmek) * **av bi xwe de kir** su dökündü **2.** kafasına dikmek **3.** geçirmek, ayağına geçirmek (giyinmek) * **hanhanka cilên xwe bi xwe de kirin û çû** aceleyle elbiselerini ayağına geçirip gitti * **qazaxekî pembe, ku milên wî jî kurt bû, bi xwe de kiribû** sırtına pembe, kolları tamamen kısa bir kazak geçirmişti **4.** sürünmek (kendi üzerine sürmek) * **min şûşeyek kolonya bi xwe de kir** bir şişe kolonyayı süründüm **5.** takınmak, takıp takıştırmak **6.** altına etmek (veya kaçırmak), kendine etmek
bi xwe de pîs bûn *l/bw* **1.** altını pislemek, donuna yapmak (veya doldurmak) **2.** donuna yapmak donuna doldurmak (çok korkmak)
bi xwe de pûkandın *l/bw* sızlayıp dert yanmak
bi xwe de rîn *l/bw* **1.** altına etmek (veya kaçırmak) **2.** korkudan altına etmek **3.** batırmak
bi xwe derxistin *l/bw* **1.** hissetmek, farkına varmak (kendisinin farkına varmak) **2.** işkillenmek
bi Xwedê *b* **1.** Allahıma, alimallah * **bi Xwedê ku ew vî tiştî bike ez nema li rûyê wê binêrim** bunu yaparsa alimallah yüzüne bakmam **2.** Allah bir (yemin yerine kullanılır) ~ **bikî** Allah aşkına ~ **ye** Allah bilir (belli değil)
bixwedî *rd* sahipli
bi xwe emel kirin *l/bw* ilgilenmek ilgi duymak
bixweewle *rd* iddialı, kendine gövenen, kendinden emin
bi xwe ewle bûn *l/bw* bileğine güvenmek, kendinden emin olmak
bixwefexr *rd* fahur, çok böbürlenen
bi xwe fexr bûn *l/bw* gerinmek, övünç duymak
bi xwe giritin *l/bw* **1.** taşımak, üzerinde taşımak, üzerine almak * **demançe bi xwe girt** tabancayı üzerine aldı **2.** (biri) fena olmak, fenalık geçirmek (veya gelmek), fenalaşmak (ansızın bayılacak gibi olan)
bi xwe hatin *l/bw* ayağı ile (veya kendi ayağı ile) gelmek
bi xwe karîn *l/bw* kendine hakim olmak
bi xwe kirin *l/bw* kendi kuyusunu kendi kazmak * **Rojbîn bi xwe kiriye** Rojbin kendi kuyusunu kendisi kazdı
bixwekirî *rd* kendisi kendi eden, kendi başına bir olumsuzluğa neden olmuş olan **~yan re derman tune** kendisi edene çare yok
bixwekirîk *rd* kendi kendine eden
bixwelî *rd* **1.** küllü **2.** topraklı, toprak * **ev xaniyê erda bixweli** toprak zeminli ev
bixwemeşqûl *rd* dış dünyayla bağları kesik olan
bi xwe meşqûl bûn *l/bw* dış dünyayla bağları kesik olmak
bi xwendin dan *l/bw* (bir şeyi birine) okutmak * **name bi xwendin dan** mektubu okuttular
bi xwe re *h* birlikte, beraberinde, beraber ile * **bi birayê xwe re** kardeşiyle beraber * **we kitêba min bi xwe re anî** kitabımı birlikte getirdiniz mi?
bi xwe re birin *l/bw* **1.** sürüklemek, yedmek (beraberinde götürmek) **2.** sürüklemek (istekli olmayan birini bir yere götürmek, getirmek) * **ez bernedidam û cihê ku diçûyê jî ez bi xwe re dibirim** beni bırakmıyor gittiği yerlere de sürüklüyordu **3.** aparmak sürükleyip götürmek, almak (su, sel vb. için)
bixweregirtin *m* fenalaşma
bi xwe re girtin *l/bw* fenalaşmak
bi xwe re kaş kirin *l/bw* **1.** peşinden sürüklemek **2.** sürüklemek (istekli olmayan birini bir yere götürmek, getirmek)
bi xwe re kirin gazî *l/bw* adamak, nezretmek
bixwerenedîk *rd* üşengeç
bixwerenedîkî *m* üşengeçlik
bixwerenedîtî *rd* üşengeç
bixwernedîk *rd* üşengeç
bixweser *rd* özgür, hür
bixweşgotin *rd* iltifatlı
bi xweşikayî *h* güzellikle, tatlıkla, tatlı dil güler yüzle
bixweşikbûn *m* kendinden kuşkulanma, işkilenme, huylanma
bi xwe şik bûn *l/bw* kendinden kuşkulanmak, işkilenmek, huylanmak * **camêr dît ne dît bi xwe şik bû** adamı görür görmez huylandı
bi xweşikî *h* güzelce * **keçeke bi xweşikî ve** güzelce bir kız
bixweşî *h* **1.** hoşça **2.** afiyetle, sağlıcakla * **bi xweşî herin** sağlıcakla gidin
bi xweşkayî *h* **1.** hoş (beğenilen, duyguları okşayan bir biçimde) **2.** hoşça
bi xweşkî *h* güzellikle
bi xwe ve çûn *l/bw* kendinden geçmek, sızmak (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)
bi xwe ve daleqandin *l/bw* asmak (üzerine takınmak)

bi xwe ve danîn *l/bw* asmak, takıp takıştırmak (üzerine takınmak)
bixwevegirtin *m* tutunma (kendi üzerine koyma)
bi xwe ve girtin *l/bw* tutunmak (kendi üzerine koymak)
bixwevehatin *m* **1.** dirilme, canlanma, zindeleşme (güçlenip canlanma) **2.** iyileşme, salâh olma, dirilme, onma, salâh bulma (hasta için; yeniden sağlığını kazanma) **3.** kendine gelme, doğrulma (durumu düzelme, yeniden güçlenme) **4.** gelişme, semirme, şişmanlama **5.** toparlanma, gücünü toplamaya başlama, gücünü kazanma (sağlığı düzelme) **6.** ayma, ayılma, kendine gelme **7.** kendine gelme, kilo alma **8.** kendine gelme (aklı başına gelme)
bi xwe ve hatin *l/bw* **1.** dirilmek, canlanmak, zindeleşmek (güçlenip canlanmak) * **piyalek av vexwar bi xwe ve hat** bir bardak suyu içince dirildi * **piştî ku qasek bêhna xwe da, bi xwe ve hat** biraz dinlendikten sonra canlandı **2.** iyileşmek, salâh olmak, dirilmek, onmak, salâh bulmak (hasta için; yeniden sağlığını kazanmak) **3.** kendine gelmek, doğrulmak (durumu düzelmek, yeniden güçlenmek) * **îflas kiribû, lê di demeke kin de bi xwe ve hat** iflas etmişti, ama kısa zamanda yine doğruldu **4.** gelişmek, semirmek, şişmanlamak * **ev zarok carek bi xwe ve nayê** bu çocuk bir türlü gelişmiyor **5.** toparlanmak, gücünü toplamaya başlamak, gücünü kazanmak (sağlığı düzelmek) * **nexweşê me bi xwe ve tê** hastamız toparlanıyor **6.** aymak, ayılmak, kendine gelmek **7.** kendine gelmek, kilo almak **8.** kendine gelmek (aklı başına gelmek)
bixwevekirin *m* takınma
bi xwe ve kirin *l/bw* asmak, takınmak (üzerine takınmak)
bi xwe ve kişandin *l/bw* kendine çekmek, cezbetmek
bixweyî *rd* sahipli
bi xwe zanîn *l/bw* kendini bilmek, kendini tanımak
bixwezgîn *rd* talipli
bi xweziyan *h* keşkeyle, keşkelerle ~ **dest nagihê baqê keziyan** keşkelerle insan muradına ermez
bixwê *rd* tuzlu (içinde tuz olan)
bixwêbûn *m* tuzlanma
bi xwê bûn *l/bw* tuzlanmak
bixwêdan *rd* terli
bi xwêdana eniyê *h* alın teriyle
bixwir *rd* kaşıntılı
bixwişk *rd* kız kardeşi olan
bi xwişkîtî *h* (kız) kardeşçe
bixwîn *rd* **1.** kanlı (kan bulaşmış) * **kincê bixwîn** kanlı elbise **2.** kanlı (kanı olan) **3.** kanlı (kan dökülmesine sebep olan) **4.** kanlı (kanlanmış olan) * **çavê bixwîn** kanlı göz **5.** kanlı (kanı yoğun olan, demevi) * **mirovê bixwîn** kanlı adam ~**a xinzîr be** haram olsun, töhbeler olsun
bixwînbûn *m* kanlanma
bi xwîn bûn *l/bw* kanlanmak (kan bulaşmak) * **potik bi xwîn bûye** bez kanlanmış
bi xwînê derbûn *l/bw* **1.** kanaması olmak, kan işemek (küçük ve büyük aptestinde kan gelmek) **2.** kanama geçirmek, kanaması olmak
bi xwînê ketin *l/bw* kan tutmak (kan görünce bayılmak)
bixwînî *m* kanlılık
bixwînkirin *m* kanlandırma
bi xwîn kirin *l/bw* kanlandırmak
bi xwînsarî *h* soğuk kanlıca
bi xwînxwarî *h* hunharca ~ **(yek) kuştin** hunharca öldürmek
bixwîr *n* çakıl taşı
biya qufikan *bot/nd* sorkun
biya sepetan *bot/nd* sepetçi süğüdü
biya şor *bot/nd* salkım söğüt (Salix babylonica)
bi ya wê *h* onca, ona göre
bi ya wî *h* onca, ona göre
bi ya xwe kirin *l/bw* kimseyi takmamak, bildiğini okumak
biyaban *m* sahra
biyan *rd/nd* **1.** yabancı (başka bir milleten olan, başka bir milletle ilgili olan) **2.** yabancı (aileden, çevreden olmayan) **3.** yabancı (tanınmayan, bilinmeyen) * **muşteriyê biyan** yabancı müşteri **4.** yabancı (aynı türden, aynı çeşitten olmayan) * **di nav rûn de tiştekî biyan heye** yağın içinde yabancı madde var **5.** yabancı (belli bir yere veya kimseye özgü olmayan) * **erebeyên biyan nikarin li vir park bikin** yabancı arabalar buraya park etmez **6.** elgin (gurbette olan) **7.** yabancı, (yad eller, tanınmayan, bilinmeyen yer) * **ji bo me ev der cihekî biyan e** bizim için buralar yabancı yerler ~**dîtin** yabancı görmek (veya tutmak) **(yek)** ~ **hesibandin** yabancı saymak (veya tutmak)
biyaneyane *h* yabancıca
biyanistan *m* gurbet eli, yad eller
biyanî *rd/nd* **1.** yabancı, yad **2.** yabancıl **3.** *m* yad eller, gurbet, gurbetlik **4.** yabancılık
biyanîbûn *m* **1.** yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) **2.** *sos* yabancılaşma
biyanî bûn *l/ngh* yabancılaşmak
biyanîdîtin *m* **1.** yabancılama **2.** yadırgama
biyanî dîtin *l/gh* **1.** yabancılamak **2.** yadırgamak
biyanîkirin *m* yabancılaştırma

biyanî kirin *l/gh* yabancılaştırmak
biyanîtî *m* yabancılık
biyar *rd* **1.** sevgilili, sevgilisi olan **2.** dostu olan (kimse)
bi yar bûn *l/bw* dostu olmak, sevgilisi olmak (kendine dost, sevgili edinmiş olmak)
bi yarîkan *h* şaka yoluyla (veya yolu)
bi yarîkan gotin *l/bw* şaka söylemek
biyaş *rd* sabit
biyaşbûn *m* sabitlenme
biyaş bûn *l/ngh* sabitlenmek
biyaşkirin *m* sabitleme
biyaş kirin *l/gh* sabitlemek
biyaşkirî *rd* sabit
biyay *rd* yaylı
biyekbûn *m* **1.** birleşme, bütünleşme **2.** entegrasyon
bi yek bûn *l/bw* **1.** birleşmek, birlik olmak, bütünleşmek **2.** entegre olmak
bi yekdengî *h* oy birliğiyle
bi yekdevî *h* ağız birliği, söz birliğiyle, koro halinde
bi yekîtiya dengan *h* oy birliği ile
bi yekîtiya rayan *h* oy birliği ile
bi yekîtî *h* birlik olarak
biyekker *rd* bütünleyen, bütünleyici
bi yekkerî *h* yekpare olarak
biyekkirin *m* birleştirme
biyek kirin *l/bw* birleştirmek
bi yekrayî *h* oy birliğiyle
bi yekûnî *h* tümden
biyelmûm *rd* çıralı, meşaleli
bi yemanî *h* çetin bir şekilde
biyo *nd* biyo (önek olarak kullanılır ve hayat anlamındadır)
biyoelektrîk *m* biyoelektrik
biyofizîk *m* biyofizik
biyografî *m* biyografi, yaşam öyküsü
biyografîk *rd* biyografik
biyojeografî *m* biyojeografi
biyok *m* ayva
biyokatalîzor *m* biyokatalizör
biyokimya *m* biyokimya
biyokîn *rd* ayva gibi
biyolog *nd/nt* biyolog, dirim bilimci
biyolojî *m* biyoloji, dirim bilim
biyolojîk *rd* biyolojik, dirim bilimsel
biyom *rd* uğurlu, kademli
biyom dîtin *l/bw* uğurlu saymak
biyometeorolojî *m* biyometeoroloji
biyonîk *nd* biyonik, dirim kurgu
biyopsî *m* biyopsi
biyosfer *m* biyosfer
biyoşîmî *m* biyoşimi
bizad *m* gıdalı
bizaftin *m* nafaka
bi zagonî *h* kanunen
bizalik *bot/m* nevruz çiçeği
bi zalimî *h* zalimce
bi zanatî *h* **1.** bilerek, bile bile **2.** bilgece, hakimane
bi zanayî *h* **1.** bilerek **2.** bilgilice, ustalıkla
bi zanebûn *h* **1.** bile bile **2.** bilerek, isteyerek, kasten, kastî, bilinçli olarak, taammüden, mahsus * **bi zanebûn derî vekirî hişt** kapıyı mahsus açık bıraktı
bi zanetî *h* **1.** bilerek, bile bile lâdes (kötü bir durumu kabullenmiş görünme) **2.** istiyerek, kasten, taammüden
bi zaneyî *h* bilerek
bi zanistî *h* bilimsel olarak
bi zankî *h* **1.** bilerek **2.** kasten, kastî
bizar (I) *m* **1.** ekin **2.** tohumu tarlaya serpme
bizar (II) *rd* dilli (dili olan)
bi zar *h* sözlü olarak, şifahen **~î (yekî) hatin kirin** taklidi yapılmak, yansılanmak **~î (...) kirin 1)** (birini) yansılamak, (sesle) taklit etmek **2)** (birine) özenmek (bir şeyi taklit etmeye çalışmak)
bi zar bûn *l/bw* hamile olmak, hamile kalmak
bizare *m* ılık su
bizarekirin *m* ılıklaştırma
bizare kirin *l/gh* ılıklaştırmak
bizarî **1.** gebe **2.** çocuklu kadın
bizarîbûn *m* **1.** gebe kalma **2.** çocuk peydahlama (evli olmayan kadın) **3.** bebek bekleme
bi zarî bûn *l/bw* **1.** gebe kalmak **2.** çocuk peydahlamak (evli olmayan kadın) **3.** bebek beklemek
bizarîkirin *m* taklit etme, yansılama
bi zarî kirin *l/bw* taklit etmek, yansılamak (sesini veya davranışlarını taklit etmek)
bizarkirin *m* tohum ekme
bizar kirin *l/gh* tohum ekmek
bizaro *bnr* bizarok
bizarok *rd* **1.** çocuklu, emzikli (memede çocuğu olan kadın) **2.** hamile, gebe
bizarokbûn *m* **1.** gebe kalma, gebe kalma, döl tutma, hamile kalma, hamile olma **2.** çocuk peydahlama (evli olmayan kadın) **3.** çocuklu olma
bi zarok bûn *l/bw* 1. gebe kalmak, gebe kalmak, döl tutmak, hamile kalmak, hamile olma **2.** çocuk peydahlamak (evli olmayan kadın) **3.** çocuklu olmak
bi zarok nexweş bûn *l/bw* hamile olmak
bizarû *bnr* bizarok
bi zarû bûn *bnr* bi zarok bûn
bizarvekirin *m* **1.** (sesle) taklit etme **2.** seslendirme
bi zar ve kirin *l/bw* 1. (sesle) taklit etmek **2.** seslendirmek
bizaştîr *m* iki veya üç yaşında keçi
biza tiştîr *bnr* bizaştîr
bizav *m* **1.** hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) **2.** hareket (belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler) * **bizava siyasî** siyasi hareket *

bizava şoreşgerî devrimci hareket 3. devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 4. cesaret 5. tepki, tınma 6. akım, cereyan (sanatta, siyasette, düşüncede ortaya çıkan yeni bir görüş, yöntem, hareket, tarz) * **bizavên wêjeyî** edebi akımlar ~ **dan (yekî)** cesaretlendirmek ~ **divê** yürek ister, cesaret ister ~ **hatin (yekî)** 1) birine cesaret gelmek 2) biri cesarete gelmek ~ **kirin** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ **pê ketin** tepki göstermek, tepkide bulunmak, tınmak, ses çıkarmak ~ **pê neketin** tınmamak, sesini çıkarmamak
bizavdar *rd* 1. hareketli 2. devinimli, hareketli 3. cesaretli ~ **bûn** 1) hareketlenmek 2) cesaretlenmek ~ **kirin** 1) hareketlendirmek 2) cesaretlendirmek
bizavdarbûn *m* 1. hareketlenme 2. cesaretlenme
bizavdar bûn *l/ngh* 1. hareketlenmek 2. cesaretlenmek
bizavdarî *m* 1. hareketlilik 2. devinimlilik 3. cesurluk, cesaretlilik
bizavdarkirin *m* 1. hareketlendirme 2. cesaretlendirme
bizavdar kirin *l/gh* 1. hareketlendirmek 2. cesaretlendirmek
bizavî *m* 1. hareket 2. eylem (bir durumu değiştirmek veya daha ileriye götürme çabası) 3. atılganlık, çekinmezlik 4. *rd* mobilize
bizavîkirin *m* mobilize etme
bizavî kirin *l/gh* mobilize etmek
bizavkar *bnr* bizavker
bizavker *nd/nt* 1. devinici, muherik 2. eylemci
bizavkerî *m* 1. devinicilik 2. eylemcilik
bizavkirin *m* 1. hareket etme 2. devinme 3. davranma 4. tepki gösterme, tepkide bulunma
bizav kirin *l/gh* 1. hareket etmek 2. devinmek 3. davranmak * **li hemberî keçikê baş bizav nedikir** kıza karşı iyi davranmıyordu 4. tepki göstermek, tepkide bulunmak
bizavpêketin *m* tepki gösterme, tepkide bulunma, tınma, ses çıkarma
bizav pê ketin *l/bw* tepki göstermek, tepkide bulunmak, tınmak, ses çıkarmak
bizavtin *bnr* bizivîn
bizax *rd* şaplı (içinde şap bulunan)
bizayende *rd* gametli
bizbelok *bot/m* bir bitki
bizbilîk *m* düdük
bizbizêk *bnr* pirpizêk
bizbizî *rd* diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb..için)
bizbizîbûn *m* diken diken olma, dikleşme
bizbizî bûn *l/ngh* diken diken olmak, dikleşmek
bizbizîbûyîn *m* diken diken oluş
bizbizok *bot/m* nevruz çiçeği
bizd *m* ürkü
bizdan *m* ürkü
bizdandin (I) *m* 1. ürkütme 2. yıldırma
bizdandin (II) *m* koparma, koparış
bizdandin (I) *l/gh* 1. ürkütmek 2. yıldırmak
bizdandin (II) *l/gh* koparmak * **bend bizdand** ipi kopardı
bizdandî (I) *rd* 1. ürkmüş 2. yılgın
bizdandî (II) *rd* kopuk, koparık
bizdandîbûn (I) *m* 1. ürkmüş olma, ürkmüşlük 2. yılgın olma, yılgınlık
bizdandîbûn (II) *m* kopuk olma, kopukluk
bizdek *rd* ürkek
bizdekî *m* ürkeklik
bizdimbadim *m* bir çeşit geleneksel oyun
bizdiyayî (I) *rd* 1. ürkmüş 2. yılgın
bizdiyayî (II) *rd* kopuk, kopmuş olan
bizdîn (I) *m* 1. ürkme 2. yılma
bizdîn (II) *m* kopma, kopuş
bizdîn (I) *l/ngh* 1. ürkmek 2. yılmak
bizdîn (II) *l/ngh* 1. kopmak 2. kopmak (yerinden ayrılmak)
bizdîner *rd* ürkütücü
bizdînok *rd* ürkek, ödlek
bizdnek *rd* ürkek, ödlek
bizdobado *m* 1. kıvırtma 2. *h* kıvrıla kıvrıla
bizdobadokirin *m* kıvırtma
bizdobado kirin *l/gh* kıvırtmak
bizdok (I) *bot/nd* çok çabuk olgunlaşan küçük taneli bir üzüm türü
bizdok (II) *rd* ürkek, ödlek
bizdokî *m* 1. ürkeklik 2. *rd/h* ürkekçe ~ **bûn** ürkekleşmek
bizdokîbûn *m* ürkekleşme
bizdokî bûn *l/ngh* ürkekleşmek
bizdoktî *m* ürkeklik
bizdonek *rd* ürkek, ödlek
bizdonekî *m* 1. ürkeklik, ödleklik 2. *rd/h* ürkekçe
bizdonekîbûn *m* ürkekleşme
bizdonekî bûn *l/ngh* ürkekleşmek
bizdonektî *m* ürkeklik
bizebze *rd* sebzeli
bizehîr *rd* zehirli, ağılı
bizehmet *rd* zahmetli
bi zehmetî *h* güçlükle, güçlülükle, zorlukla, zor belâ
bi zekemê ketin *l/bw* nezleye yakalanmak
bizele *rd* 1. yeni yetme 2. *n* domuz yavrusu
bizeletî *m* yeni yetmelik
bizelêv *m* tekerleme
bizeman *rd/h* zamanlı ~ re *h* zamanla
bizemberek *rd* zemberekli
bizembîl *rd* sepetli
bizembûrek *rd* ibikli, emzikli (çaydanlık, ibrik gibi kaplar için)
bizemîn *rd* zeminli
bizemq *rd* zamklı
bizemzîlok *rd* salıncaklı
bizend *rd* bilekli ~ **û bend (an jî beng)** güçlü

kuvvetli, tunç bilekli (kimse ~ **û bend bûn** güçlü kuvvetli olmak
bizengil *rd* çıngıraklı
bi zerar *h* zararına * **me malê xwe bi zirar fîrot** malımızı zararına sattık
bizerar *rd* zararlı, dokuncalı
bi zere ve *rd* sarıca
bizereng *rd* boyutlu
bizerengîkirin *m* boyutlandırma
bizerengî kirin *l/bw* boyutlandırmak
bizereqe *rd* mazgallı
bizerze *rd* sürgülü
bizerzeng *rd* taçlı
bîzevî *rd* tarlalı
bizevîkirin *m* topraklandırma
bi zevî kirin *l/bw* topraklandırmak
bizewade *rd* azıklı
bizewq *rd* zevkli
bi zexelî *h* kaçamaklı, tembelce
bi zexmî *h* sağlamca
bizeytûn *rd* zeytinli
bizê *rd* zırhlı
bizêbûn *m* zırhlanma
bi zê bûn *l/bw* zırhlanmak
bi zêdehî *bnr* bizêdeyî
bi zêdetirî *h* ekseriya
bi zêdeyî *h* **1.** ağır ağır, fazlasıyla, bolca, cabadan, * **bi zêdeyî kîloyek tê** ağır ağır bir kilo gelir **2.** fazlaca, ağırlıklı olarak * **em dê bi zêdeyî li ser mafên karkeran rawestin** ağırlıklı olarak işçi haklarına değineceğiz
bizêdeyî *rd* ağırlıklı * **em dê bi zêdeyî li ser maêfn karkeran rawestin** ağırlıklı olarak işçi haklarına değineceğiz
bizêfanî *rd* kısıntılı
bizê lêvan *nd* tekerleme
bizêw *rd* çevik
bizêwî *m* çeviklik
bi zibaretî *h* imece üsulu
bizibil *rd* gübreli
bi zik ve *h* karın üstü
bizike *m* gömme (bir tür kül pidesi)
bi zikê birçî *h* aç açına, aç karnına * **îlaca xwe li zikê birçî bixwe** ilacını aç açına al * **bi zikê birçî cixareyê mekişîne** aç karnına sigara içme
bi zikê têr *h* tok karınla
bi zikkêşkê *h* karın üstü ile
bi zikkêşkê çûn *l/bw* karın üstü sürünmek
bi ziktêrî *h* tok karnına, karın tokluğuna
bizil *rd* kamışlı
bi zilamtî berdan *l/bw* adamdan saymak
bizilf *rd* zülüflü
bizilm *rd* **1.** zülümlü **2.** zülümle ~ **(tişt) dan** tuzluya satmak, pahalı satmak
bizilûk *rd* hasırlı
biziman *rd* **1.** dilli (dili olan) **2.** dilli, dil ebesi, konuşkan (çok konuşan, geveze)
bi ziman bûn *l/bw* **1.** dillenmek, dile gelmek **2.** dilli olmak
biziman ketin *l/bw* dillenmek (çocuk; konuşmaya başlamak) * **zarok bi zimên ketiye** çocuk dillenmiş
bi ziman xistin *l/bw* dillendirmek (konuşmaya başlamasını sağlamak)
bizimba *rd* zımbalı
bizimîn *rd* uğultulu
bi zimnî *h* zimnen
bizin *zo/m* **1.** keçi **2.** keçi (bu hayvanın dişisi) (Capra hircus) ~ **hatin nêrî** keçi çiftleşmeye gelmek ~ **ketiye etra kêrê, qesab jî ketiye etra bez** keçiye can kaygısı, kasaba et (veya yağ) kaygısı, koyun can derdinde, kasap yağ derdinde ~ **mir gir biriya** yorgan gitti, kavga bitti, öküz öldü ortaklık bozuldu (veya bitti) ~ **mir gir gur vemir** öküz öldü ortaklık bozuldu ~ **nêrî xwarin** keçi tekeyle çiftleşmek **~a bel** kepçe kulaklı keçi **~a bi şûn de bimîne behra gur e** sürüden kopan kuzuyu kurt kapar **~a deqor** melez keçi **~a hît** kıl keçisi **~a hemis** bir tür keçi **~a kel** boynuzlu keçi **~a kever** beyaz kıllı keçi **~a kol** boynuzsuz keçi **~a kûnk** tiftik keçisi **~a xwe şerjê kiriye postê xwe bi dar de kiriye** ununu elemiş kalburunu asmış
bizina kûvî *zo/nd* dağ keçisi (Rupicapra tragus)
bizinbir *nd* ağustos ve eylül aylarında keçi kırpma
bizincar *rd* bakır çalığılı, bakır çalığı olan
bi zincarê ketin *l/bw* bakır çalığıyla zehirlenmek
bizincîr *rd* zincirli
bi zindîtî *h* diri diri (canlı olarak)
bizindoş *nd/nt* keçi sağıcısı
bizindoşî *m* keçi sağıcılığı
bi zingar ketin *l/bw* bakır çalığıyla zehirlenmek
bizingivêş *rd* zalim, sıkıştırıcı
bizingivêşî *m* sıkıştırarak öne geçme
bizingînî *rd* tangırtılı
bizinkovî *m* dağ keçisi, yaban keçisi
bizinmij *zo/nd* keçisağan (Caprimulgus europeus)
bizinrî *rd* keçi sakal
bizir (I) *n* **1.** tohum **2.** *biy* yumurta * **bizirê masiyan** balık yumurtası **3.** bezir, sıvı bitki yağı **~ê kinfan** kenevir tohumu **~ê kitanan** bezir, keten tohumu
bizir (II) *m* fiske (insan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan içi su dolu kabartı)
bizirandin *m* **1.** kesme (süt, ayran vb. için kesilme) **2.** çökelek yapma
bizirandin *l/gh* **1.** kesmek (süt, ayran vb. için kesilmek) **2.** çökelek yapmak
bi ziraqê tavê re *h* sabahın ilk ışıklarıyla
bizirar *rd* **1.** zararlı **2.** çepelli (içinde sap, çöp, taş, toprak gibi yabancı madde bulunan) * **genimê bizirar** çepelli buğday
bizirav *rd* **1.** safralı **2.** yürekli, yüreği pek, cesur

biziravbûn *m* 1. yüreklenme 2. yüreklilik
bi zirav bûn *l/bw* yüreklenmek
biziravî *m* yüreklilik
biziravkirin *m* yüreklendirme
bi zirav kirin *l/bw* yüreklendirmek
bizirdan *m* 1. alazlanma (vücutta kızıllık veya kızıl lekeler belirme) 2. fiske fiske kabarma (veya olma)
bizir dan *l/gh* 1. alazlanmak (vücutta kızıllık veya kızıl lekeler belirmek) 2. fiske fiske kabarmak (veya olmak) * **piştî ku kurik hêk xwar, canê wî tev bizir da** yumurta yiyince çocuğun derisi fiske fiske kabardı
bizirdar *rd* tohumlu
bizirê *rd* zırhlı
bizirêbûn *m* zırhlanma
bi zirê bûn *l/bw* zırhlanmak
bizirê zarû *ant/biy* yumurtalık
bizirê zegerekê *nd* keten tohumu
bizirfiroş *nd/nt* tohumcu (satan kimse)
bizirfiroşî *m* tohumculuk
bizirik *n* tohum
bi zirî *h* sertlikle
bizirîç *rd* kurşunlu
bizirîn *m* kesilme
bizirîn *l/ngh* kesilmek * **dew bizirî** ayran kesildi
bizirkirin *m* tohumlama
bizir kirin *l/gh* tohumlamak
bizirkitan *nd* keten tohumu
bi zirtên xwe man *l/bw* blöfüyle kalmak
bizirx *rd* zırhlı
bizirxbûn *m* zırhlanma
bi zirx bûn *l/bw* zırhlanmak
bizirxkirin *m* zırhlandırma
bi zirx kirin *l/bw* zırhlandırmak
bizivandin *m* 1. mobilize etme 2. tepkide bulunmasını sağlama 3. yiğitlendirme
bizivandin *l/gh* 1. mobilize etmek 2. tepkide bulunmasını sağlamak 3. yiğitlendirmek yiğitlendirmek
bi zivêrkerî *h* sırnaşıkça
bizivîn *m* 1. devinme, hareket etme, mobilize olma 2. tepki gösterme, davranma, tınma 3. tepkime 4. yiğitlenme, yiğitleşme, cüretlenme
bizivîn *l/ngh* 1. devinmek, hareket etmek, mobilize olmak 2. tepki göstermek, davranmak, tınmak 3. tepkimek 4. yiğitlenmek, yiğitleşmek, cüretlenmek
bi ziyan *h* zararına * **me malê xwe bi ziyan firot** malımızı zararına sattık
biziyan *rd* zararlı
bizî *bot/m* kara ağaç (Ulmus)
bizîbeq *rd* cıvalı
bizîç *rd* çapaklı
bizîl *rd* zilli
bizîlan *rd* zıvanalı (bir kilit dilinin yerleşmesi için açılan delik)
bizîn (I) *rd* eyerli
bizîn (II) *m* ürkme
bizîn *l/ngh* ürkmek
bi zînî *h* zihnen
bizîqînî *rd* gıcırtılı
bizîre *rd* kimyonlu
bi zîtikan *h* çifteleıneyle ~ **çûn hev** çifteleşmek ~ **li hev dan** (an jî **xistin**) çifteleşmek
bizîv *rd* gümüşlü
bizîwan *rd* çilli
bizîwane *rd* zıvanalı
bizmar *n* çivi ~ nalekî, nalek hespekî, hespek eskerekî xelas dike bir çivi bir nalı, bir nal bir atı, bir at da bir askeri kurtarır ~**ê pûl** pafta (süs için at takımlarına takılan metal pul veya iri başlı çivi)
bizmardar *rd* çivili
bizmare (I) *m* ağaçtan yapılma çivi
bizmare (II) *m* nasır ~ **bûn** nasır bağlamak (veya tutmak)
bizmareyî *rd* nasırlı
bizmareyîbûn *m* nasırlanma
bizmareyî bûn *l/ngh* nasırlanmak
bizmarfiroş *nd/nt* çivici
bizmarfiroşî *m* çivicilik
bizmarker *nd/nt* çivici
bizmarkerî *m* çivicilik
bizmarkirin *m* çivileme, mıhlama
bizmar kirin *l/gh* çivilemek, mıhlamak
bizmarkirî *rd* çivili, mıhlı (çivilenmiş olan)
bizmarkut *m* çivi döver
bizmarnekirî *rd* çivisiz (çivilenmemiş olan)
bizmarok *m* ufak çivi
bizmate *m* iz (bir şeyin dokunmasıyla oluşan belirti)
bizmelîk *bnr* şembelîlk
bizmêlîg *bnr* bizmilûg
bizmik (I) *zo/n* tahta kurusu (Cimex lectularius)
bizmik (II) *m* 1. burunluk, burunsak, dişindirik (ipe ilmik atarak hayvanın ağzına takılan gem) 2. horoz (kapı zembereğinin mandalı) 3. mandal
bizmikdar *rd* 1. burunsaklı, dişindirikli 2. horozlu 3. mandallı
bizmikkirin *m* 1. burunsak takma 2. mandallama
bizmik kirin *l/gh* 1. burunsak takmak 2. mandallamak
bizmikkirî *rd* mandallı
bizmilûg *jeo/m* damlataş, dikit, sarkıt
bizmirandin *m* çivileme
bizmirandin *l/gh* çivilemek
bizmirandî *rd* çivili
biznekovî *m* yabanî keçi
bizolak *rd* dilimli
bizonek *rd* ürkek, ödlek
bi zor *g/h* 1. anca 2. zorla ~ **û bela** zorbelâ ~ **û heft bela** zar zor ~ **û zehmet** zorca ~ **û zehmetan** ite kaka, güçlüklerle * **me bi zor**

û zehmetan ev zarok anî vê rewşê çocuğu ite kaka bu duruma getirdik ~a xwe zorla, kendi zoruyla
bizor *rd* **1.** zorlu **2.** *mec* dişli, güçlü kimse
bi zorbaşî *h* zorbaca
bi zorbazî *h* zorbaca
bi zordarî *h* zorbaca
bi zordestî *h* zorbaca
bi zorekê *h* **1.** güçlülükle, güçlükle, bata çıka, düşe kalka, zorlukla, dara dar, ucu ucuna, zorbelâ, zar zor, zoru zoruna, zorla, zorlukla, zor * **bi zorekê gihiyan erebeya êvarê** akşam arabasına dar yetiştiler * **me gel bi zorekê zift kir** halkı zor zapt ettik **2.** ancak, zorbelâ **3.** zoraki, zorla ~ **gihîştin (tiştekî)** uç uca gelmek ~ **pê kirin** icbar etmek
bi zorê *g/h* **1.** ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle) * **ev pênûs bi zorê pênc sed lîra dike** bu kalem ancak beş yüz lira eder **2.** cebren, çatır çatır (zor kullanarak, baskı yaparak) **3.** zorbelâ, zorla, zorlukla, güçlükle * **me gel bi zorê zift kir** halkı zor zapt ettik ~ **bi (yekê) re kirin** birine zorla sahip olmak ~ **canê** (an jî **ruhê**) **xwe filitandin** canını (bir yere) zor atmak ~ **pê kirin** zorlamak, zorla yaptırmak ~ **qîm kirin** zor bela yetmek
bizornax *rd* sürgülü
bizot *n* **1.** kor ateş **2.** ucu yanık sopa **3.** *mec* hamarat, çalışkan, yerinden durmayan
bizrik (I) *biy/n* çekirdekcik
bizrik (II) *bnr* pizrik
bizurze *rd* kilitli (kilidi olan)
bi zûkayî *h* ivedilikle
bizûl *rd* dilimli
bizûn *m* sari (Hint kadınlarına özgü giysi)
bizûrçik *rd* çimenli
bizût *m* havyar
bizûtin *m* kaynaşma
bizûtin *l/ngh* kaynaşmak (çok kalabalık kıpırdak olmak)
bizûxal *rd* dilimli
bizûxav *rd* akıntılı, sızıntılı (yara bereden gelen su için)
bizû *bot/m* kara ağaç
bizûz (I) *bj/n* saçkıran, saç kırığı
bizûz (II) *zo/m* **1.** kürk böceği **2.** güve (Tinea pellionella) ~ **(tiştek) xwarin** güvelenmek ~ **lê xistin** güvelenmek
bizûz (III) *rd* hareketli, sabit olmayan
bizûzk *n* saç kırığı
bizûzlêxisitn *m* güvelenme
bizûz lê xisitn *b/bw* güvelenmek
bizûzxwarin *m* güvelenme
bizûz xwarin *l/gh* güvelenmek
bizûzxwarî *rd* güveli
bizwaner *nd/nt* sürücü
bizwên *m* makine, mator
bizwêndar *rd* motorlu
bizwênkirî *rd* motorize
Bî *kîm* Bi (bizmut'un kısaltması)
bî (I) *b* a, aa! (şaşma bildirir) * **bî tu li vir bûyî?** a sen burada mıydın? ~ **dayê** abov, amanın
bî (II) *bot/m* sögüt (Salix)
bî (III) *rd* dul ~ **hiştin** dul bırakmak ~ **man** dul kalmak
bî (IV) *bnr* biyok
bîat *m* biat ~ **kirin** biat etmek (veya edilmek)
bîat kirin *l/gh* biat etmek
bîatkirî *rd* biat etmiş olan
bîber *bot/m* **1.** biber (Capsicum annuum) **2.** biber (bu bitkinin taze iken sebze ve kuru iken baharat olarak kullanılan ürünü) ~**a reş** kara biber
bîberiye *m* biberiye
bîberon *m* biberon
bîbî *m* bibi, hala
bîbik *ant/m* **1.** göz bebeği **2.** *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse) ~**a çav** göz bebeği
bîbikkor *nd* kör, kör olasıca
bîbilk *ant/m* göz bebeği
bîbilonk *ant/m* göz bebeği
bîbîle *m* göz bebeği
bîbliyo *m* bibliyo
bîbliyofîl *rd* bibliyofil, kitapsever
bîbliyograf *nd/nt* bibliyograf, kaynakçacı
bîbliyografî *m* bibliyografya, bibliyografi, kaynakça
bîbliyografîk *rd* bibliyografik, kaynakçasal
bîbliyografya *m* bibliyografya, bibliyografi, kaynakça
bîbliyoman *nd/rd* bibliyoman (kitap hastası)
bîbliyomanî *rd* bibliyomani
bîbliyotek *m* bibliyotek
bîbok *ant/m* **1.** göz bebeği **2.** *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)
bîcad *bot/m* amber ağacı (Geum urbonum)
bîcik *rd* güdük hayvan
bîdar (I) *nd* söğütlü
bîdar (II) *rd* uyanık
bîdarkirin *m* uyandırma
bîdar kirin *l/gh* uyandırmak
bîdat *nd* bid'ât
bîder *m* tahıl
bîdon *m* bidon
bîdoş *m* süt sağma kabı
bîftek *m* biftek
bîgane *nd/rd* yabancı
bîgudî *m* bigudi
bîh *m* ayva
bîhok *m* ayva
bîhujtin *m* eritme
bîhujtin *l/gh* eritmek
bîj (I) *n* kırıntı
bîj (II) *n* piç
bîjî *rd* piç, göbel

bîjîbûn *m* piçleşme
bîjî bûn *l/ngh* piçleşmek
bîjin *m* dul kadın
bîjmarte *rd* piç
bîk (I) *m* yenilen bir bitki
bîk (II) *bot/m* söğüt (Salix)
bîkînî *m* bikini
bîl *m* omuz
bîlahî *nd* bilâhi
bîlan *rd* **1.** zeki, akıllı **2.** *m* taklit **~î (...) kirin** (birini) taklit etmek
bîlanço *m* bilanço
bîlanî *m* taklit, taklit etme
bîlanîkirin *m* taklit etme
bîlanî kirin *l/gh* taklit etmek
bîlardo *m* bilardo
bîlardobaz *nd/nt* bilardocu, bilardo oyuncusu
bîlardobazî bilardoculuk
bîlaseb *rd* sebepsiz
bîle *d* bilâ (Arapça olan bu önek sıfat ile zarf yapar) * **bîlesebeb** bilâsebep
bîleh *nd* bilâhi
bîlesebe *rd* hiç yoktan
bîlhesa *h* bilhassa, özellikle
bîlya *m* bilye
bîlyadar *rd* bilyeli
bîm *m* sigorta
bîman *m* dul kalma
bî man *l/ngh* dul kalma
bîmayîn *m* dul kalış
bîmar *rd* **1.** hasta **2.** *m* tedavi
bîmargeh *m* hastahane, hastane
bîmarî *m* **1.** hastalık **2.** *rd* hastalıklı
bîmaristan *m* hastahane, hastane
bîmarok *rd* hastalıklı
bîmarokî *rd/h* hastalıklıca
bîmarxane *m* hastane
bîmayî *rd* dul kalmış olan
bîme *m* sigorta
bîmedar *rd* sigortalı
bîmedarkirin *m* sigortalama
bîmedar kirin *l/gh* sigortalamak
bîmekirin *m* sigorta etme
bîme kirin *l/gh* sigorta etmek
bîmêr *n* dul erkek
bîn *bnr* bêhn
bîna (I) *d* **1.** -e gibi, -e benzer * **zilamekî bîna şêr** aslan gibi bir adam **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **bîna min bikin** benim gibi yapınız **3.** -e gibi, -e yakışır biçimde * **bîna mirovan bixwaze** insan gibi iste ~ **(yekî) bûn** -e gibi olmak ~ **(...) hatin** -e gibi gelmek * **ew berê ji min re bîna mirovekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** -e gibi yapmak ~ **mirov û însanan** insan gibi ~ **mirovan** (an **jî merivan) 1)** adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) **2)** insan gibi, adam gibi (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) ~ **xwe kirin** bildiğini yapmak
bîna (II) *rd* **1.** gören * **kesê ne ditiye ne bîna ye** ne kimse görmüş ne de duymuş **2.** görmüş
bîna (III) *m* **1.** bina, yapı **2.** bina (Arapça fiil çatısını konu edinen bilim ve kitap) **3.** *rz* çatı
bînahî (I) *m* görü, görüm (görme yitisi) **~yên (yekî) kêm bûn** gözleri görmez olmak
bînahî (II) *m* bina, yapı
bînakar *nd/nt* mimar
bînakarî *m* mimarlık
bînan *bnr* bîna (I)
bînandin *l/gh* görmek * **ka ez herim cem çi dîtiye çi binandiye** hele bir yanına varayım da ne görmüş bakalım
bînanî (I) *d* **1.** -e gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde **3.** -e gibi, -e yakışır biçimde * **bînanî mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibisi, benzeri * **kesê bînanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re bînanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** -e gibi yapınak
bînanî (II) *m* mahzen
bînasaz *nd/nt* mimar
bînasazî *m* mimarlık
bînayî (I) *m* **1.** görü, görüm (görme yitisi) **2.** fer (gözde canlılık) * **di çavê min de bînayî, di devê min de didan nemane** gözümde fer, ağzımda diş kalmamış **3.** *rd* basarî, optîk (görme ile ilgili olan)
bînayî (II) *m* bina, yapı
bînayîkêmî *m* presbitlik
bînefisk *rd* sarı çıyan, sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
bînefiskî *rd/h* sinsi, sinsice
bînefiskîbûn *m* sinsileşme
bînefiskî bûn *l/ngh* sinsileşmek
bînefiskîtî *m* sinsilik
bînema *m* esas, temel
bînende *nd/nt* **1.** gören, gözcü **2.** gören, ileriyi gören kimse **3.** seyirci
bînendetî *m* **1.** görme durumu, gözcülük **2.** ileriyi görme **3.** seyircilik
bîner *nd/nt* **1.** gören **2.** izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) **3.** izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
bînerî *m* izleyicilik, seyircilik
bîneve *rd* sinsî
bîniya *bnr* bînanî
bînî *rd* görsel
bîn kirin *bnr* bêhn kirin
bîno *rd* koku veren
bînok *m* ayva
bînoke *m* ayva
bînû *rd* kokuşuk, kokuşmuş olan
bînûbûn *m* kokuşma
bînû bûn *l/ngh* kokuşmak
bîq *bot/m* bir tür ot
bîr (I) *m* **1.** hafıza, belek **2.** bellek, hafıza (bil-

gisayar belleği için) **3.** akıl **4.** fikir, düşünce **5.** hatır (akılda tutma) * **tiştên ku we gotine tev di bîra min de ne** söylediklerimiz hatırımda ~ **birin (tiştekî) 1)** bilincine varmak, düşünmek, akıl etmek (ne olacağını önceden kestirmek) **2)** alamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek) **3)** farkına varmak, fark etmek, anlamak, sezmek, çakmak, sezinlemek * **ez dibêjim qey bîr bire meseleyê** galiba olayı çaktı ~ **birin saetê** vaziyeti çakmak ~ **gihandin (kesekî)** anlamak, farkina varmak, bakmak * **min bîr gihandê ku fehm nake, min dengê xwe birî** baktım ki anlamıyor, sesimi kestim ~ **û baweriyên xwe derpêş kirin** görüş bildirmek ~ **û bawerî 1)** inanç, kutsal inanç, öğreti **2)** düşünce, görüş **(di) ~a (yekî) de bûn 1)** hatırında olmak **2)** kafasını kurcalamak **~a (yekî) hatin** anımsamak **~a (tiştekî) kirin 1)** bilincine varmak **2)** tahminde bulunmak, tahmin etmek **(di) ~a min de** aklımda **~a (tiştekî) nekirin** akıla gelmedik, akla gelmeyecek şey

bîr (II) 1. kuyu * **bîra avê** su kuyusu **2.** kuyu (petrol kuyusu) **3.** kuyu (içinden çıkılmayacak durum veya yer) ~ **e** kuyu gibi (derin ve karanlık yer) ~ **kolan** kuyu kazmak ~ **vedan** kuyu açmak **~a aşê** değirmen kuyusu **~a avê** su kulesi **~a bêav kesê bênav** susuz kuyu adı sanı olmayan biri gibidir **~a çilerîn** en derin kuyu

bîra *m* bira

bîra artezyenê *nd* artezyen kuyusu

bîra aşê *nd* değirmen kuyusu

bîra çikiyayî *nd* kör kuyu

bîra dizîn *nd* artezyen kuyusu

bîrafiroş *nd/nt* biracı (bira satan kimse)

bîrafiroşî *m* biracı

bîra hevbeşî *nd* ortak belek

bîra karêzî *nd* artezyen

bîra mehînî *nd* artezyen kuyusu

bîranî *m* **1.** anı, hatıra **2.** anma **3.** *wj* anı, hatıra (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü) **4.** nota (bir devletin başka bir devlete veya elçisine yaptığı bildiri)

bîranîn *m* **1.** anma (birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etme) **2.** anma (ölmüş bir insanı hatırlamak için yapılan tören)

bîranînek *m* **1.** hatırat **2.** muhtıra

bîranînnivîs *nd/nt* anıcı, anı yazarı

bîranînnivîsî *m* anıcılık, anı yazarlığı

bîravan *nd/nt* biracı

bîravanî *m* biracı

bîrawend *rd* unutulmaz, hep hatırlanan

bîrawer *rd* **1.** bilinçli **2.** unutulmaz, ünlü

bîraxane *m* birahane

bîraxanevan *nd/nt* birahaneci

bîraxanevanî *m* birahanecilik

bîrayî *m* anı, hatıra

bîra zemzemê *nd* zemzem kuyusu

bîra ziwa *nd* kör kuyu

bîrbelav *rd* dağınık düşünceli, düşüncede tutarsız

bîrbir *rd* **1.** algılayıcı, kavrayışlı, idraklı, varışlı, yetik **2.** anlayışlı, düşünceli **3.** ferasetli **4.** uyanık, becerikli **5.** reşit, ergin, akıllı **6.** bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan)

bîrbirin *m* **1.** algılama, düşünme, akıl erdirme, idrak, idrak etme, izan etme **2.** *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) **3.** anlayış, anlayışlı davranma

bîr birin *l/gh* **1.** algılamak, akıl erdirmek, düşünmek, idrak etmek, izan etmek **2.** *fel* anlamak (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görmek) **3.** anlayışlı davranmak

bîrbirinî *m* **1.** algılama, akıl erdirme, idrak, idrak etme, izan etme **2.** *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) **3.** anlayış, feraset, sezi

bîrbirî *m* **1.** algılayıcılık, kavrayışlılık, varış, varışlılık **2.** *psî/fel* algı, idrak, biliş **3.** anlayışlılık, düşüncelilik **4.** ferasetlilik **5.** uyanıklık, beceriklilik **6.** rüşt **7.** bilinçlilik (kendi etkinliğinin farkında olan)

bîrbirîbûn *m* reşit olma

bîrbirî bûn *l/ngh* reşit olmak

bîrdar (I) *m* anıt, abide

bîrdar (II) *rd* belekli, hafızalı (beleği güçlü olan kimse)

bîrdariyî *rd* anıtsal, abidemsi

bîrdarî (I) *m* **1.** anıt, abide **2.** *rd* abidemsi **~ya azadiyê** özgürlük anıtı **~ya serketinê** zafer anıtı

bîrdarî (II) *m* **1.** belekli olma, hafızalı olma **2.** düşünme, düşünüş, tefekkür

bîrdarîbûn *m* **1.** anıtlaşma, abideleşme **2.** anıtlaşma (saygı ve sevgi ile anılır duruma gelme)

bîrdarî bûn *l/ngh* **1.** anıtlaşmak, abideleşmek (anıt durumuna gelmek, anıt değeri kazanmak) **2.** anıtlaşmak (saygı ve sevgi ile anılır duruma gelmek)

bîrdarîbûyî *rd* anıtlaşmış, abideleşmiş

bîrdarîbûyîn *m* **1.** anıtlaşma, abideleşme **2.** anıtlaşma (saygı ve sevgi ile anılır duruma gelme)

bîrdarîkirin *m* anıtlaştırma, abideleştirme

bîrdarî kirin *l/gh* anıtlaştırmak, abideleştirmek

bîrdarîkirî *rd* abideleştirilmiş

bîrdarînek *m* muhtıra

bîrdoz *m* tez, kuram

bîrdozger *nd/nt* ideolog
bîrdozgerî *m* ideologluk
bîrdoziyî *rd* ideolojik
bîrdozî *m* ideoloji, ülkü, mefkûre
bîrdozvan *bnr* bîrdozger
bîre *rd* unutkan olmayan
bîreav *m* su kuyusu
bîrefehm *rd* anlayışlı
bîrefehmî *m* **1.** anlayış, akıl erdirme, idrak **2.** *m* anlayışlılık
bîrehiş *rd* unutkan
bîrehişî *m* unutkanlık
bîrekçî *zo/m* alabalık
bîrereş *rd* unutkan
bîrereşî *m* unutkanlık
bîrereşîbûn *m* unutkan olma
bîrereşî bûn *l/ngh* unutkan olmak
bîreronak *rd* aydın düşünceli
bîrewer *rd* **1.** anlayışlı, ferasetli, düşünceli **2.** bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan) **3.** yetik, varışlı, arif, dirayetli **4.** *fel* algılayıcı **5.** anı, unutulmayan (hafızada kalan, hatırda kalan şey) **~î (tiştekî) bûn** farkına varmak, kavramak, algılamak * **bîrewerî heyîna xwe bû** varlığının farkına vardı
bîreweratî *rd* **1.** anlayışlılık, ferasetlilik **2.** bilinçlilik **3.** varışlılık **4.** *fel* algılayıcılık
bîrewerbûn *m* **1.** anlayışlı olma, ferasetli olma **2.** bilinçlenme **3.** varışlı olma, arif olma
bîrewer bûn *l/ngh* **1.** anlayışlı olmak, ferasetli olmak **2.** bilinçlenmek **3.** varışlı olmak, arif olmak
bîrewerî *m* **1.** anlayış **2.** bilinçlilik **3.** varışlılık **4.** anı, hatıra, hatırat **2.** *wj* anı, hatıra (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü) * **dest bi nivîsandina bîreweriyên xwe kirine** anılarını yazmaya başlamış
bîrewerînivîs *nd/nt* anıcı, anı yazarı
bîrewerînivîsî *m* anıcılık, anı yazarlığı
bîriwerîtî *bnr* bîreweratî
bîrewerkirin *m* **1.** anlayışlı kılma, ferasetli kılma **2.** bilinçlendirme **3.** varışlı kılma, arif kıllma
bîrewerkirin *l/gh* **1.** anlayışlı kılmak, ferasetli kılmak **2.** bilinçlendirmek **3.** varışlı kılmak, arif kıllmak
bîrewername *m* anı, hatırat (anı eseri)
bîrewertî *bnr* bîreweratî
bîrgeş *rd* aydın düşünceli
bîrhat *m* **1.** anı, hatıra **2.** *wj* anı, hatıra, hatırat (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü)
bîrhatin *m* hatırat
bîrik (I) *ant/m* **1.** göz bebeği **2.** *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse) **~a çavê te** elin körü * **ez diçim bîrika çavê te** elin körüne gidiyorum
bîrik (II) *m* **1.** kuyucuk, küçük kuyu **2.** bağ bozumunda şiranın döküldüğü kurna
bîrî *rd* zihni
bîrîş *m* zihniyet
bîrjiyan *rd* unutkan
bîrjiyanî *m* unutkanlık
bîrk *bnr* birk (I)
bîrkariyî *rd* matematiksel
bîrkarî *m* matematik **~ya bijîn** salt matematik
bîrker *rd* unutkan
bîrkerî *m* unutkanlık
bîrkol *nd/nt* kuyucu
bîrkolî *m* kuyuculuk
bîrkor *rd* unutkan
bîrkorî *m* unutkanlık
bîr lê hatin *l/bw* hatırlanmak
bîr lê kirin *l/bw* hatırlamak
bîrmend *nd/nt* düşünür
bîrmendî *m* düşünürlük
bîrname *m* **1.** muhtıra (herhangi bir şeyi hatırlatma, uyarma amacıyla yazılan yazı) **2.** muhtıra, memorandum (diplomatik nota)
bîr nebirin *l/gh* idrak etmemek, algılamamak, düşünememek
bîrnebir *rd* **1.** anlayışsız, idraksız **2.** bilinçsiz (kendi etkinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmeyen)
bîrnebirî *m* **1.** anlayışsızlık, idraksızlık **2.** bilinçsizlik
bîrnivîs *nd/nt* anı yazarı, günlükçü
bîrnivîsî *m* anı yazarlığı, günlükçülük
bîrok *rd* unutkan
bîrokî *m* unutkanlık
bîrokîbûn *m* unutkan olma
bîrokî bûn *l/ngh* unutkan olmak
bîrov *bj/m* sedef hastalığı
bîrsar *rd* unutkan
bîrsarî *m* unutkanlık
bîrsarîbûn *m* unutkan olma
bîrsarî bûn *l/ngh* unutkan olmak
bîrsivik *rd* hafızasız, unutkan (hafızası zayif olan)
bîrsivikî *m* hafızasızlık, unutkanlık
bîrteng *rd* dar görüşlü
bîrtengî *m* dar görüşlülük
bîrtesik *rd* dar görüşlü
bîrtesikî *m* dar görüşlülük
bîrtûj *rd* sivri zekâlı, keskin zekâlı
bîrtûjî *m* sivri zekâlılık
bîrûbawerî *m* **1.** inanç **2.** zihniyet
bîrveber *rd* bayıltıcı * **dermanê bîrveber** bayıltıcı ilâç
bîrvedan *m* **1.** kuyu kazıma **2.** *mec* düşünüp taşınma (iyice düşünme)
bîr vedan *l/gh* **1.** kuyu kazımak **2.** *mec* düşünüp taşınmak (iyice düşünmek)
bîrveder *nd/nt* kuyucu
bîrvederî *m* kuyuculuk
bîrvema *rd* önemli
bîrveng *m* şafak sonu
bîrxistin *m* ihtar, hatırlatma

bîr xistin *l/gh* ihtar etmek, hatırlatmak
bîryar *rd* bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan)
bîryarî *m* bilinçlilik
bîrye *nd* iki yaşında tay
bîrzelal *rd* zihni açık olan
bîrzelalî *m* zihin açıklığı
bîsa *m* rezillik
bîseksuel *rd* biseksüel
bîseksuelî *m* biseksüellik
bîsîklet *m* bisiklet
bîsk *m* an, lâhza, mühlet * **bîska ku derbasî hundir bû** içeriye geçtiği an * **bîskek raweste** bir mühlet dur **~ek** bir an, biraz, bir süre, bir lâhza **~ek berê** az önce, biraz önce, şimdi * **otobus bîskek berê derbas bû** otubüs şimdi geçti **~ek bi şûn de** biraz sonra, neden sonra * **bîskek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı
bîskek *h* biraz (kısa bir süre için) * **tu dikarî bîskekê pênûsa xwe bidî min** biraz kalemini bana verebilir misin? ~ **bi şûn de** *h* birazdan
bîso *bnr* pîso
bîst (I) *m* üzerinde et kavrulan ve ayrıca ateş karıştırmada kullanılan alet
bîst (II) *nd* an, lâhza **~ek** bir an, bir süre
bîst (III) *n* **1.** yirmi **2.** *rd* yirmi (ondokuzdan bir artık) ~ **libî** yirmilik, yirmişerlik (içinde yirmi tane bulunan) ~ **li (yekî) ketin** niye hep bize mi düşer? **~ê sibatê** göçebe kuşların gelişi, soğukların etkisinin kırılmaya başlanmasının işareti
bîstan *bnr* bostan
bîstandar *bnr* bostandar
bîstanî *nd* yirmilik, yirmişerlik
bîste *m* emin olma
bîstebîst *rd* yirmişer
bîstem *rd* yirminci
bîstemîn *rd* yirminci
bîstik (I) *nd* yermilik
bîstik (II) *nd* an, lâhza
bîstikek *h* azıcık (süre için)
bîstmend *rd* yirmili
bîstobîsto *rd* yirmişer
bîstok *m* ahize
bîş *bot/m* kaplanboğan
bîşe (I) *m* **1.** çalılık **2.** koru, koruluk
bîşe (II) *m* amaç
bîşeng *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)
bîşî (I) *m* **1.** yufka **2.** pişi **3.** börek
bîşî (II) *m* koruluk, ormanlık alan
bît *n* put
bîter *m* sağlama, temin
bîterbûn *m* bulunma
bîter bûn *l/ngh* bulunmak, sağlanmak, temin edilmek
bîterî *m* sağlama, temin etme
bîterker *rd* sağlayıcı, temin edici
bîterkerî *m* sağlayıcılık, temin edicilik
bîterkirin *m* sağlama, temin etme, bulma
bîter kirin *l/gh* sağlamak, temin etmek, bulmak
bîterkirî *rd* sağlanmış, temin edilmiş
bîtî (I) *m* dulluk
bîtî (II) *m* saklambaç
bîtik *bj/m* arpacık, it dirseği (göz kapağının kenarında çıkan küçük çıban)
bîvarî *rd* hasta
bîve *rd* bekar
bîvok *bnr* biyok
bîwar *n* boyut, alan **~ê jiyanê** yaşam boyutu
bîxaltî *nd/nt* teyze çocuğu
bîz (I) *ant/n* **1.** misk kesesi **2.** karın
bîz (II) *m* biz, delgi
bîz (III) *n* **1.** tiksinme, iğrentî, iğrenme, kerahet **2.** *mec* iştah, mide, yürek * **bîzê wî li hev dikeve** yüreği bulanıyor **3.** *mec* nefret, iğrenme * **ez bîzî jê dikim** ondan nefret ediyorum ~ **jê çûn** tiksinmek ~ **jê hatin kirin** iğrenilmek ~ **jê li hev ketin** -den iğrenmek, tiksinmek ~ **li hev xistin** bulantı vermek **~ê (yekî) çûn (tiştekî) 1)** iştahı çekmek, midesi kaldırmak **2)** canı çekmek **~ê (yekî) hatin** tiksinmek **~ê (yekî) jê çûn** midesi bulanmak, iğrenmek, tiksinmek, öğüreceği gelmek, içi kalkmak (veya kabarmak), ikrah getirmek **~ê (yekî) jê hatin** iğrenmek **~ê (yekî) jê li hev ketin** midesi bulanmak, iğrenmek, tiksinmek, öğüreceği gelmek **~ê (yekî) li hev ketin** (içi, midesi) bulanmak, yüreği kabarmak **~ê (yekî) li hev xistin** mide bulandırmak **~ê mirov jê çûn** tiksinek, mide bulandırmak **~ê (yekî) neçûn (tiştekî)** midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek)
bîza *bot/m* turşuda kullanılan bir tür ot
bîzalek *bot/m* nevruz çiçeği
bîzanîn *m* **1.** tiksinme **2.** mide bulandırma
bîz anîn *l/gh* **1.** tiksinmek **2.** mide bulandırmak
bîzat *h* bizzat, kendi, kendisi
bîze *m* tiksinme, iğrenme
bîzek *rd* tiksinen
bîzekirin *m* tiksinme
bîze kirin *l/gh* tiksinmek
bîzekî *rd/h* **1.** tiksinen **2.** iğrengence
bîzer *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)
bîzî *m* iğrenç, tiksinti
bîzî jê kirin *l/bw* **1.** iğrenmek **2.** nefret etmek
bîzîkirin *m* tiksinme
bîzî kirin *l/gh* tiksinmek
bîzjêçûn *m* tiksinmek
bîz jê çûn *l/bw* tiksinmek
bîzjêkirin *m* **1.** iğrenme, tiksinme, ikrah getirme **2.** nefret etme
bîz jê kirin *l/bw* **1.** iğrenmek, tiksinmek, ikrah

getirmek **2.** nefret etme
bîzkirin *m* iğrenme, tiksinme
bîz kirin *l/gh* iğrenmek, tiksinmek
bîzlihevketin *m* bulantı
bîzme *m* burgu
bîzmût *kîm/m* bizmut (kısaltması Bî)
bîzo *rd* iğrengen
bîzok *rd* iğrengen, tiksinen
bîzokî *rd/h* **1.** iğrengen **2.** iğrengence **3.** yemek konusunda titiz olan
bîzokîtî *m* iğrengenlik
bîzolek *bot/m* nevruz otu, nevruz çiçeği
bîzon *zol/m* bizon
blêç *bnr* bilêç
bliz, bluz *m* bluz
blof *m* blöf (iskambil oyunlarında)
blok *m* **1.** blok (büyük ve ağır kitle) **2.** blok (birden çok bölümü bir araya gelmiş olan, bir bütünü oluşturan) * **dersa blok** blok ders **3.** blok (politik çıkarları sebebiyle bir araya gelmiş devletler topluluğu) **4.** blok (içine resmî veya yazı kâğıtları konulan karton kap) **5.** blok (birbirine bitişik büyük yapılar)
Bloka Rojhilat *nd* Doğu Bloku
blokaj *m* blokaj
bloke *rd* bloke
blokekirin *m* bloke etme
bloke kirin *l/gh* bloke etmek
blokekirî *rd* bloke edilmiş olan
bloknot *m* bloknot
bluz *m* bluz
blûcîn *nd/rd* blucin
bo *d* için
boa *zo/n* boa (Boa constrictor)
bobelat *m* felâket, afet, facia, belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse)
bobelatdîtî *rd* felaketzede
bobelatjentî *rd* afetzade, felaketzede
bobilîsk *m* hortum fırtınası
bobîn *fiz/m* bobin
bobînaj *m* bobinaj
boblat *bnr* bobelat
boblîskî *m* bir eşek hastalığı
bocik *m* fino
bocî *bnr* bocîk
bocîk *n* **1.** süs köpeği, fino köpeği **2.** köpek yavrusu **3.** *argo* bodur kimse, kıçtan bacaklı
bocîkî *rd* ufakça
bockunif *rd* sıvışıp gitmeye meyilli, korkak kimse
boç (I) *m* spermatozoit
boç (II) *m* **1.** kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) * **boça çêlekê** ineğin kuyruğu **2.** *ant/m* kuyruk sokumu **3.** *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) **4.** *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) **4.** kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) **5.** kuyruk (bir harfın bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **rep kirin 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) **~a kerê bizdîn** dananın kuyruğu kopmak **~a xwe dan ser milê xwe 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) **~a xwe kirin nav piyên (an jî lingên) xwe** kuyruğunu kısmak **~a xwe kirin nav şeqê xwe** kuyruğunu kısmak
boçek *zo/m* **1.** sperma, sperm (erkek eşeylik hücresi) **2.** atmık
boçik (I) *ant/m* **1.** pöç, uca, kuyruk sokumu kemiği **2.** kuyruk, kuyruk sokumu, pöçük ~ **lê bûn pîzpîzk** kuyruğu dikmek
boçik (II) *m* **1.** sapçık (meyve, sebze sapçığı) **2.** bir şeyin dip kısmı **3.** mızrağın demir ucu **4.** sigara izmariti * **boçikên cigareyê** sigara izmaritleri
boçiksor *rd* **1.** kırmızı kuyruklu **2.** kırmızı filtreli sigara
boçir *m* yanık saman kokusu
boçterik *rd/argo* kabadayı, külyutmaz
boçûn *m* görüş, fikir
bodek *rd* alık, budala, ebleh, zekâca geri
bodekane *h* alıkça, budalaca
bodela *rd* budala
bodelatî *m* budalalık
bodelatî kirin *l/gh* budalalık etmek
bodele *rd* budala, aptal
bodeleyî bûn *l/ngh* budalalaşmak
bodeleyîbûn *m* budalalaşma
bodrûm *m* bodrum
bohem *rd/nd* bohem
bohîjan *bot/m* bir tür ot
bojan *bot/m* sert ve hoş olmayan bir kokuya sahip bir bitki
bojnak *bot/m* bir bitki
boke *zo/n* boğa **1.** boğa **2.** *rd* cesur, gözüpek, atılgan
bokemêr *n* cesur, gözüpek, atılgan
bokenge *zo/m* kokarca (Mustela putorius)
boks *m* boks
boksît *jeo/m* boksit, alüminyum taşı
boksker *nd/nt* boksör
bokskerî *m* boksörlük
boksor *nd/nt* boksör
boksorî *m* boksörlük
bol (I) *n* ırgat ekin biçerken yüz tuttuğu yön
bol (II) *m* bol (bir alkol türü)
bolero *m* bolero
bolik *m* bir parça, kıta
bolke *m* kemer, kayış
bolometre *m* bolometre, ışınımölçer
bolpançe *nd* paçası bol erkek giysisi, ispan-

yolpaça gibi
Bolşevîk *nd/rd* Bolşevik
Bolşevîkî *m* Bolşeviklik, Bolşevizm
Bolşevîzm *m* Bolşevizm
bolvir *m* bir tür iri elek
bomba *lşk/m* bomba ~ **avêtin (cihekî)** bombalamak, bir yere bomba atmak ~ **barandin ser (cihekî)** üzerine bomba yağdırmak ~**ya atomê** atom bombası ~**ya dûyî** sis bombası ~**ya gazîn** gaz bombası ~ **gerdîleyî** atom bombası ~**ya firmiskrêj** göz yaşartıcı bomba ~**ya hîdrojenê** hidrojen bombası ~**ya kobaltê** kobalt bombası ~**ya mijî** (an jî **dûyî**) sis bombası ~**ya napalmê** napalm bombası ~**ya rondikbarîner** göz yaşartıcı bomba ~**ya saetdar** (an jî **bidemjimêr**) saatli bomba
bombaavêj *lşk/m* bombaatar
bombabaran *m* bombalama, bombardıman
bombabarankirin *m* bombalama, bomba yağdırma
bombabaran kirin *l/gh* bombalamak, bomba yağdırmak, bombardıman etmek
bombabarankirî *rd* bombardıman edilmiş olan
bombaçêker *nd/nt* bombacı, bomba imalatçısı
bombaçêkerî *m* bombacılık, bomba imalatçılığı
bombakirin *m* bombalama
bomba kirin *l/gh* bombalamak
bombardiman *m* bombardıman ~ **kirin** bombardıman etmek
bombardon *mzk/m* bombardon
bombavan *nd/nt* bombacı (bomba kullanan)
bombe *bnr* bomba
bomik *rd* alık, aptal, aval
bomikane *h* alıkça, şapşalca
bomikî *m* alıklık, avallık, bönlük, şapşallık ~ **bûn** aptal olmak
bomikîbûn *m* alıklaşma, aptallaşma, şapşallaşma
bomikî bûn *l/ngh* alıklaşmak, aptallaşmak, şapşallaşmak
bomikîbûyîn *m* alıklaşma, aptallaşma
bomikîkirin *m* alıklaştırma
bomikî kirin *l/gh* alıklaştırmak
bomiktî *m* aptallık ~ **kirin** aptallık etmek
bona *d* için
bonbon *m* bonbon, şekerleme
bonbonfiroş *nd/nt* bonboncu (satan kimse)
bonbonfiroşî *m* bonbonculuk
boncik *bnr* bocîk
bone *m* münasebet
boneyî *rd* yönelik, dönük * **perwerdehiya boneyî gel** halka dönük eğitim
bonfîle *m* bonfile
bong *m* **1.** gelişme (maddi ve manevi olarak) **2.** *rd* gururlu
bong bûn *l/ngh* **2.** gelişmek **2.** gözü kararmak
bonge *rd* mahfolmuş şey
bongî *m* gurur
bonîk *m* leğen büyüklüğünde geniş ve yayvan sepet
bonmarşe *m* bonmarşe
bono *n* bono ~ **şikandin** bono kırdırmak ~**yê vekirî** *bz* açık bono
bonservîs *m* bonservis
boq (I) *m* korno (çağrı aracı olarak kullanılan boynuz boru)
boq (II) *n* **1.** bağ, deste, demet, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktar) **2)** *rd* pos (bıyık için; gür ve uzun)
boq (III) *bot/m* **1.** ipçik, telcik **2.** sarmısak veya soğan erkek filizi
boq dan *l/gh* filizlenmek
boqije *zo/m* ardıç kuşu, boz bakkal (Turdus pilaris)
boqijeya reş *zo/nd* kara bakal
boqil *n* **1.** bacak **2.** bilek * **boqilê dest** el bileği
boqilk *bnr* boqil
boqilnefîr korno (çağrı aracı olarak kullanılan boynuz boru)
boqje *m* çocukların dilinde çıkan bir hastalık
boqlêder *nd/nt* boruzan
bor (I) *kîm/m* bor (elementi) (kısaltması B)
bor (II) *bnr* tor û bor
bor (III) *rd* **1.** hakî **2.** *rd* sarışın
bor (IV) *rd* **1.** bor (ekilmemiş, işlenmemiş toprak) **2.** gen (sürülmeyerek boş bırakılmış tarla)
bor (V) *m* **1.** geçit, geçek (geçecek yer) **2.** geçit (su geçidi) * **borê avê** su geçiti **3.** *mec* dere
bor (VI) *m* **1.** keçe dürümü **2.** içinde keçe yapılan çadır
bor (VII) *zo/n* at * **borê qer** yağız at
borak (I) *m* keçe yapma işlemi
borak (II) *m* yaprak açma, yeşerme
borakdan *m* yeni yaprak açma, yeşerme
borak dan *l/gh* yeni yaprak açmak, yeşermek
boraks *kîm/m* boraks
boran (I) *m* buhran, bunalım ~ **derbas kirin** bunalım geçirmek ~**a pêbaweriyê** güven bunalımı
boran (II) *m* **1.** geçme, geçiş **2.** geçirim
boran (III) *m* salma (kuşların üretilmesine ayrılan oda)
boran (IV) *m* **1.** boran (sağnak yağışlı hava olayı) **2.** boran, kar fırtınası
borandek *fiz/m* **1.** verici, iletici **2.** gönderici (tv. ve radyo için)
borandin (I) *m* **1.** geçirme **2.** geçirme (bir süre yaşama, oturmak, kalma) **3.** geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) **4.** bağışlama
borandin (II) *m* böğürtne
borandin (I) *l/gh* **1.** geçirmek **2.** geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) * **tu şevê li der biborînî dê baş be** geceyi dışarda geçirsen iyi olur eger **3.** geçirmek (herhangi

bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş borandin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn borandin** hastalık geçirmek **4.** bağışlama
borandin (II) *l/gh* böğürtmek
borandî *rd* **1.** geçirmiş olan **2.** bağışlanmış, muaf
borangeh *m* güvercinlik, salma (kuşların üretilmesine ayrılan oda)
boranî *m* borani (yoğurtlu bir sebze yemeği) **~ya kundiran** kabak ve yoğurtan yapılan yemek
boranîk *bnr* boranî
boranxane *m* güvercinlik, salma (kuşların üretilmesine ayrılan oda)
boraq *m* **1.** bir adak türü **2.** kurbanlık (hayvan)
borasît *mîn/m* borasit
borat *kîm/m* borat
borav *m* kızartılmış hububat
boraz *m* tipi
bor bûn *l/ngh* gürleşmek * **giyayên wê bor dibûn** otları gürleşiyorlardı
borc *n* borç, verecek
borcdar *rd* borçlu, verecekli
bordin *bnr* borandin (I)
bordo *nd* **1.** bordo **2.** *rd* bordo (bu renkten olan)
bordro *m* bordro
bore *zo/n* yaban domuzu (Sus scrofa)
borebinar *m* ağız dalaşı
borebor *m* **1.** böğürtü (insan için) **2.** nara (sarhoş ve külhanbeyi bağırması) ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğürmek
boreborkirin *m* bangırdama
borebor kirin *l/ngh* böğürmek (insan için)
borek *m* börek
boreka avê *nd* su böreği
boreka baçik *nd* sigara böreği
borekçêker *nd/nt* börekçi
borekçêkerî *m* börekçilik
borekfiroş *nd/nt* börekçi (satan kimse)
borekfiroşî *m* börekçilik
borekpêj *nd/nt* börekçi (yapan kimse)
borekpêjî *m* börekçilik
boretî *m* toyluk
borexane *m* güvercinlik, salma
borê *m* sarı kız (inek ismi olarak)
borgerandin *m* keçe dürme
bor gerandin *l/gh* keçe dürmek
borgerîn *m* keçe dürümü
borhisûn *m* keçeyi sıkıştırma, dövme
bor hisûn *l/ngh* keçeyi sıkıştırmak, dövmek
borik *rd* **1.** sarışın **2.** dişi sığırlara takılan ad * **çêleka borik** sarı inek
borikî *rd* sarışınca
boriya mîzê *ant/nd* sidik borusu, idrar borusu
boriya ostakî *ant/nd* östaki borusu
boriya ziravik *fiz/nd* kılcal boru
boriyokî *rd* borumsu
borî (I) *m* **1.** boru **2.** boru * **boriya sobayê** soba borusu **3.** boru, borazan (nefesle çalınan perdesiz madenî çalgı) **4.** korno (çağrı aracı olarak kullanılan boynuz boru) * **sewta boriyê** kornonun sesi ~ **jendin** boru çalmak ~ **û qirnal** bir müzik aleti **~ya ava lexemê** pis su borusu **~ya ewlekariyê** güvenlik borusu **~ya hewayê** hava kanalı **~ya nanxwarinê** *lşk* karavana borusu **~ya petrolê** petrol borusu **~ya pûtdayînê** yem borusu (hayvanlara yem verme saatinde çalınan boru) xistin) **~ya qul** kör boğaz (yemek ihtiyacı) **~ya rabûnê** kalk borusu **~ya rabûnê lê ketin** kalk borusu çalmak **~ya rabûnê lê xistin** kalk borusunu çalmak **~ya xwarinê** yemek borusu (askerlikte)
borî (II) *rd* **1.** geçmiş (geçme işini yapmış olan) **2.** geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) **3.** *m* geçmiş (bugüne göre geride kalmış olan zaman, mazi) * **tiştên ku di demên borî de bûne û qediyane** geçmişte olup bitenler **4.** geçmiş (arkadan kalan hayat, mazi) * **boriya wî paqij** e onun geçmişi temiz **~ya berdest a çîrokî** *rz* hikâye bileşik zamanı **~ya dûdar** mişli geçmiş, **~ya têdayî** dili geçmiş
borîfiroş *nd/nt* borucu (satan kimse)
borîfiroşî *m* boruculuk
borîjen *nd/nt* borazan, borazancı
borîjenî *m* borazancılık
borîjenîkirin *m* boru çalma
borîjenî kirin *l/gh* boru çalmak
borîk *kîm/rd* borik
borîker *nd/nt* borucu (imal eden)
borîkerî *m* boruculuk
borîn (I) *m* **1.** geçme **2.** geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) **3.** geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) **4.** geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) **5.** hükmü geçme (veya sökme)
borîn (II) *m* böğürme, böğürüş, öğürme
borîn (I) *l/ngh* **1.** geçmek ***çend kes bi lez û bez di ber derî re borîn** kapının önünden birkaç kişi aceleyle geçtiler **2.** geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) **3.** geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) **4.** geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan dibore** saat onu geçiyor **5.** hükmü geçmek (veya sökmek) * **hikmê te li vir nabore** hükmün burada sökmez **~a fermî** geçit töreni * **biborin** afedersiniz ***biborin, ez vê napejirînim*** afedersiniz, bunu kabul etmem * **diborî** *h* geçe (saat için) ***gava ku saet ji heştan pênc diborî, li wê derê bû*** saat sekizi beş geçe ordaydı
borîn (II) *l/ngh* böğürmek, öğürmek
borînî *m* böğürtü (insan için) ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğürmek ~ **pê ketin** böğürmek, böğürmeye başlamak
borînîkirin *m* bangırdama, böğürme

borînî kirin *l/gh* bangırdama, böğürmek
borîzan *m* 1. korno, boruzan 2. *nd/nt* borazan, borazancı
borkirin *m* dürme, silindir halinde katlama
bor kirin *l/gh* dürmek, silindir halinde katlamak
bornoz *n* bornoz
boro *n* öküz adı, sarıya çalan öküzlere verilen ad * **gayê boro** sarı öküz
bors *m* oğul arı
borsa *m* borsa
borsavan *nd/rd* borsacı
borsavanî *m* borsacılık
borse *m* para kesesi
borsûtin *m* keçeyi sıkıştırma, dövme
bor sûtin *l/gh* keçeyi sıkıştırmak, dövmek
borxane *m* güvercinlik
borxî *m* vida
borxîkirin *m* vidalama
borxî kirin *l/gh* vidalamak
borxîkirî *rd* vidalı, vidalanmış
boryaş *m* şiddetli fırtına
bose (I) *m* boyunduruğun ucunun çapraz halkası
bose (II) *m* büse
bose (III) *m* pusu, tuzak ~ **danîn** pusu kurmak
bosî *m* 1. yanık (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken) 2. *rd* tadı kaçmış şey
bosîn (I) *m* yanma (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken)
bosîn (II) *m* öpme
bosîn (I) *l/ngh* yanmak (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken)
bosîn (II) *l/ngh* öpmek
bost *bnr* bihost
bostan *n* 1. bostan 2. bostan (kavun, karpuz tarlası) 3. bostan (kavun ve karpuza verilen ortak ad) 4. *mec* meme ~ **dan (yekî)** meme vermek
bostandar *nd/nt* bostancı
bostandarî *m* bostancılık
bostanvan *nd/nt* bostancı
bostanvanî *m* bostancılık
boste *m* halka biçiminde yüklemede kullanılan bir araç)
bostebejn *n* cüce
bostik *m* bir kız çocuğu oyunu
boş (I) *rd* 1. bol, çok (kıt karşıtı) 2. gür, bol (su için) * **aveke boş** gür su 3. *mec* yoğun, fazla 4. kalabalık * **xwepêşandana îro pir boş bû** bugünkü gösteri çok kalabalıktı
boş (II) *n* deve sürüsü * **boşê devan** deve sürüsü
boşahî *bnr* boşayî
boşatî *m* 1. bolluk 2. gürlük
boşayî *m* 1. bolluk 2. bolluk, gürlük 3. yoğunluk 4. kalabalık
boşayîbûn *m* 1. bolluklaşma 2. gürleşme 3. kalabalıklaşma
boşayî bûn *l/ngh* 1. bolluklaşmak 2. gürleşmek 3. kalabalıklaşmak
boşayîbûyîn *rd* 1. bolluklaşma 2. gürleşme 3. kalabalıklaşma
boşbûn *m* 1. bollaşma, bolalma, bolarma 2. bollaşma, gürleşme 3. kalabalıklaşma
boş bûn *l/ngh* 1. bollaşmak, bolalmak, bolarmak 2. bollaşmak, gürleşmek 3. kalabalıklaşmak
boşbûyîn *m* 1. bollaşma, bolalma, bolarma 2. bollaşma, gürleşme, gürleyiş 3. kalabalıklaşma
boşe *bnr* mitrib
boşelan *m* ağaç koruluğu
boşker *rd/nd* bollaştırıcı
boşkirin *m* 1. bollatma, bollaştırma 2. gürleştirme
boş kirin *l/ng* 1. bollatmak, bollaştırmak 2. gürleştirmek
Boşnaq *nd/nt* Boşnak
Boşnaqî *m* 1. Boşnakça 2. *rd* Boşnak (bu halkla ilgili olan)
Boşnaqkî *m* 1. Boşnakça 2. *rd/h* Boşnaklara yakışır veya özgü
bot (I) *m* 1. delik 2. boru, oluk ~**a aşê** değirmen borusu
bot (II) *m* 1. bot (küçük gemi) 2. bot (ağaç, plâstik veya kauçuktan yapılma kayık)
bot (III) *m* bot (uzun konçlu, kapalı ayakkabı) * **boteke pir xweşik kirîbû** çok güzel bir bot satın almıştı
bot (IV) *rd* 1. delik, içi çürük, içi kof, içi çürümüş ağaç * **ev dar bot e** bu ağaç delik 2. *mec* korkak
bota aşê *nd* değirmen kuyusu
bota dûkelî *nd* istimbot
botaf *bot/m* yumuşak bir ot türü
botan *m* buhtan
botanî *m* Botan yöresine ait bir halay
botanîk *m* botanik, bitki bilimi
botanîknas *nd/nt* bonatikçi, bitki bilimci
botanîst *nd/nt* botanikçi, bitki bilimci
botav *bnr* botaf
botbotk *zo/m* bir tür kuş
bote *m* pota
botik (I) *m* çörten, oluk ~**a mastereyê** üzüm sıkma havuzu oluğu
botik (II) *m* 1. kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) 2. pota
botik (III) *rd* çirkin yüzlü
box (I) *n* 1. boğa 2. *argo* güçlü, zinde (kimse)
box (II) *m* cücük
boxas *m* ince keten dokuma
boxçe *m* bohça ~**ya ji parçeyan** parçalı bohça ~**ya (yekî) kirin bin çengê (yekî)** bohçasını koltuğuna vermek ~**ya xwe kirin bin çengên xwe** bohçasını koltuğuna almak ~ya

xwe tevî hev kirin bohçasını toplamak
boxçeger *m* bohçacı
boxçegerî *m* bohçacılık
boxçekirin *m* bohçalama
boxçe kirin *l/gh* bohçalamak
boxçeng *m* bohça
boxçevan *m* bohçacı
boxçevanî *m* bohçacılık
boxçik *m* **1.** bohça **2.** bohçacık, çıkı, çıkın ~ **moxçik** sandık sepet (eşya için) ~**a devmeqeskan** kırpıntı bohçası, parça bohçası ~**a pirtikan** kırpıntı bohçası ~**a serobero** orospu bohçası
boxçik çêkirin *l/gh* çıkılamak
boxdan *m* buhtan
boxe *zo/n* boğa
boxemar *n* boğa yılanı
boxesak *nd* boğa yavrusu
boxesang *m* cendere, mengene (üzüm vb. için)
boxesangkirin *m* presleme
boxesang kirin *l/gh* preslemek
boxesangvan *nd/nt* cendereci
boxesangvanî *m* cenderecilik
boxesank *bnr* boxesang
boxin *m* batak (yer)
boxoşke *m* bir tür yabanî gül
boxrî *m* vida
boxs *bnr* boxz
boxtan *m* buhtan
boxz *m* buğz
boyandin *m* seçme, seçici (veya seçmeci) davranma, içeceğine özen gesterme
boyandin *l/gh* seçmek, seçici (veya seçmeci) davranmak, yiyeceğine, içeceğine özen gestermek * **ew li xwarinan diboyîne** o yemek seçer
boyax *m* boya ~ **bi kar anîn** boya kullanmak ~ **girtin** boya tutmak ~ **lê xistin** boya vurmak (veya çekmek) ~ **tê dan** boya sürmek ~**a astarê** astar boyası ~**a (wê) çilmisîn** boyası atmak ~**a demançeyê** tabanca boyası ~**a (wê) reng dan** boyası atmak ~**a lêvan** dudak boyası ~**a poran** saç boyası ~**a turnûsolê** turnusol boyası ~**ên anîlîn** anilin boyalar
boyaxa avî *nd* **1.** sulu boya **2.** *rd* sulu boya (sulu boya ile yapılmış olan)
boyaxa donî *nd* **1.** yağlı boya **2.** *rd* yağlı boya (bu boya ile yapılmış resim)
boyaxane *m* boyahane
boyaxa neftî *nd* **1.** yağlı boya **2.** *rd* yağlı boya (bu boya ile yapılmış resim)
boyaxa soringê *nd* ombra
boyaxa toz *nd* toz boya
boyaxdar *rd* boyalı
boyaxfiroş *nd/nt* boyacı (boya satıcısı)
boyaxfiroşî *m* boyacılık
boyaxker *nd/nt* boyacı
boyaxkerî *m* boyacılık
boyaxkirin *m* boyalama, boyama
boyax kirin *l/gh* **1.** boyalamak, boyamak **2.** *argo* boyamak, makyaj sürmek
boyaxkirî *rd* **1.** boyalı (boya sürülmüş, boyalanmış olan) **2.** boyama (rengi sonradan boya ile verilmiş olan) **3.** boyalı (kadın için, yüzüne çok boya sürmüş olan, makyajlı)
boyaxnekirî *rd* boyasız (boya sürülmemiş, boyalanmamış olan)
boyîn *m* seçme, seçici (veya seçmeci) davranılma, yiyeceğine, içeceğine özen gesterilme
boyîn *l/ngh* seçmek, seçici (veya seçmeci) davranılmak, yiyeceğine, içeceğine özen gesterilmek
boykot *m* boykot ~ **kirin** boykot etmek
boykotker *nd/nt* boykotçu
boykotkerî *m* boykotçuluk
boz *n* **1.** boz, kır **2.** *rd* boz, kır, süt kırı (bu renkte olan) * hespê boz kır at
boza *m* boza
bozafiroş *nd/nt* bozacı (satan kimse)
bozafiroşî *m* bozacılık
bozaker *nd/nt* bozacı
bozakerî *m* bozacılık
boz bûn *l/ngh* bozarmak, kırçıllanmak, kırçıllaşmak, kırlaşmak
bozbûn *m* bozarma, kırçıllanma, kırçıllaşma, kırlaşma
bozbûyîn *m* bozarma, kırçıllanma, kırçıllaşma, kırlaşma
bozê hêşîn *nd* gök kır
bozê rewan *nd* Memê Alan'ın atı
bozê şîn *bnr* şînboz
boze *bnr* boza
bozeçîl *rd* beyaza, griye çalan
bozek *rd* boz, bozca olan
bozik (I) *rd* **1.** boz, kır **2.** *rd* boz, süt kırı (bu renkten olan) * **kerê boz** boz eşek
bozik (II) *m* armut
bozikî *rd* bozca, bozrak
bozikîbûn *m* bozarma
bozikî bûn *l/ngh* bozarmak
bozkirin *m* kırlaştırma
boz kirin *l/gh* kırlaştırmak
bozlaq *m* bozlak (bir halk ezgisi)
bozo *n* boz, bozrak olan kimse
Br *kîm* Br (brom'un kısaltması)
Brahman *nd/nt* Brahman
Brahmanîzm *m* Brahmanizm
Brahmantî *m* Brahmanlık, Brahmanizm
brakîsefal *ant/rd* brakisefal, kısa kafalı
branda *m* branda
brandox *nd/nt* ırgat
brandoxî *m* ırgatlık
branguh *zo/n* tahta kurusu (Cimex lectularius)
branş *m* branş
Brezîlyayî *nd/rd* Brezilyalı
brîç *m* briç
brîfîng *m* brifing

brîket *m* briket
brîketfiroş *nd/nt* briketçi (satan kimse)
brîketfiroşî *m* briketçilik
birîketvan *nd/nt* briketçi
birîketvanî *m* briketçilik
Brîtanyayî *nd/rd* Britanyalı
briyantîn *m* briyantin
briyantînkirî *rd* briyantinli, briyantin sürülmüş olan
brom *kîm/m* brom (kısaltması Br)
bromhîdrîk *kîm/m* bromhidrik
bromur *kîm/m* bromür
bromurdar *rd* bromürlü
bronş *ant/m* bronş
bronşik *ant/m* bronşçuk
bronşît *bj/m* bronşit
bronz *n* bronz
bronzî *rd* bronz, bronzca
bronzîbûn *m* bronzlaşma
bronzî bûn *l/ngh* bronzlaşmak
broşûr *m* broşur
brownîng *m* brovning (7.65 mm otomatik tabanca)
brulor *tek/m* brülör, yakınaç
brûske *m* flaş * **birûskeya wênekêşê** fotograf makinesinin flâşı
brût *m* brüt
buat *m* buat
budçe *m* bütçe ~**ya biservekirî** katma bütçe, mülhak bütçe ~**ya giştî** genel bütçe
budçeçêkirin *m* bütçeleme
budçe çêkirin *l/gh* bütçelemek
Budîst *nd/nt* Budhist
Budîzm *m* Budhizm
bufe *m* **1.** büfe (içine sofra takımlarının konulduğu dolap) **2.** büfe (toplantılarda yiyecek ve içeceklerin konulduğu masa) **3.** büfe (yiyecek, içecek veya gazete, dergi sigara, kibrit gibi şeylerin satıldığı dükkan)
bufet *m* büvet (küçük büfe)
bufevan *nd/nt* büfeci
bufevanî *m* büfecili
buha *bnr* biha
buhadar *bnr* bihadar
buhagiran *bnr* bihagiran
buhêrandin *m* geçirme
buhêrandin *l/gh* geçirmek
buhêrk *m* **1.** geçmiş, mazi **2.** dönüm (tekrarlanan belli bir olayın tamamlanması ve yenisinin başlaması)
buhişt *bnr* bihişt
buhok *bnr* bihok
buhran *m* **1.** buhran, kriz **2.** buhran, sıkıntı, bunluk, bunalım, can sıkıntısı ~ **derbas kirin** bunalım geçirmek
bujma *rd* **1.** pişman **2.** kederli ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek
bujmayî *m* **1.** pişmanlık **2.** keder
buldok *zo/n* buldok (Canis familliaris molosus hibernicus)
buldozer *m* buldozer
Bulgar *nd* **1.** Bulgar **2.** *rd* (Bulgarlara özgü olan) * **muzîka Bulgar** Bulgar müziği
Bulgarî *m* Bulgarca
Bulgaristanî *nd/rd* Bulgaristanlı
Bulgarkî *m* Bulgarca
bulten *m* bülten ~**a nûçeyan** (an jî **dengûbehsan)** haber bülteni
bulvar *m* bulvar
Bulxar *bnr* Bulgar
bunyat *bnr* binyat
bunye *bnr* binye
bunyewî *bnr* binyewîl
buq *bnr* boq (I)
Burak *m* inanışa görne Peygamber mihraca çıkarken bindiği hayvan
burandin *m* iğdiş etme
burandin *l/gh* iğdiş etmek
bura *m* **1.** birkaç yıl dinlenmeye birakılmış tarla **2.** çorak arazi
burh *bnr* birû
burhan *m* kanıt, delil
burjûva *nd/nt* burjuva ~**yê biçûk** küçük burjuva
burjûvatî *m* burjuvalık, kent soyluluk
burjûvaya bazirganî *nd* ticaret burjuvazisi
burjûvazî *m* burjuvazi, kent soyluluk
burno *m* bir tüfek adı
burnotî *m* enfiye, burun otu
buro *m* büro, yazıhane
burokrasî *m* bürokrasi
burokrat *nd/nt* bürokrat
burokratîk *rd* bürokratik
burs *m* burs, öğrenmelik
bursdar *rd* burslu
buruntî *m* koçan, tapu (tapu senedi)
burx *n* çakıl
burxe *m* delgi, matkap
buse *m* pusu
buse danîn *l/gh* pusu kurmak
bust (I) *bnr* bihost
bust (II) *n* büst * **bustê Arîsto** Aristonun büstü
butçe *bnr* budçe
buten *kîm/m* büten
butxane *m* puthane
buwar (I) *bj/rd* bulaşıcı
buwar *fiz/rd* **1.** iletken **2.** geçirgen
buwardin *bnr* bihartin
buwarî (I) *fiz/m* **1.** iletkenlik **2.** geçirgenlik
buwarî (II) *m* eğlencelik
buwartin *m* geçirme
buwartin *l/gh* geçirmek
buwartî *rd* geçmiş, geçirmiş
buxar *m* burgu
buxçe *bnr* boxçe
buxçik *bnr* boxçik
buxd *m* buğz

buxik *zo/m* böcek, haşere
buxika genî *zo/nd* osurgan böceği (Brachynus crepitans)
buxiknas *nd/nt* entomolojist
buxişk *n* çakıl
buxişkî *rd* çakılımsı
buxr *m* buhar
buxs *m* kokuşma kokusu
buxtan *m* bühtan, kara çalma, iftira ~ **kirin** bühtan etmek, kara çalmak, iftira etmek ~ **lê bûn** iftiraya uğramak ~ **lê kirin** bühtan etmek, iftirada bulunmak, kara çalmak
buxtankar *nd/nt* muhteri, bohtan eden, iftiracı
buxtankarî *m* muhterilik, iftiracılık
buxtanker *nd/nt* muhteri, bühtan eden, iftiracı
buxtankerî *nd/nt* muhterilik, iftiracılık
buxurê meryem *bot/n* tavşan kulağı (Cyclamen)
buxûr (I) *n* erkek deve
buxûr (II) *m* tütsü
buxûrandin *m* tütsüleme
buxûrandin *l/gh* tütsülemek
buxz *m* buğz
bû *m* düğün * **ez dê zeviyê bifiroşim û ji kurê xwe re bûyeke xweş çêkim** tarlayı satıp oğluma güzel bir düğün yapacağım ~ **kirin** düğün yapmak ~ **li dar ketin** düğün başlamak ~ **li dar xistin** düğün başlatmak
bûbî *m* bubi (tuzağı)
bûbik *bot/m* gelincik
bûcirk *nd/nt* **1.** bodur, güdük, gücük **2.** asıntı (sırnaşan) ~ **man** bodur (veya güdük) kalmak
bûcirkî *rd* bodurca, güdükçe ~ **man** bodurca (veya güdükçe) kalmak
bûcirkîbûn *m* bodurlaşma, güdükleşme
bûcirkî bûn *l/ngh* bodurlaşmak, güdükleşmek
bûcirkîtî *m* bodurluk, güdüklük
bûçî *bnr* xwezgînî
bûçim *nd* bir şeyim var anlamında (çocuk bilmecesinde)
bûdela *rd* **1.** budala, zekâca geri **2.** *mec* budala (bir şeye aşırı düşkünlük) * **bûdelayê kibariyê** kibarlık budalas **3.** *b* budela (küçümseme belirten seslenme) ~**yê Xwedê** Allahın adamı
bûdelabûn *m* budalalaşma, bönleşme
bûdela bûn *l/ngh* budalalaşmak, bönleşmek
bûdelane *h* budalaca
bûdelatî *m* **1.** budalalık (budala olma durumu) **2.** budalalık (budalaca yapılan iş)
bûdelawarî *h* budalaca
bûdelayî *rd* **1.** budalaca **2.** *m* budalalık ~ **bûn** budala olmak ~ **kirin** budalalık etmek
bûdelayîbûn *m* budalalaşma
bûdelayî bûn *l/ngh* budalalaşmak
bûdelayîkirin *m* budalalaştırma
bûdelayî kirin *l/gh* budalalaştırmak
bûdele *bnr* bûdela

bûdîş *m* su bidonu
bûgîn *m* olgu
bûjen *m* madde, meteryal
bûjenî *rd* maddesel, maddî
bûjenîtî *m* maddîlik
bûjî *n* buji (araba bujisi)
bûk *m* **1.** gelin (evlenmek için hazırlanmış kız veya yeni evlenmiş kadın) **2.** gelin (bir kimsenin oğlunun karısı) **3.** gelin (aileye evlenme yoluyla girmiş kadın) **4.** bebek (plâstik, tahta vb. den yapılan insan biçiminde oyuncak) **5.** *bj* arpacık ~ **bi dilê zavê ye çi kul bi dilê xelkê ye** damat gelini beğenmiş el aleme ne oluyor? ~ **çêkirin** gelin yazmak ~ **guhastin** gelin getirmek ~ **ji (yekî) tûtûk ji yekî bûn** kendi kendine gelin güvey olmak ~ **peya kirin** gelini getirmek ~ **siwar kirin** gelini bindirmek getirmek ~ **siwarê hespê ye, hefsar li· destê Mistê ye kes nizane nesîbê kê ye** gelini ata bindirmişler "ya nasib" demiş ~ **siwarê hespê ye kes nizane nesîbê (qismetê an jî rizqê) kê ye** gelini ata bindirmişler "ya nasib" demiş ~ **siwar kirin** gelin almak (gelini güvey evine götürmek) ~ **û zava** gelin güvey ~ **xemilandin** gelin süslemek ~**a ber periyê** telli duvaklı gelin ~**a destbihine** duvak düşkünü (yeni gelinken dul kalan) ~**a malê xweş xebitî kerê girê da daş filitî** gelin kalktı evi yıktı ~**a salê berdine navmalê** daha bir yılını doldurmamış geline fazla yüklenmeyin, anlamında bir deyim ~**a serbixêlî 1)** taze gelin **2)** duvak düşkünü (yeni gelinken dul kalan) ~**a ter û ciwan** taze gelin ~**an li ba xwesûyan girê nede, da ku fehl û fitan jê negire** gelinleri kaynana yanında bırakma ki ondan oyun ve hileleri öğrenmesin ~**ê pê û par, şivano ço û dar** yeni getirilen gelinin kendilerine uğurlu olması için söylenir ~**ê zar û ziman xwesiyê dîn û îman tune** yeni gelinin utangaç ve kendini savunmayacak durumda olduğunu, kaynananın ise zalim olduğunu belirten bir deyim
bûka baranê *ast/m* **1.** gök kuşağı **2.** yağmur yağması için tılsımlı temsil; kadın giysisine bürünmüş erkeğe su savurup ıslatmanın yağmur yağdıracağı inancı
bûka berfê *nd* kardan adam
bûka berfîna *nd* kardan adam
bûka bostanan *nd* bostan korkuluğu
bûka malê *nd* küçük hanım (evin genç gelini)
bûka mişk *zo/nd* çok ufak bir kuş
bûkanî (I) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
bûkanî (II) *m* gelinlik * **bêriya çaxana bûkaniya xwe kiriye** gelinlik çağını özlemiş ~ **kirin** gelinlik etmek (veya tutmak)
bûkbûkî *m* çocukların kendi aralarında oynadıkları bir oyun

bûkeşûşe *m* şişeden gelin maketi
bûkik (I) *bj/m* arpacık, gelincik, it dirseği (göz kapağının kenarında çıkan küçük çıban)
bûkik (II) *bot/m* **1.** gelincik (Papaverrhoeas) **2.** oyuncak bebek
bûkilbêr *m* bez parçalarından yapılma korkuluk
bûkilîndêr *bot/m* gelincik çiçeği (Papaverrhoeas)
bûkîn *rd* gelin gibi olan, gelin özeliklerini taşıyan
bûking *bnr* bûk
bûkînî *m* **1.** gelinlik, gelin olma durumu * **mirov pîrbûna xwe ji keçikên bûkînî fehm dike** insan ihtiyarlandığını gelinlik kızlardan anlıyor **2.** *rd* gelinlere özgü, gelinle ilgili, gelin özeliklerini taşıyan ~ **kirin** gelinlik etmek (veya tutmak)
bûkîtî *m* gelinlik * **çaxana bûkîtiyê** gelinlik çağı ~ **kirin** gelinlik etmek (veya tutmak)
bûkmar *zo/n* keler, kertenkele
bûkmark *zo/n* doğurgan kertenkele
bûknefsok *zo/m* kızıl kuyruk (Phoenicurus)
bûkoke *m* **1.** kukla **2.** kukla (kukla oyunu)
bûk û zava *bot/m* anemon
bûl *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan)
bûlbûn *m* **1.** kamburlaşma **2.** domalma
bûl bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak **2.** domalmak
bûlbûnî *m* kamburluk
bûlikî *rd* kamburumsu
bûlkirin *m* **1.** kamburlaştırma **2.** domaltma
bûl kirin *l/gh* **1.** kamburlaştırmak **2.** domaltmak
bûm *zo/n* baykuş
bûmbar *ant/nd* bumbar, kalın bağırsak
bûmerang *m* bumerang
bûmê *m* dikili kutuya ayağıyla vurarak oynanan bir çocuk oyunu
bûmik *zo/n* bir baykuş türü
-bûn *rz/m* sonek, Türçedeki -lık/lik, -luk/luk soneklerin anlamlarını verir * **tune*bûn*** yokluk * **xweşik*bûn*** güzellik * **dirêj*bûn*** uzunluk
bûn *m* **1.** olma, oluş (varlık kazanma, meydana gelme) **2.** olmak (bir görev, makam veya san kazanma) **3.** olma (bir şeyi elde etme, edinme) **4.** olma (bir durumdan başka bir duruma geçme) **5.** olma (bir şeye sahip olma) **6.** olma (herhangi bir durumda olma) **7.** olma (uygun düşme) **8.** olma (özne olarak zaman bildiren kelimelerle; geçmek, tamamlanma) **9.** olma (bir örgüt, kuruluşla ilgili bulunma, mensup olma) **10.** olma (sürdürme, yürütme) **11.** olma (zaman bildiren bir isimle; yaklaşma, gelip çatma) **12.** olma (bir şey birinin mülkiyetine geçme) **13.** olma (mal olma) **14.** olma (ek fiilin geniş zamanı olan -dır/dir anlamında kullanılır) **15.** olma (uyma, tam gelme) **16.** olma (yitirme, elinden kaçırma) **7.** olma (sarhoş olma) **18.** olma (bir fiil geniş zamanının tekil üçüncü kişisi olumlu olduğunda kabul, olumsuz olduğunda ret anlatır) **19.** oluşma **20.** varma (belli bir duruma veya düzeye varma) **21.** *mec* patlama (mal olma) **22.** olma (yardımcı fiil olarak) **23.** olma (hastalık anlatan bir kelimeyle) **24.** olma, geçme (bir duruma uğrama, konu olma) **25.** doğma (dünyaya gelme) **26.** deme, demek olma (bir dilde karşılığı olma)
bûn *l/ngh* **1.** olmak (varlık kazanmak, meydana gelmek) * **lawekî wê çêbû** bir oğlu oldu **2.** olmak (bir görev, makam veya san kazanmak) * **bûn mamoste** öğretmen olmak * **bûn meriv** adam olmak **3.** olmak (bir şeyi elde etmek, edinmek) * **ez ji vê agahdar nebûm** bundan haberim olmadı **4.** olmak (bir durumdan başka bir duruma geçmek) * **sirke bûye mey** sirke şarap olmuş **5.** olmak (bir şeye sahip olmak) * **ez dê bibime xwediyê mal** ben mal sahibi olacağım **6.** olmak (herhangi bir durumda olmak) * **ji ber ku em ezeb bûn, xanî bi kirê nedan me** bekâr olduğumuz için bize evi kiraya vermediler * **ji ber ku ez nexweş bûm, ez nehatim** hasta olduğum için gelmedim **7.** olmak, gelmek (uygun düşmek) * **em neçin wê derê jî dibe** oraya gitmesek de olur * **nabe mirov li ser kolanan rûnê** caddelere oturmaya gelmez **8.** olmak (özne olarak zaman bildiren kelimelerle; geçmek, tamamlanmak) * **hatina me ya vir bû du sal** buraya gelişimiz iki yıl oldu **9.** olmak (bir örgüt, kuruluşla ilgili bulunmak, mensup olmak) * **ew jî bû ji partiya me** o da bizim partili oldu **10.** olmak (sürdürmek, yürütmek) * **bila dan û stendinên me bi dostane bin** ilişkilerimiz dostça olsun **11.** olmak (zaman bildiren bir isimle; yaklaşmak, gelip çatmak) * **bû şev** gece oldu **12.** olmak (bir şey birinin mülkiyetine geçmek) * **erse bûye ya wî** arsa onun olmuş **13.** olmak * **tam bû deh milyonê keçikê** çocuğun on milyonu oldu * **sibê wê bibe mêvanê me** yarın misafirimiz olacak **14.** olmak (ek fiilin geniş zamanı olan -dır/dir anlamında kullanılır) * **ew diya wî ye** o annesi oluyor **15.** olmak (uymak, tam gelmek) * **ev sol ji piyê min re dibe** bu ayakkabı ayağıma oluyor **16.** olmak (yitirmek, elinden kaçırmak) * **ji ber tiraliya xwe ji karê xwe bû** tembelliği yüzünden işinden oldu **17.** olmak (sarhoş olmak) * **tu tam bûyî** sen adamakıllı olmuş-

sun **18.** olmak (bir fiil geniş zamanının tekil üçüncü kişisi olumlu olduğunda kabul, olumsuz olduğunda ret anlatır) * **ew tiştê ku te qasekî berê got dibe, lê ev nabe** demin söylediğin iş olur, ama bu olmaz **19.** oluşmak **20.** varmak (belli bir duruma veya düzeye varmak) * **jiyê wê bû pêncî** yaşı elliye vardı **21.** *mec* patlamak (mal olmak) * **ev erebe bi du milyaran li ser min bû mal** bu araba iki milyara bana patladı **22.** olmak (yardımcı fiil olarak) * **av bû qeşem** su buz oldu **23.** olmak (hastalık anlatan bir kelimeyle) * **weremî bûm** verem oldum * **tîfoyî bûn** tifo olmak **24.** olmak, geçmek (bir duruma uğramak, konu olmak) * **em muayene bûn** muayeneden geçtik **25.** doğmak (dünyaya gelmek) **26.** demek, demek olmak (bir dilde karşılığı olmak) * **qemer "heyv"** e kamer "ay" demektir * **sene "sal"** e sene "yıl" demek oluyor ~ **(...)** -e kesilmek * **bûye neyar maye** düşman kesilmiş * **dar û ber tevde bûbûn mih** dağlar taşlar koyun kesilmişti ~ **abone** abone olmak ~ **aboneyê (tiştekî)** (bir şeye) abone olmak ~ **adet** âdet olmak * **di remezanê de çêkirina nanê tenik bûye adet** ramazanda pide yapmak âdet olmuş ~ **dab** (an jî **gerdîş)** âdet olmak ~ **afat** ateş kesilmek (sonradan çok çalışkan ve hareketli ve becerikli olmak) ~ **agir** ifrit kesilmek (veya olmak) ~ **agir bi (yekî) ketin** ifrit kesilip birine sataşmak ~ **agir û ketin xwê** ifrit kesilmek (veya olmak) ~ **alet** âlet olmak ~ **av** sırılsıklam (veya sırılsıklam) olmak ~ **av û delav** su gibi olmak ~ **ayaya (yekî)** (biri) ay of etmeye başlamak ~ **ba û bahoz** fırtına olmak ~ **bar û ketin stûyê (yekî)** (birine) yük olmak ~ **barê stûyê (yekî)** (birinin) omuzuna binmek ~ **barûd** barut kesilmek (veya olmak) ~ **bav** baba olmak ~ **belaya serê (yekî)** (birinin) başının belası olmak, baş ağrısı olmak, başına belâ olmak ~ **belaya serî** altınından Çapanoğlu çıkmak (girişilen işte başa dert olacak durum) ~ **benîşt û pê ve zeliqîn** zamk gibi yapışmak ~ **benîştê ecem** çamurlaşmak, sataşmaya koyulmak ~ **benîştên devan** ağızlara sakız olmak ~ **benîştê devê (yekî)** (birinin) ağzına sakız olmak ~ **ber û malê hev** içli dışlı olmak (kız ve oğullarını karşılıklı olarak evlendirmek) ~ **berebera (wan) 1)** meleşmek **2)** bağrışmak ~ **berendam (an jî namzed)** aday olmak ~ **bêjinga qulqulî 1)** delik deşik olmak (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler oluşmak) **2)** delik deşik olmak (bir şeyin her yanında delikler oluşmak) ~ **bilûra ber guhê ga** değersiz olmak ~ **birayê tehlo** kötü kişi olmak ~ **bîrewer û serpêhatî** hayal olmak, hatıra olmak ~ **cemed** buz kesilmek (buz gibi soğumak, buz durumuna gelmek) ~ **cil û ketin mil** (birine) kaçınılmaz bir yük olmak ~ **cil û ketin milê (yekî)** (birinin) başının belâsı olmak ~ **cil û ketin stûyê (yekî)** boynunun borcu olmak ~ **cûm û cellatî** yer yarıldı içine girdi ~ **çemçik 1)** kıkırdamak, soğuktan donmak (donacak kadar üşümek) **2)** kıkırdamak, buymak (soğuktan donarak ölmek) ~ **çerm û hestî** bir deri bir kemik kalmak ~ **çîranok** (an jî **çîrvanok)** yılan hikayesine dönmek ~ **çîroka quling** yılan hikayesine dönmek ~ **dabaşa axaftinê** söz konusu olmak (veya söz konusu etmek) ~ **dar** kıkırdamak (donarak ölmak) **(yek)** ~ **darikê nav tirafê** yangına körükle gitmek ~ **dengî 1)** söz çıkmak **2)** kokusu çıkmak (gizli tutulan bir şey açığa çıkmak, anlaşılmak) ~ **derd** dert olmak (veya kesilmek) ~ **derd û ketin stûyê (yekî)** dert olmak (veya kesilmek) * **ji ku hatiye vir, bûye derd û ketiye stûyê xelkê** nereden buraya gelmiş, âlemin başına dert kesilmiş ~ **derhûd (destber** an jî **zaminder)** kefil olmak ~ **destek (piştvan** an jî **alîkar)** destek olmak ~ **dijmin** (an jî **neyar)** düşman olmak ~ **dimik** kütük gibi olmak (soğuktan ötürü) ~ **dizê sola xwe** sonunda suçlu kendisi çıkmak ~ **Dodo** düdük gibi kalmak (yapayalnız kalmak) ~ **dost** dost olmak, ahbab olmak **(yek)** ~ **du pere** (biri) iki paralık olmak ~ **duyemîn** ikinci gelmek ~ **ecac û fîrtûne** fırtına çıkmak ~ **ecêb û ketin dinyayê** yer yerinden oynamak (bir olay toplumda büyük tedirginlik yaratmak) ~ **elan û senan** katır kuyruğu gibi kalmak, asıda olmak, asıda kalmak (bir işe son vermeyip öylece kalmak, bir iş ilerlemeden kalma) ~ **emelê serê (yekî)** baş ağrısı olmak, başına belâ olmak ~ **evdê evdan** kula kul olmak ~ **ê paşîn** nal toplamak ~ **ê xerab** kötü kişi olmak, kötü olmak (beğenilmemek, takdir edilmemek) ~ **êvar** akşam olmak, gün kavuşmak ~ **fitîl û man** fitil olmak, ifrit kesilmek (veya olmak) ~ **firîk** tane bağlamak (buğday, nohut, mercimek gibi bitkiler için) ~ **germayî** sıcak basmak (veya bastırmak) ~ **girara gavanan 1)** çorbaya dönmek, karman çorman olmak **2)** at izi it izine karışmak **(tiştek)** ~ **girara gavanan** (bir iş) çorbaya dönmek ~ **goşt û neynok** et tırnak olmak ~ **goştê ga** yılan hikayesine dönmek ~ **guvah (govan** an jî **şahid)** tanık olmak ~

heşa reş piyasada bulunmaz olmak ~ **heska** (an jî **pincara) her girarî** her şeye maydanoz olmak ~ **heval 1)** arkadaş olmak **2)** eşleşmek (çocuk oyunlarında) ~ **heval û hogir** ahbab olmak ~ **heyva** (an jî **hîva) bin erdê** yer yarıldı içine girdi ~ **heyva** (an jî **hîva) bin ewr** yerin dibine girmek (geçmek veya batmak), kayıplara karışmak, (görünmez olmak, kaybolmak) ~ **heyva îdê** (birini) çok beklemek ~ **hêlekana li ser avê** gerginleşmek, sinirli ve gergin hale gelmek ~ **hênkayî** serinleşmek, serinlik olmak * **êdî dibû hênkayî, zivistan dihat** artık havalar serinleşiyor, kış geliyordu ~ **hilm û gulm 1)** buharlaşmak **2)** buğulaşmak ~ **hirehira (yekî)** kahkaha atmak ~ **hişkesayî** ayazlamak~ **hînbûyê (tiştekî)** (bir şeye) bağımlı hale gelmek ~ hogir dost olmak ~ **ji halê Xwedê de ketin** turşu gibi olmak, çok yorgun düşmek ~ **jin 1)** kadın olmak (kızlığını yitirmek) **2)** kadın olmak (evini, kocasını iyi yönetmesini bilmek) ~ **jina malan** kadın olmak (evini, kocasını iyi yönetmesini bilmek) ~ **kafirkeratî 1)** darmaduman olmak, karmakarış olmak, alan talan olmak, allak bullak olmak, (bir iş) çorbaya dönmek **2)** yangın yerine dönmek ~ **keferehman** yerinde yeller esmek * **aş bûye keferehman** değirmenin yerinde yeller esiyor ~ **kelemê pêş çavan** göze diken olmak~ **kepera dînan** papaza dönmek ~ **kerê çolê** (an jî **qiyametê)** maymuna dönmek ~ **kêmayî jê re** (biri) için eksiklik olmak, ayıpsanır olmak ~ **kimûmik man** iki kat olmak, ufak tefek olmak ~ **kiriyar** abone olmak ~ **kiriyarê (tiştekî)** (bir şeye) abone olmak ~ **koda ribabê** (birini) davul etmek ~ **komek hestî** bir torba kemik ~ **kul ketin dilê (yekî)** yüreğine od (veya ateş) düşmek ~ **kul û qotik ketin nav û dilê (yekî)** içine dert olmak ~ **kurm** ağız alışkanlığı * **ev gotin tim li ser zimanê min e, ji min re bûye kurm** bu sözü sürekli tekrarlıyorum, ağız alışkanlığı olmuş ~ **kûpê araqê** küpe dönmek ~ **lepek man** ufak tefek olmak ~ **leşker (serbaz** an jî **esker)** asker olmak ~ **malê (yekî)** mal olmak (bir değer karşılığında birinin iyiliği altına girmek) ~ **malê leşkerî** (an jî **eskerî)** askerîleşmek ~ **(...) man** -e kesilmek, bezer gibi olmak * **bû kevir ma** taş kesildi * **bû wekî qeşemê ma** buz kesildi ~ **maniyê nisîbê (yekî)** kısmetine mani olmak (kazancına engel olmak) ~ **maniyê qismetê (yekî)** kısmetine mani olmak (kazancına engel olmak) **(karek)** ~ **marê nîvkuştî 1)** (bir işin) sakalı bitmek, katır kuyruğu gibi kalmak, asıda olmak, asıda kalmak (bir iş ilerlemeden kalmak, bir işe son vermeyip öylece kalmak) **2)** kangren olmak, kangrenleşmek (bir iş, bir durum düzelmeyecek duruma gelmek) ~ **meriv** (an jî **mirov)** adam olmak * **bixwîne bibe meriv** oku adam ol ~ **merivê** (an jî **mirovê) hev** akraba olmak ~ **mêşin** kuzu gibi olmak, kuzu kesilmek, mum olmak (hırçınlığı, yaramazlığı bırakmak) ~ **miriyê (yekî)** (birinin) zebunu olmak ~ **mêvan** konuk (veya misafir) olmak ~ **miriyê (tiştekî)** (bir şeye) kul olmak ~ **mirov** (an jî **meriv)** adam olmak * **bixwîne bibe mirov** oku adam ol ~ **mirovê** (an jî **merivê) hev** akraba olmak ~ **mîna benîşt** sakızlaşmak, sakız gibi olmak ~ **mîna birqê** simsiyah olmak ~ **mîna çolan** çöle dönmek ~ **mîna dîkê şil** sıçana dönmek ~ **mîna fitîl** hayalifenere dönmek ~ **mîna hesin** demirleşmek, demir gibi olmak ~ mîna moriyan boncuklaşmak ~ **mîna pola** (mec) çelikleşmek ~ **mîna pût û man** put kesilmek ~ **mîna xinzîrekî** domuz gibi dönmek **(cihek) li (yekî)** ~ **mîna zîndanê** (bir yer) zindan kesilmek ~ **mînanî mêşin** kuzu gibi olmak ~ **mînanî mêşin man** kuzu kesilmek ~ **mînanî pisîka** (an jî **pisinga) ku ketiye şîr** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediye dönmek ~ **moda** moda olmak ~ **namzed** aday olmak ~ **nebûn** olmak olmamak ~ **nesîbê (yekî)** nasip olmak ~ **nêriyê tov** tohuma kaçmak (erkek için; evlenme çağı geçip kartlaşmak) ~ **nîşandana milet** ilgi odağı olmak ~ **ofîna (yekî)** of çekmek ~ **paleyê pûş** akıntıya kürek çekmek ~ **paşrew û pêşrewê hev** halef selefolmak **(yek)** ~ **pênc pere** beş paralık olmak * **em ji rûyê te de bûn pênc pere** senin yüzünden beş paralık olduk ~ **pêgeha (...)** yol geçen hanına dönmek ~ **pêgirtiyê (yekî) 1)** (birine) bağımlı hale gelmek **2)** uydulaşmak ~ **pêşkeniyê (yekî)** (birinin) maskarası olmak ~ **pêşkenî** kibarlık budalası olmak ~ **pincara her girarî** herşeye maydanoz olmak ~ **pişkîna (yekî)** makaraları koyuvermek (zapt edememek veya salıvermek) ~ **pizot** (an jî **pereng)** kor dökmek ~ **polekî sor** el aleme rezil olmak ~ **qemika mexirbê** sular kararmak ~ **qencê Xwedê** haka erenler **qerqode man** iskelete dönmek ~ **qeşem** (an jî **cemed)** buz kesilmek (buz gibi soğumak, buz durumuna gelmek) ~ **qeşmerê (yekî)** (birinin) maskarası olmak ~ **qirik** (an jî **rijik)** yanıp kül olmak ~ **qiyamet** kıyamet kopmak (bir yerde çok gürültü ve telâş olmak) ~ **qocik**

(an jî **çemçik**) buymak (soğuktan donarak ölmek) ~ **qoqo** guguk gibi kalmak (veya oturmak) ~ **qor bi qor** koşun bağlamak ~ **qurbana (tiştekî)** kurban gitmek ~ **rênîşander** yol göstermek (davranışıyla başkalara örnek olmak) ~ **riçikê (yekî)** yanından hiç ayrılmamak, birinin kuyruğu olmak **(tiştek, karek)** ~ **rojiya filehan** (bir iş) gâvur orucu gibi uzamak ~ **sebeb 1)** sebep olmak, sebebiyet vermek **2)** davet etmek ~ **sebebê (tiştekî)** çivi sokmak (veya sürmek) * **ez ditirsim ku yek bibe sebebê karê min** biri işime çivi sürer diye korkuyorum ~ **sebebê geremolê** karışıklığa yol açmak ~ **sedem** (an jî **sebeb**) **1)** sebep olmak, sebebiyet vermek **2)** davet etmek * **ji nexweşînê re dibe sedem** hastalığa davet ediyor ~ **serad man** kalbura dönmek ~ **serê (tiştekî)** başa geçmek * **lawo, tu di şûna bavê xwe de bibe serê me** oğul babanın yerine sen başa geç ~ **serê gunehan** günah keçisi olmak ~ **serî 1)** baş olmak **2)** başa geçmek ~ **sêwiyê Eli me di mala xwe de xweyî kir** besle kargayı oysun gözünü ~ **sir û seqem** ayazlamak ~ **sond** kök salmak, kalakalmak (bir yerde bir şeyi çok beklemek) ~ **sond û man** kalakalmak (güç durumda kalmak) ~ **sosret** (an jî **zende**) *argo* ağaç olmak ~ **sûc** suç olmak ~ **sûcdar** suçlu olmak ~ **şîrqîna çepikan** alkış kopmak ~ **şorbe** çorba olmak ~ **ta û derzî** iğne ipliğe dönmek, bir iğne bir iplik olmak ~ **talibê (tiştekî)** talip olmak **(cihek) li (yekî)** ~ **taristan** (bir yer) zindan kesilmek (çok karanlık duruma gelmek) ~ **tawan** suç olmak ~ **tawandar** suçlu olmak ~ **teniya bidon** çamurlaşmak, sataşmaya koyulmak, ışıp kalmak ~ **erm ketin erdê** yığılıp kalmak **erş** kalıbı değiştirmek, kalıbı dinlendirmek (ölmek) ~ **texte û man** pedavra gibi (veya pedavrası çıkmış olmak) ~ **textik** düdük gibi kalmak (zayıflamak) ~ **tiketika (yekî)** kahkaha atmak ~ **tiryakiyê (tiştekî** an jî **yekî)** (bir şeyin veya birinin) tiryakisi olmak ~ **tûrê gû** baş belâsı olmak (kaba) ~ **vartan vartana (yekî)** virt etmek, diline dolamak **(cihek)** ~ **warê (tiştekî)** (bir yer, bir olaya) sahne olmak ~ **wek teşiyê** çok zayıflanmak **(cihek)** ~ **weka heşr û mehşerê** (bir yer) mahşere dönmek ~ **weka nan û av** peynir ekmek gibi olmak ~ **weka terş** kalıp kesilmek (olduğu gibi kalmak) ~ **weka terş man** kalıp gibi uyumak (kımıldanmadan ve derin uyku uyumak) ~ **wekî agir 1)** ateş kesilmek **2)** ateş kesilmek (sonradan çok çalışkan ve hareketli ve becerikli olmak) ~ **wekî barûd** ateş kesilmek ~ **wekî barûdê** barut kesilmek (veya olmak) **(cihek)** ~ **wekî bazarê** (bir yer) pazar yerine dönmek ~ **wekî cemedê** buz kesilmek (çok üşümek, donmak) ~ **wekî cin û periyan** cin ifrit olmak (veya kesilmek) ~ **wekî çekem** ağdalanmak, ağdalaşmak ~ **wekî çiyayê ku berf lê bibare** dut yemiş bülbüle dönmek (neşe ve konuşkanlığını yitirmek) ~ **wekî dêwekî** devleşmek ~ **wekî dînan** divaneye dönmek ~ **wekî gurnîkê** çamurlaşmak, sataşmaya koyulmak ~ **wekî hebola pîrelkê** papaza dönmek ~ **wekî hijikekî** dal gibi kalmak ~ **wekî jinan** kadınlaşmak, kadın gibi olmak ~ **wekî kevirê kefikê** kefekiye dönmek ~ **wekî kûçikê şil** tazıya dönmek sırıksıklam olmak ~ **wekî masiyê ku av li serê ziwa bûbe** sudan çıkmış balığa dönmek ~ **wekî mêran** erkekleşmek (kız veya kadın için; erkekler gibi davranmak) ~ **wekî pisîka ku şîr rêtiye** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediye dönmek) ~ **wekî pola** demirleşmek (demir gibi sağlam duruma gelmek) ~ **wekî sing man** kazık kesilmek ~ **wekî sola (yekî)** (biri ötekinin) ayağının türabı olmak ~ **wekî şepe** (an jî **cemed)** çivi kesmek (çok üşümek) ~ **wekî** (an jî **mîna) şepeyê** buz kesilmek (çok üşümek, donmak) * **destên wî bûbûn mîna şepeyê** elleri buz kesilmişti ~ **wekî şimayê** bal mumu gibi erimek ~ **wekî şêr** aslan kesilmek ~ **wekî tajiyan** tazıya dönmek (zayıflamak) ~ **wekî wehşekî** domuz gibi dönmek ~ **wekî zilik** çöp olmak ~ **wekî zilikekî** dal gibi kalmak ~ **xana xerabe** suyu kesilmiş değirmene dönmek ~ **xaniyê kolîtî** (an jî **koxikî)** gecekondulaşmak * **bajar sax bûye xaniyên kolîtî** şehir gecekondulaşmış ~ **xerab** kötü olmak (kadın; kötü yola düşmek) ~ **xurê (...)** -e yem olmak ~ **xuriya agir** kor dökmek ~ **xuşîna baranê** yağmur boşanmak ~ **xwedî fenan** fenlenmek ~ **xwedî gotin** söz sahibi olmak ~ **xwedî hesp** atlanmak, at sahibi olmak ~ **xwedî raman (hizir** an jî **fikir)** fikir edinmek * **eger ez bixwazim der barê pirtûkekê de bibim xwedî raman, ez bi xwe wê pirtûkê dixwînim** bir kitap üzerine fikir edinmek istedim mi, o kitabı kendim okurum ~ **xwedî sendîkayê** sendika sahibi olmak, sendikalaşmak ~ **xwedî tecrûbe** deneyim kazanmak ~ **xwedî** (an jî **xweyî) zar û zêçan** çoluğa çocuğa karışmak ~ **xwedî zarok 1)** anne olmak **2)** çocuk sahibi olmak ~ **xwedî zarok û nevî** torun torba (veya torun tosun) sahibi olmak ~ **xwelî û tiraf** kül ufak olmak~ **xweyê dek û dolaban**

fenlenmek ~ **xweyê hizir** fikir edinmek ~ **xweyê (an jî xwediyê) zar û zêçan** çoluk çocuk sahibi olmak ~ **xweyê (an jî xwediyê) xêrê** sevap kazanmak (veya işlemek) ~ **xweykesatî** kişilik kazanmak ~ **xweyşexsiyet** kişilik kazanmak ~ **xwezginiyê (keçikekê)** (bir kıza) dünür düşmek ~ **xwê û ketin agir** ateş kesilmek ~ **yek** bir olmak, birlik olmak * **bav û kur bûn yek û li min dan** baba oğul bir olup beni dövdüler ~ **yekem (an jî yekemîn)** birinci olmak ~ **zava** damat olmak, güvey girmek ~ **zavayê (malekê)** damat girmek ~ **zende 1)** ibret olmak **2)** *argo* ağaç olmak ~ **zende man 1)** ibreti alem olmak **2)** kalakalmak (güç durumda kalmak) **zirneya (yekî)** birinin boruzanı olmak **(cihek)** ~ **zîndan** (bir yer) zindan olmak bûn **~a (yekî) hatin bîra (...)** beşiğini sallamak * **ez çawa wê nas nakim, bûyîna wê tê bîra min** onu nasıl tanımam, beşiğini sallamışım * **... be, ...be** ... olsun... olsun *jin be mêr* **be** kadın olsun erkek olsun * bibe baran bi ser me de nayê yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez (veya yağmaz) * **bibe baran erdê şil nake** yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez (veya yağmaz) * **bibim barana nîsanê nikarim wan şil bikim** ne yapsam ne etsem de onları memnun edemem * **bû çend car** kaç sefer oldu, on defa (veya on kere) * **bû çû 1)** olup bitti **2)** olan oldu ***carek bûye çûye, em dikarin çi bikin?*** olan oldu bir kere, ne yapa biliriz * **bû qediya** olup bitti * **bû sêwiyê Elî** besle kargayı oysun gözünü * **bû werîs** tuvaletin deliğine mi düştün * **bû xîret** gayret dayıya düştü ***êdî bû xîret, eger tu dest navêjî vî karî wê çênebe*** gayret dayıya düştü, bu işe sen el atmasan, olmayacak * **bûye çûye 1)** av avlanmış tav tavlanmış **2)** bir iştir olmak * **bûye helîse** (an jî **melhem)** helme gibi * **bûye kurtanê kerê Decal** bir iş çok uzun sürmek * **bûye wekî bastêq** pide gibi * **bûyî mîr Xwedê neke ji bîr** ne olursan ol Allah'ı unutma * **dibe ku** olabilir, belki * **nabe** bir türlü (tekrar kullanıldığında işin yapılmasının da yapılmamasının da aynı derecede kötü olduğunu bildirir) ***ez bêm jî nabe, ez neyêm jî nabe*** gelsem bir türlü gelmesem bir türlü * **nebe nebe** bilemedin (veya bilemediniz), en çok ***êv kar di rojekê de, nebe nebe di du rojan de wê biqede*** bu iş bir günde, bilemedin iki günde biter * **nebûn** çekilmek * tu êdî nabî sen artık çekilmiyorsun * **nebûn heyv û roj** bulunmaz Hint kumaşı * **nebûn neqş û nimûş** bulunmaz Hint kumaşı ***de qey Nuriye nebûye nexş û nimûş (**an jî **heyv û roj)*** Nuriye'ye gelince, bulunmaz Hint kumaşı değil * **nebûn ku berdan (yekî)** (birinin) papuçlarını çevirmek

bûn abîde *l/ngh* abideleşmek, anıtlaşmak
bûn agir *l/ngh* ifritleşmek, fitil olmak, sinirlenmek
bûn ajal *l/ngh* hayvanlaşmak
bûn ala *l/ngh* bayraklaşmak * **navên ku bûne ala** bayraklaşan isimler
bûn armanc *l/ngh* hedef olmak
bûn Arnawid *l/ngh* Arnavutlaşmak
bûn asteng *l/ngh* engel olmak, mani olmak
bûn av *l/ngh* **1.** su olmak **2.** su gibi olmak, sırılsıklam olmak
bûn ax *l/ngh* toprak olmak ~ **ax û tiraf** yıkılmak, dümdüz olmak
bûn bajar *l/ngh* şehirleşmek
bûn behremend *l/ngh* ortak olmak
bûn bende *l/ngh* **1.** köleleşmek, köle olmak **2.** kul olmak
bûn benî *l/ngh* **1.** köleleşmek, köle olmak **2.** kul olmak
bûn benîşt *l/ngh* sakızlaşmak ~ **benîşt û pê ve zeliqîn** (birine) zamk gibi yapışmak
bûn bera *l/ngh* gerçek duruma gelmek, hakikat olmak, sahileşmek
bûn beran *l/ngh* koçlanmak
bûn beredayî *l/ngh* aylak olmak
bûn beyaban *l/ngh* çölleşmek, çöle dönmek
bûn beyan *l/ngh* şafak sükmek
bûn bi ard *l/bw* unlanmak
bûn bi arvan *l/bw* unlanmak
bûn bi elektrîk *l/bw* elektriklenmek
bûn bi gorî *l/bw* kurban olmak
bûn bi kareba *l/bw* elektriklenmek
bûn bilqîn *l/ngh* fışkırmak
bûn bi qurban *l/bw* kurban olmak
bûn bîrewerî *l/ngh* anılaşmak
bûn bîrhat *l/ngh* anılaşmak
bûn birîn *l/ngh* yara işlemek, yara olmak
bûn blok *l/ngh* bloklaşmak
bûn bobelat *l/ngh* facialaşmak
bûn buxr *l/ngh* buğulaşmak
bûn bûk *l/ngh* gelin olmak
bûn cam *l/ngh* camlaşmak
bûn cemaet *l/ngh* cemaatleşmek
bûn cemed *l/ngh* buzlaşmak
bûn cengene *l/ngh* çingeneleşmek
bûn cûm *l/ngh* çok zayıflamak, küçülmek
bûn cinawir *l/ngh* canavarlaşmak, canavar kesilmek
bûn cîsim *l/ngh* cisimleşmek
bûn civak *l/ngh* toplumlaşmak
bûn civat *l/ngh* topluluklaşmak
bûn çayîr *l/ngh* çayırlaşmak

bûn çekûr *l/ngh* katılaşmak
bûn çemçik *l/ngh* soğuktan taş kesilmek
bûn çete *l/ngh* **1.** çeteleşmek **2.** çete olmak
bûn çetelî *l/ngh* çatallanmak
bûn çingîn *l/ngh* çınlamak
bûn çizeviz *l/ngh* fısıldamaya başlanmak, homurdanmaya başlanmak
bûn çol *l/ngh* çölleşmek, çöle dönmek
bûn dar *l/ngh* kakırdamak, ölmek
bûn daristan *l/ngh* ormanlaşmak
bûn delme *l/ngh* tortulanmak
bûn demîn alışkanlık halini almak
bûn dengî *l/ngh* duyulur olmak, herkesçe bilinir olmak
bûn dengî *l/ngh* her kes duyar olmak
bûn dep *l/ngh* tahtalaşmak
bûn destan *l/ngh* destanlaşmak
bûn dîl *l/ngh* esir olmak
bûn ducihî *l/ngh* çatallanmak
bûn duçuqlî *l/ngh* çatallanmak
bûn durd *l/ngh* tortulanmak
bûn duşeqî *l/ngh* çatallanmak
bûn dûkel *l/ngh* buharlaşmak
bûn dûvelang *l/ngh* uydulaşmak
bûn Ecem *l/ngh* Acemleşmek, Farslaşmak
bûn endam *l/ngh* üye olmak
bûn eqreba *l/ngh* akraba olmak
Bûn Erep *l/ngh* araplaşmak
bûn esîr *l/ngh* esir olmak
bûn eskerî *l/ngh* askerîleşmek
bûn eter *l/ngh* eterleşmek
bûn evd *l/ngh* kul olmak
bûn eware *l/ngh* aylak olmak
bûnewer *m* 1. yaratık, varlık **2.** *fel* varlık
bûnewerî *rd* varlıkla ilgili
bûnewerîtî *fel/m* kendilik
bûn ewr *l/ngh* bulutlanmak * esman bû ewr, dilê baranê heye bê gök bulutlandı, yağmur yağacak gibi
bûn exte çok zayiflanmak
bûn eza *l/ngh* üye olmak
bûn ferz *l/ngh* farz olmak
bûn feylesof *l/ngh* filozoflaşmak
bûn fileh *l/ngh* hristiyanlaşmak
bûn firîk *l/ngh* çalarmak, gevremek, özleşmek, olgunlaşmak (ekinler olmaya yüz tutmak)
bûn firtûne fırtına çıkmak
bûn fitîl *l/ngh* ifritleşmek
bûn fîlozof *l/ngh* filozoflaşmak
bûn fîrewn *l/ngh* **1.** firavunlaşmak **2.** firavunlaşmak (gadar ve acımasız biri olmak) (mec)
bûn formûl *l/ngh* formülleşmek
bûn fosîl *l/ngh* fosilleşmek, taşıllaşmak
bûn Fransiz *l/ngh* Fransızlaşmak
bûn Freng *l/ngh* Frenkleşmek
bûn Frensawî *l/ngh* Fransızlaşmak
bûn gawir *l/ngh* 1. gâvurlaşmak, kafirleşme **2.** (mec) gâvurlaşmak (acımasız davranmaya başlamak)
bûngeh *m* doğum yeri
bûn gernas *l/ngh* kahramanlaşmak
bûn gewende *l/ngh* çingeneleşmek
bûn gilok *l/ngh* çöreklenmek (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanmak)
bûn gincî *l/ngh* pıhtılaşmak
bûn gol *l/ngh* göl olmak * **av civiya bû gol ma** su toplanıp göl oldu
bûn goştê ga yılan hikayesine döndü
bûn govan *l/ngh* şahit olmak
bûn gund *l/ngh* köyleşmek
bûn gur *l/ngh* kurtlaşmak (kurt gibi olmak)
bûn guvah *l/ngh* şahit olmak
bûn haşehaş *l/ngh* her kes duyar olmak
bûn haşer *l/ngh* mahşeri kalabalık olmak
bûn hedef *l/ngh* hedef olmak
bûn helîse *l/ngh* hamur gibi olmak (yiyeceklerin çok pişip bulamaç halini almak)
bûn hênkayî *l/ngh* serinlik olmak
bûn heqîqet *l/ngh* gerçek duruma gelmek, hakikat olmak
bûn hesin *l/ngh* demirleşmek
bûn hestî 1. *l/ngh* kemikleşmek **2.** *mec* kemikleşmek (sertleşmek)
bûn heval *l/ngh* 1. arkadaş olmak **2.** eşleşmek, eş olmak
bûn hevbeş *l/ngh* ortak olmak
bûn hevîr *l/ngh* hamurlaşmak
bûn hevpar *l/ngh* ortak olmak
bûn hevpişk *l/ngh* ortak olmak
bûn heywan *l/ngh* hayvanlaşmak * **tu her diçî dibî heywan, hay ji xwe hebe** sen gittikçe hayvanlaşıyorsun, kendine dikkat et
bûn hingiv *l/ngh* ballanma (meyveler için, tatlılaşmak, tatlanmak) * **arûng bûne hingiv** kaysılar iyice ballanmış
bûn hogir *l/ngh* arkadaş olmak
bûn holdîng *l/ngh* holdingleşmek
bûn hoste *l/ngh* ustalaşmak
bûn hulûlk *l/ngh* kul olmak
bûnik (m) kapaklı sepet
bûniş *m* olay ~ **derxistin** hâdise çıkarmak
bûnî *m* olurluk
bûn îbret *l/ngh* ibret olmak
bûn însan *l/ngh* insanlaşmak
bûn îsawî *l/ngh* hristiyanlaşmak
bûn îyon *l/ngh* iyonlaşmak
bûn jin *l/ngh* kadınlaşmak
bûn kafir *l/ngh* kâfir olmak
bûn kafirkeratî *l/bw* arap saçına dönmek
bûn kakil *l/ngh* iç tutmak (veya bağlamak)
bûn kapek *l/ngh* kepeklenmek * **ev sêv bûye**

kapek bu elma kepeklenmiş
bûn karesat *l/ngh* facialaşmak
bûn kefîl *l/ngh* kefil olmak
bûn kelem *l/ngh* ormanlaşmak
bûn ker *l/ngh* eşekleşmek
bûn kerme *l/ngh* sucuklaşmak (ter ve kirle sucuk rengini almak)
bûn kesek *l/ngh* pıhtılaşmak
bûn kevir *l/ngh* taşlaşmak
bûn kevz *l/ngh* yosunlanmak, yosunlaşmak
bûn kêlik *l/ngh* ağaç olmak
bûn kilam *l/ngh* türküleşmek
bûn kils *l/ngh* kireçleşmek
bûn kimûmik *l/ngh* iki kat olmak
bûn kirêc *l/ngh* kireçleşmek
bûn klasîk *l/ngh* klâsikleşmek
bûn koçer *l/ngh* göçebeleşmek
bûn kole *l/ngh* köleleşmek, köle olmak
bûn komir *l/ngh* kömürleşmek
bûn kul *l/ngh* **1.** yara işlemek (üzücü bir olayın etkisi bitmemek) **2.** çöreklenmek (bir duyguyu güçlü ve sürekli olarak duymak) * **ev payîn a bi salan, bû kul û kete dilê min** bu bekleyiş yıllarca içime bir acı olark çöreklendi
bûn kulîçe *l/ngh* külçeleşmek
bûn kumûşk *l/ngh* büklüm büklüm olmak
bûn kundir *l/ngh* kabaklaşmak (dazlaklaşmak)
bûn leheng *l/ngh* kahramanlaşmak
bûn lepek *l/ngh* ufalmak, ufak tefek duruma gelmek
bûn leşkerî *l/ngh* askerîleşmek
bûn leylan *l/ngh* paşa olmak (fazla içki içmiş olmak)
bûn lêzim *l/ngh* akraba olmak
bûn macûn *l/ngh* macunlaşmak
bûn make *l/ngh* anaçlamak
bûn mamoste *l/ngh* öğretmen olmak
bûn manî *l/ngh* mani olmak
bûn mecbûrî *l/ngh* mecburî olmak, şart olmak
bûn mêr **1.** erkek olmak, erkekleşmek **2.** erkek olmak (cinsiyet değiştirerek erkek olmak)
bûn meraq *l/ngh* merak olmak
bûn meriv *l/ngh* insanlaşmak
bûn mêrxas *l/ngh* efeleşmek, koçlanmak
bûn mesîhî *l/ngh* hristiyanlaşmak
bûn mêşe *l/ngh* ormanlaşmak
bûn mêşin *l/ngh* kuzulaşmak (kuzu gibi uysallaşma, sessiz duruma gelmek)
bûn mêtingeh *l/ngh* sömürgeleşmek
bûn mêvan *l/ngh* misafir olmak
bûn mexîn *l/ngh* hristiyanlaşmak
bûn meymûn *l/ngh* maymunlaşmak, maymuna dönmek
bûn mirov *l/ngh* insanlaşmak
bûn mitrib *l/ngh* çingeneleşmek
bûn mîna sebiyan *l/bw* çocuklaşmak
bûn mîna xêzik *l/bw* çizgileşmek
bûn moda *l/ngh* modalaşmak
bûn mudawîm *l/ngh* müdavim olmak
bûn muxatab *l/ngh* muhatap olmak
bûn mûmî *l/ngh* mumyalaşmak
bûn mûmya *l/ngh* mumyalaşmak
bûn navbeynkar *l/ngh* aracı olmak, vasıta olmak
bûn nimûne *l/ngh* örnek olmak * **bi kesatiya xwe ji her kesî re bû nimûne** kişiliğiyle herkese örnek oldu
bûn nîgar *l/ngh* resimleşmek
bûn nîk *l/ngh* iki büklüm olmak argo
bûn noker *l/ngh* uşak olmak
bûn nolî xêz *l/bw* çizgileşmek
bûn ortax *l/ngh* ortak olmak
bûn osta *l/ngh* ustalaşmak
bûn paçvevan *l/ngh* tercüman olmak
bûn pardar *l/ngh* ortak olmak
bûn parmend *l/ngh* ortak olmak
bûn pegr *l/ngh* tortulanmak
bûn pelepûçk *l/gh* uçuklamak
bûn penêr *l/ngh* peynirleşmek (süt için)
bûn peranî *l/ngh* canavarlaşmak
bûn pereng *l/ngh* korlanmak
bûn peresto *l/gh* ilâhlaşmak
bûn pêsîrtengî *l/ngh* dara düşmek
bûn pêşeng *l/ngh* bayraklaşmak
bûn pêşkarî *l/ngh* maskaralaşmak
bûn pêşkenî *l/ngh* mostra olmak, kendini gülünç duruma düşürmek
bûn peta *l/ngh* salgınlaşmak
bûn peyk *l/ngh* uydulaşmak
bûn pişkdar *l/ngh* ortak olmak
bûn pixtî *l/ngh* pıhtılaşmak
bûn pizika ser zimanan ağıza sakız olmak
bûn pizot *l/ngh* korlanmak
bûn pîresêr *l/ngh* cadılaşmak
bûn pîtav *l/ngh* aşırı derecede yorulmak, adam akıllı yorulmak
bûn pola *l/ngh* çelikleşmek
bûn prensîp *l/ngh* ilkeleşmek
bûn pûşî *l/ngh* kavlaşmak
bûn pût *l/ngh* putlaşmak
bûn qehreman *l/ngh* kahramanlaşmak
bûn qelender *l/ngh* kalenderleşmek
bûn qerqode *l/ngh* iskelet olmak
bûn qeşem *l/ngh* buzlaşmak
bûn qeşmer *l/ngh* maskaralaşmak, maskara olmak
bûn qirçeqirç *l/ngh* takırdamak
bûn qirik *l/ngh* (yanıp) kül olmak, kömürleşmek (bir yer yanınca kömür gibi olmak)
bûn qiyamet *l/ngh* **1.** kiyamet olmak **2.** mah-

şeri bir kalabalık olmak
bûn qîjewîj *l/ngh* çığlık kopmak
bûn qîrewîr *l/ngh* çığlık kopmak
bûn rastî *l/ngh* gerçek duruma gelmek, hakikat olmak, sahileşmek
bûn rejî *l/ngh* kömürleşmek
bûn reqereq *l/ngh* takırdamak
bûn resm *l/ngh* resimleşmek
bûn rewendî *l/ngh* göçebeleşmek
bûn rêgez *l/ngh* ilkeleşmek
bûn rêl *l/ngh* ormanlaşmak
bûn rijik *l/ngh* (yanıp) kül olmak, kömürleşmek (bir şey yanınca kömür gibi olmak)
bûn riwek *l/ngh* bitkileşmek
bûn robot *l/ngh* robotlaşmak, makineleşmek
bûn Rûm *l/ngh* Rumlaşmak
bûn Rûs *l/ngh* Ruslaşmak
bûn sabûn *l/bw* sabunlaşmak
bûn sebeb *l/ngh* sebep olmak, neden olmak, hazırlamak * **dabeşbûnên hundirîn dibin sebebên felaketan** iç bölünmeler felaket hazırlar
bûn sebî *l/ngh* çocuklaşmak, çocuk olmak
bûn sedem *l/ngh* sebep olmak, neden olmak
bûn sibeh *l/ngh* 1. sabah olmak 2. şafak sökmek
bûn sihik *l/ngh* sirkeleşmek
bûn sirke *l/ngh* sirkeleşmek
bûn sisê *l/ngh* üçleşmek
bûn sosret *l/ngh* 1. skandal olmak 2. *argo* ağaç olmak
bûn sotik *l/ngh* korlanmak
bûn stran *l/ngh* türküleşmek
bûn şahid *l/ngh* şahit olmak
bûn şehr *l/ngh* şehirleşmek
bûn şekilperest *l/ngh* şekilci olmak
bûn şewb *l/ngh* salgınlaşmak
bûn şêweperest *l/ngh* şekilci olmak
bûn şima *l/ngh* mumlaşmak
bûn şirîk *l/ngh* ortak olmak
bûn şoba *l/ngh* salgınlaşmak, salgın olmak
bûn şorax *l/ngh* çoraklaşmak
bûn şorbe *l/ngh* arap saçına dönmek
bûn tabû *l/ngh* tabulaşmak
bûn tajî *l/ngh* tazılaşmak
bûn tatêl *l/ngh* merak olmak
bûn tecirman *l/ngh* tercüman olmak
bûn telp *l/ngh* 1. kümelenmek (bulutlar için) 2. tortulanmak
bûn tene *l/ngh* evin bağlamak
bûn teqereq *l/ngh* patırtı kopmak
bûn tercûman *l/ngh* tercüman olmak
bûn term *l/ngh* kalmak
bûn tert *l/ngh* keseklenmek, kerpiçleşmek (çok sert ve kuru duruma gelmek)
bûn tertan *l/ngh* keseklenmek, kerpiçleşmek (çok sert ve kuru duruma gelmek)
bûn teşeparêz *l/ngh* şekilci olmak
bûn texte *l/ngh* 1. tahtalaşmak 2. pestili çıkmak 3. çok zayıflamak, tahta gibi olmak, kara kuru olmak
bûn textik *l/ngh* 1. tahtalaşmak 2. pestili çıkmak 3. çok zayıflamak, tahta gibi olmak, kara kuru olmak
Bûn Tirk *l/ngh* Türkleşmek
bûn topik *l/ngh* göbeklenmek (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşmak)
bûn toraq *l/ngh* peynirleşmek (süt için)
bûn toz *l/ngh* tozlaşmak, tozarmak
bûn trajedî *l/ngh* trajedileşmek, facialaşmak
bûn tûtiya *l/ngh* bulunmaz olmak
bûn waweylê *l/n* vaveylâ kopmak
bûn wekî çixêzik *l/bw* çizgileşmek
bûn wekî peraniyan *l/bw* canavar kesilmek
bûn wekî zarokan *l/bw* çocuklaşmak
bûn wêne *l/ngh* resimleşmek
bûn xazî *l/ngh* gazi olmak
bûn xelek *l/ngh* halkalanmak, halka olmak
bûn xelqe *l/ngh* halkalanmak
bûn xêzik *l/ngh* çizgileşmek
bûn xinamiyê hev *l/bw* dünürleşmek
bûn xirecir *l/n* patırtı kopmak
bûn xirexir *l/ngh* takırdamak
bûn xiristiyan *l/ngh* hristiyanlaşmak
bûn xirxirk *l/ngh* un ufak olmak * **dest û piyên di wê bûn xirxirk** el ve ayakları un ufak oldu
bûn xism *l/ngh* akraba olmak
bûn xismê hev *l/bw* dünürleşmek
bûn xişexiş *l/ngh* takırdamak
bûn xiyal *l/ngh* hulyalaşmak
bûn xoşav pestili çıkmak
bûn xudan *l/ngh* malik olmak
bûn xulam *l/ngh* uşak olmak
bûn xurde *l/ngh* hurdası çıkmak
bûn xweda *l/ngh* tanrılaşmak
bûn xwedan *l/ngh* malik olmak, sahip olmak
bûn xwedawend *l/gh* ilâhlaşmak
bûn xwedî *l/ngh* iyesi olmak, sahip olmak, malik olmak
bûn xwelî *l/ngh* 1. kül olmak, toprak olmak 2. kül olmak (yanmak)
bûn xweyî *l/ngh* sahip olmak, malik olmak
bûn xweyşuhret *l/ngh* şöhret bulmak (veya kazanmak)
bûn yadaşt *l/ngh* anılaşmak
bûn yek *l/ngh* birlik olmak
bûn yezdan *l/ngh* tanrılaşmak
bûn zar bnr bûn zarok
bûn zarok *l/ngh* çocuk olmak
bûn zende *l/ngh* 1. ibret olmak 2. *argo* ağaç olmak
bûqelemûn *zo/m* bukalemun (Chamaeleo cha-

maeleon)
bûr *m* durgun su
bûra *n* kayın, kayın birader, ini, kayınço (kocaya göre karısının erkek kardeşi)
bûrandin (I) *l/gh* geçirmek
bûrandin (II) *l/gh* böğürtmek
bûratî *m* kayın biraderlik, kayınlık, kayınçoluk
bûre *kîm/m* boraks
bûrebûr *m* çağırıp bağırma
bûrebûrkirin *m* çağırıp bağırma
bûrebûr kirin *l/gh* çağırıp bağırmak
bûrik *bj/m* sıraca
bûrîn(I) *l/ngh* geçmek
bûrîn (II) *l/ngh* böğürmek
bûsandin *l/gh* öptürmek
bûsat *bnr* pûsat
bûse (I) *lşk* pusu, tuzak ~ danîn pusu kurmak, tuzak kurmak ~ **vegirtin** pusuya yatmak
bûse (II) *m* buse, öpücük
bûsevegir *n* pusucu
bûsîn *l/ngh* öpmek
bûst *bnr* bihost
bûsû *m* yanık kokusu (yanık pamuk veya bez kokusu)
bûşelan *m* koruluk, orman
bûşişandin *m* gülümsetme
bûşişandin *l/gh* gülümsetmek
bûşişîn gülümseme
bûşişîn *m* gülümseme, gülümseyiş
bûşişîn *l/ngh* gülümsemek
bûtan *kîm/m* bütan
bûtbût süleyman kuşu
bûte (I) *m* nehir kenarında küçük ağaç
bûte (II) *m* pota
bûtik (I) *bj/m* gelincik
bûtik (II) *m* kulübe
bûtik (III) *m* **1.** tomurcuk, tomruk **2.** budak özü ~ **avêtin** (bıyıkığı) terlemek (bıyık çıkmaya başlamak)
bûtikdan *m* tomurcuklanma
bûtik dan *l/gh* tomurcuklanmak
bûtikdayîn *m* tomurcuklanma
bûtîk *m* butik
bûtîkvan *nd/nt* butikçi
bûtîkvanî *m* butikçilik
bûut *m* boyut, buut
bûutdar *rd* boyutlu
bûwar *m* geçit
bûwerandin *m* geçirme
bûwerandin *l/gh* geçirmek
bûwerîn *m* geçme
bûwerîn *l/ngh* geçmek
bûxar *m* buhar
bûxarkirin *m* buharlaştırma
bûxar kirin *l/gh* buharlaştırmak
bûxre *m* ufak taş, moloz taş
bûy *m* düğün
bûyer *m* **1.** olay * **bûyera siruştî** doğa olayı **2.** gelişme, olan biten **3.** olay, olgu **4.** olay (önemli tarihî olgu) * **bombeya notronê bûyera roja me ya îro ye** nötron bombası günümüzün olayıdır ~ **derxistin** olay çıkarmak ~**a tehl** acı olay ~**ek kevn bûn** (bir olayın) arası soğumak ~**ek sar bûn** (bir olayın) arası soğumak
bûyerdar *rd* olaylı
bûyername *m* vakayiname, kronik
bûyernivîs *dîr/n* vak'anüvis
bûyernivîsî *dîr/n* vak'anüvislik
bûyî *rd* olacak, vaki
bûyîn *m* **1.** olma, oluş **2.** *fel* oluş **3.** doğma **4.** doğma, doğuş (bir kimsenin doğduğu yıl) **5.** doğma (ortaya çıkma, sonucu olma)
bûyîna nîjadî *nd* filojenez
bûyînroj *m* doğum günü
bûz *m* künk

C

c, C, 1. Kürt alfabesinin üçüncü harfi olup *cê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından hışıltılı yarı kapantılı öndamaksı ünsüzleri gösterir **2.** *mzk* c, nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *do* sesini gösterir **3.** C, Romen rakamlarında 100 sayısını gösterir

C *kîm* **1.** C (karbon'un kısaltması) **2.** C (elektrik kapasitesinin kısaltması)

C. G. S. *fiz* C. G. S. (santim, gram, saniye kelimelerinin kısaltılmasından oluşan uluslararası fizik birimleri sistemi)

ca *g* **1.** hele * **ca bila ew roj bê** hele o gün gelsin (özellikle, hiç olmassa, her şeyden önce anlamında) **2.** hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) **3.** bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * **ca em herin lê binêrim** bir gidip bakalım **4.** *b* dikkat çekme ünlemi ~ **bala xwe bide min**! bakar mısınız! ~ **bila** *g* hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **ca bila nexebite!** hele çalışmasın! * **ca bila neke!** hele bir yapmasın! ~ **bila hewa xweş be** eyyam ola ~ **binêre!** (an jî ~ **binêrin**! baksana! (veya baksanıza!) seslenme için kullanılır ~ **bise/bisekine** (an jî **bisin/bisekinin** dur (veya durun) ~ **raweste** (an jî **rawestin)** dur (veya durun) ~ **em bên ziyaretiya te** yüzünü gören cennetlik ~ **em dê lê binêrin** oluruna bakmak ~ **ez bikenim**! gülerim! (veya güleyim bari!) ~ **ez lê binêrim** bakalım (veya bakayım) * **paşê ca ez lê binêrin ka erebe diçe navçeyê?** sonra bakalım, ilçeye araba var mı? ~ **guhê xwe bidê te çi got** ağzından çıkanı (veya çıkan sözü) kulağı duymamak (işitmemek) ~ **hesinekî biavêjin ber piyê/lingê (yekî)** ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? ~ **ji xwe re lê binêre** hele bak ya ~ **ka** hele * **ca ka bide min** hele bana ver ~ **li min binêre!** bakar mısınız! ~ **tu ji xwe re lê binêre!** hele bak ya! ~ **tu lê 1)** hele bak, hele bak ya **2)** bak bak! **3)** işe bak!

Ca *kîm* Ca (kalsiyum'un kısaltması)

cabdar *rd/nd* sorumlu

cabdarî *m* sorumluluk

cabil *m* harç (yapılarda kullanılan harç) * **ji bo lêkirina dîwar cabil lazim e** duvar örmek için harç lazım

cabilkirî *rd* harçlı * **dîwarê cabilkirî** harçlı duvar

cabir *n* bir tür balık

cacarûn yumurta, yağ vb. den yapılan bir yemek türü * **li ser qûnê kete cacarûnê** çok şanslı olmak

cacik *m* sakız

caciketehl *m* acı sakız

cacikexweş *m* tatlı sakız

cacim *m* cicim (ensiz olarak dokunmuş parçaların yan yana eklenmesiyle oluşan bir tür ince kilim)

caciq *m* cacık

cacir *m* ceviz içinin dövüldükten sonra balda kaynatılmasıyla yapılan bir tür cevizli tatlı

cacix *m* cacık

cade *m* cadde ~ **û** ~ cadde boyunca

cadelor *m* cadı

cadî *rd* **1.** cadı **2.** *(mec)* huysuz, geçimsiz

cadîtî *m* **1.** cadılık **2.** (mec) huysuzluk ~ **kirin** cadılık etmek

cadû *m* sihir, büyü ~ **kirin** büyü yapmak (veya yaptırmak)

cadûbaz *nd/nt* büyücü

cadûbazî *m* büyücülük

cadûger *m nd/nt* büyücü

cadûgerî *m* büyücülük ~**ya reş** kara büyü

cadûkar *nd/nt* büyücü

cadûkarî *m* büyücülük

cadûker *bnr* cadûkar

cadûkerî *bnr* cadûkarî

cadûkirin *m* büyü yapma

cadû kirin *l/gh* büyü yapmak
cadûtî *m* 1. cadılık 2. *(mec)* huysuzluk ~ **kirin** cadılık etmek
cadûyî *rd* büyüsel
cadûyok *m* büyücü
cadûyokî *rd/h* cadıca, cadılara yaraşır bir biçimde
cadûyokîbûn *m* cadılaşma
cadûyokî bûn *l/ngh* cadılaşmak
Caferî *nd/nt* 1. Caferî (Hz. Cafer'in mezhebinden olan kimse 2. Şiîliğin bir kolu ve bu koldan olan kimse
Caferîtî *m* Caferîlik
cafrî *m* sebzegillere ait bir yiyecek
cah (I) *m* 1. *bnr* cih (II) 2. havza, çukur yer
cah (II) *m* kiymet
cahal *bnr* cahil
cahap *bnr* cewap
cahil 1. cahil, bilgisiz 2. genç, toy delikanlı (zihin bakımında yeterince gelişmemiş) ~ **man** cahil kalmak
cahilane *rd/h* cahilâne, cahilce
cahilî *m* cahillik, cehalet
cahiltî *m* cahillik ~ **kirin** cahillik etmek
cahiliye *m* cahiliye (Araplarda Müslümanlıktan önceki çağ)
cahilok *rd* cahil, genç, toy
cahnika kalo *zo/nd* bir tür çekirge
cahnî, cahnîk *m* tay
cahûd *nd* Yahudi
caiz *rd* caiz
calcalok *zo/m* 2. örümcek (Aranea) 2. örümcek ağı
calcaloke *bnr* calcalok
calfîn *m* piliç
cam *m* 1. cam, sırça 2. *rd* cam, sırça (camdan yapılmış şeyler için) 3. cam (pencere) * **li ba maseyên li ber camê rûniştiye** camın önündeki masaların hemen yanında oturmuş 4. kadeh, içki kadehi * **cama meyê** şarap kadehi ~ **lê dan xistin** camlatmak ~ **lê hatin xistin** camlanmak, cam takılmak ~ **lê xistin** camlamak, cam takmak ~ **li berê dan xistin** camlatmak ~ **li berê hatin xistin** camlanmak, cam takılmak ~ **li berê ketin** camlanmak, cam takılmak ~ **li berê xistin** camlamak, cam takmak * **wekî** ~ cam gibi (şefaf şeyler için)
cama cîhanuma *nd* küre (dünya)
cama nesaya *nd* buzlu cam
cama plastîk *nd* plastik cam
camax *m* tartar
camaxgirtin *m* tartarlanma
camax girtin *l/gh* tartarlanmak
camaxgirtî *rd* tartarlı
cama zelal *rd* 1. şeffaf cam 2. işki bardağı
cambaz *bnr* canbaz
cambazî *bnr* canbazî
cambir *rd* cam kesici
cambûn *m* camlaşma
cam bûn *l/ngh* camlaşmak
camcamk *m* kastaniyet (parmaklara takılarak çalınan bir zil)
camdar *rd* camlı
came *m* elbise
camedank *m* gardrop
camekan *m* 1. camekân, vitrin 2. camekân (camdan ara bölme) * **min camekanek ji bo navberê da çêkirin** araya bir camekân yaptırdım
camêr *rd* 1. cömert, eli açık 2. mert 3. centilmen, kibar (davranış, düşünce, duygu bakımından nazik olan kimse) 4. bay, beyefendi (erkek özel adları yerine kullanılır) * **camêrek li we digere** bir bay sizi arıyor 5. beyefendi (herhangi bir kimseden bahsedilirken, küçümseme, aşağılama anlamında kullanılır) 6. adam, amamcağız ~ **tê de rûniştin** (birileri çözüm için) meseleye el atmak ~**ê me** *nd* bizimki (alay yoluyla yakın olan bir kimseden söz ederken kullanılır)
camêrane *h* 1. cömertçe 2. mertçe 3. centilmence
camêrî *m* 1. cömertlik 2. mertlik 3. centilmenlik ~ **ji kîsî hevalan kirin** düğün pilâvıyla dost ağırlamak
camêrkî rd/*h* 1. cömertçe 2. mertçe 3. centilmence
camêro *n* külhani * **camêro, tu lê bê çi tiştan dizane** külhani, bak neler de biliyor
camêrtî *m* 1. cömertlik 2. mertlik 3. centilmenlik
camfiroş *nd/nt* camcı, cam satıcısı
camfiroşî *m* cam satıcılığı
camid *m* 1. nesne (belli bir ağırliği ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık) 2. *fel* nesne, obje
camidî *rd* nesnel, objektif
camidîtî *m* 1. objektiflik 2. objektivizm
camikokî *rd* camsı
camî *m* cami ~**ya mezin** büyük cami
camîa *m* camia, topluluk, zümre
camîn *rd* camdan
camînî *rd* camdan
camkar *nd/nt* camcı
camkarî *m* camcılık
camker *bnr* camkar
camkerî *bnr* camkarî
camkirî *rd* camlı, cam takılı
camlêxistî *rd* camlı, cam takılı
camûş *zo/n* manda
camxane 1. camekân, vitrin 2. camlık, cam evi, cam yuvası
can *n* 1. can, ruh 2. can, ruh (canlılık, dirlik, duygu) * **di vî mirovî de can nîn e** bu adamda can yok * **di te de qet can tune lo** sende hiç can yokmuş 3. *fel* ruh (bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayal gücü)

4. ten, et, vücut * **îşlikê wî qetiyaye, canê wî xuya dike** gömleği yırtılmış eti görünüyor * **destê min bi canê wê bû** elim tenine değdi * **canê min donekî ye** vücudum yağlı **5.** can (insanın kendi varlığı, özü) * **ew canê xwe fedayî te dike** o canını sana feda eder **6.** can (kişi) * **tevî min em çar can in** benle beraber dört canız **7.** can (gönül) * **canê min gerê dixwaze** canım gezmek istiyor **8.** can (Bektaşilik ve Mevlevilikte tarikat kardeşi) **9.** can, cici (yakınlık duygusu belirten bir seslenme sözü) * **hadê canino, piçek sivik bin** hade canlar, biraz çabuk olun **10.** *rd* can (çok içten, sevimli) * **tu çi zarokekî mîna can î** sen ne can çocuksun ~ **bi qurban bûn** canı kurban olmak ~ **cîger** can ciger, senli benli ~ **cîger bûn** can ciger olmak, senli benli olmak ~ **dan** ruhunu teslim etmek ~ **êşandin** can yakmak (zulmetmek) ~ **filitandin (rizgar kirin** an jî **xelas kirin)** can kurtarmak ~ **hatin (yekî)** canlanmak ~ **jê çûn** can vermek, ölmek ~**ê (tiştekî) jê kirin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~ **jê kişîn** canı çekilmek, ruhunu teslim etmek ~ **jê kişîn û car din hatin (yekî)** canı gelip gitmek ~ **jê re bi qurban be** can feda (veya can kurban) ~ **jê re feda be** can feda (veya can kurban) ~ **kişîn** can vermek ~ **lê birin** tepesini attırmak, sinirlenmek ~ **lê çûn** tepesi atmak, sinirlenmek ~ **spartin Xwedê** ruhunu teslim etmek ~ **şîrîn e** can cümleden aziz ~ **tê de neman** can kalmamak ~ **û cîgera min** canım cigerim ~**a min** bir tanem ~**ê (yekî) aciz bûn** canı sıkılmak ~**ê (yekî) aciz kirin** can sıkmak, canını sıkmak ~**ê (yekî) bexşandin** canını bağışlamak ~**ê (yekî) bijû dan** tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı) ~**ê (yekî) bûn mîna qulên serad û bêjingan** delik deşik olmak (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler oluşmak) ~**ê ~ê** içli dişli, yağlı ballı ~**ê (yekî) çelitandin** hacamat etmek (veya yapmak) ~**ê (yekî) çûn 1)** canı çıkmak (yorulmak veya çok zorluk çekmek) **2)** canı çıkmak (ölmek) **3)** canı gitmek * **canê wê diçe ku wê tiştekî bi pênûsa wê bibe** kalemine bir şey olur diye canı gidiyor ~**ê delal** çok güzel, mükemmel * **Xanî canê delal e** Xani mükemel biri ~**ê (yekî) derxistin** (birinin) pestilini çıkarmak ~**ê (yekî) dixurê** sırtı kaşınıyor ~**ê (yekî) êşandin** (birinin) canını acıtmak, canını yakmak ~**ê (yekî) êşîn** canı yanmak ~**ê (yekî) giran bûn** ağır basmak, ağırlık çökmek (gevşeklik ve uyku gelmek) ~**ê (yekî) hew tehemûl kirin** canına tak demek (veya tak etmek) ~**ê (yekî) jê derxistin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~**ê (yekî) jê kirin** (birinin) pestilini çıkarmak ~**ê (yekî) jê re tehemûl nekirin** (bir şeye) can dayanmamak ~**ê (yekî) jê stendin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) ~**ê (yekî) jê xwestin** canını almak (canını verdirecek kadar memnun etmek) ~**ê (yekî) kelîn** gibi yanmak ~**ê (yekî) kirin gulpînî** zonk zonk zonklamak ~**ê (yekî) kirin wekî qulên bêjing û seradê** delik deşik etmek (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler açmak) ~**ê min!** canım, şekerim! ~**ê min naxwaze** canım çekmiyor ~**ê (yekî) pirçûk dan** tüyleri ürpermek ~**ê (yekî) sincirîn** gibi yanmak ~**ê (yekî) şewitandin** can yakmak (bir kimseyi büyük zarara sokmak) ~**ê (yekî) şîn û reş bûn** canı morarmak ~**ê şîrîn** tatlı canını ~**ê şîrîn teslîm kirin** ruhunu teslim etmek, ölmek ~**ê (yekî) tehemûl nekirin** canına yetmek ~**ê (yekî) tehl kirin** (birinin) canını acıtmak, canını yakmak ~**ê (yekî) tev qulomilo bûn** delik deşik olmak (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler oluşmak) ~**ê (yekî) xera kirin** post elden gitmek (öldürülmek) ~**ê xwe dan 1)** can borcunu ödemek, ölmek **2)** canını vermek **3)** post vermek (argo) ~**ê xwe dan ber çavê xwe** kanı pahasına ~**ê xwe di avê de dîtin** canını sokakta bulmak ~**ê xwe di ber (...) de dan 1)** biri için ölüme gitmek **2)** canını vermek (birşeye çok düşkün olmak) * **ew ji bo kitêbê canê xwe jî di ber de dide** o kitap için canını verir ~**ê xwe feda kirin** canını vermek ~**ê xwe filitandin** (an jî **xelas kirin)** başını kurtarmak (canını korumak), postu kurtarmak ~**ê xwe li erdê dîtin** canını sokakta bulmak ~**ê xwe li ser dan** canıyla ödemek ~**ê xwe spartin rehma Xwedê** ruhunu teslim etmek ~**ê xwe tazî kirin** soyunmak ~**ê xwe teslîm kirin** ruhunu teslim etmek ~**ê xwe winda kirin** yaşamını yitirmek ~**ê (yekî) xwestin** canı istemek **(ji)** ~**ê xwe zivêr bûn** kanı kurumak (çok usanmak)

canan *m* canan

canane *m* canan, sevgili

canbaz *nd/nt* **1.** canbaz, akrobat **2.** cambaz (at alıp satan veya yetiştiren kimse) **3.** sürekçi, yozcu (davar alış verişiyle uğraşan) **4.** cambaz (söz ustası) **5.** dolandırıcı 6. *rd* cambaz, kurnaz, hileci ~**ê gotinan** lâf cambazı ~**ê hespan 1)** at cambazı (at alıp satan) **2)** at cambazı (sirklerde at üstünde gösteri yapan cambaz) ~**ê ser ben** ip cambazı

canbaziyî *rd* akrobatik

canbazî *m* **1.** cambazlık, akrobasi **2.** cambazlık (at alıp satma veya yetiştirme işi) **3.** sürekçilik, yozculuk **4.** cambazlık, dolandırıcılık **5.** cambazlık (söz ustalığı) **6.** cambazlık, kurnazlik ~ **kirin 1)** cambazlık yapmak **2)** dolandırıcılık yapmak ~**ya gotinan** lâf cam-

bazlığı ~**ya peyvan (bêje an jî kelimeyan)** kelime cambazlığı
canbaztî bnr canbazî
canbazxane *m* cambazhane
canber *rd* canlı
canberî *zo/m* karides (Palaemon)
canbexş *nd* **1.** bağışlayan, Allah **2.** *rd* fedakar **3.** *nd* fedayi **4.** *rd* bağışlayıcı
canbexşî *m* **1.** bağışlayıcılık **2.** fedakarlık **3.** fedayilik
canbexşo *nd* Allah
canbêzar *nd/nt* **1.** fedaî, serdengeçti **2.** bir halı ismi
canbêzarane *h* fedaîce
canbêzarî *m* fedaîlik, serdengeçtilik
cancankî *rd* ufacık tefecik
cancîger *rd* canciger
cancîgerbûn *m* canciger olma
cancîger bûn *l/ngh* canciger olmak
cancîgerî *m* cancigerlik
cancîgerkirin *m* canciger etme
cancîger kirin *l/gh* canciger etmek
candan *m* can verme, ölme
can dan *l/gh* can vermek, ölmek
candar *rd* **1.** canlı **2.** *m* cânlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan)
candarî *m* **1.** canlılık **2.** *rd* diril, diriksel
candarîtî *m* canlıcılık, animizm
candayî *rd* can vermiş, ölmüş
candayîn *m* can veriş, ölme
candêr *rd* **1.** canlandırıcı (canlılık veren, canlılık kazandıran) **2.** *nd/nt* canlandırıcı, animatör (bir canlı resim veya şema filmi için haraketliliği sağlayan tek tek resimleri yapan sanatçı)
candêrî *m* canlandırıcılık
canecan *rd* içli dişli, samimî (candan açık yüreklikle davranan) ~ **bûn** içli dışlı olmak
canecantî *m* içli dışlılık
canefsar *rd* gazi
canefsarî *m* gazilik
canega *bnr* conega
canemerg (I) *bot/m* kardelen (Galanthus nivalis)
canemerg (II) *rd* şehid
canemêrg *bot/m* bir çiçek adı, 10 eylülden başlayarak topraktan çıkmaya başlar ve sonbaharın habercisidır
caner *m* hoş kokulu bir gül
canewar *n* canavar, yaratık
canewer *rd* **1.** canlı **2.** *n* yaratık
canezab *rd* canı pek, pek canlı, azap çeken (çektiği acıyı dışarıya vurmayan)
canezabî *m* pek canlı olma
canê *b* **1.** canım (bayan için sesleniş) **2.** cicim (baylar için sevgi sözü)
canêcanê *h* senli benli, sıkı fıkı, içten, samimî ~ **bûn** senli benli olmak, sıkı fıkı olmak, ballı börekli olmak, ~ **ne** al gülüm ver gülüm
canêcanêbûn *m* samimîleşme, sıkı fıkı olma
canêcanê bûn *l/ngh* samimîleşmek, sıkı fıkı olmak
canêcanêtî *m* samimîlik, içtenlik, sıkı fıkılık
canêş *m* **1.** vücut ağrısı **2.** ızdırap, ağrı
canêşî *m* **1.** sıkıntı, beden ağrısı **2.** işkence
canfeda *nd/nt* fedaî
canfedakar *nd/nt* fedakâr
canfedakarî *m* fedakârlık
canfelat *nd/nt* cankurtaran
canfes *m* canfes (bir tür ipek dokuma)
canfeşan *rd* canını feda eden kimse
canfeşanî *m* canını feda etme durumu
canfeşanîkirin *m* canını feda etme
canfeşanî kirin *l/gh* canını feda etmek
canfeza *rd* **1.** hayat, sevinç bağşeden **2.** atik, çevik
canfîda *nd/nt* **1.** fedaî **2.** fedaî (bir kimseyi veya bir yeri koruyan kimse)
canfîdatî *m* fedaîlik
canfîdayane *h* fedaîce
canfîdayî *m* fedaîlik
cang *m* **1.** kefen **2.** amerikan bezi
cange *bnr* conega
cangeza *rd* öldürücü, ısırıcı, tehlikeli olan
cangiran *rd* **1.** hantal, ağır (işi, davranışları ağır ve yavaş) * **yekî pir cangiran e, kar ji destê wî dernakeve** çok hantal biri, elinden iş çıkmıyor **2.** halsiz, bitkin
cangiranbûn *m* hantallaşma
cangiran bûn *l/ngh* hantallaşmak
cangiranî *m* **1.** hantallık **2.** rahatsızlık (sağlık açısından)
cangiranîkirin *m* erinme
cangiranî kirin *l/gh* erinmek
cangizok *rd* feci
cangî *bnr* cih û cangî
cangoçk *n* **1.** çan, kilise çanı * **cangoçkê dêrê** kilise çanı **2.** çancı (çan çalmakla görevli kimse)
cangoçkfiroş *nd/nt* çancı (satan kimse)
cangor *rd* fedaî, canını kurban eden, feda eden kimsi
cangoriyane *h* feda edici bir şekilde
cangorî *rd* **1.** kurban (bir ülkü uğruna feda edilmiş veya kendini feda eden kimse) **2.** kurban (bir kaza veya felakette ölen kimse) **3.** *m* kendini feda etme, canını kurban etme **2.** *nd/nt* fedaî ~ **dan** kurban vermek
cangorîtî *m* fedaîlik
canhêştir *zo/m* zürafa (Giraêa camelopardalis)
canik *m* **1.** hanım (kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan) **2.** hanımcık **3.** *rd* kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kadın) **4.** cancağız * **eger canikê min bixwaze** cancağızım isterse
canikî *h* kibarca
caniyane *rd/h* canice, caniyane
canî, canîk *nd/nt* tay (üç yaşına kadar olan at

yavrusu) ~yê **mê** dişi tay ~**yê nêr** erkek tay ~**yê qer** siyah aygır
canî *nd/nt* cani, kıyıcı
canîhesp *n* erkek tay
canîk *nd/nt* tay
canîmehîn *m* dişi tay
canîng *m* canan
canîtî *m* canilik
cankêşan *m* can çekıne
cankêşî *m* can çekıne
cankelîn *m* vücut ısısı (veya ateşi)
cankole *rd* köle ruhlu
cankoletî *m* köle ruhlu olma durumu
cankuj *nd/nt* katil, öldürücü
cankujî *rd* öldürücülük
cankûçik *rd* it canlı (zora sıkıntıya dayanan, dayanıklı)
cankûş *n* çancı (çan çalmakla görevli kimse)
cankûşî *m* çancılık
canliber *rd* canlı
canlidar *rd* canlı
cannazik *rd* canı tatlı
cannerm *zo/nd* omurgasızlar
cano *b* **1.** canım (erkek için seslenme sözü) **2.** cicim (bayanlar için sevgi sözü)
canpola *rd* çelik bedenli
canrevîn *m* canrüba, gönülkapan, dilber
canrizgar *m* can kurtarma simidi
cansaxî *m* can sağlığı
cansivik *rd* **1.** atik, çevik, hızlı **2.** içi tez, tez canlı
cansivikî *m* tez canlılık, atiklik
cansivikbûn *m* tezcanlılık etme, ivedilenme
cansivik bûn tezcanlılık etmek, ivedilenmek
cansîperane *h* cansiparane
cansîperî *m* cansiperlik
canspî *rd* beyaz tenli
canstîn *n* Azrail
canşewitîn *m* canı yanma
canû *bnr* canî
canvejîn can dirilten
canxelas *nd/nt* **1.** cankurtaran **2.** *m* can simidi
canxelasî *m* cankurtaranlık
canxiraş *m* canhıraş
canxwaz *nd/nt* canantalep
canxweşik *rd* güzel vücutlu
canzar *rd* bıktıran, usandıran, verem eden
canzerik *m* hayvanlarda görülen bir tür sarılık hastalığı
canzerî kirin inlemek, yalvarmak
canzerî *m* **1.** bir tür sarılık hastalığına tutulmuş olan **2.** *rd* çok acı ve kahır çeken **3.** *rd* bıkmış, usanmış olan
canzerîbûn *m* **1.** bir tür sarılık hastalığına tutulma **2.** çok acı ve kahır çekme **3.** bıkma, bıkıp usanma
canzerî bûn *l/ngh* **1.** bir tür sarılık hastalığına tutulmak **2.** çok acı ve kahır çekmek **3.** bıkmak, bıkıp usanmak
canzerîkirin *m* **1.** birine çok acı ve kahır çektirme **2.** bıktırına, bıktırıp usandırma **3.** *mec* (birini) verem etme
canzerî kirin *l/gh* **1.** birine çok acı ve kahır çektirmek **2.** bıktırmak, bıktırıp usandırmak **3.** *mec* birini verem etmek
canzerîkirî *rd* bıktırıp usandırılmış olan
canzerkî *bnr* canzerî
canzerkî bûn *bnr* canzerî bûn
canzerkî kirin *bnr* canzerî kirin
cap *bnr* cewab
capûn *m* patiska türü
caqûltan *m* sandalet
car (I) *m* **1.** kez, kere, defa, sefer, ağız * **min ew du car xwend** onu iki kere okudum * **ev cara çendan e?** bu kaçıncı sefer? * **di carekê de nîvê pere da** ilk ağızda paranın yarısı verdi * **ev cara pêşîn e ku tê vir** ilk defa buraya geliyor **2.** kat, misil (nicelikçe kez, defa) * **ev du car jê buhatir e** bu ondan iki kat daha pahalı * **deh car hîn jê mezintir** on misli daha büyük **3.** el, parti (iskambil oyununda) * **em careke din jî bilîzin?** bir el daha oynayalım mı? **4.** bazen * **car heye ku mirov ...** bazen olur ki insan... ~ ~ (an jî ~ ~**an)** *h* bazen, bazı, ara sıra (veya arada sırada) ~ **di pey caran de heye** her şey bir seferliğine mahsus değil ~ **din 1)** gene, yine **2)** tekrar ~ **din li daweyê nihêrtin** *hiq* (davayı) nakzen görmek ~ **heye** *h* bazen ~ **jê birin** el almak (iskambil oyunlarında) ~ **ji caran** günlerden bir gün, bir zamanlar ~ **li dû caran heye** herşey bir seferliğine mahsus değil ~ **zane** *h* bazen ~**a çendan** kaçıncı (cümle soru cümlesi olmadığında; çok kez, birçok kez) * **ev cara çendan e ku ez têm** bu kaçıncı gelişim ~**a paşî** son defa ~**a pêşîn** ilkin ~**a pir** çoğu zaman ~**ek 1)** bir defa, bir kere (olup bitti anlatan cümlelere katılır) * **carek ev tişt qewimiye, em çi bikin** bir kere bu iş olmuş ne yapalım **2)** bir defa, bir kere (ilk önce, hele) * **carek tu mepeyîve** bir kere sen, konuşma * **carek ew virek e** bir kere o yalancı **3)** bir defa, bir kere (asıl önemli olan) * **carek xanî biçûk e, ji bilî vê, cihê wê jî dûr e** ev bir defa küçük, bundan başka, yeri uzak **4)** *h* bir, bir kez (tekrarlandığında) * **carek li wê, carek li min mêzand ...** bir ona, bir bana baktı... ~**ek du** birkaç kez, bir iki ~**ek ji caran 1)** günlerden bir gün **2)** bir varmış bir yokmuş ~**ek terzî deh car derzî** eskisi olmayanın acarı olmaz ~**ek Xwedê Teala jê re gotiye ê** (Allah) yürü ya kulum demiş ~**eke din 1)** bir daha * **careke din mexwaze** bir daha isteme **2)** bir daha (hiçbir zaman) * **careke din, li min tobe** bir daha mı, tövbeler tövbesi **3)** tekrar, tekrardan, yeniden ~**eke (bi) tenê** bir kerecik, bir defalık (bir kereye özgü olan, bir kereye özgü ola-

rak) * **ez careke tenê êzingan didime te** bir defalık için sana odun veriyorum ~**ekê navê wî derketiye, li serê nayê hilanîn** adı çıkmış dokuza inmez sekize ~**ê tamijîye 1)** bir kere tadına varmış bir **2)** *argo* kere tadına varmış (koçun cinselliği tatması) ~**ekê Xwedê ji ba xwe de şans nedayê** vermemiş mabut neylesin Mahmut ~**ê caran** eskisi gibi
car (II) *mat/h* **1.** çarpma, vurma * **çar caran dudo dike heşt** dördü ikiye vurursak sekiz eder **2.** çarpı (matematikte x işaretinin adı) ~ **kirin** *mat* çarpmak
caran (I) *m* seferlik * **têra du caran qûm heye** iki seferlik
caran (II) *mat/m* **1.** çarpma **2.** çarpı (matematikte x işaretinin adı) **3.** eder (çarpmada) * **pênc caran pênc bîst û pênc dike** beşi beşle çarparsa yermi beş eder
carandin *m* tekrarlama, tekrar etme, yineleme **2.** *mat* çarpma
carandin *l/gh* **1.** tekrarlamak, tekrar etmek, yinelemek **2.** *mat* çarpmak
carandî mükerrer, tekrarlanmış
carandî *rd* tekrarlanmış, tekrar edilmiş olan, mükerrer, yinelemeli
carane (I) *mat/m* çarpma
carane (II) *nd* türlü türlü
carcar *h* **1.** car car **2.** *rd* yaygaracı ~ **kirin** car car etmek
car caran *h* ara sıra, vakit vakit, zaman zaman
carcaro *rd* çığırtkan, yaygaracı
carcarok *rd* çığırtkan, yaygaracı
carcarokane *rd/h* çığırtkanca
carcarokî *m* **1.** çığırtkanlık, yaygaracılık **2.** *rd* çığırtkan gibi
carcaroyî *m* yaygaracılık
carcim *m* cicim, bir tür yaygı
car cîran *nd* konu komşu
carcûr *m* şarjör
carcûr *m* fermuar
carçê *nd/nt* çağrıcı
car din yine, gene, bir daha, tekrar
cardon *n* iri fare
care *m* kere, kez, defa
carecar *h* **1.** car car **2.** *m* yaygara, carcur
carecarkirin *m* car car etme, carlama
carecar kirin *l/gh* car car etmek, carlamak
caregize *n* manda boğası (dört yaşında olanı)
carek (I) *h* bir kez
carek (II) *m* çarpı, çarpı işareti
careke din *h* bir daha, yeniden
carên *m* hitab, ilan
carik *m* ayırak, kitap ayaracı
carinan *h* **1.** bazen, ara sıra (veya arada sırada), arada bir, seyrek **2.** vakit vakit, zaman zaman, kim zaman
caris *nd/nt* **1.** şirret, şerir, arsız kadın **2.** kaba saba, kaba dilli **3.** arsız, dirençli (insanlar için)
carisandin *m* rezil etme
carisandin *l/gh* rezil etmek
carisî *m* **1.** şirretlik, şerirlik **2.** arsızlık, kabalık
cariye *m* cariye, halayık
cariyetî *m* cariyelik, halayıklık
carî (I) *m* kira * **min ev erd carî kiriye** bu arazıyı kiralamışım ~ **kirin** kiralamak
carî (II) *m* **1.** cariye **2.** nedime
carî (III) *rd* misli
carî (IV) *m* **1.** durulama **2.** sterilizasyon **3.** şartlama (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarma)
carî (V) *m* seferlik
carî adet *nd* carî * **di nava me de li gorî carî adet**... aramızda carî usule göre....
carî hesab *baz/nd* carî hesap
carîkirin *l/gh* **1.** durulama, sudan geçirme (çamaşırı durulama) **2.** sterilize etme **3.** şartlama (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarma)
carî kirin *l/gh* **1.** durulamak, sudan geçirmek (çamaşırı durulamak) **2.** sterilize etmek **3.** şartlama (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarmak)
carîkirî *rd* **1.** durulanmış olan **2.** sterilize **3.** şartlanmış olan
carîn *m* carlama
carîn *l/ngh* carlamak
carîng *bnr* cariye
carînî *m* carlama
carînîkirin *m* carlama
carînî kirin *l/gh* carlamak
carkêş *rd* tahamüllü
carkirin *mat/m* çarpma
car kirin *mat l/gh* çarpmak
carname *m* bildirge
carse *m*bir tür kumaş
carok *m* süpürge
carû *m* sıva
car û cîran *nd* konu komşu
carûd *m* gelberi, soba küreği, ateş küreği
carûk *bnr* carûd
carwar *m* **1.** bağırış **2.** çağırtı bağırtı
cas *m* kireç
caskirin *m* kireçleme
cas kirin *l/gh* kireçlemek
caskirî *rd* kireçli, kireç ile kaplanmış olan
casûs *nd/nt* casus, çaşıt
casûse *m* gez (silâh)
casûsî *m* casusluk, çaşıtlık
casûsîkirin *m* casusluk yapma, çaşıtlama
casûsî kirin *l/gh* casusluk yapmak, çaşıtlamak
casûstî *m* casusluk
caş *n* **1.** sıpa **2.** *mec* hain, işbirlikçi ~ **û cêş** sıpa mıpa ~ê **kerê** eşek sıpası
caşik *n* sıpa, sıpacık

caşikok *m* sıpacık
catir *bnr* catirî
catirî *bot/m* kekik (Thymus vulgaris)
caw (II) *n* **1.** bez (pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma) **2.** bez (pamuktan düz dokuma) **3.** bez (herhangi bir cins kumaş) ~ **cawê we ye, cawbir cawbirê we ye** beni alâkadar etmez, sorun sizin sorunuz ~ **cawê we ye biçirînin** at babam at ~**ê Amerkan** Amerikan bezi ~**ê kitanik** gaz bezi ~**ê kutayî** tefeli (sık dokunmuş bez)
cawamêr *bnr* camêr
cawaz *bnr* cihêwaz
cawazî *bnr* cihêwazî
cawbir *m* makas
cawfiroş *nd/nt* bez satıcısı, manifaturacı
cawfiroşî *m* manifaturacılık
cawî *m* elti
cawîd *rd* sonsuz, ebedî
cawîdan *rd* **1.** bengi, ebedî, sonsuz **2.** *mec* ölümsüz
cawîdanbûn *m* **1.** ebedîleşme **2.** *mec* ölümsüzleşme
cawîdan bûn *l/ngh* **1.** ebedîleşmek **2.** *mec* ölümsüzleşmek
cawîdanbûyî *rd* **1.** ebedîleşmiş **2.** *mec* ölümsüzleşmiş olan
cawîdanbûyîn *m* **1.** ebedîleşme **2.** *mec* ölümsüzleşme
cawîdanî *m* **1.** ebedîlik, ebediyet, *m* sonsuzluk2. *mec* ölümsüzlük
cawîdankirin *m* **1.** ebedîleştirme **2.** *mec* ölümsüzleştirme
cawîdan kirin *l/gh* **1.** ebedîleştirmek **2.** *mec* ölümsüzleştirmek
cawîdankirî *rd* **1.** ebedîleşmiş **2.** *mec* ölümsüzleştirilmiş olan
cawîtî *m* eltilik
cawker *nd/nt* dokumacı, bez dokuyucusu
cawkerî *m* dokumacılık
cawpêç *n* kefen
cax (I) *n* örgü şişi
cax (II) *n* **1.** eski evlerde küvet veya lavabo görevini gören yer **2.** eklem bağlantısı **3.** kısım, bölüm **4.** duvarı takviye için içli ve dişli çepeçevre konan kiriş ~ **û** ~ bölüm bölüm
cax (III) *m* **1.** korkuluk, parmaklık * **bi caxê nêrdewanê bigire!** merdivenin korkuluklarına tutun! **2.** demir çubuk **3.** kepenk **4.** çiten (saman taşımak için büyük sepet veya çit)
cax (IV) *bot/m* **1.** çağşır **2.** yumurta, yağ ve çığşurdan yapılan bir tür yemek
caxcax *rd* çubuklu, hatlı (kumaş)
caxên nêrdewanê *nd* tırabzan
caxik (I) *m* ızgara (üzerinde et pişirmek için)
caxik (II) *bot/m* çağşır
caxî *bnr* civat û caxî
caxkirî *rd* parmaklıklı, korkuluklu
cayî *m* elti
caz *m* **1.** caz **2.** caz (caz müziğini çalan orkestra)
cazband **1.** cazcı **2.** *m* cazbant (caz müziğini çalan orkestra)
cazgir *nd/nt* cazgır
cazgirî *m* cazgırlık
cazîb *rd* cazip, cazibeli, albenili
cazîbe *m* cazibe, albeni, çekicilik ~**ya cinsî** cinsel cazibe
cazîbedar *rd* cazibeli, alımlı
cazîbedarî *m* alımlılık
cazû *m* **1.** cadı **2.** *mec* arsız, huysuz (kadın) **3.** *rd* acuze
cazûkar *bnr* cadûbaz
cazûtî *m* **1.** cadılık **2.** *mec* huysuzluk ~ **kirin** cadılık etmek
cazûyokî *h* cadıca, cadılara yaraşır bir biçimde
cazûyokîbûn *m* cadılaşma
cazûyokî bûn *l/ngh* cadılaşmak
Cb *kîm* Cb (kolombiyum'un kısaltması)
CD CD (Corps diplomatique 'kordîplomatîk' sözünün kısaltması)
Cd *kîm* Cd (kadmiyum'un kısaltması)
Ce *kîm* Ce (seryum'un kısaltması)
ceba *rd* pahasız, karşılıksız
cebale *m* harç için hazırlanmış yığın
ceban (I) *m* mezarlık
ceban (II) *rd* **1.** korkak **2.** *mec* dönek
cebanî (I) *m* **1.** korkaklık **2.** *mec* döneklik
cebanî (II) *nd/nt* hortlak, hayalet
cebanîbûn *m* hortlama
cebanî bûn *l/ngh* hortlamak
cebanîtî *m* hortlak
cebankî *rd/h* dönekçe
cebar (I) *nd/nt* çıkıkçı, kırıkçı, sınıkçı
cebar (II) *nd* **1.** Allah **2.** cebar, güç sahibi
cebar (III) *ast/nd* göğün güney kısmında bulunan bir takım yıldız
cebar (IV) *m* lökün, lök (II) ~ **kirin** löklemek
cebarî (I) *m* çıkıkçılık, kırıkçılık, sınıkçılık
cebarî (II) *m* kitre, kestere (gevenden çıkarılan bir tür zamk)
cebarkirin *m* lökleme
cebarkirî *rd* löklenmiş olan
cebartî *m* kırıkçılık, sınıkçılık
cebe *m* zahire
cebel *m* otlak, çayırlık, mera
ceber *n* karşı taraf, karşı yaka **ceberê çem** nehirin karşı yakası
ceberût *m* **1.** ceberut (Tanrı'nın her şeyin üstündeki kudreti) **2.** ceberut (tasavvufta Allah'a varmanın üçüncü basamağı) **3.** ceberut (zorbalık) **4.** *rd* ceberut, merhametsiz
ceberûtî *m* ceberutluk
cebeş *bnr* zebeş
cebilandin *m* karma (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak çamur durumuna getirme)
cebilandin *l/gh* karmak (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak çamur durumuna

getirmek) * **xerc cebilandin** harç karmak
cebilandî *rd* karılmış
cebilîn *m* karılma
cebilîn *l/ngh* karılmak
cebilxane *İşk/m* cephane, mühimat
cebir *m* zor, zorlayış ~ **lê kirin** zorlamak, baskı yapmak, cebretmek
cebirandin *m* kaynatma (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlama)
cebirandin *l/gh* kaynatmak (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlamak)
cebirandî *rd* kaynatılmış olan
cebirî *rd* kaynamış (kırık, çıkık için)
cebirîn *m* kaynama, kaynayış (kırık, çıkık için)
cebirîn *l/ngh* kaynamak (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanmak) * **hestiyê piyê wê cebiriye** ayak kemiği kaynamış
cebîr *mat/m* cebir
cebîre *m* cebire, koaptör
cebîrî *mat/rd* cebirsel
cebl *m* çamur, su ya da kireç (veya beyaz toprak) karıştırılarak yapılan bir tür harc
cebrane *h* cebren, zorla
cebriye *m* cebriye
cebrî *rd* cebrî, zorla yapılan, zor kullanılarak yaptırılan ~ **cebrane** zorla, metazori
cece *b* güreşte elini göğsüne vurarak meydan okuma nidası
cecem *m* kafatası
cecemk *m* kastaniyet (parmaklara takılarak çalınan bir tür zil)
cecim *m* cicim (bir tür yaygı)
ced *rd* kıvırcık (küçük küçük kıvrımları olan)
cedaw *bnr* cedew (II)
cedel *m* tartışma, münakaşa
cedele *m* kar helvası
cedew (I) *m* kağnı arabasının ip gerilmesi
cedew (II) *m* **1.** yağır (çoğunlukla bir yerde eyer veya semerin açtığı yara) **2.** cıdağı (büyük çıban) **3.** nasır **4.** üstü kabuk bağladığı halde tam iyileşmemiş yara
cedewgirtin *m* nasırlaşma
cedew girtin *l/ngh* nasırlaşmak
cedewgirtî *rd* nasırlaşmış
cedewî *rd* nasırlı
cedewîbûn *m* **1.** nasırlanma **2.** kronerleşme
cedewî bûn *l/ngh* **1.** nasırlanmak **2.** kronerleşmek
cedêl *m* **1.** münakaşa **2.** mücadele, çaba, uğraş **3.** geçimsizlik, huysuzluk * **pir cedêla wî heye** çok geçimsiz biri ~ **kirin 1)** münakaşa etmek (veya yapmak) **2)** mücadele etmek, çabalamak **3)** huysuzluk etmek
cedî *rd* cedit, yeni
cedûgir *nd/nt* büyücü
cedûgirî *mt* büyücülük
cedûkirî *rd* büyülü, büyülenmiş olan
cedwel *m* cetvel, çizelge ~**a caranê** çarpım tablosu, kerrat cetveli ~**a hesaban** hesap cetveli ~**a teyê** t cetveli
ce'ê *b* ce (kucak çocuklarını, bebekleri eğlendirmek için çıkarılan ses)
cef (I) *bnr* ceft
cef (II) *n* posa ~**ê zeytûnan** zeytin küspesi, pirina
cef (III) *rd* yorgun
cefa *m* cefa, üzgü ~ **kişandin** cefa çekmek (veya görmek) ~ **lê kirin** eziyet etmek
cefakar *rd* cefalı
cefakêş *rd* cefakâr, cefalı
cefakêşî cefakârlık
cefen (I) *wj/m* fabl
cefen *m* otlak, çayırlık, mera
cefilan *m* ürperme, ürperiş
cefilandin *m* ürpertme
cefilandin *l/gh* ürpertmek
cefilîn *m* ürperme, ürperiş
cefilîn *l/ngh* ürpermek
cefnî *m* büyük sini
ceft *m* pelit çağlası, palamut kabuğu, sepicilikten kullanılır
ceftik *m* ceviz kabuklarını bir şeyin altına saklayarak oynanan oyun
ceft kirin *l/gh* tabaklamak
ceftxane *m* tabakhane
cegan *bot/n* hasır semerci otu ~**ê sor** bir tür hasır semerci otu
ceger *ant/m* **1.** ciğer (ak ciğer ile kara ciğerin ortak adı) **2.** *mec* ciger, yürek, yüreklilik (herhangi bir şeyden çekinmeme, korkmama) ~ **birin xwe** cesaret etmek yüreklenmek ~ **divê (an jî jê re lazim e)** yürek ister ~ **kirin** cesaret etmek, yüreklenmek ~**a dê** ana yüreği ~**a (yekî) hatin xwarê** içi yanmak, çok etkilenmek ~**a (yekî) pê re reş bûn** (biri) usanmak, bıkmak, verem olmak ~**a (yekî) şewitîn** ciğeri yanmak ~**a (yekî) şewitandin** ciğerini yakmak
cegera reş *ant/nd* kara ciğer
cegerbaz *rd* yürekli, cesur
cegerbazî *m* yüreklilik, cesurluk
cegerdar *rd* **1.** cigerli **2.** *mec* yürekli, cesur
cegerdarî *m* yüreklilik, cesurluk, cesaret
cegerhênik *rd* korkak
cegerhênikî *m* korkaklık
cegerhilûk *rd* yakmlarına aşırı düşkün
cegerhilûkî *m* yakınlarına aşırı düşkünlük
cegerhîz *rd* yakınlarına aşırı düşkün
cegerhîzî *m* yakınlarına aşırı düşkünlük
cegerkirin *m* cesaret etme, yüreklenme
ceger kirin *l/gh* cesaret etmek, yüreklenmek
cegermend *rd* yürekli, cesur, cesaretli
cegermendî *m* yüreklilik, cesurluk
cegermij *rd* kalleş
cegerperitî *rd* bağrı yanık, acı çekmiş olan
cegerpola *rd* cesur, yiğit, korkusuz
cegersoj *rd* **1.** acı veren, ciger yakan **2.** yanık (duygulandıran şey) **3.** merhametli, şefkatli

4. yufka yürekli
cegersoz *bnr* cegersoj
cegerşewat *rd* 1. acı veren, ciger yakan 2. yanık (duygulandıran şey)
cegerşewitî *rd* 1. yakınlarına aşırı düşkün 2. bağrı yanık
cegertune *rd* yüreksiz, korkak
cegirandin *m* üzme, acı verme
cegirandin *l/gh* üzmek, acı vermek * **dilê min jê cegirandî ye** beni çok üzmüş
cegirandî *rd* incitilmiş, alınmış
cegirîn *m* üzülme, incinme, alınma
cegirîn *l/ngh* üzülmek, incinmek, alınmak
ceh *bot/n* 1. arpa (Hordeum vulgare) 2. arpa (bu bitkinin taneleri) ~ **dan (yekî) genim jê stendin** bir elle verdiğini öbür elle almak ~ **dide mirov genim ji mirov distîne** ağzına bir zeytin verir, altına (veya ardına) tulum tutar ~ **keran şamî dike, mesqel şûran misrî dike, xizanî mêran kotî** dike arpa eşeği kudurtur, keskinlik kılıcı değerli kılar, yoksulluk ise adamı perişan eder **te ~ xwar?** arpa mı yedin?
cehalet *m* cehalet, bilmezlik
cehcehik *bot/m* rezene (Foeniculum vulgare)
cehd *m* 1. çaba, gayret, uğraş 2. emek (uzun ve yorucu calışma) 3. uğraş, uğraşma, didişme, ücadele 4. *mec* azım ~ kirin 1) çabalamak, çaba göstermek, gayret etmek 2) emek harcamak 3) azmetmek ~ **û zehmeta ji bo jiyanê** hayat mücadelesi (veya kavgası) ~**a nanê xwe kirin** ekmek kavgası vermek
cehdandin *m* 1. çabalama, koşturma (bir işi başarmak için uğraşma) 2. emek harcama 3. gayret etme, uğraşma, didişme
cehdandin *l/gh* 1. çabalamak, koşturmak (bir işi başarmak için uğraşmak) * **em li pey kar dicehdînin** iş peşinden koşturuyoruz 2. emek harcamak 3. gayret etmek, uğraşmak, didişmek
cehdasî *bot/m* arpağan
cehdasîk *bnr* cehdasî
cehddan *m* çabalma
cehd dan *l/gh* çabalmak
cehde *m* cadde
cehdkar *rd* çabalayıcı
cehdker *bnr* cehdkar
cehdkirin *m* 1. çabalama (bir işi başarmak için uğraşma) 2. emek harcama 3. uğraşma, didişme, gayret etme 4. azmetme
cehd kirin *l/gh* 1. çabalamak (bir işi başarmak için uğraşmak) 2. emek harcamak 3. uğraşmak, didişmek, gayret etmek 4. azmetmek
cehek *m* şehriye
cehenem *m* 1. cehennem 2. (mec) cehennem (çok sıkıntılı yer) 3. değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer ~ **lê bûn** cehennem olsun ~ **lê kirin** cehenneme kadar yolu var ~ **lêkirî** canı cehenneme ~ **li bin piyê (yekî) kirin** cehennemin dibine kadar gitsin ~**a wî (an jî wê)** canı cehenneme
cehenemî *rd* cehennemlik
cehê derewîn *bot/nd* yabanî arpa, arpağan
cehêl *bnr* cahil
cehf *m* posa
cehfiroş *nd/nt* arpacı, arpa satan kimse
cehfiroşî *m* arpacılık
cehik (I) *m* hiyar, salatalık
cehik (II) *nd* deve dişi (iri taneli buğday, nar vb. için)
cehikî *bot/nd* bir tür iri taneli nar
cehimî *rd* 1. gebermiş 2. *argo* cavlamış, zıbarmış (ölmüş)
cehimîn *m* 1. geberme (hayvanlar için) 2. *argo* cavlama, zıbarma (ölme)
cehimîn *l/gh* 1. gebermek (hayvanlar için) 2. *argo* cavlamak, zıbarmak (ölmek)
cehisandin *m* tespit etme
cehisandin *l/gh* tespit etmek
cehisandî *rd* tespitli
cehî *rd* arpadan yapılmış olan
cehîk *bot/m* 1. hıyar (Cucumis sativus) 2. hıyar (bu bitkinin ürünü)
cehîn *rd* arpadan yapılma
cehkir *nd/nt* arpacı (arpa satın alan kimse)
cehkot *zo/nd* bir kuş türü
cehem *bnr* cehenem
cehnemî *rd* cehennemlik
cehnî *bnr* conî
cehnî *nd/nt* tay
cehnîk *nd/nt* tay
cehnîka kalo *zo/nd* bir tür çekirge
cehp *n* cibre, küspe
cehpank *bot/nd* bir tür arpa
cehperî *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)
cehr *m* 1. kahbet 2. kabiliyet
cehş *n* sıpa ~**ê kerê** eşek sıpası
cehşanîn *m* yavrulama (eşek için)
cehş anîn *l/gh* yavrulamak (eşek için)
cehşik *n* sıpa, sıpacık ~**ê kerê** eşek sıpası
cehşkirin *m* hülle yapma
cehş kirin *l/gh* hülle yapmak
cehter *bot/m* kekik (Thymus vulgaris)
cehtirî *bot/m* zahter (Thymus Longicaulis)
cehtra beyaban *bot/nd* yabanî kekik
Cehûd *nd/nt* Yahudi
Cehûdî *m* Yahudilik
cehzer *m* arpa sararma dönemi
cehzeran *m* mayıs ayı
cejn *m* 1. bayram * **cejna qurbanê** kurban bayramı 2. *mec* bayram (sevinç, neşe) ~**a haciyan** hacılar bayramı ~**a hev pîroz kirin** bayramlaşmak ~**a qurbanê** kurban bayramı
Cejna Batizmî *nd* Yezidî Kürtlerin 13 Ocakta kutladıkları yılbaşı bayramı
Cejna Cilexanê *nd* Yezidî Kürtlerce yılda iki kez (yaz ve kışın) kutlanan bir bayram

Cejna Civatê *nd* bütün Yezidilerce 6 Kasımda iki hafta boyunca kutlanan bir bayram
Cejna Êzî *nd* her yıl Aralık ayının ortasına denk gelen cuma gününden önce, iki veya üç gün önce başlar ve cuma günü de bayramdır
Cejna Laleş *nd* Ekim ayının 6'sında başlayarak 15'ine kadar süren bir bayram
cejnane *rd* bayramlık
Cejna Newrozê *nd* Nevruz Bayramı
Cejna Qurbanê *nd* **1.** Kurban Bayramı **2.** Yezidîlerce Halil İbrahim için yapılan bir bayram
Cejna Remezanê *nd* Ramazan Bayramı, Şeker Bayramı
Cejna Şivanan *nd* 24 Eekim ve 21 Kasımda yapılan koç katımı
Cejna Zayînê *nd* Noel
Cejna Zozanan *nd* Haziran ayının ilk haftasında yaylaya çıkma şenliği (Kars, Ağrı gibi yerlerde yapılır)
cejnane *m* bayramlık
Cejnerojî *m* Ramazan Bayramı
cel *n* jop
celad *nd/nt* **1.** cellât **2.** cani
celadet *m* celâdet, yiğitlik
celadî *m* cellâtlık
celal *m* ark
Celalî *dîr/nd* Celâlî (ilk olarak Yavuz Sultan Selim devrinde ortaya çıkan Bozoklu Derviş Celâlî'in adamlarına ve ondan yana olanlara, sonraları da ortaya çıkan bütün asîlere verilen ad)
celandin *m* şartlama
celandin *l/gh* şartlamak (dini kurallar gereğince, kirlenmiş sayılan bir şeyi en az üç kez sudan geçirip kirli sayılmaktan kurtarmak)
celandî *rd* şartlanmış olan
celaqî *m* iyice koyulaşana kadar kaynatılmış pekmez
celb *m* **1.** getirme, kendi üzerine çekme **2.** celp, celpname **3.** celp (askerlik ödevini yapmaya çağırma) ~ **kirin** celp etmek ~**î xwe kirin** kendine celp etmek
celbe *m* celbe, avcı çantası ~**ên (yekî) tije kirin** (birinin) pasaportunu eline vermek
celbker *rd*
çekici, calip
celbkirin *m* celp etme
celb kirin *l/gh* celp etme
celbname *m* celpname
celd *m* **1.** cilt* **celda Quranê** Kur'an cildi **2.** kese (Kuran kesesi için)
celde *m* kırbaç, kamçı
celdedan *m* kırbaçlama
celde dan *l/gh* kırbaçlamak
celdker *nd/nt* **1.** ciltçi * **ez dê pirtûkan bibim ser celdker da ku ez wan bidim cizûbendkirin** kitapları ciltçiye götürüp ciltleteceğim **2.** *m* ciltçi (cilt evi)
celdkerî *m* ciltçilik
celdkirin *m* ciltleme
celd kirin *l/gh* ciltlemek
celdkirî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan
celdxane *m* cilt evi
celeb (I) *n* **1.** tür, cins **2.** cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) * **ev kitêb di celebê xwe de yekta ye** bu kitap kendi türü içinde eşsizdir **3.** çeşit (canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) **4.** öbek, küme, grup, kısım (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) *m* **5.** sürü (koyun, keçi, kuş sürüsü gibi) * **çûk bi celeb firîn** kuşlar sürü halinde uçtular **6.** koyun sürüsünden bir parça **7.** sürü (bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü) ~ ~ **1)** cins cins **2)** çeşit çeşit ~ **bi** ~ **1)** cins cins **2)** türlü türlü
celeb (II) *nd/nt* tacir, hayvan tücarı
celebdar *n* davar tücarı
celebdarî *m* davar tücarlığı
celebîn *rd* özgül
celebîntî *m* özgüllük
celew (I) *bnr* celeb
celew (II) *n* dizgin, yular ~ **kirin** dizgin vurmak
celewkirin *m* dizginleme
celew kirin *l/gh* dizginlemek
celewkirî *rd* dizginlenmiş
celim *bnr* cehenem
celik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
celî *m* sürgün, nefiy (sürgün etme)
celî bûn *l/gh* sürgün olmak
celîbûn *m* sürgün olma
celîbûyî *rd* sürgün olmuş olan
celîbûyîn *m* sürgün oluş
celîkirin *m* sürgün etme
celî kirin *l/gh* sürgün etmek
celîkirî *rd* sürgün edilmiş olan
celîl *rd* **1.** ulu **2.** celil (Allah'ın sıfatlarından biri)
celîşan celcelal *nd* zikirde göğsünü yumruklayarak tempo tutturmada söylenilir
celme *m* cehenem ~ **lê kirin** cehenneme olsun ~ **lêkirî** canı cehenneme, cehenneme kadar yolu var ~**ya (wî an jî wê)** cehenneme kadar yolu var
celmeyî *nd* cehennemlik (öldükten sonra yerinin cehennem olacağı sanılan kimse)
celo *rd* zevzek
celse *hiq/m* celse, duruşma, oturum ~**ya aşkera** (an jî **vekirî)** açık duruşma
celûz *rd/nt* geveze (çenesi düşük)
celx *m* **1.** derz * **hay ji celxên dîwar hebe** duvarın derzlerine dikkat et **2.** geçirme **3.** yiv (ek çizgisi) * **celxeyên qaqot** kafatasının yivleri **4.** diş (sarımsak dilimi gibi dişe benzetilen şeyler için)

cem (I) *n* **1.** iki buçuk üç ölçekli çuval **2.** çuval yükten teki
cem (II) *b* ineği sürerken söylenir
cem (III) *nd* yan, kat, nezd (birlikte, beraber olma) * li cem min sê kes hene yanımda üç kişi var
cem (IV) *ol/m* cem (Alevilikte dini ayin) ~ **girê dan** cem bağlamak ~ **kirin** cem etmek
cemabûn *m* toplanma
cema bûn *l/ngh* toplanmak
cemabûyî *rd* toplanık, toplanmış olan
cemabûyîn *m* toplanma, toplanış
cemaet *m* **1.** cemaat (bir imama uyup namaz kılan kişiler) **2.** cemaat, topluluk (insan kalabalığı) **3.** cemaat (bir dinden veya bir soydan olanların topluluğu)
cemaetî *h* cemaat ile
cemakirin *m* toplatma
cema kirin *l/gh* toplatmak
cemakirî *rd* toplatılmış olan
cemal *m* **1.** cemal, yüz güzelliği **2.** cemal, parlaklık
cemandin *m* toplama
cemandin *l/gh* toplamak
cemandî *rd* toplanmış olan
cemawer kitle
cemawer *m* **1.** alay (herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk) **2.** kitle (insan topluluğu) **3.** halk, ahali
cemawerî *rd* kitlesel
cemb *n* iki torba yükten biri
cembat *m* küfe
cembek (I) *n* **1.** iki buçuk üç ölçekli çuval **2.** iki çuval yükten teki
cembek (II) *m* küçük sepet
cembelûlk *bnr* şembelîlk
cembî *n* büyükçe küfe
cembûn *m* toplanma
cem bûn *l/ngh* toplanmak
cemcem *ant/n* **1.** kafa tası **2.** *m* çalpara
cemciqandin *m* çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma)
cemciqandin *l/gh* çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak)
cemciqandî *rd* çalkalanmış
cemciqî *rd* çalkalanmış
cemciqîn *m* çalkalanma
cemciqîn *l/ngh* çalkalanmak
cemcitandin *m* sıva çatlatma
cemcitandin *l/gh* sıva çatlatmak
cemcitîn *m* sıva çatlama
cemcitîn *l/ngh* sıva çatlamak
cemçiqandin *bnr* cemciqandin
cemdan *n* çuval
cemed *m* buz ~ **helîn** buzlar çözülmek (buzlar erimeye, kırılmaya başlanmak) ~**a ser dilê (yekî) helîn** içinin (veya yüreğinin) yağı erimek
cemedan *m* camadan, kefiye
cemedanî *bnr* cemedan
cemedank *m* buzluk
cemedbir *m* buzkıran
cemedfiroş *nd/nt* buzcu
cemedgeh *m* buzluk
cemedgirtin *m* buz bağlama
cemedgirtin *m* buzlanma
cemedgirtin *m* **1.** buz bağlama, buz kesme **2.** buz tutma, buzlanma (sıvı için; üstünde buz oluşma, buzla kaplanma)
cemed girtin *l/gh* **1.** buz bağlamak, buz kesmek * **hundir qet germ nedibû, hetanî beyaniya sibehê binê piyên min cemed girtin** içeri bir türlü ısınmıyordu, sabaha kadar ayaklarım buz kesti **2.** buz tutmak, buzlanmak (sıvı için; üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak)
cemedgirtî *rd* buzlu, buz bağlanmış, buz tutmuş olan
cemedker *rd* dondurucu
cemedok *m* soğutucu
cemedşikên *m* buzkıran
cemedxane *m* buzhane
cemgirêdan *m* cemetme
cemidan *m* donma
cemidandin *m* **1.** soğutma, soğuklaştırma **2.** dondurma **3.** üşütme **4.** ısırma (sert rüzgâr için)
cemidandin *l/gh* **1.** soğutmak, soğuklaştırmak **2.** dondurmak **3.** üşütmek **4.** ısırmak (sert rüzgâr için)
cemidandî *rd* **1.** soğutulmuş, soğuklaştırılmış **2.** dondurulmuş (buz durumuna getirilmiş) **3.** dondurulmuş (soğukta konrunmuş, soğuktan katılaşmış) * **goştê cemidandî** dondurulmuş et
cemidayî *rd* soğutulmuş olan
cemidgeh *m* soğuk hava deposu
cemidî *rd* **1.** soğuk, soğumuş **2.** soğuklanmış, soğuk almış olan **3.** *mec* soğuk (sevimsiz veya yersiz) * **bersîveke cemidî** soğuk bir cevap **4.** *mec* soğuk (kadın için; cinsel istek duymayan) **5.** donmuş, donuk **6.** *mec* acı (kırıcı, üzücü, incitici) * **xebera cemidî** acı haber * **gotineke sara cemidî jê re hat** ona acı bir haber geldi **7.** *mec* dargın (soğuk, ilgisiz) * **diya min li ber deriyê bexçe bi du gotinên cemidî ez pêşwazî kirim** annem bahçe kapısında beni iki dargın kelime ile karşıladı
cemidîn *m* **1.** soğuma **2.** donma **3.** üşüme **4.** soğuklama, soğuk alma, donma, buyma (çok üşüme) **5.** çözülme (gevşeme, güçsüz kalma) **6.** kıkırdama (donarak ölme) **7.** serinleşme **8.** donup kalma
cemidîn *l/ngh* **1.** soğumak **2.** donmak **3.** üşümek **4.** soğuklamak, soğuk almak, donmak, buymak (çok üşümek) **5.** çözülmek (gevşemek, güçsüz kalmak) **6.** kıkırdamak (dona-

rak ölmek) 7. serinleşmek 8. donup kalmak * **ji xwe re cemidî** donup kaldı
cemik (I) *m* dirgen
cemik (II) *rd* ikiz
cemik (III) *n* sırt yükü
cemikkirin *m* dirgenleme
cemik kirin *l/gh* dirgenlemek
cemisandin *m* 1. mayalama 2. pıhtılaşma 3. olgunlaştırma
cemisandin *l/gh* 1. mayalamak 2. pıhtılaşmak 3. olgunlaştırmak
cemisandî *rd* 1. mayalı 2. pıhtılaşmış
cemisî *m* 1. mayalı, mayalanmış 2. pıhtılaşmış
cemisîn *m* 1. mayalanma 2. pıhtılaşma 3. olgunlaşma 4. kesilme **~a xwînê** kan pıhtılaşması
cemisîn *l/gh* 1. mayalanmak 2. pıhtılaşmak 3. olgunlaşmak 4. kesilmek
cemiyet *m* 1. cemiyet 2. *wj* cemiyet
cemî *m* 1. iki çuval yükten teki 2. sepetten büyük küfe
cemîl *rd* 1. yakışıklı, güzel 2. cemil (Allah'ın sıfatlarından biri)
cemîle *rd* cemile
cemîlî bir tür ekmek tatlısı
cemîn *m* toplanma
cemîn *l/ngh* toplanmak
cemker *rd* toplayıcı, toplayan
cemkirin *m* toplama
cem kirin *l/gh* toplamak
cempal *n* büyük yük üzerine konulan küçük yük
cemser *erd/m* kutup (yer yuvarlağının, ekvatordan en uzak olan yer ekseninin geçtiği var sayılan iki noktasından her biri) ~ **nîşan dan** kutuplanmak (ibreyi göstermek)
cemsera esmanî *ast/nd* gök kutbu
cemserî *rd* kutupsal
cemserîbûn *m* kutuplanma
cemserî bûn *l/ngh* kutuplanmak
cemserker *rd* kutuplaştırıcı
cemserkirin *m* kutuplaştırma
cemser kirin *l/gh* kutuplaştırmak
cenab *nd/nt* cenap
cenabet *rd* cünüp
cenabetî *m* cünüplük
cenah *n* 1. sopa 2. iki başlı demir nacak
cenan *nd/nt* 1. yarıcı (tütün, sebze ve meyvecilikte, ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşerek çalışan işçi) 2. yetiştirici * cenanê titûnê tütün yetiştiricisi 3. ekici ~ê çayê çay yetiştiricisi ~ê çiltûkê çeltikçi ~ê dolmikan (an jî **kundiran)** kabakçı (yetiştiren kimse) ~ê titûnê tütüncü
cenanêr *m* bir tür meyve
cenanî *m* 1. yarıcılık 2. ekicilik ~ kirin yarıcılık yapmak ~ya çayê çaycılık, çay yetiştiriciliği ~ya çiltûkê çeltikçilik **~ya titûnê** tütüncülük
cenap *n* topuz
cenawir *n* canavar
cenawirî *m* canavarlık
cenaze *n* 1. cenaze, naaş 2. cenaze (cenaze merasimi için) 3. *mec* çok ağır* **eynî cenaze ye** ölü gibi ~ rakirin cenazeyi kaldırmak ~ê (yekî) li rasta Xwedê man ölüsü ortada kalmak
cenbelî *nd* içimi sert tütün türü
cencal *m* gürültü
cencer (I) *bnr* cencere
cencer (II) *m* 1. kuyudan su çekme çarkı 2. makara (yükleri kaldırmaya veya çekmeye yarayan araç)
cencere (I) *m* çırçır
cencere (II) *m* harman döven (silindir tekerlekli ve silindirleri balta ağızlı dövme makinası)
cencûlik *nd* iki yaşında deve yavrusu
cendek *n* 1. beden, gövde (insan bedeni) 2. ceset, cenaze 3. ölü, mevta 4. kesilmiş davar, sığır gövdesi ~ **li ber xwînê çûn** kan gövdeyi götürmek
cendere *m* cendere, pres makinası, sıkıştırma makinası **~ya avê** su cenderesi
cendexewn *m* 1. hayalet 2. görüntü
cendik *n* kitap muhafazası
cendirme *n* jandarma **~yê bejik** kır bekçisi, milis
cendirmetî *m* jandarmalık
cendirmexane *m* jandarma karakolu
cenerî *m* çok dallı gerdanlık
cenet *m* 1. cennet 2. *mec* cennet (çok güzel yer) * **mîna cenetê ye** cennet gibi
cenetasa *rd* cennet gibi
cenetî *rd* 1. cennetlik (öldükten sonra yerinin cennet olacağına inanılan kimse) 2. cennetmekân (ölmüş kimse için yeri cenet olan)
cenetmekan *rd* cennetmekân
cenewer *n* canavar
ceng *m* savaş, cenk ~ **derxistin** savaş çıkarmak **~a felatê** kurtuluş savaşı **~a gelî** halk savaşı **~a gerîla** gerilla savaşı ~ **germ** (an jî **xweş) bûn** savaş kızışmak **~a gorepanê** meydan savaşı (veya muharebesi) ~ **kirin** cenkleşmek ~ **qewimandin** savaş çıkarmak **~a rizgariyê (felatê** an jî **xelasiyê)** kurtuluş savaşı **~a xelasiyê** kurtuluş savaşı
cenga esmanî *nd* uzay savaşı
cenga hundirîn *nd* iç savaş
cenga navxweyî *nd* iç savaş
cenga zemînî *nd* kara savaşı
cengawer *nd/nt* cengâver, savaşçı
cengawerî *m* cengâverlik, savaşçılık
cengbar *nd/nt* savaşçı
cengbaz *nd/nt* savaşçı
cengbazî *m* savaşçılık
cengdar *nd/nt* cengâver
cengdarî *m* cengâverlik

cengdîtî *rd* savaş görmüş olan
cengdîtîbûn *rd* savaş görmüş olma durum
cenge *m* **1.** iri parça, parça et * **cengeyek goşt** bir parça et **2.** parça, lime **3.** kıyım ~ ~ **1)** parça parça, lime lime **2)** kıyım kıyım ~ **kirin 1)** çentiklemek, çentmek (ince ince doğramak) **2)** doğramak (eti keserek parçalamak) **3)** kıymak (küçük parçalar durumunda doğramak)
cengebaz *nd/nt* cengâver
cengebazî *m* **1.** cengâverlik **2.** mücadele, savaşım
cengecenge *m* parça parça, lime lime ~ **1)** lime lime etmek **2)** ditmek (çok küçük parçalara ayırmak)
cengecengebûn *m* parça parça olma
cengecenge bûn *l/ngh* parça parça olmak
cengecengekirin *m* **1.** parça parça etme **2.** ditme
cengecenge kirin *l/gh* **1.** parça parça etmek **2.** ditmek
cengecengekirî *rd* **1.** parça parça edilmiş **2.** ditilmiş
cengeker *nd/nt* kıyıcı (kıyma işini yapan)
cengekerî *m* kıyıcılık
cengekirin *m* **1.** çentikleme, çentme (ince ince doğrama) **2.** doğramak (eti keserek parçalama) **3.** kıyma, kıyım (küçük parçalar durumunda doğrama)
cenge kirin *l/gh* **1.** çentiklemek, çentmek (ince ince doğramak) **2.** doğramak (eti keserek parçalamak) **3.** kıymak (küçük parçalar durumunda doğramak)
cengekirî *rd* **1.** çentiklenmiş **2.** doğranık, doğranmış olan **3.** kıyık, kıyımlı (kıyılmış olan)
cengekirî *rd* kıyımlı
cengel *n* cangıl, orman
Cengene *nd/nt* **1.** Çingene, Roman **2.** *mec* şerir, şirret, arsız (kimse)
Cengenekî *m* **1.** Çingenece **2.** *h/rd* Çingenece (Çingeneye yaraşır biçimde, Çingene gibi)
cengenekîbûn *m* çingeneleşme
Cengenetî *m* **1.** Çingenelik **2.** *mec* şirretlik, arsızlık
cenggeh *m* savaş alanı
cengî *rd* harbî (savaşla ilgili)
cengkeştî *m* savaş gemisi
cengkirin *m* savaşma, cenkleşme
ceng kirin *l/gh* savaşmak, cenkleşmek
cengkirî *rd* savaşmış olan
cengname *m* cengname
cengnedîtî *rd* savaş görmemiş olan
cengperest *rd* savaş yanlısı
cengperestî *m* savaş yanlısı olma durum
cenihîm *bnr* cihimîn
ceniqandin (I) *m* süsleme
ceniqandin (II) *m* irkiltme, ürkütme
ceniqandin (I) *l/gh* süslemek (çocuk şeyleri süsleyip püslemek)
ceniqandin (II) *l/gh* irkiltmek, ürkütmek
ceniqandî (I) *rd* süslü, süslenmiş olan
ceniqandî (II) *rd* irkiltilmiş olan
ceniqîn *m* **1.** irkilme **2.** ürkme, sıçrama
ceniqîn *l/ngh* **1.** irkilmek **2.** ürkmek, sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak)
cenîn *biy/n* cenin, dölüt
cenûk *bnr* cênîk
cep *m* şif, üzüm posası
cepe *bnr* cephe
cephe *n* **1.** cephe (belli bir düşünce, istek çevresinde sağlanan birlik) **2.** *lşk* cephe * **cepheya şer** savaş cephesi **3.** cephe (yapılarda) * **cepheyê vî xaniyî li başûr e** bu evin cephesi güneye bakar **4.** yüz, cephe (bir şeyin ön tarafta bulunan bölümü) ~ **çêkirin** cephe kurmak, cepheleşmek
ceqîn *m* konak (araba veya hayvanla bir günde alınan yol)
cer (I) *m* dilencinin eline geçen, karşılıksız verilen haraç
cer (II) *m* vida ~ **kirin** vidalamak
cer (III) *bnr* cêr
cerekêş *rd* yudumlamaktan zorluk çeken
cerah *nd/nt* cerrah, operatör
cerahî *m* cerrahlık, operatörlük
cerahî *rd* **1.** cerrahî (cerrahlıkla ilgili) **2.** *m* cerrahî (hekimliğin, ameliyatla tedavi yapan dalı) * **cerahiya mêjî** beyin cerahisi **3.** cerrahlık (cerrah olma durumu veya cerrahın mesleği)
cerahtî *m* cerrahlık, operatörlük
cerb (I) *m* çamur
cerb (II) *m* deneme
cerbader *m* tornavida
cerban *m* **1.** deneme **2.** *wj* deneme
cerbez *rd* **1.** becerikli, maharetli, mahir **2.** *mec* dolandırıcı
cerbez *rd* becerikli, mahir
cerbezane *h* mahirane
cerbeze *m* **1.** el ele tutuşarak oynanan bir halk dansı, hora halk dansı gibi ~ **baz dan** hora tutmak **2.** düğün dernek ~ **baz dan** bu halk dansını oynamak
cerbezî *m* **1.** beceri, maharet **2.** *mec* dolandırıcılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
cerbeztî *m* beceriklilik
cercer *m* çırçır
cercere *m* harman döven (silindir tekerlekli ve silindirleri balta ağızlı dövme makinası)
cerd *m* **1.** baskın **2.** talan, baskınla elde edilen ganimetk ~ **anîn** talan getirmek, ganimet getirmek ~ **avêtin** ani baskın yapmak ~ **kirin** baskın yapmak ~ **û cûrd** baskın, baskınlar ~**î ser (...) kirin** -e baskın yapmak, baskın düzenlemek, baskın vermek
cerddan *m* baskın yapma

cerd dan *l/gh* baskın yapmak
cerddayîn *m* baskın yapma
cerde *bnr* cerd
cerdebaş *nd/nt* baskıncı, haydut * **ew cerdbaş in û karwanên cînaran dişêlînin** bunlar haydut ve komşuların kervanlarını soyuyorlar
cerdel *m* kova
cerdevan *n* baskıncı
cerdevanî *m* baskıncılık
cerdkirin baskın yapmak
cerd kirin *l/gh* baskın yapmak
cerd kirin *m* baskın yapma
ceres *m* çıngırak, zil
ceresdar *rd* çıngıraklı
ceresfiroş *nd/nt* çıngırakçı (çıngırak satan kimse)
ceresfiroşî *m* çıngırakçılık
cereyan *m* **1.** akıntı (hava, rüzgâr akıntısı) * **cereyana hewayê** hava akıntısı **2.** akım * **cereyanên edebî** edebî akımlar **3.** cereyan, akım, elektrik * **ceryana elektrîkê** elektrik cereyanı ~ **kirin** cereyan etmek, sirkülasyon yapmak ~ **pê girtin** cereyan (veya elektrik) çarpmak ~**a çandî** kültür akımı ~**a enduksiyonê** indükleme akımı ~**a pêlpêlokî** *fiz/nd* alternatif akım
cereyandar *rd* cereyanlı
cerg *ant/m* ciger, kara ciğer ~ **û bezê (yekî) sotin** adamın cigerini yakınak ~ **û pêmag** ciger
cergbaz *rd* yürekli, cesur
cergbazî *m* yüreklilik, cesaret
cerge *m* halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) ~ **kirin** halkalamak (bir şeyin çevresini çember gibi kuşatmak)
cergebaz *n* şiş ciger
cergebez *m* **1.** kadınlı erkekli kolkola çekilen halay **2.** eğlenti, eğlence
cergekirin *m* halkalama
cerge kirin *l/gh* halkalamak (bir şeyin çevresini çember gibi kuşatmak)
cergesoz *rd* acıtıcı, yakıcı, etkileyici
cergpola *rd* cesur, yiğit, korkusuz
cergpolatî *m* cesaret, yiğitlik, korkusuzluk
cergsoz *rd* acıtıcı, yakıcı, etkileyici
cergûbez *m* **1.** karma oyun (halayda) **2.** koşturma
cergwer *rd* cesaretli, yürekli
cergwerî *m* cesaret, yüreklilik
cerh *m* yara
ceriban *m* **1.** deneme, sınama **2.** *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü)
ceribandin *m* **1.** deneme, sınama **2.** deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme)
ceribandin *l/gh* **1.** denemek, sınamak **2.** denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek) * **rabû ser piyan ceriband ku here heta ber derî** ayağa kalkıp kapıya doğru gitmeyi denedi
ceribandî *rd* **1.** denenmiş, sınanmış **2.** denenmiş, test edilmiş
ceribîn *m* denenme, sınanma
ceribîn *l/ngh* denenmek, sınanmak
ceribok *m* **1.** deneme (son biçimini bulmamış, taslak durumunda eser) **2.** *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü)
cerisandin *m* teşhir etme
cerisandin *l/gh* teşhir etmek
cerisîn *m* teşhir olma
cerisîn *l/ngh* teşhir olmak
ceriye *m* mengene, pres
ceriyekirin *m* presleme
ceriye kirin *l/gh* preslemek
cerîde *m* ceride, gazete
cerîme *m* cerime, cereme
cerîtk *m* süpürge
cerk *bnr* cerg
cerkirin *m* vidalama
cer kirin *l/gh* vidalamak
cerkirî *rd* vidalı, vidalanmış
cermarûn *bnr* cacarûn
cero *m* bir Kürt halk dansı
cerpandin *bnr* çelpandin
cers *rd* mihnet duymayan
ceryan *bnr* cereyan
ces *bnr* cas
cesaret *m* **1.** cesaret, yüreklilik **2.** atılganlık, çekinmezlik ~ **bi xwe re dîtin** cesareti kendindern bulınak ~ **dan (yekî)** (birine) cesaret vermek, cesaretlendirmek, yüreklendirmek ~ **hatin (yekî) 1)** birine cesaret gelmek **2)** biri cesarete gelmek ~ **jê girtin** birinden cesaret almak (veya bulmak) ~ **jê stendin** birinden cesaret almak (veya bulmak) ~ **kirin** cesaret etmek ~ **lazim e** cesaret ister, yürek ister ~ **nekirin** cesaret edememek, kuvvet bulamamak ~**a xwe dan xuyakirin** cesaret göstermek
cesaretdan *m* cesaretlendirme, yüreklendirme
cesaret dan *l/gh* cesaretlendirmek, yüreklendirmek
cesaretdar *rd* cesaretli
cesaretdayî *rd* cesaretlendirilmiş, yüreklendirilmiş
cesaretdayîn *m* cesaretlendiriş, yüreklendiriş
cesaretder *rd* cesaretlendirici
cesaretkirin *m* cesaret etme
cesaret kirin *l/gh* cesaret etmek
cesaretkirî *rd* cesaret etmiş olan
cesed *n* ceset, naaş
cest, ceste *ant/n* beden, gövde vücut (insan bedeni) ~ **û bercest** vücut, beden

cestî *rd* bedensel, bedenî
cesûr *rd* cesur, yürekli
cesûrane *h* cesurane, cesaretle ~ **çûn ser** cesaretle üzerine gitti
cesûrî *m* cesurluk
cesûs *bnr* casus
cesûsî *bnr* casusî
cew (I) *m m* kırkı (makasa benzer araç) ~ **kirin 1)** kırkmak (bir hayvanın tüylerini kesmek) **2)** makaslamak
cew (II) *n* uzun iç giysi
cew (III) *bnr* cihok
cewab *m* cevap, yanıt ~ **dan 1)** cevap vermek, yanıt vermek **2)** cevap vermek (ihtiyacı karşılamak) **3)** cevaplandırmak **4)** ruhunu teslim etmek ~ **hatin dan** cevaplanmak, yanıtlanmak **~a (yekî) hatin** ölüm haberi gelmek **~a hev dan** restleşmek **~a (yekî) jê re hatin** kara haberi kendisine gelmek **~a sar** kara haber **~ên ne wisa** sudan cevap
cewabdan *m* cevaplama, yanıtlama
cewab dan *l/gh* cevaplamak, yanıtlamak
cewabdar *nd/nt* cevaplayıcı
cewabdayî *rd* cevaplamış, yanıtlamış olan
cewabdayîn *m* cevaplanış, yanıtlama
cewabî *rd* cevabî
cewapname *m* cevabî mektup
cewabûn *m* hamlama, hamlaşma, tutulma (tutuk duruma gelme)
cewa bûn *l/ngh* hamlamak, hamlaşmak, tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **hingî li dukanê rûniştiye cewa bûye** dükkanda otura otura hamlamış
cewabûyî *rd* hamlamış, hamlaşmış, tutulmuş olan
cewabûyîn *m* hamlanış, tutulma
cewahir *nd* mücevher
cewar (I) *mzk/m* tulum (üflemeli çalgı)
cewar (II) *bnr* cihar
cewat *m* evlilik
cewaz *rd* farklı
cewazî *m* farklılık
cewbez *nd/nt* kırkıcı
cewbezî *m* kırkıcılık
cewbir *nd/nt* kırkıcı
cewbirî *m* kırkıcılık
cewciqandin *m* çalkalama
cewciqandin *l/gh* çalkalamak
cewciqîn *m* çalkalanma
cewciqîn *l/ngh* çalkalanmak
cewdik (I) *n* sadak, okluk
cewdik (II) *n* su tulumu (oğlak derisinde su tulumu) **~ê avê** su tulumu
cewenke *n* matara
cewêlek *rd* bıyığı terlememiş delikanlı
cewêz *nd/nt* kırkıcı
cewêzî *m* kırkıcılık
cewher *m* **1.** cevher, gevher **2.** cevher (değerli süs taşı) **3.** cevher (iyi yetenek) * **di vî zarokî de cewher heye** çocukta cevher var **4.** *fel* cevher, töz **~a madenê** maden cevheri (veya filizi)
cewherdar *rd* cevherli
cewherî *fel/m* tözel
cewherîtî *fel/m* tözcülük
cewibandin *m* yanıtlama
cewibandin *l/gh* yanıtlamak
cewibîn *m* yanıtlanma
cewibîn *l/ngh* yanıtlanmak
cewik *m* küçük su arkı
cewitandin *m* evlendirme
cewitandin *l/gh* evlendirmek
cewitandî *rd* **1.** evli **2.** evlendirilmiş olan
cewitî *rd* evli
cewitîn *m* evlenme
cewitîn *l/ngh* evlenmek
cewî (I) *m* tutkal ~ **kirin** tutkallamak **~ya tenik** ince tutkal
cewî (II) *m* çam sakızı
cewîdan *rd* ebedî
cewîkirin *m* tutkallama
cewî kirin *l/gh* tutkallamak
cewîkirî *rd* tutkallı, tutkallanmış
cewîn *nd/nt* kırkıcı
cewînekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
cewînî *m* kırkıcılık
cewkirin *m* kırkma (bir hayvanın tüylerini kesme)
cew kirin *l/gh* **1.** kırkmak (bir hayvanın tüylerini kesmek) **2.** makaslamak
cewkirî *rd* kırkmış
cewr (I) *n* enik, encik, encek
cewr (II) *m* cevir, eziyet, cefa, üzgü ~ **lê kirin** eziyet etmek ~ **û cefa** cevri cefa
cewr (III) *n* bir tür iri balık
cewreb *m* çorab
cewrik *n* enik, göbelez, encik, encek **~an ji dûv (wê) qût mekin** karnından sıpayı sırtında sopayı eksik etmeyeceksin
cewrîn *rd* enik, enikçe * **kûçikê me cewrîn e** köpeğimiz daha eniktir
cewrikanîn *m* eniklenme
cewrik anîn *l/ngh* eniklenmek
cewrkirin *m* eziyet etme, incitmek
cewr kirin *l/gh* eziyet etmek, incitmek
cewseq *rd* işlek yol
cewşen *m* zirh, silâh
cewtik *n* deri kese
cewtî *rd* evli, evlenmiş olan
cewtîn *m* evlenme
cewtîn *l/ngh* evlenmek
cex *m* iyi yaşam tarzı
ceyir *m* sıva ~ **lê xistin** sıvamak (harç vurmak)
ceyirandin *m* sıvama (sıva ile kaplama)
ceyirandin *l/gh* sıvamak (sıva ile kaplamak)
ceyirandî *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
ceyirker *m* sıvacı
ceyirkerî *m* sıvacılık

ceyirlêxistin *m* sıvama
ceyir lê xistin *l/bw* sıvamak (harcı bir yere vurmak)
ceyîştin *m* yetişme
ceyîştin *l/ngh* yetişmek
ceylan *bnr* cereyan
ceyndik *n* bir tür giysi
ceyş *nd* asker, ordu
ceza *n* **1.** ceza (uygun görülmeyen tepki ve davranışları önlemek için üzüntü, sıkıntı, acı veren uygulama) **2.** *hiq* ceza **3.** mehkûmiyet (hüküm giyilen süre) * **bêyî ku cezayê wî biqede mir** mahkûmiyetini bitirmeden öldü ~ **dan** ceza vermek ~ **dan (yekî)** (birine) ceza vermek ~ **dan ser pişta (yekî) 1)** (birine) ceza kesmek **2)** (birini) cezaya çarptırmak ~ **dan ser piştê** hüküm vermek ~ **dîtin** ceza görmek ~ **girtin** ceza almak ~ **kirin** cezalandırmak **(yek)** ~ **kirin** -e ceza vermek, -i cezalandırmak ~ **kişandin** ceza çekmek ~ **lê birîn** hüküm vermek ~ **li (yekî) birîn 1)** ceza kesmek **2)** cezaya çarptırmak ~ **lê birîn** ceza kesmek ~ **stendin** ceza almak ~ **xwarin** ceza yemek ~**yê bendûbariyê** (an jî **dîsiplînê**) disiplin cezası ~**yê bêrikişandinê** kürek cezası (gemilerde kürek çekme cezası) ~**yê dûrxistinê** uzaklaştırma cezası ~**yê giran** *hiq* ağır ceza ~**yê giran ê hepsê** *hiq* ağır hapis cezası ~**yê giran ê pereyan** *hiq* ağır para cezası ~**yê hepsê** *hiq* hapis cezası ~**yê hepsê yê sivik** *hiq* hafif hapis cezası ~**yê mişextiyê** sürgün cezası ~**yê li ber çav hiştinê** *hiq* göz hapsi ~**yê pereyan** *hiq* para cezası ~**yê sivik ê pereyan** hafif para cezası ~**yê sirgunê** sürgün cezası ~**yê sirgunê dan (yekî) 1)** birine sürgün cezası vermek **2)** (bir yerde) ikamete mamur edilmek ~**yê xwe dîtin 1)** cezasını bulmak **2)** gününü görmek (kötü bir sonla karşılaşmak) ~**yê xwe kişandin 1)** cezasını çekmek (yaptığı bir kusur veya tedbirsizliğin zararına uğramak) **2)** cezasını çekmek (hükmedilen cezayı bitirmek) ~**yê zimanê xwe kişandin** dilinin cezasını (veya belâsını) çekmek (veya bulmak)
cezabirîn *m* ceza kesme
ceza birîn *l/gh* ceza kesmek
cezadan *m* cezalandırma
ceza dan *l/gh* cezalandırmak
cezadayîn *m* cezalandırılış
cezagirtî *rd* hükümlü
cezaker *nd/rd* cezalandırıcı
cezakirin *m* cezalandırma
ceza kirin *l/gh* cezalandırmak
cezakirî *rd* **1.** cezalı, cezalandırılmış olan **2.** mahkûm, hüküm giymiş kimse
ceza lê birîn *l/bw* mahkûm etmek, hüküm giydirmek
cezanekirî *rd* cezasız, cezalandırılmamış olan
cezanexwarî *rd* cezasız, hüküm yememiş olan
cezaret *m* incitme, üzgü
cezaxane *m* ceza evi
cezaxwarin *m* ceza yeme, hüküm giyme, mahkûm olma
ceza xwarin *l/gh* ceza yemek, hüküm giymek, mahkûm olmak
cezaxwarî *rd* **1.** hükümlü, mahkûm **2.** *nd/nt* mahkûm (hüküm giymiş kimse)
cezaxwarîbûn *m* hükümlülük, mahkûmiyet
cezaxwarîtî *m* mahkûmiyet * **tu cezaxwarîtiya wî nîn e** hiç bir mahkûmiyeti yoktur
cezayê diravî *hiq/nd* para cezası, nakdî ceza
cezayê giran *hiq/nd* ağır ceza
cezayê pereyan *hiq/nd* para cezası, nakdî ceza
Cezayirî *nd/rd* Cezayirli
cezayî *rd* cezaî
cezb *m* cezp, kendine çekme ~**î xwe kirin** cezbetmek, kendine çekmek
cezbe *m* cezbe, kendinden geçme
cezbegirtin *m* kendinden geçme
cezbe girtin *l/gh* kendinden geçmek
cezbegirtî *rd* meczup
cezbegirtîbûn *m* meczupluk
cezbehalî *rd* cezbe halinde olan
cezbehalîbûn *m* cezbe halinde olma
cezbehalî bûn *l/ngh* cezbe halinde olmak
cezbkirin *m* cezbetme
cezb kirin *l/gh* cezbetmek
cezere *m* arpa hasadı döneminde olgunlaşan bir armut çeşidi
cezîr *erd/m* cezir, alçalma
cezm *m* kendinden geçme
cezme *bnr* gîzme
cezo *bnr* cezwe
cezû (I) *m* yapağı, yapak
cezû (II) *bnr* cazû
cezûk *m* cezve, küçük cezve
cezûwî *rd* cadılara özgü, cadı işi,
cezwe *m* cezve
Cf *kîm* Cf (kaliforyum'un kısaltması)
cê *m* Kürt alfabesinin üçüncü harfinin okunuşu
cêb *m* **1.** cep **2.** cep (terkiblerde) * **deftera cêban** cep defteri ~**a tije kirin** (an jî **dagirtin**) cebini doldurmak
cêba hundir *nd* iç cep
cêbik *m* **1.** cep, küçük cep **2.** cep (terkiblerde)
cêbkesan *n* yankesici, tırnakçı, tırtıkçı
cêbkesanî *m* yankesicilik, tırnakçılık, tırtıkçılık
cêbqul *rd* cebi delik
cêbvala *rd* cebi delik
cêft *m* tam olgunlaşmamış mazı
cêgîr *rd* stabil
cêl *m* sığır çobanının önündeki evlere ait sığır yekünü
cêlefek *ant/m* alt çene, alt çene kemiği
cêlefeka jorîn *ant/nd* üst çene

cêlî *rd* sürgün, sürülmüş olan
cêlîbûn *m* sürgün olma
cêlî bûn *l/ngh* sürgün olmak * **ji welat cêlî bû** ülkeden sürgün oldu
cêlîbûyî *rd* sürgün olmuş olan
cêlîbûyîn *m* sürgün oluş
cêmik *rd* ikiz
cêndik *bnr* cênîk
cênge *m* öbek, küme, grup
cênîk (I) *ant/n* **1.** şakak **2.** şakak, favori (yüzün iki yanında bırakılarn sakal demeti) **3.** kakül **~ên (yekî) spî bûn** şakakları ağarmak (veya beyazlamak)
cenîk (II) *bnr* canîk
cêr *n* **1.** testi **2.** testi (bir testinin alacağı miktar) * **cêrek av** bir testi su **~ di riya avê de dişkê** su testisi su yolunda kırılır **~ li riya avê dişikê** testi kırılıncaya kadar pınara gider **~ek ava sar bi nava serê (yekî) de kirin û bi çokên wan de hatin xwarê** tepesinden (veya başından) kaynar su dökmek **~ê ku here avê dê bişikê** su testisi su yolunda kırılır **(bi) ~ê (yekî) nekarîn herin (an jî çûn) avê** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez **~ê nû ava wî sar e her** şeyin sağlamı iyidir **~ê (yekî) qul e** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez, güvenilmez kimse
cêr (II) *bnr* cîger
cêr *n* şıngıl
cêrê darîn *nd* boduç
cêrfiroş *nd/nt* testici (satan kimse)
cêrfiroşî *m* testicilik
cêrg *nd* bir halay adı
cêrge *m* altın ve boncuklu takı, genellikle kızlar boyun ve bileklerine takar
cêrik *n* ufak testi, testicik
cêrî *m* **1.** cariye, halayık **2.** *mec* nedime
cêrîtî *m* cariyelik, halayıklık
cêrker *nd/nt* testici (testi imal eden)
cêrkerî *m* testicilik
cês *bnr* kils û cils
cêş *m* asker, ordu
cêtî *m* tike (et, ekmek, peynir vb. için) **~ ~** tike tike
cêv *bnr* cêb
cêvbir *rd* yankesici
cêvbirî *m* yankesicilik
cêwî *rd/nd* **1.** ikiz (bir doğumda dünyaya gelen kardeş) **2.** ikiz (birbirine tamaman benzeyen, eş) **3.** koşa * **behîvên cêwî** koşa badem **~ anîn** ikiz doğurmak
Cêwî *ast/nd* ikizler
cêwî anîn *l/gh* ikiz doğurmak, ikiz getirmek,
cêwîk *bnr* cêwî
cêwîtî *m* **1.** ikizlik **2.** koşalık
cêz (I) *m* **1.** yığın **2.** rüzgârdan savrulmuş buğday
cêz (II) *bnr* cihêz
cêzbûn *m* yığılma
cêz bûn *l/ngh* yığılmak (yığılma işine konu olmak)
cibe *n* cüppe * **wekî cibe ye** cüppe gibi
cibefiroş *nd/nt* cüppeci, cüppe satıcısı
cibeker *nd/nt* cüppeci (yapan kimse)
cibeqa sor *kîm* sürür
cibil *rd/nd* zügürt, meteliksiz **~ man** züğürtlemek, zügürtleşmek
cibiliyet *m* cibilliyet (huy ve ahlâk bakımından; yaradılış, maya)
cibilî *m* züğürtlük, meteliksizlik
cibilman *m* züğürtleme, zügürtleşme
cibil man *l/ngh* züğürtlemek, zügürtleşmek
cibilmayî *rd* züğürt kalmış olan
cibilmayîn *m* züğürtleme, zügürtleşme
cibiltî *m* züğürtlük
cibînî *m* cibinlik
cid *n* cet, ata
cida *bnr* cuda
cidan *n* iki yaşında erkek deve
cidiyet *m* ciddiyet
cidî *rd* **1.** ciddî (şaka olmayan, gerçek) **2.** ciddî (eğlendirme amacı gütmeyen) * **ev civîneke cidî ye** bu ciddî bir toplantıdır **3.** ciddî (gülmeyen) **4.** ciddî (güvenilir, sağlam) **~ be!** ciddi ol!, ağır ol! **~ bûn** ciddîleşmek
cidîbûn *m* ciddîleşme
cidîbûn *l/gh* ciddîleşmek
cidîbûyî *rd* ciddîleşmiş olan
cidîbûyîn *m* ciddîleşme
cidîbûnî *m* ciddîlik, ciddiyet
cidîtî *m* ciddîlik, ciddiyet
cif *m* emek
cifilandin *m* titreme
cifilandin *l/gh* titremek
cifilîn *m* titreme
cifilîn *l/ngh* titremek
cifnî (I) *m* bağbozumunda kullanılan büyük kazan
cifnî (II) *m* sini
cift *m* **1.** tetir, gövek (cevizin yeşil kabuğu) **2.** tetir (ceviz kabuğu gibi bitkilerin bıraktığı kalıcı boya)
cigahî *rd* yerel
cigare *m* sigara **~ li ser cigareyê kişandin** (an jî **pê xistin)** ara vermeden sürekli sigara içmek
cigarekêş *rd* sigara tiryakisi
cigarekêşî *m* sigara tiryakiliği
cigir *rd* zıtlaşan
cigur *m* mesire, mesire günü
cih (I) *m* **1.** ark, kanal, su yolu (su arkı) **2.** *ant* kanal (içinde damar, sinir, sıvı geçen yer) **~a avê** su arkı
cih (II) *n* **1.** yer, mahal (bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mekân) * **cihê pirtûkê pirtûkxane ye** kitabın yeri kitaplıktır **2.** yer (bulunulan, yaşanılan, oturulan şehir, kasaba, mahalle) * **ez cihê**

hevalê we nizanim arkadaşınızın yerini bilmiyorum **3.** yer (durum, konum vaziyet) * **welatê me ji aliyê stratejîk ve li cihekî girîng e** ülkemiz stratejik olarak önemli bir yerdedir **4.** ülke, bölge **5.** yer (görev, makam) * **di dema van tayînên dawî de gerînende li cihê xwe ma** son atamalar sırasında müdür yerinde kaldı **6.** yer (önem) * **cihê balafirê yê di parêziya welêt de** uçağın yurt savunmasındaki yeri **7.** yer (herhangi bir şeye, bir işe ayrılmış bölüm, alan) * **cihê sobayê** sobanın yeri **8.** yer (üzerinde yapı kurulmaya veya ekime elverişli toprak parçası, arazi, arsa) * **li ber deryayê ji xwe re cihek kirî** deniz kıyısında bir yer aldı **9.** yer (toprak) * **li cihê hîsik giya hêşîn nabe** çorak yerde ot bitmez **10.** yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * cihê civînê toplantı yeri **11.** yer (otel, motel vb. de kalınacak oda) * **cihê we heye?** yeriniz var mı? **12.** yer (sinema ve tiyatroyada veya taşıtlarda oturulacak koltuk, sandalye) * **li sînemayê, li pêş ji xwe re cihek dît** sinemada, kendine ön tarafta bir yer buldu **13.** mevki (bazı ulaşım araçlarında yolculara veya sinema, tiyatro gibi yerlerde seyircilere sağlanan konfora ve bilet ücretlerine göre düzenlenmiş yer) **14.** yer (durum) * **ku di cihê te de ez bûma!** senin yerinde ben olacaktım ki! **15.** yer, mekân * **bila cihê te bihişt be** makamın cennet olsun **16.** iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **cihê piyê çêlekê** ineğin ayak izi **17.** iz, yer (bir şeyin dokunmasıyla oluşan belirti) ***cihê nehpan** tırnak izi * **cihê devê kêrê xuya ye** bıçağın izi belli **18.** kapı (ev gezmesi için gidilen yer) * **tu îro li çend cihan geriyayî?** bu gün yine kaç kapı dolaştın? **19.** nokta, yer * **ji bo ku li dîlanê temaşe bike, li cihekî bilind geriya** düğünü seyretmek için yüksek bir nokta aradı **20.** yuva (bir şeyin içinde yerleşmiş olduğu veya yerleştirildiği oyuk) * **cihê diran** diş yuvası **21.** oluk (bir şeyin üzerinde oyulmuş yol) **22.** yatak (uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya) **23.** yatak (yün, pamuk, kuş tüyü vb. maddelere kılıf geçirilerek yapılan şilte) * **cihê min deynin** yatağımı serin **24.** yatak (üzerine şilte konulan karyola, somya, kerevet vb.) **25.** yatak (üzerinde yatılabilecek her türlü şey) **26.** yatak (makinelerde hareketli bölümleri içine alan hareketli veya sabit parça) * **cihê namlûyê** namlu yatağı ~ **bi** ~ **gerîn** kapı kapı aramak **(li cihekî)** ~ **bi** ~ **gerîn** (bir yeri) adım adım gezmek ~ ~ *h* yer yer, fasıla fasıla * **canê wê cih cih pelqik daye** vücudu fasla fasla kabarmış ~ **çêkirin** yer açmak (bir kimseye oturması için yer hazırlamak) ~ **dan 1)** yer vermek **2)** yer açmak (yer bırakmak, imkan vermek) **3)** yer vermek, önemli saymak ~ **dîtin** yer bulmak (oturacak yer sağlamak) ~ **girtin 1)** yer kapmak **2)** yer kaplamak, yer tutmak ~ **guhartin** yer değiştirmek ~ **hilanîn** yer tutmak, yer ayırmak ~ **hiştin 1)** yer açmak (yer bırakmak, imkan vermek) **2)** yer etmek, iz bırakmak **3)** açık kapı bırakmak (kesip atmamak) ~ **jê re hiştin** (bir şeye) açık kapı bırakmak ~ **jê re tune** (an jî **nîn e)** mahal yok ~ **lê teng kirin** (birin) sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) ~ **li hesabê (yekî) hatin** yerini ısıtmak (bir yerde uzun süre kalmak) ~ **mih** yatak matak ~ **nîşan dan** yer göstermek ~ **qetandin** yer tutmak, yer ayırmak ~ **û cangî** yer yurt ~ **û cangî** yer yurt ~ **û nivînên xêrê (bin)** şifa bulsun ~ **û war** yer yurt ~ **û warê dizan** hırsız yatağı ~ **û warê (yekî) kes nizane li ku ye** yeri yurdu belirsiz ~ **xweş kirin 1)** yerini sağlamlaştırmak, iyice yerleşmek **2)** yeri hazırlmak **3)** zemin hazırlamak ~ **zeft kirin** yer kapmak ~**ekî berbat** lânet bir yer ~**ekî te pê neêşe!** Yarasın, afiyet olsun ~**ekî we pê neêşe** yağ bal olsun, afiyet şeker olsun ~**ekî wekî quncikekî** avuç içi kadar (pek küçük, dar yer) ~**ê agir lê nebe dû jê naçe** ateşin olmadığı yerden duman çıkmaz ~**ê baregehê (wargehê** an jî **kampê)** kamp yeri ~**ê baregeh (wargehê** an jî **kampê) çêkirin 1)** kamp kurmak **2)** kamp yeri düzenlemek ~**ê baş** baş köşe ~ê ber dev ağızlık (su tesisatında su alıp vermeye yarayan vanalı uc) ~**ê beredayî** boş yere, yok yere, boşuna, boşu boşuna, hiçten * **cihê beredayî li me negeriya** boşuna bizi aramadı ~**ê beredayî pişta xwe bi (yekî) girê dan** güvendiği dağlara kar yağmak (veya güvendiği dal elinde kalmak) ~**ê beredayî pûş kutan** haybeye kürek çekmek ~**ê beredayî sekinîn** (an jî **man)** *argo* boş yere beklemek, ayazda kalmak, ayazlanmak ~**ê beredayî sond xwarin** yalan yere (yemin etmek) ~**ê beredayî xerc kirin** havaya savurmak ~**ê (yekî) bi keys kirin** yatağını sermek ~**ê bicin û perî** perili (yer) ~**ê (tiştekî) bûn** yeri olmak (uygun olmak) ~**ê çavdêriyê** gözleği ~**ê çep** sapa yer, izbelik ~**ê çelitandî** sıyrıntı yeri ~**ê (yekî) danîn** yatağını sermek ~**ê daxê** dağlama yeri veya izi ~**ê daxê ye** ne yazık ki, maalesef ~**ê dehl û dêş** balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş) ~**ê destek livîn e** mendil kadar (yer) ~**ê dev** ağızlık (nefesli çalgılarda ağza gelen yer) ~**ê (yekî) di beriya (...) de hebûn** (birini) cebinden çıkarmak * **tu Menaf nas nakî, cihê Hesen di beriya Menaf de heye)** sen Menaf'ı tanımıyorsun, o Hasan'ı cebinden çıkarır ~**ê eraseyê** pazar yeri ~**ê (tiştekî) gerandin** yerin-

den oynatmak ~ê **giran** (an jî **zor)** ağırlık merkezi (bir işin en önemli bölümü) **li ~ê girîng bûn** kilit noktasında (yeri veya mevkide) olmak ~ê **(yekî) girtin 1)** (görevinden ayrılan birinin yerine gelen kişi, önceki görevli kadar başarılı olmak) **2)** bir kimsenin yerini tutmak (bir kimseyi aratmamak) * **tu kesî cihê jimaryarê berê negirt** kimse eski muhasebecinin yerini tutamadı ~ê **(tiştekî) girtin** (bir şeyin) yerini tutmak (onu aratmamak) * **tu tişt cihê avê nagire** hiç bir şey suyun yerini tutamaz ~ê **(yekî) hebûn** yeri olmak (saygınlığı olmak) ~ê **kar û îş** iş yeri, iş alanı ~ê **kewaran** kovanlık ~ê **kêf û seyranê** güllük gülistanlık (yer) ~ê **kotiyan** miskinhane ~ê **ku agir lê tune be dû jê hilnakişe** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ê **ku agir lê tune be dû jê hilnayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ê **ku (yek) çûyê em ji mêj ve jê dageriyane** gittiğin yerden geliyoruz ~ê **ku ez bi şev diçimê tu bi roj newêrî heriyê** benim geldiğim yerden sen gidemezsin ~ê **ku herê Xwedê (yekî) nede şermê** Allah taksiratını afetsin ~ê **ku maşik lê hebe bi destan rakirin agir** çay kenarında kuyu kazmak ~ê **ku maşik lê heye, çima destê xwe dikî agir?** maşa varken elini yakmak ~ê **ku pêgeha (yekî) bikevê giya lê hêşîn nabe** bastığı yerde ot bitmez ~ê **ku rêça (yekî) bikevê giya lê hêşîn nabe** ayağının bastığı yerde ot bitmez ~ê **ku riya rihet heye diçe ya zehmet dide ber xwe** sağ eliyle sol kulağını göstermek ~ê **kurman lêxistî** kurt yeniği ~ê **(yekî) li balê tune bûn** birinin yanında değeri olmamak ~ê **li gorî xwe dîtin** (kendine yakışan makamı, durumu bulmak) ~ê **(yekî) li meriv xuya bûn** yeri gözükmek ~ê **(yekî) li ser ser û çavê (yekî) hebûn** başı üstünde yeri olmak (ağırlamak için) ~ê **(yekî) li ser ser û çavê me heye** baş üstünde yeri var ~ê **mevşenê** teneşirlik ~ê **mêşên hingiv** kovanlık ~ê **mêvanê rûmetê** şeref yeri ~ê **mişextiyê** sürgün yeri ~ê **nan** geçim kapısı, ekmek kapısı, ekmek yeri (yaşamak için gerekli kazancın sağlandığı yer) * **divê ku mirov xiyanet bi cihê nanê xwe re neke** insan ekmek kapısına ihanet etmemeli ~ê **(yekî) ne li erd heye ne li esman** her yerden kovulmuş biri ~ê **ne tune** sudan sebeb, sudan sebebler ~ê **neynokê 1)** tırnak yeri (çakı gibi açılıp kapanabilen şeyleri açmak için yapılmış kertik) **2)** tırnak izi ~ê **pazarê (sûkê** an jî **eraseyê)** pazar yeri ~ê **pêxas li bal soldirû ye** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıdır ~ê **piyê xwe kirin** yerini yapmak ~ê **piyên xwe kirin** ayak uydurmak (kendi gidiş ve davranışını başkasınınkine benzetmek) ~ê **qet tune** yok yere, hiçten * **tu vê mesrefê cihê qet tune dikî** bu masrafı hiçten yapıyorsun ~ê **req** sığ yer ~ê **rêveberiyê** yönetim yeri ~ê **şermixandî** (an jî **çelitandî)** sıyrık yer ~ê **sindoqê** sandık odası ~ê **sûkê** pazar yeri ~ê **şewatê 1)** yanık, yanık yeri **2)** yangın yeri ~ê **şikandinê** kırık, kırık yeri * **cihê şikandinê di ku de ye?** bunun kırığı nerede? ~ê **te wek vê dinyayê fireh be** toprağın bol olsun ~ê **teneşoyê** (an jî **mevşenê)** teneşirlik ~ê **tiralan** miskinler tekkesi ~ê **tune** yok yere, hiçten, kuru kuruya ~ê **waweylê** Gayya kuyusu ~ê **(yekî) xuya kirin** yeri gözükmek ~ê **xwe baş dîtin** yerini beğenmek, yerini sevmek (bitki için; yeri gelişmesine çok uygun olmak) kendine zemin hazırlamak ~ê **xwe dan (yekî)** (birine) yer vermek (kendi yerini bir başkasına bırakmak) ~ê **xwe dîtin** yerini bulmak ~ê **xwe girtin (an jî** zift kirin) yerini kapmak ~ê **xwe kirin** (an jî **çêkirin)** yerini yapmak ~ê **xwe lê bi keys kirin** abayı sermek ~ê **xwe şaş nekirin** kılı kıpırdamamak ~ê **xwe xweş kirin** abayı sermek ~**ên heyayê** ayıp yerler ~**ên xwe ji hev cihê kirin** yatağını ayırmak

cihal *bnr* cihar

cihan *rd* genç

cihanbûn *m* gençleşme, gencelmek

cihan bûn *l/ngh* **1.** gençleşmek (genç görünmek) **2.** gençleşmek (yeniden gençlik ve canlılık kazanmak)

cihanbûyî *rd* gençleşmiş, gencelmiş

cihanbûyîn *m* gençleşme, gencelme

cihanî *m* **1.** gençlik (genç olma durumu) **2.** gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) **3.** gençlik (genç bir kimsenin tutumu)

cihankirin *m* gençleştirme

cihan kirin *l/gh* **1.** gençleştirmek (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturmak) **2.** gençleştirmek (genç göstermek)

cihar *n* dağarcık, yem torbası

cihayî *rd* yerel

cihbicihkirin *m* **1.** infaz etme, verilen bir emri yerine getirme **2.** yerli yerine koyma

cih bi cihkirin *l/bw* **1.** infaz etme, verilen bir emri yerine getirmek **2.** yerli yerine koymak

cihbicihkirî *rd* **1.** infaz edilmiş, yerine getirilmiş **2.** yerli yerine koyulmuş olan

cihbihişt *rd* cenetmekân

cihcêrk *m* testilik (testi konulan yer)

cihçêkirin *m* zemin hazırlama

cih çêkirin *l/gh* zemin hazırlamak

cihçûyî *rd* çıkık (yerinden çıkmış kemek veya organ) * **milê wî cihçûyî ye** kolu çıkık

cihçûyîbûn *m* çıkıklık

cihdandî *rd* yatak serilmiş olma

cihdanîn *m* yatak sermek

cih danîn *l/gh* yatak sermek, **yatak yapmak,**

cihdar *nd/nt* yer sahibi

cihderk *m* **1.** kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) **2.** kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşe) **3.** kaynak (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) **4.** *rz* mahreç, boğumlanma noktası
cihderketî *rd* çıkık (yerinden çıkmış kemek veya organ) * **milê wî cihderketî ye** kolu çıkık
cihderketîbûn *m* çıkıklık
cih derxistin *l/gh* yatak çıkarmak
cihdojeh *nd* cehennemlik (öldükten sonra yerinin cehennem olacağı sanılan kimse)
cihenimandin *m* gebertme, cehenneme gönderme
cihenimandin *l/gh* gebertmek, cehenneme göndermek
cihenimandî *rd* gebertilmiş, cehenneme gönderilmiş olan
cihenimî *rd* gebermiş
cihenimîn *m* geberme
cihenimîn *l/ngh* gebermek
ciher *n* **1.** dağarcık, yem torbası **2.** küçük omuz çantası
cihet *n* yön
cihetnuma *m* pusula
cihê *rd* **1.** ayrı (yerleri bir olmayan) **hûn bi hev re ne, ji hev cihê ne?** beraber misiniz, ayrı mısınız? **2.** ayrı (başka, başka türlü) * **ev mijareke cihê ye** bu ayrı bir konu **3.** ayrık **4.** başka * **ew, mirovekî cihê ye** o, başka bir adamdır **5.** değişik, farklı (benzerlerinden ayrı) **6.** müstakil (kullanış yönünden belli kişi veya kişiler için ayrılmış olan) * **bila odeya cihê ya her kesî hebe** herkesin müstakil odası olsun ~ ~ **1)** ayrı ayrı (değişik, birbirinden ayrı olan) * **karê wan yên cihê cihê hene** ayrı ayrı işleri var **2)** ayrı ayrı (her biri için) * **ji bo zarokan cihê cihê leyîstok kirîn** çocuklar için ayrı ayrı oyuncak aldı **3)** ayrı ayrı (her biri ayrı olarak) * **cihê cihê li çêja xwarinan nihêrt** yemeklerin tadına ayrı ayrı baktı **4)** başka başka ~ **serî kişandin** ayrı baş çekmek ~ **serkêşî kirin** ayrı baş çekmek
cihêbar *rd* ayrılabilir
cihê bazarê *nd* pazar yeri
cihê beredayı *d* **1.** boşuna, boşu boşuna, boş yere **2.** pisi pisine **3.** haksız yere **4.** *nd* nedensiz ~ ~ **hatin xerckirin** ziyan zebil olmak ~ ~ **xerc kirin** çarçur etmek
cihêbûn *m* **1.** ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) **2.** ayrılma (karı koca için, evlilik birliğini bozma) **3.** ayrılma (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturma) **4.** ayırt etme, ayırma **~a karînan** güçler ayrılığı
cihê bûn *l/ngh* **1.** ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak) **2.** ayrılmak (karı koca için, evlilik birliğini bozmak) * **ji mêrê xwe cihê bû** kocasından ayrıldı **3.** ayrılmak (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturmak)
cihêbûna karînan *nd* güçler ayrılığı
cihêbûnî *m* **1.** ayrılık **2.** ayrımlılık, farklılık
cihêbûyî *rd* **1.** ayrık, ayrılmış **2.** ayrılmış (karı koca için) **3.** ayrı, ayrılmış olan (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturuyor olma) **4.** ayrı tutulmuş olan
cihêbûyîn *m* **1.** ayrılış (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) **2.** ayrılış (karı koca için) **3.** ayrılış (babasından veya herhangi birinden ayrılarak başka bir evde oturuyor olma)
cihê camê *nd* cam evi, cam yuvası
cihê cebilxaneyê *nd* cephanelik
cihê cejnê *nd* bayram yeri
cihê cihê *h* ayrı ayrı, bir bir
cihê civanê *nd* toplantı yeri
cihê cumhûrkê *nd* toplantı yeri
cihê cûcikan *nd* civcivlik
cihê çep *nd* sapa yer
cihê dirankolkan *nd* kürdanlık
cihê edebê *nd* ut yeri
cihêgirtin *m* tecrit, ayrı tutma
cihê girtin *l/gh* tecrit, ayrı tutmak
cihêgirtî *rd* tecrit edilmiş
cihê heyayê *nd* edep yeri, ut yeri
cihê îdê *nd* bayram yeri
cihê jidayikbûnê *nd* doğum yeri
cihê jinan *nd* haremlik
cihêkar *nd/nt* **1.** ayrılıkçı **2.** *rd* ayırımcı
cihêkarî *m* **1.** ayrıkçılık **2.** ayırımcılık
cihêker *nd/nt* **1.** ayrılıkçı **2.** *rd* ayırıcı, ayırımcı
cihêkerî *m* **1.** ayrılıkçılık **2.** ayırımcılık
cihê ketiyan *nd* darülâceze
cihê kewaran *nd* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
cihêkirin *m* **1.** ayırma (bir yeri bir engelle bölme) **2.** ayırma (birbirinden uzaklaştırma) **3.** ayırma (nitelik değişikliğini anlama) **4.** ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) **5.** ayırma (tahsis etme) **6.** ayırma (oğlunu veya herhangi birini kendinden ayırarak başka bir ev tutma) **7.** ayrı tutmak, tecrit, tecrit etme **8.** ayırt etme, ayırma
cihê kirin *l/gh* **1.** ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek) * **bexçe bi têlan cihê kirine** bahçeyi telle ayırmışlar **2.** ayırmak (birbirinden uzaklaştırmak) **3.** ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak) * **çêyî ji xerabiyê cihê kirin** iyiyi kötüden ayırmak **4.** ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şûyê wê cihê kirin** kadını kocasından ayırdılar **5.** ayırmak (tahsis etmek) * **em dê vê menzelê ji zarokan re cihê bikin** bu odayı çocuklara ayıracağız

6. ayırmak (oğlunu veya herhangi birini kendinden ayırarak başka bir ev .tutmak) **7.** ayrı tutmak, tecrit etmek **8.** ayırt etmek, ayırmak
cihêkirî *m* **1.** ayırı, ayrılmış olan (bir yeri bir engelle bölmüş olma) **2.** ayırılmış (birbirinden uzaklaştırılmış olan) **3.** ayırılmış (tahsis edilmiş olan) **6.** ayırı, ayrılmış (oğlunu veya herhangi birini kendinden ayırmış olma) **7.** ayrı tutulmuş, tecrit edilmiş olan **8.** ayrıma tabi tutulmuş olan **9.** ayrıcalı
cihêkî *h* ayrımlı olarak
cihêl *rd* genç, toy delikanlı
cihê marezê *nd* panayır yeri
cihê meraqê *nd* bir şeyin en heyecanlı yeri
cihê mêşan *nd* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
cihê neheq *h* haksız yere, nahak yere
cihê netune *h* haksız yere
cihê nûberan *nd* turfandalık
cihêreng *rd* **1.** değişik, farklı (alışılmışın dışında bir özeliği olan) * **kinceke cihêreng** değişik bir elbise **2.** başka * **ew, mirovekî cihêreng e** o, başka bir adamdır **3.** bambaşka **4.** ayrımlı, farklı **5.** değişik, yeni (o güne kadar söylenmemiş, gösterilmemiş, görülmemiş, düşünülmemiş olan)
cihêrengbûn *m* **1.** farklılaşma **2.** başkalaşma **3.** ayrımlaşma, farklılaşma
cihêreng bûn *l/ngh* **1.** farklılaşmak **2.** başkalaşmak **3.** ayrımlaşmak, farklılaşmak
cihêrengbûyîn *m* **1.** farklılaşma **2.** başkalaşma **3.** ayrımlaşma, farklılaşma
cihêrengî *m* **1.** farklılık, değişiklik **2.** başkalık **3.** bambaşkalık **4.**ayrımlılık, farklılık
cihêrengîkirin *m* **1.** değişiklik yapma, farklılık yapma **2.** yenilik yapma
cihêrengî kirin *l/gh* **1.** değişiklik yapmak, farklılık yapmak **2.** yenilik yapmak
cihêrengkirin *m* **1.** farklılaştırma **2.** ayrımlaştırma
cihêreng kirin *l/gh* **1.** farklılaştırmak **2.** ayrımlaştırmak
cihê solan *nd* ayakkabılık, ayakkabılık yeri
cihê sûkê *nd* pazar yeri
cihê şaxan *nd* dikmelik
cihêtî *m* **1.** farklılık, fark **2.** ayırım **3.** ayrılık, ayrılış, fırkat **4.** ayrılık (düşünce, görüş veya duygu arasındaki uymazlık) **5.** ayrılık, büyük fark **6.** ayrım, başkalık, fark **7.** fark, ayrım **8.** başkalık, ayrılık **9.** ayırmaç, farika *m* ~ **kirin 1)** fark gözetmek **2)** ayırım yapmak ~ **kirin nava (...) 1)** ayrım gayrım yapmak **2)** ayırım yaratmak
cihêtîparêz *nd/nt* ayrılıkçı
cihêtîparêzî *m* ayrılıkçılık
cihêtîxwaz *nd/nt* ayrılıkçı, ayrılık yanlısı
cihêtîxwazî *m* ayrılıkçılık, ayrılık yanlısı olma
cihêtname *m* pusula (üzerinde kuzey güney doğrultusunu gösteren, bir miknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç)
cihê tune *h* nedensiz
cihê vehesê *nd* dinlenme salonu
cihêwaz *rd* **1.** ayrı (başka, başka türlü) **2.** farklı **3.** değişik (benzerlerinden ayrı, farklı) **4.** ayrımlı, farklı
cihêwazbûn *m* ayrımlaşma, farklılaşma
cihêwazî bûn *l/ngh* ayrımlaşmak, farklılaşmak
cihêwazbûyî *rd* ayrımlaşık, farklılaşmış
cihêwazbûyîn *m* ayrımlayış, farklılaşma
cihêwazî *m* **1.** ayrım, farklılık **2.** ayrılık (düşünce, görüş veya duygu arasındaki uymazlık) **3.** ayırtı, nüans **4.** ayırmaç, farika **5.** değişiklik
cihêwazîtî *m* **1.** ayrımlılık **2.** farklılık **3.** değişiklik
cihêwazker *rd* ayırıcı, ayırt edici
cihêwazkirin *m* **1.** ayırma (nitelik değişikliğini anlama) **2.** farklılaştırma
cihêwaz kirin *l/gh* **1.** ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak) **2.** farklılaştırmak
cihêwazkirî *rd* **1.** ayırılmış olan (nitelik değişikliğini anlamiş olma) **2.** farklılaştırılmış
cihêxwaz *nd/nt* **1.** ayrımcı **2.** ayrılıkçı, ayrılık yanlısı
cihêxwazî *m* **1.** ayrımcılık **2.** ayrılıkçılık
cihê xwe çêkirin *l/bw* **1.** kendine yer edinmek **2.** kendine zemin hazırlamak
cihêz *n* çeyiz ~ **çêkirin** çeyiz düzmek, sandık düzmek ~ **danîn** çeyiz hazirlamak ~ **tiştek le ne kêm** çeyiz çemen ~**ê (yekê) amade (**an **jî hazir) kirin** çeyizlemek ~**ê bûkê** düğün armağanı
cihê zarokanînê *nd* doğum evi, doğumhane
cihêzçêker *nd/nt* çeyizci
cihêzçêkerî *m* çeyizcilik
cihêz danîn *l/gh* çeyiz hazırlamak
cihê zeraqê *m* tan yeri
cihêzfiroş *nd/nt* çeyizci (satan kimse)
cihêzfiroşî *m* çeyizcilik
cihêzker *nd/nt* çeyizci
cihêzkerî *m* çeyizcilik
cihgeh *n* mekân
cihgir *bnr* cîgir
cihgirî *bnr* cîgirî
cihgirtin *m* **1.** yer kapma **2.** yer kaplama (önemli bir hacim tutma) **3.** yerine oturma (bir durum, bir düşünce vb. benimsenme, yaygın duruma gelme, yerleşme) **4.** tutunma, yerleşme **5.** yerini bulma
cih girtin *l/gh* **1.** yer kapmak **2.** yer kaplamak (önemli bir hacim tutmak) **3.** yerine oturmak (bir durum, bir düşünce vb. benimsenmek, yaygın duruma gelmek, yerleşmek) **4.** tutunmak, yerleşmek * **vê modayê cih girt** bu moda yerleşti **5.** yerini bulmak

cihgirtî *rd* **1.** halef, yerini alan **2.** durağan **3.** stabilize (sağlamlaştırılmış) **4.** yerleşik, istikrarlı **5.** yer kapmış **6.** yer kaplamış (önemli bir hacim tutınuş olan) **7.** yerine oturmuş (bir durum, bir düşünce vb. benimsenme, yaygın duruma gelmiş, yerleşmiş olan) **8.** tutunmuş, yerleşmiş **9.** yerini bulmuş olan
cihguherîn *rz/m* yer değiştirme, metatez
cihguhêrî *m* becayiş
cihguhêstî *rd* yeri değiştirilmiş olan
cihguhêzî *m* **1.** nakliyat **2.** yer değiştirme
cihik *m* **1.** ark, kanalet, su yolu **2.** yarıntı (selin açtığı çukur)
cihikok *ant/m* kanalcık
cihimandin *m* **1.** gebertme **2.** defetme, savma, savuşturma
cihimandin *l/gh* **1.** gebertmek **2.** defetmek
cihimandî *rd* **1.** geberik, gebertilmiş **2.** defedilmiş
cihimî *nd/rd* **1.** geberik, gebermiş olan **2.** defolunmuş olan
cihimîn *m* **1.** geberme (hayvanlar için) **2.** gümbürdeme (insan için ölme) **3.** defolma, cehennem olma
cihimîn *l/ngh* **1.** gebermek (hayvanlar için) **2.** gümbürdemek (insan için ölmek) **3.** defolmak, cehennem olmak
cihinan *h* yer yer, fasıla fasıla * **canê wê cihinan pelqik daye** vücudu fasla fasla kabarmış
cihinîn *m* inatlaşma, inat etme
cihinîn *l/ngh* inatlaşmak, inat etmek
cihhiştin *m* pay bırakma (bir ilişkide fazla samimi olmamak, mesafe bırakma)
cih hiştin *l/gh* pay bırakmak (bir ilişkide fazla samimi olmamak, mesafe bırakmak)
cihîbûn *m* yerelleşme, mahallîleşme
cihî bûn *l/ngh* yerelleşmek, mahallîleşmek
cihî *rd* yerel, mahallî
cihkar *n* iş yeri
cihkî *rd* yerel, mahallî
cihkîbûn *m* yerelleşme
cihkî bûn *l/ngh* yerelleşmek
cihkîkirin *m* yerelleştirme
cihkî kirin *l/gh* yerelleştirmek
cihkîkirî *rd* yerelleşmiş, lokalize
cihkîtî *m* yerellik
cihlêtengbûn *m* **1.** sıkışmak **2.** bulunduğu yer kendisine dar gelme
cih lê teng bûn *l/bw* **1.** sıkışmak **2.** bulunduğu yer kendisine dar gelmek
cihlêtengbûyî *rd* **1.** sıkışık, sıkışmış olan **2.** bulunduğu yer kendisine dar gelmiş olan
cihlêtengkirin *m* **1.** sıkıştırma **2.** bulunduğu yeri birine dar etme
cih lê teng kirin *l/gh* **1.** sıkıştırmak **2.** bulunduğu yeri birine dar etmek
cihlêtengkirî *rd* **1.** sıkıştırılmış olan **2.** bulunduğu yeri kendisine dar edilmiş olan
cihnişîn *rd/nd* **1.** yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) **2.** vekil, ardıl **3.** *m* yerleşim ~**ê serok** (an jî **serek**) başkan vekili
cihnîşandan *m* yer gösterme
cih nîşan dan *l/bw* yer göstermek
cihnîşte *nd/nt* vekil
cihnîştetî *m* vekillik
cihnuma *m* pusula (üzerinde kuzey güney doğrultusunu gösteren, bir miknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç)
cihok **1.** oluk (bir şeyin üzerinde oyulmuş yol) **2.** *ast* oluk (ay yüzeyinde görülen uzun yarıklardan her biri) **3.** akar **4.** *ant* olukçuk **5.** ark, karık, su kanalı
cihokî *rd* oluklu (üstünde yol yol oluklar bulunan) * **muqaweyê cihokî** oluklu mukava
cihokîbûn *m* oluklaşma
cihokî bûn *l/ngh* oluklaşmak
cihokîbûyîn *m* oluklaşma
cihumandin *bnr* cihimandin
cihumîn *bnr* cihimîn
cihur *bnr* cihar
Cihû *nd/rd* Yahudî
Cihûbûn *m* Yahudîlik
Cihûd *nd/rd* Yahudî
cihûdî *m* Yahudîlik
Cihûtî *m*Yahudîlik
cihûwar *n* yer, yurt
cihûwarbûn *m* yurtlanma
cihûwar bûn *l/ngh* yurtlanmak
cihvedêr *nd/nt* arıkçı (su yolu yapan kimse)
cihvedêrî *m* arıkçılık
cihwar *rd* yerleşik
cihwarbûn *m* yerleşmek
cihwar bûn *l/ngh* yerleşmek
cihwarbûyîn *m* yerleşme
cihwarkirin *m* yerleştirme
cihwar kirin *l/gh* yerleştirmek, iskan etmek
cihwarkirî *rd* yerleştirilmiş olan
cihxebat *m* çalışma yeri
cihxew *m* uyuma (veya yatma) yeri
cihyarbûn *m* yerleşme
cihyar bûn *l/ngh* yerleşmek
cihyarkirin *m* yerleştirme
cihyar kirin *l/gh* yerleştirmek
cikcik *m* cik cik
cikcikkirin *m* cik cit ötme
cikcik kirin *l/gh* cik cit ötmek
cikos *rd* cimri
cikosî *m* cimrilik
cikûd *rd* cimri
cikûdî *m* cimrilik
cikûstî *m* cimrilik
cil (I) *m* **1.** yaygı **2.** çul (kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü) **3.** şaprak (eğer örtüsü) **4.** haşa, belleme **5.** palan, semer ~**a bênamûsiyê** onursuzluk, haysiyetsizlik ~**a**

bin (yekî) kişandin ayağının altındaki halıyı çekmek **~a erdê** paspas (yere serilen paspas) **~a şil e ketiye stûyê (yekî)** boynunun borcu olmuş olmak **~a xwe danîn** taziye gelenleri evine kabul etmek veya ağırlamak **~a xwe ji avê derxistin** keçesini sudan çıkarmak

cil (II) *n* ay başı, adet * **ketiye cilan** aybaşı olmuş **~ê (yekê) qut bûn** adetten kesilmek

cil (III) *n* **1.** giysi, elbise, giyecek, giyit **2.** çamaşır * **cilan bişon** çamaşırmları yıkayın **3.** giyim * **ji cilên wî xuya ye ku karker e** giyiminden işçi olduğu belli **4.** *mec* üst, elbise * **cilên xwe vêxe** üstünü değiştir **~ avêtin ser (tiştekî)** çullamak (hayvan çullamak) **~ babet babet lê nefs hemû kes** giysi türlü türlü olabilir ama yiyecek sözkonusu oldu mu ayrım olmaz **~ bi xwe de kirin** giyinmek **~ bi xwe nehiştin** üst başını yırtmak **~ dan çêkirin** (an jî **girêdan**) elbise yapınak **~ e ketiye mil e 1)** iş başa düşmek **2)** başa gelen çekilir **3)** bir beladır işte **~ guhartin** elbise değiştirmek **~ ji xwe kirin** soyunmak, elbisesini çıkarmak **~ lê bûn** giyinik olmak **~ lêbûyî** giyinik **~ li xwe kirin** (an jî **wergirtin**) giyinmek, elbise giymek **~ lixwekirî** (an jî **wergirtî**) giyinik **~ û macil** elbise, giysi, üst baş **~ milên xwe nû kirin** üst başını yenilemek **~ milik** giysi öteberi **~ û berg** giysi, üst baş, kostum **~ û bergên xwe ji xwe kirin** kıyafetini değiştirmek **~ û caw** çul çaput (her türlü dokunmuş kumaş) **~ û col** (an jî **cor**) **1)** yatak, yorgan, yastık ve örtüleri ne varsa, yatak matak **2)** öteberi **3)** çamaşır **~ û coran** çamaşır **~ û girêdan** giyim, giyim kuşam * **ji cil û girêdanê re zêde pere xerc nedikir** giyim kuşama pek para harcamazdı **~ û girêdana (yekî) li hev bûn** giyim kuşamı yerinde olmak **~ û pêçan** giyim kuşam **~ wergirtin** giyinmek, elbise giymek **~wergirtî** giyinik **~a şil bûn û ketin stûyê (yekî)** boynunun borcu olmak **li ~ê wî menêrin li ceraetê wî binêrin** kepenek altında er yatar **~ên dînan** deli gömleği **~ên jinan** kadın elbisesi **~ên mêran** erkek elbisesi **~ên miriyan** soyka (ölü üzerinden çıkan giysi) **~ên (yekî) şamoşewlo bûn** elbiseleri üzerinden dökülmek **~ên tenik** ince giysi **~ên tenik lê ne** sırtı yufka **~ên vekirî** açık elbise **~ên zarokan** çocuk elbisesi **~ên xwe avêtin 1)** soyunmak, elbiselerini çıkarmak **2)** çamaşır değiştirmek **3)** kirliye atmak (yıkamak için) **~ên xwe danîn 1)** soyunmak, elbiselerini çıkarmak **2)** çamaşır değiştirmek **3)** kirliye atmak (yıkamak için) **~ên xwe guhartin** çamaşır değiştirmek **~ên xwe vêxistin** kıyafetini değiştirmek **~ên xwe vêxistin ên navmalê li xwe kirin** soyunup dökünmek

cilav *m* dizgin
cilb *m* ufak tefek kız çocuğu
cilbedew *rd* şık elbiseli
cilbend *n* büyük cüzdan
cilbik *bnr* cilb
cilbir *nd/nt* terzi
cildan *bnr* cildank
cildank *m* **1.** çamaşır dolabı **2.** elbise dolabı
cildirû *n* **1.** saraç **2.** *m* dikiş makinası
cildirûn *m* **1.** dikiş, dikme **2.** dikme, terzilik
cil dirûtin *l/gh* elbise dikmek
cildirûtî *m* saraçlık
cil dîtin *l/gh* adet görmek
cildîtin *m* adet görme
cildîtî *rd* adetli, adet görmüş olan
cilên binî *nd* iç çamaşır
cilên bûkantiyê *nd* gelinlik
cilên jinan *nd* kadın elbisesi
cilên mêran *nd* erkek elbisesi
cilên resmî *nd* resmî elbise (veya giysi)
cilên serê *nd* üstlük
cilên sirmeyî işlemeli bir tür elbise
cilên şevê *nd* gecelik
cilên xewê *nd* gecelik elbise
cilên xewê *nd* gecelik
cilên zarokan *nd* çocuk elbisesi
cilên zivrik *nd* keten elbise
cilêt *m* jilet
cilê zirî *rd* zırhlı elbise
cilfiroş *nd/nt* elbise satıcısı
cilfiroşî *m* elbise satıcılığı
cilfû *m* sel
cilhesp *n* at eğeri
cilhêşîn *rd* mavili, mavi giysili
cilhilawês *m* askı, elbise askısı
cilhitandin *m* sıyırma
cilhitandin *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
cilhitandî *rd* sıyrık
cilhitî *rd* sıyrılk, sıyrılmış olan
cilhitîn *m* sıyrılma
cilhitîn *l/ngh* sıyrılmak
cilik (I) *m* **1.** çul (kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü) **2.** alık (hayvan çulu) **3.** bez, çaput **4.** belleme, haşa, yapık **5.** teğelti, yuna (eğerin altına konulan keçe) **6.** yapıncak **~a xwe ji avê derdixe** keçesinin sudan çıkarmak, sudan keçesini çıkarmak
cilik (II) *n* giysi, elbise **~ milik** eski püskü giysi
cilikkirin *m* çullama
cilik kirin *l/gh* çullamak
cilikreş *rd* siyah giysili
cilîtk *m* göz çapağı
cilkar *nd/nt* elbise yapan, terzi
cilkesk *rd* yeşilli, yeşil giysili (yeşil giyinmiş kimse)
cilkevn *rd* eski elbiseli

cilkirin *m* çullama
cil kirin *l/gh* çullamak
cilkirî *rd* **1.** çullu **2.** giyimli, giyinik
cillêbûn *m* giyinik olma
cil lê bûn *l/bw* **1.** giyinik olmak * **gava ku ez ketim odeyê cil lê bûn** odaya girdiğimde giyinikti **2.** elbise birine uymak, üstüne tam oturmak
cillêbûyî *rd* giyinik
cil li ber bûn *l/bw* giyinik olmak
cilnû *rd* yeni giysili
cilpak *rd* iyi giysili
cilpîne *rd* yamalı elbiseli
cilq *rd* **1.** cılk * **hêka cilq** cılk yumurta **2.** sulu, cıvık, zevzek (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresinin tedirgin eden kimse) ~ **derketin** cılk çıkmak ~ **kirin** cılk etmek
cilqetîn *rd* deli (kimse)
cilqî *m* sululuk, cıvıklık, zevzeklik
cilqîbûn *m* **1.** cılklaşma **2.** sululaşma, cıvıklaşma
cilqî bûn *l/ngh* **1.** cılklaşmak **2.** sululaşma, cıvıklaşma
cilqîtî *m* cılklık
cils *m* kireç
cilskirin *m* kireçleme
cils kirin *l/gh* kireçlemek
cilskirî *rd* kireçli, kireç ile kaplanmış olan
cilsor *rd* kırmızılı, kırmızı elbiseli
cilspî *rd* beyazlı, beyaz elbiseli (giysileri beyaz olan kimse)
cilşil *rd* ıslak giysili
cilşîn *rd* mavili, mavi giyinmiş kimse
cilşo *nd/nt* çamaşırcı, yıkayıcı (elbise vs. yıkan kimse)
cilşok *m* **1.** çamaşırhane, çamaşırlık **2.** yunak
cilşotî *m* çamaşırcılık, yıkayıcılık
cilşoyî *m* çamaşır (yıkama işi)
cilşûştin *m* elbise yıkama
cil şûştin *l/gh* elbise yıkamak
cilşûştî *rd* üst başı yıkanık, giysileri yıkanmış tertemiz olan
cilt *m* kesme
cil û berg *n* **1.** giysi, elbise, giyecek **2.** giyim, üst baş, kıyafet **3.** giyim kuşam
cilûx *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
cilvegirk *m* mandal
cilwedar *rd* cilveli
cilwergirtin *m* giyinme
cil wergirtin *l/gh* giyinmek * **tev ji mixazeyên baş kinc werdigirtin** iyi mağazalardan giyinirlerdi
cilwergirtî *rd* giyinik
cilxane *nd* giyim evi
cilxe *m* patika
cilxî *m* patika
cilzer *rd* sarılı, sarı elbiseli
cima *m* **1.** Cuma **2.** hutbe
cimakirin *m* toplama
cima kirin *l/gh* toplamak
cimat *bnr* cemaat
cimayî *m* veraset
cimbiş *m* **1.** eğlenti **2** cümbüş (cümbüş çalgısı)
cimbişbend *nd/nt* cümbüşçü ~**a rengan** renk cümbüşü
cimbişbendî *m* cümbüşçülük
cimbûşjen *nd/nt* cümbüşçü
cimbûşjenî *m* cümbüşçülük
cimbûz *rd* huysuz
cimcim *ant/n* **1.** kafa tası **2.** kele **3.** mısır koçanı **4.** salkım
cimcime *n* **1.** iri kafa **2.** *m* bataklık, batak (yer)
cimêlek *bnr* cimêlî
cimêlik (I) *m* cibinlik
cimêlik (II) *m* bir tür ekmek tatlısı
cimêlî (I) *bot/m* malatya armudu
cimêlî, cimêlîk (II) *m* yağ, pekmez ve ekmekten yapılan bir tür ekmek tatlısı
cimhûrk *m* **1.** cumhur **2.** topluluk **3.** toplanma, toplantı
cimik *rd* ikiz
cimî *m* cima, çiftleşme (insanlarda)
cimkût *m* izdiham
cimrî *nd/rd* cimri
cimrîtî *m* cimrilik
cimûcelabûn *m* (bir kimse veya şey) ortadan kaybolma
cimûcela bûn *l/ngh* (bir kimse veya şey) ortadan kaybolmak
cimxaf *m* çan, kilise çanı
cimxar *n* Hristiyanları kiliseye gitmeleri için uyaran kimse
cin *n* **1.** cin **2.** cin (zeki ve akıllı kimse) (mec) ~ **bi (yekî) girtin** cin tutmak ~ **gihîştin (yekî)** (birini) cin tutmak ~ **lê xistin** cin çarpmak ~ **li (yekî) xistin (an jî dan)** cin çarpmak ~ **pê girtin** cin tutmak ~ **û cinawir** yırtıcı hayvanlar, canavarlar ~ **û perî ecini** ~**ên (yekî) hatinê** cinleri başına toplamak (veya üşüşmek) ~**ê (yekî) pê girtin** cin tutmak ~**ên (yekî) hatin dorê** cinleri başına toplamak (veya üşüşmek) ~**ên (yekî) rabûn pêdarê** cinleri ayağa kalkmak * **eynî cin e** cin gibi
cinabet *nd/nt* cenabet
cinah *n* **1.** topuz **2.** ucu kalın sopa
cinaq *rd* lâdes
cinawir *n* **1.** canavar **2.** *mec* canavar (yaramaz, haşarı çocuk) **3.** *rd* canavar (acımasız, zalim kimse) * **eynî cinawir** e canavar gibi, saldırgan **4.** haydut gibi (insana korku veren iyiri yarı kimse) * **wekî cinawirekî** canavar gibi
cinawirî *m* canavarlık
cinayet *m* cinayet, kıya
cinbar *n* çımbar
cincilandin *m* **1.** arıtma, durultama **2.** allama, süsleme
cincilandin *l/gh* **1.** arıtmak, durultmak **2.** allamak, süslemek

cincilandî *rd* 1. arıtık, arıtılmış, durultulmuş 2. allı pullu, süslenik
cincilî *rd* 1. arı, duru, saf (duru duruma gelmiş) 2. allı pullu
cincilîn *m* 1. arınma, durulaşma, durulma 2. allanma
cincilîn *l/ngh* 1. arınmak, durulaşmak, durulmak 2. allanmak
cinciq *m* boncuk
cinciqî *rd* 1. cicili bicili 2. allı pullu
cincirandin *m* eziyet etme, işkence etme
cincirandin *l/gh* eziyet etmek, işkence etmek
cincirandî *rd* eziyet edilmiş olan
cincirîn *m* eziyet edilme
cincirîn *l/ngh* eziyet edilmek
cincîr *n* iki renkli yılan
cind *nd/nt* savaşçı, asker
cindar (I) *zo/n* yer kurdu
cindar (II) *nd/rd* cinci
cindarî *m* cincilik
cinde *m* fahişe, oruspu
cindebaz *rd* çapkın (erkek)
cindebazî *m* çapkınlık
cindetî *m* fahişelik, oruspuluk
cindexane *m* genelev, kerhane
cindî (I) *rd* 1. soylu, asil, ileri gelen 2. asker 3. yiğit, cesur 4. keleş, yakışıklı (çok yakışıklı erkek) 5. temiz, iyi huylu
cindî (II) *rd* aziz, ermiş
cindîtî *m* 1. soyluluk, asillik 2. yiğitlik 3. yakışıklılık 4. iyi huyluluk
cineh *bnr* cinah
cinê *m* şifleme (pamuğu kozasında ayırma)
cinêkirin *m* şifleme
cinê kirin *l/gh* şiflemek
cinêkirî *rd* şiflenmiş (pamuğu kozasından toplanınış olan tarla)
cinên (I) *n* küçük bahçe
cinên (II) *nd/nt* ırgat (pamuk toplayıcısı)
cinênî *m* ırgatlık
cinêw *m* küfür
cingal *m* cengel, orman
cinger, cingerî *rd* kirli ve uzun saçlı (kimse)
cingirtî *rd* cintutmuş olan
cinigandin *m* somurtma
cinigandin *l/gh* somurtmak
cinigîn *m* somurtma, somurtuş
cinigîn *l/ngh* somurtmak
ciniqandin (I) *m* sıçratma, ürkütme, ürpertme
ciniqandin (II) *m* süsleme (çocuk şeyleri süsleyip püsleme)
ciniqandin (I) *l/gh* sıçratmak, ürkütmek, ürpertmek
ciniqandin (II) *l/gh* süslemek (çocuk şeyleri süsleyip püslemek)
ciniqandî (I) *rd* sıçratılmış, ürkütülmüş
ciniqandî (II) *rd* süslenmiş
ciniqî (I) *rd* ürkmüş, ürpermiş olan
ciniqî (II) *rd* süslenmiş
ciniqîn (I) *m* sıçrama, ürkme, ürperme
ciniqîn (II) *m* süslenme, süsleniş
ciniqîn (I) *l/gh* sıçramak, ürkmek, ürpermek
ciniqîn (II) *l/ngh* süslenmek
cinisrî *bot/m* böğürtlen (Rubus caesus)
ciniyaz *bnr* cenaze
cinî (I) *m* şifleme (pamuğu kozasında ayırma)
cinî (II) *rd* cinleri olduğuna inanılan kimse
cinîkirin *m* şifleme
cinî kirin *l/gh* şiflemek * **min pembû cinî kir** pamuğu şifledim
cinîkirî *rd* şiflenik, şiflenmiş olan
cinobet *nd/nt* cenabet
cinoke *n* küçük cin
cinokî *rd* çılgın, cin çarpmış gibi olan
cinokîbûn *m* çılgınlaşma
cinokî bûn *l/ngh* çılgınlaşmak
cinoqî *rd* çılgın, huysuz * **hespê cinoqî** huysuz at
cinowî *rd* çılgın
cinowîbûn *m* çıldırma, çılgınlaşma, delirme
cinowî bûn *l/ngh* çıldırmak, çılgınlaşmak, delirmek
cinoyî *rd* 1. cinli 2. çılgın, deli, huysuz ~ **bûn** 1) cinlenmek, cinli olmak 2) cinnet getirmek
cinoyîbûn *m* 1. cinlenme 2. delirme, çıldırma
cinoyî bûn *l/ngh* 1. cinlenmek 2. delirmek, çıldırmak
cinoyîbûyî *rd* delirmiş, çıldırmiş kimse
cinq *m* herhangi bir şeyi gösterip vermeme
cinqî kirin *l/gh* bir şeyi verir gibi yapıp geri çekmek
cins (I) *n* cin (ins û cîn; deyiminden geçer, Türkçe karşılığı in cin)
cins (II) *n* 1. cins, tür * **portekal mêweyeke ji cinsê turuncan e** portakal turunc cinsinden bir meyvedir 2. cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) 3. cins (soy, kök, asıl) 4. cins, tuhaf (argo) 5. *biy* cins (pek çok ortak özellikleri bulunan türler topluluğu) 6. *rd* cins (yüksek nitelikte olan) * **hespê ji cisnan** cins at ~**û cibiliyet** cins cibiliyet
cinsiyet *biy/m* cinsiyet, cinslik, eşey
cinsî *rd* cinsel, cinsî, eşeysel, seksüel
cinsîtî *m* cinsellik
cintî *rd* titiz
cintîbûn *m* titizleşme
cintî bûn *l/ngh* titizleşmek
cintîtî *m* titizlik
cinû *n* beniz
cinûk *rd* cimri
cinûkbûn *m* cimrileşme
cinûk bûn *l/ngh* cimrileşmek
cinûkî *m* cimrilik
cinûn *rd* 1. çılgın, deli 2. sinirli, asabî
cinûnî *m* 1. çılgınlık, delilik 2. sinirlilik, asabîlik~ **bûn** 1) delirmek 2) cinnet getirmek
cinûs *m* melânet, büyük kötülük

cinûs *rd* iğrenç, sümsük, mendebur
cinûsî *m* iğrençlik, sümsüklük, mendeburluk
cinyaz *n* cenaze, naaş
cip *h* epey
cipcanî *rd/h* capcanlı
cipcemidî *rd* sopsoğuk
cipcihê *rd* apayrı, bambaşka
cipcihêtî *m* bambaşkalık
cipciwan *rd* gepgenç, gepegenç
cipcuda *rd* apayrı, bambaşka
cipcudatî *m* bambaşkalık
cipîcihê *rd* apayrı
ciqciqî *rd* allı pullu
ciqciqo *rd* sulu, vıcık kimse
ciqciqok (I) *m* baloncuk
ciqciqok (II) *n* penes
ciqê *b* agucuk (süt çocuğunu sevmek için söylenir)
cir *m* **1.** huy, mizaç * **cira wî ne xweş e** huyu güzel değil **2.** yüz, surat (yüzü herhangi bir niteliğe sahip olan) * **keçika ku cira wê xweşik e** güzel yüzlü kız **3.** muamele ~ **û cedêl** münakaşa, ağız dalaşı ~ **û cedêl kirin** cebelleşmek **~a (...) jê re ne xweş hatin** antipatik bulmak **~a kaniyê bi pûngê ne xweş e çûye di çaviya kaniyê de hêşîn bûye** keçinin sevmediği ot burnunun dibinde bitermiş **~a (yekî) ne xweş bûn 1)** huysuz olmak **2)** kötü olmak (olumsuz bir durum olmak) * **me rastî got, cira me nexweş bû** doğruyu söyleyince kötü olduk **~a mirovan bi çav û birûyan xweşik e** kaş ile göz, gerisi söz **~a rastan ne xweş e** doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar **~a wan bi hev ne xweş bûn** birbirini sevmemek, birbiriyle iyi geçinmek **(yekî) ~ (wî) xweşik bû** nur yüzlü **~a (yekê) xweşik bûn** güzel olmak * **cira vê keçikê xweşik e** bu kız güzel **~a xwe xweş kirin** huyunu düzeltmek **~a xwe xweşik kirin 1)** kendini güzelleştirmek **2)** huyunu düzeltmek
cirandin *m* **1.** bağırtma **2.** akın etme
cirandin *l/gh* **1.** bağırtmak **2.** akın etmek
cirboq *zo/n* cırboğa, (Dipus Caegyptius)
circ *zo/n* ova sıçanı
circatir *bot/m* fare kulağı
circir (I) *rd* sıkışık (bir yerde insanların çok olması) * **dora nan pir circire bû** ekmek kuyruğu çok sıkışıktı
circir (II) *m* fermuar
circiran *m* sıkışma (dar bir yere zorla sığma)
circirandin *m* sığdırma, tıkma,
circirandin *l/gh* sığdırmak, tıkmak,
circirandî *rd* sıkıştırılmış (sığdırılmış)
circire *rd* sıkışık (bir yerde insanların çok olması)
circiretî *m* sıkışıklık
circirî *rd* sığışmış
circirîn *m* sığışmak
circirîn *l/ngh* sığışmak (dar bir yere zorla sığınak) ~ **hev** sıkışmak
circirik *zo/m* circir böceği
circirk *zo/m* circir böceği
circirkûsî *m* iki kişi tarafından, eller arkada bağlı, oturulmuş vaziyete birbirlerinin ayak tabanlarını iterek oynanan bir oyun
circiro *rd* şamatacı
circirok *zo/m* **1.** circir böceği **2.** bağırtkan, zırlak
circirok dengê circirok
circirokî *h* bağırtkanca
cird *zo/nd* tarla faresi (Microtus arvalis)
cirdik *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı) * **cirdikê tirî** üzüm şıngılı **~ek** bir avuç (az, çok az) * **li vir cirdikek mane** burada bir avuç kalmışlar
cirdîxezal *zo/m* kangru (Macropus giganteus)
cirdok *n* geleni, keme
cirdon, cirdone bir tür iri fare
cire *m* düğüm
cirecir *m* yaygara, cır cır, bağırtı
cirf *m* titreme ~ **pê ketin** birini titreme almak
cirg *zo/n* havadan inmeyen ve Arapçada hubara denilen bir kuş
cirge *m* boncuklu ve altın takılı bir kız takısı
cirifandin *m* titretme
cirifandin *l/gh* titretmek
cirifîn *m* titreme
cirifîn *l/ngh* titremek
cirik *m* mendil kapmaya benzeyen bir çocuk oyunu
ciris *rd* batık, kirli
cirisandin batırmak
cirisandin *m* batırma
cirisandin *l/gh* batırmak (kirletmek)
cirisandî *rd* batırılmış, kirletilmiş olan
cirisî *rd* batırılmış, kirletilmiş
cirisîn *m* batırılma, kirletilme
cirisîn *l/ngh* batırılmak, kirletilmek
ciriyayî *rd* olmuş, oluşmuş, cereyan etmiş olan
cirî *m* azık, kumanya, istihkak
cirîd *m* **1.** cirit (at koşturup birbirine değnek atarak topluca oynanan oyun) **2.** cirit (bu oyunda atılan değnek)
cirîdbaz *nd* ciritçi
cirîdbazî *nd* ciritçi
cirîn (I) *m* olma, oluşma
cirîn (II) *m* cırlama, bağırma, bağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
cirîn (I) *l/ngh* olmak, oluşmak, cereyan etmek
cirîn (II) *l/ngh* cırlamak, bağırmak
cirînî *m* bağırtı
cirk *m* merhem
cirkêş *rd* didişmeci, tartışmayı, didişmeyi seven
cirm (I) *bnr* conî
cirm *hiq/m* **1.** cürüm **2.** cerime **3.** zararı öde-

me, tazminat ~ **bijartin** ödemek, tazmin etmek * **cirm bijartin** hasırı ödediler ~ **dan** ödemek, tazmin etmek * **cirm dan** hasırı ödediler ~ **ketin stûyê (yekî)** cürmünü çekmek ~ **kirin** (birini) para cezasına çarpmak ~ **kişandin 1)** cürmünü çekmek **2)** ödemek, tazmin etmek * **cirm kişandin** hasırı ödediler ~ **û cirmiyet** cürüm ~**a (tiştekî) ji (yekî) bijartin** faturasını (birine) çıkarmak ~**a (tiştekî) kişandin** acısını çekmek ~**a xwe dan** cürmünü çekmek
cirmdar *rd* cürümlü
cirmdan *m* ödeme, tazmin etme
cirmdayî *rd* ödemiş, tazmin etmiş olan
cirmdayîn *m* ödeyiş, tazmin etme
cirn *n* **1.** kurna, yalak, su yalağı **2.** dibek
cirne *n* kurna
cirnexweş *nd/rd* **1.** suratsız, surat düşkünü, çirkin **2.** huysuz, geçimsiz, aksi (inatçı, hırçın) * **jineke cirnexweş e** geçimsiz bir kadın * min mîna vî zilamî kesekî cirnexweş nedît ben bu adam kadar aksi birini görmedim **3.** çekilmez, sevimsiz, itici **4.** çıtak, huysuz, kavgacı **5.** sinir, gıcık (can sıkan, hoşa gitmeyen) ~ **bûn** geçimsiz olmak, huysuz olmak
cirnexweşane *rd/h* gıcıkça
cirnexweşbûn *m* **1.** huysuzlaşma **2.** aksileşme, tersleşme **3.** sevimsizleşme
cirnexweş bûn *l/gh* **1.** huysuzlaşmak * **kurik her çiqas mezin dibe cirnexweş dibe** çocuk büyüdükçe huysuzlaşıyor **2.** aksileşmek, tersleşmek **3.** sevimsizleşmek
cirnexweşik *nd* çehre züğürdü
cirnexweşikbûn *m* sevimsizleşme
cirnexweşik bûn *l/ngh* sevimsizleşmek
cirnexweşikî *m* sevimsizlik
cirnexweşî *m* **1.** suratsızlık **2.** huysuzluk, aksilik, terslik **3.** çirkinlik **4.** iticilik, sevimsizlik **5.** gıcıklık ~ **kirin 1)** aksilik etmek, aksilenmek, aksileşmek, huysuzluk etmek **2)** gıcıklık yapmak
cirnexweşîbûn *m* huysuzlanma, huysuzlaşma
cirnexweşî bûn *l/ngh* huysuzlanmak, huysuzlaşmak
cirnexweşîkirin *m* aksileştirme, huysuzlaştırma
cirnexweşî kirin *l/gh* aksileştirmek, huysuzlaştırmak
cirnik *n* **1.** kurna, yalak (küçük olanı) **2.** suluk (kuş kafeslerinde su yeri)
cirnîs *zo/m* timsah (Crocodilus)
cirqelêş *rd* laf atan
cirte *rd* şirret, şirret kadın
cirtemîz *rd* pısırık
cirtemîzî *m* pısırıklık
cirtetî *rd* şirretlik
cirû *rd* yeşermeye yüz tutmuş olan
cirûcedêl *m* geçimsizlik
cirxerab *rd* huysuz, aksi (inatçı, hırçın)
cirxerabî *m* huysuzluk, aksilik ~ **kirin** huysuzluk etmek
cirxweş *rd* **1.** güzel yüzlü **2.** sevimli, sempatik **3.** huylu, iyi huylu, güzel huylu * **zarokekî cirxweş** iyi huylu bir çocuk
cirxweşik *rd* sevimli
cirxweşikbûn *m* sevimlileşme
cirxweşik bûn *l/ngh* sevimlileşmek
cirxweşikî *m* sevimlilik
cirxweşikkirin *m* sevimlileştirme
cirxweşik kirin *l/gh* sevimlileştirmek
cis *m* kireç
cisane *m* kireç ocağı
cisir *n* mertek
cisn *n* **1.** nesil, soy **2.** nesil, döl, soy (hayvanlar için) * **hespê ji** cisnan soylu at ~**ê (tiştekî) kor bûn** nesli tükenmek ~**ê kuçikê** köpek soyu (soysuz, adi, bayağı kimse)
cist *rd* sönük
cit *rd* nişan alma deliği
citî *n* **1.** tike **2.** lime ~ ~ lime lime
civ (I) çiv *m* canlılık, hareketlilik, karşı koyuşta en zayıf tepki ~ **û** ~ doğal tepki ve hareket sürekliliği
civ (II) *m* kalabalık, gürültü
civak *m* **1.** toplum **2.** topluluk, cemaat ~**a çandiniyê** tarım toplumu ~**a hoveber** ilkel toplum ~**a piranîparêz** çoğulcu toplum ~**a sermayedar** kapitalist toplum ~**a têberî** tüketim toplumu
civakbar *rd* sokulgan
civakbarî *m* sokulganlık
civakbûn *m* toplumlaşma
civakbûyî *rd* toplumlaşmış
civakbûyîn *m* toplumlaşma
civakî *rd* **1.** toplumsal, sosyal, maşerî * **wijdanê civakî** maşerî vicdan **2.** *nd/nt* sosyalist, toplumcu
civakîbûn *sos/m* **1.** toplumsallaşma, sosyalleşme **2.** *psî/ped* toplumsallaşma, sosyalleşme
civakî bûn *l/ngh* **1.** toplumsallaşmak, sosyalleşmek **2.** *psî/ped* toplumsallaşmak, sosyalleşmek
civakîbûyî *rd* toplumsallaşmış, sosyalleşmiş
civakîbûyîn *sos/m* toplumsallaşma, sosyalleşme
civakîkirin *m* 1. ab toplumsallaştırma, sosyalleştirme **2.** *psî/ped* toplumsallaştırma, sosyalleştirme
civakî kirin *l/gh* 1. ab toplumsallaştırmak, sosyalleştirmek **2.** *psî/ped* toplumsallaştırmak, sosyalleştirmek
civakîkirî *rd* 1. ab toplumsallaştırılmış, sosyalleştirilmiş **2.** *psî/* toplumsallaştırılmış, sosyalleştirilmiş
civakîtiya dewletê *nd* devlet sosyalizmi
civakîtî *m* **1.** toplumsallık **2.** toplumculuk, sosyalizm

civakkirin *m* toplumlaştırma
civakkirî *rd* toplumlaştırılmış
civaknas *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
civaknasiyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
civaknasî *m* toplum bilim, sosyoloji
civaknasîtî *m* toplum bilimcilik
civakparêz *nd/rd* toplumcu
civakparêzî *m* toplumculuk
civakxwaz *rd* sokulgan
civakxwazî *m* sokulganlık
civakzan *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
civakzaniyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
civakzanî *m* toplum bilim, sosyoloji
civakzanîtî *m* toplum bilimcilik
civam *m* toplum
civan (I) randevu, bekleme
civan (II) *m* **1.** toplantı, toplanma **2.** toplantı (bir gündem üzerinde görüşme yapmak amacıyla bir araya gelmek) **3.** toplantı (bir meclisin bir içindeki birleşimlerin tümü) **4.** *hiq* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri) **~a giştî** (an jî **gelemperî**) genel kurul
civan (III) *mat/m* toplama (işlemi)
civana giştî *m* kamutay
civandin *m* **1.** toplama, toplayış **2.** biriktirme **3.** toplama (matematikte) **4.** toplama, yığma (bir araya getirme) * **pîr û kal li vir civandin** yaşlıları buraya yığdılar
civandin *l/gh* **1.** toplamak **2.** biriktirmek **3.** toplamak (matematikte) **4.** toplamak, yığmak (bir araya getirmek) * **pîr û kal li vir civandin** yaşlıları buraya yığdılar
civandî *rd* **1.** toplanık, toplu, toplanmış **2.** biriktirilmiş olan
civandok *nd/nt* toplayıcı
civandokî *m* toplayıcılık
civane *m* toplama (işlemi)
civang *m* konferans * **civanga aştiyê** barış konferansı
civangeh *m* **1.** klüp **2.** meclis, toplanma yeri
civanok *m* **1.** toplantı **2.** *şn* perde
civar *m* **1.** birikim (toplumların kültürel varlıklarının gelişip genişlemesi ve uygarlık düzeyinin yükselmesi süreci) **2.** koleksiyon
civardar *rd* **1.** birikimli **2.** *nd/nt* koleksiyoncu
civardarî *m* **1.** birikimlilik **2.** koleksiyonculuk
civarî *m* birikim
civat *m* **1.** topluluk **2.** topluluk, cemaat, grup (aynı yerde bulunan insan kalabalığı) **3.** topluluk, cemaat (bir dinden veya soydan olanların topluluğu) **4.** meclis, konsey (bir konuyu konuşmak veya görüşmek için bir araya gelmiş insan topluluğu) **5.** meclis (dostlar toplantısı) **6.** topluluk, camia ~ **gerandin** divan kurmak, meclis kurmak (eğlenmek için, konuşmak için toplanmak) ~ **gerîn** meclis toplanmak meclis ~ **germ kirin** meclis kurmak, divan kurmak ~ **girê dan** meclis kurmak (eğlenmek için, konuşmak için toplanmak) ~ **û caxî** toplantı, meclis **~a asayişê** güvenlik konseyi **~a avaker** kurucu meclis **~a Dadiyê** Adalet Divanı **~a damizirîner** (an jî **avaker**) kurucu **~a giştî** (an jî **gelemperî**) genel kurul **~a şaredariyê** belediye meclisi **~a (yekî) şên bûn** meclisi şen olmak **~a yelmûman** fener alayı
civata dewletê *nd* danıştay
civata miletan *nd* birleşmiş milletler
civata pîran *nd* senato
civata pîrmendan *nd* ihtiyar heyeti
civata qanûndananê *nd* yasama meclisi
civata raperandinê *nd* yürütme kurulu
civata rawêjiyê *nd* istişare meclisi
civata ruhanî *nd* ruhani sınıfı
civata şêwrê *nd* istişare meclisi
civata wezîran *nd* bakanlar kurulu, kabine
civata yelmûman *nd* fener alayı
civatgeh *m* toplanma yeri
civathez *rd* dost meclislerini seven
civatî *rd* toplulukla ilgili
civatmilet *m* **1.** meclis, parlemento **2.** ulusal konsey
civatnişîn *rd* dost meclislerinde bulunan kimse
civatok *m* topluluk
civatserek *nd/nt* konsey başkanı
civatserekî *m* konsey başkanlığı
civatzanîn *m* sosyoloji
civdan *m* üşüşme, başına toplanma
civ dan *l/gh* üşüşmek, başına toplanmak
civirandin *m* geliştirme
civirandin *l/gh* geliştirmek
civirî *rd* gelişmiş, serpilmiş olan
civirîn *m* gelişme, serpilme (büyüyüp boy atma)
civirîn *l/ngh* gelişmek, serpilmek (büyümek, boy atmak) * **li keçikê mêze bike baş civiriye** kıza bak iyi gelişmiş
civitandin *m* büzütme
civitandin *l/gh* **1.**büzütmek, çekilmesine neden olmak **2.** kısaltmak (elbise için, büzüştürmek
civitandî *rd* büzük
civitî *rd* büzük, büzülmüş olan
civitîbûnî *m* toplanma, büzülme
civitîn *m* **1.** büzülme **2.** çekilme (elbise için) **3.** *fizy* dumur **4.** kasılma **5.** kısalma (büzülme) **6.** ufalma
civitîn *l/ngh* **1.** büzülmek **2.** çekilmek (elbise için) **3.** dumura uğramak **4.** kasılmak **5.** kısalmak (büzülmek) **6.** ufalmak
civiyayî *rd* toplanık
civî *m* toplantı
civîn *m* **1.** toplantı **2.** toplantı (bir gündem üzerinde görüşme yapmak amacıyla bir araya gelme) **3.** toplantı (bir meclisin içindeki birleşimlerin tümü) **4.** toplanma **5.** birikme ~

çêkirin (pêk anîn an jî danîn) toplantı yapmak (veya düzenlemek) ~ **li dar ketin** toplantı başlanmak (veya yapılmak) ~ **li dar xistin** toplantı başlatmak (düzenlemek veya yapmak) ~ **pêk anîn** toplantı yapmak ~**a asta bilind** zirve (veya doruk) toplantısı ~**a aşkera** (an jî **vekirî**) açık oturum ~**a çapemeniyê** basın toplantısı ~**a gopîtkî** (an jî **lûtkeyî**) doruk toplantsı

civîn *l/ngh* **1.** toplanmak **2.** birikmek * **li ber derî bi hezaran mirov civiyabûn** kapının önünde binlerce insan birikmişti

civîna gelemperî *nd* genel kurul

civîna pevreyî *nd* birleşik oturum

civînbar *rd* toplanabilir

civîndanîn *m* toplantı düzenleme

civîn danîn *l/gh* toplantı düzenlemek

civîndar *fîz/m* toplaç, kollektör

civînek *m* **1.** toplantı **2.** toplantı (bir meclisin içindeki birleşimlerin tümü)

civîng *m* toplantı

civîngeh *m* toplantı yeri

civînok *m* toplantı, küçük toplantı

civt *bnr* cift

civyar *nd/nt* toplayıcı

civyarî *m* toplayıcılık

ciwamêr *rd/nd* bey efendi, centilmen

ciwamêrî *m* bey efendilik, centilmenlik

ciwan *rd* **1.** genç (yaşı ilerlememiş olan) **2.** genç (hayvanlar için, gelişmesini tamamlamamış olan) * **ev hesp çend zînî ye, ciwan xuya dike** bu at kaç yaşında, genç görünüyor **3.** genç (gençlikteki özelliklerini koruyan, dinç) **4.** genç (zihin bakımında yeterince gelişmemiş, toy) **5.** *nd* gençlik (genç insanların tümü) * **ciwanên Kurd** Kürt gençliği **6.** estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke ciwan** estetik bir yapı **7.** güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) * **hunerên ciwan** güzel sanatlar **8.** güzel (güzel kız veya kadın) **9.** yakışıklı **10.** taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) * **hîna ter û ciwan bû** daha taze ve güzeldi **11.** *nd* taze (kenç kadın) ~**ên nûrabûyî** şimdikiler, şimdiki gençler

ciwanbêj *nd/nt* beliğ, belâğatli

ciwanbêjî *m* **1.** belâgat **2.** retorik, sözbilimi (söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı) **3.** *wj* belâgat (düzgün anlatım sanatı)

ciwanbêjkî *rd/ h* belâğatlı bir şekilde

ciwan bûn *m* **1.** gençleşme (genç görünme) **2.** gençleşme (yeniden gençlik ve canlılık kazanma) **3.** güzelleşme **4.** tazeleşme

ciwan bûn *l/ngh* **1.** gençleşmek (genç görünmek) * **porê xwe jê kir ciwan bû** saçlarını kesince gençleşti **2.** gençleşmek (yeniden gençlik ve canlılık kazanmak) **3.** güzelleşmek **4.** tazeleşmek

ciwanbûyî *rd* **1.** gençleşmiş **2.** güzelleşmiş **3.** tazeleşmiş olan

ciwanbûyîn *m* **1.** gençleşme **2.** güzelleşme **3.** tazeleşme

ciwane *h* güzelce, civanca

ciwanga *n* tosun

ciwangeh *m* güzellik salonu

ciwanhuner *nd* güzel sanatlar

ciwanik (I) *bnr* canî

ciwanik (II) *rd* **1.** gencecik, civan **2.** kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse)

ciwanik (III) *m* **1.** hanım, hanim efendi (kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan) **2.** hanımcık

ciwanikî *m* **1.** kibarlık **2.** *rd* kibarca

ciwanikîbûn *m* kibarlaşma

ciwanikî bûn *l/ngh* kibarlaşmak

ciwaniyî *rd* güzel duyusal

ciwanî (I) *bnr* canî

ciwanî (II) *m* **1.** gençlik (genç olma durumu) **2.** gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) **3.** gençlik (genç bir kimsenin tutumu) **4.** güzellik **5.** güzellik (okşayıcı söz veya davranış, iyilik) **6.** güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) **7.** yakışıklılık **8.** estetik ~ **bizaniya pîrî bikariya** gençlik toy, yaşlılıkta güçsüzlüktür ~ **kela şîr e** gençlik çok çabuk gelip geçer

ciwanîk *nd/nt* tay (üç yaşına kadar olan at yavrusu

ciwanînas *nd/nt* estetikçi

ciwanînasî *m* estetikçilik

ciwanîtî *m* estetik, estetizm

ciwanîxwaz *rd/nt* estet (güzelliği en üstün, en yüce değer sayan kişi)

ciwanîxwazî *m* estetik

ciwanîzan *nd/nt* estetikçi

ciwanîzanî *m* estetik, estetizm, estetikçilik

ciwankar *nd/nt* **1.** estetikçi, estetisyen **2.** güzellik uzmanı

ciwankarî *m* **1.** estetik, güzel duyu **2.** *rd* estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke ciwankarî** estetik bir yapı **3.** *fel* estetik (felsefe kolu olarak) **3.** estetik, estetizm, estetikçilik **4.** güzellik uzmanlığı

ciwankarîtî *m* estetikçilik, estetizm

ciwanke *rd* gençlik çağında olan

ciwanker *rd* güzelleştirici

ciwankirin *m* **1.** gençleştirme (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturma) **2.** gençleştirme (genç gösterme) **3.** güzelleştirme

ciwan kirin *l/gh* **1.** gençleştirmek (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturmak) **2.** gençleştirmek (genç göstermek) * **porê kurt tu ciwan kir** kısa saç seni gençleştirdi **3.** güzelleştirmek

ciwankirî *rd* güzelleştirilmiş olan
ciwanmerd *rd/nd* civanmert, centilmen
ciwanmerdane *h* centilmence
ciwanmerdî *m* civanmertlik, centilmenlik
ciwanmêr *rd/nd* **1.** civanmert, centilmen, kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) **2.** babacan
ciwanmêrane *h* kibarca, centilmence
ciwanmêrbûn *m* **1.** civanmertleşme, kibarleşme **2.** babacanlaşma
ciwanmêr bûn *l/ngh* **1.** civanmertleşmek, kibarleşmek **2.** babacanlaşmak
ciwanmêrî *m* **1.** civanmertlik, centilmenlik, kibarlık **2.** babacanlık ~ **kirin** kibarlık etmek ~**ya (yekî) pê girtin** cömertliği tutmak
ciwanmêrîbûn *m* kibarlaşma
ciwanmêrî bûn *l/ngh* kibarlaşmak
ciwanmêrkî *rdh* kibarca, centilmencve
ciwanmizî *m* şecaat, büyüklük
ciwannasî *m* güzel duyuculuk
ciwanperest *rd/nt* estet
ciwantirk *nd* jöntürk
ciwanxas *rd* **1.** yakışıklı, alımlı genç **2.** delikanlı, yiğit
ciwanzanî *m* güzel duyuculuk
ciwar (I) *bnr* cihar
ciwar (II) *rd* **1.** yerleşik **2.** sahipli meskun yer
ciwelek *nd* çingene
ciwgur *m* 11 ile 18 Martta kutlanan bir murat şenliği, önce meydanda bir ateş yakılır ve gençler üzerinde atlar, insanlar etrafında halaya durulur. Komşular birbirine yiyecekler götürür ve her kes en güzel elbiselerini giyerek kutlamalara katılır
cix *m* kesme (çocuk dilinde) ~ ~ kesmek
cixare *m* sigara ~ **kişandin** sigara içmek ~ **li ser cixareyê kişandin** (an jî **sar nekirin)** (sigara tiryakileri için) ara vermeden sigara içmek ~ **li ser cixareyê pêçandin** habire sigara sarmak
cixaredank *m* sigaralık
cixarefiroş *nd/nt* sigaracı (satan kimse)
cixarefiroşî *m* sigaracılık
cixarekêş *rd/nt* sigara tiryakisi, sigara içicisi
cixarekêşan *m* sigara içme
cixarekêşî *m* sigara tiryakiliği
cixcixe *m* penes
cixcixîn *m* **1.** yerinde duramama, kıpırdanıp durma **2.** işkilenme, şüphelenme
cixcixîn *l/ngh* **1.** yerinde duramamak, kıpırdanıp durmak **2.** işkilenmek, şüphelenmek
cixil *rd* eski püskü, pörsük
cixilandin *m* **1.** kışkırtma **2.** tahrik etme (cinsel duygularını artırma)
cixilandin *l/gh* **1.** kışkırtmak **2.** tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)
cixilandî *rd* **1.** kışkırtılmış **2.** tahrik edilmiş
cixilbûn *m* eskime, pörsüme
cixil bûn *l/ngh* eskimek, pörsümek * **kincê min cixil bûye** elbisem pörsümüş
cixilbûyîn *m* eskime, pörsüme
cixilî (I) *m* oyunbozanlık ~ **kirin** oyunbozanlık etmek
cixilî (II) *rd* **1.** kışkırtılmış **2.** tahrik edilmiş, tahrik olmuş olan
cixilîn *m* **1.** kışkırtılma **2.** tahrik edilme, tahrik olma
cixilîn *l/ngh* **1.** kışkırtılmak **2.** tahrik edilmek, tahrik olmak
cixirandin *bnr* cixilandin
cixirandî *bnr* cixilandî
cixirîn *bnr* cixilîn
cixis *nd/rd* **1.** hain **2.** hilekâr
cixisî *m* **1.** hainlik **2.** hilekârlık
cixiz *nd/rd* **1.** şımarık, yaramaz **2.** oyunbozan, mızıkçı
cixizî *m* **1.** şımarıklık, yaramazlık **2.** mızıkçılık, oyunbozanlık ~ **kirin** mızıkçılık etmek
cixizîkirin *m* mızıklanma
cixizî kirin *l/gh* mızıklanmak
cixkirin *m* kesme
cix kirin *l/gh* kesmek (çocuk dilinde)
cixs *m* kireç
cixsî *nd/nt* **1.** silâh yapımcısı (veya tamircisi) **2.** silâhçı dükkânı
ciya *bnr* cihê ~ ~ *bnr* cihê cihê
ciyakar *nd/nt* bölücü
ciyakarî *m* bölücülük
ciyar *nd/nt* toplayan, toplayıcı
ciyawaz *rd* **1.** farklı, ayrık, ayrımlı **2.** ayrımcı **3.** renkli * **siyasetmedarekî ciyawaz e** renkli bir politikacı (mec)
ciyawazbûn *m* farklılaşma
ciyawazî bûn *l/ngh* ayrımlaşmak, farklılaşmak
ciyawazbûyîn *m* farklılaşma
ciyawazî *m* **1.** ayırtı, ayrılık **2.** ayırım **3.** anlaşmazlık **4.** ayırmaç, farika **5.** ayrım **(tefrik) 6.** başkalık, farklılık **7.** *mec* renklilik * **ez ciyawaziya vê şevê ji bîr nakim** bu gecenin renkliliğini unutamam
ciyawazîbûn *m* ayrımlaşma, farklılaşma
ciyawazî bûn *l/ngh* ayrımlaşmak, farklılaşmak
ciyawazîtî *m* **1.** ayrımlılık, farklılık **2.** ayrımcılık
ciyawazkirin *m* **1.** farklılaştırma **2.** ayırma (nitelik değişikliğini anlama)
ciyawaz kirin *l/gh* **1.** farklılaştırmak **2.** ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak)
ciyawazkirî *rd* **1.** farklılaştırılmış **2.** ayırılmış olan (nitelik değişikliğini anlamiş olma)
ciyok (I) *m* ark
ciyok (II) *rd* **1.** eş anlamlı kelime **1.** eşdeğer, yerini tutan **3.** *m* fark
ciz, cize *b* **1.** cıs **2.** *n* cız (çocuk dilinde ateş)
cizbûn *m* uf olma (çocuk dilinde)
ciz bûn *l/ngh* uf olmak (çocuk dilinde)

cizam *m* cüzam
cizaret *m* eziyet ~ **dan (yekî)** (birine) eziyet vermek ~ **kişandin** eziyet çekmek, işkence çekmek ~ **lê kirin** eziyet etmek, işkence etmek
cizb, cizbe *m* cezbe
cizbehalî *rd* cezbeye tutulmuş olan
cizbehalîbûn *m* cezbelenme
cizbehalî bûn *l/ngh* cezbelenmek, cezbeye tutulmak
cizdan *n* **1.** cüzdan (para cüzdanı) **2.** cüzdan (bir kimsenin kimliğini bildirmek için resmi bir yerden kendisine verilen cep defteri biçimindeki belge) ~**ê nifûsê** nüfus cüzdanı, kafa kâğıdı
cize *b* cıs
cize kirin *l/gh* cızlamak
cizêr *rd* tam olgunlaşmamış ağaç * **ev dar hê cizêr e te çima birî** bu ağaç daha taze niye kestin
cizêrî *rd* tam olgunlaşmamış ağaç dalları
cizû *m* cüz (Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri)
cizûbend *m* **1.** cilbent **2.** cilt, kapak (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıtla kapalı kitab) * **cizûbenda pirtûkê** kitabın cildi ~ **kirin** ciltlemek
cizûbendî *rd* ciltli * **romana sê cizûbendî** üç ciltli roman
cizûbendkar *nd/nt* **1.** ciltçi, mücellit * **ez dê pirtûkan bibim ser cizûbendkar da ku ez wan bidim cizûbendkirin** kitapları ciltçiye götürüp ciltleteceğim **2.** *m* ciltçi (cilt evi)
cizûbendkarî *m* ciltçilik, mücellitlik
cizûbendker *bnr* cizûbendkar
cizûbendkerî *bnr* cizûbendkarî
cizûbendkirin *m* ciltleme
cizûbend kirin *l/gh* ciltlemek
cizûbendkirî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan
cizûbendxane *m* cilt evi, mücellithane
cizwe *m* cezve
cizye *m* cizye
cipciwan *rd* gepgenç
cî (I) *bnr* cih (II)
cî (II) *m* **1.** tike (et, ekmek, peynir vb. için) **2.** *rd* az, azıcık **3.** yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri)
cîb *m* cip
cîbicîkirin *hiq/m* yürütüm, infaz
cî bi cî kirin *l/bw* infaz etmek
cîbicîkirî *hiq/rd* infaz edilmiş
cîbs *m* cips
cîcêrk *m* testilik (testi konulan yer)
cîcik *n* pipi
cîcî *n* et (çocuk dilinde)
cîda *nd* bir tür halayda
cîdal *m* cidal, münakaşa
cîdar (I) *nd/nt* yer sahibi
cîdar (II) *rd* saygı gören, ihtiram sahibi, mevki veya kariyer sahibi
cîdar (III) *nd/nt* vekil ~**ê serok** asbaşkan
cîgayî *rd* **1.** yerel, mahallî **2.** *bj* lokal
cîgayîbûn *m* yerelleşme, mahallîleşme
cîgayî bûn *l/ngh* yerelleşmek, mahallîleşmek
cîgayîtî *m* yerellik
cîgeh *mzk/n* makam
cîgehî *rd* yerel
cîgehîtî *m* yerellik
cîger *ant/m* ciğer (ak ciger ile kara ciğerin ortak adı) ~**a min 1)** ciğerimin köşesi **2)** ciğerimin köşesi (çok sevgili evladım) ~**a (yekî) bûn piç û parî** ciğeri parçalanmak ~**a (yekî) nekirin pênc pere** ciğeri beş para etmez ~**a (yekî) peritîn** ciğeri parçalanmak ~**a (yekî) qul kirin** ciğerini delmek
cîgerêş *m* ciğer ağrısı
cîgerfiroş *nd/nt* cigerci (ciger satan kimse)
cîgerfiroşî *m* cigercilik
cîgerpare *nd/rd* ciğerpare
cîgerpêj *nd/nt* cigerci (ciğer pişirip satan kimse)
cîgerpêjî *m* cigercilik
cîgeyî *rd* yerel, mahalî
cîgeyîbûn *m* yerelleşme
cîgeyî bûn *l/ngh* yerelleşmek
cîgeyîkirin *m* yerelleştirme
cîgeyî kirin *l/gh* yerelleştirmek
cîgeyîkirî *rd* lokalize
cîgeyîtî *m* yerellik
cîgir (I) *nd/nt* **1.** yardımcı, muavin (bir görevlinin, bir yöneticinin işine yardım eden, yokluğunda yerini ve yetkilerini üzerine alan kimse) **2.** vekil **3.** ardıl, halef ~**ê dozan** dava vekili ~**ê serok** (an jî **serek**) başkan vekili
cîgir (II) *rd* yedek
cîgirî *m* **1.** yardımcılık, muavinlik **2.** vekillik **3.** ardıllık, haleflik
cîguhastî *rd* tehcir edilmiş, göç ettirilmiş olan
cîguhastîbûn *m* **1.** tehcir edilme **2.** nakledilme
cîguhastî bûn *l/ngh* **1.** tehcir edilmek **2.** nakledilmek
cîguhastîkirin *m* **1.** tehcir etme, göç ettirme **2.** nakletme
cîguhastî kirin *l/gh* **1.** tehcir etmek, göç ettirmek **2.** nakletmek
cîguherîn *rz/m* göçüşme
cîguhêz *rd* seyyar (belli bir yeri olmayan)
cîguhistî *bnr* cîguhastî
cîguhistî bûn *bnr* cîguhastî bûn
cîguhistî kirin *bnr* cîguhastî kirin
cîgur *m* mesire, 21 Mayıs bir mesir günü
cîhad *m* cihat
cîhan *ast/m* **1.** dünya (üzerinde yaşadığımız gök cismi) **2.** âlem, dünya, (aynı konu ile ilgili kimseler veya bu kimselerin uğraşlarının bütünü) * **cîhana edebiyatê** edebiyat âlemi **3.** âlem (hayvan veya bitkilerin bütünü)

* **cîhana ajalan** hayvanlar âlemi **4.** dünya (dış, çevre, ortam) * **em bala xwe didinê ku cîhan gelek guheriye** biz dünyadan ayrı yaşarken, dünya epey değişmiş **5.** dünya (inançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu) * **cîhana îslamê** islam dünyası **~a aşopî** sanal dünya **~a derve 1)** dış dünya (veya âlem) **2)** *fel* dış dünya
cîhana hundirî *nd* iç dünya
cîhana kevn *nd* Eski Dünya
cîhanbîn *nd/nt* dünyayı gören
cîhanbînî *m* dünya görüşü
cîhandar *nd/nt* cihangir, fatih
cîhandarî *m* cihangirlik
cîhandîtî *rd* **1.** dünyagörmüş, güngörmüş **2.** güngörmüş (iyi yaşamış)
cîhanger *nd/nt* gezgin, seyyah
cîhangerî *m* gezginlik, seyyahlık
cîhangir *rd* **1.** cihangir, fatih **2.** cihan şumul
cîhangirane *h* cihangirane
cîhangirî *m* **1.** cihangirlik, futuhat **2.** cihan şumul
cîhanî *rd* **1.** dünyalı **2.** dünyevi (dünya ile ilgili, dünya işlerine ilişkin) **3.** evrensel (dünya çapında, dünya ölçüsünde) **4.** cihanşümul (bütün insanlığı ilgilendiren)
cîhanîbûn *m* **1.** evrenselleşme **2.** globalleşme, küreselleşme
cîhanî bûn *l/ngh* **1.** evrenselleşmek **2.** globalleşmek, küreselleşmek
cîhanîbûyî *rd* **1.** evrenselleşmiş **2.** globalize, globalleşmiş, küreselleşmiş
cîhanîbûyîn *m* **1.** evrenselleşme **2.** globalleşme, küreselleşme
cîhanîkirin *m* **1.** evrenselleştirme **2.** globalleştirme, küreselleştirme
cîhanî kirin *l/gh* **1.** evrenselleştirmek **2.** globalleştirmek, küreselleştirmek
cîhanîkirî *rd* **1.** evrenselleştirilmiş **2.** globalize, küreselleştirilmiş
cîhanîtî *m* evrensellik
cîhannedîtî *rd* dünyagörmemiş, güngörmemiş, görmemiş kimse
cîhannuma *m* **1.** cihannüma (her yanı görmeye elverişli, camlı çatı katı veya teras, kule) **2.** cihannüma (dünya haritası)
cîhanpenah *rd* **1.** büyük sultan (padişah unvanı) **2.** dünyanın güvendiği kimse *3.* m dünya sığınağı
cîhanşumûl *rd* cihanşümul
cîhaz *m* cihaz, aygıt
cîher *m* gönderilen yer
cîhet m cihet, yön, taraf
cîhêl *nd/rd* göçmen
cîhêlî *m* göçmenlik
cîhil *nd/rd* göçmen, muhacir
cîhilî *m* göçmenlik, muhacirlik
cîhilkirin *m* zorla sürme, sürgün etme
cîhil kirin *l/gh* zorla sürmek, sürgün etmek
cîhwar *n* yurt, mekân
cîk (I) *bnr* cih
cîk (II) *n* tike * **cîkê goşt** et lokması
cîl (I) *bot/n* saz, kamış
cîl (II) *n* **1.** kuşak, nesil **2.** soy, nesep
cîla *m* cilâ ~ **kirin** cilâlamak
cîlaker *nd/nt* cilâcı
cîlakerî *m* cilâcılık
cîlakirin *m* cilâlama
cîla kirin *l/gh* cilâlamak
cîlakirî *rd* cilâlı, cila sürülmüş olan
cîlan *nd* üç yaşında deve
cîlbend *m* sıralaç
cîld *m* **1.** cilt (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıtla kapalı kitab) **2.** cilt (bir eserin ayrı ayrı olarak basılan bölümlerinden her biri) * **romaneke sê cîldî nivîsiye** üç ciltlik bir roman yazmış ~ **kirin** ciltlemek
cîldiye *m* cildiye, dermatoloji
cîldiyenas *nd/nt* cildiyeci
cîldiyenasî *m* cildiyecilik
cîldî *rd* ciltli * **romana sê cîldî** üç ciltli roman
cîldker *nd/nt* ciltçi, mücellit
cîldkerî *m* ciltçilik, mücellitlik
cîldkirî *rd* ciltli, ciltlenmiş olan
cîldxane *m* cilt evi, mücellithane
cîlwe *m* cilve, işve ~ **kirin** cilve etmek (veya yapmak), cilvelenmek
cîlwebaz cilveli
cîlwedar *rd* cilveli
cîlwedarî *m* cilvelilik
cîlwekar *rd* cilveli
cîlwekarî flört (kadın ile erkek arasındaki yakın ilişki) ~ **kirin** flört yapmak
cîlwekirin *m* cilvelenme
cîlwe kirin *l/gh* cilvelenmek, cilve yapmak
cîmak *m* kalıt, miras
cîmayî *nd/nt* varis
cîmêr *rd* baliğ
cîmêrbûn *m* baliğ olma, bulûğa erme
cîmêr bûn *l/ngh* baliğ olmak, bulûğa ermek
cîmêrbûyî *rd* baliğ olmuş, bulûğa ermiş olan
cîmêrbûyîn *m* baliğ oluş, bulûğa eriş
cîmîz *rd* çişli
cîn *m* cin (cin isimli alkol)
cînar *rd* komşu
cînarî *m* komşuluk
cînarkî *h* komşuca
cînartî *m* komşuluk
cînas *wj/m* cinas
cînav *bnr* cînavk
cînavk *rz/m* adıl, zamir **~a berbihevîn (an jî heveyî)** işteş zamir **~a gerandî (an jî vegerok)** dönüşlü **~a girêkî** bağlaç zamir **~a heveyî (hevdûtiyê an jî berbihevîn)** işteşli zamir **~a îşarkî** işaret zamiri **~a îşarkî ya pirsene** kısa formlu işaret zamiri **~a îşarkî ya**

qersene uzun formlu işaret zamiri ~**a kesanî (an jî kesîn)** şahıs zamiri ~**a kesîn** (an jî **kesane)** şahıs zamiri ~**a kevnê daçekî** eski edatlı zamir ~**a kevnê lêkerî** eski fiilli zamir ~**a kirdeyî** özne zamiri, özne adılı ~**a kurtkirî** kısaltılmış zamir ~**a lihevxistî** bileşik zamir (Kürtçedeki bileşik adıllar bunlardır pêk, jêk, lêk, pêv) ~**a lixwevegerandî** dönüşlü zamir ~**a nebinavkirî (nediyarîyê an jî nekifşî)** belgisiz zamir ~**a pêşanî (an jî îşarkî) işaret** zamiri ~a pêşkeriyê ya dûrahiyê uzaklık berteci adılı ~a pêvebestî bitişik zamir ~a pêwendiyê ilgi zamiri ~a pirsyarkî (pirsîn an jî pirsyarî) soru adılı, soru zamiri ~a qersene bir tür iyelik zamiri ~a qertafî ek şeklindeki zamir ~a şanîdanê işaret zamiri ~a tewandî bükünlü zamir ~a vegerok (gerandî an jî zivirandî) dönüşlü zamir ~a xwedîtiyê (xwedîn an jî xwemalîn) iyelik zamiri ~a xwerû sade zamir ~a zivirandî dönüşlü zamir)
cînciq *n* **1.** incik boncuk **2.** cam bilye
cîncûq *bnr* cînciq
cîng *bnr* cih
cînişţîtî *m* **1.** vekillik **2.** ardıllik
cînişt, cînişte *nd/nt* **1.** vekil **2.** ardıl
cînişteti *m* **1.** vekillik **2.** ardıllik
cînişţî *bnr* cînişte
cînig *m* bir hububat ölçü birimi olup 4 okkaya denk geliyor
cîp (I) *rd* çok * **cîp qilêr** çok kirli
cîp (II) *m* jip
cîpê *n* ayak izi
cîq (I) *nd* kar kuşu
cîq *b* pişik
cîqewîq *h* fingir fingir
cîran *nd/nt* **1.** komşu (konutları birbirine yakın olanların birbirine göre aldıkları ad) **2.** *rd* komşu (sınır ortaklığı bulunan) ~, **bi agir be jî bi hev disekinin** komşu komşunun külünü (veya tütününe) muhtaçtır ~ **bi** ~ **disekine** komşu komşunun külünü muhtaçtır ~ **hewceyî derzî û şûşijan** ~ **e** komşu komşunun külünü muhtaçtır ~**ê derî di hev de** kapı (bir) komşu ~**ê mirov zengîn be piçek para mirov jî dikeve** komşuda pişer bize de düşer ~**ê me ji mala bavê me lazimtirê me ne** komşu yakın akrabadan daha gereklidir
cîranî *m* **1.** komşuluk (komşu olma durumu) **2.** komşuluk (komşularla olan ilişki) ~ **bi hev re kirin** (birbiriyle) komşuluk etmek (veya yapmak) ~ **kirin** komşuluk etmek (veya yapmak)
cîrankî *h* komşuca
cîrantî *m* komşuluk
cîrax *m* yaygı
cîrîg *n* ücret vererek küçük baş hayvanını yayan kimse
cîro *baz/m* cîro
cîrokirin *m* ciro etme
cîro kirin *l/gh* ciro etmek
cîrokirî *rd* cirolu, ciro edilmiş **olan**
cîseqer *rd* soğuk yer
cîsim *n* cisim
cîsimbûn *m* cisimlenme, cisimleşme
cîsim bûn *l/ngh* cisimlenmek, cisimleşmek
cîsimê sade *kîm* basit cisim
cîsimên esmanî *ast/nd* gök cismi
cîsimok *n* cisimcik
cîsm *bnr* cîsim
cîsmanî *rd* **1.** cismanî (cisimle, bedenle ilgili) **2.** cismanî (ruhanî karşıtı)
cîsmanîbûn *m* cisimlenme, cismanîleşme, cismanî hal alma
cîsmanîbûn *l/ngh* cisimlenmek, cismanîleşmek, cismanî hal almak
cîsmî *bnr* cisimsel
cîsmîbûn *m* cisimlenme
cîsmî bûn *l/ngh* cisimlenmek
cîsn *bnr* gîsn
cîstok *bot/nd* bir bitki
cîtî *n* **1.** tike, et tikesi **2.** lime ~ ~ **kirin** lime lime etmek
cîvata *m* cıvata
cîvatakirin *m* cıvatalama
cîvata kirin *l/gh* cıvatalama
cîvatakirî *rd* cıvatalı, cıvatalanmış
cîvcîvk *m* civciv
cîvok *n* yer, yercik
cîwa *kîm/m* cıva (kısaltması Hg)
cîwadar *rd* cıvalı
cîwar *n* mesken, yerleşme yeri
cîwarbûn *m* yerleşme
cîwar bûn *l/ngh* yerleşmek
cîwarbûyî *rd* yerleşik
cîwarî *m* yerleşim
cîwarkirin *m* yerleştirme
cîwar kirin *l/gh* yerleştirmek
cîwarkirî *m* yerleştirilmiş, iskan edilmiş olan
cîwe *m* civa
cîxew *m* uyuma (veya yatma) yeri
cîztecîzt *m* tavşan sesi
Cl *kîm* Cl (klor'un kısaltması)
co, cok *m* ark, su arkı
Co *kîm* Co, kobalt'ın kısaltması
coav *m* ark, su arkı
cob *bnr* cop
cobal *bnr* col û cobal
coban *n* halat
cobar (I) *m* dere
cobar (II) *bnr* cot û cobar
cobir *zo/n* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)
cobîk *zo/n* küçük su solucanı
coge *m* ark
cogerê *m* 3 ile 10 kişi arasında oynanan bir oyun
cografî *rd* coğrafî
cografya *m* **1.** coğrafya (coğrafya bilimi) **2.** coğrafya (bir yeryüzü parçasını, bir bölgeyi,

bir ülkeyi belirleyen, niteleyen fiziki, ekonomik, beşerî, siyasî gerçekliklerinin tümü)
cografyanas *nd/nt* **1.** coğrafyacı **2.** coğrafyacı (coğrafya öğretmeni)
cografyanasî *m* coğrafyacılık
cohnî *bnr* canî
cok *m* **1.** kanal, ark, su yolu **2.** *ant* kanal (içinde damar, sinir, sıvı geçen yer) ~ **vekirin** kanal açmak
cokey *nd/nt* cokey
cokeytî *m* cokeylik
cokik *m* küçük ark
col (I) *m* **1.** sürü **2.** sürü (bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü) * **cola mêşinan** koyun sürüsü **3.** *rd* bozuk **4.** *rd* karışık **5.** *rd* katışık * **zimanê col** katışık dil ~ **û cobal** devar sürüsü
col (II) *m* zincir ~ **kirin** zincirlemek
col (III) *m* toplanma, üşüşme ~ **bûn** toplanmak, üşüşmek ~**î ser serê (yekî) bûn** başına toplanma (veya üşüşmek)
colan *m* salıncak
colandik *m* salıncak
colandin *m* sallama
colandin *l/gh* sallamak
colane *m* salıncak
colanevan *nd/nt* salıncakçı
colayî (I) *m* mal ve davarları az olan kimselerin, her yirmi koyun için bir kuzu karşılığında başkaların sürüsüne davarlarını katma durumu
colayî (II) *m* dokuma
cobal *bnr* col û cobal
colbûn *m* toplanma
col bûn *l/ngh* toplanmak * **se lû col bûn** köpekler üstüne toplandılar
cole *m* **1.** devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) **2.** hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma)
coleba *bnr* cot û coleba
coleg *m* dokuma
colegdar *nd/nt* dokumacı
colegdarî *m* dokumacılık
colek *m* **1.** sürü **2.** sürü (bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü)
Coleke *nd/rd* Yahudi
coleq *nd/nt* yarıcı (ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşerek çalışan işçi)
coleqî *m* yarıcılık ~ kirin yarıcılık yapmak
colê *rd* pejmürde kadın
colê pejmürde kadın
colgenik *bot/m* adî fig
colgenî *bot/m* adî fig
colik (I) *m* küçük dere
colik (II) *bot/m* fiğ, fig (Vicia sativa)
colikê maran *bot/nd* çok tohumlu fig
colî *m* hissedarlık (küçükbaş hayvancılıkta)
colîner *rd* devitken
colkirin *m* zincirleme
col kirin *l/gh* zincirlemek
colmark *bot/m* yenilmeyen bir burçak türü
colxatûn *bot/m* adî fig
com *bnr* gom
comal *m* su arkını temizleme
comavakirin *m* kazanılmış olanı birdenbire harcama
comava kirin *l/gh* kazanılmış olanı birdenbire harcamak
comerd *rd* cömert, eli açık
comerdane *h* cömertçe
comerdbûn *m* cömertleşme
comerd bûn *l/ngh* cömertleşmek
comerdî *m* cömertlik
comerdkî *h* cömertçe
con *m* toplanma
con bûn *l/ngh* toplanmak
conega *n* **1.** tosun **2.** *argo* ergin erkek ~**yê ferxes** tek taşaaklı erkek dana) ~**yê kel 1)** damızlık tosun, boğalık, ergin tosun **2)** *mec* tosun (sağlıklı, tıknaz delikanlı) ~**yê tirxes** tosun (burulmuş erkek dana) ~**yê xesandî** burulmuş erkek dana
cong *n* diz
conga *bnr* conega
conî *m* dibek, soku
conîvanî *nd* dibekçi, dibekte tahıl döven kimse
conta *m* conta
cop *n* cop
coq (I) *m* şiş (şiş olan yer)
coq (II) *m* vardiya (nöbetleşe çalışma)
coqcok *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
coqîn *m* tokuşma, çarpışma
cor (I) *bnr* cil û cor
cor (II) *n* çeşit, tür
cor (III) *n* deve yuları
corcor *m* pekmez
corik *n* deve yuları
cort *rd* patavatsız
cortkêş *nd* tantana eden
coş *m* coşku, çoşma ~ **bûn** coşmak ~ **kirin** coşturmak ~ **û peroş** çoşku, sevinç gösterisinde beliren güçlü heyecan ~ **û peroş bûn** coşkulanmak ~ **û xiroş** coşku, heyecan ~ **û xiroş dan (yekî)** coşku vermek ~ **û xiroş derbas kirin** heyheyler geçirmek
coşan *m* coşma
coşandin *m* coşturma
coşandin *l/gh* coşturmak
coşandî *m* coşturulmuş olan
coşbûn *m* coşma
coş bûn *l/ngh* coşmak
coşbûnî *m* coşma, coşkunluk
coşbûyî *rd* coşkun, coşmuş
coşbûyîn *m* coşma
coşdar *rd* **1.** coşkulu, çoşkun **2.** ateşli, hararetli (coşkulu, coşkun)
coşdarî *m* coşkunluk
coşewer *rd* coşkun

coşewerî *m* coşkunluk
coşgirtî *rd* coşkun ~ **bûn** coşmak
coşî *m* coşku, coşkunluk
coşîn *m* **1.** coşma, coşkulanma **2.** mec çağlama
coşîn *l/ngh* **1.** coşmak, coşkulanmak **2.** mec çağlamak ~ **û xiroş pê girtin** coşmak, heyecana gelmek
coşîner *rd* coşturucu
coşkerî *m* coşturuculuk
coşkirin *m* coşturma
coş kirin *l/gh* coşturmak
cot *rd* **1.** çift, koşa (nesneler için; birbirini tamamlayan iki tekten oluşan) * **cotek gore** bir çift çorap **2.** çift (bir erkek ve bir dişiden oluşan iki eş) **3.** *nd* çift (toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan) **4.** çifte (ikisi bir arada bulunan veya ikili) * **cotşanik** çifte ben **5.** çift, toprağı sürme **6.** karasaban ~ **bi** ~ *h* çifter çifter ~ **bi gayê pîr nabe** işi ehline vermek lazım ~ **û cobar** çift çubuk
cotan *m* ekim ayı
cotar *nd/nt* **1.** çiftçi **2.** çift sürücü
cotarî *m* **1.** çiftçilik **2.** çift sürücülük **3.** çift sürme
cotbêrikî *rd* çifte kürekli
cotbûn *m* **1.** çiftleşme (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelme) **2.** eşleşme **3.** toprak sürülme, çift sürülmüş olma **4.** *biy* birleşim, birleşme, çiftleşme (cinsel ilişkide bulunma) **5.** *rz* ikileşme
cot bûn *l/ngh* **1.** çiftleşmek (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmek) **2.** eşleşmek **3.** toprak sürülmek, çift sürülmüş olmak **4.** çiftleşmek (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **dîtin** çift görmek ~ **girê dan** çift bağlamak (karasaban için) ~ **lenger avêtin** *der* çiftelemek, apıştırmak (çift demir atmak)
cotbûyî *rd* **1.** çiftleşmiş (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmiş olan) **2.** eşleşmiş **3.** toprak sürülmüş, çift sürülmüş **4.** çiftleşmiş (cinsel ilişkide bulunmuş)
cotbûyîn *m* **1.** çiftleşme (bir şey tek iken bir tanesinin katılımıyla çift hale gelme) **2.** eşleşme **3.** toprak sürülme, çift sürülmüş olma **4.** çiftleşme (cinsel ilişkide bulunma)
cotebêje *rz/m* eşleme, eşleşme
cotecot *h* çifter çifter
cotemenî *m* tarım, ziraat
cotgeh *m* çiflik
cotgihanek *rz/m* çift bağlaç
cotik *rd* **1.** çifte (ikisi bir arada bulunan veya ikili) **2.** çifte (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıya vuruşu, tekme) **3.** *argo* ayak, tekme **4.** *bot* çatak, çifte, koşa, ikiz (aynı çiçekte oluşmuş birbirine yapışık iki meyve yada sebze) * **behîva cotik** koşa badem ~ **avêtin** çifte atmak, tekmelemek ~ **li hewa bûn** nalları dikmek ~**ên xwe di ser serê xwe de qelaptin** (an jî **avêtin**) çifte atmak
cotikbûna deng *rz/nd* ses ikizlenmesi
cotikê kewgiriyan *ast/nt* doğudan doğan yıldız grubu
cotikî *m* koşalık
cotkanî *m* çifte, tekme (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıya vuruşu) ~ **avêtin** çiftelemek, tekmelemek ~ **avêtin (...)**çiftelenmek, çifte atmak (veya vurmak), tekme atmak (veya vurmak) **(bi)** ~**yan lê dan** (an jî **xistin**) çifte atmak (veya vurmak), tekme atmak (veya vurmak) ~ **lê dan** tepmek (hayvan ayağıyla vurmak) ~ **lê hatin xistin** tekmelenmek
cotkar (I) *nd/nt* **1.** çiftçi **2.** çift sürücü **3.** rençper
cotkar (II) *zo/n* solucan (yağmurdan sonra topraktan çıkan solucan)
cotkarî *m* **1.** çiftçilik **2.** tarım **3.** rençberlik
cotke *m* tekme
cotkew *n* erkek dişi kekliğe verilen ad
cot kêl *nd* çift dikiş
cotkêşan *m* kura çekme
cotkirin *m* **1.** çiftleştirme, çiftleme **2.** çift sürme **3.** eşleme (benzer iki şeyi bir araya getirme)
cot kirin *l/gh* **1.** çiftleştirmek, çiftlemek **2.** çift sürmek **3.** eşlemek (benzer iki şeyi bir araya getirmek)
cotkirî *rd* **1.** çiftleştirilmiş, çift hale getirilmiş **2.** sürülü, çift sürülmüş olan **3.** eşleşmiş
cotmeh *m* ekin (31 gün çeken yılın onuncu ayı)
cotnekirî *rd* çift sürülmemiş olan
cotocoto *h* çifter çifter
cotşanik *rd* çifte benli
cotvan *bnr* cotkar (I)
cotvanî *bnr* cotkarî
cotwate *man/m* ikiz anlam
cotwateyî *man/rd* ikiz anlamlı, ikizli
cotwateyîtî *man/m* ikizlilik
cotxal *rz/m* iki nokta
cotyar *nd/nt* **1.** çiftçi, çift sahibi **2.** ziraatçı **3.** ekinci
cotyarî *m* **1.** çiftçilik **2.** tarım, ziraat **3.** ekincilik **4.** ziraatçılık, tarımcılık
cotyarok *bot/m* sonbahar gülü, hasret gülü
cotzele *mzk/m* çift kamıştan üflemeli bir çalgı
covan *rd* pişman
covanbûn *m* pişman olma
covan bûn *l/ngh* pişman olmak
covanî *m* pişmanlık
coxîn *m* harman
coxînan *m* haziran ayı
coxîngeh *m* harman yeri
coya kezebê *ant* ciğer kanalı
coya zirav *ant* öd kanalı (cystic duct)
coz *bnr* gûz
cozan *bnr* gûzan
cozdan *m* ustra

coze *m* bir tür telli çalgı
cozerdan *m* mayis ayı
Cr *kîm* Cr (krom'un kısaltması)
Cs *kîm* Cs (sezyum'un kısaltması)
Cu *kîm* Cu (bakırın kısaltması)
cuap *bnr* cewab
cube *m* cüppe
cu cu *b* kümes hayvanlarını çağırma ünlemi
cuda *rd* **1.** ayrı (yerleri bir olmayan) * **hûn bi hev re ne, ji hev cuda ne?** beraber misiniz, ayrı mısınız? **2.** ayrı, başka (başka türlü) * **ev babeteke cuda ye** bu ayrı bir konu * **ew, miroveki cuda ye** o, başka bir adamdır **3.** ayrık **4.** değişik, farklı (benzerlerinden ayrı, farklı) * **rengên cuda** değişik renkler **5.** ayrı (ayrı olan) ~ ~ **1)** ayrı ayrı, başka başka (değişik, birbirinden ayrı olan) * **karê wan yên cuda cuda hene** ayrı ayrı işleri var **2)** ayrı ayrı (her biri için) * **ji bo zarokan cuda cuda leyîstok kirîn** çocuklar için ayrı ayrı oyuncak aldı **3)** ayrı ayrı (her biri ayrı olarak) * **cuda cuda li çêja xwarinan nihêrt** yemeklerin tadına ayrı ayrı baktı ~ **serî kişandin** ayrı baş çekmek ~ **serkêşî kirin** ayrı baş çekmek
cudabar *rd* ayrılabilir
cudabarî *m* ayrılabilirlik
cudabûn *m* **1.** ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) **2.** ayrılma (karı koca için, evlilik birliğini bozma) **3.** farklılaşma **4.** ayrım (tefrik)
cuda bûn *l/ngh* **1.** ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak) **2.** ayrılmak (karı koca için, evlilik birliğini bozmak) * **ji mêrê xwe cuda bû** kocasından ayrıldı **3.** farklılaşmak ~ **ketin (tiştekî)** fark etmek (değişmek, başkalaşmak)
cudabûnî *m* ayrımlılık, farklılık
cudabûyîn *m* **1.** ayrılış (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) **2.** ayrılış (karı koca için, evlilik birliğini bozma) **3.** farklılaşma
cudabûyî *rd* **1.** ayrık, ayrı tutulmuş, ayrılmış (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmış) **2.** ayrılmış (karı veya koca için, evlilik birliğini bozmuş olan) **3.** farklılaşmış
cudaceleb *rd* ayrı cinsten
cudaçapî *m* ayrı basım
cudagirtin *m* tecrit, ayrı tutma
cuda girtin *l/gh* tecrit etmek, ayrı tutmak
cudagirtî *rd* bağışık , ayrı tutulmuş, muaf
cudagirtîbûn *m* ayrıcalık, bağışıklık, muaflık, muafiyet
cudagotin *m* üslûp
cudaker *nd/nt* **1.** ayırımcı **2.** ayrılıkçı **3.** bölücü, bölen **4.** bölücü (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacında olan)
cudakerî *m* **1.** ayırımcılık **2.** ayrılıkçılık **3.** bölücülük
cudakirin *m* **1.** ayırma (bir yeri bir engelle bölme) **2.** ayırma (birbirinden uzaklaştırma) **3.** ayırma (nitelik değişikliğini anlama) **4.** ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) **5.** ayırma (tahsis etme) **6.** ayrı tutma, tecrit etme **7.** bölme (birliğin bozulmasına çalışma) **8.** ayırt etme
cuda kirin *l/gh* **1.** ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek) **2.** ayırmak (birbirinden uzaklaştırmak) **3.** ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak) * **çêyî ji xerabiyê cuda kirin** iyiyi kötüden ayırmak **4.** ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) **5.** ayırmak (tahsis etmek) **6.** ayrı tutmak **7.** bölmek (birliğin bozulmasına çalışmak) **8.** ayırt etmek
cudakirî *rd* **1.** ayırılmış (bir engelle bölünmüş olan) **2.** ayırılmış (birbirinden uzaklaştırılmış) **3.** ayırılmış (nitelik değişikliğini anlamış) **4.** ayırılmış (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmuş) **5.** ayırılmış (tahsis edilmiş) **6.** ayrı tutulmuş **7.** bölünmüş (birliği bozulmasına çalışılmış olan) **8.** ayırıma tabi tutulmuş olan **9.** ayrıcalı, ayrık, ayrılı
cudam *rd* aylak
cudamî *m* aylaklık
cudatir *rd* başkası
cudatî *m* **1.** ayırım, fark **2.** farklılık, başkalık **3.** ayrılık **4.** aykırılık
cudaxwaz *nd/nt* ayrılıkçı
cudaxwazî *m* ayrılıkçılık
cudayî *m* **1.** ayırım **2.** ayrılık (düşünce, görüş veya duygu arasındaki uymazlık) **3.** fark **4.** değişiklik, farklılık **5.** başkalık, ayrılık **6.** ayırtı **7.** ayrılık ~ **kirin** ayırım yapmak ~ **kirin nava (kesan** an jî **tiştan) 1)** ayırım yaratmak **2)** ayrı seçi yapmak ~ **xistin** (an jî **kirin) nava (...)** fark gözetmek, ayırmak * **ez cudahiyê nakim nava zarokên xwe** çocuklarımı birbirinden ayırmam **~ya nîjadî** ırk ayrımı
cudayîbûn *m* ayrımlaşma, farklılaşma
cudayî bûn *l/ngh* ayrımlaşmak, farklılaşmak
cudayîbûyîn *m* ayrılış, farklılış
cudayîkî *h* ayrımlı olarak
cudayîtî *m* ayırımlık, ayrılık
cuhab *bnr* cewab
cuher *bnr* cihar
cuhnî *m* dibek
cuhur *bnr* cihar
cul *bot/m* kamış
culandin *m* kımıldatma, **kıpırdatma**

culandin *l/gh* kımıldatmak, kıpırdatmak
culbe *bot/m* araka
cule *bnr* cole
culfû *n* şahinleri evcilleştirmede kullanılan bez torba
culhet *m* curet
culûs (I) *m* oturma
culûs (II) *m* cülüs
culûsiye *m* cülûsiye
culxe *n* çuha
cum *der/m* sal
cumî *m* çiftleşme, sevişme, sikişme
cumker *nd/nt* çulha, dokumacı
cumkerî *m* çulhalık, dokumacılık
cumle *rz/m* cümle, tümce
cumûn *m* grub
cumûriyet *m* cumhuriyet
cumûriyetxwaz cumhuriyetçi
cumûriyetxwazî cumhuriyetçilik
cunbuş *m* cünbüş
cundî *nd/nt* asker
cungerî *bnr* cinger
cunî (I) *bnr* gonî
cunî *m* diz
cunobet *rd* cenabet
cunobetî *m* cenabetlik ~ **ji ser xwe hilanîn** gusül aptesti almak
cur *nd* tür, çeşit ~ **bi** ~ çeşit, çeşitli, türlü türlü
curandin *m* türlere ayırma
curandin *l/gh* türlere ayırmak
curbicurî *h/rd* çeşit çeşit, türlü türlü
curbicurî *m* çeşitlilik
Curc *nd* Gürcü
curd *zo/n* bir fare türü
curdan *zo/n* lağım sıçanı
curde (I) *rd* deforme ~ **bûn** deforme olmak
curde (II) *rd* soluk, solgun
curdebûn (I) *m* deforme olma
curdebûn (II) *m* soluklaşıma
curde bûn (I) *l/ngh* deforme olmak
curde bûn (II) *l/ngh* soluklaşmak
curdebûyî (I) *rd* deforme olmuş
curdebûyî (II) *rd* soluklaşmış
curdon *zo/n* lağım sıçanı
cure *n* **1.** tür, çeşit * **pênûsên ji her cureyî** her çeşitten kalem **2.** biçim (manzumelerin uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü) * **çarîn û malik cureyên helbestê ne** rubai ve beyt birer şiir biçimidir **3.** *biy* tür (cinslerin ayrıldığı bölüm) **4.** *fel* tür **5.** öbek, küme, grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) **6.** çeşit (canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) **7.** *rd* çeşit, türlü * **her camiyek bi cureyekî ye** bu camilerin her biri başka çeşittir **8.** hamur (kâğıt için tür, nitelik) * **kaxizê ji cureyê baş** birinci hamur kâğıt **9.** cins, tür (aralarında ortak benzerlikler bulunan varlıklar topluluğu) ~ **bi** ~ cins cins ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü
cure bi cure *rd/h* çeşit çeşit, çeşitli
cure cure *rd* çeşit çeşit
curecurebûn *m* çeşitleme
curecure bûn *l/ngh* çeşitlemek
curedar *rd* türlü, türlü türlü
curet *m* cüret ~ **kirin** cüret etmek, cüretlenmek
curetkar *nd/nt* cüretkâr
curetkarî *m* cüretkârlık
cureyên peyvan *rz/nd* sözcük türleri
cureyî *rd* soysal
cureyîn *rd* özgül
curik *n* kepçe, kaşık ve ağaçtan yapılan diğer kaplar yapımında kullanılan yontma aleti
curkirin *m* nevine göre ayırma
cur kirin *l/gh* nevine göre ayırmak
curm *n* cürüm
curm *bnr* curn
curn *m* **1.** kurna **2.** yalak **3.** dibek (bazı bölgelerde) **4.** tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
curnik *m* cırnık (set duvarlarında su akacak delik)
cuse *n* cüse, gövde
cust *rd* atik, çevik ~ **û çeleng** atik ve çevik
custî *m* atiklik, çeviklik
cuxt *bnr* cot
cuz (I) *n* ilik, kemik iliği
cuz 'II) *m* cüz (Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri)
cuzî *fel/rd* cüzî
cuzdan *n* cüzdan ~**ê bankayê** banka cüzdanı ~**ê hesaban** hesap cüzdanı ~**ê nifûsê** nüfus cüzdanı (veya kâğıdı) ~**ê pereyan** para cüzdanı, portföy
cuzdanrevandek *nd/nt* kapkaççı
cuzdanrevandekî *m* kapkaçılık
cuzdanrevandekîtî *m* kapkaç
cuzer *bot/m* havuç
cuzlik *rd* erken doğan kuzu
cû *n* ark
cûbar *bnr* cobar
cûbir *zo/n* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)
cûbirk *bnr* cûbir
cûc *ant/n* pipi, çük (çocuk dilinde, erkeklik organı)
cûce *rd* cüce
cûcebûn *m* cüceleşme
cûce bûn *l/ngh* cüceleşmek
cûcelok *m* civciv
cûcetî *m* cücelik
cûcik (I) *ant/n* çük, pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)

cûcik (II) *m* **1.** civciv, cücük **2.** kuş ~ **derxistin** civciv çıkarmak, yavrulamak ~**a sibehê** sabah kuşu
cûco *n* pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı)
cû cû *b* bili bili (tavuk gibi kümes hayvanlarını çağırma için çıkarılan ses)
cûg *nd* eş
cûhesin *bnr* gûhesin
cûlag *bnr* çolang
cûlak *bnr* çolang
cûlhe *nd/nt* çulha, dokumacı
cûlhetî *m* çulhalık, dokumacılık
cûlik *n* pipi, çük
cûm (I) *n* **1.** çiğnemik **2.** çiğnem, çiğnemlik **3.** sakız * **cûmê qanikan** kenger sakızı **4.** herhangi bir şeyin topak halinde oluşu
cûm (II) *n* dokuma yapılan yer
cûmik (I) *n* bir çiğnemlik sakız
cûmik (II) *n* ince üzün şeylerin dokunduğu el tezgahı
cûmîcelabûn *m* (bir kimse) kayıplara karışma, sır olma, sıra kadem basma
cûmî cela bûn *l/bw* (bir kimse) kayıplara karışmak, sır olmak, sıra kadem basmak
cûmker *nd/nt* dokumacı
cûmkerî *m* dokumacılık
cûm û celat bûn *l/bw* yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek, buhar olmak (yok olmak, kaybolmak)
cûn (I) *bnr* conî
cûn (II) *n* döl
cûn (III) *n* parça * **cûnek bide min** bana bir parça ver
cûn (IV) *rd* **1.** gri, koyu giri, kurşunî **2.** kırçıl
cûn (V) *m* çiğneme
cûn (I) *l/gh* çiğnemek
cûna *m* bir kadın baş örtüsü
cûnek *rd* grice, grimsi, sincabî renk
cûnekî *rd* **1.** grice, grimsi **2.** kırçıl, kırçılca
cûnekîbûn *m* kırçıllanma, kırçıllaşma
cûnekî bûn *l/ngh* kırçıllanmak, kırçıllaşmak
cûnikî *rd* **1.** grice, grimsi **2.** kırçıl, kırçılca
cûnî *bot/m* cacık otu
cûng (I) *bot/n* düğün çiçeği (Ranuncus)
cûng (II) *n* dış köşe
cûnî *bnr* cinî, cinowî
cûnkirin *m* daldırma
cûn kirin *l/gh* daldırmak
cûnta *m* cunta
cûntaparêz *nd/nt* cuntacı
cûntaparêzî *m* cuntacılık
cûqîn *rd* zayıf (görevini yapacak yeterli gücü olmayan)
cûr (I) *m* baskı * **ketiye bin cûra wan** baskıları altına girmiş
cûr (II) *n* koruk
cûrd *bnr* cerd û cûrd
cûre (I) ufak boylu, cüce
cûre (II) *mzk/m* cura
cûrebend *nd/nt* curacı
cûrebendî *m* curacılık
cûrejen *nd/nt* curacı
cûrejenî *m* curacılık
cûrik *n* **1.** koruk **2.** ufak taneli bir üzüm türü
cûrikê çivîkan *nd* kuş üzümü
cût *bot/m* Hint keneviri (Canabis sativa)
cûtik *nd/rd* ikiz, koşa
cûtî *rd* çiğnenmiş
cûtin *m* çiğneme
cûtin *l/gh* çiğnemek * loqa ku ez dicûm nikarim daqurtînim çiğnediğim lokmayı yutamıyorum ~ **û kirin devê (yekî)** çiğneyip ağzına koymak * **qey em bicûn bikin devê te jî?** çiğneyip ağzına da koymamız mı lazım?
cûwab *bnr* cewab
cûz *m* ilik, kemik iliği
cûzam *bj/m* cüzam
cûzan *m* **1.** ustra **2.** jilet
cûzera *bot/m* havuç

Ç

ç, Ç Kürt alfabesinin dördüncü harfi olup *çê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ön damaksı, hışıltılı yarı kapantılı ünsüzleri gösterir
ça *m* akarsu
ça *bnr* çawan
çabgan *n* cepken
çabux *m* ekilen arazinin engebeli kısmı
çaç (I) *m* harmanda taneliri saptan ayırma işi
çaç (II) *n* göz (çocuk dilinde)
Çaçan *nd/rd* Çeçen (Kafkasyanın doğusunda yaşayan halk ve bu halktan olan kimse)
Çaçanê *m* bir halay adı
Çaçanî *m* Çeçence
Çaçankî *m* **1.** Çeçenler gibi, onlara yaraşır şekilde **2.** *rd* Çeçenvari
çaçik *n* köpek ayağı
çaço *n* göz (çocuk dilinde) ~ **pij!** pişik!
çaçûl *nd/rd* şarlatan
çaçûlî *m* şarlatanlık
çadir *m* çadır ~ **danîn** çadır kurmak ~ **vedan** (an jî **vegirtin**) çadır kurmak ~ **girê dan** çadır kurmak ~ **kutan erdê** çadır kurmak
çadira kulavîn *nd* derim evi (keçeden yapılmış çadır)
çadirok *m* çadırcık
çah *m* çukur
çak *rd* iyi
çakal *m* çağla (kaysı için)
çakar *nd/rd* kahve rengi
çakbîn *nd/rd* iyimser, optimist
çakbînane *h* iyimserce
çakbînbûn *m* iyimser olma
çakbîn bûn *l/ngh* iyimser olmak
çakbînî *m* **1.** iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) **2.** iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) **3.** *fel* iyimserlik, optimizm (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
çakbînkî *h/rd* iyimserce
çakêt *n* ceket
çakil *m* **1.** ucu eğri değnek, çöven, baston **2.** kova veya benzeri şeylerin asıldığı çengelden askı
çakî *m***1.** iyilik (iyi olma durumu) **2.** iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım)
çakker *nd/nt* düzeltimci
çakkerî *m* düzeltimcilik
çakkirin *m* **1.** iyi etme **2.** düzeltme **3.** düzeltim
çak kirin *l/gh* **1.** iyi etmek **2.** düzeltmek
çaksiwar *rd* iyi binici
çaksiwarî *m* iyi binicilik, binicilik
çakûç *n* **1.** çekiç **2.** horoz (ateşli silâhlarda çakmak taşına veya mermenin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça)
çakûçxane *m* çekiçhane
çakût *n* çekiç
çal (I) *bnr* çewal
çal (II) *m* **1.** akıtma (at ve nağırlar için) **2.** seki (at, eşek, ve sığırların ayaklarında bileğe kadar çıkan beyazlık) * **hespê çal** sekili **3.** çapar, benekli
çal (III) *m* çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) * **çala di zeviyê de girtine** tarladaki çukuru kapatmışlar **2.** sarpın, tahıl kuyusu * **çala genim** buğday sarpını **3. 2.** kuyu (içinden çıkılmayacak durum veya yer) **4.** havuz (kum, asit vb. konulan çukur) * **çala sêlekê** kum havuzu ~ **kolan** kuyu kazmak ~ **vedan** çukur açmak ~ **û çû** çukur mukur ~ **û kort** çakur çukur, engebeli ~ **û mirt** iniş çıkış, engebeli ~ **û mit** dere tepe ~ **û mirtik** girinti ~ **û murt** çakur çukur ~ **û xwar** engebeli arazi, eğri büğrü ~**a ava pîsî** kuru kuyu ~**a genim** sarpın, tahıl kuyusu ~a dizan ense çukuru ~**a hev û din kolan** (birbirinin) kuyusunu kazmak ~**a kemînê** kurt kuyusu ~**a kirêcê** (an jî **kilsê**) kireç kuyusu ~**a (yekî) kolan** (birinin) kuyusunu kazmak

çalak *rd* 1. etkin, faal, aktif 2. *fel* etkin (fiilde bulunan, etkinlik gösteren) 3. *fel* dinamik, devimsel 4. enerjik (güçlü ve hareketli) 5. atik, atılgan, canlı, çevik, hareketli, kıpırdak
çalakandin *m* 1. etkinleştirme, aktifleştirme 2. atik duruma getirme
çalakandin *l/gh* 1. etkinleştirmek, aktifleştirmek 2. atik duruma getirmek
çalakandî *rd* etkinleştirmek, aktifleştirilmiş
çalakane *h* aktifçe, faal bir biçimde 2. atikçe, çevikçe, kıpırdakça, kıvrakça
çalakatî *fel/m* 1. eylemcilik 2. etkincilik
çalakbûn *m* 1. etkinleşme, aktifleşme 2. atikleşme, çevikleşme
çalak bûn *m* 1. etkinleşmek, aktifleşmek 2. atikleşmek, çevikleşmek
çalakbûyîn *m* 1. etkinleşme, aktifleşme 2. atikleşme, çevikleşme
çalakdar *nd/nt* eylemci, aktivist
çalakdarî *m* eylemcilik, aktivizm
çala kemînê *nd* aldangıç
çalakî *m* 1. etkinlik, aktiflik (etkin olma durumu, iş yapma gücü) 2. *fel* etkinlik (fiilde bulunanın, etkin olanan niteliği) 3. eylem (bir durumu değiştirmek veya daha ileriye götürme çabası) ~ **kirin** etkinlikte bulunmak, faaliyet yapmak * **partiyên siyasî nikarin çalakiyên sendîkayî bikin** siyasi partiler sendikal faaliyette bulunmazlar ~ **nîşan dan** etkinlik göstermek ~**ya cangorî** intihar eylemi ~**ya werzîşî** sportif etkinlik ~**yên kulisiyê** kulis faaliyeti ~**yên werzîşî** (an jî **sporî**) sportif etkinlikler
çalakîhez *fel/nd* aktivist
çalakîhezî *fel/m* aktivizim
çalakîker *rd/nd* eylemci, aktivist
çalakîkerî *m* eylemcilik
çalakîtî 1. etkinlik, aktiflik 2. eylemlilik 3. *fel* devimselcilik, dinamizm
çalakker *nd/nt* eylemci
çalakkerî *m* eylemcilik
çalakkirin *m* 1. etkinleştirme, aktifleştirme 2. atikleştirme, çevikleştirme
çalak kirin *l/gh* 1. etkinleştirmek, aktifleştirmek 2. atikleştirmek, çevikleştirmek
çalakkirî *rd* 1. etkinleştirilmiş, aktifleştirilmiş 2. atikleştirilmiş, çevikleştirilmiş
çalakparêz *fel nd/rd* etkinci
çalakparêzî *m* etkincilik
çalaksaz *nd/nt* eylemci, aktivist
çalaksazî *m* eylemcilik
çalaksiwar *rd* iyi binici
çalaksiwarî *m* iyi binicilik
çalaktî *m* 1. etkinlik, aktiflik 2. atılganlık, atiklik, girginlik, kıvraklık
çalakvan *bnr* çalakker
çalakvanî *bnr* çalakkerî
çalap *nd* tanrı
çala pîsî *nd* lâğım çukuru
çalav *m* 1. bulaşık yıkama yeri, evde su dökülen yer 2. su çukuru 3. küvet
çalbeş *rd* alnında akıtma olan
çalbûn *m* 1. çukurlanma, çukurlaşma 2. *jeo* çöküntü
çal bûn *l/ngh* çukurlanmak, çukurlaşmak
çalbûnî *m* 1. çukurluk 2. çöküklük
çalbûyî *rd* 1. çukurlaşmış olan 2. çökük
çalbûyîn *m* çukurlanış, çukurlaşma
çaldeçûyî *rd* çökük
çaleberf *m* 1. kar kuyusu 2. kardan oluşan av tuzağı
çalemeşk *mzk/m* tulum (üflemeli çalgı)
çalep *m* emekleme
çalepî *bnr* çarlepk
çalepk *m* emekleme
çaleser *m* bulaşık yıkama yeri
çalgin *rd* spastîk, özürlü
çalik *m* 1. çukur, çukurcuk (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 2. çukur, gamze 3. oylum 4. *ant* olukçuk ~ **çêkirin** (an jî **vedan**) çukur açmak ~**a dizan** ense çukuru
çalikî *rd* 1. çukurlu 2. çukurca
çalim *m* 1. fiyaka 2. *sp* çalım
çalimkirin *m* çalımlama
çalim kirin *sp l/gh* çalımlamak
çalkirin *m* 1. çukurlatma, çukurlaştırma 2. gömme, defnetme
çal kirin *l/gh* 1. çukurlatmak, çukurlaştırmak 2. gömmek, defnetmek
çalkirî *rd* 1. çukurlaştırılmış 2. gömük, gömülü
çalkol *nd/nt* kuyucu
çalkolî *m* kuyuculuk
çalo *m* sopalarla oynanan bir oyun
çalomirto *h* tartak martak ~ **kirin** tartak martak etmek
çalomito *rd* dalgalı (düzgün olmayan, alçaklı yükseltili)
çaltik *m* 1. çukur, çukurcuk (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) 2. çukur, gamze 3. emen (bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur) ~**a lêva jor** dudak çukuru
çaltika çav *ant/nd* göz yuvası
çaltika çeneyê *nd* çene çukuru
çaltikî *rd* 1. çukurlu 2. çukurumsu
çaltikîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma
çaltikî bûn *l/ngh* çukurlanmak, çukurlaşmak
çaltikîkirin *m* çukurlatma
çaltikî kirin *l/gh* çukurlatmak
çalûs *nd/nt* meddah
çalûsî *m* meddahlık
çalxane *m* mezarlık
çam *bot/m* çam (Pinus)
çamaşir *n* çamaşır
çame *wj/m* manzume, koşuk
çamûr *m* çamur 2. çamur (yapı işlerinde kullanılan harç)

çamûrokî *h* çamur gibi
çamûrokîbûn *m* çamurlaşma
çamûrokî bûn *l/ngh* çamurlaşmak
çamûrokîbûyîn *m* çamurlaşma
çamûrokîkirin *m* çamurlaştırma
çamûrokî kirin *l/gh* çamurlaştırmak
çanax *m* **1.** çanak **2.** koyak
çanaxalêsî *nd/nt* çanak yalayıcısı
çanaxalêsîtî *m* çanak yalayıcılığı
çanaxfiroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)
çanaxfiroşî *m* çanakçılık
çanaxker *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)
çanaxkerî *m* çanakçılık
çanaxokî *rd* çanaksı
çanç *kîm/m* **1.** çökelti, tortu **2.** süzüntü **3.** tane (yemeklerde) **4.** cibre, posa
çand *m* **1.** kültür, ekin **2.** *biy* kültür (uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme)
çandbar *rd* ekilebilir
çandberz *rd* yüksek kültürlü
çande *m* tarım, ziraat
çandemenî *m* tahıl, hasat
çandeyî *rd* ziraî
çandhez *nd/nt* kültürsever, kültürcü
çandhezî *m* kültürseverlik
çandik *bnr* çentik
çandin (I) *m* **1.** ekme, ekim **2.** tarım **3.** dikim, dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) * **heyamê darçandinê** ağaç dikme mevsimi
çandin (II) *m* doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama)
çandin (I) *l/gh* **1.** ekmek (bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek) * **me îsal zû tov çande zeviyê** tarlaya erken tohum ektik **2.** dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) * **ez dê îsal gelek dar biçînim** bu sene çok ağaç dikeceğim
çandin (II) *l/gh* doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) * **nan biçîne şorbeyê** çorbaya ekmeği doğra
çandina tepînkan *nd* mayınlama
çandingeh *m* çiftlik ~ **herewezî** kolhoz
çandiniya avî *nd* sulu tarım
çandiniyî *rd* ziraî
çandinî *m* **1.** ekim, ekin **2.** tarım, ziraat **3.** çiftçilik **4.** *rd* tarımsal ~**ya bejî** kuru tarım
çandinîtî *m* tarımcılık
çandinîvan *nd/nt* tarımcı
çandinîvanî *m* tarımcılık
çandinyar *nd/nt* **1.** ekici **2.** tarımcı, ziraatçı
çandinyarî *m* **1.** ekicilik **2.** tarımcılık, ziraatçılık
çandî (I) *rd* **1.** ekili * **zeviya çandî** ekili tarla **2.** kültürel
çandî (II) *rd* doğranık, doğranmış olan
çandîner *nd/nt* ekici
çandînerî *m* ekicilik
çandîngeh *m* çiftlik
çandkêm *rd* kültürsüz
çandkêmî *m* kültürsüzlük
çandmend *nd/nt* tarımcı
çandmendî *m* tarımcılık
çandnas *nd/nt* kültür bilimci
çandnasî *m* kültür bilim
çandyar *nd/nt* kültürlü
çandyarî *m* kültürlülük
çangal *m* püsküllü, yuvarlak ortasında ayna ve nazarlık bulunan bir tür ev süsü
çangil *n* **1.** kanca **2.** çengel
çankoş *n* çancı
çankoşî *m* çancılık
çankûş *bnr* çankoş
çanqil *n* kanca
çanqoç *n* zangoç
çanqoçî *m* zanğoçluk
çantik *n* çente
çap (I) *m* **1.** şinik, yarım ölçek (hububat ölçü birimi) **2.** *rd* şinik (bir şiniğin alacağı miktar) ~ **bi serî bûn** bardağı taşırmak ~ **bi serî bûye êdî dirije** tahamül sınırları aşmış ~**a (yekî) bi ser bûn** (bir kimse) çekilmez olmak
çap (II) *m* **1.** çap * **çapa lûleya topê** top namlusunun çapı **2.** çap (yapının veya arsanın boyutlarını gösteren harita) **3.** çap, kalibre **4.** *mat* kutur ~**a devê wî** iri ağızlı kimseye bak ~**a (tiştekî) pîvan** çaplamak
çap (III) *m* **1.** baskı, bası * **çapa ferhengê baş e** sözlüğün baskısı güzel **2.** baskı (bası sayısı) * **çapa vê rojnameyê sed hezar e** bu gazetenin baskısı yüz bindir **3.** baskı (bir eserin basılarak tekrarlanan her bir kezi) * **çapa nû ya ferhengê** sözlüğün yeni baskısı **4.** basım * **dest bi çapa pirtûkê hate kirin** kitabın basımına başlandı
çapan (I) *m* Amerikan bezi
çapan (II) *m* **1.** çap, ölçek (büyüklük, ölçü) * **di çapana dinyayê de nivîskarek e** dünya çapında bir yazar * **di çapana Tirkiyeyê de** Türkiye ölçeğinde **2.** çap (değer) * **ew jî di çapana Yaşar Kemal de ye** o da Yaşar Kemal çapında biri **3.** sere (açık duran baş parmağın ucundan işaret parmağının ucuna kadar olan uzaklık) **di ~a xwe de** kendi çapında
çapandin *m* basma, tabetme
çapandin *l/gh* basmak, tabetmek
çapandî *rd* basılı, matbu (matbada basılmış olan)
çapaq *m* çapak
çapa zivirok *nd* dönerbasar, rotatif baskı
çapbarî *m* matbua, basma
çapber *nd/nt* litografyacı
çapberî (I) *m* taş basması, taş baskı, litografi
çapberî (II) *m* basım (tabaat)
çapbûn *m* basılma
çap bûn *l/ngh* basılmak
çapbûyî *rd* basma, basılmış olan

çapbûyîn *rd* basılış, basma
çapdan *m* basma, tabetme
çap dan *l/gh* basmak, tabetmek
çapdayîn *m* basış, basma
çapdar *nd/nt* basımcı, matbaacı
çapdarî *m* basımcılık, matbaacılık
çapder *nd/nt* basıcı, tâbi
çapderî *m* basıcılık
çapdêr *nd/nt* basıcı
çapdêrî *m* basımcılık
çapekolan *m* oyma baskı
çapemend *nd/nt* basımcı, matbaacı
çapemendî *m* basımcılık, matbaacılık
çapemenî *m* basın, matbuat ~**ya rengdar** (an jî **rengîn**) renkli basın ~**ya xwedîkirî** besleme basın
çaper *nd/nt* 1. basıcı, tâbi 2. yazıcı, printer
çaperî *m* basıcılık
çapest *m* çaydanlık
çapgeh *m* matbaa, basım evi
çapger *nd/nt* 1. basıcı, tâbi 2. *m* yazıcı, printer
çapgerî *m* basıcılık, tâbilik
çapgir *rd* çaplı, büyük çaplı (çapı geniş olan)
çaphûr *rd* küçük çaplı
çapik (I) *rd* 1. çabuk (yavaşın karşıtı) 2. hızlı, seri, tez (çabuk olan, süratlı) 3. atik, çevik
çapik (II) *m* 1. şinik 2. *rd* şinik (bir şiniğin alacağı miktar)
çapikî *m* 1. çabukluk, tezlik 2. *h* hızlıca, serice 3. *h* atikçe, çevikçe
çapikîbûn *m* çabuklaşma, tezleşme
çapikî bûn *l/ngh* çabuklaşmak, tezleşmek
sapiksiwar *rd* iyi binici
çapiktî *m* 1. çabukluk 2. hızlılık, serilik, tezlik 3. atiklik, çeviklik
çapîk *m* sepet
çapînoz *m* uydurma
çapker *nd/nt* 1. basıcı, editör 2. baskıcı (işlenecek kumaşlar üzerine kalıplara resim basan kimse) 3. *m* yazıcı
çapkerî *m* 1. basıcılık, editörlük 2. basıcılık
çapkirin (I) *m* basım, tabetme
çapkirin (II) *m* şinikleme
çap kirin (I) *l/gh* basmak, tabetmek
çap kirin (II) *l/gh* şiniklemek
çapkirî *rd* 1. basılı, matbu (matbada basılmış olan) 2. basma, basılmış olan
çaplî *m* Kırıkkale piyade tüfeği
çaplûk *m* emekleme
çaplûs *nd/nt* dalkavuk, yaltak
çaplûsî *m* dalkavukluk, yaltaklık ~ **kirin** dalkavukluk etmek, yaltaklık etmek
çaplûsîbûn *m* dalkavuklaşma
çaplûsî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak
çaplûsîkirin *m* yaltaklanma
çaplûsî kirin *l/gh* yaltaklanmak
çaplûskî *rd/h* dalkavukça
çapmezin *rd* çaplı (çapı geniş olan)
çapsazî *m* matbaa
çapûçûp *nd* lafı güzaf
çapûk *m* sepet
çapûlik *m* emekleme ~ **kirin** emeklemek
çapûlkan *m* emekleme
çapûn *m* bir tür patiska
çapût *m* çaput
çapxane *m* basım evi, matbaa
çapxanevan *nd/nt* matbaacı, matbaa sahibi
çapxanevanî *m* matbaacılık
çapxûn *rd* hamara
çapxûnbûn *m* hamaratlaşma
çapxûn bûn *l/ngh* hamaratlaşmak
çapxûnî *m* hamaratlık
çapxûnkî *h* hamaratça
çaq *ant/n* 1. baldır 2. bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
çaqil (I) *n* çakıl, çakıl taşı
çaqil (II) *m* 1. tarladaki ekin yığını 2. yığını bağlama
çaqilçaqil *bot/n* bir tür dikenli bitki
çaqildax *n* hayvan dışkısının kıçta kurumuş hali
çaqlok *n* bacak
çaqmaq *n* çakmak (çelik, taş ve tutuşacak maddeden yapılmış tutuşturma aleti)
çaqmaqdar *rd* çakmaklı (eski zaman tüfek)
çaqmaqfiroş *nd/nt* çakmakçı (satan kimse)
çaqmaqfiroşî *m* çakmakçılık
çaqmaksaz *nd/nt* çakmakçı (tamir eden)
çaqmaksazî *m* çakmakçılık
çaq *n* bacak
çaqo *m* çakı, cep bıçağı
çaqol *n* çengel
çaqolî *rd* çengelimsi, çengel gibi * **destê wî yê çaqolî ye** elleri çengel gibi
çaqot *n* 1. bacak (büyük baş hayvanlarda; vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü 2. paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları, büyük baş hayvanlar için) 3. paçe (kasaplık hayvanların kesilmiş ayaklarından yapılan yemek)
çaqotfiroş *nd/nt* 1. paçacı 2. *m* paçacı (paça satılan dükkan)
çaqotfiroşî *m* paçacılık
çaqotik *n* 1. paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları büyük baş hayvanlar için) 2. paçe (kasaplık hayvanların kesilmiş ayaklarından yapılan yemek)
çaqotk *bnr* çakotik
çaqrût *rd* 1. baldırı çıplak (ayak takımı, serseri) 2. baldırıçıplak, utanmaz kadın
çaqrûtî *m* 1. baldırı çıplaklık 2. baldırıçıplaklık, utanmazlık (kadın için)
çaqsûr *bot/nd* bir ot türü
çaqtazî *rd* baldırı çıplak
çaqtazîtî *m* baldırı çıplaklık
çaqulî *n* çatal ağaç
çaqûlyak *m* çelme
çar (I) *m* 1. car, çarşaf 2. bohça 3. *der* yelken

çar *n* 1. dört (4, IV) 2. *rd* çar (üçten bir artık) 3. cihar (tavla oyununda) 4. çar (dört sıfatı bazen 'her', 'bütün' anlamına gelir) * **li çar hêlê dinyayê** dünyanın dört bucağında ~ **alî** dört taraf, dört **(li)** ~ **alî çûn û hatin** dört dönmek (bir iş yapmak için telâşla sağa sola koşmak) **(li)** ~ **alî gerîn** dört dönmek (telâşla çare aramak) ~ **alî rê lê hatin girtin** dört yanı deniz kesilmek (çaresiz ve umutsuz kalmak) ~ **alî Xwedê jê stendin** işi kötüye gitmek ~ **bihost û nîv** altı karış beberuhi **(bi)** ~ **çavan rêpanî kirin** (an jî **li bendê man)** dört gözle beklemek ~ **gurçik** cesur, yiğit ~ **hawir** etraf, dört taraf ~ **kirariyên bingehîn** dört işlem ~ **tiliyê qelaştî** sere (açık duran baş parmağın ucundan işaret parmağının ucuna kadar olan uzaklık) ~ **tilî hatin ser (yekî)** çok sevinmek, sevinçten uçmak ~ **yarê pêxember** dört halife
çar (III) *n* çar * **çarê Rûs** Rus çarı
çaralî *n* 1. dört taraf, dört etraf 2. *h* çepçevre, çepeçevre
çarane (I) *m* ilkel bir savaş elbisesi
çarane *wj/m* 1. dörtlük, murabba (dört mısralı bentlerden oluşan divan şiiri) 2. *mat* dördül
çaranekirî *wj/m* dörtleme, terbî
çaranî *m* dörtlük (dört taneden oluşmuş, dört tane alabilen)
çarber (I) *m* bir tür ilkel tandır (yaklaşık 40 cm derinlikte tandır)
çarber (II) *m* sedye
çarber *rd* dört kez yavru doğurmuş hayvan
çarberî (I) *m* kırda kullanılan ocak, çoban ocağı
çarberî (II) *nd/rd* dört kez doğurmuş koyun ya da keçi
çarbezî *h* dört nala
çarbirîne *rd* dört yıldan beri iğdiş olan (teke veya koç)
çarbûn *m* 1. üreme, çoğalma 2. ortaya çıkma, bulunma
çar bûn (I) *l/ngh* 1. üremek, çoğalmak 2. ortaya çıkmak, bulunmak
çar bûn (II) *l/ngh* çare olmak
çar cihar *nd* dört cihar
çarç *m* 1. çeç (tahıl yığını) 2. harman sapı
çar çapik *h* çarçabuk
çar çar *mzk/nd* dört dörtlük
çarçav *rd* 1. açık göz 2. dört göz (gözlüklü)
çarçavbûn *m* gözleri dört açılma, gözünü dört açma
çarçav bûn *l/ngh* gözleri dört açılmak, gözünü dört açmak
çarçavî *rd* açık gözlü
çarçavîbûn *m* gözleri dört açılma
çarçavî bûn *l/ngh* gözleri dört açılmak
çarçek *nd/nt* silâhşör
çarçekî *m* silâhşörlük
çarçep *m* emekleme
çarçewe *bnr* çarçove
çarçik *mat/m* 1. kare, dördül * **hezar kîlometre çarçik** bin kilometre kare 2. dört kenar 3. *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan) * **maseya çarçik** kare masa
çarçikî *rd* kare
çarçikkirin *m* kareleme
çarçik kirin *l/gh* karelemek
çarçikkirî *rd* karelenmiş
çarçiv *nd* dört taşla oynanan bir çocuk oyunu, eğer sekiz taşla oynanırsa o zaman 'heştik' olarak adlanır
çarçîq *m* bataklık
çarçîve *m* çerçeve
çarçîvekar *nd/nt* 1. çerçeveci (çerçeve yapan kimse) 2. çerçeveci (resimlere, tablolara çerçeve takma işiyle uğraşan kimse)
çarçîvekarî *m* çerçevecilik
çarçîvekirin *m* çerçeveleme
çarçîve kirin *l/gh* çerçevelemek
çarç kirin *l/gh* darmadağın etmek, ortalığa savurmak
çarçov *bnr* çarçiv.
çarçove *m* 1. çerçeve (yazı, ayna, resim gibi şeyleri süslemek veya bir yere asabilecek duruma getirmek için bunlara geçirilen kenarlık) 2. çerçeve (kapı, pencere ile bunların cam veya tablalarının yerleştirilmiş olduğu kenarlık) 3. *mec* çerçeve (bir düşünce alanının sınırları veya bu sınırlar içindeki alan) * **em di çarçoveya ramaneke teng de nemînin** dar bir fıkir çerçevesinde kalmayalım 4. daire (soyut kavramlar için; belli sınır, ölçü) * **divê mirov di çarçoveya mantiqê de bihizire** mantık dairesinde döşünmek lazım
çarçovedar *rd* çerçeveli
çarçovefiroş *nd/nt* çerçeveci (çerçeve satan kimse)
çarçovefiroşî *m* çerçevecilik
çarçovekar *nd/nt* 1. çerçeveci (çerçeve yapan kimse) 2. çerçeveci (resimlere, tablolara çerçeve takma işiyle uğraşan kimse)
çarçovekarî *m* çerçevecilik
çarçoveker *bnr* çarçovekar
çarçovekerî *bnr* çarçovekarî
çarçovekirin *m* 1. çerçeveleme 2. *sn* çerçeveleme
çarçove kirin *l/gh* çerçevelemek
çarçovekirî *rd* çerçeveli (çerçeveye geçirilmiş veya içine alınmış olan)
çarçowe *bnr* çarçove
çardaq *m* çardak
çardar *m* 1. çardak 2. sedye
çardare *m* sedye
çardarhilgir *nd/nt* sedyeci
çardax *m* 1. çardak (tarla bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerindallarına sardırmak için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, kameriye

3. çarmıh * **Hz. İsa li çardaxê xistin** Hz. İsa'yı çarmıha gerdiler
çardederb *m* ondört atışlı tabanca
çardeh *nd/rd* on dört
çardehem *rd* on dördüncü
çardehemîn *rd* on dördüncü
çardexur *m* ondört atışlı tabanca
çare *m* **1.** çare * **her kes bila li çareya serê xwe binêre** herkes başının çaresine baksın **2.** çare (bir şeyi önleme, tedavi yolu, deva) * **tenê ji mirinê re çare nîn e** tek ölüme çare yok **3.** çare, çözüm * **çareya vî karî ancax bi riya qanûnan dibe** bu işin çözümü kanun yoluyla ancak olur ~ **dîtin** gereken çareyi bulmak, yolunu bulmak ~ **hew e ne** çare ~**yek dîtin** çare bulmak, yol bulmak ~**yek jê re dîtin 1)** (bir işin) çaresine bakmak **2)** bir yolunu bulmak, kitaba (veya kitabına) uydurmak
çarebûn *m* çare olma
çare bûn *l/ngh* çare olmak
çareçar *rd* dörder
çaredar *nd/nt* çıkıkçı
çaredarî *m* çıkıkçılık
çarega *ast/m* bir yıldız kümesi
çarek *m* **1.** dörte bir **2.** *mzk* dörtlük
çarem *rd* dördüncü
çaremîn *rd* dördüncü
çarename *m* reçete
çarenivîs *m* yazgı, kader
çarenîn *rd* kaçınılmaz
çarenûs *m* kader, yazgı, alın yazısı
çareperdaz *rd* çare bulan
çareres *rd* kara bahtlı
çareresî *m* kara bahtlılık
çarerê *m* çıkar yol, çözüm yolu
çaresaz *nd/nt* çare bulan, deva bulan kimse
çaresazî m çare bulma, deva bulma
çareserbûn *m* çözülme, halolma
çareser bûn *l/ngh* çözülmek, halolmak
çareserbûyî *rd* çözük
çareserbûyîn *m* çözülme, halolma
çareseriyî *rd* çözümsel
çareserî *m* **1.** çözüm * **çareseriya vî karî ancax bi riya qanûnan dibe** bu işin çözümü kanun yoluyla ancak olur **2.** *mat* çözüm
çareserîxwaz *nd/nt* çözümden yana ~ **bûn** çözümden yana olmak
çareserîxwazî *m* çözümden yana olma
çareserker *nd/rd* çözücü, çözümleyici
çareserkerî *m* çözücülük, çözümleyicilik
çareserkirin *m* **1.** çözme, halletme (bir olay veya duruma çözüm yolu bulma) **2.** *mat* çözme, halletme **3.** çözme, halletme (yoluna koyma, olumlu sonuca bağlama)
çareser kirin *l/gh* **1.** çözmek, halletmek (bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak) **2.** *mat* çözmek, halletmek **3.** çözmek, halletmek (yoluna koymak, olumlu sonuca bağlamak) * **min karên xwe çareser kirin** işlerimi hallettim
çarezan *nd/nt* **1.** terapist **2.** birbilen
çarezanî *m* terapistlik
çarê çinê *nd* inek memeleri ~ **dixwî an heftê dinê?** çocukları kandırmada kullanılan bu soruya çocuklar genellikle 'heftê dinê'cevabını verirler, ki bu da 'kancığın memeleri' anlamındadır. Burda '**dinê**' kelimesi '**dêlê**' yerine kullamlmıştır
çarêk *m* **1.** dörte bir **2.** mzk dörtlük
çargah *mzk/m* çargâh
çargav *nd* dört nala yürüyüş
çargavê *nd* dört nal
çargaviya mişt *nd* tam dört nalla koşma
çargaviya nerm nd yumuşak bir dört nalla koşma
çargavkî *h* dört nala
çargayî *rd* dört doğurmuş inek
çargiz *n* dört yaşında erkek camuş
çargîsnî *m* dörtleme
çargîsnîkirin *m* dörtleme (tarlayı dört kez sürme)
çargîsnî kirin *l/gh* dörtlemek
çargoşe *mat/m* **1.** dört köşe, dörtgen **2.** kare, dördül **3.** *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan) ~**ya hevhesû** (an jî **paralel**) paralel kenar
çargoşebûn *l/ngh* dört köşe olma (çok sevinme)
çargoşe bûn *l/ngh* dört köşe olmak (çok sevinmek)
çargoşekî *rd* dört köşe biçiminde
çargoşeya paralel *mat/nd* paralel kenar
çarguh *m* demir yaba
çargurçik *rd* yiğit, cesur
çarhêl *m* dört taraf
çarhawir *nd* etraf, dört etraf, dört bir yan
çarhingil *nd* dört memeli (hayvan)
çarik (I) *m* tülbent, baş örtüsü (kadın baş örtüsü) ~**a nimêjê** namaz baş örtüsü
çarik (II) *m* çarık
çarikdar *rd* tülbentli
çarikfiroş *n* çarıkçı (satan kimse)
çarikfiroşî *m* çarıkçılık
çarikker *n* çarıkçı (imal eden)
çarikkerî *m* çarıkçılık
çariyan *m* (r kalın okunur) dört yol
çarîçe *m* çariçe
çarîçetî *m* çariçelik
çarîk *rd* **1.** çeyrek **2.** çeyrek (saat için 15 dakika)
çarîn *wj/m* **1.** dörtlük (kıta, dört dızelik bölümden oluşmuş) **2.** dördül, rubai
çarîne *m* dörtleme
çarîtî *m* **1.** çarlık (çar olma durumu) **2.** çarlık (çarın yönetiminde bulunan devlet)
çarke *m* bir tür savaş giysisi
çarkenar *mat/n* **1.** dörtgen **2.** fırdolayı

çarkevan *rd* öfkelenip kafa tutan
çarkevanbûn *m* (birine) çok öfkelenme
çarkevan bûn *l/ngh* (birine) çok öfkelenmek
çarkirin (I) *m* **1.** bulma (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşma, bir şeyi elde etme) **2.** temin etme, sağlama **3.** peydahlama **4.** üretme, çoğaltma
çarkirin (II) *m* çözme, hall etme
çarkirin (III) *m* dörtleme
çar kirin (I) *l/gh* **1.** bulmak (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşmak, bir şeyi elde etmek) **2.** temin etmek, sağlamak **3.** peydahlamak **4.** üretmek, çoğaltmak
çar kirin (II) *l/gh* çözmek, hall etmek
çarkirî *rd* **1.** bulunmuş olan **2.** temin edilmiş, sağlanmış olan
çarkunc *mat/m* **1.** kare, dördül **2.** *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan)
çarlep *n* dört ayak
çarlepk *m* emekleme
çarlepkê *h* dört ayakla (ellerini de ayakları gibi kullanarak)
çarlepkî *h* domalma vaziyetinde
çarlepkîbûn *m* domalma
çarlepkî bûn *l/ngh* domalmak
çarlepkîbûyî *rd* domalmış vaziyette
çarlepkîkirin *m* domaltma
çarlepkî kirin *l/gh* domaltmak
çarlepkîkirî *rd* domaltılmış vaziyette
çar libî *rd* dörtlü, dörtlük (dört taneden oluşmuş, dört tane alabilen) * **cezweyê çar libî** dörtlük cezve
çarling *nd* dört ayaklı (dört ayaklı hayvan)
çarlingê giyaxwer *nd* dört ayaklı otçul
çarlîston *m* **1.** çarliston (dans türü) **2.** *bot* çarliston (biber türü)
çarmedor *n* **1.** dört taraf, dört etraf, fırdolayı **2.** *h* çepçevre, çepeçevre ~**ê dinyayê 1)** dünyanın dört bir tarafı **2)** dünyanın bin bir türlü halı var ~**ê (...) hatin girtin** etrafı çevrilmek * çarmedorê xanî bi dîwar hatiye girtin evin etrafı duvarla çevrilmiş
çarmend *rd* **1.** dörtlü (dört parçadan oluşmuş olan) * **abajûra çarmend** dörtlü abajur **2.** dörtlü (domino ve iskambil kâğıtları için)
çarmêrkî *m* **1.** bağdaş **2.** *h* bağdaş kurma durumu ~ **rûniştin** bağdaş kurmak
çarmix *m* çarmıh, çarmık
çarmixkirin *m* çarmıha germe
çarmix kirin *l/gh* çarmıha germek
çarnal *bnr* çarnalê
çarnalê *nd* dört nal, dört nalla yürüyüş
çarnalkî *h* dörtnala
çarne *m* bir tür silâh
çarneçar *h* ister istemez, zorunlu olarak
çarnikar *n* **1.** dört taraf, dört etraf, fırdolayı **2.** *h* çepçevre, çepeçevre
çaroçaro *rd* dörder
çarok *m* çarşaf
çaroke *m* **1.** çarşaf (kadın çarşafı) **2.** kadın boyun şalı
çarokefiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
çarokefiroşî *m* çarşafçılık
çarox *m* çarık
çaroxdank *m* çarıklık
çaroxfiroş *nd/nt* çarıkçı (satan kimse)
çaroxfiroşî *m* çarıkçılık
çaroxker *nd/nt* çarıkçı (imal eden)
çaroxkerî *m* çarıkçılık
çarpak *m* badana ~ **kirin** badana yapmak
çarparsû *m* **1.** köşebend **2.** *rd* dört köşeli
çarpê *rd* **1.** dört ayaklı **2.** *nd* dört ayak (dört ayaklı hayvan)
çarpêkirin *m* baş etme
çar pê kirin *l/bw* baş etmek
çar pê nekirin *l/bw* baş edememek
çarpîk *m* emekleme
çarpîne *m* **1.** bir halay türü **2.** halayda öne çıkılırken ayaklarla yeri vurma **3.** ayakkabının yarısının yamaması **4.** *rd/mec* dönek, kaypak (kimse)
çarpînekî *rd/h* dönekçe, kaypakça
çarpînetî *m* döneklik, kaypaklık
çarqozî *bnr* çarqorzî
çarqorzî *rd* **1.** dört köşeli **2.** *mat/m* dörtgen
çarrex *n* dört taraf, dört etraf
çarrê *nd* dört yol
çarrû *rd* dört yüzlü
çarsim axa *n* karakaçan (eşek)
çarsing *nd* dört kazık
çarsû *m* çarşı
çarşeb *m* **1.** çarşaf (kadın çarşafı) **2.** çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü) **2.** bürgü, ince perde ~**a kewan** alaca (keklik, bıldırcın gibi kuşları yakalamakta kullanılan bez)
çarşem *m* çarşamba
çarşema reş *nd* Rumî takvimine göre Şubat ayının son çarşambası veya Mart'ın ilk çarşambası; rivayete göre Şahmaran, cadı ya da Şeytan'ın kızı baba evine gidiyor. Sıtmalılar, romatizmalılar ziyaretlere akın eder, perçem saçı kesilir (zîpkirin derler buna), eski şeyler atılır. İlk ve ikinci çarşambada şenlikler yapilir. Kimse yıkanmaz, elbise yıkanmaz, tırnak kesilmez, ekmek pişirilmez vs.
çarşema serê nîsanê *nd* Tawisî Melek bayramıdır, yılbaşında Nisan ayının ilk çarşambasıdır
çarşema sor *nd* Yezidi Kürtlerin bayramı
çarşembî *bnr* çarşem
çarşev *m* **1.** çarşaf (kadın çarşafı) **2.** çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü) **3.** bürgü, ince perde **4.** pestil bezi (üzerine pestil bulamacı yayılan bez) ~ **lê kirin** çarşaflatmak ~ **li xwe kirin** çarşaflanmak, çarşaf giymek ~**a nivînan** yatak çarşafı

çarşevfiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
çarşevfiroşî *m* çarşafçılık
çarşevker *nd/nt* çarşafçı (imal eden)
çarşevkerî *m* çarşafçılık
çarşevkirî *rd* çarşaflı (çarşaf giymiş olan kimse)
çarşiya sergirtî *nd* kapalı çarşı
çarşî *m* çarşı ~ **pîvan** kaldırımları arşınlamak ~**ya binerdê (an jî jêrzemînê)** yeraltı çarşısı
çarşîrk *m* süt ve un ve birazda tuz katılarak yapılan bir tür muhalebi
çartaq *m* **1.** çartak **2.** iki katlı ev, dubleks
çartek *m* dört dörtlük
çartil *n* çatal
çartilî *rd* yerden bitme, yerden yapma
çar û çûr *nd* rastgele harcama, savurma (para için) ~ **kirin** rastgele harcamak, savurmak
çar û du *n* ciharıdü (tavla oyununda zarlardan birinin dörtlü diğerinin ikili düşmesi)
çar û neçar *nd* ister istemez
çar û sê *n* ciharıse (tavla oyununda zarlardan birinin dörtlü diğerinin üçlü düşmesi)
çar û yek *n* cıharıyek (tavla oyununda zarlardan birinin dörtlü diğerinin birli düşmesi)
çarwe *m* çarpara (parmaklara takılarak çalınan müzik aleti)
çarwîk *rd/nd* dördüz
çarxal *nd* dört nokta
çaryan *n* dört yol
çaryar *n* dört halife
çaryek *m* **1.** çeyrek, dörtte bir **2.** çeyrek (saat için 15 dakika)
çasir *m* çadır kurma işlemi
çat (I) *m* çat (iki kaş arasındaki bölge) * **çata her du birûyan** iki kaşının çatısına
çat *n* **1.** bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) **2.** yama
çata rê *nd* yol ayrımı, yol çatı, yol kavşağı, sapak
çatik (I) *m* **1.** bez, çaput **2.** paçavra * **ez û çatika lihêfa xwe man** bir ben ile yorgan paçavramla kaldım
çatik (II) *m* kuş lastiği
çatî *n* bir keklik türü
çatirim *m* yol çatı
çatkêş *m* harbe, harbi
çatme *m* tuluğ
çatrê *m* yol çatı
çav *n* **1.** göz (görme organı) **2.** göz (bazı deyimlerde görme ve bakma) * **ji ber çavan winda bûn** gözden kaybolmak **3.** göz (iyi veya kötü nitelikli bakış) * **bi çavên xêl nihêrt** hilekâr gözlerle baktı **4.** göz (bakış, görüş) * **bi çavên biratiyê lê mêze kirin** kardeş gözüyle bakmak **5.** göz (nazar) * **çav ji camêr re hatin** adamcağız göze geldi * **çavan bi camêr vedan** adamcağız göze geldi **6.** göz (sevgi, ilgi, gönül bağlantısı) * **ji pêş çavê min ket** gözümden düştü ~ **berdan (tiştekî)** göz dikmek, göz koymak * **çav berdane malê me** malımıza göz dikmişler ~ **ber dan (yekê)** *argo* sulanmak ~ **berdan nanê (yekî)** ekmeğine göz koymak (veya dikmek) ~ **berdan revê** kaçmaya yeltenmek ~ **bi çav li hev nihêrtin** göz göze gelmek ~ **bi kerê ve bûn** eşekte de göz var ama anlayışsız, anlayışsız olmak ~ **bi serê (yekî) ve hebûn** anlayışlı olmak, idrak sahibi olmak, kadirbilir olmak ~ **bi wê de çûn** gözü kaymak, gözü kaçmak (istemiyerek bakıvermek) * **bêhemdî çavê min bi loqenteyê ve çû** istemeyerek gözüm lokantaya kaydı ~ **birin û anîn** böcül böcül olmak ~ **çar hilkirin** gözleri dört açmak ~ ~ **nedîtin** göz gözü görmemek (sis, duman, toz gibi sebeplerle hiç bir şey görülmemek) ~ **çar hilkirin** gözünü dört açmak ~ **çêrandin** göz banyosu yapmak, dikizlemek ~ **çûn ser (...)** (bir şeye) gözü gitmek ~ **dan (tiştekî)** göz gezdirmek (bir yeri, bir şeyi çabucak incelemek) ~ **dan (yekî)** (birine) bakmak, özenmek ~ **dan hev (mirin)** gözlerini yaşama kapamak ~ **di (yekî) firandin** bir şeyi ima etmek, demeye çalışmak, çıtlatmak ~ **di ser hev re qelaptin** gözlerini belertmek, bakışlarla korkutmak ~ **di serê (yekî) de tarî bûn** gözü kararmak (umutsuzluğun veya aşırı bir isteğin etkisi altında ne yaptığını bilmez duruma gelmek) ~ **di serê kerê de jî hebûn** eşekte de göz var ama anlayışsız ~ **di serî de bûn mîna du pizotan** gözleri kan çanağına bürünmek ~ **di serî de leyîstin** rahat durmamak, olay çıkarmak ~ **di serî de sor bûn** gözleri kan çanağına dönmek ~ **di serî de zoq bûn** gözleri pörtlemek ~ **di xwe dan** kandırmağa yeltenmek ~ **dît, dev nedît** ağza tat, boğaza feryat ~ **germ kirin** uyku kestirmek, şekerleme yapmak ~ **gewr kirin** korkuya kapılmak ~ **heye aqil heye** göz var izan var ~ **hûr kirin** kısmak (göz için; biraz kapamak) ~ **jê re hatin** göze gelmek, nazara gelmek ~ **ji ~an şerm dike** yüz yüzden utanır ~ **ji serî derketin** kafasının tası atmak ~ **kirin (an jî qirpandin)** göz kırpmak (başkasına söylediklerinin doğru olmadığını işaretle anlatmak için benimsediği kimseye bakarak gözünü kapıp açmak) ~ **kirin (tiştekî)** göz dikmek * **çav kirine malê me** malımıza göz dikmişler ~ **kurkusandin** gözlerini kısmak ~ **lê bilind nebûn 1)** istememezlik, çekememezlik 2) (birine) çok kızmak, onu görmek istememek ~ **lê bûn 1)** gözü üstünde olmak * **got ez dukanê bidime te min nexwest, ji min re çi, çavê her kesî wê lê bimîne** dükkanı sana vereyim dedi, ben istemedim; neme lazım herkesin gözü üstünde kalacak **2)** gözünden kaçmamak **3)** horoz ölür, gözü çöplükte kalır ~ **lê bûn peqpe-**

qonk gözleri fal taşı gibi açılmak ~ **lê bûn tas** gözleri fal taşı gibi açılmak ~ **lê kort bûn** gözleri çukura gitmek (veya kaçmak) ~ **lê sor bûn 1)** gözleri çakmak çakmak olmak **2)** gözleri dolmak (veya dolu dolu olmak), duygulanmak ~ **lê reş û tarî bûn** gözleri kararmak ~ **lê tarî bûn** gözleri kararmak ~ **li ber delîn** (an jî **venebûn**) **1)** göz almak, göz kamaştırmak (güzelliği ile dikkatı çekmek) **2)** göz kamaştırmak (kuvvetli ışık veya parlaklık, kısa bir zaman için görüşü bulandırmak) **3)** göz kamaştırmak (bir niteliğiyle hayran bıraktırmak) ~ **li destê (yekî) bûn** (bir kimsenin) eline bakmak (bir kimsenin yardımıyla geçinmek) ~ **li destê dê û bav bûn** ana baba eline bakmak ~ **li rê bûn 1)** yol gözlemek **2)** umut etmek ~ **li riya (yekî) bûn** (birinin) yoluna bakmak ~ **li riya (yekî) qerimîn** gözüne kara su inmek (gelmesini çok istedği kimsenin uzun süre yolunu beklemek) ~ **li ser (..) bûn** mukayet olmak, göz kulak olmak ~ **li serê (yekî) tarî bûn** gözleri kararmak, öfkeden kendini kaybetmek ~ **li serî tarî bûn** gözleri kararmak, öfkeden kendini kaybetmek ~ **li xew** gözleri uykulu ~ **neçûn ser hev** gözüne uyku girmemek ~ **nedan ser hev** göz kırpmamak, göz yummamak (hiç uyumamak) ~ **neniqandin 1)** göz kırpmadan (acımadan, merhamet etmeden) **2)** göz kırpmadan (hiç çekinmeden, hiç duraksamadan) ~ **nexwarin** çekememek ~ **niqandin** (an jî **miçandin**) göz kırpmak (göz kapağını açıp kapamak) ~ **mûç kirin** gözlerini kısmak ~ **pê de bûn** gözü arkada kalmak ~ **pê ketin** gözüne ilişmek ~ **pê neketin 1)** yüzünü görmemek (uzun süre görmemek) **2)** yüzünü görmemek (ihtiyaç duyulan bir şeyi özlemek, ona hasret kalmak) ~ **pê vedan** göz değdirmek, nazar değdirmek ~ **qelibandin** belertmek ~ **qelibîn** belermek ~ **qurtandin** (an jî **qurç kirin**) göz kırpmak (göz kapağını açıp kapamak) ~ **reş û tarî bûn** gözleri kararmaya başlamak ~ **şikandin** (an jî **şikênandin**) göz kırpmak (başkasına söylediklerinin doğru olmadığını işaretle anlatmak için benimsediği kimseye bakarak gözünü kapıp açmak) ~ **tê firandin** bir şeyi ima etmek, demeye çalışmak, çıtlatmak ~ **tune bûn** gözleri görmez olmak, kör olmak ~ **û birûreş** akı ak karası kara, kara gözlü **(bi)** ~ **û birûyan îşaret dan (yekî)** kaş göz etmek ~ **û bîrik birijê** kör olası, kör olasıca ~ **û nezer jê re hatin** göze gelmek ~ **û zarê xelkê jê re hatin** elin gözü birine gelmek, nazar değmek **zirq kirin lê nihêrtin** gözlerini dikip bakmak ~ **zûr kirin** kısmak (göz için; biraz kapamak) ~ **zûr kirin lê nihêrtin** gözlerini dikip bakmak **~ek lê gerandin** (an jî **xistin**) bir göz gezdirmek **~ek pê p xistin** bir göz gezdirmek **~ekî mirov kor dibe mirov dest dide ber yê din** insanlar çaresiz kalmamalı **(bi)** **~ekî na bi çar ~an li hêviyê bûn** dört gözle beklemek **(yek)** **~ekî seriyan e** cömert, iyi kimse **~ê baranê lê ye** havanın gözü yaşlı, neredeyse yağınur yağacak **~ê (yekî) bi (tiştekî) ketin** (bir şey) gözüne ilişmek **~ê (yekî) birbisîn** gözleri ışıldamak **~ê birçî têr nabe** aç gözlü doymaz **~ê (yekî) birîn** (birini, bir şeyi) gözü kesmek **~ê cîran li cînar e** komşunun tavuğu komşuya kaz (karısı kız) görünür **~ê (yekî) ~ê xewê bûn** uykusu olmak **~ê çepê li ser nîşanê girtin** gözünü kırpmadan (nişan alırken) **~ê çepê li ser nîşanê girtin ~ê rastê neniqandin** gözünü kırpmadan **~ê (yekî) çûn nav serê (wî)** çok kızmak, ifrit kesilmek **~ê (yekî) çûn ser hev** uyumak **~ê (tiştekî) derxistin 1)** (bir şeyin) gözünü çıkarmak (beceriksizce davranmak, zarara uğratmak) **2)** usandırmak **~ê (yekî) di malê dinyayê de tune bûn** gözü dünya malında olmamak **~ê (yekî) di nav serê (yekî) de leyîstin** çok sinirlenmek **~ê felekê kor be** feleğin gözü kor olsun **~ê genimî** elâ gözlü **~ê (yekî) girê dan** (birinin) gözünü bağlamak **~ê (hestirê) hatin** katır, beygir gibi yük hayvanlarının göz kapaklarında bir tür beze oluşmak **~ê her kesî çûn ser (yekî)** gözler üstüne yoğunlaşmak **~ê hev (û din) derxistin** birbirinin gözünü çıkarmak (kıyasıya dövüşmek) **~ê hêrsê tune** öfkenin gözü yoktur **~ê hilkirî** gözleri dört açılmış **~ê hingivîn** elâ gözlü **~ê (yekî) jê hatin birîn** görmez olmak, gözüne ilişmez olmak **~ê (yekî) jê re hatin** göze gelmek **~ê (yekî) jê têr bûn** gözü doymak **~ê (yekî) jê tirsîn** gözü yıkılmak **~ê (yekî) ji nav serê (wî) baz dan** gözleri fırlamak, kafasının tası atmak **~ê (yekî) ji nav serî baz dan** kafasının tası atmak **~ê (yekî) ji tu tiştî netirsîn** korkusuz, cesur **~ê (yekî) ji xewan venebûn** uyku gözünden akmak **~ê (yekî) ketin (tiştekî)** (bir şeye) gözü takılmak **~ê kirox li dayox e** alıcının gözü hep satıcıda **~ê kitikê** *nd* kedi gözü (yollarda ışık vurduğunda parlayan trafık işareti) **~ê (yekî) lê bar nedan** haset etmek, kıskanmak **~ê (yekî) lê bilind nebûn** istememezlik, çekememezlik **~ê (yekî) lê bûn 1)** (bir şeyde) gözü olmak * **çavê birakê me li parlementeriyê ye** bizimkinin gözü milletvekiliğinde var **2)** gözü üstünde kalmak (herkesin dikkatini çekmek) **3)** belâ çıkarma peşinde olmak **~ê (yekî) li (yekî din) bûn 1)** gözü üstünde olmak **2)** gözetlemek **3)** (birinin hal ve davranışlarını) taklit etmek **~ê (yekî) li cihên mezin bûn** gözü yüksekte (veya yükseklerde) olmak **~ê (wî) li der e** gözü dışarda **~ê li deriyan xwelî li seriyan**

el alemin eline bakanın küller başına ~ê **(yekî) li deriyê xelkê bûn** gözleri el kapılarında olmak ~ê **(yekî) li destan bûn** gözü başkalarının eline bakmak ~ê **(yekî) li ken bûn** gözlerinin içi gülmek ~ê **(yekî) li rê** (an jî **li riyan) man** gözü yolda (veya yollarda) kalmak ~ê **(yekî) li rê** (an jî **li riya yekî) qetîn** gözleri yollarda kalmak ~ê **(yekî) li ser bûn** göz kulak olmak, mukayet olmak ~ê **(yekî) maç kirin 1)** gözlerinden öpmek **2)** *mec* alnından öpmek ~ê **meriv** (an jî **mirov) ancax mistek xwelî têr dike** insanın gözünü bir avuç toprak ancak doyurur **(bi)** ~ê **mezinatiyê li xwe nihêrtin** küçük köyün büyük ağası ~ê **min** iki gözüm ~ê **min** (an jî **roniya çavê min)** gözümün nuru ~ê **min birije ku...** gözüm çıksın (veya kör olsun) ~ê **min wekî (.....) tiştî be** gözüm çıksın (veya kör olsun) ~ê **mirov ancax mistek xwelî têr dike** insanın gözünü bir avuç toprak ancak doyurur ~ê **(yekî) mînâ** ~ê **miriyan e** ölü gözü gibi ~ê **(yekî) nebirîn** (bir işi) gözü yememek (bir işi yapacak güç ve yeteneği kendinde bulamamak) ~ê **(yekî) neketin (...)** gözünden kaçmak ~ê **(yekî) ne li malê dinyayê bûn** dünya malında gözü olmamak ~ê **nîvkêşî** kıpık göz ~ê **(yekî) pê bar nedan** (birini) çekememek ~ê **(yekî) pê ketin 1)** (bir kimseyi) gözü ısırmak **2)** gözüne görünmek * **nebî careke din çavê min bi te bikeve ha** sakın bir daha gözüme görünme **3)** (bir şey) gözüne ilişmek (bir şeyi birdenbire, istemeden görmek) ~ê **(yekî) pê nekeve** gözü birini görmesin ~ê **(yekî pê ranebûn** kıskanmak ~ê **pîs** kem göz ~ê **(yekî) pûç bûn** gözü sönmek (kör olmak) ~ê **(yekî) qewartin** gözünü oymak ~ê **rastê neniqandin** gözünü kırpmadan (nişan alırken) ~ê **(yekî) reşeve hatin** gözü kararmak, gözleri kararmak ~ê **(yekî) rijîn 1)** gözü akmak **2)** çok zahmet çekmek ~ê **seriyan bûn** (biri) baştacı olmak ~ê **şeytan kor kirin** şeytanın bacağını (veya ayağını) kırmak ~ê **te (bi) ronî be!** gözün aydın! ~ê **te bi xêr** gözün aydın ~ê **te spî be** gözlerin kör olsun ~ê **(yekî) têr kirin** gözünü doyurmak ~ê **(yekî) tirsandin** (birinin) gözünü korkutmak ~ê **(yekî) tiştek nebirîn** (birinin bir şeyi) gözü kesmemek (bir iş yaparken kendisine veya başkasına güvenmemek) **(bi)** ~ê **vala nihêrtin** boş gözlerle bakmak ~ê **(yekî) vekirin** (birinin) gözünü açmak ~ê **werşeqê** ahu gözlü (veya gözleri ahu) ~ê **(yekî) wir bûn** gözü kaymak (veya kaçmak) ~ê **wî li nav serê wî gerîn** gözleri fıldır fıldır olmak ~ê **wî temam e** gözleri sağlam ~ê **xel** mahmur göz ~ê **xerab** kem göz, kötü göz **(bi)** ~ê **xerab lê nihêrtin 1)** kötü gözle bakmak, kem gözle bakmak (bir kimse için iyi olmayan duygular beslemek) **2)** kötü gözle bakmak (cinsel duygu ile bakmak) ~ê **xewê** uykulu gözler ~ê **xezalê** ahu gözlü (veya gözleri ahu) ~ê **xwe berdan (...)** bir şeye göz koymak ~ê **(yekî) xwarin** takdir etmek ~ê **xwe dan hev** gözlerini kapatmak ~ê **xwe dan ser (...)** -e mukayit olmak ~ê **xwe gerandin 1)** gözlerini gezdirmek **2)** kız arkadaş edinmeye başlamak ~ê **xwe germ kirin** kestirmek (kısa bir süre uyumak) * **ez hinekî çavê xwe germ bikim, da ku bêm ser xwe** biraz kestirip kendime geleyim ~ê **xwe girt û devê xwe vekir** açtı ağzını yumdu gözünü ~ê **xwe girtin destê xwe gerandin** gönlünü pazara çıkarmak ~ê **xwe girtin û destê xwe pelandin** ayağının pabucunu başına giymek (deng olmayan bir kimseyle evlenmek) ~ê **xwe girtin û devê xwe lê vekirin** açtı ağzını yumdu gözünü ~ê **xwe jê dan alî** gözünü almak ~ê **xwe jê neniqandin 1)** (birr şeyin) üstüne üstüne gitmek **2)** pür dikkat kesilmek ~ê **xwe jê neşikandin 1)** gözünü kırpmadan (nişan alırken) **2)** gözünü kırpmadan (çekminmeden, korkusuzca) **(wekî)** ~ê **xwe jê hez kirin** (bir şeyi) gözü gibi sevmek ~ê **xwe ji heramiyê birandin** nazara bakmamak ~ê **xwe ji kulê nedan hev** gözünü daldan budaktan esirgememek (veya sakınmamak), gözünü budaktan sakınmamak ~ê **xwe ji şêr neniqandin** gözünü daldan budaktan esirgememek (veya sakınmamak), gözünü budaktan sakınmamak, bıyığı balta kesmez olmak ~ê **xwe kutan nav** ~ê **(yekî)** gözünü gözüne dikmek, (birinin) gözlerinin içine bakmak ~ê **xwe lê gerandin** -e aramak, taramak ~ê **xwe neniqandin 1)** gözünü kırpmadan (nişan alırken) **2)** gözünü kırpmadan (çekminmeden, korkusuzca) ~ê **xwe pê xistin** gözden geçirmek, göz atmak, kontrol etmek ~ê **xwe veke!** ağzını açacağını gözünü aç! ~ê **xwe xweşik vekirin** gözlerini iyi açmak ~ê **xwe ziwa veke** gözünü dört aç (tehdit ederek) ~ê **(yekî) yek dîtin** gözüne görünmek ~ê **(yekî) yek nebirîn** gözü tutmamak ~ê **(yekî) yek/tiştek ecibandin** (birini, bir şeyi) gözü tutmak ~ê **(yekî) yek/tiştek nebirîn** (birinin bir şeyi) gözü kesmemek (bir iş yaparken kendisine veya başkasına güvenmemek) ~ê **zir** takma göz ~ên **(yekî) bi av bûn** gözleri sulanmak ~ên **bikobe** halkalı gözler ~ên **(yekî) bi ximam bûn** gözleri buğulanmak (veya bulutlanmak) ~ên **(yekî) birbisîn** gözleri parlamak ~ên **bûmikî** patlak göz ~ên **(yekî) bûn mîna sotikê agir** gözleri çakmak çakmak olmak ~ên **(yekî) bûn ximam** gözü dumanlanmak ~ên **(wî)** ~ên **xeraban e** gözü göz değil, kem gözlü ~ên **(yekî) çûn nav serê (wî)** gözleri fal taşı gibi açılmak ~ên **(yekî)**

çûn ser hev uykusu gelmek **~ên (yekî) delîn** gözleri kamaşmak (güçlü ışık yüzünden bakamamak) **~ên (yekî) derketin 1)** gözleri çıkmak **2)** *mec* canı çıkmak **~ên (yekî) di kûr de çûn** gözleri çukura gitmek (veya kaçmak) **~ên (yekî) di malê dinyayê de tune bûn** gözü dünya malında olmamak **~ên (yekî) di nav serê (wî) de leyîstin** gözleri parlamak **~ên (yekî) di nav serê (wî) de reqisîn** gözleri fıldır fıldır etmek **~ên (yekî) di nav serê (wî) de sor bûn** gözleri çakmak çakmak olmak **~ên (yekî) di ser hev re qelibîn** gözleri dönmek (aşırı ateşten veya can çekişirken) **~ên (yekî) fireh bûn** gözleri fal taşı gibi açılmak **~ên (yekî) girê dan** göz boyamak (kandırmak, yanıltmak) **~ên (yekî) hatin girtin** gözleri kapanmak (ölmek) **~ên her kesî çûn ser (...)** gözler üzerine yoğunlaşmak **~ên her kesî li ser bûn** gözler üzerine yoğunlaşmak **~ên (yekî) hûr bûn** gözleri süzülmek **~ên (yekî) ji nav serê (yekî) baz dan** gözleri evinden (veya yuvalarından) uğramak (veya fırlamak) **~ên (yekî) ji xewan venebûn** gözünden uyku akmak **~ên (wan) ketin hev** göz göze gelmek **~ên (yekî) kirin ji nav serî baz dan** (an jî **derketin**) gözleri evinden (veya yuvalarından) uğramak (veya fırlamak) **~ên (yekî) lê bûn** gözü görmemek (belli bir şeyden başka bir şeyle uğraşmamak) **~ên (yekî) li ber delîn** gözleri kamaşmak (hayran olmak, büyülenmek) **~ên (yekî) li ber venebûn** gözleri kamaşmak (hayran olmak, büyülenmek) **~ên (yekî) li hev qelibîn** gözleri dönmek (öfkesinden ne yaptığını bilmemek) **~ên (yekî) li ken bûn** gözlerinin içi gülmek **~ên (yekî) li rê man** gözleri yollarda kalmak **~ên (yekî) li rê qerimîn** gözleri yollarda kalmak **~ên (yekî) li ser (kes** an jî **tiştekî) bûn** gözü bir şeyde (veya bir şeyin üzerinde) olmak **~ên (yekî) li tiştên mezin bûn** gözü büyükte olmak **~ên mêşinî** elâ göz **~ên (yekî) nebirîn** gözü alamamak **~ên (yekî) neçûn ser hev 1)** gözü uyku tutmamak, kirpiği kirpiğine değmemek (uyuyamamak) **2)** gözüne uyku girmemek, kirpiği kirpiğine değmemek (uykusuz kalmak, hiç uyuyamamak) **~ên (yekî) ne li malê dinyayê bûn** gözü dünya malında olmamak **~ên (yekî) nedîtin** gözü görmemek (görmez olmak) **~ên (yekî) nîvkêşî bûn** gözleri süzülmek **~ên (yekî) qewartin** gözlerini (veya gözünü) oymak **~ên (yekî) rijîn** gözü akmak **~ên (yekî) rûniştin** gözleri çukura gitmek (veya kaçmak) **~ên seriyan** iyi insan, cömert, iyiliksever **~ên (yekî) sor bûn** gözleri kan çanağına dönmek (veya gözleri kanlanmak) **~ên (yekî) sor bûn mîna sotikê agir** gözlerinde şimşek (veya şimşekler) çakmak (çok kızmak, öfkelenmek) **~ên (yekî) şil bûn 1)** gözleri yaşarmak (gözleri sulanmak) **2)** gözleri yaşarmak (duygulanmak) **~ên (yekî) şolî** (an jî **şêlû**) **bûn 1)** gözü bulanmak (bulanık görmeye başlanmak) **2)** gözü dumanlanmak (öfkeden hiçbir şey göremez olmak) **~ên (yekî) tarî bûn** gözü (veya gözleri) kararmak **~ên (yekî) tije bûn 1)** gözleri dolmak (veya dolu dolu olmak) **2)** duygulanmak **~ên (yekî) tirsîn** gözü korkmak **~ên (yekî) tiştek nedîtin 1)** gözü görmemek (öfke sonucu en kötü şeyleri yapar duruma gelmek) **2)** gözü hiçbir şeyi görmemek (heyecana kapılıp bir şey hiçbir şeyle uğraşmaz duruma gelmek) **~ên (yekî) tune bûn** (bir şeyin) gözünü çıkarmak (iyisi dururken en kötüsünü çıkarmak) **~ên (yekî) tûj in** gözü keskin **~ên (yekî) vebûn 1)** gözleri açılmak (uykudan uyanmak) **2)** gözü açılmak (iyiyi, kötüyü ve kendine yarayanı ayırt edebilecek duruma gelmek) **3)** yüzü gözü açılmak (toplumsal ilişkiler kurmaya, çevresini tanımaya başlamak) **~ên (yekî) venebûn 1)** gözleri bayılmak (bir şeye çok istek duymak) **2)** gözleri kapanmak (çok uykusu gelmek) **~ên (yekî) wekî kasika xwînê ne** gözleri kan çanağı gibi **~ên wî (me) nabîne** (birini veya bir şeyi) gözü görmez olmak **~ên (yekî) xew nekirin** gözü uyku tutmamak **~ên (yekî) ximam bûn** gözü bulanmak (bulanık görmeye başlanmak) **~ên xwe bel kirin** gözlerini fal taşı gibi açmak **~ên xwe dan hev** gözlerini kapatmak **~ên xwe fireh kirin 1)** gözlerini belertmek, gözlerini ağartmak **2)** gözlerini fal taşı gibi açmak **~ên xwe germ kirin** uyku kestirmek **~ên xwe girtin 1)** gözlerini kapamak **2)** deve kuşu gibi başını kuma sokmak * **te çi çavên xwe girtine, ji te tirê kes te nabîne** ne deve kuşu gibi başını kuma sokmuşsun, kimselerin seni görmediğini mi zanediyorsun **~ên xwe girtin û devê xwe vekirin** ağzını açıp gözünü yummak **~ên xwe ji berê guhastin** gözlerini kaçırmak **~ên xwe ji (yekî) re li ser hev re qelaptin** (birine) gözlerini devirmek **~ên xwe jê hilneanîn** gözlerini alamamak **~ên xwe jê neniqandin** (bir şeyden) gözünü ayıramamak **~ên xwe jê re girtin** gözünü kapamak (görmezden gelmek) **~ên xwe ji dinyayê re girtin** hayata gözlerini yummak (veya kapamak) **~ên xwe korîk kirin** gözlerini kısmak **~ên xwe kurkusandin** gözlerini kısmak **~ên xwe kutan çavê (yekî)** gözlerinin içine bakmak **~ên xwe kutan nav çavên (yekî)** takılıp kalmak, bakışlarını ayıramamak **(bi) ~ên mezin li xwe nihêrtin** kurum kurum kurumlanmak (veya kurulmak) **~ên xwe mûç kirin** gözlerini kısmak **~ên xwe nîvkêşî kirin** gözlerini bayıltmak **~ên xwe vekirin 1)** gözlerini aç-

mak (uyanmak) 2) gözünü açmak * **çavên xwe veke, pereyê xwe bi kesî mede xwarin!** gözünü aç, paranı kaptırma! **~ên xwe ziloq kirin** gözlerini fal taşı gibi açmak **~ên xwe zûr kirin** kısmak (göz için; biraz kapamak) **~ên (vekî) zûr bûn lê man** gözü dalmak

çavacisî *m* hoşlanmama
çavacisîkirin *m* hoşlanmama
çavacisî kirin *l/gh* hoşlanmamak
çavbal *nd/rd* **1.** açık göz **2.** *h* alıcı gözle
çavbalî *m* açık gözlük, açık gözlülük
çavbaz *rd* **1.** kem gözlü **2.** *mec* namusuz
çavbaze *bot/m* bir tür bitki
çavbel *rd* **1.** lokma göz, lokma gözlü **2.** göz açık, cin göz
çavbelek (I) *m* **1.** yar **2.** *rd* kara gözlü
çavbelek (II) *bnr* gebol
çavbeloq *rd* pörtlek, patlak gözlü
çavbeloqî *m* pörtleklik, patlak gözlülük
çavbelox *bnr* çevbeloq
çavbendî *nd/nt* göz bağcı
çavbeq *rd* kurbağa gözlü, patlak gözlü
çavberan *rd* koyun gözlü
çavberdan *m* **1.** göz dikme, göz koyma **2.** *argo* sulanma
çav berdan *l/gh* göz dikmek, göz koymak
çavberdok *m* bir çocuk oyunu
çavbergêr *rd* mahzun kimse
çavberk *m* gözlük
çavbiav *rd* sulu gözlü
çavbigirî *rd* gözü yaşlı
çavbigirîn *rd* gözü yaşlı
çavbihêstir *rd* gözü yaşlı
çavbijiqî *rd* patlak gözlü
çavbikêvjik *rd* çapak gözlü
çavbikêvjikî *rd* çapak gözlüce
çavbikêvjikî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavbikil *rd* sürmeli, gözü sürmeli, sürme gözlü
çav birandin *l/gh* gözü kesmek
çavbirçî *m* aç gözlü, gözü aç (gözü doymaz, haris)
çavbirçîbûn *m* **1.** açgözlülük **2.** aç gözlü olma
çavbirçî bûn *l/ngh* aç gözlü olmak
çavbirçîtî *m* aç gözlülük, doymazluk
çavbirçîtî kirin *l/gh* aç gözlülük etmek
çavbiriqî *rd* gözleri ışıl ışıl olan
çavbirîn *m* gözü kesme
çav birîn *l/gh* gözü kesmek
çavbirsî *rd* aç gözlü
çavbirsîtî *m* aç gözlülük
çavbistêrk *rd* gözü yaşlı, sulu gözlü
çavbixwîn *rd* gözü pek
çavbizdandî *rd* gözü korkmuş olan
çavbiziqî *rd* pörtlek (göz için)
çavbîn *nd/nt* görgü tanığı
çavbînek *m* görüntü, sahne
çavbînî *m* görgü tanıklığı
çavboq *rd* pörtlek gözlü
çavcadû *rd* cadı gözlü
çavçal *rd* göz ucuyla bakan kimse, hayınca bakan
çavçal kirin *l/gh* göz ucuyla bakmak
çavçavî *rd* delikli * **qumaşê çavçavî** delikli kumaş
çavçepel *rd* kem gözlü
çav çêrandin *l/gh* göz banyosu yapmak, dikizlemek
çavçil *rd* aç gözlü
çavçilîtî *m* aç gözlülük
çavçilîtk *rd* çapak gözlü
çavçilîtkî *rd* çapak gözlüce
çavçilîtkî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavçilûs *rd* aç gözlü, haris
çavçilûsî *m* aç gözlülük, harislik
çavçirtonek *m* saklambaç
çavdan *m* göz doyurma
çav dan *l/gh* göz doyurmak * **malê mêrik çav dide** adamın malı göz doyuruyor
çavdar *nd/nt* **1.** gözcü, gözetici **2.** gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse)
çavdarî *m* **1.** gözcülük, gözeticilik **2.** gözetim (gözetme işi) **3.** gözetim, himaye
çavdarîkirin *m* **1.** gözcülük yapma, gözeticilik yapma **2.** gözleme
çavdarî kirin *l/gh* **1.** gözcülük yapmak, gözeticilik yapmak **2.** gözlemek
çavdayîn *m* göz doyuruş
çavder (I) *rd* çapkın, gözü dışarda
çavder (II) *nd/nt* gözcü, gözetici
çavderî (I) *rd* çapkınlık
çavderî (II) *m* gözcülük, gözeticilik
çavderketiyo *b* gözü çıkasıca
çavdêr *nd/nt* **1.** gözlemci, gözleyici, gözlemleyici **2.** gözetici **3.** izlemci **~ê hikûmetê** hükümet gözlemcisi
çavdêrî *m* **1.** gözlem, müşahade **2.** gözlem, müşahade (inceleme sonucu elde edilen değer) **3.** *fel* gözlem (çeşitli araç ve gereçlerin yardımıyla olayların sebeplerini bilmek için uygulanan bilimsel yöntem) **4.** *wj* gözlem **5.** gözetim (gözetme işi) **6.** gözetim, himaye * **ev kar di bin çavdêriya wê de ye** bu iş onun gözetimindedir **7.** izlenim, intiba **8.** gözleme, gözetleme **9.** gözlemcilik, gözleyicilik **10.** gözeticilik **11.** izlemcilik **~ kirin 1)** gözlem yapmak **2)** gözetleme yapmak
çavdêrîkirin *m* **1.** gözleme, gözlemleme **2.** gözetleme (birine veya bir şeye gizlice bakma) **3.** gözetleme (birinin yaptıklarını belli etmeden izleme) **4.** *ast* gözleme
çavdêrî kirin *l/gh* **1.** gözlemek, gözlemlemek * **ez li veguherînên hewayê çavdêrî dikim** hava değişikliklerini gözlüyorum **2.** gözetlemek (birine veya bir şeye gizlice bakmak) **3.** gözetlemek (birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek)

çavdêrînî *m* gözleme, gözleyiş
çavdêrîtî *m* gözlemcilik, gözleyicilik
çavdêrxane *ast/m* gözlem evi, rasathane
çavdiriyayî *rd* patlak gözlü, pörtlek
çavdîtin *m* bir şeyî gözle görme
çavdûçik *rd* badem gözlü, çekik gözlü
çavdûçikî *rd* çekik gözlüce
çavega *bot/m* bir tür bitki
çavendazî *m* göz kararı
çavener *nd/nt* gözcü
çavenerî *m* gözcülük
çavenêr bnr çavener
çavepor *bot/m* bir tür ot
çaverê *m* gözü yolda olma, yol gözleme, yolunu gözleme ~ **kirin** yol gözlemek ~ **man** gözü yolda kalmak
çaverêbûn *m* bekleme, yolunu gözleme
çaverê bûn *l/ngh* beklemek, yolunu gözlemek
çaverêkirin *m* bekleme, gözleme, yolunu gözleme
çaverê kirin *l/gh* beklemek, gözlemek, yolunu gözlemek
çavêlke *m* gözlük
çavêş *m* **1.** trahom **2.** göz ağrısı
çavêşî *m* **1.** trahom **2.** yangılı tüm göz ağrıları, çapaklı göz rahatsızlığı
çavêşk *bot/m* bir tür bitki
çavê zir *nd* takma göz
çavfetiqî *rd* patlak gözlü
çavfireh *rd* cömert, eli açık, eli selek, gönlü gani
çavfirehî *m* cömertlik, eli açıklık
çavga *bot/m* öküz gözü üzümü
çavge *m* mastar
çavger *nd/nt* kontrolör
çavgerandin *m* göz gezdirme
çav gerandin *l/gh* göz gezdirmek
çavgerî *m* kontrolörlük
çavgermkirin *m* şekerleme, uyku kestirme
çav germ kirin *l/bw* şekerleme, yapmak, uyku kestirmek
çavgeş *rd* gözlerinin içi parlayan
çavgewr *rd* gri gözlü
çavgir *rd* iri gözlü, mühür gözlü
çavgirêdan *m* **1.** göz bağlama **2.** göz bağı
çav girê dan *l/bw* göz bağlamak
çavgirêdayî *rd* gözü bağlı, gözü kapalı
çavgirêdayîn *m* göz bağlama
çavgirtik *m* saklambaç
çavgirtin *m* **1.** göz kapama **2.** göz bağlama **3.** saklambaç
çavgirtinek *m* saklambaç
çavgirting *bnr*çavgirtîng
çavgirtinok *m* saklambaç
çavgirtî *rd* **1.** gözü bağlı (gafıl) **2.** gözü bağlı (sorup soruşturmaksızın, bakıp anlamadan) **3.** gözü kapalı **4.** gözü kapalı (bihaber) **5.** cimri
çavgirtînek *m* saklambaç
çavgirtîng *m* saklambaç
çavgirtonek *m* saklambaç
çavhebikî *rd* trahomlu
çavhebîn *rd* çekici, cazip
çavhebînî *m* çekicilik
çavhelisî *rd* çapak gözlü
çavhêşîn *rd* mavi gözlü, maviş
çavhêşînî *rd* mavi gözlüce
çavhêşînok *rd* mavi gözlü
çavhêşînok *rd* mavi gözlüce
çavhilkirî *nd/rd* **1.** açık göz, gözaçık, açık gözlü **2.** cin göz, cin gözlü
çavhilkirîtî *m* **1.** açık gözlük, gözaçıklık, açık gözlülük **2.** cin gözlük, cin gözlülük
çavhîz *rd* **1.** çapkın **2.** fasik
çavhîzî *m* **1.** çapkınlık **2.** fasiklık
çavhûrik *rd* kene göz, kene gözlü
çavhûrikî *m* kene gözlük, kene gözlülük
çavhûrîbûn *m* kısılma (ses için)
çavhûrî bûn *l/ngh* kısılmak (göz için)
çavik (I) *bot/n* yenilen bir bitki
çavik (II) *n* **1.** gözenek (delikli bir nesnenin deliklerinden her biri) **2.** hücre (küçük oda) **3.** göz (köprü gözü gibi) **4.** göz, çekmece (içine öteberi konulan bir şeyin bölümü) * **bixe çavikê maseyê** masanın gözüne koy **5.** gözenek, (cilt üzerinde küçük delikler) **6.** *biy* gözenek, mesame **7.** *ant* gözenek, mesame (canlı dokularda dış deri üzerindeki küçük basit açıklık) **8.** gözenek, pencere **9.** gözenek (işlemede, örgüde) **10.** göz, gözlü * **bêjinga çavik di hev de** sık gözlü kalbur **11.** nazar boncuğu
çavikdar *rd* **1.** gözlü **2.** gözenekli
çavikê beşonek *nd* saklambaç
çavirtinok *m* saklambaç
çavî *m* **1.** göz (içine girilen, öteberi konulan, bölümleri olan bir şeyin her bölmesi) * **hema çaviyek xaniyê me hebûya** bir göz evimiz olsaydı * **bixe çaviya maseyê** masanın gözüne koy **2.** bölme (salon, oda veya sofa gibi büyük bir yerden ayrılmış küçük yer) **3.** hücre (küçük oda) **4.** göze, göz, kaynak, pınar, kaynarca (suyun topraktan kaynadığı yer) **5.** göz (terazi kefesi) **6.** göz (bazı yaraların uç bölümü) * **çaviya birînê** yaranın gözü **7.** gözenek, (cilt üzerinde küçük delikler) **8.** gözenek, ajur * **goreya biçavî** ajurlu çorap ~**ya gumbetê** (**an jî taqê**) kemer gözü ~**ya torpîdoyê** torpido gözü (otomobillerde)
çavî çavî *rd* **1.** göz göz **2.** *h* göz göz, oda oda
çavîn *bnr* çavîne
çavîne *m* göz, nazar
çavînek *m* nazar
çavîneyî *rd* nazarlı
çavîneyîbûn *m* nazar değme
çavîneyî bûn *l/ngh* nazar değmek
çavîneyîkirin *m* nazar etme
çavîneyî kirin *l/gh* nazar etmek

çavînî *m* nazar
çavînîbûn *m* göz değme, nazar değme
çavînî bûn *l/ngh* göz değmek, nazar değmek
çavînîbûyî *rd* nazarlı
çavînîbûyîn *m* nazar değiş
çavînîkirin *m* nazar etme
çavînî kirin *l/gh* nazar etmek
çavînok *m* nazar
çavînokî *rd* nazarlı
çavînokîbûn *m* nazar değme
çavînokî bûn *l/ngh* nazar değmek
çavînokîkirin *m* nazar değdirtme
çavînokî kirin *l/ngh* nazar değdirtmek
çavîşk *n* göz, gözcük
çavjeng *rd* mavi gözlü
çavjêrî *m* göz altı, gözetim
çavjinokî *rd* kadın gözlü, kadınvari göze sahip olan
çavkaniyî *rd* kaynakçasal, biblografik
çavkanî *m* **1.** göze, kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) **2.** çıkak, kaynak (bir haberin çıktığı yer) * **çavkaniyên nûçeyî** haber kaynakları **3.** kaynak (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) **4.** kaynakça, bibliyografya **5.** *fiz* kaynak (herhangi bir enerjinin oluşup çevreye yayıldığı yer) **6.** kaynak, kök, asıl **7.** kaynak, referans, kaynakça
çavkanîvan *nd/nt* kaynakçacı, bibliyograf
çavkeleş *rd* yiğit gözlü
çavkesk *rd* yeşil gözlü
çavkeskûnî *rd* çakır (göz için)
çavkesperî *rd* çakır (göz için)
çavkespik *rd* **1.** çakır (göz için) **2.** *mec* ufak gözlü
çavkespînî *rd* gök gözlü
çavkêvzik *rd* çapaklı, çapak gözlü
çavkinîşt *rd* çapak gözlü
çavkinîştî *rd* çapak gözlüce
çavkinîştîbûn *m* çapak gözlü olma
çavkinîştî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavkirçonek *m* saklambaç
çavkirin *m* göz etme, göz kırpma
çav kirin *l/gh* göz etmek, göz kırpmak
çavkişandî *rd* çekik gözlü, gözleri çekik olan
çavkitik *rd* **1.** kedi gözlü **2.** *bot/m* bir tür ot
çavkor *rd* **1.** âmâ, gözleri kör **2.** körün göz **3.** bir şeyi iyice görmeden inanan, kanaat getiren
çavkorî *m* **1.** âmâlık **2.** körün gözlük **3.** bir şeyi iyice görmeden inananma, kanaat getirme
çavkorîbûn *m* **1.** âmâ olma **2.** körün göz olma
çavkorî bûn *l/ngh* **1.** âmâ olmak **2.** körün göz olmak
çavkurkusokî *rd* kıpkıp
çavlê *rd* rakip
çav lê bar nedan *l/bw* kıskanmak
çav lê bûn *l/bw* **1.** göz süzmek **2.** gözü kalmak **3.** gözü üstünde olmak **4.** umut etmek, beklemek * **me çav lê ye ku ew roj bê** o günün geleceğini umut ediyoruz **5.** olay çıkarmaya meyilli olmak
çav lê fireh bûn *l/bw* gözleri çakmak gibi açılmak
çav lê gerandin *l/bw* **1)** göz gezdirmek (derinlemesine incelemeden okumak) **2)** göz gezdirmek (bir yeri, bir şeyi çabucak incelemek) **3.** gezmek (bir yeri görüp incelemek) **4.** gözcüye çıkmak
çavlêgirtin *m* müsamaha, göz yumma
çav lê girtin *l/bw* göz yummak, görmezlikten gelmek
çav lê ketin *l/bw* **1.** ilişmek (görmek) **2.** göz değmek, nazar değmek
çavlêkirin *m* **1.** görüp isteme **2.** özenme
çav lê kirin *l/bw* **1.** görüp istemek **2.** özenmek
çavlider *n* gözü dışarda, çapkın
çavliderî *m* gözü dışarda olma, çapkınlık
çavlidest *rd* **1.** başkalarının eline bakan, muhtaç **2.** başkalardan medet uman
çavlidestî *m* muhtaçlık
çavlinavser *rd/nd* tepegöz
çav li rê bûn *l/bw* **1.** yol gözlemek **2.** umut etmek, beklenmek
çav li rê man *l/bw* gözü yolda kalmak
çavlirêman *m* yol gözleme
çavlirêman kirin *l/gh* yol gözlemek
çavlirû *rd* pörtlek gözlü
çavlixew *rd* **1.** gözleri uykulu **2.** uykulu (uyku sersemi olarak)
çav li xew bûn *l/bw* gözleri uykulu olmak
çav li xwe dan *l/bw* (birini) kandırmaya yeltenmek
çavmalik *m* petek gözü
çavmar *rd* **1.** yılan gözlü **2.** kem gözlü
çavmark *bot/m* kuşkonmaz (Asparaggus oêicinalis)
çavmasî *bot/m* kanavcı otu
çavmêşinî *rd* elâ gözlü
çavmiç *rd* cimri
çavmiçandî *rd* yumuk gözlü
çavmijmijok *rd* ufak gözlü
çavmijmijokî *rd* ufak gözlüce
çavmirmirokî *rd* ufak gözlü (kimse)
çavmîçing *m* saklambaç
çavmûtik *rd* gözlerini bir noktaya diken, bir noktya gözlerini dikip dikizleyen
çavnas *nd/nt* **1.** göz bilimci, göz üzmanı **2.** *nd/rd* aşina **~î (...) bûn** -e aşina olmak, tanımak, bilmek * **çavnasî der û dorê bûn** etrafı tanımak
çavnasbûn *l/ngh* aşina olma, çevreyi, herhangi bir şeyi tanima, bilme
çavnas bûn *l/ngh* aşina olmak, çevreyi, herhangi bir şeyi tanimak, bilmek
çavnasî *bj/m* **1.** göz bilimi **2.** göz aşinalığı, tanıma
çavnasîbûn *m* gözü alışma

çavnasî bûn *l/ngh* gözü alışmak
çavnasî hev bûn *l/bw* birbirine alışmak, tanışmak
çavnaskirin *m* çevreyi, herhangi bir şeyi tanıtma
çavnas kirin *l/gh* çevreyi, herhangi bir şeyi tanıtmak
çavnastî *m* aşinalık
çavnebar *rd* kıskanç, günücü, hasetçi ~ **bûn** kıskanç olmak
çavnebarbûn *m* hasetlenme
çavnebar bûn *l/ngh* hasetlenmek
çavnebarî *m* çekemezlik, çekememezlik, günü, kıskançlık, kıskanma, haset, hasetlik ~ **ji hev kirin** (birbirinden) kıskanmak, (birbirini) çekememek ~ **kirin** kıskançlık yapmak, çekememek, haset etmek ~**ya hev kirin** (birbirini) kıskanmak
çavnebarîkirin *m* çekememe, günüleme, kıskanma
çavnebarî kirin *l/gh* çekememek, günülemek, kıskanmak
çavnebarok *rd* hasetli
çavnebarokî *h* hasetlice
çavnebartî *m* çekemezlik, çekememezlik, günücülük
çavneçê *rd* kem gözlü
çavneçêtî *m* kem gözlülük
çavnedan *m* göz doyurmama
çav nedan *l/bw* göz doyurmamak
çavnepixandî *rd* yumuk gözlü
çavnermijî *rd* çapaklı ve hasta gözlü
çavnarm *rd* çabuk tavlanabilen kadın
çavnermkirin *m* uyku kestirme
çavnerm kirin *l/ngh* uyku kestirmek
çavnetêr *rd* aç gözlü
çavnetirs *rd* pek gözlü, gözü pek, korkusuz
çavnetirsî *m* pek gözlü olma, gözüpeklik, korkusuzluk
çavnexel *rd* yan yan bakan kimse
çavnêr *nd/nt* **1.** gözcü **2.** gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse) **3.** gözlemci, gözleyici
çavnêrî *m* **1.** gözlem, müşahade **2.** gözlem, müşahade (inceleme sonucu elde edilen değer)
çavnêrî *m* **1.** gözcülük **2.** gözlemcilik, gözleyicilik **3.** gözleme, gözetleme ~ kirin **1)** (bir kimsenin) eline bakmak, kontrol etmek **2)** gözlem yapmak
çavnêrîkirin *m* **1.** gözleme **2.** gözetleme (birine veya bir şeye gizlice bakma) **3.** gözetleme (birinin yaptıklarını belli etmeden izleme) **4.** gözden geçirme (araç, motor vb. için; çalışıp çalışmadığını denetleme, inceleme) **5.** gözlemleme, gözlem yapma
çavnêrî kirin *l/gh* **1.** gözlemek * **ez li veguherînên hewayê çavnêrî dikim** hava değişikliklerini gözlüyorum **2.** gözetlemek (birine veya bir şeye gizlice bakmak) **3.** gözetlemek (birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek) **4.** gözden geçirmek (araç, motor vb. için; çalışıp çalışmadığını denetlemek, incelemek) **5.** gözlemlemek, gözlem yapmak
çavnêrîn *m* gözden geçirme, göz atma, gözlemleme
çavnêrînî *m* gözleme, gözleyiş
çavnêrîtî *m* gözlemcilik, gözleyicilik
çavnihêr *bnr* çavnêr
çavnixêl *rd* şaşı
çavnixêlî *m* şaşılık
çavnûtik *rd* ufak gözlü, boncuk gibi (göz)
çavnûtikî *rd* ufak gözlüce
çavok *m* **1.** at gözlüğü **2.** gişe
çavpanî *rd* yassı gözlü
çavpehn *rd* **1.** yassı gözlü **2.** *mec* kişiliksiz, onursuz
çav pehn kirin *l/bw* imrenerek bakmak
çavpelîşk *rd* çapak gözlü, çipil
çavpelîşkî *rd* çapak gözlüce
çavpelîşkîbûn *m* çapak gözlü olma, çipilleşme
çavpelîşkî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak, çipilleşmek
çavpelqijî *rd* pörtlek gözlü
çavpeqiyayî *rd* patlak gözlü
çavpeqle *rd* pörtlek (göz için)
çavperçifî *rd* şişkin gözlü
çav pê bar nedan *l/bw* çekememek
çavpêketin *m* **1.** görüşme **2.** mülâkat (bir işe ve benzeri şeyler için biri alındığında yüzyüze yapılan görüşme) **3.** röportaj, söyleşi ~ **çêkirin 1)** görüşme yapmak (veya gerçekleştirmek) **2)** ropörtaj yapmak ~ **pêk anîn 1)** görüşme gerçekleştirmek **2)** röportaj gerçekleştirmek ~ **pê re pêk anîn** (biriyle) mülâkat yapmak, söyleşi yapmak
çav pê ketin *l/bw* **1.** göz ilişmek, görmek **2.** görüşmek, buluşmak **3.** göze çarpmak * **bînahiya li navçeyê ya ku çav pê diket, tenê dibistan bû** ilçedeki göze çarpan tek yapı okuldu **4.** (bir şeye) gözü gitmek
çavpêketinî *m* görüşme
çavpêketî *rd* **1.** görülmüş, göz değimiş olan **2.** nazara uğramış olan
çav pê kirin *l/bw* (birini veya bir şeyi) görmek, gözüne görünmek
çav pê neketin *l/bw* göze görünmemek (ortaya çıkmamak, ortalıkta dolaşmamak, saklanmak)
çav pê nexistin *l/bw* göz gezdirmemek, gözden geçirmemek
çav pê xisitin *l/bw* **1.** göz gezdirmek, gözden geçirmek (derinlemesine incelemeden okumak) * **min çavên xwe bi rojnameyên rojane xistin** günlük gazeteleri gözden geçirdim **2.** göz gezdirmek (bir yeri, bir şeyi çabucak incelemek) **3.** gözden geçirmek (ince-

lemek, muayene etmek) **4.** gözden geçirmek (araç, motor vb. için; çalışıp çalışmadığını denetlemek, incelemek) **5.** göz atmak * **car carinan çavê xwe bi odeya doktor dixist** ara sıra doktorun odasına göz atıyordu
çavpilîç *rd* çapak gözlü
çavpilîçî *rd* çapak gözlüce
çavpilîçî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çav pistikandin *l/gh* göz kırpmak
çavpirzikî *rd* trahomlu
çavpisîk *rd/argo* kurnaz
çavpîs *rd* **1.** kem gözlü **2.** *mec* namussuz
çavqaîm *rd* gözü pek
çavqehpik *rd* **1.** kötü niyetli, sinsi **2.** fetan gözlü (cinsiel açıdan)
çavqelişî *rd* patlak gözlü
çavqemûşk *rd* çapak gözlü
çavqemûşkî *rd* çapak gözlüce
çavqemûşkî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavqerimî *rd* gözü yorulmuş olan
çavqirç *rd* yumuk gözlü
çav qirpandin *l/gh* göz kırpmak
çavqul *rd* aç gözlü
çavqulî *m* aç gözlülük
çavqûnde *rd* fasik
çav qurçandin *l/gh* göz kırpmak
çavrehbik *rd* sürtük
çavreqas *rd* gözleri fır dönen
çavreş *rd* **1.** kara gözlü **2.** alımlı yar **3.** güzel, yakışıklı
çavreşik *rd* karagöz (göz rengi kara olan)
çavreşî *m* **1.** kara gözlülük **2.** körlük **3.** kıskançlık, haset ~ **bi ser de hatin** göremez olmak, körlüğe uğramak ~ **jê kirin** (birinden) kıskanmak ~ **kirin** kıskançlık yapmak
çavreşîkirin *m* kıskanma
çavreşî kirin *l/gh* kıskanmak
çavreşk *m* göz karası
çavreşok *bot/m* deve tabanı (Phlodentron)
çavrewşen *rd* gözü aydın
çavrewşenî *m* göz aydınlığı
çavrewşenker *rd* göz aydınlatan
çavrêbûn *m* yol gözleme
çavrê *m* yol gözleme ~ **(yekî) bûn** yolunu gözlemek ~ **(yekî) kirin** yolunu gözlemek
çavrênî *m* yol gözleme
çavrênî kirin *l/gh* yol gözlemek
çavrêtî *rd* kör olası, kör olasıca
çavrêyî *m* yol gözleme ~ **(yekî) kirin** yolunu gözlemek
çavrêyî kirin *l/gh* yol gözlemek
çavrijiyawo *b* gözü çıkasıca, gözü dönesi
çavrijiyaya dê *nd* gözü yaşlı anne
çavrijiyayî *rd* **1.** gözü akmış olan **2.** *b* gözü çıkası, kör olası, kör olasıca
çavrijiyo *b* kör olası, kör olasıca (erkek için)
çavrijî *b* körolası
çavrijîn *m* göz akması
çavrikê kirin *l/gh* gözlerini dikmek, gözlerini bir şeye dikmek
çavroke *bot/m* hodan
çavronî *m* **1.** göz aydınlığı **2.** nişanlandırılmış gelin adayını görmeye gitme
çavronîkirin *m* göz aydınlığı verme, müjde verme
çavronî kirin *l/gh* göz aydınlığı vermek, müjöde vermek
çavronîtî *m* göz aydınlığı ~ **dan (...)** birine **müjde vermek**
çavronkayî *m* göz aydınlığı
çavsist *rd* çok hafif şaşı olan
çavsîtoq *rd* çapak gözlü
çavsîtoqî *rd* çapak gözlüce
çavsîtoqî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavsor *rd* **1.** gözü pek, gözü kara, çekinmez, sakınmaz **2.** azılı * **mêrkujê çavsor** azılı katil **3.** gözü kan bürümüş, zalim, zorba
çavsorane *h* **1.** pervasızca, korkusuzca **2.** gözü kan bürünmüş bir şekilde
çavsorî *m* **1.** gözü peklik, gözü karalık, korkusuzluk **2.** hırs, kızgınlık **3.** zorbalık, gözü kan bürür üşlük ~ **lê kirin** (birine) zorbalık yapmak
çavsorîbûn *m* gözü dönme
çavsorî bûn *l/ngh* gözü dönmek
çavsorîkirin *m* **1.** gözü peklik yapma, gözü karalık yapma **2.** zorbalık yapma
çavsorî kirin *l/gh* **1.** gözü peklik yapmak, gözü karalık yapmak **2.** zorbalık yapmak
çavsorîtî *bnr* çavsorî
çavsotîner *rd* göz yaşartıcı
çavşanik *m* petek göz
çavşaş *rd* şaşı, yılık
çavşaşî *m* şaşılık
çavşaşîbûn *m* şaşılaşma
çavşaşî bûn *l/ngh* şaşılaşmak
çavşaşîbûyîn *m* şaşılaşma
çavşeliq *rd* çapaklı, çapak gözlü
çavşeliqî *rd* çipil
çavşeliqîbûn *m* çipilleşme
çavşeliqî bûn *l/ngh* çipilleşmek
çavşelîq *rd* çapak gözlü
çavşelîqî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavşelîqî *rd* çapak gözlüce
çavşewitî *rd* karık
çavşewitîner *rd* göz yaşartıcı * **bombaya çavşewitîner** göz yaşartıcı bomba
çavşeytan *rd* şeytan gözlü
çavşikandin *m* **1.** göz kırpma **2.** göz korkutma
çav şikandin *l/gh* **1.** kırpmak **2.** göz korkutmak
çavşikandî *rd* **1.** kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan) **2.** süzgün gözlü
çavşikandîbûn *m* **1.** kısıklık **2.** süzgün gözlülük
çavşikestî *rd* **1.** gözü korkutulmuş, yılgın **2.** üst göz kapağı tam açılmayan kimse

çavşikestîbûn *m* yılma
çavşikestî bûn *l/ngh* yılmak
çavşikên *rd* korkutucu, tehdit edici, göz korkutucu
çavşikênandin *m* göz kırpma
çavşikênandin *l/gh* göz kırpmak
çavşikênandî *rd* gözü korkutulmuş, sindirilmiş olan, yılgın
çavşikênandîbûn *m* korkutulmuş olma, sindirilmiş olma
çavşikênandî bûn *l/gh* korkutulmuş olmak, sindirilmiş olmak
çavşikênandîbûyîn *m* korkutulmuş olma, sindirilmiş olma
çavşikênandîkirî *rd* sindirilmiş, yıldırılmış olan
çavşikîn *m* **1.** göz kırpma **2.** göz korkutma
çav şikîn *l/ngh* **1.** göz kırpmak **2.** göz korkutmak
çavşil *rd* sulu gözlü
çavşilop *rd* çapak gözlü
çavşilopî *rd* çapak gözlüce
çavşilopîbûn *m* çapak gözlü olma
çavşilopî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavşirtoq *rd* çapak gözlü
çavşirtoqî *rd* çapak gözlüce
çavşirtoqîbûn *m* çapak gözlü olma
çavşirtoqî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavşîlaq *rd* çapak gözlü
çavşîlaqî *rd* çapak gözlüce
çavşîlaqîbûn *m* çapak gözlü olma
çavşîlaqî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavşîlmoq *rd* çapak gözlü
çavşîlmoqî *rd* çapak gözlüce
çavşîlmoqîbûn *m* çapak gözlü olma
çavşîlmoqî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavşîn *rd* ınavi gözlü, gökmen, maviş
çavşînk *rd* mavi gözlü
çavşîqol *rd* çapak gözlü
çavşîqolî *rd* çapak gözlüce
çavşîqolîbûn *m* çapak gözlü olma
çavşîqolî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavşîr *n* kaynatılıp içine biraz un atılan süt
çavşîş *rd* şiş gözlü
çavşortik *rd* çapak gözlü
çavşûjin *rd* çekik ve ufak gözlü
çavşûlik *rd* çapak gözlü
çavşûlikî *rd* çapak gözlüce
çavşûlikîbûn *m* çapak gözlü olma
çavşûlikî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavşûşşe *rd* camgöz
çavtarî *rd* **1.** kör, âmâ **2.** ileri görüşlü olmayan **3.** gözü kara **4.** *m* göz kararması
çavtarîbûn *m* **1.** körleşme, âmâlaşma **2.** ileri görüşlü olmama **3.** gözü kara olma **4.** göz kararma
çavtarî bûn *l/ngh* **1.** körleşmek, âmâlaşmak **2.** ileri görüşlü olmamak **3.** gözü kara olmak **4.** göz kararmak
çavtarîk *rd* karamsar
çavtas *rd* mühür gözlü
çavteng *rd* **1.** cimri **2.** kıskanç, çekemeyen
çavtengî *m* **1.** cimrilik **2.** kıskançlık, çekememe
çavtengî kirin *l/gh* **1.** cimrilik etmek (veya yapmak) **2.** yüksünmek
çavteqiyayî *rd* patlak gözlü, pörtlek
çavtêr *rd* **1.** gözü tok, tok gözlü, gönlü gani, gönlü gözü gani, kanık **2.** cömert, mert **3.** gözü başkasının malında olmayan
çavtêrbûn *m* gözü doyma
çavtêr bûn *l/ngh* gözü doymak
çavtêrî *m* **1.** tok gözlülük, kanıklık **2.** cömertlik, mertlik
çavtêrî bûn *l/ngh* gözü doymak
çavtêrîtî *rd* tok gözlülük
çavtijebûn *m* gözü dolma, duygulanma
çav tije bûn *l/bw* gözü dolmak, duygulanmak
çavtirsandin *m* **1.** göz dağı verme **2.** korkutmaca
çav tirsandin *l/gh* göz dağı vermek, korkutmak
çavtirsandî *rd* göz dağı verilmiş, yılgın ~ **kirin** posta koymak (veya atmak)
çavtirsandî kirin *l/gh* göz dağı vermek, göz yıldırmak, gözünü korkutmak
çavtirsiyayî *rd* gözü korkmuş, sıngın, yılgın
çavtirsî *rd* **1.** gözü korkmuş, yılgın **2.** *m* göz dağı, göz korkutma **(yek)** ~ **kirin** (birine) göz dağı vermek, (birinin) gözünü korkutmak
çavtirsîbûn *m* gözü korkma, yılma
çavtirsî bûn *l/gh* gözü korkmak, yılmak
çavtirsîkirin *m* gözdağı verme, gözünü yıldırma, yıldırma
çavtirsî kirin *l/gh* gözdağı venmek, gözünü yıldırmak, yıldırmak
çavtirsînî *m* yılgınlık
çavtund *rd* gözü pek
çavtundî *m* gözü peklik
çavtûj *rd* keskin bakışlı, keskin gözlü, gözü keskin
çavtûjî *m* keskin bakışlılık, keskin gözlülük, gözü keskin olma
çav vebûn *l/gh* gözü açılmak
çavvekirî *rd/nd* **1.** gözaçık, açık göz, gözü açık **2.** becerikli, uyanık **3.** cömert
çavvekirîtî *m* **1.** açık gözlük, açık gözlülük **2.** beceriklik, uyanıklık **3.** cömertlik
çavwir *rd* (**r** kalın okunur) şaşı
çavwirî *m* şaşılık
çavxayîn *rd* sinsi (gözlü)
çavxel *rd* sinsi
çav xel kirin *l/bw* sinsi bakmaya başlamak
çavxerab *rd* **1.** kem gözlü **2.** kötü gözle bakan (başkaların namusuna göz diken)
çavxerabî *m* **1.** kem gözlülük **2.** kötü gözle bakma (başkaların namusuna göz dikme)

çavxez *rd* kötü kötü bakan, hain bakışlı
çavxezal *rd* ahu gözlü, ceylan bakışlı, ceylan gözlü
çavzeng *rd* **1.** mavi gözlü **2.** nazarlı göz
çavzeq *rd* patlak gözlü, pörtlek
çavzer *rd* **1.** elâ gözlü **2.** *mec* tilki (kimse)
çavzerik *bj/n* kabarcık
çavzerikî *rd* elâ gözlü
çavzerk *m* vücutta çıkan bir tür yara
çavzexel *rd* hain bakışlı, hayinca bakan, sinsi kimse
çavzêlk *rd* gizliyi arayan, gizliyi gözetleyen, meraklı
çavzêlkî *m* merak
çavzil *rd* meraklı gözlerle bakan, gözünü her şeye diken
çavziloq *rd* patlak gözlü
çavziq *rd* bön bön bakan
çavzirq *bnr* çavzûr
çavzîç *rd* çapak gözlü
çavzîçî *rd* çapak gözlüce
çavzîçî bûn *l/ngh* çapak gözlü olmak
çavzîq *rd* bön bön bakan
çavzîrik *rd* zeki bakışlı
çavzurî *m* düşman bakışlılık
çavzûr *rd* **1.** Çekik gözlü **2.** meraklı gözlerle bakan, gözünü her şeye diken
çavzûrik *rd* kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)
çavzûrî *m* çekik gözlülük
çaw *n* fışkın
çawa *bnr* çawan
çawahîn *m* **1.** keyfiyet, nitelik **2.** *fel* keyfiyet, nitelik **3.** *rz* niteleme
çawahînî *rd* nitel
çawakî *nd* nasıl yani?
çawalêhatî *rd/h* lâlettayin
çawalêhato *rd/h* **1.** gelişigüzel, rastgele, vakitli vakitsiz **2.** *h* tesadüfen
çawan *rd* **1.** nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * **hûn kaxizekî çawan dixwazin?** nasıl kâğıt istiyorsunuz? * **keçeke çawan e?** nasıl kızdır? **2.** *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * **min çawan û ji bo çi pirs pirsiye ez dizanim** ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum **3.** nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * **hûn çawan hatin vira?** siz buraya nasıl geldiniz? * **piştî van kirinên di wî ez dê çawan nexeyîdim?** bu yaptıklarından sonra nasıl kızmam? **4.** nasıl (ne kadar çok) * **tu bizanî ku ez çawan ji te hez dikim** seni nasıl seviyorum bir bilsen **5.** nasıl (elbette, kesinlikle) * **tu lê binêrê wê çawan here** bak nasıl gidecek **6.** nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * **çawan e, pirtûk a kê ye?** nasıl, kitap kiminmiş? **7.** nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * **çawan naçe dibistanê?** okula nasıl gitmez? **8.** *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * **çawan e, baş e?** nasıl, iyi oldu mu? * **çawan, hûn dikarin careke din jî bibêjin?** nasıl, bir daha söyler misiniz? ~ **be 1)** nasıl olsa, nasılsa * **sibehê çawan be dê bê** nasıl olsa yarın gelecek * **çawan be dê rojek ev heywan bikirana qurban** bir gün nasılsa bu hayvan kurban edilecekti **2)** kadar olsa * **çawan be diya te ye** ne kadar olsa annen ~ **be awayê (an jî weka) Xwedê ye** (bir işi) oluruna bırakmak (veya bağlamak) ~ **be jî** ne de olsa * **çawan be (jî) bavê te ye** ne de olsa baban ~ **bû** nasıl oldu ~ **bûye** nasıl olmuşsa * **bê çawan bûye, li şikandina şûşeyê werqiliye** nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığının farkına varmış ~ **çêbû (an jî qewimî)** nasıl oldu * **bûyer çawan qewimî?** olay nasıl oldu? ~ **dibe** olur şey değil ~ **dibe bila wisa bibe** (bir işi) oluruna bırakmak (veya bağlamak) ~ **e? 1)** ne haber? **2)** ne âlemde? * **ew der çawan e?** oralar ne âlemde? ~ **hewce bike** sırasında ~ **hewce bike wisan kirin** icabına bakmak, gereğini yerine getirmek ~ **ji diya xwe bûye hê wisan e** (sağlığı bozulmamış) ~ **ji te re baş e wisan bike** sen yine bildiğini oku (veya yap) ~ **kirin** nasıl etmek (veya nasıl yapmak) * **em çawan bikin?** nasıl yapalım? ~ **ku 1)** *g* nitekim **2)** nasıl ki, -e gibi, o anda, tam o sırada * **çawan ku min xeber girt ez hatim** haberi aldığım gibi geldim ~ **lê hato 1)** sırasına göre **2)** olur olmaz , rastgele ~ **zanî wisa bike** nasıl biliyorsan öyle yap ~**î diya (yekî) kirin** *argo* anasını bellemek ~**î (...) kirin** 1) (birini) düzmek **2)** (birini) bellemek (küfür için) 3) birine ne yaptığımın... ~**î kuçika (yekî) kirin** ocağını söndürmek
çawanî *m* **1.** nitelik, vasıf **2.** nitel
çawatî *m* nitelik
çawayî hev kirin *l/bw* düzüşmek
çaw dan *l/gh* pes etmek
çawêlkê *m* gözlük
çawgan *bnr* çogan
çawîr *m* uyuşturucu
çawîrfiroş *nd/nt* uyuşturucu taciri
çawîrfiroşî *m* uyuşturucu ticareti
çawîş *lşk/n* **1.** çavuş **2.** çavuş (işçilerin başında bulunan, onları yöneten kimse) * **çawîşê şaredariyê** belediye çavuşu
çawîşî *m* **1.** çavuşluk (çavuş olma durumu veya görevi) **2.** çavuşluk (çavuşluk rütbesi)
çawîşok *n* çavuş, çavuşcuk (küçümseme yoluyla)
çawtas *rd* tepegöz * **dewê çavtas** tepegöz dev
çax *n* **1.** çağ, vakit (zamanın veya sürenin belli bir parçası) * **çaxê nîvro** öğle vakti **2.** çağ, yaş (hayatın çeşitli evrelerinden her biri, yaşamın bir parçası) * **em di çaxê xortaniyê**

de bi hev re bûn biz delikanlılık çağında * **ji çaxê xortaniya xwe ve dixebite** genç yaşından beri çalışıyor **3.** çağ (bir şeyin uygun, elverişlilik zamanı) * **niha ne çaxê zewacê ye** şimdi evlilik çağı değildir **4.** vakit, zaman, saat (bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış saatler) * **çaxê xwarinê** yemek vakti * **çaxa xewê hat** uyku zamanı geldi * **çaxê xwarinê** yemek saatı **5.** vakit (tespit edilmiş olan zaman) * **nika çaxê çûyînê ye** şimdi gitme vakti **6.** vakit (zaman anlatan kelimelerde "iken" anlamını verir) * **çaxê ku hûn çûn agahî bidin min** gideceğiniz vakit bana haber verin **7.** çağ, mevsim * **çaxê gulan** gül mevsimi **8.** dönem, devir, zaman * **çaxê împeratoriyê** imparatorluk zamanı **9.** zaman (bir süre ile ilgili durum ve şartlar) * **rastî çaxekî nebaş hat** kötü bir zamana rast geldi **10.** aralık, sıra, vakit * **ez wê çaxê nexweş bûm** o aralık hastaydım **11.** üzeri * **li çaxê nîvro were** öğle üzerleri gel **12.** ara, sıra * **ez wê çaxê nexweş bûm** o ara hastaydım **13.** *h* tam (sırasında, anında) * **çaxê ku wê biketa mixazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi ~ **û beng** form (bir kimsenin tam formunda olduğu dönem) ~ **û benga xortaniyê** hayatın baharı ~**ê azanê** ezan vakti ~**ê bangê** (an jî **azanê**) ezan vakti ~**ê (we) bi xêr be** vakitler hayrolsun, iyi günler ~**ê êvarê** akşam vakti ~**ê gihîştîbûnê** olgunluk çağı (veya yaşı) ~**ê havînê** yaz dönemi ~**ê ku** *g* vaktaki ~**ê ku hewce kirin** yeri gelmek, zamanı gelmek ~**ê ku xort** (an jî **ciwan) bû xweşik bû** (an jî **bedew) bû** giydiği yakışırken eller bakışırken ~**ê mirina (yekî) hatin** vakti gelmek ~**ê vegera hechecikan** kırlangıç dönümü ~**ê xortaniyê** hayatın baharı

çaxan *m* **1.** çağ (yaşamın bir parçası, yaş) * **em di çaxana xortaniyê de bi hev re bûn** biz delikanlılık çağında birlikteydik **2.** aynı yaşlarda olma ~**a hemîletiyê** gebelik dönemi

Çaxataykî *m* Çağatayca

çax bûn *bnr* çerx bûn

çaxê berdîn *dîr* taş devri

çaxê berdînî *rd* taş devri

çaxê naverast *nd* ortaçağ

çaxên berê *h* eskiden

çaxgir *m* süreölçer, koronometre

çaxmax *n* **1.** çakmak **2.** tüfek mekanizması

çaxmaxsaz *nd/nt* mekanizma yapımcısı

çaxmaxsazî *m* mekanizma yapımcılığı

çaxmî *m* merteklerin üzerine konulan büyük odun parçaları

çax pê nekirin *l/bw* (biriyle) baş edememek

çax pê xistin *l/bw* (bir kimseyle, bir şeyle) baş edebilmek, (biriyle) başa çıkmak * **ew yekî belakir e, tu nikarî çax pê bixî** o belâlının tekidir, onunla başa çıkamazsın

çaxulyak *m* çelme ~ **avêtin ber (yekî)** (birine) çelme atmak (veya takmak), çelmelemek

çaxûn *rd* hamarat

çaxûnbûn *m* hamaratlaşma

çaxûn bûn *l/ngh* hamaratlaşmak

çaxûnî *m* hamaratlık

çay (I) *erd/* çay (dereden büyük ırmaktan küçük akarsu)

çay (II) *m* **1.** *bot* çay (Thea chinensis) **2.** çay (bu bitkinin yaprakları) **3.** çay (bu yaprakların haşlanması ile elde edilen içecek) ~ **dem kirin** çay demlemek ~ **koç kirin** ocağa çay koymak

çayçay *m* çay (çocuk dilinde)

çaydan *bnr* çaydank

çaydank *n* çaydanlık, demlik

çayfiroş *nd/nt* çaycı (çay yapıp satan kimse)

çayfiroşî *m* çaycılık

çayger *nd/nt* çaycı (müşteriye çay servisi yapan)

çaygerî *m* çaycılık

çayir *m* çayır

çayirbûn *m* çayırlaşma

çayirdar *rd* çayırlı

çayirgeh *m* çayırlık (yer)

çayisandin *m* ışıldatma

çayisandin *l/gh* ışıldatmak

çayisîn *m* ışıldama

çayisîn *l/gh* ışıldamak

çayîk *zo/nd* bir tür karga

çaypes *m* demlik

çaypêj *nd/nt* çaycı, çay yapan

çayvan *nd/nt* çaycı

çayvanî *m* çaycılık

çayxane *m* çay evi, çayhane

-çe *rz/m* isimden isim yapım soneki * **bexçe** bahçe

çebçebizk *bot/m* bir tür ot

çeç (I) *n* el (çocuk dilinde)

çeç *n* sap (ekin sapı gibi)

çeçik *n* göz (çocuk dilinde)

çefî *m* kefiye

çeft *bnr* cift

çehço n göz (çocuk dilinde)

çehre *m* çehre, sima

çehrerindik *rd* güzel yüzlü

çehrerindikî *m* güzel yüzlülük

çek (I) *m* **1.** silâh **2.** *mec* silâh (savunmak veya saldırmak için kullanılan, başvurulan her şey) **3.** keçe yapımında kullanılan aletler ~ **avêtin** silâh sıkmak ~ **berdan** ateş açmak, silâh sıkmak (veya patlatmak) ~ **girê dan** silâh kuşanmak ~ **lê kişandin** (birine) silâh çekmek ~ **lê rast kirin** (birine) silâh doğrultmak ~ **teqandin (an jî berdan)** silâh patlatmak ~**a agirker (an jî agirbar)** ateşli silâh ~**a heft birayan** dokuz körün bir değneği ~**a kîmyewî** kimyasal silâh ~**a komkuj (tevkuj**

an jî **komelkuj)** kitle imha silâhı ~**a nukleerî** nükleer silâh ~**ên tevkuj (komkuj** an jî **komelkuj)** kitle imha silâhları
çek (II) *m* elbise, giysi, giyit ~ **di xwe werkirin** giyinmek, giyinip kuşanmak
çek (III) *bz/n* çek ~**ê bêgerew** (an jî **bêbergîdan)** karşılıksız çek ~**ê vekirî** *bz* açık çek
Çek *nd/nt* **1.** Çek (Slavların batı kolundan olan bir ulus ve bu ulustan olan kimse) **2.** Çek (Çek halkına özgü olan) * **zimanê Çek** Çek dili * **malê Çek** Çek malı
çekal *bnr* çemlax
çekamendar *nd/nt* şair
çekamenî *m* şiir
çekap *m* (check up'tan) çekap
çekbaz *rd* **1.** silâhlı **2.** silâh kulanıcısı
çekbend *n* yelek
çekbûn *m* atılma
çekbûn *l/ngh* atılmak
çekçekî *m* küçük hançer
çekçekûle *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çekçemêjok *zo/m* vampir
çekçivîn *m* eli sıkı, tutumlu kadın
çekdanîn *m* silâh bırakma
çek danîn *l/gh* silâh bırakmak
çekdank *m* silâhlık
çekdar *rd* silâhlı
çekdarbûn *m* silâhlanma
çekdar bûn *l/ngh* silâhlanmak
çekdarî *rd/h* silâhlı, silâhlı olarak
çekdarîbûn *m* silâhlanma
çekdarî bûn *l/ngh* silâhlanmak
çekdarkirin *m* silâhlandırma
çekdar kirin *l/gh* silâhlamak, silâhlandırmak
çekdarkirî *rd* silâhlı (silâhlanmış olan)
çeke *m* yakı
çekeloz *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
çekem (I) *bot/m* kara ardıç (Juniperus sabina)
çekem (II) *m* ağda ~ **kirin** ağda yapmak (veya yapıştırmak)
çekên komelkuj *nd* kitle imha silâhları
çekên komkujiyê *nd* kitle imha silâhları
çekfiroş *nd/nt* silah satıcısı
çekfiroşî *m* silah satıcılığı
çekhilgir *rd* silâhlı (silâh taşıyabilecek durumda olan)
çekil *m* su taşımada iki omuza alınan araç
çe kirin *l/gh* atmak * **wî zebeş çe kirin** çopê o karpuzları çöpe attı
Çekî *m* Çekçe (Çek dili)
çekker *nd/nt* silâh satın alıcısı
çekkerî *m* silâh satın alıcılığı
çek kirin *l/gh* atlamak, bir şeyin özerinden atlamak
çeknas *nd/nt* **1.** bilen, beled, tanıyıcı, erbab **2.** tecrübeli **3.** silâh uzmanı
çeknasî *m* **1.** beledlik, erbablık **2.** tecrübeli olma **3.** silâh uzmanliği
çek rast kirin *l/bw* silâh **doğrultmak**
çeksaz *nd/nt* silâh imalatçısı
çeksazî *m* **1.** silâh imalatçılığı **2.** silâh yapımı, silâh imalatı
çeku *m* **1.** sepet, hayvana bağlanan küfe çiftinden her biri **2.** dörtlük şiir ya da şarkı öbeği * **çekuyek kilam** bir şarkı öbeği **3.** odun veya çalı demeti
çekur *m* **1.** tıraşlanmış hayvan derisinin kuru hali **2.** eski ve atık yayık **3.** sıska, aşırı zayıflik ve yaşlılık hali (insan için) * **pîra çekur** sıska yaşlı **4.** tulum
çekû *m* **1.** kelime, sözcük **2.** ibare
çekûr *rd* **1.** katı (yumuşak karşıtı) **2.** kirden elbisenin derileşmesi hali
çekxane *m* silâhhane
çel (I) *bnr* çil (I)
çel (II) *n* iri kaya, iri taş
çel (III) *m* nüsha
çelak *n* **1.** sutun, direk **2.** sırık **3.** tandır şişi
çelake *m* çengelli sopa
çelakkirin *m* bükme
çelak kirin *l/gh* bükmek
çelaq *bnr* çemlaq
çelav *m* tirit çorbası
çelbisk *rd/m* dalevereci, yaman kadın
çelbiskî *m* daleverecilik
çelçelok *rd* anlayışsız, kaba, odun
çelebiyane *rd/h* çelebice
çelebî *rd* **1.** çelebi, görgülü **2.** çelebi (Bektaşî ve Mevlevî pirlerinin en büyüğüne verilen unvan)
çelebîtî *m* çelebilik
çelebkî *rd/h* çelebice
çelefîk *ant/m* alt çene
çelem *bot/m* şalgam
çeleme *rd* lâdes
çeleng (I) *m* çelenk ~ **danîn** çelenk koymak
çeleng (II) *rd* **1.** atik, çevik **2.** güzel, yakışıklı, zarif **3.** becerikli ~ **gewr** dilber ~**ê xortan** filînta gibi delikanlı
çelengane *rd/h* çevikçe
çelengbaz *rd* atik, çevik
çelengbûn *m* çevikleşme
çeleng bûn *l/ngh* çevikleşmek, acarlaşmak
çelengî *m* **1.** atiklik, çeviklik **2.** yakışıklılık, zariflik **3.** beceriklik
çelengsiwar *n* **1.** iyi binici **2.** *mec* yiğit **3.** atlı prens * **keçikê çelengsiwarê xwe dîtiye dê here** kız atlı prensini görmüş gidecek
çelengsiyar *bnr* çelengsiwar
çelengtî *m* **1.** atiklik, çeviklik **2.** yakışıklılık, zariflik **3.** beceriklik
çelepe *m* **1.** çıvgın, karla karışık yağmur (rüzgâr ve karla karışık yağan yağmur) **2.** *rd* sulu sepken **3.** cıvık, vıcık * **berfa çelepe** cıvık kar **4.** *mec* cıvık (soğuk ve can sıkıcı şakalar yapan) **5.** *rd* kaba, görgüsüz **6.** pejmürde, pasaklı, paspal (bakımsız, dağınık, **pis** kimse ya da kılık) ~ **bûn 1)** cıvıklaşmak **2)**

mec cıvıklaşmak ~ **kirin** cıvıklaştırmak
çelepebûn *m* **1.** cıvıklaşma, vıcıklaşma **2.** *mec* cıvıklaşma, uyuzlaşma, kılıksızlaşma
çelepe bûn *l/ngh* **1.** cıvıklaşmak, vıcıklaşmak **2.** *mec* cıvıklaşmak, uyuzlaşmak, kılıksızlaşmak
çelepebûyîn *m* **1.** cıvıklaşma, vıcıklaşma **2.** *mec* cıvıklaşma, uyuzlaşma, kılıksızlaşma
çelepekirin *m* **1.** cıvıklaştırma, vıcıklaştırma **2.** *mec* cıvıklaştırma
çelepe kirin *l/gh* **1.** cıvıklaştırmak, vıcıklaştırmak **2.** *mec* cıvıklaştırmak
çelepetî *m* **1.** cıvıklık, vıcıklık **2.** *mec* cıvıklık, vıcıklık (ciddiyetten, özden yoksun oluş)
çelepeyî *m* **1.** cıvıklık, vıcıklık **2.** *mec* cıvıklık, vıcıklık (ciddiyetten, özden yoksun oluş) **3.** çarşamba karısı gibi (saç başı dağınık, üstü başı üzensiz kadın **4.** şapşalak **5.** *h* cıvıkça, vıcıkça ~ **bûn** cıvıklaşmak, cıvımak, vıcıklaşmak ~ **kirin** cıvıklaştırmak, cıvıtmak, vıcıklaştırmak
çelepeyîbûn 1. cıvıklaşma, vıcıklaşma **2.** *mec* cıvıklaşma
çelepeyî bûn *l/ngh* **1.** cıvıklaşmak, vıcıklaşmak **2.** *mec* cıvıklaşmak
çelepeyîkirin *m* **1.** cıvıklaştırma, vıcıklama **2.** *mec* cıvıklaştırma
çelepeyî kirin *l/gh* **1.** cıvıklaştırmak, vıcıklamak **2.** *mec* cıvıklaştırmak
çelepistûk *m* **1.** koyu lapa **2.** tadı tuzu olmayan sulu yemek
çelepok *m* emekleme
çeleqe *rd* cıvık, şımarık
çeleqetî *m* cıvıklık, şımarıklık
çeleqîtk *m* ağaçtan kilit
çeletik *m* kuru çerez
çelevîçî *rd* eğri büğrü
çelexare *rd/nt* boşboğaz, geveze (çenesi düşük)
çelexaretî *m* boşboğazlık, gevezelik
çelexwar *rd* **1.** çalık, çarpık * **dev û lêvên çelexwar** çarpık ağız ve dudak * **dev û pozê wî çelexwar e** ağzı burnu çalık **2.** *mec* çarpık (gerçek niteliğini yitirmiş) * **perwerdeya çelexwar** çarpık eğitim **3.** eğri (doğru, düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren) * **riya çelewar** eğri yol **4.** eğik büğük
çelexwarî *nd/nt* **1.** cin çalığı **2.** *rd* , abraş, çarpık, çalık * **dev û pozê wî çelexwarî ye** ağzı burnu çalık **3.** *rd* çarpık çurpuk, eğri büğrü, kargacık burgacık, yamru yumuru, yamuk yumuk **4.** *h* eğrice, çarpıkça
çelexwarîbûn *m* **1.** çarpıklaşma, çarpılma **2.** yamulma, yamrulma
çelexwarî bûn *l/ngh* **1**. çarpıklaşmak, çarpılmak **2.** yamulmak, yamrulmak
çelexwarî kirin *m* **1.** çarpıklaştırma **2.** yamultma
çelexwarî kirin *l/gh* çarpıklaştırmak **2.** yamultmak
çelexwarîtî *m* çarpıklık
çelexwarkî *rd* çarpıkça
çelexwarokî *rd* eğrice (az eğri olan)
çelik *n* çelik (kısa kesilmiş dal)
çelipandin *m* çırpındırma
çelipandin *l/gh* çırpındırmak
çelipîn *m* çırpınma
çelipîn *l/ngh* çırpınmak
çeliqandin *m* **1.** çalkalama, çalkama **2.** cumbuldatma **3.** gözünü açma
çeliqandin *l/gh* çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak) * **mast meçeliqîne** yoğurdu çalkalama **2.** cumbuldatmak **3.** gözünü açmak
çeliqîn *m* **1.** çalkalanma **2.** cumbuldama, cumburdamk (bir sıvı bir kabın içinde çalkalanıp ses çıkarma) **3.** çırpınma (ses çıkararak hafif dalgalanma, su için) **4.** gözü açılma (iyiyi, mötüyü ve kendine yarayanı ayırt edebilecek duruma gelme) **5.** kaynama
çeliqîn *l/ngh* **1.** çalkalanmak **2.** cumbuldamak, cumburdamak (bir sıvı bir kabın içinde çalkalanıp ses çıkarmak) **3.** çırpınmak (ses çıkararak hafif dalgalanmak, su için) **4.** gözü açılmak (iyiyi, kötüyü ve kendine yarayanı ayırt edebilecek duruma gelmek) **5.** kaynamak * **derya diçeliqe** deniz kaynıyor
çelitandin *m* **1.** sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma) **2.** *argo* hacamatlama
çelitandin *l/gh* **1.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) **2.** *argo* hacamatlamak
çelitandî *rd* sıyrık
çelitî *rd* sıyrık
çelitîn *m* **1.** sıyrılma **2.** soyulma
çelitîn *l/ngh* **1.** sıyrılmak **2.** soyulmak (deri soyulmak)
çelizandin *m* **1.** sıyırma, tahriş etme (deri, ten için) **2.** göynütmek
çelizandin *l/gh* **1.** sıyırmak, tahriş etmek (deri, ten için) **2.** göynütmek
çeliz *m* yara bere
çelizîn *m* **1.** sıyırma, deri tahriş olma **2.** göynümek (meyve veya sebze çok olgunlaşma)
çelizîn *l/ngh* **1.** sıyırmak, deri tahriş olmak **çoka wê tev çeliziye** dizi sıyrılmış **2.** göynümek (meyve veya sebze çok olgunlaşmak)
çelî (I) *rd* benzeş
çelî (II) *m* taşlı, kayalı dağ çıkıntısı
çelîpa *m* haç
çelîsk *nd/nt* yavru (insan için)
çelîxt *m* taşlı, kayalı dağ çıkıntısı
çelo *m* çelo (viyolonselin kısaltması)
çelp *m* **1.** lopur, löpür **2.** loppadak * **goşt gote çelp û kete erdê** et loppadak diye yere düştü **3.** *h* cup ~e~ lopur lopur, löpür löpür * se-

petek hêjîr bû çelpeçelpa wî xwar bir sepet inciri lopur lopur yedi
çelpandin *m* **1.** şapırdatma (bir şey yerken şap diye ses çıkartma) **2.** çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma) **3.** şaplatma, şaklatma (sesli şamar atma) **4.** pataklama, tokatlama, patlatma, çakma (tokat atma) **5.** tekleme (tabanca bozulup tutukluk yapma) **6.** *mec* araklama, çalma
çelpandin *l/gh* **1.** şapırdatmak (bir şey yerken şap diye ses çıkartmak) **2.** çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak) * **mast meçelipîne** yoğurdu çalkalama **3.** şaplatmak, şaklatmak (sesli şamar atmak) * **şîrqamek çelpande rûyê wê** yüzüne bir tokat şaplattı * **hebek çelpande rûyê wî** bir tane yüzene şaklattı **4.** pataklamak, tokatlamak, patlatmak, çakmak, tokadı basmak (tokat atmak) * **ez dê biçelpînim te ha!** şimdi patlatırım ha! * **şeqamek çelpandê** tokadı bastı **5.** teklemek (tabanca bozulup tutukluk yapmak) **6.** *mec* araklamak, çalmak ~ **(yekî)** (birini) şamarlamak, (birine) tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak)
çelp çelp *h* şapır şapır (acele ile yemeği anlatır)
çelpeçelp *h* **1.** şapır şapır, şapır şıpur (yemek yerken şap sesinin çıkarıldığını anlatır) **2.** lâp lâp (köpek ve kediler dilleriyle bir şey içtiklerinde) * **kûçikê şîr bi çelpeçelp vexwar** köpek sütü lâp lâp içiverdi **3.** *h* çıpıl çıpıl ~ **jê anîn** şapırdatmak, çıpıl çıpıl ses çıkartmak ~ **jê çûn** çıpıl çıpıl ses çıkmak ~ **jê hatin** çıpıl çıpıl ses çıkmak ~ **kirin** şapırdatmak
çelpîn *m* **1.** şapırdama (yemek yerken) **2.** çalkama **3.** şaplama **4.** tekleme (tabanca bozulup tutukluk yapmak) **5.** şıpırtı (su şıpırtısı) **6.** şaklama **7.** karda, çamurda yürürken çıkan ses **8.** *h* cumbadak
çelpîn *l/ngh* **1.** şapırdamak (yemek yerken) **2.** çalkamak **3.** şaplamak **4.** teklemek (tabanca bozulup tutukluk yapmak)
çelpînî *m* şapırtı ~ **jê anîn** şapırdatmak ~ **jê hatin** şapırdamak (yemek yerken)
çelq *m* **1.** çalkantı (çalkanmış şey) **2.** *rd* çalık (tabiî olmaktan uzaklaşmış) * **mêjiyê zilam çelq e** adamın aklı çalık
çelqandin *bnr* çeliqandin
çelqbûn *m* **1.** çalıklaşma, çalık olma **2.** göçme
çelq bûn *l/ngh* **1.** çalıklaşmak, çalık olmak **2.** göçmek
çelqkirin *m* **1.** çalıklaştırma **2.** göçerme
çelq kirin *l/gh* **1.** çalıklaştırmak **2.** göçermek
çelqeçelq *nd/h* cambul cumbul ~ **kirin** cumbuldamak, cumburdamak
çelqeçelqkirin *m* cumbuldama, cumburdama
çelqîn *m* **1.** şapırdama **2.** çalkalanma
çelqîn *l/ngh* **1.** şapırdamak **2.** çalkalanmak
çelqînî *m* **1.** çalkantı **2.** çırpıntı (su için)
çelqînîkirin *m* cumbuldama, cumburdama
çelqînî kirin *l/gh* cumbuldamak, cumburdamak
çelqulî *rd* dalavereci
çelt (I) *m* çanta
çelt (II) *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
çelte *n* **1.** çanta **2.** askılı ve boyuna atılan heybe
çeltedar *rd* çantalı
çeltefiroş *nd/nt* çantacı (satan kimse)
çeltefiroşî *m* çantacılık
çelteker *nd/nt* çantacı (imal eden kimse)
çeltekerî *m* çantacılık
çeltik *n* **1.** çanta, askılı omuz çantası **2.** celbe (avcı çantası)
çeltikfiroş *nd/nt* çantacı (satan kimse)
çeltikfiroşî *m* çantacılık
çeltikker *nd/nt* çantacı (imal eden kimse)
çeltikkerî *m* çantacılık
çeltûk *m* çeltik
çelûz *rd* cıcık (derisi soyulmuş et)
çelwar *bnr* çelwer
çelwer *rd/nd* abartıcı, abartmacı
çelwerandin *m* abartma
çelwerandin *l/gh* abartmak
çelwerandî *rd* abartmalı
çelwerî *m* abartıcılık, abartmacılık
çelwerîkirî *rd* abartılı
çelwerîn *m* abartı, abartma
çelwerîtî *m* abartıcılık, abartmacılık
çelxekirin *m* çalkalama
çelxe kirin *l/gh* çalkalamak
çelxeme *bnr* çeqilmast
çem (I) *n* ırmak, nehir ~ **diherike dinya alem dibîne** herşey aşîkar göz önünde ~ **hilatin** nehir taşımak ~ **ji kaniyan çêdibe** damlaya damlaya göl olur ~ **sekinîn** akan sular durmak ~ **û ~ çûn** güme gitmek, bok yoluna gitmek (boşu boşuna ölmek, hiç uğruna ölmek) ~**ek berdan** altını ıslatmak ~**ê gur** deli ırmak (akıntısı çok olan ırmak) ~**ê har** deli ırmak (akıntısı çok olan ırmak) ~**ê hişkîlê** yazın suyu çekilen nehir (veya akarsu)
çem (II) *n* **1.** çevgen, polo sopası **2.** davul tokmağı
çem (III) *m* ense ~**a stû** ense kökü ~**a stûyê xwe xurandin** avucunu yalamak, burnunu çekmek (umduğunu bulamamak)
çeman *m* bükün
çemanbar *rd* bükünlü
çemandin (I) *m* **1.** bükme, eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme) **2.** bükme, eğme (sert bir cismi bükme)
çemandin (II) *m* çemreme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekekip toplama veya kıvırma)
çemandin (I) *l/gh* **1.** bükmek, eğmek * **serê xwe çemand** başını büktü (düz olan bir şeyi

eğik duruma getirmek) **2.** bükmek, eğmek (sert bir cismi bükmek)
çemandin (II) *l/gh* **1.** çemremek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekekip toplamak veya kıvırmak) * **dawa xwe çemand** eteğini çemredi
çemandî (I) *rd* **1.** bükük, bükülü, eğik, eğilmiş olan **2.** *rz* eğik, bükülmüş
çemandî *rd* sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekikilip kıvrılmış olan)
çemar *m* ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û çemara xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi
çemara stû *nd* ense kökü
çembalo *mzk/m* çembalo (bir müzik aleti)
çember *mat/n* **1.** çember **2.** çember (çocukların oynamak için çevirip arkasında koştukları tekerlek biçiminde oyuncak) **3.** *sp* çember ~ **gêr kirin** (an jî **gindirandin**) çember çevirmek ~**a merîdyenê** *ast* meridyen dairesi (veya çemberi)
çemberdar *rd* çemberli
çemberkirin *m* çemberleme
çember kirin *l/gh* çemberlemek
çemberkirî *rd* çemberli, çeber geçirilmiş olan
çembernekirî *rd* çembersiz, çember geçirilmemiş olan
çembil *n* **1.** kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) * **çembilê fincanê** fincanın kulpu ~ **kirin** kulp takmak **2.** tutamaç **3.** *mec* kol * **bi çembilê gulîsorê** girt kızıl örüklünün kolundan tuttu
çembilheya *m* **1.** balar, pedavra **2.** kuşak (sağlamlığını artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ) **3.** duvar dayağı
çembilheyakirin *m* kuşaklama
çembilheya kirin *l/gh* kuşaklamak
çembilheyakirî *rd* kuşaklı, kuşaklanmış
çembilkirin *m* kulplama
çembil kirin *l/gh* kulplamak
çembilkirî *rd* kulplu, kulplanmış
çemçe *m* kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık)
çemçemok *m* yarasa
çemçik (I) *m* kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık)
çemçik (II) *nd* soğuktan kütük gibi olma * **bûye çemçik maye** soğuktan kütük gibi olmuş **bûn** ~ soğuktan taş kesilmek
çemçîr *nd* bir tür siyah üzüm
çemçûr *zo/nd* yaprak biti
çemdin *m* bükme
çemdin *l/gh* bükmek
çemere *mat/m* daire (bir çemberin içinde kalan düzlem parçası) ~**ya demjimêrê** (an jî **saetê)** *ast* saat dairesi
çemereyî *mat/rd* dairesel
çemerî *m* Loristan, Kirmanşah ve Hewreman'da söylenen bir türkü türü
çemerût *rd* çırılçıplak
çemerûtî *m* çırılçıplaklık
çemhilat *n* ırmak taşkın zamanı
çemik (I) *n* ırmak, ırmakçık
çemik (II) *m* ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û çemika xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi ~**a stûyê xwe xurandin** kıçına bakarak (veya kıçına baka baka)
çemik (III) *m* **1.** çubuk (körpe dal) **2.** çubuk (kumaşta düz çizgi) **3.** değnek, çomak
çemik (IV) *rd* ikiz
çemika stû *nd* ense kökü
çemil *bnr* çembil
çemiyayî *rd* bükük, eğik
çemî *rd* nehirli, nehir boylarında yaşayanlar için söylenilir
çemîlhanî *m* dutluk
çemîn (I) *m* bükülme, eğilme
çemîn (II) *m* yüzmek
çemîn (I) *l/ngh* bükülmek, eğilmek * **çemiya erdê** yere eğildi
çemîn (II) *l/ngh* yüzmek
çemk *m* anlayış, feraset
çemkane *m* çim hokeyi
çemlaq *n* **1.** kara et (kastan oluşan yağsız et) **2.** *rd* arık, sıska, cılız
çemlaqî *rd* **1.** kara kuruca et * **goştekî çemlaqî** kara kuruca et **2.** sıskaca
çemlaqîbûn *m* arıklama, arıklaşma
çemlaqî bûn *l/ngh* arıklamak, arıklaşmak
çemlaqîkirin *m* arıklatma
çemlaqî kirin *l/gh* arıklatmak
çemlaqîtî *m* arıklık
çemlax *n* **1.** kara et (kastan oluşan yağsız et) **2.** *rd* arık, sıska, cılız
çemlaxî *rd* **1.** kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çiğnenmesi güç, koparılamaz) * **goştê çemlaxî** kösele gibi et **2.** sölpük (kevşeyip kendini koyu vermiş)
çemlaxîbûn *m* sölpüme
çemlaxî bûn *l/ngh* sölpümek
çemok *m* eklem
çemşîr *nd* siyah, ufak taneli bir tür üzüm
çen, çenik *nd* azıcık
çen *bnr* çene
çenax *m* çanak
çenaxalês *rd* çanak yalayıcı
çenaxalêsî *m* çanak yalayıcılık ~ **kirin** çanak yalayıcılığı etmek
çenber *bnr* çember
çenbil *bnr* çembil
çencîrik *m* tahterevalı
çençûz *rd* cimri

çençûzî *m* cimrilik
çend *rd* **1.** kaç (herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı) * **çend kes?** kaç kişi? **2.** *rz* kaç (cümle soru cümlesi olmadığında) * **ev çend roj e ku ez dixwazim vê bibêjim, lê nikarim bibêjim** kaç gündür ben de bunu söyleyecektim, söyleyemiyorum **3.** *rd* kaçar * **çend odeyên vî xaniyî hene?** bu evin kaçar odası var? **4.** *c* kaçı * **te belge da çend heb ji wan?** kaçına belge verdin? **5.** *rd* birkaç * **çend bêr xwelî avête ser mirî** ölünün üzerine birkaç kürek toprak attı **6.** *c* birkaç **7.** *rd* geçen (belirsiz bir süre önceki, birkaç önceki) * **van çendan min seriyek li mala we da** geçen sizlere uğradım **8.** ara * **vî çendî tu ne xuyayî bû?** bu aralar görünmüyordun? **9.** kadar * **ev çend bû** bu kadardı ~ **car 1)** birkaç kez, bir iki **2)** kaçıncı (cümle soru cümlesi olmadığında; çok kez, birçok kez) * **ev çend car e ku ez têm** bu kaçıncı gelişim ~ **caran** defalarca ~ **çirpiyên (yekî) kêm in** tahtaları eksik ~ **gotin (an jî kilîm)** bir çift söz * **dê çend gotinên min ji te re hebin** sana bir çift sözüm olacak ~ **gotin jê re gotin** iki çift lâf (lâkırdı) etmek ~ **gotinên (yekî) hebûn** bir çift sözü olmak ~ **gotinên (yekî) jî hebûn** söyleyeceği olmak ~ **gîsin kirin** *argo* tekrarlamak ~ **kelîme axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** iki lâkırdı etmek ~ **kap ji hev re avêtin** kozlarını paylaşmak ~ **kes** birkaç (kimse) * **gava em ji dibistanê derketin çend kes ji me girtin** okuldan çıkarken birkaçımızı yakaladılar ~ **kilîm** (an jî **gotin**) bir çift söz ~ **kirin** üstüne atlamak * **xwe çend kirin çengê bûkê** gelinin koluna atladı ~ **lat ajotin** geyik muhabeti etmek ~ **lib** kaçar * **we ji her yekî çend lib stendin?** her birinden kaçar tane aldınız? ~ **pere dike?** kaç para eder? ~ **sal kirine?** kaç yaşında? ~ **salî** kaçlık ~ **û** ~ **in 1)** kaça kaç (oyunda tarafların aldığı sayı veya dereceyi sormak için) **2)** kaça kaç (ölçüyü belirtmek için) ~**ek berê** geçenlerde * **çendek berê derketibûm geştekê** geçenlerde bir gezintiye çıkmıştım ~**ê wî alî** öte gün
çendahiyî *rd* nicel
çendahî *m* nicelik
çendahîn *bnr* çendanî
çendalî *rd* **1.** çok yönlü **2.** çok taraflı
çendan *rz/rd* kaçıncı * **hûn di qata çendan de rûdinên?** kaçıncı katta oturuyorsunuz?
çendaniya guhêrbar *fel* değişebilen nicelik
çendaniyî *rd* nicel
çendanî *m* nicelik
çendanîker *rd* niceleyici
çendanî kirin *l/gh* nicelemek
çendcar *rd* birçok, çok
çendcare *m* tekrar, tekrarlama
çendcarî *rd* mükerrer, tekrarlanmış olan
çendçandî *rd* çok kültürlü
çendçandîtî *m* çok kültürlülük
çende *d* **1.** o kadar, o denli * **ew çende kêfa min hat ku...** o kadar sevindim ki.. **2.** kadar * **çende ye** na kadar da büyük
çendek *rd* **1.** birkaç * **ev çendek e ku ez tim li ser vê dihizirim** birkaç zamandır hep bunu düşünüyorum **2.** birkaç gün * **ez çendek li wir mam** birkaç gün orda kaldım **3.** *rd* kaçlı
çendem *rz/rd* kaçıncı
çendemî rd geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
çendemîn *rz/rd* kaçıncı
çendemîtî *m* geçicilik
çendetexlîd *rd/h* çeşit çeşit, çeşitli
çendetexlîdî *m* çeşitlilik
çendê *c/n* kaçı * **çendê wê yên te ne?** bunların kaçı sana ait?
çendêk *rd* kaçlık
çendgoşe *rd* çokgen
çendhevser *rd* çok eşli
çendhevserî *m* çok eşlilik
çendhêlî *rd* **1.** çok yönlü **2.** çok taraflı
çendik *c* **1.** birkaç * **gava em ji dibistanê derketin çendikan ji me girtin** okuldan çıkarken birkaçımızı yakaladılar **2.** *rd* kaç, ne (herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı) * **çendik û çend sal e** kaç yıldır, yıllardır, ne zamandır ~ **û çend salan** yıllarca
çendî *d* **1.** kadar, denli * **hûn çendî bilî bibin jî tewş e** ne denli uğraşsanız boştur **2.** *g* gerçi **3.** ne kadar (çok, oldukça) * **av çendî germ be jî destê xwe dikê!** su ne kadar sıcak olsa da elini sokuyor **4.** ne kadar (ne ölçüde)* **hûn çendî bixebitin jî hûn nagihîjine wê** ne kadar çalışsanız da ona yetişemezsiniz **5.** bu (veya şu) kadar * **di vê navê de çendî sî sal derbas bûbe jî** aradan otuz şu kadar yıl geçtiydise de **6.** *rd/h* kaç, ne kadar **7.** *rz* kaç (cümle soru cümlesi olmadığında; bidçok) ~ **car** defalarca ~ **çend sal** yıllar yılı, yıllarca ~ **(yekî) kirin** (birine) saldırmak, üstüne atlamak,, üzerine yürümek ~ **ku...,** her ne kadar
çendîn *d* **1.** kadar, o kadar **2.** kaç, ne kadar * **çendîn min got jî** ne kadar söyledimse de **3.** kadar, ne kadar, kadar **4.** *rd* bunca **5.** *rz* kaç (cümle soru cümlesi olmadığında; birçok)
çendîne *mat/m* kat sayısı
çendjinî *m* çok karılık, poligami
çendkenar *rd* çokgen
çendlayî *rd* **1.** çok yönlü **2.** çok taraflı
çendmêrî *m* çok kocalık, poliandri
çendnav *rd* çok adlı
çendneteweyî *rd* çok uluslu
çendparçe *rd* çok parçalı
çendrengî *rd* çok renkli

çendrengîtî *m* çok renklilik
çendsînor *rd* çok sınırlı (sınırı çok olan)
çendşaneyî *rd* çok hücreli
çendziman *rd* 1. çok dilli 2. çok dil bilen
çendzimanîtî *m* 1. çok dillilik 2. çok dil bilme
çene *ant/m* 1. çene 2. çene (çok konuşma huyu) ~ **kirin** çene yapmak ~ **kutan** çene çalmak ~**ya (yekî) hişk bûn** çenesi yorulmak ~**ya (yekî) ricifîn** çenesi atmak ~**ya te hişk nebe!** çeneye kuvvet ~**ya (yekî) tune bûn** konuşma yeteneği olmamak ~**ya xwe reht kirin** çene yormak
çenebaz *rd* 1. çenebaz, çeneli, konuşkan, lâfazan 2. geveze (çenesi düşük)
çenebazî *m* 1. çenebazlık, çenelilik, konuşkanlık, lâfazanlık 2. gevezelik
çenebazîkirin *m* 1. çenebazlık yapma 2. gevezelenme
çenebazî kirin *l/gh* 1. çenebazlık yapmak 2. gevezelenmek
çenebazîtî *m* 1. çenebazlık 2. gevezelik
çenebikirik *rd* çekik çeneli
çenebin *nd* alt çene
çenedar *rd* çeneli, çenesi olan
çenedirêj *rd* 1. uzun çeneli 2. geveze
çenedirêjî *m* 1. uzun çenelilik 2. gevezelik
çenegeh *m* çene çukurcuğu
çenek *rd* azıcık
çeneketî *rd* geveze
çeneser *nd* üst çene
çenesist *rd* geveze
çeneya jêrîn *ant/m* alt çene
çeneya jorîn *ant/nd* üst çene
çeng (I) *bnr* çene
çeng (II) *mzk/m* çenk, harp, arp (telli çalgı)
çeng (III) *n* 1. dirsek (boruların doğrultularını değiştirmekte kullanılan bağlantı parçası) * **divê ku mirov van her du boriyan bi çengekê bi hev ve deyne** bu boruları bir dirsekle bağlamak lâzım 2. dirseklik (koltuk, kanepe, vb. de dirsekleri dayamaya elverişli bölüm) * **çengê paldankê** koltuk dirsekliği 3. duvar dış köşesi
çeng (IV) *ant/n* kol, kanat * **însan teyrê bêçeng e** insan kanatsız bir kuştur (dünya küçüktür anlamında kullanılır) ~ **vedan** kanat çırpmak ~**ê (yekî) girtin** kolundan tutmak **bi ~ê (yekî) girtin û avêtin** (birini) kolundan tutup atmak ~**ên yekî bel bûn** göğsü kabarmak
çeng (V) *rd* nasıl
çeng (VI) *m* 1. avuç, apaz (elin yarı yumulmuş durumu) * **bi çenga xwe genim hilanî** buğdayı avucu ile aldı 2. avuç, apaz (yarı yumulmuş elin alacağı miktar, bir avuç dolusu) * **çengek birinc** bir avuç pirinç * **çengek genim** bir apaz buğday ~ **lê xistin** (an jî **dan)** avuçlamak ~**a xwe lê xistin** avuçlamak ~**ek** bir avuç (bir avuç dolduracak kadar) * **çengek genim** bir avuç buğday ~**ek av e ji behrê diçe** testi kırılsa da kulpu elde kalır ~**ek tijî** avuç dolusu (para için; pek çok) ~ **ê (yekî) tije garis be dendikek jê narije** sinekten yağ çıkarmak ~**î vala** bomboş
çeng (VII) *n* duman, sis
çeng (VIII) *bot/m* yenilen dikenli bir ot
çenga kox *nd* ileriye çıkık çene
çengal *n* 1. çengel 2. gelberi (ağaç dallarını budamak için kullanılan eğri demir)
çengale *n* pulluğun çeki çengeli
çengalî *rd* çengel gibi, çengele benzeyen
çengalkî *rd* çengelvari
çengan *m* sallanma
çengandin *m* sallama
çengandin *l/gh* sallamak
çengbûn *m* 1. fırlama, sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 2. üzerine fırlama, atılma, saldırma 3. dönme
çeng bûn *l/ngh* 1. fırlamak, sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) * **ez çeng bûm ser xwe** fırlayıp ayağa kalktım 2. üzerine fırlamak, atılmak, saldırmak 3. dönmek
çengbûyîn *m* 1. fırlayış, sıçrayış (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 2. üzerine fırlama, atılma, saldırma 3. dönme
çengdan *m* dirseklenme
çeng dan *l/gh* dirseklenmek (dirsek oluşturmak)
çengdayî *rd* dirseklenmiş olan
çenge *n* çene
çengel *n* 1. çengel 2. kanca 3. *sp* çangal, çelme (güreşte)~ **avêtin (tiştekî)** 1) çengel takmak, çengellemek 2) kancalamak ~ **kirin** 1) çengellemek 2) kancalamak ~ **lê hatin xistin** çengellenmek ~ **lê xistin** 1) çengel takmak 2) kanca takmak ~**ê piştê** kol demiri (kapılar için)
çengeldan *m* çengelleşme
çengel dan *l/gh* çengelleşmek
çengeldar *rd* çengelli
çengele *rd* kollarını sallaya sallaya yürüyen
çengelik *n* 1. çengel, küçük çengel 2. *mec* kol
çengelî *rd* çengelli (ucu çengel biçiminde olan)
çengelkirin *m* 1. çengelleme, çengelleyiş 2. kancalama
çengel kirin *l/gh* 1. çengellemek 2. kancalamak
çengelkirî *rd* 1. çengelli, çengellenmiş olan 2. kancalı, kancalanmış
çengel lê xistin *l/bw* çengellemek
çengelok *n* çengel, küçük çengel
çengelokî *rd* çengelli (ucu çengel biçiminde olan)

çengezêrîn *rd* altın kanatlı, altınz kollu
çengê Meryem *bot/nd* Meryem eli
çengik (I) *m* **1.** dirsekçik **2.** kanatçık
çengik (II) *n* avuççuk
çengil *m* sap, tutamak
çengî (I) *n/nt* çeng adlı müzik aletini kullanan kimse
çengî *nd/nt* çengi, köçek
çengîn sallanma
çengîn *l/ngh* sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak)
çengîtî *m* çengilik, köçeklik
çengkirin *m* zıplama
çeng kirin *l/gh* zıplamak
çeng lê xistin *l/bw* avuçlamak, apazlamak
çengoçengo *h* avuç avuç
çengşikestî *rd* kolu kanadı kırık
çengur *ant/n* kol **bi ~ê (yekî) girtin 1)** kolundan tutmak **2)** (birini) altı okka etmek **bi ~ê (yekî) girtin û avêtin** (birini) kolundan tutup atmak **bi ~ê (yekî) girtin dan ser serê xwe** karga tulumba etmek
çengvedan *m* kanat çırpma
çeng vedan *l/gh* kanat çırpmak
çengzêrîn *rd* altın kollu
çenik *rd* azıcık * **çenikek bide min** bana azıcık ver
çenik *m* **1.** çene, çenecik **2.** *zo* çenek (kuşların gagalarını oluşturan alt ve üst bölümlerden her biri) **2.** çenek (böceklerde ağzın iki yanında bulunan parçalayıcı sert organ)
çenqel *bnr* çengel
çente *n* çanta
çentedar *rd* çantalı
çentedest *n* el çantsı
çentefiroş *nd/nt* çantacı (satan kimse)
çentefiroşî *m* çantacılık
çenteker *nd/nt* çantacı (imal eden kimse)
çentekerî *m* çantacılık
çentezend *n* kol çantası
çentê milan *nd* kol çantası
çentik *n* **1.** çanta, çantacık **2.** celbe **~ê nêçîrvanan** avcı çantası
çentikdar *rd* çantalı
çentikê bebekan *nd* portbebe
çentikfiroş *nd/nt* çamtacı (satan kimse)
çentikfiroşî *m* çantacılık
çentikker *nd/nt* çantacı (imal eden)
çentikkerî *m* çantacılık
çentok *n* çantacık
çep (I) *nd* Adiyaman yöresine ait bir halk dansı, sol ayakla oyuna başlanılır ve kızlı erkekli yanyana ya da karşılıklı oynanır
çep (II) *rd* **1.** sol (sağ karşıtı) **2.** *nd* sol (sol tarafta olan) * **li çepê bizivire** sola dön **3.** *nd* sol (mecliste oturuş düzenine göre, solcu grupların tümü) **4.** sol (sosyalizme yakın görüşte olan grup) **5.** *sp* sol (sol yumrukla vuruş) **6.** ters, sapa, aykırı sapa * **cihekî çep e** sapa bir yer * **qezayeke biçûk a çepî şahriyê** ana yola aykırı küçük bir kasaba **7.** *mec* ters (gönül ve cesaret kırıcı, huysuz) * **mirovekî çep e** ters biri **8.** sapa, kuytu, izbe (uğrak olmayan) * **dukan li cihekî çep e** dükkan kuytu bir yerde ~ **û çûr** saptırma * **kî kare vê rastiyê înkar bike û jê re çep û çûran bîne?** kim bu hakikatı inkar edip saptırabilir ki? ~ **û rast** sağlı sollu * **çep û rast du şîrqam çelpandê** sağlı sollu iki tokat patlattı
çepal *nd* bir tür kumaş
çepan *rd* **1.** solak **2.** *m* sapma
çepa navendî *nd* ortanın solu
çepandin *m* saptırma
çepandin *l/gh* saptırmak
çepandî *rd* saptırılmış
çepanî *m* solaklık
çepankî *rd* solakça
çepbawer *rd* sol görüşlü, solcu
çepbawerî *m* sol görüş
çepbawerîtî *m* sol görüşlülük
çepbîr *rd* sol görüşlü, solcu
çepbîrî *m* sol görüşlülük, solculuk
çepbûn *m* **1.** sapa olma **2.** ters olma **3.** kuytuluk
çep çûn *l/ngh* (bir iş veya durum) tersine gitmek
çepdan *m* kıvırma
çep dan *l/gh* kıvırmak * **çepan mede** hiç kıvırma
çepe *rd* **1.** solak **2.** sapa
çepeçax *m* satır, kasap bıçağı
çepeçûr *rd* kurnaz
çepeçûrî *m* kurnazlık
çepek (I) *n* yelek
çepek (II) *rd* sapa
çepel (I) *n* **1.** kir, bulaşık, pis **2.** *rd* çepel **3.** kirli (toplumun değer yargılarına aykırı olan) **4.** çirkin **5.** namert, alçak **6.** fena, kötü, pis **7.** *nd/nt* çeper (ahlâksız, huysuz, geçimsiz kimse) ~ **û bêteşe** çok çirkin ve sakil, ukubet
çepel (II) *nd* odundan duvar
çepelî *rd* **1.** çepel, çirkef **2.** kirli **3.** *m* çirkeflik **4.** pislik (kötü, zararlı davranış veya iş)
çepelîbûn *m* çepellenme, çirkefleşme
çepelî bûn *l/ngh* çepellenmek, çirkefleşmek
çepelîbûyîn *m* çepelleniş, çirkefleşme
çepelkî *h* çepelce, çirkefçe
çepelokî *h* çepelce, çirkefçe
çepen *n* sol taraf (veya yan)
çeper (I) *nd/nt* çapar, ulak
çeper (II) *biy/n* cidar
çeper (III) *n* **1.** çeper, çit * **ez di ser çepera bostan re qevizîm** bostan çitinin üstünden atladım **2.** *lşk* siper, tabya ~ **girtin** siper almak
çeperast *rd* **1.** çapraz **2.** *h* soldan sağa

çeperastî *m* çaprazlık
çeperastîbûn *m* çapraşma (çapraz olarak kesişme)
çeperastî bûn *l/ngh* çapraşmak (çapraz olarak kesişmek)
çeperastkî *rd* **1.** çaprazlama **2.** çaprazca
çeperê *n* sapa yol, ters yol
çepergirtin *m* siper alma, cephe alma, mevzi alma
çeper girtin *l/gh* siper almak, cephe almak, mevzi almak,
çeperkirin *m* çeperleme, çeper çekme, çitleme
çeper kirin *l/gh* çeperlemek, çeper çekmek, çitlemek
çeperkirî *rd* çeperli, çitli
çeperkirîbûn *m* **1.** çeperli olma, çitli olma **2.** *mec* kuşatılmışlık
çepetî *m* **1.** solaklık **2.** sapalık
çepevebûn *m* sapma
çepeve bûn *l/ngh* sapmak
çepevekirin *m* **1.** sapa salma, sapa sapma **2.** saptırma
çepeve kirin *l/gh* **1.** sapa salmak, sapa sapmak **2.** saptırmak
çepger *rd* zalim, amansız
çep gerîn *l/ngh* (bir iş veya durum) tersine dönmek
çepgir *rd* solcu **~ê şoreşger** ihtilahcı devrimci **~ê tûj** aşırı solcu
çepgirî *m* solculuk **~iya tûj** aşırı solculuk
çepgirtî. *m* solculuk **~ya şoreşger** ihtilalcı devrimcilik, goşizm
çepik *m* alkış
çepiklêdan *m* alkışlama
çepik lê dan *l/bw* alkışlamak
çepiklêxistin *m* alkışlama
çepik lê xistin *l/bw* alkışlamak
çepil *n* **1.** tutamaç **2.** *ant* kol **3.** kanat (kuşlarda ve böceklerde uçınayı sağlayan organ) **~ avêtin** kulaç atmak (yüzmede) **bi ~ê (yekî) girtin 1)** kolundan tutmak **2)** (birini) altı okka etmek **bi ~ê (yekî) girtin û avêtin** (birini) kolundan tutup atmak **~ê xwe hejandin û hatin** kollarını sallaya sallaya gelmek (hiçbir şey getirmeden dönmek **~ê xwe jê re fireh kirin** (birine) kollarını açmak (içtenlikle karşılamak veya kucaklamaya hazır olmak) **~ên xwe hejandin û çûn û hatin** elini kolunu sallaya sallaya gezmek * **bikuj di nav me de çepilên xwe dihejînin û diçin û tên** katiller aramızda elerini kollarını sallaya sallaya geziyorlar
çepildirêj *rd* uzun kollu
çepirandin çeperlemek
çepîk *n* gül destesi
çepîn *m* sapma
çepîn *l/ngh* sapmak
çepîtî *m* solculuk
çepken *m* cebken
çepkî *h* **1.** soldan, tersten **2.** ters ayakla başlanan bir halay adı
çeplep *m* alkış
çepo *rd* solak
çepoçepo *m* bebeklerin gel gel anlamında parmaklarını avuçlarının içine bükme işi
çepokaş *rd* sarp
çepotî *m* solaklık
çepparêz *rd* solcu, sol görüşlü
çepparêzî *m* solculuk
çepqêmast *nd* su karıştırılan yoğurt
çepraman *rd* sol görüşlü
çepramanî *m* solgörüşlülük
çeprast *rd* çapraz, paçarız
çeprastbûn *m* çaprazlaşma
çeprast bûn *l/ngh* çaprazlaşmak
çeprastî *m* çaprazlık
çeprastkirin *m* çaprazlama
çeprast kirin *l/gh* çaprazlamak
çeprastkî *h* çaprazlama, çaprazvari
çeprastpîv *m* çaprazölçer
çeprastwarî *h* çaprazvari
çepraz *m* giysiyi birbirine bağlayan madeni bağlaç
çeprewî *nd/nt* solcu
çeprewî *m* solculuk
çeprewîbûn *m* sola kayma
çeprewî bûn *l/ngh* sola kaymak
çepûçor *bnr* çepûçûr
çepûçûr *m* **1.** saptırma **2.** manevra **~ kirin** saptırmak **2)** manevra yapmak
çepûrast *h* **1.** çapraz **2.** *m* çaprazlama (testerenin dişlerini sağa sola doğru bükme)
çepverû *nd/nt* solcu
çepverûtî *m* solculuk
çeq (I) *m* **1.** çarpışma, kesişme **2.** çat, çatlama sesi **3.** yanıltma
çeq (II) *fiz/m* bileşke, muhassala
çeq (III) *ant/m* **1.** kıkırdak **2.** kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ)
çeq (IV) *nd* eşdeğer, düzey * **malên me di çeqa hev de ne** mallarımız eşdeğerde
çeq (V) *n* **1.** ince dal **2.** kol, şube * **çeqê eşîrê** aşiretin şubesi
çeq (VI) *ant/n* baldır
çeqalîk *m* sapan
çeqandin (I) *m* dikme
çeqandin (II) *m* **1.** patlatma (patlama işine yol açma) **2.** şaklatma **3.** çırpma **4.** yanıltma
çeqandin (I) *l/gh* **1.** dikmek * **dara xurmê çeqandine** hurma ağacını dikmişler
çeqandin (II) *l/gh* **1.** patlatmak (patlamak işine yol açmak) **2.** şaklatmak * **hebek çeqande rûyê wî** bir tane yüzene şaklattı **3.** çırpmak **4.** yanıltmak
çeqandin (III) *bnr* çespandin
çeqawes *rd* şarlatan

çeqçeq *m* çakıldak
çeqçeqe *m* **1.** çakıldak **2.** çalpara
çeqçeqok (I) *bot/m* gelincik çiçeği
çeqçeqok (II) *m* **1.** çakıldak **2.** patpat
çeqçeqole *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çeqçeqolek *bot/m* gelincik çiçeği
çeqeçeq *m* **1.** şangırtı * **çeqeçeqa dev û diran** dişlerin şangırtısı **2.** *h* şangır şangır
çeqeçûq *h* çakır çukur
çeqel (I) *bot/m* çağla
çeqel (II) *zo/n* **1.** çakal (Canis aureus) **2.** *argo* çakal ~ **û reqel** çakal makal
çeqelo *rd* sıska (erkek)
çeqelok *rd* çelimsiz, sıska
çeqelokî *rd* **1.** çakalımsı **2.** çelimsizce, sıskaca (tazı gibi zayıf ve ince kemikli insan) ~ **bûn** tazıya dönmek
çeqelokîbûn *m* tazılaşma, köpekleme, iğne yutmuş maymuna dönme
çeqelokî bûn *l/ngh* tazılaşmak, köpeklemek, iğne yutmuş maymuna dönmek
çeqeloktî *m* çelimsizlik, sıskalık
çeqer *n* **1.** açık sarı, sarımsı renk **2.** *rd* bu renkte olan
çeqereq *m* takır tukur
çeqik *m* bir dama oynama türü
çeqilandin (I) *m* ayıklama
çeqilandin (II) *m* çalkama, çırpma
çeqilandin (I) *l/gh* ayıklamak
çeqilandin (II) *l/gh* çalkamak, çırpmak
çeqilandî (I) *rd* ayıklanmış olan
çeqilandî (II) *rd* çalkama (çalkalanarak yapılan) * **dewê çeqilandî** çalkama ayran
çeqilmast *m* çalkama ayran, çırpma ayran, gözeme
çeqîn (I) *m* dikilme
çeqîn (II) *m* **1.** patlama (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılma, infilâk etme) **2.** çatırdama **3.** çatlama **4.** şakırdama, şıngırtı yapma
çeqîn (I) *l/ngh* dikilmek
çeqîn (II) *l/ngh* **1.** patlamak (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilâk etmek) **2.** çatırdamak **3.** çatlamak **4.** şakırdamak, şıngırtı yapmak
çeqîn (III) *bnr* çespîn
çeqînî *m* **1.** çatırtı **2.** şakırtı ~ **jê çûn** (**an jî hatin**) çatırdamak
çeqînkirin *m* şıngırtı yapma
çeqîn kirin *l/gh* şıngırtı yapmak
çeqlebask *m* bir kimsenin etrafında kendi çıkarı için dönüp dolaşma
çeqlemast *bnr* çeqilmast
çeqlet *bot/m* çimen adaçayı
çeqne *bot/nd* sedir ağacına benzer bir ağaç
çeqo *m* çakı
çeqok *m* çakı, çakıcık
çeqokêş *nd/nt* bıçakçı (kavgada)
çeq pê nexistin *l/bw* baş edememek
çeqrût *nd/nt* baldırı çıplak
çeqrûtî *m* baldırı çıplaklık
çequr sert, katı * **gore bûye çequr** çorap katılaşmış
çeqû *m* çakı
çeqûber *m* dokuz taş (dama oyunu)
çeqûberk *m* dokuz taş oynanan bir dama oyunu
çeqûçeq *m* çat çat
çeqûfiroş *nd/nt* çakıcı, çakı satan kimse
çeqûfiroşî *m* çakıcılık
çeqûsaz *nd/nt* çakıcı (imal eden kimse)
çeqûsazî *m* çakıcılık
çer *rd* **1.** nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * **hûn kaxizekî çer dixwazin?** nasıl kâğıt istiyorsunuz? * **keçeke çer e?** nasıl kızdır? **2.** *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * **min çer û ji bo çi pirs pirsiye ez dizanim** ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum **3.** nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * **hûn çer hatin vir?** siz buraya nasıl geldiniz? **4.** nasıl ('imkan var mı' anlamında) * **piştî van kirinên di wî ez dê çer nexeyîdim?** bu yaptıklarından sonra nasıl kızmam? **5.** nasıl (ne kadar çok) * **tu bizanî ku ez çer ji te hez dikim** seni nasıl seviyorum bir bilsen **6.** nasıl (elbette, kesinlikle) * **tu lê binêrê wê çer here** bak nasıl gidecek **7.** nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * **çer e, pirtûk a kê ye?** nasıl, kitap kiminmiş? **8.** nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * **çer naçe dibistanê?** okula nasıl gitmez? **9.** *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * **çer e, baş e?** nasıl, iyi oldu mu? * **çer, hûn dikarin careke din jî bibêjin?** nasıl, bir daha söyler misiniz? ~ **be** nasılsa, nasıl olsa * **sibehê çer be wê bê** nasıl olsa yarın geleceksin * **çer be dê rojek ev heywan bikirana qurban** bir gün nasılsa bu hayvan kurban edilecekti ~ **bû** nasıl oldu ~ **bûn** nasıl olmak ~ **bûye** nasıl olmuşsa * **bê çer bûye, li şikandina şûşeyê werqiliye** nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığının farkına varmış ~ **çêbû (an jî qewimî)** nasıl oldu * **bûyer çer qewimî?** olay nasıl oldu? ~ **e?** ne haber? ~ **kirin** nasıl etmek (veya nasıl yapmak) * **em çer bikin?** nasıl yapalım? ~ **ku** nasıl ki
çerç *bnr* çarç
çerçirandin *m* **1.** incitme, ıstırap verme **2.** eziyet etme, işkence etme
çerçirandin *l/gh* **1.** incitmek, ıstırap vermek **2.** eziyet etmek, işkence etmek
çerçirîn *m* **1.** incinme, ıstırap çekme **2.** eziyet çekme
çerçirîn *l/ngh* **1.** incinmek, ıstırap çekmek **2.** eziyet çekmek

çerçî *nd/nt* çerçi
çerçîfe *bnr* çarçove
çerçîtî *m* çerçilik
çerçîve *m* çerçeve
çerçîvedar *rd* çerçeveli
çerçîvekirin *m* çerçeveleme
çerçîve kirin *l/gh* çerçevelemek
çerçîvekirî *rd* çerçeveli (çerçeveye geçirilmiş veya içine alınmış olan)
çere *bnr* çer
çerez *m* **1.** çerez, yemiş **2.** çerez (yemek dışında yenilen yaş veya kuru yemiş gibi şeyler) **3.** atıştırma **4.** eğlencelik
çerezdank *m* çerezlik (çerez konulan kap)
çerezfiroş *nd/nt* çerezci (satan kimse)
çerezfiroşî *m* çerezcilik
çerezk *bnr* çerez
çerezkirin *m* çerezlenme, çitleme
çerez kirin *l/gh* çerezlenmek, çitlemek
çerê *bnr* çer
çergeh *m* küçük düzensiz çadır
çergê meryem *bot/nd* hakkike karanfil
çerixandin *m* **1.** çevirme (döndürerek hareket ettirme) **2.** döndürme (dönmesini sağlama) **3.** kaydırma, kaydırış **4.** sıyırma, sıyırış (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma) **5.** sıyırma, yalma (dokunarak geçme) **6.** evirip çevirme, kıvırma **7.** dolaştırma
çerixandin *l/gh* **1.** çevirmek (döndürerek hareket ettirmek) * **çember çerixandin** çember çevirmek **2.** döndürmek (dönmesini sağlamak) * **çerxa biçûk a mezin diçerixand** küçük çark büyüğünü döndürüyordu **3.** kaydırmak **4.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) **5.** sıyırmak, yalmak (dokunarak geçmek) * **çerixand û derbas bûn** yalayıp geçmek **6.** evirip çevirmek, kıvırmak * **gotina xwe çerixand** lâfını kıvırdı **7.** dolaştırmak
çerixandî *rd* **1.** çevirilmiş **2.** döndürülmüş **3.** kaydırılmış **4.** sıyrık
çerixî *rd* **1.** dolaşmış **2.** dönmüş **3.** sıyrılmış, sıyrık
çerixîn *m* **1.** dönme (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **2.** dönme (geri gelme, geri gitme) **3.** döneleme **4.** dolaşma, gezme, gezinme **5.** kayma, kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **6.** kayma, kayış (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) **6.** sıyrılma **7.** sürçme (yürürken dengesini bozma) **8.** seğirtme
çerixîn *l/ngh* **1.** dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) **2.** dönmek (geri gelmek, geri gitmek) **3.** dönelemek **4.** dolaşmak, gezmek, gezinmek **5.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **6.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) * **lingê min çerixî** ayağım kaydı **6.** sıyrılmak **7.** sürçmek (yürürken dengesini bozmak) **8.** seğirtmek
çerixok *rd* **1.** döngü **2.** kaygan
çerixokî *h* kayganca
çerixokîtî *m* kayganlık
çerizandin *m* çerezlenme
çerizandin *l/gh* çerezlenmek
çerîk *m* çeyrek, dörte bir, rubu
Çerkez *nd/nt* **1.** Çerkez **2.** *rd* Çerkez (Çerkezlere özgü, Çerkezlerle ilgili)
Çerkezî *m* Çerkezce
Çerkezkî *m* **1.**Çerkezce **2.** *rd* Çerkezvari, Çerkezlere özgü, Çerkezlere yaraşır
çerm *n* **1.** deri, örtenek (insan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı örtü) **2.** deri (işlenerek kullanılır hale getirilmiş hayvan derisi) **3.** *rd* deri (bu deriden yapılmış) **4.** *n* cilt, ten, deri **5.** *n* deri (soyulmadan yenen yemişlerin ince kabuğu veya soyulan yemişlerde kabuk altındaki zar) ~ **e** sağlam elbise ~ **qalind bûn** semizlenmek, şişmanlamak ~ **qalind kirin** semizlemek ~**ê (yekî) bi daran re rakirin** erisini yüzmek (işkence ederek öldürmek) ~**ê (tiştekî) gurandin** derisini yüzmek * **wekî ~ê kerê** eşek derisi gibi (derisi çok kalın) ~**ê (yekî) li ser hestî man** bir deri bir kemik kalmak, derisi kemiklerine yapışmak (çok zayıflamak) ~**ê (yekî) qalind bûn** şişmanlanmak, kilo almaya başlamak
çermandin (I) *m* büzme, büzüştürme
çermandin (II) *m* çimdirme, yüzme (derisini yüzme)
çermandin (I) *l/gh* büzmek, büzüştürmek
çermandin (II) *l/gh* çimdirmek, yüzmek (derisini yüzmek)
çermandî (I) *rd* büzük, büzüşük
çermandî (II) *rd* çimdirik, yüzük (derisi yüzülmüş olan)
çermdar *rd* derili
çerme *rd* deri, derimsi
çermekal *n* derimsi et
çermelaq *n* **1.** kara et (kastan oluşan yağsız et) **2.** *rd* arık, sıska, cılız **3.** büzük, büzüşük * **pêsîrên çermelaqî** büzüşük göğüsler
çermelaqî *rd* **1.** kara kuruca et * **goştekî çemlaqî** kara kuruca et **2.** sıskaca
çermelaqîbûn *m* **1.** kara kuruca et haline gelme **2.** sıskalaşma **3.** büzüşme
çermelaqî bûn *l/ngh* **1.** kara kuruca et haline gelmek **2.** sıskalaşmak **3.** büzüşmek
Çermesor *nd/nt* Kızılderili
Çermesorik *nd/nt* Kızılderili
çermetal *bnr* çermelaq
çermê binî *biy/nd* iç deri

çermê navîn *biy/nd* orta deri, mezoderm
çermê serîn *ant/nd* **1.** üst deri, epiderm **2.** *biy* dış deri
çermê xam *nd* beşme, ham deri
çermfiroş *nd/nt* derici (satan kimse)
çermfiroşî *m* dericilik
çermik *n* **1.** deri, dericik **2.** *ant* sünnet derisi **3.** zar * **çermikê hêkê** yumurta zarı **4.** kabuk, deri (soyulmadan yenen yemişlerin ince kabuğu veya soyulan yemişlerde kabuk altındaki zar) * **çermikê firingiyê** domates kabuğu ~ **qalind kirin** semizlenmek **~ê çav** göz kapağı **~ê (yekî) li ser hestî man** derisi kemiklerine yapışmak (çok zayıflanmak) **~ê mêweyan** (an jî **fêkiyan**) meyve dışı **~ê (yekî) qalind bûn 1)** semizlemek **2)** paralanmak, paralı olmak
çermikê binî *ant/nd* **1.** endoderm **2.** alt deri, hipoderm
çermikî *rd* kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çiğnenmesi güç, koparılamaz)
çermiqandin *m* buruşturma
çermiqandin *l/gh* buruşturmak
çermiqandin *rd* buruşuk
çermiqî *rd* buruşuk, buruşmuş olan
çermiqîn *m* buruşma
çermiqîn *l/ngh* buruşmak
çermisandin *m* soldurma
çermisandin *l/gh* soldurmak
çermisandî *rd* soluk, solgun
çermisî *rd* solgun
çermisîbûn *m* solgunlaşma
çermisî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
çermisîn *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
çermisîn *l/ngh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
çermisokî *rd* solgunca
çermix *m* büzme
çermixandin *m* büzme, büzüştürme
çermixandin *l/gh* büzmek, büzüştürmek
çermixandî *rd* büzük
çermixî *rd* büzük, büzüşük
çermixîn *m* büzülme, büzüşme
çermixîn *l/ngh* büzülmek, büzüşmek
çermî *rd* büzüşük * **sêva çermî** büzüşük elma
çermîn (I) *rd* **1.** derimsi **2.** deri, deriden (deriden yapılma) * **kursiyê çermîn** deri kürsü * **saqoyê çermîn** deri ceket
çermîn (II) *m* büzülme
çermîn (III) *m* yüzülme (derisi yüzülme)
çermîn (I) *l/ngh* büzülmek
çermîn (II) *l/ngh* yüzülmek (derisi yüzülmek)
çermîsork *m* yeni yumurtadan çıkmış kuş yavrusu
çermkirin *m* yüzme (derisini yüzme)
çerm kirin *l/gh* yüzmek (derisini yüzmek)
çermkirî *rd* derili, deri örtülmüş
çermqalind *rd* **1.** kalın derili **2.** kalın kabuklu (meyve ve sebzeler için)
çermtenik *rd* **1.** ince derili, derisi ince olan **2.** ince kabuklu, kabuğu ince * **tiriyê eşqir, tireyekî çermtenik e** çavuş üzümü kabuğu ince bir üzümdür
çermvan *nd/nt* derici
çermvanî *m* dericilik
çermzan *nd/nt* dermatolog
çermzanî *m* dermatoloji
çerpandin *m* şaklatma
çerpandin *l/gh* şaklatmak
çerp *m* şaklatma
çerpdest *rd* eli hafif olan
çerpîn *m* şaklama
çerpîn *l/ngh* şaklamak
çerqizandin *m* burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
çerqizandin *l/gh* burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
çerqizandî *rd* burkuk, burkulmuş olan
çerqizîn *m* burkulma
çerqizîn *l/ngh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
çerqîn *m* şıngırtı
çers *m* alçı
çert *rd* istisna olan
çerx (I) *m* ev içindeki küçük banyo
çerx (II) *m* **1.** döngü, dönüş, devir **2.** çark (eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası) * **çerxa sûtinê** bileği çarkı **3.** dönme, deveran **4.** devir, dönem (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) **5.** asır, çağ * **çerxeke nû vekirin** çağ açmak **6.** *ast* burç (zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad) **7.** *ast/erd* dönence **8.** daire, felek **9.** *lşk* çark (herhangi bir kıtanın, biçimini, düzenini bozmadan, kanatlarından biri çevresinde dönerek yön değiştirmesi) ~ **û maçerx** çark **~a (yekî) ters gerandin** çarkına etmek (veya okumak) **~a felekê çep gerîn** şansı dönmek, şans yaver gitmemek **~a felekê geh li jêr e geh li jor e** dünya halidir belli olmaz, bir gün şans birine de gülebilir **~a felekê li (yekî) çep gerîn** şansı ters gitmek ~ **a felekê li ser serê (yekî) çep gerîn** şansı dönmek, şans yaver gitmemek
çerxa felekê *nd* çarkıfelek
çerxa hevsengiyê *nd* düzen teker
çerxa kevirîn (berdîn) taş devri
çerxa kevirîn *dîr* taş devri
çerxa pevgihînê *ast/m* kavuşum devri
çerxbûn *m* **1.** dönme (ekseni etrafında dönme) **2.** çark etme, geri dönme **3.** dolaşma, gezme, gezinme **4.** sapma, kıvrılma **5.** köşeyi dönme
çerx bûn *l/ngh* **1.** dönmek (ekseni etrafında dönme) **2.** çark etmek, geri dönmek **3.** do-

laşmak, gezmek, gezinmek **4.** sapmak, kıvrılmak **5.** köşeyi dönmek
çerxbûyîn *m* **1.** dönme (ekseni etrafında dönme) **2.** çark etme, geri dönme **3.** dolaşma, gezme, gezinme **4.** sapış, sapma, kıvrılış, kıvrılma **5.** köşeyi dönme
çerxdan *m* dönme (etrafından)
çerx dan *l/gh* dönmek (etrafından)
çerxdar *rd* **1.** çarklı **2.** devirli
çerxetîn *m* **1.** saplı tas **2.** saplı tencere
çerxetûn bnr çerxetîn
çerxeyan *m* bisiklet
çerxgeran *nd* Temmuz ayındaki fırtına isimleri
çerxifelek *nd* halay başındakinin mendil salama hareketi
çerxî (I) *m* beş kuruşluk osmanlı parası
çerxî (II) *erd/rd* **1.** tropikal **2.** dönencesel
çerxîfelek *m* fırıldak çiçeği
çerxjen *nd/nt* dönen, dönücü
çerxker *nd/nt* çarkçı, bileyici
çerxkerî *m* çarkçılık, bileyicilik
çerxkirin *m* **1.** çark etme (sağa veya sola doğru yön değiştirme) **2.** döndürme **3.** bileyleme, taşa çekme (bileği taşıyla bileme)
çerx kirin *l/gh* **1.** çark etmek (sağa veya sola doğru yön değiştirmek) **2.** döndürmek **3.** bileylemek, taşa çekmek (bileği taşıyla bilemek)
çerxkirî *rd* bileyli, bileylenmiş olan
çerx û felek *nd* **1.** *mec* dünya **2.** gökte beyaz bir çizgi biçimindeki yıldız dizisi
çerxvan *nd/nt* çarkçı, bileyici
çerxvanî *m* çarkçılık, bileyicilik
çerxzîz *m* halkaya benzeyen bir savaş aracı
çes *m* artık hayvan yemi (özellikle saman)
çesisandin *m* saptama
çesisandin *l/gh* saptamak
çesp *m* saptama, saptanım, tespit
çespan *rd* atik, çevik
çespan *m* **1.** tespit, saptanma **2.** uygulama, uygulayım **3.** *fel* uygulama, kılgı
çespandin *m* **1.** saptama, saptayış, tespit etme **2.** kanıtlama, ispatlatma **3.** uygulama
çespandin *l/gh* **1.** saptamak, tespit etmek **2.** kanıtlamak, ispatlatmak **3.** uygulamak
çespandî *rd* **1.** saptanmış olan, tespitli **2.** kanıtlı, ispatlı, kanıtlanmış **3.** sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan) **4.** uygulanmış olan
çespanî *rd* **1.** uygulamalı, kılgısal **2.** *fel* kılgılı
çespîn *m* **1.** saptanma, tespit edilme **2.** kanıtlanma, ispatlanma **3.** uygulanma
çespîn *l/ngh* **1.** saptanmak, tespit edilmek **2.** kanıtlanmak, ispatlanmak **3.** uygulanmak
çespînbar *rd* uygulanabilir
çespînbarî *m* uygulanabilirlik
çespîner *nd/nt* uygulayıcı
çespînerî *m* uygulayıcılık
çeşîd *n* **1.** çeşit * **qumaşê ji her çeşîdî** her çeşitten kumaş **2.** çeşit (canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) **3.** çeşit, tür * çeşîdên nivîsan yazı türleri **4.** *rd* çeşit, türlü * **her camiyek bi çeşîdekî ye** bu camilerin her biri başka çeşittir **5.** *n* biçim (manzumelerin uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü) * **çarîn û malik çeşîdên helbestê ne** ruba-i ve beyt birer şiir biçimidir **6.** hamur (kâğıt için tür, nitelik) * **kaxizê ji çeşîdê baş** birinci hamur kâğıt **7.** kalem, tür * **pênç çeşîd îlac** beş kalem ilâç ~ **bi** ~ *rd/h* çeşit çeşit, çeşitli, türlü türlü ~ ~ **1)** çeşit çeşit, türlü türlü, enva çeşitli (veya enva çeşit) **2)** biçim biçim
çeşîd çeşîd *rd* çeşit çeşit
çeşîddar *rd* çeşitli, türlü
çeşîddarî *m* çeşitlilik
çeşîdî *m* çeşitlilik
çeşîdkenar *mat/rd* çeşitkenar
çeşît *bnr* çeşîd
çeşk *m* kız
çeşm *n* göz
çeşn *n* **1.** tür, çeşit * **çeşnên wêjeyî** edebi türler **2.** tat, lezet **3.** çeşni (hoşa giden bir özellik) **4.** şölen, ziyafet, eğlence
çeşnîgir *nd/nt* **1.** çeşnici (saraylarda ve büyük konaklarda sofra işlerini yöneten kimse) **2.** çeşnici yemek, ve benzeri şeyleri tadarak niteliğini belirten kimse) **3.** şölen veya eğlence düzenleyen kimse
çeşnîgirî *m* çeşnicilik
çet (I) *erd/m* vadi
çet (II) *n* **1.** kabuklu tane **2.** tahıl kırığı, tahıl atığı
çetar *n* dükkan bekçisi
çetare *m* ipekli elbise
çete *m* **1.** çete **2.** *rd* çete
çetebûn *m* çeteleşme
çeteger *nd/nt* çeteci
çetegerî *m* çetecilik
çetekirin *m* çeteleştirme
çetel (I) *n* **1.** çatal (yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç) **2.** *rd* çatal (ucu kollara ayrılmış olan) **3.** çatallastik
çetel (II) *zo/n* makas
çetelastîk *m* sapan, çatallastik
çeteldank *m* çatallık
çetelî *rd* çatallı, çatal gibi olan
çetelîbûn *m* çatallanma
çetelî bûn *l/ngh* çatallanmak
çetelîbûyîn *m* çatallanma
çeteparêz *nd/nt* çeteci, çete yanlısı
çeteparêzî *m* çetecilik
çetevan *nd/nt* çeteci
çetevanî *m* çetecilik
çetik *n* askılı omuz çantası
çetir *m* paraşüt
çetirbaz *nd/nt* **1.** paraşütçü (bir uçaktan para-

şütle atlamak ve yere iner inmez savaşabilmek amacıyla eğitilmiş asker) **2.** paraşütçü (bir hava taşıtında paraşütle atlayarak yere inen kimse)
çetirbazî *m* paraşûtçülük
çetîn *rd* **1.** çetin, meşakkatlı, zahmetli **2.** çetin, güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan) * **hînbûna nivîsa kevn karekî çetîn e** eski yazıyı öğrenmek güç bir iş **3.** çetin, güç (yapılması zor) **4.** zorlu, zor) * **em di qonaxên zehf çetîn de bihurîn** çok zorlu safhalardan geçtik **5.** çekişmeli, sıkı, zorlu * **maçeke çetîn** çekişmeli bir maç **6.** yaman * **nakokiyeke çetîn** yaman çelişki
çetînayî *m* **1.** çetinlik, güçlük, zorluk, zahmet **2.** zorluk * **çetînayiya vî karî nîn e** bu işin zorluğu yok **3.** güçlük, meşakkat **4.** sıkı (zorlayıcı durum) ~ **derxistin** güçlük (veya zorluk) çıkarmak ~ **dîtin** zahmet çekmek ~ **kişandin** meşakat çekmek
çetînbûn *m* çetinleşme, güçleşme, zorlaşma
çetîn bûn *l/ngh* çetinleşmek, güçleşmek, zorlaşmak
çetînbûyîn *m* çetinleşme, güçleşme, zorlaşma
çetîn dîtin *l/gh* güçsünmek
çetînî *m* çetinlik, güçlük, meşakat, zorluk
çetînker *rd* güçleştirici, zorlaştırıcı
çetîn kirin *l/gh* çetinleştirmek, güçleştirmek, zorlaştırmak
çetînkirin *m* çetinleştirme, güçleştirme, zorlaştırma
çetînkirî *rd* güçleştirilmiş olan
çetinkî *rd/h* çetince
çetlefîl *rd* çetrefil
çetlefîlî *m* çetrefillik
çetr *m* çadır
çetrewir *n* kuyu bulut
çevandin *m* **1.** bükme, eğme **2.** (fiil) çekme ~**a navdêran** *rz* ad çekimi
çevandin *l/gh* **1.** bükmek, eğmek **2.** (fiil) çekmek
çevandî *rd* **1.** bükük, bükülü, eğilmiş olan **2.** *rz* eğik, bükülmüş **3.** *rz* çekimli
çevbeloq *rd* pörtlek (göz için)
çever *rd* yamuk
çeverî *m* yamukluk
çevgan *n* **1.** sopa, değnek **2.** çevgen, polo (oyunu)
çevgen *bnr* çevgan
çevir *rd* **1.** yağlı * **nanekî çevir** yağlı bir ekmek **2.** tavlı
çeviyayî *rz/rd* eğik, bükülmüş
çevîn *m* bükülme, eğilme
çevîn *l/ngh* bükülmek, eğilmek
çevjing *zo/m* yengeç
çevrebî (I) *bot/m* bir söğüt türü
çevrebî (II) *m* hedik
çevrik *bot/m* 'jax' otunun kurumuş halı
çevrî *nd* hayvan
çewa, çewan *bnr* çawan
çewal *n* çuval ~ **dagirtin** çuvallamak, çuval doldurmak ~ **dan tijekirin** (an jî **dagirtin**) *l/tb* çuvallatmak ~ **hatin dagirtin** (an jî **tijekirin**) *l/lb* çuvallanmak ~ **tije kirin** çuvallamak, çuval doldurmak
çewaldûz *nd/nt* çuval diken
çewalfiroş *nd/nt* çuvalcı (satan kimse)
çewalfiroşî *m* çuvalcılık
çewalker *nd/nt* çuvalcı (imal eden)
çewalkerî *m* çuvalcılık
çewalvan *nd/nt* çuvalcı (tarım işlerinde ürünleri çuvallara dolduran kimse)
çewalvanî *m* çuvalcılık
çewandin *bnr* çemandin
çewdem *m* gaybet, çekiştirme, arkasında konuşma
çewder *bot/m* çavdar (Secale cereale)
çewênder *bot/m* çükündür, şeker pancarı (Beta vulgaris varapa)
çewgan *n* **1.** sopa, değnek **2.** çevgen, polo (oyunu
çewisan *m* ezilme (baskıdan ötürü)
çewisandin *m* **1.** ezme, baskı altında tutma **2.** basma (sıkıştırarak yerleştirme)
çewisandin *l/gh* **1.** ezmek, baskı altında tutmak **2.** basmak (sıkıştırarak yerleştirmek)
çewisandî *rd* **1.** ezik, ezilmiş **2.** basılmış olan, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan
çevisiyayî *rd* ezik
çewisan *m* **1.** baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) **2.** basma
çewisandin *m* **1.** baskı yapma, baskı uygulama, ezme, eziyet etme **2.** basmak (sıkıştırarak basmak)
çewisandin *l/gh* **1.** baskı yapmak, baskı uygulamak, ezmek, eziyet etmek **2.** basmak (sıkıştırarak basmak)
çewisandî *rd* **1.** ezilen, ezik (baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan) **2.** basılı (bastırılmış olan)
çewisî *rd* ezik
çewisîn *m* **1.** ezilme (baskı görme) **2.** bastırılma
çewisîn *l/ngh* **1.** ezilmek (baskı görmek) **2.** bastırılmak
çewisîner *nd/nt* baskıcı, ezici * **rejîma çewsîner** baskıcı rejim
çewisînerî *m* baskıcılık
çewitandin *m* yanıltma
çewitandin *l/gh* yanıltmak
çewitandî *rd* yanıltılmış olan
çewkî *m* dörtlük, bent (şarkılarda)
çewlik (I) *m* **1.** bük, büklük (akarsu kıyılarındaki verilmi tarlalar) **2.** çiflik **3.** kesenek, keseneğe alınan çiftlik
çewlik (II) *m* **1.** ima **2.** sezdirme
çewlikkirin *m* **1.** ima etme, imleme **2.** sezdirme

çewlik kirin *l/gh* **1.** ima etmek, imlemek **2.** sezdirmek
çewr *m* **1.** iç yağı **2.** *rd* yaglı
çewt *rd* **1.** eğri, yamuk **2.** solak **3.** *nd* yanlış **4.** *rd* yanlış (bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymayan, aykırı olan) * **hesabê çewt** yanlış hesab **5.** *fel/rd* yanlış **6.** *h* yanlış, eğri **7.** *rd* ters (uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz) ~ **derketin** yanlış çıkmak ~ **gerandin** yanlışa çevirmek ~ **hatin** fena gelmek ~ **û xwar** yalan yanlış
çewtbawer *nd/nt* hurafeci
çewtbawerî *m* hurafe
çewtbawerîtî *m* hurafecilik
çewteçewt *h* homur homur
çewteçewt kirin *l/gh* homurdanmak
çewterê *m* ters yol
çewtî *m* **1.** eğrilik, yamukluk **2.** yanlışlık **3.** *fel* yanılgı, hata ~ kirin hata etmek (veya işlemek) ~**iya (yekî) derxistin** yanlışını çıkarmak
çewtîtî *m* yanlışlık
çewtnas *rd* yanlış tanıyan, bilen
çewtnasî *m* yanlış tanıma, bilme
çewtûxwar *nd* yalan yanlış
çewuk *n* eklem
çexan *mzk/m* çot telli bir saz * **lezetê çeng û çexan** arp ve çağanların lezeti
çexane *bnr* çexan
çexdar *bot/n* çavdar (Secale cereale)
çexele *m* çağla (badem, erik gibi çekirdekli yemişlerin yenilebilen ham şekli)
çexer *n* **1.** çığır, patika **2.** ayak izi, kardaki ayak izi
çê (I) *m* Kürt alfabesinin dördüncü harfının adı (veya okunuşu)
çê (II) *rd* **1.** iyi * **zilamê çê** iyi adam **2.** iyi (yerinde, uygun) * **bersîveke çê** iyi bir cevap **3.** düzgün **4.** âlâ **5.** kıyak * **gotineke çê** kıyak bir söz ~ **xerab** iyi kötü
çêbiwar (I) *rz/nd* mişli yapılı ortaç
çêbiwar (II) *rd* sunî, yapay
çêbiwarîtî *m* sunîlik, yapaylık
çêbûn *m* **1.** yapılma **2.** olma, oluş, oluşma, imal olma **3.** *jeo* oluşum **4.** olma, cereyan etme, vukua gelme (veya vuku bulma) **5.** olma, oluşma (varlık kazanma, meydana gelme) **6.** olma (gerçekleşme, veya yapılma) **7.** çıkma (sağlanma, elde edilme) **8.** olma (hazır duruma gelme) **9.** olma, erişme, yetişme (olgunlaşma) **9.** olma (yol açma) **11.** doğma (dünyaya gelme) **12.** oluşma doğma (ortaya çıkma, sonucu olma) **13.** çıkma, kopma (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) **14.** *mec* patlama (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş gösterme) **15.** türeme, üreme **16.** toplanma, toplama, gelişme, büyüme, adam olma **17.** kendini toparlama, kendini toplama **18.** gelişme, semirme, semizleme, şişmanlama **19.** düzelme (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme **20.** düzelme **21.** şenelme (bitki için; gelişme, büyüme, serhpilme)
çêbûn *l/ngh* **1.** yapılmak **2.** olmak, oluşmak, imal olmak **3.** olmak, cereyan etmek, vukua gelmek (veya vuku bulmak) **4.** olmak, oluşmak (varlık kazanmak, meydana gelmek) * **her roj firtûne çêdibe** her gün fırtına oluyor **5.** olmak (gerçekleşmek, veya yapılmak) **6.** çıkmak (sağlanmak, elde edilmek) * **ji şîr rûn çedibe** sütten yağ çıkar **7.** olmak (hazır duruma gelmek) * **çay hîna çênebûye** çay daha olmadı **8.** olmak, erişmek, yetişmek (olgunlaşmak) * **tiriyê ku ji rezên vir çêdibin pir xweş in** buranın bağlarında yetişen üzümler çok güzel * **zebeş hîna çênebûne** karpuzlar daha olmadı **9.** olmak * **tam deh milyonê keçikê çêbû** çocuğun on milyonu oldu **10.** olmak (yol açmak) * **ji ber van gotinên te pir zerar jê re çêbû** bu sözlerin ona zararı çok oldu **11.** doğmak (dünyaya gelmek) **12.** oluşmak doğmak (ortaya çıkmak, sonucu olmak) * **piştî şer dewletên nû çêbûn** savaştan sonra yeni devletler oluştu (veya doğdu) **13.** çıkmak, kopmak (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) * **şer çêbû** savaş koptu **14.** *mec* patlamak (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş göstermek) * **şer çêbû** savaş patladı **15.** türemek, üremek **16.** toplanmak, toplamak, gelişmek, büyümek, adam olmak **17.** kendini toparlamak, kendini toplamak **18.** gelişmek, semirmek, semizlemek, şişmanlamak **19.** düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **wisa dixuyê ku wê navbera me çêbibe** aramız düzelecek gibi **20.** düzelmek * **pozê wê bi emeliyatê çêdibe** burnu ameliyatla düzelir **21.** şenelmek (bitki için; gelişmek, büyümek, serhpilmek) * **şaxên ku me par ew danîbûn qet çênebûne** geçen sene diktiğimiz fıdanlar hiç şenelmemiş ~**a hestî** kemik oluşumu ~**a heyînan** türüm * **çêdibe cihê xencera çênabe cihê xeberan** kılıç yarası onar dil yarası onmaz
çêbûna gerdûnê *nd* evren doğumu, kozmogoni
çêbûnbar *rd* yapılabilir
çêbûnbarî *m* yapılabilirlik
çêbûyî *jeo/rd* **1.** oluşuk **2.** *rd* oluşmuş **3.** vaki **4.** olgunlaşmış, olmuş (meyve) * **ev petêx çêbûyî ye** bu kavun olmuş **5.** türemiş
çêbûyîn *m* **1.** yapılış **2.** oluş **3.** olma, oluşma **4.** olma, oluş, vuku
çêç *m* petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)
çêçik *n* **1.** civciv **2.** yavru (kuş yavrusu gibi)
çêj (I) *nd/nt* yavru
çêj (II) *m* tat, tadım, lezzet ~ **stendin** tat almak ~ **tê de neman** tadı gitmek (veya kaçmak) ~

û ekl tê de tune tadı tuzu yok **~a (tiştekî) dan devê (yekî)** tadı damağında kalmak **~a (tiştekî) di dev de man** tadı damağında kalmak **~a (tiştekî) hilanîn** tadını almak **~a xwe dan (...)** tadını vermek
çêjandin *m* tatma
çêjandin *l/gh* tatmak
çêjandî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan
çêjdan *m* çeşnileme, tat verme
çêj dan *l/gh* çeşnilemek, tat vermek
çêjdar *rd* lezzetli, leziz ~ **bûn** lezzetli olmak, lezetlenmek ~ **kirin** lezetlendirmek
çêjdarbûn *m* çeşnilenme, lezzetlenme
çêjdar bûn *l/ngh* çeşnilenmek, lezzetlenmek
çêjdarî *m* lezetlilik
çêjdarkirin *m* lezzetlendirme
çêjdar kirin *l/gh* lezzetlendirmek
çêjedar *bnr* çêjdar
çêjik *nd/nt* **1.** yavru * **çêjikê mar** yılan yavrusu **2.** *mec* yavru (bir şeyin küçüğü) * **xaniyekî mîna çêjika serayê ye** saray yavrusu ev ~ **standin (girtin** an jî **wergirtin)** tat almak **~ê şêr** aslan yavrusu
çêjikanîn *m* yavrulama
çêjik anîn *l/gh* yavrulamak
çêjikderxistin *m* yavrulama
çêjik derxistin *l/gh* yavrulamak
çêjikkirin *m* yavrulama
çêjik kirin *l/gh* yavrulamak
çêjkirin *m* tatmak
çêj kirin *l/gh* tatmak
çêjkirî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan
çêjn *m* tat
çêjnî *m* tat, çeşni
çêjwergir *nd/nt* çeşnici
çêjwergirî *m* çeşnicilik
çêjwergirtin *m* tat alma
çêj wergirtin *l/gh* tat almak
çêker *nd/nt* **1.** yapımcı, imalâtçı **2.** *sn/tv* yapımcı, prodüktör **3.** yapımcı, programcı (radyo, sinema programlarını düzenlemekle görevli kimse) **4.** yapıcı, yapan, kuran **5.** *rd* yapıcı, olumlu **6.** *rz* türetici **~ê amyaran** taşıtçı, taşıt imal eden kimse **~ê bernameye** program yapımcısı **~ê morîkan** boncukçu
çêkerî *m* **1.** yapımcılık, imalâtçılık **2.** yapımcılık, prodüktörlük **3.** prodüksiyon **4.** yapıcılık
çêkirdar *rd* yapay, suni
çêkirdarî *m* yapaylık
çêkirin *m* **1.** yapım, imal **2.** *sn/tv* yapım, prodüksiyon **3.** yapım, inşaat * **çêkirina keştiyê** gemi inşaatı **4.** yapma (ortaya koyma, gerçekleştirme, oluşturma) **5.** yapma (düzenli bir duruma getirme) **6.** yapma, imal etme (üretmek) **7.** kurma (gereken şartları hazırlayıp kendi kendine bırakma) **8.** kurma (tesis etme, meydana getirme) **9.** yapı yapma **10.** kurma (ortaklık sağlama) **11.** kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) **12.** kurma (bir araya getirme, toplama) **13.** kurma (sağlama, oluşturma) **14.** kurma (kurum, kuruluş, parti kurma) **15.** oluşturma, meydana getirme **16.** yapma (salgılama, çıkarma) **17.** yapma (olma) **18.** yapma, onarım (onarma, tamir etme) **19.** *mec* tamir, tamir etme (yapılan bir yanlışı düzeltmeye çalışma) **20.** hazırlama (önceden hazırlama) **21.** yaratma (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olma) **22.** yazma, süsleme **23.** tıraş etme **24.** alma (yolma, koparma) **25.** açma (yapma, düzenleme) **26.** düzeltme, araya düzeltme **7.** düzeltme **28.** üretme **29.** işi bir neticeye bağlama **30.** işler hale getirme **31.** *rz* türetme
çêkirin *l/gh* **1.** yapmak (ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak) * **peyker çêkiriye** heykel yapmış **2.** yapmak (düzenli bir duruma getirmek) * **rê çêkirin** yolu yaptılar **3.** yapmak, imal etmek (üretmek) * **sol çêkirin** ayakkabı yapmak **4.** kurmak (gereken şartları hazırlayıp kendi kendine bırakmak) * **tirşîn çêkirin** turşu kurmak **5.** kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) * **fabrîka çêkirin** fabrika kurmak **6.** yapı yapmak * **me hîna qata duduyan a xanî çênekiribû hewa ne xweş bû** evin ikinci katını yapmadan havalar bozuldu **7.** kurmak (ortaklık sağlamak) * **şirîkatî çêkirin** ortaklık kurmak **8.** kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) **9.** kurmak (bir araya getirmek, toplamak) **10.** kurmak (sağlamak, oluşturmak) * **têkilî çêkirin** ilişki kurmak **11.** kurmak * **dewlet çêkirin** devlet kurdular **12.** oluşturmak, meydana getirmek **13.** yapmak (salgılamak, çıkarmak) * **toşbiyên tûkê tûkê çêdikin** tükürük bezleri tükürük yapar **14.** yapmak (olmak) * **vê zivistanê pir serma çêkir** bu kış çok soğuk yaptı **15.** yapmak (onarmak, tamir etmek) * **saetsaz saeta min çêkir** saatçı saatımı yaptı **16.** *mec* tamir etmek (yapılan bir yanlışı düzeltmeye çalışmak) **17.** hazırlamak (önceden hazırlamak) * **geşt çêkirin** gezi hazırlamak * **komplo çêkirin** komplo hazırlamak **18.** yaratmak (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olmak) * **şewatê xetereyeke mezin çêkir** yangın büyük tehlike yarattı **19.** yazmak, süslemek * **rûyê bûkê çêkirine** gelinin yüzünü süslemişler **20.** tıraş etmek * **riyê xwe çêke** sakalını tıraş et **21.** almak (yolmak, koparmak) * **birû çêkirin** kaş almak **22.** açmak (yapmak, düzenlemek) * **ezmûn çêkir** sınav açtı **23.** düzmek * **li hewşê rûniştibû û helbest çêdikirin** avluya oturmuş şiirler düzüyordu **24.** düzeltmek, araya düzeltmek **5.** üretmek **26.** işi bir neticeye bağlamak **27.** işler hale getirmek **28.** inşa etmek **29.** *rz* türetmek ~ **erê, lê melzeme têrî nake** eğri gemi, doğru sefer

çêkirina hevbeş *sn/nd* ortak yapım
çêkirina hevpar *nd* eş yapım
çêkirina hevpişk *sn/nd* ortak yapım
çêkirina pişkdar *sn/nd* ortak yapım
çêkiringeh *sn/m* yapım evi
çêkirî *rd* **1.** yapılmış olan * **karê çêkirî ev in** yapılmış işler bunlar **2.** mamul **3.** düzeltilmiş olan **4.** tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan **5.** yapma, yapay, sunî **6.** kurmaca **7.** *rz* türetilmiş olan
çêkirîtî *m* yapaylık, sunîlik
çêkirox *nd/nt* **1.** yapımcı **2.** yapımcı, imalâtçı **3.** *sn/tv* yapımcı, prodüktör **4.** yapıcı
çêkiroxî *m* **1.** yapımcılık **2.** yapımcılık, imalâtçılık **3.** yapımcılık, prodüktörlük **4.** yapıcılık
çêkiroxtî *m* **1.** yapımcılık **2.** yapım, prodüksiyon
çêl (I) *m* bahis, mevzu ~ **lê kirin** -den bahsetmek ~**î (yekî an jî tiştekî) kirin** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, söz etmek * **îro ji me re çêlî wêrankeriya cengê kir** bu gün bize savaşın yıkıcılığından bahsetti
çêl (II) *nd/nt* **1.** yavru **2.** önek olarak isimden isim yapım eki * **çêlkew** keklik yavrusu
çêl (III) *zo/m* inek
çêl (IV) *n* kaya
çêldîk *n* erkek piliç
çêle *nd/nt* yavru
çêleçûk *m* kuş yavrusu
çêledan *m* yavrulama
çêle dan *l/gh* yavrulamak
çêlek *zo/m* inek ~ **bi ga bûn** boğasamak * **çêlek bi ga ye** inek boğasamış ~ **ga xwarin** inek çiftleşmek ~ **hatin ga** inek çiftleşme zamanı gelmek ~**a belek** çil inek ~**a berdoş 1)** sağmal inek **2)** *argo* sağmal inek (aptal yerine konularak kendisinden sürekli çıkar sağlanan kimse) ~**a biga 1)** çiftleşmiş inek **2)** argo fahişe (kadin) ~**a borê** sarı inek ~**a doşanî** sağmal inek ~**a dotinê** sağmal inek ~ **çêlekek navê garanekê xera dike** bir inek koca sürüyü bozar ~**ê didoşe Xatê şîr didin Fatê** 'hak edene değil etmeyen veriyorlar' anlamında bir deyim
çêlekdoş *nd/nt* inek sağıcısı
çêlekdoşî *m* inek sağıcılığı
çêlekvan *nd/nt* inekçi
çêlekvanî *m* inekçilik
çêlepisîk *nd* kedi yavrusu
çêlereq *m* deniz kaplumbağası yavrusu
çêlê *b* inek çağırma önlemi ~ ~ inek çağırma önlemi
çêlgur *nd* kurt yavrusu
çêlhulhulî *nd* hindi yavrusu
çêlik (I) *bot/m* saçak kök
çêlik (II) *nd/nt* **1.** yavru (bütün canlılar için) * **çêlika kewê** keklik yavrusu **2.** *mec* yavru (bir şeyin küçüğü) * **xaniyekî mîna çêlika serayê ye** saray yavrusu ev **3.** çaylak ~**a babir** kaplan yavrusu ~**ê maran bêjehrî nabe 1)** 'soyundan dolayı (örneğin ocakzade olanlar için) bazı kimselere dokunmamak gerekir, insan çarpılabilir', anlamında bir deyim **2)** soya çekimi ifade eden bir deyim ~**ê şêr** aslan yavrusu
çêlikanîn *m* yavrulama
çêlik anîn *l/gh* yavrulamak
çêlikderxistin *m* yavrulama
çêlik derxistin *l/gh* yavrulamak
çêlikkirin *m* yavrulama
çêlik kirin *l/gh* yavrulamak
çêlî (I) dağa doğru * **bi çêlî ve çû** dağa doğru gitti
çêlî *nd/nt* yavru
çêlîsk *nd/nt* yavru
çêlkew *nd* keklik yavrusu
çêlkirin *m* bahsetme, değinme
çêl kirin *l/gh* bahsetmek, değinmek
çêlkund *nd* baykuş yavrus
çêlkûsû *nd* kaplumbağa yavrusu
çêlmirîşk *nd* tavuk yavrusu, civciv
çêlpez *nd* küçük baş hayvan yavrusu
çêlrût *rd* **1.** dazlak yavru **2.** *mec* züğürt
çêlrûtî *mc* züğürtlük
çêlwerdek *nd* ördek yavrusu
çênabe *b* olmaz, kesinlikle olmaz
çênc (I) *m* **1.** öz, yağ **2.** besi, besin değeri * **çênc di xwarinê de tune** yemekte besin değeri yok **3.** sos (yemek sosu)
çênc (II) *m* haşlama
çêncayî öz, yağ (besin maddelerinde)
çênebûn *l/ngh* **1.** olmamak, gerçekleşmemek **2.** bodur kalmak * **kurikê me bûcirkî ma, qet çênebû** bizim çocuk bodur kaldı **3.** küsmek (gelişememek, büyüyememek) **4.** kaynamak, gerçekleşmemek * **ders çênebû** ders kaynadı **5.** suya düşmek, gerçekleşmemek
çênî (I) *n* altlık, tabak (içine fıncan veya bardak konulan kap)
çênî (II) *n* **1.** küçük parça **2.** tike (et, ekmek, peynir vb. için) * **çêniyê goşt** et tikesi **3.** kuş yemi ~ ~ tike tike ~ ~ **kirin** doğramak
çênîkirin *m* kıyma, kıyma gibi yapma
çênîkirin *l/gh* kıymak, kıyma gibi yapmak
çêq *ant/n* **1.** bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) **2.** baldır
çêr (I) *m* otlatım, otlama
çêr (II) *bnr* çêl (I)
çêr (III) *m* sövgü, küfür ~ **anîn xwe** kendine küfür getirmek ~ **hatin (yekî)** küfür yemek ~ **jê re dan** (birine) küfürler savurmak ~ **pê hatin kirin** sövülmek ~ **pê kirin** (birine) küfür savurmak * **pir çêr pê kirin** ona çok küfürler savurdu ~ **û bêçarî** ağza alınmayacak küfürler, ağır sözler ~ **û bêçarî bi hev kirin** sövüşmek ~ **û bêçarî kirin** küfüretmek ~ **û bêçarî pê kirin** (birine) küfretmek, küfürler

savurmak ~ **û bêçariyên cengenan** dikiş okuması ~ **xwarin** küfür yemek ~**a kesnekirî** kandilli küfür ~**a neçêr** sunturlu küfür ~**a pîs** kaba küfür **(yek) di ~an de hiştin** kalayı basmak **(yek) di ~an de hok kirin** kalayı basmak ~**ên ne çêr** ağır sövgü ~**ên neçêr pê kirin** ağır sövgüde bulunmak, kantarlıyı savurmak ~**î dê û jinê (yekî) kirin** (birine) ana avrat sövmek

çêrandin *m* **1.** otlatma, yayma **2.** gütme (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürme) **2.** *mec* gütme (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetme, sevk ve idare etme)

çêrandin *l/gh* **1.** otlatmak, yaymak, çayırlatmak * **pez çêrandin** malları yaymak, davar otlatmak **2.** gütmek (hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek) **2.** *mec* gütmek (bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetmek, sevk ve idare etmek) * **hûn heywanan diçêrînin ew mirovan** siz hayvan güderken o insan güdüyor

çêrane *h* küfürvari

çêrayî *m* otlak

çêrbaz *nd/nt* küfürbaz

çêrbazî *m* küfürbazlık

çêrbêj *nd/nt* küfürbaz

çêrbêjî *m* küfürbazlık

çêr bi hev kirin *l/bw* sövüşmek

çêrçêrok *nd/nt* küfürbaz

çêrçêrokî *rd* **1.** küfürbaz **2.** küfürvari

çêrdan *m* sövme, küfretme

çêr dan *l/gh* sövmek, küfretmek

çêre *m* otlak, çayırlık, mera ~ **lê avêtin çokan** otlar diz boyu olmak

çêrega *m* mera

çêregeh *m* otlak, otlaklık

çêrek *m* mera, yaylak

çêrekovî *m* yabanî hayvan otlağı

çêrende *rd* otçul

çêrgeh *m* otlak, çayırlık, yaylak

çêrik *m* salkımdan bir parça

çêrî (I) *m* küçük parça

çêrî (II) *m* otlama, yayma ~ ~ yayıla yayıla * **sewal çêrî çîrî dikevin nava ziyanê** mallar yayıla yayıla ekine giriyorlar

çêrîgeh *m* otlak

çêrîhevkirin *m* küfürleşme, sövüşme

çêrî hev kirin *l/bw* küfürleşmek, sövüşmek

çêrîn *m* **1.** otlama, yayılma, , çayırlama, çayırlanma **2.** güdülme

çêrîn *l/gh* **1.** otlamak, yayılmak, çayırlamak, çayırlanmak * **ajal li mêrgê diçêre** hayvan çayırda çayırlanıyor **2.** güdülmek

çêrkirin *m* sövme, sövüş, küfretme

çêr kirin *l/gh* sövmek, küfretmek

çêrme *rd* **1.** ılık **2.** deri sıcaklığında **3.** *m* su dökünme yeri

çêrmebûn *m* ılıklaşma, ılınma

çêrme bûn *l/ngh* ılıklaşmak, ılımak, ılınmak

çêrmebûyîn *m* ılıklaşma, ılınma

çêrmekirin *m* ılıklaştırma, ılındırma, ılıtma

çêrme kirin *l/gh* ılıklaştırmak, ılındırmak, ılıtmak

çêrmetî *m* ılıklık

çêrmoyî *rd* ılıkça

çêrmûk *m* **1.** kaplıca, ılıca **2.** yunak (quleteyn)

çêrok *nd/nt* küfürbaz, sövgücü

çêrokî *nd/nt* **1.** küfürbazlık **2.** *rd* küfürbazca

çêrt *m* sağı (kuş tersi)

çêrûng *bnr* çîrok

çês *m* sap ile tane karışık hasat

çêst *m* tat

çêstandin *m* tattırma

çêstandin *l/gh* tattırmak

çêstin *m* tatma

çêstin *l/gh* tatmak, tadına bakmak

çêstî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan

çêstînî *biy/rd* tatsal

çêstkirin *m* tatma

çêst kirin *l/gh* tatmak

çêstxane *m* aşhane, lokanta

çêt *n* **1.** piliç, ferik (horozun küçüğü, erginleşmemiş horoz) **2.** en ufak kuş türü

çêtik *nd/nt* yavru

çêtir *rd* evlâ, yeğ, daha iyi ~ **girtin** yeğ tutmak ~ **hatin girtin** *l/tb* yeğlenmek

çêtirdîtin *m* tercih etme, yeğleme

çêtir dîtin *l/gh* **1.** tercih etmek, yeğlemek **2.** uygun bulmak

çêtirdîtî *rd* yeğ, yeğrek

çêtirgirtin *m* tercih etme, yeğleme

çêtir girtin *l/gh* tercih etmek, yeğ tutmak

çêtirgirtî *rd* yeğ, yeğrek

çêtirî *m* yeğlik

çêtirîn *nd/rd* **1.** optimum, en iyi olan **2.** en iyi, ekstra

çêtî *m* tike, parça ~ ~ paramparça ~ ~ **kirin** paramparça etmek

çêtîkirin *m* parçalama

çêtîkirin *l/gh* parçalamak

çêx *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)

çêyandin *m* yeğleme

çêyandin *l/gh* yeğlemek

çêyî *m* **1.** iyilik (iyi olma durumu) **2.** iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım) **3.** kıyaklık

çêyîtî *m* iyilik

çi (I) *b* cık

çi (II) *c* **1.** ne (hangi şey anlamında) * **tu çi biçînî tu dê wî biçinî** ne ekersen onu biçersin **2.** *b* ne (soru biçiminde şaşma bildiren ünlem) ***çi, pelişî he!** ne, yıkıldı ha! * **çi, hate?** ne, geldi mi? **3.** ne (şart birleşik zamanıyla her şey) * **çi bibîne dixwaze** ne görse ister **4.** ne (çoğul olarak, birçok şeyler) * **çi**

tiştan dibêje? neler söylüyor? * **me îro çi dîtin** bu gün neler gördük **5.** *rd* ne (hangi anlamında) * **dê çi roj bên?** ne gün gelecekler? **6.** *rd/h* ne (soru yoluyla itiraz anlatır) * **tu çi têkilî pê dikî?** sen ne karışıyorsun? **7.** *rd* ne (nasıl) * **ev çi qiyafet e?** bu ne kiyafet? **8.** *h* ne (şaşma veya çokluk bildirir) * **çi germ e, çi germ e heyra!** ne sıcak, ne sıcak! * **çi mirovekî seyr e!** ne ilginç adam! **9.** ne (sana ne, bana ne gibi soru cümlelerinde 'ne ilgisi var' anlamını verir) * **ez zehmetê dikişînim çi ji te re ye?** zahmeti ben çekiyorum, sana ne? **10.** *g* gerek (kelimeleri, kelime öbeklerini, görevdeş öğeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme gibi anlamlar katarak bağlar) * **çi ji aliyê dê çi ji aliyê bavê ve...** gerek anne gerek baba tarafından ... ~ **anîn** (an jî **hat**) **û** ~ **neanîn** (an jî **nehat**) gelsin (veya gelsin... gitsin) * **camêran nizanibûn ji me çi bikin, vexurikan bibêjin, mezeyan bibêjin, de çi anîn û çi neanîn** adamlar bize nasıl davranacağını şaşırdılar, gelsin içkiler gitsin mezeler ~ **bela bê serê mirov ji ber ziman e** bülbülün çektiği dili belâsı, insanın belası dili yüzündendir ~ **bê serê mirov ji bêaqiliya mirov e** akılsız başın cezasını ayak çeker (veya akılsız iti veya köpeği yol kocatır) ~ **bê serê quling ji qîrîna quling e** akılsız başın cezasını ayak çeker ~ **bibêje baş e** ne dese beğenirsin * **keçik ji me re çi bibêje baş e?** kız bize ne dese beğenirsin? ~ **biçînî wî diçinî** ne ekersen onu biçersin ~ **bikî bike** ne yaparsan yapıp ~ **bikî kewarê ew ê bê xwarê** ne ekersen onu biçersin ~ **bûn bi (yekî) bûn** (birine) olan olmak ~ **bûn pê bûn** (birine) olan olmak ~ **bûye bi te?** ne oluyor?, ne olmuş sana? ~ **çax dibe bila bibe** eninde sonunda olsun da ~ ... ~ ... **1)** ... olsun... olsun * **çi jin çi mêr** kadın olsun erkek olsun 2) ister ... ister * **çi ev çi ew firq nake** ister bu ister o fark etmez ~ **dibe 1)** Allah rızası için, ne olursun * **çi dibe, êdî hiş be** Allah rızası için artık sus **2)** ne olur * **çi dibe min jî bibin** ne olursunuz beni de götürünüz **3)** ne o? ~ **dibe bila bibe** ne olursa olsun ~ **dibe** ~ **nabe** ne olur ne olmaz ~ **çi dibe ew bi dilê xwe ye** her neyse ~ **dibe ew zane** her ne ise (kısa keselim, uzatmayalım) ~ **dibe meke** (an jî **neke**) etme eyleme ~ **dibû** ne olur (veya ne olursa, ne olursunuz), ne olurdu ~ **dike** ne gezer * **tiştê wisa li vir çi dikin** burada böyle şeyler ne gezer ~ **dikî bike** ne yapıp yapıp * **ez çi dikî bike wê bişînim memleket** ne papıp yapıp onu memlekete gönderin ~ **diqewime?** ne o? ~ **dixwe bila bixwe** zift yesin (veya ziftin peki yesin) ~ **(...) ecêb** ama ne (şaşılacak nitelikte olan) * **çi qiyafetekî ecêb** ama ne kılık ~ **eleqeya (wî) pê ye!** ne münasebet! ~ **feyde ku** ne yaparsın ki (veya ne yapmalı ki) ~ **feyde ye êdî** ne fayda ~ **gotin** ne demek (hiç öyle şey olur mu?) * **ma em wisa te verê dikin, paşê xelk ji me re çi bibêje?** seni öyle gönderir miyiz, sonra halk bize ne der? ~ **gotinên xweş kirin 1)** ne güzel konuştu, ne güzel sözler sarfetti **2)** cevahir yumurtlamak, cevher yumurtlamak (şakayla) ~ **hat) û** ~ **nehat** gelsin (veya gelsin... gitsin) * **camêran nizanibûn ji me çi bikin, vexurikan bibêjin, mezeyan bibêjin, de çi hat û çi nehat** adamlar bize nasıl davranacağını şaşırdılar, gelsin içkiler gitsin mezeler ~ **hate ber dev** ağzına geldiği gibi ~ **hatin ber dev gotin 1)** ağzına geleni söylemek (çok ve düşüncesizce konuşmak) **2)** (birine) verip veriştirmek ~ **hatin ber devê (yekî) gotin 1)** ağzına geleni söylemek **2)** aklına geleni söylemek ~ **hebekî ye** çok güzel kadın, dünya güzeli ~ **hebûn gotin** bülbül gibi konuşmak, ötmek (herşeyi anlatmak) ~ **hewce (pê) ye** ne hacet ~ **heye** ~ **tune, hûnê ji xwe re ecêbmayî bimînin** neler de neler, maydanozlu köfteler ~ **heye** ~ **tune 1)** ne var ne yok (ne haberler var) **2)** ne var ne yok (olanların bütünü) * **çi heye çi tune tevan bar bikin** ne var ne yok hepsini yükleyin ~ **heyf 1)** maalesef **2)** *b* heyhat ~ **heyf ku** *h* neyaz ki, özülerek söylüyorum ~ **hîkmet e** ne hikmetse (hikmettir) ~ **hîkmeta Rebê alemê ye** ne hikmetse (hikmettir) ~ **îşê (te) pê neketiye?** başka işin yok mu? ~ **îşê (yekî) pê ye** başka işi yok mu? ~ **îşê te pê ketiye** ne ne lâzım ~ **îşê (...) ye!** neci oluyur! * **çi îşê we ye, hûn li karê ber xwe binêrin!** siz neci oluyorsunuz, siz kendi işimize bakın! ~ **jê hatin kirin** elinden geleni yapmak * **ji bo ku keça xwe baş bike, çi jê hat, kir** kızını iyileştirmek için elinden geleni yaptı ~ **jê hatî ye 1)** ne de çalışkan **2)** ne de yiğit (alay yoluyla) ~ **ji (yekî) bê veşartin ji Xwedê nayê veşartin** sizden ne saklarsam da Allahtan saklanılmaz ~ **ji çiya mezintir e?** iftira, iftiranın da beteri var ~ **ji destê (yekî) hatin, kirin** elinden geleni yapmak * **ji bo ku keça xwe baş bike, çi ji destê wê hat, kir** kızını iyileştirmek için elinden geleni yaptı ~ **ji destê (yekî) hatin, texsîr nekirin** elinden geleni ardına (arkasına) komamak ~ **ji destê me tê!** elden ne gelir ~ **ji (we) dixwaze?** ne alıp veremiyor? ~ **ji diya xwe mêtibe ji difnê (yekî) anîn** anasından emdiği sütüt burnundan getirmek ~ **ji diya xwe mêtibe ji pozê (yekî) anîn** anasından emdiği sütü burnundan getirmek ~ **ji min re** neme lazım (veya neme gerek) * **hêrs û şidet çi ji min re ye** hırs, hiddet neme gerek ~ **jin bû, jin mebêjê şûrê Hz Alî bibêje** yiğit bir kadın idi ~ **ji te re ye?** sana ne, tasası sana mı düştü? ~ **ka hele**

* çi ka bide min hele bana ver ~ **karê te pê ketiye** üstüne vazife olmamak (veya değil) ~ **karê (yekî) heye** işi ne? ~ **kiro bi xwe kiro, xera kiro bi xwe re kiro** ne ettiyse kendine etti (hem iyilik hem kötülük anlamında) ~ **li ber destê (yekî) hebe** elinde avucunda nesi varsa ~ **li ser diçe bila here** her ne pahasına olursa olsun ~ **meriv î** (an jî **mirov î**) ne âlemsin * **tu çi meriv î kuro!** sen ne âlem çocuksun! ~ **min jê ye** bana dokunmayan (veya beni sokmayan) yılan bin yil yaşasın ~ **mixab e** maalesef ~ **neanîn!** (an jî **nehat**) gelsin (veya gelsin... gitsin), ne gelmedi ki! ~ **pê bûn** -e ne olmak ~ **pê dibe bila pê bibe** ne hali varsa görsün ~ **pê qedîn** gönlünden ne kopmak, ne verebilmek * **hema çi bi te qediya wî bide** gönlünden ne koptuysa onu ver ~ **pê ye!** neci oluyur! * **te çi pê ye, tu li karê ber xwe binêre!** sen neci oluyorsun, sen kendi işine bak! ~ **pîr e esil şîr e** asıl olan annedir, eğitici olan annedir ~ **qas 1)** ne kadar (nicelik anlamıyla soru bildirir) * **tu dê çi qas bimînî?** ne kadar kalacaksın? * **ev cil çi qas e?** bu elbise ne kadar? **2)** ne kadar (çok, oldukça) * **av çi qas germ e!** su ne kadar sıcak! **3)** ne kadar (ne ölçüde) * **hûn çi qas bixebitin jî hûn nagihîjin wê** ne kadar çalışsanız da ona yetişemezsiniz ~ **qas bike** *g/h* ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle) ~ **qas dibe** (an jî **çi qas e**) **ew zane** her ne ise (ne kadar ise, tutarı ne ise) ~ **qas çê ye esil dê ye** asıl olan annedir, eğitici olan annedir ~ **qas ~ qas in?** kaça kaç? (oyunda tarafların aldığı sayı veya dereceyi sormak için) ~ **qas dûr e bi nûr e** gözden ırak olan gönülden de ırak olur (Türkçedeki deyimin tersi olarak düşünmek lazım) ~ **qas kirin** (an jî **girê dan**) tutmak, etmek (para toplamı ...-e varmak) * **tiştên ku te kirîbû çi qas girê dabû?** aldığın şeyler ne kadar tutmuş? ~ **qas pak e esil mak e** asıl olan annedir, eğitici olan annedir ~ **qasî pirtir e ew qasî çêtir e** çokluk her zaman iyidir ~ **qeder** ne kadar ~ **qewimî** ne çıkar (ne zararı var) * **di roja teng de me çar pênç qiruş ji yekî stend çi qewimî?** dar günde birinden üç beş kuruş almışım ne çıkar? ~ **qewî? 1)** hayırdır? **2)** neden ne oldu ki? ~ **qisûra wê heye?** (bir yerin) suyu mu çıktı? ~ **qîmeta (...) heye 1)** ne kiymeti var ki **2)** ne olacak! ~ **re** ne demeye (niçin) ~ **serê xwe li serê diêşînî** akıl var, yakın var (veya akıl var, izan var) ~ **seyr e** ilâhi, ne tuhaf ~ **teba ye** ne menem şey ~ **tê milê te bike** elinden geleni ardına koma ~ **tê serê quling ji qîrîna quling e** bülbülün çektiği dili belâsı ~ **tê serê wî bila bê serê wî** ne hali varsa görsün ~ **tişt e** ne menem şey ~ **(...) xweş** ne hoş, ama ne * **çi fîlmekî xweş!** ama ne film! ~ **xweş û çi hal** ne âlâ ne âlâ ~ **ye** neci * **ew çi ye ?** o neci ? ~ **zerara (wî) heye?** ne çıkar * **di roja teng de me çar pênç qiruş ji yekî stend çi zerara wî heye?** dar günde birinden üç beş kuruş alınışım ne çıkar?

çib *h* **1.** çabuk **2.** hızlı, hızlı bir şekilde ~ ~ çabuk çabuk, hızlı hızlı

çibik *rd* canlı, hareketli

çibikî *m* canlılık, hareketlilik

çiç (I) *b* tuh, tuh tuh

çiç (II) *n* **1.** mamiş (çocuk dilinde meme) **2.** meme ucu (çocuk dilinde)

çiçe *b* keçi kovma ünlemi

çiçelan *argo/m* am (kadin cinsel organı)

çiçik *n* **1.** emcek, emcik, cicik, meme **2.** meme ucu **3.** meme (vücudun herhangi bir yerinde oluşmuş küçük çıkıntı) * **çiçikê bawesîrê** basur memesi **4.** baloncuk ~ **dan** balon vermek, baloncuk vermek ~ **dan (yekî)** -e meme vermek ~**a bawesîrê** *ant* basur memesi ~**a lêvê** üst dudak çurunun altındaki çıkıntı

çiçikdar *rd* memeli

çiçikê çav *ant* göz yaşı etçiği (veya memesi)

çiçikok *ant/n* memecik

çiçikokî *rd* mememsi

çiço *n* mamiş, emcik (çocuk dilinde meme)

çifkirin *m* sağma

çif kirin *l/gh* sağmak

çiflîs *nd/rd* yalancı

çiflîsî *m* yalancılık

çift (I) *rd* uğursuz

çift (II) *rd* çift (nesneler için; birbirini tamamlayan iki tekten oluşan)

çift agir *sp* çift atış

çiftavêtin *m* çifteleme

çift avêtin *l/gh* çiftelemek

çiftcamî *rd* çift camlı

çifte (I) *m* çifte (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıyla vuruşu, tekme)

çifte (II) *rd* **1.** çifte (ikisi bir arada bulunan veya ikili) **2.** *m* çifte (iki namlulu av tüfeği)

çifte avêtin *l/gh* çifte atmak, tekmelemek

çifte berdan *l/gh* çifte atmak (çifteyle sıkmak)

çiftexas *n* 1. patiska **2.** *rd* patiska (patiskadan yapılmış şey)

çiftî *m* uğursuzluk

çift kêl *nd* çift dikiş

çig *g* çünkü

çigsûr *bot/m* çağır otu

çigûn *m* kazan (buhar makinelerinde, kalorifer tesisatlarında suyun kaynatıldığı kap) * **çigûna dûkelê** buhar qazanı

çih *n* koşe

çihîz *m* fışek, mermi

çijimeretî *m* bana necilik

çijvijandin *m* sağa sola koşuşturma

çijvijandin *l/gh* sağa sola koşuşturmak

çijvijîn *m* sağa sola koşuşma

çijvijîn *l/ngh* sağa sola koşuşmak * **wekî kar û**

berxan li hev diçijvijîn kuzu ve oğlaklar gibi sağa sola koşuşuyorlardı
çik (I) *m* **1.** av avlama (gizli bir şekilde) **2.** rasgele (misket gibi oyunlarda) ~ **çû** hangisine rast gelirse
çik (II) *rd* **1.** dik (eğik olmayan) * **çik sekiniye** dik durmuş * **kap çik hat** aşık dik geldi **2.** dimdik **3.** dik (eğimi dike yakın) * **hevrazê çik** dik yokuş **4.** *mat* dik (birbirine dikey olan doğrulardan oluşmuş) **5.** *mec* baston gibi, baston yutmuş gibi (dimdik duran veya yürüyen) ~ **sekinî** mum gibi (uslu, kıpırtısız) ~ **sekinîn** 1) dik durmak, dimdik durmak 2) dikilip durmak (veya kalmak) ~ **û pik** (an jî vik) kazık gibi (dimdik ve sert)
çik (III) *m* kesilme (su için)
çik (IV) *m* yetenek, kabiliyet
çik (V) *n* dığdık, dızdık (akrabalığın uzak olduğunu anlatır) ~ê ~ dığdığının dığdığı, dızdığının dızdığı * **ev kurê çikê çikê min e** bu benim dızdığımın dızdığının oğludur
çik (VI) *n* kenar, kıyı * **çikê behrê** deniz kıyısı
çika *g* **1.** hele * **çika bila ew roj bê** hele o gün gelsin (özellikle, hiç olmassa, her şeyden önce nalmanda) **2.** hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) ~ **tu lê** hele bak
çikan *m* çekilme (suyun çekilmesi, kuruması)
çikandin (I) *m* **1.** dikmek (bir cismi dik olarak durdurma) **2.** dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) **3.** saplama
çikandin (II) *m* çemreme, sıvama (kol veya etekleri; yukarıya çekekip toplama veya kıvırma)
çikandin (III) *m* **1.** kesme, kesiş, kurutma, kurutuş (suyun kesilmesini sağlama) **2.** köreltme (soyunun bitmesine sebep olma)
çikandin (I) *l/gh* **1.** dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) * **direk çikandin** direk dikmek **2.** dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) **3.** saplamak
çikandin (II) *l/gh* çemremek, sıvamak (kol veya etekleri; yukarıya çekekip toplamak veya kıvırmak) * **dawa xwe çikand** eteğini çemredi * **daw û delingan biçikîne** etek ve paçalarını sıva
çikandin (III) *l/gh* **1.** kesmek, kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) * **ava newalê biçikînin** derenin suyunu kurutun **2.** köreltmek (soyunun bitmesine sebep olmak)
çikandî (I) *rd* dikili, saplanık * **kêra çikandî** dikili bıçak
çikandî (II) *rd* sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekikilip kıvrılmış olan)
çikandî (III) *rd* kesik, kurutulmuş (suyu kesilmiş olan)
çikane *h* **1.** dikine, dikme, dik durumda **2.** *rd* dikçe
çikbûn (I) *m* dikelme, dikilme
çikbûn (II) *m* su kesilme
çik bûn (I) *l/ngh* dikelmek, dikilmek
çik bûn (II) *l/ngh* su kesilmek
çikçigan *bnr* çikçikan
çikçigoh *zo/m* bir kuş adı
çikçik (I) *m* **1.** tik tak (saat sesi için) **2.** su damla sesi
çikçik (II) *b* keklik çağırma ünlemi
çikçikan *zo/m* ağaçkakan (Picus)
çikçikandin (I) *m* **1.** kesme, kurutma (suyun kesilmesine sebep olma) **2.** hazırlık yapma (korku ve heyecanla)
çikçikandin (II) *m* çemreme, sıvama (kol veya etekleri; yukarıya çekip toplama veya kıvırma)
çikçikandin (I) *l/gh* **1.** kesmek, kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) **2.** hazırlık yapmak (korku ve heyecanla)
çikçikandin (II) *l/gh* çemremek, sıvamak (kol veya etekleri; yukarıya çekip toplamak veya kıvırmak) * **dawa xwe çikçikandibû** eteğini çemremişti
çikçikandî (I) *rd* kesik, kurutulmuş (suyu kesilmiş)
çikçikandî (II) sıvalı
çikçikî *rd* kurumuş
çikçikîn *m* **1.** kuruma **2.** hazırlık yapılma
çikçikîn *l/ngh* **1.** kurumak (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) **2.** hazırlık yapılmak (korku ve heyecanla)
çikçik kirin *l/gh* keklik çağırmak
çikçîkan *zo/m* ağaçkakan (Picus)
çikdar *rd* kabiliyetli
çikeçik *m* **1.** tık tık **2.** takırtı
çikilandin *m* **1.** dikme (bir cismi dik olarak durdurma) **2.** dikim, dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) **3.** batırma, saplama, saplayış, sokma, sokuş (iğne, bıçak, çakı vb. için)
çikilandin *l/gh* **1.** dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) * **direk çikilandin** direk dikmek **2.** dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) **3.** batırmak, saplamak, sokmak (iğne, bıçak, çakı vb. için)
çikilandî *rd* **1.** dikili * **şiva çikilandî** dikili çubuk **2.** batık, saplı. saplanık * **kêr di zebeşê de çikilandî disekine** bıçak karpuzda saplı duruyor
çikilîn *rd* **1.** dikik **2.** dikleşmiş olan **3.** saplanık
çikilîn *m* **1.** dikilme **2.** dikleşme **3.** saplanma
çikilîn *l/ngh* **1.** dikilmek **2.** dikleşmek * **birûyê wî çikilîn** kirpikleri dikleşti **3.** saplanmak
çikiyayî *rd* kesik, kurumuş (su için)
çikizandin *m* **1.** saplama, dikme **2.** bir işe başlanmak için hazırlık yapma **3.** gizlice yaklaşma
çikizandin *l/gh* **1.** saplamak, dikmek (fide dikmek için değil, bir şeyi saplamak için) **2.** bir işe başlanmak için hazırlık yapmak **3.** gizlice yaklaşmak

çikizîn *m* **1.** saplanmak **2.** hazırlık yapılma **3.** gizlice yaklaşılmak (gizlice yapılan şeylere çaktırmadan yaklaşmak)
çikizîn *l/ngh* **1.** saplanmak **2.** hazırlık yapılmak **3.** gizlice yaklaşmak (gizlice yapılan şeylere çaktırmadan yaklaşmak)
çikîn (I) *m* tık
çikîn (II) *m* **1.** kesilme, kesiliş (ırmak, kuyu, pınar gibi yerlerde su çekilip yok olma) **2.** kuruma, kuruyuş (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kuruma) **3.** çekilme (azalma veya yok olma) **4.** bağırma **5.** dikilme
çikîn *l/ngh* **1.** kesilmek, soğulmak (ırmak, kuyu, pınar gibi yerlerde su çekilip yok olmak) * **haya we jê heye wê av biçike?** su kesilecekmiş, haberiniz var mı? **2.** kurumak (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) * **havînê ev çem diçike** yazın bu nehir kuruyor **3.** çekilmek (azalmak veya yok olmak) **4.** bağırmak * **wer çikiya** öyle bağırdı ki **5.** dikilmek
çikîner *rd* kurutucu
çikîtî *m* diklik
çikkirin *m* dikleştirme
çik kirin *l/gh* dikleştirmek
çikkirî *rd* dikik
çiknez *nd/nt* cimri
çiknezî *m* cimrilik
çiknos *nd/nt* cimri
çiknosî *m* cimrilik
çiko *h* çünkü
çikos *bnr* çikûz
çikosî *bnr* çikûzî
çikot *rd* cimri, var yemez
çikotbûn *m* cimrileşme
çikot bûn *l/ngh* cimrileşmek
çikotî *m* cimrilik ~ **kirin** cimrilik etmek
çikotîbûn *m* **1.** cimrileşme **2.** cimrilik
çikû *h* çünkü, zira
çikûd *nd/nt* cimri
çikûdî *m* cimrilik
çikûrandin *m* çemrenme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekip toplama veya kıvırma)
çikûrandin *l/gh* çemrenmek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekip toplamak veya kıvırmak)
çikûrandî *rd* sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekilip kıvrılmış olan)
çikûrîn *m* çemrenme, sıvanma
çikûrîn *l/ngh* çemrenmek, sıvanmak
çikûs *nd/nt* cimri, var yemez
çikûsbûn *m* cimrileşme
çikûs bûn *l/ngh* cimrileşmek
çikûsî *m* cimrilik ~ **kirin** cimrilik etmek
çikûsîbûn *m* **1.** cimrileşme **2.** cimrilik
çikûstî *m* cimrilik
çil (I) *n* **1.** kırk (40, XL) **2.** *rd* kırk (dört kere on, otuz dokuzdan bir artık) **3.** *mec* kırk (pek çok) ~ **carî hatin kirin** kırklanmak ~ **carî kirin** kırklamak (bir şeyi kırk defa yapmak veya birçok defa sudan geçirmek) ~ **dan** kırkını vermek ~ **pere** kırk para (bir kuruş) ~ **rojî** kırklı (kırk gününü doldurmamış) ~ **sal** kırk yıl (çok uzun bir süre) * **ez çil salî jî bixebitim nikarim vî qerzî bidim** kırk yıl çalışsam da bu borcu ödeyemem ~ **sal e** kırk yıllık (çok eski, köklü) * **mêrik çil sal e ku doktor e, tu çi dibêjî?** adam kırk yıllık doktordur, sen ne diyorsun? ~ **salî** kırklık, kırk yaşında olan ~ **sal kul û qotik di gund de bû, ecelê (wî) hat hîna mir** kırk yıl kıran olmuş, eceli gelen ölmüş **~ê ereb û firîkê nokan** al kiraz üstüne kar yağmış **~ê (yekî) hilanîn** kırkını çıkarmak **~ê (yekî) qedîn** kırkı çıkmak ~ **û silûk** çile **~ê (yekê) pê de çûn** ilkinden sonra doğum yapan kadın **~ê wan ketin hev** kırkları karışmış olmak **ji ~ê xwe derketin** kırkını doldurmak **~ê xwe bixwe** öteye kay, biraz kay (şaka) **~ê xwe qedandin 1)** kırkını çıkarmak **2)** kırklamak (loğusa veya yeni doğmuş bebek için; kırk gününü tamamlamak)
çil (II) *nd* tepe, dağ ~ **û çiya** dağ bayır
çil (III) *bj/n* loğusa, lağusa dönemi
çil (IV) *rd* **1.** nefsine düşkün, şikemperver, pis boğaz **2.** ekti (her yiyeceği canı çeken) **3.** *m* nefis (insanların yeme içme gibi ihtiyaçlarının tümü)
çil (V) *n* filiz, fidan * **çilê darê** ağaç fidanı
çil (VI) *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çilag *nd/nt* çulha, dokumacı
çilagî *m* çulhalık, dokumacılık
çilak *n* **1.** filiz, fidan **2.** ince uzun değnek
çila mehîrê *zo/nd* yarasa
çilan *n* yen (giysi kolu) * **destên xwe şûştin, ziwa kirin û çilanên xwe daxistin** ellerini yıkadı, kuruladı ve yenlerini indirdi
çilanî (I) *m* kırklık
çilanî (II) *rd* nefsanî
çilapekirin *m* hızlı koşma
çilape kirin *l/gh* hızlı koşmak
çilapek *m* **1.** kar ve yağmurun beraber tane halinde yağması **2.** yağmur damlası
çilbira pîvazan *nd* yeşil soğan, yağ ve salçadan yapılan yemek
çilbisk *bot/m* **1.** yenilen bir bitki **2.** kırk pürçekli * **çilbiskê çilkeziyê kırk** pürçekli kırkörüklü
çilboq *zo/n* cırboğa (Dipus Caegyptius)
çilçil *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çilçilandin *m* yıpratma
çilçilandî *rd* yıpratılmış olan
çilçilandin *l/gh* yıpratmak
çilçilîn *m* yıpranma
çilçilîn *l/ngh* yıpranmak * **şalê wî paqij lê çilçilîbû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı
çildan *m* zıplama

çil dan *l/gh* zıplamak
çildarî *rd* lağusalı
çildergûş *rd* çok çocuklu aile
çilderî *rd* kırk kapının ipini çeken kimse, çok gezip tozan kimse
çildev *rd* güvenilmez, kancık
çildevî *m* kancıklık (kancıkça davranış) ~ **kirin** kancıklık etmek (veya kancıklık yapmak)
çildevkî *h* kancıkça
çile *n* **1.** karakış (20 günü aralık ayına 20 günü de ocak ayına denk düşen dönem **2.** yazın en sıcak 40 günü **3.** çile (derviş ve şeyh adayların 40 gün süre ile tek başlarına hücrede geçirdikleri zahmetli ve perhizli dönem) **4.** ocak (yılın 31 gün çeken birinci ayı) **~yê havînê** (an jî **payîzê)** *mec* sıkıntı zamanı **~yê xwe kişandin** (an jî **tije kirin)** çile çıkarmak (veya doldurmak)
çileçep *rd* sapa * **riyên çileçep** sapa yollar
çileçil *rd* kırkar
çiledar *rd* lağusalı kadın
çilegir *nd/nt* kırk gün oruç tutan (Yezidilikte)
çilek 1. nefsine düşkün, şikemperver, pis boğaz **2.** ekti, yemek düşkünü (her yiyeceği canı çeken)
çilekêş *nd/nt* çileci
çilekêşî *m* çilecilik, fakirizm
çilekî *m* ektilik, şikemperverlik ~ **tê de dîtin** ektiliğini tespit etmek
çilekî kirin *l/gh* ektilik yapmak, şikemperverlik yapmak
çilektî *bnr* çilekî
çile lê qelibîn *l/bw* loğusa humasına tutulmak
çilem (I) *rd* becerikli
çilem (II) *rd* kırkıncı
çilemî *m* beceriklilik
çilemîn *rd* kırkıncı
çilepelk *m* dönemeç, viraj
çileqe *rd/nt* geveze, boşboğaz (çenesi düşük)
çileqetî *m* gevezelik, boşboğazlık
çilesir *m* kırk ikindi, ikindiler (Mart'ın 22'sinde başlayarak kırk gün sürmekte)
çilesrîn *m* kırk ikindi
çil ewliya *nd* kırklar
çilexane *m* çilehane, çile çekilen yer
çileyê ereb *nd* kara kış
çileyê reş *nd* kara kış
çileyê zivistanê *nd* erbain, kara kış (kırk günlük kış dönemi)
çilêçile *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çilêg *bnr* çilag
çilê havînê *nd* Haziran ayının bitiminden 20 Ağustos'a kadar süren ve havaların çok sıcak olduğu dönem
çilê hişk *nd* kuru soğuğun yoğun olduğu dönem
çilê mehîrê *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çilêng *n* sümük * **çilûngê xwe bimale** sümüğünü sil
çilêz *rd* obur, doymayan
çilê zivistanê *nd* zemheri
çilêzî *m* oburluk
çilêzîn *rd* yapışıcı, yapışkan
çilfis *rd* aşıran, çırpan
çilfisandin 1. çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) **2.** aşırma, çırpma
çilfisandin *l/gh* **1.** çırpmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) **2.** aşırmak, çırpmak
çilfisîn *m* **1.** çırpılma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılma) **2.** aşırılma
çilfisîn *l/gh* **1.** çırpılmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılmak) **2.** aşırılmak
çilgezik *zo/nd* bir böcek adı
çilgul nd bir hali türü
çilik (I) *ant/m* klitoris
çilik (II) *n* oyun için, yere dikilen üç çatallı çubuk
çilik (III) *rd* lağusalı
çilikandin *m* damlatma
çilikandin *l/gh* damlatmak
çilikîn *m* damlama
çilikîn *l/ngh* damlamak
çilimçor *nd* **1.** yol geçen hanı **2.** yolgeçen **3.** giden geleni çok olan
çilingar *nd/nt* çilingir
çilingarî *m* çilingirlik
çilingdar *nd/nt* **1.** bakırcı (bakırdan kap kacak yapan) **2.** kazancı
çilingdarî *m* bakırcılık
çilingir *nd/nt* ince işler, bakırcılık, gümüşçülük yapan kimse
çilingirxane *m* ince işlerin yapıldığı iş yeri
çiliqandin *m* **1.** cıvıtma, cılk etme **2.** şımartma
çiliqandin *l/gh* cıvıtmak, cılk etmek * **mêjî çiliqandiye** beynini cılk etmiş **2.** şımartmak
çiliqîn *m* **1.** cıvıtma, cılk olma **2.** şımarma
çiliqîn *l/ngh* **1.** cıvıtmak, cılk olmak **2.** şımarmak
çilivilî *m* gürültü, patırtı, şamata
çilizîn *m* otlanma, başkaların sırtından geçinme
çilizîn *l/ngh* otlanmak (argo), başkaların sırtından geçinmek
çilî (I) *rd* **1.** kırklı (kırk gününü doldurmamış) **2.** emzik çocuğu
çilî (II) *rd* **1.** loğusalı **2.** *m* loğusalık
çilî (III) *m* ektilik, şikemperverlik
çilî (IV) *bnr* çilo
çilî boz *nd* süt beyazı
çilîçilî *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çilîn *rd* loğusalı
çilîngir *n* çilingir, tavşan anahtarı
çilînî *rd* kırkını doldurmamış olan
çilîs *rd* nefsine düşkün, pis boğaz
çilîsî *m* nefsine düşkün olma, pis boğazlık

çilîtî *m* loğusalık (loğusa olma durumu)
çilîtî lê qelibîn *l/bw* (loğusayı) al basmak, loğusa albastı hastalığına yakalanmak
çilîtk *m* çapak (göz çapağı)
çilîtkgirtin *m* çapaklanma
çilîtk girtin *l/gh* çapaklanmak
çilîvilî *rd* karmakarış, karmakarışık, karman çorman ~ **bûn** karman çorman olmak ~ **kirin** karman çorman etmek
çilk (I) *m* kıvılcım
çilk (II) *m* **1.** damla * **çilkê avê** su damlası **2.** yağmur damlası **3.** şıpırtı (damla sesi) **4.** su sıçrantısı
çilkandin *m* **1.** damlatma **2.** şıpırdama
çilkandin *l/gh* **1.** damlatmak **2.** şıpırdamak
çilkîn *m* **1.** damlama **2.** şıpırdanma
çilkîn *l/ngh* **1.** damlamak **2.** şıpırdanmak
çilkkirin *m* **1.** damlama **2.** şıpırdanma
çilk kirin *l/gh* **1.** damlamak **2.** şıpırdanmak
çilêqelibîn *bj/m* loğusa humması
çil lê qelibîn *l/bw* (loğusayı) al basmak, loğusa humasına tutulmak (loğusa albastı hastalığına yakalanmak)
çil libî *rd* kırklı
çilm *m* sümük
çilmasî *bot/m* yenilir bir bitki
çilmêre *m* **1.** arkıt (kapıların arkasına konulan kalın kuşak) **2.** kaldıraç
çilmêrî *bnr* çilmêre
çilmik *m* sümük, sümükcük
çilmikî *rd* sümüksel
çilmin *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
çilmisan *m* solma
çilmisandin *m* **1.** soldurma **2.** pörsütme
çilmisandin *l/gh* **1.** soldurmak * **tavê rengê perdeyan çilmisandin** güneş perdelerin rengini aldı **2.** pörsütmek
çilmisandî *rd* soluk, solgun
çilmisî *rd* **1.** soluk, solgun **2.** solgun (kumaş, giysi vb. için)
çilmisîbûn *m* solgunlaşma, soluklaşma
çilmisî bûn *l/ngh* solgunlaşmak, soluklaşmak
çilmisîman *m* **1.** soluk kalmak **2.** pörsük halde kalma
çilmisî man *l/ngh* **1.** soluk kalmak **2.** pörsük halde kalmak
çilmisîmayî *rd* **1.** soluk kalmış **2.** pörsük halde
çilmisîn *m* **1.** solma, soluş **2.** solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme) **3.** pörsüme
çilmisîn *l/ngh* **1.** solmak **2.** solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek) **3.** pörsümek
çilmisîtî *m* solgunluk
çilmisok *rd* solgun
çilmisokî *rd* **1.** solgunca **2.** soluk, solgun **3.** *nd* solgun, soluk (kimse)
çilmisokîbûn *m* solgunlaşma, soluklaşma
çilmisokî bûn *l/ngh* solgunlaşmak, soluklaşmak
çilmisokîkirin *m* solgunlaştırma, soluklaştırma
çilmisokî kirin *l/gh* solgunlaştırmak, soluklaştırmak
çilmisokîtî *m* solgunluk, solukluk
çilmî *rd* sümüklü
çilmo *rd* sümüklü (erkek)
çilmok *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
çilmoyî *rd* sümüksü
çilo (I) *rd* **1.** nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * **hûn kaxizekî çilo dixwazin?** nasıl kâğıt istiyorsunuz? * **keçeke çilo ye?** nasıl kızdır? **2.** *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * **min çilo û ji bo çi pirs pirsiye ez dizanim** ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum **3.** nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * **hûn çilo hatin vir?** siz buraya nasıl geldiniz? * **piştî van kirinên di wî ez dê çilo nexeyîdim?** bu yaptıklarından sonra nasıl kızmam? **5.** nasıl (ne kadar çok) * **tu bizanî ku ez çilo ji te hez dikim** seni nasıl seviyorum bir bilsen **6.** nasıl (elbette, kesinlikle) * **tu lê binêre wê çito here** bak nasıl gidecek **7.** nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * **çilo ye, pirtûk a kê ye?** nasıl, kitap kiminmiş? **8.** nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * **çilo naçe dibistanê?** okula nasıl gitmez? **9.** *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * **çilo ye, baş e?** nasıl, iyi oldu mu? * **çilo, hûn dikarin careke din jî bibêjin?** nasıl, bir daha söyler misiniz? ~ **be 1)** nasıl olsa * **sibehê çilo be wê bê** nasıl olsa yarın geleceksin * **çilo be dê rojek ev heywan bikirana qurban** bir gün nasılsa bu hayvan kurban edilecekti **2)** ne kadar olsa * **çilo be diya te ye** ne kadar olsa annen ~ **bû** nasıl oldu ~ **bûye** nasıl olmuşsa * **bê çilo bûye, li şikandina şûşeyê werqiliye** nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığının farkına varmış ~ **çêbû** (an jî **qewimî**) nasıl oldu * **bûyer çilo qewimî?** olay nasıl oldu? ~ **kirin** nasıl etmek (veya nasıl yapmak) * **em çilo bikin?** nasıl yapalım? ~ **ku** nasıl ki
çilo (II) *n* **1.** meşe yaprağı (dallarla kesilerek, demet halinde kurutup kışın hayvan yemi olarak kullanılır) **2.** askı (ipek böceğinin kozasını sarması için yanına konulan çalı çırpı)
çilobir *nd/nt* **1.** meşe dallarını yapraklarıyla kesen kimse **2.** *n* bu yaprakları kesme yeri
çilo çilo *h* kırkar, kırkar
çilokebab *n* bir tür kebap
çilole *m* küçük tencere
çilolik *m* çok küçük tencere

çilon *bnr* çilo (I)
çilonayî *m* medenî hal
çilonek *bnr* çilek
çilonî *m* nitelik
çilopek (I) *m* çisenti
çilopek (II) *nd* ince dallar
çilopope *m* zirve, en yüksek nokta
çiloreş *n* ilk sonbahar
çiloskî *bnr* çilek
çilovanî *nd/nt* meşe ve palamut yapraklarını kesip hayvan yemi olarak kullanan kimse
çiloyî *m* sağanak, sağnak yağış
çilp *m* damla
çilpa *zo/n* kırkayak (Julus terrestris)
çilpandin *m* çırpma, aşırma
çilpandin *l/gh* çırpmak, aşırmak
çilparêz *nd/nt* çilekeş
çilpê *zo/n* kırkayak
çilpik *n* kanca
çilpikkirin *m* kancalama
çilpik kirin *l/gh* kancalamak
çilpikkirî *rd* kancalı, kancalanmış
çilpîn *m* çırpılma, aşırılma
çilpîn *l/ngh* çırpılmak, aşırılmak
çilptazî *rd* **1.** çıplak, dımdızlak **2.** *h* çırçıplak, çırılçıplak
çilptazîtî *m* çırçıplaklık, çırılçıplaklık
çilq (I) *bnr* çilk (II)
çilq (II) *rd* şımarık
çilqandin *m* şımartma
çilqandin *l/gh* şımartmak
çilqijî *rd* deli dolu, ne yaptığını bilmeyen kimse
çilqijîtî *m* deli doluluk
çilqitk *bnr* mozeqirtik
çilqîn *m* şımarma
çilqîn *l/gh* şımarmak
çilqûn *rd* güvenilmez, kaypak, kancık
çilqûnî *m* kancıklık (kancıkça davranış) ~ **kirin** kancıklık etmek (veya kancıklık yapmak)
çilqûnkî *h* kancıkça
çilroje *rd* çilehanede çile çeken kimse
çiltûk *m* çeltik
çilûng *n* sümük * **çilûngê xwe bimale** sümüğünü sil
çilûngî *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
çilûs *nd/nt* cimri
çilûsandin *bnr* çirisandin
çilûsî *m* cimrilik
çilûsîn *bnr* çirisîn
çilûx *zo/m* hindi
çilûz *nd/nt* **1.** cimri **2.** oyunda kaybetmiş veya yenilmiş kimse
çilûzbûn *m* cimrileşme
çilûz bûn *l/ngh* cimrileşmek
çilvilandin *m* ışıldatma
çilvilandin *l/gh* ışıldatmak
çilvilîn *m* ışıldama
çilvilîn *l/ngh* ışıldamak
çilvilok *rd* ışıldak, ışıltılı
çilvir *m* koca yalan, yalan dolan şey
çilviran (I) *m* soysuzlaşma, yozlaşma, dejenere olma
çilviran (II) *m* paralama
çilvirandin (I) *m* soysuzlaştırma, yozlaştırma
çilvirandin (II) *m* paralama
çilvirandin (I) *l/gh* soysuzlaştırmak, yozlaştırmak
çilvirandin (II) *l/gh* paralamak
çilvirandî (I) *rd* soysuzlaştırılmış, yozlaştırılmış, dejenere etirilmiş
çilvirandî (II) *rd* paralanmış
çilvirî (I) *rd* yozlaşmış
çilvirî (II) *rd* paralanmış
çilvirîn (I) *m* soysuzlaşma, yozlaşma, dejenere olma
çilvirîn (II) *m* paralanma
çilvirîn (I) *l/ngh* soysuzlaşmak, yozlaşmak, dejenere olmak
çilvirîn (II) *l/ngh* paralanmak
çilvirîş *rd* soysuz, yoz, dejenere
çilvirîtî *m* soysuzluk, yozluk
çilvizî *rd* yalan dolana baş vurarak çalıp çırpan
çilwerî *m* abartı
çilwilandin *m* ışıldatma
çilwilandin *l/gh* ışıldatmak
çilwilîn *m* ışıldama
çilwilîn *l/ngh* ışıldamak
çilziman *rd* **1.** güvenilmez, yüze gülücü **2.** dili bir pabuç kadar uzun **3.** geveze
çilzimanî *m* **1.** güvenilmezlik, yüze gülücülük **2.** dili bir pabuç kadar uzun olma **3.** gevezelik
çim (I) *bnr* sim
çim (II) *n* tek adım atlama
çim (III) *n* **1.** kenar, uc * **çimê wê şikestiye** kenarı kırılmış **2.** uc, zirve
çima *g* **1.** meğer * **çima ew zilam ne diz bûne!** meğer adamlar hırsızlarmış * **çima ne polîs in** meğer polis değillermiş **2.** *h* neden, niçin, niye * **te çima ev kir?** bunu neden yaptın? **3.** ne diye, nedir ki (hangi nedenle) **4.** niye ~ **ji (yekî) venagerin?** niye onu rahat bırakmıyorlar?
çimam *m* bilmece
çimamik *m* bilmece
çiman *nd* herhangi bir şeyin bir parçasının kesilmesi
çimbil *bnr* çembil
çimçik *nd* yağmur yağması için tılsımlı temsil
çimçimandin (I) *m* **1.** mırıldama (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme) **2.** kem küm etme, mırın kırın etme
çimçimandin (II) *m* **1.** kurutma (suyun kesilmesini sağlama) **2.** büzüştürme, kurutmak (suyunun çekilmesi sonucu)

çimçimandin (I) *l/gh* 1. mırıldamak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek) 2. kem küm etmek, mırın kırın etmek
çimçimandin (II) *l/gh* 1. kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) 2. büzüştürmek, kurutmak
çimçimandî *rd* 1. kurutulmuş (suyu kesilmiş) 2. büzüşük (suyunun çekilmesi sonucu)
çimçimî *rd* 1. kurumuş 2. büzüşük (suyunun çekilmesi sonucu)
çimçimîn (I) *m* mırıldanma
çimçimîn (II) *m* 1. kuruma (akar su, göl, vb. için; suyu çekilme, suyu kuruma) 2. büzüşme, kuruma
çimçimîn (I) *l/ngh* mırıldanmak
çimçimîn *l/ngh* 1. kurumak (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) 2. büzüşmek, kurumak * **lêvên wî çimçimîne** dudakları büzüşmüş
çimçîr *m* 1. mancınık 2. salıncak
çimeçim *m* 1. mızmızlanma, mızmızlık 2. *h* kem küm, mırın kırın
çimeçimkirin *m* mızmızlama
çimeçim kirin *l/gh* mızmızlanmak
çimika guh *nd* sarmal
çiminjê *rd* neme lâzımcı
çiminjêtî *m* neme lâzımcılık
çimir *n* tahterevalli
çimkî *h* çünkü
çimkoj *nd/nt* tamahkâr
çimkojî *m* tamahkârlık
çimrandin *m* parmakla basıp ezme
çimrandin *l/gh* parmakla basıp ezmek
çimtiyan *nd* atlet
çinandin (I) *m* 1. biçme, kesme 2. koparma, derme 3. koparma, koparış, dalından koparma (daldan, ağaçtan alıp toplama)
çinandin (II) *m* 1. dokuma (tezgahta kumaş yapma) 2. işleme, nakışlama, nakşetme
çinandin (I) *l/gh* 1. biçmek, kesmek 2. koparmak, dermek 3. koparmak, dalından koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak) * **ketine bexçe mêwe çinandine** bahçeye girip yemişleri koparmışlar
çinandin (II) *l/gh* 1. dokumak (tezgahta kumaş yapmak) 2. işlemek, nakışlamak, nakşetmek
çinandî (I) *rd* 1. koparık, koparılmış 2. biçilmiş olan
çinandî (II) *rd* 1. dokunuk, dokunmuş olan 2. işlenmiş, nakşedilmiş olan
çinar *bot/m* çınar, kavlağan (Platanus)
çinarok *bot/m* yaprakları çınar ağacınınkine benzeyen, uzun boylu otsu bir bitki, taze iken hayvan yemi olarak kullanılır
çinaz *nd/nt* cimri
çinazî *m* cimrilik
çincalî *m* salıncak, küçük salıncak
çincîl *m* salıncak şeklinde beşik
çincîlan *m* salıncak şeklinde beşik
çincîrik *m* salıncak
çinçil *m* bir tür salıncak
çinçolek *m* salıncak
çindê *m* atlambaç
çindik *m* 1. atlama, sıçrama 2. hoplama, zıplama ~ **dan** 1) atlamak 2) zıplamak ~ **li xwe xistin** zıplamak
çindik çindik *h* zıp zıp
çindikdan *m* 1. atlama (belli bir yükseklikte aşırma) 2. *sp* atlama 3. sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 4. hoplama, zıplama 5. kalgıma (fırlama, sıçrama) 6. kalgıma (öfkeyle kalkma) 7. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 8. *mec* atlaya zıplaya (isteme)
çindik dan *l/gh* 1. atlamak (belli bir yükseklikte aşırmak) 2. sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) 3. hoplamak, zıplamak 4. kalgımak (fırlamak, sıcramak) 5. kalgımak (öfkeyle kalkmak) 6. sekmek (tek veya iki ayak üzerinde sekmek) 7. *mec* atlaya zıplaya (istemek)
çindikdayîn 1. atlayış (belli bir yükseklikte aşırma) 2. sıçrayış 3. hoplayış, zıplayış 4. kalgıma (fırlama, sıçrama) 5. kalgıma (öfkeyle kalkma) 6. sekiş (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 7. *mec* atlaya zıplaya (isteme)
çindirik *m* zıplama ~ **dan** zıplamak
çineçin *m* çene çalma ~ **kirin** çene çalmak
çinedîtî *rd* görmemiş
çinedîtîbûn *m* görmemişlik
çinedîtk *rd* buldumcu, görmemiş
çinedîtkbûn *m* buldumcu olma, görmemiş olma
çinedîtk bûn *l/ngh* buldumcu olmak, görmemiş olmak
çing (I) *m* 1. tın, tınlama sesi 2. tıngır
çing (II) *m* hoplama, zıplama
çing (III) *rd* az, azıcık * **çingekê bîne em bixwin** azcık getir yiyelim
çingdan *m* hoplama, zıplama
çing dan *l/gh* hoplamak, zıplamak
çingdayîn *m* hoplayış, zıplayış
çingal *n* çengel
çingaldar *rd* çengelli
çingalkirin *m* çengelleme
çingal kirin *l/gh* çengellemek
çingalkirî *rd* çengelli, çengellenmiş olan
çingandin *m* 1. çınlatma, çınlatış 2. çangırdatma 3. şangırdatma 4. tangırdatma
çingandin *l/gh* 1. çınlatmak 2. çangırdatmak 3. şangırdatmak 4. tangırdatmak
çingandî *rd* 1. çınlatılmış 2. çangırdatılmış 3. şangırdatılmış 4. tangırdatmış olan
çingçing *h* çan çan (çan sesi için)

çingeçing (I) *h* çan çan (çan sesi için)
çingeçing (II) *h* **1.** çın çın **2.** cangıl cungul * **çêlek bi çingeçing dihatin** inekler cangıl cungul geliyordu **3.** *m* cangıl cungul (bu biçimde gürültü) **4.** *h* şangır şangır **5.** *h* tangır tangır, tangır tungur, tıngır tıngır ~ **jê anîn** çın çın inletmek ~ **jê çûn** çın çın ötmek ~ **jê hatin** çın çın ötmek ~ **kirin** tıngırdamak ~**a şûran** kılıç şıngırtısı
çingeçingkirin *m* çınlama
çingeçing kirin *l/gh* çınlamak
çingê meryem *bot/n* tavşan kulağı (Cyclamen)
çingil (I) *bnr* çepil
çingil (II) *m* ayrıntı, detay
çingilok *m* ayrıntı, detay
çingine *bot/m* bir tür ot
çingir *rd* **1.** çengel gibi **2.** kıvırcık
çingizandin *m* **1.** büzme **2.** pişirilen etin büzülmesini, çekilmesini sağlama **3.** kıvratma
çingizandin *l/gh* **1.** büzmek **2.** pişirilen etin büzülmesini, çekilmesini sağlamak **3.** kıvratmak
çingizandî *rd* büzük
çingizîn *m* **1.** büzülme **2.** toplanma, büzülme, inkıbaz **3.** kıvranma **4.** pişirilen et çekilme, büzülme
çingizîn *l/ngh* **1.** büzülmek **2.** toplanmak, büzülmek **3.** kıvranmak **4.** pişirilen et çekilmek, büzülmek
çingîn (I) *fiz/m* **1.** tını, tınnet **2.** *h* dank ~ **ji guhê (yekî) çûn** kafasına dank demek, jetonü döşmek ~ **ji serê (yekî) çûn** kafasına dank demek (veya etmek)
çingîn (II) *m* **1.** çınlama, çınlayış **2.** çangırdama (madeni şeyler) **3.** şangırdama, şıngırdama (tabak, bardak ve benzerleri için) **4.** tangırdama, tıngırdama, tınlama
çingîn *l/ngh* **1.** çınlamak **2.** çangırdamak (madeni şeyler) **3.** şangırdamak, şıngırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) **4.** tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak ~ **pê ketin** çınlamak, çangırdamak, şangırdamak ~ **û şingîn** şangır şungur ~ **û zingîn** tıngır mıngır
çingînî *m* **1.** çıngırtı **2.** çangırtı **3.** şangırtı, şıngırtı **4.** tangırtı, tıngırtı **5.** *h* dank ~ **ji guhê (yekî) hatin** kulağı çınlamak ~ **ji serê (yekî) çûn** kafasına dank demek (veya etmek), jetonu düşmek
çingînî dan *l/gh* çınlanmak
çingînî jê anîn *l/bw* **1.** çınlatmak **2.** çangırdatmak **3.** şangırdatmak **4.** tıngırdatmak
çingînî jê hatin *l/bw* **1.** çınlanmak **2.** çangırdamak **3.** şangırdamak **4.** tıngırdamak
çingînîkirin *m* çınlama
çingînî kirin *l/gh* çınlamak
çingîvala *rd* bomboş
çingo *bnr* **çînko**
çinik *m* simit
çinivînî *m* çat pat
çinîn (I) *m* **1.** biçme, biçim (ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesme) **2.** derme **3.** koparma (koparıp toplama)
çinîn (II) *m* **1.** dokunma (tezgahta kumaş yapma) **2.** işlenme, nakışlama, nakşedilme
çinîn (I) *l/ngh* **1.** biçmek (ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek) **2.** dermek * **were em gulan biçinin** gel gül derelim **3.** koparmak (koparıp toplamak) ~**a giya** ot biçme ~**a tirî** üzüm dermek
çinîn (II) *l/ngh* **1.** dokunmak (tezgahta kumaş yapmak) **2.** işlenmek, nakışlamak, nakşedilmek
çinîna rezan *nd* bağ bozumu
çinîner *nd/nt* dokumacı
çinînerî *m* dokumacılık
çinkû *g* çünkü
çinraw *m* dokuma
çinûk *rd* cimri
çinûkî *m* cimrilik
çip (I) *rd* **1.** çabuk **2.** hızlı, çevik kimse ~ ~ **1)** çabuk çabuk, acele acele **2)** *b* âlâ âlâ **3)** halay oynanırken daha hızlı daha hızlı anlamanda söylenir ~ **û peya bûn** zıng diye inmek
çip (II) *m* **1.** pıt, şıp (su damlasının çıkardığı ses) **2.** zıp
çip (III) *rd* dik
çip (IV) *n* penis ucu
çipalek *m* yağmur damlası * **çipalekên baranê** yağmur damlaları
çipborî *m* tüp (içine, krem, diş macunu, ilâç gibi maddeler konulan ucu burgulu plâstik veya metal boru)
çipçik *rd* dimdik
çipçip *h* **1.** çabuk çabuk, acele acele **2.** *b* âlâ âlâ **3.** halay oynanırken daha hızlı daha hızlı anlamanda söylenir
çipçipok *rd* **1.** atik, çevik **2.** hızlı **3.** kıpırdak, canlı hareketli * **zarokekî çipçipok** hareketli bir çocuk **4.** yürüyüşte çok hızlı olan
çipçipokî *h* **1.** atikçe **2.** hızlıca **3.** hareketlice, kıpırdakça **4.** *m* atiklik **5.** kıpırdaklık
çipçipokîtî *m* **1.** atiklik **2.** hareketlilik, kıpırdaklık
çipeçip *h* **1.** şıpır şıpır, pıtır pıtır (su damalasının sesi için) **2.** tıpış tıpış **3.** şıkır şıkır ~**a (yekî) bûn leyîstin 1)** şıkır şıkır oynamak **2)** *mec* şıkır şıkır oynamak, çok sevinmek
çipik (I) *ant/n* meme başı, meme ucu * **çipikê pêsîrê** meme ucu
çipik (II) *m* damla (yağmur vb. için)
çipik (III) *h* **1.** çabuk (yavaşın karşıtı) **2.** *rd* hızır (çabuk davranan kimse) **3.** *rd* atik, çevik **4.** *rd* kıpırdak, canlı hareketli, enerjik (güçlü ve hareketli) **5.** eline, ayağına çabuk kimse, cilasun * **wekî ~ê leyîstin** şıkır şıkır oynamak

çipikane *rd/h* **1.** çabukça **2.** atikçe, çevikçe **3.** kıpırdakça, hareketlice
çipikatî *m* **1.** çabukluk **2.** atiklik, çeviklik **3.** kıpırdaklık
çipikbûn *m* **1.** çabuklaşma **2.** çevikleşme **3.** ivedilenme
çipik bûn *l/ngh* **1.** çabuklaşmak **2.** çevikleşmek **3.** ivedilenmek
çipikbûyîn *m* **1.** çabuklaşma **2.** çevikleşme **3.** ivedilenme
çipik çipik *h* **1.** çabuk çabuk **2.** hızlı hızlı **3.** fıldır fıldır * **çavên wî di nav serê wî de çipik çipik direqisin** gözleri fıldır fıldır oynuyor
çipikî *m* **1.** çabukluk **2.** atiklik, çeviklik, tetiklik **3.** hareketlilik, kıpırdaklık
çipikîbûn *m* **1.** çabuklaşma **2.** atikleşme, çevikleşme, acarlaşma, tetikleşıne **3.** ivedilenme
çipikî bûn *l/ngh* **1.** çabuklaşmak **2.** atikleşmek, çevikleşmek, acarlaşmak, tetikleşmek **3.** ivedilenmek
çipikîbûyîn *m* **1.** çabuklaşma **2.** atikleşme, çevikleşme, acarlaşma, tetikleşme **3.** ivedilenme
çipikkirin *m* **1.** çabuklaştırma **2.** atikleştirme, çevikleştirme, tetikleştirme **3.** ivedileştirme
çipik kirin *l/gh* **1.** çabuklaştırmak **2.** atikleştirmek, çevikleştirmek, tetikleştirmek **3.** ivedileştirmek
çipilandin *m* **1.** budama **2.** kırpma **3.** çırpma
çipilandin *l/gh* **1.** budamak **2.** kırpmak **3.** çırpmak
çipilandî *rd* **1.** budanmış olan **2.** kırpılmış **3.** çırpılmış
çipilîn *m* **1.** budanma **2.** kırpılma **3.** çırpılma
çipilîn *l/ngh* **1.** budanmak **2.** kırpılmak **3.** çırpılmak
çipizk *n* iki parmakla, fiskeleyerek atılabilen taş
çipînî *m* şıpırtı, pıtırtı (su damlasının çıkardığı ses için) ~ **jê anîn** pıtırdatmak ~ **jê çûn** pıtırdamak
çipîsk (I) *m* damla
çipîsk (II) *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına iliştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak
çiprîsk *m* fiske
çiptazî *rd* çırılçıplak
çiptazîtî *m* çırılçıplaklık
çipuryan *rd* çırılçıplak
çipuryanî *m* çırılçıplaklık
çiq (I) *n* bacak
çiq (II) *n* **1.** dal * **çiqê darê** ağaç dalı **2.** budak **3.** çatal * **darekî du çiq** iki çatallı ağaç **4.** dal, şube ~ **kirin** dalları kesmek
çiqal *n* dal
çiqandin *m* budama
çiqandin *l/gh* budamak
çi qas *rd/h* **1.** kaç, ne kadar **2.** *d* kadar, denli * **hûn çi qas bilî bibin jî tewş e** ne denli uğraşsanız boştur ~ **hebe** olsun olsun ~ **hebe** en aşağı, ferah ferah * **çi qas çi qas hebe sî salî ye** ferah ferah otüz yaşında ~ **kevirek hebû me pişta xwe dayê, ser me de hat xwarê** neye el attıysak elimizde kaldı
çi qasê *c/n* kaçı * **çi qasê wê yên te ne?** bunların kaçı sana ait?
çiqçiko *zo/m* karagöz serçe
çiqçiqan **1.** kızışma **2.** çıtırdama
çiqçiqandin *m* **1.** kızıştırma **2.** çıtırdatma
çiqçiqandin *l/gh* **1.** kızıştırmak **2.** çıtırdatmak
çiqçiqîn *m* **1.** kızışma **2.** çıtırdama (odunun ateşte çıtırdaması gibi)
çiqçiqîn *l/ngh* **1.** kızışmak **2.** çıtırdamak (odunun ateşte çıtırdaması gibi)
çiqdirêj *rd* uzun bacaklı
çiqereş *zo/m* karga
çiqê *b* cik (çocuk dilinde)
çiqil *n* **1.** dal (ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri) * **du çiqilên darê, ji ber bayê şikestibûn** ağacın iki dalı rüzgârdan dolayı kırılmıştı **2.** dalcık, ince dal, (küçük dal) **3.** salkımcık **4.** kol (akarsu, dere, nehir vb. nin kolları) **5.** branş ~ **di binî de tewîn** dalları basmak (ağaçta dalları eğecek kadar meyve olmak) **6.** *mec* uzantı * **çiqilê wê yê siyasî** onun siyasi uzantısı ~ **û gulî** (an jî **şax) dan** dal budak salmak * **merivatiya wan çiqil û gulî dabû** akrabalıkları dal budak salmıştı
çiqilçem *n* nehir kolu
çiqildan *m* dallanma, dal verme
çiqil dan *l/gh* dallanmak, dal vermek
çiqildar *rd* dallı
çiqildayîn *m* dallanış
çiqilik *m* dalcık
çiqilk *n* **1.** dal, ağaç dalı **2.** budak (ağacın dal olacak sürgünü) **3.** çitınik (üzüm salkımının küçük dalı) **4.** çatal (dallı olan şeylerin her biri) ~**ê darê çêbûn** budaklanmak ~**ê teze** budak özü
çiqilokî *rd* dalsı
çiqil pê dan *l/wb* dallandırmak
çiqin *m* kabız olma hali
çiqinî *rd* kabız
çiqinîbûn *m* kabız olma
çiqinî bûn *l/ngh* kabız olmak
çiqinîtî *m* kabızlık
çiqirandin *m* buruşturma, büzdürme
çiqirandin *l/ngh* buruşturmak, büzdürmek
çiqirîn *m* buruşma, büzülme
çiqirîn *l/ngh* buruşmak, büzülmek
çiqîn *m* ses seda
çiqînî *m* ses seda
çiqkirin *m* dalları kesme
çiq kirin *l/gh* dalları kesmek

çiqlan *m* nispet
çiqlanî *m* nispet etme
çiqlanîkirin *m* nispet etme
çiqlanî kirin *l/gh* nispet etmek
çiqlik *n* **1.** dalcık **2.** çitmik (üzüm salkımının küçük dalı)
çiqlî *n* **1.** dal **2.** budak (ağacın dal olacak sürgünü)
çiqul *n* dal, dalcık (ağacın gödesinden ayrılan kollardan her biri)
çiqulî *n* çatal ağaç
çiqul kirin *l/gh* budamak
çiqûl *bnr* çiqul
çir (I) *m* (*r* kalın okunur) yakan top oyununa benzeyen, topsuz ve karşılıklı iki grup tarafında oynanan geleneksel bir Kürt oyunu **~a (yekî) birin** yenmek, mağlup etmek * **min çira te bir** seni yendim
çir (II) *m* (*r* kalın okunur) **1.** yudum **2.** damla, damlacık (terleme sonucu oluşan damlacık) **~a şîr** kaymak gibi (bembeyaz)
çir (III) *rd* (*r* kalın okunur) **1.** sert, direngen **2.** sert, elastik (pişirildiği halde sert kalan yiyecek; et, taze fasulye, biber gibi) * **ev goşt çir e** bu et hala sert * **nanê çir** elastik gibi ekmek **3.** gergin * **rûyê min çir bûye sabûn a wî ne baş e** yüzüm gergin olmuş, sabunu iyi değil **4.** yoğun
çir (IV) (yumuşak *ç* ile) **1.** akibet, sonun gelmesi, ölüm haberi * **çirî hatî** ölüm haberi gelesi * **çirê re** sonunda **2.** bir işin tam zamanı * **çira masî** balık zamanı
çir (V) *m* çağlayan, çağlar
çir (VI) *m* tav (ağaç, tahta vb. şeyler için)
çir (VII) *m* akın etme, saldırma **~î (...) kirin** -e akın etmek * **ajalan çirî avê kirin** hayvanlar suya akın etti
çir (VIII) *c/m* ne * **çir dikî** ne yapıyorsun?
çira (I) *h* neden, niçin, niye * **te çira ev kir?** bunu neden yaptın? **~ xizan î, ji nezanî** yoksulluk bilgisizliktendir
çira (II) *m* **1.** çıra (ışık aracı) **2.** çıra (çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü) **~ hilkirin** çıra yakmak **~ pê xistin** çıra yakmak **~ya bêdon naîse** kazan kaynamayan yerde maymun oynamaz, aç ayı oynamaz **~ya bêdonî nade ronî** aç ayı oynamaz **~ya kesî heta serê sibehê naşewite** kimsenin ışığı sonsuza dek parlamaz **~ya (yekî) temirandin** ocağını söndürmek **~ya (yekî) temirîn** ocağı sönmek
çira (III) *nd/nt* oyunbaz
çiraçep *m* viraj, dönemeç
çiradank *m* çıralık, çırakma, çırakman
çirahilkirin *m* çıra yakma
çira hilkirin *l/gh* çıra yakmak
çirakandin *m* çıtırdama
çirakandin *l/gh* çıtırdamak
çirakandî *rd* çıtırdamış
çirakîn *m* çıtırdanma
çirakîn *l/ngh* çıtırdanmak
çiran *m* yırtılış, yırtılma
çirandin (I) *m* **1.** yırtma, yırtış **2.** yırtma (vücudu kanatacak kadar derin çizme) **3.** yırtma (zorlama)
çirandin (II) *m* gıcırdatma
çirandin (I) *l/gh* **1.** yırtmak * **tiştekî sirt devdelinga min çirand** sert bir şey paçamı yırttı **2.** yırtmak (vücudu kanatacak kadar derin çizmek) * **pisîkê destê zarok çirand** kedi çocuğun ellini yırttı **3.** yırtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir min qirika xwe çirand** bağıra bağıra gırtlağımı yırttım
çirandin (II) *l/gh* gıcırdatmak
çirandî *rd* yırtık, yirik
çirandîbûn *m* yırtıklık
çiranek *m* çörten, oluk (yapılardaki oluk için) * **weka ~ê hatin xwarê** oluk gibi akmak
çiranekî *rd* oluklu (üstünde yol yol oluklar bulunan) * **muqaweyê çiranekî** oluklu mukava
çiranekîbûn *m* oluklaşma
çiranekî bûn *l/ngh* oluklaşmak
çiranok *m* çörten, oluk
çirapif *m* mum söndü
çiraq *m* yudum, az miktarda su
çiratî *m* oyunbazlık
çirav (I) *m* **1.** kirli, çamurlu su **2.** balçık, cıvık çamur **3.** bataklık
çirav (II) *m* (*r* kalın okunur) **1.** çok ince ve az akan su **2.** çağlayan, çavlan
çiravk *m* su sızıntısı
çirax (I) *m* **1.** çıra, meşale, fener **2.** çıra (çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü)
çirax (II) *nd/nt* **1.** çırak (zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse) **2.** çırak (dükkanda ayak işlerine bakan kimse) * **çiraxê beqal** bakkal çırağı **~ê şêx** senede bir şeyhine sığır götüren kimse
çiraxane *m* çıraklık (çırakların yetiştiği yer)
çiraxbûn *m* çıraklaşma
çirax bûn *l/ngh* çıraklaşmak
çiraxdar *rd* **1.** çıralı **2.** çıralı, meşaleli, fenerli
çiraxfiroş *nd/nt* fenerci (fener satan kimse)
çiraxfiroşî *m* fenercilik
çiraxî *m* **1.** çıraklık (çırak olma durumu) **2.** çıraklık (çırağın yaptığı iş) **3.** çıraklık (çırağa verilen ücret)
çiraxî kirin *l/gh* çıraklık etmek
çiraxker *nd/nt* fenerci
çiraxkerî *m* fenercilik
çiraxkirin *m* **1.** becerme (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **2.** eğitme, geliştirme
çirax kirin *l/gh* **1.** becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) **2.** eğitmek, geliştirmek
çiraxvan *nd/nt* fenerci (sokaklardaki fenerleri

yakan görevli)
çiraxvanî *m* fenercilik
çirb *nd* yağlı yemekler
çir bûn (I) *l/ngh* **1.** gerilmek **2.** (ağaç) şişmek
çir bûn (II) *l/ngh* **1.** yırtılmak **2.** ne olmak
çirç *m* **1.** kırışık, kırışıklık (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım) **2.** kıvrım ~ **pê rast kirin** başkaları sayesinde dardan kurtulmasına rahmen ona sırt dönmek ~**ê xwe pê rast kirin** (birini) kullanmak, sömürmek ~**ê xwe rast kirin** durumunu düzeltmek ~**ên eniya (yekî) ketin hev** moralı bozulmak
çirçir *m* çırçır, çırçır makinesi
çirçiran (I) *m* **1.** yırtma **2.** *mec* abartı, abartma
çirçiran (II) *m* kasılma
çirçirandin (I) *m* **1.** yırtma **2.** *mec* abartma
çirçirandin (II) *m* kasma
çirçirandin (I) *l/gh* **1.** yırtmak **2.** *mec* abartmak
çirçirandin (II) *l/gh* kasmak
çirçirandî (I) *rd* **1.** yırtık, yırtılmış **2.** *mec* abartılı
çirçirandî (II) *rd* kasılmış vaziyette olan
çirçirik (I) *m* topaç
çirçirik (II) *zo/m* cırcır böceği
çirçirîn (I) *m* **1.** yırtılma **2.** abartılma
çirçirîn (II) *m* kasılma, kasılış
çirçirîn (I) *l/ngh* **1.** yırtılmak **2.** abartılmak
çirçirîn (II) *l/ngh* kasılmak
çirçirk *zo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık (Grillus domesticus, G. campestris)
çirçirsokî *rd* **1.** ışıldak, ışıltılı **2.** *h* ışıl ışıl
çirdûk *bot/m* boğan otu, çördük (Acunitum napellus)
çire *bnr* çira (II)
çireçir *h* gıcır gıcır ~ **kirin** gıcır gıcır etmek
çirevîtik *m* zıplama ~ **dan** zıplamak
çirê *m* geleneksel bir Kürt erkek oyunu
çirg *zo/m* baklan, toy (Otis tarda)
çirig *n* **1.** köken **2.** tohum
çirijandin *m* kavurma
çirijandin *l/gh* kavurmak (sıcağın tanenin olgunlaşmadan büzülerek kurumasına neden olması)
çirijandî *rd* kavruk (tanenin olgunlaşmadan büzülerek kurumuş olması)
çirijîn *m* kavuruş (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma)
çirijîn *l/ngh* kavurmak (tanenin ıcaktan dolayı olgunlaşmadan büzülerek kuruması)
çirik (I) *m* ishal
çirik (II) *m* **1.** oluk, olukçuk (yapılardaki oluk için) * **weka ~ê herikîn** oluk gibi akmak **2.** çörten ~ ~ oluk oluk * **çirik çirik tê xwarê** oluk oluk su akıyor av ~ **bi** ~ oluk oluk
çirik (III) *m* **1.** çıkrık **2.** çıkrık (iplik bükmek veya iplik sarmak gibi işlerde kullanılan bir tür dolap) **3.** çırçır (pamuk kozalarının pamuğunu ve çekirdeğini ayıran âlet) **4.** *fiz* çıkrık **5.** mancınık (ipekçi çıkrığı) **6.** makara (üzerine iplik, tel, şerit gibi şeyler sarılan âlet) çirika ~**a avê** su dolabı
çirik (IV) *m* çırçır, küçük pınar
çirik (V) *m* örgülü bir tür peynir
çirik (VI) *m* üzüm posasını sıkma işlemi ~**a (yekî) derxistin** cılkını çıkarmak
çirik (VII) *zo/m* ocak çekirgesi
çirika avê *nd* su dolabı
çirikandin (I) *m* gıcırdatma
çirikandin (II) *m* pamuk atma
çirikandin (I) *l/gh* gıcırdatmak
çirikandin (II) *l/gh* pamuk atmak
çirikî *rd* ishal
çirikî bûn (I) *l/ngh* ishal olmak
çirikî bûn (II) *l/ngh* oluklaşmak
çirikîn (I) *m* (diş) gıcırdama
çirikîn (II) *m* çağlama
çirikîn (I) *l/ngh* (diş) gıcırdamak
çirikîn (II) *l/ngh* çağlamak
çirikvan *nd/nt* **1.** çıkrıkçı **2.** mancınıkçı
çirikvanî *m* **1.** çıkrıkçılık **2.** mancınıkçılık
çiris *m* **1.** parıltı **2.** ışıltı
çirisandin *m* **1.** parıldatma, parlatma **2.** ışıldatma **3.** diş bileme
çirisandin *l/gh* **1.** parıldatmak, parlatmak **2.** ışıldatmak **3.** diş bilemek
çiris çiris *h* çıldır çıldır * **almast çiris çiris dibiriqe** elmas çıldır çıldır yanıyor
çirisîn *m* **1.** parıldama, parıldayış, parlama, parlayış **2.** ışıldama
çirisîn *l/ngh* **1.** parlamak, parıldamak * **hundirê çavên wî diçirisin** gözlerinin içi parlıyor **2.** ışıldamak
çiritandin *m* **1.** sıyırma **2.** yırtma (deriyi sıyırıp derine gitme)
çiritandin *l/gh* **1.** sıyırmak **2.** yırtmak (deriyi sıyırıp derine gitmek)
çiritîn *m* **1.** sıyrılma **2.** yırtılma (deriyi sıyırıp derine gitme)
çiritîn *l/ngh* **1.** sıyrılmak **2.** yırtılmak (deriyi sıyırıp derine gitmek)
çiriya berê *nd* ekim (ayı)
çiriya ewil *nd* ekim (ayı)
çiriya paşîn *nd* kasım (ayı)
çiriya pêşîn *nd* ekim (ayı)
çiriyayî *rd* yırtık * **deftereke çiriyayî** yırtık bir defter
çiriyayîbûn *m* yırtıklık
çirî (I) *m* ekim (ayı) ~**ya yekê** ekim ayı ~**ya duduyan** kasım ayı
çirî (II) *m* yoğunluk
çirî (III) *m* hayvanlarda meme deliği
çirî (IV) *m* **1.** yaşlık **2.** yas ağlaması
çirî çîplak *rd* çırılçıplak, anadan doğma
çirîkan *m* gıcırdama, gıcırdayış
çirîkandin *m* diş gıcırdatma
çirîkandin *l/gh* diş gıcırdatmak

çirîke *m* yüksek perdeden söylenen, kuş ötüşü biçiminde olan şarkı türü; önceleri destanî bir özeliği sahipmiş
çirîkîn *m* (diş) gıcırdama
çirîkîn *l/ngh* (diş) gıcırdamak
çirîn (I) *m* gıcırdama, gıcırdayış
çirîn (II) *m* yırtılına
çirîn (III) *m* çağırtı, bagırtı ~ **dadan** imdat çığlığını basmak
çirîn (IV) *m* teşrin (yılın onuncu ve onbirinci aylarının ortak adı)
çirîn (I) *l/ngh* gıcırdamak * **derî diçîre** kapı gıcırdıyor
çirîn (II) *l/ngh* yırtılmak
çirînî (I) *m* gıcırtı ~ **jê çûn** gıcırdamak * **çirînî ji diranê wî çû** dişleri gıcırdadı
çirînî (II) *m* cayırtı (sert şeylerin yırtılırken kullanılır) ~ **kirin** cayırdamak
çirinî (III) *m* çağırtı ~ **ket nava (yekî)** çağırmaya başlamak
çirînîkirin *m* cayırdama
çirînî kirin *l/gh* cayırdamak
çirîset *m* heybet
çirîsk *m* **1.** kıvılcım (yanmakta olan bir maddeden sıçrayan küçük ateş parçası) **2.** kıvılcım (demir ve taş gibi maddelerin güçlü çarpışmasında sıçrayan ateş durumundaki küçük parça) **3.** *ast* kıvılcım (güneş yüzeyinde görülen kesikli ışımalara verilen ad) **4.** parıltı, ışıl ~ **jê rijîn** kıvılcım saçmak **eynî ~a rojê ye** nur gibi
çirîskandin *m* ışıldatma
çirîskandin *l/ngh* ışıldatmak
çirîskdan *m* kıvılcımlanma
çirîsk dan *l/gh* kıvılcımlanmak
çirîskdar *rd* kıvılcımlı
çirîskdayîn *m* kıvılcımlanış
çirîskîn *m* ışıldama
çirîskîn *l/ngh* ışıldamak
çirîsok *rd* parlak
çirîsokî *rd* parlakça
çirîsokîbûn *m* parlaklaşma
çirîsokî bûn *l/ngh* parlaklaşmak
çirîsokîbûyîn *m* parlaklaşma
çirîş *m* çiriş
çirîşkirî *rd* çirişli
çirîvît *m* zıplama, zıplayış ~ **dan xwe** zıplamak
çirîzok *m* karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma)
çirîzok pê ketin *l/bw* karıncalanmak
çirk (I) *m* **1.** çat (sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses) **2.** cart (sökülme veya yırtılma sesi)
çirk (II) *m* irin
çirk *m* **1.** saniye **2.** tık
çirkandin *m* **1.** çatırdatma **2.** gacırdatma
çirkandin *l/gh* **1.** çatırdatmak **2.** gacırdatmak
çirke *m* **1.** saniye **2.** saniye (fizik ve mekanikte zaman birimi)
çirkeçirk (I) **1.** çıtırtı **2.** gıcırtı **3.** tıkırtı (saat sesi) **4.** şakırtı (yağmurun çıkardığı ses)
çirkeçirk (II) *h* **1.** çatır çatır, çatur çutur **2.** cızır cızır (yazı yazarken kamış kalemin çıkardığı ses) **3.** gıcır gıcır, gacır gucur, gacır gacır **4.** tık tık ~ kirin **1)** çatır çatır çatırdamak **2)** cızır cızır etmek, cızırdamak **2)** gıcır gıcır etmek, gacır gucur etmek, gacır gacır etmek
çirkeçirk kirin *l/gh* **1.** çıtırtı yapmak **2.** gıcırtı yapmak **3.** tıkırtı yapmak **4.** şakırtı yapmak
çirkef *m* çirkef
çirkejimêr *m* yelkovan
çir kirin *l/gh* **1.** yırtınak **2.** bayır aşağı koşmak ya da atlamak
çirkî *rd* saniyelik
çirkîn *m* **1.** çatırdama **2.** gacırdama
çirkîn *l/ngh* **1.** çatırdamak **2.** gacırdamak
çirkînî *m* **1.** çatırtı **2.** cızırtı (kamış kaleminin sesi için) **3.** gacırtı, gıcırtı ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) çatırdamak ~ **kirin 1)** çatırdamak **2)** cızırdamak
çirmaq *rd* sıska * **berxê çirmaq** sıska kuzu
çirmaqî *rd* sıskaca
çirmaqîbûn *m* sıskalaşma
çirmaqî bûn *l/ngh* sıskalaşmak
çirmaqtî *m* sıskalık
çirmix *m* sivri ve keskin tırnak
çirmixandin *m* tırmalama
çirmixandin *l/gh* tırmalamak
çirmixandî *m* tırmalanmış olan
çirmixîn *m* tırmalanma
çirmixîn *l/ngh* tırmalanmak
çirnûg *bot/m* boğan otu (Acunitum napellus)
çirnûkê gur *bot/nd* kurtboğan (Aconitum napellus)
çiro *m* gonca
çirore *rd* obur
çiroretî *m* oburluk
çirp (I) *m* şıp (düşen su damlasının sesi)
çirp (II) *h* **1.** çabuk (yavaşın karşıtı) **2.** *h* aniden, zıp **3.** *rd* atik, çevik
çirpan *nd* su bekçisi
çirpandin (I) *m* şıpırdatmak
çirpandin (II) *m* **1.** çırpma (bir şeyin ucundan bir parça kesme) **2.** çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) **3.** çalma (kumaşın bir parçasını kesme) **4.** çarpma, kırpma (kurnazlıkla, zorla ele geçirme) **5.** dalından koparma, derme **6.** kırkma, çırpma (ucundan kesme) **7.** (kendine) yontma **8.** çırpıştırma (hafifçe vurma, silkeleme) **9.** çırpma, tırtıklama, aşırma (çalma, hırsızlık etme)
çirpandin (I) *l/gh* şıpırdatmak
çirpandin (II) *l/gh* **1.** çırpmak (bir şeyin ucun-

dan bir parça kesmek) * **guliyên darê çirpandin** ağacın dallarını çırpmak **2.** çırpmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **hêkan baş biçirpîne!** yumurtaları iyice çırp! **3.** çalmak (kumaşın bir parçasını kesmek) * **ez hinek ji qumaş biçirpînim?** kumaştan biraz çalayım mı? **4.** çarpmak, kırpmak (kurnazlıkla, zorla ele geçirmek) * **her serê mehê tê hinek pere ji bavê xwe diçirpîne û diçe** her aybaşında gelir babasının biraz parasını çarpar gider **5.** dalından koparmak, dermek * **were em gulan biçirpînin** gel gül derelim **6.** kırkmak, çırpmak (ucundan kesmek) **7.** *mec* (kendine) yontmak * **jê dirav çirpand** ondan para yonttu **8.** çırpıştırmak (hafifçe vurmak, silkelemek) **9.** çırpmak, tırtıklamak, aşırmak (çalmak, hırsızlık etmek)

çirpandî *rd* **1.** çırpılmış **2.** kırkmış, kırpılmış olan

çirpanî *m* su bekçiliği

çirpdest *rd* eli hafif, çabuk olan

çirpdestî *m* eli hafif olma

çirpeçirp *h* şıpır şıpır

çirpî *n* çırpı

çirpîn (I) *m* şıpırdama

çirpîn (II) *m* **1.** çırpılma (bir şeyin ucundan bir parça kesilme) **2.** çırpılma (sulu yiyecekler, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılma) **3.** çalınma (kumaşın bir parçası kesilme) **4.** çarpılma, kırpılma (kurnazlıkla, zorla ele geçirilme) **5.** dalından koparılma, derilme **6.** kırkılma, çırpılma (ucundan kesilme) **7.** çırpıştırılma (hafifçe vurulma, silkelenme) **8.** çırpılma, tırtıklanma, aşırılma (çalınma)

çirpîn (I) *l/ngh* şıpırdamak

çirpîn (II) *l/ngh* **1.** çırpılmak (bir şeyin ucundan bir parça kesilmek) **2.** çırpılmak (sulu yiyecekler, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırılmak) **3.** çalınmak (kumaşın bir parçası kesilmek) **4.** çarpılmak, kırpılmak (kurnazlıkla, zorla ele geçirilmek) **5.** dalından koparılmak, derilmek **6.** kırkılmak, çırpılmak (ucundan kesilmek) **7.** çırpıştırılmak (hafifçe vurulmak, silkelenmek) **8.** çırpılmak, tırtıklanmak, aşırılmak (çalınmak)

çirpînî *m* şıpırtı

çirpîz *m* firez (yeni çıkmış buğday filizi)

çirpker *rd* çırpıcı

çirpkirin *m* kırkma (ucundan kesme)

çirp kirin *l/gh* kırkmak (ucundan kesmek)

çirpkirî *rd* kırkık, kırkmış olan

çirpoz *m* firez (yeni çıkmaya başlamış ekin)

çirs *m* **1.** kıvılcım **2.** parıltı

çirsavêj *m* **1.** kıvılcımsaçan **2.** ışıldak, ışıksaçan,

çirsçirs *h* par par

çirseçirs *h* parıl parıl

çirsok *rd* parıldak

çirsokî *rd* parlakça

çirt (I) *m* sağı (kuş tersi)

çirt (II) *nd* **1.** cart (sert bir şey yırtılırken çıkan ses) **2.** çat, zıp ~ **û zirt 1)** zırt pırt **2)** zırt zırt ~ **vira** ~ **wira** çat orada çat burada, çat kapı arkasında * **keça te li cihekî nasekine, çirt li vira û çirt li wira** ye senin kız bir yerde durmaz, çat orada çat burada, çat kapı arkasında ~ **virt** *h* zırt fırt

çirtan (I) *bnr* çortan

çirtan (II) *m* çağlar, çağlayancık

çirtemîze *m* işeme güçlüğü

çirtik (I) *m* oluk (yapılardaki oluk için)

çirtik (II) *rd* **1.** hafif, hoppa, oynak, terelelli **2.** yaramaz, peş para etmez şey ~ **(an jî û) virtik 1)** kıvır zıvır **2)** kıvır zıvır (önemsiz ayrıntı)

çirtik (III) *m* zıplama ~ **avêtin** zıplamak

çirtikî *m* **1.** hoppalık, oynaklık, hafıflik **2.** *rd* yeleme, hava-î **3.** *rd/h* hoppaca

çirtikîbûn *m* hafıfleşme, hoppalaşma (ağırbaşlılığını yetirme)

çirtikî bûn *l/ngh* hafıfleşmek, hoppalaşmak (ağırbaşlılığını yetirmek)

çirtikîkirin *m* hafifleştirme, hoppalaştırma

çirtikî kirin *l/gh* hafıfleştirmek, hoppalaştırmak

çirtikîtî *m* hoppalık

çirtik virtik *rd* **1.** kıvır zıvır **2.** *nd* kıvır zıvır (önemsiz ayrıntı)

çirtîn *m* şırıltı (az akan su sesi)

çirtma kundiran *nd* kabak, mercimek, fasulye veya fasulye ile yapılan bir yemek

çirtonek *m* oluk (yapılardaki oluk için) * **mîna devê çirtonekê hatin xwarê** oluk gibi akmak

çirtonekî *rd* oluk gibi

çirtonekîbûn *m* oluklaşma

çirtonekî bûn *l/ngh* oluklaşmak

çirtovirto *rd/h* **1.** abuk sabuk, saçma sapan ~ **axaftin (xeber dan an jî qise kirin)** abuk sabuk konuşmak **2.** *rd* derme çatma, özensiz (değersiz gereçlerle özensiz yapılmış) * **xaniyekî çirtovirto** derme çatma bir ev **3.** kıytırık **4.** kıvır zıvır **5.** ters türs (düzgün gitmeyen, iyi işlemeyen) **6.** fasa fıso

çirtox *nd/nt* zevzek

çirtoxî *m* zevzeklik

çirtûl *m* değirmen suyunun çıktığı yer

çirûsandin *m* **1.** parıldatma **2.** ışıldatma

çirûsandin *l/gh* **1.** parıldatmak **2.** ışıldatmak

çirûsî *m* parlaklık

çirûsîn *m* **1.** parıldama, parıldayış **2.** ışılama, ışıldama

çirûsîn *l/ngh* **1.** parıldamak **2.** ışılamak, ışıldamak

çirûsk *m* **1.** kıvılcım, çakın, çakım, çıngı **2.** parıltı, ışıltı

çirûskandin *m* 1. kıvılcamak 2. parıldatma
çirûskandin *l/gh* 1. kıvılcamak 2. parıldatmak
çirûsk çirûsk *h* ışıl ışıl
çirûskdar *rd* 1. kıvılcımlı 2. ışıltılı
çirûske *m* ışıltı, parıltı
çirûskîn *m* 1. kıvılcımlanma 2. parıldama 3. *rd* parıltılı
çirûskîn *l/ngh* 1. kıvılcımlanmak 2. parıldamak
çirûtan *m* oluk
çirvirandin *m* yırtık pırtık etme
çirvirandin *l/gh* yırtık pırtık etmek
çirvirî *m* bir oyun adı
çirvirîn *m* yırtık pırtık olma
çirvirîn *l/ngh* yırtık pırtık olmak
çirvîtk *m* zıplayarak oynama
çirwirk *nd/nt* torunun torunu
çirwisandin *bnr* çirisandin
çirwisîn *bnr* çirisîn
çirxat *m* fren, değirmen freni
çirxatkirin *m* frenleme, değirmeni durdurma
çirxat kirin *l/gh* frenlemek, değirmeni durdurmak
çisa *c* ne
çist *h* 1. çabuk (yavaşın karşıtı) 2. *rd* çevik, hızlı 3. *rd* kıpırdak, canlı, hareketli
çistan *m* bilmece
çistandar *rd* bilmeceli
çistane *rd/h* çevikçe
çistbûn *m* çevikleşme
çist bûn *l/ngh* çevikleşmek
çiste *rd* uyanık, çabuk davranan, tetikte olan
çistî (I) *m* 1. disiplin 2. uyma, itaat
çistî (II) *m* 1. çabukluk 2. çeviklik 3. hızlılık
çistkirin *m* çevikleştirme
çist kirin *l/gh* çevikleştirmek
çiş *b* çuş
çiş bûn *l/ngh* tay durmak
çit *n* ferik, yavru horoz
çitare *m* 1. çitar (bir tür pamuklu kumaş) 2. bez (herhangi bir iş için kullanılan dokuma)
çitarî *m* bir tür kumaş
çitik *m* çekiliş
çitî *m* lime ~ ~ 1) lime lime 2) parça parça ~ ~ **kirin** lime lime etmek
çitîl *n* fidan
çitmenaş *b* misket gibi oyunlarda nişan alırken hangisine değse anlamında söylenen söz
çito *rd* 1. nasıl (bir kimse, bir olay veya bir konu için) * **hûn kaxizekî çito dixwazin?** nasıl kâğıt istiyorsunuz? * **keçeke çito ye?** nasıl kızdır? 2. *h* nasıl (bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılır) * **min çito û ji bo çi pirs pirsiye ez dizanim** ben soruyu nasıl sorduğumu, niçin sorduğumu biliyorum 3. nasıl (bir hareketin yanlış biçimine duyulan şaşkınlığı belirtir) * **hûn çito hatin vir?** siz buraya nasıl geldiniz? * **piştî van kirinên di wî ez dê çito nexeyîdim?** bu yaptıklarından sonra nasıl kızmam? 5. nasıl (ne kadar çok) * **tu bizanî ku ez çito ji te hez dikim** seni nasıl seviyorum bir bilsen 6. nasıl (elbette, kesinlikle) * **tu lê binêre wê çito here** bak nasıl gidecek 7. nasıl (ben sana dememiş miydim, gördün mü?) * **çito ye, pirtûk a kê ye?** nasıl, kitap kiminmiş? 8. nasıl (işin zorunlu olduğunu belirtir) * **çito naçe dibistanê?** okula nasıl gitmez? 9. *b* nasıl ('ne dediniz' veya 'iyi mi, beğendiniz mi' anlamında) * **çito ye, baş e?** nasıl, iyi oldu mu? * **çito, hûn dikarin careke din jî bibêjin?** nasıl, bir daha söyler misiniz? ~ **be** nasılsa, nasıl olsa 1) * **sibehê çito be wê bê** nasıl olsa yarın gelecek * **çito be dê rojek ev heywan bikirana qurban** bir gün nasılsa bu hayvan kurban edilecekti 2) ne kadar olsa * **çito be diya te ye** ne kadar olsa annen ~ **bû** nasıl oldu ~ **bûye** nasıl olmuşsa * **bê çito bûye, li şikandina şûşeyê werqiliye** nasıl olmuşsa, şişenin kırıldığının farkına varmış ~ **çêbû** (an jî **qewimî**) nasıl oldu * **bûyer çito çêbû?** olay nasıl oldu? ~ **kirin** nasıl etmek (veya nasıl yapmak) * **em çito bikin?** nasıl yapalım? ~ **ku** nasıl ki ~ **ye?** ne haber?
çitoçiko *b* civciv çağırma ünlemi
çitoçikokirin *l/gh* civciv çağırmak
çitol *bnr* çito
çitolî *bnr* çito
çiton *bnr* çito
çitpit *m* çıtçıt ~ **lê dan** (an jî **xistin**) çıtpıtlamak
çitpitkirin *m* çıtçıtlama
çitpit kirin *l/gh* çıtçıtlamak
çitûpit *m* çıtçıt
çiv (I) *m* değnek
çiv (II) *m* 1. dolambaç 2. dönüş 3. zikzak 4. yan çizme ~ **dan ber xwe** tüymek, kaytarmak, dönmek, sapmak ~ **dan xwe** 1) *argo* kıvırmak, kıç sallamak 2) kıvırmak (uydurup söylemek) 3) zikzak yapmak) ~ **li xwe dan** kıvırtmak * **rastiyê bibêje çivan li xwe nexe** doğruyu söyle, hiç kıvırma ~ **û çûr** bahane, terslik çıkarma ~ **û çûr dan xwe** 1) hık mık etmek (işten kaçmak için bahaneler ileri sürmek) 2) zikzak yapmak
çiv (III) *m* 1. kaytarma 2. sıçrama, sıçrayış
çiv (IV) *m* 1. canlılık, hareketlilik 2. karşı koyuşta en zayıf tepki
çiv (V) *m* 1. büküm, kat, kıvrım 2. büküntü (bükme sonucu olaşan biçim veya iz) kıvrılmak (eğrilip bükülmek) * **mar çiv dida xwe û diçû** yılan kıvrılıp gidiyordu
çivan (I) *m* dönemeç
çivan (II) *m* 1. bükün 2. *rz* çekim **~a lêkeran** *rz* fiil çekimi
çivanbar *rz/rd* bükünlü
çivandin *m* 1. eğme (düz olan bir şeyi eğik du-

ruma getirme) **2.** eğme (sert bir cismi bükme) **3.** bükme **4.** *rz* çekme, çekimleme, tasrif etme (fiil çekme) **5.** civ sesinin çıkartma
çivandin *l/gh* **1.** eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) **2.** eğmek (sert bir cismi bükmek) **3.** bükmek **4.** *rz* çekmek, çekimlemek, tasrif etmek (fiil çekmek) **5.** civ sesinin çıkartmak
çivandî *rd* **1.** eğik **2.** bükük **3.** *rz* çekimli, tasrifli
çivane *m* **1.** dolambaç **2.** *jeo* kıvrım **3.** zikzak **4.** *fiz* devre, çevrim ~ ~ kıvrım kıvrım
çivanek *m* **1.** dönemeç, kıvrıntı **2.** *erd* koy * **çivanek û tengav tije keştî ne** koy ve boğazlar gemilerle dolu
çivanekî *rd/h* **1.** dönemeççe **2.** *rd* kıvrımlıca
çivaneşikên *m* devre kesici anahtar
çivaneyî *rd* **1.** kıvrımlı **2.** dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) * **wekî ku xuya dike ew der ne nêzik e, riya wê çivaneyî ye** orası göründüğü kadar yakın değil, yol dolaşıktır **3.** zikzaklı
çivaneyîbûn *m* **1.** kıvrımlanma **2.** dolaşıklanma
çivaneyî bûn *l/ngh* **1.** kıvrımlanmak **2.** dolaşıklanmak
çivaneyîtî *m* dolaşıklık
çivang *m* dönemeç, viraj
çivangî *rd* dönemeçli, virajlı
çivanok *m* **1.** dolambaç **2.** zikzak **3.** *mec* dönek
çivanokane *rd/h* **1.** dolambaççа **2.** zikzakça **3.** dönekçe
çivanokî *rd* **1.** dolambaçlı, yılaukavi **2.** zikzaklı
çivanoktî *m* **1.** dolambaçlık **2.** zikzaklık **3.** döneklik
çivçivandin *m* kıvırtma
çivçivandin *l/gh* kıvırtmak (yan çizmek)
çivçivîn *m* kıvırma
çivçivîn *l/ngh* kıvırmak * **xwe ne çivçivîne** kendini kıvırma
çivçivok *rd* hızlı ve atik olan kimse
çivdan (I) *m* **1.** atak yapma, çabuk davranma **2.** sıçrama
çivdan (II) *m* **1.** kaytarma (işten kaçma) **2.** sıvışma
çiv dan (I) *l/gh* **1.** atak yapmak, çabuk davranmak **2.** sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
çiv dan (II) *l/gh* **1.** kaytarmak (işten kaçmak) **2.** sıvışmak **3.** fır dönmek
çivdayî *rd* **1.** dolambaçlı, dönemeçli **2.** zikzaklı
çivdayîn (I) *m* **1.** atak yapma, çabuk davranma **2.** sıçrama, sıçrayış
çivdayîn (II) *m* **1.** kaytarma (işten kaçma) **2.** sıvışma
çiveçiv *h* cır cır ~ **kirin** cırıldamak
çiveçivê *m* cikcik (çocuk dilinde kuş)
çivê *m* kuş (çocuk dilinde)
çivêl *rd* çirkin
çivêlî *m* çirkinlik
çivikandin *m* fırlatma
çivikandin *l/gh* fırlatmak
çivikîn *m* fırlama
çivikîn *l/ngh* fırlamak
çivilandin *m* ışıldatma
çivilandin *l/gh* ışıldatmak
çivilîn *m* ışıldama
çivilîn *l/ngh* ışıldamak
çivir *m* **1.** semizlik, semen **2.** *rd* semiz, tavlı, semirgin
çivirbûn *m* semirme, semizleme
çivir bûn *l/ngh* semirmek, semizlemek
çivirî *m* semizlik, semirginlik
çivirkirin *m* semirtme
çivir kirin *l/gh* semirtmek
çiviyayî *rd* eğik, bükük
çiviyîn *m* eğiliş, bükülüş
çivî *m* çeviklik, hareketlilik
çivîd *m* çivit
çivîddar *rd* çivitli
çivîdî *rd* çividî, çivit rengi
çivîdkirin *m* çivitleme
çivîd kirin *l/gh* çivitlemek
çivîdkirî *rd* çivitli (çivitlenmiş olan)
çivîdnekirî *rd* çivitsiz (çivitlenmemiş olan)
çivîk *zo/m* kuş ~ **bi baskekî nafire** kuş bir kanatla uçamaz' anlamında bir deyim ~ **di ser re diçû serê baskê wê jê dikirin** kuş uçurtmamak ~ **di ser xwe re nefirandin** kuş uçurtmamak * **çivîk jî di ser xwe re nefirînin** kuş uçurtmayın ~ **lê nabêjin wiq** kuş uçmaz kervan geçmez ~ **nekarîn di ser (wan) re derbas bibe** üzerinde kuç uçmamak çivîk **~a çolê jî ne bêderd e** dertsiz olan var mı ki **~a sibehê** sabah kuşu
çivîka berfê *zo/nd* kar kuşu (Pectrophenax nivalis)
çivîka beytik *zo/nd* serçe (Passer domesticus)
çivîka hêjîran *zo/nd* incir kuşu (Anthus trivialis)
çivîka malan *zo/nd* cümle kuşu
çivîka qûnhejhejok *zo/m* yont kuşu (Motacilla)
çivîka reş *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
çivîka şeytanok *zo/nd* çalı bülbülü, bayır kuşu, ötleğen (Sylvia communis)
çivîka wîçwîçok *nd* ötücü kuş, makaralı
çivîka xapînok *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
çivîkbaz *nd/nt* kuşbaz, kuşçu
çivîkbazî *m* kuşçuluk
çivîknas *nd/nt* kuş bilimci
çivîknasî *m* kuş bilimi
çivîn *m* **1.** bükülme **2.** eğilme **3.** kıvrılma, kıvrılış (eğrilip bükülme) **4.** zikzak
çivîn *l/ngh* **1.** bükülmek **2.** eğilmek **3.** kıvrılmak (eğrilip bükülmek)

çivîng *bnr* çivîk
çivînî *rd* **1.** dolambaçlı **2.** zikzaklı
çivîr *bot/m* söğüt ağacına benzer bir ağaç
çivît *m* kışkırtma ~ **avêtin** kışkırtmak, ikilik yaratmak
çivjen *m* ksilofon (bir müzik aleti)
çivo *nd/nt* hilekâr
çivoçivo *h* kıvrıla kıvrıla
çivok *rd* **1.** dolambaçlı **2.** zikzaklı **3.** *mec* dönek
çivokane *rd/h* **1.** dolambaçlıca **2.** zikzaklıca **3.** dönekçe
çivoktî *m* **1.** dolambaçlılık **2.** zikzaklık **3.** döneklik
çivotî *m* hilekârlık
çivr *rd* **1.** tavlı, semiz **2.** yağlı, besili, semiz * **goştê çivr** yağlı et * **penêrê mêşinan çivr e** koyun peyniri yağlıdır
çivrbûn *m* tavlanma, semirme
çivr bûn *l/ngh* tavlanmak, semirmek
çivrî *m* **1.** tav, semizlik (hayvanlarda) **2.** *rd* yağlı * **xwarina çivrî** yağlı yemek
çivrînek *nd* çerezlik şey, aparatif şey
çivt *m* cır
çivteçivt *h* cır cır ~ **kirin** cırıldamak
çivtînî *m* cırıltı ~ **kirin** cırıldamak
çivûçûr *rd* zikzak
çivûçûrî *rd* zikzaklı
çiwît *m* çivit
çix (I) *n* çuha * **çixê sor** kırmızı çuha
çix (II) *m* ses seda, koyun sesi * **çixa mihê tune** koyundan eser yok
çixan *m* çekilme (bir kimseden, partiden kopma, peşine gitmeme)
çixandin *m* çektirme, ayırtma
çixandin *l/gh* çektirmek, ayırtmak
çixare *m* sigara
çixarî *m* gezi, kır gezintisi
çixarte *m* kibrit
çixat *m* kibrit *m* **1.** kibrit **2.** kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
çixatdank *m* kibritlik
çixatfiroş *nd/nt* kibritçi (satan kimse)
çixatfiroşî *m* kibritçilik
çixatik *m* kibrit
çixeçixe *m* koyun çağırma
çixebelek *nd* koyu elâ renk
çixêz *m* **1.** çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **çixêz kişandin ser kaxiz** kâğıda çizgi çizmek * **çixêz kirin** çizgi çizmek **2.** çizik * **çixêz kirin** çizmek, çiziktirmek **3.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) **4.** *mat* çember ~**a hendesî** (an jî **geometrîk** *mat* geometrik çizim
çixêzbûn *m* çizilme
çixêz bûn *l/ngh* çizilmek
çixêzbûyîn *m* çizilme
çixêzdar *rd* çizgili
çixêzik *m* **1.** çizgi, çizik (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **çixêzik kişandin ser kaxiz** kâğıda çizgi çizmek * **çixêzik kirin** çizgi çizmek **2.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim)
çixêzik kirin *l/gh* çizmek, çiziktirmek
çixêzî *rd* çizgisel
çixêzker *rd* çizici
çixêzkirin *m* **1.** çizme, çizgileme, çiziktirme **2.** çizme (çizgi halinde berelemek) **3.** çizme, karalama, karalayış (geçersiz kılma)
çixêz kirin *l/gh* **1.** çizmek, çizgilemek, çiziktirmek **2.** çizmek (çizgi halinde berelemek) **3.** çizmek, karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) * **divê ku mirov her du rêzên dawiyê çixêz bike** son iki satırı karamalı
çixêzkirî *rd* **1.** çizili, çizilmiş olan **2.** karalı (çizilmiş)
çixêzkişandin *m* çizgileme
çixêz kişandin *l/gh* çizgilemek
çixik (I) *rd* herkesin dümen suyuna giden güvenilmez kimse, kişiliksiz
çixik *bot/m* kadifemsi ve küçücük yaprakları olan bir bitki
çixir *m* çığır (iz, patika, yol)
çixiz *bnr* çixêz
çixîn *m* **1.** çekilme (bir yere uğramama, bir yerden uzaklaşma) **2.** çekilme, çekiliş, ayrılma (bir kimseden, partiden kopma, peşine gitmeme)
çixîn *l/ngh* **1.** çekilmek (bir yere uğramamak, bir yerden uzaklaşmak) * **muşterî yeko yeko diçixin** müşteriler birer birer çekiliyor **2.** çekilmek, ayrılmak (bir kimseden, partiden kopmak, peşine gitmemek)
çixîr *m* korkuluk
çixrî *rd* huylanan kimse
çixrîbûn *m* huylanma
çixrî bûn *l/ngh* huylanmak
çixsî *nd/nt* tüfekçi
çixsîtî *m* tüfekçilik
çixsor *rd* kırmızı çuhalı
çixsûr *bnr* çaqsûr
çixuk *bot/m* kayalıklarda yetişen, boyu bir karışa yakın ve yaprakları tüylü bir bitki türü, aynı zamanda halk hekimliğinde kullanılar
çi xweş *b* ne güzel, ne iyi, kekâ, kekâh
çixzanî *m* daire oyunu
çiya *n* dağ * **Çiyayê Agirî** Ağrı Dağı ~ **bi** ~ **nakeve** (an jî **nakevin), çav bi çavan dikeve** (an jî **dikevin)** dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur ~ **bilind e, kengê be wê rê pê bikeve** dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur ~ **bilind e, kengê be wê riya (te) pê bikeve** ben hancı sen yolcu oldukça ~ **çi qas bilind be, rojek wê riya mirov pê bikeve** dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur ~ **dan milê xwe** dağ (veya dağları) devirmek

(çok zor işleri başarmak) ~ **golik anî** dağ doğura doğura bir fare doğurmuş **her ~ di bin berfa xwe de ye** herkes kendi derdiyle meşkul ~ **ji cihê xwe diçe kurmê mirov** (an jî însan) **jê naçe** can çıkar huy çıkmaz ~ **ji cihê xwe radibe diçe cihê çiya, exlaq jê naçe** can çıkar huy çıkmaz ~ **li siyan nakevin, çav li çavan dikevin** dağ dağa kavuşmaz insan insana kavuşur ~**yek hildan milê xwe** dağ (veya dağları) devirmek (çok zor işleri başarmak) ~**yê ku (wî) pişta xwe dayê beredayî bû** güvendiği dağlara kar yağmak (veya güvendiği dal elinde kalmak)
çiyaçêbûn *m* dağ oluşu
çiyaçêbûnî *rd* dağ oluşu ile ilgili
çiyadar *nd/rd* dağlık
çiyager *nd/nt* dağcı
çiyagerî *m* dağcılık
çiyahilkêş *nd/nt* dağcı
çiyahilkêşî *m* dağcılık
çiyang *bnr* çiya
çiyarêz *erd/n* sıra dağ, sıra dağlar
çiyavanî *rd* dağlı (dağlık bölge halkından)
çiyawî *nd/rd* dağlık
çiyayê agirîn *jeo/nd* yanardağ
Çiyayê Qaf *nd* Kaf Dağı ~ **û Kaf** Kaf Dağı
çiyayê qeşayî *erd/m* buz dağı, aysberg
çiyayî *rd* dağlı (dağlık bölge halkından)
çiyayîn *nd/rd* dağlık
çiyazan *nd/nt* dağ bilimci
çiyazanî *m* dağ bilgisi
çiyê *nd* **1.** nesi (bazen insanlar için zamir olarak kullanılır) * **Alî çiyê Ehmed e?** Ali Ahmet'in nesi? **2.** nesi (hangi yönü, hangi tarafı) * **çiyê odeyê guheriye?** odanın nesi değişmiş? ~ **(yekî)** nesi (çok iyi, çok güzel) * **ma çiyê keçikê heye?** kızın nesi var? ~ **(yekî) hebû,** ~ **(yekî) tune bû** nesi var nesi yok (bütün serveti)
çiz *m* **1.** susturma **2.** karalama, rastgele çizme ~ **û viz** karalama, rastgele çizme
çizandin *m* uyuşturma, duyarsızlaştırma
çizandin *l/gh* uyuşturmak, duyarsızlaştırmak
çizbûn *m* susma
çizbûn *l/ngh* susmak
çizeçiz *h* **1.** cızır cızır (ateşte kızartılan etin sesi) **2.** cızır cızır (kesilen camın veya yazı yazarken çıkan sesi anlatır) ~ **kirin** cızırdamak
çizepîle *zo/m* bir tür akrep
çizir *m* kakırdak
çiziran (I) *m* sızma, sızıntı
çiziran (II) *m* sıyırma, sıyırış
çizirandar *rd* sızıntılı
çizirandin (I) *m* sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)
çizirandin (II) *m* sızdırma
çizirandin (III) *m* **1.** ütme, cızbız etme (etin üzerindeki yağları eritme) **2.** eziyet etme
çizirandin (I) *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
çizirandin (II) *l/gh* sızdırmak
çizirandin (III) *l/gh* **1.** ütmek, cızbız etmek (etin üzerindeki yağları eritmek) **2.** eziyet etmek
çizirandî (I) *rd* sıyrık
çizirandî (II) *rd* sızıntılı
çizirandî (III) *rd* **1.** ütülmüş **2.** eziyet edilmiş olan
çizirî (I) *rd* sıyırık, sıyrılmış olan
çizirî (II) *rd* sızmış olan, kaçak olan (gaz, su vb. için)
çizirî (III) *rd* ütme
çizirîn (I) *m* sıyrılma
çizirîn (II) *m* **1.** sızma, sızış **2.** kaçak (bir kaptan, bir borudan sıvı kaçması)
çizirîn (III) *m* **1.** ütme **2.** eziyet edilme
çizirîn (I) *l/ngh* sıyrılmak
çizirîn (II) *l/ngh* sızmak * **gaz di boriyê de diçizire** borudan gaz sızıyor
çizirîn (III) *l/ngh* **1.** ütmek **2.** eziyet edilmek
çizirk *m* kakırdak
çizî *m* soğuk esinti, kar havası, kuru soğuk, ayaz * **çiziyeke sar heye** soğuk bir esinti var * **çiziya berfê** kar havası * **çiziyeke sar tê** kuru ayaz var
çizîn *m* uyuşma, duyarsızlaşma
çizîn *l/ngh* uyuşmak, duyarsızlaşmak
çizînî *m* cızırtı, cızıltı (kesilen camın veya yazı yazarken çıkan sesi anlatır) ~ **jê çûn** cızırdamak
çizkirin *m* susturma
çiz kirin *l/gh* susturmak
çizkirî *rd* susturulmuş olan
çizone *m* akrep sokması
çizûviz *m* karalama (kalemle)
çîcik *m* civciv
çîç (I) *rd* **1.** azıcık **2.** fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **çîçek xwê** bir fiske tuz
çîç (II) *m* gümeç, petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)
çîç (III) *m* çıngı, zere
çîç (IV) *m* kül (yanmış bir şeyin kalıntısı) * **çîça cixareyê** sigara külü
çîçar *nd* örüklü peynir
çîççîç *h* azar azar, çim çim (isteksizce)
çîçek *bot/m* **1.** çiçek (bir bitkinin üreme organını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü **2.** çiçek (çiçek açan kır veya bahçe bitkisi) ~ **vekirin** çiçek açmak ~**a taxê** kenarın dilberi ~**ên bibizir** *bot* tohumlu bitkiler
çîçeka çolê *nd* kır çiçeği
çîçeka lewenteyê *bot/nd* lâvanta çiçeği (Lavandula angustifolia)
çîçekal *m* kızıl çiçek
çîçek çandin *l/gh* çiçeklemek
çîçekdanîn *m* çiçekleme

çîçek danîn *l/gh* çiçeklemek
çîçekdank *m* **1.** çiçeklik **2.** çiçeklik (çiçek yetiştirilen kap)
çîçekdar *rd* çiçekli
çîçekfiroş *nd/nt* çiçekçi (satan kimse)
çîçekfiroşî *m* çiçekçilik
çîçekhez *nd/nt* çiçeksever
çîçekhezî *m* çiçekseverlik
çîçekvan *nd/nt* **1.** çiçekçi **2.** çiçekçi (plastik çiçekler yapan kimse)
çîçekvanî *m* çiçekçilik
çîçekvekirin *m* çiçeklenme
çîçek vekirin *l/gh* çiçeklenmek
çîçekzer *m* sarı çiçek
çîçelak *m* civciv
çîçezer *m* hedik
çîçik (I) *nd* kulakları beyaz veya benekli olan keçi tipi hayvan
çîçik (II) *m* **1.** civciv **2.** kuş
çîçik (III) *m* **1.** azıcık, çinke, biraz, bir parça, tike * **min çîçikî araq vexwar** bir parça rakı içtim * **min çîçikek goşt hilda û avête devê xwe** bir tike et aldıp ağzıma attım **~ek** bir parça, azıcık **2.** fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **çîçikek xwê** bir fiske tuz **~ek jî nadim** zırnık vermem
çîçik (IV) *rd* saman sarısı
çîçika wîtanî *nd* ötücü kuş, makaralı **~ te mala xwe xera kir a min jî li ser danî** sen hem kendini hem de beni mahfettin
çîçikek *rd* azıcık, az buçuk, birazcık
çîçikî *rd* **1.** azıcık **2.** bir damla, bir karış (çocuk için, çok küçük) * **tu li kirên vî çîçikî binêre** bir damla çocuğun yaptıklarına bak **~ jî nedan (yekî)** (birine) bile koklatmamak, zırnık bile vermemek
çîçikok *m* civciv, civcivcik
çîçirik *zo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık (Grillus domesticus, G. campestris)
çîçirk (I) *m* kağnının urgan veya halat sıkıcısı
çîçirk (II) *nd/nt* torunun torunun çocuğu
çîçîlask *rd* sıska, zayıf
çîçîlaskî *rd* sıskaca
çîçîlaskîbûn *m* sıskalaşma
çîçîlaskî bûn *l/ngh* sıskalaşmak
çîçîlaskîtî *m* sıskalık
çîçîrok *bnr* çîrçîrok
çîçoçîço *h* azar azar, azıcık azıcık, çim çim
çîçoz *m* aforoz **~ bûn** aforoz olmak **~ kirin** aforoz etmek
çîçozbûn *m* afarozlanma, aforoz olma
çîçoz bûn *l/ngh* afarozlanmak, aforoz olmak
çîçozbûyîn *rd* afarozlanış, aforoz oluş
çîçozkirin *m* aforozlama, aforoz etme
çîçoz kirin *l/gh* aforozlamak, aforoz etmek
çîçozkirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan
çîçrik *m* sülale
çîk (I) *m* **1.** acı, ıstırap, sancı, sızı, zarp (güçlü, şiddetli etki) * **di girmilkên min de çîkeke bişewat heye** omuzlarımda bir yanma acısı var * **ji ber çîka birînê milê xwe naleqîne** yaranın zarpından kolunu kıpırdatmıyor **2.** ağrı, keskin ağır (kısa süreli) **çîk kete didanê min** dişime bir ağrı girdi **3.** kısa çığlık * **çîkek li erdê yek li esman e** çığlığı yeri göğü doldurdu **~ ~** çığlık çığlığa (çocuklar için) **~a êşê danîn** sızı dinmek
çîk (II) *m* **1.** kıvılcım (yanmakta olan bir maddeden sıçrayan küçük ateş parçası) **2.** kıvılcım (demir ve taş gibi maddelerin güçlü çarpışmasında sıçrayan ateş durumundaki küçük parça) **3.** kıvılcım (çok küçük ateş koru) **~ jê rijîn 1)** kıvılcım saçmak **2)** ışımak **~ ji ber çavê (yekî) çûn** (an jî **pekîn)** yıldızları saymak * **şemaq lê da çîk ji ber çavan pekiya** bir tokat vurdu, yıldızları saydı
çîk (III) *rd* **1.** çiğ **2.** *m* çiğ köfte
çîk (IV) *n* mayalanmamış süt
çîk (V) *n* şey (belirsiz bir anlamda, madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb. durumlar için)
çîk (VI) *m* **1.** belâ, kada **2.** nazar **~ lê ketin -e** nazar değmek **~a (yekî) lê ketin** belâsı birine bulaşmak
çîk (VII) *rd* **1.** dik **2.** aşık kemiğinin dik gelmesi
çîkandin *m* bağırtma
çîkandin *l/gh* bağırtmak
çîkbûn (I) *m* koyulaşma
çîkbûn (II) *m* nüfuz etme
çîkbûn (III) *m* dikleşme, dik durma
çîk bûn (I) *l/ngh* koyulaşmak (renkler için)
çîk bûn (II) *l/ngh* nüfuz etmek
çîk bûn (III) *l/ngh* dikleşmek, dik durmak
çîkçikan *zo/m* ağaçkakan
çîkçîgo *zo/nd* bir kuş türü
çîk çîk *h* sızım sızım * **piyê min çîk çîk dide** bacağım sızım sızım sızlıyor
çîkdan (I) *m* **1.** kıvılcımlanma **2.** ışıma
çîkdan (II) *m* sancıma, sızlama
çîk dan (I) *l/gh* **2.** kıvılcımlanmak **2.** ışımak
çîk dan (II) *l/gh* sancımak, sızlamak * **birîna min carinan çîk** dide yaram bazen sızlıyor
çîkdar (I) *rd* kıvılcımlı
çîkdar (II) *rd* sızılı
çîkdayîn (I) *m* kıvılcımlanış
çîkdayîn (II) *m* sızlayış
çîkene *n* çiğit (pamuk çekirdeği)
çîkil *m* kıvılcım, çakım, çakım, uçkun * **çîka agir** ateş uçkunu
çîkîtî *m* koyuluk
çîkkirin (I) *m* koyulaştırma (renk için)
çîkkirin (II) *m* nüfuz etme
çîk kirin (I) *l/gh* koyulaştırmak (renkler için)
çîkkirin (II) *l/gh* nüfuz etmek
çîkmend *rd* nüfuz sahibi
çîkmendî *m* nüfuz sahibi olma
çîkolate *m* çikolata
çîkolatefiroş *nd/nt* çikolatacı (satan kimse)

çîkolatefiroşî *m* çikolatacılık
çîkolatehez *nd/nt* çikolatacı (seven kimse)
çîkolatehezî *m* çikolatacılık
çîkolatevan *nd/nt* çikolatacı
çîkolatevanî *m* çikolatacılık
çîkrijandin *m* ışıtma
çîk rijandin *l/gh* ışıtmak
çîk sayî *rd* apaçık (gök yüzü)
çîk sayîtî *m* apaçıklık
çîl (I) *rd* **1.** ak, beyaz, bembeyaz (canlı nesna için) * **berxa me çîl e** kuzumuz bembeyaz **2.** dal (kelimenin anlamını güçlendirir) * **çîk sayî** dal berak
çîl (II) *n* **1.** filiz **2.** semer sapı
çîl (III) *nd* maki (Akdeniz bitki örtüsü)
çîl (IV) *m* pastal (tütün dizisi)
çîl (V) *zo/m* yarasa
çîl (VI) *m* kuşak, nesil
çîl (VII) *nd* henüz uçmaya başlamış kuş yavrusu
çîlan *n* yen
çîlase *bot/m* yabanî bir bitki
çîldan *m* filizlenme
çîl dan *l/gh* filizlenmek
çîldank *zo/m* kursak
çîle (I) *m* pastal (tütün dizisi)
çîle (II) *m* çile
çîleçep *rd* zikzaklı, dönemeçli
çîleçip *rd* zikzaklı dağ yolu
çîlek *bot/m* **1.** çilek (Fragaria vesca) **2.** çilek (bu bitkinin meyvesi)
çîlekêş *nd/rd* çilekeş
çîlekêşî *m* çilekeşlik
çîle kirin *l/gh* dikişlemek
çîleqerqaş *rd* kar gibi (çok beyaz)
çîlewîl *m* çik çik (kuş ötüşü)
çîlik (I) *ant/m* klitoris
çîlik (II) *m* **1.** kamış (bitki için) * **zîlika pîvazê** soğan kamışı **2.** filiz
çîlikdan *m* filizlenme
çîlik dan *l/gh* filizlenmek
çîlîçîlî *zo/m* yarasa (Vespertilio)
çîlspî *rd* **1.** süt beyaz, kar gibi (çok beyaz) **2.** ak pak, tertemiz **3.** ak pak (saçı, sakalı ağarmış kimse) **4.** akça
çîlûçep *m* **1.** zikzak **2.** *rd* eğri büğrü **3.** *mec* dönek
çîm (I) *bot/n* çim (Lolium) ~ **tov kirin** çim ekmek, çimlemek
çîm (II) *ant/n* **1.** bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) **2.** bacak (hayvanlarda) **3.** ayak (vücudun belden aşağı bölümü) ~ **dirêj kirin** kalıbı değiştirmek, kalıbı dinlendirmek(ölmek) ~ **li hev ketin** korkudan dizleri birbirine dolanmak ~ **rep kirin** *argo* nalları dikmek ~**ê dîk di taweyê de dît** baktıki papuç pahalı (herhangi bir durum veya girişilen işin sonunda zararlı çıkma ihtimalı bulunduğunda söylenir) * **çîmê dîk di taweyê de dît, dev ji vî tiştî berda** baktı ki papuç pahalı bu işten vazgeçti ~**ê (yekî) jê weşîn** bacakları kopmak ~**ên xwe avêtin ser hev** bacak bacak üstüne atmak ~**ên xwe dirêj kirin** bacaklarını uzatmak
çîmbalî *mzk/m* çimbali (vurmalyı bir çalgı)
çîmdanîn *m* çimleme
çîm danîn *l/gh* çimlemek
çîmdar *rd* çimli
çîmdarkirin *m* çimlendirme
çîmdar kirin *l/gh* çimlendirmek
çîmdirêj *rd* uzun bacaklı
çîmen *m* çimen ~ **hêşîn bûn** çimlenmek (üzerinde çim bitmek)
çîmendar *rd* çimenli
çîmengeh *m* çimenlik
çîmenî *rd* çimen rengi
çîmento *m* çimento ~**ya super** süper çimento
çîmentokirin *m* çimentolama
çîmento kirin *l/gh* çimentolamak
çîmenzar *m* çimenlik, çayırlık
çîmê kor *nd* bakanak (geviş getiren hayvanlarda ayakların arkasındaki kemik çıkıntı)
çîmgan *m* çimlik
çîmik *n* **1.** bacak, bacakcık (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) **2.** bacak (hayvanlarda) ~ **di hev dan** *argo* 1) ayak sürümek (ölmek üzere olmak) **2.** nalları dikmek, kuyruğu titretmek (ölmek)
çîmkirin *m* çimleme
çîm kirin *l/gh* çimlemek
çîmreşk *zo/nd* bir kuş turu
çîmrût *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)
çîmteşî *zo/m* helikopter böceği
çîmtovkirin *m* çimleme
çîm tov kirin *l/bw* çimlemek
çîmwerqîle *rd* çarpık bacaklı
çîmwerqîletî *m* çarpık bacaklılık
çîmxwar *rd* kılıç bacak
çîmxwarî *m* kılıç bacaklık
çîmzir *rd* sıska bacaklı
çîm zîl dan *l/bw* çimlenmek (tohum nemli bir yerde uç verip yeşermek)
çîn (I) *m* doğrama
çîn (II) *m* **1.** nakışlama, nakşetme, işleme **2.** nakış, işleme **3.** oya (iğne, mekik vb. ile yapılan ince dantel) **4.** süsleme
çîn (III) *m* dalevere ~ **kirin** olmadık şeyler yapmak
çîn (IV) *m* bükle, lüle, saç lülesi
çîn (V) *sos/m* sınıf * **çîna karker** işçi sınıfı ~ **çêbûn** sınıflaşmak, sınıflar oluşmak * **di civaka me de jî çîn çêbûne** toplumumuz da sınıflar oluşınuş ~**a civakî** sosyal sınıf
çîn (I) *l/ngh* doğramak * **nan biçîne şorbenîskê** mercimek çorbasına ekmeği doğra
çîn (II) *l/gh* **1.** nakışlama, nakşetme, işleme **2.** oya işlemek **3.** süslemek
çîna jêrîn *nd* alt sınıf

çîna navîn *sos/nd* orta direk
çînaq *ant* taşlık
çînatî *m* sınıfsallık
çînayetî *bnr* çînatî
çîncik *m* salıncak
çîncîl *m* beşik
çîncîrik *m* salıncak
çînçîla *zo/m* çinçilya (Chinchilla laniger) *zo/m* çinçilya
çîn çîn *h* **1.** nakış nakış **2.** lüle lüle
çînçînî (I) *rd* **1.** işlemeli, nakışlı **2.** oyalı **3.** lüle lüle
çînçînî (II) *rd* sınıflı
çînçînîbûn *sos/m* sınıflaşma
çînçînî bûn *l/ngh* sınıflaşmak
çînçîn kirin *l/gh* lüle lüle yapmak
çînçînkirî *rd* lüle lüle * **bisk û guliyê çînçînkirî** lüle lüle yapılmış perçem ve örükler
çînçînok *rd* benek benek
çînçînokî *rd* çopur
çînçînokîbûn *m*çopurlaşma
çînçînokî bûn *l/ngh* çopurlaşmak
çînçînokî kirin *m* çopurlaştırma
çînçînokî kirin *l/gh* çopurlaştırmak
çînçolek *m* salıncak, küçük salıncak
çîndar (I) *rd* işlemeli, nakışlı
çîndar (II) *rd/sos* sınıflı
çîng *rd* az, azıcık * **çîngekî bîne em bixwin** azcık getir yiyelim.
çîneçîne (I) *h* nakış nakış
çîneçîne (II) *rd* **1.** sınıf sınıf **2.** parça parça
Çîngene *nd/nt* Çingene ~**ya meheleyê** mahalle karısı
Çîngenekî *m* **1.** Çingenece (Çingene dili) **2.** *h* Çingenevari
çînig *m* sekiz kiloya denk gelen bir tür hububat ölçüsü
çînik (I) *m* azıcık, tike (et, ekmek, peynir vb. için)
çînik (II) *m* perçem
çînik (III) *rd* işlemeli, nakışlı
Çînî *m* **1.** Çince **2.** *nd/rd* Çinli
çînî (I) *m* nakışlık
çînî (II) *m***1.** çini **2.** *rd* çini (çiniden yapılmış olan) ~ **raxistin** çini döşemek
çînî (III) *sos/rd* sınıfsal
çînî (IV) *m* lime ~ ~ lime lime ~ ~ **kirin** lime lime etmek
çînîdar *rd* çinili
çînîfiroş *nd/nt* çinici (satan kimse)
çînîfiroşî *m* çinicilik
çînîker *nd/nt* çinici
çînîkerî *m* çinicilik
çînker *nd/nt* **1.** nakışçı, işlemeci **2.** oyacı
çînkerî *m* **1.** nakışçılık, işlemecilik **2.** oyacılık
çînkirin *m* **1.** nakışlama, nakşetme **2.** oyalama
çîn kirin *l/gh* **1.** nakışlamak, nakşetmek **2.** oyalamak, oya ile süslemek
çînkirî *rd* **1.** nakışlı, işlemeli **2.** oyalı

Çînkî *m* **1.** Çince **2.** *rd/h* Çinlilere yaraşır bir biçimde, Çinliler gibi
çînko (I) *m* çinko (tombala oyunu için)
çînko, çingo (II) *kîm/m* **1.** çinko (kısaltması Zn) **2.** *rd* çinko (bu elementen yapılma)
çînkograf *nd/nt* çingograf
çînkografî *m* çingografi
Çînnas *nd/nt* Sinolog
Çînnasî *m* Sinoloji
çîntaş *nd/nt* dost (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse)
Çîn û Maçîn *nd* Çin Maçin, Hindi Çîn
Çînzan *nd/nt* Sinolog
Çînzanî *m* Sinoloji
çîp *ant/n* **1.** bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) **2.** baldır, incik
çîpçîplak *rd* çırılçıplak, ipipullah (kimsesi, malı mülkü olmayan kimse) ~ **tena şilfa kîrê xwe man** ipipullah sivri külâh (kalmak)
çîpdirêj *rd* uzun bacaklı
çîplax *rd* çıplak
çîprût *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)
çîprûtî *m* baldırı çıplaklık
çîptazî *rd* **1.** bacakları açık **2.** çırılçıplak
çîq (I) *ant/n* **1.** bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) **2.** baldır **3.** uyuk kemiği
çîq (II) *bot/n* **1.** hasır otu, saz **2.** *rd* saz (bu bitkiden yapılmış olan)
çîq (III) *rd* koyu (karaya kaçan renk)
çîq (IV) *n* dal, kol, şübe
çîq (V) *zo/m* sığırcık, çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
çîq (VI) *n* ceviz içinin bir bütünün yarısı
çîqal *rd* cılız, sıska, zayıf
çîqdidan *rd* dişlek
çîqrût *nd/nt* baldırı çıplak
çîqrûtî *m* baldırı çıplaklık
çîqsayî *rd* apaçık (gök yüzü)
çîqxwar *rd* çarpık bacaklı
çîqxwarîtî *m* çarpık bacaklılık
çîr (I) *zo/m* bıldırcın
çîr (II) *rd* çevik, atik çevîk * **hêzên çîr** çevik kuvvetler
çîr (III) *rd* egemen
çîr (IV) *m* **1.** cart, cırt (sert bir şey yırtılırken çıkan ses) **2.** tırık * **derî got çîr û vebû** kapı tırık diye açıldı ~ **û berçîr kirin** yırtmak, bölük pörçük etmek ~ **û berçîrî** yırtma, bölük börçük etme
çîr (V) *m* yudum * **çîrek şîr** bir yudum süt
çîr (VI) *m* kurut, çir
çîr (VII) *rd* elastiki
çîr (VIII) *rd/nd* palaz
çîrandin *m* **1.** cayırdatma, cıyırdatma **2.** gacırdatma
çîrandin *l/gh* **1.** cayırdatmak, cıyırdatmak **2.** gacırdatmak

çîranok *m* hikaye, masal ~ **quling e** yılan hikâyesi
çîrbûn (I) *m* **1.** palazlama, palazlanma **2.** palazlanma (küçük çocuk gelişme) **3.** kendine gelme, güç toparlama
çîrbûn (II) *m* yırtılma
çîr bûn (I) *l/ngh* **1.** palazlamak, palazlanmak **2.** palazlanmak (küçük çocuk gelişmek) **3.** kendine gelmek, güç toparlamak
çîr bûn (II) *l/ngh* yırtılmak
çîrçîr *h* cır cır ~ **kirin** cır cır etmek, cırıldamak
çîrçîranok *m* çok uzun hikaye, masal
çîrçîrok (I) *m* **1.** masal **2.** *mec* masal (boş ve yalan söz) **3.** zımbırtı (adı hatırlanmayan veya söylenilmek istenmeyen ufak ve değersiz bir şeyi anlatmak için)
çîrçîrok *nd/nt* bağırıcı
çîrçîrokî *m* bağırıcılık
çîrçîrokbêj *nd/nt* masalcı
çîrçîrokbêjî *m* masalcılık
çîrçîrokî *rd* masalımsı
çîrçîroknivîs *nd/nt* masalcı, masal yazarı
çîrçîroknivîsî *m* masalcılık
çîreçîr *h* **1.** cır cır **2.** cayır cayır (bir cismin çabuk ve şiddetlice yırtıldığını anlatır) **3.** gacır gucur, gacır gacır (kapı menteşeleri vb. gibi şeyleri için) **4.** tıngırtı, tırık tırak ~ **kirin 1)** cırıldamak **2)** cayırdamak **3)** gacır gucur etmek, gacır gacır etmek **4)** tıngırdamak
çîreçîrkirin *m* **1.** cayırdama, cazdırma, cırıldama **2.** zımbırdatma
çîreçîr kirin *l/gh* **1.** cayırdamak, cazdırmak, cırıldamak **2.** zımbırdatmak
çîredestî *m* sanatçının el ürünü
çîrijîn *l/ngh* her şeye rahmen yaşamak
çîrik (I) *m* çir, kurut
çîrik (II) *rd* **1.** sataşkan **2.** *m* belâ ~**a xwe firotin (yekî)** birine sataşmak
çîrik (III) *nd* İran askeri
çîrî *m* vizkozite
çîrîn (I) *m* çağırma, bağırma ~ **dadan** yardım istemek
çîrîn (II) *m* **1.** cayırdama, cıyırdama (sert şeylerin yırtılması için) **2.** gacırdama
çîrîn *l/ngh* **1.** cayırdamak, cıyırdamak (sert şeylerin yırtılması için) **2.** gacırdamak
çîrînî *m* **1.** cazırtı * **dengê çîrîniya derge nehişt ku em razên** kapının cazırtısı bizi uyutmadı **2.** cırıltı, cıyırtı **3.** gacırtı ~ **jê çûn** cıyırdamak ~ **kirin 1)** cazırdamak **2)** cırıldamak **3)** cırtlamak
çîrînîkirin *m* cazdırma, cırıldama
çîrînî kirin *l/gh* cazdırmak, cırıldamak
çîrîş *m* çiriş
çîrîşkirin *m* çirişleme
çîrîşkirin *l/gh* çirişlemek
çîrk *m* sağı (kuş tersi)
çîrka *bot/m* bir tür ağaç
çîrkeçîrk *h* cart cart
çîreçîrkirin *m* cayırdama (sert şeylerin sesi için)
çîreçîr kirin *l/gh* cayırdamak (sert şeylerin sesi için)
çîrik *m* kurut, çir
çîrker *nd/nt* kapkaççı
çîrker *m* kapkaççılık
çîrkirin (I) *m* yırtma
çîrkirin (II) *m* palazlatma
çîr kirin (I) *l/gh* yırtmak
çîr kirin (II) *l/gh* palazlatmak
çîrok *m* **1.** hikâye, öykü (bir olayın sözlü veya yazılı anlatılması) **2.** *wj* hikâye, öykü (gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü) **3.** masal **4.** hikâye, masal (aslı olmayan söz, olay) ~ **gotin** hikâye anlatmak * **ji me re dest pê kir çîrok got em li sûfê wî ketin** bize hikâye anlatmaya başladı onu tersledik ~ **û derewên bêbinî** uydurulmuş yalanlar, hikâyeler ~**a dema boriya dûdar** -miş'li geçmişin hikayesi ~**a dema boriya têdeyî** -di'li geçmişin hikayesi ~**a pisîkan** bir tür mantar hastalığı ~**a quling e** yılan hikâyesi ~**a şûjinê ye** yılan hikayesi ~**ê virvirokê** bu ne deolsa bir nikâyedir
çîroka pisîkê *bj/nd* bir tür mantar hastalığı
çîrokbêj *nd/nt* **1.** hikâyeci, öykücü (hikaye anlatan) **2.** anlatıcı
çîrokbêjî *m* **1.** hikâyecilik, öykücülük **2.** anlatıcılık
çîrokhez *nd/nt* öyküsever
çîrokhezî *m* öyküsverlik
çîrokî *rd* öyküsel ~**ya boriya dûdar** -miş'li geçmişin hikayesi ~**ya boriya têdeyî** -di'li geçmişin hikayesi ~**ya dema boriya nediyar** -mışli geçmiş zamanın hikayesi ~**ya dema niha** şimdiki zamanın hikayesi ~**ya raweya merc û daxwazê** dilek şart kipinin hikayesi ~**ya raweya xwestinî** istek kipinin hikayesi
çîroknivîs *wj/nt* hikâyeci, öykücü (öykü yazarı)
çîroknivîsî *wj/m* hikâyecilik, öykücülük
çîrokok *m* hikâyecik, öykücük
çîrokvan *nd/nt* **1.** hikâyeci, öykücü (hikaye anlatan) **2.** masalcı
çîrokvanî *m* **1.** hikâyecilik, öykücülük **2.** masalcılık
çîrong *bnr* çîrok
çîroz *rd* ince, narin
çîrozk *m* ışın
çîrpînî *m* seğirtme ~ dan xwe seğirtmek, aniden fırlayıp gitmek
çîrt *m* sağı (kuş tersi)
çîrûberçîrî *m* yırtılma
çîrûberçîrîbûn *m* yırtılma
çîrûberçîrî bûn *l/ngh* yırtılmak
çîrûberçîrîkirin *m* yırtma
çîrûberçîrîkirin *l/gh* yırtmak
çîrûxîş *m* **1.** kapkaç (çocuk oyunlarında dışar-

dan gelen birinin el koyması) **2.** kapkaç
çîrûxîşker *nd/nt* kapkaççı
çîrûxîşkerî *m* kapkaççılık
çîrûxîşkirin *m* kapkaç yapma, kapıp kaçına
çîrûxîş kirin *l/gh* kapkaç yapmak, kapıp kaçmak
çîrvanok *m* **1.** masal **2.** hikâye **3.** *mec* masal, hikâye (boş ve yalan söz)
çîrvîrok *m* **1.** masal **2.** *mec* masal (boş ve yalan söz)
çît (I) *m* **1.** çit, çeper **2.** havale (bir arsayı çevirmek için, kapamak için çekilen perde)
çît (II) *m* **1.** basma **2.** çit, başörtüsü, yazma, yemeni
çît (III) *n* bir yaşında horoz
çîta *zo/m* çita
çîtar *m* çitar (ipek ve pamukla dokunan bir tür kumaş)
çîte *m* çıta (kapı, pencere vb. için)
çîtik (I) *m* **1.** çit, çeper **2.** şişe (uzunluğuna çakılan çıta)
çîtik (II) *m* çit, yazma, yemeni
çîtik (III) *m* kura ~ **kişandin** kura çekmek
çîtikfiroş *nd/nt* yemenici (satan kimse)
çîtikfiroşî *m* yemenicilik
çîtikî *h* zıplayaraktan
çîtikkirin *m* çitleme
çîtik kirin *l/gh* çitlemek
çîtil *n* fide
çîtî *m* doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma) ~ ~ doğraya doğraya
çîtîçîtîkirin *m* doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma)
çîtîçîtî kirin *l/gh* doğramak (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırmak)
çîtîçîtîkirî *rd* doğranık
çît girtin *l/gh* halaya durmak
çîtkirin *m* çitleme, çeperleme, çeper çekme
çît kirin *l/gh* çitlemek, çeperlemek, çeper çekmek
çîtme *m* çifte (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıya vuruşu, tekme) ~ **avêtin** çifte atmak
çîtog *rd* sıkıcı
çîtol *bnr* zîtol
çîtor *n* yırtık parça ~ **û rîtolê (yekî) li ba dibin** paçası düşük ~**ên wan li ba bûn** yalın ayak başı kabak (çok perişan bir kılıkla)
çîv *nd* çiv (silâh sesi)
çîvanok (I) *m* tekerleme
çîvanok (II) *m* **1.** hikâye, öykü **2.** kısa öykü **3.** efsane **4.** aslı astarı olmayan sözler, dedikodu ~ **e** yılan hikâyesi
çîvanokî *rd* **1.** öyküsel **2.** efsaneyi
çîveçîv *m* çik çik
çîvok *nd/nt* riyakâr
çîvokî *m* riyakârlık
çîx *n* çakıl
çîxeçîx *m* ötüş * **çîxeçîxa kewan** keklik ötüşleri
çîxê goşt *nd* çiğ köfte
çîz (I) *zo/m* at sineği
çîz (II) *m* hedefe değnek atarak oynanan bir çocuk ya da ergen oyunu
çîz (III) *m* zırıltı
çîzçîzk *m* farenin çıkardığı ses
çîzçîzo *rd* cırtlak (çok ağlanyan kimse)
çîzçîzok *rd* **1.** cırlak (hoşa gitmeyen tiz ses) **2.** cırtlak **3.** mızmız
çîzçîzokî *rd* **1.** cırlak (hoşa gitmeyen tiz ses) **2.** *rd/h* cırtlak, cırtlakça **3.** *m* mızmızlık ~ **kirin** mızmızlık etmek
çîzeçîz kirin *l/gh* cazırdamak
çîzeçîz *h* **1.** cır cır **2.** fare sesi **3.** tıngırtı (çirkin sey) ~ **kirin 1)** cırıldamak **2)** tıngırdatmak
çîzeçîzkirin *m* **1.** cazırdama, cırıldama **2.** zınbırdatma
çîzeçîz kirin *l/gh* **1.** cazırdamak, cırıldamak **2.** zımbırdatmak
çîzîn *l/ngh* fare çiz çiz diye ses çıkarmak
çîzînî *m* **1.** cazırtı, cırıltı * **dengê çîzîniya paceyê nehişte ku em razên** pencerenin cazırtısı bizi uyutmadı **2.** zımbırtı (çirkin ses için) ~ **kirin** cazırdamak, cırıldamak
çîzînîkirin *m* cazırdama, cırıldama
çîzînî kirin *l/gh* cazırdamak, cırıldamak
çîz kirin *l/gh* **1.** ezmek **2.** oyundan atmak
çîzme *m* çizme
çîzmesaz *nd/nt* çizmeci
çîzmesaz *m* çizmecilikx
çîzok *rd* **1.** mızmız **2.** sık sık ağlayan
çîzokî *m* mızmızlık ~ **kirin** mızmızlık etmek
ço (I) *b* dah, deh ~ **kirin** dah etmek ~ **mîrat** dah meret (eşek kovına)
ço (II) *bnr* çov
ço (III) *argo/n* penis
çomax (I) *m* çomak
çomax (II) *m* iki dam kirişinin arasındaki aralık
çoban *n* halat
çoç *m* bağdaş ~ **kirin** bağdaş kurmak
çoçik *m* **1.** kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) **2.** kepçe (erimiş madeni kalıba dökmek için kullanılan kaşık) **3.** *rd* kepçe (bir kepçenin alacağı miktar) * **du çoçik çorbe kire teyfika wî** tabağına iki kepçe çorba koydu
çoçika hingiv *nd* daldız
çoçirt *m* çelik çomak
çoçkanî *m* diz kırarak çökme
çoç kirin *l/gh* oturmak (çocuk dilinde)
çoço (I) *n* ceviz içinin bir bütünün yarısı
çoço (II) *bnr* çoçok
çoçok *n* dah dah, deh deh (çocuk dilinde eşek)
çogan *n* **1.** sopa, değnek **2.** çevgen, polo sopası **3.** söven (büyük sopa) **4.** asa, baston
çogan xistin *l/gh* arabaya yüklenmiş ot ve sapların bağlamakı
çogerî *m* değnekle dolaşma

çogerî bûn *l/ngh* diz çökmek
çogêre *m* sopa ile oynanan bir oyun (oyuncular sopalarıyla ebenin sopasını yerinden oynatmaya çalışırlar, eğer sopa yerinde çıkarsa ebe onu yerine koymaya çalışır; ebe sopayı yerine koyduktan sonra birini yakalarsa bu sefer ebe yakalanmış kişi olur)
çoj kirin *l/gh* işemek (cocuk dilinde)
çok *ant/m* **1.** diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer) **2.** diz (oturulduğunda o-uyluğun üst yanı) * **hem digiriya û hem jî bi her du destên xwe li çoka xwe dida** hem ağlıyor hem de her iki eliyle dizini dövüyordu ~ **dan** diz çökmek ~ **dan erdê** yere diz çökmek, diz çökmek ~ **dan rû çokê** diz dize (oturmak) ~ **danîn** diz çökmek ~ **di ber ve bûn** sendelemek, ayağı burkulup sendelemek ~ **hildan** dizini karın boşluğuna doğru çekmek ~ **kutan** gözü kesmek * **çok nekutayê** gözü kesmedi ~ **lê sist bûn** dizlerinin bağı çözülmek ~ **lê şikandin** (birini) paniğe vermek ~ **lê şikestin** yıldırımla vurulmuşa dönmek ~ **lê şikîn** dizlerinin bağı çözülmek, yıldırımla vurulmuşa dönmek ~ **li ber çokê bûn** diz dize (oturmak) ~ **sist bûn** 1) dizleri tutamaz olmak, dizleri çözülmek, takattan düşmek 2) korkup çekinmek, gözü korkmak ~ **û qidûm** derman, mecal ~ **û qidûm pê ve neman** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) **~ên (yekî) di ber ve bûn** ayakları kayıp sendelemek **~ên (yekî) di ber de şikandin** yıldırımla vurulmuşa döndermek, fincancı katırlarını ürkütmek **~ên (yekî) êşîn** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek **~ên (yekî) girtin** eli ayağı tutmak **~ên (yekî) lerizîn** dizlerinin bağı çözülmek **~ên (yekî) lê nesekinîn** acısına dayanamamak **~ên (yekî) negirtin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) **~ên (yekî) sist bûn** korkuya kapılmak **~ên (yekî) şikandin** (birinin) cesaretini kırmak **~ên (yekî) şikestin** dizlerinin bağı çözülmek **~ên xwe şidandin** dişini sıkmak (darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak)
çokanî (I) *m* bir halay türü
çokanî (II) *m* diz üstüne oturma
çokar *nd/nt* hizmetçi
çokarî *m* hizmetçilik
çokdan *m* çöküş, çömelme, çömme
çok dan *l/gh* çömelmek, çökmek, çömmek
çokirin *m* dehleme
ço kirin *l/gh* dehlemek
çokparêz *m* dizlik
çokşikestî *rd* **1.** takatsız **2.** cesareti kırılmış, korkuya kapılmış olan
çokşikestî bûn *m* **1.** takatsız olma **2.** cesareti kırılma, korkuya kapılma
çokşikestî bûn *l/ng* **1.** takatsız olmak **2.** cesareti kırılmak, korkuya kapılmak
çokşikiyayî *bnr* çokşikestî
çokşikiyayî bûn *bnr* çokşikestî bûn
çokvedan *m* **1.** diz çökme **2.** bağdaş kurma
çok vedan *l/gh* **1.** diz çökmek **2.** bağdaş kurmak
çol (I) *m* **1.** çöl, badiye **2.** kır, yaban (insan yaşamayan ıssız yer) **3.** dağ başı (şehir dışı, ıssız yer) ~ **û bêlan** çöl tepe ~ **û çiv** zikzak ~ **û çiv dan xwe** zikzaklar çizmek ~ **û çolter** yazı yaban ~ **û dol** çöl vadi ~ **û pesar** yazı yaban ~ **û wet** çöl **~a Xwedê** Allahı çok insanı az bir yer (pek ıssız yer) **~eke xir û xalî** Allahı çok insanı az bir yer (pek ıssız yer)
çol (II) *n* çul
çolag *nd/nt* çulha, dokumacı
çolagdar *bnr* çolang
çolang *nd/nt* çulha, dokumacı
çolangî *m* çuhacı, dokumacılık
çolaq *rd* **1.** solak **2.** kol veya bacağı sakat olan (kimse)
çolax *rd* solak
çolaxî *m* solaklık
çolbeyar *m* çöl, ıssız yer
çolbir *nd/nt* **1.** iyi yürüyücü, kestirmeden giden **2.** *rd* kestirme, kestirme yol
çolbirî *m* iyi yürüyücülük
çolbûn *m* çölleşme
çol bûn *l/ngh* çölleşmek
çolbûyîn *m* çölleşme
çoldar *rd* çöllük
çole *nd/nt* serseri
çolebir *rd* kestirme
çoleçira *m* meşale
çoleçiv *rd* eğri böğrü
çolek *m* kurut ve yarmadan yapılan bir yemek türü
çoleke *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
çolem *m* balaban enstrümanın bir parçası
çoleme *rd* gezip dolaşan, evine uğramayan
çolengîdar bnr çolang
çoletî *m* serserilik
çolevanî *nd/nt* ovalı
çolex *rd* **1.** aktif **2.** devingen
çolexî *m* **1.** aktiflik **2.** devingenlik
çolger *nd/rd* çöl göçebesi
çolik *m* çökelek
çolistan *m* çöllük, sahra
çolî *rd* **1.** vahşî, yabanî **2.** vahşî (ilkel bir durumda yaşayan insan)
çolît *m* çelik çomak
çolkarî *m* kırsal
çolkirin *m* çölleştirme
çol kirin *l/gh* çölleştirmek
çolnişîn *nd/nt* çöl sakini, bedevi
çolnişînî *m* çöl sakinliği
çolo *n* **1.** köpek adı **2.** *mec* it,köpek ~ **ha** ~ 'hırsızı yakala' ~ **kirî şîlanê** 'hırsızı yakaladı' anlamında deyim
çolperest *rd* çöl yaşamına tutkun kimse

çols *rd* **1.** densiz, kaba **2.** patavatsız, yüzü pek
çolsî *m* **1.** densizlik, kabalık **2.** patavatsızlık ~ **kirin 1)** densizlik etmek, kabalık etmek **2)** patavatsızlık etmek
çolskirin *m* **1.** densizleştirme, kabalaştırma **2.** patavatsızlaştırma
çols kirin *l/gh* **1.** densizleştirmek, kabalaştırmak **2.** patavatsızlaştırmak
çolskî *h* **1.** densizce **2.** patavatsızca
çolter *m* **1.** kır (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu ve geniş yer) **2.** kır (orman, dağ vb. ye karşıt olan açıklık yer) **3.** *rd* kırsal (kır ile ilgili)
çolterî *rd* kırsal (az insanın barındığı, daha çok kır durumunda olan yer)
çolterîbûn *m* kırlaşma (kır durumuna gelme)
çolterî bûn *l/ngh* kırlaşmak (kır durumuna gelmek)
çolvan *m* küçük sofa
çolwar *m* **1.** kır (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu ve geniş yer) **2.** kır (orman, dağ vb. ye karşıt olan açıklık yer) **3.** kırlık **4.** *rd* kırsal (kır ile ilgili)
çolwarî *rd* kırsal (az insanın barındığı, daha çok kır durumunda olan yer)
çolwarîbûn *m* kırlaşma (kır durumuna gelme)
çolwarî bûn *l/ngh* kırlaşmak (kır durumuna gelmek)
çomaq *n* sopa
çomax *n* sopa
çomer *n* çomar (iri köpek, çoban köpeği)
çon *bnr* çito
çona *n* çoban yardımcısı
çonatî *m* çoban yardımcılığı
çonejîr *m* itiraf ~ **kirin** itiraf etmek
çonek *m* öküz, inek ve boğa dışındaki sığır sürüsü
çong *bnr* çok
çong vedan *bnr* çok vedan
çop (I) *m* çöp
çop (II) *m* dürüm, dürmaç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi)
çop (III) *m* gasp
çopan *m* pulluğun çeki zinciri ve kancası
çopandin *m* gaspetme
çopandin *l/gh* gaspetmek
çopgeh *m* çöplük
çopger *nd/nt* çöpçü
çopger *m* çöpçülük
çopik *rd* aptal, bön
çopikane *h* aptalca, bönce
çopikî *m* **1.** aptallık **2.** *rd* aptalca ~ **kirin** aptallık etmek
çopikîbûn *m* aptallaşma
çopikî bûn *l/ngh* aptallaşmak
çopikîkirin *m* aptallaştırma
çopikî kirin *l/gh* aptallaştırmak
çopikîtî *m* aptallık, bönlük
çopilme *m* **1.** bir hastalık * **çopilme li te bike-** ve çopilme adlı hastalığa yakalanasın **2.** *rd* karman çorman
çopî *m* gasp
çopîk *rd* aptal, bön
çopîr *rd* bonkör
çopkar *nd/nt* çöpçü
çopkarî *m* çöpçülük
çoqandin *m* ürkütme
çoqandin *l/gh* ürkütmek
çoqel *rd* aksak
çoqelîk *m* kuş lastiği
çoqelîtî *m* aksaklık
çoqil *n* **1.** bacak **2.** kanat
çoqildirêj *rd* uzun bacaklı
çoqî *nd* Yezidilikte derin ve geniş bilgilere sahip kimselere verilen ad
çoqîn *m* ürkme
çoqîn *l/ngh* ürkmek
çoqo *rd* çolak, bir kolu olmayan
çor (I) *bj/m* **1.** kıran, ölet **2.** kırcın (hayvan kıranı) **2.** çor (sığır vebası) **3.** malkıran (hayvan vebası) **4.** nezle ~ **ketin (...)** -e kıran girmek
çor (II) *bot/m* küsküt (Cuscuta)
çor (III) *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
çoran *m* **1.** sızma, sızıntı **2.** kaçak, kaçıntı (bir kaptan, bir borudan sıvı kaçması)
çoratan *m* oluk (yapılardaki oluk için)
çoraxî *m* oraklık
çorek *m* çörek ~**ên şeva qendîlê** kandil çöreği
çorekfiroş *nd/nt* çörekçi (satan kimse)
çorekfiroşî *m* çörekçilik
çorekî *h* **1.** çörek biçiminde olan) **2.** *nd* baklava dilimi
çorekpêj *nd/nt* çörekçi
çorekpêjî *m* çörekçilik
çoreq *m* çelik çomak
çoretang *m* oluk
çorî *m* bir yayık aracı
çorîn (I) *bot/m* ıtırlı birbitki
çorîn (II) *m* sızma, sızış
çorîn *l/ngh* sızmak
çors *bnr* çols
çors kirin *bnr* çols kirin
çors bûn *l/ngh* densizleşmek
çors bûn *l/ngh* kabalaşmak
çors bûn *l/ngh* sakınması olmamak
çors (I) *nd* birkaç kişiyle oynanan bir taş oyunu
çors (II) *rd* **1.** kaba, haşin, nobran, sert (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz) **2.** patavatsız, yüzü pek, sözünü bilmez **3.** kaba (terbiyeye, inceliğe aykırı) * **gotina çors** kaba söz ~ **mors xeber dan** fartası furtası olmamak
çorsane *h* **1.** kaba kaba, kaba sabaca, kabaca, nobranca **2.** patavatsızca, dangıl dungul
çorsbûn *m* **1.** kabalaşma, haşinleşme, densizleşme **2.** patavatsızlaşma
çors bûn *l/ngh* **1.** kabalaşmak, haşinleşmek, densizleşmek **2.** patavatsızlaşmak

çors çors *h* dan dan * **çors çors dipeyive** dan dan konuşuyor
çorse *bnr* çors (I)
çorsî *m* 1. kabalık, densizlik, haşinlik, nobranlık 2. patavatsızlık
çorskî *h* 1. kabaca, densizce, nobranca 2. patavatsızca
çorsomors *rd* sallapati (düşüncesizce ve saygısızca davranan)
çort *rd* 1. kaba, haşin, sert (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz) 2. kaba (terbiyeye, inceliğe aykırı) 3. patavatsız
çortan (I) *bnr* çiranek
çortan (II) *n* diz ağırşağı
çortan (III) *n* keş, kuru çökelek
çortanî *m* kuru çökelekten yapılan ayran çorbası
çortanok *ant/m* oynak kemiği, diz ağırşağı
çortbûn *m* 1. kabalaşma 2. patavatsızlaşma
çort bûn *l/ngh* 1. kabalaşmak 2. patavatsızlaşmak
çortî (I) *m* 1. kabalık 2. patavatsızlık ~ **kirin** 1) kabalık etmek 2) patavatsızlık etmek
çortî (II) *m* 1. kapuska 2. lahana turşusu
çortkirin *m* 1. kabalaştırma 2. patavatsızlaştırma
çort kirin *l/ngh* 1. kabalaştırmak 2. patavatsızlaştırmak
çortkî *h* 1. kabaca 2. patavatsızca
çortun *bnr* çiranek
çost *rd* aktif
çostî *m* aktiflik
çostkirin *m* aktifleştirme
çost kirin *l/gh* aktifleştirmek
çot *rd* pasaklı
çotar *nd/nt* çift süren
çotarî *m* çift sürme
çotik (I) *n* eskimiş çeket, basit üstlük
çotik (II) *n* baston
çotulî *m* çelik çomak
çov *n* 1. sopa 2. değnek 3. davul tokınağı 4. asa (ihtiyarların baston niyetine kullandıkları uzun sopa) ~ **ji cinetê hatiye** dayak cennetten çıkmıştır ~ **ji** ~ **vedigere** çivi çiviyi söker ~ **lê dan** değneklemek ~ **lê xistin** karşılık vermek, hakarette bulunmak ~ **li dîwar xistin** boşuna çaba göstermek ~ **li pejnê avêtin (an jî dan)** ölçüp tartmadan, rastgele bir şeye dalmak ~ **ser re kirin** rekor düzeyde başarmak ~ **û çopelîk** çelik çomak oyunu ~ **xwarin** sopa yemek ~**ê şûrkanî** çevgen
çovan *bnr* çovgan
çovdar *rd* sopalı
çovekirin *m* belleme
çove kirin *l/gh* bellemek ~ **(yekî)** *argo* anasını bellemek
çovgan *n* polo sopası
çovkêşî *m* sopalı duvuş
çovqîtik *m* çelik çomak
çovtendûrk *m* tandır karıştırma sopası
çov û çopelîk *m* çelik çomak
çox *n* çuha
çoxan *bot/m* çöven (Saponaria oecinalis)
çoxik *bot/m* biber
çoxil *bot/m* dolmalık biber
çoxîn *m* harman yeri
çu 1. hiç * **îro yekşem e, li kuçeyan çu kes nîn e** bugün pazar, sokaklarda hiç kimse yok 2. tek (yalnız bir) * **çu kesek nîn e** tek bir kişi yok ~ **kesî** *c* hiçbiri ~ **eqlûmê wî jî naxuyê** esamesi bile okunmuyor
çunedîtî *rd* güngörmemiş
çunk *bot/m* peynire katılan bir ot
çunkî *h* çünkü
çuqil *n* dal, dalcık
çuqlî *n* 1. çatal (dallı olan şeylerin her biri) 2. eğiç
çuqulîk *n* dal, dalcık
çurtan *bnr* çortan (II)
çurtim *m* engel
Çuvaş *nd/nt* Çuvaş
Çuvaşkî *m* Çuvaşça
çux *bnr* çox
çuxlet *bot/m* çimen adaçayı
çuzîn *m* sesli osuruktan çıkan ses
çûç *m* oturma (çocuk dilinde)
çûçan *rd* bücür, ufak tefek
çûçanî *rd* bücürce, ufak tefekçe
çûçanîbûn *m* bücürleşme
çûçanî bûn *l/ngh* bücürleşmek
çûçanîtî *m* bücürlük
çûçankî *rd* bücürce
çûçê (I) *b* otur (çocuk dilinde) ~ **nekirin ji vir çûn wir** sık sık yer değiştirmek, daldan dala konmak
çûçê *m* ufaklık (kız çocuk için)
çûçê kirin *l/gh* oturmak (çocuk dilinde)
çûçik (I) *rd* 1. küçük * **zarokên di wê çûçik in** çocukları küçük 2. *m* civciv 3. tavuk
çûçik (II) *zo/m* kuş ~ giliyê (yekî) nekirin söz birliği içinde olmak ~ **ku** ~ **e xwe diavêje stareyekê** kuş dahi kendine sığınacak yer arar ~ **lê nabêjin wiq** in cin top oynamak, karga sekmez ~ **lê nakin wiqînî** in cin top oynamak ~ **lê tune** in cin yok
çûçik (III) *n* pipi
çûçika mastî *zo/nd* saka kuşu
çûçika tîtelanî *zo/nd* çobanaldatan, keçisağan, dağ kırlangıcı (Caprimulgus europeus)
çûçika wîtwîtanî *zo/nd* ötücü kuş, makaralı
çûçik derxistin *l/gh* kuluçkaya yatmak
çûçikê zerik *zo/nd* sarı asma (Oriolus oriolus)
çûçikxur *nd* kuş yiyici
çûçî *b* otur (çocuk dilinde)
çûçîkirin *l/gh* oturmak (çocuk dilinde)
çûço *n* ufaklık (erkek çocuk için)
çûçok *m* oturak (çocuk dilinde)
çûk (I) *rd* küçük * **çûk û mezinên malê** evin

küçük ve büyükleri
çûk (II) *zo/m* kuş ~ ~ e nikulê xwe li avê dide, li ser xwe re li Xwedê dinêre tavuk su içer Allaha bakar **~a çem e Xabûr çem e** ya gider ya gelir **~a nêçîrê** av kuşu
çûk (III) *n* **1.** açık sarı **2.** *rd* açık sarı (bu renkten olan)
çûk (IV) *n* pipi
çûka beytik *zo/nd* cümle kuşu
çûka bihiştê *zo/nd* cennet kuşu
çûka mastî *zo/nd* saka kuşu
çûka navmalî *zo/nd* cümle kuşu
çûka qûnhejhejok *zo/m* yont kuşu (Motacilla)
çûka revrevok *zo/nd* serçe kuşu
çûka şevê *zo/nd* yarasa
çûka şivanan *zo/nd* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
çûka tirodanî zo/*nd* Hint bülbülü
çûka wîçwîçok *zo/nd* ötücü kuş, sürekli öten kuş, makaralı
çûkan *bnr* çogan
çûkandin *m* ötme
çûkandin *l/gh* ötmek * **çivîk diçûkînin** kuşlar ötüyor
çûkanî (I) *m* küçüklük
çûkanî (II) *m* kuşluk
çûkbaz *nd/nt* kuşbaz, kuşçu
çûkbazî *m* kuşçuluk
çûkbir *nd/nt* sünnetçi
çûkbirî *m* sünnetçilik
çûkeçûk *m* çikçik
çûkeçûk kirin *l/gh* çikçik yapmak
çûkê dumdum *zo/nd* hüthüt kuşu
çûkfirî *m* bir oyun adı
çûkîn *m* ötüş, ötme
çûkîn *l/ngh* ötmek * **çivîk naçûkînin** kuşlar ötmüyor
çûknas *nd/nt* kuş bilimci
çûknasî *m* kuş bilimi
çûkreş *zo/m* **1.** çekirge kuşu, sığırcık (Sturnus vulgaris) **2.** karakuş
çûkxane *m* kuşhane (kuş yetiştirilen yer)
çûl *n* çul
çûlag *nd/nt* çuhacı
çûlagî *m* çuhacılık
çûle *nd/nt* **1.** komedyen **2.** mizahçı **3.** *mec* maskara
çûleçûle *m* mızmızlanma
çûleçûlekirin mızmızlık yapmak
çûleçûle kirin *l/gh* mızmızlanmak
çûleq *nd/nt* meddah
çûleqî *m* meddahlık
çûletî *m* **1.** komedyenlik **2.** mizahçılık
çûlik (I) *n* kabuk * **çûlikê hêkê** yumurta kabuğu
çûlik (II) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
çûn *m* **1.** gitme, gidiş (bir yere doğru yönelme) **2.** gitme (bir yerden veya işten ayrılma) **3.** gitme (çıkma, ulaşma) **4.** gitme (belli bir amaçla bir yere devam etme veya bir işle uğraşma) **5.** gitme (bir duruma, bir sonuca ulaşma, varma) **6.** gitme (tüketilme, harcanma) **7.** gitme (götürülme, gönderilme) **8.** gitme (yürüme, yol alma) **9.** gitme (geçme) **10.** gitme (herhangi bir durumda olma) **11.** gitme (yok olma, elden çıkma) **12.** gitme, yürüme (ölme) **13.** gitme (başvurma, yapma) **14.** gitme (bir şey zarar görmüş olma) **15.** gitme (bir durum sürme) **16.** gitme (satılma) **17.** geçme (yerini bırakıp başka bir yer alma) **18.** geçme (sürümü olma, satılma) **19.** varma, kıyma **20.** varma (secdeye varma) **21.** sürme, devam etme (zaman geçme) **22.** ilerleme (vakit için) **23.** alma (yol için gitme) **24.** açılma (gemi vb. için; gitme, uzaklaşma) **25.** açılma (sis, karanlık, duman için) **26.** inme (uzama, varma) **27.** merdiven dayama (yaşa basma veya yaklaşma) **28.** girme, sığma **29.** inme (konaklama) **30.** kaçma (bir yana doğru kayma) **31.** kesilme
çûn *l/gh* **1.** gitmek (bir yere doğru yönelmek) * **ji malê çûn çarşiyê** evden çarşıya gittiler **2.** gitmek (bir yerden veya işten ayrılmak) * **em diçin malê** eve gidiyoruz **3.** gitmek (çıkmak, ulaşmak) * **ev rê diçe ku derê?** bu yol nereye gider? **4.** gitmek (belli bir amaçla bir yere devam etmek veya bir işle uğraşmak) * **her roj diçe xebatê** her gün çalışmaya gidiyor **5.** gitmek (bir duruma, bir sonuca ulaşmak, varmak) * **dawiya vî tiştî wê biçe ku?** bu işin sonu nereye gider? **6.** gitmek (tüketilmek, harcanmak) * **ew qas pere çû ku?** bu kadar para nereye gitti? **7.** gitmek (götürülmek, gönderilmek) * **nûçe hîna nû çû** haber daha yeni gitti **8.** gitmek (yürümek, yol almak) * **ev hesp xweş diçe** bu at iyi gider **9.** gitmek (geçmek) * **havîn çû zivistan hat** yaz gitti kış geldi **10.** gitmek (herhangi bir durumda olmak) * **rêwîtî xweş diçe** yolculuk iyi gidiyor **11.** gitmek (yok olmak, elden çıkmak) * **mal, mulk tev çû** mal, mülk hepsi gitti **12.** gitmek, yürümek (ölmek) **di hejekê de pir mirov çûn** depremde epey insan gitti * **ew jî çû** o da yürüdü (öldü) **13.** gitmek (başvurmak, yapmak) * **çûye dadgehê** mahkemeye gitmiş **14.** gitmek (bir şey zarar görmüş olmak) * **boyaxa dîwar çûye** duvarın boyası gitmiş **15.** gitmek (bir durum sürmek) * **kar çawa diçe?** işler nasıl gidiyor? **16.** gitmek (satılmak) * **zêr bi çi qasî diçe?** altın kaça gidiyor? **17.** geçmek (yerini bırakıp başka bir yer almak) * **em van rojan diçin xaniyê nû** biz bu günlerde yeni eve geçiyoruz **18.** geçmek (sürümü olmak, satılmak) * **ev mal li vir pir diçe** bu mal burada çok geçiyor **19.** varmak, kıymak * **destê min naçê bihok û hinarên wê** elim varmaz ayvasına narına **20.** varmak (secdeye var-

mak) * **çûn secdeyê** secdeye varmak **21.** sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **pir naçe wê her tişt derkeve rastê** çok sürmez her şey ortaya çıkar **22.** ilerlemek (vakit için) **23.** almak (yol için gitmek) * **hûn dê di saetekê de wê riyê biçin** o yolu bir saatte alırsınız **24.** açılmak (gemi vb. için; gitmek, uzaklaşmak) **25.** açılmak (sis, karanlık, duman için) **26.** inmek (uzamak, varmak) * **dîwar heta jêrê diçe** duvar ta aşağıya kadar iniyor **27.** merdiven dayamak (yaşa basmak veya yaklaşmak) * **em çûne pêncî û şêstan** elliye merdiven dayamışız **28.** girmek, sığmak * **destê min naçe vî lepikî** elim bu eldivene girmiyor **29.** inmek (konaklamak) * **hûn dê herin kîjan otelê?** hangi otele ineceksiniz? **30.** kaçmak (bir yana doğru kaymak) * **xalî bi jêr de çûye** halı aşağıya kaçmış **31.** kesilmek * **elektrik çû** elektrik kesildi ~ **(cihekî)** uğramak * vapûr wê neçe Îzmîrê vapur İzmir'e uğramayacakmış ~ **(yekê)** kızı istemeye gitmek ~ **(yekî)** (birine) saldırmak ~ **alî (yekî)** yardımına koşmak ~ **av û av** bok yoluna gitmek ~ **ava** gün batmak ~ **axa sar tehm kirin** ecel şerbeti içmek ~ **ba (yekî)** (birine) çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) ~ **ba mêr** kocaya varmak ~ **ba mêran** kocaya varmak ~ **balê (cem** an jî **nik) 1)** yanına gitmek **2)** (birinin) yatağına girmik, cinsel ilişkide bulunmak, cinsel ilişkiye girmek ~ **baregehê** kampa girmek (veya kamp yapmak) ~ **bazarê** alış verişe çıkmak ~ **ber avê av çikîn** elini neye atsa elinde kalmak ~ **ber berxan** kuzuları yaymak, çobanlık etmek ~ **ber derê xelkê 1)** kız istemeye gitmek **2)** kız kocaya varmak, evlenmek **3)** el alemе avuç açmak ~ **ber dilê (yekî)** içine sinmek, razı gelmek ~ **ber** (an jî **ser) dilovaniya Xwedê** (an jî **Xwa)** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **ber emrê Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak ~ **ber kapê mirinê** idam sehpasına çıkmak ~ **ber kindirê darê sêpikê** idam sehpasına çıkmak ~ **ber lingê (yekî)** ayağına gitmek ~ **ber mal û mêran** ere gitmek (veya varmak), evlenmek ~ **ber pêlavan** gözden düşmek ~ **ber** (an jî **ser) rehma Xwedê** Hakın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **ber rezan** bağ korumaya gitmek, bağ beklemek ~ **ber tavê** güneşe çıkmak ~ **ber tirê dehşikan** papucu dama atılmak ~ **ber tira kerê** *argo* bok yoluna gitmek ~ **binî** dibe çökmek, dibe oturmak (sıvı tortular için; dipte toplanmak) * **telpa çayê çû binî** çayın totusu dibe oturdu ~ **cehenema** (an jî **celma) xwe** cehennemin dibine gitmek ~ **cehenemê** (an jî **celmeyê)** cehennemi boylamak ~ **cejna (îda** an jî **îdaneya) hev** bayramlaşmak ~ **celmeya serê xwe** cehennemin dibine gitmek * **min berdin, ez diçim celmeya serê xwe** bırakın beni cehennemin dibine gidiyorum ~ **cot** çifte gitmek ~ **çavên (yekî)** gözlerinden öpmek ~ **çavroniyê** göz aydına gitmek ~ **deplasmanê** deplasmana gitmek (veya çıkmak) ~ **dest** elini öpmek ~ **dest û piyên (yekî) 1)** el etek öpmek (bir işi yaptırmak için çok yalvarmak) **2)** ayağına veya ayaklarına kapanmak (alçarcasına yalvarmak) **3)** ayağına veya ayaklarına kapanmak (bağışlanmak için yalvarmak) ~ **dest (lep) û rûyê hev** öpüşmek (saygı için) ~ **destavê** aptes bozmak, hacet görmek, ayak yoluna gitmek ~ **destê (yekî)** el öpmek, ellerinden öpmek ~ **destên hev** (birbirinin) ellerinin öpmek ~ **dev devê hev** dudak dudağa gelmek (veya kalmak) ~ **dilê hev 1)** anlaşmaya varmak, anlaşmak, uzlaşmak **2)** kesişmek, pazarlığı pişirmek (pazarlıkta herhangi bir fiyatta anlaşmak) ~ **dinyaya wî alî** ahireti (veya öbür dünyayı) boylamak ~ **diyarê (yekî)** seyrine gitmek ~ **dîtiniyê 1)** ziyaret etmek **2)** gelin adayını görmeye gitmek ~ **emrê Xwedê** Hakın rahmetine kavuşmak ~ **erşê Xwedê** sesi ayyuka çıkmak ~ **fûtê** boşa gitmek ~ **gaziya (yekî)** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **gerê** dilenmek, dilenmeye gitmek ~ **geşt û guzarê** seyahata çıkmak ~ **geştê 1)** geziye çıkmak **2)** dilenmek, istikakına almaya çıkmak ~ **geştê (an jî seyahetê)** seyahata çıkmak ~ **girtina masiyan** balığa çıkmak ~ **gihîştin (...)** -e takılmak * **diçe digihîje zarokan** çocuklara takılıyor ~ **gora bavê xwe** cehennemin dibine gitmek ~ **hafa (yekî) 1)** seyrine gitmek **2)** (birine) çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) ~ **hawara (yekî)** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hedê mirinê** ölüm sınırında olmak ~ **helakê** helâk olmak * **ji tînan çûbû helakê** susuzluktan helâk olmuştu ~ **hev** (an jî **û din) 1)** (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak, kapışmak, saldırmak **2)** güreşe tutulmak, kapışmak (hırsla güreşe girmek) **3)** çekmek * **cil çûne hev û din** elbiseler çekmiş ~ **heyfa bavê qûna (çika) dê li ser kir** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **îdaniya (yekî)** bayramlaşmaya gitmek ~ **jê** vay haline ~ **jê de** hapı yuttu (veya yutmak) ~ **ji (yekî)** *mec* yanmak * **eger ji ber pirtûkê ji me pirs bipirsin, çû ji min** kitaptan dolayı sorsalar yandık ~ **ji kîsî bavê** (an jî **pîra diya) xwe** gümе gitmek, niyazi olmak (boşu boşuna ölmek, hiç uğruna ölmek) ~ **kampê** kampa girmek (veya kamp yapmak) ~ **kaviran** *argo* küsmek, başını alıp gitmek ~ **leşkeriyê** (an jî **eskeriyê)** askere gitmek ~ **li ba gayê mezin rêx kirin** topal eşekler kervana katıl-

mak (veya karışmak) ~ **li fûtê** karavana gitmek ~ **li ser rûniştin** lüpe konmak ~ **livîna xwe** (erkek) eşiyle cinsel ilişkide bulunmak ~ **mala (yekî) 1)** evine gitmek **2)** ayağına gelmek ~ **masiyan** balığa çıkmak ~ **mesereyê** üzüm sıkmaya çıkmak ~ **mezel kirin mitik** tahtalı köyü boylamak ~ **mêr** ere gitmek (veya varmak), kocaya varınak ~ **mêvaniyê** (an jî **mêvandariyê)** misafirliğe gitmek ~ **nava (hinekan)** araya girmek ~ **nava şer** savaşa katılmak ~ **ne bi xêra xwe** tıpış tıpış yürümek (ister istemez bir yere gitmek veya ayrılmak) ~ **nêçîrê** ava çıkmak ~ **parsê** dilenmeye gitmek ~ **gerê 1)** geziye çıkmak **2)** dolaşmaya çıkmak **3)** dilenmeye gitmek ~ **pêrgîna (yekî)** (birini) karşılamaya gitmek ~ **pêrgînê** karşılamaya gitmek ~ **pêşiya (yekî)** (birini) karşılamaya gitmek * **çûye pêşiya mêvanê xwe** misafirini karşılamaya gitmiş ~ **pêşiyê** karşılamaya gitmek ~ **pêşwaziya (yekî)** (birini) karşılamaya gitmek ~ **pêşwaziyê** karşılamaya gitmek ~ **piyariya Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak ~ **qebûlê** tutmak, duaları tutmak (kabul olunmak) * **eger nifira jinikê biçe qebûlê dê her du çavên te kor bibin** avradın ilenci tutarsa iki gözün kör olur ~ **rehma Xwedê** Hakın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek), ruhunu teslim etmek ~ **rehmeta Xwedê** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **rehmetê** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~ **rehmetî** ölmek ~ **riya betalan** tuvalete gitmek ~ **secdeyê** secdeye varmak (veya kapanmak) ~ **seferê** sefere gitmek ~ **ser (tiştekî)** (bir şeyin) başına geçmek * **dê here ser karê xwe** işinin başına geçecek ~ **ser cihê (yekê)** bir kadınla evlilikdışı ilişkide bulunmak ~ **ser cihê hev** birbiriyle cinsel ilişkide (veya birleşmede) bulunmak ~ **ser cihê xwe 1)** yatağına girmek **2)** gerdeğe girmek, cinsel ilişkide bulunmak ~ **ser cihêz** çeyizi görmeye gitmek ~ **ser dînê (yekî)** başkasının dinine geçmek, din değiştirmek ~ **ser dûmenê** dümen tutmak, dümeni yönetmek ~ **ser erka xwe 1)** görevine başlamak **2)** silâh başı etmek (askerlikte) ~ **ser hev** çekilmek * **cil çûne hev û din** elbiseler çekmiş ~ **ser hêwiyê** kuma üstüne gitmek, üzerine varmak (evli bir erkekle evlenmek) ~ **ser jinê** üzerine varmak (evli bir erkekle evlenmek) ~ **ser kurm û kirasê (yekî)** -e ayak uydurmak (kendi gidiş ve davranışını başkasınınkine benzetmek) ~ **ser kurm û tebîetê (yekî)** havasına uymak ~ **ser kurmê (yekî)** akıntıya kapılmak (etkide kalarak bir kişinin veya toplulğun davranışlarını benimsemek) ~ **ser malê** iç güveyi girmek, güvey girmek, iç güvey olmak ~ **ser mehseran** bağ bozmak (bağın üzümlerini toplamak) ~ **ser nivîna xwe 1)** yatağına çıkmak **2)** cinsel ilişkide bulunmak ~ **ser rezan** bağ evine çıkmak ~ **ser rihelê** çeyizi görmeye gitmek ~ **ser serê (yekî)** abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) ~ **ser tebîetê (yekî)** akıntıya kapılmak (etkide kalarak bir kişinin veya toplulğun davranışlarını benimsemek) ~ **ser telefonê** telefona gitmek ~ **ser termê (yekî)** cenazesinin üstüne gitmek ~ **seyranê** (an jî **gerê)** seyrana çıkmak, geziye çıkmak ~ **serî 1)** tamamlanmak **2)** başarmak, netice almak, hedefe ulaşmak ~ **şîna (yekî)** taziyeye gitmek * **em çûn şîna apê Nasir** Nasır amcanın taziyesine gittik ~ **şû** kocaya varmak ~ **û hatin 1)** girip çıkmak (bir yere sık sık gelmek) **2)** dönüp dolaşmak (veya döne dolaşa), gezinip durmak **3)** gidiş geliş (veya dönüş) **4)** bir aşağı bir yukarı * **Elî li kuçê diçû û dihat** Ali sokakta bir aşağı bir yukarı geziniyordu **5)** girdisi çıktısı (bir şeyin gelir ve gideri, elde edilen ve harcananı) * **hûn dikarin çûn û hatina vê dukanê ji min pirs bikin** bu dükkanın girdisini çıktısını bana sorabilirsiniz ~ **û hatin bi şîranî** turpun sıkından seyreği iyidir (görüşmeyi, konuşmayı sıklaştırmamak doğrudur) ~ **û neçûn** ölümle burun buruna gelmek ~ **û nehatin** gidip gelmemek ~ **vî serî hatin vî serî** aşağı yukarı (yürümek) ~ **wê dinyayê** ahireti (veya öbür dünyayı) boylamak ~ **xwezgîniyê** dünür gitmek, kız istemeye gitmek ~ **zeyî** el öpmeye gitmek, evlenmiş kızların baba evine ziyarete gitme eylemi **~a ber hev** *m* bağdaşma **~a hiş** baş dönmesi **~a li kalikan** ataya çekme, atacılık **~a li kalîkên xwe** ataya çekme, atacılık **~a ser malê** dul kadınla evlenen erkeğin kadının evine taşınması **~a ser waran** yuvaya dönüş **~a sucdeyê** secdeye varma **~a şer** sefer, savaşa gitme **~a te hebe vegera te tune be** gidişin olsun dönüşün olmasın, gidip bir daha gelmiyesin **~a xêrhatiniyê (yekî)** sefa geldine gitmek * **çû 1)** gitti ***heta ku doktor gihîştê mêrik mir çû*** doktor yetişinceye kadar adam öldü gitti 2) gitti ***hemin ev pênûs ji te re lazim e, min da û çû*** madem bu kalem sana lazımmış, verdim gitti * **çû êdî venegeriya** (an jî **û êdî nehat)** gidiş o gidiş * **çû hacê kêr vegeriya gûzan** eski hamam eski tas * **çû hew çû** (an jî **tê)** gitti gider (dahi gider) * **çû heyfa bavê qûna dê li ser da** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak * **çû heyfa dê qûna bavê li ser kir** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak (öç almaya giderken kendisi de gitti) * **çû ji te** sen yandın, işin bitti * **çû ku raweste kar bi zerarê naweste, bav li kerî**

radiweste baba sürüyle meşkul * **çû qediya** oldu bitti * **çû seferê hate dîsa wekî kerê berê** eski hamam eski tas (değişen bir şey yok) * **diçe ba kê bi zimanê wan xeber dide** kimin arabasına binerse onun türküsünü çağırır * **diçe ba kê weka wan lê dixe** kimin arabasına binerse onun türküsünü çağırır * **diçe cihê xencerê, naçe cihê xeberê** darbe kötü lâf hançer yarasından beterdir * **neçûn dibistanê** okulu asmak * **nediçû têran îro dikeve torbeyan** şah iken şahbaz olmak * **neçûn ser hev** uyuşmamak, ayrı düşmek * **ramanên me neçûn ser hev** düşüncelerimiz ayrı düştü * **neçûn serî 1)** güdük kalmak * **ev tevger neçû serî** bu hareket güdük kaldı 2) suya düşmek * **neçûn xwarê** yenilir yutulur gibi değil, yenmeyecek nitelikte olmak * **nediçû têran îro dikeve tûrikan** şah iken şahbaz olmak
çûnava *m* batış, gurup
çûn ava *l/ngh* batmak, gurup etmek (ay, güneş, yıldız gibi gök cisimleri için) * **heyv çû ava** ay battı * **roj çû ava** güneş battı
çûn ba hev *l/bw* **1.** cinsel ilişkide bulunmak **2.** çiftleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek)
çûnbar *rd* geçer, geçerli (beğenilen, makbul)
çûnbarî *m* geçerlik, geçerlilik (sürümü olma durumu)
çûn ber hev *l/bw* **1.** kıyaslanmak * **Zimanê Kurdî û Tirkî qet naçin ber hev** Kürtçe ile Türkçe kıyaslanamaz **2.** yakışmak, uyuşmak, birbirini layik olmak * **bûk û zava neçin ber hev** gelin ile damat hiç birbirine yakışmıyor **3.** bağdaşmak, uymak
çûn binî *l/ngh* çökmek (dibe oturmak) * **telpa qehweyê çûye binî** kahvenin tortusu dibine çökmüş
çûncik *bnr* poçax
çûndin *m* gitme, gidiş
çûndin *l/gh* gitmek ~ **ew** ~ **e** gidiş o gidiş
çûn dilê hev *l/bw* anlaşmak, mutabık kalmak, uzlaşmak
çûndox *rd* **1.** gidici (kalıcı olmayan) **2.** gidici, yolcu (iyileşmesi umutsuz hasta, ölmek üzere olan) * **nexweş çûndox e** hasta gidici **3.** ölümcül (can çekişen) ~ **e** o yolun yolcusu (ölümle sonuçlanacak bir durumda olan kimse)
çûneçûne *m* mızmızlık
çûneçûne kirin *l/gh* mızmızlık yapmak
çûnehat *m* **1.** gidiş geliş, akış **2.** gidip gelme, temas **3.** gidiş geliş (veya dönüş) **4.** gelgit (boşuna gidip gelme) **5.** trafik **6.** *mec* trafik, gidiş geliş (önemli görevlerde bulunan kişilerin bir yere gidiş gelişi) **7.** ulaşım, muvasala (yerleşim yerleri arasında gidiş geliş) **8.** *rd* gidişi olup dönüşü olmayan ~ **rawestîn** (an jî **sekinîn**) görüşmeler tıkanmak
çûnehev *m* kapışma (hırsla güreşe girme)
çûng *bot/m* sütlüce
çûnge *bnr* çûng
çûngeh *m* güzergâh
çûn hacê 1. hacca gitmek (Müslümanların hac amacıyla Mekke'ye gitmek **2.** hacca gitmek (Hristiyanlar kutsal yerlere gitmek)
çûnhat *m* **1.** gidip gelmek, irtibat **2.** gelgit (boşuna gidip gelme)
çûn hev *l/ngh* **1.** (birbirine) girişmeye yeltenmek, girişmek, kapışmak **2.** çekmek (daralıp kısalmak) * **qumaş çû hev** kumaş çekti **3.** toplanmak (kumaş çekilmek) **4.** ufalmak
çûnik *n* bir ölçü birimi
çûn lîs *l/ngh* tüneklemek
çûn rûyê hev *l/bw* öpüşmek
çûn ser hev *l/bw* **1.** binişmek **2.** çekmek (daralıp kısalmak) * **qumaş çû ser hev** kumaş çekti **3.** çekilmek (kumaş için) **4.** ufalmak **5.** benzeşmek
çûn serdaniyê *l/ngh* **1.** ziyarete etmek **2.** ziyaretine gitmek
çûn serî *l/ngh* 1) sona ermek **2.** tamamlanmak, sonuca varmak
çûnûhatin *m* **1.** gidiş geliş **2.** *bz* girdi çıktı, girdisi çıktısı (bir şeyin gelir ve gideri)
çûn xwarê *l/ngh* **1.** çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak) **2.** çökmek (şakak, avurt vb. için; içeri doğru gitmek, çukurlaşmak) * **gepên wî çûbûn xwarê û gelek jî lewaz bûbû** avurtları çökmüş, çok zayıflamıştı **3.** alçalmak (toprak çökmek) **4.** oturmak (toprak veya yapı için; çökmek)
çûpan *zo/n* solucan
çûr (I) *n* **1.** kumral, sarışınca **2.** *rd/nd* kumral (bu renkten olan) ~ **û kej** kızılca sarışın renkte insan
çûr (II) *bnr* çiv û çûr
çûr (III) *m* çor (sığır vebası) ~ **ketin** çora yakalanmak
çûr (IV) *m* **1.** kıvırcık koyun **2.** tiftik keçisi
çûr (V) *m* kama (oyunda kazanılan her parti)
çûr (VI) *m* loglama sayısı (ev bir sefer tümü loğlansa 'çûr' olur)
çûr (VII) *m* talan, çapul
çûraçûr *h* ardına bakmadan kaçma
çûraçûr revîn *l/ngh* ardına bakmadan kaçmak
çûrbûn *m* yağmalanma
çûr bûn *l/ngh* yağmalanmak
çûrbûyîn *m* yağmalanma, yağmalanış
çûrê *m* ufaklık (kız çocuk için)
çûrik (I) *nd/nt* **1.** yavru (insan için) **2.** bebek (meme veya kucak çocuğu)
çûrik (II) *rd* sarışın
çûrikî *rd* sarışınca
çûrikîn *m* etrafında dolanma
çûrikîn *l/ngh* etrafında dolanmak * **li dor wî diçûrikî** etrafında dolanıyordu

çûrisandin *m* ışıldatma
çûrisandin *l/gh* ışıldatmak
çûrisîn *m* ışıldama
çûrisîn *l/ngh* ışıldamak
çûrî *m* kumrallık
çûrîtî *m* kumrallık, sarışınlık
çûrkar *rd* yağmacı
çûrkarî *m* yağmacılık
çûro *n* ufaklık (erkek çocuk için)
çûrûxîş *m* kapkaç
çûrûxîşker *nd/nt* kapkaççı
çûrûxîşkerî *m* kapkaççılık
çûst *rd* atik * **çûst û çeleng** atik ve çevik
çûş *rd* karavana * **fîşek vala û çûş nediavêtin** kurşunu karavana atmıyordu
çût *rd* kuvvetli, dayanıklı kimse
çûv *bnr* çov
çûvreşik *m* serçe
çûx *n* çuha
çûxdar *rd* **1.** çuhalı **2.** *dîr/rd* çuhacı, çuhadar
çûxe *n* çuha
çûxedar *nd/nt* çuhacı, çuhadar
çûxedarî *m* çuhacılık, çuhadarlık
çûxehirî *n* yün çuha
çûxik (I) *bot/m* halk hekimklikte kullanılan bir şifalı ot
çûxik (II) *n* yelek biçiminde bir üstlük
çûyî *rd* **1.** gitmiş, geçmiş olan **2.** ölmüş göçüp gitmiş olan **3.** geçmiş **4.** geçen (yıl, ay ve hafta gibi zaman anlatan sözlerlen) geçen * **sala çûyî** geçen sene * **roja çûyî** geçen gün
çûyîn *m* **1.** gidiş, gitme **2.** gidiş (gitme biçimi, tempo) * **bi vê çûyînê tu dê bi zor bigihîjî malê** bu gidişle eve zor varırsın **3.** varma, varma * **destê min naçê bihok û hinarên wê** elim varmaz ayvasına narına **4.** (secdeye varma) * **çûyîna secdeyê** secdeye varma **~a sermalê** dul kadınla evlenen erkeğin kadının evine taşınması
çûz *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
çûzele *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)

D

d, D 1. Kürt alfabesinin beşinci harfi; *dê* şeklinde telafuz edilen bu harf ses bilimi bakımından diş eti ötümlü kapantılı bir önsüzüdür **2.** *mzk* nota işaretleri harfle tanımlandığında *re* notasını gösterir **3.** Romen rakamlarında 500 sayısını gösterir
D *kîm* D (doteryum'un kısaltması)
da (I) *m* **1.** anne, valide (teklifsiz konuşmalarda) **2.** *b* ana (çağırma halinde)
da (II) *rz* şart anlamını veriyor * **da bila bê** gelsin
dab (I) *m* âdet, gelenek * **li gorî dab û nêrîtên me** âdet ve göreneklerimize göre ~ **û nêrît** gelenek görenek ~ **û rism** gelenek görenek
dab (II) *m* tuzak
dabaq *m* şap
dabaş *m* **1.** konu, mevzu **2.** konu, bahis, söz konusu (üzerinde konuşulan şey) * **em vê dabaşê ji careke dinê re bihêlin** bu bahsi başka zamana bırakalım
dabaş *m* konu, mevzu ~**a gotinê (behsê** an jî **ku tê kirin)** mevzuubahis, konu olan, söz konusu ~**a xeberdanê** söz konusu
dabaşdar *rd* konulu, mevzulu
dabax *m* şap
dabe *bnr* dehbe
dabelan *m* yutulma
dabelandin *m* yutma
dabelandin *l/gh* yutmak **1.** yutmak **2.** yutmak (haksız olarak kendine mal etmek, zorbalıkla elinden almak)
dabelihan *bnr* dabelan
dabelihandin *bnr* dabelandin
dabelihîn *m* yutulma, yutuluş
dabelihîn *bnr* dabelîn
dabelîn *m* yutulma, yutuluş
daberandin *m* sunma
daberandin *l/gh* sunmak
daberisandin *m* **1.** azdırma, azıtma **2.** saldırtma, üzerine salma **3.** sataştırma
daberisandin *l/gh* **1.** azdırmak, azıtmak (azgın duruma getirmek) **2.** saldırtmak, üzerine salmak **3.** sataştırmak
daberisandî *rd* azdırılmış, azıtılmış olan
daberistin *m* saf bağlama (veya tutma)
daberistin *l/gh* saf bağlamak (veya tutmak)
daberizî *rd* azgın, azgınlaşmış olan
daberizîn *m* **1.** azgınlaşma, azma (taşkınlıkta ileri gitme) **2.** çıkışma, üzerine yürüme **3.** sataşma **4.** hamle yapma, saldırma, taaruz etme
daberizîn *l/ngh* **1.** azgınlaşmak, azmak (taşkınlıkta ileri gitmek) **2.** çıkışmak, üzerine yürümek **3.** sataşmak **4.** hamle yapmak, saldırmak, taarruz, taaruz etmek
daberîn *m* sunulma
daberîn *l/ngh* sunulmak
dabestan *m* bağlanım
dabestandin *m* bağlama
dabestandin *l/gh* bağlamak
dabestî *rd* bağlı
dabestîn *m* bağlanma
dabestîn *l/ngh* bağlanmak
dabestîtî *m* bağlılık, bağlı olma
dabeş *m* **1.** bölme **2.** bölüştürme, üleştirme, paylaşma **3.** *mat* bölme, bölü (bölü işareti, bölme işlemi) * **kirariya dabeşê** bölme işlemi ~**a dahatê** gelir dağılımı
dabeşan *m* **1.** bölme **2.** bölüştürme, üleştirme, paylaşma
dabeşandin *m* **1.** bölme **2.** bölüştürme, paylaşma **3.** *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma) **4.** sınıflama, bölümleme, tasnif etme
dabeşandin *l/gh* **1.** bölmek **2.** bölüştürmek, paylaşmak **3.** *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak) **4.** sınıflamak, bölümlemek, tasnif etmek
dabeşandî *rd* **1.** bölünmüş **2.** bölüşülmü, paylaşılmı **3.** sınıflanmış, tasnif edilmiş olan
dabeşane *m* bölme
dabeşbar *mat/m* **1.** bölünen **2.** bölünebilir

dabeşbûn *m* bölünme, bölünüş
dabeşbûn *m* **1.** bölünme **2.** bölüşülme, paylaşılma
dabeş bûn *l/ngh* **1.** bölünmek **2.** bölüşülmek, paylaşılmak
dabeşbûyî *rd* **1.** bölünmüş **2.** bölüşülmüş olan
dabeşbûyîn *m* **1.** bölünüş **2.** bölüşülüş, paylaşılış
dabeşî *ab/m* **1.** dağılım (bir değişkene göre hesaplanan sayısal veya oransal dağılış) **2.** dağılım (ulusal gelirin toplumun bireyleri veya kesimleri arasındaki dağılışı) * **dabeşiya dahatê** gelir dağılımı **3.** dağılım (mal üretiminde katkıda bulunanlara üretilen malların herhangi bir ölçüde verilmesi)
dabeşîn *m* **1.** bölünme, bölünüş **2.** bölüşülme **3.** sınıflanma, bölümlenme, tasnif edilme **4.** dağılım ~**a derametê** gelir dağılımı
dabeşîn *l/ngh* **1.** bölünmek **2.** bölüşülmek **3.** sınıflanmak bölümlenmek, tasnif edilmek
dabeşîner *rd* sınıflayıcı, tasnif edici
dabeşk *mat/m* bölen
dabeşker *nd/nt* **1.** bölücü, bölen **2.** bölücü (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacında olan) **2.** *mat/m* bölen
dabeşkerî *m* bölücülük
dabeşkirin *m* **1.** bölme **2.** bölüşme, paylaşma, üleşme **3.** *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma)
dabeş kirin *l/gh* **1.** bölmek **2.** bölüşmek, paylaşmak, üleşmek **3.** *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak)
dabeşkirî *rd* **1.** bölünmüş **2.** bölüşülmüş, paylaşılmış, üleştirilmiş
dabeşnebûn *rd* bölünmez
dabeşnebûnî *m* bölünmezlik
dabeşnêr *nd/nt* bölüm şefi
dabeşnêrî *m* bölüm şefliği
dabezîn *l/gh* geçmek
dabêş *m* danışık, danışıklık * **wan di navbera xwe de dabêşa xwe kirine** kendi aralarında danışıklığını yapmışlar
dabêşî *rd* danışıklı
dabeşîn *m* danışıklık
dabêtin *m* eleme
dabêtin *l/gh* elemek
dabgir *nd/nt* gelenekçi
dabgir *m* gelenekçilik
dabihurandin *m* geçirme
dabihurandin *l/gh* geçirmek
dabihurî *rd* **1.** geçmiş (geçme işini yapmış olan) **2.** geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan)
dabihurîn *m* geçme
dabihurîn *l/ngh* geçmek
dabinartin *m* **1.** ekme **2.** dikme (bir cismi dik olarak durdurma)
dabinartin *l/gh* **1.** ekmek **2.** dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak)
dabinartî *rd* dikili
dabir *mat/m* **1.** sekant **2.** *rz* kesme işareti, apostrof
dabirandin *m* kesme
dabirandin *l/gh* kesmek
dabiristandin *m* dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
dabiristandin *l/gh* dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)
dabiristandî *rd* dizili, dizilmiş olan
dabiristin *l/gh* saf tutmak
dabiristîn *m* dizilme
dabiristîn *l/ngh* dizilmek
dabirî *rd* kesik, kesilmiş,
dabirîn (I) *m* kesme
dabirîn (II) *m* aşağıya doğru geçme
dabirîn (I) *l/gh* kesmek
dabirîn (II) *l/ngh* aşağıya doğru geçmek
dabitîn *m* **1.** koyma (bir şeyi bir yere bırakmak veya belli bir yere yerleştirme) **2.** indirme
dabitîn *l/gh* **1.** koymak (bir şeyi bir yere bırakmak veya belli bir yere yerleştirmek) **2.** indirmek
dabî *rd* geleneksel
dabîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme
dabî bûn *l/ngh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek
dabîkirin *m* gelenekleştirme, gelenekselleştirme
dabî kirin *l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
dabîn *m* **1.** sağlama, temin **2.** sigorta, güvence
dabînbûn *m* **1.** sağlanma, temin edilme **2.** sigortalanma
dabîn bûn *l/ngh* **1.** bulunmak, sağlanmak, temin edilmek **2.** sigortalanma
dabînbûyî *rd* **1.** sağlanmış, temin edilmiş olan **2.** sigortalı, sigortalanmış olan
dabînbûyîn *m* **1.** sağlanış, temin ediliş **2.** sigortalanış
dabîner *nd/nt* sağlayıcı, karşılayıcı, temin edici
dabînerî *m* sağlayıcılık, temin edicilik
dabînkar *nd/nt* **1.** sağlayıcı, temin edici **2.** garantör **3.** sigortacı
dabînkarî *m* **1.** sağlayıcı, temin edici **2.** garantörlük **3.** sigortacılık
dabînker *nd/nt* sağlayıcı, karşılayıcı, temin edici
dabînkerî *m* sağlayıcılık, temin edicilik
dabînkirin *m* **1.** sağlama, temin etme **2.** giderme, sağlama **3.** sigortalama ~**a civakî** sosyal sigorta ~**a jiyanê** hayat sigortası
dabîn kirin *l/gh* **1.** sağlamak, temin etmek **2.** gidermek, sağlamak* **ha ji te re bi vî pereyî, pêwîstiyên xwe dabîn bike** al bu parayla ihtiyaçlarını gider **3.** sigortalamak
dabînkirî *rd* **1.** sağlanmış, temin edilmiş **2.** si-

gortalı (sigortalanmış olan)
dabîtî *m* gelenekselik
dabolî *rd* tombul
dabolîbûn *m* tombullaşma
dabolî bûn *l/ngh* tombullaşmak
dabolîkirin *m* tombullaştırma
dabolî kirin *l/gh* tombullaştırmak
dabolîtî *m* tombulluk
dabolkî *h* tombulca
dabor *m* **1.** geçme **2.** geçim
daborandin *m* **1.** geçirme, geçiriş **2.** geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma)
daborandin *l/gh* **1.** geçirmek **2.** geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak)
daborbûn *m* geçme
dabor bûn *l/ngh* geçmek
daborî *rd* **1.** geçmiş (geçme işini yapmış olan) **2.** geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) **3.** *m* geçmiş, mazi
daborîn *m* **1.** geçiş, geçme **2.** trafik **3.** geçinme **4.** transit ~**a xwe kirin** geçinmek, geçimini sağlamak
daborîn *l/ngh* **1.** geçmek **2.** geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) **3.** geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) **4.** geçinmek
daborkirin *m* geçirme
dabor kirin *l/gh* geçirmek
daburqe *m* darbuka
dabûn *m* inme
dabûn *l/ngh* inmek * **zû dabe** çabuk in
daçek *rz/m* edat, ilgeç ~**a dirûvpêxistinê** *wj/nd* edatî şebeh ~**a dubare** tekrarlanan edatlar ~**a hevedudanî** bileşik edatlar ~**a neyînî** olumsuz edatlar ~**a sedemî** nedensellik edatı ~**a xwerû** sade edat
daçekdar *rz/rd* edatlı, ilgeçli
daçemandin *m* **1.** bükme **2.** eğme
daçemandin *l/gh* **1.** bükmek **2.** eğmek
daçemandî *rd* **1.** bükük **2.** eğik
daçemiyayî *rd* **1.** bükük **2.** eğik, eğilmiş olan
daçemîn *m* **1.** bükülme **2.** eğilme
daçemîn *l/ngh* **1.** bükülmek **2.** eğilmek
daçikandin *m* **1.** dikme (bir cismi dik olarak durdurma) **2.** dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) **3.** saplama, , saplayış, rekzetmek
daçikandin *l/gh* **1.** dikmek (bir cismi dik olarak durdurmak) **2.** dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) * **dar daçikand** ağaç dikti **3.** saplamak, rekzetmek
daçikandî *rd* **1.** dikili * **şiva daçikandî** dikili çubuk **2.** saplı
daçikilandin *m* **1.** dikme (bir cismi dik olarak durdurma) **2.** dikme (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) **3.** saplama, saplayış
daçikilandin *l/gh* **1.** dikmek * **ala daçikiland** bayrağı dikti (bir cismi dik olarak durdurmak) **2.** dikmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) **3.** saplamak
daçikilandî *rd* **1.** dikili **2.** saplı
daçikilîn *m* **1.** dikilme, dikiliş **2.** saplanma, saplanış
daçikilîn *l/ngh* **1.** dikilmek **2.** saplanmak
daçikîn *m* **1.** dikilmek, dikiliş **2.** saplanma, saplanış
daçikîn *l/ngh* **1.** dikilmek **2.** saplanmak
daçirtandin *m* **1.** yüzme (derisini yüzme) **2.** sıyırma (deri sıyırma gibi)
daçirtandin *l/gh* **1.** yüzmek (derisini yüzmek) **2.** sıyırmak (deri sıyırmak gibi)
daçirtin *bnr* daçirtandin
daçilmisandin *m* soldurma
daçilmisandin *l/gh* soldurmak
daçilmisîn *m* solma
daçilmisîn *l/ngh* solmak
daçûn (I) *m* **1.** gider, masraf **2.** *bz* gider, masraf (gelecekte gelecek değerler karşılığı yapılan harcama) * **dahat û daçûnan rûberî hev bike** gelir ile giderleri karşılaştır ~**a giştî (an jî tevayî)** genel gider
daçûn (II) *m* yenilme, yenilgi
daçûn *l/ngh* yenilmek, mağlûp olmak
daçûnî *m* yenilgi
dad (I) *m* **1.** ana, anne (çocuk dilinde) **2.** cici anne (bazı çocukların büyük annelerine veya o yaştaki kadınlarına verilen ad) **3.** dadı
dad (II) *m* **1.** adalet, türe **2.** adalet (herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme) ~ **pêk anîn** adalet dağıtmak
dada *m* ana, anne * **ne dada ye ne baba ye seriyekî bereda ye** ne ana var ne baba başıboş serserinin tekidir
dadaîst *nd/nt* dadaist, dadacı
dadaîzm *m* dadaizm, dadacılık
dadan (I) *m* **1.** kapama, kapanış, kapatma, kapatış **2.** kapama, kapatma (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirme) **3.** kilitleme, kitleme
dadan (II) *m* **1.** kapma (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) **2.** kapma (ısırıp parçalama) **3.** kapıp kaçma **4.** vurma, çakma **5.** saldırma **6.** konma, tüneme **7.** kayma **8.** örtme
dadan (III) *m* tutuşturma, yakma (ateş yakma)
dadan (I) *l/gh* **1.** kapamak, kapatmak * **derî dadan** kapıyı kapamak * **çavê xwe dada** gözlerini kapattı **2.** kapamak, kapatmak (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirmek) * **deriyê fabrîkayê dadane** fabrikayı kapamışlar **3.** kilitlemek, kitlemek * **derî dada** kapıyı kilitledi
dadan (11) *l/gh* **1.** kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **min dada kevirekî** bir taşı kaptım **2.** kapmak (ısırıp parçalamak) * **gur dadaye bizinê** kurt keçiyi kapmış **3.** kapıp kaçmak **4.** vurmak, çakmak **5.** saldırmak * **şêran xwe dadanê** aslanlar ona

saldırdılar **6.** konmak, tünemek **7.** kaymak **8.** örtmek ~ **(yekî)** (birine) saldırmak
dadan (III) *l/gh* tutuşturmak, yakmak (ateş yakmak)
dadar *rd* âdil
dadawer *rd* adaletli, âdil
dadawerî *m* adaletlilik, âdillik
dadayî (I) *rd* **1.** kapalı, kapanık * **deriyê dadayî** kapalı kapı **2.** kapalı (iş yeri için; çalışma süresi sona ermiş) **3.** kilitli, , kitli, kilitlenmiş * **derî ji hundir ve dadayî ye** kapı içerden kilitli
dadayî (II) *rd* konmuş, tünemiş
dadayî (III) *rd* tutuşuk, yanık (ateş)
dadayîbûn *m* **1.** kapalılık, kapanıklık **2.** kapalılık (iş yeri içim)
dadayîkirin *m* yakma, tutuşturma
dadayî kirin *l/gh* yakmak, tutuşturmak * **agir dadayî kirin** ateş yaktılar (veya tutuşturdular)
dadayîtî *m* **1.** kapalılık **2.** kapalılık (iş yeri için)
dadbarî *m* yargı
dadbarîbûn *m* yargılanma
dadbarî bûn *l/gh* yargılanmak
dadbarîkirin *m* yargılama
dadbarîkirin *l/gh* yargılamak
dadbarker *rd* yargılayıcı
dade *m* dadı, süt anne
daderiya çerm *nd* saç dökümüne neden olan bir hastalık
daderî *m* dışa verme, açıklama
daderîn *m* çiselme
daderîn *l/ngh* çiselmek
dadê *nd* anne (teklifsiz konuşmalarda)
dadgeh *m* **1.** mahkeme (yargı yeri) **2.** mahkeme (dava, duruşma) * **dadgeh tam heft sal dewam kir** mahkeme tam yedi yıl sürdü **3.** adliye (hukuk ve adalet işlerini gören devlet kuruluşları) **4.** adliye, adalet sarayı (hukuk ve adalet işlerini gören resmî yapı) ~**a aştiyê** sulh mahkemesi ~**a bala** yüksek mahkeme ~**a bazirganî** *hiq* ticaret mahkemesi ~**a bilind (an jî bala)** *hiq* yargıtay, yüksek mahkeme ~**a birêvebirinê** idarî mahkeme ~**a cezayê giran** ağır ceza mahkemesi ~**a cezayî** ceza mahkemesi ~**a cudahiyê** temyiz mahkemesi ~**a dada navneteweyî** uluslyararası adalet divanı ~**a dadweriyê** adliye mahkemesi ~**a desthilatdar** yetkili mahkeme ~**a erêna** temyiz mahkemesi ~**a gelî** halk mahkemesi ~**a gunehan** cinayet mahkemesi ~**a îstinafê** istinaf mahkemesi, şer'i mahkeme ~**a leşkerî** askerî mahkeme ~**a lihevanînê** sulh mahkemesi ~a nûkirinê istinaf mahkemesi ~**a olî** şeri mahkeme ~**a rêvebirinê** idarî mahkeme ~**a serbazî** askerî mahkeme ~**a seretayî** hazırlık veya sorgu mahkemesi ~**a sizayê** ceza mahkemesi ~**a şarwerî** sivil mahkeme ~**a tawanan** ceza mahkemesi ~**a tolê** ceza mahkemesi ~**a temyîzê** yargıtay ~**a tûjandinê** tahkikat mahkemesi
dadgehî *rd* mahkemelik * **ev karekî dadgehî ye** bu mahkemelik bir iş
dadgehkirin *m* yargılama
dadgeh kirin *l/gh* yargılamak
dadger *nd/nt* yargıç, hâkim **li dadgehê li hemberî dadger his û pis jê derneket** mahkemede hâkimin karşısında sus pus oldu ~**ê aştiyê** sulh hâkimi ~**ê pirsyariyê** (an jî **sicilhicilê**) sorgu yargıcı (veya hâkimi)
dadgerê pirsyariyê *nd/nt* sorgu yargıcı
dadgerê sicilhicilê *nd/nt* sorgu yargıcı
dadgerî *m* yargıçlık, hâkimlik, ~**ya pirsyariyê** (an jî **sicilhicilê**) sorgu yargıçlığı
dadgerîn *m* muhakeme, yargılama
dadgêr *bnr* dadger
dadgir *nd/nt* **1.** adalet taraftarı, adalet yanlısı **2.** savcı
dadgirî *nd/nt* **1.** adalet taraftarlığı **2.** savcılık
dadhez *rd* adaletsever
dadhezî *m* adaletseverlik
dadik *m* **1.** ana, anacık **2.** dadı
dadirandin *m* yırtma
dadirandin *l/gh* yırtmak
dadirîn *m* yırtılma
dadirîn *l/ngh* yırtılmak
dadiyane *h* adaletlice, âdilane
dadî (I) *m* dadı
dadî (II) *m* **1.** adalet **2.** *rd* adlî, türel ~**ya civakî** sosyal adalet, toplumsal adalet
dadîk *m* dadı
dadîkî *m* dadılık
dadîtî *m* dadılık
dadkar *nd/nt* hâkim, yargıç
dadkarî *m* hâkimlik, yargıçlık
dadmend *nd/nt* **1.** hakim, yargıcı **2.** *rd* âdil, adaletli
dadmendane *h* âdilane
dadmendî *m* **1.** hakemlik, yargıcılık **2.** adaletlilik, âdillik **3.** adalet (herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme) ~ **pêk anîn** adalet dağıtmak ~ **xistin nav xelkê** adalet dağıtmak
dadnas *rd* adaletli
dadnasî *m* adaletlilik
dadnivîs *nd/nt* mahkeme katibi
dadnivîsî *m* mahkeme katipliği
dadok *m* dadı, mürebiye
dadparêz *nd/nt* adil, hak savunucu
dadparêzî *m* adillik, hak savunuculuk
dadperwer *rd* adaletli, âdil
dadperwerane *h* âdilane
dadperwerî *m* adaletlilik, âdillik
dadpirs *nd/nt* sorgu yargıcı (veya hâkimi)
dadpirsî *m* sorgu yargıçlığı (veya hâkimliği)
dadstên *nd/nt* savcı
dadstênî *m* savcılık

dadûşîn *m* akaçlama
dadûşîn *l/gh* akaçlamak
dadvan *nd/nt* 1. hâkim 2. hakem (spor hakemi)
dadvan *m* 1. hâkimlik 2. hakemlik
dadwan *bot/m* dardağan (Milium effusum)
dadwer *nd/nt* 1. yargıç, hâkim * **li dadgehê li hemberî dadwer his û pis jê derneket** mahkemede hâkimin karşısında sus pus oldu 2. *rd* adaletli, âdil
dadwerane *h* âdilane
dadwerî *m* 1. adalet 2. adalet (adaleti yerine getiren devlet kuruluşu) 3. adalet (herkese kendine uygun düşeni, payına düşeni verme) 4. hâkimlik, yargıçlık ~ **pêk anîn** adalet dağıtmak ~ **xistin nav xelkê** halka adalet dağıtmak
dadwerîtî *m* adaletlilik
dadxane *m* 1. adliye (hukuk ve adalet işlerini gören devlet kuruluşları) 2. adliye (hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı)
dadxwaz *nd/nt* adaletçi
dadxwazî *m* adaletçilik
dadxwazname *m* mahkeme çağrı tebligatı
dadyar *nd/nt* hâkim, yargıç
dadyarî *m* hâkimlik, yargıçlık
daêxistin *m* 1. düşürme 2. düşürme (değerini, fiyatını indirme)
daêxistin *l/gh* 1. düşürmek 2. düşürmek (değerini, fiyatını indirmek)
daf (I) *n* 1. tel, saç teli 2. at kılı 3. kılcan (at kuyruğu kılından yapılan tuzak) **~ê spî avêtin porê (yekî)** saçına kır düşmek **~ê spî avêtin riyê (yekî)** sakalına kır düşmek
daf (II) *m* 1. tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) 2. kapan 3. *mec* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **danîn** (an jî **dadan) 1)** tuzak kurmak 2) kapan kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak **~a gur** çelik yaylı kurt kapanı
daf (III) *m* itek ~ **lê dan** (an jî **xistin)** iteklememek
dafandin *m* iteleme, itekleme
dafandin *l/gh* iteleme, iteklemek
dafdan *m* iteleme, itekleme
daf dan *l/gh* iteleme, iteklemek
dafdayîn *m* iteleyiş, itekleyiş
dafik *m* 1. tuzak, kuşmar, kuş tuzağı (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) 2. kılcan (at kuyruğu kılından yapılan tuzak) 3. kapan 4. *mec* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **danîn** 1) tuzak kurmak 1) kapan kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak ~ **vegirtin** (an jî **venandin)** tuzak kurmak
dafikdanîn *m* tuzaklama, tuzak kurma
dafik danîn *l/gh* tuzaklamak, tuzak kurmak
dafikdar *rd* tuzaklı
dafik vedan *l/gh* tuzak kurmak
dafik vegirtin *l/gh* tuzak kurmak
dafilandin *m* düşürme (tuzağa, çukura vb. şeyler için)
dafilandin *l/gh* düşürmek (tuzağa, çukura vb. şeyler için)
dafilitîn *m* kurtulup aşağı düşme
dafilitîn *l/ngh* kurtulup aşağı düşmek
dafilî (I) *rd* kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) * **di piyê wê de goreyeke dafilî hebû** ayağında kaçık bir çorap vardı
dafilî (II) *rd* 1. kırgın (çok ağır hasta) 2. ölesi, geberesi! ~ **bûn** kırgın olmak
dafilîn *m* düşme (tuzağa, suya, çukura düşme)
dafilîn *l/ngh* düşmek (tuzağa, suya, çukura düşmek) * **dafilî dafa gur** kurt kapanına düştü
dafilîbûn *m* kaçıklık
dafilîtî *m* kırgınlık
dafiraftin *l/gh* uzatmak * **lingê xwe dafirêfe** ayağını uzat
dafirîn *m* aşağıya doğru kırılma
dafirîn *l/ngh* aşağıya doğru kırılmak
daflêdan *m* itekleme
daf lê dan *l/bw* iteklemek
daflêxistin *m* itekleme
daf lê xistin *l/bw* iteklemek
daf vedan *l/gh* tuzak kurmak
dager *m* 1. dönüş 2. dönemeç (bir durumda, düşüncede, tavırda aşama) 3. yayladan inme zamanı * **ji hilgerê heta dagerê** yaylaya çıkma zamanından inme zamanına kadar
dagerandin *m* 1. çevirme, döndürme 2. geriye döndürme 3. ağdırma 4. başkalaştırma 5. dönüştürme (başka bir şekle çevirme) 6. kartlaştırma
dagerandin *l/gh* 1. çevirmek, döndürmek 2. geriye döndürmek 3. ağdırmak 4. başkalaştırmak 5. dönüştürmek (başka bir şekle çevirmek) 6. kartlaştırmak
dagerandî *rd* 1. döndürülmüş olan 2. dönüştürülmüş (başka bir şekle çevrilmiş) 3. sarkık * **pozê dagerandî** sarkık burun
dagerdar *rd* dönüşlü
dagerek *rd* dönüştürücü
dageriyayî *rd* 1. değişmiş, dönüşmüş olan 2. kart (gençliği ve körpeliği kalmamış)
dagerîn *m* 1. dönme, geri gelme 2. dönüşme 3. dönüşme, dönüşüm, transformasyon (benzeşme) 4. inme, dönme (yukarıdan aşağıya doğru gelme) 5. ağma, inme, sarkma 6. başkalaşma 7. sapma (önceden belirlenmiş tespit, düşünce, görüş, amaç veya davranıştan ayrılma) 8. sarkma 9. kartlaşma
dagerîn *l/ngh* 1. dönmek, geri gelmek 2. dönüşmek * **camêr ne bîna berê ye, dageriyaye** adam eskisi gibi değil dönüşmüş 3. dönüşmek (benzeşmek) 4. inmek, dönmek (yukarıdan aşağıya doğru gelmek) 5. ağmak, inmek, sarkmak * **êdî roj dageriyabû** güneş ağmıştı artık 6. başkalaşmak 7. sap-

mak (önceden belirlenmiş tespit, düşünce, görüş, amaç veya davranıştan ayrılmak) **8.** sarkmak **9.** kartlaşmak * **keçik di mal bavê de êdî dageriyabû** kız baba evinde artık kartlaşmıştı
dagerînek *fiz/m* dönüştürücü
dagerîner *rd* dönüştürücü
dagestin *m* ısırma
dagestin *l/gh* ısırmak
dagestî *rd* ısırılmış
dagêr *nd/nt* idareci, yönetici
dagêrî *m* idare, yönetim
dagêrîn *m* **1.** dönme **2.** idare edilme, yönetilme
dagêrîn *l/ngh* **1.** dönmek **2.** idare edilmek, yönetilmek
dagêrîtî *m* idarecilik, yöneticilik
dagêrandin *m* **1.** döndürme **2.** idare etme, yönetme
dagêrandin *l/gh* **1.** döndürmek **2.** idare etmek, yönetmek
dagêrvan *nd/nt* çekip çeviren kimse
dagêrvanî *m* çekip çevirme
dagêşîn *m* inme
dagêşîn *l/ngh* inmek, dönmek
dagir *m* zapt
dagirgeh *m* sümürge
dagirî *m* **1.** işgal **2.** istila
dagirîn *m* dolum * **damezirana dagirînê ya benzînê** benzin dolum tesisi
dagirker *nd/nt* **1.** işgalci * **hêzên dagirker** işgalci güçler **2.** *nd/rd* istilacı
dagirkerane *h* işgalcıca
dagirkerî *m* **1.** işgalcilik **2.** istilacılık
dagirkirin *m* **1.** işgal etme (bir yeri savaşla ele geçirme) **2.** istila etme
dagir kirin *l/gh* **1.** işgal etmek (bir yeri savaşla ele geçirmek) **2.** istila etmek
dagirkirî *rd* **1.** işgal edilmiş **2.** istila edilmiş olan
dagirtin *m* **1.** dolum **2.** doldurma (dolu duruma getirme) **3.** doldurma (ateşli silahlar için; içine mermi sürme) **4.** doldurma (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlama) **5.** *mec* doldurma (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirme) **6.** doldurma (ses, koku için; yayılıp kaplama) **7.** doldurma (ses kaydetme) **8.** dolma yapma **9.** dolgu yapma
dagirtin *l/gh* **1.** doldurmak (dolu duruma getirmek) **2.** doldurmak (ateşli silahlar için; içine mermi sürmek) * **tiving dadigirt û dida wî** tüfeği doldurup ona veriyordu **3.** doldurmak (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlamak) * **cihê vala yên fatûrayê dagire** faturanın boş yerlerini doldur **4.** *mec* doldurmak (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirmek) * **ez baş pê bawer im ku wê şevê jina wî ew dagirtiye** o gece, karısının onu doldurduğuna eminim **5.** doldurmak (ses, koku için; yayılıp kaplamak) * **bêhna xwarinê ode dagirtiye** odayı yemek kokusu doldurmuş **6.** doldurmak (ses kaydetmek) * **band dagirtiye** kasetti doldurmuş **7.** dolma yapmak **8.** dolgu yapmak
dagirtî *rd* **1.** dolu (boş karşıtı) **2.** dolu (ateşli silahlar için, içinde atılacak mermisi olan) * **demançe dagirtî ye, hay jê be** tabanca doludur, dikkat et **3.** dolu, yüklü * **vê carê bernameya me dagirtî ye** programımız bu sefer çok yüklü **4.** yüklü (bir şeyden üzerinde çok bulunan) * **min ew di rewşeke dagirtî de dît** onu sitem yüklü bir şekilde gördüm **5.** olgun (şişmana yakın, balık etinde) **6.** dolgulu
dagirtîbûn *m* doluluk
dagiyandin *m* yapıştırma
dagiyandin *l/gh* yapıştırmak (el veya sopa ile vurmak) * **sîleyek avêtê** tokadı yapıştırdı
dagîr *bnr* dagir
dagîr kirin *bnr* dagir kirin
daguherandin *m* **1.** değiştirme **2.** dönüştürme
daguherandin *l/gh* **1.** değiştirmek **2.** dönüştürmek
daguherîn *m* **1.** değişme **2.** dönüşme
daguherîn *l/ngh* **1.** değişmek **2.** dönüşmek
daguherînîtî *fel/m* dönüşümcülük, transformizm
dah *bnr* deh
dahat *m* **1.** gelir, hâsılat (bir kimseye veya topluluga belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) * **dahata îro ya dukanê hindik e** bugünkü dükkanın hâsılatı az **2.** gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para, varidat, irat) ~ **û daçûn** gelir gider ~ **û lêçûn** gelir gider ~**a layekî** yan gelir ~**a nesade** gayri safi hasılat ~**a neteweyî** millî gelir ~**a neteweyî ya nesade** gayri safi mili hasılat
dahatin *m* **1.** inme (yukarıdan aşağıya doğru gelme) **2.** inme (bir taşıt veya binek hayvanından yere basma) **3.** inme (göğüs inme) **4.** dinme **5.** inme, nazil olma **6.** yağma (kar için) **7.** çöğünme (bir yanı çökerken öbür yanı kalkma)) **8.** batma (gök cisimleri için) ~**a berfê** kar yağışı ~**a tengavî** acil iniş
dahatin *l/ngh* **1.** inmek (yukarıdan aşağıya doğru gelmek) **2.** inmek (bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak) * **ji erebeyê dahat** arabadan indi * **ji hespê xwe datê** atından iniyor **3.** inmek * **defa şingê min dahat** göğsüm indi **4.** dinmek * **kela wî dahat** sinirleri dindi **5.** inmek, nazil olmak * **Quran dahatiye erdê** Kuran inmiş **6.** yağmak (kar için) * **berf dahat** kar yağdı **7.** çöğünmek (bir yanı çökerken öbür yanı kalkmak) **8.** batmak (gök cisimleri için) * **ne êvarê datê**

ne sibehê vetê ne akşam batıyor ne sabah doğuyor
dahatî *m* **1.** gelecek **2.** gelir **3.** soy, ardıl * **tu dahatiyê ariyan î?** sen arıların soyundan mısın?
dahatû *m* gelecek, ati (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal) * **ew der barê dahatûya me de biryar dide** geleceğimiz hakkında o karar veriyor **~ya nêzik** yakın gelecek zaman
dahatûnas *nd/nt* gelecek bilimci
dahatûnasî *m* gelecek bilimi
dahatûparêz *nd/nt* gelecekçi
dahatûparêzî *m* gelecekçilik
dahatûya nêzik *nd* yakın gelecek zaman
dahatûya pêş *nd* ön gelecek zaman
dahatûzan *nd/nt* gelecek bilimci
dahatûzanî *m* gelecek bilimi
dahbe *nd/nt* yırtıcı hayvan
dahelandin *m* **1.** indirme (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlama) **2.** daldırma **3.** sarkıtma
dahelandin *l/gh* **1.** indirmek (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlamak) **2.** daldırmak **3.** sarkıtmak
dahelî *rd* sarkık
dahelîn *m* **1.** inme **2.** dalma **3.** sarkma, sarkış
dahelîn *l/ngh* **1.** inmek **2.** dalmak **3.** sarkmak
daheristin *m* **1.** sarkma **2.** dökülme
daheristin *l/gh* **1.** sarkmak **2.** dökülmek
daherizandin *m* saptırma
daherizandin *l/gh* saptırmak
daherizîn *m* sapma
daherizîn *l/ngh* sapmak * **nebî tu ji riya xwe daherizî** sakın yolundan sapmayasın
dahêlandin *m* **1.** indirme **2.** sarkıtma
dahêlandin *l/gh* **1.** indirmek **2.** sarkıtmak
dahêlandî *rd* **1.** inik, indirilmiş **2.** sarkık, sarkıtılmış
dahêlayî *rd* **1.** inik **2.** sarkık
dahên *m* icat * **dahêna nivîsê** yazının icadı
dahênan *m* **1.** yaratım **2.** reji, sahneye koyan **3.** icat * **dahênana nivîsê** yazının icadı
dahênandin *m* **1.** yaratma (yeni bir şey yapma) **2.** bulma, icat etme (ilk kez yeni bir şey yaratma) **3.** sahneleme, oyunlaştırma
dahênandin *l/gh* **1.** yaratmak (yeni bir şey yapmak) **2.** bulmak, icat etmek (ilk kez yeni bir şey yaratmak) **3.** sahnelemek, oyunlaştırmak
dahênandî *rd* **1.** icat edilmiş olan **2.** sahnelenmiş, oyunlaştırılmış
dahênane *h* yaratıcıca
dahêner *nd/nt* **1.** yaratıcı **2.** icatçı, mucit
dahênerî *m* **1.** yaratıcılık **2.** icatçılık, mucitlik
dahênijandin *m* uyuklatma
dahênijandin *l/gh* uyuklatmak
dahênijî *rd* uyuşuk, cansız
dahênijîn *m* uyuklama
dahênijîn *l/ngh* uyuklamak
dahilandin *bnr* dahelandin
dahinandin *bnr* dahênandin
dahingaftin *m* **1.** vurma **2.** çırpma
dahingaftin *l/gh* **1.** vurmak **2.** çırpmak * **dahingêve perê xwe** kanatlarını çırp
dahişan *m* sokuşma
dahişandin *m* sokuşturma
dahişandin *l/gh* sokuşturmak
dahişîn *m* sokuşma
dahişîn *l/ngh* sokuşmak (dar bir yere sokulmak)
dahiştin (I) *m* **1.** inme (yüksekten veya yukarından aşağıya inme) **2.** inme **3.** çekme
dahiştin (II) *m* **1.** sokuşturma **2.** stoklama
dahiştin (I) *l/gh* **1.** inmek, indirmek (yüksekten veya yukarından aşağıya inmek) **2.** inmek * **av dahiştiye çoka wî** dizlerine karasular inmiş **3.** çekmek * **axîna kûr dahişt** derin bir ah çekti
dahiştin (II) *l/gh* **1.** sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) **2.** stoklamak
dahiştî *rd* sokuşturulmuş (bir yere zorla veya iterek sokma)
dahiyane *rd/h* dâhice, dâhiyane
dahî *rd* dâhi, üst insan
dahîlandin *m* **1.** çıkartma **2.** indirme
dahîlandin *l/gh* **1.** çıkartmak **2.** indirmek
dahîliye *m* dahiliye, iç hastalıkları
dahînan *m* tasar çizim
dahîner *nd/nt* stilist
dahînerî *m* stilistlik
dahîtî *m* dâhilik, deha
dahk *m* iddia
dahl *bnr* dehl
dahmen *m* etek
dahol *m* davul ~ **jendin** davul çalmak, davul dövmek **~a (yekî) kutan (an jî qutan)** anti propagandasını yapmak
dahola guh *ant/nt* kulakçın, kulak davulu, kulak zarı
dahola şer *nd* kös (büyük davul)
daholjen *nd/nt* davulcu (davul çalan)
daholjenî *m* davulculuk
daholvan *nd/nt* davulcu
daholvanî *m* davulculuk
dahşilqadî *m* hülle
dahûran *m* **1.** çözümleme, analiz, tahlil **2.** *kîm* tahlil **3.** *fel* **1.** çözüm **3.** *rz* çözüm
dahûrandin *m* çözümleme
dahûrandin *l/gh* çözümlemek, tahlil etmek (bir şeyi incelemek)
dahûranî *rd* **1.** çözümlemeli, tahlilî, analitik **2.** çözümlenmiş
dahûrîn *m* **1.** çözümlenme, tahlil edilme **2.** *fel* çözüm **3.** *rz* çözüm
dahûrîn *l/ngh* çözümlenmek, tahlil edilmek
dahûrîner *nd/nt* çözümleyici, analist
dahûrînerî *m* çözümleyicilik

dahûrînî *rd* çözümsel, tahlilî, analitik
daîm *rd* daim, sürekli
daîma *h* daima, sürekli, sürekli olarak
daîmî *rd* daimî, sürekli
daîmîbûn *m* **1.** daim olma **2.** daimîolma, süreklileşme
daîmî bûn *l/ngh* **1.** daim olmak **2.** daimî olmak, süreklileşmek
daîmî kirin *l/gh* **1.** daim etme (veya eyleme) **2.** daimîleşme, süreklileşme
daîmî kirin *l/gh* **1.** daim etmek (veya eylemek) **2.** daimîleşmek, süreklileşmek
daîre *m* **1.** daire (bir yapının konut olarak kullanılan bölümlerden heri biri) * **di vê avahiyê de daîreyên bikirê hene?** bu binada kiralık daire var mı? **3.** daire * **min bihîst ku di daîreyeke dewletê de dest bi xebatê kiriye** devlet dairesinde çalışmaya başladığını duydum **4.** daire (bir yapı ve ya gemide belli bir işe ayrılmış bölüm) * **daîreya kalorîferê** kalorifer dairesi **5.** *mec* daire (soyut kavramlar için; belli sınır, ölçü) **6.** *mat* daire (bir çemberin içinde kalan düzlem parçası) ~ **bi** ~ **gerîn** kapı kapı dolaşmak, gezmek (her devlet dairesine baş vurmak) ~**ya cengê** (an jî **herbê)** harp dairesi ~**ya dewletê 1)** devlet dairesi **2)** devlet kapısı, hükümet kapısı ~**ya dutayî (dubleks)** dubleks daire ~**ya herekatê** harekat dairesi ~ **istihbaratê** istihbarat dairesi ~**ya tevgerê** hareket dairesi (demir yolları işletmelerinde) ~**ya leşkeriyê** (an jî **eskeriyê)** askerlik dairesi ~**ya saetê** *ast* saat dairesi ~ **saloxgêriyê** istihbarat dairesi
daîrebend *m* daire, çember
daîrewî *mat/rd* dairevî, dairesel
daîreya îstixbaratê *nd* istihbarat dairesi
daîreya saloxgêriyê *nd* istihbarat dairesi
dak *m* anne
daketan *m* **1.** inme, iniş (araç, yük hayvanı veya yüksek bir yerden inme) **2.** *erd* cezir, alçalma
daketandin *m* **1.** indirme **2.** ağdırma, aşağı indirme **3.** çiftleştirme (genellikle hayvanlar için)
daketandin *l/gh* **1.** indirmek **2.** ağdırmak, aşağı indirmek **3.** çiftleştirmek (genellikle hayvanlar için)
daketandî *rd* ingin (çevresine göre alçakta bulunan, münhat) * **ev der hinek daketandî ye, zêde ba lê nayê** burası ingin pek rüzgâr almıyor
daketandîbûn *m* inginlik
daketin *m* **1.** inme (yukarıdan aşağıya doğru gelme) **2.** inme (bir taşıt veya binek hayvanından yere basma) **3.** inme (bir yerden başka bir yere gitme, varma) **4.** inme (alçalıp eski durumuna gelme) **5.** inme, düşme (değeri düşme) **6.** inme, eksilme (sayısı azalma) **7.** inme (şişi inme) **8** düşme (yağma) **9.** düşme (hızı, gücü, değeri azalma) **10.** kayma **11.** ağma, ağış, aşağıya inme **12.** alçalma (yüksekten aşağıya doğru inme) **13.** *erd* alçalma, cezir **14.** çöğme, alçalma **15.** çöğünme (bir yanı çökerken öbür yanı kalkma) **16.** çökme (dibe oturma) **17.** gerileme, gerileyiş, çöküş, iniş (daha aşağı bir dereceye düşme) * **zêr ber bi daketinê ve diçe** altın inişe geçti **18.** çiftleşme (genellikle hayvanlar için) **19.** *mec* doğma, olma, türeme
daketin *l/ngh* **1.** inmek (yukarıdan aşağıya doğru gelmek) **2.** inmek (bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak) **3.** inmek (bir yerden başka bir yere gitmek, varmak) * **di çaxanê xortaniyê de em dadiketin ber devê deryayê** gençlik dönemimizde denize inerdik **4.** inmek (alçalıp eski durumuna gelmek) * **av daketiye** sular inmiş **5.** inmek, düşmek (değeri düşmek) * **fiyeta zêran daket** altın fıyatları indi **6.** inmek, eksilmek (sayısı azalmak) * **di rojên dawî de hejmara me daketibû deh kesan** son günlerde sayımız on kişiye inmişti **7.** inmek * **werma birînê daket** yaranın şişi indi **8.** düşmek (yağmak) * **berf li çiyayan daketiye** dağlara kar düşmüş **9.** düşmek (hızı, gücü, değeri azalmak) * **qîmeta pere daket** paranın değeri düştü **10.** kaymak * **stêr ji esmên daket** gökte yıldız kaydı **11.** ağmak, aşağıya inmek **12.** alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) * çivîk geh bilind dibû û geh jî dadiket kuş bir yükselip bir alçalıyordu **13.** çöğmek, alçalmak **14.** çöğünmek (bir yanı çökerken öbür yanı kalkmak) **15.** çökmek (dibe oturmak) * **telpa qehweyê daketiye binê fincanê** kahvenin tortusu fıncanın dibine çökmüş **16.** gerilemek, inmek (daha aşağı bir dereceye düşmek) * **fiyet daketin** fıyatlar geriledi **17.** çiftleşmek (genellikle hayvanlar için) * **nêrî dakete bizinê** teke keçiyle çiftleşti **18.** *mec* doğmak, olmak, türemek ~ **nav gel** halka inmek ~ **rê** yola düşmek ~**a berfê** kar yağışı ~**a nerm** yumuşak iniş
daketî *rd* **1.** inik **2.** inik * **tekelê erebeyê daketî ye** arabanın tekerleği inik **3.** ingin, inik, alçak (çevresine göre alçakta bulunan, münhat) * **ev der hinek daketî ye, zêde ba lê nayê** burası ingin pek rüzgâr almıyor * **araziyekî daketî** ingin bir arazi **4.** inik (bir araçtan, yük ahayvanından veya yüksek bir yerden inmiş olan) **5.** basık **6.** çökük * **milên wê yên daketî** çökük omuzları **7.** düşük * **girmilkê daketî** düşük omuz **8.** sarkık **9.** soy, meşrep * **daketiyên kîjan miletî ne?** hangi milletin soyundanlar?
daketîbûn *m* **1.** iniklik **2.** iniklik (havası inmiş olma) **3.** inginlik, iniklik, alçaklik **4.** basıklık **5.** çöküklük **6.** düşüklük **7.** sarkıklık

dakêşandin *m* **1.** çekme **2.** tartma
dakêşandin *l/gh* **1.** çekmek **2.** tartmak
dakêşîn *m* **1.** çekilme **2.** tartılma
dakêşîn *l/ngh* **1.** çekilmek **2.** tartılmak
dakirin *m* **1.** atma **2.** atma (istenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarma) **3.** aşağıya doğru atarak saplama **4.** fırlatma **5.** örtme, örtüyü atma **6.** atma, koyma **7.** koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) **8.** suya daldırma, bandırma **9.** indirme, indirim yapma **10.** hayvanları içeri alma **11.** kaydırma **12.** kayak yapma **13.** damıtma, süzme
dakirin *l/gh* **1.** atmak * kevir dakire avê suya taş attı **2.** atmak (istenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarmak) * **divê mirov van eşyayê zêde ji vir dake** bu fazla eşyaları burdan atmalı **3.** aşağıya doğru atarak saplamak **4.** fırlatmak **5.** örtmek, örtüyü atmak * **xêlî dakirin** duvağı ört **6.** atmak, koymak * **şekir dake çayê** çaya şeker at **7.** koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) **8.** suya daldırmak, bandırmak **9.** indirmek, indirim yapmak **10.** hayvanları içeri almak **11.** kaydırmak * **min xwe dakir** kendimi kaydırdım **12.** kayak yapmak **13.** damıtmak, süzmek ~ **(...)** -e atmak (koymak) * **te xwê dakire xwarinê?** yemeğe tuz attın mı?
dakirî *rd* damıtık, süzme, süzülmüş olan
dakişandin *m* **1.** aşağıya doğru çekme **2.** çekme, tartma **3.** indirme
dakişandin *l/gh* **1.** aşağıya doğru çekmek **2.** çekmek, tartmak **3.** indirmek * **şalê xwe dakişîne** pantolonunu indir
dakişîn *m* **1.** aşağıya doğru çekilme **2.** çekilme, tartılma **3.** inme
dakişîn *l/ngh* **1.** aşağıya doğru çekilmek **2.** çekilmek, tartılmak **3.** inmek * **ez şe nakim di merdîvenê de hilkişim û dakişim** merdivenden inip çıkamıyorum
dako *nd* ana, aney
dakokî *m* onay
dakokî lê kirin *l/bw* onaylamak
dakolandin *m* kazdırma
dakolandin *l/gh* kazdırmak
dakolîn *m* kazma
dakolîn *l/gh* kazmak
daktîlo *m* daktilo ~ **kirin** daktilo etmek
daktîlograf *nd/nt* daktîlograf
daktîlografî *m* daktilografı
da ku *g* da/de (iki cümleyi birbirine bağlar) * **wî bide min da ku ez karê xwe bikim** onu bana ver de işimi göreyim
dakutan *m* **1.** dövme, vurma (vurarak canını acıtma) **2.** vurma, dövme (soğuk vb. için) **3.** çakma **4.** saplama **5.** çalma **6.** sokma (içeriye alma)
dakutan *l/gh* **1.** dövmek, vurmak (vurarak canını acıtmak) **2.** vurmak, dövmek * **serma dadikuta hundir** soğuk içeriye vuruyordu **3.** çakmak * **sing dakuta** kazık çakmak **4.** saplamak **5.** çalmak * **dahol dadikuta** davul çalıyordu **6.** sokmak (içeriye almak) * **bi zorê dadikute hundir** zorla içeriye soktu
dakutan *m* **1.** dövülme, vurulma (vurularak canını acıtılma) **2.** çakılma **3.** saplanma **4.** çalınmak
dakutan *l/ngh* **1.** dövülmek, vurulmak (vurularak canını acıtılmak) **2.** çakılmak **3.** saplanmak **4.** çalınmak
dal (I) *erd/m* vadi
dal (II) *rd* zayıf
dalak *m* parlaklık
dalalet *m* dalâlet
dalalûk *bot/m* kızılcık
dalan *as/m* **1.** dalan, hol, sofa, lobi **2.** dehliz, koridor **3.** galeri (bir yapının birçok bölümlerini aynı katta birbirine bağlayan içten veya dıştan yapılmış geniş geçit)
dalap *rd* kösnük (eş isteme zamanı gelmiş hayvan)
dalastin *m* yalama, yalayış
dalastin *l/gh* **1.** yalamak (bir şeyin üzerinden dilini sürüp geçirmek) **2.** yalamak (dilini gezdirerek bir şeyin üzerindekini almak)
Dalay Lama *nd* Dalay Lâma (Tibetlilerde büyük budha rahibi)
daldol *m* derin vadi
daldore *m* dağ anası, dağlar anası, dev anası, hamam anası (çok iri yarı kadın)
dalehî *m* sitem
daleqan *m* ası, asım, asma
daleqandin *m* **1.** asma **2.** sarkıtma (sallandırma, asma) **3.** asma, asarak idam etme, sallama (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)
daleqandin *l/gh* **1.** asmak * **kinc bi derî ve daleqandiye** elbiseyi kapıya asmış **2.** sarkıtmak (sallandırmak, asmak) **3.** asmak, asarak idam etmek, sallamak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)
daleqandî *rd* **1.** asılı, asık, asılmış **2.** sarkıtılmış, asılmış **3.** asılmış olarak idam (veya öldürülmüş) kimse **4.** asılı, takılı **5.** * **perikê wê daleqandî bû** kanatları sarkıktı **6.** düşük ~ **man** asılı kalmak
daleqandîbûn *m* düşüklük
daleqayî *rd* **1.** asılı **2.** sarkık ~ **man** asılı kalmak
daleqîn *m* **1.** asılma, asılış **2.** sarkma, sarkış
daleqîn *l/ngh* **1.** asılmak **2.** sarkmak * **çermikên wî daleqiyabûn û kal bûbû** derisi sarkmış, ihtiyarlaşmıştı
dalik *bot/m* bir tür yabani söğüt
daliq *m* demet bağlamada kullanılan çatal
dalît *m* kütük (asma fıdanı)
daltonîzm *m* daltonizm, renk körlüğü

dalyan *rd* dalyan
dam (I) *m* **1.** tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) **2.** kapan
dam (II) *m* dam (dansta kavalyanın eşi)
dama (I) *m* müteessir olma
dama (II) *m* dama
damabaz *nd/nt* damacı (dama oyuncusu)
damabazî *m* damacılık
damak *rd* âciz (âciz kalmış kimse)
damakirî *rd* kareli * **qumaşê damakirî** kareli kumaş
damakî *rd* damalı, satrançlı * **qumaşê damakî** satrançlı kumaş * **qumaşê damakî** damalı kumaş
damalan *m* süpürme, süpürüş
damalandin *m* süpürme
damalandin *l/gh* süpürmek
damalandî *rd* süpürülmüş
damalaştin *m* süpürme
damalaştin *l/gh* süpürmek
damalaştî *rd* süpürülmüş
daman (I) *m* etek
daman *m* **1.** dalma **2.** *rd* dalgın **3.** dolgun (dolarak biçimi yuvarlaklaşmış) ~ ~ dalgın dalgın
daman *l/ngh* dalmak
damanî *m* dalgınlık
damanîbûn *m* dalgınlaşma
damanî bûn *l/ngh* dalgınlaşmak
damanîbûyîn *m* dalgınlaşma
damankî *rd/h* dalgınca
damar *ant/m* **1.** damar **2.** *ant* sinir **3.** *bot* damar (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) **4.** damar (mermerde, bazı taşlarda ve tahta kesitlerinde renk ayrılığını gösteren dalgalı çizgi) **5.** damar (başka türden katmanların arasında bulunan sıvı, maden veya mineral katmanı) **6.** yatak * **damara zêr** altın yatağı **7.** *mec* damar (soy, yaradılış) **8.** *mec* damar (huy, mizaç) * **damara şairtiyê** şairlik damarı **9.** töz, cevher ~ **kişandin** soya çekmek * **heta heft bavan jî damar dikişîne** yedi göbeğe kadar soya çeker ~ **lê nexistin** cüret etmemek, tepkide bulunmamak ~ **û rîşal** kök ve damar ~**a (yekî) avêtin** (an jî **hilavêtin)** nabzı atmak ~**a (yekî) lê xistin** nabzı atmak ~**a mûyî** kılcal damar ~**a nebzê** bilek damarı ~**ên (yekî) sekinîn** nabzı durmak, ölmek ~**ek di canê (yekî) de baz nedan** kılı kıpırdamamak ~**ên (yekî) li hev siwar bûn** damarı tutmak ~**ên xwînê** *ant/nd* kan damarı
damara mirinê *nd* şah damarı
damara navê *bot/nd* orta damar
damara reş a xwînê *m* verit, siyah kan damarı
damara xwînber *ant/nd* atar damar, arter, şiryan
damardamarkî *rd* damar damar, damarlı
damargerî *m* asabiyet, sinir hastalığı
damargir *nd/nt* **1.** sinir hastası **2.** ırkçı
damargirî *m* **1.** sinir hastalığı **2.** ırkçılık
damarik *m* damarcık
damarî *m* üvey ana (veya anne)
damarîtî *m* üvey annelik
damarok *m* damarcık
damarzan *nd/nt* sinir bilimci, nörolog
damarzanî *bj/m* sinir bilimi, nöroloji
damayî *rd* dalgın, düşünceli
damayîman *m* dalgın kalma
damayî man *l/ngh* dalgın kalmak
damayîmayîn *m* dalgın kalış
damaytî *m* âcizlik
damdamî *rd* damalı
dame *bnr* dama
damehr *m* üvey ana
damelisandin *m* **1.** çömeltme **2.** sindirme
damelisandin *l/gh* **1.** çömeltmek **2.** sindirmek
damelisîn *m* **1.** çömme, çömelme **2.** çömme (kuşların yere çömmesi) **3.** pusma, sinme
damelisîn *l/ngh* **1.** çömmek, çömelmek **2.** çömmek (kuşların yere çömmesi) **3.** pusmak, sinmek
damelandin *m* silikleştirme
damelandin *l/ngh* silikleştirmek
damelîn *m* silikleşme
damelîn *l/ngh* silikleşmek
damerixîn *m* çömme (kuşların yere çömmesi)
damerixîn *l/gh* çömmek (kuşların yere çömmesi)
damezirak *m* **1.** kurum **2.** *hiq* kurum, müessese * **dameziraka zewacê** evlilik kurumu
damezirakbûn *m* kurumlaşma
damezirak bûn *l/ngh* kurumlaşmak
damezirakî *rd* kurumsal
damezirakîbûn *m* kurumsallaşma
damezirakî bûn *l/ngh* kurumsallaşmak
damezirakkirin *m* kurumlaştırma
damezirak kirin *l/gh* kurumlaştırmak
dameziran *m* **1.** kurma, kuruluş **2.** kuruluş, tesis, kurum
damezirandin *m* **1.** kurma (tesis etme, meydana getirme) **2.** kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) **3.** kuruluş (kurulma işi, yolu veya tarihi) * **mêjûya damezirandina partiyê** partinin kuruluş tarihi
damezirandin *l/gh* **1.** kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) **2.** kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) * **dê li navçeyê rêxistina partiye damezirîne** parti teşkilatını ilçede kuracak
damezirandî *rd* kurulu, kurulmuş olan
damezirandok *nd/nt* kurucu
damezirandokî *m* kuruculuk
damezirawe **1.** kurum **2.** *hiq* kurum, müessese * **dameziraweya zewacê** evlilik kurumu
damezirawebûn *m* kurumlaşma
damezirawe bûn *l/ngh* kurumlaşmak

damezirawekirin *m* kurumlaştırma
damezirawe kirin *l/gh* kurumlaştırmak
damezirawеyî *rd* kurumsal
damezirawеyîbûn *m* kurumsallaşma
damezirawеyî bûn *l/ngh* kurumsallaşmak
damezirî *rd* kurulmuş
damezirîn *m* kurulma
damezirîn *l/ngh* kurulmak
damezirîner *nd/nt* kurucu
damezirînerî *m* kuruculuk
damezirînî *rd* kurumsal * **serokê damezirînî** kurumsal başkan
damezirox *nd/nt* kurucu * **damezirоxê komleyê** derneği kurucusu
damezirоxî *m* kuruculuk
damezrak *bnr* damezirak
damezran *bnr* dameziran
damezrawe *bnr* damezirawe
damikandin *m* yumma
damikandin *l/gh* yummak
damilandin *m* yumma
damilandin *l/gh* yummak
damilandî *rd* yumuk, yumulu
damilîn *m* yumuklaşma, yumulma
damilîn *l/ngh* yumuklaşmak, yumulmak
damiran *m* sönme
damirandin *m* söndürme
damirandin *l/gh* söndürmek
damirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
damirîbûn *m* sönükleşme
damirî bûn *l/ngh* sönükleşmek
damirîn *m* sönme
damirîn *l/ngh* sönmek
damirîtî *m* sönüklük
damisto *m* kura
damistong *m* pay
damiştin *m* süpürme
damiştin *l/gh* süpürmek
damiştî *rd* süpürülmüş
damîlok *m* anlaşmazlık
damor *m* 1. geçinme 2. dirlik
damor kirin *l/gh* iyi geçinmek
damper *m* damper
damperdar *rd* damperli
dampîng *ab/m* damping
damusk *n* yele
dam û dezgeh *m* kurum
dan (I) *n* 1. öğün 2. öğün (yemek için; kez) * **rojê sê danan xwarinê didin wan** onlara günde üç öğün yemek veriliyor 3. yarım gün, yarı gün, parttaym ~ **lê çûn** öğününü yememiş olmak * **dan lê çûye, we çima nan nedayê?** öğün vaktı geçmiş neden yemini vermediniz? ~**ê sibehê** *h* sabahleyin, sabah vakti ~**ê êvarê** akşam vakti
dan (II) *m* 1. vergi (bir kimsenin doğuştan sahip olduğu iyi nitelik) * **ev daneke Xwedê ye** bu bir Allah vergisi 2. nimet (yararlanılan imkan) * **ev daneke Xwedê ye ku karê wê nîzî malê ye** işinizin eve yakın olması bir nimet ~**a xwedê** Tanrı vergisi, mevhibeyi ilâhiye ~**a Xwedê ye** Allah vergisi
dan (III) *n* 1. yarma, göce * **tu karî hinek dan bidî min?** bana biraz yarma verirebilir misin? 2. aşlık ~ **av hilçinandin** bu hamur daha çok su çeker ~ **û dû** 1) kuru gıda 2). kışlık gıda ve yakacak
dan (IV) *rd* boş * **ev kar dan e** bu iş boş
dan (V) *rz* direk çatının yardımcı fiili
dan (VI) *m* 1. verme, veriş 2. verme (bırakma veya bahşetme) 3. verme (ondan bilme, atfetme) 4. verme (başkalarına iletme, bildirme) 5. verme (döndürme, çevirme, yöneltme) 6. verme (herhangi bir duruma yol açma) 7. verme (konuk çağırıp ağırlama) 8. verme (topluluk önünde sanatını icra etme) 9. verme (satma) 10. verme (biriyle evlendirme) 11. verme, ödeme 12. verme (yayma) 13. verme (ürün verme) 14. verme (ortaya çıkarma, oluşturma) 15. verme (hepsini herhangi bir duruma sokma) 16. verme (sahip olmasını sağlama) 17. verme (bir şey üzerine etki bırakma) 18. verme (tespit etme) 19. verme (tat verme) 20. verme (ayırma, harcama) 21. verme (dayama) 22. bırakma (bir pazarlıkta belli bir fiyata vermeyi kabul etme) 23. değiştirme (olumsuz biçimiyle; çok değer verme) 24. verme, yağdırma (söyleme) 25. vurma (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansıma, aksetme) 26. gösterme (bir şeyin etkisi altında tutma) 27. gelme (düşme, rast gelme) 28. lütfetme 29. verme, aktarma, uzatma 30. tutma (sunma, takdim etme) 31. gönderme, yollama
dan *l/gh* 1. vermek * **ez dê lextê mirîşkan bidime wan** tavukların yemlerini ben veririm 2. vermek (bırakmak veya bahşetmek) * **min malên xwe belaş dan wan** malımı onlara bedeva verdim 3. vermek (ondan bilmek, atfetmek) * **min şermokiya wê da xatirê qisûrdariya wê** çekingenliğini kusurlu oluşuna verdim 4. vermek (başkalarına iletmek, bildirmek) * **dersa kemanê dida keçikan** kızlara keman dersi veriyordu 5. vermek (döndürmek, çevirmek, yöneltmek) * **berê erebeyê dan dîwêr** arabanın burnunu duvara verdiler 6. vermek (herhangi bir duruma yol açmak) * **zewq da me** bize zevk verdi * **min firsenda xebatê da wan** kendilerine çalışma fırsatı verdim 7. vermek (konuk çağırıp ağırlamak) * **nan dan** yemek vermek 8. vermek (topluluk önünde sanatını icra etmek) * **min konser da** konser verdim 9. vermek (satmak) * **nebêje biha ye, erzan e, bide bila here** ucuz pahalı deme de ver gitsin 10. vermek (biriyle evlendirmek) * **naxwaze keça xwe bide wî** kızını ona vermek istemiyor * **em dê vê keçikê bidin te**

bu kızı sana vereceğiz **11.** vermek, ödemek * **hê jî deynê xwe nedaye** borcunu hâlâ vermedi **12.** vermek (yaymak) * **ronî dan** ışık vermek **13.** vermek (ürün vermek) * **daran îsal ber nedan** ağaçlar bu sene yemiş vermedi **14.** vermek (ortaya çıkarmak, oluşturmak) * **ez naxwazim hêvî bidime wê** ona umut vermek istemiyorum **15.** vermek (hepsini herhangi bir duruma sokmak) * **dan ber agir** ateşe vermek **16.** vermek (sahip olmasını sağlamak) **17.** vermek (bir şey üzerine etki bırakmak) * **teşe dan (tiştekî)** biçim vermek **18.** vermek (tespit etmek) * **jivanek bidin wê** ona bir randevu verin **19.** vermek * **çêj dan** tat vermek **20.** vermek (ayırmak, harcamak) * **min gelek ked da wê** buna çok emek verdim **21.** vermek (dayamak) * **pişta xwe da dîwêr** sırtını duvara verdi **22.** bırakmak (bir pazarlıkta belli bir fiyata vermeyi kabul etmek) * **ez dikarim serê parçeyê bi milyonekî bidim te** parça başına sana bir milyona bırakabilirim **23.** değiştirmek (olumsuz biçimiyle; çok değer vermek) * **ez wî bi kesî nadim** onu kimseyle değişmem * **ez nadim bi malê dinê** onu dünya malıyla değiştirmem **24.** vermek, yağdırmak (söylemek) * **emir li ser emrê dide Edeneyê** Adanaya emirler yağdırıyor **25.** vurmak (etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav hino hino şewqa xwe daye hundir** güneş parça parça içeriye vuruyor **26.** göstermek (bir şeyin etkisi altında tutmak) * **dan tavê** güneşe göstermek **27.** gelmek (düşmek, rast gelmek) * **ronî nade vir** buraya ışık gelmiyor **28.** lütfetmek * **hûn dikarin pirtûka xwe bidin min?** kitabınızı lütfeder misiniz? **29.** vermek, aktarmak, uzatmak * **top da hevalê** xwe topu arkadaşına uzattı * **gog da hevalê xwe** topu arkadaşına aktardı **30.** tutmak (sunmak, takdim etmek) * **şekir bide mêvanan** konuklara şeker tut **31.** göndermek, yollamak * **ji min re nameyekê bide postayê** bana postaya bir mektup at ~ avê suya vurmak, suya vurup geçmek **(yek)** ~ **axaftin** dile getirmek (konuşturmak) ~**a aqil** (an jî **hiş)** usa vurmak, usalamak, muhakeme etmek ~ aqilan akıl yürütmek, iyice tartarak düşünmek, teraziye vurmak, akıl süzgecinden geçirmek ~ **aqilê xwe** akıl yormak, düşünmek ~ **ba (yekî)** koşmak (birlikte iş görmesi için bir şeyi başkasının yanına vermek) ~ **ba xwe** yanına almak (yanında çalıştırmak) ~ **ber (...) 1)** ....-e tutmak * **mêrik dan ber keviran** adamı taşa tuttular **2.** tutmak (...-e yaklaştırmak) * **saet da ber guhê xwe** saatı kulağına tuttu **3)** yanaştırmak **4)** yapıştırmak * **telefon baş da ber guhê xwe** telefonu iyice kulağına yapıştırdı **5)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) * **name da ber çavê wî** mektubu ellerine dayadı ~ **ber (tiştekî) 1)** dikmek (beklemek için birini bir şeyin başına getirmek) * **kurê xwe yê biçûk daye ber eşya û ew jî, ji xwe re kêf dike** eşyanın başına küçük oğlunu dikmiş, kendisi keyf çatıyor **2)** -den geçirmek * **gel dane ber devê şûr** halkı kılıçtan geçirmişler * **leşker her kesî da ber kulm û pihînan** asker herkesi dayaktan geçirdi **3)** (birinden veya bir şeyden) pay biçmek ~ **ber (yekî) 1)** önüne koymak **2)** göstermek (yapmasını söylemek, görevlendirmek) * **karekî bidin ber wî jî** ona da bir iş gösterin ~ **ber agir** yangına vermek ~ **ber bayê** yele vermek (savurmak, boşa harcamak ~ **ber bombeyan** bombalamak, bombardıman etmek ~ **ber çavan 1)** göz önünde tutmak (veya bulundurmak) **2)** gözetmek (bir sonuca giderken bütün ayrıntı ve etkenleri dikkate almak) ~ **ber çavê (...)** (gözüne) takmak * **berçavkê bide ber çavê xwe** gözlüğü tak * **hûn dikarin berçavka xwe bidin ber çavên xwe** gözlüğünü takabilirsiniz **(...)** ~ **çavê xwe** gözüne siper etmek * **destên xwe dan ber çavê xwe** ellerini gözüne siper etti ~ **ber çavên (yekî)** gözleri önüne sermek ~ **ber çavên xwe 1)** göz önünde tutmak (veya bulundurmak) **2)** göze almak (gelebilecek her türlü zararı ve tehlikeyi önceden kabul etmek) **(tiştek, rewşek)** ~ **ber çavên xwe** (bir şeyi, bir durumu) hesaba almak (veya hesaba katmak)) ~ **ber çerxê** çarka vermek (veya çektirmek) ~ **ber çêran (dijûnan** an jî **dijmînan)** (birine) küfürler savurmak ~ **ber devê şûran** kılıçtan geçirmek ~ **ber dilê (yekî)** gönül almak, gönlünü almak (kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek) ~ **ber dilê xwe 1)** kucağına almak **2)** bağrına basmak * **gava ew dît hema da ber dilê xwe** onu görünce hemen bağrına bastı **(yek)** ~ **ber dilê xwe** kollarının arasına almak ~ **ber dû** tütsü yepmak, tütsüya tutmak ~ **ber firotanê** (an jî **firotinê)** satışa çıkarmak ~ **ber geluyan** taramak, ateşe tutmak, biçmek (yaylım ateşi ile taramak) **(yek)** ~ **ber guleyan** (an jî **berikan)** (birini) kurşuna dizmek ~ **ber hev 1)** karşılaştırmak, kıyaslamak **2)** atışmak (ozanların atışması) ~ **ber hev** ~ **ser hev** doluya koyuyor olmuyor boşa koyuyordolmuyor ~ **ber hev û din** karşılaştırmak, kıyaslamak ~ **ber hev û ser hev** düşünüp taşınmak ~ **ber kevçiyan** kaşık atmak (veya çalmak), kaşıklamak ~ **ber keviran** taşa tutmak, taşlatmak ~ **ber kêrendiyê** (an jî **dasê)** tırpandan geçirmek (bir şeyi ortadan kaldırmak) ~ **ber kul û pihînan** dayaktan geçirmek ~ **ber mal û mêran** evermek ~ **ber meqesan** makaslamak, ma-

kasla kesmek **(yek)** ~ **ber pihînan** (birini) ayağının altına almak, tekmeyle birine girişmek ~ **ber pirsan** sorguya çekmek ~ **ber pozê (yekî)** başına kakmak **(yek)** ~ **ber quncîrkan** (birini) çimdiklemeye başlamak ~ **ber rexneyan** eleştiriye tabi tutmak ~ **ber rû û canê xwe** bağrına basmak ~ **ber sir û seqemê** ayazlatmak (soğukta bekletmek) ~ **ber şûran** kılıçtan geçirmek **(yek)** ~ **ber şîrqaman** tokatla birine girişmek ~ **ber satoran** satır atmak ~ **ber tavê** güneşletmek **(yek)** ~ **ber telan** (birine) ateş püskürtmek ~ **ber topan** topa tutmak, top ateşine tutmak **(yek)** ~ **ber xenceran** hançerlemek ~ **ber** (an jî **dû**) **xwe** peşine (veya arkasına) takmak ~ **ber xwe** sürümek (peşine takıp alıp götürmek) **(tiştek)** ~ **ber xwe** (bir şeye veya kendine) siper etmek ~ **ber xwe û birin** alıp götürmek, aparmak * **av da ber xwe û bir** su onu apardı ~ **ber zîtikan (refesan** an jî **cotkaniyan)** çiftelenmek ~ **bi nanekî** yok pahasına satmak ~ **bi xatirê Xwedê** Allah için ~ **bin dûv** *argo* düdüklemek ~ **bin emrê (yekî)** emrine vermek ~ **bin ferman (yekî)** emrine vermek ~ **bin piyê xwe** boş vermek, vazgeçmek * **zarokan bide bin piyê xwe** çocuklardan vazgeç ~ **bîr û gumanan** usa vurmak, iyice tartarak düşünmek ~ **bîra xwe** kendini toparlamak, kendini toplamak (bir konuda dikkatını yoğunlaştırmak) * **ji bo ku nasê xwe yê li nexweşxaneyê terîf bike careke din da bîra xwe** Hastahanedeki tanıdığını tarif etmek için tekrar kendini topladı **(yek)** ~ **cizaretê** (birine) eziyet vermek ~ **çar piyan** dört nala gitmek **(li dora yekî)** ~ **çeqlebaskan** takla atmak, dalkavukluk yapmak ~ **çerxê** taşa çekmek **(ji kêfan)** ~ **çindikan** takla atmak, çok sevinmek ~ **çirtik û lotikan** zıplamak, hoplayıp zıplamak ~ **(yekî) 1)** birine vermek **2)** satmak (vermek) * **aqil dan (yekî)** birine akıl satmak ~ **demançeyê** tabahcaya davranmak ~ **der 1)** dışarı vermek (alerji, sivile gibi şeylerin deri yüzeyine çıkması) **2)** belli etmek, dışarıya vurmak, dışa vurmak **(tiştek)** ~ **der** (bir şeyi) açığa vurmak **(yek)** ~ **dest** (birini) ele vermek ~ **dest 1)** eline tutuşturmak * **name da destê min** mektubu elime tutuşturdu **2)** eline tutuşturmak (karşısındakinin isteyip istemediğini düşünmeyip ansızın vermek) * **jinikê name da destê wî** kadın eline mektubu tutuşturdu ~ **destê (yekî) 1)** eline vermek, eline sıkıştırmak * **rojname da destê wê** gazeteyi eline sıkıştırdı **2)** bırakmak (sahiplik hakkını bir başkasına vermek) * **araziyê xwe daye destê keya** arazisini muhtara bırakmış ~ **devê (yekî) 1)** ağzına vermek **2)** yemek yedirmek ~ **dil** yüreğe işlemek ~ **dilê (yekî)** (birinin) yüreğine (veya ciğerine) işlemek, içine işlemek, kalbe işlemek, iliğine işlemek veya geçmek (çok etkilenmek) ~ **dû** (an jî **pey)** peşine düşmek, izlemek, takip etmek ~ **dû (tiştekî)** izlemek (belirli bir tutum, davranış veya düşünceyi benimsemek) * **ji niha bi şûn de em dê bidin dû vê polîtikayê** biz bundan sonra bu politikayı izleyeceğiz ~ **dû (yekî) 1)** peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) * **dane dû mudirê bankayê** banka müdürünün peşine düşmüşler **2)** kovalamak (kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalışmak) ~ dû qûna (yekî) peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) * **dane dû qûna axayê gund** köy ağasının peşine düşmüşler ~ **dû şopê** (an jî **rêçê)** iz sürmek, takip etmek ~ **dû** (an jî **pey) xwe 1)** peşine takmak **2)** arkasından sürüklemek **(yek)** ~ **dû xwe** arkasına almak (desteğini sağlamak) ~ **erkeke (peywireke** an jî **wezîfeyeke) dîtir** (an jî **din)** başka göreve vermek, görevden almmak **(bi dev)** ~ **girêdan** ağız tamburası çalmak **(yek)** ~ **girêdan 1)** (birinin) elini kolunu bağlamak **2)** göz boyamak (kandırmak, yanıltmak) **3)** ayağına bağ olmak **4)** gazel okumak (oyalamak veya kandırmak üzere boş sözler söylemek) ~ **giriyan** ağlamaya başlamak **(tiştek)** ~ **girtin** (bir şeyin üzerine veya üzerinden) sünger çekmek ~ **gotin** yaymak, dile vermek (gizli tutulması gereken bir şeyi açığa vermek) ~ **hev 1)** biriktirmek, toplamak **2)** toparlamak, düzeltmek **3)** yalayıp yutmak (iştahla yemek), boğazına indirmek (fazla ve gelişi güzel yemek) **3)** tartışmak, münakaşa yapmak, kapışmak (kavgaya tutuşmak) ~ **hev û din 1)** toparlamak, çeki düzen vermek **2)** atışmak, tartışmak, münakaşa yapmak, kapışmak (kavgaya tutuşmak) **3)** birşeyler üzerine konuşmak **4)** birbirine vermek ~ **hev û xwarin** tıkınmak ~ **hiş** akıl süzgecinden geçirmek, düşünmek ~ **hişê xwe** akıl yormak, düşünmek ~ **îcrayê** icraya vermek ~ **ji par re** ertelemek, tehir etmek **(yek)** ~ **kenê** (birinin) yüzünü güldürmek ~ **kirê** kiraya vermek ~ **kokilîka** (an jî **kolana) xwe** dalına bindirmek ~ **mêr** (an jî **şû)** kocaya vermek ~ **mêran** evermek ~ **milê xwe 1)** kucağına almak **2)** sırtına almak, sırtlamak * **çewal da milê xwe** çuvalı sırtına aldı **3)** sırtlamak (sorumluluğunu, geçimini, yükünü üzerine almak) ~ **nav piyên** (an jî **lingên) xwe** ayaklar altına almak ~ **1) navê** ya herrü ya merrü **2)** ağzını açmak, içine vermek (ağır söz söylemeye başlamak) **3)** araya vermek (yararsız bir işe harcamak) ~ **nîşa** (an jî **nîşan)** göstermek ~ **paş 1)** geriye almak * **me saet da paş** biz saatı geriye aldık **2)** geri almak * **tu hinekî erebeyê bidî paş baş**

dibe arabayı biraz geri alsan iyi olur **3)** ertelemek ~ **pey 1)** ardına düşmek **2)** izlemek, peşinden gitmek ~ **pey (yekî) 1)** birini kovalamak **2)** peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) ~ **pey hev û din 1)** art arda vermek **2)** bir olmak, birlik olmak * **ku ez jî bidin pey hev û din em dê bi ser bikevin** bizde birlik olsak başarırız ~ **pey pendên (yekî)** öğütlerini dinlemek ~ **pey qûna (yekî)** peşine düşmek (bir isteğin gerçekleşmesini sağlamaya çalışmak) ~ **pey şîretê (yekî)** öğüdünü dinlemek ~ **pey şopa (yekî) 1)** birinin izine gitmek, takip etmek **2)** uymak, bir şeyi izlemek ~ **pey şopê** (an jî **rêçê**) **1)** izi takip etmek, iz peşine düşmek **2)** izine düşmek ~ **pêş 1)** ileriye almak **2)** ileri almak, öne almak (saat için) ~ **pêşiya (yekî) 1)** (birinin) önüne düşmek, (birinin önünde yürümek) **2)** (birinin) önüne düşmek, (birine) kılavuzluk etmek ~ **pêşiya xwe 1)** önüne katmak **2)** sürüklemek (peşine takıp alıp götürmek) ~ **pişta xwe 1)** sırtlamak, sırtına almak, sallasırt etmek * **bar da pişta xwe** yükü sırtladı **2)** takmak, kuşanmak * **demançe pişta xwe û çûye** tabancayı beline takıp gitmiş ~ **postayê** postaya atmak (veya vermek) ~ **qaqereşê** (birini) usandırmak, canından bezdirmek **(yek)** ~ **qirê** soyunu kurutmak ~ **qirikê** (bir şey artık) çekilmez olmak ~ **qîran** çığlık atmak, haykırmak ~ **reqûnê** dört nalla sürmek ~ **rê** yola koyulmak ~ **rû** lâfı yüzüne vurmak, yüzüne vurmak ~ **rûyê (yekî)** yüzüne vurmak (veya çarpmak), yüzlemek (kusurunu veya suçunu yüzüne karşı söyleyip birini utandırmak) ~ **rûyê hev** (birbirinin) yüzüne vurmak ~ **ser 1)** üstüne koymak * **çay da ser** çayı üstüne koydu **2)** ardına vermek ~ **ser (...)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) ~ **ser (tiştekî)** sırtlamak * **nivînên xwe da ser milê xwe û kete rê** yatağını sırtına vurup yola düştü ~ **ser (yekî) 1)** ardına vermek **2)** peşine düşmek (takip etmek) **3)** aşmak * **daye ser bavê xwe** babasını aşmış ~ **ser agir** ateşe vurmak (yemeği pişirmek üzere ocağa koymak) ~ **ser cihekî** -e bağlamak * **gund dan ser Farqînê** köyü Silvana bağladılar ~ **ser dilê hev** üst üste istif etmek ~ **ser hev 1)** birikmek * **dane ser hev kulê min** dertlerim yine birikmiş **2)** biriktirmek **3)** dizmek, yığın yapmak **4)** mec sövüp saymak ~ **ser hev û xwarin** atıştırmak ~ **ser hev û din** (birine) verip veriştirmek ~ **ser mil 1)** omuzlamak **2)** omuza koymak ~ **ser milê xwe** omuzlamak, omuzlayıp götürmek, omuzuna almak ~ **ser pêçîka** (an jî **tiliya**) **xwe û leyîstandin** (birini) parmağında oynatmak ~ **ser pişta (tiştekî) 1)** peşine düşmek, ardına düşmek **2)** üstelemek * **Soro hema dide ser pişta wê meseleyê** Soro bu meseleyi fazla üsteliyor ~ **ser piştê** peşine düşmek ~ **ser piyên xwe** (çocuğu) çişe tutmak ~ **ser rê 1)** yola koyulmak (veya düzülmek) **2)** izlemek (bellirli bir yönde gitmek) ~ **ser rêça (yekî)** birinin peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) **(yek)** ~ **ser ser û çavên xwe** baş üstünde tutmak ~ **ser serê (yekî) 1)** başına takmak, başına koymak **2)** *mec* ısrar etmek, diretmek ~ **ser serê xwe 1)** başta taşımak, omuzda taşımak (saygı göstermek, yüceltmek) **2)** başına çıkarmak (şımartmak, çok yüz vermek) ~ **ser şopa (tiştekî)** izlemek (belirli bir tutum, davranış veya düşünceyi benimsemek) ~ **ser şopa (yekî)** (birinin) izinden gitmek, izinde olmak ~ **ser şopê** (an jî **rêçê**) izine düşmek, izi takip etmek ~ **serê (kesekî)** takmak ~ **serê xwe** başına geçirmek, başına takmak, giymek * **kim bide serê xwe** takeyi tak * **şaşika xwe daye serê xwe û tê** sarığını takmış geliyor * **şewqeya xwe da serê xwe** şapkasını başına geçirdi **(yek)** ~ **sondan** ant vermek **(yek)** ~ **sondê** ant vermek ~ **stû** (bir şey artık) çekilmez olmak ~ **şek û pekan** hile hurda yapmak, hile hurdaya baş vurmak **(yek)** ~ **şermê 1)** yüzünü kara çıkarmak, utandırmak **2)** (birinin) yüzünü kızartmak (utanacak duruma düşürmek) ~ **talapan** dört nala gitmek ~ **tivingê** tüfeğe davranmak ~ **û dû** zahire, aşlık ~ **û stan** alacak verecek ~ **û stendin 1)** alıp vermek **2)** değiş tokuş **3)** ilişki ~ **û stendin rawestîn** görüşmeler tıkanmak ~ **û stendina bazarkirî** pazarlıklı alış veriş ~ **û stendina ramanî (hizrî** an jî **fikrî)** düşünce alış verişi ~ **û stendina xwe jê birîn** alış verişi kesmek ~ **û stendina Xwedê ne tiştekî ye** ev sahibi mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi ~ **ûtiyê** ütülemek ~ **veherandinê** (an jî **tamîrkirinê**) tamire vermek ~ **viran (û derewan)** martaval atmak, yalan söylemek ~ **xatirê (yekî)** (birinin) başı için * **hûn bidin xatirê Elî Beg min medin dest** Ali Bey'in başı için beni ele vermeyin **(yek)** ~ **xeberdan 1)** (birini) konuşturmak **2)** (birini) lâkırdıya tutmak, lâfa tutmak ~ **xencerê** hançere davranmak ~ **xetereyê** tehlikeyi göze almak ~ **xwe** kalkmağa yeltenmek ~**a Xwedê** Allah vergisi * **bide!** *argo* elden gel! * **bide metirse, bistîne şerm meke** verirken korkma alırken de çekinme * **bidî poşman î nedî poşman î** versen de vermesen de pişmansın * **bidî tîzan nedî tîzan tu dê bidî heqê dîzan** uçarı kaçarı yok (bu işi yapacaksın)* **bidî tîzikan nedî tîzikan tu yê bidî heqê dîzikan** uçarı kaçarı yok (bu işi yapacaksın) * **dawo geriyawo** elinle ver, ayağınla ara * **didiyê nadiyê pisîka çavgirtî ye** (biri) nankör kedi-

nin tekidir * **nedan paş û pêş** sözünü esirgememek (veya sakınmamak), sağını solunu bilmemek * **neda û nestend** aniden öldü
dana *bnr* zana
dana berê *m* örtme (kapı, pencere için)
dana der *m* **1.** dışa vurma, dışarı verme, dökme (açığa vurma), belirtme **2.** atma, çıkarma (dışarıya verme) **3.** dökme (teninde kızamık, kızıl, su çiçeği hastalıklarında olduğu gibi kırmızı lekeler çıkarma) **4.** (bir şeyi) açığa vurma, ifşa etme (gizli bir durumu ortaya çıkarma) **5.** kusma (dışarıya verme, yeniden ortaya çıkma) **6.** uçuklama **7.** yansıtma, belli etmek **8.** meydana çıkarma
danan (I) *m* **1.** ödenek **2.** yatırı, depozit
danan (II) *m* **1.** inme **2.** iniş * **danana balafirê** uçağın inişi **3.** konuşlandirma
danan *l/gh* konuşlandırmak
danandin *m* **1.** koyma (bir şeyi bir yere bırakma veya belli bir yere yerleştirme) **2.** kurma **3.** kısma (ışığı veya sesi azaltma) **4.** indirme (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlama)
danandin *l/gh* **1.** koymak (bir şeyi bir yere bırakmak veya belli bir yere yerleştirmek) **2.** kurmak * **sifre danand** sofra kurdu **3.** kısmak (ışığı veya sesi azaltmak) **4.** indirmek (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlamak)
danandî *rd* **1.** kurulu **2.** kısık, kısılmış (ışığı azaltılmış) **3.** inik
danaqil *m* uslamlama, usavurma
dan aqil *l/gh* usa vurmak, uslamlamak
danas *m* tanıtım, tarif
danasandin *m* tanıtma
danasandin *l/gh* tanıtmak
danasîn *m* tanıtım, tanıtma
danasîner *nd/nt* tanıtıcı, tanıtımcı
danasînerî *m* tanıtıcılık, tanıtımcılık
danavî *m* çok aşırı üzüntü
danayî *m* bilgelik, hikmet
dan baskan *l/gh* kanat çırpmak
dan ber *l/gh* örtmek * **derî bide berê** kapıyı ört
dan ber cilêtan *l/bw* jiletlemek
dan ber copan *l/bw* coplatmak, coptan geçirmek
dan ber çav *l/bw* göz önüne koymak
dan ber çavan *l/bw* itibara almak
dan berdan *l/tb* **1.** bıraktırmak **2.** boşatmak
dan ber destan *l/bw* çıraklığa vermek
dan ber dilê xwe *l/bw* kucaklamak (kucağına almak, kucağında taşımak)
dan ber dû *l/bw* ise tutmak
dan berê *l/gh* **1.** önüne koymak * **nan da berê** önüne ekmeği koydu **2.** örtmek (kapamak, pencere, kapı gibi şeyler için) * **paceyê bide berê** pencereyi ört **3.** yanaştırmak * **erebeyê da berê** arabayı yanaştırdı **4.** biçmek, dikmek (vb. şeyler için)
dan ber firotanê *l/bw* satlığa çıkarmak
dan ber gezan *l/bw* ısırmak, ısırıkla girişmek
danberhev *m* **1.** karşılaştırma, kıyaslama **2.** atışma (yarışma) **3.** ölçüştürme (boy bakımında ölçüşme) **4.** atışma, ağız dalaşı yapma **5.** çatma, çapraz dayama
danberhevî *m* kıyas, karşılaştırma
dan ber hev *l/bw* **1.** (birbiriyle) karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek * **me deynên xwe dan ber hev** borçlarımızı karşılaştırdık **2.** atışmak (yarışmak) **3.** ölçüştürmek (boy bakımında ölçüşmek) **4.** atışmak, ağız dalaşı yapmak **5.** çatmak, çapraz dayamak
dan ber kêran *l/bw* bıçaklamak (bıçakla yaralamak)
dan ber makîneyê *l/bw* dikmek
dan ber maqesan *l/bw* makaslamak
dan ber pehînan *l/bw* tekmeyle birine girişmek
dan ber pîlaniyê *l/bw* rendelemek
danber şîrqaman *l/bw* şamarlamak, tokatla birine girişmek
dan ber şûran *l/bw* kılıçlamak, kılıçla vurmak
dan ber teniyê *l/bw* ise tutmak
dan ber xîzarê *l/bw* biçmek (tahta vb. için)
dan ber xwe *l/bw* **1.** önüne koymak **2.** hedeflemek, kendine amaç edinmek **3.** kucaklamak, çepeçevre sarmak **4.** sürüklemek (akar su için, götürmek) * **çem guliyên şikandî yên dara biyê dabû ber xwe** nehir kırılmış söğüt dallarını sürüklüyordu **5.** sürükleyip götürmek, almak (su, sel vb. için) **6.** *nd* ver yansın
dan ber xwendinê *l/bw* okumaya vermek, okutmak * **dixwazin lawê xwe bidin ber xwendinê** çocuğunu okutmak istiyorlar
dan bi kirê *l/bw* kiralık vermek, kiraya vermek
dan bin lingan *l/bw* **1.** ayaklar altına almak **2.** *mec* affetmek, hatırına vermek, boş vermek
dan bin pê *l/bw* **1.** ayaklar altına almak **2.** *mec* afetmek, hatırına vermek, boş vermek
dan bîra xwe *l/bw* hafızayı yoklamak, hatırlamaya çalışmak
dan cih *l/gh* örtmek * **deri kire cih** kapıyı örttü
dan cirîdan cirit atmak
dan cizaretê *l/gh* işkenceye sokmak
dan cotkaniyan *l/gh* çiftelemek, çifte atmak, tekmelemek
dan çar piyan *l/bw* dört nala gitmek
dan çargavê *l/gh* ılgalamak
dan çerxê *l/gh* bilemek
dan çeqlebaskan *l/gh* bir kimsenin etrafında kendi çıkarı için dönüp dolaşmak
dançêker *rz/nd* ettirgen çatı, akuzatif
dan çêkirin *l/lb* **1.** yaptırmak **2.** yapınmak

dan çêran *l/gh* küfürü basmak, sövmek
dan çindikan *l/gh* **1.** zıp zıp zıplamak **2.** zıplatmak **3.** hoplatmak **4.** seğirtmek **5.** sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
dan çindirikan *l/gh* zıplatmak
dan çivan *l/gh* kaçmak, kıvırtmak
dançîk *m* çiğköfte
dan der *l/gh* **1.** dışa vurmak, dışarı vermek, dökmek (açığa vurmak), belirtmek **2.** atmak, çıkarmak (dışarıya vermek) * **laşê mirov tiştên xerîb dide der** yabancı cisimleri vücut atar **3.** dökmek (teninde kızamık, kızıl, su çiçeği hastalıklarında olduğu gibi kırmızı lekeler çıkarmak) **4.** (bir şeyi) açığa vurmak, ifşa etmek (gizli bir durumu ortaya çıkarmak) **5.** kusmak (dışarıya vermek, yeniden ortaya çıkmak) * **qumaş leke da der** kumaş lekeyi kustu * **helaw rûn daye der** helva yağı kusmuş **6.** uçuklamak * **lêvên min dane der** dudaklarım uçuklamış **7.** yansıtmak, belli etmek **8.** meydana vurmak, ortaya çıkarmak
dan dest *l/gh* ele vermek
dandestkî *m* merkezîleştirme
dandestkîbûn *m* merkezlenme
dandestkî bûn *l/ngh* merkezlenmek (merkezî bir yönetime bağlanmak)
dan dijmînan *l/gh* küfürü basmak, sövmek
dan dijûnan *l/gh* küfürü basmak, sövmek
dandil yüreğine işlemek
dandî *m* kuzu emzirme zamanı
dan dû *l/gh* ardına düşmek, peşine takılmak
dan dû hev *l/bw* arka arkaya vermek, art arda vermek
dandûr *m* köpek yalağı
dane (I) *m* **1.** gül demeti **2.** gonca
dane (II) *m* **1.** veri, done * **daneyên îstatîstîkê** istatistik verileri **2.** veri (bir sanat eserine veya bir edebî esere temel olan ana ilkeler) * **daneyên romanê** romanın verileri **3.** *mat* veri ~**yê jimarî (hejmarî** an **jî îstatîstîkî)** istatistik verilek ~**yên îstatîstîkî** istatistik veriler
dane (III) *nd/rd* tane (herhangi bir sayıda olan şey, adet)
danebihîz *m* duyuru, duyurma, ilân
danebihîz dan *l/gh* ilân vermek
danederî *m* çıkartma
danederxistin *m* çıkartma
danedest *m* **1.** alavere (elden ele geçme) **2.** alavere (elden ele vererek aktarma) * **me zebeş bi danedestê ji erebeyê kişandin** karpuzları alavere ile arabadan taşıdık **3.** elden ele
daneger *m* kovalama
danegirtin *m* tutuklatma
daneherizîn *m* sapma
daneherizîn *l/gh* sapmak * **tu di rêka xwe de daneherizî** yolundan sapmıyasın
danehev *m* **1.** biriktirme, derleme **2.** artırım, artırma **3.** *ab* birikim (mal ve paranın çoğalma süreci) **4.** biriktirme, tasarruf **5.** birikim (gözlemler, deneyler sonucu elde edilen şeylerin bütünü)
daneheva îşaretan *m* işaretleşme
danehilşan *m* yıktırma
danehilweşan *m* yıktırma
danehisan *m* duyurma
danehiş *m* usavurma, uslamlama
danek (I) *hiq/m* bağış
danek (II) *m* konu, bahis (üzerinde konuşulan şey)
danekirin *m* yaptırma
danenasîn *m* **1.** tanıtma, tanıtım **2.** tanıştırma
danend *rd* bilen
danenivîs *m* yazdırma, dikte etme
danepejiran *m* kabul etirme
daneqebûl *m* kabul etirme
daneqorik *zo/n* ağaçkakan
daner *nd/nt* **1.** müellif, eser sahibi **2.** yapan, kuran **3.** icatçı, mucit **4.** kreatör (bir şeyi ortaya koyan yaratan kimse) **5.** koyucu * **danerê qanûnan** kanun koyucu **6.** kurucu * **danerê bajêr** şehir kurucusu
dan erdê *l/gh* **1.** yere sermek, yere yıkmak **2.** düşürmek * **balafir da erdê** uçağı düşürdü
danerî *m* **1.** müelliflik **2.** icatçılık, mucitlik **3.** kreatörlük **4.** koyuculuk * **daneriya qanûnan** kanun koyuculuğu **6.** kuruculuk * **daneriyabajêr** şehir kuruculuğu
danerûxan *m* yıktırma
danesehîn *m* duyurma
daneşûştin *m* yıkatma
danexav *m* lâpa
danexwarin *m* yedirme
danexwendin *m* okutma, okutuş
danezan *m* **1.** bildirme, duyurma **2.** bildirim, tebliğ **3.** bildiri, tebligat, deklerâsyon **4.** duyuru **5.** bildirge, beyanname ~**a mal û mulk** mal bildirimi
danezanî *m* **1.** bildirme, ilâm **2.** *hiq* ilâm (bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmi belge) **3.** demeç, bildiri **4.** deklare ~ **dan 1)** beyanat vermek (veya beyanatta bulunmak) **2)** tebliğ vermek
danezanî dan *l/gh* tebliğ vermek
danê hebî *nd* tane durumundaki yarma
danê hûr *nd* ufak yarma
danêr (I) *nd/nt* **1.** müellif **2.** icatçı **3.** kurucu **4.** baba, kurucu (yaratıcı, kurucu kimse) * **Herodotos danêrê dîrokê ye** Herodotos tarihin babasıdır * **danêrê bîrdoziya neteweyî** ulusal ideolojinin kurucusu
danêr (II) *rd* **1.** verici (veren verme yanlısı) **2.** verici (çıkar gözetmeksizin her türlü yardımı yapan, esirgemeyen) **3.** *fiz/m* verici (elektromanyetik dalgaların yardımıyla işaret,

ses ve görüntü iletmeye yarayan cihazların genel adı) **4.** *bj* verici (başkasına aktarılmak üzere kan, doku veya organ veren kimse)
danêrî (I) *m* **1.** müelliflik **2.** icatçılık **3.** kuruculuk
danêrî (II) *m* **1.** vericilik (veren verme yanlılığı) **2.** *bj* vericilik (başkasına aktarılmak üzere kan, dol ı veya organ verme durumu)
dan êrîşê *l/gh* saldırıya geçmek, atak yapmak
danê spî *nd* dövme (dövülerek kabuğu çıkarılmış buğday ve bundan yapılan yemek)
danfiroş *nd/nt* yarınacı (yarma satan)
dan fortan *l/gh* palavra atmak
dang (I) *n* etek
dang (II) *bnr* deng
dange, dangeh *m* inek sağma yeri
dan ger *l/gh* kovmak, kovalamak * **daye ger min** beni kovmuş)
dan girêdan *l/gh* taktırmak, kuşatmak
dan giriyan *l/gh* ağlamaya başlamak
dangivan *m* dayanma, yaslanma
dangivandin *m* dayama, yaslama
dangivandin *l/gh* dayamak, yaslamak
dangivî *rd* dayanık, yaslanık
dangivîn *m* dayanma, yaslanma
dangivîn *l/nlg* dayanmak, yaslanma
dangî *m* keçi (veya koyun) yemliği
dangoh *m* dibek
dan gotin *l/gh* sızdırmak * **kê ev nûçe ji çapemeniyê re dabe gotin bibînin** basına bu haberi kim sızdırmışsa bulun
dan halanan *l/gh* car etmek
dan hembêza xwe *l/bw* kucaklamak (kucağına almak, kucağında taşımak)
danhev *m* **1.** birikim, tasarruf **2.** rezerv, birikim **3.** toplama (devşirip kaldırma) **4.** biriktirme, derleme (düzgün bir biçimde toplama) **5.** artırma, biriktirme, toplama (artırıp biriktirme), edinme, yapma **6.** toplama (hizmete çağırma) **7.** toparlama **8.** toparlama (düşünce için; ne diyeceğini, neler üzerinde duracağını hatırlayıp bir araya getirmeye çalışma) **9.** toparlama (çeki düzen verme) **10.** birikim yapma **11.** biriktirme (bir şeyi ölçülü kullanarak artırma) **12.** (para) denkleştirme **13.** atışma, kapışma, tartışma (ağız kavgası etme) **14.** yuvarlama (istekle ve çabucak yemek yeme) **15.** büzme **16.** düzme **17.** kapatma **18.** stoklama
dan hev *l/gh* **1.** toplamak (devşirip kaldırmak) * **me livîn dan hev** yatakları topladık **2.** biriktirmek, derlemek (düzgün bir biçimde toplamak) **3.** artırmak, biriktirmek, toplamak (artırıp biriktirmek), edinmek, yapmak * **saman dan hev** servet yapmak * **mêrik gelek serwet daye hev** epey servet toplamış adam **4.** toplamak (hizmete çağırmak) * **leşker dane hev, îhtimala şer heye** savaş olasılığı var, askerleri topladılar **5.** toparlamak * **gelaleyên xwe dan hev û çû ku rakeve** müsvedeleri toparlayıp yatmaya gitti **6.** toparlamak (düşünce için; ne diyeceğini, neler üzerinde duracağını hatırlayıp bir araya getirmeye çalışmak) **7.** toparlamak (çeki düzen vermek) **8.** birikim yapmak **9.** biriktirmek (bir şeyi ölçülü kullanarak artırmak) * **Zehra hemû pereyên ku dabûnê ji xwe re dabû hev û paşê ew dabû diya xwe** Zehra aldığı bütün paraları biriktirmiş ve sonra annesine vermişti **10.** (para) denkleştirmek * **me pereyên wî neda hev û nedayê** parasını denkleştirip veremedik **11.** atışmak, kapışmak, tartışmak (ağız kavası etmek) **12.**yuvarlamak (istekle ve çabucak yemek yemek) * **nizam li pey hev çend şûşe bîra dane hev** birbiri ardınca bilmem kaç şişe bira yuvarlamış **13.** büzmek * **devê torbe da hev** torbanın ağzını büzdü **14.** düzmek * **rihel daye hev** çeyiz düzmüş **15.** kapatmak * **me devê pirtûkê da hev** kitabı kapattık **16.** stoklamak ~ **û din** derleyip toplamak (veya toparlamak)
dan hevraz yokuşa vermek
dan hêran *l/gh* yarmak (buğday öğütmek)
danhêrk *m* öğütülmüş yarma
danhêrtî *nd* bir yemek adı
dan hicûmê *l/gh* saldırıya geçmek
dan hiş *l/gh* usavurmak, uslamlamak
dan hişê xwe *l/bw* hafızayı yoklamak, hatırlamaya çalışmak
danhûr *n* ufak yarma
danhûrik (I) *n* ufak yarma
danhûrik (II) *n* küçük dolu
daniçikandin *m* dürtme, çimdikleme
daniçikandin *l/gh* dürtmek, çimdiklemek
danik *n* hedik
danisilîn *m* süzülme
danisilîn *l/ngh* süzülmek
danistan *m* alış veriş
daniş *m* danışma
danişan *m* oturum, celse * **di danişana pêşîn de hate berdan** birinci celseden bırakıldı
danişîn (I) *m* danışma
danişîn (II) *m* **1.** oturma, oturuş **2.** *hiq* duruşma **3.** oturum **4.** *hiq* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri) ~**a aşkera** (an jî **vekirî**) açık duruşma ~**a veşarî** (an jî **taybet**) *hiq* gizli oturum, gizli celse (veya duruşma), kapalı oturum ~**ên veşarî çêkirin** (an jî **pêk anîn**) kapalı duruşma yapmak
danişîn (I) *l/ngh* danışmak
danişîn (II) *l/ngh* oturmak
danişţek *m* kürsü
danişţin *m* **1.** oturma **2.** oturum, celse **2.** *hiq* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri)
danişţin *l/ngh* **1.** oturmak **2.** tünemek
danişţî *nd* **1.** sakin (bir yerde oturan kimse, se-

kene) * **daniştiyên gund** köy sakinleri **2.** *rd* oturmuş olan, oturmuş vaziyette olan
daniştû *bnr* daniştî
daniştvan *nd* **1.** sakin (bir yerde oturan kimse, sekene) **2.** yerleşik
danî (I) *m* hedik
danî (II) *n* bayramda ağaya verilen tahıl, davar gibi hediye
danî (III) *nd/nt* **1.** kurucu, müessis **2.** koyucu * **daniyê qanûn** kanun koyucu
danîk *m* hedik
Danîmarkayî *nd/nt* Danimarkalı
Danîmarkî *nd/nt* Danimarkalı
danîn *m* **1.** koyma (bir şeyi bir yere bırakma veya belli bir yere yerleştirme) **2.** koyma (uyulması gereken kuralları belirleme) **3.** kurma, dayama **4.** koyma (isim koyma) **5.** bırakma **6.** kurma, kuruluş (kurulma işi, yolu veya tarihi) **7.** kurma (ortaklık sağlama) **8.** kurma (gizlice hazırlama, tasarlama) **9.** kurma (sağlama, oluşturma) **10.** kurma (çadır kurma gibi) **11.** indirme, indiriş (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlama) **12.** iniş (uçak, kuş inmesi) * **danîna balafirê** uçağın inişi **13.** inme, iniş (şişi inme) **14.** indirme (hızla vurma), inme (vurma), yapıştırma **15.** düşme (ısı, basınç vb. eksilme, azalma) **16.** dinme (sızı, sancı durma) **17.** inme (alçalıp eski durumuna gelme) **18.** inme, iniş (değeri düşme) **19.** yavaşlama (meteorolojik olaylar için) **20.** geçme (tükenme, bitme, sona erme) **21.** yatışma (hızı, etkisi azalma, aşırılığı geçme) **22.** sönme (duygular için; dinme, yatışma) **23.** kesilme, kesiliş (dinme, durma) **24.** kısma, kısış (ışığını azaltma) **25.** dikme, dikim, ekme (yetiştirme için bir bitkiyi toprağa yerleştirme) * **çaxa dardanînê** ağaç dikme mevsimi **26.** daldırma, kızdırma (toprağa köküyle gömme, üzüm çubuklarını köklendirmek için yere gömme) **27.** *sp* dikme (top vb. yi oyun alanında bir yere koyma) **28.** atma (kullanılması bir gelenek haline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçme) **29.** bırakma (unutma) **30.** konma (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inme) **31.** çıkarma, soyma (birinin giysilerini çıkarma) **32.** yayma * **danîna cihan** yatakları yayma **33.** bökme **34.** konma, konuş (bir yere inme) **35.** yenme **36.** yıkma (yük indirme) **~a qanûnan** yasama
danîn *l/gh* **1.** koymak (bir şeyi bir yere bırakmak veya belli bir yere yerleştirmek) * **çente deyne ser maseyê** çantayı masanın üstüne koy * **eynikê deyne ber min** aynayı önüme koy * **piyê xwe danî ser serê wî** ayağını kafasına üstüne koydu **2.** koymak (uyulması gereken kuralları belirlemek) * **van rêzikan jî deyne rastê** bu kuralları da ortaya koy **3.** kurmak, dayamak * **tu ramanên xwe li ser çi datînî?** düşüncelerini ne üzerine kuruyorsun? **4.** koymak (isim koymak) **5.** bırakmak * **çek danîn** silah bırakmak * **ê destê xwe deyne erdê** elindekini yere bırak **6.** kurmak (hazırlamak) * **we soba danî?** sobayı kurdunuz mu? * **partî danîn** parti kurmak **7.** kurmak (ortaklık sağlamak) * **şirîkatî danîn** ortaklık kurmak **8.** kurmak (gizlice hazırlamak, tasarlamak) * **kemîn danîn** tuzak kurmak **9.** kurmak (sağlamak, oluşturmak) * **têkilî danîn** ilişki kurmak **10.** kurmak * **çadir daniye** çadır kurmuş **11.** indirmek (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlamak) **12.** inmek (uçak, kuş inmesi) * **balafirê xwe danî** uçak indi **13.** inmek (şişi inmek) **14.** indirmek (hızla vurmak), inmek (vurmak), yapıştırmak * **ez dê nika deynime te** şimdi kafana inerim (vurmak) * **kulmek danî maseyê** yumruğunu masaya indirdi * **sîleyek pê ve danî** bir tokat yapıştırdı **15.** düşmek (ısı, basınç vb. eksilmek, azalmak) * **sincirandina canê wê danî** vücudunun ısısı düştü **16.** dinmek (sızı, sancı durmak) * **êşa diranê min danayne** dişimin ağrısı dinmiyor **17.** inmek (alçalıp eski durumuna gelmek) * **werma serê wê danî** kafasındaki şiş indi **18.** inmek (değeri düşmek) * **fiyeta tiştan danî** eşya fiyatları indi **19.** yavaşlamak (meteorolojik olaylar için) **20.** geçmek (tükenmek, bitmek, sona ermek) * **nekeve tatêlê, hêrsa wê wê zû deyne,** merak etme, hırsı çabuk geçer **21.** yatışmak (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek) **22.** sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak) * **kîna wî danî** kini söndü **23.** kesilmek (dinmek, durmak) **24.** kısmak (ışığını azaltmak) * **roniya lembayê parî deyne** lambayı biraz kıs **25.** dikmek, ekmek (yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek) * **darên sêvan di bexçeyê xwe de danîne** bahçesine elma ağaçlarını dikmiş * **ew her sal titûnê datînin** onlar her sene tütün ekiyorlar **26.** daldırmak, kızdırmak (toprağa köküyle gömmek, üzüm çubuklarını köklendirmek için yere gömmek) **27.** *sp* dikmek (top vb. yi oyun alanında bir yere koymak) * **top jê re danîn** topu ona dikti **28.** atmak (kullanılması bir gelenek haline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçmek) * **fîno danî şewqe da serê xwe** fesi attıp şapkayı taktı **29.** bırakmak (unutmak) * **çek li ku daniye?** silahı neyere bırarkmış? **30.** konmak (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inmek) * **çivîkê xwe li ser darê danî** kuş ağaca kondu **31.** çıkarmak, soymak (birinin giysilerini çıkarmak) * **cilên xwe danî û yê nû li xwe kirin** elbiselerini çıkardı ve yenileri giydi **32.** yaymak * **nivîn danîn** yatakları yaymak **33.** bökmek * **destî wî danî** kolunu

böktü **34.** konmak (bir yere inmek) **35.** yenmek * **ew danî erdê** onu yenip yere attı **36.** yıkmak (yük indirmek) * **bar danî** yük yıktı ~ **aliyekî** bir tarafa bırakmak (veya koymak) ~ **ber çavan** meydana koymak, ortaya koymak (herkesin görebileceği yere koymak) ~ **ber hev** karşılaştırmak ~ **berê** önüne sürmek ~ **dera hanê** bir tarafa bırakmak (veya koymak) ~ **devê (yekî)** ağzına bir tane yapıştırmak ~, **hilanîn** tartıp biçmek ~ **quncekî** bir köşeye koymak ~ **rastê 1)** meydana koymak, ortaya koymak (herkesin görebileceği yere koymak) **2)** ortaya koylmak (yaratmak, yapınak) ~ **ser (...) 1)** -e koymak **2)** -e takmak, koymak * **kim danî ser serê xwe** kulahı kafasına geçirdi ~ **ser stûnan** eğretiye almak

danîn ber hev *l/bw* karşılaştırmak, mukayese etmek

danîn goşe *l/gh* köşelemek

danînk *m* konu, bahis, mevzu (üzerinde konuşulan şey)

danînkî *h* konulan

danînok *m* nohut

danîşan *m* **1.** gösterme, gösterim **2.** işaret, emare **3.** delil ~ **dan** îşaret dan ~ **kirin** işaret etmek (belirtmek)

danîşgeh *m* oturma yeri, ikametgâh

dan îşkenceyê *l/gh* işkenceye sokmak

danîşok *m* oturak

danîştin *m* **1.** oturma **2.** konma **3.** inme **4.** ortaya çıkma

danîştin *l/gh* **1.** oturmak **2.** konmak * **helhikopter danîştiye** helikopter konmuş **3.** inmek * **perça min danîşt** şişim indi **4.** ortaya çıkmak * **keskesor danîşt** gökkuşağı ortaya çıktı

danîştok *m* oturak, sıra

dan kayînê *l/gh* geviş getirmek

dan kêrê *l/gh* bıçağa davranmak

dan keviran *l/gh* taş fırlatmak

dan kirin *l/gh* **1.** hayvanlara öğün yemini vermek **2.** kuzu emzirmek

Dankî *m* **1.** Danca **2.** *h* Danlara özgü, Danlara yaraşır bir biçimde

dankut *n* **1.** tokmak (yarma dövmede kullanılan tokmak) **2.** *m* yarma dövme **3.** *nd* yarma döven (kimse)

dankutan *m* yarma dövme

dankutayî *nd* bir yemek adı

dan leqandin *l/lb* yoklamak, ağzını yoklamak * **ca wê bide leqandin, belkî em tiştekî jê hîn bibin** onu yokla belki bir şey öğreniriz

danlotan *l/gh* zıplamak

danlotikan *l/gh* **1.** zıplamak, çıvdırmak, hoplamak **2.** göbek atmak (çok sevinmek) **3.** tepinmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak)

dan milê xwe *l/bw* **1.** kucaklamak (kucağına almak, kucağında taşımak) * **kurikê bide milê xwe** çocuğu kucakla **2.** omuzlamak, omuzuna almak, omuzlamak (sırtlayıp götürmek) **3.** omuzlamak, üzerine almak, bir işi yüklenmek (sorumluluk almak)

dannaskirin *m* tanıtma

dan navê *l/gh* **1.** içine vermek **2.** (birine) verip veriştirmek **3.** *nd* ver yansın

dan nîşan *l/gh* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan bide nîşan** kitapları göster **2.** göstermek (belirtmek, anlatmak) * **ev gotin niyeta wî ya pak dida nîşan** bu söz onun iyi niyetini gösteriyor **3.** göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê bidime nîşan ku ev ne wisan e** bunun böyle olmadığını göstereceğim **4.** göstermek (güzelliğini ortaya çıkarmak) * **yê ku mirov dide nîşan cil in** insanı gösteren giyimidir

dan nîşan dan *l/bw* **1.** göstermek **2.** göstertmek (herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açınak) * **rastiyan berevajî dike û dide nîşandan** gerçekleri çarpıtarak gösteriyor

dano *m* verici istosyon

danok *m* hedik

dan perwazan *l/gh* kanat çırpmak

dan pey hev *l/bw* arka arkaya vermek, sökün etmek

dan pêdan *l/gh* ikrar etmek

dan pêş *l/gh* **1.** öne düşmek (önde yürümek) * **me rê nizanibû, wî da pêşiyê û em welê çûn** yolu bilmiyordu, o öne düştü öyle gittik **2.** öne düşmek (kılavuzluk etmek) **3.** öne sürmek

dan posteyê *l/gh* postalamak

dan qaqirîşkan *l/gh* kışkırtmak

dan qîran *l/gh* çığlık atmak, nara atmak (veya basmak)

danqurok kökü yenilir bir bitki

dan refesan *l/gh* çiftelemek, çifte atmak, tekmelemek

dan reqûnê *l/gh* dört nalla sürmek * **hesp da reqûnê** atı dört nalla sürdü

dan rê *l/gh* yola koyulmak

dans *m* dans ~ kirin (an jî **girtin)** dans etmek (veya yapmak)

dansal *m* mevsim

dan seh kirin *l/gh* duyurmak

dan sekinandin *l/gh* **1.** durdurmak **2.** alıkoymak * **hevalê min ji bo xwarinê ez dam sekinandin** arkadaşım yemek için alıkoydu

dan ser hesab *l/bw* hesaba geçirmek

dan serê *l/gh* **1.** ısmarlamak * **min ji bo xwe bedlek da ser terzî** kendime bir takım terziye ısmarladım **2.** sıkıştırmak (baskı uygulamak)

dan serê xwe *l/bw* **1.** takmak (şapka, sarık, take gibi) **2.** bağlamak (başa yemeni, çatkı gibi şeyleri bağlamak)

dansgeh *m* dansing
dan sixêfan *l/gh* küfürü basmak, sövmek
dansîmetre *m* dansimetre, yoğunlukölçer
dansker *nd/nt* dansçı
danskerî *m* dansçılık
dan sondan *l/gh* yeminler etmeye başlamak, yeminler içmek (veya etmek)
dansor *n* dansör
dansoz *m* dansöz
dansozî *m* dansözlük
dan stû *l/gh* (bir şey artık) çekilmez olmak
dan şanîdan *l/lb* göstermek, göstertmek (herhangi bir biçimde değerlendirmeye yol açmak) * **rastiyan berevajî dike û dide şanîdan** gerçekleri çarpıtarak gösteriyor
dan şermê *l/gh* utandırmak
dan şû *l/gh* evlendirmek (kız için)
dan taleban *l/gh* dört nalla koşmak
dan tivingê *l/gh* tüfeğe davranmak
dantêl *n* dantel, dantelâ
dantêlkirî *rd* dantelli, dantelâlı
danû *m* hedik **~yên serê zarokan** diş buğdayı
dan û dû *nd* **1.** kuru gıda **2.** kışlık gıda ve yakacak
danûk *m* hedik **~ên wan bi hev re nekelîn** birbirleriyle anlaşamamak, uyuşamamak
danûstan *m* **1.** alıp verme **2.** *bz* alım satım * **danûstana heywanan** hayvan alım satımı **3.** alış veriş **4.** ilişki **5.** *nd/nt* alım satımcı * **danûstanê otomobîlan** otomobil alım satımcısı **~a civakî** toplumsal ilişkiler
danûstandin *m* **1.** *bz* alım satım **2.** alış veriş **3.** ilişki, alış veriş **4.** görüşme, müzakere **~ kirin** görüşme yapmak, müzakere yapmak **~a xwe qedandin** ilişkiye son vermek
dan û standin *l/bw* **1.** alıp vermek **2.** görüşmek * **hûn bi cîrana xwe re didin û distînin?** komşunuzla görüşüyor musunuz?
danûstanî *m* **1.** alış veriş **2.** alım satım, alış satış **3.** ilişki, görüşme **4.** alım satımcılık
danûstendin *bnr* danûstandin
dan û stendin *bnr* dan û standin
danvekolandin *m* inceletme
dan vekolandin *l/tb* inceletmek
dan weznê *l/gh* tartmak
dan xaran *l/gh* apmak (akın etmek, koşmak)
dan xaranan *l/gh* ılgar etmek, yarıştırmak (atları yarıştırmak)
danxaraniyan *l/gh* ılgar etmek, koşturmak
dan xeberan *l/gh* küfretmek, sövmek
dan xeberdan *l/lb* **1.** konuşturmak **2.** yoklamak, ağzını yoklamak * **ca wî bide xeberdan, belkî em tiştekî jê hîn bibin** onu yokla belki bir şey öğreniriz
dan xerîban *l/gh* yabana vermek (yabancılara kız vermek)
dan xwe *l/gh* **1.** çabalamak, yeltenmek **2.** kendine güç vermek
danyar *nd/nt* müellif
danyarî *m* müelliflik
danzanî *m* bildirme
dan zanîn *l/gh* bildirmek, ilâm etmek, deklare etmek
danzdeh *bnr* dozdeh
dan zirtan *l/gh* taslamak, palavra atmak
dan zîtikan *l/gh* çiftelemek, çifte atmak, tekmelemek
dan zorê *l/gh* ezmek
dap *m* kuş tuzağı
dapaçandin *m* **1.** örtme **2.** örtbas etme
dapaçandin *l/gh* **1.** örtmek **2.** örtbas etmek
dapaçîn *m* **1.** örtülme **2.** örtbas
dapaçîn *l/ngh* **1.** örtülme **2.** örtbas
dapalandin *m* **1.** damıtma, süzme **2.** sızdırma, sızırma
dapalandin *l/gh* **1.** damıtmak, filtrelemek, süzmek * **toraq dapalandin** çökelek süzmek **2.** sızdırmak, sızırmak
dapalandî *rd* **1.** damıtık, süzme **2.** *kîm* damıtık
dapalitin *m* süzme
dapalitîn *l/gh* süzmek
dapalî *rd* damıtık, süzme
dapalîn *m* damıtılma, süzülme
dapalîn *l/ngh* damıtılmak, süzülmek
dapar *m* istihkak
dapejinandin *m* budama
dapejinandin *l/gh* budamak
dapejinîn *m* budanma
dapejinîn *l/ngh* budanmak
dapekandin *m* sıçratma (yerinde koparıp hızla, parçalar durumunda savrulmasını sağlama)
dapekandin *l/gh* sıçratmak (yerinde koparıp hızla, parçalar durumunda savrulmasını sağlamak)
dapekîn *m* sıçrama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma)
dapekîn *l/ngh* sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak)
dapelan (I) *m* **1.** yoklama (elle inceleme) **2.** muayene
dapelan (II) *m* damıtma, süzülme
dapelandin (I) *m* **1.** yoklama (el ile dokunarak inceleme) **2.** muayene etme, kontrol etme
dapelandin (II) *m* damıtılma, süzme
dapelandin (I) *l/gh* **1.** yoklamak (el ile dokunarak incelemek) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtin, bi destên xwe ew pelandin** etrafımda gördüğüm eşyayı ellerimle yokladım **2.** muayene etmek, kontrol etmek
dapelandin (II) *l/gh* damıtmak, süzmek
dapelîn (I) *m* **1.** yoklanma **2.** muayene edilme, kontrol edilme
dapelîn (II) *m* damıtılma, süzülme
dapelîn (I) *l/ngh* **1.** yoklanmak **2.** muayene edilmek, kontrol edilmek
dapelîn (II) *l/ngh* damıtılmak, süzülmek
dapelîner *nd/nt* damıtıcı (damıtma işlerini yapan)

daperandin *m* azarlama, tersleme
daperandin *l/gh* azarlamak, terslemek
dapeşkandin *m* **1.** budama **2.** (ağaç) yontma **3.** *mec* feci bir şekilde dövme
dapeşkandin *l/gh* **1.** budamak **2.** (ağaç) yontmak **3.** *mec* feci bir şekilde dövmek
dapeşkandî *rd* **1.** budanık, budanmış olan **2.** yontma
dapeşkîn *m* **1.** budanma **2.** yontulma
dapeşkîn *l/ngh* **1.** budanmak **2.** yontulmak
dapeştikandin *m* **1.** budama **2.** aralama (bitkilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirme)
dapeştikandin *l/gh* **1.** budama **2.** aralamak (bitkilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirmek)
dapeştikîn *m* **1.** budanma **2.** aralanma (bitkilerin fazla dal ve çubukları seyrekleştirilme)
dapeştikîn *l/ngh* **1.** budanmak **2.** aralanmak (bitkilerin fazla dal ve çubukları seyrekleştirilmek)
dapeştin *m* budama
dapeştin *l/gh* budamak
dapêçandin *m* sarma
dapêçandin *l/gh* sarmak
dapêçandî *l/gh* sarılı
dapêçîn *m* sarılma
dapêçîn *l/ngh* sarılmak
dapêlîkirin **1.** eğme **2.** önüne eğme, aşağı eğme
dapêlî kirin *l/gh* **1.** eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) **2.** önüne eğmek, aşağı eğmek
dapêlîkirî *rd* **1.** eğik **2.** öne veya aşağıya eğilmiş olan
dapêştin *m* **1.** ağaç yontma **2.** budama
dapêştin *l/gh* **1.** (ağaç) yontmak **2.** budamak
dapêştî *rd* **1.** yontuk **2.** budanmış olan
dapêtandin *bnr* dapêştin
dapêtin *bnr* dapêştin
dapiçandin *m* şişirme
dapiçandin *l/gh* şişirmek
dapiçîn *m* şişme
dapiçîn *l/ngh* şişmek * **zikê wî dadipiçe** karnı şişiyor
dapik *m* kapan, tuzak ~ **danîn** kapan kurmak
dapirnijandin *m* uyuklatma
dapirnijandin *l/gh* uyuklatmak
dapirnijîn *m* uyuklama
dapirnijîn *l/ngh* uyuklamak, künküldemek, küngürdemek
dapisandin *m* çökeltme
dapisandin *l/gh* çökeltmek
dapisîn *m* çökelme
dapisîn *l/ngh* çökelmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek)
dapitandin (I) *m* budatma
dapitandin (II) *m* çarpıtma (kalbin hızla atmasını sağlama)
dapitandin (I) *l/gh* budatmak
dapitandin (II) *l/gh* çarpıtma (kalbin hızla atmasını sağlamak)
dapitî *rd* **1.** budanık, budanmış olan **2.** yontuk, yontma
dapitîn (I) *m* **1.** budama, dallama **2.** ağaç yontma
dapitîn (II) *m* çarpma (yürek hızlı atma)
dapitîn (I) *l/gh* **1.** budamak, dallamak **2.** (ağaç) yontmak
dapitîn (II) *l/ngh* çarpmak (yürek hızlı atmak) * **dilê min dadipite** yüreğim çarpıyor
dapîkirin *m* uyuklama
dapî kirin *l/gh* uyuklamak
dapîr *m* **1.** nine, büyük anne, anne anne **2.** ebe
dapîrik *m* **1.** nine, büyük anne, anne anne **2.** ebe
dapîrî *m* **1.** ninelik, büyük annelik **2.** ebelik
dapîrk *m* **1.** ebe **2.** *nd/nt* oyun ebesi
dapîrok *zo/m* **1.** örümcek * **dapîrok tewn raçandiye** örümcek ağ örmüş **2.** ebe
dapîroşk *zo/m* örümcek
dapoşan *m* örtme
dapoşandin *m* örtme
dapoşandin *l/gh* örtmek
dapoşandî *rd* örtük
dapoşî *rd* **1.** örtülü **2.** belirsiz, kapalı, müphem (açık ve kesin söz kullanmadan söylenen) **3.** müphem, açık seçik olmayan
dapoşîbûn *m* **1.** örtüklük **2.** belirsizlik, kapalılık, müphemlik
dapoşîn *m* örtülme
dapoşîn *l/ngh* örtülmek
dapoşîtî *m* **1.** örtüklük **2.** belirsizlik, kapalılık, müphemlik
dapuşan *bnr* dapoşan
daq *m* tavan (ev tavanı)
daqelaştin *m* yırtma
daqelaştin *l/gh* yırtmak
daqelişîn *m* yırtılma
daqelişîn *l/gn* yırtılmak
daqetandin *m* bir şeyi yukardan aşağıya çekip koparma
daqetandin *l/gh* bir şeyi yukardan aşağıya çekip koparmak
daqetîn *m* kopma
daqetîn *l/ngh* kopmak
daqoq *n* **1.** tokmak, kapı tokmağı **2.** topuz
daqulan *m* yutulma
daqulandin *m* yutma
daqulandin *l/gh* yutmak
daqulandî *rd* yutuk, yutulmuş olan
daqulîn *m* yutulma, yutuluş
daqulîn *l/ngh* yutulmak
daqultan *m* yutulma
daqultandin *m* yutma
daqultandin *l/gh* yutmak
daqultandî *rd* yutuk, yutulmuş olan
daqultîn *m* yutulma, yutuluş

daqultîn *l/ngh* yutulmak
daqurçan *m* 1. yudumlama 2. yutma
daqurçandin *m* 1. yudumlama 2. yutma
daqurçandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. yutmak
daqurçîn *m* 1. yudumlanma, yudumlanış 2. yutulma, yutuluş
daqurçîn *l/ngh* 1. yudumlanmak 2. yutulmak
daqurtan *m* yutma
daqurtandin *m* 1. yutma 2. yutma, sineye çekme (dayanıp sesini çıkarmama, katlanma) 3. yutkunma (söylemekle söylememek arasında duraksama) 4. yutma (tam ve doğru söylememe)
daqurtandin *l/gh* 1. yutmak 2. yutmak, sineye çekmek (dayanıp sesini çıkarmamak, katlanmak) * **ez van gotinên te danaqurtînim** ben bu sözlerini yutmam 3. yutkunmak (söylemekle söylememek arasında duraksamak) * **diya min gotinan dadiqurtîne** annem kelimeleri yutkunuyor 4. yutmak (tam ve doğru söylememek) * **hin kîteyan dadiqurtîne** bazı heceleri yutuyor
daqurtek *biy/m* yutargöze
daqurtîn *m* yutulma, yutuluş
daqurtîn *l/ngh* yutulmak
daqurtîna şaneyan *biy/m* göze yutarlığı
daqurtok *ant/m* yutak
daqutan *m* 1. çakma 2. dövme 3. silkelenme 4. *argo* düzme, sikme
daqutandin *m* 1. çakma 2. dövme (vurarak canını acıtma) 3. silkeleme 4. *argo* düzme, sikme
daqutandin *l/gh* 1. çakmak * **min mix di texte de daquta** çiviyi tahtaya çaktım 2. dövmek (vurarak canını acıtmak) 3. silkelemek 4. *argo* düzmek, sikmek
daqutandî *rd* 1. çakılı 2. dövülmüş 3. silkelenmiş olan
daqutîn *m* 1. çakılma 2. silkelenme
daqutîn *l/ngh* 1. çakılmak 2. silkelenmek
daqûl *rd* 1. eğinik 2. kambur
daqûlbûn *lm* 1. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme) 2. kamburlaşma
daqûl bûn *l/ngh* 1. eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek) 2. kamburlaşmak
daqûlbûyîn *lm* 1. eğiliş 2. kamburlaşma
daqûlhatin *m* eğilme
daqûl hatin *l/ngh* eğilmek
daqûlkirin *m* eğme
daqûl kirin *l/gh* eğmek
-dar (I) *rz/m* isim ve sıfat yapım soneki * deyn*dar* borçlu * dikan*dar* dükkancı
dar (II) *m* 1. ağaç * **dara li hewşê** avludaki ağaç 2. *n* ağaç (kuru veya kesilmiş ise, erildir) 3. *n* sopa, ağaç * **darê destê xwe bi ser me de dihejand** elindeki sopayı bize gösterip sallıyordu 4. asa (ihtiyarların baston niyetine kullandıkları uzun sopa) 5. dar, dar ağacı 6. sap (aletler için) * **darê tenbûrê** sazın sapı 7. sopa (sopayla yapılan vurma) 8. odun 9. yapı, hat (vücut biçimi) * **ketiye darê mêran** erkek yapısına sahip olmuş * **ji xwe darê te ev e tu qet çênabî** zaten senin yapın bu, bir türlü gelişmiyorsun 10. şekil, tip (fiziki olarak) * **lawik di darî te de bû** çocuk senin tipindeydi ~ **bi kurman, însan bi derdan dikeve** ağacı kurt, insanı dert yer ~ **bi terî ditewe** (an jî **vetê**) ağaç yaş iken eğilir ~ **bi terî neyê tewandin bi hişkî dişikê** ağaç yaş iken eğilir ~ **bi terî vetê** ağaç yaş iken eğilir ~ **bi verotinê, mirov bi gotinê** ağacı kurt, insanı dert yer ~**a (yekî) birûskê lê xistin** (birinin) işleri ters gitmek, şansı yaver gitmemek ~ **çandin** (an jî **danîn**) ağaç dikmek ~ **dan binê (yekî)** zoraki birine bir şeyler yaptırmak ~ **dikeve berê wê bi ku ve** gün doğmadan neler doğar ~ **dikeve kes nizane berê wê bi ku de ye** gün doğmadan neler doğar ~ **ji cenetê hatiye** sopa cennetten çıkma ~ **ji kotinê hişk dibe, mirov bi gotinê (ji hev diçe)** ağacı kurt, insanı dert yer ~ **ji ser qut nekirin** kafasından sopayı eksik etmemek ~ **ji ser serê jinan hilmeynin** karnından sıpayı sırtında sopayı eksik etmeyeceksin ~ **lê hatin danîn** ağaçlandırılmak ~ **li ser koka xwe însan li ser zimanê xwe şîn tê** herşey kendi kökü üzerine yeşerir ~ **nîn e ku ba lê nede** meyve veren ağaç taşlanır ~ **şixulandin** iyi sopa kullanmak ~ **û ber** ağaç ve ürünü ~ **û derb** vücut hatları (vücut biçimi) * **divê ku tu dar û derbên xwe bihêvişînî** vücut hatlarını koruman lazım ~ **û derb xwarin** sopa yemek ~ **û derbê jinan lê xistin** kadınlaşmak ~ **û derbên (yekî) li hev in** manken gibi olmak ~ **û devî bi guh in** yerin kulağı var ~ **û diyar** *nd* memleket, ülke, diyar ~**a badayî** buruk ağac ~a bêmêwe ji çira ye meyve vermeyen ağaç neye yarar ~**a famîleyê** soy ağacı, soy kötüğü ~**a girikî** ağaççık ~**a mêwê** (an jî **fêkî**) meyve ağacı ~**a sihr** meyve vermeyen ağaç ~**ê çapê** silme tahtası ~**ê dergûş êjandin** beşik sallamak ~**ê edebê ji cinetê derketiye** sopa cennetten çıkma ~**ê hebanan** dağarcıkların konulduğu yer ~**ê îdamê** darağacı, idam sehpası ~**ê jinan ji cinetê hatiye** karnından sıpayı sırtında sopayı eksik etmeyeceksin, dayak cennetten çıkmadır ~**ê jinê ji cenetê hatiye** dayak cennetten çıkmadır ~**ê min gopalê min rehme li dê û bavê min** nuh der peygamber demez ~**ê pişta (yekî) bûn** (birinin) koruyanı kollayanı olmak, hamisi olmak ~**ê stûr nabe gopal** ağaç yaş iken eğilir ~**ê şikandî** eksikli (kadın) ~**ê şikestî** eksik etek (kadın) ~**ê xwar ne ji erdê re ne ji bêrê re dibe** kendisine yaranmayan kimseye de yaranmaz ~**ê zorê** kaba kuvvet ~**ê zorê ji bihuştê hatiye** dayak cennetten çıkmadır

dara (I) *rd* zengin, varlıklı
dara (II) *m* dara (kabıyla tartılan bir nesnenin kabıyla ağırlığı)
darabana *bnr* elbane
dara belgdar *bot/nd* melez ağacı
daraben *nd* bıtık ağacı
dara binemalê aile seceresi, soy kütüğü
darabzûn *m* kapı eşiği
dara cejna zayînê *nd* noel ağacı
dara ciftê *nd* palamut ağacı
dara deqdayî *nd* aşılı ağaç
dara erz *bot/m* sedir ağacı (Cedrus)
dara famîleyê *nd* secere, soy ağacı, secere
darajtin *m* **1.** dökme **2.** kaleme alma, yazıya dökme
darajtin *l/gh* **1.** dökmek **2.** kaleme almak, yazıya dökmek
dara kafûrê *nd* kâfur ağacı
dara kimê *bot/m* mantar ağacı, sezü
dara laleyê *bot/nd* lâle ağacı (Liriodendron tulipifera)
daralînk *bot/m* sarmaşık
dara lûlkirî *rd* aşılı ağaç
daran *m* yakım
darandin (I) *m* **1.** yakma (ateşle yok etme) **2.** tutuşturma, yakma
darandin (II) *m* **1.** serpiştirme (gelişigüzel serpme) **2.** sürgüleme
darandin (I) *l/gh* **1.** yakmak (ateşle yok etmek) **2.**tutuşturmak, yakmak
darandin (II) *l/gh* **1.** serpiştirmek (gelişigüzel serpmek) **2.** sürgülemek
darandî *rd* yanık
daranê *nd* bir oyun adı
daranxistî *rd* ağaç sedyeye yatırılmış (olan)
dara noelê *nd* noel ağacı
dara patromekirî *rd* aşılı ağaç
daraqûçk bnr kokilîk
dara sapotê *bot/nd* sapot ağacı (Achras sapota)
dara sawan *nd* şemsiye biçimli, yağmurda koruyan ağaç
dara selwê *nd* servi ağacı
dara sor *bot/nd* kızıl ağaç (Alnus)
daraş *zo/n* kartal
dara şengêlê *bot/m* çitlembik ağacı (Celtis)
daraştin *m* **1.** yazıya dökme, kaleme alma **2.** inşa etme **3.** tertipleme * **daraştina nivîsê** yazı yazma, yazı kamleme alma
daraştin *l/gh* **1.** yazıya dökmek, kaleme almak **2.** inşa etmek **3.** tertiplemek
daraştî *rd* **1.** kaleme alınmış, yazıya dökülmüş **2.** inşa edilmiş **3.** tertiplenmiş olan
dara tamandî *rd* aşılı ağaç
dara ûdê *bot/nd* öd ağacı (Aquilaria agallocha)
darax *m* **1.** düzey (bir kimsenin veya nesnenin başka kimselere ve nesnelere göre olan değer ve yücelik derecesi) **2.** seviye
darayî (I) *m* **1.** maliye **2.** *rd* malî (mal ve para ile ilgili) **3.** malî (maliyeye ilişkin, maliye ile ilgili)
darayî (II) *rd* sürgülü
darayîvan *nd/nt* maliyeci
darayîvanî *m* maliyecilik
daraz *m* yargı, hüküm * **daraza dadgehê** mahkemenin hükmü ~ **dan** hüküm vermek
darazdan *m* **1.** yargılama **2.** hüküm verme, hükmetme
daraz dan *l/gh* **1.** yargılamak **2.** hüküm vermek, hükmetmek
darazdanî *m* yargı, hüküm
darazdayîn *m* **1.** yargılayış **2.** hüküm veriş, hükmediş
darazî *hiq/m* **1.** yargı * **organên daraziyê** yargı organları **2.** muhakeme, yargılama ~**ya eşehî** açık ve kesin yargı
darazîkirin *m* yargılama
darazî kirin *l/gh* yargılamak
darbal *rd* dikkatli
darbalbûn *m* dikkat etme, önemseme
darbal bûn *l/gh* dikkat etmek, önemsemek
darbehîv *bot/m* badem ağacı (Amygdalus communis)
darbekar *bnr* darbeker
darbekarî *bnr* darbekerî
darbeker *nd/nt* darbeci
darbekerî *m* darbecilik
darbenav *bot/m* diş budak ağacı (Fraxinus excelsior)
darbend *m* iskele (yapıların dışında keresteden kat kat kurulan, çalışmak için üstüne çıkılan çatı)
darbeng *bot/m* ban ağacı
darbenk *bot/m* sakız ağacı (Pistacia lentiscus)
darberfok bnr micirfe
darberû *bot/m* pelit (Quercus)
darbest *m* **1.** sedye, teskere **2.** tabut
darbesthilgir *nd/nt* sedyeci
darbeşan *der/m* sal
darbexwaz *rd* darbe isteyen kimse, darbe yanlısı
darbexwazî *m* darbe isteme, darbe yanlılığı
darbindeq *m* fındık ağacı
darbir (I) *nd/nt* **1.** oduncu (odun kesmeye giden) **2.** *m* kesimi yapılmış ağaçlık
darbir (II) *zo/n* kunduz (Castor fiber)
darbirî *m* odunculuk
darbişkêf *nd* bir rüzgâr adı olup tomurcukların açılmasını sağlıyor
dar bişkifîn *l/ngh* yapraklanmak
darbî *m* söğüt ağacı
darbûqe *m* darbuka
darbûqejen *nd/nt* darbukacı
darbûqejenî *m* darbukacılık
darcêrk *m* **1.** testilik **2.** hayvan aracılığıyla testilerle su taşıma askısı
darcêwî *bot/m* akasya (Acacia)

darcixare *m* ağızlık, sigara ağızlığı
darcot *n* çift aracı, saban
dar çandin *l/gh* ağaçlamak, ağaç dikmek
darçêlek *m* ağaca ip asılarak yapılan basit salıncak
darçiçik *nd* çok meyveli ağaç dalı
darçiqlî *n* **1.** çatal (iki veya daha çok kola ayrılan değnek) **2.** çatal (ağaç gibi şeylerin ayrılma yeri)
darçira *m* çıralık, çıralık odun
darçîn *bot/m* **1.** tarçın (cinnamomum) **2.** tarçın (bu ağacın kabuğu)
darçînî *rd* tarçınî
darçuqlî *n* **1.** çatal (iki veya daha çok kola ayrılan değnek) **2.** çatal (ağaç gibi şeylerin ayrılma yeri)
dardanîn *m* ağaçlama, ağaçlandırma
dar danîn *l/gh* ağaçlamak, ağaçlandırmak
dardarog *bot/m* dere otu
dardarok *fiz/m* pandül, rakkas, sarkaç
dardas *m* meşe yaprakları kesme zamanı
dardebûyî *rd* asılı, asılmış olan
dardekirin *m* **1.** asma, ağaca asma **2.** asarak idam etme
darde kirin *l/gh* **1.** asmak, ağaca asmak **2.** asarak idam etmek
dardekirî *rd* **1.** asık, asılı **2.** asılmış olarak idam edilmiş kimse
dardergûş *n* beşikte üst başı alt başa bağlayan uzun ağaç
dardest *n* gürz, topuz
dardeyax *n* sap taşımada kullanılan angıçın bir parçası
dardole *n* adam azmanı
dardorag *bot/m* dere otu
dardoxîn *m* uçkurluk (uçkur geçirmeye yarayan çubuk)
dardû *n* yakacak
darebih *bot/m* ayva ağacı
darebî *bot/m* süğüt ağacı
dareçe *m* taraça, yüksek düzlük
daregûz *m* ceviz ağacı
darenan *bot/m* ekmek ağacı (Artocarpus incisa)
darepembû *n* pamuk bitkisi
daresêv *bot/m* elma ağacı
darexaçî *n* **1.** çarmıh, çarmık **2.** dar ağacı
darexaçîbûn *m* **1.** çarmıha gerilme, haçlanma **2.** asılma, ipe gitme
darexaçî bûn *l/gh* **1.** çarmıha gerilmek, haçlanmak **2.** asılmak, ipe gitmek
darexaçîkirin *m* **1.** çarmıha germe, haçlama **2.** asma (asarak öldürme, idam etme)
darexaçî kirin *l/gh* **1.** çarmıha germek, haçlamak **2.** asmak (asarak öldürmek, idam etmek)
darê avê *nd* omuzluk (su taşıma aracı)
darê binçengan *nd* koltuk değneği
darê coxînê *nd* harman ortasına dikilen direk
darê dinyayê *nd* darıdünya, yer yüzü
darê îdamê *nd* idam sehpası
darêj (I) *m* **1.** imla, yazım **2.** *wj* kaleme alma, yazıya dükme, inşa
darêje (II) *m* **1.** dükme, külçe **2.** *rd* dökme, döküm (kalıba dökme yoluyla yapılan nesne) **3.** *m* akış
darêjker *nd/nt* derleyici
darêjkerî *m* derleyicilik
darêjkirin *m* imla etme
darêj kirin *l/gh* imla etmek
darêjnivîs *m* kompozisyon
darêjtin *m* **1.** dökme (aşağıya) **2.** türetme, yaratma * **darijtina peyvan** sözcük türetme
darêjtin *l/gh* **1.** dökmek (aşağıya) **2.** türetmek, yaratmak
darêjtî *rd* dökme * **hesinê darêjtî** dökme demir
darêjvan *nd/nt* yazar, kaleme alan * **darêjvanê nivîsê** yazımın yazarı
darêjxane *m* dökümhane, döküm evi
darê kaşoyî *nd* çevgen, polo sopası
darê lehdo *nd/argo* hazreti sopa
darê mevşenê *nd* teneşir, ölü salı
darê miriyan *nd* sedye, ölü taşıma sedyesi
darên *m* hamur teknesi
darên pelstrî *nd* iğne yapraklılar
darê piştê *ant/nd* **1.** bel kemiği, omurga **2.** omurga (gemilerde) **3.** *mec* bel kemiği, omurga, esas
darê rizî *rd* çürük, güvenilmez kimse
darê sakê *bnr* darsak
darê ser milan *nd* omuzluk, çiğindirik
darê sêpikê *nd* idam sehpası
darêştin *m* akıtma
darêştin *l/gh* akıtmak
darêtin (I) *m* dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma)
darêtin (II) *m* örme
darêtin (I) *l/gh* dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak)
darêtin (II) *l/gh* örmek
darêtî *rd* dökük, dökülmüş olan
darê tîrê *nd* oklava
darêzer *nd/nt* yargılayıcı
darêzerî *m* yargılayıcılık
darêzger *nd/nt* **1.** yargıç **2.** yargılayıcı
darêzgerî *m* yargı
darêzgerîtî *m* **1.** yargıçlık **2.** yargılayıcılık
darê zorê *nd* kaba kuvvet, meta zori * **dest avêtin darê zorê** kaba kuvvet kullanmak
darfêkî *m* meyve ağacı
darfiroş *nd/nt* ağaç satıcısı
darfiroşî *m* ağaç satıcılığı
darfulful *bot/m* darıfülfül (Fructus Piperis longi)
dargap *m* **1.** tuzak (kuşları yakalamaya yarar

araç veya düzen) **2.** *mec* tuzak, söz tuzağı * **di dargapê de ew girtin** onu tuzakta yakaladılar
dargeh (I) *m* ileri gelenlerin yeri
dargeh (II) *m* ağaçlık
dargelyaz *bot/m* kiraz ağacı (Cerasus avium)
dargenek *bot/m* kene otu
dargerînek *bot/m* sarmaşık
dargerîng *bnr* darngerînk
dargerînk *bot/m* sarmaşık
dargêlaz *bot/m* kiraz ağacı (Cerasus avium
dargivîj *bot/m* alıç ağacı (Crataegus)
dargivîşk *bnr* dargivîj
dargulî *n* **1.** çatal (iki veya daha çok kola ayrılan değnek) **2.** çatal (ağaç gibi şeylerin ayrılma yeri) **3.** çatallı ağaç
dargur (I) *bnr* dargurd
dargur (II) *n* iri sırık
dargurd *m* gergi iplerini askıya alan değnek
darguvok *bot/m* bir bitki
dargûz *bot/m* çeviz ağacı
dargwîn *nd* kâfur ağacı
dargwînik *nd* kâfur ağacı
darheblênek *bot/m* bir tür sarmaşık bitkisi
darhelîlk bulamaç karma değneği
darhêjîr *bot/m* incir ağacı
darhinar *bot/m* nar ağacı
darhirmî *bot/m* armut ağacı (Pirus Communis)
darihoştin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)
darihoştin *l/gh* **1.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **2.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak)
darihoştî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
darijan *m* döküm
darijandin *m* **1.** dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) **2.** dökme (döküm yapma) **3.** akıtma
darijandin *l/gh* **1.** dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) **2.** dökmek (döküm yapmak) **3.** akıtmak
darijandî *rd* **1.** dökük, dökülmüş olan **2.** akıtılmış olan
darijêner *nd/nt* dökümcü, dökmeci
darijênerî *m* dökümcülük, dökmecilik
darijîn *m* **1.** dökülme **2.** akma (aşağıya, yere düşme)
darijîn *l/ngh* **1.** dökülmek **2.** akmak (aşağıya, yere düşmek)
darijîner *nd/nt* dökümcü
darijînerî *m* dökümcülük
darijtin *bnr* darêjtin
darik (I) *n* ağızlık, çubuk (sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık) **~ê cigareyê** sigara ağızlığı
darik (II) *n* **1.** ağaççık **2.** değnek, sopa **3.** çirpi **4.** çomak **~ê defê** davul tokmağı **~ê nav tirafê** **1)** körükleyici, körükçü, fitneci **2)** savaş çığırtkanı **~ê (yekî) tê de hebûn** (bir şeyde) parmağı olmak **~ê xwe kirin nava gû û tev dan** bok karıştırmak (bir işi bozacak biçimde davranmak)
darika zavê *nd* gelin alayını bekleyen damadın yanında süslenen özel olarak hazırlanmış ağaç (veya ardıç ağacı)
darikê cixareyê *nd* sigaralık, sigara ağızlığı
darikê çortan *nd* çökelek kurutunu çözdürme değneği
darikê diranan *nd* kürdan
darikê êvarê *nd* karasabanın bir parçası, ölçü için
darikê hevdelê *nd* **1.** bulamaç sopası **2.** *mec* fesat, kışkırtıcı
darikê navê *bot/nd* orta damar
darikê qelûnê *nd* pipo çubuğu
darikê sibê *nd* karasabanın bir parçası, ölçü için
darikê tîrê *nd* oklava
darikok *n* **1.** ağaççık **2.** odunsu sapçık (pamuk bitkisi sapı gibi)
darincas *bot/m* kara erik ağacı
darinde *m* finans, malî
daring *m* özdek, madde, element
daringî *rd* **1.** maddesel, maddî **2.** *fiz* maddesel, maddî
daringîbûn *m* maddeleşme
daringî bûn *l/ngh* maddeleşmek
daringîtî *m* maddîlik
daringperest *nd/rd* maddeci
daringperestî *m* maddecilik
daristan *m* **1.** orman **2.** ormanlık
daristana mezin *nd* vahşî orman
daristanbûn *m* ormanlaşma
daristanok *m* koruluk
daristanvan *nd/nt* ormancı
daristanvanî *m* ormancılık
darişte *m* **1.** dükme, külçe **2.** *rd* dökme, döküm (kalıba dökme yoluyla yapılan nesne) **3.** *kîm* alaşım **4.** *rd* katkılı, alaşımlı
darіştin (I) *m* **1.** dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) **2.** dökme (döküm yapma)
darіştin (II) *rz/m* **1.** türetme **4.** düzenleme, yapma
darіştin (I) *l/gh* **1.** dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) **2.** dökmek (döküm yapmak)
darіştin (II) *l/gh* **1.** türetmek * **peyvên nû darіştine** yeni kelimeleri türetmiş **2.** düzenlemek, yapmak

darişţingeh *m* dökümhane, döküm evi
darişţinî *rz/m* türev
darişţinzan *nd/nt* köken bilimci
darişţinzaniyî *rd* köken bilimsel
darişţinzanî *m* köken bilimi
darişţî (I) *rd* döküm, dökme
darişţî (II) *rd* **1.** türemiş **2.** *rz* türev
darivandin *m* **1.** süzme **2.** çökeltme
darivandin *l/gh* **1.** süzmek **2.** çökeltmek (sıvılar için)
darivîn *m* **1.** süzülme **2.** çökelme
darivîn *l/ngh* **1.** süzülmek **2.** çökelmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek)
darizandin *m* yargılama
darizandin *l/gh* yargılamak
darizîn *m* yargılanma
darizîn *l/ngh* yargılanmak
Darî *m* Darice (Dari dili)
darîçav *rd* **1.** açık, alenî, belirgin, bariz **2.** gözler önünde
darîçavan *rd* **1.** ap açık, besbelli **2.** sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan) **3.** elle tutulur gözle görülür (veya dille anlatılır) **(bi) ~ ketin** göze ilişmek, göz göze gelmek
darîçavbûn *m* belirginleşme, belirme (iyice anlaşılır ve görünün bir durum alma)
darîçav bûn *l/ngh* belirginleşmek, belirmek (iyice anlaşılır ve görünün bir durum almak)
darîçavbûyîn *m* belirginleniş, beliriş
darîçavî *m* **1.** ap açıklık **2.** belirginlik
darîçavkirin *m* **1.** belirginleştirme **2.** gösterme, gözler önüne serme
darîçav kirin *l/gh* **1.** belirginleştirmek **2.** gösterme, gözler önüne sermek
darîçavkirî *rd* **1.** belirginleştirilmiş olan **2.** gösterilmiş, gözler önüne serilmiş olan
darîkirin *m* gösterme
darî kirin *l/gh* göstermek
darîn (I) *rd* ağaç, ağaçtan (ağaçtan yapılma) * **lotkeya darîn** ağaç tekne
darîn (II) *m* **1.** yanma (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olma) **2.** tutuşma (ateş alma, yanmaya başlama) **3.** hüküm sürme
darîn *l/ngh* **1.** yanmak (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak) **2.** tutuşmak (ateş almak, yanmaya başlamak) **3.** hüküm sürmek
darîner *nd* ateşleyici
darînî *rd* **1.** ağaçsı **2.** ağaçtan (ağaçtan yapılma)
darkaqîtko *m* çelik çomak
darkarçik *bot/m* armut ağacı
darkarçîn *m* armut ağacı
darkenêr *bot/m* mahlep (Prunus mahaleb)
darketin *l/gh* **1.** çıkmak **2.** bitki boy vermek * **kereng darket** kengerler boy verdi
darkevot *bot/m* şimşir ağacı
darkêrgû *bot/m* tavşanın kabuklarının soyup yediği bir yabani ağaç
darkêş *nd/nt* **1.** ağaç taşıyıcı **2.** odun taşıyıcı
darkêşî *m* **1.** ağaç taşıyıcılığı **2.** odun taşıyıcılığı
darkilor *m* oklava, merdane
darkirin *m* **1.** değnekleme, sopalama **2.** sopalama, dayak atma
dar kirin *l/gh* **1.** değneklemek, sopalamak **2.** sopalamak, dayak atmak
darkiro *bnr* darkirok
darkirok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkofî *n* kadın başlığı olan hotoz kasnağı
darkok *n* ağaççık
darkoke *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkol (I) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkol (II) *m* kızak yapımında kullanılan ağac
darkolik *n* tandır ve ateş karıştırma değneği
darkolk *n* ateş karıştırma değneği
darkudik *nd* bir çocuk oyunu
darkudk *bnr* darkudik
darkulav *n* bir dokuma aracı
darkuncî *bot/m* susam sapı
darkuncîk *bnr* darkuncî
darkut *n* tokmak, ağaçtan tokmak
darkutik (I) *n* çelik (çelik çomak oyununda iki ucu sivri kısa değnek)
darkutik (II) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkutînek *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkutk *m* çocuklar tarafında sopayla oynanan bir oyun
darkutok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darkutokê kesk *zo/m* yeşil ağaçkakan
darlastîk *m* sapan, kuş sapanı
darlêdanîn *m* ağaçlandırma
dar lê danîn *l/bw* ağaçlamak, ağaçlandırmak
darlêpîvan *m* kazıklama (alış verişte aldatma)
dar lê pîvan *l/bw* kazıklamak (alış verişte aldatmak)
darloq *n* loğlama ağacı
darlox *bnr* darloq
darmazî *bot/m* meşe ağacı
darmêwe *bot/m* meyve ağacı
darmêw *bot/m* asma ağacı
darmehlî *m* tapan ağacı
darmisas *m* **1.** üvendire **2.** bizlengiç
darmişar *n* karık açma, yapma aracı
darneqêlk *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darniklok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darnikrok *bnr* darniklok
darniqrok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
darnixûn *m* ağaçtan kapak
darnixûn kirin *l/gh* (bu kapakla) ağzını kapatmak
darok *n* **1.** ağaççık **2.** yas ağacı
darokî *rd* **1.** ağaçsı **2.** *bot* odunsu
darokîbûn *m* **1.** ağaçlaşma **2.** odunlaşma

darokî bûn *l/ngh* **1.** ağaçlaşmak **2.** odunlaşmak
daroxe *nd/nt* polis müdürü
darpemûk *n* pamuk bitkisi sapı
darpişt *m* atkı için gergi iplerini alt üst eden araç
darqalib *n* kerpiç kalıbı
darqelûn *m* çubuk, tütün çubuğu, pipo (sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık)
darqesp *bot/m* hurma ağacı
darqewan *n* baston yapımında kullanılan bir demir alet
darqeysî *bot/m* kaysı ağacı
darqirase *m* üzüm posasını sıkmada kullanılan bir tür ilkel mengene
darqîtik *m* çelik çomak
darqîtk *bnr* darqîtik
darqulîk *n* **1.** çatal (iki veya daha çok kola ayrılan değnek) **2.** çatal (ağaç gibi şeylerin ayrılma yeri) **3.** kuş sapanı
darrim *m* mızrak sapı
darsak *m* tapanın ana çatısını oluşturan çatal ağaç
darsamî *n* boyunduruk aracında, hayvanların başlarına geçirilen iki ağaç
darsap *bnr* darşixre
darsêpê *m* dar ağacı
darsêpî *m* darağacı, idam sehpası
darsêv *bot/m* elma ağacı
darsim *zo/nd* ağaç yapraklarını yiyen böcek
darsimaq *bot/m* sumak ağacı
darsinc *bot/m* iğde ağacı
darsindir *n* dibek tokmağı
darsor *bot/m* kızıl kabak
darspî *bot/m* akça ağaç (Acer)
darşekok *bot/m* ahlat ağacı (Pirus piraster)
darşengêl *bot/m* çitlembik ağacı (Celtis)
darşixre *m* ağaçtan sap taşıma askısı
darşîlan *bot/m* kuş burnu (ağacı)
dartahûk *bot/m* dardağan ağacı)
dartaş *bnr* dartraş
dartawik *bot/m* dardağan ağacı
darteam *bot/m* meyve ağacı
darteng *erd/n* **1.** geçit (iki dağ arasında dar ve uzun yol) **2.** geçitin en dar kısmı
darterm *m* sedye, teskere
dartiraf *n* köseği (ateş karıştırmaya yarayan odun)
dartirafk *n* köseği
dartizbî *bot/m* tesbih ağacı
dartîr *m* oklava
dartraş *nd/nt* doğramacı, marangoz
dartraşî *m* doğramacılık, marangozluk
dartukok *zo/n* ağaçkakan
dartû *bot/m* dut ağacı (Morus)
dartûn *m* makara
darulaceze *m* darülâceze
darû *m* derman (ilâç)
darûbest *bnr* darbest
darûcan *bot/m* **1.** kara çayır (Lolium) **2.** pirinç kabuğu
dar û derb *n* hat, çizgi (yüz ve vücut hatlarının her biri) * **dar û derbên wê li hev in** onun vücut hatları düzgün
darûk *bot/m* çam (Pinus)
darvanî *nd/nt* oduncu (odun kesmeye giden)
darvanîtî *m* odunculuk
darveroj *nd/nt* ağaç oymacısı
darverojî *nd/nt* ağaç oymacılığı
darwişne *bot/nd* vişne ağacı (Cerasus vulgaris)
Darwînîzm *m* Darwincilik
darxir *rd* **1.** silme, sıvma, labalep, silme dolu, tepeleme (taşacak kadar dolu olan) **2.** *h* sıvama, silme (ağzına kadar dolu)
darxistî *rd* asılı
darxîç *m* tahtarevali 'pêpence qilince' tekerlemesiyle oynanır
darxurme *bot/m* hurma ağacı
darxûn *m* **1.** ağaçtan kapak (özellikle içinde yemek pişirilen ve kazan, gibi büyük kapların üzerini kapamak için kullanılır) **2.** yastağaç
darxwarin *m* dayak yeme
dar xwarin *l/gh* dayak yemek
darxwarî *rd* dayak yemiş olan
darzeytûn *bot/m* zeytin ağacı
das *m* **1.** tahra **2.** orak ~ **li çîma xwe xistin** baltayı taşa vurmak, çam devirmek ~ **li ku werîs li ku?** Şimdi bununla ne alakası var? ~ **û tar** orak ve biçme kasnağı
dasa daran *m* dehre, tahra
dasa dexlê *nd* orak
dasa palehiyê *nd* orak, tahıl orağı
dasa palekê *nd* orak
dasbir (I) *bot/m* çimenlik yerlerde yetişen, sert ve keskin kenarlı bir ot
dasbir (II) *m* orakla biçilmiş sap
dasdar *rd* tahralı
dasend *m* münasebet
dasepandin *m* uygulama
dasepandin *l/gh* uygulamak
das genim *nd* orak
dasik *m* **1.** küçük tahra **2.** küçük orak
dasî *n* kılçık, çopra
dasîtan *m* dasitan, destan
dasîtanî *rd* **1.** dasitanî, destanî (destanla ilgili) **2.** destanî (destan biçiminde olan)
daskêş *nd/nt* orakçı
daskêşî *m* orakçılık
dasok *m* **1.** kavrama (küçük orak) **2.** çekme (ay biçiminde uzun saplı ağzı tırtıklı bıçak)
dasokî *rd* orakvari
dasokîbûn *m* oraklaşma
dasokî bûn *l/ngh* oraklaşmak
dast *m* mal
dastanwer *rd* destansı
dasûk *bnr* dasok
daş *n* sıpa ~**ê kerê** eşek sıpası

daşandin *m* **1.** silkeleme, silkeleyiş **2.** savurma (kaldırarak vurma)
daşandin *l/gh* **1.** silkelemek **2.** savurmak (kaldırarak vurmak)
daşandî *rd* **1.** silkelenmiş **2.** savruk
daşeqandin (I) *m* **1.** sıyırma (deri sıyırmak gibi) **2.** sıyırma, tulum çıkarma
daşeqandin (II) *m* şaklatma
daşeqandin (I) *l/gh* **1.** sıyırmak (deri sıyırmak gibi) **2.** sıyırmak, tulum çıkarmak
daşeqandin (II) *l/gh* şaklatmak
daşeqitandin *m* yukarıdan aşağışya doğru sıyırma, soyma
daşeqitandin *l/gh* yukarıdan aşağışya doğru sıyırmak, soymak
daşeqitîn *m* yukarıdan aşağışya doğru sıyrılma, soyulma
daşeqitîn *l/ngh* yukarıdan aşağışya doğru sıyrılmak, soyulmak
daşeqîn *m* **1.** sıyrılma (deri sıyrlmak gibi) **2.** sıyrılma, tulum çıkarılma **3.** şaklama **4.** silâhla ateş altına alma
daşeqîn *l/gh* **1.** sıyrılmak (deri sıyrlmak gibi) **2.** sıyrılmak, tulum çıkarılmak **3.** şaklamak **4.** silâhla ateş altına almak
daşik *n* sıpa
daşikan *m* **1.** kırma **2.** indirim, tenzilât
daşikandin *m* **1.** kırma **2.** fıyat kırma **3.** tenzilat, indirim, indirim yapma
daşikandin *l/gh* **1.** kırmak **2.** fıyat kırmak * **buha daşikandin** fıyat kırdı **3.** indirim yapmak, tenzil etmek
daşikandî *rd* indirimli, tenzilâtlı
daşikestin *m* **1.** kırılma **2.** yenilmek, bozguna uğrama
daşikestin *l/ngh* **1.** kırılmak **2.** yenilmek, bozguna uğramak
daşikîn *m* **1.** kırılma **2.** fıyat kırılma **3.** indirim yapılma
daşikîn *l/ngh* **1.** kırılmak **2.** fıyat kırılmak **3.** indirim yapılmak
daşil *bnr* daşir
daşilqadir *nd* hülle
daşindilandin *m* sarkıtma
daşindilandin *l/gh* sarkıtmak
daşindilîn *m* sarkılma, sarkma, sarkış
daşindilîn *l/ngh* salkımak, sarkmak
daşipandin *m* savurma, vurma
daşipandin *l/gh* savurmak, vurmak * **bivir dadişipandin te** sana baltayı savuruyordu
daşiqitandin *m* **1.** indirme **2.** sarkıtma, salma
daşiqitandin *l/gh* **1.** indirmek **2.** sarkıtmak, salmak
daşiqitî *rd* sarkık, inik
daşiqitîn *m* **1.** inme (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelme) **2.** inme (bir yerden başka bir yere gitme, varma) **3.** sarkma
daşiqitîn **1.** *l/ngh* inmek (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelmek) * **gur daşiqitîn bajêr** kurtlar şehre indi **2.** inmek (bir yerden başka bir yere gitmek, varmak) * **di çaxanê xortaniyê de em dadişiqitîn ber devê deryayê** gençlik dönemimizde denize inerdik **3.** sarkma
daşir *m* tuvalet, abtesthane, helâ, ayak yolu, hacet yolu
daşîn *m* **1.** silkelenme **2.** savrulma
daşîn *l/ngh* **1.** silkelenmek **2.** savrulmak
daşkirin *m* yün tarama
daş kirin *l/gh* yün taramak
daşoran *erd/m* aşınım, aşınma, erezyon
daşorandin *m* aşındırma
daşorandin *l/gh* aşındırmak
daşorî *m* yergi, yerme
daşorîker *nd/nt* yermeci, yergici
daşorîkerî *m* yermecilik, yergicilik
daşorîkirin *m* yerme
daşorî kirin *l/gh* yermek
daşorîn *m* aşınma
daşorîn *l/ngh* aşınmak
daşra *m* tuvalet, kenef
datalandin *m* sarkıtma
datalandin *l/gh* sarkıtmak
datalîn *m* sarkma
datalîn *l/ngh* sarkmak
datin *bnr* dotin
datîf *rz/m* datif, yönelme durumu
da û derman *nd* baharat
daûran *m* yutulma
daûrandin *m* yutma
daûrandin *l/gh* yutmak
daûrandî yutuk, yutulmuş
daûrîn *m* yutulma, yutuluş
daûrîn *l/ngh* yutulmak
daûrk *biy/m* yutargöze
daûrka şaneyan *biy/m* göze yutarlığı
dav *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak
davek *m* **1.** kayış **2.** kemer (bele dolayarak toka ile tuturulan bel bağı)
davekker *nd/nt* kayışçı
davekkerî *m* kayışçılık
davêltin süzme
davêltin *l/gh* süzmek
davik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak
davirtin *l/gh* aşağıya doğru gidip uzaklaşmak, geçmek
davja *rd* geveze
davjatî *m* gevezelik
davû *m* kavga
daw (I) *m* **1.** etek (giysinin belden aşağı kalan bölümü) * **ba lê xist dawa wê rakir** rüzgâr savurdu eteklerini kaldırdı **2.** etek (çadır, kanepe örtüsü gibi kumaştan olan şeylerin yere sarkan bölümü) **3.** peş (II) **4.** kuyruğu (koyun, koç kuyruğu gibi) **5.** dişilik organı

(hayvan için) ~ **li (yekî) hilgaftin** bir gerçeği ters yüz etmek ~ **û deling hildan** paçaları sıvamak ~ **û delinga xwe hildan** çizmeleri çekmek ~ **û delingên xwe hildan** sıvanmak (bir işe girişmek) ~ **û delingên xwe hilkirin** (an jî **çikçikandin**) kolları (veya paçaları) sıvamak ~ **û dêl** etek, etekler ~**a wê di ber de ye** eteği belinde ~**a xwe ji daweşandin** etek silkmek

dawbûn *m* sinme, pusma

daw bûn *l/ngh* sinmek, pusmak

dawdêl *n* elbise eteğinin uc kısmı

dawe *m* **1.** dava (hukukî korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına baş vurma) * **dawe li yekî vekirin** birini dava etmek **2.** dava (ileri sürülerek savunulan düşünce, çözümlenmesi gerekli konu) * **jinan daweya xwe bi mêran nedana pejirandin** kadınlar davalarını erkeklere kabul ettirmemişler **3.** dava (sorun) **4.** dava (ideal, ülkü) **5.** dava, kız kaçırma olayı * **ka werin em daweya wan** çêkin gelin davalarını çözelim **6.** *argo* dava (sevgili) **8.** *mec* düğün * **daweya kurê min heye** oğlumun düğünü var ~ **kirin** dava etmek ~ **lê vekirin** (birine veya bir şeye) dava etmek (veya açmak) ~ **li dadgehê vegerandin** *hiq* (davayı) nakzen iade etmek ~ **li hev vekirin** davalaşmak ~ **û damîlok** sorunlar, problemler ~ **vekirin** dava açmak ~ **vekolan** dava görmek ~**ya çi dike ji (we)?** ne alıp veremiyor? ~ **ya (...) kirin** -e istemek ~ **ya (yekî) pê re tune** birine davacı olmamak, biriyle alıp vereceği olmamak **(li)** ~ **yê nihêrtin** davaya bakmak

dawedar *nd/nt* davacı, savlayıcı

dawekar *bnr* daweker

daweker *nd/nt* davacı

dawekerî *m* davacılık

dawekirin *m* **1.** dava etme **2.** düğün yapma

dawe kirin *l/gh* **1.** dava etmek **2.** düğün yapmak

dawekirî *rd* malıkemeli

dawe lê kirin *l/gh* **1.** dava etmek **2.** hesabını sormak

dawelêkirî *nd/nt* davalı

dawer (I) *nd/nt* **1.** hâkim, yargıç **2.** *m* hüküm

dawer (II) *m* kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşe)

dawer (III) *m* **1.** sembol, simge **2.** talih, şans

dawer (IV) *nd/nt* mülteci, sığınmacı

daweran *m* damıtım

dawerandin *m* damıtma, süzme

dawerandin *l/gh* damıtmak, süzmek

dawerandî *rd* damıtık, süzük, süzmüş olan

dawerdar *fel/rd* kaderci

dawerdarî *m* kadercilik

dawerebandin *bnr* daweribandin

dawergeh *m* rafineri, arıtım evi

daweribandin *m* **1.** damıtma, süzme, filtreleme **2.** arıtma

daweribandin *l/gh* **1.** damıtmak, süzmek, filtrelemek **2.** arıtmak

daweribîn *m* **1.** süzülme **2.** arıtılma

daweribîn *l/ngh* **1.** süzülmek **2.** arıtılmak

dawerivan *m* arıtım, rafinaj

dawerivan *m* **1.** damıtılma, süzülme **2.** arıtım

dawerivandin *m* **1.** damıtma, süzme **2.** arıtma

dawerivandin *l/gh* **1.** damıtmak, süzmek **2.** arıtmak

dawerivandî *kîm/rd* **1.** damıtık * **ava dawerivandî** damıtık su **2.** süzme, süzülmüş olan **3.** rafine, arıtılmış

dawerivî *rd* damıtılmış olan

daweriviîn *m* damıtılma, süzülme, süzülüş

daweriviîn *l/ngh* damıtılmak, süzülmek

daweriviîner *nd/nt* **1.** damıtıcı (damıtma işlerini yapan) **2.** *rd* süzücü

dawerivok *m* damıtıcı, imbik

daweriyayî *rd* süzülmüş olan

dawerî (I) *m* hâkimlik, yargıçlık

dawerî (II) iltica, sığınma

dawerî (III) *rd* sembolik, simgesel

dawerîn *m* süzülme

dawerîn *l/ngh* süzülmek

dawerk *nd/nt* yargıç

dawertin *l/gh* kaza eda etmek

dawestandin *m* **1.** ayakta durdurma, durdurma **2.** yorma

dawestandin *l/gh* **1.** ayakta durdurmak, durdurmak **2.** yormak

dawestandî *rd* **1.** duruk, ayakta durdurulmuş olan **2.** yorgun

dawestiyayî *rd* duruk, ayakta durmuş olan

dawestî *rd* **1.** duruk **2.** yorgun

dawestîn *m* **1.** durma, ayakta durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) **2.** durma (bir yerde bir süre oyalanma, eğleşme) **3.** durma (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) **4.** dinme (sona erme, bitme, durma) **5.** yorulma

dawestîn *l/ngh* **1.** durmak, ayakta durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) **2.** durmak (bir yerde bir süre oyalanmak, eğleşmek) **3.** durmak (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) * **ji serê sibehê de ez qet danewestîme** sabahtan beri hiç durmadım **4.** dinmek (sona ermek, bitmek, durmak) **5.** yorulmak

daweşan *m* **1.** silkelenme **2.** çırpma **3.** savurma

daweşandin *m* **1.** silkeleme, silkeleyiş, silkme **2.** çırpma (hızla ve kesik kesik silkeleme) **3.** savurma (kaldırarak vurma) **4.** arındırma **5.** sallama (tokat atma, vurma) **6.** birinin nesi varsa ortaya koyma **7.** fırlatma

daweşandin *l/gh* **1.** silkelemek, silkmek * **me xalî daweşand** halıyı silkeledik **2.** çırpmak (hızla ve kesik kesik silkelemek) * **doşek daweşandin** döşeği çırpmak **3.** savurmak

(kaldırarak vurmak) * **kulma xwe daweşandê** yumruğunu ona savurdu 4. arındırmak * **ji gunehan xwe daweşand** gunahlarından arındı, gunah çıkardı 5. sallamak (tokat atmak, vurmak) * **şîrqamek daweşandê** ona bir tokat salladı 6. birinin nesi varsa ortaya koymak 7. fırlatmak
daweşandî *rd* 1. silkelenmiş 2. çırpılmış 3. savruk
daweşîn *m* 1. silkelenme 2. çırpılma 3. savrulma 4. arınma
daweşîn *l/ngh* 1. silkelenmek 2. çırpılmak 3. savrulmak 4. arınmak
daweşîner *nd/nt* 1. silkeleyici 2. çırpıcı
daweşînerî *m* 1. silkeleyicilik 2. çırpıcılık
dawet *m* 1. düğün * **ez dê zeviyê bifiroşim û ji kurê xwe re daweteke xweş çêkim** tarlayı satıp oğluma güzel bir düğün yapacağım 2. davet, çağrı 3. davet (yemekli toplantı) ~ **bi hev xistin** düğünü yapmak ~ **ferikî berbû hetikî** yalanı ortaya çıkmak, rezil olmak ~ **kirin** 1) düğün yapmak 2) davet etmek 3) damat, gerdek gecesini başarıyla atlatmak ~ **li dar ketin** düğün başlamak ~ **li dar xistin** düğün başlatmak ~ **sar kirin** düğünü tatil etmek ~ **û dîlan** düğün dernek ~**a bi hev re xweş e** el ile gelen düğün bayram ~**a (yekî) bi hev xistin** düğününü yapmak ~**a duduyan agir ketiye hemiyan** 1) horoz evlenir, tavuk tellenir 2) göbeği çatlamak ~**a gur û rûvî** çakal yağmuru ~**a (...) kirin** (birinin)düğününü yapmak ~**a mîran gira feqîran** zengînin malı fakirin çenesi ~**a xwe kirin** gerdeğe girmek ~ **î (...) kirin** (birini bir şeye) davet etmek ~**î xwarinê kirin** yemeğe çağırmak, ziyafete davet etmek
daweta xwe kirin *l/bw* gerdeğe girmek, gerdek gecesini başarıyla atlatmak
dawetger *nd/nt* düğüncü
dawetiye *m* davetiye
dawetî *rd* düğün davetlisi
dawetkar *rd* davetkâr, davet edici
dawetker *nd/nt* 1. davetçi 2. *rd* davet edici 3. çağrıcı
dawetkerî *m* çağrıcılık
dawetkirin *m* 1. düğün yapma 2. davet etme 3. davet etme (birinin bir şeye uymasını isteme)
dawet kirin *l/gh* 1. düğün yapmak 2. davet etmek 3. davet etmek (birinin bir şeye uymasını istemek)
dawetkirî *rd* davetli, çağrılı
dawetname *m* davetiye, çağrılık
dawetnekirî *rd* davetsiz, çağrısız
dawetvan *nd/nt* düğüncü, dügüne çağrılmış, icabet etmiş kişi
dawetvanî *nd/nt* 1. düğüncü, düğün davetlisi 2. davetli
dawetvanîtî *m* düğüncülük
dawe û damîlok *nd* anlaşmazlık
dawên *m* etek
dawênpak *rd* iffetli
dawênpîs *rd* iffetsiz
dawênpîsî *m* iffetsizlik
dawênter *m* fahişe, oruspu, kahpe
dawênterî *m* fahişelik, kahpelik ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)
dawêr *m* yargı, muhakeme
dawêrger *nd/nt* yargıç
dawêrgerî *m* yargıçlık
dawêrkirin *m* yargılama
dawêr kirin *l/gh* yargılamak
dawêştin elemek
dawêştin *m* eleme
dawidê dunikul *zo/nd* hüthüt (Upopa epops)
dawidî (I) *bot/m* krizantem
dawidî (II) *rd* davudî (ses)
dawidokê dunikul *zo/nd* hüthüt (Upopa epops)
dawik *m* tuzak (kuş tuzağı gibi)
dawil *m* davul
dawirandin *m* geçirme
dawirandin *l/gh* geçirmek
dawirîn *m* geçme, aşağıya doğru geçme
dawirîn *l/ngh* geçmek, aşağıya doğru geçmek
dawirtin *m* geçirme
dawirtin *l/gh* geçirmek
dawitîn *m* kalburlama
dawitîn *l/gh* kalburlamak
dawiya dawîn *h* 1. sonunda 2. böylece
dawiyandin *m* sonuclama, sonuçlandırma, neticelendirme
dawiyandin *l/gh* sonuçlamak, sonuçlandırmak, neticelendirmek
dawiyandî *rd* sonuçlanmış, sonuçlandırılmış
dawiye *rd* ebedi, son
dawiyê *h* sonunda
dawî *rd* 1. son (ilk karşıtı) * **baranên dawî** son yağmurlar 2. son (en arkadan bulunan) * **vagona dawîn** son vagon 3. son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan) 4. *m* son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) * **dawiya zivistanê** kışın sonu 5. *mec* son (ölüm) 6. sonra (arkadan gelen bölüm veya zaman) * **vî karî mehêlin dawiyê** bu işi sonraya bırakmayın 7. arka (geri kalan bölüm) * **dawiya xeberoşkê** masalın arkası 8. *wj* sonuç ~ **lê anîn** sona erdirmek ~ **lê hatin** sona ermek, hitam bulmak ~ **lê nehatin** bitmek tükenmek bilmemek ~ **li axaftinê anîn** söze son vermek, yekûn çekmek ~ **li gotinên xwe anîn** sözlerine son vermek, lâfı yekûn tutmak ~ **li karê (kesekî) anîn** (birinin) işine son vermek ~**ya (tiştekî)** alt tarafı (işin daha sonrası) ~**ya** ~ eninde sonunda, sonunda ~ya (tiştekî) anîn (bir işin) sonunu getirmek ~**ya dinyayê** ahir zaman, dünyanın son günleri ~**ya emr (jî an jî temen)** ahir va-

kit ~ya **emrê (yekî) bi xêr be** Allah son gürlüğü versin **di ~ya emrê xwe de xerifîn** kırkından sonra azmak **~ya (tiştekî) hatin 1)** sonu gelmek **2)** (bir şeyin) arkası kesilmek **~ya hefteyê** (an jî **heftiyê**) hafta sonu **~ya virê tune** yalancının mumu yatsıya kadar yanar **~ya wî (...) bi xêr be** Allah sonunu hayır etsin
dawîdar *rd* **1.** sonlu **2.** bitimli
dawîdokê danikul *zo/nd* hüdhüt kuşu
dawîlêanîn *m* **1.** son verme, sona erdirme, sonuçlandırma **2.** ardını alma (veya getirme), ucunu bulma **3.** ortadan kaldırma, varlığına son verme
dawî lê anîn *l/bw* **1.** son vermek, sona erdirmek, sonuçlandırmak **2.** ardını almak (veya getirmek), ucunu bulmak **3.** ortadan kaldırmak, varlığına son vermek
dawîlêhatin *m* **1.** sonuçlanma, son bulma (veya sona erme), nihayetlenme, neticelenme **2.** son bulma, kesilme **3.** sonu gelme, yok olma **4.** bitme (sona erme, tamamlanma)
dawî lê hatin *l/bw* **1.** sonuçlanmak, son bulmak (veya sona ermek), nihayetlenmek, neticelenmek **2.** son bulmak, kesilmek * **dawî li dersan hat** dersler kesildi **3.** sonu gelmek, yok olmak **4.** bitmek (sona ermek, tamamlanmak)
dawîlêhatî *rd* sona ermiş, sonlanmış, sonuçlanmış
dawîn *rd* **1.** son (ilk karşıtı) * **baranên dawîn** son yağmurlar **2.** son (en arkadan bulunan) * **vagona dawîn** son vagon **3.** son, bitim, nihayet (artık ondan ötesi veya başkası olmayan) * **heta qurişa dawîn xerc kiriye** son kuruşuna kadar harcamış
dawîne *rz/m* **1.** mastar soneki **2.** sonek, son takı (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler)
dawîng *m* **1.** sonuç, netice **2.** bitim, nihayet **3.** *rz* son takı
dawînî *rd* nihaî, sonuç
dawînk *m* **1.** sonuç, netice **2.** *rz* sonek
dawîtan *m* eleme
dawîtin *m* eleme
dawîtin *l/gh* elemek (ince elekten geçirmek)
dawlêbûyî *rd* davalı (dava konusu olmuş olan)
dawlimbaz *m* davlumbaz
dawm *h* aniden, yerinden, hemen * **ji dawma xwe de rabû** aniden kalktı
dawpak *rd* iffetli, namuslu
dawpakî *m* iffet
dawpaqij *rd* iffetli, ırz ehli, namuslu
dawpaqijî *m* iffet
dawpîs *rd* iffetsiz
dawpîsbûn *m* iffetsizleşme
dawpîs bûn *l/ngh* iffetsizleşmek
dawpîsî *m* iffetsizlik, etek kiri (yolsuz ilişki)
dawşandin *bnr* daweşandin
dawşêle *nd* döküntü (bir toplulukta geri kalmış kimseler)
dawşilik *m/argo* oruspu
dawşî *m* döküntü
dawudê dunikul *zo/nd* ibibik, hüthüt, çavuş kuşu (Upopa epops)
dawudî (I) *bot/m* kasım patı, krizantem (Chrysanthemum)
dawudî (II) *rd* davudî (ses)
dax *m* **1.** dağ (kızgın bir demirle vurulan damga) **2.** en, damga (hayvanlara veya eşyalara vurulan işaret) **3.** dağ (iyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümünde kızgın bir araçla yapılan yanık) **4.** *mec* dağ (büyük üzüntü, acı) ~ **û durf** işaret * **bi dax û durfan wî nas dike** işaretler aracılığıyla onu tanıyor
daxa çeqik *nd* üç taşla oynan bir oyun
daxa dehûşeşan *nd* on altı taşla oynanan bir oyun
daxan *bz/m* indirim
daxandin *m* dağlama
daxandin *l/gh* **1.** dağlamak (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak) **2.** dağlamak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurmak)
daxandî *rd* dağlı, dağlanmış olan
daxa nehan *nd* dokuz taşla oynan bir oyun
daxbar *rd* **1.** dağlı (dağı olan, dağlanmış olan) **2.** *mec* dertli, tasalı, üzüntülü
daxbarbûn *m* **1.** tasalanma, üzülme **2.** etkilenme
daxbar bûn 1. tasalanmak, üzülmek **2.** etkilenmek
daxbarî *m* dağlama
daxdan *m* dağlama
dax dan *l/gh* **1.** dağlamak (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak) **2.** dağlamak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurmak)
daxdar *rd* **1.** dağlı (dağı olan, dağlanmış olan) **2.** *mec* dertli, tasalı, üzüntülü **3.** *mec* yaralı
daxdarbûn *m* **1.** tasalanma, üzülme **2.** etkilenme
daxdar bûn *l/ngh* **1.** tasalanmak, üzülmek **2.** etkilenmek
daxdarî *m* dağlanma, dağlılık
daxdaxî *rd* dağlanmış durumda olan
daxdaxîkirin *m* dağlama
daxdaxî kirin *l/gh* dağlamak
daxdayî *rd* dağlı, dağlanmış olan
daxdayîn *m* dağlayış
daxekêş *m* dağlama aracı
daxil (I) *n* tahıl
daxil (II) *nd* **1.** dahil, dahl, karışma **2.** dahil, iç, içeri **~ê protokolê** protokole dahil **~î (...) bûn 1)** -e katılmak, içine girmek **2)** -e bas-

mak * daxilî sara çaran bû dördüncü yaşını bastı ~î **qebrê kirin** toprağa vermek, gömmek
daxiliye *nd* **1.** dahiliye *nd* dahiliye (devlet yönetiminde iç işleri) **2.** dahiliye (vücudun iç hastalıklarıyla ilgili hekimlik bölümü) **3.** dahiliye (iç hastalıklarıyla ilgili hastahane bölümü)
daxilî *rd* dahilî, içsel
daxilbûn *l/ngh* katılma, dahlolma
daxil bûn *l/ngh* katılmak, dahlolmak
daxilkirin *m* katma, dahletme
daxil kirin *l/gh* katmak, dahletmek
daxim *m* cam
daximrandin *m* söndürme, köreltme
daximrandin *l/gh* söndürmek, köreltmek
daximrîn *m* söndürülme, körelme
daximrîn *l/ngh* söndürülmek, körelmek
daxirxilîn *m* salkım saçak asılı olma
daxirxilîn *l/ngh* salkım saçak asılı olmak
daxistan *m* indirim, tenzilât
Daxistanî *nd/rd* Dağıstanlı
daxistin *m* **1.** indirme, indiriş (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlama) **2.** indirme, kapama, kapatma **3.** alçaltma (aşağıya doğru indirme) **4.** indirme, düşürme (değerini, fiyatını düşürme) **5.** indirim, indirim, tenzilât, indirim yapma, tenzil etme
daxistin *l/gh* **1.** indirmek (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlamak) * **tekberên qata jorê daxistin** yukarı kattaki eşyayı indirdiler **2.** indirmek, kapamak, kapatmak * **derebe daxistin** kepenkleri indirdi **3.** alçaltmak (aşağıya doğru indirmek) **4.** indirmek, düşürmek (azaltmak, değerini, fiyatını düşürmek) * **piştî bazarkirinê êpê bihayê kiras daxist** pazarlıktan sonra giysinin fiyatını epey indirdi * **min deh hezar lîreyê din jî daxist, dîsa nekirî on** bin lira daha düşürdüm almadı **5.** indirim yapmak, tenzil etmek
daxistî *rd* **1.** inik, indirilmiş * **pace daxistî bûn** pencereler inikti **2.** alçaltılmış (aşağıya doğru indirilmiş) **3.** indirimli, tenzilâtlı (değeri, fiyatı indirilmiş olan)
daxîn *m* **1.** indirim **2.** *bz* indirim, tenzilat
daxîner *rd* **1.** indirici **2.** düşürücü ~**a xwînpestênê** (an jî **tansiyonê**) tansiyon düşürücü
daxker *nd/nt* dağlamacı, dağlayıcı
daxkirin *m* dağlama
dax kirin *l/gh* **1.** dağlamak (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak) **2.** dağlamak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine.kızgın bir metal parçayla vurmak)
daxkirî *rd* dağlı, dağlanmış olan
daxkirok *m* dağlağı
daxme *m* dama
daxsî *rd* kaynatılmış olan (kaynatılmış süt, su)
daxuliqandin *m* yaratma
daxuliqandin *l/gh* yaratmak
daxuliqîn *m* yaratılma
daxuliqîn *l/ngh* yaratılmak
daxumandin *m* örtme
daxumandin *l/gh* örtmek
daxumîn *m* örtülme
daxumîn *l/ngh* örtülmek
daxuran *m* aşınma, erozyon
daxurandin *m* aşındırma
daxurandin *l/gh* aşındırmak
daxurandî *rd* aşınık
daxurîn *m* 1. aşınma **2.** aşağıya akma
daxurîn *l/ngh* 1. aşınmak **2.** aşağıya akmak * **lehî ji pal û kaşan dadixuriya** sel bayırlardan akıyordu
daxuşandin *m* süründürme
daxuşandin *l/gh* süründürmek
daxuşandî *rd* süründürülmüş
daxuşîn *m* sürünme
daxuşîn *l/ngh* sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)
daxuyakirin *m* **1.** belirtme, belli etme (görünür, anlaşılır hale getirme) **2.** açıklama, beyan etme ~**a mal û mulk** mal mülk beyanı
daxuya kirin *l/gh* **1.** belirtmek, belli etmek (görünür, anlaşılır hale getirmek) **2.** açıklamak, beyan etmek
daxuyakirî *rd* **1.** belirtilmiş **2.** açıklanmış, beyan edilmiş olan
daxuyan *m* **1.** bildirme, beyan **2.** *hiq* ifade **3.** duyurma ~ **dan** beyan vermek ~**a vînî** *hiq* irade beyanı
daxuyaname *m* bildirim ~**ya giştî ya lihevkirinê** genel uygunluk bildirimi
daxuyandin *m* **1.** bildirme, beyan etme, deklare etme **2.** bildirme, deklare etme, beyan etme (gümrüklerde vergi konusu olacak eşya vb.yi resmî makamlara bildirme) **3.** belirtme **4.** açıklama, açıklama yapma, açıklamada bulunma **5.** yürütme (açıklama, öne sürme)
daxuyandin *l/gh* **1.** bildirmek, beyan etmek, deklare etmek **2.** beyan etmek, bildirmek, deklare etmek (gümrüklerde vergi konusu olacak eşya vb.yi resmî makamlara bildirmek) **3.** belirtmek * **min ramanên xwe daxuyandin** ben düşüncelerimi belirttim **4.** açıklamak, açıklama yapmak, açıklamada bulunmak * **wezîr der barê vê yekê de ramanên xwe daxuyandin** bakan bu konuda düşüncelerini açıkladı **5.** yürütmek (açıklamak, öne sürmek) * **raman daxuyandin** fikir yürütmek
daxuyandî *rd* **1.** bildirilmiş, beyan edilmiş **2.** belirtilmiş **3.** açıklanmış, açıklama yapılmış
daxuyanî *m* **1.** bildirme, beyan **2.** açıklama **3.** demeç, beyanat ~ **dan 1)** açıklama yapmak, açıklamak, açıklamada bulunmak **2)** beyanat vermek (veya beyanatta bulunmak), demeç vermek ~ **kirin** açıklama yapmak, açık-

lamak, açıklamada bulunmak
daxuyanîdan *m* **1.** açıklama yapma, açıklama, izahat verme, izahatta bulunma **2.** demeç verme, beyanat verme
daxuyanî dan *l/gh* **1.** açıklama yapmak, açıklamak, izahat vermek, izahatta bulunmak **2.** demeç vermek, beyanat vermek
daxuyanîkirin *m* açıklama yapma, açıklama
daxuyanî kirin *l/gh* açıklama yapmak, açıklamak
daxuyanname *m* **1.** bildirge, beyanname **2.** bildirge (vergi yükümlülerin gelir bildirme belgesi)
daxûl *rd* eğinik **~î (...) bûn** -e eğilmek
daxûlbûn *m* eğilme
daxûl bûn *l/ngh* eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek)
daxûlbûyîn *m* eğiliş, eğilme (insan için)
daxûlkirin *m* eğme
daxûl kirin *l/gh* eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek)
daxûn *bnr* darxûn
daxwaran *m* aşınım
daxwarandin *m* aşındırma
daxwarandin *l/gh* aşındırmak
daxwarandî *rd* aşınık
daxwarin *m* **1.** lâf yeme, yalayıp yutmak (kötü bir davranış, söz karşısında ses çıkarmama, kabullenme) **2.** hazmetme, içine sindirme, içine atma, sesini çıkarmadan içerleme
daxwarin *l/gh* **1.** lâf yemek, yalayıp yutmak (kötü bir davranış, söz karşısında ses çıkarmamak, kabullenmek) **2.** hazmetmek, içine sindirmek, içine atmak, sesini çıkarmadan içerlemek
daxwarîn *m* aşınma
daxwarîn *l/ngh* aşınmak
daxwastin *m* **1.** dileme **2.** talep etme
daxwastin *l/gh* **1.** dilemek **2.** talep etmek
daxwaz *m* **1.** istek, dilek (bir şeye duyulan eğilim) * **me li gor emadê we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık **2.** istek, istem, talep (yerine getirilmesi başkasından istenilen, beklenilen şey) **3.** emel, ülkü **4.** rağbet, istek **5.** sürüm, revaç **6.** istek, heves
daxwazbar *rd* **1.** istekli, rağbetli **2.** sürümlü **~a (...) kirin** -e istemek, talep etmek
daxwazî *m* **1.** istek, dilek (bir şeye duyulan eğilim) * **me li gor emadê we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık **2.** istek (yerine getirilmesi başkasından istenilen, beklenilen şey, talep) **~î kirin** istek duymak
daxwazkar *nd/nt* **1.** dileyici **2.** istekli, talepkâr, talip
daxwazkarî *m* isteklilik, talepkârlık
daxwazker *bnr* daxwazkar
daxwazkerî *bnr* daxwazkarî
daxwazkir *rd* matlup, istenilen
daxwazkirin *m* **1.** dileme (rica etme, arzu etme) **2.** dileme (biri için bir dilekte bulunma) **3.** isteme, istekte bulunma, talep etme
daxwaz kirin *l/gh* **1.** dilemek (rica etmek, arzu etmek) **2.** dilemek (biri için bir dilekte bulunmak) * **ez ji te re şad û kamiraniyan daxwaz dikim** sana mutluluklar dilerim **3.** istemek, istekte bulunmak, talep etmek
daxwazkirî *rd* matlup, istenilen
daxwazlêker *nd/nt* davacı
daxwazlêkerî *m* davacılık
daxwazname *m* **1.** dilekçe, arzuhal **2.** talepname
daxwaznamenivîs *nd/nt* arzuhalcı
daxwaznamenivîsî *m* arzuhalcılık
daxwer *rd* aşındırıcı
daxwerîner *rd* aşındırıcı
daxwestin *m* **1.** dileme (rica etmek, arzu etme) **2.** dileme (biri için bir dilekte bulunma) **3.** talep etme
daxwestin *l/gh* **1.** dilemek (rica etmek, arzu etmek) **2.** dilemek (biri için bir dilekte bulunmak) **3.** talep etmek
dayax *m* dayanma **~ kirin** dayanmak
dayende *rd* **1.** bağışçı **2.** verici
dayendetî *m* **1.** bağışçılık **2.** vericilik
dayê *b* **1.** ana (anneye seslenme sözü) **2.** *m* anne (yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü) **3.** *m* bacı (tarikat şeyhlerin karısı) **4.** analık (ana yerini tutan veya ana kadar yakınlık gösteren kadın) **~ dêranê** zavalı anne
dayik *m* **1.** ana, anne **2.** anacık **3.** ana (velinimet) **~a şîr** süt anne **~ê heft kur xweyê kirin, heft kur dayik ji birçînan kuştin** ana yedi evlat besledi onlar anayı açlıktan öldürdü
dayika mar *nd* dişi yılan
dayikatî *m* **1.** analık (ana olma durumu) **2.** analık (ana duygusu)
dayikbûn *m* ana olma, ana oluş
dayikê *b* **1.** ana (anneye seslenme sözü) **2.** *nd* ana (yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü) **3.** analık (ana yerini tutan veya ana kadar yakınlık gösteren kadın)
dayiknîştîman *m* ana vatan
dayiktî *m* **1.** analık, annelik (ana olma durumu) **2.** analık, annelik (ana duygusu) **3.** analık (anaca davranış)
dayîk *bnr* dayik
dayî (I) *bot/m* ak asına, ören gülü
dayî (II) *n* dayı (anneni erkek kardeşi)
dayî (III) *n* kudret helvası
dayî (IV) *rd* verilmiş, mevdu
dayîn (I) *m* **1.** veriş, verme **2.** ödeme, ödeniş, ödeyiş **3.** vergi (bir kimsenin doğuştan sahip olduğu iyi nitelik) * **ev dayîneke Xwedê ye** bu bir Allah vergisi **~ û girtin** teslim tesellüm **~a kevir li ser dil e** bağrına taş basmak **~a Xwedê** Allah vergisi
dayîn (II) *m* **1.** dadı **2.** süt ana (veya anne)

dayînbar *rd* ödemeli
dayîndar *rd* ödemeli
dayînde *rd* verici
dayîndest *m* elden teslim, elden teslim etme
dayîngeh *m* ana okulu, çocuk yuvası
dayînî *m* **1.** dadılık **2.**süt analık (veya annelik)
dayîntî *m* **1.** dadılık **2.**süt analık (veya annelik)
daykanî *sos/m* ana erkil
daykanîtî *sos/m* ana erki
daykatî *m* analık ~ **kirin** analık etmek veya yapmak
daylan (I) *nd* özel bir işin sonuna veya belirli bir sayıya varıldığının özel çığlığı. Ekim biçimi sonunda koro halinde tekerleme çağırılır. Bir oyun veya kazançta 10, 12, 24, 100, 1000 gibi belirli sayılara erilmede durak verip çığlık atma ~ **bang kirin** bu çığlığı atmak
daylan (II) *rd* **1.** yakışıklı **2.** acaip, garip
dayox 1. verici (veren, verme yanlısı) **2.** verici (çıkar gözetmeksizin her türlü yardımı yapan, esirgemeyen) **3.** *fiz/m* verici (elektromanyetik dalgaların yardımıyla işaret, ses ve görüntü iletmeye yarayan cihazların genel adı) **4.** *bj/n* verici (başkasına aktarılmak üzere kan, doku veya organ veren kimse) **5.** verimkâr * **bavê Zeynebê ne dayox e** Zeynep'in babası verimkâr değil **6.** satıcı **7.** *mec* kefil
dazanîn *m* bildiri
daze *m* fidan
dazmix *n* maya
de *rz* **1.** bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * **de baranek barî, de wisa barî qet mepirse** bir yağmur yağdı, bir yağdı hiç sorma **2.** haydi * de bê vir haydi buraya gelsin **3.** hele bir * **de bila ew roj bê** hele bir o gün gelsin **4.** *b* olur mu * **de, tiştek wisa dibe!** öyle bir şey olud mu! ~ **bavê min** ha benim babam, ha gayret ~ **bidê û** ~ **nedê!** yer misin yemez misin! ~ **bila bê** gelsin de...* **de bila bê îcar ji nava vî karî derkeve** gelsin de, bu işin içinden çıksın bakalım ~ **bixwe** na, nah * **de bixwe, yeke din jî!** nan, bir tana daha! ~ **bixwe kero** yedin mi naneyi, gördün mü? ~ **carek bû** *g* neyse (önemi yok, olan oldu) * **de carek bû** neyse olan oldu ~ **çi bû bû** *g* neyse (önemi yok, olan oldu) * **de çi bû bû** neyse olan oldu ~ ~ **1)** *h* peyderpey **2)** yavaş yavaş, aheste ahest **3)** sakın olaki! ~ **dev jê berde lo** (an jî lê) bırak Allahını seversen ~ **dev jê biqere lo** (an jî lê) bırak Allahını seversen ~ **(te** an jî **we) dît** ne buyrulur? * **de we kirên wî dîtin, hûnê îcar çi bibêjin?** yaptıklarını gördünüz, şimdi buna ne buyuracaksınız? ~ **ew çi ye?** sözü mü olur? ~ **êdî çêbû** *g* neyse (önemi yok, olan oldu) * **de êdî çêbû** neyse olan oldu ~ **êdî çi be** *g* her neyse (önemi yok) ~ **êdî tu ...** ... var kıyas et * **de êdî tu lê bigire** var sen kiyas et ~ **haydê** (an jî **hadê**) **1)** haydisene, hadisene **2)** hoppala (küçük çocuklar atlarken onları yüreklendirmek için söylenilir) ~ **haydê tûman li kurmoriyê bikin** olacak şey değil ~ **hema ev jî adetek e** âdet yerini bulsun diye ~ **hema ev jî bûye adet** âdet yerini bulsun diye ~ **hema hûn xweş bin** siz siz sağ olun ~ **her (e)** *b* na, nah ~ **heyra** *b* hoş (bununla birlikte) * de heyra, dilê ının jî ji zewacê re nîn e hoş, benim de evlenmeye gönlüm yok ~ **(îcar) hûn dizanin** siz bilirsiniz ~ **îcar (yek) bi bîr anîn** öpüp de başına koymak ~ **îcar binêre** ne buyrulur? * **de îcar binêre, hûnê niha çi bibêjin?** yaptıklarını gördünüz, şimdi buna ne buyuracaksınız? ~ **îcar bixwe!** öp babanın elini! ~ **îcar (yek) dan ser serê xwe** öpüp de başına koymak ~ **îjar em werin** ille velâkın, gel gelelim, bununla birlikte ~ **îcar hûnê ji vê re çi bibêjin?** ne buyrulur? * **de îcar hûnê ji van kirên wî re, çi bibêjin?** yaptıklarını gördünüz, şimdi buna ne buyuracaksınız? ~ **îcar tu lê binêre!** seyret! ~ **(te) jî** neyse (önemi yok, olan oldu) * **de tu jî were** neyse sende gel ~ **ka 1)** hani nerde! **2)** hele, hele bir (uyarına, korkutma veya vaat anlatır) * **de ka bila nexebite** hele çalışmasın * **de ka bila neke!** hele bir yapmasın! ~ **ka çi** neymiş * **de ka çi, xwedêgiravî ez hevalên xwe tînim malê û em bi qumarê dileyîzin?** neymiş, arkadaşlarımı eve getiriyor, kumar oynuyorlarmışız? ~ **kanê** nerede ('özlem, arayış imkanı var mı, imkansız' anlamlarında kullanılır) * **xwedêgiravî min dê ji we re pêjn û hîsên xwe binivisanda, de kanê?** size sözüm ona hislerim yazacaktım, nerede? ~ **na lo** (an jî **lê**) **1)** haydi canım sende, haydi ordan (böyle şey olmaz, sanan inanmam) **2)** yok canım * **de na lo, ez ne alîgirê tu kesî me** yok canım, ben kimsenin taraflısı değilim ~ **na tu jî ha** haydi canım sende, haydi ordan (böyle şey olmaz, sanan inanmam) ~ **tu dê bibînî 1)** gör (veya görürsün) * **tu dê bibînî ku ez dê çawa bidimê** ben ona vereceğim, sen de gör **2)** gör bak ~ **tu dê lê binêrî 1)** gör (veya görürsün) * **tu dê lê binêrî ku ez dê çawa bidimê** ben ona vereceğim, sen de gör **2)** gör bak ~ **tu jî** ilahî, sen de ha ~ **tu jî lo** adam sen de (veya yalnız adam) * **de tu jî dev jê berde** adam, vazgeç ~ **tu lê** bak sen ~ **tu zanî** (an jî **hûn zanin) 1)** sen bilirsin (veya siz bilirsiniz) **2)** Allah selâmet versin (keyfin bilir) ~ **û** ~ aheste ahest ~ **were** gel de * **de were hêrs nebe** gel de şimdi kızma ~ **were ha 1)** iyi iş (doğrusu) **2)** gel de seyreyle, hoppala (şaşma ile birlikte kınamayı belirtir) * **de were**

ha, ev ji ku derket? hoppala, bu nereden çıktı? ~ **were vî kerî ji vê avê** (an jî **bihurê**) **derbas bike!** 1) ayıkla pirincin taşını! 2) o-na lâf anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha zor ~ **were vî nîrî hilgire ser vî milî** o-na lâf anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha zor ~ **yelah** hoppala (küçük çocuklar atlarken onları yüreklendirmek için söylenilir)
-de *rz* yapım soneki
debabe *lşk/m* tank
deban *nd* kılıç demiri
debançe *bnr* demançe
debang *bnr* debeng
debanik *m* esneme (uyku veya sıkıntıdan dolayı) ~ **hatin (yekî)** esnemek
debar *m* **1.** geçim **2.** dayanç **3.** yem, hayvan yemi ~ **(ebûr** an jî **îdare) zor e** geçim sıkıntısı (veya geçim zorluğu) **~a (yekî) bûn** geçimini sağlayacak durumda olmak **~a (yekî) dabîn kirin** geçimini sağlamak **~a (yekî) hatin dabînkirin** geçimi temin edilmek, nafakalanmak **~a xwe kirin** geçinmek, geçimini sağlamak, hayatını kazanmak * **Muharem tenê bi masîgiriyê debara xwe dike** Muharrem yanlız balıkçılıkla geçiniyor **~a xwe li ser (yekî) din kirin** -den geçinmek (kendi ihtiyaçlarını başkalarından sağlamak) * **mêrik pere nade titûnê nakire, li ser qutiyên her kesî debara xwe dike** adam para verip tütün almıyor, herkesin tabakasından geçiniyor **~a xwe peyde** (an jî **dabîn) kirin** geçimini sağlamak (veya temin etmek)
debarbûn *m* geçinme
debar bûn *l/gh* geçinmek
debare *m* **1.** geçimlik, nafaka **2.** azık
debarî *m* geçinim
debarkirin *m* **1.** geçinme **2.** dayanma, idare etme (tahamül etme, güç bir duruma katlanma)
debar kirin *l/gh* **1.** geçinmek **2.** dayanmak, idare etmek (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)
debaşan *m* üleştirim
debaşkar *nd/nt* bölücü
debaşkarî *m* bölücülük
debaşkirin *m* bölme, üleşme, üleştirme
debaş kirin *l/gh* bölmek, üleşmek, üleştirmek
debax *m* sepi
debaxane *m* tabakhane
debaxgeh *m* tabakhane
debaxkar *nd/nt* sepici
debaxkarî *m* sepicilik
debaxker *nd/nt* sepici
debaxkerî *m* sepicilik
debaxkirin *m* sepileme, tabaklama
debax kirin *l/gh* sepilemek, tabaklamak
debaxkirî *rd* sepili
debaxtî *m* tabaklama, tabaklık
debaxxane *m* tabakhane
debdebe *m* debdebe, görkem
debdebeyî *rd* debdebeli
debe (I) *m* çıngar, olay, mesele
debe (II) *m* sıvı kabı
debeng *rd* **1.** aptal, ahmak, geri, anlayışsız **2.** *b* aptal (küçümseme belirten seslenme)
debengane *h* aptalca, ahmakça (ahmaka yaraşır nitelikte)
debengî *m* aptallık, ahmaklık ~ **kirin** aptallık etmek, ahmaklık etmek
debengîbûn *m* aptallaşma, ahmaklaşma
debengî bûn *l/ngh* aptallaşmak, ahmaklaşmak
debengîkirin *m* aptallaştırma, ahmaklaştırma
debengî kirin *l/gh* aptallaştırmak, ahmaklaştırmak
debengokî *rd* aptalca, ahmakça
de bila *b* **1.** haydi, hadi (kabul ve onamayı belirtir) * **de bila ew jî bê** hayde o da gelsin **2.** haydi, hadi (ihtimal belirtir) * **ji niha bi şûn de ez dê deh sal emir bikim, bîst sal bikim, de bila sî sal be** bundan sonra on sene mi yaşarım, yirmi mi, haydi otuz sene olsun
debir (I) *m* divit
debir (II) *nd/nt* yazıcı, katip
debir (III) *m* **1.** ekin * **îsal baran baş barî, debir baş in** bu sene iyice yağmur yağdı, ekinler iyi **2.** yem (hayvan yiyeceği) ~ **û dêr** 1) ekinler 2) zahire
debirandin *m* geçindirme
debirandin *l/gh* geçindirmek
debirî *m* yazıcılık
debirîn *m* geçinme
debirîn *l/ngh* **1.** geçinmek * Azad tenê bi masîgiriyê didebire Azad yanlız balıkçılıkla geçiniyor **2.** *mec* sığınmak
debirvan *nd/nt* ekinci
debirvanî *m* ekincilik
debî *erd/m* debi
debîr *nd/nt* **1.** idareci, yönetici **2.** katip
debîristan *m* lise
debîrî *m* **1.** yöneticilik **2.** katiplik
debîş *m* **1.** yapışkan **2.** ağda **3.** *kîm* glüten
deboqan *m* reçine
debor *m* **1.** geçim **2.** dayanç, tahamül etme * **ax debor nedikir** toprak tahamül etmiyordu **~a (yekî) hatin** sıkılmamak
debreş *n* karatahta
debriyaj *m* debriyaj
deburge *m* polo sopası
debûqan *bnr* deboqan
debûş *m* **1.** yapışkan **2.** *rd* yapışıcı, yapışkan
debûşî *rd* yapış yapış
debûşkî *rd* yapışkanca
debûşkîbûn *m* yapışkanca olma, yapış yapış olma
debûşkî bûn *l/ngh* yapışkanca olmak, yapış yapış olmak

debûşokî *rd* yapışkanca
Decal *n* Deccal ~ **li dû** (an jî **pey**) **yekî bûn** ardından (veya arkasından) atlı kovalamak * **ev çî leza te ye, tu dibêjî qey Decal li dû te ye?** nedir bu telâşın, sanki arkanda atlı kovalıyor?
decrescendo *mzk/h* decrescendo
deç *m* damga, bir beyaz yüzeyde tek nokta
dede *n* dahdah, dehdeh (çocuk dilinde at, katır)
dededan *m* arızalanma
dede dan *l/gh* arızalanmak
dedek (I) *b* tay tay
dedek (II) *n* dahdah, dehdeh (çocuk dilinde at, katır)
dedektîf *nd/nt* detektif
dedektîfî *m* hafıyelik
dedektor *m* dedektör, bulucu
dedik *ant/m* dalak
dedîngeh *m* kaza, kasaba
deduksiyon *fel/m* dedüksiyon, tümdengelim
def (I) *m* **1.** davul **2.** tef ~ **bi adet lê dikeve** davul bile usuluna göre çalınır ~ **jendin 1)** davul çalmak, davul dövmek **2)** tef çalmak **~a hawarê** sır saklamayan **~a (yekî) lê xistin** (birini) tefe koymak (veya tefe koyup çalmak), antipropagandasını yapmak
def (II) *m* saç teli **~a spî avêtin porê (yekî)** saçına ak düşmek **~a spî ketin porê (yekî)** saçına ak düşmek **~ên spî avêtin dev û riyê (yekî)** (saça, sakala) ak düşmek **~ên spî avêtin por û riyê (yekî)** (saça, sakala) ak düşmek
def (III) *nd* **1.** huzur, karşı, kat, nezdinde, ön, yan * **hatibûn def me** yanımıza gelmişlerdi * **li def kesê hunermend** sanatçı kimselerin nezdinde **2.** yan (birlikte, beraber olma) * li def min sê kes hene yanımda üç kişi var
def (IV) *m* **1.** def, savma **2.** itekleme * **def lê xist** itekledi **~a (yekî) ji xwe kirin** (birini) başından savmak (defetmek) ~ **î (...) dan** -e sokmak
def (V) *m* on karıka verilen ad
defa hawarê *nd* kös (büyük davul)
defandin *m* **1.** defetme, defleme, savma, savuşturma **2.** itme
defandin *l/gh* **1.** defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak * **me bela defand** belâyı savdık **2.** itmek
defandî *rd* **1.** defedilmiş **2.** itilmiş
defans *m* defans
defa sing *ant/m* can tahtası
defbûn *m* defloma, çekilip gitme
def bûn *l/ngh* defolmak, çekip gitmek, yıkılmak
defdan *m* itme, basma
def dan *l/gh* itmek, basmak
defder *nd/nt* itekleyici, itekleyen
defeyibandin *m* işkillenme
def eyibandin *l/gh* işkillenmek
defik (I) *bnr* pozınik
defik (II) *m* tef
definandin *m* gömme, gömüş
defînandin *l/gh* gömmek, defnetmek (ölüyü gömmek)
definandî *rd* gömük, gömülü, metfun
defincan *m* bir tür tef
defînî *rd* gömük, gömülü
defînîn *m* gömülme, gömülüş, dehnolunma
defînîn *l/ngh* gömülmek, dehnolunmak
definkirî *rd* gömülü
defîle *m* defile
defîne *m* defîne, gömü
defîneger *nd/nt* defıneci
defînegerî *m* defınecilik
defjen *nd/nt* **1.** davulcu **2.** tefçi
defjenî *m* **1.** davulculuk **2.** tefçilik
defkirin *m* defetme, savma, savuşturma
def kirin *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak
deflasyon *ab/m* deflâsyon, para darlığı
def lê dan *l/bw* iteklemek
deflêder *nd/nt* **1.** davulcu **2.** tefci
deflêderî *m* **1.** davulculuk **2.** tefçilik
def lê xistin *l/bw* iteklemek
defn *m* defın, gömme **~î erdê kirin** toprağa vermek
defnbûn *m* defnolunma, gömülme
defn bûn *l/ngh* defnolunmak, gömülmek
defnbûyî *rd* metfun, gömülü
defnbûyîn *m* dehnolunuş, gömülüş
defne *bot/m* defne (Laurus nobilis)
defnkirin *m* defnetme, gömme
defn kirin *l/gh* **1.** gömmek, defnetmek **2.** gömmek (birinin cenaze törenine katılmak veya cenazeyi kaldırmak) **3.** gömmek (birinden daha çok yaşamak) * **ez dê hîn pir kesan defn bikim** ben daha çok insan gömerim
defnkirî *rd* gömük, gömülü, metfun
deforme *rd* deforme
deformebûn *m* deforme olma
deforme bûn *l/ngh* deforme olmak
deformebûyîn *rd* deforme oluş
defransiyel, dîferansiyel *m* diferansiyel
defroster *m* defroster, buzçözer
defter *m* defter ~ şidandin defterleri sarmak * **çi ye dîsa tu defteran dişidînî?** nedir yine defterleri sarıyorsun? **~a bingehî** *bz* ana defter **~a bîrhatiyan** (an jî **bîreweriyan**) hatıra defteri **~a dahat û lêçûnan** *bz* işletme defteri **~a gelaleyan** karalama defteri **~a jimêryarî** *bz* ana defter **~a mezin** *bz* ana defter, büyük defter, defteri kebir **~a qeydiyan** kayıt defteri **~a qopyayan** kopya defteri **~a reş** kara liste **~a rojane ya hesaban** *bz* günlük defter **~a yewmiyeyan** yevmiye defteri
deftera jimêryariyê *nd* nüfus **envanter**

defterdar *nd/nt* defterdar, mühasip
defterdarî *m* defterdarlık, mühasiplik
defterfiroş *nd/nt* defterci (satan kimse)
defterfiroşî *m* deftercilik
deftervan *nd/nt* defterci
deftervanî *m* deftercilik
defterxane *m* defterhane
defterxitim *m* nüfus cüzdanı
defvan *nd/nt* davulcu
defvanî *m* davulculuk
deg *bnr* deq
degajman *m* degajman
degel *rd* **1.** cesur, yiğit **2.** basiretli
degelî *m* **1.** cesaret, yiğitlik **2.** basiret
degenek *m* deynek
degerû *rd* sivri dilli
degme *rd* **1.** değme (her, herhangi bir) **2.** *h* nadiren ~ **û wezîr** bir aşık oyunu
degmen *rd* değme
deh (I) *b* dah, deh ~ **kirin** dah etmek
deh (II) *n* **1.** on (10, X) **2.** *rd* on (dokuzdan bir artık) ~ **car** (an jî **neqil**) on defa (veya on kere) * **ev bû deh car jê re dibêjim were** on defadır söylüyorum gel diye ~ **kesên aqilmend ji heqê yekî dîn dernakevin** bir deli bir kuyuya taş atar kırk akıllı çıkaramazmış ~ **sal ji emrê (yekî) çûn** bir yaşına daha girmek * **piştî ku min bihîst diz ew e, deh sal ji emrê min çû** hırsızın o olduğunu öğrenince, bir yaşıma daha girdim
deha *m* deha, dâhilik
dehan (I) *mat/m* onlar, onlar basamağı
dehan (II) *m* **1.** sindirim, hazım **2.** *biy* özümleme
dehanbar *rd* sindirilebilir
dehandin *m* **1.** sindirme, sindiriş, hazmetme **2.** özümlemek, özümsemek
dehandin *l/gh* **1.** sindirmek, hazmetmek * **xwarina ku dixwarin bi zorê didehandin** yediklerini zor sindiriyordu **2.** özümlemek, özümsemek
dehandî *rd* sindirik, sindirilmiş
dehane *nd* müeşşer
dehanî *mat/rd* **1.** ondalık **2.** onlar **3.** *dîr/m* öşür
dehannas *nd/nt* sindirim bilimci
dehannasî *bj/m* sindirim bilimi
de haydê *b* **1.** haydisene, hadisene **2.** hodri meydan
dehbe *zo/rd* **1.** vahşî, yabanî (evcil olmayan hayvan) **2.** yaratık (korkunç hayvanlar)
dehbelor *rd* alık, ebleh
dehbelorî *m* alıklık, eblehlik
dehbelorîbûn *m* alıklaşma
dehbelorî bûn *l/ngh* alıklaşmak
dehedeh *rd* onar onar
dehek *rd* **1.** onluk **2.** ondabir
dehekî *mat/rd* ondalık
dehem *rd* onuncu
dehemîn *rd* onuncu
dehen *nd* ağız ve diş
dehene *rd* onluk
deherandin *m* **1.** kovma **2.** kovma, uzaklaştırma
deherandin *l/gh* **1.** kovmak, kovalamak **2.** kovmak, uzaklaştırmak
deherandî *rd* kovulmuş
deherîn *m* kovulma, kovuluş
deherîn *l/ngh* kovulmak
dehê îlonê *nd* yılan gibi sürüngenlerin toprak altına çekilme dönemi
dehêk *mat/m* **1.** ondalık **2.** ondabir
dehf (I) *m* **1.** saç teli **2.** at kılı **~ên spî avêtin porê (yekî)** saçlarına aklar düşmek
dehf (II) *m* tuzak, kapan
dehf (III) *m* itek, itekleme, itme ~ **lê dan** (an jî **xistin**) iteklemek **~î (tiştekî) dan** itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **wî dehfî avê dabû** onu suya itmişti * **dehfî birkê dan** havuza itmek ~ **eyibandin 1)** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediye dönmek) **2)** kendi ayıplarından konuşulduğunu sezmek, kötü durumu sezmek
dehfandin *m* iteleme, itme, itiş, itekleme
dehfandin *l/gh* **1.** itmek, iteklemek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase dehfandin** masayı itmek * **hêdîka pace dehfand** pencereyi yavaşça itti **3.** itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew dehfande birkê** onu havuza itti **4.** *fiz* itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev didehfînin** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter
dehfdan *m* itme, iteleme
dehf dan *l/gh* **1.** itmek, itelemek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase dehf dan** masayı itmek **2.** itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace dehf da** pencereyi yavaşça itti **3.** itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew dehf da birkê** onu havuza itti **4.** *fiz* itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev dehf didin** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter
dehfdayîn *m* itiş, iteleyiş
dehfdêr *rd* iteleyici, itici
dehfdêrî *m* iteleyicilik, iticilik
dehfîner *rd* iteleyici
dehflêdan *m* itekleme
dehf lê dan *l/bw* itiştirmek
dehgoşe *mat/m* ongen
deh hezar *nd* **1.** on bin **2.** on binlik (kâğıt para)
deh hezarkan *mat/nd* on binler basamağı
deh hezarkane *mat/nd* onbinler basamağı

dehiban *m* çöküntü
dehibandin *m* **1.** çöktürme **2.** yıkma (mavfetme, yıkımına sebep olma) **3.** sarsma **4.** çürütme, çürütüş
dehibandin *l/gh* **1.** çöktürmek **2.** yıkmak (mavfetmek, yıkımına sebep olmak) **3.** sarsmak **4.** çürütmek (çöktürmek insan için)
dehibandî *rd* **1.** çökkün **2.** çökkün (vücut, akıl ve ruhça gücü azalmış olan)
dehibî *rd* **1.** çökkün **2.** çökkün (vücut, akıl ve ruhça gücü azalmış olan)
dehibîbûn *m* çökünlük
dehibîn *m* **1.** çökme **2.** çökme (vücut, akıl, ruhça gücü azalma) **3.** çürüme, çürüyüş, yıpranma **4.** yıkılma (düşme) **5.** sarsılma (güçsüz durumda kalma) **6.** sarsılma (beklenmedik bir olaydan çok etkilenme) **7.** inginlik, inhitat, çökme (güçten düşme, yaşlanma)
dehibîn *l/ngh* **1.** çökmek **2.** çökmek (vücut, akıl, ruhça gücü azalmak) * **mêrikê belengaz êpê dehibîbû** adamcağız epey çökmüştü **3.** çürümek, yıpranmak * **di zîndanê de dehibîbû** zindanda çürüyüp gitmişti **4.** yıkılmak (düşmek) **5.** sarsılmak (güçsüz durumda kalmak) * **ji ber nexweşînê dehibî** hastalıktan dolayı sarsıldı **6.** sarsılmak (beklenmedik bir olaydan çok etkilenmek)
dehifandin *m* itme, itekleme
dehifandin *l/gh* itmek, iteklemek
dehik *n* **1.** onluk **2.** ongün süreyle yapılan
dehikê haciyan *nd* hacıların hacca gittikleri zulhace ayının onu
dehikandin *m* itme, itekleme
dehikandin *l/gh* itmek, iteklemek
dehikîn *m* itilme, iteklenme
dehikîn *l/ngh* itilmek, iteklenmek
dehim *rd* **1.** ebedî **2.** *h* ebediyen
dehimî *m* ebedîlik, ebediyet
dehişandin *m* **1.** basma (sıkıştırarak yerleştirme) **2.** dehşete düşürme
dehişandin *l/gh* **1.** basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) **2.** dehşete düşürmek
dehişandî *rd* **1.** basılmış, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan **2.** dehşete düşürülmüş olan,
dehişîn *m* **1.** basılma **2.** dehşete düşürülme
dehişîn *l/ngh* **1.** basılmak **2.** dehşete düşürülmek
dehiye *m* adak, kurban
dehî (I) *m* **1.** adak **2.** ölmüş çocuklar için verilen kurban
dehî (II) *m* ot yığını
dehîn *m* **1.** sindirilme, hazmedilme **2.** özümlenme, özümsenme
dehîn *l/ngh* **1.** sindirilmek, hazmedilmek **2.** özümlenmek, özümsenmek
dehînç *m* basamak
dehkan (I) *mat/nd* onlar basamağı
dehkan (II) *nd/nt* çiftçi
dehkane *mat/nd* onlar basamağı
dehkanî *m* çiftçilik
dehke *m* muhakeme, yargılama
dehkenar *mat/m* ongen
dehker *m* konu, mevzu
dehkeran *m* **1.** mevzu, söz konusu **2.** sorun, mesele (güç iş)
dehkirin *m* dehleme
deh kirin *l/gh* dehlemek
dehl *m* **1.** koru, koruluk **2.** bahçe, meyve bahçesi ~ **bişewite deviyeke min tê de tune** dünya yansa bir yorganım yok içinde ~ **dehl û dêş 1)** sık koruluk, kapuz (içine girilmeyen sık orman) **2)** balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş) **wekî** ~ **û dêş e** orman gibi (saç ve kaş için) ~ **û dêşa dîn** deli orman (çok sık ve gür orman) **~a lihevqelabtî** deli orman (çok sık ve gür orman)
deh libî *rd* onlu (içinde on tane bulunan)
dehlik *m* **1.** küçük koruluk **2.** küçük meyve bahçesi
dehlîz *m* dehliz, koridor
dehm (I) *m* hazım, sindirim
dehm (II) *m* hiza
dehm (III) *rd* bengi, ebedî
dehmen *m* **1.** etek **2.** dipnot
dehmend *rd* onlu (on işaretli şey)
dehn (I) *n* öğün
dehn (II) *m* hiza, semt
dehodeho *rd* onar onar
dehqan *nd/nt* çiftçi
dehre *m* tahra
dehrî *bnr* dêre
dehş *n* sıpa ~ **anîn** yavrulamak (eşek için) **~ê kerê** eşek sıpası
dehşanîn *m* yavrulama (eşek için)
dehş anîn *l/gh* yavrulamak (eşek için)
dehşet *m* dehşet, yılgı
dehşik *n* sıpa **~a mehînî** dişi katır sıpası **~ê destê gavanan** ipi kırık (serseri, sorumsuz) **~ê kerê** eşek sıpası **~ên mirov hebin bar li erdê namîne** insanın iş yapabilen çoluk çocuğu oldu mu başkasını pek muhtaç olmaz
dehul *bnr* dahol
dehyek *m* **1.** ondalık **2.** öşür
de îcar *g* **1.** hele hele (karşısındakini söylemeye isteklendirmek) **2)** gel gelelim, hele hele (sözü pekiştirmek için kullanılır) * **de îcar camêr hîna jî di xewa xefletê de ne** gelgelelim adamlar hâlâ gaflet uykusundalar
de îja *bnr* de îcar
dej *m* kale
dejenere *rd* dejenere, soysuz, yoz ~ **bûn** dejenere olmak ~ **kirin** dejenere etmek
dejenerebûn *m* **1.** dejenereleşme, soysuzlaşma **2.** yozlaşma
dejenere bûn *l/ngh* **1.** dejenereleşmek, soysuzlaşmak **2.** yozlaşmak
dejenerebûyî *rd* **1.** dejenere olmuş, soysuzlaşmış **2.** yozlaşmış

dejenerebûyîn *m* 1. dejereleniş, soysuzlama 2. yozlaşma
dejenerekirin *m* 1. dejenereleştirme, soysuzlaştırma 2. yozlaştırma
dejenere kirin *l/gh* 1. dejenereleştirmek, soysuzlaştırmak 2. yozlaştırmak
dejenerekirî *rd* 1. dejenereleştirilmiş, soysuzlaştırılmış 2. yozlaştırılmış olan
dejeneretî *m* 1. dejenerelik, soysuzluk 2. yozluk
dek *m* 1. oyun, düzen, entrika, desise, fen, hile 2. komplo, dolap 3. *mec* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **anîn serê (yekî)** 1) (birine) oyun etmek, oyun oynamak, (birinin) başına çorap örmek 2) (birine) ınadik atmak (etmek veya oynamak) ~ **gerandin** dümen çevirmek ~ **lê çêbûn** deke düşmek, oyuna gelmek ~ **lê çêkirin** oyuna düşürmek, deke düşürmek, dümen yapmak ~ **lê kirin** (birine) oyun etmek, oyun oynamak ~ **li ser serê (yekî) gerandin** oyuna düşürmek, deke düşürmek ~ **û dolab** 1) düzen, hile, tonga, tuzak 2) yalan dolan ~ **û dolab anîn serê (yekî)** birine komplo kurmak ~ **û dolap gerandin** 1) dümen çevirmek, komplo kurmak 2) dalavere çevirmek (veya döndürmek), fırıldak çevirmek (veya döndürmek), ığrıp çevirmek ~ **û dolab kirin** hile yapmak ~ **û dolap lê gerandin** (an jî **çêkirin**) (birine) komplo kurmak, kumpas kurmak ~ **û dolap li (yekî) gerandin** (an jî **kirin**) ayak yapmak ~ **û dolab li serê (yekî) çêkirin** (birinin) başına çorap örmek **bi ~ û dolaban (...) anîn ziftê** kapana sıkıştırmak (birini düzenle ele geçirmek) **bi ~ û dolaban (tiştek) zift kirin** külah kapmak ~ **û fenda mezin** Ali Cengiz oyunu ~ **û pîk** hile hurda, desise ~ **û pîkan nizane** hile hurda bilmez
dekadan *nd/nt* dekadan (natüralistlere karşı çıkan sembolistlere verilen ad)
dekadanî *m* dekadanlık
dekagram *mat/m* dekagram (kısaltması dag)
dekalître *mat/m* dekalitre (kısaltması dal)
dekametre *mat/m* dekametre (kısaltması dam) dekan
nd/nt dekan
dekan *nd/nt* dekan
dekantî *m* dekanlık
dekar *mat/m* dekar * **dekar ji dehan yekê hektarê ye** dekar hektarın onda biri değerindedir
dekarî *m* siyaset
dekatlon *sp/m* dekatlon
dekbaz *nd/nt* 1. oyunbaz, düzenbaz, düzenci, entrikacı, komplocu 2. *sp* oyuncu (çok oyun yapan, oyundan oyuna geçen kimse) * **pêlewanê dekbaz** oyuncu pehlivan
dekbazî *m* 1. oyunbazlık, düzenbazlık, düzencilik, entrikacılık, komploculuk 2. *sp* oyunbazlık
dekbûz *m* takla, taklak
dekedar *nd/rd* dolandırıcı
dekedarî *m* dolandırıcılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
dekenar *bnr* derkenar
deklanşor *m* deklânşör * **pêlî denklaşora wênekêşê kir** fotograf makinesinin deklânşörüne bastı
deklare *rd* deklare, biildirilmiş
deklerasyon *m* deklârasyon, bildirme, duyurma
dekmehal *rd* 1. birebir (etkisi kesin olan) * **nivişta ku çêdike dekmehal e** yaptığı muskalar birebir 2. çok zor * **ew dekmehal tê rê** onun yola gelmesi çok zor
dekolte *rd* 1. dekolte (açık kadın elbisesi) 2. dekolte (açık)
dekont *m* 1. dekont (ödenecek veya ödenmiş hesapların dükümü) 2. dekont (kapatılacak bir hesapta yapılacak indirim) 3. dekont (bütün indirimler yapıldıktan sonra borçlu tarafından ödenecek olan miktar) *m*
dekor *m* dekor (sinema, tiyatro ve tv.de sahneye konulacak esirin yazıldığı yerin, çağın özelliklerini belirleyen çeşitli öğelerin, perde, aksesuar vb. tümü) 2. dekor (bir yere süsleme amacıyla verilen düzen)
dekorasyon *m* dekorasyon
dekoratîf *rd/nd* dekoratif, süsleyici
dekorator *nd/nt* 1. dekoratör, bezeyeci 2. iç mimar
dekoratorî *m* 1. dekoratörlük 2. iç mimarlık
dekorker *nd/nt* dekorcu
dekorkerî *m* dekorculuk
dekorsaz *nd/nt* dekoratör
dekorsazî *m* dekoratörlük
dek û dolab *nd* 1. hile, oyun, üçkâğıt 2. katakuli, alevere dalevere
dek û pîk *m* hile hurda, desise ~**an nizane** hile hurda bilmez
dekzan *nd/nt* oyunbaz, düzenbaz, düzenci
dekzanî *m* oyunbazlık, düzenbazlık, düzencilik
delak *nd/nt* berber
delakî *m* berberlik
delal (I) *rd* 1. güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) 2. *m* güzel (güzel kız veya kadın) 3. aziz (sevgide üstün tutulan) 4. nazlı (üstüne titrenilen, değer verilen) 5. *m* gözde (önemli bir kimsenin beğendiği kadın) 6. cici ~**a** (an jî **ê**) **min** güzelim (samimi konuşmalarda) ~**ê ber dilê (yekî)** (birinin) azizi ~**ê ber dilê (yekî) bûn** (birinin) azizi olmak ~**ê mal** evin sevgilisi
delal (II) *rd* tellâl, çığırtkan, çağırtmaç ~ **dan gazîkirin** tellâl çağırtmak

delala berdilan *nd* göz dikeği
delalbûn *m* güzelleşme
delal bûn *l/ngh* güzelleşmek
delalet *m* delalet
delalê siwaran *nd* ovalık bölgede söylenen savaş türküleri
delaliya malê *nd* küçük hanım
delaliye *m* tellâliye, tellâllık
delaliyê *m* cicim (bayanlar için alaylı yolla seslenme)
delaliyê malê *nd* **1.** küçük bey (evin küçük erkek çocuğu) **2.** küçük bey, evin nazlı çocuğu (çıtkırıldım, şımarık genç, el bebek gül bebek büyütülmüş olan
delaliyo *n* cicim (baylar için alaylı yolla seslenme)
delalî (I) *m* **1.** güzellik (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandırma) **2.** güzelllik (kız veya kadın için) **3.** azizlik (sevgide üstün tutulma) **4.** *rd* nazlı, baylan (üstüne titrenilen, değer verilen) **5.** gözdelik **6.** cicilik **7.** *rd* el bebek gül bebek, süt kuzusu, beyzade (nazlı, özenle büyütülmüş olan) ~**yê dê** anasının körpe kuzusu ~**yê dê û bavan** ana baba yavrusu ~**yê malê** hanım evlâdı
delalî (II) *m* tellâllık, çağırtmaçlık, çığırtkanlık
delalîk *rd* **1.** nazlı **2.** gözde **3.** azizlik (sevgide üstün tutulan) **4.** el bebek gül bebek, süt kuzusu, beyzade (nazlı, özenle büyütülmüş olan) ~**ê ber dilê dayikê** anasının körpe kuzusu (sıkıntıya, güç işlere alışmamış, nazlı büyütülmüş çocuk)
delalîkirin *m* nazlanma, isteksiz görünme
delalî kirin *l/gh* nazlanmak, isteksiz görünmek
delalok *rd* **1.** nazlı **2.** gözde **3.** azizlik (sevgide üstün tutulan) **4.** el bebek gül bebek, süt kuzusu, beyzade (nazlı, özenle büyütülmüş olan) ~**ê ber dilê dayikê** anasının körpe kuzusu ~**ê dê û bavê** muhallebi çocuğu
delalokî *rd* **1.** nazlıca **2.** oya gibi, güzel * **zarokên wê yê delalokî hene** oya gibi çocukarı var
delaltî *m* nazlılık
delam *m* tortu, çökelti
delamet *m* görev, vazife
delandin *m* kamıştırma (göz için)
delandin *l/gh* kamıştırmak (göz için)
delandî *rd* kamıştırılmış (göz için)
delaq *nd/nt* berber
delaqî *m* berberlik
delaş *zo/m* kuzu kuşu
delav (I) *n* **1.** durum, hal * **ketin delavê jinan** kadın durumuna düşmek **2.** durum, koşul * **delavê li hevhatinê** anlaşma koşulu
delav (II) *m* yemlik
delav (III) *n* **1.** yalak, suvat **2.** su tevzi hatı **3.** su geçidi ~**ê (yekî) qam kirin** (birini) denemek
delavkî *rd/h* gelîşi gözel sulamak
delavşok *m* hamam
delax *m* dişi katır
deledizî *m* çalıp çırpma
delegasyon *m* delegasyon
delege *nd/nt* delege, murahhas
delegetî *m* delegelik, murahhaslık
delek *zo/n* kunduz (Castor fiber)
deleme (I) *m* **1.** bar (cam kaplarda oluşan tortu) **2.** *bj* pas, bar (genellikle midenin bozulmasından ötürü dilin üzerinde oluşan beyaz tabaka) ~ **girtin** bar bağlamak
deleme (II) *m* **1.** tortu, çökelti **2.** *rd* yarı pişmiş
deleme (III) *m* topaç
delemezek *m* kolostrum (gebe kadının veya memeli hayvanların meme salgısı)
delewan *m* kalak (tezek yığını)
delex *bot/nd* bir ot türü
delêkirin *m* başlama
delê kirin *l/gh* başlamak
delfîn *zo/n* yunus balığı (Delphinus)
delgur *bnr* dêlegur
deliandin *m* saçmalama
deliandin *l/gh* saçmalamak
delik *m* sıva
delikandin (I) *m* sıvama (sıva ile kaplama)
delikandin (II) *m* defetme, savma, savuşturma
delikandin (I) *l/gh* sıvamak (sıva ile kaplamak)
delikandin (II) *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak
delikandî (I) *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
delikandî (II) *rd* defedilmiş
delikîn (I) *m* sıvanma
delikîn (II) *m* defolma
delikîn (I) *l/ngh* sıvanmak
delikîn (II) *l/ngh* defolmak
delindêz *m* **1.** tören, merasim **2.** dinî ayin **3.** Kürt hiristiyanların 14 şubatta ateş yakarak kutladıkları bir bayram
deling *m* **1.** don, tuman, çintiyan, kadın tumanı **2.** paça (pantolon, don, şalvar gibi giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm) ~**a jinan** kadın tümanı
delingdirêj *rd* uzun bacaklı
deliqandin *m* şımartma
deliqandin *l/gh* şımartmak
deliqîn (I) *m* şımarma
deliqîn (II) *m* eniklenme
deliqîn (I) *l/ngh* şımarmak
deliqîn (II) *l/ngh* **1.** eniklenmek **2.** utanmamak
deliv *erd/n* geçit (iki dağ arasında dar ve uzun yol)
delîkosefal *ant/m* dolikosefal
delîl *n* **1** delil, kanıt **2.** *hiq* delil, kanıt **3.** *man* kanıt, delil ~**ê mirinê ta ne, yê baranê ba**

ne ölümün belirtileri sekerat yağmurun ki ise rüzgârdır ~ê **vî tiştî ye** ...nin resmidir * **delîlê xizaniyê ye** yoksulluğun resmidir
delîlet bnr delîl
delîlo *m* delilo halayı
delîn *m* **1.** kamışma, karıkma **2.** çatal görme (bir şeyi net görmeme)
delîn *l/ngh* **1.** kamışmak, karıkmak (göz için) * **ez nikarim li rojê binêrim, çavên min deliyan** güneşe bakamıyorum, gözlerim kamıştı **2.** çatal görmek (bir şeyi net görmemek) **3.** takattan düşmek
delînbar *rd* **1.** geçirgen **2.** *jeo* geçirimli
delînbarî *m* **1.** geçirgenlik **2.** geçirimlilik
delîv *bnr* delîve
delîve *m* **1.** fırsat **2.** imkan, olanak **3.** *mec* belirti
delîvegir *nd/nt* oportünist
delîvegirî *m* oportünizm
delk (I) *m* oyun, dolap, hile, düzen desise
delk (II) *fîz/m* sürtünme
delk (III) *m* itme
delkandin *m* **1.** itme, itekleme **2.** defetme
delkandin *l/gh* **1.** itmek, iteklemek **2.** defetmek
delkbaz *nd/nt* **1.** düzenbaz, düzenci, hilebaz, hileci **2.** dolandırıcı **3.** hokkabaz (yalanla, dolanla iş gören kimse)
delkbazî *m* **1.** düzenbazlık, düzencilik, hilebazlık **2.** dolandırıcılık **3.** hokabazlık (yalanla, dolanla iş görme) ~ **kirin** 1) düzenbazlık yapmak **2)** dolandırıcılık yapmak **3)** hokabazlık yapmak
delkdan *m* **1.** itme (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) **2.** itme (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) **3.** itme (bulunduğu yerden aşağıya düşürme)
delk dan *l/gh* **1.** itmek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase delk dan** masayı itmek **2.** itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace delk da** pencereyi yavaşça itti **3.** itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew delk da birkê** onu havuza itti
delme (I) *m* tortu, çökelti, telve
delme (II) *m* don, tuman
delme (III) *m* topaç
delo *nd* beştaş
delodîn *rd* delidolu, delişmen
delodînî *m* delidoluluk, delişmenlik
delov *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
delq *m* hırka
delqek *nd/nt* komediyen
delta *erd/m* delta
delû *m* rakkase
delûv *bnr*
delwe *m* kova
delxer *m* rengi yeşile çalan inek
dem (I) *m* **1.** zaman, vakit (bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre) * **tê bîra te dema ku me nedigot havîn e, nedigot zivistan e û me ji vî girî baz dida ser girê din** yaz kış demeden, tepelerden tepelere koştuğumuz zamanları lıyor musun? **2.** zaman, vakit (belirlenmiş an) **3.** çağ, mevsim * **dema gulan** gül zamanı **4.** zaman (işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış saatler) * **dema xewê hat** uyku zamanı geldi **5.** saat (zaman, vakit; bir işin yapıldığı belli bir zaman) * **dema xwarinê** yemek saatı **6.** dönem, devir * **dema împeratoriyê** imparatorluk dönemi **7.** *rz* zaman * **dema borî** geçmiş zaman **8.** *mzk* zaman (ölçü bölümü) * **pîvanga sêdemî** üç zamanlı ölçü **9.** *ast* zaman **10.** zamane (yakınma ve hafifseme yoluyla) * **zarokê demê** zamane çocuğu ~ **dirêj kirin** süreyi uzatmak ~ **û demistan** zaman ~ **û dewran a wan e** yıl uğursuzundur ~**a ba tê her kes kimê xwe li serê xwe digire** herkes kendisini düşünür ~**a bê (dahatû** an jî **mandê)** *rz* gelecek zaman ~ **boriya berdest** *rz* şimdiki zamanın hikayesi ~**a boriya diyar** di'li geçmiş zaman ~**a boriya nediyar** mişli geçmiş zaman ~**a boriya têdeyî** (an jî **diyar)** *rz/nd* di'li geçmiş zaman ~**a borî** (an jî **raborî)** *rz* geçmiş zaman ~**a dawî** son zaman ~**a fireh** *rz* geniş zaman ~**a ga bikevin kêr zehf in** leş oldu mu başına üşüşen çok olur ~**a ga ket kêr pir in** leş oldu mu başına üşüşen çok olur ~**a niha** (an jî **niho)** *rz* şimdiki zaman ~**a paş** *rz* gelecek zaman ~**a we** (an jî **te) xweş** (an jî **bixêr) be** iyi günler, vakitler hayırlı olsun ~**ekê 1)** bir ara, bir aralık (kısa bir süre) **2)** bir ara (geçmişte bir zaman) ~**ên berê** evvelleri, evvelce
dem (II) *m* **1.** dem (çay harmanı) **2.** dem (hazırlanan çayın reng ve koku bakımında istenilen durumu) * **dema çayê baş e** çayın demi iyi ~ **girtin** dem tutmak
dema bê *rz/nd* gelecek zaman ~ **ya nêzik** yakın gelecek zaman
dema boriya berdest *rz/nd* şimdiki zamanın hikayesi
dema boriya diyar *rz/nd* mişli geçmiş zaman
dema boriya dûdar *rz/nd* miş'li geçmiş zaman
dema boriya nediyar *rz/nd* belirsiz geçmiş, naklî mazi
dema boriya niyetî *rz/nd* sanal geçmiş zaman
dema boriya têdeyî *rz/nd* di'li geçmiş zaman
dema borî *rz/m* geçmiş zaman
dema çolê *bot/nd* yaban çayı (15 cm boyunda ufak yapraklı ve dağlık alanlarda yetişir)
dema dahatû *rz/nd* gelecek zaman
demadem *rd* sürekli

demagog *nd/nt* demagog, halkavcısı
demagogî *m* demagogluk
demagogtî *m* demagogluk
demagojî *m* demagojî, halkavcılığı ~ **kirin** demagoji yapmak
dema hevedudanî *rz/nd rz* birleşik zaman
demajo *m* süreç
demajoyî *rd* süreçsel
demakar *bnr* temahkar
dema ku *g* vaktaki
demamik *m* tülbent (kadın baş örtüsü)
deman (I) *m* **1.** icar, kiralama **2.** ağanın icare ettiği toprak **3.** kıraç toprak
deman (II) *m* **1.** ödün **2.** imtiyaz ~ **dan 1)** ödün vermek **2)** imtiyaz vermek
deman (III) *rd/h* götürü ~ **girtin** götürü almak
deman (IV) *m* bahşiş * **ka demana min?** hani bahşişim?
demançe *m* **1.** tabanca (silâh) **2.** tabanca (boyacılıkta kullanılan, basınçlı hava yardımıyla boya püskürtmeye yarayan araç) ~**ya otomatîk** otomotik tabanca, makineli tabanca ~**ya pêşbirkê** (an jî **pêşbaziyê**) *sp* yarış tabancası
demançeya mîrî *nd* beylik tabancası
demandan *m* ödünleme
deman dan *l/gh* ödünlemek
demandar (I) *rd* **1.** icareli, kiralık **2.** kira sahibi
demandar (II) *rd* **1.** ödünlü (ödün vererek yapılan, ödün niteliğinde olan) **2.** ödünlü (ödün veren kimse) **3.** imtiyazlı
demande *rd* ebedî
demandebûn *m* ebedîleşme
demandebûn *l/ngh* ebedîleşmek
demandekirin *m* ebedîleştirme
demande kirin *l/gh* ebedîleştirmek
demandin *m* devam etme, sürdürme
demandin *l/gh* devam etmek, sürdürmek
demandî *rd* **1.** daimi **2.** devam edilmiş, sürdürülmüş
demane *rd* icareli, kiralık (toprak)
demangeh *m* kiralık arazi
dema niha *rz/nd* şimdiki zaman
demanker *nd/nt* kiraci, kiralayan
demankerî *m* kiracılık
demankirin *m* icar etmek, kiralama
deman kirin *l/gh* icar etmek, kiralamak
demankirî *rd* icareli, kiralı, kiralanmış
dema raborî *rz/nd* geçmiş zaman
dema sade *rz* yalın zaman
dema vebirî *rz/nd* belirtilmiş zaman
demax *m* dimağ, beyin
demaxî *m* bir şeyi aşırı derecede isteme, ağzın sulanması, arama
demaxîbûn *m* **1.** bir şeyi aşırı derecede isteme, arama **2.** yiyeceği fazla bekleyememe, fazla istek duyma
demaxî bûn *l/ngh* **1.** bir şeyi aşırı derecede istemek, aramak **2.** yiyeceği fazla bekleyememek, fazla istek duymak
demaxîkirin *m* bir şeyi aşırı derecede istemesine neden olma
demaxî kirin *l/gh* bir şeyi aşırı derecede istemesine neden olmak
dembest *m* balaban enstrümanının bir parçası
dembihartin *m* **1.** zaman geçirme **2.** sohbet, hasbıhal
dem bihartin *l/gh* **1.** zaman geçirmek **2.** sohbet etmek
dembihêrk *m* **1.** sohbet, hasbıhal **2.** süreç
dembihurî *rd* anakronik
dembihurk *m* **1.** zaman geçirme **2.** sohbet, hasbıhal
demborî *rd* **1.** geçici (çok sürmeyen) * **ji bo maweyeke demborî ez hatim** geçici bir süre için geldim **2.** geçici (kısa ve belli bir süre için olan) **3.** *m* eğlenti **4.** *m* zaman aşımı, süre aşımı müruruzaman
dembuhêrk *bnr* dembihêrk
dembûl *bot/m* **1.** erik (Prunus domestica) **1.** erik (bu ağacın meyvesi)
demdamk *m* bilmece, muamma
demdan *m* demlenme, dem verme (çay için)
dem dan *l/gh* demlenmek, dem vermek (çay için)
demdank *m* demlik
demdar (I) *rd* demli (çay için)
demdar (II) *rd* **1.** devamlı, sürekli (kesintisiz omlarak) **2.** süreli **3.** geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
demdayî *rd* demli (dem vermiş olan) * **çaya demdayî** demli çay
demdemî *rd* **1.** geçici, muvakkat (kısa ve belli bir süre için olan) **2.** geçici, eğreti * **heta ku pira berahîn temam bibe wê rêwî di pira demdemî re derbas bibin** asıl köprü bitinceye kadar eğreti köprüden geçilecek
demdemîtî *m* **1.** geçicilik **2.** eğretilik
demder *rd* çağdışı
demderî *m* çağdışılık
demdest *h* hemen, dosdoğru
demdirêj *rd* uzun vadeli, uzun süreli, uzun erimli
demdirêjkirin *m* süre uzatma
demdirêj kirin *l/gh* süre uzatmak
demdiyar *rd* belli süreli, süresi belli olan
demdûr *rd* uzun erimli, uzun vadeli
deme *m* **1.** zaman **2.** saat
demedor *m* etraf, çevre
demekî *rd* geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
demekîtî *m* geçicilik
demepaş *m* gelecek
demepêş *m* geçmiş
demên hevedudanî *rz/nd* bileşik zamanlar
demên hevgritî *rz/nd* birleşik zamanlar
demgir *m* süreölçer, koronometre
demgirêdayî *rd* geçici (kısa ve belli bir süre i-

çin olan)
demgirêdayîtî *m* geçicilik
demgirtin *m* demlenme (çay için)
dem girtin *l/gh* demlenmek (çay için)
demgirtî *rd* **1.** demlenmiş (çay için) **2.** demli
demik (I) *m* an
demik (II) *n* çatal, dirgen
demikandin *m* soldurma
demikandin *l/gh* soldurmak
demikandî *rd* soluk, solgun
demikdest *h* anında, hemen
demikî *rd* soluk, soluklaşmış
demikîbûn *m* soluklaşma
demikî bûn *l/ngh* soluklaşmak
demikîbûyî *rd* soluklaşmış
demikîbûyîn *rd* soluklaşma, soluklayış
demikîn *m* **1.** azma (çamaşır artık ağartılmaz duruma gelme) **2.**solma, solup sararma
demikîn *l/ngh* **1.** azmak (çamaşır artık ağartılmaz duruma gelmek) **2.** solmak, solup sararmak
demirqe *mzk/m* darbuka
demirqejen *nd/nt* darbukacı
demirqejenî *m* darbukacılık
demisandin *m* bastırma
demisandin *l/gh* bastırmak
demisîn *m* bastırılma
demisîn *l/ngh* bastırılmak
demî *rd* **1.** zamansal **2.** zamanlı * **pîvanga sêdemî** üç zamanlı ölçü **3.** geçici (çok sürmeyen) * **min got qey yê wê heweseke demî ye** onunkini geçici heves zanettim
demîlok *m* sorun
demîn (I) *m* **1.** alışkı, şartlanma, huy edinme **2.** adapte ~ **pê dan girtin** şartlandırmak **~a xwe girtin** şartlanmak
demîn (II) *l/ngh* devam edilmek, sürdürülmek
demîngirtin *m* şartlanma, koşullanma, huy edinme
demîn girtin *l/gh* şartlanmak, koşullanmak, huy edinmek
demîngirtî *rd* alışkın, şartlı, koşullu (şartlanmış, koşullanmış, huy edinmiş olan)
demîn pê dan girtin *l/lb* şartlandırmak, koşullandırmak
demîtî *m* geçicilik
demjimêr *m* **1.** saat (günün hangi saatı olduğunu gösteren âlet) **2.** süreölçer, kronometre **~a biqûqû** guguklu saat
demjimêra lêder *nd* çalar saat
demjimêrçêker *nd/nt* saatçı (saat imalatçısı)
demjimêrçêkerî *m* saatçilik
demjimêrkî *h* saatçe
demjiyan *m* yaşantı, dönem (yaşanılan bir an, hayatın bir bölümü)
demkêş *m* demlik
demkin *rd* kısa süreli, kısa vadeli
demkirin *m* demleme, demlendirme
dem kirin *l/gh* demlemek, demlendirmek * **te çay xweş dem kiriye** çayı güzel demlemişsin
demkirî *rd* demlenmiş, demlendirilmiş (çay)
demkî *rd* **1.** zamansal, dönemsel **2.** geçici (kısa ve belli bir süre için olan)
demkîbûn *m* **1.** zamansallık, dönemsellik **2.**geçici olma, geçicilik
demkurt *rd* kısa süreli, kısa vadeli
demkurte *m* kısa dönem
demle *m* felç, inme
demnas *nd/nt* zaman bilimci, kronolojist
demnasiyî *rd* zaman bilimsel
demnasî *m* zaman bilimi, kronoloji
demnavîn *rd* orta vadeli
demode *rd* demode
demograf *nd/nt* demograf, nüfus bilimci
demografî *m* demografı, nüfus bilimi
demografîk *rd* demografik, nüfus bilimsel
demokrasî *m* demokrasi **~ya azadîxwaz** özgürlükçü demokrasi **~ya civakî** (**an jî sosyal**) sosyal demokrasi **~ya piranîparêz** (**an jî pluralîst**) çoğulcu demokrasi
demokrasîxwaz *nd/nt* demokrasi isteyen, demokrasi taraftarı
demokrasîxwazî *m* demokrasi isteme, demokrası taraftarlığı
demokrat *rd* demokrat **~ê civakî** (an jî **sosyal**) sosyal demokrat
demokratbûn *m* demokratlaşma
demokrat bûn *l/ngh* demokratlaşmak
demokratbûyî *rd* demokratlaşmış olan kimse
demokratbûyîn *m* demokratlaşma
demokratiyane *h* demokratça
demokratî *m* demokratlık
demokratîk *rd* demokratik
demokratîkbûn *m* demokratikleşme
demokratîk bûn *l/ngh* demokratikleşmek
demokratîkbûyî *rd* demokratikleşmiş olan
demokratîkbûyîn *m* demokratikleşme
demokratîkkirin *m* demokratikleştirme
demokratîk kirin *l/gh* demokratikleştirmek
demokratîkkirî *rd* demokratikleştirilmiş olan
dempêşî *m* gelecek zaman
dempîv *m* süreyazar, kronograf
demsal *m* mevsim
demsalî *h* **1.** mevsimlik **2.** *rd* mevsimlik (ilkbahar ve sonbaharda giyilen)
demsaz *nd/nt* arkadaş, muhip, sırdaş
demsazî *m* arkadaşlık, muhiplik, sırdaşlık
demşûr *m* meyve ya da sebzenin ele yapışan suyu
dem û dezgeh *n* **1.** kurum, müessese **2.** işletme (tarım, sanayi, ticaret, bankacılık gibi iş alanlarında kâr amacıyla bir sermaya yatırılarak kurulan kurum) ~ **û dezgehê bazirganiyê** (an jî **ticaretê**) ticaret işletmesi ~ **û dezgehê bazirganî** ticarî işletme
demûrû *n* yüz, surat, çehre
demûş *m* **1.** yapışkan (bitkilerin yapışkan

maddesi) **2.** yapışkan (tatlı şeylerin yapışıcı maddesi)
demûşe *rd* yapışıcı, yapışkan
demûşkî *rd* yapışkanca
demûşkîbûn *m* yapışkanca olma
demûşkî bûn *l/ngh* yapışkanca olmak
demxe *m* **1.** damga (bir şeyin üzerine işaret, nişan basmaya yarayan alet) **2.** damga (bir araçla basılan işaret, nişan) **3.** *mec* damga (bir kimsenin adını kötüye çıkaran yüz kızartıcı durum) * **heta ku ew demxe lê be, nikane bi vir de bê** bu damgayı taşıdığı müddetçe, buraya gelemez ~ **lê dan** (an **jî xistin) 1)** damga vurmak (damgalamak) **2)** damga vurmak (iz bırakmak) * **demxeya ku Rojen Barnas li helbesta Kurdî daye** Rojen Barnas'ın Kürt şiirine vurduğu damga **3)** *mec* damgalamak (yapmadığı bir işi birine yüklemek) ~ **lê ketin** (bir kimse) damga yemek ~ **xwarin** (bir kimse) damga yemek **~ya (tiştekî) lê dan** (an **jî xistin)** (birine) ... damgasını vurmak * **demxeya dizektiyê jî li me xistin** bize hırsızlık damgasını bile vurdular
demxedar *rd* damgalı
demxeker *nd/nt* damgacı
demxekerî *m* damgacılık
demxekirin *m* damgalama
demxe kirin *l/gh* damgalamak
demxekirî *rd* **1.** damgalı **2.** *mec* damgalı (kendisine yüz kızartıcı bir suç yüklenmiş olan)
demxenekirî *rd* damgasız
demxweşî *m* güzel anlar * **demxweşiya jiyanê** hayatın güzel anları
demzan *nd/nt* süre bilimci, kronolojist
demzaniyî *rd* süre bilimsel, kronolojik
demzanî *m* süredizin, kronoloji
den (I) *m* renk, boya * **te rîsê xwe den kiriye?** iplerini boyadın mı? ~ **dan 1)** renlemek, boyamak **2)** drenk vermek
den (II) *m* küp, büyükçe küp **~a heşê pelaştin** bir çuval inciri berbat etmek **~a xwe tije kirin** küpünü doldurmak
dena *d* bari, hiç değilse (veya olmazsa)
dend *m* karasabanın yatay gövdesi
dendan *m* **1.** renkleme, boyama **2.** drenk verme
den dan *l/gh* **1.** renklemek, boyamak **2.** renk vermek * **kim den daye** take renk vermiş
dendene *rd* iri yarı, iri kıyım
dendenetî *m* iri yarılık, iri kıyımlık
dendik *m* **1.** çekirdek (etli meyvelerin içinde bir veya birden fazla bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum) **2.** çekirdek (yemek içih satılan kabuk çekirdeği) * **dendikên kundiran** kabak çekirdeği **3.** tane (bazı bitkilerin tohumu) * **dendikên hinarê** nar tanesi **4.** çiğit (pamuk çekirdeği) **5.** *biy* çekirdek (bir hücrenin merkezini oluşturan cisimcik) **6.** *fiz* çekirdek * **dendika atomê** atom çekirdeği **7.** diş (sarımsak dilimi gibi dişe benzetilen şeyler için) * **dendikek sîr** bir diş sarımsak **8.** diş, baş, parça * **dendikek şekir** bir baş şeker ~ **ji hev qetandin** tanelemek ~ **ketin (tiştekî)** çekirdeklenmek **~a atomê** atom çekirdeği **~a niftikê** kibrit çöpü **~ek neavêtin** çift sürmemek, tohum ekmemek **~ên cencerê** döğme makinasının kesme dişleri **~ên dirnixê** tırmık dişleri
dendika hinarê *nd* deve dişi (iri taneli buğday)
dendika kulîlkê *nd* bal özü
dendikdar *rd* çekirdekli
dendikên gulan *nd* ay çekirdeği
dendikên mangêrê tırmık dişleri
dendikfiroş *nd/nt* çekirdekçi (satan kimse)
dendikfiroşî *m* çekirdekçilik
dendikhûr *rd* ufak çekirdekli * **tiriyekî xweş û dendikhûr bû** çekirdeği ufak güzel bir üzümdü
dendikik *rd* birazcık
dendikî *fiz/rd* çekirdeksel, nükleer
dendî *n* parça, tane
dendûreşk *bot/m* **1.** böğürtlen **2.** böğürtlen (bu bitkinin yemişi)
dene *n* küp, büyük küp
denê zik *nd/argo* iri göbek
deng (I) *m* denge
deng (II) *n* **1.** oy, rey * **di hilbijartinên dawî de ji sedî pazdeh deng stendiye** son seçimlerde yüzde on beş oyalmış **2.** oy (bu tercihi belirten, söz, yazı veya yazı) ~ **dan** oy vermek, rey vermek ~ **hatin dan** *l/tb* oylanmak **~ê xwe avêtin** oyunu kullanmak
deng (III) *bnr* ding
deng (IV) *n* **1.** ses (kulağın duyabildiği titreşim) **2.** ses (ciğerlerden gelen havanın yaptığı titreşim) **3.** ses (güzel ve etkileyici ses) **4.** *mec* ses (duygu ve düşünce) * **em guh bidin dengê ciwanan** gençliğin sesine kulak verelim **5.** *mec* ses (herhangi bir davranış, tutum karşısında uyanan ruhî tepki) **6.** *mzk* ses (aralarında uyum bulunan titreşimler) **7.** ün, şan şöhret ***deng dan** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) **8.** haber ~ **berdan** irticalen şarkı söylemek * **dengbêj hat deng berda** ozan gelip şarkı söyledi ~ **bi ser (yekî) xistin** (birine) sesini duyurmak ~ **bi (yekî) ve çûn** (biri) duyum almak, duymak ~ **bi xwe xistin 1)** sesini duyurmak **2)** ün kazanmak ~ **birin xwe 1)** söz dinlemek (veya tutmak) **2)** işitmek ~ **çûn (yekî)** söz anlamak, anlayışlı olmak ~ **dan 1)** ses vermek **2)** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~ **dan vedan** (sese) yankılatmak ~ **derxistin** (an **jî dernexistin) 1)** ses çıkarmak (veya çıkarmamak) **2)** ses vermek (veya vermemek) ~ **giran çûn (yekî)** (biri) ağır işitmek (veya duymak) ~ **hilanîn** birinin söylediği şarkıya

katılıp tekrarlamak ~ **jê birandin** -i susturmak ~ **jê çûn** sesini çıkarmak, tepkide bulunmak ~ **jê derketin** sesini çıkarmak, karşılık vermek (karşı gelmek) ~ **jê derneketin** ses çıkmamak ~ **jê hatin** (bir şeyden) ses gelmek (veya çıkmak) ~ **jê hatin birîn** susturulmak ~ **jê nehatin** —den ses çıkmamak ~ **ji xwe dernexistin** suspus olmak ~ **ji xwe neanîn** sesini çıkarmamak, suspus olmak ~ **kirin** (an jî **nekirin**) **1)** ses etmek (veya etmemek) **2)** ses vermek (veya vermemek) ~ **lê hildan** (birini) paylamak ~ **lê kirin** (birine) ses etmek ~ **lê kirin** (birine) seslenmek ~ **nebirin xwe** hiç oralı olmamak ~ **neçûn (yekî) 1)** (biri) ağır işitmek (veya duymak) **2)** *mec* anlayışsız olmak ~ **nekirin 1)** ses çıkarmamak (veya etmemek) **2)** göz yummak (kusurlarını görmezlikten gelmek, hoş görmek) ~ **pê ketin 1)** ünlenmek **2)** dile (veya dillere) düşmek (hakında dedikodu yapılmak) ~ **pê ve çûn** duyarolmak, (bir şeyleri duymak; olumsuz anlamda) ~ **rikibandin hev** (başka bir çalgıya veya sese) sesle eşlik etmek ~ **û beng** ses seda, ses soluk ~ **û beng jê nehatin** (birinden veya bir şeyden) ses seda çıkmamak ~ **û benga (yekî) birîn** ses seda kesilmek (veya kalmamak) ~ **û meng** ses soluk ~ **vedan 1)** yankı yapmak **2)** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) **~ek jê derneketin 1)** ses seda çıkmamak **2)** (birinden) haber almamak, sesi soluğu çıkmamak, sesi etrafı doldurmak **~ek lê kirin** yardım çağrısında bulunmak **~ê (wî) bi guhê (yekî din) ve hatin** haberini almak (olumsuz olarak) **~ê bilind** yüksek ses **~ê (yekî) birin xwe** söz dinlemek **~ê bişewat** yanık ses **~ê borîk** çok kaba ses **~ê (yekî) cihek hilanîn** sesi ayuka çıkmak **~ê (yekî) dan birandin** susturmak * **mirovekî zana bû, dengê tevan da birandin** bilgili adamdı hepsini susturdu **~ê defê ji dûr ve xweş e** davulun sesi uzaktan hoş gelir **~ê dewixî** boğuk ses **~ê diranî** *rz* dişsel ses **~ê dureng** çift tonlu ses **~ê (yekî û ...) hatin 1)** tartışmak **2)** kapışmak, kavga etmek, kavgaya tutuşmak **(bi) ~ê hindrû gazî kirin** sesi ayuka çıkmak **~ê ir** kalın ses **~ê ir ê stûr** sıtma görmemiş (ses) **~ê kelijandinê** *rz* kaynaştırma sesi **~ê (yekî) ketin** sesi kısılmak **~ê (yekî) kirin 1)** birini) duymak * **dengê wî kir** sesini duymak **2)** (birini) dinlemek **~ê (...) ku mirov ji guhan dikir** kulakları sağır edercesine **~ê mêrkanî** tok ve yiğitçe bir sesle **~ê (kesî) neçûn (kesî)** birbirini dinlemez olmak **~ê (yekî) nekirin** (birinin) sesini işitmemek **~ê nerm 1)** yumuşak ses **2)** alçak ses **~ê nizm** alçak ses **~ê pêwendiyê** *rz* kaynaştırma sesi **~ê qedîfe** kadife gibi ses **~ê sefirî** hışıltılı ses **~ê serî** kafa sesi **~ê sing** *mzk* göğüs sesi **~ê stûr** *mzk* kalın ses **~ê tûj** keskin ses **~ê (yekî) winda kirin** boğmak (silik bir duruma getirmek) * **bi hemû hêza xwe lê dixebitî ku dengê min winda bike** var gücüyle sesimi boğmaya çalışıyordu **~ê wîlwîlok** çok tiz ve keskin ses **~ê xîzxîzok** çatlak ses **~ê xwe bi ser xelkê xistin** el alem duyarolmak, rezil olmak **~ê xwe bilind kirin** sesini yükseltmek **~ê xwe birîn 1)** susmak (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınmak) * **jinik vê carê bi temamî dengê xwe dibire** kadın bu defa büsbütün susuyor **2)** sesini kesmek **~ê xwe dernexistin 1)** sesini çıkarmamak, konuşmamak **2)** hiç ses çıkarmadan, kuzu kuzu **3)** kendini sesizliğe vermek **~ê xwe jê re derxistin** (birine) çıkışmak, paylamak, üstüne gitmek **~ê xwe jê re kirin** karışmak, üstüne gitmek **~ê xwe kêm kirin** sesini kısmak **~ê xwe nekirin 1)** sesini çıkarmamak (veya etmemek), tınmamak **2)** gözünü yummak (kusurlarını görmezlikten gelmek, hoş görmek) **~ê xwe nizm kirin** sesini kısmak **~ê xwe ragihandin** sesini duyurmak **~ê xweş** güzel ses **~ê zirav** *mzk* yüksek ses, ince ses

dengan *m* yankı

dengandin *m* seslendirmek

dengandin *l/gh* seslendirmek

dengandî *rd* seslendirilmiş olan

denganî *rz/m* **1.** ses bilgisi **2.** *rd* fonetik, sesçil (sesleri bütün özellikleri, ayrıntılarıyla gösteren)

dengave *nd* naşide

dengayî *bnr* denganî

dengbela *rd* sesi, ünün yayılmış olan, ünlü

dengbêj *nd/nt* **1.** ozan, halk ozanı, halk aşığı **2.** ses sanatkârı

dengbêjî *m* **1.** ozanlık, aşıklık **2.** ses sanatkârlık

dengbêjkî *h* ozanvari

dengbilind *rd* tok ve yüksek sesli

dengbir *rd* (r kalın okunur) **1.** susturucu * **bersîva dengbir** susturucu cevap **2.** susturucu, egzoz **3.** susturucu (silâhlarda)

dengbirîn *m* susma (konuşmayı kesme veya konuşmaktan kaçınma)

deng birîn *l/gh* susmak (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınmak)

dengda *m* korna, klâkson

dengdan (I) *m* oylama, oy verme **~a bi îşaretan** işarî oy **~a nependî** (an jî **nepenî**) gizli oy **~a pêewlehiyê** (an jî **pêbaweriyê**) güven oylaması

dengdan (II) *m* **1.** ses çıkarma **2.** yankı, yankı uyandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki akis) **3.** ötme (üflemeli çalgılar için) **4.** ünü yayılma, nam salma, ün salma

deng dan (I) *l/gh* oylamak, oy vermek

deng dan (II) *l/gh* **1.** ses çıkarmak **2.** yankı uyandırmak, yankı yapmak (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapmak) **3.** ötmek (üflemeli çalgılar için) * **fîrfîrk deng nade** düdük ötmüyor **4.** ünü yayılmak, nam salmak, ün salmak **5.** seslendirmek
dengdana gelî *nd* halk oylaması, plebisit
dengdana ewlekî *nd* güven oylaması
dengdana pêewlebûnê *nd* güven oylaması
dengdanî *m* oylama, oy verme **~ya gel** halk oylaması, referandum
dengdar *rd* **1.** sesli **2.** *rz* sessiz, ünsüz, konsonant ünsüzü **~a arikî** (an jî **esmandevî**) *rz* damak ünsüzü **~a difinî** *rz* geniz ünsüzü **~a diran-esmandevî** *rz* diş damak ünsüzü **~a diranî** *rz* diş ünsüzü **~a diran-lêvî** *rz* diş dudak ünsüzü **~a dirêj** *rz* uzun ünlü **~a fîzek** *rz* sızıcı ünsüz, patlayıcı ünsüz **~a hişk** *rz* sert ünsüz **~a kurt** *rz* kısa ünlü **~a lêvî** *rz* dudak ünsüzü **~a nerm** *rz* yumuşak ünsüz **~a paş-esmandevî** *rz* art avurt ünsüzü **~a pêş -esmandevî** *rz* ön damak ünsüzü **~a pêş gepê** *rz* ön avurt ünsüzü **~a pidî-esmandevî** *rz* diş eti damak ünsüzü *rz* diş eti ünsüzü **~a pidî-lêvî** *rz* diş eti dudak ünsüzü **~a pidiyî** *rz* diş eti ünsüzü **~a qirikî** *rz* geniz ünsüzü, gırtlak ünsüzü
dengdayî (I) *rd* oy kullanmış olan
dengdayî (II) *rd* **1.** yankılanmış **2.** ün salmış, nam salmış olan
dengdayîn (I) *m* oylayış, oy veriş **~a ewlekî** güven oyu **~a gelî** halk oylaması, referandum
dengdayîn (II) *m* **1.** ses çıkarma **2.** yankı uyandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapma) **3.** ötüş, ötme (üflemeli çalgılar için) **4.** ünü yayılma, nam salış **5.** seslendirme
dengder *nd/nt* seçmen
dengderî *m* seçmenlik
dengdêr (I) *rz/m* sesli, ünlü, vokal, ağız ünlüsü **~a stûr** *rz* kalın ünlü **~a difinî** rz geniz ünlüsü **~a dirêj** *rz* uzun ünlü **~a fireh** *rz* geniş ünlü **~a gilover** *rz* yuvarlak ünlü **~a hişk** *rz* sert ünlü **~a kurt** *rz* kısa ünlü **~a nerm** *rz* yumuşak ünlü **~a qirikî** *rz* geniz ünlüsü **~a teng** *rz* dar ünlü **~a zirav** ince ünlü
dengdêr (II) *bnr* dengder
denge *m* denge
dengedeng *m* ses seda
dengegaz *rd* sessiz, suskun, ketum
dengegazbûn *m* susma (konuşmayı kesme veya konuşmaktan kaçınma)
dengegaz bûn *l/ngh* susmak (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınmak)
dengegazî *m* sessizlik, susku, suskunluk
dengegazîtî *m* suskunluk
dengewaz *rd* ağzı pek
dengewazî *m* ağzı peklik
dengê dawî *rz* son ses
dengê ewlekî *nd* güven oyu **~ dan** güven oyu vermek **~ stendin** güven oyu almak
dengê navîn *rz/nd* iç ses
dengê pêewletiyê *nd* güven oyu
dengê radyofonîk *nd* radyofonik ses
dengê xwe kirin *l/bw* tınmak, ses çıkarmak
denggir *m* ses kaydedici, ses alıcı, ses kayit cihazı
dengguhêz *m* **1.** ses aktarıcı **2.** telefon
dengik *zo/m* kursak (kümes hayvanı için)
dengir *bnr* denggir
dengiyan *rd* **1.** sesli **2.** şaşaa
dengî (I) *mzk/m* Botan bölgesine özgü olup iftihar, sevgi, aşk, övgü, yiğitlik gibi temalar işleyen şarkı türü
dengî (II) *rd* **1.** sesli **2.** şaşaa
dengîbûn *m* sızma, sızış (gizli tutulan haber, sır gibi şeyler duyulma)
dengî bûn *l/gh* sızmak duyulurolmak (gizli tutulan haber, sır gibi şeyler duyulmak)
dengîn (I) *n* değirmen taşı (çakmak taşı türünde sert bir taş)
dengîn (II) *rd* **1.** sesli **2.** *rz* sesli **3.** namlı, ünlü * **Meleyê Cizîrî bi nav û dengîn e** Meleyê Cizîrî ünlüdür
dengînî *m* seslilik
dengjê *m* hancere, ses kirişleri (veya telleri)
dengjêbirandin *m* susturma
deng jê birandin *l/bw* susturmak
dengjêbirandî *rd* susturulmuş olan
dengketin *m* kısılma (ses için)
deng ketin *l/ngh* kısılmak (ses için)
dengketî *rd* kısık, kısık sesli (sesi kısılmış olan)
dengketîbûn *m* kısıklık
dengkirin *m* **1.** konuşma, sesini çıkarma **2.** seslenme, sesleniş (cevap verme, bir şey söylemek için sesini çıkarma) **3.** göz yummama, hoş görmeme
deng kirin *l/gh* **1.** konuşmak, sesini çıkarmak **2.** seslenmek (cevap vermek, bir şey söylemek için sesini çıkarmak) * **min gazî kir deng nekir** çağırdım seslenmedi **3.** göz yummamak, hoş görmemek
dengkî *rd/h* seslice
dengkuj *rd/nd* susturucu
denglêkirin *m* **1.** seslenme, sesleniş, çağırma, çığırma, ünleme **2.** seslenme (sözü birine veya birilerine yöneltme) **3.** hitap, hitap etme
deng lê kirin *l/bw* **1.** seslenmek, çağırmak, çığırmak, ünlemek **2.** seslenmek (sözü birine veya birilerine yöneltmek) **3.** hitap etmek
dengnas *nd/nt* ses bilimci, fonolog
dengnasiyî *rd* ses bilimsel, fonolojik
dengnasî *rz/m* ses bilimi, fonoloji
dengnekir *rd* **1.** sessiz, suskun, ağızsız, susan

2. sakin, sessiz (kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen) * **mirovekî dengnekir e** sakin bir adam 3. uysal, uslu, iyi huylu, mülâyim, tınmaz melâike
dengnekirin *m* 1. sesini kesme, sessizlik 2. susma, susuş
deng nekirin *l/ngh* 1. sesini kesmek 2. susmak * li cihê ku edalet dengê xwe nake neheqî dest pê dike adaletin sustuğu yerde haksızlık başlar
dengnekirî *m* 1. sessizlik, suskunluk, ağızsızlık 2. sakinlik, sessizlik (kimseyi rahatsız etmeme, kızgınlık göstermeme durumu) 3. uysallık, usluluk, iyi huyluluk, mülâyimlik
dengnekirîbûn *m* kuzulaşma (kuzu gibi uysallaşma, sessiz duruma gelme)
dengnekirî bûn *l/ngh* kuzulaşmak (kuzu gibi uysallaşma, sessiz duruma gelmek)
dengneman *m* ses yitimi
dengnerm *rd* 1. yumuşak sesli 2. pes sesli
dengnermî *m* 1. yumuşak seslilik 2. pes seslilik
dengnivîs *m* sesyazar, fonograf
dengnixêm *rd* 1. susturucu 2. susturucu (silâhlarda)
dengnuma *m* ses göstergesi
dengpêketin *m* 1. ses yapma 2. yankı uyandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapma) 3. adı duyulurolma, ünlenme, nam salma 4. adlanma, adı çıkma, adı kötüye çıkma, kötü bir ün kazanma, dile (veya dillere) düşme
deng pê ketin *l/bw* 1. ses yapmak 2. yankı uyandırmak, yankı yapmak (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapmak) 3. adı duyulurolmak, ünlenmek nam salmak 4. adlanmak, adı çıkmak, adı kötüye çıkmak, kötü bir ün kazanmak, dile (veya dillere) düşmek
dengpêketî *rd* 1. yankı uyandırmış, yankı yapmış olan 2. ünlenmiş, nam salmış olan 3. adlanmış, adı çıkmış, kötü ün kazanmış, dile (veya dillere) düşmüş olan
dengpêxistin *m* 1. nam salmasını sağlama, ünlendirme 2. yankı uyandırma 3. (birini) karalamak
deng pê xistin *l/bw* 1. nam salmasını sağlamak, ünlendirmek 2. yankı uyandırmak 3. (birini) karalamak
dengpêxistî *rd* 1. nam salmasını sağlanmış, ünlendirilmiş olan 2. yankı uyandırılmış 3. (biri) karalanmış
dengpîv *m* ses ölçen
dengqalind *rd* kalın sesli
dengsaz *nd/nt* sesçi
dengsazî *m* fonetik
dengstûr *rd* kalın sesli
dengşalûr *rd* güzel sesli (ötücü kuşlar gibi şakıyan güzel sesli kimse)
dengşîrîn *rd* hoş sesli, güzel sesli
dengtûj *rd* keskin sesli
dengtûjî *m* keskin seslilik
dengûbehs *m* haber, havadis (iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi) * **ji televîzyonê guhdarî li dengûbehsên cîhanê kirin** televizyondan dünya haberlerini izledi
dengvedan *m* 1. yankı 2. yankılama, yankılanma, aksetme, ötme 3. yankı, yankı uyandırma, yankı yapma (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki, akis) 4. nam salma, ünlenme 5. çavlanma
deng vedan *l/gh* 1. yankılamak, yankılanmak, aksetmek, ötmek * **qube deng vedide** dide kube ötüyor 2. yankı uyandırmak, yankı yapmak (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapmak) 3. nam salmak, ünlenmek 4. çavlanmak
dengvedanî *rd* akustik, yankısal
dengvedayî *rd* 1. yankılanmış olan 2. nam salmış, ün kazanmış olan
dengvedayîn *m* 1. yankılayış, yankılanış, aksediş 3. yankı uyandırış (bir olgunun çevrede uyandırdığı duygu, düşünce, dedikodu gibi etki yapma) 4. nam salış, ünleniş 5. çavlanış
dengveder *rd* 1. yankılayıcı 2. ses getirici * **çalakiyeke dengvedêr**
dengvegêrk *m* höperlör
dengweş *m* oparlör, hoperlör
dengweşdar *rd* hoperlörlü
dengxane *m* ses arşivi
dengxweş *rd* güzel sesli
dengxwên *m* ses okuyucu, fonograf
dengzan *nd/nt* ses bilimci, fonolog
dengzaniyî *rd* ses bilimsel, fonolojik
dengzanî *m* 1. fonoloji 2. fonetik (ses bilgisi)
dengzêrîn *rd* altın sesli, güzel sesli
dengzirav *rd* ince sesli
denik *bnr* dendik
denî *rd* pis
denîk *m* ağzı kapalı sepet
denkandin *m* lekeleme
denkandin *l/gh* lekelemek
denke *m* 1. denge (bir nesnenin veya insanın devrilmeden durma hali) 2. denk (yük hayvanların sağ ve soluna konulan iki yük parçasından her biri) * **denkeyeke bar fasûlye û yek jî nok e** yükün bir dengi fasulye, bir dengi nohut 3. denge (siyasî güçlerin, yetkilerini birbirini sınırlayacak şekilde dağıtmaları) ~**ya civakî** *sos* toplumsal (veya sosyal) denge
denkêş *m* mikrofon
denkîn *m* lekelenme
denkîn *l/ngh* lekelenmek
deodorant *m* deodoran
deontolojî *m* deontoloji, ödev bilgisi

dep (I) *m* evlek (tarlanın tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri)
dep (II) *m* **1.** tahta **2.** tahta (tahtadan oluşmuş yüzey) **3.** *rd* tahta (tahtadan yapılmış) **~a sing** *ant* **1)** göğüs kemiği, köğüs tahtası **2)** bağır **~a singê (yekî) vekirî ye** göğüs bağır açık
depa sing *ant/m* can tahtası, iman tahtası
depar *m* depar, çıkış
depik (I) *m* tahta, tahtacık
depik (I) *m* evlek, maşala
depîn *rd* tahta, ahşap (tahtadan yapılmış)
depînî *rd* tahtadan, ahşaptan
depkirin *m* evlekleme
dep kirin *l/gh* evleklemek
deplasman *sp/m* deplasman
depo (I) *m* teneke
depo (II) *m* **1.** depo (korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanmak üzere bir şeyin konulduğu yer) **2.** depo (bir malın toptan satıldığı ve çokça bulunduğu yer) **3.** *lşk* depo (ordu mallarının saklandığı, bakımlarının yapıldığı yer) ~ **kirin** depo etmek
depokirin *m* depolama
depo kirin *l/gh* depolamak
depokirî *rd* depolanmış
depovan *nd/nt* depocu
depovanî *m* depoculuk
depozît *m* depozit, depozito
deprasyon *psî/m* depresyon, çöküntü
depreş *n* kara tahta
depur *nd* yünü veya kılı kötü olan mal davar
deq (I) *m* **1.** benek, nokta **2.** ben **3.** puan kumaşlardaki benek, nokta) **4.** akıtma, isale **5.** alaca (meyvelere daha çok üzüme düşen ben) **6.** ben (en çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi) **7.** *bj* kabarcık **8.** *ast* gözenek (güneş yüzeyinde görülen küçük, yuvarlak kara lekelerden her biri) **9.** *mec* damga **~ên li rûyê rojê** güneş lekeleri **~ên zer avêtin (...)** ala sulu olmak (kavunlar için)
deq (II) *m* dövme (vücut derisi üzerine iğne, gibi sivri bir araçla çizilerek yapılan çıkmaz yazı veya şekil) * **deqa li lêva wê** dudağındaki dövme
deq (III) *n* **1.** kaflik (misket vb. oyunlarında) **2.** değme, seçkin * **deqê mêran** yiğitlerin en değmesi ~ **û** ~ bizzat **~ê xwe li ~ê (yekî) xistin** (biriyle) aşık atmak, meydan okumak
deq (IV) *m* **1.** madde (yasa, sözleşme, antlaşma gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getirenve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) **2.** metin, tekst
deq (V) *n* kozalak (meşe veya pelit kozalağı)
deqandin (I) *m* dövme (vücut derisi üzerine iğne, gibi sivri bir araçla çizilerek yapılan çıkmaz yazı veya şekil) **2.** yumurtayı dişlerine vurarak deneme
deqandin (II) *m* aşılama
deqandin (I) *l/gh* **1.** dövme yapmak **2.** yumurtayı dişlerine vurarak denemek * **hêka hev û din deqandin** birbirini bilmek, tanımak
deqandin (II) *l/gh* aşılamak (bitki aşılamak)
deqandî (I) *rd* dövmeli
deqandî (II) *rd* aşılı (bitki)
deqaq *m* ütü
deqdan *m* aşılama (bitki aşılama)
deq dan *l/gh* aşılamak
deqdayîn *m* aşılayış (bitki aşılama)
deqdar *rd* **1.** benekli, puanlı **2.** *ast* gözenekli
deqdayî *rd* aşılı (bitki)
deqdeq *m* benek
deqdeqî *rd* **1.** abraş (alaca benekli) * **hespê deqdeqkî** abraş at **2.** abraş (bitki yapraklarında klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan) **3.** benekli, beneklice **4.** kabarcıklı **5.** püskürme (sık ve tek tek benek durumunda) **6.** paralı, puanlı * **qumaşê deqdeqî** paralı kumaş * **cilê deqdeqî** puanlı elbise
deqdeqîbûn *m* **1.** alacalanma **2.** beneklenme
deqdeqî bûn *l/ngh* **1.** alacalanmak **2.** beneklenmek
deqdeqîkirin *m* alacalama
deqdeqî kirin *l/gh* alacalamak
deqdeqkî *rd* **1.** abraş, abraşça, alaca benekli **2.** abraş (bitki yapraklarında) **3.** puanlı, noktalı * **qumaşê deqdeqkî** noktalı kumaş
deqdeqok *m* **1.** benek **2.** puan, nokta **3.** ben (en çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi) **4.** çil (tüyünde küçük benekler bulunan hayvan)
deqdeqokî *rd* **1.** abraş, abraşça (alaca benekli) **2.** abraş (bitki yapraklarında klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan) **3.** benekli, beneklice **4.** puanlı, puanlıca, noktalı * **cilê deqdeqokî** puanlı elbise **5.** çilli (çilli hayvan) **6.** kumlu (çok ufak ve sık benekli kumaş)
deqdeqokîbûn *m* beneklenme
deqdeqokî bûn *l/ngh* beneklenmek
deqdeqonk *m* benek
deqdeqonkî *rd* benekli, beneklice
deqe *m* **1.** dakika (bir saatlik zamanın altmışta biri) **2.** *mat* dakika (bir derecenin altmışta biri) **3.** dakika (an, zaman) * **ji niha û pê de ez dê her deqe li we bigerim** bundan sonra sizi her dakika arayacağım
deqedeq *h* **1.** başa baş * **her du pêlewan deqedeq derketin** iki güreşçi başa baş güreştiler **2.** burun buruna **3.** karşı karşıya, göğüs göğüse ~ **hatin** başa baş gelmek ~ **di hev de derketin 1)** burun buruna gelmek **2)** karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)
deqel *m* sert toprak
deqelûz *m* **1.** atlama, sıçrama **2.** takla, taklak
deqerû *rd* açık sözlü, açık fikirli, dobra, tok sözlü, kör kadı (doğru bildiğini herkesin yüzüne söyleyen), sözünü budaktan esirgemeyen

deqerûtî *m* açık sözlülük, açık fikirlik, dobralık, tok sözlülük
deqezer *m* alaca (meyvelere düşen ben) ~ **avêtin (...)** alaca düşmek * **deqezer avêtiye qeysiyan** kaysıya alaca düşmüş
deqezerik *m* alaca (meyvelere düşen ben) ~ **avêtin (..)** ala sulu olmak (kavun için)
deqîqe *m* **1.** dakika (bir saatlik zamanın altmışta biri) **2.** *mat* dakika (bir derecenin altmışta biri) **3.** dakika (an, zaman) * **ji niha û pê de ez dê her deqîkeqe li we bigerim** bundan sonra sizi her dakika arayacağım
deqker *nd/nt* dövmeci (vücuda dövme yapan)
deqkerî *m* dövmecilik
deqkirin *m* dövme yapma
deq kirin *l/gh* dövme yapmak
deqkî *rd* metince
deqlêketin *m* beneklenme
deq lê ketin *l/bw* beneklenmek
deqlok *m* sepicilikte kullanılan bir meşe ürünü
deqlûk *m* mazı
deqlûs *bnr* deqelûz
deqnivîs *nd/nt* metin yazarı
deqnivîsî *m* metin yazarlığı
deqnûs *m* imza
deqsor *zo/m* ala balık
der (I) *m* etek (giysinin belden aşağı kalan bölümü) * **ba lê xist der û dawa wê rakir** rüzgâr savurdu eteklerini kaldırdı ~ **û daw** etek ~ **û daw lê qetandin 1)** el etek öpmek (bir işi yaptırmak için çok yalvarmak) **2)** eline eteğine sarılmak ~ **û daw li navê pêçayî** eteği belinde ~ **û dawa wê di nav dest û piyên wê de ne** eteği düşük (pasaklı kadın) **~a xwe hildan** paçamlarını sıvamak **~a xwe li nava xwe hildan** işe koyulmak
der (II) *nd* **1.** dış, dışarı (iç karşıtı) * **ji der deng tên** dışarıdan sesler geliyor **2.** dış (bir konunun kapsamına girmeyen şey) **3.** dış (görülen, içte bulunmayan yüzey) **4.** *rd* dış (somut kavramlarda; iki veya ikiden çok şeyden merkeze daha uzak olan) * **deriyê der** dış kapı **5.** dış (yabancı ülkelerle ilgili) * **dinyaya der** dış dünya **6.** açık hava (yapı dışı olan yer) **7.** *sn* dış (açık havada geçen sahneleri içine alan çekim) **8.** dış, dışında, -e yakın * **şerê der biharê** bahara yakın savaş **9.** dış, hariç ~ **û dertûl** sokaklar, el kapısı **(bi)** ~ **û dertûlan xistin** sokakğa atmak (kovmak) **~î qeweta (yekî) bûn** el ermez, güç yetmez
der (III) *m* **1.** yer (bulunulan, yaşanılan, oturulan şehir, kasaba, mahalle) **2.** yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * **dera ku civîn lê çêbe ev e** toplantın yapılacağı yer bura **3.** yer * **derekî wî şikestiye** bir yeri kırılmış **4.** yer, mahal, mevki (bazı ulaşım araçlarında yolculara veya sinama, tiyatro gibi yerlerde seyircilere sağlanan konfora ve bilet ücretlerine göre düzenlenmiş yer) **5.** yöre ~ **û dor dan hev** (ortalığa) çeki düzen vermek ~ **û dor tev** yedi mahalle **~a han** parça * **ew şivanekî dera hanê ye** o bir çoban parçasıdır **~ek bûn rêçika (yekî)** (bir yer birinin) uğrağı yeri olmak **~ek kirin rêçika (yekî)** (bir yeri birinin) uğrak yeri haline getirmek **~ek kirin rêçika xwe** (bir yeri) kendi uğrak yeri haline getirmek **~ekî te pê neêşe** afiyet olsun (yemek yemiş misafirine veya herhangi birine söylenir)
der (IV) *nd* sıkıntı, acizlik, rahatsızlık * **ez jî wî pir der im** ondan çok rahatsızım
der (V) *rz* kelimenin başına gelerek 'da' anlamını verir * **der bihar** baharda
der (VI) *n* kapı ~ **û malê hev** birbiriyle hısım akraba ~ **û malê hev bûn** birbiriyle hısım akraba olmak **~ê (yekî) dan girtin** ocağını söndürtmek **~ê fireh** iyi gün **~ê (yekî) girtin** ocağını söndürmek **~ê malê jê mor bûyo** ocağı kör olasıca **~ê rehmê lê vebûn** şifa bulmak **~ê rehmê lê vekirin** şifa vermek **~ê teng** dar gün **~ê (yekî) vekirin** (birine) gidip gelmek **~ê xelkê** el kapısı **~ê xêrê lê vebûn 1)** şifa bulmak **2)** dardan kurtulmak
derab (I) *n* hat (vücut biçimi) * **derbên wê li hev in** hatları düzgün
derab (II) *m* ilinti, teyel ~ **dan** teyel yapmak (veya atmak)
derabdan *m* ilgileme, teyelleme
derab dan *l/gh* ilgilemek, ilintilemek, teyellemek
derabdayî *rd* teyelli, teyellenmiş, ilgilenmiş
derabdayîn *m* ilgileyiş, teyelleyiş
derabe *m* **1.** kepenk (dükkan kepengi) **2.** evleri ayırmak için kullanılan tahta perde
derabên xwarik *nd* kaz ayağ (dikiş türü)
derabzûn *m* eşik (kapı eşiği)
deraçe *m* taraça
derak *m* belâ
deramet *m* **1.** gelir (bir kimseye veya topluluga belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) **2.** gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat) **3.** verim, bereket
derametdar *rd* **1.** gelirli **2.** verimli, bereketli
derametdarî *m* verimlilik, bereketlilik
deran *m* **1.** çıkarma **2.** çıkış **3.** çıkarım **4.** *mat* çıkarma * **ez ji kirariyên hesêb pirtir ji deranê hez dikim** bu dört işlemden çıkarmayı seviyorum **5.** *man* çıkarım, istidlal
derande *rd* maksut, istenen, niyet edilen, maksat edinilen
derander *nd/nt* kaşif
deranderî *m* keşif
derandin (I) *m* çıkarma
derandin (II) *m* keşfetme
derandin (I) *l/gh* çıkarmak
derandin (II) *l/gh* keşfetmek

derandî (I) *rd* çıkarılmış olan
derandî (II) *rd* keşfedilmiş olan
derane *m* 1. çıkarma 2. *mat* çıkarına
deranî (I) *m* deyim, idyom
deranî (II) *rd* 1. dışlaştırılmış 2. *mec* zavallı
deranîn *m* 1. çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) 2. çıkarma (bulma, ortaya koyma) 3. *mec* çıkarma (söyleme) 4. çıkarma (döküntülü hastalığa tutulma) 5. çıkarma (sağlama, elde etme) 6. çıkarma, ıtrah etme (sindirim yolundan dışarı atma) 7. çıkarma (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırma, soyma) 8. çıkarma (yayımlama) 9. *mat* çıkarma * **ez ji kirariyên hesêb pirtir ji deranînê hez dikim** bu dört işlemden çıkarmayı seviyorum 10. çıkarsama, çıkarma 11. dışarı çıkarma, itiraf etme 12. dışlaştırma
deranîn *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) * **min hesp ji axurê deranî** atı ahırdan çıkardım 2. çıkarmak (bulmak, ortaya koymak) * **ez dê vira wî derînim** yalanını çıkaracağım 3. *mec* çıkarmak (söylemek) * **tu çi di hizirî, derîne ku tu rihet bibî!** ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla! 4. çıkarmak (döküntülü hastalığa tutulmak) * **zarok sorik deranîne** çocuk kızamık çıkarmış 5. çıkarmak (sağlamak, elde etmek) * **nanê xwe ji kevir dertîne** ekmeğini taştan çıkarıyor 6. çıkarmak, ıtrah etmek (sindirim yolundan dışarı atmak) 7. çıkarmak (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırmak, soymak) * **sola xwe derîne** ayakkabısını çıkar 8. çıkarmak (yayımlamak) * **dê kovareke nû derînin** yeni bir dergi çıkaracaklar 9. *mat* çıkarmak * **pêncan ji dehan derîne** beşi ondan çıkar 10. çıkarsamak, çıkarmak 11. dışarı çıkarmak, itiraf etmek 12. dışlaştırmak
deraqil *rd* akıl dışı, irrasyonel
deraqilî *rd* akıl dışı, gayri aklî, irrasyonel
deraqilîtî *m* irrasyonalizm
derasa *rd* 1. olağan dışı, olağanüstü 2. *m* tansık, mucize
derasayî *rd* 1. olağanüstü (benzerlerinden farklı olan) 2. olağanüstü (beklenmedik bir zamanda yapılan, fevkalâde) * **civîna derasayî** olağanüstü toplantı 3. olağanüstü ile ilgili
derasayîtî *m* 1. olağanüstülük 2. fevkalâdelik, olağanüstülük
derav (I) *m* 1. akak, yatak, mecra 2. su tevzi kanalı 3. *erd* boğaz, suyun inceldiği yer
derav (II) *m* çamaşır yıkama
derav (III) *m* ilinti, teyel ~ **kirin** teyellemek
derav (IV) *m* 1. bakım, taraf (görüş açısı, değerlendirme, -e göre) * **di her kar û deravî de** her bakımda 2. durum * **di her derava teng de** her durumda
derav (V) *m* duvarlarda meydana gelen çatlak
derav (VI) *bnr* delav (I)
deravî *m* tüm arazinin enlenmesine birden sulanması, gelişigüzel sulama
deravkî *rd* tüm arazinin enlenmesine birden sulanma şekli
derawa *m* 1. konum, durum 2. *erd* konum 3. koşul
derax (I) *m* 1. süreç 2. zaman, vakit
derax (II) *m* seviye
deraxe *m* 1. üstüste istif edilmiş biçili tahıl demetleri 2. yaz işinin bitirilişi, yazın yapılacak işleri bitirme
deraxî *rd* süreçsel
derazîng *m* eşik (kapı eşiği) * **li ser derazînga derî rûniştibû rêpana rê dikir** kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu
derazînk *bnr* derazîng
derazû *bnr* derazûnk
derazûnk *m* eşik (kapı eşiği)
derb (I) *n* defa, kez, kere
derb (II) *m* fişek, kurşun
derb (III) *m* tek ellen uzağa atılabilen taş
derb (IV) *m* 1. darp, darbe (vurma, vuruş, çarpış) * **derbek li serê wê da** başına bir darbe vurdu 2. *mec* darbe (birini kötü duruma düşüren, sarsan olay) * **vê derbê bi tevayî ew ji jiyanê sar kir** bu son darbe onu büsbütün hayattan soğuttu 3. bere, ezik (herhangi bir şeyde görülen çizik) ~ **daweşandin (yekî)** darbe vurmak (veya indirmek) ~ **dîtin neşter daweşandin** nabze göre şerbet vermek ~ **ji destê (yekî) çêbûn** elinden kaza çıkmak ~ **lê dan (an jî xistin)** darbe vurmak (veya indirmek) ~ **taze kirin** darbesini tekrarlamak ~ **û weşle rastî hev hatin** tesadüf etmek, tesadüf olmak ~ **xwarin** darbe yemek ~**a bêkeys lê dan (an jî xistin)** fena yerine vurmak ~**a bicih lê dan (an jî xistin)** fena yerine vurmak ~**a golê** gollük, gollük durum ~**a hêvişandî ne ya xwedî ye (an jî barê xwediyan e)** kavgada ilk önce davranmayan kaybeder, anlamında bir deyim ~**a niştere dibîne û çelp û diweşîne** kan alacak damarı bilmek ~**a niştere dîtin û çeq û lê xistin** bal alacak çiçeği bilmek (veya bulmak) **(filan kes)** ~**a niştere ye** arı bal alacak çiçeği bilir ~**a xerab lê dan (an jî xistin)** fena yerine vurmak ~**a xwe hilanîn** darbeyi kapmak ~**a xwe lê danîn** fırsatını kollamak ~**ekê li nal dixe yekê li bizmar** hem nalına hem mıhına (vurmak)
derbajar *n* taşra, varoş
der bar *d/h* 1. hakkında 2. ilişkin, ilişik, ilgili, üstüne, üzerine, değin * **der barê evîn û zewacê de peyivîn** aşk ve evlilik üstüne konuştular 3. dair, konusunda, üzerinde, ile ilgili * **axaftinek der barê hunerê de kir** sanata dair bir konuşma yaptı ~**ê** *rd* ilişkin, ili-

şikli ~ê (...) de 1) (bir kimsenin veya şey) hakkında * lıez dike der barê vê ferhengê de bipeyîve bu sözlük hakkında konuşmak istiyor 2) (herhangi bir) zeminde, hakkında * der bare vê yekê de axaftinek pêk aniye bu zeminde bir konuşma yapmış ~ê (...) de axiftin (peyîvîn an jî xeber dan) 1) hakkında konuşmak 2) -e söz konusu etmek ~ê (tiştekî) de bûn bahsetmek, değinmek * nivîsarek e ku der barê mijara hêvotinê de bû eğitim konusuna değinen bir yazı
derbas *m* geçme, geçiş ~ **dibû** geçe (saat için) * **gava ku saet ji heştan pênc derbas dibû, li wê derê bû** saat sekizi beş geçe ordaydı ~î **aliyê din bûn** öbür tarafa geçmek ~ **aliyê** (an jî **hêla**) **rastê yê rê bûn** sağa geçmek, sağlamak ~î (...) **bûn** 1) -e geçmek 2) geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünmek) * **nexweşîna bavê wî derbasî wê jî bûye** babasının hastalığı ona da geçmiş 3. geçmek (yerini bırakıp başka bir yer almak) * **derbasî vê palkursiyê bibin** şu koltuğa geçin 4. geçmek, intikal etmek * **seltenat ji bavê derbasî kur dibe** saltanat babadan oğula geçer 5) bulaşmak, sirayet etmek (hastalık geçmek) 6) atlamak (sınıf okumadan geçmek) * **ji poleya yekemîn derbasî ya duyemîn bû** birinci sınıftan ikinci sınıfa atladı ~î **dîrokê (mêjûyê** an jî **tarîxê) bûn** tarihe geçmek ~î **hesab kirin** hesaba geçirmek ~î **hundir kirin** 1) içeri almak 2) sokmak (yasak bir malı gizlice getirmek veya götürmek) * **malê qaçax derbasî hundirê welêt kirine** ülkeye kaçak mal sokmuşlar ~î (...) **kirin** 1) geçirmek (bir şeyi bir yerden başka bir yere taşımak, nakletmek) * **ez dixwazim eşyayê odeyê derbasî odeya din bikim** odanın eşyalarını öbür odaya geçirmek istiyorum 2) geçirmek (bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek) * **zarok derbasî wî aliyê rê kirin** çocuğu yolun öbür yanına geçirdi 3) -e aktarma yapmak * **ji butçeyê pere derbasî tehsîsata me kirin** bütçeden ödeneğimize aktarma yaptılar 4) aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba veya geçirmek) * **me têkberên odeya rûniştinê derbasî odeya mêvanan kirin** oturma odasının eşyalarını misafir odasına aktardık 5) almak (içeri götürmek) * **em derbasî odeyeke mezin kirin** bizi genişçe bir odaya aldılar 6) geçirmek, bulaştırmak (hastalık vb. şeyler için; kapmasını sağlamak) ~ **mehaniyê** (an jî **meaş) bûn** maaşa geçmek ~î **nivîsê kirin** yazıya geçirmek, zaptetmek ~î **peyirkê kirin** sicile geçirmek
derbasang *m* **1.** geçiş (resimde iki ara rengi birbirine bağlayan ara ton) **2.** *mzk* geçiş (bir parça süresince bir tondan başka bir tona atlama)
derbasbar *rd* geçer, geçerli (geçerliği olan)
derbasbarî *m* geçerlik, geçerlilik
derbasbûn *m* **1.** geçme, geçiş **2.** geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) **3.** geçme (yol olarak kullanma) **4.** geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) **5.** geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) **6.** geçme (yürürlükte bulunma, geçerli olma) **7.** geçme (okulda, sınavda başarı gösterme) **8.** geçme, sökme **9.** sökme (geçme, etki yapma) **10.** akma, ilerleme (zaman için; çabucak geçme) **11.** sürme, devam etme (zaman geçme) **12.** çıkma (ay, mevsim geçme) **13.** geçme, yürüme ~**a fermî** geçit töreni, resmi tören
derbas bûn *l/ngh* **1.** geçmek ***çend kes bi lez û bez di ber derî re derbas bûn** kapının önünden birkaç kişi aceleyle geçtiler **2.** geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) **3.** geçmek (yol olarak kullanmak) * **di vir re derbas nebe** burdan geçmek **4.** geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) **5.** geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan derbas dibe** saat onu geçiyor **6.** geçmek (yürürlükte bulunmak, geçerli olmak) * **ev pere êdî derbas nabe** bu para artık geçmiyor 7. geçmek (okulda, sınavda başarı göstermek) * **bi awayekî têr baş ji ezmûnê derbas bû** sınavı iyi bir şekilde geçti **8.** geçmek, sökmek * **forsa te li vir derbas nabe** forsun burda sökmez **9.** sökmek (geçmek, etki yapmak) * **hikmê te li vir derbas nabe** hükmün burada sökmez **10.** akmak, ilerlemek (zaman için; çabucak geçmek) * **wext çawa derbas dibe** zaman nasıl da akıyor **11.** sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **pir derbas nabe dê her tişt derkeve rastê** çok sürmez her şey ortaya çıkar **12.** çıkmak (ay, mevsim geçmek) * **zivistan derbas bû** kış çıktı **13.** geçmek, yürümek * **jiyan derbas bûye çûye** hayat yürümüş gitmiş
derbasbûnî *m* **1.** geçiş, intikal * **dewra derbasbûniyê** geçiş dönemi **2.** *psî/m* geçişim
derbasbûyî *rd* **1.** geçmiş (geçme işini yapmış olan) **2.** geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan) * **bûyerên derbasbûyî** geçmiş olaylar ~ **be** geçmiş olsun
derbasbûyîn *m* **1.** geçiş **2.** geçme, geçiş (bir yandan girip öte yandan çıkma) **3.** geçiş, geçme (yol olarak kullanma) **4.** geçiş (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) **5.** geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) **6.** geçme (yürürlükte bulunma, geçerli olma) **7.** geçiş, geçme (okulda, sınavda başarı gösterme) **8.** geçme, söküş **9.** sökuş (geçme, etki yapma) **10.** akış, akma, ilerleyiş (zaman için; çabucak geçme) **11.** sürüş, devam etme (zaman geçme) **12.** çıkma (ay, mevsim geçme) **13.** geçme, yürüme

derbasdar *rd* 1. geçerli 2. yürürlükte olan, mer'î
derbasdarbûn *m* 1. geçerli olma 2. yürürlükte olma
derbasdar bûn *l/ngh* 1. geçerli olmak 2. yürürlükte olmak
derbasdarî *m* 1. geçerlilik 2. yürürlülük, mer'iye
derbase *m* 1. geçiş, geçme 2. geçiş, intikal 3. giriş, methal, antre (bir yapıda girip geçilen yer) * **derbaseya xanî gelek teng e** evin girişi pek dar 4. geçiş (resimde iki ara rengi birbirine bağlayan ara ton) 5. *mzk* geçiş (bir parça süresince bir tondan başka bir tona atlama)
derbasgeh *m* 1. geçit, geçiş yeri 2. geçek, güzergâh (çok geçilen yer)
derbasî *m* 1. geçiş 2. geçim (anlaşma, uyuşma) * **derbasiya ku me bi hev re kir, kes nake** bizim birbirimizle yaptğımız geçimi kimse yapmaz 3. *rz* geçiş (ses organlarının bir durumdan başka bir duruma geçmesi) 4. *rz/rd* geçişli * **lêkera derbasî** geçişli fiil ~ **be** geçmiş olsun
derbasî (...) bûn *l/bw* 1. (hastalık) geçmek, bulaşmak, sirayet etmek 2. geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünmek) * **nexweşîna bavê wî derbasî wê jî bûye** babasının hastalığı ona da geçmiş 3. geçmek (yerini bırakıp başka bir yer almak) * **derbasî vê palkursiyê bibin** şu koltuğa geçin 4. geçmek, intikal etmek * **seltenat ji bavê derbasî kur dibe** saltanat babadan oğula geçer
derbasî hev bûn *l/bw* çitişmek (birbirine geçip pekişmek)
derbasî hev kirin *l/bw* kilitlemek (karşılıklı çıkıntıları olan şeyleri birbirine geçirmek)
derbasîkirin *m* geçinme (uzlaşma, anlaşma)
derbasî kirin *l/gh* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **hinekî bi hev re derbasî bikin** birbirinizle biraz geçinin
derbasîkirî *rz/h* geçişli hale getirilmiş olan
derbasker *bj/rd* geçiştirici
derbaskirin *m* 1. geçirme (geçme işini yaptırma, geçmesini sağlama) 2. geçirme (bir şeyi bir yandan öbür yana götürme) 3. geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) 4. geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) 5. geçirme, sürme (herhangi bir durum içinde olma) 6. geçme (yaşama) 7. savma, savuşturma, atlatma (sıkıcı bir durumu geçirme) 8. geçinme (anlaşma, uzlaşma) 9. geçinme (zar zor hayatını idame etme)
derbas kirin *l/gh* 1. geçirmek (geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak) * **tu wê derbas bike ez tiştekî din ji te naxwazim** onu geçir senden başka bir şey istemem 2. geçirmek (bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek) 3. geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) * **tu şevê li der derbas bikî dê baş be** geceyi dışarda geçirsen iyi olur eger 4. geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş derbas kirin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn derbas kirin** hastalık geçirmek 5. geçirmek, sürmek (herhangi bir durum içinde olmak) * **di nava çar dîwaran de jiyana fermanberî derbas dikir** dört duvar arasında memur hayatı sürüyordu 6. geçmek (yaşamak) * **emrekî xweş derbas dike** güzel bir yaşaın geçiriyor 7. savmak, savuşturmak, atlatmak (sıkıcı bir durumu geçirmek) 8. geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **jin û mêr xweş bi hev re derbas dikin** karı koca iyi geçiniyorlar 9. geçinmek (zar zor hayatını idame etmek)
derbaskirî *rd* geçirmiş
derbasname *m* geçiş belgesi
derbasok *m* 1. geçit (geçecek yer) 2. giriş, girizgâh 3. giriş (bir kitabın giriş bölümü gibi) 4. geçek, güzergâh (çok geçilen yer)
derbasokî *rd* geçici
derbasonek *m* atlama taşı
derbat *rd* direngen, direnebilen
derbdan *rz/m* vurgu
derb dan *l/gh* vurgu yapmak
derbdanî *rz/rd* vurgulu
derbdayîn *rz/m* vurgu
derbe *m* 1. darbe 2. darbe (bir ülkede zor kullanarak yönetimi devirme işi) * **derbeya leşkerî** askeri darbe ~ **avêtin (yekî)** darbelemek ~ **daweşandin (...)** darbelemek, darbe vurmak ~ **teze kirin** darbeyi tekrarlamak (yenilemek) ~ **xwarin** darbe yemek ~**ya xwe teze kirin** darbesini tekrarlamak (yenilemek)
derbeder *rd* derbeder ~ bûn derbeder olmak ~ **kirin** derbeder etmek
derbederî *m* derbederlik
derbederkirin *m* derbeder etme
derbeder kirin *l/gh* derbeder etmek
derbejêr *nd/m* 1. iniş 2. *rd* iniş, bayır aşağı, yokuş aşağı 3. baş aşağı 4. *h* aşağı (aşağıya, yere doğru) ~ **bûn 1)** bayır aşağı inmek, aşağıya doğru gitmek 2) baş aşağı olmak ~ **kirin 1)** bayır aşağı indirmek **2)** baş aşağı etmek ~ **û derbejor** dağ bayır, iniş yokuş, inişli yokuşlu (inişli çıkışlı yer) ~ **û hevraz ji ziman re tune** dilin kemiği yok
derbejêrbûn *m* 1. inişli olma, bayır aşağı olma 2) baş aşağı olma
derbejêr bûn *l/ngh* 1. inişli olmak, bayır aşağı olmak 2) baş aşağı olmak
derbejêrkî *rd* 1. yokuş aşağıya doğru 2. düşey
derbejor *rd* yokuş, yokuş yukarı, bayır yukarı ~ **bûn** bayır yukarı olmak ~ **kirin** bayır yukarı çıkmak
derbejorbûn *m* diklenme, dikleşme
derbejor bûn *l/ngh* diklenmek, dikleşmek

(yokuş bir duruma gelmek) * **rê ji nişka ve**
derbekar *nd/nt* darbeci
derbekarî *m* darbecilik
derbeker *nd/nt* darbeci
derbekerî *m* darbecilik
derbelêdan *m* **1.** darbeleme, darbe vurma (veya indirme) **2.** *mec* darbeleme (yıkıma uğratına)
derbe lê dan *l/bw* **1.** darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek) **2.** *mec* darbelemek (yıkıma uğratmak)
derbelêdayî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derbelêketin *m* darbelenme
derbe lê ketin *l/bw* darbelenmek
derbelêketî *rd* darbeli, darbelenmiş olan
derbelêxistin *m* **1.** darbeleme, darbe vurma (veya indirme) **2.** *mec* darbeleme (yıkıma uğratma)
derbe lê xistin *l/bw* **1.** darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek) **2.** *mec* darbelemek (yıkıma uğratmak)
derbelêxistî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derben *n* **1.** elbise askısı **2.** yayık ağız bağı **3.** çuval vb. nin ağzının bağlama bağı
derbend (I) *erd/m* **1.** boğaz, darboğaz, geçit **2.** derbent (sınırlarda bulunan küçük kale) **3.** belen, bel (dağ sırtlarındaki çukur yer)
derbend (II) *m* liman.
derbend (III) *m* set, baraj
derbend (IV) *m* **1.** elbise askısı **2.** yayık ağız bağı **3.** çuval vb. nin ağzının bağlama bağı
derbeparêz *nd/nt* darbe savunucusu
derbeparêzî *m* darbe savunuculuğu
derberjêr *nd* bayır aşağı
derberjêrbûn *m* bayır aşağı inme
derberjêrbûn *l/ngh* bayır aşağı inmek
derberjêrkirin *m* bayır aşağı indirme
derberjêrkirin *l/gh* bayır aşağı indirmek
derberjor *nd* bayır yukarı
derberjorbûn *m* bayır yukarı çıkma
derberjor bûn *l/ngh* bayır yukarı çıkmak
derberjorkirin *m* bayır yukarı çıkarma
derberjorkirin *l/gh* bayır yukarı çıkarmak
derberz *rd* harika
derberzî *m* harikalık
derbest *rd* ciddi, önemli * **gavên derbest neavêtine** ciddi adımlar atmamışlar
derbexwarin *m* darbe yeme
derbe xwarin *l/gh* darbe yemek
derbexwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan
derbexwaz *rd* darbe yanlısı, darbe taraftarı
derbexwazî *m* darbe yanlılığı
derbêr *m* süt sağma yeri
derbider *rd* derbeder
derbiderbûn *m* derbeder olma
derbider bûn *l/ngh* derbeder **olmak**
derbiderî *m* derbederlik
derbiderkirin *m* derbeder etme
derbider kirin *l/gh* derbeder etmek
derbihar *nd* bahar, baharın ilk dönemleri
derbik (I) *m* fişek
derbik (II) *m* darbuka
derbik (III) *m* kibrit ~ **pê xistin** kibrit çakmak
derbikdank *m* kibritlik
derbikfiroş *nd/nt* kibritçi (satan kimse)
derbikfiroşî *m* kibritçilik
derbikjen *nd/nt* darbukacı
derbikjenî *m* darbukacılık
derbir *rd* ifade edici
derbiran *m* **1.** ifade, ifade etme **2.** dışa vurma **2.** *fel* dışa vurum, ifade ~ **kirin** ifade etmek
derbirin *bnr* derbirîn
derbirî *rd* **1.** ifade edilmiş **2.** dışa vurulmuş olan
derbirîn *m* **1.** ifade etme **2.** anlatım **3.** dışa vurma **4.** *fel* dışa vurum, ifade
derbirîn *l/gh* **1.** ifade etmek **2.** dışa vurmak **3.** (bir şeyi) açığa vurmak (gizli bir durumu ortaya çıkarmak) **(tiştek)** ~ (bir şeyi) açığa vurmak
derbirîner *nd/nt* **1.** ifade edici **2.** dışa vurumcu, ekspresyonist
derbirînerî *m* dışa vurumculuk, ekspresyonizm
derbirînî *m* ekspersiyonizm
derbirînkar *nd/nt* dışa vurumcu
derbirînkarî *m* dışa vurumculuk
derbkanî *m* kuş lastiği
derblêdan *m* **1.** darbeleme, darbe vurma (veya indirme) **2.** *rz* vurgu **~a esil** *rz* asıl vurgu **~a peyvê** *rz* sözcük vurgusu **~a sivik** *rz* gevşek vurgu
derb lê dan *l/bw* 1. darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek) **2.** *rz* vurgu yapmak, vurgulayış
derblêdanî *rz/m* vurgulama, titremleme
derblêdayî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derblêdayîn *m* **1.** darbeleyişe, darbe vuruş (veya indiriş) 2. *rz* vurgulayış
derblêketin *m* darbelenme
derb lê ketin *l/bw* darbelenmek
derblêketî *rd* darbelenmiş
derblêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
derb lê xistin *l/bw* darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek)
derblêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
derblêxistî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
derbnas *rd* bilen, keskin (görevini iyi yapan)
derboqe. *m*darbuka
derbûqejen *nd/nt* darbukacı (bu aleti çalan)
derbûqejenî *m* darbukacılık
derbûn *m* **1.** kaynama (yerden çıkma) **2.** pat-

lama (yara, çıban vb. nin ağzının açılmasıyla irin, iltihab vesaire ortaya çıkma) **3.** patlama, infilak etme (birden bire şiddetle ortaya çıkma) **4.** *mec* esme **5.** çıkma

derbûn *l/ngh* **1.** kaynamak (yerden çıkmak) * **li zozanan kaniyek derbûye ava wê pir xweş e** yaylada bir pınar kaynıyor suyu çok güzel **2.** patlamak (yara, çıban vb. nin ağzının açılmasıyla irin, iltihab vesaire ortaya çıkmak) * **birîn derbû** yara patladı **3.** patlamak, infilak etmek (birden bire şiddetle ortaya çıkmak) **4.** *mec* esmek * **ev rê ji te re ji ku de derbû?** bu yolculuk nereden esti **5.** çıkmak

derbûna xwînê *nd* kanama (kanama olma)

derbûyîn *m* **1.** kaynayış (yerden çıkma) **2.** patlayış (yara, çıban vb. nin ağzının açılmasıyla irin, iltihab vesaire ortaya çıkma) **3.** patlayış, infilak ediş (birden bire şiddetle ortaya çıkma) **4.** *mec* esiş **5.** çıkma, çıkış

derbxane *m* darphane

derbxwarin *m* darbelenme, darbe yeme

derb xwarin *l/gh* darbelenmek, darbe yemek

derbxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan

derc *m* **1.** derç, alma, toplama **2.** derç, kaydetme

dercaw *n* **1.** havlu **2.** el bezi **3.** yumuşak tüylü mendil

dercî *m* yerinde olma

dercîbûn *m* yerinden olma

dercî bûn *l/ngh* yerinden olmak

dercîkirin *m* yerinden kovma, atma, çıkarma

dercî kirin *l/gh* yerinden kovmak, atmak, çıkarmak

der cîran *n* konu komşu

derc kirin *l/gh* **1.** derç etmek, almak, toplamak **2.** kaydetmek

derçe *ant/m* **1.** kapakçık **2.** vana **~ya êrya** güvenlik vanası

derçik *m* kapı eşiği

derçûn *m* **1.** çıkma, çıkış **2.** çıkma, mezun olma **3.** çıkma, yayımlanma, intişar etme

derçûn *l/ngh* **1.** çıkmak **2.** çıkmak, mezun olmak **3.** çıkmak, yayımlanmak, intişar etmek (gazete, dergi gibi) * **ferhenga ku nû derçûye** yeni çıkmış sözlük

derçûnî *m* **1.** çıkma, çıkış **2.** mezuniyet

derçûyî *rd* **1.** çıkmış **2.** mezun, çıkışlı (bir okulu birtirerek diploma almış kimse) **3.** çıkmış, yaymlanmış

derçûyîn *m* **1.** çıkma, çıkış **2.** çıkma, mezun oluş **3.** çıkma, yayımlanış

derd *n* **1.** dert **2.** *mec* dert, acı (keder, elem) * **derdê wan heye, li wan megirin** acıları var, hoşgörün 3. dert (hastalık, ağrı) * **ez nexweş im, ji derdê min re êşa zirav dibêjin** hastayım derdime verem diyorlar **4.** *mec* dert (sorun, kaygı) * **di jiyana min de derdekî min î welê mezin nîn e ku ez jê gazincan bikim** hayatta şikayet edeceğim öyle büyük bir derdim yok **~ berî nava xwe dan** kanı içine akmak **~ daqurtandin** dert çekmek (sorun çıkarmamak) **~ derman kirin 1)** sorunlara çözüm bulmak **2)** yaraları sarmak **~ di dilê (yekî) de şax dan** yüreğinin yağı (veya yağları) erimek (çok üzülmek) **~ însan datîne** ağacı kurt, insanı dert yer **~ kişandin** dert çekmek **~ li ser ~** kambur üstüne kambur (veya kambur kambur üstüne) **~ nîn e!** dert değil! **~ û kul 1)** dert, sorun **2)** gaile, baş belâsı **~ û kula (yekî)** (birinin) derdi günü * **derd û kula wî ew e ku romanan bixwîne** onun derdi günü roman okumak **~ û xem** kahir, derin acı **~ê (yekî) berî nava xwe dan** acısını bağrına basmak **~ê bêderman** amansız dert **~ê (yekî) çi ye ku belaya xwe di (we) dide?** ne alıp veremiyor? * **a niha derdê wî çi ye ku belaya xwe di we daye** bu herif sizden ne alıp veremiyor **~ê (yekî) dan ser ~ê (...)** bir acı yetmeşmiş bir de ...nin acısı * **derdê te jî da ser derdê kezebê** ciğer acısı yetmezmiş bir de senin acın **~ê debarê** (*an jî* **ebûrê)** geçim derdi, geçim sıkıntısı **~ê (yekî) derman kirin 1)** yaralarını sarmak **2)** yaraya merhem olmak **3)** *mec* isteklerini karşılamak, isteğini yerine getirmek **~ê dil kirin** karasevda çekmek, dilyarası çekmek **~ê dilan** dil yarası, gönül yarası **~ê (yekî) dîtin** acısını görmek **~ê (tiştekî) kişandin** acısını çekmek **~ê (yekî) kişandin 1)** derdini çekmek, (birinin) kahrını çekmek) **2)** acısını çekmek **3)** (bir kimsenin) ağız kokusu çekmek, (birinin) ağzının kokusunu çekmek **~ê (yekî) lê nû kirin** yarasını deşmek **~ê (yekî) nayê kişandin** kahrı çekilmez **~ê (yekî) nekişandin** kahir (veya kahrını çekememek) **~ê (yekî) pê dan windakirin** acısını almak (kederini azaltmak) **~ê pîrê pilor e ~ê Hebo gebol e** herkes kendi derdinde, , herkes kendini düşünür **~ê (yekî) rakirin** (bir kimse birinin) derdini deşmek (veya depreştirmek), yarasını deşmek **~ê ser derdan** derdi kendisine yetmezmiş bir de üstüne başka bir bela ekleme, katmerli dert **~ê sotî** çekilmez dert **~ê te çi ye** derdin ne, zorun ne? **~ê xwe berî nava xwe dan** kanını içine akıtmak **~ê xwe bibêje kela xwe birêje** derdini söylemeyen derman bulamaz **di ~ê xwe de bûn** kendi derdine düşmek **~ê xwe gilî kirin** derdini dökmek, dert anlatmak **~ê xwe gotin** derdini anlatmak (veya meramını anlatmak) **~ê xwe hêdî kirin** refaha ermek **~ê xwe ji hev re gotin** dertleşmek **~ê xwe ji nav dilê xwe derxistin** kanı içine akmak **~ê xwe rêtin** derdini dökmek, dert anlatmak **~ê xwarinê** boğaz derdi (yemek pişirme, hazırlama sıkıntıları) * **ez ketime derdê xwarinê, ez nizanim êvarê ez dê çi çêbikim** boğaz derdine düş-

müşüm, akşama ne yapacağım ben ~**ê zik** boğaz derdi (geçim için uğraşma)
derdan (I) *m* **1.** kap (içi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen içi oyuk nesne) **2.** kap (türlü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sept vb.) ~**ê avê** su kabı ~**a kelandinê** kaynatma kabı ~**a tûkê** tükürük hokkası ~**a ziwakirinê** kurutma kabı
derdan (II) *m* **1.** dışarı verme **2.** dışa vurmak
derdan (III) *m* çuvallanma, kaybetme
derdan (I) *l/gh* **1.** dışarı vermek **2.** dışa vurmak
derdan (II) *l/gh* çuvallanmak, kaybetmek
derdana ezmûnê *kîm/nd* deney kabı
derdanfiroş *nd/nt* kap kacak satan kimse
derdanfiroşî *m* kap kacak satma işi
derdanik (I) *m* kap, kapçık
derdanik (II) *m* süzek (yoğurt veya peynirin süzülmesinde kullanılan bez)
derdanok *m* kapçık
derdanşo *nd/nt* bulaşıkçı
derdanşotî *m* bulaşıkçılık
derdaw *m* **1.** elbise eteğinin uc kısmı **2.** çakıldak (koyunların kuyrukarı altınadaki kıllara yapışıp kuruyan pislik)
derdbihêr *rd* **1.** geçimli, çilekeş (dert çekebilen) **2.** tasasız (hiç bir şeyi kendine dert etmeyen) ~ **bûn 1)** geçimli olmak **2)** tasasız olmak
derdbihêrî *m* **1.** geçimlilik, çilekeşlik **2.** tasasızlık
derdbihêrîkirin *m* katlanmak
derdbihêrî kirin *l/gh* katlanmak
derdbihur *nd/rd* çilekeş, cefakeş
derdbihurî *m* çilekeşlik, cefakeşlik
derddar *rd* dertli
derddarî *m* dertlilik
derdedar *bnr* derddar
derdegoştî *rd* etsamış, et yemeği özlemiş kimse
derdegoştîbûn *m* etsama, et yemeği özleme
derdegoştî bûn *l/ngh* etsamak, et yemeği özlemek
derdeguzîn *rd* çilekeş, cefakeş
derdeguzînî *m* çilekeşlik, cefakeşlik
derdemend *rd* dertli
derdemendbûn *m* dertlenme
derdemend bûn *l/ngh* dertlenmek
derdemendî *m* dertlilik
derdenexûn *m* darı bitkisine dadanan ve tanelerini çürüten bir hastalık
derderkî *rd* dalgalı, dalga dalga (renkler için; açıklı koyulu) * **ev boyax derderkî çêbûye** bu boya dalga dalga olmuş
derderkîbûn *m* **1.** dalgalılaşma, dalgalı olma **2.** pıhtılanma
derderkîbûyîn *m m* **1.** dalgalılaşma, dalgalı oluş **2.** pıhtılanış
derderkî bûn *l/ngh m* **1.** dalgalılaşma, dalgalı olma **2.** pıhtılanmak
derderkîkirin *m* **1.** dalgalılaştırma **2.** dalgalanma (renk için ton değiştirme)
derderkî kirin *l/gh* **1.** dalgalılaştırmak **2.** dalgalanmak (renk için ton değiştirmek)
derdese *bj/m* kuduz
derdeser *rd* baş belâsı
derdeserî *nd* dert, başta bulunan dert, sorun
derdesetî *m* kuduzluk
derdest (I) *h* hemen
derdest (II) *m* derdest, ele geçirme, yakalama, tutma ~ **kirin** ele geçirmek, yakalamak, tutmak, derdest etmek
derdestbûn *m* derdest olma, elegeçirilme, yakalanma
derdest bûn *l/ngh* derdest olma, elegeçirilme, yakalanmak
derdestkirin *m* **1.** teslim alma (tutsak alma) **2.** teslim etme **3.** ele geçirme, yakalama, derdest etme (kaçan kimseyi ele geçirme)
derdest kirin *l/gh* **1.** teslim almak (tutsak almak) **2.** teslim etmek **3.** ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek (kaçan kimseyi ele geçirmek)
derdestkirî *rd* **1.** teslim alınmış (tutsak alınmış) **2.** teslim edilmiş **3.** ele geçirilmiş, yakalanmış, derdest edilmiş olan
derdexwêyî *rd* tuzsamış, tuz yemeyi özlemiş küçük baş hayvan
derdexwêyîbûn *m* tuzsama (küçük baş hayvan tuz yemeyi özleme)
derdexwêyî bûn *l/ngh* tuzsamak (küçük baş hayvan tuz yemeyi özlemek)
derdê dilan *nd* kara sevda ~ **pê girtin** kara sevdaya tutulmak
derdîmend *rd* dertli
derdkêş *nd/rd* çilekeş, cefakeş
derdkêşî *m* çilekeşlik, cefakeşlik
derdmend *rd* dertli
derdmendbûn *m* dertlenme
derdmend bûn *l/ngh* dertlenmek
derdmendî *m* dertlilik
derdnak *rd* **1.** dertli **2.** acılı, kederli (acısı olan kimse)
derdnakbûn *m* dertlenme
derdnak bûn *l/ngh* dertlenmek
derdnakî *m* **1.** dertlilik **2.** acılı olma, kederli olma
derdname *m* dert ve acıların yazıldığı eser
derdnebihêr *rd* geçimsiz (dert, çile çekmeyen)
derdnebihêrî *m* geçimsizlik
derdor *m* **1.** çevre, etraf, dolay, dolayı * **ez li derdora xanî geriyam** evin çevresini dolaştım e **2.** ortalık **li derdorê kes tune bûn** ortalıkta kimseler yoktu **3.** ortalık (çevre, etraf) * li derdorê tav tune bû ortalıkta güneş yoktu **4.** *mec* çevre (bir kimse ile ilişkisi bu-

lunanlar, muhit) * **derdora wî fireh e** onun çevresi geniştir 5. *mec* çevre (aynı konu ile ilgilibulunan kimselerin tümü) * **derdorên siyasî** siyasi çevreler 6. *mec* çevre (kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam) * **ketiye derdoreke guherde** değişik bir çevreye girmiş 7. *sos/psî* çevre, ortam (bir kimsenin veya insan topluluğunun yaşayışını etkileyen ruhsal, toplumsal ve kültürel etkilerin bütünü) **derdora civakî** sosyal çevre * **derdora hunerî** sanat ortamı ~ **bi keys kirin** (ortalığa) eki düzen vermek ~ **bi rêk û pêk kirin** (ortalığa) eki düzen vermek ~ **hêşîn bûn** ortalık yeşermek ~ **ronî bûn** ortalık ağarmak

derdorî *rd* çevresel

derdoş *m* süt sağına yeri

derdowî *rd* dertli

derdoyî *rd* dertli

derdoyîtî *m* dertlilik

derdşekir *bj/m* diyabet

dereaqil *rd* akıl dışı, us dışı

dereaqilî *fel/m* akıl dışılık, us dışılık

dereasayî *rd* olağanüstü

dereasayîtî *m* olağanüstülük

derebe *n* kepenk ~ daxistin kepenleri indirmek

derebeg *nd/nt* derebeyi

derebegî *dîr/m* derebeylik

derebegîtî *m* derebeylik

derebûn *m* terebentin

derece *m* 1. derece * **di dereceya tewrî mezin de dibistan kuta kir** en iyi dereceden okulu bitirdi 2. *fiz* derece (ölçü aletlerin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri) * **dereceya germpîvê** sıcakölçerin derecesi 3. *kîm* derece (bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim) 4. *mat* derece (bir çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi) 5. derece (termometre) 6. *sp* derece (spor musabakalarında) ~ **bi** ~ derece derece ~**yek jê biçûktir** bir derece daha küçüğü

derecedar *rd* dereceli

derecekirin *m* dereceleme

derece kirin *l/gh* derecelemek

derecekirî *rd* dereceli, derecelenmiş olan

derecewat *m* dış evlilik, egzogami

derecivakî *rd* toplum dışı

derecivakîtî *m* toplum dışılık

dereçaxî *rd* çağ dışı

dereçaxîtî *m* çağ dışılık

deredemî *rd* 1. çağ dışı 2. anakronik

deredemîtî *m* 1. çağ dışılık 2. anakronizm

deredîn *rd* din dışı

deredînî *m* dindışılık

dereestetîk *fel/nd* yad estetik

dereferdî *fel/rd* birey üstü

derefizîk *fel/m* fizik ötesi, metafizik

deregerdîşî *rd* töre dışı

deregerdîşîtî *fel/m* töre dışıcılık

deregiyanî *psî nd/rd* ruh ötesi

dereheza mirov *nd* insanüstü

derehişî *psî/m* 1. bilinç dışı 2. *rd* us dışı

derehişîn *rd* bilinç dışı ile ilgili

derehişîtî *m* 1. bilinç dışılık 2. *fel* us dışılık

derehî *rd* deşifre

dereînsan *nd* insan dışı

dereînsanî *m* insan dışılık

derek (I) *m* belâ * **gerek meriv xwe neke dereka wan** onların belasına bulaşınamak gerekir

derek (II) *m* yer, mahal

derek (III) *rd* belirsiz

dereke (I) *rd* 1. belirli bir aileye mensüp olmayan 2. sığıntı kimse (başka yerden gelip bir yere yerleşme, yerlisi olmama) 3. aynı cins buğdaydan olmayan başak

dereke (II) *nd* 1. yad eller 2. bilinmeyen, tanınmayan yer 3. yabancı * **merivê dereke** yabancı kimse 4. diğer

derem (I) *n* küskü * **erda derem** küskü toprak 2. kayan (yassı, düz, kat kat oluşmuş taş) 3. yaprak (kat kat ayrılabilen şeylerde kat)

derem (II) *m* dirhem ~ ~ dirhem dirhem ~**ek** bir dirhem * **deremek aqilê wê nîn e** bir dirhem aklı yok

deremantiqî *rd* mantık dışı

deremantiqîtî *m* mantık dışılık

deremeriv *bnr* deremirov

deremerivî *bnr* deremirovî

deremirov *nd* insan dışı

deremirovî *nd* 1. insanlık dışı 2. *rd* insan üstü, fevkalbeşer

derenca darîn ağaç merdiven

derencam sonuç, netice (bir gelişim veya girişimden elde edilen şey)

derence (I) *m* derece * **em di eynî derenceyekê de ne** biz aynı derecedeyiz

derence (II) *m* merdiven

derencek *m* merdiven

derencik *m* küçük merdiven

derencok *m* küçük merdiven

dereng *h/rd* 1. geç (erken karşıtı) 2. geç (belirli zamandan sonra olan) * **li qehweyê heya dereng sohbet dikin** kahvede geç saatlere kadar sohbet ediyorlar ~ **deng çûn (yekî)** (biri) kulağı ağır işitmek ~ **man** geç kalmak ~ **pê hisîn** geç duymak, geç haberi olmak

derenghel *rd* sindirimi zor olan yiyecek

derengî *rd/h* geç ~ **man** geç kalmak

derengîkirin *m* geciktirme

derengî kirin *l/gh* geciktirmek

derengîkirî *rd* geciktirilmiş olan

derengîman *m* gecikme

derengî man *l/ngh* gecikmek

derengîmanî *rd* gecikmeli

derengîxistin *m* geciktirme

derengî xistin *l/gh* geciktirmek

derengîxîner *rd* geciktirici

derengketin *m* gecikme
dereng ketin *l/ngh* gecikmek
derengketî *rd* gecikmiş, geç kalmış olan
derengkirin *m* geciktirme
derengkirin *l/gh* geciktirmek
derengkirî *rd* geciktirilmiş
derengman *m* gecikme
dereng man *l/ngh* gecikmek
derengmayî *rd* **1.** gecikmiş, geç kalmış olan **2.** gecikmeli
derengmayîn *m* gecikiş, gecikme
derengxist *rd* geciktirici
derengxistin *m* geciktirme
derengxistin *l/gh* geciktirmek
derengxistî *rd* geciktirilmiş
derepîroz *fel/m* dış kutsal
dereqanûnî *m* kanun dışılık, yasa dışılık
dereqanûn *rd* kanun dışı, yasa dışı
dererastî *m* gerçek dışı, sürrealite
dererastîbûn *m* gerçek dışılık
dererastîparêz *nd/rd* gerçek üstücü, sürrealist
dererastîparêzî *m* gerçek üstücülük, sürrealizm
dererastîtî *m* sürrealizm
dererêje *mat/m* oran dışı
dererû *m* dış yüz
deresinc *fel/m* ahlâk dışı
deresincîtî *m* ahlâk dışılık
deresirûştî *rd* doğa dışı, doğa üstü, tabiat üstü
deresirûştîparêz *nd/rd* doğa üstücü
deresirûştîparêzî *m* doğa üstücülük
deresirûştîtî *m* doğa üstücülük, tabiat üstücülük, sürnatüralizm
deretoreyî *rd* töre dışı
derevekirin *m* **1.** dışa vurmak, açıklamak **2.** soyma (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürme)
dereve kirin *l/gh* **1.** dışa vurmak, açıklamak **2.** soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek
derevekirî *rd* **1.** dışa vurulmuş, açıklanmış olan **2.** soyulmuş kimse
derevînî *rd* irade dışı
derevînîtî *m* irade dışılık
derew *m* **1.** yalan (aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz) **2.** *rd* yalan (uydurma, gerçeği olmayan) ~ **derketin** yalan çıkmak ~ **kirin** yalan atmak (veya kıvırmak) ~ **lê kirin** (birine) iftirada bulunmak ~ **sêwî ne** yalanın sonu yoktur ~**a bêxwê** kuyruklu yalan ~**a biqemçik** kuyruklu yalan ~**ên (yekî) derketin** yalanı çıkmak
derewandin *m* yalanlamak, tekzip, tekzip etme
derewandin *l/gh* yalanlamak, tekzip etmek
derewandî *rd* yalanlanmış, tekzip edilmiş olan
derewbêj *rd/nd* yalancı ~ **derketin** yalancı çıkmak
derewbêjî *m* yalancılık
derewçîn *nd/nt* **1.** yalancı **2.** kıtırcı (çok yalan söyleyen kimse) ~ **derketin** yalancı çıkmak **(yek)** ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
derewçînî *m* yalancılık
derewçîntî *m* yalancılık
derewelat *nd* yurt dışı
derewgo *rd/nd* **1.** yalancı **2.** uydurukçu ~ **derketin** yalancı çıkmak
derewgotî *m* yalancılık
derewîn *nd/nt* **1.** yalancı **2.** *rd* yalancı (hakiki olmayan, gerçek olmayan, esah olmayan) * **almasta derewîn** yalancı elmas **3.** *rd* eğreti (gerçek olmayan) * **diranê derewîn** eğreti diş **4.** *bot/rd* yaban, yabanî, yabanıl (bitkiler için, yemiş vermeyen) * **mêwa derewîn** yaban asması **5.** yalancı göze, çeşme (herzaman suyu olmayan göze) ~ **derketin** yalancı çıkmak **(yek)** ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
derewînî *m* **1.** yalancılık **2.** eğretilik
derewînî *h* yalancıktan
derewkar *nd/nt* yalancı
derewkarî *m* yalancılık
derewker *rd/nd* yalancı ~ **derketin** yalancı çıkmak
derewkerî *m* yalancılık
derewkirin *m* yalan söyleme
derew kirin *l/gh* yalan söylemek (veya atmak)
derewkirî *rd* yalan söylemiş olan
derewzank *m* yalan makinası
derewzînî *m* fend, desise
derexlaq *fel/m* ahlâk dışı
derexlaqîtî *m* ahlâk dışılık, amoralizm
derexwezayî *rd* doğa üstü
derezanistî *rd* bilim dışı ~ **bûn** bilim dışı olmak
derezewac *rd* evlilik dışı * **zarokê derezewacê** evlilik dışı çocuk
derezewacî *sos/m* dış evlilik, egzogami
derê duqane *nd* çift kapı
derê pêşiyê *nd* cümle kapısı
derêx *m* çıkarım
derêxer *rd* **1.** çıkarıcı **2.** *nd/nt* yaratıcı, eser sahibi
derêxistin *m* **1.** çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) **2.** çıkarma (bulma, ortaya koyma) **3.** *mec* çıkarma (söyleme) **4.** çıkarma (döküntülü hastalığa tutulma) **5.** çıkarma (sağlama, elde etme) **6.** çıkarma (... gibi gösterme, bir davranışı yükleme) **7.** çıkarma (sindirim yolundan dışarı atma) **8.** çıkarma (ilgisini kesme, uzaklaştırma) **9.** çıkarma (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırma, soyma) **10.** çıkarma (yayımlama) **11.** çıkarma (giderme) **12.** çıkarma (sebep olma, yol açma) **13.** çıkarma (yapma, üretme) **14.** çıkarma (sunma) **15.** çıkarma (gösterme) **16.**

mat çıkarma 17. kovma (bir yerden sürüp çıkarma)

derêxistin *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) * **min hesp ji axurê derêxist** atı ahırdan çıkardım 2. çıkarmak (bulmak, ortaya koymak) * **ez dê vira wî derêxim** yalanını çıkaracağım 3. *mec* çıkarmak (söylemek) * **tu çi di hizirî, derêxe ku tu rihet bibî!** ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla! 4. çıkarmak (döküntülü hastalığa tutulmak) * **zarok sorik derêxistine** çocuk kızamık çıkarmış 5. çıkarmak (sağlamak, elde etmek) * **nanê xwe ji kevir derdiêxe** ekmeğini taştan çıkarıyor 6. çıkarmak (... gibi göstermek, bir davranışı yüklemek) * **axirê ew sûcdar jî derêxistin** sonunda onu suçlu da çıkardı 7. çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak) 8. çıkarmak (ilgisini kesmek, uzaklaştırmak) 9. çıkarmak (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırmak, soymak) * **sola xwe derêxe were hundir** ayakkabını çıkar içeri gel 10. çıkarmak (yayımlamak) * **hûn dê kovareke nû derêxin?** yeni bir dergi mi çıkaracaksınız? 11. çıkarmak (gidermek) * **têr baş leke derêxistiye** lekeyi iyice çıkarmış 12. çıkarmak (sebep olmak, yol açmak) * **wisa dixuyê ku tê dîsa bûyerekê derêxî** anlaşılan sen yine olay çıkaracaksın 13. çıkarmak (yapmak, üretmek) * **rojê karibûye deh cilan derêxe** günde on elbise çıkarabiliyormuş 14. çıkarmak (sunmak) * **ji mêvanan re kakilên gûzan derêxistin** konuklara ceviz içi çıkardı 15. çıkarmak (göstermek) * **tu dê vî wekî mêrê xwe derêxî ser sehneyê te got erê?** bunu kocam diye sahneye çıkaracaksın, tamam mı? 16. *mat* çıkarmak * **pêncan ji dehan derêxe** beşi ondan çıkar 17. kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak)

derêxistî *rd* 1. çıkarılmış 2. kovulmuş (bir yerden sürüp çıkarılmış olan)

derf *m* şişme tulum (sal ve keleklerin altına kunulan

derfehatî *rd* küstah

derfehatîbûn *m* küstahlaşma

derfehatî bûn *l/ngh* küstahlaşmak

derfehatîtî *m* küstahlık ~ **kirin** küstahlık etmek

derfet *m* olanak, imkan ~ **dan** 1) imkan vermek 2) fırsat vermek ~ **dan (yekî)** 1) (birine) imkan tanımak 2) (birine) şans tanımak ~ **û îmkan dan (yekî)** olanak sağlamak

derfetdan *m* 1. imkan verme 2. fırsat verme

derfet dan *l/gh* 1. imkan vermek 2. fırsat vermek

derg *m* ufak çatlak (tahtada)

dergah *n* 1. kapı 2. *ol* dergâh

dergane *m* girmelik, giriş ücreti

dergeban *bnr* dergevan

derge *n* kapı ~**yê gumrikê** gümrük kapısı ~**yê servîsê** servis kapısı ~**yê Xwedê** Allahın huzurunda

dergeh *n* 1. giriş kapısı 2. *ol* dergâh

dergehê şêxulîslam *nd* fetvahane

dergehên bibarû *nd* kapıkule

dergel *n* parçacık

dergevan *nd/nt* kapıcı

dergevanî *m* kapıcılık

dergistî *rd* nişanlı, sözlü (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan)

dergistîbûn *m* nişanlanma

dergistî bûn *l/ngh* nişanlanmak

dergistîtî *m* nişanlılık

dergîl *m* 1. ağaçtan örülen kapı 2. ağıl kapısı

dergîlk *m* 1. ağıl kapısı 2. su ve taş taşımada kullanmak için yük hayvanlarının sırtına vurulan bir alet

dergûş *m* 1. beşik * **dergûşa zarokan** çocuk beşiği 2. *nd/nt* bebek (meme veya kucak çocuğu) ~**a keçîn** kız çocuğu ~ **kert kirin** beşik kertmek (yaşıt çocukları evlendirme akidesi yapmak) ~**a kurîn** erkek çocuk, erkek evlat ~**a lawîn** erkek çocuk, erkek evlat ~**a qîzîn** kız çocuğu **(di)** ~**ê de niqir kirin** beşik kertmek ~**ên berpêsîran** emzik çocuğu

dergûşan *m* beşik

dergûşfiroş *nd/nt* beşikçi (satan kimse)

dergûşfiroşî *m* beşikçilik

dergûşker *nd/nt* beşikçi (imal eden)

dergûşkerî *m* beşikçilik

dergûşkî *sp/m* beşik ~ ketin eşit bir şekil de yere düşme, güreşte

der hal *h* 1. derhal, hemen, hemencecik, çabucak, şipşak 2. bu günden tezi yok, vakit kaybetmeden

derhanî *m* ithalat

derhatin *m* 1. çıkma, çıkış 2. çıkma (sağlanma, elde edilme) 3. çıkma (sıyrılma, ayrılma)

derhatin *l/ngh* 1. çıkmak 2. çıkmak (sağlanmak, elde edilmek) 3. çıkmak (sıyrılmak, ayrılmak) * **sola min ji piyê min derhat** ayakkabım ayağımdan çıktı

derhatî *rd* çıkma, çıkmış olan

derheblênek *bot/m* sarmaşık

der heq *d/h* 1. hakkında 2. *rd* ilişkin, ilişik * **qanûnê der barê bikarhênana navgînên ragihanê de** kitle iletişim araçlarını kulanımına ilişkin kanun ~**ê (...) de** 1) (bir kimsenin veya şey) hakkında * **hez dike der heqê vê ferhengê de bipeyîve** bu sözlük hakkında konuşmak istiyor 2) (herhangi bir) zeminde, hakkında * **der heqê vê yekê de axaftinek pêk aniye** bu zeminde bir konuşma yapmış 3) dair, üzerinde, ile ilgili 4) konusunda, üstüne, üzerine, ilgili, ilişkin * **der heqê evîn û zewacê de peyivîn** aşk ve evlilik üstüne konuştular

derhest *rd* soyut

derhestî *m* soyutluk
derhênan *nd/nt* **1.** sahneleyen, sahneye koyan **2.** *me (sn/şn)* reji, yönetim, yönetme
derhênandin *m* yönetmek
derhênandin *l/gh (sn/şn)* yönetmek
derhêner *nd/nt* yönetmen, direktör, rejisör
derhênerê belgewaran *nd/nt* belgeci, belgesel yönetmeni
derhênerê fîlman *nd* film yönetmeni
derhênerê zarevekirinê *nd* seslendirme yönetmeni
derhênerî *m* yönetmenlik, direktörlük, rejisörlük
derhênkirin *m* yönlendirme
derhên kirin *l/gh* yönlendirmek
derhênkirî *rd* yönlendirilmiş
derhiçik *n* kol ağzı
derhişî *rd* **1.** bilinç dışı **2.** gayri aklî
derhoşî *bnr* derhişî
derhoze *m* mucize
derhozedar *rd* mucizeli
derhûd *nd/nt* kefil ~ **nîşan dan** kefil göstermek
derhûdî *m* kefalet, kefillik ~ **dan** kefalet vermek
derhûdname *m* kefaletname
deribandin *m* **1.** ilgileme, ilintileme, teyelleme **2.** köpüleme, sırıma (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikme)
deribandin (I) *l/gh* **1.** ilgilemek, ilintilemek, teyellemek **2.** köpülemek, sırımak (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
deribandin (II) *l/gh* fazla sulamadan dolayı diriliğini yitirmesine neden olmak
deribandî (I) *rd* teyelli, teyellenmiş
deribandî (II) *rd* diriliğini yitirmiş bitki (fazla sulamadan dolayı)
deribîn *l/ngh* diriliğini yitirmek (bitkiler için, fazla sulamadan dolayı)
dericandin (I) *m* **1.** deneme, sınama **2.** deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme)
dericandin (II) *m* kakalama, sokuşturma (birine belli etmeden kötü bir malı verme veya satma)
dericandin (III) *m* **1.** yenme, mağlûp etme **2.** dağılma
dericandin (I) *l/gh* **1.** denemek, sınamak **2.** denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek)
dericandin (II) *l/gh* kakalamak, sokuşturmak (birine belli etmeden kötü bir malı vermek veya satmak) * **malê xwe dericandê** malını ona kakaladı
dericandin (III) *l/gh* **1.** yenmek, mağlûp etmek **2.** dağılmak * **hivdef dericî qîzên me nexericîn** murat şenliği dağıldı kızlarımız kızlarımız koca bulamadı
dericandî (I) *rd* denenmiş, sınanmış
dericandî (II) *rd* sokuşturulmuş (belli etmeden kötü bir mal verilmiş olma)
dericandî (III) *rd* **1.** yenik, mağlûp **2.** dağılmış olan
dericîn (I) *m* denenme, sınanma
dericîn (II) *m* kakalanma, sokuşturulma
dericîn (III) *m* **1.** yenilme **2.** dağılma
dericîn (I) *l/ngh* denenmek, sınanmak
dericîn (II) *l/ngh* kakalanmak, sokuşturulmak
dericîn (III) *l/ngh* **1.** yenilmek **2.** dağılmak
derik *n* küçük kapı
derikîn *m* **1.** dışarı verme **2.** çatlama **3.** doğurma (kedi gibi hayvanlar için)
derikîn *l/ngh* **1.** dışarı vermek **2.** çatlamak **3.** doğurmak (kedi gibi hayvanlar için) * **pisîk derikî** kedi doğurdu
dericîn (I) *m* denenme, sınanma
dericîn (II) *m* kakalanma, sokuşturulma
dericîn (III) *m* **1.** yenilme **2.** dağılma
dericîn (I) *l/ngh* denenmek, sınanmak
dericîn (II) *l/ngh* kakalanmak, sokuşturulmak
dericîn (III) *l/ngh* **1.** yenilmek **2.** dağılmak
derik *n* küçük kapı
derikîn *l/ngh* doğurmak (kedi gibi hayvanlar için) * **pisîk derikî** kedi doğurdu
derindêz *bnr* dêlindêz
deripandirn *bnr* deribandin (I)
deristan *m* dergâh
deriyê derve *nd* **1.** dış kapı **2.** çıkış kapısı
deriyê duqanat *nd* çift kapı
deriyê pêşiyê *nd* cümle kapısı
deriyê zivirok *nd* döner kapı
deriyok *bot/n* kapıcık
derizan *m* eşik (kapı eşiği)
derizandin *m* çatlatma
derizandin *l/gh* çatlatmak * **dîwar derizand** duvarı çatlattı
derizandî *rd* çatlak (sert cisimler için) * **piyana derizandî** çatlak bardak
derizandîbûn *m* çatlaklık
derizgeh *m* eşik (kapı eşiği)
derizî *rd* **1.** çatlak **2.** yarık
derizîn *m* **1.** çatlama **2.** yarılma
derizîn *l/ngh* çatlamak * **gava mermer dihate traştin derizî** mermer yontulurken çatladı **2.** yarılmak (cam gibi şeyler için)
Derî *m* eski bir İranî dil (kimine göre eski farsça!?)
derî (I) *h* hariç, -den gayri * **ji derî wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız
derî (II) *n* **1.** kapı (bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı) **2.** kapı (bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat) **3.** kapı (gelir, geçim, kısmet sağlanan yer) **4.** kapı (tavla oyununda) **5.** kapı (çok yakın zaman) * **deriyê zivistanê** kış kapısı ~ **bi** ~ **gerîn** kapı kapı aramak ~ **bi** ~ **ve** kapı karşı ~ **dadan** kapıyı kapamak, kilitlemek ~ **dadayî** (an jî **radayî**)

ye kapı baca kilitli ~ **dan berê** kapıyı örtmek ~ **di** ~ **de** 1) kapı karşı 2) komşu kapısı ~ **di hev de** kapı karşı ~ **girtin** 1) kapıyı kapamak, kapıyı örtmek 2) kapı almak, kapı yapmak (tavla oyununda) ~ **girtî ye** kapı baca kilitli ~ **girtî ye, his û pis lê tune** kapı duvar (gibi) ~ **jê stendin** kapıyı birine kapatmak ~ **kirin cih** kapıyı örtmek ~ **lê girtin** 1) kapıyı yüzüne kapamak 2) *mec* (birini) sormamak, halını hatırını sormamak ~ **lê hatin girtin** kapılar yüzüne (üzerine, üstüne) kapanmak ~ **lê vekirin** halını hatırını sormak ~ **li hev negirtin** kapıları açık tutmak ~ **li ser piştê ne** kapı baca açık ~ **mor kirin** kapıyı mühürlemek ~ **pir mezin vekirin** kapıyı büyük açmak (çok masraflı bir işe girişmek) ~ **qefil kirin** kapısına kilit vurmak ~ **radan** kapıyı kapamak, kilitlemek ~ **radayî ye** kapı baca kilitli ~ **û pace lê asêkirî ne** kapı baca kilitli ~ **û pace vekirî ne** kapı baca açık ~ **vekirin** 1) kapı açmak 2) *mec* kapı yapmak (ev gezmesi yapmak) 3) kapıyı açmak (bir işte başkalarına örnek olmak) ~**ê dadweriyê (dadiyê** an jî **edaletê)** adalet kapısı ~**yê (yekî) dan girtin** ocağını söndürmek ~**yê derketinê** çıkış kapısı ~ **yê edaletê** adalet kapısı ~**yê gerok (zivirok)** dönerli kapı ~**yê (yekî) girtin** ocağını söndürmek ~**yê hilîsok** sürme kapı ~**yê kelê** kale kapısı ~**yê kuçeyê** sokak kapısı ~**yê (yekî) lê dadan** evini yıkmak, mahfetmek ~**yê malê jê mor bûyo** ocağı kör olasıca ~**yê mezin** ana kapı ~**yê (yekî) mor bûn** soyu kurumak ~**yê navberê** ara kapı ~**yê nîzamiyeyê** nizamiye kapısı ~**yê qismet û nisîban** kısmet kapısı ~**yê rehmê lê vebûn** şifa bulmak ~**yê rehmê lê vekirin** şifa vermek ~**yê teng** dar gün (maddi anlamda) ~**yê têketanê** giriş kapısı ~**yê (yekî) vekirin** (birine) gidip gelmek, kapsını çalmak, semtine uğramak ~**yê (yekî) vekirî ye** (birinin) kapısı açık, konuksever ~**yê xêrê** 1) şifa, onma 2) ümit kapısı ~**yê xêrê lê vebûn** şifa bulmak, onmak **li** ~**yê (yekî) xistin** 1) kapı aramak (ev ziyareti yapmak istemek) 2) (birinin) kapısını çalmak (birine baş vurmak) ~**yê xwe bigire** (an jî **kilît) bike, (gundî û) cîranê xwe diz dernexe** (an jî neke) herşeyden önce insan kendi önlemini alıp ondan sonra tevekül teala demeli ~**yê zivirek** (an jî **zivirok)** döner kapı, dönerli kapı ~**yo tu dar bî serê min tu sitar bî** her bana dua edin, bana dua edin ki!

derî adet *rd* **1.** âdet dışı **2.** olağan dışı, olağan üstü

derî adetî *m* **1.** âdet dışılık **2.** olağan dışılık, olağanüstülük

derî alfabeyê *rz/nd* alfabe dışı (bir miletin alfabesinde bulunmayan ses)

derî aqil *rd* akıl dışı, gayri aklî, akla aykırı

derî aqilî *m* akıl dışılık, gayri aklîlik

derî aqilbûn *fel/m* akıl dışılık, akla aykırılık

derîçe *m* **1.** kapı, ağıl kapısı **2.** *ant* kapakçık * **deriçeya dil** kalp kapakçığı ~**ya dil** kalp kapağı ~**yên dil** kalp kulakçıkları ~**yên duniçik** *ant* ikili kapakçık

derîçeya şahdamarê *ant* aort kapakçığı

derîçeya xînbera pişikê *ant* akciger atardamar kapakçığı

derîçeyên dil *ant* kalp kulakçıkları

derîçeyên duniçik *ant* ikili kapakçık

derîçeyên sêniçik *ant* üçlü kapakçık

derîçik *bot/n* kapıcık

derî derûnî *psî/rd* metapsişik

derî dîn *rd* din dışı

derî dînî *m* din dışılık

derî exlaq *rd* ahlâk dışı

derî exlaqî *m* ahlâk dışılık

derîgirtî *rd* karısı ölesi

derî hiş *psî/rd* bilinç dışı

derî hişîtî *psî/m* bilinç dışılık

derîk *n* **1.** kapıcık, küçük kapı **2.** giriş (bir yapıda girip geçilen yer, methal) **3.** sundurma **4.** *bot* kapıcık

derî kesatî *rd* gayri şahsî

derî kesatîbûn *m* gayri şahsîlik

derîkok *n* kapıcık, küçük kapı

derîkutek *m* kapı tokmağı

derî mantiq *rd* mantık dışı

derî mantiqîtî *m* mantık dışılık

derî mirov *rd* **1.** insan dışı **2.** insan üstü, fevkalbeşer * **min bi hêzeke derî mirovan destê xwe kire tînika wî** fevkalbeşer bir kuvvetle boğazına sarıldım

derî mirovî *m* **1.** insan dışılık **2.** insan üstülük

derîmor *rd* soyu sopu kurumuş olan

derîn *m* **1.** çıkma, çıkış **2.** *fel* çıkarım, istidlâl **3.** çıkış, depar * **xêza derînê** depar çizgisi

derînamî *m* ihraç (üretilen malları yurt dışına satma)

derînamîbûn *m* ihraç olma

derînamî bûn *l/ngh* ihraç olmak

derînamîkirin *m* ihraç etme

derînamî kirin *l/gh* ihraç etmek

derînce *bnr* derence

derîner *rd/nd* **1.** çıkarıcı **2.** *nd/nt* yaratıcı, eser sahibi

derî ol *rd* din dışı

derî olî *m* din dışılık

derî plan *rd* plân dışı

derî planî *m* plân dışılık

derî qanûn *rd* yasa dışı, kanun dışı, gayri kanunî

derî qanûnîtî *m* yasa dışılık, kanun dışılık

derî qayde *rd* kural dışı

derî qaydebûn *m* kural dışılık

derî rastî *rd* gerçek dışı

derî rastîbûn *m* gerçek dışılık

derî rêzik *rd* kural dışı

derî rêzikbûn *m* kural dışılık
derî rojevê *rd* gündem dışı
derî sinc *fel/rd* ahlâk dışı
derî sincî *fel/m* ahlâk dışılık
derî sirûştî *rd* doğa üstü
derî vînî *rd* gayri iradî
derî zagon *rd* kanun dışı
derîzan *m* eşik, kapı eşiği
derî zanistî *rd* bilim dışı, gayri ilmî
derî zewacê *rd* evlilik dışı * **zarokê derî zewacê** evlilik dışı çocuk
derîzgeh *n* bahçe kapısı
derjê *m* çıkarım, sonuç
derkandin *m* anlama
derkandin *l/gh* anlamak
derke ketin *l/gh* somut bir şeyin farkına varmak
derkenar *m* **1.** çıkma, derkenar, hamiş **2.** dışarıda tutma, dışarı atma **3.** taşra, dışarlık
derkenarî *rd* dışarılı, taşralı, dışarılıklı
derker *rd* **1.** çıkarıcı, çıkarmacı **2.** *bj* çıkartıcı (müleyyin)
derkesanî *rd* gayri şahsî
derketin *m* **1.** çıkma, çıkış (içeriden dışarıya varma, gitme) **2.** *sp* çıkış, start **3.** çıkma (sağlanma, elde edilme) **4.** çıkma, mezun olma **5.** çıkma (ayrılma, ilgisini kesme) **6.** çıkma (süresi dolunca ayrılma) **7.** çıkma (yapılma, yürünme) **8.** çıkma (yetecek ölçüde olma) **9.** çıkma (eksilme) **10.** çıkma (sonuca ulaşma) **11.** çıkma (sıyrılma, ayrılma) **12.** çıkma (herhangi bir durumda olduğu anlaşılma) **13.** çıkma (bir durumdan başka bir duruma geçme, bir durumla ilgili niteliklerini yitirme) **14.** çıkma (bir şeyin yukarısına varma veya yükselme) **15.** çıkma (bir inceleme, bir araştırma sonucu bulma) **16.** çıkma, vurma (isabet etme, talihine veya payına düşme) **17.** çıkma (gitme, koyulma) **18.** çıkma (bir konu yetkililerce karara bağlanma) **19.** çıkma (birden bire görünme) **20.** çıkma (mal olma) **21.** çıkma (bir yere ulaşma, varma) **22.** çıkma (karaya ayak basma) **23.** çıkma (söylenti, haber yayılma, duyulma) **24.** çıkma (bir iddia ile ortalıkta görünme) **25.** çıkma (yayılma) **26.** çıkma (bir yere taşınma) **27.** çıkma (bir sebeple bulunan yerden ayrılma) **28.** çıkma (niteliği anlaşılma) **29.** çıkma (davranışta herhangi bir niteliği bulunma) **30.** çıkma (yerinden oynama) **31.** çıkma (görünüm veya belli bir durumda olma) **32.** çıkma (olma, oluşma) **33.** çıkma (piyasaya sürülme) **34.** çıkma (bitme, büyüme) **35.** olma (olgunlaşma) **36.** çıkma (verilme) **37.** çıkma (yeni yetişip satışa sunulma) **38.** çıkma (büyük aptest bozma) **39.** çıkma (giderilme, yok olma) **40.** çıkma (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutma) **41.** çıkma (ay ve güneş doğma) **42.** çıkma (yayımlanma) **43.** çıkma (gelme) **44.** çıkma (gerçekleşme) **45.** çıkma (bulunduğu yerden ayrılma, fırlama, kopma) **46.** çıkma (düzeni bozulma, eskisinden daha kötü bir duruma girme) **47.** çıkma, dökülme (ortaya konulma) **48.** çıkarma, çıkarış **49.** doğma (ortaya çıkma, sonucu olma) **50.** çıkılma **51.** gelme (sonuç çıkma) **52.** türeme **53.** yükselme, çıkma, boylama **~a dewriyeyê** kola çıkma **~a nêçîrê** avlanına **~a zozanan** yaylama, yaylaya çıkma
derketin *l/ngh* **1.** çıkmak (içeriden dışarıya varmak, gitmek) * **ez ligel hevalekî xwe ji malê derketim** bir arkadaşımla beraber evden çıktık **2.** çıkmak (sağlanmak, elde edilmek) * **ji şîr rûn dertê** sütten yağ çıkar **3.** çıkmak, mezun olmak * **ew ji fakulteya hiqûqê derketiye** hukuk fakültesinden çıkmış biri **4.** çıkmak (ayrılmak, ilgisini kesmek) * **ez vê sibehê ji kar derketim** bu sabah işten çıktım **5.** çıkmak (süresi dolunca ayrılmak) * **ji hepsê derketin** hapisten çıkmak **6.** çıkmak (yapılmak, yürünmek) * **ji vê daîreyê kar bi hêsanî dernakevin** bu daireden işler kolay çıkmaz **7.** çıkmak (yetecek ölçüde olmak) * **ji vî qumaşî paltoyek derdikeve?** bu kumaştan bir palto çıkar mı? **8.** çıkmak (eksilmek) * **ji çaran dudo derkeve** dörten iki çıkarsa **9.** çıkmak (sonuca ulaşmak) * **pevçûn ji ber vê yekê derketiye** olay bundan dolayı çıkmıştır **10.** çıkmak (sıyrılmak, ayrılmak) * **sola min ji piyê min derket** ayakkabım ayağımdan çıktı **11.** çıkmak (herhangi bir durumda olduğu anlaşılmak) * **ez deyndar derketim** borçlu çıktım **12.** çıkmak (bir durumdan başka bir duruma geçmek, bir durumla ilgili niteliklerini yitirmek) * **ji dema zaroktiyê derketin** çocukluktan çıkmak **13.** çıkmak (bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek) * **derketin çiyê** dağa çıkmak **14.** çıkmak (bir inceleme, bir araştırma sonucu bulmak) * **di avê de bakterî derket** suda bakteri çıktı **15.** çıkmak, vurmak (isabet etmek, talihine veya payına düşmek) * **jê re îsal piyango derketiye** ona bu sene piyango çıkmış * **jê re piyango derketiye** ona piyango vurmuş **16.** çıkmak (gitmek, koyulmak) * **beriya ku ez derkevim rê ez hinekî razam** yola çıkmadan evvel biraz uyudum **17.** çıkmak (bir konu yetkililerce karara bağlanmak) * **qerar derketin** karar çıkmak **18.** çıkmak (birden bire görünmek) * **pê re derkete pêşberî min** hemen karşıma çıktı **19.** çıkmak (mal olmak) * **ev mal derketiye 50 milyarî** bu ev 50 milyara çıkmış **20.** çıkmak (bir yere ulaşmak, varmak) * **ev rê derdikeve ku derê?** bu yol nereye çıkar? **21.** çıkmak (karaya ayak basmak) * **deh roj bi şûn de em**

derketin bejahiyê on gün sonra karaya çıktık 22. çıkmak (söylenti, haber yayılmak, duyulmak) * **der barê enstîtuyê de, di çapemeniyê de gelek nûçe derketin** enstitü hakkında basında epey haber çıktı 23. çıkmak (bir iddia ile ortalıkta görünmek) * **tu bi îdiayeke hozanekî mezin derketî pêşberî wî** büyük bir ozan iddiasıyla karşısına çıktın 24. çıkmak (yayılmak) * **ji vê çalê bêhna pîs derdikeve** bu çukurdan pis kokular çıkıyor 25. çıkmak (bir yere taşınmak) * **ez dê hemen derkevim daîreyeke apardimanê** hemen bir apartmana dairesine çıkacağım 26. çıkmak (bir sebeple bulunan yerden ayrılmak) * **derketin kuçeyê** sokağa çıkmak 27. çıkmak (niteliği anlaşılmak) * **ew ji me tevan welatperwerekî hîn baştir derket** o bizden daha iyi vatansever çıktı 28. çıkmak (davranışta herhangi bir niteliği bulunmak) * **baş bû yekî biaqil derket, berbayî hevalê xwe neket** akıllı çıktı da, arkadaşına uymadı 29. çıkmak (yerinden oynamak) * **mêrik ketibû û milê wî ji cih derketibû** adam düşmüş, kolu çıkmıştı 30. çıkmak (görünüm veya belli bir durumda olmak) * **sifirê beroşê derketiye** tencerenin bakırı çıkmış 31. çıkmak (olmak, oluşmak) * **şer derketin** savaş çıkmak 32. çıkmak (piyasaya sürülmek) * **makîneyeke nû derket** yeni bir makina çıktı 33. çıkmak (bitmek, büyümek) * **serê debrê derket** ekinlerin ucu çıktı 34. olmak (olgunlaşmak) * **zebeş hîna derneketine** karpuzlar daha olmadı 35. çıkmak (verilmek) * **ferman derketin** emir çıkmak 36. çıkmak (yeni yetişip satışa sunulmak) * **alûce derketine** erik çıkmış 37. çıkmak (büyük aptest bozmak) * **derketiye derve** ayak yoluna çıkmış 38. çıkmak (giderilmek, yok olmak) * **leke derket** leke çıktı 39. çıkmak (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutmak) * **ew gotin ji bîra min derneket** o söz benim hatırımdan çıkmadı 40. çıkmak (ay ve güneş doğmak) * **heyv derket, şev îcar xweş bû** ay çıktı, gece şimdi güzel oldu 41. çıkmak (yayımlanmak) * **ferhenga ku nû derketiye** yeni çıkmış sözlük 42. çıkmak (gelmek) * **mêrik derket hat** adam çıktı geldi 43. çıkmak (gerçekleşmek) * **ma her xewn rast dernakeve!** her rüya doğru çıkmaz ya! 44. çıkmak (bulunduğu yerden ayrılmak, fırlamak, kopmak) * **çavê wî derket** gözü çıktı 45. çıkmak (düzeni bozulmak, eskisinden daha kötü bir duruma girmek) * **ev mal, ji malbûnê derket** ev, ev olmaktan çıktı 46. çıkmak, dökülmek (ortaya konulmak) * **ji devê wê gotinên xweş derdiketin û her kes ji xwe re heyran dihişt** ağzında güzel sözler dökülüyor, herkesi kendine hayran bırakıyordu 47. çıkarmak (sonunu getirmek) * **em dê bi vî pereyî derkevin serê mehê** biz bu parayla ayı çıkarırız 48. doğmak (ortaya çıkmak, sonucu olmak) * **piştî şer dewletên nû derketin** savaştan sonra yeni devletler doğdu 49. çıkılmak * **di vê hewayê de mirov dernakeve derve** bu havada dışarı çıkılmaz 50. gelmek (sonuç çıkmak) * **nayê zanîn ku wê çi ji van lebatê te derkevin** bu davranışlarından ne gelir bilinmez 51. türemek 52. yükselmek, çıkmak, boylamak * **bijîşk got ku agirê canê nexweş derketiye çil pileyî** doktor hastanın ateşinin kırkı boyladığını söyledi ~ **bejahiyê** karaya çıkmak ~ **bêhneke xweş gerîn** uzun bir yürüyüşe çıkmak (**pê re**) ~ **der** geçirmek (yola çıkan birini uğurlamaya gitmek) * **ez bi hevalê xwe re derketim der** arkadaşımı geçirmeye gittim ~ **derve 1)** dışarı çıkmak **2)** dışarı çıkmak (büyük aptes yapmak **3)** sokağa çıkmak ~ **deryayê** denize çıkmak ~ **destavê** aptes bozmak, ayak yoluna çıkmak ~ **destnimêjê** apdeste çıkmak ~ **diyarê (tiştekî** an jî **kesekî)** temaşaya çıkmak ~ **esmanan** göklere çıkmak ~ **firehiyê** düze çıkmak, arabasını düze çıkarmak, baltası kütükten çıkmak (bir engelden, sıkıntıdan kurtulmak) ~ **firîqetiyê** (an jî **feraqetiyê**) düze çıkmak, sıkıntılardan kurtulmak, rahata kavuşmak ~ **gera çarşiyê** çarşı pazar dolaşmak (veya gezmek) ~ **gerê 1)** yürüyüşe çıkmak **2)** geziye çıkmak **3)** tura çıkmak ~ **geşt û guzarê** geziye çıkmak çıkmak ~ **geştê** geziye çıkmak ~ **hafa (...) 1)** temaşaya çıkmak **2)** -e çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) * **derketin hafa serok** başkana çıktılar ~ **hafê 1)** yukarı çıkmak **2)** tamaşaya çıkmak ~ **havînê** yaza çıkmak ~ **ji xwe re gerîn** yürüyüşe çıkmak * **were em bi hev re derkevin ji xwe re bêhneke xweş bigerin** gel seninle uzun bir yürüyüşe çıkalım ~ **kêf û seyranê** seyrana çıkmak ~ **kuçe û kolanan** sokağa dökülmek ~ **kuçeyan** sokağa çıkmak ~ **meydanê 1)** meydana çıkmak, görünmek * **piştî ku berf heliya gir derkete rastê** karlar eriyince tepe meydana çıktı **2)** meydana çıkma (belli olmak) * **derkete rastê ku nexweş e** hasta olduğu meydana çıktı ~ **mexderê** ortaya çıkmak, aşikâr olmak ~ **nav dost û hevalan** adam içine çıkmak ~ **nav merivan (mirovan** an jî **însanan)** insan içine çıkmak, adam içine çıkmak ~ **nêçîrê** (an jî **seydê**) avlanmak, ava çıkmak * ez her sal li vê daristanê derdikevim nêçîrê hersene bu ormanda avlanırım ~ **pazarê** (an jî **sûkê**) pazara çıkmak ~ **peravê** (an jî **kersaxê**) kıyıya çıkmak ~ **peyaseyê** 1) piyaseya çıkmak **2)** tura çıkmak ~ **pêş** ileri atılmak (veya çıkmak) ~ **pêş çavê (yekî)** önüne çıkmak ~ **pêşberî (yekî)** karşısına çıkmak, ö-

nüne çıkmak ~ **pêşberî xwezgîniyan** görücüye çıkmak ~ **pêşiya (yekî) 1)** karşısına çıkmak **2)** gündemine gelmek ~ **pêşwaziyê** karşılamaya gitmek, karşı çıkmak ~ **rastê 1)** ortaya çıkmak (biri kendini göstermek) **2)** ortaya çıkmak * **derketiye rastê dibêje ez jî doktor um** doktorum diye ortaya çıkmış **3)** (bir sorun, bir durum) gün ışığına çıkmak, su yüzüne çıkmak (açıklığa kavuşmak) **4)** meydana çıkmak, görünmek * **piştî ku berf heliya gir derkete rastê** karlar eriyince tepe meydana çıktı **5)** meydana çıkmak, yüz göstermek, bellirmek (belli olmak) * **derkete rastê ku nexweş e** hasta olduğu meydana çıktı ~ **reşahiyê** karaya çıkmak ~ **riya (yekî)** yoluna çıkmak ~ **seferê** sefere çıkmak ~ **sehayê** sahaya çıkmak, oyuna çıkmak ~ **ser (...)** yüzeye çıkmak ~ **ser dikê** (an jî **sahneyê)** sahneye çıkmak ~ **ser serê (yekî)** (birinin) başına çıkmak ~ **ser şanoyê** (an jî **şanogehê)** sahneye çıkmak ~ **ser text** tahta çıkmak, tac giymek ~ **serê 1)** üstüne çıkmak **2)** üstüne çıkmak (cinsel ilişkide bulunmak için) ~ **serê çiyayan** dağa çıkmak ~ **seyranê** seyrana çıkmak ~ **sûkê** pazara çıkmak ~ **tadatê** *lşk* tadata çıkma

derketin der *l/gh* dışarı çıkmak, uğramak * **bi bihîstina deng re her kes ji hundirû derkete der** sesle birlikte herkes dışarıya uğradı

derketin derve *l/gh* **1.** dışarı çıkmak **2.** dışarı çıkmak, tuvalete çıkmak

derketin pêş *l/ngh* kalbur üstüne gelmek (veya kalbur üstü kalmak)

derketin rastê *l/ngh* zuhur etmek, ortaya çıkmak

derketin ser *l/bw* yüze çıkmak (sıvının yüze çıkması)

derketin zozanan *l/ngh* yaylamak

derketî *rd* **1.** çıkma, çıkmış olan **2.** çıkmış **3.** sürgün kimse **4.** sığıntı (başka köye, aşiretin içine yerleşmiş olan)

derkirde *bz/m* dış satım, ihracat

derkirdekar *nd/nt* ihracatçı

derkirdekarî *m* ihracatçılık

derkirin *m* **1.** çıkarma (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) **2.** çıkarma (sindirim yolundan dışarı atma) **3.** *biy* boşaltma, boşaltım **4.** *fizyo* çıkartı **5.** deşme, açma, patlatma (içini açma, yara açma, yarayı, çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarma) **6.** dışa vurma **7.** çıkarma, çıkartma **8.** dışarı atma, çıkarma, kovma, sürme **9.** sürme, sürgün etme **10.** dışlaştırma

der kirin *l/gh* **1.** çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) **2.** çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak) **3.** boşaltmak **4.** deşmek, açmak, patlatmak (içini açmak, yara açmak, yarayı, çıbanı vb. içindeki iltihabı dışarı çıkarmak) * **kînor derkirin** çıbanı açtılar * **birîn derkir** yarayı patlatmak **5.** dışa vurmak **6.** çıkarmak, çıkartmak **7.** dışarı atmak, çıkarmak, kovmak, sürmek **8.** sürmek, sürgün etmek **9.** dışlaştırmak

derkirinbar *rd* çıkarılabilir

derkirî *rd* **1.** çıkartılmış **2.** deşilmiş **3.** kovulmuş, dışarı atılmış (bir yerden sürüp çıkarılmış) **4.** dışlaştırılmış

derkî *fel/rd* dışınlı, dışlak

derkîs *nd/nt* casus

derkîsî *m* casusluk

derkoş *bnr* dergûş

derkutk *m* kapı tokmağı

derling *m* don, tuman, kadın donu

der maf *d/h* hakkında ~ê (tiştekî) de (bir şey) hakkında * **hez dike der mafê vê ferhengê de bipeyîve** bu sözlük hakkında konuşmak istiyor

dermal *m* ev yanı, evin dışı ~ **kirin** evin dışına atmak

dermale (I) *rd* yakın, tanıdık

dermale (II) *m* **1.** besi **2.** *rd* besili (semiz hayvan) * **conegayê dermale** besili tosun **3.** evde özel olarak yetiştirilen kavurmalık hayvan

dermalekirin *m* besiye çekme

dermale kirin *l/gh* besiye çekmek

dermalekirî *rd* besili

dermaletî *m* besicilik

derman *n* **1.** derman, ilâç, em **2.** ecza (kimyasal yollarla elde edilen, ilâç yapmaya yarayan veya sanayide türlü işlerde kullanılan maddelerin genel adı) **3.** *mec* derman (takat,mecal) **4.** *mec* çare, deva * **ji her derdî re derman e** her derde deva **5.** maya (yoğurt mayası gibi) ~ **lê hatin kirin** ilâçlanmak ~ **lê kirin** ilâçlamak ~**ê ehmeqiyê tune ye** ahmaklığın çaresi yoktur ~**ê gelêrî** kocakarı ilacı ~**ê hazir** hazır ilâç ~**ê her derdî** her derde deva ~**ê kurmancî** kocakarı ilacı ~**ê sorikî** kızıllık, allık ~**ê xwestinê dan e** isteyenin bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara

dermanav *m* maden suyu

dermandank *m* ecza dolabı

dermandar *nd/nt* eczacı

dermandarî *m* eczacılık

dermande *rd* **1.** biçare, derbeder **2.** hasta

dermandeyî *m* ilâçlama

dermanê agirkuj *nd* ateş düşürücü

dermanê êşbir *bj nd* ağrıkesen

dermanê germ *nd* toz biber, pul biber

dermanê mast *nd* çalacak

dermanên xwarinê *nd* baharat

dermanfiroş *nd/nt* **1.** eczacı (hazır ilâçları satan diplomalı kimse) **2.** *m* eczahane

dermanfiroşî *m* eczacılık

dermangeh *m* eczane

dermanger *nd/nt* eczacı (ilâç yapan kimse)
dermangerî *m* 1. eczacılık 2. eczacılık (ilâçların hazırlanmasıyla uğraşan uygulamalı bilim)
dermank *m* ilâçlık, ilâç koyma yeri
dermankar *nd/nt* pansumancı
dermankarî *m* pansuman ~ **kirin** pansuman yapmak
dermankartî *m* pansumancılık
dermanker *nd/nt* pansumancı
dermankerî *m* pansumancılık
dermankêş *nd/nt* esrarkeş
dermankêşî *m* esrarkeşlik
dermankirin *m* 1. ilâçlama, emleme, flitleme 2. mayalama, damızlık çalma 3. alık sürme, boya sürme, makyaj yapma
derman kirin *l/gh* 1. ilâçlamak, emlemek, flitlemek 2. mayalamak, damızlık çalmak * **şîr derman kir** sütü mayaladı 3. alık sürmek, boya sürmek, makyaj yapmak
dermankirî *rd* 1. ilâçlı, ilâçlanmış, eczalı 2. mayalı 3. boyalı, makyajlı (kadın için, yüzüne çok boya sürmüş olan)
derman lê kirin *l/bw* ilâçlamak, ilâç sürmek
derman lê reşandin *l/bw* ilâçlamak, flitlemek
dermanname *m* reçete
dermannas *bj/nd* farmakolog
dermannasî *m* farmakoloji
dermannekirî *rd* 1. ilâçsız, ilançlanmamış, eczasız 2. mayasız 3. boyasız, makyajsız (kadın için; yüzünü boyamamış olan)
dermansaz *nd/nt* eczacı (ilâç yapan kimse)
dermansazî *m* eczacılık
derman tê dan *l/bw* ilâç sürmek, emlemek
dermanxane *m* eczahane
dermanxwarî *rd* ilâç almış olan (zehirlenmek için)
dermanzan *nd/nt* farmakolog
dermanzanî *m* farmakoloji
dermatolog *nd/nt* dermatolog, cildiyeci
dermatolojî *m* dermatoloji, cildiye
dermedor *m* çevre, etraf
dermirovî *rd* insanlık dışı
dermûjen *m* merhem, krem
derne (I) *zo/nd* zayıf hayvanların derisi altına giren bir tür kene
derne (II) *m* yayıkta oluşan delik
dernexûn (I) *rd* dışa eğimli
dernexûn (II) *nd* sürülmeden dinlenmeye bırakılmış ve ot bitmiş tarla
dernixûn *h* yüz üstü, yüzükoyun
dernixwîn *m* ağaçtan kapak
dernoj *rd* sataşkan (ona buna bulaşan kimse)
dernojî *m* sataşkanlık
derodero *rd* derbeder
deroderobûn *m* derbeder olma
derodero bûn *l/ngh* derbeder olmak
deroderobûyîn *m* derbeder oluş
deroderokirin *m* derbeder etme
derodero kirin *l/gh* derbeder etmek
derofî *rd* bir dergâhtan uzaklaşmış olan
derofîbûn *m* bir dergâhtan uzaklaşma
derofî bûn *l/ngh* bir dergâhtan uzaklaşmak
derofîkirin *m* bir dergâhtan uzaklaştırma
derofî kirin *l/gh* bir dergâhtan uzaklaştırmak
derok *m* priz (bilgisayar için) ~**ên paralel** paralel prizler ~**ên rêzeyî** seri prizler
derolî *rd* dindışı
derolîtî *rd* dindışılık
derpê *n* 1. don, tuman 2. iç donu ~**yê binî** iç donu ~ **di nav pê de bûn** uçkuruna gevşek olmak ~ **li ser dil şidandî** uçkuruna sağlam, namuslu ~ **li ser dil şidandî bûn** uçkuruna sağlam olmak ~ **tije kirin 1)** donuna yapmak (veya doldurmak), altını pisletmek **2)** donuna yapmak, donuna doldurmak (çok korkmak) ~**yê jinan** kadın tumanı ~**yê qol** külot, şort ~**yê qut** külot **(bi)** ~**yê xwe de kirin** donuna etmek **(bi)** ~**yê xwe de pîs bûn** donuna kaçırmak
derpêç (I) *bnr* dorpêç
derpêç (II) *m* cilt (formları veya yaprakları birbirine dikilerek veya yapıştırılarak bir kitaba geçirilen deri, bez veya kâğıt) ~ **kirin** ciltlemek
derpêçker *nd/nt* ciltçi
derpêçkerî *m* ciltçilik
derpêk *m* don, tuman
derpêqut *n* külot
derpêş *m* 1. sunu, sunma, arz 2. *rd* önde olan, göz önünde bulunan ~ **kirin 1)** sunmak, arz etmek **2)** yürütmek (açıklamak, öne sürmek) * **raman derpêş kirin** fikir yürütmek ~**î (...) kirin** -e sunmak
derpêşî *m* 1. ileri sürme 2. öngörü
derpêşkirin *m* 1. sunma 2. ileri sürme, serdetme 3. yürütme (açıklama, öne sürme) 4. belirtme
derpêş kirin *l/gh* 1. sunmak 2. ileri sürmek, serdetmek 3. belirtmek * **min ramanên xwe derpêş kirin** ben düşüncelerimi belirttim 4. yürütmek (açıklamak, öne sürmek) * **raman derpêş kirin** fikir yürütmek
derpêşkirî *rd* 1. sunulmuş 2. ileri sürülmüş 3. yürütülmüş (açıklanmış, öne sürülmüş olan) 4. belirtilmiş olan
derpî *bnr* derpê
derpîkedîk *bot/nd* bir bitki adı
derpîkurtik *n* şort
derpoş *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı)
derqanûn *rd* kanun dışı
derqanûnî *m* kanunsuzluk
derqel (I) *m* 1. semt * **xwe li vê derqelê deyne** bu semte in 2. konum, durum
derqel (II) *m* düz yüzeydeki çukurcuk (tahta gibi)
derqîl *m* çelik çomak
derqîtk *m* 1. deriden kup kapağı 2. topraktan kapak

derqutk *bnr* derkutk
derrojevî *rd* gündem dışı
ders *m* **1.** ders (bir konuda öğretmenin öğrenciye sınıfta belirli bir sürede verdiği bilgi) **2.** ders (bul bilginin aktarımı için ayrılan süre) * **pênc deqe maye ku ders biqede** dersin bitmesine beş dakika var **3.** ders (öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi) * **sibehê ji dersa matematîkê ezmûna min heye** yarın matematik dersinden sınavım var **4.** *mec* ders (bir olayın bellekte bıraktığı kalıcı iz, öğüt, ibret) * **ji vê bûyerê ders negirt** bu olaydan ders almadı ~ **çêkirin** ders yapmak, ders çalışmak ~ **dan (yekî)** (birine) dersini vermek, ders vermek (azarlamak, sert davranmak, sert bir karşılıkla yola getirmek) * **derseke baş dayê** ona güzel bir ders verdi ~ **dîtin** 1) ders görmek 2) tahsil görmek, öğrenim yapmak (**jê**) ~ **girtin** 1) ders almak 2) ders almak, ibret almak ~ **ji xwe re jê girtin** kıssadan hisse almak (veya çıkarmak) ~ **kirin** 1) ders işlemek 2) ders yapmak (**jê**) ~ **stendin** 1) ders almak 2) ders almak, ibret almak ~ **vegotin** ders anlatmak ~ **xebitîn** (an jî **şixulîn**) ders çalışmak ~ **xwendin** 1) ders okumak 2) *mec* tahsil görmek ~**a aqil** us payı ~**a aqil dan (yekî)** (birine) us payı vermek ~**a (tiştekî) dan** okutmak, ders vermek * **li dibistanê dersa Îngilîzî dide** okulda İngilizce okutuyor ~**a (tiştekî) dîtin** ilmini almak ~**a ji metelokê** kıssadan hisse ~**a xwe çêkirin** dersini yapmak
dersbêj *nd/nt* okutman
dersbêjî *m* okutmanlık
dersdan *m* ders verme
ders dan *l/gh* ders vermek
dersdar *nd/nt* öğretmen
dersdarî *m* öğretmenlik ~ **kirin** öğretmenlik yapmak
dersdayîn *m* ders veriş
dersirûştî *rd* doğa dışı, gayri tabiî
dersirûştîbûn *m* doğa dışılık, gayri tabiîlik
dersînor *m* **1.** sınır dışı **2.** sınır boyu **3.** kural dışı
dersînorî *rd* sınır dışı olan ~ **kirin** sınır dışı etmek, hudut dışı etmek
dersînorîbûn *m* sınır dışı olma
dersînorî bûn *l/ngh* sınır dışı olmak
dersînorîbûyî *rd* sınırdışı olmuş olan
dersînorîbûyîn *m* sınırdışı oluş
dersînorîkirin *m* sınır dışı etme
dersînorî kirin *l/gh* sınır dışı etmek
dersînorîkirî *rd* sınırdışı edilmiş olan
dersok (I) *n* keçe
dersok (II) *m* **1.** kefıye **2.** bir kadın başlığı **3.** destmal
dersoka serî *nd* baş bandı
dersoka stû *nd* boyun atkısı
dersûk *bnr* dersok
dersxane *m* **1.** dersane, derslik **2.** dershane (okul dışında para karşılığında ders veren kuruluş)
dersxebitîn *m* ders çalışma
dersxwîn *nd/nt* dersine çalışan öğrenci
derşandin *m* ihracat, dış satım
derşo *n* bulaşık bezi
derşûştin *m* bulaşıkhane
derteng *m* dar yer
dertixûb *m* sınır dışı, hudut dışı ~ **kirin** sınır dışı etmek, hudut dışı etmek
dertixûbî *rd* sınırdışı olmuş olan
dertixûbîbûn *m* sınırdışı olma
dertixûbî bûn *l/ngh* sınır dışı olmak
dertixûbîbûyî *rd* sınırdışı olmuş olan
dertixûbîbûyîn *rd* sınırdışı oluş
dertixûbîkirin *m* sınırdışı etme
dertixûbî kirin *l/gh* sınırdışı etmek
dertixûbîkirî *rd* sınırdışı edilmiş olan
dertûl *bnr* der û dertûl
der û ber *n* çevre, etraf * **ez li der û berê xanî geriyam** evin çevresini dolaştım
derûce *bot/m* darücan
der û cîran *nd* konu komşu
derûd *bnr* derhûd
derûderî *rd* derbeder
derûderîbûn *m* derbeder olma
derûderî bûn *l/ngh* derbeder olmak
derûderîbûyîn *m* derbeder oluş
derûderîkirin *m* derbeder etme
derûderî kirin *l/gh* derbeder etmek
der û dertûl *nd* sokaklar, ortalık yerler
der û dor *m* **1.** çevre, etraf, dolay **2.** çevre (eş dost) **3.** ortalık, ortam * **li der û dorê kes nîn bûn** ortalıkta kimseler yoktu ~ **hêşîn bûn** ortalık yeşermek
derûn *m* **1.** öz, iç **2.** iç dünya
derûnî *rd* **1.** özden **2.** özsel, içsel, içle ilgili **3.** *fel* özünlü, zatî **4.** psişik, nefsi, ruhsal
derûnîtî *m* özdenlik
derûnnas *nd/nt* **1.** psikolog, ruh bilimci **2.** psikiyatr
derûnnasiyî *rd* psikolojik, ruh bilimsel
derûnnasî *m* **1.** psikoloji, ruh bilimi **2.** psikiyatri
derûnnasîtî *m* ruh bilimcilik
derûnnexweş *nd/nt* ruh hastası
derûnnexweşî *m* ruh hastalığı
derûnpak *rd* iyi huylu, temiz, dürüst kimse
derûnpîvî *m* psikometri
derûnzan *nd/nt* **1.** psikolog, ruh bilimci **2.** ruh hekimi, psikiyatrist
derûnzanî *m* **1.** psikoloji, ruh bilimi **2.** psikiyatri, ruh bilim ~**ya ezmûnî** deneysel psikoloji
derûnzanîtî *m* ruh hekimliği
der û poxan *nd* sığınılacak, barınacak yer * **em çima man bêder û poxan?** niye biz sığınılacak, barınacak yersiz kaldık?

derva *bnr* derve
dervayî *fel/rd* öz dışı, dışınlı
derve *n* **1.** dış, dışarı (iç karşıtı) * em dawiya hefteyê derdikevin derveyê bajêr hafta sonunda şehrin dışına çıkıyoruz * **ji derve deng tên** dışarıdan sesler geliyor * **ku mirov deh deqîqe bimeşe derdikeve derveyî bajark** on dakika yürüyünce kasabanın dışına çıkılır **2.** dış (bir konunun kapsamına girmeyen şey) **3.** dış (görülen, içte bulunmayan yüzey) * **derveyê piyaleyê qirêjî ye** bardağın dışı kirli **4.** *rd* dış (somut kavramlarda; iki veya ikiden çok şeyden merkeze daha uzak olan) * **deriyê derve** dış kapı **5.** dış (yabancı ülkelerle ilgili) * **siyaseta derve** dış siyaset **6.** *sn/nd* dış (açık havada geçen sahneleri içine alan çekim) **7.** *nd* dışarı, dışarısı (kişinin konutundan ayrı yer) * **şeva xwe li derve bihart** geceyi dışarıda geçirdi **8.** *nd* dışarı, dışarısı, hariç (yurt dışı, yabancı ülke) * **em bi derve re dan û stendinê dikin** dışarıyla alış veriş yapıyoruz * **şekir ji derve dihat** şeker hariçten gelirdi **9.** *h* dışarı, dışarısı (dışa, dış çevreye) * **zarok reviya derve** çocuk dışarıya kaçtı ~**yî (tiştekî)** dışarısı ~**yî welêt** dış dünya (veya âlem)
derveanîn *nd* ithal
dervederebûn *m* dışa vurulma
dervedere bûn *l/ngh* dışa vurulmak
dervefiroş *nd/nt* dış satımcı
dervefiroşî *bz/m* dış satımcılık, ihracat, ihraç (üretilen malları yurt dışına satma)
dervekar *nd/nt* hariciyeci (dış siyaset ile uğraşan meslek adamı)
dervekarî *m* dış işleri, hariciye (devlet yönetiminde dış işleri)
dervekarîtî *m* hariciyecilik
dervekirin *m* soyma
derve kirin *l/gh* soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek * **banka derve kirine** bankayı soymuşlar
dervekirî *rd* soyulmuş kimse
dervekî *fel/rd* dışınlı, dışlak
derveşandinî *bz/m* ihracat
derveyî *nd/rd* **1.** dışarılı, dışarılıklı, taşralı **2.** dışsal, haricî **3.** dışa dönük
derveyîtî *m* dışa dönüklük
derveyî welêt *nd* yurt dışı
dervînî *rd* irade dışı, istenç dışı
dervokî *fel/rd* dışrak
derwaze *m* **1.** geçiş veya giriş yeri **2.** kale kapısı **3.** *sp* kale
derwazevan *n* kaleci
derwazevan *m* kalecilik
derwêş *ol/n* derviş ~ zanê çi di hebana wî de heye derviş kendi durumundan haberdardır ~**ê Bektaşiyan** Bektaşî babası
derwêşane *nd/h* dervişçe
derwêşî *m* **1.** dervişlik **2.** dervişlerce kullanılan bir tef türü
derwêşkî *nd/h* dervişçe, dervişvari
derwêşkotek *rd/mec* zorba
derwêşok *n* dervişcik
derwêştî dervişlik ~**ya Hindiyan** fakirizm
derwîn *m* kapak (özellikle içinde yemek pişirilen ve kazan gibi büyük kapların üzerini kapamak için kullanılır)
derx (I) *m* yeşil ağacın nazik dalı
derx (II) *m* metin ezberleme
derxûn *m* tencere kapağı
derxik (I) *m* fide
derxik (II) *rd* çizgili, alacalı
derxistin *m* **1.** çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) **2.** çıkarma (bulma, ortaya koyma) **3.** *mec* çıkarma (söyleme) **4.** çıkarma (düküntülü hastalığa tutulma) **5.** çıkarma (sağlama, elde etme) **6.** çıkarma (... gibi gösterme, bir davranışı yükleme) **7.** çıkarma, ıtrah (sindirim yolundan dışarı atma) **8.** çıkarma (ilgisini kesme, uzaklaştırma) **9.** çıkarma (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırma, soyma) **10.** çıkarma (yayınlama) **11.** çıkarma (giderme) **12.** çıkarma (sebep olma, yol açma) **13.** çıkarma (yapma, üretme) **14.** çıkarma (sunma) **15.** çıkarma (gösterme) **16.** *mat* çıkarma * **ez ji kirariyên hesêb pirtir ji derxistinê hez dikim** bu dört işlemden çıkarmayı seviyorum **17.** dışarı atma, kovma (bir yerden sürüp çıkarma) **18.** *argo* sökülme **19.** yaratma (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olma) **20.** alma, çalma **21.** çıkarma (sesini yükseltme) **22.** çıkarma (vermeye katlanma) **23.** *lşk* çıkarma (asker çıkarma)
derxistin *l/gh* **1.** çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) * **min hesp ji axurê derxist** atı ahırdan çıkardım **2.** çıkarmak (bulmak, ortaya koymak) * **ez dê vira wî derxim** yalanını çıkaracağım **3.** *mec* çıkarmak (söylemek) * **tu çi di hizirî, derxe ku tu rihet bibî!** ne düşünüyorsun, çıkar da rahatla! **4.** çıkarmak (düküntülü hastalığa tutulmak) * **zarok sorik derxistine** çocuk kızamık çıkarmış **5.** çıkarmak (sağlamak, elde etmek) * **nanê xwe ji kevir derdixe** ekmeğini taştan çıkarıyor **6.** çıkarmak (... gibi göstermek, bir davranışı yüklemek) * **axirê ew sûcdar jî derxistin** sonunda onu suçlu da çıkardılar **7.** çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak) **8.** çıkarmak (ilgisini kesmek, uzaklaştırmak) **9.** çıkarmak (giysi, ayakkabı gibi şeyleri vücuttan ayırmak, soymak) * **tu çima sola xwe dernaxî?** ayakkabını niye çıkarmiyorsun? **10.** çıkarmak (yayımlamak) * **dê kovareke nû derxin** yeni bir dergi çıkaracaklar **11.** çıkarmak (gidermek) * **têr baş leke derxisti-**

ye lekeyi iyice çıkarmış **12.** çıkarmak (sebep olmak, yol açmak) * **wisa dixuyê ku tu dê dîsa bûyerekê derxî** anlaşılan sen yine olay çıkaracaksın **13.** çıkarmak (yapmak, üretmek) * **rojê karibûye deh cilan derxe** günde on elbise çıkarabiliyormuş **14.** çıkarmak (sunmak) * **ji mêvanan re kakilên gûzan derxistin** konuklara ceviz içi çıkardılar **15.** çıkarmak (göstermek) * **tu dê vî wekî mêrê xwe derxî ser sehneyê** bunu kocam diye sahneye çıkaracaksın **16.** *mat* çıkarmak * **pêncan ji dehan derxe** beşi ondan çıkar **17.** dışarı atmak, kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak) **18.** *argo* sökülmek * **pereyan derxe** paraları sökül **19.** yaratmak (olmasına, ortaya çıkmasına sebep olmak) * **şewatê xetereyeke mezin derxist** yangın büyük tehlike yarattı **20.** almak, çalmak * **saeta min ji berîka min derxistine** cebimden saatımı almışlar **21.** çıkarmak (sesini yükseltmek) * **dengê xwe derxist** sesini çıkardı **22.** çıkarmak (vermeye katlanmak) * **de ka pereyan derxe** çıkar bakalım paraları **23.** *lşk* çıkarmak (asker çıkarmak) ~ **ber çavan** meydana dökmek * **gişt eybikên wî derxistin ber çavan** bütün pisliklerini meydana döktü ~ **ber tavê** havalandırmak, hava almasına sağlamak ~ **der** 1) dışarı çıkarmak 2) dışarı atmak, çıkarmak 3) apteste çıkarmak ~ **destnimêjê** apdeste çıkarmak ~ **îhaleyê** ihaleye çıkarılmak ~ **meydanê** 1) meydana çıkarmak, meydana vurmak, ortaya çıkarmak 2) ortaya dökmek (çıkarmak, göstermek) 3) ortaya dökmek (açıklamak) ~ **navê** lanse etmek ~ **pazarê** (an jî **piyaseyê**) pazara (veya piyasaya) sürmek * **mal derxiste pazarê** malı pazara sürdü ~ **pêş** öne çıkarmak, öne sürmek ~ **rastê** 1) açığa çıkarmak, ortaya çıkarmak 2) ortaya dökmek (çıkarmak, göstermek) 3) ortaya dökmek (açıklamak) ~ **sahneyê** 1) sahneye çıkarmak 2) *şn* oynatmak, sahnelemek

derxistinbar *rd* çıkarılabilir

derxistin der *l/gh* havalandırmak, hava almasına sağlamak

derxistî *rd* çıkarılmış 2. kovulmuş, sürülmüş olan 3. dışarı atılmış

derxişk *n* ağıl kapısı

derxîç *n* küçük ağıl kapısı

derxîn *m* çıkarma, çıkarış

derxîner *rd* çıkarıcı

derxur *m* yiyecek azık, gıda

derxûm *bnr* derxûn

derxûn (I) *m* kapak (kap kacağın ağaç veya topraktan kapağı)

derxûn (II) *m* alabora

derxûnbûn *m* alabora olma

derxûn bûn *l/ngh* alabora olmak

derxûnkirin *m* alabora etme

derxûn kirin *l/gh* alabora etmek

derxwe *psî/rd* dışa dönük

derxwestin *m* rica etme

derxwestin *l/gh* rica etmek

derxweyîtî *m* dışa dönüklük

derxwîn *m* kapak (kap kacağın ağaç veya topraktan kapağı)

derxwînk *bnr* derxwîn

derya *m* **1.** deniz, derya **2.** *mec* deniz (sınırsız genişlik, çokluk) ~**ya balûpal** *der* açık deniz ~ya bêbal û pal açık deniz ~**ya rabûyî** kabarık deniz ~**ya seholbenda bakur** kuzey buz denizi ~**ya sekan** ölü deniz

deryaçe *erd/m* göl

deryadar *nd/nt* **1.** kaptan **2.** denizci

deryadarî *m* **1.** kaptanlık **2.**denizcilik

deryadil *rd* deryadil (her şeyi hoş gören, çok sabirli)

deryadilî *m* deryadillik (her şeyi hoş görme, çok sabirli olma)

deryager *nd/nt* denizci

deryagerî *m* denizcilik

deryagir *n* korsan (deniz haydudu)

deryagirî *m* korsanlık

deryakeçik *m* deniz kızı

deryavan *nd/nt* **1.** denizci **2.** (deniz sporlarıyla ilgilenen kimse)

deryavanî *m* denizcilik

deryaya hundirîn *erd/nd* iç deniz

Deryaya Reş *nd* Karadeniz

Deryaya Sor *nd* Kızıl Deniz

Deryaya Spî *nd* Akdeniz

deryayî *rd* denizsel, denizle ilgili

deryazan *nd/nt* denizbilimci

deryazanî *m* denizbilim

derz (I) *m* torba ağzını bağlamada kullanılan ip

derz (II) *m* **1.** çatlak (sert cisimler için * **tu derzên li dîwêr dibînî?** duvardaki çatlakları görüyor musun? **2.** çatlaklık * **derza di dîwêr de** duvardaki çatlaklık **3.** yarık, rahne **4.** derz * **hay ji derzên dîwar hebe** duvarın derzlerine dikkat et **5.** *der* armuz **6.** kıvrım, büklüm (bir şeyin kıvrılan yeri) ~ **dan** derz yapmak ~ **ketin (...)** (bir şeyde) çatlak oluşmak ~ **lê ketin** çatlamak, çatlaklar oluşmak

derzagonî *rd* kanun dışı

derzagonîtî *m* kanun dışılık

derzan *m* **1.** kapı aralığı * **di derzanê derî de temaşe kir** kapı aralığında seyretti **2.** derz

derzanek *m* omurga

derzanistî *rd* bilim dışı, gayri ilmî

derzanistîbûn *rd* bilim dışılık

derza piştê *ant/nd* omurga

derzbûn *m* **1.** çatlaklık **2.** yarıklık

derzdan *m* derz yapma

derz dan *l/gh* derz yapmak

derzdar *rd* **1.** çatlaklı **2.** derzli

derzek *m* **1.** çatlak **2.** derz * **hay ji derzekên**

dîwar hebe duvarın derzlerine dikkat et
derzen *ant/m* omurga kemiği
derzik *m* 1. çatlak 2. derz
derzik apiştê *ant/nd* omurga
derziya eba *nd* büyük iğne
derziya leglege *bot/nd* otsu bir bitki
derziya xuriyan *bj/nd* çiçek aşısı
derzî *m* 1. iğne (dikiş dikmeye yarayan ince, ucu sivri ve bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç) 2. iğne (iki şeyi birbirine tutturmaya yarar ince, uzun, ucu sivri metal araç) * **derziya kravat** kravat iğnesi 3. iğne (enjektör, şırınga) 4. *bj* aşı, iğne (zerk yoluyla vücuda verilen ilâç) * **doktor di şûna heban de derzî da kurik** doktor hap yerine çocuğa iğne yazdı 5. iğne (vücuda bu yolla ilâç verme işi) * **ji derziyan ditirse** iğneden korkuyor 6. iğne (bazı böceklerde bulunan savunma organı) * **derziya dûpişkê** akrebin iğnesi 7. ibre 8. *argo* penis ~ **di xwe re kirin hîna şûjin di yekî din re kirin** iğneyi kendine çuvaldızı başkasına batırmak ~ **hatin (yekî)** iğnelenmek (iğne batar gibi olmak) ~ **kirin** aşılamak, aşı vurmak ~ **lê dan** (an jî **xistin**) iğne yapmak (veya vurmak), aşı vurmak ~ **tê re hatin kirin** iğnelenmek (iğne batar gibi olmak) ~**iya eba** büyük iğne ~**ya gir** (an jî **lihêfan**) kıyık, kalın yorgan iğnesi ~**ya Xwedê li ber çavê (yekî) çûn û hatin** gözleri kararmak * **piştî van mijûliyên dijwar derziya Xwedê li ber çavê wê çûn û hatin** bu ağır sözlerden sonra gözlerim kararmaya başladı
derzîdan *m* karıncalanma
derzî dan *l/gh* karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)
derzîdank *m* iğnedenlik, iğnelik, iğne yastığı
derzîdar *rd* iğneli
derzîk *m* 1. iğne, iğnecik 2. iğne (bazı araçların ucu sivri parçaları) * **derzîka pusûlayê** pusula iğnesi 3. iğne (oltanın ucundaki küçük çengel) 4. *zo* iğnecik
derzîka piştê *ant/nd* omurga
derzîkar *nd/nt* iğneci, aşıcı
derzîkarî *m* iğnecilik, aşıcılık
derzîker *nd/nt* iğneci, aşıcı
derzîkerî *m* iğnecilik, aşıcılık
derzîkirin *m* aşılama, iğneleme
derzî kirin *l/gh* aşılamak, iğnelemek
derzîkirî *rd* 1. iğneli, iğnelenmiş 2. iğneli (iğne ile tutturulmuş) 3. *bj* aşılı
derzîkok *m* 1. küçük iğne 2. toplu iğne
derzîlêdan *m* aşı yapma, enjeksiyon
derzî lê dan *l/bw* aşı yapmak, iğne vurmak
derzîlêdayî *rd* aşılı, iğne vurulmuş olan
derzîlêdayîn *m* aşı yapma, iğne vurma
derzîlêder *nd/nt* enjeksiyoncu
derzîlêxistin *m* aşı yapma, enjeksiyon
derzî lê xistin *l/bw* aşı yapmak, iğne vurmak
derzîlêxistî *rd* aşılı, iğne vurulmuş olan
derzîlo *m* iğne (iki şeyi birbirine tutturmaya yarar ince, uzun, ucu sivri metal araç)
derzîlok (I) *m* 1. iğnecik 2. ibre
derzîlok (II) *bot/m* dönbaba, turna ayağı, turna gagası
derzîlokirin *m* iğneleme
derzîlo kirin *l/gh* iğnelemek
derzînekirî *bj/rd* aşısız
derzîşivan *bot/m* turna gagası (Geranium robertianum)
derz lê ketin *l/bw* çatlamak
derzok (I) *m* çengelli iğne
derzok (II) *bot* bir ot türü
derzûka leglegê *bot* yaprakları iğne gibi olan bir tür bitki
derzûn *m* kapı eşiği
desen *n* 1. desen 2. desen (görsel etki yaratmak için yapılan çizgi resimlerin hepsi)
desenkirî *rd* desenli (desenle süslenmiş olan)
desgeh *bnr* dezgeh
desgirtî *m* sözlü, nişanli
desinator *nd/nt* desinatör
desinatorî *m* desinatörlük
desîbel *m* desibel
desîgram *mat/m* desigram (kısaltması dg)
desîkator *tek/m* desikatör
desîlître *mat/m* desilitre (kısaltması dl)
desîmetre *mat/m* desimetre (kısaltması dm)
desîse *m* 1. desise, oyun 2. -den dolayı
desîster *m* desister (kısaltması dst)
deskere *m* pusula
deskîs *nd/nt* casus
deskîsî *m* casusluk
desmal *m* mendil
despot *n* 1. despot (bir ülkeyi zora ve baskıya dayanarak yöneten) 2. *dîr* despot (Ortadoks Rumlarının din başkanlarına verilen ad)
despotane *rd* despotik
despotî *m* despotluk
despotîk *rd* despotik
despotîzm *m* destpotizm
desrû *m* bir tür baş örtüsü
dest (I) *ant/n* 1. el 2. *mec* el (aracı, vasıta) * **min bi destê birayê xwe jê re name hinart** kardeşimin eliyle ona mektup gönderdim 3. el (iyelik ekiyle veya bazı deyimlerde, sahiplik, mülkiyet) * **min hemû pereyê di dest xwe de da bi vî xaniyî** elimdeki bütün parayı bu eve yatırdım 4. el (yönetim, baskı, etki) * **ev xak ji destên dijmin hatin rizgarkirin** bu topraklar düşman elinden kurtarıldı 5. el (oyunlarda parti) ~ **avêtin (karekî)** 1) (bir işe) el atmak (müdahele etmek) 2) (bir işe) el atmak, girişmek (teşebüs etmek) * **bi qandî bexçe dest avêtiye malê jî** bahçeye olduğu kadar eve de el atmıştır ~

avêtin (tiştekî) 1) asılmak, yapışmak (bir işi yapmak amacıyla, hevesle bir şeyi eline almak) * **dest avêtin kindir** halata yapıştılar **2)** ağırlını (ortaya) koymak (gücünü, yetkisini kullanmak) **3)** çizmeleri çekmek **4)** işi ... e dökmek * **dest avêtiye dostiyê** işi ahbaplığa dökmüş **5)** el katmak (bir işin yapılmasına yardım etmek) **6.** yapışmak (bir şeyi eline almak) **7)** el sürmek, tecavüz etmek * **dest avêtine namûsa wî** namusuna el sürmüşler ~ **avêtin (yekê) 1)** saldırmak * **dest avêtiye namûsa wê** namusuna saldırmış **2)** sarkıntılık etmek (veya yapmak), (birinin) ırzına geçmek, tecavüz etmek, (birinin) üstünden geçmek ~ **avêtin çi bûn xwelî** tuttuğu dal elinde kalmak ~ **avêtin darê zorê** şiddete baş vurmak, zor kullanmak ~ **avêtin doxînê** küçük aptesini yapmak ~ **avêtin kaxiz û qelemê** kaleme (veya kâğıda) sarılmak ~ **avêtin kembera qewetê** dueloya tutuşmak ~ **avêtin kîsê xwe** keseye davranmak ~ **avêtin namûsa (yekî) 1)** namusuna tecavüz etmek **2)** tecavüz etmek (başkasının hakına el uzatmak) **3)** ırzına geçmek, becermek ~ **avêtin qeweta cebrî** cebir kullanmak ~ **avêtin qeweta zorê** zor kullanmak, kaba kuvvete baş vurmak ~ **bi vêtina rayan kirin 1)** oy kullanmaya başlamak **2)** oylamaya geçmek (veya gitmek) ~ **bi axaftinê kirin** konuşmaya başlamak ~ **bi berebeziyê (pêşbirkê** an jî **tiratê) kirin** yarışa kalkmak ~ **bi bizavê kirin** eyleme geçmek ~ **bi çalakiyê kirin** eyleme geçmek ~ **bi dabaşê kirin** mevzuya girmek ~ **bi danişînê kirin** celseyi açmak, oturumu açmak ~ **bi ~ 1)** elden ele **2)** elden, aracısız **3)** yekten **4)** yakın mesafede savaşma, birbirine sıkma ~ **bi firê kirin 1)** uçmaya başlamak **2)** uçuşa (veya kalkışa) geçmek ~ **bi hîndekariyê kirin** öğretim yapmak, ders yapmak ~ **bi kar kirin** işe başlamak ~ **bi livbaziyê kirin** eyleme geçmek ~ **bi meşê kirin** yürüyüşe geçmek * **leşker dest bi meşê kir** asker yürüyüşe geçti ~ **bi pêşbirkê** (an jî **tiratê) kirin** yarışa kalkmak ~ **bi qîjîniyê** (an jî **qîrîniyê) kirin** feryadı basmak ~ **bi rabûnê kirin** kalkışa geçmek ~ **bi rayavêtinê kirin** oylamaya geçmek (veya gitmek) ~ **bi rûniştanê kirin** oturumu açmak, celseyi açmak ~ **bi ser de girtin** müsadere etmek ~ **bi sondan kirin** yemini basmak ~ **bi şer kirin** savaş başlamak, silâh patlatmak ~ **bi temaşeyan kirin** *şn* perdelerini açmak ~ **bi tiratê kirin** yarışa kalkmak ~ **bi xebatê kirin 1)** çalışmaya başlamak **2)** hayata atılmak ~ **bi xwarinê kirin** yemeğe başlamak ~ **bi xwe ve dan** rıza göstermek ~ **bilind kirin 1)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) **2)** el kaldırmak (oylamak için) ~ **birin (...)** kıymak (acımayıp öldürmek) ~ **birin pereyan** paraya kıymak ~ **birin xwe 1)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) **2)** bir işe girişmek, çabalamak, teşebbüse geçmek **3)** tepkide bulunmak, harekete geçmek **4)** boş durmamak (birinin yaptığma karşılık olarak bir harekette bulunmak **5)** çemrenmek, paçaları sıvamak ~ **çûn (....) 1)** kıymak, eli varmak **(cana kıymak) 2)** -e kıyılmak * **dest çawa çûye pereyan?** paraya nasıl kıyılmış? ~ **dan (karekî)** (bir işe) el atmak, karışmak (müdahele etmek) ~ **dan (tiştekî)** 1) dokunmak, el sürmek (temas etmek) **2)** dokunmak (karıştırmak) * **bila kes dest nede van kaxizan** bu kâğıtlara kimse dokunmasın **3)** dokunmak (almak, kullanmak) * **diz dest nedaye kincan** hırsız elbiselere dokunmamış **4)** tahrif etmek, bozmak, kalem oynatmak **5)** (bir şeyi) kurcalamak ~ **dan (yekî) 1)** el vermek (yardım etmek) **2)** birine dokunmak (tedirgin etmek, sataşmak) ~ **dan ber (yekî) 1)** (birine) destek vermek **2)** (birini) korumak, kollamak ~ **dan hev (û din) 1)** el ele vermek, elleşmek (bir birinden yardım görmek, yardımlaşmak) * **em dest bidin hev da ku em ji vî halê xerab xelas bibin** el ele verelim de bu kötü durumdan kurtulalım **2)** elleşmek (ağır bir yükü kaldırmak için birkaç kişi birden tutmak) **3)** ittifak etmek **4)** el sıkmak (anlaşmaya varmak) ~ **dan ser (...) 1)** el koymak (bir yolsuzluğu ortaya çıkarmak, incelemek) **2)** el koymak (yetkili bir organ, bir malı veya kuruluşu kendi buyruğuna almak) ~ **danîn ser (tiştekî) 1)** el koymak (bir yolsuzluğu ortaya çıkarmak, incelemek) **2)** el koymak, müsadere etmek (yetkili bir organ, bir malı veya kuruluşu kendi buyruğuna almak) **3)** üstüne oturmak, üstüne yatmak ~ **dax kirin** ibret olması, unutulmaması için el ayasına çizgi atmak, çarpı işareti koyarak beden dili gösterip asla unutmamayı ima etmek ~ ~ **dişo, vedigere rû dişo** bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar ~ **di bin bar de** muhtaç olma ~ **di ~ de** al gülüm ver gülüm (bir kimseye yapılan hizmetin hemen karşılığını bekleme durumu) ~ **di dil de** yüreği ağzında ~ **di kêlekê de man** iki eli böğründe kalmak ~ **di rûn û hingiv de bûn** bir eli yağda bir eli balda olmak ~ **di ser ~ re ye (heta ba Xwedê)** el elden üstündür (ta arşa kadar) ~ **di ser ~an re heye ~o tu li ku yî** akıl akıldan üstündür ~ **di stû re birin** boynuna sarılmak ~ **di stûyê hev de** sarmaş dolaş ~ **di stûyê hev de bûn** sarmaş dolaş olmak ~ **dirêjî hev kirin** tokalaşmak ~ **dirêjî (...) kirin 1)** el uzatmak * **çi ma dest dirêjî loqa me dikin?** niye bizim lokmamıza el uzatırlar **2)** el uzatmak (yardım etmek) * **hewcedariya me bi yekî ku dest dirêjî me**

bike, heye bize el uzatacak biri gerek **3)** (namusuna) el uzatmak veya saldırmak * **dest dirêjî namûsa wî kiriye** namusuna saldırmış ~ **dirêjî mafê (kesekî) kirin** başkasının hakına el uzatmak ~ **gihîştin (...)** -e gücü yetmek ~ **gihîştin dev** kendine yeter duruma gelmek ~ **hilanîn 1)** harekete geçmek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) **2)** el kaldırmak, karşılık vermek **3)** tepki göstermek, tepkide bulunmak ~ **hildan 1)** el kaldırmak **2)** kaldırmak, karşılık vermek ~ **jê kişandin** -den el çekmek ~ **jê re danîn** (birine(boyun eğmek ~ **jê şûştin** (bir işten) el yıkamak, el çekmek ~ **ji ber kişandin** vazgeçmek ~ **ji ber xwe hilanîn** karşılık vermek, boş durmamak (birinin yaptığına karşılık olarak bir harekette bulunmak) ~ **ji** ~ **lome nekirin** (birbirinin) halinden anlamak ~ **ji kar kişandin 1)** işi bırakmak **2)** el çekmek, istifa etmek ~ **kirin kezebê** (birileri) tarafında sürekli rahatsız edilmek, bıkıp usanmak ~ **kirin gewriya (yekî)** gırtlağına basmak (veya sarılmak) ~ **kirin gewriya hev (û din)** gırtlaklaşmak, gırtlak gırtlağa gelmek, boğaz boğaza gelmek ~ **kirin kêleka xwe** eli böğründe kalmak ~ **kirin pêsîra (yekî)** (birinin) yakasına asılmak (veya yapışmak) ~ **kirin pêsîra hev** (birbirinin) yakasına yapışmak, gırtlak gırtlağa gelmek, boğaz boğaza gelmek ~ **kirin qirika (yekî)** gırtlağına basmak (veya sarılmak) ~ **kirin qirika (an jî tînika) hev** pençe pençeye gelmek, gırtlaklaşmak, gırtlak gırtlağa gelmek, boğaz boğaza gelmek ~ **kirin tînika (yekî)** boğazına sarılmak, imiğine sarılmak ~ **kirin tînika hev (û din)** gırtlak gırtlağa gelmek, boğazlaşmak, kıyasıya dövüşmek ~ **kirin tînikê** (birinin) gırtlağına basmak ~ **lê gerandin** kalem oynatmak (bir yazıda değişiklik yapmak) ~ **lê gerîn 1)** ellenmek, el değmiş olmak, dokunulmuş olmak, tahrif edilmiş olmak **2)** ellenmek, el değmiş olmak (saflığı bozulmuş olmak) **3)** kurcalanmak ~ **lê girtin** tutumlu olmak (veya davranmak), tasarruflu olmak ~ **lê hatin gerandin 1)** dokunulmak, ellenmek **2)** kurcalanmak ~ **lê negeriyaye 1)** el değmemiş, insan eli değmemiş (veya dokunmamış), (hiç kullanılmamış, dokunulmamış) **2)** el değmemiş (saflığı bozulmamış) **3)** kurcalanmamış ~ **lê negerîn** yüzü yazılı kalmak ~ **lêqusiyayî** (bir işe) eli yatkın ~ **lê qusîn** eli yatmak ~ **lê dan** (an jî **xistin**) el basmak * **ez dest li Quranê dixim ku ne ez im** Kur'ana el basarım ki, ben değilim ~ **lê dan gerandin** okşatmak, sıvazlatmak ~ **li ba kirin** (birine) el sallamak ~ **li ber (yekî) danîn** (birine) pes etmek * **gelek dengbêjan li ber Evdalê Zeynikê dest danîn** birçok halk ozanı Evdalê Zeynikê'ye pes etti ~ **li ber (yekî) qefaltin** karşısında elpençe divan durmak (birine saygı göstermek) ~ **li berîka xwe xistin** keseye davranmak ~ **li berîkê** (an jî **cêbê) xistin** paraya kıymak ~ **li** ~ el ele ~ **li doxîna xwe xistin** ayak yolunana çıkmak, küçük aptestini yapmak ~ **li doxînê xistin** ayak yolunana çıkmak ~ **li hev xistin** el çırpmak (birini çağırmak için birini çağırmak) ~ **li pêsîra (yekî) bûn** eli yakasında olmak ~ **li pişt dan** 1) arka çıkmak **2)** fitlemek, kışkırtmak ~ **li pişta (yekî) xistin 1)** (birine) arka çıkmak **2)** (birinin) sırtını sıvazlamak, fitlemek ~ **li piştê xistin 1)** (birini) teşvik etmek, ödüllendirmek **2)** fitlemek, kışkırtmak ~ **li (yekî) ranebûn** (birine) eli kalkmamak (veya varmamak) ~ **li ser destan hete esmanê heftan** el elden üstündür ~ **li ser kerikê** şarkı söylemeye hazır durumda olma ~ **li ser navşeqê** sekse düşkün olan ~ **li ser navşeqê bûn** sekse düşkünlük ~ **li stû weranîn** kucaklamak ~ **li stûyê hev weranîn** kucaklaşmak ~ **maç (an jî paç) kirin** el öpmek ~ **neçûn (tiştekî) 1)** eli varmamak, acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek) ~ **2)** acımak, kıyamamak ~ **neçûn berîkê** paraya kıyamamak ~ **nedan (tiştekî) 1)** el sürmemek (dokunmamak, değmemek) **2)** el sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek) * **heta êvarê dest neda tu karî** akşama kadar bir işe elini sürmedi ~ **paç (an jî maç) kirin** el öpmek ~ **pê bûn 1)** el değmek, ellenmek **2)** başlanmak ~ **pê hatin kirin** başlanılmak, başlanmak ~ **pê kirin 1)** başlamak, girişmek **2)** eli değmek ~ **pê nebûye** el değmemiş (saflığı bozulmamış) ~ **pê nekirin 1)** el sürmemek (dokunmamak, değmemek) **2)** el sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek) * **heta êvarê dest bi tu tiştî nekir** akşama kadar bir işe elini sürmedi ~ **qelem girtin** eli kalem tutmak ~ **rakirin 1)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) **2)** el kaldırmak (oylamak için) ~ **sax bî** eline sağlık ~ **tê dan 1)** el sürmek, bulaştırmak **2)** sıvazlamak * destê xwe di pişta zarok da çocuğun sırtını sıvazladı ~ **tê hatin dan** sıvazlanmak ~ **tê werdan** el katmak (bir işe karışmak, müdahalede bulunmak) ~ **û bird kirin** kuşatmak, muhasara etmek ~ **û çav** el yüz ~ **û devê (yekî) nehewîn** ağzına geleni söylemek ~ **û lepên (yekî) ên kar in** eli yordamlı ~ **û ling lê qefilandin** perişan etmek ~ **û ling şûştî** hali vakti iyi, iyi halli ~ **û mil sar bûn** donup kalmak ~ **û milên (yekî) girêdayî ye** eli ayağı (veya eli kolu) bağlı ~ **û pêçî (an jî pêçîk) raweşin** elerin dert görsün ~ **û pêçî (an jî pêçîk) ter bin 1)** eline (veya ellerine) sağlık **2)** ellerin dert görme-

sin ~ **û pêçiyên (te) biweşin** elin kurusun ~ **û pêçiyên te** (an jî **we**) **ter bin** eline (elinize veya ellerinize) sağlık ~ **û pêçiyên xwe lê hîn kirin** kanat alıştırmak ~ **û pêçiyên (yekî) zîv û zêr dibirin** on parmağında on hüner (veya marifet) ~ **û piyên (yekî) bi erdê ve zeliqîn 1)** hayrete (veya hayretlere) düşmek, kanı donmak, şaşkınlıktan küçük dilini yutmak **2)** beyninden vurulmuşa dönmek (beklenmedik bir şey karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak) ~ **û piyên (yekî) bûn** (birinin) eli ayağı (olmak) ~ **û piyên (yekî) bûn wekî şepe** (an jî **cemed**) ivi gibi olmak (çok üşümek, donmak) ~ **û piyên (yekî) cemidandî bûn** eli ayağı buz kesilmek (veya tutmamak) ~ **û piyên (yekî) hişk bûn** eli ayağı buz kesilmek (veya tutmamak) ~ **û piyên (yekî) ketin berê** elden ayaktan düşmek ~ **û piyên (yekî) lerizîn** eli ayağı titremek ~ **û piyên (yekî) li hev ketin** eli ayağı dolaşmak ~ **û piyên (yekî) negirtin** eli ayağı tutmamak ~ **û piyên (yekî) qefilîn** çivi gibi olmak (çok üşümek) ~ **û piyên xwe jê birîn** (bir yerden) elini ayağını kesmek (veya çekmek) ~ **û piyên xwe jê kişandin** (bir yerden) elini ayağını kesmek (veya çekmek) ~ **û tiliyên şimşatî** kalem parmaklı ~ **vala jê derketin** sıfıra sıfır, elde var sıfır ~**ek goşt** el kadar ~**ekî (yekî) di rûn de, yek jî di hingiv de ye** bir eli yağda bir eli balda (olmak) ~**ê alîkariyê dirêjî (yekî) kirin** (birine) yardım elini uzatmak ~**ê (yekî) bi rûbarê (...) de çûn** elleri yanlarına düşmek ~**ê bi tenê deng jê nayê** tek el şaklamaz ~**ê bikêr diçe ser zikê têr** becerikli olan aç kalmaz ~**ê bin kevir** taş altındaki el, zorunluluk, mecbûriyet * **heta bûk were destê bin kevir e** gelin gelene kadar elimiz taşın altında ~**ê biyanî** yabancı el (veya kimse) ~**ê (yekî) çek** (an jî **sîleh**) **girtin** eli silah tutmak ~**ê (yekî) çûn ... 1)** kıymak **2)** kıymak (acımayıp öldürmek) * **destê te çawa çû vî zilamî?** bu adama nasıl kıydın? ~**ê (yekî) dar girtin** eli gitmek, kendine yeter hale gelmek ~**ê (yekî) di ava sar û germ de bûn** iki eli kanda olmak ~**ê (yekî) di ava sar û germ de be jî** iki eli kanda (veya kızıl kanda) olsa * **hema tu bes gazî min bike, destê min di ava sar û germ de be jî ez dê bêm** sen yeter ki çağır, elim kanda olsa dahi gelirim ~**ê (yekî) di bin barê (yekî) de bûn** birine mecbûr olmak ~**ê (yekî) di bin çengan de** başına musibet gelmek ~**ê (yekî) di bin çengê (...) de bûn** eli koynunda ~**ê (yekî) di bin çengê (...) de man** eli koynunda kalmak ~**ê di bin derî de ye tu bikişînî wê bimire, nekişînî wê biherişe** iki arada bir derede kalmak ~**ê (wan) di hev de** el ele (bir birinin elini tutarak) ~**ê (wî) di kêleka (wî) de man** iki eli böğründe kalmak ~**ê (yekî) di rûn de be jî** iki eli kanda (veya kızıl kanda) olsa * **hema tu bes gazî min bike, destê min di rûn de be jî ez dê bêm** sen yeter ki çağır, elim kanda olsa dahi gelirim ~**ê (yekî) dirêj e** kolu uzun (gücü yeter, sözü geçer) ~**ê (yekî) germ bûn** eli genişlemek, eli para görmek, paralanmak (bolca paraya sahip olmak) ~**ê (yekî) gihîştin devê (wî)** eli ekmek tutmak, kendine yeter hale gelmek ~**ê (yekî) giran bûn 1)** eli ağır olmak **2)** vurduğu yerden ses gelmek ~**ê (yekî) guvaştin** elini sıkmak ~**ê hev şidandin 1)** tokalaşmak **2)** elleşmek (birbirinin elini sıkarak güç denemesi yapmak) ~**ê (yekî) hişk bibe** eli kurusun ~**ê (yekî) hînî (...) bûn** (bir işe) eli yatmak, (bir işe) eli kırılmak, eli işe yatkın duruma gelmek * **hê destê wî hînî girtina kêr û çetel nebûbû** daha çatal bıçağı tutmasına eli yatmamıştı ~**ê (yekî) jê derxistin** el çektirmek (veya çektirilmek) ~**ê (yekî) jê nebûn 1)** -den vazgeçmemek **2)** -e doyum olmamak ~**ê (yekî) jê re bûn** (yapıp etmelerinde) serbest olmak ~**ê (yekî) ji erd û esman qetîn** her şeyden soğumak ~**ê (wan) ji hev kirin** (birbirinden) ayırmak ~**ê (yekî) ji kar kişandin** işten el çektirmek (veya çektirilmek), (işine veya görevine) son verilmek ~**ê jin û mêr ji hev kirin** ev (bark) yıkmak ~**ê (yekî) ketin ber (...)** elini kaptırmak, kıstırmak ~**ê (yekî) ketin bin çengê (wî)** eli böğründe (veya koynunda) kalmak ~**ê (yekî) ketin kulav** eli armut toplamak ~**ê (yekî) kirin darê kelepçeyê** kelepçe vurmak (takmak veya kelepçeye vurmak) ~**ê (yekî) kirin kelepçeyê** elline kelepçe vurmak (veya takmak) ~**ê ku neyê gestin tê ramûsandin** bükemediğin eli öpeceksin ~**ê (yekî) lê gerîn** -e kıymak ~**ê (yekî) lê negerîn** -e kıyamamak ~**ê (yekî) lê qusîn** (bir işe) eli kırılmak (eli işe yatkın duruma gelmek) ~**ê (yekî) lê vebûn** eli alışmak ~**ê (yekî) li ber guhê (wî) bûn** eli şakağında (olmak) ~**ê (yekî) li ber rûyê (wî) bûn** eli şakağında (olmak) ~**ê (wî) li malê (wî) girtiye** kör kurttan bile vazgeçmemek ~**ê (yekî) li ser hev bûn 1)** boş oturmak **2)** (birinin) işi gücü olmamak, işsiz güçsüz olmak ~**ê (yekî) li ser hev man** boş kalmak, avare kalmak ~**ê (yekî) maç** (an jî **paç**) **kirin** elini öpmek ~**ê min bişkên** ellerim kırılsın ~**ê min li dawa te be** sana sığınmışım ~**ê mirov jê nebûn** -e doyum olmamak ~**ê mirov ji wê derê nebûn** bir yere doyum olmamak ~**ê mirovan (merivan** an jî **însanan) pê nebûye** insan eli değmemiş (veya dokunmamış) ~**ê (yekî) ne hevalê (wî) bûn** eli uzun olmak ~**ê (yekî) ne hevalê (wî) ye** eli uzun ~**ê (yekî) neçûn (tiştekî)** eli varmamak (veya gitme-

mek) ~ê **(yekî) neçûn malên (wî)** malına kıyamamak ~ê **(yekî) negihîştin devê (wî)** iki yakası bir araya gelmemek ~ê **neyê gestin tê ramûsandin** bükemediğin eli öpersin ~ê **(yekî) pere dîtin** eli para görmek ~ê **(yekî) pê nesekinîn 1)** rahat duramamak, orayı burayı ellemek **2)** hırsızlık yapmak ~ê **(yekî) ramûsandin** elini öpmek ~ê **reht li ser zikê têr e** çalışan aç kalmaz ~ê **rihet li ser zikê birçî ye** çalışmayan aç kalır ~ê **sibehê** (an jî **sibê)** sabaha doğru (veya karşı) ~ê **tal li ser zikê birçî ye** çalışmayan aç kalır ~ê **te ji te re 1)** elinden geleni ardına koma **2)** serbestsin ~ê **te neêşe 1)** ellerin dert görmesin **2)** eline sağlık ~ê **te** (an jî **we) sax be** (an jî **bin)** eline (elinize veya ellerinize) sağlık ~ê **tal li ser zikê birçî ye** çalışmayan aç kalır ~ê **tenê deng jê nayê** tek el şaklamaz, bir elin nesi var ~ê **tenê naçe ser xwarinê** insan tek başına yaşayamaz, yemekten bile tat alamaz ~ê **(yekî) teng bûn** eli sıkışık olmak, darda kalmak ~ê **(wî) tije garis be dendikek jî jê nakeve** (an jî **narije) 1)** ateşe vursan duman vermez (pek cimri olanlar için söylenir) **2)** yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez ~ê **(wî) tije garis be nahêle teneyek jê birije** yağmur olsa kimsenin tarlasına düşmez (veya yağmaz) ~ê **(yekî) tije garis be tu bihejînî libek jê nakeve** ateşe vursan duman vermez (pek cimri olanlar için söylenir) ~ê **tu nikarî gez bikî maç bike** bükemediğin eli öpeceksin ~ê **tu nikarî gez bikî tu yê maçî bikî** bükülmeyen el öpülür ~ê **vala deng jê naçe** bir elin sesi çıkmaz ~ê **vala Şêrê Elî be deng jê nayê** bir elin sesi çıkmaz ~ê **wan ji hev kirin 1)** birbirinden ayırmak, kıymak ~ê **we ter bin 1)** ellerine sağlık **2)** ellerin dert görmesin ~ê **(yekî) weşîn** eli (kolu veya kulağı) kopmak, soğuktan bihal olmak ~ê **wî bisekine, piyê wî nasekine (piyê wî bisekine qûna wî nasekine, qûna wî bisekine serê wî nasekine)** eli dursa ayağı durmaz ~ê **wî jê re ye** faili muhtar, başına buyruk ~ê **xebitî li ser zikê têr e** çalışan açkalmaz ~ê **xwe avêtin (yekê)** seçmek * **tu destê xwe biavêjî kê em wê ji te re bixwazin** kimi seçersen onu sana istiyelim ~ê **xwe avêtin çi pê re hatin** tuttuğunu koparmak ~ê **xwe avêtin daw û pêşa (...)** ayaklarına kapanmak ~ê **xwe avêtin pêsîra xwe û jê re hayê kirin** (birinden) yaka silkmek ~ê **xwe avêtin stûyê (yekî)** kollarını boynuna dolamak ~ê **xwe bi mûyekî (...) nekirin** tüyüne (veya kılına) dokunmamak ~ê **xwe bi rû xwe de berdan** vazgeçmek ~ê **xwe bi rû xwe de berde!** eller yukarı! ~ê **xwe bi ser de anîn** yardımda bulunmak, yardım elini uzatmak ~ê **xwe bi ser de weşandin** (birine) tehditler savurmak ~ê **xwe bilind kirin 1)** ellerini kaldırmak **2)** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ê **xwe da hûçik xelas nekir** (birine) elini veren kolunu alamaz ~ê **xwe dan (tiştekî)** dokunmak (el sürmek, temas etmek) * **destê xwe nedî sobayê, tu dê destê xwe bişewitînî** sobaya dokunma, elini yakarsın ~ê **xwe dan ber (...)** yardımda bulunmak ~ê **xwe dan ber barê (yekî)** (birine) yardıma koşmak, yardım sunmak ~ê **xwe dan berê** tutumlu davranmak ~ê **xwe dan ber guhê xwe** elini kullağına atmak ~ê **xwe dan hev 1)** tokalaşmak **2)** el ele vermek (yardımlaşmak) ~ê **xwe dan ser (....)** elinde tutmak (kendi tekelinde bulundurmak) ~ê **xwe dan ser wijdanê xwe û gotin (fikirîn** an jî **qerarê xwe dan)** elini kalbine (veya vicdanına) koyarak (söylemek, düşünmek veya hüküm vermek) ~ê **xwe danîn ser serê (yekî)** birine kol kanat germek **(yek) di** ~ê **xwe de givaştin** (birini) avucunun içinde tutmak ~ê **xwe di ava sar û germ (ên Xwedê) de nekirin** elini sıcak sudan soğuk suya sokmamak ~ê **xwe di ber rûyê (yekî) dan** gönlünü almak, gönlünü hoş tutmak ~ê **xwe di serê (yekî) dan** gönlünü hoş etmek ~ê **xwe di serî dan** gönlünü hoş etmek ~ê **xwe di stû de birin** sarılmak ~ê **xwe di stûyê hev re birin û anîn** birbirine sarılmak ~ê **xwe di stûyê (yekî) re birin** (birine) sarılmak ~ê **xwe di xwînê dan** (an jî **werdan)** elini kana bulamak ~ê **xwe diavêje zêr di dest de dibe xwelî** altın tutsa toprak olur (veya altına yapışsa elinde bakır kesilir) ~ê **xwe direjî hev kirin 1)** tokalaşmak **2)** birbirine yardım elini uzatmak ~ê **xwe direjî (...) kirin 1)** (bir şeye) el uzatmak, kol uzatmak * **çi ma destê xwe direjî loqa me dikin?** niye bizim lokmamıza el uzatırlar **2)** el uzatmak (yardım etmek) * **hewcedariya me bi yekî ku destê xwe direjî me bike, heye** bize el uzatacak biri gerek ~ê **xwe direjî (yekî) kirin 1)** (birine) elini uzatmak **2)** (birine) yardım elini uzatmak ~ê **xwe ecele kirin** elini çabuk tutmak ~ê **xwe hejandin** bay bay etmek, el sallamak ~ê **xwe hilanîn** el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ê **xwe hildan** elini kaldırmak ~ê **xwe jê kirin 1)** -den vazgeçmek **2)** (birini) rahat bırakmak ~ê **xwe jê kişandin** (bir şeyden) elini eteğini çekmek * **destê xwe ji siyasetê kişandiye** siyasetten elini eteğini çekmiş ~ê **xwe jê re danîn ser hev** (birine) boyun eğmek ~ê **xwe jê şûştin** (bir işten) el yıkamak ~ê **xwe ji dawa Xwedê neqetandin** Allahın ipine sımsıkı sarılmak ~ê **xwe ji erka (peywira** an jî **wezîfeya) xwe kişandin** görevden ayrılmak ~ê **xwe ji kar û barê dinyayê kişandin** dünyadan elini eteğini çekmek ~ê **xwe ji (yekî) kirin** (birini) rahat bırakmak ~ê xwe

ji pêsîra (yekî) kişandin yakasını bırakmak ~ê xwe ji pêsîra (yekî) nekişandin (birinin) yakasını bırakmamak ~ê xwe kirin bin bar elini taşın altına koymak ~ê xwe kirin kerika guhê xwe elini kullağına atmak ~ê xwe kirin nav (tiştekî) el katmak (bir işe karışmak) ~ê xwe kirin (an jî xistin) pêsîra (yekî) (birinin) yakasına asılmak (veya yapışmak) ~ê xwe kirin pêsîra hev gırtlak gırtağa girmek, çatışmak ~ê xwe kirin xwînê elini kana bulamak ~ê xwe lê dan (an jî xistin) el basmak * ez destê xwe li Quranê dixim ku ne ez im Kur'ana el basarım ki, ben değilim ~ê xwe lê dan hev elinde tutmak (bir malı satmayıp bekletmek) ~ê xwe lê girtin tutumlu olmak (veya davranmak) ~ê xwe lê negirtin 1) tutumlu davranmamak 2) akşamdan kavur, sabaha savur ~ê xwe li ba kirin (an jî hejandin) bay bay etmek, el sallamak ~ê xwe li ber (yekî) vekirin 1) birine elini açıp dilenmek 2) birine yalvarmak ~ê xwe li devê (yekî) xistin (birini) terslemek ~ê xwe li devê xwe xistin meydan okumak ~ê xwe li herfa Quranê xistin Kurana el basmak ~ê xwe li kitêbê xistin kitaba el basmak ~ê xwe li pişta (yekî) xistin 1) sırtını sıvazlamak 2) (birini) fitlemek ~ê xwe li xwe girtin tutumlu olmak, tutumlu davranmak ~ê xwe nedan (tiştekî) 1) el sürmemek (dokunmamak, değmemek, eliyle dokunmamak) 2) el sürmemek, el vurmamak, elini sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek, bir işi yapmayı kendine yakıştırmamak) * heta êvarê destê xwe neda tu karî akşama kadar bir işe elini sürmedi ~ê xwe nexe hemû qulan di hinan de mar hene, di han de jî dûpişk burnunu her işe sokma ~ê xwe nîşan dan elini belli etmek (veya göstermek) (iskambil oyunlyarında) ~ê xwe pê kirin 1) elini sürmek, dokunmak 2) seçmek ~ê xwe pê nekirin 1) el sürmemek, elini sürmemek (dokunmamak, değmemek) 2) el sürmemek, el vurmamak, elini sürmemek (bir işi yapmamak, ilgilenmemek, tenezül etmemek) * heta êvarê destê xwe bi tu tiştî nekir akşama kadar bir işe elini sürmedi 3) parmağını bile kıpırdatmamak (veya oynatmamak) (yek) li ~ê xwe pêçan avucunun içine almak ~ê xwe rakirin 1) elini kaldırmak 2) el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) ~ê xwe ranandin elini uzatmak ~ê xwe sivik kirin elini çabuk tutmak ~ê xwe tê werdan el katmak (bir işe karışmak) ~ê xwe vekirin 1) el açmak, avuç açmak (dilenmek için) 2) el açmak (başkasının yardımını istiyecek durumda olmak) ~ê xwe vemalaştin işine koyulmak ~ê xwe weşandin elini sallasa elisi ~ê xwe xistin pêsîra (yekî) (birinin) yakasına yapışmak ~ê xwe zû girtin elini çabuk tutmak ~ê Xwedê acıma, rahm ~ê (yekî) zêr (û zîv) birîn 1) gelir getiren bir mesleğe sahip olmak 2) becerikli olmak, elinden iyi iş gelmek ~ê (yekî) zêr bûn dürüst (veya sağlam) olmak ~ê zir takma el ~ê (yekî) zîv û zêr birîn 1) (birinin) kolunda altın bilezik olmak 2) elinden iyi iş gelmek ~ên (wî) di pêsîra (yekî) de bûn iki eli (birinin) yakasında olmak ~ên hev guvaştin tokalaşmak ~ên (yekî) li ber rûyê (wî) fikirîn iki eli şakaklarında düşünmek ~ên (yekî) li ser hev bûn işsiz güçsüz olmak, boş oturmak, işi gücü olmamak ~ên (yekî) li ser hev girêdayî man (an jî sekinîn) eli kolu bağlı kalmak ~ên xwe avêtin stûyê (yekî) boynuna sarılmak, ellerini boynuna dolamak * destên xwe avêtin stûyê min kollarını boynuma doladı ~ên xwe dan ser hev el bağlamak (saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak) ~ên xwe di stûyê (yekî) re birin ellerini boynuna dolamak ~ên xwe kirin pêsîra (yekî) iki eli (birinin) yakasında olmak

dest (II) *m* **1.** kat, takım, elbise takımı (giyecekler için) * **ji min re destek cil kirî** bana bir takım elbise aldi **2.** parça (sayı sıfatıyla beraber, tane) * **sê dest qumaşê ji bo cilan** üç parça elbiselik qumaş

dest (III) *m* qafile, grup * **destek tê yek diçe** bir kafile gelip biri gidiyor

dest (IV) *rd* **1.** aynı * **tev li destekî hatine çêkirin** hepsi aynı şekilde yapılmış **2.** *m* kalite, sınıf * **ji desta baş** iyi kaliteden * **titûna ji desta herî baş** birinci sınıf tütün

desta *h* çabucak, derhal, hemen

desta stranbêjan *nd* koro

destal *bnr* desttal

destan *m* **1.** destan (tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir) **2.** *wj* destan (kahramanlık öyküsünü anlatan halk şiiri) **3.** *wj* destan (klasik halk şiirinden ayrı olan modern uzun kahramanlık şiirleri)

destanbêj *nd/nt* destancı, destan anlatıcısı

destanbêjî *m* destan anlatıcılığı

destanbûn *m* destanlaşma

destanbûyîn *m* destanlaşma

destane *m* eldiven

destanî *rd* **1.** destanî (destan biçiminde olan) **2.** destansı, destansal

destankî *rd/nd* destansı

destannivîs *nd/nt* destancı, destan yazarı

destannivîsî *m* destan yazarlığı

destanwarî *rd/nd* destansı

destar I) *m* **1.** dastar, baş örtüsü **2.** imam sarığı * **destara serê mele** imamın sarığı

destar (II) *m* el değirmeni

destarhêrdî *nd/nt* el değirmenini kullanan (el değirmeniyle hububat öğüten kimse)

destarhêrî *nd/nt* el değirmenini kullanan kimse
destarik *n* el değirmeni **~ê qehweyê** kahve değirmeni
destarî *rd* karanlık elle
destarok *m* el değirmeni
destav *m* **1.** aptes (idrar yapma ve kalın bağırsağı boşaltma) **2.** tuvalet **~ lê teng bûn 1)** sıkışmak (aptesi gelmek) **2)** köşeye sıkışmak, zorlanmak **~ lê teng kirin 1)** *argo* (birinin) aptesini vermek (azarlamak) **2)** köşeye sıkıştırmak destav **~a biçûk** küçük aptes **~a (yekî) çûn** ishal olmak **~a (yekî) hatin** aptesi gelmek (veya olmak), tuvaleti gelmek, sıkışmak **~a (yekî) lê teng kirin** köşeye sıkıştırmak **~a mezin** büyük aptes **~a mezin a (yekî) hatin** büyük aptesi gelmek **~a mezin kirin** defi hacet etmek, yestehlemek **~a (yekî) ne xweş bûn** aptesi gelmek (veya olmak) haceti olmak, sıkıntısı olmak **~a (yekî) ne xweş e** haceti olmak, ayak yoluna gitmesi gerek **~a (yekî) nehatin** *mec* aptesi kaçmak **~a (yekî) teng bûn 1)** aptesi gelmek (veya olmak), sıkışmak **2)** sıkışmak, zorlanmak (tartışma vb. için) **~a (yekî) teng e** haceti olmak, ayak yoluna gitmesi gerek **~a xwe kirin** aptestini yapınak, hacetini yapmak **~a xwe ya biçûk kirin** küçük aptesini yapmak **~a xwerû** küçük aptes **~a xwerû bi xwe de berdan** altına kaçırmak **~a (yekî) zor danê** aptesi gelmek, sıkışmak
destava biçûk *nd* küçük aptes
destava mezin *nd* büyük aptes
destavêj *rd* saldırgan, mütecaviz
destavêjî *m* saldırganlık, mütecavizlik
destavêtin *m* **1.** yapışma (bir şeyi eline alma) **2.** sarkıntılık, tecavüz etme (namusuna saldırma, sarkıntılık)
destavgeh *m* abdesthane
destavgirtî *rd* apdestli
destavhatin *m* sıkışma, aptesi gelme
destav hatin *l/ngh* sıkışmak, aptesi gelmek
destavok *m* çocuk lazımlığı
destavrêj *m* ayak yolu, helâ, tualet
destavxane *m* abdesthane, ayak yolu, hacet yolu, tuvalet
destbav *m* yardımlaşma
destbazin *rd* eli bilezikli
destbehî *m* **1.** peşinat **2.** el emeği
destbela *nd/rd* savurgan, tutumsuz, musrif
destbelaş *nd/rd* savurgan, tutumsuz, musrif
destbelaşî *m* savurganlık, tutumsuzluk, musriflik
destbelatî *m* savurganlık, tutumsuzluk, musriflik **~ kirin** savurganlık yapmak
destbelav *rd* **1.** savurgan, savruk, tutumsuz, musrif **2.** hovarda (zevki için para harcamaktan çekinmeşen kimse) **3.** eli aza varmayan **~ bûn 1)** savurgan olmak, tutumsuz olmak **2)** hovarda olmak **3)** eli aza varmamak
destbelavane *h* **1.** savurganca, tutumsuzca **2.** hovardaca
destbelavî *m* **1.** savurganlık, savrukluk, tutumsuzluk **2.** hovardalık **~ kirin 1)** savurganlık yapmak, tutumsuzluk yapmak **2)** hovardalık yapmak **~ nekirin** idaresini bilmek, tutumlu davranmak
destbelavîbûn *m* **1.** savurganlaşma, tutumsuzlaşma **2.** hovardalaşma
destbelavî bûn *l/ngh* **1.** savurganlaşmak, tutumsuzlaşmak **2.** hovardalaşmak
destbelavîkirin *m* **1.** savurganlık etme **2.** hovardalık etme
destbelavî kirin *l/gh* **1.** savurganlık etmek **2.** hovardalık etmek
destben *n* deve ipi
destbend *m* kelepçe
destber *nd/nt* kefil **~ nîşan dan** kefil göstermek
dest berdan *m* **1.** el çekme **2.** terketme **3.** savurgan olma
dest berdan *l/gh* **1.** el çekmek **2.** terketmek **3.** savurgan olmak
destberdayî *rd* savurgan
destberdayîtî *m* savurganlık **~ kirin** savurganlık yapmak
destberî *m* kefillik, kefalet **~ dan** kefalet vermek
destberketî *rd* **1.** eli sakat **2.** *mec* çaresiz
destbest *bnr* destbeste
destbeste *rd* eli bağlı, elpençe
destbestebûn *m* eli bağlı olma, elpençe olma
destbestî *rd* elli bağlı
destbêr *m* kar küreği
destbibazın *rd* bilezikli
destbibereket *rd* **1.** eli bereketli **2.** *mec* uğurlu
destbidest *rd* birden, yekten
destbiemel *rd* olçum, on parmağında on hüner (veya marifet)
destbihevdan *m* (birbirine) el verme, dayanışma
dest bi hevdan *l/bw* (birbirine) el vermek, dayanışmak
destbihine *rd* eli kınalı
destbikar *rd* becerikli, maharetli, mahir
destbikarane *h* mahirane
destbikarî *m* beceri, maharet
destbikarîtî *m* beceriklilik
destbikevir *rd* **1.** eli taşlı **2.** *mec* bahanesi hazır kimse
destbikêr *rd* **1.** eli iş tutan **2.** eli uz, eli işe yatkın, becerikli, maharetli **~ bûn** eli işe yatmak
destbikêrî *m* el uzluğu, el yatkınlığı, beceriklilik
destbira *bnr* destbirak
destbirak *nd/nt* **1.** ahiret kardeşi, kan kardeşi **2.** musahip **3.** kanka

destbirakî *bnr* destbiraktî
destbiraktî 1. ahiret kardeşliği, kan kardeşliği 2. musahiplik ~ **dan hev** kan kardeşi olmaya karar vermek
destbiratî *bnr* destbiraktî
dest birin xwe *l/bw* 1. el kaldırmak (birine vurmaya kalkışmak) 2. (bir işe) girişmek, işe koyulmak, teşebbüse geçmek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) 3. tepkide bulunmak, harekete geçmek 4. karşılık vermek, karşı koymak (veya gelmek), boş durmamak (birinin yaptığına karşılık olarak bir harekette bulunmak
destbiser *rd* rehin
destbiserî *m* rehinlik
destbişiv *rd* (eli) sopalı
destbivêr *n* balta sapı
destbixêr *rd* uğurlu
destbixwîn *rd* eli kanlı, katil
destbixwînî *m* eli kanlılık
destbizor *rd* kazancı iyi olan
destbombe *m* el bombası
destborî *m* bir kimsenin vekaletini kullanma
destborîn *m* afetme
dest borîn *l/gh* afetmek
destbûrî *rd* sözü ciddiye alınmayan, sözüne önem verilmeyen
destcerb *rd* eli çabuk
destcerbî *m* elçabukluğu
destconî *n* dibek tokmağı
destçep *rd* solak
destçepî *m* solaklık
destçipik *rd* eli çabuk
destçipikî *m* eli çabuk olma
destda *nd/nt* destekleyici
destdan *m* 1. elleme, el sürme, dokunma 2. el verme 3. yakışık alma 4. kurcalama 5. tahrif, bozma, kalem oynatma
dest dan *l/gh* 1. ellemek, el sürmek, dokunmak 2. el vermek 3. yakışık almak 4. kurcalamak 5. tahrif etmek, bozmak, kalem oynatmak
destdanî *m* 1. dokunma 2. *biy/rd* dokunsal
dest dan hev *l/bw* 1. tokalaşmak 2. yardımlaşmak, (birbirine) el uzatmak, yardımcı olmak 3. birbirini desteklemek 4. elleşmek (pazarlıkta birbirine el verip anlaşmaya çalışmak)
dest danîn serê *l/bw* 1. haczetmek, müsadere etmek 2. üstüne yatmak, üzerine oturmak, zaptetmek
destdar *nd/nt* yandaş, destekleyen, taraftar ~ **girtin** yandaş tutmak
destdayî *rd* 1. elverişli 2. ellenmiş, dokunulmuş 3. kurcalanmış 4. tahrif edilmiş, kalem oynatılmış olan
destdayîbûn *m* elverişlilik
destdayîn *m* 1. elleyiş, el sürüş, dokunuş 2. veriş 3. yakışık alma 4. kurcalayış 5. tahrif ediş, bozma, kalem oynatma
destdayîtî *m* destekleyicilik
destdemayî *rd* elde kalmış, tapon * **malên ku destdemayî tîne difiroşe** tapon maları getirip satıyor
destdêr *rd* dokunan, el süren
destdirêj *nd/nt* 1. eli uzun, güçlü, kudret sahibi, zorba * **tu miroveki destdirêj î, destê te digihîje her derî** elin uzun, her yere ulaşırsın 2. etkili, erk sahibi 3. hırsız, dalgıç (birinden habersiz bir şeyler alma huyu olan kimse) 4. sarkıntılık, tecavüz, tassalut ~ **(yekê) kirin** 1) sarkıntılık etmek 2) tecavüz etmek
destdirêjayî *m* 1. güçlülük, kudret 2. etkililik 3. tecavüz (başkasının hakına el uzatma)
destdirêjî *m* 1. sarkıntılık, tassalut 2. tecavüz (başkasının hakına el uzatma) 3. etkililik, kudret
destdirêjîkirin *m* 1. el uzatma 2. sarkıntılık etme 3. tecavüz etme (başkasının hakına el uzatma)
destdirêjî kirin *l/gh* 1. el uzatmak 2. sarkıntılık etmek 3. tecavüz etmek (başkasının hakına el uzatmak)
destdirêjk *m* pens, pense
destdirêjkar *nd/nt* tecavüzcü
destdirêjkarî *m* tecavüzcülük
destdirêjker *nd/nt* tecavüzcü
destdirêjkerî *m* tecavüzcülük
deste *m* 1. deste (cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanması, demet) * **desteya qeleman** kalem destesi * **desteya îskambîlê** iskambil destesi 2. *mec* deste (çok) * **ji beriya xwe desteyek pere derxist** cebinden bir deste para çıkardı 3. bağlam, demet, tutam (bitki ve çiçek bağlamı) 4. buket (çiçek demeti) 5. takım, kostüm (takım elbise) * **destek cil ji min re bikire** bana bir takım elbise satın al 6. *lşk* takım (bölüğü oluşturan birliklerden her biri) 7. grup * **gel deste deste li dora wî kom bûye** halk etrafında grup grup toplaşmıştı 8. kurul, heyet * **desteya şêwrê** danışma kurulu 9. parti (bir bütünün oluşturan parça, kısım) * **ji me re desteyek mal bişîne** bize bir parti mal gönder 10. posta (takım, kol) * **desteya karkeran bi dorê dixebitin** işçi postaları nöbetleşe çalışıyorlar 11. kabza 12. adet (beşli fişek paketi) 13. adet (altılı paket) * **desteyek şûşe bide min** bana bir adet bardak ver ~ ~ deste deste **~ya bendûbariyê** (an jî **dîsiplînê** disiplin kurulu **~ya bijêran** seçiciler kurulu **~ya bijêriyê** seçici kurul **~ya dadmendan** hakem heyeti **~ya dadweriyê** (an jî **edaletê**) adalet komisyonu **~ya hilbijartinê** seçim kurulu **~ya hilbijartinê ya bilind** yüksek seçim kurulu **~ya nivîsaran** yazı kurulu, tahrir heyeti **~ya pirsyariyê** soruşturma kurulu **~ya pişkinanê**

(**venêranê** an jî **soraxê**) teftiş kurulu ~**ya qanûndanînê** yasama kurulu ~**ya rawêjkariyê** (an jî **şêwirdariyê**) danışma kurulu ~**ya rêveberiyê** (an jî **kargêriyê**) yönetim kurulu ~**ya venasînê** (an jî **keşêf**) *lşk* keşif kolu ~**ya venihartinê** (an jî **pişkinînê**) denetleme kurulu ~**ek goşt lê kêm bûn** tek eksiğliği biraz zayıl olmak dest ~**eke dinê** tekrardan
desteber (I) *n* dibek tokmağı
desteber (II) *nd/nt* **1.** kefıl, garantör **2.** yüklenici, üstlenici
desteber (III) *nd/nt* rehine
desteberî (I) *m* **1.** kefıllik, garantörlük **2.** yüklenicilik, üstlenicilik **3.** güvence, garanti, teminat ~ **dan** güvence vermek ~ **dan (yekî)** (bir şeyi) garanti etmek ~ **xwestin** güvence istemek
desteberî (II) *rd* rehin
desteberîtî *m* **1.** kefıllik, garantörlük **2.** yüklenicilik, üstlenicilik
desteberkirî *rd* güvenceli, garantili
destebijêr *m* seçici kurul
destebira *bnr* destbirak
destebirak *n* **1.** ahiret kardeşi **2.** musahip
destebirakî *m* **1.** ahiret kardeşliği **2.** musahiplik
destebiratî *m* **1.** ahiret kardeşliği **2.** musahiplik
desteconî *n* dibek takmağı
destedengbêj *m* koro
destedest *bnr* dest bi dest
destedêr *m* mecburi sulama
destedêrkirin *m* çabuk sulama
destedêr kirin *l/gh* çabuk sulamak
destedûr *rd* kontrolden uzak olan
destegeh *m* **1.** tezgah **2.** imalathane
destegir *nd/nt* **1.** yardımcı, destekleyici **2.** hami (kollayan, arka çıkan)
destegorik *n* eldiven
destegul *m* güldeste, buket
destek *m* **1.** destek, dayanak (mesnet) **2.** destek (yardım) **3.** *lşk* destek (bir birlik için sağlanan yardım veya koruma) **4.** tutak, tutacak, kol (bir şeyin tutulacak yeri) ~ **dan berê** desteklemek (destek koymak) ~ **hatin kirin** desteklenmek ~ **jê girtin** destek görmek **(kesek)** ~ **kirin** (birinden) taraf olmak ~ **lê xistin** desteklemek (destek koymak) ~ **li berê hatin xistin** desteklenmek ~ **li ber xistin** desteklemek (destekle beslemek)
destekar (I) *n* el işi
destekar (II) *rd/nd* **1.** destekleyici **2.** yardımcı
destekarî (I) *m* müdahale, el sürme
destekarî *m* **1.** destekleyicilik **2.** yardımcılık
destekdar *rd* **1.** destekli **2.** *nd/nt* destekleyici
destekdarî *m* **1.** destekleme **2.** destekleyicilik
desteker *nd/nt* desteleyici
destekerî *m* desteleyicilik
destekgir *nd/nt* destekleyici
destekgirî *m* **1.** destekleme **2.** destekleyicilik
destekirin *m* **1.** desteleme **2.** demetleme
deste kirin *l/gh* **1.** destelemek **2.** demetlemek
destekirî *rd* **1.** desteli **2.** demetli, demetlenmiş
destekker *nd/nt* destekleyici
destekkerî *m* destekleyicilik
destekkirin *m* **1.** destekleme **2.** destekleme (yardım sağlama)
destek kirin *l/gh* **1.** desteklemek **2.** desteklemek (yardım sağlamak)
destekkirî *rd* destekli
destemel *rd* eli işe yatkın, eli uz, becerikli ~ **bûn** eli işe yatmak, elinden iyi iş gelmek
destemelî *m* el yatkınlığı, el uzluğu
destemo *nd/nt* odacı
destemotî *m* odacılık
destenan *n* somuna benzer yassı ekmek
desteng *rd* **1.** sıkışık (maddi olarak sıkışmış durumda olan) * **ez van rojan desteng im, çend roj bi şûn de ez deynê xwe bidim nabe?** bu aralar sıkışığım, borcumu sonra ödesem olur mu? **2.** cimri
destengbûn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)
desteng bûn *l/ngh* sıkışmak, başı daralmak, darlaşmak (para yönünde darlığa düşmek)
destengbûyî *rd* sıkışık, başı darlaşmış olan
destengbûyîn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)
destengî *m* darlık, sıkıntı, sıkışıklık (geçim darlığı, geçim zorluğu, parasızlık) ~ **lê çêbûn** darlaşmak, dara gelmek, mecbur olmak ~**ya pereyan** *ab/m* para darlığı **(di)** ~**yê de bûn** sıkıntıda olmak
destengî lê çêbûn *l/bw* darlaşmak
destenik *rd* elinden bir şey gelmeyen, fakir
destepeyv *rz/m* cümlecik
destepirtûk *m* el kitabı
destepostî *m* saklama, hasıraltı etme
destepostî kirin *l/gh* saklamak, hasıraltı etmek
desteqamçî *n* kamçı sapı
destere *m* testere
desterêjî *lşk/m* tarama
desteser *m* **1.** müsadere, el koyma **2.** *rd* müsadere edilmiş, el konulmuş olan **3.** *rd* zorba, el koyan **4.** *rd* tutuklu
desteserî *m* **1.** müsadere, zor alım **2.** *hiq* haciz ~ **kirin** haczetmek
desteserkirin *m* **1.** müsadere etme, el koyma, zor alıma çarpma **2.** bloke etme **3.** haczetme **4.** tutuklama
desteser kirin *l/gh* **1.** müsadere etmek, el koymak, zor alıma çarpmak **2.** bloke etmek **3.** haczetmek **4.** tutuklamak
desteserkirî *rd* **1.** müsadereli, el konulmuş **2.** hacizli, mahcuz **3.** tutuklu, tutuklanmış olan
destestranbêj *m* koro
desteval *rd/h* eli boş

destexane *m* sofra
destexweşî *m* başarı ~ **lê kirin** (birine) başarılar dilemek
destexwişk *m* ahiret kardeşi, kankardeşi (kadın için)
desteya amojiyê *nd* danışma kurulu, istişare heyeti
desteya amojkariyê *nd* danışma kurulu
desteya keşfê *nd* keşif kolu
desteya nivîskaran *nd* yazı kurulu
desteya redaksiyonê *nd* redaksiyon kurulu
desteya sazbendan *nd* orkestra
desteya venasînê *nd* keşif kolu
desteya wezîran *nd* bakanlar kurulu, kabine
destê duduyan *nd* ikinci el
destê xwe pê kirin *l/bw* **1.** elini değdirmek **2.** el sürmek, dokunmak **3.** seçmek * **tu destê xwe bi kê bikî ew ya te ye** kimi seçersen o senin
destê xwe vekirin *l/bw* el açıp dilenmek
destê zir *nd* takma el
desttêdan *m* el sürmek, dokunma
dest tê dan *l/bw* el sürmek, dokunmak
destêdayîn *m* el sürüş, dokunuş
destêl *m* cep telefonu
destfilok *m* lavabo
destfireh *rd* eli geniş, cömert
destfirehî *m* cömertlik
destgeh *n* **1.** tezgah **2.** *mzk* makam ~**ê kirdinakê** hadde fabrikası
destgehwapor *m* tersane
destgere *m* el arabası
destgerm *rd* eli geniş (cömert)
destgermî *m* eli geniş olma (cömertlik)
destgir *nd/nt* **1.** destekleyici, destekçi **2.** yardımsever **3.** hami (kollayan, koruyan) **4.** gelinin kolunu tutarak onu bindirmeye götüren veya damadın evi yakın olduğunda onu eve kadar götüren iki yakını
destgiran *rd* **1.** eli ağır, ağır canlı (yavaş iş yapan, çevik olmayan) **2.** ağır, hantal (davranışları yavaş olan) **3.** eli ağır (vurunca çok acıtan kimse) ~ **e** eline ağır
destgiranî *m* **1.** ağır canlılık, ağır davranan, ağır iş görme **2.** hantallık
destgiranî kirin *l/gh* yavaştan almak (işi gereken sürede yapmamak)
destgirêdan *m* el bağlama
dest girê dan *l/bw* el bağlamak
destgirêdayî *rd* elli bağlı
destgirtin *m* **1.** elini tutma **2.** nişanlama **3.** yardımlaşma
dest girtin *l/gh* **1.** elini tutmak **2.** nişanlamak
destgirtî (I) *rd* nişanlı (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan)
destgirtî (II) *rd* **1.** tutumlu **2.** eli sıkı, cimri, var yemez
destgirtîtî (II) *m* cimrilik
destgirtîtî (I) *m* nişanlılık
destgîr *nd/nt* **1.** esir, tutsak **2.** *m* ele geçirme, yakalama, tutma ~ **kirin 1)** esir almak **2)** ele geçirmek, yakalamak, tutmak, derdest etmek
destgîran *rd* nişanlı kız
destgîrbûn *m* ele geçme, yakalanma, derdest olma
destgîr bûn *l/ngh* ele geçmek, yakalanmak, derdest olmak
destgîrbûyîn *m* ele geçiş, yakalanma, yakalanış
destgîrî *m* tutsaklık
destgîrkirin *m* ele geçirme, yakalama, derdest etme
destgîr kirin *l/gh* ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek
destgîrkirî *rd* ele geçirilmiş, yakalanmış, derdest edilmiş
destgoç *rd* yumru elli
destgopal *rd* yumru elli
destgorik *n* eldiven (parmaklı)
desthefsar *n* yular
desthene *m* kına gecisi
destheq *n* el emeği
destheram *rd* murdar(kimse)
desthesin *nd* demirel
desthev *nd/nt* müttefık
desthevî *nd/nt* müttefıklik, ittifak
desthêlan *bnr* desthilan
dest hilan *l/gh* **1.** el kaldırmak **2.** karşılık vermek
desthilanîn *m* **1.** harekete geçme (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) **2.** karşılık verme (karşı gelme), cesaret etme ~ **mifta xêrê ye** girişmek başarının ilk adımıdır
dest hilanîn *l/gh* **1.** harekete geçmek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak) **2.** karşılık vermek (karşı gelmek), cesaret etmek
desthilat *nd/nt* **1.** iktidar, erk * **partiya desthilatê** iktidar partisi * **desthilata siyasî** siyasi erk **2.** *rd* erkli, nüfüzlu ~**a darizandinê** (an jî **dadweriyê**) yargı gücü (veya erki) ~**a qanûndanînê** yasama gücü (hakkı, yetkisi veya kuvveti) ~**a ramyarî (an jî siyasî)** siyasî iktidar ~**a rêvebirinê** (an jî **cîbicîkirinê**) yürütme gücü (veya erki)
desthilata gel *nd* el erki
desthilatdar *rd* **1.** iktidar, erkli, muktedir (iktidar sahibi) **2.** yetkili ~ **kirin** yetkili kılmak
desthilatdarkirin *m* yetkilendirme
desthilatdar kirin *l/bw* yetkilendirmek
desthilatî *m* **1.** iktidar, erk (bir işi başarabilme yetki ve yeteneği) **2.** iktidar (devlet yönetimini elinde bulundurma ve devlet gücünü kullanma yetkisi) **3.** *sos* iktidar, erk **4.** yetki **5.** otorite, sulta, yetke ~**ya torinan** (an jî **xanedanan)** *sos/nd* soylu erki
desthine *m* kına gecesi
desthişk *rd* **1.** eli ağır **2.** cimri

desthişkî *m* 1. eli ağır olma 2. cimrilik
desthînî *m* el alışkanlığı
destik (I) *m* bir kız çocukları oyunu
destik (II) *n* el, elcik ~ê yekî tê de bûn bir işte parmağı olmak
destik (III) *n* 1. tutacak (mutfak el bezi) 2. tutak (bir şeyin tutulacak yeri) 3. tutamaç, tutamak (bir şeyin tutulup çekilebilen yeri, tutunacak) 4. balçak, kabza 5. dibek kolu 6. el (bazı nesne ve araçlarda tutmaya yarayan bölümü) * **destikê derî** kapı eli 7. kol (makinelerde tutup çevirmeye veya çekmeye yarayan ağaç veya metal parçası) 8. kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) 9. sap (aletler için) 10. hallaç tokacı 11. ellik, eldiven 12. kabza, karasaban kabzası 13. sap (kazma sapı gibi) 14. deste (cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanması, demet) 15. deste (kurutulmuş tütün yapraklarını üstüste koyup deste haline getirme) 16. *nd/nt* kukla * **ew destikên xelk û alemê ne** onlar el alemin kuklaları ~**ê cot** kara saban kabzası ~**ê derî** kapı kolu
destikê cot *nd* karasaban kabzası
destikê destarê *nd* el değirmeni tutağı
destikê vitêsê *nd* vites kolu
destikker *nd/nt* desteleyici
destikkerî *m* desteleyicilik
destikkirin *m* desteleme
destik kirin *l/gh* destelemek
destikkirî *rd* desteli, (destelenmiş olan)
destirman *nd/nt* 1. hizmetkâr, hizmetçi 2. besleme, sığıntı
destirmanî *m* 1. hizmetkârlık, hizmetçilik 2. beslemelik, sığıntılık
destirmantî *bnr* destirmanî
destî (I) *n* eldiven
destî (II) *n* 1. sap * **destiyê kuling** kazma sapı 2. kabza, tutak * **destiyê kêrê** bıçak kabzası 3. kol, sap (müzik aletlerinde) 4. kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) ~**yê bêrê** kürek sapı 5. deste, ekin destesi
destîbêr *m* kürek sapı
destîbivir *n* balta sapı
destîcêr *n* küçük testi
destîconî *n* dibek tokmağı
destîdar *rd* saplı
destîhesin *n* demir sap
destîkuling *n* kazma sapı
destîmelêv *m* yaba sapı
destîmer *m* bel küreği sapı
destîne *m* imza
destîtevir *n* kazma sapı
destîzîv *rd* gümüş sapli
destjêberdan *m* vazgeçme
dest jê berdan *l/bw* vazgeçmek
destjêbirîn *m* alakayı kesme
dest jê birîn *l/bw* alakayı kesmek
destjêhatî *rd* 1. eli uz, maharetli 2. yiğit
dest jê hilgirtin *l/bw* yararlanmak
destjêkişandin *m* 1. vazgeçme, istifa etme, el çekme 2. (birini) rahat bırakma 3) terketme (ölme) ~**a xwe dan** istifayı basmak
dest jê kişandin *l/bw* 1. vazgeçmek, istifa etmek, el çekmek 2. (birini) rahat bırakmak 3) terketmek (ölmek) * **wî dest ji me kişand** bizi terketti (öldü)
dest jê nebûn *l/bw* 1. muhabbetine doyum olmamak 2) vazgeçememek
destjêşûştin *m* 1. (bir işten) el yıkama, el çekme, vazgeçme 2. umudunu kesmek
dest jê şûştin *l/bw* 1. (bir işten) el yıkamak, el çekmek, vazgeçmek 2. umudunu kesmek
destkar (I) *n* el işi, el yapımı ~**ê gawiran** gâvur icadı
destkar (II) *nd/nt* 1. yönetici 2. mudahaleci, karışan
destkarî (I) *m* el işçiliği, el yapımı
destkarî (II) *m* 1. yöneticilik 2. müdahale, karışma
destkarîlêbûn *m* 1. el değme 2. müdahale edilme, karışılma
destkarî lê bûn *l/bw* 1. el değmek 2. müdahale edilmek, karışılmak
destkarîlêkirin *m* 1. elleme, dokunma 2. karışmak, müdahale etmek
destkarî lê kirin *l/bw* 1. ellemek, dokunmak 2. karışmak, müdahale etmek
destkeftin *bnr* desketin
destkeftî *bnr* desketî
destkere *m* teskere
destketin *m* 1. elde etme 2. kazanım, ele geçen şey
destketî *n* 1. kazanç, kazanım 2. edinti, edinme 3. muhassala, elde edilmiş sonuç 4. *rd* edinilmiş, kazanılmış
destkevtin *bnr* desketin
destkevtî *bnr* desketî
destkêlek *nd* bir halı motifi
destkêrî *m* el alışkanlığı (uzluğu veya yatkınlığı)
destkêş *m* 1. elle çekme 2. eldiven 3. eyer ve semerin arka tarafında bulunan kulpa diğer yük hayvanların yuları bağlama durumu 4. pulluğun şasesi 5. *rd* el çeken, vazgeçen ~**î xwe kirin** yedeğinde götürmek
destkêşî *m* 1. elle çekme 2. yardım 3. el çekme, vazgeçme
destkêşkirin *m* elle atı çekme, yürütme
destkêş kirin *l/gh* elle atı çekmek, yürütmek * **hespê xwe destkêş kir** atını elle eçkti
destkin *rd/mec* imkanları kısıtlı, fakir
destkinî *m* fakirlilik
destkir *n* 1. el yapısı, el işi 2. yapı (bir kimse, bir kuruluş; yapma, oluşturma, meydana getirme) 3. el becerisi ~**ê evdan kul yapısı**
destkird *rd* yapay, suni
destkirin *m* el etme

dest kirin *l/gh* el etmek
destkirî *rd* el işi, el emeği
destkî *rd* mayasız ekmek
destkîsî *m* gizli yapılan yardım
destkol *m* elle eşeleme (veya kazma) ~ **kirin** elle eşelemek (veya kazmak)
destkuj *rd* mirdar
destkurt *rd* fakir, imkanları kısıtlı
destkurtî *m* fakirlik
destlep *m* el emeği
destlepî *rd* zar zor geçinen kimse
destlepk *m* **1.** el yordamı **2.** elle şakalaşma, veya dövüşme
destlez *rd* eli çabuk olan
destlezî *m* el çabukluğu
dest lê anîn hev *l/bw* kasnaklamak, kollarını dolayarak kavramak
dest lê birin *l/bw* kıyılmak
destlêdan *m* dokunma
dest lê dan *l/bw* dokunmak
destlêger *nd/nt* kurcalayıcı
destlêgerandin *m* **1.** elleme **2.** okşama, sıvazlama **3.** kurcalama **4.** tahrif etme, bozma, kalem oynatma **5.** kıyma **6.** dokunmak (karıştırma)
dest lê gerandin *l/bw* **1.** ellemek **2.** okşamak, sıvazlamak **3.** kurcalamak **4.** tahrif etmek, bozmak, kalem oynatmak **5.** kıymak **6.** dokunmak (karıştırmak) * **bila kes dest li van kaxizan negerîne** bu kâğıtlara kimse dokunmasın
destlêgerîn *m* **1.** ellenme, elleniş **2.** kurcalanış **3.** tahrif edilme, kalem oynatılma **4.** eli tutma, eli iş görme
dest lê gerîn *l/bw* **1.** ellenmek **2.** kurcalanmak **3.** tahrif edilmek, kalem oynatılmak **4.** eli tutmak, eli iş görmek
destlêgirtin *m* **1.** idareli kullanma, tutumlu davranma, tasarruflu olma **2.** tasrsarruf etme
dest lê girtin *l/bw* **1.** idareli kullanmak, tutumlu davranmak, tasarruflu olmak **2.** tasarruf etmek
destlêgirtî *rd* tutumlu, idareli
destlêgirtîbûn *m* tutumluluk
dest lê hejandin *l/bw* bay bay etmek, oğurlamak
dest lê ketin *l/bw* **1.** dokunulmuş olmak **2.** tahrif edilmiş olmak
dest lê lefandin *l/bw* kasnaklamak, kollarını dolayarak kavramak
destlênegeriyayî *rd* bakir, el değmemiş, kullanılmamış
dest lê negerîn *l/bw* eli tutmamak, iş görmemek
destlênegirtî *rd* tutumsuz
destlênegirtîbûn *m* tutumsuzluk
destlêneketî *rd* bakir, dokunulmamış, el değmemiş
dest lê pelandin *l/bw* elle yoklamak
destlêpelandî *rd* eline erkek eli değmiş (kadın)
dest lê rabûn *l/bw* **1.** (birine) eli kalkmak **2.** çalışına isteğini duymak
dest lê ranebûn *l/bw* **1.** (birine) eli kalkmamak **2.** çalışma isteğini duymamak
destlêvebûyî *rd* el yatkın, bir işe alışmış olan
dest lê xistin *l/bw* el basmak * **dest li Quranê xist** Kuran'a el bastı
dest li ber vegirtin *l/bw* (birine) elini açmak
dest li berîkê xistin *l/bw* elini cebine atmak, parayı sökülmek
dest li doxînê xistin *l/bw* ayak yoluna çıkmak
destlimêj *bnr* destnimêj
destliser *rd* himaye altında, kuruma altında olan
destliserhev *rd* el pençe divan
destmal *m* **1.** mendil **2.** el bezi **3.** *argo* hafif kadın ~**a** (an jî **ser destê) xortan 1)** el üstünde tutulan kimse **2)** hafif kadın ~**a ser destan** sevilen sayılan kimse
destmala kaxiz *nd* peçete
destmala serî *nd* baş örtüsü
destmalgir *nd/nt* peşgir tutan
destmalk *m* mendil
destmêj *bnr* destnimêj
destmiz *m* **1.** ücret **2.** el emeği * **me deh milyon destmiziyê da** el emeği olarak on milyon verdik
destneavêj *rd* dokunulmaz
destneavêjî *m* dokunulmazlık
destnedan *m* **1.** elvermeme **2.** yakışmama, yakışık almama **3.** dokunmama, el sürmeme **4.** uygunsuzluk
dest nedan *l/gh* **1.** el vermemek **2.** yakışmamak, yakışık almamak * **ev tişt ji me re dest nade** bu iş bize yakışmaz **3.** dokunmamak, el sürmemek
destnedayî *rd* **1.** elverişsiz **2.** dokunulmaz (ilişilmez, el sürülmez, taaruzdan masun)
destnedayîbûn *m* **1.** elverişsizlik **2.** dokunulmazlık
destnedayîn **1.** elvermeme **2.** yakışmama, yakışık almama **3.** dokunmama, el sürmeme **4.** uygunsuzluk
destnedayînî *m* dokunulmazlık
destneşûştî *rd* **1.** eli kırlı **2.** kötü kimse
destnexweş *rd* kötü kimse
destnêj *rd* sonradan ekilen
destnimêj *m* aptes, tahret (namaz için) ~ **girtin** aptes almak ~**a (yekî) betal bûn** aptesi bozulmak ~**a mezin** büyük aptes ~**a (yekî) şikestin** aptesi bozulmak ~**a (yekî) teng bûn** sıkışmak (aptesi gelmek) ~**a wan ji hev neşikestin** (birbirine) nikahları düşmemek ~**a xuslê** gusül abdesti, boy aptesti ~**a xwe nû kirin** aptes tazelemek ~**a xwe şikandin** aptes bozmak, apdestini etmek
destnimêjgeh *m* apteslik

destnimêjgirtî *rd* apdestli
destnivîs *m* el yazısı
destnivîsar *m* 1. yazma, el yazması (yazma kitap vb) * **berhema destnivîsar** yazma eser
destnivîskî *rd/h* el yazma eser
destnizim *rd* güçsüz
destnizimî *m* güçsüzlük
destnîgar *m* nişan (nişanlama sırasında yapılan tören) * **em gazî destnîgarê kirin** bizi nişana çağırdılar
destnîgarî *rd* nişanlı (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan) ~ **kirin** nişanlamak
destnîgarîtî *m* nişanlılık
destnîşan *m* 1. elle işaret etme 2. (bir yere) parmak basmak, imza 3. belirtme
destnîşankirin *m* 1. elle işaret etme 2. (bir yere) parmak basma, imza atma 3. belirtme, belirleme
destnîşankirin *l/gh* 1. elle işaret etmek 2. (bir yere) parmak basmak, imza atmak 3. belirtmek, belirlemek
destnîşankirî *rd* 1. belli, muayen 2. belli başlı 3. belirli, belirlemiş olan
destnûser *n* hattat
destnûserî *m* hattatlık
destodev *rd* obur, nevsine düşkün
destodevo *rd* elden ağıza yaşayan
destodevobûn *m* elden ağıza yaşama
destodevo bûn *l/ngh* elden ağıza yaşamak
destok *nd/nt* oyunda yardımcı
destoyer *lşk/m* destroyer, muhrip
destpak *rd* 1. dürüst, temiz kimse 2. iyi huylu, hırsızlık yapmayan
destpakî *m* 1. dürüst olma, temiz olma 2. iyi huylu olma, hırsızlık yapmama
destpas *rd* eli açık, açık elli
destpastî *m* açık ellilik
destpelixî *rd/ndt* sakar, beceriksiz (kimse)
destpelixîtî *m* sakarlık, beceriksizlik
destpelk *m* el yordamı
destpençe *rd* el pençe
destperî *m* mastürbasyon ~ **kirin** mastürbasyon yapmak
destpêbûn *m* başlanma
dest pê bûn *l/bw* 1. başlanılmak, başlanmak 2. karışılmak
destpêdan *m* 1. dokunma 2. iyi dilekle okşama
dest pê dan *l/bw* 1. dokunmak 2. iyi dilekle okşamak
destpêk *m* 1. başlangıç, iptida * **destpêka jînê** hayatın başlangıcı 2. başlama 3. *wj* giriş (edebi eserlerde önsözden sonra yer alan bölüm) 4. giriş, girizgâh 5. giriş (bir bilime hazırlık amacıyla yazılan eser) * **destpêka ziman** dile giriş 6. giriş (bir müzik parçasında baştaki bölüm) ~**a rojîgirtinê** imsak
destpêkejîn *m* ilkel yaşam
destpêker *nd/rd* başlayıcı
destpêkerî *m* girişim, girişme
destpêkirin *m* 1. başlama 2. başlama (çalışır, işler, yürür duruma girme) 3. başlama (görünme) 4. başlama (etkisini gösterme) 5. başlama (hoş olmayan bir davranışa koyulma) 6. tutma 7. başlama, atılma 8. başlama, koparma 9. dokunma, dokunuş 10. elleşme, el sürme (elle dokunma) 11. kalkışma, koyulma (girişme, başlama) 12. tutturma (bir şeyi yapmakta olma, bir işe başlayıp sürdürme) 13. başlama, adım atma (bir işe ilk kez girişme) 14. yağmaya başlama 15. girme (zaman anlamlı kavramlar için; başlama) ~**a kar** işe başlama
dest pê kirin *l/bw* 1. başlamak * **min dest bi nivisandinê kir** yazmaya başladım 2. başlamak (çalışır, işler, yürür duruma girmek) * **leyîstik dest pê kir** oyun başladı 3. başlamak (görünmek) * **piştî taxên perê bajark goristan dest pê dike** kasabanın kenar mahallelerinden sonra mezarlık başlar 4. başlamak (etkisini göstermek) * **zivistanê dest pê kir** kış başladı 5. başlamak (hoş olmayan bir davranışa koyulmak) * **dîsa dest bi çêran kir** yine küfür etmeye başladı 6. tutmak * **ji yê biçûk dest pê bikin heya yê mezin** küçüğünden tutun büyüğüne kadar 7. başlamak, atılmak * **dest bi ticaretê kiriye** ticarete atılmış 8. başlamak, koparmak * **dest bi qîrînê kir** çığlık kopardı 9. dokunmak, el sürmek * **destê xwe bi wê nekin** elinizi oraya sürmeyiniz 10. elleşmek (elle dokunmak) 11. kalkışmak, koyulmak (girişmek, başlamak) * **qet wê agahdar meke, paşê wê rabe dest bi vekolandina her tiştî bike** onu haberdar etme, sonra herşeyi araştırmaya kalkışır 12. tutturmak (bir şeyi yapmakta olmak, bir işe başlayıp sürdürmek) * **min dest bi stranekê kiriye** bir türkü tutturmuşum 13. başlamak, adım atmak (bir işe ilk kez girişmek) 14. yağmaya başlamak * **gava ku em dikirin biçûna malê baranekê dest pê kir** eve gider iken aldı da bir yağmur 15. girmek (zaman anlamlı kavramlar için; başlamak) * **biharê dest pê kir** ilkbahar girdi
destpêkirî *rd* 1. başlanmış 2. başlanılmış, girişilmiş olan 3. dokunulmuş
destpêkî *rd* 1. ilkel, iptidaî 2. *m* başlangıç 3. *m* giriş
destpêkîtî *m* ilkellik, iptidaîlik
destpênebûyî *rd* bakir, el değmemiş, kullanılmamış
dest pê nesekinîn *l/bw* eli rahat durmamak
destqerimî *rd* yorgun (elleri yorulmuş olan)
destqirêj *rd* 1. elleri kirli 2. *mec* karanlık işler yapan kimse
destqop *rd* eli sakat (olan kimes)
destqusiyayî *rd* (bir işe) eli yatkın

destrencî *m* zahmet
destrêjk *m* **1.** kıskaç **2.** *lşk* tetik (ateşli silâhları ateşlemek için çekilen küçük manivelâ)
destroyer *m* destroyer
destsivik *rd* **1.** eli çabuk **2.** eli hafif (acıtmadan, tedirgin etmeden iş gören) **3.** *mec* eline sahip olmayan, hırsız ~ e eline çabuk
destsivikî *m* **1.** el çabukluğu **2.** el hafifliği **3.** *mec* hırsızlık
destsivikbûn *m* tetik davranma
destsivik bûn *l/ngh* tetik davranmak
destşikandî *bnr* destşikestî
destşikestî *rd* **1.** eli kırık **2.** mec çaresiz
destşil *rd* eli ıslak
destşîfa *rd* elleri şifa dağıtan (kimse)
destşîn *nd* eline sağlık
destşo, destşok *m* el yıkama kabı, lâvabo
destşol *n* el işi
destşûştî *rd* **1.** iş yapmayan, başkaları tarafında hizmetleri yapılan kimse **2.** temiz bakımlı **3.** *mec* iyi ahlâklı
desttal *rd* eli boş
desttendiraz *rd* eli temiz
destteng *rd* eli dar, sıkışık ~ **bûn** eli dar (veya darda) olmak, sıkışık olmak
desttengbûn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)
destteng bûn *l/ngh* sıkışmak, başı daralmak, darlaşmak (para yönünde darlığa düşmek)
desttengbûyî *rd* sıkışık, başı darlaşmış olan
desttengbûyîn *m* sıkışma, başı daralma, darlaşma (para yönünde darlığa düşmek)
desttengî *m* darlık, sıkıntı, sıkışıklık (geçim darlığı, geçim zorluğu, parasızlık) ~ **lê çêbûn** darlaşmak, dara gelmek, mecbur olmak **~ya pereyan** *ab/m* para darlığı **(di) ~yê de bûn** sıkıntıda olmak
desttepis *m* bir çocuk oyunu
desttêdan *m* **1.** dokunma, elleşme, elleme (el sürme, temas etme) **2.** okşanma, ovalama
dest tê dan *l/bw* **1.** dokunmak, elleşmek, ellemek (el sürmek, temas etmek) * **dest di sobayê nedî tu dê destê xwe bişewitînî** sobaya dokunma, elini yakarsın **2.** okşanmak, ovalamak
desttêdayîn *m* **1.** dokunuş, elleşme, elleme (el sürüş, temas ediş) **2.** okşanma, ovalayış
dest tê wer anîn *l/bw* sarılmak
desttêwerdan *m* **1.** karıştırma, problem yaratma **2.** mudahale etme
dest tê werdan *l/bw* **1.** karıştırmak, problem yaratmak **2.** mudahale etmek
destû *bnr* destî
destûbird *m* kuşatma, muhasara
destûbirdkirin *m* kuşatma, muhasara etme
destûbird kirin *l/gh* kuşatmak, muhasara etmek
destûçk *m* tutak (mutfak tutağı)
destûk *n* dibek kolu
destûlepk *m* **1.** el yordamı **2.** pençeleme (pençelerle kavga etme)
destûr *m* **1.** izin, müsade **2.** yasa, kanun, düstur **3.** ruhsat ~ **dan** izin vermek, müsaade etmek (veya vermek) ~ **derketin** izin çıkmak ~ **nedan** izin vermemek, müsaade etmemek ~ **stendin** (an jî **girtin**) izin almak ~ **xwestin** izin istemek, müsaade istemek **~a betlaneyê** tatil izni **bi ~a we be** izninizle, kerem buyurun (veya eyleyin)
destûra bingehîn *nd* anayasa
destûrane *h* izince
destûrdan *m* izin verme
destûr dan *l/gh* izin vermek
destûrdar *rd* **1.** izinli **2.** ruhsatlı
destûrdayî *rd* **1.** izinli, izin verilmiş olan **2.** *m* izinli olma durumu ~ **bûn** izinli olmak
destûrdayîn *m* izin veriş, izin verme
destûrdayî bûn *l/ngh* izinli olmak
destûre *ol/rd* mubah
destûrgirtin *m* **1.** izin alma **2.** icazet alma
destûr girtin *l/gh* **1.** izin almak **2.** icazet almak
destûrgirtî *rd* **1.** izinli, izin alınmış olan **2.** icazetli ~ **bûn** izinli olmak
destûrmend *rd* **1.** izinli **2.** imtiyazlı
destûrmendî *hiq/m* imtiyaz
destûrmendkirin *m* izinli kılma, mezun etme
destûrmend kirin *l/gh* izinli kılmak, mezun etmek
destûrname *m* **1.** izinname, izin belgesi **2.** icazetname **3.** ruhsatname **4.** tüzük **~ya derbasbûnê** geçiş izni
destûr stendin *m* **1.** izin alma **2.** icazet alma
destûr stendin *l/gh* **1.** izin almak **2.** icazet almak
destûrstendî *rd* **1.** izinli, izin alınmış olan **2.** icazetli ~ **bûn** izinli olmak
destûrxwestin *m* izin isteme
destûr xwestin *l/gh* izin istemek
destûryar *rd* izinli * **do ji ber ku ez destûryar bûm, nexebitîm** dün izinli olduğum için çalışmadım ~ **bûn** izinli olmak
destûryarî *m* izinli olma, mezûniyet
destvala *rd* **1.** eli boş **2.** eli boş, işsiz üçsüz **3.** *mec* silâhsız, savunmasız ~ **bi ser de çûn** (birini) eli boş görmeye gitmek ~ **bi ser (yekî) de hatin vegerandin** eli boş çevrilmek ~ **çûn 1)** eli boş gitmek (armağansız gitmek) **2)** eli boş gitmek (umduğunu elde etmeden gitmek) ~ **hatin 1)** eli boş gelmek (armağansız gelmek) **2)** eli boş gelmek (umulan şeyi getirmeden gelmek) ~ **vegerîn (zivirîn** an jî **fetilîn)** eli boş dönmek (çevrilmek veya geri gelmek)
destvank *nd/nt* mücevheratçı, mücevherci
destvankî *m* mücevhercilik
destvegirtin *m* dilenme
dest vegirtin *l/gh* dilenmek

destvegirtî *rd* dilenen kimse
destvekirî *rd* eli açık, cömert
destvekirîbûn *m* eli açıklık, cömertlik
destvekirîtî *m* açık ellilik
destvemalîştin *m* işe girişme (işe girişmek için kolları sıvama)
dest vemalîştin *l/gh* işe girişmek (işe girişmek için kolları sıvamak)
destweş *m* elle vurma, yumruk atma
destxalî *rd* eli boş, silâhsız, savunmasız
destxet *m* el yazısı
destxwazî *m* gereksinim, ihtiyaç
destxweş *rd* **1.** eli hafif (acıtmadan, tedirgin etmeden iş gören) **2.** eline sağlık ~ **bî** (an jî **bin**) eline (elinize veya ellerinize) sağlık
destyar *nd/nt* **1.** yardımcı **2.** *rd* cana yakın, sıcak kanlı, sevimli, sempatik
destyarî *m* **1.** yardımcılık **2.** sevimlilik
destzar *rd* zorba, işkenceci
deşarj *m* deşarj, boşalım, boşalma
deşarjbûn *m* deşarj olma
deşarj bûn *l/ngh* deşarj olmak
deşarjkirin *m* deşarj etme
deşarj kirin *l/gh* deşarj etmek
deşîfre *rd* deşifre ~ **bûn** deşifre olmak ~ **kirin** deşifre etmek
deşo *m* **1.** atık su **2.** yoğurt ve ayranın üstünde oluşan su **3.** *mec* çok su katılmış olan ayran
deşt *m* ova ~ **û berî** *nd* bozkır ~**a pişt doxînê** *argo* kadın cinsel organı bölgesi
deştayî *rd* ovalık
deştik *m* ova, ovacık (küçük ova)
deştiyane *rd* ovalıca
deştî *rd* ovalı
deştîn *rd* ovalık
detay *m* detay
deterjan *m* deterjan, arıtıcı
determinîst *nd/nt* (*fel*) determinist, belirlenimci, gerekirci
determinîzm *fel/m* determinizm, belirlenimcilik, gerekircilik
determînant *mat/m* determinant
determînasyon *fel/m* determinasyon, belirlenim, gerektirim
dev *ant/n* **1.** ağız **2.** ağız (dudakları çevreleyen bölüm) * **devekî biçûk** küçük bir ağız **3.** ağız (kapların veya içi boş şeylerin açık yanı) * **devê şikeftê** mağaranın ağzı * **devê qedehê** bardağın ağzı **4.** ağız (bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer) * **devê robarê** çay ağzı **5.** kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) * **çûye ber devê deryayê** deniz kıyısına gitmiş **6.** ağız (liman, körfez, yol gibi yerlerin açık yanı) * **devê rê** yol ağzı **7.** ağız, yol kavşağı **8.** ağız, yalım, yalman, yüz (kılıç, bıçak gibi kesici araçların keskin yüzü) * **devê şûr** kılıç yalmanı * **devê tevşo** keser ağzı * **devê kêrê yê tûj** bıçağın keskin yüzü **9.** çene (mengene veya kerpeten gibi araçların eşyayı sıkıştıran karşılıklı iki parçasından her bir) **10.** kapak (herhangi bir şeyin kapağı) **11.** kapak (sandık, dolap gibi şeylerin kapağı için) **12.** ağız (birini kandırmak, yanıltmak amacıyla dolambaçlı birtakım sözler söyleme özeliği) * **tu li devê wê menêre** sen onun ağzına bakma **13.** ağız (tehlikeli şeyler için, pek yakın yer) * **di devê topê de ye** topun ağzında **14.** ön * **li devê derî** kapı önünde **15.** -e sıra, vakit * **devê ku emê herin** gideceğimiz sıra **16.** kapı (çok yakın zaman) * **zivistan girte devê derî** kış kapımıza dayandı ~ **avêtin (yekî) 1)** (birine) sataşmak, dil uzatmak, sarkıntılık etmek (veya yapmak) **2)** tariz etmek, tarizde bulunmak, söz atmak (birine sözle sarkıntılık etmek) ~ **avêtin namûsa (yekî)** namusuna dil uzatmak ~ **avêtin xelkê** ona buna dil uzatmak ~ **çelexwar** (an jî **belexwar)** yılık ~ **çenê (yekî) di hev de çûn** avurtları çökmek (veya avurtları birbirine geçmek) **(di)** ~ **de danîn (yekî)** ağzını burnunu dağıtmak **(di)** ~ **de helîn** ağızda dağılmak **bi ~ê (yekî) de kirin** birine yedirmek ~ **guhartin** (bir şey için) ağız değiştirmek ~ **heye ziman tune 1)** ağzı var, dili yok (pek sessiz, kendi halinde) **2)** ağzı var, dili yok (konuşamayan, derdini anlatamayan) ~ **jê ber de** boş ver, geç ~ **jê berdan 1)** el çekmek, pas geçmek, postayı kesmek (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) * **min dev jê berda, êdî ez tevî civînan nabim** postayı kestim, artık toplantılara katılmayacağım **2)** (bir işi) oluruna bırakmak (veya bağlamak) ~ **jê berde 1)** boş ver **2.** vazgeç **3)** (bir işi) oluruna bırak (veya bağla) ~ **ji (karekî) berdan** defteri kapamak (bir işi artık yapmaz olmak) ~ **ji cih û warê xwe berdan** yerini yurdunu terk etmek ~ **ji cotkariyê berdan** çifti bozmak ~ **ji ~an** ağızdan ağıza ~ **ji ~an re** kulaktan kulağa ~ **ji dinyaya xwe berdan** dünyasından geçmek ~ **ji erka (peywira** an jî **wezîfeya) xwe berdan** görevden ayrılmak ~ **ji hev man** ağzı açık (veya ağzı bir karış açık) kalmak ~ **ji hev vekirin** ağzını açmak, alık alık bakmak ~ **ji kar** (an jî **şixul) berdan 1)** işi bırakmak **2)** iş bırakmak, grev yapmak ~ **ji peywira** (an jî **wezîfeya) xwe berdan** görevden ayrılmak ~ **ji rêbirtiyê berdan** düze inmek (eşkiyalıktan vazgeçmek) ~ **ji şer berdan** savaştan vaz geçmek ~ **ji şêran berdan bi roviyan girtin** aslan dururken tilkiyi tutmak ~ **ji xwe berdan** ağzına geleni söylemek (çok ve düşüncesizce konuşmak) ~ **ketin hev 1)** ağız dil vermemek, çenesi kitlenmek **2)** ek bent olmak, cevap veremez hale gelmek, nutku tutulmak **3)** dili tutulmak (herhangi bir sebeple konuşamamak) **4)** çenesini bıçak açmamak (sıkıntı veya üzüntüden ko-

nuşmamak) ~ **kirin dev** ağız ağıza vermek ~ **kirin devê hev** ağız ağıza vermek ~ **lê çirandin** ağzının payını vermek ~ **lê guhartin** (bir şey için) ağız değiştirmek ~ **lê kirin** ısırmak ~ **lê qelaştin** ağzının payını vermek ~ **lê tehl kirin** ağzının tadını kaçırmak ~ **lê xwar kirin** ağız eğmek ~ **lê ziwa bûn** ek bent olmak, cevap veremez hale gelmek, nutku tutulmak (karşısındakine söz söyleyemeyecek duruma gelmek) ~ **lê ziwa kirin 1)** (birini) lâfa boğmak, ağzının payını vermek, lâkırdıya boğmak **2)** -den mahrum bırakmak (bir şeyi birinden almak) ~ **li dilê xwe kirin** dayanamamak ~ **li hev qelaştin** ağız dalaşına tutuşmak ~ **li tiliya xwe kirin** parmaklarını yemek (çok lezetli olmak) ~ **li xwe vekirin** (birinin) ağzını açmak ~ **li (yekî) ziwa kirin** (birini) lâfa boğınak, lâkırdıya boğmak ~ **nedan (...)** ağzını sürmemek ~ **tune bûn** ne ağzı var ne dili (lal olmak) ~ **û çene** ağız, güçlü çene * **dev û çeneyên wî tune ne** ağzı, çenesi güçlü değil **û çeneyê (yekî) dan girtin** çenesini kapatmak (susturmak) ~ **û çeneyên (yekî) kirin hev** çenesini dağıtmak ~ **û dev ketin** yüzü koyun düşmek ~ **û dilê (wî) yek e** içi dışı bir, özü sözü bir ~ **û diranên (yekî) hatin girtin** dili tutulmak ~ **û diranên (yekî) ketin hev 1)** ağzı dili bağlanmak **2)** ağzını burnunu dağılmak ~ **û diranên (yekî) xistin hev** ağzını burnunu dağıtmak ~ **û dînê xwe yek kirin** içinden geleni söylemek ~ **û lêv lê bûn girar man** ağzı kople uçuklaınak ~ **û pişta (kêrê) bûye yek** (bıçak, çakı) suyu kesiyor ~ **û pozê (yekî) bi keys e** ağzı burnu yerinde, yakışıklı ~ **û pozê (yekî) ketin hev** ağzı burun birbirine karışmak ~ **û pozê (yekî) tije xwîn bûn** ağzı burun birbirine karışmak ~ **û pozê (yekî) tije xwîn kirin** ağzını, burnunu dağıtmak ~ **û pozê (yekî) xistin hev** ağzını burnunu dağıtmak ~ **û qirik lê ziwa bûn** ağzı çiriş çanağına dönmek ~ **û qirika (yekî) ziwa bûn** ağzı çiriş çanağına dönmek ~ **û qûna xwe ji hev dernaxe** elifi görse mertek sanır **(bi)** ~ **xwe mezin kirin** ağız satmak (yüksekten atarak kendini övmek) ~ (an jî **zar) û zimanê (yekî) hatin girêdan** ağzı dili bağlanmak ~**ê bazarê vekirin** kapıyı açmak (başlamak) * **pêşî devê bazarê bi du milyaran vekir, paşê bi milyarekê li hev hat** evvelâ kapıyı iki milyara açtı, sonra bir milyara sulh oldu ~**ê behsê girtin** bahsi kapamak ~**ê biçûçik** hokka gibi, ufak ve düzgün ağız ~**ê (yekî) bi kelbetanan venebûn** ağzını bıçak açmamak ~**ê (yekî) bihostek ji hev man** ağzı açık (veya ağzı bir karış açık) kalmak ~**ê birînê gihîştin hev** yara kapanmak ~**ê (yekî) biweşe** ağzından yel alsın ~**ê (yekî) bûye mîna şîrêzê** ağzı çiriş gibi (veya çiriş çanağı gibi) ~**ê çariyanê** dört yol ağzı ~**ê (yekî) çi be dilê wî jî ew e** dervişin fikri ne ise zikri de odur ~**ê (yekî) çûn paş kerikên (wî)** ağzı kulaklarına varmak ~**ê (yekî) çûn pişta guhê (wî)** ağzı kulaklarına varmak ~**ê (yekî) dan gerandin** ağzını aramak, ağzını yoklamak ~**ê (yekî) dan girêdan** ağzını, dilini bağlamak, çenesini bağlamak ~**ê (yekî) dan xeberdan** ağzını aramak, ağzını yoklamak ~**ê derî** kapı ağzı **(ji)** ~**ê (yekî) derketin** ağzından çıkmak * **carek ji devê min derket, ez dê bi wê fiyetê bidim** bir kez ağzımdan çıktı, o fiyata vereceğim ~**ê (wan) di** ~**ê hev de bûn** (birbirinin) ağzına girmek (birbirine çok düşkün olmak) ~**ê (yekî) di erdê de bûn** kafasını kaldırmadan sürekli iş yapmak ~**ê dîzikê girtin** (bir şeyin üzerine veya üzerinden) sünger çekmek ~**ê dîzikê vemekin** baş kırılır fes içinde, kol kırılır yen içinde ~**ê edlê** ağızlık (yemiş küfelerinin üzerine yapraklı dallarla yapılan kapak) ~**ê elimî viran nasekine** yalan atmaya alışmış biri kolay kolay iflah olmaz ~**ê (yekî) erînek ji hev çûn** ağzı bir metre açılmak ~**ê eywanê** ayazlık ~**ê (yekî) filitî bûn** ağzı pis (sözünü bilmemem, pis pis konuşmak) ~**ê (yekî) gerîn 1)** dili dönmek, ağzı oynamak (konuşmak) **2)** dili varmak * **devê min negeriya ku ez jê re bibêjim tu nexweş î** hasta olduğunu söylemeye dilim varmadı ~**ê (yekî) gihîştin pelika** (an jî **belika) guhê (wî)** ağzı kulaklarına varmak ~**ê (yekî) girê dan 1)** (birinin) dilini bağlamak **2)** *mec* çenesini bağlamak (bir kimsenin ölümünü istemek) ~**ê gotinê girtin** lâfı değiştirmek ~**ê gotinê vebûn** lâf açılmak ~**ê gotinê vekirin** lâfı açmak ~**ê (yekî) hatin girêdan 1)** dilini (veya dillerini) yutmak **2)** çenesini bağlanmak ~**ê hev alastin** yüz göz olmak ~**ê (yekî) hişk bibe!** dili kurusun! ~**ê îdê** bayram arifesi ~**ê (yekî) ji hev bûn** ağzı açık (veya ağzı bir karış açık) kalmak ~**ê (yekî) ji hev çûn** açlıktan kırılmak ~**ê (yekî) ji hev man** hayran kalmak ~**ê (yekî) ji ser hev ranebûn** ağzını açmamak, hiç konuşmamak, tepki vermemek ~**ê (yekî) ji şîr şewitîn** sütten ağzı yanmak ~**ê (yekî) ji xwe dan birandin 1)** ağzına gem vurmak (söyletmemek) **2)** ağzına kilit takmak (veya vurmak), susturmak ~**ê (yekî) ji xwe kirin** ağzına kilit takmak (veya vurmak), susturmak ~**ê (yekî) ketin gû** *argo* burnu sürtmek, yaptığından dolayı pişman olmak ~**ê (yekî) ketin hev 1)** ağız dil vermemek, çenesi kitlenmek **2)** ek bent olmak, cevap veremez hale gelmek, nutku tutulmak **3)** dili tutulmak (herhangi bir sebeple konuşamamak) **4)** çenesini bıçak açmamak (sıkıntı veya üzüntüden konuşmamak) ~**ê kêrê ji pişta wê xerabtir bûye** (bıçak, çakı) suyu kesiyor ~**ê**

kîs (an jî **kîsik) vekirin** kesenin ağzını açmak **~ê kun berî erdê dan** bardaktan boşanırcasına yağmak **~ê (yekî) leqîn** ağzı oynamak, çenesi oynamak (konuşmak) **~ê (yekî) li malê (...) negerîn** malına kıyamamak **~ê (yekî) li ser hev ranebûn** ağız açmamak **~ê lîçê asê kirin** kemerini sıkmak (tutumlu davranmak) **~ê meseleyê vekirin** sözü açılmak **~ê mil** kol ağzı **~ê min li xwe veneke** bayramlık ağzımı açmak **~ê mişk di mala (yekî) de bi arvan nebûn** çok yoksul olmak **~ê (yekî) naçe ser hev** ağzı kulaklarında **~ê (yekî) negerîn 1)** ağız dil vermemek, dili dönmemek, dili tutulmak (hiç konuşmamak, susmak) **2)** dili varmamak, ağzı varmamak (söylemeye, açıklamaya gönlü el vermemek) * **devê min nagere ez bibêjim** söylemeye ağzım varmıyor * **devê min negeriya ku ez jê re bibêjim tu nexweş î** hasta olduğunu söylemeye dilim varmadı **(li) ~ê (yekî) nihêrtin** (birinin ağzına (veya ağzının içine) bakmak (onun sözlerine göre davranmak) **(bi) ~ê (yekî) neketin** ağzına yakışmamak **~ê (yekî) nesekinîn 1)** ha bire atıştırmak **2)** dili durmamak, ha bire konuşmak (sürekli konuşmak) **~ê (yekî) nesekinîn axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** ha bire konuşmak **~ê (yekî) pê nesekinîn** ağzını tutmamak **~ê (yekî) pê sekinîn** ağzını (veya çenesini) tutmak **~ê piran sabûn kirin** daha çok kişiyi gömer (daha çok ömür sürdürecek, yaşayacak olan için söylenir) **~ê pisîkê** *argo* ılık yiyeceği dahi yiyemiyen (ağzı çok çabuk yanan kimse) **~ê pisîkê nedigihîşte mast digot (ez naxwazim) bila xêra dê û bavê min be** kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş, dilenciye hıyar vermişler, eğridir diye beğenmemiş **~ê pisîkê nedigihîşte mast digot xêra dê û bavê min** kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş **~ê pitpitkê bigire** sadete gelelim, asıl meseleye gelelim **~ê pîvazê nexwe bêhn jê nayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz **~ê (yekî) qul nebûn** ağzı açılmadan **~ê quz** ferç **~ê rê** yol ağzı **~ê rovî nedigihîşt tirî digot çi qas tu mir î** kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş **~ê rovî nedigihîşt tirî digot çi tirş e** (an jî **tehl e ez naxwim)** kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş **~ê rovî nedigihiya tirî digot mîrato çiqas tal e** kedi uzanamadığı ciğere murdar der **~ê (yekî) sar e yê me germ e** biz sağ o ölü (bahsedilen kimsenin ölü olduğu hatırlatılmak için söylenir) **~ê şeşriyanê** altı yol ağzı **~ê (yekî) şewitîn** söyledik diye suç mu işledik **~ê şêr** aslan ağzı (havuz kenarlarına konulan ve ağzından su akan aslan biçiminde süs taşı) **~ê te bişkê!** dilini eşek arısı soksun! **~ê te tije xwîn me li cem kesî tû meke** ağzın kan dolu olsa dahi kimsenin yanında tükürme (sırını kimselere söyleme) **~ê (yekî) tev ketin hev** ağzını bıçak açmamak **~ê (yekî) tijî kirin 1)** (başkasının) ağzını kapamak **2)** ağzını tıkamak **~ê (yekî) tune bûn 1)** ne ağzı var ne dili (lal kimse) **2)** kendini savunamayacak kadar âciz olmak **~ê (yekî) vebûn** ağzı açılmak, çenesi açılmak, dili çözülmek (konuşmayan veya susan kişi konuşmaya başlamak) **~ê (yekî) vekirin** (birinin) ağzını (veya çenesini) açtırmak **~ê wan li ken e, lê zikê wan tije ye** öperken ısırır **~ê wan li xwe vekirin** çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratmak **~ê wan yek e** ağzı bir **~ê wî ji şîr tirsiyaye** (an jî **şewitiye) pif dike dew** sütten ağzı yanan yoğurdu (veya ayranı) üfleyerek yer (veya içer) **~ê xelkê nebûye doxîna diya me ku em girê bidin** (âlemin) ağzı torba değil ki büzesin **~ê xelkê ne doxîn e** elin (veya âlem) ağzı torba değil ki büzesin **~ê xelkê ne doxîna diya me ye** (an jî **mirov e) ku em** (an jî **mirov) girê bidin** elin (veya âlemin) ağzı torba değil ki büzesin **~ê xelkê ne doxîna mirovan e** âlemin ağzı torba değil ki büzesin **~ê (yekî) xwar bûn** ağzı yamulmak **~ê xwar ken lê nabe star** gerçek örtülmez **~ê xwe beş kirin** sırıtmak **~ê xwe bigire** kapa çeneni **~ê xwe dan girêdan** ağzını kiraya vermek **bi ~ê xwe dan gotinê** kendi ağzıyla tutulmak **~ê xwe dan hev 1)** (kendi) ağzını kapamak (veya kilitlemek) **2)** ağzını (veya çenesini) tutmak **di ~ê xwe de axivîn (peyivîn** an jî **xeber dan)** karnından konuşmak (veya söylemek) **(di) ~ê xwe de birin û anîn** ağız yaymak **(tiştek) di ~ê xwe de birin û anîn** (bir şeyi) ağzında gevelemek **(tiştek) di ~ê xwe de mizmizandin** (bir şeyi) ağzında gevelemek **di ~ê xwe de xeber dan** karnından konuşmak (veya söylemek) **~ê xwe girêdan** (kendi) ağzını kapamak (veya kilitlemek) **~ê xwe girtin** çenesini tutmak, çenesini kapamak **~ê xwe ji ser hev ranekirin** ağzını açmamak **~ê xwe ji xêrê re veke!** ağzını hayra aç! **~ê xwe kirin devê (yekî)** (biriyle) bir olmak, birlik olmak **~ê xwe kirin ~ê hev 1)** ağız ağıza vermek **2)** çekişmek * **ez devê xwe nakim devê te** seninle çekişemem **~ê xwe lewitandin** ağzını bozmak **~ê xwe lê xwar kirin** alaya almak **~ê xwe li ba (yekî) vekirin** (birine) açılıp sırını söylemek **~ê xwe li bal (yekî) venekirin** (birine) açılıp sırını söylememek **~ê xwe li ber (yekî) xwar kirin 1)** dilenmek **2)** bir şey istemek için niyazda bulunmak, birine boyun bükmek, yalvarmak **~ê xwe li berê xwar kirin** boynunu bükmek (acındırıcı, çaresiz bir du-

rumda kalmak) ~ê **xwe li (yekî) vekirin** ağız açmak, bayramlık ağzını açmak (azarlamak, paylamak) ~ê **xwe li xêrê veke** ağzını hayra aç! ~ê **xwe li (yekî) xwar kirin** (biriyle) alay etmek ~ê **xwe nedan (tiştekî)** ağzını sürınemek ~ê **xwe pê nekirin** ağzını sürmemek, (bir şeyi) ağzına sürmemek, dilini değdirmemek (hiç yememek) ~ê **xwe qul nekirin** ağzını açıp lâf etmek, gıkı çıkmamak * **mêrik ew çend pê de qîriya bariye devê xwe qul nekir** adam o kadar ona bağırıp çağırdı gıkı çıkmadı ~ê **xwe qul nekirin û negotin** ağzını açıp .... dememek ~ê **xwe tije kirin** bir şeyi söylemeye yeltenip sonra vazgeçmek ~ê **xwe vekir û çavê xwe girt** açtı ağzını yumdu gözünü ~ê **xwe vekirin 1)** ağzını açmak (konuşmaya başlamak) **2)** ağız açmak (söz söylemek, konuşmak) ~ê **xwe venekirin** ağzını açmamak ~ê **(yekî) xweş bûn 1)** tatlı dilli olmak **2)** ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak, tatlı dilli olmak (olumsuz anlamda) ~ê **(yekî) xweş bûn, lê diranê (wî) di gewriya (wî) de bûn** (bir kimseye) aba altından değnek göstermek ~ê **(yekî) ziwa bûn 1)** ağzı kurumak (bir konuyu çok söylemek sebebiyle ondan bıkmak) **2)** ağzında yaş kalmamak (bir düşüncesini bir kimseye birçok kez söylemiş olamak) * **ev bû çend car ji te re dibêjim êdî devê min ziwa bû** o kadar sana söyledim ki, ağızda yaş kalmadı ~**o tu şekir tê de bî** ağzını öpeyim (veya seveyim) ~**o şekir tê de bûn** ağzından bal akmak

devaluasyon *ab/m* devalüasyon, değer düşürümü

devançe *bnr* demançe

devang *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı)

devavêj *rd* sataşkan

devavêtin *m* **1.** sataşma **2.** lâf atma, sarkıntılık (sözle sarkıntılık etme) **3.** takılma **4.** kovlama ~ **kirin** sataşmak ~**a (yekî) kirin 1)** (birine) sataşmak, sarkıntılık etmek, takılmak **2)** birisini yerip çekiştirmek, kovlamak ~**a (tiştekî) kirin** (bir şeyi) lâf etmek, lâkırdı etmek, dedikodu konusu yapmak

devbela *rd/nt* boşboğaz, boş konuşan kimse

devbelaş *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklamayan)

devbelaşî *m* boşboğazlık, gevezelik

devbelatî *m* boşboğazlık, boş boş konuşma

devbelexwar *rd* yılık

devben *n* ağız bağı (yayık, çuval vb. şeyler için)

devbend *bnr* devben

devbenk *n* ağız bağı (yayık, çuval vb. şeyler için)

devberjêr *rd* ağzı aşağı doğru olan

devbêyewm *rd* şom ağızlı

devbiav *rd* ayran ağızlı

devbiçûk *rd* küçük ağızlı

devbigilêz *rd* **1.** salyalı **2.** ayran ağızlı

devbigor *rd* bir ayağı çukurda (olan)

devbigor çûn *l/ngh* bir ayağı çukurda olmak

devbigotin *rd* sözüne sadık

devbigû *rd/argo* ağzı bozuk

devbigûtî *m* ağzı bozuk olma

devbikef *rd* ağzı köpüklü

devbiken *rd* güleç, güler yüzlü

devbiqermîçek *rd* ağzı büzgülü * **torbeyê devbiqermîçek** ağzı büzgülü torba

devbir *m* döven bıçağı

dev bi xwe kirin *l/bw* dert yanmak, yakınmak, illallah etmek, yaka silkmemek

devbixwîn *rd* **1.** ağzı kanlı **2.** azgın

devce *rd* tadına varmış, almış

devcûtin *m* kovlama, gammazlama ~**a (yekî) kirin** (birini) yerip çekiştirmek, kovlamak, gammazlamak

devcûtinî *m* kovlama, gammazlama ~**ya (yekî) kirin 1)** birinden bahsetmek **2)** birine atıp tutmak * **devcûtiniya me dikin** bize atıp tutuyorlar ~**ya zenginan kirin** zenginin malı züğürdün çenesini yorar

devçelexwar *rd* yılık

devçem *nd* nehir kıyısı

devçepel *rd* ağzı bozuk

devçêr *m* mera

devçêre *rd* ekti, asalak

devçêretî *m* ektilik, asalaklık

devçik *m* keçi ağızlığı

devçirtan *bnr* devşorbe

devdeling *m* **1.** paça (pantolon, don, şalvar gibi giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm) **2.** paça ağzı **ên (yekî) di nav piyên (wî) de ye** paçası düşük

devdelingfireh *rd* geniş paçalı * **derpiyê devdelingfireh** geniş paçalı don

devderî *n* **1.** kapı önü **2.** gelin evden çıkarılırken kapı eşiğinde alınan bahşiş

devdev *nd* **1.** aşağı yukarı, az çok **2.** -e karşı ~**î sibehê** sabaha doğru (veya sabaha karşı) ~**î esrê** ikindi üzeri

devdeve *nd/rd* **1.** iri yarı, ayıboğan (hırbo, kaba saba kimse) **2.** deve gibi (uzun boylu ve hantal)

devdevetî *m* ayılık, hırboluk ~ **kirin** ayılık etmek, hırboluk etmek

devdevk *bnr* devdev

devdevkî *h* yüz üstü, yüzükoyun

devdezik *n* kelef

devdilk *ant/n* kalp kapakçığı

devdost *nd/nt* müdara, yüze gülücü

devdostî *m* müdaralık, yüze gülücülük

devdostî kirin *l/gh* müdara etmek, dost gibi görünmek, yüze gülmek

devdoz *rd* hilekâr

devdozî *m* hilekârlık

deve *zo/n* deve (Camelus) ~ **derxistin rastê**

deveyi düze çıkarmak (güçlükleri geride bırakıp işleri yoluna koymak) ~ **û gêl e** boş yere **(ji) ~yê ne guh bûn** devede kulak * **ew tiştên ku tu dibêjî hîna ji deveyê ne guh e** senin anlattıkların daha devede kulak **~ya mê** dişi deve **~yê nêr** erkek deve
devece *m* alışma
devecebûn *m* alışma
devece bûn *l/ngh* alışmak
devecû *m* slogan
devedeşt *nd* kır, piknik
devedeştî *m* tezek, hayvan dışkısı
devedev *n* **1.** kenar, eşik **2.** aşağı yukarı, az çok
devedevî *h* göğüs göğüse * **şerê devedevî** göğüs göğüse yapılan savaş
devejeng *bnr* devjeng avêtin hev
devek *m* **1.** kapak (herhangi bir şeyin kapağı) **2.** *rz* ağız
devekirî *rd* ağzı açık
devel *m* güzel otlu yer
deveng *m* kapak
dever *m* **1.** yöre **2.** yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * **devera ku civînê** lê çêbe ev e toplantın yapılacağı yer bura **3.** *erd* nahiye, kuşak (yer yüzünün beş bölümünden her biri) * **devera germê** ısı kuşağı **4.** *erd* dağın geçit veren kısmı **5.** *ast* kuşak (yer yüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge) **6.** *mat* kuşak (bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm) **7.** *ant* bölge, nahiye * **devera binçeng** koltuk altı bölgesi **8.** kesici aletlerdeki körelti **8.** *mec* cevher * **ev dever tê de tune** onda o cevher yok ~ **tê de bûn** halden anlamak, insanlıktan anlamak **~a asê** müstahkem mevki **~a bijariyê** seçim çevresi **~a hestiyokî** *ant* kemiksi bölge **~a pas** açıklık, açık alan
deverê *m* yol ağzı
deverî *rd* **1.** yöresel **2.** yerel, mahallî
deverîbûn *m* **1.** yöreselleşme **2.** yerelleşme, mahallîleşme
deverî bûn *l/ngh* **1.** yöreselleşmek **2.** yerelleşmek, mahallîleşmek
deverîkirin *m* **1.** yöreselleştirme **2.** yerelleştirme
deverî kirin *l/gh* **1.** yöreselleştirmek **2.** yerelleştirmek
deverîkirî *rd* **1.** yöreselleştirilmiş **2.** yerelleştirilmiş
deverîtî *m* **1.** yöresellik **2.** yerellik
deverkî *m* **1.** yöresellik **2.** *rd* yöreye özgü
deverlêketin *m* körelme (keskinliğini yitirme)
dever lê ketin *l/bw* körelmek (keskinliğini yitirmek)
deverû *h* **1.** yüzükoyun **2.** yüz üstü * **xwe deverû avête ser doşekê** kendini yüz üstü döşeğe attı ~ **ketin** yüzükoyun düşmek ~ **ketin erdê** yere kapaklanmak
deverû bûn *l/ngh* yüzükoyun düşmek
deverû ketin *l/ngh* yüzükoyun düşmek, ters pers olmak
deverûn *m* katmer (ekmeği)
deverû vezelîn *l/ngh* yüzükoyun uzanmak
devesmankî *rz/rd* damaksı, damaksıl
devetûkî *nd* bir tür külah
devevan *n* deveci
devevanî *m* devecilik
dev eyar kirin *tek l/bw* ağızlamak
devê çem *erd/nd* delta
devê dasê *nd* **1.** dahra ağzı **2.** orak ağzı
devê gur *nd* kurt ağzı
devêl *m* divit
devfik *m* yük hayvanlarının ve öküzlerin ekin ve tınaz yememesi için ağzına geçirilen kafes biçimli ağızlık
devgak *m* öküz ağızlığı (öküz bir şeyler yemesin diye ağzına takılır)
devgale *rd* geniş ağızlı
devgem *m* atın ağzına takılan demir
devgenî *rd* ağzı pis kokan
devger *nd* konuşma yeteneği, virdizeban ~ **jê hatin stendin** ağzı dili bağlanmak, ağzı kilitlenmek, konuşmaktan kesilmek
devgerîn *m* konuşabilme durumu
devgerk *bnr* devger
devgir *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı)
devgirêdan *m* şerbetleme
dev girê dan *l/bw* **1.** şerbetlemek (yılan vb. hayvanların sokmamamsı veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanmak) **2.** tılsımlı dualarla kurtun ağzını bağlamak
devgirêdayî *rd* ağzı bağlı
devgirêz *rd* ağzı salyalı
devgirk *m* **1.** tapa, tıkaç, tıpa **2.** kapsül, şişe kapağı ~ **lê dan (an jî xistin)** tapalamak, tıkaçlamak
devgirk kirin *l/gh* tapalamak, tıkaçlamak, tıpalamak
devgirkkirî *rd* tapalı, tıkaçlı, tapalı (tapalanmış olan)
devgirk lê dan *l/bw* tapalamak, tıkaçlamak, tıpalamak
devgirk lê xistin *l/bw* tapalamak, tıkaçlamak, tıpalamak
devgirknekirî *rd* tapasız, tıkaçsız (tıkaçlanmamış olan)
devgirtek *m* **1.** kapak (herhangi bir şeyin kapağı) **2.** kapak (sandık, dolap gibi şeylerin kapağı için) **3.** tapa
devgirtin *m* tıkama, ağzını kapama
dev girtin *l/gh* tıkamak, ağzını kapamak
devgirtî *rd* **1.** tıkalı, tıkanık (ağzı kapalı) **2.** ağzı kilitli, ağzı kenetli, sıkı ağızlı, kapalı kutu, ketum (sır saklayan kimse)
devgirtîbûn *m* **1.** tıkanıklık **2.** ketumluk, ketumiyet

devgirtî bûn *l/ngh* **1.** tıkanık olmak **2.** ağzı sıkı olmak, ketum olmak
devgirtîbûnî *m* ketumluk, ketumiyet
devgîle *m* tıpa
devgîrk *bnr* devgirk
devgîrkirî *bnr* devgirkkirî
devgur *nd* kurtun yaraladığı yer (hayvanlarda kurtun açtığı yara iyileşmezse kesilir, kesilen etin bir kısmı yenilmez)
devhespok *n* at ağızlığı (atın ağzına takılan araç)
devhewş *rd* çanak ağızlı (büyük ağızlı)
devik *n* **1.** ağız, ağızcık **2.** *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı) * **devika beroşê** tencere kapağı **3.** *m* ağızlık (hayvan ağızlarını bağlamak için) * **çerm kire devik û xiste devê golikê** deriyi ağızlık yapıp buzağın ağzına taktı **4.** *m* tapa, tıkaç, tıpa ~ **lê dan** (an jî **xistin**) tapalamak, tıpalamak **bi ~ û çeneyên xwe kirin** kendi becerisi ile yapmak **~a hewayê** hava kapağı **~ê te bişikê!** çenen tutulsun
devikkirin *m* tapalama, tıkaçlama
devik kirin *l/gh* tapalamak, tıkaçlamak
devikkirî *rd* tapalı, tıpalı, tıkaçlı (tıkaçlanmış olan)
deviklênexistî *rd* tıpasız, tıkaçsız (tıpa takılmamış olan)
deviklêxistin *m* tıkaçlama, tıpalama
devik lê xistin *l/bw* tıkaçlamak, tıpalamak
deviklêxistî *rd* tıpalı
deviknekirî *rd* tıkaçsız, tıpasız (tıkaçlanmamış olan)
devikok *m* kapakçık
deving *m* kapak
devistan *m* çalılık, çaltılık
devizandin *bnr* tevizandin
devizîn *bnr* tevizîn
devî *m* **1.** çalı, çaltı **2.** çalılık, bük (çalı topluluğu) ~ **bi guh in** yerin kulağı var **~yeke (yekî) tune bûn** bir dikili ağacı olmamak
devîçirk *m* küçük çalı
devîn *rz/rd* ağızsıl
devîstan *m* çalılık
devjen *rd/nd* ağız dalaşı yapan
devjeng *bnr* devjenk
devjenî *m* **1.** ağız dalaşı (veya dalaşması), atışma, dırlaşma **2.** söz yarışı, söz düellosu ~ **avêtin hev** ağız dalaşı (veya dalaşması) yapmak
devjenîkirin *m* ağız dalaşı (veya kavgası) yapma, takışma, ağız kavgası yapma, atışma, dalaşma, dırlaşma, dilleşme
devjenî kirin *l/gh* ağız dalaşı (veya kavgası) yapmak, takışmak, ağız kavgası yapmak, atışmak, dalaşmak, dırlaşmak, dilleşmek
devjenk *m* ağız dalaşı (veya dalaşması), ağız kavgası, çekiş * **ji devjenkan hez dikir** ağız dalaşlarını seviyordu ~ **avêtin hev** ağız dalaşı (veya dalaşması) yapmak ~ **pê re kirin** çekişmek * **ez bi te re nakim devê te** seninle çekişemem
devjêberdan *m* **1.** bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) **2.** bırakma (uğraşmaz olma, artık uğraşmama) **3.** boş verme (önemsememe) **4.** terketme, bırakma, geçilme **5.** vazgeçme **6.** arkasını (veya peşini) bırakma **7.** istifa etme, çekilme **8.** bozma (bırakma, dağıtma)
dev jê berdan *l/bw* **1.** bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê dev ji cixareyê berdî?** sigarayı bırakacak mısın? **2.** bırakmak (uğraşmaz olmak, artık uğraşmamak) * **em dev ji vî tiştî berdin** bu işi bırakalım **3.** boş vermek (önemsememek) * **dev jê berde, tu li karê xwe binêre** boş ver, sen işine bak **4.** terketmek, bırakmak, geçilmek * **dev ji dê tê berdan lê ji yarê nayê berdan** anadan geçilir yârdan geçilmez **5.** vazgeçmek **6.** arkasını (veya peşini) bırakmak **7.** istifa etmek, çekilmek **8.** bozmak (bırakmak, dağıtmak) * **dev ji karê xwe berda** işini bozdu
devjêberdayî *rd* **1.** terkedilmiş, metruke **2.** boş bırakılmış **3.** terk edilmiş, vazgeçilmiş olan **4.** çekkin
devjêberdayîn *m* **1.** bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) **2.** bırakma (uğraşmaz olma, artık uğraşmama) **3.** boş verme (önemsememe) **4.** terketme, bırakma, geçilme **5.** vazgeçme **6.** arkasını (veya peşini) bırakma **7.** istifa etme, çekilme **8.** bozma (bırakmak, dağıtma)
dev jê berde *b* boş ver, geç, takma kafana
dev jê hatin berdan *l/tb* **1.** terkedilmek **2.** vazgeçilmek
devjêqerîn *m* **1.** bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) **2.** bırakma (uğraşmaz olma, artık uğraşmama) **3.** boş verme (önemsememe) **4.** terketme, bırakma, geçilme **5.** vazgeçme **6.** arkasını (veya peşini) bırakma **7.** istifa etme, çekilme **8.** bozma (bırakmak, dağıtma)
dev jê qerîn *l/bw* **1.** bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê dev ji cixareyê biqerî?** sigarayı bırakacak mısın? **2.** bırakmak (uğraşmaz olmak, artık uğraşmamak) * **em dev ji vê meseleyê biqerin** bu meseleyi bırakalım **3.** boş vermek (önemsememek) **4.** terketmek, bırakmak, geçilmek * **dev ji dê tê qerîn lê ji yarê nayê berdan** anadan geçilir yârdan geçilmez **5.** vazgeçmek **6.** arkasını (veya peşini) bırakmak **7.** istifa etmek, çekilmek **8.** bozmak (bırakmak, dağıtmak)
devjêqeriyayî *rd* **1.** terkedilmiş, metruke **2.** boş bırakılmış **3.** terk edilmiş, vazgeçilmiş olan **4.** çekkin

devjihev *rd* 1. ağzı açık 2. güleğen 3. açık ağızlı, aptal
dev ji hev berdan *l/bw* boşanmak
dev ji hev bûn *l/bw* ağzı açık kalmak
devjihevî *m* ağzı açık olma durumu
dev ji hev man *l/bw* ağzı açık kalmak
devjihevmayî *rd* ağzı açık ayran delisi
devjihevmayîn *m* ağzı açık kalış
devjinik *rd* 1. karı ağızlı 2. kadınlarla çene çalmayı seven erkek
devjiniktî m 1. karı ağızlılık 2. kadınlarla çene çalmayı sevme durumu
dev ji xwe berdan *l/bw* 1. ağzına geleni söylemek 2. kendini (kapıp) koyu vermek
devkasik *rd* 1. ağız kısmı içe dönük olan 2. büyük ağızlı (ağzı büyük olan) 3. susak ağızlı
devkeçik *rd* karı ağızlı
devkelpok *rd* 1. ağzında dişi olmayan 2. açık ağızlı, aptal
devken *rd* güleç, güleç yüzlü ~ **in lê zik tije ye** öperken ısırır
devkenî *m* güleçlik
devkenîbûn *m* gülümseme
devkenî bûn *l/ngh* gülümsemek
devkenîtî *m* güleçlik
devkenok *rd* güleç
devkenokî *h* güleçce ~ **bûn** güler yüzlü olmak
devkenokîtî *m* güleçlik
devker *rd/argo* sesine, soluğuna egemen olmayıp yüksek sesle ve tükürük saçarak konuşan
devkevçik *zo/m* kaşıkçın (Spatula clypeata)
devkivil *rd* beceriksizce konuşan kimse
devkî *rd/h* 1. sözlü, şifahen, şifahî 2. *rd* sözsel
devko *rd* küt ağızlı, kör ağızlı (bıçak ve benzeri kesici aletler için)
devkox *rd* üst çenesi ilerde olan
devkutkê *nd* bir oyun adı
devlalik *rd/argo* kekeç, peltek
devleq *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklamayan)
devleqîtî *m* boşboğazlık
devlewitandî *rd* ağzı bozuk
devlewitandîbûn *m* ağzı bozuk olma
devlewitî *rd* ağzı bozuk
devlewitîbûn *m* ağzı bozuk olma
devlêkirin *m* ısırma
dev lê kirin *l/bw* ısırmak
dev lê qelaştin *l/bw* (birini) konuşamaz duruma getirmek, sus pus etmek, köşeye sıkıştırmak
devliken *rd* güleç, güler yüzlü ~ **bûn** güler yüzlü olmak
devlikenî *m* güleçlik, güler yüz
devlikenîtî *m* güleçlik
devlikentî *m* güler yüzlülük
devling *bnr* devdeling
devlok (I) *zo/nd* fil (Elphas)
devlok (II) *rd/nt* 1. lâkırdıcı, lâfazan, lâfçı, lâkırdı kavafı 2. boşboğaz, geveze (sır saklamayan)
devlokî *m* 1. lâfazanlık, lâfçılık 2. boşboğazlık ~ **kirin** 1) lâfazanlık yapmak 2) boşgoğazlık etmek
devmeqes *nd* 1. makasla açılan kenar 2. *n* kesinti (kesilen parçalar)
devmeqesk kırpıntı (kırpılan şeyden kalan küçük parça)
devmezbût *rd* ağzı sıkı
devmezin *rd* iri ağızlı
devmil *n* kol ağzı, yen ağzı
devmilk *n* yen ağzı
devmirî *rd* ağzı lâf yapmayan, konuşmaktan âciz kimse
devnemezbût *rd* ağzı kalabalık
devnemezbûtî *m* ağzı kalabalık olma
devnerm *rd* 1. tatlı dilli (veya sözlü) 2. ılımlı, yumuşak dilli (kimse)
devnermî *m* 1. tatlı dillilik (veya sözlülük) 2. ılımlılık, yumuşak dillilik 3. ağız yapma, yağcılık yapma ~ **kirin** ağız yapmak, yağcılık yapmak
devneseknî *rd* çalçene
devneseknîtî *m* çalçenelik
devnixûn *m* 1. kapak (özellikle içinde yemek pişirilen ve kazan gibi büyük kapların üzerini kapamak için kullanılır) 2. *mec* baş aşağı olma
devo (I) *n* ağız (çocuk dilinde) ~ **hiş** ketum ol
devo (II) *m* bidon
devok *rz/m* 1. ağız, şive, aksan * **devoka Amedê** Amed ağzı 2. *mzk* ağız (bir bölge ezgilerinde görülen özeliklerin tümü) ~**a gel** *rz* halk ağzı ~**a herêmî** *rz* bölgesel ağız, halk ağzı, taşra ağzı
devokî *rz/rd* 1. ağızsıl 2. h sözel, şifahen
devokxerab *rd* şivesiz
devoş *m* kirli su
dev pê nekirin *l/bw* ağzına koymamak, ağzını sürmemek
devpîs *nd/nt* ağzı bozuk, ağzı pis, küfürbaz (sövmeyi huy edinmiş kimse)
devpîsî *m* ağzı bozuk olma, ağzı pis olma, küfürbazlık
devqazme *n* ölü gömmeye gidenler için hazırlanan aş
devqelişandî *rd/argo* ağzı açık, iri ağızlı
devqîç *rd* açık ağızlı, aptal
devqîzik *rd* karı ağızlı
devqusk *zo/n* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)
devra *bnr* derve
devreş *nd* karaağız (köpek ve kurt ismi olarak kullanılır) * **gurê devreş** karaağızlı kurt
devring *m* burunluk, burunsak, dişindirik (ipe ilmik atarak hayvanın ağzına takılan gem)
devrî (I) *m* altı kişilik yemek kabı

devrî (II) *m* kova
devrût *rd/argo* aç, sefil
devsist *rd* sır saklamayan, ketum olmayan
devsistî *m* sır saklamama
devsitbûn *m* sır saklamama
devşeh *nd* bir defada yün tarağı ağzına gelebilecek miktarda yün destesi
devşewitî *m* yağ, pekmez ve ekmek karışımı tatlı bir yemek
devşewtk *m* pekmez içine atılarak yapılan bir tür tatlı
devşêl *m* ayran artığı
devşêr *bot/n* aslan ağzı
devşik (I) *m* gücü
devşik (II) *n* **1.** çekel, küçük çapa (toprağı eşelemek için kulanılan ağaç saplı demir kazı aracı) **2.** çapa (çapalama işi)
devşikeft *rd/argo* iri ağızlı
devşikker *nd/nt* çapacı
devşikkerî *m* çapacılık
devşîranî *m* ıslatma (bir şeyi kutlamak için verilen tatlı veya başka bir şey)
devşîrîn *rd* tatlı dilli (veya sözlü)
devşîrînî *m* tatlı dillilik
devşo *m* **1.** atık su, bulaşık suyu **2.** ayran artığı
devşor *rd* beleşçi, başkalarından geçinmeye alışmak
devşorbe *rd* salya ağızlı, konuşurken ağzı su yapan kimse
devşujî *rd* salya ağızlı
devşûtik *rd* salya ağızlı
devşûtî *rd* yağcı, yalaka
devtajî *rd* koca ağızlı
devteqîn *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklamayan)
devteqînî *m* boşboğazlık
devtêl *m* sürtme ağı
devtijî *rd* çenesi düşük, boşboğaz, geveze (yerli yersiz konuşan)
devtijîtî *m* boşboğazlık ~ **kirin** boşboğazlık etmek
devtî *m* nişasta
devvekirî *rd* ağzı açık, açık ağızlı
devxane *m* ölü için verilen yemek, kırk yemeği gibi
devxirb *rd* dişsiz
devxûn *bnr* derxûn
devxwar *rd* eğri ağızlı, yılık
devxweş *rd* **1.** bal dudaklı, tatlı dilli (veya sözlü) **2.** *nd/nt* müdara, yüze gülücü
devxweşî *m* **1.** bal dudaklılık, tatlı dillilik (veya sözlülük) **2.** müdaralık, yüze gülme, yüze gülücülük ~ **kirin** müdaralık yapmak
devxweşî kirin *l/gh* müdara etmek, dost gibi görünmek, yüze gülmek
devzarî *m* ses taklidi
devzarîkirin *m* ses taklidi yapma (birinin) konuşmalarını taklit yapma)
devzarî kirin *l/gh* ses taklidi yapmak (birinin) konuşmalarını taklit yapmak)
devzendik *n* kol ağzı, kol kapağı, kolluk
devzeng *bnr* devzendik
devzirav *rd* **1.** ince ağızlı **2.** *mec* tüfek
devziwa *rd* aç, susuz (yiyeceksiz, içeceksiz kalmış olan) ~ **man** aç susuz kalmak
devziwabûn *m* **1.** aç susuz kalma **2.** -den mahrum kalma
devziwa bûn *l/ngh* **1.** aç susuz kalmak **2.** -den mahrum kalmak
devziwabûyîn *m* **1.** aç susuz kalış **2.** -den mahrum kalış
devziwakirin *m* **1.** aç susuz bırakma **2.** -den mahrum bırakma
devziwa kirin *l/gh* **1.** aç susuz bırakmak **2.** -den mahrum bırakmak
devzûr *rd* büzük, eğri ağızlı
devzûrik *rd* büzük, eğri ağızlı
dew (I) *n* **1.** ayran **2.** ballık, külleme (bağlarda görülen küllenme hastalığı) ~ **dixwaze kodika wî li pişt qûna wî ye** istemem yan cebime koy ~ **kulandin** yayık yaymak ~ **lê xistin** küllenme hastalığına yakalanmak ~ **tune fir bike li hespê siwar dibe çir dike** ayranı yok içmeye, atla (veya tahtırevanla) gider sıçmaya ~ **pê ve kirin** yayık yaymak ~**ê ceribandî ji mastê ne ceribandî çêtir e** denenmiş şey denenmiş olana tercih edilmeli ~**ê heyrano pê kulandin** (birine) çok cefa çektirmek ~**ê (yekî) kişkişîn** ayranı kabarmak (öfkelenmek) ~**ê kîs** süzme ayran ~**ê (yekî) pêl dan** ayranı kabarmak (öfkelenmek) ~**ê (yekî) pişpişîn** ayranı kabarmak (öfkelenmek) ~**ê ron** pek katı olmayan ayran ~**ê te li gebola te be** gölge yapma ihsan istemem
dew (II) *m* örümcek ağı * **dewa pindirê** örümcek ağı
dewa *m* deva
dewakirin *m* tedavi etme
dewa kirin *l/gh* tedavi etmek
dewam *m* **1.** devam (sürme, sürüp gitme) **2.** devam (bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitme) **3.** devam (ilave, parça) ~ **bike!** devam!, devam et!
dewamkirin *m* **1.** devam etme, sürme, sürüp gitme **2.** devam etme, sürme (zaman geçme) **3.** devam etme, sürme, tutma (zaman alma) **4.** devam etme (bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitme) **5.** gitme (dayanma) **6.** uzanma
dewam kirin *l/gh* **1.** devam etmek, sürmek, sürüp gitmek * **şilî tam çar roj bêatlebûn dewam kir** yağış tam dört gün aralıksız sürdü **2.** devam etmek, sürmek (zaman geçmek) **3.** devam etmek, sürmek, tutmak (zaman almak) * **ev kar du saet dewam nake** bu iş iki saat sürmez sürmek, tutmak (zaman

almak * **vî karî tam çar seat dewam kir** bu iş tam dört saat tuttu **4.** devam etmek (bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitmek) **5.** gitmek (dayanmak) * **ev sol pir bi hêsanî dê salek dewam bike** bu ayakkabı rahat rahat bir yıl gider **6.** uzanmak * **li kenarê avê dar dewam dikirin** su kenarında ağaçlar uzanıyordu
dewamkirî *rd* devam edilmiş, sürdürülmüş
dewan *m* müzakere
dewandin *m* tedavi etme
dewandin *l/gh* tedavi etmek
dewar *nd/nt* **1.** sığır, büyük baş hayvan **2.** *mec* sığır (anlayışsız, kaba saba kimse) **3.** *mec* hayvan, nağır (seslenme biçimi olarak) **~a gir** yük hayvanı **~ên gir** büyük baş hayvan **~ên reş** kara sığır **~ên stûr** büyük baş hayvan.
dewara gir *nd* yük hayvanı
dewara reş *zo/nd* kara sığır
dewara stûr *zo/nd* büyük baş hayvan.
dewara yeksim *zo/nd* tek tırnaklı hayvan
dewarên gir *zo/nd* tek tırnaklı hayvan
dewarên stûr *zo/nd* çift tırnaklı hayvan
dewarking *bnr* dewar
dewarkî *rd/h* hayvanca, hayvanî
dewartî *m/mec* hayvanlık, hergelelik (hayvanca davranma) ~ **kirin** hayvanlık etmek
dewbir *rd* uğursuz, kısmetsiz kimse
dewçik *rd* çok olgunlaşmış meyve
dewçink *m* **1.** atık (süt veya yoğurt çalkalamaya yarar küçük yayık) **2.** oğlak tulumudan yapılma su tulumu
dewdabir *m* fitetme (karşılama, denk getirme)
dewdabirbûn *m* haklaşma, ödeşme
dewdabir bûn *l/ngh* haklaşmak, ödeşmek
dewdabirkirin *m* kapama, kapatma (karşılama, denk getirme)
dewdabir kirin *l/gh* kapamak, kapatmak (karşılamak, denk getirmek) * **ev îkramiye dê deynê min dewdabir bike** bu ikramiye borcumu kapar
dewdank *m* ayranlık
dewdew *zo/nt* dudu, papağan
dewdewe *m* kapı tokmağı
dewdewk *m* vıcık vıcık şişkinlik hali
dewdewkî *rd* vıcık vıcık şeklindeki şişkinlik
dewe (I) *bnr* dawe
dewe (II) *m* bidon
dewedar *bnr* dawedar
deweran m deveran
dewêg *g* bile, dahi, rağmen
dewêjn *m* tortu, çökelti
dewê kîs *nd* süzme ayran
dewêl (I) *m* sırım
dewêl (II) *nd* düvel (devletin çoğulu) * **bi heft dewêlan re şer daniye** yedi düvele savaş açmıştı
dewêt *m* divit

dewfiroş *nd/nt* ayrancı (satan kimse)
dewfiroşî *m* ayrancılık
dewibandin *m* yumuşatma, vıcık vıcık etme (vücut derisi, kavun karbuz kabuğu gibi şeyler için)
dewibandin *l/gh* yumuşatmak, vıcık vıcık etmek (vücut derisi, kavun karbuz kabuğu gibi şeyler için)
dewibîn *m* yumuşama, vıcık vıcık olma
dewibîn *l/ngh* **1.** yumuşamak, vıcık vıcık olmak * **tav li zebeş û petêxan dixe didewibîne** güneş kavun ve karpuzları vurup yumuşatıyor **2.** *bnr* deribîn
dewijn *m* tortu, çökelti
dewijink *bnr* dewijn
dewik *m* kızmış yağın tortusu
dewir *bnr* dewr
dewirandin *m* geçindirme
dewirandin *l/gh* geçindirmek
dewirîn *m* geçinme
dewirîn *l/ngh* geçinmek
dewisandek *m* sıkıştırıcı, cendere
dewisandin *m* **1.** bastırma (sıkıştırarak basma) **2.** tıka basa doldurma, tepme (üzerine basarak sıkıştırma) **3.** sıkıştırma, tıkıştırma, tıkma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırma) **4.** basma (sıkıştırarak yerleştirme) **5.** sıkılama (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkıştırma)
dewisandin *l/gh* **1.** bastırmak (sıkıştırarak basmak) **2.** tıka basa doldurmak, tepmek (üzerine basarak sıkıştırmak) * **hirî dewisande çewal** yünü çuvala tepti **3.** sıkıştırmak, tıkıştırmak, tıkmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak) **4.** basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) * **penêr dewisande kûp** küpe peynir bastı **5.** sıkılamak (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkıştırmak) ~ **devê (yekî)** ağzına tıkamak
dewisandî *rd* **1.** sıkı, tıkız (iyice sıkıştırılmış, doldurulmuş) **2.** tıkışık, sıkışık **3.** basılı * **kûpê dewisandî yê penêr** basılı peynir küpü **4.** *h* tıka basa
dewisî *rd* sıkışık, tıkışık
dewisîn *m* **1.** bastırılma (sıkıştırılarak basılma) **2.** tıka basa doldurulma (üzerine basılarak sıkıştırılma) **3.** sıkıştırılma, tıkışma, tıkıştırılma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırılma) **4.** basılma (sıkıştırılarak yerleştirilme) **5.** sıkılanma (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkıştırılma)
dewisîn *l/gh* **1.** bastırılmak (sıkıştırılarak basılmak) **2.** tıka basa doldurulmak (üzerine basılarak sıkıştırılmak) **3.** sıkıştırılmak, tıkışmak, tıkıştırılmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırılmak) **4.** basılmak (sıkıştırılarak yerleştirilmek) **5.** sıkılanmak (dolma tüfek, tabanca gibi silâhları ağızdan doldurarak sıkıştırılmak)

dewişandin *m* doğrama
dewişandin *l/gh* doğramak
dewixandin *m* 1. boğazlama 2. bayıltma 3. bereleme
dewixandin *l/gh* 1. boğazlamak 2. bayıltmak 3. berelemek
dewixandî *rd* 1. boğazlanmış olan 2. bereli (yara bere) 3. boğuk, boğunuk (ses)
dewixandîbûn *m* boğuklaşma
dewixandî bûn *l/ngh* boğuklaşmak
dewixî *rd* 1. bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) 2. boğuk, tıkanık, kısık (ses için) * **dengê dewixî** kısık ses
dewixîbûn *m* 1. boğuklaşma 2. kısıklık, tıkanıklık (ses için)
dewixî bûn *l/ngh* boğuklaşmak
dewixîn *m* 1. bertilme, berelenme 2. kısılma (ses için) 3. içi geçme, bayılma, tiksinme
dewixîn *l/ngh* 1. bertilmek, berelenmek 2. kısılmak (ses için) 3. içi geçmek, bayılmak, tiksinmek
dewixîtî *m* kısıklık (ses için)
dewixok *rd* kısık (ses)
dewixokî *rd/h* kısıkça
dewixokîtî *m* kısıklık
dewiyan *fel/m* 1. çözümleme, tahlil, analiz 2. *rz* çözümleme, tahlil, analiz 3. *kîm* çözümleme, tahlil, analiz **~a mîzê** idrar tahlili **~a xwînê** kan tahlili
dewiyandin *m* çözümleme, tahlil etmek
dewiyandin *l/gh* çözümlemek, tahlil etmek (bir şeyi incelemek)
dewiyandî *rd* çözümlenmiş
dewiyanî *rd* çözümlemeli, tahlilî, analitik
dewiyîner *rd* çözümleyici
dewiyînerî *m* çözümleyicilik
dewiyînî *rd* çözümsel
dewîn (I) *m* 1. ayran çorbası 2. etli bir yemek
dewîn (II) *l/ngh* tedavi olmak
dewk *m* yağ eritildiğinde üzerinde biriken tortu
dewkasik *m* ayran kasesi
dewker *nd/nt* ayrancı (imal eden)
dewkerî *m* ayrancılık
dewkîs *nd* süzme ayran
dewkul *m* 1. yayık 2. *argo* göbek ~ **kulandin** yayık yaymak
Dewl *ast/m* Kova (burcu)
dewl (I) *m* 1. kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap) * **dewla bîrê** kuyu kovası 2. buğday hunisi * **dewla aşê** değirmen buğday hunisi
dewl (II) *ant/m* sidik torbası, idrar torbası, mesane
dewl (III) *m* dahol
dewl (IV) *m* sırım
dewla aşê *nd* buğday hunisi
dewla mîzê *ant/nd* mesane, sidik torbası, idrar torbası
dewle *m* buğday hunisi
dewlemend *rd* 1. zengin, gönç, varsıl * **malbateke dewlemend** zengin bir aile 2. zengin (yararlı veya kendisinden beklenilen, istenilen nitelikleri çok olan) * **zimanekî dewlemend** zengin bir dil 3. zengin (verimli) * **siruşteke dewlemend** zengin bir doğa ~ **bûn** zengin olmak
dewlemendbûn *m* zenginleme, zenginleşme, varsıllaşma
dewlemend bûn *l/ngh* zenginlemek, zenginleşmek, varsıllaşmak
dewlemendbûyîn *m* zenginleme, zenginleşme, varsıllaşma
dewlemendî *m* zenginlik, varsıllık, gönçlük ~ **~yê** dikişîne mal malı çeker
dewlemendkirin *m* zenginleştirme, varsıllaştırma
dewlemend kirin *l/gh* zenginleştirmek, varsıllaştırmak
dewlet *m* 1. devlet * **dewletên ku endamê Yekîtiya Erûpayêne** Avrupa Birliğine üye devletler 2. devlet (devletin yönetim katı, hükümet) 3. devlet (talih) * teyrikê dewletê devlet kuşu, talih kuşu 4. zenginlik * **xwedî dewleteke pir in** büyük bir zenginliğe sahip 5. saltanat (bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış) ~ **dirêse ga golikê dibalêse** tenceresi kaynarken maymunu oynarken **~a bilez pez û rez** çabuk yetişen ve sahibini erken zengin eden küçük baş hayvan ve bağdır **~a (yekî) dirêse** tenceresi kaynarken maymunu oynarken **~a (yekî) lê xistin** şansı yaver gitmek, başına devlet kuşu konmak * **dewleta te lê xist** şansın yaver gitti **~a nehênî** gizli devlet, derin devlet **~a (yekî) rêstin** şansı yaver gitmek, başına devlet kuşu konmak **~a sermayedar** kapitalist devlet **~a tampon** *hiq* tampon devlet **~ên hêzdar** güçlü devletler **~ên mezin** büyük devletler, güçlü devletler
dewletbûn *m* devletleşme
dewletbûyîn *m* devletleşme
dewletî *rd* devletli, zengin, bey (mutluluk ve refah içinde olan) * **malbateke dewletî** zengin bir aile
dewletîbûn *m* 1. zenginleme, zenginleşme 2. kamulaştırılma
dewletî bûn *l/ngh* zenginlemek, zenginleşmek 2. kamulaştırılmak
dewletîbûyîn *m* zenginleme, zenginleşme 2. kamulaştırılma
dewletîkirin *m* kamulaştırma (devletleştirme)
dewletî kirin *l/gh* kamulaştırmak (devletleştirmek)
dewletîkirî *rd* kamulaştırılmış
dewletok *m* devletçik
dewletparêz *rd* devletçi, devlet yanlısı
dewletparêzî *m* devletçilik

dewletperest *rd* koyu devletçi
dewletperestî *m* koyu devletçilik
dew lê xistin *l/bw* küllenme hastalığına yakalanmak
dewlêxistî *rd* ballıklı (üzüm için)
Dewlik *ast/m* Kova (burcu)
dewlik *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
dewliqandin *m* sarkıtma
dewliqandin *l/gh* sarkıtmak
dewliqî *rd* salpa, sarkık
dewliqîbûn *m* sarkıklık
dewliqîn *m* sarkma
dewliqîn *l/ngh* sarkmak
dewlok *rd* hilekâr, hilebaz, aldatıcı
dewlokî *m* hilekârlık, hilebazlık
dewm *bnr* dehm (II)
dewmast *n* ayranlı yoğurt
dewr (I) *m* **1.** devir, devre (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) **2.** devre, dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) **3.** devre, dönem (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) **4.** devre, dönem (bir yıl içindeki iki ayrı öğretim süresi) **~a amadehiyê** hazırlık devresi (dönemi) **~a hêvotinê (perwerde** an jî **şerdeyê)** eğitim dönemi **~a karbonê** karbon dönemi **~a naşîtiyê** emekleme çağı (veya dönemi) **~eke nû dan destpêkirin** devir açmak
dewr (II) 1. devir, dönüş **2.** devir, devretme, aktarılma, aktarma * **ji erebeyê dewra mal bo vagonê** malın arabadan vagona devri **3.** devir, devretme (bir malın mülkiyetini veya bir mal üzerindeki hakkı bir başkasına geçirme) * **dewra erebeyê biqelêbe ser wê** arabanın devrini onun üstüne yap **4.** devir (bir görevin bir kimseden başkasına geçme) **5.** devir, çevrim (sürekli ve düzenli değişme) **~î (yekî) kirin** (birine) devretmek (bir malın mülkiyetini, bir mal üzerindeki hakı başkasına geçirmek) * **hevalê min karê xwe dewrî min kir** arkadaşım işini bana devretti * **heqê xwe yê li ser erebeyê dewrî min bike** bana arabanın üzerindeki hakkını devret
dewr (III) *m* rol * **bi dewra xwe rabe** roluna göre hareket et
dewran *m* **1.** devran (dünya) **2.** devran (zaman) ~ **derbas kirin** saltanat sürmek (bolluk içinde yaşamak) **~eke xweş bihartin** (an jî **derbas kirin)** iyi ömür sürmek
dewranbexş *rd* iyi bir dönem bahşeden, sağlayan
dewrandîtî *rd* güngörmüş
dewrannas *rd* güngörmüş, tecrübeli kimse
dewrbûn *m* devrolma
dewr bûn *l/ngh* devrolmak
dewrdaîm *m* devridaim
dewrdar *rd* devirli
dewre (I) *rd* yanlış
dewre (II) *m* **1.** devre * **dewreya pêşîn a maçê qediya** maçın ilk devresi bitti **2.** *fiz* devre, çevrim * **dewreya elektrîkê** elektrik devresi **~ya girtî** *fiz* kapalı devre **~ya kin** (an jî **kurt)** *fiz* kısa devre **~ya vekirî** *fiz* açık devre
dewregirtî *fiz* kapalı devre
dewretî *m* yanlışlık
dewreya duduyan *sp* ikinci devre (veya yarı)
dewreya ewilî *sp* ilk yarı
dewreya pêşîn *sp* ilk yarı
dewrêş *ol/n* derviş
dewrêşî *m* dervişlik
dewriye *lşk/m* devriye ~ **gerîn** devriye gezmek, kol gezmek
dewrî (I) *m* **1.** tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) **2.** *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
dewrî (II) *rd* devrî, çevrimsel
dewrkirin *m* devretme, göçerme
dewr kirin *l/gh* devretmek (bir malın mülkiyetini, birr mal üzerindeki hakı başkasına geçirmek)
dewrkirî *rd* devredilmiş
dewrûber *bnr* dorûber
dews *m* **1.** iz, yer (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **dewsa pê** ayak izi * **dewsa devê kêrê xuya ye** bıçağın izi belli * **di tiliya wî de dewsa hingulîskê** parmağındaki yüzük izi **2.** yerine * **ez di dewsate de bûma**! ben senin yerinde olsaydım! **3.** *m* oyuk * **dewsa nalan** nal oyukları **~a ling** ayak izi **~a pê** ayak izi **~a xwe girtin 1)** yerini kapmak **2)** yerleşmek
dewsandek *m* cendere
dewsek *rd* yedek
dewsger *nd/nt* izci (iz süren)
dewsgerî *m* izcilik
dewsgir *nd/nt* **1.** ardıl, halef **2.** vekil (birinin yerini almış olan kimse)
dewsgirî *m* **1.** ardıllık, haleflik **2.** vekillik
dewsgirtî *rd* yerine geçmiş kimse
dewsok *nd/nt* vekil
dewsyar *nd/nt* muavin
dewsyarî *m* muavinlik
dewşek *m* döşek
dewşo *m* ayran atığı
dewşorme *dîr/rd* devşirme
dewx *m* **1.** ezinti, kıyıntı (açlık sebebiyle midede duyulan eziklik) **2.** iç baygınlık, iç geçme * **ji birçînan dewxa min çû** açlıktan içim geçti **~a (yekî) çûn 1)** ezilmek, içi geçmek (veya bayılmak), midesi ezilmek (veya kazınmak), içi ezilmek (veya kazınmak), yüreği bayılmak (veya ezilmek) * **dewxa min diçe, ez qedehek şîr vexwim** içim ezi-

liyor bir bardak süt içeyim 2) içi geçmek, baygınlık geçirmek 3) çarpılmak, çekiciliğine kapılmak
dewxçûn *m* iç geçme, baygınlık geçirme
dewxêlobûn *m* içi geçme
dewxêlo bûn *l/ngh* içi geçmek
dexalet *m* 1. dehalet, sığınma 2. rica ~ **jê kirin** -den rica etmek, ricada bulunmak ~ **kirin** rica etmek
dexdanik *m* ocak eşeği, sacayağı, sacayak
dexel (I) *bot/m* bir tür yabani ot
dexel (II) *nd/n* 1. hilebaz, hileci 2. *rd* kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)
dexelî *m* 1. hilebazlık, hilecilik 2. kabalık ~ **kirin** 1) hilebazlık yapmak 2)kabalık etmek
dexelîbûn *m* kabalaşma
dexelî bûn *l/ngh* kabalaşmak
dexelkirin *m* kabalaştırma
dexel kirin *l/ngh* kabalaştırmak
dexes *rd/nt* kıskanç, günücü, hasetçi, hasut ~ **bûn** kıskanç olmak
dexesî *m* kıskançlık, haset, çekememezlik, günü, hasetlik ~ **ji cilê canê xwe kirin** sağ gözünü sol gözünden sakınmak ~ **kirin** kıskançlık yapmak
dexesîkirin *m* kıskanma, çekememe, haset etme, günüleme
dexesî kirin *l/gh* kıskanmak, çekememek, haset etmek, günülemek
dexesîtî *m* kıskançlık, çekememezlik, günücülük
dexesker *nd/nt* kıskanç
dexeskerî *m* kıskançlık
dexesok *rd/nt* kıskanç, günücü ~ **bûn** kıskanç olmak
dexesokî *m* kıskançlık, günücülük ~ **kirin** kıskançlık yapmak
dexesoktî *m* kıskançlık, günücülük
dexezar *rd* hırçın
dexezarî *h* hırçınca
dexezarîbûn *m* hırçınlaşma
dexezarî bûn *l/ngh* hırçınlaşmak
dexezarîtî *m* hırçınlık ~ **kirin** hırçınlık etmek
dexil *m* 1. ekin 2. tahıl ~ **û dan** (an jî **zad**) hububat
dexilfiroş *nd/nt* ahıl satıcısı
deximandin *m* damgalama
deximandin *l/gh* damgalamak
deximandî *rd* damgalı
deximîn *m* damgalanma
deximîn *l/ngh* damgalanmak
dexisan *m* kıskanma, kıskanış
dexisandin *m* kıskandırma
dexisandin *l/gh* kıskandırmak
dexisandî *rd* kıskandırılmış
dexisîn *m* kıskanma
dexisîn *l/ngh* kıskanmak
dexisok *bnr* dexesok
dexî *m* meyve bahçesi
dexîl (I) *m* sığınma, dehalet * **ez ketime dexîla te** sana sığınmışım
dexîl (II) *m* çekmece
dexîlok *m* çekmece
dexîloka kincan *nd* şifonyer
dexl (I) *m* 1. sığınma * **min xwe avêtiye dexla te** ben sana sığınmışım 2. rica * **ez têm dexla te** senden ricada bulunuyorum
dexl (II) *m* çekmece
dexlik (I) *bnr* dehlik
dexlik (II) *m* çekmece, küçük çekmece
dexme *m* 1. damga 2. en, damga, dağ (hayvanlara veya eşyalara vurulan işaret) 3. yara izi
dexmeker *nd/nt* damgacı
dexmekirin *m* 1. damgalama 2. damgalama, dağlama (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurma)
dexme kirin *l/gh* 1. damgalamak 2. damgalamak, dağlamak (kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak)
dexmekirî *rd* dağlı, dağlanmış olan
dexma reş *bj/nd* karamuk (nastalık adı)
dexos *nd/nt* kıskanç
dexosî *m* kıskançlık
dexosîkirin *m* kıskanma
dexosîkirin *l/gh* kıskanmak
dexs *m* kıskanma
dexsînî *m* kıskançlık ~ **kirin** kıskançlık yapmak
dexsok *rd* kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
dexsoyî *rd/nt* kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
dexsoyîtî *m* kıskançlık ~ **kirin** kıskançlık yapmak
dexşandin *m* dürtme
dexşandin *l/ngh* dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
dexûn *bnr* doxîn
dexûs *bnr* dexos
dexver *m* başkalarından güçlü olma durumu
dexwîn *m* kapak (özellikle içinde yemek pişirilen ve kazan gibi büyük kapların üzerini kapamak için kullanılır)
dey (I) *m* ot yığını
dey (II) *m* köy
deyatî *m* köylülük
deyax *m* dayanma, dayanç
deyaxkirin *m* dayanma
deyax kirin *l/gh* dayanmak
deydik *m* 1. beşik 2. salıncak (küçük çocukları uyutmak için)
deydîk *bnr* deydik
deykirin *m* 1. seslenme 2. konuşma 3. (seslenene) cevab verme, karşılık verme
dey kirin *l/gh* 1. seslenmek 2. konuşmak 3. (seslenene) cevab vermek, karşılık vermek
deyn *n* 1. borç 2. *mec* borc (birine karşı bir şeyi yerine getirme gerekliliği, yükümlülük) * **ev deynekî welat e** bu bir vatan borcudur 3. *mec* alacak ~ **bi danê, rê bi çûnê diqede**

borç ödemekle (veya vermekle), yol yürümekle tükenir ~ **bi danê xweş in** borcunu zamanında ödemek iyidir ~ **ewladê nêr e** alacağım olsun da ala kargada olsun ~ **hiştin** borç takmak ~ **jê stendin** (birinden) borç almak ~ **kirin** borç etmek (veya yapmak) ~ **mirov ber bi koledariyê ve dibe** borç adımı köleleştirmeye götürür ~ **qamçiyê mêran e** borç yiğidin kamçısıdır ~ **qedandin** borcunu kapatmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) borç almak ~ **û dû** borç harç ~ **xistin stûyê (yekî)** (birine) borç takmak **(bi) ~an debara xwe kirin** borç yemek **(ji) ~an xelas bûn** borctan kurtulmak **~ê ax li min bavo** alınması çok zor olan borç **~ê belawela** Çingene borcu **~ê çivîka çolê tenê lê tune bûn** uçan kuşa borcu olmak **~ê derveyî** dış borç **~ê (yekî) di ser serê (yekî) de qelaptin** gırtlağına çıkmak, borca batmak **~ê (yekî) hatin qirikê** gırtlağına çıkmak, borca batmak **~ê (yekî) ji hezarî bihurîn** (an jî **zêdetir) bûn** borç bini aşmak **~ê mirî** alınamayan borç **~ê stû** boyun borcu **~ê xwe fît kirin** borcunu kapatmak **~ê xwe qedandin** borcunu kapatmak **(ji) ~ê xwe re heqnexweş e** alacağına şahin, vereceğine karga (veya kuzgun) **(ji) ~ ê xwe re xweş bûn** borcunu bilmek **~ê xwe safî kirin** hesabı temizlemek **~ê Xwedê** borç

deyndabir *m* fıtetme, ödeşme (karşılama, denk getirme)

deyndabirbûn *m* ödeşme

deyndabir bûn *l/ngh* ödeşmek

deyndabirkirin *m* ödeşme, sayışına

deyndabir kirin *l/gh* sayışmak

deyndan *m* borç verme, borç ödeme

deyn dan *l/gh* borç vermek, borç ödemek

deyndar *rd* **1.** borçlu **2.** *mec* borçlu (bir yüküm altında bulunan) **3.** borçu (bir şeyi bir başkasının yardımıyla yapmış olan) * **xwendina xwe ji Rojen re deyndar e** okumayı Rojen'e borçlu **4.** *mec* alacaklı ~ **bûn** borçlu olmak ~ **derketin** borçlu çıkmak

deyndarbûn *m* borçlanma

deyndar bûn *l/ngh* **1.** borçlanmak **2.** *mec* borçlanmak (manevî bir yükümlülük altına girmek)

deyndarbûyî *rd* borçlanmış olan

deyndarbûyîn *m* borçlanış

deyndarderketî *rd* borçlu çıkmış olan

deyndarî *m* borçluluk

deyndarkirin *m* borçlandırma

deyndar kirin *l/gh* **1.** borçlandırmak **2.** *mec* borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altına sokmak)

deyndarkirî *rd* borçlandırılmış olan

deyndayîn *m* borç veriş, borç ödeme

deyndêr *nd/nt* **1.** alacaklı (borçlu karşıtı) **2.** alacaklı (birinde alacağı olan kimse) **3.** veresiyeci (veresiye veren) ~ **bûn** alacaklı olmak ~ **derketin** alacaklı çıkmak

deyndêrî *m* **1.** alacaklılık **2.** veresiyecilik

deyneker *bnr* dengnekir

deynê stû *nd* vecibe, boyun borcu

deynik *n* önemsiz borç ~ **meynik** takıntı (küçük önemsiz borç)

deynker *nd/nt* borç alıcı

deynkirin *m* borç etme, borç yapma

deyn kirin *l/gh* borç etmek, borç yapmak

deynkirî *rd* borç edilmiş, borç yapılmış olan

deynnexweş *nd/rd* batakçı (borcunu ödemeyi alışkanlık haline getirmemiş kimse)

deynnexweşî *m* batakçılık

deynstîn *nd* alacak

deyn û dû *nd* borç harç

deynxweş rd borcunu bilen (borcunu zamanında ödeyen)

deynxweşbûn *m* borcunu bilme

deynxweş bûn *l/ngh* borcunu bilmek

deyûs *n* deyyus

deywanî *bot/m* bir üzüm türü

deyz *bnr* dêz

dezavantaj *m* dezavantaj

dezbênk *m* bağıldak, bağırdak (beşikteki çocuğu bağlamak için)

dezdar *bnr* dizdar

dezenfektan *nd/rd* dezenfektan

dezenfekte *rd* dezenfekte

dezenfetkirin *m* dezenfekte etme

dezenfet kirin *l/gh* dezenfekte etmek

dezenfetkirî *rd* dezenfekteli (dezenfekte edilmiş olan)

dezgeh (I) *n* **1.** tezgâh (genellikle dükkanlarda satıcıların önündeki uzun masa) **2.** tezgâh (kahve, meyhane vb. de müşterilerin üzerinde yiyip içtikleri uzun masa veya büfe) **3.** tezgâh (üzerinde genellikle el veya küçük makinelerle iş görülen yapım aracı) **4.** işletme (tarım, sanayi, ticaret, bankacılık gibi iş alanlarında kâr amacıyla bir sermaya yatırılarak kurulan kurum) **5.** oluşum, kurum, organizasyon **6.** organ * **dezgehên dewletê yên biryardanê** devletin karar organları ~ **bi hev xistin** tezgâhı kurmak ~ **danîn** (an jî **rast kirin)** tezgâhı kurmak **~ê ragihanê (an jî ragihandinê)** iletişim aracı

dezgeh (II) *mzk/m* makam

dezgehdar *nd/nt* tezgâhtar

dezgehdarî *m* tezgâhtarlık ~ **kirin** tezgahtarlık yapmak

dezgehtî *m* organlık

dezgere *m* teskere

dezgirtî *bnr* destgirtî (I)

dezgîn *m* dizgin ~ **kirin stû** dizgin vurmak **~a hesp kişandin** dizginlenmek **~a (yekî) kişandin** dizginlemek (birinin aşırı davranışlarını önlemek) **~ên (yekî) hatin kişandin** (biri) dizginlenmek

dezgînkirin *m* dizginleme
dezgîn kirin *l/gh* dizginlemek
dezgînkirî *rd* dizginlenmiş
dezgîr *bnr* destgirtî (I)
dezgork *m* eldiven
dezik *biy/m* linin
deziyê spî *nd* pamukaki
deziyokî *rd* ipsi
dezî (I) *m* **1.** tire (dikişte kullanılan pamuk ipliği) **2.** *rd* tire (bundan yapılmış olan) **~yê pişta (yekî) qetîn** beli kopmak
dezî (II) *m* kıvam (şekerlemeler için)
dezîdan *m* kıvamını bulma, kıvamına gelme
dezî dan *l/ngh* kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
dezîdayî *rd* kıvamında
dezîdayîn *m* kıvamını bulma, kıvamına gelme
dezîfiroş *nd/nt* tireci, iplikçi (satan kimse)
dezîfiroşî *m* tirecilik, iplikçilik
dezîgirtin *m* küflenme
dezî girtin *l/ngh* küflenmek
dezîgirtî *rd* küflü, küflenmiş
dezîker *nd/nt* tireci, iplikçi (imal eden)
dezîkerî *m* tirecilik, iplikçilik
dezmal *bnr* destmal
dezû *bnr* dezî (I)
dê (I) *m* **1.** ana, anne **2.** ana (dince aziz tanınan bazı kadınlara verilen saygı unvanı) **3.** ana (velinimet) * **diya xizanan** yoksullar anası **~ ber bi ewlad, ewlad ber bi çiya ve** bir baba dokuz evlâdı besler, dokuz evlâd bir babayı beslemez **~ bibîne dotê ber hilîne** anasına bak kızını al **~ bibîne dotê lê werîne** anasına bak kızını al **~ bibîne hê dotê bîne** anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al **~ cihêzê qîzê ye, qîz umûda dê ye** ana kızın çeyizi, kız de anasının umududur **~ li keçê (an jî qîzê) nexe wê li çokê bixe** kızını dövmeyen dizini döver **~ medresa zarokan e** çocuğun ilk okulu (veya öğretmeni) anasıdır **~ û bav** ana baba **~ û bav dikin ji ewlad re** dört göz bir evlât için **~ û bav yek e** ana baba bir **~ û dotê pevçûn ji kêmaqilan ku ji hev çûn** ana kız arasına girilmez **~ û ewlad ji hev kirin** atla arpayı dövüştürmek (veya dalaştırmak) **~ û jin dan ser hev** ana avrat düz gitmek **~ û jin kirin pereyekî** ana avrat düz (veya dümdüz) gitmek, anasına avradına sövmek **~ û mak dan ser hev** ana avrat düz (veya dümdüz) gitmek **~ û jin û xwişk tev dan ser hev** ana avrat düz (veya dümdüz) gitmek **~ weledê xwe avêtin** bir kıyamettir gitmek (veya kopmak) * **piştî bûyer qewimî, dê weledê xwe diavêt** olay olduktan sonra, bir kıyamettir gidiyordu **~ weledê xwe diavêje** ana baba günü **~ ye pişt li erdê ye** çocuğunun kimden olduğunu en iyi bilen anadır **~ (an jî diya wan) yek, bavên wan cihê ye** ana bir, baba ayrı **~ya bavê min** benim anam, canım ciğerim, canımın içi (bayanlar için) **~ya dêwan** dev anası **~ya kral** ana kraliçe **~ya min bibe jina min** *argo* anam avradım olsun **~ya min, xwişka min** *argo* 1) anam bacım 2) anam babam **~ya mirov (an jî meriv) her tim kuran (an jî kurikan) nayne** insanın şansı her zaman yaver gitmez, papaz her gün pilâv yemez **~ya porkir** yaslı anne **~ya te kirasê te bi serê xwe de bike** anan yasını tutsun **~ya xwe bi nefs e** anası kılıklı **(bi) ~ya xwe re ne rast e** anasının ipini satmış (veya çıkarmış)
dê (II) *b* **1.** ha (istek uyandırmak için kullanılır) * **dê ez bibînim!** ha göreyim seni! **2.** hadi
dê (III) *nd* Kürt alfabesinde beşinci harfinin okunuşu
dê (IV) *rz* cek, cak (gelecek zaman eki) **~ mêr bê kuştin!** kan çıkar! **~ xwîn birije!** kan çıkar!
dê, dêh (V) *n* köy
dêbajar *n* ana kent
dêbav *n* ebeveyn
dêcî *n* yeni doğan çocuğun ilk dışkısı
dêçkirin *m* işaretleme
dêç kirin *l/gh* işaretlemek
dêçkirî *rd* işaretli, işaretlenmiş olan
dêdar *bot/m* geniş yapraklı bir tür meşe ağacı
dêdik *n* dalak
dêdî *m* salıncak (küçük çocukları uyutmak için)
dêhat *m* gelecek, ati
dêh *n* köy
dêhat *nd* köyler
dêhl *m* **1.** kancık **2.** kuyruk
dêhm *bnr* dêm (II)
dêhn *m* dikkat * **min dêhna xwe dayê lê min tiştek fehm nekir** dikkat ettim, ama bir şey anlayamadım **~ kişandin** dikkat çekmek **~ kişandin ser xwe** dikkati çekmek **~ û bala (yekî) kişandin** nazarı dikkatini çekmek **~a (yekî) kişandin** alâka çekmek (toplamak veya uyandırmak) **~a (yekî) li (....) bûn** gözü bir şeyde (veya bir şeyin üzerinde) olmak **~a xwe berdan ser (...)** dikkatını üstüne toplamak **~a xwe bidê!** baksana! (veya baksanıza!) dikkat çekme sözü * **dêhna xwe bidê êdî êvar e** baksana akşam oluyor **~a xwe dan (...)** 1) dikkat etmek * **we dêhna xwe dayê ku bê çi got?** dikkat ettiniz mi ne söyledi? 2) dikkat etmek (gözüne çarpmak veya ilgisini çekmek) * **min heta wê gavê dêhna xwe nedabûyê** ben o zamana kadar buna dikkat etmemişim 3) anlamak, farkına varmak, bakmak * **min dêhna xwe dayê ku fehm nake, min dengê xwe birî** baktım ki anlamıyor, sesimi kestim 4) göz atmak (kısaca bakıvermek) * **car carinan dêhna xwe dida odeya doktor** ara sıra doktorun odası-

na göz atıyordu 5) göz gezdirmek (derinlemesine incelemeden okumak) 6) bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ca tu jî dêhna xwe bide vê berhemê** bu esere bir de sen bak 7) gözden geçirmek (incelemek, muayene etmek) 8) ilgi toplamak, ilgisini yoğunlaştırmak **~a xwe dan ser (tiştekî)** dikkat kesilmek

dêhndanî *m* bakım

dêhndar *rd* dikkatli

dêhndarane *h* dikkatlice

dêhndayî *rd* bakımlı

dêhnkêş *rd* dikkat çekici

dêhnkêşî *m* dikkat çekme

dêhnkişandin *m* 1. dikkat çekme 2. ilgi çekme 3. vurgulama

dêhn kişandin *l/gh* 1. dikkat çekmek 2. ilgi çekmek 3. vurgulamak **~ ser xwe** ilgi görmek, ilgi toplamak

dêhnnedayî *rd* bakımsız

dêhtir *m* devrisi, ertesi (gün, hafta, ay, yıl için; bir sonraki) * **dêhtira rojê** ertesi gün * **dêtira salê** devrisi yıl

dêjnik *bot/m* tere (Lepidium)

dêk (I) *m* ana, anne, anacık * **ji dêka xwe re bibêje** anacığına söyle **~a porkir** yaslı anne

dêk (II) *rd* çatlak

dêkal *n* büyük baba (annenin babası)

dêkane *bot/m* ökse otu (Viscum album)

dêklos *m* bir yemek çeşidi

dêkuştî *nd/nt* ana katili

dêl (I) *m* kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) * **dêla hesp** atın kuyruğu **~ hejandin** kuyruk sallamak **~a xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) **xwe** kuyruğunu kısmak

dêl (II) *m* 1. kancık (hayvanlarda dişi) 2. *rd/argo* kancık (dönek, güvenilmez) 3. kancık (kadın) 4. *mec* güzel (kız veya kadın) * **tu li vê dêlê binêre** bu güzele bak

dêl (III) *m* 1. karşılık (bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı başka davranış, mukabele) 2. yerine * **ji dêla min ve jî bike** benim yerime de yap

dêl (IV) *rd* zavallı (kadın) **~ û dêlan** zavallı

dêlandin *m* şaşırtma

dêlandin *l/gh* şaşırtmak

dêlandî *rd* şaşırtılmış olan

dêlbav *rd* zavallı, terkedilmiş kadın * **dêlbavê êdî megrî** zevallım artık ağlama

dêlberdayî *m* dört ile beş yaşları arasında tay

dêlbijî *m* kuyruk kılı

dêlçirandî *rd* arkadan yırtmaçlı * **kincê pêsîrvekirî û dêlçirandî** göğsü açık ve arkadan yırtmaçlı giysi

dêldirêj *rd* uzun kuyruklu

dêlegur *m* 1. dişi kurt 2. *argo* cazgır, şirret (kız veya kadın)

dêlegurg *m* dişi kurt

dêlemar *zo/n* keler, dişi yılan

dêlendêz *bnr* delindêz

dêleperk *nd* 1. yabanî yırtıcı hayvan (kurt gibi) 2. *mec* arsız, yaman kimse

dêlese *m* kancık köpek

dêleseg *m* kancık köpek

dêlêgan *m* yüksek yer

dêlhildayî *rd* kuyuruğu kalkık

dêlik *m* 1. kancık (hayvanlarda dişi) 2. *rd* kancık (dönek, güvenilmez) 3. kancık (kadın) **~a koçeran** çok şiret kadın **~a tiro, seyê gurxenî jê çênabe** kötü kancıktan cins kurt köpeği doğmaz

dêlikî *h* kancıkça

dêliktî *m* 1. kancıklık 2. *mec* kancıklık (kancıkça davranış) **~ kirin** kancıklık etmek (veya yapmak)

dêlîn *m* şaşırma

dêlîn *l/ngh* şaşırmak

dêlindêz *m* 1. tören, merasim 2. dini tören, ayin 3. Hristiyanların 14 Şubatta yaktıkları bir ateş

dêlindêzî *rd* törensel

dêlî *m* asma (asmagillerden, dalları çardak üzerine yayılan bitki)

dêlîtî *m* 1. kancıklık 2. *mec* kancıklık (kancıkça davranış) **~ kirin** kancıklık etmek (veya yapmak)

dêlmar *zo/m* keler

dêlqamçî *rd* kuyruğu kırbaç gibi olan at, tay

dêltajî *m* kancık tajı

dêm (I) *n* yanak **~ ên suretê (yekî) ji par re xuya kirin** tombul yanaklı olmak

dêm (II) *m* 1. susuz arazi, yağmurla sulanan arazı 2. *rd* çorak (verimli olmayan toprak) 3. kuzu, oğlak veya buzağı merası

dêmak *m* ana, anaç

dêmakî *h* anaca, anaçca

dêman *rd* yerleşik, sakin (bir yerde oturan)

dêmanî *rd* yerleşik **~ bûn** yerleşik olmak

dêmanîbûn *m* yerleşme, eğleşme, ikamet etme

dêmanî bûn *l/ngh* yerleşmek, ikamet etmek, eğleşmek * **çûne li semteke xweş bi cih bûne** gidip güzel bir semte yerleşmişler

dêmanîbûyîn *m* yerleşme, ikamet etme, eğleşme

dêmanîtî *m* yerleşiklik

dêmarî *rd* üvey anne

dêmarîtî *m* üvey annelik

dêmatî *rd* yerleşik

dêmatî bûn *l/ngh* yerleşik olmak

dêmatîbûn *m* yerleşiklik, yerleşik olma

dêmcame *m* serap

dêmçîn *rd* kurakçıl

dêmdur *rd* inci yüzlü

dêmgul *rd* gül yüzlü

dêmik *m* su matarası

dêmî (I) *rd* kıraç, sulanmayan tarla
dêmî (II) *n* 1. kadife 2. *rd* kadife (kadifeden yapılma şey)
dêmîr *m* bey anansı, valide sultan
dêmsor *rd* al yanaklı, kızıl yanaklı
dêmşêrîn *rd* tatlı yüzlü
dêmzer *rd* sarı benizli
dên (I) *rd* yalın ayak
dên (II) *bnr* dêhn
dên dan *bnr* dêhn dan
dêng *m* etek
dênik *m* kadın başlığı hotozun kasnağı
dêr (I) *bnr* debr û dêr
dêr (II) *m* 1. kilise 2. kilise (Hristiyan mezheplerinden her bir) * **dêra Ortodoksan** ortodoks kilisesi 3. kilise (Hristiyanlıkla ilgili dinî kurulu) 4. kilise (Hristiyanlığın öğretilmesi, dinî işlerin yönetimi vb. ile ilgili papa ve piskoposlar topluluğu)
dêran (I) *m* 1. harabe 2. harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı)
dêran (II) *rd* zavallı * **dayê dêranê** zavallı anne
dêran (III) *m* ayrışım
dêrandin *m* 1. ayrıştırma 2. ayıklama (rüzgâra vererek ayıklama) 3. savurma 4. *mec* dikkatını verme, kulak verme, dinleme
dêrandin *l/gh* 1. ayrıştırmak 2. ayıklamak (rüzgâra vererek ayıklamak) 3. savurmak 4. *mec* dikkatını vermek, kulak vermek, dinlemek
dêrandî *rd* 1. ayrıştırılmış 2. ayıklanmış 3. savrulmuş olan
dêranî *m* zavallılık
dêre *m* 1. entari, fıstan, ön kısmı açık olan ve elbise üstüne giyilen bir tür fıstan 2. eteklik, etek (vücudun belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde kadın giysisi ~**ya bêmil** sarafan ~**ya mexmerî** kadife elbise
dêredêr *rd* gergin (bozulacak duruma gelmiş olan ilişki vb.)
dêredêrî *rd/h* gergince
dêredêrîbûn *m* gerginleşme
dêredêrî bûn *l/ngh* gerginleşmek
dêredêrîkirin *m* gerginleştirme
dêredêrî kirin *l/gh* gerginleştirmek
dêredêrîtî *m* gerginlik
dêrhetav *nd* güneş ışınları
dêrik *n* küçük kapı
dêrin *rd* 1. bayrı, kadim 2. *fel* ilkel (zaman bakımanda en eski olan)
dêrinbûn *m* eskileşme, kadimleşme
dêrin bûn *l/ngh* eskileşmek, kadimleşmek
dêrinbûyîn *m* eskileşme, kadimleşme
dêrindêz *bnr* delindêz
dêrine *rd* klâsik
dêrinî *m* bayrılık, kadimlik
dêrinkî *rd* kadimce
dêris *rd* 1. harabe, yıkık, yıkkın, viran, ören 2. harabe, yıkı, viran (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) 3. *m* ziyan, zayi
dêrisandin *m* mahvetme, viran etme
dêrisandin *l/gh* mahvetmek, viran etmek
dêrisandî *rd* mahvedilmiş, viran edilmiş olan
dêrisî *m* 1. harabelik, yıkkınlık 2. ziyan, zayi
dêrisîn *m* 1. mahvolma, viran olma 2. ziyan olma
dêrisîn *l/ngh* 1. mahvolmak, viran olmak 2. ziyan olmak
dêrisbûn *m* 1. mahvolma, viran olma 2. ziyan olma
dêris bûn *l/ngh* 1. mahvolmak, viran olmak 2. ziyan olmak
dêrisbûyîn *m* mahvoluş, viran oluş
dêriskirin *m* mahvetme, viran etme
dêris kirin *l/gh* mahvetmek, viran etmek
dêriz *bnr* dêris
dêrizandin *bnr* dêrisandin
dêrizîn *bnr* dêrisîn
dêrî *bnr* dêz
dêrîn (I) *bnr* dêrin
dêrîn (II) *m* 1. ayrışma 2. savrulma, savruluş
dêrîn *l/ngh* 1. ayrışmak 2. savrulmak
dêrnetav *m* ışın
dêrs *rd* kirli, pis, berbat
dêrsbûn *m* kirlenme
dêrs bûn *l/ngh* kirlenmek
dêrso *b* yıkılası
dêrxûn *m* duvak (küp, kazan, baca gibi şeylerin kapağı)
dêse *zo/m* yabanî koyun
dêsiltan *m* valide sultan
dêstanî *rd* lağusalı
dêş *m* yığın
dêşek *rd* pek çok, pek bol, bir sürü, bir alay, bir yığın
dêşîr *m* süt ana, süt anne
dêşîrî *m* süt analık, süt annelik
dêtî *m* 1. analık, annelik (ana olma durumu) 2. analık, annelik (ana duygusu)
dê û bav *n* ebeveyn
dêvil *m* 1. (birinin veya bir şey) yerine * **ji dêvila min ve nobetê bigire** benim yerime nöbeti tut * **ji dêvila pereyan ve mal bir** para yerine mal götürdü 2. -den ötürü, -den dolayı
dêvl *bnr* dêvil
dêw *n* 1. dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı) 2. *rd* dev (olağanüstü irilikte olan) * **zilamekî mîna dêwekî** dev gibi bir adam
dêwane *rd/h* dev gibi
dêwasa *rd* devasa
dêwdar *rd* dev gibi olan
dêwendam *rd* dev endamlı
dêwl *m* kova
dêwsîne *rd* devlere tapan
dêxwaz *rd* anacıl
dêz (I) *m* 1. yığın, yığıntı (meşe yapraklarından oluşturulmuş yuvarlak yığın) 2. yığın, tahıl öbeği * **dêza genim** buğday yığını

dêz (II) *m* kale
dêza *m* teyze
dêze *m* kale
dêzik *m* güveç (kilden kap)
dêzî *bnr* dêz (I)
dêzkî *rd* derimti (gelişigüzel toplanmış eşya)
di, dih (I) *n* köy
di- (II) *rz* şimdiki zaman eki * **ez** ***di***çim gidiyorum
di (III) **1.** -e * **rûn di nan da** yağı ekmeğe sürdü **2.** *h* (di... de şeklinde) içinde (süresince, zarfında) * **di nav van salên dawî de** bu son yıllarda **3.** içinde (ortamında) * **di nav van mercan de** bu şartlar içinde **4.** *h/d* (di ... de) içre ~ **agirê (yekî) de şewitîn** (birinin) ateşine (veya nârına) yanmak, başı nâra yanmak **(tiştek)** ~ **aqil de man** (bir şey) akılda kalmak ~ **aqil de naçe** akıl almaz ~ **aqilan de neçûn** akıla sığmamak ~ **aqilê (yekî) de çûn** akılına sığar gibi olmak ~ **aqilê (yekî) de derbas bûn** aklından geçmek ~ **aqilê (yekî) de neçûn** akıla sığmamak, akıl almamak ~ **aqilê (yekî) de man 1)** aklında kalmak (unutmamak) **2)** aklında kalmak (hatırlamak) ~ **aqilê (yekî) de tiştek çêbûn** beyninde (veya kafasında) şimşekler çakmak (zihninde birden bir düşünce doğmak, kafasında bir düşünce belirmek) ~ **aqilê xwe de bi cih kirin** (bir şeyi) zihnine yerleştirmek ~ **aqilê xwe de girtin** akılda tutmak (tiştek) **(tiştek)** ~ **aqilê xwe de girtin** (bir şeyi) aklında tutmak (unutmamak) ~ **asta (tenga** an **jî hîza) hev de** aynı düzeyde ~ **av û donê xwe de qijilîn** kendi yağında kavrulmak ~ **avekê re kirin** sudan geçirmek (elbise yıkamak için) ~ **avê re çûn** boşa gitmek ~ **avê re kirin** suya daldırmak ~ **bara dilê (yekî) de** -e göre ~ **behrê de bûn** esrar perdesi (bir şeyin anlaşılmasına engel oluşturmak) ~ **ber cankêşiyê de bûn** can çekişmek ~ **ber çav re derbas kirin** gözden geçirmek (incelemek, muayene etmek) ~ **ber (...) dan** dayanmak (yetişmek, yeter olmak) * **nan di ber zarokan nade** ekmek çocuklara dayanmıyor ~ **ber (yekî) dan** üstelemek, ısrar etmek, dil (veya diller) dökmek, diretmek, zorlamak ~ **ber de 1)** -e beraber, -e yanında * **di ber karê xwe de wergeriyê jî deke** işinin yanında çeviri de yapıyor **2)** kökten, kökünden * **dar di ber de jê kir** ağacı kökünden kesti ~ **ber (...) de 1)** -e uğruna, uğrunda * **di ber welat de** ülke uğruna * **di ber wî de mirin** uğrunda ölmek **2)** -e yerine, -de * **di ber min de çû şer** benim yerime savaşa gitti * **di ber diranê min de** dişimde **3)** açık, açığında * **tren di ber bajêr de dibihure** tren şehrin açığında geçer ~ **ber de avêtin** sızmak * **av de ber de diavêje** su sızıyor ~ **ber (yekî) de avêtin** (birine) taş atmak, yermek ~ **ber de bêhna (yekî) çikîn** yüreği tükenmek (veya yürek tüketmek) ~ **ber de bûn** tam yanında olmak, yakınında olmak ~ **ber de çavê xwe rêtin** göz nuru dökmek ~ **ber de hiştin 1)** muradını almasını engellemek **2)** *mec* gölgesi düştü ~ **ber (yekî) de dezî badan** (birinin) eline su dökememek ~ **ber (yekî) de ketin belayê** başı nâra yanmak ~ **ber de kêferata dinyayê dîtin** dünyanın zahmetini çekmek ~ **ber de man 1)** takılı kalmak **2)** hevesi kursağında kalmak ~ **ber (karekî) de man** (bir iş, birinin) vaktini almak (veya yemek) **(tiştek)** ~ **ber de man** (bir şey) kursağında kalmak ~ **ber (tiştekî) de man** el tutmak (bir iş uzun süre uğraştırmak, vakit kaybettirmek) ~ **ber (yekî) de man** gözü kalmak (elde edemediği bir şeyi kıskanmak) ~ ber (yekî) de porê xwe yê reş kirin hirî saçını süpürge etmek ~ **ber de mana miradê** (an jî **mexsedê)** düş (veya hayal) kırıklığına uğrama ~ **ber de mehf bûn** dirsek çürütmek (okumak için yıllarca çalışmak) ~ **ber de qerîne hatin avêtin** iğnelenmek, lâf dokundurulmak ~ **ber de stêrk bi roj dîtin** (birinin) anası ağlamak ~ **ber de tehb dîtin 1)** emek vermek **2)** emeği geçmek ~ **ber de tehb û kêferat dîtin** alın teri dökmek (zahmetli bir iş görmek, emek vermek) ~ **ber de xwe kilekorî kirin** göz nuru dökmek ~ **ber (...) de xwêdan** (an jî **zehmet dîtin)** bir iş yaparken yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek ~ **ber de xwêdan rêtin** ter dökmek, alın teri dökmek, emek vermek (bir iş yapmak için zahmet çekmek, zahmetli bir iş görmek) ~ **ber de zehmet dîtin 1)** emek vermek **2)** emeği geçmek ~ **ber (...) de zehmet dîtin** (bir iş yaparken) yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek ~ **ber devê hev de bûn 1)** yan yana olmak **2)** yan yana ve rekabet halinde olmak ~ **ber deyn de hesibandin** alacağına tutmak ~ **ber deynê (yekî) de hesibandin** alacağına tutmak ~ **ber dilê (yekî) dan** gönül okşamak, gönlünü almak, hatır almak ~ **ber dilê (yekî) de çûn** gönül almak, gönlünü almak (kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek) ~ **ber dilê (yekî) dan** gönlünü almaya çalışmak ~ **ber (yekî) gerîn** (birine) dil (veya diller) dökmek ~ **ber hev de** sık sık (az aralıklarla) ~ **ber hiqûma ruh de bûn** son nefesini verir olmak, can çekişmek ~ **ber meşheda Xwedê de bûn** son nefesini verir olmak, can çekişmek ~ **ber pişika xwe re çûn** koltukları şişmek ~ **ber qerz de hesibandin** alacağına tutmak ~ **ber qerzê (yekî) de hesibandin** alacağına tutmak ~ **ber qirqala ruh de bûn** can çekişmek ~ **ber re** -e beraber, yanında, ile ~ **ber... re** -e açığında * **tren di ber bajêr re dibihure** tren şeh-

rin açığında geçer ~ **ber re avêtin 1)** sızmak * **av di ber re diavêje** su sızıyor **2)** üstü kapalı lâf dokundurmak, tehdit etmek ~ **ber (yekî) re avêtin** (birine) üstü kapalı lâf dokundurmak, tehdit etmek ~ **ber re derketin** taşmak (bulunduğu yüzeyden genişleyerek kenarları aşmak) * **porên wî yê ku di ber şewqeyê re derketî ne** şapkasından taşmış beyaz saçları ~ **ber re zehmetî dîtin** (herhangi bir şey için) çok zahmet çekmek ~ **ber re xuya kirin** (ışık) sızmak * **ronî di qulikê re xuya dike** içeriye delikten ışık sızıyor ~ **ber ruh de bûn** can çekişmek ~ **ber ruh de man** ölüm döşeğinde can çekişmek ~ **ber tengiyê de bûn** doğurmak üzere olmak, doğum sancısı sıklaşmak ~ **ber xwe de** kendi kendine söylenme ~ **ber zarok (zar** an jî **zarû) de bûn** doğum yapmak (veya doğurmak) özere olmak ~ **ber zê de bûn** doğum yapmak (veya doğurmak) özere olmak ~ **berê de ruh û îmana xwe qetandin** yırtınmak (bir konu ile kendini yoracak kadar çok uğraşmak) ~ **bergîdana xurek de** çiğden vermek ~ **beriya xwe de pere dîtin** cebi para görmek ~ **bextê (yekî) de bûn** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **bextê (yekî) de ketin** birine sığınmak, birinden meddet ummak ~ **bêhnekê de** bir çırpıda ~ **bin bandora (tiştekî) de bûn** bir işin etkisinde olmak ~ **bin bandora xwe de hiştin** etkisi altında bırakmak, nüfüzu altında tutmak ~ **bin berê de hiştin** her şeyi orta yere çıkarmamak ~ **bin berpirsiya (yekî) de bûn** sorumluluğunda olmak ~ **bin çavan re li hev nêrîn** bakışmak (kaçamak ve gizli olarak birbirine bakmak) ~ **bin çek de bûn** silâh altında bulunmak ~ **bin darê (yekî) de bûn** (birinin) emri altında olmak ~ **bin (an jî binî) de** el altından (gizlice) ~ **bin (tiştekî) de man** (bir şeyin) altında kalmak * **ez di bin vê qenciyê de namînim** bu iyiliğin altında kalmam ~ **bin de neman** altında kalmamak **(tiştek)** ~ **bin destê (yekî) de bûn** (bir şey) eli altında olmak ~ **bin destê xwe de girtin** elinde tutmak (kendi tekelinde bulundurmak) ~ **bin destê (yekî) de** elinin altında * **leşkerên di bin destê wî de gelek hindik bû** elinin altındaki asker pek azdı ~ **bin destê (yekî) de bûn 1)** (birinin) egemenliğinde olmak **2)** tekelinde olmak ~ **bin destê xwe xistin** elde etmek, ele geçirmek ~ **bin dû de man** duman altı olmak ~ **bin dûvikê çavan re lê nihêrtin** göz ucuyla bakmak, süzerek bakmak ~ **bin eynî xaniyî de** bir çatı altında ~ **bin gê de li golikê gerîn** dananın altında buzağı aramak ~ **bin gumanê de bûn** zan altında bulunmak ~ **bin helmê de man** etki alanında kalmak ~ **bin lingan de çûn** ayak altında kalmak ~ **bin minneta (yekî) de neman** minnet altında kalmamak ~ **bin navê (tiştekî) de** kisvesi altında * **di bin navê dîndariyê de her tiştî dikin** din kisvesi altında herşeyi yapıyorlar ~ **bin pest û guşarê de hiştin** baskı altında tutmak ~ **bin pêkutî û tehdehiyê de hiştin** baskı altında tutmak ~ **bin piyan de pelçiqandin** tepelemek ~ **bin qêla rojê de** güneşin alnında (veya güneş altında) ~ **bin qêleqijê de** güneşin alnında (veya güneş altında) ~ **bin re** el altından (gizlice) ~ **bin rima (yekî) de borîn** boyun eğmek ~ **bin roniya (tiştekî) de** (bir durum veya düşüncenin) ışığı altında ~ **bin serê (yekî) de** başının altında (yastığının altında) ~ **bin serê (yekî) de derketin 1)** başının altında çıkmak * **çek di bin serê wî de derket** silâh başının altında çıktı **2)** *mec* başının altında çıkmak ~ **bin simbêlan re** (an jî **de) kenîn** bıyık altında gülmek ~ **bin siya (yekî) de derbas bûn** (birinin) boyundruğu altına girmek ~ **bin şikê de bûn** zan altında bulunmak ~ **bin tava rojê de** güneşin alnında (veya güneş altında) ~ **bin tehdeyê de hiştin** baskı altında tutmak ~ **bin ve kirin** alta almak * **stûyê wî di bin ve kirin** boynunu alta aldı ~ **bin webal de man** vebal altında kalmak ~ **binê çav de lê nihêrtin** (an jî **mêzandin)** göz ucuyla bakmak, göz kuyruğuyla bakmak ~ **binê çavan de lê nihêrtin** yan yan bakmak, gözünün kuyruğuyla (veya ucuyla) bakmak ~ **binê gê de li golikê digere** dana altında buzağı aramak ~ **binê heman banî de** bir çatı altında ~ **binê hifz û muhafizeya Xwedê de be 1)** Allah esirgesin (veya saklasın) **2)** Allah kazadan belâdan saklasın ~ **binê qenciya (yekî) derneketin** hakkı ödenmez ~ **binê simbêlan de bişirîn** için için (gülmek (veya gülümsemek) ~ **binê star û hifza Xwedê de bûn** Allah'ın korumasında olmak ~ **binê xaniyekî de** bir çatı altında ~ **binê xwe de berdan** altına etmek ~ **binî de** perde arkasında (veya arkasından) ~ **binî de bûn** içerde olmak (zarar etmiş olmak) ~ **binî de hûrhûr gerîn** ince eleyip (veya eğirip) sık dokumak ~ **binî de lê nihêrtin** *argo* süzmek ~ **binî de pê vedan** alttan güreşmek ~ **binî re xeber şandin** haber uçurmak ~ **bîra (yekî) de bûn 1)** hatırında olmak **2)** gözünün önünde olmak (hiç unutmamak, olduğu gibi hatırlamak) **3)** kafasını kurcalamak ~ **bîra (yekî) de man 1)** aklında kalmak (unutmamak) **2)** hatırında kalmak, aklında kalmak (hatırlamak) ~ **bîra (yekî) hatin** hatırlamak ~ **bîra min de** aklımda ~ **bîra xwe anîn** hatırlamak, hatırlamaya çalışmak ~ **bîra xwe de girtin** hatırında tutmak ~ **canê (yekî) de xwîn tune bûn** benzinde kan kalmamak ~ **carekê de** bir defada, bir tahtada, yekten *

pereyê ku jinik xwest, min di carekê de jimarte destê wê kadının istediği parayı bir tahtada saydım eline ~ **cih de hiştin 1)** yüz üstü bırakmak * **jina xwe û du keçên xwe di cih de hiştin** karısını ve iki kızını yüz üstü bıraktı **2)** yüz üstü bırakmak (bir işi zamanında yapmayıp savsaklamak, olduğu gibi bırakmak) **3)** tatlı yerinden bırakmak (veya kesmek) ~ **cih de man** yüz üstü kalmak **(yek)** ~ **cih de sar kirin** (an jî **xeniqandin)** (birini) çiğ çiğ yemek ~ **cihê... de 1)** yerine * **di cihê min de tu here sînemayê** benim yerime sen sinemaya git **2)** yerinde * **di cihê bavê wê de ye** babası yerinde **3)** (birinin) namına ~ **cihê xwe de nesekinîn** hop oturup hop kalkmak ~ **conî de av qutan** (an jî **kolan)** havanda su dövmek ~ **çapa (...) de** ebatında ~ **çapana (...) de** ebatında ~ **çapana (yekî) de bûn** (birinin) çapında ~ **çav (yekî) de kirin** dostlar alışverişte görsün (diye), gösteriş olsun diye ~ **çav de xuya bûn** göze görünmek (belli, açık olmak) ~ **çav re kirin 1)** gözüne kestirmek (başarabileceğini ummak) **2)** gözüne kestirmek (beğenisine uygun bulmak) ~ **çavê (yekî) re dexistin** burundan (fitil fitil) getirmek ~ **çavê (yekî) re kirin** gözüne sokmak ~ **çavê xwe de ecibandin** (an jî **eyişandin) 1)** gözüne kestirmek (başarabileceğini ummak) **2)** gözüne kestirmek (beğenisine uygun bulmak) ~ **çaviya kaniyê de rîtin** zemzem kuyusuna işemek ~ **çaxana (yekî) de bûn** (birinin) yaşlarında olmak * **di çaxana Azad de bû** Azad'ın yaşlarında ~ **çaxê xwe de** vaktinde, vaktiyle, zamanında ~ **çaxên berê de** vaktiyle ~ **çendan de?** kaçta? (saat için) * **do di çendan de raketî?** dün kaçta yattın? ~ **çi halî de?** ne halde? ~ **çi halî de ye** ne âlemde?, ne sularda? * **ew der di çi halî de ne?** oralar ne âlemde? * **ew karê ku hûn li pey bûn, di çi halî de ye?** o kovaladığınız iş ne sularda? ~ **çi heynê de** *d* fi tarihte ~ **çi rewşî de?** ne halde? ~ **çi rewşî de ye** ne sularda? * **ew karê ku hûn li pey bûn, di çi rewşî de ye?** kovaladığınız iş ne sularda? ~ **dawiya dawîn de** sonunda, en sonunda, evvel ve ahir ~ **(yekî) de star nehiştin** (birini) bozguna uğratmak * **Derwêş di leşkerê neyar de star nehişt** Derviş düşman askerlerini bozguna uğrattı ~ **demeke kin de** tez vakitte (veya zamanda) ~ **demeke nêzik de** yakında * **em dê di demeke nêzik de hev bibînin** yakında görüşürüz ~ **deqeyê de fikrek hatin (yekî)** sık sık düşünce değiştirmek, daldan dala konmak ~ **derî de berdiyê di paceyê de tê** kapıdan kovsan bacadan düşer ~ **(yekî) derketin** çıkagelmek * **tê bîra te li mêrgê boxeyek di me derketibû** hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmişti ~ **(yek)** ~ **dest de** elde bir ~ **dest xwe re girtin** elde tutmak **(karek)** ~ **destê (yekî) de bûn 1)** (bir iş) elinde olmak **2)** (biri) bakmak, yetkili olmak * **xanî di destê Oso de ye** Oso eve bakıyor ~ **destê (yekî) de ... heye** (birinin) elinde ... var * **meslekê wê di destê wê de heye** elinde mesleği var ~ **destê (yekî) de man 1)** elinde kalmak (birinin bakımında, yönetiminde bulunmak) **2)** elinde kalmak (bir şey satılmayıp sahibinde kalmak) **3)** el tutmak (bir iş uzun süre uğraştırmak, vakit kaybettirmek) ~ **destê xwe de givaştin** (birini) avucunun içinde tutmak ~ **destê xwe de hiştin** elde tutmak ~ **destê zar û zêçan de man** çoluk çocuk elinde kalmak ~ **destengiyê de bûn** eli dar (veya darda) olmak, darda bulunmak, başı daralmak, sıkıntıda olmak (para yönünde darlığa düşmek) ~ **destengiyê de man** darda kalmak (maddi açıdan) ~ **dev de danîn (yekî)** ağzının ortasına yapıştırmak, ağzını burnunu dağıtmak ~ **dev de girtin** ağız tıkamak ~ **dev de helîn** ağızda dağılmak ~ **dev û delingên (yekî) de hatin xwarê** paçalarından akmak ~ **devê (yekî) de girtin** ağız tıkamak ~ **devê (yekî) re kirin** *mec* yedirmek ~ **devê xwe de birin û anîn** (bir şeyi) ağzında gevelemek, ağız yaymak ~ **devê xwe de birin û mizmizandin** hık mık etmek (sorulan bir soruya açık bir anlamı olmayan, belirsiz cevaplar vermek) ~ **devê xwe de gotin** (an jî **xeber dan)** içinden konuşmak (veya demek) **(tiştek)** ~ **devê xwe de mizmizandin** (bir şeyi) ağzında gevelemek ~ **dil de çi bisêwire di dev de diavêje** içinde ne varsa söyler ~ **dilê (yekî) de çêbûn** yüreğinden geçmek, içinden geçmek ~ **dilê (yekî) de kutikên berazan hebûn** başında bin bir tilki dolaşmak ~ **dilê (yekî) de sêwirîn** aklına gelmek (tasarlamak) ~ **dilê xwe de** içten içe ~ **dilê xwe de bi (yekî) kenîn** (birine) içinden gülmek ~ **dilê xwe de çêrê (yekî) kirin** içinde sövmek, küfretmek ~ **dilê xwe de girîn** içten içe ağlamak ~ **dilê xwe de gotin** içinden konuşmak (veya demek) ~ **dilê xwe de hest pê kirin** iliklerinde duymak ~ **dilê xwe de pê tinazê xwe kirin** (birine) içinden gülmek ~ **dilê xwe de sêwirandin** akıldan (veya aklından) geçirmek ~ **dilê xwe de xeber dan** kalbiyle konuşmak ~ **dilê xwe de xeydan** kendi kendine küsmüş ~ **dilê xwe de xwendin** içinden okumak ~ **dilqê jinê de derketin ser sehneyê** zeneye çıkmak ~ **dilqê (yekî) de kirin** başkalarının kılığında nahoş şeyler yapmak ~ **dinyaya xelayan de bûn** masal âleminde yaşamak ~ **dinyayê de ji ziman şîrîntir jî tune ye jê tehltir jî** dünyada lâf kadar güzel ve ondan da acı olan yoktur ~ **dinyayê de karê herî zor deyn xwestin e**

dünyada en zor işlerden biri de borcunu istemektir ~ **diya mezinê (yekî) çove kirin** anasını bellemek ~ **dîn û îmanên min de be** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) ~ **ebada (...) de** ebatında ~ **eleniya (yekî) de bûn 1)** (birisinin) aleyhinde olmak **2)** aleyhte olmak ~ **eleniya (yekî) de mijûl bûn (peyivîn** an jî **axiftin) 1)** aleyhinde söylemek (veya bulunmak) **2)** (birine) atıp tutmak, (birisini) yerip çekiştirmek, kovlamak ~ **eleniya (yekî) de xeber dan** aleyhinde söylemek (veya bulunmak) ~ **emrê (yekî) de bûn** birine yaşıt olmak ~ **erd de firotin** alivre (ürün tarladayken yapılan satış) ~ **etra canê xwe de bûn** kendi canının kaygısında olmak ~ **etra (...) de bûn** -e derdinde olmak ~ **etrê de bûn** içi erimek ~ **eyarê xwe de şewitîn** (an jî **qaqijîn)** için için yanmak (dışa vurmadan çok üzülmek) ~ **eynê xwe de neanî der** renk vermemek, çaktırmamak ~ **eynê xwe re dernexistin** renk vermemek, çaktırmamak ~ **eynî demê (zemanî) de** aynı zamanda ~ **eynî deriyekî de derketin** aynı kapıya çıkmak ~ **eynî telî de** bir boyda ~ **ezbera (yekî) de** ezberinde ~ **feqîriyê de bûn** yokluk içinde olmak ~ **filan demê** de fi tarihinde * **di filan demê de bi deyn pere daye mêrik** fi tarihinde adama borç para vermiş ~ **firnê pozê (yekî) de derketin** burnundan (fitil fıtil) gelmek, fıtil fitil burnundan gelmek ~ **firnikê bêvila (yekî) de derketin** burnundan (fitil fitil) gelmek ~ **firnikê (yekî) de hatin** (xwarê) burnundan (fitil fitil) gelmek ~ **firnikê pozê (yekî) de derketin** burnundan gelmek ~ **gaziya (yekî) (de) çûn** imdadina gitmek ~ **gaziya (yekî) (de) hatin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **gaziyê de hatin** imdadına gelmek, yardımına gelmlek ~ **gehê de du şêr nabe** bir ipte iki canbaz olmaz ~ **gemardana (yekî) de bûn** tekelinde olmak ~ **geranê** (an jî **tedawulê) de bûn** tedavülde olmak ~ **gerewa hev de bûn 1)** eşdeğerde olmak **2)** mubadil olmak ~ **gerewê de 1)** -e yerine **2)** göze göz dişe diş ~ **gerewê de dan** tutuya koymak ~ **gerewê de danîn** tutuya koymak, terhin etmek ~ **(yekî) gerîn** ısrar etmek **(tiştek)** ~ **gewriya (yekî) de neçûn xwarê** (bir şey) kursağında kalmak ~ **(yekî) gihîn** (birini) anlamak ~ **gotinê de eyb tune** ayıptır söylenmesi * **di gotinê de eyb tune, me êvarê goşt xwar** ayıptır söylenmesi, akşamleyin et yedik ~ **gotinê de man** sözde kalmak ~ **gotinê de xeyd tune be** teşbihte hata olmaz (veya olmasın) ~ **govenda (tiştekî) de bûn** başı kalabalık olmak ~ **guhê (wî) de jê re gotin** kulağına söylemek ~ **guhê ga de bûn** dünyadan bihaber olmak **(yek)** ~ **guhê ga de bûn** (biri) dünyadan bihaber olmak ~ **gumana (yekî) de neçûn** hatırından (veya hatır ve hayalinden) geçmemek ~ **gumana (yekî) de nehatin** hatıra (veya hatır ve hayale) gelmemek ~ **gurahiyê de bûn** ferih fahur olmak ~ **gurê de bûn** ferih fahur olmak ~ **hacetan de simtraş, di mirovan de jî yê nade pêş û paş** yan çizmeyen adam en iyisidir ~ **halê (...) de** ...hâlinde (görünümünde olarak) ~ **halê (an jî nerma) xwe de girîn** içten içe ağlamak ~ **hana (yekî) çûn** imdadına (veya yardımına) koşmak ~ **hana (yekî) hatin** imdadına (veya yardımına) gitmek ~ **hawara (yekî) bezîn** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hawara (yekî) (de) çûn** yardımına koşmak ~ **hawara (yekî) gihîştin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **hawara (yekî) hatin** yardımına gelmek ~ **heftikê nîsanê de bi rê û dirban de meçin** siteisevir kapıyı çevir ~ **heman demê** (an jî **katî) de** aynı zamanda ~ **heman dereceyê de bûn** omuz öpüşmek ~ **hemberiya (yekî) de bûn** aleyhte olmak ~ **hemla xwe de gerandin** karnında taşımak ~ **hepsê de bûn** hapiste olmak, içerde olmak ~ **heqê (yekî) de hebûn** müstahak olmak ~ **her halî de** her halükarda ~ **her hal û karî de** her halükarda ~ **her mehrê de xêrek heye** nikâhta bir keramet vardır ~ **ber hev dan 1)** çekişmek **2)** (birbirine) karşı direnmek **(yek)** ~ **hev de bihurîn** bir deri bir kemik kalmak **(hin kesan)** ~ **hev de derbas kirin** (birilerine) kök söktürmek ~ **hev de hiştin** yüz üstü bırakmak (bir işi zamanında yapmayıp savsaklamak, olduğu gibi bırakmak) * **min kar û barên xwe yên malê di hev de hiştin û ez hatim** evdeki işimi gücümü yüz üstü bıraktın geldim ~ **hev de sincirîn** kızışmak (çok ısınmak) ~ **hev de tewîn** iki büklüm olmak ~ **heyreta (tiştekî) de bûn** (bir şeyin) şaşkınlığını yaşamak ~ **(yekî) hilanîn** diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak) * **min ji camêr re tiştek negot jî, ha min dît ku di min hilanî** adama bir şey demedim de, birden dikleşti ~ **hiş de girtin** akılda tutmak **(tiştek)** ~ **hiş de man** (bir şey) akılda kalmak ~ **hişê (yekî) de 1)** aklında **2)** ezberinde ~ **hişê (yekî) de bûn 1)** aklında olmak, hatırında olmak **2)** kafası takılmak **3)** (bir şey, birinin) zihnini kurcalamak ~ **hişê (yekî) de man 1)** aklında kalmak (unutmamak) **2)** aklında kalmak, hatırında kalmak (hatırlamak) ~ **hişê xwe de girtin** aklında tutmak, akılda tutmak, hatırında tutmak **(tiştek)** ~ **hişê xwe de girtin** (bir şeyi) aklında tutmak (unutmamak) **hizûra (yekî) de destliserhev sekinîn** divan durmak (veya el pençe divan durmak) ~ **hizûra we de bêedebî tê** hâşâ huzurdan (veya huzurunuzdan) ~ **hizûra wî/wê de** huzurunda ~ **hîsab de**

tune bûn hesapta olmamak ~ **hîza hev de** aynı düzeyde ~ **hundir de ye ne ji derve ye** yere bakan yürek yakan ~ **hundirê hev de** iç içe (birbirinin içinde, karışık bir durumda, bir birine çok yakın) ~ **hundirê xwe de** için için ~ **hundirê xwe de şewitîn** için için yanmak (dışa vurmadan çok üzülmek) ~ **îşekî de tiştek hebûn** işin içinde iş olmak ~ **jiyana (yekî) de cih stendin** hayatına girmek ~ **kaniya gund de rîn** cami duvarına işemek ~ **kef û xwê de man** kan ter içinde (kalmak) ~ **kel û xwêdanê de man** ter içinde kalmak, ter basmak ~ **ker de girîn** sessizce ağlamak ~ **ker re xeber şandin** haber uçurmak, çaktırmadan haber yollamak ~ **kere de kişîn** süzülmek (sezsizce ilerlemek) * **min bala xwe dayê ku du zilam di ber min re di kere de kişîn û çûn** baktım önümden iki adam süzülüp geçtiler ~ **kêf û zewqê de bûn** gülüp oynamak (veya gülüp söylemek) ~ **kêlek de danîn (yekî)** boş yerine vurmak ~ **koşa (yekî) de rûniştin** (birinin) kucağına oturmak ~ **kuçeyan de bûn** sokaklarda sürtmek ~ kuna derziyê de lê gerîn delik deşik aramak ~ **leha (yekî) de bûn** lehinde olmak ~ **leha (yekî) de gotin** lehinde söylemek (veya bulunmak) ~ **mal de man** evde kalmak ~ **mal de tune arvan e navê jinikê Gulnîgar e** ayranı yok içmeye, atla (veya tahtırevanla) gider sıçmaya ~ **malê de ding û aş tenê nagere** baş kırılır fes içinde, kol kırılır yen içinde ~ **malê de tune arvan e, navê jinikê Gulnîgar e** ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına ~ **malê de tune arvanok, navê jinê Dîndarok** ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına ~ **meraqê de behicîn 1)** meraktan çatlamak (çok kaygılanmak) **2)** meraktan çatlamak (bir şeyi öğrenmek isteğini aşırı duymak) ~ **meraqê de hiştin** merakta bırakmak ~ **meraqê de man** merakta kalmak ~ **nav agir de ye** ateşler içinde ~ **nav axaftinê** (an jî **xeberdanê) de** söz arasında ~ **nav cil û (yekî) de çûn xwarê** boğazından geçmemek ~ **nav çavê (yekî)** burnunun dibinde ~ **nav ... de** ara, arasında * **di nav hevalan de em li ser vê mijarê axivîn** arkadaşlar arasında bu konuyu konuştuk ~ **nav (wan) de berhevdanî kirin** (aralarına) fitne sokmak, aralarını bozmak ~ **nav (...) de hiştin** boğmak (bir kimseyi bir şeyin fazlasına eriştirmek veya uğratmak) * **bûk di nav zêran de hiştibûn** gelini altına boğmuşlardı ~ **nav dest û piyan de gerîn** ayak altında dolaşmak ~ **nav dest û piyan de man** ayak altınnda kalmak ~ **nav dest û piyê (me) de ye** yanı başı, dizinin dibi * **ê di nav dest û piyê wî de ye nabîne, tê belaya xwe di me dide** dizinin dibindekini görmüyor, gelip bize dalaşıyor ~ **nav destan de birin û anîn** alavere dalavere yapmak (veya çevirmek) ~ **nav destên xwe re birîn û anîn** alavere dalavere yapmak (veya çevirmek) ~ **nav dilê xwe de xwarin** içine atmak (yapılan bir kötülüğe karşı sesini çıkarmamakla birlikte, bunu unutmamak) ~ **nav du dîwaran de man** dört duvar arasında kalmak ~ **nav gotinê de** söz arasında, sırası gelmişken ~ **nav hebûnê de jiyîn** (an jî **mezin) bûn** varlık içinde yaşamak ~ **nav hebûnê de tengasî û nexweşîn kişandin** altın leğene kan kusmak ~ **nav hebûnê de xwedî kirin** yaşatmak * **ew jina xwe di nav hebûnê de xwedî dike** o karısını yaşatıyor ~ **nav heftiyê de** hafta arasında (veya içinde) ~ **nav hev de 1)** iç içe (birbirinin içinde, karışık bir durumda, bir birine çok yakın) * **çiyayên bimij û dûman ên di nav hev de** iç içe dumanlı dağlar **2)** iç içe (biri ötekinin içinde veya birine ötekinden geçilen) 3) toptan fiyat ~ **nav mêranî û teresiyê de çar tilî heye** yiğitlik ile tereslik arasında fazla bir mesafe yok ~ **nav qal û qirê de winda bûn** gürültüye gelmek ~ **nav re dan derbaskirin** sokturmak ~ **nav re hatin kirin** *l/tb* sokulmak ~ **nav salan re çûn** yaşlı başlı olmak, yaşını almak (veya yaşını başını almak) ~ **nav salan re çûyî** yaşlı başlı kimse ~ **nav wan de wekî çiyayekî ferq hebûn** aralarından dağlar kadar fark olmak ~ **nav wî û Xwedê de bihostek man** sevinçten uçmak, çok sevinmek ~ **nav xelat û diyariyan de berze kirin** hediyeye boğmak ~ **nav xwe de blok çêkirin** bloklaşmak ~ **nav xwîn û xirarê de maye** kan revan içinde ~ **nava camêrî û teresiyê de çar tilî heye** cömertlik ile cimrilik arasında pek fazla bir mesafe yok ~ **nava (wan) de çûn û hatin** ara bulmak ~ **nava dilê xwe de xwarin** içine atmak ~ **nava hebûnê de bûn** yediği önünde, yemediği ardında ~ **nava nemir û nejînê de hiştin** (bir iş) askıda bırakmak ~ **nava nemir û nejînê de man** (bir iş) askıda kalmak ~ **nava niq û fiqê de bûn** çok telaşlı olmak ~ **nava nûra Xwedê de be** nur içinde yatsın ~ **nava sî û tavê de** kaşla göz arasında ~ **navbera (...) de man** arada kalmak ~ **navbera du agiran de (man)** iki ateş arasında (kalmak) ~ **navbera Xelîl û Celîl de man** iki cami arasında kalmış beynamaz ~ **navberê de man** iki arada kalmak ~ **navê de man** arada kalmak ~ **nerma xwe de** *h* için için, içten içe ~ **nerma xwe de bişirîn** için için (gülmek (veya gülümsemek) ~ **nerma xwe de girîn** sessizce ağlamak, içten içe ağlamak ~ **nerma xwe de gotin** içinden konuşmak (veya demek) ~ **nerma xwe de qaqijîn** için için yanmak (dışa vurmadan çok üzülmek) ~ **nerma xwe de şixulîn** için

için yanmak (ateş için) ~ **nîvî de man** yarıda kalmak ~ **oxura ... de** -e yoluna ~ **oxura dîn (ê îslamê) de** dini bir uğruna ~ **paceyê de berdiyê di kulekê de tê** kapıdan kovsan bacadan düşer ~ **paşila (yekî) de ketin xewê** koynunda uyumak ~ **paşila (yekî) de raketin** koynunda uyumak ~ **paşila (an jî paxila) xwe de kirin xewê** koynunda yatırmak ~ **paxila (yekî) de ketin xewê** koynunda uyumak ~ **pey (yekî) de bûn** sonradan olmak (doğmak) ~ **pey firehiyê de tengî ne** kul sıkılmayınca Hızır yetişmez ~ **pey tengahiyan de firehî** ~ **pey firehiyan de jî tengahî hene** her yokuşun bir inişi her inişin bir yokuşu vardır **(yek)** ~ **pêsîra xwe de kişandin** (birini) gömleğinden (veya gömlekten) geçirmek ~ **pêsîra xwe re kişandin** yakadan geçirmek ~ **pêsîrtengiyê de bûn** darda olmak, sıkıntıda olmak ~ **pêşa (yekî) de rûniştin** (birinin) kucağına oturmak * **kurik di pêşa xalê xwe de rûniştibû û nedixwest bê ba me** çocuk dayısının kucağına oturmuş, gelmek istemiyordu ~ **pişt caxên hesinî de** parmaklıklar ardında ~ **pişt deriyan de** parmaklıklar ardında ~ **pişt deriyên girtî de** kapalı kapılar ardında ~ **pişt guhê xwe re avêtin** yabana atmak * **tu nikarî van gotinên min di pişt guhê xwe re biavêjî** bu sözlerimi yabana atamazsın ~ **pişt guhê xwe re neavêtin** dikkate almak ~ **pişt perdeyê de** perde arkasında (veya arkasından) ~ **postê mihê de bûn** kuzu postuna bürünmüş kurt ~ **postê xwe de dewixîn** kendi yağımızda kavrulmak ~ **pozê (yekî) de derketin** burnundan gelmek ~ **pozê (yekî) de hatin** burnundan gelmek **(yek)** ~ **qaqa xwedê de birin** (birini) bıktırıp usandırmak ~ **qedera (yekî) de nivisandî bûn** alnında yazılmış olmak ~ **qedera (yekî) de reş nivisandî bûn** kaderi kötü yazılmış olmak ~ **qeweta (yekî) de hebûn** gücü yetmek (maddi olarak) **(tiştek)** ~ **qirika (yekî) de man** (bir şey) kursağında kalmak ~ **qirika (yekî) de neçûn (xwarê)** boğazından geçmemek ~ **qul û milan de lê gerîn** delik deşik aramak ~ **qul û qawêran de** kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede) ~ **qulik milikan de** kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede) ~ **qulik û bexşikan de** kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede), kenarda köşede ~ **rengê (yekî) de kişf bûn** yüzünden akmak ~ **rengê (yekî) de xwîn tune bûn** benzinde kan kalmamak ~ **reşê (yekî) de kirin** kendilerine -e süsü vererek yapmak, başkalarının kılığında nahoş şeyler yapmak ~ **rê de man** yolda kalmak ~ **rêçika (yekî) de bûn** (birinin) izinde olmak ~ **rêwîtiyê de** yol boyu, yol süresince ~ **riya ... de** yoluna ~ **riya dîn (ê îslamê) de** dini bir uğruna ~ **riya (yekî) de canê (an jî serê) xwe dan** yoluna can vermek (veya yoluna canını vermek) ~ **riya xwe de bûn 1)** yolunda gitmek **2)** (bir yere) baş tutmak ~ **riya Xwedê de** Allah yolunda ~ **roja îro de** bu günkü günde ~ **rojên pêş de** yarın öbür gün ~ **rûyê (yekî) de derxistin** yüzünden okumak (yüzünden anlamak) ~ **rûyê (yekî) de dîtin (an jî nedîtin)** nazı geçmek (veya geçmemek) ~ **rûyê (yekî) de kifş bûn** yüzünden okumak (yüzünden anlamak) ~ **sayiyê de birûsk lê xistin** beklenmedik bir biçimde kazaya uğramak ~ **saya (..) de** (bu, şu, o) sayede ~ **ser çav de danîn (yekî)** gözünün ortasından vurmak, suratına indirmek ~ **ser çav de lê xistin** gözünün ortasından vurmak, suratına indirmek ~ **ser çavê (yekî) de bûn** birilerine yük olmak ~ **ser (yekê) de çavê xwe gerandin** (birinin) üstüne sevmek, (birinin) üstüne gül koklamak ~ **ser (yekê) de çavê xwe negerandin** (birinin) üstüne gül koklamamak ~ **ser de derbas bûn** üzerinden atlamak **(ew qas roj)** ~ **ser de derbas bûn** üstünden (şu kadar zaman) geçmek ~ **ser (yekê) de dil nehebandin** (birinin) üstüne gül koklamamak ~ **ser dilê (yekî) de bûn 1)** kucak kucağa olmak, tıkışık olmak, sıkışık bir durumda olmak * **em tev di odeyekê de di ser dilê wan de bûn** hepimiz bir odada kucak kucağaydık **2)** üstüne çullanmış olmak **3)** *argo* aşk yapar vaziyette olmak ~ **ser dilê hev de 1)** sıkışık bir şekilde **2)** alt alta ~ **ser guh re hatin avêtin** geçiştirilmek ~ **ser guhê xwe re avêtin** savsaklamak, baştan savmak **(wan)** ~ **ser hev re birin û anîn** terör estirmek, sindirmek ~ **ser hev re bûn 1)** birbirinden daha üstün olmak 2) fiyat olarak birbirinden farklı olmak, daha pahı olmak ~ **ser hev re çûn û hatin** alt üst olmak (rahatsızlanmak) ~ **ser hev re derbas kirin** 1) kasıp kavurmak * **du serseriyan taxa me di ser hev re derbas kirin** iki serseri mahallemizi kasıp kavurdu **2)** kasıp kavurmak (çok zarar vermek) * **vê bagera hanê her derê di ser hev re derbas kir** bu kasırga her tarafı kasıp kavurdu ~ **ser jina xwe de jin anîn** karısının üstüne evlenmek ~ **ser mehdê (yekî) xistin** iştahını açmak ~ **ser (...) re** aşkın * **di ser pênc hezarî re** beş bini aşkın ~ **ser re avêtin** (an jî **çûn**) taşmak ~ **ser re derbas bûn** atlamak (okuma, yazma, sayı sayma gibi işlerde bazı bölümleri bırakıp geçmek) ~ **ser re gongil kirin** baştan savma yapmak, asıl işi yapmamak. (te siyar birin peya hiştin) ~ **ser re ji (yekê) hez kirin** (birinin) üstüne sevmek ~ **ser (yekî) re kes tune bûn** üstüne (kimse) yok olmak ~ **ser gongil kirin** baştan savma yapmak, asıl işi yapmamak ~ **ser pozê (yekî) re mêr tune bûn** ondan daha yiğiti ol-

mamak ~ **ser pozê xwe re axa** (an jî **mêr) bûn** yiğit olmak ~ **ser pozê xwe re bi tu kesî qayîl nebûn** kimseyi beğenmemek, kibirli olmak ~ **ser pozê xwe re mêr nedîtin** kendine kimseye rakip görmemek ~ **ser re qevaz dan** (okuma, yazma, sayı sayma gibi işlerde bazı bölümleri bırakıp geçmek) * **gava ji yekê heta dehan dijimart, di ser pêncan re qevaz da** birden ona kadar sayarken beşin üstünden atladı ~ **ser re sekinîn** başına dikilmek (bir işi yaptırmak yanında ayakta durmak) ~ **ser re xeber dan** (an jî **axaftin**) yuvarlak konuşınak ~ **ser serî de qelaptin 1)** boy vermek (su insan boyunu aşacak kadar derin olmak) **2)** gırtlağına kadar ... olmak * **deynan di ser serî re qelabtiye** gırtlağına kadar borcu var **3)** baştan aşmak (pek çok olmak, pek çoğalmak) ~ **ser û berê (yekî) de kes tune bûn** karışanı erdeni olmamak ~ **ser û çav de danîn (yekî)** suratına indirmek ~ **ser (wî) û di ber (wî) re kes tune bûn** karışanı edeni olmamak, serbest olmak ~ **serê (yekî) de bi cih nebûn** kafasına sığmamak ~ **serê (yekî) de çûn 1)** akıla sığar gibi * **gotinên we di serê min de diçin** sözlerin akıla sığar gibi **2)** , inanmak * **ev vir bi serê yekî de naçe** bu yalanı kimse yutmaz ~ **serê (yekî) de ... heye** serde ... var ~ **serê (yekî) de neçûn** akıla sığmamak ~ **serê (yekî) de neniçilîn** akılına sığmamak ~ **serê (yekî) de niçilîn** akıla sığar gibi * **gotinên we di serê min de diniçilin** sözlerin akıla sığar gibi ~ **serê (yekî) de rûniştin** kafasına yatmak ~ **serê ser de rê lê birîn** (bir işi) başından kesmek * **di serê ser de rê li meseleya keçxwestinê birî** ben bu kız isteme olayını başından kestim min ~ **serê xwe de derbas kirin** kafasından geçirmek ~ **serê (hişê** an jî **qafê) xwe de girtin** kafasından tutmak ~ **serê xwe de sêwirandin 1)** içinden geçirmek **2)** hayalinden geçirmek **ser serî de avêtin** boy vermek (su insan boyunu aşacak kadar derin olmak) ~ **serî de girîngî dan (...)** planda tutmak * **di serî de girîngî dide dersên xwe** derslerini birinci plânda tutuyor ~ **serî de (...) bûn** başta gitmek (en iyeri durumda olmak) **(cihek, tiştek)** ~ **serî de hatin** başta gelmek * **di warê titûnê de Muş di serî de tê** tütüncülükte Muş başta gelir ~ **serî de peşk lê xistin** (bir işi) başından kesmek ~ **serî de pêşî lê birîn** (bir işi) başından kesmek ~ **serî de rê lê girtin** (bir işi) başından kesmek ~ **serî û dawî de** evvel ve ahir ~ **sinifê de hiştin** sınıfta bırakmak ~ **sinifê de man** sınıfta kalmak ~ **sî û stara (yekî) de çi hebe** elinde avucunda nesi varsa ~ **stûyê ... de be** ... boynuna * **guneh di stûyê gotinbêjan de be** günahı söyleyenlerin boynuna ~ **stûyê (yekî) de bûn 1)** boynuna kalmak **2)** boynuna ~ **stûyê (yekî) de cebirandin** (birinin) boynuna atmak ~ **stûyê (yekî) de man** (birinin) başına ekşimek, üstüne kalmak, (birinin) başına kalmak, boynunda kalmak **(karek)** ~ **stûyê (yekî) de man** (bir iş) üstüne kalmak ~ **stûyê (yekî) re hatin kirin** yamanmak (kötü bir şeye veya kimse birinin üstünde kalmak, yükletilmek) ~ **sûtiyê (yekî) re kirin 1)** (birine) kakalamak **2)** (birine) yamamak (istenmeyen kimse veya bir şeyi birine mal etmek) ~ **stûyê xweyê xwe de man** evde kalmak ~ **sûcê (yekî) borîn** suçunu bağışlamak, (birinin) suçundan geçmek ~ **sûretê tiştekî de xuya bûn** suretine girmek ~ **şên û şahiyan de** bayramda seyranda ~ **şîna (yekî) de xeniqîn** yasa boğulmak ~ **şûna ... de)** yerine * **di şûna min de tu here sînemayê** benim yerine sen sinemaya git **2)** yerinde * **di şûna bavê wê de ye** babası yerinde **3)** (birinin) namına **(yek)** ~ **şûna (...) de bûn** (bir şey) hükmünde olmak * **xezûr, di şûna bavê de ye** kaynata, baba hükmündedir ~ **şûna diya wî de ye** anası yerinde ~ **şûna stêrkan de xwîn barandin** kanlı yaş(lar) dökmek ~ **şûna stêrkê (yekî) de xwîn hatin** kan ağlaınak ~ **tariya** (an jî **tarîbana) sibehê de** sabahın alaca karanlığında ~ **tariyê de îşaret dan** karanlıkta göz kırpmak ~ **tatêlê de hiştin** merakta bırakmak ~ **tatêlê de man** merakta kalmak ~ **tayê hev de** dengi dengine ~ **tayê hev de bûn** denklik durumunda olmak ~ **tayê (wî) de lê vegerandin** dengiyle karşılamak ~ **tehtilê qîrê de be** canı cehenneme ~ **temaşeyê de bûn** seyre dalmak ~ **tenga** (an jî **hîza) hev de** aynı düzeyde ~ **tengasiyê de bûn** darda bulunmak ~ **teqereqê re çûn** gürültüye gitmek ~ **teqla xwe de sivik, di hêjana xwe de giran** yükte hafif pahada ağır ~ **tengasiyê de bûn** sıkıntıda olmak ~ **tengiyê de bûn** darda olmak **(bi yekî re)** ~ **texmîna min de** tahminime göre ~ **têkiliyê de bûn** (biriyle) temasta bulunmak ~ **tunebûniya (tiştekî) de** (birinin) yokluğunda ~ **tûrikê (yekî) de tiştek neman** dağarcıkta bir şey kalmamak ~ **van çendan de** bu günlerde, son günlerde ~ **van demê nû de** yenilerde, yakın geçmişte ~ **van demên dawî de** son zamanlarda ~ **van nêzan de** yakında, bu yakınlarda, yakınlarda * **hûn di van nêzan de hatin?** yakında mı geldiniz? ~ **van rojan de** bu günlerde, son günlerde ~ **van rojên nêzik de** bu yakın günlerde, şu günlerde ~ **vê (an jî vî) de tiştek heye** bunda bir iş var ~ **vê navê de** bu arada (veya bu meyanda) ~ **vî çendî de** bu yakınlarda ~ **vî nêzî de** bu yakınlarda ~ **wexta xwe de ye** saat gibi ~ **wextekî zû de** tez vakitte (veya zamanda) ~ **wê baweriyê** (an jî **qeneatê) de bûn** kanı-

sında olmak ~ **wê gavê de** dakikasında ~ **wê heynê de** derken, tam o esnada * **min nivîs dinivîsand, di wê heynê de mêvan hatin** yazı yazıyordu, derken misafir geldi ~ **wê navê (an jî saetê de)** gibi, o anda, tam o sırada ~ **wê rewşê de** ...hâlinde (görünümünde olarak) ~ **wê saetê de** o saat, dakikasında **(yek)** ~ **xap de girtin** (birini) gafil avlamak ~ **xizaniyê (an jî feqîriyê) de bûn** açlık çekmek ~ **xwarê re kaş kirin** yerde sürüklemek ~ **... xwe de (ye)** yaşında * **zarok di yeksaliya xwe de** ye çocuk bir yaşında ~ **xwe de bihartin** içine sindirmek, sineye çekmek ~ **xwe de derbas kirin 1)** içine sindirmek, sineye çekmek **2)** yutmak (dayanıp sesini çıkarmamak, katlanmak) * **ez van gotinên te di xwe de derbas nakim** ben bu sözlerini yutmam ~ **xwe de derbas nekirin** (aklına veya içine) sığdıramamak ~ **xwe de nebiha'rtin** (aklına veya içine) sığdıramamak ~ **xwe de qusikîn (şeqizîn** an jî **şermî bûn)** fena halde bozulmak, ters pers olmak ~ **xwe de şermî bûn** utancından çok sıkılmak, erimek ~ **xwe re nedîtin** erinmek ~ **xwêdanê de bûn av man** tere batmak **(yek)** ~ **xwêdanê de hiştin** (birini) kan ter içinde bırakmak ~ **xwêdanê de man 1)** ter içinde kalmak, kan ter içinde kalmak, ter basmak **2)** kan ter içinde kalmak, su içinde kalmak ~ **xwîna sor de gevizîn** al kanlara boyanmak ~ **xwînê de mewicîn** al kanlara boyanmak ~ **xwînê de sor bûn** kana boyanmak (veya bulanmak) ~ **zaroktiyê de qusiyaye** çekirdekten yetişme ~ **zik (ê) hev de 1)** iç içe * **qutiyên di zikê hev de** iç içe kutular **2)** toptan fiyat ~ **zinar de avêtin xwarê** yardan atmak (kazaya uğratmak)

dia *bnr* dua

diakar *bnr* duakar

diaker *bnr* duaker

dialkol *kîm/m* dialkol, glikol

diapozîtîv *m* diyapozitif, dia, slayt

diarddan *m* unlama

di ard dan *l/bw* unlamak

di arvan dan *l/bw* unlamak

diaxwên *nd/nt* dua okuyucu

dibe *rd* **1.** olur, olabilir **2.** *h* olur, peki

dibe ku *g* **1.** belki, belki de * **dibe ku kêmasiya vê yekê ji me be** belki de bu durumun kusuru bizde **2.** *h* ola ki **3.** *h* muhtemelen

dibe nabe *nd* **1.** olur olmaz * **êvar dibe nabe ez li wê me** akşam olur olmaz ordayım **2.** olur olmaz (doğru mu, yanlış mı, demeden) * **hema dibe nabe tu radikiyê tînî** olur olmaz demeden alıp getiriyorsun

di ber çûn *l/bw* önde gitmek

diberdan *m* **1.** dayanma (yetme) **2.** dayanma **3.** ısrar etme, diretme **4.** üsteleme, üstüne yüklenme, uğraşma

di ber dan *l/bw* **1.** dayanmak (yetmek) * **nan di ber zarokan nade** ekmek çocuklara dayanmıyor **2.** dayanmak * **sol di ber nadin** ona ayakkabı dayanmıyor **3.** ısrar etmek, diretmek * **pir di ber min da ku ez li wir bimînim** orada kalmam için çok ısrar etti **4.** üstelemek, üstüne yüklenmek, uğraşmak

diberdayîn *m* **1.** dayanma (yetme) **2.** dayanma **3.** ısrar etme, diretme **4.** üsteleme, üstüne yüklenme, uğraşma

di ber de avêtin *l/bw* **1.** sızdırmak, kaçırmak * **av di ber boriyê de diavêje bila haya te jê hebe** boru su kaçırıyor haberin olsun **2.** (birine) lâf dokundurmak, lâf atmak, iğneleyici konuşmak

diberdeçûn *m* sızdırma, kaçırma

di ber de çûn *l/bw* sızdırmak, kaçırmak

di ber de man *l/bw* **1.** takılı kalmak **2.** boğazında kalmak **3.** teklemek (tabanca bozulup tutukluk yapmak)

di ber de neçûn *l/bw* **1.** sızmamak **2.** boğazından geçmemek (yemek yiyememek) * **xwarin di ber min re naçe xwarê** yemek boğazımdan geçmiyor

di ber de rêtin *l/bw* dökülüp saçılmak (bir şey uğruna çok para harcamak)

di ber dilê hev de *h* kucak kucağa

dibergerîn m üstelenme

di ber gerîn *l/bw* üstelenmek

diberhevdan *m* **1.** çekişme, didişme (karşılıklı didişme, direnme) **2.** çarpışma (birbirine üstün gelmeye çalışma) **3.** al aşağı vur yukarı, al takke ver külah (çekişe çekişe pazarlık etme)

di ber hev dan *l/bw* **1.** çekişmek, didişmek (karşılıklı didişmek, direnmek) **2.** çarpışmak (birbirine üstün gelmeye çalışmak) * **ev her du raman li ber hev didin** bu iki düşünce çarpışıyor **3.** al aşağı vur yukarı, al takke ver külah (çekişe çekişe pazarlık etmek)

di ber hev de *rd* **1.** yan yana, sıkışık **2.** bir diğerinin yerine

diberhevxistin *m* yanyana koşturma

di ber hev xistin *l/bw* yanyana koşturmak

di ber re avêtin l/bw *l.* sızdırmak (su vb. için) **2.** ima etmek **3.** (birine) çaktırmadan lâf dokundurmak

di ber re çûn *l/bw* sızmak

di ber re derbas bûn *l/bw* yanından geçmek, uğramak

di ber re gotin *l/bw* sokuşturmak, sokmak (konuşma sırasında bir sözü, soruyu veya düşünceyi söyleyivermek)

dibervebûn *m* katlanma (bir şey içe doğru kıvrılma)

di ber ve bûn *l/bw* katlanmak (bir şey içe doğru kıvrılmak)

dibervekirin *m* **1.** çırpma, katlama (elbiseyi katlama) **2.** bastırma (bir kumaşın kenarları-

nı kıvırıp dikme) **3.** kıvırma (bir giysinin veya kumaşın kenarını bükerek ters dikme)
di ber ve kirin *l/bw* **1.** çırpmak, katlamak (elbiseyi katlamak) **2.** bastırmak (bir kumaşın kenarlarını kıvırıp dikmek) * **kenarê kinc di ber ve kiriye** elbisenin kenarını bastırmış **3.** kıvırmak (bir giysinin veya kumaşın kenarını bükerek ters dikmek)
diberxwedan *m* **1.** dayanına, direnme (tutunma, karşı durma) **2.** dayanma (zarar görmeme, varlığını koruma)
di ber xwe dan *l/bw* **1.** dayanmak, direnmek (tutunmak, karşı durmak) * **vî qumaşî pir di ber xwe da** bu kumaş çok dayandı **2.** dayanmak (zarar görmemek, varlığını korumak) * **ev keştî li ber firtûneyê dikare di ber xwe bide?** bu gemi fırtınaya dayanabilir mi?
di ber xwe de gotin *l/bw* kendi kendine söylenmek
di ber zar de bûn *l/bw* doğum yapmak (veya doğurmak) üzere olmak
di ber zarok de bûn *l/bw* doğurmak üzere olmak
di ber zarû de bûn *l/bw* doğurmak üzere olmak
di ber zê de bûn *l/bw* doğum yapmak (veya doğurmak) üzere olmak
dibetiyî *rd* **1.** belkili, olasılı **2.** fel belkili, olasılı
dibetî *rd* **1.** olası, muhtemel **2.** ihtimal, olasılık, olabilirlik **3.** fel olasılık
dibeyatî *fel/m* olasıcılık
dibeyî *rd* olasılık, olası
dibê qey *nd* sanki ~ **tu bavê bûkê yî naz** yapanlara, kendini büyük gösmeyeye çalışanlara denir
dibêt *m* fitil (koltuk ve sandalye gibi oturulan eşyanın yapımında dikiş veya çivileri gizlemekte kullanılan şerit)
di bin çav de bûn *l/bw* göz altında olmak
di bin çavan de *h* göz altında olarak, mahfuzen
di bin de man *l/bw* **1.** altında kalmak **2.** altta kalmak (yenilmek)
di binî de *h* **1.** sinsice **2.** gizli gizli, el altında, arkadan arkaya * **di binî de, di heqê me de tiştin digotin** arkadan arkaya hakkımızda bir şeyler söylüyordu
di binî de bûn *l/bw* sinsi olmak
di binî re *h* **1.** alttan alta **2.** kaçamak (belli etmeden, gizlice)
di bin nezaretê de *h* göz altında olarak, mahfuzen
di bin re *h* **1.** sinsice **2.** alttan alta, el altında, gizliden gizliye, gizli gizli
di bin xwe re dîtin *l/bw* (biri kendinden) küçük (veya hor) görmek
dibistan *m* **1.** okul **2.** okul (bir okuldaki öğrenci ve görevlilerin tümü) * **dibistan bela bû** okul dağıldı ~**a bijîşkî** tıp okulu ~**a destpêkî** ilk okul ~**a hundirî (an jî leylî)** yatılı okul ~**a hunerî** sanat okulu ~**a ji kîsê dewletê** parasız yatılı okul ~**a keçan** kız okulu ~**a leylî ya mecanî** parasız yatılı okul ~**a mulkiyeyê** mülkiye mektebi ~**a pîşekariyê** meslek okulu ~**a teknîkî** teknik okul ~**a têkelî** karma okul
dibistana amadeyî *nd* lise
dibistana bilind *nd* yüksek okul
dibistana dambijîşkî *nd* veterinerlik okulu
dibistana destpêkî *nd* ilk okul
dibistana herbiyeyê *nd* harp okulu
dibistana navîn *nd* orta okul
dibistana navîtayî *nd* orta okul
dibistana pêşîn *nd* ilk okul
dibistana seretayî *nd* ilk okul
dibistana veterîneriyê *nd* veterinerlik okulu
dibistanceng *nd* harbiye, harp okulu
dibistanî *rd* okullu
dibistanvanî *rd* okullu
dibîranîn *m* hatırlama, anma
di bîr anîn *l/bw* hatırlamak, anmak
di bîra xwe anîn *l/bw* anımsamak, hatırlamak
dibûr *erd/m* yamaçlarda bulunan küçük düz arazi
dibûrî erd *rd* **1.** güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç) **2.** gün görmez, kuytu (güneş ışığı almayan yer)
dibûrîbûn *m* kuytuluk
dibûş *bnr* debûş
di canê xwe bihurîn *l/bw* **1.** canından vazgeçmek **2.** canına susamak
di carekê de *h* **1.** birden, bir defada **2.** bir hamlede, bir atılışta
dicihde *nd* yerinde oynanılan bir halay
di cih de *h* **1.** derhal **2.** *nd* yerinde, gereği gibi * **bersîveke di cih de** yerinde bir cevap
di cih de bûn *l/bw* **1.** yerinde olmak (yerinde iş görmüş olmak) **2.** durmak, satılmaz olmak * **malê me hê di cih de ye** malımız hâla duruyor **3.** kocaya varmamış olmak * **keçên wî hîna di cih de bûn** kızları hâla kocaya varmamışlardı
di cih de sar bûn *l/bw* olduğu yerde kalakalmak
di cihê xwe de çikîn *l/bw* kaskatı kesilmek
di cihê xwe de ketin *l/bw* külçe gibi olmak (yorgun ve bitkin bir durumda çöküvermek)
di cihê xwe de sar bûn *l/bw* şaşıp kalmak
di cî da *bnr* di cih de
di çapana xwe de *nd* kendi çapında, küçük çapta * **di çapana xwe de bazirganiyê dike** küçük çapta ticaret yapıyor
di çamûrê dan *l/bw* çamurlatmak
di çêran de hiştin *l/bw* kalaylamak (çok sövmek)
didan *n* **1.** diş * **didanên sipspî yên jinikê he-**

bûn kadının bembeyaz dişleri vardı **2.** diş (çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntıların her biri) **3.** *zo* diş (omurgalı hayvanların çenelerinde veya ilkel yapılı omurgalıların gırtlak ve ağızlarında bulunan kemiksi sert parça) **~ê zir** takma diş
didançîq *bnr* dirançîq
didandar *rd* dişli (dişleri olan)
didanfirk *rd* ön dişleri aralıklı olan
didangir *rd* iri dişli
didanhûr *rd* ufak dişli
didanî *rz/rd* dişsel
didankurmî *rd* çürük dişli
didanok *n* dişcik, küçük diş
didansaz *bnr* diransaz
didansazî *bnr* diransazî
didanşîrî *n* süt dişi
didantûj *rd* sivri dişli
didanzêr *rd* altın dişli
di dawiyê de *h* sonunda, nihayet * **di dawiyê de te fehm kir** nihayet anladın
di derbekê de *h* **1.** bir seferde **2.** bir dikişte (su, içki vb. için) **3.** birden
di dest de girtin *l/bw* elinde yakalamak
di destengiyê de bûn *l/bw* darda olmak, sıkıtıda olmak, sıkışık olmak (maddi olarak)
di destê xwe de girtin *l/bw* avucunda tutmak, hepsini vermemek, elinde tutmak
di dest re girtin *l/bw* elinde yakalamak
di dev de girtin *l/bw* lâfı ağzına tıkamak
di dev re kirin *l/bw* **1.** ağzına tıkıştırmak **2.** *mec* yedirmek
di dezgîn de *h* anında, hemen
di dilê xwe de *h* kendi kendine
di dil xwe de *h* kendince, zanederek
di emel de *nd* pratikte
di emrê xwe de *nd* ömründe
di erênayê de man *l/bw* üç aşağı beş yukarı dolaşmak
dif (I) *m* belâ
dif (II) *nd* nezninde
difin *ant/n* burun **~ê xwe hildan** burun şişirmek
difinberan *rd* koç burunlu
difinbilind *rd/nt* kibirli
difinbilindî *m* kibirlilik **~ kirin** kibirlik yapmak
difinmoç *rd* kısa burunlu
difing *bnr* difin
difinhildayî *rd* kalkık burunlu
difinî *rz/rd* genizsel, genizsi
difinîbûn *rz/m* genizsileşme
difinkêr *rd* (r kalın okunur) kartal gagalı
difinkêrî *rd* kartal gagalıca
difinkutilkî *rd* köfte burunlu
difinnarîn *rd* narin burunlu
difinnikul *rd* gaga burunlu
difinpelixî *rd* basık burunlu
difinqut *rd* kısa burunlu
difinşûjin *rd* sivri burunlu
difnik *ant/n* burun
difr *bnr* difre
difraksiyon *fiz/m* difraksiyon
difre *m* **1.** caka, kurum, tafra **2.** şık, şık giyinen **~ kirin** tafra yapmak
difs *bnr* dims
difterî *bj/m* difteri
digale *m* ilkbaharda suyu olan çeşme
digel d/g **1.** ile * **digel min were** benimle gel **2.** ile beraber, birlikte, rağmen (-dığı/-diği anda) * **digel birayê xwe** kardeşiyle beraber **3.** ile beraber (-dan/-den başka) * **digel nivîsandina nameyê birûske jî hinart** mektup yazmakla beraber telgraf da çekti **4.** ile beraber (-dığı/,diği halde) * **digel ku bi salan xebitî dîsa bi ser neket** yıllarca çalışmakla beraber yine başaramadı **5.** *h* karşın, mukabil **~ bûn** yanında, beraberinde **~ her îhtimalê** ihtiyaten, her ihtimale karşı **~ hev** ile birlikte, ile beraber, bir arada **~ ku** *d* karşın, gine de **~ ku hate gotin** derken (dendiği halde) * **balafirgeha digel ku hate gotin dike biqede, lê hîna neqediyaye** bitti bitiyor derken, hâlâ bitmeyen havaalanı **~ vê** bununla birlikte (veya bununla beraber) **~ vê qasê** kaldı ki, ille velâkin, gel gelelim, bununla birlikte, -e rağmen **~ vê yekê** -e rağmen **~ wê** ilâveten **~ xwe** beraberinde, yanı sıra * **we kitêba min ligel xwe anî** kitabımı beraberinizde getirdiniz mi?
digelhevî *m* beraberlik (birlikte olma durumu)
di gerewê de *nd* karşılık olarak
di gerewê de dan *l/bw* **1.** karşılık olarak vermek **2.** rehin vermek
di germê de *h* sıcağı sıcağına, arası geçmeden
di gewriyê de man *l/bw* boğazında kalmak
digirmî *rd* etrafı, ölçüsü aynı
di guhê gê de bûn *l/bw* dünyayadan bihaber olmak
di guhê xwe kirin *l/bw* kafasına koymak
di gurimtiyê de çûn *l/bw* kim vurduya gitmek
di halê xwe de girîn *l/bw* içten içe ağlamak
di hayê de çûn *l/bw* berhava olmak, boşa gitmek
dih (I) *n* köy
dih (II) *m* yaprak veya ot yığını
dihar *m* **1.** doruk, zirve **2.** bir şeyin üstü
dihaskan *rd* loğusalı
di hedê xwe de *rd* uslu, akıllı
di hembêza hev de *h* kucak kucağa
di hemla xwe de gerandin *l/bw* karnında taşımak
di heq *d/h* hakkında **~ê (yekî)** de (bir kimsenin) hakkında * **hez dike di heqê vê ferhengê de bipeyîve** bu sözlük hakkında konuşmak istiyor
di her halî de *h* her halde
di heriyê dan *l/bw* çamurlatmak

di heriyê de hesikandin *l/bw* çamurlatmak
dihevdan *m* 1. sürtüştürme 2. ovuşturma
di hev dan *l/bw* 1. sürtüştürmek 2. ovuşturmak * **destên xwe di hev dan** ellerini ovuşturdu
dihevdayîn *m* 1. sürtüştürme 2. ovuşturma
dihevde *rd/h* 1. aralıksız, sık, sık sık (birbirine bitişik olan) * **me çîçek di ber hev de danîn** çiçekleri sık ekti 2. etli butlu, tıknaz 3. *h* sıkça 4. *rd* tok (sık ve kalın dokunmuş kumaş)
di hev de barîn *l/bw* çözülmek, yıkılmaya yüz tutmak * **kevir di hev de barîne** taşlar yıkılmaya yüz tutmuş
di hev de bihartin *l/bw* (birine) eziyet çektirmek
di hev de bihartî *rd* 1. zayıflanmış kimse 2. çok melül kimse 3. eziyet çekmiş olan
di hev de bihurîn *l/bw* 1. çok kilo verip zayıflamak 2. bir deri bir kemik kalmak
di hev de bûn *l/bw* 1. sıkı, berk olmak 2. etli butlu olmak 3. sık dokunmuş olmak 4. (ev) dağınık olmak, derli toplu olmamak * **mal tev di hev de ye** ev hep dağınık
di hev de derbas bûn *l/bw* 1. kilitlenmek (karşılıklı çıkıntıları olan şeyleri birbirine geçmek) 2. sinmiş olmak, baskı görmüş olmak
di hev de derbas kirin *l/bw* 1. kilitlemek (karşılıklı çıkıntıları olan şeyleri birbirine geçirmek) 2. sindirmek, baskı uygulamak
di hev de derketin *l/bw* 1. (birbirine) rast gelmek, rastlaşmak 2. karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)
di hev de hiştin *l/bw* 1. bir şeyi olduğu gibi bırakmak 2. sorunu konuşmamak (veya sorunu çözüme kavuşturmamak)
di hev de qul bûn *l/bw* birbirinin açığını bilmek (birbirine gebe olmak)
di hev derketin *l/bw* 1. rastlaşmak 2. karşı karşıya gelmek
di hev de sekinîn *l/bw* konuşamaz olmak, donup kalmak (şaşkınlıktan)
di hev de tewîn *l/bw* büklüm büklüm olmak
di hev hekandin *l/bw* sürtüştürmek
di hev hekîn *l/bw* sürtüşmek
di hevîr gerîn *l/bw* hamurlanmak
di hev mesihandin *l/bw* sürtüştürmek
dihevniyan *m* düzüşme, sikişme
di hev niyan *l/bw* düzüşmek, sikişmek
di hev re derbas kirin *l/bw* çaprazlamak * **destê xwe li ser singê xwe di hev re derbas kiribû û** ... ellerini göğsünün üstünde çaprazlayarak ...
di hev werkirin *l/bw* (birbirine bir şeyler) fırlatmak
di hev xerxitandin *l/bw* sürtüştürmek
di heyamê de *h* zamanında
di heyna... de *d* fi tarihinde
di hêsan dan *l/bw* kılağılamak
dihin (I) *m* önem dan
önem vermek
dihin (II) *m* dahın (araba çalışırken çıkardığı ses, çocuk dilinde)
dihindan *m* önem verme
dihindihin *m* araba (çocuk dilinde)
di hiş de man *l/bw* akılda kalmak
di hişê xwe de bi cih kirin *l/bw* (bir şeyi) zihnine yerleştirmek
di hişê xwe de girtin *l/bw* aklında tutmak, hatırında tutmak
dihî *rd* köylü
dihm *rd* 1. çorak (verimli olmayan toprak) 2. kurak (yağışsız)
dihmbûn *m* çoraklaşma
dihm bûn *l/ngh* çoraklaşmak
dihmî *m* çoraklık
dihm kirin *l/gh* çoraklaştırmak
dihmkirin *m* çoraklaştırma
dihol *bnr* dahol
dihr *bnr* dihar
dij *nd* 1. karşı (bulunan yere göre önde, ileride olan) 2. *rd* karşıt, zıt * **partiya hember** karşıt parti 3. aykırı, tersi **~î hev** taban tabana zıt **~î rastiyê** gerçeğe aykırı
dijahî *bnr* dijayî
dijatî *m* 1. muhalefet (karşı görüşte, tutumda olan kimseler topluluğu) 2. karşıtlık, tezat 3. çelişki 4. aykırılık ~ **kirin** muhalefet etmek
dijayetî *bnr* dijatî
dijayî *m* karşıtlık
dijbalafir *m* uçaksavar
dijber *nd/nt* 1. karşıt, muhalif 2. aleyhtar 3. karşıt, zıt
dijberbûn *m* 1. karşı olma 2. karşıt olma
dijber bûn *l/ngh* 1. karşı olmak 2. karşıt olmak
dijberî *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. aleyhtarlık 3. zıtlık, karşıtlık 4. aykırılık ~ kirin muhalefet etmek **~ya wateyî** *rz* anlam aykırılığı
dijberî hev bûn *l/bw* ters düşmek
dijbersîv *m* karşı cevab
dijbirûsk *m* yıldırımsavar
dijcivakî *rd* toplum dışı
dijcuhî *rd/nd* antisemitik
dijcuhîtî *m* antisemitizm
dijdar *rd* karşıtlı
dijdarî *psî/m* karşıt duygu, antipati
dijdarîtî *m* karşıtlık, tezat
dijdemokratîk *rd* antidemokratik
dijdoz *m* karşı dava
dijdozîne *man/m* karşı sav
dijejehr *m* panzehir
dijende *rd* karşıt, mukabil
dijezehr *m* panzehir
dijêrîş *m* 1. karşı saldırı, kontratak 2. sp karşı akın (veya atak)
dijgenî *rd/nd* antiseptik
dijhander *rd* karşı özendirici
dijhevî *biy/m* 1. karşı gelim 2. *biy* karşıtlık
dijîmze *m* karşı imza
dijîtal *rd* dijital

dijîtî *m* 1. karşıtlık, muhalefet 2. zıtlık 3. aykırılık
dijkarî *m* karşı iş
dijlêdan *m* karşı vuruş
dijmane *rd* karşıt anlamlı
dijmend *rd* karşıtlı
dijmin *nd/nt* 1. düşman, hasım (birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen) * **bi çavên dijminan li min mêze dike** bana düşınan gözlerle bakıyor 2. düşman (birbiriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları) 3. düşman (aralarında çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık bulunan taraflardan her biri) 4. düşman (bir şeyin yaşamasına, barınmasına engel olan; güç, tutum vb.) 5. mec düşman (bir şeyi büyük ölçüde kullanıp tüketen) * **dijminê nan** ekmek düşmanı 6. *mec* düşman (bazı şeylerden nefret eden, tiksinen kimse) * *dijminê araqê* alkol düşmanı ~ **behicandin** düşman çatlatmak ~ **ji hev re nabin** dost düşman düşmana gazel (veya yasin) okumaz ~**ê bavan nabin dostê lawan** düşmandan dost olmaz ~**ê ji dil û can** can düşmanı ~**ê mirov yek jê ziman e yek jî jin e** insanın baş belâsından biri dili diğeri de kadınıdır ~**ê te gêrik be jî dîsa hesabê xwe bike** düşmanından sakınmak lazım
dijminahî *bnr* dijminatî
dijminane *rd/h* düşmanca, hasımane
dijminatî *m* 1. düşmanlık, hasımlık, husumet (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) ~ **kirin** düşmanlık beslemek, husumet beslemek ~**î pê re kirin** (birine) düşmanlık beslemek
dijminayî *bnr* dijminatî
dijmindar *rd* düşmanlı, düşman sahibi
dijmindarî *m* düşmanlılık, düşman sahibi olma durumu
dijminî *m* 1. düşmanlık (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) ~**î pê re kirin** (birine) düşmanlık beslemek ~**ya (yekî)** kirin düşman kesilmek
dijminkarî *m* düşmanlık
dijminkî *rd/h* düşmanca
dijminparêz *nd/nt* düşmanı savunan, onun saflarında yer alan
dijminparêzî *m* düşmanı savunma, onun saflarında yer alama
dijmintayî *m* düşmanlık
dijmintî *m* 1. düşmanlık (düşman olma durumu) 2. düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış)
dijminwarî rd/h düşmanca
dijmirov *rd* insanlık dışı
dijmirovane *h* insanlık dışı bir biçimde
dijmirovî *m* insan dışılık
dijmîn *m* sövgü, küfür ~ **hatin rûyê (yekî)** küfür yemek ~ **pê hatin kirin** sövülmek
dijmîndan *m* sövme, küfretme
dijmîn dan *l/gh* sövmek, küfretmek
dijmîndayîn *m* sövüş
dijmînîhevdan *m* sövüşme
dijmînî hev dan *l/bw* sövüşmek
dijn *nd* -den gayri, -den hariç
dijpêşniyaz *m* karşı öneri
dijqerisîn *m* antifriz
dijraber *nd/nt* 1. karşıt, muhalif 2. *rd* zıt, karşıt 3. karşıtçı, aleyhtar 4. *rd* aykırı ~**ê cengê** (an jî **şer**) savaş karşıtı ~**î (tiştekî)** aksine
dijraberbûn *m* 1. karşıtlaşma, muhalifleşme 2. kırılaşma
dijraber bûn *l/ngh* 1. karşıtlaşmak, muhalifleşmek 2. kırılaşmak
dijraberî *m* 1. karşıtlık, muhaliflik 2. karşıtlık, tezat 3. karşıtçılık 4. aykırılık
dijraberîkirin *m* karşıtlama
dijraberî kirin *l/gh* karşıtlamak
dijrabertî *bnr* dijraberî
dijrawestan *m* karşı duruş
dijrewtek *m* karşı akım (veya cereyan)
dijrêzik *rd* kural dışı
dijrêzikî *m* kural dışılık
dijsaloxgerî *m* karşı istihbarat
dijsamî *rd/nd* antisemit
dijsamîtî *m* antisemitizm
dijseng *m* karşı denge, eş ağırlık
dijsîxur *nd/nt* karşı casus
dijsîxurî *m* karşı casusluk
dijşoreş *m* karşı devrim
dijşoreşger *nd/nt* karşı devrimci
dijşoreşgerî *m* karşı devrimcilik
dijtank *m* tanksavar, antitank
dijtoreyî fel/rd töre dışı
dijtoreyîtî fel/m töre dışıcılık
dijûn (I) *rd* çok kirli, pasaklı
dijûn (II) *m* sövgü, küfür ~ **hatin rûyê (yekî)** küfür yemek ~ **pê hatin kirin** sövülmek **(yek) di ~an de** ricimandin kalayı basmak
dijûndan *m* sövme, küfretme
dijûn dan *l/gh* sövmek, küfretmek
dijûnî *m* evlenme isteği, çocuk yapma isteği * **ev jinik dijûniyan** dike bu kadın çocuk yapmak istiyor
dijûnîhevkirin *m* sövüşme
dijûnî hev kirin *l/bw* sövüşmek
dijûnker nd/rd sövgücü, küfürbaz
dijûnkerî *nd/nt* sövgücülük, küfürbazlık
dijûnkirin *m* sövme, sövüş, küfretme
dijûn kirin *l/gh* sövmek, küfretmek
dijwar *rd* 1. zorlu, zor, zahmet, güç, müşkül (güç yapılan, ağır ve yorucu emekle yapılan) * **em di qonaxên gelek dijwar de bihurîn** çok zorlu safhalardan geçtik * **hînbûna nivîsa kevn karekî dijwar e** eski yazıyı öğrenmek güç bir iş 2. güç, çetin, zahmetli (yapılması zor, çetin) 3. zahmetli (sıkıntı veren) * **riyên dijwar** zahmetli yollar 4. çetre-

fil (yapı ve ses kurallarına aykırı kullanılan dil) **5.** azgın, hırçın * **seyê dijwar** azgın köpek **6.** azgın (ten için, çabuk iltihaplanan, yarası hemen kapanmayan) * **birîna dijwar** azgın yara **7.** keskin (etkili, sert) * **bayekî dijwar î karîger digobile** keskin ve etkileyici bir rüzgâr esiyor **8.** keskin (görevini iyi yapan) * **nîşangêrekî dijwar** keskin nişancı **9.** yaman * **nakokiyeke dijwar** yaman çelişki **10.** çetin, yüklü * **vê carê bernameya me dijwar e** programınız bu sefer çok çetin (ya da yüklü) **11.** acar (atılgan, yılmaz) * **seyê dijwar** acar köpek **12.** çekişmeli * **maçeke dijwar** çekişmeli bir maç **12.** çileli, zahmet * **karekî dijwar** çileli bir iş **13.** kızıl (aşırı derecede olan) * **di nava wan de qewxeyeke dijwar dest pê kiribû** aralarında kızıl bir kavga başlamıştı **14.** kuvvetli, (inandırıc, çok etkileyici) * **intên dijwar** kuvvetli inatlar **15.** sert (çarpıcı niteliği olan, keskin) * **titûna dijwar** sert tütün **16.** amansız

dijwarane rd/h **1.** zorluca, zorca, zahmetlice, çetince **2.** çetrefilce **3.** azgınca, hırçınca **4.** keskince **5.** acarca **6.** çekişmelice **7.** çilelice **8.** sertçe **9.** amansızca

dijwarbûn *m* **1.** zorlaşma, çetinleşme, güçleşme, yeğinleşme **2.** çetrefilleşme **3.** azma (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) **4.** azgınlaşma **5.** keskinleşme (etkili olma, sert olma) **6.** fenalaşma (kötü bir duruma girme) **7.** kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) **8.** sertleşme (tütün gibi) **9.** acarlaşma

dijwar bûn *m* **1.** zorlaşmak, çetinleşmek, güçleşmek, yeğinleşmek zorlaşmak * **xwe debarkirin her diçe zor dibe** geçinmek gittikçe zorlaşıyor **2.** çetrefilleşmek (dil için) **3.** azmak (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelmek) **4.** azgınlaşmak **5.** keskinleşmek (etkili olmak, sert olmak) **6.** fenalaşmak (kötü bir duruma girmek) **7.** kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) **8.** sertleşmek (tütün gibi) **9.** acarlaşmak

dijwarbûnî *m* **1.** zorluk, güçlük **2.** azgınlık, hırçınlık **3.** keskinlik **4.** acarlık

dijwarbûyîn *m* **1.** zorlaşma, çetinleşme, güçleşme, yeğinleşme **2.** çetrefilleşme **3.** azma (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) **4.** azgınlaşma **5.** keskinleşme (etkili olma, sert olma) **6.** fenalaşma (kötü bir duruma girme) **7.** kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) 8. sertleşme (tütün gibi) 9. acarlaşma

dijwardîtin *m* güçsünme

dijwar dîtin *l/gh* güçsünmek

dijwarî *m* **1.** zorluk, güçlük, çetinlik, zahmet * **dijwariya vî karî nîn e** bu işin zorluğu yok **2.** meşakkat, müşkülât, güçlük **3.** azgınlık, hırçınlık **4.** keskinlik (etkililik, sertlik) **5.** acarlık (atılganlık, yılmazlık) **6.** sertlik (çarpıcı niteliği olma, keskinlik) ***dijwarbûna titûnê ez aciz kirim*** tütünün sertliği beni rahatsız etti **7.** amansızlık ~ **derxistin** güçlük çıkarmak, zorluk çıkarmak ~ **jê re çêkirin** (birine) müşkülât çıkarmak ~ **kişandin** güçlük çekmek, meşakkat çekmek

dijwarkirin *m* **1.** zorlaştırma, güçleştirme, çetinleştirme **2.** çatallaştırma **3.** azdırma **4.** keskinleştirme (etkili kılma) **5.** kızıştırma (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirme, şidetlendirme)

dijwar kirin *l/gh* **1.** zorlaştırmak, güçleştirmek, çetinleştirmek **2.** çatallaştırmak **3.** azdırmak * **melhemê birîn dijwar kir** merhem yarayı azdırdı **4.** keskinleştirmek **5.** kızıştırmak (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirmek, şidetlendirmek)

dijwarkirî *rd* **1.** zorlaştırılmış, güçleştirilmiş, çetinleştirilmiş **2.** çatallaştırılmış **3.** azdırılmış **4.** keskinleştirilmiş **5.** kızıştırılmış

dijwarkî *rd/h* zorca, çetince

dijwartirbûn *m* güçleşme, çatallaşma, vahamet kesp etme

dijwartir bûn *l/ngh* güçleşmek, çatallaşmak, vahamet kesp etmek * **kar dijwartir bû** iş çatallaştı

dijwartirkirin *m* **1.** güçleştirme **2.** fenalaştırma

dijwartir kirin *l/gh* **1.** güçleştirmek **2.** fenalaştırmak

dijwartî *m* **1.** zorluk, güçlük **2.** azgınlık **3.** keskinlik

dijwate *rd* karşıt anlamlı, zıt anlamlı * **peyvên dijwate** karşıt anlamlı kelimeler

dik *m* **1.** sofa, gezinti **2.** sahne **3.** plâtform (yüksekçe yer)

dikak *m* erzak, buğday

dikakfiroş *nd/nt* buğdaycı (satıcısı)

dikan *m* **1.** dükkan **2.** dükkan (çalışılan yer)

dikana berberiyê *nd* berber dükkanı

dikana pirtûkfiroşiyê *nd* kitap evi

dikandar *nd/rd* dükkancı

dikandarî *m* dükkancılık

di karîgeriyê de bûn *l/bw* yürürlükte bulunmak (veya olmak)

di karîgeriyê de man *l/bw* yürürlükte kalmak

di karvaniyê de *nd* pratikte

di ker de *h* **1.** gizliden gizliye, çaktırmadan, sessizce, sesizcene, kulak kulağa * **di ker de axiftin** kulak kulağa konuştular **2.** kaçamak (belli etmeden, gizlice) ~ **jê re gotin** kulağına söylemek ~ **xeber dan (yekî)** fıslamak

di kere de *h* yaşın yaşın, suskun (sesiz bir biçimde)

di kerê xwe niyan *l/bw* argo çok bozulmak, göt üstü oturmak

dikilandin minet etmek
dikilandin *l/gh* minnet etmek
dikildar *rd* minnettar
dikildarî *m* minnettarlık
dikilîş *m* minnet
dikirandin *m* **1.** anarak bahsetme, bahsetme, sözetme **2.** söz konusu etme **3.** tekrarlama
dikirandin *l/gh* **1.** anarak bahsetmek, bahsetmek, sözetmek **2.** söz konusu etmek **3.** tekrarlamak
di kirasê berê de bûn *l/bw* eski tas eski hamam olmak
di kirê de bûn *l/bw* kirada olmak (veya oturmak)
di kun re çûn *l/bw* içe göçmek
dikunreçûyî *rd* sokur (içeriye batmış) * **çavê dikunreçûyî** sokur göz
di kûr de çûn *l/bw* **1.** derinden gitmek, batmak **2.** detaylarına girmek
dikxatûn *jeo/nd* peri masası
dil *ant/n* **1.** yürek, kalp **2.** yürek, kalp (kalp hastalığı) * **ji ber sekteya dil mir** kalbten öldü **3.** yürek, gönül (bir kimsenin ruhsal yönü) * **destê wê dilerizî, dilê wê dişewitî** elleri titriyor yüreği yanıyordu **4.** *mec* kalp, gönül (sevgi, istek, düşünüş, anma ve hatır gibi kalpte var olduğu sanılan duygu kaynağı) **5.** *mec* kalp (bir ülkenin, bir kuruluşun işleyiş, yönetim ve varlığını sürdürme bakımından en önde gelen yeri) **6.** *mec* kalp (duygu, his) * **pê re dil nîn** e onda kalp denen şey yok **7.** yürek (mide, bağırsak, karın) * **dilê wî li hev dikeve** yüreği (veya içi) bulanıyor 8. hatır (gönül, kalp) * **zinhar, dilê wî nehêlî** sakın onun hatırını kırma **9.** gönül (istek, arzu) * **dilê wê ji xwendinê re tune** okumaya gönlü yok **10.** öz (bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı) * **gotina wî dilê min girt** sözleri özüme dokundu **11.** *mec* **iç** ~ **avêtin** kalp atmak ~ **berdan (tiştekî)** -e sevdasına düşmek ~ **berdan (yekê)** (birine) gönül vermek (veya bağlamak), gönül akıtmak, gönül kaptırmak kapılmak, bağlanmak, meyil vermek, tutulmak * **min dil berda rindiya wê** onun güzelliğine kapıldım ~ **bi (yekî) re tune bûn** (birinde) kalp olmamak ~ **bijandin xwe** gıcıklamak, cinsi istek uyandırmak * **here çavên ku li serê ne bibîne, dilê mirov dibijîne xwe** git de gözü onda gör, adamın yüreğini gıcıklıyor ~ **dan (yekî) 1)** (birine) gönül vermek (veya bağlamak) **2)** delinin eline değnek vermek (kötülük yapabilecek bir kimsenin davranışlarını kolaylaştırmak) ~ **dan berê** gönlünü almak ~ **di ber (tiştekî) de neanîn** gönlü razı olmamak, razı gelmemek ~ **dîtin** bir kişinin isteğini bilip yerine getirmek ~ **e li tiştekî nanêre** gönül ferman dinlemez ~ **fireh kirin** gönül açmak, iç açmak ~ **girtin** gönül çekmek, sevdalı olmak ~ **hiştin** kalp kırmak ~ **jê man** -den gönlü kalmak, küsmek, darılmak ~ **jê sar bûn** -den soğumak ~ **jê re xwestin** gönlü birinden yana olmak ~ **jê sar bûn** -den soğumak ~ **ji (yekî) çûn** kendinden geçmek (bayılmak) ~ **ji kê hez bike xweşik ew** e gönül kimi severse güzel odur ~ **ketin (yekî)** birine âşık olmak, vurulmak, gönül kaptırmak ~ **kirin** arzu etmek ~ **kirin (yekî)** (birine) gönül vermek, gönül akıtmak, aşık olmak ~ **kirin cih** yüreği ferahlatmak, yüreği hafifletmek, içini rahatlatmak ~ **ku şikest cebar nabe** yürek kırıldımı bir daha onmaz, yürek bir kırılmaya görülsün ~ **lê ronî bûn** benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) ~ **lê spî bûn (an jî nebûn)** birine inanmak, güven duymamak (veya inanmamak, güven duymamak) ~ **li hev xistin** bulantı vermek ~ **li (yekî) qerar dan** hazmetmek, sindirmek, kabullenmek ~ **li serê peritîn** yüreği parça parça olmak ~ **muqabilê** ~ **e** kalp kalbe karşıdır ~ **ne kasika bilxur** e gönül ferman dinlemez ~ **nebijîn (tiştekî)** tıkanmak, iştahsız olmak ~ **nerm kirin** ikna etmek, yumuşatmak ~ **niwaztin** gönül okşamak ~ **pê bar nedan 1)** (birini) çekememek **2)** havsalasına sığmamak, kabul edememek ~ **pê neşewitandin** kıymak (acımadan vermek, esirgememek, feda etmek) * **qet dil bi ew çend pere neşewitand** onca paraya kıymadı, harcadı ~ **pê şewitîn** -e acımak, yüreği yanmak ~ **pê ve bûn** gözü arkada olmak (veya kalmak) ~ **pê ve man 1)** gözü arkada kalmak **2)** acımak (bir şeyi vermeye veya elden çırmaya kıyamamak) ~ **pitpitîn (an jî pirpitîn)** yüreği çarpmak (merak, korku, kaygı gibi duygular sebebiyle beliren tedirginlik) ~ **şikandin** kalp kırmak ~ **şûşe ye ku bişikê nacebire** kalp cam misalidir kırıldı mı, kolay kolay onarılmaz ~ **tê kirin cih** içini ferahlatmak ~ **û devê (yekî) yek (an jî wekî hev) bûn** içi dışı bir olmak ~ **û gurçik bi (yekî) re tune bûn** (birinde) kalp olmamak ~ **û gurçik ji xwe re xwestin** her şeyin en iyisini kendine istemek ~ **û gurçikên (yekî) hatin xwarê** içi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) ~ **û gurçikên (yekî) jê re hatin xwarê** (birine) içi parelenmek ~ **û hinavê (yekî) jê re hatin xwarê** (biri) içini yakmak ~ **û kezeban diperitîne** yürekler acısı ~ **xwe ve** sözüm ona ~ **xwestin** arzu duymak, istemek ~ **dilan dihebînin** kalp kalbe karşıdır ~**an diperitîne** içler (veya yürekler acısı) ~**ekî rihet nedan (yekî)** (birine) rahat yüzü göstermemek ~**ekî rihet nedîtin** rahat yüzü görmemek ~**ê (yekî) arîn** kalbi sızlamak ~**ê (yekî) avêtin** yüreği çarpmak (kalp çarpmak veya çalışmak) ~**ê baranê hebûn** yağmurla-

mak (yağmur yağacak gibi olmak) ~ê (**yekî**) **baristan nedan** yüreği kaldırmamak ~ê (**yekî**) **baristan** (an jî **tehemûl**) **nekirin** içi götürmemek, vicdanına sığdıramamak ~ê **berfê** (an jî **baranê**) **hebûn** kar (veya yağmurun) yağmaya niyeti olmak ~ê (**yekî**) **bi** (**yekî**) **êşîn** (birine) acımak, merhamet etmek ~ê (**wî**) **bi halê** (**wî**) **şewitîn** derdine yanmak ~ê (**yekî**) **bi halê xwe şewitandin** (birini) kendine acındırmak ~ê (**yekê**) **bi ser de xwar bûn** (birine) gönlü meyilli olmak ~ê (**yekî**) **bi** (**yekî**) **şewitîn** (birine) acımak, merhamet etmek * **dilê min bi zar û zêçên wî şewitî, lewma min ew neda dadgehê** çoluğuna çocuğuna acıdım da mahkemeye vermedim ~ê (**yekî bi** (**wî**) **ve bûn** (birine) karşı birşeyler hissetmek ~ê (**yekî**) **bihurîn** (**borîn** an jî **xewirîn**) **1**) yüreği bayılmak, yüreği ezilmek, içi bayılmak içi geçmek **2**) içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak), açlıktan midesi eziklik duymak **3**) yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak) ~ê (**yekî**) **bijîn** (...) **1**) iştahı çekmek, canı çekmek * **gava min kebab dîtin wisa dilê min bijiya wan** kebabları görünce öyle bir canım çekti ki **2**) iştaha gelmek, arzulamak, gönlü çekmek **3**) iştahı kabarmak ~ê (**yekî**) **birîndar e** yüreği yaralı ~ê (**yekî**) **bixem e** yüreği delik, dertli ~ê (**yekî**) **borîn 1**) yüreği bayılmak, yüreği ezilmek, içi bayılmak (veya geçmek) **2**) içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak), açlıktan midesi eziklik duymak **3**) yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak) ~ê (**yekî**) **çargopal lê xistin 1**) yüreği hızla atmak **2**) kalp atışları hızlanmak (heyecan veya korkudan ötürü) ~ê (**yekî**) **çêkirin** (birinin) gönlünü etmek (veya yapmak) ~ê (**yekî**) **çûn** (**tiştekî**) canı çekmek, içi çekmek, iştahı çekmek, imrenmek * **gava min kebab dîtin wisa dilê min çû wan** kebabları görünce öyle bir imrendim ki * **dilê min çi qas diçe savarê gund** canım ne kadar da köy bulgurunu çekti ~ê **dêredêr** yaralı ve perişan gönül ~ê (**yekî**) **di ber re hatin** içi el vermek ~ê (**yekî**) **di ber re nehatin 1**) içi el vermemek, içine sindirememek **2**) azımsamak ~ê (**yekî**) **di cih de bûn** gönlü ferah (veya rahat) olmak ~ê (**wan**) **di hev de bûn** birbirine âşık olmak, (birbirine) yangın olmak ~ê (**yekî**) **di ser de hebûn** (birine) gönlü var olmak ~ê (**wî**) **di ser** (**wî**) **re çûn** içi bayılmak (çok acıkmak) ~ê (**yekî**) **di ser hev re qelibîn** içi bayılmak (çok şekerli veya yağlı yiyecek ağır gelmek) ~ê (**yekî**) **dizîn** kalbini çalmak ~ê (**yekî**) **dîtin** gönlünü almak ~ê **dê** ana yüreği ~ê **ewil** ilk göz ağrısı (ilk sevilen, âşık olunan kimse) * **cana min, ji bîr meke ku tu dilê min ê ewilî** canım, unutma sen benim ilk göz ağrımsın ~ê (**yekî**) **êşandin 1**) (birini) üzmek, incitmek **2**) yüreğini eritmek (veya sızlatmak) ~ê (**yekî**) **êşîn** yüreği ezilmek, yüreği sızlamak (üzülmek, acımak) ~ê (**yekî**) **fireh bûn 1**) yüreği ferahlamak (veya hafiflemek) **2**) göğsü kabarmak ~ê (**yekî**) **fireh bûn û çavê** (**yekî**) **vebûn** gözü gönlü açılmak ~ê (**yekî**) **fireh e** yüreği geniş ~ê (**yekî**) **fireh kirin** gönül açmak, iç açmak ~ê (**yekî**) **germ kirin** gönlünü ısıtmak, oyalamak, teseli vermek ~ê (**yekî**) **girtin** kalbe dokunmak ~ê (**yekî**) **gotin tirk** yüreği küt etmek (**ji**) ~ê (**yekî**) hatin içinden gelmek ~ê (**yekî**) **hatin ber devê** (**wî**) yüreği ağzına gelmek ~ê (**yekî**) **hatin devê** (**yekî**) yüreği ağzına gelmek ~ê (**yekî**) **hebûn 1**) (bir şeye) gönlü olmak 2) istekli olmak, niyeti olmak, meyilli olmak ~ê (**yekî**) **helîn** ödü kopmak ~ê (**yekî**) **hênik bûn** yüreğine su serpilmek ~ê (**yekî**) **hênik kirin** yüreğine su serpmek ~ ê (**yekî**) **hilavêtin** helecanlanmak ~ê (**yekî**) **hilneanîn** içimi bayıltmak veya kıymak (tatlı ağır gelip artık yiyememek) ~ê (**yekî**) **hilnedan** gönlü razı gelmemek ~ê (**yekî**) **hilpetikîn** yüreği hop etmek, yüreği hoplamak, yüreği yerinden oynamak) ~ê (**yekî**) **hiştin** gönlünü (veya kalbini) kırmak, gönül yıkmak, (birini) kırmak veya incitmek, (birinin) hatırını kırmak, gücendirmek ~ê **însan** Allahın evi (insan gönlü) ~ê (**yekî**) **jê cegirandî bûn** (birine) kırgın (veya kırılmış) olmak ~ê (**yekî**) **jê cebirîn** -e alınmak ~ê (**yekî**) **jê cegirîn** (birine) kırılmak, gücenmek ~ê (**yekî**) **jê cemidîn** (birinden) buz gibi soğumak ~ê (**yekî**) **jê li hev ketin** midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek) ~ê (**yekî**) **jê man** (birine) gücenmek, kırılmak, (birine) içerlemek ~ê (**yekî**) **jê re nexwestin** içi götürmemek, istememezlik etmek, çekememezlik etmek (kıskanmak, çekememek) ~ê (**yekî**) **jê stendin** kalbini çalmak ~ê (**yekî**) **jê re hebûn** (bir şeye) gönlü olmak, gönlü var gibi ~ê (**yekî**) **jê re peritîn** (birine) yüreği parelenmek ~ê (**yekî**) **jê sar bûn 1**) (birinden) soğumak, buz gibi soğumak **2**) -den umudunu kesmek ~ê (**yekî**) **jê sar kirin 1**) (birinden) buz gibi soğumasını sağlamak **2**) -den umudunu kırmak, -den umudunu kesmesini sağlamak ~ê (**yekî**) **jê tije bûn** birine karşı dolmak ~ê (**yekî**) **jêr de hatin** kusar gibi olmak ~ê (**yekî**) **ji bîr ve çûn 1**) içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak), yüreği bayılmak, yüreği ezilmek, safrası kabarmak (açlık duymak **2**) yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak) **3**) içine baygınlıklar çökmek, içi geçmek, baygınlık geçirmek (fenalık basmak) **4**) *mec* gözleri bayılmak (hayranlıkla bakmak) ~ê (**yekî**) **ji dinyayê sar bûn** haya-

ta küsmek ~ê (wan) ji hev re ronî nedan perisi hoşlanmamak ~ê (yekî) ji xwe hiştin (an jî şikandin) gönlünü (veya kalbini) kırmak veya yıkmak ~ê (yekî) ketin (...) 1) beğenmek 2) sevdasına düşmek ~ê (yekî) ketin (yekê) (birine) gönül düşürmek, gönül düşmek ~ê (yekî) ketin (tiştekî) 1) içi gitmek (bir şey yapmayı veya elde etmeyi çok istemek) 2) (bir şeye) tutulmak, vurulmak ~ê (yekî) ketin cih 1) yüreği ferahlamak, yüreği hafiflemek, içi rahat etmek (kaygıdan kurtulmak) 2) yüreği rahatlamak (üzüntü ve ve kaygısı azalmak, kalmamak) 3) içine sinmek (rahatlık duymak) 4) yüreği yağ bağlamak (istenilen bir şeyin olmasından ferahlık duymak) ~ê (yekî) kewgirîn yüreği burkulmak ~ê (yekî) kirin (birini) razı etmek * dilê Ronî nekirine ew jî naçe Ronî'yi razı etmemişler, o da gitmiyor ~ê (yekî) kirin tirkîn yüreği hop etmek (hoplamak veya oynamak) ~ê (yekê) kirin xwe 1) gönlünü çekmek (kapmak veya avlamak) 2) gönlünü kaptırmak ~ê kul û şikestî alınmış, kırılmış, gücenik (kimse) ~ê (yekî) lê bar dan içine sinmek ~ê (yekî) lê bar nedan içine sinmemek ~ê (yekî) lê dan (an jî xistin) 1) yüreği çarpmak (kalp çarpmak veya çalışmak) 2) kalbi çarpmak (çok heyecanlanmak) ~ê (yekî) lê kelîn (birine) içi ısınmak ~ê (yekî) lê neqeridîn 1) içi almamak, yüreği götürmemek, midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek) 2) (bir şeyi) içi kabul etmemek ~ê (yekî) lê qerar dan 1) benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) 2) içine sinmek ~ê (yekî) lê qerar nedan) içine sinmemek) ~ê (yekî) lê qusîn (birine) kanı kaynamak ~ê (yekî) lê ronî dan (an jî nedan) içi kabul etmek (veya etmemek), içine sinmek (veya sinmemek) ~ lê ronî nebûn havsalasına sığmamak, kabul edememek ~ê (yekî) lê rûniştin (an jî rûneniştin) içine sinmek (veya sinmemek) ~ê (yekî) lê werivîn -e acımak ~ê (yekî) lê xera bûn 1) içi geçmek 2) -e üzülmek ~ê (yekî) lê xistin (an jî dan) 1) kalbi çarpmak, kalbi atmak 2) kalbi çarpmak (çok heyecanlanmak) ~ê (yekî) li ba xwe xweş girtin (birini) hoş tutmak ~ê (yekî) li ber rûneniştin içine sindirememek ~ê (yekî) li hev ketin yüreği kabarmak, içi (veya midesi) bulanmak, gönlü bulanmak * dilê min li hev ket midem bulandı ~ê (wan) li hev ronî dan aralarındaki buzlar erimek ~ê (yekî) li hev xistin mide bulandırmak, gönül bulandırmak ~ê (yekî) li ser bûn 1) gönlü takılmak (aşk ile sevmeye başlamak) 2) (birinde) gönlü var olmak ~ê (yekî) li ser (wî) bûn (birine) karşı birşeyler hissetmek ~ê (yekî) li ser (yekê) hebûn (birine) yangın olmak ~ê (yekî) li ser (yekî din) hebûn (başka birine) gönlü olmak, ilgi duymak ~ê (yekî) li serê êşîn (birine) yüreği sızlamak, içi kan ağlamak, içinden kan gitmek ~ê (yekî) li serê hebûn 1) (birine karşı) ilgisi olmak 2) (birine) yangın olmak ~ê (yekî) li serê helîn (birine) yangın olmak ~ê (yekê) li serê ji bîr ve çûn içi kan ağlamak, içinden kan gitmek ~ê (yekî) li serê parçe (parçe) bûn içi paralanmak (veya parçalanmak), yüreği parça parça olmak ~ê (yekî) li serê peritîn içi paralanmak (veya parçalanmak) ~ê (yekî) li serê xera bûn içi kan ağlamak, içinden kan gitmek ~ê (yekî) man (birinin) gönlü kalmak, (biri) alınmak (darılmak veya kırılmak), (birinin) hatırı kalmak ~ê (yekî) man pê ve yüreği (bir şeyde veya kimsede) kalmak ~ê (yekê) mêr xwestin ersemek ~ê min dibêje içimde bir ses diyor ki ~ê min ji min re dibêje içimde bir ses bana diyor ki ~ê mirov piçek goşt e insandır alınabilir ~ê (yekî) muferih bûn yüreği rahatlamak ~ê (yekî) ne safî bûn 1) evhamlı olmak 2) içi temiz olmamak ~ê (yekî) ne safî ye, her car bi aliyekî de ye gönlünün dümeni bozuk ~ê (yekî) nebijîn (tiştekî) içi almamak (midesi kabul etmemek) ~ê (yekî) neçûn (...) içi (veya midesi) almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek) ~ê (yekî) negerîn dili varmamak ~ê (yekî) nehiştin (an jî neşikandin) yüze duramamak (birinin hatırından çıkamamak, hatırını kıramamak) ~ê (yekî) neketin cih içine sinmemek ~ê (yekî) nerm bûn (birine) acımaya başlamak ~ê (yekî) nexwestin canı istememek ~ê (yekî) pak e kalbi temiz ~ê (yekî) pariyek ketin cih yüreği serinlemek ~ê (yekî) peritîn içi paralanmak (veya parçalanmak), yüreği parçalanmak, yüreği parça parça olmak ~ê (yekî) perpitandin yüreğini hoplatmak (oynatmak veya kaldırmak) ~ê (yekî) perpitîn yüreği parlamak ~ ê (yekî) pitpitîn (an jî hilavêtin) helecanlanmak ~ê (yekî) pê bûn istediği gibi olmak, razı olmak ~ pê de çûn meyil vermek, sevmek ~ê (yekî) pê êşîn (birine) acımak, merhamet etmek * dilê min pir bi rewşa wî êşiya onun haline cok acıdım ~ê (yekî) pê razî nebûn gönlü razı olmamak ~ê (yekî) pê şewitîn 1) yüreği yanmak, (birine) acımak, merhamet etmek (pek çok acımak) * dilê min bi zar û zêçên wî şewitî, lewma min ew neda dadgehê çoluğuna çocuğuna acıdım da mahkemeye vermedim 2) içi götürmemek (acıklı bir durum karşısında dayanamamak) * dilê min pir bi rewşa wî şewitî onunu hali içimi götürmedi ~ê (yekî) pê ve bûn gönlü takılmak ~ê (yekî) pê ve man 1) gönlü kalmak (isteyipte edinemediği bir şeyden vazgeçememek) *

dilê wê bi wî malî ve mabûbû gönlü bu malda kalmıştı **2)** yüreği (bir şeyde veya kimsede) kalmak, aklı kalmak * **dilê min bi te ve ma** aklım sende kaldı **3)** acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek) ~**ê (yekî) pê xera bûn** (herhangi bir şeyden ötürü) üzülmek ~**ê (yekî) pê xweş bûn** sevinmek, hoşnut olmak ~**ê (yekî) pitpitîn 1)** kalbi çarpmak **2)** kalbi çarpmak (çok heyecanlanmak) ~**ê (yekî) qalind bûn** yüreği nasır bağlamak (veya tutmak), duygusuz olmak, duyarsızlaşmak ~**ê (yekî) qalind e** yüreği katı, yüreği pek ~**ê (yekî) qebûl nekirin** yüreği (veya midesi) kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek (çirkin bir şey karşısında rahatsız olmak) ~**ê (yekî) qerar nedan** yüreği götürmemek ~**ê (yekî) qeridîn (tiştekî)** imrenmek * **gava min kebab dîtin wisa dilê min qeridî wan** kebabları görünce öyle bir imrendim ki ~**ê (yekî) qetin** ödü kopmak ~**ê (yekî) ranegirtin 1)** yüreği dayanmamak (acısına katlanamamak) **2)** yüreği götürmemek (dayanmamak, katlanmamak) ~**ê (yekî) rehmet xwestin 1)** toprağı bol olsun **2)** ölmüş birinden bahsedilirken 'Allah rahmet eylesin' anlamında ~**ê (yekî) reş bûn** kalbi kararmak ~**ê rihet** ağız tadı, dirlik düzenlik ~**ê (yekî) rihet bûn 1)** rahat etmek * **heta ku em neşûştina, dilê wê rihet nedibû** bizi yıkamayana kadar rahat etmezdi **2)** yüreği rahatlamak veya ferahlanmak, (içine veya gönlüne) su serpilmek ~**ê rihet dîtin** ....yüzü görmek * **dilê rihet dîtin** rahat yüzü görmek ~**ê (yekî) rihet kirin 1)** (birini) rahatlatmak **2)** gönlünü ferahlatmak, içini ferahlatmak, sadıra şifa vermek **3)** yüreğine su serpmek ~**ê rihet nedan hev** (birbirine) rahat yüzü göstermemek ~**ê (yekî) rûn girê dan** yüreği yağ bağlamak, hoşnut olmak ~**ê (yekî) rûniştin** kanaat getirmek ~**ê safî** temiz kalp ~**ê (yekî) sar bûn** gönlü kararmak (dünya zevklerine karşı isteği kalmamak) ~**ê (yekî) sar e yê me germ e** o ölü biz yaşıyor ~**ê (yekî) sar kirin** gönlünü karartmak ~**ê se bi savar xweş kirin** önüne bir kemik atmak ~**ê (yekî) sekinîn** kalbi yerinden oynamak ~**ê (yekî) ser wî çûn** içi geçmek ~**ê (yekî) sist bûn** umudunu yetirmek, umudu kırılmak ~**ê (yekî) şewitandin** yüreğini eritmek (veya sızlatmak) ~**ê (yekî) şewitîn 1)** yüreği yanmak, kalbi sızlamak, içi yanmak, içi sızlamak (burkulmak veya sızlanmak) **2)** yüreği parçalanmak, içi erimek (çok üzülmek) **3)** içi yanmak (çok susamak) ~**ê (yekî) şikandin 1)** (birinin) gönlünü (veya kalbini) kırmak, incitmek **2)** (birini) rencide etmek ~**ê (yekî) şikestin** gönlü kırılmak, fenasına gitmek, gücenmek, burulmak ~**ê yekî) şikîn** kırılmak, incinmek ~**ê şivên bixwaze mast ji nêrî çêdike** insan yapmayı istemeye görsün ~**ê (yekî) teng bûn** içi sıkılmak, yüreği sıkılmak, daralmak ~**ê (yekî) teng e** yüreği dar ~**ê (yekî) tengijîn** yüreği sıkılmak ~**ê (yekî) tenik (an jî zîz) bûn** gözleri yaşarmak (duygulanmak) ~**ê (yekî) tenik e** yüreği yufka ~**ê (yekî) tê de bûn (an jî hebûn) 1)** (bir şeyde) gönlü olmak **2)** (birinde) gönlü var olmak * **dilê keçikê di te de heye** kızın gönlü sende var ~**ê (yekî) tê de rihet bûn** içinin (veya yüreğinin) yağı erimek, yüreği soğumak ~**ê (yekî) tê hebûn** (birine) yangın olmak, aşık olmak ~**ê (yekî) tije ye** yüreği dolu ~**ê (yekî) tirsîn** yüreği hop etmek (hoplamak veya oynamak) ~**ê (yekî) tune bûn 1)** isteksiz olmak **2)** niyeti olmamak, istekli olmamak ~**ê (yekî) û çûnê hebûn** gitmeye niyeti olmak ~**ê (yekî) û firotanê (an jî kirînê) hebûn** satmaya (veya almaya) niyeti olmak ~**ê (yekî) û jinan tune bûn** (erkek) evlenmeyi düşünmemek ~**ê (yekê) û mêran tune bûn** (kız veya kadın) evlenmeyi düşünmemek ~**ê (yekî) û tiştekî hebûn** bir şey yapmaya niyeti olmak ~**ê (yekî) vekirîn** gönlünü almak ~**ê (yekî) vepesirîn** yüreğine su serpilmek ~**ê wî di goştê kerê de heye, dibêje guhên wê wekî guhên kêrgoşkê ne** kedi yavrusunu yerken sıçana benzetir ~**ê (yekî) xazî bûn** içi geçmek, iç baygınlık geçirmek ~**ê (yekî) xelîn 1)** iç bayılmak, midesi ezilmek (veya kazınmak) (çok acıkmak) **2)** içi burkulmak (veya içi sızlanmak) **3)** (içi, midesi) bulanmak ~**ê (yekî) xera bûn 1)** içi kararmak **2)** hayal kırıklığına uğramak **3)** üzülmek ~**ê (yekî) xerab bûn** kalbi fesat olmak ~**ê (yekî) xeriqîn 1)** içi (veya midesi) kazınmak (veya kıyılmak) **2)** içi geçmek, bayılmak ~**ê (yekî) xewirîn (an jî vexewirîn) 1)** yüreği bayılmak (veya ezilmek), iç bayılmak (veya ezilmek), midesi ezilmek (veya kazınmak) (açlık duymak) **2)** yüreği burkulmak, içi burkulmak veya içi sızlanmak (çok acı duymak) **3)** yüreği ezilmek (üzülmek) **4)** içi geçmek, bayılmak ~**ê xwe berdan (yekî)** (birine) abayı yakmak ~**ê xwe bi halê xwe şewitandin 1)** kendi haline üzülmek **2)** kendini acındırmak ~**ê xwe bi xwe şewitandin 1)** kendi haline üzülmek **2)** dert yanmak **3)** kendini acındırmak **(di)** ~**ê xwe de sêwirandin** akılından geçirmek **(di)** ~**ê xwe de xeber dan** kalbiyle konuşmak ~**ê xwe di ber re neanîn** azımsamak ~**ê xwe di cih xistin 1)** içini rahatlatmak **2)** içini boşaltmak ~**ê xwe fireh bike** (gönlünü, içini) ferah tut ~**ê xwe fireh kirin** gönlünü serin tutmak ~**ê xwe firîqet kirin** yüreğini pek tutmak ~**ê xwe hiştin** gönül koymak ~**ê xwe jê re vekirin** (birine) kalbi-

ni açmak ~ê **xwe ji (yekî) kirin** (birine) alınmak ~ê **xwe kirin** istemek ~ê **xwe kirin (yekî)** (birine) gönül bağlamak (veya vermek), (birine) gönlünü kaptırmak, gönül komak ~ê **xwe kirin yek** birlik olmak ~ê **xwe lê bi keys kirin** (birine) abayı yakmak ~ê **xwe pê êşandin** acınılmak ~ê **xwe pê sekinandin** mideyi bastırmak ~ê **xwe pê neşewitandin** 1) (birinin) gözünün yaşına bakmamak 2) kıymak (acımadan vermek, esirgememek, feda etmek) * **qet dilê xwe bi ew çend pere neşewitand** onca paraya kıyınadı, harcadı ~ê **xwe pê şewitandin** 1) acımak, acınılmak * **mirov dilê xwe bi kesekî welê naşewitîne** böyle bir insana acınılmaz 2) acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek) ~ê **xwe rihet bihêle** (gönlünü, içini) ferah tut ~ê **xwe rihet kirin** 1) rahatlamak, yorgunluğunu atmak 2) içini rahatlatmak, içini boşaltmak, yüreğini boşaltmak (veya dökmek) 3) kulaklarının pasını gidermek (müzik dinlemek için) 4) (birinin) kanına ekmek doğramak ~ê **xwe rûniştandin** gönlünü ferah tutmak * **dilê xwe rûnîne, tu tiştê min nîn e** gönlünü ferah tut, bir şeyim yok ~ê **xwe şewitandin** yerinmek ~ê **xwe tehl û tirş kirin** yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek) ~ê **(yekî) xwestin** 1) canı istemek, içi gitmek, gönlü çekmek (bir şey yapmayı veya elde etmeyi çok istemek) * **ez xweşik bûm, ciwan bûm, gava ku min li vîtrîna cilan dimêzand bê çi qas dilê min dixwest** gençtim, güzeldim, elbise vitrinlerine baktığımda içim gidiyordu 2) içinden gelmek, arzulamak (bir şey yapmak için istek duymak) ~ê **(yekî) xweş bûn** serinlemek (biraz avunarak ferahlanmak) ~ê **(yekî) xweş kirin** 1) (birinin) kalbini kazanmak, gönlünü okşamak (veya fethetmek) 2) gönül almak, gönlünü almak, (birinin) gönlünü (veya hatırını) hoş etmek, eğlendirmek, neşelendirmek (sevindirmek) 3) gönül almak, gönlünü almak (kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek) 4) gururunu okşamak 5) ümit serpmek 6) baş sağlığı dilemek ~ê **(yekî) xwezî bûn** içi bayılmak veya geçmek (çok acıkmak) ~ê **(...) yek kişandin** gönlü kaymak * **dilê jinikê xort dikişand** kadının gönlü gence kayıyordu **(bi)** ~ê **(yekî) zanîn** kal-bini okumak ~ê **(wî) zengîn e** gönlü zengin, gönlü bol ~ê **(yekî) zerp kutan** helecanlanmak, yüreği küt küt etmek ~ê **(yekî) zîz bûn** duygulanmak, gözleri yaşarmak

dilalav *rd* ateşli (coşkulu, coşkun)

dilalavî *m* ateşlilik

dilar *rd* 1. yiğit, cesur 2. hamiyetli

dilara *m* dilber, nazenin (sevgili)

dilaram *rd* dingin, rahat olan 2. teseli edici

dilarî *m* 1. yiğitlik, cesaret 2. hamiyet

dilasan *rd* müsterih ~ **bûn** müsterih olmak

dilaşker *rd* açık yürekli

dilaşuft *rd* heyecanlı, çoşkulu

dilaşuftî *m* coşku, heyecan

dilatometre *m* dilatometre, genleşmeölçer

dilawer *rd* yürekli, yiğit

dilawerî *m* yüreklilik, yiğitlik

dilawiz *rd* tutkun, gönül vermiş, vurulmuş

dilaxêv *m* baharın ilk ayları (hayvan yemlerin azaldığı dönem)

dilbaristan *m* tahamül

dilbaristanî *m* tahamüllük

dilbaristanîkirin *m* tahamül etme

dilbaristanî kirin *l/gh* tahamül etmek

dilbawer *rd* inançlı

dilbawerî *m* inançlılık

dilbaz *rd* 1. dilbaz, gönül eğleyen, sözü ve davranışı hoş olan 2. *mec* yakışıklı erkek

dilbazî *m* dilbazlık

dilbend (I) *rd* 1. gönülden bağlı, tutkun 2. sevgili, yar 3. *nd/nt* gönüldaş

dilbend (II) *nd/nt* dilmaç, tercüman

dilbendî *m* tercümanlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak

dilber *rd* taş yürekli, katı yürekli

dilberaz *rd/mec* inatçı

dilberdan *m* bağlanma, tutulma, kapılma

dil ber dan *l/bw* bağlanmak, tutulmak, kapılmak

dilberdayî *rd* 1. tutkun, gönül vermiş olan 2. *mec* sevdalı (bir şeye gereğinden çok düşkünlük gösteren)

dilberdayîtî *m* tutkunluk

dilberz *rd* yüce kalpli

dilbeste *rd* âşık, tutkun

dilbestî *rd* tutkun, gönül vermiş olan

dilbestîbûn *m* tutkunluk

dilbêjî *m* önsezi

dilbicî *rd* içi rahat

dilbiêş *rd* 1. acılı, kederli (acısı olan kimse)

dilbiêşî *m* acılı olma, kederli olma

dilbiguman *rd* 1. kuşkulu 2. güvensiz (kimseye güvenemeyen)

dilbigumanî *m* 1. kuşkululuk 2. güvensizlik

dilbij *rd* çekici, cazibeli

dilbijandar *rd* çekici, cazibeli

dilbijandarî *m* çekicilik, cazibe

dilbijandin *m* 1. iştahlandırma 2. gıcıklama, cinsi istek uyandırma

dil bijandin *l/gh* 1. iştahlandırmak 2. gıcıklamak, cinsi istek uyandırmak * **here çavên ku li serê ne bibîne, dilê mirov dibijîne** xwe git de gözü onda gör, adamın yüreğini gıcıklıyor

dilbijî *m* 1. iştah, iştahı çekme 2. gıcıklanma (cinsel istek uyanma) 3. imrenme, öykünme

dilbijîkirin *m* kışkırtma

dilbijî kirin *l/gh* kışkırtmak, teşvik etmek

dilbijîkirî *rd* kışkırtılmış
dilbijîn *m* 1. iştahlanma, iştahı çekme 2. gıcıklanma (cinsel istek uyanma) 3. imrenme, öykünme
dil bijîn *l/ngh* 1. iştahlanmak, iştahı çekmek 2. gıcıklanmak (cinsel istek uyanmak) * **ji ber awirên doktor dilê keçikê dibijiya wî** kız doktorun bakışından gıcıklanıyormuş 3. imrenmek, öykünmek
dilbijok *rd* 1. iştahlı 2. istekli, isterikli (cinsel olarak) * **dilbijok û çavlider** isterikli ve gözü dışarda 3. öykünen
dilbijokî *rd/h* 1. iştahlıca 2. isterikli, siteriklice
dilbikeder *rd* kederli, üzünçlü ~ **bûn** kederli olmak, özüntülü olmak
dilbikeser *rd* acıklı, kederli (acı görmüş) ~ bûn kederli olmak, üzüntülü olmak
dilbikovan *rd* üzünçlü, üzüntülü, kederli ~ **bûn** kederli olmak, üzüntülü olmak
dilbikovanbûn *m* üzülme
dilbikovan bûn *l/ngh* üzülmek
dilbikul *rd* 1. gönlü yaralı, yüreği yaralı 2. acılı, kederli (acısı olan kimse) * **jinika dilbikul** acılı kadın
dilbikulî *m* acılı olma, kederli olma
dilbirehm *rd* başkalarına acıyan, rahmeden kimse
dilbirî *rd* mest eden, kendine kul eden
dilbirîn *rd* yüreği yaralı, dağlı
dilbirînkirin *m* yüreğini yaralama, dağlama
dilbirînkirin *l/gh* yüreğini yaralamak, dağlamak
dilbitirs *rd* endişeli, kaygılı
dilbixem *rd* dertli
dilbizok *rd* gönül kıran, zalim
dilbî *bot/m* bir incir türü
dilborîn *m* iç geçme
dilborîn *l/ngh* iç geçmek
dilcoş *rd* çoşkun, ateşli
dilcoşî *m* çoşkunluk
dilçak *rd* iyi kalplı (veya yürekli)
dilçakî *m* iyi kalplılık
dilçakîtî *m* iyi kalplılık
dilçepel *rd* 1. kötü niyetli 2. tiksindirici
dilçepelî *m* iğrençlik, tiksindiricilik
dilçivîk *rd/mec* ödlek, korkak
dilçoş *rd* coşkulu
dilçoşî *m* coşkululuk
dilçûçik *rd* 1. şıpsevdi 2. maymun iştahlı
dilçûçikî *m* 1. şıpsevdilik 2. maymun iştahlılık
dilçûn *m* iştah, iştah çekme
dilda *rd* âşık, tutkun (gönül vermiş, gönlünü kaptırmış kimse) * **dildayê dildarê xwe ye** sevgiline tutkun
dildadayî *rd* yüreği kilitli
dildade *rd* yüreği kilitli
dildan *m* 1. kabul etme, razı gelme 2. kıyma, kıyabilme
dil dan *l/gh* 1. kabul etmek, razı gelmek 2. kıymak, kıyabilmek ***ez dil nadim ku li te nifiran bikim** ona bedduada bulunmana kıyamam * **te çawa dil da ku tu wê ji xew rakî?** nasıl kıyıpta onu uyandırdın?
dildar *nd/nt* 1. âşık, vurgun, tutkun, tutkulu (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) 2. âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) 3. sevgili, yar 4. sevgili (sevilen, âşık olunan kimse)
dildarane *rd/h* âşıkane, tutkunca
dildarî *m* âşıklık, tutku, tutkunluk
dildarî bûn *l/ngh* âşık olmak
dildatî *m* âşıklık, tutkunluk
dildayî *rd* 1. âşık, tutkun, vurgun, sevdalı 2. tutkun, gönül vermiş (birine) meftun, baygın 3. *m* canan, yar
dildayîbûn *m* 1. âşık olma, tutkun olma 2. tutkunluk
dildayî bûn *l/ngh* âşık olmak, tutkun olmak
dildayîtî *m* tutkunluk, vurgunluk, gönül kaptırma
dil di cih xistin *l/bw* gönlünü rahatlatmak
dil di hev de bûn *l/bw* (birbirine) aşık olmak, vurgun olmak, vurulmuş olmak
dildil *m* düldül
dildiz *nd/nt* gönül hırsızı, gönül çelen
dildizî *m* 1. gönül hırsızlığı 2. gönül sırrı
dildoşan *rd* yağcı, gönül kandırıcı
dilefkar *rd* efkarlı, gönlü efkarlı olan
dilefroz *rd* gönül aydınlatan
dilefrûz *bnr* dilefroz
dilek *bot/m* kutu otu
dilevîn *rd* sevdalı
dilevra *rd* âlicenap
dilevratî *m* âlicenaplık
dilê hev hiştin *l/bw* bozuşmak
dilê hev şikandin *l/bw* bozuşmak
dilê hev tije kirin *l/bw* (birbirini) kırmak, gücendirmek
dilêr *rd* 1. yürekli, yiğit 2. cesur, gözüpek, atılgan
dilêrane *h* 1. yüreklice, yiğitçe 2. cesurane, cesurca
dilêrî *m* 1. yüreklilik, yiğitlik 2. cesaret, cesurluk, atılganlık, gözüpeklik ~ **kirin** yiğitlik etmek
dilêş *m* yürek acısı, kalp ağrısı
dilêşî *m* yürek acısı, hüsran
dilêşîn *m* yürek acıma, yürek sızlama
dilêşîn *l/ngh* yürek acımak, yürek sızlamak
dilêşandin *m* 1. can yakma (zulmetme) 2. can yakma (üzme, acı verme
dil êşandin *l/gh* 1. can yakmak (zulmetmek) 2. can yakmak (üzmek, acı vermek) * **veqetan tim dilan diêşînin** ayrılıklar can yakar
dilê xwe êşandin *l/bw* canını sıkmak
dilê xwe kirin *l/bw* istemek, niyetlenmek
dilê xwe pê êşandin *l/bw* acınılmak

dilê xwe pê şewitandin *l/bw* acınılmak * **mirov dilê xwe bi kesekî welê naşewitîne** böyle bir insana acınılmaz
dilê xwe rihet kirin *l/bw* içini rahatlatmak, rahatlanmak, yorgunluğunu atmak
dilê xwe stendin *l/bw* gönül komak
dilê xwe xweş kirin *l/bw* gönlünü ferah tutmak
dilfêncî *m* göğüs ağrısı
dilfikar *rd* kaygılı
dilfikarî *m* kaygılılık
dilfireh *rd* **1.** yüreği geniş, kalbi geniş, gönlü geniş, gönlü ferah, geniş gönüllü **2.** rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) **3.** geniş (kolay kolay tasalanmayan, hoşgörülü, rahat) **4.** sabırlı
dilfirehî *m rd* **1.** geniş gönüllülük, gönül açıklığı, ferahlık **2.** rahatlık (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmama) **3.** genişlik (kolay kolay tasalanmama, hoşgörülü olma)
dilfirehbûn *m* ferehlama, ferahlanma, rahatlanma
dilfireh bûn *l/ngh* ferehlamak, ferahlanmak, rahatlanmak (sıkıntısı, tasası dağılmak)
dilfirehkirin *m* ferahlandırma, ferahlatma, iç ferahlatma
dilfireh kirin *l/gh* ferahlandırmak, ferahlatmak, iç ferahlatmak
dilgawir *rd* taş yürekli, zalim
dilgawirî *m* taş yüreklilik, zalimlik
dilgemar *rd* çirkef (içi kötü kimse)
dilgemarî *m* çirkeflik (kimse)
dilgerm *rd* **1.** cana yakın, sempatik, sıcak kanlı **2.** heyecanlı **3.** ateşli (coşkulu, coşkun)
dilgermî *m* **1.** cana yakınlık, sempatiklik, sıcak kanlılık **2.** heyecan **3.** ateşlilik, coşku, heyecan
dilgerm kirin *l/gh* oyalamak (vakit kazanmak için aldatmak)
dilgeş *rd* sevinçli, şen, neşeli
dilgeşbûn *m* sevinçli olma, sevinme
dilgeş bûn *l/ngh* sevinçli olmak, sevinmek
dilgeşî *m* sevinç, şen olma
dilgeşker *rd* şenlendiren, neşelendiren
dilgirtin *m* **1.** âşık olma, sevdalanma **2.** *mec* alınma, gücenme
dil girtin *l/gh* **1.** âşık olmak, sevdalanmak **2.** *mec* alınmak, gücenmek
dilgirtî *rd* **1.** âşık, sevdalı **2.** *mec* alınmış, gücenik
dilgir (I) *rd* **1.** nefsine hakim olan **2.** karizmatik
dilgir (II) *rd* **1.** sevdalı, tutkun **2.** gücenik **3.** taraftar **4.** dokunaklı, etkileyici
dilgir (III) *zo/m* siyah beyaz renkli bir tür hayvan
dilgiran *rd* **1.** alıngan, gücenik, küskün, kırgın, muğber **2.** isteksiz, niyetsiz ~ **bûn** 1) gücenik olmak, küskün olmak 2) isteksiz olmak
dilgiranbûn *m* **1.** gücenik olma, küskün olma, muğber olma **2.** isteksiz olma
dilgiran bûn *l/ngh* **1.** gücenik olmak, küskün olmak, muğber olmak **2.** isteksiz olmak
dilgiranî *m* **1.** alınganlık, güceniklik, kırgınlık, muğberlik **2.** isteksizlik
dilgirankirin *m* **1.** gücendirme, küskün kılma **2.** isteksizleştirme
dilgiran kirin *l/gh* **1.** gücendirmek, küskün kılmak **2.** isteksizleştirmek
dilgirî (I) *m* **1.** nefsine hakim olma **2.** karizma, etkileyicilik
dilgirî (II) *m* **1.** tutkunluk **2.** güceniklik **3.** dokunaklılık, etkileyicilik
dilgirs *rd/mec* merhametsiz
dilgirsî *m* merhametsizlik
dilgirtî *rd* **1.** tutkun, sevdalı **2.** alıngan
dilgirtîbûn *m* **1.** tutkunluk **2.** alınganlık
dilgirtok *rd* tutkun, âşık
dilgivaş *rd* iç burkan, iç burkucu, kasvetli
dilgivêş *rd* iç burkan, iç burkucu, kasvetli
dilgivêşî *m* iç burkma, kasvet
dilgîr *rd* büyüleyici
dilgîrkirin *m* büyüleme
dilgîr kirin *l/gh* büyülemek
dilgorî *rd* birine tutkun olmuş olan
dilgudaz *rd* **1.** yüreği eriten, yüreğin dayanamayacağı **2.** mec takılmaktan hoşlanan
dil guhastin *l/gh* başka birini sevmeye başlamak
dilhebîn *rd* **1.** seven (kimse) **2.** çekici, cazip
dilhebînî *m* **1.** sevme **2.** çekicilik
dilhebok *rd* **1.** seven (kimse) **2.** çekici, cazip
dilhebûn *m* istekli olma, niyeti olma * **dil heye ku erebe bikirin** araba almaya niyetleri var
dil hebûn *l/ngh* istekli olmak, niyeti olmak * **dil heye ku erebe bikirin** araba almaya niyetleri var
dilhej *rd* **1.** yürek sarsıcı **2.** *mec* heyecan
dilhejî *m* **1.** yürek sarsma **2.** *mec* heyecan
dilhejok *rd* yürek titreten, heyecan verici
dilhelûk *rd* duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse)
dilhelûkî *m* duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durum)
dilherêf *rd* yürek yıkan
dilherî *m* gözüpeklik, cesaret, atılganlık
dilhesin *rd* demir yürekli, taş yürekli ~ **bûn** taş yürekli olmak
dilhesinî *m* taş yüreklilik
dilhewîn *rd* sadık
dilhewînî *rd* sadakat
dilhênik *rd* sakin, müsterih, içi rahat
dilhênikbûn *m* rahatlama, müsterih olma
dilhênik bûn *l/ngh* rahatlamak, müsterih olmak
dilhênikî *rd* sakinlik, müsterih olma, içi rahat olma

dilhênikkirin *m* rahatlatma, müsterih etme
dilhênikkirin *l/gh* rahatlatmak, müsterih etmek
dilhêsa *rd* içi rahat
dilhêsa *m* içi rahatlığı
dilhişk *nd/nt* katı yürekli, pek yürekli ~ **bûn** katı yürekli olmak
dilhişkane *h* acımasızca
dilhişkî *m* katı yüreklilik, katılık, acımasızlık, kalpsizlik, pek yüreklilik ~ **kirin** katı yüreklilik yapmak
dilhişkîbûn *m* kütükleşme (sert ve duygusuz bir duruma gelme)
dilhişkî bûn *l/ngh* kütükleşmek (sert ve duygusuz bir duruma gelmek)
dilhiştek *rd* gücendirici
dilhiştin *m* gücendirme
dil hiştin *l/gh* gücendirmek
dilhiştî *rd* gücenik
dilhiştîbûn *m* güceniklik
dilhov *rd* vahşi kalpli
dilig *m* geçim
dilihandin *m* **1.** şaşırtma **2.** afallatma, afallaştırma
dilihandin *l/gh* **1.** şaşırtmak **2.** afallatmak, afallaştırmak
dilihandî *rd* **1.** şaşırtılmış **2.** afallaştırımış
dilihîn *m* **1.** şaşırma, şaşma **2.** afallama, afallaşma
dilihîn *l/ngh* **1.** şaşırmak, şaşmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtim delihî** beni görünce şaşırdı **2.** afallamak, afallaşmak
dilik (I) *ant/n* **1.** yürek **2.** yürek, yürekcik, gönül, gönülcük (bir kimsenin ruhsal yönü) * **destê wê dilerizî, dilikê wê dişewitî** elleri titriyor yüreği yanıyordu
dilik (II) *m* klâpe (akışkan maddelerin geçmesini sağlamak veya engelemek için kullanılan supap)
dilik (III) *n* öğünlük aş
dilikê çav *an/ndt* göz yaşı etçiği (veya memesi)
dilikî *rd* **1.** âşık, vurgun, tutkun (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan) **2.** âşık (sevişen bir çiftten kadına oranla genellikle erkeğe verilen ad) **3.** aygın baygın
dilikîbûn *m* **1.** âşık olma, vurgun olma, sevdalanma (birine gönül verme, sevgiyle bağlanma) **2.** aşka düşme, sevda çekme, kara sevdaya tutulma, merak getirme **3.** âşıklık, tutkunluk
dilikî bûn *l/ngh* **1.** âşık olmak, vurgun olmak, sevdalanmak (birine gönül vermek, sevgiyle bağlanmak) **2.** aşka düşmek, sevda çekmek, kara sevdaya tutulmak, merak getirmek * **ev lawik dilikî ye** bu çocuk sevda çekiyor
dilikîbûyîn *m* **1.** âşık oluş, vurgun oluş, sevdalanış **2.** aşka düşüş, sevda çekiş, kara sevdaya tutuluş, merak getirme
dilikîtî *m* vurgunluk, gönül kaptırma durum
di lingê lingan de *h* durmaksızın
diliq *bnr* dilq
diliqî *rd* melez
diliqîbûn *m* melezleşme
diliqî bûn *l/ngh* melezleşmek
diliqîkirin *m* melezleme
diliqî kirin *l/gh* melezlemek
diliqîtî *m* melezlik
dilistan *m* gönül yeri, gönül ülkesi
dilî *rd* kardiyak, kalple ilgili
dilîn *m* duygu, his
dilînî *rd* **1.** duygulu, hisli **2.** duygusal, hissî
dilînîbûn *m* **1.** duygulanma, hislenme **2.** duygusallaşma
dilînî bûn *l/ngh* **1.** duygulanmak, hislenmek **2.** duygusallaşmak
dilînîbûyîn *m* duygulanış, hisleniş
dilînîkirin *m* **1.** duygulandırma **2.** duygusallaştırma
dilînî kirin *l/gh* **1.** duygulandırmak **2.** duygusallaştırmak
dilînîtî *m* duygusallık, hissiyat
diljan *m* kalp ağrısı
diljar *rd* **1.** kırık kalplı **2.** zayıf (ruhsal yönden gereği kadar güçlü olmayan)
diljarî *m* zayıflık (ruhsal yönden)
diljêbûn *m* darılma, gücenme
dil jê bûn *l/bw* (birine) darılmak, gücenmek
diljêçûn *m* **1.** içi geçme (veya bayılma) **2.** ödü kopma
dil jê çûn *l/bw* **1.** içi geçmek (veya bayılmak) **2.** ödü kopmak
diljêhiştin *m* içerlenme
dil jê hiştin *l/bw* içerlenmek
diljêman *m* alınma, gücenme, içerlenme, kırılma, incinme
dil jê man *l/bw* alınmak, gücenmek, içerlenmek, kırılmak, incinmek * **ew yekî welê ye ku gelek mirov dil jê mane** bu öyle biri ki bir çok insan ondan incinmiş * **dil jê pir mabû** ona çok içerlenmiştim
diljêmayîn *m* güceniş, içerleniş, kırılma, incinme
diljêşikestin *m* kırılma, gücenme
dil jê şikestin *l/bw* (birine) kırılmak, gücenmek
dil jê tije bûn *l/bw* (birine) çok kızmak
diljibîrveçûn *m* **1.** fenalık geçirme, içine baygınlıklar çökme, içi geçme, baygınlık geçirme **2.** yüreği burkulma (çok üzülme, çok acı duyma)
dil ji bîr ve çûn *l/bw* **1.** fenalık geçirmek, içine baygınlıklar çökmek, içi geçmek, baygınlık geçirmek **2.** yüreği burkulmak (çok üzülmek, çok acı duymak)
diljihevman *m* (birbirine) alınma, gücenme

dil ji hev man *l/bw* (birbirine) alınmak, gücenmek
diljihevmayîn *m* (birbirine) alınma, gücenme
dil ji xwe hiştin *l/bw* (birini) kırmak, gücendirmek
dilkafir *rd* zalim, taş yürekli ~ **bûn** zalim (veya taş yürekli) olmak
dilkafirî *m* zalimlik, taş yüreklilik
dilkeçik *rd* **1.** çıtkırıldım, alıngan **2.** utangaç **3.** duygusal
dilkeçikî *h* **1.** çıtkırıldımca **2.** utangaçça **3.** duygusalca
dilkeçikîtî *m* **1.** çıtkırıldımlık **2.** utangaçlık
dilkeder *rd* kederli, üzüntülü
dilkederî *m* kederlilik, üzüntülülük
dilkeser *rd* üzüntülü, müessif
dilkeserî *m* üzüntülülük, müessiflik
dilketin *m* âşık olma, gönül düşme
dil ketin *l/ngh* âşık olmak, gönül düşmek
dilketî *rd* **1.** âşık, vurgun, tutkun, tutkulu, sevdalı **2.** âşık, vurgun, tutkun, tutkulu, sevdalı (bir kimseye veya şeye aşırı sevgi ve bağlılık duyan, gereğinden çok düşkünlük gösteren) * **dilketiyê pîşeya xwe ye** mesleğine âşık biri yekî **3.** *nd/nt* sevilen, sevgili, âşık olunan
dilketîbûn *m* **1.** sevda çekme **2.** tutkunluk, vurgunluk
dilketî bûn *l/ngh* sevda çekmek * **ew yekî dilkketî ye** o sevda çekiyor
dilketîbûyîn *m* sevda çekiş, sevda çekme
dilketîk *nd/nt* sevilen, sevgili, âşık olunan
dilkevir *rd/nt* **1.** taş yürekli, acımasız, merhametsiz **2.** mec duygusuz, katı yürekli ~ **bûn 1)** taş yürekli olmak **2)** duygusuz olmak
dilkevirbûn *m* **1.** acımasızlaşma **2.** kütükleşme (sert ve duygusuz bir duruma gelme)
dilkevir bûn *l/ngh* **1.** acımasızlaşmak **2.** kütükleşmek (sert ve duygusuz bir duruma gelmek)
dilkevirî *m* **1.** taş yüreklilik, acımasızlık **2.** duygusuzluk, katılık
dilkevirkî *h* acımasızca
dilkevok *rd/mec* ödlek, korkak
dilkêş *rd* **1.** çekici, cazibeli, cazip **2.** alımlı, albenili
dilkêşî *m* **1.** çekicilik **2.** alımlılık, albeni
dilking *bnr* dil
dilkirin *m* **1.** dileme, isteme (canı isteme, razı gelme) **2.** niyetlenme, heveslenme **3.** alınma
dil kirin *l/gh* **1.** dilemek, istemek (canı istemek, razı gelmek) * **wekî ku dil dikirin, ji xwe re kêf û zewq kirin** diledikleri gibi eğlendiler * **tu dil bikî ev tişt çêdibe** eğer istersen bu iş olur **2.** niyetlenmek, heveslenmek **3.** alınmak
dilkirî *rd* **1.** istekli, razı (razı gelmiş olan) **2.** niyetli, hevesi **3.** alınmış olan
dilkîn *rd* kinci, kin güdücü
dilkînî *m* kincilik, kin güdücülük
dilkoçer *rd* **1.** şıpsevdi **2.** uçarı
dilkoçerî *m* **1.** şıpsevdilik **2.** uçarılık
dilkovan *rd* **1.** üzüntülü **2.** efkârlı, hüzünlü
dilkovanbûn *m* hüzünlenme, yeis bürünme
dilkovan bûn *l/ngh* hüzünlenmek, yeis bürünmek
dilkuj *rd* gönül yaralayan
dilkul *rd* **1.** gönlü yaralı **2.** kederli
dilkulî *m* **1.** gönül yarası **2.** keder
dilkuşa *rd* iç açıcı, yüreğe ferahlık veren
dilkutk *m* **1.** kalp atışı, kalp çarpıntısı, yürek çarpıntısı **2.** küt (kalp atışının çıkardığı ses) ~**a (yekî) lê xistin (an jî dan) 1)** kalbi çarpmak, yüreği çarpmak (merak, korku, kaygı gibi duygular sebebiyle beliren tedirginlik) * **dilkutika dilê wî lê dida** kalbi küt küt atıyordu
dilkutklêxistin *m* tekleme (kalp için; sağlığı bozulma)
dilkutk lê xistin *l/bw* teklemek (kalp için; sağlığı bozulmak)
dil lê bar dan *l/bw* hazmetmek, içine sinmek
dil lê qerar dan *l/bw* **1.** benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) **2.** içine sinmek **3.** kabullenmek, tiksinmemek
dil lê qeridîn *l/bw* iştahı çekmek
dil lê qusîn *l/bw* kanı kaynamak
dil lê ronî dan *l/bw* **1.** içine sinmek, hazmetmek **2.** (birine) ısınmak * **ez nizanim ji ber çi ye, carek dilê min li vî zilamî ronî neda** bu adama nedense bir türlü ısınmadım
dil lê ronî nebûn *l/bw* **1.** (birine) ısınmamak **2.** (birine) çok kızmak, onu görmek istememek
dil lê rûniştin *l/bw* **1.** benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) **2.** sevmek, hoşlanmak
dillicih *rd* memnun, istekli, razı
dil li serê bûn *l/bw* meyletmek
dil li serê hebûn *l/bw* eğinmek
dilm *m* tortu, çökelti
dilmabûn *m* gönlü kalma, gücenme
dilman *m* alınma, gücenme, gönül koyma
dil man *l/ngh* alınmak, gücenmek, gönül koymak
dilmanî *m* **1.** gücenme, güceniklik, kırgınlık **2.** hoşnutsuzluk ~**ya xwe nîşan dan 1)** kırgınlığını göstermek **2)** hoşnutsuzluk getirmek
dilmanîbûn *m* gücenme, kırılma
dilmanî bûn *l/ngh* gücenmek, kırılmak
dilmayî *rd* **1.** gücenik, kırgın, kalbi kırık **2.** *m* gücenme, kırılganlık ~ **bûn** kırgın olmak ~ **ketiye nav (me)** (biriyle) geçmişi olmak (aralarında kırgınlığa neden olan bir şey geçmiş olmak) ~ **kirin nav (wan)** aralarına kamış koymak, arabozanlık etmek
dilmayîbûn *m* **1.** güceniklik, kırgınlık **2.** gücenme, buruklaşma
dilmayî bûn *l/ngh* gücenmek, buruklaşmak

dilmayîn *m* güceniş, gücenme, alınma, gönül koyma
dilmayînî *m* güceniklik, burukluk
dilmayîtî *m* güceniklik, kırgınlık
dilmbûn *m* tortulanma
dilm bûn *l/ngh* tortulanmak
dilme *m* **1.** tortu **2.** *rd* rafadan * **hêka dilme** rafadan yumurta
dilmegirtin *m* tortulaşma
dilme girtin *l/gh* tortulaşmak
dilmeqesk *zo/m* kırlangıç
dilmeyî *rd* rafadan * **hêka dilmeyî** rafadan yumurta
dilmeyîbûn *m* tortulaşma
dilmeyî bûn *l/ngh* tortulaşmak
dilmezin *rd* hamiyetli
dilmezinî *m* hamiyet
dilmînî *m* avuntu, avunç, teselli ~ **dan (yekî)** (birini) avutmak, (birine) teselli etmek (veya vermek) ~ **dan xwe** avunmak ~ **pê dan** avundurmak, teselli etmek (veya vermek)
dilmînîbûn *m* avunma, teselli bulma
dilmînî bûn *l/ngh* avunmak, teselli bulmak
dilmînîker *rd* avutucu, teselli edici
dilnas *nd/nt* kardiyolog
dilnasî *m* kardiyoloji
dilnaz *rd* duygusal, yufka yürekli
dilnazik *rd* **1.** duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse) **2.** duygulu
dilnazikî *m* **1.** duygusallık **2.** duygululuk
dilnazî *m* duyygusallık, yufka yüreklilik
dilnazkî *h* yufka yüreklice
dilnebijîn *m* iştahı çekmeme, tıkanma (iştahsız olma)
dilnekêş *rd* alımsız, çekici olmayan
dilnekêşî *m* alımsızlık
dilnekirin *m* istememe, rıza göstermeme, kabul etmeme
dil nekirin *l/gh* istememek, rıza göstermemek, kabul etmemek
dilnekirî *rd* isteksiz
dilnepak *rd* erdemsiz
dilnepakî *m* erdemsizlik
dilnerihet *rd* rahatsız, huzursuz, tedirgin ~ **kirin** tedirgin etmek
dilnerihetî *m* rahatsızlık, huzursuzluk, tedirginlik
dilnerm *rd* **1.** yumuşak kalplı **2.** merhametli, yufka yürekli
dilnermî *m* **1.** yumuşak kalplilik **2.** merhametlilik, yufka yüreklilik
dilneşad *rd* mutsuz, bahtsız
dilneşadî *m* mutsuzluk, bahtsızlık
dilneşewat *rd* acımasız, merhametsiz
dilneşewatî *m* acımasızlık, merhametsizlik
dilnexwaz *rd* fena kalplı
dilnexweş *rd* **1.** kalbi hasta **2.** *mec* neşesiz
dilnexweşî *m* **1.** kalp hastalığı **2.** neşessizlik
dilnişmî *rd* seçici (her şeyi beğenmeyen, seçici davranan kimse)
dilniwaz (I) *mzk/m* bir müzik makamı
dilniwaz (II) *rd* **1.** gönül okşayıcı, okşayıcı, hoşa giden **2.** okşamalık * **çend gotinê dilniwaz gotin û çû** bir kaç okşamalık söz söyledi gitti **3.** sevimli, cana yakın **4.** mec çekici, cazibeli, cazip
dilniwazî *m* **1.** gönül okşayıcılık, okşayıcılık **2.** sevimlilik, cana yakınlık **3.** mec çekicilik, cazibelilik
dilniya *rd* **1.** müsterih **2.** hoşnut **3)** kanaatkâr ~ **bûn 1)** müsterih olmak **2)** hoşnut olmak **3)** kanaat getirmek ~ **kirin 1)** müsterih etmek **2)** hoşnut etmek
dilniyabûn *m* **1.** müsterih olma **2.** hoşnut olma, tatmin olma **3.** kanaat getirme
dilniya bûn *l/ngh* **1.** müsterih olmak **2.** hoşnut olmak, tatmin olmak **3.** kanaat getirmek
dilniyakirin *m* **1.** müsterih etme **2.** hoşnut etme, tatmin etme
dilniya kirin *l/gh* **1.** müsterih etmek **2.** hoşnut etmek, tatmin etmek
dilniyakirî *rd* hoşnut edilmiş olan
dilniyatî *m* **1.** müsterihlik **2.** hoşnutluk ~**ya xwe nîşan dan 1)** kanaatkârlığını göstermek **2)** hoşnutluk getirmek
dilnizm *rd/nd* alçak gönüllü
dilnizmî *m* alçak gönüllülük
dilo *m* ağıt
dilobêj *nd/nt* ağıtçı (ağıt yakan kimse)
dilobêjî *m* ağıtçılık
dilojar *m* ağıt, ölü arkasında yakılan ağıt
dilok *m* hareketli sevda türküsü
dilokî *bnr* dilok
dilop *m* damla ~ **bi** ~ **derdan tije dibe** damlaya damlaya göl olur ~ ~ damla damla ~**a eniyê** bardağı taşıran damla ~**ek** bir damla (çok az) * **dilopek av jî nîn e** bir damla su bile yok
dilopandin *m* damlatma
dilopandin *l/gh* damlatmak
dilope *bnr* dilop
dilopek *h* azıcık
dilopik *m* damlacık
dilopîn *m* damlama
dilopîn *l/ngh* damlamak
dilopîng *m* süzek, damıtıcı
dilopînk *bnr* dilopîng
dilopjimar *m* damlalık
dilopkirin *m* **1.** damlama **2.** damlama, akma **3.** mec sessizliği bozma, gürültü yapma
dilop kirin *l/gh* **1.** damlamak **2.** damlamak, akmak * **xanî dilopan dike** dam akıyor **3.** *mec* sessizliği bozmak, gürültü yapmak
dilopkirî *rd* damlamış olan
dilopxwer *rd* damla damla absorbe eden
dilovan *rd* **1.** acıyan, rahîm, merhametli **2.** merhametli, sevecen, sevgi dolu, şefkatlı ~ **û dilevîn** rahman ve rahim

dilovane *h* **1.** merhametlice **2.** sevecence
dilovanî *m* **1.** rahmet, merhamet **2.** şefkat
dilovanî kirin *l/gh* merhamet etmek
dilovanîtî *m* merhamet
dilovîn *rd* rahîm
dilpak *rd* **1.** iyi kalpli (veya yürekli) **2.** hulûskâr, tekmiz duygulu, içten, gönlü temiz **3.** kalbi bütün (veya temiz), faziletli, erdemli
dilpakî *m* **1.** iyi kalplilik (veya yüreklik) **2.** hulûskârlık, gönül temizliği **3.** fel erdem
dilpakîtî *m* **1.** iyi kalplilik (veya yüreklik) **2.** hulûskârlık **3.** erdemlilik
dilpaqij *rd* temiz yürekli, iyi yürekli, gıllügişsiz
dilpaqijî *m* temiz yüreklilik, iyi yüreklik
dilparsek *rd* şıpsevdi, gönül avcısı
dilparsekî *m* şıpsevdilik, gönül avcılığı
dilpejir *rd* gönlün kabul edeceği, beğeneceği
dilpenah *rd* iyi kalplilik (veya yürekli)
dilpenahî *m* iyi kalplilik (veya yüreklilik)
dilperitî *rd* yüreği parelenmiş olan
dilpêêşîn *m* **1.** acınma **2.** *rd* acınacak
dil pê êşîn *l/bw* -e acımak, merhamet etmek * **dilê min pir bi rewşa wî êşiya** onun haline çok acıdım
dilpêgirtin *m* dokunma
dil pê girtin *l/bw* dokunmak
dilpêşewat *m* **1.** acınma **2.** *rd* acınacak **3.** dokunma
dilpêşewitîn *m* **1.** acıma, merhamet **2.** eseflenme
dil pê şewitîn *l/bw* **1.** (birine) acımak, merhamet etmek * **dilê min pir bi rewşa wî şewitî** onunu haline cok acıdım **2.** eseflenmek, vahvahlanmak **3.** dokunmak (duygulandırmak, etkilemek) * **dilê min pir bi halê wê yê kelegirî şewitî** onun o ağlamaklı halı bana çok dokundu
dilpêt *rd* ateş yürekli, korkusuz
dilpêvebûn *m* eğinme, meyletme
dil pê ve bûn *l/bw* eğinmek, meyletmek, meyilli olmak
dil pê ve hebûn *l/bw* eğilimli olmak
dil pê ve man *l/bw* **1.** gönlü kalmak (isteyipte edinemediği bir şeyden vazgeçememek) * **xanî hingî xweşik dilê wê pê ve mabûbû** ev o kadar güzeldi ki gönlü onda kalmıştı **2.** yüreği (bir şeyde veya kimsede) kalmak, aklı kalmak * **dilê min bi te ve ma** aklım sende kaldı **3.** acımak (bir şeyi vermeye kıyamamak veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek)
dilpîs *rd* **1.** içi kötü, fesat **2.** kızıl iblis
dilpola *rd* çelik yürek, çelik yürekli, cesur
dilpolatî *m* çelik yüreklilik, cesaret
dilq (I) *n* **1.** kılık, eşkâl (bir şeyin dış görünüşü) * **di sersalê de xwe kiribû dilqê kalo** yılbaşı eğlencesinde yaşlı adam kılığına girmişti * **ketin dilqê polîs** polis kılığına girmek **2.** rol (birinin kisvesine bürünme, birinin yerine geçme)
dilq (II) *rd* **1.** şımarık **2.** yılışık * **çi qas mirovekî dilq e** ne kadarda yılışık biri
dilqalind *rd* **1.** ağır kanlı (kolayca duygulanmayan) **2.** *psî* ağır kanlı (soğukluk) **3.** kalpsiz, katı yürekli, pek yürekli, acımasız, duygusuz ~ **bûn** duygusuz olmak
dilqalindbûn *m* **1.** duyarsızlaşma **2.** duygusuzlaşma, duygularını yitirme, nasır bağlama (veya tutma)
dilqalind bûn *l/ngh* **1.** duyarsızlaşmak **2.** duygusuzlaşmak, duygularını yitirmek, nasır bağlamak (veya tutmak)
dilqalindbûyîn *m* **1.** duyarsızlaşma **2.** duygusuzlaşma, duygularını yitirme, nasır bağlama (veya tutma)
dilqalindî *m* **1.** ağır kanlılık (kolayca duygulanmama) **2.** *psî* ağır kanlılık (soğukluk) **3.** kalpsizlik, katılık, katı yüreklilik, pek yüreklilik, acımasızlık, duygusuzluk
dilqbûn *m* şımarma, yılışma
dilq bûn *l/ngh* şımarmak, yılışmak
dilqetî *rd* ödü kopmuş olan
dilqetîbûn *m* ödü kopma
dilqetî bûn *l/ngh* ödü kopmak
dilqewî *bnr* dilqewîn
dilqewîn *rd* sağlam yürekli, güçlü
dilqewînî *m* sağlam yüreklilik, güçlülük
dilqirêj *rd* çirkef (içi kötü kimse)
dilqirêjî *m* çirkeflik (kimse)
dilqok *bot/m* kokulu sarı taş yoncası
dilqutan *m* kalp atışı
dilqutk *m* kalp atışı
dilrabûn *m* bulantı
dilrast *rd* dürüst
dilrastî *m* dürüstlük
dilrawestan *m* kalp krizi
dilrazî *rd* razı, memnun
dilrehet *bnr* dilrihet
dilrehetî *bnr* dilrihetî
dilrehm *rd* acıyan, bagrı yufka, merhametli, rikkatli
dilrehmî *m* acıma, merhamet
dilrenc *rd* sıkıntılı, boğunuk
dilrencî *m* **1.** sıkıntı, boğuntu, iç sıkıntısı **2.** kaygı, endişe
dilreq *rd* katı yürekli, acımasız
dilreqî *m* katı yüreklilik, acımasızlık
dilreş *rd* **1.** gönlü kara, kalbi bozuk, kötü niyetli **2.** katı yürekli, duygusuz, hissiz **3.** işkilli, vehimli, vesveseli **4.** kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
dilreşbûn *m* bıkma
dilreş bûn *l/ngh* bıkmak
dilreşî *m* **1.** kötü niyetlilik, kötülük **3.** katı yüreklilik, duygusuzluk, hissizlik **4.** işkil, vehim, kuruntu **5.** kıskançlık, çekememezlik ~ **kirin** 1) kıskançlık yapmak 2) vehmetmek

dilreşîkirin *m* vehmetme
dilreşî kirin *l/gh* vehmetmek
dilrevîn *rd* fettan
dilrewan *rd* gönlü ferah olan
dilrewanî *m* gönül ferahlığı
dilriba *bnr* dilruba
dilrihet *rd* **1.** rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) **2.** huzurlu, sıkıntısız, müsterih **3.** ferih fahur (geniş ve sıkıntısız) ~ **bûn** müsterih olmak
dilrihetbûn *m* **1.** rahat olma, müsterih olma **2.** ferahlama, ferahlanma (sıkıntısı, tasası dağılma)
dilrihet bûn *l/ngh* **1.** rahat olmak, müsterih olmak **2.** ferahlamak, ferahlanmak (sıkıntısı, tasası dağılmak)
dilrihetbûyîn *m* 1. rahat oluş, müsterih oluş **2.** ferahlayış, ferahlanış
dilrihetî *m* **1.** gönül rahatlığı, rahat, huzur **2.** ağız tadı, dirlik düzenlik * **Xwedê dilrihetiya me xera neke** Allah ağız tadını bozmasın ~ **dan** huzur vermek
dilrihetker *rd* iç açıcı, ferahlatıcı
dilrihetkirin *m* ferahlatma, ferahlandırma
dilrihet kirin *l/gh* ferahlatmak, ferahlandırmak
dilrîş *rd* gönlü yaralı
dilronîker *rd* gönül aydınlatan, iç rahatlatan
dilruba *rd* **1.** gönül uğrusu, gönül kapan **2.** güzel (genelikle nesneler için)
dilsaf *rd* **1.** saf, safdil, safderun (kolaylıkla aldatılabilen) **2.** gönül eri
dilsafî *m* 1. safdillik **2.** gönül erliği
dilsar *rd* **1.** isteksiz, gönülsüz **2.** kırgın **3.** soğuk (sıcak davranmayan) * **ji wê rojê ve ji min re dilsar e** o günden beri bana hep soğuktu **4.** sevimsiz ~ **bûn 1)** isteksiz olmak, gönülsüz olmak **2)** kırgın olmak **3)** soğuk olmak **4)** sevimsiz olmak
dilsarbûn *m* **1.** isteksiz olma, gönülsüz olma **2.** kırgın olma **3.** soğuk olma **4.**sevimsiz olma
dilsarbûn *l/ngh* **1.** isteksiz olmak, gönülsüz olmak **2.** kırgın olmak **3.** soğuk olmak **4.** sevimsiz olmak
dilsarî *m* **1.** isteksizlik, gönülsüzlük **2.** gönül çöküşü **3.** kırgınlık **4.** soğukluk ~ **ketin nav (wan)** araya (veya aralarına) soğukluk girmek, arayı soğutmak ~ **ketin navbera (wan)** (aralarında) kara kedi geçmek
dilsarîbûn *m* karamsar olma, kötümser olma
dilsarî bûn *l/ngh* karamsar olmak, kötümser olmak
dilsarîkirin *m* karamsar etme, kötümser etme
dilsarî kirin *l/gh* karamsar etmek, kötümser etmek
dilsarkirin *m* (herhangi bir şeyden) soğutma
dilsar kirin *l/gh* (herhangi bir şeyden) soğutmak
dilsax *rd* **1.** saf, safdil (kolaylıkla aldatılabilen) **2.** *h* candan
dilsaxî *m* safdillik
dilsaz *rd* gönül yapan, hoş tutan, tatlı muamele yapan
dilse rd/argo şıpsevdi
dilsirt *rd* katı, katı yürekli, acımasız
dilsirtî *m* katılık, katı yüreklilik, acımasızlık
dilsist *rd* isteksiz
dilsistî *m* isteksizlik
dil sist kirin *l/bw* gevşemeye başlamak, -den vazgeçmeye meyletmek
dilsivik *rd* hafifmeşreb, hoppa, zıpır
dilsivikî *m* hafifmeşreplik, hoppalık, zıpırlık
dilsoj *rd* **1.** acıyıcı, bağrı yufka, merhametli **2.** acıklı, dokunaklı, yürek yakıcı **3.** duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse)
dilsojane h **1.** acıyıcıca, bağrı yufkaca **2.** acıklıca, dokunaklıca **3.** duygusalca
dilsojî *m* **1.** acıyıcılık, bağrı yufkalık, merhametlilik **2.** acıklılık, dokunaklılık **3.** duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durum)
dilsot *rd* bagrı yufka, merhametli
dilsotik *m* kalp ağrısı
dilsotî *rd* bağrı yanık, yüreği yanık
dilsotîner *rd* **1.** dokunaklı, etkili, içli, koygun **2.** feci, trajik
dilsoz *rd* **1.** sadık, sadakatli, bağlı **2.** vefakâr, vefalı ~ **man** sadık kalmak
dilsozane h sadıkane, sadıkça
dilsozî *m* **1.** bağlılık, sadakat **2.** vefa
dilsozîtî *m* sadakatlilik
dilstan *rd* gönül alan, kapan
dilstûr *rd* acımasız
dilsûz *rd* içe işleyen, dokunaklı
dilşa *bnr* dilşad
dilşa bûn *bnr* dilşad bûn
dilşad *rd* **1.** mutlu, mesut **2.** memnun **3.** neşeli, ferih ~ **bûn** mutlu olmak, mesut olmak ~ **kirin** mutlu etmek, mesut etmek
dilşadbûn *m* **1.** mutlanma, mutlulanma **2.** memnun olma **3.** neşelenme, sevinme
dilşad bûn *l/ngh* **1.** mutlulanmak, mutlulanmak **2.** memnun olmak **3.** neşelenmek, sevinmek
dilşadbûyîn *m* **1.** mutlulanma, mutlanma **2.** memnun oluş **3.** neşelenme, neşeleniş, seviniş
dilşadî *m* 1. mutluluk, bahtiyarlık **2.** memnunluk, memnuniyet
dilşadker *rd* **1.** mutlandırıcı **2.** memnun edici
dilşadkirin *m* **1.** mutlandırma, mutlulandırma **2.** mutlulandırma **3.** sevindirme, neşelendirme
dilşad kirin *l/gh* **1.** mutlandırmak, mutlulandırmak **2.** memnun etmek **3.** sevindirmek, neşelendirmek
dilşadkirî *rd* **1.** mutlulandırılmış **2.** memnun edilmiş **3.** sevindirilmiş, neşelendirilmiş olan

dilşah *bnr* dilşad
dilşahî *bnr* dilşadî
dilşa kirin *bnr* dilşad kirin
dilşayî *m* 1. mutluluk, bahtiyarlık 2. memnunluk, memnuniyet
dilşewat *rd* 1. yürek yakıcı, içe işleyen 2. acıyıcı, bağrı yufka, merhametli 3. acıklı, dokunaklı, içli, koygun * xebereke dilşewat acıklı haber * lorikên dilşewat dokunaklı ninniler 4. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse)
dilşewatî *m* 1. acıma, merhamet 2. acıyıcılık, merhametlilik 3. acıklılık, dokunaklılık 4. duygusallık
dilşewatkirin *m* dramatize etme
dilşewat kirin *l/gh* dramatize etmek
dilşewatok *rd* acıklı, dokunaklı, içli, koygun
dilşewatokî rd/h dokunaklıca, acıklıca, içlice
dilşewit *bnr* dilşewat
dilşewitî *rd* 1. bağrı yufka 2. acıklı, kederli (acı görmüş) ~**yê (yekî) bûn** (biri için) kendini paremek, gam yemek
dilşêr *rd* aslan yürekli
dilşikandî *rd* kalbi kırık, kırgın, gücenik
dilşikandîbûn *m* kırgınlık, güceniklik
dilşikar *rd* gönül avcısı
dilşikestin *m* kalbi kırılma, gücenme
dilşikestinî *m* burukluk
dilşikestî *rd* 1. kalbi kırık, gönlü kırık, kırgın, gücenik 2. buruk 3. rencide ~ **bûn** 1) kırgın olmak 2) rencide olmak
dilşikestîbûn *m* 1. gücenme, kırılma 2. güceniklik, kırgınlık 3. buruklaşma 4. üzülme
dilşikestî bûn *l/ngh* 1. gücenmek, kırılmak 2. buruklaşmak 3. üzülmek
dilşikestîkirin *m* 1. kalbini kırma, gücendirme 2. karamsar etme, kötümser etme 3. üzme
dilşikestî kirin *l/gh* 1. kalbini kırmak, gücendirmek 2. karamsar etmek, kötümser etmek 3. üzmek
dilşikên *rd* kırıcı (kaba, sert, çevresindekileri inciten) * **gotineke dilşikên** kırıcı söz
dilşikênî *m* 1. kırıcılık 2. bz kırıcılık
dilşikiyayî *rd* kırgın
dilşikîn *m* gücenme, kırılma
dilşoj *rd* 1. acıyıcı 2. sulu gözlü, duygusal
dilşoş *rd* 1. duygulu, hisli 2. duygusal (duygunun aşırı etkilediği kımse) 3. sulu gözlü
dilşoşbûn *m* duygulanma, yüreği titreme
dilşoşbûn *l/ngh* duygulanmak, yüreği titremek
dilşoşî *m* 1. duygulanım 2. duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme) 3. sulu gözlülük
dilşoşîbûn *m* 1. duygulanma, hislenme 2. duygusallaşma
dilşoşî bûn *l/ngh* 1. duygulanmak, hislenmek 2. duygusallaşmak
dilşoşîbûyîn *m* 1. duygulanış, hisleniş 2. duygusallaşma
dilşoşîkirin *m* 1. duygulandırma 2. duygusallaştırma
dilşoşî kirin *l/gh* 1. duygulandırmak 2. duygusallaştırmak
dilşoşîtî *m* duygululuk
diltemîz *rd* temiz yürekli
diltemîzî *m* temiz yüreklilik
dilteng *rd* 1. içi sıkkın, sıkıntılı, boğunuk, bungun, bunlu, yüreği dar 2. sinirli, asabî 3. tedirgin ~ **kirin** 1) sıkmak, daraltmak 2) tedirgin etmek
diltengbûn *m* 1. sıkılma, sıkıntı basma, daralma (can sıkıntısı duyma) 2. asabîleşme
diltengî bûn *l/ngh* 1. sıkılmak, sıkıntı basmak, daralmak (can sıkıntısı duymak) 2. asabîleşmek
diltengbûyîn *m* 1. sıkılış, daralış (can sıkıntısı duyma) 2. asabîleşme
diltengî *m* 1. iç sıkıntısı, gönül darlığı, sıkkınlık, sıkıntı, can sıkıntısı, bunaltı (ruhî durgunluk) 2. asabîlik 3. tedirginlik
diltengîtî *bnr* diltengi
diltengker *rd* sıkıntı verici, bunaltıcı * **li der hewayeke diltengker heye** dışarda bunaltıcı bir hava var
diltengkirin *m* sıkma, sıkıntı verme, daraltma
dilteng kirin *l/gh* sıkmak, sıkıntı vermek, daraltmak
diltenik *rd/nt* 1. ince duygulu, duygulu, hisli 2. yufka yürekli, duygusal
diltenikbûn *m* 1. duygulanma, hislenme 2. duygusallaşma
diltenik bûn *l/ngh* 1. duygulanmak, hislenmek 2. duygusallaşmak
diltenikbûyîn *m* 1. duygulanış, hisleniş 2. duygusallaşma
diltenikî *m* 1. duygululuk 2. yufka yüreklilik, duygusallık
diltenikîbûn *m* 1. duygulanma 2. duygusallaşma
diltenikî bûn *l/ngh* 1. duygulanmak 2. duygusallaşmak
diltenikîtî *m* duygululuk
diltenikkirin *m* duygulandırma
diltenik kirin *l/gh* duygulandırmak
diltepî *m* ilham, esin
diltepîn *m* 1. çarpıntı, kalp atışı 2. *rd* tedirgin
diltepînî *m* tedirginlik
dilteqî *rd* ödü kopmuş olan
dilteqîbûn *m* ödü kopma
dilteqî bûn *l/ngh* ödü kopmak
dilter *rd* duygusal
dilterî *m* duygusallık
diltezîn *rd* yürek yakıcı, yürek paralayıcı, yürekler acısı
diltezînî *m* yürek yakıcılığı, yürek yakma
diltê *m* niyet
dil tê de bûn *l/bw* 1. (bir şeyde) gönlü olmak 2. (birinde) gönlü var olmak
diltêr *rd* gönlü tok, gözü tok

diltêrbûn *m* doygunluk., gönül tokluğu
diltêrî *m* doygunluk., gönül tokluğu
diltêrker *rd* tatmin edici, doyurucu
diltêz *rd* yürekler acısı
diltirs *rd* tedirgin
diltirsî *m* **1.** tedirginlik **2.** kaygı, endişe
diltirsî kirin *l/gh* tedirgin etmek
diluviyûm *jeo/m* dilüviyum
dilûl *nd* binek devesi
dilvan *rd* acıyan, esirgeyen
dilveker *rd* gönül açıcı, iç açıcı
dilvekirî *rd* açık gönüllü, açık yürekli (gönlü açık olan)
dilvekirîbûn *m* açık yürekli olma
dilvekirî bûn *l/ngh* açık yürekli olmak
dilvekirîtî *m* açık yüreklilik
dilverş *rd* iğrenç
dilvîn *m* **1.** duygu, his **2.** merhametli
dilwas *rd* kuruntulu, veesveseli
dilwasek *rd* kuruntulu, veesveseli, evhamlı
dilwasekî *m* kuruntululuk, kuruntuculuk, evhamlılık
dilwasî *m* **1.** kuruntu, işkil, evham **2.** psî kuşku, işkilenme duygusu
dilwasok *rd* kuruntulu, vesveseli
dilwasokî *m* **1.** kuruntululuk, vesveselilik **2.** *rd* kuruntuluca, vesveselice
dilwaswas *rd* vesveseli, işkilli
dilwêran *rd* gönlü yıkık (veya yaralı)
dilwêranbûn *m* gönlü yaralanma
dilwêran bûn *l/ngh* gönlü yaralanmak
dilwêrek *rd* cesur yürek, cesur yürekli, cesur
dilwêrekî *m* cesur yüreklilik, cesaret
dilxap *nd/rd* dolandırıcı
dilxapî *m* dolandırıcılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
dilxapînok *rd* gönül ayırtıcı, ayartıcı, bağıcı, baştan çıkarıcı
dilxapînokbûn *m* gönül ayırtıcılaşma, fettanlaşma
dilxapînok bûn *l/ngh* gönül ayırtıcılaşmak, fettanlaşmak
dilxapînokî *m* gönül ayırtıcılığı, fettanlık
dilxaroş *rd* çoşkun
dilxaroşî *m* coşku, çoşkunluk
dilxawk *zo/m* iri baş
dilxelênek *bnr* dilxelînek
dilxelîn *m* mide ezilme, bulantı
dilxelînek *m* **1.** mide ezilme **2.** *rd* iç burkucu
dilxelînekî *m* **1.** mide ezilmesi **2.** *m* iç burkuculuk
dilxemgîn *rd* üzüntülü
dilxemgînî *m* üzüntülülük
dilxerab *rd/nd* **1.** kötü yürekli, fena kalplı, kötü niyetli **2.** kalbi fesat, kızıl iblis
dilxerabî *m* **1.** kötü yüreklilik, fena kalplılık, kötü niyetlilik **2.** kızıl iblislik
dilxerabûn *m* bulantı
dilxewirîn *m* mide ezilmesi
dilxewirîner *rd* iç burkucu
dilxêzî *bj/m* kardiyografi
dilxirçik *rd* kuşkulu
dilxişûş *rd* **1.** işkilli, kuruntulu, vehimli, **2.** ikircikli, ikircimli, teredütlü **3.** müşkülpesend
dilxişûşî *m* **1.** işkillilik, vehimlilik, kuruntu, işkil **2.** teredütlülük **3.** müşkülpesendlik ~ **kirin** **1)** vehmetmek **2)** teredüt etmek
dilxişûşîbûn *m* **1.** işkillenme **2.** ikirciklenme
dilxişûşî bûn *l/ngh* **1.** işkillenmek **2.** ikirciklenmek
dilxişûşîkirin *m* **1.** işkilletme, vehmetme **2.** ikircikletme
dilxişûşî kirin *l/gh* **1.** işkilletmek, vehmetmek **2.** ikircikletmek
dilxizan *rd* gönlü fakir (veya yoksul)
dilxof *rd* kaygılı, endişeli
dilxurt *rd* **1.** güçlü, güçlü iradeli (manevi olarak güçlü olan) **2.** tahammülü büyük olan
dilxurtî *m* **1.** güçlülük (manevi olarak güçlü olan) **2.** tahammülü büyük olma
dilxuşûş *bnr* dilxişûş
dilxûn *rd* yüreği kanlı
dilxwar *rd* kötü yürekli, kötü niyetli
dilxwarî *rd* kötü yüreklilik, kötü niyetlilik
dilxwaz *rd* **1.** istek, arzu, dilek, murat * **gihîşte dilxwaza xwe** muradına erdi **2.** eğilimli, eğimli, heveskâr, hevesli, meyilli * **ji nûtiyê re dilxwaz e** yeniliğe meyilli **3.** *nd/nt* sempatizan
dilxwazî *m* **1.** istek, arzu **2.** heves, heveskârlık, eğilim **3.** sempatizanlık
dilxwazîbûn *m* isteklenme, heveslenme
dilxwazî bûn *l/ngh* isteklenmek, heveslenmek
dilxwazîbûyîn *m* istekleniş
dilxwazîkirin *m* hevesletme
dilxwazî kirin *l/gh* hevesletmek
dilxwestin *m* arzulama, dileme
dil xwestin *l/gh* arzulamak, dilemek
dilxwestî *rd* arzulanmış olan
dilxweş *rd* **1.** sevinçli, neşeli, mutlu **2.** memnun, hoşnut **3.** sıkıntısız ~ **bûn** **1)** sevinçli (veya neşeli) olmak) **2)** memnun olmak, hoşnut olmak ~ **kirin** **1)** sevinçli (veya neşeli) kılmak **2)** memnun etmek, hoşnut etmek
dilxweşbûn *m* **1.** sevinme, neşelenme **2.** memnun olma, hoşnut olma
dilxweş bûn *l/ngh* **1.** sevinmek, neşelenmek **2.** memnun olmak, hoşnut olma
dilxweşbûyîn *m* **1.** seviniş, neşeleniş **2.** memnun oluş, hoşnut oluş
dilxweşek *rd* gönül uğrusu (gönül almayı bilen kimse)
dilxweşekî *m* gönül uğruluğu
dilxweşî *rd* **1.** sevinç, sevinçlilik, mutluluk **2.** memnunluk, memnuniyet, hoşnutluk **3.** avunç, avuntu, teselli ~ **dan** gönlünü almak ~**ya xwe nîşan dan** memnuniyetini göstermek, hoşnutluk getirmek

dilxweşîş *rd* ikircikli, ikircimli
dilxweşîşbûn *m* ikirciklenme
dilxweşîş bûn *l/ngh* ikirciklenmek
dilxweşîşî *m* ikirciklik, ikircimlik
dilxweşker *rd* **1.** iç açıcı **2.** sevindirici, memnun edici **3.** okşayıcı, okşamalık * **çend gotinê dilxweşker gotin û çû** bir kaç okşamalık söz söyledi gitti
dilxweşkirin *m* **1.** sevindirme, neşelendirme **2.** memnun etme, hoşnut etme **3.** mec keyiflendirme, yaşatma **4.** taltif, taltif etme
dilxweş kirin *l/gh* **1.** sevindirmek, neşelendirmek **2.** memnun etmek, hoşnut etmek **3.** mec keyiflendirmek, yaşatmak **4.** taltif etmek
dilxweşkirî *rd* **1.** sevindirilmiş **2.** memnun edilmiş **3.** taltif edilmiş olan
dilyar *rd* gönüllü
dilyarî *m* gönüllülük
dilzan *nd/nt* kardiyolog
dilzanî *m* kardiyoloji
dilzar *rd* gönlü kırık, hüzünlü
dilzarî *m* gönül kırıklığı, hüzünlülük
dilzengîn *rd* gani gönüllü (veya gönlü gani), gönlü gözü gani
dilzengînî *m* gani gönlü olma, gönlü gözü gani olma
dilzexm *rd* güçlü iradeli
dilzexmî *m* güçlü iradeli olma
dilzîz *rd* **1.** duygulu, hisli, hassas, duygun, içli (çabuk duygulanan) **2.** duygusal (duygunun aşırı etkilediği kmse) **3.** gözü sulu, yufka yürekli
dilzîzane *h* **1.** duyguluca, hassasça **2.** duygusalca
dilzîzbûn *m* **1.** duygulanma, hislenme, içlenme **2.** duygusallaşma **3.** mec acılaşma (dokunaklı duruma gelme) **4.** buluttan nem kapma (çok alıngan olma)
dilzîz bûn *l/ngh* **1.** duygulanmak, hislenmek, içlenmek, yüreği titremek **2.** duygusallaşmak **3.** acılaşmak (dokunaklı duruma gelmek) **4.** buluttan nem kapmak (çok alıngan olmak)
dilzîzbûyîn *m* **1.** duygulanış, hisleniş, içleniş **2.** duygusallaşma **3.** mec acılaşma (dokunaklı duruma gelme)
dilzîzî *m* **1.** duygululuk, hassaslık, içlilik **2.** duygulanım, duygulanma **3.** duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durum) **3.** yufka yüreklilik
dilzîzîbûn *m* duygulanma, duygusallaşma
dilzîzî bûn *l/ngh* duygulanmak, duygusallaşmak
dilzîzîtî *m* **1.** duygululuk **2.** duygusallık
dilzîzkirin *m* **1.** duygulandırma, içlendirme **2.** duygusallaştırma
dilzîz kirin *l/gh* **1.** duygulandırmak, içlendirmek **2.** duygusallaştırmak
dilzîzkirî *rd* **1.** duygulandırılmış **2.** duygusallaştırılmış olan
dim (I) *m* güm
dim (II) *n* gaga
dimbek *mzk/m* dümbelek, darbuka
dimbelek *bnr* dimbek
dimbik *mzk/m* dümbelek
dimbikfiroş *nd/nt* dümbelekçi (satan kimse)
dimbikjen *nd/nt* dümbelekçi (çalan kimse)
dimbikjenî *m* dümbelekçilik
dimbilk *m* dümbelek, darbuka
dimbilkjen *nd/nt* darbukacı
dimbilkjenî *m* darbukacılık
dimdar *lşk/n* artçı
dimdarî *lşk/m* artçılık
dimedim *h* **1.** gümbür gümbür **2.** dan dun **3.** güm güm
di meriyetê de bûn *l/bw* yürürlülükte bulunmak, yürürlülükte olmak
di meriyetê de man *l/bw* yürürlülükte kalmak
dimên *bnr* dimîn
dimik *n* gaga, gaga ucu
dimikkirin *m* gagalama
dimik kirin *l/gh* gagalamak (gaga ile vurup ısırmak)
di milê hev de *h* omuz omuza (dayanışarak, birlikte)
Dimilî *nd* Kürtçenin Kirmanckî (veya Zazakî) lehçesini konuşan Kürt
Dimilîaxêv *nd/nt* bu lehçeyi konuşan kimse
Dimilkî *m* Kürtçenin Kirmanckî (veya Zazakî) lehçesi
dimîn *m* **1.** gümbürdeme **2.** cumbuldama **3.** uğuldama
dimîn *l/ngh* **1.** gümbürdemek **2.** cumbuldama **3.** uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olma) ~ **jê çûn** gümlemek, gümbürdemek
dimînî *m* **1.** gümbürtü **2.** cumburtu **3.** uğultu ~ **jê birin 1)** gümbürdetmek **2)** cumbuldatmak **3)** uğuldatmak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) **1)** gümbürdemek **2)** cumbuldamak **3)** uğuldamak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **kirin 1)** gümbürdemek **2)** cumbuldamak **3)** uğuldamak
dimînîkirin *m* uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
dimînî kirin *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
dimor *bot/m* delice otu
dims *n* pekmez ~ **çêkirin** pekmez kaynatmak ~ **û mast tevlihev bûn** at izi it izine karışmak
dimsdar *rd* pekmezli
dimsê niqutokê *nd* damıt k ekmez
dimsfiroş *nd/nt* pekmezci (satan kimse)
dimsfiroşî *m* pekmezcilik
dimsik (I) *n* **1.** pekmez **2.** pekmezcik (alay yoluyla)
dimsik *m* dipçik * **em bi dimsikan hişyar kirin** bizi dipçiklerle uyandırdılar

dimsîn *rd* pekmezli
dimsker *nd/nt* pekmezci (imal eden)
dimskerî *m* pekmezcilik
di mûfirkê de man *l/bw* ramak kalmak
din *rd* **1.** öbür (zaman için) * **roja din** öbür gün **2.** diğer, başka, öteki * **me bar kire maleke din** başka bir eve taşındık **3.** geçen * **cara din** geçen sefer **4.** h daha (olana ek olarak, olana katarak) * **em saeteke din jî bipên** bir saat daha bekleyelim
di nav agir de bûn *l/bw* ateşten gömlek bir durumda olmak, canı tehlikede olmak, zor koşullarda yaşamak
di navberê de *h/d* **1.** arada **2.** içre **3.** aralıkta * **di navberê de ev kar jî bila çêbin** aralıkta bu işler de çıksın
di nav de *h* **1.** -de/da, içinde (süresince, zarfında) * **di nav van salên dawî de** bu son yıllarda * **di nav pazdeh xulekan de çi nekiribû!** on beş dakika zarfında neler yapmamıştı! **2.** içinde, dahil (içinde olmak üzere) **3.** içinde (ortamında) * **di nav van mercan de** bu şartlar içinde **4.** *h/d* içre
di nav de çûn *l/bw* araya gitmek (karışıklığa kurban olmak, harcanmak)
di nav dest de bûn *l/bw* kontrol altında olmak
di navê de *h* **1.** aradan * **di navê de êpê zeman çûye** aradan epey zaman geçmiş **2.** tatlı sert
di navê de man *l/bw* ortada kalmak (güç durumda veya iki şey arasında kalmak)
di nav hebûnê de bûn *l/bw* ferih fahur olmak
di nav hev de *nd* **1.** *m* el birliği * **em di nav hev de deynê wî bidin** el birliğiyle onun borcunu ödeyelim **2.** toparlak hesap **3.** iç içe **4.** *h* alt alta üst üste, boğuşarak
di nav lepan de hiştin *l/bw* ellerinde bırakmak
di nav re bihurîn *l/bw* içinden geçmek
dinavrekirin *m* sokuşturma
di nav re kirin *l/bw* **1.** sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) **2.** sokuşturmak, araya sokmak (kötü bir malı çaktırmadan birine kakalamak)
dinavrekirî *rd* sokuşturulmuş (bir yere zorla veya iterek sokma)
di nav salan re çûn *l/bw* yaşını başını almak, güngörmüş olmak
dinbaşk *m* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
dindik (I) *m* mide fesadı
dindik (II) *n* gaga **~ên xwe di hev dan** gagalaşmak (birbirini gagalayarak oynaşmak)
dindikî *rd* gagamsı
dindikkirin *m* gagalama
dindik kirin *l/gh* gagalamak (gaga ile vurup ısırmak)
dindiklêdan *m* gagalama
dindik lê dan *l/bw* gagalamak (gagasıyla yem toplamak)
dindiklêxistin *m* gagalama
dindik lê xistin *l/bw* gagalamak (gagasıyla yem toplamak)
dindil *m* gaga * **dindila lê dixe** gagalıyor
dindoq *rd* **1.** şişik **2.** bombeli ~ **dan** baloncuk oluşmak, şişmek
di nerma xwe de *h* yaşın yaşın * **dosto di nerma xwe de negirî** dost yaşın yaşın ağlama
di nerma xwe de girîn *l/bw* sesizce (veya yaşın yaşın) ağlamak
di nerma xwe de kenîn *l/bw* sesizce gülmek
dinê *m* dünya ~ **dibêje dinê hirç dibêje hirmê** Nuh deyip peygamber dememek, bildiğini okumak
dinêp *bot/m* buğdayda bulunan yabani bir ot türü
ding (I) *n* dink (pirinci kabuğundan ayırmak veya bulgur dövmek için kullanılan araç)
ding (II) *m* bang (silâh sesi) ~ ~ bang bang
ding (III) *n* denk (yatak, yorgan, kumaş gibi eşyanın sarılıp bağlanmasıyla oluşan yük, balya) * **li ser ding rûniştibû û straneke bişewat digot** denkin üstüne oturmuş acıklı bir türkü söylüyordu
dingandin *m* gümbürdetme, gümbürdeyiş, gümletme
dingandin *l/gh* gümbürdetmek, gümletmek
dinge *m* dink
dingeding *h* **1.** gümbür gümbür **2.** dan dun
dingele *rd* aptal
dingeletî *m* aptallık
dingilefîstan *m* tahterevali
dingilekişo *m* tahterevali
dingîn *m* gümbürdeme, gümlenme
dingîn *l/ngh* gümbürdemek, gümlenmek
dingînî *m* gümbürtü dingînî ~ **jê çûn** gümlemek
ding kirin *l/gh* denklemek, denk yapmak, bağlamak
dingkirî *rd* denkleştirilmiş, denk haline getirilmiş
di nîvî de *h* **1.** ortasından * **sêv di nîvî de jê kir** elmayı ortasından kesti **2.** ortalama
dinok *h* miskalle
dinya *m* **1.** ast dünya (üzerinde yaşadığımız gök cismi)dünya **2.** (el gün, herkes) **3.** dünya (dış, çevre, ortam) * **em bala xwe didinê ku dinya gelek guheriye** biz dünyadan ayrı yaşarken, dünya epey değişmiş **4.** dünya (inançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu) * **dinyaya îslamê** islam dünyası ~ **alem** dünya âlem ~ **alem pê hisiyaye** Mısır'daki sağır sultan bile duydu **(ji)** ~ **alemê re** dost düşman (veya dosta düşmana) ~ **ava ye her kes bi aqilê xwe şad e** her kes kendi aklından razı ~ **bi dor e (qey) ne bi zor e 1)** herkes sırasını savar **2)** para ile değil sıra ile ~ **bi dorê ye ne bi zorê 1)** herkes sırasını savar **2)** para ile değil sıra ile ~ **bi ser de xera bûn** tavan başına çökmek (veya yıkılmak) ~

bibe tûtik, keriyek para te nakeve hiç boşuna yorulma, sana hiç bir şey yok ~ bûn ewr 1) hava kapanmak bulutlu olmak (göz yüzü bulutlarla örtünmek) 2) hava kararmak (gök yüzü iyice bulutlanmak ~ bûn hênkayî serinlik olmak ~ bûn hişkesayî (hava) ayaza çekmek ~ bûn tara bêjingê li ser serê (yekî) dünyayı gözü görmemek (çok üzüntülü olma hali) ~ bûn tarî ortalık kararmak ~ bûn xweşî 1) hava açmak (veya açılmak) 2) ortalık düzelmek 3) ortalık yatışmak ~ cemidîn (hava) dona çekmek, soğuk çıkmak ~ dinya be dünya güllük gülistanlık olursa ~ fanî ye, kes ji mirinê xelas nebûye dünya fanidir, ölümden de kimse kurtulmamıştır ~ fetloqûno bûn (bir şeylere) güvenilmez olmak ~ gewr bûn tan yeri ağarmak, tan atmak, şafak sökmek (veya atmak), gün ağarmak ~ gewr kirin tan yeri ağarmak, aydınlanmak ~ girtî bûn hava kapalı olmak ~ girtî ye hava kapalı ~ gulek e bêhn bike bide hevalê xwe dünya malına tamah etmemek lazım, dünya kimseye kalmaz, tamahkar olma ~ hatin girtin kapanmak (gök yüzü bulutlanmak) ~ ker bûn el ayak (veya el etek) çekilmek * ez, piştî ku dinya ker dibe, hîna bi pirtûkan re bi tenê dimînim ben, el ayak çekildikten sonra, kitaplarımla başbaşa kalıyorum ~ ker bûye ölüm sesizliği * dinya ker bûye, tiştek neqewime etrafta ölüm sesizliği var, birşeyler olacak gibi ~ kê dot, kê kirî kê firot dünyanın bin bir türlü hali var ~ lê hatin hev dünya başına dar olmak (veya gelmek) ~ lê herimandin dünyayı haram etmek ~ lê kirin zîndan (birine) dünyayı zindan (zehir) etmek ~ li ber çavê (yekî) reş bûn dünya gözüne zindan olmak (görünmek veya kesilmek) ~ li ber gewrbûnê bûn gün ağarmak üzere olmak ~ li dinê Mendo li jînê her kes gider Mersine o gider tersine ~ li hev ketin at izi it izine karışmak ~ li hev qelibîn 1) hava bozmak (havada yağmur veya fırtına belirtileri gözükmek) 2) at izi it izine karışmak ~ li ser serî bûn tara bêjingê dünya başına dar olmak (veya gelmek) ~ li ser serê (yekî) rûniştin dünya başına yıkılmak ~ mirin û jîndin e ölüm var dirim var ~ qerîn suspus etmek ~ reş û tarî bûn 1) hava kapanmak (göz yüzü bulutlarla örtünmek) 2) hava kararmak (gök yüzü iyice bulutlanmak ~ ronî bûn gün ağarmak ~ sar bûn soğuk çıkmak ~ sayî bûn dünya berraklaşmak, yıldızlamak ~ serad û bêjing kirin (her tarafı) aramak taramak ~ siya darê ye hiç bir şey sürekli değildir ~ siya darê ye geh li vir geh li wir e bu dünya kimseye kalmaz ~ siya darê ye ji kesî re nadomîne bu dünya kimseye kalmaz ~ tarî bûn 1) hava kararmak (güneşin batışıyla ortalık kararmak) 2) kapanmak (gök yüzü bulutlanmak) ~ tev li (yekî) rabe dünya bir araya gelse * dinya tev li min rabe jî, nikarin fikra min biguherînin dünya bir araya gelse de fikrimi değiştiremez ~ tijî mirov tê de dijî dünya insanlarla güzeldir ~ tu yî? herkes senin gibi mi? ~ û axîret iki dünya ~ vebûn hava açmak (veya açılmak) ~ xaniyê zarokan e em ji xe re pê dileyîzin dünya boştur ~ xera bibe ne xema (wî) ye dünya yıkılsa umrunda değil ~ xwedê ibadullah, pek bol, pek çok, bir sürü, çok fazla * li pazarê masî dinya xwedê bûn pazarda balık ibadullah ~ya boş û betal kavanoz dipli dünya ~ya din öbür dünya, ahiret ~ya derewîn 1) yalan dünya, yalancı dünya 2) ölümlü dünya ~ya derve fel dış dünya ~ya gewrik darı dünya, koca dünya ~ya gewrik e heq li vê dinyayê safî dike etme bulma dünyası ~ya girtî limonî hava, kapalı hava ~ya sewgur at izi ile it izinin karıştığı dönem ~ya (yekî) tarî bûn akla karayı seçmek * heta min ev kar qedand dinyaya min tarî bû bu işi bitirene kadar akla karayı seçtim ~ya wî alî öbür dünya, ahiret ~ya wî alî dîtin akla karayı seçmek ~ya xwe derbas kirin hayatını yaşamak, eyyam görmüş (veya sürmüş) olma ~ya xwe qedandin dünyaya gözlerini kapamak (veya yumınak) ~yek 1) bir sürü, bir alay * di paragrafeke nivîsarê de dinyayek şaşî derketin bir paragraf yazıda bir alay yanlış çıktı 2) bir araba, pek çok, fazla * jinikê di dawiyê de dinyayek bersîv dan min kadın sonunda bana bir araba cevap verdi (ji) ~yê sar bûn dünyadan geçmek (veya el çekmek)

dinyabînî *m* dünya görüşü

dinyadî *bnr* dinyadîtî

dinyadîtin *m* gün görme, tecrübe

dinyadîtî *rd* 1. gün görmüş, dünya görmüş, görmüş geçirmiş (birçok hayat tecrübesi olan) 2. 2. görgülü

dinyadîtîbûn *m* 1. gün görmüşlük, görmüş geçirmişlik 2. görgülülük

dinyager *nd/nt* gezgin, seyyah

dinyaggerî *m* gezginlik, seyyahlık

dinyakir *rd* dünya malına tamah etmiş olan

dinyalik *m* darı dünya

dinyanas *rd* gün görmüş, tecrübeli

dinyanedî *rd* görmemiş ~yan savar pehtin gotin îro îda me ye görmemişin oğlu olmuş (çekip) çükünü koparmış

dinyanedîtî *rd* 1. görmemiş 2. görgüsüz 3. *m* görmemişlik

dinyanedîtînî *m* 1. görmemişlik 2. görgüsüzlük

dinyasan *rd* 1. gün gürmüş, deneyimli 2. gün görmüş (iyi yaşamış) 3. görgülü

dinyasanî gün görmüşlük

dinyasanî *m* 1. gün görmüşlük, deneyim, tecrübe 2. görgülü

Dinyaya kevn *nd* Eski Düny^n
dinyayî *nd/rd* dünyalı
dinyewî *rd* dünyevi (dünya ile ilgili, dünya işlerine ilişkin)
di paşila hev de *h* koyun koyuna * **di paşila hev de razane** koyun koyuna yatmışlar
di paş piştê de çûn *l/bw* 1. yediği yaramamak 2. gülerken sendelenmek, katıla katıla gülmek
dipdirêj *rd* upuzun
dipdirêjkî *h* upuzunca
dipdiyar *rd* apaçık
dipdiyarî *m* apaçıklık
dipdûz *rd* 1. dümdüz 2. yamyassı
di perîşaniyê de bûn *l/bw* sefalet çekmek
di pey de *h* 1. ardınca, ardından, arkasından, akabinde 2. müteakiben, ardı sıra, takiben, hemen sonra 3. neden sonra, sonraları * **di pey de ez navê wî hîn bûm** sonraları adını öğrendim
di pêsîra xwe de hilkişandin *l/bw* (birini) evlat edinmek
di pêsîr de kişandin *l/bw* (birini) gömleğinden (veya gömlekten) geçirmek, yakadan geçirmek
dipil *m* parmak
dipî dûz *bnr* dipdûz
di pîlê xwe de zanîn *l/bw* kehanet sahibi olmak
di pîrikan de man *l/bw* (bir yeri) örümcek sarmak
dipl *bnr* dipil
di pratîkê de *nd* pratikte
diqdiq *m* gıdıklama ~a (yekî) anîn gıdıklamak ~a (yekî) hatin gıdıklanmak
diqdiqan *m* gıdıklanma, gıdıklanış
diqdiqandin *m* gıdıklama
diqdiqandin *l/gh* gıdıklamak
diqdiqîn *m* gıdıklanma, gıdıklanış
diqdiqîn *l/ngh* gıdıklanmak
di qewlê xwe de *nd* vadesinde, zamanında
diqê diqê *b* gıdı gıdı
di qilêrê de man *l/bw* (bir şeyi) kir götürmek
di qilqalekê de ye *h* fellek fellek, fellik felik
di qilqalê de bûn *l/bw* işkilli olmak
di qirêjê de man *l/bw* (bir şeyi) kir götürmek
di qirikê de man *l/bw* 1. boğazında kalmak 2. murat eylememek
di qutebirê de çûn *l/b* kestirmeden gitmek
dir *rd* 1. yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) * **gurekî dir** yırtıcı bir kurt 2. *nd/nt* kıyıcı, acımasız 3. azgın, yaman 4. *m* yırtmaç ~ **bûn 1)** kıyıcı olmak 2) yırtıcı olmak
diraf *bnr* dirav
diramet *m* ürün, mahsul
dirametî *m* mahsulat
diran (I) *n* 1. diş * **diranên sipspî yên jinikê hebûn** kadının bembeyaz dişleri vardı 2. diş (çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntıların her biri) 3. *zo* diş (omurgalı hayvanların çenelerinde veya ilkel yapılı omurgalıların gırtlak ve ağızlarında bulunan kemiksi sert parça) 4. diş (döven dişi) ~ **avêtin** diş çıkarmak, diş sökmek, dişemek * **zaroka me diran avêt** çocuğumuz dişedi ~ **cix kirin** diş bilemek ~ **cîq kirin** sırıtmak ~ **çir kirin** diş bilemek ~ **derxistin** diş çıkarmak, dişemek * **zarok diran derxistiye** çocuk dişemiş ~ **di dev de neman** dişleri dökülmek (yaşlanmak) ~ **di hev dan** diş gıcırdatmak ~ ~ diş diş (çıkıntıları olan) ~ **jê re sûtin** (birine) diş bilemek ~ **rakirin** diş çekmek ~ **kişandin** diş çekmek ~ **qirçandin** diş gıcırdatmak ~ **qîç kirin** sırıtmak ~ **seqandin** diş bilemek ~ **sûtin** diş bilemek ~ **tê de dan çêkirin** (an jî **vekirin**) dişletmek * **diran di birekê de da çêkirin** testereyi dişletti ~**ê (wî) di gewriya (wî) de ne** içinden pazarlıklı (veya içten pazarlıklı) ~**ê (yekî) girtin** dişi ağrımak ~**ê (yekî) kişandin 1)** (birinin) dişini sökmek **2)** argo gagasından yakalamak ~**ê (yekî)** rakirin (birinin) dişini sökmek ~**ê te bikişînim di eniya te de bikutim** senin dişlerini çekerim ~**ê (yekî) tê de diçe** dişine göre ~**ê (yekî) tê de neçûn** (birine) diş geçirememek ~**ê zir** takına diş ~**ên axrî** azı dişleri ~**ên (yekî) hev xwarin** açlıktan dayanacak halleri kalmamak, çok acıkmış olmak ~**ên kursî** azı dişleri ~**ên paşî** azı dişleri ~**ên pêşîn** kesici dişler ~**ên qîl** (an jî **tûj**) köpek dişleri ~**ên wî bêha wî xera kiriye** dişleri işini bozmuş (dişlerinin kötü olması nedeniyle durumun aleyhine işlemesi) ~**ên xwe cîq kirin** sırıtmak ~**ên xwe di hev dan 1)** dişlerini gıcırdatmak **2)** (biraz) dişini sıkmak ~**ên xwe jê re sûtin** diş göstermek ~**ên xwe pê qiriçandin** (birine) diş bilemek, tehdit etmek ~**ên xwe qirçandin** dişlerini gıcırdatmak ~**ên xwe qîç kirin** sırıtmak
diran (I) *m* (r kalın okunur) yırtılış, yırtılma
diranajin *m* kürdan
diranbeş *rd* dişlek, tavşan dişli
diranbevş *rd* iri ve geniş dişli
diranbirinc *rd* inci dişli
diranç îq *rd* dişlek, tavşan dişli
dirandar *rd* dişli (dişleri olan)
dirandin *m* (r kalın okunur) yırtış, yırtma
dirandin *l/gh* (r kalın okunur) 1. yırtmak * **tiştekî sirt devdelinga min dirand** sert bir şey paçamı yırttı 2. yırtmak (vücudu kanatacak kadar derin çizmek) * **pisîkê destê zarok dirand** kedi çocuğun ellini yırttı 3. yırtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir min qirika xwe dirand** bağıra bağıra gırtlağımı yırttım
dirandirêj *rd* uzun dişli
dirandirêjî *m* uzun dişlilik
dirandî *rd* yırtık

dirandîbûn *m* 1. yırtıklık 2. yırtık olma, yırtık oluş
dirandî bûn *l/ngh* yırtık olmak
diranê aqil *nd* akıl dişi
diranê axiriyê *ant/nd* azı dişi, öğütücü diş
diranê bir *nd* kesici diş
diranê bîstî *nd* akıl dişi
diranê çav *ant/nd* göz dişi, köpek dişi
diranê hêranê *ant/nd* öğütücü diş
diranê kursî *ant/nd* azı dişi, öğütücü diş
diranê mirinê *nd* kuzu dişi, peynir dişi (ileri yaşlarda çıkan diş)
diranê paşiyê *ant/nd* azı dişi
diranê paşî *ant/nd* azı dişi, öğütücü diş
diranê pêş *ant/nd* ön diş, kesici diş
diranê qîl *ant/nd* kesici diş
diranê sedsal *nd* peynir dişi
diranêş *m* diş ağrısı
diranêşî *m* diş ağrısı
diranê şîr *nd* süt dişi
diranê tûj *ant/nd* köpek dişi
diranfîşek *nd* kazma diş
diranfîl *n* 1. fil dişi 2. *rd* fil dişi (fil dişinden yapılmış şey) * **şeyê diranfîl** fil dişi tarak
diranfîq *rd* 1. dişlek, tavşan dişli 2. ön dişleri aralıklı olan
diranqir *rd* iri dişli
diranhûr *rd* ufak dişli
diranî *rz/rd* dişsel
diranît *n* 1. diş (çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntıların her biri) 2. dişli çark
diranker *nd/nt* dişçi, diş hekimi (veya tabibi)
dirankerî *m* dişçilik, diş hekimliği (veya tabibliği)
diranketî *rd* 1. gedik, eksik dişli 2. dişleri dökülmüş olan kimse
dirankevot *rd* dişlek
drankêm *rd* gedik, eksik dişli
dirankêş *nd/nt* dişçi, diş çeken
dirankêşî *m* 1. dişçilik 2. diş çekme
dirankirî *rd* dişli
dirankî *h* dişe değgin
dirankolk *m* kürdan
dirankurmî *rd* çürük dişli
dirankursîk bot/nd kürdan ağacı
diranmircan *rd* inci dişli
diranmişk *rd* fare dişli
diranok *n* 1. diş, dişçik (küçük diş) 2. diş (bazı dantel ve işlemelerin kenarlarındaki yuvarlak sivri bölük 3. *rd* dişli (dişleri olan çark, bıçak vb.) * **kêra diranok** dişli bıçak 4. tırtıl diş
diranokî *rd* 1. dişli, dişlice (dişleri olan çark vb.) 2. testereli (testere biçiminde dişleri olan) * **kêra diranokî** testereli bıçak 3. tırtıklı, tırtıllı 4. diş diş (çıkıntıları olan) 5. dişli, pürüzlü
diranpiloxe *rd* dişleri dökülmeye, gevşemeye yüz tutmuş olan
diranpît *rd* dişsiz yaşlı
diranpola *rd* çelik dişli
diranqîç *rd* 1. dişlek, fırlak dişli 2. kazma diş
diransaz *nd/nt* dişçi, diş hekimi (veya tabibi)
diransazî *m* dişçilik, diş hekimliği (veya tabibliği)
diransedef *rd* inci dişli
diranşikestî *rd* kırık dişli, dişi kırık
diranşîrî *n* süt dişi
dirantevşo *rd* iri dişli, kazma diş
dirantûj *rd* 1. keskin dişli, sivri dişli 2. kemirgen
dirantûjîtî *m* keskin dişlilik
diranxencer *rd* iri ve hançer gibi dişleri olan
diranzêr *rd* altın dişli
di rastiya xwe de *nd* doğrusu, gerçeği
di rastiyê de *nd* gerçekte
dirav *n* 1. para 2. dirhem, sikkeli akçe 3. başlığa takılan kiymetli para ~ **çap kirin** para basmak ~ **dan** 1) para vermek 2) (para) yatırmak, ödemek * **min pereyê telefonê** da telefon parasını yatırdım ~ **danîn ser (...)** para basmak (kumarda ortaya para sürmek) ~ **hûr kirin** para bozmak ~ **kişandin** para çekmek * **dixwaze ji bankayê dirav bikişîne** bankadan para çekmek istiyor ~**ê baxirî** fülüs ~**ê hazir** nakit para ~**ê hûr** bozuk para ~**ê spî ji bo roja reş baş e** ak akçe kara gün içindir
diravdan *m* 1. para verme 2. ödeme
diravdaniya nihênî *nd* örtülü ödenek
diravdaniya talî *nd* yan ödeme
diravdanî *m* 1. ödenek, tahsisat 2. parasal yardım ~**ya veşarî** örtülü ödenek, tahsisatı mesture
diravdar *rd* paralı
diravdarbûn *m* paralanma
diravdar bûn *l/ngh* paralanmak (parasız iken para elde etmek)
diravdarbûyîn *m* paralanmak (paralı olma durumu)
diravdayî *rd* ödenekli
diravdayîn *m* ödeyiş, ödeme ~ **kirin** ödeme yapmak
diravê nepaqij *nd* kara para
diravê reş *nd* kara para
diravhebîn *rd* para canlısı ~ bûn para canlısı olmak
diravhebînî *m* para canlısı olma
diravhez *rd* parasever
diravhezî *m* paraseverlik
diravî *rd* parasal, nakdî
diravkod *m* para kasası
diraws *n* komşu
diraxe *m* 1. yığın, tokurcun (ot ve ekin yığını) 2. başaklar üste gelecek şekilde yapılmış ekin yığını
diraxebûn *m* yığılma
diraxe bûn *l/ngh* yığılmak (yığılma işine konu olmak)

diraxegeh *m* yığınak
diraxekirin *m* tenkil, topluca ortadan kaldırma
diraxe kirin *l/gh* tenkil etmek, topluca ortadan kaldırmak
diraxekirî *rd* yığılı
dirb (I) *m* yol, yordam
dirb (II) *bnr* dirûv
dirba mîzê *nd* idrar borusu, idrar kanalı
dirban *m* tırpan
dirbûn *m* **1.** kıyıcılaşma **2.** yırtıcılaşma
dir bûn *l/ngh* **1.** kıyıcılaşmak **2.** yırtıcılaşmak
dirdirk *m* pürtük
dirdirkî *rd* **1.** pürtüklü **2.** pürüzlü **3.** dişli, diş diş (çıkıntıları olan) **4.** tırtıklı, tırtıllı * **kêra dirdirkî** tırtıllı bıçak **4.** testereli (testere biçiminde dişleri olan) * **kêra dirdirkî** testereli bıçak ~ ~ **1)** pürtük pürtük **2)** tırtık tırtık **3)** oylum oylum
dirdirkîbûn *m* pürtüklenme
dirdirkî bûn *l/ngh* pürtüklenmek
dirdirkîbûyîn *m* pürtüklenme
dirdîniktî *m* dangalaklık
direfş *m* **1.** flâma (işaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak) **2.** flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak) **3.** sancak
direfşgir *n* sancaktar
direfşkêş *nd/nt* flâmacı
direh *bnr* dirî
direk *rd* **1.** yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) **2.** *mec* cadaloz, cazgır
direkî *m* yırtıcılık
direm *bnr* dîrhem
direndane h yırtıcıca
direnđe *rd* yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan)
direndetî *m* yırtıcılık
direndeyane h yırtıcıca, yırtıcı bir şekilde
diret *m* (r kalın okunur) koyunları su içmeye çağırırken kullanılan sözcük
direw *bnr* derew
direwker *bnr* derewker
di rewacê de bûn *l/bw* revaç bulmak
direwş *m* **1.** flâma (işaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak) **2.** flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak) **3.** sancak **4.** arma
direwşdar *n* sancaktar
direwşgir *n* sancaktar
di rex de *rd/h* **1.** yanında, bitişiğinde **2.** bitişik
direxik *m* fıdan bitki * **gava ku pelê direxikan hêşîn dibin**
direxşan *rd* parlayan, ışık saçan şey
dirext bot/m bitki .
dirextî *rd* bitkisel
dirf *n* **1.** benzerlik **2.** biçim, şekil * **ziman ji hêla dirfan ve dibin sê bir** diller biçim açısından üç bölüme ayrılır
di rê de bûn *l/bw* yolunda gitmek
di rê de çûn *l/bw* yol gitmek
dirêj *rd* **1.** uzun **2.** uzun (başlangıcı ile bitim noktası arasında fazla zaman aralığı olan) ~ê **heywanê, orteyê ruh û canê, kinikê şeytanê** uzun boylu hayvan, orta boylu tatlı ve şirin, kısa boylu ise şeytandır ~**î ber (...) kirin 1)** önünü dikilmek **2)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) * **name dirêjî ber destên wî kir** mektubu ellerine dayadı ~ **î çekê (an jî silehê) kirin** silâha yeltenmek ~**î (yekî) kirin 1)** (birine) saldırmak, üzerine yürümek **2)** -e akın etmek, saldırmak * **ajal dirêjî avê kirin** hayvanlar suya akın etti **3)** -e davranmak, -i kapmak * **dirêjî kêrê kir** bıçağa davrandı (veya bıçağı kaptı) **(tiştek)** ~**î (yekî) kirin 1)** uzatmak * **keça min şekirdank dirêjî apê xwe bike** kızım şekerliği amcana uzat **2)** atmak (uzatmak) * **ji vapûrê xelat dirêjî me kirin** vapurdan bize halat attılar ~**î ser (yekî) kirin** üzerine varmak (veya saldırmak)
dirêjahî *bnr* dirêjayî
dirêjayî *m* **1.** uzunluk **2.** boy (bir yüzeyde en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) * **dirêjayiya pirtûkê bîst santîm e** kitabın boyu yirmi santim **3.** boy, uzunluk * **dirêjiya mar** yılanın boyu ~ **pê dan** sürdürmek
dirêjbar *rd* uzayabilir
dirêjbûn *m* uzama
dirêj bûn *l/ngh* **1.** uzamak * **telê wê dirêj bû** boyu uzadı **2.** (bir iş) sürümcemede kalmak
dirêjbûyî *rd* **1.** uzanık, yatık **2.** uzanmış olan
dirêjbûyîn *m* uzayış, uzama
dirêje *m* uzantı * **dirêjeya partiya siyasî** siyasi parti uzantısı
dirêjehêl ast/m meridyen
dirêjepêdan *m* sürdürme
dirêje pê dan *l/bw* sürdürmek
dirêjepêder *rd* sürdürücü
dirêjepêderî *m* sürdürücülük
dirêjik *bot/m* bir üzüm türü
dirêjî *m* uzunluk ~**ya jiyanê** yaşam boyu
dirêjî hev kirin *l/bw* (birbirine) saldırmak, (birbirinin) üzerine yürümek
dirêjîpêdan *m* sürdürme, devam etme
dirêjî pê dan *l/bw* sürdürmek, devam etmek * **dirêjî bi gotinê xwe dan** sözlerini sürdürdü
dirêjîtî *m* uzunluk
dirêjk *bnr* dirêş
dirêjker *rd/nd* uzatıcı
dirêjkêş *rd* uzun erimli
dirêjkirin *m* **1.** uzatma **2.** uzatma (başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltme) **3.** uzatma, germe (kol, bacak için uzatma) **4.** uzatma, lâfı uzatma (konuşmayı sürdürme) **5.** uzun etme (tartışmayı sürdürme) **6.** uzun etme (aşırıya gitme) **7.** sözle saldırma **8.** mec şişirme (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatma) **9.** (bir işi) sürüncemede bırakma **10.**

sürme, devam etme (zaman geçme) **11.** uzama, sürüp gitme **12.** serme (birini yere yıkma)
dirêj kirin *l/gh* **1.** uzatmak * **por dirêj kirin** saç uzatmak **2.** uzatmak (başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek) **3.** uzatmak, germek (kol, bacak için uzatmak) **4.** uzatmak, lâfı uzatmak (konuşmayı sürdürmek) **5.** uzun etmek (tartışmayı sürdürmek) **6.** uzun etmek (aşırıya gitmek) **7.** sözle saldırmak **8.** *mec* şişirmek (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatmak) **9.** (bir işi) sürüncemede bırakmak **10.** sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **pir dirêj nake dê her tişt derkeve rastê** çok sürmez her şey ortaya çıkar **11.** uzamak, sürüp gitmek **12.** sermek (birini yere yıkmak)
dirêjkirî *rd* **1.** uzanık **2.** yatık **3.** uzatılmış **3.** yere yıkılmış olan
dirêjkî *rd* **1.** uzunlamasına, tulânî **2.** yatay **3.** yatık vaziyette **4.** h boyuna, boyunca
dirêjmetraj *rd* uzun metrajlı
dirêjristin *m* lâfı uzatma
dirêj ristin *l/gh* lâfı uzatmak
dirêş *m* biz (sivri uçlu ağaç saplı araç) * **dirêşa** goşkaran eskici bizi
dirêşik *m* biz, bizgi
dirêşk *bnr* dirêşik
dirêxbûn *m* kaçınma
dirêx bûn *l/ngh* kaçınmak
dirg (I) *m* hacim
dirg (II) *m* hayvan pisliği kesmiği
dirgan *m* dirgen, diren
dirh *m* **1.** damga (bir araçla basılan işaret, nişan) **2.** mec damga (bir şeyin kime, hangi çağa ait olduğunu gösteren belirgin iz, işaret, nitelik)
dirhem *m* dirhem
dirhkirin *m* damgalama, işaret koyma
dirh kirin *l/gh* damgalamak, işaret koymak
dirhkirî *rd* damgalı, işaretli
di rihetiyê de bûn *l/bw* rahatta olmak
dirik *(I) bot/m* **1.** böğürtlen, diken dutu (Rubus caesus) **2.** bük, diken **3.** yaban üzümü **4.** *mec* başa belâ yılışık, yapışkan kimse
dirik (II) *nd* boş lâf ~ **û virik** yalan dolan
dirikandin *m* itiraf etme
dirikandin *l/gh* itiraf etmek
dirikî *rd* dikensi
dirisk *m* sıyrık
diristan *m* dikenlik, bük
dirix (I) *m* cesaret ~ **kirin** cesaret etmek * **ez dirix nakim** cesaret edemiyorum
dirix (II) *m* esirgeme
dirixan *m* esirgeme, esirgeyiş
dirixandin *m* esirgeme
dirixandin *l/gh* esirgemek
dirixkirin *m* esirgeme
dirix kirin *l/gh* esirgemek

diriyayî *rd* yırtık
diriyayîbûn *m* yırtıklık
dirî *n* **1.** böğürtlen, diken **2.** diken (dikeni çok olan bitki)
dirîdan *m* hacamet etme
dirî dan *l/gh* hacamet etmek
dirîhop *m* tahtarevali
dirîmok *bot/m* böğürtlen
dirîn *m* yırtılma
dirîn *l/ngh* yırtılmak
dirîne *rd* yırtıcı
dirînek *rd* tırtıklı, tırtıllı
dirînermk *bot/m* **1.** büğürtlen, bük **2.** böğürtlen, diken dütü (Rubus caesus)
dirîreşk *m* böğürtlen
dirk *bnr* dirik (I)
dirkîn *m* itiraf
dirm *bj/rd* **1.** bulaşıcı, bulaşıcı hastalık **2.** *m* mikrop
dirmdar *rd* mikroplu
dirmdarbûn *m* mikroplanma
dirmdar bûn *l/ngh* mikroplanmak
dirme *bnr* dirne
dirmî *rd* **1.** bulaşıcı **2.** mikrobik
dirne *m* koyunlarda görülen karaciger kelebeği, koyun kurdu
dirnix *m* tırmık (kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayaklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç)
diro *bnr* derew
di ro de çûn *l/bw* **1.** nehir suyuna kapılmak, boğulmak **2.** boşu boşuna gitmek
di roja rojîn de *nd* zamanında, vaktinde * **min di roja rojîn de gotibû** ben zamanında söylemiştim
di rojên pêş de *h* ileride, ilerde
dirot *m* biz (eskici tığı)
dirovir *m* boş lâf
diroz *m* dua ~ **kirin** dua etmek
dirozge *m* dua
dirozgeh *bnr* dirozge
dirş *bnr* drewş
diru *m* küçük baş hayvanların kulaklarını keserek işaretlenmesi
di ruhê xwe bihurîn *l/bw* **1.** ölümüne susamak, canından vazgeçmek **2.** can pahasına olmak * **ez di ruhê xwe bihurîm û wisa hatin van rojan** can pahasına ben bugünlere geldim
dirust *bnr* durist
dirustî *bnr* duristî
dirust kirin *bnr* durist kirin
dirûd *m* dua ~ **kirin** dua etmek
dirûf (I) *m* hayvan damgası
dirûf (II) *bnr* dirûv
dirûman *m* dikiş
dirûn (I) *m* biçme, biçim (ekin, otu vb. biçme) * **wexta dirûna genim e** buğday biçim zamanı ~ **kirin** (ot, tahıl vb.) biçmek **~a giya** ot biçme

dirûn (II) *m* 1. dikme, dikiş * **dirûna terzî xweşik e** terzinin dikişi güzel 2. dikim ~ **û birîn** biçki dikiş ~**a kêlgir gevşek** dikiş ~**a qûnderz** sıkı dikiş
dirûn *l/gh* biçmek (ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek)
dirûner *nd/nt* ırgat, biçici
dirûnerî *m* ırgatlık, biçicilik
di rûnê xwe de qijilîn *l/bw* kendi yağında kavrulmak
dirûnge *bnr* dirûngeh (I)
dirûngeh (I) *m* 1. biçek alanı 2. çayırlık alan 3. yem verme yeri, küçük baş hayvanları yemleme yeri 4. tarla sınırı
dirûngeh (II) *m* terzihane
dirûnkar *nd/nt* 1. dikici, terzi 2. dikişçi
dirûnkarî *m* 1. dikicilik, terzilik, terzicilik 2. dikişçilik
dirûnker (I) *nd/nt* ırgat, biçici
dirûnker (II) *nd/nt* 1. dikici, terzi 2. dikişçi
dirûnkerî (I) *m* ırgatlık, biçicilik
dirûnkerî (II) *m* 1. dikicilik, terzilik, terzicilik 2. dikişçilik
dirûnkirin *m* (ekin, ot vb.) biçme
dirûn kirin *l/gh* (ekin, ot vb.) biçmek
dirûnxane *m* dikim evi, dikimhane
dirûş *ant/n* kaval kemiği
dirûşîçik *m* iğne (bazı böceklerde bulunan savunma organı)
dirûşm (I) *m* hayvan damgası
dirûşm *m* slogan ~ **gotin** slogan atmak
dirûtin (I) *m* 1. dikme (dikme işi) 2. dikiş (dikilecek şey)
dirûtin (II) *m* biçme (ekin, otu vb. biçme)
dirûtin (I) *l/gh* dikmek (iğneyle tutturmak)
dirûtin (II) *l/gh* biçmek (ekini, otu orakla, tırpanla, makine ile kesmek)
dirûtî (I) *rd* 1. dikili * **kincê dirûtî** dikili elbise 2. dikişli,
dirûtî (II) *rd* biçili, biçilmiş olan
dirûv *n* 1. biçim, şekil * **firaqeke di dirûvê qeyikê de** kayık şeklinde bir tabak 2. biçim (yakışık alan şekil, uygun şekil) * **divê mirov dirûvekî nû bide vê odeyê** bu odaya yeni bir biçim vermeli 3. şekil, biçim (herhangi bir şeyin benzeri) 4. andırış 5. benzer * **soleke di dirûvê vê solê de bide min** bana bu ayakkabıya benzer bir ayakkabı ver 6. *wj* vecihî şebeh ~ **dan** (tiştekî) -e biçim (veya şekil) vermek ~**ê kesekî bi (yekî) xistin** (birinde, bir kimsenin) havası olmak * **dirûvê bavê wî pê dikeve** çocukta babasının havası var ~**ê miriyan pê dixe** (biri) cenaze gibi ~**ê mirovan (merivan** an jî **însanan) pê nexistin** insanlıktan çıkmak ~**ê (tiştekî) pê ketin** andırmak, benzemek ~**ê zimanekî din bi zimanê (yekî) ketin** dili (başka bir dile) çalmak
dirûvan *m* 1. benzeme 2. rz asimilâsyon, dönüşme
dirûvandin *m* 1. benzetme 2. biçimlendirme, şekillendirme 3. dönüştürme (başka bir şekle çevirme)
dirûvandin *l/gh* 1. benzetmek (benzer duruma getirmek) 2. benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) * **min ew dirûvande xezalê** onu ceylana benzettim 3. biçimlendirmek, şekillendirmek 4. dönüştürmek (başka bir şekle çevirmek)
dirûvandî *rd* 1. benzetilmiş 2. şekillendirilmiş, biçimlendirilmiş 3. dönüştürülmüş (başka bir şekle çevrilmiş)
dirûv bi hev ketin *l/bw* benzeşmek
dirûv bi xwe xistin *l/bw* kendini benzetmek
dirûvdan *m* biçimlendirme, şekillendirme
dirûv dan *l/gh* biçimlendirmek, şekillendirmek
dirûvdar *wj/rd* müşebbehün
dirûvdayî *m* biçimlendirme, şekillendirme
dirûvdayîn *m* biçimlendiriş, şekillendiriş
dirûvguhirî *rd* metamorfik, başkalaşıma uğramış olan
dirûvguhirîbûn *biy/m* başkalaşma, metamorfoz
dirûvguherî bûn *l/ngh* başkalaşmak
dirûvguhirîn *jeo/m* başkalaşım, metamorfizm
dirûvîn *m* 1. benzeme, benzeyiş, andırma 2. biçimlenme, şekillenme 3. dönüşme (benzeşme)
dirûvîn *l/ngh* 1. benzemek, andırmak * **qet nadirûve dizan** hiç de hırsıza benzemiyor 2. biçimlenmek, şekillenmek 3. dönüşmek (benzeşmek)
dirûvîn hev *l/ngh* benzeşmek
dirûvîner *rd* benzetici
dirûvlêketin *m* benzeme
dirûv lê ketin *l/bw* benzemek * **qet dirûvê dizan lê nakeve** hiç de hırzısa benzemiyor
dirûv lê xistin *l/bw* andırmak, akmak (renklerde benzemek * **dirûvê rengê kesk lê dixe** bu renk yeşile bakıyor
dirûvpevketin *m* 1. benzeşme 2. andırışma
dirûvpevxistin *m* benzeşme
dirûv pê hatin xistin *l/tb* benzetilmek
dirûvpêketin *m* 1. benzeme, benzeşme 2. adırışma, andırma, iltibas ~**a berepaşkî** (an jî **paşketî**) *rz* gerileyici benzeşme ~**a berepêşkî** *rz* ilerleyici benzeşme
dirûv pê ketin *l/bw* 1. benzemek * **qet dirûvê dizan pê nakeve** hiç de hırsıza benzemiyor 2. andırışmak
dirûvpêketî *wj/rd* müşebbeh, benzetilen
dirûvpêxistan *m* benzeti, teşbih
dirûvpêxistin *m* 1. benzetme 2. *wj* benzetme, teşbih
dirûv pê xistin *l/bw* 1. benzetmek (benzer duruma getirmek) 2. benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) 3. benzemek, sanısını uyandırmak * **dirûvê a-**

raqvexwarinê bi vî zilamî dixe bu adam rakı içmişe benziyor
dirûvpêxistina kurt *wj/nd* teşbihî mücez
dirûvpêxistina kurtane *wj/nd* teşbihî mücmel
dirûvpêxistina nimandî *wj/nd* teşbihî temsîli
dirûvpêxistina rewan *wj/nd* teşbihî beliğ
dirûvpêxistina tevekî *wj/nd* teşbihî müfessel
dirûvpêxistina xurtkirî *wj/nd* teşbihî müekked
dirûvpêxistî *wj/rd* **1.** müşebbeh, benzetilen **2.** benzetilmiş olan
dirûvtî *m* benzerlik
di rûyê xwe dan *l/bw* yüzüne gözüne bulaştırmak
dirûz, dirûzge *m* dua
dirwar *nd/nt* terzi
dirwarî *m* terzilik, terzicilik
dirxan *m* esirgeme, esirgeyiş
dirxandin *m* esirgeme
dirxandin *l/gh* esirgemek
diryang *m* biçmeye hazır tarla
diryas *m* tırmık
dirzik *m* sıyrık
di ser de *h* **1.** üstelik **2.** üstüne, fazladan
di ser de gav avêtin *l/bw* bir şeye saymamak
di ser de girtin *l/bw* **1.** suç üstü yakalamak (uygunsuz bir durumda yakalanmak) **2.** yakalmak (bir kimseyi hoşa gitmeyecek bir durumda bulmak, bir kimsenin suçu ortaya çıkmak)
di ser de hatin girtin *l/bw* yakalanmak
di ser de miriniya xwe kirin *l/bw* bir şeyi ölümüne istemek
di ser de qefaltin *l/bw* (biri) fenersiz yakalanmak, uygunsuz bir durumda yakalanmak
di ser de qevaz dan *l/bw* üzerinden atlamak
di ser dilê hev de *h* **1.** kucak kucağa * **gava min ew dîtin di ser dilê hev de bûn** onları gördüğümde kucak kucağaydılar **2.** sıkışık, üst üste (çok kalabalık olarak)
di ser dilê hev de bûn *l/bw* **1.** kucak kucağa olmak **2.** sıkışık olmak, üst üste olmak
di ser gulı re avêtin *l/bw* geçiştirmek
di ser hev re bûn *l/bw* **1.** (birbirinden) daha üstün olmak **2.** (birbirinden) daha pahalı olmak
di ser pozê xwe re bûn *l/bw* üstün niteliklere sahip olmak (yiğitlik, mertlik, cömertlik vb. için)
di ser re *h* **1.** üstten **2.** *h/rd* yüzeysel üstünkörü **3.** *rd* üstün * **dest di ser dest re heye heta ba Xwedê** el elden üstündür arşa kadar **4.** *nd* üste ~ **dan** üste vermek
di ser re çûn *l/bw* **1.** üstünden geçmek **2.** hasbî geçmek
di ser re dan *l/bw* üste vermek
di ser re dil hebandin *l/bw* (birinin) üstüne sevmek
di ser re girtin *l/bw* **1.** ayrıcalık tutmak (veya göstermek) **2.** yeğ tutmak, üstün bulmak (tutmak veya görmek) **3.** -e baskın yapmak
di ser re jê hez kirin *l/bw* (birinin) üstüne sevmek
di ser re kirin *l/bw* **1.** kabasını almak (bir yeri veya şeyi gelişigüzel, üstünkörü temizlemek) **2.** (bir şeyi) üstün körü yapmak
di ser re qevizîn *l/bw* üzerinden atlamak
di ser re sekinîn *l/bw* başına dikilmek
di ser re tune *nd* üstüne yok
di ser re tune bûn *l/bw* üstüne olmamak
di ser şertê xwe re bûn *l/bw* üstüne olmamak (-den yiğit, cömert, merdi olmamak)
di ser û çav de lê xistin *l/bw* gözünün ortasında vurmak suratına indirmek
di ser û çavê xwe dan *l/bw* **1.** yüzüne gözüne bulaştırmak **2.** işi berbat etmek
di ser xwe de qulibandin *l/bw* kafaya dikmek, bir dikişte içmek
di ser xwe re *h* sapına kadar, tam (tam anlamıyla, bütünüyle) ~ **ye** üstüne yok
di ser xwe re avêtin *l/bw* üstünden atmak (bir şeyi ödev olarak kabul etmemek)
di ser xwe re bûn *l/bw* üstüne olmamak (-den yiğit, cömert, merdi olmamak)
di ser xwe re neanîn *l/bw* çaktırmamak
di serê xwe de bi cih kirin *l/bw* zihnine nakşetmek * **min rûçikê wê di serê xwe de bi cih kir** yüzünü zihnime nakşettim
di serê xwe de xwedî kirin *l/bw* kafana koymak, zihnine nakşetmek
di serê xwe kirin *l/bw* kafana koymak
di serî de *rd/h* **1.** asıl, başta **2.** başında * **di serê nexweşînên kujende de şêrpençe tê** öldürücü hastalıkların başında kanser hastalığı geliyor **3.** başlıca, esas olarak, ezcümle * **serek di peyvîna xwe de di serî de ev gotin** başkan konuşmasında ezcümle şunları söyledi **4.** öncelikle, peşinen
dist *m* kazan büyük kazan
distan (I) *m* ocak eşeği, sacayağı, sacayak
distan (II) *bj/m* loğusa
distanî *rd* loğusalı kadın
distanîbûn *m* loğusa humasına tutulma
distanî bûn *l/ngh* loğusa humasına tutulmak
distanî lê qelibîn *l/bw* (loğusayı) al basmak, lağusa humasına tutulmak, (loğusa albastı hastalığına yakalanmak)
distanîtî *m* loğusalık (loğusa olma durumu)
distik *m* tencere
distî, distîk *m* tencere
distûr *bnr* destûr
di stûyê (...) re kirin *l/bw* **1.** birine kakalamak **2.** çakmak, sokuşturmak * **min pereyê sextê di stûyê wî re kir** sahte parayı ona çaktım
diş *m* **1.** baldız **2.** görümce
di şaşiyan ketin *l/bw* yanlışa girmek, yanlışlığa düşmek
di şermê de hiştin *l/bw* mahçup etmek
di şermê de man *l/bw* mahçup olmak
di şeyê (..) de bûn *l/bw* huyu huyuna uygun olmak
di şivê de rawêltin *bnr* şiv badan

dişîtî *m* görümcelik ~ **kirin** görümcelik yapmak (veya etmek)
dişk *bnr* diş
dişqî *m* bir dokuma aracı
di tayê de bûn *l/bw* eşdeğerde olmak
di tehmê de hiştin *l/bw* kararında bırakmak, tadında bırakmak
di tengiyê de bûn *l/bw* **1.** sıkıntıda olmak, darda olmak **2.** doğurmak üzere olmak
di teraqiyê de bûn *l/bw* **1.** ilerleyişte olmak **2.** iyi durumda olmak, revaçta olmak
di têra arvan de gerîn *l/bw* (altında) Çapanoğlu çıkmak
divê *g* ister * **te divê bila bimîne te divê bila here** ister gitsin ister kalsın **2.** *nd* gerek **3.** yüküm, mecburiyet, zorunda * **divê here wê derê** oraya gitmek zorunda ~ **bext spehî be** insanın şansı iyi olmalı ~ **mirov li delalî û hezkiriyên berdilê xwe negire** erenlerin sağı solu beli olmaz
di vê de *c* bunda
divêtin *m* gerekli bulma, gerekme
divêtî **1.** ihtiyaç **2.** mecburiyet, zaruret **3.** olgulama, icap
divip divip *nd* kuzu çağırma ünlemi
divipdivip kirin *l/gh* kuzu çağırmak
di viran de man *l/bw* yalan atacak durum kalmamak
diviyatî *m* **1.** yüküm, zorunluk, zorunluluk **2.** sos zorunluk, zorunluluk
di vî de *c* bunda
divîl *n* nalça
divît *m* divit
divs *bnr* dims
diw *bot/m* yaban pancarı
di wan çendan de *nd* o arada
diwaro *bnr* diwaroj
diwaroj *m* gelecek (daha gelmemmiş yaşanacak zaman; istikbal, ati)
di wext de *h* **1.** vaktinde, zamanında **2.** vaktiyle, zamanında
di wexta xwe de *h* vaktiyle, vaktinde, zamanında
di wê gavê de *nd* o anda
di wê heynê de *nd* o sırada
diwêl *m* sırım
di wê navê de *nd* **1.** o arada **2.** şöyle böyle (ne iyi ne kötü)
diwêr *rd* cesur
di wê rê de bûn *l/bw* o yolda olmak
diwêt *m* divit
diwîz *m* **1.** döviz (ülkelerarası ödeme yapmakta kullanabilecek para, çek, poliçe gibi türlü ödeme aracı) **2.** döviz (yabancı ülke parası) **3.** döviz (propaganda veya tanıtım amacıyla bez veya karton)
diwîzvan *nd/nt* dövizci
diwîzvanî *m* dövizcilik
di xap de girtin *l/bw* bir punduna getirip yakalamak
di xayilê de bûn *l/bw* dalgınlığına gelmek
dixbûn *m* asabileşme, hırçınlaşma
dix bûn *l/ngh* asabileşmek, hırçınlaşmak
dixdixan *m* gıdıklanma, gıdıklanış
dixdixandin *m* gıdıklama
dixdixandin *l/gh* gıdıklamak
dixdixîn *m* gıdıklanma
dixdixîn *l/ngh* gıdıklanmak
di xela xinê de bûn *l/bw* varlıkta darlık çekmek
di xerabiyê de çûn *l/bw* kötü yolda ölmek
di xew birin *l/bw* uyutmak
di xew de bûn *l/bw* uykuda olmak
di xew de çûn *l/bw* uyuya kalmak, uykuya dalmak
di xew de kirin *l/bw* **1.** uyutmak, yatırmak **2.** mec söndürmek (ışık ıçın)
di xew kirin *l/bw* uyutmak
di xew re çûn *l/bw* dalmak, uykuya dalmak, uyuya kalmak (uyumak)
di xew re kirin *l/bw* **1.** uyutmak, yatırmak **2.** (lamba) sündürmek **3.** mec afyonlamak (afyon vererek uyuşturmak)
di xew ve çûn *l/bw* uykuya dalmak
dixiskan *m* loğusa
dixiskanî *rd* loğusalı
di xizaniyê de bûn *l/bw* sefalet çekmek
dixkirin *m* asabileştirme, hırçınlaştırma
dix kirin *l/gh* asabileştirmek, hırçınlaştırmak
di xwarê re kaş kirin *l/bw* yerden sürüklemek
dixwedan *m* **1.** bulaştırma, sıvama (sıvar gibi bulaştırma) **2.** sürünme, üzerine sürme, kendine sürme (kendi üzerine sürme) **3.** yakınma ~**a heriyê** çamur banyosu
di xwe dan *l/bw* **1.** bulaştırmak, sıvamak (sıvar gibi bulaştırmak) **2.** sürünmek, üzerine sürmek, kendine sürmek (kendi üzerine sürmek) **3.** yakınmak * **hine di xwe dan** kına yakınmak
dixwedayîn *m* **1.** bulaştırma, sıvama (sıvar gibi bulaştırma) **2.** sürünüş, üzerine sürme, kendine sürme (kendi üzerine sürme) **3.** yakınma
di xwe de bihartin *l/bw* hazmetmek, içine sindirmek, sesini çıkarmadan içerlemek, yedirmek (ağır söz veya davranışı sesini çıkarmadan dinlemek) * **tu wan gotinan çawa di xwe de dibihêrî?** bu sözleri nasıl kendine yedirirsin?
di xwe de derbas kirin *l/bw* hazmetmek, içine sindirmek
di xwe de qebûl kirin *l/bw* hazmetmek, içine sindirmek
di xwe de qurmiçîn *l/bw* bozulmak
di xwe de qusikîn *l/bw* fena olmak, bozulmak, kulaklarına kadar kızarmak, utanmak, mapçup olmak
di xwe de rîn *l/bw* **1.** altına etmek, altını pisletmek **2.** argo bir şeyi batırmak
di xwe derxistin *l/bw* **1.** hissetmek **2.** fark et-

mek, farkına varmak (kendide olan bir şeyi fark etmek)
di xwe de sor bûn *l/bw* kızarıp bozarmak, utançtan kızarmak
di xwe de şaqiz man *l/bw* (biri) fena olmak, bozulmak
di xwe de şeqizîn *l/bw* (biri) fena olmak, bozulmak, kızarıp bozarmak, kulaklarına kadar kızarmak, çok utanmak, mapçup olmak
di xwe de şermî bûn *l/bw* kulaklarına kadar kızarmak, çok utanmak, mahçup olmak
dixwefikirîn *m* **1.** kendi kendine düşünme **2.** yoğunlaşma, konsantre olma
di xwe fikirîn *l/bw* **1.** kendi kendine düşünmek **2.** yoğunlaşmak, konsantre olmak
di xwe kirin *l/bw* kendini düzdürmek
dixweredîtin *m* üşenmeme, erinmeme
di xwe re dîtin *l/bw* üşenmemek, erinmemek
di xwe re kaş kirin *l/bw* yerden sürüklemek
di xwe re kirin *l/bw* kendine sokmak
dixwerenedîtin *m* üşenme, erinmek
di xwe re nedîtin *l/bw* üşenmek, erinmek
dixwerenedîtî *rd* üşengeç
dixwerenedîtîbûn *m* üşengeçlik
dixwînêdan *m* kanlama, kana bulama
di xwînê dan *l/bw* kanlamak, kana bulamak
di xwînê de gevizîn *l/bw* kana belenmek, kana boyanmak (veya bulanmak)
di xwînê de hesikîn *l/bw* kana boyanmak (veya bulanmak)
dixwînêdekirin *m* kanlama, kana bulama
di xwînê de kirin *l/bw* kanlamak, kana bulamak
di xwînê de man *l/bw* kana boyanmak (veya bulanmak)
di xwînê de mewicîn *l/bw* al kanlara belenmek
diyabaz *jeo/m* diyabaz
diyabet *bj/m* diyabet, şeker hastalığı
diya dê *m* anne anne
diyafram *ant* **1.** diyafram **2.** fız diyafram
diyagram *m* diyagram
diyaklaz *jeo/m* diyaklâz
diyakronî *m* diyakroni, art zamanlık
diyakronîk *rd* diyakronik, art zamanlı
diya kurkan *nd* kuluçkaya yatmış olan
diyalaj *jeo/m* diyalaj
diyalekt *m* diyalekt, lehçe
diyalektîk *m* eytişim, diyalektik
diyalektîkî *rd* eytişimsel
diyalektolojî *m* diyalektoloji, lehçe bilimi
diyalel *(fel/man) m* diyalel
diyalîz kîm/m diyaliz
diyalog *m* **1.** diyalog (karşılıklı konuşma) **2.** diyalog (oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması) **3.** diyalog (konuşmaya dayanarak yazılmış eser) **4.** mec diyalog (anlaşma, uyum sağlama) ~ **danîn** diyalog kurmak ~ **pê re danîn** biriyle diyalog kurmak
diya mêşan *nd* arı beyi
diyanet *m* **1.** diyanet (din kurallarına tam bağlı olma durumu) **2.** diyanet (kurum olarak) **3.** din
diyapozon *fiz/m* diyapozon
diyar (I) *n* diyar, ülke, memleket
diyar (II) *rd* **1.** belli, belirgin **2.** görünen, görünür **3.** hâkim (yüksekten bir yeri bütün olarak gören) * **koşkeke ku li diyarî deryayê ye** denize hâkim bir köşk **4.** *fel* belirtik, sarih **5.** *mat* bilinen ~ **bûn** belli olmak, ayan olmak **(tiştek)** ~ **bûn** (bir durum) açığa vurmak ~ **e ku** görünüşe göre ~ **ne** ~ belli belirsiz, ılgım salgım
diyar (III) *n* **1.** yukarı * **piştî xwarinê derkete diyar** yemekten sonra yukarı çıktı **2.** yüksekçe yer, tepe **3.** temaşa ~**î (tiştekî) bûn** bir şeye hâkim olmak, tepeden görmek
diyarbûn *m* **1.** belli olma **2.** belirme, görünme **3.** belirginleşme **4.** belli olma, görülme, anlaşılma **5.** ortaya çıkma, hâsıl olma
diyar bûn *l/ngh* **1.** belli olmak **2.** belirmek, görünmek (görülür duruma gelmek) **3.** görünmek (izlenim uyandırmak) **4.** belirginleşmek **5.** belli olmak, görülmek, anlaşılmak **6.** (bir durum) açığa vurmak, açığa çıkmak, belli olmak **7.** ortaya çıkmak, hâsıl olmak
diyarbûnî *m* **1.** bellilik **2.** belirlenim **3.** görünürlük
diyarbûyî *rd* açığa kavuşmuş
diyarbûyî *rd* belirginleşmiş olan
diyarbûyî *rd* **1.** belli olmuş **2.** belirmiş, görünmüş **3.** belirginleşmiş **4.** belli olmuş, anlaşılmış **5.** açığa kavuşmuş olan
diyarbûyîn *m* **1.** belli oluş **2.** beliriş **3.** belirginleşme **4.** belli oluş, görülme, anlaşılma **5.** ortaya çıkış, hâsıl oluş
diyardar *rd* ayırıcı
diyarde *m* **1.** olgu **2.** fel görüngü, fenomen
diyardek *m* belirtke, amblem
diyardekar *nd/nt* görüngücü, fenomenîst
diyardekarî *rd* görüngücülük, fenomenizm
diyardenas *nd/nt* olay bilimci, görüngü bilimci
diyardenasî *fel/m* olay bilimi, görüngü bilimi
diyardenasîtî *fel/m* olaycılık, görüngücülük
diyardetî *fel/m* fenomenizm
diyardeyî *rd* görüngüsel
diyardezan *nd/nt* görüngü bilimci
diyardezanî *m* görüngü bilimi
diyargeh *m* teceligâh
diyargîn *rz/m* belgeç, öz sıfat ~**ên têkel** *rz* karmaşık belgeçler
diyarî *m* **1.** armağan, hediye **2.** ithaf ~ **kirin 1)** armağan etmek, hediye etmek **2)** ithaf etmek ~ **(yekî) kirin** (birine) armağan etmek
diyarîtî *m* **1.** belirlik, görünürlük **2.** nazariye
diyarkar *psî nd/nt* göstermeci
diyarkarî psî/m göstermecilik

diyarker *rd* belirleyici, tayin edici
diyarkirin *m* **1.** belli etme (görünür, anlaşılır hale getirme) **2.** belirleme **3.** belirginleştirme **4.** belirtme, açıklama, ifşa etme, açığa vurma, ortaya çıkarma **5.** belirtme **6.** duyurma
diyar kirin *l/gh* **1.** belli etmek (görünür, anlaşılır hale getirmek) **2.** belirlemek * **em xebatkarên xwe diyar bikin** çalışanlarımızı belirleyelim **3.** belirginleştirmek **4.** belirtmek, açıklamak, ifşa etmek, açığa vurmak, ortaya çıkarmak **5.** belirtmek * **min ramanên xwe diyar kirin** ben düşüncelerimi belirttim **6.** duyurmak
diyarkirî *rd* **1.** belli **2.** belli başlı **3.** belirli * **erkên me yên diyarkirî hene** belirli görevlerimiz var **4.** belirginleştirilmiş **5.** belirlenmiş **6.** belirtilmiş olan
diyarkirîbûn *m* belirlilik
diyarkirîtî *m* bellilik
diyarname *m* bağış belgesi
diyarok (I) *m* olgu
diyarok (II) *m* öğretmen kürsüsü
diyartî *m* belirginlik
diyastaz *m* diyastaz
diyastol *fizy/m* diyastol
diya şîr *nd* süt ana, süt anne
diyazê *m* teyze
diyatome *bot/m* diyatome
di yek derbê de *h* **1.** bir seferde, bir defada **2.** çalakalem
di yek dereceyekê de bûn *l/bw* nispet kabul etmek
di yek dereceyekê de nebûn *l/bw* nispet kabul etmemek
diyet *m* diyet (İslam hukukunca öldüren veya yaralayan kimsenin ödemek zorunda olduğu para)
diyetetîk *m* diyetetik
diyetîsyen *nd/nt* diyetisyen
diyez *mzk/m* **1.** diyez (bir seyin yarım ton inceltileceğini gösteren nota işareti) **2.** *rd* diyez (böylece inceltilmiş ses)
diyê *b* anne (teklifsiz konuşmalarda)
diz (I) *m* kale
diz (II) *nd/nt* **1.** hırsız, uğru **2.** aşık oyununda, aşığın yassı kısmının çukur yeri ~ **dibêje min xwediyê malê girtiye** yavuz hırsız ev sahibini bastırır ~ **ji tariyê hez dikin** kurt puslu havayı sever ~**an ji dizan dizî erd û esman tev lerizî** (hırsız hırsızdan çaldı el âlem bu işe şaşa kaldı
dizandin *m* çalma (hırsızlık yapma)
dizandin *l/gh* çalınak (hırsızlık yapmak)
dizandî *rd* çalıntı
dizayn *m* dizayn
dizbêro *nd/nt* **1.** ispiyoncu **2.** mec gizli polis
dizbêrotî *m* ispiyonculuk
dizbêrotîkirin *m* ispiyonlama
dizbêrotî kirin *l/gh* ispiyonlamak
dizçente *rd* kaptıkaçtı
dizçentetî *m* kaptıkaçtılık
dizdar *n* dizdar (kale muhafızı)
dizdarî *m* dizdarlık
dizdiz *nd/nt* argo dızdızcı
dizdizî m/argo dızdızcılık
dizek *nd/rd* hırsız, uğruluk
dizekî *m* hırsızlık
dizektî *m* hırsızlık
dizel *m* dizel
di zemanê xwe de *h* zamanında, vaktinde
di zerarê de bûn *l/bw* zararda olmak
dizgar *mzk/m* tulum (üflemeli çalgı)
dizgûn *rd* düzgün
di zik hev de mat 1. yuvarlak hesap, toparlak hesap **2.** h kesmece (hepsi bir fıyattan) * **ev pirtûk di zik hev de bi pênc sed milyonî** bu kitaplar kesmece beş yüz milyon lira
dizî (I) *m* hırsızlık, çalma ~ **kirin** hırsızlık etmek (veya yapmak)
dizî (II) *rd* **1.** gizli (başkalarından saklanan, mesture) **2.** gizli kapaklı * **karekî me yê dizî tune** bizim gizli kapaklı bir işimiz yok
dizîka h **1.** gizlice, uğrun **2.** hırsızlama, çaktırmadan
dizîkirin *m* hırsızlık etme, çalma
dizî kirin *l/gh* hırsızlık yapmak, çalmak
dizîkî h gizlice, çaktırmadan
dizîn *m* **1.** çalma, uğrulama (hırsızlık yapma) **2.** çarpma, alma
dizîn *l/gh* **1.** çalmak, uğrulamak (hırsızlık yapmak) **2.** çarpmak, almak * **cuzdanê wê dizîne** cüzdanını çarpmışlar * **saeta min ji berîka min dizîne** cebimden saatımı almışlar ~ **û çirpandin** çalıp çırpmak
dizîn dan *l/gh* çaldırmak
dizîve *m* kinaye
dizîxwaz *nd/nt* kleptoman
dizîxwazî *bj/m* kleptomanî
diznêr *nd/nt* **1.** röntgenci (çaktırmadan bakan) **2.** mec casus
diznêrî 1. röntgencilik (çaktırmadan bakma) **2.** mec casusluk
dizo *rd* hırsız (erkek)
dizê *rd* hırsız (bayan)
dî *rd* **1.** diğer, başka, öteki * **me bar kire maleke dî** başka bir eve taşındık **2.** öbür (zaman için) * **heftiya dî** öbür hafta **3.** h daha (olana ek olarak, olana katarak) * **em saeteke dî jî bipên** bir saat daha bekleyelim
dîa *m* dia, diyapozitif
dîba *m* diba (altın ve gümüş işlemeli bir tür ipek kumaş)
dîbac *m* canfes (parlak, tok tür ipekli kumaş)
dîbace *m* dibace (giriş, önsöz)
dîbar *rd* **1.** görülebilir **2.** görünen, görünür
dîble *m* kadı lokması
dîbsor bot/m pancar

dîd *n* göz
dîdaktîk *rd* didaktik
dîdar (I) *m* 1. yüz, çehre 2. cemal, hüsn ü cemal
dîdar (II) *nd/nt* 1. görüşmeci, ziyaretçi 2. izleyici 3. şahit 4. *rd* gören, görme özeliği olan 5. *m* görgü (görmüş olma durumu)
dîdarbûn *m* görüşme
dîdar bûn *l/ngh* görüşmek
dîdarî pêk anîn *l/bw* görüşme yapmak (veya gerçekleştirmek)
dîdarî *m* 1. görüşme 2. buluşma
dîde *n* 1. göz 2. *rd* gören
dîdevan *nd/nt* 1. gözcü, bekçi, kolcu 2. gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse)
dîdevanî *m* 1. gözcülük 2. bekçilik, kolculuk ~ **kirin** 1) gözcülük yapmak 2) bekçilik yapmak, kolculuk yapmak
dîdî *m* çuh çuh (tren, çocuk dilinde)
dîf (I) *nd* dardında
dîf (II) *m* belâ (istenmedik bir davranışa zorlayan etki)
dîfraksiyon *fiz/m* difraksiyon, kırınım
dîfterî *bj/m* kuş palazı
dîftong *rz/m* difton
dîger *rd/c* 1. öteki 2. *nd* diğer, başka, gayri
dîgergûn *rd* 1. başka türlü, başka şekilde 2. değişime uğramış, dönüşmüş
dîgerkam *nd/rd* digerkâm, özgeci
dîgerkamî *m* digerkâmlık, özgecilik
dîgerkamokî *rd* özgecil
dîh *m* ekin veya ot öbeği (ya da yığını)
dîharî *m* uzak yerden gelen hediye
dîk (I) *nd* oraktan kurtulmuş başak
dîk (II) *zo/n* 1. horoz 2. horoz (ateşli silâhlarda çakmak taşına veya merminin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça) ~ **azan dan** horoz ötmek ~ **bang dan** horoz ötmek ~ **qîk kirin** horoz ötmek ~ **xulxulîn** horoz ötmek ~**ê ku bêwext bang dide tê şerjêkirin** zamansız öten horozu keserler ~ **ê panore** üç yaşında horoz ötmek ~**ê sibehê bang (an jî azan) dan** sabah horozu ötmek ~**ê (serê) sibehê lê dan** sabah horozu ötmek ~**ê serê sibehê xulxulîn** sabah horozu ötmek
dîkatî *m/mec* horozluk, yiğitlik
dîke *rd* diğer
dîkê bûk *nd* ağaçkakana benzer bir kuş
dîkê cûre *nd* ibiksiz horoz
dîkê eloelo *nd* 1. horoz (iyi ve iri cins horoz) 2. *m* horoz (kabadayı erkek)
dîkê elok *zo/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
dîkê geraze *nd* bir tür iyi cins horoz
dîkê qoqo *nd* 1. horoz (iyi ve iri cins horoz) 2. *m* horoz (kabadayı erkek)
dîkik (I) *n* 1. ayıraç (satır ve sözleri şaşırmamak için, ucu sivri gösterme aracı) 2. belirti * **dîkikê dîniktiyê pê re hene** onda delilğin belirtileri var
dîkik (II) *n* horoz (ateşli silâhlarda çakmak taşına veya mermenin kapsülüne vurmaya yarayan metal parça)
dîkil *zo/n* horoz
dîkilok *n* 1. horoz, horozcuk 2. horoz (ateşli silâhlarda
dîkiloşk *zo/nd* genç horoz
dîkiloz *zo/nd* küçük horoz
dîksilêman *zo/nd* ibibik, hüthüt, çavuş kuşu (Upopa epops)
dîksiyon *m* 1. diksiyon, söyleyim 2. diksiyon (konuşulan dilin incelenmesi ve kullanılması) 3. şn diksiyon (duru, açık vurgulama ve çikaklara tam uyarak konuşma)
dîkta *m* dikta
dîktafon *m* diktafon
dîktaparêz *nd/rd* diktacı
dîktaparêzî *m* diktacılık
dîktator *nd/nt* diktatör
dîktatorî *m* 1. diktatörlük (diktatör olma durumu) 2. diktatörlük ((siyasi düzen olarak) 3. diktatörlük (bir diktatör tarafında yönetilen ülke) ~**ya prolatarya** proletarya diktatörlüğü
dîkte *m* 1. dikte 2. *rd* dikte (edilmiş)
dîktekirin *m* 1. dikte etme 2. *mec* dikte etme (zorla benimsettirme)
dîkte kirin *l/gh* 1. dikte etmek 2. *mec* dikte etmek (zorla benimsettirmek)
dîl (I) *n* uzun, sivri taş
dîl (II) *nd/nt* 1. tutsak, esir 2. tutsak, esir (kendisini her şeyin etkisinden kurtarmayan kimse) * **hûn dîlê patronê xwe ne** siz patronunuzun tutsağısınız 3. esir (bir şeye veya kimseye körü körüne bağlı olan) * **ez dîlê bedewiya wê me** onun güzelliğinin esiriyim 4. köle (herhangi bir şeye aşırı derecede bağlı olan kimse) 5. *mec* zavallı ~ **girtin** tutsak (veya esir) almak ~ **ketin** tutsak (veya esir) düşmek ~ **kirin** tutsak (veya esir) etmek ~**ê destê (yekî) bûn** (birinin) esiri olmak
dîlan *m* 1. düğün * **ez dê zeviyê bifiroşim û ji kurê xwe re dîlaneke xweş çêkim** tarlayı satıp oğluma güzel bir düğün yapacağım 2. halay, oyun (müzik eşliğinde yapılan hareketlerin tümü) ~ **ferikî berbû hetikî** yalanı çıkmak, yalanı ortaya çıkmak (her şeyin açığa çıkması) ~ **kirin** düğün yapmak ~ **li dar ketin** düğün başlamak ~ **li dar xistin** düğün başlatmak ~**a (yekî) bi hev xistin** düğününü yapmak ~**a (yekî) kirin** düğününü yapmak
dîlanî *m* çöğüncek, tahterevali
dîlanvan *nd/nt* düğüncü
dîlanvanî *nd/nt* düğüncü
dîlatmetre *m* dilatmetre
dîlawer *rd* yürekli, yiğit
dîlawerî *m* yüreklilik, yiğitlik
dîlbend *bnr* dilbend (II)
dîlber *rd* dilber

dîlberane *h* dilberce
dîlberanî *rd* dilberce
dîlberhebîn *rd* güzele düşkün
dîldar *nd/nt* köleci (köle, tutsak sahibi)
dîldarî *m* kölecilik
dîlek *m* istek, dilek
dîlek kirin *l/gh* dilemek
dîlema *man/m* ikilem
dîlgeh *m* esir kampı
dîlgir *nd* esirci
dîlgirî *m* esircilik
dîlgirtin *m* tutsak alma, esir alma
dîl girtin *l/gh* tutsak almak, esir almak
dîlgirtî *rd* tutsak (veya) esir alınmış kimse
dîlî *m* tutsaklık, esirlik
dîlîtî *m* esaret, esirlik
dîlketin *m* tutsak düşme, esir düşme
dîl ketin *l/ngh* tutsak düşmek, esir düşmek
dîlketî *rd* tutsak (veya esir) düşmüş olan
dîlkirin *m* teslim alma (tutsak alma)
dîl kirin *l/gh* teslim almak (tutsak almak)
dîlok *m* aşk şarkısı, sevda türküsü (eğlence ve halaylarda söylenen ve içeriği aşk, sevgi olan hareketli türkü)
dîlokbêj *nd/nt* bu tür türküleri söyleyen
dîlyar *rd* güçlü ve korkusuz kimse
dîm *n* çehre
dîmanatî *fel/m* **1.** görelik, bağıntı **2.** görececilik, görecelik
dîmane *rd* görece, bağıl
dîmaneyî *fel/rd* göreli, bağıntılı
dîmaneyîparêz *nd/nt* göreci, bağıntıcı
dîmaneyîparêzî *fel/m* görecilik, bağıntıcılık
dîmaneyîtî *fel/m* görelilik, bağıntılılık, bağıllık, görecelilik
dîmanî *rd* görece, bağıl
dîmar *rd* yıkık
dîmax *m* dimağ
dîmen *m* **1.** görüntü **2.** görünüm, görünüş, manzara **3.** görüntü, fon (sinama ve tiyatroda) ~**a pozîtîf** pozitif görüntü
dîmendar *rd* görünümlü, manzaralı
dîmender *m* ekran, görüntülük
dîmengir *nd/nt* görüntüleyici
dîmengirtin görüntüleme
dîmen girtin *l/gh* görüntülemek
dîmeşore *m* makyaj malzemesi
dîn (I) *rd* **1.** deli (aklını yitirmiş, aklı dengesi bozuk, mecnun) **2.** çılgın, deli (davranışları aşırı ve taşkın olan) * **ez yekî dîn im, ez dê bikevim nav agir** ben delinin biriyim, ateşe girerim **3.** deli (çoşkun, azgın) * **merivekî dîn e** deli biri ~ **bûn 1)** delirmek **2)** çılgınlaşmak **3)** deliye dönmek (çok sevinmek) ~ **rastî ~an tê çoyê xwe vedişêre** deli deliden çekinir ~ **û apter** deli divane (bir şeye çok düşkün olan) ~ **û har 1)** çılgın **2)** deli (azgın, çoşkun) * **çemê dîn û har** deli ırmak **2)** deli divane ~ **û har bûn 1)** delirmek, kudurmak **2)** çıldırmak, çılgına dönmek, kudurmak (çok kızmak, öfkelenmek) **3)** divane olmak ~ **û har kirin 1)** delirtmek, kudurtmak **2)** çıldırtmak, çılgına dördürmek, çılgına çevirmek, kudurtmak (çok öfkelendirmek) ~ **ê beredayî** tımarhane kaçkını
dîn (II) *n* **1.** din (toplumsal kurum olarak) **2.** din (dinsel kuralları sağlayan düzen olarak) * **dînê îslamê** islam dini **3.** *mec* din (inanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç veya ülkü) ~ *û dinya bi avê ye* temizlik imandandır (ji) ~ *û îman bûn* dinden imandan olmak *(ji)* ~ *û îman kirin* dinden imandan etmek ~ *û îmana (yekî) bûn* (birinin) herşeyi olmak * **Azad dîn û îmana wê ye** Azad onun herşeyi ~ **û îmanên (yekî) li hev siwar kirin** (birine) kök söktürmek ~ **û îmana (yekî) pere ye** (birinin) dini imanı para **(bi)** ~ **û îmanên min** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) (di) ~ **û îmanên min de be** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) ~**ê heq** Heq dini ~**ê Îsa hildan** istavroz çıkarmak
dîn (III) *fiz/m* din
dînamîk *m* **1.** dinamik, devinn bilimi **2.** *fel/rd* dinamik, devimsel **3.** *mec* dinamik, canlı, hareketli
dînamîkbûn *m* dinamikleşme
dînamîk bûn *l/ngh* dinamikleşmek
dînamîkbûyîn *m* dinamikleşme
dînamîkkirin *m* dinamikleştirme
dînamîk kirin *l/gh* dinamikleştirmek
dînamît *m* dinamit
dînamîtkirin *m* dinamitleme
dînamît kirin *l/gh* dinamitlemek
dînamîtkirî *rd* dinamitlenmiş
dînamîzm *fel/m* dinamizm, devimselcilik
dînamometre *m* dînamometre, kuvvetölçer
dînar *n* dinar (Yoguslavya, İran, Iraq ve Tunus'un para birimi)
dînarî *m* nazariye
dînatî *m* delilik
dînayî *m* delilik
dînbetal *rd* **1.** batıl inaç **2.** kafir
dînbûn *m* **1.** delirme **2.** çıldırma **3.** argo üşütme ~ **ne ji hemd e** deli olmak işten değil
dîn bûn *l/ngh* **1.** delirmek **2.** çıldırmak * **ku li malê pirtûk jî nebûna, bawer bike ez dê dîn bibûma** inan eğer evde kitaplar da olmasaydı çıldırırdım **3.** *argo* üşütmek
dînbûyî *rd* **1.** delirmiş **2.** çıldırmış **3.** argo üşütmüş olan
dînbûyîn *m* **1.** deliriş **2.** çıldırış **3.** *argo* üşütüş
dîndar (I) *bot/m* lübnan palamudu
dîndar (II) *m* güzellik, hüsnü cemal
dîndar (III) *rd* dindar
dîndarane *h* dindarca
dîndarî *m* dindarlık
dîndijmin *nd/nt* din düşmanı
dîndijminî *m* din düşmanlığı

dîndox *m* billûr, kristal
dînemêr *rd* delişmen, deli dolu
dînemêrî *m* delişmenlik ~ **kirin** delişmenlik yapmak
dînemêrkî *rd/h* delişmence
dînemêrtî *m* delişmenlik ~ **kirin** delişmenlik yapmak
dînemo *m* dinamo
dînê berepaş *nd* kaide kural tanımayan inanç
dînê hir *rd* zırdeli, fermanlı deli
dînê uryayî *rd* zırdeli
dîngele *rd* delişmen
dîngeletî *m* delişmenlik
dînguhêr *rd* dönme (din değiştirmiş olan)
dînguhêrî *m* dönmelik (din değiştirme durumu)
dînik *rd* **1.** deli bozuk, çatlak, kaçık **2.** alık, hoppa, üşütük, anormal (dengesi bozuk) * **zilamekî dînik** anormal bir adam **3.** beyinsiz, akılsız, düşüncesiz ~ **ji dînikan îmam ji meyîtan hez dike** deli deliyi, imam ölüyü sever
dînikane *h* **1.** deli bozukça, çatlakça, kaçıkça **2.** alıkça, hoppaca **3.** beyinsizce, akılsızca, düşüncesizce
dînikî *m* **1.** deli bozukluk, çatlaklık, delilik **2.** *rd* delice, kaçıkça, delimsi **3.** *rd* kaçık (bazı davranışlarnı delice olan) ~**ya (yekî) pê girtin** deliliği tutmak
dînikîbûn *m* **1.** kaçıklık **2.** çıldırma, deli çıkma **3.** anormalleşme
dînikî bûn *l/ngh* **1.** çıldırmak, deli çıkmak **2.** anormalleşmek
dînikîkirin *m* delilenme, deli gibi davranma
dînikî kirin *l/gh* delilenmek, deli gibi davranmak
dîniko *b* deli, hey deli
dînikok *nd/nt* delicik
dîniktî *m* **1.** delilik **2.** mec çatlaklık, delilik
dînî *rd* dinî, dinsel
dînîtî *m* **1.** delilik **2.** divanelik ~ kirin delilik yapmak ~**ya (yekî) pê girtin** deliliği tutmak
dînkirin *m* **1.** delirtme **2.** çıldırtma
dîn kirin *l/gh* **1.** delirtmek **2.** çıldırtmak
dînkî *rd/h* **1.** delilelere yaraşır bir biçimde **2.** çılgınca, çılgıncasına, mecnunane
dînnezan *rd* din bilmeyen, tanımayan kimse
dînok *rd* **1.** çatlak, deli bozuk **2.** azgın, çılgın
dînokane h **1.** deli bozukça, çatlakça **2.** azgınca, çılgınca
dînoke *rd* **1.** delice **2.** çatlak, psikopat
dînoketî *m* **1.** delilik **2.** çatlaklık
dînokî *rd* **1.** çatlakça, deli bozukca **2.** azgınca, çılgınca
dînomîno *rd/h* **1.** deli deli **2.** zıpırca, delişmence (yek) ~ **kirin** (birini) deli etmek, çılgına çevirmek
dînomînobûn *m* **1.** dellenme **2.** kudurma (çok kızma, öfkelenme)
dînomîno bûn *l/ngh* **1.** dellenmek **2.** kudurmak (çok kızmak, öfkelenmek)
dînoyî *rd* **1.** delice, delimsi **2.** sinirli, öfkeli **3.** çılgın, deli ~ **bûn 1)** delirmek **2)** cinnet getirmek
dînoyîbûn *m* delirme, çıldırma
dînoyî bûn *l/ngh* delirmek, çıldırmak
dînozor *zo/m* dinozor
dînûharbûn *m* çılgınlaşma
dînûhar bûn *l/ngh* çılgınlaşmak
dînveşêr *rd* gizli din taşıyan
dînxane *m* akıl hastahanesi, timarhane,
dînzan *nd/nt* dinbilimci
dînzanî *m* dinbilim
dîploma *m* diploma
dîplomasî *m* **1.** diplomasi (uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü) **2.** diplomasi (yabancı bir ülkede ve uluslararası toplantılarda ülkesini temsil etme işi ve sanatı) **3.** diplomasi (bu işte çalışan kimsenin görevi, mesleği) **4.** diplomasi (bu görevlilerin oluşturduğu topluluk) **5.** mec diplomasi (güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklik)
dîplomat *nd/nt* **1.** diplomat (uluslararası konularda ülkesini temsil etmekle görevlendirilen kimse) **2.** mec diplomat (ilişkilerinde kurnaz ve becerikli olan)
dîplomatî *m* diplomatlık
dîplomatîk *rd* diplomatik
dîplomatkar *nd/nt* diplomat
dîplomatkarî *m* diplomatlık
dîq *m* dikiz
dîqat *m* **1.** dikkat * **min dîqat kir lê min tiştek fêm nekir** dikkat ettim, ama bir şey anlayamadım **2.** *mec* dikkat (ilgi, özen) **3.** b dikkat (dikkat ediniz) ~ **be!** dikkat!, dikkat et! ~ **bike** dikkat et ~ **kişandin** dikkat çekmek ~ **kirin** dikkat etmek ~**î (yekî) bûn** (birinin) izine basmak ~**î karê xwe bûn 1)** işinin adamı olmak **2)** işi ciddiye almak ~**î karê xwe ye** işinin adamı
dîqe dönemeç, viraj
dîqkirin *(argo) m* dikizleme
dîq kirin *l/gh* dikizlemek, dikiz etmek (veya geçmek)
dîrek *m* direk * **dîreka keştiyê** gemi direği ~**a mezin** *der* ana direk
dîreksiyon *tek/m* direksiyon ~ **li aliyê çepê şikandin** sol yapmak
dîrektîf *m* direktif, talimat, yönerge ~ **dan** direktif vermek, talimat vermek
dîrekvan *der/n* direkçi
dîrekxane *m* kirişhane
dîrhem *n* dirhem
dîrok *m* **1.** tarih (bir olayın gününü, ayını veya yılını bildiren söz veya gün) **2.** tarih (bilim dalı olarak) * **dîroka Kurdan** Kürt tarihi **3.** tarih (evrensel tarihin herhangi bir bö-

lümünü ele alan anlatı) * **dîroka serdema nêzîk** yakın çağ tarihi **4.** tarih (kitabı) **5.** tarih (dersi) ~ **avêtin (cihekî)** tarih atmak (veya koymak) ~**a (tiştekî) xuya (an jî diyar) kirin** tarihlendirmek ~**a zayînî (an jî mîladî)** miladî tarih
dîrokçe *m* tarihçe
dîrokdêr *rd* tarihî
dîrokhez *nd/nt* tarihsever, tarihi seven
dîrokhezî *m* tarihseverlik, tarih sevgisi
dîrokî *rd* **1.** tarihsel, tarihî (tarihle ilgili, tarihe dair) **2.** tarihî (tarihe geçmiş) **3.** *mec* tarihî (unutulmayan, anılma değeri olan)
dîroknas *nd/nt* tarihçi, tarih uzmanı
dîroknasî *m* tarihçilik, tarih uzmanlığı
dîroknivîs *nd/nt* **1.** tarihçi, tarih yazarı, tarihçi yazar **2.** dîr vak'anüvis
dîroknivîsî *m* **1.** tarih yazarlığı **2.** vak'anüvislik
dîroktomarî *m* kronoloji
dîrokzan *nd/nt* tarihçi, tarih uzmanı
dîrokzanî *m* tarihçilik, tarih uzmanlığı
dîrokzanîtî *m* tarihçilik
dîsa *h* **1.** gene, yine * **dîsa ez hatim** gene ben geldim **2.** bir daha, tekrar, yeniden ~ **dest pê meke!** başlama! (tekrarlama anlamında) ~ **jî** yine de * **pere ji we stendibin jî dîsa baş e** sizden para almaları gene de iyi ~ **wekî carê ji caran** yine eskisi gibi
dîsgotin *m* **1.** nakarat, kavuştak (türkü ve şarkılarda tekrar edilen kısım) **2.** *wj* nakarat
dîsiplîn *m* **1.** disiplin, düzence, düzen bağı, sıkı düzen **2.** disiplin (öğretim konusu olan veya olabilecek konuların tümü, bilim dalı) ~ **pêk anîn** disiplik altına almak
dîsîmilasyon *rz/m* disimilâsyon, benzeşmezlik
dîsk *sp/m* **1.** disk **2.** disk (gramafon plağı) ~ **avêtin** disk atmak
dîskalîfiye *m* diskalifiye
dîskalîfiyebûn *m* diskalifiye olma
dîskalîfiye bûn *l/ngh* diskalifiye olmak
dîskalîfiyekirin *m* diskalifiye etme
dîskalîfiye kirin *l/gh* diskalifiye etmek
dîskavêj *nd/nt* disk atıcı
dîskjen *m* diskçalar
dîskjokey *nd/nt* diskjokey
dîskjokeytî *nd/nt* diskjokeylik
dîsko *m* disko, diskotek
dîskotek *m* **1.** diskotek, disko **2.** diskotek (plâk, ses bandı koleksiyonu)
dîskxane *m* disk sürücüsü
dîspanser *m* dispanser
dîspêç *der* dispeç
dîspêçer *nd/nt* dispeççi
dîsprosyûm *kîm/m* disprosyum (kısaltınası Dy)
dîstrîbutor *nd/nt* **1.** distribütör, dağıtıcı **2.** *m* distribütör, dağıtıcı (motorlarda yüksek gerilimli akımı bujilere gönderen aygıt) **3.** *m* distribütör (su tevzih aleti)
dîstrîbutorî *m* distribütörlük
dîtane *m* **1.** öğreti, doktrin **2.** mat kuram, teorem
dîtanedar *rd* doktrinli
dîtanekar *rd/nd* **1.** doktrinci, öğreti sahibi **2.** kuramcı
dîtanekarî *m* **1.** doktrincilik **2.** kuramcılık
dîtanekirin *m* kuramlaştırma
dîtane kirin *l/gh* kuramlaştırmak
dîtaneyî *rd* kuramsal
dîtbarî *rd* görsel
dîtek *m* buluş, keşif
dîtin *m* **1.** görme, görüş * **mesafeya dîtinê** görüş mesafesi (göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılama, seçme) **2.** görme (anlama, kavrama, sezme) **3.** görüş, görme (yanına gidip konuşma) **4.** görüş, fikir (bir şey hakkında yargıya varma, değerlendirme) **5.** görme (belirli bir zaman içinde bir olaya tanık olma, izleme) **6.** görme (kendisine yapılma, bir davranışa maruz kalma) **7.** görme (alma) **8.** görme (bir şeye erişme) **9.** görme (bir işleme uğrama) **10.** görme (yer için; yüzü bir yöne olma, bakma) **11.** görme (ziyaret etme) **12.** görme (karşılaşma, rastlaşma) **13.** görme (gözlerin görmediği durumlarda başka organlarla algılama) **14.** görme (sahne olma, geçirme) **15.** görme (olumsuz anlamada; bir işin hiç yapılmadığını belirtir) **16.** görme (sayma, herhangi bir şey gibi görme) **17.** görme (gezme) **18.** gezme (bir yeri görüp inceleme) **19.** görme (verme) **20.** görmek (karşı oyuncunun yapacağı vuruşu önceden görüp ona göre hamle alma) **21.** bulma (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşma, bir şeyi elde etme) **22.** bulma (kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirme) **23.** buluş, bulma, keşif, keşfetme **24.** bulma (nail olma) **25.** bulma (herhangi bir görüşe, bir yargıya varma) **26.** bulma (seçme, uygun sayma) **27.** bulma (sağlama, temin etme) **28.** bulma (kabahat, suç, kusur için yüklenme) **29.** bulma (yardımcı fiil olarak kullandığında; erişme) **30.** bulma (cezaya uğrama) **31.** bulma, temin etme ~**a kêmî** xwe küçümseme, hor görme ~**a (yekî)** xwestin göreceği gelmek (veya göresi gelmek)
dîtin *l/gh* **1.** görmek (göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek) * **ez wan kesên ku tên dibînim** ben o gelenleri görüyorum **2.** görmek (anlamak, kavramak, sezmek) * **min dît ku wê weziyet ber bi xerabiyê ve here** işin kötü bir sonuca varacağını gördüm **3.** görmek (yanına gidip konuşmak) * **ez dê îro gerînende bibînim** bu gün müdürü göreceğim **4.** görmek (bir şey hakkında yargıya varmak, değerlendirmek) * **ez rewşê baş nabînim** durumu kötü görüyorum **5.** görmek (belirli bir zaman içinde bir olaya tanık olmak, izlemek) * **ez wek kese-**

kî ku di wê çerxê de sê şer dîtibin, dipeyivim o devir de üç savaş görmüş birisi olarak konuşurum **6.** görmek (kendisine yapılmak, bir davranışa maruz kalmak) * **îşkence dîtiye** işkence görmüş **7.** görmek (almak) * **jê ders dîtiye** ondan ders görmüş **8.** görmek (bir şeye erişmek) * **berîka wê pere dîtiye** cebi para görmüş **9.** görmek (bir işleme uğramak) * **vê birîn derman dîtiye?** bu yara tedavi görmüş mü? **10.** görmek (yer için; yüzü bir yöne olmak, bakmak) * **mala me tavê dibîne** bizim ev güneş görüyor **11.** görmek (ziyaret etmek) * **em çûn me ew jî dît** gittik onu da gördük **12.** görmek (karşılaşmak, rastlaşmak) * **gava ku hatiye ew dîtiye** gelirken onu görmüş **13.** görmek (gözlerin görmediği durumlarda başka organlarla algılamak) * **kor bi tiliyên xwe dibîn** körler parmaklarıyla görürler **14.** görmek (sahne olmak, geçirmek) * **vê deştê gelek şer û ceng dîtine** bu ova çok savaş görmüş **15.** görmek (olumsuz anlamada; bir işin hiç yapılmadığını belirtir) * **kî dizane ku ji kengê ve ye vê bermalê rûyê gêziyê nedîtiye** bu ev kimbilir ne kadar zamandan beri süpürge yüzü görmemiş **16.** görmek (saymak, herhangi bir şey gibi görmek) * **min jî wekî ku ez ew bim, bibîne** beni de oymuşum gibi gör **17.** görmek (gezmek) * **min ev der dîtin** oraları gördüm **18.** gezmek (bir yeri görüp incelemek) * **xanî dîtibû lê neecibandibû** bu evi gezmiş, ama beğenmemişti **19.** görmek (vermek) * **te ew çend pere qezenc kirin, hinekî me jî bibîne** o kadar para kazandın, biraz da bizi gör 20. görmek (karşı oyuncunun yapacağı vuruşu önceden görüp ona göre hamle alması) **21.** bulmak (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşmak, bir şeyi elde etmek) * **ji bo ku ez mijarekê bibînim ez serî li hezar tiştî dixim** bir konu bulmak için bin bir çeşit şeye muracaat ediyorum **22.** bulmak (kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirmek) * **min pereyê xwe dît** paramı buldum **23.** bulmak, keşfetmek * **ez lê dixebitim raza cewhera vê hêzê bibînim** şu kuvvetin, cevherin sırrını bulmağa çalışıyorum **24.** bulmak (nail olmak) * **tiştê ku ez tê difikirîm min di jina xwe de nedît** karımda hiç düşündüğüm şeyleri bulmadım **25.** bulmak (herhangi bir görüşe, bir yargıya varmak) * **min jî ev yek aqilane dît** ben de bunu akıllıca buldum **26.** bulmak (seçmek, uygun saymak) * **carinan ji wan re qiyafetên nû û xweşik didîtin** bazen onlara güzel ve yeni kıyafetler buluyordu **27.** bulmak (sağlamak, temin etmek) * **tu meraq meke, ji bo xwarinê ez dê ji xwe re tiştinan bibînim** sen merak etme, yemek için kendime bir şeyler bulurum **28.** bulmak (kabahat, suç, kusur için yüklenmek) * **qebahet di min de nebîne, min berê gotibû ku dê wiha bibe** bana kabahat bulma, ben böyle olacağını vaktiyle söylemiştim **29.** bulmak (yardımcı fiil olarak kullandığında; erişmek) * **tu dê şîfayê bibînî** şifa bulacaksın **30.** bulmak (cezaya uğramak) * **dê cezayê xwe ji Xwedê bibîne** cezasını Allah'tan bulacak **31.** bulmak, temin etmek **... wekî ~** gibi almak, almak * **gotinek wekî henekan dîtin** bir sözü şakaya almak **~a gavekî û salekî yek e** ziyaretin kısası makbuldur **~a ku min dît** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) * **dîtina ku min dît, li pêşberî min** e bir de ne göreyim, karşımda **~a rihelê** çeyizi görmeye gitme **~a teng** dar görüş * **dît ez im nedît diz im** görürse zaten görür görmese hırsız olan ben değilim * **dîtiye û derbas kiriye** görmüş geçirmiş * **Helik û Helwend dîtin** Hanya'yı Konya'yı anlamak * **nedîtin û dîtin** sonradan görmüşlük * **nedîtine û dîtine** sonradan görme * **nedîtî tu çima dibêjî heft û nîv!** abacı kebeci ara yerde sen neci?

dîtinî *m* 1. görüş, görme 2. buluş, bulma 3. *rd* görsel

dîtinî-bihîstinî *rd* görsel-işitsel

dîtinkî *rd* görsel

dîtir *nd* diğer, diğeri, başka, gayri, öteki, evelki

dîtirk *rd* digeri

dîtî *m* buluntu * **eşyayên dîtî** buluntu eşyalar

dîtok *rd* gören

dît û nedît *rd* zıpçıktı

dîw *bot/m* pazı, yaban pancarı

dîwal *m* dival (bir tür sırmalı işleme)

dîwan *m* 1. divan 2. dîr divan (meclis) 3. *wj* divan (divan şairlerin şiirlerini topladıkları eser) 3. divan (sedir) 4. oda * **dîwana bazirganiyê** ticaret odası **~a Dadiyê (Dadmendiyê** an jî **Adaletê)** Adalet Divanı **~a mezin** (an jî **bilind)** yüce divan **~a rûmetiyê** haysiyet divanı **~a serokatiyê** başkanlık konseyi (veya divanı)

dîwana bilind *nd* yüce divan

dîwana esheban *nd* doğudan doğup batıdan batan on taneden oluşan yıldız grubu

dîwana herbê *nd* divanıharp, askeri mahkeme

dîwana hesyetê *nd* haysiyet divanı

dîwana muhesebat *nd* sayıştay

dîwana pîrmendan *nd* senato

dîwana rûmetiyê *nd* haysiyet divanı

dîwanbêj *nd/nt* halk ozanı

dîwançe *m* divançe

dîwane *rd* 1. divane (deli, kaçık, budala) 2.

dîwanebûn *m* 1. delirme, çıldırma 2. çılgınlaşma

dîwane bûn *l/ngh* 1. delirmek, çıldırmak 2. çılgınlaşmak

dîwanebûyî *rd* delirmiş, çıldırmiş kimse

dîwanebûyîn *m* 1. deliriş, çıldırış 2. çılgınlaşma

dîwanetî *m* **1.** divanelik **2.** çılgınlık
dîwanke *m* kürsü
dîwankî *m* dinleti müziği
dîwanxane *m* **1.** divanhane, toplantı salonu (divanın toplandığı yer) **2.** kabul salonu, misafir kabul yeri
dîwar *n* **1.** duvar (yapı duvarları için) * **dîwarê xanî** evin duvarı **2.** duvar (bir toprak parçasını sınırlayan taş, tuğla, kerpiçten yapılan engel) ~ **biguh in** yerin kulağı vardır ~ **kişandin** duvar çekmek ~ **lê kirin** duvar örmek, duvar çekmek ~**ê bêherî** kuru duvar (harçsız örülen duvar) ~**ê deng** ses duvarı (**yek**) ~**ê derve ye** (biri) bugün var ya yok ~**ê mezin** ana duvar ~**ê more** moloz duvar ~**ê nav (hinekan) pelişîn** aralarında saygı sevgi kalmamak ~**ê rast hilnaweşe** dürüst olana bir şey olmaz ~**ê ziwa** kuru duvar ~**o bêeybo bêar o** insanın evi gibisi yok ~**o ez ji te re dibêjim, bûkê tu fehm bike** kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla (dinle veya işit)
dîwarçêker *n* duvarcı, duvar ustası
dîwarçêkerî *m* duvarcılık, duvar ustalığı
dîwarwarî *rd* duvar gibi
dîweder *rd* saydam, şeffaf
dîwederane *h* saydamca, şeffafça
dîwederî *rd* saydamca, şeffafça
dîwederîbûn *m* saydamlaşma, şeffaflaşma
dîwederî bûn *l/ngh* saydamlaşmak, şeffaflaşmak
dîwederîbûyîn *m* saydamlaşma, şeffaflaşma
dîwederîkirin *m* saydamlaştırım, şeffaflaştırma
dîwederî kirin *l/gh* saydamlaştırmak, şeffaflaştırmak
dîwederîkirî *rd* saydamlaştırılmış olan
dîwederîtî *m* saydamlık, şeffaflık
dîwederkî *h* saydamca, şeffafça
dîwer *nd/nt* şahit
dîwerî *mt* şahitlik
dîxer *bnr* dîger
dîxerkam *nd/nt* dîgerkâm, özgeci
dîxerkamî *m* dîgerkâmlık, özgecilik
dîz *m* **1.** çömlek **2.** güveç (içinde yemek pişirilen toprak kap)
dîzanterî *bj/m* dizanteri
dîzayn *m* dizayn, tasar çizim
dîzayner *nd/nt* dizayner, tasar çizimci
dîzbelok *bot/m* **1.** yer elması (Helianthus tuberosus) **2.** yer elması (bu bitkinin besin olarak yararlanılan kök sapı)
dîzdar *n* dizdar (kale mühafızı, kale bekçisi)
dîzik *m* **1.** çömlek, küçük çömlek **2.** güveç (içinde yemek pişirilen toprak kap) ~ **dibêje binê min zêrîn e, hesk dibêje ez ji ku têm?** tencere dibin kara, seninki benden kara ~ **û xilik** çanak çömlek ~**a devgirtî** ketum, kazanı kapalı kimse (**yek**) ~**a devgirtî bûn** (birinin) kazanı kapalı kaynamak ~**a ku bikele wê di dev de bibêje bilq û biavêje** kaynayan kazan kapak tutmaz ~**a xericandî ji ya nexericandî çêtir e** denenmiş bir şey her zaman denenmemişe tercih edilmeyidir ~**ê got binê min zêrîn e, heskê got ez ji ku têm, niha ez ji binê te derketim** tencere dibin kara, seninki benden kara (birbirimizi biliriz)
dîzil *m* güveç (içinde yemek pişirilen toprak kap)
dîzî *m* güveç (güveçte pişirilmiş yemek)
do (I) *nd* **1.** dün **2.** h dün (bugünden bir önceki günde) * **do got** dün söyledi ~ **na pêr** evvelki gün
do (II) *mzk/m* **1.** do (gam (II) dizesinde sî ile re arasındaki ses **2.** do (bu sesi gösteren nota işareti)
dobe (I) *m* sıra * **dobeya min e** benim sıram
dobe (II) *m* **1.** şire, bal gibi şeylerin süzülmüş özü * **dobeya hêjîrê** incir şiresinin özü **2.** dibinde tortu bulunan ve süzülmesi için bir kaba bırakılan bal **3.** ağda ~ **kirin** ağda yapmak (veya yapıştırmak)
dobebûn *m* ağdalanma, ağdalaşma
dobe bûn *l/ngh* ağdalanmak, ağdalaşmak
dobebûyî *rd* ağdalı
dobelan *bot/m* yer mantarı, keme (Tuber melanosporum)
doberan *bnr* dobelan
Dobê Ekber *ast/nd* Büyük Ayı
Dobê Esqer *ast/nd* Küçük Ayı
doç *m* **1.** kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) **2.** *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~**a xwe dan ser milê xwe 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~**a xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) **xwe** kuyruğunu kısmak
doçbizin *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki
doçent *nd/nt* doçent
doçentî *m* **1.** doçentlik (doçent olma durumu) **2.** doçentlik (doçentin görevi)
doçik *m* **1.** kuyruk, pöçük (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) **2.** kuyruk (kuşlarda gövdenin art yanında bulunan tüy demeti) **3.** *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) **4.** mec kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) **5.** kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) **6.** kuyruk (bir harfın bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **lê kêm e** başında torbası eksik ~ **rep kirin 1)** kuyru-

ğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) 2) kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) **~a xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) **xwe** kuyruğunu kısmak
doçxonpal *nd* kıvrımlı kuyruk
dodank *m* küçük ayran tulumu
dodik *zo/nd* taçlı, benekli bir kuş
dodo *zo/m* ağaçkakan (Picus)
dodok *rd* duyan
dog *m* sırayla tutulan nöbet
dogma *fel/m* dogma, inak
dogmakirin *m* dogmalaştırma
dogman *m* kuruntu, işkil
dogmanî *rd* kuruntulu, işkilli
dogmaparêz *fel/nd* dogmacı, dogmatist
dogmaparêzî *fel/m* dogmacılık, dogmatizm
dogmaperest *fel/nd* dogmacı, dogmatist
dogmaperestî *fel/m* dogmacılık, dogmatizm
dogmatîk *fel/nd/rd* dogmatik, inaksal
dogmatîst *fel/nd* dogmatist, dogmacı, inakçı
dogmatîzekirin *m* dogmalaştırma
dogmatîze kirin *l/gh* dogmalaştırmak
dogmatîzm *fel/m* dogmatizm, dogmacılık, inakçılık
dohn *bnr* don
dohter *bnr* doter
dohtin *bnr* dotin
dojdar *nd/nt* hekim, doktor
dojdarî *m* **1.** doktorluk, hekimlik (hekim olma durumu **2.** hekimlik, tababet (hekimlik mesleği)
dojeh *m* **1.** cehennem **2.** değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer **3.** mec cehennem (çok sıkıntılı yer)
dojehî *rd* **1.** cehennemî, cehennemle ilgili **2.** cehennem sâkini, cehenneme layık kimse) **3.** cehennemlik (öldüğünde cehenne gideceğine inanılan kimse)
dojehketî *rd* cehennemlik (cehenneme gittiğine inanılan kimse)
dojistan *m* cehennem gibi yer
dok (I) der/m dok
dok (II) *m* yayık
doka *m* yayık
doktor *nd/nt* **1.** doktor, hekim **2.** doktor (bir üniversiteyi veya yüksek okulu bitirdikten sonra bir bilim dalında başarılı bir sınav ve eserle verilen unvan) **~ê hişnasiyê** akıl doktoru
doktora *m* **1.** doktora (doktor unvanını kazanmak için verilen sınav) **2.** doktora (bir üniversiteyi veya yüksek okulu bitirdikten sonra bir bilim dalında, sınav ve bilimsel bir eserle erişilen derece)
doktoradar *rd* doktoralı
doktorê çavan *nd* göz doktoru
doktorî *m* **1.** doktorluk (doktor olma durumu) **2.** doktorluk (doktorluk mesleği) doktor **~iya çavan** göz doktorluğu, gözcülük
doktorname *m* doktora
doktrîn *m* doktrin, öğreti
dokuman *m* dokuman, belge
dokumanter *rd* **1.** dokumanter, belgesel **2.** dokumanter, belgesel (belge niteliği taşıyan film veya televizyon programı)
dokument *m* doküman, belge
dokumentasyon *m* dokümantasyon
dokumenter *rd* dokümanter
dol (I) *erd/m* **1.** vadi **2.** geçit, derbent
dol (II) *m* **1.** kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap) **2.** buğday hunisi **~a aşê** buğday hunisi
dol (III) *m* davul
dol (IV) **1.** tül **2.** tür, çeşit
dol (V) *m* tekerlek
dol (VI) *m* düğün
dol (VII) *n* **1.** döl **2.** soy, zürriyet, nesil **3.** nesep, nesil, döl (hayvanlar için) **~ê beranê sor heta heft nifşan dom dike** yedi nesile kadar soya çekimi olduğunu anlatan bir deyim **~ê qehpikê** kahpe dölü
dolab *m* **1.** dolap (genelikle tahtadan yapılmış, bölme ve çekmecelerine eşya konulan kapaklı mobilya) **2.** dolap (dönerek çalışan düzen) * **dolaba avê** su dolabı **3.** çıkrık (kuyudan kovayı çekmeye yarayan ve el ile çevirilen araç) **4.** *mec* dolap, düzen, entrika, hile * **bi dek û dolaba ku dê li ser serê wî bihata gerandin hisiya** çevirilen dolabı sezdi **5.** buzdolabı **~ gerandin** dolap çevirmek (veya döndürmek), entrika çevirmek, iş çevirmek, dalavere çevirmek (veya döndürmek) **~ li ser serê (yekî) hatin gerandin** dolaba girmek (veya gelmek) **~a avê** su dolabı **~a (yekî) çep gerîn** baş aşağı gitmek (sürekli zarar görmek veya kötüleşmek) **~a (yekî) çep û rast e** güvenilmez, her yöne meyil veren kimse **~a dermanan** (an jî **îlacan)** ecza dolabı **~a pêjgîran** havlu dolabı **~a qehweyê** kahve dolabı **~a (yekî) rast gerandin** (birinin) ekmeğine yağ sürmek, değirmenine su taşımak **~a (yekî) rast gerîn** yıldızı parlamak **~a (yekî) ters** (an jî **çep) gerîn** dolabı bozulmak, yıldızı sönmek **~a xwe ristin** iş çevirmek **~a xwe rast gerandin** çarkı döndürmek
dolaba cilan *nd* elbise dolabı, çamaşır dolabı
dolaba dew *nd* daldız, ağaçtan yayık
dolaba hewayî *nd* dönme dolap
dolaba kincan elbise dolabı, çamaşır dolabı
dolaba sarkirok *m* buz dolabı
dolabfiroş *nd/nt* dolapçı (satan kimse)
dolabgerî *m* düzen, entrika, tertipçi, komplo
dolabgerîn *nd/rd* dolapçı, düzenci, düzenbaz, oyunbaz, tertipçi, komplocu
dolabgêrînî *m* dolapçılık, düzencilik, düzenbazlık, oyunbazlık, tertipçilik, komploculuk
dolabok *m* çocuk arabası

dolabrês *nd/nt* dolapçı (dolap düzeniyle ip eğiren)
dolabrêsî *m* dolapçılık
dolabrêsk *bnr* dolabrês
dolabvan *nd/nt* **1.** dolapçı (yapan kimse) **2.** çıkrıkçı
dolabvanî *m* çıkrıkçılık
dolandin *m* söylenme, söylenip durma
dolandin *l/gh* söylenmek, söylenip durmak
dolar *n* dolar
dolav *bnr* dolab
dolbend *m* **1.** tülbent **2.** *rd* tülbent (bu bezden yapılmış baş örtüsü)
dolbendfiroş *nd/nt* tülbentçi
dolbûn *m* yuvarlanma
dol bûn *l/ngh* yuvarlanmak
dolçe *m* tas, büyük tası
dole *m* dere
dolemer *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kirin** bellemek
dolgirtin *biy/m* dölleme
dol girtin *l/gh* döllemek
dolgirtî *rd* döllenmiş
Dolik *ast/m* Kova (burcu)
Dolik (I) *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
dolik (II) *m* **1.** vadi **2.** dağ eteğinde ufak girintiler
dolim (III) *m* dönüm (bin metre karelik alan ölçüsü)
dolim (IV) *m* kere, kez, defa
doliw *m* idare, yönetim
doliwgeh *m* yönetim yeri, idarehane
doliwger *nd/nt* idareci, yönetici
doliwgerî *m* **1.** idarecilik, yöneticilik **2.** idare, yönetim
doliwgerîtî *m* idarecilik, yöneticilik
doliwî *rd* idarî, yönetimsel
dolîdang *m* **1.** salıncak, hamak **2.** sallanan koltuk
dolîkosefal *ant nd/rd* uzun kafalı
dolîn *m* söylenip durma
dolîn *l/ngh* söylenip durmak
dolîw *bnr* doliw
dolkirin *m* yuvarlatma
dol kirin *l/gh* yuvarlatmak
dolmatî *m* müsibet
dolmend *bnr* dewlemend
dolmik *bot/m* **1.** asma kabağı (Lageneria vulgaris) **2.** asma kabağı (bu bitkinin sebzesi) **3.** dolmalık kabak **4.** mec fıstık gibi (dolgun, besili ve canlı) ~**ên tijekirî** kabak dolması
doltajî *rd* tajı soylu (tazıyla köpeğin birleşmesinden meydana gelen yavru
dom *m* devam (sürme, sürüp gitme) ~ **bike!** devam!, devam et! ~ **kirin** devam etmek ~ **û dirêj** uzun süreli * **hevaltiya wan dom û dirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı ~**a dengdêran** seslilerin durumu ~**a malê zilmê tune ye** ağlayanın malı gülene hayretmez ~**a zilmê kurt e (an jî tune)** zülmün sonu yok ~**a (tiştekî) tune bûn** fazla sürmemek
domahiyê *nd* sonrası
domahî *m* **1.** devam, devamı **2.** son, arka * **mabû li domahiyê** sonda kalmıştı **3.** sonuç **4.** süre, esnasında
domahîk *m* **1.** devam, devamı (bir şeyin devamı) **2.** arka, devam, mabat (geri kalan bölüm, bitmemiş yazı, roman vb. için) * **domahîka çîrokê** masalın arkası **3.** geri (bir şeyin sona kalan bölümü) * **domahîka nivîsarê di hejmara ku bê de, dê were weşandin** yazının gerisi gelecek sayıda yayınlanacak **4.** sonuç (eserin son bölümü) **5.** *rd* son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan) **6.** *m* son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) **7.** son, akibet * **domahîka me bi xêr be** Allah sonumuzu hayır etsin
domahîkî *nd* sonrası
domam *bnr* dotmam
doman *m* süreç, proses
domandin *m* **1.** devam etme, sürdürüş **2.** devam etme, sürme, tutma (zaman alma) **3.** sürdürme, idame, sürdürüş
domandin *l/gh* **1.** devam etmek, sürdürmek **2.** devam etmek, sürmek, tutmak (zaman almak) * **vî karî tam du saet domand** bu iş iki saat tuttu **3.** sürdürmek, idame etmek
domandî *rd* devam edilmiş, sürdürülmüş
domandor *n* etraf
domanî *rd* süreçsel
domat *m* belâ
domayî *h* **1.** devam, devamı (bir şeyin devamı) **2.** sonuç, netice **3.** *rd* son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan) **4.** arta kalan **5.** boyunca * **heta domahiya rê wî xeber da** yol boyunca hep konuştu **6.** *mec* nesil, soy
domayîk *bnr* domahîk
domayî lê anîn *l/bw* sonuçlandırmak
domayî lê hatin *l/bw* sonuçlanmak
domdar *rd* **1.** devamlı, sürekli (kesintisiz olarak) **2.** süreğen **3.** kalıcı, sürekli
domdara hişk *rz/nd* ötümsüz sürekli
domdara nerm *rz/nd* sürekli ötümlü
domdarbûn *m* süreklileşme
domdar bûn *l/gh* süreklileşmek
domdarî *m* devamlılık, süreklilik
domdarkirin *m* süreklileştirme
domdar kirin *l/gh* süreklileştirmek
domder *rd* sürdürücü
domdirêj *rd* uzun s eli
domdom *m* domdom kurşunu
domek *m* süreç
domelan *bot/m* yer mantarı (Tuber melanosporum)
domerewş *fîz/m* süredurum

domîn *m* devam etme, sürme, sürüş
domîn *l/ngh* 1. devam etmek, sürmek * **şilî tam çar roj bêatlebûn domiya** yağış tam dört gün aralıksız sürdü 2. devam etmek, sürmek (zaman almak) * **ev kar du saet nadome** bu iş iki saat sürmez
domînant *rd* dominant, başat
domînantî *m* dominantlık, başatlık
domîno *m* domino
domînyon *m* dominyon
domker *rd* sürdürücü
domkêş *rd* uzun süreli, epey süren ~ **kirin** uzun sürmek
domkirin *m* 1. devam etme, sürme 2. devam etme, sürme, tutma (zaman alma)
dom kirin *l/gh* 1. devam etmek, sürmek * **şilî tam çar roj bêatlebûn dom kir** yağış tam dört gün aralıksız sürdü 2. devam etmek, sürmek, tutmak (zaman almak) * **vî karî tam du seat dom kir** bu iş iki saat tuttu
domkirî *rd* devam edilmiş, sürdürülmüş
domnekir *rd* süreksiz
domnekirî *m* süreksizlik
domnivîs *m* tükenmez kalem
domûdirêj *rd* uzun süreli, uzun ömürlü * **hevaltiya wan dom û dirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı
don *n* 1. iç yağı 2. kuyruk yağı 3. çerviş (kasaplık hayvanların iç yağında elde edilen eritilmiş yağ) 4. gaz yağı * **li kulînê tenekeyek don heye** kilerde bir teneke gaz var 5. yağ (vücudun atılması gereken amonyak, üre gibi bazı maddeleri içine alarak deriden sızan ve ter kokusunu veren madde) * **donê can** vücud yağı 4. yağ (ıtırlı bitkilerden çıkarılan uçucu, kokulu sıvı madde) ~ **girtin** yağ bağlamak (üzerine biriken yağ katılaşmak) ~ **nekî çirayê çira ronî nade** aç ayı oynamaz , kazan kaynamayan yerde maymun oynamaz ~**ê genî nabe rûn, qereçî nabe xatûn** kız kareçi hatun olmaz ~**ê heyrano jê çêkirin** pastırmasını çıkarmak, (birini) fena halde dövmek
donadon *m* tenasüh, ruh göçü
donan *n* güğüm
dondank *m* yağdanlık
donde *n* 1. soy, nesil 2. oğul, hayırlı evlat * **ne tu donde ye** oğul değil, beceriksiz
dondil *m* 1. düldül 2. atlar anası ~**a Hz. Elî** atlar anası (iri yarı kadın)
done *m* 1. veri * **doneyên îstatîstîkê** istatistik verileri 2. veri (bir sanat eserine veya bir edebî esere temel olan ana ilkeler) * **doneyên romanê** romanın verileri 3. mat veri
donekî *rd* 1. yağlı (yağı çok olan) 2. yağlı (yağdan kirlenmiş, yağdan lekelenmiş olan) * **porê donekî** yağlı saç 3. yağımsı, yağlıca canê min donekî ye vücudum yağlıca
donekîbûn *m* 1. yağlanma 2. yağlanma (yağdan kirlenme) 3. yağlılık
donekî bûn *l/ngh* 1. yağlanmak * **tenê min donekî bûye** cildim yağlanmış 2. yağlanmak (yağdan kirlenmek)
donekîtî *m* yağlılık
donê bengê *nd* bam yağı
donê bezîrê *nd* bezir yağı
donê bizir *nd* bezir yağı
donê cehterê *nd* kekik yağı
donê esîl *nd* tere yağı
donê gazê *nd* gaz yağı
donê genekan *nd* geven otu yağı
donê giya *nd* nebatî yağ
donê gulan *nd* gül yağı
donê masiyan *nd* balık yağı
donê mayî *nd* sıvı yağ
donê qetranê *nd* katran yağı
donê qurnefîlê *nd* karanfil yağı
donê ron *nd* sıvı yağ
donê şilemenî *nd* sıvı yağ
donê xaşxaşê *nd* haşhaş yağı
donê zeytê *nd* zeytin yağı
dongî *m* 1. son (bir şeyin sonu) 2. sonuç, netice
donim *m* dönüm (bin metre karelik alan ölçüsü)
donimî *m* 1. dönümlük * **li pişta xanî bexçeyê me yê bi qandî sê donimî heye** evin arkasında üç dönümlük bahçemiz var 2. dönümlük (miktar olarak) * **bi qasî du donimî genimê min heye** iki dönümlük buğdayım var
donkirî *rd* yağlı, yağlanmış olan
dontêdan *m* 1. yağlama 2. gazlama
don tê dan *lbw* 1. yağlamak 2. gazlamak
donzdeh *bnr* dozdeh
dopîng *m* doping
dopîngkirin *m* doping yapma
dopîng kirin *l/gh* doping yapmak
dopîngkirî *rd* dopingli
doq (I) *m* Amerikan bezi
doq (II) *rd* 1. fırlak 2. hödük * **enîdoq** hödük alınlı 3. şiş (şiş olan yer)
doqbûn *m* 1. dikilip kalma 2. şişip kalmak, hödükleşme
doqbûn *l/ngh* 1. dikilip kalmak 2. şişip kalmak, hödükleşmek
doqdoke *rd* iri kıyım, izbandut
doqik (I) *m* toplu iğne
doqik (II) *n* 1. tokmak 2. kapı tokmağı 3. sopa, kalın kısa değnek 4. odun dan topuz ~ **ji bin eba derxistin** (bir kimseye) aba altından değnek göstermek
doqişk *m* bir baston türü
doq kirin *l/gh* 1. şişirip kalmasını sağlamak 2. şişirmek, hödükleştirmek
Doqo *nd* Ayvaz (karısının kocana verdiği ad) * **em li malê du kes in, Loqo û Doqo** evde iki kişiyiz bir Köroğlu bir Ayvaz
dor *m* 1. çevre, etraf, dolay * **ez li dora xanî gerîm** evin çevresini dolaştım 2. sıra, keşik, nöbet * **dora wî ye** onun keşiği * **îro dora**

te ye, tu dê mesrefê bikî bu akşam nöbet sizde, masrafı siz yapacaksın 3. sıra (bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman) * **gava ku dora wê bê em dê bikin** sırası geldiğinde yaparız 4. el (iskambil oyunlarında kâğıt atma sırası) * **niha dora min e** şimdi el bende 5. dönüm, dönüş sonrası (zaman için) * **dora salê** yıl dönümü 6. kere, kez, sefer defa, **nöbet** * **êvarkî bi zarokan re çend doran leyîstik leyîst** akşamleyin çocuklarla dört beş nöbet oyun oynadı ~ **bi** ~ sıra sıra ~ **dan (...)** -e öncelik tanımak ~ **hatin** sırası gelmek, yolu düşmek ~ **jê stendin** 1) (bir şeyin) etrafını almak 2) kuşatmak, ortaya almak (çevresini sarmak, muhasara etmek) 3) çevrelemek, kuşatmak (çokça bulunmak) ~ **lê dan girtin** 1) kaplatılmak 2) etrafını sardırtmak, çepeçevre sardırtmak 3) kuşatmak ~ **lê dan pêçandin** kuşatmak ~ **lê girtin** 1) (bir şeyin) etrafını almak 2) kuşatmaya almak 3) ortaya almak 4) kaplamak, çepeçevre sarmak ~ **lê hatin girtin** 1) kaplanmak 2) etrafı sarılmak, çepeçevre sarılmak 3) kuşatılmak 4) çevrelenmek ~ **lê hatin pêçandin** 1) kuşatılmak 2) çevrelenmek ~ **nehatin ser (yekî)** (birine) söz (veya laf) düşmemek (başkalarının konuşmasından kendisine sıra gelmemek) ~**a (tiştekî) bûn** yeri olmak (sırası, uygun zamanı olmak) ~**a darê kolandin** boğaz açmak ~**a (...) hatin** 1) sırası gelmek * **dora min hat** benim sıram geldi 2) yeri gelmek, sırası düşmek ~**a (...) hatin girtin** 1) çevrilmek * **dora xanî bi dîwar hatiye girtin** evin etrafı duvarla çevrilmiş 2) kuşatılmak ~**a (tiştekî) hatin û çûn** zamanı gelip çatmak * **dora wê hat û çû** zamanı geldi çattı ~**a hefteyê** ertesi hafta ~**a heyvê sîwan dan** ay harmanlanmak ~**a min e** 1) sıra bende 2) el bende (iskambil oyunlarında) ~**a (yekî) qerebalix e** başı kalabalık ~**a rojê** ertesi gün ~**a salê** 1) ertesi yıl 2) yıl dönümü ~**a (...) vekirin** ablukayı kaldırmak ~**a xwe anîn cih** sıra savmak (veya sırasını savmak) ~**a xwe kirin** sıra savmak (veya sırasını savmak) ~**a xwe li berê danîn** sırasını belli etmek ~**eke bi tenê** bir kerecik

doralî *h* çepçevre, çepeçevre, etraf

doram *m* etraf

doran (I) *m* etraf

doran *ant/nd* 1. ince bağırsak 2. iç yağı (hayvanlarda)

dorandin *m* 1. kaybetme 2. zarar verme

dorandin *l/gh* 1. kaybetmek 2. zarar vermek

dorandî *rd* kayip, kaybedilmiş

dorav *erd/m* ada

dorayî *m* boyut

dorbend *m* 1. çerçeve (yazı, ayna, resim gibi şeyleri süslemek veya bir yere asabilecek duruma getirmek için bunlara geçirilen kenarlık) 2. çerçeve (kapı, pencere ile bunların cam veya tablalarının yerleştirilmiş olduğu kenarlık) 3. *mec* çerçeve (bir düşünce alanının sınırları veya bu sınırlar içindeki alan) * **em di dorbenda ramaneke teng de nemînin** dar bir fikir çerçevesinde kalmayalım

dorber *m* çevre, etraf

dorbîn *bnr* dûrbîn

dorçêkirî *rd* etrafı işlemeli * **destmala dorçêkirî** etrafı işlemeli mendil

dordorik *bot/m* başı yümrü bağlayan kenger

dore *m* kilit

doredemî *rd* dönüşümlü (değişerek) * **weşîneka doredemî** dönüşümlü yayın

doredor h sırayla

doredor lê xistin *l/bw* sıra dayağı çekmek

dorevan *n* nöbetçi, muhafız

dorevanî *m* nöbetçilik, muhafızlık

dorez *m* halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember)

dorfireh *rd* 1. etraflı, etraflıca, derin (ayrıntıya önem verilerek hazırlanan) * lêkolîneke dorfireh derin bir araştırma 2. kapsamlı

dorfirehî *rd/h* 1. etraflı, etraflıca, geniş bir şekilde 2. kapsamlıca 3. *m* derinlik (özüne inerek ayrıntılarıyla kavrama gücü) * divê ku mirov bûyerê bi dorfirehî hîn bibe olayı derinliğine öğrenmek lazım

dorfirehkirin *m* 1. kapsamlılaştırma 2. derinleştirme (derinliğine inceleme)

dorfireh kirin *l/gh* 1. kapsamlılaştırmak 2. derinleştirme (derinliğine incelemek)

dorger *m* 1. etraf 2. ol tavaf

dorgerik (I) bot/m sarmışak

dorgerik (II) *bj/m* tırnak altı iltihaplaması

dorgerîn *m* tavaf, çevrinme

dorgerînek *m* bir çocuk oyunu

dorgerînk *m* çevrinti (sürekli kendi ekseni etrafında dönme)

dorgerkirin *m* tavafetme

dorger kirin *l/gh* tavaf etmek

dorgir *nd/nt* kuşatmacı

dorgirtin *m* kuşatma, etrafını (veya çevresini) sarma, ablukaya alma, çevirme, muhasara etme

dor girtin *l/gh* kuşatmak, etrafını (veya çevresini) sarmak, ablukaya almak, çevirmek, muhasara etmek

dorgirtî *rd* kuşatılmış, etrafı sarılı, çevrili, ablukaya alınmış, çevrili,

dorgirtîbûn *m* kuşatılmışlık

dorhatî *rd* sırası gelmiş olan

dorhêl *m* 1. çevre, etraf, dolay, dolayı * **ez li dorhêla xanî gerîm** evin çevresini dolaştım 2. çevre (bir kimsenin sürekli ilişkide bulunduğu insan topluluğu) 3. mec ortam (bir kimsenin veya insan topluluğunun yaşayışını etkileyen ruhsal, toplumsal ve kültürel etki-

lerin bütünü) * **dorhêla hunerî** sanat ortamı **4.** *psî* ortam (yakın çevre) **5.** ortalık (çevre, etraf) * **li dorhêlê tav tune bû** ortalıkta güneş yoktu ~**a derveyî** dış dünya
dorhêlî *rd* çevresel
dorhêşîn *m* etrafı mavili mendil
dorik *m* simit
dorinc *m* is
dorî *m* boyut
dorîkî *rd* boyutlu
dorîxe *m* **1.** tarh **2.** bir parça pirinç tarlası
dorjêstendin *m* kuşatma, çevirme, çembere alma, çevresini sarma, muhasara etme
dor jê stendin *l/bw* kuşatmak, çevirmek, çembere almak, çevresini sarmak, muhasara etmek
dorjêstendî *rd* çevrili, etrafı alınmış, sarılmış, çevrilmiş
dorlêgir *nd/nt* kuşatıcı, muhasır
dorlêgirî *m* kuşatıcılık
dorlêgirtin *m* **1.** kuşatma, ablukaya alma, çembere alma **2.** çevirme (bir yerin çevresini bir şeyle sarma, kuşatma)
dor lê girtin *l/bw* **1.** kuşatmak, ablukaya almak veya altında tutmak (çevresini sarmak, muhasara etmek) * **wê dor li bajêr bigirin** şehri kuşatacaklar **2.** çevirmek (bir yerin çevresini bir şeyle sarmak, kuşatmak) * **dor li rez girtine** bağı duvarla çevirmişler
dorlêgirtî *rd* **1.** kuşanık, muhat, ablukaya alınmış olan **2.** çevrili
dorlêpêç *m* kuşatma, ablukaya alma, çembere alma
dorlêpêçandin *m* kuşatma, çevreleme, çevirme, çembere alma, ablukaya alma veya altında tutma (çevresini sarma, muhasara etme)
dor lê pêçandin *l/bw* kuşatmak, çevrelemek, çevirmek, çembere almak, ablukaya almak veya altında tutmak (çevresini sarmak, muhasara etmek)
dorlêpêçandî *rd* kuşanık, çevrelenmiş, ablukaya alınmış olan
dorling *bnr* dornig
dormandor *m* çevre, etraf,
dormedor *m* çevre, etraf, fırdolayı
dormişk *zo/m* kakırca (muscardinus avellanarius)
dornexşekirî *rd* etrafı işlemeli
dornig *n* ayak izi, peşi sıra
dorodor *h* sırasıyla
dorpêç *m* abluka, çevirme, kuşatma, muhasere, sarma
dorpêçan *m* abluka, çevirme, kuşatma
dorpêçandin *m* kuşatma, çevreleme, çevirme, çembere alma, ablukaya alma veya altında tutma (çevresini sarma, muhasara etme)
dor pêçandin *l/gh* kuşatmak, çevrelemek, çevirmek, çembere almak, ablukaya almak veya altında tutmak (çevresini sarmak, muhasara etmek)
dorpêçandî *rd* ablukaya alınmış, sarılmış, kuşatılmış, mahsur
dorpêçandîbûn *m* kuşatılmışlık
dorpêçbûn *m* ablukaya alınma, çevrilme
dorpêç bûn *l/ng* ablukaya alınmak, çevrilmek
dorpêçî *m* kuşatma, sarma, çevirme
dorpêçker *nd/nt* kuşatıcı, muhasır
dorpêçkirin *m* **1.** kuşatma, çevirme, çevreleme, sarma (çevresini sarma, muhasara etme) **2.** kucaklama, çepeçevre sarma
dorpêç kirin *l/gh* **1.** kuşatmak, çevirmek, çevrelemek, sarmak (çevresini sarmak, muhasara etmek) * **bajar dorpêç kirin** şehrin etrafını sardılar **2.** kucaklamak, çepeçevre sarmak * **çiyayên ku zozan dorpêç kirine** ovayı kucaklayan dağlar
dorpêçkirî *rd* kuşatılmış, sarılmış, çevrili, mahsur, muhat
dorpêçkirîbûn *m* kuşatılmışlık
dorpî (I) *rd* aşırı yaramaz, söz dinlemez, asabî
dorpî *m* törpü
dorpîkirin *m* törpüleme
dorpî kirin *l/gh* törpülemek
dorsal *m* yıl dönümü
dorsênc *rd* etrafını çitli, etrafı çeperli
dorsênckirin *m* etrafını çitleme (veya çeperleme)
dor sênc kirin *l/bw* etrafını çitlemek (veya çeperlemek)
dorsênckirî *rd* etrafını çitli, etrafı çeperli
dorstandin *m* etrafını alma, sarma, çevirme
dor standin *l/gh* etrafını almak, sarmak, çevirmek
dorşeng *m* döşek
dortir *m* ertesi * **dortira salê** ertesi yıl
dor û ber *n* çevre, etraf * **ez li dor û berê xanî geriyam** evin çevresini dolaştım e
dorvegerî *rd* **1.** dönüşümlü (sıra ile) **2.** dönüşümlü (değişerek) * **weşîneka dorvegerî** dönüşümlü yayın
dorvegirtin *m* kuşatma
dor vegirtin *l/gh* kuşatmak
dos *bnr* dews
doskirin *m* bulma
dos kirin *l/gh* bulmak * dos û îspat kir bulup kanıtladı
dosiyer *m* dosyer
dosîtan *nd* dostlar
dost *nd/nt* **1.** dost (sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş) **2.** *rd* dost (iyi geçinen, aralarında iyi ilişki bulunan) * **du dewletên dost** iki dost devlet **3.** (bazı hayvanların sahibine gösterdiği sevgi için kullanılır) * **kûçik dostê mirov e** köpek insan dostudur **4.** dost, yar, sevgili (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) * **mêrik ji xwe ra dostek girtibû** adam kendine bir dost tutmuştu **5.** *n* oynaş, kırık (kadının töre ve yasalara aykırı olarak ilişki kurduğu erkek) *

dostê jinikê ye kadının oynaşı ~ **be jî pişta xwe pê girê nedin** güvenme dostuna saman doldurur postuna ~ **ji xwe re çêkirin** (an jî **dîtin**) boynuz dikmek (kadın başka erkekle ilişki kurarak kocasını aldatmak) ~ **li serê meriv neyar ji par re li meriv dinêrin** dost başa düşman ayağa bakar ~ **û dijmin** yâr ü ağyar ~ **û heval** eş dost **(ji)** ~ **û neyaran re** dost düşman (veya dosta düşmana) **~ê ji dil û can** can dostu **~ê kevn ji birayê mirov çêtir e** her şeyin yenisi, dostun eskisi **~ê malbatê** aile dostu **~ê mirov bibe kevir, serê mirov naşikêne** dostun attığı taş baş yarmaz **~ê roja reş** kara gün dostu **~ê roja teng** kara gün dostu **~ê roja teng nîn e** düşenin dostu olmaz **~ê roja xweş** (an jî **baş**) iyi gün dostu
dostan *bnr* distan (II)
dostane *h* dostça, dostane
dostanî *m* dostluk, ahbaplık ~ **danîn** dostluk kurmak ~ **kirin** dostluk etmek, ahbaplık etmek ~ **pê re danîn** (biriyle) dostluk kurmak ~ **pê re hebûn** (biriyle) geçmişi olmak (biriyle eskiye dayanan dostluğu olmak) **(bi)** ~ **(yek) xistin** ayağına çelme takmak (birinin işinden yükselmesine engel olmak) **~ya kevn pê re hebûn** (biriyle) geçmişi olmak (bir durumun daha önce geçmiş bir evresi olmak) **~ya ku dirêj bike ji birayê mirov çêtir e** her şeyin yenisi, dostun eskisi
dostik *nd/nt* **1.** dost, dostcuk (sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş) **2.** kardeşlik (kardeş kadar yakın sayılan) **3.** dost, yar, sevgili (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) * **mêrik ji xwe ra dostikek girtibû** adam kendine bir dost tutmuştu **4.** *m* kapama, oynaşma, metres, gaco, aşna fışne ez bi xwe re dostikê nagerînim ben gaco taşımam **5.** *m* oynaş (kadın için) * **qet şerm nake dostika xwe tîne malê** oynaşını utanmadan evine alıyor **6.** *n* kırık (kadının töre ve yasalara aykırı olarak ilişki kurduğu erkek) ~ **girtin** kapatmak (bir kadınla nikâhsız yaşamak) ~ **ji xwe re çêkirin** kocasını başka erkekle aldatmak **~ên hev** ahbab çavuşlar
dostikî *m* **1.** dostluk **2.** metreslik, oynaşlık, aşna fışnelik
dostiktî *bnr* dostikî
dostînî *m* dostluk
dostî *m* dostluk
dostîtî *m* dostluk
dostkî *h* dostça, tostane
dosto *b* ahbap (seslenme sözü olarak)
dostxuya *rd* dost görünen (kimse)
dosya *m* **1.** dosya **2.** dosya (belgelerin toplandığı kartondan kap) ~ **vekirin** dosya açmak
dosyakirin *m* dosyalama
dosya kirin *l/gh* dosyalamak
dosyakirî *rd* dosyalı (dosyalanmış olan)
doş (I) *m* **1.** dolaşma, gezme **2.** dönme, dönüş **3.** dolam **4.** dönüm, çevrim, devir (sürekli ve düzenli değişme)
doş (II) *m* **1.** sağım **2.** sonek olarak, yapım eki görevini görür * **çêlekdoş** inek sağıcı
doş (III) *m* seviye
doşab *bnr* doşav
doşak *rd* sağmal, sağımlı
doşan *m* sağma
doşandin *m* sağma
doşandin *l/gh* **1.** sağmak **2.** *mec* sümürmek
doşandî *rd* sağılmış olan
doşanî (I) *nd* baharda ağaya verilen küçük baş hayvan (bunun sayısı değişbiliyor)
doşanî *rd* **1.** sağmal, sağımlı **2.** sağmal (sağılan, süt veren) ~ **ye** ye kürküm ye
doşank *rd* sağmal, sağımlı
doşap *bnr* doşav
doşav *m* **1.** şire (bazı meyve ve sebzelerin öz suyuna verilen ad, üzüm şırası) **2.** şerbet, pekmez şerbeti gibi **3.** pekmez **4.** salça
doşbûn *m* **1.** dolaşma, gezme, gezinme, döneleme **2.** dolanma, dönme (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **3.** dönme (geri gelmek, geri gitme)
doş bûn *l/ngh* **1.** dolaşmak, gezmek, gezinmek, dönelemek **2.** dolanmak, dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) **3.** dönmek (geri gelmek, geri gitmek)
doşbûyîn *m* **1.** dolaşma, geziş, geziniş, döneliş **2.** dolanış, dönüş (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **3.** dönüş (geri gelmek, geri gitme)
doşdar *rd* devirli
doşe *rd* sağmal
doşedar *m* serap
doşeder *m* değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer
doşek *m* **1.** döşek **2.** harman yerine serilen ot demeti yığını **3.** yuna, belleme
doşekçe *m* minder
doşezer *m* değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer
doşik *m* seki (at, eşek, ve sığırların ayaklarında bileğe kadar çıkan beyazlık)
doşirme *m* **1.** taşlama (taş döşeme) **2.** taşlama taşı, döşeme taşı
doşirmekirin *m* taşlama (taş döşeme)
doşirme kirin *l/gh* taşlamak (taş döşemek)
doşîn *m* sağılış, sağılma
doşîn *l/ngh* **1.** sağılmak **2.** mec sömürmek * **wan didoşe haya wan jê nîn e** onları sömürüyor haberleri yok
doşîner *nd/nt* sağıcı
doşînerî *m* sağıcılık
doşkirin *m* **1.** dolaştırma, gezdirme **2.** döndürme (dönmesini sağlama)
doş kirin *l/gh* **1.** dolaştırmak, gezdirmek **2.** döndürmek (dönmesini sağlamak)

dot (I) *m* gerdanlık
dot *m* kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
dotaxa *m* ağa kızı
doter *m* kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
doteryûm kîm/m döteryum (kısaltması D)
dotin *m* sağma, sağım
dotin *l/gh* **1.** sağmak **2.** mec sağmak (aldatarak parasını çekmek)
dotinî *rd* sağmal, sağımlı
dotir *m* devrisi, erte, ertesi (gün, hafta, ay, yıl için; bir sonraki) * **dotira rojê** ertesi (veya devrisi) gün
dotî *rd* sağılmış olan
dotmam *m* amca kızı, emi kızı
dotmamtî *m* amca kızlığı
dotmîr *m* bey kızı, prenses (hükümdarn ailesinin kızı)
dotmîrî *m* prenseslik
dotşah *m* şah kızı
dotxal *m* dayı kızı
dotxaltî *m* teyze kızı
dotxwendekar *m* kız öğrenci
dotxwendekarî *m* kız öğrencilik
dov *bnr* dûv
dow *m* **1.** kuyruk **2.** vajina (hayvan için) ~ **gerandin** kuyruk yapmak
dox (I) *m* belâ * **ez ketime doxa te** belâna düşmüşüm
dox (II) *m* kıyıntı (açlık sebebiyle midede duyulan eziklik) **~a (yekî) çûn 1)** içi bayılmak, safrası kabarmak, yüreği bayılmak, yüreği ezilmek (açlık duymak) **2)** fenalık geçirmek (veya gelmek)
dox (III) *bnr* bar û dox
dox (IV) *m* sap (aletler için)
doxdestî *n* sap (alet sapı)
doxçûn *m* iç geşme, iç bayılma
doxdir *bnr* doktor
doxdirêj *rd* uzun saplı
doxhefsar *n* yular, yular takımı, çılbır (yulara takılan ip veya zincir)
doxiz *n* domuz
doxîn *m* **1.** uçkur (şalvar ve iç donunu bele bağlamak için bağ) **2.** lâstik, don lâstiği, kasık bağı **3.** *mec* uçkur (cinsel duygu veya şehvet) ~ **girtin** uçkurunu bağlamak ~ **li heram vekirin** harama uçkur çözmek **~a (yekî) di nav dest û piyên (wî) de bûn** uçkuruna düşkün olmak, uçkursuz olmak **~a xwe rast kirin** uçkurunu baglamak **(ji) ~ê axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** açık saçık konuşmak
doxînlastîk *m* **1.** don lâstiği **2.** *argo* oruspu
doxînsist rd uçkuruna düşkün, zampara
doxînsistî *m* zamparalık ~ **kirin** zamparalık etmek
doxînşil rd zampara
doxkevçî *n* kaşık sapı
doxman *nd/rd* hain
doxmanî *m* hainlik
doxmankî *h* haince
doxrişme *m* koşum yuları
doxteşî *m* iğ sapı, öreke sapı
doyîn *rd* dünkü * **barana doyîn** dünkü yağmur
doz (I) *m* **1.** dava, sorunca (hukukî korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına baş vurma) * **doz li yekî vekirin** birini dava etmek **2.** dava (savunulan, ileri sürülen düşünce) * **jinan doza xwe bi mêran nedana pejirandin** kadınlar davalarını erkeklere kabul ettirmemişler **3.** dava (sorun) **4.** dava, ülkü **5.** argo dava (sevgili) ~ **lê vekirin** (birine veya bir şeye) dava açmak * **doz li kesê ku malên wî dizîbû, vekir** malını çalan adama dava açtı ~ **li hev vekirin** davalaşmak, birbirine dava açmak ~ **vekirin** dava açmak ~ **vekolan** dava görmek **~a çi dikî?** ne istiyorsun? **~a giştî** (an jî **gelemperî)** *hiq* kamu davası **~a mezinatiyê kirin 1)** büyüklük taslanmak **2)** iskemle (sandalya veya koltuk) kavgası yapmak **~a mêraniyê kirin** kabadayılık taslamak **(li) ~ê nihêrtin** davaya bakmak
doz (II) *m* iz * **dozên pez biajo** davar izlerini sür
doz (III) *m* doz **1.** (bir ilâcın bir defada veya bir günde alınması gereken miktar) **2.** *kîm* doz, düze (bir maddenin bir bileşiğe, bir karışıma giren veya girmesi gereken belli miktarı)
doza xwîndariyê *nd/nt* kan davası
doza xwînitiyê *nd/nt* kan davası
dozaj *kîm/m* dozaj, düzem ~ **eyar kirin** *(kîm)* düzemek
dozandin *m* bulma, keşfetme
dozandin *l/gh* bulmak, keşfetmek
dozbar *rd* davalı (davası olan)
dozdar *rd* **1.** davalı **2.** *nd/nt* davacı
dozdegirêk *ant/m* on iki parmak bağırsağı
dozdeh *nd/rd* on iki
dozdehem *nd/rd* on ikinci
dozdehemîn *nd/rd* on ikinci
dozdek *m* düzine
dozdekî *m* düzine
dozdetilk *ant/m* on iki parmak bağırsağı
dozer *m* dozer, buldozer,
dozex *m* cehennem
dozexe (külhan, cehennemlik (hamanın ocağı)
dozger *nd/nt* savcı **~ê giştî** baş savcı **~ê şuraya dewletê** danıştay savcısı, yasa sözcüsü
dozgerî *m* savcılık
dozirandin *m* keşfetme
dozirandin *l/gh* keşfetmek
dozîn (I) *m* keşf, buluş
dozîn (II) *ps/m* **1.** iç güdü **2.** *zo* iç güdü **3.** *fel* güdü (kaynağı duygulanma değil, akıl olan sebep)

dozîndar *rd* iç güdülü
dozîne (I) *m* doktora, doktora tezi
dozîne (II) *m* **1.** kuram **2.** tez, sav, iddia
dozînedar *rd* doktoralı
dozînî *rd* iç güdüsel
dozkar *nd/nt* davacı, soruncacı
dozker *nd/nt* davacı, savlayıcı
dozlêbûn *m* **1.** dava konusu olma **2.** kendisine dava açılma
doz lê bûn *l/bw* **1.** dava konusu olmak **2.** kendisine dava açılmak
dozlêbûyî *rd* **1.** davalı (dava konusu olmuş şey) * **ev xaniyeke dozlêbûyî ye** bu ev davalıdır **2.** davalı (davası olan)
dozlêbûyîn *m* **1.** dava konusu olma **2.** kendisine dava açılma
dozlêkirin *m* **1.** dava etme **2.** -e isteme **3.** hesabını sorma
doz lê kirin *l/bw* **1.** dava etmek **2.** -e istemek **3.** hesabını sormak
dozlêkirî *nd/nt* **1.** davalı, soruncalı **2.** *rd* mahkemeli
dozname *hiq/m* iddianame, savca
doznêr *nd/nt* **1.** davaya bakan **2.** savcı
doznêrî *m* **1.** davaya bakma **2.** savcılık
dozvan *nd/nt* davacı
dozxwe *nd/nt* dava sahibi
dozxwaz *nd/nt* savcı
dozxwazî *m* savcılık
drahmî *n* drahmi (yunan para birimi)
drahoma *m* drahoma
draje *m* draje
dram *m* **1.** dram, drama (sahnede oynanmak için yazılmış oyun) **2.** dram (acıklı, üzüntülü olayları bazen güldürcü yönlerini de katarak konu alan sahne oyun) **3.** dram (tiyatro edebiyatı)
dramatîk *rd* **1.** dramatik (sahne oyununa özgü olan) **2.** *mec* dramatik (çoşku veren, duygulandıran) **3.** *mec* dramatik (acıklı)
dramatîzekirin *m* dramatize etmek
dramatîze kirin *l/gh* dramatize etmek
dramaturg *şn nd/nt* dramaturg, oyun yazarı, tiyatro yazarı
dramaturjî *şn/m* dramaturji
dramnivîs *şn nd/nt* oyun yazarı
dramnivîsî *şn/m* oyun yazarlığı
dranaj *bj/m* **1.** drenaj **2.** dranaj, akaçlama
drezîn *m* drezin
drêş *m* biz (eskici bizi)
du *n* **1.** iki (II., 2) **2.** *rd* iki (birden bir artık) * **du zarokên ku li serê kuçeyekê li hev dixistin, ji hev qetandin** bir sokak başında kavga eden iki çocuğu ayırdı ~ **alî lê xistin** ikili oynamak ~ **alî xebitîn** ikili oynamak ~ **çendî kirin** katlamak (sayısal olarak) ~ **emrê (yekî) kirin** herhangi birinden çok yaşlı olmak ~ **gem dan hespê xwe** atını mahmuzlamak ~ **gîsin kirin** yapılanı bir daha yapmak, tekrarlamak ~ **guh ji bo zimanekî ye** iki kulak bir dil için ~ **gul ji hev di bexçeyekî de ne xweş e** birden fazla kirvelik veya dünürlük yapmamak lazım ~ **hesp li ser afirekî naçêrin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **hespên nêr li ser alifekê nabin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **kevir dan ser hev 1)** gelecek hazırlamak **2)** birine arka çıkmak ~ **kêl bi kevirekî wergeranrdin** bir taşla iki kuş vurmak ~ **kilamên hirçê hene, her du jî li ser sêv û hêrmiyê ne** tuturmuş da gidiyor (her şeye aşırı bağlılığı anlatır) ~ **ling di tûrekî ketin** İki ayağı bir pabuça girmek ~ **malxwe di malekê de nabin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **niqte li ser hev** iki nokta üst üste ~ **parên xezaniyê nezanî ye** yoksulluk cehalettendir ~ **pere** iki paralık ~ **qedeh bi ser xwe de kirin** iki tek atmak ~ **serî di beroşekê de nakelin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **serî ne weke hev be, naçe ser balîfê** (bir şey) iki baştan olmak ~ **serî ne weka hev bin naçin ser balîfekê** huyu huyuna suyu suyuna (uygun), boyu boyuna, huyu huyuna (karı koca için) ~ **û sê duse** (tavla oyununda) ~ **şaşî nabe** başî iki kere hata yapma kabul edilmez ~ **zebeş bi destekî nayên girtin** bir koltukta iki karpuz taşınmaz
dua *m* **1.** dua **2.** dua (ibadet veya yakarma amacıyla okunan dinî değeri olan metin) * **bi şev di nav cihan de pêşiyê duayan dike, pişt re radikeve** geceleyin yatakta dua okur öyle yatar ~ **kirin** dua etmek ~ **li (yekî) bûn** duasını (veya dua) almak ~ **xwestin** dilekte bulunmak ~**ya baranê** yağmur duası ~**ya ku nebe mirov jê re nabêje amîn** duaya âmin demek ~**ya kurmoriyê** karınca duası ~**yên (yekî) çûn qebûlê** duası tutmak ~**yên (yekî) qebûl bûn** duası tutmak
duakar *nd/nt* **1.** duacı **2.** namazında niyazında olan
diaker *nd/nt* duacı
duakirin *m* **1.** dua etme **2.** mec rahmet okuma
dua kirin *l/gh* **1.** dua etmek **2.** mec rahmet okumak
dualî *rd* **1.** iki yönlü **2.** iki yüzlü (kumaş için) **3.** iki taraflı * **ev zilam dualî xebitiye** bu adam iki taraflı çalışmış **4.** ikili (iki taraf arasında yapılmış olan) * **peymana dualî** ikili anlaşma
dualîst *nd/rd* düalist, ikici
dualîzm *m* düalizm, ikicilik
duav *m* iki nehrin (veya suyun) birleştiği yer
duaxwaz *nd/nt* dilekçi, duacı
duaxwazî *m* dilekte bulunma
duaya xêrê *nd* hayırdua
duayên nimêjê namazlık, namazda okunan dualar
duba *der/m* **duba**

dubare (I) *nd* dubar
dubare (II) *m* 1. tekrarlama, ikileme 2. tekrar (bir konuşma veya yazıda aynı düşünceyi, kelimeyi birçok defa söyleme) 3. yineleme, yineleyiş 4. tekrarlanma, tekerrür 5. duble
dubarebar *rd* tekrar edilebilir
dubarebûn *m* tekrarlanma
dubare bûn *l/ngh* tekrarlanmak, tekerrür etmek
dubarebûyî *rd* mükerrer, tekrarlanmış olan
dubarebûyîn *m* tekrarlanış, tekerrür ediş
dubareker *rd* tekrarlayıcı
dubarekirin *m* 1. tekrarlama 2. ikileme, tekrarlama 3. tekrarlama, tekrar etme, yineleme, tazeleme
dubare kirin *l/gh* 1. tekrarlamak 2. ikilemek, tekrarlamak 3. tekrarlamak, tekrar etmek, yinelemek, tazelemek * **hûn dikarin pirsê dubare bikin?** soruyu tazeleyebilir misiniz?
dubarekirî *rd* tekrarlı, mükerrer
dubask *rd* iki kanatlı * **deriyê dubask** iki kanatlı kapı
dubaskî *zo/nd* iki kanatlılar
dubendik *rz* çift çizgi
dubend *nd/nt* ataşe ~**ê bazirganî ticarî** ataşe ~**ê serbazî** askerî ataşe
dubendî *m* ikilik, anlaşmazlık, ihtilaf * **di navbeyna me de dubendî heye** aramızda ikilik var ~ **derketin** anlaşmazlık çıkmak ~ **kirin nava (...)** nifak sokmak ~ **kirin nava (tiştekî)** ayırım yaratmak * **hûn dubendiyê dikin nava me** aramızda ayırım yaratıyorsunuz
dubendîtî *m* ikilik
duber *rd* iki defa yavrulamış hayvan
dubere *rd* iki taraflı, iki yönlü
duberekî (I) *bnr* dubendi
duberekî (II) *rd* iki yüzlü (iki yüzüde kullanılan kumaş)
duberî *rd* iki defa yavrulamış hayvan
dubezî *m* iki fırkaya ayrılma
dubir *m* makat
dubira *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
dubirang *zo/n* avcı kuş
dubirîne *rd* iki yıldan beri iğdiş olan (teke veya koç)
dublaj *sn/m* dublâj, seslendirme ~ **kirin** dublâj yapmak
dublajker *nd/nt* dublâjcı, sözlendirici, seslendirici
dublajkerî *m* dublâjcılık, sözlendiricilik, , seslendiricilik
dublajkirin *m* dublâj yapma, seslendirme, sözlendirme
dublaj kirin *l/gh* dublâj yapma, seslendirmek, sözlendirme
dublajkirî *rd* dublâjlı, dublâjı yapılmış olan
duble *m* duble
dubleks *m* dubleks
dublor sn/nd dublör, benzer
dublorî *m* dublörlük
dubrak *zo/n* ala doğan
ducan *bnr* ducanî
ducanî *rd* iki canlı, gebe, hamile ~ **bûn** hamile olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** hamile etmek ~ **man** hamile kalmak
ducanîtî *m* iki canlılık, gebelik, hamilelik
ducar *nd* iki kez, iki kere, tekrar
ducarbûn *m* tekrarlanma
ducar bûn *l/ngh* tekrarlanma
ducarî *m* 1. ikileme, duble 2. tekrarlama, tekerrür
ducarîbûn *m* 1. ikilenme 2. tekrarlanma, tekerrür etme
ducarî bûn *l/ngh* 1. ikilenmek 2. tekrarlanmak, tekerrür etmek
ducarîkirin *m* 1. ikileme 2. tekrarlama
ducarî kirin *l/gh* 1. ikilemek 2. tekrarlamak
ducarkirî *rd* 1. ikilenmiş 2. mükerrer
ducarkirin *m* tekrarlama
ducar kirin *l/gh* tekrarlamak
ducihî *rd* çatallı (çatal durumunda olan)
ducihîbûn *m* çatallanma
ducihî bûn *l/ngh* çatallanmak
ducihîbûyîn *m* çatallanış
ducoya ziravî ant/nd safra kanalı
duçar *rd* maruz, maruz kalmış ~ **hiştin** maruz bırakmak ~**î (...) bûn** -e maruz kalmak ~**î cerdê bûn** baskına uğramak ~**î (...) kirin** (bir şeye) maruz bırakmak ~**î (....) man** (bir şeye) maruz kalmak
duçarbûn *m* 1. rastlama 2. uğrama, mazur bulunma
duçar bûn *l/ngh* 1. rastlamak 2. uğramak, maruz bulunmak (veya olmak)
duçarî *m* 1. rastlaşma 2. maruz kalma
duçarkirin *m* 1. rastlatma 2. maruz bırakma, uğratma
duçar kirin *l/gh* 1. rastlatmak 2. maruz bırakmak, uğratmak
dûçarman *m* maruz kalma
dûçar man *l/ngh* uğramak, maruz kalmak
duçembilî *rd* ikizli (iki kollu araç)
duçendîkirin *m* katlama (sayısal açıdan katlama)
duçendî kirin *l/gh* katlamak (sayısal açıdan katlamak)
duçerxdar *rd* çift tekerli
duçerxe *m* çift teker, bisiklet
duçerxevan *nd/nt* çift tekerci
duçerxevanî *m* çift tekercilik
duçêq *n* duşak
duçêqîkirin *m* duşaklama
duçêqî kirin *l/gh* duşaklamak
duçilq *rd* çatal (ucu iki kolla ayrılmış ağaç dalı)
duçuqlî *rd* çatallı (çatal durumunda olan)
duçiqulîbûn *m* çatallanma
duçiqulî bûn *l/ngh* çatallanmak
duçiqulîbûyîn *m* çatallanış

dudank *m* su tulumu
dudeng *rz/m* iki ünlü, diftong
dudengî *mzk/m* duet, duo
dudev *rd* **1.** iki yüzlü, riyakâr **2.** çatal ağızlı, iki ağızlı (kesici aletler için)
dudevî *m* iki yüzlülük, riyakârlık
dudevok *m* kazma
dudik *m* düdük
dudil *rd* duruksun, ikircikli, tereddütlü
dudilî *m* ikircik, teredüt, duraksamalı
dudilîbûn *m* ikirciklenme, tereddüt etme, duraksama, kararsız olma
dudilî bûn *l/ngh* ikirciklenmek, tereddüt etmek, duraksamak, kararsız olmak
dudulîkirin *m* ikircilik yapma, teredüt etme
dudulî kirin *l/gh* ikircilik yapmak, teredüt etmek
dudo *n* **1.** iki (II, 2) **2.** *rd* iki (birden bir artık) ~ **bûn yek ê din bû çêlek** birlikten güç doğar, bir elin nesi var iki elin sesi var ~ ~ ikişer ikişer ~ ~ **ketin rêzê** ikişer olmak ~ **û nîv** iki buçuk ~ **û yek** iki bir (oyunda zarlardan birinin bir ötekinin iki gelmesi)
dudokirin *m* ikileme (ikiye çıkarma)
dudo kirin *l/gh* ikilemek (ikiye çıkarmak)
dudoyîbûn *m* ikileşme
dudoyî bûn *l/ngh* ikileşmek
duduyane *m* ikilik
duelo *m* düello ~ **kirin** düello yapmak
dueloker *n* düellocu
duezman *bnr* duziman
dufazî *fiz/rd* iki fazlı
dugah *mzk/m* dügah
dugan *bnr* ducanî
dugane *rd* iki canlı
duganekî *m* ruh göçü, reakarnasyon
duganî *rd* iki canlı, hamile ~ **bûn** hamile olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** hamile etmek ~ man hamile kalmak
duganîtî *m* iki canlılık, hamilelik
dugîsnî *m* ikileme, aktarma (tarlayı iki kez sürme)
dugîsnîkirin *m* ikileme, aktarma (sürülmemiş tarlayı iki kez sürme)
dugîsnî kirin *l/gh* aktarmak, ikilemek (sürülmemiş tarlayı iki kez sürmek)
dugîsn kirin *bnr* dugîsnî kirin
duguh *m* dirgen (iki dişli dirgen)
dugulî *rd* çatal (ucu iki kolla ayrılmış ağaç dalı) ~**yê darê** çatal (ağaçın ayrılma yeri)
dugur (I) *n* ince bulgur
dugur (II) *rd* tok, tokuz (sık ve kalın dokunmuş kumaş)
dugurd *n* iki katlı iplik
dugû *bnr* duguh
duh *nd* **1.** dün * **ez duh raneketim** dün uyuyamadım **2.** *h* dün (bugünden bir önceki günde)
duha *h* gündüzleyin
duhal *bnr* duhalî
duhalî *rd* iki canlı, gebe, hamile
duhalîtî *m* gebelik, hamilelik
duhanî *m* ikilik (ikisi bir arada, iki taneden oluşmuş veya iki tane alabilen) * **cezweyê duhanî** ikilik cezve
duhevsan *mat/rd* ikiz kenar
duhêk *mzk/m* ikilik (birlik notanın ikide biri uzunluğunda nota)
duhêl (I) *m* sırım ~ ~ sırım sırım * **duhêl duhêl, werîs werîs, heçî heçî, top top** sırım sırım, ip ip, çengel çengel, topluca topluca, diyerek bir ağızdan bağıran çocuklar havadan uçan kuş sürülerine komut verir tempo tutarlar
duhêl (II) *nd* düvel (devletin çoğulu)
duhêl (III) *m* iki yön
duhêlî *rd* **1.** iki yönlü **2.** ikili (iki taraf arasında yapılmış olan) * **peymana duhêlî** ikili anlaşma
duhî *rd* dünkü
duhîn *rd* dünkü
duhn *n* yağ, katı yağ
duhnê rwîn *nd* sıvı yağ
duhûl *m* davul
duhûlok *m* küçük davul
duj *m* kirli çamaşır
dujang *m* hastalık belirtisi
dujiyanî *biy/rd* iki yaşayışlı
dujiyînî *bnr* dujiyanî
dujîn (I) *rd* kirli, kirlenmiş
dujîn *m* küfür
dujn *nd* -den başka, -den hariç, gayri * **dujnê te bila kes neyê** senden başka kimse gelmesin
dujna *bnr* dujn
duk *n* dük
dukak *n* tahıl
dukan *m* **1.** dükkan **2.** dükkan (çalışılan yer) **3.** dükkan, salon * **dukana berberiyê** berber salonu ~**a hêşinahîfiroşiyê** manav
dukana caman *nd* cam evi
dukana cilan *nd* giyim evi
dukesî *rd* ikili (iki kişiden oluşmuş topluluk)
dukîte *rd/rz* iki heceli
dukîtî *m* düklük
dulane *rd* **1.** iki yönlü **2.** çift yönlü
dulayenî h iki yönlüce
dulêr *n* yar, uçurum
dulêvî *rd/rz* iki dudaksı ~**ya domdar a nerm** *rz* sürekli ötümlü çift dudaksıl
dulge (I) *m* kaside
dulge (II) *zo/n* kırkayak (Julus terrestris)
dulger *nd/nt* doğramacı
dulgerî *m* doğramacılık
dulibî *rd* ikili, ikilik (iki taneden, iki parçadan oluşan)
duling *m* halay türü
dulkê teşiyê *nd* iğ sapı
dumahî *m* **1.** son **2.** sonuç

dumahîk *m* **1.** son **2.** sonuç
dumahîk pê anîn *l/bw* sonuçlandırmak
dumaneyî *rd* **1.** iki anlamlı, ikircil **2.** çatal (iki anlamlı, iki türlü anlaşılabilir) * **gotina dumaneyî** çatal söz
dumarekol *zo/m* akrep (Scorpio)
dumayî *m* **1.** son **2.** sonuç
dumbe *rd* şişman, göbekli kimse
dumend *rd* **1.** ikili (iki parçadan oluşan, kendinde herhangi bir şeyden iki tane olan) * **prîza dumend** ikili priz **2.** ikili (iskambil, domino gibi oyunlarda iki işareti bulunan kâğıt veya pul)
dumeqes *zo/m* 1, 2 cm boyunda kırmızımsı kahverengi, kuyruk kısmı çengelli (kıskaçlı) çok ayaklı bir böcek
dumik *m* gaga
dumilî *rd* ikizli (iki kollu araç)
dumo *n* boz olan köpeklere verilen adı
dumor *rd* uğursuz
dumorî *m* uğursuzluk
dumustewî mat/rd iki düzlemli
dumuzî *m* Kürtlerde bir ritüel oyun
dun *n* soy, zürriyet
dunay *bnr* duney
dundan *m* soy, döl, nesil
dunde *n* **1.** soy, döl, nesil, zürriyet * **dundeyê mîr lê rabû** beyin soyu kurudu **2.** soy sop, zürriyet, oğul * **malbateke bêdunde** zürriyetsiz bir aile ~**yê kor** körocak
duneçel *rd* iki çatallı
duney *mzk/n* çift kamışlı üflemeli bir çalgı
dunik *m* tırnak işareti (imla kurallarında) * kirin nav dunikê tırnak içine almak
dunikul *rd* **1.** iki gagalı **2.** iki çatallı
dunîr *rd* iki yıl sabana koşulmuş öküz
duo *mzk/nd* duo, düet
dupatkirin *m* vurgulama
dupat kirin *l/gh* vurgulamak
dupatkirî *rd* vurgulanmış
duperikî *zo/nd* çift kanatlılar
duperî *zo/nd* iki kanatlılar
dupê *rd* **1.** iki ayaklı **2.** mec insan
dupêçik *bnr* dûpişk
du pênc *n* dübeş (tavla oyununda)
dupîvaneyî *rd* çifte standart
dupûçk *bnr* dûpişk
duqaçilî *bot/nd* iki çenetli
duqalikî *bot/nd* iki çenetli
duqane *rd* iki kanatlı (kapı, pencere vb. şeyler için)
duqaşilî *bot/nd* iki çenetli
duqat *rd* **1.** iki kat **2.** iki katlı, dubleks
duqolî *m* duo, düet, ikili ~ **strîn** karşılıklı çığırmak (veya türkü söylemek)
duqor *rd* iki sıralı, iki dizili
duqor kirin *l/gh* tekrarlamak
duqurt *rd* çatallı ağaç
dur *m* (r kalın okunur) inci
durandin *l/gh* kaybetmek (oyunda)
durandî *rd* kaybetmiş (oyunda)
durc *m* inci veya mücevher kutusu
durd *m* **1.** tortu, süzüntü, telve **2.** *kîm* çökel, çökelti
durdane *n* durdane, inci tanesi
durdgirtin *m* tortulaşma
durd girtin *l/gh* tortulaşmak
durdî *m* tortu, çökelti
dureh *rd* **1.** melez **2.** melez (değişik bir bitkiden üremiş)
durehbûn *m* melezlik, kırıklık, melez olma
durehî *rd* melez, kırma, kırık, azman * **hespekî durehî yê ereb** arap kırması bir at * **tejiya durehî** kırık tazı
durehîbûn *m* melezleşme
durehî bûn *l/ngh* melezleşmek
durehîtî *m* melezlik, kırıklık
durexî *m* kutup (birbiriyle karşıt olan şeylerden her biri)
durf *bnr* dirûv
durêyî *rd* **1.** iki yollu **2.** çatal, çatallı (iki anlamlı, iki türlü anlaşılabilir) * **gotina durêyî** çatal (veya çatallı) söz
durfiroş *nd/nt* inci satıcısı
durge *erd/m* ada
durgeh *bnr* durge
durgeyî *rd* adalı
durhî *m* hayvan damgası
durif (I) *bnr* dirûv
durif (II) *m* damga (hayvan damgası)
durifkirin *m* damgalama, hayvan damgalama
durif kirin *l/gh* damgalamak, hayvan damgalamak
durist *nd/nt* **1.** dürüst (doğru, sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan) **2.** *rd* dürüst, doğru (yasa, yöntem ve ahlâka bağlı) **2.** doğru (akla, mantığa uygun) **3.** doğru (gerçeğe ve kurala uygun) ~ **bûn** dürüst olmak
duristayî *m* dürüstlük
duristbûn *m* **1.** oluşma **2.** düzelme
durist bûn *l/ngh* **1.** oluşmak **2.** düzelmek
duristbûyîn *m* **1.** oluş, oluşma **2.** düzeliş
duristî *m* **1.** dürüstlük **2.** doğruluk
duristker *nd/nt* **1.** yapımcı, imalâtçı **2.** düzeltici, düzeltmen
duristkerî *m* **1.** yapımcılık, imalâtçılık **2.** düzelticilik, düzeltmenlik
duristkirin *m* **1.** yapma, oluşturma **2.** imal etme **3.** düzeltme (doğrulama) **4.** ayarlama (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirme) **5.** mzk düzenleme, arajman
durist kirin *l/gh* **1.** yapmak, oluşturmak **2.** imal etmek **3.** düzeltmek (doğrulamak) * **saetê li gorî radyoyê durist bike** saati radyoya göre ayarla **4.** ayarlamak (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirmek) * **makîne teribîbû, durist kir** makine bozuktu ayarladı **5.** *mzk* düzenleme yapmak, araje yapmak

durişt *rd* edepsiz
duriyan *m* kavşak, yol kavşağı, yol ayrımı, yol çatı
durîşqe *m* at arabası
durnas *nd/nt* inci sarafı, inci uzmanı * **durê bide durnasan** işi ehline bırak
durnasî *m* inci uzmanlığı
durne *m* yayıkta oluşan delik
durû *rd* iki yüzlü, riyakâr
durûtî *m* iki yüzlülük, riya
durûyî *m* iki yüzlülük, riyakârlı
duryan *bnr* duriyan
durzile *bot/m* ısırgan (Urtica)
Durzî *nd* **1.** Dürzi **2.** dürzü (ağır bir hakaret sözü)
dusale *rd* iki yaşında
dusaq *rd* **1.** kötürüm, özürlü, harekette güçlük çeken **2.** naçar, yoksul
dusax *m* zindan
duser *nd* bire karşı iki takası
duserî *rd* iki başlı
dustan *bnr* dıstan (I)
dustandardî *m* çifte standart
duşaxe *bj/m* difteri, kuş palazı
duşaxeyî *rd* difterili
duşem *m* pazartesi
duşeq *n* duşak
duşeqî *rd* **1.** çatal (ikiye ayrılan yol) * **riya duşeqî** çatal yol **2.** çatallı (çatal durumunda olan)
duşeqîbûn *m* çatallanma
duşeqî bûn *l/ngh* çatallanmak
duşeqîbûyîn *m* çatallanma
duşerkî *m* düello ~ **kirin** düello yapmak
duşerkîbaz *nd/nt* düelocu
duşes *m* düşes
duşesî *m* düşeslik
du şeş *n* düşeş (tavla oyununda)
duşêweyî *kîm/rd* iki şekilli
duşikandin *m* dürtme
duşikandin *l/gh* dürtmek
duşikîn *m* dürtülme
duşikîn *l/ngh* dürtülmek
duşîze *m* bakire kız
duşk *m* seki
duşnam *m* küfür
duşvan *rd* kötücül (hastalık)
duta (I) *rd* güçlü, dayanıklı
duta (II) *rd* dubleks ev, ikikatlı
dutakî *rz/m* diftong
dutar *mzk/m* yaylı bir müzik aleti
dutas *mzk/m* vurmalı bir müzik aleti
dutayî *m* dubleks
dutebeq *rd* iki katlı (ev)
dutepl *bnr* duteple
duteple *mzk/m* çifte nağra
duteplî *bnr* duteple
duterîmî *mat/rd* iki terimli
duteşeyî *kîm/rd* iki şekilli
dutêgînî *mat/rd* iki terimli
dutilî *m* iki parmaklık ölçü birimi
duwane *rd* ikili, çift, duble ~**tiya pêhesiyê duyum** ikiliği
duwanetî *m* ikilik, dualite
duwaneyî *nd/rd* ikici, düalist
duwaneyîtî *m* ikicilik, düalizm
duwanî *m* ikilik (ikisi bir arada, iki taneden oluşmuş veya iki tane alabilen) * **cezweyê duwanî** ikilik cezve
duwaroj *m* gelecek, ati
duwateyî *rd* iki anlamlı, ikircil
duwatî *m* dualite
duwazdeh *bnr* dozdeh
duwerêz *rd* dizi dizi
duwêl (I) *m* sırım deriden ip
duwêl (II) *m* düvel
duwêt *m* divit
duxeskan *bj/m* loğusa, loğusalı kadın
duxeskanî *m* loğusalık
duxeskanîtî *m* loğusalık (loğusa olma durumu)
duxis *m* kıskanma
duxisandin *m* kıskandırma
duxisandin *l/gh* kıskandırmak
duxisîn *m* kıskanma
duxisîn *l/ngh* kıskanmak
duxm *rd* kötü kalplı, bedniyaz
duxt *m* kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
duxter *bnr* duxt
duyatî *m* **1.** ikilik (iki değişik kullanımı veya uygulaması olma durumu) **2.** dualite, ikilik
duyem *rd* **1.** ikinci (iki sayısının sıra sıfatı) **2.** ikinci (sırada önem bakımından birinciden sonra gelen) **3.** *nd* ikinci (birinciden sonra gelen nesne veya kimse)
duyemîn *rd* **1.** ikinci (iki sayısının sıra sıfatı) **2.** ikinci (sırada önem bakımından birinciden sonra gelen) **3.** *nd* ikinci (birinciden sonra gelen nesne veya kimse) ~ **hatin** ikinci gelmek
duyemînî *rd* tali
duyemîntî *m* ikincilik
duyemîtî *m* ikincilik
duyîndeh *rd/h* doğuştan
duyîtî *m* ikilik (iki değişik kullanımı veya uygulaması olma durumu)
duzbat *m* penaltı ~ **avêj** penaltı kullanan
duzele *mzk/m* çift kamıştlı üflemeli bir müzik aleti
duzele *bnr* çûzele
duziman *nd* **1.** iki dil **2.** *nd/nt* iki yüzlü, kovcu
duzimanî *rd* **1.** iki dilli **2.** iki yüzlü, kovcu
duzimanîtî *m* **1.** iki dillilik **2.** iki yüzlülük
duzimantî *bnr* duzimanî
duzîn *rd* **1.** iki yaşında at **2.** iki yıldan beri yük altına alınmış at
duzîne *m* düzine
duzînî *rd* iki yaşında at
dû (I) *n* duman (bir maddenin yanmasıyla çı-

kan kara veya esmer renkli gaz) * **bêhna dû ji te tê** duman kokuyorsun ~ **berdan ser xwe** tüttürmek ~ **di kuleka (yekî) de çûn** bacası tütmek, ocağı tütmek ~ **di kuleka (wî) de hilnekişe!** soyu kurusun! ~ **di kuleka (yekî) de hilnekişîn** soyu kurumak ~ **di kuleka (yekî) de naçe** od yok ocak yok ~ **di kuleka wî de neçe û sotik vê nexe** ocağı sünsün, soyu kurusun ~ **di kuleka (yekî) de neçûn** bacası tütmez olmak ~ **di kuleka (yekî) de neçûn û sotik vênexistin** soyu kurumak, ocağı sünmek ~ **di kuleka min re biçe bes e** bacam tütsün yeter ~ **jê berdan** (an **jî derxistin)** tüttürmek ~ **ji kuleka (yekî) kişîn** bacası tütmek ~ **ji kuleka (yekî) nekişîn** bacası tütmez olmak ~ **ji serî qiloz bûn** kafasının tası atmak ~ **kişandin** tütün içmek ~ **kişandin hundirê** xwe duman almak ~ **tê re çûn** duman tütmek ~**yê ker** kokusu olan, kendisi pek sezilmeyen sinsi duman

dû (II) *nd/rd* art, peş, arka ~ **li dû caran heye** bazen insan aynı şeye tekrar gereksinim duyar **(li)** ~ **mele çûn 1)** imama uymak **2)** kamet etmek

dû (III) *bnr* deyn û dû

dûajo *nd/nt* **1.** takip edici **2.** *n* çoban yamağı **3.** *rd* artçı (geçmiş bir sanat veya edebiyat çığırını sürdüren sanatçı, hareket)

dûajotî *m* **1.** takip edicilik **2.** çoban yamaklığı

dûçar *bnr* duçar

dûçik *m* **1.** kuyruk (göz kuyruğu) **2.** biy kamçı **3.** *rd* çekik (göz) ~**a** çav göz kuyruğu ~**a milê cilan** kol bağı

dûde *m* is

dûdeman *m* **1.** arta kalma **2.** geri kalma, arkada kalma

dûde man *l/ngh* **1.** arta kalmak **2.** geri kalmak, arkada kalmak

dûdemayî *rd* **1.** arta kalan **2.** geri kalmış, arkada kalmış olan

dûderxistin *m* **1.** duman çıkarma **2.** tütme

dû derxistin *l/gh* **1.** duman çıkarmak **2.** tütmek * **vapûreke ku dû derdixist** dumanı tüten bir vapur

dûdik *m* **1.** düdük **2.** çift kamışlı üflemeli bir çalgı

dûdirêjk *rd/h* uzun uzadıya

dûga *bot/m* tüylü dalak otu (Teucrium pollium)

dûgel *m* dewlet

dûgirtin *m* dumanlanma

dû girtin *l/gh* dumanlanmak

dûgirtî *rd* **1.** dumanlı, duman kaplamış olan **2.** isli

dûhatî kirin *l/gh* eşlik etmek (bir solist, bir çalgı veya orkestra ile birlikte müzik icra etmek)

dûhêl *m* sırım

dûhn *bnr* don

dûkel *m* **1.** buhar, istim, islim **2.** duman

dûkelane h buharca

dûkelbûn *m* buhar olma

dûkel bûn *l/ngh* buhar olmak

dûkelî *rd* buharlı (buharla çalışan) * **keştiya** dûkelî buharlı gemi

dûkelîbûn *m* buharlaşma

dûkelî bûn *l/ngh* buharlaşmak

dûkelîkirin *m* buharlaştırma

dûkelî kirin *l/gh* buharlaştırmak

dûkêş *m* baca

dûkêşk *m* **1.** baca **2.** tütsü gözü

dûkirin *m* tütme

dû kirin *l/gh* tütmek * soba dû dike soba tütüyor

dûl (I) *bnr* dol (I)

dûl (II) *m* sırım

dûlêr *erd/n* uçurum

dûlge *wj/m* kaside

dûlik (I) *m* ekmek açma aracı

dûlik (II) *m* asma sülüğü

dûlik (III) *m* **1.** sırım **2.** çarık bağı

dûlik (IV) *m* kuyudan su çekme kovası (deriden)

dûm (I) *bnr* dom

dûm (II) *n* kuyruk

Dûma *m* Duma (Rus parlementosu)

dûmaç *m* bir karasaban elemanı

dûmahî *bnr* domahî

dûmahîk *bnr* domahîk

dûman *m* **1.** duman (havalanan tozların veya sisin oluşturduğu bulanıklık) **2.** tozuntu **3.** bulut (herhangi bir şeyden oluşan yoğun yığın) **4.** bj katarakt ~ **girtin** duman almak * **serê çiya dûman girtiye** dağ başını duman almış ~ **ji nav serê (yekî) çûn** tepesinin tası atmak ~ **ji serê (yekî) çûn** (an **jî rabûn)** kanı başına çıkmak (veya sıçramak veya toplamak) ~**a (wan) rakirin** duman etmek (yenmek)

dûmandin *bnr* domandin

dûmangirtin *m* **1.** dumanlanma **2.** pamuklanma (toz için)

dûman girtin *l/gh* **1.** dumanlanmak **2.** pamuklanmak (toz için) * **der û dor tev dûman girtiye** yerler pamuklandı

dûmangirtî *rd* dumanlı, duman kaplamış olan

dûmanrakirin *m* tozutma

dûman rakirin *l/gh* tozutmak

dûmat *bnr* domat

dûmayî *bnr* domayî

dûmayîk *bnr* domahîk

dûmdar *rd* kuyruklu

dûmen *m* dümen ~ **ba dan** dümen kırmak

dûmendar *rd* dümenli

dûmenvan *nd/nt* dümenci

dûmenvanî *m* dümencilik

dûmeqesk *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

dûn *rd* kıvırcık (küçük küçük kıvrımları olan)

dûne *m* koyunun kış yatağı

dûnê *m* kar üzerinde küçük baş hayvanlara yem verilme

dûng *n* koyun türünde geniş ve yayvan kuyruk
dûnîvker mat/m açı ortayı
dûpale *n* artçı orakçı
dûpaş *bnr* dûpaşk
dûpaşk *rz/m* sonek
Dûpişk *ast/nd* **1.** Akrep **2.** güneyde hür yıldız
dûpişk *zo/m* akrep (Scorpio)
dûpişkî *rd* akrep gibi
dûr *rd* **1.** uzak, ırak **2.** uzak (arada çok zaman bulunan) * **di ayendeyeke dûr de** uzak bir gelecekte **3.** uzak (eli, gücü veya hükmü yetişmez) * **ew ji van karan gelek dûr e** böyle işlerden pek uzaktır **4.** *nd* uzak (uzak yer) * **pir dûr meçe** fazla uzaklara gitme **5.** *h* uz (daha çok masallarda uzak anlamında kullanılır) ~ **be binûr be** ne kadar uzakta ise o kadar sevilirsin ~ binûr ne kadar uzakta ise o kadar sevilirsin ~ **gerîn nêzîk dîtin** gökte ararken yerde bulmak ~ **ji van deran 1)** burdan uzak dursun **2)** Allah kimseye göstermesin ~ **û dirêj** uzun uzadıya, enine boyuna * **dûr û dirêj ji meseleyê axiftin** meseleyi enine boyuna konuştular ~ **û nêzîk** er ya da geç **~î avacihan be** evlerden ırak (veya uzak), dostlar başından ırak! **~î avê xwe hildan** suyu (veya çayı) görmeden paçaları sıvamak * **ev çi ye, tu dûrî avê yî te xwe hildaye** bu ne suyu görmeden paçaları sıvamışsın? **~î çavan dûrî dilan** gözden ırak olan gönülden de ırak olur **~î daweya guneh kurê we ye, destê we ji we re** eti senin kemiği benim **~î hizûra hazir** sözüm yabana (veya sözüm meclisten dışarı) **~î malan be** evlerden ırak (veya uzak) **~î ruhan be** Allah göstermesin **~î ruhê (yekî) be** üzerinize afiyet (veya sağlık) **~î (tiştekî) sekinîn** (bir şeyden veya kimseden) uzak durmak * **hinekî dûrî mala keçika ku dixwestin birevînin, rawestiyan** kaçırmak istedikleri kızın evinden biraz uzakta durdular **~î we be** üzerimize afiyet (veya sağlık)
dûrahî *m* uzaklık
dûrakî *fiz/mat* ıraksak * **merceka dûrakî** ıraksak mercek
dûrande *nd/nt* uzaklaştırılmış, sürgün edilmiş olan
dûrandegeh *m* sürgün yeri
dûrandin *m* **1.** uzaklaştırma **2.** uzaklaştırma, sürgün etme
dûrandin *l/gh* **1.** uzaklaştırmak **2.** uzaklaştırmak, sürgün etmek
dûrandî *rd* uzaklaştırılmış, sürgün edilmiş olan
dûrang *m* menzil
dûratî *m* uzaklık
dûravêj uzak menzilli silah * **topê dûravêj** * **çekên dûravêj**
dûrayî *m* **1.** uzaklık **2.** mat uzaklık, mesafe
dûrbîn *fiz/m* **1.** dürbün, bakaç, ırakgörür **2.** *rd* ileri görüşlü, uzakgörüşlü, uzgören, uzgörür
dûrbîna esman *nd* teleskop
dûrbînî *m* ileri görüşlülük, uzak görüşlülük
dûrbînok *fiz/m* dürbün
dûrdîtin *m* ıraksınma
dûr dîtin *l/gh* ıraksınmak
dûrdîtî *rd* uzak görüşlü
dûrdîtok *m* dürbün
dû re *h* **1.** sonra, sonradan, bilâhare **2.** nihayet
dûrebîn *fiz/m* **1.** dürbün, bakaç, ırakgörür **2.** ileri görüşlü, uzak görüşlü
dûrebîn uzak görüşlü kimse
dûrebînî *m* uzak görüşlülük
dûredest *rd* **1.** elin uzanabileceği kadar **2.** ırak, uzak, erişilmesi güç
dûredûr *h* **1.** uzaktan uzağa **2.** uzun uzadıya
dûredûre *bnr* dûredûr
dûrek *m* mesafe
dûrendîş *rd* uzak görüşlü, uzgören, uzgörür
dûrendîşî *m* uzak görüşlülük
dûreperêz *m* çekince, ihtiraz ~ **(an jî îhtiraz) nîşan dan** çekince koymak
dûreragihan *m* telekomünikasyon
dûresaz *m* uzaktan kumanda
dûrexism *n* uzak akraba
dûrgan *m* dirgen
dûrge (I) erd/m ada
dûrge (II) *m* üç ya da dört ekmek anlamında kullanılan bir kelime
dûrger *rd* **1.** uzak menzilli **2.** uzak diyarları gezen seyyah
dûrhestdar *rd* telepatik
dûrhestdarî *m* telepati
dûrik (I) bir işin bitim zamanı ~ **dûr e** bitmesine daha çok zaman var **~a (wê) dûr e 1)** (bir şeyin) bitmesine daha çok zaman olmak **2)** alt yanı çıkmaz sokak (sonu gelmeyen, sonuç alınmayan işler için söylenir)
dûrik *m* **1.** mani (heceli, kafiyeli halk şiiri) **2.** hareketli şarkı, türkü türü
dûrikî *bnr* dûrik
dûring *m* **1.** açıklık, aralık, mesafe * **di uav her du maseyan de metreyek dûring heye** iki masa arasında bir metre aralık var **2.** açıklık, mesafe (dürbün, fotograf makinesi vb. için)
dûrî *m* **1.** uzaklık **2.** b hâşâ (dince aykırı görülen bir ihtimalden söz edilirken, veya zorunlu olarak veya saygıdan ötürü kullanılır) * **dûrî, li cihê ku Xwedê yek bûya, ku dudo bûya...** hâşâ, Allah bir olacağı yerde iki olsaydı ~ **civatê (an jî cemaeta hazir)** hâşâ huzurdan (veya huzurunuzdan)
dûrî aqil *rd* akıl dışı
dûrî aqilan *rd* akıl dışı
dûrî hev dîtin *l/bw* ıraksamak
dûrîdest *rd* uzak, ırak, ulaşılmaz, erişilmez
dûrîne *m* erim, menzil
dûrîtî *m* **1.** uzaklık **2.** mec hicran
dûrîtî *m* uzaklık

dûrketin *m* ırama, uzak düşme
dûr ketin *l/ngh* ıramak, uzak düşmek
dûrketî *rd* uzak düşmüş olan
dûrkirin *m* uzaklaştırma
dûr kirin *l/gh* uzaklaştırmak
dûrkirî *rd* uzaklaştırılmış olan
dûrme (I) *m* doğranmamış hayvan etinin güneşte kurutulması
dûrme (II) *rd* etli butlu
dûrnas *rd* uzak görüşlü
dûrnasî *m* uzak görüşlülük
dûrnebîn *bj/nd* **1.** miyop **2.** miyop (gözleri böyle olan kimse)
dûrnebînî *m* miyopluk
dûrnêr *rd* **1.** uzağa bakan **2.** mec hasret çeken
dûrovî *bot/m* bir üzüm türü
dûrpîv *m* telemetre
dûrûvî *bot/n* bir ot türü
dûrwelat *rd* **1.** sıladan uzak **2.** ülkeden uzak olan, uzaklaştırılmış olan
dûrwelat kirin *l/gh* sıladan uzaklaştırmak
dûrwênegiriya birûskî *nd* telefotografi
dûrwênegirî *m* telefoto
dûrxistin *m* uzaklaştırma
dûr xistin *l/gh* uzaklaştırmak
dûrxistî *rd* uzaklaştırılmış olan
dûsaq *bnr* dusaq
dûstan *m* üç gözlü portatif ocak
dûş *m* **1.** doğrultu **2.** hiza **3.** art, peş * **li dûşa min were** ardımdan gel, peşime gel
dûşdar *nd/rd* yandaş, taraftar ~**ê (yekî) bûn** (birine) yandaş olmak
dûşdarî *m* yandaşlık
dûşelk *m* alehte konuşma, karalama (bi) ~ **li dû (yekî) bûn** alehte konuşmalar yapmak
dûşirît *m* zincir (art arda gelen şeylerin oluşturduğu dizi) * **dûşirîta mêşinan** koyunlar dizisi ~ **bûn 1)** art arda dizilmek 2) art arda gitmek
dûşî *m* kız evlendikten sonra yakın çevresine dağıtılan hediyeler
dûşîze *rd* bakire, kız oğlan kız
dûşîzeyî *m* bakirelik
dûşk *m* üzerine kap kacak, kazan vb. koymak için yüksekte yapılan yer
dûşk *bnr* dişk
dû tê re çûn *l/bw* duman tütmek
dûtin *m* sıvama (sıva ile kaplama)
dûtin *l/gh* sıvamak (sıva ile kaplamak)
dûtî *rd* sıvalı, sıvanmış olan
dûv *n* **1.** kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) **2.** kuyruk (koyunun bazı türlerinde eritilerek yağı alınan bir uzantısı) **3.** *nd* art, peş, arka, art ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **kirin qamçî** sıvışmak ~ **rep kirin 1)** kuyruğu dikmek **2)** sışmak **3)** argo nalları dikmek ~**ê hev in** (şaka yolu ile, sürekli beraber olan ve birbirinden ayrılmayan kimseler için söylenir) ~**ê mişk bi arvan nabe** fare (veya sıçan) üşse başı yarılır ~**ê mişk li mala (yekî) bi ard nebûn** -de fare (veya sıçan) düşse başı yarılır ~**ê (an jî qemça) wan di bin piyê hev de bûn** *argo* (birbirinin) sırını (veya kirli çamaşırını) bilmek ~**ê xwe dan ser milê xwe 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~**ê xwe kirin gurz** kuyruğunu dikmek ~**ê xwe kirin nav lingên (an jî piyên) xwe** kuyruğunu kısmak ~**ê xwe neke bin piyê (yekî) 1)** açtırma kutuyu, söyletme kötüyü **2)** *argo* (birine) gebe kalma
dûvçik *m* kuyruk (göz kuyruğu) ~ **çêkirin** kuyruk çekmek * **Zehra di dest de kil, li çavê xwe dûvçik çêdikir** Zehra elinde sürme, gözlerine kuyruk çekiyordu
dûvda *rd* ardışık
dûvdirêj *rd* **1.** uzun kuyruklu **2.** *h* uzun (ayrıntılı), uzunca, uzun uzadıya, enine boyuna * **dûvdirêj ji meseleyê axiftin** meseleyi enine boyuna konuştular
dûvdirêjbûn *m* **1.** kuyruk olma, zincirleme (art arda, peş peşe gelme) **2.** yol uzama
dûvdirêj bûn *l/ngh* **1.** kuyruk olmak, zincirlemek (art arda, peş peşe gelmek) **2.** yol uzamak
dûvdirêjî *m* **1.** derinlik (özüne inerek ayrıntılarıyla kavrama gücü) * **divê ku mirov bûyerê bi dûvdirêjî hîn bibe** olayı derinliğine öğrenmek lazım **2.** *rd/h* etraflı
dûvdirêjkirin *m* katarlama (arka arkaya dizme)
dûvdirêj kirin *l/gh* katarlamak (arka arkaya dizmek)
dûvelan *bnr* dûvelang
dûvelang *rd/nd* peyk, uydu, kuyrukçu (bir şeye veya başkasına bağlı olan) * **divê ku hunermend ne dûvelangê tu kesî be** sanatçı hiç kimsenin kuyrukçusu olmamalıdır
dûvelangbûn *m* uydulaşma
dûvelang bûn *l/ngh* uydulaşmak
dûvelangî *m* peyklik, uyduluk, kuyrukçuluk (bağımlılık)
dûvelangîbûn *m* uydulaşma
dûvelangî bûn *l/ngh* uydulaşmak
dûvhej *nd* kuyruk salayan
dûvhejî *m* kuyruk salama
dûvhejî kirin *l/gh* kuyruk salamak
dûvhesp *bot/n* at kuyruğu
dûvik *n* **1.** kuyruk, kuyrukçuk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) **2.** mec kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) **3.** mec kuyruk, gölge (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) **4.** mec uydu (bir şeye bağlı olan) **5.** kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) **6.** kuyruk

(bir harfın bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~**ê (yekî) bernedan** ardını bırakmamak ~**ê derewan kurt e** yalancının mumu yatsıya kadar yanar ~**ê xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên**) xwe kuyruğunu kısmak
dûvika qemçûrê *nd* ağa, köylünün davarını tahsildardan saklama karşılığında köylüden aldığı pay
dûvikî *m/mec* uyduluk
dûvk *bnr* dûv
dûvkin *rd* kısa kuyruklu
dûvkişandî *rd* kuyruk kılları çekilmiş olan
dûvkurt *rd* kısa kuyruklu
dûvlan *bnr* dûvelang
dûvlerzîn *zo/m* kuyruksallayan, yont kuşu (Motacilla)
dûvlêçik *bnr* şûrik
dûvmeqesk *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
dûvmesas *zo/m* yarasa (Vespertilio)
dûvpişt *bnr* dûpişk
dûvqot *rd* kesik kuyruklu, kısa kuyruklu
dûvqut *rd* kesik kuyruklu * **roviyê dûvqut** kesik kuyruklu tilki
dûvrepk *zo/m* kuyruksallayan (Motacilla)
dûvrovî *bot/nd* bir üzüm türü
dûvsing *zo* bir çekirge türü
dûvstêrk *nd* kuyruklu yıldız
dûvteşî *zo/m* kız böceği
dûvteşîk *zo/m* kurbağa yavrusu
dûwaroj *m* **1.** yarın öbür gün **2.** gelecek
dûwêl *m* sırım
dûx *m* merdane, oklava
dûxan *m* duman, koyu ateş dumanı
dûxangirtin *m* dumanlanma
dûxan girtin *l/gh* dumanlanmak
dûxangirtî *rd* dumanlı, duman kaplamış olan
dûxin *bnr* doxîn
dûy *n* duy
dûyprîz *m* duy priz
dûz *rd* **1.** düz (yatay durumda olan, eğik olmayan) **2.** düz, doğru (kıvrımlı olmayan, bir ucundan öbür ucuna kadar değişmeyen) * **riya rast** doğru yol **3.** düz (yayvan, altı derin olmayan) **4.** düz (kıvırcık veya dalgalı olmayan saç) **5.** düz (çizgisiz, desensiz ve tek renkli) **6.** düz (engebesiz olan yer) 7. gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan)
dûzaheng *rd* monoton
dûzahengî *m* monotonluk
dûzan (I) *m* düzen
dûzan (II) *m* ustura, yülgü ~ **li qayîşê xistin** (usturayı) kayışa çekmek ~**a hicamkirinê** hacamat baltası
dûzbûn *m* **1.** düzelme, düzlenme, düzleşme **2.** yatma (düz bir duruma gelme)
dûz bûn *l/ngh* **1.** düzelmek, düzlenmek, düzleşmek * **piştî ku qumaş hate ûtîkirin dûz bû** kumaş ütülenince düzleşti **2.** yatmak (düz bir duruma gelmek) * **piştî ku porê xwe şe kir hîna dûz bû** saçını taradıktan sonra yattı
dûzbûnî *m* düzlük
dûzbûyîn *m* **1.** düzelme, düzlenme, düzleşme **2.** yatma (düz bir duruma gelme)
dûzdan *m* sacayağı, sacayak
dûzekî *rd* düzce
dûzerk *rd* sarı ve yassı yüzlü kimse
dûzerkî *rd* ateş dumanından sararmış olan
dûzerkîbûn *m* islenme, ateş dumanından dolayı sararmak
dûzerkî bûn *l/ngh* islenmek, ateş dumanından dolayı sararmak
dûzerkîkirin *m* isletme, ateş dumanıyla sarartma
dûzerkî kirin *l/gh* isletmek, ateş dumanıyla sarartmak
dûzirme *n* yapılarda kullanılan el ayası kadar yassı taş
dûzker *nd/nt* düzlemeci, tasviyeci
dûzkerî *m* düzlemecilik, tasviyecilik
dûzkirin *m* **1.** düzleme, düzletme, yasma, düz duruma getirme, tasviye **2.** yatırma (yassılatma, düzeltme)
dûz kirin *l/gh* **1.** düzlemek, düzletmek, yasmak, düz duruma getirmek **2.** yatırmak (yassılatmak, düzeltmek) * porê xwe dûz kir saçlarını yatırdı
dûzkirî *rd* düzelemiş, tasviye edilmiş olan, stabilize (düz duruma getirilmiş)
dwîn *bnr* don
dwîr *bnr* dûr
Dy *kîm* Dy (disprosyum'un kısaltması)

E

e, E 1. Kürt alfabesinin yedinci harfi olup ses bilimi bakımından alçak ön çıkışlı kısa ünlüleri gösteri **2.** nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *mî* sesini bildirir
e (I) *h* **1.** he, evet **2.** eh
e (II) *nd* uyku, uyuma (çocuk dilinde) ~ ~ pışpışlama ~ ~ **kirin** pışpışlamak, çocuğu uyutmaya çalışmak
e (III) *rz* **1.** olur (geniş zaman üçüncü tekil kişisi) * **zivistanê sar e** kışın soğuk olur **2.** -dır/-dir, -dur/-dür, -tır/-tir, -tur/-tür (birinci tekil şahıs için, kelime sesizle biterse) * **xweşik e** güzeldir **3.** isim ve sıfat yapım soneki **nerm*e*, zan*e*** **3.** orta ek **dûr*e*dest**
eba (I) *n* baba
eba (II) *n* **1.** aba (yünden, dövülerek yapılan kalın ve kaba kumaş) **2.** aba (bu kumaştan yapılmış yakasız ve uzun üstlük) * **ebayê min gelek spehî ye** abam gayet güzel **3.** *rd* aba (abadan yapılmış şey) * **şimika eba** aba terlik ~ **vajî kirin** (erkek) yas tutmak **~ya Besrayî** Basra yapımı aba **~ya esewîn** bir tür aba **~ya şalîn** kaşınır aba
ebabelek *rd/nd* fesat (kimse)
ebabil *zo/n* ebabil
ebaboz *bnr* ebeboz
ebad *n* ebat
ebafiroş *nd/nt* abacı (satan kimse)
ebafiroşî *m* abacılık
ebaker *nd/nt* abacı (imal eden kimse)
ebakerî *m* abacılık
ebandin (I) *m* abanma
ebandin (II) *m* tıkıştırma, doldurma
ebandin (I) *l/gh* abanmak
ebandin (II) *l/gh* tıkıştırmak, doldurmak ~ **devê (yekî)** ağzına tıkıştırmak
ebanos *bot/m* abanoz ağacı
Ebasî *nd* Abbasî
ebdal *n* **1.** abdal, derviş **2.** *mec* zavallı
ebeboz *n* **1.** bıçkın, kabadayı, külhanbeyi, külhani **2.** ayak takımı, baldırı çıplak (serseri)
ebebozî *m* bıçkınlık, kabadayılık, külhanbeyilik
ebebozîkirin *m* bıçkınlık yapma, kabadaylık taslama
ebebozî kirin *l/gh* bıçkınlık yapmak, kabadaylık taslamak
ebebozkî *h* kabadayca, külhanbeyce
ebeboztî *m* kabadayılık ~ **kirin** kabadayılık yapmak
ebed *nd* ebet, sonsuzluk
ebedan *nd* asla, hiçbir zaman
ebediyet *m* ebediyet, sonsuzluk
ebedî *rd* ebedî, sonsuz
ebedîbûn *m* ebedîleşme
ebedî bûn *l/ngh* ebedîleşmek
ebedîbûyîn *m* ebedîleşme
ebedîkirin *m* ebedîleştirme
ebedî kirin *l/gh* ebedîleştirmek
ebedîtî *m* ebedîlik, sonsuzluk
ebenûs *nd/bot* abanoz
eberek *m* iki yaşını doldurmuş dişi camuş
ebes *rd* abes
ebesor *rd* aristokrat, soylu
ebesorî *m* aristokratlık, soyluluk
ebir (I) *m* **1.** dara (kabıyla tartılan bir nesnenin kabıyla ağırlığı) **2.** dara (bu kabın ağırlığına eşit olarak terazinin öbür kefesine konulan ağırlık) **3.** dara (içinde yük taşınan aracın boş iken ağırlığı) **4.** abra (bir değiş tokuşta üste verilen şey) **~a (tiştekî) jê kuştin** darasını düşürmek **~a (tiştekî) kişandin** darasını almak
ebir (II) *nd* yardımcı
ebir (III) *m* arazi, mıntıka * **bi ebirê ket geriya** araziya çıkıp dolaştı **bi ~ê ketin** araziya çıkmak
ebirnas *rd* araziyi bilen, tanıyan
ebirnasî *m* araziyi tanıma
ebirnenas *rd* araziye yabancı, araziyi tanımayan, acemi
ebirnenasî *m* araziye yabancı olma, tanımama

ebiv *b* agu
ebivkirin *m* agulama
ebiv kirin *l/gh* agulamak
ebkem *rd* dilsiz sağır (konuşamayan)
ebkemî *m* dilsizlik
ebleh *rd* ebleh, bön
eblehî eblehlik, bönlük
eblehîbûn *m* eblehleşme
eblehî bûn *l/ngh* eblehleşmek
ebor (1) *bo/tm* bir bitki adı
ebor (II) *rd* dağınık ve kabarık saç
ebor (III) *m* geçinme ~ **kirin** geçinmek
ebor (IV) *m* sürü * **ebora guran** kurt sürüsü
ebr *bnr* ebir (I, II)
ebreşûm *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
ebrî *m* ipek mendil
ebrnas *bnr* ebirnas
ebrneuas *bnr* ebirnenas
ebrû (I) *m* ebru (süsleme)
ebrû (II) *n* kaş (gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar)
ebrûyî *rd* ebruli
ebter *rd* 1. epter (eksik, tamamlanmamış) 2. ebter, dölsüz yaramaz kimse 3. deli
ebterxane *m* tımarhane
ebulyoskop *m* ebülyoskop
ebûqat *nd/nt* 1. avukat 2. *mec* avukat (gerekmediği halde başkasının savunmasını üstlenen kimse)
ebûqatî *m* 1. avukatlık (avukat mesleği) 2. avukatlık (avukatın yaptığı iş)
ebûr (I) *m* sürü (daha çok yırtıcı vahşî hayvan sürüsü) ~**a guran** kurt sürüsü
ebûr (II) *m* geçim, geçinme ~ **(debar** an jî **îdare) zor e** geçim sıkıntısı (veya geçim zorluğu) var ~**a (yekî) bûn** geçinmek, geçimini sağlayacak durumda olmak * **ebûra min nabe** geçinemiyorum ~**a (yekî) lê nebûn** (bir yerde) geçinememek ~**a xwe kirin** geçimini sağlamak ~**a xwe li ser (yekî) din kirin** -den geçinmek (kendi ihtiyaçlarını başkalarından sağlamak) * **mêrik pere nade titûnê nakire, li ser qutiyên her kesî ebûra xwe dike** adam para verip tütün almıyor, herkesin tabakasından geçiniyor ~**a xwe peyde** (an jî **dabîn) kirin** geçimini temin etmek
ebûrbûn *m* geçinebilme
ebûrbûn *l/ngh* geçinebilmek
ebûrkirin *m* geçinme
ebûr kirin *l/gh* geçinmek
ebyed *n* cinler beyi (inanca göre kötü cinlerin beyi)
ecac *m* 1. fırtına, çöl fırtınası, toz fırtınası (fırtınanın çölde yarattığı dalgalanma) 2. bulut (herhangi bir şeyden oluşan yoğun yığın) * **ecaca toz û tibarê** toz bulutu
ecacok *m* fırtına, çöl fırtınası, toz fırtınası
ecayîb *rd* 1. acayip, tuhaf, garip * **tiştekî ecayîb** tuhaf bir şey 2. tuhaf, anlaşılmaz 3. ilginç 4. korkunç, müthiş (şaşkınlık veren) 5. korkunç (çok aşırı, pek çok) * **sînema ecayîb qerebalix bû** sinema korkunç kalabalıktı ~ **bûn** acayip olmak ~ **kirin** acayipleştirmek, acayip hale getirmek
ecayîbbûn *m* 1. acayipleşme 2. tuhaflaşma, garipleşme
ecayîb bûn *l/ngh* 1. acayipleşmek 2. tuhaflaşmak, garipleşmek
ecayîbbûyîn *m* 1. acayipleşme 2. tuhaflaşma, garipleşme
ecayîbdîtin *m* yabansıma
ecayîb dîtin *l/gh* yabansımak
ecayîbî *m* 1. acayiplik 2. tuhaflık, gariplik 3. müthişlik, korkunçluk 4. ilginçlik
ecayîbtî *bnr* ecayîbî
ecayîpkirin *m* acayipleştirme
ecayîp kirin *l/gh* acayipleştirmek
ecdad *n* ecdat (dedeler, atalar)
ecel *n* ecel (hayatın sonu, ölüm zamanı) ~ **hatin** acel gelmek ~**ê bizinê tê diçe nanê şivan dixwe** eceli gelen köpek cami duvarına siyer ~**ê (yekî) hatin 1)** aceli gelmek, sonu gelmek 2) ölümüne susamak
ecele *m* 1. acele (ivedilik, ivecenlik) * **eceleya min heye** acelem var 2. rd acele, evgin, ivedili 3. *h* acele, çabuk (yavaş karşıtı) * **awayekî wî yê axaftinê yê ecele hebû** onun çabuk bir konuşma tarzı vardı 4. *b* çabuk ~ **dan ser serê (yekî)** 1) (bir şeyi) alelacele yapmak için sıkıştırmak 2) (birime) emrivaki yapmak ~ **karê şeytan e** acele işe şeytan karışır ~ **meke!** acele etme (ağır ol, yavaş ol) ~**ya (...) tune** acelesi yok **(bi)** ~**yê nabe** aceleye gelememek
ecelebûn *m* acele olma, ivedileşme
ecele bûn *l/ngh* acele olmak, ivedileşmek
ecelebûyî muacel, acele olunmuş
ecelebûyîn *m* acele olma, ivedileşme
ecelekirin *m* 1. acele etme, ivme, ivedileştirme 2. acele etme, telâş etme
ecele kirin *l/gh* 1. acele etmek, ivmek, ivedileştirmek 2. acele etmek, telâş etmek
ecelekirî *rd* acele edilmiş, acele olarak yapılmış
eceletî *m* 1. ivedilik 2. çabukluk, tezlik
ecelhat *rd* eceli gelmiş olan * **menêre li rehtan binêre li ecelhatan** yorulmuş olanlara değil eceli gelmiş olana bak
ecelhatî *rd* eceli gelmiş olan
ecelokî *rd* 1. ivedi 2. telâşlı
Ecem (I) *nd* 1. Acem (İranlı) 2. Fars 3. Azeri (genellikle Kars ve Iğdır'da yaşayan Azeriler için yöre halkı tarafında kullanılır)
Ecem (II) *mzk/m* Acem (*mi* notasına yakın perde)
Ecem Kurdî *mzk/nd* Acem Kürdî

Ecemistan *m* Îran
ecemî *rd* **1.** acemi **2.** acemi (işinde, mesleğinde ilerlememiş olan) **3.** acemi (bir yerin, bir şeyin yabancısı)
ecemîbûn *m* acemileşme
ecemî bûn *l/ngh* acemileşmek
ecemîkî *h* acemice
ecemîtî *m* acemilik ~ **kirin** acemilik etmek ~ **kişandin** acemilik çekmek
ecemîtî kişandin *l/gh* acemilik geçirmek, emeklemek
Ecemkî *m* Acemce, Farsça
ecer *rd* yeni
ecê *nd/c* filanca, falanca
ecêb *rd* **1.** acayip, ilginç, garip, enteresan (şaşılacak şey) **2.** hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) **3.** dehşetli (şaşırtıcı) * **taveke ecêb heye** dehşetli bir güneş var **4.** tuhaf (alışılmamış, yabansı) **5.** korkunç, felaket, müthiş (şaşkınlık veren) * **vegotineke ecêb** korkunç bir anlatım **6.** korkunç (çok aşırı, pek çok) * **sînema ecêb qerebalix bû** sinema korkunç kalabalıktı **7.** bir sürü, bir yığın * **di nava vê ecêba kar de, ez nikarim bi te re mijûl bibim** bir yığın iş içinde bir de senle ilgilenemem * **vê ecebâ xwarinê tu dê çi bikî?** bu bir sürü yemeği sen ne yapacaksın? **8.** düşündürücü, ilginç * **bûyereke ecêb e** düşündürücü bir olay **9.** *m* ibret * **hûn li vê ecêbê binêrin?** bu ibrete bakın **10.** *b* acayip, garip, hayret, pes (şaşılacak bir şey karşısında söylenir, şaşma anlatır) * **ecêb, ev qas jî!** pes doğrusu **11.** *h* dehşetli (çok fazla, son derece) * **min ecêb jê hez dikir** onu dehşetli seviyordum **12.** *h* fena * **baraneke ecêb dibare** fena bir yağmur yağıyor ~ ~ garip garip (alışılmamış, tuhaf) ~ **bûn** ilginç olmak ~ **e** olur şey (veya iş) değil ~ **jê girtin** -den ibret almak ~ **jê re çêbûn** tavan başına çökmek (veya yıkılmak) ~ **lê çêbûn** nefesi durmak, şaşkınlık içinde kalmak ~**ek 1)** bir sürü, bir alay * **ecêbek mirov hatibûn dîlana me** düğünümüze bir sürü insan gelmişti **2)** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) pek çok * **ecêbek firaqên qirêjî li berê hatin lodkirin** dağ gibi bulaşık önüne yığıldı ~**eke reş a giran** ilginç durum **(li)** ~**a (yekî) çûn** acayibine gitmek ~**a giran** tuhaf durum **(li)** ~**a (yekî) hatin** acayibine gitmek ~**a (yekî) jê re (bûn)** acayibine gitmek ~**a (yekî) jê re çêbûn 1)** şaşa kalmak, bakakalmak, hayret etmek **2)** parmak ısırmak **3)** (bir şey birinin) tuhafına gitmek ~**a min jê re** olur şey (veya iş) değil, hayret * **ecêba min jê re deqeyek jî nasekine** olur şey değil, bir dakika durmuyor ~**a reş a giran** çok ilginç (veya tuhaf) ~**anekî** bir sürü, yığınla ~**ên giran anîn serê (yekî)** (birini) ibreti alem etmek ~**ên giran ji destê (yekî) dîtin** (birinden) çok çekmek,
ecêba *h* acaba, acep
ecêbanek *h* yığınla
ecêbankî *rd* bir sürü, epey
ecêbbûn *m* garipleşme, tuhaflaşma
ecêb bûn *l/ngh* garipleşmek, tuhaflaşmak * **kena wê jî ecêb bûbû** gülmeside garipleşmişti
ecêbdîtin *m* **1.** ilginç bulma **2.** garipseme
ecêb dîtin *l/gh* **1.** ilginç bulmak **2.** garipsemek
ecêbek *rd* **1.** bir sürü, epey **2.** pek çok, pek bol
ecêbgirtin *m* şaşa kalma, hayrete düşme
ecêbgirtin *l/gh* şaşa kalmak, hayrete kalmak
ecêbgirtî *rd* şaşa kalmış, hayrete kalmış olan
ecêbhiştî *rd* hayretler içinde kalmış olan
ecêbhiştî bûn *l/ngh* hayretler içinde kalmak
ecêbî *m* **1.** acayiplik, gariplik, tuhaflık, garabet **2.** *mec* korkunçluk
ecêblosik *bnr* ecêblosk
ecêblosk *nd* **1.** acayip yaratık, hilkat garibesi **2.** tanınmayacak kadar değişen kimse
ecêbman *m* tuhaflaşma
ecêb man *l/ngh* tuhaflaşmak
ecêbmayî *rd* **1.** şaşkın, şaşırmış olan **2.** tuhaflaşmış ~ **hiştin** hayrete (veya hayretlere) düşürmek ~ **man 1)** hayrete (veya hayretlere) düşmek, şaşa kalmak **2)** acayibine gitmek
ecêbmayîn *m* tuhaflaşma
ecêbmayîbûn *m* şaşırma, şaşa kalma, hayrette (veya hayretler içinde) kalma
ecêbmayî bûn *l/ngh* şaşırmak, şaşa kalmak, hayrette (veya hayretler içinde) kalmak
ecêbmayî hiştin *l/gh* hayrette bırakmak, parmak ısırtmak
ecêbmayîman *m* şaşırma, şaşma, şaşa kalma
ecêbmayî man *l/ngh* şaşırmak, şaşmak, şaşa kalmak * **ez jî ecêbmayî mam ez dê çawa ji vî derkevim** bundan nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım
eciban *m* beğeni, beğenme
ecibandin *m* **1.** beğenme, beğeniş **2.** beğeni, takdir * **ji aliyê her kesî ve hatibû ecibandin** herkesin takdirini kazanmıştı
ecibandin *l/gh* **1.** beğenmek (iyi veya güzel bulmak) * **kesî ew neecibandiye** çevresinde kimse onu beğenmemiş **2.** beğenmek, seçmek (benzerleri arasında birini seçmek, üstün, iyi bularak yeğlemek) * **tu kîjanê diecibînî tu zanî** hangisini seçiyorsan sen bilirsin **4.** beğenmek, seçmek (beğenerek kendine almak) **5.** takdir etmek (veya eylemek) **6.** tutmak (çok beğenilmek)
ecibandî *rd* beğenilmiş, meşkûr
ecilandin *bnr* ecinandin
ecin *m* **1.** yoğurum **2.** kıvam (yoğrulan şeyler için)
ecinandin *m* yoğurma
ecinandin *l/gh* yoğurmak
ecinandî *rd* yoğuruk, yoğrulmuş olan

ecinî *nd* ecinni
ecinîn *m* yoğrulma
ecinîn *l/ngh* yoğrulmak
ecinok *rd* vıcık vıcık, yapışkan (toprak için)
ecnokî *rd* elastiki
eciqandin *m* 1. yoğurma 2. ezme, çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)
eciqandin *l/gh* 1. yoğurmak 2. ezmek, çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezmek)
eciqandî *rd* 1. yoğuruk, yoğrulmuş olan 2. ezik, çiğnenmiş
eciqîn *m* 1. yoğrulma 2. ezilme, çiğnenme
eciqîn *l/ngh* 1. yoğrulmak 2. ezilmek, çiğnenmek
ecir *m* baskı, zülüm
ecir lê bûn *l/bw* baskıya uğramak * **ecir lê bûye** baskıya uğramış
ecirlê kirin. *l/bw* baskı yapmak
ecîn *m* çiğ köfte
ecn *bnr* ecin
ecnebî *nd/rd* ecnebi (başka devlet uyruğundan olan kimse) 2. ecnebi (yabancı devlet, başka devlet) * **pereyê cenebiyan** ecnebi parası 3. yabancı
ecnebîtî *m* ecnebilik
ecnokî *rd* elastiki
ecol *rd* yaramaz
ecolî *m* yaramazlık
ecra *m* eziyet
ecûc *nd/nt* cüce
ecûr *bot/m* acur
ecûze *rd* acuze, cadı karı (huysuz, çirkin, yaşlı kadın)
ecûzetî *m* cadılık
ecûzpîr *m* cadı
ecza *nd* ecza (kimyasal yollarla elde edilen, ilâç yapmaya yarayan veya sanayide türlü işlerde kullanılan maddelerin genel adı)
eczafiroş *nd/nt* eczacı (hazır ilâçları satan diplomalı kimse)
eczafiroşî *m* eczacılık
eczager *nd/nt* eczacı (ilâç yapan kimse)
eczagerî *m* 1. eczacılık 2. eczacılık (ilâçların hazırlanmasıyla uğraşan uygulamalı bilim)
eczaklrî *rd* eczalı
eczaxane *m* eczahane
eç *m* vurma (çocuk dilinde)
eçe *nd* pis, pistir yaklaşma (çocuk dilinde)
eçê *b* vur (çocuk dilinde)
eçêklrin *m* eh yapma, dat yapma, dövme, vurma (çocuklar dilinde)
eçê klrin *l/gh* eh yapmak, dat yapmak, dövmek, vurmak (çocuklar dilinde)
eçkirin *m* dövme, vurma (çocuk dilinde)
eç kirin *l/gh* dövmek, vurmak (çocuk dilinde)
eda (I) *m* anne (çocuk dilinde)
eda (II) *m* eda (namaz için) ~ **kirin** eda etmek
edab *m* 1. irin, cerahat 2. akıntı (hastalık sebebiyle vücudun bir yerinden sulu madde akması) ~ **girtin** irin kapmak
edabgirtin *m* irinlenme
edab girtin *l/gh* irinlenmek
edakirin *m* 1. kılma, namaz kılma 2. ifa etme, ödeme
eda kirin *l/gh* 1. kılmak, namaz kılmak 2. ifa etmek, ödemek
edalet *m* 1. adalet, türe 2. adalet (adaleti yerine getiren devlet kuruluşları) 3. adalet (herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme) ~ **pêk anîn** adalet dağıtmak ~ **xistin nav xelkê** (halka) adalet dağıtmak ~**a civakî** (an jî **sosyal**) sosyal adalet
edaletnas *nd/nt* âdil
edaletperwer *rd* âdil
edaletxwaz *nd/nt* adalet yanlısı, adaletçi
edaletxwezî *m* adalet yanlılığı, adaletçilik
edap *bnr* edab
edat *rz/m* edat
edawet *m* olay, mesele
edeb *m* 1. adap 2. edep, terbiye * **ca edebekê bidin** **vî** hele buna bir terbiye verin 3. edebiyat
edebdost *nd/nt* edebiyat dostu
edebdostî *m* edebiyat dostluğu
edebiyat *m* edebiyat, yazın ~**a dîwanê** *wj* divan edebiyatı ~**a gel** (an jî **xelkê**) *wj* halk edebiyatı ~**a klasîk** klâsik edebiyat
edebiyathez *nd/nt* edebiyatsever
edebiyathezî *nd/nt m* edebiyatseverlik
edebiyatnas *nd/nt* edebiyat bilimci
edebiyatnasî *m* edebiyat bilim
edebiyatzan *nd/nt* edebiyat bilimci
edebiyatzanî *m* edebiyat bilim
edebî *rd* edebî
edebî *rd* edebî, yazınsal
edebî kelam *wj* edebi kelâm
edebxane *m* tuvalet, abdesthane, kademgeh, kenef
edem *m* 1. batma, pislenme 2. mahvolma 3. heder ~ **bûn** heder olmak ~ **kirin** heder etmek
edembûn *m* 1. batma, berbat olma, pislenme 2. mahvolma (bozulup yararsız duruma gelme) 3. mahvolma (onmaz duruma gelme) 3. heba olma, heder olma
edem bûn *l/ngh* 1. batmak, berbat olmak, pislenmek 2. mahvolmak (bozulup yararsız duruma gelmek) 3. mahvolmak (onmaz duruma gelmek) 3. heba olmak, heder olmak
edembûyîn *m* 1. batış, pisleniş 2. mahvoluş (bozulup yararsız duruma gelme) 3. mahvoluş (onmaz duruma gelme) 3. heba oluş, heder oluş
edemkirin *m* 1. batırma, berbat etme, pisletme 2. mahvetme (bozup işe yaramaz duruma getirme) 3. heba etme, heder etme 4. canına okuma

edem kirin *l/gh* **1.** batırmak, berbat etmek, pisletmek * **te kincên xwe edem kirine, lê binêre tev bi herî ne** üstünü batırmışsın, bak hepsi çamurlu * **hay jê be, vî karî jî edem nekî** dikkat et, bu işi de berbat etme **2.** mahvetmek (bozup işe yaramaz duruma getirmek) * **ziwahiyê debir edem kir** kuraklık ekinleri mahvetti **3.** heba etmek, heder etmek **4.** canına okumak * **zîpikê debir edem kir** dolu, ekinlerin canına okudu
edepxane *bnr* edebxane
edet *m* âdet, ay başı
edil *m* **1.** küfe **2.** *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
edilandin *m* **1.** geliştirme, ihya etme, iflah etme **2.** adama benzetme, derli doplu hale getirme **3.** düzeltme (düzgün duruma getirme) **4.** düzeltme, tashih etme (yanlışlıktan kurtarma) **5.** *mec* becerme (olumsuz anlamda) **6.** kıvamına getirme
edilandin *l/gh* **1.** geliştirmek, ihya etmek, iflah etmek **2.** adama benzetmek, derli doplu hale getirmek **3.** düzeltmek (düzgün duruma getirmek) **4.** düzeltmek, tashih etmek (yanlışlıktan kurtarmak) * **min pirtûka xwe dayê ku ji min re biedilîne da ku ez çap bikim** kitabımı ona vermişim düzeltsin ki ben de yayınlatayım **5.** *mec* becermek (olumsuz anlamda) **6.** kıvamına getirmek
edilandî *rd* **1.** ihya edilmiş **2.** düzeltilmiş
edilfiroş *nd/nt* küfeci (satan kimse)
edilfiroşî *m* küfecilik
edilîn *m* **1.** düzelme (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) **2.** düzelme **3.** iflah olma, ihya olma **4.** serpilme, serilip serpilme (gelişme, büyüme, evlilik çağına gelme) **5.** şenelme (bitki için, gelişme, büyüme, serpılme) **6.** demlenme, kıvamına gelme (pilav vb. için) **7.** adama dönme (veya benzeme) **8.** *mec* terbiyesine takınma, rahat durma (şımarmama) **9.** uslanma
edilîn *l/ng* **1.** düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **dev ji kurmên xwe yên nepak berde û hinekî biedile** kötü huylarından vazgeçip biraz düzel **2.** düzelmek * **tu xeman mexwe, di nêzik de wê kurik biedile** sen merak etme, yavrucak yakında düzelir **3.** iflah olmak, ihya olmak **4.** serpilmek, serilip serpilmek (gelişmek, büyümek, evlilik çağına gelmek) * **keçik mezin bûye, ediliye** kız büyümüş serpilmiş **5.** şenelmek (bitki için, gelişmek, büyümek, serpilmek) * **şaxên ku me par ew danîbûn edilîne** geçen sene diktiğimiz fıdanlar şenelmiş **6.** demlenmek, kıvamına gelmek (pilav vb. için) **7.** adama dönmek (veya benzemek) * **piştî ku xanî hate boyaxkirin edilî** ev boyanınca adama döndü **8.** *mec* terbiyesine takınmak, rahat durmak (şimarmamak) * **bitebite, bi edile ji xwe re** biraz da terbiyene takın yahu **9.** uslanmak * **kurik ediliye** çocuk uslanmış
edilker *nd/nt* küfeci (imal eden)
edilkerî *m* küfecilik
edimandin *m* berbat etme, berbat eyleme, mahvetme (kötü duruma getirme)
edimandin *l/gh* berbat etmek, berbat eylemek, mahvetmek (kötü duruma getirmek)
edimandî *rd* berbat edilmiş, berbat eylenmiş olan
edimî *rd* berbat olmuş olan
edimîn *m* berbat olma, batma, pislenme
edimîn *l/ngh* berbat olmak, batmak, pislenmek * **derpê edimî** don battı
edî *m* ana (çocuk dilinde)
edîb *nd/nt* edip, edebiyatçı
edîbane *h* edipçe
edîbî *m* edebiyatçılık
edîtor *nd/nt* editör
edîtorî *m* editörlük
edl *m* adalet
edla *bnr* edl
edlayî *m* adalet
edliye *m* **1.** adliye (hukuk ve adalet işlerini gören devlet kuruluşları) **2.** adliye (hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı)
edliyevan *nd/nt* adliyeci
edlî *rd* adlî
edna *rd* adî
ednatî *m* adîlik
edr *bj/m* sara (pericik, peri hastalığı)
edrok (I) *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
edrok (II) *rd* saralı
edrokî *rd* saralı, saralıca
edroyî *rd* saralı
edû *nd/nt* **1.** düşman **2.** belâ, baş belâsı * **zimanê dirêj edûyê serê mirov e** sivri dil başa belâdır **~yê serê (yekî)** (birinin) can düşmanı **~yê serê (yekî) bûn** (birinin) can düşmanı olmak
edûtî *m* düşmanlık
edûw *n* düşman
edûwdar *rd* düşmanlı
edxem *rd* hain
edxemî *m* hainlik
e e *m* kaka (çocuk dilinde) **~ bike** kaka yap (çocuk dilinde) **~ kirin** kaka yapmak (çocuk için)
ef *m* af (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) **~ derketin** af çıkmak **~ derxistin** af çıkarmak **~ hatin derxistin** af çıkarmak **~ kirin** affetmek
efad *n* **1.** hafıt (erkek torun) **2.** *mec* yiğit
efare *m* başak, taraş (bağ, bahçe, tarla gibi yerlerde kaldırılan ürünlerden artakalanlar)
efareker *nd/nt* başakçı (bağ, bahçelerde arta kalan ürünleri toplayan)

efarekirin *m* başaklama, taraşlama
efare kirin *l/gh* başaklamak, taraşlamak
efarekirî *rd* başaklanmış olan
efarevan *nd/nt* başakçı (bağ, bahçelerde arta kalan ürünleri toplayan)
efbûn *m* afedilme, affolunma, bağışlanma
ef bûn *l/ngh* affedilmek, affolunmak, bağışlanmak
efbûyîn *m* affediliş, affolunuş, bağışlanış
efbûyî *rd* mağfur, affedilmiş, bağışlanmış
efekt *m* efekt * **efektên fîlm pak bûn** filmin efektleri iyiydi
efektîf *m* efektif
efendiyane *rd/h* efendice
efendiyo *b* efendi (erkekler için; seslenme sözü olarak kullanılır) * **hê efendiyo, tu dikarî piçek li me mêze bikî?** hey efendi, az bakar mısın?
efendî *n* **1.** efendi (eğitim görmüş kişi için özel adlardan sonra kullanılan unvan) **2.** efendi (günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede unvan) **3.** efendi (buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse) **4.** efendi (koca anlamında) * **efendiyê me êdî bi şev jî nayê malê** bizim efendi artık geceleri de eve gelmiyor **5.** *rd* efendi (saygıdeğer, çelebi) * **yekî efendî ye** efendi bir adamdır **6.** *rd* paşa (uslu, ağır başlı) ~ ~ paşa paşa * **efendî efendî ji xwe re rûniştiye nanê xwe dixwe** paşa paşa oturmuş yemeğini yiyiyor * **wekî efendiyan** efendi efendi * **mîna efendiyan di rehetiyê de bûn** efendi gibi yaşamak
efendîtî *m* efendilik
efendîwarî *rd/h* efendice
eferim *b* aferin ~ **stendin** aferin almak
efinî *rd* küflü
efiyet *nd* afiyet ~ **be** afiyet olsun, yarasın, boğaz ola ~ **û şîfa be** afiyet şeker olsun (afiyet olsun, şifalar olsun)
efker *rd/nd* af edici
efkerî *m* af edicilik
efkirin *m* affetme, afeyleme, bağışlama
ef kirin *l/gh* affetmek, afeylemek, bağışlamak
efkirî *rd* affedilmiş, bağışlanmış
efnekirin *m* affetmeme
ef nekirin *l/gh* affetmemek
efnik *m* küf ~ **avêtin (tiştekî)** (bir şey) küf bağlamak (veya tutmak) ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak)
efnikî *rd* **1.** küflü **2.** *mec* küflü (zamanı geçmiş, köhne)
efnikîbûn *m* **1.** küflenme **2.** *mec* küflenme (zamanı geçmek, köhneleşme)
efnikî bûn *l/ngh* **1.** küflenmek **2.** *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek)
efnikîbûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
efnikîbûyîn *m* küfleniş
efnikîkirin *m* küflendirme, küfletme
efnikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
efnikîkirî *rd* küflendirilmiş olan
efok *m* küf
efokî *rd* **1.** küflü **2.** *mec* küflü (zamanı geçmiş, köhne)
efokîbûn *m* **1.** küflenme **2.** *mec* küflenme (zamanı geçmek, köhneleşme)
efokî bûn *l/ngh* **1.** küflenmek **2.** *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek)
efokîbûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
efokîbûyîn *m* küfleniş
efokîkirin *m* küflendirme, küfletme
efokî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
efokîkirî *rd* küflendirilmiş olan
efra *m* güreş ~ **girtin** güreşe tutulmak, güreşmek
efraz *bnr* hevraz
efrîqê cinan *nd* cinlerin padişahı
efrît *n* ifrit
efrûz *rd* parlatan, aydınlatan, tutuşturan
efsane *m* efsane, söylence
efsanedar *rd* efsaneli
efsanewar *rd* efsaneyî
efsanewer *rd* efsaneyî
efsanewî *rd* efsanevi
efsanewîbûn *m* efsaneleşme
efsanewî bûn *l/ngh* efsaneleşme
efsanewîbûyîn *m* efsaneleşme
efsanewîkirin *m* efsaneleştirme
efsanewî kirin *l/gh* efsaneleştirmek
efsaneyî *rd* efsanevi
efsaneyîkirin *m* efsaneleştirme
efsaneyîkirin *l/gh* efsaneleştirmek
efsartin *m* üşütme
efsartin *l/gh* üşütmek
efser (I) *lşk/nd* subay
efser (II) *rd* üzgün
efserde *rd* üzgün, üzüntülü, mahzun ~ bûn üzgün durumda olmak, mahzun olmak ~ **kirin** üzüntü vermek, mahzun etmek
efserdetî *m* üzgünlük, mahzunluk
efserê deryayî *nd* komodor
efserê yekstêr *nd* teğmen
efserî (I) *m* üzgünlük, mahzunluk
efserî (II) *m* subaylık
efsir *rd* soğuk
efsirandin *m* **1.** dondurma, soğutma **2.** üşütme
efsirandin *l/gh* **1.** dondurmak, soğutmak **2.** üşütmek
efsirandî *rd* **1.** dondurulmuş (soğukta korunmuş, soğuktan katılaşmış) **2.** üşütülmüş,
efsirî *rd* soğuklanmış, soğuk almış, üşümüş olan
efsirîn *m* **1.** soğuklama, soğuk alma **2.** donma **3.** üşüme **4.** kıkırdama (donacak kadar üşüme)
efsirîn *l/ngh* **1.** soğuklamak, soğuk almak **2.** donmak **3.** üşümek **4.** kıkırdamak (donacak kadar üşümek)

efsirîner *rd* dondurucu (çok soğuk, çok üşüten)
efsirokî *rd* dondurucu, qerisokî
efsos *m* esef
efsûn *m* 1. efsun, büyü, sihir 2. *mec* büyü, sihir (güçlü etki) * **ez di bin efsûna muzîkê de mam** müziğin büyüsüne kapıldım ~ **kirin** sihir yapmak
efsûnbaz *nd/nt* büyücü, sihirbaz
efsûnbazî *m* büyücülük, sihirbazlık
efsûnbûn *m* efsunlanma, büyülenme
efsûn bûn *l/ngh* efsunlanmak, büyülenmek
efsûnbûyî *rd* büyülü, büyülenmiş olan
efsûndar *rd* efsunlu, büyülü, füsunkâr
efsûnger *nd/nt* büyücü, sihirbaz
efsûngerî *m* büyücülük, sihirbazlık
efsûnî *rd* 1. büyülü, büyülenmiş olan 2. büyüsel
efsûnîbûn *m* efsunlanma
efsûnî bûn *l/ngh* efsunlanmak
efsûnîbûyîn *m* efsunlanış
efsûnkar *bnr* efsûnker
efsûnkarî *bnr* efsûnkerî
efsûnker *nd/nt* afsuncu, büyücü, füsunkâr
efsûnkerî *m* afsunculuk, büyücülük, füsunkârlık
efsûnkirin *m* efsunlama
efsûn kirin *l/gh* efsunlamak
efsûnkirî *rd* efsunlu, büyülü (efsunlanmış olan)
efsûn lê kirin *l/bw* büyülemek
efsûs *h* maalesef
efşar *m* şark müziğinde bir alet
eftîn *m* havlama, havlayış
eftîn *l/ngh* havlamak
efû *m* 1. af (bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama) 2. af (mazur görme veya görülme) ~ **derxistin** af çıkarılmak ~ **hatin derxistin** af çıkarılmak ~ **jê re lê ketin** (biri) affa uğramak **(yek)** ~ **kirin 1)** birini afetmek 2) canını bağışlamak ~ **lê xistin** af kapsamına girmek ~**ya giştî** (an jî **gelemper)** genel (veya umumî) af ~**ya taybet** özel af
efûbûn *m* affedilme, affolunma, bağışlanma
efû bûn *l/ngh* affedilmek, affolunmak, bağışlanmak
efûbûyî *rd* 1. affedilmiş, bağışlanmış 2. muaf
efûbûyîn *m* affediliş affolunuş, bağışlanış
efûker *rd/nd* af edici, bağışlayıcı
efûkerî *m* af edicilik
efûkirin *m* affetme, afeyleme ~**a xwe xwestin** affını dilemek (veya istemek)
efû kirin *l/gh* affetmek, afeylemek
efûkirî *rd* mağfur, affedilmiş olan
efû lê xistin *l/bw* af kapsamına girmek
efûnekirin *m* 1. affetmeme, bağışlamama 2. affetmeme, aman vermeme
efû nekirin *l/gh* 1. affetmemek, bağışlamamak 2. affetmemek, aman vermemek
efûnekirî *rd* affedilmemiş, bağışlanmamış olan
efxan *m* figan
Efxan *nd/rd* Afgan, Afganlı
Efxanistan *m* Afganistan
efyon *m* afyon ~ **dan (yekî)** afyonlamak (afyon vererek uyuşturmak) ~ **kişandin (an jî kêşandin)** afyon çekmek ~ **li (yekî) xistin** afyonlamak (afyon vererek uyuşturmak)
efyondar *rd* afyonlu
efyonkêş *nd/rd* afyonkeş
efyonkêşî *m* afyonkeşlik
efyonkirin *m* afyonlama
efyon kirin *l/gh* afyonlamak
efyonkirî *rd* afyonlu, afyonlanmış olan
efyonkişandî *rd* afyonlu (afyon yutmuş, çekmiş olan)
efyonxwarî *rd* afyonlu (afyon yutmuş, çekmiş olan)
efzûnandin *m* ekleme, ilave etme, ulama
efzûnandin *l/gh* eklemek, ilave etmek, ulamak
eg *nd* rengi beyaza çalan keçi
egal *m* 1. agel 2. *m* kuşak, bel bağı
egela *h* bravo * **egela ji te re** bravo sana
egalî *rd* yiğit
eger *m* 1. neden, sebep 2. *fel* neden, sebep (bir varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, doğuran şey) 3. *g* eğer, şayet 4. *g* ise * **eger ez werim** ben gelirsem 5. *rz* -sa/-se (dilek şart eki) ~ **axaftin zîv be neaxaftin zêr e** söz gümüş se sukut altındır ~ **bibe** (an jî **çêbibe)** olsa, eğer olsa * **eger ev îş bibe** (an jî **çêbibe) ez dê kêf bikim** bu iş olsa, keyf edeceğim ~ **hebe** olsa * **eger pere hebe ez dê çi bikim çi nekim** para olsa, neler yaparım neler ~ **jê tê** sıkıysa * **eger jê tê bila were** sıkıysa gelsin ~ **pê bimîne** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **eger pê bimîne tiştek nade me** ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ **pêwîst bike** gerekirse, icabında ~ **qeweta (yekî) bigihîjê** gücü yeterse ~ **rê di nava serê min û laşê min de jî here, gotin gotina min e** dediğim dedik, öttürdüğüm (veya çaldığım) düdük
egerî *m* 1. ihtimal, olasılık 2. *rd* nedensel
egerîtî *m* nedenselik
egerzan *nd/nt* sebep bilimci, etiolog
egerzanî *m* sebep bilimi, etioloji
egix *b* agu, agucuk (süt çocuğunu sevmek için söylenir)
egixkirin *m* agulama
egix kirin *l/gh* agulamak
egîd *n* yiğit ~**ê egîdan** yiğitler yiğidi
egîdane *rd/h* yiğitçe
egîdî *m* yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek
egîdkî *rd/h* yiğitçe
egît *bnr* egîd
egle *m* 1. eğlenme, eğleşme 2. gecikme, geç kalma 3. oyalanma

eglebûn *m* 1. eğlenme, eğleşme 2. gecikme, geç kalma 3. oyalanma
egle bûn *l/ngh* 1. eğlenmeek, eğleşmek * **piştî ku heftiyek li Farqînê egle bûye, hîna çûye gundê Baqûzê** Silvan'da bir hafta eğlenmiş ondan sonra Bakuz köyüne gitmiş 2. gecikmek, geç kalmak 3. oyalanmak
eglebûyîn *m* 1. eğleniş, eğleşme 2. gecikiş, geç kalış 3. oyalanış
eglekirin *m* 1. eğleme 2. oyalama, meşgul etme 3. alı koyma, hapsetme (birini boş yere bekletme)
egle kirin *l/gh* 1. eğlemek 2. oyalamak, meşgul etmek 3. alı koymak, hapsetmek (birini boş yere bekletmek)
eglog *wj/m* eglog (kısa kır manzumesi)
ego *psî/m* 1. ego, ben 2. *fel* ego, ben
egoîst *rd* egoist, bencil
egoîstî *m* egoistlik, bencillik ~ **kirin** bencillik etmek
egoîzm *m* egoizm, bencillik ~ **kirin** bencillik etmek
egosantrîzm *fel/m* egosantrizm, ben içincilik
egotîzm *m* egotizm, benlikçilik
egsoz *m* egzoz
egsozsaz *n* egzozcu
egsozsazî *m* egzozculuk
egû *b* agu
egûkirin *m* agulama
egû kirin *l/gh* agulamak
egzama *bj/m* egzama, tuzlu balgam
egzîstansiyalîst *rd/nd* egzistansiyalist, var oluşçu
egzîstansiyalîzm *m* egzistansiyalizm, var oluşçuluk
egzogamî *sos/m* egzogami, dış evlilik
egzomorfîzm *jeo/m* egzomorfizm, dış başkalaşım
egzotîk *rd* egzotik, yabancıl
egzotîzm *m* egzotizm, yabancıllık
eh (I) *m* eh yapma, dat yapma, dövme, vurma (çocuklar dilinde) ~ **kirin** dövmek, vurmak
eh (II) *b* 1. eh (fena değil, anlamında) * **eh, ne xaniyekî xerab e** eh işte, fena bir ev değil 2. eh (bezginlik anlatır)
ehbab *n* ahbap
ehbabî *m* ahbaplık ~ **kirin** ahbaplık etmek
ehd *m* ahit, ant
ehdkirin *m* ahdetme
ehdkirin *l/gh* ahdetmek
ehdname *m* ahitname, antlaşma belgesi
ehe *b* 1. aha (işte burada) 2. al sana, tuh, tey * **ehe, te çi kir?** tey, sen ne yaptın böyle?
ehfad *nd* torunlar (torunun çoğulu)
ehil *bnr* ehl
ehîl *rd* yeterli
ehkirin *m* dövme, vurma (çocuk dilinde)
eh kirin *l/gh* dövmek, vurmak (çocuk dilinde)
ehl *nd/nt* 1. ehil (karı kocadan her biri) 2. *n* ehil, sahip * **ehlê huner** sanat ehli ~**ê dil** gönül eri ~**ê karê xwe bûn** işinin adamı olmak ~**ê karê xwe ye** işinin adam ~**ê keştiyê** *hiq* gemi adamı ~**ê kitêb** kitap ehli (dört kutsal kitaptan birine inanan)~**ê sune** (an **jî sinet**) sünnet ehli ~**ê tewhîdê** tevhit ehli
ehlê dil *rd* ehlidil, gönül eri
ehlê kêf *rd* keyf sahibi
ehlê malê *nd* ev halkı
ehlê namûsê *nd* ırz ehli
ehlê sune *nd* ehli sünnet
ehlê sunet *nd* ehli sünnet
ehlê xaçparêz *dîr/nd* Haçlılar
ehlê xêrê *nd/nt* hayırhah
ehlê zewqê *nd* zevk ehli
ehliyet *m* ehliyet, yeterlik
ehliyetdar *rd* ehliyetli
ehliyetdarî *m* ehliyetlilik
ehliyetname *m* ehliyetname, ehliyet belgesi
ehlîbeyt *m* ehlibeyt
ehmeq *rd* ahmak
ehmeqane *h* ahmakça
ehmeqî *m* ahmaklık ~ **kirin** ahmaklık etmek
ehmeqîbûn *m* ahmaklaşma
ehmeqî bûn *l/ngh* ahmaklaşmak
ehmeqîkirin *m* ahmaklaştırma
ehmeqî kirin *l/gh* ahmaklaştırmak
ehmeqokî *rd* ahmakça
ehmeq şeytan *rd* vurdumduymaz, işine gelmeyen işlere koşmayan
ehmeqşeytanî *m* vurdumduymazlık, işine gelmeyen işlere koşmama
ehmeqtî *m* ahmaklık ~ **kirin** ahmaklık etmek
ehram (I) *m* ihram
ehram (II) *n* ehram, piramit (Mısır firavunlarının mezarlarına verilen ad)
ehramel *bot/m* bir bitki
ehremen *bnr* ehrîman
ehrîman *n* Zerdüştlükte karanlık ve kötülüğün tanrısı
ehwal *n* ahval, durum
einstenyûm *k/m/m* einstenyum (kısaltması E)
ejdeha, ejderha *n* ejderha * **wekî ejderhayekî** ejderha gibi
ejder *n* ejder, ejderha
ejdiya, ejdiyaq *n* ejderha
ejdiyar *n* ejderha
ejektor *m* ejektör, fışkırtıcı
ejnû *ant/m* 1. diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer) 2. diz (oturulduğunda oyluğun üst yanı) * **hem digiriya û hem jî bi her du destên xwe li ejnûyên xwe dida** hem ağlıyor hem de her iki eliyle dizini dövüyordu ~ **dan erdê** diz çökmek
-ek *rz/m* eril ve dişil tekil için belirsiz takı eki (nesne almama durumunda) * **mirov*ek*** hat bir adam geldi
ekaliyet *m* ekaliyet, azınlık
ekber *rd* ekber, en büyük

-eke *rz/m* belirsiz tekil dişil takısı (isimden sonra sıfat gelirse) * **miroveke** baş iyi bir insan
eke *g* eğer
-ekê *rz/m* belirsiz tekil dişil bükün eki * **ji jinekê** re gotibû kadına söylemişti
ekfî *m* bir çeşit Kafkasya hançeri
ekis *rd* şımarık, yaramaz
ekisbûn *m* şimarma
ekis bûn *l/ngh* şimarmak
ekisî *m* şımarıklık, yaramazlık ~ **kirin** şımarıklık yapmak, yaramazlık yapmak
-ekî *rz/m* **1.** belirsiz tekil eril bükün eki * **hûn çendekî** li vir bimanan baş bû birkaç gün burda kalsaydınız iyi olurdu **2.** belirsiz tekil eril takısı (isimden sonra sıfat gelirse) * **malekî** baş iyi bir mal
ekîb *m* ekip
ekînoks *ast/m* ekinoks
ekîpman *m* ekipman
ekl *m* **1.** tat, lezzet **2.** tat (zevk, lezet, hoşa giden durum)
ekldar *rd* lezzetli, leziz
ekldarî *m* lezetlilik
eklektîk *fel rd/nd* eklektik, seçmeci
eklektîst *rd/nd* eklektist, seçmeci
eklektîzm *m* eklektizm, seçmecilik
ekol *m* ekol
ekolalî *psî/m* ekolali, yankıca
ekolojî *m* ekoloji, çevre bilimi
ekolojîk *rd* ekolojik, çevre bilimsel
ekolojîst *nd/nt* ekolojist, çevre bilimci
ekonometrî *m* ekonometri
ekonomî *m* **1.** ekonomi, iktisat **2.** ekonomi (bilim dalı olarak) ~ **politik** ekonomi politik ~**ya biplan** plânlı ekonomi ~**ya polîtîk** politik ekonomi
ekonomîk *bz/rd* **1.** ekonomik, iktisadî (ekonomi ile ilgili olan) **2.** ekonomik, iktisadî (az masraflı, kazançlı, hesaplı)
ekonomîst *nd/nt* ekonomist, iktisatçı
ekonomîstî *m* iktisatçılık
ekonomîzm *m* ekonomizm
ekopraksî *psî/m* ekopraksi, yansıca
ekose *m* ekose
Ekrad *nd* Kürtler (kürdün çoğulu)
ekran *m* **1.** ekran, görüntülük (üzerine ışık yoluyla bir cismin görüntüsü düşürülen, saydam olmayan düz yüzey) **2.** ekran (televizyon camı)
ekrana spî *nd* beyaz cam
eks (I) *m* aks, dingil
eks (II) *m* **1.** inat (birine karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme) **2.** rağım (inadına davranma) **3.** nispet (birini üzmek için veya inat olsun diye yapılan şey) * **min ji eksa wî re ev tişt kir** ona nispet bu işi yaptım ~ **pê re kirin** (birine) inat olsun diye yapmak ~**a (yekî) pê girtin** inadı tutmak

eksantrîk *rd* eksantrik, ayrıksı
eksantrîzm *m* eksantrizm, ayrıksılık
eksavator *m* eksavatör, kazaratar
ekselans *n* **1.** ekselans (bakan ve elçiden başlayarak cumhurbaşkanlığına kadar yükselen, yüksek makam sahibi yabancılara verilen şeref unvanı) **2.** ekselans (bu unvan sahibi kimse)
ekseriyet *m* çoğunluk
ekserî *h* çoğun
eksî *h* inadına, dikine
eksîtî *m* aksilik
eksîtî kirin *l/gh* aksilik etmek, terslenmek
ekskirin *m* **1.** inat etme **2.** nisbet yapma
eks kirin *l/gh* **1.** inat etmek **2.** nisbet yapmak
eks lê çêbûn *l/bw* **1.** inata binmekş inatlaşmak **2.** (birine) inat olmak
eksok *rd* **1.** inatçı **2.** *mec* çorak, verimsiz toprak
eksokî *rd* inatçıca
eksokîtî *m* inatçılık
eksperimantalîzm *m* eksperimantalizm, deneyselcilik
ekspertîz *m* ekspertiz
ekspêr *nd/nt* eksper, uzman
ekspres *m* **1.** eksperes (yanlız büyük duraklarda duran, büyük iskelelere uğrayan ve çok hızlı giden tren, uçak veya gemi) **2.** *nd/nt* eksperes (özel ulak)
ekspresyonîst *nd/nt* ekspresyonist, dışa vurumcu
ekspresyonîzm *m* ekspresyonizm, dışa vurumculuk
ekstra *rd* **1.** ekstra * **arvanê ekstra** ekstra un **2.** ekstra (fazladan, alışandan ve gerekenden başka) * **heqê livînan ê ekstra** ekstra yatak öcreti
ektoderm *biy/m* ektoderm, dış deri
ekvator *ast/m* ekvator, eşlek
ekvatoral *erd/rd* **1.** ekvatoral, eşleksel (ekvator ile ilgili) **2.** *ast/m* ekvatoral (yıldızların açılım ve yükselimini ölçmekte kullanılan dürbün)
ekvatorî *erd/rd* ekvatoral, eşleksel (ekvatorla ilgili)
ekzotermîk *kîm/m* ekzotermik, ısı veren
elaf *nd* zahireci
elafî *m* zahirecilik
elahweys *mzk* Kürt müziğinde bir makam
elalet *m* kalabalık, güruh (insan kalabalığı)
elam *m* **1.** bilgi, haber, bildirm **2.** *hiq* ilâm (bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmi belge) **3.** ilân (açıkça bildirme, duyurma) ~ **dan (yekî) (birine)** haber vermek ~ **girtin (an jî stendin)** bilgi almak ~ **kirin** ilân etmek, duyurmak ~ **pê xistin** aktarmak, iletmek, bildirmek ~**a (yekî) pê xistin** (birini) haberdar etmek, bilgilendirmek

elamdan *m* **1.** bildirme, haberdar etme **2.** duyurma, ilanetme
elam dan *l/gh* **1.** bildirmek, haberdar etmek **2.** duyurmak, ilanetmek
elamdayîn *m* **1.** bildirme, haberdar etme **2.** duyurma, ilanetme
elamet *n* **1.** alâmet, belirti, işaret **2.** alamet, haberci * **ev ewr ez dibêjim qey elametê baranê ne** bu bulutlar yağmurun habercisi olsa gerek **~ê baranê ba ye ya mirinê ta ye** perşembenin gelişi çarşambadan belidir **~ê (tiştekî) bûn** haber vermek (bir olayın, bir durumun belirtisi olmak) * **ba elametê felaketê bû** rüzgâr felaketin haberini veriyordu **~ê xêrê** hayıra alâmet
elametname *m* ihbarname
elamker *rd* duyurucu
elamkerî *m* duyuruculuk
elamkirin *m* duyurma, ilan etme
elam kirin *l/gh* duyurmak, ilan etmek
elamkirî *rd* duyurulmuş, ilan edilmiş olan
elam pê xistin *l/bw* iletmek, aktarmak
elamname *m* bülten
elan *h* elan, henüz
elastîk *rd* elâstik
elastîkî *rd* elâstikî
elastîkîtî *m* elâstikiyet
elavî *m* bir oyun adı
elaweys *bnr* elahweys
elax *bot/m* çoban püskülü
elb (I) *m* **1.** kile, (yarım ölçek alan tahıl ölçmeye yarar kap) **2.** *rd* kile (herhangi bir kile miktarında olan)
elb (II) *m* gerdel, külek
elbane *m* tef
elbanevan *nd/nt* tefçi
elbanevanî *m* tefçilik
elbekî *m* bakırdan tâbak
elbet *h* elbet, elbette
elbete *h* elbette
elbik (I) *m* gerdel, külek
elbik (II) *m* palamut kavuğu * **elbika belotê** palamut kovuğu
elbir *rd* düşman
elçî *nd/nt* **1.** elçi **2.** elçi, sefır
elebazarkî *bnr* erebîpazar
elef *m* hayvan yemi
elefrang *rd* **1.** alafranga (Frenklerin adet ve törelerine uygun, Frenklerle ilgili) **2.** *rd/nd* alafranga (Avrupa uygarlığını benimsemiş, onlar gibi davranan)
elefrangî *rd* alafrangalı
elefrangîbûn *m* alafrangalaşma
elefrangî bûn *l/ngh* alafrangalaşmak
elefrangîbûyî *rd* alafrangalaşmış kimse
elefrangîbûyîn *m* alafrangalaşma
eleganî *m* el yıkamada kullanılan leğen
elehdar *rd* aleyhtar
elehdarî *m* aleyhtarlık
elektrifikasyon *m* elektrifikasyon
elektrîk *m* **1.** elektrik **2.** elektrik (bu enerjinin gündelik olarak kullanma biçimi) **3.** *rd* elektrik (elektrikle çalışan) * **firna elektrîkê** elektrik fırını **~a destan** el feneri **~a pozîtîf** pozitif elektrik
elektrîka destan *nd* el feneri
elektrîkdan *m* elektrikleme
elektrîk dan *l/gh* elektriklemek
elektrîkdar *rd* elektrikli
elektrîkdarbûn *m* elektriklenme
elektrîkdar bûn *l/gh* elektriklenmek
elektrîkdarbûyîn *m* elektrikleniş
elektrîkdarkirin *m* elektriklendirme, elektrifikasyon
elektrîkdar kirin *l/gh* elektriklendirmek
elektrîkdayîn *m* elektrikleme
elektrîkgirtin *m* elektriklenme
elektrîk girtin *l/gh* elektriklenmek
elektrîk pê girtin *l/bw* elektrik çarpmak, cereyan çarpmak
elektrîkvan *nd/nt* elektrikçi
elektrîkvanî *m* elektrikçilik
elektro *m* elektro
elektroansefalografî *bj/m* elektroansefalografi
elektroansefalogram *bj/m* elektroansefalogram
elektrobiyolojî *bj/m* elektrobiyoloji
elektrodinamîk *m* elektrodinamik
elektrodinamometre *m* elektrodinamometre
elektrofon *m* elektrofon
elektrojen *m* elektrojen
elektrokardiyograf *bj/m* elektrokardiyograf
elektrokardiyografî *bj/m* elektrokardiyografi
elektrokardiyogram *bj/m* elektrokardiyogram
elektroliz *fiz/m* elektroliz
elektrolît *fiz/m* elektrolit
elektromanyetîk *fiz/m* elektromanyetik
elektromanyetîzma *fiz/m* elektromanyetizma
elektrometalurjî *m* elektrometalürji
elektrometre *m* elektrometre
elektromiqnatîs *fiz/m* elektromıknatıs
elektromotor *m* elektromotor
elektron *fiz/m* elektron
elektronîk *fiz/m* elektronik
elektronîkvan *nd/nt* elektronikçi
elektronegatîf *fiz/m* elektronegatif
elektropozîtîf *fiz/m* elektropozitif
elektroradyolojî *bj/m* elektroradyoloji
elektroskop *fiz/m* elektroskop
elektrostatîk *fiz/m* elektrostatik
elektroşok *bj/m* elektroşok
elektrot *fiz/m* elektrot
elektrota negatîf *nd* eksi uç
elektroteknîk *fiz/m* elektroteknik
elektroterapî *bj/m* elektroterapi
elelok *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
elem *m* elem
Eleman *nd* **1.** Alaman **2.** *rd* Alaman (Alman halkına, Almanyaya özgü) **3.** Alman tüfeği

eleman (I) *b* elaman ~ **kirin elaman çekmek,** elaman demek
eleman (II) *n* eleman, öğe, unsur
Elemankî *m* Almanca
elemdar *rd* elemli, kederli
element *kîm/m* element
elemnak *rd* elim
elemoyî *rd* elemli, kederli
elemziratî *m* heder olma
elemziratî bûn *l/ngh* heder olmak
elend *m* şafak
elenge *ant/m* küçük dil
elenî (I) *m* aleyh ~ **û selenî** leh ve aleyhte
elenî (II) *rd* alenî
elenîbûn *m* alenîleşme
elenî bûn *l/ngh* alenîleşmek
eleqe *m* alâka, ilgi ~ **dîtin** ilgi görmek, ilgi toplamak ~ **jê anîn 1)** ilgilenmek, alâkalanmak, ilgi duymak **2)** karışmak ~ **jê birîn** -den ilgiyi kesmek ~ **nîşan dan** ilgi göstermek.~ **nîşanî (yekî) dan** alâkalanmak, ilgi göstermek, aşinalık göstermek ~ **pê hebûn** karışmak, işi olmak ~ **pê kirin** ilgilenmek, alâkalanmak, ilgi duymak ~ **pê neman** iligi kalmamak ~**ya (yekî) pê ketin** (birini) ilgilendirmek, üstüne vazife olmak.~**ya te pê neketiye** seni ilgilendirmez, üstüne vazif e değil ~**ya xwe bi (tiştekî) neanîn** etliye sütlüye karışmamak ~**ya xwe bi (tiştekî) nekirin** (kendi) kabuğuna çekilmek ~**ya xwe jê anîn 1)** ilgilenmek, ilgi duymak **2)** karışmak, ilgilenmek **3)** kafaya takmak ~**ya xwe jê birîn** -den alâkayı kesmek ~**ya xwe jê qut kirin** -den ilgisini kesmek ~**ya xwe pê kirin** ilgilenmek, alâkalanmak
eleqedar *rd* alâkalı, alâkadar, ilgili
eleqedarbûn *m* **1.** alâkalanma, ilgilenme **2.** ilgilenme (bir şeye karşı merak duyma) **3.** ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma) **4.** karışma, ilgilenme
eleqedar bûn *l/ngh* **1.** alâkalanmak, alâkadar olmak, ilgilenmek * **bi nexweş re eleqedar dibe** doktor hastayla ilgileniyor **2.** alâkadar olmak, ilgilenmek (bir şeye karşı merak duymak) * **hevalê min bi dahênanên nû re eleqedar dibe** arkadaşım yeni buluşlarla ilgileniyor **3.** ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lîseyê ez bi werzîşê eleqedar bûm** lisede sporla ilgilendim **4.** karışmak, ilgilenmek
eleqedarbûyîn *m* alâkalanma, ilgileniş, ilgilenme
eleqedarî *m* ilgililik
eleqedarkirin *m* **1.** alâkadar etme, alâkalandırma, ilgilendirme **2.** ilgilendirme (ilişkin olma) **3.** ilgilendirme (elverişli, uygun bulma) **4.** ırgalama
eleqedar kirin *l/gh* **1.** alâkadar etmek, alâkalandırmak, ilgilendirmek **2.** ilgilendirmek (ilişkin olmak) * **biryareke ku karkeran eleqedar dike** işçileri ilgilendiren bir karar **3.** ilgilendirmek (elverişli, uygun bulmak) * **xebatên we me eleqedar dikin** çalışmalarınız bizi ilgilendiriyor **4.** ırgalamak
eleqe nîşan dan *l/bw* yakınlık göstermek
eleqepêkirin *m* **1.** ilgilenme **2.** karışma ilgilenme
eleqe pê kirin *l/bw* **1.** ilgilenmek **2.** karışmak, ilgilenmek
eleqetî *m* ilişki
eleqetî girê dan *l/bw* ilişki kurmak
elequlemî *m* dalavere * **bi dû elequlemiyan ketiye** dalavereler çeviriyor
elequlemîkirin *m* eseleme, beseleme
elequlemî kirin *l/gh* eselemek, beselemek
eles (I) *m* biçim, şekil
eles (II) *m* tat, lezet
eleste *rd* **1.** hazır, anık, amade (bir işi yapmak için gerekli her şeyi tamamlamış olan) **2.** hazır (belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş) ~ **heleste** hazırlık * **hespê wî eleste heleste kirin** atını hazırladılar
elestebûn *m* hazırlanma
eleste bûn *l/ngh* hazırlanmak
elestebûyîn *m* hazırlanış
elestehî *m* hazırlık
elestekirin *m* hazırlama, hazırlayış
eleste kirin *l/gh* hazırlamak
eletewş *rd* saçma, herze * **gotinên eletewşîk** saçma sözler
eletewşî saçmaca
eletexmîn *h* **1.** tahminen, tahmini olarak **2.** rastgele
eletexmînî *rd/h* tahminî
eletexmînkî *rd* tahminî olarak
eletirk *nd/nt* **1.** alaturkacı (alaturka bilen, alaturka eser veren kişi) **2.** alaturkacı (Türk müziğinden yana olan) **3.** alaturkacı (bu müziği icra eden)
eletirkatî *m* alaturkacılık
eletirkayî *m* alaturkalık
eletirkî *rd* **1.** alaturka (Türk gelenek, görenek ve hayatlarına uygun) * **xwarina eletirkî** alaturka yemek **2.** *nd /rd* alaturka (bu gelenek ve görenekleri benimsemiş kimse) **3.** alaturka (saat)
eletirkîbûn *m* alaturkalaşma
eletirkî bûn *l/ngh* alaturkalaşmak
eletirkîtî *m* alaturkacılık
elawat *rd* **1.** çirkin, hilkat garibesi **2.** tuhaf * **navekî elewat** tuhaf bir isim **3.** *m* ibret * **te em kirin elewat** bizi ibreti alem ettin
Elewî *nd/rd* Alevî
Elewîtî *m* Alevîlik
eleyh *nd* aleyh

eleyhdar *rd* karşıtçı
eleyhdarî *m* karşıtçılık
elf *h* zar zor ~ **û hetkê** zar zor, zor bela, güç bela * **me xwe elf û hetkê jê xelas kir** zor bela kendimizi ondan kurtardık
elênc *m* sürünün gündüzleyin yayılına işi
elhamdullîlah *b* elhamdülillah
elhed *h* muhakkak
eligandin *m* takma
eligandin *l/gh* takmak
elih *zo/n* kartal
elimandin *m* **1.** öğretme, öğretiş **2.** alıştırma
elimandin *l/gh* **1.** öğretmek **2.** alıştırmak
elimandî *rd* **1.** öğretilmiş **2.** alıştırılmış
elimî *rd* **1.** öğrenmiş **2.** alışık, alışkın
elimîbûn *m* **1.** öğrenmiş olma **2.** alışıklık, alışkınlık
elimîn *m* **1.** öğrenme, öğreniş **2.** öğrenme (beceri, yetenek kazanma) **3.** öğrenme (haber alma) **4.** alışma **5.** alışma (yadırgamaz duruma gelme) **7.** alışma (etkisini yitirme)
elimîn *l/gh* **1.** öğrenmek * **dersa xwe bielime** dersini öğren **2.** öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) **3.** öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tiştekî neelimîm** araştırdım ama hiç bir şeyi öğrenmedim **4.** alışmak * **elimiye zûrabûnê** erken kalkmaya alışmış **5.** alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) * **em elimîn der û dorê** çevreye alıştık **6.** alışmak (sürekli ister olmak) **7.** alışmak (etkisini yitirmek)
elind *bnr* elend
eling *m* şafak sükümü
eliqandin *m* asma
eliqandin *l/gh* asmak
eliqîn *m* asılma
eliqîn *l/ngh* asılmak
Elî bizdo *rd* korkak
elîbêtik *m* elifba
elîf *m* elif (Arap alfabesinin ilk harfi)
elîfba *m* elifba
elîfbêtk *bnr* elîfbêtik
Elîkê xemxur *nd* herkes için tasalanan, kaygı duyan
elîl *rd* hasta, sakat
elîmet *bnr* sosret
elîps *mat/m* elips
elîpsî *mat/rd* elipsoit
elîpsoît *mat/rd* elipsoit
elîptîk *mat/rd* eliptik
elîqurne *n* saman kağıdı
Eliyê newêrek *rd* korkak, cesaretsiz kimse
elk *m* al karısı ~**ê ne dixwe ne dide xelkê** cimrinin teki (eldekini çürüttüğü, kokuşturduğu halde başkalarına vermeyen)
elmas *m* elmas ~**a min** elmasım
elmasa reş *nd* karbonado
elo belo *nd* falan filan
elo ep *nd* ekti püktüler
elobadir *bot/m* pişirilerek yenilen bir bitki
eloelo *zo/n* **1.** gurk, erkek hindi **2.** hindi veya horoz çağırma)
elohermet *rd* kadınsı (kadın davranışlı, kadına benzer erkek)
elohermetî *m* kadınsılık
elok *zo/n* gurk, erkek hindi, hindi (Meleagris gallopavo) ~**ê panore** baba hindi
eloqî *rd* gevrek olmayan, çamur gibi (elastiki)
eloşîş *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
elpî *m* leçek, yazma
elûep *nd* ekti püktüler ~ **dan hev anîn** keli körü toplamak
elûng *m* parınaklık
elweda *b* elveda
elyaf *nd* elyaf
elzem *rd* elzem
em (I) *c* **1.** biz (yalın haldeki durumu, şimdiki zaman, gelecek,zaman, emir kipi ve geçişsiz fiillerin tüm zamanlarında kullanılır) **2.** biz (resmî konuşmalarda bazen birinci tekil şahıs zamiri 'ben' yerine kullanılır) **3.** biz (bazı yazarler 'ben' zamiri yerine kullanılrlar) ~ **a rast bibêjin** doğrusunu söylemek gerekirse, neme lazım (veya neme gerek) * **em a rast bibêjin, tu qisûra camêr çênebû** neme lâzım adam hiç bir kusurda bulunmadı ~ **bi hev (û din) zanin** biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz ~ **bi xwe bi xwe ne** bizbizeyiz, içimizde yabancı kimse yok ~ **bibêjin ku...** *h* tutalım ki, sayalım ki, farz edelim ki ~ **binêrin kî berx e kî beran e** kimin yiğit kimin ödlek olduğunu şimdi anlarız ~ **cilika xwe li cehenemê ranexin** eğri oturup doğru konuşalıma ~ **destê xwe deynin ser wijdanê xwe û xeber bidin** eğri oturup doğru konuşalım ~ **dê ji azana mele bawer bikin an jî, ji zirîna kerê?** hangi peygambere kulluk edeceğini şaşırmak ~ **dê kêf bikin an jî em dê bigirîn!** güler misin, ağlar misin! ~ **di bin stara Xwedê de bin** üstüme iyilik sağlık (üstüne, üstünüze sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifalar) ~ **dibêjin paxir e diavêjin, li ber çavê xelkê dibe zêr** biz attık kemik diye, el kaptı ilik diye ~ **dibêjin qaz ew dibêje bilbil** kazı koz anlamak ~ **ê bên diyarê (qûna) hev** *argo* görüşürüz ~ **jî eynî wekî te (an jî mîna we)** al benden de o kadar ~ **ketin çi halî!** ne günlere kaldık! ~ **ketin reşahiyê** karada ölüm yok ~ **kin bibirin** uzatmayalım ~ **kin lê xin** uzatmayalım ~ **lawê îro ne** geçmişe sünger (veya çizgi) çekelim, geçmişi unatalım ~ **li ber rojê bûne dûrme** güneşte piştik ~ **li dû wan herin ew li dû me nayên** biz kabul etsek de kendileri kabul etmez ~ **li karê geriyan rastî zerarê hatin** körün taşı ~ **li nowa avê dawestiyabûn** suyun sırasındaydık ~ **li serê rûniştin û me xwar qedand** el elde baş başta ~ **ne sax**

bûn, ne mirî bûn ölüp ölüp dirilmek ~ **nizanin kurê kijân mitribî, kîjan derwêşî ye** anası turp (veya sarımsak), babası şalgam (veya soğan) ~ **pê zanin bê çi tişt e** ne mal olduğunu biliriz ~ **sed sal li dinê bin em dê şevekê mêvanê qebrê bin** elbet bir gün ölürüz ~ **sing dikutin ew cihar diavêjê** hazıra konmak, fırsatçı olmak ~ **tev (gişt, gişk, hemû, hemûçk, gih** an jî **tevde..)** hepimiz, tümümüz ~ **û şansê xwe** bahtımıza, şansımıza ne çıktıysa ~ **û Xwedayê xwe û ew û şîrê xwe** (bir işi, birinin) sütüne havale etmek ~ **wisa bipejirînin ku...** tutalım kı, sayalım ki, farz edelim ki ~ **xwe bi xwe** biz bize ~ **zanin ku ew çi teba ye** ne mal olduğunu biliriz ~**ê bimirin hewceyî rehma Xwedê bibin** iki elim yanıma gelecek ~**ê li lîwên bixin, ku rehet bisekine** kafasına vururuz

em (II) *m* ham (çocuk dilinde yemek yeme) ~ **kirin** ham etmek * **gote em û kire xwarê** lüp diye yedi

ema *g* **1.** ama (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * **xwarin hindik e, ema bitehm e** yemek az. ama lezetli **2.** ama (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, ema ez dê ne li malê bim** yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım **3.** ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm, ema poşman im** ben bu işe karıştım, ama pişmanım **4.** ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır) * **xweş, ema gotineke xweş got** güzel, ama güzel bir söz söyledi **5.** ama (bazen dikkatı çekmek için cümlenin sonuna getirilir) * **ev gotin nayê gotin ema!** bu söz söylenmez ama! **6.** *h* amma (şaşma ve hayranlık katar) * **ema xeber dide ha!** amma konuşuyor ha **7.** ne var (ne var ki) * **ema ez nikarim van gotinê te qebûl bikim** ne varki senin bu dediklerini kabul etmem imkansız

emad *n* **1.** istek * **me li gor emadê we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık **2.** istenç, irade * **ew bêhemd û emadê xwe dixebitin** istenç dışı çalışıyorlar

emadî *rd* iradî

eman *b* **1.** aman (yardım istendiğini anlatır) * **eman Xwedawo** aman Allahım **2.** aman (bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatır) * **eman, ez careke din nakim** aman, bir daha yapmam **3.** aman (rica anlatır) * **eman, wisa mebêjin** aman, öyle söylemeyin **4.** aman (usanç ve öfke anlatır) * **eman min berdin** aman bırakın beni **5.** aman (çok beğenmeyi anlatır) * **eman çi tiştekî xweşik e** aman ne güzel şey **6.** aman (şaşma anlatır) * **eman, gotinên welê gote min ku ez mit mam** aman, öyle sözler söyledi ki donakaldım ~ **deman** (an jî **yeman)** aman yeman ~ **Xwedêyo** aman Allah ~ **xwestin** aman dilemek

emanet *n* **1.** emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) **2.** emanet (bir kimse ile birbirine gönderilen şey) **3.** emanet (eşyanın emanet olarak bırakıldığı yer) **4.** emanet (can) **5.** takı, ağırlık, ziynet eşyası * **emanetên xwe bi xwe ve kirine û hatiye dîlanê** ağırlığımı takıp düğüne gelmiş ~ **kirin** emanet etmek ~ **û qiyamet** emanete hıyanet olmaz ~**ê xw jê xwestin** (Allah) canını istemek ~**î (yekî) kirin -e** amanet etmek, ısmarlamak * **bavê te tu emanetî min kir** baban seni bana ısmarladı ~**î Xwedê be 1)** Allaha emanet * **emanetî Xwedê be, zarokekî baş e** Allaha emanet, iyi çocuktur **2)** Allaha ısmarladık ~**î Xwedê bin** Allaha ısmarladık, Allaha emanet olun

emanetgir *nd/nt* emanetçi

emanetgirî *m* emanetçilik

emanetkirin *m* amanet etme

emanet kirin *l/gh* amanet etmek

emanî *m* aman (bir suçun bağışlanmasını isteme) * **emaniya xwe ji Xwedê xwest** Allahtan aman diledi

emaret *m* emaret, beylik

emaretsaz *nd/nt* mimar

emaretsazî *m* mimarlık

emas *m* iltihap

emay *m* emay

emaye *rd* emaye

emayekirin *m* emaylama

emaye kirin *l/gh* emaylamak

embar *m* **1.** ambar, depo * **embara eşyayan** eşya deposu **2.** ambar, kiler **3.** depo (bir malın toptan satıldığı ve çokça bulunduğu yer) * **embara êzingan** odun deposu **4.** ambar (geminin yük koymaya ayrılmış bölümü) **5.** ambar (eşya taşıma işleri yapan kurum veya ortaklık) **6.** *mec* ambar (genelikle tahılın çok üretildiği yer) **7.** *mec* ambar (çok obur kimse) ~ **kirin** depo etmek

embarkirin *m* ambarlama, depolama

embar kirin *l/gh* ambarlamak, depolamak

embarkirî *rd* ambarlanmış, depolanmış

embarvan *nd/nt* ambarcı, depocu

embarvanî *m* ambarcılık, depoculuk

embaz (I) *m* **1.** örnek, model (benzeri yapılacak olan, benzetilecek şey) **2.** benzer, eş

embaz (11) *nd/nt* arkadaş

ember *m* amber

enberbarîn *rd* ambersaçan

emberfeşan *rd* ambersaçan

enberîn *rd* amber gibi, amberden

emberreşîn *rd* ambersaçan

embriyolog *nd/nt* embriyolog

embriyolojî *biy/m* embriyoloji
embriyon *m* embriyon, oğulcuk
embûrî *m* geçim
emek *m* emek ~**ê Şêx Bazîz** (an jî **Bersîs)** sağdıç emeği (boşa giden, karşılığı alınmayan emek)
emekdar *rd* **1.** emektar **2.** *mec* demirbaş **3.** *nd/rd* emekli ~ **bûn** emekli olmak, emekliye ayrılmak ~ **kirin** emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)
emekdarî *m* **1.**emektarlık **2.** emeklilik
emekheram *rd* nankör
emekheramî *m* nankörlük
emeknas *rd* kadirbilir
emeknasî *m* kadirbilirlik
emekxwer *nd/nt* sömürücü
emekxwerî *m* sömürücülük
emel (I) *n* **1.** amel, edim **2.** amel (bir kimsenin dini buyrukları yerine getirmek için yaptıkları) ~**ê (yekî)** (birinin) ömür törpüsü ~**ê (yekî) neçûn 1)** elinden iş çıkmamak **2)** eşek kuyruğu gibi ne uzar ne kısalır ~**ê (yekî) qet neçûn** elinden iş çıkmamak ~**ê serê (yekî) bûn** baş belâsı olmak, ömür (veya sinir) törpüsü olmak * **tu emelê serê min î** sen benim sinir törpümsün ~**ê serê (yekî) bûn** (birinin) başının belâsı olmak ~**ê serî** baş belâsı, ömür türpüsü
emel (II) *bj/m* amel, ishal
emelbûn *m* ishal olma, sürgün olma
emel bûn *l/ngh* ishal olmak, sürgün olmak
emeldar *nd/nt* işçi
emeldarî *m* işçilik
emele *nd/nt* amele
emeletî *m* amelelik
emeliyat *m* ameliyat * **nexweş emeliyet kirin** hastayı ameliyat ettiler ~ **kirin** ameliyat etmek ~**a bêyî rawesta dil** kapalı kalp ameliyatı ~**a plastîk** plastik ameliyat
emeliyatbûn *m* ameliyat olma
emeliyat bûn *l/ngh* ameliyat olmak
emeliyatbûyî *rd* ameliyatlı
emeliyatbûyîn *m* ameliyat oluş
emeliyatkirin *m* ameliyat etme
emeliyat kirin *l/gh* ameliyat etmek
emeliyatkirî *rd* ameliyatlı
emeliyatxane *m* ameliyathane
emeliye *m* **1.** ameliye **2.** pratik (kılgı, uygulama)
emelî (I) *rd* ishallı, ötürüklü
emelî (II) *rd* **1.** amelî, pratik, tatbikî **2.** amelî, iş bakımından, işçe **3.** *fel* amelî, tatbikî **4.** amelî, kılgısal
emelîbûn *m* pratikleşme
emelî bûn *l/ngh* pratikleşmek
emelîtî *m* pratiklik
emelkirin *m* kullanma
emel kirin *l/gh* kullanmak
emelkirî *rd* kullanılmış
emelqenc *rd* ameli iyi olan
emenî *m* bir tür yaygı
emer *nd* ömer (erkek ismi) ~**ê çû seferê hat dîsa kerê berê** (bir kimsede olumlu anlamda) bir değişim olmamak
emerî *bot/m* bir kara erik türü
emê *nd* mama ye (çocuk dilinde)
emil *n* alışkı
emilandin *m* **1.** öğretme **2.** alıştırma **3.** kullanma
emilandin *l/gh* **1.** öğretmek **2.** alıştırmak **3.** kullanmak
emilandî *rd* kullanılmış
emilîn *m* **1.** öğrenme **2.** alışma **3.** kullanılma
emilîn *l/ngh* **1.** öğrenmek **2.** alışmak **3.** kullanılmak
emilk *m* erken doğum yapan koyun
emilkan *n* amerikan bezi
emir (I) *n* **1.** ömür, yaş (doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman) * **emirê min sî û pênc e,** otuz beş yaşındayım **2.** *meteor* yaş (bir gök cisminin oluşmaya başladığı günden bu güne kadar geçirdiği zaman) ~ **buhartin** ömür geçirmek ~ **çûn** yaş ilerlemek ~ **dan haziran** sizlere ömür ~ **derbas kirin** ömür geçirmek ~ **heye lê wekî qîzekê ye** cami yıkılmış ama mihrabı yerinde ~ **kirin 1)** uzun yaşamak **2)** ömür uzamak ~ **ku diçe mirin li pey e** yaş ilerledikçe ölüm yaklaşıyor ~ **neman** yaşı ilerlemiş olmak (son demleri olmak) ~ **û tecrûbe** yaş baş ~ **xesifîyo** boyu (bosu) devrilsi (veya devrilesin), ömrün tükene ~**ekî dirêj kirin** uzun bir ömür yaşamak ~**ekî tam li dinyayê kirin** uzun bir ömür sürmek ~**ê (yekî) çar tirên keran man** *argo* bir ayağı çukurda olmak ~**ê çû êdî nayê** giden gençlik bir daha gelmez ~**ê çûyî venagere (li xwediyan)** gençlik bir gitti mi bir daha gelmez ~**ê (yekî) derbas bûn** yaşı geçmek ~**ê dirêj kirin** uzun yaşamak ~**ê (wî) emirê sîsyareka gurî ye** dokuz yorgan eskitmek (veya paralamak) ~**ê (wî) ji te re be** yaşı benzemesin ~**ê (yekî) kin be** damarı kurusun, yaşı yerde (veya topraktan) sayılası ~**ê (wî) kin î kurt be** yaşı yerde (veya topraktan) sayılası ~**ê ku çû êdî venagere** giden gençlik bir daha gelmez ~**ê ku çû nede dû** giden gençliğin ardına düşme, giden ömrün peşine düşme ~**ê leglege çû bi leqleqê** (an jî **teqteqê)** leyleğin ömrü (veya günü) laklakla geçer ~**ê min 1)** ömrüm **2)** ömrümün varı ~**ê sîsyarekê kirin** (dünyaya) kazık çakmak (veya kakmak) ~**ê te emrê pîvokê be** 'tez geberesin' anlamında ~**ê te kin be** boyu (bosu) devrilsi (veya devrilesin), ömrün tükene ~**ê xwe ajotin** ömür sürmek (yaşamı belli şartlar içinde sürüp gitmek) ~**ê xwe di ber de mehf kirin** (bir şey veya kimse için) ömür çürütmek ~**ê xwe tije** (an jî **tijî) kirin** yaşını doldurmak, gidici olmak ~**ê xwe xwarin 1)** yaşlı başlı olmak, saat on

bir buçuğu çalmak, gidici olmak (yaşı çok ilerlemiş bulunmak) 2) miadını doldurmak
emir (II) *n* **1.** emir, buyruk, ferman * **hema car caran li min difetilî û dipirsî ka emrekî min heye an na** ikide bir bana dönüp benden bir emrim olup olmadığını soruyordu **2.** komut ~ **bike** (an jî **bikin**) buyur (ya da buyrunuz), söyleyiniz, emrediniz anlamında ~ **dan 1)** emir vermek **2)** komut vermek ~ **jê stendin** (birinden) emir almak ~ **lê hatin kirin** buyrulmak ~ **pê tune bûn** (biri) izin vermemek, ferman vermemek ~**ê mirinê** ölüm fermanı ~**ê nivîskî** yazılı emir ~**ê Xwedê 1)** Allahın emri **2)** emrihak, emrihak vaki olmak (ölmek) ~**ê Xwedê kirin** Hakkın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek), vefatetmek ~**î (yekî) kirin** (birine) emretmek
emirber *n* emirber, emir eri
emirberî *m* emirberlik, emir erliği
emirbiçûk *rd* yaşı küçük olan ~**ê hestîgir** genç irisi
emirbiçûkî *m* yaşı küçük olma
emirdan *m* emir vermek
emir dan *l/gh* emir vermek
emirdar *rd* buyrukçu, emreden kimse
emirdarî *m* buyrukçuluk
emirmarde *rd* yaşlı, gidici olan (yaşa çok ilerlemiş olan) ~ **bûn** saat on bir buçuğu çalmak (yaşı çok ilerlemiş bulunmak)
emirdirêj *rd* **1.** ömürlü, uzun ömürlü * **Xwedê wê emrdirêj bike** Tanrı ömürlü etsin ~ **kirin** ömürlü etmek **2.** ömürlü, uzun ömürlü (veya süreli) * **hevaltiya wan emirdirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı ~ **bî** el öpenlerin çok olsun
emirkan *n* amerikan bezi, kaput bezi
emirkin *rd* **1.** kısa ömürlü, ömürsüz **2.** *mec* bedbaht **3.** zalım * **emirkinekî mîna wî tune** zalimin tekidir **4.** *mec* kısa süreli, yararsız **5.** *b* geberesin ~ **bî** geberesin inşallah
emirkinbûn *m* **1.** kısa ömürlü olma **2.** ömrü tükenme
emirkin bûn *l/ngh* **1.** kısa ömürlü olmak **2.** ömrü tükenmek
emirkinî *m* **1.** kısa ömürlülük **2.** *mec* bedbahtlık **3.** zalimlik
emirkino *b* ölesin!
emirkirin (I) *m* uzun yaşama
emirkirin (II) *m* **1.** emretme, emreyleme, buyurma **2.** emretme, emreyleme, buyurma (söyleme, deme, düşüncesini bildirme)
emir kirin (I) *l/gh* uzun yaşamak
emir kirin (II) *l/gh* **1.** emretmek, emreylemek, buyurmak * **emir bike ku careke din dereng neyê** ona buyur da bir daha geç gelmesin **2.** emretmek, emreylemek, buyurmak (söylemek, demek, düşüncesini bildirmek) * **we tiştek emir kir** bir şey mi buyurdunuz
emirmend *rd* **1.** buyrukçu **2.** *mec* yiğit
emirmendî *m* **1.** buyrukçuluk **2.** *mec* yiğitlik
emirname *m* emirname, emir (emir belgesi, yazılı buyruk) * **emirnameya tayînkirinê hîna derneketiye** atama emri hâlâ çıkmadı
emirok *rd* emir verici
emirqut *rd* **1.** kısa ömürlü, ömürsüz **2.** *mec* bedbaht **3.** *mec* zalim **4.** *mec* kısa süreli, yararsız **5.** *b* geberesin ~ **bî** geberesin inşallah
emirqutî *m* **1.** kısa ömürlülük **2.** *mec* bedbahtlık **3.** *mec* zalimlik
emirqûl *rd* emir kulu
emirqûlî *m* emir kulluğu
emisyon *m* emisyon
emî *n* amca
emîn *rd* **1.** emin (inanılır, güvenilir) * **ew, zilamekî emîn e** o, emin bir adamdır **2.** emin (güvenli) * **li cihekî emîn li bendî min be** emin bir yerde beni bekle **3.** emin (şüphesi olmayan) * **ez emîn im ku wê di nêzik de karên qenc bike** yakında iyi işler yapacağına eminim ~ **bibî ji Xwedê** Allah'a inan ki
emînî *m* güvenlik ~**iya xwe pê anîn** (birine veya bir şeye) güven duymak
emîr *n* emir (Araplarda ve daha başka Müslüman ülkelerde bir kavim, şehir veya ülkenin başı)
emîrî *m* emirlik
emlaq *m* emlâk
emlaqfroş *nd/nt* emlâkçi
emlaqfroşî *m* emlâkçilik
emlekirin *m* dikte etme
emle kirin *l/gh* dikte etmek
emniyet *m* **1.** emniyet, güvenlik **2.** emniyet, asayiş (polis işleri) **3.** emniyet (güvenlik işlerinin yürütüldüğü yer) **4.** emniyet (bir araçta güven sağlayıcı araç)
Emo xemxur herkes için tasalanan, üzülen kimse
emperyalîst *nd/rd* emperyalist, yayılımcı
emperyalîzm *m* emperyalizm, yayılımcılık
empifokî *rd* buruşuk
empifokîtî *m* buruşukluk
empoze *rd* empoze ~ kirin empoze etmek
empresyonîst *nd/rd* empresyonist, izlenimci
empresyonîzm *m* empresyonizm, izlenimcilik
emprîme *nd/rd* emprime
emr *bnr* emir (I, II)
emraz (I) *bnr* amraz
emraz (II) *m* hastalık * **xwedî emraz e** hastalıklı
emsal *rd* **1.** emsal, benzer **2.** emsal, eş, denk
emûdî *mat/rd* **1.** dikey **2.** düşey
enaf *m* iki yassı diş çıkarmış olan beş yaşındaki tay
enasir *m* anasır
enbaz *bnr* embaz
enber *bnr* ember
enbiya *nd* enbiya

encam 1. sonuç, netice (bir olayın doğurduğu başka bir olay veya durum) 2. sonuç, netice (bir gelişim veya girişimden elde edilen şey) * **encama ezmûnê** sınav sonucu 3. bulgu, netice (araştırma sonucu elde edilen şey) 4. *wj* sonuç 5. sonuç, akibet * **encama ramana we wê xerab be** düşüncenizin akibeti kötü olur ~ **bi dest xistin** sonuç almak (verim almak) * **me ji dîdariyê encamek bi dest nexist** görüşmede bir sonuç alamadık ~ **dan** sonuç vermek, netice vermek ~ **jê derxistin** -den sonuç çıkarmak ~ **jê stendin 1)** -den sonuç almak, netice almak **2)** kaydetmek, başarılı sonuç almak
encambexş *rd* sonuç verici, verimli
encamdan *m* sonuçlama, sonuç verme
encam dan *l/gh* sonuçlamak, sonuç vermek
encamdayî *rd* sonuçlanmış, sonuç vermiş olan
encamdan *m* sonuçlama, sonuç veriş
encamder *rd* sonuç verici
encamderîn *man/m* istintaç, sonuç çıkarıcı
encamderxistin *m* sonuç çıkarma
encam derxistin *l/gh* sonuç çıkarmak
encamdêr *bnr* encamder
encame *m* menteşe
encamgir *rd* sonuç alıcı
encamname *m* sonuç bildirgesi
encamreş *nd* kötü akibet
encamstîn *rd* sonuç alıcı
encax *bnr* ancax
encimandin *m* sonuçlandırma
encimandin *l/gh* sonuçlandırmak
encimandî *rd* sonuçlandırılmış
encimîn *m* sonuçlanma
encimîn *l/ngh* sonuçlanmak
encûman *bnr* encûmen
encûmen *m* 1. encümen, komisyon, komite, alt kurul 2. encümen, yarkurul 3. kurul, konsey * **encûmena bala** yüksek komisyon **~a asayîşê** güvenlik konseyi **~a bala** yüksek konsey **~a dadweriyê** adalet komisyonu, adliye encümeni **~a hilbijartinê** seçim komisyonu **~a serokatiyê** başkanlık konseyi (veya divanı) **~a şaredariyê** (an jî **belediyeyê**) belediye encümeni
encûmenî *m* encümenlik
encûmena asayîşê *nd* güvenlik konseyi
encûmena wezîran *nd* bakanlar kurulu
encûr *bot/m* acur, yuvarlak acur
endam *nd/nt* 1. üye 2. *ant/n* organ, uzuv, örgen **~ê hîmî** aslî üye **~ê hîndekariyê** öğretim üyesi **~ê rûmetiyê** onur (veya şeref) üyesi
endamî *m* üyelik
endamtî *m* üyelik
endaz *m* ihtiyat, ölçülü davranma
endaze (I) 1. **endaze (65 cm boyunda bir uzunluk ölçü birimi)** 2. ***mec*** endaze, ölçülü, ihtiyatlı
endaze (II) *m* hendese, geometri
endazekirin *m* endazeleme
endaze kirin *l/gh* endazelemek
endazî *m* 1. geometri 2. *rd* geometrik **~ya rasterû** düzlem geometri
endazeyî *rd* geometrik
endeko *bot/m* halk hekimliğinde ilâç olarak da kullanılan ıtırlı bir bitki
endeksiyon *fiz/fel m* indüksiyon, indükleme
endeksiyon kirin *l/gh* indüklemek
endelî *zo/n* bülbül (Luscinia megarhynchos)
enderûn *dîr/m* enderun
enderûnvanî *dîr/rd* enderunlu
enderz *m* tavsiye
enderzdan *m* tavsiye etme
enderz dan *l/gh* tavsiye etmek
enderzkirin *m* tavsiye etme
enderz kirin *l/gh* tavsiye etmek
endez *m* hendese
endezyar *nd/nt* mühendis * **endezyarê çandiniyê** tarım mühendisi
endezyarane *h* mühendisce
endezyarê daristanê *nd/nt* ormancı, orman mühendisi
endezyarê kompîturê *nd* bilgisayar mühendisi
endezyarî *m* 1. mühendislik 2. *lşk* istihkâm**~ya pîşesazî** sanayi mühendisliği
endezyarîtî *lşk/m* istihkâmcılık
endilko *bnr* endeko
endişandin *m* endişelendirme
endişandin *l/gh* endişelendirmek
endişîn *m* endişelenme
endişîn *l/ngh* endişelenmek
endiz (I) *m* yapı
endiz (II) *m* 1. ölçü 2. ayar, derece
endizandin *m* 1. ölçme 2. ayarlama 3. düzenleme, tanzim etme 4. kıyaslama
endizandin *l/gh* 1. ölçmek 2. ayarlamak 3. düzenlemek, tanzim etmek 4. kıyaslamak
endizandî *rd* 1. ölçülmüş 2. ayarlanmış 3. düzenlenmiş, tanzim edilmiş 4. kıyaslanmış olan
endizîn *m* 1. ölçülme 2. ayarlanma 3. düzenlenme, tanzim edilme 4. kıyaslanma
endizîn *l/ngh* 1. ölçülmek 2. ayarlanmak 3. düzenlenmek, tanzim edilmek 4. kıyaslanmak
endîşandin *bnr* endişandin
endîşe *m* 1. endişe, kaygı 2. kuşku, korku ~ **kirin** endişe etmek, kaygı çekmek
endîşedar *rd* endişeli, kaygılı
endîşedarbûn *m* endişelenme, kaygılanma
endîşedar bûn *l/ngh* erdişelenmek, kaygılanmak
endîşedarbûyîn *m* endişeleniş, kaygılanış
endîşedarî *m* endişelilik, kaygılılık
endîşedarkirin *m* endişelendirme, kaygılandırma
endîşedar kirin *l/gh* endişelendirmek, kaygılandırmak
endîşeder *rd* endişe verici, kaygı verici

endîşederî *m* endişe vericilik, kaygı vericilik
endişekar *rd* endişeli
endîşekirin *m* endişelenme, kaygılanma, tasalanma
endîşe kirin *l/gh* endişelenmek, kaygılanmak, tasalanmak
endîşenak *rd* **1.** endişeli, kaygılı, düşünceli **2.** kaygı verici, tasalı
endîşenaktî *m* endişelilik, düşüncelilik
endîz *rd* münasip
endlî *zo* bir kuş türü
endoderm *ant/m* endoderm, iç deri
endogamî *sos/m* endogami, iç evlilik
endokrîn *ant/m* endokrin, iç salgı
endokrînolojî *m* endokrinoloji, iç salgı bilimi
Endonezî *nd/rd* Endonezyalı
Endonezyayî *nd/rd* Endonezyalı
endotermîk *kîm/rd* endotermik, ısı alan
enduksiyon *fel/man m* endüksiyon, tüme varım
endustriyalîzm *m* endüstriyalizm
endustriyî *rd* endüstriyel
endustriyîbûn *m* endüstrileşme, sanayileşme
endustriyî bûn *l/ngh* endüstrileşmek, sanayileşmek
endustriyîbûyîn *m* endüstrileşme, sanayileşme
endustrî *m* endüstri, sanayi ~**ya sînemayê** sinama endüstrisi (veya sanayii)
endustrîbûn *m* endüstrileşme, sanayileşme
endustrî bûn *l/bw* endüstrileşmek, sanayileşmek
endustrîkirin *m* endüstrileştirme, sanayileştirme
endustrî kirin *l/gh* endüstrileştirmek, sanayileştirmek
Enedol *m* Anadolu
Enedolî *nd/rd* Anadolulu
enerjî *m* **1.** enerji, erke (maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan güç) **2.** enerji (organizmanın etkin gücü) **3.** *mec* enerji (manevi güç) ~**ya atomê** atom enerjisi ~**ya kînetîk** *fiz* kinetik enerji ~**ya nuklerî** nükleer enerji
enerjîk *rd* **1.** enerjik **2.** enerjik (davranışlarında kararlarını kesinlikle uygulayan) * **rêvebirineke enerjîk** enerjik bir yönetim
enexdar *m* **1.** anahtar **2.** anahtar (şifre çözmek için kararlaştırılan yol) * **enexdara şîfreyê** şifre anahtarı **3.** anahtar (civata veya somunları açmak veya sıkıştırmak için kullanılan araç) ~**a îngilîz** ingiliz anahtarı ~**a karebayê (an jî elektrîkê)** elektrik anahtarı (veya düğmesi)
enfarktûs *bj/m* enfarktüs
enfeksiyon *m* enfeksiyon
enfiye *m* enfiye, burun otu
enflasyon *bz/m* enflâsyon, para şişkinliği
enformasyon *m* enformasyon
enfrarûj *fiz/m* enfraruj, kızıl ötesi
engast *m* kusur, eksiklik
engastî *rd* kusurlu
engastîbûn *m* **1.** kusurlu olma **2.** kusurluluk
engastî bûn *l/ngh* kusurlu olmak
engaştin *m* hayalde canlandırma, tahayyül etme
engaştin *l/gh* hayalde canlandırmak, tahayyül etmek
enger *m* sinir
engirandin *m* **1.** küstürme **2.** kızdırma
engirandin *l/gh* **1.** küstürmek **2.** kızdırmak
engirî *rd* **1.** küskün, alınmış **2.** inat etmiş **3.** kızgın
engirîn *m* **1.** küsme, alınma **2.** inatlaşma, inat etme **3.** kızma
engirîn *l/ngh* **1.** küsmek, alınmak **2.** inatlaşmak, inat etmek **3.** kızmak
engirok *rd* inatçı
engiz *m* sebep
engizandin *m* tahrik etme (cinsel duygularını artırma)
engizandin *l/gh* tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)
engizîn. *m* tahrik olma
engizîn. *l/ngh* tahrik olmak
engizîsyon *dîr/m* engizisyon
engînar *bot/m* enginar
engore *m* gün batımı
enguşt *m* parmak
enirandin *m* **1.** darıltma, gücendirme **2.** gocundurma **2.** kızdırma
enirandin *l/gh* **1.** darıltmak, gücendirmek **2.** gocundurmak **2.** kızdırmak
enirandî *rd* **1.** darıltılmış, gücendirilmiş **2.** gocundurulmuş **3.** kızdırılmış olan
enirî *rd* **1.** darılmış, küsmüş **2.** gocunmuş **3.** kızmış olan **4.** inatlaşmış
enirîn *m* **1.** darılma, gücenme, küsme (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılma) **2.** gocunma **3.** kızma (öfkelenme, sinirlenme) **4.** inatlaşma, inat etme
enirîn *l/ngh* **1.** darılmak, gücenmek, küsmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak) **2.** gocunmak **3.** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek) **4.** inatlaşmak, inat etmek
enirok *nd/nt* darılan, gücenik
enitandin *m* gocundurma
enitandin *l/gh* gocundurmak
enitîn *m* **1.** gocunma **2.** *mec* huylanma
enitîn *l/ngh* **1.** gocunmak **2.** *mec* huylanmak * **ji bin piyê xwe dienite** ayak tabanından huylanıyor
enî *m* **1.** alın * **eniya jinikê fireh e** kadının alnı geniş **2.** *lşk* cephe * **eniya şer** savaş cephesi **3.** cephe (belli bir düşünce, istek çevresinde sağlanan birlik) * **eniya çandî** kültür cephesi ~ **ava kirin** cephe kurmak ~ **tîlak û rû spî** alnı açık yüzü ak ~**ya bavê (yekî) bi bihostan pîvan** *argo* canına ezan okumak

~ya (yekî) bi bihostan pîvan alnını karışlamak ~ya (yekî) bilind e başı dimdik (onurlu) ~ya (yekî) bûn cot surat asınak ~ya (yekî) hildayî bûn başını dik tutmak ~ya (yekî) lê bilind nebûn birinin suratı görmek istememek ~ya me ji ba Xwedê ve bilind e yemin etsem başım ağrımaz (li) ~ya (yekî) nivisandî bûn alnında yazılmış olmak ~ya (yekî) qelişîn akla karayı seçmek * heta min ev kar qedand eniya min qelişî bu işi bitirene kadar akla karayı seçtım ~ya wê li mêran venebûye eline erkek eli değınemiş olınak ~ya xwe jê re neqermiçandin yenene içilene bakılmamak ~ya xwe lê neqermiçandin hiç surat asmamak ~ya xwe (qet) neqermiçandin suratını bile asmamak ~ya xwe qermiçandin surat asmak, yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek)

enîbel *rd* alnı çıkık

enîbeş *rd* 1. akıtmalı (at ve inekler için) 2. çifteli (alnında sakar bulunan hayvan)

enîbilind *rd* 1. geniş alınlı 2. mec alnı ak olan

enîçiqirî *rd* kaşları çatık * **bi gotineke tehl û enîqiçirî gotê** ağır ve kaşları çatık bir şekilde ona söyledi

enîdeq *rd* alnı dövmeli ~ **bûn** alnı dövmeli olmak

enîdindoq *rd* alnı çıkık, hödük alınlı

enîng *m* alın

enînivisandî *rd* mukadder

enînivîs *m* alın yazısı, kader, yazgı

enîpêç *m* çatara, alın bağı

enîqoq *rd* alnı çıkık, hödük alınlı * **yekî enîqoq bû** alnı çıkık biriydi

enîquriş *rd* 1. akıtmalı (keçiler için) 2. çifteli (alnında sakar bulunan hayvan)

enîsaz *rd* serseri

enîsazî *m* serserilik ~ **kirin** serserilik etmek

enîşk *ant/m* 1. dirsek 2. dirsek (giysi kolunda dirseğe rastlayan bölüm) * **kincekî ku enîşka wê qetiyayî li xwe kiribû** dirseği yırtık bir elbise giymişti 3. dış köşe **(bi) ~an lê dan (an jî xistin)** dirseklemek

enîşkok *m* dirsekçik

enjeksiyon *m* enjeksiyon

enjeksiyonker *nd/nt* enjeksiyoncu

enjekte kirin *l/gh* enjekte etmek

enjektor *m* enjektör

Enqa *nd* Anka (kuşu)

enqaz *m* enkaz, çöküntü

ensel *bot/m* soğana benzer yaprakları ve tadı olan, dağlık alanda yetişen, bir karıştan fazla bir boyu olan bir bitki

enstantane *m* enstantane

enstîtû *m* enstitü **~ya bedewiyê (ciwaniyê** an jî **xweşikbûnê)** güzellik enstitüsü **~ya hêvotinê** (an jî **perwerdeyê)** eğitim enstitüsü **~ya hunerê** sanat enstitüsü

enstruman *n* enstrüman

enstrumantal *rd* enstrümantal

enstrumantalîzm *fel/m* enstrumantalzm, araççılık

ent *m* inat **~a (yekî) pê girtin** inadı tutmak

entegrasyon *m* entegrasyon

entegre *rd* entegre

entelektualîzm *psî/fel m* entelektüalizm, anlıkçılık

entelektuel *nd/nt* 1. entelektüel 2. *rd* entelektüel (fikir sorunlarıyla ilgili)

entelektuelî *m* entelektüellik

enter *m* maymun yavrusu

enternasyonal *rd* enternasyonal

enternasyonalîst *nd/nt* enternasyonalist

enternasyonalîzm *m* enternasyonalizm, uluslarasacılık

entîke *nd* 1. antika (eski çağlardan kalma eser veya tarihî değeri olan eşya) 2. *rd/mec* antika (acayip, tuhaf) * **bi kurtasî mirovekî entîke ye** hasılı antika bir herif

entîkebûn *m* antikalaşma

entîke bûn *l/ngh* antikalaşmak

entîkebûyî *m* antikalaşmış olan

entîkebûyîn *m* antikalaşma

entîkefiroş *nd/nt* antikacı (satan kimse)

entîkefiroşî *m* antikacılık

entîkenas *nd/nt* antikacı, antika uzınanı

entîkenasî *m* antikacılık, antika uzmanlığı

entîketî *m* 1. antikalık 2. *mec* antikalık, tuhaflık

entîkevan *nd/nt* antikacı (antika eşya toplayan)

entîkevanî *m* antikacılık

entîqexane *m* müze

entîqexanevan *nd/nt* müzeci

entîqexanevanî *m* müzecilik

entomolojî *nd/nt* entomoloji, böcek bilimi

entomolojîst *nd/nt* entomolojist, böcek bilimci

enûk *m* 1. kul kapısı 2. mazgal

envanter *baz/m* envanter

enzan *bnr* însan

enzel *m* eğreti çardak

enzelok (I) *bot/m* pelesenk ağacı (Commiphora opobalsamum)

enzelok (II) *m* 1. eğreti çardak 2. eğreti kulübe

enzerot *bnr* enzerût

enzerût *bot/m* kına çiçeği (Balsamina hortensis)

enzêl *m* 1. çardak, eğreti çardak (tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerin dallarına sardırmak için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, alaçık (üzeri çalı, hasırla örtülü kulübe)

enzîm *biy/m* enzim

ep *nd* lüp * **gote ep û kire xwarê** lüp diye yedi ~ **kirin 1)** ham etmek **2)** yemek yemek (çocuk dilinde)

epe *m* 1. epe (eskrimde kullanılan bir tür kılıç) 2. epe (bu kılıç kullanılarak oynanan bir tür kılıç oyun)

epê *m* mama (yemek, çocuk dilinde)
epik *m* mama (bebekler için hazırlanan yiyeceklerin genel adı)
epilê *m* mama (çocuk dilinde)
epişandin *m* tıkıştırma
epişandin *l/gh* tıkıştırmak (iyice çiğnemeden yemek yemek)
epişîn *m* tıkınma
epişîn *l/ngh* tıkınmak
epitê *m* mama (çocuk dilinde)
epîdemî *bj/m* epidemi, salgın hastalık
epîdemîolojî *m* epidemioloji
epîderm *ant/m* **1.** epiderm, üst deri **2.** *bot* epiderm
epîgenez *biy/m* epigenez, sıralı oluş
epîgrafî *m* epigrafi, yazıt bilimi
epîk *rd/nd* epik, destansı
epîlog *wj/m* epilog
epîstemolojî *fel/m* epistemoloji, bilgi kuramı
epîtelyûm *m* epitel, epitelyum
epîzot *m* epizot
epkirin *m* ham etme, yemek yeme
ep kirin *l/gh* ham etmek, yemek yemek (çocuk dilinde)
epo, epok *m* mama (çocuk dilinde)
epope *m* epope, destan
eprax *m* sarma
eqd *m* **1.** anahtar taşı **2.** topraktan örülmüş duvar
eqîm *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
eqîmbûn *m* kısırlaşma
eqîm bûn *l/ngh* kısırlaşmak
eqîmbûyî *rd* kısırlaşmış
eqîmbûyîn *rd* kısırlaşma
eqîmî *m* kısırlık
eqîmkirin *m* kısırlaştırma
eqîm kirin *l/gh* kısırlaştırmak
eqîmkirî *rd* kısırlaştırılmış
eqîq *m* akik
eqlûm *m* **1.** iklim **2.** iklim, diyar, ülke
eqreba *nd/nt* **1.** akraba, hısım (kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler) **2.** *mec* akraba (oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler) **3.** *mec* akraba (biri diğerinin sonucu olan şeyler) ~**yê dûr** uzak akraba ~**yê pêş** (an jî **nêz**) yakın akraba
eqrebatî *m* akrabalık, hısımlık ~ **danîn** akrabalık kurmak
eqrebetî *bnr* eqrebatî
eqs *fiz/kîm m* akis
eqt *m* özel karışımlı harç (eski yapılarda kullanılmış)
Er *kîm* Er (erbiyum'un kısaltması)
er (I) *b* (**r** kalın okunur) vay be, abo (hayret bildirir)
er (II) *m* eğer
-er *rz/m* isim yapım soneki * **pêj*er*** aşçı
era *m* buruna takılan yüzük biçiminde hızma
Eraf *ol/m* Araf (cennet ile cehennem arasında bir yer)
eraq *m* rakı
erasa meydanê
erase *m* **1.** orta yer, meydan **2.** Pazar, pazar yeri (belli bir şeyin satıldığı yer) * **erasa mast** yoğurt pazarı ~**ya meydanê** meydanın orta yeri
erbane, erebane *m* tef
erbiyûm *kîm/m* erbiyum (kısaltması Er)
erbîz *bnr* hêvrist
erçel *nd/nt* şımarık, yaramaz
erçelî *m* şımarıklık, yaramazlık
erçen *ant/m* çene
erçeng *bnr* erçen
erd *m* **1.** yer (gezinilen, ayak basılan taban, zemin) * **li erdê rûnenên!** yere oturmayın! **2.** *n* toprak **3.** *n* toprak (ülke) * **ev erd ê me ye, cihê xerîban tê de nîn e** bu toprak bizimdir içinde yabancılara yer yok **3.** *n* toprak, arazi * **erd li gundiyan belav kirin** köylüye toprak dağıttılar **4.** *n* tarla **5.** *m* zemin (kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo gibi desenli nesnelerde, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk) * **xaliya ku erda wê şîn e** zemini mavi bir halı * **erda qumaş** kumaşın zemini **6.** *m* ten, benz (ten rengi için) * **erda kurik esmer e** çocuğun teni esmer * **rengê erda wan yek e** ten renkleri aynı **7.** *m* zemin, yer yüzü **8.** yer (özel ad olarak, yer yuvarı, Dünya) ~ **çav û birî lê şikandin** toprak çağırmak, ölme çağı gelmek ~ **(yek) daqurtand** sıra kadem basmak ~ **girtin** (kar, kırağı, çiğ için; bir yüzeyde görünür olmak) * **bila ev berf erd bigire, tu dotira rojê were diyarê zarokan** şu yağan kar bir tutsun, seyreyle sen ertesi gün çocukları ~ **hebe ew tune bûn** adı batmak ~ **hejîn** yer yerinden oynamak ~ **hişk esman dûr** yer demir gök bakır ~ **ji ber piyên (yekî) hejîn** yer yerinden oynamak (bir iş çok gürültülü ve telhaşla yapılmak) ~ **jî (yek) qebûl nekirin** (birini) yer kabul etmez ~ **mer kirin** toprak bellemek ~ **nên dide, cotkar pesnê xwe dide** ekin iyi, çiftçi kendisinde bulur mahareti, anlamında bir deyim ~ **pîvan** arşınlamak (amaçsız yürümek) ~ **qelişî pê de çû** yel üfürdü sel (veya su götürdü) ~ **qelişîn û pê de çûn 1)** yer yarılıp içine girmek (yitirilip bir türlü bulamamak) **2)** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek, utancından yere geçmek * **erd biqelişî û ez pê de çûm** utancından yere geçtim **3)** deve olmak (para ve yiyecek kaybolmak) ~ **qelişîn û (yek) tê re çûn 1)** yer yarılıp içine girmek, yerin dibine girmek (yitirilip bir türlü bulamamak) **2)** yer yarılıp içine girmek, yerin dibine girmek (çok utanmak) * **erdê biqelişî ez tê de herim** yer yarılıp içine gireyim ~ **şafûn kirin** yerleri süpürmek * **fîstanê wê erd şafûn dikir** entarisi yerleri sü-

pürüyordu ~ **tehl kirin** yeri öpmek, yere düşmek (alay yolu ile) ~ **û esman bûn yek** 1) dünya yıkılmak * **ji ber ba û tofanê erd û esman bûn yek** rüzgâr ve fırtınadan dünya yıkıldı 2) gözü bir şeyi görmemek (çok sinirlenmek) * **hingî hêrs bû erd û esman li ber çavê wê bûn yek** o kadar sinirlenmişti ki gözü hiç bir şeyi görmüyordu ~ **û esman lê bûn yek** dünya başına yıkılmak * **erd û esman li min bibin yek ez ji ya xwe nayêm xwarê** dünya başıma yıkılsa da bildiğimden şaşmam ~ **û esman lê sond xwarin** (biri) bir yere hiç uğramamış olmak ~ **û esman li me bê hev jî** yerle gök bir olsa ~ **û esman li me bibe yek jî** yerle gök bir olsa ~ **û esman pê hesîn** ayyuka çıkmak (herkesçe duyulmak) ~ **xuya** (an jî **xonê**) **bike ew xuya** (an jî **xonê**) **neke** adı batmak ~ **xuya be tu ne xuya bî** yere batasıca (veya yere batsın) ~**eke hişk esmanekî bilind** yer demir gök bakır ~**a avî** sulak arazi ~**a avlazkî** killi arazi, sututan toprak ~**a bejî** kurak arazi ~**a bêweç** kıraç toprak ~**a çol û mit** *erd/m* yontuk düz ~**a derem** balçık toprak ~**a girik û mitik** tepelik arazi ~**a hişk esmanê bilind** yer demir gök bakır ~**a hîs** (an jî **hîsik**) çorak toprak ~**a kilsînî** kireçli toprak ~**a kirê** altı taşlık sert toprak ~**a qeraç** kıraç arazi ~**a xam** bakir toprak ~**a xîçekî** kıraç arazi ~**a xwe winda kirin** bitkiler biterek yeri göremez hale getirmek ~**ê avgir** killi arazi, sututan toprak ~**o biqelişe û me daqurtîne** yer yarılsa da içine girsek

erda avî *nd* sulak arazi
erda bejî *nd* çorak toprak, kurak arazi
erda berdar *nd* verimli yer
erda best *nd* kumlu yamaç arazisi
erda beyar *nd* ekilmemiş arazi
erda biber *nd* verimli yer
erda bijûn *nd* verimli toprak
erda bûr *nd* başıboş arazi
erda fisek *nd* tozan
erda gûzan *nd* cevizlik
erdajotin *m* çift sürme
erd ajotin *l/gh* çift sürmek
erda mayînkirî *nd* mayınlı arazi, mayın tarlası
erda şilek *nd* ıslak arazi
erda xam *nd* çiğ toprak
erdaz *jeo/m* kayağan taş
erdê avî *nd* sulak arazi
erdê bejî *nd* çorak toprak, kurak arazi
erdê kirêb *nd* bir kez sürülmüş tarla
erdêm *m* yöre
erdêmî *rd* yöresel
erdêmîbûn *m* yöreselleşme
erdêmî bûn *l/ngh* yöreselleşmek
erdêmîtî *m* yöresellik
erdê qiraç *nd* kıraç arazi
erdê şaxan *nd* dikmelik
erdê şil *nd* ıslak arazi
erdê xîç *nd* kırak arazi
erdgilor *ast erd/m* yer yuvarlağı, yer yuvarı, yer küre
erdhej *m* deprem, zelzele
erdhejan *m* deprem, zelzele
erdhejjentî *rd* depremzede
erdhejîn *m* yer sarsıntısı
erdhejnas *nd/nt* deprem bilimci
erdhejnasî *m* deprem bilimi
erdhejok *m* yer sarsıntısı, deprem
erdiye *m* ardiye
erdiyevan *nd/nt* ardiyeci
erdî (I) *m* ardiye
erdî (II) *m* bir tür küçük kilim
erdîm *bnr* erdêm
erdîn *rd* yersel
erdkêşan *fiz/m* yer çekimi
erdkêşî *fiz/m* yer çekimi
erdkol *nd/nt* toprak kazıyıcısı
erdnas *nd/nt* yer bilimci, jeolog
erdnasiyî *rd* yer bilimsel, jeolojik
erdnasî *m* yer bilimi, jeoloji
erdnîgar *m* **1.** cografya (coğrafya bilimi) **2.** coğrafya (bir yeryüzü parçasını, bir bölgeyi, bir ülkeyi belirleyen, niteleyen fiziki, ekonomik, beşerî, siyasî gerçekliklerimin tümü) ~**a ramyarî** (an jî **siyasî**) siyasî coğrafya
erdnîgarî *rd* coğrafî, coğrafik
erdnîgarzan *nd/nt* **1.** coğrafyacı, coğrafya uzmanı **2.** coğrafyacı (coğrafya öğretmeni)
erdnîgarzanî *m* coğrafyacılık
erdnişî *m* yere yerleşme
erdpîv *nd/nt* yer ölçmeci
erdpîvan *m* arşınlama (amaçsız yürüme)
erd pîvan *l/gh* arşınlamak (amaçsız yürümek)
erdrakirin *m* çift sürme
erd rakirin *l/gh* çift sürmek
erdzan *nd/nt* toprak bilimci, yer bilimci, jeolog
erdzaniyî *rd* jeolojik
erdzanî *m* toprak bilimi, yer bilimi, jeoloji
ere (I) *b* tuh, tey (şaşmayı anlatır) * **ere, te çi kir?** tey sen ne yaptın?
ere (II) *m* el testeresi
Ereb *nd* **1.** Arap **2.** *rd* Arap (bu halka özgü olan) **3.** arap, zenci (esmer tenli kimse) **3.** *n* arap (negatif fotograf) ~ **sabûn** arap sabunu * **erebo zirato mal neavêto** yapılan iyiliğe kötülükle karşılık verenler için söylenir
Erebandin *m* Araplaştırma
Erebandin *l/gh* Araplaştırmak
Erebandî *rd* Araplaştırılmış olan
Erebbûn *m* Araplaşma
Ereb bûn *l/ngh* Araplaşmak
erebe *m* **1.** araba **2.** araba (araba ile taşınmış veya taşınacak miktar) * **erebeyek ka** bir araba saman ~ **ajotin** araba kullanmak ~**ya çopê** çöp arabası ~**ya meqamî** makam arabası (veya otomobili) ~**ya qirş û qalan** çöp

arabası ~**ya seqetan** tekerlekli koltuk ~**ya servekirî** açık taşıt, üstü açık araba ~**ya topê** top arabası ~**yek** bir araba (odun, kömür gibi bazı şeyleri için ölçü birimi) * **me erebeyek rêjû kirî, têrî me nekir** bir araba kömür aldık, yetmedi

erebeajo *nd/nt* araba sürücüsü

erebeajotî *m* araba sürücülüğü

erebedar *rd* arabalı

erebefiroş *nd/nt* arabacı (satan kimse)

erebefiroşî *m* arabacılık

erebegeh *m* arabalık, garaj

erebekêş *m* araba çekicisi

erebesaz *nd/nt* araba tamircisi

erebesazî *m* araba tamirciliği

erebesk *rd* arabesk * **muzîka erebesk** arabesk müzik

erebeskvan *nd/nt* arabeskçi

erebeskvanî *m* arabeskçilik

erebeya canxelas *nd* ambülans, cankurtaran

erebeya destan *nd* el arabası

erebeya ga *nd* öküz arabası, kağnı

erebeya kol *nd* kağnı

Erebistan *m* Arabistan

Erebistana Siûdî *nd* Suudi Arabistan

Erebî *m* **1.** Arapça **2.** *rd* Arapça (Arapçaya özgü) * **pirtûka Erebî** Arapça kitap **3.** Arabî (Araplara özgü)

Erebîaxêv *nd* Arapça konuşan kimse

erebîbazar *m* peygamber bazarı

Erebîbêj *nd* Arapça söyleyen sanatçı

Erebîkirin *m* Arapçalaştırma

Erebî kirin *l/gh* Arapçalaştırmak

Erebînîvîs *nd* Arapça yazarı

Erebînîvîsî *m* Arapça yazarlığı

erebîşûştin *m* soyunmadan sadece kafa yıkama

Erebîzan *nd/nt* Arabça bilen

Erebîzanî *m* Arapça bilme

Erebkirin *m* Araplaştırma

Ereb kirin *l/gh* Araplaştırmak

Erebkirî *rd* Araplaştırılmış kimse

Erebkî *m* **1.** Arapça **2.** *rd/h* Araplara özgü veya yaraşır bir şekilde **3.** soyunmadan sadece kafasını yıkama

erebok *m* **1.** arabacık, araba **2.** oyuncak araba ~**a destan** el arabası

ereboka zarokan *nd* puset, yürüteç

ereboşk *rd* asılsız sıradan Arap

erebreş *m* siyah koyun veya keçi

Erebtî *m* Araplık

erebwarî *rd/h* arapvari

Erebzan *nd/nt* Arabist

Erefat *nd* Arafat

erefat *bot/m* bir bitki adı

erefe *m* arife

ereksiyon *m* ereksiyon

eremûk *biy rd/nd* **1.** er dişi, erselik, hünasa (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) **2.** er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çiçekleri olan bitki) **3.** iki eşeyli **4.** *mec* kısır

eremûktî *m* **1.** er dişilik, erselik **2.** kısırlık

ereq *m* ter

Eresat *m* Arasat (Müslüman inanışına göre kiyamet günü bütün ölülerin toplanacakları yer)

erfan *m* savaş

erê *h* **1.** evet **2.** evet (konuşma arasında cümlenin olumlu anlamını pekitmek için de kullanılır) * **ez dê herim pê re bipeyîvim, pişt re jî erê** ...gidip onunla konuşacam, evet sonra da... **3.** ya (gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildirir) * **em jî bên? -erê hûn jî werin** biz de gelelim mi? -gelin ya **4.** ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * **we zikê xwe têr kir, erê ez çi bikim?** siz karnınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım? **5.** hayde, hadi (hoş görme anlamında kullanılır) * **erê nehat, qene bila xeberek bişanda** haydi gelmedi, bari haber gönderseydi **6.** pekâlâ (karşı durum alınacağını anlatan cümlenin başına getirilir) ~ **bira pirsyar bêxewş e** sorması ayıp olmasın ~ **xweş e, lê** iyi hoş (ama)

erêdanî *m* **1.** onaylama **2.** razı olma

erêkirin *m* **1.** onama, onaylama, tasdik etme **2.** razı olma, yapılınasını uygun bulma **3.** kız tarafının dönüre kız istemeye gelmelerine olur vermesi **4.** söz kesme ~**a xwe birîn** söz kesmek * **ji bo zewacê erêkirina xwe biriye** o evlenmek üzere söz kesmiş

erê kirin *l/gh* **1.** onamak, onaylamak, tasdik etmek **2.** razı olmak, yapılmasını uygun bulmak **3.** söz kesmek

erêkirî *rd* **1.** onaylı, tasdikli (onaylanmış olan) **2.** sözlü, söz kesilmiş olan

erên *m* buruna takılan yüzük biçiminde hızma

erêna *m* **1.** kararsızlık **2.** olur olmaz

erênatî *m* ikircilik, kararsızlık, vavase

erênî *rd* **1.** olumlu **2.** olumlu (lehte olan) * **bersîveke erênî da min** bana olumlu bir cevap verdi **3.** olumlu (olgulara, deneylere dayalı olarak bazı nitelikleri belli olan) **4.** yapıcı

erênîkirin *m* olumlama

erênî kirin *l/gh* olumlamak

erênîtî *m* olumluluk

erêyan *m* onama, tasdik

erêyandin *m* **1.** onama, onaylama, tasdik etme **2.** olumlama

erêyandin *l/gh* **1.** onamak, onaylamak, tasdik etmek **2.** olumlama

erêyandî *rd* **1.** onaylı, tasdikli (onaylanmış olan) **2.** olumlanmış

erêyî *rd* olumlu

erêyîtî *m* olumluluk

erg *bnr* erx

ergawe *b* dur

ergonomî *m* ergonomi, iş **bilimi**

ergonomîk *rd* ergonomik

erik *b* abo, bre, pehpeh, vay be (hayret belirtme ünlemi) * **erik ev çi keştiyeke mezin e!** bre bu ne büyük gemi!
erinandin *bnr* enirandin
erinîn *bnr* enirîn
eriyan *bnr* erêyan
eriyandin *bnr* erêyandin
erîke *m* kürsü
erîn *m* 75 veya 80 cm uzunluğunda bir uzunluk birimi
erîstîk *fel/m* eristik, didişim
erîtrosît *ant/m* eritrosit, al yuvar
Erjeng *m* Erjeng, Erjenk, Ertenk; Mani dini kitabı
erjeng *rd* korkunç, müthiş, dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)
erjengbûn *m* korkunçlaşma
erjengbûn *l/ngh* korkunçlaşmak
erjengî *m* yılgı, dehşet, korkunçluk
erjing *bot/m* erguvan
erk *m* **1.** görev, vazife (bir nesne veya kişinin yaptığı iş, iş görme yetisi) **2.** görev (resmi iş, vazife) **3.** *fizy* görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) **4.** *rz* görev (bir cümlede bir dil biriminin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) **5.** *mat* görev (bir değerin başka değerlerle olan ilişkisi) **6.** işlev **7.** ödev ~ **girtin** (an jî **stendin)** görev almak ~ **girtin ser xwe** görev almak **~a alîkar 1)** yardımcı görev **2)** geri hizmet **~a malê** ev ödevi **~a sereke** asıl görev **~a xwe anîn cih** görevini ifa etmek **~a xwe berdewam kirin** görevini sürdürmek, vazife görmek **~a xwe kirin** (an jî **pêk anîn)** görevini yerine getirmek, ifa etmek
erkan *lşk/n* erkân
erkdar *nd/nt* **1.** görevli, vazifeli, vazifedar **2.** ödevli **~ê dadiyê** adliyeci **~ê hîndekariyê** öğretim görevlisi **~ê lêkolînê** (an jî **vekolînî)** araştırma görevlisi **~ê pirtûkxaneyê** kitaplık görevlisi **~ê rêhesiniyê**
nd demir yolcu
erkdarbûn *m* görevlenme
erkdar bûn *l/gh* görevlenmek
erkdarbûyî *rd* görevlenmiş olan
erkdarbûyîn *m* görevleniş
erkdarî *m* görevlilik, vazifedarlık **~ya rêhesiniyê** demir yolculuk
erkdarîtî *m* **1.** *sos* görevcilik, işlevcilik, fonksiyonalizm **2.** *psî* görevcilik, işlevcilik, fonksiyonalizm
erkdarkirin *m* **1.** görevlendirme, vazifelendirme **2.** ödevlendirme
erkdar kirin *l/gh* **1.** görevlendirmek, vazifelendirmek **2.** ödevlendirmek
erkdarkirî *rd* **1.** görevlendirilmiş, vazifelendirilmiş **2.** ödevlendirilmiş olan
erke *g* eğer, şayet
erkedar *bnr* erkdar
erkedar bûn *bnr* erkdar bûn
erkedarî *bnr* erkdarî
erkedarîtî *bnr* erkdarîtî
erkedar kirin *bnr* erkdar kirin
erkena *g* yoksa, aksi halde, aksi taktirde * **ez ji te re dibêjim bide, erkena tu dê lêdanê bixwî** ver diyorum sana, yoksa dayağı yersin
erkenas *rd* ödevcil
erkevanî *m* görevcilik
erkhez *rd* görevsever
erkhezî *m* görevseverlik
erkî *rd* görevsel, işlevsel
erknas *rd* ödevcil
erkzan *nd/nt* deontolojîst
erkzanî *m* deontoloji, ödev bilgisi
Ermen, Ermenî *nd/rd* Ermeni
Ermenîkî *m* Ermenice
Ermenkî *m* **1.** Ermenice **2.** rd/h Ermenilere özgü veya yaraşır bir şekilde
ermûş *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
ern *m* **1.** inat **2.** öfke **~a kafiran (gawiran** an jî **wehşan)** gâvur inadı
ernkirin *m* inatlaşma, inat etme
ern kirin *l/ngh* inatlaşmak, inat etmek
erno bûn snirlenmek
erno *rd* **1.** inatçı **2.** *mec* darılgan
ernok *rd* inatçı
ernokî *rd* inatçıca
ernokîtî *m* inatçılık
ernoktî *m* inatçılık
ero *b* herif, be hey adam
eroîn *m* eroin
eroînfiroş *nd/nt* eroinci (eroin satan)
eroînfiroşî *m* eroincilik
eroînker *nd/nt* eroinci (imal eden)
eroînkerî *m* eroincilik
eroînkêş *nd/nt* eroinci, eroinman
eroînkêşî *m* eroincilik, eroinmanlık
eroînman *nd/nt* eroinman
eroînmanî *m* eroinmanlık
eros *psî/m* **1.** eros **2.** *n* eros (Yunan mitolojisinde aşk tanrısının adı)
erosparêz *rd* erosçu
erosparêzî *m* erosçuluk
erotîk psî/*rd* **1.** erotik **2.** erotik, erosal, şehvanî
erotîkane *h* erotikçe
erotîzm *psî/m* erotizm, kösnüllük
erozyon *m* erezyon, aşınım
erqenîsî *m* dimnit (erken olgunlaşan bir çeşit siyah üzüm)
ersande *rd* harap, yıkkın, viran
erse *m* arsa
ersim *n* koruk
ersîn *m* göz yaşı
erş *n* arş (İslam dinine göre, dokuzuncu ve en sonuncu göğün en yüksek katı) ~ **û ferş** arş ü ferş (dokuzuncu gök ile yer arası) **~ê banî** en yüksek kat **~ê jêrîn** en aşağı kat **~ê kurşî** arş

ü kürsü ~ê **kurşî dizanî, hestiyê** (an jî **goştê**) **bin pêlavê nizanî?** herşeyi biliyorsun da bunu mu bilmiyorsun?
erşanî *m* eşinme
erşanîkirin *m* eşinme
erşanî kirin *l/gh* eşinmek
erşezemîn *m* yer yüzü
erşêt *m* mirasta kadının payı
erûg *bot/m* erik
erûl *zo/m* bir kuş türü
erûz *wj/m* aruz
ervaz *bnr* hevraz
erwa *m* korku
erx *m* **1.** ark, su kanalı **2.** kesik (tarla, bağ ve bahçe etrafında açılan hendek) **3.** dönemeç (bir durumda, düşüncede, tavırda aşama) **~a avê** su arkı
erxewan *bot/m* erguvan (Cercis siliquastrum)
erxewanî *m* **1.** erguvanî **2.** *rd* erguvanî (bu renkten olan şey)
erxewn bnr erxewan
erxvedan *m* **1.** ark açma **2.** akaçlama
erx vedan *l/gh m* **1.** ark açmak **2.** akaçlamak
erz (I) *n* ırz ~ **û eyal** evlât ü ıyal, çoluk çocuk **~ê (yekî) şikandin 1)** gururunu incitmek **2)** azarlamak, tekdir etmek
erz (II) *m* arz, sunma ~ **û telep** arz ve talep
erzkirin *m* arzetme
erz kirin *l/gh* arzetmek
erzan *rd* **1.** ucuz **2.** *mec* ucuz (az emekle elde edilen) * **serketineke erzan** ucuz bir başarı ~ **biha** ucuz pahalı ~ **kirî heban çirî** ucuz alan, pahalı alır ~ **kiro heban diro** ucuz alan, pahalı alır
erzanbûn *m* ucuzlama
erzan bûn *l/ngh* **1.** ucuzlamak **2.** *mec* ucuzlamak (kolaylıkla elde edilir veya duyulur olmak)
erzanfiroş *nd/nt* ucuzcu (malını ucuza satan)
erzanfiroşî *m* ucuzculuk
erzanî *m* **1.** ucuzluk **2.** ucuzluk (tenzilat)
erzankir *rd* ucuzcu (her şeyin ucuzunu arayan)
erzankirin *m* ucuzlatma
erzan kirin *l/gh* ucuzlatmak
erzaq *n* erzak
erzen *n* çene
Erzeng *bnr* Erjeng mani dininin kutsal kitabı
erzeng *rd* korkunç, müthiş, dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)
erzengî *m* korkunçluk, dehşet
erzêl *m* **1.**eğreti çardak **2.** eğreti kulübe
erzênk *bnr* erzing
erzin *ant/m* çene
erzing *ant/m* çene
erzinik *bnr* erzin
erzname *m* arzuhal, dilekçe
erzşikandin *m* azarlama, tekdir etme
erz şikandin *l/gh* azarlamak tekdir etmek
erzûhal *m* arzuhal, dilekçe
es (I) *bnr* kes û es
es (II) *mzk/m* es
esab *m* asab
esabiye *m* asabiye
esabî *rd* **1.** sinirli, asabî **2.** asabî, sinirsel
esabîtî *m* asabîlik, sinirlilik
esalet *m* **1.** asalet, soyluluk **2.** asalet (bir görevi yüklenmiş olan)
esaleten *h* asaleten
esans *kîm/m* esans
esar *m* ezme, üzüm ezme (veya sıkma)
esaret *m* esaret
esarvan *n* üzümü sıkıp şiresini çıkaran kimse
esarvanî *m* üzümü sıkıp şiresini çıkarma
esas *n* **1.** esas, temel **2.** esas, temel taşı **3.** esas, ilke **4.** *kîm/n* baz, esas **5.** esas, başlıca, birincil
esasî *rd* **1.** esasî **2.** köklü (kalıcı, esaslı) **3.** *kîm* esasî, bazal
esat *nd/nt* harami
esatî *m* haramilik
esbab *m* esbab
ese *bnr* eseh
esef *m* esef, acınma, yerinme
esefnak *rd* esef verici
eseh *nd* essah, kesin
esehî *m* **1.** kesin, yakin (bir şeyi kesinlikle bilme) * **zilam esehî diz e** adam kesin hırsız **2.** gerçeklik, doğruluk, sağlam * **xebera esehî** sağlam haber **3.** iç yüz, mahiyet, künh * **ez ji we re behsa esehiya meseleyê bikim** olayın iç yüzünü size anlatayım * **tu esehiya meseleyê nizanî** meselenin mahiyetini bilmiyorsun * **esehiya meseleyê ev e** bu meselenin künhü budur ~ **bûn** kesin olmak, münakaşa götürmemek **(tiştek)** ~ **bûn** (bir durum) açığa çıkmak ~ **kirin** kesinlik kazandırmak **(tiştek)** ~ **kirin** -e açıklık getirmek (veya açıklık kazandırmak) **~ya (tiştekî)** (bir şeyin) aslı astarı **~ya (tiştekî) derketin rastê** sis perdesi aralanmak **~ya (tiştekî) hîn bûn** (bir şeyin) iç yüzünü öğrenmek, künhüna varmak **~ya (tiştekî) kirin** (bir şeyin) iç yüzünü öğrenmek **~ya meseleyê** işin iç yüzü, işin ucu
esehîbûn *m* **1.** kesinleşme, kesinlik kazanma **2.** kesin olma, münakaşa götürmeme **3.** *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme) **4.** doğrulanma
esehî bûn *l/ngh* **1.** kesinleşmek, kesinlik kazanmak **2.** kesin olmak, münakaşa götürmemek **3.** *hiq* kesinleşmek (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girmek) * **cezayê wî esehî bû** cezası kesinleşti **4.** doğrulanmak
esehîbûyî *rd* **1.** kesinleşmiş **2.** doğrulanmış
esehîbûyîn *m m* **1.** kesinleşme, kesinlik kazanış **2.** kesin oluş, münakaşa götürmeme **3.** *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme) **4.** doğrulanış

esehîker *rd* doğrulayıcı, teyit edici
esehîkirin *m* **1.** kesinleştirme, anlama (iç yüzünü öğrenme, sorup öğrenme) **2.** kesinleştirme, sağlamlama (gerçek olduğunu kanıtlama) **3.** kesinleştirme, garantileme (bir işin gerçekleşmesi için gereken önlemleri alma, sağlama) **4.** doğrulama, gerçekleme, teyit etme (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarma) **5.** dorulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma)
esehî kirin *l/gh* **1.** kesinleştirmek, anlamak (iç yüzünü öğrenmek, sorup öğrenmek) * **bûyera li derve esehî bike** dışardaki olayı anlayıver **2.** kesinleştirmek, sağlamlamak (gerçek olduğunu kanıtlamak) **3.** kesinleştirmek, garantilemek (bir işin gerçekleşmesi için gereken önlemleri almak, sağlamak) **4.** doğrulamak, gerçeklemek, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğunu ortaya çıkarmak) **5.** dorulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak)
esehîkirî *rd* **1.** kesinleştirilmiş **2.** doğrulanmış
esehîtî *m* **1.** kesinlik **2.** *fel* kesinlik
eser *m* **1.** eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) **2.** eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün) * **eserên bijartî yên Osman Sebrî** Osman Sebrî'ın seçilmiş eserleri **3)** eser, iz (bir olay, durum veya yaşayıştan kalan iz) * **eserên ji şaristaniyên berê** eski uygarlık izleri **~ên berê** eski eserler **~ên dîrokî (mêjûyî** an **jî tarîxî)** tarihî eserler **~ên kevn** (an **jî berê)** eski eserler, asarı atika
eseyî *bnr* esehî
eseyî kirin *bnr* esehî kirin
eshabe *n* sahabe
esil *n* **1.** asıl, orijinal * **eslê vê belgeyê bînin** belgenin aslını getirin **2.** *bz* köken (malın menşesi) * **koka vî malî ji ku ye?** bu malın kökeni ne? **3.** asıl (soy, nesep, köken) * **divê mirov eslê xwe înkar meke** insan aslını inkar etmemeli **4.** *rd* asıl (aranılan nitelikleri ençok kendisinde toplamış olan) **~ ew e ku...** iş ki * **esl ew e ku ji sinifa xwe derbas bibe** iş ki sınıfını geçsin **~ ne horehor e, esil qewş û dor e** söylemekle olmaz pratik herşeyin aslını gösterir **~ niyet** art düşünce (veya niyet) **~ û fesl** hasebi nesebi, cins cibiliyet, döl döş **~ û feslê (yekî)** aslı nesli, aslı faslı **~ û feslê (yekî) nizanibûn** ismini cismini bilmemek
esilpîs *rd* soysuz
esilxerab *rd* soysuz
esilxerabbûn *m* soysuzlaşma
esilxerab bûn *l/ngh* soysuzlaşmak
esilxerabbûyîn *rd* soysuzlaşmış
esilxerabî *m* soysuzluk
esilxerabkirin *m* soysuzlaştırma
esilxerab kirin *l/gh* soysuzlaştırmak
esilzade *nd/nt* asilzade
esilzadetî *m* asilzadelik
esir (I) *m* **1.** asır, yüzyıl **2.** asır, yüzyıl, çağ (içinde yaşanılan zaman) **3.** asır, yüz yıl (milat başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem) **~ê seadet** asrı saadet, saadet asrı
esir (II) *m* **1.** ikindi **2.** ikindi (namazı veya ezanı) **~a dereng** ikindi bitimi **~ şikestin** ikindi geçmiş vakit **~a teng** ikindi bitimi
esirandin *m* sıkma (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)
esirandin *l/gh* sıkmak (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak)
esirandî *rd* sıkılmış
esirdîde *rd* yüzyıllık
esirîn *m* sıkılma
esirîn *l/ngh* sıkılmak (üzüm vb. şeyler için)
esîd *m* pekmezde unun kavurulmasiyla yapılan ve sonra da üzerine yağ dükülen bir yemek
esîde *m* un, yağ ve şekerden yapılan bir tür tatlı
esîl (I) *m* yarma ve pekmekden yapılan bir tür yemek
esîl (II) *rd/nd* **1.** asil, soylu **2.** *rd* kökenli (belli bir kaynağa dayanan) **3.** asil (bir görevde temeli olan)
esîlî *m* asillik, soyluluk
esîlzade *bnr* esilzade
esîr *bnr* helîle, helîllik
eskene *m* **1.** oyma kalemi **2.** keski
esker *nd/nt* **1.** asker **2.** asker (askerlik görevi veya ödevi) * **çûye esker** askere gitmiş **3.** asker (ordunun yanlız er rütbesinde olan bölümü) **4.** *rd* asker (disiplinli) * **peyayekî esker e** asker adam **5.** asker (iyi dövüşmesini başaran) **~ berhev kirin** asker çıkarmak **~ kişandin (cihekî)** (bir yere) asker çıkarmak **~ û cebilxane kişandin** asker konuşlandirmak **~ê ecemî** acemi er **~ê hilik** 1) devre kaybı asker 2) Osmanlılar'da askere alınanlar
eskerane *h* askerce
eskergeh *m* kışla
eskerî *m* **1.** askerlik (askerlik görevi veya ödevi) * **çûye eskeriyê** askere gitmiş **2.** *rd* askerî **3.** askerlik **~ kirin** askerlik etmek (veya yapmak)
eskerîbûn *m* askerîleşme
eskerîbûyîn *m* askerîleşme
eskerkêş *m* asker çeken gemi
eskerkî *rd/h* askerce, askervari * **silaveke eskerkî da** askerce bir selâm verdi
Eskîmo *nd/rd* Eskimo
Eskîmokî *m* Eskimoca
eskort *m* eskort
eskrîm *m* eskrim
esl *bnr* esil
eslî *rd* aslî

eslîn *rd* asil, saf kan
esman (I) *n* **1.** gök (içinde, gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay) **2.** gök, sema (yeryüzünün üzerine mavi bir kubbe gibi kaplanan boşluk) ~ **(yek) hilkişandin** sıra kadem basmak ~ **ketin erdê** aşırı derecede kar yağmak ~ **kirin gurînî** (an jî **guregur**) gök görlemek ~ **li ser serê (yekî) rûniştin** dünya başına yıkılmak ~ **qul bûn** gök delinmek (birdenbire ve çok hızlı yağmur yağmak)
esman (II) *ant/n* damak ~**ê dev** damak ~**ê dev ê jêrîn** *ant/nd* alt damak ~**ê dev ê pêş** *ant* sert damak
esmandev *n* damak
esmandevê pêş *ant/nd* ön damak
esmandevî *rz/rd* damaksı, damaksıl
esmandevîbûn *rz/m* damaksıllaşma
esmandevî bûn *rz/ngh* damaksıllaşmak
esmandevîkirin *rz/m* damaksıllaştırma
esmandevî kirin *rz l/gh* damaksıllaştırmak
esmanger *nd/nt* **1.** havacı (hava taşıtlarında görevli kimse) **2.** astronot, kozmonot, uzaycı, uzay adamı
esmangerî *m* **1.** havacılık (havada uçma tekniği, havacının yaptığı iş) **2.** astronotluk, kozmonotluk, uzaycılık, uzay adamlığı
esmanî *rd* **1.** gökçe **2.** gök rengi **3.** göksel (gökle ilgili) **4.** *nd/nt* uzaylı
esmankar *bnr* esmanger
esmankarî *bnr* esmangerî
esmannas *nd/nt* astronom
esmannasiyî *rd* astronomik
esmannasî *m* astronomi, felekiyat
esmanzan *nd/nt* astronom
esmanzaniyî *rd* astronomik
esmanzanî *m* astronomi
esmer *nd* **1.** esmer, karaşın (siyaha çalan buğday rengi) **2.** *rd/nd* esmer (teni ve saçı bu karaya çalan, koyu buğday rengi) **3.** *mec* siyah (koyu renkte olan) * **nanê esmer** siyah ekmek ~**a xwînşîrîn** *mec* kara biber ~**ê vekirî** buğday rengi (ten rengi için)
esmerbûn *m* esmerleşme
esmer bûn *l/ngh* esmerleşmek
esmerbûyîn *m* esmerleşme
esmerî *rd* **1.** esmerce **2.** *m* esmerlik
esmerîtî *m* esmerlik
esmerkirin *m* esmerleştirme
esmer kirin *l/gh* esmerleştirmek
esmerok *rd* esmerce, karaca
esmerokî *rd* esmerimsi
emerten *rd* semer tenli
emertenî *rd* semer tenli, esmer tenlice
esnaf *nd/nt* esnaf ~**ê çarşiyê** çarşı esnafı, çarşılı
esnafî *m* esnaflık
esp *bnr* hesp
espap *bnr* esbab
espas *m* **1.** espas (bir kelimenin harflerini ayırmak için kullanılan harflerden daha kısa ve küçük metal çubuk) **2.** espas (aralık, basın alanında)
espe *m* bir tür kızamık hastalığı
espehî *bnr* spehî
Esperanto *m* Esperanto
esponîzer *bot/m* dikenli çöğen
esprî *m* espri *m* ~ **kirin** espri yapmak
esprîtuel *rd* espritüel
espûn *m* **1.** sünger **2.** çamaşır yıkama otu
esr *bnr* esir
esraq *m* tavan (ev tavanı)
esrar *m* esrar (Hint kenevirinden elde edilen uyuçturucu bir madde) ~ **kişandin** esrar çekmek
esrardar *rd* esrarlı * **cixareya esrardar** esrarlı sigara
esrarfiroş *nd/nt* esrarcı (esrar satıcısı)
esrarfiroşî *nd/nt* esrar satıcılığı
esrarker *nd/nt* esrarcı (imal eden)
esrarkerî *nd/nt* esrar imalatı
esrarkêş *nd/nt* esrarkeş, esrar içicisi
esrarkêşî *m* esrarkeşlik
esrex *m* tavan (ev tavanı)
ester *kîm/m* ester
esterbûn *m* esterleşme
ester bûn *l/gh* esterleşmek
estet *nd* estet
estetîk *m* **1.** estetik, güzel duyu **2.** *rd* estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke estetîk** estetik bir yapı **3.** *fel* estetik (felsefe kolu olarak) **4.** *bj* estetik (kusurlu bir organı düzeltmek veya güzelleştirmek amacıyla uygulanan yöntemler) * **me bêvila wê estetîk kir** burnuna estetik yaptık
estetîkvan *nd/nt* estetikçi
estetîkvanî *m* estetikçilik
estetîzm *m* estetizm, güzel duyuculuk
estewr *bnr* stewr
estexfar *b* estağfurullah ~**a xwe anîn** estağfurullah demek
estexfurullah *b* estağfurullah
estêr *m* yıldız
estêrk *m* göz yaşı
estirilk *m* çiriş
estî *bnr* hestî
Estonî *nd/rd* Estonyalı
Estonkî *m* Estonyaca
Estonyayî *nd/rd* Estonyalı
esûs *rd* çetin (ceviz gibi şeylenr için, sert, katı)
esûsek *rd* bodur ~ **man** bodur kalmak
esûsekî *rd* **1.** bodur, bodurca (gelişmemiş) * **dara esûsekî** bodur ağaç **2.** *rd/h* çetince ~ **man** bodur kalmak
esûsekîbûn *m* **1.** bodurlaşma **2.** çetinleşme
esûsekî bûn *l/ngh* **1.** bodurlaşmak **2.** çetinleşmek (ceviz gibi şeylenr için, sert, katı)
esûsekîbûyîn *m* **1.** bodurlaşma **2.** çetinleşme
esûsekîkirin *m* **1.** bodurlaştırma **2.** çetinleştirme

esûsekî kirin *l/gh* **1.** bodurlaştırmak **2.** çetinleştirmek
esûsektî *m* **1.** bodurluk **2.** çetinlik
eşa *m* **1.** yatsı (güneş batmasından sonraki bir buçuk iki saatlik vakit) **2.** yatsı (yatsı ezanı veya namazı)
eşar *m* aşar
eşare *m* jest (el, kol, baş ile yapılan iç güdesel veya iradeli hareket)
eşbabî *m* çir (erik çiri için)
eşedok *bnr* eşhedok
eşel mobîl *nd* eşel mobil
eşêf *m* bahçe, bağ, bostandan yabanî ot ayıklama
eşêfkirin *m* yabanî ot ayıklama
eşêf kirin *l/gh* yabanî ot ayıklamak
eşhed *m* kelimeyi şahadet ~ **ber pê anîn** inanmaya başlamak, kanaat getirmek ~ **û bilah** kesin olarak ~**a xwe anîn** kelimeyi şahadet getirmek, şahadet getirmek
eşhedok *m* işaret parmağı
eşîd *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
eşîr *rd* **1.** aşiret mensubu **2.** mert cömert
eşîrane *h* aşiretçe
eşîrat *bnr* eşîret
eşîret *m* aşiret, oymak
eşîretgir *nd/nt* aşiretçi
eşîretgirî *m* aşiretçilik
eşîretvan *nd/nt* aşiretçi
eşîretvanî *m* aşiretçilik
eşîretwarî *h* aşiretçe
eşîrî *m* aşiretçilik
eşîrk *bnr* aşîrk
eşîrparêz *nd/nt* aşiretçi
eşîrparêzî *m* aşiretçilik
eşîrwarî *rd/h* aşiretvari
eşk (I) *bot* bademe benzeyen meyvesi olan ve gri yapraklı bir bitki
eşk (II) *m* toyaka, gergi (yük hayvanlarının gevşemiş yüklerini sıkıştırmak için ürgana takılıp bükmek süretiyle kullanılan sert çubuk)
eşk (III) *m* kapı sürgüsü, kapıyı kilitleme sırığı
eşkele (I) *m* mengene, işkence aleti
eşkele (II) *m* çadır kurmada kullanılan bir çubuk
eşkere *bnr* aşkera
eşkêl *m* **1.** şekil **2.** *mat* çap ~**a goşeyî** açısal çap
eşkol *m* dokuma tezgahının bir elemanı
eşofman *n* eşofman
eşq *m* **1.** aşk **2.** *m* heves (gelip geçici istek) * **eşqa min jê re tune** ona heves duymuyorum ~ **bi (yekî) girtin** ateşi başına vurmak (coşmak) ~ **dan** şevk vermek * **ev kar eşqê nade min** bu iş bana şevk vermiyor ~ **hatin (yekî)** aşka gelmek ~ **pê girtin** ateşi başına vurmak (coşmak) ~**a (yekî) jê re hatin** -e heves duymak ~**a (yekî) jê re hebûn** heves duymak, hevesi olmak ~**a (yekî) jê şikîn** şevkı kırılmak
eşqbaz *rd* âşık, vurgun, tutkun
eşqbazî *m* âşıklık, vurgunluk, tutkunluk
eşqer *bot/m* bir üzüm türü
eşqiya *nd/nt* **1.** eşkiya, şaki **2.** eşkiya (haydut, kır hırsızı)
eşqiyatî *m* eşqiyalık, haydutluk ~ **kirin** haydutluk etmek
eşqkirin *m* **1.** keyiflenme, keyfetme **2.** eğlenme
eşq kirin *l/gh* **1.** keyiflenmek, keyfetmek * **pir kêf û eşq kir** çok keyfetti **2.** eğlenmek
eşraf *rd* eşraf
eşrafî *m* eşraflık
eşya *n* eşya ~**yê cihêz** çeyizlik, sandık eşyası ~**yê rihelê** çeyizlik ~**yê xilmet** ikinci el eşya ~**yên kevn** eskiler, eski eşya
eşyadar *rd* eşyalı
et *m* **1.** abla (büyük kız kardeş) **2.** abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)
etajer *n* etajer
etalî *m* eşsizlik, aylaklık ~ **û betalî** işsizlik güçsüzlük
etalon *m* etalon
etamîn *m* etamin
etanol *kîm* etanol
etar *nd/nt* **1.** aktar **2.** çerçi, çerçici
etariye *m* aktariye
etarî *m* **1.** aktarlık **2.** çerçilik
etarok *n* çerçi, çerçici
etax *bnr* antax
etaxî *bnr* ataxî
etehiyat *m* ettehiyat (namazda oturarak okunan bir dua) ~**o çawa lê hato 1)** zurnada peşrev olmaz, ne çıkarsa bahtına **2)** olur olmaz, rastgele
eter *kîm/m* eter, lokman ruhu
eterkirin *m* eterleme
eter kirin *l/gh* eterlemek
etfayî bir tür hançer * **xencera etfayî** etfayi hançeri
etê *m* abla (teklifsiz konuşmalarda)
etfî *m* kama
etib *m* ayıp
etif *m* atıf
etifkirin *m* atfetme
etif kirin *l/gh* atfetmek
etik *m* **1.** abla (büyük kız kardeş) **2.** abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)
etikî *m* ablalık ~ **jê re kirin** (birine) ablalık etmek (veya yapmak) ~ **kirin** ablalık etmek
etir *m* **1.** burcu **2.** özlem **3.** merak, derd, umur * **ketime etra deynan** borçların derdine düşmüşüm ~**a (...) kirin 1)** birine veya bir şeye) özlem duymak **2)** (bir şeyi) merak etmek ~**a îdareyê** (an jî **ebûrê**) geçim derdi ~**a nan** (**şîv** an jî **xwarinê**) boğaz derdi (yemek pişirme, hazırlama sıkıntıları) ~**a zik**

boğaz derdi (geçim için uğraşma)
etirkirin *m* **1.** özleme **2.** merak etme
etir kirin *l/gh* **1.** özlemek **2.** merak etmek
etiyolojî *fel/m* **1.** etiyoloji, neden bilimi **2.** *bj* etiyoloji, neden bilimi
Etiyopî *rd* Etiyopyalı
Etiyopyayî *rd* Etiyopyalı
Etîk (I) *m* huylanma * **jê vegerin, etîka wî heye** huylanıyor, karışmayın
etîk *m* **1.** *sos/fel* etik, ahlâk bilimi, töre bilim **2.** *rd* etik, ahlâkî
etîket *m* etiket ~ **danîn serê** etiketlemek ~ **hatin lê xistin** etiketlenmek ~ **lê dan** (an jî **xistin**) etiketlemek ~ **pê ve danîn** etiketlemek ~ **pê ve hatin danîn** etiketlenmek
etîketdar *rd* etiketli
etîketparêz *rd* etiketçi (etikete önem veren, ona sıkı sıkıya bağlı olan)
etîketparêzî *m* etiketçilik
etîketvan *nd/nt* etiketçi
etîketvanî *m* etiketçilik
etîl *kîm/m* etil
etîl alkol *nd* etil alkol
etîlen *kîm/m* etilen
etîmolog *nd/nt* etimolog, köken bilimci
etîmolojî *m* etimoloji, köken bilimi
etîmolojîk *rd* etimolojik, köken bilimsel
etîolojî *m* etioloji
etlahî *m* **1.** tatil, dinlenme (kanun gereğince çalışmaya ara verilen süre) **2.** tatil (okul, meclis, adliye gibi kuruluşların çalışmalarını durdurduğu veya kapalı bulunduğu süre) **3.** tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla çalışmaksızın geçirilen süre) ara, fasıla (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi) ~ **kirin 1)** tatil etmek **2)** tatil etmek (okul, iş yeri vb.yi kapatmak, çalışmasına ara vermek)
etlehî *bnr* atlahî
etles *n* atlas (bir tür ipekli kumaş)
etmanî bir tür hançer * **xencera etmanî** etmani hançeri
etnîk *rd* etnik, budunsal
etnograf *nd/nt* etnograf, budun betimci
etnografya *m* etnografya, budun betimi
etnolog *nd/nt* etnolog, budun bilimci
etnolojî *m* etnoloji, budun bilimi
etnolojîk *rd* etnolojik, budun bilimsel
etokrasî *m* etokrasi
Etopyayî *nd* Etiyopyayi (Etiyopya halkından olan) **2.** *rd* habeş, habeşî (derisinin rengi çok koyu esmer olan)
etor (I) *m* dürüm, dürmaç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi)
etor (II) *m* yuvarlama (yemek ismi)
etr *bnr* etir
etûd *m* **1.** etüt, araştırma **2.** etüt, ön çalışma **3.** etüt (belli bir konuyu inceleyen, araştıran eser) ~ **kirin** etüt etmek
etûn *m* taş ocağı (taşı kireç haline getirmek için içinde ateş yakılan ocak)
Eu *kîm* Eu (evropiyum'un kısaltması)
ev *c* **1.** bu * **ev xanî fireh e** bu ev geniştir * **ev kar ne wiha ye** bu iş böyle değil **2.** bu, bunlar * **ev çine?** bunlar ne? **3.** *nd* işbu ~ **car nebe careke din, ew jî nebe careke din tu dê bikevî destê min** bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge) ~ **çend 1)** bir sürü, bir yığın **2)** bu kadar **3)** bunca * **ev çend keda min beredayî çû** bunca emeğim boşa gitti **4)** yumruk kadar (küçük olması gereken şeyler için) * **kêzikeke ev çend museletî wê bûbû** ona yumruk kadar bir böcek musallat olmuştu **5)** yumruk kadar (iri olması gereken şeyler için) * **zarokekî ev çend mêrik xiste erdê** yumruk kadar bir çocuk adamı devirdi ~ **çend bûn** ibaret olmak (veya kalmak) * **tev ev çend e** hepsi bundan ibaret ~ **çi gotin û ~ çi kirin e!** bu ne perhiz bu ne lâhana turşusu! ~ **çi ye? 1)** bu da ne **2)** ne demek * **ev peyv çi ye?** bu kelime ne demek? ~ **çi zeman e!** ne günlere kaldık! ~ **çiyê (wî) ye?** kimin nesi? ~ **dan hê wê pir av hilçinîne** * bu hamur daha çok su çeker (bu aptesle daha çok namaz kılınır) ~ **der** burası, bunun burası * **ev der mala Mudir Beg e?** burası müdür beyin evi mi? * **ev der mala min e** burası benim evim ~ **derên hanê** buralar ~ **e** *h* işte * **ev e ew zilamê ku min ji we re behs dikir** işte size bahsettiğim adam ~ **dîn e îman e, erd û esman e** kesin olarak ~ **eynî kesê ku aşiqê sila sergînê bûye, heft salan kiriye paşila xwe** aşkın gözü kördür ~ **gotin tewşik bûn** (söz) abes kaçmak ~ **gûxwarin e** bok yemenin Arapçası (yakışıksızlığın büyüğü) ~ **hinde** o kadar ~ **îş e?** iş değil (kınama belirtir) * **ev îş e ku tu dikî?** bu senin yaptığın iş değil ~ **jî heye** nedir ki * **ev jî heye ku bi gotina wan nake** nedir ki onların sözlerini pek dinlemez ~ **li me kêm bû** bir bu eksikti ~ **pere ji ku tê?** (bir işin) suyu nereden geliyor? ~ **pir e dê ji ber bimîne, ~ jî hindik e ez têr naxwim** boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz ~ **qas 1)** bu kadar **2)** bunca * **ev çend keda min beredayî çû** bunca emeğim boşa gitti **3)** yumruk kadar (küçük olması gereken şeyler için) **4)** yumruk kadar (iri olması gereken şeyler için) * **zarokekî ev çend mêrik xiste erdê** yumruk kadar bir çocuk adamı devirdi ~ **qeder 1)** bu kadar **2)** bunca * **ev qeder keda min beredayî çû** bunca emeğim boşa gitti ~ **qurf ji pişta me derket çû** atladı geçti Genç Osman (bir işinin bittiğini veya tehlikenin geçtiğini anlatır) ~ **riya ku te berê xwe dayê ez jê (an jî tê re) têm** gittiğin yerden geliyoruz, gittiğin yereden ben dönüyo-

rum ~ **roj** bu gün (içinde bulunduğumuz gün) ~ **tiştê hanê di Hemekeranê de derketiye** Mısır'daki sağır sultan bile duydu ~**a nemayî bi (yekî) de kirin** yerden yere vurmak
evandin *m* sevme
evandin *l/gh* sevmek
evandî *nd/nt* **1.** sevilen, sevgili, maşuk, maşuka **2.** *rd* sevilmiş, sevilen
evced *m* ebcet
evd (I) *nd/nt* abd, kul ~ **li hezar rayî, Xwedê li rayekî** dara düşüldüğünde 'elbet bir yolu bulunur' anlamında söylenir ~**ekî Xwedê** Allahın kulu * **li vir evdekî Xwedê tune ku rê nîşanî me bide** burada yol gösterecek Allahın kulu yok mu?
evd (II) *m* öç
evdal *n* **1.** abdal, derviş **2.** *nd/nt* zavallı **3.** *mec* budala **4.** *mec* fakir (alçak gönüllülük için birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez evdalê Xwedê do hatim mala we jî, min hûn nedîtin** fakir dün evinize geldimsede sizi bulamadım **5.** tutsak (kendisini her şeyin etkisinden kurtarmayan kimse) * **hûn evdalê patronê xwe ne** siz patronunuzun tutsağısınız ~**ê Xwedê** Allahın adamı, allahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse) * **ev zilam evdalekî Xwedê ye, tu tişt ji destê wî nayê** bu adam allahlığın biri, elinden bir şey gelmiyor
evdalane *h* **1.** abdalca, dervişçe **2.** zavallıca **3.** *mec* budalaca
evdalî *m* **1.** dervişlik **2.** zavallılık **3.** *mec* budalalık
evdalkî *nd/h* **1.** dervişçe **2.** zavallıca **3.** *mec* budalaca
evdalok *rd* **1.** zavallı **2.** allahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse) **3.** budala **4.** miskin (hoş görülmeyecek durumlar karşısında tepkisiz kalan)
evdalokî *rd/h* **1.** zavallıca, zavalımsı **2.** budalaca **3.** miskince ~ **bûn 1)** zavallılaşmak **2)** budalalaşmak
evdalokîbûn *m* **1.** zavallılaşma **2.** budalalaşma
evdalokî bûn *l/ngh* **1.** zavallılaşmak **2.** budalalaşmak
evdalokîkirin *m* **1.** zavallılaştırma **2.** budalalaştırma
evdalokî kirin *l/gh* **1.** zavallılaştırmak **2.** budalalaştırmak
evdalokîtî *m* **1.** zavallılık **2.** budalalık **3.** miskinlik
evdaltî **1.** zavallılık **2.** budalalık **3.** miskinlik ~ **kirin 1)** zavallılık etmek **2)** budalalık etmek **3)** miskinlik etmek
evdayî *m* kulluk
evdemonîzm *fel/m* mutçuluk
evdîn *m* öç, intikam
evdîtî *m* kulluk ~ **kirin** kulluk etmek (veya yapmak)
evende *bnr* ev hinde
evîngeh *m* sevda yeri
evirandin *m* kutsama, takdis etme
evirandin *l/gh* kutsamak, takdis etmek
evirgacik *m* mablak (yayvan uçlu tahta kepçe)
evirîn *m* kutsanma, takdis edilme
evirîn *l/ngh* kutsanmak, takdis edilmek
evistin *m* sevme
evistin *l/gh* sevmek
evişandin *m* esirgeme
evişandin *l/gh* esirgemek
evişîn *m* esirgenme
evişîn *l/ngh* esirgenmek
evîn *m* sevda, aşk ~a derewîn sahte aşk ~**a qedexe** yasak aşk
evînbar *rd* sevimli
evînbarî *m* sevimlilik
evînbaz *nd/nt* sevdalı, âşık, tutkun
evînbaz *m* sevdalılık, âşıklık, tutkunluk
evîndar *rd* sevdalı, âşık
evîndarane *h* sevdalıca
evîndarbûn *m* sevdalanma
evîndar bûn *l/ngh* sevdalanmak
evîndarbûyî *rd* sevdalanmış olan
evîndarbûyîn *m* sevdalanış
evîndarî *m* **1.** sevdalılık **2.** sevdalanma
evînetî *m* sevda ~ **germ bi germ, neyaretî nerm bi nerm** sevda sıcağı sıcağına, düşmanlık ise yavaş yavaş olmalı
evînfiroş *nd* sahtekâr âşık
evîngerm *rd* kör kötük aşık
evînik *m* sevda, sevdacık
evînî *rd* sevda ile ilgili
evînperest *nd/nt* sevda düşkünü
evîntî *m* sevdalılık
evnik (I) *n* ağaçtan topuz
evnik *m* küf
evok *zo/m* örümcek
evor (I) *m* dağınık ve kabarık saç * **tu li evora wê** saçına bak
evor (II) *zo/m* dağ keçisi (Rupicapra tragus)
evra *rd* kutsal, mukaddes
evrandin *m* **1.** kutsama, takdis etme **2.** şükretme
evrandin *l/gh* **1.** kutsamak, takdis etmek **2.** şükretmek
evrandî *rd* kutsanmış
evrar *rd* kutsal, kutsi, mukaddes
evrarbûn *m* kutsallaşma
evrar bûn *l/ngh* kutsallaşmak
evrarbûyîn *rd* kutsallaşma
evrarî *m* kutsallık, kutsiyet
evrarkirin *l/gh* kutsallaştırma
evrar kirin *l/gh* kutsallaştırmak
evrarparêz *rd/nt* mukaddesatçı
evrarperest *rd/nt* mukaddesatçı
evrayî *rd* kutsal
evraz *bnr* hevraz
evris *bnr* evrist

evrist *bot/m* boylu yabanî ardıç
evrîn *m* kutsanma
evrîn *l/gh* kutsanmak
evrîşîm *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
evropiyûm *kîm/m* evropiyum (kısaltması Eu)
evsartin *m* üşütme
evsartin *l/gh* üşütmek
evser *m* çelenk
evsing *m* **1.** avcının saklandığı yer **2.** keklik avlamak için taşlarla örülen tuzak
evsirandin *m* üşütme
evsirandin *l/gh* üşütmek
evsirîn *m* üşüme
evsirîn *l/gh* üşümek
evsûn *m* afsun
evşandin *m* koruma
evşandin *l/gh* korumak
evşandî *rd* korunmuş
evşing *m* yavrusu olmayan sütlü hayvan
evzel *rd* kabul edilir
evzêl *m* eğreti iskele
ew *c* **1.** o (bükünsüz halde) * **ew hîna nehatiye** o daha gelmemiş **2.** o (iki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösterir) * **ew ne baş e ev baş e** o iyi değil bu iyi **3.** *rd* o (uzakta olan veya hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir) * **ew xanî ji vê ne firehtir e** o ev bundan geniş değil **4.** *c* onlar (bükünsüz halde, yalın halde) * **ew nehatin** onlar gelmedi **5.** *c* onu (o zamirinin belirtme durumu) * **min îro ew dît** bu gün onu gördüın **6.** *c* bizimki (kadınların kocalarından kocaların karılarından bahsederken kullandıkları söz) **7.** o bu * **çima ew eleqe pê dikin** o bu niye karışıyor ~ **a/ê din** *c* öbürü, öbürkü ~ **berî hev dan 1)** birbirine kışkırtmak **2)** aralarına fitne sokmak **3)** birbirine sıkmak ~ **bi erda reş re çûn** adı batmak ~ **bi (tiştekî) guman bûn loma** (bir işten) boş çıkmamak ~ **bi kêfa xwe ye** canı nasıl isterse ~ **bi nefs** ta kendisi ~ **bi piyê xwe hat** kendi gelen (umulmadık bir zamanda gelen ve gelişinden sevinç duyulan kimse ve şeyler için) ~ **bi xwe 1)** *c* kendisi **2)** ta kendisi, aynı **3)** *h* kendisi, bizzat **4)** *h* kendi kendine ~ **bi xwe bi xwe** *h* kendi kendine ~ **bi xwe bi xwe bûn** içlerinde yabancı olmamak * **fikareyan meke em bi xwe bi xwe ne** çekinme, içimizde yabancı yok ~ **bi xwe bûn** tam üstüne basmak ~ **bi xwe hat** kendi gelen (umulmadık bir zamanda gelen ve gelişinden sevinç duyulan kimse ve şeyler için) ~ **bibehice, ew biteqe** (an jî **ew bibehice û biteqe jî**) çatlasa da (veya çatlasa da patlasa da ~ **bûn pê bûn** kusursuz olmak ~ **çend 1)** o kadar * **min ew çend ji te re got, te dîsa bi ya xwe kir** sana o kadar söyledim, yine bildiğini yaptın **2)** o denli, onca, öylesine **3)** kadar (miktar, derece) * **ez ew çend jî nehizirîbûm** bu kadarını da düşünmemiştim **4)** *h* o kadar, öyle * **ew çend jî nîn e** öyle de değil **5)** hani, kaldı ki, üstelik * **ew çend jî ne biha ye** hani pek pahalı sayılmaz **6)** *rd* şunca ~ **çend bûn** ibaret olmak (veya kalmak) * **tev ew çend e** hepsi bundan ibaret ~ **çi ye 1)** ne o? ne demek ? * **ew peyv çi ye?** o kelime ne demek? **2)** ne demek (hiç öyle şey olur mu?) ~ **çi ye îcar** ? lâfı mı olur? lâkırdısı mı olur? ne demek olsun ~ **der 1)** *c* şurası (bükünsüz hal için) * **ew der ne baş e, derbasî vira bibin** şurası iyi değil buraya geçin **2)** *nd* orası * **ew der xweş e?** orası güzel mi? ~ **dê û xwişka min e 1)** anam bacım **2)** dünya ahret kardeşim olsun ~ **e** işte ~ **e ku ez pir nagerim** iyiki fazla dolaşmıyorum ~ **e ku pê bûn** su götürür yeri olmamak ~ **e ku pê ye** söz götürmez, lâf yok (bir şeye) **(karê me, îşê me)** ~ **e ku pê ye** (bir iş ki) değme keyfine ~ **e ku tu tê de yî** bundan iyisi can sağlığı ~ **ê din** *c* öbürü, öbürkü ~ **ê ditirse dipirse** korkan sorar ~ **ê dixwaze rûyek reş e, ew ê nede her du rû reş in** istiyenin bir yüzü vermiyenin iki yüzü kara ~ **ê ku Xwedê daye ser te, ji vê mezintir (an jî xerabtir) wê bi ku de here** acı patlıcanı kırağı çalmaz ~ **garana bikerîn, nabe bêzirîn** eşekli sürü anırmasız olmaz ~ **hewş e, belê ne ew rewşe** umduğunu aynı şartlarda bulamamak, havada bulut sen bu işi unut ~ **hêsan e** kolay da ~ **hende** (an jî **hinde**) **1)** o kadar, o denli **2)** kadar (miktar, derece) * **ez ew hinde nefikirîm** o kadarını düşünmedim ~ **hewş e, lê ne ew rewş e** köprünün altında çok sular geçti ~ **ji bext û hat e** ne çıkarsa bahtına ~ **ji bo çi ye?** ne güne duruyor? * **ê ku wê bibin tune ne, baş e em ji bo çi ne?** onu götürecek kimse yokmuş, peki biz ne güne duruyoruz ~ **ji çi re ye?** ne güne duruyor? ~ **jî** *h* keza ~ **jî gotinek bû (me) got** lâf olsun diye ~ **jî kar** (an jî **îş**) **e?** iş mi? ~ **kî ye?** (o) kim oluyor? * **ew kî ye ku em bi deyn tiştan bidinê** o kim oluyor ki veresiye verelim ~ **li berê bû** olacağı buydu ~ **li dera hanê 1)** bırak ki, şöyle dursun (saymasak, hesaba katmasakta) **2)** .... değil (a) * **dar li dera hanê, giya jî nîn** e ağaç değil a, ot bile yok ~ **li ku** hak getire * **pê re ew cesaret li ku** onda cesaret hak getire ~ **li ku ev li ku 1)** nereden nereye (iki olay veya şey arasındaki ilişkiye şaşıldığını anlatır) * **ew li ku ev li ku, ma we karekî wiha dixwest?** nereden nereye siz böyle bir iş istiyebilir miydiniz? **2)** tavşanın suyunun suyu ~ **li ku Mala Evdê Elê li ku** tavşanın suyunun suyu ~ **ne wezîfeya te ye** üstüne vazife olmamak (veya değil) ~ **nizanim xwe çi bike jî** çatlasa da (veya çatlasa da patlasa da) ~ **qas**

1) bir sürü, bir yığın 2) o denli 3) o kadar, onca * **min ew qas ji te re got, te dîsa bi ya xwe kir** sana o kadar söyledim, yine bildiğini yaptın 4) hani pek * **ew qas jî ne biha ye** hani pek pahalı sayılmaz 5) o kadar (tehdit ve kızgınlık bilirtir) * **ji niha û pê ve piyê te naçe wê derê, ew qas!** bundan böyle onlara gitmeceksin, o kadar! 6) öyle * **ew qas jî nîn e** öyle de değil 7) *b* vesselâm ~ **qas bûn** ibaret olmak (veya kalmak) * **tev ew qas e** hepsi bundan ibaret ~ **qas jî (ji min)** bir o kadar, bir katı ~ **qeder** 1) o kadar 2) onca ~ **rihet e** kolay da ~ **roj ev roj e** o gün bu gün (dür) * **ew roj ev îroj e bi min re napeyîve** o gün bu gündür benle konuşmuyor ~ **roj here venegere** o gün gidip bir daha gelmesin ~ **roj îroj e** (an jî ~ **ro ev îro ye**) o gün bu gün (dür) * **ew roj îroj e bi min re napeyîve** o gün bu gündür benle konuşmuyor ~ **roj ne roja Wwedê be** o gün gidip bir daha gelmesin ~ **sal e, belê ne ew bihar e** umduğunu aynı şartlarda bulamamak ~ **û çata lihêfa xwe man** kuru hasır (veya kilim) üstünde kalmak, kuru tahtada kalmak ~ **û însafa xwe** insafına kalmış ~ **û şîrê xwe** sütüne kalınak ~ **Xwedayê ku me dîtiye** o bildiğim Allah ~ **xwişk** (an jî **birayê**) **min ê axiretê ye** dünya ahret kardeşim olsun ~ **yek dîtin** bir tutmak (veya görmek) ~ **zane** canı isterse * **gava min jê re gote ku ew qebûl nake bi me re bê, "ew zane" got** bizimle gelmeyi kabul etmiyor dediğimde "canı isterse", diye cevap verdi

ewa *rd/h* böyle, böylesi * **tiştekî ewa nehatiye dîtin** böylesi görülmemiş ~ **hatiye wê** ~ **jî here** böyle gelmiş böyle gider ~ **here,** ~ **here wê rast here qulê** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkanıdır

ewal *bnr* ewan

ewan *nd/rd* fesat, fesatçı, ara bozan, ara bozucu, nifakçi

ewane *rd* şapşal

ewanetî *m* şapşallık

ewanî *m* fesatlık, fesatçılık, ara bozanlık, ara bozuculuk

ewanî kirin *m* fesatlık yapmak

ewantî *bnr* ewanî

-ewar *rz/m* isim ve sıfat yapım soneki * **bextewar** şanslı, mutlu

eware *rd* **1.** avare, aylak (işsiz, boş gezen) **2.** işsiz, boş, işsiz güçsüz * **ez deh rojan eware gerîm** on gün boş gezdim **3.** *mec* serseri **4.** *mec* yaramaz (şey) **5.** oyalama ~ **bûn 1)** işinden alıkonulmak **2)** başı boş olmak **3)** oyalanmak ~ ~ **gerîn** başıboş dolaşmak ~ ~ **ji xwe re gerîn** gerîn işsiz güçsüz dolaşmak ~ **kirin 1)** işinden alıkoymak **2)** oyalamak

ewarebûn *m* **1.** başıboş olma **2.** işinden alıkonulma, oyalanma **3.** aksama (bir iş gereği gibi yürümeme)

eware bûn *l/ngh* **1.** başıboş olmak **2.** işinden alıkonulmak, oyalanmak **3.** aksamak (bir iş gereği gibi yürümemek)

ewarebûyîn *m* **1.** başıboş oluş **2.** işinden alıkonuluş, oyalanış **3.** aksayış (bir iş gereği gibi yürümeme)

ewareker *rd* **1.** oyalayıcı **2.** aksatıcı

ewarekirin *m* **1.** başıboş etme **2.** işinden alıkoyma, oyalama, uğraştırma (iş yapılırken birini uğraştırma) **3.** aksatma

eware kirin *l/gh* **1.** başıboş etmek **2.** işinden alıkoymak, oyalamak, uğraştırmak (iş yapılırken birini uğraştırmak) **3.** aksatmak

ewaretî *m* **1.** aylaklık, başıboşluk **2.** işsizlik

ewaretîkirin *m* aylaklık etme

ewaretî kirin *l/gh* aylaklık etmek

ewc *m* zirve, yüksek yer

ewç *ast/m* yer öte

ewd *m* intikam, öç ~ **hilanîn** öç almak ~**a xwe lê vekirin** (birinden) öcünü almak

ewende *nd* o kadar

ewdîn *m* değiş tokuş

ewew *m* havlama ~ **kirin** havlamak

ewêl *rd* aval

ewêz *rd/argo* yaramaz, peş para etmez

ewêzî *m* telafi, ödeme ~ **vegerandin** telâfi etmek, karşılığı vermek

ewêzîker *rd* telâfi edici

ewha *rd/h* böyle, böylesi

ewhal *n* ahval

ewik *bnr* ewk

ewil *rd/h* evvel, ilk, önceki

ewilî *h* **1.** evvelâ, ilkin, önce, ilk önce (ilk olarak) * **ewilî wê got** önce o söyledi **2.** ilk *h* ilk (birinci olarak, en başta) * **bûyera ku cara ewilî tê bîra min...** ilk hatırladığım olay... **3.** önceden, evvelce, evveli, eskiden * **ewilî nizanibû paşê hîn bû** önceden bilmiyordu sonra öğrendi **3.** *rd* peşin (daha önce, önceden) * **min ewilî ji we re got** ben size peşin söyledim **4.** *nd* önce (baştaki, geçmişteki bölüm, geçmiş zaman) **5.** *rd* ilkin, ilk **6.** *nd* ilk (önce geleni, önde olanı)

ewilîn *h* ilkin

ewiqandin *m* **1.** oyalama (savsaklama, sallama) **2.** oyalama, eğleme, meşgul etme **3.** avutma **4.** aksatma **5.** geciktirme

ewiqandin *l/gh* **1.** oyalamak (savsaklamak, sallamak) * **heftiyekê em ewiqandin, paşê jî gotin em eleqeya xwe pê nakin** bizi bir hafta oyaladılar sonra da biz karışmayız dediler **2.** oyalamak, eğlemek, meşgul etmek **3.** vautmak **4.** aksatmak **5.** geciktirmek

ewiqandî *rd* **1.** oyalanmış **2.** avutulmuş **3.** aksatılmış olan

ewiqîn *m* **1.** oyalanma **2.** takılma, eğleşme, vakit geçirme **3.** avunma **4.** aksama (bir iş gereği gibi yürümeme)

ewiqîn *l/ngh* **1.** oyalanmak **2.** takılmak, eğleş-

mek, vakit geçirmek 3. avunmak 4. aksamak (bir iş gereği gibi yürümemek)
ewiqîner *rd* oyalayıcı
ewir *m* yerleşme, konma
ewirandin (I) *m* konaklamak
ewirandin (I) *m* oyalamak (meşgul etme, eğleştirme)
ewirandin (I) *l/gh* konaklamak
ewirandin (II) *l/gh* oyalama (meşgul etmek, eğleştirmek)
ewirbûn *m* yerleşme
ewir bûn *l/ngh* yerleşmek
ewirbûyî *rd* yerleşik
ewirîn (I) *m* konaklanma, konma
ewirîn (II) *m* oyalanma
ewirîn (I) *l/ngh* konaklanmak, konmak
ewirîn (II) *l/ngh* oyalanmak
ewitîn *m* havlama
ewitîn *l/ngh* havlamak
ewk *n* 1. şey (belirsiz bir anlamda, madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb. durumlar için) 2. zırıltı (adı hatırlanmayan veya söylenmek istenmeyen şeyler için) zırıltı çıkarmak
ewkê *nd* şey (adı hatırlanmayan bir bayandan bahsedilirken)
ewko *nd* şey (adı hatırlanmayan bir beydan bahsedilirken)
ewlad *nd/nt* 1. evlât 2. evlât (döl, soy) * **ewladê egîdan** yiğitlerin evladı * **mînanî ewladên xwe** evlât gibi (veya evlâdı gibi) **~a keç** (an jî **qîz**) kız evlat **~ê manewî** manevî evlât **~ê nêr** erkek evlât
ewladî *m* evlâtlık, oğulluk * **ji ewladiyê red kir** evlâtlıktan reddetti
ewladînî *m* evlâtlık,
ewlahî *bnr* ewlayî
ewlatî *bnr* ewletî
ewlayî *m* 1. güven 2. güvenç, itimat 3. güvence, temînat, garanti * **ez dikarim der barê vê yekê de ewlahiyê bidime we** bu konuda size garanti verebilirim **~ dan (yekî) 1) ~ dan (yekî)** güven vermek, itimat telkin etmek 2) güvence vermek, (bir şeyi) garanti etmek güvenilmek **~ pê hatin** itimat beslemek
ewle *rd* güvenli
ewlebar güvenilir
ewlebûn *m* güvenme
ewle bûn *l/ngh* güvenmek
ewlebûyîn *m* güveniş
ewledar *rd* 1. güvenli, emnyetli 2. güvenilir
ewledarî *m* güvenlik
ewledêr *rd* güven verici
ewledêrî *m* güven vericilik
ewlegeh *m* 1. güvenli yer 2. korunak
ewlehî *m* 1. güvenlik, emniyet 2. güvence **~ya civakî** sosyal güvenlik **~ya giştî 1)** genel güvenlik **2)** kamu güvenliği **~ya jînê** hayat sigortası **~ya neteweyî** ulusal (veya millî) güvenlik **~ xwestin** güvence istemek
ewlekar *rd* 1. güvenilir, itimatlı 2. *nd/nt* garantör
ewlekarî *m* 1. güvenlik 2. garantörlük **~ya milî** millî güvenlik
ewlemend *rd* güvenilir, emin, itimada şayan olan
ewlemendbûn *m* güvenme, itimat etme
ewlemend bûn *l/ngh* güvenmek, itimat etmek
ewlemendî *m* 1. güvenirlik, itimat 2. güven **~ dan (yekî)** (birine) güven vermek, itimat telkin etmek
ewlename *m* güven mektubu, itimatname,
ewlenebûnî *m* güvensizlik
ewlenek *m* güvence, teminat **~ dan** güvence vermek **~ nîşan dan** güvence göstermek
ewlenekdar *rd* güvenceli
ewletî *m* 1. güven, itimat * **ewletiya min bi vî zilamî nîn e** bu adama güvenim yok 2. güvenlik * **li vê herêmê ewletiyeke tekûz heye** bu bölgede tam bir emniyet vardır 3. güvenlik, emniyet (bir araçta güven sağlayıcı araç) 4. güvence, temînat, garanti * **ez dikarim der barê vê yekê de ewletiyê bidime we** bu konuda size garanti verebilirim **~ dan (yekî) 1)** güven vermek, itimat telkin etmek **~ pê anîn** güvenmek, güven duymak, itimat beslemek **~ pê hatin** güvenilmek **~ya (yekî) bi xwe anîn** (birinin) güvenini kazanmak **~ya jînê** (an jî **jiyanê**) hayat sigortası **~ya kar** iş güvenliği **~ya navxweyî** iç güvenlik **~ya (yekî) pê hatin** güven beslemek, güven duymak **~ya peravê** (an jî **kersaxê**) sahil güvenlik **~ya (yekî) pê hebûn** (bir şeye, birine) güveni olmak **~ya xwe pê anîn** güven duymak, güvenmek, emniyet etmek **2)** (bir şeyi) garanti etmek
ewletîname *bz/m* teminat mektubu
ewleyî *m* 1. güven, itimat * **baweriya min bi vî zilamî heye** benim bu adama güvenim vardır 2. güvenlik 3. güvence **~ dan** güven vermek, emniyet vermek **~ dan (yekî) 1)** (birine) güven vermek **2)** (birine) güvence vermek **~ pê neman** güveni sarsılmak
ewleyîdar *rd* 1. güvenli 2. güvenceli, garantili
ewliya *n* evliya, eren * **eynî ewliya ye** evliya gibi
ewliyatî *m* evliyalık
ewr *n* 1. bulut * **li esman ewr heye** gök yüzünde bulut var 2. *bj* ak basma, katarakt ***ewr girtiye ser çav** gözüne ak basmış 3. ak (beyaz leke) * **li ser çavekî wê ewr heye** bir gözünde ak var **~ avêtin (an jî girtin) ser (çav)** göze perde inmek (gözde katarakt olmak) **~ giran bûn** yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak), yağmur yağmak üzere olmak * **ewr giran e** yağmur yağmak üzere **~ girtin ser çav** ak basmak **~ li lêkirinê bûn** yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak) **~ û esman li lêkirinê bûn** hava bozulmak

üzere olmak, hava bulanmak (yağmur yağacak duruma gelmek) **ji ~ê (yekî) baran nedîtin** (birinin) hayrını görmemek, kimselere faydası dokunmamak **~ê baranê** yağmur bulutu **~ê biguregur baran jê nayê** ısıracak it diş göstermez **~ê biharê li hev kelîn û gerîn** bahar bulutları gibi gümbürdemek **~ê dagirtî** yağmur bulutu **~ê dûmanê** toz bulutu **~ê giregir, jê baran nayê** ısıracak it diş göstermez **~ê reş û tarî** kara bulut **~ê serê sibê ye pez biajon gomê ye** ,hava yağışlıdır' anlamında bir deyim **~ê sorê êvarê cot biavêjin beyarê, ewrê sorê şefeqê çot biavêjin merekê** ,sabah bulutu kızılsa çift sürmeye gitmeyin' anlamında deyim **~ê sorê êvarê pez biajon berwarê** gün batımında bulut kızılsa hava açık olacağını öğüt veren deyim **~ê tenik** ince bulut tabakası

ewraq *n* evrak
ewravayî *n* gökdelen
ewravî *rd* yağış getiren bulut
ewrawî *rd* bulutlu
ewrayî *rd* bulutlu
ewrbûn *m* bulutlanma
ewrdar *rd* bulutlu
ewreng (I) *m* övgü
ewreng (II) *rd* görkemli, ihtişamlı
ewrengî *m* görkem, ihtişam
ewrereş *n* kara bulut
ewresayî *rd* parçalı bulutlu
ewrevekirî *rd* açık bulutlu
ewrewî *rd* bulutlu **2.** *ast/m* bulutsu
ewrê belav *erd/nd* saçak bulut, sirrus
ewrê çav *nd* ak benek
ewrê dagirtî *nd* yağmur bulutu
ewrê qûçgirtî *nd* küme bulut
ewrê reş *nd* kara bulut, nimbüs
ewrê spî *nd* ak bulut
ewrê tarî *nd* kara bulut
ewrgirtin *m* bulutlanma
ewr girtin *l/gh* bulutlanmak
ewrik *m* sünger
ewris *bnr* hêvrist
ewrî *rd* bulutlu
Ewrûpa *m* Avrupa
Ewrûpayî *rd* **1.** Avrupalı **2.** Avrupaî, Avrupalı (Avrupalılara özgü, Avrupalılar gibi)
Ewrûpayî bûn *l/ngh* Avrupalılaşmak
Ewrûpî *nd/rd* Avrupalı
Ewrûpîbûn *m* Avrupalılaşma
Ewrûpî bûn *l/ngh* Avrupalılaşmak
Ewrûpîbûyîn *m* Avrupalılaşma
ewsar *m* **1.** buzağı ipi **2.** yular
ewş *m* **1.** peşine takıp sürme **2.** püskürtme
ewşbûn *m* püskürülme
ewş bûn *l/ngh* püskürülmek
ewşkirin *m* **1.** peşine takıp sürme, önüne katıp sürme **2.** püskürtme (geri dönmek zorunda bırakma)
ewş kirin *l/gh* **1.** peşine takıp sürmek, önüne katıp sürmek **2.** püskürtmek (geri dönmek zorunda bırakmak)
ewtandin *m* havlatma
ewtandin *l/gh* havlatmak
ewtere *nd/nt* herzevekil (gereksiz, saçma sapan konuşan)
ewtîn *m* havlama
ewtîn *l/ngh* havlamak
ewtînî *m* havlama
ewtînîkirin *m* havlama
ewtînî kirin *l/gh* havlamak
ex *m* hınkırma
exik *m* hınkırma
exkirin *m* hınkırma
ex kirin *l/gh* hınkırmak
exlaq *n* **1.** ahlâk **2.** *fel* ahlâk, etik **3.** huy **~ lê bûn** ahlâk sahibi olmak, ahlâklı olmak **~ lê tune bûn** ahlâksızı olmak, ahlâksızın teki olmak **~ê hev hilanîn** üzüm üzüme baka baka kararır **~ê (yekî) ne xweş bûn** huysuz olmak **~ekî pîs lê bûn 1)** ahlâksızın teki olmak **2)** kötü bir huya sahip bulunmak
exlaqbaş *rd* iyi ahlaklı, ahlaklı
exlaqdar *rd* ahlâklı
exlaqdarî *m* ahlâklılık
exlaqî *rd* ahlâkî, etik
exlaqîtî *m* **1.** ahlâkîlik **2.** *fel* törelcilik, moralizm
exlaqnas *nd/nt* ahlâkçı
exlaqnasî *sos/m* ahlâk bilimi, etik
exlaqnexweş *rd* huysuz **~ bûn** huysuz olmak
exlaqnexweşî *m* huysuzluk
exlaqpak *rd* iyi ahlâklı, temiz ahlâklı, onat,
exlaqpakî *m* iyi ahlâklılık, temiz ahlâklılık
exlaqparêz *nd/nt* ahlâkçı (herşeyi ahlâk açısından değerlendiren)
exlaqparêzî *fel/m* ahlâkçılık
exlaqxweş *rd* iyi ahlâklı, iyi huylu
exlaqzan *nd/nt* ahlâkçı
exlaqzanî *sos/m* ahlâk bilimi, etik
exleb *rd* ekseri
exlewîk *m* tava
exme *rd/h* epey, çok, bol
exnî *m* yahni
exte *n* burulmuş at, iğdiş at
extekirin *m* burma, hadım etme
exte kirin *l/gh* burmak, hadım etmek
exter *m* yıldız
exterem *n* ganimet at
extexane *m* iğdiş edilmiş at tavlası
extirme (I) *n* beygir, iğdiş edilmiş at
extirme (II) *rd* savaşta kazanılan
extiyar *rd* **1.** ihtiyar, yaşlı (yaşı ilerlemiş) **2.** *nd* ihtiyar, yaşlı (yaşı ilerlemiş kimse)
extiyarbûn *m* **1.** ihtiyarlanma, yaşlanma **2.** ihtiyarlanma (ihtiyar görünüşünü alma)
extiyar bûn *l/gh* **1.** ihtiyarlanlmak, yaşlanmak **2.** ihtiyarlanmak (ihtiyar görünüşünü almak)

extiyarbûyîn *m* ihtiyarlayış, ihtiyarlanma, yaşlanma
extiyarbûnî *m* ihtiyarlık, ihtiyarlanma
extiyarî *m* ihtiyarlık, yaşlılık
extiyarkirin *m* ihtiyarlatma
extiyarkirin *l/gh* ihtiyarlatmak
extiyarok *nd/rd* ihtiyar, yaşlı, yaşlıca
extiyarokî *rd* ihtiyarca, yaşlıca
exturme *bnr* axte
Exwî *nd* Ahi
Exwîtî *m* Ahilik
ey (I) *b* ey ~ **feleka xayîna bêbext** ey kambur felek ~ **hebîbê necar, rakeve wek hercar** ya deve ya deveci (ya deve üstündeki hacı)
ey (II) *rd* **1.** kaka, tu kaka (çocuk dilinde pis ve kirli şey) **2.** *h* pöf * **ey, çi bêhneke pîs e** pöy, ne pis koku ~ **kirin** kakalamak, kaka yapmak (çocuk dilinde)
eyal *n* **1.** ayal, karı, eş **2.** aile, çoluk çocuk
eyalet *m* **1.** eyalet **2.** *dîr* eyalet (Osmanlı İmparatorluğunda en büyük askerî ve sivil yönetim bölgesi)
eyam (I) *m* civat, ortam
eyam (II) *m* dönem, devir (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) * **di eyama koletiyê de** kölelik döneminde
eyan *rd* **1.** ayan, belli, açık **2.** görünen ~ **beyan** ayan beyan, besbelli, apaçık ~ **bûn** ayan olmak, belli olmak
eyanbûn *m* **1.** ayan olma, belli olma, belirme, görünme (görülür duruma gelme) **2.** görünme (izlenim uyandırma)
eyan bûn *l/ngh* **1.** ayan olmak, belli olmak, belirmek, görünmek (görülür duruma gelmek) **2.** görünmek (izlenim uyandırmak)
eyanbûn *m* **1.** ayan oluş, beliriş, görünüş (görülür duruma gelme) **2.** görünüş (izlenim uyandırma)
eyanbûyî *rd* ayan olmuş, belirmiş
eyanî *h* açıkça
eyanker *rd* belirleyici
eyankirin *m* **1.** ayan etme, belirtme **2.** açıklama yapma, açıklama
eyan kirin *l/gh* **1.** ayan etmek, belirtmek **2.** açıklama yapmak, açıklamak
eyar (I) *m* **1.** ayar (bir aygıtın gereken işi yapabilmesi durumu) * **min eyara deng çêkir** ses ayarını yaptım **2.** ayar (saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü) * **eyara saetan a welat** memleket saat ayarı **3.** ayar (altın, gümüş gibi madenlerden yapılmış şeylerin saflık derecesi) * **zêrê 24 eyar** 24 ayar altın **4.** ayar (bir iş veya davranışta gereken ölçü) * **eyara karkerê me nîn e** bizim işçinin ayarı yok **5.** *mec* ayar (değer derecesi) * **ji kesekî di vî eyarî de ancax lebateke wiha tê hêvîkirin** bu ayarda bir kimseden ancak böyle bir davranış beklenir ~ **çêkirin** ayar etmek ~ **kirin** ayar etmek ~**a balansê** balans ayarı ~**a (tiştekî) tune ye** ayarı bozuk (belli bir ayarı olmayan)
eyar (II) *n* **1.** post (tüysüz hayvan derisi) **2.** pösteki (koyun veya keçi postu) **3.** tulum, tuluk (önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi) ~ **fireh kirin** semirmek, şişmanlanmak **(yek) ji ~ kirin** derisini yüzmek (birinin bütün varlığını elinden almak) * **eger ew bikeve destê selefxuran dê wî ji eyar bikin** tefecilerin eline düşerse, derisini yüzerler ~ **lê teng kirin** (birini) fena sıkıştırmak ~**ê bênamûsan fireh e** mezhebi geniş ~**ê mihê** koyun postu **di ~ê xwe de qijqijîn** kuş gibi çırpınmak * **ji bo ku ez jî bikevim nava zarokên li kuçeyê, ez di eyarê xwe de diqijqijîm** sokaktaki çocuklara katılmak için kuş gibi çırpınıyordum
eyardar *rd* ayarlı
eyarfiroş *n* tulumcu
eyarkar *nd/nt* **1.** ayarcı **2.** *rd* ayarlayıcı
eyarkirin *m* **1.** ayarlama (doğrulama, düzeltme) **2.** ayarlama (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirme) **3.** ayarlama, tayin etme **4.** *argo* ayarlama (kandırma)
eyar kirin *l/gh* **1.** ayarlamak (doğrulamak, düzeltmek) * **saetê li gorî radyoyê eyar bike** saati radyoya göre ayarla **2.** ayarlamak (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirmek) * **makîne teribîbû, eyar kir** makine bozuktu ayarladı **3.** ayarlamak, tayin etmek * **keştîvan riya xwe bi pisûleyê eyar dikin** gemiciler pusula ile yollarını tayin ederler **4.** *argo* ayarlamak (kandırmak)
eyarkirî *rd* **1.** ayarlı, ayarlanmış olan **2.** ayarlı (saat, makine vs. için)
eyarkoj *rd/argo* nefsine düşkün olan
eyarkojî *m/argo* nefsine düşkün olma
eyarşîr, eyarşîrk *n* süt tulumu
eyaş *rd* ayaş
eyaşî *m* **1.** peçe **2.** *der* yelken
eyb *m* **1.** ayıp **2.** ayıp (kusur, eksiklik) **3.** özür, kusur, defo * **eyba vî cilî heye** bu elbisenin bir özrü var **4.** *rd* ayıp, utanç veren * **gotina eyb** ayıp söz ~ **anîn ser (yekî)** (birini) lekelemek, kara çalmak ~ **anîn ser her tiştî** armudun sapı var, üzümün (veya kirazın) çöpü var demek ~ **anîn serê** *mec* gölgelemek ~ **bûn** ayıp olmak ~ **kirin 1)** ayıp etmek (veya yapmak) **2)** çekinmek, utanmak ~ **pê de anîn** (birini) lekelemek, kötülemek ~ **û ara însan piçek** (an jî **destek) goşt e** bir dirhem et bin ayıp örter ~ **û arên pîrê nayêne bîrê** kendi eksikliklerini görmez, başkalarınkini görür, anlamında bir deyim ~**a cûnê li devê qûnê** utanması arlanması olmamak ~**a (yekî) dan rûyî (wî)** ayıbını yüzüne vurmak ~**a rindan veşarî ye** güzellerin kusurları görünmez ~**a rûyê xwe avêtin** utanması arlanması kalmamak ~**a (tiştekî) xuya bûn** sırıt-

mak (kusuru ve çirkinliği ortaya çıkmak) ~a (tiştekî) xuya kirin eksikliğini ortaya koymak ~ên (yekî) dan rûyê (wî) (birinin) künyesini okumak ~ên (yekî) derxistin rastê (birinin) kirli çamaşırlarını ortaya dökmek ~ên xwe veşartin ekini belli etmemek
eybbûn *m* ayıp olma
eyb bûn *l/ngh* ayıp olmak
eybdar *rd* **1.** ayıplı **2.** hatalı, kusurlu, özürlü, defolu
eybdar derketin *l/gh* bozuk çıkmak, falso çıkmak * **ji vî malên xwe yê nû ji sedî sed kar hêvî dikir, lê ew eypdar derketin** bu yeni mallarından yüzde yüz kâr bekliyordu ama falso çıktı
eybdarî *m* **1.** ayıpsama **2.** kusurluluk, özürlülük, depolu olma
eybdarkirin *m* ayıpsama
eybdar kirin *l/gh* ayıpsamak
eyberanî *bot/m* bir armut türü
eybik *m* **1.** ayıp **2.** ayıp, utanç veren **3.** özür, kusur * **tim eybikê mêrik vedişêre** adamın özürlerini hep saklıyor ~ **pîne kirin** yumurtaya kulp takmak ~**a me li pişt me ye (ya hevalan li ber me ye)** el elin aynasıdır ~**ên (yekî) dan rûyê (wî)** ayıbını yüzüne vurmak ~**ên (yekî) veşartin** kusurlarını gizlemek ~**ên xwe veşartin** ekini belli etmemek
eybikdar *rd* **1.** ayıplı **2.** kusurlu, özürlü, defolu
eybkirin *m* çekinme, utanma
eyb kirin *l/gh* çekinmek, utanmak
eybveşar *nd/nt* hata ve kusurları saklayan kimse
eybveşarî *m* hata ve kusurları saklama
eybveşêr *rd* kusurları, hataları gizleyen * **malê dinê eybveşêr e** mal mülk ayıpları gizliyor
eyd, eydî (I) *m* **1.** bayram **2.** *mec* bayram (sevinç, neşe)
eyd (II) *m* mide
eydî *h* artık (bundan böyle, sonra)
eye *rd* kaka, tu kaka (çocuk dilinde)
eyê *nd* kaka (çocuk dilinde dışkı) ~ **kirin** kaka yapmak
eyib *bnr* eyb
eyibandin *l/gh* **1.** ayıplamak, ayıpsamak **2.** kınamak
eyibandin *m* **1.** ayıplama, ayıpsama **2.** kınama
eyibandî *rd* **1.** ayıplanmış **2.** kınanmış olan
eyisandin *m* ışıldatma, parlatına
eyisandin *l/gh* ışıldatmak, parlatmak
eyisîn *m* ışıldama, parlama
eyisîn *l/ngh* ışıldamak, parlamak
eyişandin *m* **1.** bakma **2.** kestirme, seçme
eyişandin *l/gh* **1.** bakmak **2.** kestirmek, seçmek * **çavê min baş wî naeyişînin** gözlerim onu iyice seçmiyor
eyişîn *m* **1.** bakılma **2.** seçilme
eyişîn *l/ngh* **1.** bakılmak **2.** seçilmek
eykirin *m* kakalama (çocuk için)
ey kirin *l/gh* kakalamak, kaka yapmak (çocuk dilinde)
eylet *m* sülale
eyletbêje *rz/m* sözcük topluluğu
eylo *zo/n* kartal
eymet *n* değer, kiymet
eyn *n* umur * **di eynê xwe de neanî der** hiç umursamadı
eynat *n* inat
eyne *m* **1.** ayna **2.** ayna (doğramacılık ve yapıcılıkta çerçeve içine geçirilen tahta veya taş) * **eyneya qanadê derî** kapı kanadının aynası **3.** *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum) * **rû eyna ruhê mirov e** yüz ruhun aynasıdır ~**ya mezin** boy aynası, endam aynası
eynedar *rd* aynalı
eynefiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)
eyneker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)
eynekerî *m* aynacılık
eynekirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan
eynelî bir silâh adı
eynen *h* aynen, tıpı tıpına
eynerût *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki
eynet *bnr* eynat
eynik *m* **1.** ayna, aynacık (küçük ayna) **2.** *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum)
eyniyet *m* ayniyet, aynılık
eynî *rd* **1.** aynı, özdeş **2.** aynı, tıpkı (tıpkısı, özdeşi) * **ev pênûs jî eyni ji ya we ye** bu kalem de sizinkinin aynısı **3.** aynı (değişmeyen, aralarında ayırım olmayan) **4.** parça (benzeri, örneği anlamında) * **wisa xweşik e tu dibêjî qey eynî hêyv û roj e** o kadar güzel ki, sanki bir ay parçası **5.** tıpatıp, tastamam **6.** *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) * **eynî wekî ku min dixwest** tam istediğim gibi ~ **afat e** ateş gibi (zeki, çalışkan ve becerikli) ~ **agir e 1)** ateş gibi (çok sıcak) **2)** ateş gibi (çok çalışkan) ~ **agirê sor e** ateş gibi (zeki, çalışkan ve becerikli) ~ **artîst e** artist gibi ~ **avdeşo ye** Çapanoğlunun aptes suyu gibi ~ **barûd e 1)** barut gibi (sert kimse) **2)** barut gibi (pek ekşi veya acı) ~ **bebek e 1)** bebek gibi (yaşına yakışmayan davranışlarda bulunan) **2)** bebek gibi (çok güzel kadın) ~ **behr e** derya gibi (çok bilgili kimse) ~ **belekê berfê ye** buz gibi (et için; temiz ve yağlı) ~ **belgîr e** aygır gibi ~ **benîştê ecem e 1)** sakız gibi (ayrılmak bilmez, yapışkan) **2)** çamur gibi (sataşkan, sulu kimse) ~ **beraz e** domuz gibi (kötü huylu, hain) ~ **berf e 1)** kar gibi **2)** sakız gibi (çok beyaz, çok temiz) **3)** buz gibi (et için; temiz ve yağlı) ~ **bêhna berateyan (an jî miraran) e** leş gibi (rahatsız eden koku için) ~ **bilbil bûn** bülbül gibi

konuşmak ~ **bilbil e** mitralyöz gibi ~ **bûm e** baykuş gibi ~ **bûn rojiya filehan** (bir iş) gâvur orucu gibi uzamak ~ **cehenem** cehennem gibi ~ **cemed e** buz gibi (çok soğuk) ~ **cenaze ye** gâvur ölüsü gibi ~ **cihê heywanan e** leş gibi (çok kötü kokan yer için) ~ **cinawir** haydut gibi (yaramaz ve çocuklar için) ~ **çeqel e** maşa gibi (zayıf ve kuru kimse) ~ **çewal e** çuval gibi (bol ve ütüsüz giysi) ~ **çiftexas e** sakız gibi (çok beyaz, çok temiz) ~ **çipik e** keklik gibi (çalımlı, hareketli) ~ **çirik bûn** saat gibi işlemek ~ **çivîk e** kuş gibi (çok hafif) ~ **çîçek e 1)** çiçek gibi **2)** gül gibi (çok iyi, çok güzel) ~ **dawet e 1)** baklava börek (bir başka şeyle karşılaştırıldığında çok kolay ve zevkli iş) **2)** çocuk oyuncağı (kolay iş) **(di)** ~ **deriyekî de derketin** aynı kapıya çıkmak **(bi)** ~ **devî bûn** aynı ağzı kullanmak ~ **dojeh** cehennem gibi ~ **embar e** hangar gibi (büyük ve geniş yer) ~ **fîşek in** kazma gibi (diş için) ~ **ga ye** öküz gibi ~ **gaboxe ye** boğa gibi (çok güçlü görünen, vücudu gelişmiş delikanlı) ~ **gamêş e** manda gibi ~ **girara gavanan e** tef çalsan oynayacak (karmakarışık olan şeyler için) ~ **gul e** gül gibi (çok iyi, çok güzel) ~ **gule ye** kurşun gibi ~ **hemam e** hamam gibi, halvet gibi (çok sıcak yer) ~ **herî ye** çamur gibi (ekmek için, iyi pişmemiş) ~ **hestî ye** kemik gibi ~ **hevrîşm e** ipek gibi ~ **heyva binê ewr e** kara batak gibi ~ **heywan e** hayvan gibi ~ **hêsan e** kaymak gibi (pürüzsüz) ~ **hijik e** çırpı gibi ~ **hingiv e** bal gibi (pek tatlı) ~ **hirç e** ayı gibi (kaba, anlayışsız) ~ **horî ye** huri gibi ~ **îsot e** biber gibi (çok acı) ~ **jin e** karı gibi ~ **ka ye** saman gibi ~ **keça** (an jî **qîza**) **çardehsalî ye** *argo* kız gibi (çok güzel ve yeni) * **erebe eynî keça çardehsalî ye** kız gibi araba ~ **keçik e 1)** kız gibi (kıza benzeyen) **2)** kız gibi (utangaç) ~ **komir e** kömür gibi ~ **konê mitriban e** Çingene çergesi ~ **koşk** (an jî **seray**) **e** konak gibi ~ **koxik e** bodrum gibi, gecekondu gibi (basık tavanlı yapılar için) ~ **(yek) kuştin** (birini) çiğ çiğ yemek, öldüresiye dövmek ~ **legleg e** leylek gibi ~ **lemba ye** (an jî **şûşe ye**) **1)** lokum gibi (güzel kadın) **2)** dünya güzeli (çok güzel kadın veya erkek) ~ **loqim e** lokum gibi (tatlı, hoş ve yumuşak şeyler için) ~ **makîne ye** makine gibi ~ **mast e** yoğurt gibi (koyu ve katılaşmış nesneler için kullanılır) ~ **meymûn e** maymun gibi ~ **mêjî ye** ilik gibi (çok lezzetli, iyi pişmiş) ~ **mêşin e** kuzu gibi ~ **mircan in** inci gibi (küçük, temiz, güzel ve düzgün) * **diranên wê eyni mircan in** inci gibi dişleri ~ **misk û ember e** mis gibi * **hewayeke xweş eynî bêhna misk û emberê tê** mis gibi bir hava ~ **mîna hîkel e** heykel gibi (hareketsiz, duygusuz) ~ **parsa mitriban e** dilenci çanağı gibi (içinde herşeyden biraz bulunan) ~ **pembûyê jendî ye** teleme peyniri gibi (tombul ve beyaz tenli kadınlar için) ~ **periya rojê ye** ay parçası (gibi) ~ **pisîka heftruhî ye** dokuz canlı ~ **pîrek e** karı gibi ~ **pola ye 1)** çelik gibi (zayıf fakat güçlü) **2)** demir boku gibi (çok güçlü, çok kuvvetli) ~ **pûşî ye** kav gibi ~ **qayîşa reş e** kayış gibi ~ **qelereşk e** (an jî **qijika reş e**) kuzgun gibi ~ **qîza çardehsalî ye** *argo* kız gibi (çok güzel ve yeni) * **erebe eynî qîza çardehsalî ye** kız gibi araba ~ **qîzik e 1)** kız gibi (kıza benzeyen) **2)** kız gibi (utangaç) ~ **qocikê celmeyê ye** cehennem kütüğü ~ **qutî ye** kutu gibi (küçük fakat kullanışlı ve şirin) ~ **risas e 1)** gülle gibi (ağır) **2)** *mec* gâvur ölüsü gibi, çok ağır ~ **rojiya filehan e** yalli gibi (veya Arabın yalellisi gibi) ~ **saet e** saat gibi ~ **sebatoka dînik e** mart havası gibi (kararsız, huysuz kimseler için) ~ **sebî ye 1)** çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * **zilamekî eynî sebî ye** çocuk gibi adam **2)** bebek gibi (bebeğe yakışır bir biçimde davranan kimse) **3)** çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ **serad e** kalbur gibi (delik deşik) ~ **seray e** konak gibi ~ **sicûq e** düdük gibi (giysi için, çok dar, daracık) ~ **sotikê agir e** alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış) * **rûyê wî eynî sotikê agir, lê destên wî sipsar bûn** yüzü alev alev yandığı halde elleri sop soğuktu ~ **şabûna hirçê ye** ayı yavrusu ile oynuyor ~ **şîna mitriban e** Çingene düğünü ~ **şorbe ye** çorba gibi (pek sulu) ~ **şûşe ye 1)** lokum gibi (güzel kadın) **2)** dünya güzeli (çok güzel kadın veya erkek) ~ **tajî ye 1)** tazı gibi (zayıf ve ince kemikli insan) **2)** tazı gibi (çok hızlı koşan) ~ **tas e** tabak gibi (dümdüz ve açık yer) ~ **tas eynî** ~ **hemam** eski hamam eski tas ~ **tas in** çakınak çakmak (göz için) ~ **teniya bidon e** çamur gibi (sataşkan, sulu kimse) ~ **term** (an jî **cenaze**) **ye** gâvur ölüsü gibi ~ **texte ye** kafes gibi (çok zayıf) ~ **to ye** (an jî **tûwik e**) kaymak gibi (tadı güzel ve yumuşak) ~ **wehş e** domuz gibi (kötü huylu, hain) ~ **wekî mala dînan e** deli kızın çeyizi gibi ~ **wekî stûyê leglegê ye** boynu zürafa gibi ~ **xan e** han gibi (gereğinden çok geniş olan yer) ~ **xerar e** hara gibi (içine çok şey alabilen, geniş) ~ **xwarina çivîkê ye** kuş kadar yemek ~ **zarok 1)** çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * **zilamekî eynî zarok e** çocuk gibi adam **2)** bebek gibi (bebeğe yakışır bir biçimde davranan kimse) **3)** çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ **zêr e** kaya gibi (sağlam, dürüst kimse) ~ **zilik e** çöp gibi, sap gibi (çok ince) **(yek)** ~ **ziravê kergoşkê ye** tavşan yürekli ~ **zîro** (an jî **zêlû**) **ye** sülük gibi

eynîbûn *m* **1.** aynılеşme, özdeşleşme **2.** aynılık, ayniyet
eynî bûn *l/ngh* aynılaşmak, özdeşleşmek
eynîkirin *m* aynılaştirme, özdeşleştirme
eynî kirin *l/gh* aynılaştirmak, özdeşleştirmek
eynîtî *m* aynılık, özdeşlik
Eyşik *nd* Ayşe ~ **e, bi xwe şik e** (an jî ~ **î bi/ji xwe şik î)** işkilli büzük dingilder ~**ê ji xwe bi şikê** işkilli büzük dingilder
eyşokê *bot/m* pişirilerek yenilen bu bitki yere yatık olup daha çok çalılıklarda yetişir, beyaza çalan rengi ve bademe benzer yaprakları var
eytûn *bnr* etûn
eyûn *m* kulakların üzerine gelecek şekilde tasarlanmış bir kadın alın takısı
eyvan *m* maya
eyvazandin *m* **1.** örgütleme, örgütleyiş **2.** hazırlama, hazırlayış
eyvazandin *l/gh* **1.** örgütlemek **2.** hazırlamak
eywan *m* **1.** ayvan, ayazlık, salon (bir evin en geniş bölümü) **2. 2.** sundurma, sofa, hol ~**a agirî** mutfak, kışlık ocak ~**a pêşwaziyê** kabul salonu
eywanok *m* küçük ayvan
eywax *b* eyvah
eyweleh *h* eyvallah ~ **jê re gotin** eyvallah demek
eywez *rd* hazır
ez *c* ben (şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman, emir kipi ve geçissiz fiilerin tüm zamanlarında kullanılır) * **ez dê biçime malê** ben eve gideceğim ~ **axa tu axa kî çêlekan (an jî golikan) bibe (nav) baxan?** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa?, sen ağa ben ağa koyunları (veya inekleri) kim sağa? ~ **axa tu axa kî mirîşkan biajo ji baxan?** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa? ~ **axa tu axa kî mirîşkan bibe nav baxan?** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa? ~ **bendeyê (an jî koleyê) we bim!** kölen olayım! ~ **bêm bin lingê (an jî lingên) te** ayağının (veya ayaklarının) altını öpeyim ~ **bêm bin piyê (an jî piyên) te** ayağının (veya ayaklarının) altını öpeyim ~ **bêm dest û piyên (an jî lingên) te** elini ayağını öpeyim ~ **bêm lingê (an jî piyê) te** ayağını (veya ayaklarını) öpeyim ~ **bi gorî** *b* **1)** kurban (seslenme sözü olarak) **2)** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi gorî bim** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi heyran** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi qurban** *b* **1)** kurban (seslenme sözü olarak) **2)** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi qurban bim** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **bi qurbana te bim 1)** kurban olayım (yalvarmak için söylenir) **2)** ölümü. gör ~ **bi qurbana Xwedê bim** Yaradana kurban olayım ~ **bi vî nanî bikim** ekmek çarpsın ~ **bi xwe têkilî vî karî nabim** ben bu işte yokum ~ **bi xwe tune me** yokum, ben yokum, ben bu işte yokum ~ **bibim kevir ku min tiştek fêm kiribe** anladıysam Arap olayım ~ **çi bibînim** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bir durum oluştuğunda) * **ez çi bibînim, wa li pêşberî min e** bir de ne göreyim, karşımda ~ **çi bikim ku** neyleyim ki ~ **çiya tu çiya kî ji golikê re here giya** ben ağa sen ağa inekleri kim sağa? ~ **dew vexwim dew tune be** sıçan deliğine paha biçilmez olmak ~ **dê hûr û rodiyê te berî erdê bidim** *argo* bağırsaklarını deşerim ~ **dibêjim hirç va ye, tu dibêjî rêç va ye** görünen köy kılavuz istemez, efendim nerede, ben nerede? ~ **dibêjim nêr (an jî stewr) e, tu dibêjî bidoşe** olmayacak duyaya amin dememi istiyorsun ~ **dibêjim qey** zanedersem, galiba * **ez dibêjim qey tu jî li wir bûyî** galiba sen de oradaydın ~ **evdalê (an jî evdê) Xwedê** ben Allahın zavalı kulu ~ **fehmberî xwe bûme nebûme** oldum bittim (oldum olası veya oldum olasıya) ~ **goriya te bim (an jî me)** kurban olayım (yalvarmak için söylenir) ~ **gorî** kurban olam ~ **heyran** *b* **1)** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) **2)** bendeniz ~ **heyrana te bim (an jî me)** kurban olayım (yalvarmak için söylenir) ~ **ho** (an jî **wiha) dikim dê dimire ho ez dikim bav dimire** doluya koydum almadı, boşa koydum dolmadı ~ **jê derketim** ben bu işte yokum ~ **ji her du çavan kor bim** gözüm çıksın (veya kör olsun) ~ **ji sondê re sekinî me** yemin etsem başım ağrımaz ~ **kîjanê bibêjim?** hangi biri?, hangisini? ~ **koleyê we bim!** kölen olayım ~ **kor tu kor îcar wê kî here jor?** sen ağa ben axa koyunları (veya inekleri) kim sağa? ~ **lê binêrim** bakalım (veya bakayım) * **paşê em dê lê binêrin ka erebe diçe navçeyê** sonra bakalım, ilçeye araba var mı? ~ **li jor dinêrim simbêl li jêr dinêrim rî ye** aşağı tükürsem sakalım yukarı tükürsem bıyığım (ya da aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık), yukarı tükürsem bıyık aşağı tükürsem sakal ~ **li ku tu li ku?** efendim nerede, ben nerede? ~ **li mezelan ranezame ku xewnan bibînim** sarımsak yemedim ki ağzım koksun, çiğ yemedim ki karnım ağrısın ~ **naxwazim çav bi serê (wî) bikim** şeytan görsün yüzünü ~ **ne diz im ne dilerizim** yarası olan gocunur ~ **ne mirov (an jî meriv) bim** adam değilim ~ **nediketim têran lê iro ez dikevim tûran** neydim ne oldum ~ **neheme (an jî tune me)** yokum, ben yokum ~ **qijikê Xwedê** ben Allah'ın zavalı kulu ~ **qurban** *b* **1)** kurban (seslenme sözü olarak) **2)** kurban olayım (aşırı sevgi ve hayranlık bildirir) ~ **qurbana**

çavê te gözümün nuru ~ **qurbana te bim** (an jî **me**) kurban olayım (yalvarmak için söylenir) ~ **qûl û koleyê we bim!** kölen olayım! ~ **şaş nebim** hilaf olmasın hilaf yok ~ **te bibînim 1)** göreyim seni (birinden başarılı sonuçlar beklemek) **2)** göreyim seni (tehdit etme anlamında) ~ **te didim xatirê (...)** seni (bunun) hatırı için bağışlıyorum ~ **tê bihurîm** geçtim olsun ~ **tirnînî jê re dibêjim, tu parhezokê li min vedigerînî** ben ne diyorum sen ne diyorsun ~ **û Xwedê 1)** Allahıma **2)** doğrusu, gerçekten ~ **wiha dikim dê dimire ez wiha dikim bav dimire** doluya koydum almadı, boşa koydum dolmadı ~ **wî nebînim xêrtir e** (birini) gözüm görmesin ~ **xidam** hizmetkârınız, uşağınız (bayanlar tarafından söylenir) ~ **xulam** bendeniz, uşağınız ~ **xwe bi çend cihan bikim** kaç parça olayım ~ **yekî dibêjim tenbûra min yekî dibêje** ben ne diyorum o ne diyor ~ **zanibim serê min li ser kîjan balîfê ye** durumumun ne olduğunu bilmek isterim ~ **zanibim serê min tê re biçe jî...** bu uğurda canımı da versem... ~ **zanim Xwedê zane** bir ben bir de Allah bilir * **ez zanim Xwedê zane ku bê me çawa debara xwe dikir** nasıl geçindiğimizi bir ben bir Allah bilir

eza (I) *n* **1.** aza, üye **2.** *ant* aza, organ

eza (II) *n* eza, incitme ~ **lê kirin** cefa çektirmek ~ **û cefa** eza cefa

ezab *n* **1.** azap, ezinç **2.** cehennem azabı * **mêrik ezab pê dide kişandin** adam ona cehennem azabı çektiriyor ~ **dan (yekî)** (birine) azap vermek ~ **dîtin** azap görmek ~ kişandin azap çekmek **~ê cehenemê** cehennem azabı **~ê dojehê** cehennem azabı **~ê gorê 1)** kabir azabı **2)** kabir sualı **~ê gorê kişandin** kabir azabı çekmek **~ê qebrê** kabir azabı, cehennem azabı, cehennem hayatı * **van her dukan bi salan ezabê qebrê dan hev** bu iki kişi arasında senelerce süren bir cehennem hayatı oldu **~ê qebrê kişandin** kabir azabı çekmek

ezabdar *rd* azaplı

ezabdîtî *rd* azap görmüş olan

ezabker *rd* azap verici

ezabkêş *rd* azap çeken, acı çeken

ezadar *rd* cefalı

ezakêş *rd* cefakâr

ezamet *m* azamet, büyüklük

ezamî *rd* azamî

ezatî *m* azalık, üyelik

ezbat *bnr* ezbet

ezbenî *nd* **1.** bendeniz (alçak gönüllükle ben yerine) **2.** köleniz, köleleri, kulunuz (aşırı saygı gösterme) **3.** *b* efendim (nezaket veya saygı için söze katılır) * **heqê we heye ezbenî** haklısınız efendim

ezber *m* **1.** ezber **2.** ezber (ezber edilecek ders) ~ **kirin** ezber etmek ~ **vegotin** (an jî **gotin**) ezbere anlatmak

ezbere *h* ezbere **(bi)** ~ **xweş xwendin** su gibi ezberlemek

ezberkirin *m* ezberleme, hafızlama

ezber kirin *l/gh* ezberlemek, hafızlamak

ezberker *nd/nt* ezberci, ezberleyebilen

ezbervan *nd/nt* ezberci

ezbet *m* **1.** aile (aralarında kandaşlık veya hısımlık bulunan kimselerin tümü) **2.** aile (birlikte oturan hısım ve yakınların tümü) **3.** nesil, soy, sülale **4.** asabe ~ **û sulale** soy sop **(li)** **~a xwe çûn** soya çekmek

ezbetî *rd* soysal

ezbûle *bot/m* hoş kokulu bir ot

ezdahî *bnr* êzîdîtî

Ezdayî *nd* Yezidî

Ezdayîtî *m* Yezidîlik

ezeb *rd* bekâr (evlenmemiş kimse) ~ **man** bekâr kalmak **(ji)** **~an jinberdan rihet e** bekâra karı boşatmak kolaydır

ezebtî *m* bekârlık ~ **axatî ye** bekârlık sultanlıktır

ezelî *rd* ezelî, öncesiz

ezelîtî *m* ezeliyet, öncesizlik

ezem *rd* en büyük

ezep *nd* yanaşma, tutma

ezet *m* **1.** yücelik, büyüklük **2.** ağırlama, saygı gösterme ~ kirin **1)** ikram etmek, sunmak **2)** ikram etmek (fıyatta indirim yapmak) ~ **û îkram** izaz û ikram, izzet ü ikram

ezez *rd* bencil, hodbin ~ **bûn** bencil olmak

ezezî *m* bencilik

ezezîbûn *m* bencilleşme, bencil olma

ezezî bûn *l/ngh* bencilleşmek, bencil olmak

ezezînî *m* bencillik

ezezîtî *m* bencilik

ezezo *nd/nt* benbenci

ezezotî *m* benbencilik

ezêb *bnr* ezeb

ezibandin (I) *m* ağırlama, ululama

ezibandin (II) *m* azap verme, azap çektirme, azaba sokma, üzme

ezibandin (I) *l/gh* ağırlamak, ululamak

ezibandin (II) *l/gh* azap vermek, azap çektirmek, azaba sokmak, üzmek

ezibîn (I) *m* ağırlanma

ezibîn (II) *m* azap çekme

ezibîn (I) *l/ngh* ağırlanmak

ezibîn (II) *l/ngh* azap çekmek

ezimandin *m* ağırlama, konuklama

ezimandin *l/gh* ağırlamak, konuklamak

ezimandî *rd* ağırlanmış kimse

ezimîner *nd/nt* ağırlayıcı

ezimkar *rd* azimli

eziyet *m* eziyet, üzgü ~ dan eziyet vermek ~ **dan (yekî)** (birine) eziyet vermek ~ **dîtin** eziyet çekmek ~ **kirin** eziyet etmek ~ **lê kirin** (birine) eziyet etmek

eziyetdan *m* eziyet verme
eziyet dan *l/gh* eziyet vermek
ezîm (I) *rd* büyük, ulu
ezîm (II) *m* azim
ezîmet *m* ziyafet
ezînk *m* çene
ezîperest *nd/nt* benbenci
ezîperestî *m* benbencilik
ezîtî *m* bencilik
ezîz *rd* 1. aziz 2. aziz, ermiş, eren **~ê berdilê (yekî)** sevdiceği, azizi **~ê berdilê dê** anasının körpe kuzusu (sıkıntıya, güç işlere alışmamış, nazlı büyütülmüş çocuk) **~ê ber dilê dê û bavan** ana baba yavrusu
ezîzî *m* azizlik
ezl *m* azil
ezl kirin *l/gh* azletmek
ezm *m* azmetme **(yek) ~î kirina (tiştekî) kirin** (birini bir şeyi) yapmaya azmettirmek
ezman (I) *bnr* esman
ezman (II) *bnr* ziman
ezmandev *ant/n* damak
ezmanreş *rd* ağzı bozuk
ezmayîş *m* 1. deneme, sınama, tecrübe 2. imtihan, sınav
ezme *m* kalabalık
ezminandin *m* deneme, sınama, tecrübe etme
ezminandin *l/gh* denemek, sınamak, tecrübe etmek
ezminandî *rd* denenmiş, sınanmış, tecrübe edilmiş
ezminîn *m* denenme, sınanma
ezminîn *l/ngh* denenmek, sınanmak
ezmûn *m* 1. deneme, sınama, test 2. *fiz* deney 3. deneyim, tecrübe 4. imtihan, sınav **~ çêkirin** deneylemek, deney yapmak **~ dan** imtihan vermek, sınav vermek **~a besatiyê** yeterlik sınavı **~a devkî** sözlü sınav **~a devkî çêkirin** sözlü sınav yapmak **~a gihîştîbûnê** olgunluk sınavı **~a îkmalê** (an jî **temamkirinê**) **~a seridanê** eleme sınavı **~a xwe dan** sınavını vermek **~a zarkî** (an jî **devkî**) sözlü sınav
ezmûnbar *rd* sınanabilir, testedilebilir
ezmûnbûn *m* imtihan olma
ezmûn bûn *l/ngh* imtihan olmak
ezmûnçêkirin *m* deneyleme
ezmûn çêkirin *l/gh* deneylemek
ezmûndar *rd* deneyimli, tecrübeli
ezmûner *nd/nt* deneyci, ampirist
ezmûnerî *m* deneycilik, ampirizm
ezmûngeh *m* labaratuar
ezmûnger *nd/nt* deneyci, ampirist
ezmûngerî *fel/m* deneycilik, ampirizm **~ya zanistî** *fel* bilimsel deneycilik
ezmûngerîtî *m* deneyselcilik
ezmûnî *rd* 1. deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü) * **min nivîsên wî yên ezmûnî bi kêf û eşq xwendin** onun denemе yazılarını zevkle okudum 2. deneysel, tecrübî
ezmûnîtî *m* 1. deneycilik, ampirizm 2. deneysellik
ezmûnkar *rd/nd* deneyci
ezmûnkarî *m* deneycilik
ezmûnkarîtî *m* deneyselcilik
ezmûnkirin *m* 1. deneme, sınama, tecrübe etme 2. imtihan etme
ezmûn kirin *l/gh* 1. denemek, sınamak, tecrübe etmek 2. imtihan etmek
ezmûnkirî *rd* deneyli sınanmış, test edilmiş
ezmûnmend *rd* ampirik
ezmûnmendî *rd* ampiriksel
ezo *nd/nt* benbenci
ezoperest *nd/nt* benbenci
ezoperestî *m* benbencilik
ezotî *m* benbencilik
ezperest *rd/nd* benlikçi, egoist
ezperestî *m* 1. benlikçilik, egotizm 2. *fel* solipsizm, tek bencilik
Ezraîl *ol/n* Azrail, Ezrail **~ hate û bi paş de vegerî** Azraille burun buruna gelmek **~ê kulê** Azrail
ezromî *m* büyükçe kap
eztî *m* bencilik
ezûx *m* azık
ezwaz *m* kibrit
ezxulam *nd* köleniz, köleleri, kulunuz (aşırı saygı gösterme)

Ê

ê, Ê Kürt alfabesinin altıncı harfi olup ses bilimi bakımından orta ön çıkış uzun ünlüleri gösterir

ê (I) *b* **1.** tamam (beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenir) **2.** tamam (yeter, kafi anlamında) **3.** eh (olur, peki anlamında) * **em herin? - ê, haydê em herin** gidelim mi? - eh, haydi gidelim **4.** ha, he (kaba; evet anlamında kullanılır) **5.** haydi, neyse * **ê de bila wisan be** haydi öyle olsun ~ **baş e** pekalâ, haydi, neyse

ê (II) *h* **1.** e (başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatır) * **ê, êdî ji vê gotinê re tiştekî ku bê gotin tune** e, artık bu söze diyecek yok **2.** e (soru vurgusuyla; şaşma ve merak anlatır) * **ê, paşê çi bû?** e, sonra ne oldu?

ê (III) *rz* **1.** belirli eril tekil takısı * **hevalê baş** iyi arkadaş **2.** tekil eril isim bükün eki * **meha havînê** yaz ayı **3.** cek cak, gelecek zaman eki * **ez ê** herim gideceğim **4.** -ki, ilgi eki (yê şeklinde de kullanılır) * **ê êvarê** akşamki **5.** üçüncü tekil şahıs için fiilin sonuna gelir * **min dayê** ona verdim

ê (IV) *rz* eril tekil iyelik eki (yê şeklinde de kullanılır) * **ê min e** benim

ê (V) *b* seslenmede kadını işaret eder * **jinê**, xwişkê

ê (VI) *rz* tamlamada belirsiz kimseyi gösterir ~ **ber dibistanê** okul çağında * **zarok ê ber dibistanê** okul çağındaki çocuk ~ **ber şikalan** *mec* kapı mandalı ~ **berê 1)** önceki * **serek ê berê** önceki başkan **2)** eski, sabık ~ **bi devê jina xwe** karısı ağızlı ~ **bidew diçe ba ~ bikew** körler mahallesinde ayna satmak ~ **biçe masiyan qûnziwa venagere** hamama giden terler ~ **birçî têr naxwe ~ têr çav lê ye** aç doymam, tok acıkmam sanır ~ **da nava avê ha li guzekê ha li navê** bir işe giriştikten sonra az çok artık fark etmez ~ **dawîn** (an jî **paşîn**) sonuncu ~ **devxweşê ziktije** (bir kimseye) aba altından değnek gösteren ~ **dilê xwe bûn** açık yürekli olmak ~ **din** (an jî **dîtir**) *h* başkası ~ **dizikê çêke dizanê çempilan jî vebike** minareyê çalan kılıfına uydurur ~ **do** (an jî **duh**) dünkü * **tu hêj zarok ê do yî** sen daha dünkü çocuksun ~ **elimî ji yê cehimî xerabtir e** huylu huyundan vazgeçmez ~ ~ **1)** tamam, yeter * **ê ê bes e** tamam yeter **2)** hele hele (karşısındakini söylemeye isteklendirmek) * **ê ê ca bibêje wekî din çi bûye** hele hele, söyle daha ne olmuş ~ **hey** *b* behey * **ê hey kuro, hey ji Xwedê netirso!** behey adam, behey Allahtan korkmaz! ~ **ji mala xezûrê xwe** karısı (veya karım) köylü ~ **ji min tê ev e** babamın (veya ustamın) adı Hıdır, elimden gelen budur ~ **ji wexta Nuh pêxember e** Nuh nebiden kalma ~ **ji xwe re dixwaze** nalıncı keseri (mec) ~ **kevn** (an jî **berê**) eski toprak (yaşlandığı halde dinç) ~ **kêfa xwe** keyif ehli ~ **ku benê xwe difilitîne** ipini koparan ~ **ku bikeve dawetê gere xwe kil bike** hamama giden terler ~ **ku bikuje dikuje ~ ku bihêle dihêle** astığı astık, kestiği kestik ~ **ku bilind baz bide wê nizm bikeve** yüksek uçan alçak düşer ~ **ku bi xwe kiriye wê safî jî bike** kendi düşen ağlamaz ~ **ku ceh ajotiye genim naçine** ne ekersen onu biçersin ~ **ku derdê wî hebe xwe ditîzikîne** yarası olan gocunur ~ **ku destê (wî) dar digire** eli iş tutan ~ **ku deynan dixwe ji kîsî xwe dixwe** borç yiyen kesesinden yer ~ **ku dibêje ez heme** benim diyen (kendine güvenen, güçlü olduğuna inanan) ~ **ku dibêje ez ji nava xwe têr im** benim diyen (kendine güvenen, güçlü olduğuna inanan) ~ **ku dixwaze rûyekî xwe ~ ku nade her du rûyan qalind dike** isteyenin bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara ~ **ku dizane ji xwe dizane ê ku nizane dibêje qey daweya baqê nîskan e** bilen zaten bilir bilmiyen başka bir şey sanır ~**ê ku**

dîzan (an jî **dîzikan) çêke wê çembilan jî pê ve deyne** minareyi çalan kılıfını hazırlar (veya bulur) ~ **ku hespan xweyî bike gere afiran jî çêke** pilav yiyen kaşığını yanında (veya belinde) taşır ~ **ku ji keskesorê hez bike gere ji baranê jî razî be** gülü seven dikenine de katlanır ~ **ku kutan (lêxistin** an jî **lêdan) heq kiriye** dayağı hak etmiş kimse ~ **kutanê** dayaklık ~ **ku li ber ayîk û nifiran be baş nabe** ah alan onmaz ~ **ku masiyan digire ji şilbûna xwe razî ye** hamama giden terler ~ **ku mirov rihet dike dev e,** ~ **ku mirov dide erdê vir û derew e** yalan dolan insanı bitirir ~ **ku mirovan li hev dide keyskirin serê mirov e** ayağı yürüten baştır ~ **ku nade herdu rûyan qalind dike** istiyenin bir yüzü vermiyenin iki yüzü ~ **ku ne bi kêrî defê tê ne bi kerî zirneyê tê** gemi aslanı, gösterişli olduğu halde hiçbir şeye yaramayan kimse ~ **ku poşman bibe bila laçeka (merximeya** an jî **kemika) jina wî li serê wî be** pilavdan dönenin kaşığı kırılsın ~ **ku sîr nexwe bêhn jê nayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **ku te da girînê dostê te ye** ~ **ku te da kenandinê neyarê te ye** dost ağlatır, düşman güldürür (veya dost sözü acıdır) ~ **ku xerabî bi te bike tu qencî pê bike** sana taşla vurana sen aşla var (veya dokun) ~ **ku xwe nake tiştan diya wî lawo nake** kaçanın anası ağlamamış ~ **ku xwest rûyek** ~ **(ku) neda her du rû** istiyenin bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara ~ **ku zana be fehm dike** arif olan anlasın (veya anlar) ~ **li dû** (an jî **pey)** sonraki ~ **li hêviya keysa xwe** fırsat düşkünü (kimse) ~ **li jêr** aşağıda olan ~ **li kêfa xwe dinêre** keyif ehli (kimse) ~ **malî mala xwe ê gundî bila here gundê xwe** evli evine köylü köyüne ~ **mezin tehde li yê biçûk dike** büyük balık küçük balığı yutar ~ **mêr radike jin e û** ~ **ku dixîne jî** erkeği vezir eden de rezil eden de kadındır ~ **milan (an jî berdilan)** kucakta (henüz yürümeyen küçük çocuk) ~ **ne li ber tiştekî** *mec* kapı mandalı ~ **nizanim çi** daha neler (hiç öyle şey olur mu, anlamında) ~ **nû hat me yê kevn bi bîr anî** gelen gideni aratır ~ **paşînî 1)** sondaki **2)** en son * **ê paşînî me 700 milyon daye** en son 700 milyon verdik ~ **pê şanaziyê** medari iftihar ~ **piştî (yekî)** sonraki ~ **qûn bi erdê re** götten bacaklı ~ **sax û selamet ew e ku ji mala xwe nehatiye** ne mutlu ona ki orda bulunmuyordu ~ **ser bêjingê** kalbur üstü (kimse) ~ **serê sibehê** sabahki ~ **sibehê** sabahlık ~ **sîr nexwe bêhn jê nayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **sotin nayê gotin** her şey söylenemiyor işte ~ **te can e** ~ **me qey balîcan e?** seninki can da benimki patlıcan mı? ~ **tê zanîn** bilinen, mahut ~ **tifaqê** eli silah tutan (kimse) ~ **wele** *b* tamam (beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenir) * **ê wele, karekî me yê din nema** tamam başka işimiz kalmadı ~ **wele Xwedê ji te razî be!** su gibi aziz ol! ~ **wiha û vî karî?** yaşı ne, başı ne? ~ **xelkê pişpişî** ~ **me xişxişî** el aleminkine kimse bir şey demiyor, bize gelince kabahat oluyor ~ **xwarinê bûn** ekmek düşmanı (çalışmayan, tüketici durumunda olan) ~ **yekemîn derketin** (an jî **hatin hilbijartin**) birinci gelmek (veya çıkmak)

ê çûyî *rd* eski, sabık

êdin *h* artık (bundan böyle, sonra, yeter)

ê din *nd* **1.** öte (bir şeyin arkasından gelen) * **tu ê din ji min re bihêle** ötekini bana bırak **2.** *rd* öbür * **vî şekirî na ê din bîne** bu değil öbür şekeri getir **3.** *rd/c* öteki, beriki, diğer * **vî şekirî na ê din bide** bu şekeri değil öteki şekeri ver * **vî nanî na ê din bide** bu ekmeği değil berikini ver

êdina *h* artık, artıkın

ê dinê *c* ötekisi * **ev nan şikandî ye, rahêje ê dinê** beriki ekmek kırık, ötekisini al

ê diziyê *nd/rd* çalıntı mal (veya şey)

êdî *h* artık, gayrı (bundan böyle, sonra, yeter) * **êdî nayê** artık gelmez **(yek)** ~ **bûn** fazla olmak ~ **bûye çûye** ok yaydan (veya yayından) çıkmak ~ **çi be** ne ise ~ **çi ma!** ne denir! (veya ne dersin) ~ **dawiya paşîn bûn** son kozunu oynamak ~ **girîn pere nake** ağlamak para etmez ~ **hew be li rû û rûçikê hev nihêrtin** bir daha yüzüne bakmamak ~ **hew ji destê me tê** elden ne gelir ~ **hew ji min tê** (ben) şahımı bu kadar severim ~ **hew li hev nihêrtin** bir daha yüzüne bakmamak ~ **ji me nayê** elden ne gelir ~ **kêzê jî hatiye rêzê** yola gelmek ~ **mirin gazî wan dike** yaş yetmiş iş bitmiş ~ **pê nexapim** (bu sözlere) karnım tok * **êdî em bi van gotinan naxapin** bu sözlere karnım tok ~ **tam** iyiden iyiye * **bêhna wê êdî tam çikiyabû** nefesi iyiden iyiye kesilmişti

êdî bes bûn *l/bw* canina yetmek

êdî tam *h* eni konu * **gava ku wê li zankoyê dixwend, bavê wê êdî tam zengîn bû** o üniversitede okurken, babası eni konu zengindi

ê ewil *rd* eski göz ağrısı

ê filan *rd* falanıncı * **qata filan malê ê filan kesî** falanıncı evin falanıncı katı ~ ~ **kes** filanıncı

ê firotanê *rd* satılık

êfz *m* karşı, ön

êge *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdahlamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)

êgin *rd* **1.** çalışkan, becerikli, hamarat **2.** yetenekli, kabiliyetli

êginbûn *m* **1.** hamaratlaşma **2.** yeteneklileşme

êgin bûn *l/ngh* 1. hamaratlaşmak 2. yetenekli-leşmek
êginî *m* 1. çalışkanlık, beceriklilik, hamaratlık 2. yetenek, kabiliyet
êginkî *h* 1. çalışkanca, beceriklice, hamaratça 2. yeteneklice
êgintî *m* 1. çalışkanlık, beceriklilik, hamaratlık 2. yeteneklilik
ê goniyan *nd* söylenmek isitenilen şey yerine kullanılır
ê guvaştinê *nd* sıkmalık * **tiriyê guvaştinê** sıkmalık üzüm
êh *h* ey (usanç anlatır, söylerken uzatılır) * **êh, de êdî bes e** ey, yeter be
ê hev bûn *l/bw* birbirinin akrabası, yakını olmak * **em ê hev in, em ji hev nabin** biz birbirimize akrabayız, ayrılamayız
êjandin *m* sallama
êjandin *l/gh* sallamak * **îşev darê dergûş êjandiye** beşik sallamış bu gece
êjandî *rd* sallanmış olan
êk (I) *m* bir (I, 1)
êk (II) *bnr* hev ~ **dû** *c* birbiri, birbirini (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu) ~ **dû xwarin** birbirini yemek ~ **û din** *c* birbiri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu)
êkane *h* tekçe
ê kar *rd* iş eri
êkbûyî *rd* birleşik
êkdû *nd* birbirini, yek diğeri
ê kevn *rd* eski, sabık
êkgirtî *rd* birleşik
êkilbeyan *m* fecir, şafak
êkmerdî *m* minder
êkser *rd* direkt
êksim *rd* tek tırnaklı
ê ku *rd* olacak * **ev kes ê ku hevalê min e** arkadaşım olacak adam
êl *m* 1. aşiret, oymak 2. kafile, taife * **êla mitriban** çingene kafilesi 3. ordu (çok sayıda insan) * **êla zarokan sêv qedandin** bir ordu çocuk elmaları bitirdi ~ **ezbet** bütün sülale ~ **û ecdad** bütün sülale
êla *b* devam et anlamında bir nida
êlat *m* aşiret
êlawet ibret
êlax *m* 1. otlak, çayırlık 2. yaylada birkaç ailenin konakladığı yer
êlbat *m* bir kuş turu
êlcek *m* tahıl biçilirken parmaklara takılan mühafazalık
êldar *rd* aşiret sahibi
êlek *n* yelek
êlekê canxelas *nd* cankurtaran yeleği
êlepe *n* avuca alınabilen taş
êlinc *n* kulunc
êlintî *m* ilinti (dikiş)
ê li xwe *rd* nalınci keseri (mec)
êlî *nd* âli, yüce, yüksek
êlme *m* nakış
êlparêz *nd/nt* aşiretçi
êlparêzî *m* aşiretçilik
êlperest *nd/nt* aşiretçi
êlperestî *m* aşiretçilik
êlûn *m* eylül (yılın 30 gün süren dokuzuncu ayı)
êlvan *nd/nt* aşiretçi
êlvanî *m* aşiretçilik
êlwarî *h* aşiretçe
êlxat *nd/nt* 1. rençper 2. ırgat (yapılarda çalışan)
êlxatî *m* 1. rençperlik 2. ırgatlık
êm (I) *m* 1. yem (hayvan yiyeceği) 2. ben (olta ve tuzağa konulan yem)
êm (II) *nd* heyam, zaman ~ **û zeman çûye** hiç görülmemiş, duyulmamış
êm (III) *bnr* kêm (II)
êmad *bnr* amad
ê me *nd* 1. bizimki (eril için) 2. bizimki (kadınların kocalarından bahsederken kullandıkları söz)
êmenî *m* bir çeşit kilim
êmfiroş *nd/nt* yemci
êmfiroşî *m* yemcilik
êmidî, êmûdî *bot/m* yuvarlak acur
êmin (I) *rd* sakin sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) * **nexweş nika hîn bêhtir êmin e** hasta şimdi daha sakin
êmin (II) *m* güven
êminbûn (I) *m* sakinleşme, yatışma, dinme
êminbûn (II) *m* güvenmek
êmin bûn (I) *l/ngh* sakinleşmek, yatışmak,dinmek * **êşa wê piçek êmin bû** acısı biraz dindi
êmin bûn (II) *l/ngh* güvenmek
êminî (I) *m* sakinlik, sükûnet
êminî (II) *m* güvenlik
êmnayî *m* güvenlik
ê navborî *rd* adı geçen, sözü geçen, mahut
ê navîn *rd* orta boy * **şekirê navîn** orta boy şeker
ê navpayê *rd* paydaşlı (mal)
-ên (I) *rz* her iki cinsin belirli çoğul takısı * **derdên** wan ên mezin onların büyük dertleri
ên (II) *rz* -ki, ilgi eki
ên (III) *rz* 1. her iki cinsin çoğul iyelik eki * **ên me mezin in** bizimkiler büyük 2. tamlamada belirsiz çoğulu gösterir ~ **berê** eskiler (eski çağ insanları, eski kuşaklar, bizden önce yaşamış olanlar) ~ **bijartî (bijarte** an jî **bijare)** seçmeler ~ **li dû mayî** arkada kalanlar (veya arkadakiler) ~ **ne di şeran de şêr in** dışardan gazel okumak güzeldir
êndeko *bnr* endeko
ên din *c* ötekiler
êndî *bnr* êdî
êngar *m* zifiri karanlık

ênûk *bnr* enûk
êpê *h* epey, epeyi, epeyce, oldukça, hayli, bir hayli
êpî *rd* sağlık durrumu için, ne hasta ne de iyi durumda olma halı için
êprax *m* sarına yemeği
êpyanîs *m* iri bir kuş
êr *nd* bura, burası
êra *h* **1.** acaba **2.** *b* aha, ıhı **3.** sahi, sahi mi?
êrçal *rd* afacan
êrçalî *rd* **1.** afacan **2.** afacanca
êrçalîtî *m* afacanlık
êrdek *rd* yedek at
êrdîm *m* bölge, yöre
êrdîmî *rd* bölgesel
êre *nd* bura, burası
êremûk *rd* **1.** er dişi, hünsa **2.** kısır kadın
êreqan *bj/m* sarılık (hastalığı)
êreqe *m* karasaban
êretî *m* emanet
êrew *d* bari
êrgûn *bnr* argon
êrifîn *bnr* herifîn
êris *n* hristiyan liderler için kullanılan ünvan
êriyane *h* masumane
êrî *rd* masum ~ **bêrî** tamamıyla mahsum ~ **bêrî kirin** masum göstermek
êrîkirin *m* mahsum gösterme
êrî kirin *l/gh* mahsum göstermek
êrîş *m* **1.** saldırı, saldırış, hücum **2.** *sp* atak, akın, hamle, hücum (sporda) **3.** baskın * **êrîş li dar xistin** baskın düzenlemek **4.** *b* hücum (ileri) ~ **birin ser (tiştekî** an jî **yekî)** (birine veya bir şeye) saldırı düzenlemek ~ **birin serê** (birine veya bir şeye) saldırıya geçmek ~ **birin ser hev** birbirine taaruzda bulunınak ~ **dan ser** saldırmak ~ **dan ser (yekî)** (birine veya bir şeye) saldırıya geçmek (veya) düzenlemek ~ **dan serê** (birine veya bir şeye) saldırıya geçmek (veya) düzenlemek ~ **hatin ser (yekî)** (biri) saldırıya uğramak ~ **li dar xistin** baskın düzenlemek ~ **kirin 1)** hücum etmek, saldırmak **2)** hamle etmek (veya yapmak) ~ **kirin (yekî)** (birine) saldırmak ~ **kirin serê** (birine) saldırıya geçmek ~a esmanî (an jî **hewayî)** hava saldırısı ~**a jevkirinê** yarma taaruzu (veya saldırısı) ~**î (yekî) kirin** (birine) saldırmak, atılmak, üzerine hamle yapmak, salmak * **êrîşî dijmin kir** düşmanın üzerine atıldı * **gur êrîşî mar jî dike** kurt yılana da salar ~**î (cihekî) kirin 1)** saldırmak, hücum etmek **2)** akın etmek
êrîşbaz *rd* saldırgan
êrîşbazî *m* saldırganlık
êrîşbazîbûn *m* saldırganlaşma
êrîşbazî bûn *l/ngh* saldırganlaşmak
êrîşber *sp/n* **1.** akıncı, forvet **2.** *rd* saldırıcı
êrîşberî *sp/m* **1.** akıncılık, forvetlik **2.** saldırıcılık
êrîşdar *rd* saldırgan
êrîşdarî *m* saldırganlık
êrîşdarîbûn *m* saldırganlaşma
êrîşdarî bûn *l/ngh* saldırganlaşmak
êrîşî *rd* saldırma ile ilgili
êrîşkar *nd/nt* saldırgan, saldırıcı
êrîşkarane *h* saldırganca
êrîşkarî *m* saldırganlık, saldırıcılık
êrîşkarîbûn *m* saldırganlaşma
êrîşkarî bûn *l/ngh* saldırganlaşmak
êrîşker *rd* **1.** saldırgan, saldırıcı **2.** *sp/n* akıncı, forvet
êrîşkerî *m* **1.** saldırganlık, saldırıcılık **2.** *sp* akıncılık, forvetlik
êrîşkirin *m* **1.** saldırma **2.** saldırma (yıkıcı ve sert eleştiri yapma)
êrîş kirin *l/gh* **1.** saldırmak **2.** saldırmak (yıkıcı ve sert eleştiri yapmak)
êrîşkî *h* saldırganca
êrîşnekerî *m* saldırmazlık
êrîşok *rd* **1.** saldırgan, saldırıcı **2.** sataşkan
êrîşokî bûn *l/ngh* saldırganlaşmak
êrîşokî *m* **1.** saldırganlık, saldırıcılık **2.** sataşkanlık **3.** *rd* saldırganca
êrîşokîbûn *m* saldırganlaşma
êrîşokî bûn *l/ngh* saldırganlaşmak
êrîşokîkirin *m* saldırganlaştırma
êrîşokî kirin *l/gh* saldırganlaştırmak
êrîşte *m* erişte
êrîşwar *rd* saldırgan
êrîşwarî *rd/h* saldırganca
êrîşwarîtî *m* saldırganlık
êrîtî *m* masumiyet, masumluk
êrmikar *m* duvari takviye için içli ve dişli çepeçevre konan kiriş
êrş *b* saldırı komutu
êrvist *bnr* hevrêz, hevrist
êrvûte *rd* bünyesi sağlam olan
êrwe wêrve *bnr* virde wirde
êrya *rd* güvenli
êryayî *m* emniyet, güvenlik
êrzing *m* hıçkırık ~ **rayîştin** derin nefes çekmek
êsîr *nd/nt* **1.** esir, tutsak **2.** köle **3.** *rd* tutsak (gitmesine engel olunan, serbestçe hareketine engel olunan) **4.** tutsak (kendisini her şeyin etkisinden kurtarmayan kimse) * **hûn dîlê patronê xwe ne** siz patronunuzun tutsağısınız **5.** zavallı (mec) **6.** yoksul, fakir (mec) **7.** esir (bir şeye veya kimseye körü körüne bağlı olan kimse) * **ez êsîrê bedewiya wê me** onun güzelliğinin esiriyim ~ **girtin** esir almak, tutsak almak ~ **ketin** esir düşmek, tutsak düşmek ~ **kirin** esir etmek, tutsak etmek
êsîratî *m* esaret
êsîrgeh esir kampı
êsîrgirtin *m* esir tutma
êsîr girtin *l/gh* esir tutmak

êsîrgirtî *rd* esir tutulmuş, tutsak edilmiş
êsîrî *m* 1. esaret, esirlik, tutsaklık 2. yoksulluk 3. zavallılık ~ **dîtin** zülüm görmek ~**ya heyatê** hayat mücadelesi (veya kavgası)
êsîrketin *m* esir düşme, tutsak düşme
êsîr ketin *l/gh* esir düşmek, tutsak düşmek
êsîrketî *rd* esir düşmüş, tutsak düşmüş olan
êsîrkirin *m* esir etme, tutsak etme
êsîr kirin *l/gh* esir etmek, tutsak etmek
êsîrok *rd* zavallı
êsîrokî *h* zavallıca
êsk *n* biçim, şekil
êskere *m* 1. tas, üsküre 2. *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)
êstir *n* göz yaşı
êstirak *bnr* hêstir, katır
êstper *bot/m* kadife çiçeği
êş *m* 1. ağrı, acı, sızı * **di girmilkên min de êşeke bişewat heye** omuzlarımda bir yanma acı var * **êşa serî** baş ağrısı 2. acı, ıstırap 3. hastalık * **êş lê peyde bûn** hastalık kapmak * **êş ketiye nav mêşan** arılara hastalık girmiş 4. yara (dert, üzüntü, acı, elem) * **êşa dil** yürek yarası ~ **bikeve (...)** köküne kibrit suyu ~ **bi rojê diçe aş êvarê dikeve laş** ağrılar geceleyin azar ~ **bi roj diçe aşan bi şev tê laşan** ağrılar geceleyin azar ~ **bi serî girtin** başı tutmak (gürültüden veya özüntüden başı ağrımak) ~ **dan dilê (yekî)** acısı içine (veya yüreğine) çökmek (veya işlemek) ~ **jê birin** acısını almak (veya sızıyı dindirmek) ~ **jê girtin** acısını almak (veya sızıyı dindirmek) ~ **jê stendin** acısını almak (veya sızıyı dindirmek) ~ **ketin (tiştekî** an **jî yekî)** (birine veya bir şeye) hastalık girmek ~ **kişandin** acı çekmek (veya duymak), ıstırap çekmek, keder çekmek * **piştî emeliyatê pir êş kişand** ameliyattan sonra çok acı çekti ~ **lê peyde bûn** hastalık kapmak ~ **lê pîr bûn** hastalığı kronikleşmek ~ **mêvan e** hastalık gelip geçici ~ **nas kirin** *bj* teşhis etmek ~ **şikandin** acıyı dindirmek ~ **û azar** acı, keder, elem ~ **û azarî** acılık ~ **û êşûk** hastalık ~ **û jan** ağrı sızı ~ **û jan kişandin** azap çekmek, acı çekmek ~**a can** can acısı ~**a cîgerê** ciğer acısı ~**a dilan** 1) kalp ağrısı 2) kara sevda ~**a dilan pê girtin** 1) sevdalanmak, sevdaya tutulmak 2) kara sevdaya tutulmak ~**a (yekî) dîtin** acısını görmek ~**a eşqê** kara sevda ~**a eşqê lê xistin** kara sevdaya tutulmak ~**a giran** azap ~**a kesî li kesî naxuyê** ateş düştüğü yeri yakar ~**a (...) ketin dilê (yekî)** acısı içine (veya yüreğine) çökmek (veya işlemek) ~**a kezebê** ciğer acısı, yürek acısı ~**a (yekî) kêm kirin** acısını almak, acıyı azaltmak (veya sızıyı dindirmek) ~**a (yekî) kirin nav dilê xwe** acısını bağrına basmak ~**a li hevalan tîra li kendalan** ağrılarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~**a li hevêl tîra li kendêl** ateş düştüğü yeri yakar ~**a parsûyan** geğrek batması ~**a (tiştekî) pê girtin** ağrısı tutmak * **êşa milê min pê girt** kolumun ağrısı tuttu ~**a teriyê** kuyruk acısı ~**a veqetînê** ayrılık acısı ~**a zirav lê ketin** verem olmak
êşa giran *bj/nd* tifo
êşa reş *nd* kara taban (ipek böceklerinde görülen kıyıcı bir hastalık)
êşa zik *bj/nd* karın ağrısı
êşa zirav *bj/m* verem, tüberküloz
êşa tehun *bj/m* kolera
êşa xwînspîbûnê *bj/m* lösemi
êşandin *m* 1. acıtma, ağrıtma, yakma 2. incitme 3. incitme, üzme (kötü söz veya davranışla birini kırmak) 4. yaralama (mec) 5. sızlatma 6. yorma
êşandin *l/gh* 1. acıtmak, ağrıtmak, yakmak * **milê min êşand** kolumu acıttı * **canê wê êşandin** canını yaktılar 2. incitmek 3. incitmek, üzmek (kötü söz veya davranışla birini kırmak) 4. yaralamak (mec) * **te ez bi van gotinên xwe êşandim** beni bu sözlerinle yaraladın 5. sızlatmak * **dilê min êşand** yüreğimi sızlattı 6. yormak * **zêde xwe nediêşand** kendini fazla yormuyordu
êşandî *rd* 1. ağrıtılmış, acıtılmış 2. incitilmiş, üzüntü verilmiş 3. yordurulmuş 4. sızlatılmış
êşbir *bj nd/rd* 1. ağrıkesen, ağrıkesici 2. ağrı giderici, ağrı dindirici (ilâçlar için) * **îlaca êşbir** ağrı giderici ilâç
êşbiran *bj/m* ağrı kesimi
êşdar *rd* ağrılı, acılı
êşder *rd* acıtıcı
êşgiran *bj/nd* tifo
êşik *m* hastalık
êşikxwer *rd* hastalıklı
êşiyayî *rd* ağrımış, incinmiş
êşîk *m* hastalık, ilet, marazî
êşîkdar *rd* hasta
êşîn *m* 1. ağrıma, acıma 2. incinme 3. sarsılma 4. yaralanma (mec) 5. hasta olmak, hastalanmak * **ez îro diêşim** bugün hasta oluyorum gibi
êşîn *l/ngh* 1. ağrımak, acımak * **destê xwe nede milê min pir diêşe** koluma dokunma çok acıyor 2. incinmek 3. sarsılmak (beklenmedik bir olaydan çok etkilenmek) 4. yaralanmak (mec) 5. hasta olmak, hastalanmak * **ez îro diêşim** bugün hasta oluyorum gibi
êşk *m* 1. acı, ıstırap 2. sancı
êşkence *m* işkence ~ **dan (...)** birine işkence çektirmek ~ **kirin** işkence yapmak
êşkêş *rd* acı çeken
êşkişandin *m* acı çekme
êş kişandin *lgh* acı çekmek
êşkişandî *rd* acı çekmiş olan
êşkuj *bj nd/rd* ağrıkesen, ağrı kesici, analjezik
êşkuştin *m* ağrı kesme

êş kuştin *l/gh* ağrı kesmek
êş lê ketin *l/bw* hastalık kapmak
êşlik *m* gömlek
êşnasî *bj/m* teşhis, tanı
êşnasîn *bj/m* tanı, teşhis, tanılama
êşok *rd* hastalıklı, mariz
êşoyî *rd* hastalıklı, mariz
êş pê girtin *l/bw* başı tutmak (gürültüden veya üzüntüden başı ağrımak)
êşûk (I) *bnr* êş û êşûk
êşûk (II) *m* **1.** bulaşıcı hastalık **2.** nezle
êşûnkî *rd* kar ve soğuktan yanmış olan
êşûnkîbûn *m* kar ve soğuktan yanma
êşûnkî bûn *l/ngh* kar ve soğuktan vücudunun herhangi bir yeri yanmak
êt *bnr* hêt
ê te *c* senin
ê tifaqê *rd* erkek, yiğit
êtik *m* iftira
êtir *rd* başka, başkası, diğeri
êtî *m* iftira
êtîm *rd* yetim ~ **man** yetim kalmak
êtîmî *m* yetimlik
ê tov *rd* **1)** tohumluk **2)** damızlık (hayvan ve bitkiler için)
êtûn b*nr* hêtûn
êtxî *rd* rezil
êtxîtî *m* rezillik
êvar *m* **1.** akşam * **bila ev kar nemîne varê** bu iş akşama kalmasın **2.** akşam (gece) * **do êvarê elektrîk çûn** dün akşam elektrikler kesildi ~ **bi xwe de anîn** akşamlamak * **min ji te re got zû vegere, lê te li wê êvar bi xwe de anî** ben sana çabuk dön dedim, sen ise orada akşamladın ~ **li ku be sibeh li wê dibe** nerede akşam ordada sabah ~ **pê de hatin** akşamı etmek ~**a we bimîne xweş** iyi akşamlar (hatır isteyince söylenir) ~**a we bi xêr (be)** hayırlı akşamlar ~**a xwe kirin** akşamlamak * **me îro li gund êvara xwe kir** bu gün köyde akşamladık ~**a xwe pê anîn** akşamı bulmak (veya akşamı etmek) ~**ê heyv xwe roj dihesibîne** geceleyin ay kendini güneş sanar 'kendini de bir nimetten saymak' anlamında ~**ê li ku bî sibehê jî li wir î** nerde akşam orda sabah
êvara înê *nd* perşembe
êvara lehdê *nd* cumartesi
êvaran *h* akşamları
êvarbaş *b* tünaydın
êvar bûn *l/ngh* akşam olmak
êvarkî *h* **1.** akşamleyin **2.** akşamdan **3.** *rd* akşamki * **civîna êvarkî** akşamki toplantı
êvarxêr *m* hayırlı akşamlar
êvarxweş *m* iyi akşamlar
êvcar *bnr* hevcar
êvelî *rd* başıboş ~ **bûn** başıboş olmak * **ez ne êvêlî me** başıboş değilim
êvişandin *m* **1.** esirgeme **2.** erinme, yüksünme
êvişandin *l/gh* **1.** esirgemek **2.** erinmek, yüksünmek * **xwe diêvişîne ku vî karî bike** bu işi yapmaya eriniyor
êvişandî *rd* esirgenmiş olan * **derba êvişandî ne ya xweyiyan e** esirgenmiş vuruş sahibinin değil
êvşing *rd* yavrulamadığı halde süt veren davar, mal
êvtandin *m* zedeleme
êvtandin *l/gh* zedelemek
êvtandî *rd* zedelenmiş
êvtîn *m* zedelenme
êvtîn *l/ngh* zedelemek
êvtî *rd* zedelenmiş
ê we *c* sizin
ê weleh *h* eyvallah ~ **jê re gotin** eyvallah demek
ê wê *c* onun (o zamirin tamlayan durmu) * **ê wê ye** bu onun
êwir *m* **1.** konak, barınak, konaklama yeri (konaklanan yer) * **êwra ewilîn** ilk konaklama yeri **2.** *lşk* üs (harekâtın yürütülebilmesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tamamlandığı, teçhizatın toplandığı, dağıltıldığı bölge **3.** yatak (bir şeyin çok bulunduğu yer) **4.** yatak (gizli barınak veya bir şuçluyu gizlice barındırılan yer) * **êwra dizan** hırsızlar yatağı
êwiran *m* üslenme
êwirandin *m* barındırma
êwirandin *l/gh* barındırmak
êwirandî *rd* barındırılmış, korunmuş olan
êwirbûn *m* **1.** barınma **2.** kümelenme, toplaşma (bir yere toplanma) **3.** üslenme
êwir bûn *l/ngh* **1.** barınmak **2.** kümelenmek, toplaşmak (bir yere toplanmak) **3.** üslenmek
êwirbûyîn *m* **1.** barmış **2.** kümeleniş, toplanış **3.** üsleniş
êwirgeh *m* **1.** barınak, korunak, barınma yeri, konaklama yeri **2.** toplaşma yeri **3. 2.** üs, geçici konaklama yeri
êwirgeha otomobîlan *m* otopark
êwirîn *m* **1.** barınma **2.** üslenme **3.** toplanma, toplaşma, üşüşme
êwirîn *l/ngh* **1.** barınmak * **em dê îro li ku biêwirin?** bugün nerede barınacağız? **2.** üslenmek **3.** toplanmak, toplaşmak, üşüşmek
êwirkirin *m* barındırma
êwir kirin *l/gh* barındırmak
êwisandin *m* **1.** öğretme **2.** sakinleştirme
êwisandin *l/gh* **1.** öğretmek **2.** sakinleştirmek
ê wî *c* onun (o zamirin tamlayan durmu) * **ê wî ye** bu onun
êwr *bnr* êwir
êwr bûn *bnr* êwir bûn
êxbar *bnr* îxbar
êxbûn *m* ıhma
êx bûn *l/ngh* ıhmak
êxir *m* iki çuvalın yanyana gelen ağızlarının birbirine dikilmesi

êxistin *m* 1. düşürme (düşmesine yol açma) 2. düşürme (değerini, fiyatını indirme) 3. koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) 4. koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) 5. koyma (bırakma, içeri salma) 6. koyma (katma, ekleme) 7. çıkarma, soyma (birinin giysilerini çıkarma)
êxistin *l/gh* 1. düşürmek (düşmesine yol açmak) 2. düşürmek (değerini, fiyatını indirmek) * **naxwaze fiyeta malê xwe biêxîne** malın fiyatını düşürmek istemiyor 3. koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **biêxe çavê wî** gözüne koy 4. koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) 5. koymak (bırakmak, içeri salmak) 6. koymak (katmak, eklemek) * **ma xwê êxistine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? 7. çıkarmak, soymak (birinin giysilerini çıkarmak) * **kincên xwe êxe** elbiselerini çıkar (veya soy)
êxistî *rd* 1. düşürülmüş (düşmesine yol açılmış olan) 2. düşürülmüş (değeri, fiyatı indirilmiş olan) 3. koyulmuş (bir şey başka bir şeyin içine yerleştirilmiş olan) 4. koyulmuş (bir kimse işe yerleştirilmiş) 5. koyulmuş (bırakılmış, içeri salınmış olan) 6. koyulmuş (katılmış, eklenmiş olan) 7. soyuk
êxistok *rd* düşürücü
êxî *rd* gezici hayvan yetiştiricisi
êxkirin *m* ıhtırma
êx kirin *l/gh* ıhtırmak
êxlî *m* yılkı
êxnî *m* yahni
êxsîr *rd* esir, tutsak
êxte *bnr* axte
êxtiyar *bnr* extiyar
ê xwarinê *nd/rd* yiyici
êzdî *bnr* êzîdî
êzgeh *bnr* îzgeh
êzik (I) *n* odun
êzik (II) *rd* zayıf küçük koyun
êzimk *m* çocuk felci
êzimx *bj/m* tuzlu balgam, egzama
êzing *n* odun **~ên hûrkirî** kırıntı
êzingdank *m* odunluk
êzingfiroş *nd/nt* oduncu, odun satıcısı
êzingfiroşî *m* odunculuk, odun satıcılığı
êzinggeh *m* odunluk
êzingvan *nd/nt* oduncu
êzingvanî *m* odunculuk
êzingxane *m* odunluk
êzî yezidi
êzî *bnr* Êzîdî
êzîdatî *m* yezidilik
Êzîdî *nd* Yezidî
êzîdînas *nd/nt* yezidolog
êzîdînasî *m* yezidoloji
Êzîdîtî *m* Yezidîlik
êzmûg *m* emzik

F

f, F 1. Kürt alfabesinin sekizinci harfi olup *fê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz sısızı bir dudaksı ünsüzdür **2.** *mzk* nota işaretleri harflerle gösterilirken *fa* sesini gösterir
F *kîm* F, fluor'un kısaltması
fa *m* **1.** fa (gam (II) dizisinde *mî* ile *sol* arasındaki ses) **2.** fa (bu sesi gösteren nota işareti)
fabl *wj/m* fabl
fabrîka *m* fabrika, üretim evi **~ya otomobîlan** otomobil fabrikası
fabrîkasyon *rd/nd* fabrikasyon
fabrîkator *nd/nt* fabrikatör, fabrikacı
fabrîkatorî *m* fabrikatörlük
fabrîkavan *nd/nt* fabrikacı
fabrîkavanî *m* fabrikacılık
façeta *m* façeta
fafik *rd* keke, kekeme, tutuk (akıcı, rahat konuşamayan)
fafikî *m* kekelik, kekemelik, tutukluk
fafikîkirin *m* kekeleme, kekeleyiş
fafikî kirin *l/gh* kekelemek
fafon *m* alüminyum
fagosît *biy/m* fagosit, yutar hücre
fagosîtoz *biy/ant m* fagositoz, hücre yutarlığı, göze yutarlığı
fagot *mzk/m* fagot
fahike *n* kazak
fahîş *rd* fahiş, aşırı
fahîşe *m* fahişe
fahîşetî *m* fahişelik
fahrenhayt *m* (yapımcısı Fahrenheit'in adından) fahrenhayt
fail *rd* fail, yapan
faîz *baz/m* **1.** faiz, getiri, ürem (işletmek için bir yere ödünç verilen paraya karşılık alınan kâr) **2.** *bz* faiz (kiralanan paranın bedeli) **~a awête** bileşik faiz **~a sermiyan** basit faiz
faîzxur *nd/nt* faizci (faiz yiyen kimse)
faîzxurî *m* faizcilik
fak (I) *n* ağız (canlılar için)
fak (II) *n* unsur
faks *m* faks **~ lê barandin** faks yağmuruna tutmak
faksîmile *m* faksimile, tıpkıbasım
faktor *rd* faktör, etken, etmen
faktorî *m* etkenlik
fakulte *m* fakülte
fakultevanî *m* fakülteli
fakulteya bijîşkiyê *nd* tıp fakültesi
fal, fehl (I) *m* fal **~ vegirtin** fal açmak **~a destan** el falı **~a xêrê** falıhayır
fal, fehl (II) *nd* **1.** damızlık * **hespê fal** damızlık at **2.** *m* aşım (atın dişisiyle çiftleşmesi) **3.** *rd* küsnümüş tek tırnaklı hayvan halı * **ker fal bûye** eşek küsnümüş **~ bûn** küsnümek
fal (III) *m* balık avlamada kullanılan bir tür zıpkın
fala destan *nd* el falı
falavêj *nd/nt* falcı
falavêjî *m* falcılık
falbaz *nd/nt* balcı
falbazî *m* balcılık
falbêj *nd/nt* falcı
falbêjî *m* falcılık
falçete *m* falçata
faldar (I) *nd/nt* falcı
faldar (II) *nd/nt* fal adlı zıpkını kullanan kimse
faldarî *m* falcılık
falik *m* fal **~a destan** el falı
falikdar *nd/nt* falcı
falikdarî *m* falcılık
falinc *m* **1.** felç, inme **2.** *rd* felçli
falincbûn *m* felçli olma
falinc bûn *l/ngh* felçli olmak
falincî *m* felç, inme
falinciya bêhişî *bj/nd* katalepsi
falker *nd/nt* falcı
falkerî *m* falcılık
falname *m* fal kitabı
falqe *bnr* felq

falso *m* falso bir parça çalınır veya söylenirken yapılan nota yanlışlığı)
falso kirin *l/gh* falso yapmak
falveker *nd/nt* falcı, fala bakan
falvekerî *m* falcılık, fala bakma
falvekirin *m* 1. fal açma 2. fala bakma
fal vekirin *l/gh* 1. fal açmak 2. fala bakmak
falûce *m* bir hastalık
falxes *rd* hâlden düşmüş olan
falxesbûn *m* hâlden düşme
falxes bûn *l/ngh* hâlden düşmek
falxesketin *m* hâlden düşme (yorgunluktan)
falxes ketin *l/gh* hâlden düşmek (yorgunluktan)
falxwarin *m* aşım, çiftleşme (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelme)
fal xwarin *l/gh* çiftleşmek (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelmek) * **mehîn ji hesp fal xwariye** kısrak atla çiftleşmiş
fam (I) *m* odun kömürü ocağı
fam (II) *m* anlayış, anlama, feraset ~**a (...) kirin** (bir şeyi veya durumu) anlamaya başlamak, idrak etmek
fama *rd* 1. anlak, zeyrek (çabuk kavrayan, anlayan) 2. anlayışlı, idraklı, düşünceli
famakirin *m* 1. anlayışlı kılma 2. eğitme
fama kirin *l/gh* 1. anlayışlı kılmak 2. eğitmek (hayvanlar için)
famandin *m* 1. kavratma 2. anlayışlı kılma 3. eğitme
famandin *l/gh* 1. kavratmak 2. anlayışlı kılmak 3. eğitmek
famandî *rd* 1. anlayışlı kılınmış 2. eğitimli, eğitilmiş olan
fambar *rd* anlaşılır
famdar *rd* anlayışlı
fame *m* 1. nefeslik 2. baca (hava deliği) 2. ikinci kattan ağıra inmek için açılan kapı veya delik
familye *bnr* famîle
famîle *m* 1. familya, aile 2. *biy* familya, aile, fasile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) ~**ya gakoviyan** *zo* geyikgiller ~**ya giyaxuran** ot yiyenler ~**ya qajan** *bot* çamgiller ~**ya yeksiman** *zo* tek parmaklılar
famîn *m* anlama, algılama
famîn *l/ngh* anlamak, algılamak
famkor *rd* kıt anlayışlı, anlayışsız
famkorî *m* kıt anlayışlılık, anlayışsızlık
fanatîk *rd* fanatik
fanatîkî *m* fanatiklik, fanatizm
fanatîzm *m* fanatizm
fanfar *mzk* fanfar
fanêre *m* fanilâ
fanî (I) *rd* fanî, ölümlü, gelip geçici
fanî (II) *m* fani (insan gözünün algıladğı ışık şiddeti)
fanîle *m* fanilâ
fanîtî *m* fanîlik
fanorî *m* fanilâ
fanos *m* fanus ~**a deryayê** deniz feneri ~**a deryayî** denizci feneri
fantastîk *rd* 1. fantastik 2. *m* fantastik (XVIII. yüzyılda başlayarak Fransa'da gelişen bir edebî tür)
fanûs *bnr* fanos
faq (I) *n* apış * **faqê xwe fireh kir** apışını açtı
faq (II) *m* 1. fak, tuzak, kapan (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen) 2. *mec* tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak ~ **vegirtin** tuzak kurmak ~ **vedan** tuzak kurmak, kapan kurmak
faqa guran *nd* kurt kapanı
faqe *m* fak, tuzak, kapan
faqik *m* fak, küçük tuzak
far (I) *m* far * **fara erebeyê** arabanın farı
far (II) *m* far (kadmların süs için göz kapaklarına sürdükleri çeşitli renkte boya) * **fara çavan** göz farı
farenjît *bj/m* farenjit, yutak iltihabı
farhod *m* ınal, para yağmalama
Faris *nd* Fars
Farisandin *m* Farslaştırma
Farisandin *l/gh* Farslaştırmak
Farisandî *rd* Farslaştırılmış olan
Farisî *m* Farsça
Farisîaxêv *nd/nt* Farsça konuşan, dili Farsça olan
Farisîbêj *nd/nt* Farsça söyleyen sanatçı
Farisînivîs *nd/nt* Farsça yazarı
Farisînivîsî *m* Farsça yazarlığı
Farisîzan *nd/nt* Farsça bilen
Fariskirin *m* Farıslaştırına
Faris kirin *l/gh* Farslaştırmak
Fariskirî *rd* Farıslaştırılmış olan
Fariskî *m* 1. Farsça 2. *rd/h* Farslara özü
farmakodînamî *bj/m* farmakodinami
farmakodînamîk *m* 1. farmako dinamik (ilaçların etki gücü) 2. farmakodinamik (hasta veya normal organizmalar üzerinde ilaçların etkisini inceleyen eczalık dalı)
farmakolog *bj/nd* farmakolog
farmakolojî *m* farmakoloji
farqûsk *m* sapan (taş atına aracı)
Fars (I) *nd* Fars (Fars halkı)
fars (II) *şn/m* fars (ilkel, yalın güldürme öğelerinden yararlanılan, bazen inanırlığın sınırını aşan, güldürmeyi amaç edinen oyun)
Farsnas *nd/nt* Farsolog
Farsnasî *m* Farsoloji
Farszan *nd/nt* Farsolog
Farszanî *m* Farsoloji
farş *m* yayınlama
fasid *m* bozma
fasidkirin *m* bozma
fasid kirin *l/gh* bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirmek)

fasidkirî *rd* bozulmasına neden olunmuş olan
fasiq *rd* **1.** fasik (günah işlemiş, kabahatlı) **2.** *mec* çapkın
Fasî *nd/rd* Faslı
fasîkul *m* fasikül, cüz
fason *m* fason, kesim
fasone *m* fasone
fasûle *bnr* fasûlî
fasûlî *bot/m* **1.** fasulye (Phaseolus vulgaris) **2.** fasulye (bu bitkininsebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu) * **fasûliyên taze** taze fasulye ~**ya Eyşe Xatûn** Ayşe Kadın Fasülyesi ~**yên çilroje** ayşe kadın ~**yên hişk** kuru fasulye, ak bakla
faş, fehş (I) *rd* fahiş
faş (II) *rd* açığa çıkmış, duyulmuş
faşik *m* yassı küçük taş
faş kirin (I) *l/gh* fahiş etmek
faş kirin (II) *l/gh* ifşa etmek
faşil *rd* **1.** dağınık **2.** dağınık (düzeni bozuk, karışık)
faşilandin *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** darmadağın etme
faşilandin 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) **2.** darmadağın etmek
faşilbûn *m* **1.** dağılma (parçalanarak yayılma, ufalanma) **2.** dağılma, bozguna uğrama
faşil bûn *l/ngh* **1.** dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) **2.** dağılmak, bozguna uğramak
faşilbûyîn *m* dağılış, dağılma
faşilî *rd* dağınık, dağılmış olan
faşilîn *m* **1.** dağılma, dağılış **2.** dağılmak, darmadağın olmak
faşilîn *l/ngh* **1.** dağılma, dağılış **2.** dağılmak, darmadağın olmak
faşilkirin *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** darmadağın etme
faşil kirin *l/gh* **1.** dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) **2.** darmadağın etmek
faşî *rd/nd* faşist
faşîst *rd/nd* faşist
faşîstî *m* faşistlik
faşîtî *m* faşistlik
faşîzan *nd/rd* faşizan
faşîzane *h* faşizanca
faşîzm *m* faşizm
faşûn *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
faşûnkirin *m* tapanlama
faşûn kirin *l/gh* tapanlamak
fatalîst *fel/rd* fatalist, kaderci, yazgıcı
fatalîzm *m* fatalizm, kadercilik, yazgıcılık
fatereşk *ant/m* dalak
fatfatok *zo/m* kumru (Streptopelia)
Fatê *nd* Fatma ~ **were dawetê gelde seyreyle (gümbürtüyü)**
fatik (I) *ant/m* dalak
fatik *zo/m* kumru (Streptopelia)
fatimok *zo/m* kumru (Streptopelia)
fatireşk bnr fatereşk
fatimak *zo/m* kumru (Streptopelia)
fatîh *rd* **1.** fatih (zafer kazanan, fetheden kimse) **2.** *n* fatih (İslam devletlerinde bir ülkeyi veya bir şehri savaşarak alan hükümdar ve komutanlara verilen unvan)
fatîhe *ol/m* fatiha
fatmûk *bnr* fatimok
fatore *bnr* fatûre
fatûl (I) *m* toyaka, gergi
fatûl (II) *m* fitil
fatûl (III) *m* bir tür örnek
fatûre *m* fatura fature ~ **çêkirin 1)** fatura yapmak **2)** faturalamak ~**ya sexte** sahte fatura, naylon fatura
fatûredar *rd* faturalı
fatûş *m* dişeği (taşları yontmak için kullanılan dişli bir çekiç)
fatûşkirin *m* dişeğileme
fatûş kirin *l/gh* dişeğilemek * **berê aşê fatûş kiriye** değirmen taşını dişeğilemiş
fatûşkirî *rd* dişeğilenmiş
faûl *sp/m* faul
faûna *zo/m* **1.** fauna, direy (belli bir bölgede yetişen hayvanların tümü) **2.** fauna (bu hayvanların tanımını yapan eser)
favorî *n* **1.** favori (herhangi bir iş veya yarışmada üstünlük kazanacağına inanılan kimse, takım) **2.** favori (yarışı kazanacağı düşünülen at) **3.** n favori (yüzün iki yanında bırakılan sakal demeti) **4.** *rd* favori (en çok beğenilen) * **strana we ya favorî kîjan e?** favori şarkınız hangisi? **5.** *sp/nd* favori (bir yarışmada, maçta kazanılması düşünülen taraf)
fawl *bnr* faûl
fay *jeo/m* fay, kırık
fayans *m* fayans ~ **kirin** fayans döşemek, fayansla kaplamak
fayansker *n* fayansçı
fayanskerî *m* fayansçılık
fayanskirin *m* fayanslama
fayans kirin *l/gh* fayanslamak
fayiz *bnr* faîz
fayizxur *bnr* faîzxur
fayizxurî *bnr* faîzxurî
fayke *m* kazak
fayton *m* fayton
faytonvan *nd/nt* **1.** faytoncu (fayton süren kimse) **2.** faytoncu (fayton işleten kimse)
faytonvanî *m* faytonculuk
faz *fiz/m* faz
fazên *m* pazen
fazîlet *m* fazilet

fazîletdar *rd* faziletli
Fe *kîm* Fe (demir elementinin kısaltması)
feal *rd* **1.** faal, etkin **2.** faal, etkin (işler durumda olan)
fealiyet *m* faaliyet, etkinlik ~ **nîşan dan** faaliyet göstermek
fecir (I) *m* fecr, tan zamanı ~ **lê dan** tan atmak ~**a derewîn** yalancı tan, geçici tan, fecrikâzip ~**a rastîn** gerçek tan, fecrisadık
fecir (II) *bj/m* **1.** felç, inme, nüzül **2.** felç, damla (kalbe inen inme) **3.** *rd* felçli ~ **lê ketin** felç inmek ~ **lê xistin** inme gelmek, felç geçirmek
fecirbûn *m* felçolma
fecir bûn *l/ngh* felç olmak
fecî *rd* feci, trajik
fecirkirin *m* felçetme
fecirkirin *l/gh* felçetmek
fecir lê ketin *l/bw* inme inmek, felç olmak
fecr *bnr* fecir (II)
fecrî *rd* felçli, inmeli
fecrîbûn *m* felç olma, inme inme
fecrî bûn *l/ngh* felç olmak, inme inmek
feçer *rd* kalkık burunlu
feçerkirin *m* sıkıştırma, zorlama, zor duruma düşürme (köşeye sıkıştırma)
feçer kirin *l/gh* sıkıştırmak, zorlamak, zor duruma düşürmek (köşeye sıkıştırmak)
feda *m* feda ~ **kirin** feda etmek ~**yî (...) be** -e feda olsun ~**yî (yekî) kirin** (birine) feda etmek
fedakâr *nd/nt* fedekâr, özverili
fedakârî *m* fedekârlık, özveri
fedakarane *h/rd* fedekârca
fedakirin *m* **1.** feda etme **2.** harcama (manevi yönde kötü duruma düşürme)
feda kirin *l/gh* **1.** feda etmek **2.** harcamak (manevi yönde kötü duruma düşürmek)
fedayî *nd/nt* **1.** fedaî **2.** fedaî (bir kimseyi veya bir yeri koruyan kimse)
fedayîtî *m* fedaîlik
federal *rd* federal
federalîst *rd/nd* federalist
federalî *rd* federal
federalîtî *m* federalizm
federalîzm *m* federalizm
federasyon *m* federasyon
federatîf *rd* federatif
federe *rd* **1.** federe (bir federasyona bağlı olan) **2.** federe (bir konfederasyonun üyesi)
fedil *m* koruma * **xwe jê fedil bike** ondan kendini koru (pasif koruma için)
fedil kirin *l/gh* korumak
fediyok *rd* çekingen, utangaç
fediyokane *h* çekingence, utangaçça
fediyokî *rd* **1.** çekingeç, utangaç **2.** *h* çekingence
fediyokîbûn *m* çekingenleşme
fediyokî bûn *l/ngh* çekingenleşmek
fediyokîkirin *m* çekingen davranma
fediyokî kirin *l/gh* çekingen davranmak * **fediyokiyan meke** çekingen davranma
fediyokîtî *m* çekingenlik, utangaçlık
fediyoktî *bnr* fediyokîtî
fedî *m* **1.** ayıp, utanma **2.** utanç, utanma, hicap **3.** ayıp, utanç veren **4.** çekinme ~ **kirin 1)** utanmak, çekinmek **2)** hicap duymak (veya etmek), utanç duymak
fedîkar *rd/nt* utangaç, mahcup
fedîkarbûn *m* mahcup olma
fedîkar bûn *l/ngh* mahcup olmak
fedîkarî *m* mahcubluk, utangaçlık
fedîker *nd/nt* **1.** utangaç, utangaç **2.** *rd* utandırıcı
fedîkerî *m* utangaçlık
fedîkirin *m* **1.** utanma, utanış **2.** utanma, utanıp çekinme, sıkılma, sıkılış **3.** utanma, çekinme
fedî kirin *l/gh* **1.** utanmak **2.** utanmak, utanıp çekinmek, sıkılmak * **fedî dikirin ku wê peyva xerab a dihat ser zimanê wan bibêjin** dillerinin ucuna gelen kötü kelimeyi kullanmaktan utanırlardı **3.** utanmak, çekinmek * **me fedî dikir ku em bi hev re bipeyîvin** birbirimizle konuşmaktan utanıyorduk
fedîkir *rd* utanan, sıkılan
fedîkirî *rd* **1.** utanmış **2.** çekinmiş
fedîkok *nd/nt* utangaç
fedîkokî *rd* utangaçça
fedîkokîtî *m* utangaçlık
fedîl *nd* gönül, 'ji fedîlê dilê xwe' deyiminden geçer
fedînekir *rd* utanmaz, sıkılmaz
fedkirîn *m* bakma, bakış
fedkirîn *l/gh* **1.** bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) **2.** bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) **3.** bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) **4.** bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan, polîs fedikire** pasaport işlerine polis bakar **5.** bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li karkirina pereyan fedikire** o sadece para kazanmaya bakıyor **6.** bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarina nanê xwe fedkire** yemeğini yemeye bak
fedok *rd* utangaç
fedokî *rd* utangaçça
fedokîtî *m* utangaçlık
fehêt *bnr* fehît
fehît *m* **1.** utanma, ayıp **2.** utanç
fehîtayî *m* utanma
fehîtok *rd* çekingen
fehîtokane *h* çekingence
fehîtokî *rd* çekingence, çekingen gibi
fehîtokîbûn *m* çekingenleşme
fehîtokî bûn *l/ngh* çekingenleşmek

fehîtokîtî *m* çekingenlik
fehl (I) *m* fal ~ **vekirin** fal açmak ~ **û fît** oyun, desise
fehl (II) *nd* **1.** damızlık, tohumluk * **hespê fehl** damızlık at * **berxa fehlan** tohumluluk için bırakılan kuzu **2.** *m* aşım (atın dişisiyle çiftleşmesi)
fehlxwarin *m* aşım (atın dişisiyle çiftleşmesi)
fehl xwarin *l/gh* çiftleşmek * **mehîn fehl xwariye** kısrak çiftleşmiş
fehm *m* anlama, anlayış ~ **kir savar bikevir e** papuç pahalı (herhangi bir durum veya girişilen işin sonunda zararlı çıkma ihtimalı bulunduğunda söylenir) * **me dît ku savar bikevir e, me dev ji vî tiştî berda** baktık ki papuç pahalı bu işten vazgeçtik ~ **kirin** anlamak ~ **tê de tune bûn** anlayışsız olmak, ferasetsiz olmak ~**a (....) kirin** (herhangi bir şeyi veya durumu) idrak etmek, anlamaya başlamak, akıl erdirmek * **zarok êdî fehma tiştan dike** çocuk artık birşeyleri anlamaya başlamış * **her fehmî dike** herşeye aklı eriyor
fehma *rd* **1.** anlak, zeyrek (çabuk kavrayan, anlayan) **2.** arif **3.** anlayışlı, ferasetli, idraklı, düşünceli
fehmabûn *m* idrak etme
fehma bûn *l/gh* idrak etmek
fehmakî *h* arifane
fehmandin *m* **1.** kavratma **2.** anlayışlı kılma **3.** eğitme (hayvan vs. için)
fehmandin *l/gh* **1.** kavratmak **2.** anlayışlı kılmak **3.** eğitmek (hayvan vs. için)
fehmatî *m* anlayış
fehmatî *m* anlayışlılık
fehmbar *rd* anlaşılır
fehmbarî *m* **1.** anlaşılırlık **2.** *wj* yalınlık
fehmbarkirin *m* anlaşılır kılma
fehmbar kirin *l/gh* ılır kılmak
fehmber *rd* **1.** arif, kavrayışlı **2.** anlayışlı, ferasetli, düşünceli, idraklı ~**î xwe bûn** kendini bilmek (kendisinin ve çevresinin bilincine varmak) * **hingî ez fehmberî xwe bûme** kendimi bildim bileli
fehmberî *m* **1.** kavrama (anlama, algılama) **2.** anlayış, görüş **3.** anlayışlılık, düşüncelilik
fehmberîbûn *m* kavrama, idrak etme (anlama, algılama)
fehmberî bûn *l/ngh* kavramak, idrak etmek (anlamak, algılamak)
fehmberîkirin *m* anlayışlı davranma, izan etme
fehmberî kirin *l/gh* anlayışlı davranmak, izan etmek
fehmdar *rd* **1.** kavrayışlı **2.** anlayışlı, idraklı, düşünceli
fehmdarî *m* **1.** kavrama (anlama, algılama) **2.** anlayış, feraset **3.** anlayışlılık **4.** anlaşılır * **ev gotinên te fehmdarî ye** bu sözlerin anlaşılır
fehmdarîbûn *m* kavrama, idrak etme
fehmdarî bûn *l/gh* kavramak, idrak etmek
fehmdarîkirin *m* anlayışlı davranma, izan etme
fehmdarî kirin *l/gh* anlayışlı davranmak, izan etmek
fehmder *bnr* fehmdar
fehmîn *m* kavrama, anlama
fehmîn *l/ngh* kavramak, anlamak
fehmker *rd* **1.** anlayışlı **2.** kavrayışlı
fehmkerî *m* **1.** anlayışlılık **2.** kavrayışlılık
fehmkirin *m* **1.** anlama **2.** *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) **3.** seziş, sezme (anlama)
fehm kirin *l/gh* **1.** anlamak **2.** anlamak (sorup öğrenmek) * **bûyera li derve fehm bike** dışardaki olayı anlayıver **3.** anlamak (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görmek, yararlanmak) * **min tu tiştek ji vê îlacê fehm nekir** ben bu ilaçtan hiç birşey anlamadım **4.** sezmek
fehmkor *rd* anlayışsız, düşüncesiz, dar kafalı, hödük
fehmkorî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, hödüklük ~ **kirin** düşüncesizlik etmek
fehmkorîbûn *m* anlayışsızlaşma, düşüncesizleşme, hödükleşme
fehmkorî bûn *l/ngh* anlayışsızlaşmak, düşüncesizleşmek, hödükleşmek
fehmkorîkirin *m* anlayışsızlaştırma, düşüncesizleştirme, hödükleştirme
fehmkorî kirin *l/gh* anlayışsızlaştırmak, düşüncesizleştirmek, hödükleştirmek
fehmkûr *rd* **1.** anlayışlı **2.** kavrayışlı
fehmkûrî *m* **1.** anlayışlılık **2.** kavrayışlılık
fehş *rd* **1.** fahiş (ahlâka ve törelere uygun olmayan) **2.** kayde, kural tanımaz, kendini bilmeyen kimse **3.** aşırı
fehşbûn *m* **1.** sapıtma, aşırıya kaçma **2.** *argo* hıyarlaşma (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlama)
fehş bûn *l/ngh* **1.** sapıtmak, aşırıya kaçmak **2.** *argo* hıyarlaşmak (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlamak)
fehşik *rd* **1.** fahiş (ahlâka ve törelere uygun olmayan) **2.** kayde, kural tanımaz, kendini bilmeyen kimse **3.** aşırı, ölçüsüz
fehşikbûn *m* **1.** sapıtma, aşırıya kaçma, kantarın topunu kaçırma **2.** *argo* hıyarlaşma (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlama)
fehşik bûn *l/ngh* **1.** sapıtmak, aşırıya kaçmak, kantarın topunu kaçırmak **2.** *argo* hıyarlaşmak (kaba saba davranışlarda bulunmaya başlamak)
fehşikî *rd/h* fahişçe
fehşikîbûn *m* sapıtma, aşırıya kaçma
fehşikî bûn *l/ngh* sapıtmak, aşırıya kaçmak
fehşîtî *m* fahişlik, aşırılık
fek (I) *m* bakı, bakma

fek (II) *n* 1. açılma, açma 2. ağız ~ **ketin hev** ağzı kilitlenmek, cevap veremez hale gelmek
fekberaxî *m* tornavida
fekbûn *m* 1. açılma 2. *mec* doğma 3. ayrılma
fek bûn *l/ngh* 1. açılmak 2. *mec* doğmak * **ji maka xwe fek bû** anasından doğdu 3. ayrılmak
fekende *rd* faka girmiş hayvan
fekirandin (I) *m* baktırma
fekirandin (II) *m* düşündürme
fekirandin (I) *l/gh* baktırmak
fekirandin (II) *l/gh* düşündürmek
fekirîn (I) *m* bakma
fekirîn (II) *m* düşünme
fekirîn (I) *l/ngh* bakmak * **min lê fenekir** ona bakmadım
fekirîn (II) *l/ngh* düşünmek
fekul *ast/m* fekül, benek
fel (I) *m* perekende satış
fel (II) *rd* 1. ayrıksı 2. kural dışı 3. tarlanın sürülmemiş yeri ~ **bûn 1)** ayrıksı olmak **2)** kural dışı olmak ~ **çûn** uyum dışı olmak
felaket *m* 1. felâket, yıkım (büyük zarar, üzüntü ve sıkıntıya yol açan olay veya durum, yıkım) 2. *rd* felâket (çok kötü) * **nivîsareke felaket** felâket bir yazı 3. *rd* müthiş, dayanılmaz, korkunç (güçlü, şiddetli) * **êşeke felaket** korkunç bir ağrı * **sancoyeke felaket** müthiş bir sancı 4. *b* müthiş (şaşılacak şey) * **hêzeke felaket** müthiş bir kuvvet 5. felâket (şaşkınlık, hayret, aşırılık bildirir) * **ev keçik felaket e** bu kız felâket ~ **çêbûn** felaket olmak, yıkım olmak
felaketdîde *rd* felaketzede, başına felaket gelmiş kimse
felaketjentî *rd* felaketzede
felaketzede *rd* felaketzede
felat *m* kurtuluş **~a (yekî) tune ye 1)** kurtuluşu yok **2)** iyileşme ihtimalı olmama, onmama
felatker *rd/nd* kurtarıcı
felatkerî *m* kurtarıcılık
felatxwaz *nd/nt* kurtuluşçu
felatxwazî *m* kurtuluşçuluk
felbûn *m* 1. ayrıksı olma 2. kural dışı olma
fel bûn *l/ngh* 1. ayrıksı olmak 2. kural dışı olmak
felc *bj/m* 1. felç, inme, nüzul 2. felç, damla (kalbe inen inme) 3. rd felçli, inmeli ~ **li dilê (yekî) ketin** (birine) damla inmek
felçbûn *m* 1. felç olma 2. (bir iş) felç olma, felce uğrama
felç bûn *l/ngh* 1. felç olmak 2. (bir iş) felç olmak, felce uğramak * **baran barî trafîk felc bû** yağmur yağınca trafık felce uğradı **(yek)** ~ **kirin** (birini) komalık etmek (çok dayak atmak)
felcbûyî *rd* 1. felçli, inmeli 2. felç olmuş olan
felçbûyîn *m* 1. felç oluş 2. (bir iş) felç oluş, felce uğrama
felcî *m* felçlik
felckirin *m* 1. felç etme 2. (bir işi) felç etme, felce uğratma
felc kirin *l/gh* 1. felç etmek 2. (bir işi) felç etmek, felce uğratmak
felckirî *rd* felç edilmiş olan
felcoyî *rd* inmeli, felçli, nüzullü
felç *bnr* felc
feldmereşal *n* feldmereşal
feldspat *mîn/m* feldspat
felec *m* felç * **feleca zarokan** çocuk felci
feleh *nd/nt* fellâh
felek *m* 1. felek, dünya 2. felek, şans, talih 3. felek (askeri mızıkada zilli bir müzik aracı) ~ **ne neyar be** felek yâr olursa ~ **berê xwe jê guhastin** şansı ters gitmeye başlamak ~ **berê xwe li (yekî) guhastin** (birinin) şansı ters gitmeye başlamak ~ **çep (an jî ters) gerîn** raydan (veya rayından) çıkmak ~ **çep zivirîn** şansı yaver gitmemek ~ **jî bavê (yekî) bûn** felek de birinden yana olmak ~ **kumê xwe li (yekî) xwar kirin** (birinin) şansı ters gitmeye başlamak ~ **ne bavê kesî ye** bu dünya kimseye yar olmaz ~ **û oxirên (yekî) yên xêrê bin** Allah kavuştursun ~ **xayîn bûn** feleği ters dönmek **~a bêbext** kahpe felek **~a (yekî) bi reş bûn** karabahtlı olmak, talihine küsmek **~a (yekî) çep gerîn** şansı dönmek, şansı ters gitmeye başlamak, feleğin sillesine uğramak (veya silesini yemek) **~a fanî** fani dünya **~a (yekî) lê şaş kirin** dünyayı dar etmek **~a (yekî) li serê (yekî) reş gerandin** gününü göstermek **~a (yekî) li serê (yekî) şaş kirin** gününü göstermek **~a me çep negere** felek yâr olursa **~a (yekî) reş gerîn** feleğin sillesine uğramak (veya silesini yemek) **~a (yekî) şaş kirin** çarkına etmek (veya okumak) **~a (yekî) ters gerîn** ikbali sönmek, hayatı kaymak, feleğin sillesine uğramak (veya silesini yemek) **~a xayîn** hain felek, kahpe felek **~a xwe fehm kirin** dünyanın kaç bucak olduğunu anlamak **~a xwe şaş kirin** feleğini şaşırmak
feleknas *nd/nt* astronom
feleknasî *m* astronomi, felekiyat
felekreş *rd* talihsiz
felekreşî *m* tahlihsizlik
Felemenk *nd* Felemenk
feleq *m* 1. felek 2. şans, talih **~a (yekî) bi reş e** yıldızı düşük **~a bireş** kör talih, kara talih
feleqe *m* falaka
feleqeker *n* falakacı
feleqreş *rd* 1. bahtı kara, karabahtlı, bahtsız, talihsiz, yıldızı düşük 2. uğursuz
feleqreşî *m* 1. bahtsızlık, karabahtlılık, talihsizlik, kör talih 2. uğursuzluk
feliqandin *m* 1. dilimleme 2. paylaşma
feliqandin *l/gh* 1. dilimlemek 2. paylaşmak
feliqandî *rd* 1. dilimli, dilimlenmiş 2. paylaşık, paylaşılmış

feliqîn *m* 1. dilimlenme 2. paylaşılma
feliqîn *l/ngh* 1. dilimlenmek 2. paylaşılmak
felişan *m* 1. dağılış, dağılma 2. yıkım
felişandin *m* 1. dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) 2. dağıtma, tarumar etme 3. yıkma, yıkış 4. feshetme 5. yaydırma
felişandin *l/gh* 1. dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) 2. dağıtmak, tarumar etmek 3. yıkmak 4. feshetmek 5. yaydırmak
felişandî *rd* 1. dağınık, dağıtılmış 2. yıkık 3. yaydırılmış olan
felişiyayî *rd* 1. dağılmış 2. yıkık 3. yayılmış olan
felişî *rd* 1. dağılmış 2. tarumar olmuş 3. yıkık 4. yayılmış olan
felişîn *m* 1. dağılma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) 2. dağılma, yığılma, yığılı verme (parçalanarak yayılma, ufalanma) 3. dağılma, tarumar olma 4. dağılma (fesholunma) 5. yıkılma (çökme) 6. yayılma (genelleşme)
felişîn *l/ngh* 1. dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **dîlan felişî** düğün dağıldı 2. dağılmak, yığılmak, yığılı vermek (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) * **hingî ku kartol têr pijiya felişî** patates çok pişince dağıldı 3. dağılmak, tarumar olmak 4. dağılmak (fesholunmak) 5. yıkılmak (çökmek) 6. yayılmak (genelleşmek)
felit *rd* tüysüz genç
felîte *rd/m* 1. aylak 2. sürtük, yelloz, yosma, kahpe
felîtetî *m* sürtüklük, yosmalık, kahpelik
felîteyî *m* kahpelik ~ **kirin** sürtüklük etmek, kahpelik etmek (veya yapmak)
felq *m* 1. yarım, parça (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) 2. kesit (bir şey uzunlamasına kesildiğinde ortaya çıkan yüzey) 3. çenek * **felqa lobiyê** fasulye çeneği 4. yarık, rahne ~**ê cêwî** yumurta ikizi
felqe *bnr* felq
felqkirin *m* 1. ayırma (bölme) 2. çatlatma
felq kirin *l/gh* 1. ayırmak (bölmek) * **sêv kirin çar felq** elmayı dörde ayırdı 2. çatlatmak * **li mêweya di destê xwe de nêrî ku wê felq bike** elindeki çatlatacağı yemişe baktı
felqkirî *rd* bölünmüş, parçalanmış olan
felqokî *rd* yarma (kolay yarılan) * **xoxa felqokî** yarma şeftali
felsefe *m* 1. felsefe (varlığın ve bilginin bilimsel olarak araştırılması) 2. felsefe (bir bilimin veya bilgi alanının temelini oluşturan ilkeler bütünü) 3. felsefe (bir filozofun, bir felsefe okulunun, bir çağın öğretisi) * **felsefeya Sokrates** Sokrates felsefesi 4. felsefe (dünya görüşü) 5. felsefe (bir konuda soyut düşünüş) * **ji me re felsefeyê meke** bize felsefe yapma ~ **kirin** felsefe yapmak ~**ya dogmatîk** dogmatik felsefe ~**ya olê** (an jî **dîn**) din felsefesi ~**ya ziman** dil felsefesi
felsefenas *nd/nt* felsefeci
felsefenasî *m* felsefecilik
felsefevan *nd/nt* felsefeci
felsefewarî *rd* felsefeyi
felsefezan *nd/nt* felsefeci
felsefezanî *m* felsefecilik
felsefî *rd* felsefî
feltîşok *bot/m* acı elma, acı hıyar, ebucehil karpuzu (Citrullus colocynthis)
felto *rd* kurnaz
feltotî *m* kurnazlık
fel û fol *n* kab kacak
felûqe *m* filika
felxan *m* taşsız, kumsuz toprak
femînîst *rd/nd* feminist
femînîzm *m* feminizm
fen (I) *bnr* fend
fen (II) *m* 1. fen (fizik, kimya, matematik ve biyolojiye verilen ad) 2. fen, teknik (fizik, kimya, matematik gibi bilimlerden elde edilen verileri iş ve yapım alanında uygulama)
fena (I) *d* gibi * **fena te nabe** senin gibi olmaz
fena (II) *rd* 1. fena, kötü (iyi nitelikte olmayan) * **bertîl tiştekî fena ye** rüşvet fena bir şeydir 2. fena, bitik (durumu kötü olan)
fenabûn *m* fenalaşma, kötüleşme
fena bûn *l/ngh* fenalaşmak, kötüleştirmek
fenabûyîn *m* fenalaşma, kötüleşme
fenahî *m* fenalık
fenaker *rd* 1. fenalaştırıcı 2. yok edici
fenakirin *m* fenalaştırma, kötüleştirme
fena kirin *l/gh* fenalaştırmak, kötüleştirmek
fenan *bnr* fenanî
fenanî *d* gibi, -e gibi, gibisi * **tu fenanî gur î** kurt gibisin ~ **guran** kurtlar gibi
fenatî *m* fenalık ~ **kirin** fenalık etmek
fenbaz *nd/nt* düzenbaz, oyunbaz
fenbazî *m* düzenbazlık, oyunbazlık
fend *m* düzen, hile, dolap, oyun, desise, entrika, tuzak (birini güç veya tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen) ~ **û ben** oyun, hile hurda ***fen û benan nizane** hile hurda bilmez ~ **û fêl** oyun, desise, tonga, hile, tuzak ~ **û fol** oyun, desise, hile hurda ~ **û fût** (an jî **fûrt**) hile, düzen, oyun, hile hurda, tonga, tuzak ~ **û fût anîn serê (yekî)** (birini) üç kâğıta bağlamak (veya getirmek), (birinin) başına çorap örmek ~ **û fût li (yekî) kirin** (birine) ayak yapmak
fendar *nd/nt* düzenbaz, oyunbaz
fendarî *m* düzenbazlık, oyunbazlık
fendefêl *rd* kötü edimli
fendek *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz
fendekî *rd* 1. hilebazca, düzenbazca 2. *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik

fendok *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz
fendokî *rd* **1.** hilebazca, düzenbazca **2.** *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik
fendoyî *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz
fendoyîtî *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik, oyunbazlık
fenek *nd/nt* **1.** düzenbaz, düzenci, dalavereci, dolapçı, hilebaz, hilekâr, hileci, oyunbaz **2.** kurnaz
fenekî *m* düzenbazlık, düzencilik, dalaverecilik, hilebazlık, hilecilik, hilekârlık, oyunbazlık **2.** kurnazlık ~ **kirin 1)** hilekârlık etmek, düzenbazlık etmek, oyunbazlık etmek **2)** kurnazlık etmek
fener *m* **1.** fener **2.** fener, deniz feneri
fenerdar *rd* fenerli
fenerfiroş *nd/nt* fenerci (satan kimse)
fenerfiroşî *m* fenercilik
fenervan *nd/nt* fenerci (yapan kimse)
fenervanî *nd/nt m* fenercilik
fenik *m* oyun, desise, hile
fenî *rd* **1.** fennî (fenle ilgili) **2.** fennî (yöntemine gör iş gören) * **sunetkerê** fenî fennî sünnetçi
fenîk *n* fenik (Alman markının yüzde biri)
fenok *nd/nt* **1.** düzenbaz, hilikâr, oyunbaz **2.** kurnaz
fenokî **1.** düzenbazlık, hilikârlık, oyunbazlık **2.** kurnazlık ~ **kirin 1)** düzenbazlık yapmak **2)** kurnazlık yapmak
fenol *m* fenol, asit fenik
fenomen *m* **1.** fenomen, olay, olgu **2.** *fel* fenomen, görüngü
fenomenîzm *fel/m* fenomonizm, görüngücülük, olaycılık
fenomenolojî *fel/m* fenomoloji, görüngü bilimi, olay bilimi
fenomenolojîst *nd/nt* fenomolojist, olay bilimci
fentezî *m* **1.** fantazi (sonsız, sınırsız hayal) **2.** fantazi (değişik heves, değişik beğeni, değişik düşünüş) **3.** *rd* fantazi (süslü ve türü değişik olan) * **qumaşê fentezî** fantezi kumaş **4.** fantazi (serbest biçimli beste veya şarkı)
fenûfol *nd* dolab, oyun, hile, desise
fen û fût *nd* alevere dalevere, dolab, desise, hile, oyun
fenvan *rd* fenci
fenzanî *m* teknoloji
feodal *nd/nt* **1.** feodal, derebeyi **2.** *rd* feodal
feodalîte *dîr/m* feodalite, derebeylik
feodalîzm *m* feodalizm
feodaltî *m* feodallık
feq (I) *bnr* felq bir bütünün yarısı
feq (II) *m* fak, tuzak ~ **vegirtin** tuzak kurmak
feqandin *m* kırıp ikiye ayırma
feqandin *l/gh* kırıp ikiye ayırmak
feqe *bnr* feqî
feqebombe *m* bubi (tuzağı)
feqet *g* **1.** fakat (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * **xwarin hindik e, feqet bitehm e** yemek az, ama lezetli **2.** fakat (u-yarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, feqet ez dê ne li malê bim** yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım **3.** fakat (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm, fakat poşman im** ben bu işe karıştım, ama pişmanım
feqizandin *m* sıvıştırma
feqizandin *l/gh* sıvıştırmak
feqizîn *m* sıvışma
feqizîn *l/ngh* sıvışmak
feqî *n* softa, talebe (medrese öğrencisi)
feqîn *m* kırılıp ikiye ayrılma (veya bölünme)
feqîn *l/ngh* kırılıp ikiye ayrılmak (veya bölünmek)
feqîr *rd/nd* **1.** fakir, yoksul **2.** fakir (nesneler için; olınası gerekenden az) * **navmala wan feqîr bû** evlerinin içi fakirdi **3.** *mec* fakir (alçak gönüllülük için birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez feqîrê Xwedê do hatim mala we jî, min hûn nedîtin** fakir dün evinize geldimsede bulamadım **4.** *mec* uslu, uysal **5.** *mec* zavallı, mazlum **6.** Yezidilikte en alt kademedeki kimse **7.** fakir (Hindistan'da yokluğa, eziyete kendini alıştırmış derviş) **6.** fakir (yetersiz) **zimanekî feqîr** fakir bir dil ~ **têr kirin** aç doyurmak ~**ê ku naqedîne** fırsat yoksulu ~**ê Xwedê** Allahın adamı
feqîr bûn *l/ngh* fakirleşmek, yoksullaşmak
feqîrbûn *m* **1.** fakirleşme, yoksullaşma **2.** fakirlik, yoksulluk **3.** *mec* uysallık **4.** *mec* zavallılık
feqîrbûyîn *m* fakirleşme, yoksullaşma
feqîrî *m* **1.** fakirlik, yoksulluk **2.** *mec* uysallık, sessiz olma, uysal olma durumu **3.** fakırlık (yetersizlik) * **feqîriya ziman** dilin fakirliği ~ **kişandin** sefalet çekmek ~ **pê nekarîn** sırtı yere gelmemek ~ **zingara dilê mêran e** fakirlik dediğin nedir ki, elin kiridir
feqîrkirin *m* fakirleştirme, yoksullaştırma
feqîr kirin *l/gh* fakirleştirmek, yoksullaştırmak
feqîrok (I) *nd/rd* **1.** fukara, yoksul **2.** *mec* dilenci **3.** uysal, sessiz, kendi halinde **4.** zavallı ~**ê ber derê camiyan** Medine dilencisi
feqîrok (II) *bot/m* mantar
feqîrokî *rd/h* **1.** fakirce **2.** usluca **3.** zavalıca, acınacak durumda olan
feqîrokîtî *m* **1.** fukaralık, yoksulluk **2.** *mec* dilencilik **3.** uysallık **4.** zavallılık
feqîrtî *m* fakirlik, yoksulluk
feqîrxane *m* fakirhane
feqîtî *m* softalık, talebelik
fer (I) *ant/biy* yumurtalık

fer (II) *m* **1.** fer (gözde canlılık) **2.** *rd* parıldayan
fer (III) *m* **1.** tek (birbirini tamamlayan veya aynı türden olan nesnelerden her biri) * **fera sola min nîn e** ayakkabımın teki yok **2.** değirmen taşının teki **3.** *mat/rd* tek (iki ile bölünmeyen sayı)
fer (IV) *m* güç, takat ~ **û tab** güç takat
fer, fera *nd* kab kacak
fera *m* kriz, geçici baygınlık
ferafol *n* kap kacak
ferahî *m* **1.** ferahî (polis ve inzibat görevlilerinin boyunlarına taktıkları ayça biçiminde üstü yazılı metal arma) **2.** ferahî (feslerin tepesine püskülü tutturmak için takılan metal tepelik) **3.** ferahî, tepelik (kadın kofilerinin tepelerine takılan gümüş veya altından süs)
feramoş *rd* **1.** ihmal edilmiş, boşlanmış olan **2.** *nd* iptal
feramoşbûn *m* **1.** ihmal edilme, savsaklanma **2.** dağılma **3.** feshedilme, iptal olma
feramoş bûn *l/ngh* **1.** ihmal edilmek, savsaklanmak **2.** dağılmak **3.** feshedilmek, iptal olmak
feramoşkar *rd/nt* **1.** ihmalkâr **2.** sakar (kimse)
feramoşkarî *m* **1.** ihmalkârlık **2.** sakarlık
feramoşkirin *m* **1.** ihmal etme, savsaklama, boşlama **2.** dağıtma **3.** feshetme, iptal etme
feramoş kirin *l/gh* **1.** ihmal etmek, savsaklamak, boşlamak **2.** dağıtmak **3.** feshetmek, iptal etmek
feramûş *bnr* feramoş
ferandin *m* bayıltma, kendinden geçirme
ferandin *l/gh* bayıltmak, kendinden geçirmek
feraq *bnr* firaq
feraqetî *bnr* firîqetî
ferar *nd* yaylacı araç gereci
feraset *m* **1.** feraset, anlayış **2.** *fel* feraset, sezgi
ferasetî *rd* sezgisel
ferasetparêz *fel/nd* sezgici
ferasetparêzî *fel/m* sezgicilik
feraş *nd/nt* **1.** ferraş, hizmet gören **2.** hademe **3.** sergi **4.** yatak, kilim
feraşî *m* hademelik
feraşîn *m* **1.** sayfiye **2.** seher yeli
feraşkirin *m* sergileme
feraş kirin *l/gh* sergilemek
feraşkirî *rd* sergilenmiş olan
feraşo *nd/nt* **1.** bulaşıkçı **2.** *n* bulaşık bezi
feraşotî *m* bulaşıkçılık
ferax *bnr* firaq
feraza *h* faraza * **feraza ku haya we jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihizirin?** faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz?
feraziye *m* faraziye, hipotez, var sayım
feraziyeyî *rd* var sayımlı
ferazî *rd* farazî, hipotetik, var sayımsal
ferc *m* seyir, seyretme, izleme * **were ferca van delalan** bu güzelleri izlemeye gel
ferd (I) *n* yükte iki çuvaldan her biri
ferd (II) *n* **1.** fert, birey (kendine özgü niteliklerini yetirmeden, bölünmeyen varlık) **2.** *man* fert, birey (bir türün kapsamı içene giren varlık) **3.** *sos* fert, birey (toplumları oluşturan insanların her biri) **4.** *psî* fert, birey (kendine özgü ayırıcı özelikleri olan)
ferdik *n* seklem (kıl veya yünden dokunmuş çuval)
ferdiyet *sos/fel m* ferdiyet, bireylik
ferdiyî *rd* bireysel
ferdiyî bûn *l/ngh* bireysellermek
ferdiyîbûn *fel/m* bireysellerme
ferdiyîkirin *fel/m* bireyselleştirme
ferdiyî kirin *l/gh* bireyselleştirmek
ferdî *rd* ferdî, bireysel
ferdîbûn *fel/m* bireyleşme
ferdî bûn *l/ngh* bireyleşmek
ferdîbûyî *rd* bireyleşmiş olan
ferdîbûyîn *m* bireyleşme
ferdî kirin *l/gh* bireyleştirmek
ferdîkirin *fel/m* bireyleştirme
ferdîkirî *rd* bireyleştirilmiş olan
ferdîtî *sos/fel m* ferdiyet, bireylik
ferdparêz *fel/nd* ferdiyetçi, bireyci, individüalist
ferdparêzî *sos/fel* ferdiyetçilik, bireycilik, individüalizm
fere *n* kab kacak ~ **û fol** kap kacak
ferec *m* ferec, darlıktan, sıkıntıdan kurtulma.
ferefolk *n* kab kacak
ferefûrî *bnr* ferfûrî
feremûş *bnr* feramoş
ferenc *n* keçe
ferencî *n* kepenek (keçeden çoban üstlüğü)
feres *zo/n* **1.** at **2.** at (satranç)
fereş *m* faraş
fereşong *n* **1.** bulaşık bezi **2.** tutak, mutfak tutağı
ferewar *rd* kudretli, takatlı
feraxet *m* feragat
feraxetkirin *m* feragat etme, vazgeçme
feraxet kirin *l/gh* feragat etmek, vazgeçmek
ferexur *rd* obur
ferexurbûn *m* oburlaşma
ferexur bûn *l/ngh* oburlaşmak
ferexurbûyîn *m* oburlaşma
ferexurî *m* oburluk
ferezend *bnr* firsend
ferezîn *bnr* ferzîn
ferês *rd* ince, zarif (düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan)
ferfitandin *m* çırpındırma
ferfitandin *l/gh* çırpındırmak
ferfitîn *m* çırpınma, çırpınış
ferfitîn *l/ngh* çırpınmak (kaslar birdenbire kendiliğinden ve düzensiz bir biçimde kımıldanmak)

ferfî *n* kas
ferfot *rd* 1. göçkün (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) 2. bunak
ferfotî *m* 1. göçkünlük 2. bunaklık
ferfûr *m* 1. porselen 2. çok değerli kadeh
ferfûrfiroş *nd/nt* porselenci (satan kimse)
ferfûrî *m* 1. porselen 2. *rd* porselenden yapılma * **fincanê ferfûrî** fağfurî fıncan
ferfûrker *nd/nt* porselenci (imal eden)
ferfût *bnr* ferfot
ferfûtî *bnr* ferfotî
ferheng *m* 1. bilgi 2. sözlük, lügat 3. kültür **~a ansîklopedîk** ansiklopedik sözlük
ferhenga destan *nd* cep sözlüğü
ferhengçe *m* lügatçe
ferhengçêker *nd/nt* sözlükçü
ferhengçêkerî *m* sözlükçülük
ferhengdaner *nd/nt* sözlükçü, sözlük yazarı
ferhengdanerî *m* sözlükçülük, sözlük yazarlığı
ferhengdanîn *m* sözlükçülük, sözlük yapma
ferhengî *rd* 1. sözlüksel 2. kültürel
ferhengnas *nd/nt* sözlük bilimci, leksilog
ferhengnasî *m* sözlük bilimi, leksikoji
ferhengnivîs *nd/nt* sözlükçü, leksikograf
ferhengnivîsî *m* sözlükçülük
ferhengnivîsîn *m* leksikografi
ferhengok *m* 1. sözlükçe, lügatçe, vokabüler 2. cep sözlüğü
ferhengvan *bnr* ferhengdaner
ferhengzan *nd/nt* sözlük bilimci
ferhengzanî *m* sözlük bilimi
fericandin *m* bakma, seyretmek, izleme
fericandin *l/gh* bakmak, seyretmek, izlemek
fericîn *m* bakılmak, seyredilmek
fericîn *l/ngh* bakılmak, seyredilmek
feridandin *l/gh* ufalamak
feridandin *m* ufalama
feridîn *m* ufalanma
feridîn *l/ngh* ufalanınak
ferihandin *m* ürkütme
ferihandin *l/gh* ürkütmek
ferihîn *m* ürkme
ferihîn *l/ngh* ürkmek
ferikan (I) *m* 1. sindirme, yaranma 2. özümlenme, özümsenme 3. *biy* özümleme
ferikan (II) *m* dağıtma
ferikandin (I) *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme (yemek sindirme) 2. özümleme, özümseme
ferikandin (II) *m* dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma)
ferikandin (I) *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek (yemek sindirmek) 2. özümlemek, özümsemek
ferikandin (II) *l/gh* dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak)
ferikandî *rd* dağıtılmış olan
ferikî (I) *rd* sindirilmi, hazmedilmiş
ferikî (II) *rd* dağılmış olan
ferikîn (I) *m* 1. sindirilme, hazmedilme 2. yaranma 3. özümlenme, özümsenme
ferikîn (II) *m* 1. dağılma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) 2. dağılma (parçalanarak yayılma, ufalanma) 3. darmadağın olma
ferikîn (III) *m* doğurma (kısrak için)
ferikîn (I) *l/ngh* 1. sindirilmek, hazmedilmek 2. yaranmak 3. özümlenmek, özümsenmek
ferikîn (II) *l/ngh* 1. dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **dîlan ferikî** düğün dağıldı * **mêr ferikîn aliyê dîwanê** erkekler divan tarafına dağıldılar 2. dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) 3. darmadağın olmak
ferikîn (III) *l/ngh* doğurmak (kısrak için)
feriqandin *bnr* ferikandin (II)
feriqîn *bnr* ferikîn (II)
ferisan *m* 1. bozma 2. yıkma
ferisandin (I) *m* 1. bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) 2. yıkmak
ferisandin (II) *m* çözme , halletme (sorun vb. şeyleri halletme)
ferisandin (I) *l/gh* 1. bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirmek) 2. yıkmak
ferisandin (II) *l/gh* çözmek, halletmek (sorun vb. şeyleri halletmek)
ferisandî *rd* 1. bozuk, bozulmuş olan 2. yıkık
ferisîn (I) *m* 1. bozulma 2. yıkılma
ferisîn (II) *m* çözülme, halolma
ferisîn (I) *l/ngh* 1. bozulmak 2. yıkılmak
ferisîn (II) *l/ngh* çözülmek, halolmak
ferişandin (I) *m* boğma
ferişandin (II) *m* sergileme
ferişandin (I) *l/gh* boğmak
ferişandin (II) *l/gh* sergilemek
ferişandî (I) *rd* boğuk, boğulmuş olan
ferişandî (II) *rd* sergilenmiş olan
ferişîn (I) *m* boğulma
ferişîn (II) *m* sergilenme
ferişîn (I) *l/ngh* boğulmak
ferişîn (II) *l/ngh* sergilenmek
ferixandin *m* aksırtma (köpekler için)
ferixandin *l/gh* aksırtmak (köpekler için)
ferixîn *m* aksırma (köpekler için)
ferixîn *l/ngh* aksırmak (köpekler için)
ferîbot *m* feribot, araba vapuru
ferîç *n* 1. lâta, kalas 2. kesit (bir şey uzunamasına kesildiğinde ortaya çıkan yüzey)
ferîk (I) ferik, tüm general veya korgeneral
ferîk (II) *n* 1. genç horoz 2. *rd* baliğ
ferîkbûn *m* baliğ olma, bulûğa erme
ferîk bûn *l/ngh* baliğ olmak, bulûğa ermek
ferîkbûyîn *m* baliğ oluş, bulûğa eriş
ferîktî *m* feriklik, tümgenerallık veya korgenerallık

ferîş *m* başkesit
ferît *rd* emsalsız
ferkar *m* emir, buyruk
ferker *m* sure (Kur'an suresi)
ferm *m* komut
ferma (I) *rd* buyuran, hükmeden
ferma (II) *rd* resmi
fermalû *rd* fermanlı, fermanı çıkmış olan kimse
ferman (I) *m* 1. ferman, buyruk, emir * **hema car caran li min difetilî û dipirsî ka fermaneke min heye an na** ikide bir bana dönüp benden bir emrim olup olmadığını soruyordu 2. ferman, yarlık, buyrultu (yazılı buyruk) 3. komut 4. egemenlik * **ez di bin fermana wî de najîm** onun egemenliğinde yaşamam 5. ölüm emri, ölüm fermanı, kıyım emri, katliam * **fermana me rabûye** ölüm emrimiz çıkmış ~ **bike** buyur (söyleyiniz, emrediniz anlamında) ~ **dan** 1) emir vermek 2) komut vermek ~ **derxistin** ferman çıkarmak ~ **jê stendin** (an jî **girtin**) emir almak ~ **kirin** emir verilmek, ferman çıkarmak ~ **lê hatın kirin** buyrulmak ~ **rakirin** kıyım yapmak ~**a dayînê** ödeme emri, verile buyruğu ~**a (yekî) hatin** ölüm fermanı gelmek ~**a (yekî) kirin stûyê (wî)** ölümüne karar vermek ~**a lêgerînê** *hiq* arama emri, araştırma emri ~**a mirinê** ölüm fermanı ölüm fermanı gelmiş ~**a nivîskî** yazılı emir ~**a (yekî) rabûn** 1) kökü kazılmak 2) ölüm fermanı çıkmak, ölüm fermanı gelmek * **fermana wî rabûye** ölüm fermanı gelmiş ~**a (yekî) rakirin** 1) kökünü kurutmak, kökünü kazmak, köküne kibrit suyu dökmek 2) sürgün etmek 3) (birinin) ölüm fermanını çıkarmak ~**a sehîkirinê** *hiq* arama emri ~**a serê (yekî) rakirin** ölüm fermanını çıkarmak ~**a xenaqê** ölüm cezası (asarak idam etme)
ferman (II) *m* fermuar, carcur
fermanbar *rd* komuta edilebilir
fermanber *nd/nt* 1. memur 2. emirber, emir eri 3. buyruk götürücüsü ~**ê gelemperî** kamu personeli ~**ê kadastroyê** kadastro memuru
fermanberî *m* 1. memurluk 2. emirberlik
fermanbidest *rd* yetkili
fermandan *m* emir verme
ferman dan *l/gh* emir vermek
fermandayîn *m* emir veriş
fermandar *nd/nt* 1. komutan, kumandan 2. komuta eden, emreden 3. âmir, buyrukçu, emreden kimse 4. hükümdar ~**ê segvanan** *nd* sekbanbaşı ~**ên hêzan** kuvvet komutanları
fermandarî *m* 1. komutanlık, kumandanlık 2. âmirlik 3. hükümdarlık
fermande *nd/nt* 1. komutan 2. *m* kumanda, komuta
fermander *nd/nt* 1. komutan 2. buyrukçu
fermanderî *m* 1. komutanlık 2. buyrukçuluk
fermandetî *m* 1. komutanlık 2. *lşk* komuta ~ **hildan dest xwe** komutayı ele almak ~ **kirin** komuta etmek
fermandêr *bnr* fermander
fermandin *m* buyurma
fermandin *l/gh* 1. buyurmak * **bifermîne ku careke din dereng neyê** ona buyur da bir daha geç gelmesin 2. buyurmak (söylemek, demek, düşüncesini bildirmek) * **we tiştek fermand** bir şey mi buyurdunuz
fermanferma *rd* hükümran, hükmü geçen
fermangeh *m* 1. yazıhane, ofis 2. devlet dairesi
fermangelî *m* demokrasi
germangir *nd/nt* memur
germangirî *m* memurluk
fermanî *rd* fermanlı, ölüm fermanı çıkmış kimse
fermanker *rd* buyrukçu, emreden kimse
fermankirin *m* buyurma, emretme
ferman kirin *l/gh* 1. buyurmak, emretmek, emreylemek * **ferman bike ku careke din dereng neyê** ona buyur da bir daha geç gelmesin 2. buyurmak (söylemek, demek, düşüncesini bildirmek) * **we tiştek fermand** bir şey mi buyurdunuz
fermanname *m* emirname (emir belgesi)
fermanname *m* 1. emirname, yazılı buyruk, emir, * **fermannameya tayînkirinê hîna derneketiye** atama emri hâlâ çıkmadı 2. talimatname
fermanrabûn *m* ölüm emri çıkma
ferman rabûn *l/gh* ölüm emri çıkmak
fermanrakirin *m* 1. ölüm emrini çıkarma 2. kıyım yapma
fermanrakirin *l/gh* 1. ölüm emrini çıkarmak 2. kıyım yapmak
fermanrew *n* emir buyurucu, hükümdar
fermanrewa *rd* hükümran, hükmü geçen
fermanrewan *n* hükümdar, emir
fermanrewanî *m* hükümdarlık
fermanrewantî *m* hükümdarlık
fermanrewatî *m* 1. hükümranlık 2. hükmetme, tahakküm ~ **kirin** hükmetmek, tahakküm etmek
fermanrewatîkirin *m* hükmetme
fermanrewatî kirin *l/gh* hükmetmek
fermanrewayî *m* hükümranlık
fermanşikên *rd* asi, buyruğa uymayankimse
fermanşikênî *m* isyan, başkaldırı ~ **kirin** isyan etmek
fermason *nd/nt* 1. farmason 2. *mec* dinsiz, imansız 3. *mec* yaman
fermasonî *m* 1. farmasonluk 2. *mec* dinsizlik, imansızlık
fermiyet *m* resmiyet
fermiyûm *kîm/m* (fızikçi Fermi'nin adından) fermiyum (kısaltması Fm)
fermî *rd* 1. resmî (devlete ait, devletle ilgili, devletin olan) 2. resmî (devletin öngördüğü

yöntemlere uyun olarak yapılan)
fermîkirin *m* resmîleştirme
fermî kirin *l/gh* resmîleştirmek
fermîkirî *rd* resmîleştirilmiş
fermîn *m*buyurma (gelme, geçme, gitme, girme)
fermîn *l/ngh* buyurmak (gelmek, geçmek, gitmek, girmek) * **hûn nafermin hundirû?** içeri buyurmaz mısınız?
fermîtî *m* resmîlik
fermo *b* **1.** buyur, buyurunuz **2.** buyur ('anlamadım, sözünüzü tekrarlar mısınız' anlamında) ~ **kirin** buyur etmek
fermode *bnr* fermande
fermokirin *m* buyurma
fermo kirin *l/gh* buyurmak
fermonde *bnr* fermande
fermondetî *bnr* fermandetî
fermuar *m* fermuar, carcur
fermûde *bnr* fermande
fermûnde *bnr* fermande
fermwer *rd* resmî olan kimse
ferq *m* **1.** fark, ayrım, başkalık **2.** *man* fark, ayrım (cins ve türleri birbirinden ayıran özelik) ~ **kirin** fark etmek, ayırt etmek **3.** rastık ~ **nake** fark etmez ~ **xistin (....)** fark gözetmek ~**a jimaran** sayı farkı
ferqa hevpar *mat* ortak fark
ferqaz *m* **1.** atlama adımı **2.** adım (ölçü birimi, koşarak adım)
ferqdar *rd* farklı, ayrımlı
ferqdarî *m* farklılık, ayrımlılık
ferqijandin *m* fırlatma
ferqijandin *l/gh* fırlatmak
ferqijîn *m* fırlama
ferqijîn *l/ngh* fırlamak
ferqiyet *m* farkiyet, farklılık, başkalık
ferqizandin *m* **1.** ayırtma, koparma **2.** fırlatma **3.** fışkırtma **4.** burkmak
ferqizandin *l/gh* **1.** ayırtmak, koparmak **2.** fırlatmak **3.** fışkırtmak **4.** burkmak
ferqizî *rd* **1.** ayrılmış **2.** fırlamış **2.** burkuk, burkulmuş **4.** kaçık (bir yana kaçmış, kaymış)
ferqizîn *m* **1.** ayrılma, kopma **2.** fırlama **3.** fışkırma, -den kurtulma **4.** burkulma (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönme) **5.** kaçma
ferqizîn *l/ngh* **1.** ayrılmak, kopmak **2.** fırlamak, -den kurtulmak * **çavên wê ji hêlîna wê ferqizîbûn** gözleri yuvalarından fırlamıştı * **ji dafê ferqizî** tuzaktan kurtuldu **3.** fışkırmak **4.** burkulmak (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönmek) **5.** kaçmak
ferqizîbûn *m* **1.** burkukluk **2.** kaçıklık
ferqî *m* ayırım ~ **ketin (tiştekî)** fark etmek (değişmek, başkalaşmak) ~ **kirin** ayırım yapmak ~ **kirin nava (...)** ayrı seçi yapmak ~ **xistin nava (...)** fark gözetmek, ayırmak * **ez ferqiyê naxim nava zarokên xwe** çocuklarımı birbirinden ayırmam
ferqînî *m* fark, ayırım
ferqkirin *m* **1.** ayrımsama **2.** fark etme
ferq kirin *l/gh* **1.** ayrımsamak **2.** fark etmek
ferqûsk *m* kuş sapanı
fersande *rd* harab, viran
fersandin *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** bozmak
fersandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** bozmak
fersandî *rd* **1.** yıkık **2.** bozuk
fersax *m* fersah
fersend *m* fırsat ~ **dan** fırsat vermek ~ **dan (yekî)** (birine) fırsat vermek (veya tanımak), fırsat sağlamak ~ **her gav nakeve bara xwe** her zaman fırsat doğmaz ~ **her gav nakeve dest** fırsat her zaman ele geçmez, her zaman fırsat doğmaz ~ **ji dest xwe berdan** fırsatı kaçırmak ~ **pê ketin** fırsatını bulmak, fırsatını yakalamak ~**a xwe dîtin** fırsat bulmak ~**a (yekî) çêbûn** fırsat bulmak ~**a (yekî) ketinê** fırsat düşmek (çıkmak) ~**a (yekî) tune ye ku serê xwe bixurîne** başını kaşımaya vakti olmamak (veya başını kaşıyacak vakti olmamak)
ferseng *m* fersah
fersex *bnr* fersax
ferş (I) *jeo/n* **1.** kayaç **2.** kapaklık, kapak taşı (lâğım, su yol vb. in üzerini kapamak için)
ferş (II) *m* yaygı
ferşan *m* yassı taşların çokça bulunduğu yer
ferşbûn *m* mahcup olma
ferş bûn *l/ngh* mahcup olmak
ferşik (I) *n* **1.** küçük yassı taş **2.** sel
ferşik (II) *n* yeni doğmuş kuzu veya oğlak midesinden alınan mayalık süt, peynir mayası
ferşîn küçük yassı taş
ferşkirin *m* mahcup etme
ferş kirin *l/gh* mahcup etmek
ferûc *bnr* ferûçk
ferûçk *m* piliç (tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk)
ferûtab *m* güç, takat
fer û fol *m* kap kacak
ferwar (I) *m* yazlık ev
ferwar (II) *m* **1.** emir, buyruk **2.** komut **3.** hüküm, nüfuz, hakimiyet **4.** *rd* hükümran, egemen
ferwarî *m* hükümet
ferwer *m* **1.** hüküm, nüfuz, hakimiyet **2.** *rd* hükümran, egemen
ferweran *rd* hükümran, hakim, egemen
ferweranî *m* hükümranlık, hakimiyet
ferwerdar *n* hükümran, hakim, egemen,
ferwerdarî *m* hükümranlık, hakimiyet
ferwerde *nd/nt* hakem, yargıcı
ferwerdetî *m* hakemlik, yargıcılık
ferwerî *m* **1.** hüküm, hükmetme, tahakküm **2.** hakimiyet ~ **kirin hükmetmek, tahakküm** etmek
ferwermend *n* hükümdar

ferwermendî *m* hükümdarlık
ferx *nd/nt* 1. yavru * **ferxên kewan** keklik yavruları 2. evlât, oğul * **ferxê mala Remo ye** Romogillerin evlâdıdır 3. *n* ferik, piliç (horozun küçüğü, erginleşmemiş horoz)
ferxende *rd* ferhunde, kutlu ~ **bûn** kutlu olmak ~ **kirin** kutlu etmek
ferxik *nd/nt* 1. yavru * **ferxikên maran** yılan yavrusu * **ferxika şevşevokê** yarasa yavrusu 2. ferik, piliç ~**ên maran bêjehr nabin** insanlar atalarına çeker
ferxsînî *m* orta boy tepsi
ferxunde *rd* ferhunde, kutlu
feryad *m* feryat ~ **û fîxan** feryat figan
ferz (I) *n* ferz, vezir (satrançta önemce ikinci gelen taş)
ferz (II) *m* 1. farz (Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan) 2. farz (yapmak zorunda kalınan şey) * **li ser me bû ferz ku em kutayî bi vî karî bînin** işe son vermek bize farz oldu ~ **bikin** (an jî **bikim)** tutalım kı, sayalım ki, farz edelim ki, farzımuhal * **em ferz bikin ku roj careke din hilneyê, dê li dinyayê çi biqewimin?** farzımuhal güneş bir daha doğmasa, dünyada neler olur? ~ **bûn** farz olunmak ~ **kirin** farz etmek ~**ek nimêja (yekî) bi serê (wî) bûn** namazında niyazında olmak ~**ê mîsal** farzı misal
ferzan *nd/nt* bilgin, bilge
ferzane *nd/nt* bilgin, bilgiç
ferzanetî *m* bilginlik, bilgiçlik
ferzbûn *m* farzolma
ferzbûn *l/ngh* farzolmak
ferzend *n* pazulardan biri
ferzende *n* oğul, erkek evlât
ferzîn *n* ferz, vezir (satranç oyununda)
ferzîne *h* mutlak
ferzkirin *m* farzetme, saymak, var sayma
ferz kirin *l/gh* farzetmek, var saymak, tutmak * **em ferz bikin sûcê te di vê de tune...** tutalım ki senin bunda suçun yok
ferzone *n* çiftçi
fes (Fas şehrinin adından) *n* fes
fesad *nd/rd* fesat, fesatçı, ara bozucu, karıştırıcı ~**ê dijwar** fitne fücur
fesadî *m* fesatlık, fesatçılık, ara bozuculuk, karıştırıcılık * **kesên ku dixwazin fesadiyê bikin hene** fesad çıkarmak istiyenler var ~ **bi (te) neketiye** fesatlık sana kalmamış, sen kendi işine bak ~ **kirin 1)** fesat karıştırmak (veya çıkarmak) **2)** fesada vermek ~ **kirin nava (wan)** fitne sokmak ~**ya (yekî) kirin** fıtnelemek, kovlamak, çekiştirmek
fesadkar *nd/nt* fesatçı
fesadkarî *m* fesatçılık
fesadker *nd/nt* fesatçı
fesadkerî *m* fesatçılık
fesal (I) *m* 1. biçki 2. biçim, şekil 3. tarz, üslûp, usul
fesal (II) *m* 1. ihtiyat 2. ölçü, kiyas 3. görüş (fikir)
fesal (III) *m* fırsat
fesal (IV) *rd* uygun * **her tişt bi fesal bikin** her şeyi uygun yapın ~ **bûn** uygun hale gelmek * **xanî ji bikaraninê re bi fesal bû** ev kullanmaya uygun hale geldi
fesaldan *m* biçimlendirme
fesal dan *l/gh* biçimlendirmek
fesaldayîn *m* biçimlendiriş, biçimlendirme
fesalgirtin *m* biçimlenme
fesal girtin *l/gh* biçimlenmek
fesalgirtî *rd* biçimlenmiş olan
fesalî *rd* biçimsel
fesalîtî *m* biçimsellik
fesalker *nd/nt* ölçücü
fesane *m* 1. efsane 2. hikaye, öykü, masal
fesaxet *m* fesahat
fesdank *m* feslik
fesed *bnr* fesat
fesfiroş *nd/nt* fesçi (satan kimse)
fesik *n* fes (yünden basit erkek başlığı)
fesil *m* barıştırma, uzlaştırma
fesilandin (I) *m* biçme, biçki yapma
fesilandin (II) *m* seçme (ne olduğunu anlama, fark etme)
fesilandin (I) *l/gh* biçki yapmak, biçmek (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek)
fesilandin (II) *l/gh* seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek) * **min yê li dûr nefesiland** uzaktakini seçemedim
fesilandî *rd* biçilmiş, biçki yapılmış olan
fesilkirin *m* barıştırma, uzlaştırma
fesil kirin *l/gh* barıştırmak, uzlaştırmak
fesixandin *m* 1. açılmasına, patlatılmasına neden olma (yırtılmasına sebep olma) 2. açılmasını sağlamk (konca gibi)
fesixandin *l/gh* 1. açılmasına, patlatilmasına neden olmak (yırtılmasına sebep olmak) 2. açılmasını sağlamak (konca gibi)
fesixîn *m* 1. açılma, atma, patlama (yırtılıp açılma) 2. sağılma, sağılış 3. açılma, patlama (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme)
fesixîn *l/ngh* 1. açılmak, atmak, patlamak (yırtılıp açılmak) * **serçokên şalê min fesixîne** pantolonumun dizleri açılmış (veya patlamış) 2. sağılmak (kumaşın bir yerinde ip çıkarak sökülmesi) * **kilîm fesixî** kilim sağıldı 3. açılmak, patlamak (görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek) * **bûtik fesixîn** tomurcuklar patladı
fesîh *rd* fasih, sarahat (anlatış için; açık ve düzgün) 2. fasih (açık ve düzgün konuşma yeteneği olan) 3. açık, anlaşılır (kolay anlaşılır, vazıh) * **gotina fesîh** açık söz 4. net (iyi duyulan ses) ~ **axaftin** (an jî **xeber dan)**

çıtır çıtır konuşmak ~ **bûn** 1) fasih olmak, anlaşılır olmak **2.** billûrlaşmak, netlik kazanmak
fesîhî *wj/m* **1.** yalınlık **2.** netlik (ses için)
fesker *nd/nt* fesçi
fesl (I) *bnr* biesl û fesl
fesl (II) *m* **1.** fasl, ayrılma, ayrılık **2.** bölüm (bir kitabın bölümlerinden her biri) **3.** mevsim
fesq *m* fesholma
fesqbûn *m* fesih
fesq bûn *l/ngh* fesh olmak
festîval *m* **1.** festival (dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi) **2.** *sn/şn* festival (belli bir sanat dalında oyun ve filimlerin sunulması ve gösterilmesi sonunda ödül veya derece verilmesi biçiminde düzenlenen ulusal veya uluslararası gösteri dizisi, şenlik) **3.** festival (bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik) * **festîvala zebeşan** karpuz festivalı **~a fîlman** film festivalı
fesx *m* **1.** fesih (verilmiş bir yargıyı bozma, kaldırma) **2.** fesih (dağıtma) * **fesxkirina parlementoyê** farlamentonun feshi
fesxbûn *m* fesh olma, bozulma, infisah
fesx bûn *l/ngh* fesholmak, bozulmak
fesxbûyî *rd* münfesih, fesh olmuş olan
fesxkirin *m* feshetme, bozma
fesx kirin *l/gh* feshetmek, bozmak (geçersiz duruma getirmek)
fesxkirî *rd* mefsuh, feshedilmiş, bozulmuş olan
feşandin *m* **1.** saçma, serpme, dağıtma **2.** yayma, yaygınlaştırma (bir düşünceyi, bir ürünü her tarafa dağıtma)
feşandin *l/gh* **1.** saçmak, serpmek, dağıtmak **2.** yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşünceyi, bir ürünü her tarafa dağıtmak)
feşartek *rd* savurgan, tutumsuz
feşartekî *m* savurganlık, tutumsuzluk
feşartin (I) *m* israf etme
feşartin (II) *m* yayma, yaygınlaştırma, intişar
feşartin (I) *l/gh* israf etmek
feşartin (II) *l/gh* yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşünceyi, bir ürünü her tarafa dağıtmak)
feşikandin *m* engelleme
feşikandin *l/gh* engellemek
feşikîn *m* engellenme
feşikîn *l/ngh* engellenmek
feşil *m* **1.** dağılma **2.** yıkılma
feşilan *m* **1.** dağıtma **2.** feshetme **3.** tasfiye **4.** yıkım
feşilandin *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** darmadağın etme, bozguna uğratma **3.** feshetme **4.** tasfiye etme (bir ticari kuruluşu kapatma) **5.** yıkma
feşilandin *l/gh* **1.** dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) **2.** darmadağın etmek, bozguna uğratmak **3.** feshetmek **4.** tasfiye etmek (bir ticari kuruluşu kapatmak) **5.** yıkmak
feşilandî *rd* **1.** dağıtılmış **2.** feshedilmiş, mefsuh **3.** tasfiye edilmiş **4.** yıkılmış olan
feşilbûn *m* **1.** dağılma **2.** yıkılma
feşil bûn *l/ngh* **1.** dağılmak **2.** yıkılmak
feşilî *rd* **1.** dağılmış, dağınık **2.** mefsuh **3.** yıkılmış
feşilîn *m* **1.** dağılma, dağılış (parçalanarak yayılma, ufalanma) **2.** darmadağın olma, bozguna uğrama **3.** feshedilme **4.** tasfiye olma **5.** yıkılma, yıkılış
feşilîn *l/ngh* **1.** dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) **2.** darmadağın olmak, bozguna uğramak **3.** feshedilmek **4.** tasfiye olmak **5.** yıkılmak * **dîwar feşilî** duvar yıkıldı
feşilkirin *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** darmadağın etme **3.** tasfiye etme **4.** yıkma
feşil kirin *l/gh* **1.** dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) **2.** darmadağın etmek **3.** tasfiye etmek **4.** yıkmak
feşirandin *m* boğma
feşirandin *l/gh* boğmak
feşirîn *m* boğulma
feşirîn *l/ngh* boğulmak
feşîn *m* saçılma, dağılma
feşîn *l/ngh* saçılmak, dağılmak
feşk (I) *m* engel
feşk (II) *m* dağılma
feşkilandin *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** dağıtma, darmadağın etme **3.** dağıtmak, feshetme
feşkilandin *l/gh* **1.** dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) **2.** dağıtmak, darmadağın etmek **3.** dağıtmak, feshetmek
feşkilandî *rd* **1.** dağıtılmış olan **2.** feshedilmiş
feşkilî *rd* **1.** dağınık (düzeni bozuk, karışık) **2.** fesholunmuş
feşkilîn *m* **1.** dağılma (parçalanarak yayılma, ufalanma) **2.** dağılma **3.** dağılma, fesholunma
feşkilîn *l/ngh* **1.** dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) **2.** dağılmak * **şevbihêrk feşkilî** gece dağıldı **3.** dağılmak, fesholunmak
feşk lê ketin *l/bw* dağılmak, darmadağın olmak
feşortek *rd* savurgan, tutumsuz, müsrif
feşortekî *m* savurganlık, tutumsuzluk
fetan *rd* **1.** fettan, fitne koparıcı, kışkırtıcı **2.** fettan, gönül alıcı, çekici **3.** müdrik, kavrayan ~ **û fezûl** fettanlık
fetanî *m* **1.** fettanlık **2.** fettanlık, çekicilik

fetbaz *rd* fetbaz, hilekâr
fetbazî *m* fetbazlık, hilekârlık
fetele *m* mayasız hamur
feth *m* fetih
fetha *m* fetha (Arap gramerinde)
fethkirin *m* fethetme
feth kirin *l/gh* fethetmek
fethname *dîr/m* fetihname
fetihandin *m* fethetme
fetihandin *l/gh* fethetmek
fetil *m* **1.** dönüş **2.** döngü **3.** çeviriş **4.** dolam **5.** dönemeç ~ **û fitûl 1)** zikzak **2)** yan çizme ~ **û fitûl dan xwe 1)** zikzaklar çizmek **2)** yan çizmek
fetilan 1. döndürme **2.** çevirme
fetilandin *m* **1.** döndürme (dönmesini sağlama) **2.** çevirme (yolundan alı koymak, yoldan döndürme) **3.** çevirme, geri gönderme **4.** dolandırma **5.** dolaşma
fetilandin *l/gh* **1.** döndürmek (dönmesini sağlamak) **2.** çevirmek (yolundan alı koymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê fetilandin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü **3.** çevirmek, geri göndermek * **pereyên wî fetilandin** parasını çevirdi **4.** dolandırmak **5.** dolaşmak
fetilandî *rd* **1.** dönük * **pişta wê li min fetilandî bû** sırtı bana dönüktü çevrik **2.** çevrili, dönük **3.** dolanık
fetilîn *m* **1.** dönme, dönüş (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **2.** dönme (geri gelme, geri gitme) **3.** dönme (-e yönelme) **4.** dolanma (bir şeyin çevresinde dönme) **5.** dolaşma (gezinme, dönüp başka bir yönden gelme)
fetilîn *l/ngh* **1.** dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) **2.** dönmek (geri gelmek, geri gitmek) **3.** dönmek (-e yönelmek) **4.** dolanmak (bir şeyin çevresinde dönmek) * **dê ji par re lê bifetiliya û ji dûr ve derdor raçav bikira** arkadan dolanıp, uzaktan çevreyi gözetleyecekti **5.** dolaşmak (gezinmek, dönüp başka bir yönden gelmek) * **bifetile ji derê paş de bê** dolaş arka kapıdan gel
fetilok *m* **1.** dönemeç, viraj **2.** dolambaç **3.** kıvrıntı, kıvrım **4.** zikzak ~ ~ **1)** kıvrım kıvrım **2)** zikzak zikzak
fetiqandin *m* **1.** yarma **2.** çatlatma, patlatma ((görünür duruma getirme, ortaya çıkmasını sağlama) **3.** çatlatma (bit yumurtası gibi)
fetiqandin *l/gh* **1.** yarmak **2.** çatlatmak, patlatmak ((görünür duruma getirmek, ortaya çıkmasını sağlamak) **3.** çatlatmak (bit yumurtası gibi)
fetiqandî *rd* **1.** yarık **2.** çatlak, patlak
fetiqîn *m* **1.** yarılma **2.** açılma **3.** çatlama, patlama (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme) **4.** çatlama (bit yumurtaları için) **5.** pörtleme (meyvelerin içinin dışa doğru çıkma)
fetiqîn *l/ngh* **1.** yarılmak **2.** açılmak * **gul fetiqîne** güller açılmış **3.** çatlamak, patlamak (görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek) * **bûtik fetiqîn** tomurcuklar patladı **4.** çatlamak (bit yumurtaları için) **5.** pörtlemek (meyvelerin içinin dışa doğru çıkmak)
fetisan *m* boğma, boğuş
fetisandin *m* **1.** boğma (bir canlıyı soluk almasına engel olarak öldürme) **2.** boğma (el, ip, tel ve benzeri ile bir şeyi çepeçevre sıkma) **3.** boğma (fazla yakıt moturu çalışmaz duruma getirme)
fetisandin *l/gh* **1.** boğmak (bir canlıyı soluk almasına engel olarak öldürmek) **2.** boğmak (el, ip, tel ve benzeri ile bir şeyi çepeçevre sıkmak) **3.** boğmak (fazla yakıt moturu çalışmaz duruma getirmek)
fetisandî *rd* **1.** boğuk **2.** boğuk (ses) * **bi dengê xwe yê fetisandî dipeyîvî, lê hema bibêje kesê ku jê seh bikira, tune bû** boğuk sesiyle konuşuyordu, ama onu anlayan yok gibiydi
fetisî *rd* boğuk, boğulmuş olan
fetisîn *m* **1.** boğulma, boğuluş **2.** boğulma (havasızlıktan)
fetisîn *l/ngh* **1.** boğulmak **2.** boğulmak (havasızlıktan ölmek)
fetsîner *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) **2.** boğucu (solunumu güçleştiren)
fetisînok *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) **2.** boğucu (solunumu güçleştiren)
fetiskar *rd* boğucu
fetisok (I) *bot/m* gelinboğan (bir tür ahlat)
fetisok (II) *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) * **gaza fetisok** boğucu gaz **2.** boğucu (solunumu güçleştiren) **3.** bunaltıcı * **li der hewayeke fetisok heye** dışarda bunaltıcı bir hava var **4.** kısık (ses için) * **dengê fetisok** kısık ses
fetisokî *rd/h* **1.** boğuk, boğukça **2.** boğuk (ses), kısıkça
fetisokîbûn *m* boğuklaşma, kısılma (ses için)
fetisokî bûn *l/ngh* boğuklaşmak, kısılmak (ses için)
fetisokîtî *m* boğukluk, kısıklık
fetsonek *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) **2.** boğucu (solunumu güçleştiren)
fetisoyî *rd/h* **1.** boğucu, havasız **2.** boğuk, boğukça, kısıkça (ses)
fetisoyîbûn *m* boğuklaşma
fetisoyî bûn *l/ngh* boğuklaşmak
fetîl *m* yufka ekmek
fetîr *m* yufka * **fetîrê beqlewayê çêkirin** baklava açmak
fetîrvan *nd/nt* yufkacı
fetîrvanî *m* yufkacılık
fetîş *sos/nt* **1.** fetiş **2.** *mec* fetiş (tapınırcasına

sevilen şey veya kimse) **3.** fetiş (uğurlu sayılan şey)
fetîşîst *sos nd/rd* **1.** fetişist **2.** *psî* fetişist (fetişizme düşkün kimse)
fetîşîzm *m* **1.** fetişizm **2.** *sos* fetişizm (karşı cinsin giysi vb. şeyleriyle cinsi çoşku ve doygunluk sağlama)
fetkirîn *bnr* fedkirîn
fetl *m* **1.** dönüş, dönme **2.** döngü **3.** dolam * **ev leçek ancax du fetilan bê fetilîn** bu yazma ancak iki dolam dolanabilir **4.** dolam (miktar için) * **pênc fetl piştî** beş dolam kuşak **5.** *sp* dönüş (oyuncunun ayağını yerden kesmeden yaptığı dönme hareketi) **6.** *mat* dönme 8. *m* dönemeç, viraj **9.** *jeo* kıvrım ~ **dan** dönmek ~ **û fitûl 1)** zikzak **2)** yan çizme ~ **û fitûl dan xwe 1)** zikzaklar çizmek **2)** yan çizmek
fetlanek *m* **1.** dönemeç, viraj **2.** dolambaç
fetlanekî *rd/h* **1.** dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca **2.** *rd* dolambaçlı
fetlanok *m* **1.** dönemeç **2.** dolambaç **3.** zikzak
fetlanokî *rd* **1.** dönemeçli **2.** dolambaçlı **3.** zikzaklı
fetlek *m* **1.** dönemeç **2.** dolambaç **3.** kıvrım
fetlînok *m* **1.** dönemeç **2.** dolambaç
fetlok *m* **1.** dönemeç, viraj **2.** dolambaç **3.** kıvrıntı, kıvrım **4.** zikzak ~ ~ **1)** kıvrım kıvrım **2)** zikzak zikzak
fetloke *rd* **1.** dönemeçli **2.** dolambaçlı **3.** zikzaklı * **bi fetloke baz da** zikzaklı bir şekilde koştu
fetlokî *rd/h* **1.** dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca **2.** dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) **3.** *rd* kıvrımlı **4.** zikzaklı
fetlokîbûn *m* kıvrımlanma
fetlokî bûn *l/ngh* kıvrımlanmak
fetlonek *m* **1.** dönemeç **2.** dolambaç, kıvrıntı, kıvrım * **ji ber fetloneka rê zivirî** yolun kıvrıntısından döndü **3.** zikzak ~ **dan xwe** zikzak çizmek
fetlonekî *rd/h* **1.** dönemeçli, dönemeçlice, virajlı, virajlıca **2.** dolambaçlı, dolaşık (dolaşarak gidilen yol) * **wekî ku xuya dike ew der ne nêzik e, riya wê fetlonekî** ye orası göründüğü kadar yakın değil, yol dolaşıktır
fetlonekîbûn *m* **1.** dolaşıklaşma, kıvrımlaşma **2.** dolaşıklık
fetlonekî bûn *l/ngh* dolaşıklaşmak, kıvrımlaşmak
fetloqûno *rd/argo* **1.** ters, kıçın geri **2.** dönek
fetl û fût *n* düzen, oyun, desise, hile
fetq *bj/m* fıtık, kavlıç
fetqa zik *nd* karın çatlağı
fetqoyî *rd* fıtıklı, kavlıçlı
fetqoyîbûn *m* fıtık olma
fetqoyî bûn *l/ngh* fıtık olmak
fetrak *m* eyer arkasına takılan bir ip
fetret *m* **1.** fetret (iki peygamber veya iki padişah arasında peygambersiz veya padişahsız geçen süre) **2.** fetret (İslam dinine göre Hz. İsa ile Hz. Muhammed arasında geçen süre) **3.** fetret (iki olay arasandaki süre) **4.** fetret (hükümet gücünün gevşediği bir yerde düzenin yeniden kurulmasına kadar geçen süre)
fetsok *bnr* fetisok
fetsoyî *bnr* fetisoyî
fetwa *ol/m* fetva ~ **dan** (an jî **derxistin)** fetva vermek (veya çıkarmak)
fetwader *rd* fetvacı
fetwaderî *m* fetvacılık
fewikandin *m* elden kaçırma
fewikandin *l/gh* elden kaçırmak
fewikîn *l/ngh* (bir iş) elden kaçmak
fewikîn *m* (bir iş) elden kaçma
fewitandin *m* **1.** elden kaçırma **2.** tüketme, bitirme
fewitandin *l/gh* **1.** elden kaçırmak **2.** tüketmek, bitirmek
fewitîn *m* **1.** (bir iş) elden kaçma **2.** bir şey mevsimi geçme, bitme, tükenmek
fewitîn *l/ngh* **1.** (bir iş) elden kaçmak **2.** bir şey mevsimi geçmek, bitmek * **tû fewitîn** dutlar bitti
fewqilbeşer *rd* insanüstü
fewqulade *m* fevkalâde, olağanüstü
fewquladet *rd* fevkâlede, olağanüstü
fewquladetî *m* fevkâledelik, olağanüstülük
fewt *m* ıskalama, (hedefe değmeme) ~ **çûn** ıskalamak* **derba wî fewt naçe** darbesi ıskalamıyor
fexfexe *m* övünme
fexfûr *n* **1.** fağfur (Çin imparatorlarına verilen unvan) **2.** fağfur (Çin'de yapılmış kâse, tabak, vazo gibi porselen eşya)
fexfûrî *rd* fağfurî (fağfurdan yapılmış olan)
fexir *m* övünme, gururlanma
fexirbûn *m* övünme, gururlanma
fexir bûn *l/ngh* övünmek, gururlanmak
fexriye *wj/m* fahriye
fexrî *m* övünme
fexrî *rd* fahrî, onursal
feyde *m* fayda, yarar ~ **jê re çêbûn** faydası olmak ~ **lê kirin** fayda etmemek **~ya çavê rastê ji yê çepê re tune** sağ elin sol ele faydası yok **~ya çi halê çi** ne fayda **~a (tiştekî) jê re hebûn** (birinin veya bir şeyin) faydası olmak **~ya tirsê tune** korkunun ecele faydası yok **~ya xwe nedan (tiştekî)** fayda vermemek
feydedar *rd* faydalı, yararlı, yarayışlı ~ **bûn** yararlı olmak
feydedarî *m* yararlılık
feydedîtin *m* yararlanma
feyde dîtin *l/gh* yararlanmak
feydeger *nd/nt* faydacı
feydegerî *m* faydacılık
feydegirtin *m* faydalanma

feyde girtin *l/gh* faydalanmak
feydemend *rd* faydalı, yararlı
feydemendbûn *m* faydalı olma
feydemend bûn *l/ngh* faydalı olmak
feydemendî *m* **1.** faydalılık, yararlılık **2.** faydalanma, yararlanma
feydemendkirin *m* faydalandırma
feydemend kirin *l/gh* faydalandırmak
feydeperest *rd* faydacı, yararlanmacı, pragmatist
feydeperestî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık, yararlanmacılık, pragmatizm
feydexwaz *rd* faydacı, yararlanmacı
feydexwazî *m* faydacılık, yararlanmacılık
feyfûr *bnr* ferfûr
feyîn *m* bakma
feyîn *l/ngh* bakmak
feyîz *m* feyz
feyîzdar *rd* feyizli
feyke *n* fanila
feylesof *nd/nt* **1.** felesof, filozof **2.** *rd/mec* felesof, filozof (felsefe yapmaya meraklı kimse)
feylesofane *h* felesofça
feylesofî *m* felesofluk
feylesofkî *rd/h* filozofça
feyrûz *mîn/m* firuze
feyrûzî *rd* firuze renkli
feza *m* **1.** feza, uzay **2.** *ast* feza, uzay (sınırsız boşluk)
fezayî *rd* **1.** semavî **2.** uzaylı
fezîlet *m* fazilet, erdem
fezîletdar *rd* faziletli, erdemli
fezîletdarî *m* faziletlilik, erdemlilik
fezleke *m* fezleke
fê *bj/m* sara
fêd *m* küçük vadi
fêdar *rd* saralı
fêde *bnr* feyde
fêdemend *bnr* feydemend
fêdok *bnr* fediyok
fêdokî *bnr* fediyokî
fêhel *rd* helal
fêhelbûn *m* helal olma
fêhel bûn *l/ngh* helal olmak
fêhelkirin *m* helal etme
fêhel kirin *l/gh* helal etmek
fêhêt *rd* **1.** ayıp **2.** *m* utanç
fêhêtayî *m* utanma, çekinme
fêhêtoyî *rd* çekingen
fêhêtoyîtî *m* çekingenlik
fêhrêst *bnr* fêhrist
fêhrist *m* **1.** fihrist, içindekiler **2.** fihrist, katalog **3.** dizin, indeks **4.** fihrist, not defteri
fêkî *m* meyve, yemiş ~**yên hişk** *bot* kuru meyve (olgunlaşınca dış kabuğu kuruyan meyve) ~**yên hişkkirî** kuru meyve, kurutulmuş meyve
fêkîdank *m* meyvelik, meyve yeri
fêkîdar *rd* **1.** meyveli **2.** meyveli (meyve ile yapılmış, içinde meyve bulunan)
fêkîfiroş *nd/nt* meyveci, yemişçi (satan kimse)
fêkîfiroşî *m* meyvecilik
fêkîvanî *m* meyvecilik
fêl *m* **1.** edim, eylem **2.** oyun, desise, hile ~ **fen (fend** an jî **finyaz)** oyun, düzen, hile ~ **fêlê Perê ne sim simên kerê ne** bu yapılanların kime ait olduğunu biliyorum ama kanıtlayamıyorum; anlamında bir deyim
fêlbaz *nd/nt* düzenbaz, hilebaz, hileci, oyunbaz
fêlbazî *m* düzenbazlık, hilebazlık, hilecilik, oyunbazlık
fêlçak *rd* iyi edimli, iyi eylemli
fêlçakî *m* iyi edimlilik, iyi eylemlilik
fêlnîş *rz/m* sıfat fiil
fêlpîs *rd* kötü edimli, sinsi
fêm *m* anlama, anlayış
fêmbar *rd* anlaşılır
fêmbarî *m* **1.** anlaşılırlık **2.** *wj/m* yalınlık
fêmker *rd* **1.** anlayışlı **2.** kavrayışlı
fêmkerî *m* **1.** anlayışlılık **2.** kavrayışlılık
fêmkirin *m* **1.** anlama **2.** *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) **3.** seziş, sezme (anlama)
fêm kirin *l/gh* **1.** anlamak **2.** anlamak (sorup öğrenmek) * **bûyera li derve fêm bike** dışardaki olayı anlayıver **3.** anlamak (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görmek, yararlanmak) * **min tu tiştek ji vê îlacê fêm nekir** ben bu ilaçtan hiç birşey anlamadım **4.** sezmek
fêmkor *rd* anlayışsız, düşüncesiz, dar kafalı, hödük
fêmkorî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, hödüklük ~ **kirin** düşüncesizlik etmek
fên *m* oyun, hile ~ **û fût** hile düzen
fênbaz *rd* düzenbaz, düzenci
fênbazî *m* düzenbazlık, düzencilik
fênik *m* hastalık rüzgârı
fêr *m* **1.** öğrenme **2.** ders **3.** kurs ~ **î (...) bûn 1)** öğrenmek **2)** öğrenmek (beceri kazanmak) **3)** -e alışmak * **fêrî zûrabûnê bûye** erken kalkmaya alışmış **4)** -e alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) **5)** -e alışmak (sürekli ister olmak) **6)** -e alışmak (etkisini yitirmek) * **em fêrî lêdanê bûn** dayağa alıştık ~**î (...) kirin 1)** öğretmek **2)** (bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi etmek) **3)** öğrenmek (yetenek, beceri kazanmak) **4)** -e alıştırmak
fêrbûn *m* **1.** öğrenme **2.** öğrenme (beceri, yetenek kazanma) **3.** öğrenme (haber alma) **4.** alışma, alışılma **5.** alışma (yadırgamaz duruma gelme) **6.** alışma (sürekli ister olma)
fêr bûn *l/ngh* **1.** öğrenmek * **dersa xwe fêr bibe** dersini öğren **2.** öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) **3.** öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tiştekî fêr nebûm** araş-

tırdım ama bir şey öğrenemedim **4.** alışmak, alışılmak **5.** alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) **6.** alışmak (sürekli ister olmak)
fêrbûyî *rd* **1.** öğrenmiş **2.** alışmış, alışkın
fêrbûyîn *m* **1.** öğreniş **2.** öğreniş (beceri, yetenek kazanma) **3.** öğreniş (haber alma) **4.** alışma, alışılış **5.** alışma (yadırgamaz duruma gelme) **6.** alışma (sürekli ister olma)
fêraq *m* ayrılık
fêrdar *rd* öğretici
fêrdarî *m* **1.** öğreti **2.** egzersiz **3.** bilgi edinme, öğrenme, ıttıla
fêre *m* **1.** ders **2.** *mec* ibret
fêrek *rd* eğitilmiş, terbiye edilmiş olan
fêrgeh *m* **1.** okul **2.** dersane, derslik ~**a seretayî** ilkokul ~**a navîtayî** ortaokul ~**a kutayî** lise
fêris *rd* **1.** yiğit **2.** *mec* kocaman, iri
fêrisane *rd/h* yiğitçe
fêrisî *m* yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek
fêrist *m* **1.** fihrist **2.** katalog
fêristîkirin *m* kataloglama
fêristîkirî *rd* kataloglanmış olan
fêristî kirin *l/gh* kataloglamak
fêrî hev bûn *l/bw* birbirine alışmak, öğürleşmek
fêrîk *m* ferik, piliç
fêrkar *nd/nt* **1.** öğretici **2.** öğretmen
fêrkarî *m* öğretim
fêrkarîzan *nd/nt* pedagog
fêrkarîzanî *m* pedagoji
fêrker *rd* öğretici
fêrkerde *rd* öğretici
fêrkerî *m* öğreticilik
fêrkirin *m* **1.** öğretme, öğretiş **2.** alıştırma
fêr kirin *l/gh* **1.** öğretmek **2.** alıştırmak
fêrkirî *rd* **1.** öğretilmiş, eğitilmiş **2.** alıştırılmış
fêrmend *nd/nt* **1.** öğretmen **2.** eğitmen
fêrmendî *m* **1.** öğretmenlik **2.** eğitmenlik ~ **kirin 1)** öğretmenlik yapmak **2)** eğitmenlik yapmak
fêrname *m* diploma
fêrûz *rd* kutlu kişi
fêrxane *m* dersane, derslik, sınıf
fêşk *m* eylem, edim, fiil
fêşkî *fel/rd* edimsel
fêşkxerab *rd* fiili bozuk
fêt *m* utanma
fêtkarî *m* utanç, mahcubiyet
fêtok *rd* utangaç, çekingen
fêtokî *rd/h* **1.** utangaçça, çekingence **2.** *m* utangaçlık, çekingenlik ~ **li mêran, kenokî li jinan nayê** utangaçlık erkeğe, hayasızlık kadına yakışmaz
fêz (I) *m* **1.** karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin ünü, esas tutulan yüzünün ilerisi) * **çiyayê li fêza gund** köyün karşısındaki dağ **2.** yamaç **3.** cephe * **ez di fêza xwe de dinihêrim** kendi cephemde bakıyorum **4.** üst taraf
fêz (II) *m* **1.** kurum, kurumlanma, kasılma, kibir, büyüklenme **2.** caka, gösteriş, afi
fêz (III) *m* **1.** meydan (köy meydanı) **2.** küçük baş hayvanların istirhat ettikleri veya gece kaldıkları yer
fêzbûn *m* gururlanma
fêz bûn *l/ngh* gururlanmak
fêzdan *m* sıvışma, tüyme
fêz dan *l/gh* sıvışmak, tüymek
fêzkirin *m* kurumlanma, kasılma
fêz kirin *l/ngh* kurumlanmak, kasılmak
fiçî *m* **1.** fıçı **2.** *rd* fıçı (bir fıçının alacağı miktar)
fiçîfiroş *nd/nt* fıçıcı (fıçı satan)
fiçîvan *nd/nt* fıçıcı (fıçı yapan)
fiçqe *m* pompa
fidye *m* fıdye
fiêl *m* **1.** fiil, edim, eylem **2.** *rz* fiil, eylem
fiêliyat *nd* fiiliyat
fiêlî *fel/rd* edimsel
fiêlî *rd* **1.** fiilî * **rewşa fiîlî ya piyaseyê** piyasalardaki fiilî durum **2.** *h* fiilen
fiêloyî *nd/nt* hilekâr, düzenbaz, oyunbaz
fiêlpîs *rd* sinsi
fiêlxerab *rd* fiili bozuk
fihêd *m* utanç
fihêdkar *rd* utangaç, mahcup
fihêdkarî *m* utangaçlık, mahcupluk
fihêl *rd* **1.** helâl **2.** aklanma
fihêlbûn *m* aklanma
fihêl bûn *l/ngh* aklanmak
fihêlkirin *m* **1.** helâl etme **2.** aklama, ibra etme
fihêl kirin *l/gh* **1.** helâl etmek **2.** aklamak, ibra etmek
fihêt *m* **1.** ayıp **2.** utanç, utanma, hicap **3.** çekinme, utanma ~ **kirin** hicap duymak (veya etmek)
fihêtandin *m* utandırma
fihêtandin *l/gh* utandırmak
fihêtkar *rd* utangaç, çekingen, mahcup
fihêtkarî *m* utangaçlık, çekingenlik, mahcubluk
fihêtkirin *m* **1.** utanma **2.** utanma (sıkılma) **3.** utanma (çekinme)
fihêt kirin *l/gh* **1.** utanmak **2.** utanmak (sıkılmak) * **fihêt dikirin ku wê peyva xerab a ku dihat ser zimanê wan bibêjin** dillerinin ucuna gelen kötü kelimeyi kullanmaktan utanırlardı **3.** utanmak (çekinmek) * **me fihêt dikir ku em bi hev re bipeyivin** birbirimizle konuşmaktan utanıyorduk
fihêtoyî *rd* utangaç, sıkılgan
fihêtoyîtî *m* utangaçlık, sıkılganlık
fihris *bnr* fêris
fihrist *bnr* fêhrist
fikandin *m* burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
fikandin *l/gh* burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
fikandî *rd* burkuk, burkulmuş olan

fikar *m* **1.** düşünce **2.** endişe. kaygı **3.** çekinme (bir şeyden kaçınma) ~ **kirin** endişe etmek
fikare *m* **1.** endişe, kaygı **2.** çekinme, kaçınma **3.** sakınca, sakınma, perva ~**ya (yekî) tune bûn** pervası olmamak
fikaredar *rd* **1.** endişeli, kaygılı **2.** sakıncalı
fikarekirin *m* **1.** endişelenme, endişe etme (veya duyma), kaygılanma **2.** çekinme **3.** sakınma
fikare kirin *l/gh* **1.** endişelenmek, endişe etmek (veya duymak), kaygılanmak **2.** çekinmek * **ji maran fikare dike** yılanlardan çekiniyor **3.** sakınmak
fikarkirin *m* **1.** düşünme **2.** endişelenme **3.** çekinme, kaçınma
fikarkirin *l/gh* **1.** düşünmek **2.** endişelenmek **3.** çekinmek, kaçınmak
fikbûn *m* burkulma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
fik bûn *l/ngh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
fikbûyî *rd* burkuk, burkulmuş olan
fikir *m* **1.** fikir, düşünce **2.** fikir, ide ~ **dan** fikir vermek * **vî fîlmî fikirên nû dan min** bu film bana yeni fikirler verdi ~ **danîn rastê** fikir ortaya koymak, dermeyan etmek ~ **hatin (yekî)** aklına bir fikir gelmek ~ **kirin 1)** düşünmek **2)** akıl etmek **3)** ummak ~ **jê kirin** (birinden) beklemek, ummak ~ **jê nekirin** (birinden) beklememek, ummamak ~ **pê re tune** düşüncesizin teki ~ **pê re tune bûn** düşüncesizin teki olmak **(bi)** ~ **û gotinên (yekî) axaftin** (birinin) ağzını kullanmak (veya satmak) ~**a (yekî) hîn bûn** (birinden) fikir (veya fikrini) almak ~**a (tiştekî) jê kirin** (birinden) bir şey ummak ~**a (tiştekî) kirin 1)** düşünmek, akıl etmek, akıl erdirmek (ne olacağını önceden kestirmek) * **min fikira ku dê miştêrî ji qeysiyan re dernekeve kiribû** kayısılara müşteri çıkmama ihtimalini düşünmüştüm **2)** düşünmek (tasarlamak) * **tu fikira çûnê dikî?** yola çıkmayı düşünüyor musun ~**a (yekî) lê xera bûn** (bir şey hakkından) kötü düşünmek ~**a (tiştekî) nekirin 1)** (bir şeyi) düşünmemiş olmak, hesaba katmamak **2)** akıl erdirememek (veya ermemek) ~**a olî** (an jî **dînî)** dinî düşünce ~**a sabit** sabit fikir ~**a xwe** (an jî **ramana) aşkera kirin** düşüncesini açıklamak ~**a (yekî) xerab bûn** niyeti kötü olmak ~**a** (an jî **ramana) xwe derbirin** düşüncesini bildirmek, fikir vermek ~**a** (an jî **ramana) xwe gotin 1)** görüş bildirmek, düşüncesini bildirmek **2)** düşüncesini açmak ~**ek dan** akıl yürütmek ~**ek dan (yekî)** (birine) fikir vermek ~**ek hatin (yekî) 1)** aklına bir fikir gelmek **2)** (birisini, bir) düşüncedir almak ~**ên xwe kirin serê (yekî)** (birine) fikirlerini aşılamak
fikirandin *m* düşündürme
fikirandin *l/gh* düşündürmek
fikira sabit *ps/nd* sabit fikir, saplantı
fikira xerab *nd* art niyet
fikirdar *nd/nt* düşünür, mütefekkir
fikirdarî *m* düşünürlük, mütefekkirlik
fikirîn *m* düşünme, düşünüş ~a li ser xêrê iyiye yorma, iyi karşılama, hüsnütelâkki
fikirîn *l/ngh* **1.** düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) * **eger keçik ji wê derketa wê ji xwe re rihet rihet bifikiriya û biryar bidaya** kız orada çıksa, rahat rahat düşünecek, karar verecekti **2.** düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) * **ji bo vî tiştî ez li çareyekê fikirîm** bu iş için bir çare düşündüm **3.** düşünmek (tasarlamak) **4.** düşünmek (farz etmek)
fikirkirin *m* **1.** düşünme (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırma ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretme, muhakeme etme) **2.** düşünme (zihniyle arayıp bulma) **3.** düşünme (tasarlama) **4.** düşünme (farz etme)
fikir kirin *l/gh* **1.** düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) **2.** düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) **3.** düşünmek (tasarlamak) **4.** düşünmek (farz etmek)
fikîn *m* burkulma
fikîn *l/ngh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
fikr *bnr* fikir
fikriyat *m* fikriyat
fikrî *rd* fikrî, düşünsel
fikrsabit *rd* saplantılı
filan *rd/c* **1.** filân **2.** *nd/rd* falan **3.** *rd* falan (tarih, yer, kişi ve benzeri sözlerle kulanıldığında, tekrarlanmak istenmeyen şeyleri genel olarak anlatmaya yarar) **4.** *rd/nd* falanca * **filan roj** falanca gün ~ **der** falanca (yer) * **li filan derê** falanca yerde ~ **kes** *rd/c* filânca, falanca * **em çûn cem filan kes** falancaya gittik ~ **kes bêvan kes** şu bu ~ **kes eynî zêr e** pırlanta gibi ~ **kes wek seyê pey bêrîvanan e** *argo* tıpkı sürü peşindeki it gibidir ~ **keso haydê, bêvan keso haydê** (falan) aşağı (falan) yukarı (bir hizmette çok kullanılan kişice, yakınma olar kullanılır) ~ **û bêvan 1)** falan filân (fıstık, feşmekân veya festekiz) **2)** öteki beriki ~ **û bêvan nezanîn** şunu bunu bilmemek
filegêjî *zo/m* dağ keçisi, yağmurca
Fileh *rd* **1.** Hristiyan **2.** Ermeni **2.** Asuri-Süryanı ~**ê bi rûyekî ji Misilmanê durûyî çêtir e** dürüst bir Hristiyan iki yüzlü bir Müslümandan yeğdir

Filehbûn *m* Hristiyanlaşma
Hilehî *m* Hristiyanlık
Filehkirin *m* Hristiyanlaştırma
filehkî *m* gâvurca (Müsülman olmayan yabancı dillerden herhangi biri)
filehtî *m* **1.** Hristiyanlık **2.** *mec* gâvurluk **2.** *mec* gâvurluk (gadarlık, insafsızlık)
filence *m* tapa **~ya kor** kör tapa
filfil *bot/nd* **1.** biberiye, kara biber (Piper nigrum) **2.** kara biber (bu bitkinin baharat olarak kullanılan kuru veya siyah tanesi)
filfilandin *m* felfelleme
filfilandin *l/gh* felfellemek
filfilandî *rd* felfellenmiş
filfilîn *l/ngh* felfeleme (eski canlılığını yitirme)
filfilîn *l/ngh* felfelemek (eski canlılığını yitirmek)
Filistanî *m* Hıristıyanların yaşadığı yer
Filistînî *nd/rd* Filistinli
filitan *m* kurtulma
filitandin *m* **1.** kurtarma, kurtarım, kurtarış (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırma) **2.** kurtarmak (kurtulmasını sağlama) **3.** kurtarma (kazandırma, yeniden ele geçirme) **4.** kurtarma (ceza alınmasını önleme) **5.** kurtarma (bir kimseye zerar gelmesini önleme) **6.** bir şeye girişme **7.** kaçırma (ilmiğin kaçmasına neden olma)
filitandin *l/gh* **1.** kurtarmak (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak) * **ew ji fetisandinê filitand** onu boğulmaktan kurtardı **2.** kurtarmak (kurtulmasını sağlamak) **3.** kurtarmak (kazandırmak, yeniden ele geçirmek) * **xanî ji barimteyê filitandiye** evi rehineden kurtarmış **4.** kurtarmak (ceza almasını önlemek) * **ancax parêzerek dikare te bifilitîne** ancak bir avukat seni kurtarabilir **5.** kurtarmak (bir kimseye zerar gelmesini önlemek) * **me karibû ew bi şertekî ji vî malê rizî bifilitanda** onu bir şartla bu çürük maldan kurtarabilirdik **6.** bir şeye girişmek * **filitiye nan dixwe** ekmeğe girişmiş yiyiyor **7.** kaçırmak (ilmiğin kaçmasına neden olmak)
filitandî *rd* **1.** vareste, kurtulmuş veya kurtarılmış kimse **2.** ipsiz, kopuk (kimse) **3.** ağzı bozuk, kendini bilmez kimse **4.** yerinden çıkmış olan şey **5.** kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) * **di piyê wê de goreyeke filitandî hebû** ayağında kaçık bir çorap vardı **6.** kaçık (bazı davranışlarnı delice olan) **7.** *m* kaçık (çorap vb.nin ilmiğinin kaçmış yeri)
filitandîbûn *m* **1.** ipsizlik, kopukluk **2.** *mec* kaçıklık (bazı davranışlarnı delice olma durumu) **3.** kaçıklık (çorap, ilmik için) **4.** kırıklık (vücutta duyulan ağrı, yorgunluk)
filitî *rd* **1.** kurtulmuş, vareste **2.** kaçık (bir yana kaçmış, kaymış) **3.** kaçık (ilmiği kaçmış çorap vb.) * **di piyê wê de goreyeke filitî hebû** ayağında kaçık bir çorap vardı **4.** kaçık (bazı davranışlarnı delice olan)
filitîbûn *m* **1.** kurtulma **2.** *mec* kaçıklık
filitîn *m* **1.** kurtulma **2.** kurtulma (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) **3.** kaçıp kurtulma **4.** kurtulma (bulunduğu veya bağlı olduğu yerden ayrılma) **5.** kurtulma (bağını koparak kaçma) **6.** boşanma, boşalma (hayvan başlığından, koşum takımından veya bağından kurtulma **7.** boşanma (baskı altında ve gergin tutulan bir şey birden ve hızlı kurtulma) **8.** kayma, kayarak kurtulma **9.** kaçma (ipliği kopma) **10.** kurtulma (doğurma, doğumu başarıyla yapma) **11.** kayma, uçuruma düşme **12.** girişme, yumulma **13.** girişme (dövme, dövmeye başlama) **14.** kaçırma (bir âleti kullanırken iyi kullanmama sonucu herhangi bir zarara yol açma) **15.** fırlama (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılma) **16.** ölümden dönme **17.** kaçma (yardımcı fiil olarak)
filitîn *l/ngh* **1.** kurtulmak * **gava dîtin ku ez ji destê wan filitîme kêf kirin** ellerinden kurtulduğumu görünce sevindiler **2.** kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak) * **ji bo ku ji bin bandora wî bifilite, hewl dida xwe** onun etkisinden kurtulmak için çaba harcıyordu **3.** kaçıp kurtulmak **4.** kurtulmak (bulunduğu veya bağlı olduğu yerden ayrılmak) * **kêr ji destê min filitî** bıçak elimden kurtuldu * **alûceyên gihiştî ji gulên xwe filitîbûn û ketibûn erdê** olgunlaşmış erikler dallarından kurtulup yere düşmüşlerdi **5.** kurtulmak (bağını koparak kaçmak) * **hesp filitiye** at kurtulmuş **6.** boşanmak, boşalmak (hayvan başlığından, koşum takımından veya bağından kurtulmak **7.** boşanmak (baskı altında ve gergin tutulan bir şey birden ve hızlı kurtulmak) **8.** kaymak, kayarak kurtulmak * **masî ji destê meriv difilitin** balıklar insanın elinden kayıp kurtuluyorlar **9.** kaçmak (ipliği kopmak) * **goreya min filitî** çorabım kaçtı **10.** kurtulmak (doğurmak, doğumu başarıyla yapmak) **11.** kaymak, uçuruma düşmek * **binî kendal e ku mirov filitî diçe û diçe** aşağısı uçurum bir kaydın mı gidersin **12.** girişmek, yumulmak * **filitiye ser xwarinê qet gazî me jî nake** yemeğe bir girişmiş ki bizi bile çağırmıyor **13.** girişmek (dövmek, dövmeye başlamak) * **filitî kurikê** çocuğa giriştiler * **wisa filitî mêrik hîç mepirse** adama bir girişti hiç sorma **14.** kaçırmak (bir âleti kullanırken iyi kullanmama sonucu herhangi bir zarara yol açmak) * **dûzan ji dest min filitî,**

min rûyê xwe birî ustrayı elimden kaçırdım, suratımı kestim **15.** fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) **16.** ölümden dönmek **17.** kaçmak (yardımcı fiil olarak) * **ji devê min filitî** ağzımdan kaçtı ~ **(tiştekî)** girişmek, saldırmak, yumulmak * **mîna gurê har filitîbûn xwarinê** yemeğe aç kurtlar gibi yumulmuşlardı ~ **(yekî)** (birine) girişmek ~ **hev** (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak ~ **serê** (yemeğe) girişmek

filîgran *m* filigran

filînta *m* **1.** filinta (namlusu kısa, kurşun atan bir çeşit küçük tüfek) **2.** *argo* filinta (güzel, yakışıklı)

Filîpînî *nd/rd* Filipinli

filîte *rd*

zampara

filîtetî *m* zamparalık ~ **kirin** zamparalık etmek

filq *rd* şapşal

filqane *rd/h* şapşalca

filqbûn *m* şapşallaşma

filq bûn *l/ngh* şapşallaşmak

filqî *m* şapşallık

filûm *biy/m* filum

filûqe *der/m* filika

filûqenêr *der/n* filikacı

filûs *rd* cinsel

filûz *m* maden

finas *m* desise, hile, oyun

finasker *rd* hilekâr, hilebaz, oyunbaz

finaskerî *m* hilekârlık, hilebazlık, oyunbazlık

finaz *bnr* fınas

finc *m* sümkürüş

fincan *m* **1.** fincan **2.** fincan (elektrik tellerinin eklem noktalarına konulan, porselenden yapılmış yalıtkan araç) **3.** *rd* fincan (bir fincanın alabileceği ölçü) **~ê çayê** çay fincanı

fincanfiroş *nd/nt* fincancı, fincan satan

fincanî *m* **1.** fincanlık (miktarı herhangi bir fincan kadar olan) * **têra du fincanî qehweya me heye** iki fincanlık kahvemiz var **2.** fincanlık (herhangi bir sayıda fincan alabilecek genişlikte olan) * **tepsiya şeş fincanî** altı fincanlık tepsi

fincanvan *nd/nt* fincancı

fincefinc *m* habire sümkürme

fincik (I) *m* cinsel münasebette çıkan ses

fincik (II) *m* tekme, çifte (hayvanın art ayağıyla vurması) ~ **avêtin (tiştekî)** tekme/çifte atmak (veya vurmak) ~ **lê hatin xistin** tekmelenmek

fincik (III) *n* şalak * **zebeşa fincik** şalak karpuz

fincikavêtin *m* tepme (hayvan ayağıyla vurma)

fincik avêtin *l/gh* tepmek (hayvan ayağıyla vurmak)

fincikî kirin *l/gh* burun ucunu yukarıya kaldırmak

finckirin *m* sümkürme

finc kirin *l/gh* sümkürmek

find *m* mum

findank *m* mumluk, şamdan **~a dîwêr** aplik, duvar şamdanı

findfiroş *nd/nt* mumcu (satan kimse)

findik *m* mum, küçük mum

findiq *bot/m* **1.** fındık (Corylus avellana) **2.** fındık (bi ağacın ürünü)

findiqfiroş *nd/nt* fındıkçı (fındık satan)

findiqfiroşî *m* fındıkçılık

findiqvan *nd/nt* fındıkçı (fındık yetiştiricisi)

findiqvanî *m* fındıkçılık

findî *m* mumluk * **şamdanka heft findî** yedi mumluk şamdan

findkar *nd/nt* mumcu

findkarî *m* mumculuk

findoq *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına iliştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin)** fiskelemek, fiske vurmak

finfinok *rd* düzmeci

finfinokî *m* düzmecilik

finik *n* ucu içeriye doğru burun

Finîkeyî *rd* Fenikeli

finîş *sp/m* finiş, varış

fino *n* ucu içeriye doğru burun

finûn *n* fent, oyun, desise, hile

finûndar *nd/nt* oyunbaz, hileci

finûnî *rd* dalavereci

finyaz *bnr* fêl û finyaz

fiqare *rd* fukara

fiqaretî *m* fukaralık

fiqih *n.* fıkıh

fiqre 1. fıkra (nükteli, güldürücü hikaye, anekdot) **2.** fıkra (gazetelerin veya dergilerin belirli sütunlarında genel başlık altında gündelik konuları bir görüş veya düşünceye bağlayarak yorumlayan ciddi veya eğlendirici yazı türü) **3.** fıkra (kanun maddelerinin kendi içlerinde satır başlarıyla ayrıldıkları ufak bölümlerden her biri)

fiqrebêj *nd/nt* fıkracı (fıkra anlatan)

fiqrebêjî *nd/nt* fıkracılık (fıkra anlatma)

fiqrenivîs *nd/nt* fıkracı, fıkra yazarı

fiqrenivîsî *m* fıkracılık, fıkra yazarlığı

fir (I) *m* desise, oyun, düzen ~ **û fîstan** hile hurda, desise **~an nizane** hile hurda bilmez

fir (II) *m* fırt, içim, yudum **~ek** bir damla (çok az) * **firek av jî nîn e** bir damla su bile yok **~ek av e** bir içim su **~ek** (an jî **piçek) av rêtin** küçük su dökmek, küçük aptesini yapmak

fir (III) *m* uçuş, uçum **~a kor** kör uçuş **~a mirîşkê heta devê kadînê ye** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükanıdır

fira *rd* uça bilme yetisi olan

firaja *rd* palaz

firaja bûn *l/ngh* palazlamak

firake *m* iniş

firan *m* uçum, uçuş
firandin (I) *m* **1.** uçurma **2.** uçurma (kesip ayırma) **3.** uçurma (çok hızlı sürme) **4.** havaya uçurma **5.** kaçırma (delirme) **6.** *argo* uçurtma (götürme)
firandin (II) *m* kırma
firandin (I) *l/gh* **1.** uçurmak * **firfirok firand** uçurtmayı uçurdu **2.** uçurmak (kesip ayırmak) * **gule guhê wê firandiye** kurşun kulağını uçurmuş **3.** uçurmak (çok hızlı sürmek) * **wisa zû diajot te digot qey wê difirîne** o kadar hızlı sürüyordu, arabayı uçuruyor zanederdin **4.** havaya uçurmak **5.** kaçırmak (delirmek) * **rebeno aqilê xwe firandiye** zavallı aklını kaçırmış **6.** *argo* uçurtmak (götürmek)
firandin (II) *l/gh* kırmak
firandî *rd* **1.** uçurulmuş **2.** uçurulmuş, infilak ettirilmiş
firaq *m* **1.** kap (içi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen içi oyuk nesne) **2.** bulaşık (yıkanmamış kap kacak) **3.** eşya, kab kacak ~ **fol** kap kacak
firaqdank *m* kaplık (kab kacak konulan yer)
firaqet *bnr* firîqet
firaqetî *bnr* firîqetî
firaqspî *nd/nt* kalaycı (kab kacak kalaylayan kimse)
firaqşo *nd/nt* **1.** bulaşıkçı **2.** *m* bulaşık bezi
firaqşok *m* bulaşık bezi
firaqşotî *m* bulaşıkçılık
firaqxane *m* bulaşıkhane
firar *m* **1.** firar, kaçma * **ji vê re firar nayê gotin, xelasî tê gotin** buna firar denilmez, kurtuluş denir **2.** *hiq/rd* firar, kaçak **3.** *rd* firarî ~ **kirin** firar etmek ~**ê dibistanê** (an jî **mektebê**) mektep kaçağı, okul kaçağı ~**ê hepsê** hapishane kaçkını (suçlu olup henüz yakalanmamış kimse) ~**ê leşkeriyê** (an jî **eskeriyê**) asker kaçağı
firarî *rd* **1.** firarî **2.** *m* firarlık, kaçaklık
firartî *m* kaçaklık
firavan *rd* bol, çok
firavanî *m* bolluk, çokluk
firavîn *m* öğle yemeği
firawan *rd* şümullü
firawanî *m* şümul
firax *bnr* firaq
firaz (I) *m* figan
firaz (II) *m* **1.** yükseklik **2.** *mec* * onur, şeref ~ **şikênandin** onurunu incitmek
firazbaz *rd* onurlu
firazbazî *m* onurluluk
firazdar *rd* onurlu, büyüklük ve şan sahibi kimse
firazdar bûn *l/ngh* onurlanmak
firazdarî *m* onurluluk
firazdar kirin *l/gh* onurlandırmak
firazî *m* onur, şeref
firazmend *rd* onurlu
firazmendî *m* onurluluk
firazpaye *rd* yüksek payeli, yüksek rütbeli
firazwer *rd* ululanmış, mübeccel
firazwerbûn *m* onurlanma, şereflenme
firazwer bûn *l/ngh* onurlanmak, şereflenmek
firazwerî *m* onurluluk
firazwerkirin *m* şereflendirme
firazwer kirin *l/gh* şereflendirmek
firbûn *m* pırlama
fir bûn *l/ngh* pırlamak
firbûyîn *m* pırlama
firç *m* **1.** maya (şirdenden elde edilen peynir mayası) **2.** maya * **firçê wî heram e** mayası bozuk (kimse)
firçe *m* **1.** fırça **2.** *mec* fırça (resim yapma sanatı ve biçimi) ~**ya riyan** (an jî **traşê**) tıraş fırçası
firçefiroş *nd/nt* fırçacı (satan kimse)
firçefiroşî *m* fırçacılık
firçekirin *m* fırçalama, fırçalayış
firçe kirin *l/gh* fırçalamak
firçevan *nd/nt* fırçacı (imal eden)
firçevanî *m* fırçacılık
firçik *bnr* firç
firdan *m* **1.** uçma **2.** uçmaya yeltenme, kanat çırpma (kuş, kanatlı böcek vb. için)
fir dan *l/gh* **1.** uçmak **2.** uçmaya yeltenmek, kanat çırpmak (kuş, kanatlı böcek vb. için)
fir dan xwe *l/bw* pırlanmak, uçmaya çabalamak
firdik (I) *m m* içine ekmek doğranmış ayran aşı
firdik (II) *n* ufantı
firdikandin *m* ufalama
firdikandin *l/gh* ufalamak
firdikîn *m* ufalanma
firdikîn *l/ngh* ufalanmak
firdoqî *m* içine ekmek doğranmış ayran aşı
firebar *rd* uçabilir, uçucu
firefir *h* hapır hapır, hapır hupur
fireh *rd* **1.** geniş (bol, dar karşıtı) * **riya fireh** geniş yol * **pêlava fireh** bol ayakkabı **2.** geniş (içine alması gerekenden daha çoğunu alabilen) * **odeya fireh** geniş oda **3.** geniş, ferah * **maleke** fireh ferah bir ev **4.** geniş (kapsamı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan, yaygın) **5.** koca * **çar pênc kes di vê salona mezin û fireh de winda bûbûn** koca salonda bir avuç insan kaybolmuştu **6.** rahat, sıkıntısız * **tu rojên fireh bibînî,** ak günler göresin ~ ~ geniş, geniş, ferah ferah
firehbar *rd* genişleyebilir, genişlemeli
firehbîn *rd* geniş görüşlü
firehbînî *m* geniş görüşlülük
firehbûn *m* **1.** genişleme **2.** genişleme (açılma, bollanma, bollaşma) **3.** genişlik
fireh bûn *l/ngh* **1.** genişlemek * **ode fireh bû** oda genişledi **2.** genişlemek (açılmak, bollanmak, bollaşmak) * **sola wî fireh bû** ayakkabısı açıldı

firehbûnî *m* genişlik
firehbûyîn *m* 1. genişleme 2. genişleme (açılma, bollanma, bollaşma)
firehî *m* 1. genişlik 2. genişlik, en (boy karşıtı, bir yüzeyrde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık) * **firehiya qumaş** kumaşın eni 3. bolluk, refah 4. ucuzluk, ferahî ~ **çêbûn** düze çıkmak ~**ya pêlan** *fiz* genlik
firehkar *nd/nt* genişletici
firehkarî *m* genişleticilik
firehker *rd* genişletici
firehkirin *m* 1. genişletme 2. genişletmek, bollatmak, bollaştırmak
fireh kirin *l/gh* 1. genişletmek 2. genişletmek, bollatmak, bollaştırmak
firehkirî *rd* genişletilmiş
firehtî *bnr* firehî
firek *m* yudumluk
firende *nd* 1. kuş, kuşlar 2. *rd* uçucu, tayyar (uçma özeliği ve yeteneği olan) 3. *m* uçurtma
firendetî *m* uçuculuk (uçma özeliği ve yeteneği durumu)
firendok *m* uçurtma
fireqetî *bnr* firîqetî
firet *m* halı zemini
firexetî *bnr* firîqetî
fireyî *m* 1. genişlik 2. en (boy karşıtı)
firfat *rd* yırtık pırtık
firfaz *m* zıplama
firgazdan *m* zıplama
firgaz dan *l/gh* zıplamak
firê genim *nd* olgunlaşmamış buğday tanesi
firêqet *bnr* firîqet
firêt *m* gergi
firêz *bot/m* ayrık otu (Agropyrum repens)
firêze (I) *m* 1. anız (ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap) 2. anız (ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla) ~ **çinîn** anız biçmek ~ **rakirin** anız bozmak
firêze (II) *m* kulübe
firêzî *m* hakaret
firfir *m* fırfır, farba, farbala (elbise fırfırı)
firfiran *m* ayrışım
firfirandin (I) *m* ayrıştırma
firfirandin (II) *l/gh* fırlatma, dikme (top, taş gibi şeyleri; dikine havaya fırlatma)
firfirandin (III) *m* 1. gevretme 2. tiritleştirmek (çok yaşlanma sonucu gevşeme)
firfirandin (I) *l/gh* ayrıştırmak
firfirandin (II) *l/gh* fırlatmak, dikmek (top, taş gibi şeyleri; dikine havaya fırlatmak)
firfirandin (III) *l/gh* 1. gevretmek 2. tiritleştirmek (çok yaşlanma sonucu gevşemek)
firfirandî (I) *rd* ayrıştırılmış olan
firfirandî (II) *rd* 1. gevrek (kolayca kırılıp ufalanan) * **çorekeke firfirandî** gevrek bir çörek 2. seyrek taneli 3. tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
firfirandîbûn *m* gevreklik, gevrek olma
firfirandîtî *m* gevreklik
firfirandokî *rd* gevrekçe
firfirandokîtî *m* gevreklik
firfire *m* fırıldak (rüzgârla dönen, çember biçiminde çocuk oyuncağı)
firfirik *m* fırıldak
firfirî *rd* tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
firfirîn (I) *m* ayrışma
firfirîn (II) *m* 1. gevreme, gevrekleşme 2. tiritlenme, tiritleşme
firfirîn (I) *l/ngh* ayrışmak
firfirîn (II) *l/ngh* 1. gevremek, gevrekleşmek 2. tiritlenmek, tiritleşmek
firfirok (I) *m* 1. fırıldak (rüzgârla dönen, çember biçiminde çocuk oyuncağı) 2. uçurtma * **firfirok firandin** uçurtma uçurtular 3. fırıldak (ocak veya soba borusunun iyi çekmesi sağlamak için tepesine takılan ve rüzgârın gittiği yöne dönebilecek biçiminde yapılan şapka) 4. pervane
firfirok *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
firfirokvan *nd/nt* fırıldakçı (fırıldak yapan ve satan kimse)
firgeh *m* hava alanı
firicîn *bnr* fericîn
firidandin (I) *m* 1. doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) 2. ufalama 3. ovma
firidandin (II) *m* yenme, mağlûp etme
firidandin (I) *l/gh* 1. doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) 2. ufalamak 3. ovmak
firidandin (II) *l/gh* yenmek, mağlûp etmek
firidandî *rd* 1. doğranık, doğranmış olan 2. ufalanmış
firidîn (I) *m* 1. doğranma 2. ufalanma
firidîn (II) *m* yenilme, mağlûp olma
firidîn (I) *l/ngh* 1. doğranmak 2. ufalanmak
firidîn (II) *l/ngh* yenilmek, mağlûp olmak
firijandin *m* aksırtma (hayvan için)
firijandin *l/gh* aksırtmak (hayvan için)
firijîn *m* aksırma
firijîn *l/ngh* aksırmak
firik *rd* uzak * **mala wan ji vir firik e** evleri burdan uzak
firikan *m* oğuşturma
firikandin (I) *m* 1. burma 2. dağıtma 3. yayma
firikandin (II) *m* 1. ovma, ovuşturma 2. ovma (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürterek temizleme) 3. çitileme, çitme 4. sürtme 5. ovalama, ufalama (ufak parçalara ayırma) 6. okşama
firikandin (III) *m* 1. çalkalama, çalkama (vücudun bir yerini sürekli oynatma) 2. kıvırtma (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma)
firikandin (I) *l/gh* 1. burmak 2. dağıtmak * **dawet firikan** düğünü dağıttı 3. yaymak
firikandin (II) *l/gh* 1. ovmak, ovuşturmak 2. ovmak (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürterek temizlemek) * **şal**

baş bifirikîne pantolonu iyice ov 3. çitilemek, çitmek * cilan baş bifirikîne elbiseleri iyice çitile 4. sürtmek * pozê wî firikandin burnunu sürtmek 5. ovalamak, ufalamak (ufak parçalara ayırmak) 6. okşamak
firikandin (III) *l/gh* 1. çalkalamak, çalkamak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak) * **tu lê binêre bê çawa navmilê xwe difirikîne** nasıl da omuz çalkalıyor 2. kıvırtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak) * **xwe di dawetê de difirikand** düğünde kendini kıvırtıyordu
firikandî *rd* çitili
firikî *rd* kendi kendini besleyecek duruma geliş (insan ve hayvan yavrusu)
firikî bûn *l/ngh* kendi kendini besleyecek duruma gelmek (insan ve hayvan için)
firikîn (I) *m* doğurma (kısrak doğum yapma)
firikîn (II) *m* pırlama, uçuşma
firikîn (III) *m* 1. dağılma 2. yayılma
firikîn (IV) *m* 1. ovulma 2. çitilenme 3. ufalanma 4. sürtünme
firikîn (V) *m*1. çalkanma 2. kasınma, kasılma (takallüs etme) 3. kramp girme
firikîn (I) *l/ngh* doğurmak (kısrak doğum yapmak)
firikîn (II) *l/ngh* pırlamak, uçuşmak
firikîn (III) *l/ngh* 1. dağılmak * **dawet firikî** düğün dağıldı 2. yayılmak
firikîn (IV) *l/ngh* 1. ovulmak 2. çitilenmek 3. ufalanmak 4. sürtünmek
firikîn (V) *l/ngh* 1. çalkanmak 2. kasınmak, kasılmak (takallüs etmek, organlar kasılmak) 3. kramp girmek
firin *m* 1. fırın 2. fırın (ekmek, pasta vb. pişirilip satıldığı yer) 3. fırın (yiyecekleri pişirmeye veya ısıtmaya yarayan araç) * **firina elektrîkê** elektrik fırını * **eynî firin e** fırın gibi (çok sıcak yer için)
firincemiş *bot/m* reyhan
firinde *bnr* firende
firin kirin *l/gh* 1. fırınlamak 2. fırınlamak (fırında kurutmak)
firnkirî *rd* fırınlı * **maziya firinkirî** fırınlı meşe
firinvan *nd/nt* fırıncı (fırın işleten kimse)
firinvanî *m* fırıncılık
firisandin *m* sokuşturma, sıkıştırma
firisandin *l/gh* sokuşturmak, sıkıştırmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak)
firisîn *m* sıkışma, oyulganma
firisîn *l/ngh* sıkışmak, oyulganmak
firixandin *m* aksırta (itler için)
firixandin *l/gh* aksırtak (itler için)
firixîn *m* aksırma
firixîn *l/ngh* aksırmak
firiz *bnr* firêz
firizîn *m* sıvışma, gitme
firizîn *l/ngh* sıvışmak, gitmek
firîbaz *rd* hilekâr, hilebaz
firîbazî *m* hilekârlık, hilebazlık
firîg (II) *nd* rutubetli toprak
firîk (I) *rd* kendi kendini besleyecek duruma gelmiş insan ve hayvan
firîk (II) *n* firik (olgunlaşmak üzere olan tahıl veya hububat) * **firîkê nokan** nohut firiki
firîkbûn *bot/m* özleşme, gevreme (ekinler için)
firîn (I) *m* 1. uçma (kuş, kanatlı böcek vb. için) 2. uçma (uçak ve benzeri için) 3. uçma (gaz veya buhar durumuna geçme) 4. uçma (rüzgâr veya bir başka itici güçle yerinden ayrılıp uzağa gitme) 5. uçma (çok sevinme) 6. uçma (patlayıcı made ile parçalanma) 7. uçma (uçar gibi dalgalanma, çok hızlı gitme) 8. uçma (hava yoluyla gitme) 9. uçma (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi) 10. kaçma (boğazına kaçma)
firîn (II) *l/ngh* kırılma
firîn (I) *l/ngh* 1. uçmak (kuş, kanatlı böcek vb. için) 2. uçmak (uçak ve benzeri için) 3. uçmak (gaz veya buhar durumuna geçmek) 4. uçmak (rüzgâr veya bir başka itici güçle yerinden ayrılıp uzağa gitmek) * **îskele îşev firiyaye** bu gece iskele uçmuş 5. uçmak (çok sevinmek) 6. uçmak (patlayıcı made ile parçalanmak) 7. uçmak (uçar gibi dalgalanmak, çok hızlı gitmek) 8. uçmak (hava yoluyla gitmek) 9. uçmak (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi) 10. kaçmak (boğazına kaçmak) * **hewrik firiya qirika min** boğazıma kırıntı kaçtı ~ **dilê (yekî)** yüzüne gülmek (nesneler için, temiz yeni olmak) ~ **nav dilê (yekî)** iç gıcıklamak, istek uyandırmak ~ **qirika (yekî)** boğazına kaçmak
firîn (II) *l/ngh* kırılmak
firînek *m* uçurum
firîngeh *m* 1. uçuş alanı 2. hava alanı
firînî *m* höpürtü
firînî *m* höpürdetme
firînîkirin *m* hopurdatma
firîqet *rd* müsterih, içi rahat ~ **bûn** müsterih olmak, içi rahat olmak
firîqetbûn *m* müsterih olma
firîqet bûn *l/ngh* müsterih olmak
firîqetî *m* 1. müsterihlik, iç rahatlığı 2. rahatlık * **li pey tengasiyê firîqetî heye** darlıktan sonra rahatlık (veya düze çıkma) var 3. kurtulma, selamete çıkma
firîsk *m* ilkbahar çiçeği
firîzandin *m* ıslık çalma
firîzandin *l/gh* ıslık çalmak
firîzî *m* ıslık ~ **dan** ıslık çalmak
firîzîn *m* ıslık çalma
firîzîn *l/ngh* ıslık çalmak
firîşk *m* 1. ağız sütü 2. maya (şirdenden elde edilir) 3. *mec* maya, karakter

firîşte *ol/nd* melek
firîştesiruşt *rd* melek huylu
firîw *nd/rd* 1. dolandırıcı, tokatçı 2. *m* rüşvet
firîwî *m* dolandırıcılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
firîwxur *nd/nt* rüşvetçi
firîwxurî *m* rüşvetçilik
firîz *bnr* firêz
firj *m* aksırık (hayvan için)
firk *fiz/m* kasınç, kramp ~ **ketin (cihekî)** kramp girmek ~**a piştê** bel krambı
firk *rd* 1. seyrek, aralıklı (sık karşıtı, aralarında açıklık bulunan, birbirine bitişik olmayan) 2. *h* seyrek (aralıklı olarak)
firkandin *bnr* firikandin
firkane *h* seyrekçe
firkateyn *der/m* firkateyn
firkayî *m* seyreklik ~ **ketin (...)** seyrekleşmek
firkbûn (I) *m* kısrak doğurma
firkbûn (II) *m* seyrekleşme, seyrelme, aralanma
firkbûn (I) *l/ngh* kısrak doğurmak
firk bûn (II) *l/ngh* seyrekleşmek, seyrelmek, aralanmak
firkbûyîn *m* seyrekleşme, seyreliş, aralanma
firkirin *m* 1. yudumlama 2. höpürdetme
fir kirin *l/gh* 1. yudumlamak 2. höpürdetmek
firkî *m* seyreklik
firkîtî *m* seyreklik
firkkirin *m* seyrekleştirme, seyreltme, teklemee, aralama
firk kirin *l/gh* seyrekleştirmek, seyreltmek, teklemek, aralamak (aralıklı duruma getirmek) * **gilgil ji hev firk kirin** mısırları tekledi * **wan sendeliyan firk bikin** şu sandalyeleri aralayınız
firkkirî *rd* seyrekleştirilmiş, aralanmış
firkmancî *m* kördüğüm
firkofirko *h* seyrekçe, aralıklı olarak
firkofirkoyî *rd/h* seyrekçe
firkoyî *rd/h* seyrekçe
firloq *zo/m* devekuşu
firmêsk *m* göz yaşı * **firesk ji çavên wê hatin** gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin** göz yaşı dökmek, yaş akıtmak ~ **rijandin** yaş dökmek
firmêskî *rd* lâkrimal (göz yaşıyla ilgili)
firmêskrêj *rd/nd* yaşartıcı, göz yaşartıcı * **bombeya firmiskrêj** göz yaşartıcı bomba
firmisk *bnr* firmêsk
firn, firnî *ant* burun deliği ~**ê pozê (yekî) lê xistin** burundan solumak
firnax *rd* gururlu
firnaxbûn *m* gururlanma, gurur duyma
firnax bûn *l/ngh* gururlanmak, gurur duymak
firne *bnr* firin
firnik *ant* burun deliği ~**ê poz lê hildan** burun yapmak ~**ê pozê (yekî) lê xistin** burundan solumak ~**ê pozê xwe hildan** burun şişirmek
firo *n* 1. ağız (ilk sütten yapılır) 2. pıhtı
firobûn pıhtılaşma ~**a xwînê** kan pıhtılaşması
firo bûn *l/ngh* pıhtılaşmak
firofiro *h* yudum yudum
firoher *m* 1. ruh 2. can, ruh (canlılık)
firok *rd* 1. uçucu (uçma özeliği ve yeteneği olan) 2. *m* helikopter, uçak
firoke *rd* 1. uçucu (uçma özeliği ve yeteneği olan) 2. palaz 3. uçar (ele avuca sığmaz)
firokebûn *m* 1. palazlama, palazlanma 2. kımlanma (kuş için; uçmaya hazırlanma)
firoke bûn *l/ngh* 1. palazlamak, palazlanmak 2. kımlanmak (kuş için; uçmaya hazırlanmak)
firokebûyîn *m* 1. palazlama, palazlanış 2. kımlanma (kuş için; uçmaya hazırlanma)
firoketî *m* uçuculuk (uçma özeliği ve yeteneği durumu)
firokevan *nd/nt* pilot
firokevanî *m* pilotluk
firokgeh *m* hava alanı
firoktî *m* uçuculuk (uçma özeliği ve yeteneği durumu)
firokxane *m* hava alanı
firolek *rd* 1. uçucu 2. uçabilen
firoşbar *rd* 1. satılık 2. satılabilir
firoşdar *nd/nt* satıcı
firoşdarî *m* satıcılık
firoşende *nd/nt* satıcı
firoşendetî *m* satıcılık
firoşer *nd/nt* 1. satıcı 2. bayi ~**ê seyar** seyar satıcı
firoşerî *m* 1. satıcılık 2. bayilik
firoşgeh *m* satış noktası, satış yeri, bayilik
firoşgeha çîçekan *nd* çiçekçi, çiçek satılan yer
firoşgeha kitêban *nd* kitapevi
firoşgeha kulîlkan *nd* çiçekçi, çiçek satılan yer
firoşgeha nan *nd* ekmek satış yeri
firoşgeha pirtûkan *nd* kitapevi
firoşgehkar *nd/nt* mağazacı
firoşkar *nd/nt* satıcı ~**ê geroke** seyyar satıcı
firoşkarî *m* satıcılık
firoşker *nd/nt* satıcı
firoşkerî *m* satıcılık
firoşte *m* fatura
firoştin *m* satma
firoştin *l/gh* satmak
firoştox *nd/nt* satıcı
firoştoxî *m* satıcılık
firoşyar *nd/nt* satıcı ~**ê geroke** seyyar satıcı
firoşyarî *m* satıcılık
firotan *m* satım, satış ~ **kirin** satış yapmak ~**a bazara navxweyî** piyasa sürümü ~**a bihaşikestî (an jî bihaxistî)** indirimli satış ~**a daxistî** indirimli satış ~**a keyskirî (verastkirî an jî tenzîmkirî)** tanzim satış ~**a pardanî (bi teqsîdan** an jî **parmehî)** taksitle satış ~**a perakende** perakende satış ~**a pêkveyî** toptan satış ~**a serhev (an jî tomerî)** toptan satış ~**a verastkirî (an jî tenzîmkirî)** tanzim satış ~**ên bihaşikestî (bihaxistî** an jî **daxistî)** indirimli satışlar

firotayî *nd* satılık
firotin *m* satma, satış ~**a parmehî** taksitle satış
firotin *l/gh* satmak
firotî *rd* satılmış
firotîşk *n* eşya
firotox *nd/nt* satıcı
firotoxî *m* satıcılık
firotxistî *nd* satılık mal, emta
firq *bnr* ferq
firqas *m* hoplama, sıçrama,
firqasdan *m* hoplama, hoplayış
firqas dan *l/gh* hoplamak
firqask *m* hoplama, sıçrama
firqat *bnr* firqet
firqaz *m m* 1. atlama 2. sıçrama
firqazdan *m* 1. atlama, üstünden atlama 2. sıçrama
firqaz dan *l/gh* 1. atlamak, üstünden atlamak 2. sıçramak
firqazdayîn *m* 1. atlayış, üstünden atlama 2. sıçrayış
firqe *m* 1. fırka, tümen 2. fırka, parti
firqet *m* firkat, ayrılık
firqevan *nd* fırkacı
firqûz *rd* şımarık
firqûzane *h* şımarıkça
firqûzî *rd* 1. şımarıkça 2. *m* şımarıklık * **birayê min firqûziyan dike** kardeşim şımarıklık yapıyor
firsend *m* 1. fırsat 2. imkan, olanak ~ **dan (yekî)** 1) fırsat vermek, şans tanımak 2) fırsat vermek, koz vermek ~ **jê re hilkeftin** (birine) fırsatı doğmak ~ **ji dest xwe berdan 1)** fırsat kaçırmak 2) kozu kaybetmek
firstiqandin *m* yakalama
firstiqandin *l/gh* yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak)
firstiqîn *m* yakalanma
firstiqîn *l/ngh* yakalanmak
firş *m* sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik)
firşik *m* şirdenden çıkarılan peynir mayası ~ **bûn** ilk sütü emmek ~ **di devê (yekî) derxistin** burnundan getirmek ~ **jê neman** ödü bokuna karışmak ~ **tê de nehiştin** ödünü koparmak
firşteng *rd* 1. sinirli, asabî 2. sabırsız
firştengbûn *m* asabîleşme
firşteng bûn *l/ngh* asabîleşmek
firştengî *m* 1. asabîlik, sinirlilik 2. sabırsızlık
firt (I) *m* pırt (kuş vb. için uçma sesi)
firt (II) *m* içim, yudum * **firtek av** bir içim su
firtefirt *h* 1. yudum yudum 2. zar zor, güç belâ 3. *h* habire sümkürme
firtêfirtê *h* zor belâ
firtêfirtê revîn *l/gh* korkudan kaçacak delik aramak
firtik *m* kırıntı * **firtikê nan** ekmek kırıntısı
firtone, firtonek *m* fırtına
firtûne *m* 1. fırtına 2. (rüzgârın denizde yarattığı dalgalanma) ~ ketin nava (cihekî) fırtına kopmak (veya patlamak), kavga ve gürültü çıkmak ~ **lê rabûn** fırtına kopmak ~**ya xîzê** (an jî **qûmê**) kum fırtınası
firtûnedar *rd* fırtınalı
firtûne rabûn 1) fırtına kopmak (veya patlamak) 2) fırtına kopmak (veya patlamak), kavga ve gürültü çıkmak
firûmaye *rd* adî, bayağı
firûmayebûn *m* adîleşme, bayağılaşma
firûmaye bûn *l/ngh* adîleşmek, bayağılaşmak
firûmayekirin *m* adîleştirme, bayağılaştırma
firûmaye kirin *l/gh* adîleştirmek, bayağılaştırmak
firûmayetî *m* adîlik, bayağılık
firûn *bnr* firin
firûz (I) *m* niyet, yaklaşım
firûz (II) *rd* firik
firûz bûn *l/ngh* özleşmek, gevremek
firûze *mîn/m* 1. firuze 2. türkuaz 3. *rd* türkuaz (bu renkten olan)
firûzî *m* ıslık
firûzî *rd* küçük, ufak
firxûn *m* dört tekerlekli, yanları korkuluklu bir tür kağnı
firyar *nd/nt* pilot
firyarî *m* pilotluk
fis (I) *n* avuç içine alınabilen küçük taş
fis (II) *m* 1. osuruk (sesizce olanı) 2. kavara (yel, gaz) ~ **berdan** kavara çekmek ~ **di qûnê de disekine lê qise nasekine** *argo* ağzında bakla ıslanmamak ~ **tê de nesekinîn** *argo* çok ihtiyarlaşmış olmak
fisandin *m* 1. düdükleme (cinsel ilişkide bulunma) 2. *argo* düdükleme (aldatma, kandırma) 3. çiftleşme (kuşlar, tavuklar vb. için)
fisandin *l/gh* 1. düdüklemek (cinsel ilişkide bulunmak) 2. *argo* düdüklemek (aldatmak, kandırmak) 3. çiftleşmek (kuşlar, tavuklar vb. için)
fisefis *h* 1. fıs fıs * **bû fisefisa wan axiftin** fıs fıs konuştular 2. fısır fısır
fisefiskirin *m* fısıldama
fisefis kirin *l/gh* fısıldamak
fisegur *bot/m* 1. dikenli çöğen 2. bir tür mantar
fisek *rd* osurgan, yelli, çok yellenen
fisekî *m* osurganlık
fisfisandin *m* fısıldama
fisfisandin *l/gh* fısıldamak
fisfisîn *m* fısıldanma
fisfisîn *l/ngh* fısıldanmak
fisfisk *m* 1. fışkırdak (sıvıları fışkırmaya yarayan araç) 2. fışkırdak (lâboratuarlarda yıkama işlerinde kullanılan bir deney aracı)
fisfiskandin *m* seğirtme
fisfiskandin *l/gh* seğirtmek
fisfiskîn *m* seğirme

fisfiskîn seğirmek
fisfisok *m* fısfıs ~ **kirin** fısfıslamak
fisgenî *rd/argo* sinsi
fisgur *nd* çürüyüp toz haline gelmiş mantar
fisîn *m* sünümleme
fisîn *l/ngh* sünümlemek * **werm fisiya** şiş sünümlendi
fisikandin *m* 1. düdükleme (cinsel ilişkide bulunma) 2. çiftmleşme (tavuk gibi hayvanların çiftleşmesi)
fisikandin *l/gh* 1. düdüklemek (cinsel ilişkide bulunmak) 2. çiftmleşmek (tavuk gibi hayvanların çiftleşmesi)
fisikîn (I) *l/ngh* düdüklenmek
fisikîn (II) *l/ngh* 1. burkulınak 2. bükülmek istenen değnek çatlamak
fisirandin *l/gh* tüymesine neden olmak
fisirîn *m* 1. tüyme, kaytarma 2. dönme, sapma
fisirîn *l/ngh* 1. tüymek, kaytarmak 2. dönmek, sapmak
fisîn *l/ngh* sünümlenmek
fisînî *m* fısıltı, fısırtı
fiska gur *bot/nd* bir bitki türü
fiskirandin *m*1. sıvışma, tüyme, kaytarma 2. dönme, sapma
fiskirandin *l/gh* 1. sıvışmak, tüymek, kaytarmak 2. dönmek, sapmak
fiskirin (I) *m* osurma, kavara çekme
fiskirin (II) *m* düdükleme (horozun tavukla çiftleşmesi gibi)
fis kirin (I) *l/gh* osurmak, kavara çekmek
fis kirin (II) *l/gh* düdüklemek (horoz tavukla çiftleşmek)
fismirî *rd/argo* sinsi
fisoke *rd/argo* sinsi
fisolek *m* tozan toprak
fisos *zo/m* as, kakım, kakum (Mustela erminea)
fisq *m* oyun, desise, hile ~ **û fesadî** fıtne fesad, fıtne fıcur
fisqe *m* arpacık soğanı
fisteq *zo/m* kokarca (Mustela putorius)
fistiq (I) *bot/m* fıstık
fistiqa entebê *nd* Antep fıstığı (Pistacia vera)
fistiqandin *m* burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
fistiqandin *l/gh* burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) * **piyê xwe fistiqand** ayağını burktu
fistiqandî *rd* burkuk, burkulmuş olan
fistiqên çaman *nd* çam fıstığı
fistiqfiroş *nd/nt* fıstıkçı, fıstık satıcısı
fistiqfiroşî *m* fıstıkçılık
fistiqî (I) *nd* 1. fistikî 2. *rd* fıstikî (bu renkten olan şey)
fistiqî (II) *rd* burkuk, burkulmuş olan
fistiqîn *m* burkulma
fistiqîn *l/ngh* burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
fistiqvan *nd/nt* fıstıkçı, fıstık yetiştiricisi
fistiqvanî *m* fıstıkçılık
fistoq *rd* 1. salak 2. *m* fıske
fistoqî (I) *rd* 1. evde duramayan kimse 2. evde duramayan köpek
fistoqî (II) *m* kolay çözülen düğüm
fistoqî (III) *rd/h* salakça
fistoqîbûn *m* salaklaşma
fistoqî bûn *l/ngh* salaklaşınak
fistoqîtî *m* salaklık
fistûj *rd* 1. keskin osuruklu 2. *mec* aptal, bön
fisû *zo/m* kokarca (Mustela putorius)
fisûn *m* efsun, büyü
fisûnker *nd/nt* efsuncu, büyücü
fisûnkerî *m* efsunculuk, büyücülük
fiş (I) *m* tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fiş (II) *m* sümkürüş ~ **pê ketin** burnu akmaya başlamak
fişandin *m* burunu çekme
fişandin *l/gh* burunu çekınek
fişar (I) *rd* saçma, abes
fişar (II) *m* 1. basınç, tazyik 2. baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) 3. *psî* baskı 4. etki ~**a bilind** yüksek basınç ~**a nizm** alçak bazsınç ~**a sere** yüksek basınç ~**a xware** alçak basınç ~**a xwînê** kan basıncı
fişarbêj *nd/nt* saçmalayan
fişarde *nd* saçma, abes
fişarker (I) *nd/nt* baskıcı
fişarker (II) *nd/nt* saçmalayan
fişarkerî (I) *m* baskıcılık
fişarkerî (II) *m* saçmalama
fişar lê kirin *l/bw* baskı yapmak, baskı uygulamak
fişe bûn *l/ngh* dağılmak
fişefiş (I) *m* burun çekime ~ **pê ketin** habire burnunu çekmek
fişefiş (II) *m* tıslama, tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fişefiş kirin (I) *l/gh* burunu çekmek
fişefiş kirin (II) *l/gh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fişefiş pê ketin *l/bw* söylenmek
fişek *m* 1. fişek, kurşun, mermi 2. fişek (donanma ve şenliklerde kullanılan patlayıcı madde) * **fişeka hewayî** havaî fişek ~ **avêtin** 1) fişek atmak 2) fişek atmak (cinsel birleşmede bulunmak) * **eynî fişek e** fişek gibi ~ **dan berê** namluya mermiyi sürmek ~ **lê bar kirin** namluya mermiyi sürmek
fişeka hewayî *nd* 1. havaî fişek (törenlerde, geceleri yakılarak havaya uçurulan, renkli ışıklar saçan fişek) 2. *lşk* havaî fişek (geceleyin düşman bölgelerini aydınlatmak amacıyla kullanılan fişek)
fişekdank *lşk/m* fişeklik, kütüklük
fişekfiroş *nd/nd* fişekçi (satan kimse)
fişekker *nd/nd* fişekçi (imal eden)

fişekxane *m* fişekhane
fişengbend *m* fişeklik
fişeng *bnr* fişek
fişfişandin *m* fışkırtma, püskürtme
fişfişandin *l/gh* fışkırtmak, püskürtmek
fişfişîn *m* fışkırma, püskürme
fişfişîn *l/ngh* fışkırmak, püskürmek
fişfişok *m* püskürteç, pülverizatör
fişik (I) *ant/m* dalak
fişik (II) *m* nezle * **kete fişikê** nezle oldu
fişikandin *m* solutma
fişikandin *l/gh* solutmak
fişikîn *m* soluma
fişikîn *l/ngh* solumak
fişîl *m* kıymık
fişîn *m* tıslama (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fişîn *l/ngh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fişînî *m* tıslama, tıs, tıslayış (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
fişk *m* **1.** aksırık **2.** *nd* hınk
fişkan *m* aksırık
fişkandin *m* aksırtma, hapşırtma
fişkandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
fişkefişk *m* soluma
fişker *rd* püskürten
fişkirin (I) *m* püskürme
fişkirin (II) *m* sümkürme
fiş kirin (I) *l/gh* püskürmek
fiş kirin (II) *l/gh* sümkürmek, burunu çekmek
fişkîn (I) *m* aksırma, hapşırma
fişkîn (II) *m* soluma, soluyuş
fişkîn (I) *l/ngh* aksırmak, hapşırmak
fişkîn (II) *l/ngh* solumak
fişkoyî *rd* hapşırıklı
fişne *bot/m* **1.** vişne (Cerasus vulgaris) **2.** vişne (bu bitkinin meyvesi)
fişok *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)
fişq *m* kötülük
fişqe *n* fışkı, ters (yük hayvanı dışkısı)
fişqî *n* fışkı, ters
fişt *h* birdenbire, aniden * **fişt û çû** aniden gitti ~ **û ...** *h* vırt zırt * **hema fişt û dihatin mala me** vırt zırt bize geliyorlardı
fiştiqandin (I) *m* **1.** sıyırma **2.** elden kaçırma **3.** kaydırma
fiştiqandin *l/gh* **1.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) **2.** elden kaçırmak **3.** kaydırmak
fiştiqandî *rd* sıyrık
fiştiqîn *m* **1.** sıyrılma **2.** elden kaçmak (veya kurtulmak) **3.** kayma
fiştiqîn *l/ngh* **1.** sıyrılmak **2.** elden kaçmak (veya kurtulmak) **3.** kaymak
fiştixandin (I) *m* fışkırtma, püskürtme
fiştixandin (II) *m* kaydırma, kaydırış
fiştixandin (I) *l/gh* fışkırtmak, püskürtmek
fiştixandin (II) *l/gh* kaydırmak
fiştixîn(I) *m* fışkırma, püskürme
fiştixîn (II) *m* kayma, kayış
fiştixîn(I) *l/ngh* fışkırmak, püskürmek
fiştixîn (II) *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
fiştoq *m* kamış (üfleyerek içindekini atan tür silâh)
fitar **1.** iftar (orucunu açma) **2.** iftar (oruç açma zamanı) **3.** iftar (ramazanda akşam yemeği) **4.** *rd* oruçsuz, niyetsiz (oruçlu olmayan) ~a xwe kirin iftarını açmak, oruç açmak
fitêz *bnr* vitês
fitil *bnr* fetil
fitilandin *bnr* fetilandin
fitilok *bnr* fetilok
fitiqandin (I) *m* **1.** seçme (ne olduğunu anlama, fark etme) **2.** seçme, seçebilme (gözün seçebileceği had)
fitirandin (II) *m* orucunu açtırma
fitiqandin (I) *l/gh* **1.** seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek) * **min yê li dûr nefitirand** uzaktakini seçemedim **2.** seçmek, seçebilmek (gözün seçebileceği had) * **heta ku çav difetirîne** gözün seçebileceği kadar
fitirandin (II) *l/gh* orucunu açtırmak * **me ew birin fitirandin** onu götürüp orucunu açtırdık
fitirîn (I) *m* seçilme
fitirîn (II) *m* iftar açma, iftar etme, oruc açma
fitirîn (I) *l/ngh* seçilmek
fitirîn (II) *l/ngh* iftar açmak, iftar etmek, oruc açmak
fitişandin *m* sıvıştırma
fitişandin *l/gh* sıvıştırmak
fitişîn *m* sıvışma
fitişîn *l/ngh* sıvışmak
fitîl *m* **1.** fitil * **fitîla lembayê** lâmbanın fitili **2.** fitil (anüse konulan donmuş yağ kıvamında ve koni biçiminde ilâç) * **doktor jê re fitîl nivisandin** doktor ona fitil yazdı **3.** fitil (dinamit vb. ateşlemede kullanılan kaytan biçiminde tutuşucu madde) **4.** şama (bal mumuna veya parafine batırılmış fitil) ~ ~ fitil fitil ~ ~ **di pozê (yekî) de derketin** burnundan (fitil fitil) gelmek, fitil fitil burnundan gelmek ~ ~ **ji pozê (yekî) kişandin** burundan (fitil fitil) getirmek ~ **lê hatin xistin** fitillenmek * **fitîla lembayê lê hate xistin** lamba fitillendi ~**a lambayê bilind kirin** lambayı açmak ~**a (tiştekî) pê xistin** fitillemek
fitîldar *rd* fitilli * **topa fitîldar** fitilli top
fitîlfiroş *nd/nt* fitilci (satan kimse)

fitîlvan *nd/nt* fitilci (imal eden)
fitkirin *m* kesme
fit kirin *l/gh* kesmek * **bend fit kir** ipi kesti
fitlanok *m* dönemeç
fitne *m* fitne
fitnebaz *nd/nt* fitneci
fitnebazî *m* fitnecilik
fitnekar *nd/nt* fitneci
fitnekarî *m* fitnecilik
fitnetî *m* fitnelik
fitr *ol/m* **1.** fitre * **tu dê îsal fitrên xwe bidî kê?** bu sene fitrelerini kime vereceksin? **2.** vitir (yatsı namazından sonra kılınan üç rekât namaz) ~ **xweş kirin** Şafii mezhebine göre hoca nezdinde fitrelerini vermek
fitrak *m* bir tür pranga
fitrat *m* fıtrat, yaradılış,
fitre *ol/m* fitre
fitrik *bot/n* ağaç mantarı
fitriye *psî/m* fitriye, doğuştancılık
fitrî *rd/h* **1.** fitrî, doğuştan (doğumla beraber, yaradılıştan) **2.** *fel/psî* doğuştan (doğduğundan beri var olan, sonradan öğrenilmemiş, doğuşla birlikte gelen)
fitrûm *m* aşı
fitrûmkirin *m* aşılama
fitrûm kirin *l/gh* aşılamak
fitrûmkirî *rd* aşılı, aşılanmış olan
fitrûne *m* aşı ~ **kirin** aşı vurmak
fitû *ol/m* fetva ~ **dan** (an jî **derxistin)** fetva vermek (veya çıkarmak)
fitûl *bnr* fetil û fitûl
fitûr *m* kahvaltı
fitya *ol/m* fetva ~ **dan** (an jî **derxistin)** fetva vermek (veya çıkarmak) ~ **jê re hebûn** fetvası olmak ~ **(tiştekî) tune bûn** dince caiz olmamak, dinde yeri olmamak
fiyaqe *m* fiyaka, caka, çalım, gösteriş, afi ~ **kirin** fiyaka satmak, caka satmak
fiyaqedar *rd* fiyakalı, cakalı
fiyaqehez *rd* fiyakacı, cakacı
fiyaqehezî *m* cakacılık
fiyaqekirin *m* fiyaka etme, çalımlama, gösteriş yapma
fiyaqe kirin *l/gh* fiyaka etmek, çalımlamak, gösteriş yapmak
fiyasko *m* fiyasko
fiyet *m* **1.** fiyat (alım veya satımda bir şeyin para karşılığındaki değeri) **2.** *bz* fiyat (bir mal veya iş gücü için uygun görülen para karşılığı **3.** *bz* fiyat (bir değer ile para birimi arasındaki ilişki) ~ **dan (tiştekî) 1)** fiyat vermek **2)** fiyat (veya değer) biçmek ~ **eyar kirin** fiyat ayarlamak ~ **gotin** paha biçmek ~ **kêm kirin 1)** fiyat düşürmek **2)** indirim yapmak (veya etmek) ~ **kifş kirin** fiyat (veya değer) biçmek ~ **lê birîn** fiyat (veya değer) biçmek, paha biçmek ~ **lê danîn** fiyat koymak, paha biçmek ~ **lê xistin** fiyat (veya değer) biçmek, paha biçmek ~ **rabûn** zam gelmek ~ **sabit kirin** fiyatları dondurmak ~ **şikandin 1)** fiyat kırmak **2)** indirmek (azaltmak, düşürmek, fiyat için) ~ **tê dan 1)** fiyat (veya değer) biçmek **2)** fiyat çekmek ~ **zêde kirin** üste vurmak **~a bazarê** rayiç fiyatı **~a destekirî** taban fiyat **~a fayîzê** faiz fiyatı, taban fiyatı **~a herî zêde** baş fiyat **~a kirînê** alış fiyatı **~a mal dan şikênandin** fiyat kırdırtmak **~a pir zêde** astronomik fiyat **~a qethî** kesin fiyat, maktu fiyat **~a (tiştekî) rabûn** pahaya çıkmak, zamlanmak **~a zêde** yüksek fiyat
fiyetdaxistin *bz/m* fiyat indirimi, tenzilât
fiyet daxistin *l/gh* fiyat indirmek, tenzilât yapmak
fiyetkêmkirin *m* fiyat indirimi, tenzilât
fiyet kêm kirin *l/bw* **1.** fiyat düşürmek **2.** indirim yapmak (veya etmek)
fiyet lê danîn *l/bw* fiyatlandırmak
fiyet lê xistin *l/bw* fiyat biçmek
fiyetlêxistî *rd* maktu, kesin olarak değeri biçilmiş
fiyet rakirin *l/bw* fiyat yükseltmek
fiyet şikandin *l/gh* **1.** fiyat kırmak **2.** indirmek (azaltmak, düşürmek, fiyat için)
fiyet tê dan *l/gh* fiyat çekmek
fiyetxistî *rd* indirimli, tenzilâtlı
fiyonk *m* fiyonk
fiyord *erd/m* fiyort
fizde *m* horozun tavukla çiftleşmesi
fizikandin *m* fışkırtma
fizikandin *l/gh* fışkırtmak
fizikîn *m* fışkırma
fizikîn *l/ngh* fışkırmak
fizikînî *m* fışkırtı
fizildûman *m* tozan fırtınası
fizirandin *m* sıvıştırma
fizirandin *l/gh* sıvıştırmak
fizirîn *m* sıvışma, tüyme
fizirîn *l/ngh* sıvışmak, tüymek
fizîbilîte *m* fizibilite, yapılabilirlik
fizîk *m* **1.** fizik * **zanista fizîkê** fizik bilimi **2.** fizik (insanın doğal yapısı) **3.** fizik (kişinin dış görünüşü)
fizîka esmanî *ast/nd* astrofizik, gök fiziği
fizîka nukleerî *nd* nükleer fizik
fizîka stêrzanî *nd* astrofizik
fizîkî *rd* fizikî, fiziksel
fizîknas *nd/nt* fizikçi, fizik bilimci
fizîknasî *m* fizik bilimcilik
fizîkokîmya *m* fizikokimya
fiziksaz *nd/nt* fizyolog
fizîksazî *m* fizyoloji
fizîkvan *nd/nt* fizikçi, fizik öğretmeni
fizîkzan *nd/nt* fizikçi, fizik bilimci
fizîkzanî *m* fizik bilimcilik
fizûl *m* fesat
fizûlî *m* fesatlık ~ **kirin** fesatlık **yapmak**

fizûnîn *m* ziyadeleşme
fizûnîn *l/ngh* ziyadeleşmek
fizyokrat *rd* fizyokrat
fizyokratî *m* fizyokratlık
fizyolog *nd/nt* fizyolog
fizyolojî *m* fizyoloji
fizyolojîk *rd* **1.** fizyolojik (fizyoloji ile ilgili, vücutla ilgili) **2.** fizyolojik (normal olarak, doğal olarak işleyen) * **rewşa fizyolojik** fizyolojik durum
fizyolojîst *nd/nt* fizyolojist
fizyonomî *m* fizyonomi
fizyoterapî *m* fizyoterapi
fizyoterapîst *nd/nt* fizyoterapist
fîndik *m* mum
fîraq *bnr* feraq
fîber *m* fiber
fîbergas *m* fibergas
fîbrîn *m* fibrin
fîçbûn *m* sünümlenme
fîç bûn *l/ngh* sünümlenmek
fîda *m* feda ~ **kirin** feda etmek ~**yî (...) kirin** (birine) feda etmek
fîdakar *rd* fedekâr
fîdakarane *h/rd* fedekarca
fîdakarî *m* fedekârlık
fîdan *m* **1.** fidan **2.** fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerdençıkarılan taze ağaç) **3.** şıvgın (budanmış yaşlı ağaçların budanan yerlerinden çıkan filiz)
fîdayî *n* **1.** fedai **2.** Hamidiye Alayı milisi **3.** *m* bir tür uzun namlulu silâh
fîdeîzm *fel/m* fideizm, inancılık
fîdye *m* fidye, kurtulmalık
fîg *bot/m* fiğ
fîgur *m* **1.** figür, beti (resim ve heykel sanatlarında varlıkların biçimi) **2.** figür (bir dansı oluşturan ölçülü adımlarla beliren zincirleme hareketlerden her biri) **3.** *mzk* figür
fîgûran *nd/nt* figüran
fîgûranî *m* figüranlık
fîgurî *nd/nt* figüratif
fîguratîf *nd/nt* figüratif, betili
fîgurdar *rd* figürlü
fîhil *m* aklama, ibra
fîhilbûn *m* aklanma, beraat etme
fîhil bûn *l/ngh* aklanmak, beraat etmek
fîhilbûyî *rd* aklanmış, beraat etmiş olan
fîhilbûyîn *m* aklanış, beraat ediliş
fîhilkirin *m* **1.** aklama, beraat etme **2.** ibra etme, temize çıkarma
fîhil kirin *l/gh* **1.** aklamak, beraat etmek * **camêr ji vî tawanî jî fîhil kirin** adamı bu suçtan da akladılar **2.** ibra etmek, temize çıkarmak
fîhrist *m* **1.** fihrist, içindekiler **2.** fihrist, katalog **3.** fihrist, not defteri
fîk (I) fig
bot/m fiğ
fîk (II) *m* **1.** ıslık **2.** düdük ~**a canxelas** cankurtaran çanı (veya düdüğü)
fîkan *m* ıslık
fîkandin *m* **1.** ıslık çalma **2.** ötmek
fîkandin *l/gh* **1.** ıslık çalmak **2.** ötmek
fîkav *m* ıslık
fîke *mzk/m* düdük
fîkefîk *m* **1.** ıslık çalma **2.** *h* ıslık çala çala ~**a (yekî) bûn** çubuğunu tüttürmek (üzüntüsüz kaygısız yaşamak) ~**a (yekî) bûn (ji xwe re gerîn)** elini kolunu sallaya sallaya gezmek ~**a (yekî) ye 1)** kuruntulu **2)** işi yolunda **3)** pişkin
fîkîn *m* **1.** ıslık, ıslık çalma **2.** ötme
fîkîn *l/ngh* **1.** ıslık çalmak **2.** ötmek
fîkînbar *rd/rz* ötüşümlü
fîks menû *m* fiks menü
fîkstûr *m* fikstür
fîl *zo/nd* **1.** fil (Elphas) **2.** fil (satrançta çapraz hareket etirilen taş)
fîlal *m* sandal, sandalet (ayakkabı türü)
fîlar *m* ayakkabı (tabanına çivi çakılmamış ayakkabı)
fîldekoz *m* **1.** fildekoz **2.** *rd* fildekoz (bu iplikten dokunan şey) * **goreya fîldekoz** fildekoz çorab
fîle *m* **1.** file **2.** file (alış verişte kullanılan ağ torba) **3.** file (saçların dağılmasını önlemek için ağ biçimindeki ağ örgü) **4.** *sp* file, ağ
fîlfîl *m* karabiber
fîlket *m* firkete, çengelli iğne
fîlketkirin *m* firketeleme
fîlket kirin *l/gh* firketelemek
fîlm *n* **1.** film (fotografçılıkta, radyografide ve sinamacılıkta resim çekmek için kullanılan, selülozdan, saydam, bükülebilir şerit) **2.** film (sinamacılıkta, bir oyunun bütününü taşıyan şerit veya şeritlerin bütünü) **3.** film (sinama makinesiyle gösterilen eser) **4.** film camlara yapıştırılarak içerinin görünmesini engelleyen bir tür ince yaprak) ~ **çêkirin 1)** film yapmak **2)** *sn* film çevirmek ~ **kişandin 1)** *sn* film çekmek (sinema kamerasıyla film çekmek) **2)** *sn* film çekmek (vücudun röntgenini almak) **3)** film çevirmek ~ **leyîstikandin** film oynatmak ~ **leyîstin** (an jî **lîstin)** film oynamak ~ **nîşan dan** film göstermek ~**ê belgewarî (belgenameyî** an jî **dokumanter)** belgesel film ~**ê bêdeng** *sn* sessiz film ~**ê bideng** *sn* sesli film, sözlü film ~**ê dengîn** sesli film ~**ê hunerî** sanat filmi ~**ê lêkolînî** (an jî **vekolînî)** *sn* araştırma filmi ~**ê pozîtîf** *sn* pozitif film ~**ê reş û spî** siyah beyaz film
fîlmçêker *nd/nt* film yapımcısı
fîlmçêkerî *m* film yapımcılığı
fîlmê karton *sn/n* çizgi film
fîlmê rontgenê *nd* röntgen filmi
fîlmê sê dîmenî *sin* üç boyutlu film

fîlmger *nd/nt* filmci
fîlmgerî *m* filmcilik
fîlmsaz *nd/nt* sinamacı, film yapımcısı
fîlmsazî *m* sinamacılık, film yapımcılığı
fîlmşo *sn nd/nt* yıkayıcı (film yıkayıcısı)
fîlo *m* **1.** filo (bir arada ve bir komuta altında bulunan savaş gemilerinin veya uçaklarının bütünü) **2.** filo (aynı tür yük taşıyan ticaret gemilerinin veya kara taşıtların tümü)
fîlogenez *biy/m* filogenez, soy oluş
fîloksera *zo/m* asma biti (Phylloxera vestatrix)
fîlolog *nd/nt* filolog
fîlolojî *m* **1.** filoloji (dil varlıklarını ve yazılı belgeleri dil ve tarih açısından inceleme) **2.** filoloji (dil yoluyla bir toplumun kültürünü inceleyen bilim)
fîlolojîk *rd* filolojik
fîlor *bnr* filar
fîlozof *nd/nt* **1.** filozof **2.** *rd/ mec* filozof (felsefe yapmaya meraklı kimse)
fîlozofane *rd/h* filozofça
fîlozofî *m* filozofluk
fîlozofkî *rd/h* filozofça, filozofa yaraşır biçimde
fîltre *m* filtre ~**ya ziwa** kuru filtre
fîltredar *rd* filtreli
fîltrekirin *m* filtreleme
fîltre kirin *l/gh* filtrelemek
Fîn *nd/rd* Fin
fîna *d* **1.** gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **fîna min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **fîna mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** *h* tam (uygun olarak, aynı, tıpkı) ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re fîna merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** gibi yapmak
fînal *sp/m* **1.** final (elemeli yarışmalarda sonucu belirten karşılaşma) * **fînalên futbolê** futbol finalleri **2.** *mzk* final, bitiş (bir müzik parçasının son bülümü)
fînalîst *nd/nt* finalist
fînalîzm *m* finalizm, erekçilik
fînanî *d* **1.** gibi, -e benzer * **zilamekî fînanî şêr** aslan gibi bir adam **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **fînanî min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **fînanî mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibisi, benzeri * **kesê fînanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(...) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re fînanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** gibi yapmak
fînans *ab/m* finans
fînansekirin *m* finanse etme
fînanse kirin *l/gh* finanse etmek
fînansman *ab/m* finansman
fînfonek *m* palavra
fînik *rd* ona buna yaranan, sevimlilik yapan yüzsüz
Fînî *m* Finli
Fînkî *m* **1.** Fince **2.** *rd* Finlere yaraşır biçimde
fîno *n* fes
fînong *n* fes
fîrewn *n* firavun
fîrewnbûn *m* firavunlaşma
fîrewnî *m* firavunluk
fîntoz *rd* süslü, cilveli (kız veya kadın)
fîp *m* flüt
fîq (I) *mzk/m* **1.** düdük **2.** flüt
fîq (II) *rd* alaca bulaca, alacalı bulacalı
fîqandin *m* ıslık çalma
fîqandin *l/gh* ıslık çalmak
fîqeroşk *bot/m* kuzu mantarı
fîqfiroş *nd/nt* düdükçü (satan kimse)
fîqên *bnr* fîqîn
fîqîn *m* **1.** ıslık **2.** ıslık çalınma **3.** uğuldama, uluma
fîqîn *l/ngh* ıslık çalınmak **2.** uğuldamak, ulumak (rüzgâr için)
fîqînî *m* **1.** ıslık, ötüş **2.** uluma, uğultu * **fîqîniya bayê** rüzgâr uluması
fîqjen *nd/nt* flütçü (flüt çalan kimse)
fîqkirin *m* göze batma (reng ve göze hoş görünmeyen şeyler için)
fîq kirin *l/gh* göze batmak (reng ve göze hoş görünmeyen şeyler için)
fîqspî *rd* bembeyaz
fîqvan *nd/nt* düdükçü
fîrandin *m* **1.** ıslık çalma **2.** çağlatma, gürüldetme **3.** kükretme (kabarıp taşmasına neden olma)
fîrandin *l/gh* **1.** ıslık çalmak **2.** çağlatmak, gürüldetmek (suların köpürerek ve ses çıkararak akmasına sebep olmak) **3.** kükretmek (kabarıp taşmasına neden olmak)
fîrandî *rd* **1.** çağlamış, gürüldemiş **2.** kükremiş (kabarıp taşmış)
fîraz *m* yakınma, şekva
fîre (I) *bz/m* fire ~ **dan** fire vermek
fîre (II) *m* ishal, amel
fîrefîr *h* **1.** güldür güldür * **fîrefîra çem e diherike** dere güldür güldür akıyor **2.** cayır cayır, cazur cazur (bir cismin çabuk ve şiddetlice yandığını anlatır) ~ **ketin çem** dere kükremek
fîrefîrkirin *m* **1.** çağlama **2.** kükreme
fîrefîr kirin *l/gh* **1.** çağlamak **2.** kükremek
fîrek *m* şelale
fîrewûn *dîr/n* **1.** firavun (eski Mısır hükümdarlarına verilen unvanı) **2.** *mec* firavun, nemrut (kibirli, suratsız ve kötü yürekli kimse)
fîrewûnbûn *m* firavunlaşma
fîr'ewntî *m* **1.** firavunluk (firavun olma durum) **2.** firavun (firavunun görevi)
fîrfîrk *m* **1.** dilli düdük **2.** düdük
fîrfîrok *m* düdük

fîrfîrkfîroş *nd/nt* düdükçü (satan kimse)
fîrfîrkvan *nd/nt* düdükçü
fîrik *m* düdük
fîrîn *m* 1. çağlama, çağlayış, gürüldeme, gürüldeyiş (suların köpürerek ve ses çıkararak akması) 2. kükreme (nehir, akar su vb. için; kabarınak, taşma) ~ **jê çûn** gürüldemek
fîrîn *l/ngh* 1. çağlamak, gürüldemek (suların köpürerek ve ses çıkararak akması) 2. kükremek (nehir, akar su vb. için; kabarmak, taşmak) * **ez mîna lehiya ku difîre me** kükremiş sel gibiyim
fîrînî *m* 1. çağıltı, gürüldeme 2. cayırtı (ateş sesi için)
fîrînîkirin *m* 1. çağlama, gürüldeme 2. kükreme
fîrînîkirin *l/gh* 1. çağlamak, gürüldemek 2. kükremek
fîrîzî *m* ıslık
fîrket *bnr* filket
fîrma *bz/m* firma
fîroz *rd* kutlu
fîsel *rd* kaytarıcı
fîselîbûn *m* kaytarma
fîselî bûn *l/ngh* kaytarmak (işten kaçmak)
fîsfîsikandin *m* 1. savuşturma, sıvıştırma 2. savuşup gitme
fîsfîsikandin *l/gh* 1. savuşturmak, sıvıştırmak 2. savuşup gitmek ~ **çûn** kirişi kırmak ~ **û çûn** savuşup gitmek, çekip gitmek
fîsfîsikîn *m* savuşma, sıvışma, cızlam
fîsfîsikîn *l/ngh* savuşmak, sıvışmak, cızlam etmek
fîsfîskandin *bnr* fîsfîsikandin
fîsfîskîn *bnr* fîsfîsikîn
fîsikandin (I) *m* ıslık çalma
fîsikandin (II) *m* 1. savuşturma, sıvıştırma 2. tüyme 3. seğirtme
fîsikandin (I) *l/gh* ıslık çalmak
fîsikandin (II) *l/gh* 1. savuşturmak, sıvıştırmak 2. tüymek 3. seğirtmek
fîsikîn *m* 1. savuşma, sıvışma 2. tüyme
fîsikîn *l/ngh* 1. savuşmak, sıvışmak 2. tüymek
fîsiqandin *m* seğirtme
fîsiqandin *l/gh* seğirtmek
fîske *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına iliştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak
fîskefîsk *h* ıslık çala çala
fîso *m* herhangi bir kuzu kendisini emdiği halde sesini çıkarmayan koyun
fîsqegul *zo/m* baştankara (Parus maior)
fîstan *n* fistan ~**ê keçikan sor e çavê lawikan kor** e aşkın gözü kördür ~**ê sa yê spî** Karacadağ yöresine ait beyaz, üzün bir fistan türü
fîstik *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına iliştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak
fîsto *m* 1. fisto 2. *rd* fisto (bu kumaştan yapılmış şey) * **bilêzê fîsto** fisto bluz
fîş (I) *m* fent, hile, düzen
fîş (II) *m* tüp (içine, krem, diş macunu , ilâç gibi maddeler konulan ucu burgulu plâstik veya metal boru)
fîş (III) *n* 1. fiş (prizden akım almaya yarayan araç) * **fîşê elektrîkê** elektrik fişi 2. fiş (bir eserin hazırlanmasında kolaylık sağlanmak veya bir işe kılavuzluk etmek için yazılıp sınıflandırılan kâğıt yapraklarından her bir) 3. fiş (kumarda, bazı alış veriş işlerinde para yerine kullanılan pul veya benzeri şey) 4. fiş (alışverişlerde) 5. fiş (makbuz) ~ **jê re vekirin** fiş açmak, fişlemek
fîşal (I) *m* kurum, övünme
fîşal (II) *m* abartı, abartma, mübalağa
fîşalbûn *m* gururlanma
fîşal bûn *l/ngh* gururlanmak
fîşalker *rd/nd* abartıcı, abartmacı , mübalâğacı
fîşalkerî *m* abartıcılık, abartmacılık, mübalâğacılık
fîşalkirin *m* abartma
fîşal kirin *l/gh* abartmak mübalağa etmek
fîşalkirî *rd* abartılı, abartmalı, mübalâğalı
fîşar (I) *nd/rd* zırva
fîşar (II) *bnr* fışar
fîşarga *bnr* fışarga
fîşdank *m* fişlik
fîşeng *m* fişek
fîşk (I) *m* ıslık
fîşk (II) *m* düzen, hile, oyun
fîşker *nd/nt* 1. düzenbaz 2. yalaka, yağcı
fîşkerî *m* 1. düzenbazlık 2. yalakalık, yağcılık
fîşkirin *m* fişleme
fîş kirin *l/gh* fişlemek
fîşkirî *rd* 1. fişli (fişe yazılmış olan) 2. fişli (güvenlik kuruluşlarında kaydı bulunan kimse)
fîşteq *nd/nt* 1. laf taşıyıcı 2. yalaka, yağcı
fîşteqî *m* 1. laf taşıyıcılık 2. yalakalık, yağcılık
fîştere *nd/rd* 1. iri yarı, ızbandut 2. kibirli, kuruntulu, derisine sığmaz, çok kibirli ~ ~ **axaftin** lügat paralamak
fîşteretî *m* kibirlilik, kuruntuluk ~ **kirin** kibirlik yapmak
fîştik *m* ıslık ~ **dan** ıslık çalmak
fîşxil *bnr* bişkul
fît (I) *m* ıslık
fît (II) *m* fit (uygun ödeşme, razı olma) ~ **bûn** fit olmak
fît (III) *m* fitleme, kışkırtı **(yek)** ~ **kirin** (birine) fit vermek (veya sokmak) ~ **lê xistin** (birini) fitlemek ~**a (yekî) tê de hebûn** içinde (birinin) parmağı olmak
fît (IV) *m* nefes, fırt * **fîtên kûr li qelûna xwe da** piposundan derin nefesler çekti
fît (V) *nd* iri yarı ve güçlü erkek
fît (VI) *m* fit (İngiliz uzunluk ölçü birimi olan

foot sözcüğün çoğulu)
fîtandin (I) *m* 1. ıslık çalma 2. öttürmek
fîtandin (II) *m* fıtleme, kışkırtma
fîtandin (III) *m* tüttürme
fîtandin (I) *l/gh* 1. ıslık çalmak 2. öttürmek
fîtandin (II) *l/gh* fitlemek, kışkırtmak
fîtandin (III) *l/gh* tüttürmek
fîtbûn *m* fıt olma, ödeşme
fît bûn *l/ngh* fıt olmak, ödeşmek
fîtefît *m* 1. ıslık çalma, ötüşme, tıslama 2. *h* ıslık çala çala **~a (yekî) bûn** keyfine diyecek olmamak
fîtek *rd/nt* kışkırtıcı
fîtekî *m* kışkırtıcılık
fîtê *rd* şırfıntı
fîtik (I) *m* ıslık **~ kutan** ıslık çalmak **~ lê xistin** ıslık çalmak
fîtik (II) *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına iliştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) 2. madik (miskete fiske ile vurma) **~ lê dan** (an jî **xistin**) fiskelemek, fiske vurmak **~a xwe lê xistin** (an jî **dan**) fiske dokundurmak, fiskelemek **~a xwe pê kirin** fiske dokundurmak, fiskelemek
fîtik (III) *m* celp, sülüs, askerlik çağrısı (askerlik sülüsü) ~a (yekî) hatin sülüsü gelmek
fîtik (IV) *m* zonklama **~ dan** zonklamak
fîtik (V) *mzk/m* düdük
fîtik (VI) *m* tülbent
fîtikdan (I) *m* tıslama
fîtikdan (II) *m* 1. atma (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) 2. seğirme 3. çırpınma (kaslar birdenbire kendiliğinden ve düzensiz bir biçimde kımıldanma)
fîtikdan (III) *m* zonklama
fîtik dan (I) *l/gh* tıslamak
fîtik dan (II) *l/gh* 1. atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) 2. seğirmek * **ev serê du rojan e ku kobê binê çavê min ê çepê fîtik dide** iki gündür sol gözümün altı seğiriyor 3. çırpınmak (kaslar birdenbire kendiliğinden ve düzensiz bir biçimde kımıldanmak)
fîtik dan (III) *l/gh* zonklamak
fîtikî *rd/rz* ötümlü
fîtikker *nd/rd* fitleyici, kışkırtıcı
fîtikkerî *m* fitleyicilik, kışkırtıcılık
fîtikkirin *m* fitleme, kışkırtma
fîtik kirin *l/gh* fitlemek, kışkırtmak
fîtik kutan *l/gh* ıslık çalmak
fîtikkirî *rd* fitlenmiş, kışkırtılmış
fîtîk *m* fiş (makbuz)
fîtîn *m* 1. ıslık çalma 2. ötme
fîtîn *l/ngh* 1. ıslık çalmak 2. ötmek (kuş ve böcekler için)
fîtkar *nd/rd* 1. fitleyici, kışkırtıcı 2. *mec* teşvikçi, teşvikkâr
fîtker *rd/nd* fitçi, fitleyici, kışkırtıcı
fîtkerî *m* fitçilik, fıtleyicilik, kışkırtıcılık
fîtkirin (I) *m* 1. fitleme, kışkırtma, tahrik etme 2. teşvik etme
fîtkirin (II) *m* 1. devirme, haklama, silip süpürme, yiyip bitirme (bütünüyle içmek veya yeme) 2. dipleme (dibine kadar içme)
fîtkirin (III) *m* kapama, kapatma (karşılama, denk getirme)
fîtkirin (IV) *m* pür dikkat kesilme, kulak kabartma
fît kirin (I) *l/gh* 1. fitlemek, kışkırtmak, tahrik etmek 2. teşvik etmek
fît kirin (II) *l/gh* 1. devirmek, haklamak, silip süpürmek, yiyip bitirmek (bütünüyle içmek veya yemek) * **nanek fît kir** bir ekmeği hakladı * **bi tena serê xwe şûşeyek araq fît kir** bir şişe rakıyı tek başına devirdi 2. diplemek (dibine kadar içmek)
fît kirin (III) *l/gh* kapamak, kapatmak (karşılamak, denk getirmek) * **ev îkramiye dê deynê min fît bike** bu ikramiye borcumu kapar
fît kirin (IV) *l/gh* pür dikkat kesilmek, kulak kabartmak * **guhê xwe fît kir** kulağını kabartı
fîtopatolojî *m* fitopatoloji
fîtos *rd* 1. şık, temiz ve zarif giyimli 2. titiz (temizliğe aşırı düşkün kimse)
fîtosane *rd/h* 1. şıkça 2. titizce
fîtosî *m* 1. şıklık 2. titizlik
fîtosîbûn *m* 1. şıklaşma 2. titizleşme, titizlenme
fîtosî bûn *l/ngh* 1.şıklaşmak (modaya uygun giyinme, güzel giyinmek) 2. titizleşmek, titizlenmek
fîtosîbûyîn *m* 1. şıklaşma 2. titizleşme
fîtos kirin *l/gh* süsleyip püslemek
fîtoz *bnr* fîtos
fîxan *m* figan **~ kirin** figan etmek
fîz (I) *as/m* 1. kiriş (mimaride) 2. hatıl (duvarları berkitmek için taşların arasına yatay olarak yerleştirilen direk)
fîz (II) *m* çalım, caka, fiyaka, kurum
fîz (III) zıplama **~ avêtin** zıplamak
fîza *rd* 1. cakalı 2. mağrur, kibirli
fîzabûn *m* mağrurlanma
fîza bûn *l/gh* mağrurlanmak
fîza kirin *l/gh* çalımlamak, fiyaka etmek
fîzar *m* 1. ağlama, feryat 2. yalvarma
fîzarkirin *m* 1. ağlaşma, ağlayıp sızlama 2. yalvarma
fîzar kirin *l/gh* 1. ağlaşmak, ağlayıp sızlamak 2. yalvarmak
fîzatî *m* mağrurluk, kibirlilik
fîzayî *m* kibirlilik **~ kirin** kibirlik yapmak
fîzefîz *m* ötme, uluma (rüzgâr için)
fîzek (I) *rd* cakalı, çalımlı
fîzek *rz/rd* 1. ıslıklı 2. ötümlü **~a hişk** *rz* ötümsüz sızıcı **~a nerme** *rz* ötümlü sızıcı

fîzekî *rz/m* ötümlülük
fîzekîbûn *rz/m* ötümlüleşme
fîzekî bûn *rz l/ngh* ötümlüleşmek
fîzfîzdik *m* fıskiye, fışkırık
fîzfîzok *m* düdük
fîzikandin *m* fışkırtma
fîzikandin *l/gh* fışkırtmak
fîzikîn *m* fışkırma, fışkırış
fîzikîn *l/gh* fışkırmak
fîzî *m* zıplama
fîzî dan *l/gh* zıplamak
fîzîn *m* **1.** ötme **2.** uluma
fîzîn *l/ngh* **1.** ötmek **2.** ulumak (rüzgâr için)
fîzînî *m* ötüş
fîzîtî *m* çalımlılık
fîz kirin *l/gh* hatırlamak
fîzok *m* ıslık ~ **lê dan** ıslık çalmak
F.K.B F.K.B (fızik, kimya ve biyoloji kısaltmaları)
flama *m* **1.** flâma **2.** flâma (mühendislerin, haritacıların renk belirtme sırığı) **3.** flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak)
flamahej *nd/nt* flâmacı
Flaman *m* Flâman
Flamanî *m* Flâmanca
Flemankî *m* **1.** Flâmanca **2.** Flâmanlara yaraşır veya uygun
flarmonî *m* **1.** flârmoni (güçlü müzik sevgisi) **2.** flârmoni (müzik konserleri derneği)
flarmonîk *rd* **1.** flârmonik (müziği seven kimse) **2.** flârmonik (müzik severlerin kurdukları dernek veya konser dernekleri için kullanılır)
flaş *m* **1.** flaş * **flaşa wênekêşê** fotograf makinesinin flâşı **2.** *mec* flaş (önceliği olan önemli haber) ~**a binê avê** su altı flaşı
flebît, flibît *bj/m* flebit, flibit
flegmon *bj/m* flegmon
Fleman *rd/nd* Felemenkli
Flemanî *m* Felemenkçe
Flemankî *m* Felemenkçe
flemîngo *zo/m* flâmingo, flâman kuşu (Phoenicoptrerus ruber)
flît *m* **1.** flit (sinek, sivri sinek gibi böcekleri öldürmek için püskürtülen ilâç) **2.** flit (bu ilâcı havaya püskürten araç)
flok *der/m* flok
flora *bot/m* flora, bitey, bitki örtüsü
florîn *m* florîn (Holanda para birimi)
flort *m* **1.** flört (kadın ile erkek arasındaki yakın ilişki) **2.** *nd/nt* flort (flört edilen kimse) **3.** *mec* flört (siyasal bir partiye, yabancı bir ülkeye vb. tam bağlanmadan yaklaşma) ~ **kirin** flört yapmak ~ kirin flort etmek
flortkirin *m* flort etme, kırıştırma
flort kirin *l/gh* flort etmek, kırıştırmak
floş *m* floş (poker oyununda)
fluor *kîm/m* flüor (kısaltması F)
fluoresan *rd* flüoresan, flüorışıl
fluoresans *m* flüoresans, flüorışı
fluorît *mîn/m* flüorit
fluorur *kîm/m* flüorür
flurya *zo/m* flurya, yelve (Chloris chloris)
flût *mzk/m* flüt
flûtjen *nd/nt* flütçü
fobî *m* fobi
fodil (I) *rd* **1.** nazenin, nazlı **2.** güzel, çok güzel, hoş * **ev gund pir fodil e** bu köy çok güzel **3.** görkemli
fodil (II) *rd* ahmak, alık, aptal
fodilane *h* ahmakça (ahmaka yaraşır nitelikte)
fodile *rd* süslü, güzel
fodilî (I) *m* nazlılık
fodilî (II) *m* ahmaklık, aptallık ~ **kirin** ahmaklık etmek, aptallık etmek
fodilîbûn *m* ahmaklaşma
fodilî bûn *l/ngh* ahmaklaşmak
fofilê *m* mama (çocuk dilinde)
fofo, fofok mama (çocuk dilinde)
fok *zo/m* fok, ayı balığı (Phoca)
fokmasî *zo/n* fok balığı
fol (I) *bnr* fer û fol
fol (II) *bot/m* yasemin (Jasminum)
folk *m* folk
folklor *m* folklor, halk bilimi, halkiyat
folklorîk *rd* folklorik, halk bilimsel
folklorîst *nd/nt* folklorcu, halk bilimci
folklornas *nd/nt* folklorcu
folklornasî *m* folklor, halk bilim
folklorzan *nd/nt* folklorcu, halk bilimci
folklorzanî *m* folklor, halk bilim
fon *m* **1.** fon (belirli bir iş için gerektikçe harcanmak üzere ayrılıp işletilen para) **2.** fon (sinamada, tiyatroda oyuncuların arkasındaki resim, fotograf veya çeşitli plâstik öğelerden oluşan dekor) **3.** fon (resimde; bir tabloda üzerinde konunun işlendiği boya katı) **4.** fon (iç mimaride üstüne başka şeyler eklenen bölüm) **5.** fon (bir kumaşın alt dokusu)
fondan *m* fondan
fondoten *m* fondöten
fonem *rz/m* fonem, ses birimi
fonetîk *m* **1.** fonetik (ses bilgisi) **2.** *rd* fonetik, sesçil (sesleri bütün özellikleri, ayrıntılarıyla gösteren)
fonksiyon *m* **1.** fonksiyon, işlev, görev (iş görme yetisi) **2.** *sos* işlev, fonksiyon
fonksiyonalîzm *m* **1.** *sos* fonksiyonalizm, işlevcilik, görevselcilik **2.** *psî* fonksiyonalizm, işlevcilik
fonksiyonî *rd* fonksiyonel, işlevsel
fonksiyonîtî *m* fonksiyonalizm
fonograf *m* fonograf, sesyazar
fonografî *m* fonografî
fonojenîk *rd* fonojenik
fonolît *jeo/m* fonolit, sesli taş
fonolog *nd/nt* fonolog
fonolojî *rz/m* fonoloji, ses bilimi
fonotelgraf *m* fonotelgraf

font *n* font, pik (dökme demir)
foqfoqe *rd* kendini beğenmiş, kibirli
fora *b* fora ~ **kirin** fora etmek
forîdax *rd* sımsıcak, çok sıcak * **ava forîdax** sımsıcak su
forînt *m* forint (Macar para birimi)
form *m* **1.** form (biçim, şekil) **2.** form (bir şeyin istenilen ve olması gereken durum) **3.** form (istenilen şeylerin yazılması, doldurulması için hazırlanmış yazılı belge) * **formê dagire û bide** *min* minformu doldur bana ver
forma *m* **1.** forma (öğrencilerin, sporcuların, bazı mesleklerde çalışanların giydikleri, bağlı bulundukları okul, spor klübü veya meslekleri belirten tek tip giysi) **2.** forma (tek kâğıt tabaka üzerine basılan 16 sayfalık kırılmış kitap parçası)
formalîst *fel nd/rd* formalist, biçimci, şekilci
formalîte *m* **1.** formalite (yöntem veya yasaların gerekli gördüğü işlem) **2.** *hiq* formalite (yerine getirilmesi kanunca zorunlu kılınan işlem) **3.** *mec* formalite (bir zorunluluğa dayanarak yapılan davranış)
formalîteparêz *nd/nt* formaliteci
formalîzm *fel/m* formalizm, biçimcilik
formasyon *m* formasyon, yetişim, eğitim görme
formayî *rd* **1.** formalık * **pirtûka deh formayî** on formalık kitap **2.** ortalı, forma * **deftereke pênc formayî** kirî beş ortalı bir defter aldı
formîka *m* formika
formol *kîm/m* formol
formul *m* **1.** formül (genel bir olguyu, bir kuralı veya ilkeyi açıklayan simgeler takımı) **2.** formül (bir belgenin yazılacağı biçimi ve ona özgü olan deyimi gösteren örnek) **3.** formül (cebirsel anlatım) **4.** *kîm* formül
formulbûn *m* formülleşme
formuldar *rd* formüllü
formuldar kirin *l/gh* formüllendirmek
formule kirin *l/gh* formüle etmek
formuler *m* formüler
formulkirin *m* formülleştirme
forq *m* oruspu, kahpe, sürtük
forqe *rd* orospu
forqî *m* oruspuluk, kahpe, sürtüklük
forqkî *rd* kahpece
forqikî *rd* kahpece
forqikîbûn *m* kahpeleşme
forqikî bûn *l/ngh* kahpeleşmek
forqîtî *m* kahpelik, orospuluk ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)
forqîtîkirin *m* kahpelenme
forqîtî kirin *l/gh* kahpelenmek
fors *m* **1.** fors (üç veya dört köşeli bayrak) * **forsa serekkomar** cumhurbaşkanı forsu **2.** *mec* fors (söz geçerlilik, saygınlık) * **forsa camêr heye** adamın forsu var **3.** afı, caka, çalım, fiyaka, kurum * **forsa xwe diavête keçika li balê** yanındaki kıza afi yapıyor **4.** fors, hava * **ca hûn li forsa camêro binêrin!** adamdaki havaya bakın * **jinik ne bedew e, lê belê forsa wê heye** kadın güzel değil ama havası var ~ **avêtin (yekî)** afı kesmek (satmak veya yapmak) ~ **lê kirin** kurum satmak ~**a (yekî) hebûn** forsu olmak, havası olmak ~**a xwe kirin** hava atmak ~**a xwe nîşanî (yekî) dan** fiyaka satmak
forsa *der/nd* forsa
forsdar *rd* **1.** forslu (üzerine fors çekilmiş gemi veya otomobil) **2.** forslu (sözü geçen, güçlü)
forsek *rd* afra tafralı, afılı, çalımcı, çalımlı, fiyakacı
forsekî *m* afra tafralılık, afılilik, çalımcılık, çalımlılık, fiyakacılık
forsektî *bnr* forsekî
forseps *m* forseps
forskirin *m* çalımlama, fiyaka etme, afi kesme (satma veya yapma)
fors kirin *l/gh* çalımlamak, fiyaka etmek, afi kesmek (satmak veya yapmak)
fort (I) *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * **ew da ber fortan** onu yumrukladı
fort (II) *m* **1.** blöf, palavra, martaval **2.** övünme ~ **dan xwe** palavra sıkmak ~ **kirin** palavra atmak ~ **li xwe xistin** övüngenlik qyapmak
fortdan *m* **1.** blöf yapma **2.** taslama
fort dan *l/gh* **1.** blöf yapma **2.** taslamak
fortdayîn *m* **1.** blöf yapma **2.** taslayış
forte *mzk/m* forte
fortek *nd/rd* **1.** blöfçü, palavracı, martavalcı **2.** övüngen, tafracı ~**ên xwe dan** övüngenlik yapmak
fortekî *m* **1.** blöfçülük, palavracılık, martavalcılık **2.** övüngenlik
fortepian *mzk/h* fortepiano
fortik *bnr* fortek
fortissimo *mzk/h* fortissimo
fort kirin *l/gh* **1.** blöf yapmak, palavra sıkmak, martaval atmak (veya okumak) **2.** yüksek perdeden konuşmak, abartılı konuşmak
forûm *m* **1.** forum (eski Romalılar zamanında, Roma'da ve diğer şehirlerde kamu işlerini konuşmak için halkın toplandığı alan) **2.** forum (dinleyici durumunda olanların da söz alabildikleri belli bir konu üzerine düzenlenmiş toplantı) **3.** forum (bazı sorunların görüşülerek karara bağlandığı genel toplantı) **4.** *mec* forum (tartışma alanı) * **çapemenî, forûma neteweyên şareza ye** basın, uygar toplumların formudur
forvet *sp/h* forvet, akıncı
forvetî *sp/m* forvetlik, akıncılık
fos *rd* kof

foseptîk *m* foseptik
fosfat *kîm/m* fosfat ~**a super** *kîm* süper fosfat
fosfatdar *kîm/rd* fosfatlı
fosfatkirin *m* fosfatlama
fosfat kirin *l/gh* fosfatlamak
fosfor *kîm/m* fosfor (kısaltması P)
fosfordar *rd* fosforlu
fosforîk *kîm/rd* fosforik
fosgen *kîm/m* fosgen
fosîl *m* fosil, taşıl
fosîlbûn *m* fosilleşme, taşıllaşma
fosîldar *rd* fosilli
fote *m* çarşaf (kadın çarşafı)
fotefiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
fotefiroşî *m* çarşafçılık
fotêr *m* fötr
fotik *m* çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan örtü)
fotika reş *nd* dalak
fotikfiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
fotikfiroşî *m* çarşafçılık
foto *m* foto (fotografın kısaltması)
fotoelektrîk *m* fotoelektrik
fotofînîş *m* fotofiniş
fotograf *n* fotograf ~ **kişandin** fotograf çekmek ~ê **enstantane** enstantane fotograf ~ê **(tiştekî) kişandin** fotografını çekmek, fotograflamak
fotografkêş *nd/nt* fotoğrafçı
fotografkêşî *m* fotoğrafçılık
fotografxane *m* fotografhane, fotograf evi
fotojen *rd* fotojen
fotojenîk *rd* **1.** fotojenik **2.** fotojenik (fotografta veya sinema filminde güzel bir etki bırakan yüz, duruş)
fotokêş *nd/nt* fotoğrafçı
fotokêşî *m* fotografçılık
fotokîmya *biy/m* fotokimya, fotoşimi
fotokînezî *biy/m* fotokinezi
fotokopî *m* fotokopi, tıpkıçekim
fotokopîker *nd/nt* fotokopici
fotolîtograf *m* fotolitograf
fotomekanîk *m* fotomekanik
fotometre *m* fotometre, ışıkölçer
fotometrî *m* fotometri, ışık ölçümü
fotomodel *m* fotomodel
fotomontaj *m* fotomontaj
fotomorfoz *m* fotomorfoz
fotoroman *m* fotoroman
fotosentez *biy/m* fotosentez
fotosfer *ast/m* fotosfer, ışık yuvarı
fotoskop *fiz/m* fotoskop
fototaksî *biy/m* fototaksi, ışığa göçüm
fototaktîzm *biy/m* fototaktizm, ışığa göçüm
fototek *m* fototek, fotograf arşivi
fototerapî *bj/m* fototerapi
fototerapîzm *m* fototerapizm, ışığa doğrulum
Fr *kîm* Fr (fransiyum elementinin kısaltması)
fragman *sn/m* fragman, tanıtma filmi
frak *m* frak
fraksiyon *m* **1.** fraksiyon (bir siyasî partinin politikasını parlâmentoda, yerel yönetimlerde, çeşitli kuruluşlarda yürütmek için örütlenmiş grup) **2.** fransiyon (bir siyasî partinin içinde, partinin izlemekte olduğu ana siyasî çizgiye karşı olan, ayrı bir teşkilat merkezi olan ve partinin çoğunlukla aldığı kararlara karşı savaşan parti içi grup) **3.** fraksiyon (bir siyasî partinin bir konuda özel olarak örgütlenmiş kolu)
francala *m* francala
francalafiroş *nd/nt* francalacı, fırncala satan
francalafiroşî *m* francalacılık
francalaker *nd/nt* francalacı
francalakerî *m* francalacılık
frank *m* frank (Fransız para birim)
Frans *nd/rd* Fransız
Fransayî *nd/rd* Fransalı
fransiyûm *kîm/m* fransiyum (kısaltması Fr)
Fransiz *nd/rd* Fransız
Fransizbûn *m* Fransızlaşma
Fransizî *m* **1.** Fransızca **2.** *rd* Fransızlara özgü
Fransizîaxêv *nd/nt* Fransızca konuşan
Fransizîzan *nd/nt* **1.** Fransızca uzmanı **2.** Fransızca bilen
Fransizkirin *m* Fransızlaştırma
Fransizkî *m* **1.** Fransızca **2.** *h* Fransızlara yaraşır veya uygun bir şekilde
Fransiztî *m* Fransızlık
Fransî *m* Fransızca
Fransînivîs *nd/nt* Fransızca yazarı
Franskî *m* **1.** Fransızca **2.** *h* Fransızlara yaraşır veya uygun bir şekilde
Franstî *m* Fransızlık
frekans *fiz/m* frekans
fren *m* fren ~ **kirin** fren yapmak ~**a destan** el freni ~**a hewadar** havalı fren ~**a lingan** ayak freni
Freng *nd* **1.** Frenk (Angglosakson, Germen veya Lâtin ırklarının birinden olan kimse) **2.** Frenk (Avrupalılara özellikle Fransızlara verilen ad)
Frengbûn *m* Frenkleşme
frengistan *m* Avrupa
frengistanî Avrupalı
frengî *bj/m* frengi (hastalığı)
Frengkî *m* **1.** Frenkçe **2.** Frenkçe (Frenklere özgü, Frenklerin biçiminde)
frengomlek *n* frenk gömleği
Frengsawî *nd/rd* **1.** Fransız * zimanê Frensawî Fransız dili **2.** Fransalı **3.** Frenkçe, Fransızca

Frengsawîbûn *m* Fransızlaşma
Frengsawîkirin *m* Fransızlaştırma
Frengsawîtî *m* Fransızlık
Frengtî *m* Fransızlık
frengzehmetî *bj/m* frengi
frenker *ant/rd* 1. frenleyici * **masûlkeya frenker** frenleyici kas 2. *mec* frenleyici, engelleyici
frenkirin *l/gh* frenleme
fren kirin *l/gh* frenlemek
frenolojî *m* frenoloji
frenvan *n* frenci
fresk *m* fresk
freze *m* freze
frezeker *nd/nt* frezeci
frezekirin *m* frezeleme
freze kirin *l/gh* frezelemek
frezevan *nd/nt* frezeci
Fring *bnr* Freng
fringî *bot/m* 1. domates (Lycopersicon esculentum) 2. domates (bu bitkinin yenilen ürünü)
fringzehmetî *bj/m* frengi
frîbord *der/m* fribord
frîkîk *m* frikik
frîtoz *m* fritöz
fuar *m* fuar
fuarvan *nd/nt* fuarcı
fuarvanî *m* fuarcılık
fuaye *m* fuaye
fuel-oil *m* fuel-oil, yağ yakıt, akar yakıt
fuhûş *m* fuhuş
fular *m* fular
fumerol *m* fümerol
funok *bj/m* fıtık (taşak fıtığı için)
funye *m* funya
fuqare *rd* fukara
fuqaretî *m* fukaralık
fuqur *rd/nd* gıcık (huysuz kimse)
fuqurane *rd/h* gıcıkça
futbol *sp/m* futbol, ayak topu
futboler futbolcu
futbolvan *nd/nt* futbolcu
futurîst *nd/nt* fütürist, gelecekçi
futurîzm *m* fütürizm, gelecekçilik
futurolog *nd/nt* fütürülog
futurolojist *nd/nt* futurolojist, gelecek bilimci
futurolojî *m* fütüroloji, gelecek bilimi
futûhat *m* fütuhat
fuze *m* füze
fuzen *m* füzen
fuzûlî *rd/h* fuzulî
fuzûn *rd* ziyade, ilaveli
fuzûnandin *m* ziyadeler ekleme, ekleme, ilave etme
fuzûnandin *l/gh* ziyadeler eklemek, eklemek, ilave etmek
fuzyometre *m* füzyometre
fuzyon *m* füzyon
fûl *rd* ful
fûr *m* 1. taşma 2. yükselme, yükseğe çıkma ~ **dan** 1) taşmak 2) yükselmek * **deng fûr da** ses yükseldi
fûran *m* 1. taşma 2. buharlaşma, uçma (sıvılar için)
fûrandin *m* 1. taşırma 2. buharlaştırma (sıvılar için)
fûrandin *l/gh* 1. taşırmak 2. buharlaştırmak (sıvılar için)
fûrandî *rd* taşkın
fûrbûn *m* taşma
fûrbûn *l/ngh* taşmak
fûr dan *l/gh* 1. taşmak 2. yükselmek * **deng fûr da** ses yükseldi
fûrek *rd* 1. uçucu (gaz veya buhar durumuna geçebilen) 2. çabuk parlayan, kızan kimse
fûrektî *m* 1. uçuculuk (gaz veya buhar durumuna geçebilıne durumu) 2. çok çabuk parlama, kızma
fûriyayî *rd* taşkın
fûrîn *m* 1. taşma 2. buharlaşına 3. uçma (gaz veya buhar durumuna geçme)
fûrîn *l/ngh* 1. taşmak 2. buharlaşmak 3. uçmak (gaz veya buhar durumuna geçmek) 4. uçmak (çok hızlı gitmek) * **hesp fûrîn** atlar uçtular
fûrîner *rd* uçucu
fûş *m* hile, oyun,
fûşker *l/ngh* hilekâr
fûşker *m* hilekârlık
fût (I) *bnr* fen û fût
fût (II) *rd* iri yarı, iri kıyım
fût (III) *rd* karavana, boş
fût (IV) *m* ıslık ~ **dan** ıslık çalmak
fûtik *m* çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan örtü)
fûyandin *l/gh* üflemek
fûyî *rd* üflemeli (çalgı)
fûyîn *m* üfleme
fûyîn *l/ngh* üflemek

G

g, G 1. Kürt alfabesinin dokuzuncu harfi olan bu ses *gê* diye okunur ve ses bilimi bakımından ise ötümlü kapantılı bir damak ve gırtlak ünsüzüdür **2.** *mzk* nota işaretlerini harflerle gösterme yönteminde *sol* sesini bildirir
Ga *kîm* Ga (galyum'un kısaltması)
ga *zo/n* **1.** öküz **2.** *mec* güçlü kuvvetli (kimse) **3.** öküz (bön, görgüsüz) ~ **dan 1)** çiftleştirmek (inek için) **2)** *argo* (birini) fena halde bezdirmek ~ **dimire çerm dimîne, însan dimire nav dimîne** at ölür meydan kalır yiğit ölür şanı kalır ~ **kûd bûn** uzun süre dövende çalıştırılma sonucu öküz tırnaklarının aşınmasından dolayı yürümez duruma gelmek ~ **mirî hevaltî firî** öküz öldü ortaklık bozuldu ~ **û gîsnê wan li hev asê bûne** sen ben davası (veya kavgası) ~ **û golik li balê yek bûn** çok cömert olmak ~ **xwestin** boğasamak * **çêlek ga dixwaze** inek boğasamış ~**ek û sêvek li ber çavê (yekî) yek bûn** (biri) çok cömert olmak, dünya malına tamah etmemek ~**yê bedêl 1)** almaş öküz, çıvgar **2)** *argo* dinç, genç ~**yê bingêrê** tembel, hantal kımse ~**yê çê bi baran mêrê çê bi xeberan** (an jî **xeberdanan) tehl dibe** öküzü yük, adamı lâf yaralar ~**yê çê ji serbaran mêrê çê bi xeberdanan tehl dibe** öküzü yük, adamı lâf yaralar ~**yê nêr** erkek, güçlü, yiğit kimse ~**yê nîrekî bûn** *argo* huyları bir olmak (ahmak insanlar için) ~**yê pîr** *argo* yaşlı kurt ~**yê Xwedê** Allahın öküzü, peygamber öküzü, allahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse)
gabardîn *n* **1.** gabandin (sık dokunmuş bir tür ince yünlü veya pamuklu kumaş) **2.** gabardin (su geçirmeyen kumaştan yapılmış reglan pardösü)
gabelek (I) *zo/m* güzel bir kuş
gabelek (II) *m* bir kız çocuğu oyunu
gabilor *bot/n* siyah yuvarlak bir iri üzüm türü
gabinêrk *m* bir karasaban elemanı
gabinêzk *m* bir tür hayvan hastalığı
gabirinc *bot/n* bir tür ot
gaboxe *zo/n* boğa
gabûs *m* kâbus, karabasan
gac (I) *m* **1.** çile (iplik kangalı) * **gaca ta** iplik çilesi **2.** kangal (halka biçimindeki bağ)
gac (II) *m* kaymak taşı, albatr
gacik *m* **1.** çıkrık (kuyudan kovayı çekmeye yarayan ve el ile çevirilen araç) **2.** çıkrık (iplik bükmek, iplik sarmak gibi işlerde kullanılan el veya ayakla çevirilen dolap) **3.** hayvanın boynuna geçirilen 'u' biçiminde bağlama halkası
gacikî *rd* kangalımsı
gacikîbûn *m* kangallanma
gacikî bûn *l/ng* kangallanmak
gacikîkirin *m* kangallama
gacikî kirin *l/gh* kangallamak
gacikvan *nd* çıkrıkçı
gacikvanî *m* çıkrıkçılık
gaco *m* beyzbola benzeyen bir ergen oyunu
gaçak *bot/m* bir tür ot
gaçêrîn *zo/m* kuyruk sallayan, yont kuşu
gaçik *m* omuzluk, su omuzluğu
gaçil *m* omuzluk (su taşıma aracı)
gadan *m* aşım (ineğin öküzle çiftleşmesi)
ga dan *l/gh* **1.** aşım yapmak çiftleştirmek **2.** *argo* (birini) fena halde kızdırmak
gadene *bot/m* **1.** burçak (Vicia ervillia) **2.** burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)
gader *m* öküz otlağı
gadevîng *bot/m* bir tür ot
gadêr *n* sığırtmaç
gadêrî *m* sığırtmaçlık
gadolinyûm *kîm/m* gadolinyum (kısaltması Gd)
gadoş *m* topraktan kap
gaf *m* gaf
gafiş *bot/m* bataklık sinir otu
Gagawiz *nd* Gagavuz
Gagawizkî *m* **1.** Gagavuzca **2.** *rd/h* Gagavuzlara yaraşır, Gagavuzlara özgü bir biçimde

gagol, gagole *zo/m* mayis böceği (Melolontha vulgaris)
gagolekî *m* emekleme
gagoş *nd* gagoş
gagulaşî *m* boğa güreşi
gagurox *rd/nd* **1.** öküz yüzen, öküzü boğazlayıp derisini yüzen **2.** *mec* çıkarcı
gahan *nd* zaman bildirir * **seher gahan** seher zamanı
gahopan *nd* öcü (çocuk dilinde)
gajgêre *m* destere
gakovî *zo/m* geyik (Cervus elaphus)
gakûvî *bnr* gakovî
gala *m* **1.** gala (resmi bir törenden sonra verilen büyük ve gösterişli şölen) **2.** gala (bir temsilin ilk oynanışı veya bir filmin ilk gösterimi)
galaksî *ast/m* galaksi, gök ada
galalît *m* galalit
galaz *m* gaye, maksat
gal *m* lâf, lakırdı
galdan *m* kandırma
gale *rd* **1.** geniş **2.** biçimsiz ve büyük genişlik
galebûn *m* genişleme
gale bûn *l/ngh* genişlemek
galegal *m* lâf, lâkırdı, boş lâf, boş konuşma
galegalkirin *m* aytışma, atışma, münakaşa etme
galegal kirin *l/gh* aytışmak, atışmak, münakaşa etmek
galegot *m* söylenti
galerî *m* galeri
galerîvan *nd/nt* galerici
galerîvanî *m* galericilik
galeta *m* galeta
galgal *bnr* galegal
galik *m* nakışsız, düz ve kalın örülmüş çorap
galim *m* çalım, fiyaka
galîn *m* lâf sayma, küfretme
galîn *l/ngh* laf saymak, küfretmek
galîske *m* öküz arabası, kağnı
galkirin *m* sataşma
gal kirin *l/gh* sataşmak
galok *m* boğaz * **ziman ji galoka wê kişandin** dilini boğazından çektiler
galon *m* **1.** galon (4,5 litrelik ölçü birimi) **2.** galon (genelde akaryakıt taşımada kullanılan metalden büyük kab)
galoş *m* galoş
galt (I) *rd* **1.** tembel **2.** şişmanca kimse
galt (II) *m* kilim
galte *m* **1.** şaka **2.** alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **kirin 1)** şaka etmek (veya yapmak) **2)** alay etmek ~ **pê kirin 1)** (birine) şaka etmek (veya yapmak) **2)** (birini) alaya almak **~ên xwe pê kirin** (biriyle) alay geçmek
galteker *nd/nt* **1.** şakacı **2.** alaycı
galtekerî *m* **1.** şakacılık **2.** alaycılık
galte pê kirin *l/bw* **1.** (birine) şaka etmek (veya yapmak) **2.** (birini) alaya almak alay etmek, dalga geçmek
galûç (I) *bot/m* zehirli bir ot türü
galûç (II) *m* Adiyaman yöresi halk dansı
galûk *m* mahmuz
galûkkirin *m* mahmuzlama
galûk kirin *l/gh* mahmuzlamak
galvanîk *tek/rd* galvanize, galvanizli
galvanîz *tek/m* galvaniz
galvanîze *tek/rd* galvanize, galvanizli
galvanîzker *tek/m* galvanizci
galvanîzkirin *m* galvanizleme
galvanîz kirin *l/gh* galvanizlemek
galvanîzkirî *tek/rd* galvanize, galvanizli
galvanîzm *fiz/m* galvanizm
galvano *m* galvano, galvanotip
galvanometre *fiz/m* galvanometre
galvanopîv *fiz/m* galvanometre
galvanoplastî *m* galvanoplâsti
galvanoskop *m* galvanoskop
galvanotîp *m* galvano, galvanotip
galyûm *kîm/m* galyum (kısaltması Ga)
gam (I) *m* döven ~ **gerandin** döven sürmek (veya dövmek)
gam (II) *mzk/m* gam
gama *m* gama (Yunan alfabesinin üçüncü harfi) *tîrêjên gamayê gama ışınları
gamaglobulîn *biy/m* gamaglobülin
gamasî *zo/n* öküz balığı (Trigia lyra)
gambot *der/m* gambot, topçeker
gamet *biy/m* gamet
gametdar *rd* gametli
gamêl (I) *m* çer çöp
gamêl (II) *m* karışıklık
gamêş *zo/nd* manda, camız, camuş **~ê avê** *nd/nt* su sığırı **~ê golgeniyan** *mec* yiğit (kimse) **~ê hêç** haymana öküzü (veya mandası) **~ê mêran** *mec* yiğit
gamêşî *bot/m* iri yapraklı bir tütün bitkisi türü
gamêşqiran *m* camuşkıran (rivayetlere göre Nisanın 7'sinde dolu yağmış ve yedi camuş ölmüş; inanışa göre Nisan'ın 7'sinde yağan yağmur suyu sarılık ve göz hastalığına şifadır)
gamikan *m* kaydırma dümeni
gamirî *rd* öküzü ölmüş olan
gamirkan *bnr* germikan
gamirok, gamirûk *m* yeni doğan çocukların yakalandığı bir tür tehlikeli hastalık ~ **lê ketin** (biri) bu hastalığa yakalanmak
gamisk *zo/m* misk sığırı
gamkirin *m* döven sürme (veya dövme)
gam kirin *l/gh* döven sürmek (veya dövmek)
gamkirî *rd* döven sürülmüş (veya dövülmüş olan)
gampol *bnr* gopal
gan (I) *n* can, ruh, dirim (yaşam gücü)
gan (II) *m* çiftleşme (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelme)

gan *l/ngh* 1. çiftleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek) 2. sikmek
ganakî *rd* sikici
gancil *rd* yırtık pırtık, eski püskü elbise
gancol *bnr* gancor
gancor *n* iri kafa
gançol *n* çengel
gan dan *l/gh* emek harcamak
gandanbir *rd* emekli
gandanket *rd* emekli olma
gandêr *m* oruspu, kahpe
gandêrî *m* oruspuluk, kahpelik ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)
gandîl *m* sağım hayvanlarının meme bölümü
ganêr *zo/n* boğa
gang *jeo/m* gang
gangil *bnr* kerbeş
gangilî *m* kağnı
gangilok *bot/m* tarla at kuyruğu
gangirûk *bj/m* nasır
gangoç *n* 1. çan * **gangoçê dêrê** kilise çanı 2. çancı (çan çalmakla görevli kimse)
gangoçfiroş *nd/nt* çancı (satan kimse)
gangox *rd* hantal (işi, davranışları ağır ve yavaş)
gangoxbûn *m* hantallaşma
gangox bûn *l/ngh* hantallaşmak
gangoxî *m* hantallık
ganî *rd* canlı, diri
ganîgan *m* müshil
ganokî *rd* sikici
ganyan *m* ganyan
gap *sos/m* imece
gaperçêvk (I) *bnr* kundirok
gaperçêvk (II) *zo/m* yarasa (Vespertilio)
gapir *m* ense
gapîn *bnr* kopîn
gar (I) *n* küpe
gar (II) *m* gar
garaj *m* garaj
garan *m* 1. nahır, sığır sürüsü 2. sürü (bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü) 3. *argo* sürü **~a ku ker tê de hebe nabe bêkerzirîn** ahmakların olduğu bir toplulukta gürültü patırtı eksik olmaz **~a kûçikan** köpek sürüsü
garanî *rd/h* hayvanvari çiftleşme
garankî *rd/h* 1. nahırca 2. hayvanvari çiftleşme
garantî *m* garanti, güvence ~ dan garanti vermek, güvence vermek ~ **xwestin** garanti istemek, güvence istemek
garantîkirin *m* garantileme
garantî kirin *l/gh* garantilemek
garantor *nd/nt* garantör
garantorî *m* garantörlük
gardenya *bot/m* gardenya
gardirop *m* gardırop
gardiropvan *şn/nd* gardıropçu, giydirici
gardiyan *nd/nt* gardıyan
gardiyanî *m* gardıyanlık
gareşk *bot/m* bir tür ot
garij *m* güç, kuvvet
garik *n* küpe
garing *m* harman sırasında öküzlerin dışkılarını almak için altlarına konulap kap
garingan *bot/m* halk hekimliğinde öz uyu ishalın tedavisinde kullanılan bir bitki
garis (I) *bot/n* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
garis (II) *bot/n* darı (panicum) ~ **ê roja reş e** darı kara günlerin dostudur ~ **ji destê (wî) narije** günahını vermez
garisê misrî *bot/n* mısır
garisê sorik *bot/nd* kırmızı darı
garisê spi *bot* ak darı (Panicum milliaceum)
garisê stenbolî *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)
garisê zer *bot/nd* sarı darı
garisê zerik *bot/nd* sarı darı
garisok *bot/n* darıya benzer bir bitki
garî *rd/argo* yaramaz, kaba saba
garîn *l/gh* değiştirmek
garîs *nd/nt* şerir, kötü, kötülük eden kimse
garîsî *m* şerirlik, kötülük
garîte *as/n* 1. kiriş (mimaride) 2. mertek ~ **avêtin serê** kirişlemek
gar kirin *l/gh* köpülemek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
gar lê xistin *l/bw* köpülemek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
garnigan *bot/m* halk hekimliğinde öz suyunu müshil için kullanılan bir bitki
garnîtur *m* garnitür
garnîzon *lşk/m* garnizon
garson *nd/nt* garson
garsoniyer *m* garsoniyer
garsonî *m* garsonluk
garsontî *m* garsonluk
garte *m* yük çekmede kullanılan kızak
gasik *m* 1. kıskaç 2. maşa
gasîn (I) *n* saban kulağı
gasîn (II) *m* meydan
gasîngeh *m* park, meydan
gast *m* kusur
gastîn *m* 1. alan, meydan (köy meydanı) 2. eve yakın tarla 3. evin önündeki etrafı boş düz arazi 4. dağlık alandaki düz yer 5. nahırların toplandığı alan
gastrît *bj/m* gastrit
gastroenterolog *nd/nt* gastroenterolog, sindirim bilimci
gastroenterolojî */m* gastroenteroloji, sindirim bilimi
gastronomî *m* gastronomi
gastroskop *bj/m* gastroskop
gastroskopî *bj/m* gastroskop**î**
gastrûla *bij/m* gastrulâ
gaşe *n* çakıl

gat *m* söz, lâf * **gatên Zerdeşt** Zerdüşt'ün gataları
gauss *fiz/m* gauss (kısaltınası G)
gav (I) *m* **1.** an * **wê gavê** o an **2.** çağ (zamanın parçası olarak) **3.** vakit (bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre) * **gava ku hûn çûn agahî bidin min** gideceğiniz vakit bana haber verin **4.** vakit ('iken' anlamını verir) * **gava ku ez li malê bûme, hatiye** ben evde iken o gelmiş **5.** ara, esna, aralık, sıra, vakit * **wê gavê** o esnada * **wê gavê ez li wir bûm** o ara ordaydım * **ez wê gavê nexweş bûm** o aralık hastaydım **6.** ara (iki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla) * **wê gavê em ne li wir bûn** o aralar orda değildik **7.** *h* tam (sırasında, anında) * **gava ku wê biketa mixazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi ~ **bi** ~ *h* an be an ~ **û saet jê re yek bûn** (biri için) zaman kavramı olmamak (ermiş olduğuna inananlar için söylenir) ~ **û saet li ser zimanê (yekî) bûn** (falan) aşağı (falan) yukarı (bir kimseninin adının dilden düşürülmediğini, onun pek gözde olduğunu anlatır) ~ **û saeta (yekî) li hev nenihêrtin** saati saatine uymamak, dakikası dakikasına uymaz **~a din** demin **~a bar xwar dibe her kes tê tiştek dibêje** tekerlek kırıldıktan sonra yol gösteren çok olur **~a dewlet birêse ga golikê dibalêse** tenceresi kaynarken maymunu oynarken, şansı yaver giderken **~a ga dikeve kêr pir dibe** leş yere yığıldı mı kargalar başına üşüşür **~a ker carek di pirê re kunek dît cara din di ser re naçe** eşek eşek olduğu halde tehlikeli olduğu bir yerden bir daha gitmez **~a ku 1)** vaktaki **2)** iken * **gava ku ez li malê bûme, hatiye** ben evde iken o gelmiş **~a ku hewce kirin** yeri gelmek, zamanı gelmek **~a ku mêr li gund nebe dîk Evdirehman e** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler **~a ku şivan dil (an jî dilê xwe) bike dikare ji golvêra nêrî mast çêke** çobanın gönlü olursa tekeden yağ (süt veya köremez) çıkarır **~a ku wexta (wî) bû xelkê bi tiliyan (ew) nîşanî hev didan** giydiği yakışırken eller bakışırken **~a meriv bihurê dibîne xwe li avê dixe** (birine) insanın nazı geçinçe teklifte bulunur veya birşeyler yapar **~a nok dibarin keşe dikeve kewarê** kendisine ihtiyaç olduğu zaman ortalıkta bulunmamak **~a sifre tê Quran hiltê** ortaya yemek geldi mi kimse bir şeyi takmaz veya beklemez **~ek berî gavekê** bir an önce * **bila gavek berî gavekê bê, heke na dê me nebîne** bir an önce gelsin, yoksa bizi göremez **~ek berê** *h* az önce, biraz önce, şimdi * **otobus gavek berê derbas bû** otubüs şimdi geçti **~eke din** *h* demin * **min gaveke din li pişt eyneyê mêze kir** demin aynanın arkasına baktım
gav (II) *n* **1.** adım * **gavên xwe bi lez biavêje** adımlarını hızlandır **2.** adım, fule (bir adımda alınan yol, bu uzunluk 73 cm sayılır) * **bi gavên mezin meydanê dipîva** uzun fulelerle alanı adımlıyordu **3.** *sp* adım ~ **avêtin 1)** adım atmak * **du gav ber bi nêrdewanê ve avêtin** merdivene doğru iki adım attı **2)** adım atmak (bir işe ilk kez girişmek) ~ **ber pê de avêtin 1)** -e doğru adım atmak, yürümek **2)** üstüne yürümek ~ **bi** ~ adım adım ~ **ji xwe ranenandin** adım bile atmamak ~ **pê nedan avêtin** adımını attırmamak ~ **pîvan** adımlamak (bir yerde ileriye geriye doğru giderek dolaşmak) * **gava me ew dît li odeyê gav dipîvan** onu odayı adımlarken bulduk ~ **rahêlan** hızlı adımlar atmak, pergelleri açmak ~ **rahêlandin** adımını açmak, dev adımlarıyla ilerlemek, tabanları kaldırmak **~ek li pêş du ~ li paş** bir ileri iki adım geri **~ek li pêş yek li paş** bir ileri bir geri **~ekî şeytanî bi sedê xizanî** kurnazca atılan bir adım bir çok şeyi haledebilir **~ê bi hêdî di xwedî de ye** zamanında bir işe girişmeyen sonra ceremesini çeker **~ê xwe hilanîn** adımını açmak **~ên xwe nermenerm avêtin** adımlarını seyrekleştirmek **~ên xwe sivik avêtin** adımlarını sıklaştırmak **~ên xwe vekirin** adımlarını sıklaştırmak, hızlı adımlarla yürümek **~ên xwe zû avêtin** adımlarını açmak
gava fireh *nd/sp* uzun atlama
gavan *nd/nt* sığırtmaç, nahırcı
gavanî *m* sığırtmaçlık
gavdan *m* atlama
gav dan *l/gh* atlamak
gavegal *m* sohbet
gavek *rd* adımlık, bir adımlık * **pir ne dûr e, gavekî cih e** çok uzak değil bir adımlık yer
gavilgaz *rd* geniş adım atan kimse
gavinan *h* bazen, zaman zaman
gavişkî *rd/h* ani, ansız, aniden
gavkirin *m* atlama
gav kirin *l/gh* atlamak
gav pîvan *l/gh* adımlamak * **gava me ew dît li odeyê gav dipîvan** onu odayı adımlarken bulduk
gav rahêlan *l/gh* adım atmak, hızlı adımlar atmak, pergelleri açmak
gavsist *rd* gevşek adımlarla yürüyen
gav sist kirin *l/bw* adımları yavaşlatmak
gavsivik *rd* hızlı (yürüyen)
gawan *erd/m* dağ geçidi
gawer *m* katır
gawik *zo/n* tahta kurusu (Cimex lectularius)
gawir *nd/nt* **1.** gâvur (müslüman olmayan kimse) **2.** gâvur (dinsiz) **3.** *rd/mec* gâvur (merhametsiz, acımasız, inatçı)

gawirane *b* gâvurca (acımasızca, insafsızca)
gawirbav *rd/argo* acımmasız, insafsız, zalim
gawirbûn *m* 1. gâvurlaşma, kafirleşme 2. *mec* gâvurlaşma (acımasız davranmaya başlama)
gawirî *m* 1. gâvurluk 2. gâvurluk (gadarlık, insafsızlık) ~**ya (yekî) pê girtin** gâvurluğu tutmak
gawirkî *m* 1. gâvurca (müsülman olmayan yabancı dillerden herhangi biri) 2. *h* gâvurca (acımasızca, insafsızca)
gawirstanî *m* 1. zülüm yapılan yer 2. zalimce davranma
gawirtî *m* 1. gâvurluk 2. gâvurluk (gadarlık, insafsızlık)
gawrova *rd* grimsi
gawuk *zo/m* tahta biti
gaxan, gaxand *nd* 1. Noel Baba 2. yılbaşı dedesi (yılbaşı kutlamalarında iki genç, kadın ve yaşlı erkek kılığına girerek yanlarındaki gençlerle birlikte evleri dolaşıp para ve yemiş toplarlar)
gaxur *rd/argo* çok obur
gayda *m* gayda (bir müzik aleti)
gaydaçêker *nd/nt* gaydacı (imal eden kimse)
gaydafiroş *nd/nt* gaydacı (satan kimse)
gaydajen *nd/nt* gaydacı (gayda çalan kimse)
gayîkî *h* öküzce
gayîn *m* sikme
gayîn *l/gh* sikmek
gayîtî *m/mec* öküzlük
gayzer *jeo/m* gayzer, kaynaç
gayzerît *jeo/m* gayzerit, kaynaç taşı
gaz (I) *bnr* gilî û gaz
gaz (II) *erd/m* 1. tepe * derketibû serê gazê û dikir gazî tepeye çıkıp bağırıyordu 2. dağ sırtı
gaz (III) *m* kerpeten
gaz (IV) *m* gez (bir uzunluk ölçüsü, göğüsten elin parmak ucuna kadar olan mesafe, 70-75 cm) ~ **kirin** gezlemek
gaz (V) *m* 1. gaz (akışkan madde) 2. gaz yağı 3. gaz (sindirim borusundan, ağızdan yutulan hava ile mayalanma sonucu oluşan uçucu madde) * **di mîdeyê de çêbûna gazê** midede gaz oluşmak 4. gaz (arabalarda gaz pedalı) ~ **dan (erebeyê)** gazlamak ~ **pê re çêbûn** gazlanmak, gaz oluşmak (yemek sonucu vb.) gazlanmak ~ **tê hatin dan** gazlanmak ~ **û bêlan** tepeler ~**ên bikuj** öldürücü gazlar ~**ên jehrîn** zehirli gazlar
gaza hewayî *nd* hava gazı
gaza jehrayî *nd* zehirli gaz
gazdar *rd* gazlı
gazegaz *m* 1. çağırtı, bağrışma 2. *h* çağıra bağıra ~ **kirin** çağırıp bağırmak
gazete *m* 1. gazete * **gazeteya rojane** günlük gazete 2. gazete (gazetenin yazıldığı, basıldığı yer) * **her roj diçû gazeteyê** hergün gazeteye gidiyordu
gazgaz *bnr* gazegaz
gazhewayî *m* hava gazı
gazik (I) *m* gez (silâhlarda)
gazik (II) *m* kerpeten, küçük kerpeten
gazin *m* 1. serzeniş, sitem, 2. şikâyet, sızıltı, yakınma, şekva, dert yanma ~ **jê kirin 1)** (birine) serzenişte bulunmak, sitemde bulunmak 2) (birinden) şikâyet etmek, sızlanmak ~ **jê nebûn** (birinden) şikâyeti olmamak, sersenişte bulunmamak ~ **kirin 1)** sitem etmek 2) şikâyet etmek, sızlanmak
gazin *l/ngh* 1. serzenişte bulunmak, sitem etmek, yakınmak 2. şikâyet etmek, sızlanmak
gazinbar *rd* sitemli
gazinc *m* 1. serzeniş, sitem, 2. şikâyet, sızıltı, yakınma, şekva, dert yanma ~ **jê kirin 1)** (birine) serzenişte bulunmak, sitemde bulunmak 2) (birinden) şikâyet etmek, sızlanmak ~ **jê nebûn** (birinden) şikâyeti olmamak, sersenişte bulunmamak ~ **kirin 1)** sitem etmek 2) şikâyet etmek, sızlanmak, yakınmak
gazinc jê kirin *l/bw* 1. sitemde bulunmak, serzenişte bulunmak 2. (birinden) dert yanmak, şikâyet etmek, yakınmak 3. kınamak
gazinckirin *m* 1. serzenişte bulunma, serzeniş etme 2. yakınma, yanıp yakılma
gazinc kirin *l/gh* 1. serzenişte bulunmak, serzeniş etmek 2. yakınmak, yanıp yakılmak
gazincker *nd/nt* 1. sitemkâr, serzeniş edeci, serzenişte bulunan 2. yakınmacı, yakınan, sızlayıcı, şikâyetçi
gazinckerî *m* 1. sitemkârlık, serzenişte bulunma 2. yakınmacılık, şikâyetçilik, sızlayıcılık
gazincok *nd/nt* 1. sitemkâr, hep dert yanan 2. yakınmacı, yakınan
gazincokî *m* 1. sitemkârlık 2. *rd* sitemkârca
gazind *m* 1. serzeniş, sitem, 2. şikâyet, sızıltı, yakınma, şekva ~ **jê kirin 1)** (birine) serzenişte bulunmak, sitemde bulunmak 2) (birinden) şikâyet etmek, sızlanmak ~ **jê nebûn** (birinden) şikâyeti olmamak, sersenişte bulunmamak ~ **kirin 1)** sitem etmek 2) şikâyet etmek, sızlanmak
gazinde *rd* sitemli, sitemkâr, yakınan, serzenişte bulunan
gazindeker *nd/nt* sitemci, sitemkâr
gazindekirin *m* ayıplama, kınama
gazinde kirin *l/gh* ayıplamak, kınamak
gazindkirin *m* 1. serzenişte bulunma, serzeniş etme 2. yakınma, yanıp yakılma, sızlama, sızlayış, sızlanma
gazind kirin *l/gh* 1. serzenişte bulunmak, serzeniş etmek 2. yakınmak, yanıp yakılmak, sızlamak, sızlanmak
gazindker *nd/nt* 1. sitemkâr, serzeniş edeci, serzenişte bulunan 2. yakınmacı, yakınan, sızlayıcı, şikâyetçi
gazindkerî *m* 1. sitemkârlık, serzenişte bulunma 2. yakınmacılık, şikâyetçilik, sızlayıcılık
gazindname *m* şikayetname

gazindok *rd* sitemkâr, sitemci, serzenişçi
gazindokî *m* 1. sitemkârlık, sitemcilik, serzenişçilik 2. *rd* sitemkârca
gazinîn *m* 1. serzenişte bulunma 2. sızlama, sızlanma, sızlayış, yakınma, yakınış, dert yanma
gazinîn *l/ngh* 1. serzenişte bulunmak 2. sızlamak, sızlanmak, yakınmak, dert yanmak, şikâyet etmek * **ji kêleka xwe digazine** böğründen şikâyet ediyor
gazin jê kirin *l/bw* 1. sitemde bulunmak, serzenişte bulunmak 2. (birinden) dert yanmak, şikâyet etmek, yakınmak 3. kınamak
gazinker *nd/nt* 1. sitemkâr 2. yakınmacı, yakınan, sızlanan
gazinkerî *m* 1. sitemkârlık 2. yakınmacılık
gazinkirin *m* 1. serzenişte bulunma, serzeniş etme 2. sızlama, yakınma, yanıp yakılma
gazin kirin *l/gh* 1. serzenişte bulunmak, serzeniş etmek 2. sızlamak, yakınmak, yanıp yakılmak
gazinkî *rd/h* sitemkârca
gazinok *nd/nt* 1. sitemkâr 2. şikâyetçi, yakınan, şekvacı
gazinoyî *nd/nt* şikâyetçi, yakınmacı, sızlayıcı, şekvacı
gazinoyîtî *m* şikâyetçilik, yakınmacılık, sızlayıcılık, şekvacılık
gazî (I) *rd* dağlı, yüksek yerlerde yaşayan
gazî (II) 1. çağrı, davet 2. imdat * **li gaziya te hatim** imdadına geldim 3. celp (askerlik ödevini yapmaya çağırma) 4. adak * **min beranek kiribû gazî** bir koçu adak yapmıştım ~ **dike dibêje ez li vir im** (bir şey) buradayım diye bağırmak ~ **hatin** imdat gelmek ~ **kirin** 1) çağırmak 2) imdat etmek ~ **lê daketin** imdata çağrılmak ~ **(yekî) kirin** 1) (birini) çağırmak, davet etmek 2) (birini) geri çağırmak **(tiştek) ~ kirin** üstünden akmak * **tiraliya wê gazî dike** tembellik üstünden akıyor ~ **lê daxistin** imdata çağırmak ~ **lê rakirin** imdada çağırmak ~ **miriyan dike** süngüsü düşük (sağlığı, esenliği bozuk) ~ **û hawar** çağırtı(lar) bağırtı (lar) ~ **xwarinê kirin** yemeğe çağırmak ~ **xwestin** imdat istemek ~ **(yekî) yê xwarinê kirin** çorba içmeye çağırmak, yemek yemeğe çağırmak ~ **(yekî) yî leşkeriyê kirin** askere çağrılmak * **gazî te yî leşkeriyê dikin** askerliğe çağrılıyorsun
gazî hev kirin *l/bw* çağrışmak
gazîkar *nd/nt* çağrıcı, davetçi
gazîkarî *m* çağrıcılık, davetçilik
gazîker *nd/nt* 1. çağrıcı 2. çağırtmaç, tellâl ~ **dan gazîkirin** tellâl çağırtmak
gazîkerî *m* 1. çağrıcılık 2. çağırtmaçlık, tellâllık
gazîkirin *m* 1. çağırma, çağırış (birine seslenme) 2. çağırma, çağırış, davet etme 3. *mec* çağırma, bağırma 4. haykırma (durum veya nitelik çok belirgin olarak görünme) 5. *mzk* çığırma 6. adama, nezretme 7. çağırma, celp etmek (askerlik için)
gazî kirin *l/gh* 1. çağırmak (birine seslenmek) 2. çağırmak, davet etmek * **gazî dikin me ku em herin dîlanê** bizi düğüne çağırıyorlar 3. *mec* çağırmak, bağırmak * **pirtûk gazî dike, dibêje ez li vir im, tu nabînî** kitap burdayım diye bağırıyor, sen görmüyorsun 4. haykırmak (durum veya nitelik çok belirgin olarak görünmek) 5. çığırmak 6. adamak, nezretmek 7. çağırmak, celp etmek (askerlik için)
gazîkirî *rd* 1. çağrılı, davetli 2. adaklı 3. celpli
gazîn *l/ngh* çağırmak * **tu çima digazî?** niye çağırıyorsun?
gazîname *m* celp, celpname, çağrı belgesi
gazînekirî *rd* çağrısız, davetsiz
gazîno *m* gazino ~**ya malbatî** aile gazinosu
gazînovan *nd* gazînocu
gazînovanî *m* gazînoculuk
gazînovantî *m* gazînoculuk
gazîvan *nd/nt* çağrıcı
gazîvanî *m* çağrıcılık
gazîz *zo/m* incir kurdu
gazkirin *m* gezleme
gaz kirin *l/gh* gezlemek (gez ile ölçme)
gazoîl, gazoyl *m* gazoil, gazoyl
gazojen *m* gazojen
gazolîn *m* gazolin
gazometre *fiz/m* gazometre, gazölçer
gazometrî *fiz/m* gazometri, gaz ölçümü
gazoz *m* gazoz
gazozfiroş *nd/nt* gazozcu (gazoz satıcısı)
gazozfiroşî *m* gazozculuk
gazozvan *nd/nt* gazozcu (gazoz imalatçısı)
gazozvanî *m* gazozculuk
gazpîv *fiz/m* gazölçer, gazometre
gazpîvî *fiz/m* gaz ölçümü, gazometri
gaz tê dan *l/bw* gazlamak
gazûz *zo/m* güve
gazxane *m* gazhane
Gd *kîm* Gd (gadolinyum'un kısaltması)
gebe (I) *m* boyunda meydana gelen şişkinlik
gebe (II) *m* püsküllü kilim
geber *b* geber ~ **bibî** *b* geberesin geber **(yek) ~ kirin** 1) (birini) gebertmek 2) *argo* canını cehenneme göndermek
geberbûn *m* geberme
geber bûn *l/gh* gebermek
geberbûyî *nd/rd* geberik
geberbûyîn *m* geberiş
geberkirin *m* gebertme
geber kirin *l/gh* gebertmek
gebgeb *m* gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk)
gebgebe *rd* debdebe
gebise *m* bir çeşit yemek
gebol *m* yarma ve keşkten yapılan sonra da üstüne kızartılmış yağ dökülen bir yemek

gebre *m* **1.** gebre (atı timar etmekte kullanılan kıldan kese) **2.** kefe (semercilerin kullandığı bir tür araç)
gebrekirin *m* gebreleme, kefeleme
gebre kirin *l/gh* gebrelemek, kefelemek (atı kefe ile silip tüylerini parlatmak)
gebs *rd* sıkı (dar)
gebsî *m* kasvet
gebsoyî *rd* **1.** kasvetli, iç sıkıcı, sıkıcı, sıkıntı veren **2.** kapanık (ruh sıkıcı, iç karartıcı)
gebsîbûn *m* **1.** kasvetli olma **2.** kapanıklık
gebsî bûn *l/ngh* kasvetli olmak
gebsoyîbûn *m* **1.** kasvetli olma, iç sıkıcı olma **2.** kapanık olma, kapanıklık
gebsoyî bûn *l/ngh* **1.** kasvetli olmak, iç sıkıcı olmak **2.** kapanık olmak
gebsoyî kirin *l/gh* kasvet vermek
gebûl *bnr* pelûl
gec *m* **1.** kireç **2.** alçı, **3.** sıva, harç
geda *nd* **1.** dilenci **2.** fakir, yoksul **3.** perişan
gedahî *m* **1.** dilencilik **2.** yoksulluk **3.** perişanlik
gedandin *m* dilendirme
gedandin *l/ngh* dilendirmek
gedatî *m* **1.** dilencilik **2.** yoksulluk **3.** perişanlik
gedayî *bnr* gedatî
gede *nd/nt* **1.** çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) **2.** çocuk, evlât (soy bakımından oğul veya kız) **3.** çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) **4.** çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) ~ **anîn** çocuk doğurmak ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **gûde** çoluk çocuk ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu var olmak ~**yê bajêr** muhallebi çocuğu ~**yê peravan** yalı uşağı ~**yê yaliyan** yalı çocuğu (veya uşağı)
gedek (I) *ant/m* mide
gedek (II) *zo/m* malak (erkek olanı)
gedek (III) *n* **1.** oğlan (erkek çocuk) **2.** oğlan (yetişkin erkek)
gedetî *m* çocukluk
gedoş *m* kilden yapılma bir kap
gedûk *m* dar boğaz, derbent
gef *m* tehdit ~ **girtin** kin beslemek (veya kin tutmak) ~ **kirin** tehdit etmek ~ **lê xwarin** (an jî **kirin**) (birin) tehdit etmek ~ **û gur** tehdit, göz dağı ~ **û gur lê hatin xwarin** (birine) göz dağı verilmek ~ **û gur li (yekî) xwarin** (birine) tehdit (ler) savurmak, göz dağı vermek ~ **û gur xwarin** tehditler savurmak
gefandin *m* tehdit etme
gefandin *l/gh* tehdit etmek
geflêxwarin *m* tehdit etme
gef lê xwarin *l/bw* tehdit etmek
geflêxwarî *rd* tehdit edilmiş olan
geflêxwer *nd/nt* tehditkâr, tehdit edici
geflêxwerî *m* tehditkârlık, tehdit edicilik
gefname *m* tehdit belgesi
gefok *rd* tehditkâr, tehdit edici
gefwarî *h* tehditvari
gefxur *nd/nt* tehditkâr, tehdit edici
gefxurane *h* tehditkârca
gefxurî *m* tehditkârlık, tehdit edicilik
gefxwarin *m* tehdit etme
gef xwarin *l/gh* tehdit etmek
gefxwarî *rd* tehdit edilmiş olan
gefxwer *rd* tehditkâr, tehdit edici
gefxwerî *m* tehditkârlık, tehdit edicilik
-geh *rz/m* isim yapım soneki * **kar*geh*** iş yeri
geh (I) *ant/m* **1.** eklem, mafsal **2.** boğum geh ~**a dest** el bileği
geh (II) *m* in (yabani hayvan barınağı) * **geha şêr** aslan ini * **di gehê de du şêr nabe** iki cambaz bir ipte olmaz
geh (III) *g* gâh, kâh * **geh diçû geh jî radiwestiya** kâh gidiyor kâh duruyordu ~ ~ *h* peyderpey ~ **...**~ gâh ...gâh, kâh... kâh
gehe *ant/m* eklem
gehirandin *m* işkence etme, işkence yapma
gehirandin *l/gh* işkence etmek, işkence yapmak
gehîk *ant/m* el paramağı eklemi
gehîn *bnr* gihan
gehînek *m* **1.** aşama, merhale, evre **2.** varış, varış yeri
gehîner *rd* iletken
gejgere *m* destere, destkere
gejlok *bot/m* kurt pençesi
gel *n* **1.** halk (aynı ülkede yaşayan, aynı uyrukta olan insan topluluğu) **2.** halk (aynı soydan gelen, ayrı ülkelerin uyruğu olarak yaşayan insan topluluğu) * **gelê Kurd** Kürt halkı * **gelê Suryanî** Süryani halkı **3.** halk (bir ülke içerisinde yaşayan değişik soylardan insan toplulukların her biri) * **gelên Hindîstanê** Hindistan halkları **4.** halk (belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü) * **gelê gund** köy halkı * **gelê taxê** mahalle halkı **5.** halk (yöneticilere göre bir ülkedeki yurtaşların bütün) * **divê em ji gel re rajedariyê bikin** halka hizmet etmemiz lazım **6.** halk (aydınların dışında kalan topluluk) * **yekî ji nav gel bû** haltan biriydi **7.** halk (kitle) ~**ên Îskandinavyayê** İskandinavya halkları (İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandya'da oturan halklar ve bu halkların soyundan olanlar) ~**ên Latînî** Lâtin halkları
gelabî *m* tek parçalı, ayak bileklerine kadar inen, süslemeli kadın kiysisi * **di dawetê de gelabiyeke spehî li xwe kiribû** düğünde güzel bir gelabi giymişti
gelac *rd/nt* ara bozucu, fitneci, karıştırıcı, fesat, fettan
gelacbûn *m* fesatlaşma, fettanlaşma
gelac bûn *l/ngh* fesatlaşmak, fettanlaşmak

gelacî kirin *l/gh* fesatlık yapmak
gelacî *m* ara bozuculuk, fitnecilik, karıştırıcılık, fesatlık
gelacîkirin *m* fesatlık yapma, karıştırıcılık yapma
gelacî kirin *l/gh* fesatlık yapmak, karıştırıcılık yapmak
gelal *m* küçük akarsu
gelale *ant/n* bademcik
gelale *m* **1.** taslak **2.** tasarı, proje **3.** *hiq* tasarı (yasa tasarısı) **4.** model, nümune, örnek **~ya qanûnê** yasa tasarısı
gelale pêşniyaz *m* önerge
gelaloç *ant/m* dilcik, küçük dil
gelalûç *bnr* gelaloç
-gelan sonek, Türkçedeki -gil, giller sonekine yakın bir görevi üstlenmekte * **ev xezûrgelanê min in** bunlar benim kayınpedergillerim oluyor
gelandin *m* **1.** berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme) **2.** yumurtayı cılk etmek
gelandin *l/gh* berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek) **2.** yumurtayı cılk etmek
gelaq *bnr* qelaq
gelas *bnr* gelyaz
gelaş *m* çer çöp
gelaşan *m* çer çöp
Gelawêj *ast/m* **1.** Çoban Yıldızı, Venüs **2.** ağustos (31 gün çeken sekizinci ay)
gelaz *bnr* gelyaz
gelbaze *m* **1.** askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi) **2.** *rd* ardışık
gelbazetî *m* ardışıklık
gelberî *m* çapalama
gelberû *bot/m* palamut
gelc (I) *nd* bir çeşit ağaç veya ağaçlı yer
gelc (II) *m* **1.** sorun (sıkıntı veren durum) **2.** karışıklık
gelcomelco *rd* karmakarış
gelcoyî *rd* karışık (karışmış olan)
gelcoyîbûn *m* **1.** karışma, karmakarış olma **2.** karışma (bulanma, duruluğunu yitirme)
gelcoyî bûn *l/ngh* **1.** karışmak, karmakarış olmak **2.** karışmak (bulanmak, duruluğunu yitirmek)
gele (I) *m* karasaban sürgüsü
gele (II) *m* **1.** öbek **2.** ceylan sürüsü
gele (III) *m* tırpan çenesi
gele (IV) *m* çürümüş ağaç yaprağı
gelebêj *rd* geveze, çenesi düşük
gelebêjî *m* gevezelik, çene düşüklüğü
gelece *m* **1.** atışma **2.** sorun, problem
gelecekirin *m* atışma (ağız kavası etme)
gelece kirin *l/gh* atışmak (ağız kavası etmek)
gelejimar *rz/rd* çoğul
gelejimarbûn *rz/m* çoğullanma
gelejimar bûn *rz l/ngh* çoğullanmak
gelejimarî *m* çoğulluk
gelejimarkirin *rz/m* çoğullaştırma
gelejimar kirin *rz l/gh* çoğullaştırmak
gelejmar *rz/rd* çoğul
gelejmarî *rz/m* çoğulluk
gelejmarîbûn *rz/m* cemilenme
gelejmarî bûn *l/ngh* çoğullandırılmak, cemilenmek
gelejmarîkirin *rz/m* cemilendirme
gelejmarî kirin *l/gh* çoğullandırmak, cemilendirmek
gelek *rd* **1.** çok (sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımdan büyük ve aşırı olan; az karşıtı) * **îro karê me gelek e** bu gün işimiz çok **2.** birçok **3.** *rd* fena, hayli * **îro gelek karê min heye** bu gün fena işim var **4.** *h* çok (sayı, güçlük, süre vb. bakımından aşırılık bildirir) * **ez dibêjim qey ez gelek ez ji diya xwe hez dikim** sanırım, anamı daha çok seviyorum **5.** *h* epey, epeyi, epeyce, bayağı, çok fazla, gayet * **ez gelek kêfxweş bûm** bayağı sevindim * **yekî gelek mêvanperwer e** gayet misafirperver birisidir **6.** *h* yığınla **7.** *h* pek (gerekenden, olandan çok) * **ez gelek westiyam** pek yoruldum **8.** *rd/h* nice * **tu gelek salan bibînî** nice yıllar göresin **~ baş** *h* pek âlâ (çok iyi) * **te gelek baş dizanibû ku ez dê bême vir** buraya geleceğimi pek âlâ biliyordun **~ bi şûn de** neden sonra **~ caran 1)** bir çok **2)** çoğu kez (veya zaman) **~ ~ 1)** çok çok **2)** nice nice * **tu gelek gelek salan bibînî** nice nice yıllar göresin **~ gêreyên giran dîtine** kaçın kur'ası **~ jê 1)** birçokları (veya birçoğu), çokları **2)** önemli oranda * **xalên qanûn gelek jê guhartine** yasa maddelerini önemli oranda değiştirmişler **~ qiriktehlî dîtiye** feleğin çemberinden geçmiş **~ tengahî dîtiye** feleğin çemberinden geçmiş **~ tişt!** çok şey! **~ û ~ 1)** pek çok, külliyetli **2)** sürü sürü **~ zêde** fena halde * **gelek zêde jê hez dike** onu fena halde seviyor **~î berê** çoktan (veya çoktandır)
gelekeştî *m* donanma (belli bir amaçmla kullanılan gemilerin tümü) * **gelekeştiyên bazirganiyê** ticaret donanması
gelekoç *m* toplu göç
gelemêr *rd* yiğit
gelemêrî *m* yiğitlik
gelemper *rd* **1.** genel, umumî **2.** genel (ayrıntıları göz önüne alınmayarak bütünü bakımında ele alınan) * **rewşa gelemper a piyaseyê ew qas ne baş e** piyasanın genel durumu iyi sayılmaz **3.** genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne) * **pirtûkxaneya gelemper** genel kitaplık **4.** genel (bir genelleme sonucunda elde edilen) * **genel düşünce** ramana gelemper **5.** *nd* amme, kamu
gelemperane *rd* genelce
gelemperbûn *m* genelleşme
gelemper bûn *n/ngh* genelleşmek

gelemperî *rd* 1. genel, umumî 2. kamusal 3. *man/m* genelleme, tamim 4. *sos* genelleme (bir işlemin sonucu olan genel kavram)
gelemperîbûn *m* 1. genelleşme 2. kamusallaşma 3. yayılma (genelleşme)
gelemperî bûn *l/ngh* 1. genelleşmek 2. kamusallaşmak 3. yayılmak (genelleşmek)
gelemperîkirin *m* 1. genelleme, genelleştirme 2. *man/fel* genelleme, genelleştirme, tamim 3. kamulaştırma (istimlak etme) 4. kamulaştırma, devletleştirme, ulusallaştırma, millîleştirme
gelemperî kirin *l/gh* 1. genellemek, genelleştirmek 2. *fe/manl* genellemek, genelleştirmek 3. kamulaştırmak (istimlak etmek) 4. kamulaştırmak, devletleştirmek, ulusallaştırmak, millîleştirmek
gelemperîkirî *rd* 1. genelleştirilmiş 2. kamulaştırılmış, devletleştirilmiş
gelemperîtî *m* 1. genellik 2. *man* genellik
gelemperkirin *m* genelleme
gelemper kirin *l/gh* genellemek
gelemperkirî *rd* genelleştirmiş olan
gelemperkî *rd* genelce
gelemşe *m* 1. sorun, mesele, problem 2. sorun, mesele (güç iş) 3. anlaşmazlık, pürüz, sorun ***gelemşe derketin*** anlaşmazlık çıkmak 4. karışıklık, kaos 5. karışıklık, dağınıklık * **ez ji gelemşeyê hez dikim, qet dest medê** ben dağınıklıktan hoşlanırım, hiç elini sürme 6. *rd* karman çorman * **hundirê dikanê kire gelemşe** dükkanın içini karman çorman etti 7. *rd* karışık (açık seçik olmayan, anlaşılması güç) 8. *rd* dağınık (düzeni bozuk, karışık) ~ **çêkirin 1)** sorun yaratmak 2) karışıklık çıkarmak ~ **derketin 1)** sorun çıkmak 2) anlaşmazlık çıkmak
gelemşetî *m* 1. karışıklık 2. dağınıklık * **ez ji gelemşetiyê hez dikim, qet dest medê** dağınıklığı seviyorum, hiç elleme
gelemşeyî *rd* sorunlu, pürüzlü
gelemşeyîbûn *m* pürüzlenme
gelemşeyî bûn *l/ngh* pürüzlenmek (sorunlu olmak)
gelemşeyîbûyîn *m* pürüzleniş (sorun çıkma)
gelendar *n* 1. büyük iri direk 2. mertek
gelepe *m* belâ
gelerezan *m* eylül (ayı)
geleş *m* 1. sorun, problem 2. anlaşmazlık
geleşe *m* uyuşmazlık, ihtilaf ~ **çêbûn** uyuşmazlık çıkmak
geletek oynaşma (âşıktaşlık)
geletekkirin *m* oynaşma
geletek kirin oynaşmak (âşıktaşlık etmek)
gelevzî *m* 1. gevezelik, boşboğazlık 2. yaramazlık 3. *mec* şirinlik yapma(çocukların sempatik davranışda bulunması) ~ **kirin** 1) gevezelik etmek, boşboğazlık etmek 2) yaramazlık yapmak 3) *mec* şirinlik yapmak
gelevzîkirin *m* 1. gevezelik yapma 2. yaramazlık yapma 3. *mec* şirinlik yapma (çocuklar sempatik davranışlarda bulunma)
gelevzî kirin *l/gh* 1. gevezelik yapmak 2. yaramazlık yapmak 3. *mec* şirinlik yapmak (çocuklar sempatik davranışlarda bulunmak)
gelênî *bnr* gelêrî
gelêr *rd* halka ait olan, popüler
gelêrî *rd* 1. halka ait olan, popüler 2. halkça, halk gibi 3. anonim (yaratıcısının adı belilinmeyen eser)
gelêrîkirin *m* popülerleştirme
gelêrî kirin *l/gh* popülerleştirmek
gelêrîtî *m* popülerlik
gelêrkî *h* popülerce
gelêş (I) *m* 1. sorun 2. sorun (sıkıntı veren durum)
gelêş (II) *n* humus * **axa bigelêş** humuslu toprak
gelgelok *bot* bir bitki
gelhe *m* 1. nüfus (bir ülkede,bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı) * **gelheya welêt her diçe zêde dibe** ülke nüfüsü gittikçe artıyor * **karmendê gelheyê** nüfus mamuru 2. nüfus (ortak bir özellik gösteren kimselerin bütünü) * **gelheya çandiyê** tarım nüfusu
gelhejmariyî *rd* demografik
gelhejmarî *m* nüfus bilimi demografî
gelhenas *nd/nt* nüfus bilimci
gelhenasiyî *rd* nüfus bilimsel
gelhenasî *m* nüfus bilimi
gelho *rd* avanak, ahmak
gelhotî *m* avanaklık, ahmaklık ~ **kirin** avanaklık etmek
gelicandin *m* karıştırma
gelicandin *l/gh* karıştırmak (birbirinin içine girmesine neden olmak)
gelicîn *m* karışma
gelicîn *l/ngh* karışmak ***porê wê geliciye*** saçları karışmış
gelifandin *m* ufalama
gelifandin *l/gh* ufalamak (toz haline getirmek)
gelifîn *m* ufalanma
gelifîn *l/ngh* ufalanmak
gelik *bot/m* bir tür ot
gelimşe *bnr* gelemşe
gelipandin *m* hırpalama, örseleme
gelipandin *l/gh* hırpalamak, örselemek * **sêv gelipand** elmayı örseledi
gelipîn *m* hırpalanma, örselenme
gelipîn *l/ngh* hırpalanmak, örselenmek
gelişandin *m* karıştırma, içiçe girmesine neden olma
gelişandin *l/ngh* karıştırmak, içiçe girmesine neden olmak
gelişîn *m* karışma, içiçe girme
gelişîn *l/ngh* karışmak, içiçe girmek * **em li hev gelişîne, êdî em ji hev nabin** biz içiçe girmişiz, ayrılmayız

gelî (I) *b* ey (kendilerine söz söylenilen kimselerin dikkatı çekilmek istendiğinde adın başına getirilir ve uzatılır) * **gelî gundiyan** ey köylüler
gelî *erd/n* **1.** vadi, derin vadi **2.** boğaz (iki dağ arasındaki dar geçit, dağ boğazı) * **pêşiya geliyan bigirin, nehêlin ku tê de herin** boğazları tutarak onların geçmesini engelleyin **3.** geçit, derbent, aşıt, dağ geçidi, koyak
gelîn *m* berbat olma
gelîn *l/ngh* berbat olmak
gelkî *nd/nt* popülist
gelkîtî *m* popülizm
gelkuj *nd/nt* halk katli
gelkujî *m* halk katliamı
gelmaz *m* gerdanlık
gelme (I) *m* tortu, yosun * **kevir wê ji ber avê gelme girtine** taşlar sudan dolayı yosun tutmuşlar bir tür yosun, tortu tutmak
gelme (II) *rd* yapışıcı, yapışkan
gelme (III) *m* biçilecek alanın önce halka şeklinde etrafını biçip, sonra da bir düzen içinde tümünü biçme olayı
gelmegirtin *m*tortu tutma, yosun tutma
gelme girtin *l/gh* tortu tutmak, yosun tutmak
gelme kirin *l/gh* biçilecek alanın önce halka şeklinde etrafını biçip sonra da tümünü biçmek
gelmeşe *bnr* gelemşe
gelnas *nd/nt* halk bilimci, folklorist
gelnasî *m* halk bilim, folklor
gelnasîn *m* halk bilim, folklor
gelo *h* **1.** acaba, acep, ola **2.** *nd* mı/mi, mu/mü (soru vurgusu) ~ **çima li dora me diçe û tê** bayram değil, seyran değil, eniştem beni niye öptü
gelparêz *rd* halkçı
gelparêzî *m* **1.** halkçılık **2.** halkçılık, popülizm (xx. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan yoksul halkın yaşayışı ve duyguları üzerinde duran bir edebiyat çığırı)
gelpas *m* dizi * **gelbasa moriyan** boncuk dizisi
gelperest *rd* halkçı (koyu halkçı)
gelperestî *m* halkçılık
gelperwer *rd* halkçı, halksever
gelperwerî *m* halkçılık, halkseverlik
gelpiçandin *m* **1.** kırıştırma, buruşturma, büzme **2.** kıvratma
gelpiçandin *l/gh* **1.** kırıştırmak, buruşturmak, büzmek **2.** kıvratmak
gelpiçandî *rd* kırışık, buruşuk, büzük
gelpiçî *rd* kırışık, buruşuk, büzük
gelpiçîn *m* **1.** kırışma, buruşma **2.** kıvrama (buruşup toplanma, kıvırcık duruma gelme)
gelpiçîn *l/ngh* **1.** kırışmak, buruşmak **2.** kıvramak (buruşup toplanmak, kıvırcık duruma gelmek)
gelpiçîtî *m* kırışıklık, buruşukluk
gelpiçokî *rd* kırışıkça, buruşukça
gelpik (I) *m* gonca, tomurcuk
gelpik (II) *m* **1.** yanak **2.** *bj* kaba kulak
gelpikî *rd* yumru (şişkin, kabarık, yuvarlak biçimli)
gelpikîbûn *m* **1.** yumrulama **2.** kaba kulak olma
gelpikî bûn *l/ngh* **1.** yumrulamak **2.** kaba kulak olmak
gelş (I) *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz) * **gelşên li qûna daran jê bikin** ağaç köklerindeki sürgünleri kesin
gelş (II) *m* **1.** sorun, mesele, problem **2.** sorun, mesele, güçlük (güç iş) **3.** sorun, içinden çıkılmaz durum **4.** anlaşmazlık * **di navbera wan de gelş derk** aralarında anlaşmazlık çıktı **5.** *rd* karışık (açık seçik olmayan, anlaşılması güç) ~ **çêkirin** sorun yaratmak, mesele çıkarmak ~ **derketin 1)** sorun çıkmak **2)** anlaşmazlık çıkmak ~ **derxistin 1)** sorun çıkarmak (veya yaratmak) **2)** güçlük çıkarmak **~a (karekî)** (bir işini) pot yeri **~ên civakî** toplumsal sorunlar
gelşdar *rd* sorunlu, problemli
gelşeyî *rd* sorunsal
gelşî *m* karışıklık
gelşkirin *m* tevekleme (üzüm kütükleri için)
gelş kirin *l/gh* teveklemek (üzüm kütükleri için)
gelt (I) *m* iplik haline getirilmiş bez parçalarından yapılma kilim
gelte (II) *rd* gevşek, şapşal kimse
gelte (III) *m* şaka
gelte (IV) *m* dalaş, dalaşma, boğuşma
gelteçê *rd* şakacı
geltekirin *m* dalaşma
gelte kirin *l/gh* dalaşmak
gelûr *m* **1.** kalabalık **2.** *rd* kalabalık (sayıca çok) * **malbateke ku gilûra wan giran e** kalabalık bir aile
gelviçandin *m* buruşturma
gelviçandin *l/gh* buruşturmak
gelviçandî *rd* buruşuk (buruşturulmuş olan)
gelviçî *rd* buruşuk
gelviçîn *m* buruşma
gelviçîn *l/ngh* buruşmak
gelviçîtî *m* buruşukluk
gelviçokî *rd* buruşukça
gelwaz *m* **1.** hevenk dizi (ceviz içi, incir gibi yemişlerin ipe giçirilmiş hali) **2.** bademden yapılan bandırma
gelwoz *m* kara kış
gelx *rd* kirli ve dağınık
gelxwaz *rd* halkçı, halk yanlısı
gelxwazî *m* halkçılık
gelyaz *bot/m* **1.** kiraz (Cerasus avium) **2.** kiraz (bu ağacın meyvesi)
gelyazî *rd* kiraz rengî
gelzan *nd/nt* halk bilimci
gelzaniyî *rd* halk bilimsel

gelzanî *m* halk bilim
gem *m* gem ~ **kirin** 1) gemlemek 2) gemlemek (aşırı istek ve davranışlara engel olmak) ~ **li dev xistin** gem vurmak ~ **li devan xistin** *mec* gem vurmak (birinin taşkınlığını önlemek ~ **li devê (yekî) xistin** ağzına gem vurmak, gemlemek ~**a (yekî) berdan** (birini) başıboş bırakmak ~**a (yekî) kişandin** (birinin) dizginini çekmek, gemini kısmak ~**a serê (yekî) kişandin** başını ezmek ~**a (yekî) sist kirin** dizginleri gevşetmek ~**a (yekî) şidandin** birinin) dizginini kısmak
gemal *zo/n* buldok (Canis familliaris molosus hibernicus)
gemar (I) *m* mayıs (sığır gübresi)
gemar (II) *m* 1. kir, pasak 2. süprüntü 3. pislik (pis olanın durumu) * **li vê gemara metbexê binêre** şu mutfağın pisliğine bak tu 4. sepicilikte boya olarak kullanılan madde 5. *rd* çepel, çirkef (kimse) ~ **girtin** kir tutmak, kirlenmek **(tiştek)** ~ **girtin** (bir şey) kir tutmak **(tiştek)** ~ **lê xuya kirin** (bir şey) kir tutmak ~ **û qirêj jê de hatin xwarê** pislik parmağından (veya paçalarından) akmak **(tiştek)** ~ **winda kirin** (bir şey) kir götürmek * **ev kinc gemarê winda dike** bu elbise kir götürür ~**a (tiştekî) nermijîn** (an jî **nerm bûn**) kiri kabarmak ~**a xwe dan** kiri kabarmak **(tiştek) di ~ê de winda bûn** (bir şeyi) kir götürmek * **ev saqoyê hanê di gemarê de winda bûye** bu ceketi kir götürmüş **di ~ê de xeniqîn** (bir şeyi) kir götürmek
gemargirtin *m* kir tutma
gemar girtin *l/gh* kir tutmak
gemarî *rd* 1. kirli 2. atık * **gemariya pîşesaziyê** sanayı atığı
gemarîbûn *m* kirlenme, pislenme
gemarî bûn *l/ngh* kirlenmek, pislenmek
gemarîbûyîn *rd* kirleniş, pislenme
gemarîkirin *m* kirletme, pisletme
gemarî kirin *l/gh* kirletmek, pisletmek
gemarîn *rd* kirli, kirlimsi
gemarîtî *m* kirlilik * **gemarîtîya hewayê** hava kirliliği
gemaro *m* 1. ambargo * **gemaroya çekan** silah ambargosu 2. abluka, kuşatma, muharsara ~ **hilanîn** (an jî **hildan**) ablukayı kaldırmak ~ **qelaştin** ablukayı yarmak ~ **rakirin** ambargoyu kaldırmak
gemarok *rd* 1. kirli, pasaklı (üst başı temiz olmayan) 2. *mec* bitli (fakir ve üstü başı kirli olan kimse)
gemaroker *nd/nt* kuşatıcı, kuşatmacı muhasır
gemarokerî *m* kuşatıcılık, kuşatmacılık
gemarokirin *m* kuşatma, abluka etme, , muhasara etme
gemaro kirin *l/gh* 1. kuşatmak, abluka etmek, muhasara etmek
gemarokirî *rd* kuşatılmış, muhat, mahsur, abluka ya alınmış olan ~ **man** mahsur kalmak
gemarokî *rd* 1. kirli, kirloş, kirloz, pasaklı, çapaçul 2. kirlice, , pasaklıca
gemarokîbûn *m* 1. pasaklılaşma, çapaçul olma 2. pasaklılık
gemarokî bûn *l/ngh* pasaklılaşmak, çapaçul olmak
gemarokîtî *m* kirlilik, pasaklılık, çapaçulluk
gemaroşikên *rd* 1. ambargo kırıcı 2. kuşatmayı kıran
gembele *n* yumruk büyüklüğünde yapılarda kullanılan taş
gembol *n* iri kafalı köpek
gemç *bnr* gemş
gemdar *rd* gemli
gemerdan *m* 1. tekel, monopol 2. *mec* tekel (bir şeye tek başına sahip çıkma)
gemerdanî *rd* tekelleşmeyle ilgili
gemerdanîbûn *m* tekelleşme
gemerdanî bûn *l/ngh* tekelleşmek
gemerdanîbûyîn *m* tekelleşme
gemerdanîkirin *m* tekelleştirme
gemerdanî kirin *l/gh* tekelleştirmek
gemerder *nd/rd* 1. tekelci 2. tekelci (tekel görevlisi)
gemerderî *m* tekelcilik
gemerdêr *nd/nt* tekelci, inhisarcı
gemerdêrî *m* tekelcilik, inhisarcılık
gemirandin (I) *m* bir şeyin biçimini bozma
gemirandin (II) *m* 1. beleme, bulama, bulaştırma 2. kirletme 3. debeletme 4. yatakta kıvranma (bir oyana bir bu yana dönüp durma)
gemirandin (III) *m* ovma, masaj yapma
gemirandin (IV) *m* semirtme
gemirandin (I) *l/gh* bir şeyin biçimini bozmak
gemirandin (II) *l/gh* 1. belemek, bulamak, bulaştırmak 2. kirletmek 3. debeletmek * **li erdê gemirandin** yerde debelettiler 4. yatakta kıvranmak (bir oyana bir bu yana dönüp durmak)
gemirandin (III) *l/gh* 1. ovmak, masaj yapmak * **çavê xwe digemirîne** gözlerini ovuyor
gemirandin (IV) *l/gh* semirtmek * **ji kerîtî gemiriye** ahmaklığından semirtmiş
gemirandî *rd* belenmiş, bulanmış
gemirî (I) *rd* belenmiş, bulanmış, bulaşmış olan
gemirî (II) *rd* semirgin, semizlik
gemirîbûn *m* semizleşme
gemirî bûn *l/ngh* semizleşmek
gemirîn (I) *m* bir şeyin biçimi bozulma
gemirîn (II) *l/ngh* 1. belenme, bulanma, bulaşma 2. kirlenme 3. debelenme 4. dönme (kendini bir yandan bir yana çevirme, yatakta kıvranma)
gemirîn (III) *l/ngh* semirme, semizleme, semen peyda etme
gemirîn (I) *l/ngh* bir şeyin biçimi bozulmak
gemirîn (II) *l/ngh* 1. belenmek, bulanmak, bulaşmak 2. kirlenmek 3. debelenmek 4. dön-

mek (kendini bir yandan bir yana çevirmek, yatakta kıvranmak)
gemirîn (III) *l/ngh* semirmek, semizlemek, semen peyda etmek
gemişandin *m* **1.** bayıltma **2.** vurma
gemişandin *l/gh* **1.** bayıltmak **2.** vurmak
gemişandî *rd* bayıltılmış olan
gemişî *m rd* bayılmış olan
gemişîn *m* **1.** bayılma **2.** vurulma
gemişîn *l/ngh* **1.** bayılmak **2.** vurulmak
gemî *m* gemi ~ **tê de asê bûn** gemi karaya oturmak ~ **di axê de asê bûn** gemi karaya oturmak ~**ya barkêş** yük gemisi ~**ya bêlenger timî qeza ye li ser** önlem almamış olan her zaman kazayla yüzyüzedir ~**ya bibêrik** *der* kürekli gemi ~**ya Nuh** Nuh'un gemisi
gemîgeh *m* gemilik, tersane
gemîvan *nd/nt* gemici
gemîvanî *m* gemicilik
gemjel *rd* gerzek
gemjelî *m* gerzeklik
gem kirin *m* **1.** gemleme **2.** gemleme (aşırı istek ve davranışlara engel olma)
gem kirin *l/gh* **1.** gemlemek **2.** gemlemek (aşırı istek ve davranışlara engel olmak)
gemkirî *rd* gemli, gemlenmiş olan
gemnok *bnr* genimok
gemor *rd* hafif acıya çalan tat
gemore *rd* ham, olgunlaşmamış olan
gemş (I) *m* **1.** avuç, aya **2.** apaz (bir avuç dolusu) * **gemşek genim** bir apaz buğday ~ **lê xistin** (an jî **dan**) avuçlamak
gemş (II) *sp/m* güreş ~ **hatin girtin** *l/tb* güreşilmek ~ **kirin** güreş tutmak
gemşgir *nd/nt* güreşçi
gemşgirî *m* güreşçilik
gemşkirin *m* güreşme
gemş kirin *l/gh* güreşmek
gemşo *rd* avanak
gemşotî *m* avanaklık ~ kirin avanaklık etmek
gen (I) *biy/m* gen
gen (II) *zo/m* kene
gen (III) *m* çentik, tırtık
gen (IV) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan)
genbûn *m* körelme (keskinliğini yitirme)
gen bûn *l/ngh* körelmek (keskinliğini yitirmek)
genbûyîn *m* köreliş
genc *m* hazine
gencdar *n* hazinedar, hazine bekçisi
gencekî *bot/m* bir tür üzüm
gencexan *m* hazine yeri
gencîne *m* **1.** hazine (altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşya yığını, büyük servet) **2.** hazine (değerli şeylerin saklandığı yer) **3.** hazine (gömülü veya saklı iken bulunan değerli şeylerin bütünü) **4.** hazine (devlet malı, parası veya bunların saklandığı yer) **5.** hazine (kaynak) * **gencîneya zanebûnê** (an jî **zanyariyê**) bilgi hazinesi **6.** define, gömü ~**ya dewletê** devlet hazinesi ~**ya peyvan (bêje** an jî **kelimeyan)** *rz* sözcük hazinesi, söz dağarcığı, kelime hazinesi, söz varlığı
gencînedar *nd/nt* hazinedar
gencînedarî *m* hazinedarlık
gencîneger *nd/nt* defineci
gencînegerî *m* definecilik
gencîneya peyvan *nd* söz varlığı, vokabüler
gencînok *m* hazinecik
gencûr *n* **1.** hazine bekçisi **2.** değerli eşya
gencûrdank *m* sandık (değerli eşyanın konulduğu yer)
gend (I) *n* sürgün, fidan ~ **û gelş** ağacın sürgünleri * **gend û gelşê darê dapitîne** ağacın sürgünlerini buda
gend (II) *n* koku (pis koku, kokuşma kokusu ve dışkı kokusu gibi) * **xwarin gend û gû, şûştin reng û rû** fazla yemeden koku ve dışkı, çok yıkamadan da yüzün rengi açılır ~ **û gemar** pislik ve koku ~ **û gû 1)** pis koku ve bok **2)** siktiri boktan, bir boka yaramaz
gend (III) *m* istifade ~ **kirin** istifade etmek
gende *bnr* gede
gendel (I) *rd* **1.** pis, pasaklı **2.** mundar
gendel (II) *m* birbirine karışmış kaba ot
gendgemar *rd* alçak (kimse)
gendgemarî *m* alçaklık
gendgenî *rd* nefret edilen
gendirîn *bnr* gindirîn
gendkirin *m* istifade etme, yaralanma
gend kirin *l/gh* istifade etmek, yaralanmak
gendoyî *rd* kokuşuk
gendoyîbûn *m* kokuşma
gendoyî bûn *l/ngh* kokuşmak
gendoyîtî *rd* kokuşukluk
gene *zo/m* kene, sakırga
genefîs *rd* sinsi, saman altından su yürüten
genek (I) *bot/m* geven
genek *zo/n* kene
general *nd/nt* general
generalî *m* **1.** generallik (generallik rütbesi) **2.** generallik (generalin görevi veya makamı)
generaltî *bnr* generalî
genetîk *biy/m* genetik, kalıtım bilimi
genfîsk *rd* sinsi
gengaz *rd* **1.** mümkün, muhtemel, olası, olanaklı **2.** *fel* olumsal ~ **bûn** mümkün olmak ~ **e ku** muhtemeldir ki
gengazî *m* **1.** olasılık **2.** *fel* olumsallık
gengeşe *m* tartışma
gengeşeyî *rd* tartışmalı * **danişîna gengeşeyî** tartışmalı oturum
gengeşî *m* tartışma, münakaşa ~ **kirin** münakaşa etmek (veya yapmak)
gengeşîker *nd/nt* tartışmacı
gengeşîkerî *m* tartışmacılık
gengeşîkirin *m* tartışma, münakaşa
gengeşî kirin *l/gh* tartışmak, aytışmak, **münakaşa** etmek,

genim *bot/n* 1. buğday (Triticum) 2. buğday (bu bitkinin başaktan ayrılmış tanesi) ~ **bêzîwan nabe** dikensiz gül olmaz ~ **bibin ba qeraşan** her şeyi ehline teslim edin ~ **bû firîk mele bû şirîk** hazır lokmaya her kes ortak olmaya çalışır ~ **digere digere paşê di qulika aş de tê xwarê** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkanıdır ~ **ku serî da das jî biha dibe** buğday başak verince orak pahaya çıkar **~ê arvan** unluk buğday **~ê dan** yarmalık **~ê gewr** boz buğday **~ê herame** harama buğdayı **~ê perêreş** karakılçık**~ê qentirî** kantari **~ê spîkirî** yarma **~ê sorgul** kırmızı buğday **~ê sorik** kırmızı buğday **~ê şamî** mısır darısı
genimavk *m* bira
genimdirûn *m* buğday biçimi
genimê kose *nd* köse buğday
genimê qemer *bot/m* kara buğday (Fagopyrum)
genimê rûto *nd* köse buğday
genimê şamî *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)
genimfiroş *nd/nt* buğdaycı (satan kimse)
genimgêlan *bot/n* kendi kendine yeşeren buğday
genimgwîn *rd* buğday benizli, açık esmer tenli
genimgwînî *rd* buğday benizlice
genimî *rd* 1. buydaydan yapılmış olan * **nanê genimî** buğday ekmeği 2. buğdaysı, buğday rengi, açık esmer (açık ten rengi için)
genimîn *rd* buğdaydan yapılma * **nanê genimîn** buğday ekmeği
genimok (I) *bot/n* yabanî buğday, yaban buğdayı
genimok (II) *bot/n* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
genimok , hayvan yemi olarak da kullanılar
genimokî *rd* buğdayımsı
genimşamî *bot/n* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü)
genî *rd* 1. kokuşuk, kokak, sası, kokuşmuş 2. *mec* fitneci **(cihek)** ~ **kirin** minder çürütmek (bir yerde uzun süre oturmak) **~yan da, kurmiyan da, hûrmezinan neda** kokaklar verdi, çürükler verdi, oburlar vermedi
genîbûn *m* 1. kokuşma, sasıma, kokma, tafün etme 2. *mec* kokuşma (kişi, toplum vb. için; özelliğini, niteliğini yitirme)
genî bûn *l/gh* 1. kokuşmak, sasımak, kokmak, tafün etmek * **ev goşt genî bûye** bu et kokmuş 2. kokuşmak (kişi, toplum vb. için; özelliğini, niteliğini yitirmek)
genîbûyî *rd* kokuşuk, kokuşmuş olan
genîbûyîn *m* 1. kokuşma, sasıma, kokma, tafün etme 2. *mec* kokuşma (kişi, toplum vb. için; özelliğini, niteliğini yitirme)
genîkirin *m* 1. kokuşturma, kokutma 2. kokutma (bir işi uzatarak çıkmaza sokma)
genî kirin *l/gh* 1. kokuşturmak, kokutmak * **goşt nexwarine, genî kirine** eti yememişler, kokutmuşlar 2. kokutmak (bir işi uzatarak çıkmaza sokmak)
genîkirî *rd* kokuşturulmuş olan
genîrewan *rd* kokuşmuş ruhlu
genîwer *rd* kokuşmuş olan kimse
genkirin (I) *m* çentikleme
genkirin (II) *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)
gen kirin (I) *l/gh* çentiklemek, çentik atmak
gen kirin (II) *l/gh* köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)
genkirî *rd* köreltilmiş
genlêketin *m* körelme
gen lê ketin *l/bw* körelmek (keskinliğini yitirmek)
genlêketî *rd* körelmiş
geno *bnr* genî
genom *biy/m* genom
genûs *rd* 1. iğrenç, sümsük, menfur, mendebur 2. cimri
genûsî *m* 1. iğrençlik, sümsüklük, mendeburluk 2. cimrilik
geoît *m* geoit
geometrî *m* geometri
geometrîk *rd* geometrik
gep (I) *m* hafif vurma, darbe **~ek li nên dixe yekê li bizmêr** hem nalına hem mıhına (vurmak)
gep (II) *m* 1. avurt * **gepên wê çûne xwarê** avurtları çökmüş 2. tıkım, lokma * **gepek nan** bir lokma ekmek **~a tije** ağız dolusu (ağzın alabileceği kadar) **~a xwe werimandin** avurdunu şişirmek
gepiçandin *m* karıştırma, dolama
gepiçandin *l/ngh* karıştırmak, dolamak
gepiçandî *rd* dolanık
gepiçîn *m* karışma, dolanma
gepiçîn *l/ngh* karışmak, dolanmak
gepik (I) *m* avurt
gepik (II) *zo/m* 1. kursak 2. gaga (kümes hayvanlarında)
gepir (I) *rd* püsür (karışık, dolaşık saç)
gepir (II) *m* ense
gepirokî *rd* püsürlü, püsürlüce
gepog *bnr* gepok
gepok *bj/m* kaba kulak
geprûg *bnr* geprûk
geprûk *m zo/m* kursak, havsala, kuş kursağı
gepsoyî *rd* basık
gepsoytî *m* basıklık
gepûşk *m* bitki suluğu
ger (I) *g* 1. eğer 2. gerek (kelimeleri, kelime öbeklerini, görevdeş öğeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme gibi anlamlar katarak bağlar) * **ger ji aliyê dê ger ji aliyê bavê ve...** gerek anne gerek baba tarafından ... 3. ise ***ger ez werim** ben gelirsem ~ **em herin**

gurê kurê em ê li hev bên mikurê uçarı kaçarı yok her şey açığa çıkacak ~ **riya mirinê be jî tu li pêş be** baş olda soğan başı ol ~ **tu bibî mîr Xwedê meke ji bîr** ne oldum delisi olma ~ **tu nezan î, bipirse ji cîranî** bilmiyorsan bir bilene sor ~ **wisa be jî** öylede olsa, gene

ger (II) *erd/m* girdap, burgaç

ger (III) *m* **1.** gezi, seyahat **2.** gezme, dolaşma, seyran, gezin, geziniş * **were em herin gerê** gel gezmeye gidelim **3.** dolanım, dolaşım, devir * **gera xwînê** kan dolaşımı **4.** dönme, dönüş * **gera teker** tekerin dönüşü **5.** *fiz* hareket, devim, devinim (durağan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu) **6.** *bz* dolanım, dolaşım * **pereyê di gerê de** dolaşımdaki para **7.** gezinme, gezinti **8.** gezinti yeri **9.** halka şeklinde toplanma **10.** dolam **11.** arayış **12.** yürüyüş (spor amacıyla yapılan yürüme) * **ez her sibeh derdikevim gerê** her sabah yürüyüşe çıkarım ~ **û fen** *nd* yalan dolan ~ **û fen gerandin** dalavere çevirmek (veya döndürmek) ~**a bermalê** evin orta yeri ~**a dora pêsîrê** *ant* meme süngeri ~**a xênî** evin önü

ger (IV) *m* kovalama ~**a (yekî) dan** (birini) kovalamak, ardına düşmek

geraj *m* **1.** garaj (otomobil, vagon gibi taşıtların konulduğu üstü kapalı yer) **2.** garaj (otomobillerin bakım ve onarımının yapıldığı yer) **3.** garaj, otogar

gerajvan *nd/nt* garajcı

gerajvanî *m* garajcılık

geral *rd* gezgin, seyyar

geralî *m* gezginlik, seyyarlık

gera maran *nd* (gera'daki **r** kalın okunur) yılan çiftleşmesi

geran (I) balyoz ~ **lê dan** (an jî **xistin)** balyozlamak

geran (II) **1.** gezme, dolaşım, dolaşma **2.** *ant* dolaşım, deveran * **gerana xwînê** kan dolaşımı **3.** dönme, devir **4.** *bz* dolanım, tedavül, sürüm, sirkülasyon **5.** arama, arayış **di ~ de bûn** tedavülde olmak **(ji) ~ geranê** (an jî **detawulê) rabûn** tedavülden kalkmak

gerandar *nd/nt* sirkulatör

gerandarî *m* sirkulatörlük

gerandekar *nd/nt* yönetici, idareci

gerandekarî *m* yöneticilik, idarecilik

gerandin *m* **1.** gezdirme, dolaştırma **2.** gezdirme (bir şeyi herkesin alması için dolaştırma, sunma) **3.** döndürme (dönmesini sağlama) **4.** çevirme (döndürerek hareket ettirme) **5.** çevirme (dürüst olmayan şeyler yapma) **6.** dolaştırma **7.** kurma (bir araya getirme, toplama) **8.** idare etme; yönetme **9.** evirme **10.** yayma **12.** hazırlama ~**a li ser xwe** üstünde taşıma

gerandin *l/gh* **1.** gezdirmek, dolaştırmak * **ez dê zarok piçek li bexçe bigerînim** çocuğu bahçede biraz gezdireceğim **2.** gezdirmek (bir şeyi herkesin alması için dolaştırmak, sunmak) * **çayê li nav mêvanan bigerîne** misafirler arasında çay gezdir **3.** döndürmek (dönmesini sağlamak) **4.** çevirmek (döndürerek hareket ettirmek) * **çerxa makîneyê gerandin** makinanın çarkını çevirmek **5.** çevirmek (dürüst olmayan şeyler yapmak) * **ev tiştek digerîne** bu bir iş çeviriyor **6.** dolaştırmak **7.** kurmak (bir araya getirmek, toplamak) **8.** idare etmek, yönetmek **9.** evirmek **10.** yaymak **12.** hazırlamak * **hine gerandin** kına hazırlamak

gerandina kose *nd* Kürtlerde bir ritüel oyun

gerandî *rd* **1.** gezdirilmiş, dolaştırılmış **2.** döndürülmüş **3.** *rz/rd* geçişli * **lêkera gerandî** geçişli fiil **4.** *rz* dönüşlü

gerandîbûn *rz/m* **1.** geçişlilik **2.** dönüşlülük

gerane (I) *m* bir müzik aleti

gerane (II) *rz* istek (isteme kipi)

geranî *rz/rd* **1.** geçişli **2.** dönüşlü

gerav (I) *m* (*r* kalın okunur) bulanık, balçıklı su

gerav (II) *erd/m* girdap, burgaç

gera xwînê *nd* kan dolaşımı

geraz *bnr* gelyaz

geraze *rd* kocaman

gerceng *n* zabit

gercize *nd/nt* vasi

gercust *m* arama, araştırma, araştırı

gercustkirin *m* arama, araştırma

gercust kirin *l/gh* aramak, araştırmak

gerçî *h* gerçi, her ne madar, ise de

gerd (I) *rd* büyük, eşraf

gerd (II) *n* **1.** tepe, hüyük

gerd (III) *m* taş kütlesi

gerd (IV) *m* **1.** toz **2.** *kîm/m* molekül

gerdan (I) *m* (r kalın okunur) dolanmak

gerdan (II) *m* kovalamak

gerdan (III) *bnr* gerdan

ger dan (I) *l/gh* (**r** kalın okunur) dolanmak

ger dan (II) *l/gh* kovalamak, ardına düşmek

gerdandin *m* dolandırma (dolaştırma)

gerdandin *l/gh* dolandırmak (dolaştırmak)

gerdandî *rd* dolanık, dolanmış olan

gerdanî *m* gerdanlık, kolye

gerdanparêz *m* atkı, kaşkol

gerdanxwar *rd* boynü bükük

gerdanxwarî *m* boynu büküklük

gerdanxwarîkirin *m* boyun eğme

gerdanxwarî kirin *l/gh* boyun eğmek

gerdar *rd* devirli

gerdav *erd/m* girdap, burgaç

gerdebil *m* hortum (tulumba veya musluklara takılan genellikle plâstikten uzun boru)

gerdek *m* **1.** gerdek, zifaf (gelin ile güveyin düğün gecesi yalnız kaldıkları oda) **2.** gerdek, zifaf

gerdel *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
gerdela *rd* (dişil için) alacalı
gerden *m* gerdan, boyun ~ **gerandin** semirmek ~ **hejandin** gerdan kırmak ~ **şikandin** gerden kırmak ~ **xwar kirin** (birine) boyun eğmek ~**a stûr** semirgen kimse
gerdenaza *rd* serazat, serbest ve özgür
gerdenazad *rd* serazat, serbest ve özgür
gerdenazadî *m* serbestlik, özgürlük
gerdenben *n* **1.** boyun bağı **2.** gerdanlık
gerdenbilind *rd* gururlu, kibirli
gerdendirêj *rd* uzun boyunlu
gerdene *m* gerdanlık
gerdenfiraz *rd* gururlu, mağrur, kibirli
gerdengaz *rd* uzun boyunlu
gerdenî *m* **1.** gerdanlık **2.** tasma
gerdenşikestî *rd* boynü bükük
gerdenxwar *rd* boynu bükük
gerdenxwarî *m* boynu büküklüğü
gerdenzirav *rd* ince boyunlu
gerder *nd/nt* sivil polis
gerderî *m* sivil polislik
gerderîkirin *m* arama, araştırma
gerderî kirin *l/gh* aramak, araştırmak
gerdêle *m* at arabası
gerdik *rd* (dişil için) alacalı
gerdî *rd* moleküler
gerdîle *fzk/m* atom
gerdîleker *rd* atomizör
gerdîlekirin *m* atomize etme
gerdîle kirin *l/gh* atomize etmek
gerdîlekirî *rd* atomize edilmiş
gerdîleyî *rd* atomal, atomik
gerdîlezan *nd/nt* atom bilimci
gerdîlezanî *m* atom bilimi
gerdîn *m* dolanma (bir şeyin çevresine sarılma)
gerdîn *l/ngh* dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak)
gerdîş *m* **1.** adet, töre, anane, gelenek **2.** durum, hal
gerdîşan *bnr* gerdîş
gerdîşî *rd* **1.** törel (töreye uygun) **2.** törel (töreyle ilgili) **3.** geleneksel, ananevî, töresel
gerdîşîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme
gerdîşî bûn *l/ngh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek
gerdîşîkirin *m* gelenekleştirme, gelenekselleştirme
gerdîşî kirin *l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
gerdîşîtî *m* **1.** gelenekçilik, törellik **2.** geleneksellik
gerdîşnas *nd/nt* töre bilimci
gerdîşnasî *m* töre bilim
gerdîşnenas *fel/m* töre tanımaz
gerdîşnenasî *fel/m* töre tanımazlık
gerdîşparêz *nd/nt* gelenekçi, töreci
gerdîşparêzî *m* gelenekçilik, törecilik
gerdîşperest *rd* gelenekçi (koyu gelenekçi)
gerdîşperestî *m* gelenekçilik
gerdo (I) *rd* (eril için) alacalı
gerdo (II) *rd* feodal, derebey
gerdor *m* kurban
gerdotî *m* feodallık, derebeylik
gerdoyî *rd* feodal
gerdoyîtî *m* feodallık
gerdûm *m* kağnı
gerdûn *ast/m* **1.** dünya (üzerinde yaşadığımız gök cismi) **2.** evren, kainat, kozmos **3.** evren (düzenli ve uyumlu bir bütün olarak düşünülen bütün varlıklar)
gerdûnî *rd* **1.** dünyevi (dünya ile ilgili, dünya işlerine ilişkin) **2.** evrensel (evrenle ilgili) **3.** evrensel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşümul) * **zanist gerdûnî ye** bilim evrenseldir **4.** *astr* kozmik
gerdûnîbûn *m* evrenselleşme, küreselleşme
gerdûnî bûn *l/ngh* evrenselleşmek, küreselleşmek
gerdûnîbûyîn *m* evrenselleşme, küreselleşme
gerdûnîkirin *m* evrenselleştirme, küreselleştirme
gerdûnî kirin *l/gh* evrenselleştirmek, küreselleştirmek
gerdûnîtî *m* evrensellik
gerdûnnas *bnr* kozmolojist
gerdûnnasî *bnr* kozmoloji
gerdûnzan *nd/nt* kozmolojist
gerdûnzanî *m* kozmoloji
gerdûr *m* uzak yürüyüş, uzak gezinti
gerdûş *m* **1.** gezi **2.** dolanım, devir
gere *bnr* gerek
gerebole *nd/rd* kalabalık
geredolab *m* dönme dolab
gerefek *ant/m* alt çene
gerefen *m* oyun, düzen, desise, komplo * **tu ji gerê têyî ez ji gerefenê** senin gittiğin yerden biz dönüyorduk
geregundî *rd* leyleği havada görme (çok gezenlere şaka yolu ile söylenir)
gerehewr *bot/m* ak kavak, akça kavak (Populus alba)
gerek (I) *erd/m* girdap, burgaç
gerek (II) *rd* bulanık ve acımsı su * **ava gerek** bulanık su.
gerek (III) *rd* **1.** gezgin, gezginci, seyyar **2.** * **gereka cadeyê** cadde öbeği
gerek (IV) *m* çıban ağırşağı ~**a dora kînorê** çıban ağırşağı
gerek (V) *nd/rd* gerek, gerekli, elzem, lâzım ~ **bûn** gerek olmak ~ **heft tenûr nan xwarin** ... fırın ekmek yemesi lazım * **ji bo ku ew bibe osta divê ku heft tenûr nan bixwe** onun usta olması için daha beş fırın ekmek yemesi lazım ~ **heft teşt nan û heft bar xwê bixwe** kırk fırın ekmek yemesi lazım ~ **heft teşt nan û heft bar xwê xwarin** kırk fı-

rın ekmek yemek lazim ~ **kirin** gerekmek, lâzım gelmek, lüzum etmek ~ **mirov nekeve navbera ber û malan** etle tırnak arasına girilmez ~ **nake** gerek yok ~ **neman** mahal kalmamak
gerekbûn *m* gerekme
gerek bûn *l/ngh* gerekmek
gerekbûyîn *m* gerekiş, gerekme
gerekî (I) *m* gezginlik, seyyarlık
gerekî (II) *m* **1.** gereklilik, lüzum **2.** *man* gerekçe ~ **pê dîtin** (an jî **nedîtin)** lüzum görmek (veya görmemek)
gerekkirin *m* gerektirme, , lüzum etme
gerek kirin *l/gh* gerektirmek, lüzum etmek
gerektî *m* gezgincilik
gerelavje *m* meclislerde sırayla türkü söyleme
gerelawêj *bnr* gerelavje
gerelawje *bnr* gerelavje
geremal (I) *m* kalabalık
germal (II) *bnr* geremol
geremol *m* **1.** kargaşa, karışıklık, karambol **2.** karmaşa, çalkantı (karışık durum) **3.** kalabalık (gereksiz, karışık şeyler topluluğu) **4.** *rd* karmaşık, karmakarışık ~ **çêkirin** kargaşa yaratmak ~ **bûn** tozdan dumandan ferman okumamak (ortalık çok karışık olmak) ~ **derxistin** kargaşa çıkarmak ~ **kirin stûyê (yekî)** (birine) pösteki saydırmak
geremolî *m* **1.** kargaşalık, karmaşa **2.** keşmekeşlik, anarşizim, baş tanımazlık
geremolker *rd/nd* kargaşacı
geremolkerî *m* kargaşacılık
geremolkirin *m* **1.** kargaşa yaratma **2.** kalabalık etme
geremol kirin *l/gh* **1.** kargaşa yaratmak **2.** kalabalık etmek
gerende *rd* gezgin, gezginci
gerendeker *nd/nt* araştırıcı, araştırmacı
gerendekerî *m* araştırıcılık, araştırmacılık
gerendetî *m* gezginlik, gezgincilik
gerestêr, gerestêrk *ast/m* gezegen
gereşîn *m* akarsuların ana merkezi
gerevan *rd* gezgin (gezip dolaşan)
gerevanî *m* gezginlik
gerew *m* **1.** karşılık (bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı başka davranış, mukabele) **2.** karşılık, bedel (bir şey alırken karşı tarafa verilen şey) * **di gerewa wî de pere bide min** karşılığında bana para ver **3.** karşı (karşılık olarak, mukabil) **4.** bedel (bir şeyin yerini tutabilen karşılık) **5.** güvence, garanti (alınan sorumluluğa karşı ortaya konulan şey) **6.** ipotek, rehin, tutu **7.** fıdye ~ **dan** ipoteğe vermek, rehine vermek **kirin** ~ ipotek etmek **~a (yekî) danê 1)** karşılık vermek (karşı gelmek) **2)** karşılamak (kavgada) **~a xelasiyê** fidyeyinecat, kurtulmalık
gerewdan *m* **1.** ipoteğe verme, rehine verme **2.** teminat verme
gerew dan *l/gh* **1.** ipoteğe vermek, rehine vermek **2.** teminat vermek
gerewdar *rd* **1.** ipotekli, tutulu **2.** rehine
gerewdarî *m* ipotekli olma
gerewe *nd/nt* rehine
gerewek *nd/nt* rehine
gerewgan *bnr* gerewek
gerewkar *nd/nt* rehinci (rehin karşılığında faizli borç para veren)
gerewkirî *rd* ipotekli, tutulu
gerewname *bz/m* **1.** teminat mektubu **2.** ipotek belgesi
gereze (I) *rd* gezip dedikodu yapan kimse
gereze (II) *nd/rd* toraman, iri yarı, dızman
gergdil *rd* vesveseli
gergdilî *m* vesvese
gergedan *zo/m* gergedan (Rhinoceros inducus)
gergef *m* gergef
gergefî *rd* süslü
gerger *rd* taşlık (yer)
gergere *m* **1.** kasnak **2.** makara (yükleri kaldırmaya veya çekmeye yarayan araç)
gergerîn *m* labirent
gergerînek *erd/m* **1.** girdap, burgaç **2.** labirent
gergerînok *erd/m* girdap, burgaç
gergerok *m* **1.** yürüteç (çocuk arabası) **2.** *rd* döner
gergerok *m* bukle (kıvrımlı saç)
gergîr *rd* hırçın, taşkın
gergîrî *m* hırçınlık, taşkınlık
gerguhêz *rz/rd* geçişli * **lêkera gerguhêz** geçişli fîl
gergû *m* gerdanlık
gergûnk *m* tasma
gerih *m* çağla (badem, kaysı gibi çekirdekli yemişlerin yenilebilen ham şekli)
gerihan *m* **1.** gezme, dolaşma **1.** dönme
gerihîn *m* **1.** gezinme, dolanma, dolaşma **2.** dönme
gerihîn *l/ngh* **1.** gezinmek, dolanmak, dolaşmak **2.** dönmek
gerik (I) *bot/m* (r kalın okunur) polen * **gerika mêwê** asma poleni
gerik (II) *bnr* gêrik
gerikandin *m* üşüştme
gerikandin *l/gh* üşüştmek
gerikîn *m* üşüşme
gerikîn *l/gh* üşüşmek
gerisandin (I) *m* çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)
gerisandin (II) *m* boğuşma, dalaşma
gerisandin (I) *l/gh* çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezmek)
gerisandin (II) *l/gh* boğuşmak, dalaşmak
gerisîn (I) *m* çiğnenme, ezilme
gerisîn (II) *l/ngh* boğuşma, dalaşma
gerisîn (I) *l/ngh* çiğnenmek, ezilmek
gerisîn (II) *l/ngh* boğuşmak, dalaşmak * **se**

hev digerisînin itler birbirine dalaşıyor
geriyan *m* **1.** geziş, gezme, dolaşma **2.** dönme, dönüş **3.** arama **4.** gezi, gezinti **5.** görücüye çıkma
gerîatrî *bj/m* geriatri, yaşlılık bilimi
gerîbêr *m* sulama ağzı
gerîde (I) *m* araba, taşıt
gerîde (II) *nd/rd* **1.** gezgin, gezginci, gezmen, seyyah, turist **2.** seyyar belli bir yeri olmayan) * **firoşerê gerîde** seyar satıcı
gerîdetî *m* **1.** gezginlik, seyyahlık **2.** seyyarlık
gerîdeyî *rd* turistik
gerîdo *bnr* gerîdok
gerîdok *nd/rd* **1.** gezgin, gezmen, seyyah, gezginci **2.** seyyar
gerîdokî *m* **1.** gezginlik, gezgincilik, seyyahlık **2.** seyyarlık
gerîga *bnr* gerîngeh
gerîla *nd* **1.** gerilla (bir örgüte bağlı birlik) **2.** *nd/nt* gerilla (bu birlikte olan kimse) ~**yê çolterê** (an jî **bejik**) kır gerillâsı
gerîlatî *m* gerillacılık
gerîlavan *nd/nt* gerillacı
gerîlavanî *m* gerillacılık
gerîn *m* **1.** gezme, gezinme, dolaşma **2.** gezme, dolaşma (bir yerde yürüme) **3.** gezinme (belirli bir çevre içinde gezinip durma) **4.** gezme, arama (bulunma) **5.** dolaşma (bir yeri belli bir amaçla gezme) **6.** dolaşma (denetlemek amacıyla gezme) **7.** dolaşma (kan için; akma) **8.** dolanma (bir şeyin çevresinde dönme) **9.** dolanma, dönelme (gelişigüzel gezme) **10.** dönme (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **11.** dönme (geri gelme, geri gitme) **12.** dönme (belirli bir yerde dolaşma) **13.** arama (birini veya bir şeyi bulmaya çalışma) **14.** arama (bir yöntemi bulmaya çalışma) **15.** arama (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini isteme, özleme) **16.** yürüme (karada veya suda herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değiştirme) **17.** yürüme (yayan gezme, yayan gitme) **18.** çıkma, flört etme **19.** dilenme ~**a beredayî** sürtme
gerîn *l/ngh* **1.** gezmek, gezinmek, dolaşmak * em vê havînê li gelek cihan geriyan bu yazın bir çok yeri gezdik * **ez derketim der ji xwe re hinek gerîm** dışarı çıkıp biraz dolaştım **2.** gezmek, dolaşmak (bir yerde yürümek) * **sola xwe derdixist û pêxwas digeriya** ayakkabısını çıkarır yalın ayakla gezerdi **3.** gezinmek (belirli bir çevre içinde gezinip durmak) * **di hundirê odeyê de digere** odada geziniyor **4.** gezmek, aramak (bulunmak) * **şewqa min li vir çi dike?** şapkam burada ne geziyor? **5.** dolaşmak (bir yeri belli bir amaçla gezmek) * **ez dê îro li muzeyê bigerim** bu gün müzeyi dolaşacağım **6.** dolaşmak (denetlemek amacıyla gezmek) **7.** dolaşmak (kan için; akmak) * **di rehên wan de eynî xwîn digere** damarlarında aynı kan dolaşıyor **8.** dolanmak (bir şeyin çevresinde dönmek) **9.** dolanmak, dönelmek (gelişigüzel gezmek) **10.** dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) * **tekelek digere** tekerlek dönüyor **11.** dönmek (geri gelmek, geri gitmek) **12.** dönmek (belirli bir yerde dolaşmak) **13.** aramak (birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak) **14.** aramak (bir yöntemi bulmaya çalışmak) * **ji bo ku li fabrîkayê hilberînê zêde bikin li azîneke nû digerin** fabrikada üretimi artırmak için yeni yöntem arıyorlar **15.** aramak (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini istemek, özlemek) **16.** yürümek (karada veya suda herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değiştirmek) * **çiyayên cemedê ber bi başûr ve geriyane** buz dağları güneye yürümüş **17.** yürümek (yayan gezmek, yayan gitmek) * **ez dixwazim hinekî bigerim** biraz yürümek istiyorum **18.** çıkmak, flört etmek * **bi keçikeke din re digere** başka bir kızla çıkıyor **19.** dilenmek * **ji xwe re digere** kendine dileniyor ~ **û hey** ~ dönüp dolaşmak (veya döne dolaşa) * **megere li cihê kaş mebîne xewnên şaş** ne şeytanı gör ne de kuluvallahı oku * **megere li newalan nebîne xeyalan** ne şeytanı gör ne de kuluvallahı oku
gerînde *rd* gezgin, seyyar
gerîndetî *m* gezginlik, seyyarlık
gerînek (I) *m* arayış
gerînek (II) *erd/m* **1.** burgaç, eğrim, çevri **2.** çevrinti (su ve hava çevrintisi) **3.** *rd* döner, dönel
gerînende *nd/nt* **1.** müdür **2.** yönetmen ~**yê asayîşê** emniyet müdürü ~**yê darayî** mal müdürü ~**yê giştî 1)** genel müdür **2)** genel yönetmen * **gerînendeyê giştî yê weşanê** genel yayın yönetmeni
gerînendegeh *m* müdüriyet, müdürlük (mürünün görev yaptığı yer)
gerînendekar *nd/nt* müdür
gerînendekarî *m* müdürlük
gerînendetî *m* **1.** müdürlük **2.** yönetmenlik ~**ya darayî** mal müdürlüğü
gerîngeh *m* **1.** büro * **gerîngeha paçevaniyê** tercüme bürosu **2.** daîre * **min bihîst ku di gerîngeheke dewletê de dest bi xebatê kiriye** devlet dairesinde çalışmaya başladığımı duydum
gerînî *rz/m* şart, şart kipi
gerînk *m* büro, yazıhane
gerînok *m* girdap
germ *rd* **1.** sıcak (soğuk karşıtı) **2.** sıcak (ısısı yüksek olan, çok ısınmış) * **ava germ** sıcak su **3.** *mec* sıcak (dostça olan, sevgi dolu) * **pêşwaziyeke germ** sıcak bir karşılama **4.** *nd/m* sıcak (havadaki yüksek ısı) * **xebata**

di vê germê de zor e bu sıcakta çalışmak güç **5.** sıcak (sıcak yer) **6.** ısı, vücut ısısı ~ **bi ser (yekî) de hatin** sıcak basmak (veya (bastırmak) ~ **çêbûn** sıcak olmak ~ **di ~ê de** sıcağı sıcağına ~ **girtin ser (yekî)** sıcak basmak (veya (bastırmak) ~ **lê şidandin** sıcaklar bastırmak ~ **tê dadan** güneş çarpmak **~a helanê** *fiz* ergime ısısı
germahî *m* sıcaklık **~ya zêde** yüksek sıcaklık
germajok *bj/m* isilik
germandin *m* ısıtma
germandin *l/gh* ısıtmak
germandî *rd* ısıtılmış olan
germanyûm *kîm/m* germanyum (kısaltması Ge)
germav *m* kaplıca, ılıca, çermik
germavk *jeo/m* gayzer
germayî *m* **1.** sıcaklık (hararet) * **germahiya odeyê** odanın sıcaklığı **2.** sıcaklık (bir araçla veya cihazla ölçülebilen ısı derecesi) **3.** ısı
germbelav *tek/m* ısıyayar, konvektör
germbelavî *m* ısı yayımı, iletim,
germbûn *m* **1.** sıcaklaşma **2.** ısınma (herhangi bir şeyin ısınması için) **3.** azışma, kızışma (hızlanma, hareketlenme) **4.** kızma (dişi kuşlar için; zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği duyma)
germ bûn *l/ngh* **1.** sıcaklaşmak **2.** ısınmak (herhangi bir şeyin ısınması için) * **dinya germ bû** havalar ısındı **3.** azışmak, kızışmak (hızlanmak, hareketlenmek) * **pevçûn germ bû** kavga kızıştı **4.** kızmak (dişi kuşlar için; zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği duymak)
germbûyîn *m* **1.** sıcaklaşma **2.** ısınış (herhangi bir şeyin ısınması için) **3.** azışma, kızış, kızışma (hızlanma, hareketlenme) **4.** kızma (dişi kuşlar için; zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği duyma)
germdayox *tek/m* ısıyayar, konvektör
germdayoxî *m* iletim, ısı yayımı, konveksiyon
germder *kîm/rd* ısıveren
germdêr *bnr* germder
germegerm *h* sıcağı sıcağına, arası geçmeden
germekan *m* kaplıca
germen *biy/m* germen
Germen *nd* **1.** Alman **2.** *rd* Alman (Alman halkına, Almanyaya özgü)
Germenîst *nd* Germanist
Germenîstîk *m* Germanistik
Germenperwer *nd* Germanofil
germeroj *m* sıcak gün
germerûn *m* ekmek, yağ ve şekerden yapılan bir tatlı
germesûk *m* değersiz kumaş
germewar *bnr* germwer
germewer *rd* himmetli
germewerî *m* himmet
germiçank *m* eksen, mihver
germijan *m* ısınma
germijandin *m* **1.** ısıtma, ısındırma, hararetlendirme, ısısını artırma, ılıtma **2.** *mec* kızıştırmak
germijandin *l/gh* **1.** ısıtmak, ısındırmak, hararetlendirmek, ısısını artırmak, ılıtmak **2.** *mec* kızıştırmak
germijandî *rd* **1.** ısıtılmış, hararetlendirilmiş olan **2.** *mec* kızıştırılmış
germijî *rd* ısınmış, hararetlenmiş
germijîn *m* **1.** ısınma, ısınış, hararetlenme, ısısı artma **2.** *mec* hararetlenme, kızışma
germijîn *l/ngh* **1.** ısınmak, hararetlenmek, ısısı artmak **2.** *mec* hararetlenmek, kızışmak
germijk *bj/m* isilik, ısırgın
germijok *bj/m* isilik
germik (I) *m* **1.** sıcaklık **2.** *rd* sıcacık ~ **germ bûn** yerini ısıtmak (bir yerde uzun süre kalmak)
germik (II) *m* kaplıca, ılıca, çermik
germikan *m* kaplıca, ılıca
germikî *rd* sıcacık
germistan *m* **1.** sıcak yer (veya yurt) **2.** yazlık (koçer)
germişk *bnr* germijk
germixandin *l/ngh* sıcak vurmak (sebze ve meyve için)
germixîn *l/ngh* sıcak vurulmak (sebze ve meyve için)
germiyan *m* **1.** sıcak bölge **2.** kışlak (göçebe oymakların kışın barındıkları yer)
germî *m* **1.** sıcaklık, hararet * **germiya odeyê** odanın harareti **2.** sıcaklık (bir araçla veya cihazla ölçülebilen ısı dereces **3.** *mec* sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevimlilik) * **germiya di vegotina wî de hîkarî li min kir** anlatımındaki sıcaklık beni etkiledi **4.** ısı **5.** tav * **hesin bi germî tê tewandin** demir tavında dövülür **~ya sade (rehayî** an **jî bijîn)** *fiz* salt sıcaklık **~ya zêde** yüksek sıcaklık
germî (II) *m* **1.** sıcak ayran aşı, ayran çorbası **2.** sulu tahıl yemeği, yarmadan yapılan bütün yemekler **3.** aşüre (sıcak ve sulu halde)
germîçank *m* eksen, mihver
germîker *m* kalorifer, radyatör
germîn *m* ısınma
germîn *l/ngh* ısınmak
germîşan *m* termometre
germjimêr *fiz/m* sıcaklıkölçer
germker *rd* ısıtıcı
germkirin *m* **1.** sıcaklaştırma **2.** ısıtma, ısındırma **3.** kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma) * **govendê germ bikin** halayı kızıştırın
germ kirin *l/gh* **1.** sıcaklaştırmak **2.** ısıtmak, ısındırmak * **çay germ kiriye** çayı ısıtmış **3.** kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) * **govendê germ bikin halayı kızıştırın**

germkirî *rd* 1. sıcaklaştırılmış 2. ısıtılmış olan
germnegihîn *rd* ısı iletmez
germok (I) *bot/m* adî çiğdem
germok (II) *m* sera, limonluk
germoke (I) *rd* 1. ısıtıcı 2. *fiz/m* kalori
germoke (II) *m* tandır (bazı yerlerde kışın ayakları ısıtmak için evin içinde yerin altına kurulan düzen)
germokî *rd* sıcakça
germox *m* 1. sıcak vurma sonucu meyve veya sebzelerde oluşan koku 2. kokuşma (sıcak sonucu oluşan kokuşma)
germoxî *rd* kokuşuk (sıcak sonucu)
germpij *tek/m* ısıyayar
germpîv *fiz/m* sıcaklıkölçer, sıcakölçer, termometre 2. ısıölçer
germpîvî *m* ısı ölçümü
germrêj *kîm/rd* ısıveren
germsûr *rd* şeddid, sert, katı
germûrîk *m* karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma) ~ **lê çêbûn** karıncalanmak
germwer *rd* himmetli
germwerî *m* himmet
germweş *tek/m* ısıyayar, konvektör
germweşî *fiz* û *kîm/m* iletim, ısı yayımı
germxane *m* sera, limonluk
gername *m* seyahatname
gernas *nd/rd* 1. kahraman (savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren, yiğit) 2. kahraman (bir olayda önemli bir yeri olan kimse) 3. *wj* kahraman (roman, hikaye, tiyatro gibi edibiyat türlerinde, filmlerde en önemli kişi)
gernasane *h* kahramanca
gernasbûn *m* kahramanlaşma
gernasbûyîn *m* kahramanlaşma
gernasî *m* kahramanlık
gernaskî *rd* kahramanca, kahramanvari
geroh *m* çağla (badem, kaysı gibi çekirdekli yemişlerin yenilebilen ham şekli)
gerok *rd/nt* 1. gezgin, seyyah 2. gezeğen (çok gezen) 3. *mec* dilenci 4. *mec* sürtük~**a teşiyê** iğin küresel yarı üst kesimi ~**ê nav mezelan** ıskatçı
geroke (II) *ast/m* gezegen
geroke *rd* seyyar (belli bir yeri olmayan) * **firoşyarê geroke** seyar satıcı
gerokestêr *ast/m* gezegen
gerokî *m* 1. gezginlik, seyyahlık 2. gezeğenlik 3. *mec* dilencilik 4. *mec* sürtüklük ~ **kirin** dilencilik etmek
geronek (I) *erd/m* girdap, burgaç
geronek (II) *m* idare, yönetim * **geroneka xweser** özel idare
gerpêçe *m* helezon
gerpêçeyî *rd* helezonî
gerpiş *m* tahrik
gerpişandin *m* tahrik etme
gerpişandin *l/gh* tahrik **etmek**
gerpişîn *m* tahrik olma
gerpişîn *l/ngh* tahrik olmak
gers *m* ılgım, serap
gerstêrk *ast/m* gezegen
gerstêrka biçûk *ast/nd* küçük gezegen
gertev *m* 1. âdet, alışkı 2. olay, hâdise ~ **derxistin** hâdise çıkarmak
gertî *m* intibak, alışma * **tu gertiyê vê derê yî** sen buraya intibak etmişsin
gerû (I) *ant/m* gırtlak
gerû (II) *m* 1. odak, mihrak 2. *mat* özek, merkez 3. iç merkez (depremin başladığı yer olarak kabul edilen nokta)
gerûşe *m* afet
gervende *bnr* gevende
gerwera *m* hal
gerwerzî *m* manevra
gerwerzîkirin manavra yapmak
gerwerzî kirin *l/gh* manevra yapmak
gerxêl *m* kalabalık, kitle
geryan *m* 1. gezinme, dolaşma 2. gezinti 3. dönme 4. arama
gerzel, gerzele *m* sazdan sepet
gerzêl bnr gerzel
gestalt *nd* gestalt * **psîkolojiya gestalt** gestalt psîkolojisi
gestapo *m* (Geheime Staats Polizei) gestapo
gestin *m* 1. dişleme, ısırma 2. ısırma, sokmk (böcek, zehirli hayvan zehirleme)
gestin *l/gh* 1. dişlemek, ısırmak 2. ısırmak, sokmak (böcek, zehirli hayvan zehirlemek) * **mar ew gest** yılan onu ısırdı
gestî *rd* 1. dişlenmiş, ısırılmış 2. ısırılmı, sokulmuş
geş *rd* 1. ferli (göz, ışık için) 2. parlak * **heyva geş** parlak ay 3. diri (solmamış, pörsümemiş) * **kûlîlka geş** diri çiçek 4. harlı * **agirê geş** harlı ateş 5. canlı * **ez wan civînên geş ji bîr nakim** o canlı toplantıları unutmam 6. şen, canlı (kimse)
geşandin *m* geliştirme
geşandin *l/gh* geliştirmek
geşandî *rd* gelişkin
geşatî *m* 1. ferli olma 2. parlaklık 3. dirilik 4. harlı olma 5. canlılık 6. şen olma
geşayî *bnr* geşatî
geşbîn *rd* iyimser
geşbînî *m* 1. iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) 2. iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 3. iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
geşbûn *m* 1. parıldama, parlama 2. dirileşme (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar di-

ri hale gelme) **3.** canlanma **4.** harlanma, yalazlanma (ateş için) **5.** *mec* alevlenme, kızışma, ateşlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) **6.** gelişim, gelişme
geş bûn *l/ngh* **1.** parıldamak, parlamak **2.** dirileşmek (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelmek) **3.** canlanmak * **daxwaziyên min ên ji bo we geş bûn** sizin için kalbimdeki emellerim canlandı **4.** harlamak, yalazlanmak (ateş için) **5.** *mec* alevlenmek, kızışmak, ateşlenmek (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelmek) **6.** gelişmek
geşbûn *m* **1.** parıldayış, parlayış **2.** diriliş (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelme) **3.** canlanış **4.** harlanış, yalazlanış **5.** *mec* alevlenme, kızışma, ateşlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) **6.** gelişim, gelişme
geşbûnî *m* **1.** parlaklık **2.** dirilik **3.** canlılık
geşdar *rd* **1.** parlak **2.** harlı **3.** canlı **4.** neşelil **5.** gelişkin, mürefeh
geşdarî *m* **1.** parlaklık **2.** harlılık **3.** canlılık **4.** neşelilik **5.** gelişkinlik
geşe *m* gelişim, inkişaf
geşedan *m* gelişme, kalkınma
geşedanî *m* gelişme, gelişim
geşedanîbûn *m* gelişme, inkişaf etme
geşedanî bûn *l/ngh* gelişmek, inkişaf etmek
geşedanîpêdan *m* geliştirme
geşedanî pê dan *l/bw* geliştirmek
geşedar *m* gelişkin
geşedarî *m* gelişkinlik
geşedîplomasî *m* başarılı diploması
geşegeş *h* çıldır çıldır * **zarok bi geşegeş dinêrin** çocuklar çıldır çıldır bakıyor
geşekirin *m* geliştirme
geşe kirin *l/gh* geliştirmek
geşepêdan *m* geliştirme
geşe pê dan *l/bw* geliştirmek
geşgeş *h* çıldır çıldır
geşî *m* **1.** parlaklık **2.** dirilik **3.** canlılık **4.** harlılık **5.** şen olma
geşînî *m* **1.** parlaklık **2.** dirilik * **geşîniya gulê** gülün diriliği **3.** canlılık **4.** harlılık **5.** şen olma
geşîtî *m* **1.** parlaklık **2.** dirilik **3.** canlılık **4.** harlılık **5.** şen olma
geşker *rd* parlaklığını, diriliğini, canlılığını, harlılığını geliştiren
geşkirin *m* **1.** parıldatma **2.** ölçerme **3.** diriltme **4.** harlatma, alevlendirme **5.** *mec* alevlendirme, kışkırtma, ateşlendirme (etkisini, şiddetini artırmak **6.** can verme
geş kirin *l/gh* **1.** parıldatmak **2.** ölçermek **3.** diriltmek **4.** harlatmak, alevlendirmek **5.** *mec* alevlendirmek, kışkırtmak, ateşlendirmek (etkisini, şiddetini artırmak) * **siyaset geş kir** siyaseti alevlendirdi **6.** can vermek * **baranê rûyê erdê geş kir** yağmur toprağa can verdi
geşstêr *m* parlak yıldız
geşt *m* **1.** gezi, gezin, seyran, seyahat **2.** gezinme, gezinti **3.** medreselerde talebeler için cuma günü tatili **4.** *mec* parse ~ **û gera navxweyî** iç turizm ~ **û guzar** *m* turizm, seyahat ~**a çolê** kır gezisi
geşteceng *m* askerî sefer
geştek *rd* gezgin
geşteker *rd* gezgin
geştekerî *m* gezginlik
geştekî *m* gezginlik
geştewer *rd* gezgin
geştname *m* gezi notları, seyahatname
geştok *rd* gezgin
geştvan *nd/nt* gezgin, seyyah
geştvanî *m* gezginlik, seyyahlık
geştyar *nd/rd* **1.** gezgin, gezmen, seyyah **2.** turist **3.** *rd* gezeğen
geştyarî *m* **1.** gezginlik, gezmenlik, seyyahlık **2.** turislik **3.** gezeğenlik **4.** *rd* turîstîk
getîre *m* tutkal
getîrekirin *m* tutkallama
getîre kirin *l/gh* tutkallamak
getîrekirî *rd* tutkallı, tutkallanmış
getîrenekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
geto *sos/m* **1.** getto (eskiden Avrupada Yahudilerin zorunlu veya gönüllü olarak oturdukları mahalle, Yahudi mahallesi) **2.** getto (şehrin herhangi bir yerinde azınlıkların oturduğu mahalle)
getr *m* getr
geve (I) *m* Kürtlere özgü bir yün dokuma
geve (II) *rd* budala, zekâca geri
gevende *rd* **1.** aylak **2.** gezeğen **3.** çingene **4.** geveze (çok konuşan kimse)
gevende *m* **1.** aylaklık **2.** gezeğenlik **3.** çingenelik **4.** gevezelik
gever (I) *nd/rd* kar beyazı
gever (II) *m* su arkı ayrımı
gevez *rd* **1.** güvez (mora çalan kırmızı) **2.** *m* boyamada kullanılan kırmızı bir madde
geveze *rd/nt* geveze (çenesi düşük)
gevezetî *m* gevezelik ~ **kirin** gevezelik etmek (veya yapmak)
gevezetîkirin *m* gevezelenme
gevezetî kirin *l/gh* gevezelenmek
gevezokî *rd/h* gevezece
gevijandin *bnr* gevizandin
gevil *m* yetenek, kabiliyet
gevildar *rd* yetenekli, kabiliyetli
gevir *zo/m* havadan inmeyen bir kuş, Arapçası hubara
gevizan *m* ağnama, debelenme
gevizandin *m* ağnatma, debeletme
gevizandin *l/gh* ağnatmak, debeletmek
gevizîn *m* ağınma, ağnama, debelenme (çırpınma, tepinme)
gevizîn *l/ngh* ağınmak, ağnamak, debelenmek (çırpınmak, tepinmek)

gevî *rd* zorba, gözü kan bürümüş
gevîbûn *m* gözü dönme, gözü kan bürüme
gevî bûn *l/ngh* gözü dönmek, gözü kan bürümek
gevîn *m* havlama
gevîzk *m* debelenme yeri
gevjel *m* kabarık ve kıvrışık saç
gevjol *m* kabarık ve kıvrışık saç
gevjolî *rd* kıvrışık (saç)
gevz *m* ağnama, ağınma, debelenme
gevzdan *m* ağnama, ağınma, debelenme
gevz dan *l/gh* ağnamak, ağınmak, debelenmek
gevzdayîn *m* ağnama, ağınma, debeleniş
gevzek *m* **1.** tozan **2.** debelenme yeri **3.** kekliklerin içinde yuvarlanmaları için hazırlanmış ince toprak
gevzik *m* **1.** tozan **2.** debelenme yeri **3.** kekliklerin içinde yuvarlanmaları için hazırlanmış ince toprak
gewad *rd* kavat
gewadî *m* kavatlık
gewah *bnr* guwah
gewc (I) *rd* abes, absurd
gewc (II) *rd* **1.** alık, aptal, geri zekâlı, gerzek **2.** küstah
gewcane *h* küstahça
gewcbûn *m* küstahlaşma
gewc bûn *l/ngh* küstahlaşmak
gewcî *m* **1.** aptallık, gerzeklik **2.** küstahlık ~ **kirin 1)** aptallık etmek **2)** küstahlık etmek
gewckî *h* küstahça
gewde *m* **1.** gövde (bir şeyin asıl töplü bölümü) **2.** gövde (insan bedeni) **3.** gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) **4.** gövde (kasaplıkta kesilmiş hayvanların sakatatları alındıktan sonraki bölümü) **5.** naaş 6. *rz* gövde (köklere yapım eklerinin getirilmesiye ortaya çıkan türev) ~**ya navdêrî** *rz* ad (veya isim) gövdesi
gewdedar *rd* gövdeli
gewdegir *rd* gövdeli, iri kıyım, iri yapılı, keresteli
gewden *m* gövde
gewdeyî *rd* gövdesel
gewe *m* yünden yapılma uzun tüylü ve renkli bir tür yaygı
gewel *rd* kabarık, kabarıklı (saç)
Gewende *nd/nt* **1.** Çingene **2.** *rd* aylak **3.** gezgin **4.** bedahlâk **5.** geveze (boş konuşan)
Gewendekî *m* **1.** Çingenece **2.** *h/rd* çingenece (çingeneye yaraşır biçimde, çingene gibi)
gewendekîbûn *m* çingeneleşme
gewendekî bûn *l/ngh* çingeneleşmek
Gewendetî *m* Çingenelik
gewer *erd/n* geçit (dar ve derin boğaz)
gewerek *m* kaparo
gewez *rd* güvez (mora çalan kırmızı)
gewher *m* **1.** cevher, gevher, (bir şeyin özü) **2.** cevher, gevher, mücevher, cevahir
gewherane *h* cevher gibi
gewheranî *h* cevher gibi
gewherfiroş *nd/nt* kuyumcu, mühceveratçı (satan)
gewherfiroşî *m* kuyumculuk, mücevheratçı
gewherger *nd/nt* müceveheratçı
gewhergerî *m* müceveheratçılık
gewherî *nd/nt* mücevheratçı, mücevherci
gewherîn *rd* cevherden yapılma
gewherîtî *m* mücevhercilik, , mücevhercilik
gewherkar *nd/nt* kuyumcu
gewherkarî *m* kuyumculuk
gewherkirî *rd* cevherli, cevherlenmiş olan
gewhervan *nd/nt* cevahirci
gewhervanî *nd/nt* cevahircilik
gewimandin *l/gh* su irkintisine neden olmak
gewimîn *m* su irkintisi oluşma
gewimîn *l/ngh* su irkintisi oluşmak
gewir *m* değişim
gewiran (I) *m* değişim, değişme
gewiran (II) *m* **1.** sindirme, hazmetme **2.** özümlenme, özümsenme **3.** *biy* özümleme
gewirandin (I) *m* büyütme
gewirandin (II) *m* **1.** değiştirme (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) **2.** değiştirme (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere alma) **3.** değiştirme (bir şey verip yerine başka bir şey alma) **4.** değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) **5.** değiştirme (başka bur duruma, başka bir görünüme getirme)
gewirandin (III) *m* **1.** sindirme, hazmetme **2.** özümleme, özümseme
gewirandin (I) *l/gh* ululamak, yüceltmek
gewirandin (II) *l/gh* **1.** değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) **2.** değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) * **mamosteyê gundê me gewirandin** köy öğretmenimizi değiştirdiler **3.** değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) * **ev sol ji te re biçûk e, bigewirîne** bu ayakkabı sana küçük, değiştir **4.** değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) **5.** değiştirmek (başka bur duruma, başka bir görünüme getirmek) * **pere ew gewirand** para onu değiştirdi
gewirandin (III) *l/gh* **1.** sindirmek, hazmetmek **2.** özümlemek, özümsemek
gewirîn (I) *m* ululama, yücelme
gewirîn (II) *m* **1.** değişme (başka bir biçim veya duruma girme) **2.** değişme (yerine başka şey veya kimse gelme) **3.** değişme (başka bir şeyle yer değişme)
gewirîn (III) *m* **1.** yarama **2.** sindirilme, hazmedilme **3.** özümlenme, özümsenme
gewirîn (I) *l/ngh* ululamak, yücelmek
gewirîn (II) *l/ngh* **1.** değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) **2.** değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek) * **dê ge-**

rînendeyê dibistanê bigewire okulun müdürü değişecek **3.** değişmek (başka bir şeyle yer değişmek)
gewirîn (III) *l/ngh* **1.** yaramak **2.** sindirilmek, hazmedilmek **3.** özümlenmek, özümsenmek
gewirok *rd* mübeddel
gewirtin bnr gewirandin (II)
gewişandin *m* bayıltma
gewişandin *l/gh* bayıltmak
gewişîn *m* bayılma
gewişîn *l/ngh* bayılmak
gewişîner *rd* bayıltıcı
gewixandin *m* **1.** boğma **2.** boğazlama
gewixandin *l/gh* **1.** boğmak **2.** boğazlamak
gewixandî *rd* boğazlanmış olan
gewixîn *m* **1.** boğulma **2.** boğazlanma
gewixîn *l/ngh* **1.** boğulmak **2.** boğazlanmak
gewî (I) *m* kir
gewî (II) *rd* **1.** kibirli, kuruntulu **2.** şımarık **3.** azgın (cinsel istekleri aşırı olan)
gewî (III) *m* zenginlik ve varlığın verdiği üstünlük
gewîbûn (I) *m* kirlenme
gewîbûn (II) *m* **1.** kibirlenme **2.** şımarma **3.** azgınlaşma (cinsel istekleri aşırılaşma)
gewîbûn (I) *l/ngh* kirlenmek
gewî bûn (II) *l/ngh* **1.** kibirlenmek **2.** şımarmak **3.** azgınlaşmak (cinsel istekleri aşırılaşmak)
gewîbûyîn (I) *m* kirleniş
gewîbûyîn (II) *m* **1.** kibirleniş **2.** şımarış **3.** azgınlaşma (cinsel istekleri aşırılaşma)
gewîkirin *m* **1.** kibirlenmesine sebep olma **2.** şımartma **3.** azgınlaştırma (cinsel isteklerini çoğaltma)
gewî kirin *l/gh* **1.** kibirlenmesine sebep olmak **2.** şımartmak **3.** azgınlaştırmak (cinsel isteklerini çoğaltmak)
gewît *nd/nt* veli, vasi
gewîtî (I) *m* velilik, vesayet
gewîtî (II) *m* **1.** şımarıklık **2.** azgınlık
gewlaz (I) *m* **1.** hevenk **2.** örük
gewlaz (II) *m* (birbirine) karıştırma, katma
gewlazkirin *m* (birbirine) karıştırma, katma
gewlaz kirin *l/gh* (birbirine) karıştırmak, katmak
gewlêz *m* salya, ağız salyası, ağız salgısı
gewol *m* bulamaç halinde tatlı pekmez
gewr (I) *m* **1.** yaranma **2.** hazım
gewr (II) *rd/m* beyaz tenli (kadın güzeli)
gewr (III) *n* **1.** gri, kül rengi **2.** beyaz **3.** *rd* gri, kül rengi (bu renkten olan) **~ê girtî** koyu gri **~ê vekirî** açık gri
gewrandin *bnr* gewirandin
gewrayî *m* **1.** girilik **2.** ağartı
gewrbûn *m* **1.** grileşme **2.** ağarma, beyazlanma, beyazlaşma (ak duruma gelme) **3.** ağarma (tan atma, şafak sükme)
gewr bûn *l/gh* **1.** grileşmek **2.** ağarmak, beyazlanmak, beyazlaşmak (ak duruma gelmek) **3.** ağarmak, tan atmak, şafak sükmek
gewrbûyîn *m* **1.** grileşme **2.** ağarış, beyazlanma, beyazlaşma (ak duruma gelme) **3.** ağarış (tan atma, şafak sükme)
gewre (I) *m* örgü örmeye yeni başlayan kız çocuğu
gewre (II) *m* yünden yapılan bir tür kaşağı aleti
gewre (III) *rd* grimsi, grimsitrak
gewre (IV) *rd* **1.** büyük **2.** ulu, yüce **3.** ulu (saygı duyulan büyük)
gewre *rd* **1.** yüce, ulu **2.** büyük (küçük karşıtı) **3.** büyük (üstün niteliği olan) * **neteweya gewre** büyük ulus **4.** kocaman, iri
gewrehêz *rd* büyük güç
gewrekeç *rd* yetişkin kız
gewrekirin *m* yüceltme, ululama
gewre kirin yüceltme, ululamak
gewrelaw *rd* yetişkin erkek
gewremend *rd* büyük adam, yücelik sahibi kimse
gewremerd *rd* büyük adam
gewreşêr *rd* büyük aslan
gewretirîn *rd* en büyük, muazzam
gewretî *m* **1.** yücelik, ululuk **2.** büyüklük, ululuk
gewrê girtî *nd* koyu giri
gewrê meha *bot/nd* bir üzüm türü
gewrê mîr *bot/nd* bir üzüm türü
gewrê vekirî *nd* açık giri
gewrik (I) *bot/m* bir armut türü
gewrik (II) *m* **1.** saç kepeği **2.** *bj* suluk (küçük çocukların başlarında yer yer saç dökülmesi ve kabartılarla beliren bir deri hastalığı) **3.** *bj* kel (bulaşıcı bir hastalık) **4.** *bj* uyuz (insanların başında beliren bir tür uyuz hastalığı) **~ ketin (yekî)** uyuz olmak
gewrik (III) *rd* **1.** gri, kül rengi **2.** *rd* gri, kül rengi (bu renkten olan) **3.** alacalı giysili (kadın) **4.** ağarık **~ ketin serê (yekî)** saçı beyazlaşmaya başlamak, ihtiyarlamaya başlamak
gewrikî (I) *m* uyuzluk
gewrikî (II) *rd* grice, ağarıkça
gewgirikî (III) *m* ahlat, armut vb. şeyler yenildiğinde insanın boğazında meydana gelen kekre veya acımtıraklaşma durumu
gewrikîtî *m* grilik, ağarıklık
gewrikketî *rd* uyuzlu
gewris *m* sewimli, benekli keçi adı
gewriyî *rz/rd* genizsi
gewriyîbûn *rz/m* genizsileşme
gewrî (I) *m* grilik, ağarıklık **~ girtin ser çav** katarakt olmak
gewrî (II) *ant/m* **1.** gırtlak, boğaz, ümük **2.** boğaz, boyun (şişe, güğüm gibi kapların veya vida, civata gibi araçların dar kısmı) **3.** *mec* gırtlak (yiyip içme) * **derdê qirikê** gırtlak derdi **4.** kursak (mide anlamında) * **îşelah di gewriya te de bimîne** kursağında kalır in-

şallah 5. kütük (kalın ağaç gövdesi) * **gewriya darê** ağaç kütüğü ~ **heft pêlekan e, giliyê xwe tê de bixeniqîn pey re derxîne** sözlerini tart ondan sonra söyle **~ya malzarokê** *ant/nd* yumurtacık **~ya qul** kör boğaz (yemek ihtiyacı) * **ray li her tiştî dibe lê li gewriya qul nabe** herşeyden vazgeçilir ama kör boğaz durmaz ki **~ya xwe qetandin** boğazını yırtmak **~ya xwe şil kirin** boğazını ıslatmak
gewrîêş *bj/m* kaba kulak
gewrîgirtî *rd* kataraktlı
gewrîrast *rd* açık sözlü, tok sözlü
gewrîrastî *m* açık sözlülük, tok sözlülük
gewrkirin *m* grileştirme, ağartma
gewr kirin *l/gh* grileştirmek, ağartmak
gewro *m* alacalı giysili (erkek)
gewrokî *rd* grice, beyazımsı, beyazımtırak
gewroxî bnr gewrokî
gewş *rd* aptal, geri zekâlı
gewşen *m* özel
gewşenî *m* özellik
gewşî *m* aptallık, geri zekâlılık
gewşîn *m* özellik
gewşîr (I) *bot/m* çavşır (Opopanax chironium)
gewşîr (II) *bot/m* kum darı, arnavut darısı
gewz *rd* **1.** neşeli, şakrak, şen, keyifli (insan için) * **keçeke gewz** şakrak bir kız **2.** şakrak (ses için) * **keneke gewz** şakrak bir kahkaha **3.** mutlu **4.** semirgin ~ **û şadî** zevk u sefa
gewzal *bot/m* bir çiçek
gewzandin *l/gh* semirtmek
gewzandin *m* semirtme
gewzbûn *m* **1.** keyifli olma, keyfi yerinde olma, neşeli olma, sevinme **2.** semirme, semizleme, şişmanlama **3.** şakraklık
gewz bûn *l/ngh* **1.** keyifli olmak, keyfi yerinde olmak, neşeli olmak, sevinmek **2.** semirmek, semizlemek, şişmanlamak
gewzbûyîn *m* **1.** keyifli oluş, keyfi yerinde olma, neşeli olma, sevinme **2.** semiriş, semizleyiş, şişmanlayış
gewzeger *rd* uçarı, sefih (zevk ve eğlenceye düşkün)
gewzegerî *m* **1.** uçarılık, sefihlik **2.** sefahat
gewzel *bot/m* bir tür ot
gewzende *rd* sefahatı, zevkı bağşeden
gewzendetî *m* sefahatı, zevkı bağşetme
gewzewer *rd* keyifli
gewzewerî *m* **1.** keyiflilik **2.** alem, eğlence
gewzger *rd* uçarı, sefih
gewzgerî *m* uçarılık, sefahat
gewzî *m* **1.** keyif (canlılık, tasasızlık, iç rahatlığı) **2.** neşe **3.** sefa
gewzîbûn *m* keyiflenme
gewzî bûn *l/ngh* keyiflenmek
gewzîbûyîn *m* keyifleniş
gewzîn (I) *m* **1.** estetik, güzel duyu **2.** *rd* estetik (güzellik duygusu ile ilgili olan veya güzellik duygusuna uygun olan) * **avahiyeke gewzîn** estetik bir yapı
gewzîn (II) *m* semirme
gewzîn *l/ngh* semirmek
gewzkirin *m* keyif verme, mutlu etme, sevindirme, neşelendirme
gewz kirin *l/gh* keyif vermek, mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek
geya *bnr* giya
geyîk *ant/m* el parmağı eklemi
geyşa *m* geyşa
geyzer *jeo/m* gayzer
gez (I) *bot/m* ılgın (Tamarix)
gez (II) *m* derz (taş duvar örerken taş aralarındaki boşluk
gez (III) *m* gez (70-75 cm'lik uzunluk ölçüsü) **sê gez qumaş** üç gez kumaş
gez (IV) *m* kerpeten
gez (V) *m* **1.** ısırık (ısırık izi) **2.** ısırık (bir ısırımlık kadar) * **gezek sêv** bir ısırık elma **3.** banak, lokma * **gezek nan** bir banak ekmek **4.** ısırma, dişleme ~ **lê hatin xistin** dişlenmek **(bi) ~an çûn tiliya xwe** dudağını (veya dudaklarını) ısırmak)
gezandin *m* ısırma, ısırış
gezandin *l/gh* **1.** ısırmak (dişlerinin arasana alarak ısırmak) **2.** ısırmak (ısırarak koparmak) * **nanê xwe gez dike û dixwe** ekmeği ısıra ısıra yiyiyor
gezdan *m* ısırma
gez dan *l/gh* ısırmak
gezdûr *m* uzak yürüyüş, uzak gezinti
geze *b* ısır (çocuk dilinde)
gezek (I) *bot/m* ısırgan (Urtica)
gezek (II) *rd* ısırıcı
gezende *rd* ısırıcı
gezgez *bot/m* dana burnu
gezgezandin *m* karıncalama
gezgezandin *l/gh* karıncalamak
gezgezek *bot/m* ısırgan (Urtica)
gezgezik *bot/m* ısırgan (Urtica)
gezgezîn *m* karıncalanma
gezgezîn *l/ngh* karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)
gezgezk (I) *bj/m* kurdeşen
gezgezk (II) *bot/m* ısırgan (Urtica)
gezgezk (III) *zo/m* yer eşeği
gezgezok (I) *bot/m* ısırgan (Urtica)
gezgezok (II) *rd* ısırgan
gezik (I) *m* gez (silâhlarda)
gezik (II) *bot/m* ısırgan (Urtica)
gezik (III) *bot/m* **1.** süpürge otu **2.** süpürge
gezika derewîn *bot/m* ballı baba, ballık (Lamiumalbum)
gezikfiroş *nd/nt* süpürgeci (satan kimse)
gezikfiroşî *m* süpürgecilik
gezikker *nd/nt* süpürgeci (imal eden)

gezikkerî *m* süpürgecilik
gezikkirin *m* süpürme
gezik kirin *l/gh* süpürmek
gezikkirî *rd* süpürülmüş
gezikvan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, caddeleri süpüren)
gezikvanî *m* süpürgecilik
gezinik *bot/m* ısırgan (Urtica)
gezirandin *m* budama
gezirandin *l/gh* budamak
gezirandî *rd* budanmış olan
gezizandin *m* kasma
gezizandin *l/gh* kasmak
gezizîn *m* kasılma
gezizîn *l/ngh* kasılmak
gezî (I) *m* **1.** gezi (bir tür hareli kumaş) **2.** *rd* gezi (bu kumaştan yapılmış olan)
gezî (II) *m* süpürge
gezîn *m* ısırılma
gezîn *l/ngh* ısırılmak
gezîvan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, caddeleri süpüren)
gezîvanî *m*süpürgecilik
gezîze *bot/m* çan çiçeği (Campanella)
gezker *rd* ısırıcı (ısıran kimse)
gezkirin *m* **1.** ısırma, dişleme (dişlerinin arasana alarak ısırma) **2.** ısırma (ısırarak koparma) **3.** yeme, ısırma
gez kirin *l/gh* **1.** ısırmak, dişlemek (dişlerinin arasana alarak ısırmak) **2.** ısırmak (ısırarak koparmak) * **nanê xwe gez dike û dixwe** ekmeği ısıra ısıra yiyiyor **3.** yemek, ısırmak * spiyan milê zarok gez kirine bitler çocuğun kolunu yemiş
gezkirî *rd* ısırılmış, dişlenmiş
gezlêdan *m* dişleme, ısırma
gez lê dan *l/bw* dişlemek, ısırmak
gezlêxistin *m* dişleme, ısırma
gez lê xistin *l/bw* dişlemek, ısırmak
gezne *bj/m* tuzlu balgam, egzama
geznik *bot/m* ısırgan otu
gezo *n* **1.** balsıra, kudret helvası **2.** bal (olgunlaşmış incirin dışına sızan tatlısı)
gezofiro *m* emekmeği ısırarak ve yemeğide kaşıksız yudum alarak yeme * **gezofiro nan û dew xwar** ayran ve ekmeği öyle yudumlayarak yedi
gezogirtî *rd* balsıralı
gezok (I) *bot/m* ısırgan otu
gezok (II) *rd* ısırıcı
geztin *m* ısırma, dişleme
geztin *l/gh* **1.** ısırmak, dişlemek (dişlerinin arasana alarak ısırmak) **2.** ısırmak (ısırarak koparmak) * **nanê xwe digeze û dixwe** ekmeği ısıra ısıra yiyiyor
gê *m* Kürt alfabesinin dokuzuncu harfinin adı
gêbelek *m* bir kız çocuğu oyunu
gêc *jeo/m* **1.** alçı taşı **2.** alçı, kireç **3.** sıva, harç **4.** tebeşir
gêckirin *m* alçılama
gêc kirin *l/gh* alçılamak
gêç (I) *m* ibre
gêç (II) *jeo/m* **1.** alçı taşı **2.** alçı, kireç **3.** sıva, harç **4.** tebeşir
gêçî *rd* alçıdan
gêçîbûn *bj/m* tebeşirleşme
gêçî bûn *bj/ngh* tebeşirleşmek
gêçîne *m* mezar içinde ikinci dar ve uzun çukur
gêçkar *nd/nt* alçıcı
gêçkarî *m* alçıcılık
gêçkirin *m* alçılama
gêç kirin *l/gh* alçılamak
gêçkirî *rd* alçılı, alçı ile kaplanmış olan
gêdîtî *rd* şerefsiz, onursuz kimse
gêdûk (I) *erd/m* **1.** darboğaz, geçit, gedik (iki dağ arasında dar ve uzun yol) **2.** hava akımının çok yoğun olduğu boğaz
gêdûk (II) *m* tipi
gêh *m* in (yabani hayvanların barınağı)
gêhnî *bnr* gonî
gêj *rd* **1.** sersem, sangı **2.** seme, alık (beyinsiz, akılsız, düşüncesiz) **3.** mahmur, uyku sersemi **(yek) ~ kirin** (birinin) başının etini yemek **~a (yekî) çûn** başı dönmek **~î xewê** uyku semesi, uyku sersemi **~î xewê bûn** uyku sersemi olmak
gêjahî *m* **1.** sersemlik, sangılık **2.** semelik, alıklık **3.** püsür (iş için; karışık) **4.** uğraş, gaile **~ çêkirin** gürültüye getirmek (karışıklıktan yararlanarak istediğini elde etmek) **~ ji (yekî) re derketin** (**an jî derxistin**) başına iş çıkarmak **~ya (tiştekî) hebûn** uğraşı çok olmak
gêjahîdar *rd* gaileli * **karekî pir gêjahîdar** çok gaileli bir iş
gêjane (I) *rd/h* sersemce
gêjane (II) *fiz/m* devre **~ya vekirî** *fiz* açık devre
gêjaneşikên *m* devre kesici anahtar
gêjahî *bnr* gêjayî
gêjayî *m* **1.** sersemlik, sangılık **2.** semelik, alıklık **3.** püsür (iş için; karışık) **4.** *mec* uğraş, gaile **~ çêkirin** gürültüye getirmek (karışıklıktan yararlanarak istediğini elde etmek) **~ ji (yekî) re derketin** (**an jî derxistin**) başına iş çıkarmak **~ya (tiştekî) hebûn** uğraşı çok olmak
gêjbûn *m* **1.** sersemleme, sersemleşme **2.** sersemleşme, şaşkmlaşma **3.** sangılama, semeleşme **4.** başı dönme (sıkıntı yaratan bir durumdan dolayı bunalma)
gêj bûn *l/ngh* **1.** sersemlemek, sersemleşmek **2.** sersemleşmek, şaşkınlaşmak **3.** sangılamak, semeleşmek **4.** başı dönmek (sıkıntı yaratan bir durumdan dolayı bunalmak)
gêjbûyîn *m* **1.** sersemleyiş, sersemleşme **2.** sersemleşme, şaşkınlaşma **3.** sangılayış, se-

meleşme **4.** başı dönme (sıkıntı yaratan bir durumdan dolayı bunalma)
gêjen *fiz/m* devre, çevrim
gêjeve *rd* alık, seme
gêjevebûn *m* alıklaşma
gêjeve bûn *l/ngh* alıklaşmak
gêjevekirin *m* alıklaştırma
gêjeve kirin *l/gh* alıklaştırmak
gêjgerîn *erd/m* **1.** girdap, burgaç **2.** lâbirent
gêjgerînek *erd/m* girdap, burgaç
gêjgerînk *m* **1.** kasırga **2.** lâbirent
gêjgêj *rd* alık, ebleh
gêjgêjî *h* alık alık ~ **gêjgêjî nihêrtin** (an jî **mêze kirin)** alık alık bakmak * **wisa gêjgêjî li dorhêla xwe mêze kir** etrafına alık alık bakındı
gêjgêjîbûn *m* alıklaşma
gêjgêjî bûn *l/ngh* alıklaşmak
gêjgêrik *m* baş dönmesi
gêjik (I) *bot/m* funda
gêjik (II) *erd/m* girdap, burgaç, eğrim
gêjik (III) *rd* alık, seme, sersem, şavalak
gêjikî *m* **1.** alıklık, semelik, sersemlik **2.** *rd/h* sersemce
gêjikîbûn *m* semeleşme
gêjikî bûn *l/ngh* semeleşmek
gêjiktî *m* **1.** alıklık, semelik **2.** sersemlik **3.** ayıltı
gêjî *m* **1.** sersemlik **2.** semelik, sangılık
gêjîn *m* duman
gêjîtî *m* **1.** sersemlik **2.** semelik, sangılık
gêjker *rd* sersemletici
gêjkirin *m* **1.** sersemletme, sersem etme **2.** bunaltma, baş ağırtma
gêj kirin *l/gh* **1.** sersemletmek, sersem etmek **2.** bunaltmak, baş ağırtmak
gêjlok *bot/m* beş parmak otu (Potentilla reptans)
gêjnak *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)
gêjnok *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)
gêjo *rd* sersem
gêjok *rd* seme, sersem, alık
gêjoleke *m* tayfun
gêjokî *rd/h* sersemce
gêjokîbûn *m* **1.** semeleşme, sersemleşme, sersemleme, alıklaşma **2.** ahmaklaşma, şaşalayıp bocalama
gêjokî bûn *l/ngh* **1.** semeleşmek, sersemleşmek, sersemlemek, alıklaşmak **2.** ahmaklaşmak, şaşalayıp bocalamak
gêjokîkirin *m* sersemletme
gêjokî kirin *l/gh* sersemletmek
gêjokîtî *m* sersemlik, alıklık, bönlük
gêjoktî *m* sersemlik, alıklık
gêjomêjo *rd* alık salık
gêjomêjoyî *h* sersem sepelek (veya sersem sepet)
gêjomêjoyîbûn *m* serseme dönme
gêjomêjoyî bûn *l/gh* serseme dönmek
gêjomêjoyîkirin *m* serseme çevirme
gêjomêjoyî kirin *l/gh* serseme çevirmek
gêjoyî *rd* **1.** sersem, seme, alık **2.** *rd/h* sersemce ~ **bûn** sersemleşmek
gêjoyîbûn *m* **1.** sersemleşme, semeleşme, sangılama **2.** sersemleşme, şaşkınlaşma
gêjoyî bûn *l/ngh* **1.** sersemleşmek, semeleşmek, sangılamak **2.** sersemleşmek, şaşkınlaşmak
gêjoyîbûyîn *m m* **1.** sersemleşme, semeleşme, sangılama **2.** sersemleşme, şaşkınlaşma
gêjoyîkirin *m* **1.** sersemletme, semeleme, sersem etme **2.** sersemletme, şaşkına çevirme
gêjoyî kirin *l/gh* **1.** sersemletmek, semelemek, sersem etmek **2.** sersemletmek, şaşkına çevirmek
gêjoyîtî *m* **1.** sersemlik, semelik, sangılık **2.** sersemlik, şaşkınlık
gêjû *rd* sersem
gêjûtî sersemlik
gêl (I) *m* kil
gêl (II) *rd* geri zekâlı
gêl (III) *rd* avare
gêla sor *m* kilermeni
gêlaz *bnr* gelyaz
gêle (I) *zo/n* karınca (Formica)
gêle (II) *bnr* gêre (II)
gêlegêl *m* olay, hadise ~**ên giran hatine serê (yekî)** feleğin çemberinden geçmiş
gêlekirin *m* harmanlama
gêle kirin *l/gh* harmanlamak
gêleşûk *m* fitne
gêlevan *nd/nt* harmancı
gêlevanî *m* harmancılık
gêlex *bot/m* hasır yapımında kullanılan bir bitki
gêlm *rd* karışık yemekler
gênc *rd* genç
gêncbûn *m* gençleşme
gênc bûn *l/ngh* gençleşmek
gêncîtî *m* gençlik
gênckirin *m* gençleştirme
gênc kirin *l/gh* gençleştirmek
gêndel *bot/m* **1.** burçak (Vicia ervillia) **2.** burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)
gêndal *m* birbirine karışmış kaba ot
gênder *bot/m* hayvan yemi için kullanılan bir tür ot
gêndî *rd* nefsi, nefsanî
gêndîş *m* nefs, nefis
gêndîtî *m* nefsiyet
gêng *m* ekilmemiş arazi
gênik *bot/m* bir tür bitki
gêr (I) *m* girdap
gêr (II) *m* yuvarlanma ~ **kirin erdê** yere yuvarlamak, yere yıkmak ~**î (...) bûn** (bir yere) yuvarlanmak ~**î (...) kirin** -e yuvarlatmak ~**î erdê kirin** yere yığmak

gêra *m* anlatma
gêran *l/gh* anlatmak
gêran (I) *rd* **1.** erin, baliğ **2.** yetişkin (evlenme çağına gelmiş kız)
gêran (II) *m* yönetme, idare
gêrande *nd/nt* idareci, yönetici
gêrande *m* idarecilik, yöneticilik
gêrandekar *nd/nt* yönetici
gêrandekarî *m* yönetici
gêrandin *m* **1.** döndürme, çevirme **2.** yönetme, idare etme, çevirme **3.** döndürme (düzene koyma, yönetme)
gêrandin *l/gh* **1.** döndürmek, çevirmek **2.** yönetmek, idare etmek, çevirmek * **ma ev malê digêrîne?** o mu evi çeviriyor? **3.** döndürmek (düzene koymak, yönetmek) * **bi tena serê xwe wê mala qirase digêrîne** tek başına o kocaman evi döndürüyor
gêrandî *rd* yönetilmiş, idare edilmiş olan
gêranî *m* **1.** yetişkinlik **2.** *rd* bulûğ ~ **bûn** bulûğa ermek
gêravî *rd* taklit
gêravîkirin *m* taklit etme
gêravî kirin *l/gh* taklit etmek
gêraz *bnr* gelyaz
gêrbend *n* takoz
gêrbûn *m* **1.** yuvarlanma **2.** devrilme, devirilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için)
gêr bûn *l/ngh* **1.** yuvarlanmak * **tekelek gêr dibe** tekerlek yuvarlanıyor **2.** devrilmek, devirilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için)
gêrbûyîn *m* **1.** yuvarlanış **2.** devriliş, devrilip yuvarlanma
gêrkirin *m* yuvarlama, tekerleme
gêr kirin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gêrçî *h* gerçi
gêre (I) *zo/n* karınca, ufak karınca
gêre (II) *m* **1.** döngü **2.** harman dövme **3.** karışıklık, karmaşa ~ **bi golikan nabe** işi ehline bırakmak lazım ~ **kirin** harman dövmek ~**ya histriyan pê kirin** (birine) ot yoldurmak
gêre (III) *m* **1.** munakaşa **2.** alay, alaya alma
gêrek *zo/m* ufak karınca
gêrekirin *m* düven sürme (veya dövme), harmanlama
gêre kirin *l/gh* harmanlamak, düven sürmek (veya dövmek)
gêrekirî *rd* düven sürülmüş (veya dövülmüş olan)
gêre lê danîn *l/bw* karıncalanmak
gêremêre *rd* karmakarış, karman çorman
gêreperik *zo/m* kanatlı karınca
gêrevan *nd/nt* harmancı
gêrevanî *m* harmancılık
gêrevêre *rd* karmakarış, karmakarışık, karman çorman ~ **bûn** karman çorman olmak ~ **kirin** karman çorman etmek
gêrexur *zo/m* karınca yiyen (Echidna aculeata)
gêrgêrîk *zo/m* tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
gêrgêrok *zo/m* tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
gêrik *zo/n* ufak karınca, karınca (Formica)
gêrîn *m* **1.** döndürülme, çevrilme **2.** idare, yönetim
gêrîn *l/ngh* **1.** döndürülmek, çevrilmek **2.** idare edilmek, yönetilmek
gêrkirin *m* yuvarlama
gêrkirin *l/gh* yuvarlatmak
gêrm *m* havuz
gêrobûn *m* **1.** gecikme **2.** oyalanma
gêro bûn *l/ngh* **1.** gecikmek **2.** oyalanmak
gêrobûyîn **1.** gecikiş **2.** oyalanış
gêrokirin *m* **1.** geciktirme **2.** oyalatma
gêro kirin *l/gh* **1.** geciktirmek **2.** oyalatmak
gêrose *m* el değirmeni
gêrş *m* kiriş (mimaride)
gêruf *m* yetenek, kabiliyet
gêrufdar *rd* yetenekli, kabiliyetli
gêrufdarî *rd* yeteneklilik, kabiliyetlilik
gêrû *bnr* gerû (II)
gêrûde *nd/nt* tutsak, esir
gêrûdetî *m* tutsaklık, esirlik
gêrûdeyî *m* tutsaklık, esirlik
gêrûfen *m* yetenek, kabiliyet
gêrûse *m* el değirmeni
gêsin *m* süpürge
gêsî *m* yün ve kıl dokumanın atkı ile çözgülerin ip sarıyla tespit edilerek çevrelenmesi
gêsû *n* **1.** örük, belik, saç örgüsü **2.** kakül
gêsûbelav *rd* örükleri dağınık olan
gêş *m* küme, öbek
gêşkûn *m* sürü (kuş sürüsü)
gêtî *m* **1.** dünya **2.** âlem (yer yüzü ve gök yüzündeki nesnelerin oluşturduğu tüm evren)
gêvil *rd* iştahlı
gêwel *n* yüz ifadesi, moral * **çima gêwelê te ne xweş e?** niye moralın bozuk ?
gêz *bot/m* bir tür ağaç
gêzbelok *bot/m* çayır teke sakalı
gêzer *bot/m* havuç (Daucus carota)
gêzerok *bot/m* bir tür bitki
gêzgêrik *m* baş dönmesi
gêzik *m* süpürge
gêzika derewîn *bot/nd* beyaz ballıbaba
gêzikder *n* çöpçü
gêzikderî *m* çöpçülük
gêzikvan *nd/nt* süpürgeci, çöpçü
gêzikvanî *m* süpürgecilik, çöpçülük
gêzirandin *m* oyalama
gêzirandin *l/gh* oyalamak
gêzirîn *m* oyalanma
gêzirîn *l/ngh* oyalanmak
gêzî *m* **1.** süpürge **2.** çalı süpürgesi
gêzîk *m* **1.** süpürge **2.** çalı süpürgesi
gêzîkirin *m* süpürme, süpürüş

gêzî kirin *l/gh* süpürmek
gêzk *bnr* gêzik
gêznik *bot/m* büyük ısırgan otu
gibgibe *bnr* kubkube
gibîse *m* artık yıl, dört yılda bir şubat ayının 29 gün çekmesi
gibrîdî *rd* melez
gibrîdîbûn *m* melezleşme
gibrîdî bûn *l/ngh* melezleşmek
gibrîdîtî *m* melezlik
gicgicandin (I) *bnr* gijgijandin
gicgicandin (II) *m* silkme
gicgicandin *l/gh* silkmek
gicî *bot/m* su teresi (Nasturium oêicinale)
gid *m* gık
gidarane *m* domuz
gidê *b* agucuk (süt çocuğunu sevmek için söylenir)
gidgid ısırma (çocuk dilinde)
gidgid kirin *l/gh* ısırmak (çocuk dilinde)
gidgidandin *m* 1. gıcıklama 2. gıdıklama 3. tahriş etme, yakarak kaşındırma 4. karıncalama
gidgidandin *l/gh* 1. gıcıklamak 2. gıdıklamak 3. tahriş etmek, yakarak kaşındırmak * **di hewayê de tiştekî ku qirika min digidgidand hebû** havada boğazımı tahriş eden bir şey vardı 4. karıncalamak
gidgidîn *m* 1. gıcıklanmak, gıcıklanış 2. gıdıklanma 3. tahriş, tahriş olma, yanarak kaşınma 4. karıncalanma
gidgidîn *l/ngh* 1. gıcıklanmak * **qirika min digidgide** boğazım gıcıklanıyor 2. gıdıklanmak 3. tahriş olmak, yanarak kaşınmak 4. karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak)
gidgidok *rd* 1. gıcıklayıcı 2. gıdıklayıcı 3. tahriş edici
gidil *rd* güdük
gidilî *rd* güdükçe ~ **man** güdük kalmak
gidilîbûn *m* güdükleşme
gidilî bûn *l/ngh* güdükleşmek
gidilîtî *m* güdüklük
gidî (I) *bnr* gêtî
gidi (II) *m* gerdan (çene altı için)
gidî (III) *nd* 1. gidi * **ax gidî tu** seni gidi seni 2. gidi (bir şeye duyulan özlem ve isteği belirtmek için kullanılır) * **ax gidî xortanî** hey gidi gençlik 3. *b* aman (rica anlatır) * **gidî, wisa mebêjin** aman, öyle söylemeyin 4. aman (usanç ve öfke anlatır) * **gidî min berdin** aman bırakın beni 5. *b* amanın ~ **hey** ~ seni gidi seni (veya seni seni)
gidîno *b* amanın, aman ha
gidîş *m* 1. yığın, tınaz (başaklar aşağıya gelecek şekilde tahıl öbeği, buğday demeti) 2. küme 3. dem[illegible] tahıl demeti) 4. *mec* şişman ~ **bi** ~ demet demet
gidîşkirin *m* 1. yığın oluşturma 2. demetleme
gidîş kirin *l/gh* 1. yığın oluşturmak 2. demetlemek
gidîşkirî *rd* 1. yığın haline getirilmiş 2. demetli, demetlenmiş
gidok *n* tümsek
gift *m* 1. söz, lâf (kavil, lâkırdı) 2. söz (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) * **li ser gifta xwe bimîne** sözünün arkasında kal ~ **û gur** giftûgo
giftar *m* söz (kavil, lâkırdı)
giftdar *rd* söz vermiş olan, bekleyen
giftûgo *m* 1. görüşme, müzakere 2. diyalog, mükâleme, karşılıklı konuşma, söyleşi 3. pazarlık (bazı kolaylıklar elde etmek veya daha iyi bir çözüme varmak amacıyla yapılan görüşme) ~ **kirin 1)** görüşme yapmak, müzakere yapmak **2)** pazarlık etmek
giftûgokirin *m* görüşme, müzakere etme (veya yapma)
giftûgo kirin *l/gh* görüşmek, müzakere etmek (veya yapmak)
giftûgoker *nd/nt* müzakereci
giftûgokerî *m* müzakerecilik
gih *rd* hep, tüm, bütün
giha *n* 1. ot 2. ot (otla yapılmış veya doldurulmuş olan)
gihadirûn *m* ot biçme, ot biçimi
gihadirûnî *m* ot biçme
gihaj *d* ait ~ **bûn** ait olmak
gihajok *m* randevu
gihan *m* 1. ulaşma, erişme, erişim (varma) 2. kavuşma 3. yetişme
gihan *l/ngh* 1. ulaşmak, erişmek (varmak) * **ew niha ji zû ve gihaye gund** o şimdi çoktan köye ulaşmıştır 2. kavuşmak 3. yetişmek ~ **serî** bitmek (sona ermek, tamamlanmak)
gihandek *rz/m* bağlaç
gihandin *m* 1. ulaştırma, yetiştirme, eriştirme, erdirme (ulaşmasını sağlama) 2. yetiştirme (vaktinde hazır olmasını sağlama, tamamlama, bitirme) 3. yetiştirme (birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürme) 4. yetiştirme (söylenmemesi gereken bir şeyi söyleme) 5. yetiştirme (eğitim, öğrenim sağlama) 6. yetiştirme (sağlayıp verme) 7. kavuşturma 8. iletme 9. olgunlaştırma, eriştirme (meyveler için) 10. olgunlaştırma (insanlar için) 11. götürme (bir sonuca vardırma)
gihandin *l/gh* 1. ulaştırmak, yetiştirmek, eriştirmek, erdirmek (ulaşmasını sağlamak) * **heman av bigihînin me** bize hemen su yetiştirin 2. yetiştirmek (vaktinde hazır olmasını sağlamak, tamamlamak, bitirmek) * **pêwîst e ku ez vê pirtûkê bigihînim sibehê** kitabı yarına yetiştirmem gerekiyor 3. yetiştirmek (birini gerekli bir iş için tam zama-

nında bir yere götürmek) * **me tam di wext de nexweş gihande ser doktor** hastayı zamanında doktora yetiştirdik **4.** yetiştirmek (söylenmemesi gereken bir şeyi söylemek) * **hemen gotin gihandin parêzgar** hemen lâfı valiye yetiştirdiler **5.** yetiştirmek (eğitim, öğrenim sağlamak) **6.** yetiştirmek (sağlayıp vermek) * **niftikê digihîne kesê ku dixwaze cigareyê pêxe** sigara yakmak istiyenlere kibrit yetiştirir **7.** kavuşturmak **8.** iletmek **9.** olgunlaştırmak, eriştirmek (meyveler için) **10.** olgunlaştırmak (insanlar için) **11.** götürmek (bir sonuca vardırmak) * **riya ku me digihîne encamê** bizi sonuca götüren yol ~ **(yekî)** -e bildirmek * tafilê bûyer gihande şûyê xwe olayı hemen kocasına bildirdi ~ **biryarekê** (an jî **qerarekê)** karara bağlamak ~ **encamekê** sonuca ulaştırmak, (bir) şekle sokmak (veya koymak) ~ **hev 1)** kavuşturmak **2)** birleştirmek **3)** (para) denkleştirmek * **me pereyên wî negihande hev û nedayê** parasını denkleştirip veremedik **(yek)** ~ **xwe** arkasına almak (desteğini sağlamak)

gihandin hev *l/gh* birleştirmek

gihanek *m* **1.** evre, aşama, safha **2.** kavşak **3.** kavuşma **4.** *rz* bağlaç **5.** *sp* etap, varış **~a sade** basit bağlaç

gihang *m* erişim, ulaşım

gihan hev *l/ngh* **1.** kavuşmak **2.** birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek) * **rêxistin gihan hev** örgütler birleştiler **3.** birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek) * **gava her du digihên hev tu were diyarê hingimeyê** ikisi birleşince sen seyret gırgırı

gihanhevî *m* kavuşma

gihanî ulaşım, erişim * **gihaniya di navbera her du gundan de qut bû** iki köy arasında erişim kesildi

gihar (I) *bnr* guher

gihar (II) *rd* sığ (göl, deniz, akarsu vb. için)

gihar (III) *n* tepe

gihare *rd* nail

gihaştin *m* **1.** yetişme, ulaşma, erme, erişme, kavuşma (vasıl olma, varma) * **roja gihîştina avê ji bîr nake** suya kavuşma gününü unutmuyor **2.** yetişme (vaktinde tam olma, bitme, hazırlanma, hazır olma) **3.** yetişme (vaktinde varma, vaktinde bulunma) **4.** yetişme (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılma) **5.** yetişme, ulaşma (değme, uzanıp dokunabilme) **6.** yetişme (vakit bulma, yapabilme) **7.** yetişme (bir zamanda yaşamış olma, bir zamanı veya kimseyi görmüş olma) **8.** erişme, olgunlaşma, yetişme (üreme, büyüme, olma, erişme) **9.** yetişme, gelişim, gelişme (eğitim görmüş olma, öğrenme) **10.** yetişme (yardım etme, yardımına koşma) **11.** kavuşma (ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelme, onu yeniden görme) **12.** kavuşma (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişme, onu elde etme) **13.** kavuşma, ulaşma (birbirine katılma, dökülme) **14.** kavuşma (bir araya gelme, birleşme) **15.** olgunlaşma (insanlar için) **16.** erişme, ulaşma, yetme (yaş için) **17.** nail olma

gihaştin *l/ngh* **1.** yetişmek, ulaşmak, ermek, erişmek, kavuşmak (vasıl olmak, varmak) * **name negihaşte destê min** mektup elime ulaşmadı * **ez ancax êvarkî gihaştim gund** köye akşama doğru ancak varabildim **2.** yetişmek (vaktinde tam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak) **3.** yetişmek (vaktinde varmak, vaktinde bulunmak) **4.** yetişmek (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılmak) * **pişt re gihaşt me** sonradan bize yetişti **5.** yetişmek, ulaşmak (değmek, uzanıp dokunabilmek) * **ez negihaştim wî guliyî** ben o dala yetişmedim * **ben negihaşt hember** ip karşıya ulaşmadı **6.** yetişmek (vakit bulmak, yapabilmek) **7.** yetişmek (bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak) * **ez gihaştim kalê xwe û neviyên xwe jî** ben dedeme yetiştim torunlarıma da yetiştim **8.** erişmek, olgunlaşmak, yetişmek (üremek, büyümek, olmak, erişmek) * **tiriyê ku te anîbû pir gihaştibûn** getirdiğin üzümler çok yetişmişti **9.** yetişmek (eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek) **10.** yetişmek (yardım etmek, yardımına koşmak) * **tam wê gavê ew gihaşte alîkariya min** tam o sırada o yardıma yetişti **11.** kavuşmak (ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek) **12.** kavuşmak (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek) **13.** kavuşmak, ulaşmak (birbirine katılmak, dökülmek) * **çem digihêjin deryayan** nehirler denizlere ulaşıyor **14.** kavuşmak (bir araya gelmek, birleşmek) **15.** olgunlaşmak (insanlar için) **16.** erişmek, ulaşmak, yetmek (yaş için) * **jiyê wê gihaşte heştêyî** yaşı seksene yetti **17.** nail olmak

gihaştî *rd* **1.** olgun, ergin (meyveler için) * **hêjîra gihaştî** ergin incir **2.** olgun (insanlar için) **3.** *ped/nd* yetişkin (beden, ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan kimse) **4.** *rd* yetkin, erişkin, kâmil **5.** gelişkin

gihaştîbûn *m* **1.** olgunluk, erginlik (meyveler için) **2.** olgunluk (insanlar için) **3.** yetişkinlik **4.** yetkinlik, erişkinlik, kâmillik

gihayî *rd* **1.** olgun (meyveler için) **2.** olgun (insanlar için) **3.** ergen **4.** gelişkin **5.** yetik, erişmiş

gihayîbûn *m* **1.** olgunluk (meyveler için) **2.** olgunluk (insanlar için) **3.** ergenlik **4.** gelişkinlik

gihev *m* **1.** talih, şans **2.** kader, yazgı **3.** ikramiye

gihiyayî *rd* 1. ergin * **hêjîra gihiyayî** ergin incir 2. yetişkin (yetişmiş, olgunlaşmış) 3. *ped/nd* yetişkin (beden, ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan kimse) 4. ulaşmış, yetişmiş 5. *rd* pişkin (olgun, tecrübesi olan)

gihîj *m* eriş

gihîjîn *m* 1. erişme, olgunlaşma 2. kavuşma, erişme

gihîjîn *l/ngh* 1. erişmek, olgunlaşmak 2. kavuşmak, erişmek (elde etmek)

gihîn *m* 1. yetişme, ulaşma, erme, erişme, erişim, kavuşma, varma (vasıl olma) 2. yetişme (vaktinde tam olma, bitme, hazırlanma, hazır olma) 3. yetişme (vaktinde varma, vaktinde bulunma) 4. yetişme (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılma) 5. ulaşma, yetişme, uzanma (değme, uzanıp dokunabilme) 6. yetişme (vakit bulmak, yapabilme) 7. yetişme (bir zamanda yaşamış olma, bir zamanı veya kimseyi görmüş olma) 8. erişme olma, olgunlaşma, yetişme (üreme, büyüme) 9. yetişme (eğitim görmüş olma, öğrenme, gelişme) 10. yetişme (iş görebilecek yaşa gelme, büyüme) 11. yetişme (yardım etme, yardımına koşma) 12. kavuşma, ulaşma (birbirine katılma, dökülme) 13. kavuşma (ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelme, onu yeniden görme) 14. kavuşma (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişme, onu elde etme) 15. kavuşma (bir araya gelme, birleşme) 16. olgunlaşma (insanlar için) 17. erme (yetişip dokunma) 18. erişme, ulaşma, yetme (yaş için) 19. aksetme, yansıma (duyulma) 20. bulma (erişme, ulaşma) 21. gelme (çıkma, yönelme) 22. nail olma 23. geçme, bulaşma, sirayet etme 24. geçme (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünme)

gihîn *l/ngh* 1. yetişmek, ulaşmak, ermek, erişmek, kavuşmak, varmak (vasıl olmak) * **em dê êvarê bigihên malê** akşama eve kavuşuruz * **şivan gihiya pezê xwe** çoban mallarına yetişti * **ez ancax êvarkî gihiyam gund** köye akşama doğru ancak varabildim * **gihiya mirazê xwe** muradına erdi 2. yetişmek (vaktinde tam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak) * **ev kinc digihe sibehê** bu elbise yarına yetişir 3. yetişmek (vaktinde varmak, vaktinde bulunmak) * **doktor tam di wext de gihiya ser nexweş** doktor tam da vaktinde hastaya yetişti 4. yetişmek (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılmak) * **pişt re gihiya me** sonradan bize yetişti 5. ulaşmak, yetişmek, uzanmak (değmek, uzanıp dokunabilmek) * **ez nagihême wî guliyî** ben o dala yetişemem * **ben nagihe hember** ip karşıya ulaşmıyor 6. yetişmek (vakit bulmak, yapabilmek) 7. yetişmek (bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak) * **ez giham kalê xwe û neviyên xwe jî** ben dedeme yetiştim torunlarıma da yetiştim 8. erişmek, olgunlaşmak, olmak, yetişmek (üremek, büyümek) * **tiriyê ku te anîbû pir gihiyabûn** getirdiğin üzümler çok yetişmişti 9. yetişmek (eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek) 10. yetişmek (iş görebilecek yaşa gelmek, büyümek) 11. yetişmek (yardım etmek, yardımına koşmak) * **tam wê gavê ew giha alîkariya min** tam o sırada o yardıma yetişti 12. kavuşmak, ulaşmak (birbirine katılmak, dökülmek) * **çem digihên deryayan** nehirler denizlere ulaşıyor * **ev ava hanê digihê deryayê** bu su denize kavuşuyor 13. kavuşmak (ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek) * **bav gihiya kurê xwe** baba oğluna kavuştu 14. kavuşmak (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek) 15. kavuşmak (bir araya gelmek, birleşmek) * **pêşiya çakêt nagihê hev** ceketin önü kavuşmuyor 16. olgunlaşmak (insanlar için) 17. ermek (yetişip dokunmak) * **destê wê gihiya qatiyan** eli tavana erdi 18. erişmek, ulaşmak, yetmek (yaş için) * **jiyê wê gihiya heştêyî** yaşı seksene yetti 19. aksetmek, yansımak (duyulmak) * **bûyer gihiya çapemeniyê** olay basına aksetti 20. bulmak (erişmek, ulaşmak) * **bi vî awayî em gihiyan nava salê** böylece yılın ortasını bulduk 21. gelmek (çıkmak, yönelmek) * **metirse jê xerabî nagihê kesî** korkma ondan kimseye kötülük gelmez 22. nail olmak 23. geçmek, bulaşmak, sirayet etmek * **nexweşîn ji wî digihe merivan** ondan ona hastalık geçer 24. geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünmek) * **cirnexweşiya bavê wî gihiyaye wê jî** babasının kötü huyu ona da geçmiş ~ **(cihekî)** bir yere ulaşmak ~ **biryarekê** (an jî **qerarekê**) karara varmak ~ **derekê** -e varmak ~ **hedê xwe** haddi kifayeyi bulmak ~ **hev 1)** kavuşmak, kavuşulmak 2) birleşmek ~ **mafê** (an jî **heqê**) **xwe** hakkını elde etmek, haklarına kavuşmak ~ **mafên** (an jî **heqên**) **xwe** haklarını elde etmek ~ **mexsed û miradê xwe** muradına ermek ~ **serî** tamamlanmak, sonuca varmak ~ **wê baweriyê** (an jî **qeneatê**) kanıya varmak **~a agahiyê** bilgi erişimi * **bigihênê!** yetiş! (veya yetişin!) * **negihan serî** akim kalmak, başarmamak, güdük kalmak

gihînbar *rd* erişilebilir, ulaşılabilir

gihînek *m* 1. aşama, merhale, evre, safha 2. kavşak 3. kavuşma 4. *rz* bağlaç 5. *sp* etap, varış

gihîner *nd/nt* 1. erişimci, ulaştırıcı 2. yetiştirici, eğitici 3. *rd* iletici 4. *fiz* iletken

gihînerî *m* **1.** erişimcilik, ulaştırıcılık **2.** yetiştiricilik, eğiticilik
gihîn hev *l/ngh* **1.** kavuşmak, kavuşulmak **2.** akraba olmak * **em digihên hev** birbirimizle akraba oluyoruz
gihîştandin *m* **1.** yetiştirme, ulaştırma, erdirme, eriştirme, vardırma **2.** yetiştirme (vaktinde hazır olmasını sağlama, tamamlama, bitirme) **3.** yetiştirme (birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürme) **4.** yetiştirme (söylenmemesi gereken bir şeyi söyleme) **5.** yetiştirme (eğitim, öğrenim sağlama) **6.** yetiştirme (sağlayıp verme) **7.** kavuşturma **8.** olgunlaştırma, eriştirme (meyveler için) **9.** olgunlaştırma (insanlar için)
gihîştandin *l/gh* **1.** yetiştirmek, ulaştırmak, erdirmek, eriştirmek, vardırmak **2.** yetiştirmek (vaktinde hazır olmasını sağlamak, tamamlamak, bitirmek) * **pêwîst e ku ez vê pirtûkê bigihîjînim sibehê** Kitabı yarına yetiştirmem gerekiyor **3.** yetiştirmek (birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürmek) * **me tam di wext de nexweş gihîştande ser doktor** hastayı zamanında doktora yetiştirdik **4.** yetiştirmek (söylenmemesi gereken bir şeyi söylemek) * **hemen gotin gihîştandin jinikê** hemen lâfı kadına yetiştirdiler **5.** yetiştirmek (eğitim, öğrenim sağlamak) **6.** yetiştirmek (sağlayıp vermek) * **niftikê digihîştande kesê ku dixwaze cigareyê pêxe** sigara yakmak istiyenlere kibrit yetiştirir **7.** kavuşturmak **8.** olgunlaştırmak, eriştirmek (meyveler için) **9.** olgunlaştırmak (insanlar için) ~ **biryarekê** (an jî **qerarekê**) karara bağlamak ~ **hev 1)** kavuşturmak **2)** birleştirmek
gihîştandin hev *l/gh* **1.** kavuşturmak **2.** birleştirmek
gihîştandî *rd* **1.** yetiştirilmiş, ulaştırılmış **2.** olgunlaştırılmış, eriştirilmiş **3.** kavuşturulmuş
gihîştek *m* kavuşma
gihîştin *m* **1.** yetişme, ulaşma, erme, erişme, kavuşma, varma, varılma (vasıl olma) **2.** yetişme (vaktinde tam olma, bitme, hazırlanma, hazır olma) **3.** yetişme (vaktinde varma, vaktinde bulunma) **4.** yetişme (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılma) **5.** yetişme, ulaşma, erme, uzanma (değme, uzanıp dokunabilme, yetişip dokunma) **6.** yetişme (vakit bulma, yapabilme) **7.** yetişme (bir zamanda yaşamış olma, bir zamanı veya kimseyi görmüş olma) **8.** erişme, olma, olgunlaşma, yetişme (üreme, büyüme) **9.** olgunlaşma (insanlar için) **10.** yetişme (eğitim görmüş olma, öğrenme, gelişme) **11.** yetişme (iş görebilecek yaşa gelme, büyüme) **12.** yetişme (yardım etme, yardımına koşma) **13.** erişme, ulaşma, yetme, varma (yaş için, belli bir duruma veya düzeye varma) **14.** kavuşma (ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelme, onu yeniden görme) **15.** kavuşma (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişme, onu elde etme) **16.** kavuşma, ulaşma, dökülme (katılma, birbirine katılma, akar sular göl veya denizde son bulma) **17.** kavuşma (bir araya gelme, birleşme) **18.** geçme, bulaşma, sirayet etme **19.** geçme (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünme) **20.** erme (insan üstü kutsal bir aşamaya erişme) **21.** intikal etme (miras olarak babadan oğula geçme) **22.** dokunma (iyilik, kötülük gibi kavramlarda; olma) **23.** bulma (erişme, ulaşma) **24.** alma **25.** uzama, varma **26.** nail olma **27.** takılma (birine veya birilerine takılma)
gihîştin *l/ngh* **1.** yetişmek, ulaşmak, ermek, erişmek, kavuşmak, varmak, varılmak (vasıl olmak) * **zarok pê re çû gihîşte diya xwe** çocuk hemen gidip anasına yetişti * **em dê êvarê bigihîjin malê** akşama eve kavuşuruz * **di deh rojan de gihîşte malê** on günde eve vardı * **gihîşte miradê xwe** muradına erdi **2.** yetişmek (vaktinde tam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak) * **ev kinc digihîje sibehê** bu elbise yarına yetişir **3.** yetişmek (vaktinde varmak, vaktinde bulunmak) * **doktor tam di wext de gihîşt ser nexweş** doktor tam da vaktinde hastaya yetişti **4.** yetişmek (bir işe başlamış olanlara veya gidenlere katılmak) * **pişt re gihîşt me** sonradan bize yetişti **5.** yetişmek, ulaşmak, ermek, uzanmak (değmek, uzanıp dokunabilmek, yetişip dokunmak) * **ez nagihîjim wî guliyî** ben o dala yetişemem * **ben nagihîje hember** ip karşıya ulaşmıyor * **destê wê gihîşte esrexan** eli tavana erdi uzanmak * **devê rovî nedigihîşte tirî digot mîrato çiqas tal e** kedi uzanamadığı ciğere murdar der **6.** yetişmek (vakit bulmak, yapabilmek) * **ez nikarim bi ew qas kar re bigihîjim** ben bu kadar işe yetişemem **7.** yetişmek (bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak) * **ez gihîştim kalê xwe û neviyên xwe jî** ben dedeme yetiştim torunlarıma da yetiştim **8.** erişmek, olmak, olgunlaşmak, yetişmek (üremek, büyümek) * **tiriyê ku te anîbû pir gihîştibûn** getirdiğin üzümler çok yetişmişti **9.** olgunlaşmak (insanlar için) **10.** yetişmek (eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek) **11.** yetişmek (iş görebilecek yaşa gelmek, büyümek) **12.** yetişmek (yardım etmek, yardımına koşmak) * **tam wê gavê ew gihîşte alîkariya min** tam o sırada o yardıma yetişti **13.** erişmek, ulaşmak, yetmek, varmak (yaş için, belli bir duruma veya düzeye varmak) * **jiyê wê gihîştiye heştêyî** yaşı seksene yetti (veya vardı) **14.** kavuşmak (ayrı kalınan, sevi-

len bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek) * **bav gihîşte kurê xwe** baba oğluna kavuştu **15.** kavuşmak (yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek) * **gund gihîştiye elektrîkê** köy elektriğe kavuşmuş **16.** kavuşmak, ulaşmak, dökülmek (katılmak, birbirine katılmak, akar sular göl veya denizde son bulmak) * **ev ava hanê digihîje deryayê** bu su denize kavuşuyor * **çem digihîjin deryayan** nehirler denizlere ulaşıyor **17.** kavuşmak (bir araya gelmek, birleşmek) * **pêşiya çakêt nagihîje hev** ceketin önü kavuşmuyor **18.** geçmek, bulaşmak, sirayet etmek * **nexweşîn ji wî digihîje merivan** ondan ona hastalık geçer **19.** geçmek (herhangi bir durum soya çekimi yoluyla birinde görünmek) * **cirnexweşiya bavê wî gihîştiye wê jî** babasının kötü huyu ona da geçmiş **20.** ermek (insan üstü kutsal bir aşamaya erişmek) **21.** intikal etmek (miras olarak babadan oğula geçmek) **22.** dokunmak (iyilik, kötülük gibi kavramlarda; olmak) * **mirovekî xweyê qedrê xwe ye, belkî alîkariyeke wî bigihîje te** çok hatırlı adammış, belki sana yardımı dokunur **23.** bulmak (erişmek, ulaşmak) * **bi vî awayî em gihîştin dawiya mehê** böylece ayın sonunu bulduk **24.** almak * **pere gihîştin** min paraları aldım **25.** uzamak, varmak * **dîwar digihîje heta jêrê** duvar ta aşağıya kadar varıyor **26.** nail olmak * **gihîşte miradê xwe** emeline nail oldu **27.** takılmak (birine veya birilerine takılmak) * **gihîştiye dizan** hırsızlara takılmış ~ **(cihekî)** bir yere ulaşmak ~ **(tiştekî)** mazhar olmak ~ **(yekî)** meydana çıkmak (yetişmek, büyümek) * **ez bêkar mam, birayên min jî hîna negihîştine min** işsiz kaldım, kardeşlerim de meydana çıkmış sayılmazlar ~ **baweriyekê** (an jî **qeneatekê**) düşünceye varmak ~ **biryarekê** (an jî **qerarekê**) karara varmak ~ **fikrekê (hizrekê** an jî **ramanekê)** düşünceye varmak ~ **hawara (yekî)** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **hedê xwe** haddi kifayeyi bulmak ~ **heqê xwe** hakını elde etmek, haklarına kavuşmak ~ **heqên xwe** haklarını elde etmek ~ **hev (û din) 1)** kavuşmak, kavuşulmak **2)** birleşmek, bir araya gelmek **3)** ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada oturmak) **4)** toplaşmak **5)** toplanmak * **şal gihîştiye** hev şalvar toplanmış **6)** akraba olmak * **em digihîjin hev** biz akraba oluyoruz ~ **hizrekê** (an jî **ramanekê**) düşünceye varmak ~ **kêrê** hayvan mundar olmadan kesilmek ~ **mafê** (an jî **heqê**) **xwe** hakını elde etmek, haklarına kavuşmak ~ **mafên** (an jî **heqên**) **xwe** haklarını elde etmek ~ **mexsed û miradan** mevlasını bulmak, muradına ermek ~ **miradê** (an jî **mirazê**) **xwe** muradına ermek ~ **para xwe** (an jî **nesîbê xwe**) nasibini almak ~ **ramanekê (hizrekê** an jî **fikrekê)** düşünceye varmak ~ **wan** arasına (veya aralarına) karışmak ~ **wê baweriyê** (an jî **qeneatê**) kanıya varmak * **bigihîjinê!** yetiş! (veya yetişin!) * **nagihîje neynoka (yekî)** (birinin) eline su dökemez, kapına varmamak * **negihîştin kêrê** murdar gitmek * **negihîştin serê sibehê** (hasta) sabaha çıkmamak * **negihîştin serî** havada kalmak (sonuca ulaşmamak)

gihîştin hev *l/ngh* **1.** birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek) * **rêxistin gihîştin hev** örgütler birleştiler **2.** birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek) * **gava her du digihîjin hev tu were diyarê hingimeyê** ikisi birleşince sen seyret gırgırı **3.** kavuşulmak **4.** toplaşmak, bir araya gelmek **5.** toplanmak (kumaşların çekilmesi) **6.** ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada oturmak)

gihîştî *nd/rd* **1.** erişmiş, erişen **2.** olgun, ergin (meyveler için) * **hêjîra gihîştî** ergin incir **3.** olgun (insanlar için) **4.** yetişkin (yetişmiş, olgunlaşmış) **5.** *ped/nd* yetişkin (beden, ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan kimse) **6.** *rd* yetkin, erişkin, kâmil **7.** gelişkin

gihîştîbûn *m* **1.** olgunluk, erginlik (meyveler için) **2.** olgunluk (insanlar için) **3.** yetişkinlik **4.** yetkinlik, erişkinlik, kâmillik

gihor *m* yamaçlardaki koyak biçimindeki düzlük

gihur *m* küçük baş hayvanlyarın gece kaldıkları yer

gihûr *m* süprüntü

gihûrgeh *m* çöplük, mezbele

gij (I) *bot/m* dikenli çalı * **gij ketiye çata rê** yolçatısına çalı düşmüş

gij (II) *rd* **1.** dik, diklenmiş (şey) **2.** kabarık, kabarıklı, dağınık, diklenmiş (saç)

gijbûn *m* **1.** diklenme, dikleşme (tüy, kıl vb. gibi şeyler için) **2.** kabarma, kubarma (hayvanlar için; tüyleri dikilme) **3.** kabarmak(öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) **4.** kabarıklık, dağınıklık

gij bûn *l/ngh* **1.** diklenmek, dikleşmek (tüy, kıl vb. için) * **porê wê gij bûn** saçları dikleşti **2.** kabarmak, kubarmak (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) **3.** kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenmek) * **mirov gij dibû** insan kabarıyordu

gijbûnî *m* kabartı (çıkıntı, kabarmış yer)

gijbûyî *rd* kabarmış, tüyleri dikilmiş olan

gijbûyîn *m* **1.** dikleniş **2.** kabarış, kubarış

gijeber *m* çok ufak taşlı yer

gijgale *rd* iri ve dağınık

gijgij *b* **1.** boğayı tahrik ederek çiftleşmeye teşvik etme ünlemi **2.** dövüştürme, çapıştırma ünlemi

gijgijandin *m* **1.** kabartma, dikleştirme **2.** sars-

ma, silkme, silkeleme, sarsış, sarsma, silkeleyiş (kuvvetle sarsma) **3.** çekiştirme, didiştirme, itekleme **4.** boğayı tahrik ederek çiftleşmeye teşvik etme **5.** *mec* kışkırtmak, tahrik etme
gijgijandin *l/gh* **1.** kabartmak, dikleştirmek **2.** sarsmak, silkmek, silkelemek (kuvvetle sarsmak) * **min bi pêsîra mêrik girt û ew gijgijand** adamın yakasından tutup silkeledim * **bi pêsîra wî girt ew gijgijand** yakasından tutup onu sarstı **3.** çekiştirmek, didiştirmek, iteklemek **4.** boğayı tahrik ederek çiftleşmeye teşvik etmek **5.** *mec* kışkırtmak, tahrik etmek
gijgijandî *rd* **1.** kabartılmış **2.** kışkırtılmış, tahrik edilmiş
gijgijî *rd* **1.** kabarık, kubarık (kabarmış, tüyleri dikilmiş olan) **2.** diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için) * **porê wê gijgijî ye** saçları diken diken
gijgijîbûn *m* diken diken olma, dikleşme
gijgijî bûn *l/ngh* diken diken olmak, dikleşmek
gijgijîbûyîn *rd* diken diken olmuş, dikleşme
gijgijîn *m* **1.** kabarma, kubarma, diklenme, dikleşme (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) **2.** çekişme, didişme **3.** sarsılma, silkelenme
gijgijîn *l/ngh* **1.** kabarmak, kubarmak, diklenmek, dikleşmek (hayvanlar için; tüyleri dikilmek) **2.** çekişmek, didişmek **3.** sarsılmak, silkelenmek
gijgijok (I) *rd* kabarıkl, kubarıklı (saçlı veya tüylü)
gijgijok (II) *m* dolu (yağış türü olarak)
gijik (I) *bot/m* dikenli çalı
gijik (II) *m* anlaşılmaz doğa olayı
gijik (III) *rd* **1.** dik, diklenmiş (şey) **2.** kabarık, kabarıklı, dağınık, diklenmiş (taranmamış karışık) **~a hev kişandin** saç saça baş başa gelmek (veya dövüşmek)
gijikî *rd* 1. dolaşık, karışık (saç) * **keçeke genimgwînî û porgijikî** buğday benizli saçları dolaşık bir kız **2.** diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için)
gijikîbûn *m* 1. dolaşıklaşma, kabarıklaşma **2.** diken diken olmak **3.** dolaşıklık
gijikî bûn *l/ngh* dolaşıklaşmak, kabarıklaşmak 2. diken diken olmak
gijkirin *m* 1. kabartma, dikleştirme, dikletme 2. *mec* kışkırtma
gij kirin *l/gh* **1.** kabartmak, dikleştirmek, dikletmek * **porê xwe gij kiriye** saçını kabartmış **2.** *mec* kışkırtmak
gijkirî *rd* kabartılmış, dikleştirilmiş
gijlok *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak
gijnî *rd* pürüzlü, pütürlü
gijnîbûn *m* pürüzlenme, pütürlenme
gijnî bûn *l/ngh* pürüzlenmek, pütürlenmek
gijnîj *bot/m* **1.** kişniş (Coriandrum sativum) **2.** kişniş (bu bitkinin baharat olarak kullanılan kurutulmuş meyvesi veya tohumu)
gijok (I) *bot/m* ak diken
gijok (II) *m* püsür (karışık, dolaşık saç)
gijok (III) *rd* vahim, ağır, korkulu
gijokî *rd* püsürlü
gijol *rd* **1.** allak bullak, karmakarışık, hercümerç **2.** karmakarış (saç)
gijolandin *m* allak bullak etme, karmakarışık etme, hercümerç etme
gijolandin *l/gh* allak bullak etmek, karmakarışık etmek, hercümerç etmek
gijolbûn *m* allak bullak olma, karmakarışık olma, hercümerç olma
gijol bûn allak bullak olmak, karmakarışık olmak, hercümerç olmak
gijolî *rd* **1.** alak bulakça, karmakarışıkça **2.** karışık saç, birbirine girmiş keçeleşmeye yüz tutmuş saç
gijomijo *rd* **1.** kubarık, dikik **2.** dağınık, taraz taraz (saç)
gijomijobûn *m* **1.** diklenme, dikleşme (tüy, kıl vb. için) **2.** tarazlanma (saç için)
gijomijo bûn *l/gh* **1.** diklenmek, dikleşmek (tüy, kıl vb. için) **2.** tarazlanmak (saç için)
gil (I) *nd* (gil û giya, gil û virç deyimlerinden geçer) **û giya** bitkiler ~ **û virç 1)** şekilsiz, amorf **2.** özensiz, kaba saba
gil (II) *m* göt, anüs
gil (III) *m* kil, toprak
gil (IV) *m* şikayet
gilale (I) *m* gövde, kütük (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü)
gilale (II) *rd* yeni ayağa kalkmış çocuk, az büyümüş şey
gilar *m* gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk)
gilare *m* **1.** kütük (kalın ağaç gövdesi) **2.** kütük (kesilmiş ağaç gövdesi)
gilas *m* süs bardağı
gilavî *rd* ileri gelen, eşraf
gilberû *bot/m* bir tür ağaç
gilç *n* kazgıç
gilçik *n* kazgıç
gilde *m* yumak
gildekirin *m* yumaklama
gilde kirin *l/gh* yumaklamak
gildema *m* ay çiçeği
gildik (I) *m* çam kozalağı
gildik (II) *n* kığ, kığı
gildir *m* yuvarlama, yuvarlanış
gildirbûn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
gildir bûn *l/ngh* yuvarlanmak
gildirkirin *m* yuvarlatmak
gildir kirin *l/gh* yuvarlatmak
gildî *rd* yuvarlak
gildîbûn *m* **1.** yuvarlaklaşma **2.** yuvarlanma

gildî bûn *l/ngh* 1. yuvarlaklaşmak 2. yuvarlanmak * **tekelek gildî bû** tekerlek yuvarlanıyor
gildîbûyîn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yuvarlanış
gildîkirin *m* 1. yuvarlaklaştırma 2. yuvarlama, tekerleme
gildî kirin *l/gh* 1. yuvarlaklaştırmak 2. yuvarlamak, tekerlemek
gildîn *rd* dağınık, pis
gilih *bnr* gilî (II)
gilele *bnr* gilêle
gilê *m* pıhtı * **gilêya xwînê** kan pıhtısı
gilêbûn *m* yuvarlanma
gilê bûn *l/ngh* yuvarlanmak
gilêkirin *m* yuvarlatma
gilê kirin *l/gh* yuvarlatmak
gilêle *m* hortum (havanın hızla dönüp sütun biçiminde yükselmesiyle oluşan, alanı dar bir siklon çeşidi)
gilêne *ant/m* kornea, saydam tabaka ~**ya çav** *ant* göz saydam tabaka
gilêş *m* 1. çöp, çer çöp 2. *rd* atık
gilêşdank *m* çöplük
gilêz *m* salya
gilêzdar *rd* salyalı
gilêzok *rd* salyalı
gilêzokî *rd* 1. salyalı 2. salyamsı
gilgil (I) *n* özlü çömlekçi çamuru, balçık
gilgil (II) *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak 3. ak darı ~**ê romî** mısır ~**ê spî** ak darı ~**ê stenbolî** mısır ~**ê teqandî** patlamış mısır
gilgilandin (I) *m* yankılama
gilgilandin (II) *m* geveleme, geveleyiş
gilgilandin (I) *l/gh* yankılamak
gilgilandin (II) *l/gh* gevelemek (bir sözü tam olarak ve açıkça söylememek)
gilgilfiroş *nd/nt* mısırcı (satan kimse)
gilgilfiroşî *m* mısırcılık
gilgilo *m* fırtına
gilgilok *bot/m* 1. mısır (Zea mays) 2. mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak 3. *bot/n* kuş yemi
gilik *ant/m* bızır, dılak, klitoris
gilincî *m* büyük baş hayvanların arkalarına takılan püskül
gilî (I) *n* beze
gilî (II) *n* 1. lâf, söz 2. şikâyet 3. yakınma, sızıltı, şikâyet 4. *mec* sır 5. jurnal, ihbar ~ **dan gotin** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **di ber (yekî) re avêtin** (birine) ima yolu ile lâf atmak ~ **gerandin** lâf taşımak ~ **heye ji hezar giliyan hêjatir e** lâf vardır ki bine bedeldir ~ **heye lihêf e, gilî heye doşek e** lâf var lâfta var ~ **kirin 1)** şikâyet etmek 2) anlatmak, -den bahsetmek * **were ez xewna xwe ji te re gilî bikim** gel rüyamı sana anlatayım 3) saymak (söylemek) * **qenciyên wî gilî dikirin** iyiliklerini sayıyordu 4) ihbar etmek, jurnal etmek ~ **ku çû nede dû** lâfın ardına düşmemek lazım ~ **li hev gerandin** lâf taşımak ~ **nedan gotin** sır tutmak (veya saklamak) ~ **pê de anîn** (birini) karalamak, lekelemek ~ **pê re diçin gorê** ser verip sır vermeyen, sır saklayan ~ **û gaz** serzeniş, sitem ~ **û gaz kirin** sitem etmek ~ **û gazin** yakınma ~ **û gazin jê kirin** (birine) serzenişte bulunmak ~ **û gazin kirin** yanıp yakılmak, yakınmak ~ **û gotin** söz, lâf ~ **û gotin jê kirin** aleyhte konuşmak ~ **û gotin kirin** kötü konuşmak ~ **weke qalikê pîvazê ye tu çiqas vekî ber hev diçe** lâf lâfı getirir, uzatmamak lazım ~**yê (yekî) kirin 1)** (birinden) bahsetmek **2)** fıtnelemek, kovlamak, çekiştirmek, (biri) hakkında konuşmak ~**yê sebiyan** ahiret suali ~**yekî wisa bibêje bila sêl nan bipêje** inandırıcı bir söz seylenmesilazım
gilîbêj *nd/nt* aktarıcı, lâf taşıyıcı
gilîbêjî *m* aktarıcılık, lâf taşıyıcılık
gilîbûn *m* şikâyet edilme
gilîbûyî şikâyet edilmiş kimse
gilîdar *nd/nt* şikâyetçi, soruncacı
gilîdarî *m* şikâyetçilik, soruncacılık
gilîfte *m* sıyırga (kar küreme aracı)
gilîgerîn *rd* lâfçı, lâf taşıyıcı
gilîgerînî *m* lâfçılık, lâf taşıyıcılığı
gilîgerînîkirin *m* lâf taşıyıcılığı yapma
gilîgerînî kirin *l/gh* lâf taşıyıcılığı yapmak
gilîkar *bnr* gilîker
gilîkarî *bnr* gilîkerî
gilîker *nd/nt* 1. şikâyetçi 2. jurnalcı, ihbarcı
gilîkerî *m* 1. şikâyetçilik 2. jurnalcılık, ihbarcılık
gilîkir *bnr* gilîker
gilîkirin *m* 1. şikâyet etme 2. ihbar etme 3. anlatma, bahsetme
gilîkirin *l/gh* 1. şikâyet etmek 2. ihbar etmek 3. anlatmak, bahsetmek
gilîlê *rd* şikâyet edilmiş, davalı kimse
gilîlêkirî *rd* şikâyet edilmiş, davalı kimse
gilîmend *nd/nt* şikâyetçi
gilîmendî *m* şikâyetçilik
gilîname *m* 1. şikayetname, şikayet dilekçesi 2. jurnal, ihbarname ~ **dan (yekî)** jurnal etmek, ihbar etmek
gilîso *bot/m* bir tür ot
gilîvan *nd/nt* şikâyetçi
gilîvanî *m* şikâyetçilik
gilîz, gilîze *m* salya
gilîzok *rd* salyalı kimse
gilk (I) *m* dılak, klitoris
gilk (II) *m* kil, balçık, çamur
gilkdar *rd* balçıklı
gilm *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)
gilmik *ant/m* tümör

gilmişk *m* küçük budak
gilmûr *m* harç (yapılarda kullanılan harç) * **ji bo lêkirina dîwar gilmûr lazim e** duvar örmek için harc lazım
gilok *m* 1. yumak 2. topak, tulup * **giloka rûn** yağ topağı ~ **bi** ~ yumak yumak
gilokbûn *m* 1. yumaklanma 2. topaklanma, çöreklenme
gilokik *nd* bürümcek
gilokî *rd* 1. yumakça 2. topakça
gilokîbûn *m* 1. topaklanma 2. çöreklenme
gilokî bûn *l/ngh* 1. topaklanmak 2. çöreklenmek
gilokîkirin *m* topaklama
gilokî kirin *l/gh* topaklamak
gilokîn *ant/m* yuvar * **gilokînên xwînê** kan yuvarları
gilokkirin *m* 1. yumaklama 2. topaklama
gilol (I) *n* hayvan kuyruğuna yapışarak sertleşmiş dışkı
gilol (II) *rd* yuvarlak
gilolbûn *m* yuvarlaklaşma
gilol bûn *l/ngh* yuvarlaklaşmak
gilolik *m* bobin, masura
gilolî *m* 1. yuvarlaklık 2. *rd* yuvarlakça, yuvarlanabilen şey
gilolîbûn *m* yuvarlanma
gilolî bûn *l/ngh* yuvarlanmak
gilolîkirin *m* yuvarlatma
gilolî kirin *l/gh* yuvarlatmak
gilolkirin *m* yuvarlaklaştırma
gilol kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
gilolok *rd* yuvarlak, topak
gilolokî *rd* yuvarlakça
gilomîçk *m* topak * **gulomîçka berfê** kar topu
gilomîtk *rd* tombul
gilomîtkî *rd* tombulca
gilomîtkîbûn *m* tombullaşma
gilomîtkî bûn *l/ngh* tombullaşmak
gilomîtkîtî *m* tombulluk
gilor (I) *rd* 1. yuvarlak, toparlak 2. *mat/m* küre 3. küçük top 4. *ant/m* yuvar
gilor (II) *m* 1. kalabalık 2. *rd* kalabalık (sayıca çok) * **malbateke ku gilora wan giran e** kalabalık bir aile
gilor (III) *m* meşe kozalağı
gilorbûn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
gilor bûn *l/ngh* yuvarlanmak
gilore *m* 1. yığın, kütle 2. aile, külfet
gilorik *rd* 1. yuvarlak, toparlak 2. *ant/m* yuvar ~**ê xwînî yê sor** al yuvar ~**ê xwînî yê spî** ak yuvar
gilorikê sor *ant/nd* al yuvar
gilorikê spî *ant/nd* ak yuvar
gilorî *rd* 1. yuvarlakça, toparlakça 2. küresel
gilorîk *m* topak
gilorîkî *rd* 1. topağımsı 2. küremsi
gilorîn *rd* tostoparlak
gilorkirin *m* yuvarlatma
gilor kirin *l/gh* yuvarlatmak
gilove *n* kavas
gilover *rd* yuvarlak ~**a jinan** cimcime
giloverbûn *m* yuvarlaklaşma, değirmileşme
gilover bûn *l/ngh* yuvarlaklaşmak, değirmileşmek
giloverbûyîn *m* yuvarlaklaşma, değirmileşme
giloverê *m* cimcime
giloverik *rd* 1. yuvarlak 2. toparlak, kürevî 3. *m* yumru (yuvarlak, şişkin şey)
giloverikbûn *m* değirmileşme
giloverik bûn *l/ngh* değirmileşmek
giloverikî *rd* 1. yuvarlakça 2. toparlakça
giloverikîbûn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. toparlaklaşma
giloverikî bûn *l/ngh* 1. yuvarlaklaşmak 2. toparlaklaşmak
giloverikîkirin *m* 1. yuvarlaklaştırma 2. toparlaklaştırma
giloverikî kirin *l/gh* 1. yuvarlaklaştırmak 2. toparlaklaştırmak
giloverikkirin *m* değirmileme (yuvarlak biçime sokma)
giloverik kirin *l/gh* değirmilemek (yuvarlak biçime sokmak)
giloveriktî *m* yuvarlaklık, değirmilik
giloverî *m* 1. yuvarlaklık, değirmilik 2. *rd* küresel 3. *rd* tonton
giloverîn *rd* tostoparlak
gilover kirin *m* yuvarlaklaştırma, değirmileme (yuvarlak biçime sokma)
gilover kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak, değirmilemek (yuvarlak biçime sokmak)
giloverkî *rd* 1. yuvarlakça , toparlakça 2. yumruca
giloverkîbûn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yumrulanma, yumrulma
giloverkî bûn *l/ngh* 1. yuvarlaklaşmak 2. yumrulanmak, yumrulmak
giloverkîbûyîn *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yumrulanış, yumruluş
giloverkîkirin *m* 1. yuvarlaklaşma 2. yumrulatma, yumrulama
giloverkî kirin *l/gh* 1. yuvarlaklaşmak 2. yumrulatmak, yumrulamak
giloverok *rd/h* 1. yuvarlak 2. yuvarlakça
giloverokî *rd* 1. yuvarlakça, toparlacık 2. küremsi
giloverpîv *m* yuvarölçer
gilovertî *m* yuvarlaklık
gilovetî *m* kavaslık
giloxe *nd* palaz
giloxebûn *m* palazlama, palazlanma
giloxe bûn *l/ngh* palazlamak, palazlanmak
giloxebûyîn *m* palazlama, palazlanma
gilpê xwe kirin *l/bw* suratını asmak
gilûr (I) *m* 1. kalabalık 2. *rd* kalabalık (sayıca çok) * **malbateke ku gilûra wan giran e** kalabalık bir aile ~**a malê** ev gailesi

gilûr (II) *n* üç dört kilo ağırlığında taş
gilûre *bnr* gilûr (I)
gilwaz *m* dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey)
gilyaz *bot/m* kiraz
gimgimok *bnr* gumgumok
gimş *n* tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) **~ek jê hilanîn** tutamlamak
gimt *erd/n* tepecik
gin *rd* genzek
ginc *rd* yapışkan, bulaşkan
gincbûn *m* yapışma, bulaşma
ginc bûn *l/ngh* yapışmak, bulaşmak
gincir (I) *n* insan dışkısının kıçtaki kurumuş hali
gincir (II) *n* **1.** pıtırak, yırtık pırtık **2.** pırpıt **3.** paçavra, bez, çaput **4.** saçak (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) **~ gincirî** hırtı pırtı **~ mincir** eski püskü, hırtı pırtı
gincirandin (I) *m* hart hurt kaşıma
gincirandin (II) *m* hırtı pırtı etme, sırım sırım pareleme
gincirandin (I) *l/gh* hart hurt kaşımak
gincirandin (II) *l/gh* hırtı pırtı etmek, sırım sırım pareleme
gincirfiroş *nd/nt* paçavracı
gincirfiroşî *m* paçavracılık
gincirî *h* pıyrım pıyrım **~ bûn** *h* pıyrım pıyrım olmak
gincirîbûn *m* sırım sırım parelenme
gincirî bûn *l/ngh* sırım sırım parelenmek
gincirîn *m* hırtı pırtı olma, sırım sırım parelenme, pıyrım pıyrım olma
gincirîn *l/ngh* hırtı pırtı olmak, sırım sırım parelenmek, pıyrım pıyrım olmak
gincirok *rd* üstü başı yırtık, pejmürde
gincirokî *rd* üstü başı yırtıkça, pejmürdece
gincî (I) *m* yapışkanlık, bulaşkanlık
gincî (II) *n* **1.** pıhtı * **ginciya xwînê** kan pıhtısı **2.** tike, parçacık * **ginciyê goşt** et tikesi
gincî (III) *n* koyun, kuzuların yünlerine yapışıp sertleşmiş olan pislik **~ kirin** bu pislikleri kesmek
gincî (IV) *rd* sakallı (aşağılama amaçlı) * **kalê gincî** sakallı pis ihtiyar
gincîkirin *m* pıhtılaştırma
gincî kirin *l/gh* pıhtılaştırmak
gincolek *rd* **1.** yırtık pırtık **2.** pejmürde, üstü başı dağınık
gincolekî *rd* **1.** yırtık pırtıkça **2.** pejmürdece, üstü başı dağınıkça
gindêr *bnr* gindir (II)
gindêr bûn *bnr* gindir bûn
gindêr kirin *bnr* gindir kirin
gindir (I) *zo/m* örümcek
gindir (II) *m* yuvarlanma **~ mindirî bûn** teker meker yuvarlanmak
gindir (III) *rd* **1.** toparlak **2.** yağ tulumu, yağ küpü * **wê gindira hanê** bu yağ tulumu **~ mindir** kaba saba
gindirandin *m* yuvarlama, tekerleme
gindirandin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gindirandî *rd* yuvarlatılmış olan
gindirbûn *m* yuvarlanma
gindir bûn *l/ngh* yuvarlanmak
gindirbûyî *rd* yuvarlanmış olan
gindirbûyîn *m* yuvarlanış
gindirî *rd* yuvarlanmış olan
gindirîn *m* **1.** yuvarlanma, yuvarlanış, tekerleme **2.** devrilme, devirilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için)
gindirîn *l/ngh* **1.** yuvarlanmak, tekerlemek * **tekerlek digindire** tekerlek yuvarlanıyor **2.** devrilmek, devirilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için)
gindirkirin *m* yuvarlama, tekerleme
gindir kirin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gindirmindirî *rd* kaba saba (biçimsiz)
gindirmindirîbûn *m* küpe dönme (çok şişmanlanma)
gindirmindirî bûn *l/ngh* küpe dönmek (çok şişmanlanmak)
gindirok *rd* tombul, tombiş
gindirokî *h* tombulca
gindor (I) *bot/m* **1.** kavun (Cucumis melo) **2.** kavun (bu bitkinin meyvesi) **3.** kabak
gindor (II) *n* loğ
gindorkirin *m* yuvarlama, tekerleme
gindor kirin *l/gh* yuvarlamak, tekerlemek
gindorkî *rd* loğ gibi
ginegin *h* mırıl mırıl
gineginkirin *m* mırıldanma
ginegin kirin *l/gh* mırıldanmak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek)
gingilok *m* bükle, lule, saç lulesi
gingilokî *rd* buklelice
gingilûk *bnr* gingilok
ginginik *m* mırıltı
ginginok *rd* genzek
gingir *rd* tombul, tombiş
gingirês *bot/m* kirazdan küçük sarı yemişlero alan bir tür ağaç
gingirfîq *rd* tombul
gingirfîqî *h* tombulca, bılık bılık
gingirfîqîtî *m* tombulluk
gingirî *rd* tombul, tombulca
gingirîbûn *m* tombullaşma
gingirî bûn *l/ngh* tombullaşmak
gingirîtî *m* tombulluk
gingirok *rd* tombul
gingirokî *h* tombulca
ginî (I) *ant/biy m* beze, gudde **~ya binê guh** *ant/nd* kulak altı bezi **~yên çav** *ant* göz yaşıbezleri **~yên xweziyê** *ant* tükürük bezleri
ginî (II) *zo/n* kene
ginseng *bot/m* ginseng (Panax ginseng)
gint *erd/n* tepecik
ginû *bot/m* sandal (Santalum album)

gip *m* avurt
gipgemarî *rd* kipkirli
gipgilover *rd* yup yuvarlak, yusyuvarlak, tostoparlak
gipgirtî *rd* kopkoyu
gipguncan *rd* upuygun
gipik *n* avurt
gir (I) *erd/n* **1.** tepe * derketibû serê gir û dikir gazî tepeye çıkıp bağırıyordu **2.** höyük, kurgan **~ê miradan** umutsuz vaka * **tu dibê qey girê mirada ye kar pê nabe** umutsuz vaka, hiç bir işeyaramıyor **~ê serbikevir** peri piramidi **~ê xîzê** kum tepesi
gir (II) *n* **1.** irinti (elek ve kalbur üzerinde kalan iri taneler) **2.** irinti (hayvanların beğenmeyerek yemedikleri iri saman) **3.** hayvanın önünde kalan artık yem
gir (III) *m* (*r* kalın okunur) uyuz **~ girtin** uyuz olmak **~ ketin (yekî) 1)** uyuz kapmak, uyuz olmak **2)** *mec* çok asabileşmek **~a xwe bi destê xwe bixurîne** sana vereyim bir öğüt kendi ununu kendin öğüt **~a xwe bi destê xwe xurandin** kendi işini kendi görmek **~a xwe pê xurandin** (birine) sataşmak (veya çatmak)
gir (IV) *rd* **1.** büyük, iri * **me ev sêvên gir ên ku wî anîbûn xwarin** getirdiği iri elmaları yedik **2.** büyük (yaşça) **3.** ulu (somut şeyler için çok büyük) **4.** iri, yoğun (elek, kalbur için) **5.** koca, kocaman, iri * **hûn li vî seriyê gir binêrin** bu koca kafaya bakın **6.** okkalı * **fincana gir** okkalı fıncan **7.** iri kıyım (iri kıyılmış olan) **8.** kaba (taneleri iri) * **ardê gir** kaba un **9.** yapılı, iri yarı * **zilamekî gir e** yapılı bir adam **~ ~** iri iri, koca koca **~ û zexm** güçlü quvvetli (çok güçlü, çok dayanıklı kimse) **~ û zexm bûn** yapılı olmak **~ ê qirase** kocaman **~î zexm** iri yarı, heyula gibi
gir (V) *m* **1.** kin, intikam duygusu * **gira devê** deve kini **2.** belâ * **gira wî di xwe nede** belâsını kendine bulaştırma **3.** asabiyet, sinirlilik, sinir nöbeti **4.** hırs, istek, aşırı istek * **gira wî ya xwendinê zehf e** onun okuma isteği çok **~a (yekî) anîn** kinlenmek **~a (yekî) çêbûn** asabileşmeye başlamak **~a (yekî) pê girtin** sinirleri tepesinde olmak **~a (yekî) rabûn** siniri tepesine çıkmak **~a (yekî) rakirin** (birinin) afyonunu patlatmak **~a sor** intikam duygusunun keskinleşmesi **~a xwe di (yekî) dan** (birine) kafayı takmak, belâsını sürmek **~a xwe tê dan** sataşmak
gir (VI) *rd* (*r* kalın okunur) tadı buruk, acımsı su * **ava gir** tadı buruk su
-gir (VII) *rz/m* (girtin fiilinden) sonek; isim ve sıfat yapım eki
girab *rd* rehine
girak *m* bataklık
giral *m* gerdan (çene altı için)
giram girtin hürmet etmek
giram *m* hürmet, saygı
girambar *rd* **1.** saygın, saygı duyulan **2.** saygı uyandıran, oturaklı
girambarî *m* **1.** saygınlık **2.** oturaklılık
giramdar *rd* saygın
giramdarî *m* saygınlık
giramgir *rd* saygılı, hürmetkâr, hürmetli
giramgirî *m* saygılılık, hürmetkârlık
giramî *m* **1.** saygı, hürmet **2.** saygınlık **~ dan (yekî) 1)** saygı göstermek, hürmet etmek, saymak **2)** saygı duymak (veya beslemek) **~ girtin** saygı göstermek **~ nîşan dan** saygı göstermek **~ya bilind** yüksek saygı, tazimat
giramîdar *rd* saygıdeğer, muhterem
giramîdarî *m* saygıdeğerlik, muhteremlik
giramî pê dan *l/bw* saygı göstermek, itibar etmek
giramnegir *rd* saygısız, hürmetsiz
giramnegirî *m* saygısızlık, hürmetsizlik
giran (I) *n* balyoz
giran (II) *rd* **1.** ağır (hafif karşıtı) * **kevirê giran lîtir diavêje** taş yerinde ağırdır **2.** *mec* ağır (davranışları yavaş olan) **3.** ağır, pahalı (değeri çok olan) * **malê wan tev giran bû** eşyaları hep pahalıydı **4.** ağır (çapı, boyutları büyük) * **çekên giran** ağır silahlar **5.** ağır (çetin, güç) * **karê giran** ağır iş **6.** ağır, ciddi (tehlikeli, korkulu, vahim) * **nexweşê giran** ağır hasta * **nexweşîneke giran** e ciddi bir hastalık **7.** ağır (sıkıntı veren, bunaltıcı) * **hewayeke giran** ağır hava **8.** ağır (dokunaklı, insanın gücüne giden, kırıcı) * **gotinên giran mebêje** ağır sözler sarfetme **9.** ağır (yavaş) * **meşa giran** ağır yürüyüş **10.** ağır, ağır başlı, ciddi, vakarlı * **mirovekî giran bû** ağır bir insandı * **jineke giran** ciddi bir kadın * **zilamê giran** ağır başlı (veya vakarlı) adam **11.** ağır (koku için; keskin, boğucu) * **bêhneke giran** ağır bir koku **12.** ağır (sindirimi güç yiyecek) * **xwarinên giran mexwe** ağır yemekleri yeme **13.** ağır, yoğun * **li der dûyekî giran hebû** dışarda ağır bir duman vardı **14.** ağır (uyku için; derin, uyanılması güç) * **ketiye xeweke giran** ağır bir uykuya dalmış **15.** ağır (güç işiten, kulakları ağır işiten kimse) * **jinikeke ku guhên wê giran bû** kulakları ağır bir kadındı **16.** ağır (güçlü) * **hay jê hebe, destên wî pir giran in** dikkat et, onun elleri çok ağırdır **17.** ağır ayak (doğurması yakın gebe kadın) **18.** ince (küçük ayrıntıları çok olan, aşırı özen gerektiren) * **nexşê giran** ince nakış * **karê wî yê giran heye, li dû keçikekê ketiye** ince işleri var, kız peşinde koşuyor **19.** koyu (derin, hararetli) * **di nav van de gengeşiyeke giran derket** aralarında koyu bir tartışma çıktı **20.** külfetli (büyük masraf gerektiren) **21.** kalabalık (sayıca çok) * **mal-**

bateke giran kalabalık bir aile **22.** kalabalık, büyük, çok fazla * **leşkerekî giran bi ser de çû** büyük bir askeri güç üzerine gitti **23.** alınmış, gücenik **24.** *mzk* ağır (ritmi hareketli olmayan) ~ **be!** ağır ol! (ciddi ol) ~ **bûn** ağır oturmak, uslu durmak ~ **çûn** yavaş gitmek ~ **dan ber xwe** (bir işi) ağırdan almak (bir işi gereken sürede bitirmemek) ~ **firotin** tuzluya satmak ~ ~ **1)** ağır ağır, adım adım, hafıf hafıf (yavaş yavaş, acele etmeden) * **em giran giran nêzî wê bûn** adım adım ona yaklaştık * **ji ber êşa piyê xwe, giran giran bi rê de çû** ayağının ağrısından dolayı hafıf hafıf yürüdü **2)** ağır aksak (pek yavaş olarak) ~ **hatin** ağır basmak, ağır çekmek (ağırlığı fazla gelmek) ~ **rûniştin** ağır oturmak, uslu durmak

giranbar *rd* **1.** ağır yüklü **2.** gebe

giranbiha *rd* **1.** değerli, kıymetli (çok değerli) **2.** ağır, paha biçilmez, pahalı (değeri çok olan) * **diyariyên giranbiha** ağır hediyeler ~ **bûn** pahaya geçmek

giranbihabûn *m* **1.** kıymetlenme, kıymetleşme **2.** pahalı olma

giranbiha bûn *l/ngh* **1.** kıymetlenmek, kıymetleşmek **2.** pahalı olmak

giranbihabûyîn *m* **1.** kıymetleniş **2.** pahalı oluş

giranbihakirin *m* **1.** kıymetlendirme, kıymetleştirme **2.** pahalılaştırma

giranbiha kirin *l/gh* **1.** kıymetlendirmek, kıymetleştirmek **2.** pahalılaştırma

giranbihatî *m* **1.** değerlilik, kıymetlik **2.** ağırlık, pahalılık (değerli olma durumu) * **giranbihatiya diyariyê** hediyenin ağırlığı

giranbuha *bnr* giranbiha

giranbûn *m* **1.** ağırlaşma (ağır duruma gelme) **2.** ağırlaşma (yavaşlama) **3.** ağırlaşma (gebe kadın için; doğurması yaklaşma) **4.** ağırlaşma (ağır başlı olma) **5.** ağırlaşma (yiyecek bozulmaya yüz tutma) **6.** ağırlaşma (güçleşme, zorlaşma) **7.** ağırlaşma (organ için; görevini yapmaz duruma gelme) **8.** ağırlaşma (hava için; sıkıcı ve bunaltıcı durum alma) **9.** fenalaşma (durumu gittikçe ağırlaşan hasta) **10.** kalabalıklaşma **11.** yoğunlaşma (koku için) **12.** koyulaşma (hararetli hale gelme) **13.** kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) **14.** ağırlaşma (uyku için) **15.** pahalılaşma, külfetli hale gelme **16.** ağırlaşma, ciddileşmek (tehlikeli, korkulu veya vahim bir durum alma) **17.** ağırlaşma (kulakları ağır işitmeye başlama) **18.** ağırlaşma **19.** ağırlık (değerli olma durumu) **20.** ağırlık (sıkıntılı, bunaltıcı durum) * **giranbûna hewayê** havanın ağırlığı

giran bûn *l/ngh* **1.** ağırlaşmak (ağır duruma gelmek) **2.** ağırlaşmak (yavaşlamak) **3.** ağırlaşmak (gebe kadın için; doğurması yaklaşmak) * **jinik giran e, ketina wê ya nav cihan nêzik e** kadın ağırlaştı, doğurması yakın **4.** ağırlaşmak (ağır başlı olmak) **5.** ağırlaşmak (yiyecek bozulmaya yüz tutmak) **6.** ağırlaşmak (güçleşmek, zorlaşmak) * **mercên jiyanê her diçin giran dibin** yaşam şartları gittikçe ağırlaşıyor **7.** ağırlaşmak (organ için; görevini yapmaz duruma gelmek) **8.** ağırlaşmak (hava için; sıkıcı ve bunaltıcı durum almak) **9.** fenalaşmak (durumu gittikçe ağırlaşan hasta) **10.** kalabalıklaşmak **11.** yoğunlaşmak (koku için) **12.** koyulaşmak (hararetli hale gelmek) **13.** kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) **14.** ağırlaşmak (uyku için) **15.** pahalılaşmak, külfetli hale gelmek **16.** ağırlaşmak, ciddileşmek (tehlikeli, korkulu veya vahim bir durum almak) **17.** ağırlaşmak (kulakları ağır işitmeye başlamak)

giranbûna zimên *nd* dil tutukluğu, anartri

giranbûyî *rd* ağırlaşmış olan

giranbûyîn *bnr* giranbûn

girancan *rd* ağır canlı

girandest *rd* eli ağır

girangermiç *m* ağırlık merkezi

giran giran *h* **1.** ağır ağır, yavaş yavaş **2.** piti piti (zorlukla, yavaş yavaş yürüyen) **3.** kesik kesik, kesikli (aralıklarla süren) * **rewteka giran giran a elektrîkê** kesikli elektrik akımı **4.** ığıl ığıl * **çem giran giran diherike** çay ığıl ığıl akıyor

giraniya gramî *fiz/nd* gram kuvvet

giraniya navçe *nd* **1.** orta ağırlık, orta sıklet (boksta 71 kg'dan 75 kg'a kadar olan boksörlere verilen ad) **2.** orta ağırlık, orta sıklet güreşte, güllede ve halterde 72-790 kg ağırlıktaki oyuncular için kuyllanılır)

giranî (I) *m* bir halay adı

giranî (II) *m* **1.** ağırlık * **giraniya kevir** taşın ağırlığı **2.** ağırlık (değerli olma durumu) **3.** ağırlık, ağır başlılık **4.** ağırlık (uyuşukluk ve gevşeklik durumu) **5.** ağırlık (uykuda iken gelen ve insana buğulur gibi gelen durum) **6.** *fiz* ağırlık (yer çekiminin bir cismin molekülleri üzerindeki etkisinin oluşturduğu bileşke) **7.** ağırlık (yük, külfet) * **ê ku dixebite ev e, ji lew re jî giraniya malê tev li pişta wî ye** tek çalışan bu, o yüzden evin ağırlığı onun sırtında **8.** ağırlık (dikkatı ve önemi bir şey üzerine yoğunlaştırma) * **me giranî daye ser xebatê** ağırlığı çalışmaya vermişiz **9.** ağırlık (değerlendirmelerde herhangi bir konu veya evreye, olağanın üzerinde ve belli oranda, fazladan bir değer tanıması) **10.** pahalılık (fıyatların yüksek olması durumu) **11.** gerginlik * **nav wan giranî ye** aralarında gerginlik var **12.** *bj* tutarık, tutarak (ruh hastalığı nöbeti) **13.** kırıklık (vücutta duyulan ağrı, yorgunluk) **14.** kıtlık **15.** *mec*

incelik ~ **çêbûn** pahalılık oluşmak ~ **li ser (yekî) çêbûn** (birine) rehavet çökmek (veya basmak) ~**ya gerdileyî** (an jî **atomî**) *kîm* atom ağırlığı ~**ya kîloqramê** kilogram ağırlık ~**ya xwe dan ser (tiştekî) 1)** yüklenmek (kendi ağırlığını başka bir şey üzerine vermek, bedeniyle abanmak) * **giraniya xwe nede ser erebeyê** arabaya yüklenme **2)** ağırlık vermek (önem vermek) ~ **dan ser (...)** ağırlık vermek ~ **ketin ser (yekî)** ağırlık basmak, ağırlık çökmek (gevşeklik ve uyku gelmek)
girankirin *m* **1.** ağırlaştırma **2.** yavaşlatma **3.** pahalılaştırma **4.** kızıştırma (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirme, şidetlendirme) **5.** koyulaştırma (hararetli hale getirme)
giran kirin *l/gh* **1.** ağırlaştırmak **2.** yavaşlatmak * **kar giran dikin** işi yavaşlatıyor **3.** pahalılaştırmak **4.** kızıştırmak (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirmek, şidetlendirmek) **5.** koyulaştırmak (hararetli hale getirmek)
giranqîmet *rd* çok değerli
girantirkirin *m* fenalaştırma
girantir kirin *l/gh* fenalaştırmak
giranxûy *rd* vakur, ağır başlı, onurlu
giranxûyî *m* vakar, ağır başlılık
girape *m* kuru görültü
girar *m* **1.** pilav, bulgur **2.** ayran aşı **3.** yarmadan yapılan bütün yemekler ~ **bixwê, xwê bitehm** her şey tadında güzeldir ~ **bi xwê, xwê bi tore** ölçülü, tasaruflu davranmak lazım ~ **pîso ye, kevanî ji malê ye** baş yarılır börk içinde, kol kırılır kürk içinde (aile içindeki anlazmazlıkların aile içinde kalmalıdır) ~**a biqûsqûs** kuskus pilâvı ~**a dewî** ayran aşı ~**a gavanan** karman çorman ~**a germ** sıcak ayran çorbası ~**a pir kebanî an şor e an jî kelî ye** bir işe birden fazla karışan oldum mu o iş başarılı olmaz ~**a pîran tim kizirî ye** bazı şeyleri yaşlılığa vermek gerekir ~**a qiç** ayran çorbası ~**a sar** soğuk ayran çorbası
girarîn *m* büyük yemek kabı
girarşîr, girarşîrk *m* süt çorbası
giras *m* çorba
giraste *m* kaldıraç, manivela
giratî *m* irilik
girav (I) *m* **1.** çorak su, acı su * **vê ava girav nedin min** bu çorak suyu bana vermeyin **2.** tortu * **girava çayê** çay tortusu
girav (II) *erd/m* ada
girava asmanî *ast/nd* gök ada
giravî (I) *rd* adalı
giravî (II) *rd* çorakça su
giravîbûn *m* çoraklaşma
giravî bûn *l/ngh* çoraklaşmak (su için)
giravîkirin *m* çoraklaştırma
giravî kirin *l/gh* çoraklaştırmak
giravîtî *m* çoraklık (su için)
giravok *erd/m* adacık
girayî *m* irilik
girb *bnr* girbe
girbe *m* suluk, su kabı, seyar **suluk**
girbêj (I) *m* iri delikli bir tür kalbur
girbêj (II) *rd* yerli yersiz konuşan, tartmadan konuşan
girbêjkirin *m* iri kalburla eleme
girbêj kirin *l/gh* iri kalburla elemek
girbizin *rd* asabî
girboxe *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı
girboxetî *m* iri kıyımlık, iri yapılılık, iri yarılık
girbûn *m* **1.** büyüme, boy atma, irileşme (eskisinden büyük duruma gelme) **2.** irileşme, devleşme, kocamanlaşma **3.** *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) **4.** palazlaşma
gir bûn *l/ngh* **1.** büyümek, boy atmak, irileşmek (eskisinden büyük duruma gelmek) **2.** irileşmek, devleşmek, kocamanlaşmak **3.** *bj* irileşmek, büyümek (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) **4.** palazlaşmak * **çi qas gir bû ew çend nexweşik bû** palazlaştıkça çirkinleşti
girbûnî *m* irilik
girbûyîn *m* **1.** büyüme, boy atış, irileşme (eskisinden büyük duruma gelme) **2.** irileşme, devleşme, kocamanlaşma **3.** *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) **4.** palazlaşma
gircom *rd* iri taneli
gircomî *rd* **1.** kaba, iri, tam öğütülmemiş şey **2.** pütürlü, tırtıklı **3.** hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen)
gircomîbûn *m* pütürlenme
gircomî bûn *l/ngh* pütürlenmek
gircomîkirin *m* pötürlendirme, kumlama
gircomî kirin *l/gh* pötürlendirmek, kumlamak
gircomîtî *m* **1.** kabalık, irilik **2.** pütürlülük, tırtıklılık **3.** hazımsızlık
girç *m* **1.** çıtırtı **2.** gıcırtı **3.** şakırtı (yağmurun çıkardğı ses)
girçegirç *h* **1.** çatır çatır, çatur çutur **2.** cızır cızır (yazı yazarken kamış kalemin çıkardığı
girçilî *rd* çirkin
girçînî *m* zehmet, güçlük
girçît *n* ferik (horoz adayı civciv)
gird (I) *erd/n* tepe
gird (II) *rd* iri, kocaman
girdan *rd* gürbüz
girdanbûn *m* gürbüzleşme
girdan bûn *l/ngh* gürbüzleşmek
girdanî *m* gürbüzlük
girdank *m* büyüteç
girdar (I) *nd/nt* **1.** alıcı **2.** kopyacı
girdar (II) *rd/nt* kinci, kindar
girdarî (I) *m* **1.** alıcılık **2.** kopyacılık
girdarî (II) *m* kincilik
girdav (I) *erd/m* girdap, burgaç

girdav (II) *m* belâ, müsibet ~ **û rîp** desise, hile, oyun
girde (I) *ant/m* 1. kalça 2. kaba et
girde (II) *erd/m* ada
girde (III) *m* 1. çember, halka 2. kalın yuvarlak ekmek
girde (IV) *rz/m* cümlecik
girde (V) *bot/m* bir pirinç türü
girdek *rz/m* büyük harf, majüskül
girdik (I) *m* but
girdik (II) omuz başı, omuzcuk
girdik (III) *rd* iri, büyük * **tiliya girdikê** büyük parmak
girdirûn *m* teyel, ilinti (dikiş)
girdîgan *nd* ileri gelenler
Girdîgar *n* Allah, Tanrı
girdok *fiz/m* büyüteç
girdomirdo *rd* vücut yapısı gösterişsiz
gire *bj/m* tümör, ur
gireba *ant/m* tümör
giregir *h* 1. gıldır gıldır * **giregira makîneyê bû dişixulî** makina gıldır gıldır çalışıyordu 2. gır gır (sürekli ve usanç verici ses çıkarma)
giregir *nd* ileri gelen, elit, seçkin, kodaman, önde gelen ~ **û kakore** ileri gelenler ~**ê wan** önde gelenleri
giregirî *m* kodamanlık
girek *rz/m* büyük harf, majüskül
girepeya *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı
gireşîr *m* sütlaç
girew *bnr* gerew
girfan *m* cep
girê (I) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)
girê (II) *m* 1. düğüm 2. boğum (parmak veya kamış gibi şeylerin şişkin kısmı) ~ **bi pişt xistin** işini bitirmek ~ **li ser girêyan lê xistin** (an jî **lê dan**) 1) düğüm üstüne düğüm vurmak (atmak) 2) düğüm üstüne düğüm vurmak veya atmak (parasını pintilik ederek saklayan) ~**ya xwe bi pişt xistin 1)** *argo* işini bitirmek (işini bilmek) **2)** köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı demek lazım
girê (III) *m* bağlama, bağlayış (**yek bi cihekî ve**) ~ **dan** başını bir yere bağlamak (birini bir işe yerleştirmek, işsizlikten, başıboşluktan kurtarmak)
girêba *bj/m* ur, kanser
girêbabûn *m* kanserleşme
girêbanasî *m* kanser bilimi, kanseroloji
girêbayî *rd* kanserli
girêbayîbûn *m* kanserleşme
girêbayî bûn *l/ngh* kanserleşmek
girêbend (I) *m* yakı ~ **girêbend lê xistin** yakı vurmak
girêbend (II) *wj/m* terkibibent
girêcan *m* ruhî sıkıntı
girêçik *ant/m* eklem ~ **hev girtin** eklemlenmek
girêçikkirin *m* eklemleme
girêçik kirin *l/gh* eklemlemek
girêçk *ant/m* eklem, mafsal
girêd *m* 1. çeper 2. şart
girêdan *m* 1. bağlama 2. bağlama (düğümleme) 3. bağlama (denk yapma, paket yapma) 4. tutma (para toplamı ...-e varma) 5. kuşantı, giyim kuşam, kiyafet, giyinip kuşanma 6. ağırlama 7. yaptırma 8. bağlantı ~**a kemerê** (an jî **piştê**) kemer bağlama (gelinin beline kemer bağlama töreni)
girê dan *l/gh* 1. bağlamak * **min hesp bi darê ve girê da** atı ağaca bağladım 2. bağlamak (düğümlemek) * **qeytanê pêlava xwe girê bide** ayakkabı bağını bağla 3. bağlamak (denk yapmak, paket yapmak) 4. tutmak (para toplamı ...-e varmak) * **tiştên ku min kirîbû 20 milyon girê dabû** aldığım şeyler 20 milyon tutmuş 5. giyinip kuşanmak * **xwe baş girê dabû** iyi giyinip kuşanmıştı 6. ağırlamak * **mêvan girê dan** misafir ağırlamak 7. yaptırmak * **ji xwe re bedleke nû girê da** kendine yeni bir takım elbise yaptırdı
girêdanî *m* 1. bağlılık 2. bağıntı, bağlantı, irtibat 3. *mec* bağlılık, sadakat
girêdank *m* büyük taşı bağlama taşı
girêdar *rd* 1. bağlı 2. *nd/nt* bağlayıcı 3. sözleşmeyi bağlayan
girêdayî *rd* 1. bağlı 2. bağlı, sadık 3. bağlı (halk inancına göre büyü etkisiyle cinsel güçten yoksun edilmiş erkek) 4. ilişik 5. kuşamlı, kuşanık 5. kuşanık * **bi çek û rextan girêdayî bû** silâhlarla kuşanıktı
girêdayîbûn *m* bağlı olma
girêdayî bûn *l/ngh* bağlı olmak
girêdayîn *m* 1. bağlayış 2. bağlayış (düğümleme) 3. bağlayış (denk yapma, paket yapma) 4. tutma (para toplamı ...-e varma) 5. giyinip kuşanış 6. ağırlama 7. yaptırış
girêdayîtî *m* 1. bağlılık 2. bağlılık, sadakat 3. kuşamlılık
girêdek *rz/m* 1. bağlaç 2. *rd* rabite, bağlayan
girêder *rd* bağlayıcı
Girê Erefayê *nd* Arafat
girêfîtik *m* kolay çözülen düğüm
girêgût *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)
girêhişk *m* 1. kör düğüm 2. *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)
girêk (I) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm) * **ev dep pir bigirêk e** bu tahta çok budaklı
girêk (II) *m* 1. düğüm 2. ilmek, ilmik 3. *ant* boğum, düğüm * **girêka damar** damar boğumu * **girêkên dest** el düğümleri 4. yumru (yuvarlak, şişkin şey) ~ **avêtin (...)** -e düğüm atmak, düğümlemek ~ **bi** ~ düğüm düğüm ~ **bi pişt heçû xistin** *argo* işini bitir-

mek ~ **ketin qirika (yekî)** boğazı düğümlenmek ~ **li pişt ketin** işini bitirdikten sonra sırtını dönmek ~**a bez** yağ kesesi ~**a firboqî** gemici düğümü ~**a kore** kör düğüm ~**a xwe bi destê xwe venekî kes ji te re venake** kendi sorunu kendin çözmessen kimseler çözmez ~**a xwe bi pişt xistin** *argo* işini bitirmek, ununu elemek, eleğini asmak ~**a xwe li paş xistin** *argo* ununu elemek, eleğini asmak, işini bitmek
girêker *rd* bağlayıcı
girêkgirêkî *rd* boğum boğum
girê kirin *l/gh* bağlamak
girêkî *rd* **1.** boğumlu **2.** yumrulu
girêkîbûn *m* yumrulanma, yumrulma
girêkî bûn *l/ngh* yumrulanmak, yumrulmak
girêklêdan *m* düğümleme
girêk lê dan *l/bw* düğümlemek
girêklêketin *m* düğümlenme
girêk lê ketin *l/bw* düğümlenmek
girêklêketî *rd* düğümlü, düğümlenmiş olan
girêklêxistin *m* düğümleme
girêk lê xistin *l/bw* düğümlemek, düğüm atmak
girêkor *m* **1.** kör düğüm **2.** *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)
girêkutik *m* **1.** kör düğüm **2.** *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)
girêkwîrk *m* **1.** kör düğüm **2.** *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)
girêlêdan *m* düğümleme
girê lê dan *l/bw* düğümlemek
girêlêketin *m* düğümlenme
girê lê ketin *l/bw* düğümlenmek
girêlêxistin *m* **1.** düğümleme **2.** ilme (halı dokunurken)
girê lê xistin *l/bw* **1.** düğümlemek **2.** ilmek (halı dokunurken)
girêmêr *n* insan azmanı
girêqutk *m* kör düğüm
girêse *m* el değirmeni
girêş *m* meme (hayvan memelerin yapışık olduğu toparlakça organ)
girêz *m* salgı, ifraz, salya
girêzank *m* kitre
girgar *m* taşlık yer
girgêr *m* dağ zirvesi, dağlık bölgede en yüksek nokta
girgiçandin *m* kıvamına getirme
girgiçandin *l/gh* kıvamına getirmek
girgiçandî *rd* kıvamında, kıvamına getirilmiş olan
girgiçîn *m* kıvamını bulma, kıvamına gelme
girgiçîn *l/ngh* kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
girgir *m* gök gürlemesi (veya görültüsü), gürleme
girgirandin *m* yuvarlama
girgirandin *l/gh* yuvarlamak
girgirank *nd* ileri gelenler
girgirek *nd* ileri gelenler
girgirik *m* yürüteç (yeni yürümeye başlayan çocukların çabuk yürümelerini sağlayan araç)
girgirî *rd* iri yarı, yapılı
girgirîn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
girgirîn *l/ngh* yuvarlanmak
girgirk *m* gırgır (gırgır süpürge)
girgirkkirin *m* gırgırlama
girgirk kirin *l/gh* gırgırlamak * **xalî girgirk kir** halıyı gırgırladı
girgirok (I) *m* yürüteç (yeni yürümeye başlayan çocukların çabuk yürümelerini sağlayan araç)
girgirok (II) *m* gırgır (gırgır süpürge)
girgirokkirin *m* gırgırlama
girgirok kirin *l/gh* gırgırlamak * **xalî girgirok kir** halıyı gırgırladı
girgirtin *m* uyuz olma
gir girtin *l/gh* uyuz olmak
girgirtî *rd* uyuzlu
girgîn (I) *rd* azgın, öfkeli
girgîn (II) *rd* somut
girgînbûn *m* somutlaşma
girgîn bûn *l/ngh* somutlaşmak
girgînbûyîn *m* somutlaşış
girgînî *m* somutluk
girgînker *rd* somutlaştırıcı
girgînkirin *m* somutlaştırma
girgîn kirin *l/gh* somutlaştırmak
girgîrek *nd* ileri gelenler, eşraf
girhan *m* delik ve gediğin kendiliğinden kapanması
gir hilanîn *l/gh* uyuz kapmak
gir hildan *l/gh* uyuz kapmak
girhildayî *rd* uyuzlu, uyuz kapmış olan
girhîvas *m* teğel
girhîvaskirin *m* teyelleme
girhîvas kirin *l/gh* teyellemek
girhîvaskirî *rd* teyelli, teyellenmiş
gir hûr kirn *l/bw* iri kıyım doğramak
girhûrkirn *m* iri kıyım doğrama
girhûrkirî *rd* iri kıyım (iri kıyılmış olan)
giricandin *m* hırlatma
giricandin *l/gh* hırlatmak
giricîn *m* **1.** hırlama, hırlayış (köpek için) **2.** *mec* hırlama (kızgınlıkla ters konuşma)
giricîn *l/ngh* **1.** hırlamak (köpek için) **2.** *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev (an jî û din)** hırlaşmak
giricok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)
girih *m* **1.** bağ **2.** halka
girij *m* irkilti
girijan *m* gülümseme, gülümseyiş
girijandin (I) *m* gülümsetme
girijandin (II) *m* hırlatma
girijandin (I) *l/gh* gülümsetmek
girijandin (II) *l/gh* hırlatmak

girijbûn *m* irkilme
girij bûn *l/ngh* irkilmek
girijîn (I) *m* gülümseme
girijîn (II) *m* **1.** hırlama, hrlayış (köpek için) **2.** *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşma)
girijîn (I) *l/ngh* gülümsemek
girijîn (II) *l/ngh* **1.** hırlamak (köpek için) **2.** (mec) hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev** (an jî **û din)** hırlaşmak
girijok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)
girik (I) *erd/n* **1.** tepe, tepecik, höyük **2.** tümsek **3.** ada
girik (II) *m* beze, pazı, topak (bir ekmeklik hamur yumağı) ~ **çêkirin** bezelemek (hamur topağı yapmak) ~ **hilkirin** hamur topağı yapmak ~**a mil** omuz tepeciği ~**aser pê** ağım
girik (III) *m* çangal (dallı budaklı ağaç)
girik (IV) *zo/m* ufak karınca
girik (V) *rd* iri, büyük * **hûrika berde girikan bihêle** ufakları bırak büyükleri tut
girik (VI) *rd* çorak su, bulanık su.
girik (VII) *n* adem elması
girik (VIII) *rd* **1.** kinli **2.** asabî, sinirli **3.** yaman ~**ê (yekî) hatinê** deliliği tutmak
girikdar *rd* tepeli
girikê gorê *nd* kurgan (mezar üzerindeki küçük tepe)
girikê mircanan *nd* mercan adası
girikê sêlakê *nd* kumul
girikê xîzê *nd* kumul
girikî (I) *rd* çorak su, bulanık
girikî (II) *rd* sinirli, asabî
girikî (III) *rd* topakça
girikîbûn (I) *m* asabîleşme
girikîbûn (II) *m* topaklanma
girikîbûn (III) *m* bulanma
girikî bûn (I) *l/ngh* asabîleşmek
girikî bûn (II) *l/ngh* topaklanmak
girikî bûn (III) *l/ngh* bulanmak
girikîkirin *m* topaklama
girikî kirin *l/gh* topaklamak
girikok *m* **1.** tepecik **2.** yumak
giriktî (I) *m* asabîlik
giriktî (II) *m* bulanıklık
girisandin ululama, yüceltme
girisandin *l/gh* ululamak, yüceltmek
girisîn *m* ululanma, yücelme
girisîn *l/ngh* ululanmak, yücelmek
girisk *bot/m* yaban armudu
giriwan *m* yüzme (derisini yüzme)
giriwandin *m* yüzme
giriwandin *l/gh* yüzmek (derisini yüzmek)
giriyandin *m* ağlatma
giriyandin *l/gh* ağlatmak
giriyangozik *m* Âdem elması
giriyok *rd* ağlayıcı
giriyokî *rd* ağlamalı
girizan *m* ürperme
girizandin *m* ürpertme
girizandin *l/gh* ürpertmek
girizîn *m* ürperme, ürperiş
girizîn *l/ngh* ürpermek
girî (I) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)
girî (II) *m* düğüm
girî (III) *m* **1.** ağlama, ağlantı **2.** ağlama, ağıt (gelin olan bir kızın arkasından meziyetlerini sayıp dökerek ağlama) ~ **ketin çavê (yekî)** ağlamaklı olmak **2)** canı kaşınmak, canı dayak istemek ~ **kirin** ağlamak ~**yên (yekî) anîn** (birini) ağlatmak ~**yên (yekî) bi halê (wî) hatin** haline çok acımak ~**yên (yekî) hatin** ağlamaklı olmak ~**yên (yekî) pê hatin** (birinin) haline ağlamak
girîban *m* kadın göğüs düğmesi
girîdeng *m* ağlama sesi
girîdengî *m* ağlama sesi
girîft *rd* **1.** girift, çapraşık, girişik **2.** girift (iç içe istif edilmiş yazı) **3.** çetrefil **4.** çetrefıl (yapı ve ses kurallarına aykırı kullanılan dil) **5.** karışık, karmaşık (açık seçik olmayan, anlaşılması güç) * **rewşeke girîft** karmaşık bir durum **6.** sorunlu, pürüzlü **7.** *m* girift (bir müzik aleti)
girîftane *rd* giriftarca, çetrefilce
girîftbûn *m* **1.** çapraşma, çaprazlaşma, çetrefılleşme, çatallaşma (içinden çıkılmaz duruma gelme) **2.** dallanma (bir iş güç duruma gelme, karışık hal alma) **3.** pürüzlenme (sorunlu olma)
girîft bûn *l/ngh* çapraşmak, çaprazlaşmak, çetrefılleşmek, çatallaşmak (içinden çıkılmaz duruma gelmek) **2.** dallanmak (bir iş güç duruma gelmek, karışık hal almak) **3.** pürüzlenmek (sorunlu olmak)
girîftbûyîn *m* **1.** çapraşma, çaprazlaşma, çetrefilleşme, çatallaşma (içinden çıkılmaz duruma gelme) **2.** dallanma (bir iş güç duruma gelme, karışık hal alma) **3.** pürüzlenme (sorunlu olma)
girîftdar *rd* **1.** giriftar **2.** tutkun **3.** tutuklu, tutsak **4.** *rd* karışık (kargaşa, çalkantı içinhde olan) **5.** *m* sorun, problem
girîftdarbûn *m* **1.** giriftar olma **2.** tutkun olma **3.** karışık olma **4.** sorunlu olma
girîftdar bûn *l/ngh* **1.** giriftar olmak **2.** tutkun olmak **3.** karışık olmak **4.** sorunlu olmak
girîfdarî *m* **1.** giriftarlık **2.** tutkunluk **3.** tutsaklık **4.** karışıklık, karmaşa
girîftî *m* **1.** giriftlik **2.** çapraşıklık **3.** karmaşa, karmaşıklık
girîftîbûn *m* **1.** giriftleşme **2.** çapraşıklaşma
girîftî bûn *l/ngh* **1.** giriftleşmek **2.** çapraşıklaşmak
girîftjen *nd* giriftzen (girift aletini çalan kimse)

girîftkirin *m* çatallaştırma, dallandırma
girîft kirin *l/gh* çatallaştırmak, dallandırmak
girîftkî *rd* **1.** griftçe **2.** çetrefilce
girîfto *rd* tutkun, bağımlı
girîftotî *m* tutkunluk, bağımlılık
girîman *m* zan, sanı
girîmane *m* sanı
girîmankirin *m* sanma
girîman kirin *l/gh* sanmak
girîmankî *h* güya, sözüm ona
girîn (I) *m* motorlu taşıtların, makinelerin çalışırken çıkardıkları ses
girîn (II) *m* **1.** ağlama **2.** ağlama (sızlanma, yakarma) **~a nerm** ağlantı
girîn *l/gh* **1.** ağlamak **2.** ağlamak (sızlanmak, yakarmak) * **megirîn li ser miriyan li halê xwe bigirîn** ağlama ölü için, ağla diri için **~ ji halê (yekî) çêtir bûn** perişan durumda olmak **~ li halê (yekî) kêm bûn** per perişan olmak **~a xwe anîn** ağlamak, ağlamaklı olmak **~a xwe berî nava xwe dan** göz yaşını içine akıtmak
girîner *rd* ağlatıcı
girîng 1. önemli, mühim **2.** ciddi, önemli * **ez dê ji we re behsa mijareke girîng bikim** size ciddi bir konudan bahsedeceğim **3.** belli başlı * **kesê girîng ê vê komcivînê Dr. Ahmed bû** bu kongrenin belli başlı adamı Dr. Ahmet idi
girîngdîtin *m* mühimseme
girîng dîtin *l/gh* mühimsemek
girîngî *m* önem, ehemmiyet **~ dan** önem vermek **~ nedan (yekî)** (birini) takmamak (değer ve önem vermemek) **~ pê dan 1)** önem vermek, ehemmiyet vermek **2)** ciddiye almak, nazarı itibara almak **~ pê nedan 1)** önem vermemek **2)** takmamak, ciddiye almamak
girîngîpêdan *m* **1.** önemseme, mühimseme, önem verme, önem verme **2.** itibara alma
girîngî pê dan *l/bw* **1.** önemsemek, mühimsemek, önem vermek, önem vermek **2.** itibara almak
girîngîpêdayîn *m* önemseme, önemseyiş
girîngtirîn *h* en önemli, başlıca
girînî *m* ağlayış
girînok *rd* ağlayıcı
girînokî *rd* ağlamalı
girîngtir *rd* daha önemli, can alıcı
girîş (I) *m* çaput, işe yaramaz bez
girîş (II) *m* tınaz (ekin yığını)
girîşk *m* kıvırcık saç
girîtî (I) *bot/n* kabak
girîtî (II) *m* irilik
girîz *bnr* gilêz
girîzan *m* pürüz
girîzandin *m* ürpertme
girîzandin *l/gh* ürpertmek
girîzankî *rd* pürüzlüce
girîzgeh *m* girizgâh, giriş
girîzîn *m* ürperme
girîzîn *l/ngh* ürpermek
girîzok *m* karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma)
girîzokî *rd* **1.** karıncalı **2.** ürpertili
girîzok pê ketin *l/bw* karıncalanmak
girîzonek *m* ürperti
girj *m* kasılma
girjbûn *m* kasılma
girj bûn *l/ngh* kasılmak
girjêgirtin *m* gıcık kapma
gir jê girtin *l/bw* gıcık kapmak
girke *bot/m* kavun
girkirin *m* **1.** irileştirme, kocamanlaştırma **2.** büyütme (yetiştirme, bakma) **3.** *mec* şişirme (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatma) **4.** bütünleme (ufak paraları büyük paralar durumuna getirme)
gir kirin *l/gh* **1.** irileştirmek, kocamanlaştırmak **2.** büyütmek (yetiştirmek, bakmak) **3.** *mec* şişirmek (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatmak) **4.** bütünlemek (ufak paraları büyük paralar durumuna getirmek)
girkirî *rd* **1.** irileştirilmiş **2.** büyütülmüş **3.** şişirilmiş **4.** bütünlenmiş olan (ufak paraları büyük paralar durumuna getirmiş olma)
girkî *m* bir tür şerit
girloq *m* bir at yürüyüşü adı
girme *m* alev, alaz, yalaz
girmegirm *m* bang bang (silâh sesi)
girmiçag *m* değirmen taşları arasındaki eksen bağlantısını kuran kama
girmik *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş)
girmil *m* omuz başı
girmilk *m* çiğin, omuz başı
girmist *m* yumruk
girmixandin *m* çürütme (meyve ve sebzeler için)
girmixandin *l/gh* çürütmek (meyve ve sebzeler için)
girmixî *rd* çürük (sebze ve meyveler için)
girmixîn *m* çürüme (meyve ve sebzeler için)
girmixîn *l/ngh* çürümek (meyve ve sebzeler için)
girnata *m* klarnet
girnaz *m* pürüz
girnazî *rd* pürüzlü, pütürlü
girnazîbûn *m* pürüzlenme
girnazî bûn *l/ngh* pürüzlenmek
girnazîbûyîn *m* pürüzlenme
girnewik kösnül (kediler için)
girnewik bûn *l/ngh* kösnülmek (kediler için)
girnewiktî *m* kösnüllük
girnewî bûn *l/ngh* kösnülmek (kediler için)

girnewug *bnr* girnewik
girnij *m* 1. gülücük (çocuk gülümsemesi) 2. gülümseme
girnijan *m* gülümseme, gülümseyiş
girnijandin *m* gülümsetme
girnijandin *l/gh* gülümsetmek, tebessüm ettirmek
girnijîn *m* gülümseme, tebessüm
girnijîn *l/ngh* gülümsemek, tebessüm etmek
girnijok *rd* güleç
girnijokî *h* güleççe
girnijokîtî *m* güleçlik
girnijoyî *rd* güleğen
girnivîs *m* büyük harfle yazma
girnîş *bnr* girnîz
girnîz *m* pürüz
girnîzû *rd* pürüzlü
girno mirno *rd* kaba saba, biçimsiz
girnoz (I) *rd* iyi olan kumaş vb. şeyler
girnoz (II) *m* pürüz
girnozî *rd* pürüzlü
girnûg *bot/m* pıtrak * **zeviyê girnûg gerandiye** tarlada pitirak bitmiş
giro (I) *m* (*r* kalın okunur) uyuz * **ev bizin giro bûye** bu keçi uyuz olmuş
giro (II) *m* gecikme
giro (III) *nd/nt* rehin
girobûn (I) *m* uyuz olma
girobûn (II) *m* gecikme
giro bûn (I) *l/ngh* uyuz olmak
giro bûn (II) *l/ngh* gecikmek
girodar *rd* gecikmeli
girodarî *m* gecikmelik
girogirîf *m* karmaşa
girofik *m* küçük araba
giroh *nd/nt* ortak
girohî *m* ortaklık
girok *m* uydu
girokirin *m* geciktirme
giro kirin *l/gh* geciktirmek
giromiro *rd* avurtlu
giromirobûn *m* avurtlama, çalım atma
giromiro bûn *l/ngh* avurtlamak, çalım atmak
girose *m* el değirmeni
girov *m* 1. belirti, alamet, delil 2. *hiq* kanıt, delil
girover *rd* yuvarlak, değirmi
giroverbûn *m* yuvarlaklaşma
girover bûn *l/ngh* yuvarlaklaşmak
giroverkirin *m* yuvarlaklaştırma
girover kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
giroverkî *rd* yuvarlakça
girovîr *bnr* girover
giroz (I) *m* deste, tomar * **girozek pere** bir deste para
giroz *m* pürüz
girozî *rd* pürüzlü
girozîn *m* ürperti
girparêz *nd/nt* tepeci
girs *rd* 1. büyük (küçük karşıtı) 2. iri, kocaman * **me ev sêvên girs ên ku wî anîbûn xwarin** getirdiği iri elmaları yedik 3. koca, kocaman * **hûn li vî seriyê gir binêrin** bu koca kafaya bakın 4. iri, cesametli, iri yarı, yapılı * **zilamekî girs** e yapılı bir adam ~ ~ koca koca (büyük, iri parçalar)
girsane *rd* irice, kocamanca
girsayî *m* irilik, kocamanlık
girsbûn *m* 1. büyüme (eskisinden büyük duruma gelme) 2. irileşme, kocamanlaşma
girs bûn *l/ngh* 1. büyümek (eskisinden büyük duruma gelmek) 2. irileşmek, kocamanlaşmak
girsbûnî *m* irilik
girse *rd* 1. büyük, iri 2. *m* halk, ahali, kitle (insan topluluğu) 3. yığın, öbek
girsegir *rd* iri, kocaman
girsehêz *rd* iri, iri kıyım, iri yapılı, iri yarı, kocaman
girseyî *rd* kitlesel
girsik *m* ahlat, yaban armudu
girsîtî *m* irilik
girsk *bot/m* yaban armudu
girskirin *m* irileştirme, kocamanlaştırma
girs kirin *l/gh* irileştirmek, kocamanlaştırmak
girş (I) *as/m* 1. kiriş (mimaride) 2. hatıl (duvarları berkitmek için taşların arasına yatay olarak yerleştirilen direk) ~ **avêtin serê** kirişlemek
girş *n* 1. beden, cüsse, gövde (insan bedeni) 2. gövde (hayvan ve insanlarda baş, ayak ve kuyruktan sonra kalan bölüm)
girşan *m* yaradılış, karakter, huy, seciye
girşan seciye, karakter, huy
girşkirin *m* hatıllama
girş kirin *l/gh* hatıllamak
girte *m* 1. tutanak, zabıt 2. mazbata ~ **amade kirin** tutanak tutmak ~**ya (an jî zepta) hilbijartinê** seçim tutanağı
girtek *m* 1. alındı, makbuz 2. maske
girtename *m* 1. zabıtname, tutanak belgesi 2. alındı kâğıdı
girtenivîs *nd/nt* zabıt katibi
girtin *m* 1. yakalama (bir kimseyi veya şeyi elle tutma) 2. *hiq* yakalama, tutma (kaçan kimseyi ele geçirme, derdest etme) 3. yakalma (bir kimsenin gitmesine engel olma, durdurma) 4. yakalama (birdenbire etkisi altına alma) 5. yakalama (arayarak veya rastlantı sonucu bulma) 6. yakalama, tutma (avlama) 7. tutuklama, tevkif etme (özgürlüğünden mahrup bırakma) 8. tutma, zaptetme 9. tutma (kar, kırağı, çiğ için; bir yüzeyde görünür olma 10. tutma (birinden yana çıkma) 11. tutma (uygun gelme, çelişmez olma) 12. tutma (kiralama veya hizmetine alma) 13. tutma (para toplamı ...-e varma) 14. tutma (edinme, peyda etme) 15. tutma (bağlama)

16. tutma (başlama) **17.** tutma (beklenen sonucu verme) **18.** tutma (iş görebilme) **19.** tutma (yapışarak veya sokularak çıkmaz olma) **20.** tutma, yapışma **21.** tutma (bırakmama) **22.** alma, bürüme, kaplama, kaplayış, tutma, örtme (sarma, istila etme) **23.** tutma (bir kimsenin yerini alma) **24.** kapma (yer için; ayırma, tutma) **25.** kapma (bulaşmış olma, geçirme) **26.** bağlama (oluşma, tutma, meydana gelme) **27.** kaplama, çepeçevre sarma **28.** kaplama (yayılıp doldurma, etkisinde bırakma) **29.** kaplama (bir yüzeyi döşeme, başka bir nesne ile örtme) **30.** kapanış, kapatma, kapatış, kapama, örtme (pencere, kapı gibi şeyler için) **31.** kapama, kapatış, kapatma (göz kapaklarını örtme) **32.** kapama, kapatma (bir şeyin görünmesine engel olma) **33.** kapatma (yayımını yasak etme) **34.** kapatma (tıkama, içini doldurma) **35.** kapama, kapatma (geçişi engelleme) **36.** kapama, kapatma (elektrik, telefon, su vb. için; gelişini kesme) **37.** kapama, kapatma (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirme) **38.** kapama, kapatma (üzerinde durmama, bir şey üzerinde konuşmayı bırakma) **39.** kapama, kapatma (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olma, hapsetme) **40.** tıkama (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirme) **41.** dokunma (sağlığını bozma) **42.** dokunma, koyma (insan içine işleme, batma, etkileme) **43.** alma (yanında bulundurma) **44.** alma, satın alma **45.** alma (kabul etme) **46.** alma (kendine ulaştırılma, iletilme) **47.** alma (...ile evlenme) **48.** alma (zararlı, tehlikeli bir şeye uğrama) **49.** alma (bir yeri savaşla ele geçirme) **50.** alma (göreve işe başlama) **51.** alma (kazanç sağlama) **52.** alma **53.** çevirme (bir yerin çevresini bir şeyle sarma, kuşatma **54.** kuşatma (kaplama) **55.** tutma, zaptetme (hatırında tutma) **56.** edinme, kazanma (sahip olma) **57.** edinme, kazanma (uğrama, yakalanma) **58.** kaydetme (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirme) **59.** boğma (renkler için; uygun düşmeme) **60.** düşürme (değerli bir şeyi ucuza veya kolay ele geçirme) **61.** feshetme, kapatma **62.** sarma, kaplama (yayılıp etkisi altına alma) **63.** *ast/m* tutulma **64.** tutma (yardımcı fiil olarak)

girtin *l/gh* **1.** yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) * **hişk bi milê wê girt** kolunu sımsıkı yakaladı **2.** yakalamak, tutmak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek) * **diz girt** hırzsızı tuttu **3.** yakalmak (bir kimsenin gitmesine engel olmak, durdurmak) * **li ber derî ew girt û pê re axivîn** onu kapıda yakalayıp konuştular **4.** yakalamak (birdenbire etkisi altına almak) * **baranê em li rê girtin** yağmur bizi yolda yakaladı **5.** yakalamak (arayarak veya rastlantı sonucu bulmak) **6.** yakalamak, tutmak (avlamak) * **em dê çivîk bigirin** kuş tutacağız **7.** tutuklamak, tevkif etmek (özgürlüğünden mahrup bırakmak) **8.** tutmak, zaptetmek * **hêrsa xwe negirt** öfkesini zapt edemedi **9.** tutmak (kar, kırağı, çiğ için; bir yüzeyde görünür olmak) * **bila ev berf erd bigire, tu dotira rojê were diyarê zarokan** şu yağan kar bir tutsun, seyreyle sen ertesi gün çocukları **10.** tutmak (birinden yana çıkmak) * **hûn tev wî digirin** siz hepiniz onu tutuyorsunuz **11.** tutmak (uygun gelmek, çelişmez olmak) * **ev gotin a din digire** bu söz ötekini tutuyor **12.** tutmak (kiralamak veya hizmetine almak) * **min li vir xaniyekî duqat ji xwe re girt** kendime burada iki katlı ev tuttum **13.** tutmak (para toplamı ...-e varmak) * **tiştên ku min kirîbû 20 milyon girê dabû** aldığım şeyler 20 milyon tutmuş **14.** tutmak (edinmek, peyda etmek) * **hewce ye mirov li xwarina zarokê dîqat bike ku hinek goşt bigire** çocuğun yemeğine dikkat etmeli ki biraz et tutsun **15.** tutmak (bağlamak) * **şîr to girtiye** süt kaymak tutmuş * **tene girtiye** tane tutmuş **16.** tutmak (başlamak) * **ji yê biçûk bigirin heya yê mezin** küçüğünden tutun büyüğüne kadar **17.** tutmak (beklenen sonucu vermek) * **lûl girtiye** aşı tutmuş **18.** tutmak (iş görebilmek) * **dest û piyên wî digirin çima nexebite?** eli ayağı tutuyor niye çalışmasın ki? **19.** tutmak (yapışarak veya sokularak çıkmaz olmak) * **boyaxê baş negirt** boya iyi tutmadı **20.** tutmak, yapışmak * **kaxiz dîwar negirtiye** kâğıt duvarı tutmamış **21.** tutmak (bırakmamak) * **kuxika xwe girt** öksürüğünü tuttu **22.** almak, bürümek, kaplamak, tutmak, örtmek (sarmak, istila etmek) * **serê çiyan dûman girtibû** dağların başını duman tutmuştu * **ewran rûyê asîman girt** bulutlar gökyüzünü kapladı * **dûman girtiye serê çiya** dağ başını duman almış * **ev nivîsar du stûn digire** bu yazı iki sütun tutar * **giya rê girtiye** yolları ot kaplamış **23.** tutmak (bir kimsenin yerini almak) * **kes nikare cihê wî bigire** kimse onun yerini tutamaz, örtmek * **ewran rûyê esman girt** bulutlar gökyüzünü örttü **24.** kapmak (yer için; ayırmak, tutmak) * **here ji min re cih bigire** git bana yer kap **25.** kapmak (bulaşmış olmak, geçirmek) * **ev kurm jî ji zarokên kuçeyê girtiye** bu huyu da sokaktaki çocuklardan kapmış * **hê nû nexweşîn jê girtiye** hastalığı yeni kapmış **26.** bağlamak (oluşmak, tutmak, meydana gelmek) * **birîn qalik (an jî qemûşk) girtiye** yara kabuk bağlamış * **lembayê tenî girtibû** lamba is bağlamıştı **27.** kaplamak, çepeçevre sarmak *

derdora xanî darê çaman girtiye evin etrafını çam ağaçları kaplamış **28.** kaplamak (yayılıp doldurmak, etkisinde bırakmak) * **her derê berf girtiye** her tarafı kar kaplamış **29.** kaplamak (bir yüzeyi döşemek, başka bir nesne ile örtmek) * **simbêlê wî yên reş lêva wî ya jorê hemû girtibû** dudaklarının üstünü siyah bıyıkları kaplamıştı **30.** kapatmak, kapamak, örtmek (pencere, kapı gibi şeyler için) * **sindoq girtin** sandığı kapamak * **paceyê bigire** pencereyi ört **31.** kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek) **32.** kapamak, kapatmak (bir şeyin görünmesine engel olmak) * **vî xaniyî pêşiya dîmenê girt** bu ev manzarayı kapadı **33.** kapatmak (yayımını yasak etmek) * **rojname girtin** gazeteyi kapattılar **34.** kapatmak (tıkamak, içini doldurmak) * **qulik girtine** deliği kapatmışlar * **vê çalê bigirin** bu çukuru kapayın **35.** kapamak, kapatmak (geçişi engellemek) * **pêşiya rê megire** yolun önünü kapama **36.** kapamak, kapatmak (elektrik, telefon, su vb. için; gelişini kesmek) * **elektrîka wî bigirin** elektriğini kapayın **37.** kapamak, kapatmak (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirmek) * **derê fabrîkayê girtine** fabrikayı kapamışlar **38.** kapamak, kapatmak (üzerinde durmamak, bir şey üzerinde konuşmayı bırakmak) * **em devê vê mijarê bigirin** bu meseleyi kapayalım **39.** kapamak, kapatmak (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsetmek) **40.** tıkamak (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek) **41.** dokunmak (sağlığını bozmak) * **vê xwarinê ez girtim** bu yemek bana dokundu **42.** dokunmak, koymak (insan içine işlemek, batmak, etkilemek) * **gotinên wî ez girtim** sözleri bana dokundu * **vê gotina hanê ew girt** bu söz ona koydu **43.** almak (yanında bulundurmak) **44.** almak, satın almak **45.** almak (kabul etmek) * **bertîl girtin** rüşvet almak **46.** almak (kendine ulaştırılmak, iletilmek) * **nûçe girtin** haber almak **47.** almak (...ile evlenmek) * **ez wî nagirim** ben onu almıyorum **48.** almak (zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak) * **serma girtin** soğuk almak * **ceza girtin** ceza almak **49.** almak (bir yeri savaşla ele geçirmek) **50.** almak (göreve işe başlamak) * **dergevanekî nû girtine** yeni bir kapıcı almışlar **51.** almak (kazanç sağlamak) * **ji şalekî milyonekê digirin** bir pantolondan bir milyon alıyorlar **52.** almak (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * **bi emeliyetê fatereşka wê jê girtin** ameliyatla dalağını aldılar **53.** çevirmek (bir yerin çevresini bir şeyle sarmak, kuşatmak) * **dora rez bi dîwar girtine** bağı duvarla çevirmişler **54.** kuşatmak (kaplamak) * **dû bajar girtiye** duman şehri kuşatmış **55.** tutmak, zaptetmek (hatırında tutmak) * **min gelek gotinên ku we gotin di hişê xwe de girtin** söylediklerinin birçoğunu zapt ettim **56.** edinmek, kazanmak (sahip olmak) * **min ji xwe re dostek girt** kendime yeni bir dost kazandım **57.** edinmek, kazanmak (uğramak, yakalanmak) * **kurmekî nû girtiye** yeni bir huy kazanmış **58.** kaydetmek (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirmek) * **deng girtin** ses kaydettiler **59.** boğmak (renkler için; uygun düşmemek) * **vî rengî ode girtiye** bu renk odayı boğmuş **60.** düşürmek (değerli bir şeyi ucuza veya kolay ele geçirmek) * **min ev xaliya hanê li qeyzerê pir bi erzanî girt** bu halıyı bedestende çok ucuza düşürdüm **61.** feshetmek, kapatmak **62.** sarmak, kaplamak (yayılıp etkisi altına almak) * **agir her alî girtiye** ateş her tarafı sardı **63.** tutmak (yardımcı fiil olarak) * **nîşe girtin** not tutmak **(tiştek)** ~ ayakta tutmak (bir kuruluşun yaşamasını sağlmak) ~ **ba (cem** an jî **nik) xwe** yanına aldırmak ~ **bandê** banda almak ~ **ber derî** kapıya dayanmak (gelip çatmak) * **zivistan girte ber derî** kış kapıya dayandı **(yek)** ~ **bin lingan** (birini) ayağının altına almak ~ **dora derî** kapıya dayanmak (gelip çatmak) **(yek)** ~ **hawar** feryat figanı basmak ~ **henekan (yariyan** an jî **hewesan)** şakaya almak * **van tiştên ku ez dibêjim megire hewesan** bu söylediklerimi şakaya alma ~ **leşkeriyê** askere almak ~ **nav xwe** kapsamak, içermek * **cezayê nefîyê hemû gund digire nav xwe** sürgün cezası bütün köyü kapsıyor ~ **nava xwe** içine almak ~ **ser 1)** basmak * **mij girtiye ser derûdorê** çevreyi sis basmış **2)** baskın yapmak * **mêvan girtin ser me** misafirler bize baskın yaptılar ~ **ser (...) 1)** bastırmak (ansızın birinin yanına gitmek) * **mêvanan ji nişka ve girte ser me** misafirler ansızın bizi bastırdılar **2)** bastırmak (birden bire ve çok etkisini göstermek) * **çileyê zivistanê bêtedarek girtibû ser me** kara kış bize hazırlıksız bastırmıştı **3)** -e basmak, baskın düzenlemek, baskın yapmak * **girtin ser gund** köye baskın yaptılar **4)** inmek, (bir yeri) basmak (bir yeri) kaplamak ~ **ser mala (yekî)** kapıya dayanmak (göz korkutmak) * **her roj xwediyên deynan digirin ser mala me** alacaklılar hergün kapımıza dayanıyorlar ~ **ser xwe 1)** yükümlenmek, üzerine almak, üstlenmek **2)** üstlenmek, yüklenmek, üstüne almak, boynuna almak * **sûc girte ser xwe** suçu yüklendi * **ez vî deynî digirim ser xwe** bu borcu ben boynuma alıyorum **3)** ödev olarak üzerine almak 4) sırtlamak (sorumluluğunu, geçimini, yükünü üzerine almak) * **min debara wan girtiye ser xwe** geçimlerini ben sırtlamışım ~ **teybê** teype almak ~ **û**

berdan di destê (wî) de ye astığı astık, kestiği kestik **~a li ser sûc** suç üstü yakalama **~a ser xwe** 1) üzerine alma, üstlenme 2) taahhüt, üstenme **~a heyvê** *ast* ay tutulması **~a rojê** *ast* güneş tutulması
girtina heyvê *nd* ay tutulması
girtina rojê *ast* güneş tutulması
girtinek *m* tutanak
girtin serê *l/gh* **1.** çökmek (inerek kaplamak) * **mijê girtiye ser deştê** ovaya sis çökmüş **2.** çökmek (duygu, durum vb. için; basmak) * **tarî girte ser bajêr** şehre karanlık çöktü
girtin ser xwe *l/gh* **1.** üstenmek, taahüt etmek, üstlenmek, yüklenmek, uhdesine almak, bir işi üstüne almak 2) üstüne almak
girtin xwe *l/gh* çekmek (masrafları karşılamak) * **wî mesrefên rê girtin xwe** yol masraflarını o çekti
girtirîn *rd* en büyük, muazzam
girtiya difinî *rz* genizsel kapantılı
girtiya hişk *rz* ötümsüz kapantılı
girtiya nerm *rz* ötümlü kapantılı
girtiyar *nd/nt* **1.** alıcı (kendisine bir şey gönderilmiş kimse) **2.** *fiz/m* alıcı (bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz) * **girtiyara radyoyê** radyo alıcısı
girtî *rd* **1.** kapalı (açık olmayan) * **deriyê girtî** kapalı kapı **2.** kapalı (geçilmez durumda olan) **3.** kapalı (iş yeri için; çalışma süresi sona ermiş) **4.** kapalı (başı örtülü) **5.** *mec* kapalı, müphem (açık ve kesin söz kullanmadan söylenen) **6.** kapalı, anlaşılmaz (söz veya yazı) **7.** *mec* kapalı (dışa dönük yaradılışta olmayan) **8.** kapalı (giyecek için; açık olmayan) * **qazaxekî girtî wergirtibû** kapalı bir kazak giymişti **9.** kapalı (göz için) **10.** kapanık, kapanmış **11.** kapanık (ruh sıkıcı, iç karartıcı) **12.** kapanık, sıkıcı (hava için) **13.** kapalı, kapatılmış olan, bağlı * **ev geliyê hanê girtî ye** bu dağ geçiti bağlı **14.** kilitli, kitli **15.** koyu, acı (renk için) * **keskê girtî** koyu yeşil, * **keskê girtî** acı yeşil **16.** ağır, koyu, yoğun * **dûyekî girtî** yoğun (veya koyu) bir duman * **li der dûyekî girtî hebû** dışarda ağır bir duman vardı **17.** tutuklu, mahpus **18.** tutulu * **di di taxima me de hemû cih ji berê ve girtî bûn** bizim takımda bütün yerler evvelden tutulu **19.** örtük, örtülü (kapı, pencere gibi şeyler için) **20.** *mec* tutsak, esir **21.** örtülü (örtüsü olan) * **jineke navsere, girtî li kêleka min rûdinişt** orta yaşlı, örtülü bir kadın yanımda oturuyordu **22.** kapalı, zimnî **23.** kör (arkası tıkalı olan, işlek olmayan) * **xeta girtî** kör hat **24.** *mec* cimri **25.** *rz/m* kapantı
girtîbûn *m* **1.** kapalılık **2.** kapalılık (geçilmez yer için) **3.** kapalılık (iş yeri için) **4.** kapalılık (kapalı kadın için) **5.** kapalılık (üstü kapalı olarak söylenen söz için) **6.** kapanıklık **7.** koyuluk, koyulaşma **8.** yoğunluk **9.** tutukluluk **10.** cimrilik
girtî bûn *l/ngh* koyulaşmak (renkler için)
girtîgeh *m* tutuk evi, hapishane, mahpushane, ceza evi **~a jinan** kadın ceza evi **~a nîvekirî** yarı açık cezaevi
girtîkirin *m* koyulaştırma (renk için)
girtî kirin *l/gh* koyulaştırmak (renkler için)
girtîname *m* tutuklama emri
girtîtî *m* **1.** kapalılık **2.** kapalılık (iş yeri için) **3.** tutukluluk, hapislik, mahpusluk
girtîxane *m* tutuk evi, hapishane, mahpushane
girtker *nd/nt* tutuklayıcı
girtok *m* fren
girtole *rd* **1.** korkunç, müthiş, dehşetli **2.** korkunç (korku veren dehşete düşüren) **3.** iri yarı
girtox *nd/nt* alıcı
giruz *bot/m* yıldız gibi mavi çiçekleri olan dikenli bir bitki
girû (I) *m* uyuz (uyuz hastalığı)
girû (II) *m* gecikme
girûkirin *m* erteleme
girû kirin *l/gh* ertelemek
gir û girîft *nd* problem
girûh *m* güruh
gir û hûr *rd* irili ufaklı
gir û kotan *rd* yetişKin, kocaman
girûlek *rd* uyuzlu * **girûlekê pîsik** uyuz kişi
girûlekî *jeo/rd* **1.** yenik, aşınmış olan **2.** pürüzlüce **3.** gelişme göstermeyen ve bodur kalan ağaç
girûnek *m* tekerlek
girûv **1.** kanıt, delil **2.** *man* kanıt, delil **3.** *hiq* kanıt, kanı verici öğe
girûvdar *rd* kanıtlı
girûvkirin *m* kanıtlama
girûv kirin *l/gh* kanıtlamak
girûxane *m* mezbaha
girûz *m* **1.** pürüz **2.** pütür **3.** zağ, kılağı
girûzek *m* **1.** pürüz **2.** pürtük, pütür **3.** çapak (metal eşyada bulunan pürüz)
girûzekî *rd* **1.** pürüzlü **2.** pürtüklü, pütürlü **3.** pürüzlüce, pütürlüce
girûzekîbûn *m* **1.** pürüzlenme **2.** pürtüklenme, pütürlenme **3.** keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme)
girûzekî bûn *l/ngh* **1.** pürüzlenmek **2.** pürtüklenmek, pütürlenmek **3.** keçeleşmek, keçelenmek (deri pürüzlü duruma gelmek)
girûzekîbûyîn *m* **1.** pürüzlenme **2.** pürtüklenme, pütürlenme **3.** keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme)
girûzekîkirin *m* **1.** pürüzlü hale getirme **2.** pürtükleme **3.** keçeleştirme (deriyi pürüzlü duruma getirme)
girûzekî kirin *l/gh* **1.** pürüzlü hale getirmek **2.** pürtüklemek **3.** keçeleştirmek (deriyi pürüzlü duruma getirmek)

girûzerkî *rd* girûzekî
girûzerkî bûn *bnr* girûzekî bûn
girûz (I) *m* ürperti
girûz (II) *m* pürüz
girûzî *rd* pürüzlü
girûzîbûn (I) *m* ürperme
girûzîbûn (II) *m* pürüzlenme
girûzî bûn (I) *l/ngh* ürpermek
girûzî bûn (II) *l/ngh* pürüzlenmek
girûzîn *rd* pürüzlü
girvebûn *m* gülümseme
gir ve bûn *l/bw* gülümsemek
girwandin *m* derisini yüzme
girwandin *l/gh* derisini yüzmek * **mih girwandin** koyunu yüzdüler
girwîn *m* derisi yüzülme
girwîn *l/ngh* derisi yüzülmek
giryan *m* ağlama, ağlayış
giryan bûn *l/ngh* ağlamaklı olmak
giryangoz *m* adem elması
giryar *fiz/m* almaç
giryedar *rd* ağlamaklı
giryokî *rd* çok çabuk ağlayabilen
girze *rd* iri
gise *m* ayakkabı kenar kaytanı
gisîr *erd/m* ada
gişên *m* rüzgâr sesi
gişir *n* kiriş (mimaride) * **gişirê xaniyê me qayîm e** evimizin kirişi sağlam
gişk *h* 1. hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan gişk tu bike** bu işleri hep sen yap 2. hep (daima, sürekli) * **gişk tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. *nd* hep, hepsi * **ez we gişkan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi gişkan re qelem heye** hepsinde kalem var 4. *nd/rd* tüm, bütünü, topu, tamamı, tümü 5. bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber, hep birden ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak
gişt *h* 1. hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan gişt tu bike** bu işleri hep sen yap 2. hep (daima, sürekli) * **gişt tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. *nd* hep, hepsi * **ez we giştan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi giştan re qelem heye** hepsinde kalem var 4. *nd/rd* tüm, bütünü, topu, tamamı, tümü 5. bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber, hep birden, sürü sepet, hep birlikte ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak ~ **ev e** olup olacağı
giştgir *rd* kapsamlı, kapsayıcı
giştik *c* hepsi
giştik *c* hepsi, tümü
giştiyane *rd* genelce
giştî *rd* 1. genel, umumî * **hilbijartina giştî** genel seçim 2. genel (ayrıntıları göz önüne alınmayarak bütünü bakımında ele alınan) * **rewşa giştî ya piyaseyê ew qas ne baş e** piyasanın genel durumu iyi sayılmaz 3. genel (geniş yetkileri olan bazı görevlilerin adında yer alır) * **serokê giştî** genel başkan * **gerînendeyê giştî** genel müdür 4. genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne) * **pirtûkxaneya giştî** genel kitaplık 5. genel (bir genelleme sonucunda elde edilen) * **genel düşünce** ramana giştî 6. *m* kamu * **raya giştî** kamu oyu
giştîbûn *m* genelleşme
giştî bûn *l/ngh* genelleşmek
giştîkirin *fel/m* 1. genelleme, genelleştirme 2. kamulaştırma, istimlak etme 3. kamulaştırma (devletleştirme)
giştî kirin *l/gh* 1. genelleştirmek 2. kamulaştırmak (istimlak etmek) 3. kamulaştırmak (devletleştirmek)
giştîkî *rd/h* genelce
giştîname *m* genelge, tamim
giştîtî *m* genellik
gişt kirin *l/gh* boşlamak
giştperest *rd* komünist
giştperestî *m* komünizm
git *b* ısır (çocuk dilinde)
git kirin *l/gh* ısırmak
giv *n* peynirin torbaya dökülmeden evel ki durumu
givale *m* 1. grup (binek hayvanları için) 2. sürü (kuş sürüsü gibi)
givan *rd* kıvırcık (küçük küçük kıvrımları olan)
givande *m* topraktan tarla sınırı
givandin (I) *l/gh* üflemeli alet çalınınca ortaya çıkan rüzgar uğultusu gibi ses
givandin (II) *m* mayalama
givandin *l/gh* mayalamak
givandî *rd* mayalı
givar *rd* sevimli, cana yakın
givarbûn *m* sevimlileşme
givar bûn *l/ngh* sevimlileşmek
givarî *m* sevimlilik
givark *rd* kıtır
givarkirin *m* sevimlileştirme
givar kirin *l/gh* sevimlileştirmek
givarkî *h* kıtır kıtır
givaşbar *rd* sıkılabilir
givaştek *m* sıkıcı, pres
givegiv m rüzgâr uğultusu gibi ses
givêr *m* sindirim, hazım
givêrandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2. özümlemek, özümsemek
givêrandin *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme 2. özümlemek, özümsemek
givêrbar *rd* sindirilebilir
givêrî *m* hazımsızlık

givêrîn *m* **1.** sindirilme, hazmedilme **2.** özümlenme, özümsenme
givêrîn *l/ngh* **1.** sindirilmek, hazmedilmek **2.** özümlenmek, özümsenmek
givêrker *rd* sindirici (ilâç)
givêrtin *m* sindirme, hazmetme
givêrtin *l/gh* sindirmek, hazmetmek
givêş *m* sıkım * **givêşa tirî** üzüm sıkımı
givgive *m* fırıldak (rüzgârla dönen, çember biçiminde çocuk oyuncağı)
gividan *m* safra kesesi
givik *m* süzme bez den geçirilmemiş peynir
givir *zo/m* **1.** yaban kedisi (Felis silvestris) **2.** kart erkek kedi
giviradin *m* sindirme, hazmetme
givirandin *l/gh* sindirmek, hazmetmek
givirîn *m* sindirilme, hazmedilme
givirîn *l/ngh* sindirilmek, hazmedilmek
givirt *m* irin
givî *n* **1.** maya **2.** bir tür taze peynir **3.** içine maya atılmış süt
givîc *bnr* givîj
givîj *bot/m* **1.** alıç (Crataegus) **2.** alıç (bu ağacın yemişi)
givîn *m* mayalanma
givîn *l/ngh* mayalanmak
givînî *m* uğultu * **givîniya bilûrê** kaval uğultusu
givkarik *bot/m* mantar
givrik *nd* pala
givrikbûn *m* palazlanma
givrik bûn *l/ngh* palazlanmak
givrikî *h* palazca
givrikîbûn *m* palazlama, palazlanma
givrikî bûn *l/ngh* palazlamak, palazlanmak
givrikîbûyîn *m* palazlayış, palazlanış
givzonek *bot/m* deve dikeni (Silybum marianum)
givzong *bot/m* deve dikeni (Silybum marianum)
giwah *bnr* guvah
giwande *m* yığın
giwar *bnr* givar
giwir *n* erkek kedi
giwîn *n* bet beniz, nevir
giwîstan *m* sac ayağı, sacayak
giwûr *m* süprüntü, çöp, atık
gix *b* agu
gixik *b* agu
gixîn *b* agu
gixînî *m* agu
gixînî kirin *l/gh* agulamak
gixk *m* şaka
giya *n* **1.** ot **2.** ot (otla yapılmış veya doldurulmuş olan) ~ **çinîn** ot biçmek ~ **di bin keviran de namîne** hiç bir şey saklı kalmaz ~ **dirûn** ot biçmek ~ **li ser koka** (an jî **ripnê**) **xwe hêşîn dibe** otu çek köküne bak, soydur çeker boktur kokar ~ **belayê** halk hekimliğinde kullanılan yere yatık, yaprakları küçük ve badem şeklinde olan bir bitki ~**yê hewşê bi xweyî tehl** e evin malı değersizdir ~**yê hewşê tehl e** kimse kendi memleketinde peygamber olmaz
giyabenîşt *bot/n* kedi ayağı (Antennaria dioica)
giyaberk *bot/m* kanarya otu (Alsine media)
giyabir *m* **1.** tırpan **2.** çimen biçme makinası
giyabirîn *bot/n* yılan dili
giyabo *bot/m* bir bitki adı
giyacîwa *bot/m rd* havacıva (Alkanna tinctoria)
giyadank *m* otluk (ot koyma yeri)
giyadar *rd* otlu
giyadawîdî *bot/m* kasım patı, krizantem (Chrysanthemum)
giyadermank *bot/n* halk hekimliğinde kullanılan otlar
giyadirûn *m* ot biçme
giyadîn *m* otluk
giyadûv *bot/m* sığır kuyruğu
giyafincan *bot/m* bir bitki adı
giyageh *m* otluk
giyagenî *bot/m* ebe gümeciye benzer ve sarp yerlerde yetişen ıtırlı bir ot
giyagewrik *bot/n* **1.** ada çayı (Salvia oficinalis) **2.** ada çayı (bu bitkiden yapılan sıcak içecek)
giyagezk *bot/m* ısırgan (Urtica)
giyagêsk *bot/m* katır tırnağı (Genista scoparia)
giyagirêçk *bot/m* çoban değneği (Polygonum aviculare)
giyagirmok *bot/m* katır tırnağı (Genista scoparia)
giyagurg *bot/m* canavar otu (Orobanche ramosa)
giyajehrik *bot/m* ağı otu
giyajehrîn *bot/m* ağı otu
giyajehrk *bot/m* **1.** baldıran, baldırgan (Conium maculatum) **2.** baldıran (bu bitkiden çıkarılan zehir)
giyajeng *nd* yabani ot, alınması gereken otlar
giyakitik *bot/n* kedi otu (Valeriana)
giyamêrg *bot/m* çayır otu
giyamêş *bot/m* yabanî krizantem
giyan (I) *m* erişim, eriş
giyan (II) *n* **1.** ruh, can, dirim * **giyanê wî şad be** ruhu şad olsun **2.** *fel* ruh, tin (bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayal gücü) ~**a/ê min** ruhum, canım ~**ê xwe dan** ruhunu teslim etmek ~**ê pîroz** kutsal ruh
giyanas *nd/nt* ot bilimci
giyanasî *m* ot bilim
giyanber *rd* canlı
giyanbir *rd* can götüren
giyandar *rd* canlı
giyaner *nd/nt* eriştirici, ulaştırıcı
giyanerî *m* eriştiricilik, ulaştırıcılık

giyanewar *rd* canlı, dirimli (hayatı olan)
giyanewer *rd* canlı, dirimli
giyanî *rd* ruhî, ruhanî, ruhsal
giyanîtî *m* 1. canlıcılık, animizm 2. *psî/fel* tinselcilik, spiritüalizm
giyankuj *rd* can alıcı
giyanliber *rd* canlı, dirimli (hayatı olan, canlı)
giyannas *nd/nt* psikolog, ruh bilimci
giyannasiyî *rd* psikolojik, ruh bilimsel
giyannasî *m* 1. psikoloji, ruh bilimi 2. *wj* psikoloji
giyannasîkî *rd* ruhsal
giyannasîtî *m* psikolizm, ruh bilimcilik
giyanpîvî *m* ruh ölçümü
giyansûz *rd* korkunç
giyansûz *rd* 1. acı, acı veren 2. korkunç, dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)
giyansûzî *m* korkunçluk
giyanwerîtî *m* canlıcılık, animizm
giyapirç *bot/m* kız saçı otu
giyareng *m* ot rengi, çayır rengi
giyareş *bot* bir bitki adı
giyareşik *bot/nd* çatal otu
giyarevînk *bot/m* sefer out
giyasimil *bot/n* yabanî buğday
giyasimnik *bot/m* süpürge darısı
giyaşermîn *bot/m* küseğen, küskün, küstüm otu
giyaşîrik *zo/m* yılan yastığı (Dracunculus vulgaris)
giyaşîrîn *bot/m* mimoza (Mimosa)
giyaşîrk *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
giyaxur *rd* otçul
giyaxwer *rd* otçul
giyayê çivîkê *bot/nd* kuş otu (Stellaria medai)
giyayê ernê *bot/nd* sinir otu
giyayê kefikê *bot/m* çöven (Saponaria oêcinalis)
giyayê kurman *bot/nd* solucan otu, çimenlerde yeşerir, sarı ve küçük yapraklı olup zehirli bir bitkidir
giyayê maran *bot/nd* adem otu
giyayê mêrgê *bot/nd* çayır otu
giyayê mêşgir *bot/nd* sinekkapan (Dionaea muscicapa)
giyayê pisîkê *bot/nd* kara hindiba
giyayê reşik *bot/nd* koyu yeşil olan bu bitkinin yaprakları geniş ve yumuşak olup kök boyacılıkta kullanılırak siyah renk elde edilir
giyayê sêvê *bot/nd* yayla çayı
giyayê wehşan *bot/nd* bir ot adı
giyayê xêtok *bot/nd* selâm otu (Levisticum)
giyayê sêvan *bot/nd* yayla çayı
giyayokî *bot/rd* otsu, otsul
giyazan *nd/nt* kökçü
giyazerîle *bot/m* kanarya otu (Alsine media)
giyazêrê *bot/nd* altın başak
giyazibil *m* ot gübresi
giyotîn *m* giyotin

giz (I) *b* ısır (çocuk dilinde)
giz (II) *m* 1. alaka, ilgi 2. tutku, sevda
gizdar *rd* alâkalı, alâkadar, ilgili
gizdarbûn *m* alâkadar olma, alâkalanma, ilgilenme
gizdar bûn *l/ngh* alâkadar olmak, alâkalanmak, ilgilenmek
gizdarkirin *m* alâkadar etme, alâkalandırma, ilgilendirme
gizdar kirin *l/gh* alâkadar etmek, alâkalandırmak, ilgilendirmek
gize *b* ısır, dişle (çocuk dilinde)
gizêr (I) *bot/m* bir yemlik türü
gizêr (II) *bot/m* 1.havuç, yeregeçen, pürçüklü (Daucus carota) 2. yer elması
gizêr (III) *m* gerdan (kesilmiş hayvanlarda boyun)
gizêra bostanan *bot/nd* yer elması
gizêra derewîn *nd* kara kavza
gizêra stû *ant/nd* 1. boyun kükü 2. gerdan (kesilmiş hayvanlarda boyun)
gizêrek *bot/m* yaban havucu (Pastinaca sativa)
gizêz *m* cam
gizgêrik *m* ateş kıvılcımı
giz girtin *l/gh* olaydan ders çıkarmak
gizgiz *m* karıncalama
gizgizan *m* 1. karıncalama 2. tahriş olma
gizgizandin *m* 1. karıncalama 2. tahriş etme, yakarak kaşındırma 3. ses kısma, sesin kısılmasını neden olma
gizgizandin *l/gh* 1. karıncalamak 2. tahriş etmek, yakarak kaşındırmak * **di hewayê de tiştekî ku qirika min digizgizand hebû** havada boğazımı tahriş eden bir şey vardı 3. ses kısmak, sesin kısılmasını neden olmak
gizgizandî *rd* kısılmış ses
gizgizank *m* karıncalanma * **gizgizank di laşê wî de bûn** vücudunda karıncalamalar oluştu
gizgizik *m* seğirme ~ **hatin (yekî)** seğirmek
gizgizîn *m* 1. karıncalanma 2. tahriş olma, yakarak kaşınma 3. ses kısılma
gizgizîn *l/ngh* 1. karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak) 2. tahriş olmak, yakarak kaşınmak 3. ses kısılmak 4. sıtmaya yakalanarak titremek
gizgizok *m* topaç
gizik (I) *biy/psî m* refleks, tepke
gizik (II) *m* topaç
gizin *m* meltem
gizing *m* şafak, fecir
gizir (I) *m* pürtük
gizir (II) *m* odun, ağaç istifi
gizir (III) *n* 1. kızıl 2. *rd* kızıl (bu renkten olan)
gizir (IV) *rd* dik (tüy, kıl vb. gibi şeyler için)
gizirbûn *m* diklenme, dikleşme (tüy, kıl vb. gibi şeyler için)
gizir bûn *l/gh* diklenmek, dikleşmek, diken

diken olmak (tüy, kıl vb. için) * **mûyê serê min gizir bûn** saçlarım diken diken oldu
gizirî (I) *rd* pürtüklü
gizirî (II) *rd* kızılca * **rûkê wê sor û gizirî ye** yanakları al ve kızılcadır
gizirîbûn (I) *m* pürtüklenme
gizirîbûn (II) *m* kızıllaşma
gizirî bûn (I) *l/ngh* pürtüklenmek
gizirî bûn (II) *l/ngh* kızıllaşmak
gizirîbûyîn (I) *m* pürtükleniş
gizirîbûn (II) *m* kızıllaşma
gizirîtî *m* kızıllık
gizirkirin *m* dikleştirme
gizir kirin *l/gh* dikleştirmek
gizîng *bnr* gizing
gizîr *bnr* kizîr
gizmik *m* kuzu ağızlığı
gizre (I) *rd* **1.** kaba (taneleri iri) **2.** kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)
gizre (II) *rd* gevrek
gizre (III) *m* odun yığını
gizrek *m* tortu, çökelti
gizreyî *m* kabalık ~ **kirin** kabalık etmek
gizû *m* kokuşuk yağ
gizûn *rd* acı (biber acısı gibi şeyler içim)
gizûz *zo/nd* güve (Tinea pellionella)
gizvanok *m* bukle, saç lülesi
gizvanokî *rd* bukleli
gî *bnr* gih
gîdon *m* gidon, yönelteç
gîfek *m* çöplük, çöp yeri
gîfik *m* püskül
gîft *m* söz, lâf * **li gur û gîfta berê çûn** eski üsula göre gitmek
gîhanîsk *bot/m* yabanî mercimek
gîhev *n* **1.** kısmet, nasip **2.** kısmet (olayların kötü sonuçlarını tevekülle karşılama durumu)
gîjik *bnr* gîjok
gîjok *bot/m* alıç **1.** (Crataegus) **2.** alıç (bu ağacın yemişi)
gîl (I) *m* dal, ağaç dalı
gîl (II) *m* çamur
gîlzar *m* çamurlu yer
gîm (I) *m* **1.** demet bağlama bağı **2.** buğday demeti
gîm (II) *bot/m* sepetçi süğüdü
-gîn *rz* adları sıfat yapan sonek
gînî *m* beze
gîr *rd* asi
gîrak *m* tutkal ~**a lastîkan** lâstik tutkalı ~**a plastîk** plastik tutkal
gîrakkirin *m* tutkallama
gîrak kirin *l/gh* tutkallamak
gîrakkirî *rd* tutkallı, tutkallanmış
gîraknekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
gîrd *rd* abes (boş, gereksiz, yersiz)
gîrdan *hiq/m* hacir, kısıt
gîrdankirin *hiq/m* hacir etme, kısıtlama
gîrdan kirin *l/gh* hacir etmek, kısıtlamak
gîrdar *rd* hacirli, kısıtlı
gîrdarî *m* hacirlilik, kısıtlılık
gîre *bj/nd* kabız
gîrebûn *m* kabız olma
gîre bûn *l/ngh* kabız olmak
gîrebûyîn *m* kabız oluş
gîrekirin *m* kabız etme
gîre kirin *l/gh* kabız etmek
gîretî *m* kabızlık
gîrik *m* un, yağ ve düğürden yapılan bir yemek
gîrî *m* asilik
gîrkirin *m* erteleme
gîr kirin *l/gh* ertelemek
gîro (I) tutuklu * **hûn evîna min ez ji we re gîro** siz sevdamsınız ben size tutuklu
gîro (II) *m* **1.** gecikme **2.** ertelenme
gîrobar *rd* ertelenebilir
gîrobûn *m* **1.** gecikme **2.** ertelenme
gîro bûn *l/ngh* **1.** gecikmek **2.** ertelenmek
gîrobûnî *m* **1.** gecikme **2.** ertelenme
gîrobûyîn *m* **1.** gecikiş **2.** erteleniş
gîrode *rd* bir olaya bulaşmış, karışmış kimse
gîroker *rd* **1.** geciktirici **2.** erteleyici
gîrokirin *m* **1.** geciktirme **2.** erteleme
gîro kirin *l/gh* **1.** geciktirmek **2.** ertelemek
gîrokirî *rd* **1.** geciktirilmiş **2.** ertelenmiş, tehirli
gîrov *m* belge
gîr û girîft *m* sorun, proplem
gîsin *n* saban kulağı, saban demiri ~ **zingarî nabe** çalışan demir pas tutmaz ~**ê di çavê xwe de nabîne, derziya hûr di çavê hevalê xwe de dibîne** kendindeki büyük kusuru görmez arkadaşının küçük kusurunu affetmez ~**ê reş** yeşerme ile birlikte don ve ayazın vurduğu ekin ~**ê xebatkaran diçirise** çalışan demir pas tutmaz (veya ışıldar) ~**ê zêr** yagmur sonrası yabanî otların yeşermesi ardından sürüm ve ekim
gîsinlêxistin *m* saban sürme
gîsin lê xistin *l/bw* saban sürmek
gîsk *nd/nt* **1.** çebiç **2.** *mec* kefaret, ceza ~**a ezepan** boyunduruk parası ~**a mêvanan** misafirlere söyletilen türkü ~**ê pîrê** Rumî takvimine göre Mart başında başlayan bir fırtına
gîska ezepan *nd* boyunduruk parası (genç delikanlıların gelin alayının önünü keserek aldığı hediye)
gîskfetisîn *nd* Rumî takvimine göre 28 Şubat ve 13 Mart dönemi
gîskok *nd* berdelacuz, kocakarı soğuğu, koca karı fırtınası (9-18 mart arasında)
gîskokuro *nd* Rumî takvimine göre 28 Şubat ve 13 Mart dönemi
gîsn *bnr* gîsim
gîşe *m* gişe
gîşegirtî *rd* kapalı gişe
gîşevan *nd/nt* gişeci
gîşir *bnr* kêran

gîştik *n* şalvarın altına dikilen ince ve dar parça
gît *n* **1.** badire, varta * **em ji vî gîtî jî xelas bibin çi baş e** bu badireden de kurtulsak ne iyi **2.** darboğaz (fırtına, bunalımlı durum) * **wek civak me ev gît jî li dû xwe hişt** toplum olark bu darboğaz da atlattık **~ê gîskok** Mart dokuzu **~ê heftikê Nîsanê heye pê bawer nebin** siteisevir her saati bir devir
gîtar *m* gitar
gîtarîst *nd/nt* gitarist
gîtarjen *nd/nt* gitarcı
gîtarjenî *m* gitarcılık
gîte *m* varta (tehlikeli durum)
gîtê gamêşqiranê *nd* öküz soğuğu
gîtê gîsko *nd* kocakarı soğuğu, koca fırtınası, mart dokuzu (9-18 mart arasında)
gîtik *ant/m* incik, incik kemiği, kaval kemiği, bacak kalemi
gîtir *ant/n* baldır
gîtî *nd* **1.** dünya, darıdünya, yer yüzü **2.** dünyasal
gîv *rd* kibirli, gururlu
gîvale *m* **1.** ekip, takım * **wê gîvaleyek li ber vê bînahiyê raweste** bu binayı bir takım bekleyecek **2.** *lşk* bölük
gîx *n* yüz hatları
gîz (I) *n* çeyiz
gîz (II) *m* silgi
gîzan *rd* çok bilen
gîzanî *rd* ünlü
gîze *n* zamanından önce çiftleşen teke
gîzik *bnr* gûzek
gîzme *m* çizme (koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir tür ayakkabı) **~ya saqdirêj** sokman **~ya saqkin** edik, kısa çizme
gîzmefiroş *nd/nt* çizmeci (satan)
gîzmefiroşî *m* çizmecilik
gîzmeker *nd/nt* çizmeci (imal eden)
gîzmekerî *m* çizmecilik
gîzmesaz *nd/nt* çizmeci (tamir eden)
gîzok *bnr* gûzik
gîzre *rd* ne kuru ne de yaş ağaç
gladyator *nd* glâdyatör
gladyatorî *m* glâdyatörlük
glasyolog *nd/nt* glâsyolog, buzul bilimci
glasyolojî *erd/m* glâsyoloji, buzul bilimi
glikojen *kîm/m* glikojen
glikol *kîm/m* glikol
glîkoz *kîm/m* glikoz
glîkozît *m* glikozit
glîkozurî *bj/m* glikozüri
glîserîn *m* gliserin
global *rd* global
globalîzm *m* globalizm
globulîn *kîm/m* globülin
glokom *bj/m* glokom, kara su
glokonî *jeo/m* glokoni
gluten *kîm/m* glüten
gnays *jeo/m* gnays
go, goş *bnr* guh
gobilan *m* esme
gobilandin *m* estirme
gobilandin *l/gh* estirmek
gobilîn *m* esme, esiş
gobilîn *l/ngh* esmek * **li derve bayekî dijwar digobile** dışarda felaket bir rüzfâr esiyor
gobît *m* gıda
goblen *nd/rd* goblen (bir tür işleme)
goc *rd* çolak
gocak *m* filizlenmiş ekin
gocak dan *l/gh* ekin filizlenmeye başlanmak
gocar *m* taşlık, kayalık yer
gocbûn (I) *m* emzirmeye alışma
gocbûn (II) *m* soğuktan sızlama
goc bûn (I) *l/ngh* emzirmeye alışmak
goc bûn (II) *l/ngh* soğuktan sızlamak
gocî *m* çolaklık
gockirin *m* emzirnneye alıştırmak
gocî kirin *l/gh* emzirmeye alıştırmak
goco *bnr* gaco
gocuk *n* gocuk
goçan *n* **1.** baston **2.** polo
goçavk *m* gözlük
goçel *n* **1.** kanca **2.** kıvrım (ağaç ve demir için) **3.** baston
goçelî *rd* kıvrımlı
goçelîbûn *m* kıvrımlanma
goçelî bûn *l/ngh* kıvrımlanmak
goçelkirin *m* kancalama
goçel kirin *l/gh* kancalamak
goço (I) *bnr* gaco
goço (II) *n* et (çocuk dilinde)
godeg *m* süt bebeği beşiği
godîk *rd* belli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışan
godîkîkirin *m* tecessüs
godîkîkirin *l/gh* tecessüs etmek (belli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışmak)
gofik *m* çöplük, çöp yeri
gofret *m* gofret
goftik *m* bağ
gog *m* **1.** top (ağaç, kil ya da kıldan yapılma top) **2.** top (oyun topu) **3.** *mat* küre **~ ajotin** *sp* top sürmek **~ dan** top vermek **~a agirî** ateş topu **~a avê** *sp* su topu **~a darîn** tomak, ağaçtan top
goga destan *sp/m* el topu, hentbol
goga lingan *sp/nd* ayak topu, futbol
goga maseyê *sp/nd* masa topu, masa tenisi
gogan *n* iri taş, kesek
gogbaz *m* topçu
gogbazî *m* topçuluk
goger *m* topçu
gogercîn *zo/m* güvercin (Columba)
gogerî *m* topçu
gogê *m* polo
goggir *n* kaleci

gogik *m* püskül
gogird *m* kükürt
gogirdgirtin *m* kükürtlenme
gogird girtin *l/gh* kükürtlenmek
gogirdgirtî *rd* kükürtlü, kükürtlenmiş
gogirdkirin *m* kükürtleme
gogird kirin *l/gh* kükürtlemek
gogirdkirî *rd* kükürtlü
gogiş *m* küresel düz yüzeyli sevimli nesne ~ **kirin** toprak kapların yapıldıktan sonra pişirilmeden önce düz yüzeyli toparlak taşla düzleme, parlatılma işlemi
gogî *rd* küresel
gogker *n* topçu
gogkerî *m* topçuluk
gogling *sp/m* ayak topu, futbol
goglingvan *nd/nt* futbolcu
goglîst *n* topçu
goglîstî *m* topçuluk
goglîz *n* topçu
goglîzî *m* topçuluk
gogmeydan *m* top sahası
gogom *m* gümbürtü
gogurt *bnr* gogird
gohar *bnr* guhar
gohişandin *bnr* guhişandin
Gok Tirk *nd/rd* Gök Türk
Gok Tirkî *m* Gök Türkçe
gol (I) *erd/m* **1.** göl **2.** göl (yapay su birikintisi) * **gola bendavê** baraj gölü ~**a xwînê** kan deryası
gol (II) *nd* yanlış
gol (III) basık, çukur alan * **çiya û golan** dağ ve basık yerler
gol (IV) *sp/m* gol ~ **avêtin** gol atmak ~ **bûn** gol olmak ~ **kirin** gol yapmak ~ **xwarin** gol yemek
golandin *m* yanıltma, şaşırtma
golandin *l/gh* yanıltmak, şaşırtmak
golar *m* kale (futbol oyunumda)
golavêj *nd/nt* golcu
golavêjî *m* golculuk
gole (I) *m* yanlışlık
gole (II) *rd* geniş, bol
gole (III) *m* gök gürlemesi (veya görültüsü)
golesor *m* çizgi oyunu
golf *m* golf
golfbaz *nd/nt* golfcu
golfstrîm *m* golfstrim
golgenî *m* suyu kokuşuk gölet, durgun pis su
golibandin *m* alt üst etme (rüzgar vb. için)
golibandin *l/gh* alt üst etmek (rüzgar vb. için)
golibîn *m* alt üst olma (rüzgar vb. için)
golibîn *l/ngh* alt üst olmak (rüzgar vb. için)
golik (I) *m* gölcük, gölet
golik *nd/nt* **1.** buzağı **2.** *mec* tosuncuk (olağandan daha iri doğmuş çocuk) ~ **anîn** buzağılamak * **çêlekê golik aniye** inek buzağılamış ~ **avêtin** yavrulamak, buzağılamak ~ **kadînan dibetilînin** küçük çocuklara bir şey dayanmıyor ~**a ber şîr** süt danası ~**ek navê garanekê (an jî naxirekê) xera dike** bir buzağı koca bir nağır sürüsünü de bozar ~**eke vijoke** (an jî **viroke) garanekê bi xwe re diherimîne** bir buzağı koca bir nağır sürüsünün adını da bozar ~**eke vijoker garanekê dilewitîne** bir buzağı bir nağır sürüsünün adını da bozar ~**ê beşik 1)** (olumsuz anlamada) herkesçe tanınan bilinen kimse **2)** sempatik ama herşeye burnunu sokan kimse ~**ê malê** *mec* evin danası ~**ê malê ji gayê malê natirse** evin danası evin öküzünden korkmaz (demir demiri kesmez) ~**ê reşo te çi xwariye** eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~**ê parone** bir yaşında dana ~**ê rêxo navê garanê xera dike** bir buzağı bir nağır sürüsünün adını da bozar ~**ê seng** dana ~**ê sengo** dandini bebek (yaşına uygun hareket etmeyen) ~**ê sersing** buzağı ~**ê soro te çi xwariye** eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~**ê yekgaranî** bir yaşında dana ~**ên ber çêlekan rabûne dibêjin em ga ne** dünkü çocuklar kalkmış büyüklük taslıyorlar ~**o soro te çi xwariye** eşek sudan gelinceye kadar dövmek, Allah yarattı dememek
golikanîn *m* yavrulama, buzağılama
golik anîn *l/gh* yavrulamak, buzağılamak
golikê avî *zo/m* ayı balığı
golikvan *nd/nt* danacı
golikvanî *m* danacılık
golim *ant/n* kasık, bacağın vücutla birleştiği yer
golîn *m* yanılma, şaşırma, yanlış yapma
golîn *l/ngh* yanılmak, şaşırmak, yanlış yapmak
golîng *bnr* gogling
golker *nd/nt* golcu
golkerî *m* golculuk
golman *rd* aşüfte
golparêz *nd/nt* kaleci
golparêzî *m* kalecilik
gom (I) *rd* suskun, pek az konuşan
gom (II) *m* **1.** kom, davar ağılı **2.** kom (bir kimseye ait küçük yerleşim yeri, çiftlik) **3.** kışla (davarların kışladığı veya kaldığı kapalı ağıl)
gom (III) *rd* **1.** görünmez **2.** kayıp, yitik **3.** saklı
gom (IV) *m* su birikintisi
gomak *m* **1.** bezden top **2.** bu topla oynanan oyunun ismi (çim okeye benzer ve topun çukura girmesi lazım)
gomalak *nd* gomalak
goman *m* **1.** sanma, sanı **2.** şüphe
gomav *m* bataklık
gombûn *m* **1.** sırolma **2.** kaybolma, yitme, yitim **3.** saklanma
gom bûn *l/ngh* **1.** sırolmak **2.** kaybolmak, yitmek **3.** saklanmak

gombûyîn *m* **1.** sıroluş **2.** kayboluş, yitiş **3.** saklanış
gomçik (I) *m* kütle
gomçik (II) *m* pıhtı
gomçikîbûn *m* pıhtılaşmak **~a xwînê** kan pıhtılaşması
gomçikî bûn *l/gh* pıhtılaşmak
gome (I) *n* yerinden oynatılması güç taş, tek başına olan ağır taş
gome (II) *m* mezra
gomeze *m* kubbe
gomik (I) *m* parmak ucu
gomik (II) *m* su birikintisi
gomir *rd* kaba saba (kimse)
gomiz *m* kubbe
gomiza esmanî *ast/nd* gök küresi
gomizî *rd* kubbeli
gom kirin *l/gh* **1.** kaybetmek, yitirmek **2.** saklamak (kaybolmaması izçin gizli bir yere koymak)
gomkirin *m* **1.** kaybetme, yitirme **2.** saklama
gomlek *n* **1.** gömlek **2.** gömlek (beyaz ışık sağlamak için lâmbanın üzerine geçirilen kılıf)
gomlekfiroş *nd/nt* gömlekçi (satan kimse)
gomlekfiroşî *m* gömlekçilik
gomlekker *nd/nt* gömlekçi (imal eden)
gomlekkerî *m* gömlekçilik
gomtil *m* topuz, saç topuzu
gon (I) *n* **1.** erkeğin cinsel organı (hayvan için) **2.** çiftleşme (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelme) **3.** kızan (kedi gibi hayvanların çifleşme isteği) ~ **xwarin** çiftleşmek, karınmak (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelmek) **~ê (...) bûn** kızana gelmek **~ê (pisîkê) hatin** kızana gelmek
gon (II) *n* **1.** beniz, bet beniz, nevir **2.** renk **3.** boya
gonandin *m* **1.** renkleme **2.** boyalama, boyama
gonandin *l/gh* **1.** renklemek (renklerle boyamak) **2.** boyalamak, boyamak
gonandî *rd* **1.** renkleme **2.** boyama, boyalanmış olan
gonc (I) *n* **1.** kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) **2.** odun kütüğü **3.** omaca, omça, bağ kötüğü
gonc (II) *rd* **1.** apalak (gürbüz, iri ve tombul) **2.** ablak suratlı
goncal *m* çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer)
goncalî *rd* çukurlu
goncalîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma
goncalî bûn *l/ngh* çukurlanmak, çukurlaşmak
goncan *bnr* guncan
goncandin *bnr* guncandin
goncîn *bnr* guncîn
goncik (I) *n* **1.** kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) **2.** odun kütüğü
goncik *rd* **1.** apalak (gürbüz, iri ve tombul) **2.** ablak suratlı
goncika mêjî *nd* soğancık
gond *m* değirmen çark kanatı
gondol *m* gondol
gondolvan *nd* gondolcu
gonevêrk *m* derinti, güruh (değersiz, aşağı görülen topluluk)
gong (I) *m* künk
gong (II) *m* kurultay, kongre
gong (III) *mzk/sp m* gonk
gongil (I) *bot/n* bir geven cinsi, çiçekli geven
gongil (II) *n* kıvrım, bukle
gongilê keran *bnr* kerbeş
gongilî *rd* **1.** kıvrık, kıvrışık **2.** kıvrıkça
gongilîtî *m* kıvrıklık, kıvrışıklık
gongilok *bot/m* anemon
gonir *bnr* kînor
gonî (I) *bot/m* geven (Astragalus) **~yê dewaran** bir geven türü ~ **yê fisek** bir geven türü
gonî (II) *m* boya ~ bi kar anîn boya kullanmak ~ **girtin** boya tutmak ~ **lê xistin** boya vurmak (veya çekmek) **~ya (wê) çilmisîn** boyası atmak **~a (wê) reng dan** boyası atmak
gonî (III) *nd* söz konusu
gonîdar *rd* boyalı
gonîfiroş *nd/nt* boyacı (satan kimse)
gonîfiroşî *m* boyacılık
gonîker *nd/nt* **1.** boyacı (imal eden) **2.** boyacı (boya yapan)
gonîkerî *m* boyacılık
gonîkirin *m* boyalama, boyama
gonî kirin *l/gh* boyalamak, boyamak
gonîkirî *rd* boyalı (boya sürülmüş, boyalanmış olan)
gonokok *m* gonokok
gonxwarin *m* çiftleşme, karınma
gon xwarin *l/gh* çiftleşmek, karınmak (dişi hayvanın döllenmek için erkekle bir araya gelmek)
gonxwarî *rd* karınmış (hayvan çiftleşmiş)
gopal *n* **1.** baston **2.** tokmak * **gopalê defê** davul tokmağı **3.** eğiç
gopik *n* doruk, zirve
gopîd *m* kitap
gopîlk *n* doruk
gopîtk *m* **1.** doruk, zirve * **gopîtka çiyê** dağ zirvesi **2.** *ast* gün öte
gor, gorî (I) *d* **1.** göre (bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince) * **li gorî modeya rojê** günün modasına göre **2.** göre (bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulursa) * **li gor ku tê gotin** söylendiğine göre **3.** -e göre, sorulursa * **li gor min her du jî yek in** bana göre ikisi de bir **(li)** ~ **(....)** bir şeye göre * **ev xanî tam li gorî me ye** bu ev tam bize göre
gor (II) *m* mezar, gömüt **~a bihevrayî** toplu mezar **~a bikomel** toplu mezar **~a (yekî) fi-**

reh be toprağı bol olsun ~**a hev kolan** (**an jî vedan**) (birbirinin) kuyusunu kazmak ~**a** (**yekî**) **kolan** (birinin) kuyusunu kazmak, (birinin) çukurunu kazmak ~**a ku ji hevalan re kola** (**ew**) **ketê** 1) kazdığı çukura (veya kuyuya) kendisi düşmek 2) ayağına dolanmak veya dolaşmak (başkasına yapmayı düşündüğü kötülük kendi başına gelmek) ~ **a tomerî** toplu mezar (**yek**) **di** ~**a xwe de e-zab kişandin** kemikleri sızlamak ~**ên tomerî** (an jî **bikomel**) toplu mezarlar
goran (**I**) *m* otlak, çayırlık, mera
goran (**II**) *rd* **1.** reaya, köylü **2.** düşük karakterli kimse
goran (**III**) *m* değişim
gorandin *m* değiştirme
gorandin *l/gh* **1.** değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) **2.** değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) * **mamosteyê gundê me gorandin** köy öğretmenimizi değiştirdiler **3.** değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) **4.** değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) **5.** değiştirmek (başka bur duruma, başka bir görünüme getirmek) * **pere ew gorand** para onu değiştirdi
gorandî *rd* değiştirilmiş
gorangeh *m* vakıf yeri
goranî (**I**) *bnr* gor, gorî (I)
goranî (**II**) *m* türkü ~ **çêkirin** türkü yapmak ~ **gotin** türkü çığırmak, türkü söylemek
goranî (**III**) *m* ocakta sıcak sacın altında pişirilen yuvarlak kümbe
goranîbêj *nd/nt* türkücü
goranîbêjî *m* türkücülük ~ **kirin** türkücülük yapmak
gorankar *rd* değiştirici
gorankarî *m* değişim
gorapik *bj/m* kabakulak
gorbihuşt *nd/nt* **1.** rahmetli, rahmetlik (ölmüş bir kimsenin adı yerine kullanılır) **2.** cennetmekân
gorcîsk *ant/m* böbrek
gorçî *ant/m* böbrek
gord *rd* kör (kesici aletler için)
gorda *m* mezarlık, özelikle Hrıstıyan mezarlığı için kullanılır
gordbûn *m* körelme (keskinliğini yitirme)
gord bûn *l/ngh* körelmek (keskinliğini yitirmek)
gordbûyîn *m* köreliş
gordkirin *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)
gord kirin *l/gh* köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)
gore *m* çorap ~ **filitîn** çorap kaçmak (çorabın bir teli kopup örgüsü uzunlamasına açılmak) ~**ya pozik** ucu nakışlı çorap ~**ya saqdirêj** dizlik ~**ya saqkurt** kısa çorap, soket
gorebend *n* çorap bağı, jartiyer
gorefiroş *nd/nt* çorapçı (satan kimse)
gorefiroşî *m* çorapçılık
goreker *nd/nt* çorapçı
gorekerî *m* çorapçılık
gorepan *m* **1.** alan, meydan, saha **2.** meydan (yarışma veya karşılaşma yeri) ~**a ramyarî** (an jî **siyasetê**) siyaset meydanı ~**a werzîşî** spor alanı
gorewîlk *zo/m* karakulak (Caracal melanotis)
goreya saqkin *nd* şoset
gorg *ant/m* gırtlak
gorgin *rd* etkin
gorginî *m* etkinlik
gorik *m* kısa konçlu çorap
goringan *bot/m* korunga, tirfil, yabanî yonca
goristan *m* mezarlık, gömütlük, kabristan
goristana şehîdan *m* şehitlik
gorî (**I**) *m* nöbet (sıra ile yapılan görev) ~ **girtin** nöbet beklemek (veya tutmak)
gorî (**II**) *m* **1.** kurban **2.** kurban (bir ülkü uğruna feda edilmiş veya kendini feda eden kimse) **3.** *b* kurban (seslenme sözü olarak) **4.** feda ~ **bûn 1)** kurban olmak **2)** feda olmak ~ **kirin 1)** kurban etmek **2)** feda etmek ~**yê cengê** (an jî **şer**) savaş kurbanı
gorî (**III**) *m* tarlada bir solukta ekilen ve bir solukta da biçilen bölüm, sabanla bir solukta sürülebilen alan
gorî (**IV**) *rd* değişmiş olan
gorîçe *n* mezar taşı
gorîgeh *m* sunak
gorîker *rd* kurban edici
gorîkirin *m* **1.** kurban etme **2.** feda etme
gorî kirin *l/gh* **1.** kurban etmek **2.** feda etmek
gorîkirî *rd* **1.** kurban edilmiş **2.** feda edilmiş
gorîl *zo/n* goril (gorilla gorilla)
gorîn *m* değişme, değişim ~**a yarîkerî** oyuncu değişimi
gorîn *l/ngh* **1.** değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) **2.** değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek)
gorker *n* mezarcı
gorkerî *m* mezarcılık
gorkol *n* mezar kazıyıcı
gorkolî *m* mezar kazıyıcılık
gorm *m* görümce
gormiz *bot/m* hardal (Brassicanigra)
gormîtî *m* görümcelik ~ **kirin** görümcelik yapmak (veya etmek)
gorn *m* mezar, gömüt
gornebaş *zo/n* **1.** sırtlan **2.** *nd/nt* mezar hırsızı, nebbaş
gornebaşî *m* mezar hırsızlığı, nebbaşlık
gornebeşk *bnr* gornebaş
gornepîş *zo/n* **1.** sırtlan **2.** *nd/nt* mezar soyguncusu ~**ê nav mezelan** mezar **soyguncusu**
gornepişk *bnr* gornepiş

gornêr *n* mezarcı (mezarlığa bakan kimse)
gornêrî *m* mezarcılık
goro *nd* çorab (çocuk dilinde)
gorpe *rd* iri, iri yarı, iri kıyım, kocaman
gorteçene *m* çene deliği
gortestû *n* ense çukuru
gorvedêr *n* mezar kazıyıcı
gorvedêrî *m* mezar kazıyıcılık
gosan *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja)
gosartme *rd* rezil ~ **kirin** rezil etmek
gosartmetî *m* rezalet, rezillik, skandal ~ **kirin** rezalet çıkarmak
gosirmet *m* dehşet verici olay ~**a giran** büyük felaket, büyük şansızlık
gospe *m* arıza, aksama
gospe kirin *l/gh* arızalanmak
gostîl *bnr* gustîlk
goş (I) *ant/m* kulak
goş (II) *n* gön (tabakalanmış deri)
goşare *m* küpe
goşe *n* **1.** köşe * **goşeyê destmalê** mendilin köşesi * **goşeyê qutiyê** kutunun köşesi **2.** köşe (iki duvarın birleştiği dış taraf) * **li ber goşeyê dîwar rawestiyaye** duvarın köşesinde beklemiş **3.** köşe (iki sokağın kesiştiği yer) * **dukana koftefiroş a li goşe** köşedeki köfteci dükkânı **4.** köşe (bölüm, yer veya yan) * **ji xwe re ketiye goşeyekî bajêr** şehrin bir köşesine yerleşmiş **5.** *mec* köşe, ücra (kuytu, tenha yer) **6.** *sp* köşe, korner **7.** gen (geometride kenar, köşe) **8.** *mat* kenar (bir biçimi sınırlayan çizgilerden her biri) **9.** *geo* açı ~**yê rast** *mat* doğru açı ~**yê rasterû** *mat* düzlem açı ~**yên cîran** *mat* komşu açılar
goşeçik *mat/rd* dik açı
goşedank *nd* köşelik
goşedar *rd* köşeli
goşefireh *mat/rd* geniş açılı
goşegirtin *m* köşeyi kapma
goşe girtin *l/gh* köşeyi kapmak
goşegîr *rd* köşe tutan, bir köşeye çekilen
goşehundir *mat/rd* iç açılı
goşekenar *mat/n* köşegen
goşekirî *rd* köşeli
goşekî *rd* **1.** verev (bir köşeden başka bir köşeye doğru kesilmiş, katlanmış veya konulmuş olan) **2.** çalık (verev kesilmiş kumaş) **3.** *h* köşeleme
goşekî birîn *l/gh* çelmek, çapraz kesmek
goşepîv *m* **1.** açıölçer **2.** *mat* iletki, miukale
goşer *m* sıkmaç
goşerast *mat/rd* dik açılı
goşeteng *mat/rd* dar açılı
goşetîk *mat/rd* dik açı
goşevekirî *mat/rd* geniş açı
goşeyê çik *mat* dik açı
goşeyê derve *mat* dış açı
goşeyê fireh *mat/nd* geniş açı
goşeyê hundir *mat/nd* iç açı
goşeyê nîvtîreyî *mat/nd* radyan
goşeyê rast *mat* **1.** dik açı **2.** doğru açı
goşeyê teng *mat/nd* dar açı
goşeyê tesik *mat/nd* dar açı
goşeyê tîk *mat* dik açı
goşeyî *rd* açısal, açısal hız
goşî *n* salkim
goşîst *nd/rd* goşist
goşîzm *m* goşizm
goşkar *nd/nt* **1.** göncü **2.** ayakkabıcı **3.** göncü, köşker, ayakkabı tamircisi
goşkarî *m* **1.** ayakkabacılık **2.** köşkerlik, ayakkabı tamirciliği
goşt (I) *bot/n* dikenli, yumrusu büyük soyulup yenilen bir bitki
goşt (II) *n* **1.** et (insanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka) * **di vê mihê de goşt nîn e, pir qels e** bu koyunda et yok, çok zayif **2.** et (kasaplık hayvanlarda sağlanan kaslardan oluşmuş besin maddesi) * **bihayê goşt pir zêde ye** etin fiyatı çok yüksek **3.** et (meyvelerde çekirdekle deri arasındaki bölüm) * **di vê zeytûnê de tiştê ku jê re goşt bê gotin nîn** e bu zeytinde et denecek bir şey yok **4.** öz (çıbanların içinde ölmüş dokudan oluşan irinle birlikte çıkan parça) ~ **bêyî hestî nabe** üzümün çöpü armudun sapı var demek ~ **bêhestî tune bûn** armudun sapı var, üzümün (veya kirazın) çöpü var demek ~**ê çir** sert et ~ **dan hesp, giya dan kûçikê** ata et, ite ot vermek, ite ot, ata et vermek ~ **girtin** et tutmak, et bağlamak (şişmanlanmak) ~ **jê kirin man hestî** etinden et koparmak (veya kesmek) ~ **ketin devê birînê** yara et bağlanmak, kapanmak ~ **pê hatin** semirmek ~ **û hestî 1)** et ve kemik **2)** etle tırnak gibi ~ **û neynok ji hev nabin** et tırnaktan ayrılmaz ~**ê binzik** karın tası ~**ê biraştî 1)** ızgara et **2)** sacta kızartılan et ~**ê çemlaqî** kara et (kastan oluşan yağsız et) ~**ê genî bila di dîzika xwediyê xwe de be** kol kırılır yen içinde ~**ê genî di dîzika xweyî de** kol kırılır yen içinde ~**ê kelandî** haşlama et ~**ê kişandî** (an jî **cengekirî**) kıyma et ~**ê kizirandî** ızgara et ~**ê mirovê şêr nayê ber terazûyê** yiğidin eti tartılmaz ~**ê (yekî) nekirin pênc pere** ciğeri beş para etmez ~**ê sêlê** sac kavurması ~**ê sorkirî** kızartılma et) ~**ê (yekî) weka benîşt cûtin** (mec) insan eti yemek (birini çekiştirmek)
goştanekî *rd* **1.** etimsi **2.** etli (meyveler için)
goştarme *rd* rezil
goştarmetî *m* rezillik, rezalet
goştav *m* et suyu
goştberxik *bot/m* kuzu göbeği (Agaricus campestris)
goştbirinc *n* etli pirinç pilavı
goştdank *m* etlik, et konulan yer

goştekelem *m* kapuska
goştekî *rd* etimsi
goştenekî *rd* etli (meyveler için)
goştexur *rd* et obur
goştexwer *rd* et obur
goştê biraştinê *nd* ızgaralık, ızgaralık et
goştê biraştî *nd* közleme, külbastı, cızbız
goştê cengekirî *nd* kıyma et
goştê girmilkan *nd* mehle
goştê henû *nd* çiğ olarak saklana ve kışın yenilen bir tür et
goştê hêrayî *nd* öğütülmüş et
goştê hûrkirinê *nd* kıymalık et
goştê hûrkirî *nd* kıyma et
goştê kişandî *nd* kıyma et
goştê mêweyê *bot/nd* meyve ortası
goştê pizotê *nd* közde derimsi ete sarılan et yemeği
goştê sêlê *nd* sac kavurması
goştê sirtê *nd* pirzola (kasaplık hayvanda omurganın iki yanındaki bölge)
goştê şîşê *nd* şiş kebab
goştê şîşikan şiş kebab
goştfiroş *nd/nt* **1.** kasap **2.** kasap (dükkanı)
goştfiroşî *m* kasaplık
goştgirtin *m* etlenme
goşt girtin *l/gh* etlenmek
goştik *n* et, etcik
goştilî *sp/m* güreş
goştî *m* tuzlanıp kış için saklanan et
goştîn (I) *rd* etten yapılma, etten
goştîn (II) *m* çürütme (eti bayatlayıp gevrek duruma getirme) ~ **çêkirin** çürütmek
goştkar *nd/nt* etçi, kasap
goştkarî *m* etçilik, kasaplık
goştnexur *nd/nt* et yemez, vejetaryen
goştnexurî *m* et yemezlik, vejetaryenlik
goştnexwer *nd/nt* et yemez, vejetaryen
goştnexwerî *m* et yemezlik, vejetaryenlik
goşto *n* **1.** et (çocuk dilinde) **2.** *rd/argo* şişman, şişko
goştpare *biy/m* cenin, dölüt
goştpere *biy/m* cenin, dölüt
goştxur *rd* etçil, et obur
goştxwer *rd* etçil, et obur
Got *nd* Gotlar
got *m* lâf, söz ~ **çing** (an jî **zing**) **û ket** tıngadak ~ **çip û derketin** zıp diye çıkmak ~ **çirk û derî** çat kapı * **got çirk û derî vebû** çat kapı açıldı ~ **dim** cumburlop ~ **gir û çûn** vurup gitmek ~ **hêr û ...** *h* zıppadak * **got hêr û kete hundir** zıppadak içeri giriverdi ~ **û negot** dündündür bugün bugündür ~ **zing û ket** tıngadak ~ **zing û sekinîn** zınk diye durmak **~a (yekî) di devê (wî) de man** lâfı ağzında kalmak
gotar *m* **1.** söylev, hitabe, nutuk **2.** makale **3.** konuşma (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşma) **4.** konuşma, konferans (herhangi bir konuda bilgilendirme amacıyla yapılan konuşma) **5.** *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü) * **min nivîsên wî yên gotarî bi kêf û eşq xwendin** onun deneme yazılarını zevkle okudum **6.** *nd/nt* konuşmacı, hatip ~ **dan 1)** konuşma yapmak **2)** konferans vermek **~a vekirinê** açış konuşması
gotarbêj *nd/nt* **1.** konuşmacı, hatip (bir topluluk karşısında etkili, açık ve düzgün konuşarak bir düşünceyi anlatmada, bir duyguyu aşılamada etkili kimse) **2.** spiker
gotarbêjî *m* **1.** konuşmacılık, hatiplik **2.** spikerlik
gotarder *nd/nt* **1.** konuşmacı, hatip (bir topluluk karşısında etkili, açık ve düzgün konuşarak bir düşünceyi anlatmada, bir duyguyu aşılamada etkili kimse) **2.** konferansçı
gotarderî *m* **1.** konuşmacılık, hatiplik **2.** konferansçılık
gotardêr *bnr* gotarder
gotardêrî *bnr* goterderî
gotarnivîs *nd/nt* **1.** makale yazarı, fıkra yazarı **2.** deneme yazarı
gotebêj *m* görüşme, müzakere ~ **kirin** görüşme yapmak, müzakere yapmak
gotegot *m* **1.** söylenti, rivayet * **di nav gel de gotegotek heye** ortalıkta bir söylenti dolaşıyor **2.** dedikodu **~a belavbûyî** şayia
gotegotk *m* söylenti
gotgotk *bnr* gotegotk
gotin *m* **1.** söz (kavil, lâkırdı, lâf) * **gotin û rabûn û rûniştina wî li hev bûn** söz ve hareketleri derli toplu idi **2.** söz (kelime, sözcük) * **gotin heye ku kar diqedîne** söz var iş bitirir **3.** söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * **gotin û tîpên romanê yên di wê ne** romanın sözleri, tipleri onun **4.** söz (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) * **zilamekî xwediyê gotina xwe bû** sözünün eri bir adamdı **5.** söz (güfte) * **gotinên stranê pir watedar in** şarkının sözleri çok anlamlı **6.** söyleme **7.** söyleme (türkü, şarkı söyleme) **8.** diyecek, itiraz (söylenecek söz, karşı söyleme) * **gotineke we ya dî heye?** başka diyeceğiniz var mı? * **ji vê re gotina min tune** buna itirazım yok **9.** anlatma **10.** deyiş, tabir * **di zaravayê dîplomatîk de gotineke wiha nîn e** diplomatik lehçede böyle bir tabir yoktur **11.** dokunaklı söz, iğneli söz **12.** ifade * **li gor gotina wê ew tişt bi ev çendî jî nemaye** onun ifadesine göre bu iş bu kadarıyla kalmamış **13.** söylenti **14.** küfür * **gotin jê re got** ona küfür söyledi
gotin *l/gh* **1.** söylemek, demek * **min tiştek negot** ben bir şey demedim **2.** söylemek (bir

düşünceyi ileri sürmek, ortaya atmak) * **hûn nikarin tiştekî wiha ji bo min bibêjin** benim için böyle bir şey söyleyemezsiniz **3.** söylemek, çığırmak, çekmek (türkü, şarkı vb. okumak) * **lawikek got** bir uzunhava çekti **4.** söylemek (haber vermek) * **kesên dîtine ku ez çawan li vir dijîm çûne ji bavê min re gotine** benim burada nasıl yaşadığımı görenler gidip babama söylerler **5.** söylemek (tahmin etmek) * **min gotibû ku ne yek du heb in** bir değil iki tane olduğunu söylemiştim **6.** söylemek (bildirmek, hatırlatmak, demek istemek) * **ev kilam çi dibêjin?** bu türküler ne söyler? **7.** demek (ad vermek) * **Alewî ji pîr re dede jî dibêjin** Aleviler pire dede de derler **8.** demek (ses çıkarmak) * **got tep û ket** küt dedi düştü **9.** demek (herhangi bir yargıya varmak) * **ji vî tiştî re wê her kes çi bibêje?** bu işe herkes ne der? **10.** demek (zıt anlamlı kelimeler kullanıldığında ve olumsuz olarak; şartlar ne olursa olsun) * **negot berf û baran, kete rê** yağmur, kar demedi yola çıktı **11.** hesaba katmak * **dê û bavê min dixwazin min bizewicînin, lê nabêjin ka fikra wî çi ye** beni evlendiriyorlar, ama fikrimi hesaba katmıyorlar **12.** açmak (avunmak veya danışmak için söylemek) * **ez hatim ku derdê xwe ji we re bibêjim** derdimi size açmaya geldim **13.** anlatmak (söz etmek, nakletmek) **14.** açılmak (sırrını, üzüntüsünü, sorunlarını birine söylemek) * **jinika reben derdê xwe ji kesî re nabêje** kadıncağız hiç kimseye açılmıyor **15.** lütfetmek, söylemek * **hûn dikarin navê xwe bibêjin?** adınızı lütfeder misiniz? ~ **anîn rûyê (yekî)** (birine) söz getirmek ~ **anîn rûyê xwe** söz (veya lâf) işitmek, kendine lâf getirmek ~ **anîn ser (tiştekî)** söz düşürmek ~ **anîn ser esil meseleyê** sözü bağlamak ~ **anîn xwe** kendine lâf getirmek, lâf yemek, fırça yemek ~ **avêtin (yekê)** sarkıntılık etmek (veya yapmak), lâf atmak ~ **avêtin ber (yekê)** (bir kadına) lâf atmak, harf atmak ~ **avêtin ber (yekî) 1)** atışmak, ima yoluyla birine lâf vurmak * **qet gotinan navêje ber min ez bi te re li hev nayêm** hiç atışma ben seninle barışmam **2)** ima etmek ~ **avêtin berê** gır atmak ~ **belav bûn** söz çıkmak ~ **beqê tufî li te be; beqê got rûyê min ji ava çem şil nebû, îcar ji tûka te şil bibe** yüzüne tükürseler yağmur yağıyor sanır ~ **bes** pes demek ~ **bi ~** kelimesi kelimesine ~ **bi bihîstinê xweş e** yüz yüze konuşmak iyidir ~ **bi dû (yekî) xistin** (birinin ardında) lâf çıkarmak ~ **bi serê (yekî) de neçûn** aklından zoru olmak, sert kafalı olmak ~ **bi teql gotin** yerine, uygun söz söylemek ~ **bih** gık demek * **negotin viq (bih an jî televiz)** gık dememek ~ **bihîstin** söz (veya laf) işitmek ~ **birin û anîn** (sözü) döndürüp dolaştırmak ~ **çip (an jî şirp)** (ansızın, beklenmedik bir anda) * **gotin çip û hatin** şıp diye geliverdiler ~ **çirp** pırlamak (insanlar için) ~ **çîz** pes etmek ~ **danexwarin** söz kaldırmamak ~ **daqurtandin** yutmak, dilinin ucuna gelip söylememek ~ **daxistin** yutmak (söylemek istediği bir sözü kendini tutarak söylememek) ~ **derxistin** lâf çıkarmak ~ **devê çima stûyê te xwar e got çi yê min li kar e** deveye sormuşlar boynun niye eğri, deve - nerem düz ki demiş ~ **di ber de avêtin** söz atmak, lâf atmak ~ **di ber (yekî) de man** boğazında düğümlenmek ~ **di ber re avêtin** tariz etmek, sataşmak, imalı bir şekilde lâf dokundurmak ~ **di cihê xwe de girîng e** söz yerinde ağırdır ~ **di dev de** hazırcevap ~ **di dev de bûn** hazırcevap olmak ~ **di dev de girtin** ağız tıkamak, lâfı (veya lâfını) ağzına tıkamak, lâkırdıyı ağzına tıkamak ~ **di dev de hiştin** sözü ağzına tıkamak ~ **di dev de man** sözü ağzında kalmak, lâf ağzında kalmak ~ **di dev re girtin** sözü ağzına tıkamak ~ **di devê me de** der demez (hemen, o sırada) ~ **di devê (yekî) de birîn** (lâfı) ağzından kapmak ~ **di devê (yekî) de girtin** ağız tıkamak ~ **di devê (yekî) de nesekinîn** sır saklamayı becermemek ~ **di devê (yekî) re girtin** sözü ağzına tıkamak ~ **di devê xwe de birin û anîn** sözü (veya lafı) ağzında gevelemek ~ **di devê xwe de mizmizandin** sözü (veya lafı) ağzında gevelemek ~ **di mêjiyê (yekî) de cemidîn** dolduruşa gelmek ~ **di nav me de bimîne** söz (veya laf) aramızda ~ **di paşil de** hazırcevap, önceden hazırlıklı ~ **di qafê (yekî) de neçûn 1)** kafasına söz girmemek (çop aptal veya inatçı olmak) **2)** kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ **di serê (yekî) de çûn** anlayışlı olmak, çabuk ikna olmak ~ **di serê (wî) de naçe** lâf anlamaz ~ **di serê (yekî) de neçûn 1)** kafasına söz girmemek (çop aptal veya inatçı olmak) **2)** kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ **di serê (yekî) de rûniştin** kafasına söz geçmek, çabuk ikna olmak ~ **di xwe de derbas nekirin** lâf kaldırmamak ~ **di xwe de nebihartin** lâf kaldırmamak, söz kaldırmamak ~ **di xwe de nebihartin** söz kaldırmamak ~ **di xwe de şikandin** sözde kalmak **(bi eletexmînî)** ~ atmak (kestirmeden söylemek) * **di pêşbirka pêzaniyê de hema bi eletexmînî digot** bilgi yarışmasında attıyordu ~ **dinya min çêkiriye** yeri göğü ben yarattım demek ~ **erebo çima qûna te xwar e, got çi bikim malê min ev e** deveye sormuşlar neren eğri demiş nerem doğru ki? ~ **gerandin** lâf taşımak ~ **gihandin (yekî)** (birine) lâf yetiştirmek ~ **gotinê anîn** lâf lâfı açmak, söz sözü açmak

~ **gotinê tîne** lâf lâfı açar ~ **gur** hürya etmek * **gotin gur û ketin hundir** hürya edip içeriye girdiler ~ **gurm** gürlemek (aniden ölmek) * **diya wê piştî ku ket nav cihan bi çend rojan gote gurm û çû** anası doğum yaptıktan bir kaç gün sonra gürledi ~ **hatin qirika (yekî) û sekinîn** boğazında düğümlenmek ~ **hatin rûyê (yekî)** (birine) söz gelmek, söz (veya lâf) işitmek, lâf yemek, payını almak (azarlanmak), azar işitmek * **ez naxwazim ji sedema te gotin bên rûyê min** senin yüzünden azar işitmek istemiyorum ~ **hatin serê** sırası gelmek ~ **hatin ser gotinê** lâf lâfı açmak ~ **hilq û avêtin** kusmak ~ **himha** (an jî **hing) lê xistin** var gücüyle vurmak ~ **jê çûn** söz olmak ~ **jê re nîn e!** (an jî **tune!**) söz yok! ~ **jê re tune bûn 1)** lâf yok **2)** su götürür yeri olmamak ~ **ji berê hilanîn** sözü ağzına tıkamak ~ **ji dev derxistin** ağzından lâf almak (veya çekmek) ~ **ji dev girtin** sözü ağzında bırakmak (veya sözü ağzından almak) ~ **ji devê (yekî) derketin 1)** baklayı ağzından çıkarmak (açık söylemekten kaçındığı bir sorunu sonunda söylemek) * **dev ji vê axaftina xwe berde, wê gotinê ji devê xwe derxe** bırak öyle konuşmayı çıkar ağzından baklayı **2)** ok yaydan (veya yayından) çıkmak ~ **ji devê mêran dertê** öz bir Allah bir ~ **ji (yekî) girtin** ağzından lâf almak (veya çekmek) ~ **ji (yekî) kişandin 1)** ağzından lâf almak (veya çekmek) **2)** ağız aramak (veya yoklamak), ağzını aramak (veya yoklamak) ~ **ji nav diranekî derdikeve dikeve nava sî û sê sinceqan** bir ağızdan çıkan bin dile yayılır ~ **ketin nav dest û piyan** söz ayağa düşmek ~ **kirin söz sarfetmek, laf etmek * tu çima van gotinan dikî?** bu sözleri niye sarediyorsun? ~ **kirin destê (yekî)** (birine) gereken cevabını vermek ~ **kirin xwarê** yutmak (söylemek istediği bir sözü kendini tutarak söylememek) ~ **kişandin 1)** lâf almak **2)** lâf taşımak ~ **lê giran hatin** söz ağır kaçmak, gücendirici olmak * **ev gotin hinek lê giran hat** bu söz biraz ağır kaçtı ~ **li bin çeng xistin** lâfı dokundurmak ~ **li bin çengê (yekî) xistin** (birine) lâf dokundurmak, (birini) iğnelemek, taş atmak ~ **li bin çengên** (an jî **parsûyên) hev xistin** birbirine lâf dokundurmak ~ **li hev gerandin** lâf taşıyıp dedikodu yapmak ~ **li hev nenihartin** sözleri birbiriyle çelişmek, sözleri birbirini tutmamak * **gotinên te li hev nanihêrin** sözlerin birbirleriyle çelişiyor ~ **li hev qelabtin** lâkırdıyı ezip büzmek ~ **li (yekî) neman** (birine) söz (veya laf) düşmemek ~ **li rû bûn** sözünü esirgememek (veya sakınmamak) ~ **li ser çavê (yekî) xistin** cevabı dikmek (veya dayamak, yapıştırmak), lâfı yüzüne vurmak ~ **li ser (yekî) derketin** (biri hakkında) lâf çıkmak ~ **li ser zimên bûn** lâf ağzında olmak * **gotin li ser zimên bû kete hundir** lâf ağzımızdaydı içeri girdi ~ **li telê (yekî) ketin** söz ağır kaçmak, gücendirici olmak ~ **nayê serê** su (veya söz) götürmez ~ **ling bavê min ling** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ **lingo ez bi qurbana te bim** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ **lingo heyrano û baz dan** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ **meleko pê û bask** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ **nayê serê** lâf yok (bir şeye) ~ **ne bêmane ne, mane jê derîne** ne söylenmek istediğini anlamaya çalış ~ **ne heqê (yekî) bûn** (birine) söz (veya laf) düşmemek * **der barê vê yekê gotin heqê me ye** bu konuda söz bize düşmüyor ~ **ne ji dil be naçe dil** içten söylenmeyen söz inandırıcı olmaz ~ **ne xerab e, pir şîret ezab** nasihatın çoğu bezdirir ~ **neavêtin pişt guhê xwe** lâfı yabana atınamak ~ **nehatin ser (yekî)** (birine) söz (veya laf) düşmemek ~ **nehatin serê** su götürür yeri olmamak ~ **neketin qafê (yekî) 1)** kafasına söz girmemek (çop aptal veya inatçı olmak) **2)** kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ **neketin serê (yekî) 1)** kafasına söz girmemek (çop aptal veya inatçı olmak) **2)** kafasına söz girmemek (önemsememek) ~ **Nûh ne gotin nebî** Nuh deyip peygamber dememek ~ **ox** oh demek ~ **oxweş** oh demek ~ **pekandin** işkembeden atmak (veya işkembe söylemek) ~ **pê kirin** lâf vurmak (veya dokundurmak) ~ **pê re çûn gorê** (an jî **tirbê)** ser veririp sır vermemek, ketum olmak ~ **pê ve danîn** cevabı dikmek (veya dayamak, yapıştırmak) ~ **pêk neanîn** lâfta kalmak ~ **pijandin hîna rijandin** (an jî **rêtin)** sözü tartmak ~ **pişo gûyê te derman e, firiya çû esmanan** kediye pisliğin derde devadır demişler, havasından geçilmemiş ~ **pişo gûyê te derman e, got deremê wî bi zêran e** kediye pisliğin derde devadır demişler, dirhemi altına bedeldir demiş ~ **pişo tu baş î çû di çaviya kaniyê de rî** kediye nekadar iyisin demişler, gitmiş gözenin içine etmiş ~ **qelaptin** sözü çevirmek ~ **qey** gibisine gelmek * **ez dibêjim qey** öyle gibime geliyor ~ **qeynî** zannetmek, sanmak ~ **qirç** çıt etmek ~ **sero tu bi qurbana lingan bî** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ **şirp û baz dan** ok gibi (yerinde) fırlamak ~ **şikandin** sözünü kırmak ~ **şir û mîz kirin** işemek **(yek)** ~ **xwarin** payını almak (azarlanmak) ~**a beredayî** boş söz, lafı güzaf, boş lâf, kuru söz ~**a bi qerîne 1)** iğneli söz **2)** dolaylı söz ~**a (yekî) birîn** sözünü (veya lâfını) kesmek ~**a (yekî) bihurîn 1)** sözü geçmek **2)** hükmü geçmek (veya yürütmek), (birinin) borusu

ötmek ~a (yekî) cih girtin taşı gediğine koymak ~a (yekî) dan rûyê (wî) kusurunu yüzüne vurmak ~a dawî ev e *b* vesselâm ~a (yekî) derbas bûn 1) sözü geçmek 2) hükmü geçmek (veya yürütmek), (birinin) borusu ötmek ~a (yekî) derketin dediği çıkmak (ji) ~a (yekî) derneketin sözünden çıkmamak ~a (yekî) di dev de girtin lâfı (veya lâfını) ağzına tıkamak, lâkırdıyı ağzına tıkamak ~a (yekî) di devê (yekî) de man lâfı (veya lâkırdısı) ağzında kalmak, sözü ağzında kalmak ~a (yekî) di paşila (wî) de bûn lâf (veya söz) altında kalmamak ~a (yekî) di paşilê de bûn hazırcevap olmak ~a (yekî) dilê (yekî) girtin lâfı dokunmak ~a êvaran dikeve qula dîwaran akşamleyin söylenen söz yerini bulmaz ~a giran ağır söz (kişinin onuruna dokunan) ~a (yekî) (yek) girtin sözü birine dokunmak ~a (yekî) ~ e dediği dedik ~a (yekî) ~a (wî) ya din negirtin tutarsız olmak, bir dediği diğerini tutmamak ~a (yekî) hilnanîn û dananîn (birinin) bir dediğini iki etmemek (bi) ~a (yekî) kirin söz dinlemek (veya tutmak) ~a (yekî) kirin destê (wî) terslemek (birini bozmak) ~a ku eyb tê de tune söylemesi ayıp ~a ku nayê xwarin köpek yese kudurur ~a (yekî) li balê bihurîn 1) (birinin) yanında değeri olmak, sözü para etmek 2) (birine) söz geçirmek ~a (yekî) li erdê nehiştin (birinin) bir sözünü iki etmemek ~a (yekî) li ser çavê (yekî) xistin lâfını yüzüne vurmak ~a me li vir bimîne lâf aramızda ~a min ji haziran dûr sözüm yabana (veya sözüm meclisten dışarı) ~a (yekî) ne hilanîn û ne jî danîn yüze duramamak (birinin hatırından çıkamamak, hatırını kıramamak) ~a ne ji dil be naçe dil içten söylenmeyen söz yerine ulaşmaz ~a (yekî) nebûn du ~ bir dediği iki olmamak ~a negotin 1) ağza alınmayan söz, ağır söz, kaba küfür 2) olmayacak * gotinên negotin gotin olmayacak sözler söyledi ~a negotin jê re gotin ağza alınmayacak sözü söylemek ~a (yekî) nekirin du gotin (birinin) bir sözünü iki etmemek ~a nelihev kırık dökük * ji çend hevokên nelihev pê ve tiştên ku dizanî tune bûn bildikleri kırık dökük bir kaç cümleden öteye geçmezdi ~a nerm li ya hişk siwar e tatlı dil sert lâfı yumuşatır ~a nexweş acı söz, katı söz ~a nîvco mirov ji keran re dibêje eksiz sözü insan eşeklere söyler ~a paş û pêş li hev qelaptin en son söylemesi gerekeni söylemek ~a (yekî) pere dike 1) sözü geçer 2) (birinin) borusu ötüyor ~a (yekî) pere kirin 1) sözü geçmek 2) (birinin) borusu ötmek ~a (yekî) pê tehl hatin sözleri (birine) ağır gelmek ~a pêşiyan ata sözü ~a pîs pis lâkırdı, küfür ~a (yekî) qebûl kirin (birinin) sözünü tutmak ~a (yekî) qut kirin sözünü (veya lâfını) kesmek ~a rast tehl e dost sözü acıdır ~a (wan) rastî hev nehatin sözleri birbirini tutmamak ~a sade özlü söz ~a sar acı söz ~a te ye haklısın! ~a tehl acı söz, ağır söz ~a tehl gotin acı söylemek * dost gotina tehl dibêjê dost acı söyler ~a tewş (an jî beredayî) lafı güzaf, boş lâf ~a tewşik deli saçması ~a (yekî) tê de man sözde kalmak ~a têrwate özlü söz ~a vala boş söz, kuru söz, saçına sapan söz ~a (an jî xebera) vala dikeve qula dîwaran boş lâf yerini bulmaz ~a we bi şekir be lâfını (veya lâfınızı) balla kestim ~a xapandinê oyalayıcı, aldatıcı söz ~a xerab a xweyan e kötü söz sahibinindir ~a xerab ji xwediyan (an jî xweyiyan) re ye kötü söz sahibinindir, kem söz kem akçe sahibinindir ~a xwar eğri söz ~a xwe birîn sözü kesmek ~a xwe daqurtandin kendini tutmak * hate ser zimanê min ku ez bibêjim mêrik miriye, lê min gotina xwe daqurtand adamın öldüğünü demek, dilimin ucuna geldi, ama kendimi tuttum ~a xwe bipêje hîna birêje boğaz dokuz boğumdur, sözü tart ondan sonra söyle ~a xwe bipêje pey re bibêje boğaz dokuz boğumdur, sözü tart ondan sonra söyle ~a xwe birîn susmak, konuşmasını kesmek ~a xwe dipêje hê dirêje kelimeleri tartarak konuşuyor ~a xwe dirêj kirin lâfını uzatmak, lâfı uzatmak ~a xwe guhartin lâfı değiştirmek ~a xwe kirin ağız birliği etmek ~a xwe kirin yek söz birliği etmek ~a xwe neqedandin sözü ağzında kalmak (li) ~a xwe poşman bûn sözünü geri almak (üstüne aldığı işten vazgeçmek) ~a xwe qelaptin (bir şey için) ağız değiştirmek ~a xwe texsîr nekirin gotin sözünü esirgememek (veya sakınmamak) ~a xwe tê de bihartin (birine) sözünü geçirmek (yek) bi ~a xwe zanîn (bir kimse) lâfını bilmek ~a xweş güzel söz, tatlı dil, gönül alıcı söz ~a xweş bihara dilan e güzel söz insanı yumuşatır, tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~a xweş ji qulê dikişîne marê reş tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~a (yekî) yek girtin (birinin) lâfı dokunmak ~a (yekî) yek negirtin tutarsız olmak (bi) ~an çûn (yekî) söz atmak (birine sözle sarkıntılık etmek) (bi) ~an çûn hev söz yarışı yapmak ~ek li ~ekê nenihêrtin bir dediği bir dediğini tutmamak ~eke bi cih gotin üstüne basmak ~eke bi cih kirin bir söyledi pir söyledi ~eke bi keys gotin üstüne basmak ~eke (yekî) li ~eke (yekî) nenihêrtin bir dediği bir dediğini tutmamak ~eke tehl bi barek hingiv re nayê xwarin bir acı sözü bin tatlı söz paklamaz ~ên beredayî boş sözler, lâfıgüzaf ~ên beredayî kirin boş lâf etmek ~ên bêbinî asılsız söz, yakıştırmaca,

yalan ~**ên bi cih kirin** taşı gediğine koymak ~**ên bi teqil kirin** sözü tartmak ~**ên (yekî) bi zêran bûn** (söz, lâkırdı) ağzından dirhemle çıkmak ~**ên dijminan** düşman ağzı ~**ên eletewş** boş sözler (veya lâf) ~**ên eletewş kirin** boş lâf etmek ~**ên fişarde** saçma sapan lâflar ~**ên fişarde kirin** saçma sapan konuşmak ~**ên (yekî) hev negirtin** çelişkiye düşmek, bir dediğini bir dediğini tutmamak ~**ên kes nebihîstî** yakası açılmadık sözler ~**ên klîşe** beylik lâf, beylik söz ~**ên kopiyayî avêtin der** saçma sapan sözler sarfetmek ~**ên (wî) meriv** (an jî **mirov) digirin** dili kılıçtan keskin (krıcı ve ağır konuşan) ~**ên mezin** iri lâf ~**ên ne baş gotin** *mec* lâf sokuşturmak ~**ên ne xweş ji (yekî) re gotin** (birine) arı gibi sokmak ~**ên neyaran** düşman ağzı ~**ên pêş û paş** ileri geri söz ~**ên pîs** pis lâkırdı (veya söz) ~**ên sar** şok edici sözler ~**ên (wan) tevan yek bûn** aynı telden çalmak * **ez dêhna xwe didimê ku gotinên we tevan yek in** bakıyorum da aynı telden çalıyorsunuz ~ **ên tewş kirin** saçma sözler söylemek, yabana söylemek ~**ên vala û ne ji dil** içten olmayan, boş sözler ~**ên vala û ne ji dil kirin** edebiyat yapmak ~**ên vala û tewş** saçma sapan sözler, lâfıgüzaf ~**ên xweş** güzel sözler ~**ên xweş ji devê (yekî) derketin** ağzından bal akmak, (ağızdan) inci saçmak * **bibêje bimire dimire bibêje bijî dijî** (birinin) öl dediği yerde ölmek, kal dediği yerde kalmak * **bibêje rast raze rast** eğri oturup doğru konuşmak lazım * **dibêje jixwe dinyayê min çêkiriye** küçük dağları ben yarattım demek * **dibêjî qey dev pê ve tune** ağzı teneke kaplı (çok sıcak veya acı şeyleri içebilen veya yiyebilen kimseler için söylenir) * **dibêjî qey te sêv di nav de kiriye du cî (cih)** yarım elmanın yarısı o, yarısı bu * **dibêje qey tu pêlî hêkan dikî (tu wisa giran î)** Ermeni gelini gibi kırıtmak * **(yek) dibêje reş e (yek) dibêje spî ye** (birinin) ak dediğine kara demek * **dibêje wê de!** sen de kim oluyorsun?! * **dibêje wê de here!** sen de kim oluyorsun?! * **dibêjim qey** anlaşılan * **dibêjin çi ji çiya mezintir e, dibêjin xeyb** başkalarını çekiştirmek çok günah * **ew qas jê re hatin negotin ê** paraya para dememek (elde edilen paraya az bulmak) * **got kûr û girîn** hıçkıra hıçkıra ağladı * . .. **got qey** diyerek, sanarak * **got û hey got** diye diye * **got û negot** söylediklerinden caymak * **negotin ay** bana mısın dememek * **mebêje ku (...)** deyip de geçmemek ***mebêjin zarok in!*** çocuk deyip de geçmeyin! * **negotin (tu) heyî an jî tune yî** (kendi kendine) gelin güvey olmak * **negotin him û negotin gum** çıt çıkarmamak * **negotin kew, gotin nikul sor** e leb demeden leblebiyi anlamak * **negotin kirt jî** gıkı bile çıkmamak * **negotin telefiz** ağzından çıt çıkmamak, çıt çıkarmamak, kalıp kesilmek (olduğu gibi kalmak) * **negotin viq (bih** an jî **televiz)** gık dememek * **negotin yek û dudo** bir iki demeden (veya bir iki derken)

gotina beredayî *nd* saçma söz, herze
gotina bicih *rd* oturaklı söz
gotina bikeys *rd* oturaklı söz
gotina xweş *nd* **1.** güzel söz **2.** öz deyiş
gotinbêj *nd/nt* **1.** söyleyen, söyleyici **2.** sözcü **3.** konuşmacı, hatip **4.** lâfçı
gotinbêjî *m* **1.** söyleyicilik **2.** sözcülük **3.** konuşmacılık, hitabet **4.** lâfçılık
gotinçors *rd* sözünü bilmez
gotinçorsî *m* sözünü bilmezlik
gotindaner *nd/nt* söz yazarı, güfteci
gotindanerî *m* söz yazarlığı, güftecilik
gotindar *nd/nt* söyleyen, söyleyici
gotinên mezinan *nd* ata sözleri
gotinên pêşiyan *nd* ata sözleri
gotingerandî *nd/nt* dedikoducu
gotingerandîtî *m* dedikoduculuk
gotingerîn *nd/nt* lâfçı, lâkırdıcı, lâf taşıyıcısı
gotingerînî *m* lâf taşıyıcılığı
gotingir *rd* kendinden büyük lâflar eden
gotingirî *m* kendinden büyük lâflar etme
gotin gotin *l/gh* lâflamak
gotinî *rd* sözel, verbal
gotinî kirin *l/gh* söz söylemek, lâf etmek
gotin kirp *h* hartadak, hartadan, hartladak
gotinkî *rd* **1.** sözel, sözsel **2.** *h* sözlü, şifahî
gotinlirû *rd* açık sözlü, açık yürekli, tok sözlü, kör kadı (doğru bildiğini herkesin yüzüne söyleyen, sözünü budaktan sakınmayan
gotinlirûtî *m* açık sözlülük, açık yüreklilik, tok sözlülük, kör kadılık
gotinnexweş *rd* pek yüzlü
gotinnexweşî *m* pek yüzlülük
gotinnivîs *nd/nt* söz yazarı, güfteci
gotinnivîsî *m* söz yazarlığı, güftecilik
gotin qey *g* halbuki
gotin xirp *h* hartadak, hartadan, hartladak
gotin xirt *h* hartadak, hartadan, hartladak
gotinxweş *rd* güzel sözlü (zarif, hoşa giden bir biçimde konuşan)
gotî *rd* söylenmiş olan, söylemiş olan
gotîk *rd* gotik
gotox *nd/nt* söyleyici, söyleyen
gotoxî *m* söyleyicilik
gotûbêj *m* **1.** söyleşme **2.** görüşme, müzakere **3.** pazarlık (bazı kolaylıklar elde etmek veya daha iyi bir çözüme varmak amacıyla yapılan görüşme) **4.** diyalog (karşılıklı konuşma) **5.** diyalog (oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması) ~ **kirin 1)** görüşme yapmak, müzakere etmek **2)** pazarlık etmek
gotûbêjî *m* mükâleme, karşılıklı konuşma

gotûbêjkar *nd/nt* görüşmeci, müzakereci
gotûbêjkarî *m* görüşmecilik, müzakerecilik
gotûbêjker *nd/nt* görüşmeci, müzakereci
gotûbêjkerî *m* görüşmecilik, müzakerecilik
gotûbêjkirin *m* **1.** söyleşme **2.** görüşme, müzakere etme (veya yapma)
gotûbêj kirin *l/gh* **1.** söyleşmek **2.** görüşmek, müzakere etmek (veya yapmak)
gotûbêjkirî *rd* müzakere edilmiş olan
gov (I) *m* **1.** ağıl, davar ağılı **2.** kom
gov (II) *m* kurumuş mazı yaprağı kümesi
gova *bnr* govan
goval *bnr* xilmaş
govan *nd/nt* şahit, tanık ~ **nîşan dan** tanık göstermek, tanıklamak ~**ê sexte** yalancı şahit
govandin *m* ağıllanma (sürü, toplanıp bir arada ourma)
govandin *l/gh* ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada ourmak)
govangeh *m* mahkemede şahit yeri
govanî *m* şahitlik, tanıklık ~ **dan** şahitlik etmek, tanıklık etmek ~ **kirin** şahadet etmek, tanıklık etmek, şahitlik etmek (veya yapmak) ~ **lê kirin** (birine) tanıklık etmek
govahî *bnr* govanî
govbûn *m* ağıllanma (sürü, toplanıp bir arada ourma)
gov bûn *l/ngh* ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada ourmak)
govde *m* gövde
gove *bnr* gova
govek (I) *m* **1.** göbek **2.** nesil, kuşak * **heftê govek bavê te** yedi göbek sülalen
govek (II) *m* kısım
govek (III) *m* fiyonk
govek (IV) *m* gamze
govend *m* **1.** halay **2.** oyun (müzik eşliğinde yapılan hareketlerin tümü) * **ovenda delîlo** delilo oyunu **3.** *mec* kavga, şamata, gürültü ~ **gerandin** halay çekmek (veya tepmek) ~ **gerîn** halay dönmek ~ **girê dan** halay tutmak ~ **girtin** halay tutmak (veya çekmek) ~ **kirin** halay çekmek ~ **kişandin** halay çekmek ~ **li dar(an) ketin** halay dönmek, halaya durmak ~ **li dar(an) xistin** halaya durmak ~**a (yekî) hatin** oynayası gelmek ~**a mezin li ser çêbûn** kavgaya, şamataya neden olmak ~**ên xelekî** halka oyunları (halka biçiminde halk dansları)
govendar *bnr* govendgêr
govendger *bnr* govendgêr
govendgêr *nd/nt* halk dansçısı (güzel halk dansları oynuyan)
govendgêrî *m* halk dansçılığı
govendkêş *nd/nt* **1.** halay başı **2.** halay çeken
govendkêşî *m* **1.** halay başlığı **2.** halay çekme
govendnas *nd/nt* halk dansları uzmanı
govendnasî *m* halk dansları **uzmanlığı**
govendxane *m* düğün salonu
govik *m* sığınak
gowend *bnr* govend
goxan *bnr* goxend
goxend *m* **1.** yılbaşı * **di goxendê de xwe kiribû dilqê kalo** yılbaşında yaşlı dede kılığına girmişti **2.** noel **3.** yılbaşı oyunu
goxik *m* değirmenci böreği
goya *h* güya, sözde, sözüm ona
goyende *nd/nt* söyleyen, söyleyici, konuşmacı
goyendetî *m* söyleyicilik, konuşmacılık
goyîn (I) *zo/m* üveyik (Streptopelia turtur)
goyîn (II) *m* nöbet (sıra ile yapılan görev) ~ **gerandin** devriyeye çıkmak ~ **girtin** nöbet beklemek (veya tutmak)
goyînger *nd/nt* nöbetçi
goyîngerî *m* nöbetçilik
goyo *n* kulak (çocuk dilinde)
goz *bnr* gûz
gozbez *bnr* gozebez
gozebez *m* pekmez ve ceviz içi vb.den yapılan bir tür tatlı
gozegirê *m* ilmek, ilmik ~ **lê xistin (an jî dan)** ilmek
gozek *bnr* gûzek
gozel *m* kınalı keklik
gozene *bot/m* iri taneli bir tür üzüm
gozeneyê sor *bot/nd* bir tür üzüm
gozer *m* büyük boy elek
gozik (I) *bnr* gûzik
gozik (II) *m* iri gözlü kalbur
gozirvan *bot/m* sığır dili (Anchusa oêicinalis)
gozûbez *m* bal ve cevizden yapılan bir helva türü
grado *kîm/m* grado
grafîk *m* grafik, çizge
grafîker *nd/nt* grafiker
grafît *jeo/m* grafit
grafolog *nd/nt* grafolog, yazı bilimci
grafolojî *m* grafoloji, yazı bilgisi
grafometre *m* grafometre
gram santîmetre *fiz/nd* gram santimetre
gram *m* gram
gramaj *m* gramaj
gramatîk *rd* gramatik, gramatikal
gramer *m* gramer, dilbilgisi
gramernivîs *nd/nt* gramer yazarı
gramernivîsî *m* gramer yazarlığı
gramerzan *nd/nt* gramerci, gramer uzmanı
gramerzanî *m* gramer uzmanlığı
gramofon *m* gramofon
granat *jeo/m* granat
grandî *der/m* grandi
grandûk *n* grandük
granît *jeo/m* granit
granîtbûn *jeo/m* granitleşme
granûlîn *jeo/m* granülin
granûlît *jeo/m* granülit
grapêtk *bot/m* bir tür ot
gravûr *m* **1.** gravür **2.** *rd* gravür (bu şekilde yapılmış olan)

gravûrvan *nd/nt* gravürcü
gravyer *m* gravyer (İsviçre'de yapılan bir tür peynir)
Grek *nd* **1.** Grek, Yunan **2.** Grek, Yunan (Yunanlara özgü)
Grekî *m* **1.** Grekçe, Grek dili **2.** *rd* Greklere üzgü, Greklere yaraşır
grekoroman *sp/m* grekoroman
gres *m* gres, gres yağı, makine yağı
grev *m* grev, iş bırakımı **~a birçîbûnê** açlık grevi **~a rûniştinê** oturma grevi **~ şikandin** grev kırıcılığı
grevkar *nd/nt* grevci, iş bırakımcı
grevker *nd/nt* grevci, iş bırakımcı
grevkerî *m* grevcilik, iş bırakımcılık
grevkirin *m* grev yapma
grev kirin *l/gh* grev yapmak
grevşikên *nd/nt* grev kırıcı
grevşikênî *m* grev kırıcılık
greyder *m* greyder
greyfûrt *bot/m* **1.** greypfrut, altın top (Citrus decumana) **2.** greypfrut, altın top (bu ağacın meyvesi)
grîp *bj/m* grip
grîzû *m* grizu
grîzûmetre *m* grizumetre
grîzûpîv *m* grizuölçer, grizumetre
gros *m* gros
groston *der/m* groston
grostonî *der/m* grostonluk
groteks *as* **1.** groteks **2.** *şn* groteks
grûp *m* grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) **~a xwînê** kan grubu **~ên xwînê** kan grupları
guaranî *m* guarani (Urugay para birimi)
guaş *m* **1.** guaş (bir çeşit zamklı mat sulu boya) **2.** *rd* guaş (bu boya ile yapılmış resim) * **wêneyê guaş** guaş resim
guatr *bj/m* guatr, cedre
gubgube *rd* kodaman
gubîst *m* haberini almak
gubre *m* gübre
gubrekirin *m* gübreleme
gubre kirin *l/gh* gübrelemek
gubrekirî *rd* gübreli, gübrelenmiş olan
guck *n* köşe
guç *n* köşe
guçik (I) *n* köşe
guçik (II) *n* kulak
gudgude *rd/nd* kodaman
gudgudetî *m* kodamanlık
gudik *bnr* kutik
gufeguf m uğultu * **dengê gufegufa bayê rüzgâr** sesinin uğultusu
gufik *n* püskül
gufînî m uğultu (rüzgâr, kaval sesi gibi)
guftar *m* güfte, söz, lâf
guftûgo *m* **1.** söyleşme **2.** görüşme, müzakere **3.** diyalog (karşılıklı konuşma) **4.** diyalog (oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması) **5.** tartışma, muhavere
guftûgokirin *m* **1.** söyleşme **2.** görüşme, müzakere etme **3.** muhavere etme
guftûgo kirin *l/gh* **1.** söyleşmek **2.** görüşmek, müzakere etmek **3.** muhavere etmek
guftûgokirî *rd* müzakere edilmiş olan
guh *n* **1.** kulak **2.** kulak (bu organın dış kısmı) **3.** kulak (balıklarda başın iki yanında bulunan yarıklardan her biri) **4.** kulak (seslerin uygunluğunu seçebilme ve değerlendirebilme yeteneği) **5.** kulak (sabanın toprağa giren kısmı) **6.** kenar, varoş * **li guhê bajêr** şehir kenarında **7.** tutamaç (bir şeyin tutulup çekilecek yeri) **~ bel kirin 1)** kulaklarını dikleştirmek **2)** horozlanmak **~ bi fermanan nekirin** ferman dinlememek **~ dan 1)** kulak vermek **2)** dinlemek **~ dan (...) 1)** birini dinlemek, öğüdünü önemsemek **2)** kulak asmak, aldırmak **3)** bakım yapmak, bakımını yapmak * **guh nedane bexçe** bahçeye bakım **4)** ilgi göstermek **~ dan gotina (yekî)** söz dinlemek (veya tutmak) **~ dan nava dilê xwe** kalbinin sesini dinlemek **~ dan ser (...)** -e kulak kabartmak, kulak vermek **~ dan serê 1)** dinlemek **2)** kulak vermek, kulak kabartmak **~ dan xwe 1)** kendine bakmak **2)** kendine bakım yapmak **~ dapêlî kirin** başını önüne eğmek, önüne bakmak, hatasını anlayıp utanmak **~ dêrandin** kulak kabartmak, kulak vermek, dinlemek **~ kirin 1)** dinlemek **2)** itaat etmek **~ lê mûç kirin** kulak kabartmak **~ lê bûn 1)** kulağı birinde olmak * **guhê min li te ye, qise bike** kulağım sende konuş **2)** sak durmak, dikkatlı durumda bulunmak, dikkat etmek **3)** dikkatle izlemek **4)** kulağı olmak * **guhekî çawa lê bû!** ne biçim kulağı vardı! **5)** göz kulak olmak, mukayet olmak **~ lê dêran** dikkat etmek **~ lê kirin** birini dinlemek **~ lê nekirin** aldırış etmemek **~ lê ragirtin** kulak kabarmak **~ medê** kulak asma!, siktir et! **~ miç (an jî mûç) kirin** kulak kabartmak **~ nedan** vurdum duymazdan gelmek **~ nedan (...) 1)** kulak asmamak, aldırış etmemek **2)** es geçmek **3)** boş vermek, ilgi göstermemek, boşlamak **4)** önemsememek, gereken önemi vermemek **~ nedan (kesî)** (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok, hatır gönül tanımaz * **ev camêr guh nade kesî** bu herifin şakası yok **~ nedan fermanan** ferman dinlememek **~ nedan xwe** kendini bırakmak, kendine bakım yapmamak (kendine özen göstermemek) **~ nedanê** geçmek, dikkat etmemek **~ pê kirin 1)** aldırış etmek **2)** eslemek, ilgi göstermek, alâka duymak **3)** (birini) dinlemek, öğüdünü önemsemek **4)** önem vermek **~ pê nekirin 1)** aldırış etmemek **2)** ilgi göstermemek, hasbî

geçmek, ıska geçmek 3) önem vermemek ~ **û çav lê bûn** göz kulak olmak ~**ek kirin serad, yek kirin bêjing** bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak ~**ê (yekî) ba dan** (birinin) kulağını bükmek ~**ê (yekî) birin** kafasını şişirmek ~**ê (yekî) çin bûn** kulakları çınlamak ~**ê (yekî) çûn** kafası şişmek (gürültüden tedirgin olmak) ~**ê dar û deviyan heye** yerin kulağı var ~**ê deviyan heye** yerin kulağı var **di** ~**ê (wî) de jê re gotin** kulağına söylemek ~**ê (yekî) giran bûn** ağır işitmek (veya duymak) ~**ê (yekî) giran e** kulağı ağır ~**ê (yekî) girtî ye 1)** kulağı tıkalı (ağır işiten) **2)** kulağı tıkalı (dinlemek istemeyen, dinlemeyen) ~**ê (yekî) hişyar bûn** tetikte olmak, beklemek, bulunmak (veya durmak) ~**ê (yekî) kişandin 1)** (birinin) kulağını çekmek (ceza olarak kulağını çekip bükmek) **2)** (birinin) kulağını çekmek (uyarmak, uyarmak için hafif ceza vermek) ~**ê (yekî) lê bûn 1)** kulağı (bir şeyde) olmak, dikkat etmek **2)** kulağı birinde olmak * **guhê min li te ye, qise bike** kulağım sende konuş 3) dikkatle izlemek ~**ê (yekî) lê xewt bûn** dikat etmek, pür dikkat kesilmek ~**ê (yekî) li hev ba dan** (birinin) kulağını bükmek ~**ê (yekî) li xeberan bûn** kulağı tetikte (olmak) ~**ê (yekî) libitîn 1)** çok zeki olmak **2)** fırlama (veya fırıldak) olmak ~**ê (yekî) pê de bûn 1)** aklından orada olmak **2)** -e meyilli olmak ~**ê (yekî) qul e** kulağı delik ~**ê (yekî) qul kirin** başının etini yemek, rahatsız etmek ~**ê (yekî) qulqulandin** başının etini yemek ~**ê (yekî) şiyar bûn** tetikte olmak, beklemek, bulunmak (veya durmak) ~**ê te lê hişyar be** aç gözünü, açarlar gözünü **bi** ~**ê (yekî) ve çûn** kulağına çalınmak ~**ê (yekî) weşîn)** kulağı kopmak, soğuktan bihal olmak ~**ê xwe bel kirin 1)** kulaklarını dikmek **2)** kulak kesilmek, kulaklarını dikmek, dikkat kesilmek ~**ê xwe dan (...) 1)** kulak kesilmek, kulak vermek **2)** (bir şeye) kendini vermek (vurmak veya çalmak) * **xwe ker kiribû, guhê xwe dabû stranê** pür dikkat kendini türküye vermişti **3)** çaktırmadan dinlemek ~**ê xwe dan ser (...)** kulak tutmak ~**ê xwe dan serê** kulak vermek ~**ê xwe fît kirin 1)** kulaklarını dikleştirmek **2)** kulak kesilmek ~**ê xwe girtin** (bir şeye) kulaklarını tıkamak ~**ê xwe lê bel kirin** kulak kabartmak ~**ê xwe lûç kirin** kulak kesilmek ~**ê xwe mûç kirin 1)** kulaklarını dikmek **2)** dikkat kesilmek ~**ê xwe nedan (...)** (bir şeye) kulak tıkamak ~**ê xwe vît kirin** kulaklarını dikmek **li** ~**ê (yekî) xweş hatin** kulağı okşamak ~**ên erdê hene** yerin kulağı var ~**ên hev birin** (birbirinin) kafasını şişirmek ~**ên hev xwarin** çok acıkmış olmak ~**ên (wî) şiyar in** kulağı delik ~**ên (wî) vekirî ne** kulağı delik ~**ên wan bel û vît in** kulakları dik ~**ên xwe danîn pişt xwe** bak bakalım neler olacak **(yek)** ~**ên xwe vekirin** (bir kimse) kulağını açmak

guhan *n* **1.** meme, yelin (hayvan memesi için) **2.** *argo* meme (kadın memesi için)

guhanalmisî *rd* sarkık memeli

guhandar *rd* memeli (hayvanlar için)

guhandarên hoveber *zo/nd* ilkel memeliler

guhandîr *m* meme (hayvan memelerin yapışık olduğu toparlakça organ)

guhang *m* varış

guhanî *zo/nd* memeliler

guhanokî *rd* mememsi

guhanreşî *m* memelerine musallat olup sütten kesilmesine neden olan bir hayvan hastalğı

guhar (I) *m* **1.** kavşak, yol ağzı **2.** dağlık alanda düzlük alan ~**a rê** yol kavşağı

guhar (II) *n* küpe ~ **kirin (an jî xistin) guhê xwe** küpe takmak ~**ek be di guhê (te) de be** kulağına küpe olmak * **tu vî tiştî qet ji bîr mekî, bila guharek be di guhê te de be** bunu hiç unutma, kulağına küpe olsun ~**ê bigoşî** salkım küpe ~**ê bişirik** saçaklı küpe ~**ê heyderî** (an jî **heydelî**) bir tür iri küpe ~**ê perik** yapraklı küpe

guhardar *rd* küpeli

guharek *m* ağaçtan kovalarının kulplarını kovaya takmasını sağlayan kama

guharî *rd* değişmiş olan

guhark *n* küpe

guharok (I) *bot/m* küpe çiçeği (Fuchsia)

guharok (II) *m* kulak çivisi

guharşor *rd* eğik küpeli

guhartin *m* **1.** değiştirme, değiştirim (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) **2.** değiştirme (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere alma) **3.** değiştirme (bir şey verip yerine başka bir şey alma) **4.** değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) **5.** değiştirme (başka bir duruma, başka bir görünüme getirme) **6.** değiştirme (olumsuz biçimiyle; çok değer verme)

guhartin *l/gh* 1. değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) **2.** değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) * **mamosteyê gundê me guhartin** köy öğretmenimizi değiştirdiler **3.** değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) * **ev sol ji te re biçûk e, biguhêre** bu ayakkabı sana küçük, değiştir **4.** değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) **5.** değiştirmek (başka bir duruma, başka bir görünüme getirmek) * **pere ew guhart** para onu değiştirdi **6.** değiştirmek (olumsuz biçimiyle; çok değer vermek) * **ez wî bi kesî naguhêrim** onu kimseyle değişmem

guhartî *rd* **1.** değişik (değiştirilmiş) * **li gorî**

madeya 10. a **guhartî** yasanın değişik 10. maddesi gereğince 2. değişkin, mueddel
guharto *biy/m* 1. değişim, varyasyon 2. *mzk* çeşitleme 3.*wj* varyant
guhartoyî *rd* versiyonel
guharzêrîn *rd* altın küpeli
guhastin *m* 1. aktarma, nakletme 2. aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirme) 3. aktarma (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirme) 4. taşıma (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşıma) 5. ulaştırma 6. değiştirme 7. değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) 8. kız isteme 9. gelin götürme 10. çevirme
guhastin *l/gh* 1. aktarmak, nakletmek 2. aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirmek) 3. aktarmak (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek) 4. taşımak (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşımak) 5. ulaştırmak 6. değiştirmek * **min kincên ser xwe xwe guhastin** üstümü değiştim * **ew dê here malê kincên ser xwe biguhêze** eve uğrayıp üstündeki elbiseleri değiştirecek 7. değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) * **me mala xwe guhastiye** evimizi değiştirmişiz 8. kız istemek * **bi soz ez ê Sosinê ji te re biguhêzim** söz, sana Sosun'u istiyeceğim 9. gelin götürmek 10. çevirmek * **berê xwe jê guhast** yüzünü ondan çevirdi **~a lebatan** *bj* organ nakli, organ aktarımı
guhastî *rd* 1. aktarılmış 2. değiştirilmiş 3. *rd* nakledilmiş, menkul
guhazto *m* nüsha, kopya
guhbel *rd* 1. dik kulaklı 2. kamış kulak (at) 3. gizlice dinleyen kimse 4. *mec* casus
guhbelik *bot/m* bir tür bitki
guhbelî *m* 1. kulakları dik olma 2. *mec* casusluk
guhbelk *bnr* guhbelik
guhberan *bot/m* bir tür bitki
guhbiçûk *rd* küçük kulaklı
guhbizin *bot/m* bir tür yenilen bitki
guhbizing *bnr* guhbizin
guhbizink *bot/m* ayran aşına da katılan bir bitki
guhçepel *rd* kepçe kulak
guhçik *ant/n* 1. kulak, kulakçık 2. *mzk* kulak (telli çalgılarda tel germeye yarayan burgu)
guhdan *m* 1. dinleme 2. kulak verme 3. ilgi gösterme 4. bakım yapma 5. kulak asma, önem verme
guh dan *l/gh* 1. dinlemek 2. kulak vermek 3. ilgi göstermek 4. bakım yapmak * **dewlet guh nade bajarê me** devlet şehrimizi bakım yapmıyor 5. kulak asmak, önem vermek
guhdank *m* kulaklık, ahize **~a telefonê** telefon ahizesi
guhdayîn *m* 1. dinleyiş 2. kulak veriş3. ilgi gösteriş 4. bakım yapma 5. kulak asış, önem veriş
guhdar *nd/nt* 1. dinleyici 2. dinleyici (kayıtlı olmadığı halde dışardan derslere devam eden kimse) ~ **girtin** kulak kesilmek
guhdarî *m* 1. dinleme 2. dinleyicilik ~ **lê nekirin** 1) dinlememek 2) o taraflı olmamak ~ **nekirin** 1) dinlememek 2) sözünü dinlememek, itaat etmemek 3) ilgilenmemek, ilgi göstermemek, önemsemek **~ya hev û din nekirin** birbirini dinlemez olmak **~ya (yekî) kirin** 1) (birini) dinlemek 2) ilgi göstermek 3) sözünü dinlemek, itaat etmek 4) dikkate almak (göz önünde bulundurmak, hesaba katmak) **~ya (yekî) nekirin** 1) (birini) dinlememek 2) (kimseyi) takmamak, ilgi göstermemek 3) sözünü dinlememek, itaat etmemek 4) dikkate almamak (göz önünde bulundurmamak, hesaba katmamak) 5) (birini veya bir şeyi) gözü görmez olmak **~ya pendên (yekî) kirin** öğütlerini dinlemek **~ya şîretên (yekî) kirin** öğütlerini dinlemek
guhdarîker *nd/nt* dinleyici
guhdarîkerî *m* dinleyicilik
guhdarîkirin *m* 1. dinleme 2. (birinin) sözünü dinlime, söze uyma
guhdarî kirin *l/gh* 1. dinlemek * **stran guhdarî dikir** şarkı dinliyordu 2. (birinin) sözünü dinlimek, söze uymak
guhdarîtî *m* dinleyicilik
guhderz *rd* keskin zekalı
guhdêr *bnr* guhdar
guhdirêj *n* 1. eşek
guhdirêj *rd* 1. uzun kulaklı (kimse) 2. *n* uzun kulaklı (eşek) 3. *rd* anlayışsız, kaba, ahmak
guhdirêjî *m* anlayışsızlık, ahmaklık
guhdîk *rd* gizlice birilerini dinleyen
guher (I) *m* 1. arkaç 2. iki dağ arası vadi 3. yamaçlardaki koyak biçimindeki düzlük
guher (II) *m* mucevher
guher (III) *m* hayvanların dinlendikleri yer, üstü açık dinlenme yeri
guher (IV) *m* değişim
guheran *m* 1. değişim 2. *biy* değişim, varyasyon
guherandin *m* 1. değiştirme, değiştirim (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) 2. değiştirme (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere alma) 3. değiştirme (bir şey verip yerine başka bir şey alma) 4. değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) 5. değiştirme (başka bir duruma, başka bir görünüme getirme) 6. değiştirme (olumsuz biçimiyle; çok değer verme)
guherandin *l/gh* 1. değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) 2. değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) * **mamosteyê**

gundê me guherandin köy öğretmenimizi değiştirdiler **3.** değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) * **ev sol ji te re biçûk e, biguherîne** bu ayakkabı sana küçük, değiştir **4.** değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) **5.** değiştirmek (başka bir duruma, başka bir görünüme getirmek) * **pere ew guherand** para onu değiştirdi **6.** değiştirmek (olumsuz biçimiyle; çok değer vermek) * **ez wî bi kesî naguherînim** onu kimseyle değişmem

guhartî *rd* **1.** değişik (değiştirilmiş) * **li gorî madeya 10. a guherandî** yasanın değişik 10. **2.** değişkin, mueddel

guherankar *nd/nt* değişimci

guherankarî *m* **1.** değişim **2.** değişimcilik

guherbar *rd* değişken

guherbarî *m* değişkenlik

guherçîle *kîm/m* güherçile

guherde *rd* değişik (alışılmışın dışında bir özeliği olan) * **kincekî guherde** değişik bir elbise

guherdetî *m* değişiklik

guher *m* koyun açık ağılı

guherî *rd* **1.** değişmiş **2.** değişkin, muadel

guherîbûn *m* değişkinlik

guherîn *m* **1.** değişme, değişim **2.** değişme, dönme (durumdan duruma geçme, olduğundan daha değişik bir durum alma) **3.** başkalaşma **4.** çevirme (hava için, bir durumdan başka bir duruma geçme) **5.** kayma (anlamı değişme) **6.** değişme, oynama (değişiklik gösterme)

guherîn *l/ngh* **1.** değişmek **2.** değişmek, dönmek (durumdan duruma geçmek, olduğundan daha değişik bir durum almak) * **hewa ji nişka ve guherî** hava birden değişti **3.** başkalaşmak **4.** çevirmek (hava için, bir durumdan başka bir duruma geçmek) **5.** kaymak (anlamı değişmek) * **wateya peyvê guheriye** kelimenin anlamı kaymış **6.** değişmek, oynamak (değişiklik göstermek) * **fiyet di navbera milyon û du milyonî de diguherin** fiyatlar bir milyon ile iki milyon arasında oynuyor ~ **pêk anîn** (an jî **çêkirin**) değişiklik yapmak **~a deng** *rz* ses değişmesi **~a hewayî** *ast* hava değişimi **~a teşe** biçim değişimi, transformasyon

guherîner *rd/nd* **1.** degiştirici (değiştirme özeliği olan) **2.** değiştirici (değiştirme işini yapan nesne veya kimse)

guherînî *m* değişiklik, tadil, tadilât ~ **pêk anîn** tadilât yapmak

guherînk *fiz/m* dönüştürücü, trasformatör

guherînkar *nd/nt* değiştirici

guherînkarî *m* değiştiricilik

guherînxwaz *nd/nt* değişimci (değişimden yana olan)

guherînxwazî *m* değişimcilik

guherîtî *m* değişkinlik

guherkar *nd/nt* değiştirici

guherkarî *m* **1.** değişim **2.** değiştiricilik

guherte *bnr* guherde

guhertin *bnr* guhartin

guhê bajêr *nd* dolay, banliyö

guhê derve *ant/nd* dış kulak

guhê derveyî *nd* dış kulak

guhê gîsin *nd* kulak demiri

guhê hundirîn *ant/nd* **1.** iç kulak **2.** *biy* iç kulak, dolambaç

guhê navîn *ant/nd* orta kulak

guhêr *m* **1.** değişim **2.** *nd/nt* değiştirici **~ê dîmenan** *nd* sahne düzenleyicisi

guhêran *m* değişim

guhêranbar *rd* değişimli

guhêrandin *m* **1.** değiştirme **2.** dönüştürme

guhêrandin *l/gh* **1.** değiştirmek **2.** dönüştürmek

guhêranî *m* **1.** değişiklik (bir bütünden bir bölümünün değişmesiyle ortaya çıkan yeni durum) * **guhêranî di lijneya kargêr de çêbû** yönetim kurulunda değişiklik oldu **2.** değişiklik, tadil (amaca uygun biçime getirmek için yapılan değiştirme) ~ **bi ser de hatin** değişim geçirmek

guhêrankarî *m* değişke, modifikasyon

guhêranxwaz *nd/nt* değişimci

guhêranxwazî *nd/nt* değişimcilik

guhêrbar *rd* değişken

guhêrbarî *m* değişkenlik

guhêrdar *rd* **1.** değiştirgen, parametre **2.** çevirilebilir, konvertibl

guhêrdarîtî *m* **1.** değiştirgenlik **2.** çevirilebilirlik, konvertibilite

guhêrde *rd* değişik

guhêrdetî *m* değişiklik

guhêrek *m* değişinim

guhêrekparêz *nd/nt* değişinimci

guhêrekparêzî *m* değişinimcilik

guhêrî *m* değişiklik, tadil, tadilât (amaca uygun biçime getirmek için yapılan değiştirme) ~ **çêkirin** tadilât yapmak ~ **pêk anîn** değişiklik yapmak

guhêrk *m* **1.** değişim **2.** değişiklik (bir bütünden bir bölümünün değişmesiyle ortaya çıkan yeni durum) **3.** alternatör

guhêrkbar *rd* değişimli

guhêrker *rd/nd* **1.** degiştirici (değiştirme özeliği olan) **2.** değiştirici (değiştirme işini yapan nesne veya kimse) **3.** *fiz/m* değiştirgeç, konvertisör **4.** çevirgeç, şalter

guhêrok *rd* **1.** değişken **2.** *m* değiştirici

guhêrokî *rd* değişkence

guhêrokîtî *m* değişkenlik

guhêş *m* kulak ağrısı

guhêşan *m* kulak ağrısı

guhêşk *m* kulak ağrısı

guhêz *m* **1.** aktarım **1.** transfer

guhêzî *m* **1.** aktarım, nakil * **amyarên guhêziyê** nakil vasıtaları **2.** nakletme, transfer **3.** değişim, değişiklik **~î (...) kirin** -e aktarma yapmak
guhêzan *m* **1.** aktarma, nakletme, nakil **2.** değişim ~ **kirin** aktarma etmek
guhêzanî *rd* aktarmalı
guhêzbar *rd* **1.** aktarılabilir, nakledilebilir **2.** *hiq* menkul, taşınır * **malên guhêzbar** taşınır mallar **3.** gezici, seyyar, taşınabilir **4.** çevirilebilir, konvertibl **5.** portatif **6.** değişebilir
guhêzbarî *m* **1.** aktarılabilirlik, nakledilebilirlik **2.** *hiq* taşınırlık **3.** gezicilik, seyyarlık, taşınabilirlik **4.** çevirilebilirlik **5.** portatiflik **6.** değişebilirlik
guhêzbarkî *h* **1.** aktarılabilir bir şemiyde **2.** taşınır bir şekilde
guhêzdar *rd* **1.** aktarıcı, nakledici **2.** iletici
guhêzdarî *m* **1.** aktarıcılık, nakledicilik **2.** ileticilik
guhêzdarîtî *m* **1.** aktarıcılık **2.** çevirilebilirlik, konvertibilite
guhêzer *rd* aktarıcı, aktaran
guhêzgeh *m* aktarma yeri
guhêzgeh *m* otogar
guhêzî *rd* naklî (taşıma ile ilgili olan)
guhêzîn *m* **1.** değişme **2.** aktarılma, nakledilme
guhêzîn *l/ngh* **1.** değişmek **2.** aktarılmak, nakledilmek
guhêzîner *rd* **1.** değiştirici **2.** aktarıcı, nakledici
guhêzînerî *m* **1.** değiştiricilik **2.** aktarıcılık, nakledicilik
guhêzînok *m* transistor
guhêzînokdar *rd* transistorlu
guhêzkar *nd/nt* **1.** değiştirici **2.** taşımacı, nakliyeci, nakliyatçı
guhêzkarî *m* **1.** değiştiricilik **2.** taşımacılık, nakliyecilik, nakliyatçılık
guhêzker *rd* **1.** değiştirici **2.** aktarıcı **3.** *m* değiştirgeç, konvertisör
guhêzname *m* transfer belgesi
guhêzok *m* **1.** aktarıcı, transistör **2.** taşıt **3.** *rd* değişken **4.** *rd* seyyar
guhfireh *rd* vurdumduymaz, lakayt
guhgiran *rd* ağır işiten, kulakları ağır olan, işitmede zorluk çeken
guhgiranî *m* ağır işitme
guhgirk *m* kulak tıkacı
guhhesk *rd* kepçe kulaklı
guhik (I) *ant/n* **1.** kulak memesi **2.** kulakçık **3.** kulaklık **4.** *mec* köşe **5.** *mzk* kulak, kulakçık, burgu, dilcik, kök (telli çalgılarda tel germeye yarayan mandal) **6.** solungaç
guhik (II) *bot/m* mantar
guhikî *rd* kulaklı (kulağa benzer)
guhir *m* arkaç, gece davarların kaldığı yer
guhiran *m* değişim
guhirandin *m* **1.** değiştirme (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) **2.** değiştirme (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere alma) **3.** değiştirme (bir şey verip yerine başka bir şey alma) **4.** değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) **5.** değiştirme (başka bur duruma, başka bir görünüme getirme) **6.** değiştirme (olumsuz biçimiyle; çok değer verme)
guhirandin *l/gh* **1.** değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) * **şeklê porê xwe guhirandiye** saç biçimini değiştirmiş **2.** değiştirmek (bir kimse veya şeyi bulunduğu yerden başka bir yere almak) **3.** değiştirmek (bir şey verip yerine başka bir şey almak) * **ev sol ji te re biçûk e, biguhirîne** bu ayakkabı sana küçük, değiştir **4.** değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) **5.** değiştirmek (başka bur duruma, başka bir görünüme getirmek) * **pere ew guhirand** para onu değiştirdi **6.** değiştirmek (olumsuz biçimiyle; çok değer vermek) * **ez wî bi kesî naguhirînim** onu kimseyle değişmem
guhirandî *rd* değiştirilmiş olan, muadel
guhirî *rd* **1.** değişkin, muadel **2.** değişmiş olan
guhirîn *m* **1.** değişme (başka bir biçim veya duruma girme) **2.** değişme (yerine başka şey veya kimse gelme)
guhirîn *l/ngh* **1.** değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) * **gava ku jiyîna civakekê biguhire, ma qanûnên wê, dab û nêrîtên wê, nivîs û zimanê wê jî naguhire?** bir toplumun yaşayışı değişince, yasaları, töreleri, yazısı dili de değişmez mi? **2.** değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek) * **fîlm guhirî** film değişti * **dê gerînendeyê dibistanê biguhire** okulun müdürü değişecek
guhirîner *rd* değiştirici
guhişandin *m* şaşırtma, şoke etme
guhişandin *l/gh* şaşırtmak, şoke etmek
guhişîn *m* şaşakalma, şoke olma
guhişîn *l/ngh* şaşakalmak, şoke olmak
guhişk (I) *ant/m* **1.** topuk **2.** ökçe * **guhişka sola wê** ayakkabısının ökçesi **3.** kestanecik (atların her bacağında birer tane çıkan, boynuz dokusunda olan kısa ve yayvan uzantı)
guhişk (II) *m* kulak
guhişk (III) *m* yumurtayla yapılan bir tür otlu aş
guhizî *rd* değişmiş olan
guhizîn *m* **1.** değişme (başka bir biçim veya duruma girme) **3.** değişme, çevirme, dönme (hava için, bir durumdan başka bir duruma geçme) **4.** aktarılma, nakledilme **5.** taşınma (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşınma) **6.** gelin götürülme

guhizîn *l/ngh* 1. değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) * **ava me guhiziye** suyumuz değimiş 2. değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek) 3. değişmek, çevirmek, dönmek (hava için, bir durumdan başka bir duruma geçmek) * **hewa ji nişka ve guhizî** hava birden döndü 4. aktarılmak, nakledilmek 5. taşınmak (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşınmak) 6. gelin götürülmek
guhîj *bnr* guvîj
guhker *bot/m* bir tütün bitkisi
guhkerok *bot/m* sığır kuyruğu
guhkir *rd* 1. kesik kulaklı, kulaksız 2. kısa kulaklı keçi
guhkirin *m* dinleme
guh kirin *l/gh* dinlemek
guhkişîn *m* bir çocuk oyunu; halka şeklinde oturan çocuklar birbirlerinin kulaklarını tutar duruma geçerler; baştaki kaçmaya çalışırken diğerleri durumlarını bozmadan kaçmaya çalışanı tutmaya çalışırlar.
guhkulî *m* bir tür kulak hastalığı
guhkunkere *zo/m* kulağakaçan (Forticula auricularia)
guhleq *rd* kulağı delik (olup bitenden haberi olan)
guh lê bûn *l/bw* kulağı (bir şeyde) olmak
guh lê kirin *l/bw* dinlemek
guhloş *rd* 1. kulakları gevşek, yumuşak olan 2. *mec* ödlek
guhmasî *zo/m* 1. salyangoz (Helix) 2. *ant* kulak salyangozu
guhmehlî *m* tapan kulakçığı
guhmelhêb *m* yaba kulağı
guhmertal *rd* kepçe kulaklı
guhmezin *rd* iri kulaklı
guh miç kirin *l/bw* kulak kabartmak
guhmişk *bot/m* fare kulağı (Anagallis)
guhmûm *m* kulak kiri
guhnedan *m* 1. dinlememe 2. ağırsama, boşlama, ilgi göstermeme, takmama (önemli saymama, değer vermeme)
guh nedan *l/gh* 1. dinlememek 2. ağırsamak, boşlamak, ilgi göstermemek, takmamak (önemli saymamak, değer vermemek)
guhnedanî *m* aldırmazlık
guhnedar *rd* savsak, fütursuz, çekinmez, umursamaz
guhnedarî *m* savsaklık, umursamazlık
guhnedarîkirin *m* savsaklama, savsaklayış
guhnedarî kirin *l/gh* savsaklamak
guhnedêr *rd* aldırmaz, aldırışsız, ilgisiz, lâkayt, umursamaz
guhnedêrane *h* aldırmazca, lâkaytça, kayıtsızca, umursamazca
guhnedêrî *m* aldırmazlık, aldırışsızlık, ilgisizlik, lâkaytlık, kayıtsızlık, umursamazlık
guhnedêrkî *rd/h* aldırmazca, lâkaytça, kayıtsızca, umursamazca
guhnêl *m* sıkıştığında isteme (kadın işin)
guhnîr *n* boyunduruk bağı
guho *n* kulak (çocuk dilinde)
guhok *m* kulaklık (ağır işitenlerin kullandıkları pilli araç)
guhor (I) *m* değişim
guhor (II) *m* arkaç
guhoran *m* değişim
guhorandin *m* değiştirme
guhorandin *l/gh* değiştirmek
guhorankar *rd/n* değiştirici
guhorankarî *m* değiştiricilik
guhpalas (I) *rd* kepçe kulaklı
guhpalas (II) *bot/m* iri ve geniş yapraklı bir tütün bitkisi
guhparêz *m* kulaklık (kulakları soğuk, rüzgâr gibi dış etkilerden koruyan)
guhpehn *rd* kepçe kulaklı
guhpêdan *m* 1. ilgi gösterme, önem verme 2. bakım yapma
guh pê dan *l/bw* 1. ilgi göstermek, önem vermek 2. bakım yapmak
guhpêdanî *m* 1. ilgi gösterme, önem verme 2. bakım
guhpêkirin *m* esleme, ilgilenme, ilgi gösterme, alâka duyma
guh pê kirin *l/bw* eslemek, ilgilenmek, ilgi göstermek, alâka duymak
guhpêneker *rd* lâkayt
guhpênekerî *m* lâkaytlık
guhpênekirin *m* boşlama, ilgi göstermeme, ilgilenmeme, yüzüne bakmama
guh pê nekirin *l/bw* boşlamak, ilgi göstermemek, ilgilenmemek, yüzüne bakmamak
guhpîtav *rd* kepçe kulaklı, iri kulaklı
guhqir *m* küçük kulaklı davar
guhrep *rd* 1. kulakları dik 2. *mec* fırlama, fırıldak
guhrepî m 1. kulakları dik olma 2. *mec* fırlamalık, fırıldaklık
guhreqî *m* tatanos
guhriz *bnr* gûriz
guhsim *zo/m* kulağakaçan (Forticula auricularia)
guhsist *rd* sarkık kulaklı, kulakları sarkık
guhşexî *m* Amerikan beyzboluna benzer bir Kürt oyunu
guhşeytan *zo/m* salyangoz (Helix)
guhşik *m* kestanecik (atların her bacağında birer tane çıkan, boynuz dokusunda olan kısa ve yayvan uzantı)
guhşimik *rd* kepçe kulaklı
guhşî *m* mutaala
guhtejî *rd* tecrübeli
guhûr *n* çöp (tüm çöp)
guhûrgeh *m* çöplük, çöp yeri
guhûşk *bot/m* kızılcık
guhxencer *rd* kalem kulaklı (dik ve güzel hay-

van kulağı) * **hespekî guhxencer** kalem kulaklı bir at
guhxurk *bj/m* bir kulak hastalığı
guj *m* şakır (yağmur sesi vb. gibi)
gujane *h* şakır şakır
gujeguj *h* **1.** şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) **2.** uğultu (rüzgâr sesi, üflemeli çalgılar vb. için)
gujik *bnr* gîjok
gujîn *m* şakıma
gujîn *l/ngh* şakımak
gujînek *m* şakır (yağmur sesi vb. gibi)
gujînî *m* şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için)
gujm *rd* haşin
gujmbûn *m* haşinleşme
gujm bûn *l/ngh* haşinleşme
gujmbûyîn *m* haşinleşiş
gujme *erd/m* **1.** tepe **2.** uc (bir şeyin en üst bölümü)
gujmî *m* haşinlik
gujnik *n* erkeklik torbası
gul (I) *bot/m* **1.** gül (Rosa) **2.** gül (bu bitkinin çiçeği) ~ **bêhêstrî nabin** gül dikensiz olmaz ~ **li gulê dinêre dipeqe** üzüm üzüme baka-ka baka kararır ~ **rijandin** (birine) iltifatta bulunmak, iltifatlar etmek ~ **û kulîlk di manqelan de nayên çandin** her kes yiğit doğuramaz ~**a (civatan) 1)** baş tacı * **hema bi ku de diçe dibe gula civatan** nereye giderse onu baştacı ediyorlar **2)** bulunduğu ortamı şenlendiren kimse ~**a civat û caxiyan** meclislerin şen adamı ~**a geş dane ber pozê kerê reş** eşek hoşaftan ne anlar (suyunu içer tanesini bırakır) ~**a mehkûm û firar û eşqiyayan** yiğit ve sevilen kimse ~**a siwaran** suvarilerin gülü ~**a xortan 1)** el üstünde tutulan kimse **2)** hafif kadın ~**ê dibêje Heleb a min e, Entabê li dû tê** kendini çok öven, olduğunda büyük gösteren insanlar için kullanılır ~**ê were ser tûyan** gel de seyreyle gülüm
gul (II) *bj/m* bir tür tüberkuloz hastalığı, kan kusma biçiminde kendini gösterir
gula berbero *bot/nd* ay çiçeği, gün çiçeği, günebakan (Helianthus annuus)
gula berberoj *bot/m* ay çiçeği, gündöndü (Helianthus annuus)
gula berbiro *bot/m* ay çiçeği (Helianthus annuus)
gula bêmiraz *bot/nd* kardelen (Galanthus nivalis)
gula caferî *bot/nd* kadife çiçeği
gula çavêşê *bot/nd* öküz gözü (Arnica montana)
gula çeqer *bot/nd* sarı çiçek, bu çiçek yaz kış tazeliğini korur, tek dallı ve ufak, yuvarlak sarı çiçekleri olur
gula çolê *nd* **1.** kır çiçeği **2.** yaban gülü
gula dawûdek *bot/nd* kasım patı, krizantem (Chrysanthemum)
gula derewîn *bot/m* yaban gülü (Rosa canina)
gula dinik *nd* yumuşak dolu (yuvarlak ama kar gibi yumuşak olan dolu)
gula fişek *bot/nd* dul avrat otu (Arctium tomentosum)
gula hirçê *bot/m* yaban gülü (Rosa canina)
gula qeşqar *bot/nd* pat (kasımpatıya benzer bir çiçek)
gula rastîn *nd* hakiki gül
gula sor *bot/nd* şakayık (Paeonia mascula)
gulab *bnr* gulav
gulabdîn *m* harçlı, simli elbise
gulac *m* güllâç
gulak *m* püskül
gulan *m* mayis (yılın 31 gün süren beşinci ayı) ~ **e mozgelan e** Mayıs ayında davar ve sığır yavrularının neşeyle zıplaya zıplaya koşuştukları dönemi anlatan bir deyim
gulang *n* **1.** zülüf **2.** favori (yüzün iki yanında bırakılan sakal demeti)
gulanik *bot/m* kuş burnuna benzer bir çiçek
gulank *bnr* gulang
gulask *rd* gül benekli
gulaş *sp/m* güreş ~ **girtin** güreş tutmak ~ **hatin girtin** *l/tb* güreşilmek ~ **kirin** güreş tutmak ~**a boxeyan** boğa güreşi ~**a gaboxeyan** boğa güreşi ~**a milan kirin** bilek yapmak (veya bilek güreşi yapmak) ~**a serbest** serbest güreş
gulaşa Hindiyan *nd* Hint güreşi
gulaşa Japon *m* jiujitsu
gula şestper *bot/nd* yabanî papatya
gula şevbîn *bot/m* şebboy (Cheiranthus cheiri)
gulaşgir *nd/n* güreşçi
gulaşgirî *m* güreşçilik
gulaşgirtin *m* güreşme
gulaş girtin *l/gh* güreşmek
gulaşkirin *m* güreşme
gulaş kirin *l/gh* güreşmek
gulat *m* **1.** topak **2.** topak şeklinde sert toprak parçası
gulav *m* **1.** gül suyu **2.** gülyağı
gulavdan *bnr* gulavdank
gulavdank *m* gülabdan (gül suyu konulan kap)
gulavdûn *m* harçlı, simli elbise
gulave *m* müdür
gulavêj (I) *bnr* gelawêj
gulavrêj (II) *m* **1.** gül süyü fıskiyesi **2.** bir tür ibrik
gulaz *m* demet, tutam, bağ
gula zer *nd* sarı gül
gulbang (I) *ol/m* gülbank
gulbank (II) *m* saçak (giyim eşyalarının kenarlarına dikilen süslü püskül)
gulbang (II) *m* yankı
gulbangdan *m* yankılama, yankılanma
gulbang dan *l/gh* yankılamak, yankılanmak
gulbankdar *rd* saçaklı
gulbarîn *rd* gül yağdıran * **ew devbiken e gulbarîn e** o güleçyüzlü, gül yağdırandır

gulbav *rd* gül rengi
gulbefrîn, gulbefrînk *bot/m* kardelen (Galanthus nivalis)
gulbelg *m* gül yaprağı
gulben *n* gül dalı
gulbend *n* püskül ipi
gulbengî *m* gül harmanı
gulberfîn *bot/m* kar çiçeği, kardelen (Galanthus nivalis)
gulberûjk *bnr* gulberojk
gulbero *bnr* gulberoj
gulberoj *bot/m* ay çiçeği (Helianthus annuus)
gulberojk *bot/m* ay çiçeği (Helianthus annuus)
gulberoşk *bnr* gulberojk
gulbihar *bot/m* **1.** çuha çiçeği (Primula) **2.** düğün çiçeği (Ranuncus)
gulbijêrk *nd/nt* gül toplayıcısı
gulbişkêv *m* gül söken rüzgârı * **bayê gulbişkêv** gül söken rüzgârı
gulbîn *rd* gül kokulu
gulbîz *bot/m* nevruz
gulborî *bot/m* **1.** boru çiçeği **2.** kahkaha çiçeği
gulbûk *bot/m* gelincik
gulcol *bot/m* kızıl bir gül
gulç *bnr* xulç
gulçîçek *bot/m* kuş burnu, gülçiçek
gulçîsk *ant/m* böbrek
gulçîn *nd/nt* **1.** gül deren **2.** bayan ismi
gulçît *bot/m* deli otu, kuduz out (Alyssum)
guldank *m* **1.** saksı **2.** çiçeklik, vazo
guldar *rd* **1.** güllü (güllü olan) **2.** dallı (kumaş)
gulde *m* yumak, topak
gulden *m* gulden
gulderxûn *bot/m* baharda yetişen tek başına kızıl bir gül
guldeste *m* güldeste, antolojî
guldêma *bot/m* ay çiçeği
guldîwark *bot/m* bir tür çiçek (duvara sarılan bir çiçek)
gule (I) *kîm/m* **1.** kurşun (kısaltması Pb) **2.** *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan) **3.** kurşun, mermi (tabanca, tüfek gibi hafıf ateşli silahlarda kullanılan mermi) **4.** misket oyunu ~ **avêtin** kurşun atmak, mermi sıkmak ~ **barandin** kurşun yağdırmak ~ **berdan** kurşun atmak, ateş etmek ~ **berdan (yekî)** (birine) kurşun sıkmak ~ **berî (yekî) dan** (birine) kurşun sıkmak ~ **bi ser de barandin** (an jî **rijandin)** (birini veya bir şeyi) kurşun yağmuruna tutmak ~ **bi ser serê (yekî) de barandin** (birine) kurşun yağdırmak ~ **cih negirtin** kurşun ıskalamak ~ **helandin** kurşun dökmek **(yek** an jî **tiştek)** ~ **kirin** (birini veya bir şeyi) kurşun yağmuruna tutmak ~ **lê barandin** (birine) kurşun yağdırmak ~ **lê reşandin** (birine) kurşun yağdırmak ~ **li ser kevçika dilê (te) bikeve** kurşunlara gelesin ~ **xwarin** kurşun yemek ~**ya çapliyê** (an jî **devê tivingê)** fişek gibi (hızlı) **wekî ~ya devê tivingê** hızla, fırtına gibi ~**ya ji xafil qeda** kör kurşun ~**ya wehşan** domdom kurşunu
gule (II) *lşk/m* **1.** gülle (top güllesi) **2.** *sp* gülle ~ **avêtin** gülle atmak
guleavêj *nd/nt* gülleci (gülle atma sporu yapan kimse)
guleavêjî *m* güllecilik
guleavêtin *sp/m* gülle atma
gule avêtin *l/gh* gülle atmak
gulebaran *m* kurşun yağmuru, kurşunla tarama
gulebarankirin *m* kurşunla tarama, kurşun yağmuruna tutma
gulebaran kirin *l/gh* kurşunla taramak, kurşun yağmuruna tutmak
gulebarankirî *rd* taralı (kurşunla)
gulebûk *bot/m* gelincık (Papaverrhoeas)
guledar *rd* güleli
guledest *m* bir oyun ismi
gulefiroş *nd/nt* kurşuncu (satan kimse)
gulefiroşî *m* kurşunculuk
gulehingivîn *bot/m* hanımeli (Loniceracaprifolium)
gulekalane *bot/m* büyük ısırgan otu
guleker *nd/nt* gülleci (imalatçı)
gulekerî *m* güllecilik
gulekirin *m* **1.** kurşunlama **2.** kurşunlama (kurşun ile ateş etme)
gule kirin *l/gh* **1.** kurşunlamak **2.** kurşunlamak (kurşun ile ateş etmek)
gulekirî *rd* kurşunlu (kurşunla örtülü veya kaplamalı)
gule lê reşandin *l/bw* taramak, ateşe tutmak
gulemêş *bot/m* acı çiçekli margrit
gulemî *bot/m* acı çiğdem (Colchicum autumnale)
gulenêş *bot/m* civanperçemi
gulenîsan *zo/m* gelin çiçeği (Fritillaria imperialis)
gulepayîz *bot/m* Manisa lâlesi
gulepejmîn *bot/nd* öküz gözü, sığır gözü, arnika (Arnica montana)
guleşêxan *bot/m* pire otu (Tanacetum coccineum)
gulet *der/nd* gulet
gulexor *m* çap * **gulexora lûleya topê** top namlusunun çapı
gulezar *m* gül bahçesi
gulezengil *bot/m* çan çiçeği (Campanella)
gulezerîle *bot/m* kanarya çiçeği (Tropaeolum peregrinum)
gulfam *rd* **1.** gül renginden olan **2.** pembe
gulfeqî *bot/m* bir tür ot
gulên sor *nd* **1.** kızıl güller **2.** pençe pençe * **gulê sor diavêtin rûçikê wê** yüzü pençe pençe kızarıyordu
gulêrî *rd* güllü
gulfiraşîn *m m* bir halı çeşidi

gulfiroş *nd/nt* gül satıcısı, çiçekçi
gulfiroşî *m* gül satıcılığı, çiçekçilik
gulfist *bot/m* bir bitki
gulgenim *m* buğday başağı
gulgeşt *m* guller arasında gezinme
gulgeştek *m* güllük gezinti yeri
gulgever *m* bir halı çeşidi
gulgez *m* halk hekimliğinde bir tür göz damlası
gulgulandin *l/gh* hareketli bir şekilde, sallanarak yürümesini sağlamak
gulgulî *rd* **1.** güllü (güllü desenli olan) * **doşeka gulgulî** güllü döşek **2.** dallı, dallı güllü (kumaş) * **qewanên di nav qelfê gulgulî de** dallı güllü kılıflar içindeki plâklar **3.** allı pullu
gulgulîn *l/ngh* hareketli bir şekilde, sallanarak yürümek
gulgûn *rd* **1.** gülgûn, gül renginden **2.** kırmızı, pembe
gulgwîn *bnr* gulgûn
gulh *m* tarım arazisi
gulhan *m* çağla (olmamış yemiş, meyve)
gulhinar *m* nar çiçeği
gulik (I) *bot/m* çiriş otu, yabanî pırasa
gulik (II) *m* **1.** yuvarlak püskül, ponpon **2.** saçak (giyim eşyalarının kenarlarına dikilen süslü püskül) **3.** küpe (bazı hayvanların boyunlarının iki yanında sarkan deri uzantıları)
gulik (III) *m* kar topu
gulika lazût *nd* mısır püskülü
gulikdar *rd* **1.** püsküllü **2.** saçaklı
gulimîn *l/ngh* sesi soluğu çıkmak * **ne dihilime ne digulime** sesi soluğu çıkmıyor
guling (I) *bot/m* iki üç metre boyu olan, tek dallı ve küçük yapraklı bir bitki; misket büyüklüğünde beyaz çiçekler açan bu bitki halk hekimliğinde kanamayı durdurmada da kullanılır
guling (II) *rd* **1.** güllü (güllü desenli olan) **2.** *m* topak saçak
gulingdar *rd* topak saçaklı
gulinge *m* püskül
gulistan *m* gülistan, gül bahçesi, güllük **~a zarokan** çocuk bahçesi
guliyokî *rd* dalsı
gulî (I) *bj/m* cüzam
gulî (II) *n* **1.** örük, belik (saç örgüsü) **2.** püskül **3.** tahıl başağı **~yê por** saç örgüsü
gulî (III) *n* **1.** dal (ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri) * **du guliyên darê, ji ber bayê şikestibûn** ağacın iki dalı rüzgârdan dolayı kırılmıştı **2.** budak * **guliyê darê** ağacın budağı **3.** kol (ağaçlarda, gövdeden ayrılan kalın dal) ~ **dan** kol atmak (bitki için; gövdesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak ~ **di binî de tewîn** dalları basmak (ağaçta dalları eğecek kadar meyve olmak) ~ **jê çûn** dal salmak ~ **û şax berdan** dal budak salmak (soy yönünden genişleyip yayılmak) * **ew ji ajareke ku gulî û şax berdaye, dihat** dal budak salmış bir soydan geliyordu ~ **û şax dan** dal budak salmak (karmaşık bir biçimde genişleyip yayılmak) * **merivatiya wan gulî û şax dabû** akrabalıkları dal budak salmıştı **~yê binê piyê xwe birîn** bindiği dalı kesmek (kendine yararlı olan bir şeyi yararsız hale getirmek veya yok etmek)
gulîbend *m* saça takılan süs
gulîbir *bnr* gulîbirê
gulîbirê *rd* **1.** yaslı bayan (yastan dolayı örüklerini kesmiş olan). **2.** *mec* sevgili, yar
gulîbirîn *m* örükleri kesme (yas tutmak için)
gulî birîn *l/gh* örükleri kesmek (yas tutmak için)
gulîçek *m* dalcık
gulîdan *m* dal verme, dallanma
gulî dan *l/gh* dal vermek, dallanmak
gulîdar (I) *rd* örüklü
gulîdar (II) *rd* dallı, dal vermiş olan
gulîfank *m* püskül
gulîfk *m* püskül, küçük püskül
gulîgirtî *rd* cüzamlı
gulîhûr *rd* ince dallı, ufak dallı
gulîk *m* yuvarlak püskül
gulîkirî *rd* örüklü, belikli
gulîlk *m* yuvarlak püskül
gulî pê dan *l/bw* dallandırmak
gulîreş *rd* siyah örüklü (kız veya kadın)
gulîsor *rd* **1.** kızıl örüklü **2.** *m* dilber, edalı kız
gulîsorê *bnr* gulîsor
gulîstan *m* gulistan, gül bahçesi
gulîşk *m* saçak (giyim eşyalarının kenarlarına dikilen süslü püskül)
gulîşkdar *rd* saçaklı
gulîvank *m* uçkurun uc kısımlarına takılan saçaklar
gulîvk *m* püskül
gulîzar *bnr* gulezar
gulîzer (I) *bot/m* altın çiçeği
gulîzer (II) *rd* **1.** sarı örüklü **2.** *m* sarışın dilber
gulîzerîn *rd* sırma saçlı
gulîzerk *bot/m* zerdalı
gulkelem *bot/m* karnabahar
gulkevrok *m* kaya çiçeği
gulliser *rd* babasından daha iyi olan (kimse)
gulm (I) *bnr* hilm û gulm
gulm (II) *m* yudum
gulm (III) *m* öbek, küme
gulmast *m* süt ve yoğurt karışımı bir içki
gulmeşk *bot/m* kaz ayağı çiçeği
gulmexmûr *bot/m* horoz ibiği (Amaranthus)
gulmeyî *rd* tam maya tutmamış olan
gulmeyî bûn *l/ngh* mayalanmak gibi olmak
gulmexmûr *bot/m* kadife çiçeği
gulmik *m* öbek, küme
gulmişk *m* topak, yumak
gulmit ağaç budağı
gulmit *m* budak (dalın gövde içindeki başlan-

gıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)
gulmize *m* ot harmanı (hayvan yemi için)
gulmîçank *m* el değirmenin taşına yerleştirilmiş ağaç
gulnarîn *rd* narin çiçek, nar çiçeği gibi
gulnesrîn *bot/m* yabanî gül
gulnexwîn *bot/m* bir tür kızıl gül, kan gülü
gulnûxin *bot/m* bir bitki türü
gulok *m* **1.** yumak **2.** pazı, hamur topağı **~a berfê** kar topu **~a çarpengî** dört bağlı yumak **~a dupengî** çifte bağlı yumak
guloka berfê *nd* kar topu
gulol *m* sütlaç
gulolik *m* masura, makara, bobin
gulomiçk *m* kar topu
gulomît *rd* lop * **goştê gulomît** lop et
gulomîtkî *h* löp löp * **gepên di wî gulomîtkî ne** yanakları löp löp
gulor (I) *m* kitle, kütle
gulor (II) *m* bir tür geleneksel Kürt yemeği
gulor (III) *m* topçuk, küçük top
gulorî *m* topluluk
gulorî bûn *l/ngh* toplanmak
gulorî kirin *l/gh* toplamak
guloxor *mat/n* kutur
gulp (I) *m* parlama, tutuşma sesi **~ û pê ketin** alev almak
gulp (II) *m* **1.** öbek, küme, grup **2.** ağaçlık, ağaç öbeği
gulp (III) *m* **1.** yudum * **gulpek av** bir yudum su **2.** içim, fırt, yudum * **gulpek ji cigareyê dikişîne** sigaradan bir fırt içiyor
gulpegulp *h* zonk zonk
gulperest *rd* gül düşkünü
gulpgulp *h* zonk zonk
gulpik (I) *m* **1.** gaga (kümes hayvanlarında) **2.** *zo/m* kursak
gulpik (II) *m* gonca, tomurcuk * **gula gulpik** gonca gül
gulpîn *m* **1.** kalp atışı sesi **2.** parlama sesi, tutuşup alev çıkarma sesi **~a dil** kalp atışı (kalp sesi için)
gulpînî *m* zonklama **~ jê çûn** zonklamak * **gulpînî ji serê min diçe** başım zonkluyor
gulpînîkirin *m* zonklama
gulpînî kirin *l/gh* zonklamak
gulpok *m* gonca, tomurcuk
gulqedîfe *bot/m* kadife çiçeği
gulrû *rd* gülyüzlü
gulsarya *m* bir halı ismi
gulsîng *m* göğüslük süs takısı
gulsosin *bot/m* yasemin çiçeği
gulspî *m* beyaz gül
gulşekir *n* gülbeşeker (bir çeşit reçel)
gulşen *m* gülşen, gül bahçesi
gulşeng *m* şengül, bir tür yaban gülü
gulşî *n* salkım
gulşîlan *bot/m* **1.** kuş burnu **2.** yaban gülü
gulşîlank *bnr* gulşîlan
gult (I) *m* **1.** birikinti **2.** küme (tümsek biçimindeki yığın) **~ ~** küme küme
gulte (II) *as/m* sütun
gult (III) *m* kayıkçı küreği
gulte kirin *l/gh* kürek çekmek
guluk *bot/m* tütün bitkisinin kökünün dibinden çıkan ve onu kurutan zararlı bir bitki
gulûk *bot/m* süpürge ve kadın saçına benzeyen ortasında uzun bir çubuk bulunan bitki
gulûr *m* fincik (karpuz kavun gibi şeyler için, daha olgunlaşmamış)
gulwaz *m* vazo
gulxenderan *bot/m* kudret narı (Mormordica charantia)
gulxey *rd* tam kurumamış bez
gulxezêmk *bot/m* kamille
gulxweyî *rd* kavruk (kurumaya yüz tutmuş)
gulxweyîbûn *m* kavrukluk
gulyomiçk *m* topak
gulzar *bnr* gulezar
gum (I) *m* deve sürüsü
gum (II) *m* yanak
gum *m* güm **~ lê xistin** gümletmek
guman *m* kuşku, şüphe **2.** sanı, zan **3.** *mec* tahmin **4.** *mec* umut **~ birin (...) 1)** kuşkulanmak, küşümlemek **2)** sanısına kapılmak **~ çûn (...)** kuşkulanmak, şüphelenmek **~ çûn ser (yekî)** (birinden) şüphelenmek **~ jê birin** şüphe duymak **~ jê re tune** ye kuşku yok, iki kere iki dört eder **~ kirin 1)** kuşku duymak **2)** sanmak, tahmin etmek **~ lê çûn** şüphe duymak **~ lê kirin** kuşkulanmak, şüphelenmek, kuşku duymak **~ ma Xwedê** bir umudumuz Allah **~ nekirin 1)** kuşku duymamak **2)** sanmamak, ihtimal vermemek **~ nîn e** şüphe yok **~ tê de çûn** -den şüphelenmek **~ tê de nîn e** elhak **~ tê kirin** sanısına kapılmak **~a (kesekî) çûn (yekî)** kuşkulanmak **~a (yekî) çûn ser (yekî) din** (birinden) şüphelenmek **~a (yekî) di (yekî) de çûn** birinden kuşkulanmak **~a (yekî) jê tune bûn** haberi olmamak, bir şeyden bihaber olmak **di ~a (yekî) re çûn** kuşku duymak **~a (yekî) tê çûn** kuşkulanmak, kuşku beslemek (veya kuşku duymak) **~a (yekî) tê re çûn** (birinden) şüphelenmek, kuşkulanmak **~a xwe bi (yekî) girê dan** (birine) umut bağlamak
gumanbar *rd* **1.** kuşkulu, şüpheli **2.** sanık
gumanbarbûn *m* kuşkulanma, şüphelenme
gumanbar bûn *l/ngh* kuşkulanmak, şüphelenmek
gumanbarbûyî *rd* kuşkulanış, şüpheleniş
gumanbarbûyîn *m* kuşkulanış, şüpheleniş
gumanbarî *m* kuşkululuk, şüphelilik
gumanbarkirin *m* kuşkulandırma, şüphelendirme
gumanbar kirin *l/gh* kuşkulandırmak, şüphelendirmek

gumanber *rd* 1. kuşkucu 2. *fel* kuşkucu, septik 3. işkilli, kuşkullu
gumanberî *m* 1. kuşkuculuk 2. *fel* kuşkuculuk, septizm
gumanbir *rd* kuşkucu
gumanbirin *m* kuşkulanma
guman birin *l/gh* kuşkulanmak
gumanbirî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan
gumandar *rd* 1. kuşkulu, şüpheli 2. *mec* umutlu
gumandarbûn *m* kuşkulanma
gumandar bûn *l/gh* kuşkulanmak
gumandarbûyî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan
gumandarbûyîn *m* kuşkulanma
gumandarî *m* kuşkululuk
gumandarkirin *m* kuşkulandırma
gumandar kirin *l/gh* kuşkulandırmak
gumandin *m* gümletme
gumandin *l/gh* gümletmek
gumanhilgir *rd* kuşkucu
gumanî *m* 1. kuşkuluk, şüphelik 2. *rd* sanık
gumankar *rd* kuşkucu, şüpheci
gumanker *fel/rd* kuşkucu, şüpheci, septik
gumankerî *fel/m* kuşkuculuk, şüphecilik, septisizm
gumankirin *m* 1. kuşkulanma, şüphelenme 2. sanma, zannetme, belleme 3. umma
guman kirin *l/gh* 1. kuşkulanmak, şüphelenmek 2. sanmak, zannetmek, bellemek * **min guman kiribû ku tu mirovekî baş î** seni iyi bir insan bellemiştim 3. ummak
gumankirî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan
gumanlêkirin *m* 1. -den kuşkulanma 2. sanma, zannetme
guman lê kirin *l/bw* 1. -den kuşkulanmak 2. sanmak, zannetmek
gumanlêkirî *rd* zanlı
gumannak *rd* kuşkullu, şüpheli
gumanreş *rd* karamsar
gumanreşî *m* karamsarlık
gumanza *rd* şüpheci
gumbet (I) *m* 1. gümbet, kümbet, kubbe 2. *rd* kümbet, kubbe (kubbe biçiminde olan)
gumbet (II) *m* tonoz
gumbetî kirin *l/gh* kemerlemek (ciltçilikte)
gumegum *m* güm güm
gumgot *n* yamru, yamru yumru
gumgum (I) *m* debbe
gumgum (II) *n* güğüm
gumgume *zo/m* kertenkele
gumgumîn *m* söylenme
gumgumîn *l/ngh* söylenmek
gumgumok *zo/m* kertenkele (Lacertus)
gumgumoka avê *zo/nd* timsah
gumik *m* parmak ucu * **gumika tiliya** min parmağımın ucu
gumire *m* tembel, yavaş hareket eden (kadın)
gumîn *m* 1. gümleme, gümbürdeme 2. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma) ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) gümlemek ~ ketin (...) gümlemek ~ **ketin (cihekî)** gümbürdenmek
gumîn *l/ngh* 1. gümlemek, gümbürdemek 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
gumînî *m* 1. gümbürtü 2. uğultu ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak
gumînîkirin *m* 1. gümbürdeme 2. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
gumînî kirin *l/gh* 1. gümbürdemek 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
gumîz *m* kubbe
gumlat *m* 1. öbek küme 2. küme (tümsek biçimindeki yığın) 3. kütle ~ ~ öbek öbek, küme küme
gumlatbûn *m* kümelenme
gumlat bûn *l/ngh* kümelenmek
gumlatbûyîn *m* kümeleniş
gumlatî *rd* kütlesel
gumlatkirin *m* kümeleme
gumlat kirin *l/gh* kümelemek
gum lê xistin *l/bw* gümletmek
gumpifok *rd* tombul
gumpifokî *h* tombulca
gumpil *m* doruk, zirve * **gumpila çiyê** dağ doruğu
gumpilspî *rd* beyaz doruklu
gumra *bnr* gumrah
gumrah *rd* 1. yolunu kaybetmiş, yolundan sapmış 2. sapık
gumrahbûn *m* sapıklaşma
gumrah bûn *l/ngh* sapıklaşmak
gumrahî *m* sapıklık, sapıtma
gumrahker *rd* mudil
gumrahkî *h* sapıkça
gumre *m* inat
gumreh *rd* 1. gümrah, bol, çok, gür, sık (su, saç, ses gibi) * **baraneke gumreh** bol su 2. verimli 3. müreffeh
gumrehbûn *m* bollaşma, bolalma, bolarma, gürleşme
gumreh bûn *l/ngh* bollaşmak, bolalmak, bolarmak, gürleşmek
gumrehbûyîn *m* bollaşma, bollanma, bollaşma, gürleyiş
gumrehî *m* 1. gümrahlık, bolluk, sıklık, gürlük 2. gönenç, refah **~ya dawiya emr** son gürlüğü
gumrehayî *m* gümrahlık, bolluk, sıklık, gürlük
gumrehkirin *m* bollatma, bollaştırma, gürleştirme
gumreh kirin *l/ng* bollatmak, bollaştırmak, gürleştirmek
gumreş *rd* evhamlı, kuruntulu
gumreşî *m* evham, kuruntu
gumrê *m* yanlış yol

gumrik (I) *m* küme (tümsek biçimindeki yığın)
gumrik (II) *m* **1.** gümrük **2.** gümrük (gümrük vergilerini alan devlet teşkilatı) **~a (malekî) çêkirin** gümrüklemek
gumrikdar *rd* gümrüklü
gumrikdayî *rd* gümrüklü, gömrüğü verilmiş olan
gumrikgir *nd/nt* gümrükçü
gumrikgirî *m* gümrükçülük
gumriknedayî *rd* gümrüksüz, gümrüğü verilmemiş olan
gumrikxane *m* gümrük (gümrük denetim ve gözetimin yapıldığı yer)
gumrî *m* muzurluk
gumrî kirin *l/gh* muzurluk yapmak
gumrok *m* gümrük
gumruk *bnr* gumrik (II)
gumsik *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş)
gumsî *m* keyifsizlik, neşesizlik
gumş *m* lokma
gumtil *n* topak (toprak topağı gibi)
gun *ant/n* taşak, haya, husye
gunagûn *nd* enva, türler, çeçitler
gunbed *m* kümbet
gunc (I) *bnr* gonc (I)
gunc (II) *m* uyum
guncan *rd* **1.** uygun, münasip, yaraşıklı **2.** isabetli **3.** *m* uyarlık, uyum **4.** bağdaşma **~ bûn** uygun olmak **~ dîtin** uygun bulmak (veya görmek), (bir şeye) cevaz vermek
guncandin *m* **1.** uyarlama **2.** uydurma
guncandin *l/gh* **1.** uyarlamak * **divê xwe li gorî qanûnê nû biguncîne** yeni kanuna göre kendini uyarlaması lazım **2.** uydurmak
guncandî *rd* **1.** uyarlı **2.** uyumlu, uygun
guncandîbûn *m* **1.** uyarlılık **2.** uyumluluk, uygunluk
guncanî *m* **1.** uyarlık **2.** uygunluk, imtizaç, uyumluk.
guncantî *m* **1.** uyarlık **2.** uygunluk, imtizaç, uyumluk
guncav *bnr* guncan
guncaw *bnr* guncan
guncik *bot/m* biber
guncîn *m* **1.** uyarlanma **2.** uyma, uyulma, uyuşma, bağdaşma
guncîn *l/ngh* **1.** uyarlanmak **2.** uymak, uyulmak, uyuşmak, bağdaşmak
guncolî *rd* dağınık, karışık saç
guncolîbûn *m* dağınık, karışık olma (saç için)
guncolî bûn *l/ngh* dağınık, karışık olmak (saç için)
gund *n* köy
gundayetî *m* köylülük
gundbûn *m* köyleşme
gundewar *m* **1.** kır (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer, köylük yer) **2.** kır (orman, dağ vb. ye karşıt olan açıklık yer)
gundewarî *rd* **1.** köyle ilgili **2.** kırsal (az insanın barındığı, daha çok kır durumunda olan yer) **3.** kırsal (kır ile ilgili) **4.** *wj/m* pastoral
gundewarîbûn *m* kırlaşma (kır durumuna gelme)
gundewarî bûn *l/ngh* kırlaşmak (kır durumuna gelmek)
gundê betlaneyê *nd* tatil köyü
gundik *n* köycük
gundî *rd/nd* **1.** köylü **2.** köylü (köy halkı) **3.** köylü (aynı köyde kalan) * **Hesen gundiyê min e** Hasan benim köylümdür **4.** *mec* köylü (kaba, anlayışsız kimse) **~yê hev** köydeş **~ nabin cindî** köy ve köylülüğün geç değiştiği ve geliştiğine vurgu yapan bir deyim neguherîn
gundîkî *rd/h* köylüce, köylüvari
gundîtî *m* **1.** köylülük (köylü olma durumu) **2.** köylülük (köylülere özgü davranış)
gundîvan *nd/nt* köycü
gundîvanî *m* köycülük
gundkî *rd/h* köy üsulu
gundnişîn *rd* köy sakini
gundnişînî *m* köy sakinliği
gundor (I) *n* **1.** loğ **2.** merdane, silindir **3.** toplu tabanca **~ kirin** loğlamak
gundor (II) *bot/m* kavun
gundorbûn *m* **1.** loğlanma **2.** yuvarlanma
gundor bûn *l/ngh* **1.** loğlanmak **2.** yuvarlanmak
gundorbûyîn *m* **1.** loğlanış **2.** yuvarlanış
gundorfiroş *nd/nt* kavuncu (satan kimse)
gundorfiroşî *m* kavunculuk
gundorkirin *m* **1.** loğlama **2.** silindiraj
gundor kirin *l/gh* silindirlemek
gundorkî *mat/rd* **1.** silindirik, silindirsel **2.** *h* yuvarlayarkatan
gundparêz *nd/nt* **1.** köycü **2.** köy koruyucusu
gundparêzî *m* **1.** köycülük **2.** köy koruyuculuğu
gundwarî *bnr* gundewarî
gune *bnr* guneh
guneh *m* **1.** günah (dince suç sayılan iş veya davranış) **2.** suç **3.** günah (acımaya yol açacak kötü davranış) * **guneh e, mirov ev çend tehde li vî mirovî bike** bu adama bu kadar eziyet yapmak günahtır **4.** günah (sorumluluk, vebal) * **ez bibêjim bila guneh ne di stûyê min de be** ben söyleyeyim de günah benden gitsin **5.** *rd* zavallı, gariban * **ev mêrik guneh e** bu adam zavallı * **jê veger e yekî guneh e** boş ver garibanın tekidir **6.** yazık * **çi guneh e** yazık **~ ji stûyê min derket** günah benden gitti **~ bûn** günah olmak **~ kirin** günah işlemek **~ weşandin** günah çıkarmak **~ê (wî) di stûyê (...) de be** günahı (veya vebalı) boynuna **~ê (wî) di stûyê (...) de bûn** günahı (veya vebalı) boynuna

olmak~ê (yekî) **hilanîn** (birinin) günahını almak ~ê **(yekî) kirin stûyê xwe 1)** (birinin) günahına girmek **2)** kanına girmek (kızlığını bozmak) **3)** kanına girmek (birini öldürmek veya öldürtmek) ~ê **(yekî) kişandin** (birinin) günahını çekmek ~ê **kosiyan pê hatin** (biri) çok acınacak durumda olmak ~ê **(yekî) lê hatin** acınmak ~ê **(yekî) pê hatin 1)** (birine) acımak, kıyamamak **2)** (birine) acımak, üzülmek * **gunehê min bi zar û zêçên wî hat lewma min ew neda dadgehê** çoluğuna çocuğuna acıdım da mahkemeye vermedim ~ê **(yekî) pê nehatin** (birinin) gözünün yaşına bakmamak ~ê **(yekî) stendin** (birinin) günahını almak, ithamda bulunmak ~ê **xwe bi xwe anîn** kendini acındırmak ~ê **xwe pê anîn** (birine) acımak, merhamet etmek, acınılmak, üzülmek ~ê **xwe pê neanîn** kıymak (acımadan zulmetmek) ~**ên ku bav kiriye wê werin pêşiya lêw** babanın işlediği günahları oğlu çekecek ~**ên** (an jî **sûcên) xwe gilî kirin** *mec* günah çıkarmak (kötü davranışlarını, sucunu açıklamak, anlatmak)

gunehbar *rd/n* **1.** günahkâr **2.** suçlanan, suçlu

gunehbarbûn *m* suçlanma

gunehbar bûn *l/ngh* suçlanmak

gunehbarî *m* **1.** günahkârlık **2.** suçluluk **3.** suçlanma

gunehbarîtî *m* suçluluk

gunehbarker *rd* suçlayıcı

gunehbarkirin *m* suçlama, suçlayış

gunehbar kirin *l/gh* suçlamak

gunehî *m* günah

gunehkar *rd/nt* günahkâr

gunehkarane *h* günahkârca

gunehkarî *m* **1.** günahkârlık **2.** *mec* cinayet ~ kirin günah **1)** günah işlemek **2)** cinayet işlemek

guneh pê hatin *l/bw* (birine) acımak, üzülmek

gunehweşînî *m* günah çıkarma

gunek (I) *bj/m* fıtık (taşak fıtığı için)

gunek *rd* **1.** zavallı, gariban **2.** yazık ~**a (yekî)** (birine) yazık!

gunekê *b* a, yazık! (acıma, üzülme bildirir)

gunekî *rd* fıtıklı (taşaktan fıtıklı olan)

gunekî bûn *l/ngh* fıtık olmak (taşaktan fıtık olmak)

guneko *b* a, yazık! (acıma, üzülme bildirir)

gunekok *nd/nt* zavalıcık, gariban

gunê dîk *bot/nd* rezaki

gung *rd* belirsiz, müphem

gungil (I) *m* **1.** halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) **2.** kıvrık, bukle (kıvrık saç gibi)

gungil (II) *n* zirve

gungilî *rd* **1.** kıvrık, kıvrışık, kıvırcık, halkalı (saç için) **2.** kıvırcıkça **3.** kıvrım kıvrım, büklüm büklüm (saç)

gungilîbûn *m* kıvırcıklanma, kıvrılma (kıvırcık bir duruma gelme)

gungilî bûn *l/ngh* kıvırcıklanmak, kıvrılmak (kıvırcık bir duruma gelmek)

gungilîbûyîn *m* kıvırcıklanış, kıvrılış (kıvırcık bir duruma gelme)

gungilîtî *m* kıvrıklık

gunîhote *bot/m* bir geven türü

gunik (I) *ant/n* taşak, er bezi, husye

gunik (II) *n* top (kantar topu) ~**ê qapanê** kantar topu

gunikê beran *nd* koç yumurtası

gunikî *rd* fıtıklı (taşaktan fıtıklı olan)

gunikreş *rd/argo* taşaklı (yiğit)

guniksor *rd argo* taşaklı (yiğit)

gunî *bot/m* geven

gunîrêzk *bot/m* bir geven türü

gunîşilk *bot/m* bir geven türü

gunîzene *bot/m* bir geven türü

gunkêşan *m* iğdiş etme

gun kêşandin *l/gh* iğdiş etmek, burmak

gunko *rd* fıtıklı (taşaktan)

guno *b* a, yazık! (acıma üzülme bildirir)

gunokî (I) *rd* acınacak durumda olan

gunokî (II) *rd* fıtıklı (taşaktan fıtıklı olan)

gunokî bûn *l/ngh* fıtık olmak (taşaktan fıtık olmak)

gunoyî *rd* fıtıklı (taşaktan fıtıklı olan)

gunpisîk *bot/m* kedi çanağı

gunreş *rd/argo* taşaklı, yiğit

guntal *n* **1.** *n* cıngıl, şıngıl (küçük üzüm salkımı) * **guntalê tirî** üzüm cıngılı **2.** topak, topak salkım

gunûn *m* uyma

gunûn *l/ngh* uymak

gup *m* avurt

gupandin *m* göçertme

gupandin *l/gh* göçertmek

gupegup *m* güm güm (kalp atışı sesi vb. için)

gupik (I) *erd/m* **1.** doruk, zirve * **gupika çiyê** dağ doruğu **2.** uç (bir şeyin başı, tepesi) * **gupika çiyê** dağın ucu

gupik (II) *ant/m* **1.** topuk **2.** topuk (ayakkabı topuğu) **3.** om (kemiklerin yuvarlak ucu)

gupik (III) *ant/m* erkeklik organı başı

gupik (IV) *m* lüle (tütün çubuğu, nargile, pipo gibi şeylerin ucundaki tütün konulan yuva

gupik (V) *bot/m* **1.** şapka (bazı bitkilerde, özellikle mantarlarda sapın üstünde bulunan, üreme oranlarını taşıyan şapka biçimindeki organ) **2.** gonca, tomurcuk

gupikî *rd* **1.** toparlak **2.** yumru (şişkin, kabarık, yuvarlak biçimli) * **zarokê ku dêmê wî gupikî ye** yumru yanaklı çocuk

gupikîbûn *m* yumrulanma, yumrulma

gupikî bûn *l/ngh* yumrulanmak, yumrulmak

gupikîtî *m* yumruluk

gupikok *m* yumrucuk

gupisk *rd* duyma yetisi gelişmiş olan, fısıltılarıda duyabilen kimse

gupîn (I) *m* gümbürtü
gupîn (II) *m* göçerme, çökme
gupîn *l/ngh* göçermek, çökmek (metalik şeyler için) * **teneke gupiyaye** teneke çökmüş
gupîtk *erd/m* doruk, zirve
gup kirin *l/gh* çocuk oyunlarında ağzını kapattıp avurtlarını şişirmek
gur (I) *m* (r kalın okunur) **1.** söz (kavil, lâkırdı) * **li ser gura xwe bû** sözünün arkasındaydı **2.** söz birliği, ağız birliği, bir ağızdan * **li yek gurê bi ser min de hatin** söz birliğiyle üzerime geldiler * **li yek gurê dizûrin** hep bir ağızdan uluyorlar **3.** söz dinleme, itaat * **were bi gurê min bike** gel sözümü dinle * **di bin gura me de bûn** sözümüzden çıkmazlardı **~a (yekî) kirin** sözünü dinlemek **(bi) ~a (yekî) kirin** söz dinlemek (veya tutmak)
gur (II) *rd* (r kalın okunur) **1.** sık, gür (seyrek karşıtı) * **porê gur** sık saç * **porê xwe yê gur jê kir** gür saçlarını kesti **2.** harlı (harlı ateş için) * **agirê gur** harlı ateş **3.** yoğun, fazla (iş yoğunluğu gibi) **4.** gür (bol, verimli) * **aveke gur** gür su **5.** güçlü, kuvvetli (çok sert, etkili, keskin) * **bayekî gur** kuvvetli bir rüzgâr * **bayekî gur î karîger digobile** keskin ve etkileyici bir rüzgâr esiyor **6.** *rd/h* aralıksız (birbirine bitişik olan) ~ **û şên** sıkça
gur (III) *zo/n* **1.** kurt (Canis lupus) **2.** *mec* kurt (bir yeri, bir şeyi iyi bilen) ~ **bi qusandinê nabe mih** kurt kırpılarak koyun olmaz (fiziki değişimle huy deyişmez) ~ **in lê di eyarê şêr de ne** koyun postuna bürünmüş kurt (misalidirler) ~ **ji baranê bitirsiya wê ji xwe re kavilek çêkira** serçeden korkan darı ekmez ~ **ji roja bimij hez dike** kurt puslu havayı sever **(nizanim)** ~ **li ku miriye?** hangi dağda kurt öldü? ~ **pakî ji baranê bikira, wê kevilok ji xwe re çêkira** serçeden korkan darı ekmez ~ **pîr dibe, dibe pêlêpokê se** (an jî **seg**) kurt kocayınca ite maskara olur ~**ê deryayê** deniz kurdu (tecrübeli denizci) ~**ê di eyarê mêşînê** (an jî **mihê) de** koyun postuna bürünmüş kurt (misalı) ~**ê di eyarê mêşînê de bûn** kuzu postuna bürünmek ~**ê di kevilê mihê de** koyun postuna bürünmüş kurt ~**ê di kevilê mirovan de** koyun postuna bürünmüş kurt ~**ê di postê mihê de bûn** kuzu postuna bürünmek ~**ê kar** çok çalışkan, habire çalışan kimse ~**ê neqevan** dar gönün adamı ~**ê piştbelek** *mec* zalim, acımasız kimse ~**ê serê çiyê jî nebînin** düşmanının başına da gelmesin ~**ê xwarinê** yemek düşkünü
gur (IV) *h* (r kalın okunur) **1.** rap * **erebe got gur û li ber min sekinî** araba rap diye önümde durdu **2.** lârp * **got gur û derkete pêşiya me** lârp diye önümüze çıkıverdi **3.** hürya * **gotin gur û ketin hundir** hürya edip içeriye girdiler
gur (V) *m* tehdit ~ **û gef** tehditler * **gur û gef lê xwarin** (birine) tehditler savurmak
gur (VI) *m* kuşku ~ **û guman** kuşku, şüphe
gur (VII) *m* dokuma tezgahında yanlamasına ip
gurahiya stêrkan *ast/nd* oymak
gurahî *bnr* gurayî
guran *m* (derisini) yüzme * **gurana nêrî xelas kir** tekenin yüzmesini bitirdi
gurandin *m* yüzme (derisini yüzme)
gurandin (I) *l/gh* **1.** yüzmek (derisini yüzmek) **2.** yüzmek (çok para istemek)
gurandin (II) *l/gh* barfiks hareketi yapmak
gurandî yüzük, yüzülmüş olan
gurandox *nd/nt* yüzücü (kasaplık hayvanların derisini yüzen kimse)
gurandoxî *m* yüzücülük
guranî (I) *m* nicelik
guranî (II) *m* **1.** gürlük, sıklık **2.** yoğunluk
guranxwarî *rd* **1.** kurtlar tarafından yenilmiş olan **2.** boş yere heba olmuş, bir işe yaramadan bertaraf olmuş olan
gurayî *m* **1.** sıklık, gürlük **2.** yoğunluk, sıkılık * **gurayiya kar** iş yoğunluğu * **di wan rojên dawî de karê me pir e em di gurayiyê de ne** son günlerde işlerimizde çok sıkılık var **3.** bolluk, gürlük **4.** yağmur, (çokluk, bolluk) * **gurayiya çepikan** alkış yağmuru **5.** işi yolunda olma * **camêr di gurayiyê de ye** adamın işi yolunda
gurayîpêdan *m* yoğunlaştırma
gurayî pê dan *l/bw* yoğunlaştırmak * **divê ku gurayî bi van çalakiyan bê dan** bu etkinlikleri yoğulaştırmak gerekiyor
gurbe *m* arı kovanı
gurbik *m* kovan (bal kovanı)
gurbûn *m* **1.** gürleşme, sıklaşma **2.** harlama, yalazlanma (ateş için) **3.** *mec* yoğunlaşma (artma) **4.** keskinleşme (etkili olma, sert olma)
gur bûn *l/ngh* **1.** gürleşmek, sıklaşmak **2.** harlamak, yalazlanmak (ateş için) **3.** *mec* yoğunlaşmak (artmak) * **dê kar gur bibe** iş yoğunyaşacak **4.** keskinleşmek (etkili olmak, sert olmak)
gurbûyîn *m* **1.** gürleyiş, sıklayış **2.** harlayış, yalazlanış (ateş için) **3.** *mec* yoğunlaşma (artma) **4.** keskinleşme (etkili olma, sert olma)
Gurc *nd/rd* Gürcü
gurc *rd* çekik, çekilmiş ~ **û pêş kirin** kuşanmak
gurcan *zo/n* alaca renkli bir tür tarla faresi
Gurcistan *m* Gürcistan
Gurcistanî *nd/rd* Gürcistanlı
Gurcî *nd/rd* **1.** Gürcü **2.** güzel kız veya bayan
Gurcîkî *m* **1.** Gürcüce **2.** *rd/h* Gürcülere özgü, Gürcülere yaraşır bir biçimde
gurcîsk *ant/m* böbrek
Gurckî *m* **1.** Gürcüce (Gürcü dili) **2.** *rd/h* Gürcülere özgü, Gürcülere yaraşır bir biçimde

gurçik *ant/m* 1. böbrek *zo/m* taşlık, konse (hayvan taşlığı) 3. kas, adale 4. *mec* yürek, yüreklilik (herhangi bir şeyden çekinmeme, korkmama) ~**a (yekî) xwarin** (birini) takdir etmek
gurçika dest *nd* tenar
gurçika guh *ant/nd* kulak memesi
gurçika pê *ant/nd* baldır
gurçikî *rd* böbreksi
gurçî *ant/m* böbrek
gurçîlk *ant/m* böbrek
gurçîsk *ant/m* böbrek
gurçikpola *rd/mec* çelik yürekli, yiğit
gurd (I) *m* ahenk
gurd (II) *m* kibritin ham maddesi
gurd (III) *m* 1. ayakçın 2. bir kirmenlik yün ipliği 3. gergi iplerini askıya alan ip grubu
gurda tevnê *nd* gücü ipliği
gurdan *lşk/m* 1. tabur 2. tabur (düzgün sıralar halinde art arda dizilmiş insan topluluğu)
gurdim *m* toplu yürüme, topluca
gure *rd* dik, sarkık olmayan
gurebeş *zo/m* (**r** kalın okunur) porsuk
gureboz *n* bozkurt
guregur *m* 1. gürleme 2. *h* gür gür, gürül gürül 3. *h* haldır haldır * **guregura makîneyê ye dişixule** makine haldır haldır çalışıyor 4. *h* har har (gürültülü olarak) * **guregura avê ye diherike** su har har akıyor 5. *m* yağmur (çokluk, bolluk) * **guregura çepikan** alkış yağmuru 6. *rd/mec* yoğun (iş vb. için) ~ **jê çûn** gürüldemek ~ **kirin** gürlemek ~**a (tiştekî)** bir şeyin en yoğun dönemi ~**a esman** (an **jî ewran**) gök gürlemesi (veya görültüsü) ~**a (yekî) bûn** 1) çubuğunu tüttürmek (üzüntüsüz kaygısız yaşamak) 2) (biri) habire savurmak
guregurkirin *m* gürleme
guregur kirin *l/gh* gürlemek
gurehî *bnr* gurayî
gurep *bj/m* kaba kulak
gurepî *rd* kaba kulak olmuş olan
gurepîbûn *m* kaba kulak olma
gurepî bûn *l/ngh* kaba kulak olmak
gureşer *n* sinir harbi
gureşk *zo/m* karakulak (Caracal melanotis)
gurezilam *n* kurt adam
gurê *m* 1. gücü ipliği 2. ayakçın
gurê boz *nd* bozkurt
gurêkirin *m* söz dinleme, itaat etme
gurê kirin *l/gh* söz dinlemek, itaat etmek
gurê manco *nd* umacı, karakoncolos
gurêx *n* kurt köpeği
gurêz *m* çekinme, sakınma
gurêzîn *m* sakınma
gurêzîn *l/ngh* sakınmak
gurg *n* kurt
gurgan *bot/m* gürgen (Carpinus betulus)
gurge *bot/m* canavar otu (Orobanche ramosa)
gurgeboz *n* bozkurt
gurgir *bnr* gurêx
gurgîn (I) *rd* kurt gibi
gurgîn *rd* atik, aktif
gurgîtî *m* kurtluk
gurgur *h* gür gür
gurgurandin *m* 1. savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma) 2. fırlatma, savurma (bir şeyi alıp fırlatma)
gurgurandin *l/gh* 1. savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) 2. fırlatmak, savurmak (bir şeyi alıp fırlatmak)
gurguranî *rd* gürültülü * **ji ava gurguranî, ji mêrê tirtironî metirse** gürültülü sudan ve atıp tutan adamdan çekinme
gurgure *rd* 1. atmasyoncu (haddinden fazla yalan atan) 2. iri yarı ve biçimsiz kimse
gurgurîn *m* 1. savrulma, savruluş 2. fırlama
gurgurîn *l/ngh* 1. savrulmak 2. fırlamak
gurgur kirin *l/gh* gürlemek
gurijandin *m* kükretme
gurijandin *l/gh* kükretmek
gurijîn *m* kükreme
gurijîn *l/ngh* kükremek
gurimtî *m* kalabalık, sıklık
gurivan *m* uyum
gurivandin *m* uydurma
gurivandin *l/gh* uydurmak
gurivandî *rd* uyumlu
gurivandîbûn *m* uyumluluk
gurivîn *m* uyma, uyuşma
gurivîn *l/ngh* uymak, uyuşmak * **bûyer û taswîr li hev nagurivin** olay ve tasvirler uyuşmuyor
guriz *bot/m* pazı
gurî (I) *m* alev, alaz, yalaz
gurî (II) *m* 1. flâma (işaret olarak veya çeşitli amaçlarla kullanılan küçük bayrak) 2. flâma (mızrak uçlarına takılan küçük bayrak)
gurî (III) *m* evlek (tarlanın tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri)
gurî (IV) *rd* (**r** kalın okunur) 1. uyuz 2. kel, kel yağır 3. uyuzlu ~ **bûn** uyuz olmak ~ **mir bû gulî sor** kör ölünce badem gözlü olur ~ **mir gulîzêrîn bû** kör ölünce badem gözlü olur ~**yo navê min li navê te keçelo kimê min li serê te** kendi kusurunu görmez başkasınınkini görür
gurîavêj *m* alev makinası
gurîbeşk *zo/m* porsuk
gurîbûn *m* 1. uyuzlaşma 2. kelleşme
gurî bûn *l/ngh* 1. uyuzlaşmak 2. kelleşmek

gurîbûyîn *m* 1. uyuzlaşma 2. kelleşme
gurîk (I) *m* alev, alaz, yalaz
gurîk (II) *rd* 1. uyuz 2. kel
gurîkirin (I) *m* uyuzlaştırma
gurîkirin (II) *m* alevlendirme
gurîkirin (III) *m* evlekleme
gurî kirin (I) *l/gh* uyuzlaştırmak
gurîkirin(II) *l/gh* alevlendirmek
gurî kirin (III) *l/gh* evleklemek
gurîn (I) *m* gürleme, gürüldeme **~a esman** gök gürlemesi (veya görültüsü)
gurîn (II) *m* (derisi) yüzülme
gurîn (III) *m* turna ötüşü * **ji gurînên quling** turna ötüşünden
gurîn (IV) *m* alev, alaz, yalaz
gurîn (I) *l/ngh* gürlemek, gürüldemek ~ **jê çûn** gürüldemek ~ **ketin (...)** gürlemeye başlamak
gurîn (II) *l/ngh* (derisi) yüzülmek
gurînî *m* 1. gürültü, gürüldeme 2. harıltı ~ **pê ketin** gürüldemek, gürlemeye başlamak * **gurînî bi ewran ket** bulutlar gürlemeye başladı
gurînok *rd* 1. uyuz 2. kel
gurîpaş *rd/mec* yoğun (çok fazla)
gurîpaşî *m* yoğunluk
gurîşkî *bnr* kurîşkî
gurîtî (I) *m* (**r** kalın okunur) 1. uyuzluk 2. kellik
gurîtî (II) *m* kurtluk
gurîx *bnr* gurêx
gurîzgeh *m* giriş (bir kitabın giriş bölümü)
gurîz *m* ürperme, ürperti
gurîz girtin *l/gh* ürperme sonucu tüyler diken diken olmak
gurîzî *m* ürperti ~ **ketin canê (yekî)** ürpermek
gurk *m* yer dokuma tezgahı
gurkirin (I) *m* söz dinleme, itaat etme
gurkirin (II) *m* 1. gürleştirme, sıklaştırma 2. alevlendirme, harlatma 3. *mec* yoğunlaştırma 4. keskinleştirme (etkili kılma, sertleştirme) 5. gözeme (dikilen bitkilerin seyrek olan yerlerini sıklaştırma)
gurkirin (I) *l/gh* söz dinleme, itaat etmek
gur kirin (II) *l/gh* 1. gürleştirmek, sıklaştırmak 2. alevlendirmek, harlatmak 3. *mec* yoğunlaştırmak 4. keskinleştirmek (etkili kılmak, sertleştirmek) 5. gözemek (dikilen bitkilerin seyrek olan yerlerini sıklaştırmak)
gurloq (I) *nd* 1. dört nalla koşma 2. seğirtme
gurloqdan *m* 1. dört nalla gitme 2. seğirtme
gurloq dan *l/gh* 1. dört nalla gitmek 2. seğirtmek
gurm *m* güm * **derî got gurm û girt** güm diye kapıyı kapattı
gurmandin *m* 1. gümbürdetme, gümbürdeyiş, gümletme, gürletme 2. girişme, ekleştirme (dövmeye başlama) 3. girişme (yemek yemek)
gurmandin *l/gh* 1. gümbürdetmek, gümletmek, gürletmek 2. girişmek, ekleştirmek (dövmeye başlamak) 3. girişmek (yemek yemek) * **wisa gurmandiye nan ku...** ekmeğe öyle girişmiş ki... ~ **(yekî) (birine)** girişmek, ekleştirmek ~ **hev** birbirine girişmek, kavgaya tutuşmak
gurmegurm *h* 1. güm güm, gümbür gümbür 2. har har (gürültülü olarak) * **av gurmegurma wê ye diherike** su har har akıyor
gurmerep *h* patır kütür, çangıl çungul
gurmering *h* lângir lungur * **erebe di riya xerabe de bi gurmering derbas bû** araba lângır lungur bozuk yoldan geçti
gurmetep *h* lângir lungur
gurmijandin *m* kükretme
gurmijandin *l/gh* kükretmek
gurmijîn *m* kükreme
gurmijîn *l/ngh* kükremek
gurmik (I) *m* yumruk ~ **lê dan** (an **jî xistin**) yumruklanmak
gurmik (II) *m* topak, hamur yumağı
gurmik (III) *m* 1. kıç, popo 2. koyun kuyruğunun uc kısmı
gurmiklêdan *m* yumruklama, yumruk vurma
gurmik lê dan *l/bw* yumruklamak, yumruk vurmak
gurmiklêxistin *m* yumruklama, yumruk vurma
gurmik lê xistin *l/bw* yumruklamak, yumruk vurmak
gurmisk *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * **gurmiskek li ser çavê wî xist** yüzüne bir yumruk vurdu
gurmist *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk, sumsuk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * **gulmistek li ser çavê wî xist** yüzüne bir yumruk vurdu ~ **danîn (yekî)** birine yumruk indirmek ~ **daweşandin (yekî)** birini yumruklamak, yumruk savurmak ~ **lê dan** (an **jî xistin**) yumruk atmak (veya indirmek)
gurmistlêdan *m* yumruklama
gurmist lê dan *l/bw* yumruklamak
gurmişandin *m* saldırma
gurmişandin *l/gh* saldırmak
gurmitik *m* omuz
gurmize *bot/m* yabanî hardal
gurmîn (I) *m* damaya benzer bir oyun
gurmîn (II) *m* gümbürdeme, gürleme
gurmîn *l/ngh* gümbürdemek, gümlemek ~ **jê anîn** (an **jî birin**) gümbürdetmek, gümletmek ~ **jê çûn** gürüldemek ~ **ketin (cihekî)** gümlenmek
gurmînî *m* gümbürtü ~ **pê ketin** gümbürdemek, gümlemek

gurmîn jê anîn *l/bw* 1. gümbürdetmek 2. kütletmek
gurmîn jê birin *l/bw* 1. gümbürdetmek 2. kütletmek
gurmîn jê çûn *l/bw* 1. gümbürdemek 2. kütlemek
gurmuzî *m* 1. karışık hayvan yemi 2. karma şey
gurmûrep *h* tangır tungur
gurnik *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık
gurnî *bot/m* pıtrak
gurnîgamêş *bot/m* bir tür pıtrak
gurnîk *bot/m* 1. pıtrak * **wekî gurnîkan** pıtrak gibi 2. *mec* sıvışık, yapışkan (kimse)
gurnûz *m* pürüz
gurnûzî *rd* pürüzlü
gurorevî *m* kurt kaçışı
gurorevî bûn *l/ngh* kurt gibi kaçmak
guroz *m* tomar, top * **gurozek kaxiz** bir tomar kâğıt
gurp (I) *m* ateşin parlama sesi * **agir got gurp** ateş bir anda parladı
gurp (II) *m* yudum
gurpe *n* büyük eşya
gurpegurp *h* 1. küt küt * **gurpegurpa dil** kalbin küt küt sesi 2. harıl harıl (ateş tutuşurken çıkan ses) **~a dilê (yekî) bûn** yüreği küt küt diye atmak
gurpik *m* 1. buklet, saç halkacığı, lüle 2. lüle (dürülmüş şay) 3. *m* dürme
gurpis *m* yumruk
gurşesaxrî *m* biftek
gurşî *m* salkım
gurt *m* 1. ağaç ve diğer bitkilerin kazılıp sökülmesi sonucu elde edilen tarla * **zeviya gurt** ham tarla 2. *rd* aç, karnı boş
gurtî *m/mec* kurtluk, köpeklik
gurumtî *m* sıklık, yoğunluk * **di gurumtiya kar de** iş yoğunluğunda
gurut *m* suyu süzülmüş ayranla çökelek karışımının kurutulmasında elde edilen peynir
gurûh *m* güruh
gurxenî *n* kurt köpeği
gurxenêq *bot/m* 1. kurtboğan (Aconitum napellus) 2. *n* kurt köpeği
gurxwarî *rd* kurtlarca yenilmiş olan
gurz (I) *n* 1. bağ, bağlam, demet * **gurzê por** saç bağı * **gurzê têlan** tel demeti 2. deste (cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanması, demet) ~ **bi** ~ demet demet, deste deste **~ek ~ek dibe dêzek** damlaya damlaya göl olur
gurz (II) *n* 1. gürz (ağır topuz) 2. hallaç tokacı
gurz (III) *n* ayak bileği * **gurzê pê** ayak bileği
gurzê darîn *nd* tomak, ağaçtan gurz
gurzger *n* gürz kulanan kimse
gurzik *n* ayak bileği
gurzker *nd/nt* desteci, desteleyici
gurzkerî *m* destecilik, desteleyicilik
gurzkirin *m* demetleme, desteleme
gurz kirin *l/gh* demetlemek, destelemek
gurzkirî *rd* demetli, demetlenmiş, destelenmiş olan
gustîl *m* yüzük ~ **pê ve kirin** 1) yüzük takmak 2) nişan takmak ~ **vegerandin** yüzüğü geriye çevirmek
gustîlî *rd* halkalı, halka biçiminde
gustîlk *m* yüzük ~ **pê ve kirin** 1) yüzük takmak 2) nişan takmak ~ **vegerandin** yüzüğü geriye çevirmek **~a nîşanê** nişan yüzüğü **~a nîşaniyê** alyans **~a qaşmezin** şövalye yüzüğü
gustîlkê *m* yüzük, yüzük oyunu
gustîlokî *rd* kıvrımlı, kıvırcıklı saç
gustîrk *bnr* gustîlk
guş *m* elyaf
guşar *m* 1. baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) 2. *psî* baskı 3. basınç ~ **dan ser (yekî)** (birine) baskı uygulamak ~ **lê kirin** baskı uygulamak **~a hewayê** *fiz* hava basıncı
guşare *n* küpe
guşarlêkirin *m* baskı yapma
guşar lê kirin *l/bw* baskı yapmak
guşarlêkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan
guşekevanek *m* köşeli ayıraç
guşîwar *bnr* guşare
gut (I) *bj/m* gut, damla hastalığı, nikris
gut (II) *rd* 1. dalgın * **ez van çendan pir gut im** bu aralar çok dalgınım 2. pür dikkat kesilmiş olan
gutbûn *m* dalma, dalgınlaşma
gut bûn *l/ngh* dalmak, dalgınlaşmak ~ **lê nihêrtin (an jî mêze kirin)** soluk almadan (izlemek veya bakmak)
gutbûnî *m* dalgınlık
gutbûyîn *m* dalış, dalgınlaşma
gutil (I) *m* topak
gutil (II) *m* 1. kitle, kütle (nesneler için) 2. küme (tümsek biçimindeki yığın) ~ ~ küme küme
gutilbûn *m* kümelenme
gutil bûn *l/ngh* kümelenmek
gutilbûyîn *m* kümeleniş
gutilkirin *m* kümeleme
gutil kirin *l/gh* kümelemek
gut kirin *l/gh* bir kimsenin bir noktaya baktırıp dalmasını sağlamak
gutkî *rd/h* dalgınca
gutle *m* 1. kütle, kitle 2. küme, grup * **gutleyek siwar** bir grup süvari
guv *h* fır
guva *h* 1. güya, sözüm ona * **guva serê wê di-**

şo güya başını yıkıyor **2.** ara sıra ~ **bi** ~ sıra sıra
guva guva *h* peyderpey, tedricen, giderek
guva qirikê *nd* adem elması
guvah *nd/nt* şahit
guvahbûn *m* **1.** şahit olma **2.** şahitlik
guvahgeh *m* tanık yeri
guvahî *m* şahitlik, tanıklık ~ **dan** şahitlik etmek ~ **kirin** şahitlik yapmak, şahadet etmek, tanıklık etmek
guvahname *m* şahadetname (bir işin yapıldığını gösteren, yetkilisi tarafında verilmiş olan onaylanmış belge)
guvandin *m* uğuldatma, ötme
guvandin *l/ngh* uğuldatmak, ötmek (üflemeli çalgılar için, rüzgâr vb. için) * **bilûr naguvîne** kaval ötmüyor
guvaş *m* sıkım
guvaşgeh *m* üzüm sıkma yeri
guvaştek *m* sıkaç, sıkacak (meyve vb. şeyler için)
guvaştin *m* **1.** sıkma **2.** sıkma (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)
guvaştin *l/gh* **1.** sıkmak **2.** (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak) * **tirî guvaşt** üzümü sıktı
guvaştî *rd* sıkık, sıkılmış olan
guvazînok transistör * **guvazînoka radyoyê** radyo transistörü
guve *h* güya
guveguv *m* **1.** ötüş (üflemeli çalgıların çıkardığı sese) * **guveguva bilûrê** kavalın ötüşü **2.** *h* fır fır, fırıl fırıl
guvernor *nd/nt* guvernör
guverte *m* güverte
guvêş *m* sıkım
guvêşandin *m* sıkma
guvêşandin **1.** sıkmak **2.** (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak) * **tirî guvaşt** üzümü sıktı
guvguvandin *l/ngh* öttürmek (üflemeli çalgılar, rüzgâr vb. için) * **ba diguvguvîne** rüzgâr öttürüyor
guvik *m* fırıldak (rüzgârla dönen, çember biçiminde çocuk oyuncağı)
guvir *m* yaranma
guvirandin *m* sindirme, hazmetme
guvirandin *l/ngh* sindirmek, hazmetmek
guvirîn *m* yaranma, hazmedilme
guvirîn *l/ngh* yaranmak, hazmedilmek
guvişan *m* sıkım, sıkma
guvişandin *m* **1.** sıkma **2.** sıkma (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)
guvişandin *l/gh* **1.** sıkmak **2.** sıkmak (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak)
guvişîn *m* sıkılış, sıkılma
guvişîn *l/ngh* sıkılmak (meyve sıkılması gibi)
guviştin *bnr* guvaştin
guvîn *m* uğuldama, vınlama, uğultu sesi
guvîn *l/ngh* uğuldamak, ötmek, vınlamak
guvînî *m* ötüş, uğultu (üflemeli çalgılar, rüzgârın çıkardığı ses) * **guvîna bilûrê** kavalın ötüşü
guvîr *m* peynir topağı
guvîşk (I) *m* lokma tatlısı
guvîşk (II) *rd* **1.** sıkılmış ıslak çamaşır **2.** sıkılmış, suyu çıkarılmış pancar
guvş *m* sıkım
guwah *nd/nt* şahit, tanık ~ **nîşan dan** tanık göstermek, tanıklamak **~ê** (an jî **şahidê) derewîn** yalancı tanık (veya şahit) **~ê dîdar** görgü tanığı
guwahî *m* şahitlik, tanıklık ~ **kirin** şahitlik yapmak, tanıklık etmek
guwahname *m* şahadetname
guwaştin *bnr* givaştın
guweşt *mzk/m* bir şarkı makamı
guzaf *nd* güzaf, boş, anlamsız
guzar *m* geçme, geçiş
guzare *m* geçme, geçiş
guzarî *m* **1.** gezi, seyahat **2.** *rd* * otêla guzarî turistik otel
guzarname *m* geşiş belgesi, pasaport
guzban *bnr* guzvan
guzer *m* geçme, geçiş
guzeran *m* **1.** geçme, geçiş **2.** geçim
guzerandin *m* geçirme
guzerandin *l/gh* geçirmek
guzergeh *m* **1.** güzergâh, uğrak (yol üstü uğranılacak, geçilecek yer) **2.** güzergâh (yol boyu) **3.** güzergâh (çok geçilen yer, geçek)
guzerîn *m* geçme
guzerîn *l/ngh* geçmek
guzim *rd* sert, şiddetli * **Şêro şûtekî guzim li gogê xist** Şero topa sert bir şut vurdu * **derî bi guzim girt** kapıyı şiddetlice kapattı
guzîde *rd* **1.** güzide, seçkin **2.** gözde * **pîşeya guzîde** gözde meslek
guzîne *m* müstesna güzellik
guzvan *m* yüksük
guzwan *bnr* guzvan
gû *n* **1.** bok (dışkı) **2.** bok (güç durum) * **gû ketiye kar** iş boka sarmış ~ **avêtin (yekî)** bok atmak, kara çalmak ~ (an jî **rêx) bela kirin** halt etmek, halt işlemek ~ **bi berfê nayê nixamtin** güneş balçıkla sıvanmaz ~ **bikeve navê** bok canına olsun ~ **birayê rêxê ye** it dişi domuz derisi ~ **birayê rêxê ye lê (yek ji yekî) bi avekî, bi du avan şûştîtir e** (biri ötekinin yanında) zemzemle yıkanmış olmak ~ **jî, ji genim** bokta buğdaydan olur (yaramaz kimseler için söylenir) ~ **ketin navê** boklanmak, boklaşmak ~ **kirin nava**

(tiştekî) (bir şeyin) içine sıçmak ~ **kirin navê** içine etmek, bok etmek, sıçmak (bozmak, berbat etmek) * **te gû kire navê** sıçtın içine ~ **û mîz ji xwarinê ne** bok ile çiş yeme sonucu oluşurlar (birbirinin olmasa olmaz nedenleri) ~ **û nizanim çi** bok püsür (hoşa gitmeyen şey veya onun sıkıntı veren bürüzleri) ~ **xwarin** bok yemek, halt yemek ~ **ye** bok üstün bok, berbat (kaba) ~**yê gûxuran nayê xwarin** *argo* cimrinin sadakası alınmaz ~**yê hanê** bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksinilen) ~**yê (yekî) hatin** büyük aptesi gelmek ~**yê hişk dicûn dipişkinînin (yekî)** belâsını başkasına sürmek ~**yê serê sibehê** bokun suyu, bok suyu (sövgü olarak)
gûc *rd* zor, çetin **lê ~ hatin** ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)
gûç *n* **1.** köşe **2.** *geo* açı
gûçê fireh *mat* geniş açı
gûgerên *bnr* gûgerîn
gûgerîn *zo/m* mayis böceği (Melolontha vulgaris)
gûgerînk *zo/m* bok böceği (Geotrupes stercorarius)
gûhesin *n* bok püsür, demir boku, demir cışığı, maden cürüfü
gûhûşk *bot/m* kızılcık
gûjik *bot/m* ardıç
gûkirin *m* sıçma
gû kirin *l/gh* sıçmak
gûlik *bot/m* çiriş otu (Asphdelus) ~**a zozanan** çiriş, yabanî pırasa
gûlol *m* sütlaç
gûmik *m* parmak ucu
gûmişk *n* fare pisliği
gûms *rd* keyifsiz, neşesiz
gûn (I) *bnr* gon (I)
gûn (II) *n* **1.** benz, beniz **2.** renk
gûn (III) *m* devran, dönem
gûnegûne *rd* renk renk
gûnesmer *rd* esmer tenli
gûnî *bot/m* geven (Astragalus)
gûnroj *bot/m* bir üzüm türü
gûnya *m* gönye
gûnyakirin *m* gönyeleme
gûnya kirin *l/gh* gönyelemek
gûp *m* avurt
gûpik *m* parmak ucu * **gûpika tiliyê** parmak ucu
gûpir *rd* altına sık sık büyük boy aptestini eden çocuk
gûran *nd* aşiret mensubu olmayan Kürtler
gûrik *m* kuluçka
gûrisas *m* cürüf
gûriz *bot/m* öküz dili, sığır dili (Anchusa oficinalis)
gûrîş *m* demet halindeki ekinin diplerinin yukarıya gelecek şekilde yanyana dizilmesi
gûrnewt *m* meşale
gûrt *m* kökertme, kökleme
gûrtkirin *m* **1.** kökertme, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarma) **2.** kökünü (veya kökünde) kazıma
gûrt kirin *l/gh* **1.** kökertmek, köklemek (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) **2.** kökünü (veya kökünde) kazımak
gûse *n* kılçık (balık kılçığı)
gûsik *m* sargı, bandaj
gûsinc *bot/m* iğde
gûsk *m* kadran
gûstan *bnr* distan
gûstêrk *zo/m* ateş böceği, yıldız böceği (Lampyris noctiluca)
gûstok *m* yüksük
gûş (I) *n* köşe
gûş (II) *m* kuşku, şüphe
gûşî *n* **1.** salkım * **gûşiyê tirî** üzüm salkımı **2.** koçan (mısır tanelerini taşıyan, üzeri yaprakla sarılı püsküllü meyvesi) * **gûşiyê gilgil** misir koçanı **3.** *bot* salkım (Wistaria sinensis) **4.** *lşk* salkım (top) ~ **girê dan** salkım bağlamak, koçan bağlamak ~ **girtin** salkım tutmak
gûşîdar *rd* **1.** salkımlı **2.** *m* salkım ağacı
gûşîwar *rd* salkımlı
gûşokî *rd* salkımsı
gûtik *bot/m* yenilir bir bitki
gûtin *bot/m* bir tür dikenli ot
gûv *m* in (yabani hayvanların barınağı)
gûvik *m* huni * **gûvika şîr** süt hunisi
gûxur *nd/nt* (argo) mıhsıçtı, kirli çıkı (veya çıkın), pis, pinti kimse
gûxurî *m/argo* mıhsıçtılık
gûxwarin *m* bok yeme
gû xwarin *l/gh* bok yemek ~ **para (yekî) bûn** (birine) bok yemek düşmek
gûxwer *nd/nt* **1.** *argo* mıhsıçtı, pis, pinti kimse **2.** bok yıyıcı * **qijika gûxwer** bok yiyici karga
gûxwerek *nd/nt* **1.** *argo* mıhsıçtı, pis, pinti kimse **2.** bok yıyıcı
gûyo *rd* bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksinilen)
gûz (I) *bot/m* **1.** ceviz (Juglans regia) **2.** ceviz (bu ağacın meyvesi) **3.** *rd* ceviz (ceviz ağacından yapılmış şey) ~ **û kap li hev parî kirin** (biriyle) kozunu paylaşmak ~**a çav** göz küresi ~**a derewîn** yaban cevizi ~**a pûç di serê (yekî) de şikandin** kabak (birinin) başına (veya başında) patlatmak ~**a pûç di serê (yekî) de şikestin** (an jî **şikîn**) kabak

(birinin) başına (veya başında) patlamak ~ek ~zek dibe dîzek damlaya damlaya göl olur
gûz (II) *rd* kambur
gûza çav *ant/nd* göz küresi
gûza esûs *nd* **1.** çetin ceviz **2.** çetin ceviz (yola gelmesi güç olan kimse)
gûza hindê *bot/m* **1.** hindistan cevizi (Cocos nucifera) **2.** hindistan cevizi (bu ağacın yemişi)
gûza kor *nd* **1.** çetin ceviz **2.** *mec* cimri
gûza kwîr *bnr* gûza kor
gûzan *m* ustura, yülgü
gûza reş *nd* kara ceviz
gûza şaranî *nd* kabuğu ince bir ceviz türü
gûzbûn *m* kamburlaşma
gûz bûn *l/ngh* kamburlaşmak
gûzdar *nd/nt* cevizci
gûzdarî *m* cevizcilik
gûzek *ant/m* **1.** ayak bileği, bukağılık **2.** pamuk kozası **~a derve** dış aşık çıkıntısı **~a hundir** iç ayak çıkıntısı
gûzerk *m* oğlak dışkısı
gûzfiroş *nd/nt* ceviz satıcısı
gûzfiroşî *nd/nt* ceviz satıcılığı
gûzik (I) *bot/m* **1.** koza (bitkilerde içinde tohum bulunan koruncak) * **gûzika pembû** pamuk kozası **2.** *bot* kozalak * **gûzika çamê** çam kozalağı **3.** şif, pamuk kozası, pamuk elması
gûzik (II) *ant/m* **1.** ayak bileği, bukağılık **2.** pamuk kozası **~a derve** dış aşık çıkıntısı **~a hundir** iç ayak çıkıntısı
gûzik (III) *ant/m* göz yuvarı
gûzika çav *ant/nd* göz yuvarı
gûzika zengilorê *ant/nd* Âdem elması, gırtlak çıkıntısı
gûzikî *rd* kozalaksı
gûzşikên *m* ceviz kırıcı, ceviz kıran
gûzweşîn *nd/nt* çırpıcı (ceviz çırpan)
gûzweşînî *m* çırpıcılık
gûzweşînk *m* sonbaharda ceviz toplama dönemi
gwêşî *m* salkım
gwîc *bnr* givîj
gwîn *m* beniz (yüz rengi)
gwînesmer *rd* esmer tenli
gwînî *bot/m* geven
gwînîkurk *bot/m* kısa boylu, dikenli bir geven türü
gwînspî *rd* beyaz tenli
gwînşewit *rd* yanık benizli
gwîriz *bot/m* öküz dili (Anchusa oficinalis)
gwîz *bnr* gûz
gwîzan *m* ustura, yülgü
gwîzdan *m* safra kesesi
gwîzek *bnr* gûzek
gwîzik *bot/m* pamuk elması, pamuk kozası
gwîzok *bnr* gûzek

H

h, H 1. Kürt alfabesinin onuncu harfi olup *hê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından damaksı, gırtlak ötümsüz sürekli ünsüzü gösterir **2.** *mzk* nota işaretlerini harfle gösterme yönteminde *si* sesini gösterir

H *kîm* H (hidrojenin kısaltması)

ha (I) *b* **1.** ha (istek uyandırmak için kullanılır) *. **ha ez bibînim!** ha göreyim seni! **2.** ha (şaşma anlatır) * **hema jî yeke xweşik e ha** amma da güzelmiş ha **3.** ha (dikkat çekmek, uyarmak için kullanılır) * **zinhar ha, min navê ku tu bigirî** sakın ha, ağlamanı istemiyorum **4.** ha (bir şeyin birdenbire hatırlandığını veya kavrandığını anlatır) * **ha, niha min fêm kir** ha, şimdi anladım **5.** *g* ha (tekrarlanarak kullandığında eşitlik anlamı verir) * **ha ez hatime ha ew** ha ben gelmişim ha o **6.** ha (fiil ile, işin uzadığı ve bundan bıkıldığı anlatılır) * **bixebite û ha bixebite** çalış ha çalış **7.** ha, ha ...ha (neredeyse, hemen yakında) * **baran ha lê kir ha li lê kir** yağmur ha yağdı ha yağacak **8.** *b* hah * **ha, ew jî hat** hah, oda geldi **9.** *b* hop (uyarma amacıyla kullanılır) **10.** *b* na, nah * **ha yeke din jî!** na, bir tane daha! **11.** *h* işte (anlatılan bir sözün sonucuna gelindiğini gösterir) * **hemû mesele ev e ha** işte bütün mesele bu **12.** işte (anlatılan şeye dikkat çekmek için) * **hûn dê bipirsin we çima negot, ha ji bo vî tiştî** niçin söyleyemedin diyeceksininz; işte bunun için **13.** böylesi **14.** ha, öyle **15.** haydi * **ha wer tirî, ha wer tirî** haydi üzümü gelin üzüme **16.** *b* ıhı ~ **bavê min** (an jî ~ **bavê min** ~) **1)** ha babam veya ha babam ha (karşısındakinin çabasını artırmak için) **2)** ha babam veya ha babam ha (sürekli olarak, hiç durmadan) * **ha bavê min ha, hema diepişande devê xwe** ha babam atıştırıyordu ~ **bavê minino ha** ha benim babam, ha gayret ~ **bila bibêje** ~ **bila bibêje** istediği kadar söylesin ~ **... dît** *h* birdenbire * **ha me dît deriyê odeya ku em lê bûn, vebû** birden bire bulunduğumuz odanın kapısı açılıverdi ~ **dîtin ji ber çavan rakirin** bıçak gibi kesmek (birdenbire ve tamamen ortadan kaldırmak) ~ **dîtin ku li (cihekî) bûn** kendini bir yerde bulmak * **ha me dît ku em li nav bostan in** kendimizi bostanda bulduk ~ **dîtin qedandin** bittiye (veya olup bittiye) getirmek ~ **ev** ~ **ew** ha bu ha o ~ ~ **1)** hop hop! * **ha ha tu dê pêlî zarokê bikî** hop hop çocuğa basacaksın **2)** tamam tamam (bir düşünceyi, bir olayı doğruluğunu ispatlamaya çalışılırken kullanılır) **3)** aheste ahest **4)** bak sen (yapma anlamında) ~ **Hesen keçel** ~ **Keçel Hesen** (an jî ya **Hesen keçel ya Keçel Hesen)** ha Hoca Ali ha Ali Hoca ~ **hû** inleme, sızlama için ~ **îro** ~ **sibehê** ha bu gün ha yarın ~ **îro sibeh** akşamlık sabahlık (nerede ise, kaçınılmaz sonuç pek yakın) ~ **ji te re 1)** al! * **ha ji te re tersiyek** al bir aksilik al sana bir ...daha **2)** * **ha ji te re belayeke din** al sana bir belâ daha ~**ji te re bike çavê xwe** başında paralansın (yapılan bir iyilik çok söylendiğinde o iyiliğin artık istenmediğini belirten söz) ~ **ji we re!** alın! * **ha ji we re tersiyek** alın bir aksilik daha ~ **kurê** wış (bayanlar kullanır) ~ **li Mûşê ha li pişt dergûşê** uzaklık fark etmez ~ **li saqê** ~ **li qirikê 1)** anasmı sat! (veya satayım!) **2)** battı balık yan gider ~ **li vir û ha li wir gerîn** orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ **me dît 1)** pattadak, pattadan ~ **2)** kaşla göz arasında ~ **te wisa bizanibûya** ~ ha şunu bileydin ~ **tiredîno** ~ hoppala bebek ~ **xayret** ha gayret ~ **wa** nah işte ~ **wisa** ha şöyle, hah şöyle ~ **yelah** hoppala (küçük çocukmlar atlarken onları yüreklendirmek için söylenilir) ~ **yelah** ~ **1)** ha babam veya ha babam ha (karşısındakinin çabasını artırnak için) **2)** ha babam veya ha babam ha (sürekli olarak, hiç durmadan) * **ha yelah ha, he-**

ma diepişande devê xwe ha babam atıştırıyordu ~ **yelah ~ yelah** ala ala
ha (II) *c* bu, şu (bir tür işaret zamiri)
habitandin *m* ürkütme
habitandin *l/gh* ürkütmek
habitîn *m* ürkme
habitîn *l/ngh* ürkmek
habtoyî *rd* ürkek
habtoyîbûn *m* ürkekleşme
habtoyî bûn *l/ngh* ürkekleşmek
habtoyîkî *rd/h* ürkekçe
habtoyîtî *m* ürkeklik
hac (I) *bnr* haj ~ **û bac** *bnr* haj û bac
hac (II) *ol/m* **1.** hac (genellikle tek tanrılı dinlerde kutsal olarak tanınan yerleri, o dinden olanlarca yılın belirli aylarında ziyaret edilmesi) **2.** hac (İslamın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf töreni) ~ **bi wesiyetan nabe** her iş ısmarlamayla olmaz **~a xwe kirin** haccetmek
hacet *n* **1.** âlet, araç * **berek hacetekî xiratiyê ye** testere bir marangoz âletidir ~ **û macet** âlet adavat **2.** *mec* penis
hacî *nd/nt* **1.** haci (dini buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müsülman) **2.** hacı (Kudüs'ü, Efes'i veya başka kutsal bir yeri ziyaret etmiş Hristiyan) ~ **axa** hacı ağa
hacîle *bot/m* buğday tarlasında biten bir tür yabanî ot
hacîlegleg *zo/nd* leylek
hacîlok *m* **1.** tokat (tarla, bahçe vb. kapısı, eğreti kapı) **2.** kafes (çubuklarla örülmüş ve pencerelere takılabilen siper)
hacîr *m* hacir, kısıt, kısıtlılık
hacîreş *bnr* hacîreşk
hacîreşk *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
hacîrker *rd* kısıtlayıcı
hacîrkirî *rd* hacirli, kısıtlı
hacîrkirîbûn *m* hacirlilik, kısıtlılık
hacîrkirin *m* hacir etme, kısıtlama
hacîr kirin *l/gh* hacir etmek, kısıtlamak
hacîtî *m* hacılık
hackirin *m* hacetme
hac kirin *l/gh* **1.** haccetmek (Müslümanların Kabeyi ziyaret ve tavaf töreni) **2.** haccetmek (Hristiyanların kutsal yerleri ziyaret etmesi)
hacm *m* oylum
hacûc *n* cüce
hacûcî *m* cücelik
haç *m* sandviç
haçik *bnr* heçû
hadan *bnr* nezan
hadê *b* **1.** hadi, haydi (isteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılır) * **hadê zarino** haydi çocuklar **2.** hadi, haydi (ihtimal belirtir) * **ji niha bi şûn de ez dê deh sal emir bikim, bîst sal bikim, haydê bila sî sal be** bundan sonra on sene mi yaşarım, yirmi mi, haydi otuz sene olsun **3.** hadi, haydi (hafifseme, alay belirtir) * **hadê hadê here van tiştan ji yekî din re bibêje** hadi bunları başkasına anlat **4.** hadi, haydi (hoş görme anlamında kullanılır) * **haydê nehat, qene bila xeberek bişanda** hadi gelmedi, bari haber gönderseydi ~ **bila** hadi, haydi (kabul ve onamayı belirtir) * **hadê bila wekî te be** hadi senin gibi olsun ~ ~ **1)** hadi hadi (kısa kes, işi uzatma, bizi aldatamazsın anlamlarında kullanılır **2)** hadi hadi (çabukluk, acele bildirir) * **hadê hadê em diçin** hadi hadi gidiyoruz ~ **ji nû** ve sil baştan
hadêr *bnr* hazir
hadîse *m* hâdise, olay ~ derxistin hâdise çıkarmak
haf *m* **1.** yukarı * **piştî xwarinê derkete hafê** yemekten sonra yukarı çıktı* **derkeve hafê** yukarı çık **2.** uc nokta **3.** huzur, karşı, kat, nezt, ön * **dixwazin derkevin hafa we** huzurunuza çıkmak istiyorlar * **derê hafa serek** başkanın katına çık * **her du bi hev re derketin hafa midur** ikisi birden müdürün karşısına çıktılar her
hafa *m* boyunduruk ortasındaki deliklere konulan ağaç
hafandin *m* apıştırma
hafandin *l/gh* apıştırmak (hayvan için)
hafik (I) *m* kasasız pencere
hafik (II) *m* boyunduruk ile ok demirini birbirine bağlayan kama benzeri bir karasaban parçası
hafil *m* **1.** sonuç, netice **2.** fayda
hafiz *rd* **1.** hafız, koruyan, esirgeyen **2.** hafız (Kuran'ı bütünüyle ezbere bilen ve okuyabilen kimse) **3.** *mec* âma (gözleri görmeyen)
hafize *m* **1.** hafıza, bellek **2.** bellek, hafıza (bilgisayar belleği için)
hafizedar *rd* hafızalı
hafiztî *m* **1.** hafızlık (hafız olma durumu) **2.** hafızlık (hafızlık görevi) **3.** âmalık
hafîn *m* apışma
hafîn *l/ngh* apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
hafniyûm *kîm/m* Hafniyum (Kopenhag şehrinin eski adı Hafnia'dan; kısaltması Hf)
hafoyî *rd* apışmış (hayvan)
hag *bnr* hay
hah *b* hah * **hah min ê jî ew tişt bigota** hah, bende onu diyecektim
haha (I) *b* hahha, hahhah (alaylı, yapmacıklı gülüş)
haha (II) *b* kuş kovma ünlemi
hahak *h* alelâcele
hahake *h* alelâcele
hahinga *bnr* hanhanka
hahî kirin *l/gh* dengbej türkü söylerken es verdiği zaman sesle ara nağme yapmak
hahnyûm *kîm/m* hahnyum (kısaltması Ha)

haho *b* **1.** imdat (yetişin, kurtarın) **2.** hele bak **3.** aman Allahım
hahû *b* **1.** olur mu, olacak şey mi, sende ha **2.** bir isteği, bir durumu beğenmemeyi anlatır
haj *m* **1.** haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **haja şagirt ji tiştekî nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok **2.** bilgi, haber, malûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) * **haja wî ji hunerê nîn e** sanattan haberi yok ~ **pê bûn** -den haberdar olmak, bilgisi olmak ~ **pê xistin** haber vermek, haberdar etmek ~ **û bac** bilgi, malûmat ~**a (yekî) jê çêbûn** (bir şeyden) haberi olmak ~**a (yekî) pê xistin** (birine) haber vermek, (birini) haberdar etmek, haberlendirmek
hajdar *rd* âgah, haberdar, haberli ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haberdar etmek
hajdarî *m* bilgilendirme, imformasyon
haj jê hebûn *l/bw* (biri bir şeyden) haberdar olmak, -den bilgisi olmak
haj pê hebûn *l/bw* (biri bir şeyden) haberdar olmak, -den bilgisi olmak
hajyar *nd/nt* sürücü
hajyarî *m* sürücülük
hakem *nd/nt* **1.** hakem, yargıcı **2.** *sp* hakem
hakemê kêlekê *sp/nd* yan hakem
hakemê teniştê *sp/nd* yan hakem
hakemî *m* **1.** hakemlik, yargıcılık **2.** *sp* hakemlik
hakemtî *m* **1.** hakemlik, yargıcılık **2.** *sp* hakemlik
hakim *nd/nt* **1.** hâkim, egemen * **hakimê bajêr** şehrin hâkimi **2.** yargıç, hâkim * **li dadgehê li hemberî hakim his û pis jê derneket** mahkemede hâkimin karşısında sus pus oldu **3.** hâkim (duygu, davranış vb.yi iradesiyle denetleyebilen kimse) * **ji hêrsa xwe re hakim e** esinirlerine hâkim birisi **4.** *biy* hakim, başat **5.** *rd/nd* hakim, bilge **6.** *mec* asil, soylu
hakimane *h* **1.** hâkimane **2.** bilgece **3.** asilce, soyluca
hakimbûn *m* hâkim olma, egemen olma
hakim bûn *l/ngh* hâkim olmak, egemen olmak
hakimbûyîn *m* hâkim oluş, egemen oluş
hakimiyet *m* hâkimiyet, hâkimlik, egemenlik
hakimî *m* **1.** hâkimlik, egemenlik **2.** hâkimlik, yargıçlık
hal (I) *n* **1.** hâl, durum, vaziyet (bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü) * **her kes li gor halê xwe diyariyek da** her kes hâline göre bir hediye verdi **2.** hâl, tutum (davranış, tavır) * **ez çu tiştî jê vî halê te fehm nakim** senin bu hâline bir anlam veremiyorum **3.** hâl (şimdiki zaman içinde yaşanılan zaman) * di vî halî **de tiştekî** **naşê** bike bu hâlde bir şey yapamaz **4.** hâl (güç, kuvvet, takat) * **halê min tune ku ez derkevim derve** dışarıya çıkacak hâlım yok **5.** hal (kötü durum, sıkıntı, dert) * **ev çi hal bûn hatin serê wê** başına ne hâller geldi **6.** hâl, hatır (durum, keyif) * **li halê wê pirsîn** hatırını sormak **7.** dünya (duygu, düşünce ve hayal âlemi) * **her kes di nav halê xwe de** her kes kendi dünyasının içinde ~ **lê neman** hâli kalmamak ~ **ne xweş bûn** durumu kötüleşmek, geri gitmek ~ **tê de neman** hâli kalmamak ~ **tê de tune ku cilika xwe ji avê derxe** paçasını çekecek (veya toplayacak) hâli olmamak **li ser** ~ **û hemdê (...) hiştin** kendi hâlinde bırakmak * me ew li ser hal û hemdê wî hişt onu kendi hâlinde bıraktık **li ser** ~ **û hemdê xwe man** kendi hâlinde kalmak ~ **û hewal 1)** hâl (kötü durum, sıkıntı, dert) * **ev çi hal û hewal bûn hatin serê wê** başına ne hâller geldi **2)** hatır * **li hal û hewalê we pirsî** hatırınızı sordu ~ **û hewal pirsîn** hâl hatır sormak ~ **û wextê (yekî) li cih** (an jî **li rê**) **bûn** hâli vakti yerinde olmak * **hal û wextê malbatê li cih e** ailenin hâli vakti yerinde ~ **û malê (wî)** ötesi berisi ~ **û perg** hâl, durum * **hûn hal û pergê me nabînin benim?** durumumu görmüyor musunuz? ~ **xweş bûn** hâli vakti yerinde olmak, maddî durumu iyi olmak **(tiştek) di** ~**ekî de hiştin** (bir şeyi) kendi halinde bırakmak ~**ekî perîşan** içler (veya yürekler acısı) durum ~**ê (yekî) bi keys bûn** hâli tavrı yerinde olmak (görünüşü, durumu düzgün olmak) ~**ê hazir** hâlihazır ~**ê helawçî** kötü, perişan durum ~**ê însanetiyê ye** insanlık hâli ~**ê însanetiyê ye, lê megirin** insan hâlidir, kınamayın ~**ê (yekî) ne xweş bûn 1)** hâli (veya hâlleri) duman olmak **2)** durumu bozulmak ~**ê nehal** kötü durum ~**ê (yekî) perîşan** (an jî **xerab**) **bûn** hâli harab olmak ~**ê ruhî** haletiruhiye ~**ê şîngirtinê** matem havası ~**ê (yekî) wekî** ~**ê çivîkê bûn** kuş kadar canı olmak ~**ê wî çi ye hereketê wî çi ye** kedi (veya eti) ne, budu ne? (yaşı küçük) ~**ê wî têr xweş e** durumu gayet iyi (maddi yönden) ~**ê (yekî) xerab bûn** hâli (veya hâlleri) duman olmak **(tiştek) di** ~**ê xwe de bûn** (bir şeyi) kendi halinde bırakmak **bi** ~**ê xwe ye** kendi âleminde ~**ê (yekî) xweş bûn** durumu düzelmek ~**ê xwe xweş kirin** durumunu düzeltmek ~**ên wan xerab bûn** hâlleri duman olmak
hal (II) *m* hal (genellikle üstü kapalı pazar yeri) * **hala mesiyan** balık halı
hal (III) *bj/m* **1.** grip, enflüanza, paçavra hastalığı **2.** bir tür ateşli hastalık **3.** havale (bir çeşit çırpınmalı, bazen ateşli olan hastalık) ~ **gihîn (yekî)** havale geçirmek ~**a kovî** bir tür ateşli hastalık ~**a reş** paçavra hastalığı
hal (IV) *m* hale, ayla, ağıl (ayın etrafında görülen ışık halkası)

hal (V) *bnr* mal û hal
halan (I) *n* mermer
halan (II) *m* 1. nara 2. tahrik ~ **di (yekî) dan** (birine) cesaret vermek, (birine) tahrik edici sözler sarfetmek, (birini) kışkırtmak için sözler sarfetmek ~ **di hev dan** (birbirine) meydan okumak ~ **di xwe dan** 1) nara atmak 2) meydan okumak, kokorozlanmak
halanhildan *m* nara atma
halan hildan *l/gh* nara atmak
halankar *bnr* halanker
halankarî *bnr* halankerî kışkırtıcı
halanker *nd/nt* 1. tahrikçi, kışkırtıcı 2. özendirici, teşvik edici
halankerî *m* 1. tahrikçilik, kışkırtıcılık 2. özendiricilik, teşvik edicilik
halantêdan *m* 1. kışkırtma, yiğitlendirme 2. kışkırtma, provakasyon
halan tê dan *l/bw* 1. kışkırtmak, yiğitlendirmek 2. kışkırtmak, provake etmek
halantêdayîn *m* 1. kışkırtış, yiğitlendiriş 2. kışkırtış
halantêder *nd/rd* provakatör
halantêderî *m* provakatörlük
hala reş *m* kara humma
halav *bnr* alav
halavtin *m* kullanma
halavtin. *l/gh* kullanmak
hal bi hal *g* 1. oysa 2. *h* gerçekte aslında
halbûkî *g* halbuki, oysa, oysaki
hale *m* hale, ayla, ağıl
halet (I) *n* halet, hâl, durum
halet (II) *n* 1. âlet, araç 2. karasaban
haletçêker *n* karasaban ustası
haletfiroş *n* karasaban satıcısı
halhalik *nd* sahte gözyaşları
halik (I) *bnr* hal (III)
halik *n* 1. hâl, durum, vaziyet 2. hâl (güç, kuvvet, takat) ~ **û malikê (yekî)** gücü kuvveti, eti butu ~ **û malikê (yekî) ev bûn** gücü kuvveti-e olmak, eti butu -e olmak
halî *m* bir yaşında buzağı
halîbûn *m* öğrenme
halî bûn *l/ngh* öğrenmek
halîkar *bnr* alîkar
halîkirin *m* öğretme
halî kirin *l/gh* öğretmek
halîta *kîm/m* halita, alaşım
halko *g* halbuki, oysa, oysaki
halnexweş *rd* ezgin (paraca durumu kötü olan)
halnexweşî *m* ezginlik
halo *rd/h* böyle, böylesi ~ **hatiye wê** ~ **jî here** böyle gelmiş böyle gider
halojen *kîm/m* halojen
halpirsîn *m* hâl hatır sorma
hal pirsîn *l/gh* hâl hatır sorma
halter *sp/m* 1. halter (birbirine sapla bağlanmış iki gülle veya disklerden yapılmış araç) 2. halter (bu aracı kaldırmayı amaçlayan spor dalı)
halterhilgir *nd/nt* halterci
halterhilgirî *m* haltercilik
halû *rd* kamışmış (diş için)
halûb *m* dağar (ağzı yayvan, dibi dar toprak kap)
halûbûn *m* kamaşma (diş için)
halû bûn *l/ngh* kamaşmak (diş için)
halûbûyîn *m* kamaşma (diş için)
halûce *bnr* alûce
halû kirin *l/gh* kamıştırınak (diş için)
halûkirin *m* kamıştırma (diş için)
halûv *bnr* halûb
halwe *g* halbuki, oysa, oysaki
halxweş *rd* 1. sıhhatli, sıhhati yerinde 2. gönençli, müreffeh 3. iyi hallı, varlıklı, variyetli (hali vakti yerinde, tıkırı yolunda, zengin)
halxweşbûn *m* 1. onma, salâh bulma 2. hâli vaktı yerinde olma, tıkırı yolunda olma (veya gitme) 3. zenginleşme, palazlanma, palazlama
halxweş bûn *l/ngh* 1. onmak, salâh bulmak 2. hâli vaktı yerinde olmak, tıkırı yolunda olmak (veya gitmek) 3. zenginleşmek, palazlanmak, palazlamak
halxweşbûyîn *m* 1. onma, salâh buluş 2. hâli vaktı yerinde oluş, tıkırı yolunda olma (veya gitme) 3. zenginleşme, palazlanış, palazlayış
halxweşî *m* 1. sıhhati yerinde olma 2. gönenç, refah 3. varlıklılık, variyet, varlıklı olma durumu (zenginlik)
hambûrger *m* hamburger
hambûrgervan *nd/nt* hamburgerci
hamî *rd* yarı deli
hamîtî *m* yarı delilik durumu
hamoş *rd* haram
hamûd *n* 1. hamut 2. beşikteki iki kavisli ağacı arası 3. yüklemek için deve sırtına vurulan yüklük
hamûn *m* düzlük, düz yer, düzey
hamût *bnr* hamûd
han (I) *c* 1. bu, şu (bir tür işaret zamiri) 2. bir kaç
han (II) *m* imdat * **Xwedê li hana me hat** Allah imdadımıza yetişti **di ~a (yekî) de hatin** imdadına gelmek **li ~a (yekî) çûn** imdadma gitmek
han (III) *m* özendirme, teşvik ~ **dan** özendirmek, teşvik etmek
hanan *ant/m* rahim
handan *m* 1. özendirme, teşvik, teşvik etme, isteklendirme 2. güdülenme, motive, motivasyon 3. *kîm* kataliz
han dan *l/gh* özendirmek, teşvik etmek, isteklendirmek
handanî *rd* 1. özendirici, teşvik edici 2. motivasyonal
handayîn *m* özendirme, teşvik etme

handayîn *m* özendiriş, teşvik ediş, isteklendiriş
hander *nd/rd* **1.** özendirici, teşvik edici, isteklendirici **2.** güdülendirici, motive edici **3.** *kîm/m* katalizör
hander *m* **1.** özendiricilik, teşvik edicilik, isteklendiricilik **2.** güdülendiricilik, motive edicilik
handêr *bnr* hander
handêrî *bnr* handerî
hanê *rz* işaret sıfatlarından
hanê manê *nd* bir oyun adı
hangar *m* hangar
hangulîsk *m* yüzük ~ **pê ve kirin** yüzük takmak
hanhanga *bnr* hanhanka
hanhanka *rd/h* **1.** çarçabuk, alelâcele, ivedilikle **2.** *h* hemencecik, takadak şipşak **3.** apar topar, palas pandıras **(tiştek)** ~ **dan** dayamak (vakit geçirmeden, bekletmeden vermek) * **îstifaya xwe hanhanka da** istifasını dayadı
hanîn *bnr* anîn
hanka *rd/h* çarçabuk, alelâcele, ivedilikle
hankirî *rd* **1.** özendirilmiş, teşvik edilmiş **2.** motive edilmiş olan
haplolojî *rz* haplolojî, orta hece yutumu
hapt *m* ürküntü
haptoyî *rd* ürkek
haptoyîbûn *m* ürkekleşme
haptoyî bûn *l/ngh* ürkekleşmek
haptoyîtî *m* ürkeklik
haqan *dîr/n* hakan
haqantî *m* hakanlık
haqhaq *rd* alışılmışın dışında gölmeye sahip kimse
har *rd* **1.** azgın, kuduruk (çoşkun, deli) * **dînê har** azgın deli **2.** azgın, kuduruk, kudurgan, yaramaz (çok yaramaz çocuk) **4.** azgın (cinsel istekleri aşırı olan) **4.** azgın (ten için, çabuk iltihaplanan, yarası hemen kapamayan) **5.** kuduz (kuduz hastalığına yakalanmış) **6.** keskin (içecek ve yiyecekler için) * **îsot pir har e** biber çok keskin **7.** çılgın **8.** hırçın **9.** koyu (bazı nitelikleri için; aşırı) **10.** kudurgan, kuduruk **11.** acar * **segê me har e** köpeğimiz acar ~ **bûn** harı başına vurmak ~ **û hac** azgın, şımarık ~ **û dîn** kudurgan
harakîrî *m* harakiri
haramonîkirî *rd* aforozlu
harbûn *m* **1.** azma, azgınlaşma (taşkınlıkta ileri gitme) **2.** azma, taşma, kabarma (deniz, ırmak vb. için) **3.** azma (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) **4.** azma, azgınlaşma (cinsel duyguları artma) **5.** çıldırma **6.** hırçınlaşma **7.** kudurma **8.** yüzlenme, şımarma
har bûn *l/ngh* **1.** azmak, azgınlaşmak (taşkınlıkta ileri gitmek) * **zarok har bûn** çocuklar azdı **2.** azmak, taşmak, kabarmak (deniz, ırmak vb. için) * **çem har bûye** nehir azmış **3.** azmak (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelmek) **4.** azmak, azgınlaşmak (cinsel duyguları artmak) **5.** çıldırmak * **ku li malê pirtûk jî nebûna, bawer bike ez dê har bibûma** evde kitaplar da olmasa inan çıldıracağım **6.** hırçınlaşmak **7.** kudurmak **8.** yüzlenmek, şımarmak
harbûnî *m* **1.** azgınlık **2.** kudurganlık **3.** azgınlık, şımarıklık, yaramazlık ~ **kirin 1)** azgınlık yapmak **2)** yaramazlık yapmak
harbûyî *rd* **1.** azgın **2.** kuduruk **3.** kuduz (kuduz hastalığına yakalanmış)
harbûyîn *m* **1.** azış, azgınlaşma (taşkınlıkta ileri gitme) **2.** azış, taşış, kabarış(deniz, ırmak vb. için) **3.** azış (yara, hastalık vb. için; etkili, tehlikeli duruma gelme) **4.** azış, azgınlaşma (cinsel duyguları artma) **5.** çıldırış **6.** hırçınlayış **7.** kuduruş **8.** yüzlenme, şımarış
harç *bnr* xercî
harddîsk *m* harddisk
hare *m* hare, meneviş
harem *m* **1.** harem (saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm) **2.** harem (bu bölümde oturan kadınların hepsi)
haremasî *zo/m* kılıç balığı
haremgeh *m* harem (saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm)
harhare *rd* **1.** azgın **2.** azgın (çok yaramaz çocuk) **3.** çılgın **4.** hırçın **5.** kudurgan
harharebûn *m* **1.** azgınlaşma **2.** azgınlaşma (çok yaramaz olma) **3.** çılgınlaşma **4.** hırçınlaşma **5.** kudurma
harhare bûn *l/ngh* **1.** azgınlaşmak **2.** azgınlaşmak (çok yaramaz olmak) **3.** çılgınlaşmak **4.** hırçınlaşmak **5.** kudurmak
harharebûyîn *m* **1.** azgınlaşma **2.** azgınlaşma (çok yaramaz olma) **3.** çılgınlaşma **4.** hırçınlaşma **5.** kuduruş
harharekirin *m* **1.** azgınlaştırma **2.** azgınlaştırma (çok yaramaz hale getirme) **3.** çılgınlaştırma **4.** hırçınlaştırma **5.** kudurtma
harhare kirin *l/gh* **1.** azgınlaştırmak **2.** azgınlaştırmak (çok yaramaz hale getirmek) **3.** çılgınlaştırmak **4.** hırçınlaştırmak **5.** kudurtmak
harharetî *m* **1.** azgınlık **2.** azgınlık (çok yaramaz çocuk için) **3.** çılgınlık **4.** hırçınlık **5.** kudurganlık ~ **kirin 1)** azgınlık yapmak **2)** çılgınlık yapmak **3)** hırçınlık etmek, hırçınlık yapmak
harhareyî *h* **1.** azgınca **2.** çılgınca **3.** hırçınca **4.** kudurganca
harik *bot/m* çoban çantası (Capsella bursa pastoris)
harî *m* **1.** azgınlık **2.** (cinsel) azgınlık **3.** çılgınlık **4.** hırçınlık **5.** kudurganlık **6.** *bj* kuduz
harîker *bnr* alîkar

harîkar *bnr* alîkar
harîkar bûn *bnr* alîkar bûn
harîkarî *bnr* alîkarî
harî kirin *bnr* alî kirin
harîqulade *rd* harikulâde, olağanüstü
harîtî *m* **1.** azgınlık **2.** (cinsel) azgınlık **3.** çılgınlık **4.** hırçınlık **5.** kudurganlık **6.** kuduzluk
hark *bnr* şûv
harker *rd* **1.** azdırıcı **2.** kudurtucu
harkirin *m* **1.** azdırma, azıtma, azgınlaştırma **2.** azdırma (azgın duruma getirme) **3.** azdırma (şımartma) **4.** azdırma (kötü alışkanlık veya davranışlara sürükleme, yoldan çıkarma) **5.** azdırma (taşmasına, kabarmasına neden olma) **6.** azdırma, azgınlaştırma (cinsel duyguları artırma) **7.** çıldırtma **8.** hırçınlaştırma **9.** kudurtma
har kirin *l/gh* **1.** azdırmak, azıtmak, azgınlaştırmak **2.** azdırmak (azgın duruma getirmek) * **kevir avête kûçikê har kir** taş atarak köpeği azdırdı **3.** azdırmak (şımartmak) * **bi destê zarokan re çûne, ew hey car har kirine** yüz verip çocukları azdırmışlar **4.** azdırmak (kötü alışkanlık veya davranışlara sürüklemek, yoldan çıkarmak) * **hevalên wî zarok har kirin** arkadaşları çocuğu azdırdılar **5.** azdırmak (taşmasına, kabarmasına neden olmak) **6.** azdırmak, azgınlaştırmak (cinsel duyguları artırmak) **7.** çıldırtmak **8.** hırçınlaştırmak **9.** kudurtmak
harkirî *rd* **1.** azıtılmış azdırılmış olan **2.** şımartılmış **3.** çılgınlaştırılmış **4.** hırçınlaştırılmış
harlak *m* beşik sallama ağacı (uzunlamasına)
harmal *m* üzelik (nazara karşı koruduğuna inanılır)
harmoniyûm *m* harmonyum
harmonî (I) *mzk/m* harmoni, armoni
harmonî (II) *m* afaroz
harmonîbûn *m* afaroz edilme
harmonî bûn *l/ngh* afaroz edilmek
harmonîbûyî *rd* afaroz edilmiş olan
harmonîbûyîn *m* afaroz ediliş
harmonîkirin *m* afaroz etme
harmonî kirin *l/ngh* afaroz etmek
harmonîkirî *rd* afaroz edilmiş olan
harmûg *m* tarlanın veya ekili toprağın ıslanıp suyu derinliğine alıp ekime hazır hale gelmesi
harp *m* harp, arp (yaylı bir çalgı)
hars *m* kahpe
harsîtî *m* kahpelik
harsim *n* koruk
harûdîn *rd* kudurgan
harûdînî *m* kudurganlık
harûk *m* bir tür çarık
has *bnr* his
hasekî *m* haseki
hasil (I) *m* ürün ~ **di Misûlê re derbas bû** geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye (veya geçti Bor'un pazarı) ~ **giha Misûl** geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye (veya geçti Bor'un pazarı)
hasil (II) *m* **1.** kıvam, koyuluk **2.** kıvam (iyice karıştırıp kıvamına getirme)
hasil (III) *rd* hâsıl (olan, ortaya çıkan, görünen)
hasil (IV) *m* sepi
hasila *m* hâsıla (elde edilen sonuç)
hasilandin *m* mecbur etme
hasilandin *l/gh* mecbur etmek
hasilbûn (I) *m* **1.** kıvamını bulma, kıvamına gelme **2.** yoğrulup kıvamına gelme
hasilbûn (II) *m* hâsıl olma
hasil bûn (I) *l/ngh* **1.** kıvamını bulmak, kıvamına gelmek **2.** yoğrulup kıvamına gelmek
hasil bûn (II) *l/ngh* hâsıl olmak, husul bulmak
hasilbûyîn (I) *m* **1.** kıvamını bulma, kıvamına geliş **2.** yoğrulup kıvamma gelme
hasilbûyîn (II) *m* hâsıl oluş
hasilî kelam *h* hâsılı kelam, sözün kısası
hasilîn *m* mecbur olma
hasilîn *l/ngh* mecbur olmak
hasilker *nd/nt* sepici
hasilkerî *m* sepicilik
hasilkirin (I) *m* **1.** kıvamına getirme, tavlama **2.** yoğurup kıvamına getirme
hasilkirin (II) *m* sepileme
hasil kirin (I) *l/gh* **1.** kıvamına getirmek, tavlamak **2.** yoğurup kıvamına getirmek * **hevîr hasil kirin** hamuru kıvamına getirdi
hasil kirin (II) *l/gh* sepilemek
hasilkirî (I) *rd* **1.** kıvamında, kıvamına getirilmiş olan **2.** yoğrulup kıvamına getirilmiş olan
hasilkirî (II) *rd* sepili
hasilxane *m* tabakhane
hastû *bnr* hestî
haş (I) *bnr* haj
haş (II) *rd* boş * **keda min çû haş e** emeğim boşa gitti
haşa *b* hâşâ ~ **Xwedê jî nedîtin** dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak)
haşaş *rd* mağrur
haşbûn *bnr* aş bûn
haş bûn *bnr* aş bûn
haşehaş *rd* mahşeri kalabalık ~ **haşehaş** mahşeri kalabalık olmak
haşhaş *bo/nt* haşhaş (Papaver somniferum)
haşhaşîn *rd* haşhaş içicilerden olan
haşibandin *m* pörsüme
haşibandin *l/gh* pörsümek
haşibîn *m* pörsünme
haşibîn *l/ngh* pörsünmek
haşil *nd* haşıl (unlu veya çirişli sıvı)
haşilkirin *m* haşılama
haşil kirin *l/gh* haşılamak

haşî *m* çıkma (bir kitabın kenarlarına yazılan yazı)
haşkirin *m* **1.** barıştırma **2.** susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) **3.** teskin etme, yatıştırma, sakinleştirme **4.** avutma (oyalama) **5.** gönlünü alma, ikna etme, susturma **6.** *mec* söndürme (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirme)
haş kirin *l/gh* **1.** barıştırmak **2.** susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) **3.** teskin etmek, yatıştırmak, sakinleştirmek **4.** avutmak (oyalamak) * **me bi zor û heft bela zarok haş kir** çocuğu zor bela avuttuk **5.** gönlünü almak, ikna etmek, susturmak **6.** *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırmak, etkisiz duruma getirmek)
haştbûn *m* **1.** barışma **2.** yatışma, sakinleşme (çocukların ağlamalarını kesme) **3.** susma (yatışma) **4.** ikna olma, susma **5.** sönme (duygular için; dinme, yatışma)
haşt bûn *l/ngh* **1.** barışmak **2.** yatışmak, sakinleşmek (çocukların ağlamalarını kesmek) **3.** susmak (yatışmak) * **zarok haşt bûn** çocuklar sustu **4.** ikna olmak, susmak **5.** sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak)
haştî *m* barış
haştkirin *m* **1.** barıştırma **2.** susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) **3.** teskin etme, yatıştırma, sakinleştirme **4.** avutma (oyalama) **5.** gönlünü alma, ikna etme, susturma **6.** *mec* söndürme (tutku ve duygular için; etkisiz duruma getirme)
haşt kirin *l/gh* **1.** barıştırmak **2.** susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) **3.** teskin etmek, yatıştırmak, sakinleştirmek **4.** avutmak (oyalamak) * **me bi zor û heft bela zarok haşt kir** çocuğu zor bela avuttuk **5.** gönlünü almak, ikna etmek, susturmak **6.** *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırmak, etkisiz duruma getirmek)
hatçû *m* gelgit (boşuna gidip gelme)
hateçûn *m* trafik, gidiş geliş,
hatif *h* gaipten
hatin (I) *m* **1.** gelir (bir kimseye veya topluluga belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) **2.** gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat)
hatin (II) *m* **1.** gelme, geliş **2.** gelme (geriye dönme) **3.** gelme (oturmaya, ziyarete gitme) **4.** gelme (varma, ulaşma) **5.** gelme (varlığını sürdürme, intikal etme) **6.** gelme (ortaya çıkma, doğma) **7.** gelme (belli bir süre dolma veya belli bir zamana ulaşma) **8.** gelme (...kadar olma) **9.** gelme (izleme, takip etme) **10.** gelme (bir yerden alınıp bir yere ulaştırılma) **11.** gelme (katılma, eklenme) **12.** gelme (daha önce üzerinde durulmuş olan konuya tekrar dönme) **13.** gelme (bir şeye sonradan inanma, hak verme, kabul etme) **14.** gelme (kazanılma, sağlanılma) **15.** gelme (uyma) **16.** gelme (olma, -e uğrama) **17.** gelme (akma) **18.** gelme (düşme, rast gelme) **19.** gelme (görünme, sanılma) **20.** gelme (mal olma) **21.** gelme (biriyle birlikte gitme) **22.** gelme (zamanı gösteren sözlerle birlikte; başlama, ulaşma) **23.** bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) **24.** yağma (yağmur, kar, dolu için) **25.** akma **26.** olma, olgunlaşma **28.** düşme (fiyat düşürme) **29.** iyileşme, kabuk bağlama (yaranın kabuk bağlanıp iyileşmesi) **30.** gelme (yardımcı fiil olara; ihtiyaç anlatan deyimler kurar) **31.** gelme (sıralama gösteren kelimelerle ve sıralama sayı sıfatı ile; herhangi bir sırada bulunma)
hatin *l/ngh* **1.** gelmek * **ez hatim malê tu ne li wir bûyî** Eve geldim sen yoktun **2.** gelmek (geriye dönmek) * **min ew ji serê kuçeyê girt û hatim** onu sokağın başından aldım geldim **3.** gelmek (oturmaya, ziyarete gitmek) * **do êvarê mala apê min hatin mala me** dün akşam amcamlar bize geldi **4.** gelmek (varmak, ulaşmak) * **em hatin dawiya dersan** derslerin sonuna geldik * **birûske hat** telgraf geldi **5.** gelmek (varlığını sürdürmek, intikal etmek) * **ji serdemên berê gelek berhem heta roja me hatine** eski çağlardan birçok eser günümüze kadar gelmiştir **6.** gelmek (ortaya çıkmak, doğmak) * **hate dinyayê** dünyaya geldi **7.** gelmek (belli bir süre dolmak veya belli bir zamana ulaşmak) * **roj dihate esrê** gün ikindiye geliyordu **8.** gelmek (...kadar olmak) * **telê wê ancax dihate girmilka min** boyu ancak omuzuma geliyordu **9.** gelmek (izlemek, takip etmek) * **zarok ji par re dihatin** çocuklar arkadan geliyorlardı **10.** gelmek (bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak) * **qehwe ji Şamê tê** kahve Şamdan geliyor **11.** gelmek (katılmak, eklenmek) * **qertaf tên paşiya peyvan** ekler kelimelerin sonuna gelir **12.** gelmek (daha önce üzerinde durulmuş olan konuya tekrar dönmek) * **em gotinê li vir qut bikin, ji nû ve em bên ser mijara xwe** sözü burada kesip yeniden konumuza gelelim **13.** gelmek (bir şeye sonradan inanmak, hak vermek, kabul etmek) * **hûn hatin ser gotina min?** dediğime geldiniz mi? **14.** gelmek (kazanılmak, sağlanılmak) * **ji dukanê pereyekî baş ji wan re tê** dükkandan onlara güzel para geliyor **15.** gelmek (uymak) * **ez pê bawer im ku dê ev kinc ji te re biçûk bê** bu elbisenin sana küçük geleceğine eminim **16.** gelmek (olmak, -e uğramak) * **belayek hate serê me qet mepirse** başımıza bir belâ geldi, hiç sorma **17.** gelmek (akmak) * **av ji henefê nayê** musluktan su gelmiyor

18. gelmek (düşmek, rast gelmek) * **ronî nayê vir** buraya ışık gelmiyor **19.** gelmek (görünmek, sanılmak) * **ji were wekî vir be tê** size yalan gibi geliyor **20.** gelmek (mal olmak) * **heba qedehan bi du milyonî hat** bardaklarım tanesi iki milyona geldi **21.** gelmek (biriyle birlikte gitmek) * **ez diçim malê tu bi min re têyî?** ben eve gidiyorum, benimle gelir misin? **22.** gelmek (zamanı gösteren sözlerle birlikte; başlamak, ulaşmak) * **gava wexta wê bê ez dê bibêjim** zamanı gelirse söylerim **23.** bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) * **porê wê pir zû hat** saçları çok çabuk bitti * **tovê titûnê hat** tütün tohumu yeşerdi **24.** yağmak (yağmur, kar, dolu için) * **baran dihat** yağmur yağıyordu **25.** akmak * **pozê wê hat** burnu aktı **26.** olmak, olgunlaşmak * **tirî dereng tê** üzüm geç olgunlaşır **27.** uzamak * **porê min hatiye** saçım uzamış **28.** düşmek (fıyat düşürmek) * **hate heta ser pênc milyonî** beş milyona kadar düştü **29.** iyileşmek, kabuk bağlamak (yaranın kabuk bağlanıp iyileşmesi) **30.** gelmek (yardımcı fiil olarak; ihtiyaç anlatan deyimler kurar) * **xewa (yekî) hatin** uykusu gelmek **31.** -ılmak, ,ilmek (edilgen fiillerin çekilmesinde yardımcı fiil olarak kullanılır ve başa gelir) * **keçik hatiye xwestin** kız istenilmiş **32.** gelmek (birleşik fiil yapar) * **hatin hiş** akla gelmek **33.** gelmek (sıralama gösteren kelimelerle ve sıralama sayı sıfatı ile; herhangi bir sırada bulunmak) * **kesê ku di serî de tê** başta gelen kişi ~ **(yekê)** (birini) istemeye gelmek ~ **(yekî)** (birinin) üzerine gelmek **(...)** ~ **(yekî)** yoklamak (ara sıra etkisini göstermek) * **li gorî ku ez derman jî dixwim, dîsa carinan sanco tên min** ilaç aldığım halde sancılar yine beni yokluyor ~**afirê Gayê Kilo** *argo* yola gelmek ~ **agir** misafir gibi oturmak (bulunduğu yerde her an ayrılacağı gibi oturmak) ~ **agirekî** ateş almaya mı geldin?, acelen ne? ~ **aqilê (yekî)** aklına gelmek (anımsamak, hatırlamak) ~ **ba dilê (yekî)** üzerine almak ~ **ba (cem an jî nik) hev 1)** bir araya gelmek, buluşmak **2)** birleşilmek ~ **bar** (at) gem almak ~ **bendê** bağlanılmak ~ **ber (yekî)** ayağına gelmek * **qismetê me hate ber me** kısmetimiz ayağımıza geldi ~ **ber çav 1)** göze görünmek (var olmadığı halde varmış gibi görünmek) **2)** canlanmak ~ **ber çavê (yekî) 1)** gözünün önünden geçmek, gözünün önüne gelmek **2)** canlanmak * **ew rojên berê dîsa hatin ber çavê min** o günler gözümün önün de tekrar canlandı ~ **ber destê (yekî)** eline düşmek (birine muhtaç olmak) ~ **ber ga** boğayla çiftleşecek duruma gelmek ~ **ber kel** dişi sığır çiftleşecek duruma gelmek ~ **ber kîloyê** ağır çekmek ~ **ber mal û mêran** (kız) evlenme çağına gelmek ~ **ber mirinê** ölümün kıyısına gelmek ~ **ber qedandinê** kolaylanmak ~ **berdan** boş düşmek (şeriat hükümlerine göre kocasından ayrılmak) ~ **bilêvkirin** telâfuz edilmek ~ **bîra (yekî) 1)** aklına düşmek, aklına gelmek, anımsamak, hatırlamak, hatırına gelmek **2)** bulmak, hatırlamak * **min kir nekir navê wî nehate bîra min** bir türlü admı bulamadım ~ **cem** (an jî **nik) hev 1)** bir araya gelmek, buluşmak **2)** birleşilmek ~ **cih** yerine gelmek (yapılmak, olmak) * **daxwaza we hate cih** isteğiniz yerine geldi ~ **coşê 1)** coşmak, heyecana gelmek **2)** galeyana gelmek ~ **coş û xiroşê 1)** heyecana gelmek **2)** galeyana gelmek ~ **çavên (yekî)** gözlerinden öpmek ~ **çaxê xwarinê** olgunlaşmak (meyve ve sebze için) ~ **danan** sağmaya gelmek (hayvan) ~ **danê** serilip serpilmek (gelişmek, evlilik çağına gelmek) ~ **dek û dolaban** oyuna gelmek * **nebî hûn bên dek û dolaban** bu oyuna sakın gelmeyin ~ **dema taştiyan** kuşluk vakti olmak ~ **derpêşkirin 1)** sunulmak **2)** ileri sürülmek, ortaya atılmak, ortaya sürülmek ~ **dest 1)** elini öpmek **2)** ele gelmek (tutulabilmek) **3)** teslim olmak ~ **destê (yekî) 1)** elini öpmek, ellerinden öpmek **2)** eline geçmek * **pere hate destê wî** eline para geçti ~ **destê hev** (birbirinin) ellerinin öpmek ~ **dil** içine sinmek, kafasına yatmak ~ **dilê (yekî)** üzerine almak, alınmak, oluşmak * **bila tiştekî wisa nehata dilê te** öyle bir şey sana oluşmamalıydı ~ **dinyayê** dünyaya gelmek (doğmak) ~ **diyarê (yekî) 1)** seyrine gelmek, tamaşasına gelmek **2)** görüşürüz, seni görürüm ~ **diyarê hev** görüşmek (görüşürüz anlamında bir deyim) ~ **diyarê qûna hev** *argo* görüşürüz ~ **eceleyê** aceleye gelmek ~ **emanê** amana gelmek ~ **ew** ~ **e** geliş geliş o geliş ~ **fehmkirin** (an jî **fêmkirin) 1)** anlaşılmak **2)** fark olunmak (anlaşılmak) ~ **fesilandin** fark olunmak (seçilip ayırt edilmek) ~ **ga** boğasamak * **çêlek hatiye ga** inek boğasamış ~ **girtin 1)** kapanmak **2)** tatil olmak (ara vermek, kapanmak) **3)** yakalanmak, tutuklanmak ~ **gon** çiftleşmek dönemi gelmek ~ **gotin 1)** söylenilmek **2)** telâfuz edilmek ~ **guhê (yekî)** kulağına çalınmak, kulağına çarpmak * **gotinên di wî hatin guhê min** lâfları kulağıma çarptı ~ **hafa (yekî) 1)** seyrine gelmek **2)** görürüm seni ~ **halê (...)** ...hâline gelmek * **me çi tehdeyî dîtin ku heta karên me bên vî halî** işler bu hale gelene kadar neler çektik ~ **hawara (yekî)** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **hedayê** hidayete ermek ~ **hemberî hev 1)** karşıkarşıya gelmek **2)** yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) ~ **hemdê xwe 1)** kendine gelmek **2)** ayıkmak, ayılmak

3) kıvamına gelmek ~ **hewlê** kemale gelmek ~ **himatê** meydana gelmek (ortaya çıkmak) ~ **hişê (yekî)** aklına düşmek, aklına gelmek, hatırına gelmek (anımsamak, hatırlamak) ~ **hîzayê** hizaya gelmek ~ **hundirû** içeri girmek, içeriye adım atmak ~ **îdaniya (yekî)** bayramlaşmasına gelmek ~ **îdaniyê** bayramlaşmaya gelmek ~ **îmanê 1)** imana gelmek (Müslümanlığı kabul etmek **2)** imana gelmek (en sonunda doğruyu söylemek **3)** imana gelmek (sonradan bir şeyi kabul edip uymak) ~ **însafê** insafa gelmek ~ **ji newalê bûn xwediyê malê** dağdaki gelip bakdakini kovmak ~ **ji bo cehê (an jî rehê) simbêl jî li ser kirin** Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **kirin 1)** yapılmak, edilmek * **alîkarî bi yekî hate kirin** birine yardım edildi **2)** kılınmak, yapılmak * **li camiyê nimêj tê kirin** camide namaz kılınır ~ **ku dîn bûn** nerdeyse delirmek ~ **ku (yek) xwarin 1)** nerdeyse birini öldürmek **2)** (birine) aşırı sevgi gösterisinde bulunmak ~ **ku ziwa teqîn** patlamak, çıldırmak ~ **maneya (tiştekî)** anlamına gelmek ~ **meşkekî** kendini büyük göstermeyeçalışanlara denir (özelikle kadınlar arasında) ~ **mêracê** vücuda gelmek ~ **milan** ele gelmek (bebek için; kucağa alınabilecek kadar büyümüş olmak) ~ **milê (yekî)** gücü yetmek ~ **nava (wan)** arasına (veya aralarına) karışmak ~ **nik hev 1)** bir araya gelmek, buluşmak **2)** birleşilmek ~ **pê** oluşmak, gerçekleşmek ~ **pêş çavê (yekî)** gözünün önüne gelmek ~ **pêşber** karşısına çıkmak ~ **pêşberî hev 1)** karşıkarşıya gelmek **2)** yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) ~ **pêşiya (yekî) 1)** karşısına çıkmak **2)** (birini) karşılamaya gelmek ~ **pêşiyê** karşılamaya gelmek ~ **pêşkêş kirin** sunulmak, takdim edilmek (veya olunmak) ~ **qedimandin** sunulmak, takdim edilmek (veya olunmak) ~ **qeweta (yekî)** gücü yetmek ~ **rastê** (an jî **himatê**) meydana gelmek (ortaya çıkmak) * **ev qewxe ji ber çêrekê hate rastê** bu kavga bir küfür yüzünden meydana geldi ~ **rayê** yola gelmek, çekiye gelmek ~ **rê 1)** yola gelmek **2)** tava gelmek ~ **rû hev 1)** yanyana gelmek **2)** yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) ~ **rûyê (yekî)** lâf işitmek * **ji diya wî gotin hatin rûyê wî** annesinden lâf işitti ~ **rûyê hev** öpüşmek (birbirinin yanağından öpülmek) ~ **salên xwe** yaşı bitirmek (öngörülen yaş sınırına varmak) ~ **sehkirin 1)** anlaşılmak **2)** fark olunmak (anlaşılmak) ~ **ser (tiştekî) 1)** (bir şeyin) başına geçmek, geçmek (görev almak) * **ji nû ve hate ser saziyê** tekrardan kurumun başına geçti * **hatin ser desthilatiyê** iktidara geçmek **2)** fiyat artmak, binmek * **ji sedî deh hate ser mazotê** mazota yüzde on bindi **3)** binmek **4)** konmak * **hate ser serweta hazir** hazır servete kondu ~ **ser bi serê** kıvamlanmak, meyanesi gelmek, kıvamına gelmek ~ **ser dabaşa xwe** asıl meseleye gelmek ~ **ser dabaşê** sadete gelmek * **ev gotinên tewşik in, em bên ser dabaşa xwe** bunlar boş lâflar, sadede gelelim ~ **ser darê edebê** edeplenmek ~ **ser dînê îslamê** islâmiyeti benimsemek (veya kabul etmek) ~ **ser gotina (yekî)** (birinin) sözüne gelmek, (birinin) dediğine gelmek ~ **ser hemdê xwe 1)** kendine gelmek **2)** ayıkmak, ayılmak, kendine gelmek (aklı başına gelmek) ~ **ser hev 1)** bir araya gelmek **2)** toplanmak * **gundî hatin ser hev** köylüler toplandı ~ **ser hişê xwe 1)** kendine gelmek **2)** ayıkmak, ayılmak, kendine gelmek (aklı başına gelmek) ~ **ser kar** sandıktan çıkmak (seçimle iş başına gelmek) ~ **ser kewna berê** yerine gelmek (eski durumuna gelmek) * **siheta min hate ser kewna berê** sağlığım yerine geldi ~ **ser kewna xwe** eski durumuna gelmek ~ **ser kurm û kirasê (yekî)** ayak uydurmak (kendi gidiş ve davranışını başkasınınkine benzetmek) ~ **ser loqa hazir** hazıra konmak ~ **ser mala hazir** hazır eve konmak ~ **ser malê hazir** hazıra konmak ~ **ser rêça xwe** izine dönmek ~ **ser riya heqiyê 1)** hak yoluna gelmek **2)** ayağı (veya ayakları) suya ermek ~ **ser xwe** kendine gelmek, iyileşmek, gücünü tekraradan kazanmak ~ **ser ziman 1)** dille gelmek **2)** ağız alışkanlığı olmak ~ **ser zimanê (yekî)** dilinin ucuna gelmek, dudağının ucuna gelmek * **hate ser zimanê min ku ez bibêjim mêrik miriye, lê min gotina xwe daqurtand** adamın öldüğünü demek, dilimin ucuna geldi, ama kendimi tuttum ~ **serê 1)** üstüne çıkmak **2)** meseleye gelmek **3)** artmak (değeri yükselmek) * **pere hatiye ser mal?** malın değeri artmışmı? ~ **serê (yekî) 1)** başına gelmek (kötü bir durumla karşılaşmak) * **qet tiştekî wiha hate serê te?** hiç böyle bir şey başına geldi mi? **2)** başından geçmek * **ev nexweşîn hatibû serê min jî** bu hastalık benim de başımdan geçti **3)** başına gelmek (beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak) **(tiştek)** ~ **serê (yekî)** (birine bir) hâl olmak ~ **serî** başa gelmek * **tiştên ku hatine serî ez dixwazim ji te re vebêjim** başıma gelenleri sana anlatmak istiyorum ~ **şûna xwe** izine dönmek ~ **teqdîmkirin** takdim edilmek (veya olunmak), sunulmak ~ **tevîhev kirin 1)** öteberileri hazırlamak, dink yapmak **2)** (birbirine) karıştırmak, kardırmak ~ **û çûn** (an jî **çûyîn**) **1)** geliş gidiş **2)** gelir gider ~ **û çûyîn hev negirtin** *bz* açık vermek (geliri gideri karşılamamak) ~ **û lêçûn** gelir gider ~ **vegotin 1)** anlatılmak **1)** ortaya sürülmek ~ **wateya**

(tiştekî) anlamına gelmek ~ **wexta xwe** kertesine gelmek ~ **wê maneyê ....** anlamına gelmek ~ **wicûdê** vücuda gelmek ~ **xeleyanê** galayana gelmek ~ **xewna (yekî)** rüyalarına girmek ~ **xewna (yekî) jî bawer nekirin** rüyasında görse hayra yormamak ~ **xwarê 1)** aşağı inmek **2)** boşanmak (birdenbire ve bol bol akmak) * **ji nişka ve hêstirê çavê min hatin xwarê** göz yaşlarım birden boşandı **3)** süzülmek (göz yaşı için) * **rondik ji çavên min hatin xwarê** gözlerimden yaşlar süzüldü **4)** yuvarlanmak (dökülerek düşmek) * **ji çavên min hêstir hatin xwarê** gözlerimden yaşlar yuvarlandı **5)** fiyat düşürmek **6)** dökülmek (çok eskimiş olmak) ~ **xwestin 1)** istenmek, istenilmek **2)** aranmak, şart koşulmak * **ji bo ketina kar emir nayê xwestin** işe girmek için yaş şartı aranmıyor ~ **ziftê** yola gelmek, çekiye gelmek ~ **ziman** dillenmek, dile gelmek ~ **zirê** kıvamlanmak (toprak için) ~**a baranê** yağmur yağışı ~**a berfê** kar yağışı * **hate gotin** derken (dendiği halde) * **hate ji der de ji ra û tevdîra me xeber da** dağdan gelip bağdakini kovmak * **hate ji newalê bû xwediyê malê** dağdan gelip bağdakini kovmak * **hatiye wê here jî** gelip geçici ***wê ev roj jî derbas bibin, çawan hatiye wê wisa here jî*** bunlar gelip geçici günlerdir, bu sıkıntılarda bitecek * **nayê gotin** ağıza alınmaz (veya ağıza alınmayacak) * **nayê kişandin** çekilmez, tahamül edilmez * **nayê qiyaskirin** kıyas kabul etmez * **nayê rayê** çekiye gelmez * **nehat qiyamet îcar ku hat xêr û selamet 1)** oldu olacak, kırıldı kırılacak **2)** belâlar mübareği (istenilmeyen, kaçınılan bir durumun gerçekleşmesi karşısında söylenir) * **nehatin** olmak * **êdî nehate mala me** bize gelmez oldu * **nehatin aqilê (yekî)** akıla hayale gelmez * **(tiştek) nehatin ber çavê (yekî) 1)** (bir şey birinin) gözünde olmamak **2)** gözü görmemek (öfke sonucu en kötü şeyleri yapar duruma gelmek) * **nehatin ber kîloyê** çekiye gelmez * **nehatin bîr û gumana (yekî)** hatıra (veya hatır ve hayale) gelmemek * **nehatin daraştin** yazıya gelmemek * **nehatin gotin** ağıza alınmaz (veya ağıza alınmayacak) * **nehatin hesab** hesaba gelmez * **nehatin hiş û aqilê (yekî)** hatıra (veya hatır ve hayale) gelmemek * **nehatin sererastkirin** imlaya gelmemek * **nehatin xwarin** yenilir yutulur gibi değil (çok ağır söz) * **nehatin xewna (yekî)** rüyasında görememek * **nehatin ziftê** kabına sığmamak * **nehatine diziyê, hatine ku şivên bikujin** amacı üzümü yemek değil bağcıyı dövmektir * **(yek) nehatin tewandin** ele avuca sığmamak (söz dinlememek, baskı altına alınmamak) * **(tiştek) neyê (ba) dilê te** hatırına bir şey gelmesin * **tê çi maneyê** ne demeye (hangi anlama)

hatinî *m* **1.** gelir (bir kimseye veya topluluga belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) **2.** gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat)

hatin pê *l/ngh* oluşmak, gerçekleşmek

hatî *rd* **1.** gelmiş, gelen, mevrut **2.** gelme * **televizyoneke ji Ewrûpayê hatî** Avrupadan gelme bir televizyon ~ **agir** ateş almaya mı geldin? niye acele ediyorsun? ~ **û çûyî** gelen giden * **mal ji hatî û çûyiyan re amade bû** ev gelen gidenlere hazırdı

hatin ba hev *l/bw* birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek)

hatin cem hev *l/bw* birleşmek (buluşmak, bir araya gelmek)

hatin hîmayekirin *l/tb* himaye edilmek, gözetilmek

hatin pê *l/ngh* gerçekleşmek, oluşmak, olmak

hatin pêş *l/ngh* kalbur üstüne gelmek (veya kalbur üstü kalmak)

hatin pêşberî hev *l/bw* karşı karşıya gelmek, üzleşmek, yüzyüze gelmek

hatin rû hev *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek

hatin rûbarî hev *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek

hatin ser hev *l/bw* **1.** bir araya gelmek **2.** binişmek

hatin ser nîskokê *l/tb* odaklanmak

hatin ser xwe *l/ngh* iyileşmek, salâh olmak, zindeleşmek

hatin xwarê *l/ngh* **1.** inmek (bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak) **2.** inmek (yıkılmak) * **ji ber baranê dîwar hatiye xwarê** yağmurdan duvar inmiş

hatocot *m* sekerek oynanan bir çeşit oyun

hatûbat *m* bir şeyin bazen gelip bazen de gelmemesi

hat û cutan *nd* **1.** dara düşmede sayıklama **2.** ölüm döşeğinde, varlık mücadelesi içinde olma * **li ber mirinê ye, hat û cutan e** ölümün kıyısında bile varlık mücadelesi veriyor

hatûçû *m* **1.** gidiş geliş **2.** gitgel **3.** trafik, gidiş geliş

hatûçûn *m* **1.** gidiş geliş **2.** trafik, gidiş geliş

have *m* doğu

haveyn 1. maya damızlık * **haveynê penêr** peynir damızlığı **2.** *mec* bel, atmık, meni, sperm **3.** *mec* döl, zürriyet, nesil, soy sop **4.** öz, asıl, maya, hamur * **tu ji haveynê kê yî?** kimin hamurundansın? **5.** maya (huy, yaradılış, öz) * **yekî haveynê wî heram e** mayası bozuk biri **6.** *mec* nüve ~ **qelandin** soy kurutmak ~**ê bavê min di min negeriya be** piç olayım ki ~**ê heft satil şîr (an jî mast) bûn** çaktırmamasına rağmen çok bilen ve

etkin olmak ~ê **mast** çalacak ~ê **namûsê di serê (yekî) de tune bûn** mayası bozuk olmak
haveyngirtin *m* mayalanma
haveyn girtin *l/gh* mayalanmak
haveynheram *rd* mayası bozuk, bozuk mayalı
haveynheramî *m* bozuk mayalılık
haveynkirin *m* mayalama
haveyn kirin *l/gh* mayalamak, damızlık çalmak
haveynkirî *rd* mayalı
havên *bnr* haveyn
havêrke *mat/m* çevre
havêrkedar *rd* çemberli
havêrkekirin *m* çemberleme
havêrke kirin *l/gh* çemberlemek
havêtin *bnr* avêtin
havgîn *m* uğra (hamur açılırken yapışmaması için serpilen un)
havid *bnr* hawid
havil *m* **1.** fayda, yarar **2.** çare , çözme, hal etme ~ **jê dîtin** -den fayda görmek, faydasını görmek ~ **nedan (tiştekî)** -e fayda vermemek ~ **lê bûn** fayda etmek ~**a gelemperî** (an jî **giştî**) kamu yararı
havilbar *rd* faydalı, yararlı
havildar *rd* faydalı, yararlı ~ **bûn** faydalı olmak, yararlı olmak
havildarbûn *m* faydalanına, yararlanma
havildar bûn *l/ngh* faydalanmak, yararlanmak
havildarî *m* faydalanma, yararlılık
havildarkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
havildar kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
havildîtin *m* fayda görme, faydalanma, yararlanma
havildîtin *l/gh* fayda görmek, faydalanmak, yararlanmak
havilî *m* yararlılık
havilkar *nd/nt* vurguncu
havilkarî *m* vurgunculuk
havilperest *rd* **1.** faydacı, yararlanmacı **2.** *fel* faydacıl, yararcıl
havilperestî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık, yararcılık
havilzan *nd* birbilen
havir *n* ahir
haviz *bnr* hafiz
havîn *m* yaz ~ **anîn** yazı getirmek ~ **dê û bav e kes nabêje rabe** yazın geniş imkanların olduğunu belirten bir deyim ~ **e, ber dar û deviyan tije taştê û firavîn e** dağların misafir aldığı mevsim ~ **û zivistan** *h* yazlı kışlı ~**a navîn** temmuz ayı ~**a paşîn** ağustos ayı ~**a pêşîn** haziran ayı ~**a xwe li (cihekî) derbas kirin** yazlamak ~**ê serê kê dikele, zivistanê sîtila wî dikele** yazın çalışan kışın yer, anlamında bir deyim
havîne (I) *m* yazın olgunlaşan bir armut cinsi
havîne (II) *rd* **1.** yazlık (yaz boyunca giyilen giysi vb. için)
havînê *h* yazın
havînge *m* yazın olgunlaşan üzüm türü
havîngeh *m* yazlık, sayfiye
havînî *rd* yazlık (yaz boyunca giyilen giysi vb. için)
havînkî *rd* yaza özgü
havînwar *n* yazlık yeri, sayfiye
havjî *m* öykünme ~**ya xwe pê anîn** öykünmek
havlecan *m* havlıcan (bir tür baharat)
havlek *bnr* havlêk
havlêk *bot/m* **1.** süpürge çalısı **2.** süpürge ~ **kirin** süpürgelemek, süpürmek
havlik *bnr* havlêk
havn *bnr* haveyn
havrûng *m* tav, kıvam * **havrûnga erd** toprağın kıvamı
haw (I) *m* kuruntu, işkil, evham
haw (II) *m* tav
hawa *n* **1.** tarz **2.** gibi * **hawayê te jî nabe** senin gibi de olmuyor ~ **jê re tune bûn** sağı solu olmamak ~**yê ku saq e gore liyaq e** tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş, böyle başa böyle traş ~**yê Xwedê 1)** Allah için ***hawayê Xwedê, xweş distre** Allah için, güzel çığırıyor **2)** işin doğrusu
hawan *m* havan
hawar *m* **1.** imdat **2.** *b* imdat (yetişin, kurtarın) **3.** meded ~ **daketin** imdat istenilmek ~ **daketin û hê gotin** yumurta kapıya dayanmak (veya gelmek) ~ **daxistin 1)** imdat istemek, car etmek, yardım istemek **2) 2)** feryat etmek (büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak) ~ **hatin** imdat gelmek ~ **kirin** imdat etmek ~ **lê daketin** imdata çağrılmak, yardım çağrısında bulunulmak ~ **lê daxistin** imdata çağırmak, yardım çağrısında bulunmak ~ **li we kiriye, wekî çivîka serhij** erkenden sabah, erkenden nereye böyle ~ **xwestin** imdat istemek, yardım istemek ~**a (yekî) jê re hatin** kara haberi kendisine gelmek ~**a min li tesen** yardımıma koş ~**a (tiştekî) ne bûn** soğuk düşmek (veya kaçmak) ~**a Xwedê! 1)** aman, illahlah **2)** medet Allah!
hawarder *nd/nt* yardıma gelen, kurtarıcı
hawarî *m* **1.** imdata gitme **2.** taziye * **dê û bavê min çûne hawariyê** ebeveynlerim taziyeye gitmişler **3.** *nd/nt* taziyeci (taziyeye gelmiş olan) **4.** acil ~ **germ bûn** taziyeye gelen gidenler çoğalmak ~ **sar bûn** taziyeye gelen gidenler azalmak
hawarkirin *m* imdat etme
hawar kirin *l/gh* imdat etmek
hawarxwestin *m* imdat isteme
hawar xwestin *l/gh* imdat istemek
hawbûn *m* tavlanma

haw bûn *l/ngh* tavlanmak
hawbûyîn *m* tavlanış
hawdan *m* tavlama
haw dan *l/gh* tavlamak
hawdayîn *m* tavlayış
hawente *m* havanta
hawentexwer *rd* havantacı, havanta yiyen
hawentexwerî *m* havantacılık
hawêr (I) *h* 1. sırayla, sırayla başlama, yordamına uygun bir şekilde * **vî karî ji hawêr de pê bikevin bikin** bu işi önce sırayla girişip yapın 2. bir cepheden
hawêr (II) *mat/n* çember
hawêrdar *rd* çemberli
hawêrkirin *m* çemberleme
hawêrkirin *l/gh* çemberlemek
hawic *bot/m* havuç (Daucus carota)
hawid *n* havut, deve semeri
hawik *n* havut, deve semeri
hawin *m* havan
hawinte *m* kör nişancılık
hawir *n* 1. çevre, etraf, dolay, dolayı * **çar hawirê wê girtine** dört etrnafını tutmuşlar 2. ortam (canlı bir varlığın içinde bulunduğu maddî ve doğal şartların tümü) * **ew di hawirekî zengîn de dijî** o zengin bir ortamda yaşıyor 3. *mec* ortam (bir kimsenin veya insan topluluğunun yaşayışını etkileyen ruhsal, toplumsal ve kültürel etkilerin bütünü) * **hawira xebatê** çalışma ortamı 4. *psî* ortam (yakın çevre) 5. ortalık **li hawir kes nîn bûn** ortalıkta kimseler yoktu
hawirde *m* 1. ithalât, dış alım (bir ülke başka ülkeden mal getirme veya satın alma) 2. ithâlat (bir ülkeye başka bir ülkeden alınan malların bütünü)
hawirdekar *nd/rd* ithalâtçı, dış alımcı
hawirdekarî *m* ithalâtçılık, dış alımcılık
hawirdor *n* 1. çevre, etraf * **ez li hawirdorê xanî geriyam** evin çevresini dolaştım e 2. *h* çepçevre, çepeçevre
hawirî *rd* 1. çevresel 2. ortamsal
hawirkan *m* 1. yarışma ~ **kirin** yarışma yapmak ~ **pê dan kirin** (birine) yarışma yarıştırmak ~**a bedewiyê (ciwaniyê** an jî **xweşikbûnê)** güzellik yarışması
hawirkan 2. *sp* karşılaşma, müsabaka
hawirkanî *m* 1. karşalaşma, müsabaka 2. rekabet ~ **kirin 1)** karşılaşma yapmak **2)** rekabet yapmak
hawirkvan *nd/nt* yarışmacı
hawirkvanî *m* yarışmacılık
hawirnas *nd/nt* çevre bilinci, ekolojist
hawirnasiyî *rd* çevre bilimsel, ekolojik
hawirnasî *m* çevre bilimi, ekoloji
hawirparêz *nd/nt* çevreci (çevreyi kuruyan, kollayan kimse)
hawirparêzî *m* çevrecilik
hawirvan *nd/nt* çevreci
hawirvanî *m* çevrecilik
hawî (I) *m* havlu
hawî (II) *m* perde (ince veya kalın sesleri sağlamak için çalgılarda bulunup parmakla basılan yer)
hawî (III) *nd* sürüden ayrılıp bir süre kırda başıboş bir şekilde dolandıktan sonra kendiliğinden sürüye katılan küçükbaş hayvan
hawî (IV) *rd* 1. kuruntulu 2. *psî/m* kuşku, işkilenme duygusu
hawî (V) *rd* kaçık
hawîd *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)
hawîn *m* havan
hawîr *bnr* hawir
hawîrdor *bnr* hawirdor
hawîs *rd* esrik (herhangi bir sebepten dolayı kendinden geçmiş, gayş olmuş) ~ **ketin** gayş olmak
hawîş *n* kavim
hawser *bnr* hevser
hawşar *n* mastı (bodur bir köpek cinsi)
hawud *n* havut
hawût *m* kışkırtı
hawûtandin *m* kışkırtma
hawûtandin *l/gh* kışkırtmak
hawûtkar *rd/nt* kışkırtıcı
hawûtkarî *rd/nt* kışkırtıcılık
hawûtvan *rd/nt* kışkırtıcı
hawûtvanî *m* kışkırtıcılık
hay (I) *nd* emek harcamadan elde edilen, haydan * **ji hayê de hatiye** haydan gelmiş
hay (II) *m* 1. bilgi, haber (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **haya şagirt ji tiştekî nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok 2. bilgi, haber * **haya wî ji hunerê nîn e** sanattan haberi yok 3. bilgi, malûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) ~ **jê be!** dikkat!, dikkat et! ~ **jê hebe!** dikkat et! ~ **jê hebûn 1)** bir şeyden haberi olmak **2)** dikkate almak (göz önünde bulundurmak) ~ **jê tune bûn** gafillik etmek ~ **jê tune bûn hatin girtin** gafil avlanmak ~ **ji beng û kewna xwe bûn** formunu korumak ~ **ji xwe hebe** 1) kendine mukakayyet ol, kendine dikkat et 2) kendine gel 3) savul, varda ~ **ji xwe hebe tu neqelişî** *argo* cart kaba kâğıt ~ **ji xwe hebûn** tetikte olmak, hazır bulunmak ~ **pê xistin** haber vermek ~ **û bay** bilgi, haber, malûmat * **hay û baya wî jê tune bû** bilgisi bile yoktu ~ **û hêviyên (yekî) jê tune bûn** (bir şeyin) yanından bile geçmemiş olmak ~ **û hûy** bilgi, haber ~**a (yekî) jê çêbûn** (bir şeyden) haberi olmak ~**a (yekî) jê çênebûn** ruhu (bile) duymamak ~**a (yekî) jê hebûn 1)** bir şeyden haberi olmak **2)** gözetmek (önem vermek, ayrı tutmak) * **di vê malê de tu ne bi tena serê xwe yî, gerek haya te ji yên dî jî hebe** bu evde sen tek başına yaşamıyorsun, diğerlerini de gözet-

men lazım 3) bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **haya wî tenê ji qezenckirina pereyan heye** o sadece para kazanmaya bakıyor **~a (yekî) jê neman** boş bulunmak (dikkatsız ve dalgın bulunmak) **~a (yekî) jê tune bûn** (bir şey veya kimseden) haberi olmamak, bihaber olmak, bilgisi olmamak **~a (yekî) ji bayê felekê tune bûn 1)** dünyadan bihaber olmak, dünyadan haberi olmamak **2)** başında kavak yeli esmek (sorumluluktan uzak, zevk eğlence peşinde olymak) **~ ji qûna xwe tune bûn** başına gelenlerden bihaber olmak **~a (yekî) pê hebûn** bir şeyden haberi olmak **~a (yekî) pê nîn bûn** haberi olmamak **~a (yekî) pê xistin** (birini) haberdar etmek, (birine) haber vermek **~a têran ji birçiyan nîn e** (an jî **tune**) tok acın halinden anlamaz

hay (III) *b* vay **~ li minê** vay başıma, vay beni beni **~ li minê li minê, derba gur li bizinê** çocuk tekerlemesi , alay biçiminde kullanılır **~ lo** (an jî **lê**) vay be

hayat *m* salon

hay bûn *l/ngh* uyanmak (aklı başına gelmek, gözü açılmak)

haydan *m* bilgi verme, haber verme

hay dan *l/gh* bilgi vermek, haber verme

haydar *rd* haberdar, haberli, malûmatlı, bilgili, vukuflu **~ bûn** haberdar olmak **~ kirin** haberdar etmek

haydarbûn *m* bilgilenme, haberdar olma

haydar bûn *l/ngh* bilgilenmek, haberdar olmak

haydarbûyîn *m* bilgileniş, haberdar oluş

haydarî *m* **1.** bilgi, malumat **2.** bilgilendirme, enformasyon **3.** uyarı, ikaz **~ girtin** (an jî **stendin)** malumat almak

haydarkirin *m* bilgilendirme, haberdar etme

haydar kirin *l/gh* bilgilendirmek, haberdar etmek

haydayî *rd* ikaz edilmiş, uyarılmış

haydayîn *m* bilgi veriş, haber veriş

haydê *b* **1.** haydi, hadi (isteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılır) * **haydê zarino** haydi çocuklar **2.** haydi, hadi (ihtimal belirtir) * **ji niha bi şûn de ez dê deh sal emir bikim, bîst sal bikim, haydê bila sî sal be** bundan sonra on sene mi yaşarım, yirmi mi, haydi otuz sene olsun **3.** haydi, hadi (hafifseme, alay belirtir) * **haydê haydê, here van tiştan ji yekî din re bibêje** haydi bunları başkasına anlat **4.** haydi, hadi (hoş görme anlamında kullanılır) * **haydê nehat, qene bila xeberek bişanda** haydi gelmedi, bari haber gönderseydi **5.** hadi yallah **~ bila** haydi, hadi (kabul ve onamayı belirtir) * **haydê bila wekî te be** haydi senin gibi olsun **~ ~ 1)** haydi haydi (kısa kes, işi uzatma, bizi aldatamazsın anlamlarında kullanılır **2)** haydi haydi (çabukluk, acele bildirir) * **haydê haydê em diçin** haydi haydi gidiyoruz **~ ~ kirin** yallah etmek **~ ji nû ve** sil baştan **~ tev bi hev re!** Haydi hep birlikte! **~ wê de** geç ulan (veya lan) **~ zû** haydi çabuk

haydên *b* haydin

hayê *b* maazallah

hay hay *h* hayhay, baş üstüne

hayil *m* **1.** haber, salık **2.** haberi olma **3.** farkına varma **~ jê hebûn** (bir şeyden) haberi olmak **~a (yekî) jê** (an jî **pê) hebûn** bir şeyden haberi olmak

hayilbûn *m* **1.** haberdar olma **2.** farkına varma

hayil bûn *l/ngh* **1.** haberdar olmak **2.** farkına varmak

hayildar *rd* haberdar, haberli **~ bûn** haberdar olmak **~ kirin** haberdar etmek

hayiljêbûn *m* **1.** haberi olma, haberdar olma **2.** farkında olma

hayil jê bûn *l/bw* **1.** haberi olmak, haberdar olmak **2.** farkında olmak

hayiljêbûn *m* **1.** haberi olma, haberdar oluş **2.** farkında oluş

hayîdar *bnr* haydar

hayîdar bûn *bnr* haydar bûn

hayîdar kirin *bnr* haydar kirin

hay jê bûn *l/bw* **1.** haberi olmak, bilgisi olmak **2.** gözetmek (önem vermek, ayrı tutmak) **3.** mukayyet olmak **4.** farkında olmak

hay jê çêbûn *l/bw* **1.** haberi olmak **2.** farkına varmak

hay jê hebûn *l/bw* **1.** -den haberdar olmak, bilgisi olmak **2.** farkında olmak

hayjêtune *rd* -den bilgisiz, -den habersiz

hayjixwe *rd* **1.** kendinden haberli, kendini bilen **2.** ağır başlı, denli **3.** ölçülü, temkinli (davranış ve düşüncelerinde aşırı olmayan) **4.** tetikte, uyanık

hayjixwebûn *m* **1.** kendinde haberlilik, kendini bilme **2.** ağır başlılık, denlilik **3.** ölçülülük, temkinlilik **4.** tetiklik, uyanıklık

hayjixwenetî *m* temkinsizlik

hayjixwetî *m* **1.** kendini bilme **2.** ağır başlılık, denlilik **3.** ölçülülük, temkinlilik **4.** tetiklik, uyanıklık

hayjixwetune *rd* densiz

hayjixwetunebûn *m* densizlik

hayjixweyî *nd* temkin

hayjixweyîbûn *m* tetikleşme

hayjixweyî bûn *l/ngh* tetikleşmek

haykêş *rd* dikkat çekici, ilgi çekici

haykirin *m* uyarma, ikaz etme

hay kirin *l/gh* uyarmak, ikaz etmek

haylêbûn *m* farkına varma

hay lê bûn *l/bw* farkına varmak

haylo *b* tey, olacak şey mi, olur mu yani

haymay *m* olancası

haynejixwe *rd* temkinsiz

haypêxistin *m* **1.** bildirme, haberdar etme **2.** iletme, aktarma

hay pê xistin *l/bw* **1.** bildirmek, haberdar etmek **2.** iletmek, aktarmak
hayraz *m* esin, ilham
hayze *m* âdet, ay başı (kadınlarda)
hazir *rd* **1.** hazır, anık (bir işi yapmak için gerekli her şeyi tamamlamış olan) * **ez hazir im, em herin** ben hazırım, gidelim **2.** hazır (belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş) * **nan hazir e** yemek hazır **3.** hazır (belirli bir biçimde yapılmış olarak satılan) * **cilên hazir** hazır elbise **4.** müsait (flört etmeye hazır olan, kolayca flört edebilen kadın) **5.** *m* hazırlıklı ~ **be!** hazır ol! ~ **bûn 1)** hazır bulunmak (veya olmak) (bir şeyi hemen yapabilecek durumda olmak) **2)** hazır olmak (hazır durumda bulunmak) * **gava ku hacet hazir bûn xeberê bidin min** aletler hazır olunca bana haber verin **(tiştek)** ~ **kirin** (bir şeyi) hazır etmek ~ **sekinîn** hazır durmak ~ **xweş bin** sizlere ömür
hazirbûn *m* **1.** hazırlanma (bir şey kullanılacak, yararlanılacak duruma getirilme) **2.** hazırlanma (bir şey ortaya koyulma, gerçekleştirilme) **3.** hazırlanma (biri herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirilme) **4.** *kîm* hazırlanma (bir madde elde edilme)
hazir bûn *l/ngh* **1.** hazırlanmak (bir şey kullanılacak, yararlanılacak duruma getirilmek) * **ode ji bo mêvanan hazir bûye** oda konuklar için hazırlanmış **2.** hazırlanmak (bir şey ortaya koyulmak, gerçekleştirilmek) * **ferheng hazir bûye** sözlük hazırlanmış **3.** hazırlanmak (biri herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirilmek) * **kurik ji bo ezmûnan hazir bûbû** çocuk sınava hazırlanmıştı **4.** *kîm* hazırlanmak (bir madde elde edilmek)
hazirbûyîn *m* hazırlanış, hazırlanma
hazircewab *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap olmak
hazircewabî *m* hazırcevaplık
hazirfiroş *nd/nt* hazırcı (hazırgiysi satan)
hazirfiroşî *m* hazırcılık
hazirî *m* hazırlık, anıklık ~ **kirin** hazırlık yapmak, hazırlık görmek
hazirîkirin *m* hazırlık yapma
hazirî kirin *l/gh* hazırlık yapmak, hazırlamak
hazirkirin *m* **1.** hazırlama, hazırlayış (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirme) **2.** hazırlama (bir şeyi ortaya koymak, gerçekleştirme) **3.** hazırlama (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirme) **4.** *kîm* hazırlama (bir maddeyi elde etme)
hazir kirin *l/gh* **1.** hazırlamak (bir şeyi kullanacak, yararlanacak duruma getirmek) * **ode ji bo mêvanan hazir kirine** odayı konuklar için hazırlamışlar **2.** hazırlamak (bir şeyi ortaya koymak, gerçekleştirmek) * **ferheng hazir kirin** sözlük hazırlamak **3.** hazırlamak (birini herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirmek) * **me kurik ji bo ezmûnan hazir kir** çocuğu sınava hazırladık **4.** *kîm* hazırlamak (bir maddeyi elde etmek) **(yek) ~î (tiştekî) kirin** hazırlamak, alıştırmak * **me ew hazirî xebera sar kir** onu kötü habere hazırladık
hazirkirî *rd* müstahzar, hazırlanmış
hazirmal *nd* evde hazır bulunan yiyecek
hazirxur *nd/nt* hazırcı (her şeyi emek harcamadan elde etmeyi istiyen kimse)
hazirxurî *m* hazırcılık
hazirxwer *nd/nt* hazırcı
hazirxwerî *m* hazırcılık
He *kîm* He, helyumun kısaltması
he *b* **1.** ha (soru bildirir) * **tu hatî he?** geldin ha? **2.** ne
heb (I) *n* **1.** tane **2.** habbe (tahıl tanesi, üzüm tanesi) **3)** iç * **heb ketine fasoliyan** fasulyeler içlenmiş **4.** tane (bazı bitkilerin tohumu) ~ **avêtin zebeşan** karpuz oluşmaya başlamak ~ **girtin** tane bağlamak ~ ~ tane tane ~ **ji ~ê nebirandin** ara vermeden sigara yakıp içmek ~ **ji ~ê neqetandin 1)** aralımsız sigara içmek ha bire tütürmek **2)** ha bire atıştırmak **3)** sövüp saymak **4)** aralıksız olarak habire bir şeyi yapmak ~ **ji hev qetandin** tanelemek ~ **ji ~ê neqetîn 1)** ha bire bir şey olmak veya yapılmak **2)** vızır vızır, aralıksız olarak ~ **ketin (tiştekî)** içlenmek * **heb ketine fasoliyan** fasulyeler içlenmiş ~ **li ser ~ê** aralıksız olarak **~ek 1)** bir tane **2)** biraz (süre için) **~ek ji bo derman nemaye** habbesi kalmadı (veya habbesi yok) **~ek jî nema** habbesi kalmadı (veya habbesi yok) **~ek fireh** biraz genişçe **~ek kirin ser dilê (yekê)** üstüne kuma getirmek
heb (II) *bj/m* **1.** hap, tablet (küçük toparlak durumdaki ilâç) **2.** hap (uyuşturucu özeliği olan yuvarlak ilaç)
heba *nd* heba * **hemû ked û tehdeya me heba bû** bütün emeklerimiz heba oldu ~ **bûn** heba olmak ~ **kirin** heba etmek
hebab *m* usul
heban (I) *m* dağar, dağarcık **~a derewîn** yalan kumkuması, yalan küpü
heban (II) *m* sevgi
hebandin *m* **1.** sevme **2.** *mec* tapma (çok fazla sevme) **3.** benimseme **4.** hazmetme
hebandin *l/gh* **1.** sevmek **2.** *mec* tapmak (birini çok sevmek) **3.** benimsemek * **hûn kê dihebînin?** kimi benimsiyorsunuz? **4.** hazmetmek
hebandiro *rd* yalan kumkuması, yalan küpü
hebandî *nd/nt* sevilen, sevgili
hebanik *m* dağar, dağarcık **~a xwe weşandin** saçılıp dökülmek (içindekini söylemek)

hebanok *m* dağarcık
hebene *m* büyük desti
hebenîsk *m* mercimek, nohut ve soğandan yapılan bir yemek
hebeson, hebesonk *bot/m* anason (Pimpinella anisum)
Hebeş *nd* **1.** Habeş, Etiyopyalı (Etiyopya halkından olan) **2.** *rd* Habeş, Habeşî (derisinin rengi çok koyu esmer olan)
Hebeşî *nd* **1.** Habeşî, Etiyopyalı (Etiyopya halkından olan) **2.** *rd* Habeş, Habeşî (derisinin rengi çok koyu esmer olan)
hebêbik *m* tapınak
hebgir *rd* iri taneli
hebgirtin *m* içlenme, tanelenme
heb girtin *l/gh* içlenmek, tanelenmek
hebgirtî *rd* içli, taneli
hebhebî *rd/h* taneli, tane tane
hebhûr *rd* ufak taneli
hebik *m* **1.** tane, habbe (çekirdekli küçük meyve) * **hebika tirî** üzüm tanesi **2.** tane (bazı bitkilerin tohumu) * **hebikên hinarê** nar tanesi **3.** tanecik **4.** çiğit (pamuk çekirdeği) **~a baqil** iç bakla
hebikên atomê *fiz* cisimcik
hebikên gunik *ant/n* er bezi
hebin *m* çadır eteklerini kazıklara bağlamasını sağlayan araç
hebirman *m* kurutulmuş nar tanesi
hebişandin *m* tıkıştırma (oburca yeme)
hebişandin *l/gh* tıkıştırmak (oburca yemek)
hebişîn *m* tıkışma (oburca yeme)
hebişîn *l/ngh* tıkışmak (oburca yemek)
hebitandin *m* şaşalatma
hebitandî *rd* şaşalakalmış
hebitandin *l/gh* şaşalatmak
hebitîn *m* şaşalama, şaşıp kalma
hebitîn *l/ngh* şaşalamak, şaşıp kalmak
hebî *m* **1.** atılmamış pambu **2.** *bot* kendir türünde bir bitki
hebîb *nd/nt* habib (sevilen, sevgili)
hebîn *m* **1.** sevilme **2.** *mec* tapılma (çok fazla sevilme) **3.** benimsenme
hebîn *l/ngh* **1.** sevilmek **2.** *mec* tapılmak (çok fazla sevilmek) **3.** benimsenmek
hebîs *rd* **1.** habis kötü, alçak **2.** habis, kötücül (bazı hastalıklar veya urlar için) * **taya hebîs** habis sıtma
heblûrk *rd* ala sulu (iyi pişmemiş, suluca yemek)
heblûrkî *rd* ala suluca
hebnîsk *nd* yeşil mercimek yemeği
hebobengî *m* bir üzüm türü
hebo hebo *h* **1.** tane tane **2.** teker teker, birer birer **~ ~ parsûyên (yekî) tên jimartin** kemikleri sayılmak
hebosan *bot/m* anason (Pimpinella anisum)
heboxurî *m* çalık (koyunlarda çiçek hastalığı)
hebreş (I) *bot/m* çörek otu (Nigella damascena)
hebreş (II) *bnr* hebreşk
hebreşk (I) *bj/m* kara kabarcık, kara yanık, yanıkara, şarbon **~a biav** bir tür yanıkara hastalığı
hebreşk (II) *bot/m* çörek otu (Nigella damascena)
hebs *bnr* heps
hebûb (I) *ant/n* yumurta, er bezi * **hebûbê gunikê beran** koç yumurtası
hebûb (II) *m* tane, habbe (çekirdekli küçük meyve) * **hebûba tirî** üzüm habbesi
hebûbik (I) *ant/n* yumurta, er bezi
hebûbik (II) *m* habbe, tane
hebûk (I) *m* varlık, mal varlığı, varidat
hebûk (II) *ant/m* eklem
hebûkkirin *m* eklemleme
hebûk kirin *l/gh* eklemlemek
hebûn *m* **1.** var olma **2.** varlık, mevcudiyet (var olma durumu) **3.** varlık (zenginlik, para, mal, mülk) * **hemû hebûna xwe xerc kir** bütün varlığını harcadı **4.** refah, genlik **5.** (birinin) varı yoğu **6.** *fel* var oluş
hebûn *l/ngh* **1.** var olmak * **wî pere hene** parası var **2.** var olmak, mevcut olmak, durmak (varlığını sürdürmek) * **ew kîtabe gelo hîna hene?** o kitabeler hâlâ duruyorlar mı? **3.** durmak (var olmak) * **dê ev çend dersên min hebin û ez dê herime sînemayê?** o kadar dersim dururken, sinamaya mı gideceğim? **4.** durmak (yaşamak) * **dapîra min heye?** anne annem duruyor mu? **5.** durmak (birisinin malı olarak bulunmak veya o malla ilişkisi bulunmak) * **mala we ya havîngehê hîna heye?** yazlık eviniz hâla duruyor mu? **~ helebiyek zimanê (yekî)** papuç kadar dili olmak **~ mirov ciwan dike, tunebûn mirov kal û pîr dike** ak gün ağartır, kara gün karartır **~ û nebûna xwe tevde** elde avuçta (ne varsa) **~a axiriya emir** son gürlüğü * **hebe çi ye, tune be çi ye** olsa da olur olmasa da * **heye çar tilî** bacak kadar * **hebe hebe 1)** olsa olsa *hebe hebe wî ev kiriye* olsa olsa o yapmış **2)** olsun olsun (tahmini olarak) * **hebe... tune be** varsa ... yoksa * **hebû carek ji caran rehmet li bavê hazir û guhdaran, xeynî şeytanê korê li ber dîwaran** evvel zaman içinde kalbur saman içinde * **hebû qet tune bû** bir varmış bir yokmuş * **hebû tune bû** bir varmış bir yokmuş (artık hayal olmuş, masal gibi geçmiş) * **heye bihostek** maşa kadar * **heye kevçiyek** kaşık kadar
hebûnî *m* **1.** var olma, mevcudiyet **2.** servet, variyet, varlıklı olma durumu
hebûnîtî *m* varoluşçuluk
hebûnîxwazî *fel/m* varoluşçuluk
hebûnîxwaz *fel/nd* varoluşçu
hebûnnas *fel/nd* varlık bilimci, ontolojist
hebûnnasî *fel/m* varlık bilimi, ontoloji

hebûnzan *nd/nt* varlık bilimci, ontolojist
hebûnzanî *m* varlık bilimi, ontoloji
hebûrî *n* erkeç
hebûyîn *m* var olma, var oluş
hebûyî *rd* var olan, vakia
hebxurî *bj/m* çalık (koyunlarda çiçek hastalığı)
hec (I) *ol/m* **1.** hac (genellikle tek tanrılı dinlerde kutsal olarak tanınan yerleri, o dinden olanlarca yılın belirli aylarında ziyaret edilmesi) **2.** hac (İslamın beş şartından biri olan, Müslümanlarca zilhicce ayında Mekke'de yapılan Kabe'yi ziyaret ve tavaf töreni) ~ **lê ketin** (Müslüman için) haca gitme şartını yerine getirmek durumda olmak
hec (II) *bnr* hej
çalı
hecam *m* hacamet
hecamat *m* hacamat
hecamker *nd/nt* hecametçi
hecamkêş *nd/nt* hecametçi
hecan *m* yakı
hece *rz/m* hece, seslem
hecekirin *m* heceleme
hece kirin *l/gh* hecelemek
hecel *m* **1.** gelir (bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para, varidat) **2.** gelir (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para, varidat, irat) **3.** kazanç * **hecela mehaneyê** aylık kazanç **4.** kazanım
heceldar *rd* **1.** gelirli **2.** kazançlı
heceparêz *nd/nt* hececi
heceparêzî *m* hececilik
hecer *n* **1.** hacer, taş **2.** hacer eswed
hecet *m* bahane
heceyî *rd* heceli * **helbesta heşt heceyî** sekiz heceli şiir
hechecik *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
hechecok *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
hecicandin *m* doluşturma
hecicandin *l/gh* doluşturmak
hecicîn *m* **1.** doluşma **2.** dolup taşma, çok dolma
hecicîn *l/ngh* **1.** doluşmak **2.** dolup taşmak, çok dolmak * **guhanê mihan hecicîne** koyunun memeliri dolup taşmış
hecimandin *m* sakinleştirme, yatıştırma
hecimandin *l/gh* sakinleştirmek, yatıştırmak
hecimîn *m* sakinleşme, yatışma
hecimîn *l/ngh* sakinleşmek, yatışmak
hecinandin *m* **1.** yoğurma **2.** *mec* hırpalama
hecinandin *l/gh* **1.** yoğurmak **2.** *mec* hırpalamak
hecinandî *rd* yoğruk
hecinîn *m* **1.** yoğrulma **2.** yorgunluktan dolayı her tarafı tutulma
hecinîn *l/ngh* **1.** yoğrulmak **2.** yorgunluktan dolayı her tarafı tutulmak
heciqandin *m* **1.** yoğurma **2.** ezme
heciqandin *l/gh* **1.** yoğurmak **2.** ezmek
heciqîn *m* **1.** yoğrulma **2.** ezilme
heciqîn *l/ngh* **1.** yoğrulmak **2.** ezilmek
hecî *rd* hacı
hecîcok *zo/m* kırlangıç
hecî legleg *zo/nd* leylek
hecîn *m* hecin (iki hörgüçlü, yürüyüşü hızlı bir deve cinsi)
hecîqicî *bot/m* madımak
hecîr *hiq/m* hacir, kısıt
hecîrdar *rd* hacirli
hecîrkirin *hiq/m* hacir etme, kısıtlama
hecîr kirin *l/gh* hacir etmek, kısıtlamak
hecm *m* hacim
hecmdar *rd* hacimli
hecr *m* hacir ~ **kirin** hacir etmek, hacir altına almak
heç *nd* gibi ~ **wekî** -e gibi
heçepîlî *rd* çekinmiş, ocumuş olan
heçepîlîbûn *m* çekinme, ocuma
heçepîlî bûn *l/ngh* çekinmek, ocumak
heçheç *b* koyunları ayırmada kullanılan ünlem
heçik (I) *n* urgan ucuna bağlanarak yük sıkmada kullanılan iki uclu ağaçtan çengel, şerit bağlama aleti
heçik (II) *m* çimdik
heçikan *m* ezilme, eziliş
heçikandin *m* ezme
heçikandin *l/gh* ezmek
heçikandî *rd* ezik
heçike *g* eğer
heçikîn *m* ezilme
heçikîn *l/ngh* ezilmek
heçî (I) *h* **1.** gerçi **2.** gelince * **heçî ez** bana gelince **3.** her kim ki ~ **devê te digere bixwaze** isteyebildiğini iste ~ **ku ta ki** ~ **ku neke xebera mezinan pê ve tê şaxê bizinan** büyüğünün öğütünü dinlemeyenin vay haline ~ **ma hêviya yarê, ma bêwaris** boşuna beklemiş olmak ~ **ne li govendê, xweşreqas e** dışardan gazel okumak güzeldir ~ **ne li malekî ne li hewalekî** içi beni dışı seni yakar ~ **ne li malekî, nizane halekî** meselenin içinde olmak veya meseleyi iyi bilmek gerekir, anlamında bir deyim ~ **neke hesaban, wê bibîne ezaban** hesapsız kitapsız iş yapanın vay haline ~**yê ne li hesaban, ew tebayê ecêban** hesap dışında olanın vay haline
heçî (II) *n* **1.** urgana bağlanan iki uçlu ağaç, şerit bağlama aleti **2.** sapan kolu ~ **qelişîn** talihsizlik olmak, şansızlık olmak, iş ters gitmek ~**yê (yekî) qelişîn** adı kötüye çıkmak, ne dese ne yapsa kötüye yorumlanmak ~**yê rastan ji esman de qetiyaye** doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar
heçîn *bnr* heçû
heçko *h* **1.** -e gibi, sanki * **heçko min şekir xwarî** şeker yemiş gibi **2.** güya, sözüm ona **3.** *g* halbuki

heçku *bnr* heçko
heço *bnr* heçî
heçû *n* urgan ucuna bağlanarak yük sıkmada kullanılan iki uclu ağaçtan çengel, şerit bağlama aleti
hed (I) *n* kapaklık, kapak taşı (mezarlarda en üstte bulunan taş)
hed (II) *n* **1.** had, sınır * **ev şer êdî ji hed derketiye** bu savaş artık haddını aşmış **2.** had (insan için; yetki ve değer) * **ne hedê min e** haddim değil **3.** sınır, limit ~ **jê re danîn** limit koymak ~ **û hidûd** had, sınır ~ **û şed** had, haddini bilme ~ **û şedê xwe nezanîn** haddini bilmemek ~ **û nîvê (yekî) danê** haddini bildirmek, Allah yarattı dememek ~ **û nîvê (yekî) nîşan danê** (birine) haddini bildirmek ~**ê jî (temen** an jî **emir)** yaş haddi ~**ê karê** kâr haddi, kazanç sınırı ~**ê mirinê** ölüm sınırı ~**ê qezencê** kâr haddi, kazanç sınırı **di** ~**ê xwe de ye** kendi halinde **(yek)** ~**ê xwe zanîn** (biri) haddini bilmek
hed (III) *bnr* ked û hed
heda *m* hidayet
hedad *nd/nt* demirci
hedadî *m* demircilik
hedan (I) *m* sabır, çıdam (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme)
hedan (II) *m* dinme
hedan *l/ngh* dinmek
hedandin *m* dindirme
hedandin *l/gh* dindirmek
hedanî *m* dinginlik, durgunluk ~ **neketin (yekî)** dinginleşememek, yerinde duramamak
hedar (I) *m* **1.** sabır (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) **2.** götürüm, tahammül
hedar (II) *m* **1.** dinginlik, sükûnet, yatışma, sakinlik **2.** huzur
hedar (III) *rd* **1.** varlıklı, hali vakti yerinde olan **2.** her şeye vakıf kimse
hedardar (I) *rd* **1.** sabırlı **2.** götürümlü, tahammüllü
hedardar (II) *rd* **1.** dingin, sakin **2.** huzurlu
hedarî *m* **1.** dinme, dinginlik, sükûnet **2.** huzur, istikrar
hedarker *rd* sakinleştirici, yatıştırıcı * **dermanê hedarker** yatıştırıcı ilâç
hedayî *m* hediye
hede *m* hadde
hededan *m* büyüklük
hedef *m* hedef
hedekirin *m* haddeleme
hede kirin *l/gh* haddelemek
heder *nd* heder (ziyan olma, karşılığı almama)
hederbûn *m* heder olma
heder bûn *l/ngh* heder olmak
hederkirin *m* hederetme
heder kirin *l/gh* hederetmek
hedexane *m* haddehane
hedhedik *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
hedidandin *l/gh* tehdit etmek
hedidandin (I) *m* sakinleştirme
hedidandin (II) *m* tehdit etme
hedidandin (I) *l/gh* sakinleştirmek
hedidandin (II) *l/gh* tehdit etmek
hedidandî (I) *rd* sakinleştirilmiş olan
hedidandî (II) *rd* tehdit edilmiş olan
hedidîn (I) *m* sakinleşme
hedidîn (II) *m* tehdit edilme
hedidîn (I) *l/ngh* sakinleşmek
hedidîn (II) *l/ngh* tehdit edilmek
hedik *m* kar ayakkabısı
hedim *m* göçük
hediman *m* **1.** gömme **2.** yıkım
hedimandin *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** gömme, gömüş (toprakla örtmek) **3.** çöktürme, çökertme **4.** eğdirme **5.** batırma, berbat etme **6.** sakinleştirme, yatıştırma
hedimandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** gömmek (toprakla örtmek) **3.** çöktürmek, çökertmek **4.** eğdirmek **5.** batırmak, berbat etmek **6.** sakinleştirmek, yatıştırmak
hedimandî *rd* **1.** yıkık **2.** gömülü, gömme **3.** çökkün **4.** eğik **5.** batık, berbat bir şekilde olan
hedimî *rd* **1.** yıkık **2.** gömülü **3.** çökkün, çökük **4.** eğik **5.** batık, berbat
hedimîbûn *m* **1.** yıkıklık **2.** gömmülülük **3.** çökünlük **4.** eğiklik
hedimîn *m* **1.** yıkılma, yıkılış **2.** gömülme, gömülüş **3.** çökme (bulunduğu düzeyden aşağışa inme, çukurlaşma) **4.** çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) **5.** eğilme **6.** batma, berbat olma **7.** kağşama (eskime, dağılmaya yüz tutma) **8.** kağşama (herhangi bir şey yerinden oynama) **9.** sakinleşme, yatışma **10.** rezil olma
hedimîn *l/ngh* **1.** yıkılmak **2.** gömülmek **3.** çökmek (bulunduğu düzeyden aşağışa inmek, çukurlaşmak) * **rê hedimiye** yol çökmüş **4.** çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) * **dîwar hema dike bihedime** duvar çöktü çökecek **5.** eğilmek **6.** batmak, berbat olmak **7.** kağşamak (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) **8.** kağşamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) **9.** sakinleşmek, yatışmak **10.** rezil olmak * **ez pê re hedimîm** senin yüzünden rezil oldum
hedinandin (I) *m* **1.** dindirme, sakinleştirme **2.** uslandırma
hedinandin (II) *m* hüzünledirme
hedinandin (I) *l/gh* **1.** dindirmek, sakinleştirmek **2.** uslandırma
hedinandin (II) *l/gh* hüzünlendirmek
hedinî (I) *rd* artık
hedinî *rd* dingin sabretmiş olan kimse
hedinîn (I) *m* **1.** dinme, sakinleşme **2.** sabretme **3.** uslanma

hedinîn (II) *m* hüzünlenme, hüzünleniş
hedinîn (I) *l/ngh* **1.** dinmek, sakinleşmek **2.** sabretmek **3.** uslanmak
hedinîn (II) *l/ngh* hüzünlenmek
hedirandin *l/gh* **1.** avutmak **2.** sakinleştirmek, yatıştırmak
hedirandin *m* **1.** avutma **2.** sakinleştirme, yatıştırma
hedirandî *rd* **1.** avunuk **2.** sakin, yatıştırılmış vaziyette olan
hedirî *rd* **1.** avunuk **2.** sakin (durgun, dingin, hareket etmeyen)
hedirîn *m* **1.** avunma **2.** sakinleşme, yatışma, sükûnet bulma **3.** huzur bulma
hedirîn *l/ngh* **1.** avunmak **2.** sakinleşmek, yatışmak, sükûnet bulmak **3.** huzur bulmak
hediye *n* **1.** hediye, armağan **2.** hediye (kutsal kitaplar için fiyat) **3.** *mec* fiyat ~ **kirin** hediye etmek, armağan etmek
hedîgar *n* hediye, armağan
hedîn *n* mezar yan taşı
hedîs *ol/m* **1.** hadis (Hz. Muhammed'in genel kural değerindeki söz ve davranışları) **2.** hadis (bu söz ve davranışları inceleyen bilim)
hedîse *m* hadise, olay
hedîszan *nd/nt* hadis bilgini, hadis uzmanı
hedîszanî *m* hadis bilginliği, hadis uzmanlığı
hedm *m* göçük (çökmüş, göçmüş yer)
hedonîst *nd/nt* hedonist, hazcı
hedonîzm *fel/m* **1.** hedonîzm, hazcılık **2.** *ab* hedonizm, hazcılık
hedr *bj/m* sara
hedran *h* dikine
hedûr *m* **1.** erinç, huzur **2.** teskin ~ nedîtin huzur görmemek, dirlik yüzü görmemek
hedûrandin *m* **1.** dindirme, sakinleştirme, yatıştırma **2.** teskin etme **3.** *mec* söndürme (tutku ve duygular için; yatıştırma, etkisiz duruma getirme)
hedûrandin *l/gh* **1.** dindirmek, sakinleştirmek, yatıştırmak **2.** teskin etmek **3.** *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırma, etkisiz duruma getirmek)
hedûrandî *rd* **1.** sakin **2.** teskin edilmiş olan
hedûrdar *rd* **1.** dingin, sakin **2.** erinçli, huzurlu
hedûrî *m* **1.** dinginlik, sakinlik **2.** erinçli olma, huzurlu olma **3.** *rd* teskin olmuş olan
hedûrîn *m* **1.** dinme, sakinleşme, yatışmak **2.** teskin olma **3.** sönme (duygular için; dinme, yatışma)
hedûrîn *l/ngh* **1.** dinmek, sakinleşmek, yatışmak **2.** teskin olmak **3.** sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak)
hedûrkirin *m* **1.** dindirme, sakinleştirme, yatıştırma **2.** teskin etme
hedûr kirin *l/gh* **1.** dindirmek, sakinleştirmek, yatıştırmak **2.** teskin etmek
hedûrkirî *rd* teskin edilmiş olan
hefad *n* **1.** ahfat, torunlar **2.** *mec* yiğit
hefadî *m* yiğitlik
hefadîkirin *m* yiğitlik yapma
hefadî kirin *l/gh* yiğitlik yapmak
hefan *m* apışma
hefandin *m* apıştırma
hefandin *l/gh* apıştırmak (hayvan için)
hefar *rd* kokuşuk, kokuşmuş
hefda *bnr* hevda
hefdeh *nd/rd* **1.** on yedi **2.** Rumî takvimine göre 17 martta yapılan bir murat şenliği ~ **xericî Eyş nedericî** Ayşe hala evlenemedi, kendine bir kısmet bulamadı ~**ê adarê** rumî takvimine göre 17 marta yapılan murat şenliği
hefdehem *rd* on yedinci
hefdehemîn *rd* on yedinci
hefidandin *m* **1.** koruma, esirgeme **2.** örtme (koruma, gizleme ve görünme duruma getirmek için üstüne bir şey koyma) **3.** kaplama, kaplayış, istila etme (her yanını örtme)
hefidandin *l/gh* **1.** korumak, esirgemek **2.** örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) **3.** kaplamak, istila etmek (her yanını örtmek)
hefidandî *rd* **1.** korunmuş, esirgenmiş **2.** örtülmüş **3.** kaplanmış, istila edilmiş
hefidîn *m* **1.** korunmak2. örtülme **3.** kaplanma, istila edilme
hefidîn *l/ngh* **1.** korunmak **2.** örtülmek **3.** kaplanmak, istila edilmek
hefik *ant/m* **1.** yutak **2.** boğaz
hefinandin *m* **1.** küfletme **2.** çürütme (çökmek insan için) **3.** koflaştırma
hefinandin *l/ngh* **1.** küfletmek **2.** çürütmek (çökmek insan için) **3.** koflaştırmak
hefinandî *rd* **1.** küflü **2.** çürük, çürümüş **3.** kof, koflaşmış olan
hefinîn *m* **1.** küflenme **2.** çürüme, yıpranma **3.** koflaşma
hefinîn *l/ngh* **1.** küflenmek **2.** çürümek, yıpranmak * **di zîndanê de hefinî** zındanda çürüyüp gitmişti **3.** koflaşmak
hefîd *n* hafit (erkek torun)
hefîn *m* apışma
hefîn *l/ngh* apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
hefk *m* **1.** yutak **2.** gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk)
hefkiwîk *m* pudra
hefkîn *m* **1.** uğra (hamurun yapışmaması için serpilen un) **2.** pudra
hefnik *m* küf
hefnikî *rd* küflü
hefnikîbûn *m* **1.** küflenme **2.** *mec* küflenme (zamanı geçme, köneleşme)
hefnikî bûn *l/ngh* **1.** küflenmek **2.** *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)

hefnikîbûyîn *m* küfleniş
hefnikîkirin *m* küflendirme, küfletme
hefnikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
hefoyî *rd* apışmış hayvan
hefrît *n* **1.** dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı) **2.** zebellâ
hefroşk *m* kızgın tereyağıyla pişirilen bir ekmek türü
hefs *bnr* heps
hefsar *n* yular ~ **dan destê (yekî)** yuları ele vermek (veya yuları kaptırmak), dizginleri (ele) vermek (başkasının yönetimini kabullenmek) ~**ê (yekî) di destê (yekî) de bûn** yuları birinin elinde olmak, (bir işin, birinin) ipleri birinin elinde olmak ~**ê (yekî) kişandin** (birinin) ipini çekmek ~**ê xwe dan dest** dizginleri (ele) vermek (başkasının yönetimini kabullenmek), sakalı ele vermek (veya sakalı kaptırmak)
hefsarkirin *m* yular takma
hefsar kirin *l/gh* yular takmak
hefsarkirî *rd* yularlı, yular takılmış olan
hefsî *m* **1.** kabız, peklik **2.** *rd* kabız (pekliği olan, peklik çeken)
hefsîbûn *m* kabız olma, peklik çekme
hefsî bûn *l/ngh* kabız olmak, peklik çekmek
hefsîbûyîn *m* kabız oluş, peklik çekiş
hefsîtî *m* kabızlık
hefsûdank *bot/m* çörek otu (Nigella damascena)
hefsxane *bnr* hepsxane
hefşî, hefşîk *m* ağıl
hefşo *m* ağıl
heft *n* **1.** yedi (altıdan sonra gelen sayının adı) **2.** *rd* yedi (altıdan bir artık) ~ **bavê (yekî) rabe** yedi sülalesi gelse ~ **car** yedi kere ~ **dewêl** yedi düvel (bütün devletler) ~ **dewêlê ecnebî** yedi düvel (bütün devletler) ~ **hespên (yekî) ji keran avis bûn** zengin biri gibi böbürlenmek ~ **kevirên bigû bi dû te de bin** gidip bir daha gelmiyesin ~ **meseleyên hirçê bûn, digot çêva min** ayının kırk türküsü var, kırkıda ahlat üstüne ~ **meseleyên hirçê hebûn (an jî hene), hema digot (an jî dibêje) çêva min** ayının kırk türküsü var, kırkıda ahlat üstüne ~ **mêrê berê nikaribûn bi barê hiriyê, digotin; ax li me û li vê bêkesiyê** arkasız olmak, hamisizlikten dert yanmayı anlatan bir deyim ~ **mêrên beriyê piçikîn li têra hiriyê, weyla li vê bêkeysiyê** yedi düvel başına üşüşmek ~ **nuwazeyên (an jî xerîqeyên dinyayê)** dünyanın yedi harikası ~ **pinê li (yekî) xistin** (birini) aşmak, sollamak ~ **sed bav ji hev kirin der** (birbirinin) yedi sülalesini aramak ~ **şev û** ~ **roj** yedi gün yedi gece ~ **tenûr nan xwarin** kırk fırın ekmek yemek (lazim) ~ **tîş gincir û mincir** yırtık pırtık ~**ê salî bûn û biçûk bûn** büyümüş de küçülmüş

heftak *m* bir tür kemer
heftane *rd* **1.** haftalık (haftada bir kez yapılan) * **civîna heftane** haftalık toplantı **2.** haftalık (haftada bir yayımlanan) * **rojnameya heftane** haftalık gazete **3.** *wj/m* yedili, müsebba, müseddes (divan edebiyatında her bendi yedi mısradan oluşmuş şiir)
heftanî *m* **1.** haftalık (haftada ödenen para) **2.** *rd* yedilik
heftanîvan *nd/rd* haftalıkçı
heftanîvanî *nd/rd* haftalıklı
heftar *bnr* keftar
heftber *rd* yediveren
Heft Bira *ast/nd* Büyük Ayı, yedigir, yedi kardeş
heftcan *rd* **1.** yedi canlı * **mişkê heftcan** yedi canlı fare **2.** dokuz canlı
heftcarik *zo/m* yer eşeği
hefte *m* hafta
heftebend *wj/m* yedili, müsebba
hefteheft *rd* yedişer
hefteheşt *m* dırlaşma, hırgür
hefteheşt kirin *m* dırlaşma, dilleşme, hırgür etme
hefteheşt kirin *l/gh* dırlaşmak, dilleşmek, hırgür çıkarmak
heftehol *m* hırgür, patırtı
heftek *m* yedili
heftem *rd* yedinci
heftemal *m* Rumî takvimine göre Mart'ın 7'sinde kutlanılan bir ritüel
heftemîn *rd* yedinci
heftename *m* haftalık, haftalık gazete
heftene *m* yedilik
heftext *m* bir halı çeşidi
hefteyî *rd* **1.** haftalık (haftada bir kez yapılan) * **civîna hefteyî** haftalık toplantı **2.** haftalık (haftada bir yayımlanan) * **rojnameya hefteyî**
heftê *n* **1.** yetmiş (altmış dokuzdan sonra gelen sayı) **2.** *rd* yetmiş (altmış dokuzdan bir artık) ~ **libî** yetmişlik (içinde yetmiş tane bulunan) ~ **salî** yetmişlik, yetmiş yaşında olan * **kalê heftê salî** yetmişlik ihtiyar
heftê heftê *rd* yetmişer
heftêyem *rd* yetmişinci
heftêyemîn *rd* yetmişinci
heftik (I) *n* öküz soğuğu, kırlangıç fırtınası
heftik (II) *m* al karısı
heftikê nîsanê *nd* öküz soğuğu, sitteisevir, kırlangıç fırtınası (nisan ayında çıkan ve ortalama altı, yedi gün süren fırtına) **(di)** ~**ê nîsanê de bi rê û dirban de meçin** sitteisevir kapıyı çevir ~**ê nîsanê gîtê gamêşqiranê** sitteisevir kapıyı çevir
heftirk *m* feci dövme ~**a dilê (yekî) danê wekî keran** eşek sudan gelinceye kadar dövmek
heftiyar *bnr* keftar

heftî *m* **1.** hafta **2.** *rd* haftalık (herhangi bir hafta süren) * **karê du heftiyan** iki haftalık iş **~ya nêr û mê** her bitkinin belirdiği hafta
heftîn *bnr* hewtîn
heftîname *m* haftalık yayın
heftkoşe *rd* yedigen
heftkuj *rd* yedigen
heftkun *rd/argo* obur, doyumsuz
heftkunî *m/argo* oburluk, doyumsuzluk
heft libî *rd* yedili (yedi parçadan oluşan, yedisi bir arada)
heftmal *m* Rumî takvimine göre Mart'ın 7'sinde kutlanılan bir ritüel
heftmend *rd* yedili (iskambil gibi oyunlarda üzerinde yedi işareti bulunan kâğıt)
heftname *m* haftalık yayın
heftohefto *rd* yedişer
heftok *nd* beştaş (oyunu)
heftqatik *m* bir gözleme türü
heftqetik *bj/m* yedi katınanlı bir yara
heftreng *n* **1.** altı parmak (ayrı renkte yollu kumaş) **2.** altı parmak (bu kumaştan yapılma giysi) **3.** gökkuşağı **4.** *fîz* tayf
heftruhî *rd* **1.** yedi canlı **2.** dokuz canlı
heft santimî *rd* yedilik * **mixî heft santimî** yedilik çivi
heftstêrk *ast/m* ülker, süreya yıldızı
hefttîş *rd* yırtık pırtık
heftûheşt *m* dırlaşına, dilleşme, hırgür
heftûheşt kirin *m* dırlaşma, dilleşme, hırgür etme
heftûheşt kirin *l/gh* dırlaşmak, dilleşmek, hırgür çıkarmak
heftûzik *m* köpek memesi
heftwîk *rd/nd* yediz
heftxwer *m* yedilik tabanca
heftyar *bnr* keftar
heg, hege *bnr* heger
heger *g* eğer ~ **çibe** her ne ise (ne kadar ise) ~ **gurî pakî ji baranê bikira ji xwe re kulavik çêbikira?** Kelin merheme olsaydı başına sürerdi
hegiş *m* gelberi (madeni ateş karıştırıcısı)
hej (I) *m* sevme, sevgi ~ **kirin** sevmek **~î (...) kirin** (birini veya bir şeyi) sevmek
hej (II) *m* çırpı ~ **û pej** dal budak ~ **û pej dan** dal budak salmak
hej (III) *m* **1.** sarsıntı **2.** sallantı **3.** *fîz* salınım, titreşim deprem, zelzele **4.** sarsıntı (deprem sırasındaki yer hareketlerinin her biri)
hej (IV) *m* sıkıntılı meşkuliyet * **bi hejekî wer ketim , mepirs** öyle bir meşkuliyetim var ki, sorma
hejale *bot/m* bir tür yaramaz ot
hejan *m* **1.** sallanma, sarsım, sarsılma **2.** sallantı **3.** *psî* sarsıntı **4.** *fîz* salanım
hejandin *m* **1.** sallama **2.** sarsma, sarsış, sarsalama **3.** silkme, silkeleme, silkeleyiş (kuvvetle sarsma) **4.** çalkalama, çalkama (vücudun bir yerini sürekli oynatma) **5.** depretme
hejandin *l/gh* **1.** sallamak * **îşev dergûş hejandiye** beşik sallamış bu gece * **kemnikê bihejîne** mendili salla **2.** sarsınak, sarsalamak **3.** silkmek, silkelemek (kuvvetle sarsmak) * **dar rahejand** ağacı silkti **4.** çalkalamak, çalkamak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak) * **tu lê binêre bê çawa navmilê xwe dihejîne** nasıl da omuz çalkalıyor **5.** depretmek
hejandî *rd* **1.** sallanmış **2.** sarsık **3.** depretmiş olan
hejanî *m* **1.** sallantı **2.** sarsıntı
hejar *bnr* hêjar
hejdar *rd* **1.** sallantılı **2.** sarsıntılı **3.** titreşimli
hejdeh *nd/rd* on sekiz
hejdehem *rd* on sekizinci
hejdehemîn *rd* on sekizinci
hejdehî *nd* 13 ile 31 mart tarihleri arasında kutlanan bir murat şenliği
hejdeyan *m* Rumî takvimine göre 18 Mart'ta sona eren bir murat şenliği (Mart'ın 15'inden başlayıp 18'inde sona erer)
hejek *m* **1.** sallantı **2.** *psî* sarsıntı, şok **3.** deprem, zelzele
hejekên hemtund *nd* eş deprem
hejekî *rd* **1.** sallantılı **2.** sarsantılı **3.** depremsel
hejekjentî *rd* depremzede
hejeknas *nd/nt* deprem bilimci
hejeknasî *m* deprem bilim
hejekpîv *m* depremölçer, sismometri
hejekzan *nd/nt* deprem bilimci
hejekzanî *m* deprem bilim
hejesor *bot/m* **1.** iğde **2.** iğde (bu ağacın yemişi)
hejg *m* pürüz, pütür
hejhej *m* **1.** sarrsıntı **2.** deprem, zelzele
hejhejandin *m* **1.** sallama **2.** sarsmak, sarsalamak
hejhejandin *l/gh* **1.** sallamak **2.** sarsmak, sarsalamak
hejhejikandin *m* **1.** sallama, dingildeme **2.** sarsma, sarsalama **3.** sarkaçlama
hejhejikandin *l/gh* **1.** sallamak, dingildemek **2.** sarsmak, sarsalamak **3.** sarkaçlamak
hejhejikîn *m* **1.** sallanmk, dingildenme **2.** sarsalanma **3.** sarkaçlanma
hejhejikîn *l/gh* **1.** sallanmak, dingildenmek **2.** sarsalanmak **3.** sarkaçlanmak
hejhejîn *m* **1.** sallanma, sallanış **2.** sarsalanma
hejhejîn *l/ngh* **1.** sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) **2.** sarsalanmak
hejhejk *m* salıntı, sarsıntı
hejhejok (I) *zo/m* yont kuşu (Motacilla)
hejhejok (II) *rd* **1.** salıntılı **2.** sarsak **3.** titrek
hejhejokbûn *m* **1.** sallantılık **2.** sarsaklık **3.** titreklik
hejhejokî *rd/h* **1.** salıntılı, salıntılıca * **xaniyekî hejhejokî** salantılı bir ev **2.** salıntılı, sa-

lıntılıca (yürüyüş için iki yana salınan) **3.** sarsakça **4.** dingildek (oynak, dengesi bozuk) **5.** titrekçe
hejhejoyî *rd* sarsak
hejhejoyîbûn *m* sarsaklık
hejhejoyîkî *rd/h* sarsakça
hejik (I) *n* çalı, çırpı
hejik (II) *m* salınım
hejik (III) *rd* murdar
hejikan *m* **1.** sallanma **2.** sarsım, sarsılma **3.** depreşme
hejikandin *m* **1.** sallama **2.** sarsına, sarsış, sarsalama, ırgalama, ırgama **3.** depreştirme, depretme **4.** titreştirme **5.** titreştirme (titreşim durumuna getirme) **6.** oynatma, sallama (eşya için, yerinde kımıldatma) **7.** sallanma (yürürken sallanarak yürüme)
hejikandin *l/gh* **1.** sallamak * **çima tu hema serê xwe dihejikînî** başını sallayıp durma **2.** sarsmak, sarsalamak, ırgalamak, ırgamak **3.** depreştirmek, depretmek **4.** titreştirmek **5.** titreştirmek (titreşim durumuna getirmek) **6.** oynatmak, sallamak (eşya için, yerinde kımıldatmak) **7.** sallanmak (yürürken sallanarak yürümek)
hejikandî *rd* **1.** salınmış **2.** sarsık **3.** depretmiş olan
hejikîn *m* **1.** sallanma, salınış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) **2.** sallanma (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme) **3.** sallanma, sarsılma, sarsılış, ırganma, titreme (güçlü bir şekilde sarsılma) **4.** sallanma (yürürken sallanarak yürüme) **5.** titreşme **6.** titreşme (titreşim durumunda olma) **7.** bıngıldama **8.** salınma **9.** deprenme, depreşme **10.** tekleme (araba motorları için) **11.** oynama, sallanma (eşya için; herhangi bir parçası kımıldama)
hejikîn *l/ngh* **1.** sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) * **diranê min dihejike** dişim sallanıyor **2.** sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek) **3.** sallanmak, sarsılmak, ırganmak, titremek (güçlü bir şekilde sarsılmak) * **bajar tevde hejikî** şehir sallandı **4.** sallanmak (yürürken sallanarak yürümek) **5.** titreşmek **6.** titreşmek (titreşim durumunda olmak) **7.** bıngıldamak **8.** salınmak **9.** deprenmek, depreşmek **10.** teklemek (araba motorları için) **11.** oynamak, sallanmak (eşya için; herhangi bir parçası kımıldamak) * **lingên maseyê dilhejikin** masanın ayakları oynuyor
hejikîner *rd* sarsıcı
hejinandin *m* sallama
hejinandin *l/gh* sallamak
hejinîn *m* sallanma
hejinîn *l/ngh* sallanmak
hejiqan *m* sığışma
hejiqandin *m* sığıştırma, tıkıştırma, tıkma
hejiqandin *l/gh* sığıştırmak, tıkıştırmak, tıkmak
hejiqandî *rd* tıkışık
hejiqî *rd* tıkışık
hejiqîn *m* sığışma, tıkışma
hejiqîn *l/ngh* sığışmak, tıkışmak
hejivandin *m* yıldırma, sindirme
hejivandin *l/gh* yıldırmak, sindirmek
hejivandî *rd* yılgın, yıldırılmış, sindirilmiş
hejivîn *m* **1.** yılma, yılgı, korku **2.** terör
hejivîn *l/ngh* yılmak
hejivîner *nd/rd* tedhişçi, terorist
hejivînerî *m* tedhişçilik, terorizm
hejivînkar *nd/rd* tedhişçi, terorist
hejivînkarî *m* tedhişçilik, terorizm
hejîkirin *m* sevme
hejî kirin *l/gh* sevmek
hejîn *m* **1.** sallanma, sallanış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) **2.** sallanma (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme) **3.** sallanma, sarsılma, sarsılış, titreme (güçlü bir şekilde sarsılma, titreme) **4.** deprenme **5.** silkelenme (kuvvetle sarsılma) **6.** çalkalanma, çalkanma (vücudun bir yerini sürekli oynatmak)
hejîn *l/ngh* **1.** sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) * **diranê min diheje** dişim sallanıyor **2.** sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek) * **lemba diheje** lamba sallanıyor **3.** sallanmak, sarsılmak, titremek (güçlü bir şekilde sarsılmak, titremek) * **bajar tevde hejiya** şehir sallandı **4.** deprenmek **5.** silkelenmek (kuvvetle sarsılmak) **6.** çalkalanmak, çalkanmak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak)
hejîner *rd* sarsıcı
hejîr *bnr* hêjîr
hejîvandin *bnr* hejivandin
hejk *m* sarsıntı
hejkirin (I) *m* sevme
hejkirin (II) *m* sallama
hej kirin (I) *l/gh* sevmek
hej kirin (II) *l/gh* sallamak
hejmar *mat/m* **1.** sayı **2.** sayı (gazete ve dergi gibi süreli yayınların bir bütün oluşturan, değişik tarih, numara taşıyan baskılarından her biri, nüsha) **3.** *sp* sayı **4.** rakam **~a besatiyê** yeter sayı **~a dehanî** (an jî **dehekî**) *mat* ondalık sayı **~a gerdîleyî** (an jî **atomî**) atom sayısı **~a kêmek** (an jî **negatîf**) eksi sayı, negatif sayı **~a nenêrbaran** *mat* soyut sayı **~a**

rehayî salt sayı **~a şikestî (şikestikî** an **jî pareyî)** *mat* kesirli sayı **~a tam** (an **jî sazger)** tüm sayı **~a taybet** özel sayı **~ên bingehî** asal sayılar
hejmarandin *m* **1.** sayma **2.** sayma (sayıları arka arkaya söyleme)
hejmarandin *l/gh* **1.** saymak **2.** saymak (sayıları arka arkaya söylemek)
hejmarbar *h* sayılabilir
hejmardar *rd* sayılı
hejmare *m* **1.** sayı **2.** rakam
hejmareyî *rd* sayısal
hejmarî *m* **1.** sayısal **2.** sayımlama, istatistik **3.** *rd* istatistik, sayımsal
hejmarker *m* sayaç
hejmarkî *rd* **1.** sayımsal **2.** *h* sayıca, adetçe
hejmarnas *nd/nt* **1.** sayımlamacı, istatistikçi **2.** sayım bilimci
hejmarnansî *m* sayım bilim, sayımsal bilim
hejmarnansîtî *m* sayımlamacılık, istatistikçilik
hejmarok *m* **1.** çürkü, abaküs **2.** sayı sayaraktan oynanan oyun
hejmarpirs *m* sayı sorusu
hejmartin *m* sayma, sayış
hejmartin *l/gh* **1.** saymak **2.** saymak (sayıları arka arkaya söylemek) * **ji yekê hetanî dehan bihejmêre** birden ona kadar say
hejmartî *rd* sayılı, sayılmış olan
hejmartok *m* sayı sayarak oynanan oyun
hejmarvan *nd/nt* sayman, muhasip
hejmarvanî *m* saymanlık, muhasiplik
hejmaryar *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci
hejmaryarî *m* saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik
hejmaryarîtî *m* saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik
hejmaryartî *m* saymanlık, muhasiplik
hejmarzan *nd/nt* **1.** sayımlamacı, istatistikçi **2.** sayım bilimci
hejmarzanî *m* sayım bilim, sayımsal bilim
hejmarzanîtî *m* sayımlamacılık, istatistikçilik
hejmet *m* hayranlık
hejmetkar *rd* **1.** hayran (birini veya bir şeyi beğenen hayranlık duyan kimse) **2.** hayranlık uyandırıcı ~ **man** hayran kalmak
hejmetkarbûn *m* hayran olma
hejmetkar bûn *l/ngh* hayran olmak
hejmetkarî *m* hayranlık
hejmêr *bnr* hejmar
hejmêrmend *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci
hejmêrmendî *m* saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik
hejmirandin *m* sayma
hejmirandin *l/gh* saymak
hejnarnav *n* numaral
hejnuma *m* titreşim göstergesi
hejo *rd* sarsak ~ **mijo** sarsak sursak
hejojî *rd* sarsak
hejok *rd* **1.** sarsıntılı **2.** sarsak
hejokî *rd* **1.** sarsıntılıca **2.** sarsakça
hijûr *m* koruk
hek (I) *g* **1.** eğer **2.** gibi ~ **hestiyê se ye** hiç değişmeyen kimse
hek (II) *b* hayret, şaşkınlık bildiren bir nida
hek (III) *m* **1.** abla (büyük kız kardeş) **2.** abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)
hekandin *m* **1.** kazıma, hakketme, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **2.** kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma) **3.** sürtme (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirme) **4.** kazıma (derisini kazır gibi kaşıma)
hekandin *l/gh* **1.** kazımak, hakketmek (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **2.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) **3.** sürtmek (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirmek) **4.** kazımak (derisini kazır gibi kaşımak)
hekandî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
hekanî *rd/m* şart kipi
heke (I) *n* erkek keklik
heke (II) *m* çapa ~ **kirin** çapalamak
heke (III) *rz/m* -sa/-se (dilek şart eki)
heke (IV) *g* **1.** eğer, ise * **heke ez werim** ben gelirsem **2.** *b* şayet ~... **bibe** *h* olsa * **heke ev îş bibe ez dê kêf bikim** bu iş olsa, keyf edeceğim ~ **îcab bike** gerekirse, icabında ~ **ji destê (yekî) bê** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **heke ji destê wê bê tiştek nade me** ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ **na** aksi halde, yoksa, olmazsa, sonra ~ **welê be** öyleyse, şu halde ~ **wisa be 1)** öyleyse **2)** demek ki, demek oluyor ki, şu halde
hekekirin *m* çapalama
hekekirin *l/gh* çapalamak
hekena *g* yoksa, aksi halde, aksi taktirde * **ez ji te re dibêjim bide, hekena tu dê lêdanê bixwî** ver diyorum sana, yoksa dayağı yersin
heker *bnr* heger
hekê *m* abla (teklifsiz konuşmalarda)
hekimandin *m* küfür etme, sövme
hekimandin *l/gh* küfür etmek. sövmek
hekimîn *m* küfür edilme, sövülme
hekimîn *l/ngh* küfür edilmek, sövülmek
hekî *g* eğer
hekîm (I) *rd* çok bilgili
hekîm (II) *nd/nt* **1.** hekim, tabip **2.** *mec* deva * **hingiv ji hin nexweşînan re hekîm e** bal bazı hastalıklara devadır **~ê çavan** *nd* göz doktoru **~ê xariciyeyê** *bj/nd* hariciyeci hariciyecilik (hariciye uzmanlığı)

hekîmê kurmanciyê *nd/nt* otçu (köylerde hekimlik yapan kimse)
hekîmî *m* **1.** hekimlik (hekim olma durumu **2.** hekimlik, tababet (hekimlik mesleği) **~ya ruhî** ruh hekimliği
hekîmtî *m* hekimlik, tabiplik
hekîn *m* **1.** kazınma, hakkedilme **2.** sürtünme **3.** kazımık (süt dibi için)
hekîn *l/ngh* kazınmak, hakkedilmek **2.** sürtünmek
hekînî *rz/m* şart kipi
hekmet *nd* demek öyle, şaşılacak şey
hekoke *m* akaç, akaçlama **~ lê xistin** akaçlamak
hekokevedan *m* akaçlama
hekoke vedan *l/gh* akaçlamak
hektar *m* hektar (ha)
hektî *m* ablalık **~ jê re kirin** (birine) ablalık etmek (veya yapmak) **~ kirin** ablalık etmek
hektogram *m* hektogram (hg)
hektolître *m* hektolitre (hl)
hektometre *m* hektometre (hm)
heku *bnr* heger
hekyat *m* hikâleme
hekyatkirin *m* hikâye etme
hekyat kirin *l/gh* hikâye etmek
hel (I) *m* tavla, at ahırı
hel (II) *m* **1.** hal, çözüm * **hela vî karî ancax bi riya qanûnan dibe** bu işin çözümü kanun yoluyla ancak olur **2.** *mat* çözüm **~ kirin** halletmek, çözmek **(tiştek) ~ kirin** işi temizlemek **~ lê dagerandin** çözüme kavuşturmak **~a devê (yekî) kirin** ağzını aramak (veya yoklamak), ağız aramak (veya yoklamak) **~a (yekî) kirin** nabzını yoklamak (veya nabız yoklamak) **~a (tiştekî) kirin 1)** (bir şeyi) çözmek **2)** (bir işin) çaresine bakmak **3)** düğümünü çözmek (anlaşılmaz bir şeyi anlaşılır duruma getirmek) **~ek jê hilanîn** -den bilgi edinmek, -den haber almak **~ek jê re nedîtin** sorunu çözüme kavuşturmamak **~ek ji devê (yekî) kirin** ağzını aramak (veya yoklamak) **~ê xwe tê de kirin** kendini sınamak, denemek
hel (III) *m* **1.** kırma **2.** un ufak etme **3.** bitirme, yiyip bitirme **~ kirin 1)** kırmak, doğramak * **êzing hel kirin** odunları kırdı (veya doğradı) 2) kırmak, un ufak etmek **3)** *argo* bitirmek, yiyip bitirmek **~ û berhelî** ufak etme, tuzla buz etme **~ û berhelî kirin** un ufak etmek, tuzla buz etmek, kırmak
hela *g* **1.** hele * **hela bila ew roj bê** hele o gün gelsin (özellikle, hiç olmasa, her şeyden önce nalmanda) **2.** hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) **~ bê çend ser bi ceftê tê** değersiz bir şey karşılığında büyük bir gelir beklemek **~ (yekî) bi dê û bav bike** hele bir işi doğru dürüst bitir sonra başka bir işe giriş **~ Rebî** keşke **~ tu lê** hele bak, bak hele **~ tu pozê derziyê bi Hesen bixe, hela çi heye** çok hileci, kirli çamaşırları çok
helaçê *h* hele şükür (en sonunda, oh be)
helah *b* hoppala (küçük çocukmlar atlarken onları yüreklendirmek için söylenilir)
hela hela *b* **1.** ala ala **2.** Allah Allah!, hayret şey! * **hela hela vê darê kengê kulîlk vekir!** Allah Allah bu ağaç ne zaman çiçek açtı! **3.** Allah Allah! (hücum narası) **4.** gürültü patırtı **~ ~ kirin** ala alaya kalkmak **~ ~ rabûn** kızılca kıyamet kopmak **~ ~a çepikan** alkış tufanı
helahop *m* zıplama
helak *rd* yıkık
helake *m* sema
helaket *m* perişanlık, ezginlik
helakêf *m* keyif şamata
helal *rd* **1.** helâl (dinin kurallarına aykırı olmayan, dince yasaklanmamış, haram karşıtı) **2.** *nd/nt* helâl (nikâhlı eş) * **tu helala min** i sen benim helâlimsin **3.** *rd/h* helâl (kural, geleneklere uygun olarak) * **pereyê helal** helal para **4.** *rd* mısmıl (murdar olınayan) **5.** *rd* öz * **birayê min ê helal** öz kardeşim * **apê min ê helal** öz amcam **6.** *nd* öz be öz * **helal Amedî ye** öz be öz Amedli **7.** gerçek * **tu helal kurê wî yî** sen gerçek onun oğlusun **~ bavê xwe ye** babasının oğlu, tıpkı babası **~ be 1)** helâl olsun, bravo, aferin **2)** aşk olsun, aferin **3)** aşk olsun (kınama, sitem bildirmek için) **~ be jê re 1)** adama bravo **2)** canına minnet **~ be ji te re 1)** ağzına (veya diline) sağlık **2)** aşk olsun, aferin **3)** aşk olsun (kınama, sitem bildirmek için) **~ berdan (yekî)** hedef gözeterek (birine) sıkmak **~ kirin** helâl etmek **~ kurê wî bavî ye** babasının oğlu **~ li wî bavî çûye** babasının oğlu **~ mal** temiz para (kesintiden sonra elde kalan para) **~ pere** temiz para (kesintiden sonra elde kalan para) **~ û fihêl be** helâl ü hoş olsun **~ê hazir** bu güne bu gün **~î heram** zehir zıkkım **~î heram kirin** zehir zıkkım etmek
helale *bot/m* lâle (Tulipa Gesneriana)
helalik *bot/m* yabanî mahlep
helalî *nd/nt* helâli, helâllik (nikâhlı eş) * **ev helaliya min e** bu benim helâlim
helalmal *n* ana para * **helalmalê min ev e** benim ana param bu
helalok *m* bir tür yabanî erik
helalpere *n* ana para
helalzade *rd* helâlzade (nikâhlı bir ana ve babadan doğmuş kimse)
hela mela *nd* gürültü patırdı
helamet (I) *n* **1.** hayalet, korkuluk **2.** *m* bostan korkuluğu
helamet (II) *bj/m* nezle, ingin, nevazil
helametî *rd* nezleli
helametîbûn *m* nezle olma

helametî bûn *l/ngh* nezle olmak
helan (I) *n* **1.** damarlı toprak, taşları düz ve yumuşak **2.** yassı ve tabaka tabaka olmuş taş
helan (II) *m* **1.** erime **2.** *fiz* ergime **3.** çözülüş * **helana qeşemê** buzun çözülüşü **~a hestî** kemik erimesi
helandin *m* **1.** eritme **2.** *mec* eritme (çok üzme) **3.** çözme (buz vb. için) **4.** *mec* eritme (zayıflatma) **5.** *mec* yakma (güçlü sevgi uyandırma)
helandin *l/gh* **1.** eritmek **2.** çözdürmek (buz vb. için) **3.** *mec* eritmek (çok üzmek) **4.** *mec* eritmek (zayıflatmak) **5.** *mec* yakmak (güçlü sevgi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez helandim** bu kızın sevdası beni yaktı
helandî *rd* **1.** erimiş olan **2.** *rd* süzme, süzülmüş olan * **hingivê helandî** süzme bal
helanî *m* dört adım atlama
helaq *m* helâk
helaqbûn *m* helâk olma
helaq bûn *l/ngh* helâk olmak
helaqbûyîn *m* helâk oluş
helaqkirin *m* helâk etme
helaq kirin *l/gh* helâk etmek
helat *bnr* hilat
helaw *m* helva **~ erzan bûn** (bir sorun, bir durum) gün ışığına çıkmak (açıklığa kavuşmak) **~a gûzan** koz helva, koz helvası **~a kunciyan** susam helvası **~a tehînê** tahin helvası
helawfiroş *nd/nt* helvacı (satan kimse)
helawfiroşî *m* helvacılık
helawistin *bnr* hilawistin
helawî (I) *m* un helva
helawî (II) *bnr* pilor
helawker *nd/nt* helvacı (imal eden)
helawkerî *m* helvacılık
helawxane *m* helvahane
helb *bot/m* ıtırlı bir bitki
helbest *m* **1.** şiir **2.** şiir (şir şairin, bir dönemin bu sanatı kullandığı özel biçim) * **helbesta romantîk** romantik şiir **~ vehandin** şiir haline getirmek, şiirselleştirmek **~a coşdar** coşkulu şiir **~a azad** *wj* serbest şiir **~a dilşewat** *wj* içli şiir, eleji **~a lîrîk** *wj* lirik şiir **~a mêrxasiyê** *wj* koçaklama **~a pexşanî** nesir şeklinde şiir **~a serbest** *wj* serbest şiir
helbestane *rd* şiirsel, şiirvari
helbestbêj *nd/nt* şiir okuyucusu
helbestbêjî *m* şiir okuma, şiir söyleme, inşat
helbesthez *nd/nt* şiirsever, şiir dostu
helbesthezî *m* şiirseverlik
helbestî *rd* **1.** şiirsel **2.** şiirli * **navên helbestî** şiirli isimler
helbestkar *nd/nt* şair
helbestkarane *m* şairce
helbestkarî *m* şairlik
helbestkirin *m* şiirleştirilme
helbest kirin *l/gh* şiirleştirilmek
helbestkirî *rd* şiirleştirilmiş
helbestkî *rd* **1.** şiirsel, şiire özgü * **bi zimanekî helbestkî nivîsandiye** şiirsel bir dille yazmış **2.** *wj/m* manzume, nazım
helbestnivîs *nd/nt* şair (şiir yazarı)
helbestnivîsane *h* şairane
helbestnivîsî *m* şairlik
helbestnivîsîn *m* şiir yazma, şiir yazımı
helbestvan *nd/nt* şair
helbestvane *rd* **1.** şairane (şair gibi) **2.** *h* şairane (şair niteliği taşıyan)
helbestvanetî *m* şairanelik
helbestvanî *m* şairlik
helbestvanîtî *m* şairlik
helbestvankî *h* şairane
helbestvehîn *nd/nt* şiirselleştiren kimse
helbestxwîn *nd/nt* şiir okuyan (seslendiren kimse)
helbestxwînî *m* şiir okuma, şiir söyleme, inşat
helbet *h* elbet, elbette **~ dikare loma daye milê xwe** baş olan boş olmaz **~ pê tîne loma bûye seriyek** baş olan boş olmaz
helbêz *m* kucak
helbiçirî *rd* yırtıcı
helbiçirîn *m* yırtma
helbiçirîn *l/ngh* yırtmak
helbijartin *bnr* hilbijartin
helbik *bnr* elbik
helboq *m* ilmik (çözülmesi kolay düğüm) **~ avêtin (tişteki)** ilmik atmak
helboqe *m* ilik
helboqkirin *m* ilmikleme
helboq kirin *l/gh* ilmiklemek
helboqkirî *rd* ilmikli, ilmik atılmış olan
helboqnekirî *rd* ilmiksiz, ilmik atılmamış olan
helbûn (I) *m* eprime, göynüme (meyva çok olgunlaşma)
helbûn (II) *m* **1.** hallolma, çözülme **2.** temizlenme (sakıncalı bir iş, durum düzelme) **3.** temizlenme (ortadan kaldırılma, öldürülme)
helbûn (III) *m* **1.** kırılma **2.** un ufak olma, tuzla buz olma
hel bûn (I) *l/ngh* eprimek, göynümek (meyva çok olgunlaşmak)
hel bûn (II) *l/ngh* **1.** hallolmak, çözülmek **2.** temizlenmek (sakıncalı bir iş, durum düzelmek) **3.** temizlenmek (ortadan kaldırılmak, öldürülmek)
hel bûn (III) *l/ngh* **1.** kırılmak **2.** un ufak olmak, tuzla buz olmak
helbûyî (I) *rd* çözük
helbûyî (II) *rd* kırık, un ufak olmuş olan
helbûyîn (II) *m* **1.** halloluş, çözülme **2.** temizleniş (sakıncalı bir iş, durum düzelme) **3.** temizleniş (ortadan kaldırılma, öldürülme)
helbûyîn (III) *m* **1.** kırılış **2.** un ufak oluş, tuzla buz oluş
helc *m* hamle
helçînk *m* kurutma kâğıdı

heldan *fiz/m* beygir gücü
heldar *n* civar
heldor *n* etraf, çevre
hele (I) *g* hele, özelikle, hiç olmasa ~ **werine vê govendê** hele temaşaya gel
hele (II) *m* **1.** yanılgı **2.** *fel* yanılgı, hata **3.** hata, imla yanlışı
hele (III) *m* safarî (toplu olarak ava çıkma)
helebel *m* tasa, kaygı
helebez *rd/h* acele, acele olarak, koşa koşa
helebî *m* 50 cm uzunluğunda bir ölçü birimi
helec *m* hamle
helecan *m* helecan, yürek çarpıntısı (veya çırpıntısı)
helecker *rd/nt* hamleci
helefanî *m* **1.** kır gezisi, piknik **2.** kırda yenilen yemek
helehel *m* gürültü, patırtı
helehela *m* gürültü, patırtı
helehêl *m* kalabalık, görültü, şamata
helek (I) *m* kar ayakkabısı
helek (II) *nd* taygeldi (ikinci kez evlenen kadının beraberinde getirdiği çocuk veya çocuklar)
helekel *m* hararet * **helekela axê** toprağın harareti
helekok *bot/m* bir tür bitki
Helen *nd* Helen
Helenîst *nd/nt* Helenist
helenîstîk *rd* helenistik
Helenîzm *m* **1.** Helenizm **2.** *rz* Helenizm
helepel (I) *bj/m* **1.** yüksek ateşe **2.** hararet **~a canê (yekî) zêde bûn** hararet basmak (vücut ısısı artmak) **~a canê (yekî) danandin** hararet kesmek (veya söndürmek)
helepel (II) *h* tıknefes ~ **pê ketin** soluk soluğa kalmak
helepêtk *rd* tetik (ateşli silâhlarda)
heleq *m* **1.** halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) **2.** halka (yerde yüksekliği ayarlana bilen, iki halatın uçlarındaki asılma aracı)
heleqe *bnr* heleq
heleqûtkî *rd* düttürü (dar ve kısa giysi)
helesor *nd* **1.** gül kurusu **2.** gül kurusu (bu renkten olan) **3.** pembe
heleste *rd* amade, hazır
helestekirin *m* hazır etme, hazırlama
heleste kirin *l/gh* hazır etmek, hazırlamak
heletî *m* yanlışlık
helexe *m* güreş
helexekar *n* güreşçi
heleyî *m* yanlışlık
helez (I) *bot/m* **1.** bitki **2.** bir bitki türü (kışın hayvan yemi olarak kullanılır)
helez (II) *m* telâş
helez (II) *rd* ilginç
helezborî *nd* geçti Borun pazarı, sür eşeğini Niğdeye
helezbûn *m* ilginçleşme
helez bûn *l/ngh* ilginçleşmek
helezî (I) *m* ilginçlik
helezî (II) *rd* bitkisel
helezîbûn *m* bitkileşme
helezî bûn *l/ngh* bitkileşmek
helezîk *m* tahtarevali
helezkirin *m* ilginçleştirme
helez kirin *l/gh* ilginçleştirmek
heleznas *nd/nt* bitki bilimci
heleznasî *m* bitki bilimi
helezokî *rd* bitkimsi
helezon (I) *nd* denizde yaşayan sedef içi canlısı
helezon (II) *m* helezon
helezondar *rd* helezonlu
helezonî *rd* helezonî, helisel, sarmal
helf *m* posa, şif, üzüm posası
helê *m* gürültü
helêl *bnr* helal
helêse *m* keşkek
helhelan *m* nara ~ **dan xwe** nara atmak (veya basmak)
helhelî (I) *m* tuzla buz (olma)
helhelî (II) *rd* pot kıran kimse
helhelîbûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma
helhelî bûn *l/ngh* tuzla buz (veya tuz buz) olmak
helhelîbûyîn *rd* tuzla buz oluş
helhelîk *bnr* belalûk
helhelîkirin *m* tuzla buz etme
helhelî kirin *l/gh* tuzla buz etmek
helhelîkirî *rd* tuzla buz edilmiş olan
helhelîn *m* salıncak
helhel *b* oh be
helhelk *m* **1.** işin esası, gerçeği **2.** evire çevire, fena halde dövme **~a dilê (yekî)...** evire çevire **helhelka dilê wî dayê** evire çevire dövdü **~a (yekî) derxistin** (birinin) cemaziyülevvelini bilmek (bir kimsenin herkesçe bilinmeyen, geçmişteki kötü bir yönünü veya kötü durumunu bilmek)
helhelkirin *m* un ufak etme
helhel kirin *l/gh* un ufak etmek
helhelok (I) *bot/m* **1.** kızılcık (Cornus mas) **2.** kızılcık (bu bitkinin meyvesi)
helhelok (II) *bot/m* tarlalarda yetişen bir bitki
helhelok *rd* erigen (çabuk eriyen)
helhelokî *rd* erigence
helicandin (I) *m* hamle attırma
helicandin (II) *m* pamuk atma, pamuk ditme
helicandin (I) *l/gh* hamle attırmak
helicandin (II) *l/gh* pamuk atmak, pamuk ditmek
helicîn (I) *m* hamle etme (veya yapma)
helicîn (II) *m* pamuk atılma, pamuk ditilme
helicîn (I) *l/ngh* hamle etmek (veya yapmak)
helicîn (II) *l/ngh* pamuk atılmak, pamuk ditilmek

helik *m* esas (bir iş veya sözde doğru biçim) * **helika meseleyê ne wisan e** bu işin esası böyle değil
helikandin (I) *m* soluklandırma
helikandin (II) *m* perişan etme, helâk etme, mahvetme
helikandin (I) *l/gh* soluklandırmak
helikandin (II) *l/gh* perişan etmek, helâk etmek, mahvetmek
helikîn (I) *m* soluklanma, soluma
helikîn (II) *m* mahvolma, perişan olma, helâk olma
helikîn (I) *l/ngh* soluklanmak, solumak
helikîn (II) *l/ngh* mahvolmak, perişan olmak, helâk olmak
helik û helwend dîtin *l/bw* akla karayı seçmek, çok zahmet görmek
heliqandin *m* atlama (üzerine atlama)
heliqandin *l/gh* atlamak (üzerine atlamak) * **xwe heliqande ser mihê** koyunun üzerine atladı
heliqîn *m* atılma (üzerine atılma)
heliqîn *l/ngh* atılmak (üzerine atılmak)
helis *m* keşkek
helisandin *m* **1.** ezme (meyve ve sebzeler için) **2.** helmeleme (aşırı pişirme sonucu yemek melhem gibi olma) **3.** çürütme
helisandin *l/gh* **1.** ezmek (meyve ve sebzeler için) **2.** helmelemek (aşırı pişirme sonucu yemek melhem gibi olmak) **3.** çürütmek
helisî *rd* **1.** helmeli **2.** çürük (sebze ve meyveler için)
helisîn *m* **1.** helmelenme **2.** eprime (sebze ve meyve için, çok olgunlaşma) **3.** ezilme (meyve ve sebzeler için) **4.** çürüme
helisîn *l/ngh* **1.** helmelenmek **2.** eprimek (sebze ve meyve için, çok olgunlaşmak) **3.** ezilmek (meyve ve sebzeler için) **4.** çürümek
helistin (I) *m* **1.** helmelenme **2.** eprime **3.** çürüme
helistin (II) *m* terk etme, bırakma
helistin (I) *l/ngh* **1.** helmelenmek **2.** eprimek **3.** çürümek
helistin (II) *l/gh* terk etmek, bırakmak
helistî (I) *rd* çürük (sebze ve meyveler için)
helistî (II) *rd* terk edilmiş, bırakılmış olan
helişandin *m* çürütme, çöktürme (insan için)
helişandin *l/gh* çürütmek, çöktürmek (insan için)
helişîn *m* çökme, yıkılma (dinçliğini yitirme, vücut, akıl, ruhça gücü azalma)
helişîn *l/ngh* çökmek, yıkılmak (dinçliğini yitirmek, vücut, akıl, ruhça gücü azalmak)
helişî *rd* çükkün * **pîreke helişî bû** çükkün bir yaşlıydı
helişîbûn *m* çükkünlük
heliştin *m* **1.** terk etme **2.** bırakma, erteleme (bir işi başka bir zamana erteleme) **3.** müsaade etme (veya buyurma)
heliştin *l/gh* **1.** terk etmek **2.** bırakmak, ertelemek (bir işi başka bir zamana ertelemek) **3.** müsaade etmek veya buyurmak * **nehiliştin** müsaade etmemek
heliştî *rd* **1.** metruk **2.** bırakılmı, ertelenmiş
heliyan *m* **1.** erime **2.** erim erim, erime
heliyayî *rd* ergimiş
heliz (I) *bot/m* **1.** yayla ve bozkırlarda yetişen, bol besinli olan ve hayvanlara verilen bir tür ot **2.** peynire katılan ve ayrıca da pişirilerek yenilen bir ot
heliz (II) *m* kıvam, bir şeyin tam vaktı * **îro heliza cot e** bugün tam çift vakti
helizandin *m* kıvamına getirme
helizandin *l/gh* kıvamına getirmek
helizîn *m* **1.** kıvamına gelme **2.** eprime
helizîn *l/ngh* **1.** kıvamına gelmek **2.** eprimek * **arûng helizîne** kayısılar eprimiş
helî (I) *bnr* hilî
helî (II) *bnr* herî (II)
helî (III) *rd* yumuşak huylu
helî helî *h* erim erim * **helî helî heliyabû** erim erim erimişti
helîberhelî *m* tuzla buz (olma)
helîberhelîbûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma
helîberhelî bûn *l/ngh* tuzla buz (veya tuz buz) olmak
helîberhelîbûyîn *m* tuzla buz oluş
helîberhelîkirin *m* tuzla buz etme
helîberhelî kirin *l/gh* tuzla buz etmek
helîkoît *nd* helikoit
helîkon *mzk/m* helikon
helîkopter *lşk/m* helikopter
helîl (I) *rd* şefaf
helîl (II) *m* **1.** bulamaç **2.** pekmez ve undan yapılıp, parçalara bölünerek kışa saklanan bir çeşit helva **3.** kesme (üzüm şirasından yapılan bir tür tatlı) **3.** muşka şeklinde kat kat olan bir tür özel pestil
helîlandin *m* kaldırma
helîlandin *l/gh* kaldırmak
helîle *m* muhallebi
helîlik *m* **1.** bulamaç **2.** muhalebi (un, yağ, şeker (bazen pekmez) ile yapılan bir tür muhalebi)
helîlikfiroş *nd/nt* muhallebici (satan kimse)
helîlikfiroşî *m* muhallebicilik
helîlikvan *nd/nt* muhallebici
helîlikvanî *m* muhallebicilik
helîlk *bnr* helîlik
helîm *rd* halim ~ **û selîm** halim selim
helîme *m* helme (pirinç, fasulye, buğday gibi taneler kaynatıldığında, nişastanın çökmesiyle oluşan koyuluk) ~ **dan** helme dökmek
helîmedan *m* helmelenme
helîme dan helmelenmek
helîmedayî *rd* helmeli
helîmedayîn *m* helmeleniş

helîmok *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
helîn *m* **1.** erime, eriyiş (katı cisim sıvı içine karışarak sıvı duruma geçme) **2.** erime (katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelme) **3.** *fiz* ergime **4.** çözülme (buz, kar için) **5.** *mec* erime (çok zayıflama) **6.** yanma (büyük bir aşk ile sevme)
helîn *l/ngh* **1.** erimek (katı cisim sıvı içine karışarak sıvı duruma geçmek) * **şekir di avê de dihele** şeker suda erir **2.** erimek (katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek) **3.** *fiz* ergimek **4.** çözülmek (buz, kar için) **5.** *mec* erimek (çok zayıflamak) * **jinika reben roj bi roj diheliya** günden güne eriyordu kadıncağız **6.** yanmak (büyük bir aşk ile sevmek) * **ez ji bo te dihelim keçê** sana yanıyorum kız
helînbar *kîm/rd* erir, eriyebilen
helînek *kîm/m* eriyik
helîner *kîm rd/nd* eriten, eritici
helîpan *m* paralel
helîr *bnr* helîlik
helîs *mat/m* helis
helîse *m* **1.** keşkek **2.** helme (pirinç, fasulye, buğday gibi taneler kaynatıldığında, nişastanın çökmesiyle oluşan koyuluk) **3.** püre **4.** lâpa **5.** *rd* helmeli
helîtirşik *bot/m* yaban eriği
helîz (I) *bot/m* peynire katılan bir ot
helîz (II) *rd* yetişkin
helîzî *m* yetişkinlik
helk (I) *m* tahtadan kova
helk (II) *m* soluk ~ **û** ~ nefes nefese
helkandin *m* solutma
helkandin *l/gh* solutmak
helkar *fiz/nd* eritici
helkeft *m* munasebet
helkehelk *m* **1.** soluma **2.** *h* soluk soluğa, nefes nefese 3. ıklaya ıklaya ~ **bi ber (yekî) ketin** nefes nefese kalmak ~ **jê çûn** solumak ~ **pê ketin 1)** nefes nefese kalmak **2)** ıklamak
helkehelkkirin *m* solunma
helkehelk kirin *l/gh* solunmak
helkehelpêketin *m* **1.** soluma **2.** soluk soluğa kalma, ıklama
helkehel pê ketin *l/bw* **1.** solumak **2.** soluk soluğa kalmak, ıklamak
helker *nd/rd* çözücü
helkerî *m* çözücülük
helketin *m* **1.** başarı **2.** başarma
helketin *l/ngh* başarmak
helketiyane *h* başarılıca
helketî *rd* başarılı ~ **bûn** başarılı olmak
helkevt *m* münasebet, vesile
helkezêrîne *m* gök kuşağı
helkêşandar *rz/m* ablatif (çıkma durumu)
helkirin (I) *m* **1.** kırma, un ufak etme, tuzla buz etme **2.** kırma, indirme **3.** doğrama
helkirin (II) *m* **1.** halletme, çözme (bir olay veya duruma çözüm yolu bulma) **2.** *mat* çözme, halletme (matematikte bir problemi halletme) **3.** halletme (yoluna koyma, olumlu sonuca bağlama) **4.** *mec* temizleme, temizleyiş (sakıncalı, pürüzlü bir işi olumlu bir şekilde bitirme) **5.** *argo* temizleme, temizleyiş (öldürme, ortadan kaldırma)
helkirin (III) *m* **1.** haklama, göçürme, yiyip bitirme, temize havale etme **2.** kurutma, silip süpürme, devirme (bütünüyle içme veya yeme)
hel kirin (I) *l/gh* **1.** kırmak, un ufak etmek, tuzla buz etmek * **cam hel kir** camı tuzla buz etti **2.** kırmak, indirmek * **zarokan cam hel kirine** çocuklar camları indirmişler 3. doğramak * **êzing hel kirin** odunları doğradı
hel kirin (II) *l/gh* **1.** halletmek, çözmek (bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak) **2.** *mat* çözmek, halletmek (matematikte bir problemi halletmek) 3. halletmek (yoluna koymak, olumlu sonuca bağlamak) * **min karên xwe hel kirin** işlerimi hallettim **4.** *mec* temizlemek (sakıncalı, pürüzlü bir işi olumlu bir şekilde bitirmek) **5.** *argo* temizlemek (öldürmek, ortadan kaldırmak)
hel kirin (III) *l/gh* **1.** haklamak, göçürmek, yiyip bitirmek, temize havale etmek * **nanek hel kir** bir ekmeği hakladı * **tepsiyek beqlewa hel kir** bir tepsi baklavayı göçürdü **2.** kurutmak, silip süpürmek, devirmek (bütünüyle içmek veya yemek) * **bi tena serê xwe şûşeyek araq hel kir** bir şişe rakıyı tek başına devirdi
helkirî (I) *rd* **1.** halledilmiş, çözülmüş **2.** *mec* temizlenmiş
helkirî (II) *rd* **1.** kırık, tuzla buz olmuş olan **2.** doğranık
helkîn *m* soluma, soluyuş
helkîn *l/ngh* solumak
helkînî *m* **1.** soluyuş **2.** ıklıntı ~ **pê ketin** ıklamak
helkînîkirin *m* ıklama
helkînî kirin *l/gh* ıklamak
helm *m* **1.** solunum **2.** nefes sıcaklığı ve buharı
helmet *m* kampanya
helmetkar *nd/nt* kampanyacı
helmijandin *m* solutma
helmijandin *l/gh* solutmak
helmijîn *m* soluma, teneffüs etmek
helmijîn *l/ngh* solumak, teneffüs etmek
helmîntolog *nd/nt* kurt bilimci
helmîntolojî *zo/m* helmintoloji, kurt bilimi
helo *zo/n* kartal
helohûro *h* tuzla buz (olma)
helohûrobûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma
helohûro bûn *l/ngh* tuzla buz (veya tuz buz) olmak

helohûrobûyîn *rd* tuzla buz oluş
helohûrokirin *m* tuzla buz (veya tuz buz) etme
helohûro kirin *l/gh* tuzla buz (veya tuz buz) etmek
heloq (I) *ant/n* bademcik
heloq (II) *rd* yapışkan * **heriya heloq** yapışkan çamur
heloqî *rd* **1.** yapışkanca **2.** sert ve toprağı yapışkan arazi
helpaçandin *m* aşılama
helpaçandin *l/gh* aşılamak (bitki aşılamak)
helpaçandî *rd* aşılı
helpaçîn *m* aşılanma
helpaçîn *l/ngh* aşılanmak
helpandin *m* solutma
helpandin *l/gh* solutmak
helpas, helpask *m* tırmanma
helpastin *m* tırmanma
helpastin *l/ngh* tırmanmak
helpehelp *m* soluma
helpehelp pê ketin *l/bw* solumak
helpekîn *bnr* hilpekîn
helperest *nd/nt* oportunist
helperestî *m* oportunizm
helperandin *m* **1.** ayaklandırma **2.** zıplatma
helperandin *l/gh* **1.** ayaklandırmak **2.** zıplatmak
helperîn *m* **1.** ayaklanma **2.** zıplama
helperîn *l/ngh* **1.** ayaklanmak **2.** zıplamak
helpîn *m* soluma, solunma, soluyuş
helpîn *l/ngh* solumak, solunmak
helq *m* **1.** kök (bazı şeylerde dip bölüm) kök * **her giya li ser helqa xwe dirize** her ot kendi kökü üzerine çürür **2.** *mec* kök, soy sop ~ **û rîçal** köken, soy sop
helqe *m* **1.** halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) **2.** halka (yerde yüksekliği ayarlana bilen, iki halatın uçlarındaki asılma aracı)xelek
helqebaz *nd/nt* hokkabaz
helqebazî *m* hokkabazlık
helqeda *m* bir Kürt tüfeği
helqerêz *m* halka dizisi (zincir halkası gibi)
helqeyî *m* dizi, tefrika
helsegandin *bnr* hilsegandin
helsûkewt *m* adet (bir kimsenin yapmaya alışmış olduğu şey)
heltûtandin *m* çömeltme
heltûtandin *l/gh* çömeltmek
heltûtîn *m* çömelme, çömme
heltûtîn *l/ngh* çömelmek, çömmek
helû *bnr* eylo
helûhûrî *rd* hurdahaş, tuzla buz
helûhûrîbûn *m* hurdahaş olma, tuzla buz olma
helûhûrî bûn *l/ngh* hurdahaş olmak, tuzla buz olmak
helûhûrîkirin *m* hurdahaş etme, tuzla buz etme
helûhûrî kirin *l/gh* hurdahaş etmek, tuzla buz etmek
helûk *rd* duygulu
helûkbûn *m* duygulanma
helûk bûn *l/ngh* duygulanmak
helûl *bnr* henûn
hel û merc *nd* şartlar
helwa *bnr* helaw
helwela *m* hayret, şaşkınlık
helwese *psî/m* sanrı
helwest *m* **1.** tavır, tutum **2.** tutum, davranış, duruş ~ **girtin (an jî stendin)** tavır almak (veya takınmak), tutum takınmak, tavır almak ~ **wergirtin** tutum takınmak, tavır almak
helwestan *m* **1.** tutum, davranış, duruş **2.** duraklama
helwestdar *rd* tavırlı, tavır sahibi
helwestgir *nd/nt* tavırlı, tavır sahibi
helwestgirtin *m* tavır alma, tavır takınma, tavır alış
helwest girtin *l/gh* tavır almak, tavır takınmak
helwestin *m* duraklama
helwestin *l/gh* duraklamak
helxat *n* ırgat
helxe *n* halka
helxedar *rd* halkalı
helxeletandin *m* iğfal etme
helxeletandin *l/gh* iğfal etmek
helxeletîn *m* iğfal olma
helxeletîn *l/ngh* iğfal olmak
helyodor *m* helyodor (altın sarısı renginden, kuyumculukta kullanılan bir taş)
helyograf *m* helyograf,
helyoterapî *m* helyoterapi, güneş ışınıyla terapi
helyûm *kîm/m* helyum (He)
hem (I) *g/h* **1.** hem (açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlar) * **bedew e, hem jî pir bedew e** güzel, hem pek güzel **2.** hem (hem ... hem biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlemek, pekiştirmek, birlikte olmak veya karşıtlık anlamıyla bağlar) * **hem digiriya hem jî stêrkên xwe paqij dikirin** hem ağlıyor hem de göz yaşlarını siliyordu **...** ~ bir ..., bir (veya bir de) ~ **bi bext hem bi text bûn** şanslı ve varlıklı olmak ~ **dikire** ~ **dibire** bozan da yapan da kendisi ~ **diz** ~ **topiz** hem suçlu hem güçlü ~ **diz e** ~ **topiz e** hem suçlu hem güçlü ~ **ji dêrê bûn hem ji mizgeftê** iki cami arasında binamaz kalmak ~ **ji dêrê** ~ **ji mizgeftê bûn** iki cami arasında binamaz kalmak ~ **ji kerê hem ji Perê bûn** iki cami arasında binamaz kalmak ~ **jî** hem de ~ **jî çawa 1)** hem de nasıl (pek çok, üstün derecede) * **tu ji Amedê hez dikî? - hem jî çawa** Amed'i sever misin? - hem de nasıl **2)** hem de nasıl (özene bezene, büyük bir dikkatle) * **te pakêt têr baş girê da? - hem jî çawa** paketi iyice bağladın mı? - hem de na-

sıl ~ **tîr dike hem ron dike** hem bozuyor hem de düzeltmeye çalışıyor ~ **ziyaret** ~ **ticaret** hem ziyaret hem ticaret

hem (II) *nd* **1.** ham (çocuk dilinde yemek yeme) **2.** hap (çocuk dilinde yutma sesi) ~ **kirin 1)** ham etmek **2)** hap yapmak, yemek, yutmak

hem- (III) *rz/m* isimden isim türeten önek; Türkçedeki -daş/-taş ekinin görevini görür * **hemwelat** vatandaş * **hempîşe** meslektaş

hema (I) *g* **1.** ama (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * xwarin hindik e, hema bitehm e yemek az, ama lezetli **2.** ama (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, hema ez dê ne li malê bim** yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım **3.** ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm, hema poşman im** ben bu işe karıştım, ama pişmanım **4.** ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır) * **xweş, hema gotineke xweş got** güzel, ama güzel bir söz söyledi **5.** ama, amma (şaşma veya hayranlık katar) * **hema tiştekî xweş e ha!** ama güzel şey * **hema xeber dide ha!** amma konuşuyor ha **6.** amma, lâkin **7.** gibi, o anda, tam o sırada * **hema rahişt nerahişte çekê derkete der** silahı kaptığı gibi dışarı fırladı **8.** ne * **hema wî got çi, bila wisa be** ne dediyse öyle olsun **9.** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) * **hema min ew jî gotiye, dê çi bibe** bir de öyle demişim ne çıkar ~ **bêdeng** küs küs * **hema bêdeng ji xwe re çû li quncekî rûnişt** küs küs gidip bir köşeye oturdu ~ **bi soz** şart olsun ~ **bi zorekê 1)** güçlülükle ve son anda, dar darına, güç hal ile **2)** kör topal ~ **bibêje, tu nikarî min bixapînî!** külahıma anlat! ~ **bila bibêje** varsın söylesin ~ **bila li gorî usûlê be** dumanı doğru çıksın ~ **bila li ser zikê têr be ne li ser ê birçî be** atın ölümü arpadan olsun ~ **bila qet** canı isterse ~ **çawa be jî** ne de olsa * **hema çawa be (jî) bavê te ye** ne de olsa baban ~ **çawa hate ber dev** ağzına geldiği gibi ~ **çawa lêhato** olur olmaz, rastgele ~ **dest bi xwarina sondan kirin** yemini basmak ~ **destê xwe li ba bike pêncî heb hazir in** elini sallasa ellisi (başını sallasa tellisi), elimi sallasam ellisi başımı sallasam tellisi ~ **deqedeq** güçlülükle ve son anda, dar darına, uç uca ~ **di germê de** sıcağı sıcağına ~ **di navê de** orta şekerli ~ **di ser re** *h/rd* üstünkörü ~ **em kin bibirin** sözün kısası ~ **em kin lê bixin** sözün kısası ~ **erd biqelişe ez pê de herim** el beğenmezse yer beğensin ~ **ev jî adetek e** âdet yerini bulsun diye de ~ **gur û ...** (vakitli vakitsiz) * **hema gur û bi ser me da tê** o bize çat pat gelir ~ **hatin bihîstin** duyulur duyulmaz ~ **hatin ku (yek) xwarin** canının içine sokacağı gelmek ~ ~ bıçak sırtı (çok az fark, çok yakın aralık) ~ **her gav** ikide bir (veya ikide birde) ~ **hev derxistin** *h* darı darına, güçlükle ~ **hewce bike neke** olur olmaz * **hema hewce bike neke tu diaxivî** olur olmaz konuşuyorsun ~ hindik hindik çat pat * **ez hema hindik hindik bi Tirkî dizanim** çat pat Türkçe biliyorum ~ **îdareten** idareten, kör topal ~ **îhtimal e** (an jî **ji bo îhtimalê**) her ihtimale karşı ~ **îşê (yekî) meşîn** tenceresi (veya tencereleri) kaynamak ~ **jê re mûyek man** (bir şeyin olmasma) kıl (kadar) kalmak ~ **ji (yekî)** herhangi * **hema ji kesekî ferqa min tune** herhangi bir adamdan farkım yok ~ **ji xwe re axivî (peyîvî** an jî **xeber da)** lâf ola (veya lâf ola beri gele) ~ **jixwe** öylesine * **hema jixwe ez hatibûm** öylesine gelmiştim ~ **karê (yekî) ew bûn behsa (...) kirin** (bir şeyi) anlata anlata bitirememek ~ **ketin (tiştekî)** *argo* dalgaya düşmek (veya gelmek), yanılmak, dalgınıkla unutmak ~ **lepelep bûn** açlıktan nefesi kokmak (yoksulluk içinde bulunmak) ~ **lê xistin û bela kirin** har vurup harman savurmak ~ **li her cihî** şuradan buradan ~ **li ser lepan bûn** açlıktan nefesi kokmak (yoksulluk içinde bulunmak) ~ **li wê (derê)** oracıkta ~ **mabû 1)** az daha, az kaldı (veya az kalsın), neredeyse * **hema mabû erebeyê lê dixist** az kalsın araba çarpıyordu **2)** bıçak sırtı (çok az fark, çok yakın aralık) * **hema mabû ku ez û neyarê xwe deqedeq di hev de derkitina** düşmanımla karşılaşmama bıçak sırtı kalmıştı ~ **mabû bi kêran biçûna hev** bıçak bıçağa gelmek ~ **mabû bi kêran li hev bixistana** bıçak bıçağa gelmek ~ **mabûn 1)** *h* az kalmıştı, bayağı **2)** ramak kalmak ~ **man ku (yek) xwarin** (birini) içine sokacağı gelmek ~ **maye 1)** bu günden yarına * **hema maye ku xurekê wan biqede** bu günden yarına yiyeceği yok **2)** parmak kaldı ~ **mûyek man** kıl payı (kalmak) * **hema mûyek mabû ku fîşek lê bikeve** kurşunun değmesine kıl payı kalmıştı ~ **nermijandin** suya göstermek (hafifçe yıkamak) ~ **netebitîn** kalkıp kalkıp oturmak (öfkesini vücut kımıldanışlarıyla belli etmek) ~ **perpitîn** kalkıp kalkıp oturmak (öfkesini vücut kımıldanışlarıyla belli etmek) ~ **seriyeke di riya dîn de here** atın ölümü arpadan olsun (çok sevilen bir şey yapılırken) ~ **seriyek e ne lazim** atın ölümü arpadan olsun (çok sevilen bir şey yapılırken) ~ **te avêt ha!** amma da yaptın ha! ~ **tê bihîstin** belli belirsiz işitilen ~ **tê dîtin** belli belirsiz görünen ~ **tik diçe** kazık yutmuş gibi ~ **tim** ikide

bir (veya ikide birde) ~ **tu (yekî) didî xeberdanê hezar kul û derdên xwe dibêje** bir dokun bin ah işit (dinle) kâse-i fağfurdan ~ **wisa** (an jî **wilo**) 1) öylesine, şöylesine * **hema wilo seriyek lê da** öylesine baş vurdu * **hema wisa ez hatibûm** öylesine gelmiştim 2) aşırılığa kaçmadan ~ **wisa çavek avêtinê** şöyle bir göz atmak ~ **wisa çavek lê gerandin** şöyle bir bakmak (veya göz atmak) ~ **wisa hatin hişê (yekî)** aklına esmek ~ **xwe xelas kirin** *mec* ayakkabısız kaçmak ~ **yek jê** (an jî **ji wan**) herhangi biri * **hema yek ji wan bila bê** herhangi birisi gelsin ~ **yek jî** her hangi birisi ~ **yekser 1)** düpedüz **2)** ceffelkalem, bir çırpıda

hema (II) *h* **1.** hemen, aşağı yukarı, yalnız * **ez hema wan çaxan hatibûm** ben hemen o sıralar gelmiştim **2.** hemen, hemencecik, çarçabuk, derhal **3.** hop (birden veya hıla yapılan işleri anlatır) **4.** şöyle (aşağı yukarı, o yolda) **5.** ha bire * **karê wê ew bû hema masî sor dikirin** ha bire balık kızartıyordu **6.** öylesine **8.** yeter ki ~ **a niha** şimdiden tezi yok ~ **got û ...** hop (birden veya hızla yapılan işleri anlatır * **hema got gur û xwe avête avê** hop diye kendini suya attı ~ ~ **1)** hemen hemen (nerede ise, az zaman sonra) * **hema hema maye ku dinya tarî bibe** hemen hemen ortalık kararacak **2)** hemen hemen (aşağı yukarı, tam değilse bile ona yakın) * **hema hema bûye du sal ku nehatiye vir** hemen hemen iki yıl oldu buraya gelmemiş **3)** eli kulağında ~ **hişk bi berstûka (yekî) girtin** hemen yakasına yapışmak, çalyaka etmek ~ **mabû** handiyse, hemen hemen, neredeyse ~ **pê re** bir çırpıda, çabucak ~ **pê re pê re** hemen, vakit geçirmeden, yemeden içmeden * **hema pê re pere gotinên min çûye gihandiyê** yemeden içmeden lafımı gidip yetiştirmiş ~ **rasterast** *rd* birden, yekten ~ **sond xwarin** hemen yemini basmak ~ **yek carê** *rd* birden, yekten ~ **zûzûka** çarçabuk

hema hema *h* hemen hemen, neredeyse, dara dar, darı darına, uç uca * **hema hema mabû ku bikeve** neredeyse düşecekti

hema jixwe *h* öylesine * **hema jixwe ez hatibûm** öylesine gelmiştim

hemakî *h* çarçabuk, derhal, hemencecik

hemal *n* hamal, yükçü ~ **û memal** hamal cemal

hemaliye *m* hamaliye

hemalî (I) *m* **1.** hamallık, yükçülük **2.** hamallık (kaba ve ağır işi) ~**ya (karekî) kirin** (bir işin) hamallığını etmek (veya yapmak)

hemalî (II) *rd* yöndeş

hemaltî *m* hamallık, yükçülük

hemam *m* hamam, ısı dam ~ **kirin** yıkamak, banyo etmek ~**a jinan** kadınlar hamamı * **eynî hemam e** fırın gibi (çok sıcak yer

hema mabû *h* hemen hemen, neredeyse, handiyse * **hema mabû bikeve** neredeyse düşecekti

hemamkirî *rd* banyo yapmış olan

hemamok *m* hamamlık, yunak, banyo

hemamvan *nd/nt* hamamcı

hemamvanî *m* **1.** hamamcılık **2.** *rd* hamama yıkamaya giden

heman (I) *rd* **1.** aynı, özdeş **2.** *nd* tıpkı **(bi)** ~ **devî bûn** aynı ağzı kullanmak

heman (II) *h* **1.** hemen, hemencecik, çabucak **2.** acilen ~ ~ hemen hemen (aşağı yukarı, tam değilse bile ona yakın) * **hemen hemen bûye du sal ku nehatiye vir** hemen hemen iki yıl oldu buraya gelmemiş

hemançapî *m* tıpkıbasım, faksimile

hemandin *m* **1.** koruma, muhafaza etme **2.** kollama **3.** muhafazaya alma, etrafını çevirme

hemandin *l/gh* **1.** korumak, muhafaza etmek **2.** kollamak * **ên ku wî dihemînin em qenc dizanin** onu kollayanları biz gayet iyi biliyoruz **3.** muhafazaya almak, etrafını çevirmek

hemandî *rd* **1.** korunmuş **2.** kollanmış **3.** muhafazalı

hemanî *m* özdeşlik

hemasa *nd* her zaman, daîma

hemast *rd* aynı düzeyde olan

hematî *m* hemati

hematît *jeo/m* hematit, kan taşı

hematolog *nd/nt* hematolog, kan bilimci

hematolojî *m* hematoloji, kan bilimi

hemawaz *rd* **1.** hemavaz (aynı sesi çıkaran) **2.** hemavaz (birbiriyle uyuşan)

hema wisa *h* şöylesine * **hema wisa seriyek lê da** öylesine baş vurdu

hemaxûş *rd* kucakdaş

hemaxûşî *m* kucakdaşlık

hemayîl *m* hamail

hemayûn *mzk/m* hümayun

hembajar *rd* şehirdaş

hembajarî *nd/nt* hemşehri

hembajarîtî *m* hemşehrilik

hemban *bnr* heban

hembawer *rd* inançdaş

hembawerî *m* inançdaşlık

hembaz (I) *nd/nt* **1.** arkadaş **2.** ortak (birlikte oynayan, hem+baz)

hembaz (II) *m* örnek, misal

hembazî *m* **1.** arkadaşlık **2.** ortaklık

hembejn *rd* boydaş

hembejnî *m* boydaşlık

hembelaz *bot/m* bir tür yaban armudu

Hembelî *nd* **1.** Hambelî (İslâmlıkta ehli sünnet denilen dört mezhebinden biri) **2.** *rd* Ḫembelî (bu mezhepten olan kimse)

hembengî *rd/nd* aşıkdaş

hember *nd* **1.** karşı, ön (bir şeyin, bir yerin, bir

kimsenin önü, esas tutulan yüzünün ilerisi) * **li hemberî min mesekine** karşımda durma * **mala li hember** öndeki ev **2.** karşı (yol, ırmak vb. nin öbür kıyısı veya yanı) **3.** karşı (bulunan yere göre önde, ileride olan) * **keçên taxa hember** karşı mahallenin kızları **4.** karşı, mukabil (karşılık olarak) * **li hemberî vê gotinê dikare çi bê gotin?** bu söze karşı ne denir? **5.** *h* karşı (yüzünü bir yöne doğru **6.** karşılık (bir dildeki bir sözü başka bir dilde aynı anlamda karşılayan söz) **7.** *rd* karşı, karşıt, muhalif, zıt * **partiya hember** karşı parti çevirerek) **8.** *nd/nt* hasım, karşıt **9.** *nd/nt* rakip, aleyhtar **10.** *rd* karşıt, muarız **11.** *rd* karşı (bir şeyin karşısında bulunan) **12.** denk, eş **li ~î (yekî) rabûn** (birine) karşı gelmek
hemberan *nd/nt* karşıt
hemberanî *m* karşıtlık
hemberanîkirin *m* karşılaştırma
hemberanî kirin *l/gh* karşılaştırmak
hemberî *m* **1.** karşılık **2.** karşıtlık, muhaliflik **3.** rakiplik, aleyhtarlık **4.** rakabet, yarışma **5.** karşılaşma **6.** karşılaştırma, kıyas ~ **hev kirin** karşılaştırmak, mukayese etmek ~ **jê kirin** (birini) rakip görmek ~ **kirin 1)** rekabet yapmak **2)** *mec* yarış etmek ~**ya (yekî) kirin 1)** (biriyle) yarışa kalkışmak **2)** -e özenmek
hemberîdan *m* misilleme, karşılık verme
hemberî dan *l/gh* misillemek, karşılık vermek
hemberîhevkirin *m* karşılaştırma, mukayese etme
hemberî hev kirin *l/bw* karşılaştırmak, mukayese etmek
hemberîkirin *m* özenme, özenilme
hemberî kirin *l/gh* özenmek, özenilmek
hemberkirî *rd* karşılaştırmalı, karşılaştırılmış
hemberkirin *m* denkleştirme, eş hale getirme
hember kirin *l/gh* denkleştirmek, eş hale getirmek
hemberkî *rd* rakipçe
hembertî *m* **1.** karşıtlık, muhaliflik **2.** hasımlık
hembext *rd* kaderdaş, kaderleri bir olan
hembextî *m* kader birliği
hembêz *m* **1.** kucak **2.** kucak (herhangi bir durumun veya şeyin sınırlarının arası, iç) **hev ~ kirin** kucaklaşmak **(yek) ~ kirin** kollarının arasına almak ~**a dê** ana kucağı
hembêzkirin *m* kucaklama, kucaklayış
hembêz kirin *l/gh* kucaklamak * **gava ew dît nedît xwe avête serê û ew hembêz kir** onu görür görmez üstüne atılıp onu kucakladı
hembilindî *erd/m* eş yükselti, izohips
hembîr *rd* düşündeş, hemfikir
hembîrî *m* düşündeşlik, hemfikirlik
hembîze *rd* karındaş
hemcefa *rd* cefadaş
hemcelep *rd* türdeş
hemcelepî *m* türdeşlik
hemcins *nd/rd* hemcins, türdeş
hemcinsbaz *nd/nt* eşcinsel, homoseksüel
hemcinsbazî *m* eşcinsellik, homoseksüellik
hemcinsî *m* türdeşlik, hemcinslik
hemcivak *rd* toplumdaş
hemcur *rd* türdeş
hemcure *nd/rd* türdeş, hemcins
hemcuretî *m* türdeşlik
hemcureyî *m* türdeşlik, hemcinslik
hemçax *rd* **1.** çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) **2.** çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)
hemçaxî *m* çağdaşlık
hemçaxîbûn *m* çağdaşlaşma, muasırlaşma
hemçaxî bûn *l/ngh* çağdaşlaşmak, muasırlaşmak
hemçaxîbûyîn *m*çağdaşlaşma
hemçaxîkirin *m* çağdaşlaştırma
hemçaxîkirin *l/gh* çağdaşlaştırmak
hemçerx *rd* **1.** çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) **2.** çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)
hemçerxî *m* çağdaşlık
hemçerxîbûn *m* çağdaşlaşma, muasırlaşma
hemçerxî bûn *l/ngh* çağdaşlaşmak, muasırlaşmak
hemçerxîbûyîn *m* çağdaşlaşma
hemçerxîkirin *m* çağdaşlaştırma
hemçerxî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak
hemçeşîd *rd* türdeş
hemçeşîdî *m* türdeşlik
hemçeşn *rd* türdeş,
hemçeşnî *m* türdeşlik
hemd *m* **1.** hamt, Tanrıya şükretme **2.** istenç, irade * **ew bêhemd û emadê xwe dixebitin** istenç dışı çalışıyorlar * **derî hemdê min bû** iradem dışında oldu **3.** akış, cereyan * **em kar bihêlin bila bi hemdê xwe çêbibe** işi kendi cereyanına bırakalım **4.** *mec* kıvam (istenilen durumda olma) * **di hem de xwe de ye** kıvamında ~ **ji Xwedê re 1)** hamt olsun, Allah'a hamd olsun, Allaha (bin) şükür **2)** hele şükür * **hemd ji xwedê re tu îcar jî hatî** hele şükür gelebildin **bi ~ê xwe nahêle ku mîro (an jî morî) bikeve bin piyê wî** karınca ezmez (veya incitmez) ~**ê Xweda şikur** Allaha (bin) şükür ~ **û sena** çok şükür
hemdem *rd* **1.** çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) **2.** çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan) **3.** arkadaş (sıkı sıkı arkadaş, aynı dönemin çocukları)
hemdemî *m* **1.** çağdaşlık **2.** *rd* eş zamanlı (aynı zamanda oluşan)
hemdemîbûn *m* çağdaşlaşma, muasırlaşma
hemdemî bûn *l/ngh* çağdaşlaşmak, muasırlaşmak
hemdemîbûyîn *m*çağdaşlaşma, muasırlaşma
hemdemîkirin *m*çağdaşlaştırma, muasırlaştırma

hemdemî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak, muasırlaştırmak
hemdemîtî *m* çağdaşlık
hemdeng *rz* û *nd/rd* eş sesli, sestaş, sesteş, homonim
hemdengî *rz/m* eş seslilik, sestaşlık, sesteşlik
hemdengîtî *m* eş seslilik
hemderd *rd* derttaş, dert ortağı, hemdert
hemderdî *nd/nt* derrtdaşlık, dert ortaklığı
hemdest *rd* **1.** el ele veren, müttefik **2.** güç ve kuvveti bir olan **3.** ortak **4.** yardımcı
hemdestî *rd* **1.** el ele verme, müttefiklik **2.** güç ve kuvveti bir olma **3.** ortaklık **4.** yardımcılık
hemdibistanî *nd* okuldaş
hemdijmin *nd/nt* muhasım, birbirine düşman olanların her biri
hemdih *rd* aynı köyden olan
hemdil *nd/nt* **1.** gönüldaş, duygudaş **2.** sevgili
hemdilî *m* gönüldaşlık, duygudaşlık
hemdirûv *rd* benzeş
hemdirûvî *m* benzeşlik
hemdî *rd* ihtiyarî, isteğe bağlı * **bêhemdî** gayri ihtiyarî
hemdîn *nd/nt* dindaş
hemdînî *m* dindaşlık
hemdînî bûn *l/ngh* dindaş olmak
hemdkirin *m* hamdetme
hemd kirin *l/gh* hamdetmek
hemefser *rd* taç arkadaşı
hemejî *sos/m* imece
Hemel *ast/m* Koç burcu
hemen *h* **1.** hemen, anında, derhal, şıp diye * **hemen fehm kir** şıp diye anlayıverdi **2.** bu günden tezi yok, vakit kaybetmeden **3.** alır almaz ~ ~ **1)** hemen hemen **2)** şöyle böyle
hemerk *rd* görevdeş
hemerkî *m* görevdeşlik
hemet (I) *m* barınak
hemet (II) destek, yardım
hemet (III) *m* baskı, tazyik
hemetan *m* destekleme
hemetkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
hemet kirin *l/gh* baskı yapmak, baskı uygulamak
hemeyar *n* hemayar, denk
hemê *m* mama (çocuk dilinde)
hemên *g* madem ~ **ku** madem ki, değil mi ki
hemêt *m* itina, özen
hemêtî *m* itinalık
hemfikir *rd* **1.** hemfikir, düşündeş **2.** oydaş
hemfikirbûn *m* hemfikir olma, uyuşma
hemfikir bûn *l/ngh* hemfikir olmak, uyuşmak
hemfikirî *m* hemfikirlik, düşündeşlik
hemgav *rd* birbirine ayak uyduran
hemgel *m* evren
hemgelî *rd* **1.** evrensel (evrele ilgili) **2.** evrensel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşümul)
hemgerm *m* eş sıcak, izoterm
hemgon *rd* renkteş
hemgund *nd/nt* köydeş
hemgundî *m* köydeşlik
hemhal *rd* hemhal, haldaş (aynı durumda olan)
hemhalî *m* haldaşlık
hemhest *rd/nd* duygudaş
hemhestî *m* duygudaşlık
hemhezir *rd* hemfikir
hemhezirî *m* hemfikirlik
hemhêl *rd* yöndeş
hemhidûd *rd* sınırdaş
hemhidûdî *m* sınırdaşlık
hemhizir *rd* düşündeş, hemfikir
hemhizirî *m* düşündeşlik, hemfikirlik
hemhîza *rd* aynı düzeyde olan
hemidandin *m* **1.** koruma, muhafaza etme **2.** kollama **3.** muhafazaya alma, etrafını çevirme
hemidandin *l/gh* **1.** korumak, muhafaza etmek **2.** kollamak * **ên ku wî dihemînin em qenc dizanin** onu kollayanları biz gayet iyi biliyoruz **3.** muhafazaya almak, etrafını çevirmek
hemidîn *m* korunma
hemidîn *l/ngh* korunmak
hemik *bnr* hemû
hemikandin *m* **1.** yekinmesini sağlama **2.** gücünü de deneme
hemikandin *l/gh* **1.** yekinmesini sağlamak **2.** gücünü de denemek
hemikîn *m* **1.** yekinme, yeltenme **2.** gücünü denemek
hemikîn *l/ngh* **1.** yekinmek, yeltenmek **2.** gücünü denemek
hemil *bnr* heml
hemilandin *m* **1.** sindirme, sindiriş, hazmetme **2.** içine sindirme **3.** tahammül etme (bir olaya seyirci kalıp ses çıkarmama) **4.** barındırma
hemilandin *l/gh* **1.** sindirmek, hazmetmek **2.** içine sindirmek * **te çawa ev gotin hemilandine?** bu sözleri nasıl içine sindirmişsin? **3.** tahammül etmek (bir olaya seyirci kalıp ses çıkarmamak) **4.** barındırmak
hemilîn *m* **1.** sindirilme, sindiriliş, hazmedilme **2.** içine sindirilme **3.** tahammül edilme **4.** barınma, barınış
hemilîn *l/ngh* **1.** sindirilmek, hazmedilmek **2.** içine sindirilmek **3.** tahammül edilmek **4.** barınmak
hemilk *m* kırba (hastalığı)
hemilkî *rd* kırba hastalığına yakalanmış olan kimse
hemilkîbûn *m* kırba hastalığına yakalanma
hemilkîbûn *l/ngh* kırba hastalığına yakalanmak
hemin *g* **1.** madem **2.** *h* madem, hazir * **hemin**

tu diçî. wî jî bi xwe re bibe hazır gidiyorsun, onu da götür ~ **gotin hatiye serê** sırası gelmişken ~ **keysa me ketiyê** sırası gelmişken ~ **ku** mademki * **hemin ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** mademki inanmıyorsunuz kendiniz gelin
hemis *nd* bir keçi türü
hemitî *rd* kolay
hemiyet *m* hamiyet
hemî (I) *bnr* hemû
hemî (II) *n* baltalık (bir köyün veya kimisenin odun ihtiyacını karşılamak için ayrılan ormanlık alan)
hemîdeal *nd/nt* ülküdaş
hemîl *rd* hamil (elinde taşıyan, üzerinde taşıyan)
hemîle *rd* hamile, gebe, yüklü ~ **bûn** hamile olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** hamile etmek ~ **man** hamile kalmak
hemîletî *m* hamilelik, gebelik
hemîn (I) *bnr* hemin
hemîn (II) *m* **1.** korunma, muhafaza edilme **2.** kollanma **3.** muhafazaya alınma, etrafı çevirilme
hemîn *l/ngh* **1.** korunmak, muhafaza edilmek **2.** kollanmak **3.** muhafazaya alınmak, etrafı çevirilmek
hemîne *g* madem
hemîş *nd* yemiş
hemîşe *bnr* hemûçk
hemjî *rd* akran, yaşıt
hemjîn *rd* beraber yaşayan resmi olarak eş olmayanlar
hemk (I) *m* fırsat
hemk (II) *m* yekinme
hemkar *nd/nt* **1.** iş arkadaşı, koldaş kapı yoldaşı (aynı yerde veya görevlerde çalışanlardan her biri) **2.** partner **3.** meslektaş
hemkarî *m* **1.** iş arkadaşlığı, koldaşlık **2.** partnerlik **3.** meslektaşlık
hemkase *nd/nt* **1.** aynı kaseyi kullananlar, içtiktikleri ayrı gitmeyen **2.** kadeh arkadaşı, içki arkadaşı
hemkasetî *m* **1.** aynı kaseyi kullanma **2.** kadeh arkadaşlığı, içki arkadaşlığı
hemkitêb *rd* dindaş, aynı kitaba inanan
hemkîş *rd* dindaş
hemkîşî *m* dindaşlık
hemkîtab *rd* dindaş, aynı kitaba inanan
hemkomel *rd* toplumdaş
hemkûf *rd* deng, eş
hemkûfî *m* denglik, eş olma
heml (I) *bnr* meyl û heml
heml (II) *m* **1.** cenin, yük * **hemla te keç e?** yükün kız mı? **2.** gebelik **3.** *mec* taşıma ~**a (yekê)** karnındaki cenin ~**a xwe danîn** doğum yapmak, doğurmak, doğum yapmış olmak **(di)** ~**a xwe de gerandin** karnında taşımak ~**a xwe kurîn e** erkek çocuğa gebe
heml (III) *rd* sabır
hemlayen *rd* yöndeş
hemle *m* hamle, atılım, atak ~ **kirin** hamle etmek (veya yapmak)
hemleker *rd/nt* hamleci, atılımcı
hemlekirin *m* hamle yapma
hemle kirin *l/gh* hamle yapmak
hemlfireh *rd* sabırlı
hemlik *m* kırba (hastalığı)
hemlikî *rd* kırba hastalığına yakalanmış olan
hemlikî bûn *l/ngh* kırba hastalığına yakalanmak
hemmalî *rd* evdeş
hemmane *rz/rd* anlamdaş, eş anlamlı
hemmanetî *rz/m* anlamdaşlık, eş anlamlılık
hemmaneyî *rz/rd* eş anlamlı
hemmengî *nd/nt* ülküdaş
hemmengîtî *m* ülküdaşlık
hemmeslek *nd/nt* meslektaş
hemmeslekî *m* meslektaşlık
hemmînak *rd* örnekdaş
hemnav *rd* **1.** adaş **2.** *rz* sestaş, sesteş
hemnavî *m* adaşlık
hemnefes *rd* **1.** eş, arkadaş **2.** sıkı arkadaş
hemnefest *rd* candan dost
hemnetewe *rd* ulusdaş
hemnetewetî *m* ulusdaşlık
hemneyar *nd/nt* düşmandaş, muhasım (birbirine düşman olanların her biri)
hemneyarî *m* düşmandaşlık, muhasımlık
hemnifş *rd* kuşaktaş
hemnifşî *m* kuşaktaşlık
hemnimûne *rd* örnekdaş, bir örnek
hemnişîn *rd* **1.** evdeş **2.** oturma arkadaşı
hemnîgar *rd* şekildeş
hemnîgarî *m* şekildeşlik
hemnîjad *nd/rd* ırktaş, soydaş
hemnîjadî *m* ırktaşlık, soydaşlık
hemodiyalîz *bj/m* hemodiyaliz
hemofîl *nd/rd* hemofil
hemofîlî *bj/m* hemofili
hemoglobîn *biy/m* hemoglobin
hemol *nd/nt* dindaş
hemolî *m* dindaşlık
hemolîbûn *m* dindaş olma
hemolî bûn *l/ngh* dindaş olmak
hemolîtî *m* dindaşlık
hemoloto bu deyimden geçer * **hemoloto dev ji paliyê berda xar bir coto** mayının iştahlı
hempa *nd/nt* **1.** ayaktaş **2.** arkadaş, refik **3.** omuzdaş, ayaktaş (daha çok iyi olmayan işlerde) **4.** denk, eşdeğer (uygun, nitelik bakımında eşit) * **ew ne hempayê we ye** o sizin denginiz olamaz **5.** taydaş, öğür, akran
hempar *rd/nd* paydaş
hemparî *m* paydaşlık
hempartî *rd* partidaş
hempartîbûn *m* partidaşlık
hempartîtî *m* partidaşlık

hempatî *m* 1. ayaktaşlık 2. arkadaşlık 3. omuzdaşlık, ayaktaşlık (daha çok iyi olmayan işlerde) 4. denklik, eşdeğerlik (uygun, nitelik bakımında eşitlik) 5. taydaşlık, akranlık
hempaye *rd* aynı rütbede, eşit
hempejn *rd/nd* duygudaş
hempejnî *m* duygudaşlık
hempeyker *rd* süratları aynı olan, simaları birbirine benzer
hempeykerî *m* süratları aynı olma, simaları birbirine benzeme
hempeyman *rd* bağlaşık, müttefik
hempeymanî *m* bağlaşıklık, müttefiklik
hempeywir *rd* görevdeş
hempeywirî *fizy/m* görevdeşlik
hempişk *rd* paydaş
hempişkî *m* 1. paydaşlık 2. paylaşma **~ya (...) kirin** (birinin herhangi bir şeyini) paylaşmak paylaşmak * **em hempişkiya êşa we dikin**
hempişkî kirin *l/gh* paylaşmak * **em hempişkiya kovana we dikin** acınızı paylaşıyoruz
hempişt *rd* birinin ardından doğan kimse
hempîşe *nd/nt* meslektaş
hempîşetî *m* meslektaşlık
hemqal *rd* birbiriyle muhabeti olanlar
hemqedeh *rd* içki arkadaşı
hemqeder *rd* kaderdaş, kaderleri bir olan
hemqederî *m* kader birliği
hemqurm *rz/rd* kökteş
hemraman *rd* 1. düşündeş, hemfikir 2. oydaş
hemramanî *m* düşündeşlik
hemray *rd* oydaş
hemrayek *rz/rd* kökteş
hemraz *nd/nt* sırdaş
hemrazî *m* sırdaşlık
hemreh *rd* ırktaş, soydaş
hemreng *rd* renkteş
hemrengî *bot* 1. renkteşlik 2. *m* renkteşlik
hemrewş *rd* haldaş, hemhal, aynı durumda olan
hemrewşî *m* haldaşlık
hemrê *nd/nt* 1. yoldaş (yol arkadaşı) 2. yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri)
hemrêje *rd* orandaş
hemrêtî *m* yoldaşlık
hemrêz *rd* sıradaş
hemrik *nd/nt* rakip
hemrikî *m* rakiplik
hemroj *rd* gündeş
hemsa (I) *rd* devamlı
hemsa *nd/nt* 1. komşu 2. *rd* komşu
hemsal *nd/nt* akran, yaşıt, öğür, taydaş
hemsalî *m* akranlık, yaşıtlık, taydaşlık
hemsatî *m* komşu
hemse *wj/m* hamse
hemseng *rd* denk (ağırlık bakımında eşit olan)
hemser *nd/nt* eş (kadın, erkek eşlerden her biri)
hemsir *nd/nt* sırdaş
hemsirî *m* sırdaşlık
hemsî (I) *nd/nt* 1. komşu 2. *rd* komşu
hemsî (II) *zo/m* hamsi (Engraulisencrasicholus)
hemsînor *rd* sınırdaş, hemhudut
hemsînorî *m* sınırdaşlık
hemsîtî *m* komşuluk
hemsohbet *nd/nt* sohbet arkadaşı
hemşadî *rd* mutluluk arkadaşı
hemşahî *rd* mutluluk arkadaşı
hemşehrî *nd/nt* 1. hemşehri 2. hemşeri, dost, ahbap
hemşehrîtî *m* hemşehrilik
hemşekil *rd* şekildeş
hemşekilî *m* şekildeşlik
hemşêwe *rd* 1. şekildeş 2. *kîm/fiz m* eş biçim 3. aynı, türdeş
hemşêwetî *m* 1. şekildeşlik 2. eş biçimlik 3. türdeşlik
hemşiban *rd* 1. benzeş 2. benzeşim
hemşibanî *m* benzeşlik
hemşibîn *rd* benzeş
hemşibînî *m* benzeşlik
hemşîre 1. hemşire (aynı memeden süt emmiş olan, kardeş) 2. hemşire (diplomalı hastabakıcı kadın)
hemşîretî *m* hemşirelik
hemşîreyî *m* hemşirelik
hemta *n* 1. eşit, denk, eş değer, denktaş, denkteş 2. çap (değer) * **ew jî hemtayê Yaşar Kemal e** o da Yaşar Kemal çapında biri 3. taydaş
hemtanîşan *rd* aynı nişana sahip
hemtaraz *m* denk, muvazene
hemtarî *rd* mahalleli
hemtatî *m* 1. eşitlik, denklik, eş değerlik, denktaşlık 2. taydaşlık
hemtawan *rd* suçtaş, suc ortağı
hemtawanî *m* suçtaşlık, suç ortaklığı
hemtaxî *rd* mahalleli
hemtayî *nd/rd* eş değer
hemtayîtî *m* eş değerlilik
hemtebîet *rd* huydaş, huyları aynı olan
hemtel *rd* boydaş
hemtelî *m* boydaşlık
hemtemen *rd* akran, yaşıt
hemteraz *rd* denk, muvazene
hemteşe *rd* 1. şekildeş 2. *m* eş biçim, izomorf
hemteşetî *m* 1. şekildeşlik 2. *kîm/fiz* eş biçimlilik, izomorfizim 3. *mat* eş biçimlilik, izomorfizim
hemteşeyî *kîm/fiz rd* eş biçimli, izomorfik
hemteşîd *nd/rd* türdeş, hemcins
hemteşîdî *m* türdeşlik, hemcinslik
hemtirk *m* kıyasıya dövme **~a (yekî) danê** kıyasıya dövmek, suyunu çıkarmak, **~a (yekî) danîn** Allah yarattı dememek
hemtiş *n* atik eşek sıpası
hemtixûb *rd* sınırdaş, hemhudut

hemtixûbî *m* sınırdaşlık
hemtî *m* nohut ve yarmadan yapılan çorbaya benzeyen bir sulu yemek
hemû *nd/h* **1.** hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, (eksiksiz, tam) * **van karan hemû tu bike** bu işleri hep sen yap * **li bêhnekê hemû nan xwar** bir oturuşta bütün ekmeği yedi **2.** bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) **3.** hep (daima, sürekli) * **hemû tu dikî** hep sen yapıyorsun **4.** hep, hepsi, tümü * **ez we hemûyan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi hemûyan re qelem heye** hepsinde kalem var ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber, hep birden ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak ~ **çêlek (an jî mih) tên dotin hemû gotin nayên gotin** her söz söylenmez ~ **ezbet** bütün sülale, anası danası
hemûçk *c* **1.** cümlesi, hepsi **2.** *nd/h* hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, eksiksiz, tam) * **van karan hemûçk tu bike** bu işleri hep sen ya **3.** bütün (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin .hepsi)
hemûkî *rd* **1.** toplu (hep bir arada) * **peymangirêdana hemûkî** toplu sözleşme **2.** bütünsel, total **3.** *nd/nt* ortaklaşacı, kolektivist
hemûkîbûn *m* kolektifleşme, kolektivize olma
hemûkî bûn *l/ngh* kolektifleşmek, kolektivize olmak
hemûkîkirin *m* kolektifleştirme, kolektivize etme
hemûkî kirin *l/gh* kolektifleştirmek, kolektivize etmek
hemûkîtî *m* ortaklaşacılık, kolektivizm
hemûşk *h* **1.** tamamen **2.** *rd* olanca
hemvatinî *rd* görevdeş
hemvatinîtî *fizy/m* görevdeşlik
hemwar *rd* hemşeri
hemwate *nd/rd* anlamdaş, eş anlamlı, sinonim
hemwatetî *rz/rd* anlamdaşlık, eş anlamlılık
hemwateyî *rz/rd* eş anlamlı
hemwelatî *nd/nt* vatandaş, yurttaş ~ dan vatandaşlığa alınmak
hemwelatîbûn *m* vatandaşlık, yurttaşlık
hemwelatîtî *m* vatandaşlık
hemwezîfe *rd* görevdeş
hemwezîfetî *fizy/m* görevdeşlik
hemwezn *rd* mütevazin, oranlı
hemxakî *rd* koloni
hemxelwet *rd* halvet arkadaşı
hemxem *rd* dertdaş
hemxwîn *rd* kandaş
hemxwînî *m* kandaşlık
hemyan *m* kuşak
hemyar *rd* dost, birbiriyle dost olan
hemzad *rd* ikiz
hemzade *rd* aynı candan olan
hemzayend *rd* hemcins
hemzayendbaz *nd/nt* eşcinsel, homoseksüel
hemzayendbazî *m* eşcinsellik, homoseksüellik
hemze *rz* hemze
hemzeman *rd* **1.** çağdaş **2.** zamandaş
hemzemîn *rd* hemzemin
hemzift *m* baltız
hemzik (I) *rd* karındaş
hemzik (II) *m* bir yemek çeşidi
hemziman *nd/nt* **1.** dildaş **2.** *mec* ağzı bir
hemzimanî *m* **1.** dildaşlık **2.** *mec* ağzı bir olma
hemzir *n* ufak ama çalışmada güçlü eşek
hen *bnr* han (I)
henap *bot/m* **1.** hünnap, çiğde (Zizyphus sativa) **2.** henap, inap, sincî (bu ağacın yemişi)
henar *nd/nt* elçi
henarî *m* elçilik
henas *bnr* henase
henase *m* soluk, nefes ~ **dan** soluk vermek, nefes vermek ~ **dan û stendin** soluk (veya) alıp vermek ~ **girtin** soluk (veya nefes) almak ~ **stendin** soluk (veya nefes) almak
henasebar *rd* solunabilir
henasedar *rd* nefesli
henaseteng *rd* soluk (veya nefes) darlığı olan
henasetengî *bj/m* yelpik, soluk darlığı, nefes darlığı
henav *bnr* hinav
henc *m* ilinti, teyel ~ **kirin** teyel yapmak (veya atmak)
hencandin *m* teyelleme
hencandin *l/gh* teyellemek
hencar *m* adet
hencav *ant/m* kas, adale * **hestî û hencavê min diêşin** kemik ve kaslarım ağrıyor
hencet *bnr* hincet
henckirin *m* ilgileme, teyelleme
henckirin *l/gh* ilgilemek, teyellemek
henckirî *rd* teyelli, teyellenmiş
hencûr *bnr* hingur
hendaze (II) *m* **1.** endaze (65 santimlik ölçü) **2.** hendese, geometri **3.** *mec* ölçü (aşırı olmama, ılınlı, uyun olma durumu) * **mirovekî xwezan e, hendaze ye** kendini bilen, ölçüyü kaçırmayan biridir **4.** *mec/rd* titiz **5.** *rd* sakıntılı **(bi)** ~ **axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** sözü tartmak
hendazetî *m* **1.** ölçülülük, itidal **2.** ihtiyat, sakınma, sakıntı **3.** titizlik
hendazetîkirin *m* ihtiyat etme, sakınma
hendazetî kirin *l/gh* ihtiyat etmek, sakınmak
hendazeyî *rd* geometrik
hendef *m* uçurum
hendek *m* hendek
hender *m* gurbet, yad eller, yabancı memleket
hendese *m* hendese, geometri

hendeseyî *rd* geometrik
hendesî *rd* geometrik
hendezeyane *rd/h* **1.** ölçülüce **2.** titizce * **rayeyên xwe bi hendazeyane bi kar dianî** kendi yetkilerini titizce kullanıyordu
hendiwan *m* karpuz
hendizandin *m* ölçme, ölçüp biçme
hendizandin *l/gh* ölçmek, ölçüp biçmek
hendu *m* tamir, onarım
henduker *nd/nt* tamirci
hendukerî *m* tamircilik
hendukirin *m* tamir etme
hendu kirin *l/gh* tamir etmek
hene (I) *m* **1.** kına **2.** taş yosunu kınası **3.** öğütülmüş bitki dalları kınası
hene (II) *m* kuma
henef *m* musluk
henefî *zo/m* su tavuğu (Fulica atra)
henek *m* şaka ~ **bi (yekî) kirin 1)** (birine) şaka etmek (veya yapmak) **2)** (birini) alaya almak ~ (an jî **hewes) bûn, bûn bera** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **di xwe de bihartin** şaka kaldırmak, şakaya gelmek ~ **di xwe de nebihartin** şaka kaldırmamak, şakaya gelmemek ~ **dibin genek** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **jî hema henekên xweş** lâtife lâtif gerek ~ **kirin** şaka yapmak ~ **pê kirin** (birine) şaka etmek ~ **menek** (an jî ~ **menek me got lê)** şaka maka (veya şaka maka derken) ~ **menek tune** (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok * **henek meneka vê nexweşînê tune** bu hastalığın şakası yok ~ **û genek** şaka maka ~ **û qerf** şaka ve espri ~ **û qerf kirin** espri yapmak ~**ên bi destan** el şakası ~**ên devkî** ağız şakası ~**ên (yekî) dilê (yekî) girtin** şakaları birine dokunmak ~**ên xwe pê kirin** (biriyle) alay geçmek (veya etmek), alaya almak, dalga geçmek
heneka *h* şakadan
henekane *h* şakaca
henekar *nd/nt* şakacı
henekarî *m* şakacılık
henekbaz *nd/nt* şakacı
henekbazî *m* şakacılık
heneker *nd/nt* şakacı, lâtifeci
henekerî *m* şakacılık, lâtifecilik
henekhez *nd/nt* şakacı, şaka seven
henekhezî *m* şakacılık, şaka sevme
henekkirin *m* şaka etme
henek kirin *l/gh* şaka etmek
henekok *m* **1.** şakacık **2.** evcilik
henekoyî *rd* şakacı, lâtifeci
henek pê kirin *l/bw* (birini) gırgıra almak (veya getirmek), tiye almak, matrağa almak
henetî *m* kumalık
henekvan *rd* şakacı (şaka yapmaktan hoşlanan, muzip)
henekvanî *m* şakacılık
heneş *n* eşek
heneza *n* **1.** kuma çocuğu **2.** üvey evlât
heng (I) *m* **1.** zaman **2.** *ast* zaman **3.** form (tam zamanında olan) * **tam di henga xwe de ye** tam formunda
heng (II) *lşk/m* alay
heng (III) *zo/m* arı, bal arısı (Apis mellifica)
heng (IV) *m* **1.** eğlence, eğlenti, âlem ~**a bi araq** rakı âlemi **2.** eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçirten şey) ~ **çêkirin** eğlence yapmak ~ **û bezm kirin** âlem yapmak
hengam *m* **1.** zaman, çağ **2.** süre, müddet, mühlet, vade, mehil **3.** mevsim
hengame (I) *bnr* hengam
hengame (II) *m* hengame, gürültü, patırtı, şamata, kavga * **em ji ber hengameyê hev nabihîzin** gürültüden dolayı birbirimizi duyamıyoruz
hengav *m* **1.** adım, kademe **2.** adım (girişim, hamle)
hengawe *m* gösteri
hengdar *rd* eğlenceli
hengdêr *rd* eğlendirici
henger *rd* münafık
hengerî *m* münafıklık
hengevan *nd/nt* arıcı
hengevanî *m* arıcılık
hengîl *m* bakraç
hengkirin *m* eğlenme
heng kirin *l/gh* eğlenmek
hengkuj *bot/m* nilüfer (Nympha)
hengor *bnr* hengur
hengur *m* alaca karanlık
hengvan *bot/m* çadır uşağı (Dorema ammoniacum)
henî (I) *bnr* enî
henî (II) *m* karpuz
henîfe *m* musluk
henîfedar *rd* musluklu
henîfefiroş *n* muslukçu (satan kimse)
henîfefiroşî *m* muslukçuluk
henîfevan *n* muslukçu
henîfevanî *m* muslukçuluk
Henîfî *nd/rd* Hanefî
Henîfîtî *m* Hanefîlik (İslâmlıkta sünnet ehli denilen dört mezhepten biri)
henîşk *bnr* enîşk
hentbol *sp/m* hentbol, el topu
henteş *m* huzurda bulunma hali
henûn *rd* mülâyim
henûnî *m* mülâyimlik
henûnok *rd* mülâyim, mülâyimce
henûntî *m* mülâyimlik
hewn *m* akıl
hewngir *rd* **1.** akılcı **2.** *sos* akılcı, rasyonalist
hewngirî *m* **1.** akılcılık, akılcılıkla ilgili **2.** *sos* akılcılık, rasyonalizm
henzel *bot/m* ebucehil karpuzu, acı elma, acı hıyar, it hıyarı (Citrullus colocynthis)

henzêl *bnr* erzêl
hepatît *m* hepatit
hepatolojî *m* hepatoloji
hepavêj *nd/rd* hapçı (uyuşturucu hap kullanan kimse)
hepavêjî *m* hapçılık
hephêpik *zo/m* hüthüt kuşu
hepik (I) *n* külot
hepik (II) *m* kirkit (dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
hepirkirin *m* bastırma (zararlı bir olayı önleme)
hepir kirin *l/gh* bastırmak (zararlı bir olayı önlemek)
hepis *bnr* heps
hepisandin *m* hapsetme
hepisandin *l/gh* hapsetmek
hepisîn *m* hapsolma
hepisîn *l/ngh* hapsolmak
hepisxane *bnr* hepsxane
hepişandin *l/gh* **1.** doldurmak **2.** atıştırmak **3.** tıkıştırmak (iyice çiğnemeden yemek yemek)
hepişandî *rd* dolu, doldurulmuş olan
hepişîn *m* **1.** dolma **2.** atıştırılma **3.** tıkıştırılma
hepişîn *l/ngh* **1.** dolmak **2.** atıştırılmak **3.** tıkıştırılmak
hepî kirin *l/gh* ham etmek (çocuk dilinde)
hepo (I) *m* kirkit (dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç)
hepo (II) *m* mama (çocuk dilinde; yemek, yiyecek)
heps *m* **1.** hapis (bir yere kapatılıp salı vermeme) **2.** hapis (hapis cezası) * **wê heft salan hepsê bikişîne** yedi yıl hapis yatacak **3.** hapis (hapishane, ceza evi) **4.** hapis (tavla oyununda) ~ **dan (yekî)** hapis giymek ~ **dan ser pişta (yekî)** hapis giymek ~ **kirin** hapsetmek ~ **kişandin** hapis yatmak ~ **razan** hapis yatmak ~ **xwarin** hapis yemek (veya giymek) ~**a hundirû** oda hapsi
hepsbûn *m* hapsedilme, hapsolma
heps bûn *l/ngh* hapsedilmek, hapsolınak
hepsbûyîn *m* hapsediliş, hapsoluş
hepsî *rd/nd* **1.** mahpus, tutuklu **2.** *mec/rd* kabız
hepsîtî *m* **1.** mahpusluk **2.** kabızlık
hepsîbûn *m* kabız olma
hepsî bûn *l/ngh* kabız olmak
hepskirin *m* **1.** hapsetme (bir suçluyu hapishaneye kapatına) **2.** hapsetme (bir yere kapatıp salı vermeme)
heps kirin *l/gh* **1.** hapsetmek (bir suçluyu hapishaneye kapatmak) **2.** hapsetmek (bir yere kapatıp salı vermemek)
hepsxane *m* hapishane
hepstî *m* hapislik
hepşû *m* hapşu
hepû *bnr* hepo (I)
hepyek *nd* hepyek

Heq *nd* Hak (Allah'ın adlarından biri)
heq *n* **1.** hak (adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey) **2.** hak (geçmiş ve harcanmış emek) * **heqê dê nayê dayîn** anna hakkı ödenmez **3.** hak (pay) * **heqê meqesê** makas hakkı **4.** hak, ücret (emek karşılığı) * **em xebitîne, heqê xwe dixwazin** çalıştık, hakkımızı isteriz * **heqê xwe bide ez te bibim** ücretini ver seni götüreyim * **heqê kirê** kira ücreti **5.** hak (doğru, gerçek) * **gotina min heq e** sözüm haktır **6.** harçlık, masraf * **hema heqê cigareyê bidin me bes** e sigara harçlığımı verse yeter **7.** eder, fiyat * **heqê malê xwe bibêje** malının fiyatını söyle **8.** ayak teri, ayak kirası (hizmet için bir yere gönderilen kimseye verilen ücret) **9.** *rd* haklı * **gotineke heq** haklı bir söz * **dozeke heq** haklı bir dava **10.** *rd* öz * **birayê min ê heq** öz kardeşim * **apê min ê heq** öz amcam ~ **anîn şûnê** hak yerini bulmasını sağlamak ~ **bi dest xistin** hak kazanmak ~ **cihê xwe dibînin** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **dan (yekî)** (birine) hak vermek * **der barê vê yekê de ez heq didime te** bu konuda sana hak veriyorum ~ **dan gotina rastiyê** hakkı teslim etmek, gerçek veya doğru olduğunu söylemek ~ **di dest de bûn** haklı olmak ~ **e 1)** haktır **2)** gerek ki ~ **hatin şûnê** hak yerini bulmak ~ **heq kirin** hakkını teslim etmek ~ **jê re kifş kirin** (birine) hak tanımak ~ **kirin 1)** hak etmek (hak kazanmak) * **du sal bi şûn de wê malnişîniyê heq bike** iki yıl sonra emekliliğe hak kazanacak **2)** hak etmek (lâyık olduğu -kötü- karşılığı bulmak **3)** hak etmek (bir başarı dolayısıyla ödüllendirilmek) ~ **kiriye 1)** hak etmiş **2)** şeytan azapta gerek ~ **li ser (yekî) hebûn** tuz ekmek hakkı olmak ~ **li vê dinyayê safî dibin** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **naçin qiyametê** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **navê Xwedê** rabbena hakkı için ~ **pê dan** (birine) hak vermek ~ **xwarin** hak yemek ~**a li gor seqa** müstahak olma durumu ~**a Xwedê** Allah hakkı için, Allah için ~**ê bi heq 1)** hak neyse o **2)** emeğinin tam karşılığı, ücret ne konuşulmusu o ~**ê (yekî) bi ser de çûn** hakkı geçmek * **ha rahêje vî pereyî bila heqê te bi min de neçe** al bu parayı hakkın bana geçmesin ~**ê bizina kol ji ya kel re namîne** boynuzsuz keçinin ahı boynuzlu keçiye kalmaz ~**ê çavpêkirinê** (an jî **çavpêketinê**) göz hakkı ~**ê (yekî) danê 1)** hakkını vermek * **ev mamoste tim heqê xwendekaran dide wan** bu öğretmen herzaman öğrencilerin hakkını verir **2)** (birine ağzının payını (veya ölçüsünü) vermek ~**ê darê zorê** yumruk hakkı **(ji)** ~**ê (...) derketin 1)** becermek **2)** (bir zorluğun) altından kalkmak ~**ê ebrê he-**

sab kirin daraya atmak (veya çıkarmak) **~ê evdan** kul hakkı **~ê gotinê stendin** söz almak (konuşmaya başlamak) **~ê (yekî) hebûn 1)** hakkı olmak (payı, alacağı olmak) **2)** hakkı olmak (sözünde, düşüncesinde, iddiasında haklı olmak) **~ê (yekî) heye** hakkı var (doğru düşünüyor, doğru söylüyor, doğru davranıyor) * **heqê diya min heye, gere ez neyêm** anamın hakkı var, gitmemem lazım **~ê hilbijartinê** *hiq* seçme hakkı **~ê îlticayê** *hiq* sığınma hakkı **~ê kehyatiyê** kâhyalık hakkı **~ê ketina (cihekî)** (bir yere) giriş ücreti **~ê kiziriyê** kâhyalık hakkı **~ê (yekî) li ser (...) hebûn** hakkı geçmek * **qey hindik heqê xaltîka min li ser min heye?** teyzemin az mı hakkı bana geçmiş? **~ê mêran gere meriv winda neke** yiğidi öldür hakkını yeme **~ê navê xwe dan** adını taşımak (sahip olduğu adın sorumluluğunu yüklenmiş olmak) **~ê (yekî) pê de çûn** (an jî **hatin**) hakkı geçmek * **ha rahêje vî pereyî bila heqê te bi min de neyê** al bu parayı hakkın bana geçmesin **~ê sukûtê** sus payı, susmalık **~ê şîr** süt hakkı **~ê (yekî) tê de hebûn** hakkı olmak (payı, alacağı olmak) **~ê têketanê** giriş ücreti **~ê wî bi serî ye** hakkından fazlasını almış **~ê (yekî) xwarin 1)** hak yemek **2)** (birinin) hakkını yemek **~ê xwe helal kirin** (an jî **nekirin**) hakkını helâl etmek (veya etmemek) **~ê xwe stendin** hesabını almak **~ê xwînê** *hiq* kan akçesi * **bavê wî heqê xwîna kurê xwe stend** babası oğlunun kan akçesini aldı **~ê yê mezin** büyükten büyüğe (mirasın önce büyüğe, o ölünce kalanın en büyüğüne geçmesi kuralı) **~ê zehmeta xwe stendin** semeresini vermek **~ê zengûyan** gelinin attan hediyesini almayınca inmeme durumu **~ên ajalan** (an jî **heywanan**) hayvan hakları **~ên mirovan (merivan** an jî **însanan)** insan hakları **~ên vesînordar** (an jî **bendkirî**) sınırlı haklar

heqa *m* dört yaşında koyun

heqane *h* hakça, âdilane

heqanet *h* hakikaten, gerçekten * **heqanet niha tu vî tiştî dixwazî** sen şimdi gerçekten bunu istiyor musun?

heqaniyet *m* hakkaniyet * **divê mirov riya heqaniyetê bernede** insan hakkaniyetten ayrılmamalı

heqanî *rd* **1.** âdil, hakka uygun **2.** *m* hakkaniyet

heqaq *nd/nt* hakkâk, oymacı

heqaqî *m* hakkâklık, oymacılık

heqaret *m* akaret **~ kirin** hakaret **~ lê bûn** (biri) hakaret görmek, hakarete uğramak **~ lê kirin** (birine) hakaret etmek

hakaretî *m* hakaret

heqaretker *rd* hakaret eden, hakaret edici

heqbe *bnr* heqîb

heqdar *rd* **1.** haklı, hak sahibi **2.** haklı * **ez jî, ji xwe reş şaş mam ji van her duyan kîjan heqdar e** ikisinden hangisi haklı ben de şaşırdım **~ bûn** haklı olmak **~ derketin** haklı çıkmak **~ dîtin** haklı bulmak **~ î!** haklısın!

heqdarî *m* haklılık

heqder kirin *l/gh* ikrar etmesini sağlamak, itiraf etmesini sağlamak

heqdest *n* el emeği, ücret

heqdestî *m* işçilik (yaptığı iş karşılığı işçiye verilen ücret)

heqebok *m* kahkaha **~ jê çûn** kahkaha atmak

heqet *b* gerçekten

heqeten *g* gerçekten, nitekim

heqeziman *n* güvence akçesi, rücu hakkı

heqê firotinê *m* satımlık, beyiye

heqê neqliyeyê *m* nakliye ücreti

heqê qeydiyê *nd* kaydiye

heqê rayavêtinê *nd* oy hakkı, oy kullanma hakkı

heqê şivantiyê *nd* çobanlık, çobana verilen ücret

heqhez *rd* hakikatı seven

heqilyeqîn *rd* kesin

heqî *m* **1.** hak, adalet * **divê ji heqiyê averê nebe** haktan ayrılmamalı **2.** hak (dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk) * **ez di vê daweyê de heqiyê nabînim** bu davada hak görmüyorum **3.** haklılık, hakikat, doğruluk **4.** hakkaniyet * **gere mirov riya heqiyê bernede** insan hakkaniyetten ayrılmamalı **~ ajotin** hakaniyeti savunmak **~ cihê xwe dîtin** hak yerini bulmak **~ di destê neheqiyê de barebar e** adalet adaletsizlerin pençesine düşmüş

heqîb *m* heybe

heqîpfiroş *nd/nt* heybeci (satan kimse)

heqîq, heqîqe *m* akik

heqîqet *m* **1.** hakikat, gerçek **2.** hakikat, gerçek (yalan olmayan, doğru olan şey) **3.** *fel* hakikat, gerçek (düşünülen, tasarlanan, imgelenen şeylere karşıt olarak var olan)

heqîqetbîn *nd/rd* **1.** gerçeği gören, doğru görüşlü **2.** gerçekçi, realist (gerçeği gören, ona göre davranan)

heqîqetbînî *m* **1.** gerçeği görme, doğru görüşlülük **2.** gerçekçilik

heqîqeten *h* hakikaten, sahiden

heqîqetî *m* gerçeklik

heqîqetgo *rd* doğrucu, hakikatı söyleyen

heqîqetperest *rd* gerçeksever

heqîqetperestî *m* gerçekseverlik

heqîqî *rd* **1.** hakiki, gerçek (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) **3.** hakiki, gerçek, sahici (aslına uygun nitelikleri taşıyan) * **hingivî heqîqî** hakiki bal

heqîr *rd* alçak

heqîw *bnr* heqîb

heq kirin *m* **1.** haketme **2.** tanıma, kabul etme

(hukukî yönden; varlığını tanıma) **3.** anlama (doğru ve yerinde bulma)
heq kirin *l/gh* **1.** haketmek **2.** tanınak, kabul etmek (hukukî yönden; varlığını tanımak) * **ez mafên di we heq dikim** haklarınızı tanıyorum 3. anlamak (doğru ve yerinde bulmak) * **me ev heq kir lê...** bunu anladık ama...
heqkirî *rd* müştahak, hak etmiş olan
heqlebaz *nd/nt* üçkağıtçı
heqlebazî *m* üçkağıtçılık
heqnas *rd* hakşinas, haktanır
heqnasî *m* hakşinaslık, haktanırlık
heqnenas *rd* haktanımaz
heqnenasî *m* haktanımazlık
heqnexweş *nd/rd* batakçı (borcunu ödemeyi alışkanlık haline getirmemiş kimse, borcuna sadık olmayan)
heqnexweşî *m* batakçılık, borcuna sadık olmama
heqnexweşîkirin *m* çamura yatına (borcunu ödememe)
heqnexweşî kirin *l/gh* çamura yatmak (borcunu ödememek)
heqparêz *nd/nt* hak savunucu, insan hakları savunucusu
heqparêzî *m* hak savunuculuğu insan hakları savunuculuğu
heqperest *rd/nd* hakperest, haksever
heqperestî *m* hakperestlik, hakseverlik
heqperwer *rd* hakşinas, haktanır, borcuna sadık
heqperwerî *m* hakşinaslık, haktanırlık, borcuna sadık olma
heqrê *m* yol parası, harcırâh
heqşikênandî *rd* **1.** hakı gasp edilmiş olan **2.** hakları ihlal edilmiş olan
heqşikênandîbûn *m* **1.** hakı gasp edilmiş olma **2.** hakları ihlal edilmiş olma
heqşirb *m* öşür
heqşînas *rd* hakşinas, haktanır
heqşînasî *rd* hakşinaslık, haktanırlık
heqxwar *rd* haktanımaz, batakçı (el alemin hakkını yiyen, borcunu ödemiyen)
heq xwarin *l/gh* hak yemek
heqxwarî *m* haktanımazlık, batakçılık
heqxwer *rd* haktanımaz, batakçı
heqxwer *m* haktanımazlık, batakçılık
heqxweş *rd* borcuna sadık
heqxweşbûn *m* borcunu bilme
heqxweş bûn *l/ngh* borcunu bilmek
heqxweşî *m* borcuna sadık olma
her *rd* her * **her roj were mala me** her gün bize gel ~ **alî (hêl an jî cih)** dört bucak ~ **berxik diçe maka xwe ve** her kes soyuna çeker ~ **bijî 1)** aferin, çok yaşa, bin yaşa, var o, bravol **2)** aşk olsun! ~ **bijîn** yaşayın, yaşasın, bravo ~ **car** her defa, her zaman ~ **carê fikirek hatin (yekî)** kırk fikirli olmak ~ **carê hezar** biner * **her carê hezarî bide wan** onlara biner biner ver ~ **carê xwe bi hawayekî girê dan** kılıktan kılığa girmek ~ **çar aliyê dinyayê** dünyanın dört bucağı ~ **çendî** ne denli * **şaşwaziya di wî her çendî mezin be, bila mezin be bedewiya wê derê hîn mezin bû** şaşkınlığı ne denli büyük olursa olsun oranın güzelliği daha büyüktü ~ **çelengek jinek li dû ye** her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır ~ **çêlek tê dotin her gotin nayê gotin** her söz söylenmez ~ **çi** her ne ~ **çi be 1)** her ne hal ise **2)** neyse, ne ise (konuyu uzatmayalım, konuyu kapatalım) ~ **çi jî bibe** ne olursa olsun ~ **çi qas 1)** gerçi **2)** her ne kadar **3)** ne denli ~ **çi qas çû 1)** gitgide * **şalê min çi qas diçe biçûk dibe** pantolonum gitgide küçülüyor **2)** gittikçe ~ **çiya di bin berfa xwe de ye** herkes kendi derdini bilir ~ **çûn** giderek * **nexweşîn her çû hîn xerabtir bû** hastalık giderek daha kötü bir hal aldı ~ **dar li ser koka xwe hêşîn tê** herkes kendi soyuna çeker ~ **demcihan e 1)** her dem taze (yaşlı olduğu halde genç gözüken) **2)** her dem taze (yıl boyunca yeşil yapraklı bitki) ~ **der bûn (...)** ortalığı .... almak * **her der bûye çamûr** ortalığı çamur almış ~ **derê (...) girtin** ortalığı .... almak ~ **derê mij girtiye** ortalığı sis almış ~ **diçe 1)** gittikçe **2)** günden güne ~ **diçe dixerife** buldukça bunar, bulmuş da bunuyor (bulduğuyla yetinmiyor) ~ **diranekî (yekî) salekî hatin** bildiğini yedi mahalle bilmez (çok kurnaz ve bilmiş olmak) ~ **diranê (wî) salek hatine** kaçın kur'ası ~ **dirik ji bo virik** boştan lâflar boktan şeyler içindir ~ **dîk li ser zibla xwe xurt e** her horoz kendi çiftliğinde öter ~ **du çav gewr bûn 1)** şaşa kalmak **2)** dehşete düşmek ~ **du çav ji bo seriyekî** iki göz bir baş içindir ~ **du dest ji hev lome nakin 1)** (birbirininin) halinden anlamak **2)** bu işten minnet olmaz ~ **du dinya li ba (yekî) yek bûn** (biri) keramet sahibi olmak ~ **du gayê nîrekî bûn** ikiside ahmak olmak, ikisi de birbirinden beter olmak ~ **du jî feqîr, kotîtî ye** iki çıplak bir hamama yakışır ~ **du ling kirin solekê** iki ayağı bir papuca sığdırmak ~ **du lingên (yekî) xistin soleke teng** iki ayağını bir pabuca sokmak ~ **du piyên (yekî) xistin soleke teng** iki ayağmı bir pabuca sokmak ~ **du rê diçin gundekî** ikisi bir kapıya çıkmak ~ **du rê çûn gundekî** ikisi bir kapıya çıkmak ~ **dukan** her ikisi ~ **êvar** akşamları ~ **êvar û sibeh** akşamlı sabahlı ~ **gav** sürekli, daima, sürekli olarak ~ gav (tiştek) pizrika ser zimanê (yekî) bûn (bir şeyle) yatıp kalkmak ~ **gav diya mirov kur nayne carinan qîz jî tîne** papaz her gün pilâv yemez ~ **gava Xwedê** her zaman ~ **gavekî** adım başı (veya adım başında) ~ **giya li**

ser helqa xwe dirêze her ot kendi kökü üzerine yeşerir ~ **giya li ser koka xwe hêşîn dibe** her ot kendi kökü üzerine yeşerir ~ **goşekî cilê (yekî) li aliyekî çûn** yaka bir tarafta, paça bir tarafta olmak ~ **gotinek ji derekê anîn** ağız kalabalığına getirmek ~ **gotinek li derekê xistin** damdan çardağa atlamak ~ **hal** her halde ~ **hebî** var ol ~ **henekek rastiyek di bin de ye** (an jî **heye**) her şakanın altında bir doğruluk payı vardır, her şakanın altına bir gerçeklik yatar ~ **hevrazek derbejêrek** ~ **derbejêrek hevrazek li ber e** her yokuşun bir inişi her inişin bir yokuşu vardır ~ **hevrazek nişîvek li dû ye** her yokuşun bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır ~ **heye** *rd* kaim (hep var olan) ~ **kes bi awayek karê xwe dike** her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır ~ **kes bi birîna xwe dinale** herkes kendi derdine yanar ~ **kes bi derdê xwe dizane** herkes kendi derdini bilir ~ **kes bi êşa xwe dinale** ağrılarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~ **kes bi nav û nîşana xwe** adlı adıyla ~ **kes bi zimanê xwe diaxive (dipeyîve** an jî **qezî dike) 1)** herkesin düşüncesi kendini bağlar **2)** herkes bilgisi, ölçüsü, niyeti ölçüsünde konuşur ~ **kes bi haran bi dilê xwe tîne** ümit dünyası (herkes kendini bir şeyle avutur) ~ **kes bila li çareya serê xwe binêre 1)** herkes başının çaresine baksın **2)** altta kalanın canı çıksın ~ **kes biliyê êşa xwe ye** ağrılarda göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~ **kes di etra derdê xwe de ye** herkes kendisini düşünür ~ **kes diçe ba dangê xwe** herkes akrabasına, tanıdığına gider (olumsuz anlamda) ~ **kes dikeve gora xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **kes êşa (an jî derdê) xwe hiltîne** ağrılardan göz ağrısı, her kişinin öz ağrısı ~ **kes here mala xwe** evli evine köylü köyüne ~ **kes ji bajarê xwe xeber dan** gemi azıya galmak (söz dinlemez olmak) ~ **kes ji bavê xwe çêtir e lê wekî bavê xwe nabe** herkes kendi babasından iyi ama babası kadar olamaz ~ **kes ji bo miriyê xwe digirî** her kes kendi derdine ağlar ~ **kes ketin etra canê (an jî ruhê) xwe** can cana baş başa ~ **kes kişîn** el ayak (veya el etek) çekilmek ~ **kes li devê mezinê xwe dinêre** at binicisine göre kişner ~ **kes li gor qeweta xwe** herkes gücüne göre ~ **kes li gorî hempayê (an jî hingûfê) xwe** davul dengi dengine diye çalar ~ **kes li hêviya roja xwe ye** herkes sırasını savar ~ **kes li koka xwe diçe** otu çek köküne bak ~ **kes li xwe ye 1)** kerkes kendi derdinde **2)** herkes kendi derdini düşünür ~ **kes mexsed û miradek li ber e** her yiğidin gönlünde bir aslan yatar ~ **kes lawê bavê xwe ye** herkes babasının oğlu ~ **kes mêvanê emelê xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **kes nikare dîzikan çêke, gere çemilan jî pê ve deyne** herkes kaşık yapar, ama sapını ortaya (veya doğru) getirmez ~ **kes seriyek kişandin** herkes başına buyruk olmak ~ **kes şêrê ber derê xwe ye** her horoz kendi çöplüğünden öter ~ **kes û debara (ebûra** an jî **îdareya) xwe** geçim dünyası ~ **kes û zerara xwe** altta kalanın canı çıksın ~ **kes xwe li arê xweş digire** herkes güzel lokma peşinde ~ **kes, Xwedê li gora dilê (wî) bidê** Allah herkesin gönlüne göre versin ~ **kes zane hespê xwe biajo** at binenin (veya iş bilenin), kılıç kuşananın ~ **kesî li rêçekê neajo** her kuşun eti yenmez ~ **kezîzerek simbêlsorek li ber e** her dilberin bir yağız delikanlısı vardır ~ **ku diçe 1)** gitgide **2)** gittikçe ~ **mêr di dilê xwe de şêr e, her mirov di dilê xwe de şêrê şêran e** her erkek kendini aslan sayar, her insan da kendini aslanlar asalanı sayar ~ **mirov di dilê xwe de şêr e** herkesin gönlünde bir aslan yatar ~ **mih (an jî mî) bi lingê xwe bi dar de dibe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **mih bi lingê xwe li dar dikeve** her koyun kendi bacağından asılır ~ **nêrî bi dengê xwe dikale** ateş düştüğü yeri yakar ~ **pez û pepikê xwe** her koyun kendi bacağından asılır ~ **qubeya spî ne ziyaret e** her gördüğün mezar yatır değildir ~ **ro miro** hafta sekiz, gün dokuz ~ **roj 1)** her gün **2)** *h* gündüzleri ~ **roj ~ roj** günü güne ~ **roj wekî hev hilnayê** şartlar önemlidir, dün dündür, bugün bugündür ~ **roja Xwedê** Allahın her günü, Allahın (veya Tanrının) günü * **ev zilam her roja Xwedê li vir e** bu adam Allahın günü burda ~ **rojek xêrek pê re ye** sabah ola hayır ola ~ **sal zikê te tije be û dawa te vala be** hamile kalıp hayrını görmiyesin, çocuk büyütmiyesin, çocuğun gebersin (doğan çocuk için) ~ **seriyek dengek jê çûn** her kafadan bir ses çıkmak ~ **sê telaqên jinberdanê** talakım üzerine, namusum ve şerefim üzerine ~ **sêkan** her üçü ~ **sibehek xêrek pê re ye** sabah ola hayır ola ~ **teyr bi baskê xwe difire** her koyun kendi bacağından asılır ~ **teyrik bi refê xwe re 1)** herkes kendi akrabalarıyla olmalı **2)** herkes kendi sürüsüyle hareket etmeli ~ **tim (an jî daîm)** her daim, her zaman ~ **tişt** her şey ~ **tişt bi emrê Xwedê ye 1)** Allah'ın dediği olur **2)** ölüm Allah'ın emri ~ **tişt bi pereyan e** selâm para, kelâm para ~ **tişt bi pişta xelkê ye** el mi yaman bey mi yaman? ~ **tişt bi sexbêrî** bu sıcağa kar mı dayanır? ~ **tişt bi şîranî (xweş e) 1)** her şey tatlılıkla **2)** turpun sıkından seyreği iyidir (görüşmeyi, konuşmayı sıklaştırmamak doğrudur) ~ **tişt bi usûl** çoğu zarar, azı karar ~ **tiş bi ziravî mirov bi stûrî dişikê** (an jî ~ **tişt bi ziravî dişkê mirov bi stûrî)** baskı insanı çökertir ~ **tişt di dema xwe de xweş e** her şey tadında

güzeldir ~ **tişt di tehma xwe de** her şey tadında güzeldir ~ **tişt dibihure têra cihêz nabihure** her şey unutulur da çeyiz torbası unutulmaz (adama koyan en önemli şeyin unutulamayacağı için söylenir) ~ **tişt diqede merivatî naqede** her şey biter insanlık bitmez ~ **tişt heye heta şîrê teyran jî** kuş sütünden başka her şey var ~ **tişt li cihê (an jî şûna) xwe ye** yerli yerinde ~ **tişt li gora bihayê xwe ye** ucuz etin yahnisi yavan (veya tatsız) olur ~ **tişt weka meriv nabe** herkesin arşınına göre bez vermezler ~ **tişt xweş e di dema xwe de** her şey kendi çağında (veya dönemin de) güzeldir ~ **tiştê tu dizanî nebêje her tiştê dibêjî bizane** her bildiğin şeyi söyleme, her söylediğin şeyi bilerek söyle ~ **tiştî** vara yoğa * **çêrî her tiştî dike** vara yoğa küfrediyor ~ **topek li dukana xwediyê xwe bi qîmet e** taş yerinde ağırdır ~ **û** ~ **1)** sürekli, daima **2)** git babam git ! (tekrarlama) * **her û here, rê naqede** git babam git, yol bitmiyor **3)** ilelebed ~ **yek (an jî jê)** her biri (veya her bir) **(filan kes)** ~ **virekî dike ku dendikek xwê tê de nîn e** atma Recep, din kardeşiyiz ~ **wekî 1)** -e gibi **2)** örneğin ~ **wekî din (hwd.)** *h* vesaire, ve diğerleri ~ **wekî vê** gibisinden, -e benzer, kabilinden ~ **wiha** ayrıca, böylelikle, bununla beraber ~ **wiha ew jî** keza, kezalik ~ **wiha tev** keza, kezalik * **berf spî, şîr jî, pembû jî her wiha tev spî ne** kar beyaz, keza süt, keza pamuk hepsi beyaz ~ **xerabî tê de heye** ipten kazıktan kurtulmuş ~ **yek** her biri, beher ~ **yek seriyek kişandin** (her biri başka bir) hava çalmak ~ **yekî** her biri ~ **zeman** her zaman

here *b* git * **here ber avê wê av lê biçike** (an jî **bimiçiqe**) çeşmeye gitse çeşme kuruyacak

herac *m* **1.** mezat **2.** müzayede artırım

heracdar *rd* artırımlı

heraç *m* **1.** yarış **2.** yarışta yenme

heraftin *m* yıkma, çökertme

heraftin *l/gh* yıkmak, çökertmek

heram *rd* **1.** haram **2.** *mec* haram, yasak **3.** mundar (şeriata uygun kesilmemiş hayvan) **4.** mundar (cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış kimse) ~ **be!** haram olsun! ~ **kirin 1)** haram etmek **2)** tecrit etmek, afaroz etmek **(yek)** ~ **kirin 1)** dışlamak, **2)** (birini) aforoz etmek, tecrit etmek (ilişkiyi kesmek, selam sabahı kesmek) ~ **û teram** haram (haram ve yasak şeyler) ~ **û teram xwarin** haram yemek ~ **xwarin** haram yemek

heramî *nd/nt* harami

heramîtî *m* haramilik

heramkirin *m* **1.** haram etme **2.** aforoz etme, aforozlama, dıştalama, tecrit etme **3.** aforoz etme (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)

heram kirin *l/gh* **1.** haram etmek **2.** aforoz etmek, aforozlamak, dıştalamak, tecrit etmek **3.** aforoz etmek (darılıp biriyle konuşmamak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)

heramkirî *rd* **1.** haram edilmiş olan **2.** aforozlu, dıştalanımış

heramolo *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek

heramonî *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek

heramonîbûn *m* **1.** aforoz olma **2.** dıştalanma

heramonî bûn *l/ngh* **1.** aforoz olmak **2.** dıştalanmak

heramonîbûyîn *m* **1.** aforoz oluş **2.** dıştalanış

heramonîkirin *m* **1.** aforoz etme, aforozlama **2.** aforoz etme, dışlama (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)

heramonî kirin *l/gh* **1.** aforoz etmek, aforozlamak **2.** aforoz etmek, dışlamak (darılıp biriyle konuşmamak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)

heramonîkirî *rd* **1.** aforozlu, aforoz edilmiş olan **2.** dışlanmış

heramoyî *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin 1)** aforoz etmek **2)** aforoz etmek (ilişkiyi kesmek, selam sabahı kesmek)

heramoyîbûn 1. aforoz olma **2.** dıştalanma

heramoyî bûn *l/ngh* **1.** aforoz olmak **2.** dıştalanmak

heramoyîbûyîn *m* **1.** aforoz oluş **2.** dıştalanış

heramoyîkirin *m* **1.** aforoz etme, aforozlama **2.** aforoz etme, dışlama (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)

heramoyî kirin *l/gh* **1.** aforoz etmek, aforozlamak **2.** aforoz etmek, dışlamak (darılıp biriyle konuşmamak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)

heramoyîkirî *rd* **1.** aforozlu, aforoz edilmiş olan **2.** dışlanmış

heramsî *m* kaşkariko, oyunbozanlık (çocuk oyunlarında) ~ **kirin** oyunbozanlık etmek

heramsîker *nd/nt* oyunbozancı, mızıkçı

heramsîkerî *m* oyunbozancılık, mızıkçılık ~ **kirin** mızıkçılık etmek

heramsîkirin *m* mızıklanma, hile yapma

heramsî kirin *l/gh* mızıklanmak, hile yapmak

heramsîtî *m* oyunbozancılık,

heramxur *nd/nt* herami (haram yiyen kimse)

heramxurî *m* heramilik

heramxwer *nd/nt* herami

heramxwerî *m* heramilik

heramzade *nd/nt* haramzade

heramzadetî *m* haramzadelik

heranî *m* halay türü

heraret *m* hararet ~ avêtin canê (yekî) hararet basmak (vücut ısısı artmak) ~ **kirin** hararet yapmak ~ **pê re çêkirin** hararet yapmak

heras (I) *lşk/m* **1.** devriye **2.** nöbet (sıra ile yapılan görev) **3.** kavas

heras (II) *m* korku (kaygı, üzüntü)
herasa *nd* tekâpu
herasewer *rd* korkunç (korku veren, dehşete düşüren)
herasewerbûn *m* korkunçlaşma
herasewer bûn *l/ngh* korkunçlaşmak
herasewerî *m* korkunçluk
herasî *m* kavaslık
herawî *bnr* heramî
herb *m* harp, savaş ~ **kirin** harp etmek, savaş etmek
herbeşok *ant/m* **1.** kürek kemiği **2.** ispartola
herbilandin *m* **1.** dolatmak, dolandırma (dolaştırma) **2.** sarma
herbilandin *l/gh* **1.** dolatmak, dolandırmak (dolaştırmak) **2.** sarmak
herbilandî *rd* dolanık, dolanmış olan
herbilî *rd* **1.** dolanık, dolaşık **2.** çapraşık, girift, girişik, karışık
herbilîbûn *m* **1.** dolanıklık **3.** çapraşıklık, çapraşıklaşma, giriftlik, girişiklik
herbilî bûn *l/ngh* çapraşıklaşmak
herbilîn *m* **1.** dolanma (bir şeyin çevresine sarılma) **2.** sarılma **3.** çapraşma
herbilîn *l/ngh* **1.** dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) * **ben li darê herbilîbû** ip ağaca dolanmıştı **2.** sarılmak **3.** çapraşmak
herbilîtî *m* **1.** dolanıklık **2.** çapraşıklık
Herbiye *m* Harbiye
herbiyeyî *rd* harbiyeli
herbî *rd* harbi, doğru ~ **axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** harbi konuşmak
herbîtî *m* harbilik
herbkirin *m* harp etme, savaşma
herb kirin *l/gh* harp etmek, savaşmak
hercavî *bot/m* hercai menekçe, alaca menekşe
hercayî *rd* hercaî, yeltek
hercayîtî *m* hercaîtî, yelteklik
her çend *nd* **1.** her ne kadar **2.** gerçi
herçiqandin (I) *bnr* perçiqandin
herçiqandin (II) *l/gh* tutulmasına neden olmak (tutuk duruma gelmesini sağlamak)
herçiqî *rd* tutuk
herçiqîn *m* tutulma (tutuk duruma gelme)
herçiqîn *l/ngh* tutulmak (tutuk duruma gelmek, yorgunluktan dolayı her tarafı tutulmak) * **ez herçiqîme** her tarafım tutulmuş
herçî *nd* **1.** her kim ki **2.** hele, bir kere, ben şahsen ~ **çûn** giderek ~ **dîtina tawîs bivêt, divê germa hindê qebûl bike** gülü seven dikenine katlanır ~ **kesê hevalê qijikê be nikulê wî di gû de ye** rehberi karga olanın burnu boktan çıkmaz ~ **ku çû ji xwe wê ve çû** gittikçe kötüleşti
herçîneş *m* örülü örük ve kakül buklesi
herdemciwan *bot/m* herdem taze
herdemcihan *bot/m* herdem taze
herdemî *rd* sürekli, durucu
herdevî *bnr* hûrdevî
here (I) *b* git! ~ **ba civata mezinan rûne** (kendini) papucu büyüğe okutmak ~ **dera hanê** hadi ordan ~ **ji vê!** çek arabanı! (veya çek!), defol! ~ **ji wê!** defol! ~ **ku tu naçî** git gidebildiğin kadar ~ **lo (an jî wê de)** geç ulan (veya lan) ~ **riye navê de îcar bişon** sıçtı Cafer, bez getir ~ **tu naçî** git gidebildiğin kadar ~ **were** topu topu, olup olacağı * **jixwe here were yên zilam em her du bi tenê bûn** zaten topu topu ikimizdik erkek olarak ~ **wê de 1)** defol! **2)** haydi oradan (kovmak, azarlamak için kullanılır)
here (II) *m* testere
herehereyî *h* sonsuza dek
herekat *m* harekât
hereke (I) *m* **1.** hareket, devim **2.** hareket (belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler) * **herekeya azadiyê** özgürlük hareketi
hereke (II) *rz/m* hareke
herekekirî *rd* harekeli
hereke lê danîn *l/bw* harekelemek
hereket *m* **1.** hareket, devinim (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) **2.** hareket (yola çıkma) * **du roj ma ji hereketkirina me re** hareketimize iki gün kaldı **3.** hareket (belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler)* **hereketa siyasî** siyasi hareket **4.** *sp* hareket **5.** *fel* hareket ~ **li ba bereket e** nerede hareket, orada bereket
hereketkirin *m* **1.** hareket etme, davranma **2.** hareket etme (vücudu oynatma, kıpırdatma, devinme) **3.** hareket etme, yola çıkma
hereket kirin *l/gh* **1.** hareket etmek, davranmak **2.** hareket etmek (vücudu oynatmak, kıpırdatmak, devinmek) **3.** hareket etmek, yola çıkmak
herekeyî *rd* devimsel
herekeyîtî *m* devimsellik
herem (I) *m* toprağı gevşek arazi
herem (II) *m* **1.** harem (saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm) **2.** harem (bu bölümde oturan kadınların hepsi)
heremasî *zo/h* testere balığı (Pristis pristis)
heremgeh *m* haremlik
heremî *rd* gevşekçe toprağa sahip arazi
heremseray *m* haremlik
heremûk *bnr* nêremo
heres *m* göçü
hereşe *m* tehdit
hereşekirin *m* tehdit etme
hereşe kirin *l/gh* tehdit etmek
hereşe lê kirin tehdit etmek
hereşewarî *h* tehditvari
hereşo *m* **1.** gürültü, patırtı * **mekin hereşo bila kes pê nehise** gürültü yapmayın kimse duymasın **2.** duyurma (herkesin haberdar olmasına neden olma) ~ **kirin 1)** gürültü patırtı yapmak **2)** duyurmak

herewez *m* **1.** angarya (ücretsiz yaptırılan iş) **2.** kooperatif
herewezî *rd* kolektif
herewezîbûn *m* kooperatifleşme
herewezî bûn *l/ngh* kooperatifleşmek
herewezkar *nd/nt* kooperatifçi
herewezkarî *m* kooperatifçilik
herewezkî *h* kooperatif şeklinde
herez *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
herf *m* **1.** harf **2.** yazı (düşünceyi tespite yarayan işaretler, alfabe) * **herfên Erebî** Arap yazısı ~ **bi** ~ **1)** harfıyen **2)** harfı harfine ~**a biçûk** (an jî **hûrik)** küçük harf ~**a kelijandinê** *rz* kaynaştırma harfi ~**a navbirê** *rz* kaynaştırma harfi ~**ên gotîk** gotik harfler
herfendaz *rd* harfendaz (dokunaklı söz söyleyen, söz atan, takılan)
herfendazî *m* harfendazlık
herê *h* **1.** evet **2.** evet (konuşma arasında cümlenin olumlu anlamını pekiştirmek için de kullanılır) * **ez dê herim pê re bipeyîvim, pişt re jî herê** ...gidip onunla konuşacam, evet sonra da... **3.** hem, temam * **herê, çi bûye bi te** hem sana ne oluyor **4.** tamam, tamam mı? **5.** *b* ya (gereklik ve onay bildiren çümlelerde yargının onaylandığını bildirir) * **em jî bên? - herê hûn jî werin** biz de gelelim mi?-gelin ya **6.** ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * **we zikê xwe têr kir, herê ez çi bikim?** siz karnınızı doyurdunuz, ya ben neyapayım? ~ **baş e (lê)** iyi hoş (ama) ~ **herê (...), lê (...)** neyse ne * **herê herê mêr, lê jin!** erkekler neyse ne, ama kadınlar
herêbûn *m* onanma
herê bûn *l/ngh* onanmak
herêkirin *m* **1.** onaylama **2.** kız tarafının dönüre kız istemeye gelmelerine olur verme **3.** söz kesme
herê kirin *l/gh* **1.** onaylamak **2.** kız tarafının dönüre kız istemeye gelmelerine olur vermek **3.** söz kesmek ~**a xwe birîn** söz kesmek * **ji bo zewacê herêkirina xwe biriye** o evlenmek üzere söz kesmiş
herêkirî *rd* **1.** onaylı **2.** sözlü (söz kesilmiş olan, evlenmek için birine söz vermiş olan kız)
herêm *erd/m* **1.** bölge **2.** yöre **3.** nahiye, kuşak (yer yüzünün beş bölümünden her biri) **4.** *ast* kuşak (yer yüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge) **5.** *mat* kuşak (bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm) ~**a asêkirî** müstahkem bölge ~**a bêalî** tarafsız bölge ~**a bêleşker** askersiz bölge ~**a çolterî** kırsal alan ~**a dil** kalp bölgesi ~**a erdhejê** deprem bölgesi ~**a germ** *erd* ısı kuşak ~**a gundewarî** kırsal alan ~**a hejekê (bivelerzê** an jî **erdhejê)** deprem bölgesi ~**a hilbijartinê** seçim çevresi ~**a hundirîn** *erd* iç bölge ~**a ji firînê re qedexekirî** uçuşa yasak bölge ~**a keşî** iklim kuşağı (veya bölgesi) ~**a nefirînê** uçuşa yasak bölge ~**a neftê** (an jî **petrolê**) petrol bölgesi ~**a pîlot** pilot bölge ~**a qedexe** yasak bölge ~**a qedexekirî** yasaklı bölge ~**a rewşa neasayî** olağanüstü hâl bölgesi
herêmdar *rd* bölgeli
herêmdarî *rd* bölgesel
herêmgir *rd/nd* bölgeci
herêmgirî *m* bölgecilik
herêmî *rd* bölgesel
herêmîkirin *m* bölgeselleştirme
herêmî kirin *l/gh* bölgeselleştirmek
herêmîtî bölgesellik
herêmkî bölgesel, bölgeselce
herêmparêz *rd/nd* bölgeci
herêmparêzî *m* bölgecilik
herêmperest *rd/nd* bölgeci
herêmperestî *m* bölgecilik
herêna *m* **1.** ikircilik, kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık) **2.** belirsizlik **3.** *man* ikilem
herênatî *m* ikircik, teredüt
herênayî *m* ikirciklik, ikircik, teredüt,
herênayîbûn *m* ikirciklenme, kararsız olma
herênayî bûn *l/ngh* ikirciklenmek, kararsız olmak
herêşandin *m* fazla ezme
herêşandin *l/gh* fazla ezmek
herêşîn *m* fazla ezilme
herêşîn *l/ngh* fazla ezilmek
herfiroş *nd/nt* bakkal, market (bakaliye eşyası satılan yer)
herfiyen *h* harfiyen
herfnivîsar *m* tipograf
herge *bnr* eger
hergele *m* **1.** hergele (at, eşek sürüsü) **2.** *rd* hergele (terbiyesiz, görgüsüz kimse)
hergeletî *m/mec* hergelelik
herhal *h* **1.** her halde, kesinlikle **2.** elbet, elbette **3.** gerek (güçlü ihtimal belirtir) * **herhal ew bi tiştekî dizanin** bunların bir bildiği olsa gerek
her halde *h* her halde (büyük bir ihtimalle)
herhitandin *m* sürtme
herhitandin *l/gh* sürtmek
herhitîn *m* sürtülme
herhitîn *l/ngh* sürtülmek
heridandin *m* **1.** küstürme **2.** darıltma, gücendirme
heridandin *l/gh* **1.** küstürmek **2.** darıltmak, gücendirmek
heridandî *rd* **1.** küstürülmüş **2.** darıltılmış, gücendirilmiş olan
heridî *rd* **1.** kus **2.** dargın, darılmış küsmüş olan
heridîn *m* **1.** küsme **2.** darılma, gücenme

heridîn *l/ngh* 1. küsmek 2. darılmak, gücenmek (herhangi bir sebepten ötürü gücenip ilgiyi kesmek)
herifan *m* 1. yıkım 2. yıkma, kırıp dökme
herifandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. göçertme 3. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme
herifandin *l/gh* 1. yıkmak 2. göçertmek 3. yıkmak, kırıp dökmek, tahrip etmek
herifandî *rd* 1. yıkık 2. çökkün
herifî *rd* 1. yıkık 2. çökkün
herifîn *m* 1. yıkılma, yıkılış 2. göçme, göçüş 3. yığılma (düşme) 4. çökme, çöküş (vücut, akıl, ruhça gücü azalma) 5. çökme (son bulma)
herifîn *l/ngh* 1. yıkılmak * **dîwar herifî** duvar yıkıldı 2. göçmek 3. yığılmak (düşmek) * **jinik herifî erdê** kadın yere yığıldı 4. çökmek (vücut, akıl, ruhça gücü azalmak) * **mêrikê belengaz êpê herifîbû** adamcağız epey çökmüştü * **kalekî herifîbû** çökmüş bir yaşlıydı 5. çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bîzans di 1453'yan de herifî** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü
herifîna damarî *bj/nd* sinir argınlığı
herifîner *rd* yıkıcı, tahripkâr
herifînerî *m* yıkıcılık, tahripkârlık
heriftin *m* 1. yıkma, yıkış 2. çökme, göçerme 3. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme
heriftin *l/gh* 1. yıkmak 2. çökmek, göçermek 3. yıkmak, kırıp dökmek, tahrip etmek
heriftî *rd* 1. yıkık 2. çökkün
heriftîbûn *m* çökünlük
herijandin *m* parçalama
herijandin *l/gh* parçalamak (parçalara ayırmak)
herijîn *m* parçalanma
herijîn *l/ngh* parçalanmak
herik (I) *b* vay be
herik (II) *b* kuzu kovma ünlemi
herik (III) *m* akım, cereyan
herikan *m* 1. akım, akma işi 2. akıntı, akma (sıvı şeyler için) * **herikana avê** suyun akıntısı 3. akım, cereyan
herikandin *m* akıtma
herikandin *l/gh* akıtmak
herikandî *rd* akıtılmış olan
herikbar *rd* 1. akıcı, akışkan (akma özeliği olan) 2. *wj* akıcı (söz)
herikbarî *m* akıcılık
herikbarkî *h* 1. akıcıca 2. kıvrakça
herikdar *rd* akımlı, cereyanlı
herikiya lerzokî *rz/nd* titreşimli akıcı ses
herikiya rexkî *rz/nd* akıcı yan önsüz
herikîn *m* 1. akma, akış (sıvı maddeler için) 2. akma (aşağıya, yere düşme) 3. akma, cereyan etme
herikîn *l/ngh* 1. akmak (sıvı maddeler için) * **berê av di vir de herikiye** eskiden su burdan akıyormuş 2. akmak (aşağıya, yere düşmek) 3. akmak, cereyan etmek
herikîtî *m* akıcılık
herik kirin *l/gh* kuzu kovmak
herikok *rd* akıcı, akışkan
herikoyî *rd* akıcı (akma özeliği olan)
herimandin *m* 1. berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme) 2. batırma (kirletme) 3. başını gözünü yarına (bir işi istendiği gibi yapmama, kötü yapma)
herimandin *l/gh* 1. berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek) 2. batırmak (kirletmek) 3. başını gözünü yarmak (bir işi istendiği gibi yapmamak, kötü yapmak) * **birayê min, te ev kar herimandiye** kardeşim sen bu işin başını gözünü yardın
herimandî *rd* 1. berbat edilmiş, berbat eylenmiş olan 2. batırılmış, kirletilmiş olan 3. başını gözünü yarılmış (bir iş istendiği gibi yapılmamış, kötü yapılmış)
herimî *rd* 1. berbat olmuş olan 2. batık, batmış, kirlenmiş olan ~ **terimî** berbat, batık
herimîn *m* 1. berbat olma 2. batma, kirlenme
herimîn *l/ngh* 1. berbat olmak 2. batmak (kirlenmek) * **şalê min herimiye** pantolonum batmış
herimolo *m* aforoz ~ **bûn** aforoz olmak ~ **kirin** aforoz etmek
herimolobûn *m* aforoz olma, aforozlanma
herimolo bûn *l/ngh* aforoz olmak, aforozlanmak
herimolobûyîn *m* aforoz oluş, aforozlanış
herimolokirin *m* 1. aforoz etme, aforozlama 2. aforoz etme (darılıp biriyle konuşmama, ilgiyi kesip uzaklaştırma)
herimolo kirin *l/gh* 1. aforoz etmek, aforozlamak 2. aforoz etmek (darılıp biriyle konuşmamak, ilgiyi kesip uzaklaştırmak)
herimolokirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan
herin *l/ngh* gitmek (çûn, fiilinin kuralsız halı; emir kipi, şimdiki zaman ve gelecek zaman gbi durumlarda kulanılır) * **here ba civata mezinan rûne** (kendini) papucu büyüğe okutmak * **here dera hanê** hadi ordan * **here ji vê!** çek arabanı! (veya çek!), defol! * **here ji wê!** defol! * **here ku tu naçî** git gidebildiğin kadar * **here lo (an jî wê de)** geç ulan (veya lan) * **here riye navê de îcar bişon** sıçtı Cafer, bez getir * **here tu naçî** git gidebildiğin kadar * **here were** topu topu, olup olacağı * **jixwe here were yên zilam em her du bi tenê bûn** zaten topu topu ikimizdik erkek olarak * **here wê de** 1) defol! 2) haydi oradan (kovmak, azarlamak için kullanılır)
herin *b* gidin ~ **bibêjin** varın söyleyin, gidin söyleyin
herisan *m* sindirme, hazım
herisandin *m* 1. sindirme, sindiriş, hazmetme 2. ezme
herisandin *l/gh* 1. sindirmek, hazmetmek 2. ezmek

herisîn *m* **1.** sindirilme, hazmedilme **2.** ezilme
herisîn *l/ngh* **1.** sindirilmek, hazmedilmek **2.** ezilmek
heristandin *m* ufalama
heristandin *l/gh* ufalamak
heristin (I) *m* **1.** dolanma (bir şeyin çevresine sarılma) **2.** sarmaş dolaş olma
heristin (II) *m* ezme
heristin (III) *m* kolonileşme
heristin (I) *l/ngh* **1.** dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) **2.** sarmaş dolaş olmak
heristin (II) *l/gh* ezmek
heristin (III) *l/ngh* kolonileşmek
herişan (I) *m* tahriş
herişan (II) *m* yıkım
herişandin (I) *m* tahriş etme
herişandin (II) kışkırtma, çıkışma
herişandin (III) *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** ufalama, dağıtma
herişandin (I) *l/gh* tahriş etmek
herişandin (II) *l/gh* kışkırtmak **3.** çıkışmak
herişandin (III) *l/gh* **1.** yıkmak **2.** ufalamak, dağıtmak
herişîn (I) *m* tahriş olma
herişîn (II) *m* **1.** kışkırtılma **2.** çıkışma **3.** biriyle soğuk ve hoş olmayan bir üslupla konuşma **4.** takılma (şaka yoluyla birine takılma)
herişîn (III) *m* **1.** yıkılma **2.** ufalanma, dağılma (parçalanarak yayılma)
herişîn (I) *l/ngh* tahriş olmak 1
herişîn (II) *l/ngh* **1.** kışkırtılmak **2.** çıkışmak * **ez herişîm wî** ona bir çıkıştım **3.** biriyle soğuk ve hoş olmayan bir üslupla konuşmak **4.** takılmak (şaka yoluyla birine takılmak) ~ **(yekî)** birine çıkışmak ~ **hev** itişip kakışmak
herişîn (III) *l/ngh* **1.** yıkılmak **2.** ufalanmak, dağılmak (parçalanarak yayılmak)
herişî *rd* **1.** dağılmış olan **2.** halsiz, bitkin
herivan *m* **1.** yıkma **2.** çökme, çöküntü
herivandin *m* **1.** yıkma **2.** çöktürme **3.** göçürtmek
herivandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** çöktürmek **3.** göçürtmek
herivandî *rd* **1.** yıkık **2.** çökük **3.** göçük
herivên *bnr* herifîn
herivger *rd* yıkıcı
herivîn *m* **1.** yıkılma, çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) **2.** göçme, göçürme **3.** çökme (vücut, akıl, ruhça gücü azalma) **4.** çökme (son bulma) **6.** yığılıp kalma
herivîn *l/ngh* **1.** yıkılmak, çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) **2.** göçmek, göçürmek **3.** çökmek (vücut, akıl, ruhça gücü azalmak) * **mêrikê belengaz êpê herifîbû** adamcağız epey çökmüştü **4.** çökmek (son bulmak) * **Îİmperatoriya Bîzans di 1453'yan de herivî** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü **6.** yığılıp kalmak
herivtin *bnr* heriftin

heriyokî *h* çamurumsu, çamur gibi
heriyokîbûn *m* çamurlaşıma
heriyokî bûn *l/ngh* çamurlaşımak
heriyokîbûyîn *m* çamurlaşma
herizandin *m* dokundurma, bulaştırma, eleştirme
herizandin *l/gh* dokundurmak, bulaştırmak, eleştirmek
herizîn *m* dokunma, bulaşma, eleşme, karışma
herizîn *l/ngh* dokunmak, bulaşmak, eleşmek, karışmak * **bi min meherize tê jovan bibî** bana bulaşma pişman olursun * **pê mehelize** ona eleşme
herî (I) *b* kuzu kovma ünlemi
herî (II) *m* **1.** çamur **2.** çamur (yapı işlerinde kullanılan harç) ~**ya zeliqok** özlü çamur
herî (III) *h* en (başına geldiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir) * **herî mezin** en büyük ~ **biçûk** en küçük ~ **dawî** en son ~ **girîng 1)** en önemli **2)** can alıcı ~ **jêr** en aşağı ~ **kêm 1)** en eksik **2)** en aşağı * **her daîre herî kêm sê odayê wê hene** her daire en aşağı üç odalı ~ **ku ez pê dizanim** bildim bileli (veya bildik bileli) ~ **mezin** en büyük ~ **xwarin herî avêtin** yiyeceği kadar almak ~ **zêde 1)** en fazla **2)** en fazla, en çok, çok çok, bilemedin (veya bilemediniz) * **ev kar herî zêde du seat biajo** bu iş çok çok iki saat sürer ~ **zû 1)** en erken **2)** en erken, ancak * **balafir herî zû sibehê dikare bê** uçak ancak yarın gelebilir
herîk *m* kaynatılan şiranın dibinde kalan çamurlu tortu
herî kirin *l/gh* kuzu kovmak
herî lê ketin *l/bw* çamurlanmak
herîparêz *m* çamurluk (paçaları korumlak için giyilen tozluk)
herîr (I) *bnr* helîlik
herîr *n* **1.** harir, ipek **2.** *rd* harir, ipek (ipekten yapılmış olan)
herîrî *rd* ipekli (ipekten yapılmış olan)
herîs *rd* haris, aç gözlü, hırslı
herîş *m* saldırı
herîşan *rd* becerikli, çalışkan (her işe koşan, çalışkan becerikli kimse)
herîşandin *m* tahriş etme
herîşandin *l/gh* tahriş etmek
herîşanî *m* beceriklilik, çalışkanlık
herîşdan *m* saldırma
herîşdan *l/gh* saldırmak
herîşdar *nd/nt* saldırgan
herîşdarî *m* saldırganlık
herîşîn *m* tahriş olma
herîşîn *l/ngh* tahriş olmak
herîşk *m* zengin minerallı su batağı, şifalı çamur
herîşkar *nd/nt* saldırgan
herîşkarî *m* saldırganlık
herî tê dan *l/bw* çamurlamak

herî tê gerîn *l/bw* çamurlanmak
herî zû *h/g* en erken, ancak * **balafir herî zû sibehê dikare bê** uçak ancak yarın gelebilir
herk *m* **1.** akım, akış **2.** akıntı **3.** akım, cereyan ~**a karebayê** (an jî **elektrik**) elektrik akımı
herkdar *rd* akıntılı
herke *bnr* eger
her kes *nd* **1.** (bütün varlıklar) * **mirin li serê her kesî ye** ölüm herkesin başında **2.** herkes (olur olmaz kimseler, önüne gelen) * **ev ne karê her kesî ye ku bike** bu, herkesin yapacağı iş değil
her kişkiş *b* köpeğe saldırı emri
herkî *m* bir halı ismi
herkoyî *rd* **1.** akıcı, akan **2.** *fiz* akışkan
herkoyîbûn *m* akışkanlaşma
herkoyî bûn *l/ngh* akışkanlaşmak
herkoyîbûnî *m* akışkanlık
hermanî *m* harmani, harmaniye
hermel *m* **1.** üzelik (nazara karşı koruduğuna inanılır) **2.** *bot* bir bitki adı
hermet *m* bayan, hanım (nezaket icabi)
hermî *bot/m* **1.** armut (Pirus Communis) **2.** armut (bu ağacın meyvesi)
hermo *bot/m* bir armut türü
hermonî *m* afaroz
hermonîbûn *m* afaroz olma, aforozlanma
hermonîbûn *l/ngh* afaroz olınak, aforozlanmak
hermonîkirin *m* afaroz etme, aforozlama
hermonî kirin *l/gh* afaroz etmek, aforozlamak
hermonîkirî *rd* aforozlu
hermûş *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
herone *m* günlük rutin iş
heroyî *m* günlük rutin iş
herrojî *rd* gündelik (her günkü)
hers (I) *m* sindirim, hazım
hers (II) *rd* sıradan, bayağı
her sibeh *h* sabahları, her sabah
hersim *n* koruk
herşe *m* dilim, parça
her şev *h* geceleri * **her şev dest pê dikir ji xwe re digiriya** geceleri ağlar dururdu geceleri
her tim *h* hep, sürekli, daima * ez her tim li te diramim hep seni düşünüyorum
hertz *fiz/m* hertz (fizikçiHeinrich Hertz'ın adından)
herûg *m* erik
herûher *h* ilelebed
herûm heywana herûm
herûm *rd* **1.** serkeş **2.** eve uğramayan evcil hayvan
herûmî *bnr* herûm
herûmî bûn *l/ngh* **1.** serkeş olmak **2.** eve uğramamak (evcil hayvan icin)
herûmî kirin *l/gh* serkeş olmasına sebep olmak
hervîşim *bnr* hevrîşim
hermandin *bnr* herwandin
herwandin *m* başarısız kılma
herwandin *l/gh* başarısız kılmak
herwandî *rd* başarısız kılınmış olan
herwanî *m* geniş ve kısa kollu kısa kürk
herwe *rd/h* bedava, beleş
herwedîtin *m* kabartma, rölyef
herwîn *m* başarısız olma
herwîn *l/ngh* başarısız olmak
herwîşim *bnr* hevrîşim
herz (I) *m* batak, bataklık
herz (II) *m* hazım
herzal *h* her halde, kesinlikle
herzalik *m* kır evi, kulübe
herze *m* boş söz, saçma sapan söz
herzeg *rd* düzensiz, intizamsız
herzegî *m* düzensizlik
herzekar *rd* **1.** baliğ, buluğ, ergin **2.** aylak **3.** boş şeylerle uğraşan, saçma sapan konuşan
herzekarbûn *m* baliğ olma, bulûğa erme
herzekar bûn *l/ngh* baliğ olmak, bulûğa ermek
herzandin *m* sindirme, hazmetme
herzandin *l/gh* sindirmek, hazmetmek
herzing *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** (birini) hıçkkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkkırık tutmak
herzîn *m* sindirilme, hazmedilme
herzîn *l/ngh* sindirilmek, hazmedilmek
hes *m* **1.** his, duygu **2.** ses soluk ~ **vêneketin** sesi soluğu çıkmamak
hesa (I) *m* heyelân
hesa (II) *n* pay, hisse ~**yê karê** kâr hissesi ~**a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak
hesab *n* **1.** hesap (aritmetik) **2.** hesap (matematiksel işlem) **3.** hesap (alacaklı ve borçlu olma durumu) * **li bankayê hesabê min heye** bankada hesabım var **4.** hesap (ödenecek ücretin miktarı) * **rahêjê pênûsê hesabê min derxe** al eline kalemi hesablarımı görüver **5.** hesap (oranlama, tahmin) * **li gor hesabê min ev qumaş dê têrî kiras neke** benim hesabıma göre bu kumaş entariye yetmeyecek **6.** hesap (bir girişimin, bir işin başarıya ulaşması için alınan tedbirlerin tümü) * **hemû hesab têk çûn** bütün hesablar bozuldu **7.** hesap (tutum, anlayış veya durum anlamlarında) * **ê te jî ew hesab, hema lê bixin** seninki de vur hesabı ~ **bi hev re dîtin 1)** hesaplaşmak (alacak vereceklerini hesaplamak) **2)** *mec* ödeşmek ~ **dan** hesap vermek (veya hesabını vermek) ~ **derxistin** hesap çıkarmak ~ **girtin** hesap tutmak ~ **ji hev pirsîn** hesaplaşmak (tartışarak, düşünerek bir yargıya varmak, kozlarını paylaşmak) ~

kirin 1) hesap etmek (bir işin kazancıyla giderini karşılaştırarak bir sonuca varmak) **2)** hesap etmek (düşünmek, tasarlamak) ~ **kirin kîsab kirin** hesap etmek, kitap etmek ~ **kîsab** hesap kitap ~ **pê re dan dîtin** hesap sormak (birini veya birilerini yanlış ve uygunsuz işlerinden dolayı sorguya çekmek) ~ **pirsîn** hesap sormak ~ **û kîsab** hesap kitap ~ **û kîsabên xwe zanîn** hesabını (kitabını) bilmek ~ **vekirin 1)** hesap açmak (banka; gereğinde çekilmek üzere yatırılan para için işlem yapmak) **2)** hesap açmak (birine borçlanma imkanı tanımak) **~ek li deynê (yekî) nivîsandin** (bir hesabı birinin) zimmetine geçirmek **~ê bêmawe** vadesiz hesab **~ê bêwade** vadesiz hesap (veya mevduat) **~ê bimawe** (an jî **biwade)** vadeli hesap (veya mevduat) **~ê (tiştekî) dan** hesap vermek, hesabını vermek (herhangi bir davranışın sebebini açıklamak, anlatmak) **~ê (yekî) dan dîtin 1)** hesabını görmek (alacağını verip ilişkisini kesmek) **2)** hesabını görmek (cezalandırmak) **~ê (yekî) danê** hesabını vermek **~ê (yekî) di zikê (wî) de ye** içinden (veya içten) pazarlıklı **~ê ebcedê** *wj* ebcet hesabı **~ê (yekî) girtin** hesabını kapamak **~ê întegralê** *mat* integral hesabı **(bi) ~ê jimaran** sayı hesabıyla **~ê (...) kirin** hesabını etmek, hesaba katmak **~ê ku (yek) kirin tev çûn** hayalleri suya düşmek **~ê mal û bazarê** (an jî **sûkê) li hev derneketin** evdeki pazar (veya hesap) çarşiya uymamak **~ê mal û çarşiyê li hev nenihêrtin** evdeki pazar (veya hesap) çarşiya uymamak **~ê mawedar** vadeli hesap **~ê (tiştekî) neribûn** hesapta olmamak **~ê paşî kirin** tartmak (bir şeyin bütün sonuçlarını düşünmek) **~ê paş û pêşiya xwe nekirin** baştankara gitmek **~ê paşiya xwe nekirin** akşamdan kavur, sabaha savur **~ê paşî û pêşiya xwe kirin** hesabını (kitabını) bilmek **~ê paşî û pêşiya xwe nake** önüne arkasına bakmadan **~ê pêş û paş nekirin** ilerisini gerisini hesaplamamak (veya düşünmemek) **~ê pêşiya xwe kirin** ilerisini düşünmek **~ê qafa** zihin hesabı **~ê şaş ji vir û Şamê vedigere** yanlış hesab Bağdad'dan döner **~ê tiliyan** (an jî **destan)** parmak hesabı **~ê wadedar** vadeli hesap **~ê xwe dîtin** hesap görmek **~ên xwe jê birîn** (biriyle) hesabı kesmek **~ên îhtimalî** ihtimaller hesabı

hesabdar *nd/nt* **1.** hesap uzmanı **2.** sayman, muhasip, muhasebeci **3.** *rd* hesaplı

hesabdarî *m* **1.** hesap uzmanlığı **2.** saymanlık, muhasiplik, muhasebecilik **3.** matematik

hesabgêr *nd/nt* sayman, muhasebeci, muhasip

hesabgêrîtî *m* saymanlık, muhasebecilik, muhasiplik

hesabgir *nd/nt* sayman

hesabgirî *m* saymanlık

hesabkar *rd* hesaplayıcı

hesabkarî *m* hesaplayıcılık

hesabker *rd* hesaplayıcı

hesabkerî *m* hesaplayıcılık

hesabkirin *m* **1.** hesaplamak, hesap etme **2.** *mec* hesaplama, hesap etme (bir şeyi, bir durumu ayrıntılı bir biçimde düşünme) **3.** sayma (hesaba katma, dikkate alma) **4.** sayma (geçer tutma) **5.** sayma (herhangi bir sıraya koyma, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etme) **6.** var sayma, farzetme **7.** borca sayma, tutma

hesab kirin *l/gh* **1.** hesaplamak, hesap etmek **2.** *mec* hesaplamak, hesap etmek (bir şeyi, bir durumu ayrıntılı bir biçimde düşünmek) * **der heqê kar de her tiştî hesab kiribû** işle ilgili her şeyi hesaplamıştı **3.** saymak (hesaba katmak, dikkate almak) **4.** saymak (geçer tutmak) * **ez hatina we ya vê carê hesab nakim** bu seferki gelişinizi saymıyorum **5.** saymak (herhangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etmek) * **êdî em dikarin hesab bikin ku zivistan çû derbas bû** artık kışın geçtiğini sayabiliriz **6.** var saymak, farzetmek **7.** borca saymak, tutmak * **ez vê li deynê we hesab dikim** bunu borcunuza tutuyorum

hesabkirî *rd* **1.** hesaplı, hesaplanmış olan **2.** *mec* plânlı, hesaplı

hesabkirîbûn *m* **1.** hesaplılık **2.** plânlılık

hesabnekirî *rd* **1.** hesapsız * **ket nav karekî hesabnekirî** hesapsız bir işe girişti **2.** *mec* plânsız, hesapsız

hesabzan *nd/nt* hesap uzmanı

hesabzanî *m* hesap uzmanlığı

hesadar *rd* hissedar, hisseli, paydaş

hesadarî *m* hissedarlık, paydaşlık

hesamî *m* zelve

hesan (I) *n* bileği taşı ~ **û stro** bileyi takımı, bileyi taşı ve boynuzdan yağdanlık

hesan (II) *m* duyma

hesandin *bnr* hisandin

hesankirin *m* bileme

hesan kirin *l/gh* bilemek

hesar (I) *m* **1.** hisar, kale **2.** geçit vermeyen dağ bölümü **3.** *mec* çember (kıstırma) * **me ew kirin hesarê** onu çembere aldık

hesar (II) *m* üzüm sıkma eylemi

hesare *ast/m* gezegen

hesaregeh *ast/m* planetaryum

hesarkirin *m* çembere alma

hesar kirin *l/gh* çembere almak

hesarkirî *rd* mahsur, sarılmış

hesas (I) *nd* gece bekçisi

hesas (II) *rd* **1.** hassas (duyum ve duyguları algılayan) **2.** hassas, duygun, duyarlı, içli (çabuk duygulanan) **3.** hassas (çabuk etkilenen) **4.** hassas (yapımı ve bakımı özen isteyen, aksamadan çok doğru çalışan, kesin işlerde kul-

lanılan alet) * **terazûya hesas** hassas terazi
hesasbûn *m* **1.** hassasleşme **2.** mec hassasleşme, nazikleşme
hesas bûn *l/ngh* **1.** hassasleşmek **2.** mec hassasleşmek, nazikleşmek
hesasî (I) *m* gece bekçiliği
hesasiyet *m* hassasiyet, duygunluk, duyarlılık
hesasî (II) *m* hassaslık, hassasiyet, duyarlılık
hesaskirin *m* hassasleştirme, duyarlılaştırma
hesas kirin *l/gh* hassasleştirmek, duyarlılaştırmak
hesaskirî *rd* hassasleştirilmiş, duyarlılaştırılmış olan
hesav *bnr* hesab
hesenî *m* bir üzüm türü
hesêbanî *h* faraza, farzetki, tutki
hesêbankî *h* faraza, farzetki * **hesêbankî ku haya we jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihizirin?** faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz?
hesêbgir *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci
hesêbgirî *m* **1.** saymanlık, muhasebecilik **2.** muhasebe
heshes *nd* gece bekçisi
heshesî *m* gece bekçiliği
heshesûk *bot/m* **1.** keçi boynuzu (Caratonia siliqua) **2.** keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)
hesibandin *m* **1.** hesaplama **2.** hesap etme (bir işin kazancıyla giderini karşılaştırarak bir sonuca varma) **3.** sayma (hesaba katma, dikkate alma) **4.** sayma (herhangi bir sıraya koyma, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etme) **5.** addedilme **6.** sanma (bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünme) **8.** sayma, ithaz etme, ... olarak görme **9.** sayınak, önem verme
hesibandin *l/gh* **1.** hesaplamak **2.** hesap etmek (bir işin kazancıyla giderini karşılaştırarak bir sonuca varmak) **3.** saymak (hesaba katmak, dikkate alınak) * **ma yên ku min berê dabûn qey tu nahesibînî?** daha önce verdiklerimi saymıyor musun? **4.** saymak (herhangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etmek) * **êdî em dikarin bihesibînin ku zivistan çû derbas bû** artık kışın geçtiğini sayabiliriz **5.** addedilmek * **ez vê wekî ku nebûbe dihesibînim** bunu olmamış olarak addediyorum **6.** sanmak (bir şey veya kimsenin ... olduğunu düşünmek) * **ev zilam xwe bi çi dihesibîne?** bu adam kendini ne sanıyor? **8.** saymak, ithaz etmek, ... olarak görmek * **ez gotina we wekî senedê ji xwe re dihesibînim** sözünüzü senet olarak ittihaz ediyorum **9.** saymak, önem vermek
hesibandî *rd* **1.** hesaplanmış olan **2.** mahsup, hesap edilmiş, hesaba geçirilmiş
hesibîn *m* **1.** hesaplanma **2.** sayılma
hesibîn *l/ngh* **1.** hesaplanmak **2.** sayılmak
hesidandin *m* kıskandırma
hesidandin *l/gh* kıskandırmak
hesidîn *m* kıskanma
hesidîn *l/ngh* kıskanmak
hesikandin *m* **1.** bulama, beleme **2.** bulaştırma, sıvaştırma, sıvama (sıvar gibi bulaştırma) **3.** batırma (kirletme)
hesikandin *l/gh* **1.** bulamak, belemek * **zarok ser û çavên xwe di heriyê de hesikandiye** çocuk üstünü başını çamura bulamış **2.** bulaştırmak, sıvaştırmak, sıvamak (sıvar gibi bulaştırmak) * **zarok rûyê xwe bi rîçalê hesikandiye** çocuk yüzünü reçel ile sıvamış **3.** batırmak (kirletmek)
hesikandî *rd* **1.** bulanmış **2.** bulaştırılmış, sıvaştırılmış **3.** batırılmış, kirletilmiş olan
hesikî *rd* **1.** belenmiş, bulanmış, bulaşık, bulaşmış **2.** batmış, kirlenmiş olan
hesikîn *m* **1.** belenme, bulanma **2.** bulaşma, sıvaşma **3.** batma (kirlenme)
hesikîn *l/ngh* **1.** belenmek, bulanmak * **ez di heriyê de hesikîm** çamura bulandım **2.** bulaşmak, sıvaşmak **3.** batmak (kirlenmek)
hesik *n* hasan (isim) * **hesiko ji bajêr xeyîdiye** tavşan dağa küsmüş dağın haberi yok
hesikoyî *rd* sıvışık
hesilandin *m* **1.** imrendirme **2.** muhtaç etme
hesilandin *l/gh* **1.** imrendirmek **2.** muhtaç etmek
hesilîn *m* **1.** imrenme **2.** muhtaç olma
hesilîn *l/ngh* **1.** imrenmek * **dihesilîne wî** ona imrenmek **2.** muhtaç olmak
hesin *kîm/n* **1.** demir (kısaltması Fe) **2.** demir (bazı nesnelerin demirden yapılmış parçası) * **hesinê derî** kapı demiri **3.** demir (ayakkabı topuğuna veya buruna aşınmaması için çakılan parça) **4.** *rd* demir (demirden yapılmış) ~ **avêtin ber piyan** ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? ~ **bi germî ditewe** demir tavında dövülür ~ **bi nermî ditewe** demir tavından dövülür ~ **bi sarî ba dan** güçlü olmak, zorba olmak ~ **bi sarî naçeme** demir tavından dövülür ~ **bi sarî natewe** demir tavında dövülür ~ **bi sarî tewandin** zorbalık etmek ~ **bi sarî xwar kirin (tewandin an jî cûtin)** güçlü olmak, zorba olmak ~ **li berê xistin** demirlemek * **piştî ku min hesin li ber pencereyê xist dilê min rihet bû** pencereleri demirledikten sonra içim rahatladı ~ **nermenerm ditewe** emir tavından dövülür **~ê arêxê** özek demiri **~ê coş** dökme demir **~ê daweribandî** çekme demir **~ê goşeyî** köşebent demir **~ê kutayî** ak demir **~ê nêr** (an jî **sirt**) erkek demir **~ê xwe kutan** dediğinde diretmek
hesinbazû *rd* demirbilek
hesinbûn *m* demirleşme
hesincaw *n* demir aksam, araç gereç
hesindar (I) *bot/m* meşe familyasından sert bir ağaç türü

hesindar (II) *rd* demirli * **ava hesindar** demirli su
hesindiz *m* mıknatıs
hesindizîkirin *m* mıknatıslama
hesindizî kirin *l/gh* mıknatıslamak
hesindizîtî *m* mıknatıslık, mıknatısiyet
hesinfir *m* mıknatıs
hesinfiroş *nd/nt* demirci (demir satan)
hesinfiroşî *m* demircilik
hesinger *nd/nt* demirci
hesingerî *m* demircilik
hesinî *rd* demir (demirden yapılmış) * **kursiyê hesinî** demir kürsü
hesinkar *nd/nt* demirci
hesinkarî *m* demircilik
hesinker *nd/nt* demirci
hesinkerî *m* demircilik
hesinkêş *m* mıknatıs
hesinkir *nd/nt* demirci (demir satın alan)
hesinkirin *m* demirleme
hesin kirin *l/gh* demirlemek
hesinkirî (I) *m* demircilik (satın alma işi)
hesinkirî (II) *rd* demirlenmiş, demirli * **paceya hesinkirî** demirli pencere
hesinsaz *nd/nt* çilingir
hesinsazî *m* çilingirlik
hesinxane *m* demirhane
hesiran *m* ezme, sıkma
hesirandin *m* **1.** ezme **2.** sıkma (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtma)
hesirandin *l/gh* **1.** ezmek * **tirî hesirand** üzümü ezdi **2.** sıkmak (basınçla yağını, suyunu, sıvısını çıkarıp akıtmak) * **tirî hesirand** üzümü sıktı
hesirandî *rd* **1.** ezik **2.** sıkılmış
hesirî *rd rd* **1.** ezik **2.** sıkılmış
hesirîn *m* **1.** ezilme **2.** sıkılma, sıkılış
hesirîn *l/ngh* **1.** ezilmek **2.** sıkılmak (üzüm sıkılması gibi)
hesisandin *m* dinletme
hesisandin *l/gh* dinletmek
hesisîn *m* dinleme
hesisîn *l/ngh* dinlemek * **stran dihesisî** şarkı dinliyordu
hesiyet *m* haysiyet, onur
hesîd *rd* kıskanç
hesîd *m* kıskançlık
hesîde *m* un, yağ, şeker (bazen pekmez) ile yapılan bir tür mühalebi
hesîke *m* bir tür tüfek
hesîn *bnr* hisîn
hesîne *m* **1.** dinleme, istirahat **2.** dinlence
hesînebûn *m* dinlenme
hesîne bûn *l/ngh* dinlenmek
hesînekirin *m* dinlendirme, istirahat etme
hesîne kirin *l/gh* dinlendirmek, istirahat etmek
hesînekirî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
hesîr *m* **1.** hasır (saz dan yapılmış yaygı) **2.** *rd* hasır (tamamı veya bir kısmı hasırdan olan)
hesîrfiroş *nd/nt* hasırcı (satan kimse)
hesîrfiroşî *m* hasırcılık
hesîrker *nd/nt* hasırcı (yapan kimse)
hesîrkerî *m* hasırcılık
hesîrkirin *m* hasırlama
hesîr kirin *l/gh* hasırlamak
hesîrkirî *rd* hasırlı
hesk *m* **1.** kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) **2.** çemçe **3.** *rd* kepçe (bir kepçenin alacağı miktar) ~**a darîn** çömçe ~**a destîdirêj** uzun saplı kepçe ~**a hemû giraran** her aşın kaşığı, kel kâhya ~**a hirçê** kepçe şeklindeki korkuluk ~**a her girarî** her şeye maydanoz
heskîf *m* gelberi
heskok *m* kepçe
heskû *m* kepçe
hesp *zo/n* **1.** at **2.** at (satrançta) ~ **avêtin ber (yekî)** at oynatmak (yarışmak) ~ **carekê di cuherê vala de tê girtin** insan bir sefer faka basar ~ **çûn wek birûska ji esman datê** yıldırım gibi koşmak ~ **dan (yekî)** atlandırmak, ata bindirmek ~ **heye afir tune ye, afir heye ~ tune ye** at olur, meydan olmaz (bulunmaz), meydan olur (bulunur) at olmaz (bulunmaz) ~ **heye miraz e** at murattır ~ **ji hunerê xwe dişîre** at sahibine göre eşer ~ **leyîstandin (an jî leyîstikandin)** at oynatmak (atla hüner göstermek) ~ **li ser afirê beran nayê girêdan** bir ipte iki cambaz oynamaz ~ **miraz e** at mudarttır **(ji)** ~ **peya bûn li kerê siwar bûn** attan inip eşeğe binmek ~ **pê re bezandin** at oynatmak (yarışmak) * **ez hesp pê re nabezînim** ben onunla at oynatmam ~ **pê re rewiqandin** at oynatmak (yarışmak) ~ **rewiqandin** ~ at oynatmak (bildiği ve istediği gibi davranmak) ~ **serî ji siwarê xwe stendin** gemi azıya galmak ~ **siwarê xwe nas dike** at binicisini tanır, bir işi ehli olan iyi yapar ~ **tune tu afiran çêdikî** ayıyı vurmadan postunu satmak, dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ **tune tu radibî afiran çêdikî** (an jî ~ **tune afiran çêdike)** (ortada) fol yok yumurta yok ~ **û çeka baş ji bo roja teng pêwîst in** iyi at ve silâh dar gün dostudur ~ **zîn kirin** (hayvana) eyer vurmak ~**ek û qespek li balê yek bûn** (biri) çok cömert olmak, dünya malına tamah etmemek ~**ê baş, çeka baş, jina baş ji mirovan re divê** insana iyi at, iyi silâh ve iyi bir eş gerek ~**ê belek** alaca at ~**ê beredayî** yılkı at ~**ê berî** kır atı ~**ê beş** akıtmalı at ~**ê berzîn** binme çağına gelmiş tay ~**ê bêkêr** yaramaz at ~**ê boz** kırat ~**ê cehxwarî** arpa yemiş at gibi (yerinde duramayan kimse) ~**ê cisnan** saf kan at ~**ê çal** akıtmalı at ~**ê çeleng** çevik at ~**ê çê bi xwe pûta xwe zêde dike** yürük at yemini artırır ~**ê çê alîka xwe zêde**

dike yürük at yemini artırır **~ê çê êmê xwe zêde dike** yürük at yemini artırır **~ê devspî** ağzı kilitli, ağzı kenetli (dudakları beyaz at) **~ê esîl siwarê xwe bi rê de nahêle 1)** iyi at binicisini yarı yolda bırakmaz **2)** sağlam ve durust kimse sözünün eridir **~ê fal (an jî fehl)** aygır, damızlık at, tohumluk at, döl atı **~ê kihêl 1)** deve döşlü (karnı içeriye çekik at) **2)** kestane dorusu **~ê kap hêşîn** ayak donu mavi at **~ê kumeyt (an jî kumêt)** doru at **~ê laxer** lâgar at **~ê (yekî) lê nebezîn** gözü (birini, birşeyi) kesmemek, nazı geçmemek **~ê meşxweş** eşkinli (at) **~ê (yekî) meydan kirin** at koşturmak **~ê mê** kısrak **~ê nêr** at **~ê pêşbirkê** yarış atı **~ê qemer** yağız at **~ê qule** donu yeşile çalan at **~ê (yekî) rabûn ser piyan** şahlanmak **~ê reşboz** donu siyah ve kır olan at **~ şê** doru at **~ê (yekî) revandin** aklını başından etmek **~ê sorboz** demir kır at **~ê tox** delişmen at **~ê xwe bi (yekî) re bezandin** (biriyle) at oynatmak (yarışmak) **~ê xwe meydan kirin** at oynatmak, (bir yerde) cirit atmak (bildiği ve istediği gibi davranmak) **~ê xwe nal bike paşê riya xwe hesap bike** önce hazırlığını yap sonra işe giriş **~ê xwe pê re bezandin** (biriyle) at oynatmak (yarışmak) **~ê xwe tewilandin** atını bağlamak **~ê yekberî** bir yaşında at

hespbez *m* at yarışı

hespdar *rd* atlı

hespê avî *zo/nd* deniz atı, at balığı, su aygırı (Hippopotamus)

hespê boz *nd* kırat

hespê fal *zo/nd* aygır, damızlık at, tohumluk at, döl atı

hespê fatma nebî *zo/nd* peygamber devesi

hespê fehl *zo/n* aygır, döl atı

hespê gihê *zo/n* çekirge (Acridium)

hespê kihêlî *nd* deve döşlü (karnı içeriye çekik at)

hespê kumêt *nd* doru at

hespê kûvî *zo/nd* yaban atı, tarpan (Equus gmelini)

hespê laxer *nd* lâgar at

hespê meşxweş *nd* eşkinli (at)

hespê pîrê *zo/n* çekirge (Acridium)

hespê qemer *nd* yağız at

hespê şanqûlî *zo/nd* uzun antenli kabuklu bir tür böcek

hespê şê *nd* doru at

hespgez *zo/m* at sineği (Hippobosca equina)

hespik *n* **1.** atcık **2.** atlı karınca

hespikê xwedî *zo/nd* peygamber devesi

hespist *zo/m* bir tür yabani yonca

hespkêş *n* gelin atının başını çeken

hespsiwar *nd/nt* **1.** binici **2.** *rd* atlı

hespsiwarî *m* **1.** binicilik **2.** bir türkü türü

hesret *m* hasret, özlem, özlenti **~ kişandin** hasret çekmek **~a (yekî) bûn** hasretiyle yanıp tutuşmak **~a (yekî) kirin** hasret kalmak **~ (tiştekî an jî kesekî) kişandin 1)** (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (çok özlemek) **2)** (birşeyin, bir kimsenin) hasretini çekmek (ihtiyaç duyduğu halde o şeyi elde edememenin üzüntüsü içinde bulunmak) **~a (yekî) tiştek bûn** (bir şeyin) yüzüne hasret kalmak * **havînê li gund hesreta min rojname bû** yazın köyde gazetenin yüzüne hasret kaldık **~ek ji dilê (wî) derneketin** murada ermemek

hesretdar *rd* hasretli

hesretdarî *m* hasretlik

hesretî *m* hasretlitk

hesretkêş *rd* hasretli, hasretçeken

hesretkêşî *m* hasretlilik, hasret çekme

hasretkirin *m* özleme, özlem duyma, hasret çekme

hasret kirin *l/gh* özlemek, özlem duymak, hasret çekmek

hesretkirî *rd* özlem duyulan, hasreti çekilen

hesrik *nd* bozuk mal

hesrim *n* koruk

hest *n* duygu, his **~ kirin** hissetmek, sezmek **~ pê kirin** duyumsamak, hissetmek **~ pê re çêbûn** duygu uyanmak **~ pê re çêkirin** duygu uyandırmak **~ û nest** duygu ve his **~ê nazik** ince duygu **~ê şeşemîn** altıncı duygu **~ên ji dil û can** içten duygular **~ên (yekî) livandin** duygularını okşamak **~ên (yekî) rabûn** duygulanmak **~ên (yekî) şiyar kirin** duygularını okşamak

hestbar *rd* hissedilen

hestbaz *nd/nt* duygu sömürücü

hestbazî *m* duygu sömürüsü

hestçak *rd* iyi duygulu

hestdar *rd/nt* duygulu

hestdarî *m* duyguluIuk

heste (I) *n* bileme demiri

heste (II) *n* **1.** çakmak (çelik, taş ve tutuşacak maddeden yapılmış tutuşturma aleti) **2.** çakmak (taşa vurularak kıvılcım çıran çelik parça)

hestefiroş *nd/nt* çakmakçı (satan kimse)

hestefiroşî *m* çakmakçılık

hestem *n* **1.** çakmak (çelik, taş ve tutuşacak maddeden yapılmış tutuşturma aleti) **2.** çakmak (taşa vurularak kıvılcım çıkartan çelik parça) **3.** çakmak taşı

hestenik *rd* ince duygulu

hestesaz *nd/nt* çakmakçı (imal eden kimse)

hestesazî *m* çakmakçılık

hestewer *rd* duyarlı

hestewerî *m* duyarlılık

hestewerkirin *m* duyarlılaştırma

hestewer kirin *l/gh* duyarlılaştırmak

hestewerkî *rd* duyarlıca

hestê livînê *fizy/nd* devin duyum, kinestezi

hestêr *m* yüklük (yatak konulan yer)

hestê zeblekî *psî/nd* kasıl duyumlar

hestfiroş *rd* duygu sümürücü * **medyaya hestfiroş** duygu sümürücü medya
hestger *rd* duygulu
hestgerî *m* duygululuk
hestgerîtî *m* duygululuk
hestgerm *rd* duygulu, duygun, içli (çabuk duygulanan)
hestgermane *h* dulguluca, duygunca
hestgermbûn *m* duygulanına, hislenme, içlenme
hestgerm bûn *l/ngh* duygulanınak, hislenmek, içlenmek
hestgermbûyîn *m* duygulanış, hisleniş, içleniş
hestgermî *m* duygulanım, duygulanma, içlilik
hestgermîbûn *m* duygululuk, içlilik
hestgermîtî *m* duygululuk, içlilik
hestgermkirin *m* duygulandırma, içlendirmek
hestgerm kirin *l/gh* duygulandırmak, içlendirmek
hestiyê beleguhê *ant* yan kafa kemiği
hestiyê ber çav *ant/nd* elmacık kemiği
hestiyê bêrokê *ant/m* yağrın, kürek kemiği
hestiyê birçî *ant/nd* kaval kemiği, bacak kalemi
hestiyê boçikê *ant/nd* kuyruk kemiği
hestiyê cedewê *ant/nd* kaval kemiği
hestiyê cêlefekê *ant* alt çene kemiği
hestiyê cênîkê *ant/nd* şakak kemiği
hestiyê çeneya jêrîn *ant/nd* alt çene kemiği
hestiyê çakûç *nd* çekiç kemiği
hestiyê çeneya jêrîn *ant/nd* altçene kemiği
hestiyê çeneya jorîn *ant/nd* üstçene kemiği
hestiyê çokê *ant/nd* diz kapağı kemiği
hestiyê diran *ant* diş çimentosu
hestiyê eniyê *ant/nd* alın kemiği
hestiyê gir *nd* omaca, iri kemik
hestiyê gurçikê *nd* fileto
hestiyê hêtê *ant/nd* uyluk kemiği
hestiyê hinarikê *ant/nd* elmacık kemiği
hestiyê hiyoîdê *ant/nd* hiyoid kemiği
hestiyê jêreçeneyê *ant/nd* alt çene kemiği
hestiyê jinûyê *ant/nd* diz kapağı kemiği
hestiyê kabokê *ant/nd* diz kapağı kemiği
hestiyê kaniya çav *ant/nd* göz pınarı kemiği
hestiyê kapan *ant/nd* aşık kemiği
hestiyê kemaxê *ant/nd* kalça kemiği
hestiyê kilêjiyê *ant/nd* kuyruk sokumu kemiği
hestiyê kodikê *ant* leğen kemiği
hestiyê kortika çav *ant/nd* göz çukuru kemiği
hestiyê kortîxê *ant/nd* sağrı kemiği
hestiyê paniyê *ant/nd* topuk kemiği
hestiyê patikê *ant* arka kafa kemiği
hestiyê piştê *ant/nd* bel kemiği, omurga
hestiyê pîl *ant/nd* kürek kemiği
hestiyê poz *ant/nd* saban kemiği
hestiyê qarçeyê *ant/nd* kalça kemiği
hestiyê qarçikê *ant/nd* kuyruk kemiği
hestiyê qorikê *ant/nd* **1.** kalça kemiği **2.** fileto
hestiyê qûnê *ant/nd* verek, iskiyon
hestiyê ran *ant/nd* uyluk kemiği
hestiyê rûv *ant/nd* kasık kemiği
hestiyê sing *ant/nd* göğüs kemiği, köğüs tahtası
hestiyê şertikê *ant* lâdes kemiği
hestiyokî *rd* kemiksi
hestî (I) *ant/n* **1.** kemik **2.** *rd* kemik (kemikten yapılma) * **şeyê hestî** kemik tarak **3.** *rd* kemikli (sıska) ~ **bi post man** çok zayıflamış olmak ~ **ji hev şikandin** birbirini ziyadesiyle incitmek ~ **yê me bû, goşt yê we bû** eti senin kemiği bizimdi (çocuk ustanın yanında alındığında söylenir) ~**yek avêtin ber (yekî)** (birinin önüne) kemik atmak ~**yekî hişkûhola** kuru kemik (çok zayıf kimse) ~**yê boçikê** kuyruk sokumu kemiği ~**yê cêlefekê** alt çene kemiği ~**yê çeneya jêrîn** alt çene kemiği ~**yê çokê** diz kapağı kemiği ~**yê eniyê** alın kemiği ~**yê (yekî) hûrandin** başının eti yemek ~**yê jêreçeneyê** alt çene kemiği ~**yê jinûyê** diz kapağı kemiği ~**yê kabokê** diz kapağı kemiği ~**yê kanika çav** göz pınarı kemiği ~**yê kapan** aşık kemiği ~**yê kemaxê** (an jî **qarçeyê**) kalça kemiği ~**yê kilêjiyê** kuyruk sokumu kemiği ~**yê kortika çav** göz çukuru kemiği ~**yê kortîxê** sağrı kemiği ~**yê nezerê** halk inancında bir tür büyü bozma ~**yê nezerê şikandin** halk inancında bir tür büyü bozmak ~**yê paniyê** topuk kemiği ~**yê parsû** (an jî **parxan**) kaburga kemiği ~**yê qarçeyê** kalça kemiği ~**yê qarçikê** kuyruk sokumu kemiği ~**yê qorikê** kalça kemiği ~**yê se ye** hiç değişmeyen kimse ~**yê sing** göğüs kemiği, köğüs tahtası ~**yê (yekî) xwarin** iliğini (veya iliğini kemiğini) kurutmak ~**yê zimên tune, digere** dilin kemiği yok ~**yên bazinê** (an jî **qevdika**) **dest** bilek kemikleri ~**yên bazinê pê** ayak bileği kemikleri ~**yên (yekî) derketin** iskeleti çıkmak ~**yên (yekî) di hev de çûn** kaburgaları çıkmak ~yên hêtê uyruk kemiği ~**yên (yekî) hûr kirin** (birinin) kemiklerini kırmak ~**yên pêçiyan** ayak parmağı kemikleri ~**yên poz (difin, kepû** an jî **bêvil)** *ant* burun kemikleri ~**yên qevdika dest** bilek kemikleri ~**yên (yekî) tên jimartin** kemikleri sayılmak ~**yên tiliyan** parmak kemikleri
hestî (II) *rd* duygusal, hissî
hestîbûn *m* kemikleşme
hestîbûyîn *m* kemikleşme
hestîdar *rd* kemikli (kemiği olan)
hestîf *m* **1.** ölçer, köseği (ateş karıştırmaya yarayan demir) **2.** mablak (yayvan uçlu tahta kepçe)
hestîfk *m* dilbasan
hestîgir (I) *rd rd* kemikli (iri kemikli, iri yarı)
hestîgir (II) *nd/nt* kırıkçı
hestîgirî *m* kırıkçılık
hestîhêr *rd/m* şirret ve inatçı kadın
hestîhûr *rd* ince kesim (ufak tefek)

hestîk *ant/n* kemikçik **~ên tiliyan** (an jî **pêçiyan**) parmak kemikleri
hestîkê sindan *ant/nd* örs kemiği
hestîkên bihîstinê *ant/nd* ortak kulak kemikleri
hestîkên marîpiştê *ant/nd* bel kemiği
hestîkên mazmazkê *ant/nd* bel kemiği
hestîkoj *rd* kemik yalayıcı, hasis, kemik kemiricisi
hestîkojî *m* kemik yalayıcılık, hasislik
hestîkok *ant/n* kemikçik
hestînas *nd/nt* kemik bilimci
hestînasî *m* kemik bilimi, osteoloji
hestîpîvî *m* kemik ölçümü, dansitometre
hestîqûn *ant/m* pöç, uca, kuyruk sokumu kemiği
hestîşikên *rd* kemik kırıcı
hestîtî *m* duygusallık, hissiyat
hestîv *m* **1.** ölçer, köseği (ateş karıştırmaya yarayan demir) **2.** mablak (yayvan uçlu tahta) **3.** spatula
hestîvk *m* spatula
hestîzan *nd/nt* kemik bilimci
hestîzanî *m* kemik bilimi
hestkar *n* duyu organı
hestkirin *m* hissetmek, duyumsama, sezme
hest kirin *l/gh* hissetmek, duyumsamak, sezmek
hestkujî *m* anestezi
hestnazik *rd* ince duygulu
hestnazikî *m* ince duygululuk
hestpêkirin *m* duyumsama, hissetme
hest pê kirin *l/bw* duyumsamak, hissetmek
hesttenik *rd* ince duygulu
hesttenikî *m* ince duygululuk
hestû (I) *bnr* stû
hestû *bnr* hestî
hestûk *bnr* hestîk
hestyar *rd* duygulu, duygun **2.** duyarlı, hassas (duyum ve duyguları algılayan)
hestyarane *h* **1.** duyguluca **2.** duyarlıca, hassasça
hestyarî *m* **1.** duygululuk, duygunluk **2.** duyarlılık, hassaslık
hestyarîtî *m* **1.** duygululuk **2.** *fel/psî* duyumculuk, sansüalizm
hestyarbûn *m* duyarlılaşma, hassaslaşma
hestyar bûn *l/ngh* duyarlılaşmak, hassaslaşmak
hestyarkirin *m* duyarlılaştırma, hassaslaştırma
hestyar kirin *l/gh* duyarlılaştırmak, hassaslaştırmak
hestyarkî *rd/h* **1.** duyguluça **2.** duyarlıca, hassasça
hesûd *rd/nt* hasut, kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
hesûdbûn *m* hasutluk, kıskançlık
hesûdî *m* kıskançlık, çekememezlik ~ **kirin** kıskançlık yapmak
hesûdîkirin *m* kıskanma
hesûdî kirin *l/ngh* kıskanmak
hesyar *rd* duyarlı, hassas
hesyarî *m* duyarlılık, hassaslık
heş (I) *bnr* reş û heş
heş (II) *m* boya
heş (III) *m* **1.** bir hastalık **2.** ağız içi yaralarını tedavi etmede kullanılan mavi renkli bir toz **~a reş** (piyasada) bulunmaz olmak
heşa *b* **1.** hâşâ **2.** hâşâ (dince aykırı görülen bir ihtimalden söz edilirken, zorunlu olarak kullanılır) * **haşa, li cihê ku Xwedê yek bûya, ku dudo bûya...** hâşâ, Allah bir olacağı yerde iki olsaydı **~yî cemaeta hazir** hâşâ huzurdan (veya huzurunuzdan), sözüm yabana (veya sözüm meclisten dışarı) **~yî hizûra we** hâşâ huzurdan (veya huzurunuzdan)
heşaf *m* çapalama
heşan *m* dolgu ~ **çêkirin** dolgu yapmak
heşandin *m* **1.** doldurma (patlican, biber, mümbar gibi şeyleri doldurmak için, dolma yapma) **2.** tıkabasa doldurma, tıkındırma **3.** sokuşturma (dar bir yere zorla veya iterek sokma) **4.** dolgu yapma
heşandin *l/gh* **1.** doldurmak (patlican, biber, mümbar gibi şeyleri doldurmak için, dolma yapmak) **2.** tıkabasa doldurmak, tıkındırmak **3.** sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) **4.** dolgu yapmak
heşandî *rd* **1.** dolma * **roviyê heşandî** mümnbar dolması **2.** sokuşturulmuş (bir yere zorla veya iterek sokma) **3.** dolgulu
heşankirin *m* dolgulu yapma
heşan kirin *l/gh* dolgulu yapmak
heşankirî *rd* dolgulu
heşare (I) *m* haşare
heşare (II) *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
heşarge *m* mevzi
heşaş *rd* **1.** azgın **2.** çapkın, arsız, kart zampara **3.** toy * **xortê heşaş** toy delikanlı
heşaşî *m* **1.** azgınlık **2.** çapkınlık, arsızlık **3.** toyluk
heşer *rd* azgın (cinsell olarak)
heşerî *rd* azgın, azgınca
heşerîbûn *m* azma
heşerî bûn *l/ngh* azmak (cinsell olarak)
heşêf *bnr* eşêf
heşêfk *m* silinti * **di vê rûpelê de heşêfk hene** bu sayıfada silintiler var
heşibandin *m* silikleştirme
heşibandin *l/gh* silikleştirmek
heşibîn *m* silikleşme
heşibîn *l/ngh* silikleşmek
heşidandin *m* konuşlandirma
heşidandin *l/gh* konuşlandirmak
heşidîn *m* konuşlanma
heşidîn *l/ngh* konuşlanmak

heşifandin (I) *m* çapalama
heşifandin (II) *m* silikleştirme
heşifandin (I) *l/gh* çapalamak
heşifandin (II) *l/gh* silikleştirmek
heşifandî (I) *rd* çapalı (çapalanmış yer)
heşifandî (I) *rd* silik
heşifandîtî *m* siliklik
heşifî *rd* silik * **nivîsa heşifî** silik yazı
heşifîbûn *m* siliklik
heşifîn (I) *m* çapalanma
heşifîn (II) *m* silikleşme
heşifîn (I) *l/ngh* çapalanmak
heşifîn (II) *l/ngh* silikleşmek * **nivîs heşifî** yazı silikleşti
heşifîtî *m* siliklik
heşikandin *k* sürtme
heşikandin *l/gh* sürtmek
heşikîn *m* sürtünme
heşikîn *l/ngh* sürtünmek
heşiqan *m* sokuşma
heşiqandin *m* sokuşturma
heşiqandin *l/gh* sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak)
heşiqîn *m* sokuşma
heşiqîn *l/ngh* sokuşmak (dar bir yere sokulmak)
heşiran *m* sığışma, sıkışma (dar bir yere zorla sığma)
heşirandin *m* **1.** sığıştırma, sıkıştırma, tıkma, sığdırma **2.** yerleştirme (yerine koyma)
heşirandin *l/gh* **1.** sığıştırmak, sıkıştırmak, tıkmak, sığdırmak (dar bir yere zorla sığdırmak) * **bi ser hev de heşirandin** birbirinin üzerine sıkıştırdı **2.** yerleştirmek (yerine koymak)
heşirandî *rd* sıkışık, tıkışık
heşir *m* haşir (kıyamet günündü ölüleri diriltip mahşere çıkarma)
heşirbûn *k* perişan olma
heşir bûn *l/ngh* perişan olmak
heşirîn *m* **1.** sıkışma, sığışma, tıkışma (dar bir yere zorla sığma) **2.** yerleşme
heşirîn *l/ngh* **1.** sıkışmak, sığışmak, tıkışmak (dar bir yere zorla sığmak) **2.** yerleşmek
heşirmeşir *m* izdiham
heşiw *m* avlu
heşîn (I) *m* haşiv
heşîn (II) *m* **1.** dolma **2.** dolma (bazı sebze ve tavuk, kuzu gibi hayvanların içine pirinç ve başka şeyler doldurularak yapılan yemek) * **heşîna balîcanan** patlıcan dolması * **heşîna îsotan** biber dolması * **heşîna kundiran** kabak dolması
heşîn *l/ngh* **1.** dolmak **2.** sokuşmak (dar bir yere sokulmak)
heşîne 2. dolma (bazı sebze ve tavuk, kuzu gibi hayvanların içine pirinç ve başka şeyler doldurularak yapılan yemek) * **heşîneya berxikê** kuzu dolması ~ **çêkirin** dolma yapmak ~ **tije kirin** dolma yapmak

heşîş *m* haşiş (hint kenevirinden çıkarılan esrar)
heşîşxane *m* haşişhane
heşk *n* bacak (dizden aşağı olan kısım)
heşkere bnr eşkere
heşm *m* kayırma, gayret
heşmet *nd* haşmet
heşmetîn *rd* haşmetli, hünkar
heşmetkar *rd* hayranlık duyan, taşıyan ~ **bûn** hayran kalmak
heşmetkarî *m* hayranlık
heşr *m* haşir (kıyamet günündü ölüleri diriltip mahşere çıkarma) ~ **û mehşer** mahşer (büyük kalabalık)
heşregeh *m* mahşer yeri
heşt *n* **1.** sekiz (8, VIII.) **2.** *rd* sekiz (yediden bir fazla)
heştane *wj/m* sekizlik, müsemmen (divan edebiyatında her bendi sekiz mısradan oluşmuş şiir)
heştanî *m* sekizlik
heştbeşî *rd* sekiz bölümlü, sekiz kısımlı
heşteheşt *rd* sekizer
heştek *nd* sekizli, sekiz gün süren
heştem *rd* sekizinci
heştemîn *rd* sekizinci
heştê salî *rd* seksenlik
heştê *n* **1.** seksen (80, LXXX.) **2.** *rd* seksen (yetmiş dokuzdan bir artık)
heştê heştê *rd* seksener
heştêk *rd* sekizli
heştêlibî *rd* seksenlik (seksen taneden oluşan)
heştêmîn *rd* sekseninci
heştêyanî *rd* seksenlik
heştêyemîn *rd* sekseninci
heştgoşe *mat/m* sekizgen
heştik (I) *mzk/m* sekizlik
heştik (II) *nd* oyunculardan her birinin sekiz taşla oynadığı bir çocuk ve ya ergen taş oyunun (bu oyunun özeliği el mahareti ve dikkate dayalı olmasıdır; diğer taraftan buna 'çarçopa heştik' de derler)
heştirme *bnr* hêştirme devekuşu
heştkenar *mat/m* sekizgen
heştlibî *rd* sekizli
heştmend *rd* sekizli (iskambil kâğıdında)
heşto heşto *rd* sekizer
heştparsû *mat/m* sekizgen
heştpê *zo/m* ahtapot (Octopus)
heştrû *m* sekiz yüzlü
heşû *n* **1.** pamuklu (işlenmiş pamuktan bir giyecek) * **lê heşûyek hebû** üstünde pamuklu bir hırkası vardı **2.** yüz ile astarın arasına yayılarak konulan pamuk
het *m* abla
heta *g* **1.** hatta **2.** *b* **1.** ta ki **3.** *d* dek, değin, kadar * **heta vir** buraya değin * **heta ku ew bê li ber eşya be** o gelene kadar eşyayı bekle **4.** *d* dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **hilkişiya heta serê gir** tepe-

ye dek çıktı ~ **aqil nas kir temen xelas kir** iş işten geçmek ~ **aqilê pêşîn tê yê paşîn diçe** son pişmanlık fayda vermez (veya etmez ~ **bi** ~ sonsuza dek, ilelebet, ilânihaye ~ **bi hetayê** ilelebet, ebediyen, sonsuza dek, sürgit, sittinsene ~ **bigihîje (tiştekî)** herhangi bir varıncaya kadar * **heta bigihîje televizyonê her tiştî firoşt** televizyona varınca ya kadar her şeyini satı ~ **cihekî** bir derece (veya bir dereceye kadar) ~ **çav dibire** göz alabildiğince ~ **çav çavan dibire** göz alabildiğine ~ **çokê** (an jî **kabokê**) diz boyu ~ **dawî 1)** sonuna kadar **2)** olanca, son ~ dereceyekê bir derece (veya bir dereceye kadar) * **ev kirên te heta dereceyekê mirov dikare qebûl bike** bu yaptıkların bir dereceye kadar çekilir ~ **dev** ağzına kadar ~ **devê (yekî) geriya** dili döndüğü kadar ~ **dinya xweş (be)** sonsuza dek ~**a em gihîştin esasê, em man asê** gerçeği öğrenene kadar iş işten geçti ~ **emrê (yekî) hebe** ömür boyu * **ezê heta ku emrê te hebe li te binêrim** ömür boyu ben sana bakarım ~ **eseyî nebe ne kifş e** ak don kara don geçitte belli olur, akı karası geçitte belli olur ~ **êvarê** akşama kadar ~ **gewriyê** boğazına kadar ~ **gûzekê 1)** bileğine kadar, bileklerine kadar (çamur, kar için; ayakları içine gümülecek şekilde) * **heta gûzekê di berfê de çû xwarê** bileklerine kadar kara battı **2)** bileğine kadar, bileklerine kadar (giysi eteği için; yalnız ayaklar görünecek kadar uzun) * **kirasê ku li xwe kiribû, heta gûzekê dihat** giydiği elbise bileklerine kadar geliyordu ~ **hestiyan** iliğine (veya iliklerine) kadar * **tavê heta bi hestiyên me em germ dikirin** güneş bizi iliklerimize kadar ısıtıyordu ~ **hevîrê xwe helatî kir hevalan jî şikevayî pê ve danî** tilki tilkiliğini anlatıncaya kadar post elden gider ~ **jê hatin** gücü yetene dek ~ **jê hatin qîr kirin** avazı çıktığı kadar bağırmak ~ **jê tê** olanca, olanca gücü ile ~ **kabokê** diz boyu ~ **karek kirin eniya (yekî) qelişîn** (bir şey yapana kadar) akla karayı seçmek ~ **kefa dest reş nebe tehma dev xweş nabe** çalışmayana rahat yüzü görmek yok ~ **ker binale bar dinale** alttaki durmuş üsteki durmuyor ~ **ku** ta ki ~ **ku çav dibire** göz alabildiğine ~ **ku çav çav digire** göz alabildiğine ~ **ku dibe** mümkün mertebe, olabildiğince ~ **ku dinya ava be** dünya durdukça ~ **ku hatiye milê (yekî) pê re kirin** etmediğini bırakmamak (veya komamak) ~ **ku hebe** yaşadığı kadar, yaşadığı sürece ~ **ku (tu) hebî** sittinsene ~ **ku jê tê** mümkün mertebe, olabildiğince ~ **ku (yek) karek kirin dinya (wî) tarî bûn** (bir şey yapana kadar) akla karayı seçmek ~ **ku kêfa (yekî) hatin cih** (birinin bir şeyi yapmaya) keyfi oluncaya kadar ~ **ku mirov kodek xwê bi hev re nexwe hev nas nake** ak köpek kara köpek geçit başında belli olur ~ **ku mirov sîr nexwe bêhn ji devê mirov nayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **ku mirov xwêdan di ber de nerijîne jê menfeat nabîne** ekmeden biçilmez ~ **ku sebî negirî dê pêsîr nadê** ağlamayan çocuğa meme vermezler ~ **ku tu hebî** var olduğun müddetçe, sittinsene ~ **ku zarok** (an jî **sebî) negirî dê pesîrê nade devan** ağlamayan çocuğa meme vermezler ~ **li darê dinyayê** yaşamca, yaşadığı kadar, yaşadığı sürece, yaşama süresince * **heta li darê dinyayê be ew kirine xwedî meaş** yaşamca aylık bağlamışlar ~ **li darê dinyayê be** ömrü oldukça, yaşadığı sürece ~ **li dinyayê xweş be** yaşadığı müddetçe ~ **li heyatê** yaşamca, yaşadığı kadar, yaşama süresince ~ **li jiyanê** yaşamca, yaşadığı kadar, yaşama süresince * **heta li jiyanê be ew kirine xwedî meaş** yaşamca aylık bağlamışlar ~ **li ser erdê bûn** yaşadıkça, yaşadığı sürece ~ **me hilatî kir, ji kevayî pê ve danîn** atı alan Üsküdar'ı geçti ~ **min kar kir wan bar kir** ben farkına varana kadar iş işten geçti ~ **mirinê** beşikten mezara kadar ~ **mirinê çav li kirinê** ölünceye dek durmadan çalışmak (hep çalışanlar için söylenir) ~ **mirov bi hev re dan û stendinê neke mirov bi hev nizane** ak köpek kara köpek geçit başında belli olur ~ **mirov sîrê nexwe bêhn ji devê mirov nayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **nava dest reş nebe tehma dev xweş nabe** çalışmayana rahat yüzü görmek yok ~ **nebe reşî nabe xweşî** yıkılmadan, bozulmadan iyi olamz ~ **nîvî** yarı yarıya, yarısı kadar ~ **paniya meriv nebe xwîn li ser meriv nabe şîn** ağlamayana mama vermezler, çalışıp çabalamadan bir şey olmaz ~ **paniyê** topuklarıma kadar ~ **paşiyê tê de bûn** (bir işin) ilerisine gitmek ~ **pîncek li dîwar dixî ew heft ciharan pê ve dike** birine sıra vermemek, birine konuşma fırsatı vermemek (dinlememek) ~ **qewet tê de hebû** var kuvvetiyle (veya gücüyle) ~ **qirikê** boğazına kadar, gırtlağına kadar * **heta qirikê ketiye deynan** gırtlağına kadar borcu var ~ **qirikê jê têr bûn** birinden nefret etmek, yüzünü görmek istememek ~ **qiyametê** kıyamete kadar ~ **roja îro** bu güne değin, bu güne bu gün ~ **roja îro hatiye** gelmiş geçmiş * **şairê herî mezin ku heta roja îro hatiye** gelmiş geçmiş en büyük şair ~ **sax be** yaşadığı kadar, yaşadığı sürece ~ **(yek) sax be** ömür boyu * **ezê heta ku tu sax bî li te binêrim** ömür boyu ben sana bakarım ~ **ser piştê vekirin** ardına kadar açmak (kapı, pencere için) ~ **serê (yekî) li kevir neketin** olay başına gelmeden akıllanmamak ~ **serê miriyan li mertegê neke-**

ve bi xwe nahise olay başına gelmeden akıllanmamak ~ **te got bismilah xelkê got elhemdulilah** iş işten geçtikten sonra gerçeği görmek ~ **te got gur û rovî, post hate nîvî** atı alan üsküdar'ı geçti ~ **tu bibêjî 1)** iyicene **2)** olasıya * **berfeke heta tu bibêjî spî** olasıya beyaz bir kar **3)** gırla * **li balê gotin heta tu bibêjî hene** onda lâf gırla **4)** son derece (pek çok) ~ **tu bibêjî bes e** istediğin kadar ~ **tu bibêjî çûn** gırla gitmek * **araq heta tu bixwazî diçe** içki gırla gidiyor ~ **tu bixwazî 1)** istediğin kadar **2)** gırla ~ **tu bixwazî çûn** gırla gitmek * **araq heta tu bixwazî diçe** içki gırla gidiyor ~ **tu dikarî** ...-e kuvvetle (herhangi bir şeye ağırlık verildiğinde) * **heta tu dikarî goşt bixwe** ete kuvvet ~ **tu hebî (hayatta)** olduğun sürece, ömür boyu * **ezê heta ku tu hebî li te binêrim** ömür boyu ben sana bakarım ~ **tu nebînî zehmetê tu nabînî nemetê** zorluk çekmeden, çalışıp didinmeden insan rahata kavuşmaz ~ **tu negihîjî ber çem milan hilmeke** dereyi görmeden paçaları sıvama ~ **tu tehliyê nebînî tu şîraniyê nizanî** zorluk çekmeden, insan rahata kavuşmaz ~ **Xwedê qewet dayê** var gücüyle, Yaradana sığnıp * **heta Xwedê qewet dayê şîrqamek avêtê** Yaradana sığnıp ona bir tokat attı ~ **xweş** sonsuza dek ~ **xweş bûn** yaşadığı sürece, sağ oluncaya dek ~ **yê giran xwe tazî kir yê sivik xwe şûşt** atı alan Üsküdar'ı geçti

heta bi hetayê *h* sonsuza dek, ilelebet, ilânihaye

heta bixwazî *h* **1.** istediğin kadar **2.** oldukça

heta hetayê *h* ebediyen, sürgit

hetahetayî *nd* ebet, sonsuza değin, sonsuza kadar, ebediyet

hetan *m* yün veya kıldan örme kalınca ip; bir kaç hetan lifi örünürse "weris" (bir tür urgan) olur ~ **honan** ip örmek

hetanî *g* **1.** hatta **2.** *b* **1.** ta ki **3.** *d* dek, değin, kadar * **hetanî vir** buraya değin * **hetanî ku ew bê li ber eşya be** o gelene kadar eşyayı bekle **4.** *d* dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **hilkişiya hetanî serê gir** tepeye dek çıktı ~ **êvarê** akşama kadar ~ **roja qiyametê** kıyamete kadar

hetav *ast/m* güneş

hetavî *rd* güneşsel, şemsî (güneşle ilgili)

hetavkî *h* simetrikçe

hetaw (I) *bnr* hetav

hetaw (II) *rd* şaşkın

hetawî *m* şaşkınlık

hetek *nd/nt* **1.** şirret, edepsiz, eli bayraklı, çirkef, iğrenç (bulaşkan, erdiğine erer, ermediğine taş atar) **2.** çeper (ahlaksız, huysuz, geçimsiz kimse) ~ **tev dan** çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefı üzerine sıçratmak

hetekane *h* şirretçe, çirkefçe, edepsizce

hetekî *m* **1.** şirretlik, çirkeflik, edepsizlik **2.** rezalet **3.** *h* şirretçe, çirkefçe, edepsizce ~ **kirin** şirretlik etmek

hetekîbûn *m* şirretleşme, çirkefleşme, edepsizleşme

hetekî bûn *l/ngh* şirretleşmek, çirkefleşmek, edepsizleşmek

hetekîbûyîn *m* şirretleşme, çirkefleşme, edepsizleşme

hetektî *m* **1.** şirretlik, çirkeflik, edepsizlik **2.** rezalet

heter *m* ısrar, üsteleme ~ **kirin** ısrar etmek

heterojen *rd* heterojen, heterogen, ayrı cinsten

heterotrof *biy/rd* heterotrof, dış beslenen

heterotrofî *biy/m* heterotrofi, dış beslenme

hetifandin (I) *m* hayran bırakma

hetifandin (II) *m* kapma

hetifandin (I) *l/gh* hayran bırakmak

hetifandin (II) *l/gh* kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak)

hetifîn (I) *m* hayran kalma

hetifîn (II) *m* kaptırılma

hetifîn (I) *l/ngh* hayran kalmak

hetifîn (II) *l/ngh* kaptırılmak (birdenbire çekerek alınmak)

hetik *nd/nt* **1.** şirret, edepsiz, eli bayraklı, çirkef, iğrenç (bulaşkan, erdiğine erer, ermediğine taş atar) **2.** çeper (ahlaksız, huysuz, geçimsiz kimse) ~ **tev dan** çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefı üzerine sıçratmak ~**a (yekî) anîn** (birini) rezil etmek

hetikane *h* şirretçe, çirkefçe, edepsizce

hetikandin *m* **1.** rezil etme, tafzih **2.** berbat etme **3.** batırma (kirletme)

hetikandin *l/gh* **1.** rezil etmek **2.** berbat etmek **3.** batırmak (kirletmek) **(yek)** ~ **1)** ateş yağdırmak (çevresindekilere ağır sözler söylemek) **2)** (birinin) üstüne başına etmek

hetikandî *rd* **1.** rezil edilmiş **2.** berbat edilmiş **3.** batırılmış, kirletilmiş olan

hetikber *nd/nt* skandalcı (rezil rüsva eden)

hetikberî *m* skandal

hetiket *m* rezillik, rezalet

hetiketî *m* **1.** rezillik, rezalet **2.** skandal **3.** *rd* şirret * **yeke hetîkketî ye** şirretin tekidir ~ **hatin qirikê** rezalet diz boyu olmak ~ **kirin 1)** rezalet çıkarmak **2)** rezil etmek

hetikî *rd* **1.** rezil olmuş **2.** berbat olmuş **3.** batmış, kirlenmiş olan

hetikîn *m* **1.** rezil olma **2.** berbat olma **3.** batma (kirlenme)

hetikîn *l/ngh* **1.** rezil olmak **2.** berbat olmak **3.** batmak (kirlenmek) * **şalê min hetikiye** pantolonum batmış

hetîketî *bnr* hetiketî

hetîwbaz *n* oğlancı

hetîwbazî *m* oğlancılık

hetk *nd/nt* **1.** şirret, edepsiz, eli bayraklı, çirkef, iğrenç (bulaşkan, erdiğine erer, ermediğine taş atar) **2.** çeper (ahlaksız, huysuz, ge-

çimsiz kimse) ~ **tev dan** çirkefe (çamura) taş atmak (veya çirkefi üzerine sıçratmak ~**a (yekî) anîn** (birini) rezil etmek ~**a (yekî) birin** 1) birini rezil etmek 2) (birinin) başının etini yemek ~**a (yekî(danîn** (birini) rezill etmek ~**a (yekî) kirin** (birini) rezil etmek, doğduğuna pişman etmek ~**a taxê** mahalle karısı ~**a wê danê** ağzının payını vermek ~**a xwe kirin** (biri) artık fazla olmak, yeter olmak

hetkî *m* **1.** şirretlik, çirkeflik, edepsizlik **2.** rezalet ~ **kirin** şirretlik etmek

hetlese *n* sokak köpeği

hetret *m* sert vuruş

hetûn *m* fırın (bir maddeyi fiziksel veya kimyasal değişikliğe uğratan alet)

hetwan *m* merhem, krem ~ **tê dan** kremlemek, merhem sürmek

hetwankirin *m* merhemleme, kremleme

hetwan kirin *l/gh* merhemlemek, kremlemek

hetwankirî *rd* merhemli (merhem sürülmüş olan)

hetxe *rd* şapşal

hetxetî *m* şapşallık

hetlat *m* kolaçan

hetyatkirin *m* kolaçan etme

hetyat kirin *l/gh* kolaçan etmek

hev *c* birbiri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu) ~ **bêlezet kirin** (birbirini) perişan etmek ~ **bêminet kirin** (birbirine) rest çekmek ~ **birin û anîn** 1) (birbirini) uğraştırmak 2) itişip kakışmak, didişmek ~ **birîn** kesişmek ~ **dan ber cotkaniyan** çifteleşmek ~ **dan ber refesan** çifteleşmek ~ **dan ber zîtikan (refesan** an jî **cotkaniyan)** çifteleşmek ~ **dan dadgehê** (an jî **mahekemeyê** (iş) mahkemeye düşmek, birbirini mahkemeye vermek ~ **dan mehkemeyê** (birbirini) mahkemeye vermek, davalaşmak ~ **daf dan** itişip kakışmak, tepişmek ~ **ditîn** 1) (birbirini) görmek 2) görüşmek, buluşmak ~ **efû nekirin** kanlı bıçaklı olmak ~ **gewixandin** boğazlaşmak ~ **girtin** 1) (birbirine) yapışmak, tutmak 2) dayanışmak 3) bağlaşmak, ittifak etmek 4) çitişmek (birbirine geçip pekişmek) 5) uymak, uyuşmak ~ **hilkişandin** (an jî **hilandin)** suyu çekmek ~ **kulandin** (an jî **kil kirin)** itişip kakışmak, tepişmek ~ **kur û kemî kirin** saç saça baş başa gelmek (veya dövüşmek) ~ **nasîn** (an jî **nas kirin)** tanışmak ~ **nîze kirin** süngüleşmek ~ **singû** (ah jî **nîze) kirin** süngüleşmek ~ **tehm (tan** an jî **daf) dan** itişip kakışmak, tepişmek ~ **û din** *c* birbiri, yek diğeri ~ **û din birîn** kesişmek ~ **û din ditîn** 1) (birbirini) görmek 2) buluşmak, görüşmek ~ **û din gewixandin** boğuşmak ~ **û din hêran** (birbirinin) gözünü oymak (aralarında aşırı geçimsizlik olmak) ~ **û din kil kirin** (an jî **kulandin)** itişip kakışmak, tepişmek ~ **û din nasîn** (an jî **nas kirin)** tanışmak ~ **û din negirtin** (birbirini) 1) tutmamamak 2) dayanışmamak 3) tutarsız olmak (aralarında çelişik olmak) ~ **û din singû** (an jî **nîze) kirin** süngüleşmek ~ **û din tehm (an jî daf) dan** itişmek ~ **û din xwarin** (birbirini) yemek * **zarino ne ew dem e ku em hev û din bixwin** birbirimizi yiyecek zaman değil çocuklar ~ **ziyafet kirin** 1) ziyaretleşmek, birbirini ziyaret etmek 2) gün yapmak (çoğunlukla ev hanımları için; ayın belirli günlerinde konuk ağırlamak)

hevaheng *rd* uyumlu (aralarında uyum olan)

hevahengî *m* uyumluluk

heval *nd/nt* **1.** arkadaş * **hevalê kar** iş arkadaşı **2.** arkadaş (birbirine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri) **3.** arkadaş, eş, akran **4.** yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri) **5.** eş (karı kocadan her biri) * **mêrik digote ku hevala wî li malê riya wî dipê** adam eşinin onu evde beklediğini söylüyordu **6.** eş (birlikte yaşayan dişi veya erkek hayvandan her biri) * **kevok li hevala xwe digere** güvercin eşini arıyor **7.** eş (oyunlarda) * **hevalê xwe bineqîne** eşini seç * **ji xwe re hevalekî yeman niqand** kendine kuvettli bir eş seçti **8.** ikizlerden her biri **9.** *ant/m* etene, döl eşi, meşime, son, plâsanta ~ **girtin** eş tutmak ~ **hevalê berê, ker ji kera mankerê** arkadaşlardan eski olan, eşekten de merkep olandan vazgeçme ~ **û hogir** eş dost ~**a zarû (an jî zarok)** *ant* etene, döl eşi, meşime, son, plâsanta ~**an çawa kir tu jî weka wan** herkesin geçtiği köprüden sen de geç ~**ê barê xwar tune** düşenin dostu olmaz ~**ê (yekî) bûn** 1) (birinin) arkadaşı olmak 2) (birinin) yandaş olmak 3) (birinin) eşi, dengi olmak ~**ê delal** aziz arkadaşım, sevgili arkadaşım ~**ê hev ê araqvexwarinê** kadeh arkadaşı ~**ê hev ê kar** kapı yoldaşı (aynı yerde veya görevlerde çalışanlardan her biri) ~**ê ji dil û can** can yoldaşı ~**ê/a jiyanê** hayat arkadaşı (karı kocadan her biri) ~**ê kodbiqul bûn** iki yakası bir araya gelmemek ~**ê leyîstikî** oyun arkadaşı ~**ê qirê devbigû ye** rehberi karga olanın... ~**ê qirê (qijikê) her dem bi (nikul) bi gû) ye** rehberi karga olanın ... ~**ê rê** yol arkadaşı, yoldaş ~**ê li ser** güçlüden yana ~**ê serê bûn** güçlüden yana olmak ~**ê sîsyareka gurî ye** dokuz yorgan eskitmek (veya paralamak) ~**ê xurtan bûn** güçlüden yana olmak ~**ê xwarinê** yiyici ~**ê xwarinê mirûzkirî ye** yiyici olan hiçbir zaman memnun olmaz ~**ê zerarok** arkadaş değil arka taşı

hevalane *h* arkadaşça

hevalbar *n* yük eşi

hevalbehecî *rd* nispetçi

hevalbehecîn *rd* nispetçi
hevalbehecînî *m* nispetçilik
hevalbehecîtî *m* nispetçilik
hevalbehecok *rd* nispetçi
hevalbehecokî *m* nispetçilik
hevalbehicî *bnr* hevalbehecî
hevalbend *nd/rd* bağlaşık, müttefik (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk)
hevalbendî *m* bağlaşıklık, mütefiklik
hevalberşo *m* kadın iç tumanı
hevalbiçûk *ant/m* etene, döl eşi, meşime, son, plâsanta, eş
hevalbûn *m* **1.** arkadaş olma **2.** eşleşme
hevalbûyîn *m* **1.** arkadaş olma **2.** eşleşme
hevalcêwî *rd/nd* ikiz (bir doğumda dünyaya gelen kardeş)
hevalçok *bnr* hevalzarok
hevalders *nd/nt* ders arkadaşı, sınıf arkadaşı
hevaldest *rd* eline mukayyet olan
hevaldoş *rd/argo* yiyici, sümürücü
hevaldoşk *rd/argo* yiyici, sümürücü
hevaldoz *nd/nt* dava arkadaşı
hevalê kar *nd/nd* iş arkadaşı, koldaş
hevalgir *rd* arkadaş yanlısı
hevalgirtin *m*eşleşme, eş olma
heval girtin *l/gh* eşleşmek, eş olmak
hevalhez *rd* arkadaş canlısı
hevalhezî *m* arkadaş canlısı olma
hevalino *b* arkadaşlar, çocuklar
hevalî (I) *m* **1.** arkadaşlık **2.** eşlik
hevalî (II) *nd* gelin arkadaşlarının gelin üzerine söyledikleri türkü türü
hevalînî *m* arkadaşlık
hevalîtî *m* **1.** arkadaşlık **2.** eşlik
hevalkar (I) *rz/n* zarf
hevalkar (II) *nd/nt* **1.** iş arkadaşı, koldaş **2.** iş ortağı, partner
hevalkarî *m* **1.** iş arkadaşlığı, koldaşlık **2.** iş ortaklığı, partnerlik
hevalkiras *n* kadın donu, kadın tumanı, iç çamaşırı
hevalkirask *n* kadın donu, kadın tumanı, iç çamaşırı
hevalkî *h* arkadaşça
hevallêyz *nd/nt* oyun arkadaşı
hevalnav *rz/n* sıfat
hevalo *b* arkadaş, imanım
hevalok *nd/nt* **1.** arkadaşçık **2.** *ant/m* etene, döl eşi, meşime, son, plâsanta
hevaloşk *nd/nt* arkadaşcık
hevalpişt *nd/nt* (birinden) sonra doğan çocuk
hevalrê *nd/nt* yol arkadaşı
hevalrêtî *m* yol arkadaşlığı
hevalserek *nd/nt* eş başkan
hevalserekî *m* eş başkanlık
hevalserok *nd/nt* eş başkan
hevalserokî *m* eş başkanlık
hevalsir *nd/nt* sırdaş
hevalsirî *m* sırdaşlık
hevaltî *m* **1.** arkadaşlık **2.** eşlik **3.** yoldaşlık ~ **kirin** arkadaşlık etmek ~ **pê re kirin 1)** arkadaşlık etmek **2)** eşlik etmek (bir solist, bir çalgı velya orkestra ile birlikte müzik icra etmek) * **min hevaltî bi solîst re kir** soliste ben eşlik ettim ~ **xera kirin** parmak bozmak (çocuklar arasında) ~**ya quling û rovî** aldatıcı dostluk
hevaltîkirin *m* arkadaşlık etme
hevaltî kirin *l/gh* arkadaşlık etmek
hevalyarî *nd/nt* oyun arkadaşı
hevalza *rd/nd* ikiz (bir doğumda dünyaya gelen kardeş)
hevalzarok *ant/m* etene, döl eşi, eş, meşime, son , plâsanta
hevalzava *n* bacanak
hevalzavatî *m* bacanaklık
hevandin (I) *bnr* hebandin
hevandin (II) *m* taklit etme
hevandin *l/gh* taklit etmek
hevanî *m* koleksiyon
hevav (I) *m* okyanus
hevav (I) *rd* sahilde oturan kimse
hevawaz *rd* hemavaz (sesleri birbirine uygun)
hevaxaftin *m* **1.** sohbet, söyleşi **2.** diyalog (karşılıklı konuşma) **3.** diyalog (oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması)
hevaxaftin *l/gh* **1.** (birbiriyle) konuşmak **2.** söyleşmek
hevayî *rz/m* işteş
hevayîtî *rz/m* işteşlik
hevbandorî *m* etkileşim
hevbandorî kirin *l/gh* etkileşmek
hevbandorîkirin *m* etkileşme
hevbawer *rd* inaçdaş
hevbawerî *m* inaçdaşlık
hevbehr *rd* ortak
hevbehrbûn *m* **1.** ortaklık **2.** ortak olma, ortak oluş
hevbend (I) *rd/rz* bileşik
hevbend *nd/rd* bağlaşık, müttefik
hevbendî *m* bağlaşıklık, müttefiklik
hevber *rd* **1.** karşıt, mühalif **2.** karşıt, rakip **3.** eşit, denk **4.** eş, şirk
hevberbar *rd* karşılaştırılabilir
hevberbarî *m* karşılaştırılabilirlik
hevberbûn *m* **1.** karşılaştırma, kıyaslanma **2.** eşitleme, denkleştirme
hevber bûn *l/ngh* **1.** karşılaştırmak, kıyaslanmak **2.** eşitlemek, denkleştirmek
hevberdan *m* **1.** (birbirini) bırakma (yapışık olan bir şeyin birbirini bırakması) **2.** boşanma
hev berdan *l/gh* **1.** (birbirini) bırakmak (yapışık olan bir şeyin birbirini bırakmak) **2.** boşanmak * **jin û mêr bi biryara dadgehê hev berdan** karı koca mahkeme kararı ile boşandılar

hevberdar *rd* karşılaştırmalı, kıyaslamalı, mukayeseli
hevberdarîtî *m* karşılaştırmalılık, kıyaslamalılık
hevberdarkî *rd/h* karşılaştırmalı olarak
hevberiyî *rd* karşılaştırmalı, mukayeseli, kıyasî
hevberî *m* **1.** kıyas (bir tutma, denk sayma) **2.** karşılaştırma, kıyas, kıyaslama, mukayese * **eger em îsal bi salên çûyî hevberî bikin, îsal hewa hîn xweş e** geçen yıllara kıyas edince, bu yıl havalar iyi **3.** *mat* eş değer
hevberîbûn *m* karşılaştırılma, kıyaslanma
hevberî bûn *l/ngh* karşılaştırılmak, kıyaslanmak
hevberî hev kirin *l/bw* (birbiriyle) karşılaştırmak, kıyaslamak
hevberîkirin *m* karşılaştırma, kıyaslama, mukayese etme
hevberî kirin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek
hevberîn *rd* paralel
hevberîtî *m* **1.** kıyaslılık **2.** *mat* eş değerlilik
hevberker *rd* karşılaştırcı, kıyaslayıcı,
hevberkirin *m* karşılaştırma, kıyaslama
hevber kirin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak
hevberkirî *rd* karşılaştırmalı (karşılaştırılmış, kıyaslanmış)
hevberkî *rd/h* karşılaştırmalı, kıyaslamalı
hevberkîbûn *m* karşılaştırılma, kıyaslanma
hevberkî bûn *l/ngh* karşılaştırılmak, kıyaslanmak.
hevberkîkirin *m* karşılaştırma, kıyaslama
hevberkîkirin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak
hevbernedan *m* dayanışmada bulunma
hev bernedan *l/gh* dayanışmada bulunmak
hevbestin *m* bağlaşma
hev bestin *l/gh* bağlaşmak
hevbeş *nd/nt* **1.** ortak, şerik **2.** *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên hevbeş ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır
hevbeşatî *m* toplumculuk, sosyalizm
hevbeşayetî *bnr* hevbeşatî
hevbeşî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
hevbeşîbûn *m* ortaklaşma
hevbeşî bûn *l/ngh* ortaklaşmak
hevbeşîbûyîn *m* ortaklaşma
hevbeşîkirin *m* ortaklaştırma
hevbeşî kirin *l/gh* ortaklaştırmak
hevbez *rd* yarıştaş
hevbezî *m* yarışma
hevbezm *rd* beraber eğlenen
hevbêhnkirin *m* koklaşma
hev bêhn kirin *l/bw* koklaşmak
hevbêj *m* koro
hevbêje *rz/nd* sestaş, sesteş, homonim
hevbêjî *m* koro
hevbir *mat/rd* kesişen
hev birin û anîn *l/bw* **1.** (birbirini) uğraştırmak **2.** itişmek, itişip kakışmak, didişmek
hevbirîn *m* **1.** kesişme (birbirini kesme) **2.** *mat* kesişme
hev birîn *l/gh* **1.** kesişmek (birbirini kesmek) **2.** *mat* kesişmek
hevbîn (I) *m* **1.** buluşma **2.** görüşme **~a giştî** genel görüşme
hevbîn (II) *mat/rd* bakışımlı, simetrik
hevbînî *m* **1.** buluşma **2.** görüşme **3.** *mat* simetri
hevbîr *rd* düşündeş, hemfikir
hevbûk *n* bacanak
hevbûkî *m* bacanaklık
hevc *m* alev, yalaz, alaz
hevcar *n* karasaban, karasaban gövdesi
hevcih *rz/m* başka bir sözcüğe köken ya da biçim bakımından benzeyen sözcük
hevcivan *m* **1.** kurultay, kongre **2.** toplaşma, toplantı **3.** temerküz
hevcî *rd* hemşehri
hevcîtî *m* hemşehrilik
hevçax *rd* **1.** çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) **2.** çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)
hevçaxî *m* çağdaşlık
hevçaxîbûn *m* çağdaşlaşma
hevçaxî bûn *l/ngh* çağdaşlaşmak
hevçaxîbûyîn *m* çağdaşlaşma
hevçaxîkirin *m* çağdaşlaştırma
hevçaxî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak
hevçeng *n* bacanak
hevçengî *m* bacanaklık
hevçerx *rd* **1.** çağdaş (aynı çağda yaşayan, muasır) **2.** çağdaş (bulunan çağın anlayışına, şartlarına uygun olan)
hevçerxî *m* çağdaşlık
hevçerxîbûn *m* çağdaşlaşma
hevçerxî bûn *l/ngh* çağdaşlaşmak
hevçerxîbûyîn *m* çağdaşlaşma
hevçerxîkirin *m* çağdaşlaştırma
hevçerxî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak
hevçêker *m* bir halı çeşidi
hevd *m* gergi ipi (el tezgahında)
hevda *n* **1.** sap (iplik, tire, ibrişim gibi şeyler için) * **du hevda hevrîşîm** iki sap ibrişim **2.** büküm (iplik, yün vb. için; bir defada eğrilmiş ip miktarı) **3.** saç teli **~yek ta jê bikişînî hezar bi hezaran pîne jê tê xwarê** elbisesinden bir ip çeksen bin yama düşer **~yekî ziwa tê de neman** iliğine kadar ıslanmak, iliğine işlemek (veya geçmek), sucuk gibi olmak (veya ıslanmak)
hevdan *m* toplama, derleme (devşirip kaldırma)
hev dan *l/gh* toplamak, derlemek (devşirip kaldırma)
hevdanasîn *m* tanıştırma

hevde *m* arış, çözgü
hevdedan *m* izdiham
hevdehfdan *m* itişme
hev dehf dan *l/bw* itişmek
hevdehfdayîn *m* itişme, itiş
hevdehfandin *m* itişme
hev dehfandin *l/bw* itişmek
hevdehirşiyayî *rd* yıkık
hevdel *m* un çorbası
hevdem *rd* 1. çağdaş 2. *mec* akaran, yaşıt
hevdemî *m* çağdaşlık
hevdemîbûn *m* çağdaşlaşma
hevdemî bûn *l/ngh* çağdaşlaşmak
hevdemîbûyîn *m* çağdaşlaşma
hevdemîkirin *m* çağdaşlaştırma
hevdemî kirin *l/gh* çağdaşlaştırmak
hevden *m* şiir vezni
hevdeng *rz/rd* 1. eş sesli, sestaş, sesteş 2.*wj/n* uyak, kafiye
hevdengî *m* 1. ses uyumu 2. anlaşım, konsensus
hevderd *nd/nt* dertdaş
hevderdî *nd/nt* derrtdaşlık
hevdev *rd* dost
hevdij *rd* karşıt, rakip
hevdijî *m* karşıtlık
hevdil *rd* 1. gönüldaş 2. aynı anlayışı, bakış açısına sahip olan
hevdirûv *rd* benzeş
hevdirûvî *m* 1. benzeşme, benzeşim 2. benzeşlik
hevdirûvîn *m* benzeşme
hevdîk *m* gölet
hevdîtin *m* 1. (birbirini) görme, buluşma 2. görüşme
hev dîtin *l/gh* 1. (birbirini) görmek 2. buluşmak, görüşmek
hevdîtin pêk anîn *l/bw* görüşme yapmak (veya gerçekleştirmek)
hevdost *rd* (birbiriyle) dost olan
hevdostî *m* dostluk
hevdudanî *rd/rd* bileşik
hevdû *c* birbiri, birbirini (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu)
hevdûbêj *m* dialog
hevebilindî *erd/rd* eş yükselti
hevedem *rd* eş zaman, senkron
hevedemî *rd* 1. eş zamanlı, senkronik 2. *sîn* eşlemeli
hevedemîbûn *m* 1. eş zamanlılaşma 2. eş zamanlılık 3. *sîn* eşleme, senkronizasyon
hevedemî bûn *l/ngh* 1. eş zamanlılaşmak 2. *sîn* eşlemek
hevedemîkirin *m* 1. eş zamanlılaştırma 2. eşleme (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlama)
hevedemî kirin *l/gh* 1. eş zamanlılaştırmak 2. eşlemek (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlamak)
hevedemîtî *m* eş zamanlılık, senkroni
hevedemker *rd* senkronize edici, eş zamanlı hale getirici
hevedemkirî *rd* senkronize, eş zamanlı halde
hevedudanî *rz/rd* 1. bileşik 2. müteşekkil, oluşmuş
hevedudanî bûn *l/ngh* 1. birleşmek 2. müteşekkil olmak
hevekat *rd* eş zamanlı
hevekatî *m* eş zamanlılık
hevekatîbûn *m* 1. eş zamanlılaşma 2. eş zamanlılık
hevekatî bûn *l/ngh* eş zamanlılaşmak
hevekatî kirin *l/gh* eş zamanlılaştırmak
hevenav *rz/n* cins isim
heveng *m* hevenk
hevenîsk *bnr* hebenîsk
heveserek *nd/nt* eş başkan
heveserekî *m* eş başkanlık
heveserok *nd/nt* eş başkan
heveserokî *m* eş başkanlık
hevezayend *rd* eş cinsel
hevezayendî *m* eş cinselik
hevêrk (I) *m* yöre
hevêrk (II) *m* hat **~a** berahiyê enlem **~a hevraz** *ast/nd* boylam
hevêrke *m* 1. yöre 2. *mat* çember **~ya rojê** *ast* güneş tekeri
hevêrkeyî *rd* yöresel
hevêrkeyîbûn *m* yöreselleşme
hevêrkeyî bûn *l/ngh* yöreselleşmek
hevêrkeyîtî *m* yöresellik
hevês *m* aya **~a dest** el ayası **~a kevanê** halaç yayındaki el tutma yeri **~a ling** ayak tabanı **~a pê** ayak tabanı
hevêz *m* 1. ağıl 2. yazlık mera
hevgel (I) *rd* aynı halktan olan
hevgel (II) *nd/nt* 1. hami, koruyan (destekleyen) 2. arkadaş, dost
hevgel (III) *nd* almaş
hevgel (IV) *m* 1. karma küçük baş hayvan sürüsü 2. *rd* koyunlarını aynı sürüye katan aileler 3. ortak
hevgelî (I) *m* 1. hamilik, korumalık 2. arkadaşlık, dostluk
hevgelî (II) *rd* almaşık
hevgerm *rd* eş sıcak, izoterm
hevgermî *m* eş sıcaklık
hevgewixandin *m* 1. boğazlaşma 2. boğuşmak
hev gewixandin *l/bw* 1. boğazlaşmak 2. boğuşmak * **ker hev gewixandin** eşekler boğuştular
hevgihanek *rz/m* bağlaç
hevgihîn *m* kavuşma
hevgijgijandin *m* didişme
hev gijgijandin *l/bw* itişmek, itişip kakışmak, didişmek
hevgijgijîn *m* vurtut
hevgir *rd* 1. birbirini tutan, birbiriyle dayanışan 2. bağlaşık, müttefik 3. yandaş

hevgirêdan *m* bağ, bağlantı, ilişki **2.** bağlılaşım
hevgirî *m* **1.** bağlaşıklık **2.** dayanışık **3.** tutarlılık, uyumluluk **4.** orantı, uygunluk **5.** eşleşme, tutarlılık ~**ya axaftin û lêvan** dudak eşleşmesi
hevgirtin *m* **1.** (birbirine) yapışma, tutma **2.** çitişme (birbirine geçip pekişme) **3.** dayanışma, birbirine arka çıkma **4.** bağlaşma, ittifak **5.** oy birliği, ittifak * **bi hevgirtin biryar dan** ittifakla karar verdile **6.** uyma, uyuşma, tutarlılık, uygunluk * **hevgirtina vegotin û şîwazê** sözdeki tutarlık ve uygunluk **7.** bütünlük **8.** *wj* birlik (konunu bir ana düşünce etrafında toplanması)
hev girtin *l/gh* **1.** (birbirine) yapışmak, tutmak **2.** çitişmek (birbirine geçip pekişmek) **3.** dayanışmak, (birbirine) arka çıkmak **4.** bağlaşmak, ittifak etmek **5.** uymak, uyuşmak ~ **çêkirin** (an jî **pêk anîn**) ittifak yapmak ~**a vegotin û şîwazê** sözdeki tutarlık ve uygunluk
hevgirtinî *m* **1.** bağlaşıklık **2.** uyumluk **3.** birlik, tamlık **4.** birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı)
hevgirtî *rd* **1.** bağlaşık (karşılıklı bağımlı olan) **2.** bağlaşık, müttefik (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) **3.** birleşik **4.** dayanışmalı **5.** tutarlı, uyumlu (çelişmesiz) **6.** oranlı, mütevazin
hevgirtîbûn *m* **1.** bağlaşıklık **2.** tutarlık, uyumluluk
hevgirtîtî *m* **1.** bağlaşıklık **2.** tutarlık, uyumluluk **3.** *wj* tutarlık, tutarlılık, insicam
hevgîn *rz/m* bağlaç
hevgot *m* koro
hevguhastin *m* berdel etme
hev guhastin *l/gh* berdel etmek (kız için)
hevguhastî *m* berdel
hevguncan *rd* uyumlu
hevguncanî *m* uyumluluk
hevhatin *m* anlaşım, anlaşma
hevhatî *m* bakışım, simetri (iki veya daha çok şey arasındaki ölçü uygunluğu)
hevhebandin *m* (birbirini) sevme, sevişme
hev hebandin *l/gh* (birbirini) sevmek, sevişmek
hevhebîn *m* (birbirini) sevme, sevişme
hevhelalkirin *m* helâlleşme
hev helal kirin *l/bw* helâlleşmek
hevhembêzkirin *m* kucaklaşma, kocuşma, sarmaşma
hev hembêz kirin *l/bw* kucaklaşmak, kocuşmak, sarmaşmak
hevhesû *mat/rd* **1.** paralel, koşut **2.** koşut, paralel (aynı zaman içinde gelişen, aynı özelikleri gösteren olay, düşünce vb.)
hevhesûbûn *m* **1.** koşutlaşma **2.** *mat* koşutluk
hevhesûbûn *l/ngh* koşutlaşmak
hevhesûkirin *m* koşutlaştırma
hevhesû kirin *l/gh* koşutlaştırmak
hevhesûtî *fel/m* koşutçuluk, paralelizm
hevhetikandin *m* (birbirini) rezil etme, batırma
hev hetikandin *l/gh* (birbirini) rezil etmek, batırmak
hevhez *rd* (birbirini) seven, sevgili
hevhezî *m* (birbirini) sevme, sevişme
hev hêran *l/gh* (birbirinin) gözünü oymak (aralarında aşırı geçimsizlik olmak)
hev hilandin *l/gh* suyu çekmek (yemek için)
hev hilkişandin *l/gh* suyu çekmek (yemek için)
hevhîkarî *m* etkileşim
hevhîkarîkirin *m* etkileşme
hevhîkarî kirin *l/gh* etkileşmek
hevûk *m* batak
hevirmîş *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
hevirmîşim *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
hevirmîşî *rd* ipekli (ipekten yapılmış olan)
hevirmûş *bnr* hevîrmî
hevirz *bot/m* ardıç
hevisandin *l/gh* nakşetmek
hevisandin *m* nakşetme
hevisîn *m* nakşolma
hevisîn *l/ngh* nakşolmak
hevişandin *m* ağıllama (küçük baş hayvanları ağıla koyma)
hevişandin *l/gh* ağıllamak (küçük baş hayvanları ağıla koymak)
hevîn *m* sevda, aşk
hevîr *n* **1.** hamur **2.** *rd* hamur (ekmek ve hamur işleri için; iyi pişmemiş) ~ **hatin** hamir kıvamına gelmek ~ **kirin** hamur yoğurmak ~ **strandin** hamur yoğurmak ~ **surandin** hamur yoğurmak ~ **vekirin** hamur açmak, yufka açmak ~ **vestrandin** hamur yoğurmak ~ **wê gelek av hilîne** bu hamur daha çok su alır ~ **ê zeliqokî** özlü hamur
hevîrbirk *m* erişte
hevîrbûn *m* hamurlaşma
hevîrdar *rd* hamurlu
hevîrek *m* yoğurum * **eger hevîrek hevîrê te hebe** bir yoğurum hamurun varsa
hevîrişk *bnr* hevrîşk
hevîrîn *rd* hamurlu (hamurdan yapılma)
hevîrkar *bnr* hevîrker
hevîrker *nd/rd* hamurcu
hevîrkerî *m* hamurculuk
hevîrlêdan *m* hamurlama
hevîr lê dan *l/bw* hamurlamak
hevîrlêxistin *m* hamurlama
hevîr lê xistin *l/bw* hamurlamak
hevîrokî *rd* hamursu, hamurumsu
hevîrpêj *nd/nt* fırında hamur işini yapan, hamuru fırına atan
hevîrtêdan *m* hamurlama
hevîr tê dan *l/bw* hamurlamak
hevîrtirş *n* maya, hamur mayası

hevîrtirşkirin *m* mayalama
hevîrtirş kirin *l/gh* mayalamak
hevîrxûnik *m* üzerinde ekmek yapılan bez
hevîşk *m* yağlı patates ezmesi, patates püresi
hevîtifaq *rd* müttefik, ittifaklı
hevjiyîn *biy/nd* ortak yaşar
hevjîn *nd/nt* eş, yaşam arkadaşı, hayat arkadaşı (karı kocadan her biri)
hevkar *nd/nt* **1.** iş birlikçi **2.** iş arkadaşı
hevkarî *m* **1.** iş birliği (amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı) **2.** iş birliği (bir işin çeşitli işçilerce yapılması) **3.** iş arkadaşlığı ~ **kirin** iş birliği yapmak
hevkarîgerî *m* etkileşim
hevkarîtî *m* iş birlikçilik
hevkaşkirin *m* **1.** (birbirini) çekmek **2.** çekişme
hev kaş kirin *l/bw* **1.** (birbirini) çekmek **2.** çekişmek * **kindir li hev kaş û berkaş kirin** halat çekiştiler
hevkerî *m* **1.** kamna küçük baş hayvan sürüsü **2.** *rd* koyunlarını aynı sürüye katan aileler
hevkêş *rd* **1.** dengeli (muvazeneli) **2.** denktaş, denkteş **3.** uyumlu, ölçülü
hevkêşan *m* denklem
hevkêşe *mat/m* **1.** denklem **2.** *fiz* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durum) ~**ya întegralê** *mat* integral denklemi
hevkêşebûn *m* denkleşme
hevkêşe bûn *l/ngh* denkleşmek
hevkêşekirin *m* denkleme, denkleştirme
hevkêşe kirin *l/gh* denklemek, denkleştirmek
hevkêşeyî *mat/rd* denklemsel
hevkêşeyîkirin *fiz/m* dengeleme
hevkêşeyî kirin *fiz l/gh* dengelemek
hevkêşî *m* **1.** denklem **2.** denklik
hevkilandin *m* **1.** itişme (birbirini itme) **2.** didişme * **hevkilandina partiyên siyasî** siyasi partilerin didişmesi
hev kilandin *l/gh* **1.** itişmek (birbirini itmek) **2.** didişmek
hev kil kirin *l/bw* itişmek (birbirini itmek)
hevkinik *n* hamur mayasının içinde saklanan un
hevkirî *rd* bakışımlı, simetrik
hevkirîtî *rd* bakışım, simetrik
hevkomî *m* temerküz
hevkujî *m* boğazlaşma * **hevkujiya gelan** halkların boğazlaşması
hevkuştin *m* (birbirini) öldürme, kırışma
hev kuştin *l/gh* (birbirini) öldürmek, kırışmak
hevkûf *rd* denk, eş
hevlik süpürge
hevling *n* bacanak
hevlingî *m* bacanaklık
hevlîz *rd* oyun arkadaşı, oyundaş
hevmaçkirin *m* öpüşme
hev maç kirin *l/bw* öpüşmek
hevmane *nd/rd* anlamdaş, eş anlamlı, sinonim
hevmanend *rd* benzeş
hevmanendî *m* benzeşlik
hev merheba kirin *l/bw* merhabalaşmak
hevmînan *rd* **1.** benzeş **2.** *m* benzeşim
hevmînanî *m* benzeşlik
hevmînatî *m* benzeşlik
hevmînayî *m* benzeşlik
hevnas *n* tanışık
hevnasandin *m* tanıştırma
hev nasandin *l/gh* tanıştırmak
hevnasbûn *m* tanışma
hevnas bûn *l/ngh* tanışmak
hevnasî *m* tanışıklık
hevnasîn *m* **1.** tanışma **2.** bilişme
hev nasîn *l/ngh* **1.** tanışmak **2.** bilişmek
hevnasîtî *m* tanışıklık
hevnaskirin *m* **1.** (birbirini) tanıma, tanışma **2.** (birbirini) bilme, bilişme
hev nas kirin *l/bw* **1.** (birbirini) tanımak, tanışmak **2.** (birbirini) bilmek, bilişmek
hevnav *n* adaş
hevnavendî *rd* eş merkezli
hevnegir *rd* **1.** tutarsız (uyumsuz, çelişik) **2.** tutarsız, oransız
hevnegirî *m* **1.** tutarsızlık, çelişiklik **2.** tutarsızlık, tutmazlık, oransızlık
hevnegirtin *m* **1.** (birbirini) tutmama, yapışmama **2.** dayanışmama **3.** bağdaşmama, çatışma, çelişme (söz, iddia veya davranışların birbirini tutmamak, birbirini çelmek
hev negirtin *l/gh* **1.** (birbirini) tutmamak, yapışmamak **2.** dayanışmamak **3.** bağdaşmamak, çatışmak, çelişmek (söz, iddia veya davranışların birbirini tutmamak, birbirini çelmek
hevnegirtinî *fel/m* çatışkı
hevnegirtî *rd* **1.** tutarsız, çatışık, çelişkili, çelişmeli (uyumsuz) **2.** tutarsız, oransız * **ramanên te hevnegirtî ne** düşüncelerin çatışık
hevnegirtîbûn *m* **1.** tutarsızlık, çatışıklık (birbirini tutmamazlık) **2.** tutarsızlık, tutmazlık, oransızlık
hevnegirtîtî *m* **1.** tutarsızlık, çatışıklık, çelişiklik **2.** tutmazlık, oransızlık
hevnenêr *rd* simetrisiz
hevnêr *mat/rd* bakışımlı, simetrik
hevnêriyî *rd* bakışımlı, simetrik
hevnêrî *mat/m* bakışım, simetri
hevnihiçandin *m* dürtüşme
hev nihiçandin *l/gh* dürtüşmek
hevnikulkirin *m* gagalaşma
hev nikul kirin *l/bw* gagalaşmak
hevnişîn *rd* beraber ikamet eden
hevnîjad *rd* ırkdaş, soydaş
hevnîjadî *m* ırkdaşlık, soydaşlık
hevnîr *nd/nt* **1.** akran, yaşıt **2.** benzer
hevnîrî *m* akranlık, yaşıtlık
hevnîsk *bnr* hebnîsk

hevo (I) *m* 1. atkı, argaç (dokuma tezgahlarında mekikle enine atılan iplik) 2. yün veya kıl dokumadan artırılmış ip 3. seçilmiş, eğirilmemiş sırım yün
hevo (II) *m* ortak söylem, ortak açıklama
hevok *rz/m* cümle, tümce ~**a aloz** *rz* girişik cümle ~**a baneşanî** *rz* ünlem cümlesi ~**a berevajî** *rz* devrik cümle ~**a dijwar** *rz* girişik cümle ~**a erênî** *rz* olumlu cümle ~**a fermanî** *rz* emir cümlesi ~**a hêsan (rihet)** *rz* basit cümle ~**a lêkerî** *rz* fiil cümlesi ~**a navber** ara cümle ~**a navdêrî** *rz* isim cümlesi, ad cümlesi ~**a navîn** *rz* iç cümle ~**a neyînî** *rz* olumsuz cümle ~**a pêreyî** *rz* yan cümle ~**a pêşkerî** *rz* bildirme cümlesi ~**a pirsê** *rz* sooru cümlesi ~**a pirsyarkî** *rz* soru cümlesi ~**a rengdêrî** *rz* sıfat cümlesi ~**a sade** *rz* yalın cümle ~**a sereke** *rz* temel cümle ~**a şikestî** (an jî **berevajî**) *rz* devrik cümle ~**a temamker** *rz* tümleyici cümle ~**a têkel** *rz* karmaşık cümle ~**a vehuhastinê** *rz* alıntı cümlesi ~**a yekgirtî** *rz* birleşik cümle ~**ên pêreyî yên navdêrî û rengdêrî** ad ve sıfat yan cümleleri ~**ên pêreyî yên pêwendiyê** *rz* bağlantılı yan cümleler ~**ên pêreyî yên rewşîn** *rz* durumsal yan cümleler ~**ên pêreyî yên temamker** *rz* tümleyici yan cümleler
hevokî *rd* sentaktik, cümle ile ilgili
hevoknasî *rz/m* cümle bilgisi, söz dizimi, sentaks
hevoksaziyî *rz/rd* söz dizimsel
hevoksazî *rz/m* söz dizimi, cümle bilgisi, sentaks
hevoktî *m* cümlelik
hevol *rd* dindaş
hevolî *m* dindaşlık
hevor *zo/m* dağ keçisi
hevotin *bnr* hêvotin
hevpa *bnr* hempa
hevpaçkirin *m* öpüşme
hev paç kirin *l/bw* öpüşmek
hevpar *nd/nt* 1. ortak 2. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên hevpar ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır 3. paydaş
hevparane *h* ortaklaşa, müştereken
hevparî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek ~ **lê kirin** 1) iştirak etmek, katılmak 2) ortak olmak
hevparîbûn *m* ortaklaşma
hevparî bûn *l/ngh* ortaklaşmak
hevparîbûyîn *m* ortaklaşma
hevparîkirin *m* ortaklaştırma
hevparî kirin *l/gh* ortaklaştırmak
hevpay *nd/nt* paydaş
hevpayî *m* paydaşlık
hev pelaxtin *l/gh* (birbirinin) gözünü çıkarmak (kıyasıya dövüşmek)
hevpewîr *rd* mubeddel
hevpeyman *nd/rd* bağlaşık, müttefik
hevpeymanî *m* bağlaşıklık, müttefiklik
hevpeyvîn *m* 1. sohbet, söyleşi 2. *wj* söyleşi, sohbet 3. röportaj 4. diyalog (karşılıklı konuşma) 5. diyalog (oyun, roman, hikaye gibi eserlerde iki veya daha çok kimsenin konuşması) ~ **çêkirin** ropörtaj yapmak ~ **pê re çêkirin** (biriyle) röportaj yapmak ~ **pêk anîn** röportaj gerçekleştirmek
hevpeyvînkar *bnr* hevpeyvînker
hevpeyvînker *nd/nt* röportajcı
hevpeyvînkerî *m* röportajcılık
hevpêçî *rd* ilişik
hevpêk *m* terkip
hevpêwend *rd* bağlılaşımlı
hevpêwendî *m* bağlılaşım, korelasyon
hevpêwendîkirin *m* bağlılaşımlaştırma
hevpêwendî kirin *l/gh* bağlılaşımlaştırmak
hevpişk *nd/nt* 1. ortak 2. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **hêlên hevpişk ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır
hevpişkî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
hevpişkîbûn *m* ortaklaşma
hevpişkî bûn *l/ngh* ortaklaşmak
hevpişkîbûyîn *m* ortaklaşma
hevpişkîkirin *m* ortaklaştırma
hevpişkî kirin *l/gh* ortaklaştırmak
hevpişt *rd* 1. birbiriyle dayanışan 2. ortak, şerik
hevpiştgirtî *rd* dayanışmalı
hevpîşe *rd* meslekdaş
hevpîşetî *m* meslekdaşlık
hev qefaltin *l/gh* 1. (birbirini) yakalamak 2. (birbirine) kenetlenmek 3. kenet gibi yapışmak (sıkı fıkı olmak), bir araya gelmek
hevragihan *m* iletişim
hevraman *rd* düşündeş, hemfikir
hevramanî *m* düşündeşlik, hemfikirlik
hevramûsîn *m* öpüşme
hev ramûsîn *l/gh* öpüşmek
hevrast *rd* paralel
hevrastin *m* rastlaşma
hev rastin *l/gh* rastlaşmak
hevratî *m* birliktelik
hevrayî *m* birliktelik
hevraz *erd/h* bayır, yokuş, yalman ~ **bênîşûv nabin** (an jî **nîn in**) her yokuşun bir inişi var ~ **bûn** bayır çıkmak, yokuş çıkmak ~**ê tîk** kırk merdiven
hevrazbûn *m* 1. bayırlaşma 2. diklenme, dikleşme
hevraz bûn *l/ngh* 1. bayırlaşmak kdiklenmek, dikleşmek (yokuş bir duruma gelmek) * **rê ji nişka ve hevraz bû** yol birden dikleşti
hevreh *wj/m* iştikak (aynı kökten gelen kelimeri bir arada kullanma sanatı)

hevreng *rd* 1. renktaş 2. *mec* tekdüze, monoton
hevrengî *m* 1. renkdaşlık 2. *mec* tekdüzelik, monotonluk
hevrezan *erd/n* uçurum
hev rezîl kirin *l/bw* birbirini rezil etmek
hevrê *nd/nt* 1. yoldaş (yol arkadaşı) 2. yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri)
hevrês *m* trikotaj (yırtık, sükük ve yanık yerlerin iğne ya da tığla dokuması) ~ **kirin** trikotaj yapmak
hevrêsker *nd/nt* trikotajcı
hevrêskerî *m* trikotajcılık
hevrêskirin *m* trikotaj yapma
hevrêskirin *l/gh* trikotaj yapmak
hevrêstin *m* trikotaj yapma
hevrêstin *l/gh* trikotaj yapmak
hevrêtî *m* yoldaşlık
hevrêyî *m* yoldaşlık
hevrêz (I) *bot/m* bir tür yabanî ardıç
hevrêz (II) *rd* sıradaş
hevrig *bnr* hevrik
hevrik *nd/nt* 1. karşıt, muarız 2. rakip 3. yarışmacı
hevrikatî *m* 1. karşıtlık 2. rakabet
hevrikî (I) *m* 1. karşıtlık 2. rakabet, rakiplik 3. yarışma, rakabet ~ **kirin** yarış etmek
hevrikî (II) *m* tartışma
hevrikîn *m* 1. birbirine inatlaşma 2. zıtlaşarak tartışma
hevrikîn *l/ngh* 1. birbirine inatlaşmak 2. zıtlaşarak tartışmak
hevring *m* kırkı (makasa benzer araç)
hevringkirin *l/gh* kırkma (hayvanın tüylerini kesmek)
hevring kirin *l/gh* kırkmak (hayvanın tüylerini kesmek)
hevringvan *nd/nt* kırkıcı
hevringvanî *m* kırkıcılık
hevrist *bot/m* bir tür yabanî ardıç
hevrizandin *m* tirikotaj yapma
hevrizandin *l/gh* tirikotaj yapmak
hevrîşim *n* 1. ipek 2. *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
hevrîşimê keviri *jeo/m* taş pamuğu, asbest, kaya lifi
hevrîşimfiroş *nd/nt* ipekçi (satan kimse)
hevrîşimfiroşî *m* ipekçilik
hevrîşimî *rd* 1. ipekli (ipekten yapılma) 2. ipekten, ipek özelliğni sahip olan
hevrîşimî *rd* ipekli, ipekten yapılmış olan
hevrîşimîn *rd* ipeksi
hevrîşk *m* doğranmış sıcak tandır ekmeği ve yağı birbirine yedirilerek hazırlanan aş
hevrîşka kartolan patates ezmesi
hevroşk *bnr* hevrîşk
hevrû *rd* 1. yüz yüze 2. yan yana olan
hevrûbûn *m* yüzleşme
hevrû bûn *l/bw* yüzleşmek
hevrûkirin *m* yüzleştirme
hevrû kirin *l/gh* yüzleştirmek
hevrûşî (....) hatin *l/bw* rast gelmek, rastlaşmak
hevs *bnr* heps
hevsa *nd/nt* 1. komşu 2. *rd* komşu
hevsabûn *m* komşuluk
hevsal *nd/nt* akran, yaşıt
hevsalî *m* akranlık, yaşıtlık
hevsar *bnr* hefsar
hevsarkêş *nd/nt* dalkavuk
hevsatî *m* komşuluk
hevsaz *rd* uyumlu
hevsazî *m* uyumluluk
hevseng *m* denk, muvazene
hevsengî *fiz/m* denge, balans (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durum)
hevser *nd/nt* eş (karı kocadan her biri) * **hevserê min ne li malê ye** eşim evde değil
hevserî *m* eşlik, eş olma durumu
hevserwextkirin *m* (birbirine) kavratma
hev serwext kirin *l/bw* (birbirine) kavratmak
hevsilavkirin *m* selâmlaşma
hev silav kirin *l/bw* selâmlaşmak
hevsî *nd/nt* 1. komşu (konutları birbirine yakın olanların birbirine göre aldıkları ad) 2. *rd* komşu (sınır ortaklığı bulunan)
hevsîtî *m* 1. komşuluk (komşu olma durumu) 2. komşuluk (komşularla olan ilişki) ~ **bi hev re kirin** (birbiriyle) komşuluk etmek (veya yapmak) ~ komşuluk etmek (veya yapmak)
hevso *bnr* hevsî
hevsond *rd* bağlaşık
hevsondî *m* bağlaşıklık
hevsoz *rd* sözleşmiş olan (birbirine söz vermiş olan)
hev şa bûn *bnr* hev şad bûn
hevşadbûn *m* sevişme
hev şad bûn *l/bw* sevişmek
hevşandin *m* esirgeme, koruma
hevşandin *l/gh* esirgemek, korumak
hevşandî *rd* korunmuş
hevşerjêkirin *m* boğazlaşma
hev şerjê kirin *l/bw* boğazlaşmak (birbirini kesmek)
hevşiban *rd* benzeş
hevşibanî *m* benzeşim, benzeşlik
hevşibîn *m* benzeşme
hevşibînî *m* benzeşme
hevşî *m* ağıl **~ya berê sibê** hayvanların sabaha karşı dinlenmesi **~ya hingorî** hayvanların akşamleyin dinlenmesi **~ya karikan** çiten
hevşîk *m* ağıl
hevşîn *m* esirgenme, korunma
hevşîn *l/ngh* esirgenmek, korunmak
hevşo *m* ören
hevta *rd* 1. denk, denktaş, denkteş, eş değer 2. *mat* bakışımlı, simetrik
hevtakirin *m* 1. denk hale getirme, eş değer hale getirme 2. simetrize etme

hevta kirin *l/gh* **1.** denk hale getirmek, eş değer hale getirmek **2.** simetrize etmek
hevtakirî *rd* simetrize
hevtayî *m* **1.** denklik, eşdeğerlik **2.** *mat* eş değerlik
hevtayîbûn *m* denkleşme
hevtayî bûn *l/ngh* denkleşmek
hevtayîkirin *m* denkleştirme
hevtayî kirin *l/gh* denkleştirmek
hevtayîtî *m* **1.** denklik, eş değerlilik **2.** bakışımlık
hevtehlkirin *m* (birbirini) incitme, hırpalama
hev tehl kirin *l/bw* (birbirini) incitmek, hırpalamak
hevtehmdan *m* itişme
hev tehm dan *l/bw* itişmek
hevteng *rd* denk, eşit, müsavî
hevterazî *m* tevazün, dengede bulunma
hevteveyî *rd* kolektif
hevteveyîbûn *m* kolektiflik
hevtêkbirin *m* yenişme
hev têk birin *l/bw* yenişmek
hevtêknebirin *m* yenişememe
hev têk nebirin *l/bw* yenişememek
hevtivêk *rd* ittifaklı
hevtixûb *rd* sınırdaş
hevtixûbî *m* sınırdaşlık
hevtîre *rd* aynı kabileden olan
hevtone *h* böylece
hevtûzik *m* siğil (deriden çıkan pürtüklü küçük ur)
hev û din *c* birbiri, yek diğeri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu) * **li rûyê hev û din mêze kirin** birbirlerinin yüzüne baktılar
hevûk *m* batak (yer)
hevûrî *bnr* hebûrî
hevwate *rd* anlamdaş, eş anlamlı
hevwatebûn *m* **1.** anlamdaş olma, eş anlamlı olma **2.** anlamdaşlık, eş anlamlılık
hevwate bûn *l/ngh* anlamdaş olmak, eş anlamlı olmak
hevwatetî *m*anlamdaşlık, eş anlamlılık
hevwelat *nd/nt* vatandaş
hevwelatî *m* vatandaşlık
hevwerandin *m* sarmaşma
hev werandin *l/gh* sarmaşmak
hevwêne *mat/m* simetri
hevxistin *m* ilikleme (düğme ilikleme)
hev xistin *l/gh* iliklemek (düğme iliklemek)
hevxur *rd* birbirini yiyen
hevxwarin *m* (birbirini) yeme
hev xwarin *l/gh* (birbirini) yemek
hevxwer *rd* **1.** birbirini yiyen **2.** birbiriyle geçinmeyen
hevyaz *m* tercih
hevyazkirin *m* tercih etme
hevyaz kirin *l/gh* tercih etmek
hevyazkirî *rd* tercihli, tercih edilmiş olan
hevyek *rd* özdeş, identîk
hevyekî *m* bakışım, simetri
hevyekîtî *mat/m* özdeşlik, identîk
hevyekîbûn *m* özdeşleşme
hevyekîbûn *l/ngh* özdeşleşmek
hevyekîkirin *m* özdeşleştirme, özdeşleşme
hevyekî kirin *l/gh* özdeşleştirmek, özdeşleşmek
hevzava *n* bacanak
hevzavatî *m* bacanaklık
hevzayendbaz eşcinsel, homoseksüel
hevzayendbazî eş cinsellik, homoseksüellik
hevzanîn *m* (birbirini) bilme
hev zanîn *l/gh* (birbirini) bilmek
hevzik *rd* **1.** karındaş **2.** ikiz
hevzixtandin *m* dürtüşme
hev zixtandin *l/gh* dürtüşmek
hevzik *rd/nd* ikiz (bir doğumda dünyaya gelen kardeş)
hew *bnr* heb (I)
hew (II) *h* **1.** artık (bundan böyle, sonra, yeter, gayrı) **2.** asla, bir daha, hiçbir zaman, ebediyen (olumsuz cümlelerde) **3.** o kadar * **ji niha û pê ve piyê te hew here wê derê!** bundan böyle onlara gitmeceksin, o kadar! **5.** bitmişi (pazarlıkta bir şeyin son fiyatı) **6.** *b* pes (şaşmayı anlatır) * **hew, ev qas jî** pes doğrusu ~ **ew qas jî 1)** pes doğrusu **2)** yok devenin başı (veya nalı) ~ **hatin milê (yekî)** elinden o kadarı gelmek, gücü o kadarına yetmek ~ **hemilandin** baklayı ağzından çıkarmak (sabrı tükenip o zamana kadar söylemediği bir şeyi söylemeye başlamak) ~ **ji me tê 1)** ne çare **2)** benden bu kadar, ben şahımı (veya şeyhimi) bu kadar severim (bundan daha çok özveride bulunnamam) ~ **qeweta (yekî) gihîştin (...)** gücü o kadarına yetmek ~ **qeweta min digire** benden bu kadar (ben) şahımı bu kadar severim ~ **xwe ragirtin** sabrı taşmak (veya tükenmek) ~ **xwe ragirtin stêrk barandin** göz yaşlarına engel olamamak (veya yaşlarını tutamamak)
hewa (I) *bnr* awa
hewa (II) *m* **1.** hava (hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı) **2.** hava (bütün meteorolojik olaylar) * **îro hewa xweş e** bu gün hava güzel **3.** hava (canlıların üzerindeki etkisine göre hava yuvarının durumu) * **hewaya vir zivr e** buranın havası sert **4.** hava (gök yüzü) * **li hewayê ewr nîn e** havada bulut yok **5.** hava (çevreyi kuşatan boşluk) * **toz û dûman li hewayê difirfirin** tozlar havada uçuşuyor **6.** hava (gök doğrultusu) * **milê xwe ber bi hewayê ve bilind kir** kolunu havaya doğru kaldırdı **7.** hava (esinti) * **îro hewa nalibite** bu gün hava kıpırdamıyor **8.** hava (boş, sonuçsuz) * **tiştên ku dibêje tevde hewa ne** söyledikleri hepsi hava **9.** lâf * **nizanim dê filan tiştî bike û bêvan tiştî bike, tev jî hewa ye** şunu yapa-

cakmış bunu yapacakmış, hepsi lâf **10.** *mec* hava, atmosfer * **hewaya siyasî** siyasi atmosfer ~ **bûn 1)** (biri) hava almak (umduğunu bulamamak) * **hewa bû ne?** havanı aldın değil mi? **2)** buz üstüne yazı yazmak (bir kimseye etki yapmayan sözler söylemek) ~ **bûn hişkesayî** (hava) ayaza çekmek ~ **dan (...)** *bj* hava vermek, oksijen vermek ~ **girtin** hava almak (içine hava girmek) ~ **guhartin** hava değiştirmek (iklimi değişik bir yere gidip bir süre oturmak) ~ **jê berdan** hava boşaltmak ~ **jê çûn** hava kaçırmak ~ **jê derketin 1)** sönmek (havası kaçıp şişkinliği inmek) **2)** hava kaçırmak ~ **ketin (tiştekî)** (bir şey) hava almak (içine hava girmek) ~ **lê xistin (an jî dan)** hava vermek, hava basmak ~ **ne xweş bûn** hava bozmak (havada yağmur veya fırtına belirtileri gözükmek) ~ **stendin** (biri) hava almak (açık havada gezmek) **(tiştek)** ~ **stendin** (bir şey) hava almak (içine hava girmek) * **penêr hewa stendiye** peynir hava almış ~ **xweş bûn** hava açmak (veya açılmak) ~ **ye** davul tozu (gerçekleşmesi imkansız durumlar için söylenir) ~**ya berfê** karlı hava, kar havası ~**ya bêewr** bulutsuz hava, açık hava ~**ya biewr 1)** bulutlu hava **2)** limonî hava ~**ya (tiştekî** an jî **yekî) lê xistin** (biri, bir şey) burnunda (veya gözünde) tütmek ~**ya mirinê ketin ser (yekî)** ölüm sesizliği kapmak ~**ya sar** soğuk hava ~**ya zivr** sert hava ~**ya hişk** (an jî **ziwa**) kuru hava

hewa (III) *mzk/m* **1.** hava (müzikte tür) * **serhawa** uzun hava **2.** hava, ezgi ~**ya govendê** oyun havası ~**ya hildim** hareketli hava ~**ya hilkutok** ritmik melodi ~**ya sivik** hareketli hava

hewa (IV) *m* devre, dönem

hewadar *rd* **1.** havalı (herhangi bir nitelikte havası olan) **2.** havadar, yeleç, yeleğen, yeleken (iyi, temiz, hava alan) **3.** havadar, ferah * **bexçeyeke hewadar** ferah bir bahçe

hewadarbûn *m* havalanma, havadar olma

hewadar bûn *l/ngh* havalanmak, havadar olmak

hewadarker *tek/m* havalandırıcı

hewadarkirin *m* havalandırma, havadar etme

hewadar kirin *l/gh* havalandırmak, havadar etmek

hewadîs *m* havadis

hewager *nd/nt* **1.** havacı (hava taşıtlarında görevli kimse) **2.** havacı (hava kuvvetlerine bağlı asker)

hewagerî *m* **1.** havacılık **2.** havacılık (havada uçma tekniği, havacının yaptığı iş)

hewaguhêrî *m* hava değişimi, tebdilhava

hewaguhêzî *m* hava değişimi, tebdilhava

hewajêderketin *m* sönme (havası kaçıp şişkinliği inme)

hewa jê derketin *l/bw* sönmek (havası kaçıp şişkinliği inmek)

hewajêderketî *rd* sönük (şişkinliği inmiş)

hewajo *bot/m* rengi su yosuna benzeyen, yere yatık ve yaprakları tüysüz olan bu bitkinin kökleri halk hekimliğinde kullanılır

hewaketin *m* **1.** havalanma **2.** tırmanma (dik bir yere çıkma)

hewa ketin *l/gh* **1.** havalanmak **2.** tırmanmak (dik bir yere çıkmak)

hewal (I) *bnr* haval

hewal (II) *n* **1.** hal, durum **2.** ehval

hewal (III) *rd* hamile

hewale (I) *m* **1.** havale (devretme, sorumluluğuna bırakma) **2.** havale (banka, postane vb. aracılığıyla gönderilen para) **3.** havalename, havale **4.** *rd* havale (yüksek ve büyük bir görünüşü olan) * **cihekî ku ji gund re hewale ye** köye havale bir yer ~ **hatin** havale gelmek ~ **kirin 1)** havale etmek, devretmek * **min kirina vî karî hewaleyî wî kir** bu işin yapılmasını ona havale ettim **2)** havale etmek (yollamak, göndermek) * **belge hewale kirine cem mudir** belgeleri müdüre havale etmişler ~ **şandin (hinartin an jî verê kirin)** havale göndermek (veya yollamak) ~**ya postayê** posta havalesi ~**yî (cihekî** an jî **yekî) kirin** (birine veya bir yere) havale temek ~**yî ser dilê (yekî) kirin** can evine indirmek ~**yî şîrê (kesekî) kirin** (bir işi, birinin) sütüne havale etmek

hewale (II) *rd* havaleli * **bar hewale ye, bila haya şofêr jê hebe** yük havaleli, arabacı dikkat etsin

hewaledar *rd* havaleli

hewalekirin *m* havale etme, yüz etme

hewale kirin *l/gh* havale etmek, yüz etmek

hewalename *m* havalename

hewalnêr *nd/nt* haberci, muhabir

hewalnêrî *m* habercilik, muhabirlik

hewamte *m* avanta

hewan (I) *bnr* heban

hewan (II) *m* düşünce

hewan (III) *m* havan

hewan (IV) *m* tütün doğrama makinesi

hewanas *nd/nt* hava bilimci, meteorolog

hewanasî *m* **1.** hava bilgisi, meteoroloji **2.** havacılık, aeroloji * **kursiyê hewanasiyê** havacılık kürsüsü

hewandin (I) *bnr* hebandin

hewandin (II) *m* **1.** barındırma **2.** ağırlama (barındırma, yatırma) **3.** içerme, ihtiva etme **4.** yataklık, suçluları barındırma

hewandin *l/gh* **1.** barındırmak **2.** ağırlamak (barındırmak, yatırmak) * **hûn mêvanan dihewînin?** misafir ağırlıyor musunuz? **3.** içermek, ihtiva etmek

hewandî *rd* **1.** barındırılmış **2.** ağırlanmış (konuk edilmiş) **3.** ihtivalı

hewanuma *m* atmosfer olaylarını gösteren alet
hewapîvan *m* aylak aylak gezme
hewar *bnr* hawar **1.** imdat **2.** çağrı hawar
hewarî (I) *bnr* hawarî
hewarî (II) *nd* **1.** havari (Hz.İsa'nın on iki yardımcısından her biri) **2.** *mec* havari (bir öndere bağlı, onun inanç veya düşüncelerini yayan kimse)
he was *m* aya **~a dest** el ayası
hewat *m* sabır, dayanç (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) * **hewata mirov namîne** insanın dayancı kalmıyor **~a (yekî) neman** sabrı taşmak (veya tükenmek) **~a (yekî) tune bûn** sabırsız olmak
hewavan *nd/nt* havacı (hava kuvvetlerine bağlı asker)
hewawîlke *m* uçurtma
hewayî *rd* havaî (hava ile ilgili, havada bulunan)
hewbûn *m* bitme
hew bûn *l/ngh* bitmek
hewbûyîn *m* bitiş
hewcan *m* elti
hewcanî *m* eltilik
hewcar *n* saban, karasaban
hewce *nd* **1.** gerek, icap **2.** *rd* gerekli, lüzumlu, lâzım **3.** yüküm, mecburiyet **4.** *rd* muhtaç ~ **bike neke** gerekli gereksiz, lüzumlu lüzumsuz, sıralı sırasız ~ **bûn 1)** lâzım olmak **2)** muhtaç olmak ~ **dîtin** gerekli görmek (veya bulmak), hacet görmek ~ **kirin** gerekmek, lâzım gelmek ~ **li elbê digere, elb li hewce nagere** dağ yürümezse, abdal yürür ~ **nake** gerekmez, lâf değil! ~ **nake, em bi (wî) dizanin ku çi mal e** gülü tarife ne hacet, ne çiçektir biliriz ~ **neman** gerek kalmamak, mahal kalmamak ~ **pê dîtin** gerek görmek ~ **pê neman** hacet kalmamak, gereği olmamak ~ **pê tune** gerek yok, hacet yok **~yî (yekî) kirin** (birine) muhtaç etmek **~yî nemerdan bûn** namerde muhtaç olmak * **şûyê min jî dê ji min re şû be û me hewceyî nemerdan neke** kocam da koca olacak ve bizi namerde muhtaç bırakmıyacak **~yî nemerdan kirin** namerde muhtaç bırakmak **~yî xeberdanê nake!** sözü mü olur?
hewcebûn *m* gerekme
hewce bûn *l/ngh* gerekmek * **ji bo zewicînê pere hewce ye** evlenmek için para gerekiyor
hewcedar *nd/nt* muhtaç ~ **bûn** muhtaç olmak **~î (yekî) kirin** (birine) muhtaç etmek **~î sedeqeyan bûn** sadakaya muhtaç olmak
hewcedarî *m* **1.** ihtiyaç, gereksinme, gereksinme, eksik (ihtiyaç duyulan şey) * **kêmasiyên malê pir in** evin eksikleri çok **2.** gereklilik **3.** muhtaçlık ~ **pê bûn 1)** ihtiyaç duyulmak **2)** bakmak (yapılabilmesi bir şeye bağlı olmak) * **ji bo vî karî hewcedarî bi pênc milyonan heye** bu iş beş milyona bakar ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê hebûn** ihtiyaç olmak
hewcehî *m* gereklilik ~ **pê nîn e** gerek yok
hewcek *nd/nt* muhtaç ~ **li elbê digere, elb li hewcek nagere** dağ yürümezse, abdal yürür
hewceker *rd* gerektirici, gerektiren, gereken, gerekli olan, muktezi
hewcekirin *m* **1.** gerekme, icap etme, lüzum etme **2.** muhtaç etme
hewce kirin *l/gh* **1.** gerekmek, icap etmek, lüzum etmek **~a hilanîna xuslê** su iktiza etmek **2.** muhtaç etme
hewcekî *m* muhtaçlık
hewce pê hebûn *l/bw* gerekli olmak, ihtiyaç olmak
hewcetî *m* **1.** gereklik, lüzum, icap **2.** ihtiyaç, gereksinme, gereksinim **3.** mecburiyet, zaruret ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê dîtin** gerekli görmek (veya saymak), hacet görmek ~ **pê hebûn** ihtiyaç olmak ~ **pê nedîtin** lüzum görmemek
hewcetîbûn *m* gereklilik
hewcetî pê dîtin *l/bw* gereksemek, gereksinmek
hewceyî *m* **1.** gereklik, lüzum, icap **2.** ihtiyaç, gereksinim, gereksinme ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê hebûn** ihtiyaç olmak, gerekli olmak
hewceyî pê dîtin lüzum görmek
hewcihar *bnr* hîçhar
hewcok *nd/nt* muhtaç
hewcokî *m* muhtaçlık
hewçêker *m* bir halı ismi
hewçhar *bnr* hîçhar
hewd (I) *n* tarh, fidelik, fide tarhı
hewd (I) *m* havuz, yalak
hewd (III) *m* dibek
hewdal *m* bir tür yemek
hewdan *m* saldırı
hewdank *m* pekmez ve undan yapılan bulamaç şeklindeki bir tatlı
hewdel (I) *m* ağaçtan küçük hamur teknesi
hewdel (II) *m* **1.** bulama, bulamaç (koyu pekmez) **2.** un, yağ, şeker (bazen pekmez) ile yapılan bir tür mühalebi **3.** un çorbası
hewdik (I) *m* **1.** obruk, doğal çukur **2.** kayalarda doğal su yalağı
hewdik (II) *m* taraçada yüksek düzlük
hewdik (III) *m* kap (köpek için)
hewdilandin *m* bulandırma
hewdilandin *l/gh* bulandırmak
hewdilî *rd* bulanık
hewdilîn *m* bulanma
hewdilîn *l/ngh* bulanmak
hewe *m* kayırma, iltimas
hewedar *rd* kayırıcı, iltimaslı
hewedarî *m* **1.** kayırıcılık **2.** iltimas, arka çıkma
hewedarîkirin *m* kayırma, iltimas etme, iltimas geçme

hewedarî kirin *l/gh* kayırmak, iltimas etmek, iltimas geçmek
hewej *m* şaka
heweng *m* hevenk
hewer *m* talim
hewes *m* **1.** heves, istek **2.** heves (gelip geçici istek) **3.** özenti **4.** şaka ~ **bûn, bûn bera** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **jê re hatin** hevesine düşmek ~ **kirin** şaka yapmak ~ **pê kirin** şaka etmek ~ **û henekên keran** eşek şakası ~**a (tiştekî) kirin** bir şeye istek duymak ~**a mirov jê re hatin** istek duymak, heveslenmek ~**a (yekî) şikandin** hevesini kırmak ~**a xwe bi (yekî) anîn** (birine) öykünmek ~**a xwe jê stendin** hevesini almak ~**ên (wî) dilê (yekî) girtin** şakaları birine dokunmak ~**ên xwe pê kirin** **1)** alay etmek, dalga geçmek **2)** gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak)
hewesandin *m* heveslendirme, özendirme
hewesandin *l/gh* heveslendirmek, özendirmek
hewesbaz *rd* hevesli
hewesbazî *m* **1.** heveslilik **2.** *m* zevk oyunları
hewesdar *nd/rd* **1.** hevesli, istekli **2.** özenci, özengen
hewesdarî *m* **1.** heveslilik **2.** özencilik, özengenlik
hewesdarîkirin *m* heveslendirme
hewesdarî kirin *l/gh* heveslendirmek
heweskar *rd* **1.** heveskâr, hevesli **2.** özentici
heweskarî *m* **1.** heveskârlık **2.** özenticilik
hewesker *rd* şakacı
hewesker *m* şakacılık
heweskirin *m* **1.** heveslenme **2.** özenme **3.** şaka yapma
hewes kirin *l/gh* **1.** heveslenmek **2.** özenmek **3.** şaka yapmak
hewesmendî *m* ilgi alanı, heves
hewespêkirin *m* şakalaşma
hewes pê kirin *l/bw* şakalaşmak
hewêdî (I) *rd* çok sevilen, bulunmaz şey (yiyecek için)
hewêdî *bot/m* iyi bir buğday türü
hewêrde *zo/m* çalı kuşu (Troglodytes)
hewêrk *bnr* hewêrke
hewêrke *m* yöre, mıntıka
hewêzar *bot/m* halk hekimliğinde yara sağaltıcı olarak kullanılan bir bitki
hewêzî *m* telâfi
hewêzîker *rd* telâfi edici
hewgeşt *m* arena
hewhew *nd* havhav (çocuk dilinde köpek)
hewidî *bnr* hewêdî
hewij *m* kışkırtı
hewijandin *m* kışkırtma
hewijandin *l/gh* kışkırtmak
hewijandî *rd* kışkırtılmış
hewijîn *m* kışkırtılma
hewijîn *l/ngh* kışkırtılmak
hewilandin *bnr* hemilandin
hewing *m* **1.** korunak **2.** koruncak
hewing *m* **1.** barmak **2.** toplanma yeri
hewiqandin *m* oyalama
hewiqandin *l/gh* oyalamak
hewiqîn *m* oyalanma
hewiqîn *l/ngh* oyalanmak
hewirandin (I) *m* altına ederek pislenme, bulaşılma (çocuklar için)
hewirandin (II) *m* **1.** kırıklama, ufalama **2.** ovalama (ufak parçalara ayırma) **3.** doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) **4.** kazıma (sertçe ovma)
hewirandin (I) *l/gh* altına ederek pislenmek, bulaşılmak (çocuklar için)
hewirandin (II) *l/gh* **1.** kırıklamak, ufalamak **2.** ovalamak (ufak parçalara ayırmak) **3.** doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) **4.** kazımak (sertçe ovmak)
hewirandî *rd* doğranık, doğranmış olan
hewirgeh *m* barınak
hewirîn *m* **1.** kırıklanma, ufalanma **2.** doğranma
hewirîn *l/ngh* **1.** kırıklanmak, ufalanmak **2.** doğranmak
hewirmiş *n* yumuşak ve tatlı yiyecek
hewirmîş *bnr* hevrîşim
hewis *bnr* his û hewis
hewisandin *m* öğretme, öğretiş
hewisandin *l/gh* öğretmek
hewisî *rd* öğrenmiş, bellemiş olan
hewisîn *m* **1.** öğrenme, öğreniş **2.** özenme **3.** alışma
hewisîn *l/ngh* **1.** öğrenmek * **dersa xwe bihewise** dersini öğren **2.** öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) **3.** öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tiştekî nehewisîm** araştırdım ama hiçbir şey öğrenmedim **4.** özenmek **5.** alışmak
hewisîner *rd* öğretici
hewisînerî *m* öğreticilik
hewişandin *m* kurutma
hewişandin *l/gh* kurutmak
hewişîn *m* kuruma
hewişîn *l/ngh* kurumak
hewişk *m* patates ezmesi
hewiyayî *rd* barınmış olan
hewiyekirin *m* avunma
hewiye kirin *l/gh* avunmak
hewiz *m* **1.** havuz **2.** *der* havuz (büyük gemilerin onarılmak için çekildikleri yer)
hewî (I) *m* kuma
hewî (II) *m* **1.** dayanç, çıdam, sabır (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) **2.** avunç, avuntu ~**ya (yekî) anîn 1)** (birini) avutmak **2)** teselli etmek (veya vermek) ~**ya (yekî) hatin** avunmak ~**ya (yekî) nehatin** sıkılmak, canı sıkılmak ~**ya (yekî)**

pê anîn avundurmak ~ya (yekî) pê hatin avunmak, huzur bulmak, rahatlanmak ~ya xwe anîn avunmak, oyalanmak ~ya xwe pê anîn avunmak, teselli bulmak
hewî (III) *m* 1. barınma 2. davarları içeride barındırma mevsimi
hewî kirin *m* sabretme
hewî kirin *l/gh* sabretmek
hewîn (I) *bnr* hebîn
hewîn (II) *m* niyaz ~ **kirin** niyaz etmek (veya eylemek)
hewîn (III) *m* 1. barınma 2. içerme
hewîn (IV) *m* 1. sabır, dayanç, çıdam 2. sakin olma, sakinleşme, sakin duruma gelme
hewîn (I) *l/ngh* 1. barınmak 2. içermek
hewîn (II) *l/ngh* 1. sabretmek 2. sakin olmak, sakinleşmek, sakin duruma gelmek * **de bihewe ji xwe re** biraz sakin ol ya ~**a (yekî) hatin** avunmak ~**a (yekî) nehatin** sıkılmak
hewîner *rd* muhtevi, içine alan, ihtiva eden
hewînî *m* 1. sabır, dayanç, çıdam * **hewîniya min nayê** canım sıkılıyor 2. avuntu ~ **pê hatin** avunmak, oyalanmak
hewîş *m* dua ~ **kirin** dua etmek
hewîşker *nd/nt* duacı
hewker *m* bahçe içinde ekilen küçük alan
hewkirin (I) *m* derleme, devşirme, koparma
hew kirin (II) *m* 1. pes etme (ancak bu kadarı olur deme) 2. geçme (bir şeyi bundan sonra yapma durumunda olmama)
hew kirin (I) *l/gh* derlemek, devşirmek, toplamak
hew kirin (II) *l/gh* 1. pes etmek (ancak bu kadarı olur demek) 2. geçmek (bir şeyi bundan sonra yapma durumunda olmamak) * **ez hew van karan dikim** benden geçti, bu işlere artık girişemem
hewkirî *rd* derlenik, devşirilmiş, toplanık
hewl (I) *m* 1. çaba, gayret * **bi hewleke hindik mirov dikare ji heqê wî karî derkeve** az bir gayretle bu işin üstesinden gelinebilir 2. çaba, uğraş ~ **dan** çaba göstermek, çabalamak
hewl (II) *rd* şaşı
hewl (III) *m* 1. kemal, kıvam * **ketiye hewla xwe** kıvamına girmiş * **zarok hatine hewlê** çocuklar kemale ermiş 2. durum (istenilen düzey) * **heta min ew anî hewlê** onu bu kıvama getirene kadar...
hewlbûn *m* şaşılaşma
hewl bûn *l/ngh* şaşılaşmak * **çavên wî hewl bûbûn** gözleri şaşılaşmıştı
hewlbûyîn *m* şaşılaşma
hewldan *m* çabalama
hewl dan *l/gh* çabalamak, gayret etmek (bir işi başarmak için uğraşmak)
hewldar *rd* 1. çaba gösteren, gayretli 2. müteşebbis
hewldarî *m* gayretlilik
hewldayîn *m* çabalanış
hewlder *rd* çabalayıcı
hewldêr *bnr* hewlder
hewle *m* helva
hewlî (I) *m* avlu
hewlî (II) *m* şaşılık
hewlîcan *m* kayısı ağıcı kökü
hewm *m* 1. birikme, üşüntü 2. toplanma yeri 3. corum * **hewma masiyan** balık corumu ~**î ser (cihekî) bûn** akın etmek (toplu olarak gitmek, üşüşmek)
hewma masiyan *nd* balıklava
hewn (I) *m* çağ, form (istenilen düzeyde, kıvamında) * **tam di hewna xwe de ye** tam formunda
hewn (II) *n* akıl
hewnas *n* ekin biçicilerin başı
hewngir *rd* akılcı
hewngirane *h* ussal, akilane olarak
hewngirî *m* akılcılık 2.
hewnî *m* 1. sabır, dayanç, çıdam 2. avunç, avuntu ~**ya (yekî) anîn** 1) avutmak 2) teselli etmek ~**ya (yekî) hatin** avunmak, teselli bulmak ~**ya xwe pê anîn** avunmak, teselli bulmak
hewo *n* havhav, köpek (çocuk dilinde köpek)
hewom *m* öfke, kızgınlık
heworî *bnr* hebûrî
hewq (I) *m* yün topağı * **hewqa hiriyê** yün topağı
hewq (II) *m* teraça, seki, yüksek düzlük
hewq (III) *m* sap taşımada kullanılan araç
hewqe *m* okka 1, 5 kilo
hewr (I) *bnr* ewr
hewr (II) *bot/n* kavak
hewr (III) *m* sünger
hewr (V) *rd* şaşı ~ **bûn** şaşılaşmak
hewra *m* sinagog
hewranî *m* harmani, harmaniye, pelerin
hewreban *n* dam
hewrek *zo/n* sünger
hewrekdar *rd* süngerli
hewrekfiroş *nd/nt* süngerci (satan kimse)
hewrekfiroşî *m* süngercilik
hewrekgir *nd/nt* süngerci (sünger avlayan)
hewrekgirî *m* süngercilik
hewrekkir *nd/nt* süngerci (satın alan)
hewrekkirî *m* süngercilik
hewrekoyî *rd* süngersi
hewrekzan *nd/nt* sünger bilimci
hewrekzanî *m* sünger bilim
hewrezan *m* uçurum
hewrik *n* 1. kırıntı, doğram, ufantı (ekmek ufağı) 2. döküntü, süprüntü
hewrikandin *m* 1. kırıklama, ufalama 2. ovalama (ufak parçalara ayırma) 3. doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) 4. kazıma (sertçe ovma)
hewrikandin *l/gh* 1. kırıklamak, ufalamak 2.

ovalamak (ufak parçalara ayırmak) **3.** doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak) **4.** kazımak (sertçe ovmak)
hewrikîn *m* **1.** kırıklanma, ufalanma **2.** doğranma
hewrikîn *l/ngh* **1.** kırıklanmak, ufalanmak **2.** doğranmak
hewsale *m* havşala (zihnin bir şeyi anlama ve kavrama yetisi) * **hewsaleya min têrî nake** benim havsalam almıyor
hewsele *m* kursak
hewser *bnr* hevser
hewş *m* avlu
hewşan *m* dışarda yatma mevsimi
hewşe *m* ağıl
hewşek *nd* biraz * **hewşek li cem me ma** biraz yanımızda kaldı
hewşeng *m* **1.** arena **2.** stadyum
hewşenga hespan *nd* hipodrom
hewşfireh *rd* geniş avlulu
hewşû *m* ağıl
hewt (I) *m* **1.** küvet **2.** yalak (taştan su yalağı)
hewt (II) *m* havlama
hewtandin *m* havlatma
hewtandin *l/gh* havlatmak
hewtehewt *m* **1.** havlama **2.** *argo* laklak etme ~ **kirin 1)** havlamak **2)** argo çan çan etmek, laklak etmek, havlamak
hewtik (I) *m* bahçe
hewtik (II) *m* **1.** yalak (taşlarda) **2.** doğal yağmur birikinti çukuru, kayalarda doğal su yalağı
hewtim *m* sadaka
hewtî *m* **1.** dayanç, sabır, çıdam **2.** avunç, avuntu ~**ya (yekî) anîn 1)** avutmak **2)** teselli etmek (veya vermek) ~**ya xwe pê anîn** avunmak, teselli bulmak
hewtîkirin *m*çıdama
hewtî kirin *l/gh* çıdamak
hewtîn *m* havlama, ürüme
hewtîn *l/ngh* havlamak, ürümek * **seyê ku bireye nayê mirovan** ürüyen köpek ısırmaz * **şûşt ji heriyê avête ser kema diriyê** ürümesini bilmeyen köpek sürüye kurt getirir
hewtînî *m* havlama
hewtûş *m* tecavüz
hewut *m* kışkırtı, kışkırtma
hewutin *m* kışkırtma
hewutin *l/gh* kışkırtmak
hewutker *nd/nt* kışkırtıcı
hewutkerî *m* kışkırtıcılık
hewutvan *nd/nt* kışkırtıcı
hewze *erd/m* havza ~**ya valakirinê** *erd* boşaltma havzası
hewzêl *m* yazın çalı çırpıdan yapılan çardak (üstünde yatılır)
hey (I) *rd* diri, canlı ~ **bûn** dirilmek ~ **kirin** diriltmek
hey (II) *b* **1.** hey, a (seslenmek, ilgi veya dikkat çekmek için) * hey birawo a birader **2.** hey (sitem, yakınma, azar, beğenme gibi çeşitli duyguları anlatan cümlelerde) * **hey kurikê bêaqil** hey akılsız çocuk ~ **gidi** hey gidi **3.** bre **4.** hay * **hey Xwedê aqil bide te** hay Allah sana akıl versin **5.** yahey **6.** de, ha * **xwar û hey xwar** yedi de (veya ha) yedi **7.** *wj* ey (kendisine seslenilen kimse, nesne vb.nin adının başına getirilerek anlamı güçlendirir) * **hey mirovên ku ji bo van xakan serê xwe danîne ser xaka sar** ey bu topraklar için toprağa düşmüş insanlar **8.** *d* madem, nasılsa ~ **car** tümden ~ **car agir xweş kirin 1)** ortalığı kızıştırmak **2)** üstüne tuz biber ekmek ~ **car bi kêr nehatin** yüzüne bakılmaz ~ **car derdê (yekî) giran kirin** yaraya tuz biber ekmek ~ **car edem kirin** kafa göz yarmak, kuşa benzemek (veya dönmek) ~ **car herimandin** kafa göz yarmak (berbat etmek) ~ **car lewitandin** kafa göz yarmak (berbat etmek) **(tiştek)** ~ **car lewitandin** işi yüzüne gözüne bulaştırmak ~ **car nabe** olacak gibi değil ~ **car xera kirin** (bir işi) piç etmek **(tiştek)** ~ **car xweş kirin** üzerine tuz biber ekmek ~ **car zêde kirin** üstüne tuz biber ekmek ~ **car zortir bûn** (iş) sarpa sarmak ~ **êşa mirîşka pê ketiyo** be hey ölet hastalığına yakalasıcası ~ **gidi** ~ hey gidi hey ~ **û hey 1)** daima **2)** hant hant * **dibêje pere û hey pere** para diye hant hant ötüyor ~ **taviya heyva Gulanê mala te dayo** evine sel basasıca ~ **û ney** varı yoğu, herşeyi ~ **wax** ünlem ~ **wayê** ey vah ~ **car xera bûn** beter olmak ~ **xera kirin** beter etmek, kuşa benzetmek (veya döndürmek) ~ **Xwedê** hay Allah ~ **Xwedê derî lê dadayo** soyu sopu koruyusuca
hey (III) *m* **1.** binek (hayvanı) **2.** yılkı (hayvanı başıboş bir şekilde çöle salma) ~ **kirin** yılkıya salmak
heya (I) *ant/n* haya, taşak
heya (II) *m* **1.** afret, ut yeri **2.** haya, utanma duygusu ~**ya xwe avêtin 1)** ölçüyü kaçırmak, aşırıya gitmek **2)** ar ve hayâ perdesi yırtılmak, keçeyi suya atmak, perdesini yırtmak, utanması sıkılması kalmamak, yüzsüzleşmek **(yek)** ~**ya xwe avêtin** ar damarı çatlamak ~**ya xwe li eniya xwe xistin** haya perdesi yırtılmak
heya (III) *d* **1.** dek, değin, kadar **2.** dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **hilkişiya heya serê gir** tepeye dek çıktı **3.** *g* hatta, ta ~ **aqilê paşîn hat ê pêşîn çû** iş işten geçmek, son pişmanlık fayda etmez ~ **bi** ~**yê** sonsuza dek ~ **jê hatin** gücü yetene dek ~ **kefa dest reş nebe tehma dev xweş nabe** çalışmayan rahat yüzü görmez ~ **ker cihê lingê xwe nebîne danayne** eşek bile ihtiyatlı davranır ~ **ku** ta ki ~ **mirinê çav li kirinê**

yaşına bakmadan habire çalışmak ~ **xweş** sonsuza dek ~ **xweş be 1)** yaşadığı sürece, sağ oluncaya dek **2)** sonsuza dek (bilinmez bir zamana kadar) ~ **xweş bûn** yaşadığı sürece, sağ oluncaya dek

heyaavêtî *rd* perdesi yırtık (veya sıyrık)

heyahey *nd* hey hey

heyam *m* **1.** zaman, çağ **2.** çağ, mevsim * **heyama gulan** gül mevsimi **3.** zaman, mevsim (bazı atmosfer olaylarının en çok belirdikleri zaman) * **heyama baranê** yağmur mevsimi **4.** zaman, mevsim (herhangi bir ekimin yapıldığı veya bir ürünün yetiştiği dönem) * **heyama firingiyan** domates mevsimi **5.** zaman, mevsim (herhangi bir şeyin etkinlik dönemi, sezon) * **heyama şanogeriyê** tiyatro mevsimi **6.** *mec* zaman, mevsim (yaşam bölümü) * **kalîtî heyama jiyînê ya zivistanê ye** yaşlılık yaşamın kış mevsimidir **7.** *jeo* zaman (bir katmanın oluştuğu süre) **8.** *ast* zaman **9.** dönem, devre (belli özellikleri olan zaman parçası) **10.** dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) * **heyama meşrûtiyetê** meşrutiyet dönemi **11.** dönem, devre (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) **12.** dönem (bir yıl içindeki iki ayrı öğretim süresi) * **ezmûnê heyama zivistanê** kış dönemi sınavları **13.** devir, çağ * **em di heyama atomê de** ne atom çağındayiz **~a berexêrbûnê** nekahet devresi **~a cotan** çift zamanı **~a (tiştekî) çûn (an jî derbas bûn) 1)** (bir şeyin) zamanı geçmek **2)** (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) **~a hîndekariyê** öğretim dönemi (veya devresi) **~a nemir** ölü mevsim

heyamî *rd* **1.** zamansal **2.** dönemsel

heyanî *d* **1.** dek, değin, kadar * **heyanî saet dehan li kuçeyan geriya** saat ona kadar sokakları gezdi * **ji serê sibehê heyanî êvarê** sabahtan akşama kadar * **heyanî vir** buraya değin **2.** dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **hilkişiya heyanî serê gir** tepeye dek çıktı **3.** *g* ta, hatta ~ **çokê** (an jî **kabokê)** diz boyu ~ **jinûyan** (an jî **kabokê)** diz boyu ~ **ku** ta ki

heyase *m* kemer, kayış (bele dolayarak toka ile tuturulan bel bağı) * **heyaseya zêr li pişta xwe vebeste** altın kemeri beline bağla

heyat (I) *m* toprak damlı evlerde bütün odaların bağlı bulunduğu hol

heyat (II) *m* **1.** hayat, yaşam, dirim **2.** hayat, yaşam (doğumdan ölüme kadar geçen süre, ömür) **3.** hayat, yaşam (hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü) * **heyata li gund jî qey heyat e!** köy hayatı da hayt mı! **4.** hayat, yaşam (meslek ve durum) * **hayata mamostetiyê** öğretmenlik hayatı **5.** hayat, yaşam (geçim şartların tümü) * **heyata xwe bi nivîsarên xwe didomîne** hayatını yazılarıyla kazanıyor **6.** hayat, yaşam (canlılığı gösteren hareket, kaynaşma) * **li vê malê heyat tune** bu evde hayat yok **7.** yaşam, hayat (canlı varlık, yaşamayı sağlayan şartların tümü) * **li heyvê heyat nîn e** ayda hayat yok **8.** hayat, yaşam (bir kimsenin tarihi biyografisi, hayat öyküsü, hayat hikayesi) * **heyata Îsmaîl Beşîkçî** İsmail Beşikçi'nin hayatı **~a xwe bihartin (an jî bihurandin)** hayat geçirmek **~a xwe derbas kirin** hayat geçirmek **~a xwe li serê dan** canıyla ödemek **~ek ji (yekî) re neman** ağzının tadı bozulmak (veya kaçmak) **~ek nedan hev** (karı koca için) hayatı birbirine zindan etmek

heyatiyet *m* hayatiyet, yaşarlık

heyatî *rd* **1.** hayatî, yaşamsal **2.** *mec* hayatî, önemli

heybe *m* heybe

heyber *m* **1.** varlık (var olan her şey) * **heyberên candar** canlı varlıklar **2.** nesne (belli bir ağırliği ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık) **~ên bêcan** cansız varlıklar, cemadat **~ên candar** canlı varlıklar

heyberatî *m* nesnellik, objektiflik

heyberiyî *nd/nt* nesnelci, objektivist

heyberî *rd* nesnel, objektif

heyberîbûn *m* **1.** nesnelleşme **2.** *mec* nesneleşme

heyberî bûn *l/ngh* **1.** nesnelleşmek **2.** *mec* nesneleşmek

heyberîkirin *m* nesnelleştirme

heyberî kirin *l/gh* nesnelleştirmek

heyberîkî *h* nesnel olarak

heyberîtî *m* nesnelcilik, objektivizm

heybet *m* **1.** heybet **2.** heybet, büyüklük, ulu84luk

heybetane *h* heybetlice

heybetdar *rd* heybetli

heybûn *m* dirilme, canlanma

hey bûn *l/ngh* dirilmek, canlanmak

heycar *h* **1.** tümden **2.** asla ~ **neman** çok zayıflanmak

heydadan *m* **1.** nara, nara atma **2.** görültü, şamata

hey dadan *l/gh* nara atmak, çağırıp bağırmak

heydade *m* **1.** nara **2.** gürültü, şamata **2.** yuhalama ~ **lê daxistin 1)** nara atmak **2)** yuhalamak **3)** çağrıda bulunmak

heyde *m* bağırarak söylenen söz

heydedan *m* nara

heydeh *n* dev

heydelî *m* akıtına (enli bilezik)

heydût *nd/nt* haydut, yol kesen

heydûtî *m* haydutluk ~ **kirin** haydutluk etmek

heye *rd* var (yokun karşıtı) ~ **an nîn e** var yok ~ **an tune ye** var yok ~ **nîn e (an jî tune)** var yok ~ **ku** *g* belki, belki de * **heye ku kêmasiya vê yekê ji me be** belki de bu durumun kusuru bizde

heyecan *m* heyecan ~ **dan** heyecan vermek ~ **dan (yekî)** (birine) coşku vermek ~ **pê girtin** ayağa kalkmak (telâşlanmak, heyecanlanmak)
heyecandar *rd* heyecanlı
heyecander *rd* heyecanlandırıcı, heyecan verici
heyelan *m* heyelan
heyet *m* heyet, kurul ~**a bendûbariyê** disiplin kurulu ~**a dîsiplînê** disiplin kurulu ~**a doliwgeriyê** yönetim kurulu ~**a hakeman** 1) hakem heyeti 2) yargıcılar kurulu ~**a hilbijartinê** seçim kurulu ~**a hilbijartinê ya bilind** yüksek seçim kurulu ~**a nivîsaran** yazı kurulu ~**a rêveberiyê** yönetim kurulu ~**a nivîsê** yazı kurulu, tahrir heyeti ~**a pirsyariyê** (an jî **tehqîqatê**) soruşturma kurulu ~**a pişkinanê** denetleme kurulu ~**a rawêjkariyê** (an jî **şêwirdariyê**) danışma kurulu ~**a rûspiyan** ihtiyar heyeti ~**a şêwirdariyê** (an jî **şêwiriyê**) danıyşma kurulu ~**a venêranê** (an jî **teftîşê**) teftiş kurulu, denetleme kurulu ~**a wezîran** bakanlar kurulu
heyf (I) *m* **1.** esef, acınma, yerinme **2.** *b* yazık, vah, heyhat **3.** *rd* değerli * **ew merivekî heyf bû** o değerli biriydi ~ **bûn** yazık olmak, günah olmak * **pir heyf e ku em ew qas pere bidîn vî malî** bu mala bu kadar para vermek günah olur ~ **ji te re**! teesüf ederim! ~ **lê hatin** acınmak, hayıflanmak ~ **û guneh e** yazık gunah ~ **û xebînet** maalesef ~ **û xebînet ji te re**! teesüf ederim! ~**a ciwaniyê pîrî li pey e** heyhat ki gençlikten sonra ihtiyarlık gelir ~**a dijmin li dijmin nayê** düşman düşmana acımaz ~**a heyveronê şevereş li pey e** mehtaptan sonra güdüz gelir ~**a (yekî) lê hatin** 1) hayıflanmak, acınmak * **pir heyfa min li nelihevkirina wan hat** aralarındaki anlaşmazlığa çok acındım 2) kıyamamak ~**a (wî) li canê (wî) nehatin** canına acımamak ~**a (wî) li wê heyfê** ne yazık ~**a min tê li wê heyfê** ben ona yanarım ki, ben ona acırım ki ~**a xwe anîn** hayıflanmak ~**a xwe jê re anîn** acınmak, eseflenmek ~**a xwe lê anîn** 1) acımak, kıyamamak (bir şeyi vermeye veya verdiğine, elden çıkardığına üzülmek) 2) yazıklanmak, yerinmek, hayıflamak, vahvahlanmak ~**a xwe lê neanîn** kıymak (acımadan vermek, esirgememek, feda etmek) ~**a xwe li canê (yekî) neanîn** canına acımamak ~**ê** ~**ê** vah vah, yazık yazık
heyf (II) *m* öç, intikam ~ **girtin** öç almak ~ **hilanîn** öç almak, intikamını almak ~ **hildan** öç almak ~ **jê girtin** (birinden) öç almak 2) (birinden) acısını çıkarmak ~ **jê hilanîn** 1) (birinden) öç almak 2) (birinden) acısını çıkarmak ~ **jê stendin** 1) (birinden) öç almak 2) -den acısını çıkarmak (öç almak) ~ **stendin** öç almak, intikam almak ~**û ser heyf** acısını kat kat alma ~ **û ser heyf jê stendin** (birinden) acısını çıkarmak (öç almak) ~ **vekirin** öç almak ~ **xwestin** kan istemek (öldürülen birinin öcünü istemek) ~**a (yekî) jê derxistin** öcünü almak ~**a (tiştekî) jê girtin** acısını çıkarmak (uğradığı maddî ve manevî zararı karşılayacak bir şey yapmak) ~**a (tiştekî) jê hilanîn** acısını çıkarmak (uğradığı maddî ve manevî zararı karşılayacak bir şey yapmak) ~**a (tiştekî) jê stendin** acısını çıkarmak (uğradığı maddî ve manevî zararı karşılayacak bir şey yapmak) ~**a namûsa xwe stendin** namusunu temizlemek ~**a (yekî) rakirin** öcünü almak ~**a (yekî) vekirin** öcünü almak, intikamını almak ~**a xwe girtin** öcünü almak ~**a xwe hilanîn** öcünü almak, intikamını almak ~**a xwe jê girtin** (an jî **stendin**) acısını çıkarmak (öç almak) ~**a xwe jê hilanîn** (an jî **hildan**) 1) (birinden) öcünü almak 2) (birinden) acısını çıkarmak (öç almak) ~**a xwe jê stendin** 1) öcünü almak 2) acısını çıkarmak ~**a xwe jê vekirin** -den öcünü almak ~**a xwe stendin** öcünü almak ~**a xwe vekirin** öcünü almak, intikamını almak
heyfane *h* öç alarak
heyfê *b* yazık
heyfgir *nd/nt* intikamcı
heyfgirî *m* intikamcılık
heyfhilanîn öç alma, intikam alma
heyf hilanîn *l/gh* öç almak, intikam almak
heyfhilîn *nd/nt* intikamcı, öc alıcı
heyfhilîn *m* intikamcılık, öç alıcılık
heyflêanîn *m* hayıflanma
heyf lê anîn *l/bw* hayıflanmak
heyflêhatin *m* yazıklanma
heyf lê hatin *l/bw* yazıklanmak
heyf lê neanîn *l/bw* kıymak (acımadan vermek, feda etmek) * **qet heyf li ew çend pere neanî mezaxt** onca paraya kıymadı, harcadı
heyf stendin *l/gh* öç almak, intikam almak
heyfstîn *nd/nt* intikamcı, öc alıcı, öcalan
heyfstînî *m* intikamcılık, öç alıcılık
heyfvedar *nd/nt* intikamcı, öc alıcı
heyfveder *nd/nt* intikamcı, öc alıcı
heyfvekirin *m* öç alma, intikam alma
heyf vekirin *l/gh* öç almak, intikam almak
heyhat *b* heyhat, neyazık ki
heyhey *m* hay huy
heyhot *m* ocak ayının 31. günü
heyû *b* heyhat, neyazık ki
heyibandin *m* küstürme, başını alıp gitmesine sebep olma
heyibandin *l/gh* küstürmek, başını alıp gitmesine sebep olmak
heyibîn *m* küsme, başını alıp gitme, başını alıp kayıplara karışma

heyibîn *l/ngh* küsmek, başını alıp gitmek, başını alıp kayıplara karışmak
heyirandin *m* **1.** hayran bırakma **2.** hayrette bırakma, hayrete düşürme, şaşırtma **3.** şaşalatma **4.** alı koyma, hapsetme (birini boş yere bekletme)
heyirandin *l/gh* **1.** hayran bırakmak **2.** hayrette bırakmak, hayrete düşürmek, şaşırtmak **3.** şaşalatmak **4.** alı koymak, hapsetmek (birini boş yere bekletmek)
heyirandî *rd* **1.** hayran bırakılmış **2.** hayrette bırakılmış (veya düşürülmüş) **3.** şaşalatılmış **4.** alı koyulmuş, (birini boş yere bekletilmiş)
heyirî *rd* **1.** şaşkın **2.** çaresiz, şaşıp kalmış, kalakalmış olan **(yek) ~ bûn** (biri) şaşkına dönmek **~ man** hayrete (veya hayretlere) düşmek **(yek) ~ man** (birinde) şafak atmak
heyirîbûn *m* **1.** şaşkınlık **2.** şaşırıp kalma, şaşkınlaşma
heyirîman *m* **1.** şaşılma, şaşakalma **2.** şaşma, şaşırıp kalma, kalakalma **3.** tuhaflaşma **4.** kalakalma (güç durumda kalma)
heyirî man *l/ngh* **1.** şaşılmak, şaşakalmak * **tiştên ku mirov jê heyirî dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor **2.** şaşmak, şaşırıp kalmak, kalakalmak **3.** tuhaflaşmak **4.** kalakalmak (güç durumda kalmak)
heyirîmayîn *m* **1.** şaşılma **2.** şaşma, şaşırıp kalma, kalakalma **3.** tuhaflaşma **4.** kalakalma (güç durumda kalma)
heyirîn *m* **1.** şaşırma, şaşalama (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememe, hayret etme) **2.** şaşırma, tuhaflaşma **3.** hayrette (veya hayretler içinde) kalma
heyirîn *l/ngh* **1.** şaşırmak, şaşalamak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtim heyirî** beni görünce şaşırdı * **ez jî heyirîm ez dê çawa ji vê meseleyê derkevim** bu meseleden nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım **2.** şaşırmak, tuhaflaşmak **3.** hayrette (veya hayretler içinde) kalmak
heyî *rd* **1.** mevcut, var olan **2.** varlık
heyîl *m* takat
heyîn *m* **1.** varlık, variyet **2.** varlık (var olan her şey) * **heyînên candar** canlı varlıklar **3.** *fel* varlık **4.** var olma * **ziman şertê heyînê yê pêşîn e** dil var olmanın birinci şartıdır
heyînatî *m* varoluşçuluk
heyînîtî *m* varoluşçuluk
heyînparêz *nd/nt* var oluşçu
heyînparêzî *m* var oluşçuluk
heyînxwaz *nd/nt* varoluşçu
heyîtî *m* var olma, mevcudiyet
heykar *rd* diriltici, canlandırıcı
heykat *m* hikayet, anlatma
heykatkirin *m* hikaye etme, anlatma
heykat kirin *l/gh* hikaye etmek, anlatmak
heykel *nd/nt* heykel
heykeltraş *nd/nt* heykeltıraş, heykelci
heykeltraşî *m* heykeltıraşlık, heykelcilik
heykirin (I) *m* diriltme
heykirin (II) *m* höykürme
hey kirin (I) *l/gh* diriltmek
hey kirin (II) *l/gh* höykürmek
heyla *b* hey, vay be, bak sen, bak sana **~ çavo birijî!** gözün çıksın emmi! **~ malik şewitiyo** hey evi barkı yanasıca
heylo *b* ya, hayret, sahi mi gibi şaşkınlık ve hoşnutsuzluğu ifade eden ünlem
heylorik *rd/nt* geveze (çenesi düşük)
heylorikî *m* gevezelik
heyman *m* asır
heyn *m* **1.** zaman **2.** çağ, mevsi * **heyna gulan** gül mevsimi **3.** çağ, zaman (yaşamın bir dönemi) * **heyna zaroktiyê** çocukluk zamanı **4.** dönem, devir (kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası) * **heyna împeratoriyê** imparatorluk dönemi * **heyna Osmaniyan** Osmanlı devri **~a berxzayînê** kuzulama dönemi **~a ku** iken * **heyna ku ez li malê bûme, hatiye** ben evde iken o gelmiş
heynek *rd* düzenbaz
heynektî *m* düzenbazlık
heynik (I) *rd* saf, safdil, safderun (kolaylıkla aldatılabilen)
heynik (II) *m* triko
heynikî *rd* safça, safdillice (biraz saf olan)
heynikîtî *m* saflık, safdillik
heyntirk *m/argo* dövme, dersini verme **~a (yekî) danê** doyasıya dövmek
heyok *m* varlık
heyola bnr heyûla
heyr *m* şaşma, şaşkınlık
heyra *b* **1.** aman (rica anlatır) * **heyra, wisa mebêjin** aman, öyle söylemeyin **2.** aman (usanç ve öfke anlatır) * **heyra min berdin** aman bırakın beni **3.** hayda (şaşkınlık belirten ünlüm) **~ jê bin** geç! boş verin! **~ were** gel * **heyra were, vî tiştî zêde dirêj meke bila çêbibe here** gel, şu işi uzatma da olsun bitsin
heyran (I) *nd/rd* **1.** hayran * **heyranên wê pir in** onun hayranları çok **2.** *mec* kurban **~a çavê te bim** gözünü seveyim (rica veya sevgi sözü)
heyran (II) *zo/m* antilop
heyran *m* lirik bir türkü türü
heyranbêj *nd/nt* bu tür türküleri söyleyen ozan
heyranbêjî *m* bu tür türküleri söyleme
heyranbûn *m* hayran olma
heyran bûn *l/ngh* hayran olmak
heyranik *nd/rd* hayran * **heyranikên wî wisa pir in...** onun hayranları öyleki çok...
heyranok *m* sevda, din yolunda divane olma, sevdadan serzeniş ve şikayet, gurbet, gariblik, pişmanlık, kandırma, kendini kurban etme vs konularını içeren türkü türü

heyranokbêj *nd/nt* bu tür türküleri söyleyen ozan
heyranokbêjî *m* bu tür türküleri söyleme
heyrantî *m* hayranlık
heyre *m* un ve tereyağından yapılan bir yemek
heyret *m* **1.** hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) **2.** *b* hayret (şaşılacak bir şey karşısında söylenir) ~ **dimînim ji aqilê wan re** aklına şaşayım (veya şaşarım) ~ **hiştin** hayrete düşürmek, şaşkınlığa düşürmek ~ **kirin** hayret etmek ~ **lê çêbûn** eşekten düşmüş karpuza dönmek (çok şaşırmak, donup kalmak) ~**a (yekî) jê re çêbûn 1)** (bir şey birinin) tuhafına gitmek, hayretler içinde kalmak **2)** başı dönmek (görkemli bir şey karşısında şaşırmak) **3)** parmak ısırmak
heyretgirtî *rd* hayretler içinde kalmış olan
heyretgirtin *m* hayretler içinde kalma, şaşırma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememe, hayret etme)
heyretgirtin *l/gh* hayretler içinde kalmak, şaşırmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek)
heyrethiştî *rd* hayrete düşürülmüş, şaşkınlığa düşürülmüş
heyretman *m* şaşırma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememe, hayret etme)
heyret man *l/ngh* şaşırmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek)
heyretmayî *rd* hayrete (veya hayretlere) düşmüş olan
heyretmayî man *l/gh* hayrete (veya hayretlere) düşmek
heyretmayîn *rd* hayrete (veya hayretlere) düşme
heys *m* akis, şavk
heysiyet 1. haysiyet **2.** haysiyet, onur, öz saygı
heysiyetdar *rd* haysiyetli
heyşet *rd* imar, bayındır
heytehol *m* dağdağa, gürültü, patırtı, şamata, hayhuy, kargaşa ~ **kirin** şamata etmek
heyûhey *rd* daima, sürekli
heyûla *m* heyula
heyv *m* **1.** ay (yer yuvarlığın uydusu olan gök cismi) **2.** ay (yılın on iki bölümünden her biri) * **heyv hatiye girtin** ay tutulmuş **3.** *ast* ay (art arda gelen iki yeni ay arasındaki süre) **4.** ay (bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık olarak 30 gün olarak kabul edilen süre) ~ **avêtin** ay doğmak ~ **bênder gerandin** yağmur yağmak üzere olmak ~ **bi** ~ ay be ay ~ **bi sibehê ketin** gök yüzünde sabahta ay görünmek ~ **derketin** ay doğmak ~ ~ **e, eyb lê ye** dikensiz gül olmaz ~ ~ **e eybek lê ye** bu kadar kusur kadı kızında da bulunur ~ **hilhatin** ay doğmak ~ **nû bûn** ay tazelenmek ~ **şîv xwarin** akşamlamak (ay dolunay durumundan geç doğmak) ~ **û roj bû, îro bûye pêşkenîyê hevalan** şah iken şahbaz olmak (herhangi bir sebeple çirkinliği artan kimseler için) ~ **û stêrk** ay yıldız ~**a bin ewr bûn** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (görünmez olmak, kaybolmak) ~**a çardeh şevî** ayın on dördü ~**a li pazdehan ketî** dolunay ~**a yekşevî** hîlal ay
heyva çardehşevî *nd* dolunay, bedir
heyvan *n* **1.** maya **2.** maya (huy, yaradılış, öz) * **yekî heyvanê wî heram e** mayası bozuk biri **3.** *mec* soy sop ~**ê heft satil şîr (an jî mast) bûn** çaktırmamasına rağmen çok bilen ve etkin olmak
heyvane *m* **1.** aylık (maaş) **2.** *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan)
heyva nêvî *ast/nd* dördün
heyva nîvçe *ast/nd* dördün, terbi
heyva nîvî *ast/nd* dördün, yarım ay, terbi
heyva nû *m* yeni ay, ayça, hilâl
heyvar *m* aylık, maaş
Heyva Sor *nd* Kızılay
heyva tijî *nd* dolunay, bedir, ayın on dördü
heyvbireş *m* karanlık aysız gece
heyvdar *rd* aylı * **alaya heyvdar a kesk** yeşil aylı bayrak
heyve *m* **1.** ayva **2.** *rd* ayva renginde olan
heyveron *m* **1.** mehtap **2.** *rd* mehtaplı, aylı
heyveronik *m* mehtap
heyveşev *m* mehtap
heyvgirtin *ast/m* ay tutulması
heyvgirî *ast/m* ay tutulması
heyvik *m* **1.** ayça, hilâl **2.** ayça (daire veya hilâl biçiminde süs takısı)
heyvikvan *n* alemci
heyvî *rd* kamerî
heyvmasî *m* ay balığı
heywan (I) *bnr* eywan
heywan *n* **1.** hayvan (bitkilerden farklı olarak duygu ve hareket yeteneği olan canlı yaratık) **2.** hayvan (insandan farklı olarak, dil ve akıldan yoksun canlı yaratık) **3.** hayvan (at, eşek, katır gibi türlü hizmetlerde kullanılan yaratık) **4.** *rd/mec* hayvan (akılsız, kaba, hoyrat kimse) **5.** hayvan (seslenme biçimi olarak) ~**a beredayîkirî** yont, başıboş hayvan ~**a dotinê** sağımlık (hayvan) ~**a feqîr** yumuşak ağızlı (kolay gem alan hayvan) ~**a gir** yük hayvanı ~**a nîvbar** tam olarak yük taşıma dönemine gelmemiş hayvan ~**a şerjêkirinê** kasaplık hayvan ~**ên avî** su hayvanları
heywanbûn *m* hayvanlaşma
heywanbûyîn *m* hayvanlaşma
heywanet *n* hayvanat

heywanetî *m/mec* hayvanlık (hayvanca davranma) ~ **kirin** hayvanlık etmek
heywanhez *nd/nt* hayvansever
heywanhezî *m* hayvanseverlik
heywanî *rd* 1. hayvanî, hayvansal 2. hayvansal (hayvanlardan elde edilen)
heywankî *rd/h* hayvanca, hayvanî, hayvana yaraşır bir biçimde, behimî
heywannas *nd/nt* hayvan bilimci, zoolog
heywannasî *m* hayvan bilimi, zooloji
heywanok *n* hayvancık
heywanparêz *nd/nt* hayvan hakları savunucusu
heywanparêzî *m* hayvan hakları savunuculuğu
heywantî *m* 1. hayvanlık, hayvaniyet 2. *mec* hayvanlık (hayvanca davranına) ~ **kirin** hayvanlık etmek
heywanwarî *h* hayvanvari
hey wax *b* eyvah
hey wayê *b* eyvah
heywe *bnr* heyve
heyz *m* ay başı, âdet
heyzeran *rd* heyzeran (bambu, heyzeran saplarından yapılmış olan)
hez (I) *m* haz
hez (II) *m* 1. baharda yağmurun yağmasıyla toprağın yumuşamaya, nem tutmaya başlaması 2. heyelan
hez (III) *m* üstü çimenli bataklık
hez (IV) *m* 1. sevgi * **heza min a ji wê re** ona olan sevgim 2. sevim ~ **bikî nekî** ister istemez ~ **dikî** 1) ister * **tu hez dikî bila bimîne tu hez dikî bila here** ister gitsin ister kalsın 2) istersen ~ **jê kirin** 1) (birini) sevmek 2) (birinden) hoşlanmak ~ **kirin** sevmek ~ **kirin jina (hundirê) mala xwe bûn** evinin kadını olmak ~ **nekirin çav bi serê (yekî) kirin** varlığına tahamül edememek ~ **nekirin çav pê kirin** yüzüne bir daha bakmamak ~ **nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** (**an jî mêzandin**) yüzüne bakamaz olmak (utancından) ~ **nekirin navê (yekî) hildan** (bir şeyin adını) ağzına almamak ~**î (yekî) kirin** (birini) sevmek
hezan *m* 1. göçük (çökmüş, göçmüş yer) 2. çöküntü 3. heyelan
hezandin *m* 1. göçertme 2. çöktürme 3. yıkma, sarsma (mavfetme, yıkımına sebep olma) hezandin *l/gh* 1. göçertmek 2. çöktürmek 3. yıkmak, sarsmak (mavfetmek, yıkımına sebep olmak) * **vê nûçeya tehl ew hezand** bu acı haber onu yıktı
hezar *n* 1. bin (1000, M) 2. *rd* bin (dokuz yüz doksan dokuzdan bir artık) 3. *mec* bin (aşırılık ve çokluk bildirir) * **me ev xwelî û kevir bi hezar kul û derdî kişandin** bu taşları, toprakları bin zorlukla taşıdık ~ **bar şikrîma xwe anîn** bir yiyip bin şükretmek ~ **car ji (te) re aferîm** bin yaşa ~ **car şikrîma xwe anîn** bir yiyip bin şükretmek ~ **carî bifikire carekê bibêje** söyleyeceğin şeyi iyice tart ondan sonra söyle ~ **qat** bin kat (pek çok) * **ev xanî hezar qat jê çêtir e** bu ev bin kat ondan daha iyi ~ **rê jê çûn** söz olmak ~ **û yek** bin bir * **rojê hezar û yek mirov tê vir û diçe** buraya günde bin bir insan gelip gidiyor ~ **vir li ser piyekî kirin** bir ayak üstünde bin yalan söylemek (veya bir ayak üstünde kırk yalanın belini bükmek) ~**ê bi hezaran** 1) binlerce 2) bin kat (kıyaslanmayacak ölçüde) ~**ê bi hezaran navê (yekî) hildan** (birinin adını) ağzına aptesle almak (birini saygıyla anmak) ~**ê bi hezaran poşman bûn** bin pişman olmak ~**ê bi hezaran tev li piyan in** bin bir ayak bir ayak üstüne ~**ê (wî) bi pereyekî** 1) bini bir paraya (pek çok ve ucuz) 2) bini bir paraya (pek çok yapılan, pek çok olan * **hezarên çêran bi pereyekî** küfürün bini bir paraya ~**ê (yekî) kirin pereyekî** bini bir paraya (pek çok yapılan, pek çok olan) **Mihemed** ~ **Mihemed** sarı çizmeli Mehmet ağa ~**ê neşikandî** binlik * **hezarê neşikandî yê pere** binlik kağıt para
hezarem *rd* bininci
hezaremîn *rd* bininci
hezaren *bot/m* 1. bambu (Bambusa vulgaris) 2. *rd* bambu (bu kamıştan yapılmış olan)
hezareng *bot/m* hezaren (Delphinium)
hezarêk *m* bindelik
hezargez *bot/m* Meryem Ana asması, ak asma, orman sarmaşığı (Clematis vitalba)
hezar hezar *rd* biner, biner biner
hezarkan *mat/nd* binler basamağı
hezarkane *bnr* hezarkan
hezarlibî *rd* binlik (bin tane alabilen)
hezar pirtûk *m* kırk bayır
hezaz (I) *m* çok derin doğal kuyu
hezaz (II) *m* göçü, heyelân, kayşa ~ **lê ketin** kayşamak ~ **lê xistin** heyelân olmak
hezbar *rd* sevimli
hezbarî *m* sevimlilik
hezbele *m* baharat
hezdar *rd* seven
hezdarî *m* sevgi, sevme
hezek *m* 1. batak, bataklık 2. üstü çimenli bataklık
hezeran *bot/m* saray çiçeği
hezeyan *m* hezeyan, saçmalama
hezhezandin *m* 1. çökerme, çökertme2. yıpratma, örseleme 3. *mec* yıpratma, örseleme
hezhezandin *l/gh* 1. çökermek, çökertmek 2. yıpratmak, örselemek 3. *mec* yıpratmak, örselemek * **vê nexweşîna hanê ev hezhezandiye** bu hastalık onu örselemiş
hezhezî *rd* 1. kağşak, dökük (çok eskimiş) * **xaniyên hilhilî û jihevdeketandî** yıkık dökük evler 2. göçkün (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) 3. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)

hezhezîn *m* 1. kağşama, dökülme (eskime, dağılmaya yüz tutma) 2. kağşama (herhangi bir şey yerinden oynama) 3. kağşama, farıma (çok yaşlanma, kocama) 4. kağşama, tiritlenme, tiritleşme (güçsüzleşme, gevşeme, zayıflama) 5. dökülme (çok yorgun, hasta olma) 6. künküldeme, küngürdeme (elden ayaktan düşme) 7. felfeleme (eski canlılığını yitirme) 8. *mec* örselenme 9. titreme
hezhezîn *l/ngh* 1. kağşamak, dökülmek (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) * **qatiyên xanî êdî hezhezîne** evin tavanları dökülüyor 2. kağşamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) 3. kağşamak, farımak (çok yaşlanmak, kocamak) 4. kağşamak, tiritlenmek, tiritleşmek (güçsüzleşmek, gevşemek, zayıflamak) 5. dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) * **pişt, mil û enîşkên wê diêşiyan, canê wê dihezhezî** sırtı, omuzu, dirsekleri ağırıyor, vücudu dökülüyordu 6. künküldemek, küngürdemek (elden ayaktan düşmek) 7. felfelemek (eski canlılığını yitirmek) 8. *mec* örselenmek 9. titremek
hezhezok *rd* 1. titrek 2. sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
hezihandin *m* yıkma (yığılmasına neden olma)
hezihandin *l/gh* yıkmak (yığılmasına neden olmak)
hezihîn yığılıp kalmak
hezihîn *l/ngh* yığılıp kalmak
hezikandin *m* sallama
hezikandin *l/gh* sallamak
hezikîn *m* sallanma (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama)
hezikîn *l/ngh* sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak)
hezim *m* göçük (çökmüş, göçmüş yer)
hezimandin *m* hezimmete uğratma
hezimandin *l/gh* hezimmete uğratma
hezinandin *m* hüzünlendirme
hezinandin *l/gh* hüzünlendirmek
hezinandî *rd* hüzünlü
hezin *m* hüzün
hezinî *rd* hüzünlü
hezinîn *m* 1. hüzünlenme 2. kara kara düşünme
hezinîn *l/ngh* 1. hüzünlenmek 2. kara kara düşünmek
hezinîtî *m* hüzünlük
heziqandin (I) *m* mahvetme
heziqandin (II) *m* eğletme, oyalatma
heziqandin (I) *l/gh* mahvetmek
heziqandin (II) *l/gh* eğletmek, oyalatmak
heziqîn (I) *m* mahvolma
heziqîn (II) *m* eğlenmek, takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
heziqîn (I) *l/ngh* mahvolmak
heziqîn (II) *l/ngh* eğlenmek, takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
hezir *bnr* hezr
heziyan *m* heyelân, göçü, kayşa
heziyîn *m* göçüşme, kayşama
heziyîn *l/ngh* göçüşmek, kayşamak
hezizîn (I) *m* kayşama
hezizîn (II) *m* yıpranma (elbise için)
hezizîn (I) *l/ngh* kayşamak
hezizîn (II) *l/ngh* yıpranmak (elbise için)
hezîmet *m* hezimet, bozgun
hezîmetî *m* bozgunluk
hezîn (I) *rd* hazin
hezîn (II) *m* 1. kayşama, göçme, çökme 2. yıkılma (düşme)
hezîn *l/gh* 1. kayşamak, göçmek, çökmek 2. yıkılmak (düşmek)
hezîran *m* haziran (yılın 30 gün süren altıncı ayı) ~ **e hezra teyran e** Haziran ayının kuşlar için önemli bir ay olduğun anlatan bir deyim ~ **xinzirî giha li baska kuzirî** (an jî **kizirî**) Haziran ayında otların artık kurumaya yüz tuttuğunu anlatan bir deyim
hezîranî *bot/m* bir armut türü
hezjêkirin *m* 1. (birini) sevme 2. (birinden) hoşlanma
hez jê kirin *l/bw* 1. (birini) sevmek 2. (birinden) hoşlanmak
hezjixwekirin *m* 1. kendini sevme 2. kendine bakma, kendine bakım yapma, üst başına dikkat etme
hez ji xwe kirin *l/bw* 1. kendini sevmek 2. kendine bakmak, kendine bakım yapmak, üst başına dikkat etmek
hezjixwekirî *rd* bakımlı
hezjixwekirîbûn *m* bakımlılık
hezkar *nd/nt* seven
hezkar *m* sevgi
hezker *nd/nt* 1. seven 2. dost (bir şeye düşkün olan, aşırı ilgi duyan) * **hezkirê pirtûkan** kitap dostu
hezkerî *m* sevgi
hezkir *rd* seven
hezkirin *m* 1. sevgi, sevme 2. sevme (birine gönül verme, sevgiyle bağlanma) 3. sevme (çok hoşlanma) 4. sevme (okşama) 5. sevme (yerini, şartlarını uygun bulma) 6. isteme (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söyleme, dileme) 7. isteme (görmek istediğini bildirme) ~**a çavan** göz sevdası
hez kirin *l/gh* 1. sevmek 2. sevmek (birine gönül vermek, sevgiyle bağlanmak) * **ew keçikê zehf hez dike** o kızı çok seviyor 3. sevmek (çok hoşlanmak) * **ez ji rêçûnê pir hez dikim** yol yürümesini çok seviyorum * **tu ji kîjan xwarinî hez dikî?** sen hangi yemeği seviyorsun? 4. sevmek (okşamak) 5. sevmek (yerini, şartlarını uygun bulmak) * **dar ji rewayê hez dike** ağaç nemli ortamı sever

6. istemek (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek) * **hez dike ku ez ez her tiştê xwe bidimê** herşeyimi ona vermemi istiyor 7. istemek (görmek istediğini bildirmek) * **hez dike te bibîne** seni görmek istiyor ~**a (yekî) jê re hebûn** (bir şeye veya kimseye) sevgi beslemek ~**a xwe jê re aşkera kirin** ilâni aşk etmek
hezkirî *nd/nt* sevilen, sevgili
hezkirox *rd* seven
hezlêker *rd* sevilen
hezm *m* hazım, sindirim
hezman *bnr* ziman
hezmbûn *m* hazmedilme
hezm bûn *l/ngh* hazmedilmek
hezmkirin *m* sindirme, sindiriş (hazmetme)
hezm kirin *l/gh* sindirmek, hazmetmek
heznî *rd* **1.** hüzünlü **2.** yaslı **3.** *m* yas * **hezniya me heye** yasımız var
hezok *rd* seven
hezperest *rd* hazcı
hezperestî *fel/m* 1hazcılık, . hedonizm **2.** *ab* hazcılık, hedonizm
hezr (I) *m* avans ~ dan avans vermek ~ **kişandin** avans çekmek ~ **stendin** (an jî **girtin**) avans almak
hezr (II) *m* **1.** tahmin, kestirim, olabilirlik (yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama) **2.** *h* göz kararı, göz kararı ile ~**a destê xwe nekirin** elinin ağırlığına dikkat etmemek ~**a (...) kirin 1)** tahmin etmek, sanmak **2)** ummak ~**a pêş û paşiya xwe nekirin** ilerisini gerisini hesaplamamak (veya düşünmemek)
hezranî *bnr* heyzeran
hezret *nd* **1.** hazret (kutsal sayılan kimselerin adlarının başına getirilen unvan) * **Hezretî Elî** hazreti Alî
hezretî *rd* hazretleri * **hezretî Ebdulah efendî** Abdullah efendi hazretleri
hezrî *rd* tahminî, olasılı
hezrkirin *m* **1.** tahmin etme, kestirme **2.** kararlama
hezr kirin *l/gh* **1.** tahmin etmek, kestirmek **2.** kararlamak
Hf *kîm* Hf (hafniyum'un kısaltması)
hê (I) *m* Kürt alfabesinin oncu harfinin okunuşu
hê (II) *b* **1.** hey (seslenmek, ilgi veya dikkat çekmek için) **2.** hey (dadınlara seslenmek ünlemi) **3.** bre **4.** ey (kendisine söz söylenilen kimsenin dikkatı çekilmek istendiğinde adın başına getirilir ve uzatılır) * **hê hevalo** ey arkadaş **5.** hey, hiş, hişt * **hê, were vir** hişt, buraya gel **6.** hop (uyarma amacıyla kullanılır) * **hê, ên ku tên hene** hop gelenler var **7.** hu ('neredesin', 'bana bak' anlamında seslenme) **8.** yahu ('hey bana bak', 'bak sana' anlamında) **9.** ahbap (seslenme sözü olarak) **10.** *h* ey (soru olarak 'öyle ise, o halde' anlamında; söylerken uzatılır) * **hê, ev dezgeh çi dike li vir?** ey, bu tezgah burada ne arıyor? ~ ~! **1)** ala ala (toplu olarak yapılan işlerde söylenir) **2)** hop hop!
hê (III) *h* **1.** henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hê hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim **2.** henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hê dest pê nekirine** yaz sıcakları henüz başlamadı * **bûye heştê salî, lê hê jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde **3.** daha, henüz * **wekî din jî hene** dahası var ~ **baş çavên xwe ji hev venekirin** gözünün kapağını silmeden ~ **çavê şeveqê qul nebûye** karga bok yemeden * **hê çavê şeveqê qul nabe ev diçe dukanê vedike** karga bokunu yemeden o kalkar dükkanı açmaya gider ~ **do ji diya xwe bûye** yumurtadan daha dön çıkmış ~ **dûrik dûr e** (bir şeyin) bitmesine daha çok zaman olmak ~ **dûrî avê yî te xwe hildaye** ayı görmeden bayram etme ~ **ew mesele ye** hâlâ o masal ~ **ji diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak) ~ **jî 1)** halen **2)** hâlâ da ~ **ku em li heyatê ne** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) ~ **ku em nemirine** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) ~ **ku em sax in** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) ~ **mirîşk neçûne lîs** tavuk gibi (çok erkenden yatan kimse) ~ **neanîn gotinê** demeye kalmamak * **hê me neanî gotinê ku karê me qediya, her kes rabû ser piyan** işimiz bitiyor demeye kalmadı, herkes ayağa kalktı ~ **neçû berkanî çi zû şeqînî jê anî** dün cin olmuş bu gün adam çarpıyor ~ **nû** 1) yenice **2)** biraz önce **3)**yeni yeni, yeni olarak **4)** çiçeği burnunda (veya çiçeği burnunda, çamuru karnında) ~ **nû bi xwe derxistin** (bir şeyin) acısı çıkmak * **hê nû îro min bi êşa do derxist** dünkü yorgunluğun acısı bu gün çıktı ~ **nû pê hisîn** (bir şeyin) acısı çıkmak * **hê nû îro ez bi êşa do hisiyam** dünkü yorgunluğun acısı bu gün çıktı ~ **nû ûtîkirî** ütüsü üzerinde ~ **teze ji diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak) ~ **teze ye 1)** dumanı üstünde (sebze, meyve ve yemek için) **2)** dumanı üstünde (çok yeni, üzerinde çok zaman geçmemiş) ~ **tu li ku** daha çok var (bir işin bitimine daha çok var anlamında) ~ **wekî din jî hene** dahası var ~ **wisa bû** koyduğum yerde otluyor ~ **xweyî wê fikrê û wî aqilî yî** bıraktığı (bıraktığım) çayırda (yerde) otluyor (veya otluyorsun)
hêb *m* **1.** korku, can havlı **2.** yılgı, dehşet ~**a ruh** can korkusu
hêba *m* korku
hêbet *bnr* heybet

hêbetî *m* 1. şaşa kalma 2. sersemlik ~ **bûn** şaşa kalmak
hêbil *m* korku
hêbilnak *rd* korkunç (korku veren dehşete düşüren)
hêbilnakbûn *m* korkunçlaşma
hêbilnakbûn *l/ngh* korkunçlaşmak
hêbilnakî *m* korkunçluk
hêc *bnr* hêç
hêcan *bnr* heycan
hêcet *m* bahane
hêcetok *m* bahanecik
hêcin *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)
hêcz *hiq/m* haciz ~ **danîn serê** (bir şeye) haciz koymak
hêczkirin *m* haczetme
hêcz kirin *l/gh* haczetmek
hêczkirî *rd* hacizli
hêç (I) *bnr* hîç
hêç *rd* 1. azgın * **boxeyê hêç** azgın boğa 2. kızgın, kükre (eş arayan hayvan için) 3. kudurgan, kuduruk ~**î zilaman** *mec* yiğit, yiğitler yiğidi
hêçan *m* 1. deneme, sınama 2. *wj* deneme (herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan yazı türü)
hêçandin *m* 1. deneme, sınama 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme)
hêçandin *l/gh* 1. denemek, sınamak 2. denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek) * **rabû ser piyan hêçand ku here heta ber derî** ayağa kalkıp kapıya doğru gitmeyi denedi
hêçandî *rd* denenmiş, sınanmış
hêçanî *m* deneme (son biçimini bulmamış, taslak durumunda eser)
hêçannivîs *nd/nt* deneme yazarı
hêçannivîsî *m* deneme yazarlığı
hêçbûn *m* 1. azgınlaşma 2. kızgınlaşma (eş arama, hayvan için) 3. azma, kükreme (taşkınlıkta ileri gitme, taşkınlık gösterme) 4. kudurma 5. kudurmak (yaramazlaşma)
hêç bûn *l/ngh* 1. azgınlaşmak 2. kızgınlaşmak (eş aramak, hayvan için) 3. azmak, kükremek (taşkınlıkta ileri gitmek, taşkınlık göstermek) 4. kudurmak 5. kudurmak (yaramazlaşmak)
hêçbûyî *rd* 1. azgın, azgınlaşmış 2. azmış, kükremiş (taşkınlık göstermiş) 3. kuduruk
hêçbûyîn *m* 1. azgınlaşma 2. kızgınlaşma (eş arama, hayvan için) 3. azış, kükreyiş (taşkınlıkta ileri gitme, taşkınlık gösterme) 4. kuduruş 5. kuduruş (yaramazlaşma)
hêçelonî *rd* azgın
hêçelonîtî *m* azgınlık
hêçelorî *rd* azgın ateşli (cinsel istekleri aşırı olan)
hêçelorîtî *m* azgınlık
hê çêlê *b* git (inek kovma ünlemi)
hêçgilorî *bnr* hêçhilorî
hêçhilorî *rd* azgın, ateşli (cinsel istekleri aşırı olan)
hêçhilorîbûn *m* azma, azgınlaşma (cinsel duyguları artma)
hêçhilorî bûn *l/ngh* azmak, azgınlaşmak (cinsel duyguları artmak)
hêçhilorîbûyîn *m* azış, azgınlaşma (cinsel duyguları artma)
hêçhilorîkirin *m* azıtma, azgınlaştırma
hêçhilorî kirin *l/gh* azıtmak, azgınlaştırmak
hêçik (I) *bnr* heçû
hêçik *m* yuva (genelikle ailenin oturduğu yer) ~**a (yekî) xera kirin** yuvasını yıkmak (eşinden boşanmasına sebep olmak) ~**a xwe bi hev xistin** yuvanlanmak
hêçî (I) *bnr* heçû
hêçî *m* 1. azgınlık 2. kudurganlık
hêçîn *m* denenme, sınanma
hêçîn *l/ngh* denenmek, sınanmak
hêçîtî *m* 1. azgınlık 2. kızgınlık (eş isteme durumu; hayvan için) 3. kudurganlık ~ **kirin** azgınlık yapmak
hêçker *rd* 1. azgınlaştırıcı 2. kudurtucu
hêçkirin *m* 1. azıtma, azgınlaştırma 2. kudurtma 3. kükretme (coşturma, kızgınlığını artırma)
hêç kirin *l/gh* 1. azıtmak, azgınlaştırmak 2. kudurtmak 3. kükretmek (coşturmak, kızgınlığını artırmak)
hêçtir *bnr* hêştir
hê da *b* ana (çağırma ünlemi
hêdan *m* edep
hêdanbûn *m* edeplenme
hêdan bûn *l/ngh* edeplenmek
hêdandan *m* edeplendirme
hêdan dan *l/gh* edeplendirmek
hêdî *rd* 1. yavaş 2. yavaş (hafif, alçak) * **hêdî pê bigire** yavaş tut 3. ağır (hızlı olmayarak) * **meşa hêdî** ağır yürüyüş 4. *h* yavaş (hızlı olmayarak) ~! 1) yavaş! 2) yavaş! acele etme! ağır ol, yavaş ol ~ **çûn** ağırlaşmak (yavaşlamak) **(karek)** ~ **dan ber xwe** (bir işi) ağır almak ~ ~ 1) yavaş yavaş 2) yavaş yavaş, adım adım * **em hêdî hêdî nêzî wê bûn** adım adım ona yaklaştık 3) hafif hafif, yavaş yavaş * **ez hêdî hêdî dişewişîm û dimeşiyam** hafif hafif sendeleyerek yürüyordum 4) ağır ağır (acele etmeden) ~ ~ **çûn** ağırlaşmak, yürüyüş yavaşlamak
hêdî bûn *l/ngh* yavaş olmak
hêdîbûn *m* yavaş olma
hêdîbûyîn *m* yavaş oluş
hêdîçûn *m* yavaşlama (yavaş gitmeye başlama, hızını azaltma)
hêdî çûn *l/ngh* yavaşlama (yavaş gitmeye başlamak, hızını azaltmak)

hêdî hêdî *h* **1.** yavaş yavaş **2.** için için, yavaş yavaş **3.** kerte kerte, derece derece, peyderpey **4.** ığıl ığıl * **çem hêdî hêdî diherike** çay ığıl ığıl akıyor **5.** ılgıt ılgıt (rüzgar esmesi ve akım için) **6.** piti piti (zorlukla, yavaş yavaş yürüyen)
hêdîk *m* kar ayakkabısı
hêdîka *h* **1.** yavaşça **2.** usulca, usulcacık, usuldan **3.** hafiften * **bayek hêdîka tê** hafiften bir rüzgâr esiyor **4.** yavaşça, hafifçe * **hêdîka serê xwe bi aliyê çepê ve xwar kir** hafifçe başını sola eğdi **5.** *mzk* adagio
hêdîkayî *m* yavaşlık
hêdîkirin *m* **1.** yavaşlatma **2.** oturuşma, hızını yitirme, yavaşlama (yatışma, hızı azalma)
hêdî kirin *l/gh* **1.** yavaşlatmak **2.** oturuşmak, hızını yitirmek, yavaşlamak (yatışmak, hızı azalmak)
hêdîna *h* yavaşça
hêdînî *h* yavaşça
hêdîtî *m* yavaşlık
hêf *ant/m* bacak
hêga *n* tarla
hêgin *rd* **1.** çalışkan, becerikli, hamarat **2.** yetenekli, kabiliyetli
hêginbûn *l/ngh* **1.** hamaratlaşma **2.** yetenekli-leşme
hêgin bûn *l/ngh* **1.** hamaratlaşmak **2.** yetenekli-leşmek
hêginî *m* **1.** çalışkanlık, beceriklilik, hamaratlık **2.** yetenek, kabiliyet
hê hê *b* **1.** ala ala (toplu olarak yapılan işlerde söylenir) **2.** keçi çağırma ünlemi
hêj, hêja *h* **1.** henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hêj hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim **2.** henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hêj dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı * **hêj nehatiye** daha gelmedi * **bûyê heştê salî, lê hêja jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde **3.**demin, demincek ~ **ew mesele ye** hâlâ o masal ~ **jî** hâlâ da, halen
hêja (I) *bnr* hêj
hêja (II) *rd* **1.** değerli **2.** değerli (üstün, yararlı nitelikleri olan) **3.** sayın, hazret, saygıdeğer **4.** hazretleri * **hêja Ebdulah efendî** Abdullah efendi hazretleri **5.** kaliteli * **meya hêja** kaliteli şarap ~ **bûn 1)** değerli olmak **2)** değmek (zevk veren şeyler için; hoşa gitmek) * **a rast ev qehwe hêja bû** bu kahve değdi doğrusu ~**yê ber dilê (yekî)** (birinin) azizi ~**î (...) bûn 1)** -e değmek (karşılık olmak) * **ev kespa hanê hêjayî ev çend zehmetê ye?** bu kazanç bunca zahmete değer mi? **2)** -e değmek (herhangi bir nitelikte olmak) * **ev dîmen hêjayî dîtinê ye** bu manzara görülmeye değer **3)** -e değmek (eş değerde olmak) * **çavên te hêjayî dinyayê dikin** gözlerin dünyaya değer **4)** -e bedel olmak (eşit, denk olmak) * **ev se hêjayî sê guran e** bu köpek üç kurda bedeldir ~**yî (wê) kêferatê ye** kahrı çekilir ~**yî malê dinyayê (ye) 1)** ömre bedel **2)** dünya malına bedel ~**yî nivîsandinê ye** kaleme gelir ~**yî parêziyê** savunmalık ~**yî vê (an jî vî) bû** buna değdi ~**yî zehmetê bûn** zahmete değmek * **nehêjayî pênc qiruşan e** beş para etmez * **(yek) nehêjayî sola piyê (yekî) bûn** (biri ötekinin) ayağının pabucu olamamak
hêjadarî *m* değer, kıymet, dergerlilik
hêjageh *m* stratejik öneme sahip yer
hêjahiya lêzêdebûyî *nd* katına değer
hêjahî *m* **1.** değer **2.** değer (yüksek ve yararlı nitelik) **3.** değerlilik **4.** liyakat ~**yên civakî** toplumsal değerler
hêjan (I) *h* hâlâ, halen
hêjan (II) *m* **1.** değer **2.** değer (yüksek ve yararlı nitelik)
hêjan (III) salanma
hêjandin *m* değerlendirme (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirleme)
hêjandin *l/gh* değerlendirmek (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek)
hêjandî *rd* değerlendirilmiş
hêjar *rd/nd* **1.** yoksul, fakir, ezgin (paraca durumu kötü olan) **2.** zayıf, cılız (insan ve hayvan için) **3.** zebun (güçsüz, âciz) **4.** mazlum, ezilen ~ **bûn** zayıflamak, cılızlaşmak ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketin** zayıf düşmek
hêjarbûn *m* **1.** yoksullaşma, fakirleşme **2.** cılızlaşma, zayıflama **3.** zebunlaşma
hêjar bûn *l/ngh* **1.** yoksullaşmak, fakirleşmek **2.** cılızlaşmak, zayıflamak **3.** zebunlaşmak
hêjarbûyîn *m* **1.** yoksullaşma, fakirleşme **2.** cılızlaşma, zayıflama **3.** zebunlaşma
hêjarî *m* **1.** yoksulluk, fakirlik, ezginlik, sefalet **2.** zayıflık, cılızlık (insan ve hayvan için) **4.** zebunluk **4.** mazlumluk
hêjarkirin *m* **1.** yoksullaştırma, fakirleştirme **2.** cılızlaştırma, zayıflatma **3.** zebunlaştırma
hêjar kirin *l/gh* **1.** yoksullaştırmak, fakirleştirmek **2.** cılızlaştırmak, zayıflatmak **3.** zebunlaştırmak
hêjarok *rd* **1.** yoksul, fakir, sefil **2.** zayıf, cılız **3.** zavallı, mazlum
hêjarokî *rd* **1.** yoksulca, fakirce, sefilce **2.** zayıfça, cılızca **3.** zavallıca
hêjarokîtî *m* **1.** yoksulluk, fakirlik, sefillik **2.** zayıflık, cılızlık **3.** zavallılık
hêjarparêz *rd* fakir fukaradan yana olan
hêjarparêzî *m* fakir fukaradan yana olma
hêjatirîn *rd* en değerli ~ **mêvan** başmisafir
hêjatî *m* değerlilik, kıymetlik
hêjayiya lêzêdebûyî *nd* katma değer
hêjayî *m* **1.** değer, kıymet **2.** değer (yüksek ve yararlı nitelik) **3.** değerlilik **4.** liyakat ~**ya sincî (an jî exlaqî)** ahlâkî değer

hêjika *h* 1. hâlâ, henüz * **bûye heştê salî, lê hêjika jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde 2. demin, demincek 3. *c* şimdi ~ **ew mesele ye** hâlâ o masal
hêjivandin *m* yıldırma
hêjivandin *l/gh* yıldırmak
hêjivandî *rd* yılgın, yıldırılmış
hêjivî *rd* yılgın
hêjivîbûn *m* yılgınlık
hêjivîn *m* yılma
hêjivîn *l/ngh* yılmak
hê jî *h* 1. hâlâ da 2) halen 3) henüz (olumsuz cümlelerde; daha, hâlâ)
hêjîn *m* 1. değerlendirilme 2. değme
hêjîn *l/ngh* 1. değerlendirilmek 2. değmek * **dihêjîte te** sana değer
hêjîr *bot/m* 1. incir (Ficus carica) 2. incir (bi bitkinin yemişi)
hêjîra bengalê *bot/nd* 1. Frenk inciri (Opuntia ficus-indica) 2. Frenk inciri (bu bitkinin meyvesi) ~**a zeva şîrîn** bir tür çok tatlı incir
hêjîra bengalê *bot/nd* Hint inciri
hêjîra çivîkan *bot/nd* küçük taneli bir tür incir
hêjîra çolê *bot/nd* yabanî incir
hêjîra derewîn *bot/nd* 1. yabanî incir 2. incirimsi meyve
hêjîra xanoyî *bot/nd* lop incir
hêjîrên hişk *nd* burma inci
hêjt *bnr* hêjta
hêjta *h* 1. henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hêjta hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim 2. hâlâ, henüz, daha (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hêjta dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı
hêjû *m* ufuk
hêk *m* yumurta * **hêka mirîşkê** tavuk yumurtası ~**a bêdîk 1)** yavru vermeyecek yumurta, horozun katkıda bulunmadığı ürünsüz yumurta **2)** *mec* boş emek (ileri gitmeyecek iş için) ~**a binê qupikê** kuluçkalık (yumurta) ~**a (yekî) deqandin** *argo* birini denemek, sınamak, nemal olduğunu anlamak ~**a dilmeyî** rafadan yumurta ~**a (yekî) duzerik e** altın yumurtlayan tavuk (gelirli kimse) ~**a (yekî) hatin 1)** yerinde su çıkmak (haklı bir sebep olmadan yerini bırakanlara veya bırakmak isteyenlere söylenir) **2)** yerinde duramamak, yumurtlayacak tavuk misalı yerinde duramamak ~**a patî** *mec* hazır lokma ~**a hev û din deqandin** (an jî **niqandin)** (birbirini) bilmek, tanımak ~**a kelandî** katı yumurta, lop yumurta ~**a masiyan** balık yumurtası ~**a moriyan** karınca yumurtası ~**a xerabûyî** cılk yumurta
hêkanî *rd* 1. oval, beyzi, söbe, söbü 2. *mat/m* elips
hêka xaşe *biy/m* morulâ
hêkdank *ant/m* 1. yumurtalık, mebiz 2. yumurtalık (yumurta kabı)
hêkedims *m* bir tür yemek
hêkedîn *rd* hoppa, biraz delice
hêkel *ant/biy* yumurtalık
hêkemast *n* şırlop
hêker *nd/nt* örgücü, örgü ören
hêkerî *m* örgücülük
hêkerûn *m* sahanda yumurta, tavada yumurta
hêkesor *bnr* hêkesork
hêkesork *m* paskalya (Mart ayının sonu Nisan'ın başlarında yapılan bir bayram) ~**a îda nîsanê** paskalya yumurtası
hêkfiroş *nd/nt* yumurtacı (satan kimse)
hêkfiroşî *m* yumurtacılık
hêkiç *m* yumurta tokuşturma oyunu
hêkiyer *nd/nt* örgücü
hêkiyerî *m* örücülük
hêkî *m* örgü, örgü örme
hêkker *rd* yumurtlayan
hêkkirin *m* yumurtlama
hêk kirin *l/gh* yumurtlamak * **mirîşkê hêk kir** tavuk yumurtladı
hêknoşav *m* çiğ olarak yumurta yeme
hêkok *m* yumurtacık, küçük yumurta
hêkokî *rd* yumurtamsı
hêkşeqînk *m* yumurta kırıcı
hêkxwer *rd* yumurtayı çok tüketip yiyen, seven kimse
hêl (I) *m* 1. taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * **her hêla xanî bi dîwar hatibû girtin** evin her tarafı duvarla çevrilmişti 2. taraf, yön, (yan, doğrultu) * **li hêla deryayê mih diçêrin** deniz tarafında koyunlar otluyor 3. yan (bedenin bir bölümü) * **hêla wî yê rastê fecr bûye** sağ yanına felç inmiş 4. taraf (yöre, yer) * **li hêla me dabên wiha nîn in** bizim taraflarda böyle adetler yok 5. taraf, yan (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan hêlê yî**? sen hangi taraftansın? * **tu ji kîjan hêlê yî?** hangi yandansın? 6. taraf (bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi) * **ji hêla bavê ve zengîn e** baba tarafından zengin 7. taraf (bir şeyin belli bölümü) * **hêla pêşî yê şanoyê ji bo mêvanan hate veqetandin** tiyatronun ön tarafı konuklara ayrıldı 8. taraf, görüş, bakım, açı (bakış açısı, bakma şekli) * **eger tu ji vê hêlê ve li bûyerê binêrî ne welê ye** bu taraftan bakınca olay öyle değil 9. geçe, yaka, karşı (yol, ırmak vb. nin öbür kıyısı veya yanı)* **wê hêla avê** suyun öteki geçesi * **li wê hêla rê silav li me kirin yolun** karşı yanından bizi selamladılar 10. öte * **hêleke mala me bexçe hêla din kuçe ye** evimizin bir yanı bahçe öte yanı sokak 11. yön, cephe * **ez naxwazim bi wêjeyên yekhêlî bixapim** tek cepheli edebiyatlara aldanmak istemiyorum 12. çevre, etraf ~**a ters** ters yön

hêl (II) *m* **1.** hat, çizgi **2.** hat (tv, telefon, telgrafla iletişilmi sağlayan yol) * **li ser hêla telefonê guhdarekî me heye** telefon hattında bir dinleyicimiz var **~a têlefonê** telefon hattı
hêl (III) *m* **1.** sürek avı **2.** karda keklik tutma eylemi
hêl (IV) *m* şuur, mantık * **mîna hêla wî tune** onun mantığı gibisi yok
hêl (V) *rd* yüksek * **bi dengekî hêl gazî kirê** yüksek sesle onu çağırdı
hêl (VI) *ant/n* taşak
hêl (VII) *bot/m* kakule (Elettaria cardamomun)
hêl (VIII) *m* güç, kuvvet, takat
hêlabûn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
hêla bûn *l/ngh* yuvarlanmak
hêla din *nd* **1.** öte * **hêla din yê rê** yolun ötesi **2.** *rd* öte (karşı taraf)
hêla esmanî *nd* hava yolu
hêla kewan *nd* karda keklik avı
hêlakirin *m* yuvarlama
hêla kirin *l/gh* yuvarlamak
hêlan (I) *m* göçü, heyelân, kayşa
hêlan (II) *m* salıncak
hêlan (III) *m* **1.** bırakma, bırakım (bir işi başka bir zamana erteleme) **2.** bırakma (unutma) **3.** bırakma (eski durumunu değiştirmeme) **4.** bırakma (saklama, artırma) **5.** bırakma (bir işin sorumluluğunu, yükümlülüğünü bir başkasına verme, görevlendirme) **6.** bırakma (engel olmama, izin verme) **7.** bırakma (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalma) **8.** bırakma, terk etme (kötü bir durumda terk etme) **9.** bırakma, terk etme (ayrılma, terk etme) **10.** bırakma (sınıf geçirmeme) **11.** bırakma (bakılma, korunmak için verme) **12.** bırakma (yanına almama, yanında götürmeme) **13.** teslim (bırakma, devretme, terk etme)
hêlan *l/gh* **1.** bırakmak (bir işi başka bir zamana ertelemek) * **me geşt hêla heftiya bê** gezmeyi haftaya bıraktık **2.** bırakmak (unutmak) * **gelo min lepikên xwe li ku derê hêlaye** acaba eldivenlerimi nereye bıraktım **3.** bırakmak (eski durumunu değiştirmemek) * **maseyê li cihê wê bihêle** masayı yerinde bırak **4.** bırakmak (saklamak, artırmak) * **hinek ji pere bihêle** paranın bir kısmını bırak **5.** bırakmak (bir işin sorumluluğunu, yükümlülüğünü bir başkasına vermek, görevlendirmek) * **ez vî karî ji te re dihêlim, êdî hemû berpirsî li ser te ye** bu işi artık ben sana bırakıyorum, bütün sorumluluk sende **6.** bırakmak, izin vermek, müzsaade etmek (engel olmamak) * **bihêlin ez herim** bırakın ben gideyim **7.** bırakmak (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalmak) * **ji jina xwe re gelek mal hêla** karısına çok mal bıraktı **8.** bırakmak, terk etmek (kötü bir durumda terk etmek) **9.** bırakmak, terk etmek (ayrılmak, terk etmek) * **min li rê nehêlin** beni yolda bırakmayın **10.** bırakmak (sınıf geçirmemek) **11.** bırakmak (bakılmak, korunmak için vermek) * min kurik li cem wan hêla çocuğu yanlarına bıraktım **12.** bırakmak (yanına almamak, yanında götürmemek) * **min zarokên xwe li malê hêlan** çocuklarımı evde bıraktım **13.** teslim etmek (bırakmak, devretmek, terk etmek)
hêla navber *erd/nd* as yön
hêlandin *bnr* hêlan
hêlane *m* salıncak
hêlanek *m* **1.** salıncak **2.** salıncak (küçük çocukları uyutmak için) **3.** hamak, ağ yatak
hêlanok *m* salıncak, küçük salıncak
hêla sereke *nd* ana yön
hêlayî *rd* bırakılmış, terk edilmiş olan **2.** başıboş
hêlbet *rd* şaşkın
hêlbetî *m* şaşkınlık
hêlbûn *m* sıçrayıp öte tarafa atlama
hêl bûn *l/ngh* sıçrayıp öte tarafa atlamak
hêl çûn *l/ngh* kendini kaybetmek, uygunsuz söz ve davranışlardan bulunmak
hêldan *m* sıçrayıp atlama
hêl dan *l/gh* sıçrayıp atlamak
hêldar (I) *rd* yönlü
hêldar (II) *rd* hatlı
hêldor *m* **1.** çevre, etraf * **ez li hêldora xanî gerîm** evin çevresini dolaştım **2.** mıntıka, muhit
hêle *m* **1.** sürek avı **2.** karda kekli avı
hêleborî *m* boru hatı
hêlehêl *m* ala ala (grup halinde bağırma) * **hêlehêla xortan bû** gençler ala ala deyip duruyordu
hêlehêl kirin *l/gh* ala ala demek, coşup kendinden geçmek * **ciwan li ber def û zirneyê hêlehêl dikirin** gençler davul zurna eşliğinde ala ala deyip çoşuyorlardı
hêlek *m* salıncak
hêlekan *m* **1.** salıncak **2.** salıncak (küçük çocukları uyutmak için)
hêlekanvan *nd/nt* salıncakçı
hêlemêl *rd* **1.** gürültü, patırtı **2.** sazlı sözlü, düğün dernekli * **daweteke hêlemêl çêkir** sazlı sözlü bir düğün yaptı **3.** büyük, kocaman * **xaniyekî hêlemêl** kocaman bir ev
hêlet jê çûn *l/bw* gıcık almak (veya olmak), gıcık kapmak
hêlevan *n* sürek avcı
hêl hêl *b* kuşları kovma ünlemesi
hêlhêlanek *m* salıncak
hêlijandin *m* sallama
hêlijandin *l/gh* sallamak
hêlijîn *m* sallanma
hêlijîn *l/ngh* sallanmak

hêlik (I) *m* 1. beşik 2. salıncak
hêlik (II) *ant/n* taşak, er bezi, haya, husye
hêlikê beran *nd* koç yumurtası
hêlim (I) *m* karşılama (birini karşılama) * **li hêlima wî çû** onu karşılamaya gitti
hêlim (II) *m* tutkal
hêlimkirin *m* tutkallama
hêlim kirin *l/gh* tutkallamak
hêlimkirî *rd* tutkallı, tutkallanmış
hêlimnekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
hêlinc *m* öğürtü
hêlincandin *m* öğürtme
hêlincandin *l/gh* öğürtmek
hêlincîn *m* öğürme
hêlincîn *l/ngh* öğürmek
hêlindok *m* salıncak
hêliştin *bnr* hiştin
hêliz *bot/m* dere otu (Anethum)
hêlî (I) *rd* tarafsal, yönsel
hêlî (II) *mat/rd* 1. doğrulu 2. doğrusal
hêlî (III) *m* 1. ayna 2. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum) ~**ya çavnêriyê** dikiz aynası
hêlîfiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)
hêlîker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)
hêlîkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan
hêlîl *m* sürek avı
hêlîlvan *n* sürek avcısı
hêlîlar *ast/m* meridyen, boylam
hêlîn *m* 1. yuva * **hêlîna bilbil** bülbül yuvası 2. yuva (genelikle ailenin oturduğu yer) * **hêlîna mirov ji her derî xweştir e** insanın kendi yuvasından daha güzel bir yer olmaz 3. yuva (bazı kötü nitelikli kimselerin çok bulunduğu veya barındığı yer) * **hêlîna dizan** hırsızlar yuvası 4. yuva (bir şeyin içinde yerleşmiş olduğu veya yerleştirildiği oyuk) * **ev ode hêlîna gêreyan e** bu oda karınca yuvası 5. yuva (bir şeyin çok bulunduğu yer) 6. *mec* mihrak herhangi bir düşüncede, nitelikte olan kimselerin kaynağı veya bir şeylerin toplandığı, yoğunlaştığı yer) ~ **çêkirin** yuva yapmak ~**a kêzikan** böcek yuvası, pus ~**a (yekî) ji hev de belawela kirin** yuvasını dağıtmak ~**a (yekî) ji hev de xistin** yuvasını dağıtmak ~**a maran li xwe vekirin** belâyı başına almak ~**a moriyan (an jî gêreyan)** karınca yuvası ~**a xwe birin heft heb hêkên xerabûyî** kendini dirhem dirhem satmak ~**a xwe birin pazdeh hêkên xerabûyî** kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak) ~**a xwe çêkirin** yuva yapmak, yuva kurmak, yuvalamak ~**a xwe danîn** yuvalamak ~**a (yekî) xera kirin** yuvasını bozmak
hêlînçêkirin *m* yuvalama, yuva kurma
hêlîn çêkirin *l/gh* yuvalamak, yuva kurmak
hêlîndanîn *m* yuvalama, yuva kurma
hêlîn danîn *l/gh* yuvalama, yuva kurmak
hêlîpan *ast/m* enlem, paralel
hêlkan *m* salıncak
hêlkanvan *nd/nt* salıncakçı
hêlkar *nd/nt* 1. hattat 2. çizgi resimci
hêlkarî *m* 1. hattatlık 2. çizgi resim
hêlkeyî *rd* oval
hêlkêş *nd/nt* çizimci
hêlkêşî *m* çizimcilik
hêlkêşan *m* 1. çizim, dizayn 2. *mat* çizim
hêlkirin *m* sallama (salıncak sallama)
hêl kirin *l/gh* sallamak (salıncak sallamak) * **ez dê li hêlekanê siwar bibim, tu min hêl bike** ben salıncağa bineceğim beni salla
hêlm *bnr* hilın
hêloq *n* penis, erkek cinsel organı
hêlpiserîn bnr hilpiserîn
hêlpisîng *bot/m* kedi başı
hêlvan *n* sürek avcızı
hêlvanî *m* sürek avcılığı
hêm *m* nem (havada bulunan su buharı) ~**a sade (an jî rehayî)** *erd* salt nem
hêma *m* 1. işaret, im 2. iz, belirti, alamet 3. imge, sembol, simge ~ **kirin** işaret etmek ~ **pê dan** işaret etmek ~ **pê kirin** işaret etmek ~**ya birînê** kesme işareti, apostrof ~**ya rê** *sp* yol işareti ~**yên çûnehatê (daborîn an jî trafîkê)** trafık işaretleri
hêmabar *rd* 1. işaretli 2. imgeli, sebollik
hêmadar *rd* 1. işaretli 2. imgeli, sembollu
hêmader *nd/nt* işaretçi
hêmaderî *m* işaretçilik
hêmakar *nd/rd* simgeci, sembolist
hêmakarî *m* simgecilik, sembolizm
hêmakirin *m* 1. işaretleme, imleme 2. imgeleme, sembolize etme
hêma kirin *l/gh* 1. işaretlemek, imlemek 2. imgelemek, sembolize etmek
hêmakirî *rd* 1. işaretli, işaretlenmiş 2. imgeli
hêmakî *h* 1. işaretlice 2. sembolce
hêman (I) *bnr* heyam
hêman *m* 1. öğe, unsur 2. *rz* öğe * **hêmanên hevokê** cümlenin öğeleri ~**ên hevokê** cümle öğeleri
hêmaparêz *rd/nd* imgeci, sembolist
hêmaparêzî *m* imgecilik, sembolizm
hêmayî *rd* 1. işarî, işaretsel 2. imgesel, sembolik, simgesel
hêmayîkirin *m* sembolleştirme, sembolize etme, simgeleme
hêmayî kirin *l/gh* sembolleştirmek, sembolize etmek, simgelemek
hêmayîkirî *rd* sembolize edilmiş, simgelemiş, imgeli
hêmayîtî *m* sembolizm
hêmazan *nd/rd* sembolist
hêmazanî *m* sembolizm
hêmin *rd* 1. huzurlu 2. asude, dingin, sakin 3. rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) 4. sakin, uysal (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) * **yekî ser-**

nerm û hêmin yumuşak huylu ve uysal biri **5.** vakarlı

hêminbûn *m* **1.** dinginleşme **2.** yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku için; etkisi azalma)

hêmin bûn *l/ngh* **1.** dinginleşmek **2.** yatışmak, sakinleşmek (coşku, sinir, korku için; etkisi azalmak)

hêminbûyîn *m* **1.** dinginleşme **2.** yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku için; etkisi azalma)

hêminî (I) *m* emniyet, güvenlik **~ya civakî** sosyal güvenlik

hêminî (II) *nd* **1.** huzur **2.** dinginlik, sükûnet, sakinlik **3.** rahatlık **4.** sakinlik, uysallık **5.** vakar

hêminker *nd/rd* yatıştırıcı, sakinleştirici

hêminkirin *m* **1.** dinginleştirme **2.** yatıştırma, sakinleştirme

hêmin kirin *l/gh* **1.** dinginleştirmek **2.** yatıştırmak, sakinleştirmek

hêminparêzî *fel/m* dingincilik

hêmiş *b* atı çağırma ünlemi

hêmî *rd* **1.** nemli, ıslaklık, yaş * **porê wê yê hêmî li rûyê min ketin** onun nemli saçları yüzüme değdi **2.** nemli, rutubetli **3.** *m* nem, gönen (hafif ıslaklık) **4.** *rd* çürük (ıslaklıktan dolayı; özellikle giysi için) **~ ~** nemli nemli

hêmîbûn *m* **1.** nemlenme, rutubetlenme **2.** yaşarma, ıslanma **3.** çürüme (nemden dolayı elbise dokularını bırakma)

hêmî bûn *l/ngh* **1.** nemlenmek, rutubetlenmek **2.** yaşarmak, ıslanmak **3.** çürümek (nemden dolayı elbise dokularını bırakmak)

hêmîbûyîn *m* **1.** nemleniş **2.** yaşarış, ıslanış **3.** çürüyüş (nemden dolayı elbise dokularını bırakma)

hêmîhez *rd* nemcil, higrofil

hêmîker *m* nemlendirici

hêmîkirin *m* **1.** nemlendirme, nemletme, rutubetlendirme **2.** yaşartma, ıslatma

hêmî kirin *l/gh* **1.** nemlendirmek, nemletmek, rutubetlendirmek **2.** yaşartmak, ıslatmak

hêmîpîv *m* nemölçer, higrometre

hêmîtî *m* **1.** nemlilik **2.** yaşlık, ıslaklık

hên (I) *bnr* heyn

hên (II) *rd* serin

hêna *h* **1.** henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hêna hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim **2.** daha, hâlâ, henüz (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hêna dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı * **bûye heştê salî, lê hê jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi, hâlâ hafızası yerinde **3.** demin, demincek **4.** o zaman * **tu xwe sererast bike ez dê hîna te helal bikim** kendini düzelt o zaman seni helâl ederim **~ ew mesele ye** hâlâ o masal **~ jî** hâlâ da, halen

hênan *m* getirme

hênan *l/gh* getirmek

hêncet *m* bahane

hêncetkirin *m* bahane etme

hêncet kirin *l/gh* bahane etmek

hêncetkirî *rd* bahane edilmiş olan

hênijandin *m* uyuklatma

hênijandin *l/gh* uyuklatmak

hênijîn *m* **1.** uyuklama **2.** pinekleme

hênijîn *l/ngh* **1.** uyuklamak **2.** pineklemek

hênik *rd* **1.** serin **2.** serin (hoşa giden, hafif bir soğukluk veren şey) **~ girtin** serin tutmak **~ kirin** 1) serinletmek 2) serin tutmak * **cilekî ku te hênik bike li xwe bike** serin tutan bir elbise giy

hênikahî *m* serinlik

hênikatî *m* serinlik

hênikayî *m* serinlik

hênikba *n* poyraz (kuzeydoğudan esen rüzgâr)

hênikbûn *m* **1.** serinleme, serinlenme, serinleşme **2.** serinleme (hoşa giden hafif soğukluk duyma)

hênik bûn *l/ngh* **1.** serinlemek, serinlenmek, serinleşmek **2.** serinlemek (hoşa giden hafif soğukluk duymak)

hênikbûyîn *m* **1.** serinleyiş, serinleniş, serinleşme **2.** serinleyiş (hoşa giden hafif soğukluk duyma)

hênikî *rd* serince **~ nermenerm** küfür küfür

hênikker *rd* serinletici

hênikkirin *m* serinletme

hênik kirin *l/gh* serinletmek

hênikokî *rd* serince

hênî *m* ‚torş' oyununda sınır yeri

hênkahî *bnr* hênkayî

hênkayî *m* **1.** serinlik (serin olma durumu) **2.** serinlik (serin hava) **3.** *erd* ılıman **~ çêbûn** serinleşmek, serinlik olmak * **êdî hênkayî çêdibû, zivistan dihat** artık havalar serinleşiyor, kış geliyordu

hênkayîbûn *m* serinleşme

hênkayî çêbûn *l/ngh* serinlenmek

hê nû *h* **1.** yenice **2.** biraz önce **3.** yeni yeni, yeni olarak **4.** çiçeği burnunda (veya çiçeği burnunda, çamuru karnında)

hêrabûn *m* öğrenme

hêra bûn *l/ngh* öğrenmek

hêrakirin *m* öğretme

hêra kirin *l/gh* öğretmek

hêram *m* **1.** ihram **2.** duvak **3.** gelinlik olarak kullanılan çarşaf

hêramkirin *m* duvaklama

hêram kirin *l/gh* duvaklamak

hêramkirî *rd* **1.** duvaklı, duvak takmış olan **2.** çarşaflı (çaşaf giymiş olan kimse)

hêran *m* öğütme, öğütüş

hêran *l/gh* **1.** öğütmek * **genim hêran** buğday öğütmek **2.** öğütmek (ezmek, çiğnemek **3.** *mec* hazmetmek * **mîda min nahêre** midem hazmetmiyor (yek) **~** (birine) eziyet çektirmek

hêrandin *m* **1.** öğütme **2.** öğütme (ezme, çiğneme) **3.** *mec* hazmetme **4.** çekme, öğütme **5.** kırma (tahıl için; iri ve kaba öğütme) **6.** kalbura çevirme
hêrandin *l/gh* **1.** öğütmek * **genim hêrandin** buğday öğütmek **2.** öğütmek (ezmek, çiğnemek) **3.** *mec* hazmetmek **4.** çekmek, öğütmek * **qewe hêrandin** kahve çekmek **5.** kırmak (tahıl için; iri ve kaba öğütmek) **6.** kalbura çevirmek * **canê wî ji gulan hêrane** vücudunu kurşunlarla kalbura çevirmişler
hêrandî *rd* öğütük, öğütülmüş
hêrat *m* bir tür şal
hêratî *m* **1.** eşarp **2.** bir tür şal
hêrayî *rd* **1.** öğütük, öğütülmüş **2.** *m* öğütülmüş fakat yıkanmamış buğdaydan yapılan pilav
hêrbîz *bnr* hêvrist
hêre (I) *nd* bura
hêre (II) *m* **1.** temaşa **2.** manzara **3.** selâmlık (saray ve köşklerde erkeklerin bulunduğu ve erkek misafırlerin alındığı bölüm)
hêreker *nd/nt* **1.** izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) **2.** izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
hêrekerî *m* izleyicilik, seyircilik
hêrekirin *m* **1.** bakma **2.** seyretme, izleme
hêre kirin *l/gh* **1.** bakmak **2.** seyretmek, izlemek
hêrfanok *rd* gevrek
hêrfanokî *rd* gevrekçe
hêrfanokîtî *m* gevreklik
hêrfonek *rd* gevrek
hêrfonekî *rd* gevrekçe
hêrg *m* nadasa bırakılmış toprak
hêrgiz *m* filiz
hêrifandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** çökertmek. göçertmek, göçürmek
hêrifîn *l/ngh* **1.** yıkılmak **2.** dağılmak **3.** çözülmek **4.** çökmek, göçmek
hêriftin *m* yıkma
hêriftin *l/gh* yıkmak
hêriftî *rd* yıkık
hêrik (I) *m* küçütk tepe
hêrik (II) *zo/m* kursak
hêris *m* ilgi duyma
hêris dan *l/gh* ilgi duymak
hêrivandin *m* **1.** yıkma **2.** çökertme, göçertme, göçürme
hêrivandin *l/gh* **1.** yıkmak * **dîwar hêrivand** duvarı yıktı **2.** çökertmek, göçertmek, göçürmek
hêrivandî *rd* **1.** yıkık **2.** göçermi olan
hêrivîn *m* **1.** yıkılma **2.** çökme, göçme
hêrivîn *l/ngh* **1.** yıkılmak **2.** çökmek, göçmek
hêrivtin *bnr* hêriftin
hêrivtî *bnr* hêriftî
hêrî hêrî *b* koyunları ayırma ünlemi
hêrîn *m* öğütülme, öğütülüş
hêrîn *l/ngh* öğütülmek
hêrîner *nd/rd* öğütücü * makîneya hêrîner öğütücü makine
hêrîş *m* saldırı ~ **birin** saldırmak ~ **birin ser (yekî)** (birine) saldırı düzenlemek, (birine) saldırıda bulunmak ~ **kirin** saldırmak ~**î (yekî) kirin** (birine) saldırmak
hêrîşber *rd* saldırıcı
hêrîşker *rd* saldırıcı
hêrîşkerî *m* saldırıcılık
hêrîşvan *nd/nt* saldırıcı, saldırgan
hêrke *m* öğütülmüş un
hêro *bot/m* hatmi çiçeği
hêrs *m* **1.** öfke, kızgınlık **2.** hırs, hınç **3.** sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik) ~ **hatin (yekî)** (biri) sinirlenmek ~ **ketin 1)** kızmak, sinirlenmek **2)** infiale kapılmak ~ **rakirin** infial uyandırmak ~ **tê çavreş dibe,** ~ **diçe rûreş dibe** sinirlenince kendini kaybetmek ~**a (yekî) danîn** öfkesi geçmek, sinirleri yatışmak, hanı geçmek, sinirleri gevşemek (veya yatışmak), sakinleşmek ~**a (yekî) di ser serê (yekî) de qelaptin** (birinin) öfke topuklarına çıkmak ~**a (yekî) hatin** kızmaya başlamak, sinirlenmek ~**a (yekî) hatinê** babalanmak, öfkelenmek ~**a (yekî) li hev qelibîn** (birinin) sinirleri alt üst olmak ~**a (yekî) li nava hev ketin** (birinin) sinirleri alt üst olmak ~**a mêran pênc deqe ye** öfke baldan tatlıdır ~**a (yekî) ne ji xêrê re ye** öfke ile kalkan ziyanla (zararla) oturur) ~**a (yekî) pê girtin 1)** kızmaya başlamak **2)** ateş püskürmek, ateşi başına vurmak, hanı başına vurmak, siniri tutmak (çok öfkelenmek) **3)** babası tutmak, babalanmak (veya babaları üstünde olmak) ~**a (yekî) rabûn** 1) öfkelenmek, kızmak, infiale kapılmak, köpürmek (çok kızmak), kafası bozulmak, sinir kesilmek **2)** hırslanmak ~**a (yekî) rabûn û rûniştin** ayılıp bayılmak (aşırı dereceden sinir bunalımları geçirmek) ~**a (yekî) rabûye lê wê zerarê jê bibîne** öfke ile kalkan ziyanla (zararla) oturur ~**a (yekî) rakirin** 1) öfkelendirmek, kızdırmak, (birini) çileden çıkarmak, (birinin) bam teline basmak (veya dokunmak), (birinin) dalına basmak, (birini) zivanadan çıkarmak, (birinin) sinirlerini bozmak **2)** hırslandırmak **3)** uyuz etmek, gıcık etmek **(tiştek)** ~**a (yekî) rakirin** (bir durum birinin) sinirine dokunmak ~**a xwe bixwe 1)** sinirlerine hakim ol, sakin ol **2)** çatladın mı? patlama! ~**a xwe lê anîn** (birine) kızmak, azarlamak ~**a xwe nexwarin** hırsını alamamak ~**a xwe tê de kirin** hırsını (veya hincini) birinden çıkarmak * **hat hêrsa xwe di min de kir** gelip hırsını benden çıkardı ~**a xwe xwarin 1)** öfkesini yenmek, (bir kimse) sinirlerine hâkim olmak **2)** hırsını yenmek

hêrsbûn *m* **1.** öfkelenme, kızma, hiddetlenme, celâlenme **2.** hırslanma, hışımlanma **3.** sinirlenme, asabîleşme, sinir olma, gerginleşme **4.** parlama (birdenbire öfkelenme)
hêrs bûn *l/ngh* **1.** öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek, celâlenmek * **de were hêrs nebe** gel de şimdi kızma **2.** hırslanmak, hışımlanmak **3.** sinirlenmek, asabîleşmek, sinir olmak, gerginleşmek **4.** parlamak (birdenbire öfkelenmek)
hêrsbûnî *m* **1.** öfkelilik, kızgınlık (öfkeli olma durumu) **2.** sinirlilik, asabîlik, gerginlik
hêrsbûyî *rd* **1.** kızgın, öfkeli, kızmış **2.** gergin, sinirlenmiş olan
hêrsbûyîn *m* **1.** öfkeleniş, kızış, hiddetleniş, celâleniş **2.** hırslanış, hışımlanış **3.** sinirleniş, asabîleşiş, sinir oluş, gerginleşme **4.** parlayış (birdenbire öfkelenme)
hêrsdar *m* gergin
hêrsdarî *m* gerginlik, gerilim, tansiyon
hêrshatin *m* kızma, öfkelenme
hêrshatin *l/ngh* kızmak, öfkelenmek
hêrshatî *rd* kızgın, öfkeli
hêrshatîbûn *rd* kızgınlık, öfkelilik
hêrsîtî *m* kızgınlık (öfkeli olma durumu)
hêrsketin *m* kızma, öfkelenme, sinirlenme, hiddetlenme
hêrs ketin *l/ngh* kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek, hiddetlenmek
hêrsketî *rd* kızgın, öfkeli, hiddetli
hêrskirin *m* **1.** kızdırma, öfkelendirme, hiddetlendirme **2.** sinirlendirme, asabîleştirme
hêrs kirin *l/gh* **1.** kızdırmak, öfkelendirmek, hiddetlendirmek **2.** sinirlendirmek, asabîleştirmek
hêrskirî *rd* **1.** kızdırılmış, öfkelendirilmiş **2.** sinirlendirilmiş
hêrsok *nd/nt* **1.** öfkeli, kızgın (sert ve öfkeli) **2.** hırçın, hırslı **3.** sinirli, asabî, gergince
hêrsokî *m* **1.** öfkelilik, kızgınlık **2.** hırçınlık, hırslılık **3.** asabîlik, sinirlilik **4.** *rd* öfkelice, kızgınca **5.** *rd* hırçınca, hırslıca **5.** *rd* sinirlice, gergince
hêrsokîbûn *m* **1.** asabîleşme **2.** hırçınlaşma
hêrsokî bûn *l/ngh* **1.** asabîleşmek **2.** hırçınlaşmak
hêrsokîtî *m* **1.** sinirlilik, asabîlilik **2.** hırçınlık ~ **kirin** hırçınlık etmek
hêrsoyî *nd/nt* **1.** öfkeli, kızgın **2.** hırçın, hırslı **3.** sinirli, asabî, gerilimli, gergin
hêrsoyîbûn *m* **1.** öfkelenme, kızma **2.** asabîleşme, gerginleşme
hêrsoyî bûn *l/ngh* **1.** öfkelenmek, kızmak **2.** asabîleşmek, gerginleşmek
hêrsoyîbûyîn *m* **1.** öfkeleniş, kızış **2.** asabîleşme, gerginleşme
hêrsoyîkirin *m* **1.** öfkelendirme, kızdırma **2.** sinirlendirme, germe, gerginleştirme
hêrsoyî kirin *l/gh* **1.** öfkelendirmek, kızdırmak **2.** sinirlendirmek, germek, gerginleştirmek * **payîna li benda encamên ezmûnan ez hêrsoyî kirim** sınav sonuçlarını beklemek sinirlerimi gerdi
hêrsoyîtî *m* **1.** öfkelilik, kızgınlık **2.** asabîlik, sinirlilik, gerginlik
hêrspêgirtin *m* siniri tutma
hêrs pê girtin *l/bw* siniri tutmak
hêrsrabûyî *rd* **1.** öfkeli, kızgın **2.** sinirli, gergin
hêrsrabûyî bûn *l/ngh* **1.** öfkelenmek **2.** sinirleri gergin olmak
hêrsrakirî *rd* **1.** öfkeli, kızgın **2.** sinirli, gergin
hêrsxistin *m* kızdırma, öfkelendirme, hiddetlendirme
hêrs xistin *l/gh* kızdırmak, öfkelendirmek, hiddetlendirmek
hêrtin *m* öğütme
hêrtin *l/gh* öğütmek
hêrû *bnr* hîro
hêrûg *bot/m* **1.** kayısı (Prunus armeniaca) **2.** kayısı (bu bitkinin meyvesi) **3.** erik **~a reş** erik **~a zer** kaysı
hêr û hat *nd* geliverdi
hêrûn *m* sahanda yumurta
hêrûng *m* erik
hêrvist *bot/m* bir tür ardıç
hêrwist bnr hêrvist
hêsa *rd* **1.** kolay, basit, rahat, **2.** rahat (sıkıntı, yorgunluk veya tedirginlik vermeyen)
hêsabûn *m* **1.** kolaylaşma, basitleşme **3.** rahatlama **4.** dinlenme
hêsa bûn *l/ngh* **1.** kolaylaşmak, basitleşmek **3.** rahatlamak **4.** dinlenmek
hêsakirin *m* **1.** kolaylaştırma, basitleştirme **3.** rahatlatma **4.** dinlendirme
hêsakirin *m* **1.** kolaylaştırmak, basitleştirmek **3.** rahatlatmak * **ji bo hêsakirina kula dilê xwe** içindekini rahatlatmak için **4.** dinlendirmek
hêsan (I) *n* bileği taşı, kılağı taşı, zağlama taşı ~ **e** kaymak gibi (pürüzsüz) ~ **kirin** zağlamak, kılağılamak **~ê avê** gaz taşı **~ê rûn** yağ taşı **li ~ê rûn xistin** kılağısını almak
hêsan (II) *rd* **1.** kolay, basit, rahat (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) * **karekî hêsan** kolay bir iş * **azîneke hêsan** basit bir yöntem **2.** rahat (sıkıntı, yorgunluk veya tedirginlik vermeyen) * **karekî hêsan e** rahat bir iş **3.** *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ **e** kolay da * **ew tişt hêsan e, lê yê din zor e** o iş kolayda, diğeri zor ~ ~ kolay kolay * **ew wisa hêsan hêsan nakeve dest** o öyle kolay kolay ele geçmez
hêsan (III) *rd* yalın
hêsandin *m* kolaylaştırma, basitleştirme
hêsandin *l/gh* kolaylaştırmak, basitleştirmek
hêsanbar *rd* kullanışlıl, pratik
hêsanbarî *m* kullanışlılık, pratiklik

hêsanbûn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlatma, yatıştırma
hêsan bûn *l/ngh* 1. kolaylaşmak, basitleşmek 2. rahatlatmak, yatıştırmak
hêsanbûyîn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlatma, yatıştırma
hêsanê avê *nd* gaz taşı
hêsanê rûn *nd* yağ taşı
hêsanî *m* 1. kolaylık, kolay, basitlik * **min hêsaniya vî tiştî dît** işin kolayını buldum 2. kolaylık (işlerin kolay bitmesini sağlayan şey, konfor) 3. rahatlık 4. *rd* kolayca **li ~ya (tiştekî) nihêrtin** (an jî **mêzandin**) (bir işin) kolayına bakmak (veya kolayına kaçmak)
hêsanîbar *rd* kullanışlı, pratik
hêsanîbarbûn *m* kullanışlı olma, pratikleşme
hêsanîbar bûn *l/ngh* kullanışlı olmak, pratikleşmek
hêsanîbarbûyîn *m* kullanışlı oluş, pratikleşme
hêsanker (I) *nd/nt* bileyici, zağcı
hêsanker (II) *rd* kolaylaştırıcı, basitleştirici
hêsankerî *m* bileyicilik, zağcılık
hêsankirin (I) *m* 1. kılağılama, zağlama2. taşlama (metal bir şeyi zımpara ve benzeri bir şeyle yuvasına alıştırma)
hêsankirin (II) *m* kolaylaştırma, basitleştirme
hêsan kirin (I) *l/gh* 1. kılağılamak, zağlamak2. taşlamak (metal bir şeyi zımpara ve benzeri bir şeyle yuvasına alıştırmak)
hêsan kirin (II) *l/gh* kolaylaştırmak, basitleştirmek
hêsankirî (I) *rd* kılağılı, bileylenmiş
hêsankirî (II) *rd* kolaylaştırılmış, basitleştirilmiş
hêsantî *m* 1. kolaylık, basitlik 2. rahatlık
hêsayî *m* 1. kolaylık, basitlik 2. rahatlık
hêsayîbûn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlanma
hêsayî bûn *l/ngh* 1. kolaylaşmak, basitleşmek 2. rahatlanmak
hêsayîbûn *m* 1. kolaylaşma, basitleşme 2. rahatlanma
hêsayîkirin *m* 1. kolaylaştırma, basitleştirme 2. rahatlatma
hêsayî kirin *l/gh* 1. kolaylaştırmak, basitleştirmek 2. rahatlatmak
hêsin *m* 1. madde 2. öz, cevher (bir şeyin temel öğesi)
hêsinî *rd* maddesel, maddî
hêsinîtî *m* maddîlik
hêsir *m* göz yaşı ~ **barandin** (an jî **rijandin**) göz yaşı dökmek
hêsî *m* rüzgarın etkisiyle oluşmuş kar yığını
hêsîbes *m* endişe, kaygı ~ **kirin** endişe etmek, kaygı duymak
hêsîr 1. esir, tutsak 2. köle 3. *mec* fakir
hêsîrî *m* 1. esirlik, tutsaklık 2. kölelik 3. fakirlik, açlık ~ **kişandin** açlık çekmek (yoksulluk içinde bulunmak)
hêsîrketî *rd* esir düşmüş, tutsak düşmüş olan
hêsîrok *rd* zavallı
hêsîrokî *rd* zavalıca, zavalımsı, acınacak durumda olan
hêsk *m* salıncak
hêstêr *m* yataklık, yatak yükü
hêstik *n* kemik
hêstil *ant/n* bademcik
hêstir (I) *m* yaş, göz yaşı * **hêstir ji çavên wê hatin** gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin** yaş akıtmak ~ **ji çavan kêm** (an jî **xalî**) **nebûn** gözünden yaş eksilmemek ~ **kirin xwarê** yaş dökmek ~ **rijandin** yaş dökmek **~ê çavan** göz yaşı **~ê dilşahiyê** sevinç göz yaşları **~ên girîna xwe berî nava xwe dan** yaşını içine akıtmak
hêstir (II) *zo/nd* katır **~a mehînî** dişi katır
hêstirk (I) *m* yıldız **~a qawanê** kutup yıldızı
hêstirk *m* göz yaşı ~ **barandin** (an jî **rijandin**) göz yaşı dökmek
hêstirrêj *rd* göz yaşartıcı
hêstirvan *n* katırcı
hêstirvanî *m* katırcılık
hêstrî *n* diken
hêsû *m* tepe ve dağ zirvesi * **hêsûya gir** tepenin zirvesi ~ **hêsû** zirveleri izleyerek
hêş (I) *m* 1. tepe tarafı 2. taraf
hêş (II) *m* karasabanın dikey gövdesi
hêş (III) *m* manfaat, çıkar
hêşa (I) *zo/n* aygır
hêşa (II) *rd* azgın (hayvan için)
hêşabûn *m* azgınlaşma
hêşa bûn *l/ngh* azgınlaşmak
hêşet *nd* 1. set 2. kenar mahalle, kale dibi mahallesi
hêşevan *n* karasaban sürücüsü
hêşî (I) *m* 1. (kumaşı çevreleyen çizgi) * **hêşiya qumaş** kumaşın kenarı 2. *m* saçak (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) 3. çadır eteği 4. çadır alanı 5. dulda, kuytu yer
hêşî (II) *m* ip, kalın ip
hêşîn *nd/n* 1. mavi 2. *rd* mavi (bu renkten olan) ~ **ê bi kevzê ve** limon küfü **~ê çiwîdî** süt mavisi **~ê vekirî** süt mavisi **~ê moriyan** boncuk mavisi
hêşîn *rd* 1. yeşil 2. taze (kuru olmayan, körpe) * **lobiyên hêşîn** taze fasulye
hêşînahî (I) *m* 1. mavilik 2. morluk, morartı
hêşînahî (II) *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. yeşillik, yeşerti, göğerti (marul, salatalık gibi ciğ yenen sebze)
hêşînahîfiroş *nd/nt* manav
hêşînahîfiroşî *m* manavlık
hêşînatî (I) *m* mavilik
hêşînatî (I) *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik, göveri, göverti (yeşil bitkileri çok olan yer)

hêşînayî (I) *m* **1.** mavilik **2.** morluk, morartı
hêşînayî (II) *m* **1.** yeşillik (yeşil olma durumu) **2.** yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) **3.** yeşillik, yeşerti, göğerti (marul, salatalık gibi ciğ yenen sebze)
hêşînboz *n* **1.** kula **2.** *rd* kula (bu renkte olan at)
hêşînbûn (I) *m* **1.** mavileşme **2.** morarma, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma)
hêşînbûn (II) *m* **1.** yeşerme, göverme **2.** yeşerme, yeşillenme (yeşil renk alma) **3.** bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) **4.** *mec* filizlenme
hêşîn bûn (I) *l/ngh* **1.** mavileşmek **2.** morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
hêşîn bûn (II) *l/ngh* **1.** yeşermek, gövermek * **tov hêşîn bûn** tohumlar göverdi **2.** yeşermek, yeşillenmek (yeşil renk almak) **3.** bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) * **porê wê pir zû hêşîn bû** saçları çok çabuk bitti **4.** *mec* filizlenmek * **di nava dilê min de hestên nû hêşîn bûn** içimde yeni duygular filizlendi
hêşînbûnî *m* yeşerme, göverme
hêşînbûyîn *m* **1.** yeşeriş, göveriş **2.** bitme **2.** filizleniş
hêşîne *rd* mavimsi, mavimtrak
hêşîneyî *rd* gökçül
hêşînê hesinî *rd* demirî, demir mavisi
hêşînî *rd* mavimtırak
hêşînkayî *m* yeşillik, yeşerti
hêşînkirin (I) *m* **1.** maviletme **2.** *mec* morartma
hêşînkirin (II) *m* yeşertme
hêşîn kirin (I) *l/gh* **1.** maviletmek **2.** *mec* morartmak
hêşîn kirin (II) *l/gh* yeşertmek
hêşînok *m* mavi boncuk, göz boncuğu, nazar boncuğu ~ **belav kirin** mavi boncuk dağıtmak ~**a min bi kê re hezkirina min ji wê re** mavi boncuk kimde?
hêşînokî *rd* mavimsi
hêşînoyî *rd* mavili
hêşka *c* şimdi
hêşt *m* soy * **ên ji hêşta me ne** soyumuzdan olanlar
hêşta *h* hâlâ
hêştana *h* hâla da
hêştir *zo/n* deve (Camelus) ~ **bi hev dikevin, ker û golik li nav lingan diçin** develer kapışınca eşek ve buzağılar arada ezilir ~ **radibin hev ker û golik di bin lingê wan de diçin** develer kapışınca eşek ve buzağılar arada ezilir ~**ê nêr** erkek deve
hêştirme *zo/m* deve kuşu (Struthio camelus)
hêştirvan *n* deveci, deve çobanı
hêştirvanî *m* devecilik, deve çobanlığı
hêt (I) *m* **1.** köşe taşı **2.** duvar
hêt *ant/n* **1.** oyluk **2.** but **3.** baldır ~ **û pêt baldır** bacak
hêtbet *rd* şaşkın
hêtbetî *m* şaşkınlık
hêterek *rd* azgın (hayvan için)
hêterekbûn *m* azgınlaşma
hêterek bûn *l/ngh* azgınlaşmak * **beran hêterek bûye** koç azgınlaşmış
hêtêş *bj/m* siyatik
hêtûn *m* **1.** taş ocağı (taşı kireç haline getirmek için içinde ateş yakılan ocak) **2.** maden fırını **3.** fırın (kireç, demir vb için sanayi fırını) ~**a helandina madenan** maden eritme fırını
hêvar *bnr* êvar
hêvijandin *m* **1.** eğitme **2.** kıvamına getirme
hêvijandin *l/gh* **1.** eğitmek **2.** kıvamına getirmek
hêvijîn *m* **1.** eğitilme **2.** kıvamına gelme
hêvijîn *l/ngh* **1.** eğitilmek **2.** kıvamına gelmek
hêvijîner *nd/nt* **1.** eğitici **2.** eğitmen
hêvijînerî *m* **1.** eğiticilik **2.** eğitmenlik
hêvin *bnr* haveyn
hêvirandin *m* karma, birbirine karıştırma
hêvirandin *l/gh* karmak, birbirine karıştırmak
hêvirîn *m* karılma, birbirine karışma
hêvirîn *l/ngh* karılmak, birbirine karışmak
hêvisandin *m* nakışlama, nakşetme
hêvisandin *l/gh* nakışlamak, nakşetmek
hêvisîn *m* nakışlanma, nakşedilme
hêvisîn *l/ngh* nakışlanmak, nakşedilmek
hêviş (I) *m* dua
hêviş (II) *m* korunum, hıfz
hêvişan *m* koruma, muhafaza ~ **a pasîf** pasif kuruma
hêvişandin *m* **1.** esirgeme, koruma, koruyuş (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) **2.** koruma (himaye etme) **3.** koruma (tehlikeli, zararlı durumları engelleme) **4.** koruma (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni gösterme) **5.** koruma (süregelen bir durumun değişikliğe uğramasını önleme) **6.** erinme, yüksünme **7.** duldalama
hêvişandin *l/gh* **1.** esirgemek, korumak (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) * **ji bo ku hesin ji baranê bihêvişin boyax kirin** demiri yağmurdan korumak için boyadılar **2.** korumak (himaye etmek) **3.** korumak (tehlikeli, zararlı durumları engellemek) * **ji bo ku mêweya bihêvişînin îlaç kirin** meyveleri korumak için ilâçladı **4.** korumak (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni göstermek) * **ku te cil û bergê xwe hinek bihêvişanda ev çend gemarî nedibûn** üstünü başını biraz korusaydın bu kadar kirlenmezdi **5.** korumak (süregelen bir durumun değişikliğe uğramasını önlemek) **6.** erinmek, yüksünmek * **xwe dihêvişîne ku**

vî karî bike bu işi yapmaya eriniyor 7. duldalamak
hêvişandî *rd* 1. korunan, masun 2. korunan, mahfuz
hêvişandîbûn *m* masuniyet (korunmuş olma durumu)
hêvişbar *rd* korunabilir, korunmalı
hêvişîn *m* esirgeme, esirgeyiş, korunma
hêvişîn *l/ngh* esirgenmek, korunmak
hêvişînek *m* muhafaza, korunum
hêvişîner *nd/rd* 1. koruyucu, esirgeyici (kuruma işini yapan) 2. *rd* koruyucu (asalağı dış ordamda yok eden ilâç veya işlem) * **îlaca hêvişîner** koruyucu ilâç
hêvişînerî *m* koruyuculuk
hêvişkar *nd/rd* 1. koruyucu (kuruma işini yapan) 2. *rd* koruyucu (asalağı dış ordamda yok eden ilâç veya işlem)
hêvişkarî *m* koruyuculuk
hêvî *m* 1. umut, ümit 2. umut, ümit (bu duyguyu veren kimse veya şey) * **tek hêviyeke me heye ku ew jî serokê me ye** tek bir umudumuz var oda başkanımızdır 3. beklenti * **tu hêviyeke min jê tune ye** benim ondan hiç bir beklentim yok 4. dilek ~ **dan** umut vermek, ümit vermek ~ **jê birîn** -den umut kesmek ~ **jê kirin** 1) ummak 2) medet ummak (veya beklemek) 3) ricada bulunmak * **ez sed hêvî û reca ji te dikim** senden ricada bulunuyorum ~ **jê re çêbûn** (birinden) ümit uyanmak ~ **ji Xwedê nayê birîn** Allahtan umut kesilmez ~ **kirin** umut etmek, ümit etmek ~ **ma Xwedê** bir umudumuz Allah ~ **min ji Wwedê** Alahtan umut ederim ki ~ **tê de hiştin** umut (veya ümit) bırakmak ~ **Xweda** umut Allahtan ~ **Xweda (tiştek) hebûn umut** (veya ümit) uyanmak ~**ya (yekî) çênebûn** umudu suya düşmek ~**ya (yekî) jê neman** umudu sönmek ~**ya (yekî) jê şikandin** umudunu kırmak, umutsuzluğa düşürmek ~**ya (yekî) jê şikestin** (an jî **şikîn**) yüreği kararmak ~**ya (yekî) man li Xwedê** işi Allaha kalmak **li** ~**ya nisîb û qismetê xwe bûn** kısmet beklemek ~**ya (yekî) pê bûn** 1) (birinden) umudu olmak 2) (birine) ümit bağlamak ~**ya xwe jê birîn** -den umudunu kesmek, ümidini kesmek ~**ya xwe jê danîn** umudunu kesmek ~**ya xwe jê winda kirin** umutsuzluğa düşmek (veya kapılmak) ~**ya xwe pê girê dan** (birine veya bir şeye) umut bağlamak
hêvîdan *m* umutlandırma, umut verme
hêvî dan *l/gh* umutlandırmak, umut vermek
hêvîdar *rd* umutlu, ümitli
hêvîdarbûn *m* umutlanma, ümitlenme
hêvîdar bûn *l/ngh* umutlanmak, ümitlenmek, ümide düşmek
hêvîdarbûyîn *m* umutlanış, ümitleniş
hêvîdarkirin *m* 1. umutlandırma, ümitlendirme 2. ümit serpme
hêvîdar kirin *l/gh* 1. umutlandırmak, ümitlendirmek 2. ümit serpmek
hêvîdayîn *m* umutlandırış, umut veriş
hêvîder *rd* umut verici
hêvî jê kirin *l/bw* 1. ummak 2. medet ummak (veya beklemek) 3. ricada bulunmak * **ez reca û hêvî ji te dikim** senden ricada bulunuyorum
hêvîkirin *m* 1. umut etme 2. umma 3. dileme
hêvî kirin *l/gh* 1. umut etmek 2. ummak 3. dilemek
hêvîkuj *rd* umudu kıran, hayal kırıklığı yapan
hêvîman *m* bekleyiş
hêvî man *l/ngh* beklemek
hêvîmayîn *m* bekleyiş
hêvînekirin *m* 1. umut etmeme 2. ummama 3. beklenmezlik
hêvînemayî *rd* umutsuz
hêvîşikestî *rd* umudunu yitirmiş, hevesi kırılmış, hayal kırınlığına uğramış olan
hêvîşikestî bûn *l/ngh* umudunu yitirmek, hevesi kırılmak, hayal kırınlığına uğramak
hêvîxwaz *rd* umutçu, umut eden
hêvoj *m* eğitim
hêvojer *nd/nt* 1. eğitimci 2. eğitmen, eğitici
hêvojerî *m* 1. eğitimcilik 2. eğitmenlik, eğiticilik
hêvojî *m* 1. eğitim 2. *rd* eğitimsel, eğitsel ~**ya li ser kar** hizmet içi eğitim
hêvojîtî *m* eğitsellik
hêvojkar *nd/nt* 1. eğitimci 2. eğitmen, eğitici
hêvojkarî *m* 1. eğitimcilik 2. eğitmenlik, eğiticilik
hêvojnas *nd/nt* eğitim bilimci
hêvojnasî *m* eğitim bilim
hêvotin *m* 1. eğitme 2. eğitim (belli bir konuda, bir bilgi ve bilim dalmda yetiştirme ve geliştirme, eğitme işi) 3. eğitim (çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye) ~ **dîtin** eğitim görmek
hêvotin *l/gh* eğitmek
hêvotinî *rd* eğitimsel
hêvotî *rd* eğitimli
hêvotîbûn *m* eğitimlilik
hêvrêzandin *m* trikotaj yapma
hêvrêzandin *l/gh* trikotaj yapmak
hêvris *bot/m* yabani ardıç
hêvş *m* koruma, muhafaza
hêvşing *m* ağıl
hêvşî *m* 1. koruma, muhafaza 2. himaye * **kir bin hêvşiya xwe** himayesine aldı
hêw (I) *m* nem (havada bulunan su buharı)
hêw (II) *m* 1. korku 2. yılgı, dehşet
hêwan *m* 1. sundurma (üstü kaplı balkon) 2. salon (bir evin en geniş bölümü)

hêwange *m* üç tarafı kapalı olup önü açık yazlık avlu
hêwas *m* aya, el ayası
hêweze *m* kalabalık.
hêwêrde *zo/m* bıldırcin
hêwgirtin *m* dehşete kapılma
hêw girtin *l/gh* dehşete kapılmak
hêwgirtî *rd* dehşete kapılmış olan
hêwhêwik *zo/m* **1.** pasaklı bir kuş **2.** *rd/mec* pasaklı kimse
hêwijandin *l/gh* alıştırmak
hêwijîn *l/ngh* alışmak
hêwil *m* korku, ürküntü
hêwilnak *rd* **1.** korkunç, ürkünç (korku veren, yüzü soğuk) * **rûçikekî wî yê hêwilnak hebû** korkunç bir yüzü vardı **2.** dehşet verici, dehşetengiz, dehşetli **3.** kâbuslu, korkunç * **kete xeweke giran û hêwilnak** derin ve kabuslu bir uykuya daldı
hêwilnakbûn *m* korkunçlaşma
hêwilnak bûn *l/ngh* korkunçlaşmak
hêwilnakî *m* **1.** korkunçluk. ürkünçlük **2.** dehşetlilik, dehşetengizlik
hêwir *m* **1.** barınak **2.** barınma, konaklama
hêwiran *m* **1.** barınma, konaklama **2.** üşüşme
hêwirandin *m* **1.** barındırma, konaklama **2.** üşüştme, üşürme
hêwirandin *l/gh* **1.** barındırmak, konaklamak **2.** üşüştmek, üşürmek
hêwirdar *rd* barınan kişi
hêwirgeh *m* **1.** barınak, konaklama yeri **2.** toplanma yeri
hêwirîn *m* **1.** barınma (yerleşme) **2.** konaklanma **3.** üşüşme, üşme, toplaşma, toplanma **4.** birikme, yığılma, yığılaşma (çok sayıda birikme, toplanma) * **gel hêwiriye vir** halk buraya yığılınış
hêwirîn *l/ngh* **1.** barınmak (yerleşmek) * **hatibû li gund hewirîbû** gelip köye yerleşmişti **2.** konaklanmak **3.** üşüşmek, üşmek, toplaşmak, toplanmak **4.** birikmek, yığılmak, yığılaşmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **li ber derî bi hezaran mirov hêwirîbûn** kapının önünde binlerce insan birikmişti * **gel hêwiriye vir** halk buraya yığılmış
hêwirk *m* **1.** toplantı **2.** toplanma
hêwirz *bnr* hêwirze
hêwirze *m* **1.** kalabalık (insan kalabalığı) **2.** kalabalık, gürültü, patırtı, şamata (hayhuy, hengame) * **em ji ber hêwirzeyê hev nabihîzin** gürültüden dolayı birbirimizi duyamıyoruz **3.** bağırış çağırış **4.** ağlayış (çağırarak bağırarak ağlama) ~ **rabûn** kızılca kıyamet kopmak ~ **rakirin** görültü kopartmak, şamata etmek (veya koparınak) ~**yeke giran** kızıl kıyamet
hêwirzekirin *m* kalabalık etme
hêwirze kirin *l/gh* kalabalık etmek
hêwisandin *m* öğretme
hêwisandin *l/gh* öğretmek
hêwisîn *m* öğrenme
hêwisîn *l/ngh* öğrenmek
hêwistin *bnr* hêwsîn
hêwişandin *bnr* hêvişandin
hêwizî *n* topuz
hêwî (I) *m* kuma ~ **kirasê ji hesin e, ne diqete ne dihele** kumalık çekilmez bir şeydir, anlamında bir deyim ~ **malê dike jintî malê dibe** (an jî ~**yê malkirê, jintiyê malbirê)** ortak (veya kuma) gemisi yürümüş, elti gemisi yürümemiş
hêwî (II) *bnr* hewî (II)
hêwî (III) *rd* **1.** nemli **2.** *m* nem (hafif ıslaklık) * **porê wê yê hêwî li rûyê min ketin** onun nemli saçları yüzüme değdi
hêwîbûn *m* nemlenme, rutubetlenme
hêwî bûn *l/ngh* nemlenmek, rutubetlenmek
hêwîbûyîn *m* nemleniş, rutubetleniş
hêwîker *m* nemlendirici
hêwîkirin *m* nemlendirme, nemletme, rutubetlendirme
hêwî kirin *l/gh* nemlendirmek, nemletmek, rutubetlendirmek
hêwîtî *m* kumalık
hêwîza *nd/nt* kuma çocuğu
hêwl *m* korku, ürkü, ürküntü ~ **dan** ürküntü vermek
hêwlnak *rd* ürküntülü
hêwlnakî *rd* ürküntülüce
hêwr *m* tını
hêwşing *m* gebe kalmadan süt veren sağımlık hayvan
hêyavk *m* türlü yemeği
hêz *m* **1.** güç, kuvvet (fızik, düşünce ve ahlâk yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği) * **hêza jiyînê** yaşama gücü **2.** güç (bir olaya yol açan her türlü hareket, kuvvet) **3.** güç (sınırsız, mutlak nitelik) * **hêza Xwedê** Tanrı'nın gücü **4.** güç (büyük etkinliği ve önemi olan) * **hêza pereyan** paranın gücü **5.** *fiz* güç (birim zamanda yapılan iş) **6.** güç (bir cihazın, bir mekanizmanın iş yapabilme niteliği) * **hêza motorê** motorun gücü **7.** güç (siyasi, ekonomik, askeri vb. bakımlardan etki ve önemi büyük olan devlet) * **hêza aborî** ekonomik güç **8.** güç (bir ulusun, bir ordunun vb.nin ekonomik, endüstriyel ve askeri potansiyeli) **9.** *mec* güç (yeterliliğini ve güvenirliliğini kanıtlamış kimse) **10.** *erd* güç (bir akarsuyun aşındırma ve taşıma yeteneği) **11.** güç (bir toprağın verimlilik yeteneği) **12.** *mat* kuvvet **13.** *lşk* güç, kuvvet (bir ülkenin savaşçı silâhlı kuruluşları veya gücü) **14.** *fiz* güç, kuvvet (durgunluğu harekete veya hereketi durgun bir duruma çeviren etken, direnci kıran veya dirnenc doğuran özellik) ~ **dan xwe** yeltenmek ~ **di xwe de nedîtin** kuvvet bula-

mamak ~ **girtin** güç (veya kuvvet) almak ~ **stendin** güç (veya kuvvet) almak ~**a berevaniyê** savunma gücü ~**a çekdarî** silâhlı güç ~**a çewsîner** baskıcı güç ~**a derbiranê** ifade gücü ~**a dîndariya paşverû** kara kuvvet ~**a elektromanyetîk** elektromanyetik güç ~**a fikirînê** düşünme gücü ~**a (yekî) gihîştîn (....)** güç getirmek ~**a îfadekirinê** ifade gücü ~**a kirînê** satın alma gücü ~**a makîneyê** makine gücü ~**a mêjî** beyin gücü ~**a nehênî** gizli güç (niteliği anlaşılmayan güç) ~**a nîgaşî** hayal gücü ~**a parêziyê (parastinê** an jî **berevaniyê)** savunma gücü ~**a paşverûtiyê** kara kuvvet ~**a qanûnçêkirinê** yasama gücü ~**a ramînê** düşünme gücü ~**a sereke** baskın güç ~**a siyasî** siyasî güç ~**a tund** kaba kuvvet ~**a veşarî** gizli güç ~**a xeyalê** hayal gücü ~**ên aştîparêz** barış gücü ~**ên bejayî** kara kuvvetleri ~**ên berdest** *lşk* ihtiyat kuvvetleri ~**ên çekdar** silhahlı kuvvetler ~**ên derveyî** dış güçler (ekonomi ve politika açısında büyük devletler) ~**ên deryayî** deniz kuvvetleri ~**ên dewletê** devlet kuvvetleri ~**ên erdî** kara kuvvetleri ~**ên esmanî** hava kuvvetleri, hava güçleri ~**ên he-.wayî** hava kuvvetleri ~**ên hilberînê** üretim güçleri ~**ên leşkerî** askerî güçler ~**ên tarî** karanlık güçler ~**ên zemînî** kara kuvvetleri

hêza belgîrê *fiz/nd* beygir gücü
hêza derbiranê *nd* ifade gücü
hêza gramî *fiz/nd* gram kuvvet
hêza hespî *nd* beygir gücü
hêza karkirinê *nd* iş gücü
hêza kirînê *nd* satın alma gücü
hêza kişanê *nd* çekim gücü
hêza lêder *nd* vurucu güç
hêza lêxer *nd* vurucu güç
hêzan *as/n* kiriş, düver (mimaride) ~ **avêtin serê** kirişlemek
hêza nepenî *fiz/m* gizil güç
hêzar *bnr* hîzar
hêzdan *m* güç verme
hêz dan *l/gh* güç vermek
hêzdar *rd* **1.** güçlü, kuvvetli (gücü olan) * **artêşeke hêzdar** kuvvetli bir ordu **2. 2.** güçlü, tuttuğunu koparan **3.** güçlü (nitelikleri ile etki yaratan, etkili)
hêzdarane *h* güçlüce, kuvvetlice
hêzdarbûn *m* **1.** güçlenme, kuvvetlenme **2.** güçlendirme, pekitme
hêzdar bûn *l/ngh* **1.** güçlenmek, kuvvetlenmek **2.** güçlendirmek, pekitmek
hêzdarbûyîn *m* güçleniş, kuvvetleniş
hêzdarî *m* güçlülük, kuvvetlilik
hêzdarîtî *m* güçlülük, kuvvetlilik
hêzdarkirin *m* **1.** güçlendirme, kuvvetlendirme **2.** güçlendirme. Pekitme **3.** sağlamlaştırma, tahkim
hêzdar kirin *l/gh* **1.** güçlendirmek, kuvvetlendirmek **2.** pekitmek, güçlendirmek **3.** sağlamlaştırma, tahkim etmek
hêzdarkirî *rd* güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş
hêzdayîn *m* güç veriş
hêzder *rd* **1.** güçlendirici, kuvvetlendirici **2.** güç verici
hêzdêr *bnr* hêzder
hêzdiyar *rd* gücü bilinen
hêzekêş *m* çekim gücü
hêzekîlogram *fiz/m* kilogramkuvvet
hêzeran *m* heyzeran, bambudan baston
hêzik (I) *m* salıncak
hêzik (II) *rd* eli tez, atik
hêzker *rd* güçlendirici, kuvvetlendirici
hêzkirin *m* başını kaldırıp etrafı kolaçan etme
hêz kirin *l/gh* başını kaldırıp etrafı kolaçan etmek
hêzmend *rd* güçlü
hêzmendî *m* güçlülük
hêzok *m* salıncak
hêzpîv *m* kuvvetölçer
hêzranî *bnr* hêzeran
Hg *kîm* Hg (civa'nın kısaltması)
hi *b* ne
hiba *m* hibe ~ **kirin** hibe etmek
hibe *m* hibe ~ **kirin** hibe etmek
hibekirî *rd* hibe edilmiş olan
hibhibî *rd* gevrek (gülüş için; şen, neşeli) * **keneke hibhibî** gevrek bir gülüş
hibhibîbûn *m* gevreme
hibhibî bûn *l/ngh* gevremek
hibhibîtî *m* gevreklik
hibhibkî *rd* gevrekçe
hibir *m* mürekkep ~**a çînî** çini mürekkebi
hibirdank *m* hokka, mürekkep hokkası
hibirdar *rd* mürekepli * **pênûsa hibirdar** mürekkepli kalem
hibirfiroş *nd/nt* mürekkepçi (satan kimse)
hibirîn *rd* mürekepli, mürekepten olan
hibirkar *nd/nt* mürekkepçi
hibirkirin *m* mürekkepleme
hibir kirin *l/gh* mürekkeplemek
hibirkirî *rd* mürekepli, mürekep sürülmüş olan
hibirman *m* nar tanesi kurutu, kurutulmuş nar taneleri
hibr *bnr* hibir
hibrî *m* yazma (baş örtüsü)
hic *rd* şiddetli
hicac *m* çöl fırtınası, toz duman fırtınası
hicam *m* hacamet ~ **kirin** hacamat etmek (veya yapmak), şişe çekmek (veya vurmak) ~ **lê xistin** hacamat etmek, vantuz çekmek, şişe çekmek (veya vurmak), bardak çekmek ~**ê qiloç lê xistin** boynuz çekmek **(bi)** ~**ê xwîn jê girtin** hacamat etmek (veya yapmak)
hicamker *nd/nt* hacamatçı
hicamkirin *m* **1.** hacamatlama, şişe çekme (veya vurma) **2.** *mec* öperken içine çekme
hicam kirin *l/gh* **1.** hacamatlamak, şişe çek-

mek (veya vurmak) **2.** *mec* öperken içine çekmek
hicik *rd* hızlı, şiddetli
hicika *rd* hızlıca
hicimandin *m* hafifçe aksatma
hicimandin *l/gh* hafifçe aksatmak
hicimîn *m* hafifçe aksama
hicimîn *l/ngh* hafifçe aksamak
hicinandin *m* **1.** tartaklama, tartaklayış, haşat etme, hırpalama **2.** bitkin düşürme
hicinandin *l/gh* **1.** tartaklamak, haşat etmek, hırpalamak **2.** bitkin düşürmek
hicinandî *rd* **1.** tartaklanmış, hırpalanmış olan **2.** bitkin
hicinandîbûn *m* bitkinlik
hicinî *rd* tutuk (eski işlevini göremez duruma gelmiş olan)
hicinîn *m* **1.** tartaklanma, hırpalanma, haşat olma **2.** bitkin düşme **3.** tutulma (tutuk duruma gelme)
hicinîn *l/ngh* **1.** tartaklanmak, hırpalanmak, haşat olmak **2.** bitkin düşmek **3.** tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez hicinîme** her tarafım tutulmuş
hicinîtî *m* tutukluk
hiciqandin *m* tıka basa doldurma
hiciqandin *l/gh* tıka basa doldurmak
hiciqandî *h* tıka basa dolu
hiciqîn *m* tıka basa dolma
hiciqîn *l/ngh* tıka basa dolmak
hicirandin *l/gh* terketmek
hicirîn *l/ngh* terkedilmek
hicran *m* hicran
hicret *m* hicret ~ **kirin** hicret etmek
hicrik *m* **1.** hücre (küçük oda) **2.** hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda)
hicrî *rd* hicrî
hicrok *m* hücre (küçük oda)
hicrû *rd* şidetli, sert
hicûc *bnr* hacûc
hicûm *m* **1.** hücum, saldırı **2.** *sp/m* hücum, akın **3.** *b* hücum (ileri) ~ **dan serê** saldırıya geçmek ~ **kirin** hücum etmek ~ **kirin (yekî)** (birine) saldırmak ~**î (yekî) kirin** (birine) saldırmak
hicûmdan *m* saldırıya geçme
hicûm dan *l/gh* saldırıya geçmek
hicûmkirin *l/gh* hücüm etme, saldırma
hicûm kirin *l/gh* hücüm etmek, saldırmak
hiçbûn *m* bir şeyden ürküp koşarak kaçma
hiç bûn *l/ngh* bir şeyden ürküp koşarak kaçmak
hiçik *nd/nt* bebek
hiçik *n* yen (giysi kolu)
hiçkelok *rd* çelimsiz
hiçkeloktî *m* çelimsizlik
hidam (I) *n* akıl, şuur
hidam (II) *m* yerinden, aniden * **Reşo ji hidamê de rabû** Reşo aniden fırladı
hidayet *m* hidayet
hidayetker *rd* hidayete erdiren
hide *m* lâmba açma rendesi
hidekirin *m* lâmbalama, lâmba açma (marangozlukta)
hide kirin *l/gh* lâmbalamak, lâmba açmak (marangozlukta)
hidekirî *rd* lâmbalı (marangozculukta)
hidet *m* hiddet, öfke
hidimandin *bnr* hedımandin
hidrelez *m* hıdrellez (6 mayısta yapılan geleneksel bayram)
hidûd *n* hudut, sınır
hidûr *m* dayanç, sabır
hifdeh *bnr* hefdeh
hifizandin *m* koruma
hifizandin *l/gh* korumak
hifizîn *l/ngh* korunmak
hifz *m* hıfz, koruma ~**a canê (yekî) kirin** canını korumak, emniyet altına almak ~**a xwe kirin** kendini korumak, sakınmak
hifzkirin *m* koruma, esirgeme
hifz kirin *l/gh* korumak, esirgemek
hi hi *b* hım hım
hij (I) *m* sevme ~ **kirin** sevmek ~**î (yekî) kirin** (birini) sevmek
hij (II) *n* çırpı
hijber *bnr* şêr
hijd *rd* sert, şiddetli
hijdeh *bnr* hejdeh
hijdkî *rd* sertçe, şiddetlice
hijdrû *rd* sert (güçlü, kuvvetli)
hijdrûbûn *m* şidetlenme, yeğinleşme
hijdrû bûn *l/ngh* şiddetlenmek, yeğinleşmek
hijdrûka *h* sertçe
hijdrûtî *fiz/m* şiddet, yeğinlik
hijhijkî *rd* incecik, kuru kimse
hijhijok *rd* sıska, çırpı gibi olan kimse
hijhijokî *rd* **1.** sıskaca **2.** sıska, çırpı gibi olan (zayıf ve sıska kimse)
hijik *m* çırpı ~ **mijik** çalı çırpı
hijî *m* döl eşi, etene, son, meşime
hijiqandin *m* **1.** sığıştırma **2.** tıkıştırma
hijiqandin *l/gh* **1.** sığıştırmak **2.** tıkıştırmak
hijiqî *rd* **1.** sığışık **2.** tıkışık
hijiqîn *m* **1.** sığışma **2.** tıkışma
hijiqîn *l/ngh* **1.** sığışmak **2.** tıkışmak
hijkirin *m* sevme
hij kirin *l/gh* sevmek
hijmet *m* **1.** haşmet, görkem **2.** *rd* dehşet, olağanüstü **3.** *b* dehşet
hişmetkar *rd* **1.** hayranlık duyan, taşıyan **2.** görkemli, gösterişli ~ **bûn** hayran kalmak ~ **hiştin** dudak ısırtmak (hayran bırakmak) ~ **man** göz kamaştırmak (bir niteliğiyle hayran bıraktırmak)
hişmetkarî *m* **1.** hayranlık **2.** görkemlilik, gösterişlilik

hikayetkirin *m* hikaye etme, anlatma
hikayet kirin *l/gh* hikaye etmek, anlatmak
hikim *bnr* hikm
hikm *n* **1.** hükm, hüküm, yargı **2.** hüküm (önem, geçerlilik) **3.** hüküm (etki, hız, şiddet) * **hikmê zivistanê nema** kışın hükmü geçti ~ **ajotin** hüküm sürmek (devam etmek) ~ **dan** hüküm vermek **3.** *mec* * hikmê nîvro öğle vakti ~ derbas kirin hüküm sürmek, hükümet sürmek * **bi serokwezîrî bîst sal hikm derbas kirin** başbakan olarak yirmi yıl hüküm sürdü ~ **kirin 1)** hükmetmet, hükümet etmek **2)** hüküm sürmek * **zivistanê îsal hikim kir** kış bu sene hüküm sürdü ~ **tê bihurîn** sözü geçmek ~ **xwarin** hüküm giymek (veya yemek) ~**ê (yekî) bihurîn 1)** hükmü geçmek **2)** sözü geçmek ~**ê deh mêran kirin** yiğit kadın, yiğitler gibi hümetmek ~**ê (yekî) derbas bûn 1)** hükmü geçmek **2)** sözü geçmek ~**ê germê** kızıl ısı ~**ê kotekî** kaba kuvvet, meta zori ~**ê (...) neman 1)** hükmü geçmek * **hikimê wî nema** onun hükmü geçti **2)** hükmü kalmamak, hızını kaybetmek (veya yitirmek) ~**ê nîvro** gün ortası, güneşin en sıcak olduğu dönem . ~**ê (yekî) tê bihartin** (birine) söz geçirmek ~**ê (yekî) tê bihurîn** (birine) sözü geçmek ~**ê (yekî) tê nebihurîn** papuç pahalı (birinin uğraşmaya kalktığı kimsenin, kendinden güçlü çıkması durumundan söylenir)
hikmdan *m* hüküm verme
hikm dan *l/gh* hüküm vermek
hikmen *h* hükmen
hukmê xweyî *nd* otonomi
hukmê zatî *m* otonomi, özerklik, muhtariyet
hikmkirin *m* hükmetme
hikm kirin *l/gh* hükmetmek
hikmî *rd* hükmî, tüzel
hikum *n* **1.** hüküm, yargı **2.** hüküm, hâkimiyet, eğemenlik **3.** (önem, geçerlilik) **4.** hüküm (etki, hız, şiddet) **5.** hüküm, ceza ~ **dan** hüküm vermek ~ **dan (yekî)** mahkûm etmek, hüküm giydirmek ~ **dan ser pişta (yekî)** mahkûm etmek, hüküm giydirmek
hikumdar *n* **1.** hükümdar **2.** zorbalık eden
hikumdarane *h* hükümdarca
hikumdarî *m* hükümdarlık
hikumferma *rd* **1.** hüküm süren **2.** hükümran
hikumfermatî *m* **1.** hüküm süren **2.** hükümranlık
hikumkirin *m* hükmetme
hikum kirin *l/gh* hükmetmek
hikumran *rd* hükümran, egemen
hikumranî *m* hükümranlık, egemenlik
hikumxwarin hüküm giyme, mahkûm olma
hikum xwarin *l/gh* hüküm giymek, mahkûm olmak
hikumxwarî *rd* **1.** hükümlü, mahkûm **2.** *nd/nt* mahkûm (hüküm giymiş kimse)
hikumxwarîtî *m* mahkûmiyet * **tu hikumxwarîtiya wî nîn e** hiç bir mahkûmiyeti yoktur
hikûmat *bnr* hikûmet
hikûmet *m* **1.** hükümet (devletin görevlerini yerine getirmesini sağlayan yetkili organ, bakanlar kurulu) **2.** hükümet (bir ülkenin yönetim kuruluşları) **3.** hükümet (devlet yönetimi) * **di çaxa hikûmeta Osmanî de** Osmanlı hükümeti zamanında ~ **ava kirin** hükümet kurmak ~ **saz kirin** hükümet kurmak ~ **vekişîn** hümümet çekilmek ~ **xistin** hükümet düşürmek ~**a dûvelang** uydu hükümet, kukla hükümet ~**a hindikahiyê** azınlık hükûmeti ~**a koalîsyonê** koalisyon hükümeti ~**a pisporan** teknokratlar hükümeti
hikyat *m* hikaye
hikyatbêj *nd/nt* hikayeci
hil (I) *nd* ebe (çocuk oyunlarında)
hil (II) *rd* **1.** zamanından önce olan **2.** üvey
-hil (III) *rz* sonek olarak kullanıldığında üvey anlamını verir * **keçhilî** üvey kız
hil (IV) *nd* bir takı türü 'hil û mercan veya morî' deyiminde geçer
hil (V) *n* arzu, istek (cinsi olarak) ~ê (yekî) dan milê (wî) *argo* (birini) haşat etmek ~**ê (yekî) rabûn** ayranı kabarmak, baharı başına vurmak, dama çıkmak (aşırı bir cinsel arzu duymak) ~**ê xwe dan (ser) milê xwe** ayranı kabarmak, dama çıkmak (aşırı bir cinsel arzu duymak)
-hil (VI) *rz* fiilden fil türetme öneki
hilak *bnr* helaq
hilal *m* kürdan
hilale *bot/m* bir çiçek adı
hilan *ps/m* iç tepi
hilandin *l/gh* **1.** kaldırmak (bulunduğu yerden almak) **2.** kaldırmak, saklamak
hilandî *rd* **1.** kaldırılmış **2.** saklı (gizli bir yere konarak kaybolması veya çalınması önlenen)
hilanî *rd* saklı (gizli bir yere konarak kaybolması veya çalınması önlenen)
hilanîn (I) *m* doğdurma (güneş, ay, yıldız için)
hilanîn (II) *m* **1.** kaldırma, kaldırış (bulunduğu yerden alma) **2.** kaldırma (yukarı doğru hareket ettirme) **3.** kaldırma (ürün toplama, taşıma) **4.** kaldırma (çekme, taşıma) **5.** kaldırma (katlanma, tahamül etme) **6.** kaldırma (lağvetme, feshetme) **7.** kaldırma (alıp başka yere götürme, toplama) **8.** kaldırma (piyasadan çekme) **9.** kaldırma (elin ulaşamıyacağı yere koyma, saklama) **10.** saklama, saklayış (elinde bulundurma, tutma) **11.** saklama (kaybolmaması için gizli bir yere koyma) **12.** saklama (koruma, muhafaza etme) **13.** saklama, ayırıp saklama, alıkoyma (birine vermek için ayırma) **14.** kapma (işitir işitmez veya görür görmez belleme) **15.** ayırma, kaldırma (bir bütünden bir parçayı her-

hangi bir amaçla bir kenara koyma, saklama) **16.** kapma (bulaşmış olma, geçirme) **17.** seçme (üstün, iyi bularak yeğleme) **18.** seçme (beğenerek kendine alma) **19.** seçme (göz için) **20.** emme, massetme, soğurma (çekme) **21.** ayırma, özgüleme, tahsis etme **22.** açma (bir çeyin kapağını veya ürtüsünü kaldırma) **23.** açma (engeli kaldırma) **24.** alma (bindirme) **25.** alma (içine sığma) **26.** taşıma (içinden sızma) **27.** alma (tat ve koku için; duyma) **28.** kapama (ortalıktan alıp saklama) **29.** alma (saç uçlarını kesme) **30.** sökme (okuyabilme becerisini kazanma)

hilanîn (I) *l/gh* doğdurmak (güneş, ay, yıldız için)

hilanîn (II) *l/gh* **1.** kaldırmak (bulunduğu yerden almak) * **kevir hilîne** taş al **2.** kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) * **serê xwe ji ser pirtûkê ca hilîne** hele kitaptan kafanı kaldır **3.** kaldırmak (ürün toplamak, taşımak) * **îsal debra xwe zû hilanîn** bu seneki mahsulu erken kaldırdılar **4.** kaldırmak (çekmek, taşımak) * **bi ya te erebe dikare vî barî hilîne?** araba bu yükü sence kaldırır mı? **5.** kaldirmak (katlanmak, tahamül etmek) * **min dê ew berederî bikira, lê dilê min hilnayne** onu kapı dışarı edecektim, ama yüreğim kaldırmıyor **6.** kaldırmak (lağvetmek, feshetmek) * **vî qanûnî hilînin** bu kanunu kaldırın * **cezayê îdamê hilanîn** idam cezasını kaldırdılar **7.** kaldırmak (alıp başka yere götürmek, toplamak) * **sifre hilanîn** sofrayı kaldırmak **8.** kaldırmak (piyasadan çekmek) **9.** kaldırmak (elin ulaşamıyacağı yere koymak, saklamak) **10.** saklamak (elinde bulundurmak, tutmak) * **pirtûkên xwe yên dibistanê hilanîne** okul kitaplarını saklamış **11.** saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak) **12.** saklamak (korumak, muhafaza etmek) * **zerzewatan hiltînin ji bo zivistanê** sebzeleri kışa saklıyorlar **13.** saklamak, ayırıp saklamak, alıkoymak (birine vermek için ayırmak) * **min ev pênûs ji bo te hilanîbû** bu kalemi senin için saklamıştım * **ev pirtûk ji te re hilanîbû** bu kitabı senin için alıkoymuş **14.** kapmak (işitir işitmez veya görür görmez bellemek) * **yekî pir zîrek e, her tiştî zû hiltîne** çok zeki birisi, herşeyi çabuk kapıyor * **kurik zû tiştan hiltîne** çocuk çabuk kapıyor * **zû huner hilanî** sanatı çabuk kaptı **15.** ayırmak, kaldırmak (bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir kenara koymak, saklamak) * **min ji pastayê hinek ji bo zarokan hilanî** çocuklara pastadan biraz ayırdım * **para min hilîne** payımı kaldır **16.** kapmak (bulaşmış olmak, geçirmek) * **hê nû nexweşîn jê hilaniye** hastalığı yeni ondan kapmış * **gir hilanîn** uyuz kaptı **17.** seçmek (üstün, iyi bularak yeğlemek) * **tu kîjanê hiltînî tu zanî** hangisini seçiyorsan sen bilirsin **18.** seçmek (beğenerek kendine almak) * **tu me kîjan hiltînî?** hangimizi seçiyorsun **19.** seçmek * **çavê min baş hilnayne** gözüm iyi seçmiyor 20. emmek, massetmek, soğurmak (çekmek) * **erd av hilanî** toprak suyu emdi * **av hilanî** suyu çekti **21.** ayırmak, özgülemek, tahsis etmek **22.** açmak (bir çeyin kapağını veya ürtüsünü kaldırmak) * **perdeyê hilîne** perdeyi aç **23.** açmak (engeli kaldırmak) **24.** almak * **erebe min hilaniya baş dibû** araba beni alsaydı iyi olurdu * **erebeyê ez hilnanîm** araba beni almadı **25.** almak (içine sığmak) * **ev kûp deh kîloyan hiltîne** bu küp on kilo alır **26.** taşımak * **borî biçûk bûn av hilneanî, tev teqiyan** borular küçüktü, suyu ktaşıyamadı hep patladılar **27.** almak (tat ve koku için; duymak) * **pozê min bêhnê hilnayne** burnun koku almıyor **28.** kapamak (ortalıktan alıp saklamak) * **qumaşên li piyaseyê hilanîne** piyasadaki kumaşları kapamışlar **29.** alma (saç uçlarını kesme) **30.** sökmek (okuyabilme becerisini kazanmak) * **dê xwendinê di nav sê mehan de hilîne** okumayı üç ayda söker ~ **çavê xwe 1)** gözüne kestirmek (başarabileceğini umınak) **2)** gözüne kestirmek (beğenisine uygun bulmak) ~ **li erdê xistin** kapıp yere vurmak, yere çalmak ~ **li nava erdê xistin** yere çalmak ~ **morgê** morga kaldırmak ~ **û danîn 1)** bakımını yapmak **2)** ekip biçmek **3)** ölçüp biçmek **(yek)** ~ **û danîn 1)** (birine) yedirip içirmek **2)** (birinin) bakımını üstlenmek, bakımını yapmak

hilanîna rez *nd* bağ bozumu

hilanok *m* asansör

hilatin *l/ngh* koşmak

hilavêjî *m* **1.** kaldırıp atma **2.** fırlatma **3.** atış, atma, (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) **4.** çarpma, çarpış (yürek hızlı atma)

hilavêtin (I) *m* güneş doğma, yükselme

hilavêtin (II) *m* **1.** kaldırıp atma (veya fırlatma) **2.** fırlatma, yukarıya atma **3.** kalgıma (fırlama, sıçrama) **4.** hoplatma, hoplatış (küçük çocukları hayva atıp oynama) **5.** atma, atış (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) **6.** çarpma (yürek hızlı atma) **7.** *biy* vuru (kalbin, gevşeyip kasılmsından ileri gelen kımıldanışı)

hilavêtin (I) *l/gh* güneş doğmak, yükselmek

hilavêtin (II) *l/gh* **1.** kaldırıp atmak (veya fırlatmak) **2.** fırlatmak, yukarıya atmak **3.** kalgımak (fırlamak, sıçramak) * **masî di avê de xwe hildiavêtin** balıklar suda kalgılıyordu **4.** hoplatmak (küçük çocukları hayva atıp oynamak) **5.** atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) * **dilê wê**

zû zû **hildiavêje** kalbi hızlı hızlı attıyor **6.** çarpmak (yürek hızlı atmak) * **dilê min hildiavêje** yüreğim çarpıyor **~a damarên (yekî) hejmartin** (birinin) nabzına bakmak **~a dil** kalp atışı, yürek çarpıntısı (veya çırpıntısı)
hilavêtok *rd* oynak, hoppa
hilavistin *bnr* hilawistin
hilawestek *m* **1.** askı, askılık **2.** askı (hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tuturulduğu araç) **3.** jartiyer **~a pêjgîran** havluluk, havlu askısı
hilawestik *m* askı
hilawestî *rd* asılı, takılı
hilawirtin *m* istisna tutma
hilawirtin *l/gh* istisna tutmak
hilawisan *m* asım, asma işi
hilawisandin *m* **1.** asma **2.** asma (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)
hilawisandin *l/gh* **1.** asmak **2.** asmak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)
hilawisî *rd* asılı, asılmış olan
hilawisîn *m* asılma
hilawisîn *l/ngh* asılmak
hilawistandin *bnr* hilawisandin
hilawistek *m* **1.** askı, askılık **2.** askı (hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tuturulduğu araç) **3.** jartiyer **~a pêjgîran** havluluk, havlu askısı
hilawistik *m* askı, askılık
hilawistin *m* **1.** asma, ası **2.** asma (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)
hilawistin *l/gh* **1.** asmak **2.** asmak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)
hilawistinbar *rd* asılabilir
hilawistindar *rd* asılı
hilawistî *rd* asık, asılı
hilawistok *m* **1.** askı (pantolonun düşmesini engellemek için) **2.** askı (hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tuturulduğu araç) **3.** jartiyer
hilawî *m* soyluluk, asalet, asillik
hilbehandin *m* korkutup sıçratma
hilbehandin *l/gh* korkutup sıçratmak
hilbehîn *m* korkudan sıçrama
hilbehîn *l/ngh* korkudan sıçrama
hilbend *n* yayık bağı
hilber *m* ürün
hilberan *m* üretim
hilberandin *m* **1.** üretme **2.** üretme, yetiştirme
hilberandin *l/gh* **1.** üretmek (ekonomik bir etkinlik sonucu elde etmek) **2.** üretmek, yetiştirmek
hilberî *m* üretim, istihsal
hilberîkirin *m* üretme
hilberî kirin *l/gh* üretmek
hilberîn *m* **1.** üretilme, üretiliş **2.** üretim, istihsal **~a pîşesaziyê** sanayi üretimi
hilberîn *l/ngh* üretilmek
hilberîner *rd/nd* **1.** üretici (üretimle uğraşan kimse) **2.** üretici (üretimi sağlayan, üretimle ilgili) **3.** yetiştirici **4.** üretken
hilberînerî *m* **1.** üreticilik **2.** yetiştiricilik **3.** prodüktivite, üretkenlik
hilberînî *rd* üretimsel
hilbestandin *m* bağlama
hilbestandin *l/gh* bağlamak
hilbestandî *rd* bağlı (bağlanmış olan)
hilbestin *m* bağlama
hilbestin *l/gh* bağlamak
hilbestî *rd* bağlı (bağlanmış olan)
hilbestîn *m* bağlanma
hilbestîn *l/ngh* bağlanmak
hilbeşandin *bnr* hilweşandin
hilbeyandin *m* irkitme
hilbeyandin *l/gh* irkitmek
hilbeyîn *m* **1.** irkilme **2.** tepki, refleks
hilbeyîn *l/ngh* **1.** irkilmek * **ji tirsan hilbeyiya** korkudan irkildi **2.** tepki göstermek
hilbihar *m* kuzuların analarından ayrılması
hilbihartin *l/gh* ayırmak, ayırtetmek
hilbijar *rd* seçkin
hilbijarane *h* seçkince
hilbijardar *rd* seçmeli * **dersa hilbijardar** seçmeli ders
hilbijarde *rd* seçkin, güzide
hilbijare *m* seçki
hilbijargeh *m* seçim yeri
hilbijarî *rd* seçmeli * **dersa hilbijarî** seçmeli ders
hilbijarok *rd* seçici
hilbijarte *rd* seçkin
hilbijartin *m* **1.** seçme, seçiş **2.** *hiq* seçim * **herêma hilbijartinê** seçim çevresi **~a cihkî** yerel seçim **~ çêkirin** seçim yapmak **~a navînê** ara seçim **~a neserekî** (an jî **qismî**) kısmî seçim **~ pêk anîn** seçim gerçekleştirmek **~a şaredariyê** belediye seçimi
hilbijartin *l/gh* **1.** seçmek **2.** seçmek (birine oy vererek bir göreve getirmek) * **me bi rayên xwe ew hilbijart** oylarımızla onu seçtik
hilbijartî *rd* **1.** seçme **2.** seçilmiş
hilbijêr *nd/nt* **1.** seçmen **2.** seçici
hilbijêran *m* seçim
hilbijêrandin *m* seçme
hilbijêrandin *l/gh* seçmek
hilbijêrî *m* **1.** seçmenlik **2.** seçicilik **3.** *rd* seçmeli
hilbijêrîtî *m* seçmeli olma durumu, muhayyerlik
hilbijiqandin *m* fışkırtma
hilbijiqandin *l/gh* fışkırtmak
hilbijiqîn *m* fışkırma
hilbijiqîn *l/ngh* fışkırmak
hilbijirîn *m* seçilme, seçiliş

hilbijirîn *l/ngh* seçilmek
hilbir *m* kaldıraç, vinç
hilbirandin (I) *m* kaldırma
hilbirandin (II) *m* kesme
hilbirandin (I) *l/gh* kaldırmak
hilbirandin (II) *l/gh* kesmek
hilbirîn *m* **1.** kaldırma (başını yukarıya doğru kaldırma) **2.** bir şeyi tutup yerden kaldırma, yerden kesme **3.** yere çalma **4.** kesip atma **5.** yükselme (değeri artma)
hilbirîn *l/gh* **1.** kaldırmak (başını yukarıya doğru kaldırmak) * **qîzik serê xwe hildibire** kız başını kaldırıyor **2.** bir şeyi tutup yerden kaldırmak, yerden kesmek **3.** yere çalmak * **bi pêsîra wî girt hilbirî erdê** yakasından tutup yere çaldı **4.** kesip atmak **5.** yükselmek (değeri artmak) * **dolar hilbirî** dolar yükseldi ~ **erdê** yere çalmak
hilbirok *tek/n* kriko
hilbişkaftin *m* kazma
hilbişkaftin *l/gh* kazmak * **erd hilbişkaftibûn** toprağı kazımışlardı
hilboq *m* ilmik * **hilboqa donkirî** yağlı ilmik
hilborandin *m* geçirme
hilborandin *l/gh* geçirmek
hilborîk *m* şamata, patırtı
hilborîn *m* geçme
hilborîn *l/ngh* geçmek
hilbûn *m* **1.** yükselme, ağma, ağış (yukarı doğru yükselme) **2.** ağış (su baharının ve başka gazların yerden havaya doğru yükselmesi) **3.** aşma **4.** davranma, yekinme **5.** fırlama **6.** alevlenme **7.** uçma (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi)
hilbûn *l/ngh* **1.** yükselmek, ağmak (yukarı doğru yükselmek) * **dû ji kulekê hildibû** bacadan duman yükseliyordu **2.** aşmak * **ji çiya hilbûn** dağı aştılar **3.** davranmak, yekinmek **4.** fırlamak * **ji cihê xwe hilbû** yerinden fırlamak **5.** alevlenmek **6.** uçmak (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi) ~ **esmanan** göğe yükselmek
hilbûyîn *m* **1.** yükseliş, ağış (yukarı doğru yükselme) **2.** aşış **4.** davranma, yekiniş **5.** fırlayış **6.** alevleniş **7.** uçuş (dini inanışa göre ruhun ölümden sonra göğe yükselmesi)
hilcenik *m* sıçrama
hilceniqandin *bnr* hilciniqandin
hilceniqîn *bnr* hilciniqîn
hilciniqandin *m* **1.** irkiltme, ürkütme **2.** sıçratmak
hilciniqandin *l/gh* **1.** irkiltmek, ürkütmek **2.** sıçratmak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmasına neden olmak)
hilciniqîn *m* **1.** irkilme, ürkme **2.** sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)
hilciniqîn *l/ngh* **1.** irkilmek, ürkmek **2.** sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak)
hilciniqîner *rd* irkiltici
hilco *m* askı * **hilcoyê kincan** elbise askıs
hilçan *m* **1.** ayıklama, seçme **2.** emme, massetme, soğurma * **hilçana erdê ya avê** toprağın suyu emmesi **3.** sıvama
hilçandin *m* **1.** ayıklama, seçme **2.** emme, massetme, soğurma **3.** kaplama **4.** sıvama (kol ve paçalar için)
hilçandin *l/gh* **1.** ayıklamak, seçmek **2.** emmek, massetmek, soğurmak **3.** kaplamak * **tarî erdê hildiçîne** karanlık yeri kaplıyor **4.** sıvamak (kol ve paçalar için)
hilçandî *rd* sıvalı (parça, kol vb. için, kıvrılmış)
hilçenandin (I) *m* irkitme, ürkütme
hilçenandin (II) *m* ördürme
hilçenandin (I) *l/gh* irkitmek, ürkütmek
hilçenandin (II) *l/gh* ördürmek
hilçenîn (I) *m* **1.** irkilme, ürkme **2.** *biy* irkilme
hilçenîn (II) *m* örülme
hilçenîn (I) *l/ngh* **1.** irkilmek, ürkmek **2.** irkilmek (vücudun bir yeri dışarıdan gelen bir uyarıcının etkisiyle kanlanıp şişmek)
hilçenîn (II) *l/ngh* örülmek
hilçepilandin *m* çekindirme, sakındırma
hilçepilandin *l/gh* çekindirmek, sakındırmak
hilçepilî *rd* çekinik (çekinmiş, sakınmış olan)
hilçepilî bûn *l/gh* sakınmak, çekinmek (bir şeyden korkmak, çekinmek)
hilçepilîn *m* sakınma, çekinme, ocuma
hilçepilîn *l/gh* sakınmak, çekinmek, ocumak (bir şeyden korkmak, çekinmek)
hilçilandin *m* çekerek toplama
hilçilandin *l/gh* çekerek toplamak * **werîsî xwe ji hev hilçilandin** urganını topladı
hilçimandin *m* ayıklama, seçme
hilçimandin *l/gh* ayıklamak, seçmek
hilçimîn *l/ngh* ayıklanmak
hilçimîn *l/ngh* ayıklanmak
hilçinandin (I) *m* **1.** çekip koparma, kesip devşirme, dalından koparma **2.** örme, örerek onarma
hilçinandin (II) *m* **1.** çekme **2.** emme, massetme, soğurma, soğuruş **3.** *fiz* soğurma, massetme **4.** çemreme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekekip toplama veya kıvırma)
hilçinandin (III) *m* ayıklama, seçme
hilçinandin (IV) *m* **1.** sardırma (yumak yapma) **2.** sardırma (masura sardırma)
hilçinandin (V) *m* sıçratma (korkutup sıçramasına neden olma)
hilçinandin (I) *l/gh* **1.** çekip koparmak, kesip devşirmek, dalından koparmak **2.** örmek, örerek onarmak

hilçinandin (II) *l/gh* **1.** çekmek * **singêr hemû av hilçinand** sünger bütün suyu çekti * **ev dan hê wê pir avê hilçîne** bu hamur daha çok su çeker **2.** emmek, massetmek, soğurmak * **erd av hilçinand** toprak suyu emdi **3.** çemremek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekekip toplamak veya kıvırmak) * **dawa xwe hilçinand** eteğini çemredi
hilçinandin (III) *l/ngh* ayıklamak, seçme
hilçinandin (IV) *l/gh* **1.** sardırmak (yumak yapmak) **2.** sardırmak (masura sardırmak)
hilçinandin (V) *l/gh* sıçratmak (korkutup sıçramasına neden olmak)
hilçinandî (I) *rd* sıvalı (kol veya paça için; yukarıya çekilip kıvrılmış olan)
hilçinandî (II) *rd* seçki
hilçinîn (I) *m* **1.** emilme, massedilme, soğurulma **2.** suyunu çekme (yemeğin suyunu çekmesi gibi)
hilçinîn (II) *m* **1.** sarma (yumak yapma) **2.** sarma, masura sarma
hilçinîn (III) *m* ayıklanma, seçilme
hilçinîn (IV) *m* kaplama
hilçinîn (I) *l/ngh* **1.** emilmek, massedilmek, soğurulmak **2.** suyunu çekmek (yemeğin suyunu çekmesi gibi)
hilçinîn (II) *l/ngh* **1.** sarmak (yumak yapmak) **2.** sarmak, masura sarmak
hilçinîn (III) *l/ngh* ayıklanmak, seçilmek
hilçinîn (IV) *l/ngh* kaplamak * **tariyê erd hilçinî** karanlık yeri kapladı
hilçinok *rd* soğurgan, soğurucu
hilçinokî *m* **1.** soğurganlık, soğuruculuk **2.** *rd* soğurganca
hilçirandin *m* yırtma
hilçirandin *l/gh* yırtmak
hilçirandî *rd* yırtık
hilçirîn *m* yırtılma
hilçirîn *l/ngh* yırtılmak
hilçûn *m* **1.** yukarıya doğru gitme **2.** aşma (dağ, tepe aşma)
hilçûn *l/ngh* **1.** yukarıya doğru gitmek **2.** aşmak (dağ, tepe aşmak)
hildan *m* **1.** kaldırma, kaldırış (bulunduğu yerden alma) **2.** kaldırma (yukarı doğru hareket ettirme) **3.** yükseltme (yükseğe çıkarma) **4.** yükseltme (sesini yükseltmek gibi) **5.** açma, kaldırma (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma) **6.** açma (engeli kaldırma) **7.** kaldırma, alma (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırma) **8.** alma (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırma) **9.** alma (yanında bulundurma) **10.** alma **11.** alma (yanına alma) **12.** çemreme sıvama (kol veya paça için; yukarıya çekip toplama veya kıvırma) **13.** içine alma, sığdırma **14.** kaplama (yayılıp doldurma, etkisinde bırakma) **15.** tartma (güreşçiyi kucağına alıp ayağını yerden kesme)
hildan *l/gh* **1.** kaldırmak (bulunduğu yerden almak) **2.** kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) **3.** yükseltmek (yükseğe çıkarmak) **4.** yükseltmek * **dengê xwe hilde** sesini yükseltti **5.** açmak, kaldırmak (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **perdeyê hilde** perdeyi aç **6.** açmak (engeli kaldırmak) **7.** kaldırmak, almak (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak) * **agir bi maşikê hilda** ateşi maşa ile aldı **8.** almak (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak) * **here ji dibistanê zarok hilde bîne** okuldan çocuğu al gel **9.** almak (yanında bulundurmak) **10.** almak * **te çend şekir hilda?** kaç şeker aldı? **11.** almak (yanına almak) **12.** çemremek sıvamak (kol veya paça için; yukarıya çekip toplamak veya kıvırmak) * **dawa xwe hilda** eteğini çemredi * **milên xwe hildan** kollarını sıvadı **13.** içine almak, sığdırmak * **ev erebe bîst kesî hildide** bu araba yirmi kişiyi alıyor **14.** kaplamak (yayılıp doldurmak, etkisinde bırakmak) * **berfê her derê hildaye** her tarafı kar kaplamış **15.** tartmak (güreşçiyi kucağına alıp ayağını yerden kesmek) ~ **ba (an jî nik) xwe** yanına aldırmak ~ **bin çekan** silâh altına almak, askere almak ~ **bin pirsan** sorguya çekmek ~ **cem** xwe yanına almak ~ **destê xwe** ele almak ~ **jorê** yukarı kaldırmak ~ **milê xwe 1)** sırtına almak, sırtlamak **2)** sırtlamak (sorumluluğunu, geçimini, yükünü üzerine almak) **(tiştek)** ~ **milê xwe** çizmeleri çekmek ~ **nik xwe** yanına aldırmak ~ **pişta xwe** sırtına almak, sırtlamak ~ **taqîbatê** takibe almak ~ **û danîn 1)** ölçüp biçmek **2)** işlemek * **hûn disa berê erdê xwe hilînin û deynin** siz yine kendi ürününüzü kendiniz işleyin * **hildane ser darê dikin di bin de bibirin guliyan** ayağını kaydırmak * **hilde xwe!** *argo* yavaş gel, yavaş ol * **hilde xwe ji te de nekeve** *argo* cart kaba kâğıt
hildayî *rd* **1.** kalkık (dik durumda ucu yukarıya doğru olan) * **biriyên wî hildayî ne** kaşları kalkık **2.** inik * **perdeyên paceyê hildayî bûn** pencere perdeleri inikti **3.** sıvalı (kol veya parça için; yukarıya çekekilip kıvrılmış olan)
hildayîbûn *m* kalkıklık
hildayîn *m* kaldırış
hildêran (I) *m* ayıklama
hildêran (II) *m* çağırma, çığırma
hildêrandin (I) *m* ayıklama (rüzgâra vererek ayıklama)
hildêrandin (II) *m* çağırma, çığırma
hildêrandin (I) *l/gh* ayıklamak (rüzgâra vererek ayıklamak)
hildêrandin (II) *l/gh* çağırmak, çığırmak * **derdikeve ser ban û bang hildidêre** dama çıkıp ezan çığırıyor

hildirandin *m* yırtma
hildirandin *l/gh* yırtmak
hildirîn *m* yırtılma
hildirîn *l/ngh* yırtılmak
hilekêş *bnr* bêhnefîşk
hilekirin *m* uyuma (çocuk dilinde)
hile kirin *l/gh* uyumak (çocuk dilinde)
hilet *m* takat
hilfir *m* **1.** uçuş **2.** artış
hilfirandin (I) *m* yudumlama
hilfirandin (II) *m* **1.** uçurma, uçuşturma **2.** uçurma (kellesini vurma) **3.** yükseltme (fiyatlar vb. için)
hilfirandin (I) *l/gh* yudumlamak * **fincanê qehweyê hildifirînin** kahve fincanını yudumluyorlardı
hilfirandin (II) *l/gh* **1.** uçurmak, uçuşturmak **2.** uçurmak (kellesini vurmak) * **serê wî hilfirandin** kellesini uçurdular **3.** yükseltmek (fiyatlar vb. için)
hilfirandî *rd* uçurulmuş, uçuşturulmuş **2.** uçurulmuş, kellesi vurulmuş
hilfirîn *m* **1.** uçma, uçuşma (havaya uçma, yukarıya doğru uçma) **2.** irkilme, sıçrama, yerinden fırlama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) **3.** üstüne çıkma **4.** fırlama, yükselme (fiyat vb. için)
hilfirîn *l/ngh* **1.** uçmak, uçuşmak (havaya uçmak, yukarıya doğru uçmak) **2.** irkilmek, sıçramak, yerinden fırlamak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) **3.** üstüne çıkmak **4.** fırlamak, yükselmek (fiyat vb. için)
hilfirişkandin *m* **1.** tepki göstertme **2.** tepkime
hilfirişkandin *l/gh* **1.** tepki göstertmek **2.** tepkimek
hilfirîşkîn *m* **1.** tepki gösterme **2.** tepkime
hilfirîşkîn *l/ngh* **1.** tepki göstermek **2.** tepkimek
hilgaftin *m* kaldırma
hilgaftin *l/gh* kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) * **serê xwe hilgaft** başını kaldırdı
hilgavtin *bnr* hilgaftin
hilger *m* **1.** yaylaya çıkma * **ji hilgerê heta dagerê yaylaya** çıkmadan dönüşe kadar **2.** yüksek yerlere çıkma
hilgerandin *m* **1.** yaylaya çıkartma **2.** yüksek yerlerde gezdirme **3.** çemreme, sıvama
hilgerandin *l/gh* **1.** yaylaya çıkartmak **2.** yüksek yerlerde gezdirmek **3.** çemremek, sıvamak * **devdelingê hilgerîne** paçalarını sıva
hilgerandî *rd* kalkık (dik durumda ucu yukarıya doğru olan) * **qorikên wê hilgerandî ne** kalçası kalkık
hilgerandîbûn *m* kalkıklık
hilgerîn *m* **1.** yaylaya çıkma **2.** yükseklere çıkma, yukarılarda gezme (veya dolaşma) **3.** çıkma (bir şeyin yukarısına varma veya yükselme) **4.** üstüne
hilgerîn *l/ngh* **1.** yaylaya çıkmak * **malên me hilgerîn** evlerimiz yaylaya çıktı **2.** yükseklere çıkmak, yukarılarda gezmek (veya dolaşmak) **3.** çıkmak (bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek) **4.** üstüne çıkmak * **ga hilgerî ser mangayê** öküz ineğin üstüne çıktı
hilgêr *m* **1.** yaylaya çıkma, yaylaya çıkma zamanı * **ji hilgêrê heta dagêrê xwe dişo** yayla zamanından dönüş vaktine ancak kendini yıkıyordur **2.** yükseklere çıkma, yükseklere çıkıp gezme, dolaşma
hilgêrîn *bnr* hilgerîn
hilgir *nd/nt* taşıyıcı
hilgirî *m* taşıyıcılık
hilgivaştin *bnr* givaştin
hilgirtin (I) *m* **1.** taşıma (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürme) **2.** taşıma, kendinde bulundurma **3.** sırtlama, arkalama (arkasına alma) **4.** çekme (taşıma gücü olma)
hilgirtin (II) *m* yangılanma, iltihablanma
hilgirtin (I) *l/gh* **1.** taşımak (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek) * **zilamê ku wê torbe hilgire hat** torbayı taşıyacak adam geldi **2.** taşımak, kendinde bulundurmak **3.** sırtlamak, arkalamak (arkasına almak) **4.** çekmek (taşıma gücü olmak) * **ev erebe ji 500 kîloyî zêde hilnagire** bu araba 500 kilodan fazla çekmez
hilgirtin (II) *l/ngh* yangılanmak, iltihablanmak * **birîna wî hilgirtiye** yarası yangılanmış
hilgirtî *rd* yangılı, iltihaplı
hilguherandin *l/gh* yukarıya döndürerek değiştirmek
hilhatin (I) *m* **1.** kabarma, kabarış (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) **2.** ekşime (mayalanma) **3.** şişme **4.** kabarma (sıvılar için, taşmaya yüz tutma) **5.** taşma (su ve sel için) **6.** öfkelenme **7.** ateş harlama
hilhatin (II) *m* **1.** doğma, doğuş (güneş, ay, yıldızlar için) **2.** yükselme **3.** kalkma, yükselme
hilhatin (I) *l/ngh* **1.** kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek) * **hevîr hilhatiye** hamur kabarmış **2.** ekşimek (mayalanmak) **3.** şişmek **4.** kabarmak (sıvılar için, taşmaya yüz tutmak) **5.** taşmak (su ve sel için) * **baran barî çem hilhat** yağmur yağdı nehir taştı **6.** öfkelenmek **7.** ateş harlamak * **agir tê de hildihat** ateş içinde harlanıyordu
hilhatin (II) *l/ngh* **1.** doğmak (güneş, ay, yıldızlar için) * **heyv dike hilbê** ay doğdu doğacak **2.** yükselmek **3.** kalkmak, yükselmek * **singê wî hildihat û dadiket** göğsü bir kalkıp bir iniyordu
hilhatî (I) *rd* kabarıklı, kabarmış
hilhatî (II) *rd* doğmuş (güneş, ay, yıldız için) * **tava hilhatî** doğmuş güneş

hilhebandin *m* sıçratma
hilhebandin *l/gh* sıçratmak
hilhebîn *m* sıçrama (ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)
hilhebîn *l/ngh* sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak)
hilhênan *m* üretme
hilhênan *l/gh* üretmek
hilhênk *m* üreteç, jeneratör
hilhilandin (I) *m* atıştırma, cumburlop etme
hilhilandin (II) *m* **1.** çökerme, çökertme (dinçliğini yitirmesine sebep olma) **2.** yıpratma, örseleme **3.** *mec* yıpratma, örseleme
hilhilandin (I) *l/gh* atıştırmak, cumburlop etmek * **hilhilande xwe** cumburlop etti
hilhilandin (II) *l/gh* **1.** çökermek, çökertmek, çürütmek (insan için; dinçliğini yitirmesine sebep olmak) **2.** yıpratmak, örselemek **3.** *mec* yıpratmak örselemek * **vê nexweşîna hanê ev hilhilandiye** bu hastalık onu örselemiş
hilhilank *ant/m* beze, gudde
hilhilî *rd* **1.** kağşak, dökük (çok eskimiş) * **xaniyên hilhilî û jihevdeketandî** yıkık dökük evler **2.** çökkün, göçkün (yaşı ilerlemiş, çok yaşlı kimse) **3.** sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
hilhilîbûn *m* **1.** döküklük, kağşaklık **2.** çökkünlük **3.** sarsaklık, tiritlik
hilhilîn *m* **1.** kağşama, dökülme (eskime, dağılmaya yüz tutma) **2.** kağşama (herhangi bir şey yerinden oynama) **3.** kağşama, farıma (çok yaşlanma, kocama) **4.** kağşama, tiritlenme, tiritleşme (güçsüzleşme, gevşeme, zayıflama) **5.** dökülme (çok yorgun, hasta olma) **6.** künküldeme, küngürdeme (elden ayaktan düşme) **7.** felfeleme (eski canlılığını yitirme) **8.** *mec* örselenme, örseleniş **9.** yıpranma **10.** çökme, yıkılma (dinçliğini yitirme, vücut, akıl, ruhça gücü azalma)
hilhilîn *l/ngh* **1.** kağşamak, dökülmek (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) * **qatiyên xanî êdî hilhilîne** evin tavanları dökülüyor **2.** kağşamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) **3.** kağşamak, farımak (çok yaşlanmak, kocamak) **4.** kağşamak, tiritlenmek, tiritleşmek (güçsüzleşmek, gevşemek, zayıflamak) **5.** dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) * **pişt, mil û enîşkên wê diêşiyan, canê wê dihilhilî** sırtı, omuzu, dirsekleri ağırıyor, vücudu dökülüyordu **6.** künküldemek, küngürdemek (elden ayaktan düşmek) **7.** felfelemek (eski canlılığını yitirmek) **8.** *mec* örselenmek **9.** yıpranmak * **şalê wî paqij lê hilhilîbû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı **10.** çökmek, yıkılmak (dinçliğini yitirmek, vücut, akıl, ruhça gücü azalmak)
hilhilok *bot/m* yabani vişne
hilhilokî *rd* sarsak, tirit (yaşlı ve zayıf kimse)
hilhingaftin *m* tökezleme
hilhingaftin *l/gh* tökezlemek
hilhingiftin *bnr* hilhingaftin
hilhiştin *m* bırakma, terketme
hilhiştin *l/gh* bırakmak, terketmek
hilik (I) *m* ebe (çocuk oyunlarında)
hilik (II) *rd* **1.** erken doğmuş olan **2.** güzel kuzu
hilik (III) *m* esas, öz (bir iş veya sözde doğru biçim) * **hilika meseleyê ne wisan e** bu işin esası böyle değil
hilik (IV) *m* bir tür yün
hilimandin *m* soluklatma
hilimandin *l/gh* soluklatmak
hilimîn *m* **1.** soluklanma **2.** konuşma, dünya kelâmı etme
hilimîn *l/ngh* **1.** soluklanmak **2.** konuşmak, dünya kelâmı etmek * **ne hilimîn ne kilimîn** tek kelime etmemek
hilindî *m* kaşar
hilingaftin *m* tökezleme
hilingaftin *l/gh* tökezlemek
hilingiftin *m* tökezleme, tökezme, takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
hilingiftin *l/ngh* tökezlemek, tökezmek, takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
hilingok *m* tek ayak üstünde oynanan bir oyun
hilisîn *m* **1.** kayma **2.** kayma, patinaj yapma
hilisîn *l/ngh* **1.** kaymak **2.** kaymak, patinaj yapmak
hilisînker *nd/nt* kayakçı
hilişandin *m* yıkma
hilişandin *l/gh* yıkmak
hilişîn *m* yıkılma
hilişîn *l/ngh* yıkılmak
hilî (I) *rd* **1.** kaçıntı (erken doğan kuzu, oğlak) **2.** erken yetişmiş ~ **çand virnî ket** umduğunu bulamadı
hilî (II) *nd* taygeldi (ikinci kez evlenen kadının beraberinde getirdiği çocuk veya çocuklar)
hilî (III) *nd* geometrik şekillere sahip sus takısı
hilî heram *rd* **1.** haram **2.** berbat, pis **3.** *mec* davul parası
hilîk *m* erik ~ **hişk** kuru erik
hilîn *m* bir metreye eşit ölçü birimi
hilîsok *rd* **1.** kaygan **2.** kayak
hilîsoka avê *nd* su kayağı
hilîst *m* uyanma
hilîtirşik *bot/m* yaban eriği
hilîtî *m* taygeldilik
hiljenandin *m* **1.** çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma) **2.** çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) **3.** dövme (ezme veya çırpma) **4.** *mec* ekme (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlama)
hiljenandin *l/gh* **1.** çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak) * **mast hilmejenîne** yoğurdu çalkala-

ma **2.** çırpmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **hêkan baş hiljenîne!** yumurtayı iyice çırp! **3.** dövmek (ezmek veya çırpmak) * **spîçka hêkê hiljenand** yumurta akı dövdü **4.** *mec* ekmek (bir şeyin başlamasına yol açacak sebepleri hazırlamak)

hiljenandî *rd* **1.** çalkama (çalkalanarak yapılan) * **dewê hiljenandî** çalkama ayran **2.** çırpma **3.** dövülmüş (ezilmiş veya çırpılmış)

hiljendin *m* **1.** karıştırma, çırpma (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etme) **2.** karıştırma (kurcalama, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma) **3.** çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) **4.** ditme (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartma)

hiljendin *l/gh* **1.** karıştırmak, çırpmak (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etmek) * **şorbeyê hiljene** çorbayı karıştır **2.** karıştırmak (kurcalamak, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışmak) * **zêde vî tiştî hilmejenin** bu işi fazla karıştırmayın **3.** çırpmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **hêkan baş hiljene!** yumurtayı iyice çırp! **4.** ditmek (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartmak)

hiljendî *rd* **1.** çırpma **2.** ditme, ditilmiş

hilkehilk *m* soluk soluğa olma durumu, nefes nefese ~ **pê ketin** tıknefes olmak

hilkelandin *m* **1.** kaynatma **2.** fokurdatma

hilkelandin *l/gh* **1.** kaynatmak **2.** fokurdatmak

hilkelandî *rd* kaynar (kaynatılmış olan)

hilkelîn *m* **1.** kaynama, kaynayış (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdama) **2.** fokurdama, kaynaşma

hilkelîn *l/ngh* **1.** kaynamak (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdamak) **2.** fokurdamak, kaynaşmak

hilker *rd* tutuşturucu

hilketin *m* **1.** tırmanma **2.** çıkma **3.** yükselme, göğe yükselme **4.** yukarıya doğru sıçrayıp düşme

hilketin *l/ngh* **1.** tırmanmak **2.** çıkmak (bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek) **3.** yükselmek, göğe yükselmek * **hilketina esmanan** göğe yükselme **4.** yukarıya doğru sıçrayıp düşmek * **min derbek lê da hilket** bir darbe vurdum sıçrayıp düştü

hilkewaştin *m* kontrol etme, teftiş etme

hilkewaştin *l/gh* kontrol etmek, teftiş etmek

hilkewt *m* olgu, vakıa

hilkêş *rd* **1.** yukarı çeken **2.** *m* asansör

hilkimandin *m* tökezletme

hilkimandin *l/gh* tökezletmek

hilkimîn *m* tökezleme

hilkimîn *l/ngh* tökezlemek

hilkirin (I) *m* **1.** yükseltme (yükseğe çıkarma, yukarı kaldırma) **2.** yükseltme (şiddetlendirme, güçlendirme)

hilkirin (II) *m* sökme, söküm (yerinden çıkarma, kökünden koparma)

hilkirin (III) *m* **1.** eleme (ipliği elemgeden geçirip yumak yapma) **2.** sarma (yumak yapma) **3.** hamuru topak yapma **4.** çemreme, sıvama

hilkirin (IV) *m* (saç veya sakal) tıraş etme

hilkirin (V) *m* **1.** tutuşturma (ateşi tutuşturma) **2.** harlama, ateşi harlama, alevlendirme **3.** ısıtma

hilkirin (I) *l/gh* **1.** yükseltmek (yükseğe çıkarmak, yukarı kaldırmak) **2.** yükseltmek (şiddetlendirmek, güçlendirmek) * **dengê xwe hilmeke** sesini yükseltme

hilkirin (II) *l/gh* sökmek (yerinden çıkarma, kökünden koparmak) * **mêw hilkirin** asmaları söktüler

hilkirin (III) *l/gh* **1.** elemek (ipliği eleşmgeden geçirip yumak yapmak) **2.** sarmak (yumak yapmak) * **gulok hilkirin** yumak sarmak **3.** hamuru topak yapmak **4.** çemremek, sıvamak

hilkirin (IV) *l/gh* (saç veya sakal) tıraş etmek

hilkirin (V) *l/gh* **1.** tutuşturmak (ateşi tutuşturmak) **2.** harlamak, ateşi harlamak, alevlendirmek * **agir hilkir** ateşi harladı **3.** ısıtmak * **tenûrê hilke** tandırı ısıt

hilkişan *m* **1.** çekme **2.** kökertme, kökleme, sökme **3.** massetme, soğurma **4.** tırmandırma **5.** çekiştirme (çekerek koparma)

hilkişanbar *rd* kökünden sökülebilir

hilkişandin *m* **1.** çekme (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru alma veya çıkarma) **2.** kökertme, kökleme, sökme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarma) **3.** massetme, soğurma **4.** tırmandırma **5.** çekiştirme (çekerek koparma)

hilkişandin *l/gh* **1.** çekmek (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru almak veya çıkarmak) * **şûr hilkişand ji kalan** kılıcı kınından çekti **2.** kökertmek, köklemek, sökmek (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) * **dar hilkişandin** ağaç sökmek **3.** massetmek, soğurmak **4.** tırmandırmak **5.** çekiştirmek (tekrar tekra çekerek koparmak)

hilkişer *rd* tırmanıcı

hilkişîn *m* **1.** çekilme (bir şeyin yukarı doğru çekilme) **2.** tırmanma **3.** tırmanma (yokuş, merdiven vb. çıkma) **4.** tırmanma (bitkiler için) **5.** tırmanma (taşıt için; yükseğe çıkma) **6.** ilerleme **7.** ilerleme (aşağıdan yukarıya doğru çıkma) **8.** çıkma (bir şeyin yukarısına varma veya yükselme) **9.** kökünden sökülme

hilkişîn *l/ngh* **1.** çekilmek (bir şeyin yukarı doğru çekilmek) **2.** tırmanmak **3.** tırmanmak (yokuş, merdiven vb. çıkmak) * **em hilkişi-**

yan palê yokuşu tırmandık **4.** tırmanmak (bitkiler için) * **lavlak hilkişiyane dîwarê bexçe** sarmaşıklar bahçe duvarına tırmanmışlar **5.** tırmanmak (taşıt için; yükseğe çıkmak) **6.** ilerlemek **7.** ilerlemek (aşağıdan yukarıya doğru çıkmak) **8.** çıkmak (bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek) * **hilkişîn çiyê** dağa çıkmak **9.** kökünden sökülmek
hilkolan *m* sonda
hilkolandin *m* sondalama
hilkolandin *l/gh* sondalamak, sondaj yapmak
hilkolîn *m* sondalanma, sondaj yapılma
hilkolîn *l/ngh* sondalanmak, sondaj yapılmak
hilkolîner *nd/nt* **1.** sondajcı, sondalamacı **2.** *m* burgu (yerin orta ve derin katmanlarına inmeyi sağlayan delici âlet) **3.** *m* kazaratar, kazmaç, ekskavatör (kazı makinası)
hilkolînerî *m* sondajcılık, sondalamacılık
hilkolk *m* keçi tırnağı, kalem (yontma işlerinde kullanılan ucu sivri veya keskin araç)
hilkulandin *m* aksatma, topallatma
hilkulandin *l/gh* aksatmak, topallatmak
hilkulîn *m* aksama, sekme, topallama
hilkulîn *l/ngh* aksamak, sekmek, topallamak
hilkumandin *m* sendeletme, tökezletme
hilkumandin *l/gh* sendeletmek, tökezletmek
hilkumîn *m* sendeleme, tökezleme, tökezme
hilkumîn *l/ngh* sendelemek, tökezlemek, tökezmek
hilkutan *m* **1.** tepme (üzerine basarak sıkıştırma) **2.** tepinme, vurma **3.** zıplayıp depikleme, tepeleme **4.** kanat çırpma
hilkutandin *m* **1.** tepme (üzerine basarak sıkıştırma) **2.** tepinme, vurma **3.** zıplayıp depikleme, tepeleme **4.** kanat çırpma
hilkutandin *l/gh* **1.** tepmek (üzerine basarak sıkıştırmak) **2.** tepinmek, vurmak * **xwe hilkuta li erdê xist** tepinip durdu **3.** zıplayıp depiklemek, tepelemek **4.** kanat çırpmak
hilkutok *rd* **1.** tepindirici **2.** aksak ritm
hilm (I) *m* **1.** soluk, nefes **2.** nefes (sigara, pipo içilirken içe çekilen duman) * **min xwest ku ez hilmek li cixareyê bixim** sigaradan bir nefes almak istedim ~ **berdan** nefes vermek ~ **dan û stendin** soluk alıp vermek, nefes alıp vermek ~ **girtin** nefes almak ~ **lê xistin** nefes çekmek ~ **li cigareyê xistin** sigara tüttürmek
hilm (II) *n* **1.** buhar **2.** buğu **3.** koku * **hilma xwînê da pozê min** burnuma kan kokusu geldi ~ **û box** buhar ~ **û gulm** buhar, buğu ~ **û gulm bûn** buharlaşmak, buğulaşmak ~ **û gulm kirin** buharlaştırmak **(bi)** ~ **hilm û gulmê pijandin** buğulamak ~**a (tiştekî) dan pozê (yekî)** burnuma -e kokusu gelmek ~**a qetlê** ölüm kokusu
hilmaliştin *m* çemreme, sıvma
hilmaliştin *l/gh* çemremek, sıvmak * **pî hilmaliştine** kolları sıvamış
hilmaştin *m* **1.** çemreme, sıvama (kolları veya etekleri toplama) **2.** dürme (katlayıp bağlama) **3.** katlama, katlayış, dürme (üst üste katlama)
hilmaştin *l/gh* **1.** çemremek, sıvamak (kolları veya etekleri toplamak) * **dawa xwe hilmaşt** eteğini çemredi **2.** dürmek (katlayıp bağlamak) **3.** katlamak, dürmek (üst üste katlamak)
hilmaştî *rd* **1.** sıvalı, çemrenmiş durumda olan **2.** dürülmüş (üst üste katlanmış) **3.** katlı, katlanmış
hilmdan *m* soluk verme, nefes verme
hilm dan *l/gh* soluk vermek, nefes vermek
hilmebuhar *m* buhar
hilmeşoran *m* buhar
hilmeşû *m* buhar
hilmeyî çûn *l/gh* karşı durmak
hilmezk *m* sifon
hilmêjandin *m* soğurma, absorbe etme, massetme
hilmêjandin *l/gh* soğurmak, absorbe etmek, massetmek
hilmêjk *m* sifon ~ **kişandin** sifonu çekmek
hilmêsî *rd* sıcaktan tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler
hilmgirtin (I) *m* buğulanma
hilmgirtin (II) *m* soluk tutma, nefes tutma
hilm girtin (I) *l/gh* buğulanmak
hilm girtin (II) *l/gh* soluk tutmak, nefes tutmak
hilmgirtî (I) *rd* buğulu, buğulanmış olan
hilmgirtî (II) *rd* tıknefes
hilmij *m* solunum
hilmija valak *nd* boşaltaç, boşluk pompası
hilmijî *rd* sıcaktan tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler
hilmijîn (I) *l/ngh* soluma, solunma
hilmijîn (II) *m* **1.** soğurma, soğuruş **2.** *fiz* soğurma, massetme
hilmijîn (III) *m* **1.** ısınma **2.** harlanma **3.** sıcaktan dolayı yemek vb şeylerin tadı bozulma
hilmijîn (I) *l/ngh* solumak, solunmak
hilmijîn (II) *l/gh* soğurmak
hilmijîn (III) *l/ngh* **1.** ısınmak **2.** harlanmak * **agirek tê de dihilmijî** içinde bir ateş harlanıyordu **3.** sıcaktan dolayı yemek vb şeylerin tadı bozulmak
hilmijok *rd* soğurgan, soğurucu
hilmijokî *m* soğurganlık, soğuruculuk
hilmişandin *m* katlama
hilmişandin *l/gh* katlamak
hilmişîn *m* katlanma
hilmişîn *l/ngh* katlanmak
hilmişt *rd* tıka basa dolu
hilmiştin (I) *m* soğurma, emme, absorbe etme
hilmiştin (II) *m* tıka basa doldurma
hilmiştin (I) *l/gh* soğurmak, emmek, absorbe etmek
hilmiştin (II) *l/gh* tıka basa doldurmak

hilmiştî *rd* tıka basa dolu
hilmjêhatin *m* **1.** kokma **2.** kokuşma
hilm jê hatin *l/bw* **1.** kokmak **2.** kokuşmak
hilm lê xistin *l/bw* tüttürmek, nefes almak * **hilm li cigareyê xist** sigaradan bir nefes aldı
hilmloş *m* buhar hamamı
hilmojk *rd* sıcaktan tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler
hilmoştî *rd* sıcaktan tadı bozulmuş olan yemek vb şeyler
hilnegirtî *rd* yangısız, iltihapsız
hilnêr *m* akış, bakış açısı (bir kimseni bakış tarzı)
hilo (I) *bot/m* sabun otu
hilo (II) *zo/n* kartal
hilo (III) *rd* öyle
hilo (IV) *b* kalk, fırla
hilobî *m* densizlik, rahat durmama
hilobî kirin *l/gh* densizlik yapmak, rahatsızlık verici şeyler yapmak
hilodan *m* seğirtme
hilo dan *l/gh* seğirtmek
hilohilo *m* yuhalama
hilohilo kirin *l/gh* yuhlamak
hilolîk *m* yumak
hilo pilo kirin *l/bw* alavere dalavere yapmak
hiloq *ant/m* bademcik **~ên (yekî) ketin** boğazı inmek
hilor *rd* azgın (cinsel)
hilorbûn *m* azgınlaşma (cinsel)
hilor bûn *l/gh* azgınlaşmak (cinsel)
hilorik (I) *n* göz yaşı
hilorik (II) *rd* azgın (cinsel için)
hilorikî *m* **1.** azgınlık **2.** *rd* azgınca (cinsel)
hilorî (I) *m* top yakalama oyunlarında topu havaya atma
hilorî (II) *rd* **1.** azgın, yaramaz (kimse) **2.** azgın (cinsel istekleri aşırı olan) **3.** kızgın (eş arayan hayvan için) * **gayê hilorî** kızgın boğa
hilorîbûn *m* **1.** azgınlaşma, azma (cinsel istekleri aşırılaşma) **2.** kızgınlaşma, kızma, kızışma, kösnüme (hayvan eş isteme zamanı gelmek) **3.** *mec* keyf ve zevkine bakma
hilorî bûn *l/ngh* **1.** azgınlaşmak, azmak (cinsel istekleri aşırılaşmak) **2.** kızgınlaşmak, kızmak, kızışmak, kösnümek (hayvan eş isteme zamanı gelmek) **3.** *mec* keyf ve zevkine bakmak
hilorîbûyîn *m* **1.** azgınlaşma, azma (cinsel istekleri aşırılaşma) **2.** kızgınlaşma, kızma, kızışma, kösnüme (hayvan eş isteme zamanı gelmek) **3.** *mec* keyf ve zevkine bakma
hilorîkirin *m* **1.** azgınlaştırma, azıtma **2.** kızıştırma (hayvan için)
hilorî kirin *l/gh* **1.** azgınlaştırmak, azıtmak **2.** kızıştırmak (hayvan için)
hilorîtî *m* **1.** azgınlık, yaramazlık, şımarıklık **2.** azgınlık **3.** kızgınlık
hiloz *m* hoplayıp zıplama
hilozbûn *m* hoplayıp zıplama
hiloz bûn *l/ngh* hoplayıp zıplamak
hilparikîn *bnr* hilperikîn
hilpaskbûn *m* tırmanma
hilpask bûn *l/ngh* tırmanmak
hilpaskdan *m* **1.** tırmanma **2.** saldırma
hilpask dan *l/gh* **1.** tırmanmak **2.** saldırmak
hilpaskî *m* tırmanma
hilpaskîbûn *m* tırmanma
hilpaskî bûn *l/ngh* tırmanmak
hilpaskîkirin *m* tırmandırma
hilpaskî kirin *l/gh* tırmandırmek
hilpekan *m* **1.** fırlama **2.** silki, silkinti (ürkerek sıçrama)
hilpekandin *m* **1.** fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) **2.** silkindirme (ürküterek sıçratma) **3.** sıçratma
hilpekandin *l/gh* **1.** fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) **2.** silkindirmek (ürküterek sıçratmak **3.** sıçratmak
hilpekîn *m* **1.** fırlama, fırlayış (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkma, ayrılma) **2.** üzerine fırlama, atılma **3.** sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) **4.** silkinme
hilpekîn *l/ngh* **1.** fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) **2.** üzerine fırlamak, atılmak * **ji cihê xwe hilpekiya û bi stûkura wî girt** yerinden fırlayıp ensesinden tuttu **3.** sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) **4.** silkinmek * **li cem min guliyek jî bike qirçînî ez hildipekim** yanımda dal çıtırsa silkinirim
hilpelikandin *m* sektirme
hilpelikandin *l/gh* sektirmek
hilpelikîn *m* sekme
hilpelikîn *l/ngh* sekmek (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitmek)
hilpeqandin *m* zıplatma
hilpeqandin *l/gh* zıplatmak
hilpeqîn *m* zıplama
hilpeqîn *l/ngh* zıplamak
hilperan *m* ayaklanma, başkaldırma
hilperandin (I) *m* **1.** ayaklandırma **2.** tırmandırma
hilperandin (II) *m* **1.** irkiltme **2.** sıçratma **3.** zıplatma
hilperandin (I) *l/gh* **1.** ayaklandırmak **2.** tırmandırmak
hilperandin (II) *l/gh* **1.** irkiltmek **2.** sıçratmak **3.** zıplatmak
hilperanî *m* zıplama **~ dan** zıplamak
hilperikandin *m* **1.** tırmandırma **2.** üzerine atılmasını sağlama **3.** sıçratma
hilperikandin *l/gh* **1.** tırmandırmak **2.** üzerine atılmasını sağlamak **3.** sıçratmak
hilperikîn *m* **1.** tırmanma **2.** üzerine atılma **3.** sıçrama

hilperikîn *l/ngh* 1. tırmanmak 2. üzerine atılmak * **tu hilperikî ser me?** sen üzerimize mi atılıyorsun? 3. sıçramak
hilperistin *m* tırmanma
hilperistin *l/gh* tırmanmak
hilperişan *m* tırmanma
hilperişandin *m* tırmandırma
hilperişandin *l/gh* tırmandırmak
hilperişîn *m* tırmanma, tırmanış
hilperişîn *l/ngh* tırmanmak
hilperişkandin *m* tırmandırma
hilperişkandin *l/gh* tırmandırmak
hilperişkîn *m* tırmanma, tırmanış
hilperişkîn *l/ngh* tırmanmak * **hilperişkî dîwêr** duvara tırmandı
hilperiştin *m* tırmanma
hilperiştin *l/ngh* tırmanmak
hilperîn (I) *m* 1. ayaklanma, isyan etme 2. tırmanma 3. yükselmek, fırlamak (değeri artma)
hilperîn (II) *m*1. irkilme, ürkme 2. sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 3. zıplama
hilperîn (I) *l/gh* 1. ayaklanmak, isyan etmek 2. tırmanmak 3. yükselmek, fırlamak (değeri artmak) * **bihayê zêr hilperî** altın fiyatları fırladı
hilperîn (II) *l/gh* 1. irkilmek, ürkmek 2. sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) 3. zıplamak
hilpesartin *m* dayama, dayandırma, dayatma, yaslama
hilpesartin *l/gh* dayamak, dayandırmak, dayatmak, yaslamak
hilpesartî *rd* dayanık, yaslanık
hilpeserok *rd* tırmanıcı
hilpesirî *rd* dayanık, yaslanık
hilpesirîn *m* dayanma, yaslanma
hilpesirîn *l/ngh* 1. dayanmak, yaslanmak 2. önünde ayağa kalkmak
hilpetikandin *m* 1. hoplatma, irkiltme (korkudan ötürü) 2. şişirme (darp sonucu vücutta tümsek oluşturma)
hilpetikandin *l/gh* 1. hoplatmak, irkiltmek (korkudan ötürü) 2. şişirmek (darp sonucu vücutta tümsek oluşturmak)
hilpetikandî *rd* şişik, kabarık
hilpetikandîbûn *m* kabarıklık şişkinlik, bombe
hilpetikî *rd* kabarık, kabartılı (tümsek olmuş şey için)
hilpetikîbûn *m* kabarıklık, kabartı
hilpetikîn *m* 1. hoplama, irkilme (korkudan ötür) 2. *biy* irkilme (vücudun bir yeri dışarıdan gelen bir uyarıcının etkisiyle kanlanıp şişme) 3. sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma) 4. fırlama, oklama (ok gibi fırlama) 5. geri tepme (silâh için) 6. parlama (aniden kızma)
hilpetikîn *l/ngh* 1. hoplamak, irkilmek (korkudan ötür) 2. irkilmek (vücudun bir yeri dışarıdan gelen bir uyarıcının etkisiyle kanlanıp şişmek) 3. sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) * **gava ji nişka ve deng lê hate kirin, ji cihê xwe hilpetikî** aniden seslenince yerinden sıçradı 4. fırlamak, oklamak (ok gibi fırlamak) 5. geri tepmek * **çek hilpetikî** silâh geri tepti 6. parlamak, tepki göstererek parlamak (aniden kızmak)
hilpêçandin *m* sarma (yukarı doğru sarma)
hilpêçandin *l/gh* sarmak (yukarı doğru sarmak)
hilpisartin *bnr* hilpesartin
hilpişandin *m* kabartma
hilpişandin *l/gh* kabartmak (ağırlığı artmadan hacmin büyümesini sağlamak)
hilpişandî *rd* kabarık
hilpişî *rd* 1. kabarık 2. kabarmış (hacmi büyümüş olan)
hilpişîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
hilpişîn *l/ngh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek)
hilpişk *m* hapşırık
hilpişkandin *m* hapşırtma
hilpişkandin *l/gh* hapşırtmak
hilpişkîn *m* hapşırma
hilpişkîn *l/ngh* hapşırmak
hilpufandin *m* savurarak öfleme
hilpufandin *l/gh* savurarak öflemek
hilq *m* öğürtü
hilqehilq *m* öğürtü ~ **hatin (yekî)** öğürtüsü gelmek
hilqet *m* hilkat
hilqetandin *m* 1. kökünden koparma, koparış (aşağıdan yukarıya doğru çekip koparma) 2. (kafa) koparma, koparış
hilqetandin *l/gh* 1. kökünden koparmak, tutup kopartmak (aşağıdan yukarıya doğru çekip koparmak) 2. (kafa) koparmak * **serî hilqetandin** kafa koparmak
hilqetandî *rd* koparık, koparılmış
hilqetiyayî *rd* kopuk, kopmuş olan
hilqetîn *m* kopma
hilqetîn *l/ngh* kopmak
hilqevizandin *m* üstünde atlatma
hilqevizandin *l/gh* üstünde atlatmak
hilqevizîn *m* üstünde atlama
hilqevizîn *l/ngh* üstünde atlamak
hilqewişandin *m* eleme
hilqewişandin *l/gh* elemek
hilqewişîn *m* elenme
hilqewişîn *l/ngh* elenmek
hilqik *m* geğirti, geğirme ~ **anîn (yekî)** (biri-

ni) geğirtmek ~ **anîn xwe** geğirmek ~ **hatin (yekî)** geğirmek ~ **pê girtin** (birini) geğirti tutmak
hilqirçandin *m* cayırdatma
hilqirçandin *l/gh* cayırdatmak
hilqirçîn *m* cayırdama
hilqirçîn *l/ngh* cayırdamak (ateş için)
hilqîn *m* öğürme
hilqînî *m* öğürtü ~ **jê çûn** öğürmek ~ **jê hatin** öğürmek ~ **hatin (yekî)** öğürtüsü gelmek
hilqonekî *rd* öğürtücü
hilreşandin *m* darmadağın etme, savurma
hilreşandin *l/gh* darmadağın etmek, savurmak
hilreşîn *m* darmadağın olma, savurulma
hilreşîn *l/ngh* darmadağın olmak, savurulmak
hilrê *m* yol alıcı vasita
hilsegandin *m* **1.** değerlendirme **2.** tartma, ölüçüp biçme
hilsegandin *l/gh* **1.** değerlendirmek (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek) **2.** tartmak, ölüçüp biçmek
hilsegandî *rd* değerlendirilmiş
hilsengane *m* değerlendirme
hilsenganekirin *m* değerlendirme
hilsengane kirin *l/gh* değerlendirmek
hilşan *m* **1.** yıkım, yıkma **2.** kırıp dökme
hilşandin *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** kırıp dökme, tahrip etme
hilşandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** kırıp dökmek, tahrip etmek
hilşandî *rd* yıkık, çökkün,
hilşeridandin *m* yedirme
hilşeridandin *l/gh* yedirmek * **pilorê baş hilşeridîne** bulamacı iyi yedir
hilşiyayî *rd* yıkık, çökkün
hilşiyayîbûn *m* çökünlük
hilşîn *m* **1.** yıkılma, çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma, göçürme, göçme) **2.** çökme (son bulma)
hilşîn *l/ngh* **1.** yıkılmak, çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak, göçürmek, göçmek) * **dîwar hilşiya** duvar yıkıldı **2.** çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bîzans di 1453'yan de hilşiya** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü
hiltavîze *rd* ilgili
hilte *n* bilezik (iki borunun ucunu birleştirmeye yarayan halkaya benzer parça)
hiltepilandin *m* tökezletme
hiltepilandin *l/ngh* tökezletmek
hiltepilîn *m* takılma, tökezleme
hiltepilîn *l/ngh* takılmak, tökezlemek
hiltepinîn *bnr* hiltepilîn
hilteqandin *m* havaya uçurma
hilteqandin *l/gh* havaya uçurmak (patlatmak)
hilteqîn *m* havaya uçma (patlama)
hilteqîn *l/ngh* havaya uçmak (patlamak)
hiltijikandin *m* sinirlendirme, kızdırma
hiltijikandin *l/gh* sinirlendirmek, kızdırmak
hiltijikîn *m* sinirlenme, kızma
hiltijikîn *l/ngh* sinirlenmek, kızmak
hiltirşik *bot/m* yaban eriği
hiltîzikandin *m* **1.** huysuzlandırma **2.** kızdırma **2.** *mec* fitilleme
hiltîzikandin *l/gh* **1.** huysuzlandırmak **2.** kızdırmak **3.** *mec* fitillemek
hiltîzikîn *m* **1.** huysuzlanma, titizlenme **2.** sinirlenme, feveran etme, parlama **3.** (biri) fitili alma
hiltîzikîn *l/ngh* **1.** huysuzlanmak, titizlenmek **2.** sinirlenmek, feveran etmek, parlamak **3.** (biri) fitili almak·
hiltîzandin *m* **1.** huysuzlandırma **2.** kızdırma **2.** *mec* fitilleme
hiltîzandin *l/gh* **1.** huysuzlandırmak **2.** kızdırmak **3.** *mec* fitillemek
hiltîzîn *m* **1.** huysuzlanma, titizlenme **2.** sinirlenme, feveran etme, parlama **3.** (biri) fitili alma
hiltîzîn *l/ngh* **1.** huysuzlanmak, titizlenmek **2.** sinirlenmek, feveran etmek, parlamak **3.** (biri) fitili almak
hiltoqilandin *m* tartma (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışma)
hiltoqilandin *l/gh* tartmak (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak)
hiluhî *zo/m* hindi
hilû (I) *rd* **1.** pürüzsüz **2.** kaygan **3.** gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan) * **jinik nizanim çend salî ye, lê rûyê wê hêjî hilû ye** kadın bilmem kaç yaşında, ama yüzü hala gergin
hilû (II) *bot/m* **1.** erik (Prunus domestica) **1.** erik (bu ağacın meyvesi) **3.** sulak alanda yetişen bir erik türü
hilûbûn *m* **1.** pürüzsüzleşme **2.** kayganlaşma
hilû bûn *l/ngh* **1.** pürüzsüzleşmek **2.** kayganlaşmak
hilûk *bot/m* bir tür erik
hilûkirin *m* **1.** pürüzsüzleştirme **2.** kayganlaştırma
hilû kirin *l/gh* **1.** pürüzsüzleştirmek **2.** kayganlaştırmak
hil û mircan *nd* bir tür kadın aksesuarı
hilûn *bnr* hêlîn
hilûreşk *bot/m* sonbaharda yetişen kara erik
hilûs (I) *rd* pürüzsüz
hilûs (II) *m* hulûs (gönül temizliği)
hilûsk *m* darı lapası
hilûsok *rd* pürüzsüz
hilûsokî *rd* pürüzsüzce
hilûtirşik *bot/m* böğürtlen ~**a çolê** dağ eriği
hilûtî *m* **1.** pürüzsüzlük **2.** kayganlık **3.** gerginlik (cilt için)
hilûvk *rd* yeni yetme
hilûyokî *h* kayganca
hilûzerk *bot/m* sarı erik

hilwerandin *m* dökme (yaprak, kıl, tüy, diş vb. için)
hilwerandin *l/gh* dökmek (yaprak, kıl, tüy, diş vb. için)
hilwerihandin *bnr* hiwerandin
hilwerihîn *bnr* hilwerîn
hilwerîn (I) *m* dökülme
hilwerîn (II) *m* doğma (ay, güneş vb. için)
hilwerîn (I) *l/ngh* dökülmek
hilwerîn (II) *l/ngh* doğmak (ay, güneş vb. için) * **gava heyve hilwere** ay doğduğu zaman
hilweşan *m* 1. yıkım, yıkılma 2. yıkma, kırıp dökme 3. çöküntü 4. çözülüş * **hilweşan Împeretoriya Osmanî** Osmanlı İmparatorluğun çözülüşü 5. silkme
hilweşandin *m* 1. yıkma, yıkış 2. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme 3. çöktürme, göçertme, göçürme 4. silkeleme, çırpma
hilweşandin *l/gh* 1. yıkmak 2. yıkmak, kırıp dökmek, tahrip etmek 3. çöktürmek, göçertmek, göçürmek * **berfê xanî hilweşand** karlar evi göçürdü 4. silkelemek, çırpmak * **kuncî hilweşandin** susamları silkelediler
hilweşandî *rd* 1. yıkık 2. çökkün, göçük
hilweşiyawo *b* yıkılası
hilweşiyayî *rd* 1. yıkık 2. çökkün, çökük, göçük
hilweşiyayîbûn *m* 1. yıkıklık 2. çökünlük, göçüklük
hilweşîn *m* 1. yıkılma, çökme, çöküş (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) 2. göçürme, göçme 3. yıkılma 4. yığılıp kalma 5. çatırdama, çökmeye yüz tutma
hilweşîn *l/ngh* 1. yıkılmak, çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) * **xanî hilweşiya** ev çöktü 2. göçürmek, göçmek 3. yıkılmak * **bajêr bi ser min de hilweşiya** şehir üstüme yıkıldı 4. yığılıp kalmak 5. çatırdamak, çökmeye yüz tutmak
hilweşîner *nd/nt* yıkmacı, yıkıcı
hilweşînerî *m* yıkıcılık
hilweşker *nd/nt* yıkıcı
hilwilîn *m* kağşama
hilwilîn *l/ngh* kağşamak
hilxepirandin *m* deşme
hilxepirandin *l/gh* deşmek
hilxepirandî *rd* deşik, deşilmiş olan
hilxepirî *rd* deşik, deşilmiş
hilxepirîn *m* deşilme
hilxepirîn *l/ngh* deşilmek
hilxistin *m* 1. düşürme 2. yıkma
hilxistin *l/gh* 1. düşürmek 2. yıkmak
him (I) *bnr* hem
him (II) *b* evet, tamam (onama sesi) * **him, ez bêm** tamam, geleyim
him (III) *m* güm ~ **û gum** uğultu ~ **û him** güm güm
himalikî *m* ebelik (çocuk oyunlarında)
himalik m ebe, oyun ebesi (çocuk oyunlarında)
himalk *bnr* himalik
himamok *m* suluk (ev içinde bulaşık ve yıkanmak için ayrılmış küçük yer)
himandin (I) *m* koruma
himandin (II) *m* 1. gümbürdetme, gümbürdeme, gümbürdeyiş 2. homurdatma
himandin (III) *m* şişirme
himandin (IV) *m* hamam gibi etme, çok ısıtma
himandin (I) *l/gh* korumak
himandin (II) *l/gh* 1. gümbürdetmek, gümbürdemek 2. homurdatma
himandin (III) *l/gh* şişirmek
himandin (IV) *l/gh* hamam gibi etmek, çok ısıtmak
himandî *rd* şişik, şişmiş olan
himat *m* meydan
himaye *m* himaye
himayekirin *m* himaye etme, gözetme
himaye kirin *l/gh* himaye etmek, gözetmek
himban *m* dağarcık
himbil *rd* hantal (işi, davranışları ağır ve yavaş)
himbilbûn *m* hantallaşma
himbil bûn *l/ngh* hantallaşmak
himbilî *m* hantallık
himbiz *rd* sık (seyrek karşıtı)
himbizî *m* sıklık
himegim (I) *m* gürültü, şamata
himehim (II) *h* 1. ham hum * **kire himehim û rawestiya, çi got jê nehate sehkirin** ham hum edip durdu, ne dediği anlaşılmadı 2. homur homur ~ **û gumegum** ham hum şaralop
himehim (III) *m* 1. güm güm 2. homurdanma
himehimkirin *m* homurdanma
himehim kirin *l/gh* homurdanmak
himet *m* himmet, yardım, kayırma ~ **kirin** himmet etmek, yardım etmek, emek vermek
himetdar *rd* himmetli
himetî *m* dikkat
himetî kirin *l/gh* dikkat etmek
himên *bnr* himîn
himêz *bnr* hembêz
himhim *m* kendini hissetirme sesi
himhime *rd* battal (alışılmış olandan büyük)
himis *m* nohut ezmesi
himiş *nd* yüzü dalgalı keçi
himîçk *nd* ebe, oyun ebesi (çocuk oyunlarında)
himîçkî *m* ebelik (çocuk oyunlarında)
himîn (I) *m* korunma
himîn (II) *m* hamam gibi olma, ısınma
himîn (III) *m* 1. gümbürdeme 2. homurdama ~ **himîn û nimîn** gümbürdeme, tıkırtı ~ **û nimîn ji kesê nehatin** kimseden tık çıkmamak
himîn (IV) *m* şişme
himîn (I) *l/ngh* korunmak
himîn (II) *l/ngh* hamam gibi olmak, ısınmak * **hundir himiyaye** içeri hamam gibi olmuş (veya çok ısınmak)
himîn (III) *l/ngh* gümbürdemek 2. homurdan-

mak ~ **û nimîn** ses seda ~ **û nimîn ji kesê nehatin** kimseden ses seda çıkmamak
himîn (IV) *l/ngh* şişmek
himînî *m* **1.** gümbürtü **2.** homurtu ~ **jê hatin** gümbürdemek
himûçk *m* ebe, oyun ebesi
hin *rd* **1.** bazı * **Xwedê ji hinan distîne** Allah bazılarından alıyor **2.** *nd* az, az şey **3.** *h* biraz (bir miktar, yeterince değil, yeter ölçüde değil) ~ **caran 1)** bazen, bazı, kimi zaman **2)** ara sıra (veya arada sırada) ~ **gav** bazen ~ **kes** birileri, kimi, bazısı, bazıları ~ **kes jê** bazıları (veya bazısı) ~ ~ **1)** az az, azar azar **2)** peyderpey ~**ek bi (yekî) re hebûn** kafasının bir tahtası noksan olmak ~**ek bixwin ~ lê binêrin wê qiyamet li serê me rabe** biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar
hinar (I) *bot/m* **1.** nar (Punica gramatum) **2.** nar (bu bitkinin meyvesi)
hinar (II) *nd/nt* kasıt, elçi
hinarandin *m* gönderme
hinarandin *l/gh* göndermek
hinarde *bz/m* ihracat, dış satım
hinardekar *nd/nt* ihracatçı, dış satımcı
hinardekarî *m* ihracatçılık, dış satımcılık
hinare (I) *m* ihraç (üretilen malları yurt dışına satma)
hinare (II) *m* **1.** ileti, mesaj **2.** haber
hinarekirin *m* ihraç etme
hinare kirin *l/gh* ihraç etmek
hinarik *ant/n* **1.** elmacık, duluk **2.** yanak
hinariksor *rd* al yanaklı
hinarî (I) *m* elçilik
hinarî (II) *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak
hinarname *m* irsaliye, gönderme belgesi
hinarok *ant/n* **1.** elmacık kemiği **2.** *n* yanak
hinarokî *rd* narımsı
hinarte *nd/nt* **1.** delege **2.** heyet
hinartin *m* **1.** gönderme, gönderiş **2.** gönderme (yetki vererek gitmesini sağlama) **3.** gönderme (bir kaynaktan çıkıp gelmek, ulaşma) **4.** gönderme (yolcu etme) **5.** haber gönderme **6.** yollama
hinartin *l/gh* **1.** göndermek * **name hinartin** mektup göndermek **2.** göndermek (yetki vererek gitmesini sağlamak) **3.** göndermek (bir kaynaktan çıkıp gelmek, ulaşmak) * **roj tîn û ronî dihinêre dinyayê** güneş dünyaya ısı ve ışık gönderir **4.** göndermek (yolcu etmek) **5.** haber göndermek **6.** yollamak
hinartî (I) *m* gönderi, gönderilen
hinartî (II) *nd/nt* elçi
hinav *ant/n* **1.** ahşa, cıcık, iç organlar **2.** iç (mide, bağırsak, karın vb.) ~**ên (yekî) peritîn** (an jî **şewitîn**) bağrı yanmak (çok acı duymak)
hinavfiroş *nd/nt* cigerci, satakatçı
hinavêş *m* iç hastalık
hinavsotî *rd* bağrı yanık
hinban *bnr* heban
hincan (I) *n* sırlı su küpü
hincan *m* **1.** tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap) **2.** teşt **3.** topraktan ekmek teknesi (veya leğen, teşt) * **hincana beravê** elbise yıkama teknesi
hincandin *m* ezme
hincandin *l/gh* ezmek
hincandî *rd* ezik
hincet *m* **1.** bahane, mahana, mahna, gerekçe **2.** sebep **3.** vesile, bahane * **bi hinceta vî tiştî** bu vesileyle ~ **nîşan dan** gerekçe göstermek
hincik (I) *argo/m* suyunu çıkarma ~**a (yekî) derxistin** suyunu çıkarmak
hincik (II) *m* cinsel ilişki esnasında yapılan ileri geri hareket
hincinîn *m* ezilme
hincinîn *l/ngh* ezilmek
hinciqandin *m* **1.** hırpalama, dövme **2.** ezme
hinciqandin *l/gh* **1.** hırpalamak, dövmek **2.** ezmek
hinciqîn *m* **1.** hırpalanma, dövülme **2.** ezilme
hinciqîn *l/ngh* **1.** hırpalanmak, dövülmek **2.** ezilmek
hinciran *m* **1.** hırpalanma **2.** ezilme
hincirandin *m* **1.** hırpalama, hırpalayış, haşat etme (pataklamak, öldüresiye dövme) **2.** hırpalama, ezme, eziyet etme **3.** incitme **4.** doğrama, ezip biçme **5.** zedeleme **6.** yıpratmak
hincirandin *l/gh* **1.** hırpalamak, haşat etmek (pataklamak, öldüresiye dövmek) **2.** hırpalamak, ezmek, eziyet etmek **3.** incitmek **4.** doğramak, ezip biçmek * **em bidin ber baltan bihincirînin** baltalarla ezip biçelim **5.** zedelemek **6.** yıpratmak
hincirandî *rd* zedeli
hincirî *rd* zedeli
hincirîn *m* **1.** hırpalanma **2.** ezilme **3.** incinme **4.** zedelenme **5.** yıpranma.
hincirîn *l/ngh* **1.** hırpalanmak **2.** ezilmek **3.** incinmek **4.** zedelenmek **5.** yıpranmak
hincî *m* bir şeyi ufak parçalara ayırma
hincrû *rd* **1.** sert, şiddetli **2.** sertçe çağırma, bağırma, konuşma
hincrûkirin *m* yükseltme (şiddetlendirme)
hincrû kirin *l/gh* yükseltmek (şiddetlendirmek)
hindrû lê dan *l/bw* hızla vurmek, aşk etmek
hindrû lê xistin *l/bw* hızla vurmek, aşk etmek
Hind *m* Hindistan
hind (I) *nd* **1.** yan, kat, nezd * **li hinda min sê kes hene** yanımda üç kişi var **2.** yanı * **li hinda mezarê gund** köy mezarı yanı
hind (II) *nd* bazı, bazısı

hind (III) *m* an * **di vê hindê de** bu anda
hind (IV) *nd* -den dolayı * **ji ver vê hindê** bundan dolayı
hinda *bnr* winda
hinda bûn *bnr* winda bûn
hindabûyî *bnr* windabûyî
hinda kirin *bnr* winda kirin
hindakirî *bnr* windakirî
hindam (I) *m* **1.** hiza **2.** yanı
hindam (II) *m* **1.** çağ, zaman **2.** devir, dönem
hindam (III) karşı (bir şeyin esas tutulan yüzünün ilerisi)
hindam (IV) *m* yöre
hindam (V) *m* şuur
hindan *m* bulunan yer * **her kes di hindana xwe de** herkes bulunduğu yerde
hindande *h* aniden
hindav (I) *m* **1.** seviye **2.** yer, mahal * **li hindava me** bizim yerde
hindav (II) *m* yön, doğrultu, istikamet
hindaze *m* **1.** endaze (65 cm boyunda bir uzunluk ölçü birimi) **2.** *mec* endaze, ölçülü **3.** *rd* ılımlı **4.** *rd* yumuşak (sessiz, hafif) * **bi gavên hindaze hat** yumuşak adımlarla geldi
hindazekirin *m* **1.** endazeleme **2.** ölçülü davranma, dikkat etme
hindaze kirin *l/gh* **1.** endazelemek **2.** ölçülü davranmak, dikkat etmek
hindazetî *m* ılım, ılımlılık
hinde (I) *nd* -den beri -den dolayı, -den ötürü * **ji vê hindê** bundan dolayı
hinde (II) *rd* **1.** bazı **2.** biraz **3.** öyle * **huner peyveke hinde fireh e ku** sanat öyle geniş bir kavram ki **3.** *d* kadar, o kadar * **hinde min jê re got** o kadar ona söyledim ki ~ **car** bazen, bazı ~ **caran** ara sıra (veya arada sırada) ~ **kes** kimi, kimisi
hindek *h* **1.** biraz, bir miktar (yeterince değil, yeter ölçüde değil) **2.** *rd* biraz (az miktarda, çok değil) **3.** *rd* bazı, birtakım
hindeko *bot/m* ıtırlı bir bitki
hindewan *m* karpuz
hindewane *bnr* hindewan
hindik *rd* **1.** az (çok karşıtı) **2.** kıt, az kıt, az * **ez ji kêmbûna aqilê wan kesên ku tênagihên dikevim gumanê** anlamayanların akıllarının kıtlığından şüphe duyarım **3.** küçük (niceliği az olan) * **hêwirzeyeke hindik** küçük bir kalabalık **4.** kırk para (para için; çok az) **5.** eksik (az olan) * **wekî ku derdê me hindik e, tu jî ...** derdimiz eksikmiş gibi sende **6.** çat pat * **ez hema hindik bi Tirkî dizanim** çat pat Türkçe biliyorum 7. *h* az (nicelik, güç, nitelik bakımında eksiklik bildirir) ~ **ajotin** kısa sürmek ~ **bide ber dasê da tu nemînî asê** herkese cephe alma ~ **cil li xwe kirin** hafif giyinmek ~ **dewam kirin** kısa sürmek ~ **dîtin** az bulmak, az görmek **(yek)** ~ **dîtin** hafife almak * **wî hindik mebîne** onu hafife alma ~ **domîn** kısa sürmek ~ ~ **1)** azar azar **2)** peyderpey ~ **mabû** az daha, az kaldı (veya az kalsın) ~ **û rindik** az ve öz, kısa ve özlü
hindikandin *m* azaltma
hindikandin *l/gh* azaltmak
hindikanî *m* azınlık, ekalliyet
hindikayî *n* **1.** azınlık (bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve ötekilerden sayıca az olanlar, çoğunluk karşıtı) **2.** *sos* azınlık, ekalliyet (bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk) * **divê ku her netewe mafê hindikahiyên xwe bide wan** her ulus kendi azınlıklarına haklarını vermeli
hindikbûn *m* azalma
hindik bûn *l/ngh* azalmak
hindikbûyîn *m* azalış
hindikdîtin *m* **1.** azımsama **2.** hafifseme, hafifseyiş, yeğniseme
hindik dîtin *l/gh* **1.** azımsamak **2.** hafifsemek, yeğnisemek (önemsememek) * **tu carî neyarên xwe hindik mebînin** düşmanlarınızı hiçbir zaman hafifsemeyin
hindikek *rd* azıcık, birazcık
hindikekî *rd* azca
hindik hindik *h* **1.** azar azar **2.** peyderpey
hindikî *m* azlık
hindikkirin *m* azaltma
hindik kirin *l/gh* azaltmak
hindiktirîn *rd* asgarî, en az
hindir *bnr* hundir
hindirhot *rd* debdebe, iri yarı
hindî *nd* o kadar ki, o zaman ~ **çav qeter dike** göz alabildiğince
Hindî *m* **1.** Hintçe (Hint dili) **2.** *rd* Hintli
Hindîstan *m* Hindistan
Hindkî *m* **1.** Hintçe (Hint dili) **2.** *rd* Hintlilere yaraşır bir biçimde
hindo *m* ağzı geniş, üç dört kulplu testi
Hindok *nd* Kızılderili ~ **ên sor** kızılderili
hindok *m* bisküvi
Hindolog *nd/nt* Hindolog
Hindolojî *m* Hindoloji
hindrû *rd* **1.** sert, şidetli **2.** *rd/h* hızlı * **hindrû lê dan** hızlı vurmak **3.** hızlı (yüksek sesle) * **hindrû xeber dide** hızlı konuşuyor ~ **axaftin** kameti artırmak (yüksek sesle konuşmak)
hindrûka *h* sertçe
hindrûkirin *m* yükseltme (şiddetlendirme)
hindrû kirin *l/ngh* yükseltmek (şiddetlendirmek, güçlendirmek) * **dengê xwe hindrû meke** sesini yükseltme
hindrû lê dan *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek
hindrû lê xistin *l/bw* hızla vurmak, aşk etmek
Hinduîzm *m* Hinduizm
Hindû *nd* Hindu (Hundizm dinine mensup olan)
Hindû *nd/nt* **1.** Hintli **2.** Kızılderili

Hindzan *nd/nt* Hindolog
Hindzanî *m* Hindoloji
hine *m* kına ~ **lê dan** kına vurmak (sürmek veya yakmak) * **hine li destê xwe daye** eline kına yakmış ~ **lê xistin** kına vurmak (sürmek veya yakmak) ~ **tê dan** kına sürmek (yakmak veya vurmak) ~**ya gerandî** karılmış kına ~**ya tiliya qilîçê** yüksük kına
hinek *c* 1. kimi, kimisi 2. *rd* biraz, bir miktar (az miktarda, çok değil) * **hinek baran barî** biraz yağmur yağdı 3. *rd* birtakım 4. çat pat, çatapata 5. *h* biraz (yeterince değil, yeter ölçüde değil) * **hinek dersa xwe dizane** dersini biraz biliyor 6. bir avuç (az, çok az) * **li vir hinek muhacir mane** burada bir avuç muhacir kalmış 7. bir nebze, bir parça 8. *h* azıcık (süre için) ~ **bi pereyên xwe** ~ **bi duayên xwe** kiminin parası kiminin duası ~ **filitandî** kaçıkça ~ **li hev kirin ar û dan** fişek salıvermek ~ **li milê çepê zivirîn** yarım sol etmek ~ **li milê rastê zivirîn** yarım sağ etmek ~ **li mirinê hinek li têkirinê (an jî tê werkirinê)** herkes kendi aleminde, kimse kimsenin umrunda değil
hinekirin *m* kınalama, kına yakma
hine kirin *l/gh* kınalamak, kına yakmak
hinekirî *rd* kınalı, kına vurulmuş olan
hinekî *h* kısmen
hineqîtik *m* taş yosunu, kara yosunu
hinetaş *bnr* hinetîtik
hinetêdan *m* kına yakma, kına sürme
hine tê dan *l/bw* kına sürmek, kına yakmak
hinetêdayî *rd* kınalı, kına sürülmüş olan
hinetîtik *m* taş yosunu, kara yosunu
hinevan *nd/nt* kınacı
hinevanî *nd* kınacılar (kına yakmaya gidenler)
hineyî *rd* kınalı (kına renginde olan)
hinêr *nd/nt* gönderici, gönderen
hinêryar *nd/nt* gönderici, gönderen
hing lê xistin *l/gbw* gümletmek
hing (I) *bnr* heng (1)
hing (II) *m* 1. darbe * **hingek lê** da bir darbe vurdu 2. vurma, toslanma 3. kavga, dövüş
hing (III) *m* gümbür ~ **û ding** 1) güm de güm 2) paldır küldür * **got hing û ding kete hundirû** paldır küldür içeri girdi
hing (IV) *nd* o kadar
hinga *nd* o vakit, o zaman
hingaftin *m* 1. vurma 2. dövme (vurarak canını acıtma) 3. dövme (topa tutma) 4. vurma (silâhla yaralama, öldürme) 5. dokunma, temas etme, el değdirme 6. dokunma (insan içine işleme, batma, koyma) 7. değdirme, isabet, isabet etme, tutturma 8. ekleştirme, vurma, aşk etme 9. yara kapmak
hingaftin *l/gh* 1. vurmak * **armanc hingaft** hedefi vurdu (amaçladığı şeye tam vurmak) 2. dövmek (vurarak canını acıtmak) 3. dövmek (topa tutmak) * **tankê bi topan kel dihingaft** tank kaleyi toplarıyla dövüyordu 4. vurmak (silâhla yaralamak, öldürmek) 5. dokunmak, temas etmek, el değdirmek 6. dokunmak (insan içine işlemek, batmak, koymak) * **hin peyvên te meriv dihingivînin** senin bazı kelimelerin insana dokunuyor* **gotinên wî ez hingaftim** sözleri bana dokundu 7. değdirmek, isabet etmek, tutturmak, vurmak (rast getirmek, hedefi vurmak) * **kevir dakir lê nehigaft** taşı attı ama tutturamadı 8. ekleştirmek, vurmak, aşk etmek 9. yara kapmak
hingaftî *rd* 1. vuruk, darbe yemiş olan 2. dövülmüş, vuruk 3. yara kapmış
hingam *m* zaman, vakit
hingame *m* hengame, şamata
hingandin *m* 1. gümletme, gümbürdetme, gümbürdetiş gürletme 2. aşkla oynama, kendini kaptırma, girişme
hingandin *l/gh* 1. gümletmek, gümbürdetmek, gürletmek 2. aşkla oynamak, kendini kaptırmak, girişmek * **hingandin govendê** halaya bir kendini kaptırmış ki
hinganê *nd* o zaman
hinganî *nd* o zaman, o sırada
hingav *h* bazen
hingavî *nd* o zaman, o sırada
hingavtin *bnr* hingaftin
hingedan *bot/m* halk hekimliğinde derman olarak kullanılan bir bitki
hingehing *h* gümbür gümbür
hingê *nd* o halde, o zaman
hingiz *n* topuz
hingil (I) *n* kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri)
hingil (II) *n* 1. meme (hayvanların memeleri için) 2. *argo* meme (kadın memesi için)
hingildar *rd* memeli (hayvanlar için)
hingime *m* 1. eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçirten şey) * **di wan rojan de hingimaya me ya tekane Elî bû** o günlerimizde Ali tek eğlencemizdi 2. *rd* âlem (kendine özgü bir çok niteliği olan kimse) * **hevalê min hingime ye** arkadaşım bir âlem
hingirme *m* gürültü, patırtı, şamata
hingiv *n* bal ~ **bixwin û mêş bi hinekî din vedin** sefasını biri cefasını diğeri çekmek ~ **derxistin** bal sağmak ~ **tê gerîn** ballanmak (bala bulaşmak) * **hingiv di kincên min geriyaye** elbiselerim ballanmış ~**ê helandî** süzme bal ~**ê hûrşilhîn** oğul balı ~**ê spî** pamuk balı ~**ê şanê** gümeç balı ~**ê tehl** acı bal ~**ê zehiyan** oğul balı ~**ê zer** kehribar balı
hingivandin *m* 1. vurma 2. dövme 3. dokunma
hingivandin *l/gh* 1. vurmak 2. dövmek 3. dokunmak
hingivandî vuruk
hingivbûn *m* ballanma (meyveler için, tatlılaşma, tatlanma)

hingivdank *m* ballık (bal konulan kap)
hingivdar *rd* ballı
hingivfiroş *nd/nt* balcı (satan kimse)
hingivfiroşî *m* balcılık
hingivî *nd* **1.** bal rengi **2.** *rd* bal rengi (bu renkten olan)
hingivîn (I) *rd* ballı, bal gibi, baldan
hingivîn (II) *bot/m* ballı baba (Lamiumalbum)
hingivîn (III) *m* **1.** vurulma, vuruluş **2.** dövülme **3.** dokunulma
hingivîn *l/ngh* **1.** vurulmak **2.** dövülmek **3.** dokunulmak
hingivîner *nd/nt* vurucu
hingivkir *nd/nt* balcı (bal satın alan tüccar)
hingivkirî *m* balcılık
hingivkirî *rd* ballı (bal katılmış olan)
hingiv tê gerîn *l/bw* ballanınak (bala bulaşmak) * **hingiv di kincên min geriyaye** elbiselerim ballanmış
hingiz *m* **1.** ağaçtan topuz **2.** jop
hingî *nd* **1.** o kadar, o denli * **hingî min xebitandiye peritiye** o kadar çalıştırmışım ki hep yıpranmış * **hingî kêfa min hat ku...** o kadar sevindim ki.. * **hingî ku min got** o kadar söyledim ki **2.** -den berî, -den dolayı (veya ötürü) * **hingî tu hatiyî** geldiğinden beri ~ **ez fehmberî xwe bûme** oldum olası, bildim bileli (veya bildik bileli) ~ **jê hez dikę ji bîr ve diçe** ayılıp bayılmak ~ **keysa (yekî) ketin (tiştekî)** fırsattan istifade etmek ~ **ku dinya ava bûye û nebûye** dünya oldu olalı ~ **ku ez fehmeberî xwe bûme** bildim bileli (veya bildik bileli) ~ **ku ez nemirime** dünya gözü ile (görme) ~ **ku ez zanim** bildim bileli (veya bildik bileli) ~ **ku (yek) li dinyayê ye** dünya gözü ile (görme) * **lawo bizewice hingî ku ez li dinyayê me, ez pîreka te bibînim** evlen de dünya gözü ile zevceni göreyim ~ **ku li heyatê ye** sağlığında ~ **ku sax e** sağlığında
hingîje *bot/m* peynire katılan bir tür ot
hingîn *m* gürleme
hingîn *l/ngh* gürlemek
hingînî *m* gümbürtü
hingo *bnr* hingê
hingof *nd* saplantı
hingofî *rd* saplantılı
hingor *m* gün batını, akşaın, mağrip
hingorî *m* gün batımandan yatma zamanına kadarki süre
hingulîsk *m* yüzük ~ **kirin pêçiya (yekî)** (parmağına) yüzük takmak ~ **kirin tiliya (yekî)** (parmağına) yüzük takmak ~ **vegerandin** yüzüğü geriye çevirmek ~**a nîşanê** nişan yüzüğü
hingur *m* gün batımı, akşam, mağrip
hingustîk *m* yüzük
hingustok *m* yüksük
hingûf *bnr* hinkûf
hingûr *m* gün batımı, akşam, ınağrip
hingûstîr *m* yüzük
hinijîn *bnr* hênijîn
hinik (I) *rd* birazcık
hinik (II) *nd* su üstünde sallanan çalı çırpı
hinin *c* kimi
hinkûf *n* denk, eşit, eş ~**ê hev bûn** (birbirine) uyuşınak, yakışmak
hinkûfî *m* denklik
hinkûs *m* dirsek vuruşu
hino hino *h* **1.** az az, azar azar **2.** kerte kerte, kıdııı kıdım **3.** peyderpey, yavaş yavaş, parça parça ~ **deynê xwe dan** *bz* azar azar borcunu ödemek
hinşikaftin *bnr* hinşiqaftin
hinşiqaftin *m* kökünden sökme
hinşiqaftin *l/gh* kökünden sökmek
hintir *m* feci dövme ~**a (yekî) danê** fena dovmek
hinûn *nd* dün
hinûn *l/ngh* sıvamak
hinzirî *m* zırhlı göğüslük
hiphêsan *rd* kopkolay
hiphêşîn *rd* masmavi
hiphişk *rd* kupkuru
hipilme *m* ruan hastalığı
hipotenûs *mat/m* hipotenüs
hiq *m* geğirti, geğirme sesi
hiqehiq *m* geğirme ~ **hatin (yekî)** geğirmek
hiqûk *m* **1.** hukuk, tüze (toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların bütünü) **2.** hukuk (bu yasaları konu alan bilim) **3.** hukuk (yasaların ceza ile ilgili olmayıp, alacak verecek gibi davaları ilgilendiren bölüm) ~**a arizî** özel hukuk ~**a bacê** vergi hukuku ~**a bankagêriyê** bankacılık hukuku ~**a bazirganî** ticaret hukuku ~**a carî adet** teamül hukuku (yazılı hale gelmemiş hukuk) ~**a deryayan** deniz hukuku ~**a dewletan** devletler hukuku ~**a gelemperî 1)** kamu hukuku 2) genel hukuk ~**a giştî 1)** kamu hukuku **2)** genel hukuk ~**a hewayî** hava hukuku ~**a îcra û îflasê** icra ve iflas hukuku ~**a li gor dab û nêrîtan** teamül hukuku ~**a malbatî** aile hukuku ~**a siruştî** doğal hukuk ~**a xwedaniyê** mülkiyet hukuku
hiqûqa îslamî *nd* İslâm hukuku
hiqûqa kar *nd* iş hukuku
hiqûqa malbatî *nd* aile hukuku
hiqûqa xwedaniyê *nd* mülkiyet hukuku
hiqûqa xwezayî *nd* doğal hukuk
hiqûqî *rd* **1.** hukukî, hukuksal, tüzel **2.** hükmî
hiqûqkî *h* hukuken
hiqûqnas *nd/nt* huhukçu
hiqûqnasî *nd/nt* huhukçuluk
hiqûqperwer *nd/nt* hukuksever (hak hukuktan yana olan)
hiqûqperwerî *m* hukukseverlik
hiqûqvanî *rd/nd* hukuklu, hukuk öğrencisi

hiqûqzan *nd/nt* huhukçu
hiqûqzanî *nd/nt* huhukçuluk
hir (I) *rd* özgür
hir (II) *rd* öz, aynı, tıpkı ~ **dê ye** anası kılıklı
hir (III) *nd* bura, burası ~**a wira** burda şurda
hir (IV) *rd* soylu
hira *nd* bura, burası
hirang *n* beşik tahtası
hirbiz *bot/m* bir ot türü
hirbî *m* entari üzerine bağlanan renkli, ince eşarp
hircahil *rd* zırcahıl
hirç *zo/nt* ayı (Ursus arctos) ~ **ji ordiyekê natirse ji du birayan ditirse** ayı bir ordudan korkamaz iki kardeşten korkar ~ **tune tu li rêçê digerî** dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ **û govend! 1)** alâkaya çay demle **2)** birini hor görme ~**ek li çiyayekî sû bûye lê çiyê hay jê nebûye** tavşan dağa küsmüş dağın haberi olmamış ~**ê bişewêl** dağ ayısı (çok kaba kimse) ~**ê çiya** dağ ayısı, ayıcı (sert, kaba ve hoyrat kimse) ~ **dehlê** orman kibarı ~**ê devgeliyan 1)** dağ ayısı (çok kaba kimse) **2)** yiğit, dar günün adamı ~**ê dubirîn** yiğit (kimse) ~**ê hov** dağ ayısı (çok kaba kimse) ~**ê pêçik li qûn xistî** *argo* sinirlenmiş ayı gibi * **wekî hirçekî ye** fil gibi
hirça cemserî *zo/nd* kutup ayısı
hirçbezer *nd* ayı oytan
hirçekudik *n* ayı yavrusu
hirçê cemserê *zo/nd* kutup ayısı
hirçê seholbendê *zo/nd* kutup ayısı
hirçê *b* ayı (kaba saba kadın)
hirçik *n* ayıcık
hirçîtî *m* ayılık ~ **kirin** ayılık etmek
hirçkî *rd/h* ayıca, ayıya yaraşır biçimde
hirço *b* **1.** ayı (kaba saba erkek) **2.** koca oğlan (ayı, alay yoluyla)
hirçok *n* ayıcık
hirçopirço *rd* dağınık, birbirine karışmış tüy veya ip gibi şeyler
hirçvan *n* ayıcı
hirdîn *rd* zırdeli
hire *bnr* hira
hirehir *m* **1.** kahkaha **2.** *h* zır zır ~ **jê çûn 1)** kahkaha atmak **2)** bülbül gibi şakımak ~ **ji (yekî) çûn** bülbül gibi şakımak
hirehîq *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak, kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
hirehîqkirin *m* kahkaha atma
hirehîq kirin *l/gh* kahkaha atmak
hiretîq *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak ~ **ketin (yekî)** kahkaha batlatmak
hiretîqî *m* fıkırdama, cilve
hiretîqîkirin *m* fıkırdama (cilve yapma)
hiretîqî kirin *l/gh* fıkırdamak (cilve yapmak)
hirezîq *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak
hirhir *m* **1.** kahkaha **2.** *h* zır zır ~ **pê kenîn** (birine) kiki gülmek
hirhiro *rd* çok gülen kimse
hirhop *rd* hoppa, zirzop, züppe ~ **bûn** zirzoplaşmak, züppeleşmek
hirhopbûn *m* zirzoplaşma, züppeleşme
hirhop bûn *l/ngh* zirzoplaşmak, züppeleşmek
hirhopî *m* zirzopluk, züppelik ~ **kirin** zırzopluk etmek, züppelik yapmak
hirhopî *rd/h* hoppaca
hirhopkî *rd/h* züppece
hirhoptî *m* züppelik ~ **kirin** züppelik yapmak
hirik *b* koyun çağırma ünlemi
hiriq *h* hüngür
hiriyîn *rd* yünlü, yünden yapılma
hirî (I) *b* koyun kovma ünlemi
hirî (II) *m* **1.** yün **2.** *rd* yün (yünden yapılmış olan) ~ **raxistin** yünü kurutmak için sermek ~**ya badayî** burma (eğrilmek için bükülmüş yün)
hirîfiroş *nd/nt* yüncü, yapakçı (satan kimse)
hirîkir *nd/nt* yüncü, yapakçı (satın alan kimse)
hirîşo *m* **1.** yün yıkama günü **2.** *nd/nt* yün yıkayıcısı, yün yıkayan
hirîşotî *m* yün yıkama
hirîtî *m* hürlük, özgürlük
hirm *b* güm ~ **û cirm** güm pat ~ **û gurm** paldır küldür * **got hirm û gurm kete hundirû** paldır küldür içeri girdi
hirmegurm *m* gürültü patırtı
hirmehirm *h* gümbür gümbür
hirmesork *m* bir armut türü
hirmê *bnr* hirmî
hirmên *bnr* hirmîn
hirmijandin *m* **1.** hırlatma **2.** kükretme
hirmijandin *l/gh* **1.** hırlatmak **2.** kükretmek
hirmijîn *m* **1.** hırlama, hırlayış **2.** *mec* hırlama (kızgınlıkla ters konuşma) **3.** kükreme, kükreyiş **4.** harılanma (hayvan huysuzlanma)
hirmijîn *l/ngh* **1.** hırlamak **2.** *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) **3.** kükremek **4.** harılanmak (hayvan huysuzlanmak) ~ **hev (an jî û din)** hırlaşmak
hirmijkî *h* **1.** hırlayarak **2.** kükreyerek
hirmijok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)
hirmiya amerîkan *bot/nd* avokado (Persea americana)
hirmî *bot/m* **1.** armut (Pirus Communis) **2.** armut (bu ağacın meyvesi)
hirmîn *m* gümbürtü ~ **jê çûn** gümbürdemek
hirmînî *m* gümbürtü
hirnezan *rd* zırcahil
hirqan *nd* soda, soda beyazı
hirşandin *bnr* hilşandin
hirşandî *bnr* hilşandî
hirşişayî *bnr* hilşiyayî
hirt *argo/m* palavra ~ **û** ~ palavra
hirte *m* kelepçe (kablo, boru gibi şeyleri bir yere bağlı tutmak için kullanılan halka)
hirtekirin *m* kelepçeleme
hirte kirin *l/gh* kelepçelemek

hirtekirî *rd* kelepçeli (kelepçe takılmış olan)
hirûm *rd* azgın
hirûmî *m* azgınlık
Hirvat *nd* Hırvat
Hirvatkî *m* 1. Hırvatça, Hırvat dili 2. *rd* Hırvatlara yaraşır bir biçimde
hiryo *b* yuf ~ ~ **lê daxistin** 1) (birine) yuf borusu çalmak 2) yuhlamak, yuha çekmek (veya yuhaya tutmak) ~ ~ **lê hatin daxistin** yuhalanmak
hiryoha *b* yuh, yuha ~ **lê daxistin** yuha çekmek (veya yuhaya tutmak)
hiryohalêdaxistin *m* yuhalama
hiryoha lê daxistin *l/bw* yuhalamak
hiryohiryokirin *m* yuhalama
hiryohiryo kirin *l/gh* yuhalamak
hiryohiryo lê daxistin *l/bw* yuhalamak, ıslıklamak
his *m* 1. duygu 2. sezi, sezgi 3. duyum * **hisek wisa heye ku wê mal erzan bibe** malların ucuzlanacağına dair bir duyum var 4. ses, seda ~ **hilanîn** (birinin) ses soluğunu almak ~ **jê hildan** duyum almak ~ **jê nehatin** (bir kimsenin) sesi soluğu çıkmamak, sesi soluğu kesilmek ~ **kirin** 1) duyumsamak 2) duymak ~ **û hewis** ses soluk ~ **û hewisa (yekî) tune bûn** (an **jî nehatin**) bir kimseden) ses seda çıkmamak 2) (bir kimsenin) sesi (veya sesi soluğu) çıkmamak ~ **û kirênî** ses seda ~ **û pis** ses seda, ses soluk ~ **û pis jê derneketin** çıt çıkmamak ~ **û pis jê nehatin** 1) (bir kimseden) ses seda çıkmamak 2) (bir kimsenin) sesi (veya sesi soluğu) çıkmamak ~ **û pis tune** çıt yok, tıs yok ~ **û pisa (yekî) birîn** ses seda kesilmek (veya kalmamak) ~ **û pisek jê tune bûn** (bir kimsenin) sesi (veya sesi soluğu) çıkmamak ~**a (yekî) birîn** sönmek (ses için duyulmaz olmak) ~**a (tiştekî) kirin** sezinlemek, sezmek ~**a (yekî) kirin** 1) (birini) duyumsamak 2) (birinin) gelişini sezmek * **gava ku hisa te kir** gelişini sezince 3) (birine kulak vererek) dinlemek ~**a (tiştekî) nehatin** ses sedası yok ~**a (yekî) nehatin** ses seda çıkmamak ~**a (..) tune** ses seda yok ~**ek jê nîn e** ses seda yok
hisab *bnr* hesab
hisabdar *bnr* hesapdar
hisab kirin *bnr* hesap kirin
hisandin *m* 1. dinleme 2. duyurma
hisandin *l/gh* 1. dinlemek 2. duyurmak * **me her kes pê hisand** herkese duyurduk
hisê selîm *nd* hissiselim, sağ duyu
hisên pêşî *fel/nd* ilk sezi
hisênok *zo/m* salyangoz (Helix)
hisgir *rd* duyarlı
hisgirî *m* duyarlılık
hisgirkirin *m* duyarlılaştırma
hisgir kirin *l/gh* duyarlılaştırmak
hishisandin *m* 1. hissettirme 2. dikkatle dinlemek
hishisandin *l/gh* 1. hissettirmek 2. dikkatle dinlemek
hishisîn *m* 1. hissetme 2. dikkatle dinlemek
hishisîn *l/ngh* 1. hissetmek 2. dikkatle dinlemek
hisiyat *m* hisiyat
hisîn *m* 1. duyumsama, sezme 2. duyma
hisîn *l/ngh* 1. duyumsamak, sezmek 2. duymak
his jê birîn *l/bw* sönmek (ses için duyulmaz olmak)
hiskirin *m* 1. duyumsama 2. duyma, işitme
his kirin *l/gh* 1. duyumsamak 2. duymak, işitmek
hiskûr *rd* derin duygulu
hisn *m* hüsn, güzellik ~ **û cemal** hüsnücemal
hisnegir *rd* duyarsız
hisnegirî *m* duyarsızlık
hisnegirkirin *m* duyarsızlaştırma
hisnegir kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
hispatî *zo/m* 1. sinek 2. sinek (iskambil kağıtlarında)
hist *bnr* hesk
hister *bnr* hêstir
histewrî *bnr* stewrî
histêr kirin *l/gh* yaşarmak
histêr, histêrk *m* 1. yıldız 2. yaş, göz yaşı
histêrkirin *m* yaşarma
histêr kirin *l/gh* yaşarmak
histirik *n* göz yaşı
histrandin *m* yoğurma
histrandin *l/gh* yoğurmak
histrî *n* 1. diken 2. diken (dikeni çok olan bitki) ~ **pê dan gêre kirin** *mec* (birine) ot yoldurmak ~**yê ku bi me çinî me pê gêre kir** burundan (fıtil fitil) getirmek
histrîbirk *m* dikenli bitkileri biçmekte kullanılan alet
histrîzerk *bot/m* bir tür sarı dikenli bitki
histû *bnr* stû
histûfirî *bnr* stûfirî
histûkur *bnr* stûkur
histûmal *m* atkı, kaşkol, boyunluk
histûn *m* sütun
histûr *rd* 1. kalın 2. kalın, kaba
histûrî *mec/m* 1. kabalık 2. zülüm ~ **ji gayê cot re namîne** zülüm kimseye kalmaz
histûrîkirin *l/gh* kabalık etmek
hisûn *m* bileme
hisûn *l/gh* bilemek
hiş (I) *b* hiş, hişt ~ **be** kapa çeneni
hiş (II) *n* 1. bilinç, şuur (insanın kendisini ve çevresini tanıma yeteneği) 2. *fel* bilinç (algı ve bilgilerin zihinde duru ve aydınlık olarak izlenme süreci) 3. bilinç (temel bilgi, temel duruş) 3. akıl, us (düşünme, anlama ve kavrama gücü) 4. akıl, hafıza, bellek, zihin * **navê wê ne di hişê min de ye** adı aklında kalmadı * **di hiş de girtin** zihinde tutmak 5. *psî* hafıza, bellek * **çendî ku pîr bûye jî hê hişê wê li serê wê ye** ihtiyar olmasına rağ-

men hafızası hâlâ yerinde **6.** hatır (akılda tutma) * **tiştên ku we gotine tev di hişê min de ne** söylediklerimiz hatırımda **7.** dikkat **hişê min li televizyonê ye** dikkatım televizyonda ~ **avêtin 1)** kafası bozulmak **2)** kafası dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) **3)** sapıtmak, tozutmak ~ **çûn** baş dönmek ~ **dan ser** (bir şey üzerine) dikkatını toplamak, yoğunlaşmak **(di)** ~ **de girtin** akılda tutmak **(tiştek)** ~ **de man** (bir şey) akılda kalmak ~ **di serî de neman** aklı başından gitmek ~ **di serî de tune bûn 1)** akılsızın teki olmak **2)** geri zekalı olmak ~ **firandin** aklını yitirmek, tozutmak ~ **ji serê (yekî) birin** çarpılmak, çekiciliğine kapılmak * **keneke wê bes e ku hiş ji serê min bibe** bir gülüşü bile çarpılmama yetiyor ~ **ji serê (yekî) çûn 1)** aklı başından gitmek **2)** deli bayrağı açmak (aşık olmak) ~ **ji serê (yekî) kirin** baştan çıkarmak ~ **ji serî birin** (birinin) aklını çelmek (niyetinden, kararından caydırmak) ~ **ji serî çûn 1)** aklını yetirmek **2)** kesilmek (çok beğenmek, çok hoşlanmak) ~ **lê bûn** gözü arkada kalmak ~ **lê man** takılıp kalmak ~ **li serî bûn** bilinci (ya da şuuru) yerinde olmak, şuru açık olmak ~ **li serî neman** aklı başından gitmek ~ **ne li serî bûn** şuuru kapalı olmak, kendinde olmamak ~ **neman** unutkanlık başlamak ~ **pê de bûn 1)** aklı (birinde) olmak * **hişê min bi Rono de ye** aklım Rono'da **2)** kafasını kurcalamak ~ **pê de man 1)** aklı (birinde) kalmak **2)** aklını kurcalamak ~ **pê re çûn** baş döndürücü (baygınlık verici) ~ **tê gihîştin** akıl erdirmek ~ **û aqilê (yekî) li ser (...) bûn** aklı fikri bir şeyde olmak ~ **û hêl** bilinç, şuur ~ **û hilê (yekî) birin** kafasını şişirmek ~ **û mêjî di serî de neman** aklını kaçırmak ~ **û mêjî jê stendin** aklını çelmek, zihnini çelmek ~ **û mêjî pê re neman** kafa kâğıdı kalmamak ~ **winda kirin** bilincini yitirmek ~**ê (yekî) belav bûn** aklı dağılmak ~**ê (yekî) belav kirin** zihini dağıtmak ~**ê (yekî) bi (tiştekî) ve bûn** (bir şey, kendinin) zihnini kurcalamak ~**ê (yekî) bi wê de bûn** aklı çıkmak * **ji ber ku zarok bi tenê li malê ne, hişê wê bi wê de ye** çocuklar evde yanlız diye aklı çıkıyor ~**ê (yekî) birin** kafasını şişirmek, kafasını ütülemek ~**ê (yekî) çûn 1)** başı dönmek **2)** kafası dönmek, başı dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) **3)** içi geçmek, bayılmak **4)** çarpılmak, çekiciliğine kapılmak * **gava min keçik dît hişê min çû** kızı gördüğümde çarpıldım ~**ê (yekî) çûn serê** takılıp kalmak **(di)** ~**ê (yekî) de bûn 1)** beleğinde olmak, hafızasında olmak **2)** kafası takılmak **(ji)** ~**ê (yekî) derneketin** akıldan çıkmamak ~**ê (yekî) di ber (tiştekî) de neçûn** aklı yetmemek ~**ê (yekî) gihîştin (tiştekî)** aklı ermek (anlayabilmek) ~**ê (yekî) girtin 1)** aklı ermek (anlayabilmek) **2)** kavramak (anlamak, algılamak) ~**ê (yekî) hatin cih 1)** kafası düzelmek **2)** kafası yerine gelmek ~**ê (yekî) hatin serê (yekî) 1)** aklı başına gelmek (davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak) **2)** aklı başına gelmek (ayılmak, ayıkmak, kendine gelmek) **3)** başı yerine gelmek, kafası düzelmek, kafası yerine gelmek (zihin yorgunluğu geçmiş olmak) **4)** başı taşa değmek (ağır bir durum kendisine ders olmak) ~**ê (yekî) hatin serî 1)** kendine gelmek, ayılmak **2)** aklı başına gelmek (davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak) ~**ê (yekî) hilneanîn 1)** akıl erdirememek (veya ermemek) **2)** akıl havsala almamak ~**ê (yekî) jê stendin** aklını çelmek, zihnini çelmek **(tiştek** an jî **kesek)** ~**ê (yekî) ji serê (yekî) birin** (bir şey birinin) aklını başından almak ~**ê (yekî) ji serê (wî) çûn 1)** aklı başından gitmek **2)** kendini kaybetmek (öfke yüzünde ne yaptığını bilmemek) ~**ê (yekî) lê bûn 1)** aklı birinde olmak **2)** gözü görmemek (belli bir şeyden başka bir şeyle uğraşmamak) ~**ê (yekî) lê man** (bir şeye) akla takılmak, zihni takılmak ~**ê (yekî) li (yekî dîtir) bûn** (birini) görüp gözetmek ~**ê (yekî) li cihekî din bûn** aklı başka yerde olmak ~**ê (yekî) li hev ketin** zihni bulanmak (veya karışmak), kafası bulanmak ~**ê (yekî) li hev qelibîn** zihni bulanmak (veya karışmak), kafası bulanmak ~**ê (wî) li karê (wî) bûn** aklı işinde olmak ~**ê (yekî) li nava hev ketin** aklı karışmak ~**ê (wî) li nimêj û destmêja (wî) ye** aptesinde namazında ~**ê (yekî) li serê (yekî) nebûn** kendinde olmamak ~**ê (yekî) li serê (yekî) ye** aklı başında (sürekli akıllı davranan) ~**ê (yekî) ne li cih bûn** kafası yerinde olmamak ~**ê (yekî) ne li serê (yekî) bûn** aklı başında olmamak **(ji)** ~**ê (yekî) neçûn** akıldan çıkmak ~**ê (yekî) negihîştinê** aklı ermemek, havsalası almamak ~**ê (yekî) negirtin 1)** akıl almamak **2)** akıl erdirememek (veya ermemek) **3)** akıl havsala almamak **4)** aklına sığmamak, havsalası almamak, kafası almamak, hafızası almamak (anlayamamak, kavrayamamak) ~**ê (yekî) neman** hafızası zayıflamak, unutkanlaşmaya başlamak ~**ê neteweyî** ulusal bilinç, millî şuur ~**ê (yekî) pê de bûn 1)** aklı birinde olmak, kafası takılmak * **hişê min pê de ye** aklım onda **2)** (bir şey, kendinin) zihnini kurcalamak ~**ê (yekî) pê ve man** aklı kalmak, (bir şeye) zihni takılmak ~**ê (yekî) sekinîn 1)** aklı durmak, kafası durmak **2)** aklı gitmek ~**ê (yekî) temam e** aklı başında (sürekli akıllı davranan) ~**ê (yekî) tevî hev bûn** zihni bulanmak, zihni karışmak (ne yapacağını şaşırmak) ~**ê**

(yekî) tevî hev kirin 1) kafasını karıştırmak 2) (bir şey birinin) zihnini bulandırmak ~ê wî hatin serê wî arap uyandı (veya arabın gözü açıldı) ~ê xwe anîn serê xwe aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek) ~ê xwe avêtin aklını oynatmak, tozutmak, esirmek, zihini oynatmak (ji) ~ê xwe avêtin aklından çıkarmak ~ê xwe b (...) re birin aklını bir şeyle bozmak ~ê xwe bidê 1) yoğunlaş, dikkatını verme 2) aç gözünü, açarlar gözünü ~ê xwe bide (...)! ağzını açacağını gözünü aç! ~ê xwe bide serê xwe kendine gel ~ê xwe birin kafaya takmak, kendine dert etmek * qet hişê xwe mebe ez dê xanî çêkim hiç kafanı takma ben evi yapacağım ~ê xwe dan cihekî din aklını başka bir yere vermek ~ê xwe dan hev 1) kafası yerine gelmek 2) kafasını toplamak ~ê xwe dan karê xwe işinde yoğunlaşmak, aklını işine vermek ~ê xwe dan ser (...) 1) dikkatını bir şey üzerine toplamak, konsantre olmak 2) üstüne düşmek, üzerine düşmek, önemsemek ~ê xwe dan serê xwe aklını başına almak (veya toplamak, devşirmek), ayağını tenk almak ~ê xwe dan serê xwe û çavên xwe baş vekirin gözünü dört açmak (di) ~ê xwe de girtin aklında tutmak, kafasından tutmak ~ê xwe gihandin hev kafasını toplamak ~ê xwe nedan karê xwe aklını yaptığı işe vermemek ~ê xwe pê re winda kirin (bir kimse, bir şeyle) zihnini bozmak ~ê xwe xwarin aklını yemek

hişar (I) *m* kırda büyükbaş hayvanlar için yapılan etrafı çevrili ve üstü açık yer

hişar (II) *rd* kimi kimsesi kırana uğramış, soyun tükenmiş olan

hişavêtin *m* 1. aklını yitirme, tozutma, aklını bozma, esirme, sapıtma 2. bellek yitimi 3. çıldırma

hiş avêtin *l/gh* 1. aklını yitirmek, tozutmak, aklını bozmak, esirmek, sapıtmak 2. çıldırmak * **ku li malê pirtûk jî nebûna, bawer bike min dê hiş biavêta** evde kitaplar da olmasa inan çıldıracağım

hişavêtî *rd* 1. meczup 2. üşütük

hişasa *rd* sağduyulu

hişasatî *m* sağduyululuk

hişaza *rd* özgür düşünceli

hişazatî *m* özgür düşüncelilik

hişbelav *rd* dikkatı dağınık olan

hişbelavbûn *m* dikkatı dağılma

hişbelav bûn *l/ngh* dikkatı dağılmak

hişbelavker *rd* dikkatı dağıtan

hişbelavkirin *m* dikkatı dağıtma

hişbelav kirin *l/gh* dikkatı dağıtmak

hişber *rd* 1. bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan) 2. akıllı, zeki

hişberdan *m* üşütme, esirme

hiş berdan *l/gh* üşütmek, esirmek

hişberdayî *rd* üşütük, kaçık

hişberî *m* 1. bilinçlilik 2. akıllılık, zekilik

hişbirîndar *rd* yaralı bilinç

hişbûn *m* susma (ses veya gürültüyü kesme veya yapmama)

hiş bûn *l/ngh* susmak, sus pus olmak (ses veya gürültüyü kesmek veya yapmamak) * **hiş bin, mepeyîvin** susun, konuşmayın

hişçalak *rd* sivri fikirli

hişçûyî *rd* baygın

hişdar *rd* bilinçli, şuurlu

hişdarî *m* 1. bilinçlilik, şuurluluk 3. uyarma, uyarı, ihtar, ikaz

hişdarîkirin *m* uyarma, ikaz etme

hişdarî kirin *l/gh* uyarmak, ikaz etmek

hişek *m* duyu organı

hişê asayî *nd* sağduyu

hişê livînê *fiz/m* devin duyumu

hişê rast *nd* sağduyu

hişêv *m* silgi

hişfirî *rd* üşütük, kaçık

hişikandin *m* aksırtma, hapşırtma

hişikandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak

hişikîn *m* aksırma, hapşırtma

hişikîn *l/ngh* aksırmak, hapşırtmak * **hişikiye ji poz pişikiye** hık demiş (anasının, babasının) burnundan düşmüş

hişirandin *m* yerleştirme

hişirandin *l/gh* yerleştirmek

hişirîn *m* yerleşme

hişirîn *l/ngh* yerleşmek

hişk *rd* 1. kuru (suyu, nemi olmayan) * **êzingên hişk** kuru odun 2. kuru (yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan) * **çoleke hişk û ziwa** kuru bir çöl 3. kuru (daha sonra kullanmak için kurutulmuş) * **baqilê hişk** kuru bakla * **fasûliyê hişk** kuru fasulye 4. kuru (bitki için; canlılığını yitirmiş) * **dareke hişk** kuru bir ağaç 5. kuru (salgısı olmayan) * **kuxikeke hişk û ziwa** kuru bir öksürük 6. kuru (döşenmemiş, çıplak) * **li ser texteyê hişk rûmenê** kuru tahtaya oturma 7. kuru (katıksız, yanında başka bir şey olmayan yiyecek) * **nanê hişk** kuru ekmek 8. kuru (kuru olan şey) * **agir bikeve dehlê ter û hişk tev dişewitin** kurunun yanında yaş da yanar 9. katı (yumuşak karşıtı) 10. *mec* katı (acımasız) 11. katı (düşünce ve davranışlarında belli ilkelere sıkı sıkıya bağlı olan) 12. *fiz* katı (sulp) 13. sert (yumuşak karşıtı) 14. sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen) * **koseleya hişk** sert kösele 15. kurak (yağışsız) 16. kurak (toprak için; nem tutmayan, çorak) * **xaka hişk** kurak toprak 17. acı, keskin, sert, (şiddetli) * **sermaya hişk** acı soğuk * **sermaya hişk** sert soğuk 18. bağnaz, fanatik 19. gevrek (gülüş için; şen, neşeli) * **keneke hişk** gevrek bir gülüş 20. kısır (döl vermeyen, üreme imkanı ol-

mayan) **21.** sıkı, katı (ilkelerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan) * **rêveberekî hişk** e sıkı bir yönetici **22.** sütsüz (kürpe olmayan) * **gilgilê hişk** sütsüz mısır **23.** *h* kıskıvrak * **hişk girê dan** kıskıvrak bağlamak ~ **bêxwê** tam tuzsuz ~ **bûn** katı olmak ~ **destê xwe avêtin depa singê (yekî)** çalyaka etmek, yakasına yapışmak ~ **girê dan** kıskıvrak bağlamak ~ **pê girtin 1)** sıkıca tutmak, sıkıca kavramak * **Zehra bi tiliyên xwe hişk bi qedehê girt** Zehra parmaklarıyla kadehini sıkıca tuttu **2)** kıskıvrak yakalamak ~ **sond xwarin** yemin billah etmek ~ **şidandin** sıkı bağlamak, kıskıvrak bağlamak ~ **û biring** kaskatı ~ **û biring bûn** kaskatı olmak, kaskatı kesilmek ~ **û hola** kaskatı ~ **û hola bûn** kaskatı olmak, kaskatı kesilmek ~ **vir** kuru iftira ~ **vir bûn** aslı astarı olmamak, kuru iftira olmak ~ **xurandin** sert kaşımak

hişkandin *m* hapşırtma

hişkandin *l/gh* hapşırtmak

hişkarî *m* zihinsel faaliyet, intelektualize

hişkarîkirin *m* entelektualize etme

hişkarî kirin *l/gh* entelektualize etmek

hişkatî *m* **1.** kuruluk **2.** katılık, sertlik **3.** kuraklık

hişkavî *rd* kurak, susuz arazi

hişkawerz *m* susuz tarım

hişkayî *m* **1.** kuruluk **2.** katılık, sertlik **3.** kuraklık, susuzluk

hişkbawer *rd* bağnaz, mutaasıp, fanatik

hişkbawerî *m* bağnazlık, taasup, fanatiklik

hişkbûn *m* **1.** kuruma (bitki; suyu çekilip cansız duruma gelme) **2.** *mec* kuruma (cılızlaşma, zayıflama, sıskalaşma) **3.** sertleşme, kuruma (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) **4.** *mec* can verme, taş kesilme, kakırdama, ölme **5.** *argo* geberme **6.** katılaşma, pekleşme, pekişme, sertleşme **7.** donma (kimyasal etki ile katılaşma) **8.** kısırlaşma (döl vermez olma) **9.** *biy* körelme (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 9. katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme) **10.** *mec* hamlanma, tutulma **11.** yorulma **12.** katılık (acımasızlık)

hişk bûn *l/ngh* **1.** kurumak (bitki; suyu çekilip cansız duruma gelmek) * **dar hişk bûne** ağaçlar kurumuş **2.** *mec* kurumak (cılızlaşmak, zayıflamak, sıskalaşmak) * **Dîlan hişk bûbû, tiştek tê de nemabû** Dilan kurumuş kalmıştı **3.** sertleşmek, kurumak (nesneler için; yumuşaklığını yitirmek) **4.** *mec* can vermek, taş kesilmek, kakırdamak, ölmek **5.** *argo* gebermek **6.** katılaşmak, pekleşmek, pekişmek, sertleşmek **7.** donmak (kimyasal etki ile katılaşmak) * **çîmento hişk bû** çimento dondu **8.** kısırlaşmak (döl vermez olmak) **9.** *biy* körelmek (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülmek) 9. katılmak (aşırı derecede gülmek, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilmek) * **bavê min mehdê xwe kir, lê diya min ji kenan hişk bû** babam surat astı ama anam katıldı gülmekten **10.** *mec* hamlanmak, tutulmak **11.** yorulmak

hişkbûnî *m* **1.** kuruluk **2.** katılık, sertlik **3.** *fiz* katılık **4.** kısırlık **5.** körlük (bitkilerin tomurcuk vermemesi durumu)

hişkbûyîn *m* **1.** kuruyuş (bitki; suyu çekilip cansız duruma gelme) **2.** *mec* kuruyuş (cılızlaşma, zayıflama, sıskalaşma) **3.** sertleşme, kuruyuş (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) **4.** *mec* can veriş, taş kesiliş, kakırdama, ölme **5.** *argo* geberme **6.** katılaşma, pekleşme, pekişme, sertleşme **7.** donuş (kimyasal etki ile katılaşma) **8.** kısırlaşma (döl vermez olma) **9.** *biy* köreliş (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 9. katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme) **10.** *mec* hamlanış, tutulma **11.** yoruluş

hişkebawer *rd* bağnaz, tutucu, mutaasıp

hişkebawerî *m* bağnazlık, tutuculuk, taassup

hişkebawerîbûn *m* softalaşma

hişkebawerî bûn *l/ngh* softalaşmak

hişkebawerîtî *m* bağnazlık, tutuculuk

hişkeber (I) *m* kuru sıkı

hişkeber *n* **1.** sert taş **2.** taştan yapı

hişkebeyar *rd* sert ekilmemiş bor toprak

hişkebîrov *m* sedef hastalığı

hişkedar *n* kuru ağaç

hişkeft *bnr* şikeft

hişkegirê *m* **1.** kör düğüm **2.** *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun)

hişkegiya *n* kuru ot

hişkehişk *h* **1.** sıkıca **2.** körü körüne

hişkelok *rd* katı, sert ~**ê hanê** insan kurusu

hişkelokî *rd* **1.** katıca sertçe **2.** *rd/h* sıska, çelimsizce

hişkelorî *rd* katı, katıca

hişkemêrg *m* çok çabuk kuruyan otluk yer

hişkemêwe *m* kuru yemiş

hişkemêwefiroş *nd/nt* kuru yemişçi

hişkenerm *h* tatlı sert

hişkerû *rd* sert yüzlü, asık suratlı

hişkesal *m* kurak, kurak geçen sene

hişkesalî *m* kuraklık, (susuzluk)

hişkesayî *rd* **1.** ayaz (hava ve gece için; soğuk) **2.** *m* kuru ayaz, kuru soğuk, çakır ayaz

hişkeserma *m* kuru soğuk

hişkesir *m* kuru soğuk

hişkestewr *rd* aslık, kısır (kısır hayvan)

hişkeva *bnr* şikeva

hişkirin *m* susturma

hiş kirin *l/gh* susturmak
hişkî *m* **1.** kuruluk **2.** katılık, peklik, sertlik **3.** *mec* katılık (acımasızlık) **4.** kuraklık **5.** kısırlık **6.** sütsüzlük (kürpe olmama durumu) **7.** kuru ayaz **8.** bağnazlık, tutuculuk ~ **biringî** kaskatı
hişkîn (I) *rd* **1.** kuruca **2.** katıca **3.** sertçe, sıkıca * **destê min bi hişkîn dihejîne** elimi sıkıca sallıyor
hişkîn (II) *m* hapşırma
hişkîn *l/ngh* hapşırmak
hişkînî *m* **1.** kuruluk **2.** katılık, sertlik, peklik
hişkîtî *m* **1.** kuruluk **2.** katılık, sertlik
hişkker *rd* kurutucu
hişkkirin *m* **1.** kurutma, kurutuş (bitkiler için; canlılığını yitirme) **2.** kurutma (meyve ve sebzeleri kurutma) **3.** kurutma (cılız duruma getirme, zayıflatma) **4.** kurutma (suyun çekilmesine sebep olma, suyu kurutma) **5.** katılaştırma, pekleştirme, pekiştirme, sertleştirme **6.** kakırdatma, gebertme (öldürme) **7.** kısırlaştırma **9.** katıltma
hişk kirin *l/gh* **1.** kurutmak (bitkiler için; canlılığını yitirmek) * **bayê gul hişk kirin** rüzgâr gülleri kuruttu **2.** kurutmak (meyve ve sebzeleri kurutmak) * **îsot hişk kirine** biber kurutmuşlar **3.** kurutmak (cılız duruma getirmek, zayıflatmak) * **vê nexweşîna hanê ew hişk kiriye** bu hastalık onu kurutmuş **4.** kurutmak (suyun çekilmesine sebep olmak, suyu kurutmak) **5.** katılaştırmak, pekleştirmek, pekiştirmek, sertleştirmek **6.** kakırdatmak, gebertmek (öldürmek) * **lê xist ew hişk kir** vurup onu gebertti **7.** kısırlaştırmak **9.** katıltmak * **em ji kenan hişk kirin** bizi gülmekten katılttı
hişkkirî *rd* **1.** kurutulmuş **2.** katılaştırılmış, pekiştirmeli **3.** kısırlaştırılmış
hişkobiringo *rd* **1. 2.** kupkuru **2.** kaskatı **3.** katır kutur (sertleşmiş)
hişkobiringobûn *m* **1.** kaskatı kesilme, kaskatı olma, taş kesilme **2.** katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme)
hişkobiringo bûn *l/ngh* **1.** kaskatı kesilmek, kaskatı olmak, taş kesilmek **2.** katılmak (aşırı derecede gülmek, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilmek)
hişkobiringokirin *m* **1.** kaskatı kesilmenisini sağlama **2.** katıltma
hişkobiringo kirin *l/gh* **1.** kaskatı kesilmenisini sağlamak **2.** katıltmak
hişkohola *bnr* hişkûhola
hişkohola bûn *bnr* hişkûhola bûn
hişkoke *m* ahlat, yabanî armut
hişkolek *rd* **1.** katı, sert * **nanê hişkolek** sert ekmek **2.** sıska, kuru, kara kuru, arık (kimse)
hişkolekî (I) *zo/rd* kabuksu
hişkolekî (II) *rd* **1.** katıca, sertçe * **nanê hişkolekî** sertçe ekmek **2.** lâstik gibi (iyice pişmemiş et için) **3.** kak, zayıf ve kuru
hişkolekîbûn *m* **1.** katılaşma, sertleşme **2.** kurumak (cılızlaşma, zayıflama, sıskalaşma)
hişkolekî bûn *l/ngh* **1.** katılaşmak, sertleşmek **2.** kurumak (cılızlaşmak, zayıflamak, sıskalaşmak)
hişkolekîkirin *m* **1.** katılaştırma, sertleştirme **2.** kurutma (cılız duruma getirme, zayıflatma)
hişkolekî kirin *l/gh* **1.** katılaştırmak, sertleştirmek **2.** kurutmak (cılız duruma getirmek, zayıflatmak) * **vê nexweşîna hanê ew hişkolekî kiriye** bu hastalık onu kurutmuş
hişksayî *m* ayaz, kuru soğuk
hişkûbiring *rd* **1.** kaskatı **2.** kupkuru
hişkûbiringbûn *m* **1.** kaskatı kesilme, kaskatı olma, taş kesilme **2.** katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme)
hişkûbiring bûn *l/ngh* **1.** kaskatı kesilmek, kaskatı olmak, taş kesilmek **2.** katılmak (aşırı derecede gülmek, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilmek)
hişkûbiringkirin *m* **1.** kaskatı kesilmenisini sağlama **2.** katıltma
hişkûbiring kirin *l/gh* **1.** kaskatı kesilmenisini sağlamak **2.** katıltmak
hişkûhola *rd* **1.** kupkuru **2.** kaskatı **3.** katır kutur (sertleşmiş) **4.** sıska, kuru, arık (kimse) * **ev zarok çiqas hişkûhola ye!** bu çocuk ne kadar kuru!
hişkûholabûn *m* **1.** katılaşma **2.** kaskatı kesilme, taş kesilme **3.** kuruma (cılızlaşma, zayıflama, sıskalaşma) **3.** katılma (aşırı derecede gülme, gıdıklanma, korkma gibi tepkiler sonucu soluğu kesilme)
hişkûhola bûn *l/ngh* **1.** katılaşmak **2.** kaskatı kesilmek, taş kesilmek **3.** kurumak (cılızlaşmak, zayıflamak, sıskalaşmak) **4.** katılmak (aşırı derecede gülmek, gıdıklanmak, korkmak gibi tepkiler sonucu soluğu kesilmek)
hişkxwaz *rd* kurakçıl
hişlêbûn *m* **1.** dikkat etme, özen gösterme **2.** üzerinde kuvvetle durma
hiş lê bûn *l/bw* **1.** dikkat etmek, özen göstermek **2.** üzerinde kuvvetle durmak
hişlêbûyî *rd* dikkatli (özen gösteren)
hişlênebûnî *m* dikkatsizlik
hişlênebûyî *rd* dikkatsiz
hişliser *rd* **1.** aklı başında **2.** kendinde, ayık
hişliserbûn *m* **1.** aklı başında olma **2.** kendinde olma, ayık olma **3.** ayıklık
hiş li ser bûn *l/bw* **1.** aklı başında olmak **2.** kendinde olmak, ayık olmak
hişliserîtî *m* **1.** aklı başında olma**2.** kendinde olma, ayıklık
hişm *m* **1.** arka çıkma **2.** kayırma, iltizam **~ki-**

rin tarafgirlik yapmak, kayırmak **~a (yekî) kirin** (birini) ayrı tutınak **~a (yekî) kişandin** (birini) kayırmak, iltimas etmek **~a (kesekî) kişandin** taraf tutmak (veya çıkmak veya olmak), iltimas etmek (veya geçmek)
hişmend *rd* bilinçli, şuurlu
hişmendane *h* bilinçlice
hişmendiyane *h* bilinçlice
hişmendî *m* bilinç, şuur (bir topluluktaki ruhî etkinliğin veya ruhî durumların tümü) **2.** bilinçlilik **3.** zihniyet, mantalite **~ya neteweyî** ulusal bilinç millî şuur
hişmendîtî *m* bilinçlilik, şuurluluk
hişmet *m* haşmet, görkem
hişmetkar *rd* hayran bıraktıran, hayranlık uyandıran **~ man** hayran kalmak
hişmiraz *rd* hayran bıraktıran, hayranlık uyandıran * **tu hişmiraz bû lê binihêriya** bakmaya hayran kalırdın **~ man** hayran kalmak
hişmkêş *nd/rd* kayırıcı hakmi
hişmkêşî *m* kayırıcılık
hişm kirin *m* tarafgirlik yapma
hişm kirin *l/gh* tarafgirlik yapmak
hişmkişandin *m* iltimas, arka çıkma
hişmkişandin *l/gh* iltimas etmek, arka çıkmak
hişnas *nd/nt* akıl doktoru
hişneliser *rd* **1.** dalgın, dikkatsız **2.** âşık (dalgın)
hişnetemam *rd* alık, bön
hişnexweş *nd/nt* akıl hastası
hişping *bot/m* yemlik
hişqels *rd* zayıf şuurlu, bilinçsiz
hişrast *rd* sağduyulu
hişrastî *m* sağduyululuk
hişsivik *rd* **1.** aklı kısa, alık, bön, budala **2.** dengesiz (tutum ve davranışlarında uyum olmayan kişi)
hişsivikî *m* **1.** alıklık, bönlük, budalalık (budala olma durumu) **2.** budalalık (budalaca yapılan iş) **2.** dengesizlik
hişsivikîbûn *m* alıklaşma, budalalaşma
hişsivikî bûn *l/ngh* alıklaşmak, budalalaşmak
hişt *b* **1.** hiş, hişt **2.** höt **3.** hey
hiştemam *rd* aklı başında
hiştin *m* **1.** bırakma (bir işi başka bir zamana erteleme) **2.** bırakma (unutma) **3.** bırakma (eski durumunu değiştirmeme) **4.** bırakma (saklama, artırma) **5.** bırakma (bir işin sorumluluğunu, yükümlülüğünü bir başkasına verme, görevlendirme) **6.** bırakma (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalma) **7.** terketme, bırakma (kötü bir durumda terk etme) **8.** bırakma (ayrılma, terk etme) **9.** bırakma (sınıf geçirmeme) **10.** bırakma (bakılma, korunmak için verme) **11.** bırakma (yanına almama, yanında götürmeme) **12.** bırakma (bulunduğu veya dokunduğu yerde bir şey oluşturma, meydana getirme) **13.** izin verme, müsaade etme **14.** koyma, koyuverme (bırakma, içeri salma) **15.** atma (geri bırakma) **16.** bağışlama (Tanrı esirgeme) **17.** tutma (herhangi bir durumda kalmasını sağlama)
hiştin *l/gh* **1.** bırakmak (bir işi başka bir zamana ertelemek) * **me geşt hişt heftiya bê** gezmeyi haftaya bıraktık **2.** bırakmak (unutmak) * **gelo min lepikên xwe li ku derê hiştin** acaba eldivenlerimi nereye bıraktım **3.** bırakmak (eski durumunu değiştirmemek) * **mase li cihê wê hiştibû** masayı yerinde bırakmıştı **4.** bırakmak (saklamak, artırmak) * **hinek ji pere hişt** paranın bir kısmını bıraktı **5.** bırakmak (bir işin sorumluluğunu, yükümlülüğünü bir başkasına vermek, görevlendirmek) * **min ev kar ji te re hişt, êdî hemû berpirsî li ser te ye** bu işi artık ben sana bırakıyorum, bütün sorumluluk sende **6.** bırakmak (ölen, ayrılan birinden iş, nesne vb. kalmak) * **ji jina xwe re gelek mal hişt** karısına çok mal bıraktı **7.** terketmek, bırakmak (kötü bir durumda terk etmek) **8.** bırakmak (ayrılmak, terk etmek) * **ez li rê hiştim** beni yolda bıraktılar **9.** bırakmak (sınıf geçirmemek) * **mamoste sê xwendekarên tiral di sinifê de hiştin** öğretmen üç tembel çocuğu sınıfta bıraktı **10.** bırakmak (bakılmak, korunmak için vermek) * ez dê eşyayê xwe li cem we bihêlim û herim eşyamı size bırakıp gideceğim **11.** bırakmak (yanına almamak, yanında götürmemek) * **min zarokên xwe li malê hiştin** çocuklarımı evde bıraktım **12.** bırakmak (bulunduğu veya dokunduğu yerde bir şey oluşturmak, meydana getirmek) * **rêç hiştiye** iz bırakmış **13.** izin vermek, müsaade etmek **14.** koymak, koyuvermek (bırakmak, içeri salmak) **15.** atmak, ertelemek (geri bırakmak) * **gengeşîkirina vê mijarê hiştin hefteya li pêş me** bu konunun tartışmasını haftaya attılar **16.** bağışlamak (Tanrı esirgemek) * **Xwedê wê ji bavê wê re bihêle** Allah onu babasına bağışlasın **17.** tutmak (herhangi bir durumda kalmasını sağlamak) * **derî vekirî mehêlin** kapıyı açık tutmayın **~ îkmalê** ikmale bırakmak * **bihêlîn bila kela xwe birêje** öfke baldan tatlıdır * **nehiştin** müsaade etmemek * **nehiştin benderuhek pê de here** kuş uçurmamak * **nehiştin (yek) çavê xwe vekirin** göz açtırmamak * **nehiştin çivîk jî bi (cihekî) de biçe** kuş uçurmamak * **nehiştin eyb hatin ser (yekî)** toz kondurmamak * **nehiştin fîndoq lê ketin** fiske kondurmamak (veya dokundurmamak) **nehiştin fîtika (yekî) pê bûn** fiske kondurmamak (veya dokundurmamak) **nehiştin ku (yek) fîtika xwe pê kirin** fiske kondurmamak (veya dokundurmamak) * **nehiştin (yek) gav li ber gavê xistin** adımı-

nı attırmamak * **nehiştin (tiştek) ketin** ayakta tutmak (bir kuruluşun yaşamasını sağlmak) * **nehiştin ku bibêje viq** gık dedirtmemek * **nehiştin ku çipîsk pê bûn** fiske kondurmamak (veya dokundurmamak) * **nehiştin leke lê bûn** toz kondurmamak * **(tiştek) nehiştin qedandin** külünü savurmak (bir şeyi tümüyle bitirip yok etmek) * **nehiştin pê li ber pê xistin** adımını attırmamak
hiştî *rd* **1.** bırakılmış, mevdu **2.** terk edilmiş olan
hiştûj *rd* keskin hafızalı
hiştûjî *m* keskin hafızalılık
hişveçûyî *rd* **1.** baygın **2.** uyuşuk, afyonlu
hişvekir *rd* uyandırıcı, uyanık hale getirici
hişvekirî *rd* uyanık, becerikli
hişwer *rd* akıla yatkın, makul
hişwerane *h* makulca
hişwinda *rd* bilincini ve aklını yitirmiş olan
hiş winda kirin *l/bw* belleğini yitirmek, zihini oynatmak
hişyar *rd* **1.** uyanık **2.** ayık **3.** uyanık, tetikte, tetik, sak, müteyakkız **4.** bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan) ~ **be!** 1) uyanık ol 2) dikkat!, dikkat et!~ **razan** (an jî **raketin**) sak yatmak (derin uykuya dalmadan uyumak)
hişyarane *m* **1.** bilinçlice **2.** uyanıkça **3.** uyanıkça, tetik olarak
hişyarbûn *m* **1.** uyanma (uyku durumundan çıkma) **2.** ayılma **3.** uyanma (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelme) **4.** uyanma (bilgisizlikten kurtulma) **5.** bilinçlenme
hişyar bûn *l/ngh* **1.** uyanmak (uyku durumundan çıkmak) **2.** ayılmak **3.** uyanmak (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelmek) **4.** uyanmak (bilgisizlikten kurtulmak) **5.** bilinçlenmek
hişyarbûyîn *m* **1.** uyanış (uyku durumundan çıkma) **2.** ayılış **3.** uyanış (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelme) **4.** uyanış (bilgisizlikten kurtulma) **5.** bilinçleniş
hişyardar *rd* uyarıcı, ikaz edici
hişyardarî. *m* uyarı, ikaz
hişyarde *m* **1.** uyarı, ikaz **2.** uyarı (organızmada uyarım yaratan güç)
hişyarî *m* **1.** uyanıklık (uyanık olma durumu) **2.** uyanıklık, saklık (teyakkuz) **3.** uyanış (bilgisizlikten kurtulma durumu) **4.** uyarı, ikaz, ihtar **5.** bilinçlilik
hişyarîtî *m* **1.** uyanıklık **2.** uyanıklık, saklık, teyakkuz **3.** bilinçlilik
hişyarkar *m* **1.** uyarıcı **2.** hatırlatıcı
hişyarkarî *m* **1.** uyarıcılık **2.** hatırlatma
hişyarker *m* **1.** uyaran (uyarma işini yapan şey veya kimse) **2.** uyarıcı, uyaran (bir uyarım, bir tepki yaratan herhangi bir güç) **3.** *rd* uyaran (organizmada uyarım yapan) * **qehwe madeyeke hişyarker e** kahve uyaran bir maddedir **4.** *rd* uyarıcı, uyartı **5.** *rd* uyandırıcı **6.** *rd* bilinçlendirici
hişyarkerî *m* **1.** uyarıcılık **2.** uyandırıcılık **3.** bilinçlendiricilik
hişyarkirin *m* **1.** uyandırma **2.** *psî* uyandırma **3.** bilinçlendirme **4.** uyarma, hatırlatma **5.** uyarma, dikkat çekme, ihtar etme, ikaz etme
hişyar kirin *l/gh* **1.** uyandırmak **2.** bilinçlendirmek **3.** uyarmak, hatırlatmak **4.** uyarmak, dikkat çekmek, ihtar etmek, ikaz etmek
hişyarkirî *rd* **1.** uyandırılmış **2.** bilinçlendirilmiş **3.** uyarılmış, ikaz edilmiş, dikkatı çekilmiş **4.** uyarılmış (tembih edilmiş)
hişyarname *m* uyarı, ihtarname
hit (I) *nd* tav (ağaç, tahkta vb. şeyler için)
hit (II) *nd/nt* bebe
hitê *m* kız bebek
hitik *m* kötek
hitil mitil *h* illahi, ille
hitim *rd* âmâ, kör~ **bûn** kör olmak
hito *n* erkek bebe
hitûm *rd* âmâ, kör * **ji her du çavan hitûm** iki gözden de kör
hivastin *m* trikotaj yapma, yama örme
hivastin *l/gh* trikotaj yapmak, yama örmek (kumaştaki delikleri elle iplikle besleyerek kapatmak)
hivdeh *bnr* hefdeh
hiver *rd* böyle
hivêzî *m* topuz (ağaçtan topuz)
hivlotik *m* taşı, gece oyanan bir oyun
hiwêzî *bnr* hivêzî
hiyerarşî *m* hiyerarşi
hiyeroglîf *m* hiyeroglif, resim yazı
hizb *m* **1.** parti **2.** hizip
hizbayetî *m* **1.** particilik **2.** hizipçilik
hizbperest *nd/rd* **1.** partici **2.** hizipçi
hizbperestî *m* **1.** particilik **2.** hizipçilik
hizhizandin *m* kağşatma, çürütme
hizhizandin *l/ngh* kağşatmak, çürütmek
hizhizandî *rd* kağşak
hizhizî *rd* kağşak
hizhizîn *m* **1.** kağşama (eskime, dağılmaya yüz tutma) **2.** kağşama (herhangi bir şey yerinden oynama) **3.** kağşama, çürüme, yıpranma **4.** çürüme (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme)
hizhizîn *l/ngh* **1.** kağşamak (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) **2.** kağşamak (herhangi bir şey yerinden oynamak) **3.** kağşamak, çürümek, yıpranmak * **cil û pêlav tev hizhizîne** ayakkabı ve elbiseler hepsi yıpranmışlar **4.** çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek) * **stûna darîn êdî hizhizîbû** ağaç sütun çürümüştü
hizin *m* hüzün
hizinandin *m* hüzünledirme
hizinandin *l/gh* hüzünlendirmek
hizindar *rd* hüzünlü

hizinî *rd* hüzünlü
hizinîn *m* hüzünlenme, hüzünleniş
hizinîn *l/ngh* hüzünlenmek
hizir *m* 1. düşünce, fikir 2. tahmin ~ **dan** fıkir vermek * **vî fîlmî hizirên nû dan min** bu film bana yeni fikirler verdi ~ **kirin** düşünmek ~ **lê kirin** -e düşünmek ~**a dînî** dinî düşünce ~**a (...) kirin 1)** düşünmek, akıl etmek (ne olacağını önceden kestirmek) * **min hizira ku wê muşterî ji qeysiyan re dernekeve kiribû** kayısılara müşteri çıkınama ihtimalini düşünmüştüm **2)** düşünmek (tasarlamak) * **tu hizira çûnê dikî?** yola çıkmayı düşünüyor musun? ~**a olî** dinî düşünce ~**a paşvemayî** geri düşünce ~**a sabit** sabit fıkir ~**a tewat** sabit fıkir, saplantı ~**a xwe aşkera kirin** düşüncesini açıklamak ~**a xwe gotin** düşüncesini açmak ~**ek hatin (yekî) 1)** aklını bir fikir gelmek **2)** (birisini, bir) düşüncedir almak
hizirandin *m* düşündürme
hizirandin *l/gh* düşündürmek
hizirdar *rd* **1.** düşünceli, düşünce sahibi **2.** kurgusal
hizirdarî *m* düşüncelilik
hizirî *rd* düşünsel, fıkrî
hizirîn *m* **1.** düşünme, düşünüş **2.** düşünme (zihniyle arayıp bulma) **3.** düşünme (tasarlamak) **4.** düşünme (farz etme)
hizirîn *l/ngh* **1.** düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) * **eger keçik ji wê derkeve wê ji xwe re rihet rihet bihiziriya û biryar bidaya** kız orada çıksa, rahat rahat düşünecek, karar verecekti **2.** düşünmek (zihniyle arayıp bulınak) * **ji bo vî tiştî ez li çareyekê hizirîm** bu iş için bir çare düşündüm **3.** düşünınek (tasarlamak) **4.** düşünmek (farz etmek)
hizirkar *nd/nt* **1.** düşünür **2.** kavramcı
hizirkarî *m* **1.** düşünürlük **2.** *fel* kavramcılık
hizirkarîtî *fel/m* kavramcılık
hizirker *nd/nt* **1.** döşünen **2.** tahmin edici
hizirkirin *m* **1.** düşünme (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri inceleme, karşılaştırma ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretme, muhakeme etme) **2.** düşünme (zihniyle arayıp bulma) **3.** düşünme (tasarlama) **4.** düşünme (farz etme)
hizir kirin *l/gh* **1.** düşünınek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) **2.** düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) **3.** düşünmek (tasarlamak) **4.** düşünmek (farz etmek)
hizirmend *nd/nt* düşünür
hizirmendî *m* düşünürlük
hizirserbest *rd* özgür düşünceli
hizirtewat *rd* saplantılı, fikri sabit
hizirwergirtin *m* referandum, halk oylaması
hizn *m* hüzün
hiznî *rd* hüzünlü
hiznîbûn *m* hüzünlenme
hiznî bûn *l/ngh* hüzünlenmek
hiznîbûyîn *m* hüzünleniş
hiznî ûsiv *bot/nd* adam otu (Mandragora autonnalis)
hizra tewat *nd* saplantı
hizrî. *rd* fıkrî, düşünsel
hizûr (I) *m* **1.** döşek (dövülmek üzere harman yerine sarilen ekin) **2.** namlı (samanından ayrılmamış arpa, buğday yığını) **3.** loda (üzeri saman veya toprakla örtülmüş yığın
hizûr (II) *m* **1.** huzur, erinç (dirlik, baş dinçliği) **2.** huzur (bazı deyimlerde ön, yan, karşı, kat, nezt, makaın) * **her du bi hev re derketin hizûra midur** ikisi birden müdürün huzuruna çıktılar her **3.** huzur (bir yerde bulunma) * **dixwazin bên hizûra we** huzurunuza çıkmak istiyorlar ~ **dan (yekî)** (birine) huzur vermek ~ **jê re nehiştin** huzurunu kaçırmak, beynini kemirmek ~ **ji (yekî) re nehiştin** (birinin) huzurunu kaçırmak ~ **ji (yekî) re neman** ağzının tadı bozulmak (veya kaçmak) ~ **nedan (yekî) 1)** (birine) huzur vermemek **2)** aman vermemek (rahat bırakmamak, göz açtırmamak) * **kermêşan şev û roj hizûr nedidan me** sivrisinekler gece gündüz bize aman vermiyordu ~**a (yekî) birin** huzurunu kaçırmak, beynini kemirmek ~**a kar û xebatê** çalışma barışı ~**a (yekî) neman** ağzının tadı bozulınak (veya kaçmak) ~**a (yekî) xera bûn** dirliği düzeni bozulmak ~**a (yekî) xera kirin** huzurunu bozmak, ağzının tadını kaçırmak, (birine) rahatsızlık vermek
hizûrdar *rd* huzurlu
hizûrdarî *m* huzurluluk
hizwartin *m* yorumlama, izah etme
hizwartin *l/gh* yorumlamak, izah etmek
hîbe *m* hibe
hîbekirin *m* hibe etme
hîbekirin *l/gh* hibe etmek
hîcap *m* hicap, utanç
hîcaz *m* **1.** Hac **2.** *mzk/m* hicaz, hicaz makamı
hîcazkar *mzk/m* hicazkâr
hîcaz Kurdî *mzk/nd* Hicaz Kürdi (makamı)
hîciw *bnr* hîcw
hîcol *rd* dağınık
hîcran *m* hicran, ayrılık
hîcw *wj/m* hiciv, yergi
hîcwî *rd* satirik (yergi niteliğinden olan)
hîcwker *nd/nt* yergici, taşlamacı
hîcwkirin *m* hicvetme, yerme
hîcw kirin *l/gh* hicvetmek, yermek
hîcz *hiq/m* haciz ~ **danîn serê** (bir şeye) haciz koymak

hîczkirin *m* haczetme
hîcz kirin *l/gh* haczetmek
hîczkirî *rd* hacizli, mahcuz
hîç *h* **1.** hiç (olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştirir) **2.** hiç (soru cümlelerinde belirsiz zamanı belirtir) * **hûn hîç çûne nêçîrê?** hiç ava gittiniz mi? **3.** hiç (bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilir * **te çi dît -hîç** ne gördün? -hiç **4.** tek (yalnız bir) * **hiç kesek nîn e** tek bir kişi yok **5.** *nd* hiç (boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse) **6.** sıfır (kötü, başarısız, verimsiz) ~ **cihê beredayî** hiç yoktan ~ ~ hiç mi hiç * **kêfa wî hîç hîç ji tiştên romantîk re nayê** romantik şeylerden hiç mi hiç hoşlanmaz ~ **jî** hiç de * **dersên wê hîç jî ne baş in** dersleri hiç de iyi değil ~ **na** hiç değil * **pito kalê xwe bi nefs e -hîç na** küçük tıpkı dedesi -hiç değil ~ **neleqîn** hiç kıpırdamamak, milim oynamamak
hîçatî *m* **1.** hiçlik **2.** *fel* hiçlik, yokluk
hîçayî *m* **1.** hiçlik **2.** *fel* hiçlik, yokluk
hîçhar *bot/m* **1.** biber, kırmızı biber **2.** biber (bu bitkinin taze iken sebze ve kuru iken baharat olarak kullanılan ürünü)
hîçî *m* hiçlik
hîçîtî *m* hiçlik
hîçparêz *fel/nd* hiççi, yokçu, nihilist
hîçparêzî *fel/m* hiççilik, yokçuluk, nihilizm
hîçperest *fel/nd* hiççi, nihilist
hîçperestî *fel/m* hiççilik, nihilizm
hîdayet *m* hidayet, doğru yol
hîdayet bûn *l/ngh* hidayete ermek
hîdayetker *rd* hidayete erdiren
hîdîw *dîr/n* hıdiv
hîdra *zo/m* hidra (Hydra)
hîdrasît *kîm/m* hidrasit
hîdrat *kîm/m* hidrat
hîdrobiyolojî *rd* hidrobiyoloji
hîdrodînamîk *m* hidrodinamik
hîdroelektrîk *m* hidroelektrik
hîdrofîl *rd* sucul, hidrofil
hîdrofobî *m* hidrofobi, su korkusu
hîdrofor *m* hidrofor
hîdrograf *nd/nt* hidrograf
hîdrografî *m* hidrografi
hîdrojen *m* hidrojen ~ **tevlî kirin** hidrojenlemek
hîdrojeolojî *m* hidrojeoloji
hîdrokarbon *kîm/m* hidrokarbon
hîdrokarbonat *m* hidrokarbonat
hîdroksîl *kîm/m* hidroksil
hîdrolîk *m* hidrolik
hîdrolîz *m* hidroliz
hîdrolog *nd/nt* hidrolog, su bilimci
hîdrolojî *m* hidroloji, su bilimi
hîdrometre *m* hidrometre, suölçer
hîdrosefal *nd/rd* hidrosefal
hîdrosefalî *bj/m* hidrosefalî
hîdrosfer *m* hidrosfer, su yuvarı
hîdrosiyanîk *kîm/rd* hidrosiyanik
hîdroskopî *m* hidroskopi
hîdrostatîk *nd/rd* hidrostatik
hîdroterapî *m* hidroterapi
hîdrozol *kîm/m* hidrozol
hîdrur *kîm/m* hidrür
hîgrofîl *rd* higrofil
hîgrometre *m* higrometre, nemölçer
hîgroskop *m* higroskop, nemçeker
hîgroskopîk *rd* higroskopik, nemçeker
hîgrostat *fiz/m* higrostat, nemdenetir
hîgrotropîzm *biy/m* higrotropizm, neme yönelim
hîjyen *m* hijyen, sağlık bilgisi, sağlığı koruma
hîjyenîk *rd* hijyenik, sağlıksal
hîkarî *m* **1.** etki, tesir (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) **2.** etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) * **hîkariya şemaqê ne baş bû** tokadın etkisi kötü oldu **3.** *mec* etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) * **hîkariyeke baş li ser min hişt** bende olumlu bir etki bıraktı
hîkarîdar *rd* **1.** etkili, tesirli **2.** etkili, dokunaklı ~ **bûn** etkili olmak
hîkarîdarbûn *m* etkilenme
hîkarîdar bûn *l/ngh* etkilenmek
hîkarîdarî *m* **1.** etkililik **2.** dokunaklılık
hîkarîjêgirtin *m* etkilenme
hîkarî jê girtin *l/bw* etkilenmek
hîkarîker *rd* **1.** etkili **2.** etkileyici, etkili, çarpıcı * **peyvîneke hîkarîker** etkileyici bir konuşma
hîkarîkirin *m* etkileme, tesir etme
hîkarî kirin *l/gh* etkilemek, tesir etmek, işlemek
hîkarîlêbûn *m* etkilenme, tesir edilme
hîkarî lê bûn *l/bw* etkilenmek, tesir edilmek
hîkarîlêkirin *m* etkide bulunma, tesir etme
hîkarî lê kirin *l/bw* etkide bulunmak, etkilemek, müessir olmak
hîkarî li hev kirin *l/bw* etkileşmek
hîkaye *m* **1.** hikâye (bir olayın sözlü veya yazılı anlatılması) **2.** *wj* hikâye, öykü (gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü) **3.** hikâye (aslı olmayan söz, olay)
hîkayekirin *m* hikaye etme
hîkaye kirin *l/gh* hikaye etmek
hîkayet *bnr* hîkaye
hîkehîk *m* kahkaha
hîkel *bnr* heykel
hîkmet *m* **1.** hikmet, bilgelik **2.** hikmet (gizli sebep) **3.** hikmet (Tanrı'nın insanlarca anlaşılmayan amacı) ~**a Xwedê** Tanrının işi, hikmeti Huda ~**a Xwedê ye** Allahın hikmeti * **hîkmeta Xwedê ye, di nav zinêr de dareke mezin hêşîn bûye** Allahın hikmeti, kayanın içinde kocaman bir ağaç bitmiş

hîl *m* güç, kuvvet
hîlafet *m* hilafet, halifelik
hîlafetparêz *nd/nt* hilafetçi, hilafet yanlısı
hîlal *m* hilâl, ayça
hîlar *rd* sıska
hîlaw *rd* soylu, asil
hîle *m* **1.** hile **2.** hile (çıkar sağlamak için bir şeye değersiz bir şey katma) * **di vî şîrî de hîle heye** bu sütte hile var **3.** hile, oyun, düzen, entrika **4.** fesat * **hîle kirine îhaleyê** ihaleye fesat karıştırılmış ~ **anîn serê (yekî)** dümen yapmak ~ **kirin** hile yapmak ~ **kirin (tiştekî)** hile yapmak (çıkar sağlamak için bir şeyin saflığını bozmak) ~ **lê kirin** (birini) oyuna getirmek, dolandırmak ~ **û pîle** hile hurda ~ **û xurde** hile hurda ~ **û xurde li balê tune bûn** hile hurda bilmez ~ **û xurde tê tune** hilesi hurdası yok ~ **û xurdeyan nizane** hile hurda bilmez ~**ya xwe hilanîn** şifasını kapmak
hîlebaz *rd* hilebaz, hileci, hilekâr, düzenbaz, düzenci, oyunbaz
hîlebazî *m* hilebazlık, hilecilik, hilekârlık, oyunbazlık, düzenbazlık, düzencilik
hîledar *rd* **1.** hileli * **şîrê hîledar** hileli süt **2.** çürüklü **3.** *mec* iletli, hastalıklı
hîledarî *m* **1.** hilelilik **2.** çürük **3.** *mec* hasta ~ **derketin** çürük (veya çürüğe) çıkmak (birinin sağlam olmadığı anlaşılmak)
hîlekar *rd* hilekâr, hilebaz, düzenbaz, düzenci, dalavereci, üçkâğıtçı
hîlekarî *m* hilekârlık, hilebazlık, hilecilik, düzenbazlık, düzencilik, dalaverecilik, üçkâğıtçılık ~ **kirin** hilekârlık etmek, düzenbazlık etmek
hîlekirin *m* hile yapma
hîle kirin *l/gh* hile yapmak
hîle lê kirin *l/bw* (birini) oyuna getirmek, dolandırmak
hîlet *n* tiksinti ~**ê wî jê çûn** -den tiksinmek, tiksinti duymak
hîletkirin *m* tiksinme, tiksiniş
hîlet kirin *l/bw* tiksinmek
hîliz *bot/m* halk hekimliğinde barsak kurtları deşürmede de kullanılan bir bitki
hîlobîlo *h* illâ, illâki, ille
hîlok *bot/m* bir bitki adı
hîlozoîzm *fel/m* hilozoizm, canlı özdekçilik
hîm *n* **1.** taş **2.** temel taşı, yapı taşı **3.** temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **4.** temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) * **ku mirov hîmê xanî baş kûr bike baş e** evin temelini derin kazmak iyidir **4.** *mec* temel (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) **5.** temel, ana, esas, çizgi * ez dê jîna xwe li ser hîmên nû ava bikim ben hayatımı yeni çizgiler üzerine kuracağım ~ **danîn** (an jî **vedan**) temel atmak ~ **girtin** temel tutmak ~ **negirtin** çul tutmaz (bütün kazandığını harcayan) ~ **pê dan girtin** temelleştirmek ~ **vedan** temel atmak
hîmander *nd/rd* koruyucu (hima eden)
hîmanderî *m* koruyuculuk
hîmandin *l/gh* korumak
hîmat *m* meydan, orta
hîmaye *m* himaye, koruma
hîmayekirin *m* himaye etme, koruma, kayırma
hîmaye kirin *l/gh* himaye etmek, korumak, kayırmak
hîmdar *rd* **1.** temelli, esaslı **2.** *nd/nt* kurucu **3.** baba (yaratıcı, kurucu kimse) * **Herodotos hîmdarê dîrokê** ye Herodotos tarihin babasıdır
hîmdarbûn *m* temellenme, temelleşme
hîmdar bûn *l/ngh* temellenmek, temelleşmek
hîmdarbûyîn *m* temelleniş, temelleşme
hîmdarî *m* kuruculuk
hîmdarkirin *m* temelleştirme
hîmdar kirin *l/gh* temelleştirmek
hîmet *m* himmet, yardım, kayırma
hîmetbilind *rd* yüksek himmetli
hîmgirtin *m* **1.** temellenme, temelleşme **2.** kök salma (bir yere iyice yerleşme)
hîm girtin *l/gh* **1.** temellenmek, temelleşmek **2.** kök salmak (bir yere iyice yerleşmek)
hîmgirtî *rd* **1.** temelleşmiş olan **2.** kök salmış olan
hîmî *rd* **1.** esaslı, esasî **2.** köklü (kalıcı, esaslı) **3.** kökten **4.** temel, ana, çekirdek, aslî * **kadroya hîmî** çekirdek kadro
hîmzêr *rd* altın temel
hîn (I) *m* **1.** zaman, çağ **2.** çağ (yaş olarak) * **di hîna keçika te de bû** senin kızın çağlarındaydı
hîn (II) *h* **1.** henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hîn hatim, neçûme malê jî** henüz geldim, eve gitmemişim **2.** henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **kelakela havînê hîn dest pê nekiriye** yaz sıcakları henüz başlamadı * **hîn nehatiye** daha gelmedi **3.** daha (kendisinden sonra üçüncü kişi iyelik eki alan bir sıfatla birlikte sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılır) * **hîn mezin** daha büyük **4.** biraz daha, nispî, kısmen * **îro nexweş hîn baş e** bu gün hastada nispî bir iyileşme var nispî, biraz daha ~ **bêhtir** daha fazla ~ **çêtir** daha iyi, nispeten * **ev ji wê hîn çêtir e** bu ona göre nispeten iyi ~ **...- tir** daha da * **derdekî min ê hîn mezintir heye** daha da büyük bir derdim var ~ **wekî din jî hene** dahası var
hîn (III) *m* **1.** öğrenme **2.** alışma ~**î bar kirin** (hayvanı) yüke alıştırmak ~**î (...) bûn 1)** öğrenmek (yetenek, beceri kazanmak) **2)** -e alışmak * **hînî zûrabûnê bûye** erken kalkmaya alışmış **3.** -e alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) * **em hînî hewayê bûn** hava-

ya alıştık **4.** -e alışmak (sürekli ister olmak) * **hînî cigareyê bû** sigaraya alıştı **5.** -e alışmak (bağlanmak, ısınmak) * **ez hînî te bûme** sana alışmışım **6.** -e alışmak, kanıksamak (etkisini yitirmek) * **em hînî lêdanê bûn** dayağa alıştık * **hinî lêdanxwarinê bûye** dayak yiyemeyi kanıksamış **~î (yekî) bûn 1)** gücü yetmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) **2)** birine alışmak **~î devê (yekî) bûn** (birine) alışmak (olumsuz anlamda) **~î (yekî) kirin 1)** (birine) öğretmek **2)** öğretmek (bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi etmek) **3)** (birine) alıştırmak **~î kurmê hev bûn** (birbirinin) huyunu tanımak, (birbirinin) huyunu suyunu bilmek **~î (tiştekî) nebûn** yadırgamak **~î ser piyan kirin** (bebekleri) yürütmeye alıştırmak

hîna *h* **1.** henüz (olumlu cümlelerde; az önce, daha şimdi, yeni) * **ez hîna hatim** henüz geldim **2.** henüz, daha, hâlâ (olumsuz cümlelerde) * **bûye heştê salî, lê hîna jî hişê wî li serê wî ye** seksen yaşına geldi hâlâ hafızası yerinde **~ ew mesele ye** hâlâ o masal **~ jî** halen, daha da **~ ku em nemirine** baş elde iken (ölmeden, yaşarken) **~ mirîşk neçûne lîs** tavuk gibi (çok erkenden yatan kimse) **~ nû** 1) yenice **2)** biraz önce **3)** yeni yeni, yeni olarak **~ nû biûtî bû** ütüsü üzerindeydi **~ teze** çiçeği burnunda (veya çiçeği burnunda, çamuru karnında) * **bûka hîna teze** çiçeği burnunda gelin **~ xweyî wê fikrê û wî aqilî yî** bıraktığı (bıraktığım) çayırda (yerde) otluyor (veya otluyorsun)

hîname *m* belge

hînan *m* getirme

hînan *l/gh* getirmek

hînave *bnr* hîname

hînbûn *m* **1.** öğrenme **2.** öğrenme (beceri, yetenek kazanma) **3.** öğrenme (haber alma) **4.** alışma **5.** alışma (yadırgamaz duruma gelme) **6.** alışma, müptela olma (sürekli ister olma) **7.** alışma (etkisini yitirme) **8.** intibak, intibak etme (çevreye veya başka bir şeye uyma) **9.** kanıksama, alışma

hîn bûn *l/ngh* **1.** öğrenmek * **dersa xwe hîn bibe** dersini öğren **2.** öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) **3.** öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tiştekî hîn nebûm** araştırdım ama birşey öğrenemedim **4.** alışmak * **hîn bûye ku zû rabe** erken kalkmaya alışmış **5.** alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) * **ez hînî xerîbiyê bûm** gurbete alıştım **6.** alışmak, müptela olmak (sürekli ister olmak) **7.** alışmak (etkisini yitirmek) **8.** intibak etmek **9.** kanıksamak, alışmak * **hingî lêdan xwariye hîn bûye** dayak yiye yiye kanıksamış

hînbûnî *m* **1.** öğrenme, öğreniş **2.** alışkanlık **3.** müptelâlık

hînbûyî *rd* **1.** öğrenmiş, bellemiş, öğür **2.** alışık, alışkın, alışmış **3.** alışık (yabancılık çekmeyen) **4.** alışkın, müptelâ, bağımlı * **hînbûyê eroînê** eroin bağımlısı **5.** pişkin (olgun, tecrübesi olan) **6.** şerbetli (kendisine kötü davranılmasına alışmış olan) **~ ji dînbûyiyan xerabtir e** alışmış kudurmuştan beterdir

hînbûyîbûn *m* **1.** alışık olma, alışkın olma **2.** bağımlı olma, müptela olma

hînbûyî bûn *l/ngh* **1.** alışık olmak, alışkın olmak **2.** bağımlı olmak, müptela olmak

hînbûyîn *m* **1.** öğreniş **2.** öğreniş (beceri, yetenek kazanma) **3.** öğrenış (haber alma) **4.** alışma **5.** alışma (yadırgamaz duruma gelme) **6.** alışma, müptela olma (sürekli ister olma) **7.** alışma (etkisini yitirme) **8.** intibak etme (çevreye veya başka bir şeye uymak) **9.** kanıksayış, alışma **~yan hîn meke, hînkiran (an jî hînkaran) ji bîr meke** alıştırma, alıştırdıklarını da unutma

hînbûyîtî *m* **1.** alışkanlık **2.** alışıklık **3.** alışkınlık, müptelâlık

hînd *n* bir tür döğüş horozu

hîndan *m* öğretme

hîndar *nd/nt* **1.** öğreten **2.** eğitimci **3.** alıştırıcı

hîndarî *m* **1.** öğretim **2.** eğitim **3.** alıştırma, egzersiz, temrin **~ kirin 1)** öğretim yapmak **2)** eğitim yapmak **3)** alıştırma yapmak

hîndekar *nd/nt* **1.** öğretici, öğretimci **2.** eğitmen

hîndekarî *m* **1.** öğretim **~ dîtin** öğrenim görmek **~ya bilind** yüksek öğretim **~ya çalak** etkin öğretim **~ya destpêkê** ilk öğretim **~ya navîn** orta öğretim **~ya navîtayî** orta öğretim **~ya raserî lîsansê** lisans üstü öğretim **~ya seretayî** ilk öğrenim, ilk öğretim **~ya teknîkî** teknik öğretim

hîndekarîtî *m* **1.** öğreticilik **2.** eğitmenlik

hînder *nd/nt* öğretici

hînderî *m* öğreticilik

hîndew *m* seviye

hînek *m* alıştırma, egzersiz

hîngeh *m* okul

hîngirî *m* öğretim, tahsil * **ez ne xwedî hîngiriya dibistana bilind im** yüksek öğretime sahip değilim

hînijîn *bnr* hênijîn

hînik *bnr* hênik

hînik kirin *bnr* hênik kirin

hînî (...) bûn *l/bw* **1.** öğrenmek (yetenek, beceri kazanmak) **2.** alışmak * **ez hînî te bûme** sana alışmışım

hînîhevbûn *m* (birbirine) alışmak, öğürleşme

hînî hev bûn *l/bw* (birbirine) alışmak, haşır neşir olmak, öğürleşmek

hînîhevbûnî *m* öğürlük

hînî hev kirin *l/bw* birbirine alıştırmak, haşır neşir etmek

hînî xwe kirin *l/bw* kendine alıştırmak
hînkahî *bnr* hênkahî
hînkar *nd/nt* öğretici, öğreten **2.** alıştırıcı
hînkarî *m* **1.** öğretim **2.** alıştırma, idman (alışkanlık kazandırma) ~ **kirin 1)** öğretim yapmak **2)** alıştırma yapmak, idman yapmak
hînkarîtî *m* **1.** öğreticilik **2.** alıştırıcılık
hînkarîzan *nd/nt* eğitim bilimci, pedagog
hînkarîzanî *m* eğitim bilim, pedagoji
hînker *nd/nt* **1.** öğretici, belletici **2.** alıştırıcı **~an hîn meke te hîn kir ji bîr meke** alıştırma, alıştırdın mı da unutma
hînkerî *m* **1.** öğreticilik **2.** alıştırıcılık
hînkir *bnr* hînker
hînkirin *m* **1.** öğretme, öğretiş **2.** öğretme, işleme (herhangi bir konuyu ele alarak inceleme) **3.** alıştırma **4.** eğitme, terbiye etme (hayvanlar alıştırma)
hîn kirin *l/gh* **1.** öğretmek **2.** öğretmek, işlemek (herhangi bir konuyu ele alarak incelemek) **3.** alıştırmak **4.** eğitmek, terbiye etmek (hayvan alıştırmak) * **hîn mekin we hîn kir ji bîr mekin** alıştırmayın alıştırdın mı da unutma
hînkirinî *rd* didaktik
hînkirinzanî *m* didaktik, öğretim bilgisi
hînkirî *rd* **1.** öğretilmiş **2.** alıştırılmış **3.** eğitimli, eğitilmiş
hînkivandin *m* temin etme, sağlama
hînkivandin *l/gh* temin etmek, sağlamak
hînnebûyî *rd* **1.** alışık olmayan **2.** alışkın olmayan **3.** idmansız
hînterland *m* hinterland, iç bölge, art bölge
hînzaniyî *rd* eğitimsel, pedagojik
hînzan *nd/nt* eğitimci, pedagog
hînzanî *m* eğitim bilimi, pedagoji
hînzanîtî *m* pedagojizm
hînzankî *rd* pedagojik
hîpe *m* kelepçe (kablo, boru gibi şeyleri bir yere bağlı tutmak için kullanılan halka)
hîpekirin *m* kelepçeleme
hîpe kirin *l/gh* kelepçelemek
hîpekirî *rd* kelepçeli
hîperbol *mat/m* hiperbol
hîperbolîk *mat/rd* hiperbolik
hîperboloît *mat/rd* hiperboloit
hîpermetrop *rd* hipermetrop
hîpertansiyon *bj/m* hipertansiyon
hîpî *nd* hippi
hîpîtî *m* hippilik
hîpnotîze *rd* hipnotize
hîpnotîzekirin *m* hipnotize etme
hîpnotîze kirin *l/gh* hipnotize etmek
hîpnotîzekirî *rd* hipnotizmalı
hîpnotîzma *m* hipnotizma
hîpnotîzmaker *nd/nt* hipnotizmacı
hîpnoz *m* hipnoz
hîpnozkirî *rd* hipnotizmalı
hîpoderm *ant/m* **1.** hipoderm, alt deri **2.** *bot/m* hipoderm, alt deri
hîpodrom *m* hipodrom
hîpofîz *nd* hipofiz
hîpoglîsemî *bj/m* hipoglisemi
hîpokrat *nd* hipokrat
hîpopotam *zo/nd* hipopotam, at balığı (Hippopotamus)
hîpostaz *fel/m* hipostaz, uknum
hîpotansiyon *bj/m* hipotansiyon
hîpotetîk *rd* hipotetik, farazî
hîpotez *m* hipotez, faraziye, var sayım
hîpotîk *rd* var sayımsal
hîq *m* hık, hınk ~ **û zîq** hınk zınk
hîqehîq *m* **1.** kıkırdama, kahkaha (kıkır kıkır gülme) * **hîqehîqa wî nedisekinî** kıkırdaması durmuyordu **2.** mec fıkırdama, cilve ~ **jê çûn 1)** kahkaha atmak **2)** kakır kakır gülmek
hîqehîqkirin *m* **1.** kıkırdama, kıkırdayış **2.** fıkırdama (cilve yapma)
hîqehîq kirin *l/gh* **1.** kıkırdamak **2.** fıkırdamak (cilve yapmak)
hîqik *m* hıçkırık (çok yemek yeme veya diğer sebeplerden dolayı boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî) 1)** hıçkırmak **2)** (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak
hîqîn *m* kahkaha ~ jê anîn dudak ısırtmak (hayran bırakmak) ~ **ketin (yekî)** (biri) kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
hîqînî (I) *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkaha atmak
hîqînî (II) *m* hıçkırtı, hıçkırık ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê anîn** hıçkırtmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak
hîqîn jê çûn *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
hîqîn pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
hîra *nd* bura, burası
hîrabûn *m* **1.** öğrenme **2.** alışma
hîra bûn *l/ngh* **1.** öğrenmek **2.** alışmak
hîrabûyî *rd* **1.** öğrenmiş **2.** alışkın
hîrabûyîn *m* **1.** öğreniş **2.** alışma
hîrakirin *m* **1.** öğretme **2.** alıştırma
hîra kirin *l/gh* **1.** öğretmek **2.** alıştırmak
hîrandin *m* **1.** kişnetme **2.** kükretme (öfkelendirip bağırıp çağırmasına neden olma)
hîrandin *l/gh* **1.** kişnetmek **2.** *mec* kükretmek (öfkelendirip bağırıp çağırmasına neden olmak)
hîrehîr *m* **1.** kişneme, kişneme sesi **2.** *mec* kahkaha, kakır kakır
hîrehîrkirin *m* **1.** kişneme **2.** kakır kakır gülme, kahkaha basma
hîrehîr kirin *l/gh* **1.** kişnemek **2.** kakır kakır gülmek, kankaha basmak

hîrîn *m* 1. kişneme, kişneyiş 2. *mec* kükreme, kükreyiş (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırma) 3. *mec* kükreme (coşkuyla saldırma)
hîrîn *l/ngh* 1. kişnemek 2. *mec* kükremek (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırmak) * **xwe jê dûr bidin, hûn nabînin bê çawa dihîre** ondan uzak durun, baksanıza nasıl da kükrüyor 3. *mec* kükremek (coşkuyla saldırmak)
hîrînî *m* kişneme
hîro *bot/m* hatmi çiçeği (Althaea oêcinalis)
hîrog *bot/m* 1. kayısı (Prunus armeniaca) 2. kayısı (bu bitkinin meyvesi)
hîroşme *m* tahrik
hîroşmedan *m* tahrik etme
hîroşme dan *l/gh* tahrik etmek
hîrqan *m* soda
hîs (I) *n* kayrak (toprak)
hîs (II) *m* his, duygu ~ **pê kirin** hissetmek ~ **pê re çêbûn** (birinde) his oluşmak
hîsab *bnr* hesap
hîsdar *rd* duygulu
hîse *m* hisse, pay
hîsedar *rd/nd* hissedar, paydaş, paylı
hîser *bnr* îser
hîser (II) *m* ambar, depo ~ **kirin** depo etmek
hîserkirin *m* depolama
hîser kirin *l/gh* depolamak
hîsik *n* 1. kayrak (toprak) 2. çorak, tuzlak 3. çöllük
hîsî *rd* hissî, duygusal
hîsîtî *m* hissiyat, duygusallık
hîskehîsk *bnr* îskeîsk
hîskirin *m* 1. hissetme, sezme 2. duyma, hissetme
hîs kirin *l/gh* 1. hissetmek, sezmek 2. duymak, hissetmek
hîsterî *bj/m* histeri
hîsterîk *rd* histerik
hîstolojî *bj/m* histoloji, doku bilimi
hîş *m* toprağı kırmızı veya maviye çalan yer
hîşan *m* dolma
hîşandin *m* doldurma
hîşandin *l/gh* doldurmak (patlican, biber, mumbar gibi şeyleri doldurmak için)
hîşandî *rd* dolma, doldurulmuş (patlican, biber, mumbar gibi şeyleri için)
hîşîn (I) *m* doldurulma
hîşîn (II) *m* kişneme, kişneyiş
hîşîn *l/ngh* doldurulmak
hîşîn kirin *l/gh* kişnemek
hîştêr *m* yüklük, yataklık, yatak yükü
hît (I) *m* kıl keçisi
hît (II) *rd* iri, iri kıyım, azman ~**ê mêran** (**an jî zilaman**) erkek azmanı
hît (III) *m* 1. gönen, nem 2. tav (tarla, toprak için) 3. *rd* tavlı
hîtbûn *m* nemlenme
hît bûn *l/ngh* nemlenmek
hîtbûyîn *m* nemlenme, nemleniş
hîtehît *m* kıkırdama, kahkaha
hîtik *m* tüyü ince ve yumuşak keçi türü
Hîtît *dîr/nd* Hitit
Hîtîtkî *m* Hititçe (Hitit dili)
Hîtîtnas *nd/nt* Hititolog
Hîtîtnasî *m* Hititoloji
Hîtîtolog *nd/nt* Hititolog
Hîtîtolojî *m* Hititoloji
Hîtîtzan *nd/nt* Hititolog
Hîtîtzanî *m* Hititoloji
Hîtlerîtî *m* Hitlercilik, nasyonal sosyalizm
hîv *m m* 1. ay (yer yuvarlığın uydusu olan gök cismi) 2. ay (yılın on iki bölümünden her biri) * **hîv hatiye girtin** ay tutulmuş 3. *ast* ay (art arda gelen iki yeni ay arasındaki süre) 4. ay (bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık olarak 30 gün olarak kabul edilen süre) ~ **avêtin** ay doğmak ~ **bênder gerandin** yağmur yağmak üzere olmak ~ **bi** ~ ay be ay ~ **bi sibehê ketin** gök yüzünde sabahta ay görünmek ~ **derketin** ay doğmak ~ ~ **e, eyb lê ye** dikensiz gül olmaz ~ ~ **e eybek lê ye** bu kadar kusur kadı kızında da bulunur ~ **hilhatin** ay doğmak ~ **nû bûn** ay tazelenmek ~ **şîv xwarin** akşamlamak (ay dolunay durumundan geç doğmak) ~ **û roj bû, îro bûye pêşkeniyê hevalan** şah iken şahbaz olmak (herhangi bir sebeple çirkinliği artan kimseler için) ~ **û stêrk** ay yıldız ~**a bin ewr bûn** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (görünmez olmak, kaybolmak) ~**a çardeh şevî** ayın on dördü ~**a li pazdehan ketî** dolunay ~**a yekşevî** hilal ay
hîva çardehşevî *nd* dolunay, bedir
hîvane *m* 1. aylık (maaş) 2. *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan)
hîva nêvî *ast/nd* dördün
hîva nîvçe *ast/nd* dördün, terbi
hîva nîvî *ast/nd* dördün, yarım ay, terbi
hîva nû *m* yeni ay, ayça, hilâl
Hîva Sor *nd* Kızılay
hîvastin *m* örme, trikotaj yapma, yama örme
hîvastin *l/gh* örmek, trikotaj yapmak, yama örmek (kumaştaki delikleri iplikle besleyerek kapatmak) * **min qulika li ser çoka xwe hîvast** pantalonum diz kısmındaki deliği ördüm
hîvastî *rd* örük, örülü
hîva tijî *nd* dolunay, bedir, ayın on dördü
hîvazkar *nd/nt* örgücü, örücü (kumaşlardaki delikleri ören)
hîvazkarî *m* örücülük (kumaşlardaki delikleri örme)
hîvbireş *m* karanlık aysız gece
hîvdar *rd* aylı * **alaya hîvdar a kesk** yeşil aylı bayrak
hîveron *m* 1. ay ışığı, mehtap 2. *rd* mehtaplı, aylı

hîveronik *m* ay ışığı, mehtap
hîveşev *m* mehtap
hîvgirtin *ast/m* ay tutulması
hîvik *m* 1. ayça, hilâl 2. ayça (daire veya hilâl biçiminde süs takısı)
hîvikvan *n* alemci
hîvî *rd* kamerî
hîvmasî *m* ay balığı
hîvok *m* 1. ayça, hilâl 2. *rd* aysar (ayın etkisiyle huyunun değiştiği inanılan kimse)
hîvokî *rd* ayça şeklinde olan
hîvokî bûn *l/ngh* oraklaşmak
hîvokî bûn *l/ngh* oraklaşmak
hîvoyî *rd* aysar (ayın etkisiyle huyunun değiştiği inanılan kimse)
hîvrêz *m* örme, trikotaj yapma, yama örme
hîvrêzkirin *m* örme, trikotaj yapma, yama örme (kumaştaki delikleri iplikle besleyerek kapatma)
hîvrêz kirin *l/gh* örmek, trikotaj yapmak, yama örmek (kumaştaki delikleri iplikle besleyerek kapatmak)
hîvron *m* ay ışığı, mehtap
hîvrû *rd* ayyüzlü
hîvz *bnr* hifz
hîwaş *m* adet, gelenek
hîwer *n* bacanak
hîwerî *m* bacanaklık
hîwuşî *m* adet, töre
hîz (I) *n* tulum, tuluk (önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi, genellikle küçük baş hayvan için) ~ **qul kirin** postu deldirmek
hîz (I) *rd* 1. ahlâksız 2. çapkın, hovarda
hîza (I) *m* hiza
hîza (II) *m* 1. seviye, düzey * **av gihîşte hîzaya diwêr** su duvar seviyesine çıktı * **hîzaya avê** su düzeyi 2. kesim (işaretlenmiş belli yer) * **keştî li seriya hîzaya avê derbe xwar** gemi su kesiminin üstünde yaralandı ~**ya germayiyê** sıcaklık seviyesi
hîzar *m* 1. çarşaf , car (kadın çarşafı) 2. gelinlik olarak kullanılan çarşaf 3. patiska 4. *mec* koruma
hîzarfiroş *nd/nt* çarşafçı (satan kimse)
hîzarfiroşî *m* çarşafçılık
hîzarkirî *rd* çarşaflı (çaşaf giymiş olan kimse)
hîze *m* çökelek
hîzfiroş *n* tulumcu
hizî *m* 1. ahlaksızlık 2. çapkınlık, hovardalık
hîzvatin *m* örme
hîzvatin *l/gh* örmek *l/gh* trikotaj yapmak, yama örmek (kumaştaki delikleri elle iplikle besleyerek kapatmak) * **min qulika li ser çoka xwe hîzvat** pantalonum diz kısmındaki deliği ördüm
hîvaztî *rd* örük, örülü
Ho *kîm* Ho (holmiyum'un kısaltması)
ho (I) *b* hey (erkeklere seslenme ünlemi) ~ **da** anneyi çağırma ünlemi
ho (II) *b* 1. höst (sığırları durdurmak için çıkarılan ses) 2. hayda ~ **çêlê** inek kovma ünlemi
ho (III) *n* sebeb, neden
ho (IV) *h* nah ~ **wa** nah işte
ho (V) *rd* böyle
ho (VI) *m* 1. öğrenme 2. alışma ~**yî (...) bûn 1)** öğrenmek (yetenek, bevceri kazanmak) **2)** -e alışmak 3. -e alışmak (yadırgamaz duruma gelmek) 4. -e alışmak (etkisini yitirmek) ~**î (...) kirin 1) öğretmek 2)** -e alıştırmak
hob *m* 1. şube, klup 2. seksiyon
hobe *m* taife, cemaat
hober (I) *m* kilim
hober (II) *nd* almaş, bedel * **gayê cot bi hobera cot dikin** öküzler almaş olarak çift sürerler
hobî *m* 1. hobi, düşkü 2. oyalantı
hobûn *m* 1. öğrenme, öğreniş 2. öğrenme (beceri, yetenek kazanma) 3. öğrenme (haber alma) 4. alışılma 5. intibak, intibak etme (çevreye veya başka bir şeye uyma) 6. anlama
ho bûn *l/ngh* 1. öğrenmek 2. öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) 3. öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tiştekî ho nebûm** araştırdım ama birşey öğrenemedim 4. alışılmak 5. intibak etmek (çevreye veya başka bir şeye uymak) 6. anlamak
hobûyî *rd* 1. öğrenmiş, öğür 2. alışkın
hobûyîn *m* 1. öğreniş 2. öğreniş (beceri, yetenek kazanma) 3. öğreniş (haber alma) 4. alışılma 5. intibak ediş (çevreye veya başka bir şeye uyma) 6. anlama
hoç (I) *m* koşmaca oyununda bitim çizgisi
hoç (II) *m* kalkma (çocuk dilinde)
hoçik (I) *m* yen, elbise kolu
hoçik (II) *m* 1. ebe (çocuk oyunlarında) 2. koşmaca oyununda bitim çizgisi
hoçik (III) *m* bekleme salonu, kabul odası (veya salonu)
hoç kirin *l/gh* kalkmak (çocuk dilinde)
hoda (I) *b* anne (çağırma, seslenme zamanında)
hoda (II) *bnr* ode
hodak *nd/nt* öküzleri önden çeken kişi
hodar (I) *kîm/m* glüten
hodar (II) *m* ökse
hodar (III) *m* 1. şıvgın, filiz 2. yaşlanmış ağaçların dalların köklerinde yeşeren ve zerdaliye benzeyen salkımlar
hodax (I) *bot/m* bir tür ot
hodax (II) *nd/nt* çift öküzleri otlatan kimse
hodeng *rz/m* ünlem, nida
hog *m* yassı bir taşla dikilmiş yuvarlak bir taşı yerinden oynatarak oynanan bir çocuk oyunu
hogeç *bnr* hogiç
hogiç *n* öveç

hogir *nd/nt* 1. dost, yaren, ahbap (sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, birbirine alışmış arkadaş) 2. *rd* dost, yaren (iyi geçinen, aralarında iyi ilişki bulunan, arkadaş) **~î (yekî) bûn** birine alışmak **~î hev bûn** (birbirine) alışmak
hogirane *h* dostça, dostane, yarence, arkadaşça
hogirî *m* dostluk, yarenlik, ahbaplık, arkadaşlık
hogirîbûn *m* alışma
hogirîbûn *l/ngh* alışmak
hogirî hev bûn *l/bw* (birbirine) alışmak
hogirkî *h* dostça, yarence, ahbapça, arkadaşça
hogirtî *m* dostluk, yarenlik, ahbapık, arkadaşlık **~ kirin** ahbaplık etmek, arkadaşlık etmek
hoho *h* oha (büyük baş hayvanları durdurmak için kullanılan seslenme) **~ bav** oha (öküz için) **~ dayê** (inek için)
hohokirin *m* haydalama, haydama
hohokirin *l/gh* haydalamak, haydamak
hojin *m* öğrenme
hok (I) *m* çözülmesi kolay düğüm
hok (II) *m* 1. gübre (hayvan gübresi) 2. keklik gübresi 3. *rd* gübrelenmiş ve iki üç sene dinlenmeye bırakılmış arazi
hokar (I) *n* etken, faktör
hokar (II) *n* meslek
hokçon *rd* eli işe yatkın olmayan, beceriksiz
hoker *rz/m* belirteç, zarf **~ lêker** *rz* zarf-fiil, gerundium **~a awakî** *rz* durum belirteci **~a cih û hindavê (an jî bergehê)** *rz* yer ve yön belirteci **~a cihkî (an jî cihî)** *rz* yer belirteci, yer zarfı **~a çawanî (an jî çawaniyê)** *rz* niteleme zarfı (veya belirteci) **~a çendahî** *rz* nicelik belirteci **~a çiqasî** *rz* nicelik zarfı **~a çûbûyî (an jî çêkirî)** *rz* türemiş zarf **~a daxwaziyê** *rz* istek belirteci **~a demkî (an jî demîn)** *rz* zaman belirteci (veya zarfı) **~a erênî** *rz* tasdik belirteci, olumluluk belirteci **~a gumanî** *rz/nd* tahmin belirteci **~îşarkî** *rz* gösterme zarfı **~a jimarî** *rz* sayı belirteci **~a mêjerî** *rz* miktar bildiren zarf **~a neyînî (an jî neyîniyê)** *rz* olumsuzluk belirteci **~a pêşanî** *rz* gösterme zarfı **~a pirsyarkî** *rz* soru belirteci, soru zarfı **~a sade** *rz* yalın yalın zarf **~a wesfîn** *rz* niteleme zarfı (veya belirteci) **~a xurtkirî** *rz* pekiştirmeli zarf
hokerî *rd* zarfsal
hokey *m* hokey
hokeyvan *nd/nt* hokeyci
hokirin (I) *m* 1. öğretme, öğretiş 2. alıştırma
hokirin (II) *m* haydalama, haydama
ho kirin (I) *l/gh* 1. öğretmek 2. alıştırmak
ho kirin (II) *l/gh* haydalamak, haydamak
hokkirin *m* gübreleme
hokkirin *l/gh* gübrelemek
hokkirî *rd* gübreli, gübrelenmiş (keklik gübresi verilmiş olan toprak)
hokus pokus *nd* okus pokus
hol (I) *m* 1. hokeye benzer bir Kürt oyunu 2. bezden ya da keçeden yapılınış top
hol (II) *m* hol (evin iki bölümü arasındaki dar geçit)
hol (III) *m* 1. meydan, alan, saha 2. ortalık, meydan (bulunulan yer ve çevresi, ortalık) * **li holê tu kes tune ye** ortalıkta kimseler yok
hol (IV) *m* 1. çardak (tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerin dallarına sardırmak için direklerle yapılmış yer) 3. çardak, kameriye
hol (V) *m* 1. harman döme, harman sürme eylemi 2. *b* harman sürme esnasında harmanı daha çabuk sürmesi için hayvana söylenen söz
hol (VI) *m* 1. hoplama 2. atlama, sıçrama
hola *bnr* hişkûhola
holan *m* 1. okeye benzer Kürt oyunu 2. top oyunu
Holanda *m* Hollanda
Holandî *nd/rd* Hollandalı
holbûn *m* 1. hoplama, fırlama, zıplama 2. sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 3. sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 4. yuvarlanma
hol bûn *l/ngh* 1. hoplamak, fırlamak, zıplamak 2. sekmek (tek veya iki ayak üzerinde sekmek) 3. sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) 4. yuvarlanmak
holbûyîn *m* 1. hoplayış, fırlayış, zıplayış 2. sekiş (tek veya iki ayak üzerinde sekme) 3. sıçrayış (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) 4. yuvarlanış
holdan *m* atlama,hoplama, sekme, sıçrama
hol dan *l/gh* atlamak, hoplamak, sekmek, sıçramak
holdayîn *m* atlayış, hoplayış, sekiş, sıçrayış
holdîng *m* holding
holdîngbûn *m* holdingleşme
holemak *m* bir çocuk oyunu
holê (I) *m* hokeye benzer bir Kürt oyunu
holê (II) *rd/h* böyle, böylesi
holik (I) *m* evcilik oyunu ve ev olarak kabul edilen ev
holik (II) *m* kümes
holik (III) *m* 1. çardak (tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) 2. çardak (asma gibi bitkilerindallarına sardırmak için direklerle yapılmış yer) * **holika mêwa tirî** asma çardağı 3. çardak, kameriye 4. kulübe, alaçık (üzeri çalı, hasırla örtülü kulübe) 5. kulübe (bir yeri beklemekle görevli kimsenin içinde bulunduğu küçük barınak) 6. güme, gümele (bostandaki bekçi kulübesi) 7. ev üstündeki kulübe **~a xincîkî** kameriye

holik (IV) *m* bilye (taş bilye)
holî (I) *m* okeye benzer bir Kürt oyunu
holî (II) *bnr* herik
holî (III) *m* **1.** oda **2.** dam üstündeki oda **3.** köşk
holîk (I) *m* çardak
holîk (II) *m* misket, bilye
holîsandin *m* tırmandırma
holîsandin *l/gh* tırmandırmak
holîsîn *m* tırmanma
holîsîn *l/ngh* tırmanmak
holk *m* alan, meydan, saha * **holka pêşbaziyê** yarışma sahası ~**a gogê** top sahası ~**a pêrebaziyê (pêşbirkê an jî pêşbaziyê)** yarış alanı (veya meydanı)
holkirin (I) *m* hücüm etme, saldırma
holkirin (II) *m* harman dövme, harman sürme
holkirin (III) *m* hoplatma, sıçratma, zıplatma
holkirin (IV) *m* yuvarlama
hol kirin (I) *l/gh* hücüm etmek, saldırmak * **hol kirin meydanê** meydana hücüm ettiler
hol kirin (II) *l/gh* harman dövmek, harman sürmek
hol kirin (III) *l/gh* hoplatmak, sıçratmak, zıplatmak
hol kirin (IV) *l/gh* yuvarlamak
holmedya *m* basın odası
holmiyûm *kîm/m* holmiyum (Ho)
holosen *jeo/m* holosen
holvan *nd/nt* hokeyci
Homa *nd* Allah, Tanrı
homan *m* kutsama, takdis
homandin *m* kutsama, takdis etme
homandin *l/gh* kutsamak, takdis etmek
homandî *rd* kutsanmış, takdis edilmiş olan
homane *rd* kutsal, kutsî
homanî *rd* kutsal, kutsî
homanwer *rd* kutsal, mukaddes (Tanrı'ya adanmışy olan, tanrısal olan)
homanwerî *m* kutsallık, kutsiyet
homanwerkirin *l/gh* kutsallaştırma
homanwer kirin *l/gh* kutsallaştırmak
homîn *m* kutsanma
homîn *l/gh* kutsanmak
homojen *nd/rd* homojen
homojenî *m* homojenlik
homolog *rd* homolog
homonîm *nd/rd* homonim, sestaş, sesteş, eş sesli
homoseksuel *rd* homoseksüel, eş cinsel
homoseksûelî *m* homoseksüellik, eş cinselik
homotetî *mat/m* homoteti
homotetîk *mat/rd* homotetik
hon *m* **1.** evlek **2.** ırgatların çalışma cephesi **3.** iki dinleme arası kadar iş, bir soluk çalışma * **di honekê de gelek kevir kişandin** bir solukta epey taş çektiler ~ ~ ard arda, aralıklarla çalışma düzeni
honak *m* **1.** örgü **2.** *wj* örgü kurgu, çatı * **honaka romanê têr baş e** romanın kurgusu çok iyi **3.** *rd* örgün * **perwerdehiya honakî** örgün eğitim
honan *m* **1.** örgü (tığ veya şişlerle örülmüş şey) **2.** *wj* kurgu, çatı
honandin *m* **1.** örme (iplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işleme, veya tezgâhta dokuma) **2.** örme (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örme) **3.** örme (müzik, edebiyat vb. için bir güzeliği ortaya çıkarma) **4.** *wj* kurgulama
honandin *l/gh* **1.** örmek (iplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işlemek, veya tezgâhta dokumak) * **gore honandin** çorap örmek * **selik honandin** sepet örmek **2.** örmek (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örmek) * **keçikê ji kêfa dilê xwe re porê xwe honandibû** kız saçlarını bir güzel örmüştü **3.** örmek (müzik, edebiyat vb. için bir güzeliği ortaya çıkarmak) **4.** kurgulamak (edebiyatta)
honandî *rd* **1.** örülü **2.** örülü (örülmüş saç vb. için) **3.** *wj* kurgulu, kurgulanmış
honanker *nd/nt* örücü
honankerî *m* örücülük
honas *n* tırpan veya orak çeken ırgat grubunun önündeki baş ırgat
honawer *rd* ibret verici
honawerî *m* ibret
honawerîgirtin *m* ibret alma
honawerî girtin *l/gh* ibret almak
honayî *rd* örgülü (örülmüş olan)
honaz *bnr* honas
hone *rd* öyle
honijandin *m* uyuklatma, pinekletme
honijandin *l/gh* uyuklatmak, pinekletmek
honijîn *m* uyuklama, pinekleme
honijîn *l/ngh* uyuklamak, pineklemek
honik *rd* serin
honikbûn *m* **1.** serinleme **2.** serinleme (hoşa giden hafif soğukluk duyma)
honik bûn *l/ngh* **1.** serinlemek (hava için) **2.** serinlemek (hoşa giden hafif soğukluk duymak)
honikbûyîn *m* **1.** serinleyış **2.** serinleyiş (hoşa giden hafif soğukluk duyma)
honikî *rd* serince
honikker *rd* serinletici
honikkirin *m* serinletme
honik kirin *l/gh* serinletmek
honîk *rd* ahmak
honîkî *m* ahmaklık
honkayî *m* s **1.** serinlik (serin olma durumu) **2.** serinlik (serin hava)

honraw *m* şiir
honrawî *rd* şiirsel
hop (I) *h* (h kalın okunur) **1.** (biri kendini havaya doğru fırlatırsa) **2.** hoppa
hop (II) *m* **1.** lokma **2.** dürüm, dürmaç **~ê şermê** arta bırakılan yemek için söylenir
hop (III) *b* hop, dur
hopalanî *m* **1.** cumbalak, takla **2.** *b* cumbalak (sırt üzü yatan biri iki eliyle çocuğun kollarını tutar iki ayağını da göğsüne gelecek şekilde yerleştirir ve onu havalandırarak bu nidayı söyler)
hopanî *b* **1.** hoppa **2.** cumbalak
hoparlor *m* hoperlör
hopela *m* tumba (çocuk dilinde; yatağa atma)
hopele *b* şinanay
hophop *b* hop hop
hopik (I) *m* **1.** ebe (oyunda) **2.** oyunda ebe yeri
hopik (II) *m* gölek, gölet, büğet, gölcük **~ çêkirin** büğemek
hoqe *m* hokka
hoqebaz *nd/nt* hokkabaz
hoqebazî *m* hokabazlık
hoqirûş *m* bir üzüm türü
hor *rd* şafkatlı, sevecen
horandin *m* mırıldama
horandin *l/gh* mırıldamak
hor (I) *m* bir tür yel
hor (II) *rd* acaip, tuhaf
hore *mzk/m* en eski Kürt melodisi olduğu söylenen bu türkü türü önceleri heceli, şimdiyse aruz veznine göre icra edilir ve karşılıklı söylenir.Zerdüştlük döneminde Ahuramazdayı övmek için söylenmiş, bugün ise Hawraman bölgesinde icra edilir.
horehor *h* zır zır
horeş *m* kar fırtınası
horg *m* meclis, divan (bir konuyu konuşmak veya görüşmek için bir araya gelmiş insan topluluğu)
horgê *b* kurt kovma ünlemi
horhor *h* zır zır
horhoro *rd* çok gülen (erkek)
horing *m* huri, huri gibi
horinî *rd* şımarık
horinîbûn *m* şımarma
horinî bûn *l/ngh* şımarmak
horinîkirin *m* şımartma
horinî kirin *l/gh* şımartmak
horiya avê *nd* deniz kızı
horiyane *h* horice, horilere yaraşır bir biçimde
horî *m* huri
horîn *m* mırıldanma
horîn *l/ngh* mırıldanmak
horîsiruşt *rd* huri yaradışlı
hormon *biy/m* hormon
Horom *bnr* Rûm
hors *n* balyoz
horşo *b* dön (öküz için)
horve *nd* bura, burası
hosa *bnr* wisa
hosî *m* **1.** vasiyet **2.** öğüt **~ kirin** vasiyet etmek
hosîname *m* vasiyetname
hosta *nd/nt* **1.** usta (zanaatçılar için san) * **hoste Mihemed** Mehmet usta **2.** usta, yapıcı (yapı ustası) **3.** usta, hazık (hekimler için) **4.** (sanat öğreticisi) **5.** *rd* usta (becerikli, mahir) **6.** *mec* usta (akıl veren veya öğreten) **~ Necar razê wekî her car Xwedê yek e dergeh hezar** ya deve ya deveci (ya deve üstündeki hacı) **~yê avahiyan** yapı ustası **~yê dîwaran** duvar ustası, duvarcı, örücü **~yê kolandinê** tahta oymacısı
hostabûn *m* ustalaşma
hostakar *rd* işinin ehli
hostakî *rd/h* ustaca
hostanî *m* ustalık
hostatî *m* **1.** ustalık **2.** ustalık (beceriklilik) **~ya dîwaran** duvar ustalığı, duvarcılık, örücülük
hostayane *h* ustaca
hostayî *m* **1.** ustalık **2.** ustalık (beceriklilik)
hoste *bnr* hosta
hostenefer *n* usta er
hosteneqaş *n* nekkaş ustası
hostes *m* hostes
hostesî *m* hosteslik
hostetî *bnr* hostatî
hosteyî bnr hostayî
hoş (I) *bnr* hiş
hoş (II) *b* **1.** höst (at, katır ve eşeği durdurmak için çıkarılan ses) **2.** höst (bir kimseyi uyarmak için) **~ kero** höst be adam
hoşandin *m* sendeletme
hoşandin *l/gh* sendeletmek
hoşehoş *b* çüş
hoşeng *rd* yakışıklı
hoşengî *m* yakışıklılık
hoşib *m* yüksek boylu ve içinde zorla yürünebilinen otluk yer
hoşîn *m* sendeleme
hoşîn *l/ngh* sendelemek
hoşk (I) *m* **1.** oyunlarda ebenin beklediği yer **2.** toplanma yeri
hoşk (II) *m* merkez
hoşk (III) *m* bilinç, şuur
hoşkî *rd* merkezi
hoşmend *rd* bilinçli
hoşmendî *m* bilinçlilik
hoşt *b* hoşt (köpekleri kovma ünlemi)
hoşwer *rd* akıla yatkın, akla uygun, makul
hoşyar *bnr* hişyar

hota *rd* kayıp
hotabûn *m* kaybolma
hota bûn *l/ngh* kaybolmak
hotabûyîn *m* kayboluş
hotakirin *m* kaybetme
hota kirin *l/gh* kaybetmek
hotik *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) 2. yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * **hotikek li ser çavê wî xist** yüzüne bir yumruk vurdu
hototik *zo/m* atmaca
hov *rd* 1. vahşî, yabanî (evcil olmayan hayvan) 2. yabanıl, yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan) 3. yabanî, ikel, hoyrat (görgüsü olmayan kaba ve hoyrat) **~ê çiyê** dağ adamı, dağların şenliği (veya dağların gelin anası) kaba saba, anlayışsız) **~ê serê çiya** dağlı (kaba saba, görgüsüz)
hovane *h* 1. vahşîce, yabanîce 2. vahşîce, ilkelce, hoyratça
hovanî *m* 1. vahşîlik 2. yabanîlik
hovatî *m* 1. vahşîlik 2. yabanîlik
hovbûn *m* 1. vahşîleşme 2. yabanıllaşma, yabanîleşme
hov bûn *l/ngh* 1. vahşîleşmek 2. yabanıllaşmak, yabanîleşmek
hoveber *rd* ilkel, iptidaî, primitif(ilk durumda kalmış olan, gelişmesinin başında bulunan) * **civaka hoveber** ilkel toplum
hoveberane *rd/h* ilkelce
hoveberbûn *m* ilkelleşme
hoveber bûn *l/ngh* ilkelleşmek
hoveberî *m* ilkellik, iptidaîlik
hoveberîtî *m* ilkellik, iptidaîlik
hoveberkî *rd/h* ilkelce
hovedan *m* aldırma, takma
ho vedan *l/gh* aldırmak, takmak
hovemirov *rd* vahşî insan, ilkel insan
hovik *rd* 1.vahşî, yabanî (evcil olmayan hayvan) 2. yabanıl, yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan)
hovistan *m* ilkelce bir yer
hovînî *m* 1. vahşîlik 2. yabanîlik
hovîtî *m* 1. vahşîlik, vahşet 2. yırtıcılık 3. yabanîlik
hovjiyan *rd* 1. ilkel, iptidaî (ilkel bir yaşamı olan) 2. *m* ilkel yaşam, yabanî yaşam
hovkî *rd/h* 1. vahşîce 2. yabanılca, yabanîce
hovnak *rd* vahşî
hovnakî *m* vahşîlik
hox (I) *m* pay, hisse
hox (II) *m* 1. delikli yer 2. ufak pencere
hoy *n* sebep, neden
hoyix *n* bağ veya bostan korkuluğu
hoykar *rd* müsebbip
hoykarî *m* müsebbip olma
hoz (I) *m* 1. güç, kuvvet (fizik, düşünce ve ahlâk yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği) 2. güç (bir olaya yol açan her türlü hareket, kuvvet) **~a (yekî) birin** yenmek, mağlûp etmek
hoz (II) *sos/m* boy, kabile
hoza hev birin *l/bw* yenişmek
hoza hev nebirin *l/bw* yenişememek
hozan (I) *nd/nt* 1. ozan, âşık, halk ozanı 2. şiir **~ê gel** halk ozanı
hozan (II) sert kafalı, yaramaz kimse
hozanane *h* ozansı, ozanca
hozananetî *m* ozansılık
hozanî (I) *m* ozanlık
hozanî (II) *m* ebep bilimi, etioloji
hozanî (III) *m* dalına bindirme (çocuk dilinde)
hozankî *h* ozanca
hozanvan *nd/nt* ozan, şair
hozanvanî *m* ozanlık, şairlik
hozanwarî *rd* ozansı, şairane
hozanwarîtî *m* ozansılık, şairanelik
hozanyarî *m* şiir bilimi
hozbirin *m* yenme
hoz birin *l/gh* yenmek
hozdar *rd* güçlü
hozik *m* alttakım
hozir *m* büyük demet bağı
hozkî *h* kabilevari
hozor *m* demet bağlama çubuğu
hub *m* sevgi, sevim **~a (yekî) ketin dilê (yekî)** (birine) gönlü akmak
hubûbat *m* hububut
hucet *m* 1. gerekçe 2. *man* belgit, hüccet
hucre *biy/ant* 1. hücre 2. hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda)
hucrenasî *m* hücre bilimi
huçik *bnr* hûçik
hudhud *zo/nd* hüthüt (Upopa epops)
hudhudk *bnr* hudhud
hudûr *m* huzur **~a kar û bar** çalışma barışı
hufehuf *m* yaprak hışırtısı
hufî xwe kirin *l/gh* massetmek, absorbe etmek
hukm *bnr* hikm
hukimdar *bnr* hikumdar
huldumhuldumî *rd* bodur
hule *n* hülle
huleker *n* hülleci
huletirşik *nd* yabani elma
hulhul *m* şüphe
hulhulî (I) *rd* 1. şüpheci 2. *mec* dönek
hulhulî (II) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
hulhulîkî *rd/h* dönekçe
hulhulîtî *m* döneklik
hulikumandin *m* sendeletme
hulikumandin *l/gh* sendeletmek

hulikumîn *m* sendeleme
hulikumîn *l/ngh* sendelemek
huliqandin *bnr* xuliqandin
huliqîn *bnr* xuliqîn
hulî (I) *m* erik
hulî (II) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
hulîzerk *m* sarı erik
hulk *nd/nt* kul, abd
hulkî *m* kulluk
hulmik *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş)
hulo *bnr* halo
hulp *rd* obur, koca göbekli
hululk *nd/nt* kul, abd
hululkbûn *m* kul olma
hululk bûn *l/ngh* kul olmak
hululkî *m* kulluk
hululktî *m* kulluk ~ **kirin** kulluk etmek (veya yapmak)
humanîst *fel* hümanist, insancıl
humanîzm, humanîzma *fel/m* hümanizm, hümanizma, insancılık
humayûn *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
humbanî *zo/nd* keseliler
humîn *m* gürleme ~ **jê çûn** gürlemek, top gibi gürlemek
humînî *m* gürleyiş
humûs *n* humus
hunandin *bnr* honandin
hundir *n* **1.** iç (oyuk olan veya oyuk sayılan şeylerin boşluğu) * **hundirê qutiyê** kutunun içi **2.** iç (cisimlerin yüzeyleri arasında kalan her nokta) * **hundirê texte riziyaye** tahtanın içi çürümüş **3.** iç (mide, bağırsak, karın) **4.** iç (akıl, gönül, irade gibi insanın manevî varlığını oluşturan şeylerden her biri) **5.** içeri, iç (iç yüzey) * **hundirê odeyê germ e** odanın içerisi sıcak **6.** içeri (hapishane) **7.** *rd* iç (iki veya ikiden çok şeyden merkeze daha yakın olan) * **derê hundir** iç kapı ~ **bi qurbana der e** (an jî **derva ye**) içirisi tam takır ~ **lê peritandin** içini paralamek (veya yakmak) ~**ê bajêr** şehir içi ~**ê (yekî) qetandin** ödünü koparmak ~**ê (yekî) şewitîn** içi yanmak (büyük bir acı vb. sebebiyle çok üzülmek) ~**ê welêt** yurt içi
hundirandin *m* içerme
hundirandin *l/gh* içermek
hundirê bajêr *nd* şehir içi
hundirê welêt *nd* yurt içi
hundirfiroş *nd/nt* iç satımcı
hundirfiroşî *m* iç satım
hundirî *rd* içsel, dahilî, içle ilgili
hundirîn *rd* içsel, dahilî, içle ilgili
hundirkarî *nd* içişleri
hundiro *bnr* hundirû
hundirqetî *rd* ödü kopmuş
hundirqetîbûn *m* ödü kopma
hundirqetî bûn *l/ngh* ödü kopmak
hundirû *n* **1.** içeri, içerisi (iç bölüm) * **ji hundirû hin deng tên** içeriden bazı sesler geliyor **2.** *rd* içeri (iç yüzeyde, iç bölümde olan) * **ji odeya hundirû deng tên** içeri odadan sesler geliyor **3.** *h* içeri (iç yana, iç yana doğru) * **kurik revî bi hundirû ve** çocuk içeri kaçtı **5.** içeri (hapishane)
hundirvan *nd/nt* dahiliyeci
huner *m* **1.** sanat **2.** sanat (belli bir uygarlığın veya topluluğun anlayış ve beğeni ölçülerine uygun olarak yaratılmış anlatım) **3.** sanat (bir şey yapmada gösterilen ustalık) **4.** sanat (bir meslekte uyulması gereken kuralların tümü) * **hunera leşkeriyê** askerlik sanatı **5.** teknik, fen **6.** hüner, maharet **7.** oyun (şaşkınlık uyarıcı oyun) * **hunerên canbaz** canbazın oyunları ~**a arastekirî** (an jî **pabend**) güdümlü sanat ~**a bênîgar** betisiz sanat ~**a fîguratîf** figüratif (veya betili) sanat ~**a gotîk** gotik sanat ~**a lêkdanê** (an jî **lihevxistinê**) dövüş sanatı ~**a nîgarî** (an jî **fîguratîf**) betili sanat ~**a nonfîguratîf** nonfigüratif (veya betisiz) sanat ~**a pabend** güdümlü sanat ~**a sînemayê** sinama sanatı ~**a xweşnivîsînê** güzel yazı sanatı ~**ên ciwan (bedew** an jî **spehî)** güzel sanatlar ~**ên destan** el sanatları ~**ên destkariyê** el sanatları ~**ên dîtbarî** görsel sanatlar ~**ên dramatîk** sahne sanatları ~**ên nenîgarî** betisiz sanatlar ~**ên nexşekirinê** grafik sanatlar ~**ên nîgarkêşiyê** grafik sanatlar ~**ên plastîk** plastik sanatlar ~**ên spehî** (an jî **ciwan**) güzel sanatlar ~**ên şanoyî** sahne sanatları ~**ên şêwekarî** figüratif sanatlar ~**ên wêjeyî** *wj* söz sanatları ~**ên xwe nîşan dan** gövde gösterisi yapmak
hunerane *h* **1.** sanatvari, sanatça
hunerbilind *rd* sanat değeri yüksek
hunerdost *nd/nt* sanat dostu, sanatsever
hunerdostî *m* sanatseverlik
hunergeh *m* studyo (sanat çalışmaları için hazırlanmış oda)
hunerhez *nd/nt* sanatsever
hunerhezî *m* sanatseverlik
hunerî *rd* **1.** sanatsal **2.** teknik
hunerîkirin *m* teknikleştirme
hunerîtî *m* tekniklik
hunerî kirin *l/gh* teknikleştirmek
hunerkar *nd/nt* **1.** sanatçı **2.** teknolog, teknolojist
hunerkarane *h* sanatçıca, sanatçıvari
hunerkarî *m* **1.** sanatçılık **2.** teknologluk, teknolojistlik **3.** teknoloji **4.** ilk insanları sanat eserleri

hunermend *nd/nt* sanatçı
hunermendane *h* sanatkârane
hunermendî *m* sanatçılık
hunermendîtî *m* sanatçılık
hunernûjen *m* modern sanat
hunerparêz *nd/rd* sanatsever, sanat yanlısı
hunerparêzî *m* sanatseverlik
hunerperwer *nd/rd* sanatsever
hunerperwerî *m* sanatseverlik
hunerwarî *h* sanatvari
hunerwer bûn konusunda uzmanlaşmak
hunerwer bûn *l/ngh* kendi konusundan uzmanlaşmak
hunerwer *rd* **1.** becerikli, hünerli, maharetli, mahir
hunerwerane *h* beceriklice, mahirane
hunerwerî *m* beceri, maharet
hunerwertî *m* beceriklilik, maharet,
hunerzan *nd/nt* **1.** sanat uzmanı **2.** teknolog, teknolojist
hunerzanî *m* **1.** sanat uzmanlığı **2.** teknoloji
hungilîsk *m* yüzük
hungir *m* akşam vakti ~**a êvarê 1)** mağrip **2)** akşam karanlığı
hungiv *bnr* hingiv
hungulîsk yüzük oyunu
hungur *bnr* hingor
hungûstîr *bnr* hingulîsk
hunijandin *bnr* honjandin
hunijîn *bnr* honijîn
hunikî *m* aşırı küf
hunkûf *rd* layik, birbirine göre olma
hupan *m* bir keklik türü
hupehup *m* homurdama ~ **jê çûn** homurdamak
huphup *rd* hoppa
huphupik *zo/m* ötücü bir kuş
huphupkî *rd/h* hoppaca
hupînî *m* homurtu
hur (I) *bot/nd* tilki kuyruğu (üzümü)
hur (II) *rd* **1.** öz * **birayê min ê hur** öz kardeşim * **apê min ê hur** öz amcam **2.** katıksız (belli bir yerden, belli bir soydan gelen) * **ew hur kurê mîr e** o katıksız bir bey çocuğudur **3.** *rd* kızıl (aşırı derecede olan) * **dînê hur** kızıl deli, zırdeli ~ **cahil** kara cahil ~ ~ öz be öz * **hur hur ji Farqînê ye** öz be öz Silvanlı ~ **nezan** kara cahil
hur (III) *rd* **1.** hür, özgür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) **2.** hür, özgür (kendi kendine hareket eden, davranan, karar gücü olan) **3.** hür, özgür (tutuklu olmayan) **4.** özgür (başkasının kölesi olmayan) **5.** hür, özgür (siyasi bir güç tarafından denetlenmeyen, engellenmeyen) * **çapemeniya hur** özgür basın **6.** hür, özgür (toplumsal baskılara, özellikle görgü kurallarına boyun eğmeyen)
hurçandin *m* yıkma, yıkış
hurçandin *l/gh* yıkmak
hurçîn *m* yıkılma
hurçîn *l/ngh* yıkılmak
huricandin *m* hırlama
huricandin *l/gh* hırlamak
huricîn *m* hırlanma
huricîn *l/ngh* hırlanmak
hurim *rd* köse
hurimtî *m* köselik
huriyet *m* hürriyet, özgürlük
hurîn *m* kükreme
hurîn *l/ngh* kükremek
hurme bnr hurmet (I)
hurmet (I) *m* **1.** hanım (karı, eş) **2.** kadın (analık veya ev yönetimi bakımında n gereken erdemleri olan) **3.** *b* be kadın
hurmet (II) *m* hürmet, saygı ~ **dan (yekî)** saygı duymak (veya beslemek) ~ **girtin hürmet** (veya saygı) göstermek ~ **nîşan dan** hürmet göstermek, saygı göstermek
hurmetgir *rd* hürmetkâr, saygılı
hurmetgirî *m* hürmetkârlık, saygılılık
hurmetkar *rd* hürmetkâr, hürmetli, saygılı
hurmetkarî *m* hürmetkârlık, hürmetlilik, saygılılık
hurmê *bnr* hirmî
hurmê *b* be kadın (kadınlara teklifsiz konuşmalarda)
hurmêlî *m* alev, yalaz, alaz
Hurmiz *ast/m* Müşteri, Jüpiter
hurmizgan *m* hürmüzgan, Hürmüz mabedi
Hurmuz *nd* Hürmüz, Mazda
hurohuro *m* yuhalama
hurohuro kirin *l/gh* yuhalamak
hurpehurp *m* çalkantı (su sesi için) * **hurpehurpa avê** su çalkantısı
huryohuryo *m* yuhalama ~ **lê daxistin** yuhalamak, (arkasından) teneke çalmak
husa bnr wisa
huseynî *mzk/m* hüseynî
huskut *m* sükût
husn *m* güzellik
husnûcemal *m* hüsnücemal
husran *m* hüsran
hustûvank *m* yaka
husturî *bnr* strî
hustûkur *m* yaka
huşirga *n* çığ ve sel sonucu oluşan taş birikintisi
huştirme *zo/m* deve kuşu (Struthio camelus)
hiştirmerx bnr hiştirme
hut (I) *b* höt
hut (II) *m* meleke, yeti
hut *m* **1.** öğrenme **2.** alışma **3.** *rd* alışkın ~**î (...) bûn 1)** öğrenmek **2.** -e alışmak **3.** -e alışmak

(yadırgamaz duruma gelmek) **4.** -e alışmak (etkisini yitirmek) **~î (...) kirin 1) öğretmek 2)** -e alıştırmak
hutbûn *m* **1.** öğrenme **2.** öğrenme (beceri, yetenek kazanma) **3.** öğrenme (haber alma) **4.** alışma (etkisini yitirme) **5.** alışma (yadırgamaz duruma gelme)
hut bûn *l/ngh* **1.** öğrenmek **2.** öğrenmek (beceri, yetenek kazanmak) **3.** öğrenmek (haber almak) * **min lê kola, lê ez tu tiştekî hut nebûm** araştırdım ama birşey öğrenemedim **4.** alışmak (etkisini yitirmek) **5.** alışmak (yadırgamaz duruma gelmek)
hutbûnî *m* alışkanlık, alışıklık
hutbûyî *rd* **1.** öğrenmiş, öğür, alışmış **2.** alışık, alışkın
hutbûyîn *m* **1.** öğreniş **2.** öğreniş (beceri, yetenek kazanma) **3.** öğreniş (haber alış) **4.** alışma (etkisini yitirme) **5.** alışma (yadırgamaz duruma gelme)
hutehut *m* höt möt
hutehut kirin *l/gh* höt möt etmek
huthut *zo/nd* ibibik (Upopa epops)
hutik *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) **3.** kötek ~ danîn (yekî) (birine) yumruk indirmek ~ **daweşandin (yekî)** (birini) yumruklamak, yumruk savurmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) yumruk atmak (veya indirmek)
hutim *rd* âmâ, iki gözü kör
hutî (I) *m* alışma
hutî (II) *m* sokma
hutîbûn *m* **1.** alışma **2.** dadanma
hutî bûn *l/ngh* **1.** alışmak **2.** dadanmak
hutî hev bûn *l/bw* öğürleşmek
hutîkirin (I) *m* **1.** alıştırma **2.** dadandırma
hutîkirin (II) *m* sokma
hutî kirin (I) *l/gh* **1.** alıştırmak **2.** dadandırmak
hutî kirin (II) *l/gh* sokmak
hutker *rd* **1.** öğretici **2.** alıştırıcı
hutkerî *m* **1.** öğreticilik **2.** alıştırıcılık
hutkirin *m* **1.** öğretme **2.** alıştırma
hut kirin *l/gh* **1.** öğretmek **2.** alıştırmak
huwiyet *m* hüviyet, kimlik
huzinîn *l/ngh* hüzünlenmek
huzn *m* hüzün
huzûr *m* hizûr (II)
hû *b* hu (dervişler arasında seslenme sözü) ~ **kirin** hu çekmek (veya demek)
hûbûn *m* **1.** öğrenme **2.** alışma
hû bûn *l/ngh* **1.** öğrenmek **2.** alışmak
hûbûyî *rd* **1.** öğrenmiş olan **2.** alışık
hûçik *n* yen (giysi kolu) * **destên xwe şûştin, ziwa kirin û hûçikên xwe daxistin** ellerini yıkadı, kuruladı ve yenlerini indirdi
hûf (I) *zo/m* balina (Balaena mistycetus)
hûf (II) *m* soğurma, massetme **~î xwe kirin** soğurmak, içine çekmek
hûfik *n* hamur topağı
hûfî (...) kirin *l/bw* absorbe etmek, içine çekmek
hûfî xwe kirin *l/bw* absorbe etmek, içine çekmek
hûha *b* yuh ~ **kirin** yuha çekmek (veya yuhaya tutmak)
hûhakirin *m* yuhalama
hûha kirin *l/gh* yuhalamak
hûhû (I) *b* yuh ~ **kirin** yuha çekmek (veya yuhaya tutmak)
hûhû (II) *m* fosurdama
hûhûkirin *m* fosurdama
hûhû kirin *l/gh* fosurdamak
hûkar *nd/nt* öğreten, öğretmen
hûkirin (I) *m* soğurma, emme, massetme
hûkirin (II) *m* hohlama
hûkirin (III) **1.** öğretme **2.** alıştırma
hûkirin (I) *l/gh* soğurmak, emmek, massetmek
hûkirin (II) *l/gh* hohlamak
hûkirin (III) *l/gh* **1.** öğretmek **2.** alıştırmak
hûkkirin *m* üfleme, üfürme
hûk kirin *l/gh* üfleme, üfürmek
hûlî *m* at sırtında oynanan bir oyun
hûn *c* siz (bükünsüz hali, yalın hali) * **hûn hatibûn** siz gelmiştiniz ~ **bi serçavan** (an jî **serseran) hatin** hoş geldiniz ~ **bi xeber in!** sözünüzü kesiyorum! ~ **bi xeberdan in!** sözünüzü kesiyorum! ~ **bi xêr** (an jî **û xweşî) hatin** hoş geldiniz ~ **bi xweşî hatin** hoş geldiniz ~ **di nava xêrê de bin** sefalar bulduk ~ **dizanin** (an jî **zanin)** siz bilirsiniz ~ **gişt (hemû, tevde, temam, tevek, saxek)** hepiniz sağolunuz ~ **hemû** hepiniz sağolunuz ~ **sax bin** siz sağ olun ~ **şaş in** (an jî **xelet in** yanlışsiniz ~ **temam (tevek** an jî **saxek)** hepiniz sağolunuz ~ **tev (tevek** an jî **tevde)** hepiniz sağolunuz ~ **û Xwedê** Allah aşkına ~ **xêr ji bazara xwe bibînin** *mec* hayrını gör ~ **xweş bin** siz sağ olun
hûnan *bnr* honan
hûnandin bnr honandin
hûngilî *n* örük, saç örüğü
hûnijîn *bnr* honijîn
honijandin *bnr* honijandin
hûnik *bnr* hênik
hûnkayî *bnr* hênkayî
hûr (I) *ant/n* **1.** işkembe **2.** işkembe (kasaplık hayvanlarda mideyi oluşturan bölümlerin tümü) **3.** *rd* işkembe (işkembeden yapılan) **4.** *mec* işkembe, mide **5.** *argo* göbek ~ **ber-**

dan 1) göbek bağlamak (veya göbek salıvermek) 2) fıtık olmak ~ **dagirtin** *argo* tıka basa yemek, kendini doyurmak ~ **daketin** *argo* acıkmak ~ **li ber feq** *argo* gebe, hamile ~ **pê de teqandin** *argo* bir işi berbat etmek, içine etmek ~ **tije kirin** işkembeyi şişirmek ~ **werimandin** işkembeyi şişirmek ~**ê (yekî) daketin** *argo* midesi sarkmak, (biri) acıkmak, acıkmış olmak ~**ê (yekî) dirandin** karnını deşmek ~**ê (yekî) ji berê kişîn** göbek bağlamak (veya göbek salıvermek) ~**ê tijekirî** bumbar ~**ê (yekî) vekişîn** göbek bağlamak, göbek salıvermek ~**ê xwe tije kirin** işkembesini şişirmek ~**ê xwe werimandin** işkembesini şişirmek

hûr (II) *rd* 1. ufak 2. küçük (büyümesini, gelişmesini henüz tamamlamamış olan) 3. bozuk (para) 4. ince (taneleri ufak) * **ardê hûr** İnce un * **qûma hûr** ince kum ~ **bajo, kûr bazo, zû bajo lê ga neêşîne** ince elle sık doku ~ **bifikire, kûr bifikire, dûr bifikire** ince ele sık doku ~ **dan ber (yekî)** alttan (veya aşağıdan) almak ~ **e bêqisûr e, dirêjê kerê gêj e** ufak tefek ama kusursuz, uzun boyludur amma eşek ve sersemin tekidir (asıl önemli olanın boy pos değil akıllı olmasıdır) ~ **hêra bûn** 1) un ufak olmak 2) haşat olmak ~ **hêra kirin** 1) un ufak etmek 2) haşat etmek ~ ~ 1) ufak ufak, küçük küçük * **goşt hûr hûr hûr bike** etleri küçük küçük doğra 2) inceden inceye (ayrıntılara inerek, titizlikle) ~ ~ **kêl dan** sırımak ~ **kirin** 1) doğramak, ince ince doğramak 2) ufaltmak 3) kırmak (odun parçalamak) * **êzing hûr kirin** odun kırmak 4) ışığı kısmak 5) bozmak (para için) ~ **kirin (tiştekî)** (bir şeye) doğramak ~ **mêze kirin** (an jî **nihêrtin**) dikkatlice bakmak ~ **û gir** büyük küçük, herkes ~ **û kûr** ayrıntılı, detaylı ~ **û mûr** öteberi, pılı pırtı ~ **û pûr** öteberi ~ **û rodî** (an jî **rêvî**) işkembe ve mumbar dolması

hûrandin *m* 1. ufalama, ufaltma 2. inceleme, analız etme

hûrandin *l/gh* 1. ufalamak, ufaltmak 2. *mec* incelemek

hûrbaran *m* çisenti

hûrbarîn *m* çiseleme

hûr barîn *l/ngh* çiselemek

hûrbijar *rd* seçici (zor beğenen kimse)

hûrbijarî *m* seçicilik

hûrbismêr *n* ince, ufak çivi

hûrbizmar *n* ufak çivi

hûrbîn (I) *m* mikroskop

hûrbîn (II) *rd* 1. detaylı 2. dikkatlı kimse, her şeyi görebilen kimse

hûrbînî (I) *m* 1. detay 2. çözümleme, analiz

hûrbînî (II) *rd* 1. detaylıca 2. dikkatlıca

hûrbûn *m* 1. ufalanma 2. doğranma 3. bozulma (tüm paryı ufak paralara çevirmek)

hûr bûn *l/ngh* 1. ufalanmak 2. doğranmak 3. bozulmak (tüm paryı ufak paralara çevirmek)

hûrçap *m* mikroprint

hûrdagirtî *rd/argo* tıkabasa yemiş olan

hûrdar *rd* işkembeli

hûrde *rd* 1. ufak 2. *n* hurda

hûrdebirjûva *nd* küçük burjuva

hûrdebîn *m* mercek, mikroskop

hûrdebînî *rd* mikroskobik

hûrdegir *rd* inceden inceye yoklayan, meraklı

hûrdek *m* küçük harf, minisküi

hûrdekarî *m* 1. ince el işi 2. analiz, tahlil

hûrdem *m* 1. kısa an 2. dakika

hûrdev, hûrdevî *m* bir veya birkaç yıllık yer sürgünü

hûrdewêl *rd* gebeş (karnı şiş olan)

hûrdewêlî *m* gebeşlik

hûrdêlkî *rd* karnı dışa sarkık

hûrdran *rd* obur, aç gözlü

hûre (I) *m* saman tozu

hûre (II) *rd* alışkan

hûreba *n* hafif rüzgâr

hûredar *m* küçülüm

hûredeng *m* mikrofon

hûrek (I) *m* küçük harf, minüskül

hûrek (II) *rd/argo* obur

hûreşop *nd/nt* izci (iz süren)

hûreşopî *m* izcilik

hûreyîbûn *m* alışkanlık kazanma

hûreyî bûn *l/ngh* alışkanlık kazanmak

hûrfilitî *rd/argo* 1. göbekli 2. obur

hûrfiroş *nd/nt* işkembeci

hûrfiroşî *m* işkembecilik

hûrfîlm *n* mikrofılm

hûrgel *sos/n* azınlık (bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk)

hûrgilî *m* 1. analiz, çözümleme 2. ayrıntı, detay

hûrgilîdar *rd* ayrıntılı, detaylı

hûrgir *rd* 1. göbekli 2. obur

hûrhûr *h* 1. incecikten 2. kıyım kıyım ~ **baran barîn** çiylemek, yağmur çiselemek ~ **barîn** çiselemek ~ **kirin** 1) un ufak etmek 2) lime lime etmek

hûrhûrandin *m* 1. un ufak etme 2. çentikleme, çentme (ince ince doğrama)

hûrhûrandin *l/gh* 1. un ufak etmek 2. çentiklemek, çentmek (ince ince doğramak)

hûrhûrbûn *m* 1. un ufak olma 2. çentiklenme, doğranma, kıyma gibi olma

hûrhûr bûn *l/ngh* 1. un ufak olmak 2. çentiklenmek, doğranmak, kıyma gibi olmak

hûrhûrik *rd* mini mini, minnacık

hûrhûrikî *rd* mini minice, minnacıkça

hurhûrî *rd* ufarak
hûrhûrîbûn *m* 1. un ufak olma 2. dilinme 3. haşat olma
hûrhûrî bûn *l/ngh* 1. un ufak olmak 2. dilinmek 3. haşat olmak
hûrhûrîkirin *m* 1. un ufak etme 2. dilme (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesme) 3. haşat etme
hûrhûrî kirin *l/gh* 1. un ufak etmek 2. dilmek (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek) 3. haşat etmek
hûrhûrk *rd* ufak tefek
hûrhûrkirin *m* 1. un ufak etme 2. çentikleme, çentme (ince ince doğrama) 3. haşat etme
hûrhûr kirin *l/gh* 1. un ufak etmek 2. çentiklemek, çentmek (ince ince doğramak) * **pîvaz hûrhûr kirin** soğan çentmek 3. haşat etmek
hûrhûrkî *rd* 1. ufacık tefecik, ufak tefekçe, ufakça 2. minyon
hûrik (I) *rd* 1. ufak, ufacık 2. ufaklık, cüssesiz 3. ufak tefek (kimse) 4. küçük, küçücük (büyümesini, gelişmesini henüz tamamlamamış olan) * **pisinga hûrik** küçük kedi 5. boncuk gibi (göz) 6. *nd* masum, küçük çocuk, çoluk çocuk * **çar hûrikên min hene** dört masumum var ~ ~ 1) ufak ufak 2) incecikten * **berfeke hûrik hûrik dibare** incecikten bir kar yağıyor ~ ~ **barîn** serpiştirmek ~ ~ **dagire tûrik** çaktırmadan işini gör ~ ~ **girîn** inceden inceye ağlamak ~ **mûrik** ufak tefek (nesneler için)
hûrik (II) *n* 1. düğür, düğürcük (en ince bulgar) * **hûrikê savar** bulgur düğürü 2. kırma, kırık (dövülmüş veya kırılmış tahıl) 3. kıyıntı (ince ince doğranmış küçük parça) 4. kırıntı * **hûrikê nan** ekmek kırıntısı
hûrik (III) *zo/m* katı, taşlık, konse
hûrik (IV) *n* çalı çırpı
hûrikfiroş *nd/nt* kırmacı
hûrikhûrik *b* civciv çağırma ünlemi
hûrikhûrik kirin *l/gh* civciv çağırmak
hûrikî *rd* 1. ufarak 2. minicik, miny[illegible] 3. çıtı pıtı, çıtır pıtır 4. ufak tefek * **li ber deriyê min jinikêke hûrikî dipê** kapımda ufak tefek bir kadın duruyor 5. ufacık 6. ufakça, tıfıl
hûrikokî *rd* ufakça
hûriktî *m* ufaklık
hûring *m* divit
hûrî *bnr* horî
hûrîn (I) *rd* 1. ufacık 2. mikrobik
hûrîn (II) *m* ufalma
hûrîn *l/ngh* ufalmak
hûrîsk *bnr* hevrîşk
hûrk *n* işkembe
hûrkarî *m* çözümleme, analiz
hûrker (I) *nd/nt* işkembeci
hûrker (II) *nd/nt* 1. kıyıcı (kıyına işini yapan) * **hûrkerê titûnê** tütün kıyıcısı 2. yarıcı (parçalayan, bölen)
hûrker (III) *rd/argo* obur (eşek gibi yiyen)
hûrkerî (I) *m* işkembecilik
hûrkerî (II) *m* 1. kıyıcılık 2. yarıcılık
hûrkirin (I) *m* 1. kısma (göz için; biraz kapama) 2. kısma (ışığını azaltma)
hûrkirin (II) *m* 1. bozma, bozdurma (büyük parayı ufak birimlere ayırma) 2. bozma (altını paraya çevirme)
hûrkirin (III) *m* 1. doğrama (keserek parçalama) 2. kesme, kesiş (düzgün parçalara ayırma) 3. ufalama, ufaltma, kırıklama 4. kıyma, kıyış, kıyım (küçük parçalar durumunda doğrama) * **hûrkirina vê titûnê gir e** bu tütünün kıyımı iri 5. kırma (odun parçalama)
hûr kirin (I) *l/gh* 1. kısmak (göz için; biraz kapamak) 2. kısmak (ışığını azaltmak) * **lembe hûr bike** lâmbayı kıs
hûr kirin (II) *l/gh* 1. bozmak, bozdurmak (büyük parayı ufak birimlere ayırmak) * **pere hûr bike** parayı bozdur 2. bozmak (altını paraya çevirmek)
hûr kirin (III) *l/gh* 1. doğramak (keserek parçalamak) * **goşt hûr kir** eti doğradı * **te êzing hûr kirin?** odunları doğradın mı? 2. kesmek (düzgün parçalara ayırmak) * **kartol hûr kirin** patates kesmek 3. ufalamak, ufaltmak, kırıklamak 4. kıymak (küçük parçalar durumunda doğramak) 5. kırmak (odun parçalamak) * **êzing hûr kirin** odun kırmak
hûrkirî (I) *rd* 1. kısık (gözünü biraz kısmış olan) 2. kısık, kısılmış (ışığı azaltılmış olan)
hûrkirî (I) *rd* 1. doğranık, doğranmış 2. kıyık (kıyılmış olan) 3. kıyımlı * **titûna gir hûrkirî** iri kıyımlı tütün
hûrkolî *m* detaylı inceleme
hûrkolîn *m* inceleme, tetkik
hûr kolîn *l/gh* incelemek, tetkik etmek
hûrlêkolan *m* irdeleme, inceleme
hûr lê kolan *l/bw* irdelemek, incelemek
hûrlênêrîn *m* irdeleme, inceleme
hûr lê nêrîn *l/bw* irdelemek, incelemek
hûrmeşk *rd/argo* ufak göbekli
hûrmezin *rd/argo* 1. göbekli 2. obur
hûrmêş *zo/m* 1. ufak sinek 2. haşere
hûrmilet *sos/n* azınlık, ulusal azınlık
hûrmûr *n* pırtı, ıvır zıvır, öteberi
hûrnêr *nd/nt* analist, incelemeci, inceleyici
hûrnêran *m* analiz, inceleme, tahlil
hûrnêrî *m* incelemecilik
hûrnêrîn *m* 1. inceleme, tetkik 2. *wj* inceleme (bir bilim veya sanat konusunu her yönüyle

geniş bir biçimde açıklayan eser veya yazı) **3.** çözümleme, analiz **4.** *fel* **1.** çözüm **5.** *rz* çözüm ~ kirin inceleme yapmak
hûrnivîs *m* küçük harflerle yazma
hûro *rd/argo* **1.** iri göbekli (erkek) **2.** obur (erkek)
hûrohelo *h* un ufak, tuz buz
hûrohelobûn *m* un ufak olma, tuz buz olma
hûrohelo bûn *l/ngh* un ufak olmak, tuz buz olmak
hûrohelokirin *m* un ufak etme, tuz buz etme
hûrohelo kirin *l/gh* un ufak etmek, tuz buz etmek
hûromûr *h* un ufak, tuz buz
hûromûrbûn *m* un ufak olma, tuz buz olma
hûromûr bûn *l/gh* un ufak olmak, tuz buz olmak
hûromûrkirin *m* un ufak etme, tuz buz etme
hûromûr kirin *l/gh* un ufak etmek, tuz buz etmek
hûroxango *h* tuz buz, un ufak
hûroxangobûn *m* tuzla buz (veya tuz buz) olma, un ufak olma
hûroxango bûn *l/ngh* tuzla buz (veya tuz buz) olmak, un ufak olmak
hûroxangokirin *m* tuzla buz etme, un ufak etme
hûroxango kirin *l/gh* tuzla buz etmek, un ufak etmek
hûrpîv *m* mikrometer
hûrreş *rd/argo* güneşte kararmış sefil kimse
hûrtinazî *m* ince alay
hûrûmûr *n* öteber, pılı pırtı (eşya yerine) ~ **dan hev** pılıyı pırtıyı (veya pılı pırtıyı) toplamak
hûrwêne *n* mikrofotograf
hûrxunav *m* çisenti
hûrxweş *nd* hurdehaş
hûrxweşkirin *m* hurdahaş etme
hûrxweş kirin *l/gh* hurdahaş etmek
hûrzayende *n* mikrogamete
hûrzindewerzan *nd/nt* mikrobiyolog
hûrzindewerzanî *m* mikrobiyoloji
hûrzindî *m* mikroorganizma
hûrzî *m* bir halk dansı
hûş bûn *bnr* hiş bûn
hûşî *m* salkım
hûşk *m* **1.** oyunlarda ebenin beklediği yer **2.** toplanma yeri
hût (I) *m* dadanma ~**î (tiştekî) bûn** -e dadanmak * **zarok hûtî çîkolatayê bûye** çocuk çikolataya pek dadandı ~**î (tiştekî) kirin** -e dadandırmak
hût (II) *n* nem, rutubet
hût (III) *zo/m* balina (Balaena mistycetus) ~**ê masiyan** balıklar devi, balina
hût (IV) *n* **1.** dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı) **2.** *rd* dev (olağanüstü irilikte olan) * **zilamekî mîna hûtekî** dev gibi bir adam ~**ê karan e** (birine) iş dayanmaz ~**ê xwarinê** obur
hûtasa *rd* devasa
hûtbûnî *m* meleke, yeti
hûthûte *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı, kocaman
hûtik *rd* sivri
hûtikî *m* sivrilik
hûtîkirin *m* dadandırma
hûtîkirin *l/gh* dadandırmak
hûtmasî *n* balina
hûzan *bnr* hozan (I)
hwîr *rd* ufak

I

i, I *m* **1.** Kürt alfabesinin on birinci harfi olup fonetik bilimi bakımından ise kısa, yüksek karma bir ünlüdür **2.** Roma rakamlarında bir (I) sayısını gösterir
i *h* hı (evet anlamında)
ibanê *b* kurban olam (çocuk diliyle)
ibêd *nd* bir tür kuş
icac toz fırtınası
icacok fırtına, hortum
ical *m* saçın dağınık hali
ifare harman artığı
iftîn *m* ıhlama, ıklama
iftînî *m* ıklama ~ **kirin** ıklamak
iftînkirin *m* ıhlama, ıklama
iftîn kirin *l/gh* ıhlamak, ıklamak
ihe *b* öhö (öksürük sesi için)
ihi *b* ıhı
ihim *b* öhö (bir kimsenin kendi varlığını belirtmek, söylenen bir şey özerine dikkatı çekmek gibi amaçlarla kullanılır)
iht *b* öhö (öksürük sesi için)
ihtekuxt *m* öksürüp tıksırmak ~**a (yekî) bûn** (biri) öksürüp tıksırmak
ihtiraz ihtiraz
ihtîn *m* ıhlama
ijbûn *m* geberme (hayvanlar için)
ij bûn *l/ngh* gebermek (hayvanlar için)
ijbûyî *rd* gebermiş (hayvanlar için)
ijkirin *m* gebertme
ij kirin *l/gh* gebertmek
ijkirî *rd* gebertilmiş
ik *rz/m* **1.** küçültme sıfatı **2.** ad yapım eki
ikûr *m* mide ~**a (yekî) vehatin** midesi bulanmak
ilam *m* **1.** , bilgi, haber, bildirm **2.** *hiq* ilâm (bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren resmi belge) **3.** ilân (açıkça bildirme, duyurma) ~ **dan (yekî)** (birine) haber vermek ~ **girtin** (an jî **stendin)** bilgi almak ~ **kirin** ilân etmek, duyurmak ~ **pê xistin** aktarmak, iletmek, bildirmek ~**a (yekî) pê xistin** (birini) haberdar etmek, bilgilendirmek
ilamdan *m* bildirme, haberdar etme
ilam dan *l/gh* bildirmek, haberdar etmek
ilamker *rd* duyurucu
ilamkerî *m* duyuruculuk
ilamkirin *m* duyurma, ilan etme
ilam kirin *l/gh* duyurmak, ilan etmek
ilamkirî *rd* duyurulmuş, ilan edilmiş, duyurulmuş olan
ilam pê xistin *l/bw* iletmek, aktarmak
ilç *bnr* xulç
ile *h* ille de, ter ter * **çîmik di dev didan digot ile ez bavê xwe dixwazim** ter ter tepinip babamı istiyorum diyordu
ilet *m* illet
iletdar *rd* illetli
iletdarî *m* illetlilik, illetli olma durumu
ililîn *m* tedirgin olma
ililîn *l/ngh* tedirgin olmak * **jinik diilile** kadın tedirgin oluyor
ililk *m* (bir şeyin veya olayın) aslı, gerçeği, esası * **ililka meseleyê ne wisan e** bu işin esası böyle değil ~**a binî deranîn** (an jî **derxistin) 1)** gerçeği ortaya çıkarmak **2)** açılmak (ayrıntıya girmek) ~**a (tiştekî) deranîn** (an jî **derxistin)** bir şeyin gerçeğini (veya aslını) ortaya çıkarmak
ilim *h h* ille de, ter ter * **çîmik di dev didan digot ilim ez bavê xwe dixwazim** ter ter tepinip babamı istiyorum diyordu
ilimdar *rd* **1.** bilgi sahibi, ilim sahibi **2.** *nd/nt* âlim, bilim adamı
ilimdarî *m* âlimlik
ilm *n* **1.** ilim **2.** bilgi, haber * **ilmê min pê tune** haberim yok ~**ê exlaq** ahlâk bilimi, etik ~**ê ledûn** ledün ilmi (Tanrı ile ilgili bilgi) ~**ê yekî tê çûn** (herhangi bir şeyden veya kimseden) şüphelenmek ~ **tûrikê** sahte ilim, yüzeysel, aldatıcı bilim
ilmane *h* bilimselce
ilmanî *rd* ilmî, bilimsel
ilmiyane *h* bilimselce
ilmî *rd* ilmî, bilimsel

ilmîbûn *m* 1. bilimselleşme 2. bilimsellik
ilmî bûn *l/gh* bilimselleşmek
ilmîbûyî *rd* bilimselleşmiş olan
ilmîbûyîn *m* bilimselleşme
ilmîkirin *m* bilimselleştirme
ilmî kirin *l/gh* bilimselleştirmek
ilmîkirî *rd* bilimselleştirilmiş olan
ilmîtî *m* bilimsellik
ilmkar *nd/nt* âlim
ilmkarî *m* âlimlik
ilmzan *nd/nt* âlim
ilmzanî *m* âlimlik
ilor bûn *bnr* hilor bûn
ilorî *bnr* hilorî
ilqênandin *m* geğirtme
ilqênandin *l/gh* geğirtmek
ilqênîn *m* geğirme
ilqênîn *l/ngh* geğirmek
ilwîn *nd* tatlı bir incir türü
imad *m* vaftiz
imadkar *nd* vaftizci
imadkarî *m* vaftizcilik
imadkirin *m* vaftizetme
imad kirin *l/gh* vaftizetmek
imadkirî *rd* vaftizli
imbar *m* ambar
imeim *m* mızmız etme, belirli belirsiz ses çıkarma * **çend caran kire imeim** mızmız etti
imik *bot/m* kaba tüylü fig
-in *rz/m* her iki cins için belirsiz çoğul takı eki (nesne almama durumunda) * **dar*in*** şewitîn bazı ağaçlar yandı
-ina, inan *rz/m* her iki cinsin çoğulu için takı bükün eki * **car*inan*** ez jî ji xwe dipirsim bazen ben de kendime soruyorum
inap *bot/m* 1. çiğde (Zizyphus sativa) 2. çiğde (bu ağacın yemişi) ~**ê (yekî) ketin** aşırı yaşlanmak, işi bitmiş olmak
inbar *bnr* embar
inc *bnr* kepir
incare *bot/m* kornişon (turşuluk hıyar)
incas *m* kara erik
Incîl *m* İncil
incol *bnr* kepir
incûr *bnr* bejik
inda *bnr* winda
indilko *bnr* endeko
indir *bnr* êdî
indî *bnr* êdî
-ine, inen *bnr* inên
-inên *rz/m* her iki cinsin çoğulu için belirsiz takı eki (isimden sonra sıfat gelirse) * **pirtûk*inen*** hêja li nik wê peyde **dibin** yanında güzel bazı kitaplar bulunur
ing *m* inat
ingilîs *m* yüzük
ingir *m* inat
ingirandin *m* darıltma, gücendirme
ingirandin *l/gh* darıltmak, gücendirmek
ingirandî *rd* darıltılmış, gücendirilmiş olan
ingirî *rd* kızmış, darılmışveya öfkelenmiş olan
ingirî kirin *l/gh* inatçılık etmek
ingirîn *m* 1. kızmak, öfkelenme, sinirlenme 2. alınma, darılma, gücenme 3. aksilenme, aksileşme, inat etme, inatlaşma
ingirîn *l/ngh* 1. kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek 2. alınmak, darılmak, gücenmek 3. aksilenmek, aksileşmek, inat etmek, inatlaşmak
ingirîtî *m* inatçılık ~ **kirin** inatçılık etmek
ingirok *rd* 1. alıngan 2. inatçı * **zarokekî ingirok** inatçı bir çocuk
ingirokî *rd/h* 1. alınganca 2. inatçıca
ingirokîtî *m* 1. alınganlık 2. inatçılık
ingiroyî *rd* alıngan
ingiroyîtî *m* alınganlık
ingulîsk *bnr* hingulîsk
inguşk *m* dürtme
inir *m* inat
inirandin *m* 1. küstürme, inatlaştırma 2. kızdırma
inirandin *l/gh* 1. küstürmek, inatlaştırmak, inada bindirmek 2. kızdırmak
inirandî *rd* 1. küstürülmüş, inada bindirilmiş 2. kızdırılmış kimse
inirî *rd* 1. inat etmiş olan 2. kızmış olan
inirîn *m* 1. inatlaşma, küsüp inat etme 2. kızma 3. kızdırma
inirîn *l/ngh* 1. inatlaşmak, küsüp inat etmek 2. kızmak
initandin *m* 1. gücendirme 2. inatlaştırma
initandin *l/gh* 1. gücendirmek 2. inatlaştırmak 3. kızdırmak
initandî *rd* 1. gücendirilmiş 2. inatlaştırılmış
initîn *m* 1. alınma, gücenme 2. inatlaşma, inat etme
initîn *l/ngh* 1. alınmak, gücenmek 2. inatlaşmak, inat etmek
initî *rd* 1. alınmış, gücenmiş 2. inatlaşmiş, inat etmiş kimse
inîşk *bnr* enîşk
-ino *rz* seslenmede çoğulu işaret eder * **xwişkino, hevalino!** bacılar, kardeşler!
ins *nd* in (insan) ~ **û cins** in cin
int (I) *m* inat ~**a (yekî) pê girtin** inadı tutmak ~**a filehan** deve kini (geçmeyecek büyük kin) ~**a kafiran (gawiran** an jî **wehşan)** gâvur inadı, keçi inadı ~**a kerê** eşek (veya katır) inadı
int (II) *m* ıkınma ~ **dan xwe** ıkınmak
int lê çêbûn *l/bw* (birine) inat olmak
inta *m* had, sınır * **ev şer êdî ji intayê derketiye** bu savaş artık haddını aşmış
intasî *h* mesela
inteint *m* 1. ıkınma 2. tıslama, tıslayış (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarma) 3. *h* ıkıl ıkıl * **ez pir nexweş im, ez bi inteint heta virê hatim** çok hastayım, ıkıl ıkıl gelebildim ~ **kirin** ıkınmak
intîn *m* ıkınma
intîn *l/ngh* ıkınmak
intînî *m* 1. ıkıntı 2. tıslama , tıslayış (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarma) ~ **kirin**

ıkınmak
intînîkirin *m* ıklama
intînî kirin *l/gh* ıklamak
intok *rd* inatçı
intokî *rd* inatçıca
intokîtî *m* inatçılık
inwan ünvan
inyad *m* inat **~a (yekî) pê girtin** inadı tutmak
inyadî *rd* inadına, dikine
inyatker *rd* inatçı
inyatkerî *m* inatcçılık
inyadkirin *m* **1.** inatlaşma, inat etme **2.** dayatma (kendi istediğini yaptırmakta diretme) **3.** direnme
inyad kirin *l/gh* **1.** inatlaşmak, inat etmek **2.** dayatmak (kendi istediğini yaptırmakta diretmek) **3.** direnmek
inyadkirî *rd* inat etmiş olan
inyaz *m* açlık
inyet *bnr* niyet
inzêl *m* eğreti çardak
ipçik *m* malı paylaşmada kullanılan seçme oyunu
iqtibas *m* iktibas
ir (I) *b* boğayı çiftleşmeye teşvik ünlemi
ir (II) *rd* **1.** hışıltılı, pürüzlü (ses için) **2.** kıtır (ses) **3.** kalın, gür (ses) **4.** tutuk (tutulmuş, kısılmış, kesik ses)
irbûn *m* kalınlaşma, pürüzlenme (ses için)
ir bûn *l/ngh* kalınlaşmak, pürüzlenmek (ses için)
irbûyîn *m* kalınlaşma, pürüzlenme (ses için)
irbûyî *rd* kalınlaşmış, pürüzlenmiş (ses)
Iraqî *nd/nt* ıraklı
irase *m* bazar * **irasa genim** buğday bazarı
irbet *m* kalabalık
irc *bot/m* bambu, hint kamışı
irfaf *bot/m* su kenarlarında yetişen, dere otuna benzer bir bitki
irik irik *b* koçların tokuşması ünlemi
irinî *rd* inatlaşmiş, inat etmiş olan
irinîn *m* inatlaşma, inat etme
irinîn *l/ngh* inatlaşmak, inat etmek
irn *m* **1.** inat **2.** aksilik **~a (yekî) pê girtin 1)** inadı tutmak **2)** aksiliği tutmak **~a (yekî) pê girtiye** aksiliği üstünde **~a (yekî) rabûn 1)** inadı tutmak **2)** aksiliği tutmak **~a (yekî) rabûye** aksiliği üstünde **~a gamêşê** keçi inadı **~a gamêşê pê girtin** keçileşmek **~a kerê** eşek inadı
irnok *rd* **1.** inatçı **2.** aksi, hırçın, huysuz
irnokî *h* **1.** inatçıca **2.** aksice **~ kirin** aksilik etmek
irnokîtî *m* **1.** inatçılık **2.** aksilik
irove *n* bağırsak
irq (I) gıcık, tiksinme **~a (yekî) jê çûn** (birinden) gıcık almak (veya birine olmak)
irq (II) *n* ırk
irq *n* ırk
irqî *rd* ırksal
irs *bîo/m* irs, kalıt, kalıtım
irsiyet *biy/m* kalıtım
irsî *rd* irsî, kalıtımsal, kalıtsal
irsîtî *biy/m* kalıtım, irsiyet
irşad *m* irşat **~ kirin** irşat etmek
irxat *n* ırgat
irz *n* **1.** ırz **2.** özür **~ê (yekî) şikandin** (birini) azarlamak
irzxwestin *m* özür dileme
irz xwestin *l/gh* özürdilemek
isad *nd/nt* haydut, şaki
isadî *m* haydutluk, şakilik
isan *bnr* wisa, wisan
isadwan haydut
iskarta *rd* **1.** ıskarta (bazı iskambil oyunlarınad işe yaramayan kâğıt) *nd* **2.** ıskarta (değerini kaybetmiş eşya)
ispek *m* yayık sehpası
ispilik *m* dalak
isping *bnr* siping
ispî *bnr* spî
isqawêl *m* çöp süpürgesi
israr *m* ısrar **~ kirin** ısrar etmek
israrkirin *m* ısrar etme, diretme, üstelenme
israr kirin *l/gh* ısrar etmek, diretmek, üstelenmek
ista *bnr* heste
-istan son ektir, yer mekân anlamını verir * **gul*istan*** güllük
istavr *bnr* stewr
istaber *n* çakmak taşı
istêr *bnr* istêre
istêre *m* yüklük (yatak yüklüğü)
istêwrik *bnr* stêrk
istiqat *bnr* îsqat
istrî *bnr* strî
istrîterik *bot/m* bir ot türü
istû *bnr* stû
istûn *bnr* stûn
işkew *m* ağaçtan hamur teknesi
işar *m* işaret etme
işkirap *bot/m* bir tür devetabanı bitkisi
işne *bnr* wişne
işq *m* **1.** aşk **2.** heves
işqbaz *rd* aşık
işqbazî *m* aşıklık
işqebaz *bnr* işqbaz
işqebazî *bnr* işqbazî
işqof *m* döğme
itîk *m* huylanma * **jê vegerin, itîka wî heye** huylanıyor, karışmayın
iwaraş *m* kasırga
ixin *m* meşe yaprağı yığını
ixlemûr *bnr* axlemûr
iyar *m* ayar * **min iyara deng çêkir** ses ayarını yaptım
izîr *m* engel
izxare *m* ızgara (üzerinde et ızgara edilen)

î, Î Kürt alfabesinin on ikinci harfi, ses bilim açısından ise uzun, yüksek ön çıkışlı bir ünlüdür
Î *kîm* İ (iyot'un kısaltması)
-î *rz* **1.** isim yapım soneki (Türkçedeki "lik, lük" gibi ekleri karşılar) * **erzanî** ucuzluk **2.** sıfat yapım soneki * **avî** sulu **3.** mensubiyet soneki * **Hevêdî** Hevedanlı **4.** ilgi eki **5.** eril tekil bükün eki * **goştê dîkî** horoz eti **6.** dil ismi yapım soneki (Türkçedeki "ça, çe, ca" ekleri karşılar) * **Kurdî** Kürtçe **7.** e hali * **teslîmî** min bike bana teslim et **8.** isim ve sıfat fiillerde geçmiş zaman hali yapar * **çûyî** gitmiş * **girtî** tutuklu, tutuklanmış olan **9.** tamlamalarda tekrarlanan birinci /ê/den sonra /î/ halini alır * **birayê min î** baş benim iyi erkek kardeşim
î- *rz/m* önek * *î*sal, *î*ro, *î*car bu sene, bugün, bu kez
îade *m* iade, geri verme
îadekirin *m* iade etme, geri verme
îade kirin *l/gh* iade etmek, geri vermek
îadekirî *rd* iade edilmiş olan
îane *m* yardım, yardım amacıyla toplanan par
îbad *nd/nt* kul ~**ê Xwedê** Allahın kulu
îbadet *ol/m* ibadet, tapınma
îbadet kirin *l/gh* ibadet etmek, tapınmak
îbadetkirin *m* ibadet etme, tapınma
îbadetgeh *ol/m* ibadethane, tapınak, mabed
îbadetkar *nd/nt* ibadetkâr, abid
îbadetker *bnr* îbadetkar
îbadetxane *ol/m* ibadethane, tapınak, mabet
îbadulah *rd* ibadullah (Tanrının kulları)
îbare *m* ibare
îbîş *zo/n* ibiş
îblîs *nd/nt* iblis, şeytan
îbne *n* ibne
îbnetî *m* **1.** ibnelik (ibne olma durumu) **2.** ibnelik (ibne gibi davranma durumu)
îbra *m* ibra, aklama
îbraname *m* ibraname, aklama belgesi
Îbranî *m* **1.** İbranice **2.** *nd* İbranî, Yahudi
Îbranîkî *m* **1.** İbranice **2.** *h* İbranîlere yaraşır bir biçimde, İbranilere özgü
îbraz *m* ibraz ~ **kirin** ibraz etmek
îbrazkirin *m* ibraz etme
îbrazkirî *rd* ibrazlı, ibraz edilmiş
îbre *m* ibre
îbret *m* ibret
îbretgirtin *m* ibret alma
îbret girtin *l/gh* ibret almak
îbretgirtî *rd* ibret alınmış olan
Îbrî *m* İbranice
îbrîşim *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
îbtîdaî *rd* iptidai, ilkel
îbûdî *m* rüşvet
îcab *m* **1.** icap, gereklilik **2.** *man* olgulama, icap ~ **pê dîtin** gerek görmek
îcabet *m* icabet, çağrıyı kabul etme ~ **kirin** icabet etmek
îcabkirin *m* icap etme
îcab kirin *l/gh* icap etmek
îcad *m* icat
îcadker *nd/nt* icatçı, mucit
îcadkerî *nd/nt* icatçılık, mucitlik
îcadkirin *m* icat etme, bulma (ilk kez yeni bir şey yaratma)
îcad kirin *l/gh* icat etmek, bulmak (ilk kez yeni bir şey yaratmak)
îcadkirî *rd* icat edilmiş olan
îcar *h* **1.** bu kez **2.** şimdi * **îcar dora te** şimdi sıra sende **3.** üstelik, bir de * **îcar rojê çar caran dixwaze** üstelik günde dört kez istiyor **4.** artık ~ **çi** *h* daha ne, öyleyse ~ **... jî** ...-a (veya ...-e gelince) * **hûn dê vî tiştî bikin, îcar ez jî...** siz bu işi göreceksiniz, bana gelince... ~ **ku...** ister misin? * **îcar ku niha bavê te çûbe malê** ister misin şimdi baban eve gitmiş olsun ~ **tu bala xwe bidê!** seyret! ~ **tu mêze bike!** seyret! ~ **tu were diyarê (...)!** seyret! ~ **tu were temaşeyê!** seyret!

îcare *m* **1.** icar, kiralama **2.** toprak karşılığından ekiciden alınan onda bir pay
îcaredan *m* üçleme (ürünün üçte birine karşılık, toprağını kiraya verme)
îcare dan *l/gh* üçlemek (ürünün üçte birine karşılık, toprağını kiraya vermek)
îcareker *nd/nt* kiraci, kiralayan
îcarekerî *m* kiracılık
îcarekirin *m* icar etme, kiralama
îcare kirin *l/gh* icar etmek, kiralamak
îcarekirî *rd* kiralı, kiralanmış
îcarî *h* artık son, hiç * **îcarî ez nayêm** artık son ben gelmiyorum
îcaze *m* icazet, izin
îcazet *m* **1.** icazet, izin **2.** icazet, diploma ~ **girtin** (an jî **stendin**) icazet almak, icazetname almak
îcazetdar *rd* mezun, izinli
îcazetdarkirin *m* mezun etmek
îcazetdar kirin *l/gh* mezun etmek
îcazetgirtin *m* **1.** icazet alma **2.** icazet alma, icazetname alma
îcazet girtin *l/gh* **1.** icazet almak **2.** icazet almak, icazetname almak
îcazetgirtî *rd* icazetli, icazet almış olan
îcazetname *m* icazetname, diploma
îcazetstendin *m* **1.** icazet alma **2.** icazet alma, icazetname alma
îcazet stendin *l/gh* **1.** icazet almak **2.** icazet almak, icazetname almak
îcazetstendî *rd* icazetli, icazet almış olan
îcbar *m* cebir, zorlama ~ **kirin** zorlamak, mecbur etmek
îcbarî *rd* zorakî
îclavtazî *h* çırçıplak, çırılçıplak
îclavtazîtî *m* çırçıplaklık, çırılçıplaklık
îcra *m* **1.** icra, icra etme **2.** *m* icra (bir müzik eserinin notalarını sese çevirme) **3.** *hiq* icra * **serî li îcrayê bixe** icraya baş vur
îcrakirin *m* icra etme, yorumlama
îcra kirin *l/gh* (*mzk/şn*) icra etmek, yorumlamak
îcraet *m* icraat
îcrakar *nd/nt* icracı
îcrakarî *m* icracılık
îcraker *bnr* îcrakar
îcre *m* ispat
îcrebûn *m* ispatlanma, ispat olma
îcre bûn *l/ngh* ispatlanmak, ispat olmak
îcrebûyîn *m* ispatlanış
îcrekirin *m* ispatlama, ispat etme
îcre kirin *l/gh* ispatlatmak, ispat etmek
îçtihat *hiq/m* içtihat
îçtima *lşk/m* içtima
îçtimayî *rd* içtimaî
îd *m* **1.** bayram * **îda qurbanê** kurban bayramı **2.** *mec* bayram (sevinç, neşe) ~**a haciyan** hacılar bayramı, kurban bayramı ~**a qurbanê** kurban bayramı ~**a hecacan** kurban bayramı ~**a hev pîroz kirin** bayramlaşmak
îda bilindan *nd* Yezidilikte ulular bayramı
îda ceman *nd* Yezidilikte genel bayram
îda heciyan *nd* kurban bayramı
îda nîsanê *nd* paskalya
îda qurbanê *nd* kurban bayramı
îda remezanê *nd* ramazan bayramı, şeker bayramı
îda rojiyê *nd* ramazan bayramı
îda *bnr* êdî
îdadî idadî (eskide lise derecesindeki okullara verilen ad)
îdam *m* **1.** idam (idam cezası) **2.** idam (idam cezasını yerine getirme)
îdamkirin *m* idam etme
îdam kirin *l/gh* idam etmek
îdamkirî *rd* idam edilmiş olan
îdamxwaz *rd* idam yanlısı
îdamxwazî *m* idam yanlısı olma durumu
îdane *m* bayramlık * **min îdaneya zarok dayê** çocuğun bayramlığını verdim ~**ya hev kirin** bayramlaşmak
îdanî *m* **1.** bayramlık **2.** bayramlaşma * **çû îdaniya wê** bayraşmasına gitti ~**ya hev kirin** bayramlaşmak
îdare *m* **1.** idare, yönetim **2.** idare, yönetim (bir kurumun işlerini yürüten kurul) **3.** idare, yönetim (bir kurum veya kuruluşun yönetildiği yer) **4.** idare, tutum * **divê ku mirov her tiştî bi îdare bi kar bîne** her şeyi idare ile kullanmak lazım **5.** idare (geçim) * **em bi vî pereyî îdara xwe nakin** bu parayla idare edemiyoruz ~ **di kuleka (yekî) de çûn** yaşaması sürüp gitmek, bacası tütmek ~**ya (yekî) bûn** geçimini sağlayacak durumda olmak ~**ya (....) kirin destê xwe** yönetimi ele geçirmek, dizginleri ele alm ~**ya roj bi rojê bûn** yuvarlanıp gitmek ~**ya roj bi rojê kirin** geçinip gitmek ~**ya xwe kirin** geçimini sağlamak
îdarekirin *m* **1.** idare etme, yönetme **2.** sabretme, dayanma (tahamül etme, güç bir duruma katlanma) **3.** geçimme **4.** idare etme (alış verişte; el verme, kurtarma) **4.** idare etme (göz yumma, hoş görme) **5.** idare etme (şimdilik işe yarama) **6.** idare etme, yetinme
îdare kirin *l/gh* **1.** idare etmek, yönetmek **2.** sabretmek, dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak) * **hinekî din jî idare bike va em nêzî bajêr bûn** biraz daha sabret, şehre yaklaştık **3.** geçinmek **4.** idare etmek (alış verişte; el vermek, kurtarmak) * **ez bi vê fiyetê nikarim bidim, îdare nake** o fiyata veremem, idare etmez **4.** idare etmek (göz yummak, hoş görmek) * **tu jî me piçek îdare bike, pere me ev qas e** sen de bizi biraz idare et, paramız bu kadar **5.** idare etmek (şimdilik işe yaramak) **6.** idare etmek, yetinmek ~ **nekirin** dayanmamak ~**ya (yekî) baş**

bûn maddî açıdan durumu iyi olmak **~ya (yekî) nebûn** geçimini sağlayamamak **~ya (yekî) tune bûn** maddi durumu kötü olmak
Îdareker *nd/nt* **1.** idareci, yönetici **2.** idareci (hoşgörülü)
Îdarekerî *m* idarecilik
Îdareng *bnr* îdare
Îdarevan *nd/nt* idareci, yönetici
Îdarevanî *m* yöneticilik
Îdarexane *m* idarehane, büro,
Îdareya orfî *nd* örfî idare, sıkı yönetim
Îdarî *rd* idarî, yönetimsel
Îde, Îdea *fel/m* ide, idea, düşün
Îdeal *m* **1.** ideal, ülküsel (amaç edinilen, ulaşmak istenilen şey) * **zewaca Îdeal** ideal evlilik **2.** *fel* ideal (gerçekte var olmayıp yanlız düşüncede, tasarım biçiminde var olan, yanlızca düşünce ile kavranabilen şey)
Îdealîst *fel/rd* idealist, ülkücü
Îdealîstî *m* idealistlik, idealizm
Îdealîzasyon *m* idealizasyon, ülküleştirme
Îdealîzm *m* idealizm
Îdealkirin *m* idealleştirme, ülküleştirme
Îdeal kirin *l/gh* idealleştirmek, ülküleştirmek
Îdealkirî *rd* idealleştirilmiş olan
Îdentîk *mat/m* **1.** identik, özdeşlik **2.** *rd* identik, özdeş
Îdeolog *nd/nt* ideolog
Îdeolojî *m* ideoloji
Îdeolojîk *rd* ideolojik
Îdgeh *m* bayram yeri
Îdîa *m* iddia, sav
Îdîadar *rd* iddialı
Îdîaker *rd* iddiacı
Îdîakerî *m* iddiacılık
Îdîakirin *m* iddia etme, savlama
Îdîa kirin *l/gh* iddia etmek, savlamak
Îdîaname *hiq/m* iddianame, savca
Îdîdok *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
Îdîdoka belek *zo/nd* ak kelebek (Aporia crataegi)
Îdîdoka qozan *zo/nd* ipek böceği kelebeği
Îdîopatî *bj/m* idiopati, kapan duygu
Îdman *m* idman, alıştırma, antreman **~ kirin** idman yapmak
Îdmankirin *m* idman etme
Îdmankirî *rd* idmanlı, antremanlı
Îdraq *m* **1.** idrak, anlayış, algı **2.** *psî/fel* idrak, algı
Îdraqkirin *m* algılama
Îdraq kirin *l/gh* algılamak
Îfade *m* **1.** ifade **2.** *hiq* ifade **3.** *fel* ifade **~ li ser (yekî) dan** (birinin) üzerine ifade vermek **~yên (yekî) jê girtin** (birinin) ifadesini almak **~yên (yekî) stendin** (an jî **girtin**) **1)** (birinin) ifadesini almak (birinin ifadelerini yazmak) **2)** (birinin) ifadesini almak (üstün gelmek, yenmek)
Îfadedan *m* ifade verme
Îfade dan *l/gh* ifade vermek
Îfadedayî *rd* ifade vermiş olan
Îfadedayîn *m* ifade verme
Îfadegirtin *m* ifade alma
Îfade girtin *l/gh* ifade almak
Îfadegirtî *rd* ifadesi alınmış olan
Îfadeker *rd* ifade edici
Îfadekirin *m* ifade etme
Îfade kirin *l/gh* ifade etmek
Îfadekirî *rd* ifade edilmiş olan
Îfet *m* iffet
Îflah *m* iflah, onma **~ nebûn** iflah olmamak
Îflahbûn *m* iflah olma, onma
Îflah bûn *l/ngh* iflah olmak, onmak
Îflahbûnî *m* iflah olma, onma
Îflahbûyîn *m* iflah oluş, iflah olma
Îflahkirin *m* iflah etme
Îflah kirin *l/gh* iflah etmek
Îflahkirî *rd* iflah edilmiş olan
Îflas *bz/m* iflâs, batkı, batma **~a bifen û fût** *rd* dolanlı iflâs
Îflasa bifen *rd* dolanlı iflâs
Îflasa hîledar *hiq* hileli iflâs
Îflaskirin *m* **1.** iflâs etme, batma **2.** iflâs etme (düşünce, iddia, tez, kimse vb. yenilgiye uğrama, değeri düşıne)
Îflas kirin *l/gh* **1.** iflâs etmek, batmak **2.** iflâs etmek (düşünce, iddia, tez, kimse vb. yenilgiye uğramak, değeri düşmek)
Îflaskirî *rd* iflâs etmiş olan, batkın, müflis
Îfleh *bnr* îflah
Îfrat *rd* ifrat, fazla, çok
Îfraz *m/hiq* **1.** ifraz (parsellere ayırma) **2.** *biy* salgı **~ kirin 1)** ifraz etmek **2)** ifraz etmek, salgılamak
Îfrazkirin *m* salgılama, salgılayış
Îfraz kirin *l/gh* salgılamak
Îfrît *nd* ifrit, cin, şeytan
Îfşa *m* ifşa, yayma **~ kirin** ifşa etmek
Îfşakirin *m* ifşa etme, açıklama
Îfşa kirin *l/gh* ifşa etmek, açıklamak
Îfşakirî *rd* ifşa edilmiş olan
Îfşeat *m* ifşaat
Îftira *m* iftira **~ lê kirin** (birine) iftira atmak, kara çalmak, iftirada bulunmak **~ya bêser û qûn** kuru iftira **~ ya hişk** kuru iftira
Îftiraker *rd/nd* iftiracı, karacı
Îftirakerî *m* iftiracılık, karacılık
Îftirakirin *m* iftira etme
Îftira kirin *l/gh* iftira etmek
Îftixar *m* iftihar, övünç **~ kirin** iftihar etmek, övünç duymak
Îftixarkirin *m* iftihar etme, kıvanma
Îftixar kirin *l/gh* iftihar etmek, kıvanmak
Îgdîş *m* peynir paymak için süt makinesinden çıkarılmış yağsız süt
Îguana *zo/m* iguana, Hint kertenkelesi
Îhale *m* ihale **~ bûn** ihale olmak **~ kirin** ihale etmek

îhalekirin *m* ihale etme
îhale kirin *l/gh* ihale etmek
îhalekirî *rd* ihale edilmiş olan
îhlal *m* ihlâl ~ kirin ihlâl etmek
îhlalker *rd* ihlal edici
îhlalkirin *m* ihlâl etme
îhlal kirin *l/gh* ihlâl etmek
îhlalkirî *rd* ihlâl edilmiş olan
îhmal *m* ihmal ~ **kirin** ihmal etmek
îhmalkar *rd* ihmalkâr, ihmalcı, savsak
îhmalkarî *m* ihmalkârlık, ihmalcılık ~ **hatin kirin** savsaklanmak
îhmalkarîkirin *m* savsaklama, savsaklayış
îhmalkarî kirin *l/gh* savsaklamak
îhmalkirin *m* ihmal etme
îhmal kirin *l/gh* ihmal etmek
îhmalkirî *rd* ihmal edilmiş olan
îhsan *m* ihsan, iyilik
îhsas *fizy/m* duyum, ihsas
îhtar *m* ihtar, uyarı, uyarma ~ **dan** ihtar vermek, uyarmak
îhtardan *m* ihtar verme, uyarma
îhtardayî *rd* ihtar verilmiş, uyarılmış olan
îhtardayîn *m* ihtar verme, uyarma
îhtarkirin *m* ihtar etme
îhtar kirin *l/gh* ihtar etmek
îhtarkirî *rd* ihtar edilmi, uyarılmış olan
îhtarname *m* ihtarname
îhtikar *m* ihtikâr,vurgun, spekülasyon
îhtimal *m* **1.** ihtimal, olasılık **2.** *fel* ihtimal, olasılık, olabilirlik ~ **e ku** ihtimal ki, muhtemelen ~ **nedan** ihtimal vermemek ~ **nedan** (...) -e ihtimal vermemek
îhtimaldan *m* ihtimal verme
îhtimaldan *l/gh* ihtimal vermek
îhtimalî *rd* ihtimalî, olasılı
îhtimam *m* ihtimam, özen
îhtiram *m* ihtiram, saygı ~ **girtin** saygı göstermek
îhtiras *psî/m* ihtiras, tutku
îhtiraz *m* ihtiraz, çekince,
îhtişam *m* ihtişam, görkem
îhtiwa *m* ihtiva, içerme
îhtiwakirin *m* ihtiva etme, içerme
îhtiwa kirin *l/gh* ihtiva etmek, içermek
îhtiwakirî *rd* ihtiva edilmi, içermiş olan
îhtiyaç *m* ihtiyaç, gereksinme, gereksinim ~ **anîn cih** ihtiyaca cevap vermek ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê hebûn** ihtiyacı olmak
îhtiyad *m* **1.** ihtiyat, sakıntı (ileriyi düşünerek ölçülü davranma, sakınma) **2.** *rd* yedek (gerektiğinde kullanılmak için fazladan bulundurulan, ayrılmış olan)
îhtiyadî *rd* ihtiyatî
îhtiyatkar *rd* ihtiyatlı, sakıngan, sakıntılı
îhtiyadkarbûn *m* ihtiyatlı olma, sakınma
îhtiyadkar bûn *l/ngh* ihtiyatlı olmak, sakınmak
îhtiyatkarî *m* ihtiyatlılık, sakınganlık
îhtiyatkirin *m* ihtiyat etme, sakınma
îhtiyat kirin *l/gh* ihtiyat etmek, sakınmak
îhtîzaz *fîk/m* titreşim
îhtîzazkirin *m* titreşme
îhtîzaz kirin *l/ngh* titreşmek
îhya *m* ihya ~ kirin ihya etmek
îja, îjar *bnr* îcar
îkame *m* ikame, ornatma
îkamekirin *m* ikamet etme, ornatma
îkamet kirin *l/gh* ikamet etmek, ornatmak
îkamet *m* ikamet
îkametgah *m* ikametgâh
îkaz *m* uyarı
îkazkirin *m* uyarma
îkaz kirin *l/gh* ikaz etmek, uyarmak
îklîm *m* iklim, abuhava
îkmal *m* **1.** ikmal, bütünleme **2.** *wj* ikmal
îkmalbûn *m* ikmal olma
îkmal bûn *l/ngh* ikmal olmak
îkmalbûyî *rd* ikmal olmuş olan
îkmalbûyîn *m* ikmal oluş, ikmal olma
îkmalkirin *m* ikmal etme, bütünleme
îkmal kirin *l/gh* ikmal etmek, bütünlemek
îkmalkirî *rd* ikmal edilmiş olan
îkmalmayî *rd* bütünlemeli (öğrenci)
îkon, îkona *m* ikona, ikon
îkonografî *m* ikonografi
îkrah *m* tiksinme
îkrahkirin *m* tiksinme, tiksiniş
îkrah kirin *l/gh* tiksinmek
îkram *m* **1.** ikram, sunma **2.** ikram (alış verişte satıcının alıcıya yaptığı indirim) **3.** ikrem (sunulan şey) * **îkramên wan ên ji bo mêvanan pir bûn** misafirlere ikramları çoktu ~**î (yekî) kirin** (birine) ısmarlamak * **were ez çayekê îkramî te bikim** gel sana bir çay ısmarlayayım
îkramiye *m* **1.** ikramiye (çalışanlara aylık dışı olarak verilen para) **2.** ikramiye (piyango vb. şeyde bir kimseye çıkan para veya nesne)
îkramker *rd* ikramcı
îkramkirin *m* ikram etme, ısmarlama
îkram kirin *l/gh* ikram etmek, ısmarlamak
îkramkirî *rd* ikram edilmiş, ısmarlanmış olan
îksîr *m* **1.** iksir (hayatı ölümsüzleştirmek, madeni altına çevirmek gibi olağanüstü etkileri olduğuna inanılan sıvı) **2.** iksir (iç ferahlatıcı ilâç veya içki) **3.** iksir (aşk ilham eden büyük içki)
îktîsadî *bz/rd* iktisadi
îla *h* **1.** ille **2.** ille (özelikle, hele) * **îla ew çav** ille o gözler
îlac *m* ilâç ~ **lê reşandin** ilâçlamak, flitlemek ~ **nivîsandin** ilâç yazmak, reçete yazmak ~**a damarên hêrsê** sinir ilacı
îlacdank *m* ecza dolabı
îlackirin *m* ilâçlama
îlac kirin *l/gh* ilâçlamak
îlackirî *l/gh* ilâçlı, ilâçlanmış veya sürülmüş olan

îlac lê kirin *l/bw* ilâçlamak, ilâç sürmek
îlacnekirî *rd* ilâçsız, ilançlanmamış
îlah *n* ilâh, tanrı
îlahe *m* ilahe, tanrıça
îlahî (I) *rd* ilâhî, tanrısal
îlahî (II) *ol/m* ilâhî (Allah'ı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım)
îlahîn *h* illâ, illâki
îlahiyat *m* ilahiyat, tanrı bilimi, teoloji
îlahiyatnas *nd/nt* ilahiyatçı
îlahiyatnasî *nd/nt* teoloji
îlak *n* gömlek
îlam *m* 1. açıklamak, ifşa etmek 2. ilâm **bi ~a Rebî** Allahtan **~a werasetê** *hiq* veraset ilâmı
îlamkirin *l/gh* açıklamak
îlan *m* ilân, duyuru
îlancix *m* yılamcık (bir hastalık adı)
îlandan *m* ilân verme
îlan dan *l/gh* ilân vermek
îlandayî *rd* ilân verilmiş olan
îlandayîn *m* ilân veriliş ilân verme
îlankar *nd/nt* ilâncı, duyurucu
îlankarî *m* ilâncılık, duyuruculuk
îlanker *bnr* îlankar
îlankerî *bnr* îlankarî
îlankirin *m* 1. ilân etme, duyurma 2. yayma
îlan kirin *l/gh* 1. ilân etmek, duyurmak 2. yaymak (gizli, saklı olan bir şeyi açıklamak)
îlankirî *rd* 1. ilân edilmiş, duyurulmuş 2. yayılmış olan
îlawe *m* 1. ilâve, ek, ulama 2. ilâve, ek (eklenmiş, katılmış parça) 3. ek, ilâve (bir gazete veya derginin günlük yayımından ayrı ve ücretsiz olarak verdiği parça) 4. ilâve, katkı (maddesi)
îlawebûn *m* ilâve olma, eklenme
îlawe bûn *l/ngh* ilâve olmak, eklenmek
îlawebûyî *rd* ilâve olunmuş, eklenmiş olan
îlawebûyîn *m* ilâve olma, eklenme
îlawedar *rz/rd* ekli
îlawekirin *m* 1. ilâve etme, ekleme 2. katkılama
îlawe kirin *l/gh* 1. ilâve etmek, eklemek 2. katkılamak
îlawekirî *rd* 1. ilâveli ilave edilmiş, ekleme, eklenmiş * **çapa îlawekirî ya duyem** ilaveli ikinci baskı 2. ekli 3. katkılı
île (I) *m* yatma, uyuma (çocuk dilinde) ~ **kirin** yatmak uyumak
île (II) *h* illâ, ille
île (III) *m* küçük ada
iledar *rd* illetli
îlegal *rd* 1. illegal, kanun dışı, yasa dışı 2. illegal, gizli * **rêxistina ilegal** illegal örgüt
îleh *h* illâ, illâki, ille
îlehîn *h* ilâ da
îlelebed *h* ilelebet, sürgit
îlellah *b* illâllah ~ **kirin** illâllah demek, illâllah etmek

îlham *m* 1. ilham, esin 2. ilham (Allah'ın peygamberlerin yüreğine doldurduğu inanılan tanrısal âleme özgü duygu ve düşünceler) ~ **dan (yekî)** esinlemek
îlhamgirtin *m* esinlenme
îlham girtin *l/gh* esinlenme
îlhamgirtî *rd* esinlenmiş olan
îlhan *dîr/n* ilhan, hükümdar
îlhantî *dîr/m* ilhanlık
îlheq *m* ilhak ~ **kirin** ilhak etmek
îlheqkirin *m* ilhak etme
îlheqkirin *l/gh* ilhak etmek
îlheqkirî *rd* ilhak edilmiş olan
îlik *n* sıpa
îlizyonîst *nd/nt* ilizyonist, göz bağcı
îlizyonîzm *m* ilizyonizm, göz bağcılık
îlma *m* tarla ortasında ekilmeyen yer
îlmîhal *m* ilmihal
îlmuhaber *m* ilmühaber
îlon *m* eylül (yılın 30 gün süren dokuzuncu ayı)
îlqah *m* ilkah, döllenme ~ **kirin** döllenmek, ilkah etmek
îltibas *m* iltibas, andırışma
îltica *m* iltica ~ **kirin** iltica etmek, sığınmak
îlticakar *nd/nt* ilticacı, sığınmacı
îlticakirin *m* iltica etme, sığınma
îltica kirin *l/gh* iltica etmek, sığınmak
îlticakirî *rd* iltica etmiş, sığınmış olan
îltifat *m* iltifa ~ **kirin** iltifat etmek
îltifatkirin *m* iltifat etme
îltifat kirin *l/gh* iltifat etmek
îltihab *m* iltihap, yangı
îltihabî *rd* iltihabî
îltimas *m* iltimas, kayırma, arka çıkma ~ **pê dan kirin** kayırtmak
îltimaskirin *m* iltimas etme, iltimas geçme, kayırma
îltimas kirin *l/gh* iltimas etmek, iltimas geçmek, kayırmak
îltimasker *nd/nt* iltimasçı, kayırıcı
îltimaskerî *m* iltimasçılık, kayırıcılık
îltîsak *rz/m* bitişken, iltisak
îltîsakî *rz/rd* eklemeli, bitişken
îltîzam *m* 1. iltizam, kayırma 2. kesenek
îlustrasyon *m* illüstrasyon
îluzyon *psî/m* illüzyon, yanılsama
îluzyonîst *nd/rd* illüzyonist
îluzyonîzm *m* ilüzyonizm
îmad *m* vaftiz
îmadkirin *m* vaftizetmek
îmad kirin *l/gh* vaftizetmek
îmadkirî *rd* vaftizli, vaftiz edilmiş olan
îmaj *m* imaj, imge
îmajî *rd* imgesel
îmal *m* imal
îmalat *m* imalât
îmalatkar *nd/nt* yapımcı
îmalatkarî *m* yapımcılık
îmalatxane *m* imalathane, **yapım evi**

îmalker *nd/rd* imalâtçı
îmalkerî *m* imalâtçılık
îmam *n* **1.** imam (cemaata namaz kıldıran kimse) **2.** imam (Müslümanlıkta mezhep kuran kimse) **3.** imam (Hz. Muhammed'den sonra onun vekilliği görevini üzerine alan halifelere verilen ad) **4.** imam (bazı küçük İslâm devletlerinde devlet başkanı) **5.** imam (önder, lider) ~ **her bi ya xwe dike** cemaat ne kadar çok olsa (veya cami ne kadar büyük olsa) imam gene bildiğini okur
îmamî *m* **1.** imamlık (imam olma durumu) **2.** imamlık (imamın görevi) **3.** imamlık, önderlik)
îmamok *m* imame
îmamtî *m* imamlık
îman *m* **1.** iman, din inancı, inanç **2.** iman (İslâm dinine inanma) **3.** iman (güçlü inanç) ~ **bi rebê Mûsa anîn 1)** dünyanın kaç bucak (veya köşe) olduğunu görmek (veya anlamak) **1)** gerçeği kabullenmek ~ **di serê (yekî) de nehiştin** imanını gevretmek ~ **di serê (yekî) de neman** imanı gevremek ~ **di serî de neman** turşuya dönmek (bitkinleşmek) ~ **ji serê (yekî) derketin 1)** fırttırmak **2)** dinden imandan çıkmak ~ **ji serê (yekî) derxistin 1)** bıktırmak **2)** dinden imandan çıkmarmak ~ **lê qetandin** (**an jî çikandin)** imanını gevretmek ~ **lê qetîn** (**an jî çikîn)** imanı gevremek ~ **pê anîn 1)** iman etmek (Tanrı'ya, dine inanmak) **2)** iman etmek (güçlü bir inanç duymak) **3)** iman getirmek (gönül rızasıyla Müslümanlığı seçmek) ~ **pê re tune** imanı yok (zalim) ~**a (yekî) çikandin** imanını gevretmek ~**a (yekî) çûn** imanı gevremek ~**a (yekî) jê çûn** gıcık almak (veya olmak), uyuz olmak, nefret etmek * **îmana min ji vî mirovî diçe** bu adama uyuz oluyorum ~**a (yekî) ji serê (yekî) çûn** ikiz doğurmak (herhangi bir işte çok sıkıntı çekmek) ~**a (yekî) qetandin** imanını gevretmek ~**a (yekî) qetîn** göbeği çatlamak, canı çıkmak (yorulmak veya çok zorluk çekmek) ~**a sirkê** sirke ruhu ~**a (yekî) tê de çûn** ikiz doğurmak (herhangi bir işte çok sıkıntı çekmek) ~**a xwe avêtin 1)** yemin billah etmek, ant içmek **2)** yalan yere yemin etmek
îmanfiroş *rd* çıkarcı, güvenilmez kimse
îmaniye *fel/m* fideizm
îmaret *m* imaret, beylik (bir beyin yönetiminde olan ülke)
îmbiq *nd* imbik
îmdad *m* imdat
îmha *m* imha ~ **kirin** imha etmek
îmhaker *rd* imhacı
îmhakerî *m* imhacılık
îmhakirin *m* imha etme
îmhakirin *l/gh* imha etmek
îmhakirî *rd* imha edilmiş olan
îmkan *m* imkan, olanak ~ dan imkan vermek ~ **dan (yekî) 1)** birine imkan tanımak **2)** şans tanımak
îmla *rz/m* imla, yazım
îmmoral *fel/m* immoral, töretanımaz
îmmoralîzm *fel/m* immoralizm, töretanımazlık
îmmunolojî *bj/m* immünolojî, bağışıklık bilimi
împarator *n* imparator
împaratorî *m* **1.** imparatorluk (imparator olma durum) **2.** imparatorluk (kendi topraklarında oturan çeşitli milletleri egemenliği altında toplayan devlet biçimi)
împaratorîçe *m* imparatoriçe
împaratorîçetî *m* imparatoriçelik
îmsaq *m* imsak
îmsaqiye *m* imsakiye
îmtîhan *m* imtihan, sınav ~ **dan** sınav vermek ~**a îkmalê** bütünleme sınavı
îmtihanbûn *m* imtihan olma
îmtihan bûn *l/ngh* imtihan olmak
îmtihanbûyî *rd* imtihan olmuş olan
îmtihanbûyîn *m* imtihan oluş, imtihan olma
îmtihankirin *m* imtihan etme
îmtihan kirin *l/gh* imtihan etmek
îmtihankirî *rd* imtihan edilmiş olan
îmtiyaz *m* **1.** imtiyaz, ayrıcalık, **2.** *hiq* imtiyaz
îmtiyazdar *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı
îmza *bnr* îmze
îmze *m* **1.** imza * **di dawiya nameyê de îmzeya wî hebû** mektubun sonunda imzası vardı **2.** imza (imzalama işi) **3.** imza (herhangi bir dalda ün yapmış sanatçı) ~ **avêtin** imza koymak * **îmzeyekê biavêje vir** buraya bir imza koy ~ **avêtin (tiştekî)** (bir şeye) imza atmak ~ **berhev kirin** (**an jî civandin)** imza toplamak ~ **dan** imza vermek ~**ya bêbergind** açık imza ~**ya xwe avêtin (tiştekî)** imzayı basmak ~**ya xwe lê xistin** imzayı çakmak, imzasını basmak
îmzeavêj *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan
îmzeker *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan
îmzekirin *m* **1.** imzalama (imza atma) **2.** imzalama (imza veya işaretle eserin yazarı veya yaratıcısı olduğunu belirtme) **3.** imzalama (bir kimseye hatıra olarak sunulan esere imza atma)
îmze kirin *l/gh* **1.** imzalamak (imza atmak) **2.** imzalamak (imza veya işaretle eserin yazarı veya yaratıcısı olduğunu belirtmek) **3.** imzalamak (bir kimseye hatıra olarak sunulan esere imza atmak)
îmzekirî *rd* imzalı, imzalanmış olan
îmzekirox *nd/rd* imzacı, imzalayıcı, imzalayan
îmzenekirî *rd* imzasız, imzalanmamış olan
În *kîm* İn (indiyum'un kısaltması)
În (I) *m* Cuma (haftanın altıncı günü) ~ **kur, şemî şilî bir** e 'cuma fırtınalı, yağışlı,cumartesi ise sakindir' anlamında deyim ~**ê har û dînê** cuma fırtınalı ve yağışlı olur

-în (II) *rz* sonek, isim ve sıfattan sıfat yapar * **zêr-în** altından yapılma
înad *m* inat ~**a (yekî) pê girtin** (birinin) inadı tutmak
înadkirin *m* inatlaşmak, inat etmek
înad kirin *l/ngh* inatlaşmak, inat etmek
înan *m* **1.** getirme (gelmesini sağlama) **2.** getirme (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurma) **3.** getirmek (erişme veya eriştiğini sanma) **4.** getirme (ileri sürme) **5.** getirme (bir şeyin oluşmasına neden olma) **6.** getirme (iletme, bildirme) **7.** getirme (gelir sağlama) **8.** getirme (bir makama atama veya seçme) **9.** getirme (yardımcı fiil olarak)
înan *l/gh* **1.** getirmek (gelmesini sağlamak) * **av îna gund** köye su getirdiler **2.** getirmek (bir şeyi yanında veya üstünde bulundurmak) **3.** getirmek (erişmek veya eriştiğini sanmak) * **me bihar îna** baharı getirdik **4.** getirmek (ileri sürmek) * **ji min re palpişt înan** bana deliller getirdi **5.** getirmek (bir şeyin oluşmasına neden olmak) * **ev ba dê berfê biîne** bu rüzgâr kar getirir **6.** getirmek (iletmek, bildirmek) * **ji min re silav înaye** bana selam getirmiş **7.** getirmek (gelir sağlamak) * **ev dukan mehê çi qas pere diîne?** bu dükkan ayda ne kadar para getiriyor? **8.** getirmek (bir makama atamak veya seçmek) * **dibêjin dê wî ji serokwezîriyê re biînin** onu başbakanlığa getireceklermiş **9.** getirmek (yardımcı fiil olarak) * **bawîşk înan** esnemek
înander *nd/nt* dış alımcı
înanderî *m* dış alım
înandin *m* getirtme
înandin *l/gh* getirtmek
înandî *rd* getirilmiş veya getirtilmiş olan
înan kirin *l/gh* inanmak
înaq *m* boğmaca
înayet *m* inayet, iyilik, kayra
înca, încar *bnr* îcar
încane *m* saksı
încanedank *m* saksılık
încar *bnr* îcar
încare *bot/m* salatalık, hiyar
încas *bot/m* kara erik
încasa emerî *bot/nd* bir tür erik
încasa Maltayê *bot/nd* **1.** Malta eriği (Eriobotrya japonica) **2.** Malta eriği (bu ağacın yemişi)
încasa qantirbaşî *bot/nd* aynabakar
încasa reşreşk *bot/m* mürdüm erik
încasa mezromî *bot/nd* yuvarlak taneli bir tür erik
încasa qûnteşî *bot/nd* kıç kısmı ince bir tür erik
încasa şekirok *bot/nd* tatlı bir erik türü
încasa zerik *bot/nd* sarı bir erik türü
înç (I) *m* inat
înç (II) *m* inç (uzunluk birimi)
îndad *bnr* imdad
îndeks *m* indeks * **îndeksa fiyetan** fıyat indeksi ~**a aborînê (debirînê** an jî **debarkirinê)** geçinme indeksi
îndetermînîst *fel rd/nd* indeterminist, belirlenmezci, yad gerekirci
îndetermînîzm *fel/m* indeterminizm, belirlenmezcilik, yad gerekircilik
îndîkator *fiz/m* indikatör, gösterge
îndîs *mat/m* indis
îndîvîdualîst *fel/nd* individüalist, bireyci
îndîvîdualîzm *sos/fel* indivualizm, bireycilik
îndiyûm *kîm/m* indiyum (kısaltması İn)
îndo *nd* hint, Hintli, Hint ırkı
înfaz *hiq/m* infaz, yürütüm, yerine getirme
înfazkirin *m* infaz etme
înfaz kirin *l/gh* infaz etmek
înfazkirî *rd* infaz edilmiş olan
înfîal *m* **1.** infial **2.** *fel* infial, edilgi ~ **kirin** infial etmek
înfîlaq *m* infılâk ~ **kirin** infılâk etmek
înfîlaqkirin *m* infılâk etme
înfîlaq kirin *l/gh* infılâk etmek
înformatîk *m* informatik, bilişim
îngê *h* o kadar
îngîlîs *m* yüzük
Îngilîstan *m* ingiltere
Îngilîz *nd/rd* **1.** İngiliz (İngiltere halkından olan kimse) **2.** İngiliz (İngiltere veya İngiliz halkına özgü olan şey)
Îngilîzî *nd/m* **1.** İngilizce **2.** *rd* ingilizce (bu dile özgü olan) * **pirtûka Îngilîzî** İngilizce kitap
îngilîzîaxêv *nd* İngilizce konuşan
îngilîzînivîs *nd* İngilizce yazarı
îngilîzîzan *nd* ingilizce bilen
Îngilîzkî *m* **1.** İngilizce (İngiliz dili) **2.** *rd* ingilizce (bu dile özgü olan) * **pirtûka Îngilîzkî** İngilizce kitap **3.** *h* İngilizlere yaraşır bir biçimde
îngiltere *m* ingiltere
înhîsar *m* tekel, inhisar, monopol
îniş *m* bir kız çocuğu oyunu
înî *m* cuma (haftanın altıncı günü)
înî înî lê gerîn *l/bw* köşe bucak aramak
înîsiyatîf *m* inisiyatif, öncecilik ~**a xwe bi kar anîn** inisiyatifini kullanmak
înîsiyatîfgir *rd* insiyatif sahibi
înkar *m* inkâr, yadsıma
înkarane *h* inkarca
înkarî *m* inkar
înkarker *rd* inkârcı, inkar edici
înkarkerî *m* inkârcılık
înkarkirin *m* inkâr etme, yadsıma, yokumsama
înkar kirin *l/gh* inkâr etmek, yadsımak, yokumsamak
înkarkirî *rd* inkâr edilmiş olan
înkarok *rd* inkârcı, inkar eden

înkarokî *m* inkârcılık
înkarwarî *h* inkarca
înorganîk *rd* **1.** inorganik **2.** *kîm* inorganik (organik olmayan, anorganik) **3.** *biy/m* inorganik (hücrelerin cansız bölümleri) **4.** *bj/m* inorganik (organlardaki bozukluktan ileri gelmeyen hastalık)
înqilap *m* inkilâp
înqilapger *nd/nt* inkilâpçı
înqilapgerî *m* inkilâpçılık
înqişaf *m* **1.** inkişaf, gelişme, gelişim **2.** *biy* inkişaf, açınım, açınma **3.** *mat* inkişaf, açınım
înqişafbûn *m* inkişaf etme, açınma
înqişaf bûn *l/ngh biy* inkişaf etmek, açınmak
înqişaf bûyî *rd* inkişaf etmiş, açınmış olan
înqişaf bûyîn *m* inkişaf etme, açınma
înqişafkirin *m* inkişaf etme, açındırma
înqişaf kirin *l/gh* inkişaf etmek, açındırmak
înqişafkirî *rd* inkişaf edilmiş, açındırılmış olan
însaf *m* insaf ~ **kirin** insaf etmek
însan *nd/nt* **1.** insan (memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde dik durabilen, sözle anlaşan, aklı ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı) **2.** insan (bu türden olan canlı) **3.** *rd* (mec) insan, insaniyetli (huy ve ahlâk yönünden üstün nitelikli kimse) **4.** insan (belirsiz zamir gibi de kullanılır) * **ma însan li vê jî nareme?** insan bunu düşünmez mi? ~ **bi xeberdanê ji hev fêm dike** insan konuşa konuşa, hayvan koklaşa koklaşa ~ **carinan a nav dilê xwe dibêjê** insan gönlünün artığını söyler ~ **darê rihelê ye** insanı gösteren giyimdir ~ **toximê mirinê ye** insan ölümlüdür ~ **e ji beniâdem şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş ~ **e, şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş ~**o bêpero, bêbasko** insan kuş misali (uzakça bir yere gidildiğinde söylenir) ~ **teyrê bêçeng e** insan kuş misali ~ **teyrê bêper e** insan kuş misali ~ **teyrê binçeng e** insanoğludur neyi ne zaman yapıp yapacağı belli olmaz ~**ê birçî kevira dixwe** aç insan her şey yapar ~**ê diz ne li şîna dibe ne li şayiyan** hırsızlığın da bir raconu olmalı ~**ê xerîb kor e** gurbetlik zordur
însanane *rd/h* insanca
însanbûn *m* insanlaşma
însanbûyîn *m* insanlaşma
însanetî *m* **1.** insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) **2.** insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) **3.** insanlık (insani sevme, insancıl olma) * **dersa însanetiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **kirin** insanlık etmek ~ **li rûyê (yekî) tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **tê de tune bûn** insanlık nedir bilmemek
însaniyet *m* **1.** insanlık (bütün insanları içine alan varlık) * **alema însaniyetê** insanlık alemi **2.** insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) **3.** insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) **4.** insanlık (insani sevme, insancıl olma) * **dersa însanetiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **kirin** insanlık etmek
însanî *rd* **1.** insanî **1.** *nd/m* insanlık ~ **bila ji te re be** adamlık sende kalsın
însanîkirin *m* insanlık yapma
însanî kirin *l/gh* insanlık yapmak
însankî *rd* insanca
însanparêz *rd* **1.** insancı, insancıl (insana değer veren) **2.** *fel* insancıl, hümanist
însanparêzî *sos/m* **1.** insan içincilik **2.** insancılık
însanparêzîbûn *m* insancıllaşma
însanparêzî bûn *l/ngh* insancıllaşmak
însanperest *rd* **1.** insancı, insancıl (insana değer veren) **2.** *fel* insancıl, hümanist
însanperestî *sos/m* **1.** insan içincilik **2.** insancılık
însanperwer *rd* **1.** insancı, insancıl (insana değer veren) **2.** *fel* insancıl, hümanist
însanperwerî *sos/m* **1.** insan içincilik **2.** insancılık
însanperwerîbûn *m* insancıllaşma
însanperwerî bûn *l/ngh* insancıllaşmak
însanxwer *rd* yamyam
însanxwerî *m* yamyamlık
însanwarî *rd* insanca
însektaryûm *m* insektaryum
însiyaq *ps/m* insiyak, iç güdü
însiyaqî *rd* insiyakî, iç güdülü
însiyatîf *bnr* înîsiyatîf
înstitu *m* enstitü
însulîn *m* ensülin
înşa *m* yapım, inşa
înşabûn *m* inşa olma, kurulma (yapılma)
înşa bûn *l/ngh* inşa olmak, kurulmak (yapılmak)
înşakirin *m* inşa etme, kurma (yapma)
înşa kirin *l/gh* inşa etmek, kurmak (yapmak, inşa etmek)
înşat *bnr* înşaat
înşeat *m* **1.** inşaat, yapı işleri **2.** inşaat (yapım) ~**a blok** blok inşaat
înşeatvan *nd/nt* inşaatçı, yapıcı
înşeatvanî *m* inşaatçı, yapıcılık
înşellah *b* inşallah ~ **maşelah** inşallah maşallah
întaniye *bj/m* intaniye
întaq *m* intak
întegral *mat/m* integral

întegrasyon *mat/m* integrasyon
înterfer *fiz/m* interfer, girişim
înterferometre *fiz/m* interferometre, girişimölçer
înterferometrî *fiz/m* interferometri, girişim ölçme
înterkînez *biy/m* interkinez
înternet *m* internet
întiba *m* intiba, izlenim
întibah *m* intibah, uyanış
întibaq *biy/m* **1.** intibak **2.** uyarlama, adaptasyon **~î (cihekî) bûn** araziye uymak
întibaqbûn *m* intibak olma, alışma (uyar duruma gelme)
întibaq bûn *l/ngh* intibak olmak, alışınak (uyar duruma gelmek)
întibaqkirin *m* **1.** intibak etme, alışma (uyar duruma gelme) **2.** uyarlama
întibaq kirin *l/gh* **1.** intibak etmek, alışmak (uyar duruma gelınek) **2.** uyarlamak
întiqal *m* **1.** intikal, geçiş **2.** *psî* geçişim **3.** *fel* çıkarsama **4.** *fiz* öteleme, ötelenme **~ kirin** intikal etmek
întiqam *m* intikam, öç **~ girtin** (an jî **stendin**) intikam almak, öç almak
întixar *m* intihar
întixarkirin *m* intihar etme
întixar kirin *l/gh* intihar etmek
întixarwarî *rd/h* intiharvari, intiharca
întizaın *m* intizam, düzenli, düzgün olma
întîzar *m* intizar, bekleme, gözleme
înyan *m* ayar (saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü)
înzibat *n* inzibat **~ê leşkerî** askerî inzibat
înziwa *m* inziva
îp *nd* ip sip **~ û rîp** fen, desise **~ û sîp** ipi sapı **~ û sîp jê re tune (bûn)** ipi sapı yok (veya olmamak)
îpnotîze *bnr* hîpnotîze
îpotek *m* ipotek, tutu
îpotekkirin *m* ipotek etme
îpotekkirî *rd* ipotekli
îpotetîk *rd* ipotetik
îptal *nd* iptal
îptalkirin *m* iptal etme
îptal kirin *l/gh* iptal etmek
îptalkirî *rd* iptal edilmiş olan
îptîdayî *rd/nd* iptidaî, ilkel (gelişmesinin başında bulunan)
îptidayîbûn *m* ilkelleşme
îptidayî bûn *l/ngh* ilkelleşmek
îptidayîtî *m* ilkellik
îptila *m* iptila, düşkünlük
îqat *m* itikat, inanç **~a yekî ketin cih** itikatı tam olmak
îqaz *m* ikaz, uyarma, uyarı
îqazkirin *m* ikaz etme, uyarma, dikkat çekme
îqaz kirin *l/gh* ikaz etmek, uyarmak, dikkat çekmek
îqazkirî *rd* ikaz edilmiş, uyarılmış
îqbal *m* **1.** ikbal, baht açıklığı **2.** ikbal, gelecek
îqlim *erd/m* iklim
îqna *m* ikna **~ bûn** ikna olmak **~ kirin** ikna etmek
îqnabûn *m* ikna olma
îqna bûn *l/ngh* ikna olmak
îqnabûyî *rd* ikna olmuş olan
îqnabûyîn *m* ikna oluş, ikna olma
îqnaker *rd* ikna edici
îqnakerî *m*ikna edicilik
îqnakirin *m* ikna etme
îqna kirin *l/gh* ikna etme
îqnakirî *rd* ikna edilmiş olan
îqrah *m* istikrah, tiksinme
îqrar *m* ikrar **~ kirin** ikrar etmek, açıkça söylemek, kabul etmek
îqrarkirin *m* ikrar etme
îqrar kirin *l/gh* ikrar etmek
îqtibas *wj/m* iktibas, alıntı
îqtibaskirin *m* iktibas etme, alıntılama
îqtibas kirin *l/gh* iktibas etmek, alıntılamak
îqtibaskirî *rd* alıntı, iktibas edilmiş olan
îqtîdar **1.** iktidar (bir işi başarabilme yetki ve yeteneği) **2.** iktidar (devlet yönetimini elinde bulundurma ve devlet gücünü kullanma yetkisi) **3.** iktidar (devlet yönetimini elinde bulunduran ve bu gücü kullanma yetkisi olan kişi ve kuruluş) * **partiya îqtidarê iktidar** partisi
îqtidara zengînan *sos/m* bey erki
îqtisad *m* **1.** ekonomi, iktisat **2.** ekonomi (bilim dalı olarak)
Îr *kîm* İr (İridyum'un simgesi)
îrade *m* **1.** irade, istenç **2.** *psî* irade, istenç (davranışlarla ilgili tepilerden bir bölümünü tutup ötekileri eyleme dönüştürme gücü)
îradedar *rd* iradeli
îradeder *rd* irade dışı
îradeparêz *fel/nd* iradeci
îradeparêzî *fel/m* iradecilik
îradeqels *rd* zayıf iradeli
îradiye *m* iradiye
îradî *rd* iradî
Îran *m* İran
Îranî *nd/rd* **1.** İranî (Aryan olan, ona mensup olan) **2.** İranî (aryan ile ilgili) **3.** İranlı
îranîziman *n* irani dil
îrannas *nd/nt* iranolog
îrasyonel *fel/rd* irrasyonel, akıl dışı
îrca kirin *l/gh* **1.** *kîm* indirgemek **2.** *mat* indirgemek
îre *rd* kıskanç
îreîr *m* gürültü, şamata * **bala xwe bidinê vê sibehê helahela û îreîr e** hele bakın bu sabah ne gürültü ve şamatadır
îrem *m* irem, cennette olduğuna inanılan bir bahçe
îreyî *m* kıskançlık

îrfan *m* **1.** irfan, bilme, bilgi, anlama, kültür **2.** irfan, varışlılık
îrîdyûm *kîm/m* iridyum (simgesi Îr)
îrîs *ant/m* iris
Îrlanda *m* İrlanda
Îrlandayî *nd/rd* İrlandalı
Îrlandî *nd/rd* İrlandalı
îro, îroj *nd* **1.** bugün (içinde bulunduğumuz gün) * **karê îro mehêle sibehê** bugünün işini yarına bırakma **2.** *h* bugün (içinde bulunduğumuz günde * **îro hewa xweş e** bu gün hava güzel **3.** *h* bu günlük ~ **dinya ye sibeh axiret e** ölüm var dirim var, dünyanın birbir türlü halı var ~ **dora me ye, sibehê dora we ye** bu gün bana ise yarın sana ~ **ji sibehê re** bu günden yarına (bu gün yaşayanlardan gelecek kuşaklara) ~ **kêfa dilê xwe kirin** felekten kâm almak ~ **li serê me ye sibehê li serê we ye** bu gün bana ise yarın sana ~ **miro** gün boyu * **îro miro karê wî ev bûye** gün boyu işi buymuş ~ **ro** (an jî **roj**) bugüne bugün (unutma ki, şunu iyi bilki anlamlarında) * **îro roj ev bavê we ye** bugüne bugün o sizin babanız ~ **serma ye potik bav û bira ye** soğuklarda önemli olan pek giyinmektir ~ **sibeh** bu gün yarın, bu günlük yarınlık
îroj *bnr* îro
îronî (I) *rd* bu gününkü
îronî (II) *m* ironi, kara mizah
îronîk *rd* ironik
îroyî *rd* güncel
îroyîn *rd* bu günkü * **rewşa îroyîn** bu günkü durum
îrrasyonalîzm *fel/m* irrasyonalizm
îrrasyonel *rd* irrasyonel, us dışı
îrredantîzm *m* irredantizm
îrs *m* irs, veraset, kalıtım
îrsaliye *m* irsaliye, gönderme belgesi
îrsiyet *m* irsiyet, soya çekim
îrşad *m* irşad, doğru yolu gösterme, uyarma ~ **kirin** irşat etmek
îrşadker *nd/nt* irşad edici
îrtibat *m* irtibat, bağlantı ~ **danîn irtibat kurmak,** irtibata geçmek ~ **pê re danîn** (biriyle) irtibata geçmek
îrtica *m* irtica, gericilik
îrtical *wj/m* irtical, doğaç, doğaçlama
îs *b* vay be, abo (hayret belirtme ünlemi)
îsabet *m* isabet, yerindelik ~ **kirin** isabet etmek
îsal *nd* bu sene, bu yıl ~ **misal** bütün yıl, yıl boyu ~ **na par** evvelki sene ~ **nemiriye, îsal heft sal e ku miriye** çoktan ölmüş olmak
îsalîn *rd* bu sene, bu yıla ait
îsan *bnr* însan
îsandin *m* ışıldatma, parıldatma
îsandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
îsandî *rd* ışıldatılmış, parıldatılmış
îsaparêz *nd/nt* İsevî, Hristiyan dininden olan kimse
Îsaparêzî *m* İsevîlik
îsayî *m* bir tür kama
îseîs *h* ışıl ışıl, parıl parıl
îser *rd* **1.** sıkışık (çok yan yana) **2.** sıkışık (bir yerde insanların çok olması)
îserî *m* sıkışıklık
Îsewî *nd/nt* İsevî, Hristiyan
Îsewîbûn *m* Hristiyanlaşma
îsewîkirin *m* Hristiyanlaştırma
îsewîtî *m* İsevîlik, Hristiyanlık
îsfend *bot* üzerlik (peganum harmala)
îsfendan *bot/m* **1.** akça ağaç (Acer) **2.** *rd* akça ağaç (isfehandan yapılmış olan)
ishal *m* ishal, amel
îsik *b* vay be, abo (hayret belirtme ünlemi)
îsikandin *m* ışıldatma, parıldatma
îsikandin *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
îsikandî *rd* ışıldatılmış, parıldatılmış olan
îsikî *rd* ışıldamış, parıldamış
îsikîn *m* ışıldama, parıldama
îsikîn *l/ngh* ışıldamak, parıldamak
îsir *m* **1.** sedir, divan **2.** seki **3.** yüklük
îsîl *m* üzümün sıkıldığı yer
îsîn *m* **1.** ışılama, parıldama, parlama **2.** gümüş servi (ayın suya yansımasıyla oluşan parıltılı görünüm)
îsîn *l/ngh* ışılamak, parıldamak, parlamak * **çavên wî diîsin** gözleri parlıyor
îsîsok *rd* ışıl ışıl, pırıl pırıl
îsîsokî *rd* ışıldak, parıltılı
îsk (I) *bj/m* isilik
îsk (II) *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak
îskambîl *m* iskambil
îskan (I) *m* **1.** bardak **2.** bardak (bir bardağın alacağı miktar)
îskan (II) *m* iskan, yerleşim, yurtlanma
îskandin *m* hıçkırtma
îskandin *l/gh* hıçkırtmak
Îskandînav *nd* **1.** İskandinav (Kuzey Avrupa yarımadaların bütünü) **2.** *rd* İskandinav, Skandinavlı
Îskandînavî *nd/rd* İskandinavyalı
Îskandinavya *m* İskandinavya
Îskandînavyayî *nd/rd* İskandinavyalı
îskarpela *m* ıskarpelâ
îskarpîn *m* iskarpin
îskeîsk *m* **1.** hıçkırma, hıçkırık (ağlarken çıkan ses) **2.** *h* hüngür hüngür, zari zari ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** (birini) hıçkırık tutmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak ~ **pê ketin** (birini) hıçkırık (veya hıçkırma) tutmak
îskele *m* **1.** iskele * **ji vapûrê peya bû derkete ser îskeleyê** vapurdan indi iskeleye çıktı

2. iskele (kıyıya yanaşan deniz aracına doğru uzatılan eğreti küçük köprü) 3. iskele (yapıların dışında keresteden kat kat kurulan, çalışmak için üstüne çıkılan çatı) * **ji bo ku em avahiyê ji derve boyax bikin, îskele girê dabû** binayı dıştan boyamak için iskele kurmuştuk 4. iskele (geminin sol yanı) 5. *sn* iskele
îskelet *n* 1. iskelet (insan ve hayvan bedeninin kemik çatısı) 2. iskelet (yumuşak bölümleri dökülmüş, ölü bir vücudun kemiklerinin bütünü) 3. (mec) iskelet (bir şeyi oluşturan temel çatı) * **îskeletê keştiyê** gemi iskeleti 4. *rd* iskelet (çok zayıf, *mec*) 5. iskelet (bir eserin genel planı) * **îskeletê romanê amade ye** romanın iskeleti hazır
îskeletor *rd* iskeletor (çok zayıf)
îskemle *m* iskemle
Îskenderê Duquloç *nd* Büyük İskender
îskenderê Zulqarneyn *nd* Büyük İskender
îskên *bnr* îskîn
îskik *n* hıçkırık ~ **hilhatin** hıçkırık tutmak ~ **vehatin** hıçkırık tutmak ~**ên wî hilên** kulakları çınlasın
îskîn *m* 1. hıçkırma, hıçkırma 2. hıçkırık 3. ağlantı
îskîn *l/ngh* hıçkırmak
îskîng *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak
îskînî *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** (birini) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** (birini) hıçkırık tutmak
îskîrapik *bot/m* yenilen bir bitki
Îskîtî *nd* 1. İskitler 2. *m* İskitçe
Îskîtkî *m* İskitçe
Îskoç *nd* 1. İskoç 2. *rd* İskoç (İskoç yapısı, İskoçlara özgü olan)
Îskoçî *m* İskoçça
Îskoçkî *m* 1. İskoçça 2. *h* İskoçlara yaraşır bir biçimde
Îskoçyayî *rd* İskoçyalı
îskok *rd* parıldayan
îskonto *baz/m* 1. iskonto 2. îskonto (senet kırma) ~ **kirin** iskonto etmek
îskontokirî *rd* ıskontolu, iskonto edilmiş olan
îskorbut *bj/m* iskorbüt
îskorpît *zo/m* iskorpit (Scorpaena scrofa)
îslam *m* 1. İslâm (Müslümanlık) 2. *rd* İslâm (bu dindan olan)
îslambûn *m* İslâmlaşma
îslam bûn *l/ngh* İslâmlaşmak
îslambûyî *rd* İslâmlaşmış olan
îslambûyîn *m* İslâmlaşma
Îslamî *rd* İslâmî
îslamînas *nd/nt* islâm bilgini
îslamînasî *m* islâm bilginliği
îslamîtî *m* 1. islâmcılık 2. islâmiyet
Îslamiyet *m* İslâmiyet, Müslümanlık ~ **qebûl kirin** İslâmiyeti benimsemek (veya kabul etmek)
îslamkirin *m* İslâmlaştırma
îslam kirin *l/gh* İslâmlaştırmak
îslamkirî *rd* İslâmlaştırılmış olan
îslamparêz *nd/nt* islâmcı
îslamparêzî *m* islâmcılık
Îslamzan *nd/nt* İslâm bilimci
Îslamzanî *m* İslâm bilimi
îsleh *m* ıslah ~**bûn** islah olmak ~ **kirin** islah etmek
îslehat *m* islahat, reform
îslehatxwaz *nd/rd* ıslahatçı
îslehatxwazî *m* ıslahatçılık
îslehatparêz *rd/nd* reformcu, reformist
îslehatparêzî *m* reformculuk
îslehbûn *m* islah olma
îsleh bûn *l/ngh* islah olmak
îslehbûyî *rd* islah olmuş olan
îslehbûyîn *m* islah olma
îslehkirin *m* islah etme
îsleh kirin *l/gh* islah etmek
îslehkirî *rd* islah edilmiş olan
îsm *n* isim, ad
îsmaîliye *nd* İsmailiye (bir mezhep)
îsnat *m* isnat ~ **kirin** isnat etmek
îsok *rd* parlak, ışıl ışıl
îsokî *h* parlakça, ışıl ışılca
îsot *bot/m* 1. biber (Capsicum annuum) 2. biber (bu bitkinin taze iken sebze ve kuru iken baharat olarak kullanılan ürünü) ~ **heşandin** biber dolması yapmak ~ **pê werkirin** biberlemek ~ **tije kirin (dagirtin an jî hepişandin)** biber dolması yapmak ~**a sor a tûj** *nd* Arnavut biberi ~**a spî** beyaz biber ~**ên kesidandî (dagirtî an jî şorikê)** salamura biberi ~**ên tijekirî** (an jî **dagirtî**) biber dolması
îsota dirêj *bot/nd* sivri biber
îsota giloverik *bot/nd* dolma biber
îsota kayanê *bot/nd* kayen biberi
îsota reş *bot/nd* kara biber
îsota sor *bot/nd* 1. Türk biberi, Hint biberi 2. kırmızı biber
îsota spî *bot/nd* beyaz biber
îsota tûj *bot/nd* çuşka
îsotdank *m* biberlik (biber konulan kap)
îsotên dagirtî *nd* salamura biberi
îsotên suravkê *nd* salamura biberi
îsotên şorikê *nd* salamura biberi
îsotfiroş *nd/nt* biberci (satan kimse)
îsotfiroşî *m* bibercilik
îsotkkirî *rd* biberli, biberlenmiş olan
îsotqûn *rd* çok yaramaz ve çığırtkan
îspanî *m* 1. İspanyol, İspanyalı 2. İspanyolca
Îspankî *m* 1. İspanyolca 2. *rd/h* İspanyollara yaraşır bir biçimde
Îspanya *m* İspanya

Îspanyol *nd/rd* **1.** İspanyol (İspanya halkından ve bu halkın soyundan olan) **2.** *rd* İspanyol (İspanyol halkına özgü olan)
îspanyolet *m* ispanyolet
Îspanyolkî *m* **1.** İspanyolca **2.** *rd/h* İspanyollara özgü, İspanyollara yaraşır bir biçimde
îspat *m* ispat ~ **bûn** ispat olmak ~ **kirin** ispat etmek
îspatbûn *m* ispatlanma, tanıtlanma
îspat bûn *l/ngh* ispatlanmak, tanıtlanmak
îspatbûyî *rd* ispatlı, tanıtlı
îspatbûyîn *m* ispatlanma, tanıtlanma
îspatkirin *m* ispatlama, tanıtlama
îspat kirin *l/gh* ispatlatmak, tanıtlamak
îspatkirî *rd* ispatlı, tanıtlı, ispat edilmiş olan
îspatûla *m* ıspatula
îspenax *bot/m* ıspanak (Spinacia oleracea)
îspilik *m* dalak
îspiyon *m* ispiyon
îspiyonker *nd/nt* ispiyoncu
îspiyonkerî *m* ispiyonculuk
îspiyonkirin *m* ispiyonlama
îspiyon kirin *l/gh* ispiyonlamak
îspîrto *m* ispirto
îspîrtodar *rd* ispirtolu
îspîrtokirin *m* ispirtolama
îspîrtokirî *rd* ispirtolu
îspîrtoxur *nd/nt* ispirtocu (ispirto içen)
îspîtofiroş *nd/nt* ispirtocu (satan kimse)
îsponc *zo/m* **1.** sünger **2.** sünger (bu hayvanın temizlik işlerinden kullanılan suyu fazlaca çeken esnek iskeleti)
îsqat *ol/m* ıskat, devir ~ **gerandin** ıskatını vermek
îsqatxur *nd* ıskatçı
îsr *m* divan, sedir
îsraf *m* israf
îsrafbûn *m* israf olma
îsraf bûn *l/ngh* israf olmak
îsrafkar *nd/nt* israfçı, savurgan
îsrafkarî *m* israfçılık, savurganlık
îsrafker *bnr* îsrafkar
îsrafkerî *bnr* îsrafkarî
îsrafkirin *m* israf etme, savurganlık etme
îsraf kirin *l/gh* israf etmek, savurganlık etme ~ **bûn** israf olmak ~ **kirin** israf etmek
îsrafkirî *rd* israf edilmi olan
Îsrafîl *ol/nd* İsrafil
Îsraîl *m* İsrail
Îsraîlî *nd/rd* İsrailli
îsre *m* **1.** ambar **2.** *bnr* kewar
îstaka *m* isteka
îstakoz *zo/m* istakoz (Homarus vulgaris)
îstasyon *m* **1.** istasyon **2.** istasyon (araştırma kuruluşu) * **îstasyona îslahkirina toximan** tohum islah istasyonu **3.** istasyon (satış, bakım, aşı gibi işler yapan kuruluş, yer) * **istasyonâ benzînê** benzin istasyonu **4.** istasyon * **istasyona radyoyê** radyo istasyonu ~**a radyoyê** radyo istasyonu ~**a servîsê** servis istasyonu
îstatîstîk *m* **1.** istatistik, sayım bilimi **2.** istatistik, sayımlama
îstatîstîkî *rd* istatisksel, sayımsal
îstatîstîkvan *nd/nt* sayımlamacı
îstatîstîkzan *nd/nt* istatistikçi
îstekan *m* **1.** bardak **2.** bardak (bir bardağın alacağı miktar)
îstewrik *bnr* stêrik
îstgeh *m* **1.** istasyon, gar **2.** istasyon, radyo evi * **îstgeha radyoyê** radyo istasyonu
îstiare *wj/m* eğretileme, istiare
îstiareya girtî *wj/nd* istiare-î mekniye
îstiareya vekirî *wj/nd* istiare-î müsarraha
îstibat *m* uzaksama, ıraksama
îstibatkirin *m* uzaksama
îstibat kirin *l/gh* uzaksamak
îstibdat *m* istibdat
îstida *m* istida, dilekçe
îstidaname *m* istidaname, dilekçe
îstif *m* **1.** istif (düzgün yığın) **2.** istif (kereste veya ağaç kurutmak için yapılmış yığın) ~ **kirin** istif etmek, istifletmek
îstifa *m* **1.** istifa **2.** istifa (işten ayrıldığını bildiren dilekçe) ~ **kirin** istifa etmek
îstifakirin *m* istifa etme
îstifa kirin *l/gh* istifa etmek
îstifakirî *rd* istifa etmiş veya edilmiş olan
îstifade *m* istifade, faydalanma
îstifadekirin *m* istifade etme, yararlanma
îstifade kirin *l/gh* istifade etmek, yararlanmak
îstifadekirî *rd* istifade edilmiş, yararlanmış olan
îstifker *nd/nt* istifçi, stokçu
îstifkerî *m* istifçilik, stokçuluk
îstifkirin *m* istif etme, istifletme, stoklama
îstif kirin *l/gh* istif etmek, istifletmek, stoklamak
îstifkirî *l/gh* istifli, istiflenmiş olan
îstihdam *m* istihdam ~ **kirin** istihdam etmek
îstihdamkirin *m* istihdam etme
îstihdam kirin *lgh* istihdam etmek
îstihdamkirî *rd* istihdam edilmiş
îstihlal *wj/m* istihlal sanatı
îstihlaq *m* istihlâk, tüketim, yoğaltım
îstihlaqkirin *m* istihlâk etme, tüketme, yoğaltma
îstihlaq kirin *l/gh* istihlâk etmek, tüketmek, yoğaltmak
îstihsal *m* istihsal, üretim
îstikan *bnr* îstekan
îstila *m* istilâ, kaplama ~ **kirin** istilâ etmek
îstilaker *nd/rd* istilâcı
îstilakerî *m* istilâcılık
îstilakirin *m* istilâ etme, kaplama
îstila kirin *l/gh* istilâ etmek, kaplamak (her yanını örtmek)
îstilakirî *rd* istilâ edilmi, kaplanmış

Îstimal *m* istimal, kullanma ~ **kirin** istimal etmek, kullanmak
Îstimalkirin *m* istimal etme, kullanma
Îstimal kirin *l/gh* istimal etmek, kullanmak
Îstimlaq *m* istimlak
Îstimlaqkirin *m* istimlak etme
Îstimlaq kirin *l/gh* istimlak etmek
Îstimlaqkirî *rd* istimlak edilmiş
istinad *m* istinat
Îstinadkirin *m* istinat etme
Îstinad kirin *l/gh* istinat etmek
Îstinaf *hiq/m* istinaf
Îstinqafkirin *m* çekimsenme
Îstinqaf kirin *l/gh* çekimsenmek
Îstiqamet *n* istikamet, dorultu, yön
Îstiqaq *m* istihkak
Îstiqat *bnr* îsqat
Îstiqbal *m* istikbal, gelecek
Îstiqlal *m* istiklâl
Îstiqra *man/m* istikra
Îstiqrar *rd* **1.** istikrar, kararlılık **2.** denge (zihinsel ve duygusal uyum) * **Îstiqrara derûnî** ruhsal denge
Îstiqrarî *m* istikrarlılık, kararlılık
Îstiqrardar *rd* istikrarlı, dengeli (tutum ve davranışlarında uyum olan)
Îstiqşaf *erd/m* istikşaf, açınsama
Îstiqşafkirin *m* istikşaf etme, açınsama
Îstiqşaf kirin *l/gh* istikşaf etmek, açınsamak
Îstirham *m* istirham, rica
Îstirhet *m* istirahat, dinleme ~ **kirin** istirahat etmek, dinlemek ~ **nedan (yekî)** birine istirahat vermemek, rahat bırakmamak (veya vermemek)
Îstirîdye *zo/m* istiridye (Ostrea edulis)
Îstismar *m* istismar, sömürü ~ **kirin** istismar etmek
Îstismarker *nd/rd* istismarcı
Îstismarkerî *m* istismarcılık
Îstismarkirin *m* **1.** sömürme, istismar etme **2.** kullanma
Îstismar kirin *l/gh* **1.** sömürmek, istismar etmek **2.** kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)
Îstisna *m* istisna, ayrıklık ~ **kirin** istisna etmek veya tutmak
Îstisnabûn *m* istisna olma
Îstisna bûn *l/ngh* istisna olmak
Îstisnabûyî *rd* istisna tutulmuş olan
Îstisnabûyîn *m* istisna olma
Îstisnakirin *m* istisna etme
Îstisna kirin *l/gh* istisna etmek
Îstisnakirî *rd* istisna edilmiş
Îstisnayî *rd* istisnaî, ayrıklı
Îstişare *m* istişare, danışma
Îstişarekirin *m* istişare etme, danışma
Îstişare kirin *l/gh* istişare etmek, danışmak
Îstîxbarat *m* istihbarat
Îstixbaratvan *nd/nt* istihbaratçı
Îstixbaratvanî *m* istihbaratçılık
Îstixbarî *rd* istihbarî, istihbaratla ilgili
Îstixfar *m* istiğfar ~**a xwe anîn** istiğfar etmek
Îstizah *m* istizah, gensoru
Îstizah *m* istizah
Îstol *m* sandelye
Îsweç *m* İsveç
Îsweçî *m* **1.** İsveççe **2.** *rd* İsveçli
Îsweçkî *m* **1.** İsveççe **2.** *rd* İsveçlilere yaraşır bir biçimde
Îswîçre *m* İsviçre
Îswîçreyî *nd/rd* İsviçreli
Îsyan *m* isyan, ayaklanma, başkaldırma
Îsyankar *nd/rd* isyankâr, asi
Îsyankarî *m* isyankârlık, asilik ~ **kirin** isyankârlık etmek, asillik etmek
Îsyankirin *m* isyan etme, ayaklanma, baş kaldırma
Îsyan kirin *l/gh* isyan etmek, ayaklanmak, baş kaldırmak
Îsyankirî *rd* isyan etmiş, baş kaldırmış olan
Îş *n* iş ~ **anîn serê (yekî)** (birine) iş etmek ~ **berî nava hev dan** işler becermek ~ **bi (yekî) qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **çêkirin** iş çevirmek ~ **çû qediya** iş işten geçmek * **piştî ku îş çû qediya, hîna ji me re dibêje** iş işten geçtikten sonra bize söylüyor ~ **dan (yekî)** iş vermek ~ **derxistin** iş açmak, iş çıkarmak (uğraştırıcı, gereksiz bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmak) ~ **dirêj kirin** işi uzatmak ~ **ew e ku...**, iş ki * **îş ew e ku ji sinifa xwe derbas bibe** iş ki sınıfını geçsin ~ **girtin** iş tutmak ~ **ji destê (yekî) derketin** iş çıkarmak (çok iş yapmak) ~ **ji tehmê derketin** iş çığrından çıkmak ~ **ketin ser (yekî)** (birine) iş düşmek ~ **ketin stûyê (yekî)** iş başa düşmek ~ **kirin 1)** iş yapmak, iş görmek **2)** iş karıştırmak (zararlı bir iş yapmak) ~ (an jî **kar) leqîn** işler açılmak ~ **li hev qelibîn** iş sarpa sarmak ~ **li (yekî) man 1)** iş ayağa düşmek **2)** (birine) iş düşmek ~ **nîn ebûn ku...** fıkır fıkır kaynamak * **îşê masiyan nîn e di bestê de** dere fıkır fıkır balık kaynıyor ~ **pê bûn 1)** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) **2)** iş görmek (iş yapmaya uygun olmak) ~ **pê qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **qedandin 1)** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) **2)** işi pişirmek * **Ferit û keçikê îş qedandine** Ferit kızla işi pişirmişti ~ **tev dan** iş karıştırmak (fesat sokmak) ~ **tevî hev bûn** iş sarpa sarmak ~ **têl e** işler yolunda ~ **û karê (yekî) ketin ser (yekî dîtir)** (birine) işi düşmek ~ **û karê xwe rast kirin** dünyalığı doğrultmak ~ **zor çêbûn** iş çatallanmak ~ **zor gerîn** iş çatallanmak ~**ek hel kirin** işi bağlamak, işi hal etmek ~**ekî bêserûqûn kirin** ata et, ite ot vermek (bir işi ters yapmak) ~**ê (yekî) baş bûn** işi iş olmak ~**ê bi lezê şeytan tevlî di-**

be acele işe şeytan karışır **~ê (yekî) bûn** işi olmak (uğraşmak zorunda olmak) **~ê (yekî) çi ye?** işi ne? **~ê (yekî) çi pê ketiye!** neci oluyur! * **îşê te çi pê ketiye, tu li karê ber xwe binêre!** sen neci oluyorsun, sen kendi işine bak! **~ê (yekî) dan dîtin 1)** (birinin) işini gördürmek **2)** işini görmek (dövmek) **3)** işini görmek, işini gördürmek (öldürmek) **~ê (yekî) dan qirikê** işi başından aşmak (veya aşkın olmak) **~ê (yekî) hebûn** işi olmak **~ê hesab nîn e** hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) **~ê (yekî) ji ser serê (yekî) derbas kirin** işi başından aşmak (veya aşkın olmak) **~ê (yekî) ketin rê** işi işler duruma gelmek **~ê (yekî) li hev nehatin** işi aksi gitmek **~ê (yekî) li rê bûn 1)** işi iş olmak **2)** işi tıkırında (veya yolunda) olmak **~ê (yekî) li rê ye** işi tıkırında (veya yolunda) **~ê (yekî) pê ketin** (birini) ilgilendirmek, alâkadar etmek **~ê (yekî) pê nîn e (an jî tune) 1)** birini alâkadar etmez **2)** bana ne ya **~ê (yekî) qedîn** işi bitmek **~ê (yekî) rast çûn** işi rast gitmek **~ê te çi pê ketiye?** işine bak! sen karışma, sana ne! üstüne vazife olmamak (veya değil) **~ê te pê neketiye** üstüne vazif e değil **~ê te tune** işin mi yok **~ê (yekî) xera bûn** işi bozulmak **~ê (yekî) xerab e** işi duman **~ê xwe bi rê xistin** gemisini yürütmek **~ê xwe bi vira girê dan** herşeyi yalan dolan üzerine kurmak **~ê xwe birin serî** işi olmak (işi istediği gibi bitirmek) **~ê xwe bi viran girê dan** yalana dolana bel bağlamak, yalan dolan üzerine kurulmak **~ê xwe dan dîtin** (biri) işini gördürmek **~ê xwe dewam kirin** o yolun yolcusu olmak (toplumun ahlâk anlayışına göre kötü bir hayat sürdüren) **~ê xwe dîtin** işini yapmak **~ê xwe jê anîn 1)** ilgilenmek, alâkalanmak **2)** kafaya takmak, kafasına takmak **~ê xwe kirin 1)** işini görmek (görevini yapmak) **2)** işini yapmak **~ê xwe pê anîn 1)** ilgilenmek **2)** kafaya takmak **~ê xwe saxlem çêkirin** işi sağlama bağlamak **~ê xwe zanibûn** iş bilmek (becerikli olmak) **~ê xwe zanîn** işini bilmek (nerede, nasılyararlanacağını bilmek, çıkarını bilmek) **~ên nelirê** karanlık işler **~ên reş** karanlık işler **~ê zarokan** çocuk oyuncağı

îşa *m* yatsı **~ lê çûn** yatsı namazının vaktini geçirmek

îşare *m* işaret **~ pê dan 1)** işaret etmek **2)** değinmek,

îşaret *m* **1.** işaret (anlam yükletilen şey, im) **2.** işaret (belirti, alâmet) **3.** işaret (el, yüz hareketleriyle gösterme) **~ dan** îşaret vermek, sinyal vermek **~ danîn** işaret koymak **~ kirin** işaret etmek **~a rê** *sp* yol işareti **~ên trafîkê (daborîn an jî çûnehatê)** trafık işaretler

îşaret dan hev *l/bw* işaretleşmek

îşaretdêr *nd/nt* işaretçi

îşaret kirin *m* işaretleme, imleme

îşaret kirin *l/gh* işaretlemek, imlemek

îşaretkirî *rd* işaretli

îşaret pê dan *l/bw* **1.** işaret etmek **2.** değinmek

îşarkî *rz/m* işaret

îşev *nd* bu gece

îşevîn *rd* bu gecenin

îşguzar *rd* işgüzar

îşiq *bnr* îşk

îşk *m* **1.** gergi, toyaka, germe aleti **2.** *m* düğüm

îşkaf *m* dolap (genelikle tahtadan yapılmış, bölme ve çekmecelerine eşya konulan kapaklı mobilya)

îşkdan *m* yük sıkıştırma

îşk dan *l/gh* yük sıkıştırmak

îşkence *m* **1.** işkence * **ji bo ku mêrik bidin axaftin îşkence lê kirin** adamı konuşturmak için ona işkence yaptılar **2.** işkence, eziyet **3.** işkence (azap, sıkıntılı durum) **~ kişandin 1)** işkence çekmek **2)** eziyet çekmek **~ lê bûn** işkence edilmek **~ lê kirin** (birine) işkence etmek (veya) yapmak

îşkencedîtî *rd* işkence görmüş, işkence mağduru, işkenceye maruz kalmış kimse

îşkencekar *nd/rd* işkenceci

îşkencekarî *m* işkencecilik

îşkenceker *nd/rd* işkenceci

îşkencekerî *m* işkencecilik

îşkencekirin *m* işkence etme, işkence yapma

îşkence kirin *l/gh* işkence etmek, işkence yapmak

îşkencekirî *rd* işkence edilmiş veya payılmış olan

îşkencexane *m* işkencehane

îşkencexwar *rd* işkence edilmiş kimse

îşker *nd/nt* işçi

îşkerî *m* işçilik

îşkîl *m* bela, oyun * **tu yê işkilekî bînî serê min** sen başıma bir bela getirecek

îşkok *bot/m* ahlat

îşkone *m* kadınların çalışırken giydikleri iş elbisesi

îşlik *n* gömlek **~ê heşû** içi pamuk doldurularak yapılan işlemeli üstlük giysi **~ê nîv zebûn** zıbne benzer gömlek

îşporta *m* işporta

îşportakar *nd/nt* işportacı

îşportakarî *m* işportacılık

îşportavan *nd/nt* işportacı

îşportavanî *m* işportacılık

îşq *bnr* îşk

îşqedîn *rd* iş bitirici

îşqedîno *rd* iş bitirici

îşteh *m* iştah **~a (yekî) çûn (tiştekî)** iştahı çekmek **~a (yekî) girtin** iştah kapamak (veya kesmek) **~a (yekî) hatin girtin** iştahı kapanmak (veya kesilmek) **~a (yekî) kişandin** iştahı çekmek **~a (yekî) lê vebûn** iştahı açılmak, iştahlanmak **~a (yekî) vebûn** iştahı a-

çılmak~a (yekî) vekirin iştah açmak, iştahını açmak
îştiraq *m* iştirak, katılım, katılma ~ **kirin** iştirak etmek
îştixal *m* iştigal ~ **kirin** iştigal etmek
îşwe *m* işve, cilve ~ **kirin** işve etmek (veya yapmak), cilvelenmek
îşwebaz cilveli
îşwebaz *rd* işveli, edalı, fıkırdak
îşwebaz *rd* işveli, edalı
îşwebazî *m* işwecilik, fıkırdaklık
îşxal *m* işgal
îşxalker *nd/nt* işgalci
îşxalkerî *m* işgalcilik
îşxalkirin *m* işgal etme
îşxal kirin *l/gh* işgal etmek
îşxalkirî *rd* işgal edilmiş olan
îtaet *m* itaat
îtaetkirin *m* itaat etme
îtaet kirin *l/gh* itaat etmek
îtaetî *m* itaatsizlik ~ **kirin** itaatsizlik etmek
îtaetkar *rd* itaatli, itaatkâr
îtaetkarî *m* itaatlilik, itaatkârlık
îtaetker *bnr* îtaetkar
îtaetkerî *bnr* îtaetkarî
Îtalî *nd* 1. İtalyan 2. *m* İtalyanca 3. *rd* İtalyan (İtalyanlara özgü)
îtalîk *rd* italik
Îtalkî *m* 1.İtalyanca 2. *rd/h* İtalyanlara yaraşır bir biçimde)
Îtalya *m* İtalya
Îtalyan *nd* 1. İtalyan 2. *m* İtalyanca 3. *rd* İtalyan (İtalyanlara özgü)
îtbarî *m* **itibar** ~ **pê neanîn** (birine) itibar (veya güven) duymamak
îterbiyûm *kîm/m* iterbiyum (sembolu Yb)
îtfa *fîz/m* 1. itfa, sönüm 2. *bz* itfa, sönüm
îtfa kirin *l/gh* sönümlemek
îtfaye *m* itfaiye
îthaf *m* ithaf
îthafkirin *m* ithaf etme
îthaf kirin *l/gh* ithaf etmek
îthafkirî *rd* ithaf edilmiş olan
îthal *nd* ithal ~ **kirin** ithal etmek
îthalat *m* 1. ithalât, dış alım (bir ülkeye başka ülkeden mal getirme veya satın alma) 2. ithalât (bir ülkeye başka bir ülkeden alınan malların bütünü)
îthalatkar *nd/rd* ithalâtçı, dış alımcı
îthalatkarî *m* ithalâtçılık, dış alımcılık
îtham *m* itham, suçlama
îthamkirin *m* itham etme, suçlama
îtham kirin *l/gh* itham etmek, suçlamak
îthamkirî *rd* itham edilmiş, suçlanmış olan
îthamname *m* ithamname
îtibar *m* 1. itibar, güvenç 2. itibar, prestij, güven ~ **dan (yekî)** birine) değer vermek, itibar etmek ~ **pê anîn 1)** itibar etmek, dikkate almak **2)** itibar görmek ~ **pê hatin 1)** güvenilir olmak, itibar edilmek **2)** birine itibar etmek, güvenmek ~ **pê kirin)** itibar etmek, dikkate almak ~**a xwe pê anîn** güvenmek, birine güven duymak ~**a (yekî) neman** itibarı sıfır olmak
îtibarî *rd* itibarî, saymaca
îtibarname *m* itibar mektubu
îtifaq *m* 1. ittifak, bağlaşık, bağlaşma ~ **kirin** ittifak etmek
îtifaqkirin *m* ittifak yapma, bağlaşma
îtifaq kirin *l/gh* ittifak yapmak, bağlaşmak
îtihad *m* ittihat, birleşme
îtilaf *m* itilâf, anlaşma, uyuşma
îtimad *m* itimat, güven, güvenç ~ **dan** güven vermek, emniyet vermek ~ **pê anîn** itimat beslemek
îtimadname *m* itimatname, güven mektubu
îtîna *m* itina, özen
îtiqat *m* itikat, inanç
îtir *bnr* êdî
îtiraf *m* itiraf ~ **kirin** itiraf etmek
îtirafî *m* iftira
îtirafkar *nd/nt* itirafçı
îtirafkarî *m* itirafçılık
îtirafkirin *m* itiraf etme
îtiraf kirin *l/gh* itiraf etmek
îtiraz *m* 1. itiraz (karşı çıkma) 2. itiraz (söylenecek söz, karşı söyleme) ~ **kirin** itiraz etmek
îtirazker *hiq/rd* itirazcı, muteriz
îtirazkerî *m* itirazcılık
îtirazkirin *m* itiraz etme
îtiraz kirin *l/gh* itiraz etmek
îtizar *m* itizar, özür dilme
îtizarkirin *m* itizar etme, özür dileme
îtizar kirin *l/gh* itizar etmek, özür dilemek
îtmaz *m* rica * **ez îtmaz dikim** rica ederim
îtmazkirin *m* rica etme
îtmaz kirin *l/gh* rica etmek
îtriyûm *kîm/m* itriyum (sembolu Y)
îver *nd* 1. şey 2. bura
îverok *m* şeycik
îw *bnr* pehe
îwer *c/nd* bura, burası
îx *m* ıhma
îxbûn *m* ıhma
îx bûn *l/ngh* ıhmak
îxanet *m* 1. ihanet, hiyanet 2. ihanet (sevgide aldatma, sadakatsızlık) ~ **kirin 1)** ihanet etmek **2)** ihanet etmek (karı koca için) ihanet etmek, aldatmak
îxanetkar *nd/nt* ihanetçi
îxanetkarî *m* ihanetçilik
îxanetkirin *m* ihanet etme
îxanet kirin *l/gh* ihanet etmek
îxanet lê bûn *l/bw* ihanete uğramak
îxbar *m* ihbar ~ **kirin** ihbar etmek
îxbarker *nd/nt* ihbarcı, muhbir
îxbarkerî *m* ihbarcılık, muhbirlik
îxbarkirin *m* ihbarlama, ihbar etme

îxbar kirin *l/gh* ihbarlamak, ihbar etmek
îxbarkirî *rd* ihbar edilmiş olan
îxbarname *m* ihbarname, bildirim
îxfal *m* iğfal
îxfalkirin *m* iğfal etme
îxfal kirin *l/gh* iğfal etmek
îxfalkirî *rd* iğfal edilmiş olan
îxlas *m* ihlas
îxrac *m* ihraç (üretilen malları yurt dışına satma)
îxracat *bz/m* ihracat, dış satım
îxracatkar *nd/nt* ihracatcı, dış satımcı
îxracatkarî *m* ihracatcılık, dış satımcılık
îxrackirin *m* ihraç etme
îxrac kirin *l/gh* ihraç etmek
îxrackirî *rd* ihraç edilmiş
îxtilaf *m* ihtilâf, anlaşmazlık, uyuşmazlık, ~ **çêbûn** uyuşmazlık çıkmak
îxtilal *m* ihtilâl, devrim
îxtilalker *nd/nt* ihtilâlci
îxtilalkerî *m* ihtilâlcilik
îxtiyar *bnr* extiyar
îyod *kîm/m* iyot (sembolu L)
îyodkirin *kîm/m* iyotlama
îyodur *kîm/m* iyodür
îyon *fiz/kîm m* iyon, yükün
îyonbûn *m* iyonlaşma
îyonîk *fiz/kîm rd* iyonik
îyonîzebûn *m* iyonlaşma
îyonîze bûn *l/ngh* iyonlaşmak
îyonîze kirin *l/gh* iyonlaştırmak
îza *m* zahmet, sıkıntı ~ **dan** sıkıntı vermek ~ **kişandin** sıkıntı çekmek
îzafe *m* izafe
îzafet *fel/m* **1.** izafet, görelik **2.** bağıntı
îzafî *fel/rd* **1.** izafî, görece, göreceli **2.** bağıntılı, bağıl,
îzafîtî *m* izafîlik, görececilik, görecelik
îzafiye *fel/m* izafiye, görecilik
îzafiyet *fel/m* **1.** izafiyet, görececilik, görecelik, görelilik **2.** bağıllık, bağıntılılık
îzah *m* izah, açıklama
îzahet *m* izahat
îzahet dan *l/gh* izahat vermek, izahatta bulunmak
îzahker *rd* izah edici
îzan *m* izan, anlayış
îzband *rd* arık, sıska, cılız
îzdiham *m* izdihaın, tıkışıklık, yığılaşma
îzdiwac *m* izdivaç, evlenme
îzedan *m* imza verme
îzedan *l/gh* imza vermek
îzet *m* izzet, yücelik, ululuk
îzetînefs *m* izzetinefis, öz saygı
îzgeh *m* radyo istasyonu, radyo evi
îzin *m* izin ~ **dan** izin vermek ~ **derketin** izin çıkmak ~ **stendin** (an jî **girtin**) izin almak **bi ~a we be** kerem buyurun (veya eyleyin) **~a Xwedê pê hebe** Allah kısmet ederse **~a (yekî) xwestin** (birinin) rızasını almak
îzin dan *l/gh* izin vermek
îzindar *rd* izinli
îzingirtî *rd* izinli, izin alınmış olan ~ **bûn** izinli olmak
îzin stendin *l/gh* **1.** izin almak **1.** icazet almak
îzinstendî *rd* izinli, izin alınmış olan ~ **bûn** izinli olmak
îzobar *erd/m* izobar
îzohîps *erd/m* izohips, eş yükselti
îzolasyon *fiz/m* **1.** izolâsyon, yalıtım **2.** yalıtma, izolâsyon
îzolator *fiz nd/rd* izolatör, yalıtıcı, yalıtkan
îzolatorî *m* yalıtkanlık
îzole band *nd* izole bant
îzolekirin *m* izole etme, yalıtma
îzole kirin *l/gh* izole etmek, yalıtmak
îzolekirî *rd* izole, izole edilmiş
îzomer *kîm/rd* izomer
îzomerî *m* izomeri
îzomerîbûn *kîm/m* izomerleşme
îzomerîk *rd* izomerik
îzomorf *kîm/fiz m* izomorf, eş biçim
îzomorfîk *kîm/fiz rd* izomorfik, eş biçimli
îzomorfîzm *kîm/fiz* **1.** izomorfizim, eş biçimlilik **2.** *mat* izomorfizim, eş biçimlilik
îzoterm *erd/m* izoterm, eş sıcak
îzotop *fiz/rd* izotop **~ên radyoaktîf** radyoaktif izotoplar

J

j, J *m* Kürt alfabesinin on üçüncü harfı olup *jê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından ötümlü sızıcı öndamaksı ünsüzleri gösterir
jaguar *zo/m* jagguar (Felis onca)
jajarûn *m* yoğurt, kuru ekmek (veya un) ve yağ ile yapılan bir tür yemek
jajî *m* **1.** teleme **2.** ekşimik, çökelek ~**ya babûrî** bir tür küflü çökelek
jajûn *m* haşıl
jakaw *rd* **1.** yırtıcı **2.** kırışık, buruşuk
jakawî *m* yırtıcılık
jale (I) *m* kırağı, çiy
jale (II) *m* **1.** gül fidesi **2.** *bot/m* zakkum (Nerium oleander)
jaledar *rd* kırağılı, çiyli
jalî *m* kaynatılan ayrandan elde edilen ve çökeleğe benzer peynir
jalûzî *m* jaluzi
jam *n* çan * **jamên dêran lê dida** kilise çanları çalınıyordu
jan *m* **1.** sızı, ağrı **2.** ızdırap, acı* **di girmilkên min de janeke bişewat heye** omuzlarımda bir yanma acısı var **3.** sancı, buruntu, buru **4.** *mec* hastalık ~ **dan 1)** sancımak **2)** acı vermek ~ **dan (yekî)** iliğini kemirmek ~ **dan dilê (yekî)** acısı yüreğine işlemek, dağlamak * **vê rewşa wî janê da dilê min** onun bu hali yüreğimi dağladı ~ **xwe berdan dil** (birinin) yüreğine işlemek (çok derin acı uyandırmak) ~**ê dan dil** yüreği cız etmek (veya cızlamak)
jana zirav *bj/nd* ince ağrı, verem, ince hastalık
janabirk *m* bir hastalık adı
janbon *m* janbon
jandan *m* **1.** sızlama **2.** sancıma **3.** ağrıma
jan dan *l/gh* **1.** sızlamak **2.** sancımak **3.** ağrımak
jandanî *rd* **1.** sızılı **2.** sancılı **3.** ağrılı **4.** hastalıklı
jandar *rd* **1.** sızılı **2.** sancılı **3.** ağrılı **4.** acılı, ıstıraplı (acısı olan kimse)
jandarî *m* **1.** sızılık **2.** acılık, ıstıraplılık
jandayî *rd* **1.** sızılı **2.** sancılı **3.** ağrılı, ıstıraplı
jandayîn *m* **1.** sızlayış **2.** sancıyış **3.** ağrıma
jande *m* öğe, unsur
janedidan *n* diş ağrısı
janedil *m* kalp ağrısı
janediran *n* diş ağrısı
janeguh *n* kulak ağrısı
janegurçik *m* böbrek ağrısı
janepişt *m* sırt ağrısı
janereh *bj/m* siyatik
janeser *nd* baş ağrısı
janeserî *m* baş ağrıması
janjan *rd* janjan
janjanî *rd* janjanlı
jankuj *bj/m* **1.** ağrıkesen, ağrı kesici **2.** yatıştırıcı, analezik
jano *rd* hasta, mariz
janoyî *rd* hastalıklı
jant, cant *n* jant
janû *bnr* jano
janxane *m* revir
janyar *rd* **1.** sızılı *2.* sancılı **3.** acılı, ıstıraplı
Japon *nd /rd* **1.** Japan (Japon halkından veya ırkından olan) **2.** Japon (Japonlara özgü)
Japone *rd* japone
Japonî *m* **1.** Japonca (Japon dili) **2.** *nd* Japonyalı
Japonkî *m* Japonca
Japonya *m* Japonya
Japonyayî *rd* Japonyalı
jar (I) *rd* **1.** zayıf (insan ve hayvan için) **2.** zayıf, yağsız **3.** zayıf (görevini yapacak yeterli gücü olmayan) * **artêşeke jar** zayıf bir ordu **4.** cılız, sıska. nahif **5.** *mec* yoksul, fakir **6.** *mec* zavallı * **heyla li min jarê** vay zavallı ben ~ **bûn 1)** zayıflamak, vücuttan düşmek **2)** cılızlaşmak ~ **kirin 1)** zayıflatmak **2)** cılızlaştırmak ~ **ketin** zayıf düşmek, zayıflamak

jar (II) *m* 1. ağı, zehir 2. *ant* öd kesesi
jarandin *m* ağılama, zehirlemek
jarandin *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jarandî *rd* ağılanmış
jarbûn *m* 1. zayıflama 2. süzülme (çok zayıflanma) 3. cılızlaşma, sıskalaşma
jar bûn *l/ngh* 1. zayıflamak 2. süzülmek (çok zayıflanmak) 3. cılızlaşmak, sıskalaşmak
jarbûyîn *m* 1. zayıflayış 2. süzülüş (çok zayıflanma) 3. cılızlaşma, sıskalaşma
jardadayî *rd* zehirlenen, zehirlenmiş
jardadayîkirin *m* ehirleme
jardadayî kirin *l/gh* zehirlemek
jarê *b* zavallı ben (kadın için)
jarî *m* 1. zayıflk 2. cılızlık, sıskalık 3. *mec* fakirlik, yoksulluk 4. *mec* zavallılık
jarîn *m* ağılanma
jarîn *l/ngh* ağılanmak
jarjûr *m* şarjör
jarjûrdank *m* şarjörlük, kütüklük
jarketin *m* zayıflama, zayıf düşme
jar ketin *l/ngh* zayıflamak, zayıf düşmek
jarketî *rd* zayıf düşmüş, güçten düşmüş olan
jarkirin *m* 1. zayıflatma 2. cılızlaştırma, sıskalaştırma
jar kirin *l/gh* 1. zayıflatmak 2. cılızlaştırmak, sıskalaştırmak
jarmar *zo/n* kırkayak
jaro *b* zavallı ben (erkek için)
jarok *rd* 1. zayıf 2. *mec* zavallı
jarokî *rd* 1. zayıfça 2. cılızca, sıskaca 3. *mec* fakirce 4. *mec* zavallıca
jarse *m* 1. jarse 2. *rd* jarse (bu kumaştan yapılmış olan)
jarxane *m* revir
jax (I) *m* bir kır yemeği
jax (II) *bot/m* turşusu da yapılan bir tür bitki
jay *bot/m* kır kimyonu
jeh *m* yay kirişi
jehir *bnr* jehr
jehirandin *m* zehirleme
jehirandin *l/gh* zehirlemek
jehirîn *m* zehirlenme
jehirîn *l/ngh* zehirlenmek
jehr *m* 1. zehir 2. zehir (çok acı) * **îsot eynî jehr e** biber zehir gibi * **eynî jehr e** zehir gibi (çok acı) 3. *mec* zıkkım * **jehrê bixwe** zıkım ye ~ **dan** zehirlemek, zehir vermek ~ **dan (...)** (birini) ağılamak, zehirlemek ~ **kirin** ağılamak, zehirlemek ~ **kirin aqilê (yekî)** *(argo)* aklına tükürmek ~ **tevî (tiştekî) kirin** ağılamak, içine zehir katmak ~ **û ziqûm** zehir zıkkım ~ **xistin (tiştekî)** ağılamak, içine zehir katmak ~**a marê kor be** zehir zıkkım olsun ~**a spî** beyaz zehir (eroin, kokain gibi uyuşturucu maddeler)
jehra titûnê *m* nikotin
jehrandin *m* ağılama, zehirleme
jehrandin *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jehrayî *rd* zehirli
jehrber *m* panzehir
jehrdadan *m* zehirleme
jehr dadan *l/gh* zehirlemek
jehrdadayî *rd* zehirlenmiş olan
jehrdan *m* ağılama, zehirleme
jehrdan *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jehrdar *rd* zehirli
jehrdarî *m* zehirlilik
jehrdarîkirin *m* zehirletme
jehrdarî kirin *l/gh* zehirletmek
jehrdayî *rd* 1. zehirlendirilmiş, ağılanmış (kimse) 2. *m* zehirleme ~ **bûn** zehirlenmek ~ **kirin** zehirlemek
jehrdayîbûn *m* ağılanma, zehirlenme
jehrdayî bûn *l/ngh* ağılanmak, zehirlenmek
jehrdayîkirin *m* ağılama, zehirleme
jehrdayî kirin *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jehredar *rd* zehirli
jehredarbûn *m* zehirlenme
jehredar bûn *l/gh* zehirlenmek
jehredarkirin *m* zehirleme
jehredar kirin *l/gh* zehirlemek
jehredij *m* panzehir
jehremar *n* yılan zehiri
jehrewî *rd* zehirli
jehrewîbûn *m* zehirlenme
jehrewî bûn *l/ngh* zehirlenmek
jehrewîkirin *m* zehirleme
jehrewî kirin *l/gh* zehirlemek
jehrêj *rd* zehir kusan
jehrî (I) *bot/m* zehirli bir ot türü (hayvan yemi olarak da kullanılır, ama kurutup ıslattıktan sonra)
jehrî (II) *m* zehir ~ berî serî (yekî) dan (birini) zehirlemek (birine zararlı düşünceler, zararlı duygular aşılamak)
jehrîn *rd* zehirli, ağılı
jehrînî *rd* zehirimsi
jehrkêş *rd* zehir çeker
jehrkirin *m* ağılama, zehirleme
jehr kirin *l/gh* ağılamak, zehirlemek
jehrkirî zehirli, zehirletilmiş olan
jehrkuj *m* panzehir
jehrmar *n* yılan zehiri
jelatîn *m* jelâtin
jen (I) *m* öğün, yemek öğünü
jen (II) *m* fırsat, kollanan an * **jena min jê bigire ez dê herim** fırsatını bulursam giderim
-jen (III) *rz/m* jendin fiilinin emir kipinden elde edilen sonek * ***kevan+jen, bilûr+jen, sema+jen***
jenan *m* 1. çalma, vurma 2. ditme 3. tarama
jenandin *m* 1. çalma, vurma 2. ditme (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartma) 3. tarama, tarayış (yün ve kıl tarama)
jenandin *l/gh* 1. çalmak, vurmak * **bilûr xweş jenand** güzel kaval çaldı 2. ditmek (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartmak) 3.

taramak (yün ve kıl taramak)
jenandî *rd* **1.** ditme, ditilmiş **2.** taralı, taranmış olan
jendin *m* **1.** çalma, çalış (vurarak ses çıkarma) **2.** çalma, vurma **3.** çakma (şimek, çakmak aleti için) **4.** ditme, atma (yay ve tokmakla kabartma) **5.** çalma, çalış, üfleme, üfürme (üflemeli çalgılar için) **6.** atma, atış, (kalp, nabız, damar vb. için) **7.** dövmek (ezmek veya çırpmak) * **spîçka hêkê jend** yumurta akı dövdü
jendin *l/gh* **1.** çalmak (vurarak ses çıkarmak) * **muzîkeke xweş dijend** güzel müzik çalıyordu * **têr baş piyano dijene** çok iyi derecede piyano çalar **2.** çalmak, vurmak * **gule ew jend** kurşun onu vurdu **3.** çakmak (şimek, ve çakmak aleti için) * **tu dê heste nejenî!** çakmağı çakmayacaksın! **4.** ditmek, atmak (yay ve tokmakla kabartmak) * **pembû jendin** pamuğu atmak **5.** çalmak, üflemek, üfürmek (üflemeli çalgılar için) **6.** vurmak, atmak (kalp, nabız, damar vb. için) **7.** dövmek (ezmek veya çırpmak) * **spîçka hêkê jend** yumurta akı dövdü
jendirme *n* **1.** jandarma **2.** *m/mec* erkek gibi kadın
jendirmetî *m* jandarmalık
jendirmexane *m* jandarma karakolu
jendûmend *m* karmakarışık, allak bullak, darmadağınık
jendûmendbûn *m* karmakarışık olma, allak bullak olma, darmadağınık olma
jendûmend bûn *l/ngh* karmakarışık olmak, allak bullak olmak, darmadağınık olmak
jendûmendî *m* karmakarışıklık, allak bullaklık, darmadağınıklık
jendûmendkirin *m* karmakarışık etme, allak bullak etme, darmadağınık etme
jendûmend kirin *l/gh* karmakarışık etmek, allak bullak etmek, darmadağınık etmek
jenerator *fîz/m* jeneratör, üreteç
jenerîk *m* jenerik
jeng (I) *m* hallaç tezgahı
jeng (II) *m* **1.** pas (su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demir yüzeyinde oksitlenme sonucu oluşan madde) **2.** kefeki (dişlerin diplerinde oluşan kireç tabakası) **3.** *rd* yeşilimsi
jengal *bnr* jengar
jengar *m* pas
jengarî *rd* paslı
jengarîbûn *m* paslanma
jengarî bûn *l/ngh* paslanmak
jengarîbûyîn *m* paslanış
jengarîkirin *m* paslandırma, paslatma
jengarî kirin *l/gh* paslandırmak, paslatmak
jengdar *rd* paslı
jenggirtin *m* pas tutma
jeng girtin *l/gh* pas tutmak
jenggirtî *rd* paslı, pas tutmuş olan
jengîn *rd* paslı
jenîn (I) *m* duvar örme
jenîn (II) *m* **1.** çalma, vurma **2.** *mzk* çalma, vurma (enstrümanlar için) **3.** çarpma, vurma (yürek hızlı atma, vuru durumunda olma) **4.** çakma (çakmak, şimşek vb. için) **5.** ditme, atma (yay ve tokmakla kabartma) **6.** halaçlama **7.** zonklama
jenîn (I) *l/gh* duvar örmek
jenîn (II) *l/gh* **1.** çalmak, vurmak **2.** *mzk* çalmak, vurmak (enstrümanlar için) **3.** çarpmak, vurmak (yürek hızlı atmak, vuru durumunda olmak) * **dilê min dijene** yüreğim çarpıyor * **rehê canê min dijenin** damarlarım vuruyor **4.** çakmak (çakmak, şimşek vb. için) **5.** ditmek, atmak (yay ve tokmakla kabartmak) **6.** halaçlamak **7.** zonklamak * **rehê destê min dijenin** elimdeki damarlar zonkluyor
jenk *m* mantık
jenosîd *m* jenosit, soykırım
jent *m* kırbaç, kamçı
jentin *bnr* jendin
jentî *bnr* jendî
jeodezî *m* jeodezi, yer ölçümü * **pisporê jeodeziyê** jeodezi uzmanı
jeodînamîk *m* jeodinamik
Jeofizîk *m* jeofizik
jeokîmya *m* jeokimya
jeolog *nd/nt* jeolog, yer bilimci
jeolojî *m* jeoloji, yer bilimi
jeolojîk *rd* jeolojik, yer bilimsel
jeomorfolog *nd/nt* jeomorfolog
jeomorfolojî *m* jeomorfoloji
jeopolîtîk *m* jeopolitik
jeosantrîk *ast/rd* jeosantrik, yer özekçil, yer merkezli
jeosantrîzm *m* jeosantrizm, yer merkezcilik, yer özekçilik
jeosenklînal *nd* jeosenklinal
jeosîsmîk *rd* jeosismik
jeotermî *m* jeotermi
jeotermîk *rd* jeotermik
jeotropîzm *m* yere yönelim
jeotropîzma *m* jeotropizma
jeqnebut *bot/m* balanites
jest *m* **1.** jest (el, kol, baş ile yapılan iç güdesel veya iradeli hareket) **2.** jest (genellikle yerinde yapılan ve uygun görülen davranış)
jet *m* jet
jeton *m* jeton
jev *nd* ('ji hev'den büzüşme) **1.** birbirinden **2.** bir tür şahıs zamiri
jevbelavbûn *m* **1.** dağılma, çözülme **2.** *lşk* dağılma (düşmana karşı daha iyi savaşmak için birbirinden uzaklaştırılma)
jev belav bûn *l/bw* **1.** dağılmak, çözülmek **2.** dağılmak (düşmana karşı daha iyi savaşmak için birbirinden uzaklaştırılmak)

jevbelavî *m* 1. dağılış, dağılma (çözülme) 2. *lşk* dağılma (düşmana karşı daha iyi savaşmak için birbirinden uzaklaştırılma)
jevbelawela *rd* dağınık (bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısı olmayan)
jevbelawelabûn *m* dağılma, çözülme (birliğini, beraberliğini yitirme)
jev belawela bûn *l/bw* dağılmak, çözülmek (birliğini, beraberliğini yitirmek)
jevbelawelayî *m* dağınıklık
jevbişêv *m* çözüşme
jevbûn (I) *rd* özdeş
jevbûn (II) *m* 1. ayrılma 2. açılma 3. dağılma, çözüşme
jev bûn *l/ngh* 1. ayrılmak 2. açılmak 3. dağılmak, çözüşmek
jevbûnî *m* özdeşlik, aynilik
jevcihêkirin *m* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırma
jev cihê kirin *l/bw* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırmak
jevcudakirin *m* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırma
jev cuda kirin *l/bw* 1. ayırt etmek 2. birbirinden ayırmak
jevcudanebûn *m* ayrılmazlık
jevçûn *m* bozuşma, araları açılma
jev çûn *l/ngh* bozuşmak, araları açılmak
jevçûyî *rd* bozuşuk
jevçûyînî *m* bozuşukluk
jevderxistin *m* 1. ayrıştırma 2. çözme
jev derxistin *l/gh* 1. ayrıştırmak 2. çözmek
jevdûr *rd* 1. birbirinden uzak 2. dağınık (bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısı olmayan)
jevdûrî *m* 1. birbirinden uzak olma 2. dağınıklık
jevketin *m* 1. dağılma, darmadağın olma (karışık duruma gelme, düzeni bozulma) 2. çözülme, çözülüş, çözülüm, bozgun * **jevketina dijmin** düşmanın çözülüşü
jev ketin *l/gh* 1. dağılmak, darmadağın olmak (karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak) 2. çözülmek
jevketî *rd* 1. dağınık 2. çözük 3. *mec* şapşal, pejmürde
jevkirin *m* 1. ayırma 2. koparma 3. aralarını bozma
jevkirin *l/gh* 1. ayırmak 2. koparmak 3. aralarını bozmak
jevneqetîn *m* ayrılmazlık
jevnivîsîn *m* yazışma
jevqetan *m* 1. ayırlma, ayıklanma 2. *kîm* ayrışım
jevqetîn *m* 1. ayrılma, ayıklama 2. *sp* bölünme, bölünüş
jevrenivîsandin *m* yazışma
jevrevandin *m* kapışma, kapma
jev re xiştikî kirin *l/bw* fingirdeşmek
jevveneqetîn *m* ayrılmazlık
jevxeydan *rd* küsülü, bozuşuk
jevxeydanî *m* küsülülük, bozuşukluk
jevzewac *m* iç evlilik, endogami
jeyî *m* bir tür çiris
jê (I) *m* Kürt alfabesinin on üçüncü harfi olup *jê* şeklinde telafüz edilir
jê (II) *rd* 1. aynı, özdeş, tıpkı (tıpkısı, özdeşi) * **ev pênûs jî jê ye** bu kalem de aynısı * **ji vê maseyê li ba me jî heye** bu masanın tıpkısı bizde de var 2. *fel* aynı, özdeş 3. tıpatıp, tastamam 4. eş (birbirinin aynı olan, veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri) * **maseyeke jê li mala me jî heye** bu masanın bir eşi bizde de var 5. gedikli, müdavim * **hingî em çûn û hatin em jî jê ne** gide gele gediklisi olduk 6. -den olma * **em jî jê ne** bizde
jê (III) *rz/m* (*'ji vê/wê* ve *ji vî/wî*'nin büzüşük hali) 1. -dan/-den, -tan/-ten (çıkma hali eki olup aynı zamanda gizli üçüncü tekil şahıs zamiridir) * **ez jî jê dixwazim** ben de ondan istiyorum ondanız * **min jê stend** ondan aldım 2. *c* ondan (o zamirinin çıkma durumu) 3. *c* şundan (şu zamirinin çıkma durumu) ~ **acizî kirin** (birinden) yüksünmek ~ **aqil girtin** ders almak, ibret almak (bir olaydan tecrübe kazanmak) ~ **baştir** (an jî **çêtir**) **êdî rehma Xwedê ye** bundan iyisi can sağlığı ~ **baştir êdî wê bi ku de here** bundan iyisi can sağlığı ~ **behs nekirin** (birini veya şeyi) ağza almamak ~ **berjêrtir nebûn** aşağı kurtarmaz * **ji vê fiyetê berjêrtir nabe** bu fiyatan aşağı kurtarmaz (**xwe** an jî **yek**) ~ **bêrî kirin** (kendini veya birini) temize çıkarmak (veya çıkartmak) ~ **bi vir ve** (an jî **de**) -den bu yana * **ji serdema pêşin bi vir ve** ilkçağdan bu yana ~ **bikeve** -den sonra * **ji gerînendeyê giştî bikeve rayeya îmzeyê ya wî ye** genel müdürden sonra imza yetkisi onundur ~ **çêtir êdî rehma Xwedê ye** bundan iyisi can sağlığı ~ **çêtir hatin** ağır basınak (bir işte gücü ve etkisi üstün gelmek) * **siyasetmedariya wî ji esnaftiya wî çêtir hat** politikacılığı esnaflığından ağır bastı ~ **dan initandin** huylandırmak ~ **ders stendin** (an jî **girtin**) ders almak ~ **destûr stendin** el almak (bir sanatı yapmak için ustasının iznini almak) ~ **dikeve aqilan** ne yapsa yeridir ~ **firîqet man** gönlü kanmak, müsterih olmak ~ **firsend nedîtin** (bir şeyden) baş alamamak * **ez ji vê hunerê ne kêfxweş im, ez jê firsend nabînim ku...** bu sanattan memnun değil, baş alamıyorum ki ~ **guman neke** arama (bulunduğunu sanma) ~ **hatin behskirin** -den bahsedilmek, denmek, denilmek, sözü edilmek ~ **hatin çêlkirin** (an jî **qalkirin**) bahis açmak (veya açılmak) ~ **helalkirin xwestin** helâllik dilemek ~ **heqaret dîtin** (birinden) hakaret görmek ~ **hêvî neke**

arama (bulunduğunu sanma) * **pol û pere ji me hêvî meke** bizde para pul arama ~ **hikm derxistin** ahkâın çıkarmak ~ **ketin gumanê (şikê** an jî **şikan)** (birinden) kuşkulanmak, (bir şeyden veya kimseden) kuşkuya düşmek, kuşku duymak, kuşku ile karşılamak ~ **ketin aqilan** (birinden) beklemek, umınak ~ **keto pê keto** besle kargayı oysun gözünü ~ **kêm nebûn** eksik olmamak * **salik dozdeh meh kam ji mala wan kêm nabe** sene boyunca evlerinde rutubet eksik olmuyor ~ **kêm neman** (birinden veya bir şeyden) aşağı kalmamak ~ **kêmtir nabe** aşağı kurtarmaz ~ **kêmtir neman** (birinden veya bir şeyden) aşağı kalmamak ~ **kirê ku** gibisine gelmek, zanetmek ~ **kirin caw** alacağını tahsil etmek ~ **ne kêmtir** (an jî **kêm) e** (birinden veya bir şeyden) aşağı kalır yeri (veya yanı) yok ~ **ne xweş hatin axaftin (peyvandin** an jî **xeberdan)** hakkında iyi konuşulmamak ~ **nehatin behskirin** esamisi okunmamak ~ **pê ve** ondan sonra ~ **re** ona * **jê re aniye** ona getirmiş ~ **re asteng derxistin** (birine) müşkülât çıkarmak ~ **baş bûn 1)** (birine) iyi olmak **2)** (birine) iyi davranmak ~ **re bes kirin** pes etmek (yenilgiyi kabul etmek ~ **re bi kêf bûn** sıcak yüz göstermek ~ **re bûn alet** âlet olmak ~ **re bûn aqil** ders olmak, ibret olmak (bir olaydan tecrübe kazanmak) ~ **re bûn asteng** (birine veya bir şeye) engel olmak, ayağını bağlamak ~ **re bûn ders** ders olmak, ibret olmak ~ **re bûn derd** içine dert olmak, yüreğine dert olmak ~ **re bûn dijmin** (birine) düşman kesilmek ~ **re bûn îbret** ders olmak, ibret olmak ~ **re bûn kefîl** birine kefil olmak ~ **re bûn kole û xulam** (birine) kul köle (veya kul (kurban) olmak ~ **re bûn kurm** huy edinmek, eli alışmak ~ **re bûn mal** mal etmek (kendi eseri, malı veya buluşu saymak) * **ev e salek e ku ji me re bûye mal** bir yıldır kendimize mal etmişiz ~ **re bûn manî** (birine veya bir şeye) engel olmak, ayağını bağlamak ~ **re bûn meraq** (an jî **etr)** (bir şeye) merak sarmak (duymak, sardırmak veya salmak) ~ **re bûn mexsed û mirad** sevdasına düşmek, (bir şey birine) ideal olmak ~ **re bûn mîna xeyalan** hayal olmak (geçmişte kalmak, hatıra olmak) ~ **re bûn neyar** (birine) düşman kesilmek * **ji ber çi ye nayê zanîn lê camêr ji me re bûbû neyar** nedendir bilinmez, ama adam bize düşman kesilmiştir ~ **re bûn pişt** (birine) arka çıkmak, arka olmak, (birine) kollarını açmak (korumak, yardım etmek), (birine) kucak açmak, payanda olmak, himaye etmek ~ **re bûn qewet** (birine) arka olmak, (birine) kollarını açmak (korumak, yardım etmek) ~ **re bûn şikestek** dokunmak (onur, anlayış vb. ile uyuşmaz bir durum ortaya çıkmak) * **bila li pişt Xefûr siwar bibe, qey wê ji şerefa wê re bibe şikestek?** Gafur'un yanına binsin, onuruna mı dokunur? ~ **re bûn tatêl (meraq** an jî **etr)** (bir şeye) merak sarmak (duymak, sardırmak veya salmak) ~ **re bûn wekî malê dinyayê** dünyalar ... -ın oldu ~ **re bûn xeyal** hayal olmak (gerçekleştirilememek ~ **re bûn zende (an jî îbret)** ders olmak, ibret olmak ~ **re cih danîn** (bir kimseye) yatak çekmek ~ **re cih dîtin** yer bulmak (bir işe, göreve başlayacağı yere yerleşmek) ~ **re çareyek dîtin 1)** (birine) bir çare bulmak **2)** (bir işin) yolunu yapmak ~ **re çetînayî derxistin** (birine) güçlük çıkarmak, müşkülât çıkarmak ~ **re çêbûn** içine doğmak ~ **re çîrok gotin** masal okumak ~ **re dan çêr û bêçariyan** birine küfürü basmak ~ **re dan dijmîn (dijûnan** an jî **xeberan)** (birine) küfürü basmak ~ **re dan gotinan (an jî xeberan)** (birine) küfretmek veya küfrü basmak ~ **re dayiktî (dêtî** an jî **daykatî) kirin** (birine) analık etmek ~ **re dest dan ser hev** (birine) el pençe divan durmak ~ **re dest hejandin** (birine) el sallamak ~ **re dest kirin** (birine) el etmek ~ **re destmal li ba kirin** (birine) mendil sallamak ~ **re deyndar bûn 1)** (birine) borçlu olmak **2)** hayatını (birine) borçlu olmak (biri tarafından ölümden kurtarılmış olmak) **3)** hayatını (birine) borçlu olmak (birinin yaşamı bir başkasının desteği ile sağlanmak) ~ **re deyndar derketin** (birine) borçlu çıkmak ~ **re dilê (yekî) xwestin** (birine) sempati duymak (veya beslemek) ~ **re diran cix kirin** (birine) diş bilemek ~ **re du kevir nedan** ser hev **1)** (birine) arka çıkmak, desteklemek **2)** (birine) gelecek hazırlamamak ~ **re du şeş hatin** (birine) düşeş gelmek ~ **re duayên xêrê kirin** hayırdua etmek ~ **re efû lê ketin** afa uğramak ~ **re eyan bûn** (birine) malum olmak ~ **re êcêbmayî man** parmağı ağzında kalmak ~ **re gelş derxistin 1)** (birine) sorun çıkarmak, engel çıkarmak **2)** (birine) güçlük çıkarmak ~ **re giran hatin** (birine) ağır gelmek (yapılması güç gelmek) * **ev kar jê re giran hat** bu iş ona ağır geldi ~ **re gotin ê** kafa sallamak ~ **re gotin nîn e** (an jî **tune)** söz götürmez ~ **re hatin gotin** denmek, denilmek * **ew afirandiyê ku jê re mirov tê gotin** o insan denilen mahlukat * **dikare jê re bê gotin ku keçeke nazdarî ya bajarî ye û ku ketiye dilqê keçikeke gundî** köylü kılığına girmiş bir şehir kızı denilecek kadar nazlı biri ~ **re hayê kirin** (birinden) yaka silkmek ~ **re hejmetkar man 1)** hayran kalmak, hayranlık duymak (hayran olmak, büyülenmek) **2)** seyrine doyum olmamak ~ **re her roj dawet e** deliye her gün bayram ~ **re heyran man** hayran kalmak, hayranlık duy-

mak ~ **re heyirî man** başı dönmek (görkemli bir şey karşısında şaşırmak) ~ **re heyret man** parmağı ağzında kalmak **(tiştek)** ~ **re hêsan** (an jî **rihet) hatin** (herhangi bir biçim) kolayına gelmek ~ **re hurmet xweyî kirin** saygı duymak (veya beslemek) ~ **re jê hatî bûn** gücü birine yetmek, gücü yetmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) * **ma tu ji min re jêhatî yî?** gücün bana mı yetiyor? ~ **re ji hayê de hatin** pişmiş armut gibi (birinin) eline düşmek ~ **re kew li dar ketin** (birine) gün doğmak ~ **re kêf nekirin** sevgi gösterisinden bulunmamak, soğuk durmak * **ji mêvanan re kêf bike** misafirlere soğuk durma ~ **re kêfa (yekî) hatin** bayılmak (çok hoşlanmak, çok sevmek) ~ **re kêm bûn** (birinden) güçsüz olmak ~ **re kêm nekirin** (birine) kafa tutmak ~ **re kêmahî bûn** dokunmak (onur, anlayış vb. ile uyuşmaz bir durum ortaya çıkmak) ~ **re kirin qatix** (bir şeyi ekmeğe) katık etmek ~ **re kredî vekirin** (birine) kredi açmak ~ **re lê hatin** işi rast gitmek ~**re li çepikan dan** (an jî **xistin)** alkış tutmak ~ **re li çepikan hatin xistin** alkışlanmak ~ **re li çepikan ketin** alkış toplamak ~ **re li gûzikê ji (te) re li çokê** ip nerde inceldiyse ordan kopsun (o çekinmiyorsa sen hiç çekinme) ~ **re li hev nehatin** işi ters gitmek, şansı yahver gitmemek ~ **re li mehneyan (bahane** an jî **hêncetan) gerîn** bahane bulmak ~ **re li saqê ji (yekî) re li çokê** ip nerde inceldiyse ordan kopsun (o çekinmiyorsa sen hiç çekinme) ~ **re lîlahî fatîha xwendin** (bir şeye) fatiha okumak (bir şeyden umudunu kesmek) ~ **re mal û hal kirin** (birine) gelecek hazırlamak ~ **re man ecêbmayî** garibine gitmek ~ **re manî derxistin** (birine) müşkülât çıkarmak, ayağına bağ vurmak ~ **re melaqî kirin** (birine) yalakalık yapmak, kavuk sallamak ~ **re mil danîn** boynuz eğmek, dize gelmek (karşı tarafın gücünü kabul etmek) ~ **re mil hildayî bûn** gürültüye (veya patırtıya) pabuç bırakmamak ~ **re mirin** bayılmak (çok hoşlanmak, çok sevmek) ~ **re mîrat man** kendine miras kalmak ~ **re nana nekirin** (birinin) bir sözünü iki etmemek, hayır dememek ~ **re nas hatin** (birine) tanıdık gelmek, aşina olmak ~ **re ne xerîb bûn 1)** (birine veya bir şeye) yabancı olmamak **2)** kulak dolgunluğu olmak * **ji Kurdî re ne xerîb im** Kürtçeye kulak dolgunluğum var ~ **re negotin serê sola te xwar e** (birine) gözünün üstünde kaşın var dememek ~ **re nehiştin** yanına bırakmamak (veya komamak), ettiğini yanına bırakmamak ~ **re pê girtin** tutmak (giyinmesine yardım etmek) * **jê re bi paltoyê wî girt** paltosunu tuttu ~ **re pê nehatin** yakışk almaz ~ **re pir gotin** (birine) dil dökmek * **ew qas me jê re got jî, lê dîsa wê bi ya xwe kir** ona o kadar dil dökmemize rağmen, yine bildiğini okudu ~ **re pişt çêbûn** (biri) sırt bulmak ~ **re qet** bana mısın dememek * **min du paket cigare kişandin, ji min re qet** iki paket sigara içtim bana mısın demedi ~ **re qet** (an jî **rihet) e** işten (bile) değil * **rezalet derxistin jê re qet e** rezalet çıkarmak onun için işten bile değil ~ **re qij kirin** (birine) kollarını açmak (içtenlikle karşılamak veya kucaklamaya hazır olmak) ~ **re rê dan berê** yumurtaya kulp takmak ~ **re rê nedîtin** meydan (bir şeye veya kimseye) kalmamak, fırsat bulmamak * **ji revê re rê nedît hate qefaltin** kaçmaya meydan kalmadan yakalandı ~ **re rê xuya bûn** yol görünmek ~ **re sar bûn** soğuk durmak ~ **re serdest bûn 1)** üstün olmak **2)** baskın çıkmak (veya gelmek) ~ **re serdest hatin** baskın çıkmak (veya gelmek) ~ **re serî danîn** baş eğmek (direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek) ~ **re serî xwar kirin** (an jî **tewandin)** (saygı göstermek için) ~ **re serşûrî bûn** baş eğmek (direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek) ~ **re stû daxistin** boyun kırmak (saygı duyulan kimseye başını eğerek selam vermek) ~ **re stû xwar kirin** (birine) boyun eğmek ~ **re şik çêkirin** huylandırmak ~ **re şik nîn e 1)** hiç kuşku yok **2)** bal gibi (şüpheye yer bırakmadan, çok iyi, adamakıllı) ~ **re şikestek bûn 1)** yakışık almamak **2)** dokunmak (onur, anlayış vb. ile uyuşmaz bir durum ortaya çıkmak) ~ **re temaşeger man** seyirci kalmak ~ **re tirs çêbûn** korkuya kapılmak * **jê re tirs çêbû** korkuya kapıldı **(derek, cihek)** ~ **re vekrî bûn** (bir yer, birine) açık olmak **(tiştek)** ~ **re wekî henekan (yariyan, yaraniyan** an jî **hewesan) hatin** şaka gibi gelmek, bir şey, insana) alay gibi gelmek ~ **re xerîb hatin** (an jî **nehatin)** yabancı gelmek (veya gelmemek) ~ **re xêr xeber bûn** (birine göre) hava hoş ~ **re xêr xeber e!** sırtında (veya arkasında) yumurta küfesi yok ya! ~ **re xuya bûn** (birine) malum olmak, abdala malum olur ~ **re xwarî erdê bûn** yerlere kadar eğilmek, yüz sürmek ~ **re xuya bûn (derman)** ~ **re yek bi yek bûn** (ilâç) bire bir gelmek ~ **re zehmet 1) hatin** (birine) ağır gelmek (yapılması güç gelmek) **2)** ağır gelmek (iş için) * **ev kar jê re zor hat** bu iş ona ağır geldi ~ **re zimanê xwe derxistin** (birbirine) dil çıkarmak ~ **re zor hatin 1)** (birine) ağır gelmek (yapılması güç gelmek) **2)** (bir yer veya işte) yabancılık çekmek **3)** ağır gelmek (iş için) * **ev kar jê re zor hat** bu iş ona ağır geldi ~ **terîqet** (an jî **îcazet) stendin** el almak (tarikatlarda bir mürit, mürşidinden, başkalarına yol gösterme iznini almak) ~ **û berjor?** ötesi var mı?

~ **û paşî** bundan böyle ~ **û pê de (tiştek heye)?** ötesi var mı? ~ **ve wisa xuya kirin** hisini vermek, izlemini uyandırmak * **kurik ji min ve zengîn xuya kir** çocuk bana zengin hissini verdi **(cihek)** ~ **ve xonê** (an jî **xuya) bûn wekî eynîk** (bir yer) ayağının (vaya ayaklar) altında * **gava tu derkevî serê gir gund ji te ve wekî eynik xuya ye** tepeye çıktığında köy ayağın altında ~ **we ye ku** gibisine gelmek, zanetmek ~ **re wisa** (an jî **welê) hatin** (birine) öyle gelmek ~ **xaric girtin** hariç tutmak, dışında bırakmak ~ **xaric hatin girtin** hariç tutulmak, dışında bırakılmak ~ **xeberê bide** ... -den haber ver! * **tu ji pereyan xeberê bide!** sen paradan haber ver! ~ **xweş axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** (biri için) iyi söylemek ~ **yek** birisinden biri ~ **zewq nestendin** (an jî **negirtin)** (bir şeyle) başı hoş olmamak ~ **zêde bûn 1)** gücünü aşmak (biriyle baş edebilecek durumda olmamak) **2)** gücünü aşmak (biriyle herhangi bir konuda boy ölçüşmeyecek durumda olmak) ~ **zêdetir** ...-den çok

jêacizbûn *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) bıkma, bıkıp usanma, bıkkınlık duyma, bezme, usanç getirme **2.** (birinden veya bir şeyden) rahatsızlık duyma

jê aciz bûn *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) bıkmak, bıkıp usanmak, bıkkınlık duymak, bezmek, usanç getirmek **2.** (birinden veya bir şeyden) rahatsızlık duymak

jê aciz kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) bıktırmak, usandırmak

jê acizî kirin *l/bw* istiskal etmek (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etmek)

jê agahdar bûn *l/bw* (bir şeyden veya kimseden) haberdar olmak, bilgi edinmek

jê anîn *l/gh* -den getirmek * **me jî ji xwe re jê anî** bizde ondan kendimize getirdik

jê anîn der *l/bw* **1.** -den çıkarmak **2.** ittiraf etirmek

jê anîn xwarê *l/bw* indirim yapmak (veya etmek), fıyat indirmek

jê aqil girtin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) **2.** *mec* ders almak

jê aqil sekinîn *l/bw* akıl durdurmak

jê aqil stendin *l/bw* (birinde) akıl danışmak, (birinden) fikir almak, fikir kapmak

jêaverêbûn *m* **1.** -den sapma **2.** *mec* şaşma

jê averê bûn *l/bw* **1.** -den sapmak * ji rê averê bû yoldan saptı **2.** *mec* şaşmak

jê averê nebûn *l/bw* **1.** -den sapmamak **2.** *mec* şaşmamak * **ew ji riya xwe avarê nabe** o, yolundan şaşmaz

jê avêtin *l/gh* **1.** (bir yerden veya şeyden) atmak **2.** dışarı atmak **3.** işten çıkarmak * **wan tu çawa ji fabrîkayê avêtin?** seni fabrikadan nasıl çıkardılar? **4.** -den atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarmak) * **me ji deqê hin beş avêtine** metinden bazı bölümleri atmışız

jêavisbûn *m* (birinden) gebe kalma

jê avis bûn *l/bw* (birinden) gebe kalmak

jêavisman *l/bw* (birinden) gebe kalma

jê avis man *l/bw* (birinden) gebe kalmak

jê axaftin *l/ngh* **1.** (birinden veya bir şeyden) konuşmak, bahsetmek, hakkında konuşmak (herhangi bir şeyden bahsetmek) * **em jî ji vê mijarê diaxivîn** biz de bu konudan konuşuyorduk **2.** hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak, çekiştirmek **3.** (bir şeyi) söz etmek

jê aza *rd* (bir şeyden) azade

jê azirîn *l/ngh* -den huysuzlaşmak

jê bandor girtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) etkilenmek, müteessir olmak

jê baştir *rd* **1.** (birinden veya bir şeyden) daha iyi **2.** hallice * **rewşa wê ji yên din baştir e** durumu diğerlerinden hallice

jê bawer kirin *l/bw* **1.** inanmak (birini doğru sözlü olarak bilmek) **2.** (birine) inanmak

jê be *b* geç, kulak asma, boş ver * **jê be, em tiştinên din mijûl bibin** boş ver, başka şeyler konuşalım

jê behs bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, sözü açılmak

jê behs kirin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, konuşmak, lâfını etmek, lâkırdısını etmek, lâf açmak **2.** (bir şeyden) söz açmak * **xwest ji nivîskariyê behs bike** yazarlıktan söz açmak istedi **3.** (bir şeyden) söz etmek, (bir şeyden) dem vurmak **4.** değinmek, sözünü etmek, ilişmek * **qet ji wê mijarê behs nekirin** o konuya hiç değinmediler **5.** anmak

jêbelavbûn *m* yayma (çevreye dağılma)

jê belav bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) yayılmak (çevreye dağılmasına sebep olmak) * **ev nexweşîn ji kermêşan belav bûye** bu hastalığı sivrisinekler yaydı

jêber *m* silgi, silici

jê berpirs *rd* (birinden veya bir şeyden) sorumlu ~ **olmak** -den sorumlu olmak

jê berpirs girtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) sorumlu tutmak

jê bêpar man *l/bw* (birinden veya bir şeyden) mahrum kalmak, yoksunmak

jêbêriya qanûnî *nd* yasal dokunulmazlık

jêbêrî *rd* **1.** -den tenzih **2.** masum

jê bêrîbûn *m* **1.** -den arılanma, tenzih olma **2.** masum gösterilme, temize çıkarılma

jê bêrî bûn *l/bw* **1.** -den arılanmak, tenzih olmak **2.** masum gösterilmek, temize çıkarılmak

jêbêrîkirin *m* **1.** -den arılama, tenzih etme **2.** aklama, masun gösterme, temize çıkarma

jê bêrî kirin *l/bw* **1.** -den arılamak, tenzih etmek **2.** aklamak, masun göstermek, temize

çıkarmak * **wî jê êrî bêrî kirin** onu temize çıkardılar
jê bêzar bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) bıkılmak, bıkıp usanmak, usanç getirmek
jê bêzar kirin *l/bw* bıktırmak, usandırmak, bezginlik vermek
jê bi dest ketin *l/bw* **1.** ele geçmek **2.** sağlanmak, elde edilmek
jêbidûrbûn *m* -den uzaklaşma, uzaklaşılma
jê bi dûr bûn *l/bw* -den uzaklaşmak, uzaklaşılmak
jêbidûrdan *m* -den uzaklaştırma
jê bi dûr dan *l/bw* -den uzaklaştırmak
jêbidûr ketin *m* **1.** uzak düşme, uzaklaşılma **2.** aralanma, yanından uzaklaşma **3.** açılma, uzaklaşma (gemi vb. için; gitme)
jê bi dûr ketin *l/bw* **1.** uzak düşmek, uzaklaşılmak **2.** aralanmak, yanından uzaklaşmak **3.** açılmak, uzaklaşmak (gemi vb. için; gitmek) * **keştî ji bejahiyê bi dûr ketin** gemiler denize açıldılar
jêbidûr xistin *m* **1.** uzaklaştırma **2.** uzaklaştırma, sökme
jê bi dûr xistin *l/bw* **1.** uzaklaştırmak **2.** uzaklaştırmak, sökmek * **we ew ji van ramanan bi dûr nexist** onu bu fikirlerden sökemediniz
jêbihartin *m* **1.** (birini) geçme, aşma **2.** (birini) arkada bırakma **3.** (bir kimseyi) gölgede bırakma **4.** -den aşırma
jê bihartin *l/gh* **1.** (birini) geçmek, aşmak **2.** (birini) arkada bırakmak **3.** (bir kimseyi) gölgede bırakmak **4.** -den aşırmak
jê bi hev ketin *l/bw* -den oluşmak, -den olmak, müteşekkil olmak
jê bihevketî *rd* -den oluşmuş, -den olma, müteşekkil
jêbihurî *rd* aşkın * **jiyê wê ji penciyî bihurî bû** yaşı elliyi aşkındı
jêbihurîn *m* **1.** aşma **2.** (birini veya bir şeyi) geçme (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) **3.** geçme (yarışta geçme) **4.** arkada bırakma **5.** basıp geçme
jê bihurîn *l/ngh* **1.** aşmak **2.** (birini veya bir şeyi) geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * **erebeya me ji kamyonê nedibihurî** bizim araba kamyonu geçemiyordu **3.** geçmek (yarışta geçmek) * **otobusa me ji wan dibihurî** bizim otobüs onları geçiyordu **4.** arkada bırakmak **5.** basıp geçmek * **hespê me lê xist ji hespên din bihurî** atımız diğer atları basıp geçti
jê bin *b* boş verin, geç!
jêbir *m* **1.** silgi **2.** silgi (keçeden yapılma silgi) **3.** *rd* giderici * **madeya jêbira lekeyan** leke giderici madde
jêbiran *m* kesinti (ödenen bir paradan herhangi bir gerekle kesilen bölüm)
jêbirin (I) *m* **1.** yenme, mağlûp etme **2.** utma, ütme, yutma (oyunda bir şey kazanma)
jêbirin (II) *m* **1.** -den aşırma, çalma **2.** alma, alıp götürme
jêbirin (III) *m* **1.** alma (giderme, yok etme) **2.** giderme **3.** silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)
jê birin (I) *l/gh* **1.** yenmek, mağlûp etmek **2.** utmak, ütmek, yutmak (oyunda bir şey kazanmak)
jê birin (II) *l/gh* **1.** -den aşırmak, çalmak **2.** almak, alıp götürmek * **ji malê min birine** malımdan götürmüşler
jê birin (III) *l/gh* **1.** almak (gidermek, yok etmek) * **hinek av bikê, dê xwêya wê jê bibe** içine biraz su koy, tuzunu alır **2.** gidermek * **ez dixwazim ku van ramanan ji serê te bibim** bu fikirleri kafandan gidermek isterim **3.** silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)
jêbirîn *m* **1.** -den kesme **2.** kesinti, kesinti yapma **3.** kesme (verilecek şeyin bir bölümünü alıkoyma, vermeme) **4.** kırpma (tutumlu davranma) **5.** kısıntı yapma
jê birîn *l/gh* **1.** -den kesmek **2.** kesinti yapmak **3.** kesmek (verilecek şeyin bir bölümünü alıkoymak, vermemek) * **ji mehaniya wî birîne** aylığından kesmişler **4.** kırpmak (tutumlu davranmak) **5.** kısıntı yapmak
jêbirk *m* silgi
jê bi zarû bûn *l/bw* gebe kalmak
jêbîzîkirin *m* -den tiksinme
jê bîzî kirin *l/bw* -den tiksinmek
jê borîn *l/gn* **1.** aşılmak **2.** (birini veya bir şeyi) geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * **erebeya me ji kamyonê neborî** bizim araba kamyonu geçemedi **3.** geçmek (yarışta geçmek) * **otobusa me ji wan diborî** bizim otobüs onları geçiyordu **4.** arkada bırakmak **5.** basıp geçmek * **hespê me lê xist ji hespên din borî** atımız diğer atları basıp geçti
jêbûn (I) *m* **1.** aynısı olma, tıpkısı olma **2.** -den olma, -e mensup olma **3.** müdavim olma **4.** olma (bir yerde doğmuş, yaşamış olmak) **5.** -den doğma, dünyaya gelme, -den olma **6.** -den olma, belinden olma
jêbûn (II) *m* **1.** kesilme, kopma **2.** kopma (yerinden ayrılma) **3.** kopma (gövdeden ayrılma) **4.** -den kesilme (bir şeyden kesilme) **5.** ayrılma, bırakma, kopma (terk etme) **6.** sökülme
jêbûn (III) *m* **1.** boş verme **2.** geçme (söylemeden veya bitirmeden atlama) **3.** (birini) rahat bırakma (karışmama) **4.** -e kalma **5.** gücü yetme **6.** (birinin) yüzünden olma **7.** -den peydahlanma, üreme
jêbûn (IV) *m* **1.** olma, yitirme, elinden kaçırma **2.** mahrum olma, yoksun olma **3.** olan * **ê ku**

ji malê xwe bûye ev e malından olan bu
jê bûn (I) *l/ngh* 1. aynısı olmak, tıpkısı olmak * **ev qumaş jê ye** bu o kumaşın anısı 2. -den olmak, -e mensup olmak * **ev ji wê berê ye** bu o qabileden 3. müdavim olmak 4. olmak, oralı olmak (bir yerde doğmuş, yaşamış olmak) * **ê ku ne ji gund be, wê çawan bi kam û moşeneyê bizanibe**? köyden olmayan biri döveni nasıl bilir? 5. -den doğınak, dünyaya gelmek, -den olmak * **gava ew ji diya xwe bûye** anasından doğduğu zaman 6. -den olmak, belinden olmak * **ji bavê xwe bû** babasının belinden * **em jî ji dê û bavan in** biz de ana ve baba çocuğuyuz 7. -den peydahlanmak, üremek
jê bûn (II) *l/ngh* 1. kesilmek, kopmak * **destê wî jê bûye** eli kopmuş * **tiliya wî jê bû** parmağı kesildi 2. kopmak (yerinden ayrılmak) * **destiyê cezweyê jê bûye** cezvenin sapı kopmuş 3. kopmak (gövdeden ayrılmak) * **di şer de çîmê wî jê bûye** savaşta bacağı kopmuş * **ji ber bagerê guliyên daran tev jê bûne** fırtınadan dolayı ağacın dalları kopmuş 4. -den kesilmek (bir şeyden kesilmek) * **ji nan û avê bûn** yemeden içmeden kesilmiş 5. ayrılmak, bırakmak, kopmak (terk etmek) * **paşiyê ji wan bû** sonunda onlardan koptu 6. sökülmek
jê bûn (III) *l/ngh* 1. boş vermek * **jê be, tu li karê xwe binêre** boş ver, sen işine bak 2. geçmek (söylemeden veya bitirmeden atlamak) * **em jê bin** o meseleyi geçelim 3. (birini) rahat bırakmak (karışmamak) * **kuro jê be** onu rahat bırak 4. -e kalmak * **ku jê bê** ona kalırsa 5. gücü yetmek * **ku jê be nahêle ez tu tiştî bikim** gücü yetse hiçbir şey yapmama izin vermez 6. (birinin) yüzünden olmak * **tev jê bû** hep onun yüzündendi
jê bûn (IV) *l/ngh* 1. olmak, yitirmek, elinden kaçırmak * **ji ber tiraliya xwe, ji karê xwe bû** tembeliği yüzünden işinden oldu * **em ji erebeyê bûn** arabayı kaçırdık 2. mahrum olmak, yoksun olmak
jêbûnî *m* aynılık, özdeşlik
jêbûyî (I) *rd* 1. kesik 2. kopuk, kopmuş olan 3. sökük
jêbûyî (II) *rd* olan
jêbûyîbûn *m* 1. kesiklik 2. kopukluk
jêbûyîn *m* 1. kesiliş 2. kesiliş (yemeden, içmeden kesilme) 3. kopuş
jê cihê *rd* 1. -den ayrı 2. *h* ayrıca * **dewlet ji bo pêşveçûna pîşesaziyê tedbîran distîne, jê cihê wê destek dike** dewlet sanayinin gelişmesi için tedbirler alır, ayrıca destekler
jê cihê bûn *l/bw* 1. -den ayrılmak 2. ayrılaşmak
jêcihêgirtin *m* -den muaf tutma, ayrıcalık tanıma
jê cihê girtin *l/bw* -den muaf tutmak, ayrıcalık tanımak
jêcihêker *rd* 1. ayırt edici 2. soyutlayıcı (ayrı tutan)
jêcihêkirin *m* 1. ayırma 2. ayırt etme 3. -den ayrı tutma, soyutlama
jê cihê kirin *l/bw* 1. ayırmak 2. ayırt etmek 3. -den ayrı tutmak, soyutlamak
jêcudabûn *m* 1. -den ayrılma 2. ayrılaşma
jê cuda bûn *l/bw* 1. -den ayrılmak 2. ayrılaşmak
jêcudagirtin *m* muaf tutmak, ayrıcalık tanıma
jê cuda girtin *l/bw* muaf tutmak, ayrıcalık tanımak * **ji leşkeriyê ew cuda girtine** askerlikten muaf tutmuşlar
jêcudagirtî *rd* muaf (muaf tutulmuş, ayrıcalık tanınmış olan)
jêcudaker *rd* 1. ayırt edici 2. soyutlayıcı (ayrı tutan)
jêcudakirin *m* 1. ayırma 2. ayırt etme 3. -den ayrı tutma, soyutlama
jê cuda kirin *l/bw* 1. ayırmak 2. ayırt etmek 3. -den ayrı tutmak, soyutlamak
jê cuda 1. -den ayrı 2. *h* ayrıca
jêçêbûn (I) *m* aynısından yapılma
jêçêbûn (II) *m* 1. -den olma 2. -den doğma, dünyaya gelme 3. -den peydahlanma, üreme 4. azma (hayvanlar için; iki ayrı ırktan olma)
jêçêbûn (III) *m* 1. (bir şeyden) ileri gelme 2. olma, yapma (bir şeyden oluşma, oluşmasına sebep olma) 3. çıkma (sağlanma, elde edilme)
jêçêbûn (IV) *m* 1. olma (bir şeyi elde etme, edinme) 2. borcuna sadık olma (alacağını tahsil edebilme)
jê çêbûn (I) *l/ngh* aynısından yapılmak
jê çêbûn (II) *lngh* 1. -den olmak 2. -den doğmak, dünyaya gelmek 3. -den peydahlanmak, üremek 4. azmak (hayvanlar için; iki ayrı ırktan olmak) * **hêstir heywanek e ku ji ker û mihînê çêbûye** katır, atla eşekten azmış bir hayvandır
jê çêbûn (III) *l/ngh* 1. (bir şeyden) ileri gelmek * **gelek nexweşîn ji pîsiyê çêdibin** birçok hastalık pislikten ileri geliyor 2. olmak, yapmak (bir şeyden oluşmak, oluşmasına sebep olmak) * **ji avên sekan ta çêdibe** durgun sular sıtma yapar 3. çıkmak (sağlanmak, elde edilmek) * **ji şîr rûn çêdibe** sütten yağ çıkar
jê çêbûn (IV) *l/ngh* 1. olmak (bir şeyi elde etmek, edinmek) * **ji vê xebera min çênebû** bundan haberim olmadı 2. borcuna sadık olmak (alacağını tahsil edebilmek) * **pere jê çênabe** borcuna sadık değil
jêçêkirin (I) *m* 1. aynısından yapma 2. -den oluşturma, yapma
jêçêkirin (II) *m* alacağını tahsil etme

jê çêkirin (I) *l/gh* **1.** aynısından yapmak **2.** -den oluşturmak, yapmak
jê çêkirin (II) *l/gh* alacağını tahsil etmek * **ez dê ji canê wî çêkim** alacağımı ondan tahsil ederim
jêçêlkirin *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) bahsetme, konuşma **2.** (bir şeyden) söz etme, lâf açma, (bir şeyden) dem vurma **3.** (bir şeye) değinme, sözünü etme **4.** (bir şeyin) lâfını etme, lâkırdısını etme
jê çêl kirin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, konuşmak **2.** (bir şeyden) söz etmek, lâf açmak, (bir şeyden) dem vurmak **3.** (bir şeye) değinmek, sözünü etmek **4.** (bir şeyin) lâfını etmek, lâkırdısını etmek
jê çêl nekirin *l/bw* -den söz edilmemek, -den bahsedilmemek
jê çêstin *l/gh* (bir şeyi) tatmak, tadına bakmak
jê çêtir *rd* **1.** -den iyi, ehvan **2.** hallice * **rewşa wê ji yên din çêtir e** durumu diğerlerinden hallice
jê çêtir dîtin *l/bw* **1.** beğenmek (benzerleri arasında birini seçmek) **2.** tercih etmek, yeğ tutmak **3.** üstün bulmak (veya görmek)
jê çêtir girtin *l/bw* tercih etmek
jêçirpandin *m* **1.** aşırma, çalma, çırpma, gelberi etme **2.** çarpma (kurnazlıkla, zorla ele geçirme) **3.** -den sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme) **4.** domuzdan (bir) kıl çekme (veya koparma) **5.** çırpma, tüydürme
jê çirpandin *l/gh* **1.** aşırmak, çalmak, çırpmak, gelberi etmek **2.** çarpmak (kurnazlıkla, zorla ele geçirmek) * **her serê mehê tê hinek pere ji bavê xwe diçirpîne û diçe** her aybaşında gelir babasının biraz parasını çarpar gider **3.** -den sızdırmak (türlü bahanelerle birinden para çekmek) **4.** domuzdan (bir) kıl çekmek (veya koparmak) **5.** çırpmak, tüydürmek
jêçixandin *m* -den den çekilmesini sağlama
jê çixandin *l/gh* -den den çekilmesini sağlamak
jêçixîn *m* -den çekilme
jê çixîn *l/ngh* -den çekilmek
jêcudakirî *rd* -den ayrı tutulmuş, soyutlanmış
jêçêbûn bir şey den doğmak, bir şeyden imal olmak
jêçêbûn *m* olma
jêçêstin *m* tatma, tadına bakma
jêçirpandin *m* çırpma, çalma
jêçirpandin *m* sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme)
jêçûn (I) *m* yenilme, mağlûp olma, kaybetme (oyunda)
jêçûn (II) *m* **1.** (bir şeyden) tiksinme **2.** bıkma, kesilme, yemekten kesilme **3.** kanıksama, usanma (bıkınlık getirme)
jêçûn (III) *m* **1.** gitme (bir şey zarar görmüş olma) **2.** silinme **3.** (bir şeyden) eksilme **4.** çıkma (giderilme, yok olma) **5.** çıkma (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutma) **6.** çıkma (görünüş veya belli bir durumda olma)
jêçûn (IV) *m* kaçma (sızma)
jêçûn (V) *m* sönme
jêçûn (VI) *m* **1.** boş olma **2.** -den geçme
jê çûn (I) *l/ngh* yenilmek, mağlûp olmak, kaybetmek (oyunda) * **pere ji min çû** para kaybettim
jê çûn (II) *l/ngh* **1.** (bir şeyden) tiksinmek * min hingî goşt xwariye ez jê çûme et yiye yiye tiksinmişim * **ez ji goşt çûme** etten tiksinmişim **2.** bıkmak, kesilmek, yemekten kesilmek * **ji xwarinê çûne** yemekten bıkmışlar **3.** kanıksamak, usanmak (bıkınlık getirmek) * **hingî me goşt xwar em jê çûn** et yiye yiye kanıksadık
jê çûn (III) *l/ngh* **1.** gitmek (bir şey zarar görmüş olmak) * **boyaxa dîwar jê çûye** duvarın boyası gitmiş **2.** silinmek * **nivîs jê çûye** yazı silinmiş **3.** (bir şeyden) eksilmek **4.** çıkmak (giderilmek, yok olmak) * **leke jê çû** leke çıktı **qirêj jê çûye** kir çıkmış **5.** çıkmak (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutmak) * **ew gotin ji bîra min neçû** o söz benim hatırımdan çıkmadı **6.** çıkmak (görünüş veya belli bir durumda olmak) * **sifirê beroşê jê çûye** tencerenin bakırı çıkmış
jê çûn (IV) *l/ngh* kaçmak (sızmak)
jê çûn (V) *l/ngh* sönmek * **agirê lembayê jê çûbû** lâmbanın ışığı sönmüştü
jê çûn (VI) *l/ngh* **1.** boş olmak * **jina wê jê neçûye** karısı ondan boşanmamış **2.** -den geçmek
jêçûna wateyî *rz* anlam kayması
jêçûna xwînê *nd* **1.** kan kaybı * **ji bêr jêçûna xwînê miriye** kan kaybından ölmüş **3.** kanama geçirme
jêçûyî (I) *rd* yenik, mağlûp
jêçûyî (II) *rd* tiksinmiş, bıkmış olan
jêçûyî (III) *rd* silik
jêçûyîn (I) *m* yeniliş, mağlûp oluş, kaybediş (oyunda)
jêçûyîn (II) *m* **1.** (bir şeyden) tiksiniş **2.** bıkış, kesiliş, yemekten kesilme **3.** kanıksayış, usanış (bıkınlık getirme)
jêçûyîn (III) *m* **1.** gitme (bir şey zarar görmüş olma) **2.** siliniş **3.** (bir şeyden) eksiliş **4.** çıkma (giderilme, yok olma) **5.** çıkma (akıl, iç, hatır gibi kelimelerle; unutma) **6.** çıkma (görünüş veya belli bir durumda olma)
jêçûyîn (IV) *m* kaçma (sızış)
jêçûyîn (V) *m* sönüş
jêçûyîn (VI) *m* **1.** boş oluş **2.** -den geçiş
jê dan *l/bw* -den vermek
jê dan bihartin *l/lb* aştırmak
jê danexwarin *l/gh* (birine) karşı durmak
jê dan filitandin *l/lb* -den kurtarmak
jê dan kaşkirin *l/lb* -den çekip çıkarmak

jê dan paş *l/bw* (birinden veya bir şeyden) geri bıraktırmak
jê dan qerandin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) vazgeçirtmek
jê daxwarin *l/gh* kavga ve benzeri durumda altan almak
jêder (I) *bnr* jêderk
jêder (II) *mat/m* **1.** çıkarma işareti (-) **2.** çıkarma işlemi
jê der (III) *nd* (bir şeyinden) hariç, dışı * ji exlaq der ahlâk dışı
jêderan *mat/m* **1.** çıkarma **2.** *bz* çıkış * **têketan û jêderanan hesab bike** giriş ile çıkışları hesapla **3.** *fel* çıkarsama
jêderanîn *m* **1.** çıkarma, çıkarsama **2.** *mat* çıkarmak **3.** (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme)
jê deranîn *l/gh* **1.** çıkarmak, çıkarsamak **2.** *mat* çıkarmak * **ji bîstan penc derîne** yirmiden beşi çıkar **3.** anlamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek) * **mirov ji çavê wî dikare derîne ku kurikekî jîr e** insan gözünden anlıyor ki zeki bir çocuk
jêderbasbûn *m* **1.** (birini veya bir şeyi) geçme (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) **2.** aşma **3.** atlatma (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) **4.** basıp geçme
jê derbas bûn *l/bw* **1.** (birini veya bir şeyi) geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * **erebeya me ji kamyonê derbas bû** bizim araba kamyonu geçti **2.** aşmak * **jiyê wî ji bîstî derbas bûye** yaşı yirmiyi aşmış **3.** atlatmak (kötü bir durum veya bir işi geçiştirmek) **4.** basıp geçmek * **hespê me lê xist ji hespên din derbas bû** atımız diğer atları basıp geçti
jêderbasbûyî *rd* aşkın
jêderbasbûyîn *m* **1.** (birini veya bir şeyi) geçme, geçiş (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) **2.** aşış **3.** atlatış (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) **4.** basıp geçiş
jêderbaskirin *m* **1.** (bir şeyden) geçirme **2.** -den aşırma **3.** (birini) arkada bırakma **4.** (bir kimseyi) gölgede bırakma
jê derbas kirin *l/bw* **1.** (bir şeyden) geçirmek **2.** -den aşırmak **3.** (birini) arkada bırakmak **4.** (bir kimseyi) gölgede bırakmak
jêderk *m* **1.** kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) **2.** kaynak, asıl (bir şeyin çıktığı yer, menşe) **3.** çıkak, çıkıt, mahreç, çıkış **4.** kaynak, kaynakça (araştırma ve incelemede yararlanılan belge) **5.** köken, menşe * **jêderka nivîsê wêne ye** yazının kökeni resimdir **6.** *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer) * **jêderka mirovahiyê Mezopotamya** uygarlığın beşiği Mezopotamya **7.** *rz* çıkak, mahreç (boğumlanma noktası)
jêderketin *m* **1.** çıkarış, çıkarma **2.** (bir yerden veya şeyden) çıkma (tahliye etme) **3.** *mat* çıkarma * **ez ji kirariyên hesêb pirtir ji jêderxistinê hez dikim** bu dört işlemden çıkarmayı seviyorum **4.** çıkma, mezun olma **5.** oluverme, çıkıverme **6.** çıkış alma (işten ayrılma) **7.** geri basma **8.** neşet etme, kaynağını bir yerden alma **9.** (bir şeyden) vazgeçme, yok olma **10.** çıkmak (sorumluluktan kurtulmak)
jê derketin *l/ngh* **1.** (bir yerden veya şeyden) çıkmak **2.** (bir yerden veya şeyden) çıkmak (tahliye etmek) **3.** *mat* çıkarmak, çıkarma yapmak **4.** çıkmak, mezun olmak * **ew ji fakulteya hiqûqê derketiye** hukuk fakültesinden çıkmış biri **5.** oluvermek, çıkıvermek * **tu nizanî çi mêrekî çê jê derketiye** sen bilmiyorsun nasıl bir yiğit oluvermiş **6.** çıkış almak (işten ayrılmak) **7.** geri basmak **8.** neşet etmek, kaynağını bir yerden almak **9.** (bir şeyden) vazgeçmek, yok olmak * **ez ji vî tiştî derketim** ben bu işten vazgeçtim **10.** çıkmak (sorumluluktan kurtulmak)
jêdersgirtin *m* **1.** (bir kimseden) ders alma **2.** ders çıkarma, ders alma **3.** (birini) örnek alma
jê ders girtin *l/bw* **1.** (bir kimseden) ders almak **2.** ders çıkarmak, ders almak **3.** (birini) örnek almak
jêderxistin *m* **1.** (bir şeyden veya yerden) çıkarma **2.** anlama, çıkarsama, okuma (bir şeyin anlamını çözme) **3.** çıkarma, atma, alma (görevden, işten çekme) **4.** çıkış verme (belge düzenleyip işine son verme) **5.** -den atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarma) **6.** *mat* çıkarma, çıkarma yapma, tarh etme **7.** silme (üzerini çizerek atma, yok etme) **8.** *mec* devirme (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden alma)
jê derxistin *l/gh* **1.** (bir şeyden veya yerden) çıkarmak **2.** anlamak, çıkarsamak, okumak (bir şeyin anlamını çözmek) **3.** çıkarmak, atmak, almak (görevden, işten çekmek) * **mêrik ji kar derxistine** adamı işten almışlar **4.** çıkış vermek (belge düzenleyip işine son vermek) **5.** -den atmak (yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarmak) **6.** *mat* çıkarmak, çıkarma yapmak, tarh etmek **7.** silmek (üzerini çizerek atmak, yok etmek) * **navê wî jê derxistine** adını silmişler **8.** *mec* devirmek (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak) * **ew ji serokatiyê derxistin** onu başkanlıktan devirdiler
jêderxistî *rd* çıkarılmış, matrut
jêdeweşîn *m* kopma (çok ağrıma)
jê de weşîn *l/bw* kopmak (çok ağrımak) * **ji ber sermayê hema maye ku tiliyên min ji min de biweşin** soğuktan ötürü parmaklarım nerdeyse kopacaklar

jêdewrgirtin *l/bw* (birinden) devralma
jê dewr girtin *l/bw* (birinden) devralmak
jêdizîn *m* **1.** (birinden) çalma, aşırma, yürütme, tırtıklama **2.** *wj* aşırma (başkasının eserinden parçaları alıp kendisinininiş gibi gösterme)
jê dizîn *l/gh* **1.** (birinden) çalınak, aşırmak, yürütmek, tırtıklamak **2.** *wj* aşırmak (başkasının eserinden parçaları alıp kendisininmiş gibi göstermek)
jêdîtin *m* (birinden) görmüş, çekmiş olma
jê dîtin *l/gh* (birinden) görmüş, çekmiş olmak
jêdûrbûn *m* (birinden veya bir şeyden) uzaklaşma, ıraklaşma
jê dûr bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzaklaşmak, ıraklaşmak
jêdûrketin *m* (birinden veya bir şeyden) uzak düşme
jê dûr ketin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzak düşmek
jêdûrkirin *m* (birinden veya bir şeyden) uzaklaştırma
jê dûr kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzaklaştırmak * **zarok ji agir dûr bikin** çocuğu ateşten uzaklaştırın
jêdûrman *m* (birinden veya bir şeyden) ayrı durma
jê dûr man *l/bw* (birinden veya bir şeyden) ayrı durmak
jê dûr sekinîn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) uzak durmak
jê encam derxistin *l/bw* -den sonuç çıkarmak, istihraç etmek
jê endîşe kirin *l/bw* -den kaygı duymak
jêenitîn *m* -den huylanma
jê enitîn *l/ngh* -den huylanmak * **ji qirçeqirça diranan diinitîne** diş gıcırtısından huylanıyor
jê êrî û bêrî bûn *l/bw* **1.** (herhangi bir olaydan veya durumdan) ilgisi olmamak **2.** o tarakta bezi olmamak
jêfedîkirin *m* **1.** -den utanıma, utanç duyıma **2.** çekinilme
jê fedî kirin *l/bw* **1.** -den utanmak, utanç duymak **2.** çekinilmek * **ji bo min rewşeke ku ez jê fedî bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur
jêfehmkirin *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) anlama, çakma **2.** dilinden anlama (söz konusu olan şeyin özelliğini bilme) **3.** anlama (bir şey üzerine bilgisi olma) **4.** anlama, farkına varma, bakma **5.** yazıyı çıkarma (veya sökme)
jê fehm kirin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) anlamak, çakmak **2.** dilinden anlamak (söz konusu olan şeyin özelliğini bilmek) * **tu ji vî karî fehm dikî?** bu işin dilinden sen anlar mısın? **3.** anlamak (bir şey üzerine bilgisi olmak) * **ez ji qumaş fehm dikim** kumaştan anlarım **4.** anlamak, farkına varmak, bakmak * **min jê fehm kir ku fehm nake, min dengê xwe birî** baktım ki anlamıyor, sesimi kestim **5.** yazıyı çıkarmak (veya sökmek)
jê fehm nekirin *l/bw* anlamamak
jê ferexet kirin *l/bw* -den feragat etmek
jê ferq kirin *l/bw* ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak)
jê fetilandin *l/gh* -den döndürmek
jê fetilîn l/ngh -den dönmek
jêfeydedîtin *m* **1.** (bir şeyden veya kimseden) fayda görme, yarar görme **2.** asılanma, yarar sağlama
jê feyde dîtin *l/bw* **1.** (bir şeyden veya kimseden) fayda görmek, yarar görmek **2.** asılanmak, yarar sağlamak
jêfeydekirin *m* faydalanma, yararlanma
jê feyde kirin *l/bw* (birinden, bir şeyden) faydalanmak, yararlanmak
jê fêhm kirin *bnr* jê fehm kirin
jêfêrbûn *m* **1.** (birinden) öğrenme **2.** (birinden) alışma
jê fêr bûn *l/bw* **1.** (birinden) öğrenmek **2.** (birinden) alışmak
jêfêrbûyîn *m* **1.** (birinden) öğrenme, öğreniş **2.** (birinden) alışma
jêfihêtkirin *m* **1.** -den utanma, utanç duyma **2.** çekinilme
jê fihêt kirin *l/bw* **1.** -den utanmak, utanç duymak **2.** çekinilmek * **ji bo min rewşeke ku ez jê fihêt bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur
jêfikarekirin *m* **1.** (birinden) çekinme, sakınma **2.** çekinilme
jê fikare kirin *l/bw* **1.** (birinden) çekinmek, sakınmak **2.** çekinilmek * **ji bo min rewşeke ku ez jê fikareyan bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur
jê fikare nekirin *l/bw* **1.** -den çekinmemek **2.** pervası olmamak
jê fikir hilanîn *l/gh* fikir kapmak , fikir vermek * **min ji vî filmî fikirên nû hilanîn** bu film bana yeni fikirler verdi
jê fikir kirin *l/bw* beklemek (aramak, istemek) * **tam tiştê ku min jê fikir dikir, derket** tam beklediğim şey çıktı
jêfilitandin *m* **1.** -den kurtarma **2.** -den kurtarma, -den aşırma
jê filitandin *l/gh* **1.** -den kurtarmak **2.** -den kurtarmak, -den aşırmak * **hûr û mûr ji şewatê filitandin û avêtin nav bostan** eşyaları yangından bostana aşırdılar
jêfilitîn *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) kurtulma **2.** onulma, onma, felâh bulma, şifa bulma **3.** atlatma (kötü bir durum geçiştirme) **4.** -den kurtulma, rahatlama, vaziyeti kurtarma
jê filitîn *l/gh* **1.** (birinden veya bir şeyden) kurtulmak **2.** onulmak, onmak, felâh bulmak, şifa bulmak * **kes ji vî derdî nafilite** bu der-

ten kimse onulmaz **3.** atlatmak (kötü bir durum geçiştirmek) * **em ji talûkeyê filitîn** tehlikeyi atlattık **4.** -den kurtulmak, rahatlamak, vaziyeti kurtarmak

jê firotin *l/gh* -den satmak

jêfihilbûn *m* -den beraat etme

jê fihil bûn *l/ngh* -den beraat etmek

jêgazinîn *m* şikâyette bulunma, sızıldanma, sitemde bulunma

jê gazinîn *l/ngh* şikâyette bulunmak, sızıldanmak, sitemde bulunma

jêgazinkirin *m* şikâyette bulunma, sızıldanma, sitemde bulunma

jê gazin kirin *l/bw* şikâyette bulunmak, sızıldanmak, sitemde bulunmak

jêgeriyayî *rd* vazeçmiş, fariğ

jêgerîn *m* **1.** -den vazgeçme **2.** (birini) rahat bırakma, karışmama

jê gerîn *l/ngh* **1.** -den vazgeçmek **2.** (birini) rahat bırakmak, karışmamak

jêgilîkirin *m* şikâyette bulunma, sızıldanma

jê gilî kirin *l/bw* şikâyette bulunmak, sızıldanmak

jêgir *nd/nt* iktibas eden

jêgiran *wj/m* **1.** alıntı, iktibas **2.** *rz* alıntı (başka birdilden alınmış kelime) ~ **kirin** alıntılamak, iktibas etmek

jêgirî *m* alıntı, iktibas

jêgirtin *m* **1.** -den alma **2.** alma (kısaltma, eksiltme) **3.** alma (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarma) **4.** alma (ölüm sebebiyle ayrılma) **5.** *wj* alıntı, iktibas, alıntılama, iktibas etme **6.** *wj* aşırma (başkasının eserinden parçaları alıp kendisininmiş gibi gösterme) **7.** kapma (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) **8.** kapma, bulaşma (hastalık geçme) **9.** kapma (öğrenme) **10.** ağzından kapma **11.** kopyalama

jê girtin *l/gh* **1.** -den almak **2.** almak (kısaltmak, eksiltmek) * **hinek ji devdelingên şal bigire** pantolonun paçasından biraz al **3.** almak (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * **bi emeliyetê fatereşka wê jê girtin** ameliyatla dalağını aldılar **4.** almak (ölüm sebebiyle ayrılmak) * **Xwedê her du qîzên wî jî, jê girtin** Allah iki kızını da aldı **5.** alıntılamak, iktibas etmek **6.** *wj* aşırmak (başkasının eserinden parçaları alıp kendisininmiş gibi göstermek) **7.** kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **min ji nişka ve nanê destê wê jê girt û virvirande derve** aniden elindeki ekmeği kaptım dışarıya fırlattım **8.** kapmak, bulaşmak (hastalık geçmek) * **min nexweşîn jê girt** hastalığı ondan kaptım **9.** kapmak (öğrenme) * **min ev huner jê girtiye** bu sanatı ondan kaptım **10.** ağzından kapmak **11.** kopyalamak

jêgirtî *rd/wj* **1.** alıntı, iktibas edilmiş olan **2.** kopya

jêguhastin *m* **1.** -den aktarma **2.** alıntılama, iktibas etme

jê guhastin *l/gh* **1.** -den aktarmak **2.** alıntılamak, iktibas etmek

jêguhastî *rd* alıntı, iktibas edilmiş olan

jêgumankirin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) şüphelenme, şüphe duyma **2.** umma, umut etme

jê guman kirin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) şüphelenmek, şüphe duymak **2.** ummak, umut etmek

jêhatin *m* **1.** gücü yetme, muktedir olma **2.** gelir, (bir ekonomik birimin belli bir süre içinde kazandığı para vb., varidat, irat) **3.** gelir gelme (kazanılma, sağlanılma) **4.** -den gelme **5.** becerme, becerebilme, edebilme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **6.** imkanları el vermek **7.** elinden gelme **8.** elinden iş gelme **9.** elinden gelme, iş bitirici olma **10.** ürün **11.** ürün verme, ürün alma, ürün kaldırma, mal kaldırma

jê hatin *l/ngh* **1.** gücü yetmek, muktedir olmak * **jê nayê ku bê li min bixe** beni dövmeye gücü yetmiyor **2.** gelmek, gelir gelmek (kazanılmak, sağlanılmak) * **pereyekî baş ji wan re ji dikanê tê** dükkandan onlara güzel para geliyor **3.** -den gelmek * **xweşikayî, ji peyva xweşikê tê** güzellik, güzel kelimesinden gelir **4.** becermek, becerebilmek, edebilmek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) * **xiratî ji kurikê tê?** çocuk marangozluğu beceriyor mu? **5.** imkanları el vermek **6.** elinden gelmek * **helbest nivisandin jê tê** şiir yazmak elinden geliyor **7.** elinden iş gelmek * **jê karê baş tên** elinden iyi işler geliyor **8.** elinden gelmek, iş bitirici olmak **9.** ürün vermek, ürün almak, ürün kaldırmak, mal kaldırmak * **îsal ji zeviyê zêde tiştek ji me re jê nehat** bu sene tarladan fazla mal kaldırmadık

jê hatin axaftin *l/lb* **1.** (birinden) konuşulmak, hakkında konuşulmak **2.** lâf olmak * **em wiha nekin, paşê wê jê bê axaftin** böyle yapmayalım, sonra laf olur

jê hatin behskirin *l/tb* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, konuşulmak, sözü edilmek, sözü geçmek

jê hatin bihartin *l/tb* aşırılmak, atlatılmak

jê hatin bihurîn *l/tb* aşılmak

jê hatin birin *l/tb* utulmak

jê hatin birîn *l/bw* kesilmek (dinmek, durmak) * **hêviya me tam jê hatibû birîn, derî lê ket** umudumuz tam kesilmişti kapı çalındı

jê hatin çêlîkirin *l/tb* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, sözü edilmek, sözü geçmek

jê hatin çirpandin *l/tb* sızdırılmak

jê hatin derbaskirin *l/tb* aşırılmak
jê hatin feraxetkirin *l/tb* vazgeçilmek
jê hatin hezkirin *l/tb* sevilmek
jê hatin hêvîkirin *l/tb* **1.** -den umut edilmek **2.** beklenmek * **ev ji te qet nedihat hêvîkirin** bu senden hiç beklenilmezdi
jê hatin peyivandin *l/tb* -den konuşulmak
jê hatin peyivîn *l/lb* hakkında konuşulmak
jê hatin qerandin *l/tb* vazgeçirilmek
jê hatin qisekirin *l/tb* (birinden) konuşulmak
jê hatin rawirandin *l/tb* aşırılmak
jê hatin sarkirin *l/tb* (birine) soğutulmak
jê hatin şorkirin *l/tb* (birinden) konuşulmak
jê hatin veşartin *l/tb* **1.** -den saklanılmak **2.** saklanılmak, gizlenmek * **rewş ji me hate veşartin** durum bizden saklanıldı (veya gizlenildi)
jê hatin xeberdan *l/tb* **1.** (birinden) konuşulmak, hakkında konuşulmak, söz olmak, lâf olmak * **em wiha nekin, paşê wê jê bê xeberdan** böyle yapmayalım, sonra laf olur **2.** kovlanmak, yerip çekiştirilmek
jê hatin xwarin *l/tb* sümürülmek, istismar edilmek, yüzülmek
jê hatin xwarê *l/bw* dediğinden vaz geçmek * **ji fikra xwe nehate xwarê** fikrinden vazgeçmedi
jêhatiş *m* beceri
jêhatiyane *rd/h* **1.** beceriklice **2.** çalışkanca **3.** girişkence **4.** pişkince, girgince
jêhatî *rd* **1.** becerikli, marifetli, yatkın, çevrimli, kabiliyetli **2.** çalışkan **3.** atik, babayiğit, cesur **4.** girişken **5.** pişkin, girgin
jêhatîbûn *m* **1.** becerikli olma, marifetli olma, kabiliyetli olma **2.** çalışkan olma **3.** atik olma, babayiğit olma **4.** girişken olma **5.** girgin olma, pişkin olma **6.** aslan kesilme **7.** beceri, maharet **8.** *sp* beceri, maharet (vücudun yapılması güç işlere yatkın olma durumu)
jêhatî bûn *l/ngh* **1.** becerikli olmak, marifetli olmak, kabiliyetli olmak **2.** çalışkan olmak **3.** atik olmak, babayiğit olmak **4.** girişken olmak **5.** girgin olmak, pişkin olmak **6.** aslan kesilmek
jêhatîbûnî *m* **1.** beceriklilik **2.** çalışkanlık **3.** atiklik, babayiğitlik **4.** girişkenlik **5.** pişkinlik, girginlik
jêhatîbûyîn *m* **1.** becerikli oluş, marifetli oluş, kabiliyetli oluş **2.** çalışkan oluş **3.** atik oluş, babayiğit oluş **4.** girişken oluş **5.** girgin oluş, pişkin oluş
jêhatîtî **1.** beceriklilik **2.** çalışkanlık **3.** atiklik, babayiğitlik **4.** girişkenlik **5.** pişkinlik, girginlik
jêhatkî *rd/h* **1.** beceriklice **2.** çalışkanca **3.** girişkence **4.** pişkince, girgince
jêhavildîtin *m* (bir şeyden veya kimseden) yarar görme, fayda görme, yararlanma
jê havil dîtin *l/bw* (bir şeyden veya kimseden) yarar görmek, fayda görmek, yararlanmak
jêhavilgirtin *m* **1.** yararlanma, faydalanma **2.** kâr etme, iyi olma (etkisi iyi olma)
jê havil girtin *l/bw* **1.** yararlanmak, faydalanmak **2.** kâr etmek, iyi olmak (etkisi iyi olmak)
jêhaydarbûn *m* **1.** -den haberdar olma **2.** farkında olma
jê haydar bûn *l/bw* **1.** -den haberdar olmak **2.** farkında olmak
jêhaydarkirin *m* -den haberdar olma, bilgilendirme
jê haydar kirin *l/bw* -den haberdar olmak, bilgilendirmek
jêhayilbûn *m* **1.** -den haberdar olma, haberi olma **2.** farkında olma
jê hayil bûn *l/bw* **1.** -den haberdar olmak, haberi olmak **2.** farkında olmak
jê hebûn *l/ngh* **1.** -den olmak, aynısı bulunmak **2.** belinden olmak (birinden çocuğu olmak) * **du qîzên wê jê hebûn** ondan iki kızı vardı
jêhemîleman *m* (birinden) hamile kalma, gebe kalma
jê hemîle man *l/bw* (birinden) hamile kalmak, gebe kalmak
jêhesibandin *m* **1.** -den sayma (hesaba katma, dikkate alma) **2.** -den sayma (addetme, bir şey yerine koyma)
jê hesibandin *l/gh* **1.** -den saymak (hesaba katmak, dikkate almak) **2.** -den saymak (addetmek, bir şey yerine koymak) * **em ji mêşê hesibandin** arıya saydılar bizi
jêhewîn *m* (birini) rahat bırakma, karışmama
jê hewîn *l/ngh* (birini) rahat bırakmak, karışmamak
jêhezkirin *m* **1.** (birini veya bir şeyi) sevme **2.** sevme (yerini, şartlarını uygun bulma) **3.** sevgi besleme, muhabet besleme **4.** -den hoşlanma **5.** yakınlık duyma
jê hez kirin *l/bw* **1.** (birini veya bir şeyi) sevmek **2.** sevmek (yerini, şartlarını uygun bulmak) * **dar ji rewayê hez dike** ağaç nemli ortamı sever **3.** sevgi beslemek, muhabet beslemek **4.** -den hoşlanmak **5.** yakınlık duymak
jê hêb girtin *l/bw* -den dehşete kapılmak
jêhêrsbûn *m* **1.** (birine) sinirlenme **2.** (birine) uyuz olma
jê hêrs bûn *l/bw* **1.** (birine) sinirlenmek **2.** (birine) uyuz olmak
jêhêvîkirin *m* **1.** (birinden) umut etme, umut besleme, ümide kapılma **2.** bekleme, umma **3.** bekleme (arama, isteme) **4.** umuda düşme **5.** rica etme, ricada bulunma
jê hêvî kirin *l/bw* **1.** (birinden) umut etmek, umut beslemek, ümide kapılmak **2.** beklemek, ummak * **ez ji we xerabiyê hêvî nakim** sizden kötülük beklemem **3.** beklemek

(aramak, istemek) * **tam yekî ku min jê hêvî dikir, derket** tam beklediğim biri çıktı **4.** umuda düşmek **5.** rica etmek, ricada bulunmak
jêhêzgirtin *m* (birinden) güç alma
jê hêz girtin *l/bw* (birinden) güç almak
jêhilanîn *m* **1.** (bir şeyden) ayırma (bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla alma, kenara koyma, saklama) **2.** (bir şeyden) ürün alma **3.** -den alma, aşırma, çalma **4.** -den alma, kesinti yapma **5.** çıkarma (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanma) **6.** (birine) küsme, içerlenme **7.** (birine) kin besleme (veya kin tutma) **8.** (birinden birşeler) kapma, öğrenme
jê hilanîn *l/gh* **1.** (bir şeyden) ayırmak (bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla almak, kenara koymak, saklamak) **2.** (bir şeyden) ürün almak **3.** -den almak, aşırmak, çalmak * **pere ne temamm e, jê hilanîne** para tamam değil, almışlar **4.** -den almak, kesinti yapmak **5.** çıkarmak (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanmak) * **tehm ji gotina çîroka xwe hildianî û welê dom dikir** lezzetini çıkara çıkara hikâyesine devam ediyordu **6.** (birine) küsmek, içerlenmek * **min jî jê hilanî** ben de ona içerlendim **7.** (birine) kin beslemek (veya kin tutmak) **8.** (birinden birşeyler) kapmak, öğrenmek **9.** (birini) anlamak * **Ew ji te hiltîne, tu pê re deng bike** anlaşıyorsunuz, sen onunla konuş
jê hilçepîlîbûn *m* ocuma, bir şeyden soğuma
jê hilçepîlî bûn *l/ngh* ocumak, bir şeyden soğumak
jê hilçepilîn *m* **1.** çekinme, sakınma **2.** ocuma, bir şeyden soğuma
jê hilçepilîn *l/ngh* **1.** çekinmek, sakınmak **2.** ocumak, bir şeyden soğumak
jê hiştin *l/gh* **1.** alıkoymak **2.** (birazını) bırakmak
jêhînbûn *m* **1.** (birinden) öğrenme **2.** (birinden) alışmak
jê hîn bûn *l/bw* **1.** (birinden) öğrenmek **2.** (birinden) alışmak
jêinitandin *m* huylandırma
jê initandin *l/gh* huylandırmak
jêinitîn *m* **1.** huylanma **2.** kin gütme **3.** küsme
jê initîn *l/ngh* **1.** huylanmak * **ji bin piyê xwe diinite** ayak tabanından huylanıyor **2.** kin gütmek **3.** küsmek
jêîlhamgirtin *m* (birinden veya bir şeyden) ilham alma, esinlenme
jê îlham girtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) ilham almak, esinlenmek
jêîstifadekirin *m* (bir şeyden veya kimseden) istifade etme, yararlanma, faydalanma
jê îstifade kirin *l/bw* (bir şeyden veya kimseden) istifa etmek, yararlanmak, faydalanmak
jêk *nd* ('ji êk'den büzüşme) **1.** birbirinden **2.** bir tür şahıs zamiri
jêkbûn *m* **1.** (birbirinden) ayrılma **2.** (birbirini) bırakma
jêk bûn *l/ngh* **1.** (birbirinden) ayrılmak **2.** (birbirini) bırakmak
jêkderîn *kîm/m* çözelti
jêkderîner *rd* çözeltici
jêkelkdîtin *m* (birinden veya bir şeyden) fayda görme, yarar görme
jê kelk dîtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) fayda görmek, yarar görmek
jêkelkgirtin *m* (birinden, bir şeyden) **1.** faydalanma, yararlanma **2.** asılanma, yarar sağlama
jê kelk girtin *l/bw* (birinden, bir şeyden) **1.** faydalanmak, yararlanmak **2.** asılanmak, yarar sağlamak
jêkelkwergirtin *m* (birinden, bir şeyden) **1.** faydalanma, yararlanma **2.** asılanma, yarar sağlama
jê kelk wergirtin *l/bw* (birinden, bir şeyden) **1.** faydalanmak, yararlanmak **2.** asılanmak, yarar sağlamak
jêker *rd* kesici
jêkerixandin *m* (bir şeyden) bıktırma, usandırma, (birine) bezginlik verme
jê kerixandin *l/gh* (bir şeyden) bıktırmak, usandırmak, (birine) bezginlik vermek
jêkerixîn *m* bıkma, bıkkınlık gelme, usanma (bıkınlık getirme)
jê kerixîn *l/ngh* bıkmak, bıkkınlık gelmek, usanmak (bıkınlık getirmek) * **hingî me goşt xwar em jê kerixîn** et yiye yiye usandık
jêketin *m* **1.** (bir yerden veya şeyden) den düşme **2.** *argo* (birinden) doğma **3.** -den düşme (atlanma, arada çıkma, eksik kalma) **4.** vazifeden düşme
jê ketin *l/ngh* **1.** (bir yerden veya şeyden) den düşmek * **ji zinar ketibû** kayadan düşmüştü **2.** *argo* (birinden) doğmak * **ji kerê keto!** ey eşekten doğma! **3.** -den düşmek (atlanmak, arada çıkmak, eksik kalmak) * **peyvek ji vê çapa nû ya pirtûkê ketiye** kitabın yeni baskısında buradan bir kelime düşmüş **4.** vazifeden düşmek
jê ketin aqilan *l/bw* (yapabilecğine) inanmak, beklemek, ummak
jê ketin gumanê *l/bw* (birinden veya şeyden) kuşkulanmak
jê ketin şikê *l/bw* (birinden veya şeyden) kuşkulanmak
jêkêfgirtin *m* (bir şeyden) zevk alma (veya duyma)
jê kêf girtin *l/bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak)
jêkêfstendin *m* (bir şeyden) zevk alma (veya duyma), haz duyma
jê kêf stendin *l/bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak), haz duymak

jê kêfxweşman *m* **1.** (birinden) memnun kalma **2.** (birinden veya şeyden) hoşnut kalma
jê kêfxweş man *l/bw* **1.** (birinden) memnun kalmak **2.** (birinden veya şeyden) hoşnut kalmak
jêkêm *rd* eksik **2.** açık
jêkêmî *m* **1.** eksiklik **2.** açıklık **~ya budçeyê** bütçe açığı
jêkêmbûn *m* **1.** (bir şeyden) eksilme **2.** güçsüz olma (güç olarak) **3.** düşme (atlanma, arada çıkma, eksik kalma
jê kêm bûn *l/bw* **1.** (bir şeyden) eksilmek **2.** güçsüz olmak (güç olarak) **3.** düşmek (atlanmak, arada çıkmak, eksik kalmak) * **peyvek ji vê çapa nû ya pirtûkê kêm e** kitabın yeni baskısında buradan bir kelime düşmüş
jêkêmkirin *m* **1.** eksiltme **2.** indirim yapma, fiyat indirme **3.** gerileme (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme)
jê kêm kirin *l/bw* **1.** eksiltmek **2.** indirim yapmak, fiyat indirmek **3.** gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) * **camêr carekê ji helwesta xwe kêm nake** adam tavrından bir türlü gerilemiyor
jê kêmtir bûn *l/bw* aşağı düşmek * **hejmara endamên me ji pazdehan kêmtir bû** üye sayımız on beşten aşağı düştü
jê kêmtir man *l/bw* -den azınlıkta kalmak
jêkêrdîtin *m* **1.** (bir şeyden veya kimseden) fayda (veya yarar) görme **2.** asılanma, yarar sağlama
jê kêr dîtin *l/bw* **1.** (bir şeyden veya kimseden) fayda (veya yarar) görmek **2.** asılanmak, yarar sağlamak
jêkirin (I) *m* sanma, zanetme
jê kirin (II) *m* **1.** kesme, kesiş **2.** kesme (dibinden ayırma) **3.** kesme (düzgün parçalara ayırma) **5.** kesme, kırkma, tıraş etme (saç, sakal için; kesme, ucunu alma) **6.** kesme (hasta organı ameliyatla alma) **7.** kesme, makaslama (film, yazı vb. gibi, kısaltma) **8.** koparma **9.** koparma, koparış (daldan, ağaçtan alıp toplama) **10.** kapma (koparma, kıstırma) **11.** ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) **12.** -den eyleme, koparma **13.** silme (kazıyarak veya sürterek yok etme) **14.** soyma (birinin giysilerini çıkarma) **15.** sökme (takılı veya yapışık bir şeyi yerinden çıkarma) **16.** sökme (çıkması, akması kolaylaşma) **17.** uçurma (kesip ayırma) **18.** alıkoyma, kesme (bir şeylerden alıkoyma, vermeme) **19.** biçme (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesme) **20.** etme (birini bir şeyden yoksun etme)
jê kirin (I) *l/gh* sanmak, zanetmek * **ji min kirê ku** ben zannettim ki
jê kirin (II) *l/gh* **1.** kesmek **2.** kesmek (dibinden ayırmak) **3.** kesmek (düzgün parçalara ayırmak) * **goşt jê kirin** eti kesmek **4.** kesmek (kesici bir aletle yaralamak) **5.** kesmek, kırkmak, tıraş etmek (saç, sakal için; kesmek, ucunu almak) * **porê xwe jê bike** saçını kes * **rihê xwe jê kiriye** sakalını tıraş etmiş **6.** kesmek (hasta organı ameliyatla almak) **7.** kesmek, makaslamak (film, yazı vb. gibi, kısaltmak) * **nivîs jê kirine** yazıyı kesmişler **8.** koparmak * **şaxan jê mekin** fidanlar koparmayın **9.** koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak) * **ji darê sêvan jê bike** ağaçtan elmaları kopar **10.** kapmak (koparmak, kıstırmak) * **makîneyê tiliya min jê kir** makine parmağımı kaptı **11.** ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şûyê wê kirin** kadını kocasından ayırdılar **12.** -den eylemek, koparmak * **wan ez ji welat û mala xwe kirim** onlar beni yurdumdan, yuvamdan eylediler **13.** silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek) * **boyaxê jê bike** boyağı sil **14.** soymak (birinin giysilerini çıkarmak) * **cilên wî jê kir** elbiselerini soydu **15.** sökmek (takılı veya yapışık bir şeyi yerinden çıkarmak) * **kaxizê bi dîwar ve jê bike** duvardaki kağıdı sök **16.** sökmek (çıkması, akması kolaylaşmak) * **îlacê belxem jê kir** bu ilac balgam söktü **17.** uçurmak (kesip ayırmak) * **gule guhê wê jê kiriye** kurşun kulağını uçurmuş **18.** alıkoymak, kesmek (bir şeylerden alıkoymak, vermemek) * **wî ji cîbs û tiştên wisa bikin** onu cibs gibi şeylerden alı koyun **19.** biçmek (dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek) **20.** etmek (birini bir şeyden yoksun etmek) * **ew ji karê wî kirine** onu işten ettmişler ~ **avêtin** koparıp atmak
jê kirin caw *l/bw* borcunu söke söke almak
jê kirin xwarê *l/bw* **1.** soymak * **kinc jê kirin xwarê** elbiselirini soydu **2.** indirim yapmak
jê kirî (I) *nd* sanıyor ki, zannediyor ki
jêkirî (II) *rd* **1.** kesik (kesilmiş olan) * **yekî ku tiliyên wî jêkirî bûn li te pirsî** parmakları kesik biri seni sordu **2.** koparık, koparılmış **3.** kırkık, kırkılmış (saç, sakal için) **4.** sökük (sökülmüş, yerinden sökülmüş) **5.** *rd* soyuk (elbiseleri çıkarılmış olan)
jêkirîbûn *m* **1.** kesiklik **2.** koparıklık **3.** kırpılmış olam **4.** söküklük **5.** soyukluk
jêkirîn *m* (birinden) satın alma
jê kirîn *l/gh* (birinden) satın almak
jê kirmitîn *l/ngh* -den dökülmek
jêkişandin *m* **1.** (bir şeyden, yerden) çekme **2.** geri çekme **3.** çekme (dişi hayvanı çiftleştirmek için erkeğin yanına götürme) **4.** döl alma (cins bir hayvandan yararlanarak iyi cins yavru alma) **5.** kanırma **6.** sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme)

jê kişandin *l/gh* **1.** (bir şeyden, yerden) çekmek **2.** geri çekmek **3.** çekmek (dişi hayvanı çiftleştirmek için erkeğin yanına götürmek) **4.** döl almak (cins bir hayvandan yararlanarak iyi cins yavru almak) **5.** kanırmak * **bismar jê kişandin** çiviyi kanırmak **6.** sızdırmak (türlü bahanelerle birinden para çekme)

jêkişîn *m* **1.** (bir şeyden) çekilme **2.** geri çekilme **3.** *lşk* geri çekilme

jê kişîn *l/ngh* **1.** (bir şeyden) çekilmek **2.** geri çekilmek **3.** *lşk* geri çekilmek

jêkişîna xwînê *nd* **1.** kan akışı **2.** kan kaybı

jê kolandin *l/gh* hakketmek (yazı ve şekilleri kazıyarak silmek)

jê kuştin *m* **1.** (birilerinden) öldürme **2.** düşme (çıkarma, eksiltme) **3.** kesinti kesinti (ödenen bir paradan herhangi bir gerekle kesilen bölüm) **4.** kesinti yapma **5.** *mat* eksiltme

jê kuştin *l/gh* **1.** (birilerinden) öldürmek **2.** düşmek (çıkarmak, eksiltmek) * **ji mehaniya min deynê min bikuje** aylığımdan borcumu düş **3.** kesinti yapmak **4.** *mat* eksiltmek

jêkve *c* birbirini

jêk ve bûn *l/bw* (birbirinden) ayrışmak, ayrılmak

jêl *bnr* jêr

jê lava kirin *l/bw* **1.** yalvarmak **2.** ısrar etmek, istirhamda bulunmak

jêlî *h* **1.** ondan sonra **2.** -den beri **3.** -den aşağıya doğru

jêman *m* **1.** -den kalma **2.** arta kalmak **3.** kalma (-den geri kalma, yapamama) **4.** kaçırma (vaktinde bir şeye yetişmeme) **5.** aksatma

jê man *l/ngh* **1.** -den kalmak **2.** arta kalmak **3.** kalmak (-den geri kalmak, yapamamak) * **mêvan hatin, em ji geştê man** misafir geldi, gezmeden kaldık **4.** kaçırmak (vaktinde bir şeye yetişmemek) * **ez ji erebeyê mam** arabayı kaçırdım * **ez ji maçê mam** maçı kaçırdım * **ji fîlm maye loma bi ber dikeve** filmi kaçırmış, ona üzülüyor **5.** aksatmak * **ji dibistana xwe ma** okulunu aksattı

jêmay *bnr* jêmayî

jêmayî *rd* **1.** artık, arta kalan * **xwarina bermayî** artık yemek **2.** kalan, bakiye, kalıntı **3.** *m* artık (bir şey harcandıktan sonra kalan bölümü) **4.** *m* kalıntı (yıkıntı, harabe, enkaz) **5.** *m* kalıntı (bir toplum, kültür uygarlık vb. den artakalan şey) **6.** *ark/m* buluntu **7.** *m* bırakıt **8.** *m* kalıt, miras **9.** *rd* kaçırmış (bir şeye ulaşmamış, yetişmemiş)

jêmayîn *m* **1.** -den kalış **2.** kalış (-den geri kalma, yapamama) **3.** kaçırış (vaktinde bir şeye yetişmeme) **4.** aksatış

jêmehrûmman *m* mahrum kalmk, yoksunma

jê mehrûm man *l/bw* mahrum kalmak, yoksunmak

jêmemnûnbûn *m* (birinden) memnun olmak, razı olmak

jê memnûn bûn *l/bw* (birinden) memnun olmak, razı olmak

jê memnûn mann *l/bw* (birinden) memnun kalmak, razı kalmak

jê merhemet xwestin *l/bw* (birinden) merhamet dilemek, istirhamda bulunmak

jê mesûlgirtin *m* (birinden veya şeyden) sorumlu tutma

jê mesûl girtin *l/bw* (birinden veya şeyden) sorumlu tutmak

jêmezûnbûn *m* (bir yrden) mezun olma

jê mezûn bûn *l/bw* (bir yrden) mezun olmak * ew ji fakulteya hiqûqê derketiye hukuk fakültesinden mezun olmuş biri

jêmijûlbûn *m* **1.** (birinden veya bir şey) konuşma, -den bahsetme **2.** konuşma, sohbet etme (bir konuda karşılıklı konuşma) **3.** (birini) çekiştirme, yerme

jê mijûl bûn *l/bw* **1.** (birinden veya bir şey) den konuşmak, -den bahsetmek **2.** konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) **3.** (birini) çekiştirmek, yermek

jêmuaf *rd* (bir şeyden) muaf, ayrıcalıklı

jêmuafgirtin *m* (bir şeyden) muaf tutma, ayrıcalık tanıma

jê muaf girtin *l/bw* (bir şeyden) muaf tutmak, ayrıcalık tanımak

jêmuafgirtî *rd* (bir şeyden) muaf tutulmuş, ayrıcalık tanınmış olan

jênager *rd* vazgeçilmez

jênagerî *m* vazgeçilmezlik

jê ne bawer bûn *l/bw* **1.** (birine inanmamak **2.** (birine) güvenmemek

jêneger *rd* vazgeçilmez, mübrem

jênegerî *m* vazgeçilmezlik

jênehatin *m* **1.** gücü yetmeme **2.** elinden gelmeme

jê nehatin *l/gh* **1.** gücü yetmemek **2.** elinden gelmemek

jê nekêm *rd* **1.** -den eksik olmayan **2.** pek âlâ

jênekêmbûn *m* (birinden) aşağı kalır yanı olmama, geri kalmama (birinden daha az başarılı olmama)

jê ne kêm bûn *l/bw* (birinden) aşağı kalır yanı olmamak, geri kalmamak (birinden daha az başarılı olmamak)

jênerazî *rd* hoşnutsuz

jênerazîbûn *m* **1.** (birinden) memnun olmama, hoşnut olmama **2.** (birinden) hoşlanmama, (birini) beğenmeme **3.** hoşnutsuzluk

jê ne razî bûn *l/bw* **1.** (birinden) memnun olmamak, hoşnut olmamak **2.** (birinden) hoşlanmamak, (birini) beğenmeme

jênerazîtî *m* hoşnutsuzluk

jênerevîn *rd* kaçınılmaz

jênexerab *rd* pek âlâ

jênexweş *rd* hoşnutsuz

jênexweşbûn *m* **1.** (birinden) memnun olmama, hoşnut olmama **2.** (birinden) hoşlanmama, beğenmeme
jê ne xweş bûn *l/bw* **1.** (birinden) memnun olmamak, hoşnut olmamak **2.** (birinden) hoşlanmamak, beğenmemek
jênexweşî *m* hoşnutsuzluk
jên jê girtin *l/bw* fırsatını bulmak
jêpardarbûn *m* **1.** (bir şeyden) pay sahibi olma **2.** sebeblenme
jê pardar bûn *l/bw* **1.** (bir şeyden) pay sahibi olmak **2.** sebeblenmek
jê peya bûn *l/bw* **1.** (bir şeyden veya yerden) inmek **2.** *argo* (bir şeyden) mahrum kalmak * **em ji sêvan peya ne** elmalardan mahrumuz
jêpeyivîn *m* **1.** hakkında konuşma, aleyhinde konuşma **2.** hakkında konuşma (herhangi bir şeyden bahsetme) **3.** değinme, bahsetme **4.** (bir şeyi) söz etme **5.** kötüleme (kötü sözler söyleme)
jê peyivîn *l/ngh* **1.** hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak **2.** hakkında konuşmak (herhangi bir şeyden bahsetmek) * **em jî ji vê mijarê dipeyvîn** biz de bu konuyu konuşuyorduk **3.** değinmek, bahsetmek **4.** (bir şeyi) söz etmek **5.** kötülemek (kötü sözler söylemek)
jêpeyîn *l/ngh* (bir kimseden veya şeyden) bekleme
jê peyîn *l/ngh* (bir kimseden veya şeyden) beklemek
jê pê de *h* -den sonra, -den başka
jêpêkhatin *l/bw* (kimselerden veya şeylerden) oluşma, olma
jê pêk hatin *l/bw* (kimselerden veya şeylerden) oluşmak, olmak
jê pêkhatî *rd* -den oluşmuş, -den olma
jê pêştir *nd* -dan hariç, dışında
jê pê ve *d* **1.** -dan/-den başka, dışında, -den başkası, geri * **ku bigirî diya min dê bigirî, jê pê ve derew e kes nagirî** ağlarsa anam ağlar gerisi yalan ağlar **2.** *h* ayrıca **3.** *h* itibaren, -den başlayarak, -den sonra, -den beri **4.** *h* ondan sonra ~ **rehetiya can** ondan iyisi can sağlığı * **ode têr paqij û germ e, jê pê ve rihetiya can** oda ter temiz ve sıcakcık, daha iyisi can sağlığı ~ **rehma Xwedê** ondan iyisi can sağlığı * **xwarin heye, av jî heye, jê pê ve rehma Xwedê** yemek var, su da var, daha iyisi can sağlığı
jêpirsîn *m* **1.** (birine) sorma, soruşma **2.** sorgu, ifade **3.** (birini) ifadeye çekme, sorgulama **4.** sorgu yapma **5.** (birinden) sorma (bir işin sorumluluğu kendisinde olma, bir işten sorumlu olma)
jê pirsîn *l/gh* **1.** (birine) sormak, soruşmak **2.** (birini) ifadeye çekmek, sorgulamak **3.** sorgu yapmak **4.** (birinden) sormak (bir işin sorumluluğu kendisinde olmak, bir işten sorumlu olmak)
jêpirskirin *m* **1.** (birine) sorma, soruşma **2.** (birine) soru sorma **3.** (birinden) sorma (bir işin sorumluluğu kendisinde olma, bir ışten sorumlu olma)
jê pirs kirin *l/bw* **1.** (birine) sormak, soruşmak **2.** (birine) soru sormak **3.** (birinden) sormak (bir işin sorumluluğu kendisinde olmak, bir işten sorumlu olmak) * vî tiştî ji min pirs dikin bu işi benden sorarlar
jêpişkinîn *m* (bir yere) sirayet etme
jê pişkinîn *l/ngh* (bir yere) sirayet etmek
jê pîstir *rd* **1.** -den daha pis **2.** dik âlâsı
jêpoşmanbûn *m* (bir şeyden) pişmanlık duyma
jê poşman bûn *l/bw* (bir şeyden) pişmanlık duymak
jê pûkandin *m* sızıldanma, şikâyet etme
jê pûkandin *l/gh* sızıldanmak, şikâyet etmek
jêqalbûn *m* (birinden veya bir şeyden) bahsedilme, söz edilme, lâf açılma
jê qal bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) bahsedilmek, söz edilmek, lâf açılmak
jêqalbûyîn *m* bahsedilme
jêqalkirin *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) bahsetme, konuşma **2.** (bir şeyden) söz etme, (bir şeyden) dem vurma **3.** (bir şeyin) lâfını etme, lâkırdısını etme **4.** lâf açma, söz açma
jê qal kirin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek, konuşmak **2.** (bir şeyden) söz etmek, (bir şeyden) dem vurmak **3.** (bir şeyin) lâfını etmek, lâkırdısını etmek **4.** lâf açmak, söz açmak
jê qazox xwarin *l/bw* kazık yemek, kazıklanmak (aldatılmak)
jêqehirîn *m* (birine) kızma
jê qehirîn *l/ngh* (birine) kızmak
jêqeran *m* **1.** vazgeçme **2.** rahat bırakma, karışmama
jêqerandin *m* **1.** vazgeçirme, caydırma **2.** rahat bıraktırma
jê qerandin *l/gh* **1.** vazgeçirmek, caydırmak **2.** rahat bıraktırma
jê qeriyayî *rd* **1.** vazgeçilmiş, fariğ **2.** çekkin
jêqerîn *m* **1.** vazgeçme **2.** pas geçme, postayı kesme (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) **3.** boş verme **4.** (birini) rahat bırakma, karışmama **5.** elini ayağını çekme
jê qerîn *l/ngh* **1.** vazgeçmek **2.** pas geçmek, postayı kesmek (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) **3.** boş vermek **4.** (birini) rahat bırakmak, karışmamak **5.** elini ayağını çekmek
jêqetandin *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) ayırma **2.** (birinden veya bir şeyden) koparma **3.** ayırma (bir yeri bir engelle bölme)
jê qetandin *l/gh* **1.** (birinden veya bir şeyden) ayırmak **2.** (birinden veya bir şeyden) koparmak **3.** ayırmak (bir yeri bir engelle böl-

mek) * **bexçe bi têlan jê qetandine** bahçeyi telle ayırmışlar

jêqetîn *l/gh* **1.** (birinden veya bir şeyden) ayrılma **2.** -den kopma

jê qetîn *l/gh* **1.** (birinden veya bir şeyden) ayrılmak **2.** -den kopmak

jê qewet girtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) güç almak

jêqewimîn *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) kaynaklanma **2.** (bir şeyden) ileri gelme

jê qewimîn *l/ngh* **1.** (birinden veya bır şeyden) kaynaklanmak * **bila ji min neqewime** benden kaynaklanmasın da **2.** (bir şeyden) ileri gelmek * **gelek pevçûn ji neheqiyê diqewimin** birçok kavga haksızlıktan ileri geliyor

jêqisekirin *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) konuşma, bahsetme **2.** hakkında konuşma, aleyhinde konuşına **3.** hakkında konuşma (herhangi bir şeyden bahsetme) **4.** (bir şeyi) söz etme

jê qise kirin *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) konuşmak, bahsetmek **2.** hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak **3.** hakkında konuşmak (herhangi bir şeyden bahsetmek) **4.** (bir şeyi) söz etmek

jê qopya kişandin *l/bw* -den kopya çekmek (veya yapmak)

jê qurdêşan bûn *l/bw* -den gıcık almak (veya olmak)

jê qurmiçand *l/gh* -den çırpmak

jêr *rd* **1.** alt (ast, üst karşıtı) **2.** alt (bir kaç şeyin içinde bize uzak olanı) **3.** *m* alt (birkaç şeyden yere yakın olanı)* **qata jêrê** alt kat **4.** alt (tamlamalarda; sınıflamalarda ikinci derecede anlamında) **5.** aşağı (bir şeyin alt bölümü) * **jêra bîrê tarî ye** kuyunun aşağısı karanlık **6.** *rd* aşağı (bir yere göre daha alçak yerde olan) * **taxa jêr** aşağı mahalle ~ **û jor** aşağılı yukarılı

jê rabûn *l/ngh* **1.** çıkmak * **ji nav me rabû** aramızdan çıktı **2.** çıkmak, mezun olmak **3.** sökülmek (yapışmış olan bir şey birbirini bırakmak)

jê rakirin *l/gh* **1.** sökmek **2.** sürgün etmek

jê raman hilanîn *l/gh* fikir kapmak, fikir vermek * **min ji vî fîlmî ramanên nû hilanîn** bu film bana yeni fikirler verdi

jêrav *m* su altı

jêravahiyî *rd* alt yapısal

jêravayî **1.** altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) **2.** *sos/m* alt yapı

jêrawirandin *m* **1.** -den geçirme **2.** -den aşırma

jê rawirandin *l/gh* **1.** -den geçirmek **2.** -den aşırmak

jê rawirîn *l/gn* **1.** -den geçmek **2.** -i geçmek (bir şeyi veya kimseyi geride bırakmak) * **erebeya me ji kamyonê rawirî** bizim araba kamyonu geçti **3.** -i aşmak

jêrawirîn *m* **1.** -den geçme **2.** -i geçme (bir şeyi veya kimseyi geride bırakma) **3.** -i aşma

jê rawirtin *l/gh* **1.** -den geçirmek **2.** -den aşırmak

jêrax *m* toprak altı, yer altı

jêraxîr *rd* toprak altıya ilgili, yer altıyla ilgili

jêrazî *rd* **1.** (birinden) razı, memnun **2.** -den hoşnut

jêrazîbûn *m* **1.** (birinden) razı olma, memnun olma **2.** -den hoşnut kalma

jê razî bûn *l/bw* **1.** (birinden) razı olmak, memnun olmak **2.** -den hoşnut kalmak

jêrazîman *m* **1.** (birinden) razı kalma **2.** -den hoşnut kalma

jê razî man *l/bw* **1.** (birinden) razı kalmak **2.** -den hoşnut kalmak

jêrbihurk *m* alt geçit

jêrçav *nd* gözaltı

jêrçavî *m* göz altı

jêrçav kirin *l/gh* göz altına almak

jêrçiq *m* alt şube

jêrdest *rd* **1.** ast **2.** ezilen, mazlum

jêrdestî *m* **1.** astlık **2.** mazlumluk

jêre *rd* alt (tamlamalarda; sınıflamalarda ikinci derecede anlamında)

jê re *c* **1.** ona * **min jê re anî** ona getirdim * **jê re bibêje careke din bila neke** ona söyle bir daha yapmasın **2.** *d* - karşı, -e için * **ji edebiyatê re hewesa we kengê û çawa çêbû?** edebiyata karşı ilk alâka sizde ne zaman ve nasıl başladı?

jê re avis bûn *l/bw* (bir şeye) gebe olmak

jê re babet dîtin *l/bw* (birine) lâyık görmek

jê re baş bûn *l/bw* **1.** (birine) iyi olmak **2.** (birine) iyi davranmak **3.** (birinin) lehinde olmak

jêrebeş *m* alt bölüm

jêrebihur *m* alt geçit

jê re bi zarok bûn *l/bw* (birine) gebe kalmak

jê re bi zarû bûn *l/bw* (birine) gebe kalmak

jê re bûn nesîb *l/bw* (birine) nasip olmak

jê re bûn pişt *l/bw* **1.** (birine) arka çıkmak, arka olmak **2.** çanak tutmak (veya açmak)

jê re bûn qewet *l/bw* **1.** (birine) kuvvet olmak **2.** cana can katmak

jêrecure *biy/m* alt cins, alt tür

jêreçene *ant/m* alt çene

jêreçerm *ant/n* deri altı

jê re çêbûn *l/bw* **1.** içine doğmak, kalbine doğmak **2.** belirmek (bir düşünce veya durum kesin biçim almak) * **asoxîn di serê wê de jê re ramanek çêbû** kafasında sonunda bir düşünce belirdi **3.** gelmek (görünmek, sanılmak) * **ji min re wisa çêdibe ku dê şer rabe** bana öyle geliyor savaş çıkacak

jê re çi ye! *nd* **1.** ona ne **2.** neci oluyur! * **ji te re çi ye, tu li karê ber xwe binêre!** sen neci oluyorsun, sen kendi işine bak!

jêreçîn *m* alt sınıf

jê re danîn *l/bw* (birine) pes etmek, boyun eğmek
jê re dayiktî kirin *l/bw* (birine) annelik etmek
jêrederbas *m* alt geçit
jê re derketin *l/bw* (birine) çıkmak, kazanmak (çıkmak, isabet etmek) * **îkramiyeya mezin jê re derket** büyük ikramiyeyi kazandı
jê re dest nedan *l/bw* (birine) uygun düşmemek
jê re dêtî kirin *l/bw* (birine) annelik etmek
jê re domandin *l/bw* (birine) yar olmak * **felek ji me re nadomîne** felek bize yar olmuyor
jê re ecêb man *l/bw* (birine veya bir şeye) şaşa kalmak
jê re ecêbmayî bûn *l/bw* şeşi beş görmek
jê re eyan bûn *l/bw* **1.** (birine) ayan beyan olmak **2.** belirmek (bir düşünce veya durum kesin biçim almak) * **asoxîn di serê wê de jê re ramanek eyan bû** kafasında sonunda bir düşünce belirdi
jêrefamîle *zo/m* alt familya
jê re fîş vekirin *l/bw* **1.** -e fış açınak **2.** -e fişini tutmak (bir kişinin davranışlarını fış üzerinde belirlemek)
jê re gotin *l/bw* (birine) söylemek (bir şeyin yapılmasını sözle istemek)
jêrehabûn *m* (birinden veya bir şeyden) kurtulma
jê reha bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) kurtulmak
jê re hewes hebûn *l/bw* (bir şeye) hevesi olmak, heves duymak
jê re hewes kirin *l/bw* **1.** (bir şeye) heves etmek, heves duymak **2.** özenmek * **ji helbestvaniyê re hewes dike** şairliğe özeniyor
jê re heyret man *l/bw* hayret kalmak, şaşa kalmak
jê re hiştin *l/bw* **1.** (birine) bırakmak **2.** (birine) teslim etmek **3.** (biri) lehine karar vermek * **mehkemeyê jê re hişt** mahkeme onun lehine karar verdi
jê re hîç *nd* ona göre hava hoş
jê re hîç bûn *l/bw* **1.** (biri için) hava hoş olmak **2.** (birine bir şey) vız gelip tırıs gitmek
jê re jêhatî bûn *l/bw* gücü birine yetmek
jêrejor *h* alt üst
jêrejorkirin *m* alt üst etme (alt yüzünü üst yüzüne getirme)
jêrejor kirin *l/gh* alt üst etmek (alt yüzünü üst yüzüne getirmek) * **nanê sêlê jêrejor kir** gözlemeyi alt üst etti
jêrejorkirî *rd* alt üst edilmiş (alt yüzü üst yüzüne getirilmiş)
jê re ketin *l/bw* **1.** düşmek (bir bölüşme sonunda payına ayrılmak) * **ji mîrata bavê xaniyek jê re ket** babasının mirasından ona bir ev düştü **2.** (mahkemede) lehine karar çıkmak
jê re kêf kirin *l/bw* **1.** (birine veya bir şeye) sevinmek **2.** sevgi gösterisinde bulunmak
jê re kêm bûn *l/bw* **1.** (birinden) güçsüz olmak **2.** (birine) gücü yetmemek
jê re kêm kişandin *l/bw* (birinin) söylediklerini sineye çekmek, baskısına boyun eğmek
jê re kirin kêmanî *l/bw* (birine) eksiklik addetmek, çirkin kaçmak
jê re kirin nesîb *l/bw* (birine) nasip etmek
jê re lavakar bûn *l/bw* çok istekli olmak, teşne olmak
jê re lavayî kirin *l/bw* çok istekli olmak, teşne olmak, kırmızı dipli mumla davet etmek
jê re lê hatin *l/bw* şansı yaver gitmek
jê re lê ketin *l/bw* **1.** (birine) gün doğmak, şansı tutmak **2.** kazanmak (çıkmak, isabet etmek) * **îkramiyeya mezin jê re lê ket** büyük ikramiyeyi kazandı
jêrelêv *ant/m* alt dudak
jê re li hev hatin *l/bw* işi rast gelmek
jêreliq *m* alt şube
jê re liyaq dîtin *l/bw* (birine) lâyık görmek
jêremalbat *zo/m* alt familya
jêreman *m* **1.** (birine) kalma **2.** (birine) intikal etme (miras olarak babadan oğula geçme) **3.** yanına kâr kalma
jê re man *l/bw* **1.** (birine) kalmak **2.** (birine) intikal etmek (miras olarak babadan oğula geçmek) **3.** yanına kâr kalmak
jê re mil danîn *l/bw* (birine) boyun eğmek, pes etmek
jê re nebûn *l/bw* (birine) yaramamak, lazım olmamak * **ev jin ji min re nabe** bu kadın bana olmaz
jêrenivîs *sn/m* alt yazı ~ **nivîsandin** alt yazılamak
jêrenivîsdar *sn/rd* alt yazılı
jê re nokerî kirin *l/bw* (birine) uşaklık etmek
jêrenot *m* dipnot, çıkma yapma, tahşiye
jê re qedîn *l/bw* **1.** imkanı olmak, imkanları el vermek, imkanları yetmek **2.** gücü yetmek
jê re qet *nd* ona göre hava hoş
jêrerd *n* yeraltı
jê re rewa dîtin *l/bw* (bir davranışı birine) reva görmek
jê re rê vekirin *l/bw* **1.** (birine) yol açmak **2.** çanak tutmak (veya açmak)
jê re saw çêbûn *l/bw* kuşkulanmak, işkilenmek, huylanmak, tedirgin olmak * **ji ber repîna lingan jê re saw çêbûbûn û hetanî serê sibehê raneketiye** ayak sesleri duyarak huylanmış sabaha dek uyumamış
jê re serederî kirin *l/bw* (biriyle) baş etmek
jê re sistî kirin *l/bw* (birinin) söylediklerini sineye çekmek, baskısına boyun eğmek
jê re şandin *l/bw* (birine) göndermek
jêreşandî *rd* alacak olan, alıcı
jê re şayest dîtin *l/bw* (birine) lâyık görmek
jê re şekal rast kirin *l/bw* (birine) şapka çıkarmak

jê re şik çêbûn *l/bw* (biri) kuşkulanmak, işkilenmek, huylanmak
jê re şikestek bûn *l/bw* çirkin kaçmak, leke getirmek
jê re şupe çêbûn *l/bw* (biri) kuşkulanmak, işkilenmek, huylanmak
jê re texsîr nekirin *l/bw* canını vermek (hiçbir şey esirgememek)
jêrevandin *m* -den kaçırma (yasal olmayan yoldan mal çıkarma)
jêrevandin *l/gh* -den kaçırmak (yasal olmayan yoldan mal çıkarmak)
jêrevîn *m* **1.** (bir yerden) kaçma **2.** (birinden) kaçma (kendini göstermeme, rastlamamaya çalışma) **3.** (birinden veya bir şeyden) çekinme, sakınma **4.** (bir şeyden) kaçma, kaçınma, imtina etme
jêrevîn *l/ngh* **1.** (bir yerden) kaçmak **2.** (birinden) kaçmak (kendini göstermemek, rastlamamaya çalışmak) * **tim ji bavê xwe direviya** babasından sürekli kaçıyordu **3.** (birinden veya bir şeyden) çekinmek, sakınmak **4.** (bir şeyden) kaçmak, kaçınmak, imtina etmek
jêrewaştin *m* silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)
jê rewaştin *l/gh* silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)
jê re we nekirin *l/bw* (birine) bırakmamak, affetmemek
jê re wext hiştin *l/bw* zaman bırakmak
jê re xêr xeber *nd* ona hiç
jê re xêr xeber bûn *l/bw* (birine) göre hava hoş olmak
jê re xulamtî kirin *l/bw* (birine) uşaklık etmek
jê re xweş kirin *l/bw* (birine) sevgi gösterisinde bulunmak
jê re zehmet bûn *l/bw* (birine) zahmet olmak * **ji te re zehmet mebe** sana zahmet olmasa
jê re zeman hiştin *l/bw* (birine veya bir şeye) zaman bırakmak
jê re zêde hatin *l/bw* **1.** (birine) fazla gelmek **2.** fazlalık etmek
jê re zor hatin *l/bw* (birine) zor gelmek * **ev kar ji min re zor hat** bu iş bana zor geldi
jêrihotin *m* silme, hakketme (yazı ve şekilleri kazıyarak veya sürterek yok etme)
jê rihotin *l/gh* silmek, hakketmek (yazı ve şekilleri kazıyarak veya sürterek yok etmek) * **nivîs bi rêşkirinê jê rihot** yazıyı kazıyarak sildi
jêrizgar *rd* (bir şeyden) azade
jêrizgarbûn *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) kurtulma **2.** vaziyeti kurtarma
jê rizgar bûn *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) kurtulmak **2.** vaziyeti kurtarmak
jêrhişî *psî/m* bilinç altı
jêrî *rd* aşağı, alt ile ilgili
jêrîn *rd* aşağı, alt ile ilgili
jêrmal *m* bodrum
jêrnav *n* yazı alt başlığı
jêrnivîs alt yazı
jêrsor *fiz/m* kızıl ötesi
jêrtirîn *rd* **1.** asgarî **2.** edna, en aşağı
jêrxan *bnr* jêrxane
jêrxane **1.** altyapı (bir yapı için gerekli olan yol, kanalizasyon, elektrik, su gibi tesisatların hepsi) **2.** *sos/m* alt yapı
jêrxaneyî *rd* alt yapısal
jêrzanav *m* alt kimlik
jêrzemîn *m* zeminlik, ev altı, bodrum
jê sadir nebûn *l/bw* (bir kimseden bir şey) çıkmamak, olmamak
jêsafîbûn *m* **1.** (bir şeyden) aklanma, paklanma **2.** aklanma, beraat etme **3.** (her şeyden) sıyrılma, uzaklaşma
jê safî bûn *l/bw* **1.** (bir şeyden) aklanmak, paklanmak **2.** aklanmak, beraat etmek **3.** (her şeyden) sıyrılmak, uzaklaşmak
jêsarbûn *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) soğuma, soğuyuş, soğuklaşma **2.** ocuma, bir şeyden soğuma
jê sar bûn *l/bw* **1.** (birinden veya bir şeyden) soğumak, soğuklaşmak * **ji ber gotinên wê yên wê rojê jê sar bûm** o günkü sözlerinden sonra ona karşı soğudum * **her diçe ji me sar dibe** gittikçe bize karşı soğuklaşıyor **2.** ocumak, bir şeyden soğumak
jêsarkirin *m* soğutma, soğutuş (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olma)
jê sar kirin *l/bw* soğutmak (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olmak)
jêsawgirtin *m* (birinden veya bir şeyden) korkuya kapılma, dehşete kapılma
jê saw girtin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) korkuya kapılmak, dehşete kapılmak
jêseqirandin *m* (birinden veya bir şeyden) kurtarma
jê seqirandin *l/gh* (birinden veya bir şeyden) kurtarmak
jêseqirîn *m* **1.** (birinden veya bir şeyden) kurtulma **2.** kurtulmak, rahatlama
jê seqirîn *l/ngh* **1.** (birinden veya bir şeyden) kurtulmak **2.** kurtulmak, rahatlamak
jêstendin *m* **1.** (birinden) alma, çekip alma **2.** alma (ölüm sebebiyle ayrılma) **3.** alma (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarma) **4.** geri alma **5.** geri alma (bir yeri yeniden ele geçirme, kurtarma) **7.** koparma (güçlükle elde etme) **8.** (birinden) alacağını tahsil etme **9.** çıkarma (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanma) **10.** (birinden) sızdırma (türlü bahanelerle birinden para çekme) **11.** müsadere etme, el koyma **12.** sarma, kaplama (yayılıp etkisi altına alma)
jê stendin *l/gh* **1.** (birinden) almak, çekip al-

mak, kendisinden alınmak **2.** almak (ölüm sebebiyle ayrılmak) * **Xwedê her du qîzên wî jî, jê stendin** Allah iki kızını da aldı **3.** almak (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * **bi emeliyetê fatereşka wê jê stendin** ameliyatla dalağını aldılar **4.** geri almak * **pere jê stend** parayı ondan geri aldı **5.** geri almak (bir yeri yeniden ele geçirmek, kurtarmak) * **me welat ji dijmin stend** ülkeyi düşmandan geri aldık **6.** koparmak (zor kullanarak almak) **7.** koparmak (güçlükle elde etmek) * **me bi zor û heft belayan kitêb jê stend** kitabı zor bela ondan kopardık **8.** (birinden) alacağını tahsil etmek **9.** çıkarmak (keyif, tat, zevk gibi şeyler için; çok hoşlanmak) * **tehm ji gotina çîroka xwe distend û welê dom dikir** lezzetini çıkara çıkara hikâyesine devam ediyordu **10.** (birinden) sızdırmak (türlü bahanelerle birinden para çekmek) * **dirav jê stendin** para sızdırdı **11.** müsadere etmek, el koymak **12.** sarmak, kaplamak (yayılıp etkisi altına almak) * **agir çar alî jê stendiye** ateş her tarafı sardı

jêsûbûn *m* (birine) küs olma

jê sû bûn *l/bw* (birine) küs olmak

jêsûketin *m* (birine) kızma

jê sû ketin *l/bw* (birine) kızmak

jêsûdgirtin *m* **1.** (bir şeyden veya kimseden) faydalanma, yararlanma **2.** asılanma, yarar sağlama

jê sûd girtin *l/bw* **1.** (bir şeyden veya kimseden) faydalanmak, yararlanmak **2.** asılanmak, yarar sağlamak

jêsûdwergirtin *m* **1.** (birinden, bir şeyden) faydalanma, yararlanma **2.** asılanma, yarar sağlama **3.** kâr etme, iyi olma (etkisi iyi olmak)

jê sûd wergirtin *l/bw* **1.** (birinden, bir şeyden) faydalanmak, yararlanmak **2.** asılanmak, yarar sağlamak **3.** kâr etmek, iyi olmak (etkisi iyi olmak)

jêşaşbûn *m* şaşma

jê şaş bûn *l/bw* -den şaşmak * ew ji ya xwe şaş nabe o, bildiğinden şaşmaz

jê şer xwestin *l/bw* (birinden) savaş istemek

jêşermkirin *m* **1.** (birinden) utanma **2.** (birinden) çekinme, çekinilme **3.** -den utanç duyma

jê şerm kirin *l/bw* **1.** (birinden) utanmak **2.** (birinden) çekinmek, çekinilmek * **ji bo min rewşeke ku ez jê şerm bikim nîn e** benim için çekinilecek bir durum yoktur **3.** -den utanç duymak

jêşikkirin *m* (birinden) şüphelenme

jê şik kirin *l/bw* (birinden) şüphelenmek

jê şitirîn *l/gh* sanmak, zanetmek

jê şupe kirin *l/bw* (birinden) şüphelenmek

jêşupekirin *m* (birinden) şüphelenmek

jêşûştin *m* **1.** (birini veya bir şeyi) -den yıkama **2.** (birini) aklama, temize çıkarma

jê şûştin *l/gh* **1.** (birini veya bir şeyi) -den yıkamak **2.** (birini) aklamak, temize çıkarmak

jêtehlbûn *m* (birine) gücenme, kırılma, incinme

jê tehl bûn *l/bw* (birine) gücenmek, kırılmak, incinmek * **ew yekî welê ye ku gelek mirov pê tehl bûne** bu öyle biri ki bir çok insan ondan incinmiş

jê tehm girtin *l/bw* (bir şeyden) tat almak, zevk almak, (bir şeyin) zevkine varmak

jêtehmkirin *m* **1.** (bir şeyden) alıp tadına bakma, çeşnisine bakma, tatma, tadına bakma **2.** çerezlenme, çimlenme (bir şeyden biraz yararlanma)

jê tehm kirin *l/bw* **1.** (bir şeyden) alıp tadına bakmak, çeşnisine bakmak, tatmak, tadına bakmak **2.** çerezlenmek, çimlenmek (bir şeyden biraz yararlanmak)

jê tehm stendin *l/bw* (bir şeyin) keyfini çıkarmak, -den zevk almak, zevkine varmak, tat almak

jê tesîr girtin *l/bw* (birinden veya şeyden) etkilenmek, müteessir olmak

jê teslîm girtin *l/bw* **1.** (birinden) teslim almak **2.** (birinden) devralmak

jê texsîr nekirin *l/bw* geri komamak * **çi ji te tê texsîr meke** elinden ne geliyorsa geri koma!

jê tê gihîn *l/bw* (birinden veya şeyden) anlamak

jê tênegihîştin *l/ngh* (birinden veya şeyden) anlamamak

jêtêrbûn *m* **1.** doyuma ulaşma **2.** (bir şeyin) zevkini çıkarma **3.** -den doyma, doyma (yeter bulma) **4.** bıkma, bıkkınlık gelme, doyma (olumsuz biçimde; bıkma) **5.** (birinden) usanma, bıkma

jê têr bûn *l/bw* **1.** doyuma ulaşmak **2.** (bir şeyin) zevkini çıkarmak **3.** -den doymak, doymak (yeter bulmak) * **pereyên dinyayê qezenc kirine, lê hê jî jê têr nebûye** dünyanın parasını kazandı, hâlâ doymamış **4.** bıkmak, bıkkınlık gelmek, doymak (olumsuz biçimde; bıkmak) **5.** (birinden) usanmak, bıkmak

jê têr nebûn *l/bw* (bir şeye) doyum olmamak

jê tije bûn *l/bw* dolmak (sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelmek), (birinden) nefret edecek duruma gelmek, (birine) karşı dolmuş olmak

jê tirsîn *l/ngh* -den korkmak, korkulmak * **ma mirov ji tiştê wisa ditirse?** öyle şeylerden korkulur mu?

jêtî *fel/m* özdeşlik, aynılık

jê tobe kirin *l/bw* **1.** töhbe etmek **2.** töhbe etmek, paydos demek (yapılan bir işten vazgeçmek)

jê umîd kirin *l/bw* (bir şeye veya kimseye) umut beslemek

jê ve *c* ondan
jêveger *m* **1.** -den dönme, vazgeçme **2.** karışmama ~ **tune bûn** köprüleri atmak
jêvegeran *m* **1.** cayma, vazgeçme **2.** rahat bırakma, karışmama **3.** kayıtma (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) **4.** geri dönme, ricat
jêvegerandin *m* caydırma, vazgeçirtme
jê vegerandin *l/gh* caydırmak, vazgeçirtmek
jêvegerî *rd* **1.** caygın **2.** *m* (birini) rahat bırakma **3.** *m* -den dönme
jêvegerîn *m* **1.** cayma, vazgeçme **2.** kayıtma (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) **3.** (birini) rahat bırakma, ilişmeme, dokunmama, karışmama **4.** (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakma **5.** -den dönme, ricat etme
jê vegerîn *l/ngh* **1.** caymak, vazgeçmek * **tu car ji gotina xwe venagerim** sözünden asla caymam **2.** kayıtmak (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) **3.** (birini) rahat bırakmak, ilişmemek, dokunmamak, karışmamak **4.** (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak **5.** -den dönmek, ricat etmek
jêvegerîtî *m* caygınlık
jêvegir *rd* bulaşıcı (hastalık için)
jêvegirtin *m* kapma (hastalık kapma)
jê vegirtin *l/gh* kapmak (hastalık kapmak)
jêveguhastin *l/gh* **1.** -den aktarma **2.** alıntılama, iktibas, iktibas etme
jê veguhastin *l/gh* **1.** -den aktarmak **2.** alıntılamak, iktibas etmek
jêveguhastî *rd* alıntı, iktibas edilmiş olan
jêvekişandin *m* **1.** -den çektirme **2.** -den geri çekme
jê vekişandin *l/gh* **1.** -den çektirmek **2.** -den geri çekmek
jêvekişîn *m* **1.** -den çekilme **2.** geri çekilme **3.** adımını geri alma (başladığı bir işten geri dönme)
jê vekişîn *l/ngh* **1.** -den çekilmek **2.** geri çekilmek **3.** adımını geri almak (başladığı bir işten geri dönmek)
jêvenegerîn *m* **1.** ilişme, dokunma (tedirgin etme, bulaşma, sataşma) **2.** uğraşma (birine kötü davranma) **3.** üstüne gitme
jê venegerîn *l/ngh* **1.** ilişmek, dokunmak (tedirgin etmek, bulaşmak, sataşmak) * **ji min vegerin** bana ilişmeyin * **ji vî zilamê rebenokî vegerin** bu zavallı adama dokunmayın **2.** uğraşmak (birine kötü davranmak) * **qey îş û karê wan tune çima ji bavê min venagerin** işleri güçleri yok mu, niye babamla uğraşıyorlar? **3.** üstüne gitmek
jêveqetandin *m* **1.** (birinden, bir şeyden) ayırma, koparma **2.** ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma)
jê veqetandin *l/gh* **1.** (birinden, bir şeyden) ayırmak, koparmak **2.** ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şûyê wê veqetandin** kadını kocasından ayırdılar
jêveqetîn *m* **1.** (birinden, bir şeyden) ayrılma, kopma **2.** ayrılma **3.** çıkış alma (işten ayrılma)
jê veqetîn *l/ngh* **1.** (birinden, bir şeyden) ayrılmak, kopmak **2.** ayrılmak **3.** çıkış almak (işten ayrılmak)
jêvereşîn *m* (birinden) nefret etme
jê vereşîn *l/ngh* (birinden) nefret etmek
jêveşartin *m* **1.** (birinden) gizleme, saklama **2.** gizleme (bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermeme) **3.** (birinden) kaçırma (birini veya bir şeyi göstermeme)
jê veşartin *l/gh* **1.** (birinden) gizlemek, saklamak **2.** gizlemek (bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermemek) * **bûyer ji min veşartine** olayı benden gizlemişler * **ev rewş jê hate veşartin** bu durum ondan gizlendi **3.** (birinden) kaçırmak (birini veya bir şeyi göstermemek) * **jina xwe ji min vedişêre** karısını benden kaçırıyor
jê veşirîn *l/ngh* **1.** (birinden) saklanmak **2.** kapanmak, (birinin) karşısına örtülü çıkmak
jê ve xuya bûn *l/bw* **1.** (birine) görünmek, ayan olmak **2.** içine doğmak
jê wate derxistin *l/bw* -den anlam çıkarmak, istihraç etmek
jê webûn *l/gh* sanmak, zannetmek
jêwerger *nd* çevirilen dil, tercüme edilen yazı
jêwergiran *wj/m* **1.** alıntı, iktibas **2.** *rz* alıntı (başka bir dilden alınmış kelime)
jêwergirî *wj/m* alıntı, iktibas ~ **kirin** alıntılamak, iktibas etmek
jêwergirtin *m* **1.** (birinden) alma **2.** alıntılama, iktibas, iktibas etme
jê wergirtin *l/gh* **1.** (birinden) almak **2.** alıntılamak, iktibas etmek
jêwergirtî *rd/wj* alıntı, iktibas edilmiş olan
jê wetirkê *nd* zanediyor ki...
jê wê de *h* **1.** ötesinde * **mesele jê wêde ye** onun ötesinde bir durum söz konusu **2.** -den öte, aşırı * **du mal jê wê de** iki ev aşırı
jê wêdetir *h* -den öte, aşırı * **du mal jê wêdetir** iki ev aşırı
jê xalî bûn *l/bw* **1.** -den boşalmak **2.** -den kurtulmak **3.** arınmak
jê xalî kirin l/bw **1.** -den boşaltmak **2.** arındırmak
jê xalî nebûn *l/bw* bulunmak * **şekir jê xalî nabin** onda şeker hep bulunur
jê xatir xwestin *l/bw* veda etmek, esenlemek
jêxeberdan *m* **1.** hakkında konuşma, aleyhinde konuşma **2.** (birini) çekiştirme, karama **3.** hakkında konuşma (herhangi bir şeyden bahsetme) **4.** (bir şeyi) söz etme **5.** lâf olma
jê xeber dan *l/bw* **1.** hakkında konuşmak, aleyhinde konuşmak **2.** (birini) çekiştirmek, karamak **3.** hakkında konuşmak (herhangi

bir şeyden bahsetmek) **4.** (bir şeyi) söz etmek * **her kes ji wê xeber dide** herkes sizden söz ediyor **5.** lâf olmak
jêxeberdar *rd* -den haberdar
jêxeberdarbûn *m* haberdar olma
jê xeberdar bûn *l/bw* haberdar olmak
jêxelasbûn *lm* **1.** (birinden, bir şeyden) kurtulma **2.** atlatma, vaziyeti kurtarma (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) **3.** onma, felâh bulma, şifa bulma, onulma
jê xelas bûn *l/bw* **1.** (birinden, bir şeyden) kurtulmak **2.** atlatmak, vaziyeti kurtarmak (kötü bir durum veya bir işi geçiştirmek) **3.** onmak, felâh bulmak, şifa bulmak, onulmak * **kes ji vî derdî xelas nabe** bu derten kimse onulmaz
jê xelas kirin *l/bw* **1.** (birinden) kurtarmak **2.** geri almak (düşmandan kurtarmak) **3.** sağlığına kavuşturmak
jê xem xwarin *l/bw* kaygılanmak, tasasını çekmek
jê xera bûn *l/bw* (birinden) dolayı bozulmak * **ev tişt ji min xera nabe** bu iş benden dolayı bozulmaz
jêxerabtir *rd* **1.** den daha kötü **2.** dik âlâsı
jê xerabtir bûn *l/bw* **1.** den daha kötü olmak **2.** (birine) rahmet okutmak
jêxeydan *rd* (birine) küs
jê xeydan bûn *l/bw* (birine) küs olmak, konuşmamak
jê xeyîdîn *l/ngh* **1.** (birine) küsmek **2.** yüzüne bakmamak (darılmak, gücenmek)
jêxêrdîtin *m* **1.** hayrını görme **2.** sebeblenme, nasiblenme
jê xêr dîtin *l/bw* **1.** hayrını görmek **2.** sebeblenmek, nasiblenmek
jê xêr nedîtin *l/bw* (bir şeyden) hayır görmemek
jêxistin *m* **1.** -den düşürme **2.** düşürme, düşme (çıkarma, eksiltme) **3.** *mec* al aşağı etme, devirme (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden alma)
jê xistin *l/gh* **1.** -den düşürmek **2.** düşürmek, düşmek (çıkarmak, eksiltmek) * **ji mehaniya min deynê min bixîne** aylığımdan borcumu düş **3.** *mec* al aşağı etmek, devirmek (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak) * **ew ji keyatiyê xistin** onu muhtarlıktan al aşağı ettiler * **ew ji serokatiyê xistin** onu başkanlıktan devirdiler
jêxistî *rd* **1.** düşürülmüş, düşümü yapılmış olan **2.** devrik (iktidardan edilmiş, darbe ile makamından edilmiş)
jêxur *rd* sümürücü
jêxurî *m* sümürücülük
jêxuyabûn *m* **1.** (birine) görünme, ayan olma **2.** içine doğma
jê xuya bûn *l/bw* **1.** (birine) görünmek, ayan olmak **2.** içine doğmak
jêxûygirtin *m* **1.** (birinden, bir şeyden) huylanma **2.** -den gıcık kapma
jê xûy girtin *l/bw* **1.** (birinden, bir şeyden) huylanmak **2.** -den gıcık kapmak
jêxwarin *m* **1.** -den yeme **2.** (birine) boyun eğmek yeme **3.** yeme, aşındırma, kemirme **4.** üzme **5.** yıpranma, aşınma **6.** sebeblenme **7.** (birinin) parasını yeme (sırtından geçinme) **8.** çöplenme (kendine ufak tefek çıkar sağlama) **9.** sümürme, sömürüş, istismar etme (bir kimseden veya şeyden haksız ve sürekli çıkarlar sağlama) **10.** sümürme, iliğini kemirme, emme (uzun süre birinden yararlanmak), (bir kimsenin) posasını çıkarma
jê xwarin *l/gh* **1.** -den yemek **2.** (birine) boyun eğmek yemek **3.** yemek, aşındırmak, kemirmek * **kezab ji mermer dixwe** kezab mermeri yiyiyor * **zeng ji hesin dixwe** pas demiri kemiriyor **4.** üzmek * **kurtan ji pişta kerê xwariye** semer eşeğin sırtını üzmüş **5.** yıpranmak, aşınmak **6.** sebeblenmek **7.** (birinin) parasını yemek (sırtından geçinmek) * **jinikan jê gelek pere xwarine** kadınlar onun parasını çok yemişler **8.** çöplenmek (kendine ufak tefek çıkar sağlamak) **9.** sümürmek, istismar etmek (bir kimseden veya şeyden haksız ve sürekli çıkarlar sağlamak) **10.** sümürmek, iliğini kemirmek, emmek (uzun süre birinden yararlanmak), (bir kimsenin) posasını çıkarmak
jêxwarinî *m* yiyicilik, irtikâp
jêxwer *rd* sümürücü
jêxwerî *m* sümürücülük
jêxwestin *m* **1.** (birinden) isteme **2.** söyleme (bir şeyin yapılmasını sözle isteme) **3.** bekleme (arama, isteme) **4.** ısmarlama
jê xwestin *l/gh* **1.** (birinden) istemek **2.** söylemek (bir şeyin yapılmasını sözle istemek) * **ji min xwestin ku ez ji we re nameyekê binivîsim** size bir mektup yazmamı söylediler **3.** beklemek (aramak, istemek) **4.** ısmarlamak * **ez diçim sûkê hûn tiştek ji min dixwazin?** çarşıya gidiyorum, bir şey ısmarlıyacak mısınız?
jêxweşbûn *l/bw* (birinden) memnun olma, razı olma
jê xweş bûn *l/bw* (birinden) memnun olmak, razı olmak
jê xweş man *l/bw* (birinden) hoşnut kalmak
jê xweş man *l/bw* (birinden) hoşnut kalmak
jê xweş xeber dan *l/bw* (birine) methiye düzmek, övmek
jê yadîgar man *l/bw* (birinden) yadigâr kalmak
jêza *m* köken, menşe
jê zerar dîtin *l/bw* -den zarar görmek
jê zewq girtin *l/bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak)

jê zewq stendin *l/bw* (bir şeyden) zevk almak (veya duymak), tat almak
jêzêde *rd* **1.** -den fazla, artık **2.** fazladan
jêzêdebûn *m* **1.** -den fazla olma **2.** (birinden) üreme, çoğalma (doğma) **3.** yayılma (çevreye dağılmasına sebep olma) **4.** *rz* türeme **5.** gücüne aşma, (birini) aşma
jê zêde bûn *l/bw* **1.** -den fazla olmak **2.** (birinden) üremek, çoğalmak (doğmak) **3.** yayılmak (çevreye dağılmasına sebep olmak) * **ev nexweşîn ji kermêşan zêde bûye** bu hastalığı sivrisinekler yaydı **4.** *rz* türemek **5.** gücüne aşmak, (birini) aşmak
jêzêdebûyî *rd* türev, müştak
jêzêdehiya butçeyê *nd* bütçe fazlalığı
jêzêdehî *m* fazlalık
jêzêdekirin *m* **1.** çoğaltma, teksir etme **2.** *rz* türetme, iştikak
jê zêde kirin *l/bw* **1.** çoğaltmak, teksir etmek **2.** *rz* türetmek
jêzêdeman *m* artma, arta kalma
jê zêde man *l/bw* artmak, arta kalmak
jê zêde ye! *nd* ne haddine! * **jê zêde ye, kare wiha nivîsaran binivîse!** böyle yazı yazmak onun ne haddine!
jêzêdeyî *m* fazlalık
jê zivêr bûn *l/bw* bıkılmak, bıkıp usanmak
jê ziyan dîtin *l/bw* -den zarar görmek
ji *rz/m* **1.** -dan/-den, -tan/-ten (çıkma hali eki) * **ji gund derket** köyden çıktı **2.** -dan/-den * **ev xwarin ji min** bu yemek benden ~ **ademo bixemo** dertli insan oğlu ~ **agir re tirûşa (tiştekî) heye** ateşe dayanaklı ~ **agir revîn ketin alavê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **aliyê... 1)** -e tarafından * **ji aliyê dostên xwe ve pir tê hezkirin** dostları tarafından çok seviliyor 2) -e yönden ~ **aliyê bedenê ve** bedenen ~ **aliyê (yekî) bûn** -den yana (olmak) * **ez dê ji aliyê te bim** ben senden yana olurum ~ **aliyê çepê de** soldan ~ **aliyê daringî ve** maddeten, maddî bakımdan ~ **aliyê din ve** öte yandan, diğer taraftan ~ **aliyê gelekan ve** çoklarınca ~ **aliyê giyanî ve** ruhen ~ **aliyê (yekî) kirin 1)** -den yana çıkmak * **tu çima ji aliyê min nakî?** sen niye benden yana çıkmıyorsun? 2) (birinin) yanında saf tutmak ~ **aliyê malê dinyayê ve** malca * ji aliyê malê dinyayê ve zengîn e malca zengin ~ **aliyê mêran** (an jî **mirovan) ve** adamca, adamcasına * **ji aliyê mêran ve ji me zêdetir bûn** adamca bizden fazlaydılar ~ **aliyê min ve** tarafımda ~ **aliyê olî ve** din bakımından, dinen ~ **aliyê pereyan ve** para bakımından, paraca ~ **aliyê qûnê ve lê nêrîn** sorumluluktan kaçınmak, yeterince dikkat etmemek ~ **aliyê ruhî ve** ruhen, ruhî bakımından ~ **aliyê... ve 1)** -e bakımından, -e göre * **ji aliyê zanistê ve** bilim bakımında 2) tarafında (eliyle, aracılığıyla) ~ **aliyê (yekî) ve 1)** -den yana, -e kalırsa * **ji aliyê min ve xweş helal be** benden yana helâl olsun **2)** -den yana, için * **ji alî zarokan ve xeman mexwin** çocuklardan yana üzülmeyin **3)** tarafında (eliyle, aracılığıyla) * **ji aliyê Alî ve hatiye tijekirin** Ali tarafında doldurulmuş ~ **aliyê (hêla** an jî **layê) min ve** tarafımda ~ **aliyê wicdan ve** vicdanen, vicdani olarak ~ **aliyê xwe ve** hesabına * **jixwe ez ji aliyê xwe ve bi ber dikevim** zaten ben kendi hesabıma üzülüyorum ~ **aliyê zehf kesî ve** çoklarınca ~ **aliyekî** (an jî **hêlekê**) bir yönüyle ~ **aliyekî ve 1)** bir taraftan **2)** bir yönüyle **3)** bir bakıma * **jinik ji aliyekî ve kêf nake ku mêrê wê bûye mamoste** kadın bir bakıma kocasının öğretmen oluşuna sevinmiyor **(tiştek** an jî **kesek)** ~ **aliyekî ve ...., (tiştek** an jî **kesek)** ~ **aliyekî ve** bir yandan (yanda) ..., bir yandan (yanda) * **ji aliyekî ve karên malê ji aliyekî ve jî zarok** bir yanda ev işleri bir yanda çocuklar ~ **aqil re zerar** e akıla zarar ~ **(yekî) aqil stendin** (birinden) fikir almak, fikrini almak ~ **aqilê wan re ecêbmayî dimînim** aklına şaşayım (veya şaşarım) * **ez şaş dimînim ji aqilê wî re ku bi te ewle dibe** sana güvenenim aklına şaşayım ~ **aqilê xwe avêtin** akıldan çıkarmak ~ **aqilê (yekî) neçûn** (birinin) aklından çıkmak ~ **aş û bajar** dereden tepeden ~ **aş û bajar peyivîn** dereden tepeden konuşmak ~ **aş û baş** dereden tepeden ~ **aş û baş axiftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** dereden tepeden konuşmak ~ **ava (yekî) bûn** (birinin) belinden gelmek ~ **ava nêrî mast çêkirin** tekeden süt çıkarmak ~ **aveynê (yekî) bûn** (birinin) sulbünden olmak, belinden olmak ~ **awir der alışılanın dışında** ~ **awirê (...) ve** noktaînazardan ~ **axa bi lingên xwe re bibêje** müsterih ol, benden lâf çıkmaz ~ **(tiştekî) behs kirin** (bir şeyden) söz etmek ~ **ba bavê xwe de bêmint e** geleceği varsa göreceği de var ~ **ba (yekî) derketin** (birinin) yanından ayrılmak ~ **ba xwe kêm nekirin** bulundurmak ~ **ba (cem** an jî **nik) xwe nebirandin** yanından eksik etmemek * **cixareyê ji ba xwe nabirîne** sigarayı (yanından) eksik etmiyor ~ **ba** (an jî **bal) Xwedê de** yaradılıştan, doğuştan * **çavên wî ji bal Xwedê de kilkirî ne** gözleri Allahtan sürmeli ~ **bandê weşandin** banttan vermek ~ **bankayê kişandin** bankadan çekmek (veya almak) ~ **başan pîs tên, ji pîsan baş** ak koyunun kara kuzusu da olur (iyiden kötü, kötüden iyi evlat doğar) ~ **bav û kalan de** atalardan beri ~ **bav û kalan ve** babadan oğula (atalarından beri), ced be ced * **ev ji bav û kalên xwe ve doktor in** bunlar babadan oğula doktordurlar ~ **bavê Adem û bi vir de tiştek ji hev re nehiştin** birbirine) çok ağır

sözler söylemek, sülaleden başlayarak dümdüz gitmek ~ **bavê heta neviyan** babadan oğula (torunlara doğru zincirleme) ~ **bavê xwe bêminet e** geleceği varsa göreceği de var ~ **bavê xwe de bêminet e** geleceği varsa göreceği de var ~ **bavê xwe heta kalikên xwe** ve babadan babaya ~ **bedêla** (an jî **dêla**) **ku kil bike kor dike** kaş yapayım derken göz çıkarmak ~ **beheca neyaran re** düşmana inat ~ **beheca (yekî) re** *h* nispet * **ji beheca min re dike** bana nispet yapıyor ~ **beheca (yekî) re (....) kirin** nispet vermek (veya yapmak) * **hatiye li ber min sekiniye ji beheca min re nizanı çi dike** karşıma geçmiş nispet yapıyor ~ **behrê çûn çengek av** 'denizden kum adamda para, etkilemez onu' anlamında bir deyim ~ **(tiştekî) behs kirin** -den bahsetmek, bir şeye temas etmek, değinmek ~ **bela (yekî) derketin** (an jî **filitîn**) (birinin) belâsından kurtulmak ~ **ben filitî** ipi kırık (serseri, sorumsuz) ~ **ber ... 1)** -e yüzünden, -den dolayı **2)** sebebiyle **3)** (biri) yerine * **ji ber min ve tu here sînemayê** benim yerime sen sinemaya git ~ **ber (yekî) bar kirin** (birinden) dolayı göçmek ~ **ber baranê hatin ber şirikê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber baranê revîn bi ber çortanê ketin** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber baranê revîn çûn ber tiriyê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber baranê revîn xwe dan ber çirikê** (an jî **şirikê**) yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber bayê çûn ber barovê** (an jî **bagerê**) yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber canê (yekî) tebatî nehatinê** bir dakika yerinde duramamak, sabırsızlanmak ~ **ber çavan berze bûn 1)** gözden kaybolmak **2)** görünmez olmak ~ **ber çavan ketin** papucu dama atılmak ~ **ber çavan winda bûn 1)** gözden kaybolmak **2)** görünmez olmak ~ **ber çavê (yekî) neçûn** gözünün önünden gitmemek ~ **ber çavê (yekî) nefilitîn** (an jî **xelas nebûn**) gözünden kaçmamak ~ **ber çi 1)** neden dolayı **2)** ne demeye (niçin) ~ **ber çi be** *h* nedense * **bê ji ber çi be, destê xwe nedayê** nedense elini ona vermek istemedi ~ **ber dan alî** (birinden) saklamak ~ **ber (yekî) dan qaqareş** illâllah demek, illâllah etmek ~ **ber dilopê çûn ber şirikê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber dîwarê ketî xwe bide alî** çürük kimselerden uzak durmak lazım ~ **ber eceleyê (tiştek) kirin stûyê (yekî)** aceleye getirmek ~ **ber êşê tebatî nekirin** acıyla yanıp tutuşmak, tütünü tepesinden çıkmak ~ **ber (yekî) girtin** ağzından kapmak ~ **ber min ve jî paç bike** benim yerime de öp **(kesek)** ~ **ber navnotiyê (tiştek) nekirin** mum dibine ışık vermez **tiştek** ~ **ber (yekî) nefilitîn** elinden bir şey kurtulmamak ~ **ber piyên xwe derxistin** ortaya çıkarmak, yoktan var etmek ~ **ber (yekî) rabûn 1)** ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri durumuna geçmek) **2)** (birinden) dolayı göçmek ~ **ber şirikê çûn ber mezîlê** yağmurdan kaçarken doluya tutulmak ~ **ber tifikê neçûn ber sifikê** elini sıcak sudan soğuk suya koymamak (tembelin teki) ~ **ber tirsa canê xwe** can havli ile ~ **ber (yekî) ve 1)** (biri) için **2)** -den taraf, (biri) yerine * **ji ber min ve jî silav lê bike** benden tarafda selam söyle ~ **ber vê** bu yüzden **ber (yekî) ve** -den yana, -e kalırsa * **ji ber min ve xweşhelal be** benden yana helâl olsun ~ **ber vê yekê** bu yüzden, -den dolayı, -den ötürü, münasebetiyle ~ **ber (yekî) xelas bûn** elinden kurtulmak ~ **ber xwe de** ezberden (bilmeden, düşünmeden) ~ **ber xwe de axaftin** ezbere konuşmak ~ **ber xwe derxistin** *mec* icat etmek ~ **ber zêde man** baki kalmak, bir şeyden artmak ~ **bera berê de** ezelden ~ **beraziya xwe** domuzuna, inadına ~ **berê çepeve kirin** atlatmak (saklamak) ~ **berê dan alî** atlatmak (saklamak) ~ **berê dîn û har bûn** (bir şey için veya bir şeye) deli olmak (çok sinirlenmek) **(tiştek)** ~ **berê nafilite** hangi taşı kaldırsan, altından çıkar (her işten anlayan) ~ **berê neqedandin** çok geçmeden (çekilmez ve katlanılmaz olmak) ~ **berê tebatî nehatin (yekî)** (bir şeye) dolayı dayanamamak **(tiştek)** ~ **berê xelas nebûn** elinden bir şey kurtulmamak ~ **berê xwe xwarin** hazırdan yemek ~ **berxê mêjok beran çênabe** sümüklüden yiğit ~ **bêdînan re bêîman lazim in** dinsizin hakkından imansız gelir ~ **(tiştekî) bi dûr ketin 1)** (bir şeyden) uzaklaşmak **2)** (bir şeyi) arkada bırakmak ~ **biçûkan bipirse, ji mezinan bitirse** küçüklere sor, büyüklerden kork ~ **bihara (yekî) têr nexwarin** en iyi olduğu döneminden de birinden yeterince fayda görmemek ~ **(yekî) bihartin 1)** (birini) aşmak, geçmek **2)** boynuz kulağı geçmek ~ **bilî (...) 1)** -den hariç, -den başkası **2)** dahası (buna ek olarak) ~ **bin piyan heta nava serî lê nihêrtin** tepeden tırnağa süzmek ~ **bin serê (yekî) derketin** (birinin) başının altında çıkmak ~ **bin ta serî** baştan aşağı, dip doruk ~ **bin ve ehd lê xwendin** (bir kimseye) aba altından değnek göstermek ~ **binê (tiştekî) derketin** (bir zorluğun) altından kalkmak **(tiştek)** ~ **binê (yekî) derketin** (bir şey birinin) başının altından çıkmak * **ev tişt ji binê diya Saniye ya Stenbolî derket** bu iş Saniye'nın İstanbullu anasının başının altında çıktı ~ **binê ebayê derxistin** açığa çıkarmak ~ **binê konan girtin** çingelerden almak (yaramaz, siyah, kara kuru çocuklar için söylenir) ~ **binê**

siya pozê (...) burnunun dibi * **berê bavê min nedihişt ku ez ji binê siya pozê wî xwe bidim alî** eskiden babam beni burnunun dibinden ayırmazdı ~ **binî de ketinê heta serî safî kirin** (bir servetin) altından girip üstünden çıkmak * **ji binî de kete serweta bavê ku ji re mabû, heta serî safî kir** babasından kalan servetin altından girip üstünden çıkmıştı ~ **binî de vir bûn** aslı astarı (veya aslı faslı) olmamak ~ **binî heta bi serî** dipten tepeye, dip doruk ~ **binî hilqetandin** diplemek, kökten koparmak ~ **birçînan çavê (yekî) tarî bûn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) ~ **birçînan (...) çûn helakê** açlıktan imanı gevremek ~ **birçînan dikim bimirim** acımdan ölüyorum ~ **birçînan dilê (yekî) xewirîn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) ~ **birçînan hişê (yekî) çûn** açlıktan gözü (veya gözleri) kararmak (veya dönmek) ~ **birçînan îman ji serê (yekî) derketin** açlıkttan imanı gevremek ~ **birçînan ketin** (an jî **mirin**) açlıktan bitkin düşmek ~ **birçînan** (an jî **birsiyan**) **kirin mirin** acından ölmek (çok acıkmak) ~ **birçînan** (an jî **birsiyan**) **mirin** acından ölmek, açlıktan ölmek ~ **birsiyan ketin** (an jî **mirin**) açlıktan bitkin düşmek **(yek)** ~ **bizav xistin** (birinin) cesaretini kırmak ~ **bîra (yekî) çûn** aklından çıkmak, hatırından çıkmak ~ **bîra (yekî) derketin** aklından çıkmak ~ **bîra (yekî) neçûn** aklından çıkmamak ~ **bo rezaya xwedê** Allah rızası için * **ji bo rezaya Xwedê, êdî hiş be** Allah rızası için artık sus ~ **bo vê** (an jî **vî**) bu yüzden ~ **(...) bûn 1)** aynısı olmak * **ev qumaş jê ye** bu o kumaşın anısı **2)** kopmak, kesilmek * **destê wî jê bûye** eli kopmuş **3)** -den olmak, -e mensup olmak * **ev ji wê berê ye** bu o qabileden **4)** terk etmek, bırakmak, kopmak * **paşiyê ji wan bû** sonunda onlardan koptu ~ **bo careke bi tenê** bir defalık (bir kere yapmaya yetecek kadar) ~ **bo carekê** (an jî **neqilekê**) bir defalık (bir kere yapmaya yetecek kadar) * **ji bo carekê ard maye** bir defalık un kalmış ~ **bo loqa nan** ekmek kavgası için ~ **bo nanê xwe** ekmek parası * **ji bo nanê xwe dinivisîne** ekmek parası için yazıp duruyor ~ **bo navderxistinê** süs için ~ **bo xatirê (yekî) 1)** (birinin) hatırı için **2)** (birinin) başı için ~ **bo xatirê gulê mirov şîlanê** (an jî **şîlavê**) **jî dihebîne** gülü seven dikenine katlanır ~ **bo xatirê xatiran** (birinin) yüzü suyu hürmetine (veya yüzü suyuna) ~ **bo zik** boğaz kavgası (geçim için yapılan didinme) ~ **canê (yekî) çêkirin** alacağını söke söke almak * **ez dê ji canê wî çêkim** alacağımı ondan söke söke alacağım ~ **canê xwe tirsîn** canından korkmak, hayatından kaygı duymak ~ **cihekî re beled bûn** bir yeri avucunun içi gibi bilmek ~ **cihê (yekî) berî danê** yerinden kovmak **(tiştek)** ~ **cihê (wî) leqandin** (bir şeyi) yerinden oynatmak ~ **cihê xwe hilfirîn** (an jî **hilpekîn**) yerinden fırlamak ~ **cihê xwe nebûn** yerinde kalmak (makam, aşama için değişmemek) ~ **cihê xwe nehatin leqandin 1)** yerinden uynatılamamak **2)** çok zengin olmak ~ **cihê xwe veleyîstin** yerinden oynamak (yerinden ayrılmak) ~ **cilê canê (yekî) jê re nêztir bûn** (birine) şahdamarından daha yakın olmak ~ **cinetê xeber dan** çoban kulübesinde padişah rüyası görmek **(yek)** ~ **çamûrê derxistin** (birini) çamurdan çekip çıkarmak ~ **çavan dûr (e) ji dilan jî dûr e** gözden ırak olan gönülden de ırak olur ~ **çavê kor hêstirê sor nayên** timsah gözyaşları dökmek ~ **çavê (yekî) ve reşe vehatin** gözü kararmak ~ **çem derbas bûn di newalê de fetisîn** çaydan geçip derede boğulmak ~ **çermekî derxistin kirin** (an jî **xistin**) **çermekî din** hâlden düşürmek, (birini) halden etmek (dayaktan dolayı) ~ **(tiştekî) çêl kirin** -den bahsetmek, değinmek bir şeye temas etmek ~ **çi çaxî de** kaç zamandır ~ **çi rojî re dihêlin?** ne güne duruyor? (ne zamana bırakacak) ~ **çilexaneyê derketin** çileden çıkmak (çile süresini bitirmek) ~ **çivîkê qelî çênabe** sinekten yağ çıkarmak? ~ **çiya daketin** düze inmek (eşkiyalıktan vazgeçmek) ~ **çok û qidûman ketin** mecalsız düşmek ~ **çokan** (an jî **qudûman**) **ketin** bitkin düşmek ~ **çokan de ketin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **çokên xwe de ketin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **dabaşê behs kirin** mevzuya girmek ~ **dara kurmî reh jê naçe** çürük bir şeyden iyi bir şey elde edilmez ~ **dem û dewrana xwe ketin** çaptan düşmek, formdan düşmek ~ **demeke nû** ve yeniden yeniye ~ **dengê mele bawer nake ji zirîna keran bawer dike** inanması gerekene inanmıyor, inanmaması gerekene inanıyor ~ **derba xwe ketin 1)** çaptan düşmek **2)** gücünü kaybetmek ~ **derbê ketin** 1) çaptan düşmek **2)** güçten düşmek ~ **derbê xistin** 1) çaptan düşürmek **2)** güçten düşürmek ~ **derdê (...) çokên (yekî) lê nesekinîn** (birinin) acısına dayanamamak ~ **derdê** (an jî **tunebûna**) **hêjîran baz dan givîjan** incire olan tutkusundan dolayı alıçlara saldırmak ~ **derdê (yekî) ne hiş û ne aqil bûn** (birinin) acısına dayanamamak ~ **derdê (yekî) xwe li hev negirtin** (birinin) acısına dayanamamak ~ **derdê (yekî) re bûn derman** yaraya merhem olmak ~ **(yekî) ders stendin** (an jî **girtin**) birinden ders almak ~ **derveyî (tiştekî) bûn** (birişten) hariç olmak ~ **derveyî (tiştekî) man** dışında kalmak ~ **derziyê heta bi deziyê** iğneden ip-

liğe kadar ~ **dest derketin** elden çıkmak ~ **dest hatin derketin** elden çıkmak ~ **dest nehatin** elden gelmemek ~ **dest xwe berdan** fırsatı kaçırmak ~ **dest xwe dernexistin** elden düşürmemek ~ **dest xwe derxistin** elden çıkarmak ~ **dest xwe kirin** treni kaçırmak, elde etme imkanını yitirmek ~ **destan 1)** elden **2)** elden düşme **(tiştek)** ~ **destan çûn** (bir şey) elden gitmek ~ **destan derbasî destan bûn** elden ele geçmek ~ **destan neketin** elden düşürmemek ~ **destê (yekî)** elinden * **bes e, êdî tiştên ku min ji destê te kişandine** senin elinden çektiklerim yeter artık ~ **destê (yekî) filitîn** elinden kurtulmak ~ **destê (yekî) hatin** elinden gelmek * **helbest nivîsandin ji destê wê tê** şiir yazmak elinden geliyor ~ **destê hev revandin (an jî kaş kirin)** kapış kapış gitmek ~ **destê hosteyê xwe derketin** usta elinden çıkmak ~ **destê (yekî an jî tiştekî) kişandin** çekeceği olmak **(tiştek)** ~ **destê (yekî) nefilitîn (an jî xelas nebûn)** elinden bir şey kurtulmamak ~ **destê (yekî) nehatin** elinden gelmemek * **ji bilî rêdanê tiştek ji destê min nayê** sana yol vermekten başka elimden bir şey gelmiyor **(tiştek)** ~ **destê (yekî) nehatin** elinden bir iş (veya şey) gelmemek ~ **destê (yekî) neqedandin** çekememek * **ez ji destê wî naqedînim** ben onun bu yaptıklarını artık çekemem ~ **destê xwe berdan.1)** elden kaçırmak **2)** aldırmak (elindekini başkasına kaptırmak) ~ destê xwe çûn azmak ~ **destê xwe derxistin 1)** elden çıkarmak **2)** aradan çıkarmak * **eger ez vî karî ji destê xwe derxim ez dê dest bi yê te bikim** bu işi arada çıkarsam seninkine başlayacağım ~ **destê xwe filitandin** aldırmak (elindekini başkasına kaptırmak) ~ **destê xwe kirin** elden kaçmak ~ **destê xwe re giran e** eline ağır ~ **destê xwe re sivik e** eline çabuk ~ **destê xwe re texsîr nekirin** elini oynatmak ~ **dest û pê bûn** elden ayaktan düşmek (veya kesilmek) ~ **destpêkê** başlangıçtan beri ~ **dev derî zivartin** kapıdan çevirmek ~ **deveyê çûn guh** deveden kulak ~ **deveyê dikeve ji huphupê nakeve** eski konumunu kaybetmesine rağmen fiyakasını sürdürmek, havasından olmak ~ **deveyê (an jî hêştirê) dikeve ji hopehopê namîne (an jî nayê xwarê)** eski konumunu kaybetmesine rağmen fiyakasını sürdürmek, havasından olmak ~ **deveyê ne guh bûn** devede kulak * **ew tiştên ku tu dibêjî hîna ji deveyê ne guh e** senin anlattıkların daha devede kulak ~ **devê (yekî)** (birinin) ağzından * **min ev stran ji devê Ronî girt** bu şarkıyı Roni'nin ağzından yazdım ~ **devê (yekî) derketin 1)** ağzından çıkmak * **carek ji devê min derket, ez dê bi wê fiyetê bidim** bir kez ağzımdan çıktı, o fiyata vereceğim **2)** ağzından dökülmek ~ **devê (yekî) girtin** ağzından kapmak ~ **devê gorê filitandin (an jî xelas kirin)** mezardan çıkarmak (bir kimseyi ölümden kurtarmak) ~ **devê ketiye ji hophopê namîne** eski konumunu kaybetmesine rağmen fiyakasını sürdürmek, havasından olmak ~ **devê ne guhekî ye** deveden kulak bile değil ~ **devê re gotin, çima barê te xwar e, got çiyê min li kar e** deveye sormuşlar boynun niye eğri, nerem doğru ki diye cevap vermiş ~ **devê (yekî) tişt derxistin** ağzını yoklamak ~ **devê xwe gotin derxistin** baklayı ağzından çıkarmak (açık söylemekten kaçındığı bir sorunu sonunda söylemek) ~ **deynan xelas bûn** borctan kurtulmak ~ **deynê xwe re heqnexweş e** alacağına şahin, vereceğine karga (veya kuzgun) ~ **deynê xwe re xweş bûn** borcunu bilmek ~ **dê û bavekî** ana baba bir ~ **dêla** (biri) yerine * **ji dêla min ve tu here sînemayê** benim yerime sen sinemaya git ~ **dijmin re zarê şîrîn pişta hişk** düşmana tatlı dil, güçlü duruş gerek ~ **dil û can xwe xemilandin** takıp takıştırmak ~ **dilê (yekî) derneketin** gönülden çıkarmamak ~ **dilê (yekî) hatin** içinden gelmek, yüreğinden gelmek ~ **dilê xwe avêtin** (birini) gönülden çıkarmak, (birini) defterden silmek ~ **dilê xwe re xemilandin** süsleyip püslemek ~ **(yekî) din xwarin** (birinden) geçinmek (kendi ihtiyaçlarını başkalarından sağlamak) * **mêrik pere nade titûnê nakire, ji cigarekêşan dixwe** adam para verip tütün almıyor, sigara içenlerden geçiniyor ~ **dinya alemê re** dost düşman (veya dosta düşmana) **(yek)** ~ **dinyayê derketin** tanınmayacak hale gelmek ~ **dinyayê fehm kirin** dünyayı anlamak ~ **dinyayê sar bûn** dünyadan geçmek (veya el çekmek), hayata küsmek ~ **dîn û îman bûn** dinden imandan olmak, imanı gevremek ~ **dîn û îman kirin** dinden imandan etmek ~ **dînan re tim cejn e** deliye hergün bayram ~ **dînan re li defê bixe** ~ **jîran re serê xwe (an jî serî) bihejînin** anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az ~ **dînê xwe derbûn** dininden olmak, dini terketmek ~ **do heta îro** dünden bu güne (çabucak, az zamanda) ~ **dost û neyaran re** dost düşman (veya dosta düşmana) ~ **doxîna xwe re durist e** eline eteğine doğru ~ **doxîna xwe re mezbût bûn** uçkuruna sağlam olmak ~ **doxîna xwe re sist bûn** uçkuruna gevşek olmak ~ **doxînê axaftin (peyîvîn an jî xeber dan)** açık saçık konuşmak ~ **du alî (hêl an jî terefan)** ve iki taraftan ~ **du deriyan deriyek (lê vekirin)** iki rahmetten (veya iyilikten) biri ~ **du riyan riyek** iki şıktan biri ~ **dû qetîn (an jî neqetîn)** peşini bırakmak (veya bırakmamak) ~ **dûr de hatin** de-

rinleşmek (ses derinden gelmek, az duyulur olmak) * **dengê engil her ku çû ji dûr de dihat** çıngırak sesi gitikçe derinleşti ~ **dûr ve derbas bibe** uzaktan geç, alagra ~ **dûr ve sekinîn** uzakta durmak ~ **dûr ve lê temaşe kirin** uzaktan seyretmek ~ **dûrî ve lê nihêrtin** uzaktan bakmak ~ **ejnûyan ketin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **eksa neyar re** düşmana inat ~ **eksa (yekî) re** (birine) inat olsun diye ~ **eksa dijminan re** düşmanlara inat, el arı düşman gayreti ~ **emir re amade ye** emre amade, emre müheyya ~ **emrê (yekî) re çar tirê keran man** ölümüne ramak kalmak ~ **erdê heya** (an jî **heta) esman** yerden göğe kadar **(yek)** ~ **erk kişandin** görevden almak ~ **erkê (vatiniyê** an jî **peywirê) bi dûr kirin** (an jî **xistin)** görevden uzaklaştırmak ~ **evdêl ve beyan e** abdala malum olur ~ **ewil çêtir bûn** görmediğine dönmek, görmemişe dönmek (tam bir sağlığa kavuşmak) **(yek)** ~ **eyar derxistin** (birinin) pöstekisini sermek **(yek)** ~ **eyar kirin** derisini yüzmek (birinin bütün varlığını elinden almak) * **eger ew bikeve destê selefxuran dê wî ji eyar bikin** tefecilerin eline düşerse, derisini yüzerler **(yek)** ~ **eyarekî derxistin kirin eyarekî din** (birinin) pöstekisini sermek ~ **eyarekî xistin eyarekî din** (birinin) pöstekisini sermek ~ **eynî dê û bavî** ana baba bir ~ **êsîrok û evdalokan fikare bikin** ağlar gözden, sahte sözden kendini sakın ~ **êvarê maye** (an jî **mayî)** akşamdan kalmış (veya kalma) ~ **fedîla dilê xwe re** helâlinden ~ **fikra xwe nehatin xwarê** bildiğinden şaşmamak (veya kalmamak) ~ **filan û bêvan** şundan bundan ~ **filan û bêvan axaftin** şundan bundan konuşmak ~ **gef û guran re mil dananîn** gürültüye (veya patırtıya) pabuç bırakmamak ~ **gef û guran re sekinadî bûn** gürültüye (veya patırtıya) pabuç bırakmamak ~ **geranê** (an jî **tedawulê) rabûn** tedavülden kalkmak ~ **(yekî) gotin xwarin** *argo* adamakıllı azarlanmak ~ **gotina (yekî) derneketin** sözünden çıkmamak ~ **gotinan fehm nake** lâf anlamaz ~ **gû xerabtir e** papuçtan aşağı ~ **hal de ketin 1)** hâlden düşmek **2)** bitkin bir duruma gelmek, pelteleşmek, çok yorulmak, turşusu çıkmak, helâk olmak ~ **hal de xistin** bitkin duruma getirmek, helâk etmek ~ **hal ketin** işi bitmek (hâli, gücü kalmamak) ~ **halê (yekî) fehm kirin** hâlden anlamak (veya bilmek) ~ **halê xwe de ketin** turşu gibi olmak, çok yorgun düşmek ~ **(yekî) hatin behs kirin** birinin zikri geçmek ~ **(....) hatin ecibandin** (biri veya birilerinin) takdirini kazanmak ~ **hayê de hatiye wê di hayê de here jî** sel ile gelen yel ile gider ~ **hedê xwe borîn** haddini aşmak ~ **hedê xwe derketin 1)** haddini aşmak **2)** dışına çıkmak (tanınan hak ve yetkilerini aşmak) ~ **hedê xwe zêde** haddinden fazla ~ **heft saliyan heta heftê saliyan** yediden (veya yedisinden) yetmişe (veya yetmişine) ~ **heftê erdê ji heştê esman xeber dan** ayrıntılı bir şekilde bir şeyden bahsetmek **(yek)** ~ **helal û heramê Xwedê xistin** (birinin) pastırmasını çıkarmak ~ **henekan neinitîn** (an jî **nexeyidîn)** şaka kaldırmak, şakaya gelmek ~ **heq derketin** hakkından gelmek (yenmek, öç almak, veya cezasını vermek) * **jê bigerin, ji heqê mêrik dertê** karışmayın, herifin hakkından geliyor ~ **heqê (tiştekî) derketin** hakkından gelmek, (bir zorluğun) altından kalkmak, becerebilmek, üstesinden gelmek * **ji heq vî karî jî derket** bu işin hakkından da geldi ~ **heqê (yekî) derketin** (birinin) hakkından çıkmak, (birinin) yuvasını yapmak ~ **heqê kar derketin** işin üstesinden gelmek ~ **heqê (...) nehatin der 1)** hakkından gelmemek, hakkından çıkmamak **2)** altından kalkamamak, üstesinden gelememek * **ew bi hêsanî ji heqê vî karî nayê der** bu işin altından kolay kolay kalkamaz ~ **heqê wê derneketin 1)** becermemek, hakkından çıkamamak) **2)** altından kalkamamak (kendini savunamamak) * **sûcbariyên ku wê nikaribe ji heq derkeve ajotin pêş** altında kalkamayacağı suçlamalar ileri sürdüler ~ **heqê zehmetiyan derketin** güçlüğü (veya güçlükleri) yenmek ~ **her bêdînekî re bêîmanek heye** her firavunun bir Musa'sı çıkar ~ **her darî kevçî çênabe** her ağaçtan kaşık yapılmaz ~ **her du lingan filitandî bûn** ağzı bozuk, kendini bilmez kimse ~ **her hevrazekî re derbejêrek heye** her yokuşun bir inişi vardır ~ **her kesî hêvî kirin** uçan kuştan medet ummak ~ **her tiştî** şuradan buradan ~ **her tiştî re ê gotin** (her şeye) baş sallamak ~ **her tiştî re serî hejandin** (her şeye) baş sallamak ~ **hereketê tê bereket** harekette bereket var **(yek)** ~ **heriyê** (an jî **çamûrê) derxistin** (birini) çamurdan çekip çıkarmak ~ **hesp peya bûn li kerê siwar bûn** attan inip eşeğe binmek ~ **hev bela wela** salkım saçak (parçalara ayrılmış) ~ **hev belawela bûn** bozguna uğramak (veya vermek) ~ **hev de filitî ye** pestil gibi (kımıldamayacak kadar bitkin) ~ **hev de filitîn 1)** hışır çıkmak, hırpalanıp örselenmek (eşya için) **2)** hışır çıkmak (ağır işlerde çalışıp çok yorulmak) ~ **hev fehm kirin 1)** (birbirini) anlamak **2)** (bir şeyden) ağzının tadını almak ~ **hev filitandî** eteği düşük (pasaklı kadın) **(yek)** ~ **hev de hicinandin** (an jî **xistin)** (birinin) pestilini çıkarmak, **(bir kimsenin)** posasını çıkarmak ~ **hev re baş bûn** (birbirine) iyi davranmak, iyi olmak ~ **hev re bûn can cîger** (birbirine) can ciger olmak

~ **hev re texsîr nekirin** ayrı gayrı bilmemek (veya ayrı gayrısı olmamak) ~ **hev re wekî bira bûn** kilit gibi olmak ~ **hev re xerîbî nekirin** kaynaşmak (uyuşmak, yakın ilişki kurmak) ~ **hev re zimanê xwe derxistin** (birine) dil çıkarmak ~ **hewa de xeber dan** havadan sudan (konuşmak) ~ **(...) hez kirin** (birini) sevmek ~ **hezar derdî re derman e** bin derde deva ~ **hezaran yek** binde bir ~ **hezarî bêhtir** bini aşmak (çok fazla olmak) ~ **hezarî zêde** bini aşmak (çok fazla olmak) ~ **hêla... 1)** -e tarafından * **ji hêla dostên xwe ve pir tê hezkirin** dostları tarafından çok seviliyor 2) -e yönden ~ **hêla çepê de** soldan, sol taraftan ~ **hêla dînî ve** din bakımından, dinen ~ **hêla gelekan ve** çokllarınca ~ **hêla madî ve** maddeten, maddî bakımdan ~ **hêla min ve** tarafımda ~ **hêla ... ve 1)** -e bakımından, -e göre * **ji hêla zanistê ve** bilim bakımında 2) tarafında (eliyle, aracılığıyla) * **ji aliyê Alî ve hatiye tijekirin** Ali tarafında doldurulmuş ~ **hêla (yekî) ve** aracılığıyla, tarafından ~ **hêla xwe ve** hesabına * **jixwe ez ji hêla xwe ve bi ber dikevim** zaten ben kendi hesabıma üzülüyorum ~ **hêla zehf kesî ve** çoklarınca ~ **hêştirê dikeve ji hopehopê namîne** (an jî **nayê xwarê**) eski konumunu kaybetmesine rağmen fıyakasını sürdürmek, havasından olmak ~ **hêz ketin** güçten düşmek ~ **hêz xistin** güçten düşürmek ~ **(yekî) hilanîn** (birine) kin beslemek (veya kin tutmak) ~ **hindav de rabûn** aniden yerinden fırlamak ~ **hindav de rabûn ser piyan** (an jî **lingan**) ayağa fırlamak ~ **hinekan re hok e, ji hinekan re teyrok e** birilere iyi iken diğerlerine iyi davranmamak ~ **hinekan re lê tê,** ~ **hinekan re lê nayê** kimine hay hay kimine vay vay ~ **hirçekî du eyar dernayê** tamahkar olandan ne çıkar ki ~ **hirçê re Quranê nexwîne** ayıya Kur'an okuma **(tiştek)** ~ **hiş çûn** (bir şey) akıldan çıkmak ~ **hiş û aqil kirin** (birinin) aklını çelmek (niyetinden, kararından caydırmak) ~ **hişê (yekî) çûn** hatırından çıkmak ~ **hişê (yekî) derneketin** aklından çıkmamak ~ **hişê (yekî) neçûn** aklından çıkmak ~ **hişê xwe avêtin** aklından çıkarmak ~ **hîkmeta (Wî) pirs nayê kirin** hikmetinden sual olunmaz ~ **hola xwe derketin** çizmeyi aşmak, hddini aşmak **(karek)** ~ **hosteyê wî karî re hiştin** ingiliz sicimi (veya ipi) ile asılmak ~ **hundir de keleh feth kirin** kaleyı içinden fethetmek ~ **hû heta bi mû 1)** her şey, ne var ne yok 2) iğneden ipliğe kadar ~ **hûran heta bi giran** iğneden ipliğe kadar ~ **hûrê xwe gotin** işkembeden atmak (veya işkembe söylemek) ~ **inyazan ketin** (an jî **mirin**) açlıktan bitkin düşmek, açlıktan ölmek ~ **îman bûn** imanı gevremek ~ **însanan (mirovan** an jî **merivan) fêm dike** insan sarafı ~ **însanan xalî kirin** insansızlaştırmak ~ **însanetiyê derketin 1)** insanlıktan çıkmak 2) insanlıktan çıkmak (insana özgü niteliklerini yitirmek) ~ **îro pê ve** (an jî **de**) bu günden itibaren ~ **îş û karê xwe man** işinden gücünden geri kalmak ~ **îşê xwe bûn** işinden olmak ~ **îşê Xwedê axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** Allahın binasını yıkmak ~ **jinan re qebehet e, ji mêran re tomet e** kadının yüzünün karası erkeğin elinin kınası ~ **jîran re serê xwe bihejîne** ~ **dînan re li def û zirneyê bixe** anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az **(yek)** ~ **kar avêtin 1)** (birini) işten çıkarmak, işine son vermek, yol vermek 2) (birini) açığa çıkarmak **(yek)** ~ **kar derketin** (biri) açığa çıkmak **(yek)** ~ **kar derxistin** (birini) içten çıkarmak, açığa çıkarmak **(yek)** ~ **kar hatin avêtin)** (biri) işten çıkarılmak, (biri) açığa çıkmak **(yek)** ~ **kar kirin** işinden etmek ~ **kar û barê xwe man** işinden gücünden geri kalmak ~ **kar û îşê (yekî) fehm kirin** işi anlamak ~ **kar xistina hikûmetê** hükümet darbesi, hükümeti devirmek **(yek)** ~ **karê (yekî) kirin** (birini) işinden etmek ~ **karê xwe bûn** işinden olmak ~ **kaxiz xwendin** yüzünden okumak ~ **keçanî** (an jî **keçînî**) bekaretini bozmak ~ **kenan hişk** (an jî **zikopişto) bûn** gülmekten kırılmak (katılmak) ~ **kenan li ser piştê qelibîn** gülmekten yerlere yıkılmak ~ **kenan xeriqîn** gülmekten kırılmak (katılmak) ~ **kenan zik lê dirîn** *argo* gülmekten çatlamak ~ **kenan zikopişto bûn** gülmekten kırılmak (katılmak) ~ **kengê ve ye** kaç zamandır, hanidir, epey zamandır ~ **kerbê (yekî) mirin** ölesiye sevmek * **ez ji kerbê te dimirim** seni ölesiye seviyorum ~ **ker de** çaktırmadan, gizliden ~ **kerekî bêtir birçî bûn** *argo* eşek gibi acıkmış olaın, çok acıkmış olmak ~ **kesî re negotin êweleh** (an jî **eyweleh)** eyvallah etmemek ~ **kevir dişikê** bir şey yapmak istemeyen ~ **kevirê âşê girantir tune lê bi mixekî radibe** herşeyin bir mutlaka bir karşı gücü vardır ~ **kezeba şewitî xemilandin** süsleyip püslemek ~ **kêf û zewqê qet namîne** zevkine mecbur ~ **kêçê xeyîdin rabûn lihêfa xwe şewitandin** pire için (veya pireye kızıp) yorgan yakmak ~ **kêfa dilê xwe re** özene bezene ~ **kêfan çiya dan milê xwe** (birinin) düğününde kalburla (elekle) su taşımak ~ **kêfan devê (wî) çûn pişt guhê (wî)** sevinciden ağzı kulaklarına varmak ~ **kêfan devê (yekî) neçûn ser hev** sevincinden ağzı kulaklarına varmak ~ **kêfan hatin ku bifirin** yerinden oynamak (çoşkulu, gürültülü, karışık bir zaman yaşamak) ~ **kêfan hatin ku biteqin** zevkten dört köşe olmak ~ **kêfan hêstir barandin** sevinç

göz yaşları dökmek ~ **kêfan kirin bi hewa ketin** etekleri zil çalmak ~ **kêfan kirin bifirin** ayakları yere değmemek ~ **kêfan kirin firîn** sevinçten uşmak ~**kêfan kirin ku bifirin** zilsiz oynamak ~ **kêfan lingê (yekî) erd negirtin** sevinçten uçmak ~ **kêfan nizane çawa here** bastığı yeri bilmemek ~ **kêfan rabûn govend girtin** (nerede ise) zil takıp oynayacak ~ **kêfan stêr ji çavê (yekî) avêtin** sevinç göz yaşları dökmek ~ **kêfan stêrk** (an jî **rondik) kirin xwarê** sevinç yaşları dökmek ~ **kêfan tê ku bi hewayê bikeve** (nerede ise) zil takıp oynayacak ~ **kêfan tê ku bifire** nerede ise zil takıp oynayacak ~ **kirt û nîva xwe nehatin xwarê 1)** bildiğinden şaşmamak (veya kalmamak) **2)** ayak diremek ~ **kîsê bavê xwe çûn** bok yoluna gitmek ~ **kîsê kirim xweş dibirim** bol keseden atmak, vaad etmek ~ **kîsê xelkê xwarin** (birinden) yemlenmek ~ **kîsê (yekî) xwarin** (birinin) parasını yemek (sırtından geçinmek) ~ **kîsikê xwe xwarin** hazırdan yemek ~ **kîsî bavê xwe çûn** araya gitmek (karışıklığa kurban olmak, harcanmak) ~ **kokê rakirin** diplemek, kökten koparmak ~ **komê te Sarkîs nas kir?** güvenilmeyen bir kimseyi seçmek ~ **ku de rastî me hat** bula bula bunu (onu, bir şeyi, bir kimseyi) bulmak (kötü bir rastlantıyı anlatmak için kullanılır) ~ **ku heye?** ne arar (veya onda ... ne gezer) * **pere ji ku heye?** onda para ne arar ~ **kula felekê pê ve tiştek lê tune** Allaha bir can borcu var ~ **kulê re dibêje pitrûg** (birine) vız gelir, hiç bir şeye takmıyor ~ **kûçikê ku reyiya netirse** it dişini göstermez ~ **kûr û dûr** ve derinden derine ~ **kûr ve hatin** derinleşmek (ses derinden gelmek, az duyulur olmak) ~ **leşkeriyê bexşandî bûn** çürük (veya çürüğe) çıkmak ~ **lêxistinê re (yek) xurîn** aranmak, kaşınmak * **ji lêxistinê re tu dixurî** sen aranıyorsun âdeta ~ **lêzimên xwe zewicîn** içerden evlenmek ~ **mala zeng û zêrînan** soylu soplu ~ **malan re divê stûn ji jinan re divê dev û qûn** evlere sütun nasıl gerekliyse kadınlar da ağızlarına ve bellerine sahip olmaları gerekli ~ **malan re gur e ji me re kor e** başkalarına yararlı iken, bizi görmez ~ **maliyan xeydan e, ji gundiyan dilgiran e** eviyle kavgalı köylülerden alınmış ~ **maran tazî, ji guran birçîtir** çöldeki hayvanlardan beter aç ~ **me çêtir** cin peri ~ **me derew** (an jî **vir!)** büyük sözüme tövbe! ~ **me derew** (an jî **vir) ji (...) rast** (birinin) yalancısı olmak ~ **me re nekin eyb** ayıplamayın, kınamayın ~ **mecal de ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **mecbûrî mirov goştê tûtikan** (an ji **mirîşkan) dixwe** aş taşınca kepçeye paha olmaz ~ **mehê heta mehê** ay be ay * **dê deynê xwe ji mehê heta mehê** borcunu ay be ay ödeyecek ~ **mêran revîn** horoz dan kaçmak (kadın için) ~ **mêran re lêhatin, ne jêhatin** yiğide biraz da şans gerek ~ **mêşê hilanîn û dan navê** pireye kızıp yorgan yakmak ~ **mijarê averê bûn** dışına çıkmak, uzaklara gitmek (konunun dışına çıkmak) ~ **(yekî) mijûl bûn 1)** (biri) hakkında konuşmak **2)** fitnelemek ~ **milê çepê de** soldan, sol taraftan ~ **min bawer nake ji kerê min bawer dike** ahmak ahmakın sözüne inanır ~ **min berjêr Xançepek e** benden aşağı kasımpaşa ~ **min re qet ferq nake** gelen ağam giden paşam (benim için fark etmez) ~ **min re wisa tê ku ...** bana öyle geliyor ki, Allah bilir * **ji min re wisa tê ku, wê ev tişt li nava hev bikeve** Allah bilir, bu iş karışacağa benziyor ~ **min û te re jî Xwedê mezin e** sen dur hele ~ **min vegerin** beni rahat bırakın ~ **mirovahiyê (mirovatiyê** an jî **însanetiyê) derketin 1)** insanlıktan çıkmak **2)** insanlıktan çıkmak (insana özgü niteliklerini yitirmek) **(yek)** ~ **mirovan hesibandin** (birini) adamdan saymak ~ **mirovan** (an jî **însanan) xalî kirin** insansızlaştırmak ~ **mirovan** (an jî **merivan) fêm dike** insan sarafı ~ **mû ziravtir ji şûr tûjtir** e kıldan ince kılıçtan keskin ~ **naliyê mêran** adamca, adamcasın ~ **nan û avê bûn** yemeden içmeden kesilmek **(yek)** ~ **nanê (wî) kirin** (birini) ekmeğinden etmek ~ **nanê xwe bûn** ekmeğinden olmak ~ **nav (...) bar kirin** göçmek ~ **nav çavê (yekî) derxistin** söke söke almak ~ **nav (karekî) derketin** (bir işin) içinden çıkmak ~ **nav destê xwe derxistin** ellinden çıkarmak ~ **nav lepê (yekî) derxistin** (birinin) ellerinden kurtarmak ~ **nav meseleyê derketin** işin içinden çıkmak veya sıyrılmak (sorunu çözmek) ~ **nav piyan** (an jî **lingan) xeber dan** belden yağı konuşmak, dekolte konuşmak ~ **nav piyê xwe derxistin** ellinden çıkarmak ~ **nav van** bunlar arasında, bu cümleden ~ **nav xwe avêtin** dıştalamak ~ **nava (wan) vekişîn** aradan çekilmek ~ **nava xwe dernexistin** sezdirmemek ~ **nava xwe têr** göğsünü gere gere, övünerek ~ **nava xwe têr bûn 1)** kendine güvenmek, hünerine güvenmek **2)** bileğine güvenmek ~ **navê (yekî) behs hatin kirin** ismi geçmek ~ **navê berjêr axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** belden aşağı konuşmak ~ **navê derxistin 1)** aradan çıkarmak **2)** yok etmek, ortadan kaldırmak ~ **navê hatin hilanîn** (bir şey) ortadan kalkmak (yok edilmek) ~ **navê hatin rakirin 1)** (bir şey) ortadan kaldırılmak (yok edilmek) **2)** ortadan kalkdırılmak (öldürülmek) ~ **navê hilanîn 1)** aradan çıkarmak **2)** yok etmek, ortadan kaldırmak * **divê em diziyê ji navê hilînin** hırsızlığı ortadan

kaldırmamız gerekiyor 3) ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ **navê rabûn** 1) (bir şey) ortadan kalkmak (yok edilmek) 2) (bir şey) ortadan kalkmak, bulunmaz olmak ~ **navê rakirin** 1) ortadan kaldırmak (yok etmek) * **divê em diziyê ji navê rakin** hırsızlığı ortadan kaldırmamız gerekiyor 2) ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ **navê (te) re gelek şerm e** (birinin) sanına yakışmamak, adına kara leke olmak ~ **navê winda bûn** ortadan kaybolmak **(yek)** ~ **navê winda bûn** ortadan kaybolmak ~ **nedîtî ve** 1) anîden 2) ezbere olarak ~ **(karek)** ~ **nedîtî ve kirin** ezbere iş görmek ~ **nefsika canê (yekî) pê ve** (birinden) hariç hiç kimse ~ **neh û dehê xwe neketin** nal deyip mıh dememek ~ **nêzan ketin** (an jî **mirin**) açlıktan bitkin düşmek ~ **nêzan mirin** acından ölmek, açlıktan ölmek ~ **niha û pê ve** bundan böyle, bundan sonra, gayrı, artık ~ **nika û pê de** bundan böyle ~ **nişkav de weka ku topek biteqe** top gibi patlamak ~ **nişkav ve bizdîn** beyninde şimşekler çakmak, sarsılmak ~ **nişkav ve girtin ser (kesekî** an jî **cihekî)** baskın yapmak ~ **nişkav ve mirin** gümleyip gitmek ~ **nîvê rê vegerandin** yoldan çevirmek, yarı yoldan çevirmek ~ **nû de dest pê kirin** sıfırdan başlamak ~ **nû ve** 1) yeni baştan 2) tekrardan ~ **ola bavê xwe derketin** 1) hiçbir şeyi takmamak 2) açılıp saçılmak (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlamak) ~ **par re avêtin** ertelemek, arkaya bırakmak (veya koymak) ~ **par re girê dan** çelmek (örtü için arkadan bağlamak) ~ **par re hanêmanê, ji pêr re korpoşmanê** dışı eli yakar, içi beni yakar ~ **par re vegerîn** yüz geri gitmek ~ **parastiniyê bêpar hiştin** dokunulmazlığını kaldırmak ~ **paşiya êlê girtin** çingenelerden almak (yaramaz, kara kuru, siyah çocuklar için söylenir) ~ **periyan welî, ji weliyan perî** (an jî **xwelî**) ak koyunun kara kuzusu da olur ~ **pereyan re negotin pere bûn** paraya pul dememek (bir parayı az bulmak) ~ **pertav (ê Xwedê de) ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **pey neqetîn** 1) (birinin) peşinde dolaşmak (veya gezmek) * **ji bo ku zeviyê jê bikire ji pey naqetin** tarlayı satın almak için peşinde dolaşıyorlar 2) peşini bırakmamak ~ **pey qetîn** peşini bırakmak ~ **pey şopê qetîn** arkasını (veya peşini) bırakmak **(yek)** ~ **peywirê (erk** an jî **vatiniyê) kişandin** görevden almak ~ **(wan) pêk hatin** .. -den oluşmak , -den olmak ~ **pêş çav ketin** gözden düşmek, ...inci plâna düşmek * **camêr ji ber kargêriya xwe ya ne baş, ji pêş çav ket** adam kötü yönetimi sonucu ikinci plâna düştü ~ **pêş çavê (yekî) ketin** gözünden düşmek, gözden düşürmek ~ **pêş çavê (yekî) neçûn** 1) gözünün önünden gitmemek 2) gözünde tütmek ~ **pêş çavê (yekî) xistin** gözden düşürmek, gözünden düşürmek ~ **pêş çavên xwe avêtin** (an jî **derxistin**) gözden çıkarmak ~ **pêxemberan bi vir de her kes dua li nefsa xwe kiriye** önce can sonra canan ~ **pişt perdeyê derxistin** perdesini kaldırmak (saklı olduğu yerden çıkarmak) ~ **pişta (yekî) bûn** (birinin) belinden gelmek, (birinin) belinden olmak ~ **pişta (yekî) derxistin** (birinin) sırtından çıkarmak ~ **pişta (yekî) ketin** (birinin) sulbünden gelmek ~ **pişta mêran (egîdan** an jî **mêrxasan) bûn** yiğitlerin soyundan olmak ~ **piyan de ketin** 1) bacakları kopmak 2) ayakta uyumak ~ **piyan** (an jî **lingan) ketin** tabanları patlamak ~ **piyê çepê de** soldan, sol taraftan ~ **piyê** (an jî **lingê) xwe re sivik e** ayağına çabuk ~ **piyên xwe de ketin** bacakları kopmak ~ **pîrî hatiye nêrî** kırkından sonra azanı teneşir paklar ~ **post bûn** post elden gitmek (makamından olmak) **(yek)** ~ **post kirin** iliğini (veya iliğini kemiğini) kurutmak ~ **qafayê xwe hîn bûn** çantadan yetişmek ~ **qafê xwe ve ne mezbût e** kafadan kontak ~ **(tiştekî) qal kirin** (bir şeyden) söz etmek ~ **qam de ketin** bitkin bir duruma gelmek, helâk olmak ~ **qam de xistin** bitkin duruma getirmek, helâk etmek ~ **qata mêran re navê dîk danîne Evdirehman** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~ **qata mêran re navê wî Evdirehman e** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~ **qata mêran re, pisîk ne li ban e** (an jî **mal e) mişk Evdirehman e** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~ **qata mirovan** (an jî **merivan) re** adam kıtlığında (veya yokluğunda) ~ **qata mirovan** (an jî **merivan) re (tu jî) mirov** (an jî **meriv) î** insan müsvedesi ~ **qedr û qîmet ketin** itibardan düşmek ~ **qelema (yekî) hatin nivîsandin** kaleminden çıkmak ~ **(yekî) re qet** (birine bir şey) vız gelmek ~ **(yekî) re qet bûn** (birine bir şey) vız gelip tırıs gitmek ~ **qewet ketin** 1) güçten düşmek 2) işi bitmek (hali, gücü kalmamak) ~ **qewet xistin** güçten düşürmek ~ **qeweta çokan bûn** dizleri kesilmek (veya tutmamak) ~ **qeweta (yekî) nehatin** elden gelmemek ~ **qeweta (yekî) zêde bûn** el ermez, güç yetmez ~ **qewetê der bûn** 1) gücünü aşmak 2) altından kalkamamak (kendini savunamamak) * **sûcbariyên ku ji qewetê der e ajotin pêş** altında kalkamayacağı suçlamalar ileri sürdüler **(yek** an jî **tiştek)** ~ **qeydê derxistin** (birini veya bir şeyi) kayıttan düşürmek ~ **qirêjê lehî (cihek) birin** (bir yeri) pislik götürmek ~ **qirêjê reng guhartin** abanoz kesilmek

(kirden matlaşmak, rengini kaybetmek) ~ **qirika xwe birîn** boğazından kesmek ~ **qirika xwe girtin** boğazından artırmak ~ **qudûman ketin** bitkin düşmek ~ **qûna xwe sil bûn** kıçıyla kavga etmek, çok asabî olmak ~ **rastê dan alî** ortadan kaldırmak (saklamak) ~ **rastê hatin hilanîn** (bir şey) ortadan kalkmak (yok edilmek) **(tiştek)** ~ **rastê hilanîn** **1)** (bir işi) rafa koymak (veya kaldırmak) **2)** ortadan kaldırmak (saklamak) **3)** ortadan kaldırmak (yok etmek) **4)** ortadan kaldırmak (öldürmek) ~ **rastê re gotin** ortadan söylemek ~ **rastê winda bûn** (biri) ortadan kaybolmak ~ **(yekî) re biyan hatin** (an jî **nehatin)** yabancı gelmek (veya gelmemek) ~ **(yekî) re bûn evd û kole** (birine) kul köle (veya kul (kurban) olmak ~ **(yekî) re cih danîn** (bir kimseye) yatak çekmek ~ **(yekî) re çêbûn** yüreğinden geçmek, içine doğmak ~ **(yekî) re her roj dawet e** deliye her gün bayram ~ **(yekî) re kar derxistin** (birine) iş çıkarmak, iş göstermek ~ **(yekî) re kêf kirin** (birine) sevgi gösterisinde bulunmak ~ **(kesî) re nedan paş û pêş** kuru gürültüye pabuç bırakmamak ~ **(yekî) re nehiştin** ettiğini yanına bırakmamak ~ **(yekî) re nivîn raxistin** (bir kimseye) yatak çekmek ~ **(yekî) re qet** (birine göre) hava hoş ~ **(yekî) re secde bûn** yer öpmek (bir büyüğün önünde eğilmek) ~ **(kesekî) re serdest bûn** (birine) taş çıkartmak **(tiştek)** ~ **(yekî) re texsîr kirin** (bir şeyi birine) çok görmek, esirgemek ~ **(yekî) re xerîb hatin** (an jî **nehatin)** yabancı gelmek (veya gelmemek) **(cihek)** ~ **(yekî) re xuya bûn** (bir yer) ayağının (vaya ayaklar) altında olmak ~ **rengekî qelibîn ketin rengekî dinê** alacalanmak, renkten renge girmek ~ **(wî) rengî derketin ketin rengekî din** renkten renge girmek ~ **reş heta reş** sabah karanlığından akşam karanlığına kadar ~ **rê averê bûn** yoldan sapmak ~ **rê çepeve bûn** yoldan sapmak ~ **rê derketin 1)** yoldan çıkmak **2)** yoldan çıkmak (doğru yoldan ayrılmak) ~ **rê derxistin** yoldan çıkarmak ~ **rê vegerandin** yoldan çevirmek ~ **rê xalifîn** yoldan sapmak ~ **rika (yekî) re** (birine) inat olsun diye ~ **riya Xwedê derneketin** aptessiz yere basmamak ~ **roja ku dinya ava bûye** kalubelâdan beri ~ **roja qalûbelayê** kalubelâdan beri ~ **roja roj** başlangıçtan beri ~ **roja roj de** kalubelâdan beri ~ **rojevê derketin** gündemden düşmek, güncelliğini yitirmek ~ **roniya çavan bûn** gözleri görmez olmak ~ **rûbalê** ... -e yüzünden, -den dolayı ~ **rûyê ...** yüzünden * **ew jî, ji rûyê zarokan hîn bûye** o da çocuklar yüzünden alışmış ~ **rûyê (yekî)** birinin yüzünden ~ **rûyê (yekî) de ketin belayê** (biri yüzünden) başı nâra yanmak ~ **salan** (an jî **û) mehan carekî** ayda yılda bir ~ **salan mehan îroj** kırk yılın başı (veya başında) * **ji salan mehan îroj hûn hatine mala me, ez we wisa bi rihetî bernadim** kırk yılın başında bize gelmişsiniz, sizi öyle kolay kolay bırakmam ~ **salê carekê** kırk yılda bir * **ez ji salê carekê diçim mala wan an jî naçim** ben onlara kırk yılda bir ya gidiyorum ya da gitmiyorum ~ **sar û surê dinyayê** dereden tepeden ~ **sar û sûrên dinyayê xeber dan** dereden tepeden konuşmak ~ **(yekî) re sekinîn** (birinin) emrine amade olmak, emrine amada durmak ~ **ser av û axa xwe rabûn** yerini yurdunu terk etmek ~ **ser dan avêtin** üzerinden çekip atmak ~ **ser dan hilanîn** üzerinden çekip atmak ~ **ser destan nehatin xwarê** (bir şey) elden ele dolaşmak ~ **ser kirta xwe nehatin xwarê** dimdik durmak, yılmamak (tutumunu değiştirmemek) ~ **ser piyan de ketin** ayakta uyumak ~ **ser piyan ketin** dizleri kesilmek (veya tutmamak) **(yek)** ~ **ser û guh kirin** kafasını şişirmek ~ **ser xwe avêtin** üstünden atmak **(tiştek)** ~ **ser xwe hilanîn** namusunu temizlemek (bir işin içinden kendi saygınlığını koruyarak çıkmak) ~ **ser zimanê (yekî) nehatin xwarê 1)** dilinden düşürmemek, diline dolamak (veya virt etmek), diline takmak, ağzından düşürmemek (aynı şeyi durmadan ve her yerde tekrarlamak) **2)** diline dolamak (veya virt etmek), diline takmak (bir kimseyi her yerde kötülemek) ~ **serê heft bavê (yekî) mezintir bûn** (birine) yeter artar olmak ~ **serê heftê û heft bavê (yekî) zêdetir bûn** (birine) yeter artar olmak (minnettarlığı ifade eden bir deyim) ~ **serê me zêde ye** Allah eksikliğini göstermesin (pek gerekli olan bir şeyin kusuru anlatılırken, böyle de olsa varlığına şükredildiğini anlatır) * **ji serê me zêde ye, lê nan jî gelek reş in** Allah eksikliğini göstermesin ama, ekmekler pek siyah ~ **serê meseleyê xeber dan** suyu baştan (veya başından) kesmek ~ **serê sibehê heyanî êvarê** sabahtan akşama kadar ~ **serê xwe çûn** sapıtmak ~ **serê xwe derketin 1)** azmak, azıtmak, işi azıtmak, baştan çıkmak (ahlâkı bozulmak) * tu dîsa ji serê xwe derketî ha sen yine azıttın **2)** ileri gitmek (veya varmak) **3)** çileden çıkmak, sigortası atmak **(yek)** ~ **serê xwe re xweyî kirin** besle kargayı oysun gözünü ~ **serê xwe tirsîn** başından korkmak, hayatından kaygı duymak ~ **seriyek heta serê din** bir baştan (veya bir uçtan) bir başa (veya uca) ~ **seriyekî ve** bir yönüyle ~ **serî de** yeni baştan ~ **serî derketin** baştan çıkmak (ahlâkı bozulmak) **(yek)** ~ **serî derxistin** baştan çıkarmak ~ **serî heta binî 1)** tepeden tırnağa (kadar) **2)** baştan sona kadar, a'dan z'ye kadar ~ **seyranan robarî bû, ji îdan kelê bû** iki ca-

ıni arasında bînemaz kalmak ~ **seyrkirina (...) têr nebûn** seyrine doyum olmamak ~ **sibehê pêştir nîn e** yarından tezi yok ~ **sifirê dest pê kirin** sıfırdan başlamak ~ **siya pozê xwe pê ve li kesî nenihêrtin** burnunun ucundan ötesini (veya ilerisini) görmemek ~ **siya xwe tirsîn** (kendi) gölgesinden korkmak ~ **stûyê xwe kirin** başından savmak **(yek) ~ stûyê xwe derxistin** silkelemek (üstünden atmak) ~ **şerefa te (an jî we re)** şerefine (veya şerefinize) ~ **şerman hundirê çavê (yekî) sor bûn** gözlerinin içine kadar kızarmak ~ **şîr tirsiyayê pif dike dew** sütten ağzı yanan yoğurdu (veya ayranı) üfleyerek yer (veya içer) ~ **şîrî heta pîrî** yediden (veya yedisinden) yetmişe (veya yetmişine) ~ **tariyê heta tariyê** sabah karanlığından akşam karanlığına kadar ~ **te re qewet be!** kolay gele! (veya gelsin!) ~ **te vir ji min rast** sana yalan bana gerçek ~ **tehm û ekla (tiştekî) têr nebûn** tadına doyum olmamak ~ **tehmê têr nebûn** tadına doyum olmamak ~ **temaşeya (...) têr nebûn** seyrine doyum olmamak ~ **tengasiyê derketin** baltası kütükten çıkmak (bir engelden, sıkıntıdan kurtulmak) ~ **terefê ...** tarafından * **ji terefê dostên xwe ve pir tê hezkirin** dostları tarafından çok seviliyor ~ **teref min ve** tarafımda ~ **terefê ve** tarafında (eliyle, aracılığıyla) * **ji aliyê Alî ve hatiye tijekirin** Ali tarafında doldurulmuş ~ **text anîn xwarê** tahttan indirmek ~ **text de anîn xwarê** tahttan indirmek, hal'etmek **(yek)** ~ **text xistin** tahttan indirmek ~ **(yekî) têr bûn** birinden bıkmak ~ **tik û pik ketin** hareketsiz kalmak ~ **tirsan li qula mişkan gerîn** kaçacak delik aramak ~ **tunebûna mêran navê dîkan danîne Evdirehman** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~ **tûrê (an jî tûrikê) xwe deranîn** dağarcığındakini çıkarmak ~ **tiştên nelirê peyivîn** dekolte konuşmak ~ **usûlê derneketin** çoğu zarar, azı karar (aşırıya kaçmamalı) ~ **van gotinên vala serê me diêşe** lâf kıtlığında asmalar budayayım **(yek) ~ vatiniyê kişandin** görevden almak ~ **... ve ye** - beri * **ji kengê ve ye ku bi dû wî ketiye** ne zamandan beri onun peşine düşmüş ~ **(...) vegerîn 1)** -den vazgeçmek, caymak **2)** (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak ~ **(yekî) venegerîn 1)** (birini) rahat bırakmamak, (birine) rahat vermemek **2)** *mec* (birine) çengel takmak, rahat yüzü göstermemek ~ **vê qenciyê pê ve (êdî ku de here)** görüp göreceği rahmet bu ~ **vî aliyî ve** bu bakımdan ~ **vî alî (derbasî) wî alî bûn** karşıdan karşıya geçmek ~ **vî awirî ve** bu bakımdan, -e göre ~ **vî çêtir êdî wê bi ku de here** daha iyisi can sağlığı ~ **vî serî heta wî serî** boydan boya ~ **vî seriyî heta wî seriyî** bir baştan (veya bir uçtan) bir başa (veya uca) ~ **wan yek** birisinden biri ~ **we ne çêtir be** sizden iyi olmasın ~ **wexta Nûh Pêxember e** Nuh nebiden kalma * **saqoyek ku ji wexta Nûh Pêxember e** Nuh Nebi'den kalma bir ceket ~ **wezîfeyê hatin kirin** azlolunmak ~ **wezîfeyê kişandin (an jî stendin)** görevden almak veya çekmek ~ **wî awirî ve** o bakım, -e göre ~ **xatirê (yekî) derneketin** (birinin) hatırından çıkmamak ~ **(tiştekî) xeber dan** (bir şeyi) lâf etmek, lâkırdı etmek, dedikodu konusu yapmak ~ **(yekî) xeber dan 1)** (birisini) yerip çekiştirmek, kovlamak **2)** fitnelemek ~ **xelaya mirovan (an jî merivan) re** adam kıtlığında (veya yokluğunda) ~ **xelkê re gul e ji xwe re kul e** ele yararlı ama kendine hayırsızdır ~ **xelkê re jîr e ji xwe re kor e** el için zeki, becerikliyken kendine yaramazın tekidir ~ **xelkê re kewgir e, ji xwe re mişkgir e** el alem için kekli avcısıyken kendine ise fare avlar (kendine değil başkalarına çaba sarfeden kimse olmak) ~ **xelkê re kirin pêşkenî** (bir şeyi) maymuna benzetmek (çevirmek veya döndürmek) ~ **xelkê re kewgir e, ji xwe re kîsogir e** el aleme balık avlarken kendinsine ise kaplumbağa avlar (kendine değil başkalarına çaba sarfeden kimse olmak) ~ **xelkê re masîgiro ji xwe re kosîgiro** el aleme balık avlarken kendinsine ise kaplumbağa avlar (kendine değil başkalarına çaba sarfeden kimse olmak) ~ **xew hişyar bûn** uykudan uyanmak **(yek)** ~ **xewan ketin** gözünden uyku akmak ~ **xeybane de xeber dan** gaipten haber vermek ~ **xeynê (...) 1)** -den hariç, -den başka **2)** dahası (buna ek olarak) ~ **(tiştekî) xêr nedîtin** (bir şeyden) hayır görmemek ~ **xêra dê û bavê xwe re** babasının hayrına ~ **xêra xwe re** Allah rızası için * **min ji xêra xwe re deh rojan lê nihêrt** ben ona Allah rızası için, on gün baktım ~ **xêra Xwedê re** Allah için ~ **xêrê re** hayıra karşı ~ **xirecirê minet hilneanîn** patırtıya papuç bırakmamak ~ **xofa Xwedê taqet nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** yüzüne bakmaya kıyamamak (veya yüzüne bakmaya kıyılmaz) ~ **(yekî) xwarin** birinin parasını yemek (sırtından geçinmek) ~ **xwe dan girtin** aldırmak * **hiloqên xwe ji xwe dan girtin** bademciklerini aldırttı ~ **xwe de ketî ye** pestil gibi (kımıldamayacak kadar bitkin) ~ **xwe dûr dan** başından savmak (defetmek) **(yek)** ~ **xwe dûr kirin** savmak, atlatmak **(yek)** ~ **xwe dûr xistin** başından savmak (defetmek) ~ **xwe re bar dîtin (an jî hesibandin)** ağırsamak, yüksünmek, kendine yük saymak ~ **xwe re çareyek dîtin** başının çaresine bakmak ~ **xwe re der û dor çêkirin** çevre yapmak (veya edinmek) ~

xwe re derd çêkirin kendine sorun yaratmak ~ **xwe re deyn zanibûn** borç bilmek (veya saymak) ~ **xwe re dost çêkirin 1)** dost edinmek **2)** çevre yapmak (veya edinmek) ~ **xwe re dostik girtin (**an jî **çêkirin)** dost tutmak ~ **xwe re êceb man** (bir) tuhaf olmak **(yek)** ~ **xwe re gotin,** ~ **xwe re lê guhdarî kirin** kendi söyler kendi dinler ~ **xwe re hejmetkar hiştin** (kendine) hayran bırakmak ~ **xwe re hesab kirin** hesap etmek (düşünmek, tasarlamak) ~ **xwe re heval girtin** eş tutmak ~ **xwe re heyirî man** (bir) tuhaf olmak ~ **xwe re jê aqil girtin** hisse kapmak (bir olaydan yararlı bir öğüt çıkarmak) ~ **xwe re jîr e xwe dixapîne** hep kendine yontan kaybeder ~ **xwe re kar (**an jî **îş) derxistin** başına iş açmak ~ **xwe re kar kirin** hayata atılmak ~ **xwe re kirin adet** alışkanlık etmek, kendine huy etmek (veya edinmek) ~ **xwe re kirin alet** (birini) âlet etmek **(tiştek)** ~ **xwe re kirin armanc 1)** amaç edinmek **2)** (bir şeyi) hedef almak, hedeflemek (ulaşılacak amaca göre davranmak) ~ **xwe re kirin bar** ağırsamak, yüksünmek, kendine yük saymak **(tiştek)** ~ **xwe re kirin derd 1)** dert edinmek (veya etmek) **2)** başına dert etmek, kendine dert etmek **3)** kendine dert yaratmak **4)** aklını (bir şeyle) bozmak ~ **xwe re kirin ewlad** evlât edinmek ~ **xwe re kirin hedef** (bir şeyi) hedef almak, hedeflemek (ulaşılacak amaca göre davranmak) ~ **xwe re kirin kar (**an jî **pişe)** (bir şeyi kendine) iş edinmek, meslek edinmek ~ **xwe re kirin kurm (xûy** an jî **tebîet)** alışkanlık etmek, kendine huy etmek (veya edinmek) ~ **xwe re kirin mal** kendine mal etmek ~ **xwe re kirin mebest (**an jî **mexsed)** amaç edinmek ~ **xwe re kirin mesele** kendine sorun yaratmak ~ **xwe re kirin kurm mişwer** (kendine) huy edinmek **(yek)** ~ **xwe re kirin pêşmêrî** (birini) maşa gibi kullanmak, (birinin) maşası olmak **(yek)** ~ **xwe re kirin pir** (birini) atlama taşı yapmak ~ **xwe re kirin piştî û bar** kendine sorun yaratmak ~ **xwe re kirin sîper** (bir şeye veya kendine) siper etmek ~ **xwe re kirin şûnwar** mesken tutmak ~ **xwe re kirin xem** dert edinmek (veya etmek) ~ **xwe re kirin xûy** (kendine) huy edinmek ~ **xwe re kirin war** yurt edinmek ~ **xwe re mal û hal kirin** mal edinmek, mal mülk edinmek ~ **xwe re sohbet kirin** iki satır lâf etmek (veya konuşmak) ~ **xwe re pişt (**an jî **piştevan) dîtin** kendine hami bulmak ~ **xwe re riyek dîtin 1)** kendine bir çıkar yol bulmak **2)** kolayını bulmak * **ew çi bike bike wê ji xwe re riya vexwendina ji bo civînê bibîne** ne yapar yapar kendini toplantıya davet etmenin bir kolayını bulur ~ **xwe re şaş man** bakakalmak ~ **xwe re tê de man** arada kalmak ~ **xwe re waswase çêkirin** kuruntu etmek ~ **xwe re xeyalan çêkirin** hayal kurmak ~ **xwe re ziwa bûn 1)** donup kalmak **2)** yüreğine inmek (çok üzülmek) ~ **xwe tirsîn** başından korkmak, hayatından kaygı duymak ~ **xwe tê de man** iki arada bir derede (kalmak) ~ **xwe ve 1)** kendinden **2)** hele nihayet, sözüm ona ~ **Xwedê bitirse!** Allahtan kork ~ **Xwedê bixwaze** Allaha yalvar ~ **Xwedê pê ve kesî nedîtin** dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak) ~ **Xwedê re şirîk çêkirin** (an jî **dîtin)** Tanrı'ya şirk koşmak, eş koşmak ~ **Xwedênetirs** Allahtan korkmaz ~ **xweliyan pelî ji peliyan xwelî** ak koyunun kara kuzusu da olur ~ **xweyê xwe mîrat bibe** ölür müsün, öldürür müsün? ~ **xwînê re xwîn xwestin** kana kan istemek ~ **ya xwe nehatin xwarê 1)** bildiğinden şaşmamak **2)** ayak diremek ~ **yariyan hez nekirin** (iş) şaka götürmemek (şakadan hoşlanmamak) ~ **yariyan neinitîn** şaka kaldırmak ~ **yek destî** tek elden ~ **yek û nîva xwe nehatin xwarê** bildiğinden şaşmamak dediğim dedik olmak ~ **yekê** ve bir açıdan ~ **yekî mîna (wekî** an jî **nolî)** ..., gibisinden * **ji yekî mîna Alî çi tê hêvîkirin!** Ali gibisinden ne beklenir! ~ **zar û zimanê (yekî) seh kirin** dilinden anlamak ~ **(yekî) zêde bûn 1)** gücünü aşmak **2)** birinin) ne haddine ~ **(...) zêdetir** ...-den çok * **ji salekê zêdetir** bir seneden çok ~ **zik û bejna xwe birîn** dişinden, tırnağından artırmak * **gelek mirov bi pereyên ku ji zik û bejna xwe birîne, li van guhdarî dike** bir çok insan dişinden, tırnağından arttırdığı para ile bunları dinliyor ~ **zikê xwe hez kirin** boğazını sevmek ~ **zikê xwe kêm kirin** dişten artırmak ~ **zimanê (yekî) fehm kirin** (an jî **têgihîştin)** dilinden anlamak ~ **zimanê (yekî) nefilitîn** (an jî **xelas nebûn)** dilinden kurtulamamak ~ **zimanê xwe re saxlem bûn 1)** diline sağlam olmak (saklanacak konuları açığa vurmamak) **2)** diline sağlam olmak (kötü söz söylemekten kaçınmak) ~ **zureta/zuryeta (yekî) hatin** (birinin) sulbünden gelmek ~ **zuretê** (an jî **sulaleyê)** babadan babaya ~ **zû de ye** hanidir, epey zamandır * **ji zû de ye ez wê nabînim** hanidir onu görmüyorum

ji adet der *nd* gereğinden çok, alabildiğine

ji adet der bûn *l/bw* **1.** aşırıya kaçmak, ölçüyü kaçırmak (yiyip içmekte veya davranışlarda) **2.** adet dışına çıkmak

ji adet derketin *l/bw* **1.** açılıp saçılmak (kadın için; eskisine göre ölçüsüz davranışlarda bulunmaya başlanmak) **2.** çizmeyi aşmak

ji adet derxistin *l/bw* **1.** aşırıya kaçırtmak **2.** vur patlasın, çal oynasın

ji aliyê *h* **1.** -e tarafından * **ji aliyê dostên xwe**

ve pir tê hezkirin dostları tarafından çok seviliyor 2. -e yönden 3. itibarıyla * ji hêla zanînê ve bilgi itibarıyla
jialîbûn *m* taraf tutma, taraf olma
ji alî bûn *l/bw* taraf tutmak, taraf olmak
ji avînê ketin *l/bw* döl vermekten kesilmek
ji barajê derbas kirin *l/bw* barajı aşmak
jibartin *m* 1. ayıklama, seçme, öğürtleme 2. *mec* ayıklama, eleme (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırma) 3. *mec* ceremesini çekme 4. tazmin etme ~**a ziyanê** zararı ödeme, tazmin
jibartin *l/gh* 1. ayıklamak, seçmek, öğürtlemek * **birinc jibart** pirinci ayıkladı 2. *mec* ayıklamak, elemek (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırmak) 3. *mec* ceremesini çekmek 4. tazmin etmek
jibartî *rd* 1. ayıklanmış 2. seçilmiş, elleme * **rêjûya jibartî** elleme kömür
jibavomayî *rd* babadan kalma
ji baweriyê der *rd* inanılmaz
ji ba xwe ve *nd* bilir bilmez
ji bejna xwe girtin *l/bw* gırtlağından kesmek
ji bela *h* -den dolayı, -den ötürü
ji ben filitîn *l/bw* ipi kırmak (savuşup gitmek)
ji bendê derbas kirin *l/bw* barajı aşmak
ji benga xwe ketin *l/bw* formundan düşmek, formdan düşmek
jiber (I) *m* 1. ezber 2. *h* ezbere, ezberde
ji ber (II) *h* -den dolayı, -den ötürü, münasebetiyle * **ji ber nexweşîna xwe nehat** hastalığından dolayı gelemedi 2. dolayısıyla, nedeniyle, sebebiyle 3. üzerine * **ji ber van gotinan bêhna her kesî derket** bu sözler üzerine herkes rahat etti
jiberbûn (I) *m* 1. ezberinde olma 2. belleme
jiberbûn (II) *m* 1. dölden olma 2. düşük yapma, çocuk düşürme
jiberbûn (III) *m* sökülme (takılı bir şeyi yerinden çıkarma)
ji ber bûn (I) *l/bw* 1. ezberinde olmak 2. bellemek
ji ber bûn (II) *l/bw* 1. dölden olmak 2. düşük yapmak, çocuk düşürmek
ji ber bûn (III) *l/bw* sökülmek (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak)
jiberbûyî *rd* sökük
jiberçûn *m* düşük yapma
ji ber çûn *l/bw* düşük yapmak
jiberçûna xwînê *m* kanma
jiberçûyî *rd* düşük (yaşayabilecek duruma gelmeden doğan yavru)
ji ber dan derxistin *l/bw* 1. sureti çıkartılmak, kopyası çıkartılmak 2. söktürmek (takılı bir şeyi yerinden çıkartırmak)
ji ber dan kirin *l/bw* söktürmek (takılı bir şeyi yerinden çıkartırmak)
jiberderxistin (I) *m* 1. çıkarma (bir şeyi bir örneğe göre yapma) 2. suret alma, suret çıkarma (bir belgenin fotokopisini çıkarmak)
jiberderxistin (II) *m* sökme, söküm (takılı bir şeyi yerinden çıkarma)
ji ber derxistin (I) *l/bw* 1. çıkarmak (bir şeyi bir örneğe göre yapmak) 2. suret almak, suret çıkarmak (bir belgenin fotokopisini çıkarmak)
jiberderxistin (II) *l/bw* 3. sökmek (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak) * **pencere ji ber derxist** pencereyi yerinden söktü pencereyi yerinden söktü
jiberderxistî *rd* sökük, sökülmüş olan
jibere *h* ezbere
jiberekirin *m* ezberleme
jibere kirin *l/gh* ezberlemek
ji berê bar kirin *l/bw* (birinden) dolayı göç etmek
ji berê danexwarin *l/bw* (birinden) korkmamak, çekinmemek, lafına lafla karşılık vermek
ji berê de *h* 1. evelden 2. dünden, çoktan, seve seve * **ev ji berê de ji xebatê re hazir e** o çalışmaya dünden razı
ji berê derxistin *l/bw* 1. (bir şeyin) örneğini çıkarmak 2. sökmek (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak)
ji berê girtin *l/bw* 1. istinsah etmek (bir şeye bakarak aynısını yazmak) 2. (bir şeyin) örneğini almak 2. kopyalamak, kopya etmek (veya yapmak)
ji berê hilanîn *l/bw* ağzından kapmak
ji berê îdare nekirin *l/bw* 1. (bir şeye) dayanamamak 2. fazla gelmek (veya gitmek, kaçmak)
ji berê neqedandin 1. (bir şeye) dayanamamak 2. fazla gelmek (veya gitmek, kaçmak) 3. çekilmez ve katlanılmaz olmak
ji berê nesekinîn *l/bw* -den dolayı duramamak
ji berê rabûn *l/bw* 1. önünde ayağa kalkmak 2. (birinden) dolayı göç etmek
ji berê ve *h* çoktan (veya çoktandır)
ji berê vekişiyan *l/bw* geri çekilmek
ji berê zêde kirin *l/bw* çoğaltmak, teksir etmek
ji berêvkî ve *h* sırayla, sırasıyla
jibergir *nd/nt* 1. kopyalayıcı 2. fotokopici
jibergirî *m* 1. fotokopi 2. röprodüksiyon
jibergirtin *m* 1. istinsah etme (bir şeye bakarak aynısını yazma) 2. kopyalama 3. suret almak, suret çıkarmak 4. *sn/m* çoğaltım
ji ber girtin *l/bw* 1. istinsah etmek (bir şeye bakarak aynısını yazmak) 2. kopyalamak 3. suret almak, suret çıkarmak 4. çoğaltmak
jibergirtî *rd* kopya
ji ber hatin derxistin *l/tb* 1. kopyası çıkartılmak, sureti çıkartılmak 2. sökülmek (takılı binr şeyin yerinden çıkarılmak)
ji ber hatin kirin *l/tb* sökülmek **(takılı bir** şey yerinden çıkarılmak)

ji ber hev hilavêtin *l/bw* kapışmak
ji ber hev rabûn *l/bw* **1.** bırakışmak, savaşmaktan vazgeçmek **2.** hüsümet sonucu karşılıklı olarak yerini yurdunu terketmek, birbirinden dolayı göç etmek
ji ber hev vekişîn *l/bw* bırakışmak
ji ber hilanîn *l/bw* hastalık veya bir şey kapmak
ji berîka xwe dan *l/bw* cepten vermek
ji ber ketin *l/bw* düşmek (vakti gelmeden ölü doğmak)
jiberker (I) *rd* benzetici, kopyacı
jiberker (II) *rd* ezberci
jiberkerî *m* ezbercilik
jiberkirin (I) *m* ezberleme, ezber etme, hafızlama
jiberkirin (II) *m* sökme, söküm (takılı bir şeyi yerinden çıkarma)
jiberkirin (III) *m* çocuğu alma (ameliyatla çocuğu anasından alma)
ji ber kirin (I) *l/bw* ezberlemek, ezber etmek, hafızlamak
ji ber kirin (II) *l/bw* sökmek (takılı bir şeyi yerinden çıkarmak)
ji ber kirin (III) *l/bw* çocuğu almak (ameliyatla çocuğu anasından almak)
jiberkirî (I) *h* **1.** ezber **2.** ezberlenmiş olan
jiberkirî (II) *rd* sökük, sökülmüş olan
ji ber ku *h* **1.** dolayısıyla, sebebiyle **2.** çünkü **3.** ötürü, hasebiyle * **ji ber ku erka xwe ya li hemberî zarokên xwe neaniye cih...** çocuklarına karşı vazifelerini yapmamaktan ötürü...
jiberman *m* artma, arta kalma
ji ber man *l/bw* artmak, arta kalmak * **xwarin ji ber ma** yemek arttı
jibermayî *rd* **1.** artık * **xwarina jibermayî** artık yemek **2.** artık, baki (bir şey harcandıktan sonra kalan bölümü) **3.** *ark/m* buluntu
jibermayîn *m* artış, arta kalış
jiberpekîn *m* önünden fırlamak
ji ber pekîn *l/bw* önünden fırlamak
ji ber pesnan xeber dan *l/bw* sayıklamak
ji ber pozê xwe hilanîn *l/bw* buluttan nem kapmak
jiberrabûn *m* **1.** önünden kaçma **2.** önünden kalkma **3.** (birinden) ötürü göç etme
ji ber rabûn *l/bw* **1.** önünden kaçmak **2.** önünden kalkmak **3.** (birinden) ötürü göç etmek
ji ber sedemê *h* nedeniyle
ji ber ve *nd* **1.** (biri) için **2.** -den taraf, (biri) yerine
ji ber vekişîn *l/bw* -den geri çekilmek
ji ber vê *h* -den dolayı, -den ötürü, binaen
ji ber vê qasê *h* -den dolayı, -den ötürü, binaen
ji ber vê yekê *h* bundan dolayı, bundan ötürü, dolayısıyla, bunun üzerine, binaenaleyh
ji ber wê *h* **1.** onun için **2.** -den dolayı, -den ötürü, binaen
ji ber wê yekê *h* ona sebeb
ji ber xwe *h* **1.** kendiliğinden, kendinden **2.** otomatik olarak **3.** kendiliğinden (bir şeyin etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çıkan)
ji ber xwe axivîn *l/bw* **1.** sayıklamak, hezeyan getirmek **2.** münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji ber xwe birin *l/bw* düşük yaptırmak
jiberxwehêvotî *rd* **1.** öz öğrenimli, otodidakt **2.** alaylı (gerekli okul eğitimini görmeden, kendi kendini yetiştirmiş olan kimse)
jiberxwekirin *m* çocuk aldırma
ji ber xwe kirin *l/bw* çocuk aldırmak * **jinik zaroka xwe ji ber xwe kir** kadın çocuğunu aldırttı
ji ber xwe nexwarî *rd* herşeye burnunu sokan, herşeye karışan
jiberxwetî *m* kendiliğindenlik
ji ber xwe ve *h* **1.** kendiliğinden **2.** irticalen **3.** bilir bilmez * **rojê belkî sed carî, min ev ji ber xwe ve dikir** günde belki yüz defa, bilir bilmez hep yapardım
ji ber xwe ve avêtin *l/bw* yalan atmak
ji ber xwe ve çêkirin *l/bw* (yalan) uydurmak
ji ber xwe ve gotin *l/bw* uydurmak
jiberzêdekirin *m* **1.** çoğaltma **2.** *sn* çoğaltım
ji ber zêde kirin *l/bw* çoğaltmak
ji bestan xeber dan *l/bw* **1.** sayıklamak, hezeyan etmek **2.** münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji betnê xwe derxistin *l/bw* işkembeden atmak, uydurmak
ji betnê xwe gotin *l/bw* işkembeden atmak, uydurmak
ji bextra *h* şansa
ji bêhemdî *rd* gayri iradî
ji bênderê para xwe birin *l/bw* herkes payına düşeni almak
jibêr *rd* ayıklayıcı
jibêran ayıklanma ~**a siruştî** doğal ayıklanma
ji bil *d* **1.** -dan/-den başka, -den gayri * ji bilî vê bundan başka **2.** *h* başkaca
ji bilî *h* **1.** -den başka, -den gayri, -den hariç, dışında... * **ji bilî romanê min tiştek nenivisî** roman dışında bir şey yazmadım **2.** ayrıca
ji bilî vê *nd* -den başkası, geri
ji bin *h* asla, tümden, hiç
ji bin ve *h* alttan alta
ji binî *h* **1.** dipten **2.** temelden **3.** kökten **4.** sırf, kökten, tümden * **ev gotin ji binî fir e** bu söz sırf yalandır **5.** esasen * **ji binî de dizanibû ku wê ev tişt neçe serî** bu işin olmayacağını esasen biliyordu ~ **vir e** kökten yalan
ji binî çûn *l/bw* mahvolmak, tümden yanmak
ji binî de rêş kirin *l/bw* silip süpürmek, çalmak * ketine malê ji binî de rêş kirine eve girip silip süpürmüşler

ji binî vir bûn *l/bw* kökten yalan, temeli olmayan iftira
ji birçînan *h* açlıktan ~ **mirin** acından ölmek ~ **kirin mirin** acından ölmek (çok acımak) * **ji birçînan dikim bimirim** acımdan ölüyorum
ji birçînan ketin *l/bw* açlıktan bitkin düşmek, açlıktan kırılmak, açlıktan ölmek (dayanılmaz derecede acıkmak)
ji birçînan mirin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek (dayanılmaz derecede acıkmak)
ji birsiyan ketin *l/bw* açlıktan bitkin düşmek, açlıktan kırılmak, açlıktan ölmek
ji birsînan ketin *l/bw* açlıktan bitkin düşmek
ji birsînan mirin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek
ji bizav xistin *l/bw* **(birinin)** cesaretini kırmak
ji bîra (yekî) birin *l/bw* unutturmak
ji bîra (yekî) çûn *l/bw* unutmak, anımsamamak, hatırından çıkmak
ji bîra kirin *l/bw* unutmak
ji bîra (yekî) neçûn *l/bw* **1.** unutmamak **2.** aklından çıkmamak
ji bîra xwe birin *l/bw* unutmak
jibîrbûn *m* **1.** unutulmak **2.** unutulmuşluk
jibîrbûn *m* unutulma
ji bîr bûn *l/bw* unutulmak
jibîrbûyî *rd* unutulmuş
jibîrbûyîn *m* unutuluş
jibîrbûnî *m* unutulmuşluk
jibîrçûn *m* **1.** unutulma **2.** hatırından çıkma
ji bîr çûn *l/bw* **1.** unutulmak **2.** hatırından çıkmak
jibîrker *rd* unutkan
jibîrkerî unutkanlık
jibîrkirin *m* **1.** unutma **2.** unutma (bir şeyi dalgınlıkla bir yerde bırakma) **3.** unutma (bir şeyi yapamaz duruma gelme) **4.** unutma (bağışlama) **5.** unutma (hatırdan, gönülden çıkarma) **6.** alışma, adapte olma
ji bîr kirin *l/bw* **1.** unutmak * **min navê vê çîçekê ji bîr kir** bu çiçeğin adını unuttum **2.** unutmak (bir şeyi dalgınlıkla bir yerde bırakmak) **3.** unutmak (bir şeyi yapamaz duruma gelmek) **4.** unutmak (bağışlamak) * **min kirên wî ji bîr kirin** onun yaptıklarını unuttum **5.** unutmak (hatırdan, gönülden çıkarmak) * **em kesên ku li hêviya alîkariyê ne ji bîr mekin** yardım bekliyenleri unutmayalım **6.** alışmak, adapte olmak * **min xerîbiya xwe ji bîr kir** yabancılığı üzerimden attım
jibîrkirî *rd* unutulmuş, unutulan
jibîrnebûyî unutulmamış, hatırda kalmış
jibîrveçûn *m* **1.** esrime, kendinden geçme, baygınlaşma, baygın düşme, baygınlıklar geçirme, kendini kaybetme (bayılma) **2.** çoşup kendinden geçme, esrime **3.** dalma
ji bîr ve çûn *l/bw* **1.** esrimek, kendinden geçmek, baygınlaşmak, baygın düşmek, baygınlıklar geçirmek, kendini kaybetmek (bayılmak) **2.** çoşup kendinden geçmek, esrimek **3.** dalmak
jibîrveçûnî *m* baygınlık
jibîrveçûyî *rd* baygın (bayılmış, kendinden geçmiş)
jibîrvekirin *m* unutma
ji bîr ve kirin *l/bw* unutmak
ji bo *d* **1.** için (amacıyla, maksadıyla) **2.** için (-dan/-den dolayı, -dan/-den ötürü) * **min ji bo xatirê te ev tişt kir** senin hatırın için bu işi yaptım **3.** için (ötürü) * **ji bo ku cejn e nehat** bayram olduğu için gelmedi **4.** için (özgü, ayrılmış) * **min ji bo te pirtûkek anî** sizin için bir kitap getirdim **5.** için (düşüncesine, kendince, göre) * **ji bo min ew yekî cihêreng bû** benim için değişik bir insandı **6.** için (hakkında) * **ji bo wî dibêjin ku ew hunermendekî mezin bû** onun için büyük bir sanatçıydı diyorlar **7.** için (oranla, göz önünde tutulursa) * **ev şewqe ji bo te mezin e** bu şapka senin için büyük **8.** için (karşılığında, karşılık olarak) * **ji bo van eşyayan we çi qas pere da?** bu eşyalar için ne kadar para ödediniz? **9.** için (uğruna, yoluna) * **me ji bo vî welatî çi nekir** neler yapmadık bu vatan için **10.** için (süre belirtir) * **min ev pirtûk ji bo heftiyekê da te** bu kitabı bir hafta için verdim **11.** üzere * **ji bo çûnê rabû** gitmek üzere kalktı ~ **(...)** * **jixwe ez ji bo xwe bi ber dikevim** zaten ben kendi hesabıma üzülüyorum ~ **çêjê** çeşnilik, tadımlık ~ **çi be** *h* nedense * **bê ji bo çi be, destê xwe nedayê** nedense elini ona vermek istemedi ~ **çi 1)** ne demeye (niçin) **2)** nedir ki (hangi nedenle) ~ **dengê dinyayê** nam salmak için, hava atmak için ~ **derman jî tune** ilâç için ... yok ~ **gel 1)** halk için **2)** halka dönük * **perwerdeya ji bo gel** halka dönük eğitim ~ **gulê şîlanê dihebîne** gülü seven dikenine katlanır ~ **îro** bu günlük * **ji bo îro ev qas xebat bes e** bu günlük çalışma yeter ~ **kêfê** zevk için ~ **nanekî arvanekî xera dike** bir ekmek için koca un çuvalını batırıyor ~ **niha** *h* şimdilik * **ji bo niha bes e** şimdilik bu kadar yeter ~ **nimûne** *h* örneğin, söz gelimi ~ **pê kêfkirinê** zevk için (alay etmek için) ~ **pê tinazîkirinê** zevk için (alay etmek için) ~ **rûmetiya (yekî) ... dan** (birinin) onuruna ... vermek * **ji bo rûmetiya wê xwarineke baş da** onun onuruna güzel bir yemek verdi ~ **serê çivîkê qelî çênabe** sinekten yağ çıkarmak? ~ **şerefa (yekî) ... dan** (birinin) onuruna ... vermek * **ji bo şerefa wî ziyafetek mezin dabû** onun onuruna büyük bir ziyafeteke vermişti ~ **tehmê** çeşnilik, tadımlık ~ **vê 1)** bundan dolayı, bundan

ötürü, bunun üzerine 2) bunun için (dişil bir şey için) ~ **vê êvarê** bu akşamlık * **ji bo vê êvarê bibexşînin** bu akşamlık afedin ~ **vî 1)** bundan dolayı, bundan ötürü, bunun üzerine 2) bunun için (eril bir şey için) ~ **xatiran** hatır için ~ **xatirê (...)** 1) (biri) hatırı için 2) pir aşkına **(tiştek, kesek)** ~ **xatirê (...)** (bir şey veya kimsenin) hatırı için * **min ev xanî ji bo xatirê erseyê kirî** bu evi arsanın hatırı için aldım ~ **xatirê gulê mirov şîlanê** (an **jî gulşîlanê) dihebîne** hatır için çiğ tavuk yenilir ~ **xatirê gulê mirov şîlavê (şîlanê) dike paşila xwe** hatır için çiğ tavuk yenilir ~ **xatirê pîr** pir aşkına ~ **xatirê xatiran** hatırı sayılır kimseler için, hatır için ~ **xatirê xatiran mirov diçe ser dînê kafiran (dixwe goştê qantiran)** hatır için herşey yapılır ~ **Xwedê** Allah için, Allah rızası için ~ **reza Xwedê** Allah rızası için, hasbetenlillah ~ **zewqê** zevk için

ji bona *bnr* ji bo

ji bonî *d* **1.** için **2.** üzere * **ji bonî çûnê rabû** gitmek üzere kalktı **3.** bakım, için (noktayı nazarında)

ji bo Xwedê 1. Allah için (gerçekten, doğrusu) * **ji bo Xwedê, xweş dipeyîve** Allah için, güzel konuşuyor **2.** Allah rızası için (ne olursun) * **ji bo Xwedê, êdî hiş be** Allah rızası için artık sus **3.** Allah rızası için (dilenciler sadaka dilenirken söyledikleri söz) **4.** Allah rızası için (karşılık beklemeksizin) * **min ji bo Xwedê deh rojan lê nihêrt** ben ona Allah rızası için, on gün baktım

ji boyî *bnr* ji

ji can bûn *l/bw* candan geçmek

ji can kirin *l/bw* sağ komamak

ji canê xwe acis bûn *l/bw* canından bezmek (veya bıkmak, usanmak)

ji canê xwe de ketin *l/bw* cansız düşmek

ji canimî Xwedê de *h* Allah tarafından

ji can û dil *rd* içten, sargın

ji cih baz dan *l/bw* yerinden fırlamak

jicihçûn *m* yerinden çıkma (kemik, eklemleri yerinden çıkma)

ji cih çûn *l/bw* yerinden çıkmak (kemik, eklemleri yerinden çıkmak)

jicihçûyî *rd* çıkık, sınık, yerinden çıkmış olan

jicihçûyîn *m* yerinden çıkış (kemik, eklemleri yerinden çıkma)

ji cih de *h* anîden

jicihderketin *m* yerinden çıkma

jicihderketî *rd* çıkık, sınık

ji cih derketin *l/bw* yerinden çıkmak (kemik, eklemlerin yerinden çıkması)

ji cihê dûr *h* uzaktan

ji cihê xwe bûn *l/bw* yerinden olmak

ji cih kirin *l/bw* yerinden etmek

jicihrakirin *m* **1.** yerinden çıkarmak veya sökme **2.** sürgün etme

ji cih rakirin *l/bw* **1.** yerinden çıkarmak veya sökmek **2.** sürgün etmek

jicihrakirî *rd* **1.** sökük **2.** sürgün edilmiş

jicilkirin *m* soyma (elbiselerini çıkarma)

ji cil kirin *l/bw* soymak (elbiselerini çıkarmak)

ji çalakiyê kirin *l/bw* faaliyetten alıkoymak

ji çaran yek *nd* dörtte bir

jiçekkirin *m* silâhsızlandırma

ji çek kirin *l/bw* silâhsızlandırmak

jiçekkirî *rd* silâhsızlandırılmış

jiçiçikkirin *m* sütten kesme

ji çiçik kirin *l/bw* sütten kesmek

ji çokan ketin *l/bw* bitkin düşmek

ji damariyê bûn *l/bw* üvey evlat muamelisi görmek

ji damariyê hesibandin *l/bw* üvey evlât gibi tutmak (veya saymak)

jidandin *bnr* şidandin

jidandî *bnr* şidandî

ji daran ketin *l/bw* çok şaşırmak, hayal kırıklığına uğramak

jidayikbûn *m* anadan doğma

ji dayik bûn *l/bw* anadan doğmak

ji dayik ketin *l/bw* anadan doğmak

ji deng birîn *l/bw* sesini kesmek

ji derban ketin *l/bw* çaptan düşmek

ji derba xwe ketin *l/bw* **1.** çaptan düşmek **2.** güçten düşmek, gücünü kaybetmek

ji derbê ketin *l/bw* güçten düşmek

ji derbê xistin *l/bw* güçten düşürmek

jiderbketin *m* **1.** çaptan düşme **2.** güçsüz düşme, takatsız düşme

ji derb ketin *l/bw* **1.** çaptan düşmek **2.** güçsüz düşmek, takatsız düşmek

jiderbketî *rd* **1.** çaptan düşmüş **2.** güçsüz, takatsız

ji derdan mirin *l/bw* kahrından ölmek (çok üzülmek)

ji derdanekê xwarin *l/bw* karavanadan yemek

ji der de *h* dışardan

ji derî *h* -den başka, -den gayri, -den hariç, dışında... * **ji derî wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız * **ji derî vê pirtûkê min roman nenivisî** bu kitabın dışında roman yazmadım

ji der ve *h* **1.** dışardan **2.** açıktan **3.** haricen

ji der ve anîn *l/bw* **1.** dışardan getirmek **2.** dışardan getirmek, ithal etmek

ji destan kirîn *l/bw* aracısız almak, direkt almak

ji destan filitîn *l/bw* ipi kırmak (savuşup gitmek)

ji destan hatin revandin *l/bw* rağbet görmek (veya kazanmak)

jidestberdan *m* elinden kaçırma, fırsatı kaçırma

ji dest berdan *l/bw* elinden kaçırmak, fırsatı kaçırmak

jidestçûn *m* **1.** kendini kaptırma (bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşme) **2.** kendini kaptırma (uğraşmaya başladığı bir işten kendini kurtaramama) **3.** elinden kaçırma, kaybetme, elde etme imkanını yitirme
ji dest çûn *l/bw* **1.** kendini kaptırmak (bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşmek) **2.** kendini kaptırmak (uğraşmaya başladığı bir işten kendini kurtaramamak) **3.** elinden kaçırmak, kaybetmek, elde etme imkanını yitirmek
jidestderxistin *m* elden çıkarmak
ji dest derxistin *l/bw* elden çıkarmak
ji dest filitîn *l/bw* kaçırmak, elden kaçırmak
ji dest hev revandin *l/bw* **1.** birbirinin elinden kaçırmak **2.** rağbet etmek (veya göstermek)
ji desthilanînê ketin *l/bw* karşılık veremeyecek duruma düşmek, cesareti kırılmak
ji desthilanînê xistin *l/bw* etkisiz hale getirmek, gücünü ve cesaretini kırmak
ji desthilatê bûn *l/bw* iktidardan olmak
ji desthilatê ketin *l/bw* iktidardan düşmek
jidestketin *m* elden düşme
ji dest ketin *l/bw* elden düşmek
ji dest revandin *l/bw* kaçırmak, elden kaçırmak * **me ev fersend jî ji dest revand** bu fırsatı da kaçırdık
ji dest û ling bûn *l/bw* elden ayaktan düşmek
ji dest xwe berdan *l/bw* kaçırmak, elden kaçırmak
ji dest xwe filitandin *l/bw* elinden kendini kurtarmak
ji dest kirîn *l/bw* aracısız almak, direkt almak
ji destekî *h* bir elden (aynı kimse tarafından)
ji destê (yekî) çûn *l/bw* elinden kaçırmak, elinden kaçmak
ji destê (yekî) hatin *l/bw* **1.** elinden gelmek * **helbest nivîsandin ji destê wê tê** şiir yazmak elinden geliyor **2.** becerikli olmak
ji destê (yekî) qarîn *l/bw* elinden illalah etmek, elinden çekmek
ji destê duduyan *nd* ikinci elden, elden düşme
ji destê hev revandin *l/bw* kapışmak (birbirinin elinden kapmak)
ji destê xwe çûn *l/bw* (biri) çok olmak, hadini aşmak
ji destê xwe derxistin *l/bw* elden çıkarmak, elinden çıkarmak
ji destê xwe re baş bûn *l/bw* yiğit olmak, silâh kullanılmasını iyi becerebilmek
ji devan *h* kulaktan * **ji devan aşiqî vê keçikê bûye** bu kıza kulaktan aşık olmuş
ji devan bihîstin *l/bw* birilerinden işitmek
ji devan girtin *l/bw* **1.** ağızdan kapmak **2.** kulaktan dolmak
ji devan hilanîn *l/bw* ağızdan kapmak
ji devan seh kirin *l/bw* ağızdan kapmak, kulaktan dolmak
ji devê (yekî) filitîn *l/bw* ağzından kaçmak
ji devê hev seh kirin *l/bw* kulaktan kulağa duymak
ji devê xwe şehitîn *l/bw* ağzından kaçırmak, boş bulunmak (söylenmesi sakıncalı olan bir şeyi söyleyivermek)
ji devgerê ketin *l/bw* dili tutulmak (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak)
ji devgerkê ketin *l/bw* ağzı dili bağlanmak
jidevgerketin *m* dili tutulmak, konuşma yetisini kaybetmek (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak)
ji devger ketin *l/bw* dili tutulmak, konuşma yetisini kaybetmek (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak)
ji dev negihîştin diranan *l/bw* dişlerinin kovuğunu doldurmamak
ji dev şiqitîn *l/bw* ağzından kaçırmak, ağızdan kaçırmak
ji dev û guh kirin *l/bw* kafasını şişirmek
ji dewran ketin *l/bw* devrandan düşmek
ji dewsa *h* -den dolayı
ji deynan hez kirin *l/bw* borçlanmaktan kaçınmamak
ji dê bûn *l/bw* anadan doğmak
ji dêl *h* **1.** (biri) yerine **2.** -den taraf **3.** -den dolayı ~ **(yekî) de 1)** (birinin) namına **2)** -den taraf ~ **(yekî) ve 1)** (birinin) namına **2)** -den taraf
ji dêla *h* **1.** (biri) yerine **2.** -den taraf **3.** -den dolayı
ji dêlê ve *h* (biri) yerine ~**ê ve rûyê (yekî) çûn erdê** başkasının yerine çok utanmak
ji dêvla *h* (birinin) yerine **2.** -den dolayı
ji dil *h* **1.** yürekten, candan, cani gönülden, gönülden, kalben, içten, samimî, özden * **ji dil û can** candan yürekten **2.** gerçekten **3.** ciddî (önem vererek, gerçek olarak) * **ez ji were vê ji dil dibêjim ne vir e** size bunu ciddî söylüyorum, yalan değil **4.** *rd* ciddî (titizlik gösterilen, önem verilen) * **xebateke ji dil** ciddî bir çalışma **5.** derin (çok içten gelen) * **giramiyeke ji dil** derin bir saygı **6.** içten, içtenlikli, tabiî * **axaftineke ji dil** tabiî bir konuşma **7.** kıran kırana * **gulaşeke ji dil** kıran kırana bir güreş **8.** yapmacıksız ~ **bûn** samimî olmak ~ **(yekî) de** birince * **ji dil min ve ev ne baş e bence** o iyi biri değil ~ **û can 1)** içtenlikle, cani gönülden (veya canı yürekten), candan, içten, yürekten **2.** samimî (candan açık yüreklikle davranan) **3)** samimiyetle ~ **û can gotin** içten söylemek ~ **û can guhê xwe dan (yekî)** can kulağı ile (birini) dinlemek ~ **û can guhê xwe dan ser (yekî)** can kulağı ile (birini) dinlemek
jidilbûn *m* **1.** samimîleşme **2.** içtenlik, özdenlik, samimîlik
ji dil bûn *l/bw* samimîleşmek
jidilçûn *m* kalpten gitme
ji dil çûn *l/bw* kalpten gitmek

ji dil de *rd/h* yürekten
ji dilê safî *h* kalben, içten, samimi
ji dilê xwe re *h* özene bezene
ji dilî *h* **1.** ciddiyetle **2.** *m* samimîlik, samimiyet **3.** *mec* sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevimlilik)
jidilkirin *m* içten yapma, samimi olarak yapma
ji dil kirin *l/bw* içten yapmak, samimi olarak yapmak
jidilûcan *rd* içten
jidilûcanî *m* içtenlik
jidilûcanîtî *m* içtenlik
jidilveçûn *m* **1.** bayılma, baygınlık geçirme, içi geçme **2.** içi geçme (istemeden uyuyu verme)
ji dil ve çûn *l/bw* **1.** bayılmak, baygınlık geçirmek, içi geçmek **2.** içi geçmek (istemeden uyuyu vermek)
jidiyaxwebûn *m* anadan doğma, anasından doğma
ji diya xwe bûn *l/bw* anadan doğmak, anasından doğmak
ji diya xwe ketin *l/bw* doğmak (*argo*)
ji diya xwe re bûn *l/bw* doğmak
ji do de *h* dünden * **xwarina ku ji do de maye** dünden kalma yemek
ji doxînê axaftin *l/bw* açık saçık konuşmak
ji doxînê peyîvîn *l/bw* açık saçık konuşmak
ji doxînê xeber dan *l/bw* açık saçık konuşmak
ji dozê ketin *l/bw* davadan vazgeçmek
jidozêketî *rd* davadan vazgeçmiş olan
ji duh de *h* dünden
ji dû neqetîn *l/bw* (birinin) arkasına düşmek (veya takılmak), peşinden ayrılmamak, ardını bırakmamak
ji dûr agahî stendin *l/bw* uzun kulaktan haber almak
ji dûr de *h* **1.** uzaktan **2.** geriden geriye **3.** derinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden) * **ji dûr de dengin dihatin** derinden sesler geliyordu
ji dûrî *h* uzaktan
ji dûrî ve *h* **1.** uzaktan **2.** uzaktan uzağa (ilgisi az olan)
ji dûr ve *h* **1.** uzaktan **2.** uzaktan uzağa **3.** derinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden) * **ji dûr ve dengin dihatin** derinden sesler geliyordu
ji eksa *h* inadına ~ **(yekî) re 1)** (birine) inat, nispet, (birine) nisbet olsun diye * **ji eksa min re dike** bana nispet yapıyor **2)** -e rağmen, rağmına * **min ji eksa wî re kir** onun rağmına yaptım ~ **(yekî) re (tiştek) kirin** nispet vermek (veya yapmak) * **hatiye li ber min sekiniye ji eksa min re nizam çi dike** karşıma geçmiş nispet yapıyor
ji eksan re *h* nispet olsun diye
ji endamtiyê ketin *l/bw* üyelikten düşmek
ji erdê heta esman *h* yerden göğe kadar
ji erka xwe bûn *l/bw* (bir kimse) vazifesinden olmak
ji erkê avêtin *l/bw* görevinden atmak
ji erkê kirin *l/bw* görevinden el çektirmek, görevden alınmak
ji erkê kişandin *l/bw* azletmek, görevinden el çektirmek
ji eyar derxistin *l/bw* (birini) çileden çıkarmak
ji eyarê xwe derketin *l/bw* zivanadan çıkmak
jieyarketin *m* (biri) deforme olma
ji eyar ketin *l/bw* (biri) deforme olmak
jieyarketî *rd* deforme
ji eyar kirin *l/bw* **1.** derisini yüzmek **2.** derisini yüzmek (birinin bütün varlığını elinden almak) * **eger ew bikeve destê selefxuran dê wî ji eyar bikin** tefecilerin eline düşerse, derisini yüzerler
ji êk *bnr* ji hev
ji êvarê de *h* akşamdan
ji fealiyetê xistin *l/bw* faaliyetten alıkoymak
ji fedîlê dil *rd* **1.** karşılıksız, gönülden koparak verilen **2.** gönüllü * **leşkerê ji fedîlê dilê xwe** gönüllü asker
ji fedîlê dilê xwe *nd* helâlinden, gönlünden koparak, içinden gelerek (verme)
ji fitratî *h* yaradılıştan
ji gavişkî *h* ansızın
ji geleviziyan hez kirin *l/bw* gevezeliği sevmek
ji gît filitîn *l/bw* vartayı atlatmak
ji gît xelas bûn *l/bw* vartayı atlatmak
ji gorê vegerîn *l/bw* Azrailin elinden kurtulmak
ji gotina (yekî) derneketin *l/bw* öl dediği yerde ölmek, kal dediği yerde kalmak
ji gotina xwe nehatin xwarê *l/bw* sözünün eri olmak
ji gotinê derketin *l/bw* sözünden dışarı çıkmak
ji gotinê fehm kirin *l/bw* karine ile anlamak, sözün gelişinden anlamak
ji guneh ketin *l/bw* suçtan arınmış olmak * **pir û kal ji gunehan dikevin** yaşlılar suçtan arınırlar
ji gunehan ketin *l/bw* suçtan arınmış olmak
ji gû bûn *l/bw* boktan biri olmak
jih kiriş * jihê kevan yay kirişi
jih *n* **1.** kiriş (hayvan bağırsaklarından yapılan ve bazı müzik aletlerinde kullanılan tel) **2.** kiriş (yay kirişi)
jiha *n* ejderha
ji hal de ketin *l/bw* **1.** bitkin düşmek, bîtap düşmek, haşatı çıkmak, bitkin düşmek, hurdahaş olmak, aşırı derecede yorulmak **2.** komalık olmak (çok yorulmak) **3.** ayakta uyumak **4.** hastahanelik olmak (çok dayak yemiş olmak)

jihaldeketî *rd* bitkin, bîtap, aygın baygın
ji hal de xistin *l/bw* **1.** hâlden düşürmek **2.** hastahanelik etmek
ji halê Xwedê de ketin *l/bw* canı burnunda olmak (çok yorgun ve bezgin olmak)
ji halê Xwedê ketin *l/bw* argın yorgun düşmek.
jihalketin *m* **1.** hâlden düşme **2.** işten güçten kalma, çalışamama **3.** renkten renge girme
ji hal ketin *l/bw* **1.** hâlden düşmek **2.** işten güçten kalmak, çalışamamak **3.** renkten renge girmek
jihalketî halden düşmek
jihalketî *rd* bitkin, bîtap
jihalketîbûn *m* bitkinlik, bîtaplık, tükenmişlik
jihalxistin *m* **1.** hâlden düşürme, güçsüz düşürme, bitirme, ambale etme **2.** apıştırma (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmama) **3.** sucuğunu çıkarma, paçavraya çevirme (çok dövmek)
ji hal xistin *l/bw* **1.** hâlden düşürmek, güçsüz düşürmek, bitirmek, ambale etmek **2.** apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmamak) **3.** sucuğunu çıkarmak, paçavraya çevirmek (çok dövmek)
·**jihalxistî** *rd* bitkin, bîtap
jihalxistîbûn *m* bitkinlik, bîtaplık
ji hayê *h* haydan, avantadan ~ **hatin** haydan gelmek
ji hayê de hatin *l/bw* haydan gelmek
jihdar *rd* yaylı, kirişli * **amûra jihdar** yaylı çalgı
ji hed derketin *l/bw* haddini aşmak, çizmeyi aşmak
ji hedê xwe borîn *l/bw* haddini aşmak
ji hedê xwe derbas bûn *l/bw* haddini aşmak, çizmeden yukarı çıkmak
ji hedê xwe derketin *l/bw* cıvımak
ji heft bîran av kişandin *l/bw* bin dereden su getirmek
ji heft kaşan av anîn *l/bw* bin dereden su getirmek
ji heman da *h* rapaddak
ji hemd gotin *l/bw* boşuna söylemek (olumlu anlamda)
ji hemûyan re *h* herkese, cümleten
ji hemwelatiyê avêtin *l/bw* vatandaşlıktan çıkarılmak
jiheqderketin *m* **1.** hakından gelme, başa çıkma, baş gelme, gücü yetme **2.** becerme, kıvırma, üstesinden gelme (güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma)
ji heq derketin *l/bw* **1.** hakından gelmek, başa çıkmak, baş gelmek, gücü yetmek **2.** becermek, kıvırmak, üstesinden gelmek (güç görünen bir iş veya durumа çözüm bulmak) * gelo zarok dikarin ji heq derkevin? çocuklar becerebilirler mi?
ji heq nehatin der *l/bw* altından kalkamamak, üstesinden gelememek * **ew bi hêsanî ji heq nayê der** o kolay kolay altından kalkamaz
ji heqê xwe hatin der *l/bw* becerikli olmak, kendi işini bilmek
ji her du lingan filitandî bûn *l/bw* ağzı bozuk, kendini bilmez kimse
ji her kesî hêvî kirin *l/bw* uçan kuştan medet ummak
ji hesab kuştin *l/bw* hesaptan düşmek
ji hesab xistin *l/bw* hesaptan düşmek
ji hespê xwe peya bûn *l/bw* fikrinden vazgezmek, dediğinden diretmemek, iddiasından caymak
ji hev *h* **1.** birbirinden **2.** *rd* benzer **3.** *rd* aynı, özdeş **4.** *rd* komple (aynı madde, kumaş vb. den yapılmış olan)
ji hev behicîn *l/bw* (birbirini) kıskanmak
ji hev belav bûn *l/bw* **1.** dağılmak **2.** dağılmak, parçalanmak (birliği beraberliği bozulmak) * **piştî ku taximê gol xwar ji hev belav bû** takım gol yiyince dağıldı
ji hev belawela bûn *l/bw* **1.** darmadağın olmak **2.** darmadağın olmak, bozgun yemek
ji hev berdan (I) *l/bw* bırakmak (yapışık olan bir şey yapışıklıktan kurtulmak) * **binê sola min hev berdaye** ayakkabımın tabanı bırakmış
ji hev berdan (II) *l/bw* boşandırmak
ji hev bişivîn *l/bw* çözüşmek
jihevbûn (I) *m* **1.** aynı olma, özdeş olma **2.** aynı kumaştan olma
jihevbûn (II) *m* **1.** ayrılma **2.** dağılma, parçalanma (birliği bozulma) **3.** çözüşme **4.** sökülme **5.** araları açılma
ji hev bûn (I) *l/bw* **1.** aynı olmak, özdeş olmak **2.** aynı kumaştan olmak
ji hev bûn (II) *l/bw* **1.** ayrılmak **2.** dağılmak, parçalanmak (birliği bozulmak) **3.** çözüşmek **4.** sökülmek **5.** araları açılmak
jihevcihêbûn *m* **1.** (birbirinden) ayrılma (ortaklığı, birliği dağılma) **2.** ayrılışma **3.** ayırt edilme
ji hev cihê bûn *l/bw* **1.** (birbirinden) ayrılmak (ortaklığı, birliği dağılmak) **2.** ayrılışmak **3.** ayırt edilmek
jihevcihêkirin *m* **1.** (birbirinden) ayırma **2.** ayrıştırma **3.** ayırt etme
ji hev cihê kirin *l/bw* **1.** (birbirinden) ayırmak **2.** ayrıştırmak **3.** ayırt etmek
jihevcudabûn *m* **1.** (birbirinden) ayrılma (ortaklığı, birliği dağılma) **2.** ayrılışma **3.** ayırt edilme
ji hev cuda bûn *l/bw* **1.** (birbirinden) ayrılma (ortaklığı, birliği dağılmak) **2.** ayrılışmak **3.** ayırt edilmek
jihevcudakirin *m* **1.** (birbirinden) ayırma **2.** ayrıştırma **3.** ayırt etme
ji hev cuda kirin *l/bw* **1.** (birbirinden) ayır-

mak **2.** ayrıştırmak **3.** ayırt etmek, seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek)
ji hev çavnebarî kirin *l/bw* (birbirini) kıskanmak
ji hev çixîn *l/bw* yolları ayrılmak
jihevçûn *m* **1.** (birbirini) bırakma, sökülme (yapışık olan bir şey için) **2.** (birbirinden) bıkma **3.** araları bozulma, arayı soğutma, bozuşma **4.** (birbirine) düşme, ters düşme
ji hev çûn *l/bw* **1.** (birbirini) bırakmak, sökülmek (yapışık olan bir şey için) **2.** (birbirinden) bıkmak **3.** araları bozulmak, arayı soğutmak, bozuşmak **4.** (birbirine) düşmek, ters düşmek
jihevçûyî *rd* **1.** sökük **2.** bozuşuk
ji hev da xav bûn *l/bw* rehavet çökmek (veya basmak)
ji hev dan cihêkirin *l/lb* ayırtmak
ji hev dan cudakirin *l/lb* ayırtmak
ji hev dan derxistin *l/bw* **1.** söktürmek (kurulu bir şeyin parçalarını yerinden çıkartırmak) **2.** çözdürmek
ji hev danîn *l/bw* (bir şeyi) sökmek, demonte etmek, parçalarını birbirinden çıkarmak
ji hev dan qetandin *l/lb* ayırtmak
ji hev dan veqetandin *l/lb* ayırtmak
ji hev de bela bûn *l/bw* kaçışmak
ji hev de bela kirin *l/bw* dağıtmak, bozmak, duman etmek
ji hev de bûn *l/bw* (birbirinden) sökülmek, kopmak
ji hev de dan xistin *l/bw* söktürmek (kurulu bir şeyin parçalarını yerinden çıkartırmak)
ji hev de feqîn *l/bw* bölünmek
jihevdefiltandî *rd* dağınık, düzensiz (kimse)
ji hev de filitîn *l/bw* **1.** kırılmak, kırılıp dökülmek, kırıklık duymak **2.** hoşaf gibi olmak (çok yorgun olmak)
ji hev de hatin xistin *l/tb* sökülmek (kurulu şeylerin parçaları sökülmek)
ji hev de hilhilîn *l/bw* elle tutar yeri olmamak veya kalmamak (çok dağınık, bozuk veya berbat bir duruma gelmek)
jihevdehirşiyayî *rd* **1.** dağınık **2.** yıkık
jihevdeketandî *rd* dökük (çok eskimiş) * **xaniyên hilhilî û jihevdeketandî** yıkık dökük evler
jihevdeketandîbûn *m* döküklük
jihevdeketin *m* **1.** dökülme, hırtlambası çıkma (eskiyip dökülür duruma gelme, çok eskimiş olma) **2.** kırılma, kırılıp dökülme, kırıklık duyma **3.** kırılıp dökülme (çok eskime) **4.** dağılma, çözülme (birliğini, beraberliğini yitirme) **5.** hâlden düşme, hurdahaş olma, pestilleşme, aşırı derecede yorulma **6.** haşatı çıkma, bozulma
ji hev de ketin *l/bw* **1.** dökülmek, hırtlambası çıkmak (eskiyip dökülür duruma gelmek, çok eskimiş olmak) **2.** kırılmak, kırılıp dökülmek, kırıklık duymak * **ez nizanim çi bi min dibe, lê ez ji hev de dikevim** bana ne oluyor bilmiyorum ama her tarafım kırılıyor **3.** kırılıp dökülmek (çok eskimek) **4.** dağılmak, çözülmek (birliğini, beraberliğini yitirmek) **5.** hâlden düşmek, hurdahaş olmak, pestilleşmek, aşırı derecede yorulmak **6.** haşatı çıkmak, bozulmak
jihevdeketî *rd* **1.** dökük **2.** kırık dökük **3.** dağınık **4.** dağılmış, çözük **5.** hurduhaş, hâlsiz dökülmüş olan **6.** haşat
ji hev de kirin *l/bw* sökmek
ji hev de parçe kirin *l/bw* **1.** parçalamak, paramparça etmek **2.** mec parçalamak (birliği bozmak)
ji hev de peritandin *l/bw* **1.** paralemek **2.** hor kullanmak
jihevderandî *rd* sökük (kurulmuş bir şey parçalarına ayrılmış olma)
jihevderanîn *m* **1.** sökme, söküm (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma, demonte etme) **2.** sökme (karışık bir yazıyı okuma) **3.** ayırt edebilme, seçme
ji hev deranîn *l/bw* **1.** sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak, demonte etmek) * **makîneya fotografan ji hev derxist** fotograf makinesini söktü **2.** sökmek (karışık bir yazıyı okumak) * **ez dibêjim qey min ev nivîsa zor ji hev deranî** okunması zor olan bu yazıyı söktüm galiba **3.** ayırt edebilmek, seçmek
ji hev dernexistin *l/bw* karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek)
jihevderxistin *m* **1.** sökme (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma) **2.** sökme (karışık bir yazıyı okuma) **3.** çözme (matematikte bir problemi halletme) **4.** ayrıştırma **5.** ayırt etme **6.** seçme (ne olduğunu anlama, fark etme) **7.** işini çevirme, çekip çevirme **8.** idaresini bilme, tutumlu davranma
ji hev derxistin *l/bw* **1.** sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak) * **makîne ji hev derxist** makineyi söktü **2.** sökmek (karışık bir yazıyı okumak) **3.** çözmek (matematikte bir problemi halletmek) **4.** ayrıştırmak **5.** ayırt etmek **6.** seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek) **7.** işini çevirmek, çekip çevirmek * **ê ku ji hev derdixe lawê wan e** çekip çeviren oğullarıdır **8.** idaresini bilmek, tutumlu davranmak
jihevderxistî *rd* **1.** sökük (kurulmuş bir şey parçalarına ayrılmış olma) **2.** sökülmüş (okunabilmiş olan) **3.** çözük (matematikte) **4.** ayrıştırılmış **5.** ayırt edilmiş **6.**
ji hev de şehitîn *l/bw* felç olmak, yürüyemez duruma gelmek
ji hev dexesî kirin *l/bw* birbirini kıskanmak
jihevdexistin *m* **1.** dağıtma, bozma, duman etme, tarumar etme, darmadağın etme **2.** sök-

me (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma) **3.** hor kullanına

ji hev de xistin *l/bw* **1.** dağıtmak, bozmak, duman etmek, tarumar etmek, darmadağın etmek **2.** sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak) * **motor ji hev de xist** motoru söktü **3.** hor kullanmak

jihevdexistî *rd* sökük (kurulmuş bir şey parçalarına ayrılmış olma)

ji hev dilsar bûn *l/bw* araları açık olmak

ji hev dirêj kirin *l/bw* sözlü dalaştan sonra kavgaya tutuşmak * **gotinek ji wê yek ji wî wisa ji hev dirêj kirin** bir lâf ondan bir lâf ondan öylece kavgaya tutuştular

ji hev dûr ketin *l/bw* **1.** (birbirinden) uzak düşmek **2.** ayrı düşmek

jihevfesilandin *m* ayırt etme, seçme

ji hev fesilandin *l/bw* ayırt etmek, seçmek

jihevfilitandî *rd* ağzı bozuk, çirkef

ji hev filitîn *l/bw* hamur gibi olmak, pestili çıkmak (yorgunluktan eli ayağı tutmaz olmak)

ji hev girtin *l/bw* (birbirinden) kapmak

ji hev hatin cudakirin *l/tb* ayırt edilmek

ji hev hatin deranîn *l/tb* sökülmek (kurulu şeylerin parçaları sökülmek)

ji hev hatin derxistin *l/tb* sökülmek (kurulu şeylerin parçaları sökülmek)

ji hev hatin qetandin *l/tb* ayırt edilmek

ji hev hatin veqetandin *l/tb* ayırt edilmek

ji hev hestî şikandin *l/bw* kanlı bıçaklı olmak

jihevhezkirin *m* **1.** (birbirini) sevme **2.** sevişme **3.** hoşlaşma

ji hev hez kirin *l/bw* **1.** (birbirini) sevmek **2.** sevişmek **3.** hoşlaşmak

ji hev hilanîn (I) *l/bw* (birbirinden) kapmak, öğrenmek

ji hev hilanîn (II) *l/bw* (birbirine) zıt gitmek, anlaşamamak

jihevketandî *rd* **1.** dağınık, tarumar **2.** bozuk

jihevketin *m* **1.** dağılma, dağılış, tarumar olma **2.** dağılma **3.** sökülme **4.** çözülme, çözüşme, dağılma (birliğini, beraberliğini yitirme)

ji hev ketin *l/bw* **1.** dağılmak, tarumar olmak **2.** dağılmak * **teyb ji hev ket** teyp dağıldı **3.** sökülmek **4.** çözülmek, çözüşmek, dağılmak (birliğini, beraberliğini yitirmek)

jihevketî *rd* **1.** dağılmış, tarumar **2.** dağınık **3.** sökük **4.** çözük, çözüşmüş, dağılmış (birliğini, beraberliğini yitirilmiş olan) **5.** kağşak **6.** şapşal

jihevketokî *rd* şapşalca

jihevkifş kirin *m* ayırma (nitelik değişikliğini anlama)

ji hev kifş kirin *l/bw* ayırmak (nitelik değişikliğini anlamak)

jihevkirin *m* **1.** ayırma, ayırtma (birbirinden uzaklaştırma) **2.** araya girip ayırma **3.** (birbirinden) ayırma **4.** ayırma, sökme (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma) **5.** birbirinden ayırma, parçalama (birliği bozma) **6.** sökme (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırma) **7.** açma, çözme (düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözme) **8.** aralarını açma

ji hev kirin *l/bw* **1.** ayırmak, ayırtmak (birbirinden uzaklaştırmak) **2.** araya girip ayırmak **3.** (birbirinden) ayırma * **çermê solê ji hev kirin** ayakkabının derisini birbirinden ayırdılar **4.** ayırmak, sökmek **5.** birbirinden ayırmak, parçalamak (birliği bozmak) **6.** sökmek (kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak) **7.** açmak, çözmek (düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözmek) * **ta ji hev kirin** ipi açmak * **girêk ji hev vekirin** düğümü açmak **8.** aralarını açmak * **wan em ji hev kirin** onlar aramızı açtılar

ji hev kirin der *l/bw* ayırt etmek * **şeva reş, şûva reş, bizina qer berxê li ber ji hev dikim der** karanlık gecede, siyah giysiyi, siyah keçiyi, oğlağını emziren anayı birbirinden ayırt ederim

jihevkirî *rd* **1.** ayırılmış olan (birbirinden uzaklaştırılmış olan) **2.** ayırılmış, tahsis edilmiş olan **3.** sökük (kurulmuş bir şey parçalarına ayrılmış olma)

jihevnasîn *m* tanıma, ayırt etme, seçme (bilip ayırma)

ji hev nasîn *l/bw* tanımak, ayırt etmek, seçmek (bilip ayırmak)

jihevnaskirin *m* tanıma, ayırt etme, seçme (bilip ayırma, ne olduğunu anlama, fark etme)

ji hev nas kirin *l/bw* tanımak, ayırt etmek, seçmek (bilip ayırmak, ne olduğunu anlamak, fark etmek) * **piraniya ajelan giyayên ku wê ziyanê bide wan ji hev nas dikin** hayvanların çoğu kendilerine zarar verecek otları tanır

ji hev nas nekirin *l/bw* (birbirinden) ayırt edememek, seçememek

ji hev nebirîn *l/bw* ara vermemek (ara vermeden, tükenmeden, kesilmeden) * **cigarekêşekî wisa bû ku heb ji hebê nedibirand dikişand** öyle bir sigara tiryakisiydi ki aravermeden içiyordu

ji hev nebûn *l/bw* (birbirinden) ayrılamamak * **em ji hev nabin** biz birbirimizden ayrılamayız

ji hev nefesilandin *l/bw* karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek)

ji hev neqetîn aralıksız olarak, ara vermeden

ji hev ne xweş bûn *l/bw* (bir şeyle) arası hoş (veya iyi) olmamak

jihevparçekirin *m* **1.** paramparça etme, parça parça etme **2.** *mec* darmadağın etme, parçalama (birliği bozmak)

ji hev parçe kirin *l/bw* **1.** paramparça etmek, parça parça etmek **2.** *mec* darmadağın et-

mek, parçalamak (birliği bozmak)
ji hev pelişîn *l/bw* dağılmak, çözüşmek
ji hev pevjilandin *l/bw* didik didik etmek
ji hev pevjilîn *l/bw* didik didik olmak
jihevqetandin *m* **1.** (birbirinden) ayırma **2.** ayrıştırma **3.** *mec* parçalama (birliği bozma) **4.** ayırt etme, seçebilme (birbirinden ayırabilme)
ji hev qetandin *l/bw* **1.** (birbirinden) ayırmak **2.** ayrıştırmak **3.** *mec* parçalamak (birliği bozmak) **4.** ayırt etmek, seçebilmek (birbirinden ayırabilmek) * **ez merivan ji hev naqetîninim** insanları ayırt edemiyorum
jihevqetandî *rd* **1.** (birbirinden) ayırı **2.** ayrıştırılmış **3.** *mec* parçalı, parçalanmış (birliği bozulmuş) **4.** ayırt edilmiş
ji hev qetîn *l/bw* **1.** (birbirinden) ayrılmak **2.** ayrılışmak **3.** ayırt edilmek, seçilmek
ji hev re dan dijmînan *l/bw* küfürleşmek
ji hev re dost bûn *l/bw* (birbirine) dost olmak
ji hev re kêf kirin *l/bw* (birbirine) sevgi gösterisinde bulunmak
ji hev re naz kirin *l/bw* **1.** (birbirine) naz yapmak **2.** (birbirine) naz yapmak, cilveleşmek
ji hev re nivîsandin *l/bw* yazışmak, (birbirine) yazmak
jihevsafîbûn *m* ödeşme
ji hev safî bûn *l/bw* ödeşmek
ji hev sar bûn *l/bw* arayı soğutmak
jihevsilketin *m* dargınlaşma
ji hev sil ketin *l/bw* dargınlaşmak
jihevsûketin *m* küsüşme
ji hev sû ketin *l/bw* küsüşmek
jihevsûketî *rd* küs (olanlar)
ji hev tek *rd* seyrek * **malên ji hev tek** seyrek evler
ji hev têr bûn *l/bw* **1.** hasret gidermek * **me ji zû de hev nedîtiye, bihêle em hinekî ji hev têr bibin** uzun zamandır birbirimizi görmemişiz, bırak biraz hasret giderelim **2.** (birbirinden) bıkmak
ji hev û din derxistin *l/bw* **1.** sökmek, demonte etmek **2.** çözmek **3.** çekip çevirmek
ji hev ve bûn *l/bw* (birbirinden) ayrışmak, ayrılmak
ji hev vekirin *l/bw* açmak (birbirinden uzaklaştırmak) * **milên xwe ji hev vekirin** kollarını açtı
ji hev veqetandin *l/bw l/bw* 1. (birbirinden) ayırmak 2. ayrıştırmak 3. *mec* parçalamak (birliği bozmak 4. ayırt etmek, seçebilmek, birbirinden ayırabilmek * ez merivan ji hev naqetîninim
ji hev veqetîn *l/bw* **1.** (birbirinden) ayrılmak **2.** ayrılışmak **3.** ayırt edilmek, seçilmek
ji hev xatir xwestin *l/bw* esenleşmek, vedalaşmak
ji hev xelas bûn *l/bw* **1.** (birbirinden) kurtulmak **2.** kurtulmak (doğurmak) * **jinik berdestî sibehê ji hev xelas bû** kadın sabaha karşı kurtulmuş
jihevxeydan *rd* (birbiriyle) küs, bozuşuk, küsülü * **ev her du cîran jihevxeydan in** bu iki komşu küsülü
ji hev xeydan bûn *l/bw* (bir kimseyle) küs olmak, arası olmamak, araları açık olmak
jihevxeyîdîn *m* küsüşme, dargınlaşma, bozuşma
ji hev xeyîdîn *l/bw* küsüşmek, dargınlaşmak, bozuşmak
jihevxistin *m* **1.** sökme, demonte etme **2.** bozguna uğratma
jihevxistî *rd* **1.** söküç, demonte **2.** bozguna uğratılmış olan
ji hev xistin *l/bw* **1.** sökmek, demonte etmek **2.** bozguna uğratmak
ji hev xwîn rijandin *l/bw* (birbirinden) kan dökmek
ji hev zêde kirin *l/bw* sözlü sataşmadan sonra kavgaya tutuşmak
ji hewa de *h* **1.** havadan **1.** havadan * **ji hewayê de jê re tê** havadan para kazanıyor
ji hewla ruh *h* can havli ile
ji hêba ruh *h* can havli ile
ji hêka xwe de *h* doğuştan, yaradılıştan
ji hêla *h* **1.** -den taraf **2.** itibarıyla * **ji hêla zanînê ve** bilgi itibarıyla ~ **cestî ve** bedenen ~ **diravan ve** paraca ~ **manewî ve** manen, manevî olarak
ji hêrsan girî pê girtin *l/bw* sinirleri boşanmak
ji hêwa ruh *h* can havli ile
jihêzketin *m* güçten (veya kuvvetten) düşme, zayıf düşme, mukavemeti kırılma
ji hêz ketin *l/bw* güçten (veya kuvvetten) düşmek, zayıf düşmek, mukavemeti kırılmak
jihêzketî *rd* güçten düşmüş olan
jihêzxistin *rd* güçsüzleştirme, güçsüz etme, güçsüz duruma getirme, zayıf düşürme
ji hêz xistin *l/bw* güçsüzleştirmek, güçsüz etmek, güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek
jihêzxistî *rd* güçsüzleştirilmiş
ji hindav de *h* birden * **ji hindav de rabû bi ser min de hat** birden kalkıp üzerime geldi
ji hindav de rabûn *l/bw* davranmak, yekinmek, ok gibi (yerinde) fırlamak
jihişçûn *m* **1.** bayılma **2.** bellek yitirme, belek yitimi (belleğin kısa bir süre durup işlememesi) **3.** akıldan çıkma **4.** afyonu başına vurma
ji hiş çûn *l/bw* **1.** bayılmak **2.** bellek yitirmek (belleğin kısa bir süre durup işlememesi) **3.** akıldan çıkmak **4.** afyonu başına vurmak
jihişçûyî *rd* belleğini yitirmiş olan
jihişçûyîn *m* **1.** bayılış **2.** bellek yitiriş **3.** akıldan çıkma **4.** afyonu başına vurma
ji hişê (yekî) neçûn *l/bw* unutmamak

ji hişê xwe çûn *l/bw* 1. kendinden geçmek (bayılmak) 2. kendinden geçmek (bir şey karşısında çoşkuya kapılmak, duygulanmak)
ji hişê xwe derxistin *l/bw* kafasından çıkarmak
ji hişê xwe ve çûn *l/bw* bayılmak
jihişker *rd* bayıltıcı (insanı kendinden geçiren) * **bêhneke jihişker** bayıltıcı bir koku
jihişketin *m* bellek yitirme, bellek yitimi (belleğin kısa bir süre durup işlememesi)
ji hiş ketin *l/bw* bellek yitirmek (belleğin kısa bir süre durup işlememesi)
jihişketî *rd* belleğini yitirmiş olan
ji hiş neçûn *l/bw* unutmamak
ji hiş û aqil kirin *l/bw* aklını çelmek
ji hiş ve çûn *l/bw* 1. kendinden geçmek, bayılmak 2. kendinden geçmek (bir şey karşısında çoşkuya kapılmak, duygulanmak)
jihî yaylı, kirişli * **amûra jihî** yaylı çalgı
jihkirî *rd rd* yaylı, kirişli
ji holê rakirin *l/bw* 1. ortadan kaldırmak, tasfiye etmek 2. imha etmek, yok etmek
ji hundir *h* içten, derinden
ji hundir de *h* içten
ji hundir ve *h* içeriden, dahilen
ji hundirû ve *h* 1. içeriden, dahilen 2. *rd* içerlek
ji hû heta mû *nd* 1. iğneden ipliğe 2. noktası noktasına * **ji hû heta mû tev got, tiştek nehişt** noktası noktasına her şeyi anlttı
ji hûrê xwe gotin *l/bw* işkembeden atmak
ji inyazan ketin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek
ji inyazan mirin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek
ji îmana xwe derketin *l/bw* 1. yemin billah etmek 2. yalan yere yemin etmek
ji îqtidarê ketin *l/bw* iktidardan düşmek
ji jêr çavan re derbas kirin *l/bw* süzmek, gözle süzmek
ji jinbava Eyşika ereb bûn *l/bw* üvey evlât olmak
ji jinbavê bûn *l/bw* üvey evlât muamelesine maruz kalmak
ji kaniyekî bûn *l/bw* aynı kumaştan olmak
ji kar de ketin *l/bw* işten düşmek, çalışamayacak duruma gelmek
ji kar der kirin *l/bw* işten atmak
ji kar derketin *l/bw* çıkış almak (işten ayrılmak)
ji kar derxistin *l/bw* 1. içten çıkarmak 2. çıkış vermek (belge düzenleyip işine son vermek)
jikarketin *m* işten güçten düşme
ji kar ketin *l/bw* işten güçten düşmek
jikarketî *nd/rd* 1. amelimanda, iş yapamaz durumunda olan 2. emekli ~ **bûn** emekli olmak ~ **kirin** emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)
jikarketîbûn *m* emeklilik
jikarkirin *m* işten etme
ji kar kirin *l/bw* işten etmek
ji kar re tune bûn *l/bw* zora gelememek
ji karîgeriyê rabûn *l/bw* yürürlükten kalkmak
ji karîgeriyê rakirin *l/bw* yürürlükten kaldırmak
jikeçanîxistin *m* kızlığını bozma, bekaretini bozma
ji keçanî xistin *l/bw* kızlığını bozmak, bekaretini bozmak
jikeçanîxistî *rd* kızlığını yitirmiş, bekaretini yitirmiş olan
jikeçînîxistin *m* bekaretini bozma
ji keçînî xistin *l/bw* bekaretini bozmak
ji kenan hişk bûn *l/bw* gülmekten kırılmak
ji kenan li ser piştê qelibîn *l/bw* gülmekten yerlere yığılmak
ji kenan xeriqîn *l/bw* kahkahadan kırılmak
ji ker de *h* 1. habersizce 2. sessizce, sessizcene
ji ker ve *h* sessizce, sessizcene
ji kerban mirin *l/bw* 1. kahrından ölmek (çok üzülmek) 2. kahrından ölmek (aşırı üzüntü ölümüne sebep olmak) 3. ölesiye sevmek * **ez ji kerban dimirim** seni ölesiye seviyorum
ji kerema xwe *nd* lütfen * **ji kerema xwe hûn dikarin qelema xwe bidin?** lütfen kaleminizi verir misiniz?
ji kerema xwe re *nd* lütfen
ji kerê şeytan peya bûn *l/bw* inadından vazgeçmek
ji keva gazî kirin *l/bw* kınalar yakmak (birinin uğradğı kötü bir sonuca çok sevinmek)
jikeva şekir *nd* bir tür tatlı
ji kewna xwe ketin *l/bw* sönmek (gerilemek, parlaklık ve önemini yitirmek)
ji kewş û kewaşan *h* çerden çöpten
ji kezeba xwe jê xeyidîn *l/bw* (birinden) tam küsmek
ji kêf û zewqa xwe nebûn *l/bw* keyif ve sefasından olmamak
ji kêfa dilê xwe re *h* özene bezene
ji kêfan *h* sevinçten ~ **ji bîr ve çûn** ayılıp bayılmak
ji kêfan çargoşeyî bûn *l/bw* keyfinden dört köşe olmak
ji kêfan firîn *l/bw* sevinçten uçmak
ji kêfan hatin ku biteqin *l/bw* zevkten dört köşe olmak
ji kêfan kirin ku bifirin *l/bw* zilsiz oynamak
ji kêfan tê ku bifire *l/bw* nerede ise zil takıp oynayacak
ji kêfan xeriqîn *l/bw* keyfinden bayılmak
ji kêfa xwe neketin *l/bw* keyif ve sefasından geri kalmamak
ji kêşê ketin *l/bw* dengesini kaybetmek
ji kirasê mirovatiyê derxistin *l/bw* insanlıktan çıkmak (tanınmaz hâle gelmek)

ji kirt û nîva xwe nehatin xwarê *l/bw* nal deyip mıh dememek, Nuh deyip peygamber dememek
ji kîsê (yekî) *h* **1.** kesesinden **2.** üstüne * **çay ji kîsî Alî ne** çaylar Ali'nin üstüne
ji kîsê xwe dan *l/bw* cepten vermek
ji kokê *rd* kökten
ji kokê hel kirin *l/bw* kökünü (veya kökünde) kazımak
ji kokê rakirin *l/bw* kökünden sökmek
ji komayê derketin *l/bw* komadan çıkmak
ji komê ketin *l/bw* kümeden düşmek, gruptan düşmek
ji ku *h* nerden, nereden (hangi yerden anlamında yer zarfı) * **tu ji ku têyî?** nerden geliyorsun? * **erebe ji ku hat?** araba nereden geldi? ~ **(...) ku** nereden nereye (uzak, dolambaçlı bir ilişki ile) * **em ji ku hatin ku** nereden nereye geldik
ji ku de *h* **1.** nereden (hangi yerden anlamında yer zarfı) * **erebe ji ku de hat?** araba nereden geldi? * **kevir ji ku de hat?** taş nereden geldi? **2.** nereden (nasıl, ne gibi bir ilişki ile) * **ev kar ji ku de kete bîra te?** bu iş nereden hatırınıza geldi?
ji ku derê *h* nerden, nereden (hangi yerden anlamında yer zarfı) * **tu ji ku derê têyî?** nerden geliyorsun? * **erebe ji ku derê de hat?** araba nereden geldi? ~ **(...) ku derê** nereden nereye * **em ji ku derê hatin ku derê** (uzak, dolambaçlı bir ilişki ile)nereden nereye geldik
ji ku derê de *h* nereden * **kevir ji ku derê de hat?** taş nereden geldi?
ji ku derê ye *rd* nereli * **ew ji ku derê ye?** o nereli?
ji ku ye *rd* nereli * **ew jinik ji ku ye?** o kadın nereli?
ji kûr ve *h* derinden (pek belli olmayan, uzak bir yerden) * **ji kûr ve dengin dihatin** derinden sesler geliyordu
ji layê din ve *h* diğer taraftan, öte yandan
ji lep re *h* aniden
ji lew re *h* **1.** ondan dolayı, o sebeble, onun için, dolayısıyla **2.** zira
jilêt *m* jilet
ji lingan bûn *l/bw* ayaktan düşmek
ji ling û piştê bûn *l/bw* aşırı yorulmak
ji lîgê ketin *l/bw* kümeden düşmek, ligden düşmek
ji maka xwe de *h* doğuştan, yaradılıştan * **ji maka xwe de zeyif e** doğuştanr zayı biri
ji maka xwe ve *h* doğuştan, fıtri olarak
ji makî *h* doğuştan, fıtri olarak
ji malê *rd* gedikli, müdavim * **hingî em çûn û hatin em jî bûn yekî ji malê** eve gide gele evin gediklisi olduk
jimar *mat/m* **1.** sayı **2.** sayı (gazete ve dergi gibi süreli yayınların bir bütün oluşturan, değişik tarih, numara taşıyan baskılarından her biri, nüsha) ~**a awête** kompleks sayı ~**a besahiyê** yeter sayı ~**a gerdîleyî** (an jî **atomî)** atom numarası ~**a pareyî** (an jî **parjimarî)** *mat* kesirli sayı ~**a pêkhatî** karmaşık sayı ~**a pozîtîf** *mat* pozitif sayı ~**a rastî** *mat* gerçek sayı ~**a razber** soyut sayı ~**a xwînê kan** sayımı ~**a zêdek** artı sayı ~**ên bingehîn** (an jî **binyat)** *mat* asıl sayılar ~**ên jimarde** *mat* asal sayılar ~**ên kit** (an jî **fer)** tek sayılar ~**ên pêşemîn** *mat* asal sayılar ~**ên rastî** *mat* gerçek sayılar ~**ên suriştî** (an jî **xwezayî)** doğal sayılar ~**ên şikestî** kesir sayılar ~**ên tam** tam sayılar
jimara rêzîn *rz/nd* sıra sayı
jimara fer *mat/nd* tek sayı
jimara kit *mat/nd* tek sayı
jimara tam *mat/nd* tam sayı
jimara taybet *nd* özel sayı
jimara zincîreyî seri numarası
jimara zo *mat/nd* çift sayı
jimarbar *h* sayılabilir
jimardar *rd* **1.** sayılı **2.** sayman
jimarde *m* rakam
jimardek *m* rakam
jimare *mat/m* **1.** sayı **2.** *sp* sayı **3.** rakam ~ **lê danîn** rakamlamak
jimaredar *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci
jimaredarî *m* muhasebe
jimaredarîtî *m* saymanlık, muhasebecilik, muhasiplik
jimarekirin *m* sayılama
jimare kirin *l/gh* sayılamak
jimare lê danîn *l/bw* rakamlamak
jimareya bikert *mat/nd* kesirli sayı
jimareya cot *mat/nd* çift sayı
jimareya pareyî *mat/nd* kesirli sayı
jimareya rêzda *rz/nd* sıra sayı
jimareyên cot *mat/nd* çift sayılar
jimareyên Romanî *nd* Romen rakamları
jimareyî *rd* **1.** sayısal **2.** rakamlı * **hejmareke sê jimareyî** üç rakamlı sayı
jimarên rêzda *mat* ardışık sayılar
jimarî *m* **1.** istatistik **2.** *rd* istatistik, istatistiksel **3.** sayım
jimarker *nd/nt* sayman
jimarkerî *m* saymanlık
jimarîkirin *m* sayımlama
jimarî kirin *l/gh* sayımlamak
jimarkî *h* **1.** sayıca **2.** *rd* sayımsal
jimarnav toplu sayılar ~**ên rêzê** sıra sayılar ~**ên rêzîn** *mat* ardışık sayılar, sıra sayılar ~**ên sade** basit sayılar
jimarnavê diyarkirî *rz/nd* belirli sayı
jimarnavê nediyarkirî *rz/nd* belirsiz sayı
jimarnavê pareyî *nd* kesirli sayı
jimarnêr *nd/nt* hesap uzmanı
jimarnêrî *m* hesab uzmanlığı
jimarok *m* abaküs, çörkü (sayı boncuğu)

jimartin *m* 1. sayış, sayma 2. sayışma (çocuk oyunlarında) ~a **bi aşkerayî** açık sayım
jimartin *l/gh* 1. saymak * **darên li bexçe bijimêre** bahçedeki ağaçları say 2. saymak (sayıları arka arkaya söylemek) * **ji yekê hetanî dehan bijimêre** birden ona kadar say 3. sayışmak (çocuk oyunlarında)
jimartinî *rd* saymaca
jimartî *rd* sayılı, sayılmış olan * **teyfikên jimartî** sayılı tabaklar
jimartok *m* abasküs, çörkü, sayı boncuğu
jimaryar *nd/nt* muhasebeci, muhasip
jimaryarî *m* 1. muhasebe 2. hesap bilimi
jimaryartî *m* muhasebecilik, muhasiplik
jimarzan *nd/nt* istatistikçi, sayımbilimci, sayımlamacı
jimarzanî *nd/nt* istatistik, sayımsal bilim, sayımbilimi
ji mecal ketin *l/bw* mecalsız düşmek, baygın düşmek
ji me çêtir *nd* cin peri
ji meriyetê rabûn *l/bw* yürürlülükten kalkmak
ji meriyetê rakirin *l/bw* yürürlükten kaldırmak
ji me vir *nd* büyük sözüme tövbe!
ji mêj ve *h* evelden, ezelden beri, öteden beri, çoktan (veya çoktandır)
ji mêjveyî *rd* ezelî
jimêr *m* abasüs, çörkü
ji mêranî xistin *l/bw* erkeklikten etmek
jimêrek *m* sayaç
jimêrîng *m* hesap makinesi
jimêrkar *nd/nt* sayman, muhasip, muhasebeci
jimêrkarî *m* saymanlık, muhasebecilik
jimêrker sayaç, saat (su, elektrik ve gaz sayacı için) * **jimêrkera elektrîkê** elektrik saatı ~a **gazê** gaz sayacı ~a **avê** su sayacı
jimêryar *nd/nt* muhasebeci
jimêryariya bilind *nd* sayıştay
jimêryartî *m* muhasebecilik
ji mêzîn ketin *l/bw* dengesini kaybetmek
ji mijarê averê bûn *l/bw* konu dışına çıkmak, uzaklara gitmek
ji mêşê hilanîn û dan navê *l/bw* pireye kızıp yorgan yakmak
ji milê din *nd* öte yandan, diğer taraftan
ji min *nd* 1. benden 2. tarafımdan
ji min gotin *nd* benden söylemesi, benden günah gitti
ji min re çi *nd* neme lazım (veya neme gerek) * **hêrs û şidet ji min re çi ye** hırs, hiddet neme gerek
ji mista (yekî) derxistin *l/bw* elinden almak
ji mista xwe derxistin *l/bw* 1. elinden çıkarmak 2. malını sarfetmek
jimodeyêketin *m* demode olma
ji modeyê ketin *l/bw* demode olmak
jimodeyêketî *rd* demode
jin *m* 1. kadın (dişi cinsten erişkin insan) 2. kadın (evlenmiş kız) 3. kadın, karı, zevce * **gava ku ez diçim malê jina min ji min re derî vedike** eve vardığımda karım bana kapıyı açar 4. *rd* kadın (analık ve ya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri olan) 5. kadın (hizmetçi) ~ **anîn ser jina xwe** (karısının) üzerine evlenmek, üzerine almak (evli iken karısının üzerine bir başka kadın getirmek) ~ **berdan** kadın boşamak ~ **bi ~an re** kadın kadına ~ **bifen in (ber serê wan tije ta û ben in)** kadının fendi erkeği yendi ~ **darên şikestî ne** eksik etek olmak ~ **hene darê şikandî (an jî şikestî) ne** eksik etek olmak ~ **hene jinkok hene** kadın var kadıncık var ~ **heyata mêr e** kadın erkeğin hayatıdır **(ji) ~an re qebehet e, ji mêran re tomet e** kadının yüzünün karası erkeğin elinin kınası ~ **ji parsûyê xwar çêbûne** kadına güvenilmez, anlamında bir deyim ~ **mal û halê dike** yuvayı yapan dişi kuştur ~ **stûna malan in** evi dişi kuş yapar ~ **û mêr** karı koca ~ **û mêr ji hev cihê rûniştin** haremlik selâmlık olmak ~ **û mêr ligel hev** karılı kocalı ~ **û mêr şer kir, kêmaqil bawer kir** kadın ile erkeğin arasına girilmez ~ **û mêr şer kir, kêmaqilan temaşe kir** kadın ile erkeğin arasına girilmez ~ **û mêr wek tevr û bêr** karı koca kazma kürek gibidir, yek diğerisiz olmaz ~ **û mêrî** karı kocalık ~ **û şû** karı koca ~ **û şûtî** karı kocalık ~a **baş jiyan jina xerab jan e** iyi kadın erkeğe hayat, kötü kadın ıstıraptır ~a **baş taca serê mêran e** iyi kadın erkeğin baş tacıdır ~a **bimêr** evli kadın ~a **çê** iyi kadın, güzel kadın ~a **çê jina mêrê xerab e** armutun iyisini (dağda) ayılar yer ~a **çê rûyê mirovan spî dike** iyi kadın erkeği yüceltir ~a **çors** patavatsız kadın, şirret kadın ~a **dawpîs** ifetsiz kadın ~a **dawpîsbûyî** k iffetsizleşmiş kadın, ötü yoladüşmüş kadın ~a **di bênimêjiyan de** namazsız, aybaşı durumunda olan kadın ~a **di cilan de bûn** aybaşı durumunda olan kadın ~a **di hayzan de** namazsız, aybaşı durumunda olan kadın ~a **gerok** 1) sokak süpürgesi 2) sürtük (vaktini gezerek geçiren, evinde oturmayan kadın) ~a **her kesî** genel kadın, orta malı, oruspu ~a **hundiran** (dışarıda çalışmayıp evinin işlerini yapan kadın) ~a **jêhatî** *rd* evcimen ~a **kar û îş** hamarat taze, becerikli kadın ~a **maceraperest** vamp, serüvene düşkün kadın ~a **malan** ev kadını, hamarat taze, becerikli kadın (ev işleriyle uğraşan ve bu işi iyi yapan kadın) ~a **mêrane** 1) atlar anası (erkekvari kadın) 2) eli bayraklı (veya maşalı), erkek Fatma (veya Ayşe) ~a **ne delal çavê meriv diêşîne, ya delal dilê mirov diêşîne** çirkin kadın insanın gözlerini incitir, güzel kadın ise insanın yüreğini incitir ~a **nelirê** kötü yola sapmış kadın

~a qul û bexşeyan sokak kadını ~a revandî rûnê helandî kaçırılmış kadın eritilmiş yağ gibidir ~a spehî û tenspî akça pakça ~a xerab 1) geçimsiz, kötü kadın 2) kötü kadın (oruspu), kötü yola sapmış kadın ~a xerab ne tê kuştin ne tê berdan kötü kadın ne öldürülür ne de bırakılır ~a zarçors sivri dilli kadın ~ê dil kir dîwar qul kir kadının fendi erkeği yendi

jinane *h* 1. kadınca, kadınvari 2. *rd* kadınsı

jinanî *m* 1. kadınlık, karılık, zevcelik (kadın olma durumu) * **jinanî jê re kirin** ona kadınlık yaptı 2. kadınlık (kadının gerekli erdem ve niteliği taşıma durumu) 3. *rd* dişi (kadınlara özgü)

jinanîn *m* evlenme (erkek için)

jin anîn *l/gh* evlenmek (erkek için)

ji nan kirin *l/bw* görevinden almak

jinankî *h* kadınca, kadınvari

jinantî *m* 1. kadınlık, karılık, zevcelik (kadın olma durumu) * **ji te re jinantî nakim** sana kadınlık yapmam 2. kadınlık (kadının gerekli erdem ve niteliği taşıma durumu) 3. kadınlık, karılık (evli olan kadının kocasına göre olan durumu veya görevi) ~ **kirin** kadınlık etmek

ji nan û avê bûn *l/bw* yemeden içmeden kesilmek

jinap *m* 1. yenge (bir kimsenin amcasının eşi) 2. yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)

jinapê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme sözü)

jinapî *m* yengelik

jinatî *m* 1. kadınlık 2. dişillik

ji nava xwe dernexistin *l/bw* ağzından çıkarmamak, kimselere sezdirmemek (sırı saklamak)

ji nava xwe derxistin *l/bw* ağzından çıkarmak

ji nava xwe razî bûn *l/bw* kendine güvenmek, kendinden emin olmak

jinavaxwetêr *rd* 1. fahur, çok böbürlenen 2. yiğit, kendine güvenen

ji nava xwe têr axaftin *l/bw* üst perdeden konuşmak

ji nava xwe têr bûn *l/bw* kendine güvenmek, kendinden emin olmak

jinavaxwetêrî *m* 1. fahurluk 2. yiğitlik, babayiğitlik

jinavber *rd* yok edici

ji nav birin *l/bw* ortadan kaldırmak, yok etmek

ji nav çûn *l/bw* ortadan kalkmak

ji nav destan derxistin *l/bw* el altında çıkarmak

ji navê birin *l/bw* yok etmek

ji navê dan rakirin *l/lb* gidertmek

ji navê derketin *l/bw* 1. aradan çıkmak 2. vazgeçmek, geri çekilmek

ji navê hatin *l/bw* içinden gelmek * **ez ji nava bajêr têm** şehrin içinden geliyorum

ji navê hatin rakirin *l/tb* giderilmek

ji navê hilanîn *l/bw* gidermek ortadan kaldırmak, tasfiye etmek, yok etmek

ji navê rabûn *l/bw* 1. yok olmak, ortadan kalkmak, helâk olmak 2. soyu tükenmek * **babir dikin ji navê rabin** kaplanların soyu tükenmek üzere 3. tükenmek 4. tedavülden çıkmak, işlerlikten çıkmak, maziye karışmak 5. haritadan silinmek, silinmek, silinip gitmek, yok olmak 6. ölmek * **ji navê rabûna pîşesaziya biçûk** küçük sanayinin ölümü

ji navê rakirin *l/bw* 1. ortadan kaldırmak, varlığına son vermek, helâk etmek 2. imha etmek, aradan kaldırmak, yok etmek 3. ilga etmek

ji navê vekişîn *l/bw* vazgeçmek, geri çekilmek

ji navê winda bûn *l/bw* 1. ortalıktan yok olmak, sır olmak, yitip gitmek 2. silinmek (yok olmak, gözden kaybolmak) 3. (bir kimse) kayıplara karışmak

ji nav lingan derxistin *l/bw* ayaklar altından çıkarmak

ji nav rabûn *l/bw* ortadan kalkmak, yoğalmak

jinavrabûyî *rd* yok olmuş

jinaxa *m* ağa eşi

jinbab *m* üvey anne

jinbaron *m* barones

jinbav *m* üvey ana

jinbavîtî *m* üvey annelik

jinbavtî *m* üvey annelik

jinbaz *nd/rd* çapkın, hovarda, zampara

jinbazbûn *m* çapkınlaşma

jinbaz bûn *l/ngh* çapkınlaşmak

jinbazî *m* çapkınlık, hovardalık

jinbazkî *h* çapkınca

jinberdan *m* karı boşama, kadın boşama

jin berdan *l/gh* karı boşamak, kadın boşamak

jinbir *m* 1. yenge (bir kimsenin kardeşinin eşi) 2. yenge, gelin abla 3. yenge (bir erkeğin karısından bahsederken kullandığı ad) * **here ji jinbira xwe re bibêje ka ji bo êvarê tiştek dixwaze naxwaze?** git yengene söyle akşama bir şey istiyor mu?

jinbirî *m* yengelik

jinbî *m* dul kadın

jinbûn *m* kadınlaşma

jinbûnî *m* 1. kadınlık (kadın olma durumu) 2. kadınlık (kadının gerekli erdem ve niteliği taşıma durumu)

jinbûra *m* kaynın eşi

jinbûyîn *m* kadınlaşma

jincarî *rd* bakır çalığı olmuş olan

jincarîbûn *m* bakırlaşma (bakır rengini alma)

jincarî bûn *l/ngh* bakırlaşmak (bakır rengini almak)

jincarîbûyîn *rd* bakırlaşış

jindost *rd* kadıncıl, zendost

jinebî *m* **1.** dul kadın **2.** *rd* dul kadın
jinemêr *rd* kadınlı erkekli ~ **hatin** kadınlı erkekli gelmek
ji nedî ve *h* anîden, birden
ji neheqiyê *h* haksız yere
jinepîr *m* **1.** koca karı **2.** *rd* kocakarı, yaşlı kadın
ji nêzan *h* açlıktan ~ **deliyan** açlıktan bitap düşmek ~ **mirin** acından ölmek ~ **kirin mirin** acından ölmek (çok acımak)
ji nêzan ketin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek (dayanılmaz derecede acıkmak)
ji nêzan mirin *l/bw* açlıktan ölmek, açlıktan bitkin düşmek (dayanılmaz derecede acıkmak)
ji nêzik ve yakından * **eger ji nêzik ve lê bê nêrîn, wê baş bê dîtin** yakından bakılırsa, iyi görülür
ji nêz ve *h* yakından * **eger ji nêz ve lê bê nêrîn, wê baş bê dîtin** yakından bakılırsa, iyi görülür ~ **nas kirin** (an jî **nasîn**) yakından bilmek (veya tanımak)
jinfiroş *nd/nt* kadın satıcısı
jinfiroşî *nd/nt* kadın satıcılığı
jingavan *m* sığırtmaç karısı
jinhebîn *rd* **1.** karısına düşkün **2.** kadın düşkünü
jinhebînî kadın düşkünlüğü
jinhez *rd* kadınsever, kadın düşkünü
jinhezî *m* kadınseverlik, kadın düşkünlüğü
ji niha û pê ve *d* bundan böyle * **min vatiniya xwe anî cih, ji niha û pê ve çi hewce dike bila ew biramin** ben görevimi yaptım şimdi onlar gereğini düşünsünler
ji niha ve *h* şimdiden
jinik *m* **1.** kadın, karı **2.** kadıncağız **3.** kadın (hizmetçi) **4.** bayan ~**a bidergûş** çocuklu kadın ~**a bikirê** kiralık kadın ~**a serayê** *dîr/nd* saraylı ~**a Alîcan e, ne dixwe ne dide der û cîran e** cimri tamahkâr kadın
jinika aslo *bot/nd* sulak yerde yetişen, ballıbabagillerden, beyazımsı çiçekleri olan, boyu yarım metreyi aşan ve taze iken pişirilerek yenilen bir bitki
ji nika û pê de *d* bundan böyle
ji nika ve *h* şimdiden
jinikok *rd* kadıncık, bayancık
jinirxketî *rd* kadük
jinirxketin *m* değerini yitirme
ji nirx ketin *l/bw* değerini yitirmek
jinirxketî *rd* düşük (eski değerini yetirmiş)
ji nişka ve *h* anîden, ansızın, birden, birdenbire, apansız, apansızın, gümbedek, durup dururken, zıppadak, pattadak, pattadan, şakkadak, şappadak, şıppadak, şırakkadak ~ **çûn** anîden gitmek ~ **peyde bûn** (birinin) tepesinde bitmek
ji nişkekê *h* **anîden**

ji nişkî *h* anîden
ji niyazan ketin *l/bw* açlıktan bitkin düşmek
jinî (I) *ant/m* diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer)
jinî (II) *rd* **1.** nisaî, kadınla ilgili **2.** karılı * **di hin civakan de mirov rastî mêrên bi çend jinî tê** bazı toplumlarda çok karılı erkeklere rastlanır
jinîn *rd* dişi (kadınlara özgü)
jinînandin *m* eş getirme, evlenme (erkek için)
jin înandin *l/gh* eş getirmek, evlenmek (erkek için)
jinînî *m* dişilik (kadına özgü olma durumu)
jinîtî *m* **1.** kadınlık, karılık (kadın olma durumu) **2.** kadınlık (kadının gerekli erdem ve niteliği taşıma durumu) **3.** karılık, zevcelik (evli olan kadının kocasına göre olan durumu veya görevi) ~ **kirin** kadınlık etmek
jinkok *m* **1.** kadın, kadıncık * **jin hene jinikok jî hene** kadın var kadıncık var **2.** *rd* kadınsı davranışlı, kılıbık
jinkuj *nd/rd* kadın katili
jinmam *m* **1.** yenge (bir kimsenin amcasının eşi) **2.** yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
jinmamê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme sözü)
jinmirî *rd* eşi ölmüş erkek, dul erkek * **jinan bînin ji jinmiriyan re, gaya bînin ji gamiriyan re** eşi ölmüş erkeklere kadın, öküzü ölmüşlere de öküz getirin
jinmîr *m* **1.** prenses (hükümdar karısı) **2.** bey eşi, bey karısı
jinmîrî *m* prenseslik
jinokî *rd* kadınsı
jinokîtî *m* kadınsılık
ji not anîn xwarê *l/bw* not kırmak
jinoyî *rd* karılaşmış (huyları karı gibi olmuş olan)
jinoyîbûn *m* karılaşma
jinoyî bûn *l/ngh* karılaşmak
jinperest *rd* kadıncıl, kadın düşkünü, zampara, zendost (kadınlara düşkün olan)
jinperestî *m* kadın düşkünlüğü
jintî *m* elti
jintîtî *m* eltilik
jinû *ant/m* diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer)
ji nû ve *h* yeniden, tekrar, tekrardan, yeniden, baştan * **meseleyê ji nû ve vebêje** meseleyi baştan anlat ~ **hatin kirin** tekrarlanmak, yenilenmek
jinûvekirin *m* yenileme, tekrarlama
ji nû ve kirin *l/bw* yenilemek, tekrarlamak
ji nû ve saz kirin *l/bw* yeniden yapılandırmak
ji nûçeyê man *l/bw* haber atlamak
ji nûzîn birîn *l/bw* sesi soluğu kesilmek
ji nûzîn ketin *l/bw* sesi soluğu **kesilmek**
jinwarî *h* **1.** kadınca **2.** kadınsı

jinwarîtî *m* kadınsılık
jinwarokî *rd* kadınsıca
jinxal *m* **1.** yenge (bir kimsenin dayısının eşi) **2.** yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
jinxalê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme sözü)
jinxalî *m* yengelik
jinxapînok *n* kadın avcısı
jinxapînokî *m* kadın avcılığı
jinxweh *m* baldız
ji ordama xwe ketin *l/bw* formdan düşmek
ji par re *h* geride, geriden * **kî ji par re man?** geride kimler kaldı?
ji par re dan *l/bw* ertelemek, tehir etmek, geriye atmak
jiparedayî *rd* tehirli, ertelenmiş olan
ji par re hatin *l/bw* geriden gelmek
ji par re hiştin *l/bw* geride bırakmak
ji par re ketin *l/bw* ertelenmek
ji par re lê nihêrtin *l/bw* geriden bakmak
ji par re man *l/bw* geride kalmak, arkaya kalmak, sonraya kalmak
ji par re vegerîn *l/bw* yüz geri gitmek
ji paş de *h* geriden
ji paşê de *h* önceden
ji paş ve *h* arkadan
ji pertav de ketin *l/bw* mecalsız düşmek, bitkin düşmek, bîtap düşmek
jipertavketin *m* bitkin düşme, bîtap düşme, güçten düşme, farıma, takattan (veya kuvvetten) düşme, çaptan düşme, yorgun düşme
ji pertav ketin *l/bw* bitkin düşmek, bîtap düşmek, güçten düşmek, farımak, takattan (veya kuvvetten) düşmek, çaptan düşmek, yorgun düşmek
jipertavketî *rd* bitkin, bîtap, mecalsiz, dingin, yorgun argın
jipertavketîbûn *m* bitkinlik, bîtaplık, mecalsizlik, yorgunluk
jipertavxistin *l/bw* bitkin düşürmek, bîtap düşürmek, güçsüz düşürmek, bitirmek * **ê ku ew ji pertav xistiye, bereyê şer bû** onu bitiren savaş cephesiydi
jipertavxistî *rd* bitkin, bîtap, güçsüz düşürülmüş olan
ji pesnan peyivîn *l/bw* **1.** sayıklamak, hezeyan getirmek **2.** münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji pesnan xeber dan *l/bw* **1.** sabuklanmak, sayıklamak, hezeyan etmek **2.** münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji pestan gotin *l/bw* sayıklamak, sabuklanmak
ji pestan xeber dan *l/bw* sayıklamak, sabuklanmak
ji pey neqetîn *l/bw* (birinin) arkasına düşmek (veya takılmak), ardını bırakmamak
ji peywira xwe bûn *l/bw* (bir kimse) vazifesinden olmak
ji peywirê avêtin *l/bw* görevinden atmak
ji peywirê kirin *l/bw* görevden almak
ji pê de ketin *l/bw* (eli ayağı) çözülmek (gevşemek, güçsüz kalmak) * **gava ku xebera sar bihîstiye ji pê de ketiye** haberi duyunca eli ayağı çözülmüş
ji pê kirin *l/bw* ayakkabısını çıkarmak
ji pêr *h* önden
ji pêr re *h* önden
ji pêsîrê bûn *l/bw* sütten kesilmek
ji pêsîrê kirin *l/bw* sütten kesmek, memeden kesmek
jipêşçavketin *m* gözden düşme
ji pêş çav ketin *l/bw* gözden düşmek
jipêşçavketî *rd* gözden düşmüş
ji pêş çav nehatin *l/bw* göze gelmemek
ji pêş ve *h* önden, ön cepheden
ji pê xistin *l/bw* ayaktan düşürmek
ji pirsan peyivîn *l/bw* **1.** sayıklamak, hezeyan getirmek **2.** münasebetsiz konuşmak, mevzu dışı konuşmak
ji pişta (yekî) bûn *l/bw* (birinin) belinden olmak, dölünden olmak, , sülbunden olmak
ji pişta (yekî) derxistin *l/bw* (birinden) çıkarmak (yaptığı masrafı birini çalıştırarak telafi etmek)
ji pişta bavê xwe bûn *l/bw* **1.** babasının sülbunden olmak **2.** yiğit olmak
ji pişta bavê xwe çûn *l/bw* babasının kesesinden gitmek
ji pişta mêran bûn *l/bw* yiğitlerin soyundan olmak
ji pişt bûn *l/bw* belinden olmak, sülbunden olmak
ji pişt ketin *l/bw* bellinden olmak, sülbunden olmak
ji pişt û qoran bûn *l/bw* aşırı yorulmak
ji piyan *h* ayakta ~ **man** ayakta kalmak
ji pîso birîn *l/bw* (para) suyunu çekmek, meteliğe kurşun atmak
ji pîso birandin *l/bw* bütün varlığını yetirmesini sağlamak, iflas ettirmek, meteliğe kurşun attırmak
ji qafê xwe avêtin *l/bw* kafadan atmak
ji qafê xwe derxistin *l/bw* kafasından çıkarmak
ji qafê xwe gotin *l/bw* kafadan atmak
ji qam de ketin *l/bw* ayakta duracak hâli kalmamak, yorgun düşmek
jiqamdeketî *rd* yorgun argın
ji qayde der *rd* kural dışı
ji qet filitîn *l/bw* ipi kırmak (savuşup gitmek)
ji qeweta çokan bûn *l/bw* dizleri tutamaz olmak
ji qewet birandin *l/bw* **1.** güçten düşürmek **2.** *mec* yıpratmak
ji qewet birîn *l/bw bw* **1.** güçten düşürmek **2.** *mec* yıpranmak, eski gücü kalmamak * **ez êdî ji qewet biriyame** ben artık yıpranmı-

şım 3. içi geçmek (güçsüzleşmek)
ji qewetê birîn *l/bw* 1. güçten düşürmek, çaptan düşmek 2. *mec* yıpranmak, eski gücü kalmamak
jiqewetketin *m*1. güçten (veya kuvvetten) düşme, zayıf düşme 2. yıpranma, eski gücü kalmama
ji qewet ketin *l/bw* 1. güçten (veya kuvvetten) düşmek, zayıf düşmek 2. yıpranmak, eski gücü kalmamak * **ez êdî ji qewet ketime** ben artık yıpranmışım
jiqewetketî *rd* güçten düşmüş olan
jiqewetxistin *m* 1. güçten düşürme, zayıf düşürme 2. mec yıpratma
ji qewet xistin *l/bw* 1. güçten düşürmek, zayıf düşürmek 2. mec yıpratmak
jiqewetxistî *rd* güçten düşmüş olan
jiqidûmketin *m* güçten düşme, takattan düşme, farıma
ji qidûm ketin *l/bw* güçten düşmek, takattan düşmek, farımak
jiqudûmketî *rd* bitkin
jiqidûmxistin *m* güçsüz düşürme, bitirme
ji qidûm xistin *l/bw* güçsüz düşürmek, bitirmek
jiqidûmxistî *rd* güçsüz, bitkin düşürülmüş olan
ji qirika xwe girtin *l/bw* gırtlağından kesmek
ji qirikê berjêr *h* işte öylesine (ilişkileri candan olmama hâlî)
ji qirş û qalan *h* çerden çöpten
jiqîmetketin *m* 1. kıyınetten düşme, değerini yitirme 2. *mec* yıpranma, saygınlığını yitirme
ji qîmet ketin *l/bw* 1. kıymetten düşmek, değerini yitirmek 2. *mec* yıpranmak, saygınlığını yitirmek * **ji qîmet ketiye** saygınlığı yıpranmış
jiqîmetketî *rd* 1. değerini yitirmiş 2. kadük
ji qîmet kirin *l/bw* 1. kıymetten düşmek, değerini yitirmek 2. *mec* yıpratmak (saygınlığının yok olmasına sebep olmak)
ji qîra (yekî) filitîn *l/bw* belâsından kurtulmak
jiqîzanîxistin *m* kızlığını bozma
ji qîzanî xistin *l/bw* bekaretini bozmak, kızlığını bozmak
jiqîzanîxistî *rd* kızlığını yitirmiş, bekaretini yitirmiş olan
ji qîzantî xistin *l/bw* bekaretini bozmak, kızlığını bozmak
ji qudûm ketin *l/bw* güçten düşmek, farımak, bitkinleşmek, tükenmek
ji qudûman ketin *l/bw* takattan düşmek, bitkin düşmek
ji qûna xwe sil bûn *l/bw* burnundan solumak
ji qûntengiyê qûştengî kirin *l/bw* çaresizlikten reva olınayan bir iş yapmak
jira *h* (**r** kalın okunur) sahi
ji rastê çûn *l/bw* göçınek, ölmek * **dê û bavê wê piştî ku ji rastê çûn** anne ve babası göçtükten sonra
ji rastê dan hilanîn *l/lb* gidertmek
ji rastê hatin hilanîn *l/tb* giderilmek
ji refê xwe qetîn *l/bw* sürüden ayrılmak
ji rekorê bihartin *l/bw* rekor kırmak
ji rekorê derbas kirin *l/bw* rekor kırmak
ji reng çûn *l/bw* kaçmak (renk uçmak, ağarmak)
ji rengê xwe de neketin *l/bw* canlılığını, diriliğini korumak, renk vermemek
ji reng ketin *l/bw* 1. renk atmak, benzi solmak, renkten renge girmek sararıp solmak 2. kaçmak (renk uçmak, ağarmak)
ji reng û sîfet ketin *l/bw* 1. renk atmak, benzi solmak, renkten düşmek
ji reng xistin *l/bw* renk attırmak, renkten düşürmek
ji rewacê ketin *l/bw* revactan düşmek, aktüalitesini kaybetmek, modası geçmek, önemini yetirmek
ji rewtik û mewtikan *h* çerden çöpten (sağlam, kırılmayacak durumda olan şeylerden)
ji rê averê bûn *l/bw* sapkınlık etmek, dalâlete düşmek, pusulayı şaşırmak, yoldan sapmak
ji rê birin *l/bw* ayartmak, yoldan çıkarmak
jirêçûn *m* orgazm
ji rê çûn *l/bw* orgazm olmak
jirêderketin *m* 1. yoldan çıkma, yoldan sapma 2. sapış
ji rê derketin *l/bw* 1. yoldan çıkmak, yoldan sapmak 2. sapmak, yolunu sapıtmak
jirêderketî *rd* 1. sapkın, sapmış, doğru yoldan çıkmış olan 2. yolsuz (kötü yola düşmüş kimse)
jirêderketîbûn *m* sapkınlık
jirêderketîtî *m* sapkınlık
jirêderxistin *m* 1. ayartma, baştan çıkarma, yoldan çıkarma, zihnini çelme 2. saptırma
ji rê derxistin *l/bw* 1. ayartmak, baştan çıkarmak, yoldan çıkarmak, zihnini çelmek 2. saptırmak
jirêderxistî *rd* 1. yoldan çıkarılmış 2. saptırılmış olan
ji rê filitîn *l/bw* ayaklarını yerden kesmek
ji rê hatin derxistin *l/tb* saptırılmak
jirêketane *h* sapıkça
jirêketin *m* sapma, yoldan sapma
ji rê ketin *l/bw* sapmak, yoldan sapmak
jirêketî *rd* sapkın, sapık
jirêketîbûn *m* 1. sapıklaşma 2. sapıklık
jirêketî bûn *l/ngh* sapıklaşmak
jirêkirin *m* saptırma
ji rê kirin *l/bw* saptırmak
ji rê xalifîn *l/bw* sapmak, dalâlete düşmek
jirêzê *rd* sıradan, adî, bayağı
ji rika *h* inadına~ **(yekî) re** (birine) inat olsun diye
ji riya (yekê) derketin *l/bw* boşamak (kadına yol vermek)

ji riya Xwedê ketin *l/bw* hak yolundan sapmak
ji roja ewil de *h* öteden beri
ji roja ku ji diya xwe re bûn *l/bw* doğduğu günden beri
ji roja roj de *h* ezelden, öteden beri
ji roniya çavan bûn *l/bw* gözleri göremez olmak
ji ruh bûn *l/bw* candan geçmek, cansızlaşmak, ölmek
ji ruh çûn *l/bw* candan geçmek
ji ruhê xwe aciz bûn *l/bw* canından bezmek (veya bıkmak, usanmak)
ji ruhê xwe de ketin *l/bw* cansız düşmek
ji ruh kirin *l/bw* sağ komamak, canını almak, öldürmek
ji rûçikê (yekî) bûn *l/bw* (birinin) yüzünden olmak
jirûmetketin *m* yıpranma, saygınlığını yitirme
ji rûmet ketin *l/bw* yıpranmak, saygınlığını yitirmek * **ji rûmet ketiye** saygınlığı yıpranmış
jirûmetxistin *m* yıpratma (saygınlığının yok olmasına sebep olma)
ji rûmet xistin *l/bw* yıpratmak (saygınlığının yok olmasına sebep olmak)
ji rûyê *d* -den dolayı, -den ötürü, ötürü, yüzünden,
ji sedemê *d* ötürü, dolayı, cihetiyle
ji sedî *rd* yüzde * **ji sedî pênc** yüzde beş ~ **sed** yüzde yüz
jiseravêtin *m* sıyırma (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip alma veya atma)
ji ser avêtin *l/bw* sıyırmak (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip almak veya atmak)
ji ser a xwe nehatin xwarê *l/bw* bildiğinden şaşmamak
jiserêxweçûn *m* sapıtma (bir kimse umulmuyacak şekilde davranma)
ji serê xwe çûn *l/bw* sapıtmak (bir kimse umulmuyacak şekilde davranmak)
jiserhilanîn *m* sıyırma (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip alma veya atma)
ji ser hilanîn *l/bw* sıyırmak (bir şeyin üzerindeki örtüyü çekip almak veya atmak) * **lihêfa ser xwe hilanî** üstündeki yorganı sıyırdı
ji ser hiş çûn *l/bw* şuurunu kaybetmek
ji ser kewna xwe ketin *l/bw* formundan düşmek
ji ser şûrê tazî venegerî *l/bw* her belâya bulaşmak
ji ser û guh kirin *l/bw* kafasını şişirmek
ji ser xwe avêtin *l/bw* sırtından atmak (başından savmak)
ji ser xwe çûn *l/bw* kendinden geçmek, bayılmak
ji ser zirtê xwe de ketin *l/bw* direngenliğini yitirmemek
ji ser zirtê xwe ketin *l/bw* direngenliğini yitirmemek
ji serekî ve *h* bir yönüyle
ji serê rakirin *l/bw* üstünden kaldırmak
ji serê xwe çûn *l/bw* **1.** (biri) çok olmak, hadini aşmak, kantarın topunu kaçırmak **2.** başı dönmek (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şımarmak)
ji serê xwe derbas bûn *l/bw* canına susamak
ji serê xwe derketin *l/bw* **1.** cıvımak, sapıtmak **2.** ne oldum delisi olmak, başı dönmek (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şımarmak)
ji serê xwe derxistin *l/bw* kafasından çıkarmak
ji serê xwe gotin *l/bw* kafadan atmak
ji serê xwe mezintir xeber dan *l/bw* başından büyük şeylere kalkışmak, şeyhin kerameti kendinden menkul olmak
ji serê xwe têr bûn *l/bw* işini bilmek, becerikli olmak
ji serê (yekî) zêde bûn *l/bw* (birine) yeter artar olmak
ji seriyan kirin *l/bw* kafasını şişirmek
ji seriyekî ve *h* bir yönüyle, bir bakıma
jiserîçûn *m* sapıtma
ji serî çûn *l/bw* sapıtmak
ji serî de *h* baştan, yeniden, baştan başlayarak, ilk elden * **meseleyê ji serî de vebêje** meseleyi baştan anlat
jiserîderketin *m* baştan çıkma, sapıtma
ji serî derketin *l/bw* baştan çıkmak, sapıtmak
jiserîderxistin *m* baştan çıkarma, zihnini çelme
ji serî derxistin *l/bw* baştan çıkarmak, zihnini çelmek
ji serî heta binî *h* **1.** baştan sonuna kadar **2.** (bütün) çıplaklığıyla , hiçbir şey saklamaksızın * **ji serî heta binî meseleyê ji min re vegot** olayı bütün çıplaklığıyla bana anlattı
ji sermanan *h* soğuktan ~ **qefilîn** soğuktan donmak ~ **ricifîn** soğuktan titremek
ji sewt birîn *l/bw* sesi kısılmak, sesi gitmek
ji sewt ketin *l/bw* sesi kısılmak, sesi gitmek
ji sindoqê derketin *l/bw* sandıktan çıkmak (seçimle iş başına gelmek)
jisîlehkirin *m* silâhsızlandırma
ji sîleh kirin *l/bw* silâhsızlandırmak
jisîlehkirî *rd* silâhsızlandırılmış
ji sola xwe re gotin *l/bw* ser çıkar sır çıkmaz
ji star ketin *l/bw* elle tutar yeri olmamak veya kalmamak (çok dağınık, bozuk veya berbat bir duruma gelmek)
jistûyêxwekirin *m* **1.** başından savma, üstünkörü yapma, şişirme, baştan savma iş görme **2.** sorumluluğunu yerine getirme
ji stûyê xwe kirin *l/bw* **1.** başından savmak, üstünkörü yapmak, şişirmek, baştan savma iş görmek **2.** sorumluluğunu yerine getirmek

jistûyêxwekirî *rd* şişirmece
ji şerefa te (an jî we) re *h* şerefe (veya şerefinize)
ji şerefa (yekî) re vexwarin *l/bw* (bir şeyin) şerefine içmek
ji şerman rûyê (yekî) nedan *l/bw* utancından yere geçmek
ji şeytanî re *h* istemeyerek, elinden olmadan
ji şîr birîn *l/bw* sütten kesmek, memeden kesmek
ji şîr û aveynê (yekî) bûn *l/bw* (birinin) sülbunden olmak
ji şîr ve bûn *l/bw* sütten kesilmek
ji şîr ve kirin *l/bw* sütten kesmek
ji şîrî heta pîrî *h* yediden yetmişe
ji taf de *h* anîden
jitaqetketin *m* takattan (veya kuvvetten) düşme
ji taqet ketin *l/bw* takattan (veya kuvvetten) düşmek
ji teba *nd* ne biçim
ji tehmê derketin *l/bw* **1.** kabak tadı vermek, boku çıkmak, cılkı çıkmak **2.** (iş) şirazesinden çıkmak **3.** *mec* cıvımak
ji tehmê derxistin *l/bw* **1.** kabak tadı vermek, tadını kaçırmak **2.** tat vermek, bıktırmak **3.** *mec* cıvıtmak
ji tengahiyê derketin *l/bw* düze çıkmak, arabasını düze çıkarmak
ji teraqiyê ketin *l/bw* sönmek (gerilemek, parlaklık ve önemini yitirmek)
ji te re *c* sana * **min ji te re anî** sana getirdim ~ **çawa baş e wilo bike** sen yine bildiğini oku, sen yine bildiğini yap ~ **çi ye nene** lâzım
ji tevan re *h* hepsine, cümleten
ji tewşan xeber dan *l/bw* saçmalamak
ji text de xistin *l/bw* hal'etmek, tahttan indirmek
ji text ketin *l/bw* tahttan düşmek
jitextketî *rd* düşük (iktidardan düşmüş veya düşürülmüş)
ji text xistin *dîr/n* hal'etmek, tahtan indirmek
ji tilaya xwe bi bêhn bûn *l/bw* (bir şeyden) haberi olmak
ji tirsa ruh *h* can havli ile
jitîn *m* içgüdü
ji torinan *rd* soylu soplu
ji tozê weşandin *l/bw* tozunu almak (veya atmak, silkmek veya silkelemek)
ji usûlê derxistin *l/bw* **1.** usül dışına çıkarmak **2.** vur patlasın, çal oynasın
ji ûcba *d* ötürü, -den dolayı
jivan *m* randevu ~ **dan hev** sözleşmek (belli bir yerde, belli bir saatte buluşmayı kararlaştırmak)
jivandar *rd* randevulu
jivandarî *m* bekleyiş
jivanî *m* buluşma, randevu
ji vatiniyê avêtin *l/bw* görevinden atmak
ji vatiniyê kirin *l/bw* görevden alınmak
ji vê *rd* buralı ~ **derê** buralı * **hûn naşibin yekî ji vê derê** siz buralıya benzemiyorsunuz ~ **derê ji wê derê** oradan buradan ~ **gavê ve** *h* şimdiden ~ **û ji wê 1)** şuralı buralı * **hin mirovên ji vir û ji wir** şuralı buralı bir takım insanlar **2)** öteden beriden
ji vê re *c* buna (dişil için)
ji vir *rd* buralı ~ **de û ji wêde** öteden beriden ~ **û ji wir** şuralı buralı * **hin mirovên ji vir û ji wir** şuralı buralı bir takım insanlar
ji vî re *c* buna (eril için)
jivjî *zo/n* kirpi
jiwar *m* yaşantı
ji wehşîtiya xwe *h* domuzuna, inadına
ji welatiyê derxistin *l/bw* vatandaşlıktan çıkarılmak
ji wezîfeya xwe bûn *l/bw* (bir kimse) vazifesinden olmak
ji wezîfeyê avêtin *l/bw* görevinden atmak
ji wezîfeyê kirin *l/bw* görevden almak, azletmek
ji wê *c* **1.** ondan **2.** *nd* oradan * **ji wê here** oradan git **3.** *rd* oralı * **hûn jî, ji wê ne?** siz de oralı mısınız?
ji wê çaxê ve *h* o zamandan beri
ji wê derê *nd* **1.** oralı * **hûn jî, ji wê derê ne?** siz de oralı mısınız? **2.** oradan * **ji wê derê here** oradan git
ji wê gavê ve *h* o zamandan beri
ji wê hingê ve *h* o zamandan beri
ji wê re *c* ona (dişil için) * **min ji wê re got** ona dedim
ji wir *nd* **1.** oralı * **hûn jî, ji wir in?** siz de oralı mısınız? **2.** oradan * **ji wir here** oradan git
ji wî *c* ondan (eril için)
ji wî re *c* ona (eril için) * **min ji wî re got** ona dedim
ji wî zemanî ve *h* o zamandan beri
ji xafil de *h* anîden
ji xaftila *h* ansız, anîden, ansızın, apansız, apansızın, birdenbire, gümbedek
ji xelagê filitîn *l/bw* açlıktan, kıtlıktan kurtulmak
ji xewan gêj bûn *l/bw* uykusu başına sıçramak
ji xewan hêrs bûn *l/bw* uykusu başına sıçramak (uykusunu iyi almadığından dolayı hırçınlaşmak)
ji xewan ketin *l/bw* uyku gözünden akmak
ji xewan mest bûn *l/bw* uykusu başına sıçramak
ji xeynî *d* -dan/-den başka, -den gayri, -den hariç, ayrıca, dışında... * **ji xeynî vê pirtûkê min roman nenivisî** bu kitabın dışında roman yazmadım
ji xêra Xwedê re *h* **1.** keşke **2.** Allah için
ji xirecirê netirsîn *l/bw* kuru gürültüye pabuç bırakmamak

ji xiştînê nehatin xwarê *l/bw* nal deyip mıh dememek
ji xwarinê bûn *l/bw* yemeden içmeden kesilmek
ji xwarinê çûn *l/bw* yemekten kesilmek
jixwe *h* **1.** zaten, esasen **2.** gene, nasıl olsa, esasen * **mebêjin ku ji we re bû zehmet, jixwe ez dê bihatama** zahmet oldu demeyin, esasen gelecektim **3.** elbette, tabiî olarak, haliyle * **eger li dersên xwe nexebite jixwe wê disiniêf de bimîne** eğer derslerine çalışmasa haliyle sınıfta kalacak **4.** öylesine **5.** *fel/nd* kendinde, kendinden ~ **ve kar kiriye** iş ola, iş olsun diye (sanki iş görmüş) ~ **ve şûşt ji heriyê avêtin ser kema diriyê** kaş yapayım derken göz çıkarmak
jixwebawer *rd* kendinden emin, öz güvenli
jixweber *h* **1.** kendiliğinden, kendi kendine (bir şeyin etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çıkan) * **derî ji xwe ber vebû** kapı kendi kendine açılıverdi **2.** *fiz* kendiliğinden (iradesiz olarak gerçekleşen) * **libata dil jixweber e** kalbin hareketi kendiliğindendir **3.** *bot* kendiliğinden (insan eliyle ekilmeden yetişen) **4.** *sos* kendiliğinden (dış etkilerin zorlaması olmadan, iç sebeplerle oluşan) **5.** *rd* enstantane, spontane (anından yapılan) **6.** *rd* otomatik (insan için; irade dışında yapılan davranış) **7.** *wj/m* doğaç, doğaçtan, rtical ~ **li ber xwe xistin** keraıneti kendinden bilmek
ji xwe beran qezî kirin *l/bw* boş konuşmak
jixweberhêvotî kendiliğinde eğitimli
jixweberî *m* **1.** kendiliğindenlik **2.** doğaçlama
jixweberîtî *m* kendiliğindelik
jixwebûnî *fel/m* özdenlik
jixweçûn *m* **1.** baygınlaşma, baygınlıklar geçirme, kendinden geçme, esirme **2.** kendinden geçme, transa geçme **3.** dalma, dalınç **4.** baygınlık
ji xwe çûn *l/bw* **1.** baygınlaşmak, baygınlıklar geçirmek, kendinden geçmek, esirmek **2.** kendinden geçmek, transa geçmek **3.** dalmak
jixweçûyî *rd* **1.** baygın **2.** dalgın (kendinden geçmiş) **3.** kendinden geçmiş, dağıtık
jixweçûyîn *m* **1.** baygınlaşma, baygınlıklar geçirme, kendinden geçiriş, esirme **2.** kendinden geçiş, transa geçiş **3.** dalış
ji xwe dan kirin *l/lb* savdırmak
jixwede ketin *m* **1.** bitkin düşme, bîtap düşme, haşatı çıkma, pestili çıkma **2.** dökülme (çok yorgun, hasta olma) **3.** külçe gibi olma, külçeleşme (yorgun ve bitkin bir durumda çöküverme)
ji xwe de ketin *l/bw* **1.** bitkin düşmek, bîtap düşmek, haşatı çıkmak, pestili çıkmak **2.** dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) **3.** külçe gibi olmak, külçeleşmek (yorgun ve bitkin bir durumda çöküvermek)
jixwedeketî *rd* bitkin düşmüş olan, bîtap düşüşmüş olan
ji xwe dernexistin *l/bw* ketum olmak, olup biteni birine çaktırmamak
ji xwe derxistin *l/bw* ifşa etmek, dışa vermek, sırrını dışarıya vermek
jixwedêtirs *rd* dindar, allah yolunda olan
ji xwe fedî kirin *l/bw* kendinden utanmak
ji xwe fihêt kirin *l/bw* kendinden utanmak
ji xwe gerîn *l/bw* kendini rahat bırakmak * **ji xwe bigere, tu çima ew qas lê difikirî?** kendini rahat bırak, o kadar ne diye düşünüyorsun?
ji xwe hesibandin *l/bw* kendinden saymak
ji xwe hez kirin *l/bw* **1.** kendini sevmek **2.** zevkine mecbur
ji xwe ketin *l/bw* **1.** bitkin düşmek, bîtap düşmek, haşatı çıkmak, pestili çıkmak **2.** dökülmek (çok yorgun, hasta olmak) **3.** külçe gibi olmak, külçeleşmek (yorgun ve bitkin bir durumda çöküvermek)
jixweketî *rd* düşkün
jixweketîbûn *m* düşkünlük
jixwekirin *m* **1.** soyunma **2.** silkeleme (üstünden atma) **3.** atma (sıkıntı dolayısıyla giydiği bir şeyi çıkarma)
ji xwe kirin *l/bw* **1.** soyunmak **2.** silkelemek (üstünden atmak) **3.** atmak (sıkıntı dolayısıyla giydiği bir şeyi çıkarmak) * **ku hewa pir germ bû saqoyê xwe ji xwe kir** hava çok sıcak olunca ceketini attı
ji xwe mezintir xeber dan *l/bw* başından büyük lâflar etmek
ji xwe neqetandin *l/bw* kendinden ayırmamak
ji xwe qaîl bûn *l/bw* kendinden razı olmak, kendinden memnun olmak
ji xwe qebûl kirin *l/bw* kendinden saymak
ji xwe razî *h* **1.** kendinden emin **2.** *rd* kendini beğenmiş, kuruntulu
ji xwe re (I) *h* kendine, kendi namına
jixwere (II) *nd/nt* yontucu (hep kendine yontan kimse)
ji xwe re bar dîtin *l/bw* ağırsamak
ji xwe re birîn *l/bw* kesinmek (kendine veya kendisi için elbise kesmek)
jixwerebûn *m* **1.** bencilleşme, bencil olma **2.** yontucu olma (hep kendine yontma)
ji xwe re bûn *l/bw* **1.** bencilleşmek, bencil olmak **2.** yontucu olmak (hep kendine yontmak)
jixwerebûyîn *m* **1.** bencilleşme, bencil oluş**2.** yontucu oluş (hep kendine yontma)
ji xwe re derd çêkirin *l/bw* kendine sorun yaratmak
ji xwe re dîtin *l/bw* külahları değiştirmek (veya değiştirmek) * **eger tu vî tiştî bikî, tu dê ji xwe re bibînî** bunu yaparsan külahları değiştiririz

ji xwe re erk zanîn *l/bw* kendine ödev bilmek (veya saymak)
ji xwe re heyirî man *l/bw* neye uğradığını bilememek
ji xwe re jin anîn *l/bw* evlenmek (erkek)
jixwerekirin *l/bw* kendine çalışıp didinmek
ji xwe re kirin bar *l/bw* ağırsamak
ji xwe re kirin demîn *l/bw* kendine alışkanlık edinmek
ji xwe re kirin erk *l/bw* kendine vazife etmek
ji xwe re kirin hember *l/bw* (birini) karşısına almak
ji xwe re kirin kurm *l/bw* kendine huy edinmek, alışkı haline getirmek
ji xwe re kirin micir *l/bw* kendine inanç (veya itikat) haline getirmek
ji xwe re kirin nimûne *l/bw* örnek almak * **ez mirovên jêhatî û durist ji xwe re dikim nimûne** ben çalışkan ve dürüst insanları örnek alırım
ji xwe re kirin raqîb *l/bw* (birini) karşısına almak
ji xwe re kirin war *l/bw* yurt tutmak, vatan tutmak
ji xwe re kirin xûy *l/bw* kendine huy edinmek
ji xwe re li hev rûniştin *l/bw* bir araya gelmek, toplaşmak
ji xwe re mêr dîtin *l/bw* (kendine) koca bulmak
ji xwe re peywir hesab kirin *l/bw* kendine ödev bilmek (veya saymak)
ji xwe re şû dîtin *l/bw* (kendine) koca bulmak
jixweretî *m* yontuculuk (hep kendine yontma)
ji xwe re vatinî zanîn *l/bw* kendine vazife etmek
jixwerexwaz *rd* bencil, egoist
jixwerexwazî *m* bencillik, egoizm
ji xwe re xatir dîtin *l/bw* nimet bilmek * **vexwendina xwe ya mala me ji xe re xatir dîbînin** evimize davet edilmeyi nimet sayarlar
ji xwe re xwestin *l/bw* **1.** kendine istemek **2.** kendine yontmak
jixweser *rd* **1.** özerk, otonom **2.** *rd/h* kendiliğinden (bir şeyin etkisi olmaksızın kendi kendine ortaya çıkan)
jixweserî *m* **1.** özerklik, otonomi **2.** kendiliğindenlik
ji xwe şerm kirin *l/bw* kendinden utanmak
ji xwe ve *h* **1.** kendinden **2.** hele, nihayet
jixweveçûn *m* **1.** esrime, kendinden geçme, bayılma **2.** coşup kendinden geçme, esrime (bir şey karşısında çoşkuya kapılmak, duygulanma) **3.** dalma, içi geçme (istemeden uyuyu verme) **4.** sızma (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü) **5.** komaya girme
ji xwe ve çûn *l/bw* **1.** esrimek, kendinden geçmek, bayılmak **2.** coşup kendinden geçmek, esrimek (bir şey karşısında çoşkuya kapılmak, duygulanmak) **3.** dalmak, içi geçmek (istemeden uyuyu vermek) * **di hênkahiyê de ji xwe ve çûbû** o serinlik içinde dalmıştı **4.** sızmak (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü) * **hingî ku alkol vexwar ji xwe ve çû** çok içince sızıp kaldı **5.** komaya girmek
jixweveçûyî *rd* baygın (bayılmış, kendinden geçmiş)
jixweveçûyîn *m* **1.** esrime, kendinden geçiş **2.** dalış **3.** sızma, sızış (kendinden geçme)
jixweyane *h* spontane
jiyan *m* **1.** yaşam, hayat, dirim **2.** yaşam, hayat (doğumdan ölüme kadar geçen süre, ömür) **3.** yaşam, yaşantı, hayat (hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü) * **jiyana gund** köy hayatı **4.** hayat, yaşam (meslek ve durum) * **jiyana mamostetiyê** öğretmenlik hayatı **5.** yaşam, hayat (geçim şartların tümü) * **jiyana xwe bi nivîsarên xwe didomîne** hayatını yazılarıyla kazanıyor **6.** yaşam, hayat (canlılığı gösteren hareket, kaynaşma) * **li vê malê jiyan tune** bu evde hayat yok **7.** yaşam, hayat (canlı varlık, yaşamayı sağlayan şartların tümü) * **li heyvê jiyan nîn e** ayda hayat yok **8.** yaşam, hayat (bir kimsenin tarihi biyografisi, hayat öyküsü, hayat hikayesi) * **jiyana Îsmaîl Beşîkçî** İsmail Beşikçi'nin hayatı **9.** yaşama **~a asayî** normal yaşam, düzgün yaşam **~a bêserûber** düzensiz yaşam, bohem hayatı **~a bohemî** bohem hayatı **~a helezî** bitkisel hayat (veya yaşam) **~a hevbeş** (an jî **hevpar**) ortak yaşam **~a kar û bar** çalışma hayatı **~a nivîskariyê** yazı hayatı **~a riwekî** bitkisel hayat (veya yaşam) **~a şevê** gece hayatı **~a xebatê** çalışma hayatı **~a xwe bihartin** (an jî **bihurandin**) yaşamını sürdürmek, hayat geçirmek **~a xwe derbas kirin** yaşamını sürdürmek, hayat geçirmek **~a xwe ji dest dan** yaşamını yitirmek **~a xwe winda kirin** yaşamını yitirmek
jiyana hevbeşî *nd* **1.** ortak yaşama **2.** *biy* ortak yaşama
jiyana kar *nd* iş yaşamı
jiyanbar *rd* yaşanılır, yaşanabilir
jiyanbarî *m* yaşanılırlık, yaşanabilirlik
jiyandar *rd* yaşamlı, yaşayışlı
jiyandêr *rd* yaşatıcı, yaşatan
jiyandin *m* yaşatma
jiyandin *l/gh* yaşatmak
jiyanewarî *m* yaşayış
jiyangeh *m* **1.** yerleşim yeri (veya birimi) **2.** konut **3.** biyosfer
jiyanî *rd* **1.** yaşamsal, hayatî, dirimlik **2.** *mec* heyatî, önemli
jiyanîtî *m* **1.** yaşanısallık, hayatîlik **2.** yaşarlık
jiyan kirin *l/gh* yaşatmak
jiyanname *m* yaşam öyküsü
jiyanok *rd* yaşamlı

jiyanparêz *nd/nt* cankurtaran
jiyanparêzî *m* cankurtaranlık
jiyanrizgarker *nd/nt* can kurtarıcı
jiyanrizgarkerî *m* can kurtarıcılık
jiyar *m* **1.** yaşantı (hayat tecrübesi) **2.** yaşantı (yaşanılan bir an, hayatın bir bölümü) **3.** geçinek
jiyare *m* risk
jiyer *m* yaşantı, yaşam
jiyê jîriyê *ped/*nd zekâ yaşı
jiyên deng *nd* ses kirişleri (veya telleri)
jiyîn *m* **1.** yaşama, yaşanılma, yaşanma **2.** yaşayış, yaşantı (yaşama biçimi)
jiyîn *l/ngh* yaşamak, yaşanılmak, yaşanmak
jiyîna hevpişkî *nd* **1.** ortak yaşam **2.** *biy* ortak yaşama
jiyînbar *rd* yaşanılır, yaşanabilir, yaşayabilir
jiyînbarî *m* yaşanılırlık, yaşanabilirlik, yaşayabilirlik
jiyîner *rd* yaşatıcı
ji zariyan hişk bûn *l/bw* tohumu dökülmek
ji zarokan bûn *l/bw* kısırlaşmak, çocuk doğuramaz duruma gelmek
jizêrkilkirî *rd* altın kaplamalı çok güzel şey
ji zikê xwe girtin *l/bw* gırtlağından kesmek
ji zikmakî *h* anadan doğma, doğuştan, yaradılıştan
ji zik û piştê bûn *l/bw* katıla katıla gülmek
ji ziman şemitîn *l/bw* ağzından kaçırmak
ji zirtan ketin *l/bw* yelkenleri suya indermek
ji zirtên xwe ketin *l/bw* yelkenleri suya indirmek
jizîvkildayî *rd* gümüş kaplamalı
ji zorê re tune bûn *l/bw* zora gelememek
ji zû de *rd/h* **1.** çoktan (veya çoktandır), nice, uzun süreden beri **2.** dünden, çoktan, seve seve * **ev ji zû de ji xebatê re hazir e** o çalışmaya dünden razı ~ **kêfa wî jê şikiyaye** dünden ölmüş, çalışma şevki kalmamış
jî (I) *g* **1.** da/de * **di civînê de ew jî peyîvî** toplantıda o da konuştu * **min defter jî kirî** defter de aldım **2.** da/de (şart bildiren fiilerden sonra 'bile', 'dahi' anlamını verir) * **êdî ew dilê min xweş bike jî qîmeta wî nîn e** artık gönlümü alsa da değeri yok**3.** da/de, dahi, bile * **ez jî vê nizanim** ben dahi bunu bilmiyorum **4.** dahi (şart bildiren fiillerden sonra gelerek şartın geçerli olmadığını bildirir) * **ew êdî ku bê jî, min nabîne** artık gelse dahi beni bulamaz **(yek)** ~ **jixwe li tiştekî wiha digeriya** arayıp da bulamamak ~ ... ~ de .... de * **diya wê jî bavê wê jî hatine** babası da annesi de gelmiş
jî (II) *n* **1.** kiriş (hayvan bağırsaklarından yapılan ve bazı müzik aletlerinde kullanılan tel) **2.** kiriş, yay (yay kirişi) * **jiya kemanê** keman yayı ~ **avêtin serê** kirişlemek * **jî biavêje ser sazê** sazı kirişle
jî (III) *n* **1.** yaş, ömür (doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman) * **jiyê min sî û pênc e,** otuz beş yaşındayım **2.** *meteor* yaş (bir gök cisminin oluşmaya başladığı günden bu güne kadar geçirdiği zaman) ~**û tecrûbe** yaş baş ~**ê xwe tije kirin** yaşını doldurmak
jî (IV) *n* anakök
jîdar (I) *rd* **1.** kirişli **2.** *mzk* yaylı (çalgılar için)
jîdar (II) *rd* ömürlü
jîdirêj *rd* **1.** ömürlü * **Xwedê wê jîdirêj bike** Tanrı ömürlü etsin ~ **kirin** ömürlü etmek **2.** uzun ömürlü, uzun süreli * **hevaltiya wan jîdirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı
jîgolo *n* jigolo (ji xwe re) ~ girtin jigolo tutmak
jîjk *bnr* jîjo
jîjo *zo/n* kirpi (Erinaceus europaeus)
jîk *n* **1.** kiriş (hayvan bağırsaklarından yapılan ve bazı müzik aletlerinde kullanılan tel) **2.** kiriş (yay kirişi)
jîker *nd/nt* kirişçi
jîkle *m* jikle
jîlet *m* (yapımcısı Gilette'in adından) jilet **wekî** ~ **e** jilet gibi
jîletkirin *m* jiletleme
jîletkirin *l/gh* jiletlemek
Jîmnastîk *m* jimnastik, kültür fizik ~ kirin jimnastik yapmak ~a amrazdar *sp* âletli jimnastik
jîmnastîkker *nd/nt* **1.** jimnastikçi **2.** jimnastikçi (jimnastik hocası)
jîn *m* **1.** yaşam, hayat, dirim * **tu tiştek ji jînê ne girîngtir e** hiçbir şey yaşamdan daha önemli değildir **2.** yaşam, hayat (doğumdan ölüme kadar geçen süre, ömür) **3.** yaşam, yaşantı, hayat (hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü) * **jîna li gund** köydeki hayat **4.** yaşam, hayat (meslek ve durum) * **jîna mamostetiyê** öğretmenlik hayatı **5.** yaşam, hayat (geçim şartların tümü) * **jîna xwe bi nivîsarên xwe didomîne** hayatını yazılarıyla kazanıyor **6.** yaşam, hayat (canlılığı gösteren hareket, kaynaşma) * **li vê malê tiştek bi navê jînê tune** bu evde hayat adına bir şey yok **7.** yaşam, hayat (canlı varlık, yaşamayı sağlayan şartların tümü) * **li heyvê jîn nîn e** ayda hayat yok **8.** yaşam, hayat (bir kimsenin tarihi biyografisi, hayat öyküsü, hayat hikayesi) * **jîna Îsmaîl Beşîkçî** İsmail Beşikçi'nin hayatı ~**a şevbihêrkan** (an jî şevê) gece hayatı
jîn *l/ngh* **1.** yaşamak (canlılığını, hayatını sürdürmek, sağ olmak) * **Baran hîna dijî?** Baran hâlâ yaşıyor mu? **2.** yaşamak (varlığını sürdürmek) * **masî di avê de dijîn** balıklar suda yaşar **3.** yaşamak (oturmak, eğleşmek) * **em li gund dijîn** biz köyde yaşıyoruz **4.** yaşamak (geçinmek) * **hûn çawa dikarin**

bi vî pereyî bijîn? siz bu kadar parayla nasıl yaşıyorsunuz? **5.** yaşamak (herhangi bir durumda bulunmak veya olmak) * **bi tena serê xwe dijî** tek başına yaşıyor **6.** *mec* yaşamak (sürmek, devam etmek) * **wê bîranîna wî tim bi me re bijî** onun anısı bizimle hep yaşayacak **7.** *mec* yaşamak (varlık, endişesiz, hoş vakit geçirmek, keyif sürmek) * **ew li cihên xweş dijîn** onlar güzel yerlerde yaşıyorlar **8.** *mec* yaşamak (bir durumu yaşar gibi olmak, duyum hissetmek) * **wekî ciwanan dijî** gençler gibi yaşıyor wekî
jîna kar *nd* iş yaşamı
jîn bûn *l/ngh* yaşamak
jînda *rd* canlandırıcı
jîndar *rd* **1.** canlı, yaşayan, diri (yaşamakta olan) **2.** yaşayışlı
jîndarî *m* **1.** yaşamsal, hayatiyet **2.** canlılık
jînde *rd* zinde, dinç
jîndegan *rd* canlı
jînder *nd* cansız varlık
jîndewar *rd* **1.** dinç, zinde **2.** yaşayan
jîndewarbûn *m* dinçleşme, dincelme
jîndewar bûn *l/ngh* dinçleşmek, dincelmek
jîndewarî *m* yaşam
jîndewarkirin *m* dinçleştirme
jîndewar kirin *l/gh* dinçleştirmek
jîndin *l/gh* yaşamak
jînekolog *nd/rd* jinokolog
jînekolojî **1.** jinokoloji **2.** jinokoloji, nisaiye (hastanelerde kadın hastalıklarıyla ilgili bölüm)
jînemûçe *m* ömürboyu maaş
jînenîgariyî *rd* biyografik
jînenîgarî *m* öz geçmiş, yaşam öyküsü, biyografi, hayat hikayesi, biyografya
jînewar *n* doğal ortam
jîngeh *m* **1.** yerleşim yeri (birimi) **2.** çevre, ekoloji **~a civakî** toplumsal çevre **~a çandî** kültürel çevre **~a siruştî** doğal çevre
jîngehî *rd* çevresel
jîngehzan *nd/nt* çevrebilimci, ekolojist
jîngehzanî *m* çevrebilim, ekoloji
jînî *rd* yaşamsal, hayatî
jînkar *rd* yaşayışlı
jînkuj *rd* yaşam öldüren
jînname *m* öz geçmiş, biyografi
jînnameyî *rd* biyografik
jîno *m* diz
jînpîv *m* biyometre
jînyarî *m* sosyal yaşam
jîps *jeo/m* jips, alçı taşı
jîqut *rd* **1.** ömürsüz **2.** *mec* kısa süreli, yararsız
jîr *rd* **1.** zeki, anlaklı * **heywana herî jîr meymûn e** en zeki hayvan maymundur **2.** zeki (çabuk kavrayan) * **xwendekareke jîr** zeki bir öğrenci **3.** *psîk* zeki, anlaklı **4.** zeki (zekâ varlığı gösteren) * **pênûseke wê ya xurt û jîr heye** güçlü ve zeki bir kalemi var **5.** becerikli, yetenekli ~ **bûn** zeki olmak ~ **e** akıllı uslu **~ên me sekinîn dînên me bi pêş ketin** akıllı düşününceye kadar deli çocuğunu (veya oğlunu) everir
jîrahî *bnr* jîrayî
jîrane *h* zekîce
jîrayî *m* **1.** zekâ, anlak **2.** zekilik ~ **kirin** zekice davranmak
jîrek *rd* **1.** zeki, anlaklı * **heywana herî jîrek meymûn e** en zeki hayvan maymundur **2.** zeki, yatkın (çabuk kavrayan) * **xwendekareke jîrek** zeki bir öğrenci **3.** becerikli, yetenekli **4.** *nd/nt* akil adam ~ **bûn** zeki olmak
jîrekatî *m* anlıkçılık, entelektüalizm, zihniye
jîrektî *m* zekâ, zeyreklik, zekâvet
jîrekbûn *m* **1.** zekâ **2.** zekilik
jîrik *nd/nt* **1.** akıl hocası, akıl öğreten, öğüt veren (birine yol gösterip akıl öğreten kimse) **2.** akıl kethüdası, bilmiş (herkese akıl öğretme merakında olan kimse) **3.** akıllı (karşısındakinin düşüncesizliğini belirtmek için söylenen uyarma sözü) **4.** akîl, akıllı, bilici **~a poran** akıl hocası (herkese akıl öğretmeye meraklı kimse)
jîrikî *m* **1.** akıl hocalığı **2.** akîllik, bilicilik
jîriktî *m* akıllılık ~ **kirin** akıllılık etmek
jîriyî *rd* anlaksal
jîrî *m* anlak, zekâ, zeyreklik **~ya tevayî** *ped* genel zekâ
jîrtî *m* zeyreklik
jîrzan *nd/nt* filosof
jîrzanî *m* düşünbilim
jîujîtsû *m* jiujitsu (Japon güreşi)
jîujîtsûker *n* jiujitsucu
jîvan *m* **1.** randevu **2.** vakit, zaman ~ **dan** randevu vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) gün almak, randevü almak **~ya (yekî) hebûn** randevusu olmak
jîvan dan hev *l/bw* randevulaşmak
jîwar *bnr* cîwar
jîwer *m* **1.** saadet **2.** edebiyat çevresi
johî *g* hatta (doğrusu bu)
jojî *zo/n* kirpi (Erinaceus europaeus)
jole *m* **1.** jöle **2.** jöle (donmuş et suyu)
jon *n* jön, jonpromiyer (önemli rollerde oynayan genç)
jonpromiyer *n* jönprömiyer
jor (I) *m* oda
jor (II) *m* **1.** yukarı (bir şeyin üst bölümü) * **piştî xwarinê derkete jorê** yemekten sonra yukarı çıktı **2.** *nd* yukarı (yetkili kimse) * **ferman ji jor de hatiye** emir yukarıdan gelmiş **3.** *rd* yukarı (benzerleri arasında üstte bulunan) * **taxa jor** yukarı mahalle **4.** *h* yukarı (üst tarafa, üstte, yükseğe, yukarıya) * **derkete jor cem şûyê xwe** yukarı, kocasının yanına çıktı **5.** *rd* üst (bir kaç şeyden birine göre yukarıda olan) **6.** üst (ileri derecede olan) * **meqamê jor** üst makam ~ **û jêr** 1) aşağı yukarı **2)** aşağı yukarı olarak

joravahiyî *rd* üstyapısal
joravayî *m* üstyapı
jorbihurk *m* üst geçit
jordest *rd* üstün, eğemen
jorejêr *h* **1.** aşağı yukarı **2.** yukarıdan aşağıya
joresazî *m* üstyapı
jorik *m* oda, odacık
jorika têlefonê *nd* telefon kulübesi
jorîn *rd* **1.** üst veya yukarıyla ilgili **2.** yukarısı
jorxan *bnr* jorxane
jorxane *m* üstyapı
jorxaneyî *rd* üstyapısal
jorzanav *m* üst kimlik
jorzemîn *m* yer üstü
jovan (I) *rd* pişman * **ez gelekî jovan im** ben çok pişmanım ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek
jovan (II) *m* bekleme, bekleyiş
jovan kirin *m* bekleme
jovan kirin *l/gh* beklemek
jovanî *m* pişmanlık
jubîle *m* **1.** jübile (Eski Ahit'e göre- Yahudilerde, elli yılda bir Tanrıya ve dinlemeye ayrılan yıl) **2.** jübile (katoliklerde, Roma'ya hacca gidenlerin, kilisece günahlarının tam olarak bağışlandığı yıl) **3.** jübile (evliliğin ellinci yılında düzenlenen kutlama töreni) **4.** jübile (bir meslekte uzun bir süre başarılı olarak çalışanlar için düzenlenen tören)
junî *m* diz ~ **lerizîn** korkudan ötürü titremek ~ **lê firîn** takattan düşmek, takatı kalmamak, halden düşmek
Jupîter *astr/m* Jüpiter, Müşteri, Erendiz
Jurnal *m* jurnal ~ **kirin** jurnal etmek
jurnalker *nd/nt* jurnalcı
jurnalkerî *m* jurnalcılık
juro *jeo/m* juro
jû *m* acı, elem
jûdo *m* judo
jûdobaz *nd/nt* judocu
jûdobazî *m* judoculuk
jûdoker *nd/nt* judocu
jûdokerî *m* judoculuk
jûjiyê avî *zo/nd* deniz kestanesi (Echinus esculentus)
jûjiyê berezî *zo/m* oklu kirpi (Hystrix cristatus)
jûjiyê tîravêj *zo/m* oklu kirpi (Hystrix cristatus)
jûjî *zo/n* kirpi (Erinaceus europaeus) ~ **destê xwe li pişta têjikê xwe dixe dibêje çi qas nerm e** kuzguna yavrusu şahin (veya anka) görünür ~ **dibêje ji pirça têjikên min nermtir qet tune ye** kuzguna yavrusu şahin (veya anka) görünür
jûl *fiz/m* (fizikçi Joule'un adından) jul
jûn *m* **1.** verim * **şûneke bijûn e em herin pez lê biçêrin** verimli bir yer davarları orda yayalım **2.** sağlık, sıhhat
jûndar *rd* verimli
jûnî *n* diz
jû paşî *h* bundan böyle, artık
jûr (I) *n* koruk
jûr (II) *m* **1.** oda **2.** içeri ~**a bazirganî (an jî bazirganiyê)** ticaret odası ~**a nijdariyê** ameliyathane ~**a nivistinê (an jî razanê)** yatak odası ~**a rûniştinê** oturma odası
jûra parêzeran *m* baro
jûrî *m* **1.** jüri (seçiciler kurulu) **2.** jüri (yargıçlar kurulu, hakem heyeti)
jûvan *rd* pişman
jûvanbûn *m* pişmanlık duyma, yaptığına üzülme
jûvan bûn *l/ngh* pişmanlık duymak, yaptığına üzülmek
jûvanî *m* pişmanlık

K

k, K *m* Kürt alfabesinin on dördüncü harfı ve *kê* şeklinde telafüz edilen bu ses, fonetik bilimi bakımında ötümsüz kapantılı ve damaksı, gırtlaksı ünsüzleri gösterir.

K *kîm* K (potasyum'un kısaltması)

ka (I) *m* saman ~ **ne ya te, ma kadîn jî ne ya te ye?** samana acımıyorsan bari mereğe acı ~ **teslîmî bayê kirin** ciğeri kediye emanet etmek ~ **û kapol** saman ve saman tozu ~**ya hev dêrandin** birbirinden nefret etmek ~**ya kevn bi ba kirin** eskiyi, geçmişi deşmek ~**ya kevn ba kirin** eski defterleri karıştırmak (veya yoklamak), geçmişi deşmek ~**ya kevn ba mekin 1)** eski defterleri karıştırmayın **2)** geçmişe mazi, yenmişe kuzu derler ~**ya kevn li ba kirin** geçmişi deşmek ~**ya şil firotiye** yaptığı kötülüğün farkında

-ka (II) *rz/m* -acık/-ecık * **zûka** çabucak * **hêdîka** yavaşçacık (sıfatlardan küçültme sıfatları ve zarfları türeten ek)

ka (III) *h* **1.** hani * **ka apê te?** amcan hani? **2.** hani (sitem belirtir) * **ka te yê ji min re pirtûk bianiya?** hani bana kitap getirecektin? **3.** *g* hele * **ka bila ew roj bê** hele o gün gelsin (özellikle, hiç olmassa, her şeyden önce anlamında) **4.** hele (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) **5.** bir (sıfat veya zarf durumunda başına geldiği kelimelere kuvvet, istek, veya kesin olmayan anlamlar katar) * **ka em herin** bir gidelim ~ **bê** *g* hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **bila nexebite bê ka ez dê çi bikim ew dê bibîne** hele çalışmasın, ne yapacağımı o görür ~ **bê çima** her nedense ~ **bê çisa bûye** her nasılsa ~ **bê ji ber çi be** her nedense * **ka bê ji ber çibe, bi qasî yên din bandoreke xurt nehişt** her nedense diğerleri kadar kuvvetli bir etki bırakmadı ~ **bila** *g* hele, hele bir (uyarma, korkutma veya vaat anlatır) * **ka bila nexebite** hele çalışmasın ~ **bise (an jî bisin)** dur (veya durun) ~ **çi** *c* neresi (hangi yönü) * **ka çiyê wê spehî ye?** bunun neresi güzel? ~ **çi bû?** ne çıkar (ne zararı var) * **di roja teng de me çar pênç qiruş ji yekî stend, ka çi bû?** dar günde birinden üç beş kuruş almışım ne çıkar? ~ **çi jê derê?** ne çıkar (bir sonuç vermez) ~ **çi ye?** ne imiş? ~ **... çi ye ... çi ye** kim ... kim * **ka ew çi ye ka zane mirovatî çi ye** insanlık kim o kim ~ **dibe?** *rd* olacak * **ka ev îş e dibe?** bu olacak iş mi? ~ **em (an jî ez) lê binêrin (an jî binêrim)** bakalım (veya bakayım) * **paşê em ez lê binêrim ka erebe diçe navçeyê** sonra bakalıyım, ilçeye araba var mı? ~ **emrê (wî) çi ye halê (wî) çi ye** eti ne budu ne? (yaşı küçük) ~ **ev qas e?** hani yok mu?, sadece bu kadar mı? ~ **ew bolixî** nerede bu bolluk ~ **ew çi ye?** kim oluyor? ~ **ew hebûn** nerede bu bolluk ~ **êdî tu yê bibêjî çi!** ne denir! (veya ne dersin) ~ **halê wî ~ hereketê wî** kedi (veya eti) ne, budu ne? (imkanları, gücü sınırlı) ~ **ji bo çi** ne diye? ~ **ku** *c* neresi (hangi yönü) * **ka kuyê wê xweşik e?** bunun neresi güzel? ~ **ku der** *c* neresi (hangi yönü) * **ka ku derê wê xweşik e?** bunun neresi güzel? ~ **li ku 1)** ne gezer **2)** nerede ('özlem, arayış imkanı var mı, imkansız' anlamlarında kullanılır) * **xwedêgiravî min dê ji we re pêjn û hîsên xwe binivisanda, ka li ku?** size sözüm ona hislerim yazacaktım, nerede? ~ **li ku ma?** nerede kaldı? * **ka fîlozofîya te li ku ma?** senin filozofluğun nerede kaldı? ~ **li min binêre!** bakar mısınız! ~ **min çi got ku...** ne dedim de ~ **qeweta (wî) û halê (wî) çi ye** eti ne budu ne? (imkanları, gücü sınırlı, parası az) ~ **qîmeta wî çi ye?** ne imiş? ~ **raweste (an jî rawestin)** dur (veya durun) ~ **tu lê!** bak bak!, hele bak! ~ **wê çi jê çêbibe** ne çıkar (nasıl bir yarar umulur)

kab (I) *ant/m* **1.** diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer) **2.** diz (oturulduğunda uyluğun üst yanı) ~ **berdan erdê** yere diz çökmek

kab (II) *n* bir baş şekir

kab (III) *n* ilmik, şerit, örk, örük

kabala *m* kabala (Yahudilerde yazılı olarak konulmuş olan Tanrı kanunlarının yanında, ağızdan ağıza geçen dinî buyrukların, İbranî

felsefesinin ve efsane yazılarının bütünü)
kabalîst *nd/nt* kabalist, kabalacı
kaban *n* kaban (üst giysi)
kabare *m* kabera
kabax *n* eskiden bağlık olan yer
Kabe *m* Kâbe
kabik (I) *n* örk, örük
kabik (II) *m* topuk
kabik (III) *n* **1.** eklem **2.** boğum
kabira *n* **1.** bilader (teklifsiz konuşmalarda) **2.** adam (görevli kimse) **3.** hazret (seslenme sözü olarak)
kabîn *m* kabin
kabîne *m* kabine ~ **vekişîn** kabine çekilmek
kablo *m* kablo
kablodar *rd* kablolu
kablofiroş *nd/nt* kablocu (satan kimse)
kabok *ant/m***1.** diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer) **2.** diz (oturulduğunda ouyluğun üst yanı) ~ **berdan erdê** yere diz çökmek ~**ên (yekî) fisîn** dizleri çözülmek ~**ên (yekî) li hev ketin 1)** dizlerinin bağı çözülmek **2)** ayağı (veya ayakları) dolaşmak
kabos *bnr* kabûs
kabotaj *m* kabotaj
kabûs *n* **1.** kâbus, karabasan **2.** *rd* kâbus (acı, sıkıntı, korku veren) ~ **ketin ser dilê (yekî)** ağırlık basmak (veya çökmek)
kac *bot/m* çam (Pinus)
kaçanî *m* kap, kap kacak (mutfak eşyası)
kaçax *m* iki yaşındaki erkek camuş yavrusu
kaçik *bnr* kevçik (I)
kad (I) *m* bahis
kad (II) *ast/m* yuvar, küre
kada esmanî *ast/nd* gök küresi
kada îyonî *ast/m* iyon yuvarı
kadane *m* kadana
kadar *rd* samanlı
kadastro *m* kadastro
kadastrobûn *m* kadastrolanma
kadastro bûn *l/ngh* kadastrolanmak
kadastrokirin *m* kadastrolama
kadastro kirin *l/gh* kadastrolamak
kadastrokirî *rd* kadastrolu, kadasrolanmış
kadavra *n* kadavra
kade *n* **1.** kete (bir tür çörek) **2.** un, yağ, yumurta ve sütten yapılan bir tür tatlı çörek ~**ê gûzan** bir tür cevizli kete ~**ê tawê** tavada yapılan bir tür kete
kadefiroş *nd/nt* çörekçi
kadefiroşî *m* çörekçilik
kadepêj *nd/nt* çörekçi
kadepêjî *m* çörekçilik
kadesûr *n* peynirli ekmek, pohaça
kadik *n* kete, çörek ~**ê arxafkê** arhafk çöreği ~**ê bexdenosê** maydanozlu çörek ~**ê dimsî** pekmezli çörek ~**ê penêrî** peynirli çörek ~**ê spenaxî** ispanaklı çörek ~**ê tûyan** tutlu çörek ~**ê xurmê** hurmalı çörek
kadir *nd/nt* konuşmacı, mümesili
kadiz *ast/m* saman yolu, gök yolu, hacılar yolu
kadî *rd* küresel
kadîn *m* samanlık, merek ~ **bi golik û ga xelas dibe** merek bile kullanmakla tükenir
kadîng *m* samanlık
kadînik *m* küçük samanlık
kadînmêş *m* arılık, arı kovanlarının konulduğu yer
kadmiyûm *kîm/m* kadmiyum (kısaltması Cd)
kadokî *rd* küremsi
kadrat *m* kadrat (basımcılıkta)
kadrîl *m* **1.** kadril **2.** kadril (bu dansın müziği)
kadro *nd/nt* kadro ~ **gihandin** kadro yetiştirmek yetiştirmek ~**ya nivîskaran** yazar kadrosu
kadrodar *rd* kadrolu
kadûn *m* yağ tulumu
kafeîn *m* kafein
kafeterya *m* kafeterya
kafê *n* vakit
kafik *m* yunak, çamaşırhane
kafir *rd* **1.** kâfir (Tanrı'nın varlığını inkar eden kimse) **2.** kâfir (genellikle Hristiyanlara verilen ad) **3.** *mec* kâfir, gâvur (acımasız, gaddar, zalim) **4.** *mec* kâfir (inatçı) **5.** *mec* kâfir (sevilen birine takılma, sitem etme) * **hey kafiro tu li ku mayî?** hey kâfir nerede kaldın? ~ **bûn** gâvur olmak (boşuna harcanmak) ~ **kirin** gâvur etmek, harcamak, bitirmek **(tiştek)** ~ **kirin** (bir şeyi) gâvur etmek (bir şeyi harcamak) ~ **kuştî be** ille de, illeh ~**ê qol** acımasız, gaddar, zalim
kafirane *b* kâfirce, gâvurca (acımasızca, insafsızca)
kafiristan *m* **1.** kâfir ülkesi (genellikle müslüman olmayanların yaşadığı yer) **2.** zülüm yeri * **qey kafiristan bariye?** zülüm ülkesinden mi yaşıyoruz?
kafiristanî *m* **1.** kâfirlik (zalimlik) **2.** gâvur eziyeti **3.** vahşet
kafiristankî *b* gâvurca (acımasızca, insafsızca) * **tu kafiristankî lebatê dikî** gâvurca davranıyorsun
kafirî *m* **1.** kâfirlik, gâvurluk **2.** gâvurluk (gadarlık, insafsızlık) ~**ya (yekî) pê girtin** gâvurluğu tutmak
kafirkeratî *h* alan talan
kafirkeratî *rd* **1.** karman çorman, karmakarışık, allak bullak, darmadağınık, darmaduman **2.** Arap saçı (çözülmeyecek kadar karışık durum) **3.** curcuna ~ **kirin** karman çorman etmek
kafirkeratîbûn *m* karman çorman olma, darmaduman olma, allak bulak olma
kafirkeratî bûn *l/ngh* karman çorman olmak, darmaduman olmak, allak bulak olmak
kafirkî *m* **1.** gâvurca (müsülman olmayan yabancı dillerden herhangi biri) **2.** *b* gâvurca (acımasızca, insafsızca)
kafirtî *m* **1.** kâfirlik gâvurluk **2.** gâvurluk (gadarlık, insafsızlık, zalimlik)
kafirxwey *b* yıkılası
kafî *rd* kafi, yeter
kafîbûn *m* yeterlilik
kafîdar yeterli

kafîtî *m* yeterlilik
kajeng *m* çapa
Kafkasya *m* Kafkasya
Kafkasyayî *nd/rd* Kafkasyalı
kafkunkirin *m* darmadağın etme, yerle bir etme
kafkun kirin *l/gh* darmadağın etmek, yerle bir etmek
kaf û kun kirin *l/bw* darmadağın etmek, yerle bir etmek
kafûr, kamfûr *nd* kâfur, kâfuru
kaf û yekûn kirin *l/bw* darmadağın etmek, yerle bir etmek
kafyar *zo/m* mersin balığı (Acipenser sturio)
kagul *n* kakül
kagulîn *rd* kaküllü
kahîl *rd* erişkin
kahîlî *m* erişkinlik
kahîn *nd/rd* kâhin
kahînî *m* kâhinlik
kaho *bnr* kahû
kahû *bot/m* marul, kıvırcık salata
kahûfiroş *nd/nt* marulcu
kahûr *m* yatağan, kama (iki ağzı keskin ucu sivri bıçak)
kaînat *m* **1.** kâinat, evren **2.** kâinat, evren (düzenli ve uyumlu bir bütün olarak düşünülen bütün varlıklar) **3.** *mec* kainat (herkes)
kaînatî *rd* **1.** evrensel (evrenle ilgili) **2.** evrensel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşümul)
kaj (I) *n* yılan gömleği, yılan kavı
kaj (II) *m* yumak
kaj (III) *bot/m* çam ağacı
kaja reş *bot/m* karaçam
kaja sor *bot/m* kızılçam
kajandin *m* inletme
kajandin *l/gh* inletmek
kajêr *m* ense
kajistan *m* çamlık
kajîle *bot/m* kakule (Elettaria cardamomum)
kajîn *m* inleme, inleyiş
kajîn *l/ngh* inlemek (köpek acı, kesik ses çıkarmak)
kajo *rd* yiyici kimse
kajotî *m* yiyicilik
kajowajo *rd* darmadağınık
kajowajobûn *m* darmadağın olma
kajowajo bûn *l/ngh* darmadağın olmak
kajowajo kirin *m* darmadağın etme
kajowajo kirin *l/gh* darmadağın etmek
kaka (I) *m* (**k** kalın okunur) kaka (çocuk dilinde bok)
kaka (II) *m* **1.** yumurta (çocuk dilinde) **2.** cici (yiyecek için) **3.** yenilecek şeyler (çocuk dilinde)
kakakak kekeke, (kekeleme) * **bû kakaka wî** kekelemeye başladı
kakao *bot/m* **1.** kakao, Hint bademi (Theobroma cacao) **2.** kakao (bu ağacın meyve çekirdeği) **3.** kakao (bu çekirdeğin öğütülmesiyle elde edilen toz) **4.** kakao (bu tozdan yapılan içecek)
kakarik *bot/m* mantar
kakasî *m* ekmek ve ayran aşı
kakbîrik *bot/m* mantar
kakelûsk *bot/m* badat (bir tür yer elması)
kakevîlk *bot/m* mantar
kakêş *ast/m* saman yolu
kakêşan *ast/m* saman yolu, gök yolu, hacılar yolu
kakêşîn *ast/m* saman yolu
kakil *n* **1.** çiğe, iç (ceviz, badem gibi yemişlerin içi) **2.** cevher, öz, nüve ~ **avêtin (tiştekî)** iç tutmak (veya bağlamak) ~ **ketin (tiştekî)** içlenmek, iç tutmak (veya bağlamak) * **kakil ketine gûzan** cevizer içlenmiş * **êdî kakil ketine gûzan** cevizler iç tutmuşlar ~**ê gûzê** oğul balı (bir büyük anneye ve büyük babaya göre oğuldan olan erkek torun)
kakilê diran *ant/nd* diş özü
kakilgirtin *m* içlenme
kakil girtin *l/gh* içlenmek
ka kirin *l/gh* kurutmak
kakirosî *rd* kösnül (tavuk ve kuşlar için)
kakirosîbûn *m* kösnülıne (tavuk ve kuşlar için)
kakirosî bûn *l/ngh* kösnülmek (tavuk ve kuşlar için)
kakişîn *ast/m* saman yolu
kakivîk *bot/m* mantar
kakivîrk *bot/m* mantar
kako *b* kako
kakofonî *wj/m* kakofoni, kakışma
kakol *zo/m* çayır kuşu, tarla kuşu, toygar (Alauda arvenis)
kakolek *bnr* kakil
kakoz *bot/m* yaban armudu
kaktûs *bot/m* kaktüs (Cactus)
kakul *n* kakül
kakûç *n* çekiç
kakûçêl *m* şalgam çırpması
kakûd *n* iskelet
kakûl *m* ayakkabı
kakûnî *m* isteme, ihtiyaç duyma ~**ya (....) kirin** -e istemek, ihtiyaç duymak * **zarok kakûniya pêsîrê dikin** çocuklar memeyi isterler
kakût *n* **1.** iskelet (insan ve hayvan bedeninin kemik çatısı) **2.** iskelet (yumuşak bölümleri dökülmüş, ölü bir vücudun kemiklerinin bütünü)
kal (I) *n* **1.** dede, büyük baba, ağababa **2.** *rd* ihtiyar, yaşlı (erkek) **3.** *rd* yaşlı (yaşı ilerlemiş kimse) ~ **bûn û ji pertav ketin** ak sakaldan yok sakala gelmek ~ **û pîr** atalar, cetler ~**ê bêdiran 1)** pirifani **2)** *mec* dişsiz kimse ~**ê gaxan** (an jî **gaxand)** Neol Baba ~**ê govendê** yılbaşı dedesi ~**ê serê salê** yılbaşı dedesi (Noel Baba'nın Kürt versiyonu) ~**ê zemanan** gün görmüş (yaşlı gün görmüş kimse)
kal (II) *rd* **1.** ham (yenecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze) **2.** hışır, kelek, kabak (olmamış kavun ve karpuz) **3.** *nd* karpuz **4.** *rd* yeşil (olmamış, ham meyve) * **arûngên kal** yeşil kaysı

kal (III) *rd* (k kalın okunur) sert
kal (IV) *nd* (k yumuşak okunur) örük halinde dizilmiş sebze veya meyve dizisi
kalafat *m* kalafat
kalafatker *n* kalafatçı
kalafatkerî *m* kalafatçılık
kalafatkirin *m* kalafatlama
kalafat kirin *l/gh* kalafatlamak
kalafatkirî *rd* kalafatlı, kalafatlanmış
kalamar *zo/m* kalamar
kalamast *bnr* kalmast
kalamîn *mîn/m* kalamin
kalamît *mîn/m* kalamit
kalan (I) *n* büyük bıçak
kalan (II) *n* kın
kalan (III) *nd* dedegiller
kalandin *m* **1.** melletme **2.** inletme
kalandin *l/gh* **1.** melletmek **2.** inletmek
kalanî *m* enli bıçak
kalanzêr *rd* altın kın
kalanzîv *rd* gümüş kınlı
kalas *n* kalas
kalate *m* gözde sürme yeri
kalatî *m* ihtiyarlık, yaşlılık (erkek için)
kalbûn *m* **1.** ihtiyarlanma, yaşlanma, karıma, kocalma **2.** ihtiyarlanma (ihtiyar görünüşünü alma)
kal bûn *l/gh* **1.** ihtiyarlanmak, yaşlanmak, karımak, kocalmak **2.** ihtiyarlanmak (ihtiyar görünüşünü almak)
kalbûyîn *m* ihtiyarlayış, yaşlanış
kalbûnî (I) *m* ihtiyarlık, yaşlılık (erkek için)
kalbûnî (II) *m* hamlık, keleklik, kabaklık (karpuz, kavun için)
kalçik *n* kabuk
kale *m* lâpçın, mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)
kalebav *n* yaşlı baba
kaleg *m* üvendire
kalegewr *n* yaşlı, kırçıl adam
kalek *m* kaburgadan yapılan etli yemek
kalekal *m* 1. meleme 2. *h* inim inim 3. *m* inilti
kalekalkirin *m* meleme
kalekal kirin *l/ngh* melemek
kalemêr *rd* 1. yaşlı, ihtiyar 2. koca adam 3. *nd* yaşlı, kocamış erkek (yaşı ilerlemiş erkek)
kalemêrî *m* 1. yaşlılık 2. kocamışlık
kalemist *m* ellerine bir şey koyarak '20 veya tek' diyer sorarlar
kalender *m* takvim
kalensove *zo/m* yüksük
kalepîr *rd* koca adam, kocamış adam
kaler *n* mal (alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası)
kalesing *m* sapan (taş atma aracı)
kaleş *m* öküz derisinden çarık
kaleşêr *n* yaşlı aslan
kaleydoskop *m* kaleydoskop
kalê ferfût *nd/rd* pirifani
kalê gaxand *nd* Noel Baba
kalêr *n* mal, meta, ticaret malı
kalê sersalê *nd* yılbaşı dedesi, Noel Baba
kalik (I) *rd* **1.** hışır, kelek, kabak (olmamış kavun ve karpuz) **2.** çağla (olmamış meyveler)
kalik (II) *m* **1.** kıl veya deriden ayakkabı **2.** çarık 3**2.** büyük, kalın yün çorap **4.** mes (ayakkabı)
kalik (III) *n* **1.** dede, dedecik **2.** dede, ata, cet (büyük babadan başlayarak geriye doğru atalardan her biri)
kalikê gaxand *nd* Neol Baba
kalikê sersalê *nd* Neol Baba
kaliko *nd* **1.** dede (dedeye seslenme sözü) **2.** dede (çok yaşlı kimselere seslenme sözü)
kaliktî *m* dedelik, atalık
kalik û fatik *nd* yılbaşı eğlencelerinde yaşlı erkek ve kadın
kalik û pîrik *nd* yılbaşı eğlencelerinde yaşlı erkek ve kadın
kalî (I) *m* ihtiyarlık, yaşlılık
kalî (II) *m* hamlık (meyve ve sebze çin)
kalîborît *kîm/m* kaliborit
kalîbso *m* kalipso
kalîfiye *rd* kalifiye
kalîforniyûm *kîm/m* kaliforniyum (kısaltması Cf)
kalîgrafî *m* kaligrafı, güzel yazı sanatı
kalîks *nd* böbrek piramitleri
kalîn *m* **1.** meleme, meleyiş **2.** inleme, inleyiş
kalîn *l/ngh* **1.** melemek **2.** inlemek
kalînî *m* **1.** meleme **2.** inilti
kalîptûs *bot/m* okaliptüs (Eucalyptus globulus)
kalîte *m* kalite
kalîtedar *rd* kaliteli
kalîtî *m* ihtiyarlık, yaşlılık ~ **ne tu çek e** yaşlılık hiç iyi bir şey değildir, anlamında bir deyim
kalker *jeo/m* kalker
kalkirin *l/gh* **1.** ihtiyarlatma, yaşlandırma, yaşlatma, kocaltma **2.** *mec* eskitme
kal kirin *l/gh* **1.** ihtiyarlatmak, yaşlandırmak, yaşlatmak, kocaltmak 2. *mec* eskitmek * **alkol, titûn û evîn ez kal kirim** alkol, tütün ve aşk eskitti beni
kalkojen *nd* kalkojen
kalkolîtîk *rd/nd* kalkolitik
kalmast *nd* tahıldan verilen hediye
kalmemet *nd* kardanadam
kalmêşk *m* baca
kalmisrî *n* bir tür kılıç
kalmîz *bnr* kelmîz
kalo (I) *nd* **1.** dede (dedeye seslenme sözü) **2.** dede (çok yaşlı kimselere seslenme sözü) **3.** bu hitap sevecen bir sesle, samimiyetle söylense 'sevimli, sevgili ihtiyar', soğuk bir sesle söylense 'işe yaramaz adam' olarak anlaşılır ~ **nemir bihar tê, pîrê nemir pincar tê** ölme eşeğim ölme
kalo (II) *n* korkuluk (tarlalarda, bağ, bahçe veya bostanlarda kuşların zarar vermesini önlemek için konulan insana benzeyen kukla)
kalo (III) *zo/n* uğur böceği
kalok *n* **1.** dede **2.** yaşlı, ihtiyar (erkek)
kalokî *rd* yaşlıca
kalome *n* eski bıçak veya kılıç

kalomel *m* tatlı sülümen
kalorî *fiz/m* **1.** kalori, ısın **2.** kalori (kısaltması kal) ~**ya mezin** kilokalori
kalorîfer *m* kalorifer
kalorîferfiroş *nd/nt* kaloriferci (satan kimse)
kalorîferfiroşî *m* kalorifercilik
kalorîferkar *nd/nt* kaloriferci (kalorifer tesisatçısı)
kalorîferkarî *m* kalorifercilik
kalorîfervan *nd/nt* kaloriferci (kaloriferi yakan kimse)
kalorîfervanî *m* kalorifercilik
kalorîmetre *m* kalorimetre, ısıölçer
kalorîmetrî *m* kalorimetri, ısı ölçümü
kalot *n* porselen, seramik ~**ê hestî** kemik tozunu da içine katılarak yapılmış porselen tabak
kalotfiroş *nd/nt* porselenci (satan)
kalotfiroşî *m* porselencilik
kalotkar *nd/nt* porselenci (imal eden)
kalotkarî *m* porselencilik
kalotvan *nd/nt* seramikçi
kalotvanî *m* seramikçilik
kalox *m* muhafaza
kalpîr *nd* yılbaşı eğlencesinde yaşlı erkek ve kadın
kalseduan *mîn/m* kalseduan
kalsemî *m* kalsemi
kalsiyûm *kîm/m* kalsiyum (kısaltması Ca) ~ **hîdroksît** kalsiyum hidroksit
kalsiyûmdar *kîm/rd* kalsiyumlu
kalsît *mîn/m* kalsit
kalşîv *m* nadas süresi bittikten sonra sürülüp ekilen tarla
kaltî *m* **1.** dedelik **2.** yaşlılık, ihtiyarlık
kalûkal *h* meleye meleye
kalûkût *nd* uyuz, sakat topluluğu, değersiz
kalûmal *nd* gereç, malzeme, öteberi
kalûs *rd* ahmak
kalûsî *m* ahmaklık
kalûş *bot/m* ayrık otu, domuz ayrığı
kalûte *rd* eski püskü
Kalvînî *nd/nt* Calvinci
Kalvînîst *nd/nt* Calvinci
Kalvînîtî *m* Calvincilik
Kalvînîzm *m* Calvincilik
kalyon *der/m* kalyon
kam (I) *m* **1.** dilek, arzu, istek, murat **2.** mut, kut, saadet **3.** hayvan çiftleşme isteme ~**a (...) birîn** *argo* ateşini söndürmek (cinsel anlamda)
kam (II) *m* döğen, düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)
kam (III) *m* **1.** gönen, nem **2.** küf ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak)
kam (IV) *m* damak ~**a dev a jêrîn** *ant/nd* alt damak
kam (V) *m* **1.** kırık testileri tellerle birbirine yapıştırma, kap kacak tamiri **2.** çivi ~ **dan** testileri birbirine yapıştırmak, kaynatmak
kam (VI) *m* suyu kesme, vanayı kapatma ~ **dan** suyu kesmek * **te ciha avê kam da?** su arkını kestin mi?
kama dev *nd* damak
kamar *m* kasnak * **kamara bêjingê** kalbur kasnağı
kamara *m* **1.** kamara (gemilerde oda) **2.** kamara (İngiltere yasama meclisi) ~**ya Lordan** Lortlar Kamarası
kamarot *nd/nt* kamarot
kamarotî *m* kamarotluk
kamaş *nd* kalitesiz tütün, ayınga
kamaşqelên *rd* sigara tiryakisi
kamav *m* suyun kesilmesinden sonra kanalda kalan su
kamax *m* kalça
kambax *m* **1.** harabe, ören **2.** harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) **3.** *rd* viran, yıkık ~ **bûn** viran olmak
kambaxî *m* afet
kambaxkirin *m* viraneye çevirme
kambax kirin *l/gh* viraneye çevirmek
kambexş *rd* ihsan edici
kambexşî *m* ihsan edicilik
kambir *m* kökten kesme
kambiyo *bz/m* **1.** kambiyo (iki ayrı ülke parasının birbiriyle değiştirilmesi) **2.** kambiyo (herhangi bir yerdeki bir alacağın tahsili, bir borcun ödenmesi, taşınabilir değerlerin bir yere aktarılması vb. için alınan işlem bedeli) **3.** kambiyo (bu işlemin yapıldığı yer)
kambiyovan *nd/nt* kambiyocu
kambiyovanî *m* kambiyoculuk
kambîn *m* higroskop, bir tür nemölçer
kambînî *rd* higroskopik
Kamboçya *m* Kamboçya
Kamboçyayî *nd/rd* Kamboçyalı
kamçik *m* **1.** küf **2.** rutubet, nem ~ **avêtin (tiştekî)** küf bağlamak (veya tutmak), küflenmek
kamçikî *rd* **1.** küflü **2.** küflü (zamanı geçmiş, köhne) **3.** rutubetli, nemli
kamçikîbûn *m* **1.** küflenme **2.** *mec* küflenme (zamanı geçme, köhneleşme) **3.** *mec* paslanma (işsizlikten, tembellikten, hareketsizlikten canlılığını yitirme, uyuşup kalma) **4.** rutubetlenme, nemlenme
kamçikî bûn *l/ngh* **1.** küflenmek **2.** *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek) **3.** *mec* paslanmak (işsizlikten, tembellikten, hareketsizlikten canlılığını yitirmek, uyuşup kalmak) * **eger em dest bi kar bikin, berevajiyê wê, wê rê li ber kamçikîbûna me bigire** işe koyulmak, tam tersine paslanmamazı önler **4.** rutubetlenmek, nemlenmek
kamçikîbûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
kamçikîbûyîn *m* **1.** küfleniş **2.** *mec* küfleniş (zamanı geçme, köhneleşme) **3.** *mec* paslanış (işsizlikten, tembellikten, hareketsizlikten canlılığını yitirme, uyuşup kalma) **4.** rutubetleniş, nemleniş
kamçikîkirin *m* **1.** küflendirme, küfletme **2.** rutubetlendirme
kamçikî kirin *l/gh* **1.** küflendirmek, küfletmek **2.** rutubetlendirmek
kamçok *m* **1.** küf **2.** rutubet, nem ~ **avêtin (tiştekî)** küf bağlamak (veya tutmak)

kamçokî *rd* 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne) 3. rutubetli, nemli
kamçokîbûn *m* 1. küflenme 2. *mec* küflenme (zamanı geçmek, köhneleşme) 3. rutubetlenme, nemlenme 4. *mec* küflenme, çürüme (bir yerede çok kalma)
kamçokî bûn *l/ngh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köhneleşmek) 3. rutubetlenmek, nemlenmek 4. *mec* küflenmek, çürümek (bir yerede çok kalmak)
kamçokîbûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
kamçokîbûyîn *m* 1. küfleniş2. *mec* küfleniş (zamanı geçmek, köhneleşme) 3. rutubetleniş, nemleniş 4. *mec* küfleniş, çürüyüş (bir yerede çok kalma)
kamçokîkirin *m* 1. küflendirme, küfletme 2. rutubetlendirme
kamçokî kirin *l/gh* 1. küflendirmek, küfletmek 2. rutubetlendirmek
kamçokîkirî *rd* küflendirilmiş olan
kamçoyî *rd* 1. küflü 2. isterikli, ağzının suyu akmış olan
kamçoyîbûn *m* 1. küflenme 2. ağzınını suyu akma (çok istemekten dolayı)
kamçoyî bûn *l/ngh* 1. küflenmek 2. ağzının suyu akmak (çok istemekten dolayı)
kamçoyîkirin *m* 1. küflendirme 2. ağzının suyunu akıtma (çok isteklendirme)
kamçoyî kirin *l/gh* 1. küflendirmek 2. ağzının suyunu akıtmak (çok isteklendirmek) * **bese te ez kamçoyî kirim** yeter ağzımın suyunu akıttın
kamçû *bnr* kamçok
kamçûyî *bnr* kamçoyî
kamdar *rd* 1. küflü 2. nemli 3. nemlendirici
kamdev *n* damak ~**ê pêşîn** *ant/nd* ön damak
kamelya *bot/m* kamelya, japon gülü
kamer *m* kasnak
kamera *m* 1. kamera, alıcı 2. fotograf makinesi 3. *b* kamera (bir çekime başlanırken yönetmenin verdiği komut)
kamerakêş *nd/nt* kamereman
kamerakêşî *m* kameremanlık
kameravan *nd/nt* kamereman
kameravanî *m* kameremanlık
kamereman *nd/nt* 1. kameraman 2. *sn* alıcı yönetmeni
kameremanî *m* 1. kameramanlık 2. *sn* alıcı yönetmenliği
kamgirtin *m* 1. küflenme 2. nemlenme, çileme
kam girtin *l/ngh* 1. küflenmek 2. nemlenmek, çilemek
kamgirtî *rd* 1. küflü, küflenmiş 2. nemli, nemlenmiş
kamhez *rd* nemcil, higrofil
kamil *rd* kâmil, yetkin, olgun
kamilane *h* yetkince, olgunca
kamilbûn *m* 1. olgunlaşma 2. erme (insan üstü kutsal bir aşamaya erişme) 3. yetkinlik, olgunluk
kamil bûn *l/gh* 1. olgunlaşmak 2. ermek (insan üstü kutsal bir aşamaya erişmek)
kamilbûyîn *m* 1. olgunlaşma 2. erme (insan üstü kutsal bir aşamaya erişme
kamilkirin *m* olgunlaştırma
kamil kirin *l/gh* olgunlaştırmak (insanlar için)
kamiltî *m* olgunluk, yetkinlik
kamir *bot/m* 1. kamış, saz 2. *rd* kamış, saz (bu bitkiden yapılmış)
kamiran *bnr* kamran
kamişkî *rd* gevrek
kamişkîbûn *m* gevreme
kamişkî bûn *l/ngh* gevremek
kamişkîbûyîn *m* gevreyiş
kamişkîkirin *m* gevretme
kamişkî kirin *l/gh* gevretmek
kamîkaze *m* kamikaze
kamîran *bnr* kamran
kamkar *rd* mutlu, isteğine ulaşmış
kamox *nd/nt* üzüm şirası çıkaran
kamp *m* 1. kamp 2. kamp (tutsakların veya siyasî sürgünlerin toplandığı yer) 3. kamp (siyasi, ideolojik vb. olarak gruplara ayrışma) ~**a bêhnvedanê** dinlenme kampı ~**a civanê** toplama kampı ~**a hesîneyê** (an jî **vehesanê**) dinlenme kampı ~ **temerkûzê** toplama kampı
kampanya *m* kampanya ~**ya bangeşeyê** (an jî **propagandayê**) propaganda kampanyası
kampanyakar *nd/nt* kampanyacı
kampanyakarî *m* kampanyacılık
kampîv *m* nemölçer, higrometre
kampûs *m* kampus * **kampûsa zanîngehê** üniversite kampusu
kampvan *nd/nt* kampçı
kampvanî *m* kampçılık
kamran *rd* 1. mutlu, mesut, bahtiyar (isteğine kavuşmuş) 2. kutlu ~ **bûn** mutlu olmak, mesut olmak ~ **kirin** mutlu etmek, mesut etmek
kamranbûn *m* mutlanma, gönenme
kamran bûn *l/ngh* mutlanmak, gönenmek
kamranbûyîn *m* mutlanış, , gönenme
kamrankirin *m* mutlandırma, gönendirme
kamran kirin *l/gh* mutlandırmak, gönendirmek
kamranî *m* mutluluk, bahtiyarlık, ongunluk
kamûflaj *m* kamuflâj, alalama
kamûflekirin *m* kamufle etme, alalama
kamûfle kirin *l/gh* kamufle etmek, alalamak
kamûk *nd/nt* üzümü sıkıp şiresini çıkaran kimse
kamûran *bnr* kamran
kamûx *bnr* kamox
kamwer *rd* mutlu, isteğine ulaşmış
kamwerî *m* mutluluk, muradına erme
kamyon *m* kamyon
kamyonet *m* kamyonet
kamyonvan *m* kamyoncu
kamyonvanî *m* kamyonculuk
kan (I) *m* 1. kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşe) 2. kaynak, ocak, maden ocağı, ergene, maden yeri * **kana madenê** maden ocağı 3. *fiz* kaynak (herhangi bir enerjinin oluşup çevreye yayıldığı yer) 4. yatak (bir şeyin çok bulunduğu yer) * **kana petrolê** petrol

yatağı **5.** kaynak (bir niteliğin bol bulunduğu kimse) * **kana viran** yalan kaynağı **6.** *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer) **~a berbesiyê** maden ocağı (veya yatağı) **~a darayî** malî kaynak **~a derewan** yalan kumkuması, yalan küpü **~a fesadiyan** fesat kumkuması **~a komerê** kömür ocağı **~a madenê** 1) maden ocağı 2) maden yatağı **~a neftê** petrol kaynağı **~a petrolê** petrol kaynağı **~a qeşahiyê** buzul kaynağı **~a viran** yalan kumkuması, yalan küpü
kan (II) *m* metal
kana *der/m* kana
kana keviran *nd* taş ocağı
kanal *m* **1.** kanal (su kanalı) **2.** *erd* kanal (iki kıyı arasındaki dar ve derin deniz) * **Kanala Mozambîkê** Mozambik Kanalı **3.** *ant* kanal (içinde damar, sinir, sıvı geçen yer) **4.** kanal (telefon, telgraf, televizyon, gibi araçlarla iletişimi sağlayan yol, hat) **~ vekirin** kanal açmak
kanalîzasyon *m* kanalizasyon, lâğım döşemi
kanalok *ant/m* kanalcık
kana xwê *nd* tuzla, memleha
kanbax *rd* harap, yıkkın, viran **~ bûn** viran olmak, harap olmak **~ kirin** viran etmek, harap etmek
kanbaxbûn *m* haraplaşma
kanbax bûn *l/ngh* haraplaşmak
kanbaxî *m* haraplık
kanbir *n* kökten kesme
kanbirkirin *m* kökten kesme
kanbir kirin *l/gh* kökten kesmek
kanbiyît *jeo/m* kanbiyit
kanc *rd* **1.** küstah, münasebetsiz (sıra saygı gözetmeyen) **2.** kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz) **3.** arsız (utanması sıkılması olmayan) **4.** sert (gönül kırıcı, katı)
kancane *h* küstahça
kancbûn *m* **1.** küstahlaşma, münasebitsizleşme **2.** kabalaşma **3.** sertleşme (kırıcı olma)
kanc bûn *l/ngh* **1.** küstahlaşmak, münasebitsizleşmek **2.** kabalaşmak **3.** sertleşmek (kırıcı olmak)
kancbûyîn *m* **1.** küstahlaşma, münasebitsizleşme **2.** kabalaşma **3.** sertleşme (kırıcı olma)
kancî *bnr* kancîtî
kancîtî *m* **1.** küstahlık, münasebetsizlik **2.** kabalık **3.** sertlik, kırıcılık **~ kirin** 1) küstahlık etmek 2) kabalık etmek
kanckirin *m* **1.** küstahlaştırma **2.** kabalaştırma
kanc kirin *l/ngh* **1.** küstahlaştırmak **2.** kabalaştırmak
kanckî *h* küstahça
kançilarya *m* kançılarya
kançiler *nd/nt* kançılar
kançilerî *m* kançılarlık
kandela *fiz/m* kandela (kısaltması cd)
kandew *rd* gebe olmayıp süt veren dişi sığır
kandêl *m* **1.** bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) **2.** kökten bitirme **3.** bozma (kızlığını giderme)
kandêlkirin *m* **1.** bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) **2.** kökten bitirme **3.** bozma (kızlığını giderme)
kandêl kirin *l/gh* **1.** bozmak (bağ veya bostanın son ürününü toplamak) * **me rez kandêl kir** bağı bozduk **2.** kökten bitirmek **3.** bozmak (kızlığını gidermek)
kandor *m* nağır toplanma yeri
kane *m* **1.** kaynak * **kaneya darayî** malî kaynak **2.** kaynak (bir şeyin çıktığı yer)
kanekêş *rd* ağır, ağır davranan (hazırlanmakta geç kalan) * **yeke kanekêş e, heta xwe hazir bike li me dibe êvar** çok ağır biri, hazırlana kadar akşamı buluruz
kanekêşî *m* ağır davranma
kanê *h* **1.** hani * **kanê apê te?** amcan hani? **2.** hani (karşıdakinin daha önce bilmediği bir şey kendisine hatırlatılmak istendiğinde anlatılır) **3.** hani (sitem belirtir) * **kanê te yê ji min re pirtûk bianiya?** hani bana kitap getirecektin? **4.** haniya
kanêber *n* kaldıraç, manivela
kanêft *m* şekerleme
kanêje *bot/m* peygamber çiçeği (Centaura cyanus)
kang *rd* gafil **~ bûn** gafil olmak **~ (yek) girtin** (birini) gafil avlamak **~ hatin girtin** gafil avlanmak
kangeh *m* kaynak yeri
kangî *m* gafillik
kangren *bj/m* kangren **~ bûn** kangren olmak **~ kirin** kangren etmek
kangrenbûn *m* kangrenleşme
kangren bûn *l/ngh* kangrenleşmek
kangrenî *rd* kangrenli
kangrû *zo/m* kangru (Macropus giganteus)
kanik (I) *m* donra, temre (saç kepeği, saç konağı)
kanik (II) *m* ocak * **kanika agir** ateş ocağı
kanik (III) *m* göz pınarı **~ a çav** göz pınarı
kanis *m* âdet, gelenek
kaniyok *m* çeşmecik
kanî (I) *m* **1.** çeşme **2.** kaynak, kaynarca, pınar, memba (bir suyun çıktığı yer) **~ ji pûngê hez nedikir, pûng çû di çaviya wê de hêşîn bû** neden kaçarsan o sana bulaşır **~ya çikiyayî** kuru çeşme, suyu çekilmiş pınar **~ya derewîn** sürekli suyu akmayan çeşme veya pınar **~ya ziwa (an jî hişk)** kuru çeşme
kanî (II) *rd* metalik
kanîbiharik *m* mevsimlik çeşme
kanîgeh *m* çeşme yeri
kanîje *bot/m* acımık, belemir (Cephalaria syriaca)
kanîk (I) *m* çeşme
kanîk (II) *m* sapan (taş sapanı)
kanîn *m* **1.** muktedir olma, yapabilme, edebilme, -e bilme **2.** etme (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılama) **3.** güç (sınırsız, mutlak nitelik) **4.** kudret, iktidar (bir şeyi yapabilme gücü)
kanîn *l/ngh* **1.** muktedir olmak, yapabilmek, e-

debilmek, -e bilmek * **ez dikanim herim** ben gidebilirim **2.** etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * **ez bêyî wê nikanim** onsuz edemem
kanîng *m* çeşme, pınar
kanîsark *m* çaykara, göze, kaynak
kanker *nd/nt* madenci
kankerî *m* madencilik
kankol *m* sepicilikte kullanılan yuvarlakça ve çıkıntıları meşe kozalağı
kankulîlk *bot/m* mantar
kano *der/m* kano
kanon *mzk/m* kanon
kansêr *bj/m* kanser, incitme beni ~**ê xwînê** kan kanseri
kansêrbûn *m* kanserleşme
kansêrî *rd* kanserli
kansêrîbûn *m* kanserleşme
kansêrî bûn *l/ngh* kanserleşmek
kansêrnasî *m* kanser bilimi, kanseroloji
kansêrolojî *m m* kanseroloji, kanser bilimi
kantarî *bot/nd* kırmızı buğday
kantat *m* kantat
kantîn *m* kantin
kantînvan *nd/nt* kantinci
kantînvanî *m* kantincilik
kanto *m* kanto
kantobêj *m* kantocu (kanto söyleyen)
kantobêjî *m* kantoculuk
kanton *m* kanton
kantonît *jeo/m* kantonit
kanûk *bnr* kanûn (I)
kanûn (I) *m* aralık (yılın 31 gün çeken son ayı) ~ **kış** bu ayda soğukların etkisinin azaldığı on günlük dönem ~ **kız** bu ayda soğukların artmasıyla insanların ateşe fazla sokulduğu dönem ~ **kut** soğukların şiddetlenmesi sonucu ateşe çok fazla sokulduğu ve on gün sürdüğü bu ayın ilk dönemi ~**a berî (an jî ewil)** ilk kânun, aralık (yılın 31 gün süren son ayı) ~**a paşîn** ocak ayı (yılın ilk ayı) ~**a pêşîn** aralık ayı
kanûn (II) *m* **1.** ateş ocağı **2.** ocak önü
kanûn (III) *m* küvet
kanyak, konyak *m* kanyak
kanza (I) *m* maden ocağı, kaynak
kanza (II) *mzk/m* bir darbuka türü
kanzan *m* metal bilimci
kanzanî *m* metal bilimi
kanzayî *rd* madenî
kaolîn *m* kaolin
kaolîndar *rd* kaolinli
kaolînît *kîm/m* kalolinit
kaos *m* kaos
kap (I) *m* **1.** kalın sicim, urgan **2.** ip, ilmik (asarak öldürme cezası) * **kap kirin stûyê wî** boynuna ilmiği geçirdiler
kap (II) *n* baş (şeker için tane) * **kapek şekir** bir baş şeker
kap (III) *m* **1.** örk, örük **2.** hıltar (davar veya sığırların boyunlarına takılan ip veya kayış) **3.** köstek (hayvanın kaçmasını önlemek için ayağına bağlanan ip) **4.** buruna takılan ip
kap (IV) *ant/n* aşık, aşık kemiği ~ **avêtin** aşık atmak ~ **ji hev re avêtin** birbirine meydan okumak ~ **leyîstin** aşık atmak (veya oynamak) ~**ê çik** dik, duruşu sağlam ~**ê çik e** zeki ve becerikli ~**ê (yekî) jê re mîr hatin** eğrisi doğrusuna gelmek, işi tıkırında (veya yolunda) olmak ~**ê (yekî) mîr e** tuzu kuru ~**ê (yekî) mîr hatin 1)** aşığı bey (veya cuk) oturmak **2)** işi tıkırında olmak
kap (V) *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
kapan *n* **1.** dar geçit (dar ve yürümesi zor yol) **2.** dar sokak
kapang *m* merdiven
kapanik *m* merdiven basamağı
kapa sing *ant* göğüs kemiği
kapasîte *m* kapasite
kapeç *m* bir yaşında inek
kapek *m* **1.** kepek, talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırıntılar) **2.** kepek (bulgur ve yarma kepeği) ~ **pê hatin werkirin** talaşlanmak ~ **pê werkirin** talaşlamak
kapekfiroş *nd/nt* kepekçi (satan kimse)
kapêçî *m* zamanından önce çiftleşen düve
kapêk *m* kapik (rublenin yüzde biri değerindeki para)
kapik (I) *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)
kapik (II) *n* **1.** örk, örük **2.** hıltar (davar veya sığırların boyunlarına takılan ip veya kayış) **3.** duşak, köstek ~ **avêtin piyê (...)** duşaklamak, kösteklemek
kapikkirin *m* **1.** örkleme **2.** köstekleme, duşaklama
kapik kirin *l/gh* **1.** örklemek **2.** kösteklemek, duşaklamak
kapikkirî *rd* **1.** örklü, örklenmiş olan **2.** köstekli, kösteklenmiş
kapîk *m* kapik (rublenin yüzde biri değerindeki para)
kapîtal *m* kapital, ana mal, sermaye
kapîtalîst *nd/nt* **1.** kapitalist, anamalcı, sermayeci, sermayedar (ana mal sahibi) **2.** *rd* kapitalist, anamalcı, sermayeci, sermayedar (anamalcılık düzenini benimsemiş kimse)
kapîtalîzm *m* kapitalizm, ana malcılık, sermayecilik
kapîtone *m***1.** kapitone **2.** *rd* kapitone (bu kumaştan yapılmış olan)
kapîtulasyon *m* kapitülâsyon
kapkapî *zo/m* çekirge
kaplîz *nd/nt* aşık oyuncusu
kaplîzî *m* aşık oyunculuğu
kapnîsît *jeo/m* kapnisit
kapok (I) *m* **1.** bıcıl (kemiği) **2.** diz kapağı **3.** baldır, bacak
kapok (II) 1. ökçe * **sola ku kapoka wê bilind e** yüksek ökçeli ayakkabı **2.** topuk (ayakkabı topuğu) * **kapoka sola wê** ayakkabısının topuğu ~ **li hev ketin** topuk çalmak
kapok (III) *n* **1.** örk, örük, hıltar (davar veya sığırların boyunlarına takılan ip veya kayış) **2.** duşak, köstek ~ **avêtin piyê (...)** duşaklamak, kösteklemek ~ **li lingan xistin** köstek

vurmak ~ **li piyê (...) xistin** köstek vurmak ~**a bilind a giloverokî** yumurta ökçe
kapokkirin *m* köstekleme
kapok kirin *l/gh* kösteklemek
kapokkirî *rd* köstekli, kösteklenmiş
kapol (I) *ant/n* kafa tası, kuru kafa
kapol (II) *m* ufak ve toz halindeki saman
kaporta *m* kaporta
kaportasaz *nd/nt* kaportacı
kaportasazî *m* kaportacılık
kaportavan *nd/nt* kaportacı
kaportavanî *m* kaportacılık
kapos *bnr* kabûs
kapose *rd/nd* **1.** kodaman **2.** iri, kocaman
kaposetî *m* kodamanlık
kapox *nd/nt* biçilmiş otları deste yapıp bağlamak üzere tutulan işçi
kapreş *n* ayakları siyah at
kaprîs *m* kapris ~ **kirin** kapris yapmak
kaprîsdar *rd* kaprisli
kaprû *m* boğucu azık, kekremsi yiyecek
kaprût *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)
kapsûl *m* **1.** kapsül (ateşli silâhlarda) **2.** *bj* kapsül (ilâçlar için)
kaptan *n* **1.** kaptan **2.** kaptan, kaptan pilot **3.** kaptan (kaptan şoför) ~ **pîlot** kaptan pilot
kaptanê derya *dîr/nd* kaptanıderya
kaptanî *m* kaptanlık
kapûs *bnr* kabûs
kapût *nd* kaput (iskambil oyununda) ~ **kirin** kaput etmek
kar (I) *n* **1.** iş (bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma) * **di heyna kar de kesî eware mekin** iş sırasında kimseyi meşgul etmeyin **2.** iş (bir değer yaratan emek) **3.** iş (birinden beklenen hizmet veya birine verilen görev) * **niha karê min heye, ez nayêm** şimdi işim var, gelemem **4.** iş (sanayi, ticaret, tarım, maliye vb. alanlara ilişkin ekonomik etkinliklerin bütünü) * **van çendan kar û îş sekinî ye** bu ara işler durgun **5.** iş (kamu yararına yapılan işler) * **karên ewletiyê** güvenlik işleri **6.** iş (herhangi bir yere düzen verici, günlük yaşayışı sağlayıcı her türlü çalışma) * **karên vê malê zehf in** bu evin işi çok **7.** iş (geçimi sağlamak için herhangi bir alanda yapılan çalışma, meslek) * **ji xwe re karekî bidîta da ku bi xwe debara xwe bikira** kendine bir iş bulsa da geçimini kendisi sağlasa **8.** iş (iş yeri) * **rabe, tu dê ji karê xwe re dereng bimînî** kalk, işe geç kalacaksın **9.** iş (ticarî anlaşma, alış veriş) **10.** iş (herhangi bir maksatla kurulan düzen) * **kar û îşê xwe kirin rê** işini yoluna koydu **11.** iş (bazı deyimlerde 'yarar', 'çıkar' anlamında kullanılır) * **ew karê xwe dizane** o işini bilir **12.** işi (yapılan şey, davranış) * **min karekî baş kir ku tam li hesabê wî bê** tam da hoşuna gidecek bir iş yaptım **13.** iş (nakış, örgü gibi elde yapılan şey) **14.** (iş (emek, işçilik, ustalık) * **perdeyeke ku karê giran e** işi ağır bir perde **15.** iş (işlem) * **karê min kete ser wan, nekirin** işim onlara düştü, ama görmediler **16.** iş (sorun, konu, mesele) **17.** iş (gizli sebep veya maksat) * **kar marên wan ên ku meriv nizane çi ne, hene** öyle işleri var ama ne olduğunu insan bilmiyor **18.** iş (bir kimseye özgü olan görü, anlayış) **19.** *fiz* kar (bir kuvvetin uygulanma noktasını hareket ettirirken harcadığı güç) ~ **avêtin pişt guhê xwe** işi savsaklamak ~ **berdan** iş bırakmak ~ **bi (yekî) qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **bi werîs tê girêdan meriv** (an jî **însan) bi gotinê** (an jî **peyvê)** iş yapmakla insan sözle yola gelir ~ **bike bi esasî ku dil neke waswasî** işini sağlam yap ~ **dan (yekî)** (birine) iş vermek ~ **dan ber (yekî)** işe koşmak (birini bir işte görevlendirmek) * **kar dan ber min** beni işe koştular ~ **dan ser milê (yekî)** işi koşturmak (birini bir işte görevlendirmek) * **kar dan ser milê min** beni işe koştular ~ **derxistin** iş açmak, iş çıkarmak (uğraştırıcı, gereksiz bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmak) ~ **gerandin 1)** iş çevirmek (işin üstesinden gelmek) **2)** çekip çevirmek, yönetmek ~ **gêrandin** çekip çevirmek, yönetmek ~ **girtin** iş tutmak ~ **hiştin** iş bırakmak ~ **jê nebûn** elinden iş çıkmamak ~ **ji bin piyê xwe derxistin** iş çıkarmak (uğraştırıcı, gereksiz bir durumun ortaya çıkmasına sebep olmak) ~ **ji destê (yekî) derketin** iş çıkarmak, elinden iş çıkmak (çok iş yapmak) ~ **ji destê (yekî) derneketin** elinden iş çıkmamak ~ **ji (yekî) re derketin** (an jî **derxistin)** başına iş çıkarmak ~ **ji rê derketin** (iş) çığırdan çıkmak ~ **ji tehmê derketin** iş çığrından çıkmak ~ **kere bajoyî dihere, najoyî nahere** iş eşek gibidir yaparsan biter ~ **ketin ser (yekî)** (birine) iş düşmek ~ **ketin ser hev** iş yığılmak ~ **ketin stûyê (yekî) 1)** iş başa düşmek **2)** (birine) yük olmak ~ **kirin** iş yapmak, iş görmek ~ (an jî **îş) leqîn** işler açılmak ~ **li eksê siwar bûn** iş inada binmek ~ **li ber hev ketin** işler birikmek ~ **li hev û din ketin** (an jî **qelibîn)** iş sarpa sarmak ~ **li (yekî) man 1)** iş ayağa düşmek **2)** (birine) iş düşmek ~ **li rê bûn** iş tıkırında gitmek (veya olmak) ~**ê (wî) li rê ye** tıngırı yolunda, kazancı iyi ~ **nîşanî (yekî) dan** (birine) iş göstermek ~ **nîvco hiştin** askıda bırakmak ~ **nîvco man** askıda kalmak ~ **pê bûn 1)** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) **2)** iş görmek (iş yapmaya uygun olmak) ~ **pê dan kirin** (birini) işe koşmak (veya koşturmak) ~ **pê nebûn** iş güç yapamaz olmak, tembel olmak ~ **pê qedandin** (birine) işini yaptırdıktan sonra sırt dönmek ~ **pê qedîn 1)** iş (birinde) bitmek **2)** iş bitirmek ~ **qedandin** iş bitirmek (bir işi iyi bir sonuca ulaştırmak) ~ **rast neçûn** iş ters gitmek, (iş) pot gelmek ~ **şêr e, gava te xwe lê gur kir dibe kergoşk** iş başta aslan gibidir, yapmaya koyuldun mu tavşan gibi olur ~ **tev ketin ser dilê hev** dokuz ayın çarşambası bir ara-

ya gelmek ~ **û bar** iş güç ~ **û barê (yekî) li rê bûn** işleri yolunda gitmek (veya olmak) ~ **û barê paqijiyê** temizlik işleri, tanzifat ~ **û îş** iş güç ~ **û îşê dewletê** hükümet kapısı ~ **û îşê (yekî) ketin ser (yekî dîtir)** (birine) işi düşmek ~ **û îşê (yekî) rast çûn** işi rast gitmek ~ **xelas kirin** bir işi bitirmek ~ **zor çêbûn** iş çatallanmak ~ **zor gerîn** iş çatallanmak **~ek hel kirin** işi bağlamak, işi hal etmek **~ekî baş ji destê (yekî) derketin** elinden iyi iş gelmek **~ekî (an jî xebateke) bêfeyde kirin** kalburla su taşımak **~ekî bêqîmet kirin** değersiz bir iş yapmak **~ê baş bi sebrê ye** iyi (veya temiz) iş altı ayda çıkar **~ê (yekî) baş bûn** işi iş olmak **~ê berepaşkî kirin** ata et, ite ot vermek (bir işi ters yapmak **~ê (yekî) berî nava hev dan** (birine) kılçık atmak (bir kimsenin işini karıştırmak, bozmak) **~ê bi senat, nanê bi pêşger jina biesil** iyi iş, temiz ekmek ve asil kadın tercih edilendir **~ê bi talih ve** baht işi **~ê bi xelkê rihetiya nefsê, xerakirina malê ye** el eliyle yapılan iş, nefsine düşkünlük adama yıkım getirir **~ê bitalûke** tehlikeli iş **~ê bûkê kirin** çeyiz hazırlamak **~ê (yekî) bûn** (birini) harcı olmak * **siwarbûna li hêsp karê mêran e** ata binmek yiğit harcıdır **~ê (yekî) çi ye?** işi ne? **~ê (yekî) di hev de bûn** işi olduğu gibi durmak **~ê (yekî) di ser dilê hev de bûn** işi olduğu gibi durmak **~ê duyemîn** ek görev **~ê (yekî) ew bû** ha bire * **karê wê ew bû masî sor dikirin** ha bire balık kızartıyordu **~ê gavanî jî siwariya kerê ye** sığırtmaçın kâr da eşeğe binmesidir **~ê (yekî) ger e, ha li vir e, ha li wir e** o kapı (mahalle) senin bu kapı (mahalle) benim **~ê giran 1)** ağır iş **2)** *mec* ince iş **~ê (yekî) hebûn** işi olmak **~ê hosteyan** usta işi **~ê (yekî) jê hebûn** (bir şeyle) işi olmak, ilgilenmek, alâkalanmak **~ê (yekî) jê tune bûn** (bir şeyle) işi olmamak, ilgilenmemek **~ê (yekî) ji serê (yekî) zêde bûn** (birinin işi) başından aşkın olmak **~ê kesê li serî, pir e** baş olan boş olmaz **~ê (yekî) ketin rê** işi işler duruma gelmek, işi olumlu bir biçim almak **~ê (yekî) ketin ser (yekî)** (birine) işi düşmek **~ê ku ne karê (we) ye çima hûn têkilî pê dikin** elinin hamuruyla erkek işine karışmak **~ê ku pêşiyê baş çû, dû re rind nayê** evveli iyi giden işin sonu kötü olur **~ê (yekî) li hev nehatin** işi aksi gitmek **~ê (yekî) li rê bûn 1)** işi iş olmak **2)** işi rast gitmek **3)** işi tıkırında (veya yolunda) olmak **4)** tuzu kuru olmak **~ê (yekî) li rê ye** işi tıkırında (veya yolunda) **~ê malê sed û sî ne, av û axur tenê beylû ne** ev işleri nankördür **~ê min ew e ku pê ye** işi (m) iş kaşığı(m) gümüş **~ê mirov ne qar e** hamala semeri yük olmaz **~ê mirovên mirov ji me meriv ra ne bar e** öküze boynuzu yük olmaz (veya ağır gelmez) **~ê nav malê** ev işi, orta işi, orta hizmeti **~ê ne di rê de** kirli iş, yolsuzluk **~ê nelirê** kirli iş, bulaşık iş **~ê (yekî) qedîn** işi bitmek **~ê qelemê** kalem işi (yontmacılıkta) **~ê rûniştî kirin** minder çürütmek (oturarak yapılan işlerle uzun yıllar uğraşmak) **~ê ser dest û piyan** ayak işi **~ê serobero** üstünkörü yapılan, özensiz, çırpıştırma **~ê şevê mirov kilekorî ye** gece gözü kör gözü, gece işi körler işi **~ê te tune** işin mi yok **~ê xeternak** tehlikeli iş **~ê xwe bi hev xistin** tezgahı kurmak **~ê xwe bi xwe qedandin** kendi göbeğini kendi kesmek **~ê xwe bike bi wext wek paşayê ser text** erken yapan işin altın takar dişini **~ê xwe birin serî** işi olmak (işi istediği gibi bitirmek) **~ê xwe ji hev derxistin** işini çevirmek **~ê xwe kirin 1)** işini görmek (görevini yapmak) **2)** işini yapmak **~ê xwe kirin rê** tıkırını yoluna koymak **~ê xwe li hev anîn** işini uydurmak **~ê xwe qedandin** kârını tamam etmek (öldürmek) **~ê xwe zanîn** iş bilmek (becerikli olmak) **~ê (an jî îşê) xwe zanîn** işini bilmek (nerede, nasıl yararlanacağını bilmek, çıkarını bilmek) **~ê Xwedê nexşîne** Allahın işinden sual olunmaz **~ê zarokan (an jî sebiyan)** çocuk işi **~ên diyanetê** diyanet işleri **~ên nemayê** olmadık işler **~ên nelirê** kirli işler, karanlık işler **~ên qenciyê** hayırlı işler **~ên paqijiyê** temizlik işleri **~ên tewşik kirin** abesle uğraşmak (veya abesle iştigal etmek) **~ên xêrê** hayırlı işler **~ên xwe kirin rê** işlerini yoluna koymak

kar (II) *m* **1.** kâr, kazanç * **kara min a îro gelek baş e** bugünkü kârım gayet iyi **2.** kâr (yarar, fayda) * **tu kara wî ji min re nîn e** onun bana hiç kârı yok **3.** *bz* kâr (maliyet fiyatıyla satış fiyatı arasındaki fark) * **serê parçeyê milyonek kara min e** parça başına bir milyon kârım var **4.** etki, tesir * **kar û kardanawe** etki tepki ~ **birayê zerarê ye** kar zararın kardeşidir ~ **hiştin** kâr bırakmak ~ **jê hatin** kâr getirmek ~ **kirin** kâr etmek, kazanç elde etmek ~ **lê kirin** kâr etmek, etki yapmak ~ **man** kâr kalmak ~ **tê de man** baş bulmak * **eger ez bi vê fiyetê bidim te, ji min re kar tê de namîne** bu fıyata verirsem baş bulmaz ~ **tê kirin** kâr etmek, etki yapmak ~ **û kardanawe** etki tepki ~ **û xesar** kar zarar ~ **û xesar birayê hev in** kar zararın kardeşidir ~ **û zerar** kar zarar ~ **û zerar birayê hev (û din) in** kar zararın kardeşidir ~ **û zerara (yekî) tê de hev dernexistin** bir dirhem bal için bir çeki keçiboynuzu çiğnemek **~a kerxesînê** zararı kazancından fazla olan iş **~a patatîzê (an jî fatatîzê)** aldığı aptes ürküttüğü kurbağaya değmemek (zararı kazancından fazla olan iş) **~a xwe avêtin serê** kâr koymak

kar (III) *m* hazırlık ~ **û bar** hazırlık ~ **û barê xwe kirin** hazırlığını yapmak, hazırlanmak **~a xwe kirin** hazırlığını yapmak, hazırlanmak

kar (IV) *bnr* kes û kar

kar (V) *m* **1.** tuzla, kaynak * **kara xwê** tuz kaynağı **2.** kaynak (bir şeyin çıktığı yer, menşe)

kar (VI) *m* oğlak ~ **anîn** yavrulamak (kuzu doğurmak) ~**a xezalan 1)** ceylan balası **2)** güzel kız
kar (VII) *m* mal davarın acı sesi ~ **û kar** acı çeken, arayış içinde olan küçükbaş hayvanın telaşlı sesi
-kar (VIII) *rz/m* isimden isim türeten sonek
kara *rd* **1.** kadir, erkli (gücü yeter) **2.** muktedir, kudretli **3.** kadir (Allah'ın sıfatlarından biri) **4.** nüfuzlu
karaban *m* kehribar
karabûn *m* kadir olma
kara bûn *l/ngh* kadir olmak
karak *m* demir madeni
karakew *nd* keklik avı
karakter *n***1.** karakter, öz yapı, seciye **2.** karakter (basımda) **3.** *fel* karakter **4.** *wj* karakter ~**a sereta** *bîy* dominant karakter
karakterîstîk *rd* karakteristik
karakterîze *rd* karakterize ~ **kirin** karakterize etmek
karakterolojî *m* karakteroloji
karambol *m* karambol
karamela *m* karamelâ
karandin *m* **1.** çalıştırma **2.** kullanma
karandin *l/gh* **1.** çalıştırmak **2.** kullanmak
karanîn *m* yavrulama (keçi için, doğurma)
kar anîn *l/gh* yavrulamak
karantîna *m* karantina
karantînxane *m* karantina (hastanelerde)
karaşîna *rd* işbilen, işe aşina olan
karaşînîtî *m* işbilirlik, işe aşina olma durumu
karatî *m* erklilik, yapa bilme
karatîn *ant/m* karatin
karatînbûn *m* karatinleşme
karatînbûyîn *m* karatinleşme
karavan *m* karavan
karavana *m* **1.** karavana (en çok orduda erlerin yemeğini dağıtmak için kullanılan kenarları dik derince kap) **2.** karavan (genellikle orduda, yatılı okullarda ve ceza evlerinde dağıtılan yemek) **3.** karavana (atış taliminde hedef tahtasını bile vurmama)
karavanakar *n* karavanacı
kara xwê *m* tuzla
karaz *m* büyük güveç kabı
karbar (I) *bnr* karîbar
karbar (II) *rd* uygulanabilir
karbarî *m* uygulanabilirlik
karbendî *m* **1.** görev **2.** yüküm, iş yükümleme
karbendîtî *m* görevcilik
karberdan *m* **1.** iş bırakımı, iş bırakma, grev **2.** görev bırakma, istifa
kar berdan *l/gh* **1.** iş bırakmak **2.** görev bırakmak, istifa etmek
karberdayî *rd* **1.** iş bırakmış **2.** görev bırakmış, istifa etmiş olan
karberdayîn *m* **1.** iş bırakış **2.** görev bırakış, istifa ediş
karberder *nd/nt* iş bırakımcı, grevci
karberderî *m* iş bırakımcılık, grevcilik
karbeşî *m* iş bölümü
karbidest *nd/nt* **1.** yetkili, salâhiyetli **2.** *mec* patron (bir kuruluşta, bir iş yerinde makam bakımında yetkili kimse) **3.** kayyum **4.** *rd* erkli ~ **kirin** yetkili kılmak
karbidestî *m* **1.** yetki, salâhiyet, yetkililik **2.** kayyumluk **3.** erklilik ~ **ya olî** dinî selahiyet
karbîn *rd* iş bilen
karboksîl *kîm/m* karboksil
karboksîlîk *kîm/rd* karboksili, karboksilik
karbon *kîm/m* karbon (kısaltması C)
karbonado *m* karbonado, kara elmas
karbonat *m* karbonat
karbonatdar *rd* karbonatlı
karbondar *rd* karbonlu
karbondayîkirin *m* karbonlama
karbondayî kirin *l/gh* karbonlamak
karbondîoksît *kîm/m* karbondioksit
karbonhîdrat *kîm/m* karbonhidrat
karbonîfer *jeo/m* karbonifer, karbon dönemi
karbonîbûn *m* karbonlaşma
karbonî bûn *l/ngh* karbonlaşmak
karbonîk *rd* karbonik
karbonîl *kîm/m* karbonil
karbonmonoksît *kîm/m* karbonmonoksit
karborûndûm *kîm/m* karborundum
karbur *kîm/m* karbür
karburator *tek/m* karbüratör
karburdayîkirin *m* karbürleme
karburdayî kirin *l/gh* karbürlemek
karciv *m* korporasyon
karçik (I) *bot/m* kene ağacı, kene otu (Ricinus communis)
karçik (II) *m* ahlat, yaban armudu
karçikan *m* taşsız yer
karçî *bnr* karçîn
karçîn *m* ahlat, yaban armudu
kardanawe *m* tepki, reaksiyon ~ **nîşan dan** tepki göstermek, tepkimek
kardanî *m* **1.** fiil, edim **2.** tepkî **3.** *rd* fiilî * **rewşa kardanî ya piyaseyê** piyasalardaki fiilî durum ~**ya bêmerc** şartsız refleks ~**ya mercdar (an jî merckirî)** şartlı refleks, koşullu tepke
kardank *ant/m* oğulduruk, döl yatağı (dişi hayvanlar için)
kardar (I) *nd/nt* iş veren, iş sahibi
kardar (II) *rd* kârlı
kardariyî *fel/rd* kılgılı
kardarî *fel/m* **1.** pratik, kılgı **2.** kılgın, amelî
kardarîtî (I) *m* iş verenlik
kardarîtî (II) *m* kârlılık
kardêr *nd/nt* işveren, patron (bir ticaret veya sanayi kuruluşun sahibi, başı, işvereni)
kardêrane *h* patronca
kardêrî *m* patronluk
kardêrkî *rd/h* patronca
kardiyograf *bj/m* kardiyograf
kardiyografî *bj/m* kardiyografi
kardiyogram *bj/m* kardiyogram
kardiyolog *nd/nt* kardiyolog
kardiyolojî *m* kardiyoloji
kardiyopatî *m* kardiyopati
kardiyoskleroz *bj/m* kardiyoskleroz
kardiyoskop *bj/m* kardiyoskop

kardiyoskopî *bj/m* kardiyoskopi
kardî (I) *bot/m* mantar
kardî (II) *bot/m* yaprakları el büyüklüğünde, boyu 20-30 cm kadar olabilen, çalıklarda yetişen ve yaprakları sarma yemeğinde kullanılan bu bitki, aynı zamanda halk hekimliğinde ishal sükücü olarak da kullanılır
kardîde *rd* iş belen
kardîn *bnr* karî (II)
kardînal *n* kardinal
kardînalî *m* kardinallik
kare (I) *rd* hazır olan
kare (II) *mat/m***1.** kare, dördül **2.** *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan) **3.** kare (iskambil oyunlarından aynı türden dört kâğızın bir araya gelmesi) * **kare as** kare as **~ya hejmarekê** (bir sayının) karesi **~ya hejmarekê girtin** *mat* (bir sayının) karesini almak
kareba (I) *bnr* karîbar
kareba (II) *m* **1.** elektrik **2.** elektrik (bu enerjinin gündelik olarak kullanma biçimi)
karebadan *m* elektrikleme
kareba dan *l/gh* elektriklemek
karebadar *rd* elektrikli
karebadarbûn *m* elektriklenme
karebadar bûn *l/ngh* elektriklenmek
karebadarbûyîn *m* elektrikleniş
karebadarkirin *m* elektriklendirme, elektrifikasyon
karebadar kirin *l/gh* elektriklendirmek
karebadayîn *m* elektrikleme
karebagirtin *m* elektriklenme
kareba girtin *l/gh* elektriklenmek
karebavan *nd/nt* elektrikçi
karebavanî *m* elektrikçilik
karedar (I) *rd* kareli
karedar (II) *nd/nt* spesiyalist
karekirin *m* **1.** kareleme **1.** kareleme (bir resmi büyütme veya küçültme, resmin oranlarını göre eşit sayıda karelere bölme)
kare kirin *l/gh* **1.** karelemek **1.** karelemek (bir resmi büyütmek veya küçültmek, resmin oranlarını göre eşit sayıda karelere bölmek)
karekirî *rd* kareli, karelenmiş
kareng *nd* saman rengi
karesat *m* **1.** felaket, yıkım, trajedi **2.** âfet, facia **3.** belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse) **~ çêbûn** felaket olmak, yıkım olmak **~ên siruştî** doğal (ya da tabiî) âfetler
karesatdîde *rd* başına felaket gelmiş olan
karesatjentî *rd* âfetzade, felaketzede
karesaz *nd/nt* iş adamı, işkuran
karesazî *m* iş adamlığı
karete *m* karate
karetebaz *nd/nt* kareteci
karetebazî *m* karetecilik
kareteker *nd/nt* kareteci
karetekerî *m* karetecilik
karexezal *m* **1.** bala **2.** güzel kız, piliç
karferma *nd/nt* iş adamı
karfermatî *m* iş adamılığ
karêç *m* **1.** dirgen **2.** harmanda sapları yaymaya yarayan uzun çatallı ağaç
karên derveyî *nd* dışişleri, hariciye (devlet yönetiminde dış işleri)
karên hundirîn *nd* içişleri, dahiliye (devlet yönetiminde iç işleri)
karên kesîdeyan *nd* özlük işleri
karên navxoyî *nd* içişleri
karên navxweyî *nd* içişleri
karên nivîsaran *nd* yazı işleri
karên reş *nd* karanlış işler
karê serobero *nd* üstünkörü yapılan, özensiz, çırpıştırma
karête *m* bel kemiği
karê xeratiyê *nd* doğrama, doğrama işleri
karêz *m* **1.** pınar, bulak **2.** havası serin yer
karfiro *m* ikinci ve üçüncü gündeki sütten yapılan ağnız
kargeh *m* **1.** iş yeri **2.** *hiq* işyeri (işçinin iş sözleşmesine göre çalıştığı yer) **3.** atölye, işlik **4.** yapım evi
karger *nd/nt* idareci, yönetici
kargerî *m* idare, yönetim **~ya deverî** (an jî **cihkî**) *hiq* yerel yönetim
kargerîtî *m* idarecilik, yöneticilik
kargêr *nd/nt* **1.** idareci, yönetici **2.** *hiq* kayyum, kayyım **3.** müdür, idare eden, yöneten
kargêrandin *m* idare etme, yönetme
kar gêrandin *l/gh* idare etmek, yönetmek
kargêrê dezgehê *nd* işletmeci
kargêriya giştî *nd* kamu yönetimi
kargêriyî *rd* idarî, yönetimsel
kargêrî **1.** idare, yönetim **2.** idare, yönetim (bir kurumun işlerini yürüten kurul) **3.** idare, yönetim, idarehane (bir kurum veya kuruluşun yönetildiği yer)
kargêrîtî *m* **1.** idarecilik, yöneticilik **2.** *hiq* kayyumluk
kargir *rd* kâgir
kargirî kargirlik.
kargîn *m* işlev, fonksiyon
kargînî *rd* işlevsel
kargînîtî *m* işlevsellik
kargîr *m* kârgir
kargo *m* kargo
karguzar *rd* **1.** işgüzar, becerikli **2.** işgüzar (gereği yokken, daha çok kendini göstermek için işe karışan) **3.** *nd/nt* maslahatgüzar **4.** hizmetkar, işçi
karguzarî *m* **1.** işgüzarlık, beceriklik **2.** *mec* kargüzarlık **3.** maslahatgüzarlık **4.** hizmet, çalışma
karguzergeh *m* hizmet yeri, hizmet yapılan yer
karhêl *nd/nt* grevci
karhêlî *m* grevcilik
karhêner *nd/nt* kullanıcı
karhênerî *m* kullanıcılık
karîvan *n* oğlak çobanı
karîvanî *m* oğlak çobanlığı
Karik *ast/m* oğlak burcu
karik (I) *bnr* kewar
karik (II) *m* demet, bağlam (meşe yaprakları bağı)
karik (III) *m* gedik, rahne

karik (IV) *m* oğlak **~a sawa** süt oğlağı, ana kuzusu **~a virnik** ana kuzusu **~a xwe dan guran** mercimeği fırına vermek
kariske *m* at arabası
karistan *m* **1.** iş yeri **2.** fabrika
karîştanê *m* bir halay adı
karix (I) *m* karık (sabanla açılan iz)
karix (II) *m* yastık (fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer)
kariyer *m* kariyer
kariyerîst *rd* kariyerist
kariyerîzm *m* kariyerizm
karî (I) *bot/m* mantar
karî (II) *bot/m* yaprakları el büyüklüğünde, boyu 20-30 cm kadar olabilen, çalıklarda yetişen ve yaprakları sarma yemeğinde kullanılan bu bitki, aynı zamanda halk hekimliğinde ishal sükücü olarak da kullanılır; yılan yastığı (!)
karî (III) *m* tuzla
karîban *m* **1.** kehribar, samankapan **2.** *rd* kehribar (bu maddeden yapılmış olan)
karîbana reş *jeo/nd* Erzurum taşı, Oltu taşı, kara kehribar
karîbar *m* **1.** kehribar **2.** *rd* kehribar (bu maddeden yapılmış olan)
karîbelg *bot/m* yaprakları el büyüklüğünde, boyu 20-30 cm kadar olabilen, çalıklarda yetişen ve yaprakları sarma yemeğinde kullanılan bu bitki, aynı zamanda halk hekimliğinde ishal sükücü olarak da kullanılır
karîbelk *bnr* karîbelg
karîdes *zo/m* karides (Palaemon)
karîgeh *m* evren
karîgehî *rd* **1.** evrensel (evrele ilgili) **2.** evrensel (bütün insanlığı ilgilendiren, cihanşümul)
karîger *m* **1.** etki **2.** *rd* etkili, etkin **2.** etkileyici * **axaftineke karîger** etkileyici bir konuşma **3.** karizmatik ~ **a layekî** (an jî **rexkî**) yan etki
karîgerdar *rd* etkili ~ **bûn** etkili olmak
karîgerdarî *m* etkililik
karîgerî (I) *m* **1.** etki (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) **2.** etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) **3.** etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) * **karîgeriyeke baş li ser min hişt** bende olumlu bir etki bıraktı **4.** etkinlik **5.** etkileyicilik **~ya tîrêjê** ışın etkinliği
karîgerî (II) *m* yürürlük
karîgerîbûn *m* etkilenme
karîgerî bûn *l/ngh* etkilenmek
karîgerîbûyîn *m* etkilenme
karîgerîkirin *m* etkileme, etkili olma
karîgerî kirin *l/gh* etkilemek, etkili olmak
karîk *bot/m* mantar
karîkator *bnr* karikatur
karîkatur *m* karikatür
karîkaturekirin *m* karikatürize etme, karikatürleştirme
karîkature kirin *l/gh* karikatürize etmek, karikatürleştirmek
karîkaturekirî *rd* karikatürize
karîkaturîst *nd/nt* karikatürcü
karîkaturîstî *m* karikatürcülük
karîkaturîze *rd* karikatürize ~ **kirin** karikatürize etmek
karîkatursaz *nd/nt* karikatürcü
karîkatursazî *m* karikatürcülük
karîn (I) *m* acıyla, arayışla meleme
karîn (II) *m* **1.** muktedir olma, edebilme, yapabilme, -e bilme **2.** kudret, iktidar (bir şeyi yapabilme gücü) **3.** erk * **karîna siyasî** siyasi erk **4.** kudret, güç (sınırsız, mutlak nitelik) * **karîna Xwedê** Tanrı'nın gücü **~a bi nefsa canê xwe re** nefis mücadelesi **~a bi nefsa xwe** nefsine hakim olmak **~a darizandinê** (an jî **dadweriyê**) yargı gücü (veya erki) **~a qanûndanînê** yasama gücü (hakkı, yetkisi veya kuvveti) **~a rêvebirinê** (an jî **cîbicîkirinê**) yürütme gücü (veya erki)
karîn (I) *l/ngh* acıyla, arayışla melemek
karîn (II) *l/ngh* **1.** muktedir olmak, edebilmek, yapabilmek -e bilmek * **ez dikarim herim** ben gidebilirim **2.** etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * **ez bêyî wê nikarim** onsuz edemem ~ **(yek) kirin beriya xwe** (birini) cebinden çıkarmak * **tu Menaf nas nakî, ew dikare Hesen bike beriya xwe** sen Menaf'ı tanımıyorsun, o Hasan'ı cebinden çıkarır ~ **xwe li ser kevirekî hişk û req xwedî kirin** kendini geçindirebilmek, olumsuz koşullarda dahi kendi keçesini çıkarabilecek kadar becerikli olmak * **dikare li rûyê (yekî) bê nihêrtin** yüzüne bakılacak gibi (veya yüzüne bakılır) * **dikare (yekî) tî bibe ser avê û tî bîne** (birini) susuz suya götürüp susuz getirmek, (becerikli olmak) * **kare li hewayê resmê teyran bikişîne** havda kuşların dahi sermini çekebilir, becerikli olmak * **karibûna bi nefsa xwe** nefsine hakim olmak * **nikare bi kerê dibeze kurtên** eşeğe göcü yetmeyip semerini dövmek * **nikare dek bîne serê (yekî)** (birinin yanında) perende atamamak (oyun çevirememek, aldatamamak) * **nikarin cilika xwe ji avê derxistin** paçasını çekecek (veya toplayacak) hali olmamak * **nikarîn çavê xwe vekirin** göz açamamak * **nikarin mûyek jê kirin** (birinin) kılına dokunmamak * **nekarîn mûyek ji (yekî) kirin** (birinin) kılına dokunmamak * **nekarîn pê re pence kutan 1)** (birinin yanında) perende atamamak (herhani bir konudan birinden aşağı olmak, beceriksiz olmak) **2)** (birinin yanında) perende atamamak (oyun çevirememek, aldatamamak) * **nekarîn serê xwe xurandin** göz açamamak * **nekarîn xwarin** yiyememek ***nekarîn xwe dan ser (yekî)** (birinin) üstüne varamamak
karîna *der/m* karina
karîna raperandinê *nd* icra gücü, yürütme erki veya gücü
karîne *m* erk, yetke
karîsaz *nd/nt* işadamı

karîte *m* kiriş (mimaride)
karîteya piştê *ant/m* bel kemiği
karîteya sing *ant* göğüs kemiği, köğüs tahtası
karîwer *rd* meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek
karîwerbûn *m* meşgul olma
karîwerbûn *l/ngh* meşgul olmak
karîwerî *m* meşguliyet
karîwerkirin *m* meşgul etme
karîwer kirin *l/gh* meşgul etmek
karîz *m* su akarı
karîzma *m* karizma
karîzmatîk *rd* karizmatik
karkar *m* inlme, sızlanma
karkarîk *ant/m* kıkırdak
karkarkirin *m* inlme, sızlanma
karkar kirin *l/gh* inlmek, sızlanmak
karkas *m* karkas
karkenar *rd* emekli
karkenarbûn *m* emekli olmak, emekliye ayrılma
karkenar bûn *l/ngh* emekli olmak, emekliye ayrılmak
karkenarî *m* emeklilik, tekaütlük
karkenarkirin *m* emekli etme, emekliye ayırma
karkenar kirin *l/ngh* emekli etmek, emekliye ayırmak
karker *nd/nt* **1.** işçi (başkasının yararına bedenini, kafa gücünü veya el uzluğunu kullanarak ücretle çalışan kimse) * **hemû karkerên dinyayê bi yek bin** bütün dünya işçileri birleşin **2.** işçi (toplu olarak yaşayan böceklerde üreme yeteneğinde olmayan, topluluğun işlerini gören dişi veya erkek) **~ê ji xwe re pesnê xelkê li ser e** işinde iyi olan her kes tarafından beğenilir **~ê kalîfiye** kalifiye işçi **~ê ramanê** fikir işçisi **~ê wehdetiyê** mevsimlik işçi **~ê werzane** mevsimlik işçi **~ê wesfdar** vasıflı işçi **~ê xwe şîrînê hevalan (an jî xelkê)** kendi işi gücünde olan, başkasına muhtaç olmayan herkesçe beğenilir **~ên beşa kar** *nd* iş kolu işçileri **~ên gelemper** kamu işçisi
karkeranî *m* proleterya
karkerê avahiyan *nd/nt* inşaatçı, yapıcı
karkerî *m* işçilik
karketî *bnr* karkenar
karkew *nd* toplu keklik avı
karkinar *bnr* karkenar
karkir *bnr* karker
karkirin (I) *m* **1.** iş yapma **2.** çalışma **3.** çabalama
karkirin (II) *m* **1.** kazanma, kazanış (kazanç sağlama) **2.** etki yapma, etkileme
karkirin (III) *m* hazırlama
kar kirin (I) *l/gh* **1.** iş yapmak **2.** çalışmak **3.** çabalamak
kar kirin (II) *l/gh* **1.** kazanmak (kazanç sağlamak) **2.** etki yapmak, etkilemek
kar kirin (III) *l/gh* hazırlamak * **ebayekî derwêşan ji min re kar bike** bir derviş abasını bana hazırla

karkulek *m* sıyırga (kar küreme aracı)
karkulîlk *bot/m* mantar
karlêbûn *m* etkilenme
karlêbûn *l/bw* etkilenmek
karlêbû *fel/rd* edilgin, münfail (etkin karşıtı)
karlêbûnî *fel/m* edilginlik
karlêker *rd* etkileyici
karlêkirin *m* kar etme, etkileme
kar lê kirin *l/bw* kar etmek, etkilemek
karmax *m* kalbur (iri delikli)
karmax kirin *l/gh* kalburlamak
karmaxkirin *m* kalburlama
karmend *nd/nt* **1.** memur **2.** çalışan **~ê gelheyê** nüfus mamuru **~ê gumrikê** gümrükçü, gümrük memuru **~ê kadastroyê** kadastro memuru **~ê mehrbirînê** nikâh memuru **~ê tapoyê** tapu memuru (veya tapu sicil muhafızı) **~ê tenduristiyê** sağlık memuru, sağlıkçı
karmendî *m* memurluk
karname *m* **1.** karne, sertifika, ustalık tescil belgesi **2.** ajanda
karnas (I) *m* karnas (adlı silâh)
karnas (II) *nd/nt* iş bilimci
karnasî *m* iş bilimi, ergonomi
karnaval *m* karnaval
karne *n* **1.** karne (okul karnesi) **2.** karne (sağlık karnesi) **~yê tenduristiyê (an jî sihetê)** sağlık karnesi
karnivîs *nd/nt* katip
karnivîsî *m* katiplik
karniyar *nd/nt* **1.** başvurucu, müracaatçı **2.** istekli, talip
karniyarî *m* baş vuru, müracaat
karnî *kîm/m* karni
karo *m* **1.** karo (iskambil oyunlarında) **2.** karo (betondan döşeme taşı)
karok *bot/m* mantar **~a guran** bir tür yenilmeyen mantar
karoka mêrgan *bot/nd* çayır mantarı
karoka pûşî *bot/nd* kav mantarı (Fomes fomentarius)
karoka rastan *bot/nd* ak mantar (Agaricus campestris)
karoka sistokî *bot/nd* cıvık mantarlar
karokî *rd* mantarımsı
karokîbûn *m* mantarlaşma
karokî bûn *bot l/ngh* mantarlaşmak
karose *m* kıvırma
karoser *m* karoser
karox *n* **1.** sucu, su bekçisi **2.** *argo* moruk
karoxî *m* su bekçiliği
karpêk (I) *m* **1.** eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) **2.** eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün)
karpêt (II) *m* battaniye
karpît *kîm/m* karpit
karqedîn *rd* işbitirici, çıkarcı
karqedînî *m* iş bitiricilik, çıkarcılık
karqenc *rd* ameli iyi olan
karsak *zo/m* karsak (Vulpes corsac)
karsaz *nd/nt* iş adamı, patron (bir ticaret veya sanayi kuruluşun sahibi, başı, işvereni)

karsazî *m* **1.** iş adamılığı, patronluk **2.** işletme (tarım, sanayi, ticaret, bankacılık gibi iş alanlarında kâr amacıyla bir sermaya yatırılarak kurulan kurum)
karsazkî *rd* patronca
karsêl *rd* (**k** yumuşak okunur) işe yaramaz
karst *jeo/m* karst
karstîk *rd* karstik
kart (I) *rd* **1.** çeyrek, dörte bir **2.** yermi beş kuruş
kart (II) *n* **1.** kart * **kartên bûyê** düğün kartları **2.** kart, kartvizit **3.** kart, kartpostal **4.** kart (kimliği belirten belge) * **kartê çapemeniyê** basın kartı **5.** kart (oyun kâğıdı) ~**ê ajotinê** sürücü belgesi ~**ê bacê** vergi kartı (veya karnesi) ~**ê dengdanê** oyverme pusulası ~**ê krêdiyê** kredi kartı ~**ê postayê** posta kartı
kartel *ab/m* kartel
kartela *m* kartelâ
kartelîbûn *m* kartelleşme
kartelî bûn *l/ngh* kartelleşmek
kartezyen *nd/rd* Descartes'çi
kartezyenîzm *fel/m* Descartes'çilik
kartêbû *fel/rd* **1.** edilgin, münfail (etkin karşıtı) **2.** *rz* edilgen
kartêbûnî *fel/m* **1.** edilginlik **2.** *rz* edilgenlik
kartêker *fel/m* **1.** etkin (fiilde bulunan, etkinlik gösteren) **2.** *kîm* etkin (kimyasal tepkimelere katılma yatkınlığı gösteren molekül, atom) **3.** etken, faktör (etki yapan) **4.** *kîm* etken (bir madde üzerine belli bir etki yapan) **5.** etkili **6.** etkileyici **7.** etkili, çarpıcı, dokunaklı ~ **bûn 1)** etkin olmak **2)** etkili olmak, etkileyici olmak
kartêkerbûn *kîm/m* etkinleşme
kartêkerbûyîn *kîm/m* etkinleşme
kartêker bûn *kîm l/gh* etkinleşmek
kartêkerî *m* **1.** etkinlik **2.** etkenlik **3.** *sn* etkenlik **4.** etkileyicilik
kartêkerkirin *m* etkinleştirme
kartêker kirin *l/gh* etkinleştirmek
kartêkirin *m* **1.** etkide bulunma, etki yapma, etkileme **2.** *fiz* etkilme **3.** işleme, etkileme
kar tê kirin *l/bw* **1.** etkide bulunmak, etki yapmak, etkilemek **2.** *fiz* etkilmek **3.** işlemek, etkilemek
kartêl *m* iş telefonu
kartik (I) *m* boyun çukuru
kartik (II) *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdahlamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)
kartikkirin *m* eğeleme
kartik kirin *l/gh* eğelemek
kartî *rd* bayat * **nanê kartî** bayat ekmek
kartîk *m* **1.** eğe **2.** törpü
kartograf *nd/nt* kartograf, haritacı
kartografî *m* kartografi
kartografîk *rd* kartografık
kartol *m* **1.** patates (Solanum tuberosum) **2.** patates (bu bitkinin toprak altında oluşan yenebilen yumruları) ~**ên xweşkirî** patates ezmesi
kartolîk *m* salep mayası
karton *m* **1.** karton **2.** karton (on paket sigarayı bir araya getiren ambalâj) **3.** karton (tombala oyununda)
kartonpiyer *as/m* kartonpiyer
kartotek *m* kartotek
kartpostal *m* kartpostal
kartû *rd* bayat (taze olmayan) * **nanê kartû** bayat ekmek
kartûbûn *m* bayatlama
kartû bûn *l/ngh* bayatlamak
kartûk *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdahlamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)
kartûkirin *m* bayatlatma
kartûkirin *l/gh* bayatlatmak
kartûkkirin *m* eğeleme
kartûk kirin *l/gh* eğelemek
kartûş *m* kartuş
kartûtî *m* bayatlık
kartvizît *n* kartvizit
karuxe *m* sisli fırtına
kurofe *m* fırtına
karûbar hazırlık
kar û bar *nd* **1.** iş güç **2.** hazırlık ~ **kirin** hazırlık yapmak ~**ê xwe kirin** hazırlığını yapmak
karûbarkirin *m* hazırlık yapma
kar û barkirin *l/bw* hazırlık yapmak
karûbarkirî *rd* hazırlıklı, hazırlanmış
karûj *bnr* karûş
karûş *bot/m* ayrık otu, domuz ayrığı
karût *bot/m* havuç (Daucus carota)
karûxe *n* bir tür ip
karvan *m* erkek giysisinde belbağı üst tarafında kalan giysinin vücutla olan ara boşluğu (gömlek altında kalan bu boşluk büyük bir cep olarakta kullanılabilinir) * **karvan berda çil gûz jê derket** karvan cebini boşaltı kırk çeviz içinde çıktı
karvanî *m* **1.** pratik, amelî **2.** pratik (kılgı, uygulama) **3.** *rd* pratik (kulanışlı)
karvanîbûn *m* pratikleşme
karvanî bûn *l/ngh* pratikleşmek
karvanîbûyîn *m* pratikleşme
karvanîk *m* karvan giysisinin cebinin aldığı miktar
karvanîtî *m* pratiklik
karwan *n* **1.** kervan **2.** kervan (toplu olarak birbiri ardınca gelen şeyler) * **divê mirov tevî karwên bibe, ne li serî ne jî li dawî bimîne** kervana katılmalı, ne başında ne de sonunda durmalı ~ **ji Kilîlan nayê** iyi insanlar kötü yerden çıkmaz, anlamında bir deyim ~**ê wê rê** ahiret yolculuğu
karwanî *nd/nt* kervancı
karwanîşelê *nd/nt* kervan soyucu
karwanîtî *m* kervancılık
Karwankuj *m* Kervankıran
Karwanqir *m* Kervankıran
karwanseray *m* kervansaray
karwanvan *nd/nt* kervancı
karwanvanî *m* kervancılık

karwer *rd* meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek
karwerbûn *m* meşgul olma
karwerbûn *l/ngh* meşgul olmak
karwerî *m* meşguliyet
karwerkirin *m* meşgul etme
karwer kirin *l/gh* meşgul etmek
karxane *m* **1.** iş yeri **2.** işletme **3.** üretim evi, üretimlik, fabrika
karxezal *m* **1.** ceylan balası (veya yavrusu) **2.** ahu (güzel, narin kadın) **3.** *argo* piliç, çıtır (güzel, alımlı kız)
karxit *m* eğe
karxwe *nd/nt* patron
karxwetî *m* patronluk
karxwê *m* tuzla, tuz ocağı
karyar *nd/nt* memur
karyarî *m* memurluk
karyokinez *biy/m* karyokinez
karyola *m* karyola
karzan *nd/nt* **1.** uzman, eksper **2.** erbap, ehil, işbilen (bir işten anlayan) **3.** erbap, ehil (bir işi yapan, yeterli)
karzana *nd/nt* **1.** işbilen, ehil kişi, bilir kişi **2.** becerikli
karzanatî *m* **1.** iş bilirlik **2.** beceriklilik
karzane *nd/nt* bilir kişi, ehlihibre
karzanî *m* **1.** uzmanlık **2.** ehillik
karzim *m* tan, tan ağartısı ~**a serê sibehê** tan ağartısı
karzîdank *zo/m* kursak
kas *m* **1.** kase **2.** kupa **3.** kupa * **kasa cîhanê** dünya kupası ~ **û kodik di serê (yekî) de şikestin** kabak başına patlamak
kasa *m* pardak
kasalastin *m* çanak yalama
kas alastin *l/gh* çanak yalamak
kasalês *rd* çanak yalayıcı
kasalêsî *m* çanak yalayıcılık ~ **kirin** çanak yalayıcılığı etmek
kasbûn *m* yorulma
kas bûn *l/ngh* yorulmak
kase (I) *m* kâse
kase (II) *m* kasa ~**ya bikirê** kiralık kasa
kasedar *nd/nt* kasiyer
kasedarî *m* kasiyerlik
kaselês *nd/nt* çanak yalayıcısı, dalkavuk
kaselêsî *m* çanak yalayıcılığı, dalkavukluk
kaselîs *bnr* kaselîst
kaselîst *rd* çanak yalayıcı, tabak yalayıcısı
kaselîstî *m* çanak yalayıcılık ~ **kirin** çanak yalayıcılığı etmek
kaset *m* kaset
kasetfiroş *nd/nt* kasetçi (satan kimse)
kasetfiroşî *m* kasetçilik
kasetjen *m* kasetçalar
kasik (I) *m* kask * **kasıkê serî** kafa kaskı
kasik (II) *m* kâse ~ **û kodik di serê (yekî) de şikandin** kabak başında patlamak ~**a biçûçik** bülbül çanağı (gibi) ~**a xwînê** kan çanağı
kasika çav *nd* göz çanağı
kasika çokê *nd* diz ağırşağı
kasil *rd* üşengeç, üşengen
kasilandin *m* erindirme, üşendirme
kasilandin *l/gh* erindirmek, üşendirmek
kasilîn *m* erinme, üşenme
kasilîn *l/ngh* erinme, üşenmek
kasilîtî *m* üşengeçlik, üşengenlik
kasing *m* kuşak
kasiyer *nd/nt* kasiyer
kasiyerî *m* kasiyerlik
kasî *bnr* kêm û kasî
kasîb *rd* kazanan, kazanmaya çalışan, işi gücü olan
kask *m* kask
kasket *m* kasket
kasketdar *rd* kasketli
kasko *hiq/m* kasko
kasmîn *bot/m* hindibaba
kasnî *bot/m* güneğik, hindiba (Cichorium endivia)
kaso *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
kasok *m* orak
kast *sos/m* kast
kastanyola *m* kastanyola
kaster *m* bir tür helva
kastînî *m* iniltisi (acı acı köpek iniltisi) ~ **jê anîn** inletmek ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) acı acı inlemek ~ **pê ketin** acı acı inlemek
kastorke *m* Hint yağı
kasû *m* aşırı ihtiyaç duyma, hasret çekme
kasûl *rd* tembel
kasûlane *rd/h* tembelce
kasûlî *rd* tembel
kasûlîbûn *m* tembelleşme
kasûlî bûn *l/ngh* tembelleşmek
kasûlîbûyîn *m* tembelleşme
kasûlîkirin *m* tembelleştirme
kasûlî kirin *l/gh* tembelleştirmek
kasûlîtî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
kaş (I) *m* kendikendine kurumuş ot
kaş (II) *m* **1.** kayak, kızak ayağı (kızağın üstünde kaydığı ayak) **2.** kaydırak
kaş (III) *n* bayır, yokuş ~ **û berkaş** inişli çikişli arazi ~ **û kendal** dere tepe ~ **û kendal bi serê xwe de anîn xwarê** düz duvara tırmanmak (çok yaramaz çocuklar için kullanılır ~ **û kûş** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)
kaş (IV) *m* çekiş, çekme ~**î ba xwe kirin** ayağına getirmek ~**î ber lingê xwe kirin** ayağına çağırmak ~**î ber piyê xwe kirin** ayağına çağırmak ~**î (...) kirin** -e çekmek
kaşan (I) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
kaşan (II) *m* yerden sürükleyip götürülmüş ve ya sürünüp gidenin ardında bıraktığı iz, yol * **kaşana maran** yılanın sürünme izi
kaşane *m* kâşâne (köşk, saray gibi büyük süslü ev)
kaşankirin *m* tapanlama
kaşan kirin *l/gh* tapanlamak
kaşbaz *nd/nt* kayakçı

kaşbazî *m* 1. kayakçılık (kayakçı olma durumu) 2. kayakçılık (kayak sporculuğu)
kaşbûn *m* kızaklama, kızak yapma (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kayma)
kaş bûn *l/ngh* kızaklamak, kızak yapmak (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kaymak)
kaşe *m* kızak
kaşeber *n* yokuştaki taş
kaşekaş *h* 1. zar zor 2. *m* zar zor geçinme
kaşeksî *bj/m* kaşeksi
kaşêl *m* toprağı ıslatarak tapanlama (harman yeri hazırlanırken bu işlem yapılır)
kaşikan *m* kayak yeri
kaşim *bot/m* bir tür ot
kaşing *m* kuşak
kaşî *m* çini (bir tür çini)
kaşîf *nd/nt* kaşif, bulucu
kaşîfî *m* kaşiflik, buluculuk
kaşîna *m* bir tür tatlı su balığı
kaşkaş *m* kaykay
kaşkaşîkirin *m* çekeleme
kaşkaşî kirin *l/gh* çekelemek
kaşkaşk *m* 1. çekçek 2. kızak
kaşkaşok *m* kızak
kaşke *m* 1. yük taşımada kullanılan bir tür at arabası 2. kağnı
kaşker *m* 1. çekici (başka arabalarıda çeken araba) 2. taşıyıcı * **amyara kaşker** taşıyıcı vesait 3. sürükleyici
kaşkerî *m* çekicilik
kaşkirin *m* 1. çekme (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütme) 2. çekme (taşıt için; koyma, bırakma) 3. çekme, germe 4. sürükleme 5. yerden sürükleme
kaş kirin *l/gh* 1. çekmek (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek) * **derî hindrû kaş kir û çû** kapıyı şiddetle çekip gitti 2. çekmek (taşıt için; koymak, bırakmak) * **hespê ku erebeyê kaş dike** arabayı çeken at 3. çekmek, germek * **ben kaş kir** ipi çekti 4. sürüklemek 5. yerden sürüklemek
kaşkirî *rd* çekik
kaşkorse *m* kaşkorse
kaşme *bot/m* şeytan otu, baldırgan (Ferula assa-foetida)
kaşmîr *m* 1. kaşmir 2. *rd* kaşmir (bu yünden yapılmış olan)
kaşo *m* 1. çevgen 2. polo oyunu
kaşok (I) *m* küçük yokuş
kaşok (II) *m* kaydırak, kaykay
kaşok (III) *rd* sürüngen
kaşolot *zo/m* kaşolot (ispermeçet balinası)
kaşoyî *rd* çevgen gibi sopa
kaşû *bnr* kaşo
kaşûberkaş *m* 1. çekiştirme 2. sürükleme
kaşûberkaşker *rd/nd* çekiştirici
kaş û berkaş kirin *l/bw* çekişmek
kaş û berkaşî kirin *l/bw* çekiştirmek
kaşûn *m* 1. kayak, ski 2. kaydırak
kaşûn (II) m sürünme ***kaşûna mar** yılan sürünmesi
kaşûnbaz *nd/nt* kayakçı
kaşûnbazî *m* 1. kayakçılık (kayakçı olma durumu) 2. kayakçılık (kayak sporculuğu)
kaşûnkirin *m* kayak yapma
kaşûn kirin *l/gh* kayak yapmak
kaşvan *bnr* qaşwan
kaşwane *m* bir oyun
kaşxank *m* tavan (ev tavanı)
kat (I) *m* 1. zaman 2. an
kat (II) *n* 1. fışkın, fidan, cımbar, dal (ağaç dalı) 2. filiz, sürgün
kat (III) *m* 1. az ürün veren arazi 2. ekilmiş fakat herhangi bir nedenle biçilmemiş tarlanın ertesi yıl kendiliğinden ürün vermesi, kendiliğinden yeşeren ekin
kat (IV) *m* 1. söz, lâf 2. hikâye etme, anlatma
katabolîzma *biy/m* katabolizma, yadımlama
katadral *m* katadral, başkilise
katafalk *m* katafalk
katagorî *m* katagori
katagorîk *rd* katagorik
Katalan *rd/nd* katalan
Katalanî *m* Katalanca
Katalankî *m* Katalanca
katalepsî *bj/m* katalepsi
kataleptîk *rd* kataleptik
katalîtîk *kîm/rd*katalitik
katalîz *kîm/m* kataliz
katalîzor *kîm/m* katalizör
katalog *m* katalog
katalogkirin *m* kataloglama
katalog kirin *l/gh* kataloglamak
katane *rd* iyir yarı
katar *m* 1. ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı) 2. kepez (tavuk veya kuşların başındaki ibiği)
katarakt *bj/m* katarakt, ak basma
katdan *m* 1. dal verme, dallanma 2. filizlenme
kat dan *l/gh* 1. dal vermek, dallanmak 2. filizlenme
katdayîn *m* 1. dal veriş, dallanış 2. filizleniş
kate (I) *m* kete, bir tür çörek
kate (II) *m* 1. fışkın, dal, fidan, sürgün 2. fide
kategorî *man/fel* kategori, ulam
kategorîk *rd* kategorik
katereyhan *m* reyhan fidesi
katgir *m* süreölçer, kronometre
katib *nd/nt* kâtip, yazman
katibe *m* kâtibe
katibetî *m* kâtibelik
katibî *m* kâtiplik, yazmanlık
katik (I) *m* ense
katik *m* cımbar, fışkın, dalcık
katî *rd* 1. zamansal 2. geçici (çok sürmeyen)
katîlok *m* bir ağırlık ölçü birimi, on katilok bir tenekeye eşit
katjimêr *m* 1. saat (günün hangi saatı olduğunu gösteren âlet) 2. süreölçer, kronometre
katkirin (I) *m* hikâye etmek, anlatma
katkirin (II) *m* kesme
kat kirin (I) *l/gh* hikâye etmek, anlatmak
kat kirin (II) *l/gh* kesmek
kato *n* sık rastlanan köpek adı

Katolîk *nd/nt* Katolik
Katolîkî *m* Katoliklik
kator *n* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
katot *kîm/m* katot, eksi uç
katrilyon *m* katrilyon
katyon *kîm/m* katyon, artın
katyûşa *lşk/m* katyuşa
kaûçuk *bot/m* **1.** kauçuk (Ficus elastica) **2.** kauçık (kauçık maddesi) **3.** *rd* kauçık (bu maddeden yapılmış olan)
kav *m* fındık ve benzeri yemişlerin dalından koparılmaya başlandığı zaman (rumu 25 ağustos)
kaval *m* levha, tablet
kavalber *n* taş tablet
kavalye *n* kavalye
kavalyetî *m* kavalyelik ~ kirin kavalyelik etmek
kavarî *m* taşlık
kavêj *m* geviş
kavêjî *rd* yaşından evel doğuran hayvan
kavêjkirin *m* geviş getirme, gevme
kavêj kirin *l/gh* geviş getirmek, gevmek
kavik (I) *m* geviş
kavik (II) *rd* alık, avanak
kavil (I) *m* **1.** harabe, virane, yıkıntı **2.** harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) **3.** kalıntı, enkaz ~ **bûn** virane olmak ~ **kirin** viraneye çevirmek
kavil (II) *m* **1.** kevel, koyun postu **2.** *rd* kevel (koyun postudan yapılma)
kavilandin (I) *m* yüzme (derisini yüzme)
kavilandin (II) *l/gh* viran etme
kavilandin (I) *l/gh* yüzmek (derisini yüzmek)
kavilandin (II) *l/gh* viran etmek
kavilk *n* yıkıntı, enkaz
kavilkar *rd* tahrip edici, tahripkâr
kavilkarî *m* tahripkârlık
kavilker *bnr* kavilkar
kavilkerî *bnr* kavilkarî
kavilkirin (I) *m* yüzme (derisini yüzme)
kavilkirin (II) *l/gh* viran etme
kavil kirin (I) *l/gh* yüzmek (derisini yüzmek)
kavil kirin (II) *l/gh* viran etmek
kavir *n* toklu ~**ên (yekî) bela bûn** aklı dağınık olmak, keçileri kaçırmak ~**ên (yekî) belawela bûn** keçileri kaçırmak
kavirze *m* zamanında önce çiftleşen koyun
kavîşkî *rd* prematür, zamanında önce doğma
kavkulîlk *bot/m* mantar
kavlan *m* kın
kavol *n* kevel (deri, post)
kavran *bnr* karwan
kavranî *bnr* karwanî
kavrok *bot/m* bir bitki
kaw (I) *m* keklik
kaw (II) *ant/n* aşık, aşık kemiği
kaw (III) *rd* **1.** gururlu **2.** kibirli **3.** kibar, nazlı **4.** bakımlı, alımlı, güzel (kendine ve güzelliğine dikkat eden) ~ **û kubar** kibar ve alımlı
kaw (IV) *m* gelişme, inkişaf
kawa (I) *m* palto
kawa (II) *m* halı
kawanî *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
kawbûn *m* gururlanma
kaw bûn *l/ngh* gururlanmak
kawdan (I) *n* kın
kawdan (II) *m* durum, şart
kawdan (III) *m* **1.** evrim, gelişim, inkişaf, tekamül **2.** gelişme, tekamül etme, evrim geçirme
kaw dan *l/ngh* gelişmek, tekamül etmek, evrim geçirmek
kawdanî *m* gelişme, gelişim
kawdar *rd* **1.** gururlu **2.** kibirli
kawdayî *rd* gelişkin
kawdayîn *m* gelişme, tekamül etme
kawe *rd* gerzek
kawekî *rd* gerzekçe
kawêj *m* geviş
kawêjanîn *m* geviş getirme
kawêj anîn *l/gh* geviş getirmek
kawêjî *rd* çok erken gebe kalmış hayvan
kawêşk *rd* çok erken gebe kalmış hayvan
kawik (I) *ant/m* **1.** eklem, mafsal **2.** boğum
kawik (II) *rd* **1.** saf, safdil, safdilli, safderun **2.** alık, gerzek, kaçık (bazı davranışlarını delice olan) ~ ~ saf saf
kawikane *h* **1.** safça **2.** alıkça, gerzekçe, kaçıkça
kawikî *rd* **1.** safça (birz saf olan) **2.** alıkça, gerzekçe, kaçıkça
kawiktî *m* **1.** saflık **2.** alıklık, gerzeklik, kaçıklık
kawikîbûn *m* **1.** saflaşma **2.** alıklaşma
kawikî bûn *l/ngh* **1.** saflaşmak **2.** alıklaşmak
kawî (I) *m* kulak memesi * **kawiya guhên wan bi guhar in** kulak memeleri küpelidir
kawî (II) *m* **1.** gurur **2.** kibir, büyüklenme
kawîtî *m* **1.** gururluluk **2.** kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapınak
kawok *rd* **1.** saf (kolaylıkla aldatılabilen) **2.** alık, gerzek, kaçık
kawuk bnr kawok
kawokî *rd* **1.** safça (birz saf olan) **2.** alıkça, gerzekçe, kaçıkça
kawoktî *m* **1.** saflık **2.** alıklık, gerzeklik, kaçıklık
kax (I) *m* çir, kak (elma ve armutun kurutulmuşu)
kax (II) *m* çay tabağı
kax (III) *m* alan
kax (IV) otlak
kax (V) *m* yabani ot ayıklama ~ **kirin** yabani ot ayıklamak
kaxçîn *m* yabanî armut
kaxez *bnr* kaxiz
kaxik *m* çiçek vazosu
kaxînî *rd* alansal, alanla ilgili
kaxit *bnr* kaxiz
kaxiz *n* **1.** kağıt **2.** pusula **3.** kâğıt (yazılı sınav kâğıdı) **4.** âğıt (iskambil kâğıdı) **5.** kâğıt (kâğıt para) **6.** kâğıt (belge, dokuman) **7.** *rd* kâğıt (kâğıttan şey) ~ **lê pê çandin** kâğıtlamak (kâğıtla kaplamak) ~**ê ambelajê** ambalaj kâ-

ğıdı (veya kraft kâğıdı) ~ê **cixareyê** sigara yaprağı ~ê **daşirê** (an jî **tualetê**) tuvalet kağıdı ~ê **dîwaran** duvar kâğıdı ~ê **helçînk** kurutma kâğıdı ~ê **hewaleyê** havale kâğıdı, havalename ~ê **hêja** değerli kâğıt ~ê **îmzeyan** imza kâğıdı ~ê **îskambîlê** iskambil kâğıdı ~ê **kalk** saman kağıdı ~ê **karbonê** karbon kâğıdı ~ **lê hatin pêçandin** kâğıtlanmak ~ **lê hatin xistin** kâğıtlanmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) kâğıtlamak (kâğıt yapıştırmak) * **kaxiz li dîwar xistine** duvarı kâğıtlamışlar ~ê **leyîstikê** oyun kâğıdı ~ê **matrîsê** matris kâğıdı ~ê **mulajê** mulaj kağıdı ~ê **mûmkirî** mumlu kâğıt ~ê **nexêrê** kara haber pusulası ~ê **parşîmenê** parşömen kâğıdı ~ **pê ve danîn** kâğıtlamak (kâğıt yapıştırmak) ~ **pê ve hatin danîn** kâğıtlanmak ~ê **qalind** kaba kâğıt ~ê **qopyayê** kopya kâğıdı ~ê **simarteyê** zımpara kağıdı ~ê **şimakirî** mumlu kâğıt (bal mumuyla) ~ê **teksîrê** teksir kâğıdı ~ê **(yekî) tije kirin** (birine) sepet havası çalmak, işten atmak ~ê **torbeyan** kese kâğıdı ~ê **turnûsolê** turnusol kağıdı ~ **vekirin** kâğıt açmak ~ê **zimpereyê** zımpara kağıdı

kaxizdank *m* kâğıtlık (kâğıt koymaya yarar kutu) ~a **daşirê** (an jî **tuvaletê**) tuvalet kâğıtlığı

kaxizdar *rd* kâğıtlı

kaxizfiroş *nd/nt* kâğıtçı (satan kimse)

kaxizfiroşî *m* kâğıtçılık

kaxizîn *rd* kâğıt (kağıttan şey)

kaxizker *nd/nt* kâğıtçı (imal eden)

kaxizkerî *m* kâğıtçılık

kaxizkirin *m* kâğıtlama

kaxiz kirin *l/gh* kâğıtlamak

kaxizkirî *rd* kâğıtlı, kâğıt vurulmuş olan

kaxizok *n* kâğıtcık

kaxizokî *rd* kâğıdımsı, kâğıtsı

kaxîl *bot/m* çemen (Cuminum cyminum)

kaxkirin (I) *m* **1.** ayıklama (yabanî ottan ayıklama) **2.** üsten kesme **3.** çapalama

kaxkirin (II) *m* kökünü kazıma, kökünde kazıma, kökünü kurutma (zararlı olan her şey için)

kax kirin (I) *l/gh* **1.** ayıklamak (yabanî ottan ayıklamak) **2.** üsten kesmek **3.** çapalamak

kax kirin (II) *l/gh* kökünü kazımak, kökünde kazımak, kökünü kurutmak (zararlı olan her şey için)

kaya kirîvan *nd* samanyolu

kayik *m* geviş

kayî *bnr* karî

kayîn (I) *m* **1.** geviş getirme, gevme **2.** geviş

kayîn (II) *m* yayık yayma

kayîn (I) *l/ngh* geviş getirmek, gevmek

kayîn (II) *l/gh* yayık yaymak

kayîndar *rd* gevişli

kayînkirin *m* geviş getirme

kayîn kirin *l/gh* geviş getirmek

kaz *m* köpeğin yaranmak için çıkardığı ses (ve bu sese benzer sesler için)

kazeîn *kîm/m* kazein

kazekaz *m* inleme (köpek için)

kazib *m* tan ağartısı * **kazipa sibehê** tan ağartısı

kazîn *m* inleme (it için)

kazîn *l/ngh* inlemek (it için)

kazkazîn *m* inilti (it için)

kazolît *mîn/m* kazolit

kaztîn *m* inleme (köpek inlemesi)

kaztîn *l/ngh* inlemek (köpek inlemesi)

kazûvan *nd/nt* ev sahibi

kebab *m* kebab ~a **bacanreşkê** patlıcanlı kebab ~a **kezebê** ciger kebabı ~a **mirîşkê** tavuk kebab ~a **tîke** tike kebabı

kebabfiroş *nd/nt* kebabçı (satan kimse)

kebabfiroşî *m* kebabçılık

kebabkar *nd/nt* kebapçı

kebabkarî *m* kebapçılık

kebabpêj *nd/nt* kebabçı (yapan kimse)

kebabpêjî *m* kebabçılık

kebabxane *m* kebabçı dükkanı

kebandin *m* yalvartma

kebandin *l/gh* yalvartmak

kebanetî *bnr* kebanîtî

kebanî *m* **1.** büyük hanım, büyük hatun (evin genel işlerinden sorumlu kimse) **2.** *mec* karı **3.** aşçı (kadın)

kebanîtî *m* **1.** büyük hanımlık **2.** aşçılık

kebantî *bnr* kebanîtî

kebar (I) *m* kışlık hayvan yemi

kebar (II) *m* **1.** seher, tan ağartısı, ilk şafak **2.** sabah ezanı öncesi sala ~a **sibehê** tan kızıllığı

kebare *m* hacim

kebere *bot/m* kebere, gebre otu

kebinîn *m* yalvarma

kebinîn *l/ngh* yalvarmak

kebotk *m* güvercin

kebûde *m* titrek kavak

kec *rd* **1.** eğri, çarpık **2.** sapa

keç *m* **1.** kız (dişi çocuk) **2.** kız (kız oğlan kız, erden, bakire) **3.** *rd* kız (dişi) ~ **anîn** kız almak ~ **birin** kız almak ~ **dan** kız vermek ~ **dan hev û din** kız alıp vermek ~ **dan mêr** (an jî **şû**) gelin etmek ~ **derketin** kız çıkmak ~ **diçin ji xelkê re kur dibûn war ji dê re** kız ele gider oğlan anaya güvence olur; anlamında bir deyim ~ **dîtin 1)** gelin adayını bulmak **2)** erkeğe kız istemek, gelin almak ~ **hê ne li danê ye rakirine rihela wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **hîna nehatiye danê dest avêtine cihêzê wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **revandin** kız kaçırmak ~ **xwestin** kız istemek ~a **bavan** soylu, asil kız ~a **bikirê** kiralık kız ~a **keçîn** kız oğlan, kız oğlan kız (erden, bakire) ~a **mêranî** erkek Fatma (veya Ayşe) ~a **raşikestî** kız kurusu ~a **şapoşewlo** besleme gibi ~a **xama** gelinlik kız ~a **xelkê** el kızı ~ **xwestin** erkeğe kız istemek, gelin almak ~ên **bavan** soylu, asil kız

keçane *h* kızvari

keçanî *m* **1.** kızlık (kızlık çağı) **2.** kızlık, bakirelik **3.** *ant* kızlık, kızlık zarı

keçankî *rd* kızca, kızvari, kızlara özgü

keçantî *m* **1.** kızlık (kızlık çağı) **2.** kızlık, bakirelik

keçap *m* amca kızı, emi kızı
keçatî *m* kızlık, kızlık çağı
keçayî *m* kızlık, kızlık çağı
keçdîtin *m* gelin adayını bulma
keç dîtin *l/gh* gelin adayını bulmak
keçdîtinî gelin adayını görme, görücüye gitme
keçebav *m* asil kız, soylu, babasının kızı, babayiğit kız
keçel *nd/nt* **1.** kel **2.** kel (kalıtıma bağlı olarak veya yaşlılığa bağlı olarak saçı dökülmüş olan) **3.** kel (uyuz hastalığı sonucu saçların seyrekleşmiş olan) ~ **dimire porsor dibe, gurî dimire gulîzerîn dibe** kör ölür badem gözlü olur, kel ölür sırma saçlı olur ~ **dimire porsorî dibe, mirî dimire hê qûnzerînî dibe** kel ölür sırma saçlı olur, kör ölür badem gözlü olur ~ **hekîm bûya wê dermanê serê xwe çêkira** kelin merhemi olsa başına sürer
keçelapraxî *bot/m* kabalak
keçelbûn *m* kelleşme
keçel bûn *l/ngh* kelleşmek
keçelbûyîn *m* kelleşme
keçeleynak kelaynak
keçelhenek *zo/m* kel aynak (Geronticus eremita)
keçelik *n* kelcik
keçelî *m* **1.** kellik **2.** *rd* kelce
keçelok (I) *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
keçelok (II) *rd* **1.** kel **2.** kel (kalıtıma bağlı olarak veya yaşlılığa bağlı olarak saçı dökülmüş olan) **3.** *nd* Kel oğlan ~**ê pîrê** Kel oğlan
keçelokî *rd* kelce
keçelokîbûn *m* kelleşme
keçelokî bûn *l/ngh* kelleşmek
keçelokîtî *m* kellik
keçeltî *m* kellik
keçê *b* **1.** kız (seslenirken) * **keçê were vir** kız buraya gel **2.** evlât (kız için) **3.** ayol (kadınların kullandığı seslenme sözü)
keçêç *m* tavukların eşelendikleri yer
keçheval *m* kız arkadaş
keçhilî *m* üvey kız, üvey evlât (kız çocuğu için)
keçik (I) *m* (**k** kalın okunur) sipersiz, yünden bir tür erkek başlığı
keçik kızcağız
keçik *m* **1.** kız (dişi çocuk) **2.** *rd* kız (dişi) **3.** *m* kızcağız **4.** *m* kız, dam (iskambil oyununda) ~**a bergê** kapak kızı ~**a sêv di paxil de ye** mavi boncuk kimdeyse benim gönlüm ondadır
keçikî *m* gençlerin kızlar üzerine sözledikleri türkü türü
keçikok *m* kızcagız
keçî *m* günah
keçîç *n* pençe
keçîker *nd/nt* günahkâr
keçîn *rd* **1.** kız oğlan kız, bâkire **2.** kız ile ilgili
keçînî *m* **1.** kızlık **2.** kızlık, bekaret
keçîtî *m* kızlık, kızlık çağı
keçmam *m* amca kızı, emi kızı
keçmarî *nd/nt* üvey kız, evlâtlık (kız için)
keçmet *m* hala kızı, halazade
keçmetik *m* hala kızı, halazade
keçmîr *m* **1.** bey kızı **2.** prenses (hükümdar ailesinin kızı)
keçmîrî *m* prenseslik
keçperî *m* peri kızı, güzel kız
keçxal *m* dayı kızı
keçxalet *m* teze kızı
keçxaltî *m* teze kızı
keçxaltîk *m* teze kızı
keçxatî *m* teze kızı
keçxatûn *m* hanım kız
keçxwestin *m* kız isteme
keç xwestin *l/gh* kız istemek
keçxwînî *m* âdet, ay başı
ked *m* **1.** emek (bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü) **2.** *sos* emek **3.** işçilik (işçi emeği, yapılış, niteliği) * **kedeke pir tê de heye** bunda çok işçilik var **4.** ekmek (veya yemek) * **kedek neçûye nava wî** ağzına bir lokma ekmek almamış ~ **dan** emek vermek ~ **û hed** emek, emekler ~ **û hed dan (tiştekî)** esermek besermek ~ **û kesp** kazanç ~ **û kusp** emekler **1) 2)** edinim, edinme ~ **û kuspa xwe (tev)** elde avuçta (ne varsa) ~**a dest û çavan** göz emeği ~ **û kar** iş güç * **ked û kara te fesadî ye** işin gücün fesatlık ~**a ga gê naxwe** sadece çalışıp kazanan yemez, başkalarıyla da paylaşmalı ~**a gayê nêr** öküzün emeğiyle, kol gücüyle ~**a wî keda gayê kilo ye** yaramaz kimse ~**kiro hedkiro ji mala Qasê re** parsayı başkası toplamak ~**a tilî û pêçiyan** tasarfluca kullanılan şey
keda hazir *m* hazırlop (başkası tarafından hazırlanmış, sağlanmış, emeksiz, külfetsiz)
kedanî *nd* kümes hayvanları
keda zêde *ab/nd* artık emek
kedbir *rd* emekli
keddan *m* bitme (bitki, sal kıl için, tekrar ortaya çıkıp bitme)
ked dan *l/gh* bitmek (bitki, sal kıl için, tekrar ortaya çıkıp bitmek)
keddar *rd* emektar
keddarî *m* emektarlık
keder *m* keder, üzüntü, koyuntu ~ **ketin nav dilê (yekî)** içine hüzün çökmek
kederbûn *m* kederlenme
keder bûn *l/ngh* kederlenmek
kedernak *rd* elim, üzücü, müessif
kedhelal *rd* dürüst, emeğiyle geçinen
kedhelalî *m* dürüstlük, emeğiyle geçinme
kedheram *rd* emeğiyle geçinmeyen, harami
kedheramî *m* emeğiyle geçinmeme, haramilik
kedik *m* **1.** oğlak derisinden olma su tulumu **2.** küçük ayran tulumu
kedirandin *m* **1.** kederlendirme, keder verme **2.** kahretme, üzme (çok üzme) **3.** hüzünlendirme
kedirandin *l/gh* **1.** kederlendirmek, keder vermek **2.** kahretmek, üzmek (çok üzmek) **3.** hüzünlendirmek
kedirandî *rd* **1.** kederli **2.** kahırlı **3.** hüzünlü
kedirî *rd* kederli, kederlenmiş olan

kedirîn *m* 1. kederlenme, kederleniş 2. göynüme, kahırlanma, üzülme, acı duyma 3. hüzünlenme, hüzünleniş, hüzün çökme
kedirîn *l/ngh* 1. kederlenmek 2. göynümek, kahırlanmak, üzülmek, acı duymak 3. hüzünlenmek, hüzün çökmek
kedît *m* kurutulmuş et
kedî *rd* evcil * **ajelên kedî** evcil hayvanlar
kedîbûn *m* evcilleşme
kedî bûn *l/ngh* evcilleşmek
kedîbûyîn *m* evcilleşme
kedîk *n* 1. su tulumu 2. süt tulumu
kedîkirin *m* evcilleştirme
kedî kirin *l/gh* evcilleştirmek
kedîn *m* küçük su testisi
kedînk *m* 1. küçük testi 2. kilden ibrik
kedînok *m* küçük su testisi
kedîtî *m* evcillik
kedkar *nd/nt* emekçi
kedkarbûyîn *m* proleterleşme
kedkarî *m* emekçilik
kednas *nd/nt* 1. emektar 2. kadirbilir
kednasî *m* 1. emektarlık 2. kadirbilirlik
kedr *m* üzünç
kedrij *nd/nt* emekçi
kedrijî *m* emekçilik
kedû *bot/n* kabak (Cucurbita)
kedûn *m* 1. çömlek (topraktan tencere) 2. küçük su testisi
kedûnik *m* küçük su testisi
kedxuda *n* kethüda, kâhya ~**yê koleyan** *dîr* kul kâhyası
kedxudatî *m* kethudalık
kedxur *bnr* kedxwar
kedxwar *nd/nt* sümürücü
kedxwarin *m* sümürme, istismar etme
ked xwarin *l/gh* sümürmek, istismar etmek
kedxwarî *m* 1. sümürü 2. sümürücülük
kedxwarîtî *m* sümürücülük
kedxweda *m* besleme
kedxwer *nd/nd* sümürücü
kedxwerî *m* sümürücülük
kedxwê *n* 1. kedhüda 2. muhtar
kedxwêtî *m* 1. kedhüdalık 2. muhtarlık
kedyar *nd/nt* emekçi
kedyarî *m* emekçilik
kef (I) *m* 1. aya (el ayası) 2. avuç, apaz * **kefa dest** elin avucu 3. düz, düzlük * **kefa deştê** ova düzlüğü ~**a dest** 1) el ayası 2) avuç, koşam, avuç içi ~**a destê (yekî) xurîn** avucu kaşınmak ~**a ling** ayak tabanı ~**a pê** ayak tabanı
kef (II) *m* 1. köpük * **kefa sabûnê** sabun köpüğü * **kefa qehweyê** kahve köpüğü 2. *kîm* köpük 3. köpük (hayvanların bazen de insanların ağzında görülen salyamsı kabarcıklar) ~ **pê ketin** köpürmek ~ **pê xistin** köpürtmek ~ **û kinc** köpük, kirli köpük ~ **û kunc** köpük (hayvanların bazen de insanların ağzında görülen salyamsı kabarcıklar) **(di)** ~ **û xwê de man** kan ter içinde (kalmak) ~**a mirinê di ser (yekî) de hatin** ölü sesizliğinde olmak, pasif kalmak ~**a sabûnê** sabun köpüğü
kef (III) *m* kefe (terazi kefesi)
kef (IV) *m* bir tür dikiş ~ **û şel** 1) baskı (giysinin içine kıvrılıp dikilen kenarı) 2) büyük dikiş 3) üstün körü
kefalet *m* kefalet ~ **dan** kefalet vermek
kefaletname *m* kefaletname
kefandin (I) *m* köpürtme
kefandin (II) *m* 1. katlayarak dikme 2. teyelleme, teyel yapma (veya atma)
kefandin (I) *l/gh* köpürtmek
kefandin (II) *l/gh* 1. katlayarak dikmek 2. teyellemek, teyel yapmak (veya atmak)
kefandî (I) *rd* köpürtülmüş
kefandî (II) *rd* teyelli, teyellenmiş
kefaret *m* kefaret ~ **be** geçmiş olsun
kefçik (I) *n* mala, sıva malası ~**ê denê** uzun saplı tas, uzun saplı kepçe
kefçik (II) *bnr* kevçîk
kefçing *n* kevgir
kefçî *bnr* kevçî
kefdan *m* 1. köpüklenme, köpürme 2. köpürme (ekşiyip köpürme)
kef dan *l/gh* 1. köpüklenmek, köpürmek * **sabûnê kef da** sabun köpürdü * **qehweyê kef da** kahve köpürdü 2. köpürmek (ekşiyip köpürmek) * **rîçalê kef daye** reçel köpürdü
kefdar *rd* köpüklü
kefdayî *rd* köpüklü, köpüklenmiş
kefdayîn *m* 1. köpükleniş, köpürüş2. köpürüş (ekşiyip köpürme)
kefdest *m* elle yapılan bir tür teyelleme
kefdestkirin *m* teyelleme
kefdest kirin *l/gh* teyellemek
kefdêr *rd* köpürtücü
kefek (I) *m* kefeki (delikli, hafıf bir tür taş)
kefek (II) *nd* kefekî, kösele taşı
kefen *n* kefen ~ çirand gitti de geldi (iyileşen ağır hastalar için söylenilir) ~ **çirandin** 1) kefeni yırtmak 2) gömlek eskitmek (hayat sürdürmüş olmak) ~ **dirandin** kefeni yırtmak ~ **lê birîn** kefen biçmek ~ **lê werkirin** kefenlemek, örtmek ~**ê xwe kirin stûyê xwe** kefeni boynunda olmak, kellesini koltuğuna almak, keleyi koltuğa almak
kefendirû *nd/nt* kefenci (kefen diken)
kefendiz *nd/nt* kefen hırsızı, nebbaş (mezarları kazıp kefen çalan kimse)
kefendizî *m* kefen hırsızlığı
kefenek *m* kefen ~ **dirandin** kefeni yırtmak
kefenê mar *nd* yılan kavı
kefenkirin *m* kefenleme
kefen kirin *l/gh* kefenlemek
kefenkirî *rd* kefenli, kefenlenmiş olan
kefenşêlîn *n* mezar soyucu, nebbaş
kefenşêlînî *m* mezar soyuculuk, nebbaşlık
kefere *nd* kefere, kafirler
keferehman *m* düz ve çıplak yer
kefgirtin *m* köpüklenme
kef girtin *l/gh* köpüklenmek
kefgirtî *rd* köpüklü, köpüklenmiş
kefgîr *m* kevgir
kefik (I) *m* aya, avuç içi
kefik (II) *m* küçücük düzlük yer

kefik (III) *m* 1. köpük 2. *kîm* köpük 3. köpük (hayvanların bazen de insanların ağzında görülen salyamsı kabarcıklar) 4. *kîm* dışık, cürüf ~ **pê ketin** köpüklenmek ~ **pê xistin** köpürtmek
kefik (IV) *m* 1. kefe * **kefika mêzînê** terazının kefesi 2. kefe (semercilerin kullandığı bir tür araç)
kefik (V) *m* mala
kefik (VI) *m* ponza
kefikî *rd* 1. köpüksü 2. köpüklü
kefikkirin *m* ponzalama
kefik kirin *l/gh* ponzalamak
kefikpêketin *m* köpüklenme
kefik pê ketin *l/bw* köpüklenmek
kefikpêxistin *m* köpürtme
kefik pê xistin *l/bw* köpürtmek
kefilandin *m* garantileme
kefilandin *l/gh* garantilemek
kefilîn *m* garantilenme
kefilîn *l/ngh* garantilenmek
kefinandin *m* kefenleme
kefinandin *l/gh* kefenlemek
kefinandî *rd* kefenli, kefenlenmiş olan
kefinîn *m* kefenlenme
kefinîn *l/ngh* kefenlenmek
kefiye *m* kefiye
kefiyok *m* kefiye, küçük kefiye
kefî *m* .1 kefiye 2. bir tür kadın başlığı
kefîl *nd/nt* kefil ~ **nîşan dan** kefil göstermek ~**o dest di cêbê de** işin yoksa şahit ol paran çoksa kefil ol
kefîlbûn *m* kefil olma
kefîltî *m* kefillik
kefjal *bnr* kêvjar
kefk *m* yanık kokusu
kefkar *rd* kaprisli
kefkarî *m* kapris
kefkefk *bot/m* sabun otu (Saponaria ofcinalis)
kefkefok (I) *bot/m* çöven, helvacı kökü, sabun otu (Saponaria ofcinalis)
kefkefok (II) *m* kefeki (delikli, hafif bir tür taş)
kefkirin *m* köpürtme
kef kirin *l/gh* köpürtmek
kefkirî *rd* köpürtülmüş
kefnik *m* küf
kefoke *m* küf
kefokebûn *m* küflenme
kefoke bûn *l/ngh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)
kefokebûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
kefokebûyîn *m* küfleniş
kefokeyî *rd* 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne)
kefpezk *bot/m* ısırgan otu
kefpêketin *m* 1. köpüklenme 2. köpürme
kef pê ketin *l/bw* 1. köpüklenmek 2. köpürmek (ekşiyip köpürmek) * **kef bi rîçalê ketiye** reçel köpürdü
kefpêxer *rd* köpürtücü
kefpêxistin *m* köpürtme
kef pê xistin *l/bw* köpürtmek
kefpêxistî *rd* köpürtülmüş
kefse *bj/m* dizanteri, kanlı basur
kefsedar *bj/rd* dizanterili
kefseyî *rd* dizanterik
kefsêl köpük, salya ~ **bi dev ketin** ağzı köpüklenmek
kefş (I) *m* 1. keşif (ortaya çıkarılma) 2. keşif (var olduğu bilinen bir şeyin ortaya çıkarılması) * **keşfa Amerîkayê** Amerikanın keşfı 3. *hiq* keşif (yerinde inceleme yapma) 4. keşif (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme)
kefş (II) *n* koltuk (kolun gövde ile birleştiği yer)
kefşîl *m* salya, salya köpük
kefşûl *m* salya, salya köpük ~ **ji devê (yekî) hatin** ağzından salya akmak
keft *m* tehdit * **gef û keft lê xwarine** onu tehdit etmişler ~ **lê xwarin** tehdit etmek ~**ê xwe lê xwarin** tehdit etmek
keftar *zo/n* 1. sırtlan, yeleli kurt 2. köftehor (yaşlılar için) * **pîrê keftar** yaşlı köftehor 3. ürkünç bir masal yaratığı
kefte *m* gölet
kefteleft *m* 1. çabalama, didinme 2. mücadele ~**a bi nefsa xwe re** nefis mücadelesi
kefteleftkirin *m* 1. çabalama, uğraşma, didinme 2. mücadele etme
kefteleft kirin *l/gh* 1. çabalamak, uğraşmak, didinmek 2. mücadele etmek
keftor *rd/m* 1. cadaloz 2. cadı gibi (saç başı dağınık kadın) 3. köftehor
keftore *rd/m* 1. cadaloz 2. köftehor
keftoretî *m* 1. cadalozluk 2. köftehorluk
keftoreyî *rd* cadalozca
keftoreyîbûn *m* cadalozlaşma
keftoreyî bûn *l/ngh* cadalozlaşmak
keftûleft kirin *l/gh* çekişmek, caba harcamak
keftûleft kirin *l/gh* didinmek * **em bi xebitînê, bi keftûleftkirinê hatin van rojan** çalışarak, didinerek bu günlere geldik
keftûleft kirin *l/gh l/gh* mücadele etmek
keftûleft *m* 1. çabalama, didinme 2. mücadele etme
keftûleftkirin *m* 1. çabalama, uğraşma, didinme 2. mücadele etme
keftûleft kirin *l/gh* 1. çabalamak, uğraşmak, didinmek 2. mücadele etmek
keftxwarin *m* tehdit etme
keft xwarin *l/gh* tehdit etmek
keftyar *zo/n* sırtlan
kefxoy *n* Hristiyanları köy yöneticisi
kefyazı *m* çöl, kurak düzlük
kefzer *bot/m* yosun
kegar *bot/m* domalan, patatese benzer bir tür mantar
kegir *m* çardak
keh *rd* kör (ağzı keskin olmayan kesici alet)
kehandin *m* yayık yayma
kehandin *l/gh* yayık yaymak
kehanet *m* kehanet
kehbûn *m* ağzı körelme
keh bûn *l/ngh* ağzı körelmek

kehil (I) *rd* asil, soylu
kehil (II) *bnr* kihêl
kehî *rd* evcil
kehîbûn *m* evcilleşme
kehî bûn *l/ngh* evcilleşmek
kehîkirin *m* evcilleştirme
kehî kirin *l/gh* evcilleştirmek
kehnî *m* çeşme, pınar
kehreba *m* elektrik
kehreban *bnr* kehrîban
kehrik *m* oğlak
kehrîban *m* **1.** kehribar, samankapan **2.** *rd* kehribar (bu maddeden yapılmış olan)
kehya *dîr/n* **1.** kâhya (lonca başkanı) **2.** kâhya, değnekçi (motorlu taşıtlar için) * **kehyayê rawestgeha me** bizim durağın kâhyası **~yê çewlikê** çiftlik kâhyası **~yê heremê** harem kâhyası
kehyatî *m* **1.** kâhyalık **2.** kâhyalık, değnekçilik ~ **kirin** kâhyalık etmek
kej (I) *m* yastık (fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer)
kej (II) *n* **1.** tiftik **2.** *rd* tiftik (bundan yapılmış olan)
kej (III) *n* **1.** kumral **2.** *rd/nd* kumral (bu renkten olan) **3.** sarışın
kejak *m* bir tür kuşak
kejal *m* **1.** kumral, kumralca **2.** bayan ismi
kejê *m* **1.** kumral, sarışın (bayan) **2.** sarı kız (inek ismi olarak)
kejik (I) *bot/m* **1.** hayvan yemi olarak da kullanılar bir ot **2.** hıltan
kejik (II) *m* **1.** kulak arkası çukurca yer (başın darbeye karşı en hassas yeri olan kulak arkası bölümü)
kejik (III) *rd* **1.** kumral **2.** sarışın
kejik (IV) *m* tiftik
kejikî *rd* **1.** kumralca **2.** sarışınca
kejî (I) *m* yünden bir tür baş örtüsü
kejî (II) *bnr* kezî
kejî (III) *m* **1.** kumrallık **2.** sarışınlık
kejî (IV) *m* örülü geniş ve yassı ip
kejî (V) *m* **1.** kıkırdak **2.** beze **3.** et siniri
kejî (VI) *rd* sinirli, asabî
kejînerm *rd* yumuşak huylu
kejîtî *m* **1.** kumrallık **2.** sarışınlık
kejîtund *rd* sinirli, sert kimse
kejreng *nd* kumral rengi
kejo *rd* kumral veya sarışın (erkek)
kek (I) *m* **1.** ağabey, ağbi, ağbiy **2.** ağabey, ağbi, ağbiy (saygı sözü olarak) **3.** sayın * **kek Azad** sayın Azat
kek (II) *n* kek (kek tatlısı)
keke (I) *m* kaka (çocuk dilinde)
keke (II) *rd* **1.** keke, kekeme **2.** tutuk (akıcı, rahat konuşamayan) ~ **kuf** delisin, anlamında kızdırma tekerlemesi (çocuklar arasında)
kekebûn *m* kekemeleşme
keke bûn *l/ngh* kekemeleşmek
kekeke *m* kekeme
kekekekirin *m* kekeleme, kekeleyiş
kekeke kirin *l/gh* kekelemek
keketî *m* **1.** kekelik, kekemelik **2.** tutukluk
kekir *n* şeker (çocuk dilinde)
kekîtî *m* ağabeylik ~ **kirin** ağabeylik etmek
keko *b* **1.** ağabey, ağabeycim, ağbi, ağbiy, abi (teklifsiz konuşmada) **2.** *argo* dayı, efe
kekê *b* **1.** ağabey, ağabeycim, ağbi, ağbiy, abi (teklifsiz konuşmada) **2.** *argo* dayı, efe
kekocan *n* ağabeyciğim
keko *rd* babası ölmüş olan, yetim
kekoşk *n* dikili taş (üstüste konulan işaret için dikilen taş)
kekotî *m* **1.** ağabeylik **2.** dayılık, efelik
kel (I) *rd* **1.** kel **2.** kel (kalıtıma bağlı olarak veya yaşlılığa bağlı olarak saçı dökülmüş olan)
kel (II) *n* **1.** kele (boğa, tosun) **2.** damızlık (hayvan) * **conegayê kel** damızlık tosun **3.** çiftleşme isteği **wexta kelê noginê ye** düvenin çiftleşme zamanıdır **4.** *argo* (erkek için) * **kelê te hat** oynaşın gemldi **~ê çêlekê bûn** inek boğaya gelmek
kel (III) *m* **1.** kaynama **2.** taşma **3.** coşma **4.** taşım, taşımlık * **du kelan lê bîne** iki taşım kaynat * **kelek li şîr bîne** sütü bir taşımlık kaynat **5.** *psî* gerilim, tansiyon **6.** *mec* zaman, tav anlamında * **her tişt di kela xwe de xweş e** her şey zamanında güzeldir **7.** *mec* öfke, sinirlenme ~ **bi ser ketin** kaynayıp taşmak ~ **di serî de rijandin** öfkesini başkasından almak ~ **pê de çûn** taşmak ~ **rabûn 1)** taşmak **2)** coşmak **3)** küpürmek, sinirlenmek **4)** **~a (yekî) rabûn** galeyana gelmek * **sazbend ji nişka ve ker bûn, her kes behitî mabû, lê kesî sedemê rabûna kela padîşa nizanibû** çalgıcılar birdenbire sustu, herkes şaşırmıştı, kimse padişahın birdenbire galeyana gelmesinin sebebini bilmiyordu **~a (yekî) rabûye** öfkesi burnunda **~a (yekî) danîn** sinirleri yatışmak, yatışmak, teskin olmak, harı geçmek **~a (...) dilê yekî girtin** -e hasreti içini yakmak **~a dilê (yekî) rakirin** (birini) öfkelendirmek, sinirlendirmek **~a dilê xwe berdan** içini rahatlatmak **~a dilê xwe danîn** içini boşaltmak **~a dilê xwe vemirandin (an jî rêtin)** içini rahatlatmak, içini boşaltmak **~a (yekî) germ bûn** sinirleri gergin olmak **(yek) ~a miqilkê ye** çabuk parlayan kimse **~a (yekî) rabûn 1)** (birine) ateş basmak, damarı (veya damarları) kabarmak, öfkelenmek, köpürmek (çok kızmak) **2)** sabrı taşmak (veya tükenmek) **~a (...) pê de çûn** taşmak * **kela şorbeyê pê de çû** çorba taştı **~a (yekî) rakirin 1)** taşırmak, öfkelendirmek **2)** sabrını taşırmak **~a (yekî) rijîn** harı geçmek, yatışmak **~a (yekî) tê de man** (birinin) sinirleri olduğu kalmak, rahatlanmamak **~a xwe di serê (yekî) de hêdî kirin** (bir kimseden) öfkesini çıkarmak (veya almak), hınç (veya hınçını) almak **~a xwe di serê (yekî) de rêtin** (bir kimseden) öfkesini çıkarmak (veya almak) **~a xwe di serê (yekî) de vala kirin** hınç (veya hınçını) almak **~a xwe hêdî kirin** hırsını almak, içini rahat ettirmek **~a xwe pê de hêdî kirin** (birine) kus-

mak (birikmiş öfkesini dışa vermek) ~**a xwe rêtin** 1) içindekini kusmak, derdini dökmek, dert anlatmak, içini dökmek, boşalmak 2) rahatlamak 3) kurtlarını dökmek ~**a xwe rijandin** içini boşaltmak, içini rahatlatmak ~**a xwe tê de hêdî kirin** hincini (veya hırsını) birinden çıkarmak * **hat kela xwe di min de hêdî kir** gelip hırsını benden çıkardı ~**ek lê anîn** tıkırdatmak (yemeği bir taşım kaynatmak) * **min kelek li xwarinê anî** yemeği bir sefer tıkırdattım
kel (IV) (**k** ince okunur) *m* 1. kale 2. *rd* kale gibi (kendisine güvenilen, güçlü kimse) ~**a ku jin xera bike, mêr nikare ava bike** (**an jî avakirina wê zor e**) bir deli kuyuya bir taş atmış kırk akıllı çıkaramamış
kel (V) *rd* 1. kaynar 2. *m* ateş, yangın (hastalıkta) 3. ısı, ateş, vücut ateşi 4. yüksek ateş (hastalıktan dolayı insan vücudun yüksek ateşi)
kel (VI) *m* kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi)
kel (V) *rd* eğri * **pozkel** eğri burunlu
kel (VI) *rd* boynuzlu (keçi veya koyun)
kel (VII) *rd* gür
kelab *m* yün çilesi
kelam *m* kelâm (Tanrı'nın varlığını ve İslâm dinini konu edinen bilim) ~**ê dinyayê** dünya kelâmı (Tanrı sözünden başka söz)
kelan *m* 1. kaynama 2. sıcaklık, aşırı sıcaklık * **dinya li me germ e, kelan e û dikelije** dünya çok sıcak, kaynar durur
kelandin *m* 1. kaynatma 2. kaynatma (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlama) 3. haşlama (suda kaynatarak pişirme) 3. haşlama (elbise kaynama)
kelandin *l/gh* 1. kaynatmak 2. kaynatmak (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlamak) 3. haşlamak (suda kaynatarak pişirmek) * **du hêkan bikelîne da ku em bi rê de bixwin** iki yumurta haşla da yolda yiyelim 3. haşlamak (elbise kaynamak)
kelandî *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. kaynatılmış olan 3. sıcak (sıcak yemekler için) * **şorbe kelandî ye** çorba çok sıcak alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış) * **rûyê wî kelandî, lê destên wî sipsar bûn** yüzü alev alev yandığı halde elleri sop soğuktu 4. haşlama * **goştê kelandî** haşlama et
kelanî *nd* pala
kelanter *nd/nt* polis
kelanterî *m* polislik
kelasîng *m* sapan (taş atma aracı)
kelasung *bnr* kelasîng
kelaş *m* 1. çarık 2. bir tür sandalet
kelaş *bnr* kewş û kelaş
kelaş *n* 1. ceset, naaş * **kelaşê wî li çolê ma** cesedi çölde kaldı 2. leş (kokmuş hayvan ölüsü) 3. kadavra
kelaşfiroş *nd/nt* çarıkçı (imal eden)
kelaşfiroşî *m* çarıkçılık
kelaşker *nd/nt* çarıkçı (imal eden)
kelaşkerî *m* çarıkçılık
kelaştin *m* yarma
kelaştin *l/gh* yarmak
kelat *m* kale, germen
kelatî *m* kaynarlık
kelawe *m* enkaz
kelax *n* 1. leş (kokmuş hayvan ölüsü) 2. cılız, sıska, zayıf * **goştê kelax** cılız et 3. kadavra
kelaxxur *rd/nd* leşçil
kelaxxurî *m* leşçillik
kelaxxwer *rd/nd* leşçil
kela xwe rêtin *l/bw* püskürmek, patlarcasına dışarı atmak
kelbacan *bot/m* bir bitki
kelbe (I) *n* yakacak odun
kelbe (II) *n* ön diş, diş
kelbeng *rd* gelişkin
kelbengî *m* gelişme (büyüyüp boy atma)
kelbengîbûn *m* gelişme
kelbengî bûn *l/ngh* gelişmek
kelberdan *m* teke katımı
kelbeş *bot/m* eşek dikeni
kelbeyê fîlan *nd* 1. fil dişi 2. *rd* fil dişi (fil dişinden yapılmış şey) * **şeyê kelbeyê fîl** fil dişi tarak
kelbê zer *zo/nd* sarı kertenkele
kelbûn (I) *m* 1. kaynama 2. ısınma
kelbûn (II) *m* düvesime
kel bûn (I) *l/ngh* 1. kaynamak 2. ısınmak
kel bûn (II) *l/ngh* düvesimek
kelbûnî *m* kellik
kelçûn *m* taşma
kel çûn *l/ngh* taşmak
keldan (I) *m* 1. kaynama 2. taşma 3. *mec* coşma
keldan (II) *m* 1. kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi) 2. kaynak yapma
kel dan (I) *l/gh* 1. kaynamak 2. taşmak 3. *mec* coşmak
kel dan (II) *l/gh* kaynak yapmak
keldanker *nd/nt* kaynakçı
keldankerî *m* kaynakçılık
keldayî *rd* 1. kaynar 2. öfkeli, coşkun 3. *psî* gerilimli
keldayîn (I) *m* 1. kaynayış 2. taşma 3. *mec* coşma
keldayîn (II) *m* kaynak yapma
keldoş *m* ekmeği yağ ve ayrana doğrayıp yoğurularak hazırlanan sıcak bir yemek
keldûman *m* buhar
keldûxan buhar
kele *n* 1. kelle 2. kafa (mekanik bir bütünün parçası) * **keleyê makîneyê** makînanın kafası
kelebab *zo/n* horoz
kelebacok *m* evcilik
kelebçe *bnr* kelepçe
keleberbang *m* fecir, şafak
kelebest *m* 1. kuru çay, kurumuş çay 2. iki su arasındaki arazi
kelebez *h* nefes nefese, alalacele

kelebêhn *h* 1. durmadan, dinlenmeden 2. tıknefes olarak
kelebîn *bnr* kelebêhn
kelecadî *rd* didinti, çok çabalı
kelecan *m* helecan, heyecan
keledoş (I) *m* et, keşk, helîz, yağ ve mercimekten yapılan meşhur bir Kürt yemeği
keledoş (II) *m* hayvan sütünün azalması durumu
keledoş (IV) *m* buğu, buhar
keledoşî *m* buğulama
keledoşîkirin *m* buğulama, buğuda tutma, tephir
keledoşî kirin *l/gh* buğulamak
keledoşxane *m* buğu evi, tephirhane
keledûk *m* buhar
kelef (I) *n* bacağın kaba eti
kelef (II) *m* harabe, ören
kelef (III) *m* 1. kelep (büyük iplik çilesi) 2. çile, kangal (halka biçimindeki bağ) * **kelefê ta** iplik çilesi 3. tura (halat gibi örülmüş iplik çilesi)
kelefe *n* 1. yıkıntı, enkaz 2. yıkık dökük ev
kelefî *rd* kangal biçiminde iplik çilesi
kelefîbûn *m* kangallanma
kelefî bûn *l/ng* kangallanmak
kelefîkirin *m* kangallama
kelefî kirin *l/gh* kangallamak
kelegerm *m* 1. heyecan 2. yüksek ateş 3. sarı sıcak
kelegermî *rd* heyecanlı 2. ateşli 3. sarı sıcaklık
kelegermîbûn *m* heyecanlanma
kelegermî bûn *l/ngh* heyecanlanmak
kelegij *m* kapışma
kelegirî *rd* ağlamaklı, ağlamalı ~ **bûn** ağlamaklı olmak, gözleri dolmak (veya dolu dolu olmak) ~ **dan qirikê** (birini) ağlama tutmak
kelegirîbûn *m* 1. ağlamaklı olma, dolukma 2. içi kalkmak (veya kabarmak)
kelegirî bûn *l/ngh* 1. ağlamaklı olmak, dolukmak 2. içi kalkmak (veya kabarmak)
kelegirîkirin *m* ağlamaklı hale getirme
kelegirî kirin *l/gh* ağlamaklı hale getirmek
kelegirîno *rd* ağlamaklı
kelegirînobûn *m* ağlamaklı olma
kelegirîno bûn *l/ngh* ağlamaklı olmak
keleh *m* kale
kelejan *m* yüksek sıcaklık, yüksek ısı
kelejar *rd* perişan
kelejarî *m* perişanlık
kelejenî *m* çoşku
kelejenîtî *m* çoşkuluk
kelek (I) *zo/m* solungaç, galsame, tarak (suda yaşayan hayvanlarda solungaç)
kelek (II) *rd* pişeğen, pişek, pişkin * **nokên kelek** pişeğen nohut * **nîskên kelek** pişkin mercimek
kelek (III) *m* taş yığını (tarla içinde ayıklanmış taş yığını)
kelek (IV) *der/m* 1. sal 2. kayık ~ **û gemiyên (yekî) ji cem Xwedê wergerîn** hayatı kaymak, feleği şaşmak ~**a (yekî) derbejêr bûn** tepesi aşağıya gitmek ~**a (yekî) qelibîn** 1) (birinin) gemisi şapa oturmak 2) hayatı kaymak
kelekel *m* sarı sıcak (aşırı sıcaklık) ~**a havînê** sarı sıcak ~**a nîvro** öğle sarı sıcağı
kelekî *m* pişeğenlik, pişkinlik
kelekokî *rd/h* pişeğence, pişkince
kelekor *rd* bakar kör
kelekorî *rd* bakar körce
kelekort *m* çukur
kelekvan *nd/nt* salcı, kayıkçı
kelekvanî *m* salcılık, kayıkçılık
kelekxane *m* kayıkhane
kelem (I) *n* 1. diken, çaltı (büyük diken) 2. kazık (eskiden insanı üzerine oturtarak öldürdükleri yere dik çakılı sivri uçlu olan şey) * **di wexta Osmaniyan de yek ji cezayê kuştinê, li keleman xistina mirovan e** Osmanlılarda ölüm cezalarında biri de, kazığa çakılmaktır 3. *mec* engel **li** ~**an xistin** kazığa oturtmak ~**ê nav çavan** kendisinin varlığından rahatsızlık duyulan ~**ê nav çavê neyaran** kelem düşmanlarınca kendisinden nefret edilen kimse
kelem (II) *n* orman, meşe ormanı
kelem (III) *bot/m* lâhana ~**a xweşkirî** lâhana ezmesi
kelema brûkselê *bot/nd* Brüksel lahanası, Frenk lâhanası
kelemamik *m* bilmece
keleman *rd* gözüpek, atılgan, cesur
kelemanî *m* gözüpeklik, atılganlık
kelema reş *bot/nd* kara lâhana
kelema sor *bot/nd* kırmızı lâhana
kelembûn *m* ormanlaşma
kelemçe *bnr* kelepçe
kelemdar *rd* dikenli
kelemek *m* ağaçtan boyunduruk kulpu
kelemêr *n* zeki yaşlı adam
kelemî (I) *bot/m* kalitesi düşük bir tütün bitkisi türü
kelemî (I) *m* lâhana
kelemkort çatlaklı, pürüzlü, girişli çıkışlı yüzey, ağacın sert kabuğu gibi
kelemok *m* kapuska
kelemper *m* kuru dikenli ot
kelemvan *nd/nt* ormancı
kelemvanî *m* ormancılık
kelendîn *m* kar yığmı
kelendû *m* kötü huylu kadın
keleng *bnr* kereng
keleparçe *bnr* kelepaçe
kelepçe *m* 1. kelepçe (tutukluların kaçmaması için bileklerine takılan demir halka) 2. kelepçe (kablo, boru gibi şeyleri bir yere bağlı tutmak için kullanılan halka) 3. kenet 4. bilezik (motor pistonları için, uçları açık demir halka) ~ **li destê (yekî) xistin** kelepçe vurmak (takmak veya kelepçeye vurmak)
kelepçedar *rd* kelepçeli
kelepçekirin *m* 1. kelepçeleme 2. kenetleme
kelepçe kirin *l/gh* 1. kelepçelemek 2. kenetlemek

kelepçekirî *rd* **1.** kelepçeli (kelepçe vurulmuş olan) **2.** kenetlenmiş
kelepçik *m* kelepçe (küçük kelepçe)
kelepel *bnr* keleper
keleper *nd* öteberi, ufak tefek eşya
kelepêj *rd* pişmek üzere olan
kelepîr *rd/nd* **1.** kelepir (ucuza elde edilen mal) * **malê kelepîr** kelepir malı **2.** *argo* yaşlı (argo)
kelepîrkir *rd* kelepirci (kelepir satın alan kimse)
kelepol *nd* öteberi, ufak tefek eşya
kelepor *m* **1.** kültür, gelenek **2.** miras
kelepotk *m* **1.** bere, ezik, çizik (herhangi bir şeyde görülen çizik) * **min bi çavên serê xwe dît, di canê wê de kelepotk hebûn** gözümle gördüm, vücudunda çizikler vardı **2.** bertik (çürük, derideki mor leke) **3.** düküntü, pütür ~ **tê de çêbûn** çizilmek ~ **tê de çêkirin** çizmek (çizgi halinde berelemek)
kelepotkî *rd* **1.** bereli, çizikli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) * **kelepotkên zebêşê jê bike biavêje û paşê bixwe** karpuzun bereli yerlerini kesip at, ondan sonra ye **2.** düküntülü, pütürlü
kelepotkîbûn *m* **1.** berelenme **2.** çentiklenme **3.** düküntülenme, pütürlenme
kelepotkî bûn *l/ngh* **1.** berelenmek **2.** çentiklenmek **3.** düküntülenmek, pütürlenmek
kelepotkîkirin *m* **1.** bereleme **2.** çentikleme **3.** pütürleme
kelepotkî kirin *l/gh* **1.** berelemek **2.** çentiklemek * **temamî deriyan kelepotkî kirine** bütün kapıları çentiklemişler **3.** pütürlemek
kelepûr *rd/nd* **1.** kelepir, değersiz öteberi **2.** *m* gelenek, kültür **3.** artık
kelepûrî *rd* geleneksel
keleqend *n* şeker parçası
kelereq *rd* inatçı
kelereş (I) *n* siyah taşlık yer
kelereş (II) *m* siyah beyaz renkli karga türü
kelerim *bot/m* karnabahar, karnabit (Brassica oleracea botrytis)
keleroq *rd* sinirli, asabî
keleroqî *rd* sinirlilik, asabîlik
keleroqîbûn *m* asabîleşme
keleroqî bûn *l/ngh* asabîleşmek
keleske *m* **1.** dört tekerlekli kağnı **2.** at arabası
keleste *bnr* kereste
keleş (I) *nd/nt* **1.** haydut, şaki **2.** dayı, zorba
keleş (II) *rd* **1.** yiğit, bahadır, cesur **2.** keleş (çok yakışıklı erkek) **3.** çok güzel (bayan) **4.** *m* yar, sevgili (bayan için)
keleş (III) *n* **1.** iri boynuzlu teke **2.** teke görkemini çağrıştıran erkek
keleşêr *zo/n* horoz
keleşgewr *m* **1.** dilber, güzel kadın **2.** yar, sevgili (bayan için)
keleşî (I) *m* haydutluk, şakilik ~ **kirin** haydutluk etmek
keleşî (II) *m* **1.** yiğitlik, cesaret **2.** yakışıklılık
keleşîr *rd* ılık (su vb. için)
keleşkof *m* kalaşnikof
keleşo *rd* **1.** yakışıklı erkek **2.** teke görkemini çağrıştıran erkek
keleştî (I) *m* haydutluk, şakilik ~ **kirin** haydutluk etmek
keleştî (II) *m* **1.** yiğitlik, cesaret **2.** yakışıklılık
keleşyar *m* dilber, güzel yar
kelevajî (I) *rd* eğri büğrü
kelevajî (II) *rd* saçma sapan * **gotinên kelevajî** saçma sapan sözler
kelevajîk *rd* saçma sapan
kelewehc *m* hararet (susama, susuzluk) * **çay, kelewehcê dişikêne** çay, harareti giderir ~**a (yekî) danandin** hararet kesmek (veya söndürmek) ~**a (yekî) zêde kirin** hararet vermek
kelex *bnr* kelax
kelexaşî *rd* börtük
kelexav *rd* börtük (daha tam pişmemiş olan et veya yemek)
kelexwêdan *m* yorulma sonucu oluşan terleme
keleynek *zo/m* kelaynak
kelezke *m* at arabası veya kağnı
kelezûrî *rd* ala sulu, börtük (iyi pişmemiş olan)
kelezûrîkirin *m* börtme
kelezûrî kirin *l/gh* börtmek
kelezûrîkirî *rd* az pişmiş, haşlanmış olan
kelê (I) *m* bir tepenin en yüksek yeri
kelê (II) *rd* tuzsuz (tuzu az veya tuzsuz aş)
kelêj *rd* **1.** zayıf, semiz olmayan hayvan **2.** *mec* yaramaz (yararlı olmayan, beş para etmez kimse)
kelêjan *m* hararet, alerji
kelêjî *ant/m* kuyruk sokumu
kelêşk *m* lastik
kelgamêş *n* manda boğası
kelgirî *bnr* kelegirî
kelh *rd* **1.** nadir, az bulunan **2.** güzel, görkemli
kelhejîn *m* kale topu, geri tepmesiz top
kelhenek *zo/m* kel aynak (Geronticus eremita)
kelhişk *m* yaşlı ve kambur kadın
kelhok *m* divan (toplantı yeri)
kelhoşk *m* **1.** kale, kalecik **2.** anıt
kelifandin (I) *m* garantileme
kelifandin (II) *m* mal etme (herhangi bir fiyata mal etme)
kelifandin (I) *l/gh* garantilemek
kelifandin (II) *l/gh* mal etmek (herhangi bir fıyata mal etmek)
kelifîn (I) *m* garantilenme
kelifîn (II) *m* mal edilme
kelifîn (I) *l/ngh* garantilenmek
kelifîn (II) *l/ngh* mal edilmek
kelij (I) *m* **1.** etki, tesir **2.** hararet **3.** sarı sıcak (güneş ışığının yaz ortasındaki yakıcı sıcaklığı) **4.** nisbet ~ **pê ketin** köpürmek
kelij (II) *m* kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi)
kelijandin *m* **1.** kaynatma **2.** kaynatma (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlama) **3.** hararet yapma **4.** kaynak yapma, kaynatma (metal için)

kelijandin *l/gh* 1. kaynatmak 2. kaynatmak (kemik kırığı, çatlağı ve yara ağzının kapanmasını sağlamak) 3. hararet yapmak 4. kaynatmak, kaynak yapmak (metalleri birbirine yapıştırmak)
kelijandî *rd* 1. kaynar 2. kaynatılmış olan 3. kaynaklı, kaynak yapılmış olan
kelijdar *rd* etkili
kelijdarî *m* etkililik
kelijî *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. hararetli
kelijîn (I) *m* dikiz, dikizleme
kelijîn (II) *m* 1. kaynama, kaynayış (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdama) 2. kaynama, kaynayış (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanma) 3. kaynama, kaynayış (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırma) 4. *kîm* birleşme (kaynaşma) 5. hararet yapma, sıcaklanma
kelijîn *l/ngh* 1. kaynamak (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdamak) 2. kaynamak (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanmak) 3. kaynamak (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmak) 4. *kîm* birleşmek (kaynaşmak) 5. hararet yapmak, sıcaklanmak
kelijker *nd/nt* kaynakçı
kelijkerî *m* kaynakçılık
kelik (I) *n* kuzu ve oğlak boynuzu
kelik (II) *bot/m* yoncaya benzeyen bir bitki
kelik (III) *m* kelik (eski ayakkabı)
kelik (IV) *m* sepet, zembil (sazlardan ya da çalılardan örülmüş sepet)
kelimîn *m* konuşma, dile gelme
kelimîn *l/ngh* konuşmak, dile gelmek
kelipandin (I) *m* boğumdan koparma (bitki için)
kelipandin (II) *l/gh* çizme (çizgi halinde bereleme)
kelipandin (I) *l/gh* boğumdan koparmak (bitki için)
kelipandin (II) *l/gh* çizmek (çizgi halinde berelemek)
kelipîn (I) *m* boğumdan koparılma
kelipîn (II) *m* çizilme
kelipîn (I) *l/ngh* boğumdan koparılmak
kelipîn (II) *l/ngh* çizilmek * **dîwar tev kelipîbû** duvar hep çizilmişti
kelistin *m* 1. gözetleme, gözleme, dikizleme (birine veya bir şeye gizlice bakma) 2. gözetleme (birinin yaptıklarını belli etmeden izleme)
kelistin *l/gh* 1. gözetlemek, gözlemek, dikizlemek (birine veya bir şeye gizlice bakmak) 2. gözetlemek (birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek)
kelişandin *m* yarma
kelişandin *l/gh* yarmak
kelişîn *m* yarılma
kelişîn *l/ngh* yarılmak
kelişînî *rd* anatomik
kelişînkar *nd/nt* anatomist
kelişînzanî *m* anatomi
keliştek *m* yarık
keliştin *m* dikizleme, röntgenleme
keliştin *l/gh* dikizlemek, dikiz etmek (veya geçmek), röntgenlemek
keliyayî *rd* 1. kaynar (çok sıcak) 2. kaynamış olan
kelî (I) *rd* kaynar (çok sıcak)
kelî (II) *rd* tuzsuz (tuzu az yemek)
kelîçe *n* manda boğası (üç yaşında olanı)
kelîfit *mîn/m* kelifit
kelîj (I) *m* koyun kuyruğunun ucu
kelîj *m* 1. etki, tesir 2. nüfuz 3. otorite, sulta
kelîlan *m* ısı, hararet
kelîlk *m* kapıyı kilitlemek için kapıya takılan kulplu ağaç
kelîme *m* 1. kelime, sözcük 2. söz, lâf ~ **bi ~** 1) kelime kelime 2) kelimesi kelimesine **~a lah pê neketin** gıkı çıkmamak (hiç konuşmamak) * **mêrik ew çend pê de qîriya bariye kelîmalah pê neket** adam o kadar ona bağırıp çağırdı gıkı çıkmadı **~a xwe dipêje hê dirêje** kelimeleri tartarak konuşmak
kelîn *m* 1. kaynama, kaynayış (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdama) 2. kaynama (pişme) 3. kaynama, kaynayış (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanma) 4. kaynama (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırma) 5. kaynama (mayalı bir şey kabarıp köpürme) 6. haşlanma (suda kaynayarak pişirme) 7. haşlanma (elbiseler sıcak suda haşlanma) 8. ateşlenme, yanma (vücut veya nesneler için ısısı artma) 9. yalaz yalaz yanma
kelîn *l/ngh* 1. kaynamak (bir sıvı sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca buhar durumuna geçerek fokurdamak) * **av keliya** su kaynadı 2. kaynamak (pişmek) * **goşt keliya** et kaynadı 3. kaynamak (kemik kırığı, çatlağı veya yara ağzı kapanmak) * **devê birîna wî ji zû de keliyaye** yarası çoktan kaynamış 4. kaynamak (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmak) 5. kaynamak (mayalı bir şey kabarıp köpürmek) 6. haşlanmak (suda kaynayarak pişirmek) 7. haşlanmak (elbiseler sıcak suda haşlanmak) 8. ateşlenmek, yanmak (vücut veya nesneler için ısısı artmak) * **di nav şewatê de, bi rojan ricifî û keliya** ateşler içinde, günlerce titreyereke yandı 9. yalaz yalaz yanmak * **canê wê dikeliya** vücudu yalaz yalaz yanıyordu
kelîner *rd* kaynatıcı
kelîşo *nd/nt* çamaçırcı
kelîşotî *m* çamaçırcılık
kelîzk, kelîzke *m* araba
kelk (I) *n* 1. kepek, donra, temre, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) 2. konak (kundak çocuklarının başlarında bulunan kepek tabakası) ~ **ketin (...)** kepeklenmek * **kelk ketiye porê wê** saçı kepeklenmiş
kelk (II) *n* dam (evin çoğun kiremitle kaplı bölümü)

kelk (III) *m* yarar, fayda ~a gelemperî kamu yararı
kelkdar *rd* yararlı, faydalı ~ **bûn** yararlı olmak
kelkdarbûn *m* yararlanma, faydalanma
kelkdar bûn *l/ngh* yararlanmak, faydalanmak
kelkdarî *m* yararlılık
kelkdarkirin *m* yararlandırma
kelkdar kirin *l/gh* yararlandırmak
kelkel *m* sarı sıcak (aşırı sıcaklık)
kelkelandin *m* kaynatma
kelkelandin *l/gh* kaynatmak
kelkelî *rd* kaynar * **ava kelkelî** kaynar su
kelkelîn *m* kaynama
kelkelîn *l/ngh* kaynamak
kelkgirtin *m gh* yararlanma, faydalanma, istifade etme
kelk girtin *l/gh* yararlanmak, faydalanmak, istifade etmek
kelkgir *rd* istifade edici
kelkirin *m* kaynak yapına
kel kirin *l/gh* kaynak yapmak
kelkwergir *rd* istifade edici
kelk wergirtin *m* yararlanma, faydalanma, istifade etme
kelk wergirtin *l/gh* yararlanmak, faydalanmak, istifade etmek
kelleânîn *m* kaynatma
kel lê anîn *l/bw* kaynatmak
kellêhatin *m* kaynama
kel lê hatin *l/bw* kaynamak
kellêhatî *m* kaynar
kelkot *rd* 1. çarpık 2. yamuk
kelkotî *m* 1. çarpıklık 2. yamukluk
kelkotîbûn *m* 1. çarpıklaşma 2. yamulma
kelkotî bûn *l/ngh* 1. çarpıklaşmak 2. yamulmak
kelkotîkirin *m* 1. çarpıklaştırma 2. yamuklaştırma
kelkotî kirin *l/gh* 1. çarpıklaştırmak 2. yamuklaştırmak
kelkotîtî *m* 1. çarpıklık 2. yamukluk
kelkotkî *rd* 1. çarpıkça 2. yamukça
kelkotkîbûn *m* çarpıklaşma
kelkotkîbûn *l/ngh* çarpıklaşmak
kelkperest *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl, yararcıl, yararlanmacı
kelkperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık, yararcılık, yararlanmacılık
kelkutî *rd* çarpık
kelkutîtî *m* çarpıklık
kelkutkî *rd* çarpıkça
kelkût *rd* 1. başıboş, aylak 2. kaba saba (kimse)
kelkûtî *m* 1. aylaklık, başıboşluk 2. kaba sabalık
kelmel *n* 1. pılı pırtı, öteberi (eski eşya) 2. pılı pırtı (eşya yerine) ~ **dan hev** pılıyı pırtıyı (veya pılı pırtyı) toplamak
kelmeman *rd* boş lâf ~ **kirin** boş lâf etmek
kelmêl *bnr* kelmel
kelmêr *n* horoz
kelmêş *bnr* kermêş
kelmijandin *m* kaynatma
kelmijandin *l/gh* kaynatmak
kelmijandî *rd* kaynar (kaynatılmış olan)
kelmijîn *m* kaynama, kaynayış
kelmijîn *l/ngh* kaynamak
kelmîsk *rd* işegen (altını ıslatan kimse)
kelmîskî *m* işegenlik
kelmîst *rd* işegen
kelmîstî *m* işegenlik
kelmîz *bnr* kelmîst
kelmîzek *rd* işegen
kelmîzekî *m* işegenlik
kelmo *rd* işegen
kelmoz *m* sarı arı topluluğu
keloçk *m* tümsek
kelogirî *bnr* kelegirî
kelogirî bûn *bnr* kelegirî bûn
kelok *m* mercimek tanesinin içinde olduğu torbacık
kelopel *bnr* kelepel
keloşk (I) *erd/n* tepe, tepecik
keloşk (II) *m* kabuk
kelotk *m* doruk, zirve
kelox *n* ceset
kelp *zo/n* kelp, köpek, it
kelparêz *n* kale muhafızı
kelpetan *m* kerpeten
kel pê de çûn *l/bw* taşmak
kelpik (I) *n* yara kabuğu
kelpik (II) *ant/m* 1. böğür 2. geğrek (kaburganın alt yanında bulunan boşluklardan her birisi)
kelpik (III) *m* 1. kepek (un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları) 2. kepek (bulgur ve yarma kepeği) 3. kepek, saç kepeği
kelpikfiroş *nd/nt* kepekçi (satan kimse)
kelpikî *rd* 1. kepekli (un kepeği için) * **ardê kelpikî** kepekli un 2. kepekli (saç)
kelpitandin *m* bereleme
kelpitandin *l/gh* berelemek
kelpitandî *rd* bereli (yara bere)
kelpitîn *m* berelenme, bertilme
kelpitîn *l/ngh* berelenmek, bertilmek
kelpîç *bnr* kerpîç
kelpîr *rd/argo* yaşlı başlı
kelpot *bnr* kelepotk
kelpotkî bûn *bnr* kelepotkî bûn
kelpûç *n* kerpiç
kelş (I) *bj/m* açım
kelş (II) *m* yarık
Kelt *nd* Kelt
keltax *n* leş (kokmuş hayvan ölüsü)
kelte (I) *m* cilve ~ **kirin** cilve etmek (veya yapmak), cilvelenmek
kelte (II) *n* oynaş (erkek için) * **bi keltê xwe re digere** oynaşıyla ggeziyor
keltekelt *m* 1. havlama 2. *argo* çençen, çançan etme
keltekeltkirin *m* 1. havlama 2. *argo* çençen etme, çançan etme
keltekelt kirin *l/gh* 1. havlamak 2. *argo* çençen etmek, çançan etmek
Keltî *m* Keltçe (Kelt dili)

Keltkî *m* **1.** Keltçe (Kelt dili) **2.** Keltlere özgü, keltlere yaraşır bir biçimde
kelû *ast/erd m* **1.** dönence **2.** zayiçe ~**ya karikê** *erd* oğlak dönencesi
kelûbêhn *m* hiddet, kızgınlık * **bi kelûbêhn hat** hiddetle geldi
kelûk *zo/m* som balığı
kelûkût *rd* uyuz, sakat topluluğu, değersiz
kelûmel *nd* **1.** öteberi **2.** gereç, malzeme
kelûn *n* eti sıyrılmış kemik, içi boş kemik ~**ê (yekî) vala ne** çok zayıf kimse
kelûpel *n* **1.** öteberi, eşya, **2.** gereç, malzeme **3.** kap kacak
kelûper *nd* **1.** öteberi **2.** hırdavat (önemsiz, ufak tefek eşya)
kelûpot *nd* pılı pırtı
kelûş (I) *m* bir insanın fiziki yapısı, vücut
kelûş (II) *rd* pısırık, teres * **tûtik ji ber dîk kelûş bû** tavuk horozun önünde pısırıklaştı
kelûşbûn *m* pısırıklaşma, pısırık olma
kelûşbûn *l/ngh* pısırıklaşmak, pısırık olmak
kelûşekî *rd* pısırıkça
kelûştî *m* pısırıklık
kelûyî *rd* dönencesel
kelwaş *n* heykel
kelwaz *m* şiddetli soğuk
kelx (I) *m* yaz ortasından güze kadar köpeklerin pasifleşmesi ve tüylerindeki böceklerle uğraşma hali
kelx (II) *rd* moruk (çok yaşlı, içi geçmiş, kof)
kelxane *m* dökümhane, döküm evi
kelxaş *rd* obur, boğazına düşkün (kimse)
kelxaşî (I) *m* oburluk
kelxaşî (II) *rd* çiğ, haşlanmış ama pişmemiş şey
kelxbûn *m* moruklaşma
kelx bûn *l/ngh* moruklaşmak
kelxot *rd* **1.** ağzında dişi olmayan **2.** köftehor * **pîra kelxut** köftehor kadın **3.** köftehor (aşağılamak için)
kelxweş *rd* **1.** pişmek üzere olan yemek **2.** sıcakkanlı, sempatik (kimse)
kelxweşî *m* sıcakkanlılık, sempatiklik
kelxwê *m* aniden oluşan terleme
kelxwêdan *m* aniden oluşan terleme
kelxwêdan sıcak terleme
kem (I) *rd* **1.** kut burun, burnu kısa **2.** burnunda konuşma
kem (II) *m* tevek * **kema diriyê** böğürtlen teveği
kemal *rd* kemal, olgunluk ~**a (wî) çi ye?** o da kim oluyor?
kemalî (I) *m* olgunluk, ergenlik
kemalî (II) *m* Kırıkkale piyade tüfeği
Kemalî *nd/nt* Kemalist, Atatürkçü
Kemalîst *nd/nt* Kemalist, Atatürkçü
Kemalîtî *m* Kemalizm, Atatürkçülük
Kemalîzm *m* Kemalizm, Atatürkçülük
kemalkîroşk *rd* tavşan huylu
keman *mzk/m* **1.** keman **2.** yay, keman
kemançe *mzk/m* kemençe
kemançeker *nd/nt* kemençeci (imal eden)
kemançejen *nd/nt* kemençeci (çalan kimse)
kemandar *nd/nt* kemandar, yay tutucu, okçu
kemane *mzk* kemane
kemanjen *nd/nt* kemancı, kemanî (keman çalan)
kemanjenî *m* kemancılık
kemanker *nd/nt* kemancı (imal eden)
kemankerî *m* kemancılık
kemankêş *n* okçu
kemankêşî *m* okçuluk
kemax *ant/m* **1.** kalça **2.** kalça kemiği, kıç, popo **3.** sağrı
kemaxbend *m* korse
kember (I) *m* iri benekli keçi
kember *m* kemer (kuşak) ~ **dayê piştê, li nav malan digere li teştê** ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına ~**a ewletiyê (amîniyê** an **jî emniyetê)** emniyet kemeri ~**a meqawîn** bir tür kemer ~**a qasnax** süslü, işlemeli gümüşten kemer
kembera mil *ant/nd* köprücük kemiği
kemberbeste *rd* **1.** kuşanmış, hazır **2.** el pençe durmuş, emre amade ~ **bûn** el bağlamak (saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturupdurmak)
kembergeh *m* kemer bağlanan yer, bel
kemberkevanek *rz* köşeli parantez
kemberok *bot/m* pembe çiçekli, kavuna benzer meyvesi ve içi incere benzeyen bir bitki; diğer taraftan tohumunu öğütülerek kınaya katılır ve saç boyası olarak kullanılır
kemberşor *rd* eğik kemerli
kemberzêr *rd* altın kemerli
kemç *rd* bir tarafı kesik kuyruk, kulak veya burun
kemçe *m* **1.** kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) **2.** kepçe (balık veya sinek avlamada kullanılan ağ)
kemçekirin *m* kepçeleme
kemçe kirin *l/gh* kepçelemek
kemçik *m* kepçe, küçük kepçe
kemç kirin *l/gh* kulak, burun veya kuyruk gibi organın bir tarafını kesmek
keme *bot/m* domalan, yer mantarı
kemen *bnr* kemend
kemençe *bnr* kemançe
kemend *m* kement ~ **avêtin (...)** kement atmak
kemendavêj *n* kementçi
kemendavêjî *m* kementçilik
kemer (I) *m* **1.** kemer (bele dolayarak toka ile tuturulan bel bağı) **2.** kemer (etek, pantolon gibi giysilerin bele gelen bölümü) **3.** kemer (özellikle yolculuklarda kullanılan ve gözleri olan meşin kuşak) ~ **dayê piştê, li nav malan digere li teştê** ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına ~**a ewletiyê (amîniyê** an **jî emniyetê)** emniyet kemeri ~**a hemyane** bir tür kuşak ~**a meqawîn** bir tür kemer ~**a qasnax** süslü, işlemeli gümüşten kemer ~**a (yekî) tije ye** kemeri dolu olmak (zengin)
kemer (II) *as/m* kemer (iki sütün veya ayağı birbirine üstten yarım çember, basık eğri

yonca yaprağı gibi biçimlerde bağlayan tonos bağlantı) * **ev pir li ser çar kemeran hatiye avakirin** bu köprü dört kemer üzerine inşa edilmiş
kemerbend *m* **1.** kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) **2.** *rd* kuşanmış, işe hazır
kemerbest *bnr* kemerbeste
kemerbeste *rd* **1.** kuşanmış, hazır **2.** el pençe durmuş, emre amade ~ **bûn** el bağlamak (saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturupdurmak)
kemerdar *rd* kemerli (belinde kemer olan)
kemergeh *m* kemerin bağlandığı yer, bel
kemerî *rd* kubbe (kubbe biçiminde olan)
kemer kirin *l/gh* kemerlemek (ciltçilikte)
kemerşor *rd* eğik kemerli
kemerzêr *rd* altın kemerli
kemê (I) *rd* burnunda konuşan
kemê (II) *b* **1.** ayol (kadınların kullandığı seslenme sözü) **2.** viş (kadınların bir olay karşısında hayretlerini göstermek için kullandıkları ünlem) ~ **bi xwe de** başına bir şey gelmiyesice
kemê (III) *bot/m* domalan, yer mantarı
kemêl *m* davarların kirlenmiş yün veya kılı
kemijandin *m* yatıştırma
kemijandin *l/gh* yatıştırmak * **hate xwest ku min bikemijîne** gelip beni yatıştırmak istedi
kemijîn *m* **1.** yatışma, sakinleşme (coşku, sinir, korku, ağrı vb. için; etkisi azalma) **2.** yatışma, sakinleşme (ayaklanma, kargaşa için) **3.** sus pus olma **4.** hızını alma, yatışma
kemijîn *l/ngh* **1.** yatışmak, sakinleşmek (coşku, sinir, korku, ağrı vb. için; etkisi azalmak) * **êşa diranê min danî ez kemijîm** dişimin ağrızı dindi biraz sakinleştim **2.** yatışmak, sakinleşmek (ayaklanma, kargaşa için) **3.** sus pus olmak **4.** hızını almak, yatışmak * **firtûne kemijî** fırtına hızını aldı
kemijîner *nd/rd* yatıştırıcı, sakinleştirici * **îlacên kemijîner** yatıştırıcı ilaçlar
kemik (I) *rd* toplu, topluca
kemik (II) *m* kakül
kemik (III) *m* **1.** mendil **2.** kadın baş örtüsü
kemik hilkirin *l/gh* genç flort etmeye başlamak
kemilan *m* olgunlaşma
kemilandin *m* olgunlaştırma
kemilandin *l/gh* **1.** olgunlaştırmak (insanlar için) **2.** *mec* pişirmek (tecrübe sahibi kılmak)
kemilî *rd* **1.** olgun, gelişkin **2.** pişkin (olgun, tecrübesi olan)
kemilîbûn *m* **1.** olgunluk **2.** pişkinlik
kemilîn *m* **1.** olgunlaşma, kemal bulma **2.** ergenleşme **3.** tekamül etme
kemilîn *l/gh* **1.** olgunlaşmak, kemal bulmak **2.** ergenleşmek **3.** tekamül etmek
kemirandin *m* kemirme
kemirandin *l/gh* kemirmek
kemirîn *m* kemirilme
kemirîn *l/ngh* kemirilmek
kemişîn *l/gh* yüksek sesle soluyarak bir şeyi yeme, içme
kemişîn *l/gh* yüksek sesle soluyarak bir şeyi yemek, içmek * **kemişî ser şorbeyê xwar qedand** çorbayı soluyarak içip bitirdi
kemitandin *m* **1.** haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma) **2.** keçeleştirme (deriyi pürüzlü duruma getirme) **3.** yalazlama
kemitandin *l/gh* **1.** haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) * **zebze kemitandin** sebze haşlamak **2.** keçeleştirmek (deriyi pürüzlü duruma getirmek) **3.** yalazlamak
kemitandî *rd* **1.** haşlanık, haşlanmış **2.** keçeleştirilmiş **3.** yalazlanmış
kemitî *rd* **1.** haşlanık **2.** keçeleşmiş, keçelenmiş
kemitîn *m* **1.** haşlanma (kaynar su vb. dökülme veya daldırılma, kaynar su ile haşlanma) **2.** keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme) **3.** yalazlanma
kemitîn *l/ngh* **1.** haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak) **2.** keçeleşmek, keçelenmek (deri pürüzlü duruma gelmek) **3.** yalazlanmak
kemitokî *rd* keçeleşmiş, keçelenmiş olan (deri pürüzlü duruma gelmiş olan) * **destên min kemitokî bûn** ellerim keçelenmiş
kemitokîbûn *m* keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme)
kemitokî bûn *l/ngh* keçeleşmek, keçelenmek (deri pürüzlü duruma gelmek)
kemiyet *m* kemiyet, nicelik
kemî kirin birbirini per perişan etmek (kadınlar için) * **jinan hev kemî kirin** kadınlar birbirlerini per perişan ettiler
kemîn *m* pusu, tuzak ~ **danîn** pusu (veya tuzak) kurmak ~ **vedan** pusu (veya tuzak) kurmak ~ **vegirtin 1)** pusuya yatmak **2)** pusu kurmak
kemîndanîn *m* tuzaklama
kemîn danîn *l/gh* tuzaklamak
kemînvegir *nd/nt* pusucu
kemînvegirî *m* pusuculuk
kemkeme *zo/m* bukalemun
kemkûş *bot/m* bir tür üzüm
kemlan *rd* ağırbaşlı
kemlanî *m* ağırbaşlılık
kemn (I) *m* **1.** mendil, peçete **2.** örtü, baş örtüsü * **kemna bûkê** gelinin baş örtüsü
kemn (II) *rd* eski, köhne
kemnare *bnr* kevnare
kemnik *m* **1.** mendil **2.** kadın baş örtüsü **~a jina wî li serê wî be** pilavdan dönenin kaşığı kırılsın **~a xwe danîn** el açmak (başkasının yardımını istiyecek durumda olmak)
kemntî *m* eskilik, köhnelik
kemole *m* **1.** varil **2.** varil (bir varilin içine alacağı madde miktarı)
kemper *m* **1.** kıyas, kıyaslama, **mukayese** **2.** *man* tasım **3.** *rz* örnekseme
kemperandin *m* karşılaştırma, kıyaslama, mukayese etme
kemperandin *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek

kemperî *rd* 1. kıyasî, kıyaslamalı, karşılaştırmalı, mukayeseli 2. tasımsal
kemperîn *m* karşılaştırılma, kıyaslanma
kemperîn *l/ngh* karşılaştırılmak, kıyaslanmak
kemtiyar *bnr* keftar
kemxa *m* kemha, bir tür ipek kumaş
kemxe *bnr* kemxa
kemyon *bot/m* 1. kimyon (Cuminum cyminum) 2. kimyon (bu bitkinin tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)
kemyonî *rd* kimyonî (renk)
ken (I) *m* (g yumuşak okunur) saç kepeği
ken (II) *m* gülüş, gülme ~ **ji dilên geş, baran ji ewrên reş tên** gülüş sevinçli insandan olur, yağmur kara buluttan yağar ~ **lê nîştin** bir gülme birini almak veya tutmak * **kenek li min nîşt** beni bir gülme aldı ~ **li te bibe girî** gülmen acıya (veya ağlamaya) dönüşsün ~ **pê girtin** (birini) gülme (veya kahkaha) tutmak ~ **û** ~ güle güle * **ken û ken em ji kenan hişk bûn** güle güle öldük ~ **û kêf** kahkaha tufanı ~ **û kêf kirin** gülmek * **temenê xwe de qet ken û kêf nekir** adamcağız ömründe hiç gülmedi ~ **û kêfên xelkê lê hatin** el alemin maskarası olmak, kendini gülünç duruma düşürmek ~ **û kêfên xelkê li xwe anîn** kendini el aleme maskara etmek, kendini gülünç duruma düşürmek ~ **û kuşet** gülüp eğlenme ~**a (yekî) anîn** (birini) güldürmek (gülmesine neden olmak) ~**a ber girînê** (an jî **giriyê**) buruk sevinç ~**a bêxwê ye** yalancı gülüş, soğuk içten olmayan gülüş ~**a guran anîn** kargalar bile hâline gülmek ~**a guran pê hatin** kargalar bile hâline gölmek ~**a hibhibî** gevrek gülüş ~**a hibhibî kirin** gevrek gevrek gülmek, katmerli katmerli gülmek ~**a hişk** katıla katıla gülme katıla gülemek ~**a miriyan anîn** ölüyü güldürmek ~**a miriyan pê hatin** ölüler bile hâline gülmek ~**a xwe anîn** gülmeye çalışmak **(ji)** ~**an hişk bûn** gölmekten yerlere yığılmak **(ji)** ~**an zikopişto bûn** kahkahadan kırılmak ~**ek bi (yekî) girtin** (birini) gülme tutmak ~**ek dan ser (yekî)** (birini) kahkaha tutmak ~**ek li ser (yekî) bûn** (biri) ilginç bir kahkahaya sahip olmak ~**eke hibhibî kirin** gevrek gevrek gülmek ~**eke hîqehîq kirin** kıkır kıkır gülmek ~**ên (yekî) anîn** (birini) güldürmek ~**ên guran anîn** kargalar bile hâline gülmek ~**ên guran pê hatin** kargalar bile hâline gülmek, hâline köpekler gülmek ~**ên ne xweş kirin** pis pis gülmek ~**ên xwe pê kirin** (birini) alaya almak
kenandin *m* güldürme
kenandin *l/gh* güldürmek
kenar (I) *n* 1. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) 2. kenar (bir şeyi çevreleyen çizgi) 3. kenar (pervaz, çizgi, antika gibi şeylerin etrafındaki süsler) * **kenarên destmalê pir xweşik in** mendilin kenarı çok güzel 4. *mat* kenar (bir biçimi sınırlayan çizgilerden her biri) 5. kenar, kıyı 6. kenar, uç, ücra 7. taşra ~ **di ber ve kirin** kenarı bastırmak ~ ~ **gerîn** kenar gezmek * **ew çi ye wisa kenar kenar digerî?** ne o kenar gezip dolanıyorsun?
kenar (II) *n* gen (geometride kenar, köşe)
kenarê wekhev *mat* eş kenar
kenarik *n* kuzuların boyunlarına takılan süs
kenarî *rd* 1. kıyıda, köşede olan 2. *nd/rd* taşralı
kenarkirî *rd* kenarlı
kenawer *rd* 1. güldürücü * **gotinên kenawer** güldürücü sözler 2. gülünç 3. *wj/m* gülmece
kenawerî *m* 1. güldürü, komedi 2. komedi (gülmeye sebep olan olay veya olaylar) 3. *wj* güldürü, mizah 4. *rd* gülmeceli, mizahî
kenawerîbûn *m* komikleşme
kenawerî bûn *l/ngh* komikleşmek
kenawerîtî *m* komiklik
kenax *ant/n* böğür kemiği
kenc (I) *m* hazine
kenc (II) *m* sancı, gelip geçici sancı * **kenc avêtiye çîmê min** bacağıma sancı girmiş
kend (I) *n* engel ~ **û kosp** 1) engel 2) *jeo* pekent
kend (II) *n* 1. hendek 2. ark 3. koyak 4. yükselti, yar
kendal *erd/n* 1. yamaç 2. uçurum, yalıyar, yar
kendalbûn *m* uçurum olma durumu
kendav *erd/m* haliç, körfez
kendik *bnr* mozik
kendir *bnr* kindir
kenef (I) *n* kınnap, sicim
kenef (II) *m* tuvalet, abdesthane, kademgeh, kenef
kenegirî *rd* ağlamaklı
kenegirîbûn *m* ağlamaklı olma
kenegirî bûn *l/ngh* ağlamaklı olmak
keneho *bnr* kenehû
kenehû *h* sözüm ona, sözde, güya
kenek *rd* komik, gülünç * **Nasir kenek e** Nasır komik biri ~ **hatin der** (an jî **derketin**) komik bir durum yaşanmak
keneken *m* kahkaha tufanı
kener *m* akak, yatak, mecra (ırmak, çaydere gibi suların içinde aktıkları yer) * **av ji kenerê xwe derketibû** su mecrasından çıkmıştı
kenewer *bnr* kenawer
kenewêr *bnr* kenewîr
kenewîr *bot/n* kenevir (Cannabis sativa)
kenêr *bot/m* 1. idris ağacı, kokulu kiraz, mahlep (Prunus mahaleb) 2. kokulu kiraz, mahlep (bu ağacın ürünü)
kenêre *bnr* kenêr
kenêrk *bnr* kenêr
keng *bot/m* bir tür ot
kengê *h* ne zaman, ne vakit ~ **be tu dê bêyî qefaltin** bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge) ~ **be wê Ezraîl bê ser rihê me** Azraile bir can borcu olmak (veya kalmak) ~ **be wê paşê derkeve** saçın ak mı kara mı önüne düşünce görürsün ~ **bê** iple çekmek * **min digot êvar kengê bê, ji ber ku ez derdiketim çarşiyê**

akşamları iple çekiyordum, çünkü çarşıya çıkıyordum ~ **ku pisîng ketin sîngsîngê** ilamaşşallah ~ **sala pilingê** ilamaşşallah
kengil *bot/m* bir tür ot
kengir (I) *bnr* kereng
kengir (II) *bot/m* çayırlık yerde yetişen ve yenilir bir ot türü
kengî *bnr* kengê
kenik (I) *m* **1.** kıl altı yumuşak keçi kılı **2.** hayvanların kuyruklarına yapışık sertleşen pislik
kenik (II) *m* kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) ~ **ketin (...)** kepeklenmek
kenişt *bnr* kenîşt
kenîn *m* gülme, gülüş
kenîn *l/ngh* **1.** gülmek **2.** *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)
kenîse *m* kilise
kenîsezalî *m* kilise eğemenliği
kenîşt *m* göz çapağı
kenîşte *m* **1.** havra, sinagog **2.** kilise (Süryanilerde)
kenîştgirtin *m* çapaklanma
kenîşt girtin *l/gh* çapaklanmak
kenîştin *m* gülümseme
kenîştin *l/gh* gülümsemek
kenk *n* **1.** kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) * **porê wê bikenk e** saçı kepekli **2.** *bj* kepek (bazı deri hastalıklarında deriden dökülen parçacıklar) ~ **ketin (...)** kepeklenmek
kenken *nd* ileri gelen, önde gelen
kenkirin *m* **1.** gülme **2.** gülme (mutlu, sevinçli zaman geçirme)
ken kirin *l/ngh* **1.** gülmek **2.** gülmek (mutlu, sevinçli zaman geçirmek)
keno (I) *bj/m* **1.** saçkıran **2.** uyuz (hayvanlar için)
keno (II) *h* güya, sözüm ona, sözde
kenogirî *rd* ağlamaklı, ağlamalı ~ **bûn** ağlamaklı olmak
kenogirîbûn *m* **1.** ağlamaklı olma **2.** bir göz gülme (hem gülmek hem ağlama)
kenogirî bûn *l/ngh* **1.** ağlamaklı olmak **2.** bir göz gülmek (hem gülmek hem ağlamak)
kenok *rd* **1.** güleç **2.** somurtkan **3.** komik **4.** komik skeç
kenoke *rd* güleç, güleğen
kenokî *h* **1.** güleçce **2.** *rd* güleç, küstah **3.** *m* güldürü
kenokîtî *m* güleçlik
kenoyî (I) *rd* uyuzlu, uyuz (uyuz kapmış hayvan)
kenoyî (II) *rd* güleğen
kenoyîbûn *m* uyuzlaşma (sadece hayvanlar için)
kenoyî bûn *l/ngh* uyuzlaşmak (sadece hayvanlar için) * **mêşin kenoyî bûye** koyun uyuzlaşmış
kenoyîtî *m* uyuzluk
keng *m* nakış
kental *m* kental
kentet *mzk/m* kentet, beşli
kentîlyon *m* kentilyon
kentor *m* elbise dolabı
kentur *m* bataniye
Kenya *m* Kenya
Kenyayî *nd/rd* Kenyalı
kenz *m* hazine, define, gömü
kenze *m* fanilâ, kazak
kep (I) *n* **1.** burun **2.** dağ burnu
kep (II) *m* sık ve birbirine girmiş saç
kep (III) *n* **1.** kep (sipersiz şapka) **2.** kep (hemşirelerin giydiği başlık) **3.** kep (bazı törenlerde profesör ve öğrencilerin giydikleri özel başlık) ~**ê xwe badan** dediğinde diretmek
kepaze *rd* kepaze, rezil ~ **bûn** kepaze olmak ~ **kirin** kepaze etmek
kepazekirin *m* kepaze etme
kepaze kirin *l/gh* kepaze etmek
kepazekî *rd/h* kepazece, rezilce
kepazetî *m* kepazelik, rezillik
kepçe *m* **1.** kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) **2.** *tek* kepçe (tahıl, kömür, kum gibi dökme yüklerini yüklenip boşaltılmasında kullanılan, iki veya daha çok çeneden oluşmuş araç) * **vir bi kepçeyê vede** burayı kepçeyle kaz
kepçekirin *m* kepçeleme
kepçe kirin *l/gh* kepçelemek
kepek (I) *m* tepelik yer
kepek (II) *m* mera, otlak yerlerde hayvanların ağzına giren kurtçuk
kepel *n* höyük
kepelek (I) *zo/m* buğday böceği
kepelek (II) *m* kepenek
kepen (I) *n* boyuna takılan zincir
kepen (II) *n* kepenek, çoban kepeneği
kepenek (I) *n* kepenek (keçeden çoban üstlüğü)
kepenek (II) *n* ruam, sakağı, mankafa
kepenekî *m* mankafalık
kepeng *m* **1.** kepenek (keçeden çoban üstlüğü) **2.** kepenk ~ daxistin kepenkleri indirmek
keper (I) *m* kabarık (saç)
keper (II) *rd* bunak
kepere *bot/m* kedi tırnağı
keperî (I) *rd* saçı başı dağınık olan
keperî (I) *m* bunaklık
kepez *erd/n* **1.** yamaç **2.** yüksek tepe
kepik *n* **1.** kepek (un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları) **2.** kepek (bulgur ve yarma kepeği)
kepir (I) *m* dağınık ve karışık saç baş (sık ve birbirine girmiş saç) * **por û kepira wê li hev ketibû** saçı başı birbirine karışmıştı
kepir (II) *m* **1.** çardak, yaz kulübesi (ağaç ve otlardan hazırlanan yazlık yer) **2.** eğrelti bağ evi **3.** güme, gümele, kümültü (bostandaki bekçi kulübesi)
kepir (III) *m* **1.** hafif ve yontulu taş **2.** eritilmiş kireç
kepir (IV) *m* çorak verimsiz toprak
kepirî *rd* saçı dağınık, orman gibi (saç ve kaş için)

kepirk *m* **1.** çardak **2.** güme, gümele, kümültü (bostandaki bekçi kulübesi)
kepisandin *m* **1.** kapamak, kapatma **2.** sıkıştırma, sıkıştırarak yerleştirme
kepisandin *l/gh* **1.** kapamak, kapatmak **2.** sıkıştırmak, sıkıştırarak yerleştirmek
kepisîn *m* **1.** kapanma **2.** sıkıştırılma
kepisîn *l/ngh* **1.** kapanmak **2.** sıkıştırılmak
kepî *ant/n* **1.** burun **2.** *erd* burun (karanın türlü biçimde uzanan kısmı) * **kepiyê çiyê ya ku xwe berdaye deryayê** denize inen dağın burnu
kepîberan *rd* koç burunlu
kepîkêr *rd* (r kalın okunur) eğik burunlu (burnu içe doğru eğik olan)
kepînarîn *rd* narin burunlu
kepînikul *rd* gaga burunlu
kepîpelixî *rd* basık burunlu
kepîr (I) *rd* kaybolmuş şey
kepîr (II) *bot/m* hardala benzer bir bitki
kepîr (III) *m* **1.** kireç **2.** kefeki (dişlerin diplerinde ve kaplarda oluşan kireç tabakası) **3.** tartar ~ **girtin 1)** kireç tutmak **2)** tartar kaplamak
kepîrgirtin *m* **1.** kireçlenme **2.** *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)
kepîr girtin *l/gh* **1.** kireçlenmek **2.** *ant* kireçlenmek (eklem yerleri kireç tutmak)
kepîkutilkî *rd* köfte burunlu
kepîşûjin *rd* sivri burunlu
kepole *m* patates
keprok *m* çardak
keps *bj/m* sara
kepû *bnr* kepî
kepûr (I) *m* çamurlu çorak toprak
kepûr (II) *m* salya (konuşur veya koşarken ağızda biriken köpük)
ker (I) *rd* küçük kulaklı davar
ker (II) *n* (**k** yumuşak okunur) **1.** parça * **keriyek nan** bir parça ekmek * **yekker** yekpare **2.** öteberi, pılı pırtı ~ **û perê beredayî** kuru kalabalık (kırık dökük eşya) ~ **bi** ~ parça parça ~ **bi** ~ **kirin** parça parça etmek ~ ~ **kirin** parça parça etmek
ker (III) *h* ödünç * **min pere bi ker jê stend** ondan parayı ödünç aldım * **tu telîsek ard bide min bi ker** bir çuval unu ödünç ver bana ~ **dan** ödünç vermek
ker (IV) *rd* (**k** ve **r** kalın okunur) **1.** sağır (işitme duyusundan yoksun) **2.** sağır (ses geçirmeyen, yankı yapmayan) * **dîwarê ker** sağır duvar **3.** sağır (ısıyı az veren, geç ısınan) **4.** sağır (vurulduğu zaman ser vermeyen) **5.** sessiz (ses, gürültü çıkarmadan yapılan) * **bi awayekî ker dixebite** sessiz bir şekilde çalışıyor **6.** sakin, sessiz * **cihekî ker e** sakin bir yer **7.** sakin (kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen) **8.** sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) **9.** kavgasız (çatışma ve kaga olmadan) **10.** kör, duyarsız (duyarlılığını yetirmiş, sağırlaşmış, işlemez kimse) ~ **bûn 1)** sağır olmak **2)** sessizleşmek **3)** sakinleşmek **di** ~ **de kirin** gizlice yapmak ~ **kirin** sağır etmek ~ **û gêj** sersem, bön ~ **û gêjî** sersemlik, bönlük ~ **û lal** sağır ve dilsiz ~ **û lal bûn 1)** sağır ve dilsiz olmak **2)** sus pus olmak ~ **û lal man** sus pus kalmak, sesiz kalmak
ker (V) *zo/nt* **1.** eşek (Aquus asinus) **2.** *nd/nt* eşek (kaba, yeteneksiz, inatçı kimse) * **ew kerekî dera hanê ye** o eşeğin biri ~ **bêdeng nazire** huylu huyundan vazgeçmez ~ **bikeve diran dişikê** içerisi tam takır ~ **çi zane zehferan çi ye** eşek hoşaftan ne anlar (suyunu içer tanesini bırakır) ~ **du caran di neqebekê de nakeve** eşek eşek olduğu zaman iki sefer aynı hatayı yapmaz ~ **gurandin qemçik man** yüzüp yüzüp kuyruğuna gelmek ~ **hebin palan pir in** eşek olduktan sonra semer vuran çok olur ~ **li cihekî carek dikeve kunê** eşek eşek olduğu zaman iki sefer aynı hatayı yapmaz ~ **tevî barê xwe dilîze** akıl dışı harekette bulunma ~ **tevî pirçê daqurtandin** (an jî **xwarin)** deveyi havuduyla yutmak (herkesin gözü önünde büyük hırsızlık yapmak) ~ **û golik li hev dixin, dehşik di nav piyên xwe de dipelêxin** atlar tepişir arada eşekler ezilir ~ **û kiz** sesiz sedasız ~ **xesandin 1)** havyar kesmek (vaktini boşa geçirmek) **2)** minder çürütmek (işsiz güçsüz oturmak) ~**a bavê kê kulek** e kimin kimden neyi eksik ki? ~**a xwe kirin qantir** değersiz bir şeyini çok önemli saymak, abartarak değer vermek ~**an bi guh nekin** ulu orta konuşmayın ~**an li bal keran girê medin** üzüm üzüme baka baka kararır ~**an nebin ba keran dê ji hev hîn bibin tiran** üzüm üzüme baka baka kararır ~**ekî bi kurtan di nav (wan) re derbas nebûn** aralarından su sızmamak, ballı börekli olmak ~**ekî bi kurtan di nav wan re neçûn** aralarından su sızmamak, içli dışlı olmak ~**ê axurê** *argo* aptallığından kuşku olmayan kimse ~**ê beredayî 1)** başıboş eşek başı boş, serseri ~**ê berê** hiç huyunu değiştirmemiş kimse ~**ê bêkirê** *argo* angaryaya alıştırılmış kimse ~**ê boz 1)** boz eşek **2)** bir oyun adı ~**ê çolê** herifçioğlu ~**ê dûvşûjin** bir sürüngen hayvan ~**ê garanê** yaşça büyük olduğu halde, çocuklar gibi davranan kimse ~**ê girêdayî** *argo* sinsi yaramaz kimse ~**ê ji te re dehşik çêbû, êmê min kêm bû barê min zêde bû** eşek sana sıpa oldu, neyleyim ki yemim azaldı ve de yüküm çoğaldı (sorumluluğu artmak) ~**ê ku barê min nelê ye çima ezê ço bikimê** al giymedim ki alınayım ~**ê ku barê te ne lê ye najo** seni ilgilendirmeyen işlere burnunu sokma ~**ê ku barê te ne lê ye tu çima ço dikiyê** seni ilgilendirmeyen işlere burnunu sokma, bir mum al da derdine yan ~**ê ku ber bi gur ve dizire** bile bile tehlikeye atılmak ~**ê kûvî** zebra ~**ê me çû seferê hat dîsa kerê berê** eski hamam eski tas ~**ê mirî dan milan û berî dan hevraz** yorgunu yokuşa sürmek ~**ê mirî ji gur natirse** ölmüş eşek kurttan niye korksun ki ~**ê misrê** irice,

beyaz veya kızıl ala eşek cinsi ~ê **mitriban** razı olmayan (kimse) ~ê **qiyametê** bin pişmnan olmuş olan, teres olmuş olan ~ê **ravrav** zebra ~ê **reş çi zane bi qedrê gula geş** eşek hoşabtan ne anlar ~ê **şamî** iri eşek cinsi ~ê **şehnik** zebra ~ê **xiyalekê ye, karvanî xiyelekê** herkes başka bir hayal peşinde ~**ên guhsist tirên şidiyayî dikin** ummadığın taş baş yarar ~**o** ~**o wekî her ro** aynı tas aynı hamam ~**o nemire bihar e** ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek) ~**o nemire bihar tê pîrê nemire qîbal** (an jî **pincar**) **tê** ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek) * **eynî ker e** eşek gibi * **wekî keran** eşek gibi

-ker (VI) *rz/m* isimden isim türetme soneki

kerafî *m* zıkkım (içki, sigara gibi zararlı şeylerin etkisini belirtmek için) * **vê kerafiyê venexwe** bu zıkkımı içme

kerafîn *m* zıkkımlanma

kerafîn *l/ngh* zıkkımlamak

keraftin *m* zıkkımlanma

keraftin *l/ngh* zıkkımlamak

kerajo *nd/nt* eşekçi, eşek sürücüsü

kerambera gelişi güzel

kerambera *rd/h* gelişigüzel, , üstün körü

kerambêr *m* kuru kenger

keramet *m* 1. keramet * **xwediyê sir û kerametan e** keramet sahibi 2. keramet (keramat sayılabilecek nitelikte olan şey) ~ **kirin** kerametle bulunmak

keramper *m* kuru kenger yaprağı

keran (I) *n* balyoz

keran (II) *nd* karın tokluğuna çalışan kimse

kerane (I) *h* eşekçe

kerane (II) *n* balyoz, varyos ~ **lê dan** (an jî **xistin**) balyozlamak

keratî *m* zıkkım * **keratiyê bixwe** zıkkım ye

keravî *zo/m* pelikan (Pelecanus onocrotalus)

kerax (II) *n* 1. sebze bakıcısı 2. sucu, su bekçisi 3. topraksız olup toprak sahibi tarafından ailesiyle birlikte beslenen hizmetkâr köylü

kerax (II) *rd* iğrenç, mekruh * **rewşeke kerax derketiye** iğrenç bir durum ortaya çıkmış

keraxî (I) *m* iğrençlik

keraxî (II) *m* 1. suculuk, su bekçiliği 2. topraksız köylünün hizmet karşılığında beslenilmesi

keraxî (III) *m* süğüş salata

kerayî *m* 1. sağırlık 2. sessizlik (sükût)

kerb *m* 1. keder, üzünç 2. özlem ~**a (...) di serê (yekî) de derxistin** hincini birinden almak

kerbalcan *bot/m* domuz pıtrağı

kerbandin *m* kederleme

kerbandin *l/gh* kederlemek

kerbandî *rd* kederli, acıklı (acı görmüş)

kerbas *rd* keten (ketenden yapılma dokuma)

kerbav *n* 1. eşoğlu 2. *mec* gadar, zalim

kerbeng *bot/m* çöpleme, adî çöpleme (Helleborus)

kerbeş *bot/m* eşek dikeni

kerbiker *rd* parça parça

kerbok *rd* 1. kederli 2. çabuk özülen kimse

kerbozik *n* boz eşek

kerbûn (I) *m* 1. sağırlaşma 2. sağırlaşma (tencere, soba vb. için; güç ısınarak geç sünme) 3. sağırlaşma (ses için; boğuklaşına, donuklaşma) 4. durulma, dinme (sükun bulma) 5. ıssızlık çökme 6. sakinleşme, sakin olma, sakin duruma gelme (heyecan ve telâşı kalmama) 7. yatışma, sakinleşme (ayaklanma, kargaşa için) 8. sessizleşme, susma, suspus olma 9. uykuya varma (sükünet içine girme)

kerbûn (II) *m* parçalanma

ker bûn (I) *l/ngh* 1. sağırlaşmak 2. sağırlaşmak (tencere, soba vb. için; güç ısınarak geç sünmek) 3. sağırlaşmak (ses için; boğuklaşmak, donuklaşmak) 4. durulmak, dinmek (sükun bulmak) * **derdor ker bû** ortalık duruldu 5. ıssızlık çökmek * **her der ker bû bû** her tarafa ıssızlık çökmüştü 6. sakinleşmek, sakin olmak, sakin duruma gelmek (heyecan ve telâşı kalmamak) 7. yatışmak, sakinleşmek (ayaklanma, kargaşa için) 8. sessizleşmek, susmak, suspus olmak 9. uykuya varmak (sükünet içine girmek)

ker bûn (II) *l/ngh* parçalanmak

kerbûnî *m* 1. sağırlık 2. sessizlik (sükût)

kerbûyîn (I) *m* 1. sağırlaşma 2. sağırlaşma (tencere, soba vb. için; güç ısınarak geç sünme) 3. sağırlaşma (ses için; boğuklaşma, donuklaşma) 4. durulma, dinme (sükun bulma) 5. ıssızlık çökme 6. sakinleşme, sakin olma, sakin duruma gelme (heyecan ve telâşı kalmama) 7. yatışma, sakinleşme (ayaklanma, kargaşa için) 8. sessizleşme, susma, suspus olma 9. uykuya varma (sükünet içine girme)

kerbûyîn (II) *m* parçalanma

kerçik *bot/m* kene ağacı, kene otu (Ricinus communis)

kerçilandin *m* 1. burma, eğirme 2. çetrefilleştirme

kerçilandin *l/gh* 1. burmak, eğirmek 2. çetrefilleştirmek

kerçilandî *rd* 1. buruk 2. çetrefil

kerçilî *rd* 1. buruk 2. çetrefil

kerçilîn *m* 1. burulma 2. çetrefilleşme

kerçilîn *l/ngh* 1. burulmak 2. çetrefilleşmek

kerçirîn *rd/argo* hödük, kaba saba kimse

kerdan *m* ödünç verme

kerde *m* kerde

kerdegeh *m* kerdelik

kerdêl *bnr* qelîne

kerdiz *nd* 1. eşek hırsızı 2. adî hırsız (çok adî şeylere bile tenezül eden hırsız)

kerdî *m* bahçe bostan evleği

kerdîge *m* bir ekmek ismi

kere (I) *rd* cahil, man cahil

kere (II) *n* tere yağı

kere (III) *rd* 1. taşlık (yer) 2. yer altında çıkarılınca yumuşak, kuruyunca sertleşen toprak katmanı, gevşek kaya kütlesi

kerebar *m* dağlık alanda düzlük yer

kerede *rd* köse

keredetî *m* köselik

kerefs *bnr* kerefz
kerefz *bot/m* kereviz (Apium graveolens)
kerefzê maran *bot/nd* baldırıkara
keregêj *rd* **1.** sersem, bön, alık **2.** *b* bön, alık (küçümseme belirten seslenme)
keregêjane *rd/h* sersemce
keregêjbûn *m* sersemleme, sersemleşme, aptallaşma
keregêj bûn *l/ngh* sersemlemek, sersemleşmek, aptallaşmak
keregêjî *m* sersemlik, bönlük, alıklık
keregêjîbûn *m* sersemleşme, aptallaşma
keregêjî bûn *l/ngh* sersemleşmek, aptallaşmak
keregêjîkirin *m* sersem etme, aptallaştırma
keregêjî kirin *l/gh* sersem etmek, aptallaştırmak
keregêjkî *rd* sersemce, aptalca ~ **bûn** aptal olmak
kereh *rd* **1.** iğrenç **2.** çirkin
kerehbûn *m* **1.** iğrençleşme **2.** çirkinleşme
kereh bûn *l/ngh* **1.** iğrençleşmek **2.** çirkinleşmek
kerehilavoj *m* sırayla hikaye ya da türkü söyleme
kerehî *m* **1.** iğrençlik **2.** çirkinlik
kerehkirin *m* **1.** iğrençleştirme **2.** çirkinleştirme
kereh kirin *l/gh* **1.** iğrençleştirmek **2.** çirkinleştirmek
kerehû *n* sam yeli
kerek *m* koyun kırpma makası
kereka mirinê *nd* sekerat
kereker *h* **1.** sessizce **2.** *rd* sessiz sedasız (kimse duymadan, kimse görmeden, sessiz ve gürültüsüz bir şekilde) **3.** *h* gizlice, için için, gizli gizli, çaktırmadan
kerekere *h* usulcacık, çaktırmadan
kerekor *bnr* kelekor
kerem *m* **1.** kerem (soyluluk, ululuk) **2.** kerem, iyilik, lütuf ~ **bike 1)** buyur **2)** buyur ('anlamadım, sözünüzü tekrarlar mısınız' anlamında) ~**î (cihekî) kirin 1)** buyurmak (gelmek, geçmek, gitmek, girmek) * **hûn keremî hundirû nakin?** içeri buyurmaz mısınız? **2)** buyur etmek ~ **kirin** kerem etmek
keremdar *nd* buyura verilen cevap
keremêjî (I) *rd* inatçı
keremêjî (II) *bot/m* bir bitki adı
keremkar *rd* **1.** iyiliksever **2.** lütufkâr
keremkarî *m* **1.** iyilikseverlik **2.** lütufkârlık
keremker *bnr* keremkar
keremkirin *m* **1.** buyurma, lütfetme (gelme, geçme, gitme, girme) **2.** buyurma (alma, tutma, etme anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır)
kerem kirin *l/gh* **1.** buyurmak, lütfetmek (gelmek, geçmek, gitmek, girmek) * **hûn kerem nakin hundirû?** içeri buyurmaz mısınız? * **hûn kerem bikin bên** lütfedip gelseniz **2.** buyurmak (almak, tutmak, etmek anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır) * **kerem bikin qehweya we!** buyurunuz kahvenizi!
kerendol *bot/m* bir çeşit ağaç
kerenêr *n* **1.** erkek eşek **2.** *argo* hödük
kereng *bot/m* kenger, kengel (Cynara cardunculus) ~**a keran** acı kenger, hayvan yemi olarak kullanılır ~**a nebiyan** bir tür acı kenger (hayvan yemi olarakta kullanılmıyor) ~**a newî** bir tür kenger ~**a şîr** sakız kengeri
kerenga talik *bot/nd* acı kenger
kerenga talkî *bot/nd* acı kenger
kerengvanî *nd/nt* kenger toplayıcısı
kerenzer *rd* sarışın
kerenzerî *m* sarışınlık
kereper *n* öteberi, pılı pırtı
kerepol *rd* kelepir
kerese *n* **1.** malzeme, gereç **2.** kereste (herhangi bir şeyin yapımında kullanılan malzeme) **3.** *fel* özdek
keresî *erd/m* **1.** güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç) **2.** kuz (gölgede kalan) **3.** kuytu (güneş ışığı almayan yer)
keresîbûn *m* kuytuluk
kereste *n* **1.** malzeme **2.** kereste
keresterfiroş *nd/n* keresteci (satan kimse)
kerestefiroşî *m* kerestecilik
kerestevan *nd/n* keresteci
kerestevanî *m* kerestecilik
kereşo *nd/nt* çamaşırcı (yıkıyan kimse)
kereşotî *m* çamaşırcılık
kerevîn *m* başıboş gezen kadın
kerewêt *m* kerevet
kerewîz *bot/m* kereviz (Apium graveolens)
kerexane *m* gelberi, ateşi karıştırmada kullanan demir
kerfes *bnr* kerefs
kerê *nd* **1.** sağır kimse (bayan için) **2.** *b* yaşıt ve küçüğe alaylı hitap, çağrı lakırdısı, eşek anlamında (kadın için)
kerê belek *nd* zebra
kerê kovî *nd* yaban eşeği
kerê kûvî *nd* yaban eşeği
kerê ravrav *nd* zebra
kerê şehnik *nd* zebra
kerêx *m* tiksinti
kerg *m* nakış
kerge *m* üzümün sıkıldığı yer
kergez *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
kergît *bnr* kerkît
kergo, kergoş *bnr* kergoşk
kergoşk *zo/m* tavşan (Lepus europus) ~ **bi erebeyê girtin** tavşanı araba ile avlamak ~ **ji çiya xeyidiye haya çiya jê tune ye** tavşan dağa küsmüş de dağın haberi olmamış ~ **ji çiya xeyidiye haya çiya ji çiya tune ye** tavşan dağa küsmüş dağın haberi olmamış ~ **ji çiyê sû ketiye haya çiyê jê tune** tavşan dağa küsmüş de dağın haberi olmamış ~ **û sûk! 1)** alâkaya çay demle, ne alakası var **2)** birini hor görme ~ **û sûk hirç û govend** dam üstünde saksağan, vur beline kazmayı
kergoşkfiroşî *m* tavşancılık (satma işi)
kergoşkgeh *m* tavşanlık, tavşan yeri
kergû *bnr* kerguh
kerguh *zo/m* tavşan (Lepus europus)

kerh *m* ikrah, iğrenti
kerhilavêjo *m* topluluk esnasında sırayla söylenen şarkı, hikaye, masal
kerhîtî *m* ikrahlık
keriban *m* kıldan bir tür kadın kuşağı
keribandin *m* kederlendirme, keder verme
keribandin *l/gh* kederlendirmek, keder vermek
keribandî *rd* kederli, efkârlı
keribî *rd* kederli, efkârlı, kederlenmiş olan
keribîn *m* kederlenme, efkârlanma, göynüme, üzülme
keribîn *l/ngh* kederlenmek, efkârlanmak, göynümek, üzülmek
keribok *rd* çabuk kederlenen, efkârlanan
kerifandin *m* zıkkımlatma
kerifandin *l/gh* zıkkımlatmak
kerifîn *m* zıkkımlanma
kerifîn *l/ngh* zıkkımlanmak
kerih *rd* **1.** iğrenç **2.** *m* iğrenme, tiksinme
kerihandin *m* iğrendirme, tiksindirme
kerihandin *l/gh* iğrendirmek, tiksindirmek
kerihandî *rd* tiksindirilmiş olan
kerihîn *m* **1.** iğrenme, iğreniş, tiksinme, tiksiniş, ikrah etme **2.** bıkma
kerihîn *l/ngh* **1.** iğrenmek, tiksinmek, ikrah etmek **2.** bıkmak
kerihîtî *m* iğrençlik
kerik (I) *ant/m* **1.** kulak yolu **2.** kıkırdak
kerik (II) *rd* kulakları ağır işiten, sağır
kerik (III) *m* (r kalın) **1.** koruk **2.** çağla, kozalak (olmamış yemiş, ham meyve) **3.** kelek (olgunlaşmamış kavun, karpuz) **4.** yeşil (olmamış, ham meyve)
kerik (IV) *n* **1.** odun taşımada kullanılan ucu çatallı ağaç **2.** yüklük (yük taşımada kullanılan araç)
kerik (V) *m* başaklar aşağıya gelecek şekilde tahıl yığını
kerik (VI) *m* **1.** eşek (duvar örmek, sıva yapmak gibi işlerde kullanılan bir tür sehpa) **2.** uzun eşek (çocuk oyunu) **3.** *mzk* yaylı çalgılarda köprü **4.** *sp* atlama beygiri **5.** tahterevalı **6.** lâdes
kerik (VII) *zo/m* **1.** kurbağa yavrusu **2.** *bnr* mirmirk
kerik (VIII) *n* **1.** geleneksel düğmesiz keçeden yelek **2.** yün cepken
kerika berxê *bot/nd* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
kerika guh *ant/nd* kulak yolu
kerikmêjî *rd* inatçı
keritandin *m* **1.** kırtlama **2.** çat pat anlama
keritandin *l/gh* **1.** kırtlamak **2.** çat pat anlamak
kerix *m* **1.** iğrenti **2.** bıkınlık
kerixandin *m* **1.** iğrendirme, tiksindirme **2.** bıktırma **3.** usandırma
kerixandin *l/gh* **1.** iğrendirmek, tiksindirmek **2.** bıktırmak **3.** usandırmak
kerixandî *rd* **1.** iğrendirilmiş, tiksindirilmiş **2.** bıktırılmış olan
kerixî *rd* **1.** iğrenmiş, tiksinmiş **2.** bıkkın, bıkmış
kerixîn *m* **1.** iğrenme, iğreniş, tiksinme, tiksiniş **2.** bıkma, bıkış **3.** usanma
kerixîn *l/ngh* **1.** iğrenmek, tiksinmek **2.** bıkmak **3.** usanmak
kerixîner *rd* tiksindirici
kerizandin *m* dondurma
kerizandin *l/gh* dondurmak
kerizandî *rd* donuk, donmuş şey
kerizîn *m* donma
kerizîn *l/ngh* donmak
kerî (I) *m* sağırlık
kerî (II) *n* **1.** parçe (bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey) * **keriyek nan** bir parça ekmek **2.** dilim (ekkmek dilimi için) **3.** bölüntü **4.** kısım, bölük, kesim ~ **bi** ~ dilim dilim
kerî (III) *n* **1.** sürü, davar sürüsü * **keriyê pez** davar sürüsü **2.** 5000 baş hayvan sürüsü
kerîban *m* gömlek cebi
kerîk *m* kıkırdak
kerî kirin *m* **1.** bölme, parçalama, ayırmk **2.** doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma) **3.** bölme (birliğin bozulmasına çalışma) **4.** dilme (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesme)
kerî kirin *l/gh* **1.** bölmek, parçalamak, ayırmak * **sêv çar kerî kirin** elmayı dörde ayırdı **2.** doğramak (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırmak) **3.** bölmek (birliğin bozulmasına çalışmak) **4.** dilmek (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek)
kerîkirî *rd* **1.** bölünmüş, parçalanmış olan **2.** doğranık
kerîm *rd* **1.** kerim, soylu, asil **2.** kerim, eli açık, cömert **3.** Tanrı'nın adlarından biri
kerîn *m* kıskanma
kerîn *l/ngh* kıskanmak
kerînek *ant/m* **1.** kıkırdak **2.** kulak yolu ~**a guh** kulak yolu
kerînekî *rd* kıkırdaklı
kerînî *m/mec* eşeklik
kerîtang *ant/m* kıkırdak
kerîtî (I) *m/mec* eşeklik
kerîtî (II) *m* (k kalın oknur) sağırlık * **xwe li kerîtiye daniye** kendini sağırlığa vurmuş
kerîz *m* geriz, keriz
kerkedan *zo/m* gergedan (Rhinoceros inducus)
kerkedanê deryayê *zo/nd* deniz gergedanı (Monodon monoceros)
kerker *rd* sağırlaştırıcı
kerkere *rd* **1.** iri yarı, iri kıyım, iri yapılı **2.** kaba saba, hırbo, idraksız
kerkeretî *m* kaba sabalık, hırboluk
kerkeşan *n* bal çerçevesi, petek
kerkevîn *m* baş örtüsü
kerkirin (I) *m* **1.** sağırlaştırma **2.** sakinleştirme, yatıştırma **3.** susturma, suspus etme
kerkirin (II) *m* **1.** parçalama **2.** ayırma (bölme)
ker kirin (I) *l/gh* **1.** sağırlaştırmak **2.** sakinleştirmek, yatıştırmak **3.** susturmak, suspus etmek
ker kirin (II) *l/gh* **1.** parçalamak **2.** ayırmak (bölmek)

kerkirî (I) *rd* sağırlaştırılmış
kerkirî (II) *rd* parçalı, parçalanmış olan
kerkî (I) *h/rd* eşekçe, eşekvari
kerkî (II) *h* ayak üstü, ayak üzeri
kerkî (III) *n* aba
kerkît (I) *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdahlamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)
kerkît (II) *m* **1.** kirkit (dokumacılıkta atkı iplerini sıkıştırmak için kullanılan dişli araç) **2.** tarak (dokuma tezgahlarında dişleri arasında arış ipliklerinin geçtiği tarak biçiminde araç)
kerkîtkirin *m* eğeleme
kerkît kirin *l/gh* eğelemek
kerkok *n* eşekcik
kerkol *bot/m* yayla ve bozkırlarda yetişen, bol besinli olan ve hayvanlara verilen bir tür ot
kerkonek *m* yuvarlak, çok hafif ve havada uçuşan eşek dikeni gibi bitkilerin tohumu
kerkor *bot/m* acımsı ve hayvan yemi olarak kullanılan bir ot türü
kerkote *rd* atik
kerkotî *rd/nd* **1.** kelepir (kelepir olmuş eşya) * **çend firaqên kerkotî** birkaç kelepir kab kacak **2.** kemirilmiş olan * **dara kerkotî** kemirilmiş ağaç
kerkulan *zo/m* zebra (Equus zebra)
kèrkuş *bot/m* bir üzüm türü
kerkûd *m* kükürt
kerkûddar *rd* kükürtlü
kerkûdgirtin *m* kükürtlenme
kerkûd girtin *l/gh* kükürtlenmek
kerkûdgirtî *rd* kükürtlenmiş
kerkûdkirin *m* kükürtleme
kerkûd kirin *l/gh* kükürtlemek
kerkûdkirî *rd* kükürtlü
kerkûsî *bot/m* bir tür üzüm
kerkûş *bnr* kerkuş
kerkût *bn* kerkürd
kerman *m* kirmen
kerme *n* **1.** bar (hastalıklarda dilde oluşan pas) **2.** donra, kesek (kalınlaşmış, tabaka durumuna gelmiş kir) **3.** taşlaşmış gübre parçası, tezek
kermegirtin *m* keseklenme
kerme girtin *l/gh* keseklenmek
kermegirtî *rd* kesekli
kermes *m* kermes
kermex *bot/m* pire ve haşerelere karşı kullanılan bir bitki
kermeyî *rd* kesekli
kermêş *zo/m* **1.** sivri sinek **2.** eşek arısı ~**a keran** iri sivri sinek türü
kermêşik *zo/m* sivri sinek
kermidandin *m* **1.** haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma) **2.** keçeleştirme (deriyi pürüzlü duruma getirme) **3.** yalazlama
kermidandin *l/gh* **1.** haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) * **zebze kermidandin** sebze haşlamak **2.** keçeleştirmek (deriyi pürüzlü duruma getirmek) **3.** yalazlamak
kermidîn *m* **1.** haşlanma (kaynar su vb. dökülme veya daldırılma, kaynar su ile haşlanma) **2.** keçeleşme, keçelenme (deri pürüzlü duruma gelme) **3.** yalazlanma
kermidîn *l/ngh* **1.** haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak) **2.** keçeleşmek, keçelenmek (deri pürüzlü duruma gelmek) **3.** yalazlanmak
kermitîn *m* dökülme (duvar vb. şeyler için kabarıp dökülme)
kermitîn *l/ngh* dökülmek (duvar vb. şeyler için kabarıp dökülmek)
kermorî *bnr* kurmorî
kermoz *zo/m* eşek arısı
kerm û kêz *nd* börtü böcek
kero (I) *nd* sağır kimse (erkek için)
kero (II) *b* yaşıt ve küçüğe alaylı hitap, çağrı lakırdısı, eşek anlamında (erkek için) * **kero te li serikê min çi kir** behey eşek ne yaptığına bir bak sana ~ ~ **wekî her ro** aynı tas aynı hamam (değişmemiş kimse) ~ **nemire bihar e** ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek) ~ **nemire bihar tê pîrê nemire qîbal** (an jî **pincar) tê** ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek)
keroke *rd* kulağı ağır kimse
kerole *zo/m* zeytinlik yerde yaşayan bir kuş
keroşk *bnr* kergoşk
kerox *zo/m* eşek arısı
kerpese *zo/m* bukalemun (Chamaeleo chamaeleon)
kerpeze *zo/m* kaya keleri
kerpîç *n* **1.** kerpiç **2.** *rd* kerpiç (kerpiçten yapılma) * **dîwarê kerpîç** kerpiç duvar ~ **birîn** kerpiç dökmek
kerpîçbir *nd/nt* kerpiççi (kalıba döken)
kerpîçfiroş *nd/nt* kerpiççi (satan)
kerpînc *n* kerpiç
kerpît *m* tarak (dokuma tezgahlarında dişleri arasında arış ipliklerinin geçtiği tarak biçiminde araç)
kerqolan *zo/m* zebra (Equus zebra)
kersax *m* **1.** kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) **2.** kıyı, sahil (karanın deniz boyunca uzanan bölümü) **3.** kumsal (kumlu toprak) **4.** *erd* teras, terasa
kersaxparêz *nd/nt* sahil muhafız
kersaxparêzî *m* sahil muhafızlığı
kersaxvan *nd/nt* kıyıcı (kıyalara vurulan enkazlara devlet izniyle toplayan)
kersek *m* tümsek
kersel (I) *zo/m* kara batak (Phalacrocorax)
kersel (II) *rd* iri göbekli
kersele *zo/m* kara batak (Phalacrocorax)
kersele *rd* **1.** avanak, aptal, bön bön bakan kimse **2.** iri kıyım, iri yapılı
kerseletî *m* avanaklık ~ kirin avanaklık etmek
kerseng *m* kesek (sertleşmiş toprak topacı)
kersim *bot/m* halk hekimliğinde yara iyileştirmede kullanılan bir bitki
kersiwanî *m* asma çubuğu
kersix *n* hançerin kesici ağzı

kersîvanî *bnr* kersewanî
kert (I) *m* 1. küçük tümsek 2. oyuntu
kert (II) *m* 1. kısım, parça 2. hisse 3. *mat* kesir **~a asayî** bayağı kesir, adî kesir **~a dehî** ondalık kesir
kertal *m* kuru ot parçası
kerte (I) *der/m* kerte
kerte (II) *wj/m* dörtlük, kıta
kerte (III) *m* kıt'a
kerte *m* kertik **~ avêtin (tiştekî)** kertik açmak **~ ~** kertik kertik
kertek *rd* bol, çok
kertel *m* fazlalık
kertik (I) *m* çeltik evleği
kertik (II) *m* örk, örük
kertik (III) *m* kertik, çentik
kertî (I) *m/mec* eşeklik
kertî (II) *rd* kesirli
kertol *bnr* kartol
kertûpan *rd* ügelişigüzel, stünkörü yapılmış olan
kerûper *n* 1. pılı pırtı (eski eşya) 2. pılı pırtı, ıvır zıvır (eşya yerine) 3. kalabalık (gereksiz, karışık şeyler topluluğu) **~ dan hev** pılıyı pırtıyı (veya pılı pırtyı toplamak **~ê (...)** ötesi berisi
kervan *nd/nt* merkepçi
kerwan *n* bir tür kuş
kerx (I) *der/m* sal
kerx (III) *m* kanal, ark
kerx (III) *m* mezbalıa, ceset yığını
kerx *m* 1. tiksinme, iğrenme 2. tiksinti, ikrah 3. nefret * **nika ez van rêzan bi kift û kerxeke mezin dinivîsim** şimdi bu satırları büyük bir nefretle, iç bulantısı ile yazıyorum **~a (yekî) jê çûn** tiksinti duymak, nefret etmek
kerxane *m* kerhane, genelev **~ şixulandin** genel ev işletmek
kerxanevan *m* kerhaneci
kerxanevanî *m* kerhanecilik
kerxeav *m* mecra, su yatağı
kerxenîq *bot/m* 1. çakalboğan, it boğan, kurtboğan 2. *rd* ayıboğan (iri yarı, kaba saba kimse)
kerxîtî *m* ikrahlık, tiksintilik
kerxur *zo/nd* 1. akbaba (Vultur monachus) 2. *argo* aç gözlü
kerxvan *nd/nt* salcı
kerxwer *rd* aç gözlü
kerxwerî *m* aç gözlülük
kes (I) *m* iri saman artığı
kes (II) *m* kes (jimnastik ayakkabısı)
kes (III) *n* kese
kes (IV) *nd* 1. kimse, şahıs, zat * **kesekî pîr saetê pirsî** yaşlı bir zat saatı sordu 2. *c* kimse (olumsuz cümlelerde hiçbir kişi) * **ez tu kesî naxwazim** hiç kimseyi istemiyorum 3. *c* biri, birisi (bilinmeyen bir kimse) * **ez dibêjim qey li ser darê kesek hebû** ağaçta sanki birisi vardı 4. *nd* kişi (insan, kimse, şahıs) * **em bîst sî kes hebûn** yirmi otuz kişi vardık 5. *wj* kişi, şahıs (oyun, roman, hikâye gibi eserlerde yer alan kimse) 6. *rz* kişi, şahıs **~ bi mala ~î nizane** herkesin tenceresi kapalı kaynar **~ di ser û ber re tune bûn** (birinin) karışanı görüşeni olmamak **~ guhdarî nekirin** ferman dinlememek **~ ji bihara (wî) têr naxwe** en iyi olduğu dönemde bile kimseye hayrı dokunmayan **~ kûs** kimi kimsesi **~ li kesî nebûn xweyî** arada kaynamak **~ li ser yek kewnê namîne** mahkeme kadıya mülk değil **~ mesê xerîb** el adamı **~ nabêje dewê (an jî mastê) min tirş** e kimse yoğurdum ekşi demez **~ naçe (an jî nakeve) gora kesî** her koyun kendi bacağından asılır **~ nikare bibêje du mû li pêş eniya te ne** gizlisi saklısı olmamak, kirli çıkını olmamak **~ nikare bibêje pozê sola te xwar e** kimse (birine) toz konduramaz **~ nikare bibêje siya sola (yekî) xwar e** kimse (birine) toz konduramaz **~ nizane bê kî ye** ne idiği belirsiz **~ nizane kî dimire kî dijî** ölümlü dünya, kim öle kim kala **~ nizane kî ye, ji ku ye** ne idiği belirsiz **~ pîvaz jî pê hûr nake** bir kimse hiç bir şeye yaramamak **~ û es** kimi kimsesi **~ û kar** kimi kimsesi **~ û kûs 1)** kimi kimsesi **2)** şu bu **3)** in cin **~ û kûs lê tune** in cin yok **~ û kûsê (...)** kimi kimsesi **~ û kûsê (yekî) tune bûn** kimi kimsesi olmamak, arayıp soranı bulunmamak (veya olmamak) **~ wisa bi rihetê sûcê xwe li xwe danayne** kabahat samur kürk olsa, kimse sırtına almaz **~ xwe nezanîn** sağını solunu bilmemek **~ zû bi zû li sûcê xwe xweyî dernakeve** kabahat samur kürk olsa, kimse sırtına almaz **~ekî efendî ye** efendiden bir adam **~ê berayî** *hiq* gerçek kişi **~ê bêfehm û feraset** et kafalı **~ê bênan û xwê** nankör kimse **~ê bênav wekî bîra bêav** adı sanı olmayan susuz kuyuya benzer **~ê bêxwedî 1)** kimsesiz, kimi kimsesi olmayan **2)** leyleğin (yuvadan) attığı yavru **~ê bi bejn û bal** artist gibi **~ê birçî kerê bi kurtan dadibelîne** aç olan herşeyi yapar **~ê cirnexweş ê qewirandî** dokuz köyden kovulmuş **~ê çavkanî** kaynak kişi **~ê çeqelok** teneşir horozu (veya kargası) **~ê çipik** arı gibi (çalışkan) **~ê deyndar melûl e** borçlu ölmez, benzi sararır **~ê hevalê barê xwar tune** düşenin dostu olmaz **~ê hevalê xwîna sar tune** cinayet işleyenin arkası olmaz **~ê hingime** bir kol çengi (çevresini söz ve davranışlarıyla neşelendiren) **~ê jêgir** kaynak kişi **~ê ji mala xwe û ji mêrên xwe têr 1)** kendinden emin, kendine güvenen **2)** kuruntulu kimse **~ê jîr piyê xwe li yê xweykeramet dixe** keskin zekâ keramete kıç attırır **~ê ku bi nivîskariyê emel dike** yazar çizer kimse **~ê ku cêran çêke dikare çembilan jî pê ve bike** minareyi çalan kılıfını hazırlar (bulur) **~ê ku deveyan xwedî bike gere serdera deriyê xwe bilind çêke** deveci ile görüşen kapısını yüksek açmalı **~ê ku ji yekê fehm neke ji sedî fehm nake** anlayana sivrisinek saz anlamayana davul zurna az **~ê ku li ha-**

warê bê tune! can kurtaran yok mu! **~ê ku li xwe namîne heyirî** hayat adamı **~ê ku pê bextê xwe bîne tune** tutunacak dalı olmamak **~ê ku xuyanî bibe dikeve ser zar û zimanan** al elmaya taş atan çok olur, ıneyve veren ağaç taşlanır **~ê mezin derdê wî jî mezin e** büyük başın derdi büyük olur **~ê miriyê kêf û eşqê** sefa pezevengi **~ê navdar** ünlü kimse, ağır top **~ê ne azlû** esrar kumkuması **~ê ne li ber çav e ne li ber dil e jî** gözden ırak olan gönülden de ırak olur **~ê negotiye pozê sola te xwar e** kimse tavuğuna kışt demedi ki **~ê qarçîlok** teneşir horozu (veya kargası) **~ê safê dilê xwe** safdil, bön **~ê sor û spî** akı ak karası kara, beyaz tenli **~ê tajîlok** (an jî **çeqelok)** teneşir horozu (veya kargası) **~ê xebatkar nanê xwe ji kevir dertîne** çalışan kimse aç kalmaz **~ê xerab** *sn* kötü adam **~ê xerîb li nav (wan) tune bûn** içlerinde yabancı olmamak **~ên heyran heyran** yağlı ballı dost **~ên ku tên û dibihurin** (an jî **derbas dibin)** gelen geçen **~ên ku tên û diçin** gelen giden **~î bi hewrikan têr nexwariye** kimse kırıntılarla doymamış **~î bi hewrikên diranan têr nexwariye** kırıntılar karın doyurmaz
kesad (I) *m* salamura (tuzlu su)
kesad (II) *rd* **1.** kesat (alış verişte durgunluk) **2.** kesat, yokluk, kıtlık ~ **bûn** verimsizleşmek ~ **kirin** verimsizleştirmek
kesade *m* **1.** ot öbeği **2.** yığın, yığıntı (meşe yapraklarından oluşturulmuş yuvarlak yığın)
kesadî (I) *rd* salamura (tuzlu suyun içinde tutulmuş yiyecek)
kesadî (II) *m* kesatlık ~ **dike fesadî** yokluk kötü şeyler yaptırır
kesafet *fîz/m* yoğunluk
kesahî *m* şahsiyet
kesandin *l/gh* kişileştirmek
kesandin *wj/m* kişileştirme, teşhis
kesane *rd* kişisel, şahsî
kesanekî *h* kişilikçe
kesanî *m* 1. benlik **2.** *rd* kişisel, şahsî
kesanetî *m* şahsiyet
kesas *rd* ters, aksi, gönül kırıcı
kesasî *m* terslik, aksilik (ters olma hâli veya davranış)
kesatî *m* **1.** kişilik, şahsiyet (bir kişiye özgü belirgin özelik, manevî ve ruhî niteliklerin bütünü) **2.** kişilik (insanlara yakışacak durum ve davranış) **3.** *sos* kişilik (bireyin toplumsal hayatı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü) **4.** benlik **~ya qanûnî** *hiq* tüzel kişilik
kesatîveşar *rd* meçhul
kesax (I) *m* budama
kesax (II) *bnr* kesaxe
kesaxe *m* aba
kesaxefiroş *nd/nt* abacı (satan kimse)
kesaxefiroşî *m* abacılık
kesaxeker *nd/nt* abacı (imal eden kimse)
kesaxekerî *m* abacılık
kesaxtin *m* **1.** budama **2.** dallama
kesaxtin *l/gh* **1.** budamak **2.** dallamak
kesaxtî *rd* budanık, budanmış olan
kesayet *m* şahsiyet
kesayetî *bnr* kesatî
kesb *m* **1.** kazanç * **kesba mehaneyê** aylık kazanç **2.** edinme ~ **û kar 1)** kazanç **2)** iş güç
kesbdar *rd* kazançlı
kesbkirin *m* kazanma (kazanç sağlama)
kesb kirin *l/gh* kazanmak (kazanç sağlamak)
kesebir *h* toptan
kesek *n* **1.** kesmik (taş gibi olmuş toprak parçası) **2.** pıhtı * **keseka xwînê** kan pıhtısı
kesekî *rd* **1.** kesmikli **2.** pıhtılı
kesekîbûn *m* **1.** kesmiklenme **2.** pıhtılaşma
kesekî bûn *l/ngh* **1.** kesmiklenmek **2.** pıhtılaşmak
kesekîbûyîn *m* **1.** kesıniklenme **2.** pıhtılaşma
kesekîkirin *m* pıhtılaştırma
kesekî kirin *l/gh* pıhtılaştırmak
keser *m* **1.** özlem (güçlü istek) **2.** üzünç, keder, koyuntu, üzüntü, tasa ~ **kişandin** üzüntü çekmek, kasavet çekmek ~ **vedan** ah çekmek
keserbûn *m* kederlenme
keserkêş *rd* **1.** özlem çeken **2.** üzüntü çeken
keserkûr *rd* kederli, üzünçlü
kesermend *rd* üzüntülü, tasalı
kesernak *rd* **1.** üzücü **2.** üzüntülü, müessif
kesertijî *rd* kederli, üzünçlü
kesê qanûnî *nd* tüzel kişi
kesê yekemîn *rz/rd* birinci şahıs
kesibandin *m* kazandırma
kesibandin *l/gh* kazandırmak
kesibîn *m* kazanma, kazanış
kesibîn *l/ngh* kazanmak (kazanç sağlamak)
kesidandin *m* **1.** salamura yapma (veya etme) **2.** turşu kurma (veya yapma)
kesidandin *l/gh* **1.** salamura yapmak (veya etmek) **2.** turşu kurmak (veya yapmak)
kesidandî *rd* salamura (tuzlu suyun içinde tutulmuş yiyecek) * **îsotên kesidandî** salamura biberi
kesidîn *m* salamura yapılma
kesidîn *l/ngh* salamura yapılmak
kesihandin *m* germe (deri, ten vb. için)
kesihandin *l/gh* germek (deri, ten vb. için)
kesihîn *m* gerilme
kesihîn *l/ngh* gerilmek
kesik (I) *bnr* kask
kesik (II) *nd* kimsecik, hiç kimse * **saet li dora dehan gava ku ez hatim hewşa camiyê kesik tune bû** saat ona doğru caminin avlusuna vardığımda kimsecikler yoktu
kesim *m* şekil
kesin *c* **1.** kimi, kimisi **2.** *rd* bazıları, birileri ~ **jê** bazıları (veya bazısı)
kesirandin *m* **1.** kederlendirme, keder verme **2.** üzme, kahretme (çok üzme)
kesirandin *l/gh* **1.** kederlendirmek, keder vermek **2.** üzmek, kahretmek (çok üzmek)
kesirandî *rd* **1.** kederli, acıklı (acı görmüş) **2.** kahırlı

kesirî *rd* 1. kederli, kederlenmış olan 2. kahrolmuş (çok üzülmüş)
kesirîn *m* 1. kederlenme 2. göynüme, üzülme, kahırlanma, kahrolma, içlenme, acı duyma, üzüntü duyma 3. kahrından ölme (aşırı üzüntü ölümüne sebep olma) 4. aşırı derecede susama, susuzluktan bîtap düşme
kesirîn *l/ngh* 1. kederlenmek 2. göynümek, üzülmek, kahırlanmak, kahrolmak, içlenmek, acı duymak, üzüntü duymak 3. kahrından ölmek (aşırı üzüntü ölümüne sebep olmak) 4. aşırı derecede susamak, susuzluktan bîtap düşmek * **ji tînan kesirîn** susuzluktan bîtap düştüm
kesixandin *m* budama
kesixandin *l/gh* budamak
kesixandî *rd* budanık, budanmış olan
kesî *rd* kişilik * **me ji bo sê kesî cih veqetandibû** üç kişilik yer ayırmıştık
kesîb *rd/nd* yoksul, fakir, sefil ~ **û kûsîb** fakir fukara
kesîbbûn *m* yoksullaşma, fakirleşme
kesîb bûn *l/ngh* yoksullaşmak, fakirleşmek
kesîbbûyîn *m* yoksullaşma, fakirleşme
kesîbî *m* yoksulluk, fakirlik, sefillik
kesîbkirin *m* yoksullaşma, fakirleştirme
kesîb kirin *l/gh* yoksullaşmak, fakirleştirmek
kesîde *nd* 1. birey, fert 2. *rd* özel, şahsî, kişisel, zatî (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **nameya kesîde** özel mektup * **malê kesîde** zatî mal 2. *nd* özlük, kişi, zat (görevli kimse)
kesîdeparêz *nd/nt* bireyci, ferdiyetçi
kesîdeparêzî *m* bireycilik, ferdiyetçi
kesîdeyî *rd* bireysel, ferdî
kesîdeyîbûn *m* 1. bireyleşme 2. özelleşme (özel duruma gelme)
kesîdeyî bûn *l/ngh* 1. bireyleşmek 2. özelleşmek (özel duruma gelmek)
kesîdeyîkirin *m* 1. bireyselleştirme 2. özelleştirme 3. *wj* canlandırma
kesîdeyî kirin *l/gh* 1. bireyselleştirmek 2. özelleştirmek 3. *wj* canlandırmak
kesîdeyîtî *m* bireysellik, ferdiyet
kesîn *rz/nd* kişi, şahıs
kesînî *m* kişilik, şahsiyet
kesîp *bnr* kesîb
kesîre *m* bîtap keklik
kesîre kirin *l/gh* 1. kıvamına getirmek 2. derdest edilecek duruma getirmek
kesîtî *m* 1. kişilik, şahsiyet (bir kişiye özgü belirgin özelik, manevî ve ruhî niteliklerin bütünü) 2. kişilik (insanlara yakışacak durum ve davranış) 3. *sos* kişilik (bireyin toplumsal hayatı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü) 4. şahsîlik
kesîtîbûn *fel/m* bireyleşme
kesîtî bûn *l/ngh* bireyleşmek
kesîtîkirin *fel/m* bireyleştirme
kesîtî kirin *l/gh* bireyleştirmek
kesîv *bnr* kesîb
kesk *n* 1. yeşil 2. *rd* yeşil (bu renkten olan) ~**ê girtî** safra yeşili, koyu yeşil, zümrüt yeşili ~**ê vekirî** açık yeşil ~**ê zimrûdî** tavus yeşili
keskahî *m* yeşillik
keskandin *m* yeşilleştirme
keskandin *l/gh* yeşilleştirmek
keskanî *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. sebze, yeşillik
keskankiroj *zo/m* kocabaş (Cocothraustes cocothraustes)
keskatî *m* yeşillik
keskavî *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
keskayî *m* 1. yeşillik (yeşil olma durumu) 2. yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer) 3. yeşillik (yeşil ot)
keskbûn *m* yeşillenme, yeşerme (doğanın yeşermesi)
kesk bûn *l/ngh* yeşillenmek, yeşermek yeşil renk almak)
keskbûyîn *m* yeşilleniş
keske *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
keskedar *rd* yeşilli
keskemar *zo/m* bir tür yeşil kertenkel
keskeparêz *nd/nt* yeşilci
keskeparêzî *m* yeşilcilik
keskesor *meteor/m* gök kuşağı, alkım (ebe kuşağı, ebem kuşağı, gelin kuşağı, hacılar kuşağı, Meryem Ana kuşağı, yağmur kuşağı)
keskeşîn *rd* maviye çalan yeşil
keskewar *n* yeşil yurt
keskezer *m* kustuktan sonra ağızdan gelen yeşilimsi ve acı sıvı
keskezerî bûn *l/ngh* yeşilin sarıya çalan bir renk almak
keskirin *m* perişan etme
kes kirin *l/gh* perişan etmek
keskî *rd* yeşilimsi, yeşilikle ilgili
keskîf *m* gelberi, ocaktan ateşi dışarı çekme aracı
keskîn (I) *m* helise benzeri bir yemek
keskîn (II) *rd* yeşilimsi
keskînî (I) *rd* yeşilce, yeşilimsi, yeşilimtırak
keskînî (II) *m* yeşillik
keskok *m* mavi boncuk, nazarlık
keskolekî *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
keskoyî *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
keskparêz *nd/nt* yeşilci
keskparêzî *m* yeşilcilik
keskpoş *rd* yeşilli (yeşiller giymiş kimse)
keskûn (I) *rd* sert, hoş bir acılığı olan
keskûn (II) *rd* yeşilimsi
keskûnî *rd* 1. yeşilimsi, yeşilimtırak 2. çakır (göz için)
keslan *rd* 1. tembel 2. hantal, ağır 3. yorgun, uyuşuk ~ ~ 1) tembel tembel 2) hantal hantal 3) yorgun yorgun ~**ê Bexdayê** tembel, Bağdat tembeli
keslane *h* 1. tembelce 2. hantalca 3. yorgunca
keslanî *m* 1. tembellik 2. hantallık 3. yorgunluk ~ **kirin** tembellik etmek
keslanîbûn *m* tembelleşme
keslanî bûn *l/ngh* tembelleşmek
keslanîbûyîn *m* tembelleşme
keslanîkirin *m* tembelleştirme

keslanî kirin *l/gh* tembelleştirmek
kesme *m* köfter
kesmûk *m* kılçıklı saman ~ **dêrandin** havanda su dövmek
kesname *m* kimlik, hüveyet
kesnebihîstî *nd* garaip, işitilmemiş (görülmemiş, şaşılacak şey)
kesnedî *bnr* kesnedîtî
kesnedîtî *rd* görülmemiş (şimdiye dek kimsenin görmediği şey) * **bûyereke kesnedîtî** görülmemiş bir olay
kesneker *m* bir halı ismi
kesnekirî *rd* yapılmamış şey (şimdiye dek kimsenin yapamadığı şey) * **tu tiştî kesnekirî dibêjî** sen kimsenin yapılmadığı şeyi söylüyorsun
kesnezan *rd* **1.** belirsiz, meçhul, bilinmeyen **2.** *mat* bilinmedik **3.** *mec* saygısız (kimseyi takmayan)
kesnezanî *m* **1.** belirsizlik, meçhulluk **2.** *mat* bilinmezlik **3.** *mec* saygısızlık (kimseyi takmama)
kesol *bot/m* susuz yetişen bir bakla türü
kesp (I) *bnr* kesb
kesp (II) *n* küspe
kesp (III) *m* engel ~ **û kosp** engel, engeller
kesp (IV) *rd* yeşilimsi, yeşilimtırak
kesp (V) *m* nazarlık, nazar boncuğu ~ **û mespik** nazarlıklar
kespan *rd* sadık, bağlı
kespanî *m*sadıkakat, bağlılık
kesper *rd* çakır (göz için)
kesperî *rd* çakır, çakırca (göz için)
kespik (I) *m* küspe, posa
kespik (II) *m* **1.** nazarlık, göz boncuğu, nazar boncuğu **2.** boncuk mavisi (göz rengi) **3.** yılan başı **4.** babuklu hayvanların içi boş kabuğu
kesp kirin *bnr* kesb kirin
kesr *mat/m* kesir
kesra *n* Sasani kralı, kral
kesratî *m* krallık
kesre *m* kesre
kesrewan *m* **1.** bir erkek serpoşu **2.** bir tür şal (veya kuşak)
kesrî *rd* kesirli
kestane *bot/m* **1.** kestane (Castanea sativa) **2.** kestane (bu bitkinin meyvesi)
kestanefiroş *nd/nt* kestaneci (satan kimse)
kestanefiroşî *m* kestanecilik
kestaneyî *nd* **1.** kestane rengi **2.** *rd* kestane rengi (bu renkten olan)
kesteban *m* yüksük
kestek *n* **1.** topak (toprak topağı) * **kestekê axê** toprak topağı **2.** tepecik
kestel *rd* melez
kestelî *m* melezlik
kestepeste *rd* salak
kestepestebûn *m* salaklaşma
kestepeste bûn *l/ngh* salaklaşmak
kestepestekî *rd/h* salakça
kestepestetî *m* salaklık
kestepesteyî *rd/h* salakça
kesûk (I) *rd* evlenme çağına gelmiş kimsesiz kız veya erkek
kesûk (II) *m* keş (yağı alınmış sütten veya yoğurttan yapılan peynir)
keş (I) *rd* **1.** eğri **2.** sapa **3.** karavana (hedefe varmadan sapan mermi)
keş (II) *m* iklim
keş (III) *n* apış
keşaf *rd* çözümleyici
keşane *m* kaşane
keşe *n* **1.** papaz **2.** papaz (üzerinde papaz resmi bulunan iskambil kâğıdı) **3.** keşiş **~yê lelan** sihirbaz papaz
keşekeşe *zo/m* helikopter böceği (şekli helikoptere benzeyen uçan bir böcek)
keşetî *m* **1.** papazlık **2.** keşişlik
keşewo *m* bir Kürt halk dansı
keşf *m* **1.** keşf, buluş **2.** keşif, bulgu
keşfdar *lşk/n* keşifçi
keşfî *rd* keşfî, bulgusal
keşfkirin *m* **1.** keşfetme, bulma **2.** bulgulama
keşf kirin *l/gh* **1.** keşfetmek, bulmak * **ez lê dixebitim sira cewhera vê hêzê keşf bikim** şu kuvvetin, cevherin sırrını bulmağa çalışıyorum **2.** bulgulamak
keşfkirî *rd* keşfedilmiş olan
keşik *bnr* keşk
keşim *m* şekil
keşî *rd* iklimsel
keşîde *m* keşide
keşîne *zo/m* alabalık
keşîş *ol/n* **1.** keşiş, karabaş (evlenmemiş rahip) **2.** papaz (üzerinde papaz resmi bulunan iskambil kâğıdı)
keşîşî *m* keşişlik, rahiplik
keşîştî *m* keşişlik
keşîşxane *m* keşişhane, manastır
keşk (I) *n* keş, kurut, kuru çökelek
keşk (II) *m* **1.** tarhana **2.** tarhana (bundan yapılan çorba)
keşk (III) *antm* diz ağırşağı **~a çokê** diz ağırşağı
keşkane *h* keşke
keşke *bnr* keşkek
keşkek *m* keşkek
keşkîn *m* keşkek
keşkînî *rd* açık grî
keşkol *m* keşkül, dilenci çanağı
keşkole *bnr* keşkol
keşkûl (I) *m* eski ayakkabı
keşkûl (II) *m* **1.** keşkül **2.** keşkül (bir tür tatlı)
keşkûl (III) *rd* yoksul
keşkûlî *m* yoksulluk
keşkûle *bnr* keşkûl (II)
keşkûr *m* **1.** tezek **2.** kesek (kir tabakası)
keşmîrî *m* çekirdeksiz üzüm türü
keşmûl *bnr* keşmûn
keşmûn *m* **1.** dalından düşmüş olgunlaşmış üzüm **2.** üzüm çöpü, üzüm posası
keşmûşk *m* tüm sebze çeşitlerine denir
keşno *rd* şişman
keşol *bot/n* **1.** bakla (Vicia faba) **2.** bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)

keşolokî *rd* baklamsı
keştandin *m* kırma
keştandin *l/gh* kırmak
keştiya asmanî *nd* **uzay gemisi**
keştiya babirk *nd* yelkenli gemi
keştiya barkêş *nd* kargo gemisi, yük gemisi
keştiya bayî *nd* yelkenli gemi
keştiya binavê *nd* deniz altı, tahtelbahir
keştiya canxelas *nd* cankurtaran gemisi
keştiya dûkelî *nd* buharlı gemi
keştiya fezayê *nd* uzay gemisi
keştiya mayinçîn *nd* mayın döşeme gemisi
keştiya mayinger *nd* mayın arama tarama gemisi
keştiya mînger *nd* mayın arama tarama gemisi
keştiya noqar *nd* denizaltı (gemisi)
keştiya petrolkêş *nd* petrol gemisi
keştî *m* gemi ~ **tê de asê bûn** gemi karaya oturmak ~ **di axê de asê bûn** gemi karaya oturmak ~**ya agirkujiyê** itfaiye gemisi ~**ya asmanî** uzay gemisi ~**ya balafirhilgir** uçak gemisi ~**ya barkêş** (an jî **barî**) kargo gemisi, yük gemisi ~**ya bayî** yelkenli gemi ~**ya bazirganî** ticaret gemisi ~**ya bi enerjiya nukleerî** nükleer güdümlü gemi ~**ya bibabirk** (an jî **bawanî**) yelkenli gemi ~**ya bibêrik** kürekli gemi ~**ya biçar** yelkenli gemi ~**ya bimator** motorlu gemi ~**ya binavê** deniz altı, tahtelbahir ~**ya canxelas** cankurtaran gemisi ~**ya cengê** savaş gemisi ~**ya çeman** nehir gemisi ~**ya darkêşiyê** kereste gemisi ~**ya dûkelî** buharlı gemi ~**ya êrîşber** muharrip ~**ya fezayê** uzay gemisi ~**ya geştê** seyahat gemisi, eğlence gemisi ~**ya hawarê** kurtarma gemisi, cankurtaran gemisi ~**ya hilmgêr** sitimli gemi ~**ya masîvaniyê** (an jî **masîgiriyê**) balıkçı gemisi ~**ya mayinçîn** (an jî **mayinger**) mayın döşeme gemisi ~**ya motordar** motorlu gemi ~**ya neftbir** petrol gemisi ~**ya nexweşxane** hastahane gemisi ~**ya noqar** denizaltı (gemisi) ~**ya Nuh pêxember** Nuh'un gemisi ~**ya petrolkêş** (an jî **petrolkêşiyê**) petrol gemisi ~**ya rêberiyê** kılavuz gemisi ~**ya rêwiyan** (an jî **rêwîtiyê**) yolcu gemisi ~**ya tranatlantîkê** transatlantik gemisi ~**ya xwendegeh** okul gemisi ~**yên bazirganiyê** ticaret gemileri
keştîba *m* yelkenli gemi
keştîceng *m* savaş gemisi
keştîgeh *m* 1. liman 2. gemilik, tersane
keştîgel *m* donanma (belli bir amaçla kullanılan gemilerin tümü)
keştîkêş *m* römork gemisi
keştîker *n* gemici (gemi yapan işçi)
keştîn *m* kırılma
keştîn *l/ngh* kırılmak
keştî portexalî *zo/m* deniz anası
keştîvan *nd/nt* gemici
keştîvanî *m* gemicilik
keştîxane *m* gemilik
keşûşke *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
keşwer *m* ülke
keşxe *rd* yakışıklı, güzel
keşzan *nd/nt* iklim bilimci, klimatolog
keşzanî *m* iklim bilim, klimatoloji
ket *zo/m* yonca (Trifolium) ~**a beyar** yabanî yonca ~**a pêkîroşk** tavşan paçası yonca ~**a sor** kızıl yonca, çayır fılfılı ~**a zer** kokulu sarı taş yoncası
ketandin *m* düşürme
ketandin *l/gh* düşürmek
ketandî *rd* 1. alçak (aşağı, yüksek olmayan yer) 2. engin (yüksek olmayan alçak yer) 3. ingin (çevresine göre alçakta bulunan, münhat) * **ev der hinek ketandî ye, zêde ba lê nayê** burası ingin pek rüzgâr almıyor 4. kısık, tıkanık (ses) * **dengê wî ketandî ye** sesi kısık 5. sakıt (eski hükmü kalmamış, eski önemini yitirmiş) 6. âciz, düşkün * **kalekî ketandî** âciz bir ihtiyar
ketandîbûn *m* 1. alçaklık 2. inginlik 3. kısıklık, tıkanıklık (ses için) 4. sakıtlık (eski hükmü kalmama, eski önemini yitirme) 5. âcizlik, düşkünlük
ketçap *m* ketçap
kete *m* kete (bir tür çörek)
ketekutkirin *m* küt küt yapma
ketekut kirin *l/gh* küt küt yapmak
keten *bot/n* keten (Linumusitatissimum)
ketew *m* at ve katırlarda görülen öksürük hastalığı
ketezer *bot/m* kokulu sarı taş yoncası
ketin *m* 1. düşme (yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inme) 2. düşme (durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukardan aşağıya inme) 3. düşme (yere devrilme, yere serilme) 4. yığılma, yığılıp kalma, yıkılma (yere düşme) 5. düşme, çakılma (hava taşıtları kaza sonucu hızla yere inerek çarpma) 6. düşme (vücuda bol gelen giysi aşağı kayma) 7. düşme (yağma) 8. düşme (vurma, değme) 9. düşme (bir zorunluluk sebebiyle bulunduğu yerden ayrılma, gitme) 10. düşme (uğrama, kapılma) 11. düşme (bulunma) 12. düşme (kötü bir sebeple istenmeden bir yerde bulunma) 13. düşme (iş başından uzaklaşma) 14. düşme (hızı, gücü, değeri azalma) 15. düşme (çökme, düşkünleşme, yıkılma) 16. düşme (bir yere ansızın gelme, damlama, tesadüfen gelme) 17. düşme (belirli zamana rastlama) 18. düşme (fırsat çıkma) 19. düşme (savaşta savunulmaz duruma gelerek teslim olma veya şehit düşme) 20. düşme (bayağılaşma) 21. düşme (yardımcı fiil olarak; olma, olumsuz bir duruma girme) 22. girme, giriş * **di her cara ketina min a fakulteyê de min ew didît** fakülteye her girişimde ilk onu görürdüm 23. girme (sığma) 24. girme (yer alma, katılma) 25. girme (alma, fethetme) 26. girme (girişme, başlama) 27. girme (bulaşma) 28. girme (ağrı, sancı başlama, saplama) 29. girme (yeni bir duruma geçme, dönüşme) 30. girme (kavgaya tutuşma) 31. girme, değme, (e-

rişme, ulaşma) 32. girme (yazılma, başlama) 33. yerleşme (çalışmak için bir yere girme) 34. yerleşme (bir yerde oturmaya, yaşamaya başlama) 35. bitkinleşme, bitkin düşme, tükenme. tükeniş (güçsüzleşme) 36. boynunu bükme (bitki için; canlılığını yitirme) 37. devrilme 38. düşkünleşme (büyük geçim sıkıntısına düşme) 39. gelme (düşme, rast gelme) 40. vurma (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansıma, aksetme) 41. kaçma (girme) 42. düşme, boylama 43. geçme (parası geçme gibi) 44. dökülme (akar sular için; göl veya denizde son bulma) 45. inginlik, çökme (güçten düşme, yaşlanma) 46. bîtap düşme, yorgun düşme ~a **ber hev** çene yarışı ~a **darê mêran** (kadın) menopoza girme ~a **darê jinan a mêran** andropoz ~a **deng** ses yetimi ~a **dengan** *rz* ses düşmesi ~a **dengê navîn** *rz* iç ses düşmesi ~a **hev** kenetlenme, kenetleniş ~a **kar** işe girme ~a kîteya navîn orta hece yutumu ~a **kîteyan** *rz* hece yutumu ~a **navdeng** *rz* iç ses düşmesi ~a **pêşdeng** *rz* önses düşmesi

ketin *l/ngh* 1. düşmek (yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek) * **çûka ku hatibû hingaftin kete ser xanî** vurulan kuş evin üstüne düştü 2. düşmek (durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukardan aşağıya inmek) * **pelek ji darê de ket erdê** ağaçtan bir yaprak yere düştü 3. düşmek (yere devrilmek, yere serilmek) * **kurik gava ku baz dabû ketibû erdê** çocuk koşarken yere düşmüştü 4. yığılmak, yığılıp kalmak, yıkılmak (yere düşmek) 5. düşmek, çakılmak (hava taşıtları kaza sonucu hızla yere inerek çarpmak) * **balafir ketiye** uçak düşmüş * balafır li çiya ket uçak dağa çakıldı 6. düşmek (vücuda bol gelen giysi aşağı kaymak) * **cilên wî jê diketin** elbiseleri düşüyordu 7. düşmek (yağmak) * **berf li çiyayan ketiye** dağlara kar düşmüş 8. düşmek (vurmak, değmek) * **siya dara behîvê ketibû ser rê** badem ağacının gölgesi yola düşmüştü 9. düşmek (bir zorunluluk sebebiyle bulunduğu yerden ayrılmak, gitmek) * **ji ber loqeke nan ketibû welatên xerîb** bir lokma ekmek için gurbete düşmüştü 10. düşmek (uğramak, kapılmak) * **ketin gumanê** şüpheye düşmek 11. düşmek (bulunmak) * **li xaniyê ku dikeve wî aliyê rê dimîne** yolun karşısına düşen evde oturuyor 12. düşmek (kötü bir sebeple istenmeden bir yerde bulunmak) * **ketibû tîmarxaneyê** timarhaneye düşmüş 13. düşmek (iş başından uzaklaşmak) * **kabîne ket** kabine düştü 14. düşmek (hızı, gücü, değeri azalmak) * **qîmeta pere ket** paranın değeri düştü 15. düşmek (düşkünleşmek, çökmek, yıkılmak) * **çendê wî alî min Alî Axa dît, bê çima wisa ketibû** geçenlerde Ali ağa'yı gördüm, nasıl da düşmüştü 16. düşmek (bir yere ansızın gelmek, damlamak, tesadüfen gelmek) * **ev ji ku de kete vir** bu da nereden düştü 17. düşmek (belirli zamana rastlamak) * **xwedêdana min dikeve kîja mehê** doğumum hangi aya düşüyor? 18. düşmek (fırsat çıkmak) * **fersendek ket destê min** elime bir fırsat düştü 19. düşmek (savaşta savunulmaz duruma gelerek teslim olmak veya şehit düşmek) * **Medîne di şer de ketiye** Medine savaşta düşmüş 20. düşmek (bayağılaşmak) 21. düşmek (yardımcı fiil olarak; olmak, olumsuz bir duruma girmek) * **ez jar ketime** zayıf düşmüşüm * **dîl ketiye** esir düşmüş 22. girmek (dışarıdan içeriye girmek) * **ez ketim bexçe** bahçeye girdim 23. girmek (sığmak) * **destê min nakeve vî lepikî** elim bu eldivene girmiyor 24. girmek (yer almak, katılmak) * **ew jî ket nav me** o da aramazı girdi 25. girmek (almak, fethetmek) * **artêşên neyaran ketin welêt** düşman orduları ülkeye girdiler 26. girmek (girişmek, başlamak) * **ez dikim nakim nikarim bikevim mijarê** bir türlü konuya giremiyorum 27. girmek (bulaşmak) * **nexweşînek ketiye nav mihan** koyunlara bir hastalık girdi 28. girmek (ağrı, sancı başlamak, saplamak) * **sancoyek ket zikê min** karnıma bir sancı girdi 29. girmek (yeni bir duruma geçmek, dönüşmek) * **ji wî rengî derdiket dikete rengekî din** renkten renge giriyordu 30. girmek (kavgaya tutuşmak) 31. girmek, değmek, (erişmek, ulaşmak) * **kurê min dê îsal bikeve bîstê xwe** oğlum bu sene yirmisine girecek * **emrê wê kete pazdehan** yaşı on beşine değdi 32. girmek (yazılmak, başlamak) * **kete dibistanê** okula girdi * **kete kar** işe girdi 33. yerleşmek (çalışmak için bir yere girmek) * **kurê wê ketiye bankayê** oğlu bankaya yerleşmiş 34. yerleşmek (bir yerde oturmaya, yaşamaya başlamak) * **ketin xaniyê xwe** evine yerleştiler 35. bitkinleşmek, bitkin düşmek, tükenmek 36. boynunu bükmek (bitki için; canlılığını yitirmek) 37. devrilmek 38. düşkünleşmek (büyük geçim sıkıntısına düşmek) ketin 39. gelmek (düşmek, rast gelmek) * dibistan li aliyê çepê yê rê dikeve okul, yolun soluna geliyor 40. vurmak (etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav hino hino dikeve hundir** güneş parça parça içeriye vuruyor 41. kaçmak (girmek) * **av kete guhê min** kulağıma su kaçtı 42. düşmek, boylamak * **piyê wê şemitî kete erdê** ayağı kaydı, yeri boyladı 43. geçmek * **pere min kete aliyê te** param sana geçti 44. dökülmek (akar sular için; göl veya denizde son bulmak) * **ev çem dikeve deryayê** bu nehir denize dökülüyor 45. bîtap düşmek, yorgun düşmek ~ **(cihekî) 1)** dalmak (bir yere içine girmek) * **polîs, di dest wan de çek, ketin hundir** polisler ellerinde silahlarla içeriye daldılar **2)** boylamak * **ew jî kete hebsê** o da hapsi boyladı **3)** -e kapanmak * **ketiye hundir û misêwa dixebite** eve kapanmış, habi-

re çalışıyor ~ **(derekê)** ulaşmak (birbirine katılmak, dökülmek) * **çem dikevin deryayan** nehirler denizlere ulaşıyor ~ **(tiştekî)** 1) geçmek (yazılmak, girmek) * **ketin dîrokê** tarihe geçmek * **ketin pîrtûkan** kitaba geçmek **2)** geçmek (konuşmada veya basında sözü edilmek) * **xwestibû ku navê wî nekeve rojnameyan** adının gazetelere geçmemesini istemişti **3)** çökmek (duygu, durum vb. için; basmak) * **bêdengiyek kete salonê** salona bir sessizlik çöktü **4)** hırsızlığa girmek, çalmak * **ketibû tirî üzüm** çalmaya girmişti ~ **agirekî sor** belâya düşmek ~ **antaqê** pusuya yatmak ~ **aqilê (yekî)** 1) aklına düşmek (hatırlamak) **2)** aklına düşmek (kafasında bir düşünce doğmak) **3)** aklına yatmak ~ **axaftinê (peyiftinê** an jî **xeberdanê)** konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **avê** suya girmek ~ **bayê balixiyê** buluğ çağına girmek ~ **ber bayê xewneke şevan** rüyaya aldanmak ~ **bazara** (an jî **sûka) reş** kara borsaya düşmek ~ **behra aqil** düşünceye dalmak ~ **belayê** belâya düşmek, belâya girmek (veya uğramak) ~ **beqê** başağa durmak ~ **ber (...) 1)** -e kısmak, kaptırmak **2)** öne düşmek ~ **ber (tiştekî)** alanına girmek ~ **ber biçûk** çocuk doğurmaya başlamak ~ **ber çav** göze ilişmek ~ **ber çavê (yekî) 1)** (bir şey) gözüne ilişmek **2)** göze batmak (çekememezliğe yol açmak) ~ **ber çavan** göze batmak (tedirgin etmek, uygunsuz veya yakışıksız görünmek) ~ **ber derê xelkê** el kapısına düşmek ~ **ber destan 1)** başkalarına muhtaç duruma düşmek **2)** elden ayaktan düşmek ~ **ber destê (yekî) 1)** eline düşmek (rastlamak, tesadüf etmek) * **kurik kete ber destê mamosteyeke qenc** çocuk iyi bir öğretmenin eline düştü **2)** eline geçmek (rastlamak, tesadüf etmek) * **çi pirtûka ku bikeve berdestê wî dixwîne** eline geçen her kitabı okur **3)** kucağına düşmek ~ **ber dilê (yekî) 1)** (birinin) koynuna girmek **2)** (birinin) koynuna girmek (biriyle yatıp sevişmek) **3)** kucağına düşmek ~ **ber dilê hev** kucak kucağa girmek ~ **ber dorê** kuyruğa girmek ~ **ber efûyê 1)** af kapsamına alınmak, af kapsamına girmek * **şewitandina daristanê nakeve ber efûyê** orman yakmak af kapsamına alınmaz **2)** affa uğramak ~ **ber êrîşan** saldırıya uğramak ~ **ber gunehê (yekî)** (birinin) günahını almak, gunahına girmek ~ **ber halê xwe** doğum yapmak ~ **ber hemlê** doğum yapma zamanı gelmek ~ **ber herikanê** akıntıya kapılmak ~ **ber hev 1)** kapışmak (kavgaya tutuşmak) **2)** teyakkuz durumuna geçmek **3)** yarışa girişmek **4)** karşı karşıya düşmek **5)** fit olmak * **deyn û pereyê me ketin ber hev** borçlarımız ile paralarımız fıt oldu **6)** birbirine girmek, tartışmak ~ **ber kar 1)** işe girişmek **2)** işe koşulmak ~ **ber loman** adı kötüye çıkmak ~ **ber peşkan** çekiştirilmeye başlanmak ~ **ber peşkê, jê re li hev nehatin** şansı yaver gitmemek ~ **ber pêla avê** dalgaya kapılmak ~ **ber pêla bayê** rüzgâra kapılmak **(yek)** ~ **ber rexneyan 1)** eleştiriye tabi tutulmak **2)** eleştiriye uğramak ~ **ber ruh** can çekmek ~ **ber şek û pekan** gelen vurmak giden vurmak ~ **ber telan** başına belâlar musalat olmak ~ **ber tengiyê** doğum yapmak ~ **ber welidanê** doğum yapmak (doğurma esnası için) ~ **ber zanê** doğum yapmak (doğurma esnası için ~ **ber zarok** (an jî **zarû)** doğum yapmak (doğurma esnası için) ~ **ber zê** doğum yapmak (hayvan için) ~ **berê 1)** kapsamına girmek **2)** aş yemek, aş ermek **3)** kaptırmak, kıstırmak ~ **bergehê** kapsamına girmek ~ **betlaneyê** (an jî **tetîlê)** tatile girmek ~ **bextê (yekî)** ocağına düşmek, birine sığınmak ~ **bextê (yekî) û Xwedê de** önce Allah sonra birine sığınmak ~ **bênimêjiyan** ay başı görmek, ay başı olmak, âdet görmek, gününü doldurmak ~ **bin (yekî)** (birini) baştan çıkarmak, ayartmak ~ **bin bandora sêrê** büyüye kapılmak (veya tutulmak) ~ **bin çengê (yekî) 1)** koltuğuna girmek **2)** (birini) ayartmak (kandırmak) ~ **bin çengên (yekî)** (birinin) sakalının altına girmek ~ **bin destê (...)** kendini kaptırmak (bir şeyin etkisinden kurtulamayacak duruma düşmek) ~ **bin deyn** (an jî **qerz)** borç altına girmek ~ **bin emrê (yekî) 1)** (birinin) emrine (veya buyruğuna) girmek, buyruk altına girmek, kayıt altına girmek **2)** yuları ele vermek (veya yuları kaptırmak), sakalı ele vermek (veya sakalı kaptırmak) ~ **bin erdê** yerin dibine girmek ~ **bin fermana (yekî)** (birinin) emrine girmek, boyun vermek, buyruk altına girmek ~ **bin heyva ewr** sıra kadem basmak, ortalıktan kaybolmak ~ **bin kêrê** bıçak altına yatmak ~ **bin mehra (yekî)** birinin nikâhlısı olmak ~ **bin milê (yekî) 1)** (birini) koltuğuna girmek (yardım etmek için) **2)** (birini) karşılamaya çıkmak ~ **bin mineta (yekî)** (birine) minnet borcu olmak ~ **bin nîrê (yekî)** boyunduruk altına girmek ~ **binê (cihekî)** (bir yere) başını sokmak (barınacak bir yer bulmak) ~ **binê (yekî) 1)** (birinin) aklını çelmek, zihnini çelmek (ayartmak, baştan çıkartmak) **2)** (birinin) nabzına girmek ~ **binê axê** toprağa düşmek ~ **binê bar** yük altına girmek ~ **binê erdê 1)** toprağa düşmek (ölüp göçmek) **2)** yerin dibine geçmek, yerin dibine batmak, yerin dibine girmek (çok utanıp sıkılmak) ~ **binê kêrê** bıçak altına yatmak ~ **binî 1)** alta girmek **2)** altta kalmak (yenilmek) **3)** aklını çelmek, adam ayartmak ~ **bîra (yekî) 1)** aklına düşmek, aklına gelmek (anımsamak, hatırlamak) **2)** aklına düşmek (kafasında bir düşünce doğmak) ~ **buhranê** bunalıma düşmek ~ **bûseyê** pusuya düşmek ~ **cedêla hev** münakaşaya tutuşmak ~ **cengê** savaşa girmek ~ **cih 1)** yerleşmek (yerine girmek) **2)** oturmak (belli bir yörüngede dönmeye başlamak) * **peyk kete cih** uydu yörüngeye oturdu ~ **cihê (yekî) 1)** (birini) yerine geç-

mek, yerini almak (görevden ayrılan birinin yerini almak) **2)** (birini) yerine geçmek (bulunmayan bir nesnenin veya kavramın yerine kullanılabilmek) **3)** yerine girmek ~ **cihê xwe** yerine oturmak (iyi yerleşmek) ~ **cilan** ay başı görmek, ay başı olmak, âdet görmek, gününü doldurmak ~ **cizbeyê** cezbelenmek, cezbeye tutulmak ~ **coş û xiroşê** heyecan duymak ~ **çalakiyê** faaliyete geçmek, icraata geçmek ~ **çamûrê 1)** çamura girmek (veya batmak) **2)** batağa saplanmak (içinde çıkılması güç bir durumda olmak) ~ **çamûrê jê derneketin** okkanın altına gitmek ~ **çav 1)** göze girmek **2)** göz doldurmak * **di antremanê de futbolerê nû kete çav** antremanda yeni futbolcu göz doldurdu **3)** göze batmak ~ **çav xelkê** gözüne girmek ~ **çavê (yekî)** gözüne girmek ~ **çavên (yekî)** (birinin) gözüne girmek batmak ~ **çekan** âdet görmek, ay başı olmak ~ **çilexaneyê** çileye girmek ~ **çilê xwe** kırkına girmek ~ **dadgehan** (an jî **mehkemeyan)** (bir başkasıyla) mahkemelik olmak ~ **dafa (yekî) 1)** (birinin) tuzağına düşmek **2)** birine yem olmak ~ **dafê 1)** tuzağa düşmek **2)** kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak veya tutulmak) ~ **dafikê 1)** kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak veya tutulmak) **2)** faka basmak, kafese girmek (aldatılmak) ~ **dar û derbê jinan** kadınlaşmak ~ **darê jinan 1)** geyik etine girmek (genç kız), erinlik çağına ermek **2)** andropoza girmek, (erkeklerde) yaş dönümüne girmek ~ **darê mêran** (an jî **mêraniyê)** (kadın) menopoza girmek (veya olmak), erkekleşmek ~ **delabê jinan** (erkek) andropoza girmek ~ **derdan** derde girmek ~ **derdê xwarinê** yemek derdine düşmek ~ **dereceyê** dereceye girmek ~ **dereka (yekî)** (birinin) belâsına düşmek ~ **deriyê fireh** düze çıkmak, bolluğa ermek ~ **deriyê teng** dara düşmek (para sıkıntısına düşmek) ~ **derpê** *argo* saklanmak, ayiba girmek ~ **dest 1)** ele geçmek **2)** ele geçirilmek, ele geçmek, paçayı kaptırmak (yakalanmak) ~ **destê (yekî) 1)** eline düşmek (egemenliği, buyruğu altına girmek) * **kel kete destê dijmin** kale düşmanın eline düştü **2)** eline düşmek, eline geçmek (yakalanmak) * **kete destê rêbiran** haydutların eline düştü * **name ketin destê min** mektuplar elime geçti **3)** eline geçmek (kazanmak, elde etmek) ~ **destengiyê** dara düşmek, başı darda kalmak (para sıkıntısına düşmek) ~ **devê (yekî)** diline düşmek ~ **devê xelkê** dillere düşmek ~ **dewreyê** devreye girmek ~ **dewsa (yekî) 1)** (birini) yerine geçmek, yerini almak (görevden ayrılan birinin yerini almak) **2)** (birini) yerine geçmek (bulunmayan bir nesnenin veya kavramın yerine kullanılabilmek) ~ **dilê (yekî)** içine oturmak ~ **dilqê (yekî)** (birinin) kılığına girmek, kisvesine bürünmek ~ **dilxişûşiyan** vehme kapılmak (veya düşmek) ~ **diziya (...)** hırsızlık yapmak (veya etmek), bir şeyi çalmak ~ **diziyê** hırsızlık etmek (veya yapmak), hırsızlığa girmek ~ **dîrokê (mêjûyê** an jî **tarîxê) 1)** tarihe geçmek **2)** tarihe karışmak ~ **dorpêçê** (an jî **hesarê)** mahsur kalmak ~ **dudiliyê** tereddüde düşmek ~ **dû** peşine düşmek (takip etmek) ~ **dû rêçê** izine düşmek ~ **eceleyê** aceleye gelmek, dara gelmek ~ **edrê 1)** sara hastalığına tutulmak **2)** transa geçmek ~ **eksê** inata binmek ~ **endîşeya (...)** kaygısına düşmek ~ **endîşeyan** endişeye düşmek ~ **erdê 1)** yere düşmek * **lamba kete erdê** lamba yere düştü **2)** düşmek * **kurik li parkê ketiye erdê** çocuk parkta yere düşmüş **3)** yuvarlanmak (yere devrilmek) ~ **etra (tiştekî)** (bir şeyin) derdine düşmek, kaygısına düşmek ~ **etra canê xwe** can kaygısına düşmek, canının derdine düşmek ~ **etra serê xwe** başının derdine düşmek ~ **etra xwe** kendi derdine düşmek ~ **etrê** meraka düşmek ~ **êrîşê** saldırıya geçmek, taarruza geçmek ~ **faqa (yekî) 1)** (birinin) tuzağına düşmek **2)** birine yem olmak ~ **faqê 1)** kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak, tutulmak veya tutulmak) **2)** faka basmak (aldatılmak) ~ **faeliyetê** faaliyete geçmek, icraata geçmek ~ **feqîriyê** yoksulluğa düşmek, aç kalmak ~ **fikareyan** (an jî **hêsîbesan)** endişeye düşmek ~ **fikir û ramanan** düşünceye dalmak ~ **firehiyê** düze çıkmak, arabasını düze çıkarmak, geniş bir nefes almak, ferahlığa kavuşmak ~ **galegalan** konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **gengeşiyê** (an jî **nîqaşê)** tartışmaya girişmek ~ **gerewa hev** birbirinin yerine geçmek, fitleşmek ~ **gora (yekî)** günahını çekmek ~ **guhê (yekî)** kulağına girmek ~ **gumanê** kuşkuya düşmek ~ **gunehan** günaha girmek ~ **gûna bavê xwe** babasının hâline düşmek ~ **halekî bêhal** tanınmayacak hâle gelmek ~ **halekî nehal** (işi veya durumu) duman olmak, berbat olmak ~ **halekî xerab** (bir) hâl almak (bir duruma gelmek) * **nexweşîn kete halekî xerab** hastalık tehlikeli bir hâl aldı ~ **halê (...)** ... durumuna düşmek ~ **halê kûçikan** hâline köpekler gülmek ~ **halê miriyan** cenaze gibi olmak ~ **halê tenik** hassas bir duruma düşmek ~ **hawirkanê** yarışmaya girmek ~ **hayzeyan** ay başı görmek, ay başı olmak, âdet görmek, gününü doldurmak ~ **heban** (an jî **teneyan)** tane bağlamak ~ **hebûban** tane bağlamak ~ **heleyan** yanıgıya düşmek ~ **hemberiya hev** rekabete girişmek, yarışa girişmek ~ **hemla diya xwe** ana rahmine düşmek ~ **hepsê** hapse girmek ~ **heriyê 1)** çamura bulaşmak, çamura girmek (veya batmak) **2)** batağa saplanmak (içinde çıkılması güç bir durumda olmak) ~ **hev 1)** kapışmak (kavgaya tutuşmak) **2)** kapışmak (hırsla güreşe girmek) **3)** kilitlenmek (fizikî ve ruhî sebeplerden dolayı hareket edemez, kıpırdayamaz duruma gelmek) **4)** kilitlenmek, birbirine geçmek, kenetlenmek **5)** (birbirine) denk gelmek (eşyalarda eril ve dişi

uclarının birbirine rast gelmesi) ~ **hewlê** kıvamına gelmek ~ **heyecanê** heyecana gelmek, heyecanlanmak, yüreği kalkmak ~ **heyra (yekî)** (birine) hayret etmek ~ **hêba canê xwe** can kaygısına düşmek, canının derdine düşmek ~ **hêrsê 1)** öfkeye kapılmak, hiddete kapılmak, sinirlenmek **2)** aşka gelmek ~ **hêsîbesan** endişeye düşmek ~ **hêviyan** ümide düşmek ~ **hîzayê** hizaya gelmek ~ **hundir 1)** içeri girmek **2)** içeri düşmek, içeri girmek (hapse girmek) ~ **hundirê (...)** **1)** içeri girmek **2)** içeriye sızmak * **av ketiye hundirê keştiyê** gemi su almış ~ **kar** (an jî **îş**) işe girmek ~ **karê 1)** kâra geçmek **2)** yanına kâr kalmak **3)** ucuza çıkmak (ucuza bir şey yaptırıldığında) ~ **kemala xwe** kemale ermek (gelmek veya kemal bulmak), ergen olmak ~ **kemîna (yekî)** mantara basmak, tuzağına düşmek ~ **kemînê** pusuya düşmek, tuzağa düşmek ~ **kersaxê** karaya düşmek (denizde veya nehirde bulunan şey, akıntı veya dalga ile kıyıya atılmak) ~ **kevçiyê (yekî)** hayatına girmek, düşmek (biriyle yaşamak) * **jineke bisihûd bû, ketibû kevçiyekî mêrekî baş** şanslı bir kadındı, iyi bir kocaya düşmüştü ~ **kewarê 1)** önemli işler yapmak için eve kapanmak **2)** *argo* çarşaflamak, kötü duruma düşmek ~ **kêf û zewqê û weşandin** hızlı yaşamak ~ **kêf û eşqê 1)** (biri) havasını bulmak **2)** eğlenceye dalmak ~ **kêfê** (biri) havasını bulmak ~ **kincan** âdet görmek, ay başı olmak ~ **kira (yekî)** (birinden) gıcık kapmak ~ **kirasan** ay başı olmak ~ **kirasekî din** değişim geçirmek ~ **kirasê hev** birbirine alışmak, birbirinin huyunu suyunu öğrenmek ~ **kitkitan** ayrıntıya inmek ~ **komayê** komaya girmek ~ **koxê** (an jî **qulê**) önemli işler yapmak için eve kapanmak ~ **koyê** koyunların tek sıra halinde başlarını önündeki koyunun bacakları arasına koyarak ilerlemesi ~ **kuçeyan** sokaklara düşmek, kaldırıma düşmek ~ **kulîlkan** çiçeklenmek ~ **kurkan** kuluçkaya yatmak ~ **lanê** inine girmek ~ **lepê (yekî)** pençesine düşmek ~ **lepikê** tuzağa düşmek ~ **leyîstikê** oyuna çıkmak ~ **lez û bezê** gümrükten mal kaçırır gibi ~ **lûlikkişandinê** kura çekmeye girmek ~ **mehkemeyan** (bir başkasıyla) mahkemelik olmak ~ **mehremiyeta (yekî)** (birinin) mahremiyetine girmek ~ **menopozê** menopoza girmek ~ **meraqa (yekî)** (birini) merak etmek, derdine düşmek ~ **meraqan** meraka düşmek ~ **mesrefê** masrafa girmek ~ **mezel** toprağa düşmek, ölmek ~ **mêjûyê** (an jî **tarîxê**) **1)** tarihe geçmek **2)** tarihe karışmak ~ **mijûlahiyan** sohbete dalmak ~ **milê (yekî) 1)** (birinin) koluna girmek **2)** koltuklamak, koltuğuna girmek ~ **milê hev** kol kola girmek ~ **miqatê** şart tutmak ~ **mitaleyan 1)** düşüncelere dalmak **2)** pis pis düşünmek ~ **nakokiyê** çelişkiye düşmek, tezata düşmek ~ **nanê bavê** çocuk sütten kesilip yemek yemeğe başlamak ~ **nav** (**tiştekî**) gömülmek (bir şeyin derinliğine inmek) * **em ketin nav bîreweriyan** anılara gömüldük ~ **nav bizavekê** eylemde bulunmak ~ **nav axaftinê** (biriyle) lâfa dalmak, lâfa karışmak ~ **nav cihan 1)** kafayı (yere) vurmak (hastalanıp yatağa düşmek) **2)** doğum yapmak ~ **nav cihê (yekî)** (birinin) yatağına girmek, kadın biriyle evlilik dışında ilişkiye girmek ~ **nav cihan** yatağa girmek, yatmak ~ **nav dest û piyan 1)** yatalak olmak **2)** sakalı saydırmak **3)** elden ayaktan düşmek ~ **nav dest û piyên (yekî)** ayağına dolanmak veya dolaşmak * **sebî ketiye nav dest û piyên min, nahêle ez kar bikim** çocuk ayağıma dolanmış, iş yapamıyorum ~ **nav diz û keleşan** kurtlar sofrasına düşmek ~ **nav guran** kurtlar sofrasına düşmek ~ **nav hev 1)** (birbirine) karışmak **2)** birbirine) dolanmak 3) kapışmak (kavgaya tutuşmak) ~ **nav lepê (yekî)** pençesine düşmek ~ **nav kitekitan** ayrıntılar üzerinde durmak, tafsilata girmek ~ **nav leman** ileri geri konuşmak, haddini aşmak ~ **nav lepan** pençesine düşmek ~ **nav livbaziyekê** eylemde bulunmak ~ **nav nivînan 1)** yatağa girmek, yatmak **2)** döşeğe düşmek, kafayı (yere) vurmak (hastalanıp yatağa düşmek) ~ **nav penceyê (yekî)** pençesine düşmek ~ **nav qata mirovan** (an jî **merivan)** adam içine karışmak, adam sırasına geçmek (veya girmek) ~ **nav teqereqê** (an jî **xirecirê**) gürültüye gelmek ~ **nav wan 1)** aralarına girmek **2)** aralarına karışmak (büyüyüp yetişmek) **3)** aralarını bozmak ~ **nava (...) 1)** araya girmek (iki kişi arasındaki bir işe karışmak) * **ketin nava jin û mêr** karı kocanın arasına girdiler **2)** araya girmek (iki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak) * **ketin nav wan û xeydanan li hev aş kirin** araya girip küskünleri barıştırdılar ~ **nava (tiştekî)** -e katılmak, karışmak * **avên çeman dikevin nava behran** nehir suları denizlere karışır ~ **nava hev 1)** içiçe girmek, birbirine karışmak **2)** iç içe geçmek **3)** allak bullak olmak ~ **nava Xelîl û Celîl 1)** iki arada bir derede kalmak **2)** aşağı tükürsem sakalım yukarı tükürsem bıyığım (ya da aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık), boşa koysan dolmaz, doluya koysan almaz ~ **navbera (...) 1)** araya girmek (iki kişi arasındaki bir işe karışmak) * **ketin nava jin û mêr** karı kocanın arasına girdiler **2)** araya girmek, devreye girmek (iki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak) * **ketin navbera wan û xeydanan li hev aş kirin** araya girip küskünleri barıştırdılar ~ **navbera nal û bizmar** iki arada bir derede kalmak ~ **navê 1)** araya girmek, araya karışmak **2)** araya girmek (bir iş yapılırken ona engel olacak başka bir engel çıkmak) * **cejn kete navê, min karê we neqedand** bayram araya girdi, işinizi bitiremedim **3)** girmek (incelemek, ayrıntılara girmek) **4)** dahil olmak, girmek **5)** araya girmek (arada zaman geçmek) * **çend**

saet **ket navê** birkaç saat araya girdi ~ **nîqaşê** tartışmaya girişmek ~ **navkişandinê** ad çekmeye girmek ~ **navmala (yekî)** (birinin) mahremiyetine girmek ~ **pala evcetê** zurnanın zırt dediği yer ~ **paşila hev** kucak kucağa girmek ~ **paşila (yekî) 1)** (birinin) koynuna girmek **2)** (birinin) koynuna girmek (biriyle yatıp sevişmek) ~ **paxila (yekî) 1)** (birinin) koynuna girmek **2)** (birinin) koynuna girmek (biriyle yatıp sevişmek) ~ **pencikê (yekî)** pençesine düşmek ~ **peravê** karaya düşmek (denizde veya nehirde bulunan şey, akıntı veya dalga ile kıyıya atılmak) ~ **peştavêtinê (an jî qurayê)** ad çekmeye girmek ~ **pey (an jî dû)** peşine düşmek (takip etmek) ~ **pey (tiştekî)** güdelemek ~ **pey (yekî)** ardına düşmek, kovalamak (kaçanın ardına düşmek, yakalamaya çalışmak) ~ **pey şopa (yekî)** (birinin) iziden gitmek, takip etmek ~ **pey şopê (an jî rêçê)** iz peşine düşmek, izi takip etmek ~ **peyan** kibirlenmek ~ peyîftinê (an jî **xeberdanê)** konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **peyvînê** konuşmaya koyulmak, dalmak ~ **pêsîra (yekî)** yakasına yapışmak ~ **pêsîra hev 1)** (birbiriyle) didişmek, uğraşmak **2)** karşıkarşıya gelmek (çatışmak) **3)** yarışmak, yarışa girişmek ~ **pêsîrtengiyê** dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ **pêş 1)** öne düşmek (önde yürümek) * **me rê nizanibû, ew kete pêşiyê û em welê çûn** yolu bilmiyorduk, o öne düştü öyle gittik **2)** öne düşmek (kılavuzluk etmek) **3)** ileri geçmek (üstün bir makama geçmek) ~ **pêşbaziyê** yarışmaya girmek ~ **pêşiya (yekî) 1)** (birinin) önüne düşmek (birinin önünde yürümek) **2)** (birinin) önüne düşmek (birine kılavuzluk etmek) ~ **pêşiyê** ileri geçmek, öne geçmek ~ **pişta (yekî)** arka çıkmak ~ **piyaseya îşportayê** işportaya düşmek ~ **piyaseyê** piyasaya çıkmak (veya girmek) ~ **pîsîtiyê** çukura düşmek (kötü ve uygunsuz bir druma düşmek) ~ **polemîkan** polemiğe girmek (veya girişmek) ~ **qafê (yekî)** kafasına yatmak ~ **qefesê (an jî defikê)** kafese girmek (aldatılmak) ~ **qereqolê** karakolluk olmak ~ **qeyranê** buhran geçirmek, bunalıma düşmek ~ **qilqalê** telâşa düşmek, telâşa kapılmak, tedirgin olmak ~ **qirika (yekî) 1)** (biriyle) tartışmaya başlamak **2)** birinin yakasına yapışmak ~ **qirika hev 1)** tartışmaya girişmek, münakaşaya tutuşmak **2)** gırtlak gırtlağa gelmek, kapışmak (kavgaya tutuşmak, birbirine girmek) ~ **qulika mala xwe** kozasına çekilmek ~ **qulika xwe** kozasına çekilmek ~ **qulikê** *argo* deliğe girmek, kodesi boylamak (hapse girmek) ~ **qurayê** kuraya girmek ~ **raserî (cihekî)** (bir yerini) üst tarafına çıkmak ~ **rastê 1)** ayağı düze basmak **2)** ortaya düşmek (kadın, ortamalı olmak, sokağa düşmek) ~ **reşbîniyê** karamsarlığa düşmek ~ **rewacê** revacta olmak ~ **rewşa (...)** ... durumuna düşmek ~ **rê 1)** yola çıkmak, yola koyulmak, yola düşmek, yola revan olmak **2)** düzelmek, rayına girmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) ~ **rêgeha xwe** yörüngesine oturmak ~ **rêzê (an jî sefê)** dizilmek ~ **riya xerab 1)** kötü yola düşmek **2)** kötü yola düşmek, ortaya düşmek, piyasaya düşmek (kadın, ortamalı olmak, sokağa düşmek) ~ **riya xwe** iş yoluna girmek ~ **riyan** yollara (sokaklara) dökülmek ~ **ser (...)** eklenmek ~ **ser (tiştekî) 1)** -e girişmek, koyulmak, abanmak **2)** vurmak * **siya darê ketiye ser dîwêr** ağacın gölgesi duvara vuruyor ~ **ser (yekî) 1)** üstüne çıkmak **2)** düşmek (ödevi ve yetkisi içinde bulunmak) * **carinan çûna beqal dikeve ser min** bana arada bir bakkala gitmek düşüyor ~ **ser dil** üstüne çıkmak ~ **ser dilê (yekî) 1)** birini yere sermek (yenmek) **2)** üstüne çullanmak **3)** kıyasıya dövmek **4)** *argo* düzmek ~ **ser dilê hev** sıkışmak, tıkılmak ~ **ser hev** üstüste yığılmak, üstüste düşmek ~ **ser kira (yekî)** gıcık kapmak, gıcık almak (veya olmak) ~ **ser kurm û kirasê (yekî)** birine uyum sağlamak ~ **ser lingan** yürümeye başlamak ~ **ser nan** yemeğe girişmek, yemeğe başlamak ~ **ser rê** yola (veya yollara) düşmek, yola düzülmek (düzelmek veya koyulmak) ~ **ser riya xwe** yolunu tutmak, yoluna koyulmak ~ **ser zar û zimanan 1)** dile (veya dillere) düşmek, ağızlara sakız olmak, ağza düşmek, çavlanmak (hakında dedikodu yapılmak) **2)** dillere destan olmak ~ **ser zimanan** dillere düşmek ~ **ser zimanê (yekî)** diline dolanmak ~ **ser zimanên xelkê** dile (veya dillere) düşmek (hakında dedikodu yapılmak) ~ **serê 1)** -e girişmek, yumulmak **2)** katılmak, eklenmek, beslemek * **avên newalan dikevin ser vî çemî** dereler bu nehiri besliyorlar ~ **serê (yekî) 1)** kafasına yatmak, aklına yatmak **2)** yutmak, inanmak * **ev vir nakeve serê yekî** bu yalanı kimse yutmaz **3)** havsalası almak **4)** kavramak (anlamak, algılamak), kulağına girmek **5)** yer edinmek, nakşolmak ~ **silûkê** inzivaya çekilmek, köşesine çekilmek ~ **sinêrê** sinirlenmek, öfkelenmek ~ **sixintiyê** dara düşmek ~ **stûyê (yekî) 1)** üstüne yıkılmak, yüklenmek * **hemû kar ketibûn stûyê wê** bütün işler onun üstüne yıkılmıştı **2)** (birinin) eline kalmak **3)** boynuna kalmak, (birinin) başına ekşimek (ağır yük olmak) **4)** abanmak (birine yük olarak onun sırtında geçinmeye bakmak) ~ **sûka reş** kara borsaya düşmek ~ **şaşiyan** yanlışlığa düşmek, yanılgıya düşmek ~ **şaşiyê** hataya düşmek ~ **şayîşa (yekî)** kaygısına düşmek ~ **şayîşan (an jî endîşeyan)** endişeye düşmek ~ **şer (an jî cengê)** savaşa girmek ~ **şertê** bahse girmek ~ **şikê** kuşkuya düşmek, kuşku duymak, şüpheye düşmek ~ **şîna (yekî)** yasa boğulmak * **bi mirina xwe her kesî kirin şînê** ölümüyle herkesi yasa boğdu ~ **şopê** izine düşmek ~ **şûna (yekî) 1)** (birinin) yerine geçmek, yerini almak, intikal etmek (görev-

den ayrılan birinin yerini almak) **2)** (birini) yerine geçmek (bulunmayan bir nesnenin veya kavramın yerine kullanılabilmek) **3)** yerine girmek ~ **şûna xwe** yerine oturmak (iyi yerleşmek) ~ **şûnê** yerine geçmek, kaim olmak * **pereyê kaxiz kete şûna pereyê zêr** kâğıt para altın para yerine kaim oldu ~ **tangê** hizaya gelmek ~ **tariyê** (an jî **taristanê**) karanlığa gömülmek ~ **tarîxê 1)** tarihe geçmek **2)** tarihe karışmak ~ **tatêla (yekî)** (bir şeyin) derdine düşmek, kaygısına düşmek, merak etmek ~ **tatêlê** meraka düşmek, merak etmek ~ **tatola zikê xwe** kendi derdine düşmek ~ **taya (...)** (bir şeyin) derdine düşmek, ateşi çıkmak (veya yükselmek) ~ **taya germ** ateşler içinde kıvranmak ~ **taya sar** yüksek ateyş sonucu üşümeye başlanmak ~ **taya serê xwe** kendi derdine düşmek ~ **tayê 1)** sıtma nöbetine tutulmak **2)** ateşi çıkmak, havale gelmek (yüksek ateş sonucu titremeye başlamak **3)** derdine düşmek, etekleri tutuşmak) * **zarok kete tayê** çocuğa havale geldi ~ **teferûatan** teferruata girmek, ayrıntıya inmek ~ **teleyê** kapana düşmek (girmek, kısılmak, kaymak veya tutulmak) ~ **temaşeyê** seyre dalmak ~ **teneyan** tane bağlamak ~ **tengahiyê** dara düşmek, başı darda kalmak ~ **tenganeyê** (an jî **qeyranê**) kriz geçirmek ~ **tengasiyê 1)** dara düşmek (para sıkıntısına düşmek) **2)** dara düşmek, başı sıkıya gelmek (zor durumda kalmak) ~ **tengavê** dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ **tengaviyê** (an jî **qeyranê**) kriz geçirmek ~ **tengiyê 1)** dara düşmek, başı darda kalmak (parasızlıktan dolayı darlığa düşmek) **2)** dara düşmek, başı sıkıya gelmek (zor durumda kalmak) **3)** darlaşmak, köşeye sıkışmak **4)** doğum yapmak ~ **teraqiyê 1)** terakki etmek, ilerlemek **2)** maddi olarak gelişmek **3)** dirilmek, yeniden etkin olmak * **wezna arûzê dê rojekê dîsa bikeve tereqiyê?** aruz ölçüsü bir gün yeniden dirilecek mi? ~ **tereziyê** dengeye gelmek ~ **terîqa (yekî)** sakalı ele vermek (veya sakalı kaptırmak) ~ **teşqeleyan** belâya düşmek ~ **tetîlê** tatile girmek ~ **tewtê** cezbeye girmek ~ **texmekê** hizaya gelmek ~ **tofa (yekî) 1)** ağına düşmek, belâsına düşmek **2)** tongaya basmak (veya düşmek) ~ **toma (yekî)** belâsına düşmek ~ **tor û bextê (yekî)** (birinin) ocağına düşmek ~ **tor û bext û ocaxê (yekî)** (birinin) ocağına düşmek ~ **tor û ocaxê (yekî)** (birinin) ocağına düşmek ~ **tora (yekî)** ağına düşmek ~ **tora bêbextan** kalleşlerin ağına düşmek ~ **umîdan** ümide düşmek ~ **û jê derketin** girip çıkmak (bir yere sık sık gelmek) * **me didît ku tim dikete wê derê û jê derdiket** oraya sık sık girip çıktığını görüyorduk ~ **waswaseyan** kuruntuya kapılmak ~ **xeberdanan** gır kaynatmak, işlerini bırakıp yarenlik etmek * **ku meriv dev ji kar û barê xwe berde û bikeve xeberdana qey tiştekî baş e?** iş güçlerini bırakıp gır kaynatmak iyi bir şey mi? ~ **xeberdanê** konuşmaya dalmak (veya koyulmak) ~ **xefletê** gaflet basmak ~ **xeletiyê** hataya düşmek ~ **xerîb û xurbetan** (an jî **xurbetiyê**) gurbete (veya gurbet ellere düşmek) ~ **xetayê** hataya düşmek, yanıgıya düşmek ~ **xewa heftan** yedinci rüyayı görmek ~ **xewa xefletê** gaflet basmak ~ **xeweke kûr** derin uykuya dalmak ~ **xewê** uykuya dalmak, uykuya yatmak ~ **xeyalan 1)** düş kurmak **2)** hulyalara (veya hulyaya) dalmak, dalıp gitmek **3)** ümide kapılmak ~ **xiloqa canê xwe** can derdine düşmek ~ **xiroş û peroşê** heyecanlanmak ~ **xizaniyê** yoksulluğa düşmek, aç kalmak ~ **xizmeta (yekî)** hizmetine girmek ~ **xizmetê** hizmete girmek ~ **xweşiyê** selâmete çıkmak ~ **xwîna (yekî)** kanına girmek (birini öldürmek veya öldürtmek) ~ **yek kirasî** aynı konuma düşmek ~ **zerareke mezin** perişan olmak ~ **zik** içeriye göçmek ~ **zikê diya xwe** ana rahmine düşmek, iyi bir kocaya düşmek ~ **zîqa (yekî)** (birine) zıt gitmek, biriyle inatlaşmak ~ **zorê** dara düşmek * **bikeve behrê jî naxeniqe** değirmen taşı altında diri çıkar (en ağır şartlarda bütün güçlükleri yener) * **bikeve ser daran nekeve ser zaran** dillere düşme ***ketiye nava kundor û zebeşan nizane kîjanê bişkêne** yediği önünde, yemediği ardında * **mekeve xaylan, reş be spî be wê kifş bibe** (sakalın) ak mı kara mı önüne düşünce görürsün * **neketin aqilê (yekî) 1)** aklına yatmamak **2)** havsalasına sığmamak * **nedikete têran î ro dikeve tûrikan** şah idi şahbaz oldu * **neketin bîr û gumana (yekî)** hatırından (veya hatır ve hayalinden) geçmemek * **neketin hişê (yekî) 1)** aklına yatmamak **2)** akıl havsala almamak, havsalasına sığmamak, kafası almamak (olabileceğine inanmamak) * **neketin qafê (yekî)** kafası almamak (olabileceğine inanmamak) * **neketin serê (yekî) 1)** kavrayamamak, anlamamak **2)** aklına yatmamak **2)** kafası almamak, kanaat getirmemek (olabileceğine inanmamak) **3)** akıla sığmamak * **Ebasko ketiye rê** Abbas yolcu

ketin avê *l/gh* çimmek, suya girmek

ketin bin deynan *l/bw* borçlanmak

ketin bin qerzan *l/bw* borçlanmak

ketin bin waman *l/bw* borçlanmak

ketin cizbeyê *l/ngh* cezbelenmek, cezbeye tutulmak

ketin eksa hev *l/bw* inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak

ketin eksê *l/ngh* aksilik etmek, terslenmek

ketin gumanê *l/ngh* kuşkulanmak, işkillenmek

ketin heban *l/ngh* evinlenmek, tane tutmak

ketin hev *l/ngh* **1.** çakışmak, çitişmek **2.** rastlaşmak (aynı zamanda olmak, üst üste gelmek) **3.** tutuşmak (girişmek)

ketin hev û din *l/bw* kenetlenmek * **lêvên wê ketine hev** dudakları kenetlenmiş

ketin inta hev *l/bw* inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak

ketin înziwayê *l/ngh* inzivaya çekilmek
ketin karîgeriyê *l/gh* yürürlüğe girmek
ketin kozikan *l/ngh* mevzilenmek
ketin kulîlkan *l/gh* çiçeklenmek
ketin meterîsan *l/ngh* mevzilenmek
ketin mewziyan *l/ngh* mevzilenmek
ketin nav hev *l/bw* **1.** (birbirine) karışmak **2.** (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak **3.** geçişmek
ketin nava hev *l/bw* **1.** karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) * **di erebeyê de hingî ez çeliqîm nav û dilê min ketin nava hev** arabada salana salana içim bağrım birbirine karıştı **2.** karışmak (düzensiz, dağınık olmak) **3.** karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) **4.** alan talan olmak
ketin qirika hev *l/bw* boğaz boğaza (veya gırtlak gırtlağa) gelmek
ketin rika hev *l/bw* inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak
ketin ser lingan *l/bw* yürümeye başlamak (çocuk; ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek)
ketin silûsê *l/ngh* inzivaya çekilmek
ketin şayîşan *l/ngh* endişelenmek
ketin teraqiyê *l/bw* terakki etmek, ilerlemek
ketin wasewasê *l/ngh* işkillenmek
ketin xeyalan *l/ngh* **1.** hayale kapılmak **2.** hayallere dalmak
ketî (I) *zo/m* kaya kuşu
ketî (II) *rd* **1.** sakıt, düşmüş **2.** sakıt (eski hükmü kalmamış, eski önemini yitirmiş) **3.** sakıt (düşük) **4.** düşkün (büyük geçim sıkıntısına düşmüş) **5.** düşkün (yoksulluk sebebiyle mutluluk ve refahını yitirmiş) **6.** âciz, düşkün (yaşlılık, sakatlık, gibi sebeplerle çalışma gücünü yitirmiş) **7.** düşük (iktidardan düşmüş veya düşürülmüş) **8.** bitkin **9.** basık **10.** boğunuk (ses) **11.** tutuk (tutulmu, kısılmış, kesik ses) **12.** tandıra düşmüş ekmek
ketîbûn *m* **1.** sakıtlık, düşmüşlük **2.** sakıtlık (eski hükmü kalmama, eski önemini yitirme) **3.** sakıtlık (düşüklük) **4.** düşkünlük (büyük geçim sıkıntısına düşme) **5.** düşkünlük (yoksulluk sebebiyle mutluluk ve refahını yitirme) **6.** âcizlik, düşkünlük (yaşlılık, sakatlık, gibi sebeplerle çalışma gücünü yitirme) **7.** düşüklük (iktidardan düşme veya düşürülme durumu) **8.** bitkinlik **9.** basıklık **10.** boğunukluk (ses) **11.** tutukluk (tutulma, kısılma; ses için) **12.** sakıt olma, düşkünleşmek
ketî bûn *l/ngh* **1.** sakıt olmak **2.** düşkünleşmek
ketîre *m* kitre
ketmok *bot/m* bir bitki
keton *kîm/m* keton
ketumet *m* etki, tesir
ketûber *rd* **1.** adî, sıradan **2.** basma kalıp, harcıâlem **3.** rastgele * **bi ketûber lê da** rastgele vurdu
ketûberbûn *m* adîleşme
ketûber bûn *l/ngh* adîleşmek
ketûberî *m* adîlik
ketûberkirin *m* adîleştirme
ketûber kirin *l/gh* adîleştirmek
ketûm *rd* ketum
ketûmî *m*ketumluk
keva *m* yufka * **nanê keva** yufka ekmek
kevajtin *m* kemirme
kevajtin *l/gh* kemirmek
keval *m* **1.** pösteki, post **2.** parşömen **3.** tablo, tablet
kevalber *n* taş tablet
kevalfiroş *nd/nt* kevelci
Kevan *ast/n* Yay, Yay Burcu
kevan (I) *n* **1.** yay **2.** yay * **kevana kilîdê** kilidin yayı **3.** yay (hallacın yün veya pamuğu atmak için tokmak yardımıyla kullandığı araç) **4.** kaş **~a karebî (an jî elektrîkê)** elektrik yayı
kevan (II) *as/m* **1.** kemer (iki sütün veya ayağı birbirine üstten yarım çember biçiminde bağlayan tonos bağlantı) **2.** parantez, ayraç **~ vekirin** parantez açmak
kevana dawid *nd* gök kuşağı
kevandar *nd/nt* okçu
kevandin (I) *m* evlendirme
kevandin (II) *m* **1.** bastırma (zazarlı bir olayı önleme) **2.** yenme, mağlûp etme, hezimete uğratma
kevandin (I) *l/gh* evlendirmek
kevandin (II) *l/gh* **1.** bastırmak (zazarlı bir olayı önlemek) **2.** yenmek, mağlûp etmek, hezimete uğratmak
kevandin (I) *rd* evli, evlendirilmiş olan
kevandin (II) *rd* **1.** bastırılmış **2.** yenilmiş, mağlûp
kevane (I) *as/m* **1.** kemer (iki sütün veya ayağı birbirine üstten yarım çember biçiminde bağlayan tonos bağlantı) **2.** eğmeç, kavis **3.** ayraç, parantez **~ girtin** parantezi kapatmak **~ vekirin** parantez açmak **~ya koşebend (an jî goşedar)** köşeli parantez
kevane (II) *m* gömme dolap
kevanedar *rd* **1.** kemerli **2.** kavislı
kevanek *m* ayraç, parantez
kevanetî *bnr* kevanîtî
kevaneyî *rd* **1.** kemerli (kemer biçiminde olan) **2.** kavisli
kevanê nebî *nd* gökkuşağı
kevanî *m* **1.** büyük hanım, büyük hatun (evin genel işlerinden sorumlu kimse) **2.** *mec* karı **3.** aşçı (kadın) **~ ya mehrûm e ya melûn e** aşçı ya melundur ya da paydan mahrumdur **~ xwe li ba bikî kewaşa xanî têrî nakî** yeterki ev hanımı istesin
kevanîtî *m* **1.** büyük hanımlık **2.** aşçılık
kevantî *bnr* kebanîtî
kevanjen *nd/nt* atımcı, hallaç
kevanjenî *m* atımcılık, hallaçlık
kevanjî *m* ok yayı
kevank *m* sapan (taş atma aracı)
kevankêş *nd/nt* okçu, ok atıcısı
kevanok *m* kavis, eğmeç
kevanokî *rd* **1.** kavisli, eğmeçli, eğri (yay gibi kavislenmiş) **2.** kemerli (kemer biçiminde olan)

kevaştin *m* kemirme
kevaştin *l/gh* kemirmek
kevaştî *rd* kemirilmiş
kevçik (I) *n* küçük kaşık, çay kaşığı gibi
kevçik (II) *m* mala
kevçika dil *nd* **1.** can evi **2.** kalp kapakçığı
kevçika guh *ant/nd* kulak kepçesi
kevçing *m* kevgir
kevçirandin *m* keçeleştirme
kevçirandin *l/gh* keçeleştirmek
kevçirandî *rd* keçeleştirilmiş
kevçirî *rd* keçeleşmiş, keçelenmiş
kevçirîn *m* keçeleşme, keçelenme
kevçirîn *l/ngh* keçeleşmek, keçelenmek * **porê wê kevçiriye** saçları keçeleşmiş
kevçiyê çayê *nd* çay kaşığı
kevçî *n* **1.** kaşık **2.** *rd* kaşıklık * **kevçiyek xwê** bir kaşıklık tuz ~ **lê hatin xistin** kaşıklanmak **bi ~yan hatin xwarin** kaşıklanmak **bi ~yan lê xistin û dan hev** kaşık atmak (veya çalmak) **bi ~yan reqandinê** (**an jî filitînê**) kaşık atmak (veya çalmak), kaşıklamak **~yê çayê** çay kaşığı **~yê eşûr** bir tür ağaçtan kaşık **~yê şîraniyê** tatlı kaşığı **~yê xwarinê** çorba kaşığı
kevçîdank *m* kaşıklık (kaşık konulan kap)
kevçîfiroş *nd/nt* kaşıkçı (satan)
kevçîfiroşî *m* kaşıkçılık
kevçîk *n* küçük kaşık, çay kaşığı
kevçîker *nd/nt* kaşıkçı (imal eden)
kevçîkerî *m* kaşıkçılık
kevçîng *m* kevir
kevçî lê dan *l/bw* kaşıklamak * **kevçiyan li şorbeya xwe xistin û xwarin** çorbalarını kaşıkladılar
kevçî lê xistin *l/bw* kaşıklamak
kevel *n* **1.** pösteki, post **2.** ten, deri **3.** levha, tablo (ressamlıkta)
kevelber *n* tablet
kever (I) *n* yüksek yassı kaya
kever (II) *rd* **1.** beyaza çalan keçi **2.** bu keçilin kılından yapılan kulah
kevil *n* **1.** pösteki, post (koyun veya keçi postu) **2.** deri (işlenerek kullanılır hale getirilmiş hayvan derisi) **3.** levha, tablo (ressamlıkta)
kevilandin *m* derisini yüzme
kevilandin *l/gh* derisini yüzmek
kevilandî *rd* derisi yüzük
kevilfiroş *nd/nt* derici (satan kimse)
kevilfiroşî *m* dericilik
kevilkirin *m* derisini yüzme
kevil kirin *l/gh* derisini yüzmek
kevîlokî *m* kaçamak (bir şeyden kaçınma yolu)
kevir *n* **1.** taş **2.** taş (bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu maddeden özel olarak hazırlanmış malzeme) * **kevirê aşê** değirmen taşı **3.** taş (yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme) * **kevirên peyarêyê bi awayekî rêk û pêk hatibûn bicihkirin** kaldırım taşları düzgünce yerleştirilmişti **4.** taş (mücevherlerde kullanılan yüksek değerli taş) **5.** taş (dama, domino gibi oyunlarnda kullanılan metal, kemik veya tahta parçalardan her biri) * **kevirê domînoyê** domino taşları **6.** *bj* taş (bazı organların içinde özelikle idrar kesesi vb. de oluşan türlü biçim ve hacimdeki katı madde) * **di gurçika wê de kevir heye** böbreğinde taş var ~ **ajotin** taş sürmek (dama gibi oyunlarda) ~ **avêtin** taş atmak, taşlamak ~ **avêtin (yekî)** birine taş atmak ~ **bi (yekî) de gêr kirin** (birine) çamur atmak (veya sıçratmak) ~ **bi (yekî) de werkirin** (birini) taşa tutmak ~ **biqelişe** taş çatlasa (zorlansa, ne yapılsa gerçekleşmesi imkansız) ~ **di cihê xwe de giran e** taş yerinde ağırdır ~ **di dilê (yekî) de bûn** taş yürekli olmak, merhametsiz olmak ~ **di rû xwe de berdan** vazgeçmek ~ **dihilime ew nahilime** ağzına taş almış ~ **e** çakı gibi ~ **jê bijartin** taş ayıklamak ~ **ji kanan nabirin** soya çekimini ifade eden bir deyim ~ **li cihê xwe giran e** taş yerinde ağırdır ~ **li gûzika xwe xistin** baltayı taşa vurmak ~ **li ser ~ nehiştin** taş taş üstünde bırakmamak ~ **nekirin pê de** bir taşı bile sükmemek ~ **pê de gêr kirin** taşlamak, iğneleyici söz söylemek, zülfü yâre dokunmak ~ **pê de werkirin** taşlakmak ~ **pê re hebûn** böbreğinde taş olma ~ **tê hatin werkirin** taşlanmak ~ **tê werkirin** taşlamak~ **û kuç 1)** taş, taşlar **2)** dağ taş ~ **û kuç pê de gêr kirin** (birini) taşlamak, yermek ~ **û kuçik 1)** taş **2)** dağ taş * **kevir û kuçik bi hev ve bûye leşker** dağ taş asker olmuş ~ **û kuçik bi (yekî) de barîn** başına taş düşmek (veya yağmak) ~ **û kuçik lê barîn** başına taş düşmek (veya yağmak) ~ **û kuçik pê de barîn** başına taş düşmek (veya yağmak) ~ virvirandin taş fırlatmak **~ek danîn ser dilê xwe** bağrına taş basmak **~ek kirin ber dilê xwe** bağrına taş basmak * **eger kurê min tiştekî wiha bike, ez dê ferz bikim ku miriye û ez dê kevirekî bikim berdilê xwe** oğlum böyle bir şey yaparsa onu ölmüş farz ederim, bağrımada taş basarım **~ê aramê** sabır taşı ~ê biçûk küçük taş **~ê birandî** kesme taş ~ê çerxê bileyi taşı **~ê derewîn** yalancı taş **~ê falê** fal taşı **~ê fisan** yumuşak taş türü **~ê gindir mindirî** moloz taş **~ê giran** ağır top **~ê giran di cihê xwe de** (**an jî baş e**) ağır otur ki bey (veya mola) desinler **~ê giran lîtir** (**an jî ritil**) **diavêje** taş yerinde ağırdır, ağır otur ki bey (veya mola) desinler **~ê giran ne elametê avêtinê** (**an jî daweşandinê**) **ye** ağır taşı kimse ırgamaz **~ê goncê** kuvvet taşı (gülle atma gibi) **~ê havînê biavêje kadînê** sakla samanı gelir zamanı **~ê hedan** mezarın yanlarına konulan taş **~ê heqîqe** akik taşı **~ê hûr û gir bi hev disekinin** bir el bir eli yıkar, iki el bir yüzü yıkar **~ê kefek** raspa taşı **~ê kişikê** satranç taşı **~ê koran** (**an jî kwîran**) körün taşı **~ê ku mirov jê hêvî nake jixwe ev serê mirov dişkêne** ummadığın taş baş yarar **~ê lanetê** şeytanın laneti **~ê li kevir ketî** beterin bete-

ri var ~ê **mezin di cihê xwe de giran e** taş yerinde ağırdır ~ê **mîzê** idrar taşı ~ê **newalan naçe serê dîwaran** önemli olan uygunluktur, aynılık bir şeyi fazla ifade etmez ~ê **panzehîrê** panzehir taşı ~ê **qorê** yapılarda dizi taşı ~ê **qozîbir 1)** köşe taşı **2)** ağır top, önemli kişi ~ê **qulîne** delikli taş ~ê **sebrê** sabır taşı ~ê **selimî** mezar taşı ~ê **seqiyê** bileyi taşı ~ê **şetrencê** satranç taşı ~ê **temel** temel taşı ~ê **xaran** misket olarak kullanılan taş ~ê **xemlê** süs taşları ~ê **xwe bi rû** (an jî **rûberî**) **xwe de berdan** -den vazgeçmek, ilişkiyi kesmek ~ê **xwe di ber xwe de berdan** -den vazgeçmek ~ê **xwe kirin ber dilê xwe** bağrına taşbasmak ~ê **xwe nerm di ber xwe de berdan** -den vazgeçmek ~ê **xwezgîniyê** kız istemeye gidenlerin üzerine oturdukları taş ~ê **zarok davêjin binê golê mezin nikarin bînin der** bir deli kuyuya bir taş atar kırk akıllı çıkaramaz ~ên **gewher** kıymetli taşlar ~ên **giranbiha** değerli taşlar, kıymetli taşlar ~ên **qîmetî** kıymetli taşlar, değerli taşlar
keviravêj *m* **1.** taş atıcı **2.** mancınık
kevirbir *nd/nt* taşçı, taşkesen
kevirbirî *m* taşçılık
kevirbûn *m* taşlaşma
kevirdar *rd* **1.** taşlı **2.** taşlık (taşla döşenmiş yer)
kevirê asîmanî *nd* meteorit, meteor taşı
kevirê beresteyî *jeo/m* gnays
kevirê bestan *m* atlama taşı
kevirê birandî *nd* kesme taş
kevirê birîtî *nd* kesme taş
kevirê bûkan *nd* dik taş
kevirê çaqmaqan *jeo/nd* çakmak taşı
kevirê çikilandî *nd* dikili taş, obelisk
kevirê dengîn *jeo/nd* sesli taş
kevirê dureyî *nd* perlit
kevirê Erziromê *jeo/nd* Erzurum taşı
kevirê girêdanê *nd* anahtar taşı (yapılarda)
kevirê goşe *nd* köşe taşı
kevirê heste *jeo/nd* **1.** çakmak taşı **2.** bileyi taşı
kevirê hestem *jeo/nd* çakmak taşı
kevirê kefek *nd* **1.** kefeki (delikli, hafıf bir tür taş) **2.** kösele taşı (mermerleri parlatmakta kullanılan kefeki taşı)
kevirê kefik *nd* sünger taşı, ponza
kevirê kilsê *nd* jips
kevirê kilsînî *jeo/nd* kireç taşı, kalker, pamuklu taş
kevirê koseleyê *nd* kösele taşı (üzerinde kösele dövülen taş)
kevirê lûle *jeo/nd* lüle taşı, Eskişehir taşı
kevirê Maltayê *nd* Malta taşı, malta
kevirê Oltiyê *nd* Oltu taşı
kevirê qorzîbir *nd* **1.** köşe taşı **2.** ağır top, önemli kişi
kevirê qusekê *jeo/nd* kalker
kevirê rejî *nd* maden kömürü
kevirê reş *nd* kara taş
kevirê sêlakî *jeo/nd* kum taşı
kevirê siwarbûnê *nd* binek taşı
kevirê şebê *jeo/nd* kuvarsit
kevirê şedayî *nd* kesme taş
kevirê şekirî *m* biçme taş
kevirê şemetok *nd* arduaz, kaygan taş
kevirê şîn *nd* bakır taşı
kevirê şîrîn *nd* kesme taş
kevirê xîzekî *jeo/nd* kum taşı
kevirê xwînê *nd* kan taşı, hematit
kevirfiroş *nd/nt* taşçı (taş satan)
kevirfiroşî *m* taşçılık
kevirhez *bot/rd* taşçıl (taşlı topraklarda yetişen)
kevirîstan *m* taşlık
kevirîn *rd* **1.** taş, taştan yapılmış veya oluşmuş olan **2.** taşlı, taştan * **tizbiya kevirîn** taşlı tespih
kevirînî *rd* taşımsı, taştan
kevirkanî *m* sapan (taş atma aracı)
kevirkirin *m* taşla döşeme
kevirkirî *rd* taşla döşeli
kevirnas *m* litolog
kevirnasî *m* taş bilimi, litoloji, petrografı
kevirokî *rd* taşçıl, taşımsı
kevirşikên *nd/nt* taş kırıcı
kevirşûşe *mîn/m* mika
kevirtraş *nd/nt* taşçı, taş ustası, taş yontucusu
kevirtraşî *m* taşçılık, taş ustacılığı, taş yontuculuğu
kevirvan *nd/nt* taşçı (taş ocağından taş çıkaran)
kevirvanî *m* taşçılık
kevirzanî *nd/nt* taş bilimci
kevirzanî *m* taş bilim
kevişk *m* saç kepeği
keviyê berfê *nd* yazın dağlarda kalan kar
kevizandin *bnr* gevizandin
kevî *m* **1.** kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) * **li keviya kendal** uçurumun kenarından **2.** kenar (bir şeyi çevreleyen çizgi) * **keviyên xaliyê bi awayekî baş nehatine dirûtin** halının kenarları iyi dikilmemiş **3.** kenar (pervaz, çizgi, antika gibi şeylerin etrafındaki süsler) **4.** kenar, uç, kıyı* **keviya tepsiyê** tepsinin kıyısı * **keviya teyfikê** tabağın ucu **5.** kenar, kıyı, yaka (su kenarı) **6.** yaza saklanan kar ~**ya guh** kulak kenarı
kevîk *bnr* kevî
kevîkirin *m* kenarlama (etrafına kenar geçirme)
kevî kirin *l/gh* kenarlamak (etrafına kenar geçirmek)
kevîn (I) *m* delik
kevîn (II) *m* evlenme
kevîn (III) *m* yenilme, mağlûp olma
kevîn (I) *l/ngh* evlenmek
kevîn (II) *l/ngh* yenilmek, mağlûp olmak
kevînbûn *m* evlenme
kevîn bûn *l/ngh* evlenmek
kevînkirin *m* evlendirme
kevîn kirin *l/gh* evlendirmek
kevîreş *m* yaza kadar saklanan buz parçası
kevîşen *m* **1.** plaj **2.** kumla, kumsal
kevîşenî *m* kumsallık
kevîşk *n* kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) ~ **ketin (...)** kepeklenmek

kevjal *zo/m* yengeç
kevjala deryayê *zo/m* istakoz (Homarus vulgaris)
kevjik *m* göz çapağı
kevkanî *m* sapan (taş atma aracı)
kevkanîk *m* sapan, sapancık
kevl (I) *m* kasnak
kevl (II) *bnr* kevil
kevlijank *m* yılan kavı
kevlo *bot/m* baklagiller familyasından, mor çiçekleri olan ve bazen hayvan yemi olarak da kullanılan bir bitki
kevloşk *m* kırışık, kırışıklık (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım)
kevloşkî *rd* kırışıkça, kırış kırış
kevloşkîbûn *m* kırışma
kevloşkî bûn *l/ngh* kırışmak
kevloşkîkirin *m* kırıştırma
kevloşkî kirin *l/gh* kırıştırmak
kevlot *nd* darbelenmiş, eski püskü şey
kevn *rd* **1.** eski (çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan) * **berhema kevn** eski eser **2.** eski (çok kullanmaktan e yıpranmış, harap olmuş) * **saqoyekî kevn** eski bir ceket **3.** eski (bir önceki, sabık) * **wezîrê kevn** eski bakan **4.** eski (herhangi bir meslekte uzun süreden beri çalışmış olan) * **gerînendeyekî kevn ê dibistanê** eski bir okul müdürü **5.** atik (eski zamanla ilgili) ~ **û korî** eski püskü ~ **û kurt** eski pisküi ~**ê hizhizî** eski püskü
kevnahî *m* eskilik
kevnar *rd/nd* **1.** antik, kadim **2.** müzelik
kevnare *rd* **1.** eski, kadim **2.** yıllanmış * **meya kevnare** yıllanmış şarap **3.** eski (mesleğinde uzmanlaşmış, tecrübesi olan) * **mamosteyê kevnare** eski öğretmen **3.** klâsik (alışılmış olan, yenilik getirmeyen, geleneksel) **4.** antika **5.** *fel/rd* ilkel (zaman bakımanda en eski olan)
kevnarebûn *m* **1.** eskileşme köhneme, köhneleşme **2.** kaşarlanma (bir işte tecrübe kazanma) **3.** yıllanma
kevnare bûn *l/ngh* **1.** eskileşmek, köhnemek, köhneleşmek **2.** kaşarlanmak (bir işte tecrübe kazanmak) **3.** yıllanmak (üzerinde çok süre geçmek)
kevnarebûyî *rd* kaşarlı (tecrübeli)
kevnarebûyîn *m* **1.** eskileşme köhneme, köhneleşme **2.** kaşarlanma (bir işte tecrübe kazanma) **3.** yıllanma
kevnarefiroş *nd/nt* antikacı (antika eşya satan)
kevnarefiroşî *m* antikacılık
kevnarekirin *m* **1.** eskitme **2.** yıllatma
kevnare kirin *l/gh* **1.** eskitmek **2.** yıllatmak
kevnaretî *m* eskilik, kadimlik
kevnarevan *nd/nt* antikacı (antika eşya toplayan kimse)
kevnarevanî *m* antikacılık
kevnarezan *nd/nt* **1.** arkeolog **2.** antikacı (antika uzmanı)
kevnarezanî *m* **1.** arkeoloji **2.** antikacılık
kevnargeh *m* müze
kevnarî *rd* **1.** eski, kadim **2.** antika
kevnarîzan *nd/nt* arkeolog
kevnarîzaniyî *rd* kazı bilimsel
kevnarîzanî *m* arkeoloji, kazı bilimi
kevnarnas *nd/nt* kazı bilimci
kevnarnasiyî *rd* kazı bilimsel
kevnarnasî *m* kazı bilimi, arkeoloji
kevnarokî *rd* eskice
kevnarxane *m* müze
kevnarxanevan *nd/nt* müzeci
kevnarxanevanî *m* müzecilik
kevnarzan *nd/nt* kazı bilimci, arkeolog
kevnarzanî *m* kazı bilimi, arkeoloji,
kevnayî *m* eskilik, kadimlik
kevnbûn *m* **1.** eskileşme, eskime, köhneme, köhneleşme **2.** farıma, yıpranma **3.** küllenme (bir acı, bir sıkıntı unutulur gibi olma) **4.** yıllanma
kevn bûn *l/ngh* **1.** eskileşmek, eskimek, köhnemek, köhneleşmek **2.** yıpranmak **3.** küllenmek (bir acı, bir sıkıntı unutulur gibi olmak) **4.** yıllanmak
kevnbûyî *rd* **1.** eskimiş **2.** kadük
kevnbûyîn *m* **1.** eskileşme, eskiyiş, köhneme, köhneleşme **2.** farımak, yıpranma **3.** küllenme (bir acı, bir sıkıntı unutulur gibi olma) **4.** yıllanma
kevnkirin *m* **1.** eskitme **2.** yıpratma
kevn kirin *l/gh* **1.** eskitmek **2.** yıpratmak
kevne *rd* **1.** eski, kadim **2.** antik
kevnebêje *m* arkaizm
kevnedar *nd/nt* antikacı (antika eşya toplayan kimse)
kevnedarî *m* antikacılık
kevnedost *nd/nt* eski dost
kevnefiroş *nd/nt* eskici, eski şeyleri satan
kevnefiroşî *m* eskicilik
kevneguhêz *rd* ilerici, yenilikçi
kevneguhêzî *m* ilericilik, yenilikçilik
kevnejin *m* **1.** orta yaşlıca kadın **2.** tecrübeli yaşlı kadın **3.** (birinin) eski karısı
kevnekeya *n* eski muhtar
kevnekir *nd/nt* eskici (eski şeyleri satın alan)
kevnekirî *m* eskicilik
kevnemal *nd* eski ev eşyası
kevnemêr *n* **1.** yaşı ilerlemi erkek **2.** tecrübeli yaşlı erkek **3.** (birinin) eski kocası
kevnemirovzan *nd/nt* paleantropolog
kevnemirovzanî *m* paleantropoloji
kevnemîrat *m* eski eser
kevnenav *n* eski ad
kevnenivîszan *nd/nt* paleograf
kevnenivîszanî *m* paleografı
kevnenû *rd* kelepir, ikinci el eşya * **min ev telefon kevnenû ji xwe re kirî** bu telefonu kelepir olarak aldım
kevneparêz *nd/nt* **1.** muhafazakâr, tutucu **2.** gerici, mürteci
kevneparêzî *m* **1.** muhafazakârlık, tutuculuk **2.** gericilik
kevneperest *nd/nt* **1.** muhafazakâr, tutucu **2.** merasimli (törelere, kurallara aşırı bağlı olan) **3.** gerici, geri kafalı

kevneperestî *m* 1. muhafazakârlık, tutuculuk 2. gericilik, geri kafalılık
kevnepêwendî *m* eski ilişki
kevnepot *n* eski püskü bez
kevneqerpal *n* yırtık pırtık elbise
kevnerez *n* eski bağ, terkedilmiş bağ
kevnerêbaz *m* arkaizm
kevnerêç *m* 1. eskiye ait iz 2. eski kalıntı, antika, eski eser
kevnesal *rd* yıllanmış
kevnesalbûn *m* yıllanma (üzerinde bir veya daha çok yıl geçme)
kevnesal bûn *l/ngh* yıllanmak (üzerinde bir veya daha çok yıl geçmek)
kevnesale *rd* yıllanmış
kevnesalkirin *l/gh* yıllatma
kevnesal kirin *l/gh* yıllatmak
kevneserek *rd* eski başkan, sabık başkan
kevneserekkomar *rd* eski cumhurbaşkanı, sabık cumhurbaşkanı
kevnesermiyan *rd* eski başkan, sabık başkan
kevneserok *rd* eski başkan, sabık başkan
kevneserokkomar *rd* eski cumhurbaşkanı, sabık cumhurbaşkanı
kevneserokwezîr *rd* eski başbakan, sabık başbakan
kevneşekal *m* eski püskü ayakkabı
kevneşop *m* 1. eski iz, kalıntı 2. anane, gelenek 3. antika, asar
kevneşopane *h* gelenekselce
kevneşoperest *rd* gelenekçi
kevneşoperestî *m* gelenekçilik
kevneşopî geleneksel * **azîneya kevneşopî** geleneksel yöntem
kevneşopî *rd* geleneksel, ananevî
kevneşopîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme, klâsikleşme
kevneşopî bûn *l/ngh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek, klâsikleşmek
kevneşopîkirin *m* gelenekleştirme, gelenekselleştirme
kevneşopî kirin *l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
kevneşopîtî *m* geleneksellik
kevnetol *m* eski intikam
kevnetore *m* 1. anane, gelenek 2. klâsik edebiyat
kevnetoreyî *rd* geleneksel, ananevî
kevnewer *rd* asil, asli
kevnewezîr *rd* eski bakan, eski vezir, sabık vezir
kevnexanî *n* eski ev, eski yapı
kevnexwaz *nd/nt* arkaist
kevnexwazî *m* arkaizm
kevneyar *nd/nt* eski sevgili
kevnezan *nd/nt* antikacı (antika uzmanı)
kevnezanî *m* antikacılık
kevneziman *n* kadim dil
kevnik (I) *m* 1. mendil 2. leçek, tülbent (kadın baş örtüsü)
kevnik (II) *rd* 1. eski * **kevnikên xwe bînin** eskilerinizi getirin 2. eski elbise, kullanmış elbise 3. eski püskü şey
kevnik (III) *m* küf
kevnikî *rd* 1. küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne)
kevnikîbûn *m* küflenme
kevnikî bûn *l/ngh* 1. küflenmek 2. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)
kevnikîbûyî *rd* küflü, küflenmiş
kevnikîbûyîn *m* küfleniş
kevnikîkirin *m* küflendirme
kevnikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
kevnikokî (I) *rd* eskice, eski püsküce
kevnikokî (II) *rd* küflüce
kevnî *m* eskilik
kevnîxwaz *nd/nt* arkaist
kevnîxwazî *m* arkaizm
kevnkirin *m* eskitme
kevnkirin *m* yıpratma
kevnokî *rd* eskice
kevnomevno *rd* eskice, eski püsküce
kevntî *m* eskilik, köhnelik
kevot (I) *m* 1. akça ağac, isfendan 2. *rd* akça ağac, isfendan (isfehandan yapılmış olan)
kevok (II) *zo/m* 1. güvercin (Columba) 2. güzel alımlı kadin ~ **bi perê xwe spehî ye** herşey kendi doğallığıyla güzeldir ~**a simsipî** bir tür güvercin
kevokên kûvî *nd* tahtalı güvercin
kevokên zinaran *zo/nd* kaya güvercini (Columba livia)
kevot *zo/m* güvercin (Columba)
kevotar *bnr* kevoter
kevoter *zo/m* güvercin (Columba)
kevotk *zo/m* güvercin (Columba)
kevotxane *m* güvercinlik
kevro *bot/m* bir tür bitki
kevruzî *rd* gevrek
kevruzîbûn *m* gevreme
kevruzî bûn *l/ngh* gevremek
kevruzîkirin *m* gevretme
kevruzî kirin *l/gh* gevretmek
kevşev *m* toprak leğen
kevşê *m* içinde keşk eritilen kap
kevşêv *m* topraktan leğen
kevtin *bnr* ketin
kevz *bot/m* 1. yosun, su yosunu 2. mantar (ağaçlarda oluşan mantar) 3. *rd* yosun yeşili ~ **girtin** yosun bağlamak (veya tutmak) ~**a beqê** bir tür bitki ~**a deryayê** deniz yosunu ~**a li daran** pus ~**a (yekî) pê ne xweş bûn** birine gıcık olmak ~**ên avî** *bot* algler ~**ên reşahiyê** *bot* kara yosunları ~**ên sorê avê** *bot* kızıl su yosunları
kevza daran *bot/nd* yapraklı yosunları
kevza reşahiyê *bot/m* kara yosunu
kevzan *bnr* qizwan
kevzdar *rd* yosunlu
kevzeh *bot/m* yosun ~ **girtin** yosma bağlamak (veya tutmak)
kevzer *bot/m* yosun
kevzeyî *nd* 1. filizî 2. *rd* filizî (bu renkten olan)
kevzgirtin *m* yosunlanma, yosunlaşma
kevz girtin *l/gh* yosunlanmak, yosunlaşmak
kevzgirtî *rd* yosunlu

kevzî *rd* yosunumsu
kevzîbûn *m* yosunlanma, yosunlaşma
kevzîç *bot/m* yosun
kevzî bûn *l/ngh* yosunlanmak, yosunlaşmak
kevzîn *rd* yosunlu
kevzînî yosun yeşili * **çavê wê yên kevzînî** yeşilimsi güzleri
kevzxur *rd* yosuncul
kew (I) *zo/nt* **1.** keklik (Perdrix) **2.** keklik (güzel, alımlı kadın) ~ **divê li ber kewan bixwînin** herkes kendi dengisiyle atışmalı ~ **jê re li dar ketin** olmuş (veya pişmiş) armut gibi eline düşmek ~ **li pelendarê ketin** olmuş (veya pişmiş) armut gibi eline düşmek, şansı yaver gitmek ~ **vedan** keklik tuzağı kurmak **~a nikulsor** kınalı keklik **~ê bestî** evcilleştirilmiş, bağlı keklik **~ê çeltik** çantada keklik **~ê çîr 1)** bıldırcına benzer bir keklik türü **2)** *mec* işe yaramaz kimse **~ê deqdeqî** benekli keklik türü **~ê di çeltik de** torbada (veya çantada) keklik **~ê ebûrî** göçebe keklik **~ê rebat** (an jî **ribat**) **1)** erkek keklik **2)** *mec* yiğit kimse **~ên wan ji hev re xwendin** yıldızları barışmak
kew (II) *m* **1.** nefeslik **2.** baca (hava deliği)
kew (III) *m* yünden yapılma uzun tüylü yaygı
kew *m* **1.** yara iyileşmesi **2.** dağ (iyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümünde kızgın bir araçla yapılan yanık veya sıcak kompres) ~ **dan** (an jî **dîtin**) yara iyileşmeye yüz tutmak * **birîn kew daye** yara iyileşmeye yüz tutmuş ~ **girtin** yara iyileşmeye yüz tutmak ~ **lê hatin** yaraya sıcak kompres iyi gelmek * **kew li birîna min nayê ~a xwe dîtin** (an jî **girtin**) yara iyileşmeye yüz tutmak
kewa (I) *m* geleneksel kolsuz bir tür üstlük giysi
kewa (II) *m* kaynak (iki metal veya yapay parçayı birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi)
kewabûn *m* kaynama, kaynak olma
kewabûyîn *m* kaynayış
kewa bûn *l/ngh* kaynamak, kaynak olmak (iki metal veya yapay parçayı kaynaştırıp yapıştırmek)
kewa gozel *nd* **1.** kınalı keklik **2.** alımlı, güzel kadın)
kewaker *nd/nt* kaynakçı
kewakerî *m* kaynakçılık
kewakirin *m* kaynak yapma, kaynatma
kewa kirin *l/gh* kaynak yapmak, kaynatmak (metalleri birbirine yapıştırmak)
kewakirî *rd* kaynak yapılmış olan
kewan *bnr* kevan
kewandin (I) *m* yayık yayma
kewandin (II) *m* **1.** dağlama (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurma) **2.** kaynatma **3.** közleme (ateş üzerinde sebze pişirme) **4.** *argo* kazıklama (alışverişte aldatma)
kewandin (I) *l/gh* yayık yaymak
kewandin (II) *l/gh* **1.** dağlamak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurmak) **2.** kaynatmak * **devê birînê kewandiye** yaranın ağzını kaynatmış **3.** közlemek (ateş üzerinde sebze pişirmek) **4.** *argo* kazıklamak (alışverişte aldatmak)
kewandî *rd* **1.** dağlı, dağlanmış olan **2.** kazıklanmış, kazık yemiş olan (alışverişte aldatılmış)
kewanî *bnr* kevanî
kewar (I) *bot/m* yosun
kewar (II) *m* **1.** petek, bal peteği, kovan **2.** petek (balçıktan yapılan ve dikine duran sandık biçiminde tahıl ambarı) **3.** *argo* obur, boğazlı (çok yemek yiyen) **~a ceh** arpalık (arpa konulan yer) **~a mêşan** arı kovanı **~a vala** boş kovan (arı kovanı)
keware *m* cürüf
kewaş *n* **1.** haşiş (kuru ot) **2.** paspal (kötü cins tütün, esrar)
kewaşe *n* **1.** haşiş (kuru ot) **2.** biçim zamanı geçmiş tarla ürününün güneşteki kavruk hali **3.** merteklerin üzerine konulan düz ve kesilmiş tahtalar **4.** yaramaz, işe yaramaz kimse
kewaw *n* kolsuz bir üstlük
kewbedar *nd* ağaçların yapraklarını döküp kış uykusuna yatması
kewçêr *m* ekim (31 gün süren yılın onuncu ayı)
kewçêran *m* ekim ayı
kewçik *n* taştan ocak
kewd *m* kazan
kewdan *m* yara iyileşmeye yüz tutma
kew dan *l/gh* yara iyileşmeye yüz tutmak
kewdayîn *m* yara iyileşmeye yüz tutma
kewdandin *m* şire kaynatma
kewdandin *l/gh* şire kaynatmak
kewdanî *rd* görgüsüz, kaba saba
kewdank *n* **1.** kın **2.** mahfaza
kewde *m* şirayı kaynatmak için kullanılan ölçü, kazan
kewden *rd* **1.** görgüsüz, cahil, düşüncesiz **2.** geri zekâlı, ahmak
kewdenî *m* **1.** görgüsüzlük, düşüncesizlik **2.** geri zekâlılık, ahmaklık
kewdîtin *m* yara iyileşmeye yüz tutma
kew dîtin *l/gh* yara iyileşmeye yüz tutmak
kewgir *nd/nt* keklik avcısı, keklik yakalayıcısı
kewgirandin *m* burma, hüzünlendirme, duygulandırma
kewgirandin *l/gh* burmak, hüzünlendirmek, duygulandırmak * **vê dera çîrokê dilê min kewgirand** hikayenin burası kalbimi burdu
kewgirandî *rd* buruk, hüzünlü, burulmuş * **dilê min ê kewgirandî** burulmuş yüreğim
kewgirî (I) *m* keklik avcılığı, keklik yakalayıcılığı
kewgirî (II) *rd* burkuk, hüzünlü
kewgirîn *m* burkulma, hüzünlenme, hüzün çökme, hüzne kapılma, efkârlanma, efkâr basma
kewgirîn *l/ngh* burkulmak, hüzünlenmek, hüzün çökmek, hüzne kapılmak, efkârlanmak, efkâr basmak

kewgirtin *m* yara iyileşmeye yüz tutma
kew girtin *l/gh* yara iyileşmeye yüz tutmak
kewicandin *m* hızlı nefes alıp vermesine neden olma
kewicandin *l/gh* hızlı nefes alıp vermesine neden olmak
kewicîn *m* hızlı nefes alıp verme
kewicîn *l/ngh* hızlı nefes alıp vermek
kewidandin *l/gh* kaynatmak, şire kaynatmak
kewidandin *m* şire kaynatma
kewidandin *l/gh* şire kaynatmak
kewidîn *m* şire kaynama
kewidîn *l/ngh* şire kaynamak
kewijandin *m* özletme, hasret keçtirme
kewijandin *l/gh* özletmek, hasret keçtirmek
kewijîn *m* **1.** özleme, özlem duyma, aşırı istek duyma **2.** hayvan sıcaktan nefes nefese kalarak ağızdan salya akma
kewijîn *l/ngh* **1.** özlemek, özlem duymak, aşırı istek duymak **2.** hayvan sıcaktan nefes nefese kalarak ağızdan salya akmak
kewikî *rd* küflü çökelek
kewirandin *m* **1.** burma, hüzünlendirme, duygulandırma, efkârlandırma **2.** bayıltma
kewirandin *l/gh* **1.** burmak, hüzünlendirmek, duygulandırmak, efkârlandırmak **2.** bayıltmak
kewirandî *rd* **1.** buruk, hüzünlü, efkârlı **2.** bayıltılmış olan
kewirî *rd* buruk, hüzünlü, efkârlı
kewirîn *m* **1.** burkulma, hüzünlenme, efkârlanma, efkâr basma **2.** bayılma
kewirîn *l/ngh* **1.** burkulmak, hüzünlenmek, efkârlanmak, efkâr basmak **2.** bayılmak
kewişandin *m* **1.** devirme **2.** özletme, aşırı istek duymasına neden olma
kewişandin *l/gh* **1.** devirmek **2.** özletme, aşırı istek duymasına neden olmak
kewişandî *rd* devrik, devrilmiş
kewişîn *m* **1.** devrilme, devriliş, yığılma **2.** aşırı istek duyma, özlem çekme
kewişîn *l/ngh* **1.** devrilmek, yığılmak **2.** aşırı istek duymak, özlem çekmek
kewitandin (I) *m* **1.** havlatma **2.** gebertme (hayvanlar için)
kewitandin (II) *m* **1.** haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırma) **2.** kıvamına getirme
kewitandin (I) *l/gh* **1.** havlatmak **2.** gebertmek (hayvanlar için) * **se kewitandin** köpeği geberttiler
kewitandin (II) *l/gh* **1.** haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) **2.** kıvamına getirmek
kewitandî (I) *rd* geberik
kewitandî (II) *rd* **1.** haşlama **2.** kıvamında, kıvamına getirilmiş olan
kewitî *nd/rd* geberik
kewitîn (I) *m* **1.** havlama **2.** geberme (hayvanlar için)
kewitîn (II) *m* **1.** haşlanma (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma) **2.** kıvamını bulma, kıvamına gelme
kewitîn (I) *l/ngh* **1.** havlamak **2.** gebermek (hayvanlar için)
kewitîn (II) *l/ngh* **1.** haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak) **2.** kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
kewizandin *bnr* gevizandin
kewizîn *bnr* gevizîn
kewî *m* ütü
kewîbûn *m* ütülenme
kewî bûn *l/ngh* ütülenmek
kewîker *nd/nt* ütücü
kewîkirin *m* ütüleme
kewî kirin *l/gh* ütülemek
kewîkirî *rd* ütülü
kewîn *m* **1.** dağlanma (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurulma) **2.** kaynama **3.** *argo* kazıklanma (alışverişte aldatılma)
kewîn *l/ngh* **1.** dağlanmak (hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerine kızgın bir metal parçayla vurulmak) **2.** kaynamak * **devê birînê kewandiye** yaranın ağzını kaynatmış **3.** *argo* kazıklanmak (alışverişte aldatılmak)
kewkalik *bot/m* mantar
kewkeb *m* yıldız, seyar yıldız
kewkep *n* alçak dağ
kewkender *zo/m* eti bol bir keklik türü
kewkewt *m* havlama
kew kirin *bnr* kewandin **(II)**
kewkî *m* hedefe fırlatılan sopa
kewkîkirin *m* fırlatma
kewkî kirin *l/gh* fırlatmak (hızla atmak)
kewkurd *m* kükürt
kewkurddar *rd* kükürtlü
kewkurdgirtin *m* kükürtlenme
kewkurd girtin *l/gh* kükürtlenmek
kewkurdgirtî *rd* kükürtlenmiş
kewkurdkirin *m* kükürtleme
kewkurd kirin *l/gh* kükürtlemek
kewkurdkirî *rd* kükürtlü
kewlî *bnr* kewlo
kewlo *bot/m* baklagillerden bir bitki
kewmarî *m* dişi keklik
kewn (I) *bnr* kevn
kewn (II) *m* **1.** dinçlik **2.** form (bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu) * **ez ne di çax û kewna xwe de me** formunda değilim **3.** ihtişam **4.** güç
kewnêr *n* erkek keklik
kewotk *bnr* kevok
kewran *bnr* karwan
kewre *m* ağdak odun
kewsel *zo/n* kaplumbağa
Kewser *m* Kevser (Cennette olduğuna inanılan kutsal su)
kewş *n* **1.** gazel (sonbaharda kuruyup dökülen ağaç yaprağı) **2.** haşiş (kuru ot) **3.** yonga, kamga, talaş (rende artıkları) **4.** kavrak, tuturuk (ateş tutuşturulacak şey) ~ **pê werkirin** talaşlamak ~ **û kewaş** (an jî **kelaş)** kurumuş ağaç yaprakları
kewşan *m* mıntıka, yöre

kewşen *m* 1. köy çevresindeki boş yerler 2. sınır
kewşkirin *m* kamgalama, yongalama, talaşlama
kewş kirin *l/gh* kamgalamak, yongalamak, talaşlamak
kewtandin *m* havlatma
kewtandin *l/gh* havlatmak
kewte *m* kafile
kewtekewt *argo/m* 1. hırlama (çok konuşma) 2. *rd* çok ve boş konuşan
kewtîn *m* havlama
kewtîn *l/ngh* havlamak
kewtînî *m* havlayış
kewvan *n* keklikçi
kewvark *m* genç keklik
kewvanî *m* keklikçilik
kew vedan *m* keklik tuzağı kurma
kew vedan *l/gh* keklik tuzağı kurmak
kewzan *bot/m* bıtım
key (I) *m* büyük pıçak
key (II) *n* kayser, kral (hükümdar, padişah)
keya *nd/nt* 1. muhtar 2. kimseye hesap vermeyen aile ve topluluk lideri
keyan *m* yayık yayma
keyandek *m* yayık
keyandin *m* 1. yayık yayma 2. çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma)
keyandin *l/gh* 1. yayık yaymak 2. çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak)
keyandî *rd* çalkama (çalkalanarak yapılan) * **dewê keyandî** çalkama ayran
keyanî *m* krallık
keyarok *bot/m* mantar ~**ê bizinan** tepeliği nerdeyse tepsi büyüklüğünde olan bir mantar türü
keyatî *m* 1. muhtarlık 2. muhtarlık (muhtarın görevini yaptığı yer)
keybanû *m* 1. kraliçe 2. *mec* kraliçe (kendi cinsleri arasında herhangi bir bakımdan üstünlüğü olan) * **keybanûya bedewiyê** güzellik kraliçesi
keybanûtî *m* 1. kraliçelik 2. *mec* kraliçelik
keyber (I) *m* ok ucu
keyber (II) *m* büyük bıçak
keybord *m* keybord
keye *nd* akil adam
keyfiyet *m* 1. keyfıyet, nitelik 2. *fel* keyfıyet, nitelik
keyfî *rd* keyfi
keyfîtî *m* keyfilik
keyîn *m* çalkalanma
keyîn *l/ngh* çalkalanmak
keyîtî *m* krallık, monarşi
keyl *bnr* kihêl
keylûs *m* kilüs
keymûs *fizy/m* kimüs
keyparêz *rd/nd* monarşist
keyparêzî *m* monarşizm
keyperest *rd/nd* kralcı, monarşist
keyperestî *m* kralcılık, monarşizm
keys *m* 1. fırsat 2. uygunluk, müsaitlik 3. durum 4. karar (tam ölçüsünde, ne az ne çok) * **xwêya xwarinê li keysa xwe ye** yemeğin tuzu kararında 5. semt, yer * **li vê keysê wî veşêrin** bu yerde saklayın ~ **bi dest ketin** eline fırsat girrerse ~ **çêbûn** uygun olmak, uygun durum ortaya çıkmak ~ **ketin (tiştekî)** fırsat düşmek (çıkmak) ~ **lê anîn 1)** fırsatını düşürmek, fırsat kollamak **2)** puntuna getirmek (veya puntunu bulmak) ~ **nedîtin** fırsat bulamamak, meydan bulamamak ~ **neketin (tiştekî)** (bir şeyden) baş alamamak ~ **xweş qefaltin** fırsatı ganimet bilmek ~**a (yekî) çêbûn** fırsat bulmak ~**a (yekî) danê 1)** (birini) köşeye sıkıştırmak **2)** adamı iyice benzetmek ~**a (yekî) hatin** (birine) fırsat doğmak ~**a (yekî) hebûn** durumu musait olmak, musait olmak ~**a (tiştekî) nedîtin** fırsat (veya fırsatını) bulamamak, meydan (bir şeye veya kimseye) kalmamak ~**a (yekî) ketin (tiştekî)** fırsatı olmak, münasebeti düşmek, sırası gelmek ~**a (yekî) ketinê** fırsat düşmek (veya çıkmak), fırsatını bulmak ~**a (yekî) lê bûn 1)** fırsatını düşürmek **2)** -e uygun düşmek ~**a (yekî) lê hatin** fırsat düşmek (çıkmak) ~**a (yekî) neketinê ku serê xwe bixurîne** başını kaşımaya vakti olmamak (veya başını kaşıyacak vakti olmamak) ~**a (yekî) tune bûn 1)** durumu müsait olmamak **2)** (bir şeyden) baş alamamak * **ez ji vê hunerê ne kêfxweş im, keysa min tune ku...** bu sanattan memnun değilim, baş alamıyorum ki ~**a xwe dîtin** fırsat bulmak ~**a xwe lê anîn** fırsatını kollamak
keysanîn *m* fırsat kolama
keys anîn *l/gh* fırsat kolamak
keysar *n* kayser, kral
keysbaz *rd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü
keysbazî *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü
keysbûn *m* düzelme, düzgün duruma gelme
keys bûn *l/ngh* düzelmek, düzgün duruma gelmek
keyscihû *rd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü
keyscihûtî *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü
keysdar *rd* uygun, musait
keysdarî *m* uygunluk, musaitlik
keysebaz *nd/nt* fırsatçı
keysebazî *m* fırsatçılık
keysfileh *nd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü
keysfilehî *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğü
keysgir *nd/nt* fırsatçı, oportünist
keysgirî *m* fırsatçılık, oportünizm
keysker *mzk* 1. düzenleyici, düzenleyen, aranjör 2. düzenleyici, tertipleyici
keyskerî *mzk/m* 1. düzenleyicilik, aranjörlük 2. düzenleyicilik, tertipleyicilik
keys kirin *m* 1. düzeltme 2. düzenleme, tertipleme
keys kirin *l/gh* 1. düzeltmek 2. düzenlemek, tertiplemek
keyskirî *rd* 1. düzenli, tertipli 2. derli toplu * **menzeleke keyskirî** derli toplu bir oda 3. toplanık 4. toplu (düzene konmuş) * **maleke keyskirî** derli toplu bir ev
keyskirîbûn *m* düzenlilik, tertiplilik

keys lê anîn *l/bw* **1.** fırsatını bulmak, punduna getirmek, biçimine getirmek **2.** münasebetini getirmek, sırasını getirmek, uygun bulmak **3.** rast getirmek, kollamak * **min di dema wî ya şên de keys lê anî û jê re got** neşeli olduğu bir zamanını kolladım ve ona söyledim
keys lê bûn *l/bw* fırsatını yakalamak, uygun düşmek
keys lê çêbûn *l/bw* münasebeti düşmek, sırası gelmek
keys lê hatin *l/bw* **1.** fırsat kollamak **2.** uygun gelmek, elverişli olmak
keysnekirî *rd* düzensiz, tertipsiz
keysnekirîbûnî *m* düzensizlik
keyso *bnr* kezî
keysomeyso *rd* biraz düzenli, derli toplu
keysomeyso kirin *l/gh* düzeltmek, derli toplu hale getirmek
keysperest *rd/nt* fırsatçı, fırsat düşkünü **~ya desthilatiyê** nüfüz ticareti
keysperestî *m* fırsatçılık, fırsat düşkünlüğ
keys pê ketin *l/bw* fırsatını bulmak
keysû *bnr* kezi
keysûke *rd/nt* fırsatçı
keysûketî *m* fırsatçılık
Keywan *ast/m* Satürn
keywe *n* kayser, kıral
keyxuda *nd/nt* **1.** muhtar **2.** kâhya
keyxudatî *m* **1.** muhtarlık **2.** kâhyalık
keyxwe *nd/nt* **1.** muhtar **2.** *dîr/n* kâhya (lonca başkanı) **3.** kâhya, değnekçi (motorlu taşıtlar için)
keyxweda *bnr* keyxuda
keyxwetî *m* **1.** muhtarlık **2.** kâhyalık
kezap *m* kezzap
kezav *m* kezzap
kezax *m* budama
kezaxe *m* budama
kezaxok *m* küçük tahra
kezaxtin *m* budama
kezaxtin *l/gh* budamak
kezaxok *m* bağ tahrası
kezeb *ant/m* **1.** kara ciğer **2.** ciğer (kasaplıkta ak ciğer, kara ciğer ve yüreğin oluşturduğu takım) **3.** *mec* yavru, oğul, evlât * **kesî kezeba xwe neavêtiye** kimse evlâdını atmamış **4.** *mec* yürek (acıma duygusu) **~a min 1)** ciğerimin köşesi **2)** ciğerimin köşesi (çok sevgili evladım) **~a çilan** karakış **~a dê** ana yüreği **~a (yekî) hatin xwarê 1)** içi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) **2)** bağrı yanmak (çok acı duymak) **~a (yekî) li serê êşîn** ciğeri sızlamak **~a (yekî) li serê peritîn** ciğeri parçalanmak yakmak **~a (yekî) peritîn 1)** cigeri yanmak, bağrı yanmak (çok acı duymak) **2)** cigeri yanmak bağrı yanmak (çok acı duymak) **~a (yekî) qelaştin** (birini) canından bezdirmek **~a (yekî) qelişîn** içi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) **~a (yekî) qul kirin** ciğerini delmek **~a (yekî) reş kirin** (birini) verem etmek **~a (yekî) şewitandin** (birinin) ciğerini yakmak **~a (yekî) şewitîn 1)** cigeri yanmak, bağrı yanmak (çok acı duymak) **2)** cigeri yanmak bağrı yanmak (çok acı duymak) **~a zivistanê** karakış **~a (yekî) ziwa bûn** içi yanmak, bağrı yanmak (çok susamak) * **eynî kezeba kerê ye** eşek derisi gibi duygusuz (duygusu az)
kezeba reş *ant/nd* kara ciğer
kezeba sorkirî *nd* Arnavut cigeri
kezeba zivistanê *nd* kara kış
kezebfiroş *nd/nt* cigerci (ciger satan kimse)
kezebhesîn *rd* cesur, yürekli
kezebker *rd* duygusuz, katı yürekli
kezebkerî *m* duygusuzluk
kezebkî *m* kuş başı
kezebok *m* kara ciğer, ciğer
kezebperitî *rd* bağrı yanık
kezebperitîbûn bağrı yanıklık
kezebpola *rd* cesur, yürekli
kezebqalind *rd* kalpsiz, katı yürekli, acımasız
kezebqalindî *m* kalpsizlik, katı yüreklilik, acımasızlık
kezebqetiyayî *rd* acılı, çeekmiş kimse
kezebreş *rd* insanı kızdıran, bezdiren kimse
kezebreşî *m* kahrolma, verem olma
kezebreşîbûn *m* **1.** kahrolmaktan hastalanma **2.** kahrolma, verem olma, kızma
kezebreşî bûn *l/ngh* **1.** kahrolmaktan hastalanmak **2.** kahrolmak, verem olmak, kızmak
kezebreşîkirin *m* kahretme, verem etme, kızdırma
kezebreşî kirin *l/gh* kahretmek, verem etmek, kızdırmak
kezebsotî *rd* bağrı yanık
kezebşewat *rd* yanık (duygulandıran şey)
kezebşewitî *rd* **1.** bağrı yanık, acıklı, kederli (acı görmüş) **2.** yanık (duygulandıran şey)
kezebşîşik duygulu
kezev *bnr* kezeb
kezexandin *bnr* kezixandin
kezexîn *bnr* kezixîn
kezibandin *m* **1.** karşıtlama **2.** yalanlama, tekzip
kezibandin *l/gh* **1.** karşıtlamak **2.** yalanlamak
kezibandî *rd* **1.** karşıtlanmış **2.** yalanlanmış, tekzip olmuş olan
kezexandin *m* budama
kezixandin *l/gh* budamak
kezixîn *m* budanma
kezixîn *l/ngh* budanmak
kezî (I) *ant/n* **1.** bağ, kiriş, tendon **2.** kulak memesi
kezî (II) *m* örük, belik, saç örgüsü **~ vegirtin** beliklemek, saçları örmek **~ya por** saç örgüsü **~ya te kur be** yas tutasıca **~yên (yekê) bi erdê re çûn** örükleri yerleri süpürmek
kezîdan *m* peynirleşme (süt için)
kezî dan *l/ngh* peynirleşmek (süt için)
kezîdar (I) *ant/rd* kirişli
kezîdar (II) *rd* örüklü
kezîkirin *m* belikleme, saçları örme
kezî kirin *l/gh* beliklemek, saçları örmek
kezîkirî *rd* örgülü, belikli (saçmları örülü)
kezîkur *rd* **1.** kesik örüklü **2.** yaslı (kadın) **3.** *b* ilenme sözü

kezîkurê *b* yas tutasıca
kezîvegirtin *m* belikleme, saçları örme
kezî vegirtin *l/gh* beliklemek, saçları örmek
kezîvegirtî *rd* saçları belikli, örülü kimse
kezîvekirî *rd* saç örgüsü açık olan
kezîzer *rd* **1.** sarı örüklü **2.** *m* sarışın dilber **3.** *mec* sevgili
kezû *bnr* gezo
kezwan *bot/m* çitlembik, melengiç (Celtis)
kê *c* kim (bükünlü halde) * **kê gotiye** kim demiş ~ **dibîne** önüne gelen * **hema kê dibîne derdê xwe ji wan re gilî dike** önüne gelene derdini anlatıyor
kêbir *m* ok ucu
kêç (I) *m* nem, ıslaklık ~ **hilgirtin** nem kapmak * **barûd ji bo ku li ber baranê şil nebe û kêç hilnegire** barut yağmurdan dolayı ıslanıp nem kapmaması için
kêç (II) *m* tebeşir
kêç (III) *zo/m* pire (Pulex) ~ **girtin** pirelenmek ~ **ketin (...)** pirelenmek ~ **kirin deve** pireyi deve yapmak
kêçgirtin *m* pirelenme
kêç girtin *l/gh* pirelenmek
kêçhilgirtin *m* nem kapma
kêç hilgirtin *l/gh* nem kapmak
kêçik *m* nem, rutubet
kêçxane *m* rütübetli ev, nemli ev
kêf *m* **1.** keyif, esenlik * **kêfa we çawan e?** keyfiniz nasıl? **2.** keyif (canlılık, tasasızlık, iç rahatlığı) * **îroj hîç kêfa min tune** bu gün keyfim hiç yok **3.** keyif (hoş vakit geçirme) * **ew tenê li kêfa xwe difikire** o ancak keyfini düşünür **4.** keyif (istek, heves, zevk) * **bi kêf dest bi vexwarina qehweya xwe kir** keyifle kahvesini içmeye başladı **5.** keyif (içki kullanıldığında oluşan durum, mestlik) **6.** keyif (yolsuz ve kural dışı istek) **7.** eğlence (eğlenmek işi) **8.** eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçirten şey) **9.** heves (gelip geçici istek) **10.** hava, keyif, âlem * **kî bi kê ye, her kes li kêfa xwe de ye** kim kime herkes havasında **11.** kıvanç, neşe * **kêfa wî hat cih** neşesini buldu **12.** sevinç * **min kêfa wê anî** onu sevindirdim **13.** zevk, lezet, tat (hoşa giden durum) **14.** *fel* haz ~ **dan (yekî)** haz vermek ~ **hatin (yekî)** aşka gelmek, çalkanmak, çoşmak~ **jê re hatin** (birini) sevmek, (birinden) hoşlanmak ~ **jê re kirin** sevinmek, sevgi gösterisinde bulunmak ~ **jê re nehatin** (birini) antipatik bulmak, hoşlanmamak ~ **~a (yekî) bûn** keyif sürmek ~ **~a min e** gel keyfim gel * **li vê bêndera hênik kêf kêfa min e** bu serin harman yerinde gel keyfim gel ~ **~a (wî) ye** dört üstü, murat üstü (işi her zaman yolunda olanlar için söylenir) ~ **kirin** zevk etmek, eğlenmek ~ **û eşq** eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçirten şey) ~ **û eşq kirin 1)** bayram etmek (veya yapmak) **2)** eğlenmek ~ **û eşqa (yekî) anîn** eğlendirmek **li ~ û halê (yekî) pirsîn** keyif sormak ~ **û sefa** zevk ve sefa ~ **û sefa kirin** sefa sürmek ~ **û seyran** gezip eğlenme ~ **û seyran kirin 1)** gezip eğlenmek **2)** gülüp oynamak (veya gülüp söylemek) ~ **û şahî** eğlence, düğün demek, keyif ve neşe ~ **û şahî dan (...)** (bir şeye) hayat vermek ~ **û şahî kirin** eğlenmek ~ **û xweşî kirin (cihekî)** ruh kazandırmak (veya vermek) ~ **û zewq** zevk u sefa ~ **û zewq kirin 1)** zevk etmek, eğlenmek, âlem yapmak **2)** saltanat sürmek (bolluk içinde yaşamak) **~a alkol vexwarinê** içki âlemi (sefası) **~a (yekî) anîn 1)** (birine) keyif vermek **2)** (birini) sevindirmek * **zarok bi libatên xwe kêfa me dianî** çocuk hareketleriyle bizi sevindiriyordu * **hema misêwa ji keçên xama re behsa mêran dikir û kêfa wan dianî** genç kızlara habire koca lâfı ederek onları sevindiriyordu **3)** (birini) eğlendirmek **4)** (birinin) yüzünü güldürmek **~a ber girînê** buruk sevinç **~a (yekî) birin 1)** moralını bozmak **2)** (birini) terslemek **bi ~a (yekî) bûn** keyfi bilmek **~a (yekî) di ber de man** sevinci kursağından kalmak **~a (yekî) di gewriya (yekî) de man** sevinci kursağından kalmak **~a dilê xwe kirin 1)** gönül eğlendirmek **2)** gönlüne göre eğlenmek, fink atmak **~a dilê xwe pê kirin** (bir kimse veya şeyle) gönül eğlendirmek **~a dinyayê kirin** çok sevinmek **~a gurê pîr kirin 1)** günlünce eğlenmek, gönlüne göre eğlenmek (yaşlılar için söylenir) **2)** keyiften dört köşe olmak **~a (yekî) hatin 1)** keyfi gelmek **2)** sevinmek **(ji tiştekî re)** ~ **(yekî) hatin** (bir şey birinin) zevkini okşamak **~a (yekî) hatin cih** neşesini bulmak **~a (yekî) jê re hatin 1)** (bir şeye) heves duymak **2)** (birine) sempati duymak (veya beslemek), sevgi beslemek, hoşlanmak * **tu jî dizanî ku kêfa min ji siyasetê re nayê** biliyorsun ki ben siyasetten hoşlanmam **~a (yekî) jê re hebûn** hevesi olmak **~a (yekî) jê re nehatin** (birinden, bir şeyden) hoşlanmamak **~a (yekî) jê şikestin 1)** hevesini almak **2)** bıkmak **3)** (birinden) soğumak **~a (yekî) ji dinyayê şikestin** dünya gözüne zindan olmak (görünmek veya kesilmek) **~a (wan) ji hev re nehatin** perisi hoşlanmamak **~a (yekî) ji (...) re hatin** (birinden) hoşlanmak, sevmek **~a (yekî) ji xwe re anîn** kendine hayran etmek **~a ku ji me re dike xêr e** bayram değil, seyran değil, eniştem beni niye öptü **~a (yekî) lê anîn** sevdirmek (heves duymasını sağlamak) **~a (yekî) li cih bûn 1)** keyfi yerinde olmak (neşesi yerinde olmak) **2)** keyfi yerinde olmak (sağlığı yerinde olmak) **3)** yüzü gülmek (sevinci yüzünde belli olmak) **~a (yekî) li cih e** neşesi yerinde **~a mirov jê re hatin** (birşeyden) hoşlanmak, şirin bulmak, sempatik bulmak **~a (yekî) ne li cih bûn** keyfi bozulmak (rahatı kaçmak, canı sıkılmak) **~a (yekî) revandin** (birinin) keyfini kaçırmak **~a (yekî) şikandin 1)** hevesini kırmak **2)** keyfini kaçırmak, dalgasına taş atmak **~a (wan) şikandin** havayı bozmak **~a (yekî) şikîn (an jî şikestin) 1)** keyfi kaçmak, neşesi kaçmak **2)** bir şeyden soğumak, bıkmak * **kêfa min ji xwendinê şikiyaye** okumaktan

soğumuşum ~a te Allah selâmet versin (keyfin bilir) ~a te diçe çi? canın neyi istiyor? ~a (yekî) tê de şikestin sevinci kursağında kalmak ~a (yekî) tune bûn keyfi bozulmak (hastalanmak) ~a wan ji hev şikîn yolları ayrılmak ~a (yekî) xera kirin 1) (birinin) keyfini bozmak, keyfini kaçırmak, dalgasına taş atmak 2) moralını bozmak 3) birini terslemek ~a xwe kirin 1) keyif çatmak 2) sefasını sürmek, hayatını yaşamak ~a xwe pê anîn 1) (biriyle veya bir şeyle) eğlenmek, hoşça vakit geçirmek 2) (biriyle) gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak) 3) (birinin) gönlü ile oynamak ~a xwe pê kirin 1) hevesini almak 2) gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak) ~a (yekî) xwestin canı istemek ~a (yekî) xweş kirin eğlendirmek (ji) ~an kirin bifirin ayakları yere değmemek

kêfal *zo/n* kefal (Mugil cephalus)

kêfanî *m* keyfiyet

kêfa xwe anîn *l/bw* **1.** sevgisini belirtmek, hoşnut olmak **2.** (bir şeyin) keyfini çıkarmak

kêfdan *m* sevindirme

kêf dan *l/gh* sevindirmek

kêfdar *rd* keyifli

kêfdarî *m* uçarılık, sefahat

kêfder *rd* **1.** keyif verici **2.** sevindirici **3.** uyuşturucu (hareketten, gereği gibi düşünmekten alı koyan)

kêfdêr *bnr* kêfder

kêferat (I) *m* kefaret **~a (tiştekî) dan** (bir şeyin) kefaretini ödemek

kêferat (II) *m* **1.** çaba, gayret **2.** didinme, didişme **3.** gaile, uğraş, meşgale **4.** sıkıntı, kahir, zahmet **~ dîtin** emek çekmek **~ kirin** çaba göstermek **~ kişandin** zahmet çekmek **~a jiyanê** 1) yaşama çabası (veya uğraşı) 2) hayat mücadelesi (veya kavgası) **~a (tiştekî) nayê kişandin** kahrı çekilmez **~a (wî) tê kişandin** kahrı çekilir

kêferatdar *rd* **1.** çaba gerektiren **2.** meşakatlı, gaileli

kêferatî *m* **1.** çaba **2.** didinti **2.** uğraşı, meşakat

kêferatkirin *m* **1.** çabalama (zor bir durumdan kurtulmak için) **2.** didinme, didişme **3.** uğraşma

kêferat kirin *l/gh* **1.** çabalamak (zor bir durumdan kurtulmak için) **2.** didinmek, didişmek **3.** uğraşmak

kêfhatin *m* sevinme

kêf hatin *l/gh* sevinmek

kêfirandin *m* **1.** çabalatma **2.** uğraştırma

kêfirandin *l/gh* **1.** çabalatmak **2.** uğraştırmak

kêfirîn *m* **1.** çabalama **2.** uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) **3.** uğraşma (bir iş üzerinde sürekli çalışma)

kêfirîn *l/ngh* **1.** çabalamak **2.** uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) **3.** uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas kêfirîm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim

kêfirîner *rd* **1.** çabalayıcı **2.** uğraştırıcı

kêfit *m* kendine bulaştırma

kêfitî xwe kirin *l/bw* kendine bulaştırmak * **min malên wan kêfitî xwe nekeriye** hiçbir şeylerini kendime bulaştırmamışım

kêfiyet *m* keyfiyet

kêfî *rd* **1.** keyfî **2.** keyfî (gerçeğe, akla, yol ve yöntemlere uymayan)

kêfîtî *m* keyfilik

kêfjen *rd* keyif verici, neşe verici

kêf jê re hatin *l/bw* **1.** sevinmek **2.** *mec* ısınmak * **ez nizanım ji ber çi ye, carek kêfa min ji vî zilamî re nehat** bu adama nedense bir türlü ısınmadım

kêf jê şikandin *l/bw* **1.** hevesini kırmak **2.** keyfini kaçırmak, dalgasına taş atmak

kêf jê şikestin *l/bw* **1.** keyfi kaçmak, neşesi kaçmak **2.** bıkmak **3.** gücenmek, kırılmak

kêfkar *rd* kaprisli

kêfkarî *m* kapris **~ kirin** kapris yapmak

kêfkirin *m* **1.** keyfetme **2.** eğlenme **3.** sevinme, seviniş **4.** *mec* yaşama (keyfi yerine gelme, mutlu olma) **5.** gülme (mutlu, sevinçli zaman geçirme)

kêf kirin *l/gh* **1.** keyfetmek **2.** eğlenmek **3.** sevinmek **4.** *mec* yaşamak (keyfi yerine gelmek, mutlu olmak) * **eger ev kar bibe me kêf kir** bu iş olursa yaşadık **5.** gülmek (mutlu, sevinçli zaman geçirmek) * **mêrik di jî û temenê xwe de qet kêf û ken nekir** adamcağız ömründe hiç gülmedi

kêfkirî *rd* sevinçli, sevinmiş olan

kêf lê şeriqîn *l/bw* sevinci kursagında kalmak * **bi hatina wan re kêf li min şeriqî** onların gelişiyle sevincim kursağımda kaldı

kêfloyî *rd* sevinçli, neşeli

kêfnexweş *rd* **1.** keyifsiz, neşesiz **2.** memnuniyetsiz

kêfnexweşî *m* **1.** keyifsizlik, neşesizlik **2.** memnuniyetsizlik

kêfperest *rd* uçarı, sefih

kêfperestî *m* uçarılık, sefahet

kêfrevîn *rd* keyif kaçırıcı şey

kêfsaz *nd/nt* keyifçi, alemci

kêfşing *zo/m* yengeç

kêfte *m* gölet

kêftyar *bnr* keftar

kêfxwe *bnr* keyxwe

kêfxweş *rd* **1.** keyifli, neşeli **2.** kıvançlı **3.** memnun, hoşnut **~ bûn** hoşnut olmak **~ kirin** hoşnut etmek

kêfxweşbûn *m* **1.** keyiflenme, neşelenme **2.** kıvanma, kıvanç duyma, iftihar etme **3.** memnun olma, hoşnut olma

kêfxweş bûn *l/ngh* **1.** keyiflenmek, neşelenmek **2.** kıvanmak, kıvanç duymak, iftihar etmek **3.** memnun olmak, hoşnut olmak

kêfxweşbûyîn *m* **1.** keyifleniş, neşeleniş **2.** kıvanma, kıvanç duyma, iftihar etme **3.** memnun oluş, hoşnut oluş

kêfxweşî *m* **1.** neşe, sevinç **2.** kıvanç **3.** memnunluk, memnuniyet, hoşnutluk **~ dan** huzur vermek **~ dan (yekî)** hal hatırını sormak **~ dan hev** (birbirinin) hal hatırını sormak ~

di hev dan (birbirinin) hâl hatırını sormak ~ lê dan hal hatırını sormak ~ tê dan hâl hatırını sormak ~ya xwe nîşan dan hoşnutluk getirmek
kêfxweşker *nd/nt* 1. eğlendirici 2. *rd* memnun edici
kêfxweşkirin *m* 1. neşelendirme 2. memnun etme, hoşnut etme
kêfxweş kirin *l/gh* 1. neşelendirmek 2. memnun etmek, hoşnut etmek
kêl (I) *m* 1. mezar taşı 2. dikili taş 3. dik yamaş ~**a serketinê** zafer anıtı
kêl (II) *m* eksiklik, kusur ~ **û kêmasiyê malan** evlerin eksikleri, kusurları
kêl (III) *m* 1. kile (bazı bölgelerde sekiz, bazı bölgelerde de on altı ölçeğe eşdeğer bir ölçü) 2. 16 adet (şey) ~**a Gêxiyê** 160 kg'ye tekabul ediyor ~**a Paliyê** bu da farklı bir kiledir
kêl (IV) 1. dikiş (dikilen yer) * **kêlên wî bişkivîne** dikişi sökülmüş 2. dikiş (dikilmiş iplik yolu) 3. dikiş (dikilecek şey) 4. teyel ~ **avêtin (...)** dikiş atmak * **du kêl avêtin serê wî** kafasına iki dikiş attılar ~ **berdan** dikişleri sökülmek ~ **dan** teyel yapmak (veya atmak) ~**a (tiştekî) vekirin** *bj* dikişini almak ~**ên serobero** eğreti diki ~**ên xwe dan hev** söküklerini dikmek ~**ên xwe pê kirin** (birine) süküklerimi dikmek
kêl (V) *m* böğür, yan taraf
kêla *m* nabız sesi
kêlan (I) *m* 1. belleme, belle kazma (bel küreği ile toprağı işleme) 2. kazma (herhangi bir araçla toprağı açma)
kêlan (II) *m* yayık yayma
kêlan (I) *l/gh* 1. bellemek, belle kazmak (bel küreği ile toprağı işlemek) 2. kazmak (herhangi bir araçla toprağı açmak)
kêlan (II) *l/gh* yayık yaymak
kêlandin (I) *m* yayık yayma
kêlandin (II) *m* ölçme
kêlandin (I) *l/gh* yayık yaymak **(yek)** ~ (birine) ot yoldurmak, uğraştırmak
kêlandin (II) *l/gh* ölçmek
kêlandî (I) *rd* ölçülü
kêlandî (II) *bnr* kêlendî
kêlangeh *m* sürüme ayrılmış toprak
kêlanî *bnr* kalanî
kêlayî *rd* bellenmiş (bel küreği ile kazılmış olan)
kêlb (I) *m* saldırı
kêlb (II) *zo/n* kertenkele ~**ê zer** sarı kertenkele
kêlbe *ant/nd* köpek dişi
kêlbe *m* köpek dişi
kêlbik (I) *zo/n* 1. kertenkele, keler 2. kaya kertenkelesi; yaşadığı bölgenin kaya rengine uyumludur
kêlbik (II) *n* köpek
kêlbirik (I) *zo/n* keler, kertenkele
kêlbirik (II) *n* çul ve cacimlerde dokunarak şekil alan motif, iki tarafı dişli tarağı andırır
kêlbizer *zo/m* semender (Salamandra)
kêldan *m* 1. dikiş atma, dikme 2. ilgileme, teyelleme
kêl dan *l/gh* 1. dikiş atmak, dikmek 2. ilgilemek, teyellemek
kêldayî *rd* 1. dikişli, dikiş atılmış 2. teyelli, teyellenmiş
kêldayîn *m* 1. dikiş atış, dikiş 2. ilgileme, teyelleme
kêle *m* 1. yakacak 2. tezek öbeği
kêlê *m* dikili taşları devirme oyunu
kêlek *ant/m* 1. böğür, yan 2. yan (bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü) 3. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) ~ **dan ber kêlekê** yan yana oturmak ~**a xwe dan (yekî)** dirsek çevirmek, sırt çevirmek ~**a xwe danê** karınlamak (gemi yanını dayamak) ~**a xwe ya birêx nîşanî hevalê xwe nedan** sırını en yakın arkadaşına dahi açıklamamak
kêlekanî *rd/h* yatay
kêlekbir *lşk/nd* yancı
kêlekî *h* yanlama, yanlamasına, kılıcına, kılıçlama
kêlendar *nd/nt* balık avlamada avlanan balıkları toplayan kimse
kêlendî *m* tırpan
kêlendîkêş *nd/nt* tırpancı (tırpanla ekin biçen kimse)
kêlendîkêşî *m* tırpancılık
kêlendîkirin *m* tırpanlama
kêlendî kirin *l/gh* tırpanlamak
kêlendû *bnr* kêlendî
kêlêr *m* menteşe
kêlg *m* 1. tarla, ekin sahası 2. petrol sahası
kêlgeh *m* çiftlik
kêlestûn *m* gök kuşağı
kêlgeratîk *zo/m* bir sürüngen hayvan
kêlik (I) *m* an (zamanın en kısa birimi)
kêlik (II) *n* 1. mezar taşı 2. dikili taş, mezar taşı ~**ê kîlometreyê** kilometre taşı
kêlik (III) *m* müslüman olmayan kadın
kêlincî *m* yumruk
kêlindî *bnr* kêlendî
kêlindîkêş *bnr* kêlendîkêş
kêlintî *bnr* kêlendî
kêlî *m* 1. an, lâhza * **kêliya ku derbasî hundir bû** içeriye geçtiği an 2. *d* ötürü ~ **bi** ~ an be an ~**yek** biraz (kısa bir süre için) * **tu dikarî kêliyekê werî ba min** biraz yanıma gelebilir misin? ~**yek bi şûn de** *h* birazdan
kêlîç *ant/m* göz kapağı
kêlîk (I) *m* ayakkabı
kêlîk (II) *m* an, lâhza
kêlkêle *bot/m* saçaklı bir bitki
kêlnedayî *rd* dikişsiz
kêlok *m* Yahudî kadın
kêlpezî *n* köpek
kêlsim *m* 1. biçim 2. süs
kêlûn *m* kenet
kêlûnbûn *m* kenetlenme
kêlûn bûn *l/ngh* kenetlenmek
kêlûnbûyîn *m* kenetleniş
kêlûnkirin *m* kenetleme

kêlûn kirin *l/gh* kenetlemek
kêlûnkirî *rd* kenetli, kenetlenmiş
kêm (I) *mat/m* **1.** eksi (-) **2.** *fiz/mat rd* eksi (sıfırdan küçük, önünde eksi işareti bulunan sayı)
kêm (II) *m* iltihap, cerahat, irin ~ **girtin** iltihaplanmak, cerahatlenmek, irin kapmak
kêm (III) *rd* **1.** eksik (natamam) * **ev pirtûk kêm e** bu kitap eksik e **2.** eksik (sakat, kusurlu, mükemmel olmayan) **3.** eksik (az olan) * **wekî ku derdê me kêm e, tu jî ...** derdimiz eksikmiş gibi sende ... * **tu li me kêm bûyî** bir sen eksiktin **4.** az, azıcık **5.** düşük (az) * **faîza kêm** düşük faiz * **fiyeta kêm** düşük fiyat * **bi bihayekî kêm da** düşük bir fiyatla verdi **6.** zayıf * **îhtimaleke kêm** zayıf bir ihtimal **7.** *mec* dar (az, sınırlı) * **em bi van dahatên kêm nikarin tiştekî bikin** bu dar gelirle bir şey yapamayız **8.** kırık not, zayıf **notê kêm** kırık not **9.** *mec* kusurlu, özürlü (organları eksik olan) **10.** yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan) * **mirovê kêm** yarım adam **11.** âciz, güçsüz, zayıf (güç veya maddî olarak) **12.** yetersiz **13.** kıt (bol karşıtı) **14.** kıt (duygu, söz vb. için; az) **15.** mahdut, sayılı, sınırlı **16.** sayılı (az görülen, önemli) **17.** hor, değersiz, zelil (aşağılanan, hor görülen) **18.** *mec* aşağı (niteliği düşük, adî) * **malê kêm** aşağı mal **19.** nadir, seyrek (az rastlanan) **20.** *h* az (nicelik, güç, nitelik bakımında eksiklik bildirir) * **î-sal ji rezan kêm ber hat** bağlar bu sene az ürün verdi **21.** kala (uzaklık veya herhangi saat başı için; kalarak) * **ji pêncan re kêm deh deqe li vir bû** beşe on kala burdaydı ~ **caran 1)** bazen, nadiren, seyrek * **kêm caran tê van deran** buralara seyrek gelir * **kêm caran diçim sînemayê** nadiren sinamaya gidiyorum **2)** arada sırada, bayramdan bayrama ~ **derketin** eksik çıkmak ~ **dîtin 1)** eksik görmek (gözleri tam seçememek) **2)** az görmek, azımsamak **3)** küçük görmek **(yek)** ~ **dîtin** (birini) küçük görmek, aşağı görmek ~ **gotin** eksik söylemek ~ **hatin** eksik gelmek ~ **hatin dîtin** küçümsenmek, horlanmak ~ **hatin xistin** aşağılanmak ~ **ketin 1)** küçük düşmek **2)** güçsüz düşmek ~ ~ **1)** nadiren **2)** kırk yılda bir ~ ~ **peyde bûn** parmakla sayılmak ~ **kişandin** (birinin) lâfını yemek (birine karşı gelememek) ~ **peyde bûn** parmakla gösterilmek ~ **û kasî** eksiklik, kusur ~ **û qisûr** kusur, eksiklik ~ **û qisûrê (yekî) kirin bin piyê xwe (birinin)** kusurlarını bağışlamak ~ **xistin 1)** küçük düşürmek **2)** horlamak **(yek)** ~ **xistin 1)** (birini) küçük düşürmek **2)** (birinin) ağzına tükürmek ~ **zêde 1)** aşağı yukarı, hemen hemen, takriben **2)** yaklaşık, kabaca **~î xwe dîtin** (birini) hor görmek, hakir görmek **(yek) ~î xwe dîtin** (birini) aşağısamak, (birini) hor görmek (birine) yukarıdan (veya üstten) bakmak **~î xwe wê ew dîtiye?** vur abalıya he?
kêmadan *rd* besin değeri az olan
kêmagahdar *rd* dümdüz (bilgisi, görgüsü çok dar bir sınır içinde kalan kimse)
kêmahî *bnr* kêmayî (II)
kêmane *m* azınlık * **gelê kêmane** azınlık halk
kêmanî *m* **1.** eksiklik, noksanlık **2.** eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) **3.** boşluk (eksiklik, yoksunluk duygusu) **4.** eksiklik, gedik **5.** *bz* açık ~ **derketin** *bz* açık vermek (geliri gideri karşılamamak)
kêmaqil *rd* **1.** akılsız, aklı evel **2.** anlayışsız **3.** geri zekâlı, tahtası eksik(bön, alık)
kêmaqilî *m* **1.** akılsızlık **2.** anlayışsızlık **3.** geri zekâlık ~ **kirin 1)** akılsızlık etmek **2)** anlayışsızlık etmek
kêmar *rd* azınlık
kêmasî *m* **1.** eksiklik * **ma di vî karî de kêmasiyek heye?** bu işte bir kusur var mı? **2.** eksiklik (ihtiyaç duyulan şey) * **kêmasiyên malê pir in** evin eksikleri çok **3.** boşluk (eksiklik, yoksunluk duygusu) **4.** eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) **5.** ayıp (kusur, eksiklik) **6.** özür, kusur **7.** *mec* eksiklik, gedik ~ **lê dîtin** kusur bulmak ~ **tê de dîtin** kusur bulmak **~ya (...) dan rûyî (yekî)** ayıbını yüzüne vurmak **~yên (yekî) derketin** (birinin) açığı çıkmak **~yên (yekî) temam kirin** açığını kapatmak
kêmatî (I) *m* **1.** eksiklik **2.** eksiklik, kusur **3.** ayıp **4.** açık (bir ihtiyacın karşılamama durumu) * **kêmatiya butçeyê** bütçe açığı
kêmatî (II) *nd* **1.** azınlık (bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve ötekilerden salıca az olanlar, çoğunluk karşıtı) **2.** *sos* azınlık, ekaliyet (bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk)
kêmav *rd* suyu az olan
kêmavî *m* kuraklık, susuzluk
kêmayetî *m* **1.** eksiklik **2.** azınlık, ekalliyet
kêmayî (I) bağırsak enfeksıyonu sonucu oluşan hastalık (ishal, kusma, göz yaşarması ve burunun akmasına sebeb olan bir hastalık)
kêmayî (II) *m* **1.** eksiklik **2.** eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) **3.** boşluk (eksiklik, yoksunluk duygusu) **4.** ayıp (kusur, eksiklik) **5.** azınlık ~ **ji xwe re hesibandin û çûn cem (yekî)** ayağına getmek
kêmbawer *rd* itikatı zayıf
kêmbawerî *m* itikatı zayıf olma durumu
kêmber (I) *rd* az verimli, verimsiz **2.** *mec* yetersiz, verimli olmayan
kêmber (II) *rd* ensiz (eni az olan şeyler için)
kêmberbûn *m* verimsizleşme, verim düşme
kêmberbûyî *rd* yanık (verimsiz duruma gelmiş olan)
kêmber bûn *l/ngh* verimsizleşmek, verim düşmek
kêmberî (I) *m* verimsizlik, fakirlik * **kêmberbûna erd** toprağın fakirliği
kêmberî (II) *m* ensizlik

kêmberkirin *m* verim düşürme
kêmber kirin *l/gh* verim düşürmek
kêmbiha *rd* düşük fiyatlı, düşük fiyat 2. ucuz
kêmbihabûn *m* ucuzlama
kêmbiha bûn *l/ngh* ucuzlamak
kêmbihakirin *m* **1.** ucuzlatma **2.** *ab* değer düşürümü
kêmbiha kirin *l/gh* **1.** ucuzlatmak **2.** *ab* değer düşürümü
kêmbîna *rd* gözleri zayıf (gözleri tam görmeyen kimse)
kêmbûn *m* **1.** eksilme (azalma) **2.** eksilme (olumsuz kullanıldığında; bulunma, var olma) **3.** azalma, eksilme (sayısı azalma) **4.** azalma (etkisini yitirme, hafiflenme) **5.** düşme (ısı, basınç vb. eksilme, azalma) **6.** boğuklaşma (ses için) **7.** kıtlaşma **8.** seyrekleşme, tavsama **9.** yıpranma, eski gücü kalmama **~a wateyî** *rz* anlam daralması
kêm bûn *l/ngh* **1.** eksilmek (azalmak) * **mêweyên li ser guliyan her diçû kêm dibûn** dallardaki meyveler gittikçe eksiliyordu **2.** eksilmek (olumsuz kullanıldığında; bulunmak, var olmak) * **li vî çiyayî berf kêm nabe** bu dağda kar eksilmez **3.** azalmak, eksilmek (sayısı azalmak) * **di rojên dawî de hejmara me gelek kêm bûbû** son günlerde sayımız azalmıştı **4.** azalmak (etkisini yitirmek, hafiflenmek) * **êşa wê kêm bûye** acısı azalmış **5.** düşmek (ısı, basınç vb. eksilmek, azalmak) **6.** boğuklaşmak * **dengên li ber derî her çû kêm bûn** kapının önündeki sesler gittikçe boğuklaştı **7.** kıtlaşmak **8.** seyrekleşmek, tavsamak * **seredan bere bere kêm bûn** sonra sonra ziyaretler seyrekleşti, tavsadı **9.** yıpranmak, eski gücü kalmamak * jîrahiya wê qet kêm nebûye onun zekâsı hiç yıpranmamış
kêmbûnî *m* **1.** eksiklik **2.** kıtlık (ihtiyaca yetmeyecek derecede azlık)
kêmbûyîn *m* **1.** eksiliş (azalış) **2.** eksiliş (olumsuz kullanıldığında; bulunuş, var olma) **3.** azalış, eksiliş (sayısı azalma) **4.** azalış (etkisini yitirme, hafifleniş) **5.** düşme (ısı, basınç vb. eksiliş, azalış) **6.** boğuklaşma (ses için) **7.** kıtlaşma **8.** seyrekleşme, tavsayış **9.** yıpranış, eski gücü kalmama
kêmdahat *rd* dar gelirli
kêmdahatî *m* dar gelirlilik
kêmdar (I) *rd* eksikli
kêmdar (II) *rd* iltihaplı, irinli
kêmderamet *rd* dar gelirli
kêmderametî *m* dar gelirlilik
kêmdîtin *m* **1.** azımsama **2.** küçümseme, küçümseyiş, hakir görme, hor görme
kêm dîtin *l/gh* **1.** azımsamak **2.** küçümsemek, hakir görme, hor görmek
kêmdîtî (I) *rd* ender, nadide
kêmdîtî (II) *rd* hakir görülmü, küçümsenmiş olan
kêmek *mat/m* **1.** eksi (-) **2.** *fiz/mat rd* eksi (sıfırdan küçük, önünde eksi işareti bulunan sayı)
kêmendam *rd* özürlü, sakat
kêmendambûn *m* özürlü olma (veya oluş), özürlülük * **kemendambûna me ji me re nekin kêmasî** özlülüğümüzü bize kusur yapmayınız
kêmendamî *m* özürlülük, sakatlık
kêmeyar *rd* **1.** düşük ayarlı **2.** düşük (değeri azalmış) * **pereyê kêmeyar** düşük para
kêmeyarbûn *m* **1.** düşükleşme **2.** işportaya düşme
kêmeyar bûn *l/ngh* **1.** düşükleşmek **2.** işportaya düşmek
kêmeyarî *m* **1.** düşük ayarlılık **2.** düşüklük
kêmgir *nd/nt* ihaleyi alan
kêmgirî *m* ihale
kêmgirtin *m* irinleme, toplama, apse (çıban, yara için)
kêm girtin *l/gh* irinlemek, toplamak (çıban, yara için)
kêmgirtî *rd* irinli, cerahatlı, abseli
kêmgoşt *rd* incerek (zayıf)
kêmhêvî *rd* karamsar
kêmhêvîbûn *m* karamsarlaşma
kêmhêvî bûn *l/ngh* karamsarlaşmak
kêmhêvîbûyîn *m* karamsarlaşma
kêmhêvîkirin *m* karamsarlaştırma
kêmhêvî kirin *l/gh* karamsarlaştırmak
kêmhêvîtî *m* karamsarlık
kêmhêz *rd* **1.** güçsüz **2.** zebun (güçsüz, zayıf, âciz)
kêmhêzbûn *m* güçsüzleşme
kêmhêz bûn *l/gh* güçsüzleşmek
kêmhêzî *m* **1.** güçsüzlük **2.** âcizlik
kêmhêzîbûn *m* **1.** güçsüzleşme, güçten düşme **2.** âcizleşme
kêmhêzî bûn *l/gh* **1.** güçsüzleşmek, güçten düşmek **2.** âcizleşmek
kêmhêz kirin *l/gh* güçsüzleştirmek
kêmhiş *rd* akılsız, geri zekâlı, aptal
kêmhişî *m* akılsızlık, geri zekâlık
kêmik *rd* eksik (natamam)
kêmik *m* ay tutulması * **sibehê heyv kêmik dibe** sabahleyin ay tutuluyor
kêmikbûn *m* ay tutulma
kêmik bûn *l/gh* ay tutulmak
kêmî *m* **1.** eksiklik, noksanlık **2.** güçsüzlük, âcizlik **3.** *rd* minimum
kêmîtî *m* **1.** eksiklik, noksanlık **2.** güçsüzlük, âcizlik
kêmîxwedîtin *m* küçümseme, hakir görme, hor görme, horlama
kêmî xwe dîtin *l/bw* küçümsemek, hakir görmek, hor görmek, horlamak
kêmjimar *m* azınlık (sayısal olarak)
kêmkar *rd* dar gelirli
kêmkarî *m* dar gelirlilik
kêmketin *m* **1.** küçük düşme **2.** güçsüz düşme, güçten düşme
kêm ketin *l/gh* **1.** küçük düşmek **2.** güçsüz düşmek, güçten düşmek
kêmketî *rd* **1.** küçük düşmüş olan **2.** güçsüz, âciz
kêmker *rd* **1.** eksiltici **2.** kısıtlayıcı **3.** yumuşatıcı, hâfifletici **4.** *kîm* indirgen

kêmkerî *kîm/m* indirgenlik
kêmkêm *rd* nadir, seyrek (az rastlanan)
kêmkirin *m* **1.** eksiltme **2.** azaltma **3.** azaltma (etkisini yitirmesine sebep olma, hafifletme) **4.** düşürme, indirme, indirim yapma, inme (azaltma, değerini, fiyatını indirme) **5.** kısma (sesi azaltma, alçaltma) **6.** kısma (ışığını azaltma) **7.** kısma (masrafları azaltma) **8.** alma (giderme, yok etme) **9.** yatışma (hızı, etkisi azalma, aşırılığı geçme **10.** yutma (ışık, ses için; gücünü azaltma) **11.** durumu kötüleşme, zayıflanma
kêm kirin *l/gh* **1.** eksiltmek **2.** azaltmak **3.** azaltmak (etkisini yitirmesine sebep olmak, hafifletmek) **4.** düşürmek, indirmek, indirim yapmak, inmek (azaltmak, değerini, fiyatını indirmek) * **naxwaze fiyeta malê xwe kêm bike** malın fiyatını düşürmek istemiyor * **min deh milyon lîreyê din jî kêm kir, dîsa nekirî** on milyon lira daha indim almadı **5.** kısmak (sesi azaltmak, alçaltmak) * **tu dikarî piçekî dengê radyoyê kêm bikî?** radyonun sesini biraz kısar mısın? **6.** kısmak (ışığını azaltmak) * **lembayê kêm bike** lambayı kıs **7.** kısmak (masrafları azaltmak) * **divê ku em mezaxên xwe kêm bikin** giderlerimizi kısmak zorundayız **8.** almak (gidermek, yok etmek) * **hinek av bikê, dê xwêya wê kêm bike** içine biraz su koy, tuzunu alır **9.** yatışmak (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek) * **firtûneyê kêm kir** fırtına yatıştı **10.** yutmak (ışık, ses için; gücünü azaltmak) * **dîwar roniyê kêm dike** duvar ışığı yutuyor **11.** durumu kötüleşmek, zayıflanmak * **roj bi roj kêm dikir** gün gün zayıflıyordu
kêmkirî *rd* **1.** eksik, eksiltilmiş olan **2.** azaltılmış **3.** kısık, kısılmış (sesi azaltılmış, alçaltılmış) **4.** kısılmış (ışığı azaltılmış **5.** indirimli, tenzilâtlı, düşürülmüş (değeri, fiyatı indirilmiş olan)
kêmkultur *rd* kültürsüz
kêmlebat *rd* özürlü, sakat, malûl
kêmlebatî *m* özürlülük, malûliyet
kêmlere *m* düşük frekans
kêmmesref *rd* tasarruflu (az masraflı) * **jîna kêmmesref** tasarruflu yaşam
kêmmesrefî *rd* ekonomik (az masraflı, kazançlı)
kêmmize *rd* düşük ücretli
kêmnas *rd* az bilinen, tanınan
kêm nebûn *l/ngh* bitmek tükenmek bilmemek
kêmnetewe *m* ulusal azınlık
kêmnirx *rd* düşük değerli, değeri düşük, turfa ~ **kirin** değersizleştirmek, değerini düşürmek **(tiştek)** ~ **nîşan dan** değerini düşük göstermek
kêmpere *rd* az paralı, fakir, yoksul
kêmpeyde *rd* nadir bulunan
kêmpêşketî *rd* azgelişmiş
kêmpêşketîbûn *m* azgelişmişlik
kêmpijandî *rd* az pişmiş
kêmpisporî *m* uzmanlığı düşük olma
kêmqewet *rd* **1.** güçsüz, gücü az **2.** güçsüz, âciz, zebun kimse
kêmqewetbûn *m* **1.** güçsüzleşme, gücü azalma **2.** güçsüzleşme, acîzleşme, zebunlaşma
kêmqewet bûn *l/ngh* **1.** güçsüzleşmek, gücü azalmak **2.** güçsüzleşmek, acîzleşmek, zebunlaşmak
kêmqewetî *m* **1.** güçsüzlük **2.** güçsüzlük, âcizlik
kêmqewetkirin *m* **1.** güçsüzleştirme **2.** güçten düşürme, zayıf düşürme
kêmqewet kirin *l/gh* **1.** güçsüzleştirmek **2.** güçten düşürmek, zayıf düşürmek
kêmqewetketin *m* güçten düşme, zayıf düşme
kêmqewet ketin *l/gh* güçten düşmek, zayıf düşmek
kêmqîmet *rd* değersiz
kêmqîmetî *m* değersizlik
kêmrewtek *rd* az akımlı, düşük akımlı
kêmrexbet *rd* az rahbetli
kêmron *rd* loş (az ışık veren şey)
kêmronî *rd* **1.** loş, kısık ışık **2.** *m* loşluk
kêmronîbûn *m* loşlaşma
kêmronî bûn *l/ngh* loşlaşmak
kêmronîkirin *m* loşlaştırma
kêmronî kirin *l/gh* loşlaştırmak
kêmronîtî *m* loşluk
kêmrûmet *rd* **1.** onuru zedelenmiş **2.** düşük ayarlı şey
kêmrûn *rd* yağsız (yağı az)
kêmrûnî *m* yağsızlık
kêmtemenî *m* yaş küçüklüğü
kêmtir *rd* **1.** daha az **2.** aşağı (değer yönünde az) **3.** aşağı, küçük (yaşça) * **berxê ji salekî kêmtir mefiroşin** bir yaşından küçük kuzuları satmayın
kêmtirîn *nd* **1.** en aşağı **2.** *rd* asgarî **3.** *mat* asgari, minimum ~ **biha (an jî fiyet)** taban fiyat, taban fiyatı
kêmtirûş *rd* **1.** dayanıksız, az direngen (kimse) **2.** pek canlı olmayan
kêmtirûşbûn *m* **1.** dayanıksızlaşma **2.** zora gelememe
kêmtirûş bûn *l/ngh* **1.** dayanıksızlaşma **2.** zora gelememek
kêmtirûşî *m* dayanıksızlık
kêmxebitandî *rd* az kullanılmış olan
kêmxerab *rd* ehvan
kêmxew (I) *rd* az tüylü kadife
kêmxew *rd* uykusuz (az uyumuş)
kêmxistin *m* **1.** aşağılama (değerinden düşük gösterme) **2.** aşağılama, horlama, hor görme
kêm xistin *l/gh* **1.** aşağılamak (değerinden düşük göstermek) * **malê me kêm mexîne** malımızı aşağılama **2.** aşağılamak, horlamak, hor görmek
kêmxistî *rd* aşağılatılmış olan
kêmxizmetkirî *rd* az kullanılmış olan
kêmxwarin *rd* kıdasız, az beslenen
kêmxwarinî *m* **1.** beslenme yetersizliği **2.** gıdasızlık * **ji ber kêmxwarinê nexweş ketiye** gıdasızlıktan dolayı hastalanmış
kêmxwerî *m* beslenme yetersizliği
kêmxwê *rd* tuzsuz (tuzu az olan)

kêmxwîn *rd* 1. kansız cansız, kanı az olan 2. *bj* kansız, anemik
kêmxwînî *bj/m* kansızlık, anemi
kêmxwînîbûn *m* kansızlaşma
kêmxwînî bûn *l/ngh* kansızlaşmak
kêmzana *rd* zayıf, dümdüz (bilgisi, görgüsü çok dar bir sınır içinde kalan kimse)
kêmzanatî *m* zayıflık, dümdüzlük
kêmzanîn *m* az bilme, yetersiz bilgi
kênal *bnr* kêran
kênc *m* etki, tesir
kênce *n* yassı küçük taş
kêr (I) *m* 1. bıçak * **kêra nan** ekmek bıçağı 2. bıçak (çeşitli kesme işlerinde kullanılan keskin ağızlı araç) 3. *mec* buz gibi * **av sar e eynî kêr e** su soğuk, buz gibi ~ **âvêtin (...)** 1) bıçak atmak * **kêr avête armancê** hedefe bıçak attı 2) bıçak atmak * **kêrek avête zilêm û revî** adama bir bıçak attı ve kaçtı ~ **çi qas tûj be ew qas ko dibe** keskin sirke küpüne zarar ~ **dan hestî** bıçak kemiğe dayanmak ~ **gihîn (an jî gihîştin) hestî** bıçak kemiğe dayanmak ~ **lê kişandin** bıçak çekmek ~ **li werselê rast hatin** tam isabet etmek, darbesini iyi yerleştirmek ~ **sekinî li hestiyan** kemiğe dayanmak ~ **xwarin** bıçak yemek ~**a bisûste** sustalı bıçak ~**a dirdirkî** (an jî **diranokî)** tırtıllı bıçak ~**a dudev** (an jî **dudevî)** iki ağızlı bıçak ~**a dudev e** iki ucu boklu değnektir ~**a kalanî** tek ağızlı büyük bıçak ~**a kirtkirtkî** tırtıllı bıçak ~**a kurtankeran** saraç bıçağı ~**a rezan** bağ bıçağı
kêr (II) *rd* (**r** kalın okunur) 1. tumşuk (kemerli gaga) 2. ucu çengel biçiminde olup biçilmiş ekini toplamada kullanılan saplı araç
kêr (III) *m* 1. yarar, fayda 2. etki, tesir * **nexweşî lê kêr kir** hastalık onu etkilemeye başladı **(bi)** ~**î nivîsandinê nehatin** kaleme gelmemek
kêr (IV) *rd* (**k** yumuşak okunur) âlâ, kıyak
kêrakî *m* 1. pazar günü 2. Pazar, panayır
kêran *as/n* 1. düver, kiriş (mimaride) 2. 2. pala (bir yere çaprazlama konulan yassı kiriş veya kereste) ~ **avêtin serê** kirişlemek * **em dê kêranan biavêjin ser xanî** evi kirişleyeceğiz
kêranbizdî *m* normalden daha geniş mertekli oda
kêranxane *m* kirişhane
kêrasî *zo/m* bıldırcin
kêrbir *nd/nt* 1. kesimci, bıçakçı (bıçakla kesim işini yapan) 2. kesici (kasaplık hayvanları kesen kimse)
kêrbirî *m* kesimcilik
kêrbûn *m* yatkınlık
kêrdank *m* bıçaklık (bıçak koyacak yer)
kêrdar (I) *rd* bıçaklı
kêrdar (II) *rd* yararlı, faydalı ~ **bûn** yararlı olmak
kêrdarbûn *m* yararlanma, faydalanma
kêrdar bûn *l/ngh* yararlanmak, faydalanmak
kêrdarî *m* yararlılık
kêrdarkirin *m* yararlandırma
kêrdar kirin *l/gh* yararlandırmak
kêrdîtin *m* yararlanma, fayda görme
kêr dîtin *l/gh* yararlanmak, fayda görmek
kêre *rd* sarp
kêrebûn *m* sarplaşma
kêre bûn *l/ngh* sarplaşmak
kêrendî *m* tırpan
kêrendîkêş *nd/nt* tırpancı (tırpanla ekin biçen kimse)
kêrendîkêşî *m* tırpancılık
kêrendîkirin *m* tırpanlama
kêrendî kirin *l/gh* tırpanlamak
kêresû *zo/m* bıldırcın (Coturnix)
kêrfiroş *nd/nt* bıçakçı, çakıcı (satan kimse)
kêrfiroşî *m* bıçakçılık, çakıcılık
kêrgoşk *bnr* kergoşk
kêrgû, kêrgûş *bnr* kergoşk
kêrhatin *m* yarama, yararlı olma, faydası olma, işe yarama
kêr hatin *l/gh* yaramak, yararlı olmak, faydası olmak, işe yaramak
kêrhatî *rd* 1. yararlı, yarayışlı, faydal 2. kullanışlı 3. elverişli, uygun 4. becerikli 5. yarar (yarayan, elverişli olan) * **ji bo danîna çîçekan derdaneke kêrhatî ye** çiçek koymaya yarar bir kab 6. *nd/rd* açık göz ~ **bûn** yararlı olmak
kêrhatîbûn *m* 1. yararlılık 2. kullanışlılık 3. elverişlilik, uygunluk 4. beceriklilik
kêrik *m* çakı
kêriksaz *nd/nt* çakıcı (imal eden kimse)
kêriksazî *m* çakıcılık
kêrindar *rd* iri kıyım kimse
kêrî *m* yayık germe tahtası
kêrker *nd/nt* bıçakçı (imal eden)
kêrkerî *m* bıçakçılık
kêrkirin *m* 1.bıçaklama (bıçakla bir şey kesme) 2. bıçaklama, bıçakla vurma (öldürme)
kêr kirin *l/gh* 1.bıçaklamak (bıçakla bir şey kesmek) 2. bıçaklamak, bıçakla vurmak (öldürmek)
kêrkirî *rd* bıçaklanmış olan
kêrkuj *rd* bıçakla öldüren
kêrlêdan *m* bıçaklama (bıçakla yaralama)
kêr lê dan *l/bw* bıçaklamak (bıçakla yaralamak)
kêrlêdayîn *rd* bıçaklayış
kêrlêxistin *m* bıçaklama (bıçakla yaralama)
kêr lê xistin *l/bw* bıçaklamak (bıçakla yaralamak)
kêrlêxistî *rd* bıçaklanmış olan
kêrnehatî *rd* 1. yarayışsız 2. işe yaramaz 3. yaramaz, işe yaramaz kimse
kêroşk *bnr* kergoşk
kêrperest *rd* 1. faydacı, yararlanmacı 2. *fel* faydacıl, yararcıl, yararlanmacı
kêrperestî *m* 1. faydacılık, yararlanmacılık 2. *fel* faydacılık, yararcılık, yararlanmacılık
kêrsaz *nd/nt* bıçakçı (imal eden)
kêrsazî *m* bıçakçılık
kêrsim *m* 1. biçim, şekil 2. eşkâl
kêrsimandin *m* şekillendirme
kêrsimandin *l/gh* şekillendirmek

kêrsimdar *rd* biçimli
kêrt *m* **1.** çetele, çentik, kerte, kerti, tırtık, kertik **2.** parça, kısım ~ **avêtin şivikê** çetele çekmek (veya tutmak) ~ **tê de çêkirin** çentik açmak **~a dergûşê** beşik kertmesi **~a kêvir** değişmez kural (yerinde söz için kullanılır)
kêrtik (I) *m* çentik, kerte, kertik ~ **tê de çêkirin** çentik açmak
kêrtik (II) *m* eğe **~a pehn** piyata eğe
kêrtikkirin (I) *m* çentme, çentikleme
kêrtikkirin (II) *m* eğelemek
kêrtik kirin (I) *l/gh* çentmek, çentiklemek, çentik atmak
kêrtik kirin (II) *l/gh* eğelemek
kêrtkirî *rd* çentikli, çentiklenmiş olan
kês (I) *bnr* keys
kês *m* kes (iri saman)
kêse *nd/rd* kese, kestirme yol
kêsek *n* **1.** kesek (toprak için) **2.** topak (toprak topağı) * **kêsekê xweliyê** toprak topağı
kêsim (I) *m* biçim, şekil
kêsim (II) *m* sonbaharda ağaya verilen pirinç, buğday, pekmez gibi gıda
kêsme *bnr* kesme
kêsû *zo/m* kaplumbağa
-kêş (I) *rz* isimden isim ve sıfat yapım soneki
kêş (II) *m* **1.** haşare **2.** *bnr* mêş û kêş ~ **û megez** haşere
kêş (III) *m* **1.** çeker (bir tartı aletinin kaldırabildiği ağırlık miktarı) **2.** çeki, tartı (ağırlık) **3.** *mec* tartı (ölçü, karar) **4.** *wj* vezin, ölçü **~a gerdîleyî** *kîm* atom ağırlığı **~a kîteyî** *wj* hece vezni
kêş (IV) *nd/nt* içici, keş * **ev yekî kêş e** bu keşin tekidir
kêş (V) *m* **1.** istif (düzgün yığın) **2.** istif (kereste veya ağaç kurutmak için yapmış yığın) **3.** yığın * **kêşa êzingan** odun yığını
kêş (VI) *m* mal değiş tokuşunda eşitlik derecesi
kêş (VII) *m* **1.** çekim, çekiş, çekme (çekme işi) **2.** *fiz/ast* çekim, cazibe ~ **û hawa** *mec* atmosfer
kêşak *m* kızak
kêşa kîteyî *wj/m* parmak hesabı
kêşa mîrî *nd* resmi işlem
kêşan *m* **1.** çekme, çekiliş, çekilme **2.** çekim (çekme işi) **3.** *rz* çekim * **kêşana lêkeran** fiil çekimleri **4.** *sn* çekim * **kêşana fîlm** film çekimi **5.** çeki, tartı, tartma (tartma işi ve biçimi) * **komir bi kêşanê tê firotin** kömür tartı ile satılı **6.** *fiz* gerilim **7.** içme, içiş, içim * **kêşana vê titûnê pir xweş e** tütünün içimi (veya içişi) gayet hoş
kêşana lêkeran *rz* fiil çekimi
kêşandin *m* **1.** çekme, çekiş (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütme) **2.** çekme (taşıt için; koyma, bırakma) **3.** çekme, germe **4.** çekme (içine alma) **5.** çekme (bir yerden başka bir yere taşıma) **6.** çekme (bir amaçla ortadan kaldırma) **7.** çekme (solukla içine alma) **8.** çekme (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranma) **9.** çekme (güç durumlara uğrama, dayanma, katlanma) **10.** çekme, yüklenme (üzerine alma, etkisi altında bulunma) **11.** çekme (döşeme) **12.** çekme (herhangi bir engel kurma) **13.** çekme (ad çekme, niyet, piyango gibi) **14.** çekme (çizgi durumunda uzatma) **15.** çekme (tıpkısını yazma veya çizme, kopya etme) **16.** çekme (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru alma) **17.** çekme (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etme) **18.** çekme (dikkat, ilgi vb. üzerine toplama) **19.** çekme (hoşa gitme, sarına) **20.** çekme (bir duyguyu içinde yaşatma) **21.** çekme (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla birini sıkıştırma) **22.** çekme (boya, badan vb. sürme) **23.** çekme (bir şeyi emip dışarıya çıkarma) **24.** *rz* çekme, çekimleme, tasrif etme (fiil çekme) **25.** çekme, tartma, tartış **26.** içme, içiş (sigara vb. için) **27.** germe
kêşandin *l/gh* **1.** çekmek (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek) * **derî hindirû kêşand û çû** kapıyı şiddetle çekip gitti **2.** çekmek (taşıt için; koymak, bırakmak) * **hespê ku erebeyê dikêşîne** arabayı çeken at **3.** çekmek, germek * **ben kêşand** ipi çekti **4.** çekmek (içine almak) * **singêr hemû av kişand** sünger bütün suyu çekti **5.** çekmek (bir yerden başka bir yere taşımak) * **debir kêşande bênderê** ekini harman yerine çekti **6.** çekmek (bir amaçla ortadan kaldırmak) * **pereyên xwe yên li piyaseyê kêşandiye** piyasadaki paralarını çektmiş **7.** çekmek (solukla içine almak) * **av kêşand pozê xwe** burnuna su çekmek **8.** çekmek (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranmak) * **çeka xwe kişand û bi ser de çû** silâhını çekip üzerine yürüdü **9.** çekmek (güç durumlara uğramak, dayanmak, katlanmak) * **ev deh sal in ku ez vê nexweşînê dikêşînim** on yıldır bu hastalığı çekiyorum **10.** çekmek, yüklenmek (üzerine almak, etkisi altında bulunmak) * **tengaviya vî karî gel dikêşîne** bu işin sıkıntısını halk çekiyor **11.** çekmek (döşemek) * **kablo kêşandin** kablo çekmek **12.** çekmek (herhangi bir engel kurmak) * **divê ku mirov perdeyek bikêşîne vir** buraya bir perde çekmek lazım **13.** çekmek (ad çekme, niyet, piyango gibi) * **piyango kêşandin** piyango çekmek **14.** çekmek (çizgi durumunda uzatmak) * **çixêz kêşandin** çizgi çekmek * **kil kêşandin** sürme çekmek **15.** çekmek (tıpkısını yazmak veya çizmek, kopya etmek) * kopya kêşandin kopya çekmek **16.** çekmek (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru almak) **17.** çekmek (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etmek) * **fotograf (an jî fîlm) kêşandin** fotoğraf (veya film) çekmek **18.** çekmek (dikkat, ilgi vb. üzerine toplamak) * **ev kinc pir balê dikêşîne ser xwe** bu elbise çok dikkat çekiyor **19.** çekmek (hoşa gitmek, sarınak) **20.** çekmek (bir duyguyu içinde yaşatmak) * **hesret kêşan-**

din hasret çekmek **21.** çekmek (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla birini sıkıştırmak) * **kêşandin ber îfadeyan** sorguya çekmek **22.** çekmek (boya, badan vb. sürmek) * **qatek boyaxa din jî bikêşînê** bir kat boya daha çek **23.** çekmek (bir şeyi emip dışarıya çıkarmak) * **kulek baş dikêşîne** baca iyi çekiyor * **tilimbe baş avê dikêşîne gelo?** tulumba suyu iyi çekiyor mu? **24.** *rz* çekmek, çekimlemek, tasrif etmek (fiil çekmek) **25.** çekmek, tartmak **26.** içmek (sigara vb. için) **27.** germek
kêşandî *rd* **1.** çekik **2.** çekik (içeriye doğru kaçmış, batık) * **birûyê kêşandî** çekik kaş **3.** içilmiş (sigara gibi şeyler için) **4.** tartılı (tartılmış olan) **5.** *rz* çekimli, tasrifli **6.** içilmiş olan (sigara vb. için)
kêşankirin *fiz/m* çekimleme
kêşan kirin *fiz l/gh* çekimlemek
kêşanokî *h* çekikçe
kêşayî *rd* tartıl
kêş dan xwe *l/bw* yeltenmek
kêşdar *rd* **1.** tartımlı **2.** *wj* vezinli, ölçülü, mevzun
kêşe *m* sorun, problem
kêşedar *rd* sorunlu, problemli
kêşekêş *m* çekişme
kêşgiran *rd* ağır siklet
kêşik *m* yay kirişi
kêşim *m* boy pos
kêşî *m* yığın, istif
kêşîn (I) *m* kızak üzerinde taşınan meşe yaprakları yığını
kêşîn (II) *m* **1.** çekilme, çekiliş **2.** gerilme **3.** tartılma, tartılış **4.** içilme **5.** akma, akış **6.** ilerleme, ilerleyiş
kêşîn *l/ngh* **1.** çekilmek * benê wî kêşiyaye ipi çekilmiş **2.** gerilmek **3.** tartılmak **4.** içilmek **5.** akmak * **av dikişe** su akıyor **6.** ilerlemek * **hûn bikişin ez li pey we têm siz ilerleyin** ben peşinizden geliyorum
kêşînok *rd* çekimli
kêşîtî *m* içicilik
kêşk (I) *m* evlenmiş kız
kêşk (II) *m* sadak
kêşker *nd/nt* istifçi
kêşkerî *m* istifçilik
kêşkirin (I) *fiz/m* çekimlemek
kêşkirin (II) *m* **1.** istifleme, istif etme **2.** yığma, yığınak yapma
kêş kirin (I) *fiz l/gh* çekimlemek
kêş kirin (II) *l/gh* **1.** istiflemek, istif etmek **2.** yığmak, yığınak yapmak
kêşkirî *rd* yığışık
kêşmekêş *m* keşmekeş
kêşmekêşî *m* keşmekeşlik
kêşsaz *wj/rd* ölçülü, vezinli
kêşsivik *rd* hafif siklet
kêşvan *nd/nt* **1.** çekici (çekme işini yapan) **2.** tartıcı
kêşvanî *m* **1.** çekicilik **2.** tartıcılık
kêşvekêş *m* keşmekeş
kêtirvan *n* deve çobanı
kêvik *m* kenar
kêvî *m* karlı alandaki açıklık, kar beneği
kêvjal *bnr* kêvjar
Kêvjar *ast/m* Yengeç
kêvjar *zo/m* yengeç
kêvjik *m* çapak (göz çapağı) * **kêvjika çavê wî paqij kir** göz çapağını temizledi
kêvjikgirtin *m* çapaklanma
kêvjik girtin *l/gh* çapaklanmak
kêvjikgirtî *rd* çapaklı
kêvroşk *bnr* kergoşk
kêwî *m* kar beneği
kêwrîşk *bnr* kergoşk
kêwroşk *bnr* kergoşk
kêysigan *n* **1.** iri yarı canavar, daha çok iri yapılı ayı için **2.** *mec* iri yapılı insan
kêz *m* böcek, böcü (kelebek, kurt ve tırtılın dışındaki küçük hayvanlar) ~ **û kêzik** börtü böcek ~**ê jî hatiye rêzê** bir de sen eksiktin
kêzik *m* böcek, böcü (kelebek, kurt ve tırtılın dışındaki küçük hayvanlar) ~ **û mêşikên riwekan** *zo* bitki bitleri ~**a daran** *zo* kabuk böcekleri ~**a konê pîrê** *zo* örümcek (Araneа) ~**a qalikan** *zo* kabuk böcekleri ~**ên daran** *nd* fidan biti ~**ên gêrgêrok** *zo* tespih böcekleri ~**ên mêwan** *nd* asma biti, filoksera
kêzika devçetel *zo/nd* makaslı böcek
kêzika fisek *zo/nd* osurgan böceği (Brachynus crepitans)
kêzika gêrgêrok *zo/nd* tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
kêzika gûgerîn *zo/nd* mayis böceği
kêzika heacê *zo/nd* uğur böceği
kêzika mêwan *nd* asma biti, filoksera
kêzika pehnikî *zo/nd* kalkan böceği
kêzika reş *zo/nd* kara fatma (Carabus)
kêzika rêxê *zo/nd* mayis böceği (Melolontha vulgaris)
kêzika xalo *zo/nd* uğur böceği
kêzika xarxarok *zo/nd* tespih böceği (Arma dillidium vulgare)
kêzika zîvîn *zo/nd* gümüşçün (Lepisma saccharina)
kêziknas *nd/nt* böcek bilimci, entomolojist
kêziknasî *m* böcek bilimi, entomoloji
kêzim *m* **1.** bağ destek ağacı **2.** kazık
kêzîn *m* **1.** künk, büz, boru **2.** kanal, kanalizasyon, lağım **3.** kaçak (bir kaptan, bir borudan sıvı kaçması) **4.** sızıntı, kaçıntı **5.** iki evin arasındaki dar sokak
kêzînkirin *m* sızıntı yapma
kêzîn kirin *l/gh* sızıntı yapmak
kêzm *m* direk, kazık
kêzmûk *m* kılçıklı saman
kêzok *m* böcek (kelebek, kurt ve tırtılın dışındaki küçük hayvanlar)
kêzxatûn *zo/m* hanım böceği, gelin böceği, uç uç böceği, uğur böceği (Coccinella septempunctata)
kiç *m* kız
kibar (I) *m* seher, tan ağartısı
kibar (II) *rd* **1.** kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) **2.** kibar

(şık, seçkin) * **cilekî kibar** kibar bir elbise
kibarane *h* kibarca
kibarbûn *m* kibarlaşma, incelme
kibar bûn *l/ngh* kibarlaşmak, incelmek
kibarî *m* kibarlık ~ **kirin** kibarlık etmek ~**ya (yekî) ji edet der bûn** (üstünde veya paçalarından) kibarlık akmak ~**ya (yekî) pê girtin** kibarlığı tutmak
kibarîbûn *m* kibarlaşma
kibarî bûn *l/ngh* kibarlaşmak
kibarkî *rd* kibarca
kibrît *m* 1. kibrit 2. kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
kibrîtdank *m* kibritlik
kibrîtfiroş *nd/nt* kibritçi
kibûr *bnr* kîn û kibûr
kiçik *rd* 1. küçük * **dara kiçik** küçük ağaç 2. ufak
kiçikbûn *m* küçükleşme
kiçikbûyîn *m* küçülüş
kiçik bûn *l/ngh* küçükleşmek
kiçikî *rd* 1. küçücük 2. ufacık, ufacık tefecik
kiçikkirin *m* küçültme
kiçik kirin *l/gh* küçültmek
kiçiktî *m* küçüklük
kiçil *m* alçı
kiçûle *m* kendir elyafı
kidadk *bnr* kidarik
kidak *n* sebze
kidarik *bot/m* mantar
kidas *m* yığın (meşe yapraklarından oluşturulmuş dörtköşe şeklindeki yığın)
kidase *bnr* kidas
kiderek *bnr* kidarik
kid *b* oğlak çağırma ünlemi
kidê *b* oğlak kovma ünlemi
kidik (I) *m* 1. oğlak 2. oğlak tulumudan yapılma su tulumu
kidik (II) *m* ağaçtan kısa saplı kepçe
kidîn *m* düzülme
kidîn *l/ngh* düzülmek
kidkidkirin *l/gh* oğlak çağırmak
kidyarik *bot/m* mantar
kifayet *m* kifayet, yeterlik
kifêrî *bot/m* ılgın (Tamarix)
kifik *bnr* kufık
kifkar *bot/m* mantar
kiflet *bnr* kuflet
kifmifok *bot/m* cırcır otu (Anthriscus silvestris)
kifkarik *bot/m* mantar
kifko *rd* küflü
kifkobûn *m* küflenme
kifko bûn *l/ngh* küflenmek
kifkoyî *rd* küflü
kifr *m* 1. küfür, sövgü 2. küfür ~ **bûn** kafır olmak
kifrbaz *nd/nt* küfürbaz
kifrbazî *m* küfürbazlık
kifrît *m* 1. kibrit 2. kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
kifrkirin *m* küfretme
kifr kirin *l/gh* küfretmek
kifş *m* 1. keşf, buluş 2. *rd* belli, malûm 3. *rd* açık seçik, aşikâr ~ **bûn** keşf olmak ~ **(tiştek)** ~ **bûn** (bir durum) açığa vurmak ~ **e weka heyva çardehşevî** herşey açık seçik ortada
kifşbûn *m* 1. belli olma 2. belli olma, anlaşılma, ortaya çıkma, (bir durum) açığa vurma
kifş bûn *l/ngh* 1. belli olmak 2. belli olmak, anlaşılmak, ortaya çıkmak, (bir durum) açığa vurmak
kifşbûyîn *m* 1. belli oluş 2. belli oluş, anlaşılma, ortaya çıkış, (bir durum) açığa vurma
kifşe *rd* 1. belli, malûm 2. bilinen * **mirovê kifşe ye** bilinen adam ~ **bûn** belli olmak
kifşeng *m* yaz dönencesi, yengeç dönencesi
kifşî *rd* belirli
kifşker *nd/nt* 1. keşfedici, bulucu 2. belirleyen, belirleyici
kifşkirin *m* 1. keşfetme 2. belirleme 3. tayin etme, belirtme
kifş kirin *l/gh* 1. keşfetmek 2. belirlemek * **em xebatkarên xwe kifş bikin** çalışanlarımızı belirleyelim 3. tayin etmek, belirtmek * **ji bo ku em hev bibînin me di nav xwe de rojek kifş kir** buluşabilmek için aramızda bir gün tayin ettik
kifşkirî *rd* belirlemiş olan
kift *m* tiksinme, tiksinti, iğrenme ~**ê (yekî) jê çûn** 1) tiksinti duymak 2. nefret etmek, uyuz olmak, sinirlenmek * **kiftê min ji vî mirovî diçe** bu adama uyuz oluyorum
kifte *m* köfte ~**ya nîskê** mercimek köftesi ~**ya tirş** ekşi köfte ~**ya xav** çiğ köfte ~**yên derewdanî** bir tür köfte yemeği
kiftequl *nd* bir tür köfte yemeği
kiftexor *rd* çok köfte yiyen (çok yiyip az iş yapan kimse)
kiftik (I) *m* kibrit
kiftik (II) *n* köfte ~**ê şamê** bir tür içli köfte
kihavebûn *m* böbürlenme, hava atma, fıyaka yapma
kiha vebûn *l/ngh* böbürlenmek, hava atmak, fıyaka yapmak
kihêl *m* 1. küheylân 2.soylu, ince belli at, kısrak 3. *mec* ahu (güzel, narin kadın)
kihû *rd* yeşil
kijîn *bnr* kojîn
kijmij *bir* tür kuru üzüm
kijole *m* dam kirişlerin üzerine serilen ince çubuklar
kijorek *m* dam kirişlerin üzerine serilen ince çubuklar
kijûre *m* 1. küprü kirişi 2. mertek
kikirok *ant/m* kıkırdak
kil (I) *n* sürme ~ **tê dan** sürme sürmek ~ **ji çavan dizîn** kimseye çaktırmadan bir şeyler yapabilmek
kil (II) *rd* sarkık
kil (III) *m* eksiklik ~ **û gazind** sitem, şikayet ~ **û gazind kirin** sitem etmek, şikayet etmek ~ **û kêmasî** eksikllik
kil (IV) *m* 1. salınım 2. itim ~ **lê dan** (**an jî xistin)** sallamak, itmek
kilam *m* 1. türkü, şarkı 2. gazel 3. müzikli hikaye, manzum hikaye 4. ilahî ~ **avêtin ser**

(yekî) (birine) türkü yakmak ~ **avêtin serê** (birinin) üstüne türkü yakmak ~ **bang kirin** şarkı söylenecek durum yaratmak, çıkıp bağırmak (tehdit lakırdısı) * **tu deynê xwe nedî ezê ji te re kilam bang bikim** eğer borcunu vermesen çıqıp bağırırım ~ **çêkirin** türkü yapmak ~ **gotin** türkü çığırmak, türkü söylemek ~ **li serê gotin** üstüne türkü söylemek, türkü yakmak ~**a (yekî) gotin** (an jî **strîn**) türkülemek, gazel okumak ~**ên dawetan** düğünlerde söylenen hareketli parçalar ~**ên dilan 1)** gönül şarkıları **2.** nesib (gazelin bir türü) ~**ên giran** ağır, ritmik olmayan parçalar ~**ên rûniştinê** meclislerde söylenen ağır şarkılar ~**ên sivik** ritmik, hareketli parçalar ~**ên şeran** savaş ve çatışmaları konu edinen parçalar
kilambêj *nd/nt* türkücü
kilambêjî *m* türkücülük ~ **kirin** türkücülük yapmak
kilambûn *m* türküleşme
kilamê qedîm *nd* kelâmıkadim, Kur'an
kilamgo *nd/nt* türkücü
kilamgot *bnr* kilamgo
kilamok *m* şarkı, türkü
kilav *bnr* silav û kilav
kilaw *m* zirve
kilb *ant/n* köpek dişi
kilbê zer *nd* kertenkele
kilbik *bnr* kêlb
kilbûn *m* **1.** sallanma (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) **2.** aniden sıçrama
kil bûn *l/ngh* **1.** sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) **2.** aniden sıçramak
kilçan *m* el feneri
kilçiv *bnr* kilçov
kilçîn *m* mil (göze sürme çekmeye yarayan araç)
kilçînk *bnr* kilçîn
kilçov *m* rastık kalemi, sürme çubuğu
kilçûv *bnr* kilçov
kildan *m* **1.** sürmeleme, sürme çekme **2.** kaplama (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtme)
kil dan *l/gh* **1.** sürmelemek, sürme çekmek **2.** kaplamak (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtmek)
kildank *m* sürmelik (sürme kabı)
kildayî *rd* **1.** sürmeli **2.** kaplamalı (altın, gümüş vb. için)
kildayîn *m* **1.** sürmeleyiş, sürme çekme **2.** kaplayış (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtme)
kile *m* kar ayakkabısı
kilekil *m* kinlenme
kilekor *rd* **1.** bakar kör, bakan kör **2.** kör (olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkatı olmayan)
kilekorî *m* **1.** körlük (dikkatsizce ve beceriksizce yapılan iş) **2.** körlük (gerçeği görmeme durumu)
kilêb *m* **1.** belleme, kazma (herhangi bir araçla toprağı açma) **2.** kirizma, kirizme ~**a xwe qelaptin** kirizma yapmak (veya etmek)
kilêbkirin *m* **1.** belleme, kazma (bel küreği ile toprağı işleme) **2.** kirizmalama
kilêb kirin *l/gh* **1.** bellemek, kazmak (bel küreği ile toprağı işlemek) **2.** kirizmalamak
kilêbkirî *rd* **1.** bellenmiş (bel küreği ile kazılmış olan) **2.** kirizmalanmış
kilêjî *ant/m* kuyruk kemiği
kilig *bot/m* kuşkonmaz (Asparaggus oèicinalis)
kilik *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)
kilimandin *m* konuşturma
kilimandin konuşturmak
kilimîn *m* konuşma, dünya kelâmı etme
kilimîn *l/ngh* konuşmak, dünya kelâmı etmek * **ne hilimîn ne kilimîn** tek kelime etmemek
kilindok *bot/m* su kabağı
kilindor *m* bir süt ürünü
kiling *bot/m* kuşkonmaz (Asparaggus oèicinalis)
kilisandin *m* kireçleme
kilisandin *l/gh* kireçlemek
kilisandî *rd* kireçli, kireçlenmiş
kilisîn *m* kireçlenme
kilisîn *l/ngh* kireçlenmek
kilîç *m* su taneciği
kilîçe *m* peksimit
kilîd *m* kilit, anahtar ~ **avêtin serê kilit (kürek)** altına almak ~ **kirin ber piştа xwe** anahtarı beline takmak ~ **lê anîn** anahtar uydurmak ~ **lê xistin** kilit vurmak ~**a karebayê (an jî elektrîkê)** elektrik anahtarı (veya düğmesi) ~**a konaxê li derê axurê nakeve** sarayın kilidi ağır kapısına vurulmaz ~**a kontakê** kontak anahtarı
kilîdbûn *m* kilitlenme, kitlenme
kilîd bûn *l/ngh* kilitlenmek, kitlenmek
kilîdçêker *nd/nt* çilingir
kilîdçêkerî *m* çilingirlik
kilîddank *m* anahtarlık
kilîddar *nd/nt* kilitçi
kilîdfiroş *nd/nt* anahtarcı (satan kimse)
kilîdfiroşî *m* anahtarcılık
kilîdger *nd/nt* anahtarcı (imal eden kimse)
kilîdgerî *m* anahtarcılık
kilîdker *nd/nt* anahtarcı, açkıcı
kilîdkerî *m* anahtarcılık, açkıcılık
kilîdkirin *m* kilitleme, kitleme
kilîd kirin *l/gh* kilitlemek, kitlemek
kilîdkirî *m* kilitli, kitli (kilitlenmiş olan)
kilîdsaz *nd/nt* anahtarcı (tamir eden kimse)
kilîdsazî *m* anahtarcılık
kilîl *m* **1.** kilit, anahtar **2.** *mzk* anahtar (notaların müzik merdivenindeki yükseklik derecelerini göstermek ve buna göre okunmasını sağlamak için portenin başına konulan işaret) ~ **kirin ber piştа xwe** anahtarı beline takmak ~ **lê anîn** anahtar uydurmak ~**a beraşê** değirmen ayar anahtarı ~**a doyê** *mzk* do anahtarı ~**a fayê** *mzk* fa anahtarı ~**a kokê** akort anahtarı ~**a solê** *mzk* sol anahtarı

kilîlbûn *m* kilitlenme, kitlenme
kilîl bûn *l/ngh* kilitlenmek, kitlenmek
kilîldank *m* anahtarlık
kilîlfiroş *nd/nt* anahtarcı (satan kimse)
kilîlfiroşî *m* anahtarcılık
kilîlger *nd/nt* anahtarcı (imal eden kimse)
kilîlgerî *m* anahtarcılık
kilîlk *bnr* kilîl
kilîlkirin *m* kılitleme, kitleme
kilîl kirin *l/gh* kilitlemek, kitlemek
kilîlkirî *m* kilitli (kilitlenmiş olan)
kilîlsaz *nd/nt* anahtarcı (tamir eden kimse)
kilîlsazî *m* anahtarcılık
kilîm (I) *m* **1.** kelime, sözcük **2.** söz, lâf ~ **bi dilê (yekî) ve danîn** diliyle sokmak ~**a eşhedê** kelimei şahadet
kilîm (II) *m* kilim
kilîmfiroş *nd/nt* kilimci (satan)
kilîmfiroşî *nd/nt* kilimcilik
kilîmker *nd/nt* kilimci (imal eden)
kilîmkerî *nd/nt* kilimcilik
kilîs *zo/m* kiliz balığı (Tinca tinca)
kilîscan *m* sürme
kilîse *m* kilise
kilîşe *m* biçim * **naverok û kilîşe** içerik ve biçim
kilît *bnr* kilîd
.**kilît bûn** *bnr* kilîd bûn
kilît kirin *bnr* kilîd kirin
kilk (I) *m* kuyruk
kilk (II) *m* kalem
kilkil *m* **1.** sallama **2.** yayık yayma
kilkilandin (I) *m* **1.** sallama **2.** yayık yayma
kilkilandin (II) *m* **1.** duygusallaştırıp ağlatma **2.** kızdırma **3.** *mec* eziyet verme
kilkilandin (I) *l/gh* **1.** sallamak **2.** yayık yaymak
kilkilandin (II) *l/gh* **1.** duygusallaştırıp ağlatmak **2.** kızdırmak **3.** *mec* eziyet vermek
kilkilîn (I) *m* **1.** sallanma **2.** yayılma, çalkalanma
kilkilîn (II) *m* **1.** duygusallaşmak ağlama **2.** kızma (öfkelenme, sinirlenme)
kilkilîn (I) *l/ngh* **1.** sallanmak **2.** yayılmak, çalkalanmak
kilkilîn (II) *l/ngh* **1.** duygusallaşmak ağlamak **2.** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
kilkirandin *bnr* kulandin
kilkirin (I) *m* sürmeleme, sürme çekme
kil kirin (II) *m* **1.** sallama **2.** yayık yayma **3.** tepikleme (binek hayvanını yürütme) **4.** aniden sıçratma
kil kirin (I) *l/gh* sürmelemek, sürme çekmek
kil kirin (II) *l/gh* **1.** sallamak **2.** yayık yaymak **3.** tepiklemek (binek hayvanını yürütmek) **4.** aniden sıçratmak
kilkirî *rd* sürmeli, sürme çekmiş olan
kilmisk *m* keçi kuyruğu
kilmîso *rd* sümüklü, devamlı sümüğü akan kimse
kilmûç *m* balgam
kilo *n* **1.** öküz ismi **2.** *argo* ileri gelen * **bûye kiloyê gund** köyün ileri geleni olmuş
kiloc *m* pasta
kiloç *m* tos
kiloçdan *m* toslama
kiloç dan *l/gh* toslamak
kilol *rd* yuvarlak ~**î (...) bûn** -e yuvarlanmak ~**î (...) kirin** -e yuvrlatmak
kilolbûn *m* yuvarlanma
kilol bûn *l/ngh* yuvarlanmak
kilolkirin *m* yuvarlama
kilol kirin *l/gh* yuvarlamak
kilolok *rd* yuvarlak, yuvarlakça
kilolokê dimsê *nd* pekmezden bir tatlı türü
kilom *erd/n* tümsek
kilomî *rd* tümsekli
kilor (I) *rd* **1.** yuvarlak **2.** *m* çeng müzik aletinin bir parçası
kilor (II) *m* **1.** halka (simite benzer ekmek, simitimsi bir tandır ekmeği) **2.** börek **3.** ağırşak, kurs (yuvarlak ve yassı biçimli nesne) **4.** *ast* çörek, kurs (yuvarlak gök cisimleri için) (bir gök cisminin tekerlek biçiminde görünen yüzü) * **kilora rojê** güneşin kursu **5.** *mec* göbek **6.** *argo* kıç ~ **li berê pehn kirin** kurulmak (sofraya rahatça oturmak) ~**a hingiv** arı dalağı ~**a nav dims** pekmezde yapılan bir tür tatlı ~**a sicûk** kangal sucuğu
kilordan *m* çöreklenme (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanma)
kilor dan *l/gh* çöreklenmek (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanmak)
kilordayîn *m* çörekleniş (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanma)
kilore *m* **1.** elps şeklinde delikli ekmek **2.** *rd* elips
kilorfiroş *nd/nt* halkacı (satan kimse)
kilorik *bnr* kilor (II)
kilorîkirin *m* yuvarlaklaştırma
kilorî kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
kilorîk *m* **1.** tırşmanç aşı **2.** halka (simidimsi ekmek) **3.** *argo* top, nonoş
kilorker *nd/nt* halkacı (imal eden)
kiloşk *m* trafık lâmbası
kilot (I) *ant/m* kalça kemiği
kilot (II) *rd* yuvarlak
kilotbûn *m* yuvarlaklaşma
kilot bûn *l/ngh* yuvarlaklaşmak
kilotî *m* yuvarlaklık
kilotkirin *m* yuvarlaklaştırma
kilot kirin *l/gh* yuvarlaklaştırmak
kilotkî *rd* yuvarlakça
kilox *ant* kafa tası,
kilox *ant/n* **1.** kelle **2.** kafa tası, baş çanağı **3.** kuru kafa
kiloxkurt *ant/rd* kısa kafalı
kiloxparêz *nd/rd* kafa tasçı
kiloxparêzî *m* kafa tasçılık
kiloxperest *nd/rd* kafa tasçı
kiloxperestî *m* kafa tasçılık
kiloz *n* sırlı küp
kilozok *n* küçük sırlı küp
kilp *n* uzun ve kalın çivi
kils *m* kireç ~ **girtin** kireç tutmak
kilsbişêv *rd* kireç çözücü
kilsbûn *m* kireçleşme

kilsdar *rd* kireçli (kireci olan)
kilsfîroş *nd/nt* kireççi (satan)
kilsgirtin *m* 1. kireçlenme 2. *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)
kils girtin *l/gh* 1. kireçlenmek 2. *ant* kireçlenmek (eklem yerleri kireç tutmak)
kilsgirtî *rd* kireçlenmiş, kireç tutmuş olan
kilsî *rd* kalkerli
kilsîn *rd* 1. kireçli 2. kireç gibi, kireçten olan 3. *bot/m* bir dağ bitkisi
kilsînî *rd* 1. kireçimsi, kireşten 2. kireçlice, kireç gibi 3. yumuşak kireçe benzer taş
kilsînîbûn *m* kireçleşme
kilsînî bûn *l/ngh* kireçleşmek
kilsker *nd/nt* kireççi
kilskirin *m* 1. kireçleme 2. badana yapma
kils kirin *l/gh* 1. kireçlemek 2. badana yapmak
kilskirî *rd* kireçli (kireç sürülmüş olan)
kils tê dan *l/bw* kireçlemek (kireç sürmek)
kils tê gerîn *l/bw* kireçlenmek, kireç bulaşmak
kilûr *m* servet
kilwaz *m* hava, rüzgâr
kilyar *m* acur
kim *n* 1. takke 2. uç, zirve ~ **kel kirin** 1) keyfi yerinde olmak 2) başlığını eğerek kasıntılı bir hale bürünmek ~ **ket keçelî derket** takke düştü, kel göründü ~**ê Elo dide serê Welo, yê Welo dide serê Elo** Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'nin külahını Ali'ye giydirmek ~**ê fes** *mec* kaypak kimse ~**ê (yekî) neçûn serê (wî)** keyiften dört köşe olmak ~**ê (yekî) revandin** (birine) bir şey yapmak ~**ê tîftik** tiftik takke ~**ê Xiço li serê Pîço** Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'nin külahını Ali'ye giydirmek ~**ê xwe avêtin hewayê** (bir şeye) dünden razı olmak ~**ê xwe hilavêtin** kıç atmak (çok istemek) ~**ê xwe li hewa avêtin** külahını havaya atmak
kimê *bot/m* 1. yer mantarı (Tuber melanos porum) 2. ağaç mantarı 3. *bj* mantar, mantar hastalığı 4. asalak
kimêdank *m* mantarlık
kimêtî *m* asalaklık
kimêyî *bj/rd* mantarlı
kimêyîbûn *m* mantarlaşma
kimêyî bûn *bot l/ngh* mantarlaşmak
kimik (I) *n* 1. takke 2. *m* yabanın ucuna geçirilen delikli tahta 3. *m* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı) ~**a lembayê** lamba yuvası (gaz lambası için)
kimik (II) *bot/m* mantar
kimiksor *rd* kırmızı başlıklı
kimil *m* köz, ateş közü
kimkevej *nd* bir tür takke
kimkime *zo/m* kertenkele
kimkimandin *m* dolup taşırma
kimkimandin *l/gh* dolup taşırmak
kimkimîn *m* dolup taşma
kimkimîn *l/gh* dolup taşmak * **ode kimkimî** oda dolup taştı
kimreş *rd/nt* 1. siyah takkeli 2. kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
kimreşî *m* kıskançlık ~ **kirin** kıskançlık yapmak
kimreşîkirin *m* kıskanma
kimreşî kirin *l/gh* kıskanmak
Kimsor *nd/nt* 1. kırmızı takkeli 2. Kızılbaş
Kimsorî *m* Kızılbaşlık
kimşik *m* 1. hotoz (tavus kuşu, tavük gibi kuşların başlarında bulunan tüyler) 2. kepez (tavuk veya kuşların başındaki uzun tüyler) 3. sorguç, tuğ 4. tarak (bazı kuşların başında bulunan yelpaze biçiminde tepelik)
kimt *n* 1. tek başını, yalnız dağ 2. zirve
kimûmk *rd* ufak, ufak tefekçe * **kal e, bûye kimûmik** ihtiyar biri, ufak tefekçe olmuş
kin (I) *m* ahır
kin (II) *rd* 1. kısa (boyu, uzunluğu az olan, alçak) * **mirovekî bejnkin** alçak boylu bir adam 2. kısa (az süren, uzun olmayan) * **riya kin** kısa yol 3. kısa (ayrıntısı çok olmayan) 4. *h* kısa (kısaca, kısaltarak) * **kin axivî** kısa konuştu 5. kısa (kısa olan şey) 6. *mec* güdük (yetersiz, sonuç vermemiş) ~ **birîn** kısa kesmek * **axaftina xwe kin biriye** konuşmayı kısa kesmiş ~ **girtin** kısa tutmak * **serek axaftina xwe kin girt** başkan konuşmasını kısa tuttu ~ **hiştin** kısa tutmak * **milê gomlek kin hiştine** gömleğin kolunu kısa tutmuşlar ~ **jê behs kirin** kısa geçmek ~ **lê bixe** her ne ise (kısa keselim, uzatmayalım) ~ **lê xistin** bir şeyler, bir şeyler (sözü kısa kesmek) ~ **man** güdük kalmak * **mexseda me kin ma** maksadımız güdük kaldı * **ev tevgevr kin ma** bu hareket güdük kaldı ~ **û kurî** kısacası ~**ê kutilkî** *rd* bıdık, kısa ve tıknaz, fıçı gibi (kimse) ~**î gilover** toparlacık ~ **î şîşman** tumbadız
kinahî *m* 1. kısalık 2. *h* kısaca
kinar *n* ahlâk
kinare (I) *m* duvara süs için asılan halı
kinare *mzk/m* kinare
kinarejen *nd/nt* bu müzik aletini çalan
kinarok *m* un, yağ ve yumurta bulamaç haline getirilerek yapılan bir tür yemek
kinasî *m* 1. kısalık 2. kısaltım, kısaltma 3. özet, muhtasar 4. *h* kısacası
kinatî *m* kısalık
kinayî *m* 1. kısalık 2. kısaltım, kısaltma 3. özet, muhtasar
kinbastik *m* bir kız çocuğu oyunu
kinbîn *rd* kısa görüşlü
kinbînî *m* kısa görüşlülük
kinbûn *m* 1. kısalma 2. kısalma (büzülme) 3. kısalık
kin bûn *l/ngh* 1. kısalmak 2. kısalmak (büzülmek) 3. kısalmak (zaman daralmak)
kinbûyîn *m* kısalış
kinc *n* 1. giysi, elbise, giyecek, giyit 2. giyim * **ji kincên wî xuya ye ku karker e** giyiminden işçi olduğu belli 3. çamaşır * **kincan bişon** çamaşırmları yıkayın 4. bez (gelişigüzel kumaş parçası) ~ **lêbûyî** giyinik ~ **li siyê nayê raxistin** gölgeye giysi serilmez ~ **lixwekirî (an jî wergirtî)** giyinik ~**ê gin-**

cir mincirî eski püskü giysi ~ê gincir mincirî li xwe kirin hırtlamba gibi giyinmek ~ê serê sibehê sabahlık (elbise) ~ên jinan kadın elbisesi ~ên mêran erkek elbisesi ~ên tenik li xwe kirin (an jî wergirtin) hafif giyinmek ~ên vekirî açık elbise ~ên zarokan çocuk elbisesi ~ên xwe avêtin (an jî danîn) çamaşır değiştirmek, kirliye atmak (yıkamak için) ~ên xwe derxistin kıyafetini değiştirmek ~ên xwe vêxistin üstünü değiştirmek
kincandin *m* kaşıma
kincandin *l/gh* kaşımak
kincbir *nd/nt* biçkici, makastar
kincbirîn *m* biçki, biçki yapma
kinc birîn *l/gh* biçki yapmak
kincdank *m* **1.** çamaşır dolabı **2.** gardırop
kincdar *rd* elbiseli, giysili
kincdiriyayî *rd* yırtık elbiseli
kincekinc *m* kaşıma (çok kaşıma)
kincê bûkantiyê *nd* gelinlik (elbise)
kincê fermî *nd* resmî elbise (veya giysi)
kincêl *m* kirli küpük
kincê serê *nd* üstlük
kincê şevê *nd* gecelik
kincê zavatiyê *nd* damatlık (giysi)
kincfiroş *nd/nt* elbise satıcısı
kincgale *rd* geniş elbiseli
kincik *n* çaput, paçavra
kincir rd **1.** eski püskü giysi **2.** paçavra (kumaş, bez vb. için)
kincirandin *m* hırpalamak, örseleme
kincirandin *l/gh* hırpalamak, örselemek
kincirîn *m* hırpalanma, örselenme
kincirîn *l/ngh* hırpalanmak, örselenmek
kincirok *m* kalburun üzerine birikmiş un ve yumurtadan yapılan bir yemek
kincirûn *m* kaysi, şeker ve yağdan yapılan bir tür tatlı
kincîn *m* kaşınma
kincîn *l/ngh* kaşınmak
kincker *rd* giydirici
kinckesk *rd* yeşilli (yeşil giyinmiş kimse)
kinckirî *rd* giyimli, giyinik
kinc lê bûn *l/bw* giyinik olmak * **gava ku ez ketim odeyê kinc lê bûn** odaya girdiğimde giyinikti
kinc li ber bûn *l/bw* giyinik olmak
kincsîs *rd* beyazlı (giysileri beyaz olan kimse)
kincsor *rd* kırmızılı (kırmızı giymiş kimse)
kincspî *rd* beyazlı (giysileri beyaz olan kimse)
kincşo *nd/nt* çamaşırcı
kincşok *m* çamaşırhane, çamaşırlık
kincşotî *m* çamaşırcılık
kincşoyî *m* çamaşır (yıkama işi)
kinctenûr *m* tandır alt deliğine konulan bez
kincwergirtin *m* giyme
kinc wergirtin *l/gh* giymek
kincxane *nd* giyim evi
kind *m* zillet, hör görülme, alçalma
kindik *n* sütten kesilmiş buzağı
kindir *bot/n* **1.** kendir **2.** *rd* kendir (kendirden yapılma şey) **3.** urgan, ürken **4.** halat **5.** ilmik, ip, yağlı ip (asarak öldürme cezası)
kindirfiroş *nd/nt* urgancı, urgan satıcısı
kindirfiroşî *m* urgancılık
kindirkirin *m* asmak, idam etme
kindir kirin *l/gh* asmak, idam etmek
kindirvan *nd/nt* urgancı, urgan yapıp satan
kindirvanî *m* urgancılık
kindirxe *bot/n* kındıra (bir tür çayır otu)
kinemine *rd/h* gelişigüzel
kinestezî *fiz/m* kinestezî, devin duyumu
kinê *m* kışın her tarafı kar kaplaması sonucu ahırda hayvan beslemesi
kinêminê *rd/h* **1.** yarım yamalak **2.** gelişigüzel, derme çatma (gelişigüzel toplanmış, aralarında uygunluk bulunmayan) **3.** sallapati (kaba saba, özensizce yapılmış olan şey)
kinêr (I) *bot/m* idris ağacı, kokulu kiraz,
kinêr (II) *m* çıban
kinêt *m* ayıp
kinêz *nd* eş dost
kinf *bot/m* kenevir, Hint keneviri (Canabis sativa)
kingirtin *m* kısa tutma
kin girtin *l/gh* kısa tutmak
kingotin *m* kısa kesme
kin gotin *l/gh* kısa kesmek
kinif *bnr* kinf
kinik (I) *m* küçük tabak
kinik (II) *rd* **1.** kısa, kısacık **2.** badik, bıdık (kısa boylu) **3.** orta boylu ~ê **şeytan** mahşer midillisi
kinikî *rd* **1.** kısaca **2.** badikçe, bıdıkça
kiniş *m* kadın hizmetçi
kinişe *m* süpürge
kinişt *m* kilise
kinî *m* kısalık
kinîn *rd* kısaca (az kısa)
kinîse *m* **1.** kilise **2.** kilise (Hristiyan mezheplerinden her biri) * **kinîsa Ortodoksan** ortodoks kilisesi **3.** kilise (Hristiyanlıkla ilgili dinî kurul) **4.** kilise (Hristiyanlığın öğretilmesi, dinî işlerin yönetimi vb. ile ilgili papa ve piskoposlar topluluğu)
kinîşt (I) *m* sinagog
kinîşt (II) *m* çapak (göz çapağı)
kinjiyan *m* kısa yaşam, kısa ömür
kinker *rd* kısaltıcı
kinkirin *m* **1.** kısaltma, kısaltış **2.** kısma (boyunu kısaltma)
kin kirin *l/gh* **1.** kısaltmak **2.** kısmak (boyunu kısaltmak) * **kembera xwe kin kir** kemerini kıstı
kinkirî *rd* **1.** kısaltılmış olan **2.** kısılmış (boyu kısaltılmış olan)
kinkor *bot/m* dağlık ve ormanlık alanlarda yetişen ıtırlı bir bitki olup eskiden sabun yapımında da kullanılmış
kin lê xistin *l/bw* sözü kısa kesmek, fazla uzatmamak
kinnivîs *m* kısaltma (kelimelerin kısa yazılışı)
kinoj *nd/nt* cimri
kinojbûn *m* cimrileşme
kinoj bûn *l/ngh* cimrileşmek
kinojî *m* cimrilik

kinojkirin *m* cimrileştirme
kinoj kirin *l/gh* cimrileştirmek
kinoş *bnr* kinoj
kinoşe *m* süpürge
kinoşekirin *m* süpürme
kinoşe kirin *l/gh* süpürmek
kinoşik *m* süpürge
kinoşte *m* süpürge
kintî *m* **1.** kısalık **2.** *mec* güdüklük, tamamlanmamış olmak
kinûnik *rd* ufacık (insan) * **bûye kinûnik maye** ufacık olmuş kalmış
kinûşe *m* süpürge ~ **kirin** süpürmek
kinûşk (I) *m* süpürge
kinûşk (II) *n* **1.** pembe **2.** *rd* pembe (bu renkten olan)
kinûşkî *rd* pembemsi
kinûşkîbûn *m* pembeleşme
kinûşkî bûn *l/ngh* pembeleşmek
kinûşkîbûyîn *m* pembeleşiş
kinûşkîkirin *m* pembeleştirme
kinûşkî kirin *l/gh* pembeleştirmek
kinûşktî *m* pembelik
kip *rd* **1.** berk, sağlam **2.** dinç, zinde **2.** dimdik (sıkıntıları karşılayacak durumda olan, metin) ~ **li ser piyan man** dimdik ayakta durmak ~ **sekinîn** dimdik durmak
kipbûn *m* berkime
kip bûn *l/ngh* berkimek
kipik *m* bumbar, hayvan bağırsaklarının içine et ve bulgur konularak pişirilen yemek
kipkesk *rd* yemyeşil
kipkip *rd* dipdinç
kipkirin *m* **1.** berkitme **2.** germe
kip kirin *l/gh* **1.** berkitmek **2.** germek
kipkûd *rd* köskötürüm
kipkûr *rd* depderin
kipor *rd* bencil
kiporî *m* bencillik
kir (I) *rd* (**r** kalın okunur) **1.** abes, saçma (akla ve gerçeğe aykırı) **2.** abes (boş, gereksiz, yersiz) * **ev kar li min kir tê** bu iş bana abes geliyor
kir (II) *rd* (**r** kalın okunur) **1.** kulağı küçük olan davar **2.** kulaksız hayvan
kir (III) *m* kin **~ê (yekî) jê çûn** (an jî **hatin**) gıcık almak (veya olmak) **~a (yekî) lê bûn** kin bağlamak **~a wan li hev bûn** birbirine karşı kinli olmak ~a xwe dan (yekî) (birine) kancayı takmak (veya atmak)
kir (IV) *rd* şehla, şaşı * **kir dinêre** şaşı bakıyor
kir (V) *n* **1.** taşlı tepe **2.** taşlık arazi
kir (VI) *rd* sakin ~ **bûn** sakinleşmek
kir (VII) *rd* (**r** ötüşümlü) kütür ~ **û** ~ kütür kütür
kir (VIII) *m* **1.** edim, eylem, fiil, amel **2.** *mec* eser, yapım * **ev kira min e** bu benim eserim **~a (yekî) bi (yekî) man** ettiğiyle kalmak **~a (yekî) jê hatin** gıcık kapmak **~a (yekî) jê re man** ettiği yanına (kâr) kalmak ~a **xwe bijartin** ettiğini bulmak (veya çekmek) **~a xwe pê kirin** yapacağını yapmak **~ên destan** el işi
kirab *m* **1.** yeni sürülmüş arazi, bir kez sürülen arazi **2.** nadas
kirakî *m* **1.** pazar günü **2.** pazar, panayır
kiran *bnr* geran
kirandin *m* kemirme, kemiriş
kirandin *l/gh* kemirmek
kirandî *rd* kemirik
kirang *nd* malaz, sürülmemiş, ot bürümüş toprak
kirap *bnr* kirab
kirar (I) *n* kumaş
kirar (II) *rz/m* özne
kirarî *m* **1.** işlem **2.** *mat* işlem (muamele) * **çar kirariyên bingehîn ên matematîkê** matematiğin dört temel işlemi **3.** *kîm* işlem, muamele **~ya arîtmetîk** *mat* aritmetik işlem
kiras *n* ~ **avêtin** (an jî **guhartin**) gömlek değiştirmek (yılan üst derisini değiştirmek)
kiras *n* **1.** entari, fistan, kadın entarisi **2.** ön kısmı kapalı fistan **3.** entari (erkeklerin giydikleri uzun düz üstülük, Arap erkeklerin giydiği entari gibi) **4.** iç gömlek (vücudun üst kısmına giyilen iç çamaşırı) **5.** gömlek, kılıf, şömiz, karton kaplama gömleği (kitap kapağına geçirilen kab) **6.** kisve (Hacıların Kâbe'de giydikleri beyaz üstlük) **7. n** kaplama (diş için) **8.** *mec* ay başı, âdet ~ **dan kişandin** kaplatmak, kaplama yaptırmak ~ **hatin** ay başı olmak ~ **hatin kişandin** kaplama yapılmak ~ **kirin** kaplama yapmak (diş için) **(bi)** ~ **û derpê** don gömlek **~ek ji (yekî) bêhtir qetandin** bir gömlek fazla eskitmiş olmak **~ê bêpêsîr lê kirin** (birine) iftirada bulunmak **~ê fesilandî** biçilmiş kaftan **~ê ji hesin** ateşten gömlek **~ê kitan** şefaf bir tür entari kumaşı **~ê mirinê çirandin** kefeni yırtmak **~ê xayînan kin e** hainlerin entarisi kısa olur
kirasderpê *nd* don gömlek
kirasê bûkaniyê *nd* gelinlik
kirasê canparêz *nd* koruyucu elbise
kirasê mar *nd* yılan gömleği, yılan kavı
kirasê şevê *nd* gecelik (yatakta giyilen giyecek)
kirasguherî yezidilikte ruh göçü
kiraskirin *m* kaplama yapma, kaplama, kaplayış (diş kaplaması yapma)
kiras kirin *l/ngh* kaplama yapmak, kaplamak (diş kaplaması yapmak) * **diranên xwe kiras kirine** dişlerini kaplama yaptı
kiraskirî *rd* kaplama, kaplamalı (diş)
kiraskişandin *m* kaplama yapma, kaplama, kaplayış (diş kaplaması yapma)
kiras kişandin *l/ngh* kaplama yapmak, kaplamak (diş kaplaması yapmak)
kiraskişandî *rd* kaplanmalı (dişçilikte)
kiraskurt *n* kadın iç giysisi
kirasnekirî *rd* kapsız (diş için)
kirasşo *m* çamaşırcı
kirbêj *rd* söyleyipte yapan
kirbît *bnr* kibrît
kirbûn *m* sakinleşme
kir bûn *l/gh* sakinleşmek

kirçik *m* kapuska
kirçîn *m* tırkırtı
kirçom *n* talaş * **kirçomek nan** bir talaş ekmek
kirçomî *rd* taşımsı
kirdan *n* **1.** erkek manda **2.** *mec* yiğit
kirdane bnr kirdanek
kirdanek *m* **1.** merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç) **2.** oklava
kirdang *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
kirdar *nd/nt* **1.** fail, yapan **2.** icraatçı **3.** *tek* işlemci **4.** *rz* özne
kirdarbar *rd* uygulanabilir
kirdarbarî *m* uygulanabilirlik
kirdariş *m* icraat
kirdarî *m* **1.** amel, edim, eylem, pratik **2.** icraat **3.** uygulama, uygulayım **4.** *rd* pratik, amelî
kirdarkirin *m* uygulama, tatbik etme
kirdar kirin *l/gh* uygulamak, tatbik etmek
kirdarkî *h* uygulamalıca
Kirdasî *nd* Kurmanc
kirdaskî *m* Kurmancça (Kürtçenin Kurmancî lehçesi)
kirdayetî *m* başkanlık, riyaset
kirde *rd* **1.** eden, yapan, fail **2.** *rz/m* özne **3.** *fel* özne **~ya hevpar (hevpişk** an jî **muşterek)** *rz* ortak özne **~ya xurtkirî***rz* pekiştirmeli özne * **ez bi xwe hatim** ben kendim geldim
kirdekar *rd* eden, yapan, fail
kirdenav *rz/nd* ismi fail
kirdewar *rd* öznel
kirdewarî *rd* öznellik
kirdeya hevpar *rz* ortak özne
kirdeya hevpişk *rz* ortak özne
kirdinak *m* hadde
kirdinakkirin *m* haddeleme
kirdinak kirin *l/gh* haddelemek
kirdinakvan *nd/nt* haddeci
kirdox *rd* eden, yapan, fail
kire *m* taşlı, çıplak yamaç
kirek *rd* fail, yapan
kirekir *m* kaşıma (çok kaşıma) ~ **ji guh dibe** kulak tırmalayıcı ~ **ji guhê (yekî) birin** kulak tırmalamak ~ **ji guhê (yekî) çûn** kulak tırmalamak * **ji ber dengê wê yê zirav kirekir ji guhê min çû** onun ince sesi kulağımı tırmaladı
kiremît *m* kiremit
kiremîtfiroş *nd/nt* kiremitçi (satan kimse)
kiremîtfiroşî *m* kiremitçilik
kirê *m* **1.** kira, icar **2.** kira (karşılık olarak verilen para) **~ê lê xurîn** kiraypa çıkmak istemek, canı kira ödemek istemek **~ya xanî** ev kirası
kirêb *m* nadas ~ **kirin** nadas etmek (veya yapmak)
kirêbkirin *m* nadaslama
kirêb kirin *l/gh* nadaslamak
kirêbkirî *rd* nadaslı
kirêc *m* kireç ~ **girtin** kireç tutmak ~ **helandin** kireç söndürmek
kirêcbûn *m* kireçleşme
kirêcdar *rd* kireçli (kireci olan)
kirêcfiroş *nd/nt* kireççi (satan kimse)
kirêcgirtin *m* **1.** kireçlenme **2.** *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)
kirêc girtin *l/gh* **1.** kireçlenmek **2.** *ant* kireçlenmek (eklem yerleri kireç tutmak) * **cihê monikên wî kirêc girtine** eklem yerleri kireçlenmiş
kirêcgirtî *rd* kireçli, kireçlenmiş, kireç tutmuş olan
kirêchez *rd* kireççil
kirêcker *nd/nt* kireççi (imal eden)
kirêckirin *m* kireçleme
kirêc kirin *l/gh* kireçlemek
kirêckirî *rd* kireçli (kireç sürülmüş olan) * **dîwarê kirêckirî** kireçli duvar
kirêc tê dan *l/bw* kireçlemek (kireç sürmek)
kirêc tê gerîn *l/bw* kireçlenmek, kireç bulaşmak
kirêcxane *m* kireçlik
kirêdar *nd/nt* kiracı (kira ile tutan kimse)
kirêdarî *m* kiracılık (bir evde kiracı olma durum)
kirêder *rd* kiralayan, kiralayıcı, kiraya veren, mucir
kirêderî *m* kiralayıcılık, mucirlik
kirêdêr bnr kirêder
kirêgir *nd/nt* kiracı, müstecir (kira karşılığında bir yeri tutan)
kirêgirî *m* kiracılık
kirêgirtî *rd* kiralık (kiralanmış olan)
kirêjiyok *ant/m* dış kulak
kirêker *nd/nt* kiracı, kiralayan, müstecir (kira karşılığında bir yeri tutan)
kirêkerî *m* kiracılık, müstecirlik
kirêkirin *m* kiralama
kirê kirin *l/gh* kiralamak
kirêkirî *rd* **1.** kiralı **2.** kiralık (kiralanmış olan) * **mêrkujê kirêkirî** kiralık katil
kirêt *rd* **1.** çirkin **2.** iğrenç **3.** çirkef, kirli (toplumun değer yargılarına aykırı olan)
kirêtane *h* **1.** çirkince **2.** iğrençce **3.** çirkefçe
kirêtayî *m* **1.** çirkinlik **2.** iğrençlik **3.** çirkeflik
kirêtbûn *m* **1.** çirkinleşme **2.** iğrençleşme **3.** kirlenme, çirkefleşme
kirêt bûn *l/ngh* **1.** çirkinleşmek **2.** iğrençleşmek **3.** kirlenmek, çirkefleşme
kirêtdîtin *m* çirkinseme
kirêt dîtin *l/gh* çirkinsemek
kirêtî *m* **1.** çirkinlik **2.** iğrençlik **3. 3.** çirkeflik
kirêtker *rd* **1.** çirkinleştirici **2.** kirletici
kirêtkirin *m* **1.** çirkinleştirme **2.** iğrençleştirme **3.** çirkefleştirme
kirêt kirin *l/gh* **1.** çirkinleştirmek **2.** iğrençleştirmek **3.** çirkefleştirmek
kirêtkî *rd/h* **1.** çirkince **2.** iğrençce **3.** çirkefçe
kirêyar *nd/nt* kiracı, kiralayan
kirêyarî *m* kiracılık
kirgûd *m* **1.** kibrit **2.** kükürt
kirh *rd* **1.** yaramaz, haşarı **2.** çirkin ~ **bûn** yaramaz olmak
kirhî *m* **1.** yaramazlık **2.** çirkinlik
kiribîn *bnr* keribîn

kiriçandin *m* kemirme
kiriçandin *l/gh* kemirmek
kiriçîn *m* kemirilme
kiriçîn *l/ngh* kemirilmek
kirijandin *m* **1.** kişnetme **2.** *mec* sırıtma
kirijandin *l/gh* **1.** kişnetmek **2.** *mec* sırıtmak
kirijîn *m* **1.** kişneme **2.** *mec* sırıtma
kirijîn *l/ngh* **1.** kişnemek **2.** *mec* sırıtmak
kirik (I) (**k** ince okunur) *ant/m* **1.** kıkırdak, kıkırdak doku **2.** köprücük kemiği
kirik (II) *rd* kabuğu alınmış yarma
kirik (III) *rd* çekik (çene için) * **çenekirik** çekik çeneli
kirik (IV) *m* yapma, edim, eylem ~ **û xurik 1)** yapıp etme ve yeme * **dinya kirik û xurik e** dünya yapıp etme ile yeme içmeden ibarettir **2)** yapıp etme
kirikî *h* çekikçe (çene için)
kirin *m* **1.** amel, eylem, edim, fiil **2.** yapma, yapış (ortaya koyma, gerçekleştirme, oluşturma) **3.** yapma (bir işle uğraşma, meşgul olma) **4.** yapma (gerçek niteliğini verme) **5.** yapma (bir dileği, bir isteği yerine getirme) **6.** yapma (bir düşünceyi, bir davranışı, bir isteği dönüştürme, gerçekleştirme) **7.** yapma (bir harekete, bir işe başlama veya bir hareketle, bir işle uğraşma) **8.** yapma (dışkı çıkarma) **9.** yapma (gerçekleştirme) **10.** yapma (tehdit yolu ile birini herhangi bir duruma getirme) **11.** yapma (isim soylu bir kelime ile bir durum yaratma) **12.** yapma (edinme, sahip olma) **13.** yapma (bir kimseye bir meslek kazandırma, yetiştirme) **14.** etme (bir durumu ortaya çıkarma) **15.** etme (bir işi yapma) **16.** etme (iyi kötü zarflarıyla) **17.** etme (vermek anlamında) **18.** etme (eşit değer kazanma) **19.** etme (herhangi bir değerde olma) **20.** etme, geçirme (yapma) **21.** etme, yapma, gösterme **22.** etme, gösterme **23.** etme, buyurma **24.** koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) **25.** koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) **26.** koyma (bırakma, içeri salma) **27.** koyma (katma, ekleme) **28.** doldurma **29.** çevirme (kötü bir duruma getirme) **30.** (kız) evlenme, kocaya varma **31.** değme (değerinde olma) **32.** edinme (kendini bir şeye sahip kılma) **33.** eyleme **34.** giyme **35.** icra etme **36.** kırkma (ucundan kesme) **37.** kapama, kapatma (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olma, hapsetme) **38.** edinme **39.** kılma, kılış ~ **û nekirin** ısrarlara rağmen **~ek ji hezar gotinî çêtir e** bir icraat bin sözden daha iyidir **~ên tewşik kirin** gaf yapmak
kirin *l/gh* **1.** yapmak (ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak) **2.** yapmak (bir işle uğraşmak, meşgul olmak) * **paqijiyê dike** temizlik yapıyor **3.** yapmak (gerçek niteliğini veren) * **ê ku mirov dike mirov ehlaqê wî yê baş e** insanı insan yapan iyi ahlâkıdır **4.** yapmak (bir dileği, bir isteği yerine getirmek) * **gerek mirov peywira xwe bike** insan görevini yapmalı **5.** yapmak (bir düşünceyi, bir davranışı, bir isteği dönüştürmek, gerçekleştirmek) * **qencî kirin** iyilik yapmak * **destê xwe bir ber devê xwe îşareta hiştbûnê kir** elini ağzına götürüp sus işareti yaptı **6.** yapmak (bir harekete, bir işe başlamak veya bir hareketle, bir işle uğraşmak) * **spor kirin** spor yapmak * **hereketan dike** hareket yapıyor **7.** yapmak (dışkı çıkarmak) * **kurikê bi xwe de kiriye** çocuk altına yapmış **8.** yapmak (gerçekleştirmek) * **hîndekariya xwe ya pêş li gundê xwe kiriye** ilköğrenimini köyünde yapmış **9.** yapmak (tehdit yolu ile birini herhangi bir duruma getirmek) * **tu zanî ku ez mirovan çi dikim** ben adamı ne yaparım bilirsin **10.** yapmak (isim soylu bir kelime ile bir durum yaratmak) * **em dê te zengîn bikin** seni zengin yapacağız **11.** yapmak (edinmek, sahip olmak) * **mal kirin** mal mülk yapmak **12.** yapmak (bir kimseye bir meslek kazandırmak, yetiştirmek) * **kirin doktor** doktor yapmak **13.** etmek (bir durumu ortaya çıkarmak) * **wî kar berbad kir** işi berbat etti **14.** etmek (bir işi yapmak) * **taştêya xwe kirin** kahvaltı etmek * **xurînî kirin** kahvaltı etmek **15.** etmek (iyi kötü zarflarıyla) * **we baş kir ku hûn hatin** iyi ettiniz de geldiniz **16.** etmek (vermek anlamında) * **diyarî kirin** armağan etmek **17.** etmek (eşit değer kazanmak) * **dudo û dudo dike çar** iki iki daha dört eder **18.** etmek (herhangi bir değerde olmak) * **ev pirtûk dike milyonek** bu kitap bir milyon eder **19.** etmek, geçirmek (yapmak) * **muayene kirin** muayeneden geçirmek **20.** etmek, yapmak, göstermek * **mesref kirin** masraf görmek **21.** etmek, göstermek * **îtaet kirin** itaat göstermek **22.** etmek, buyurmak * **gelo ew qebûl dike?** kabul buyururlar mı acaba? **23.** koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **dirav kire berîka xwe** parayı cebine koydu * **bike navê** içine koy **24.** koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim tu hûn min bikine kar** beni işe koymaniz için geldim **25.** koymak (bırakmak, içeri salmak) * **min nakin hundirû** beni içeri koymuyorlar **26.** koymak (katmak, eklemek) * **ma xwê kirine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? **27.** doldurmak * **çay bike qedehê** bardağa çay doldur **28.** çevirmek (kötü bir duruma getirmek) * **ew kire qeşmer** onu maskaraya çevirdi **29.** (kız) evlenmek, kocaya varmak * **keçê tu min nakî** kız benimle evlenirmisin? **30.** değmek (değerinde olmak) * **ev roman dike pênc milyon** bu roman beş milyon değer **31.** edinmek (kendini bir şeye sahip kılmak) * **lê difikire ku zarokek ji xwe re bike ewlad** bir çocuk evlat edinmeyi düşünüyor **32.** eylemek **33.** giymek * **sola xwe bike lingê xwe** ayakkabını giydi **34.** icra etmek **35.** kırkmak (ucundan kesmek) **36.** kapamak, kapatmak (bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsetmek) * **rahiş-**

tinê wî kirine girtîgehê onu alıp cezaevine kapadılar 37. edinmek * ji xwe re mal û hal kiriye kendine mal mülk edinmiş 38. kılmak * nimêj kir namaz kıldı 39. -e uğratmak) * te ew kire talûkeyê onu sen tehlikeye düşürdün (yek) ~ (bayan) birini eş olarak kabul etmek ~ (...) 1) geçirmek, yerine yerleştirmek * Zîlan gerdenî kire stûyê xwe Zilan kolyayı boynuna geçirdi 2) (bir yere) almak (içeri götürmek) * em kirin odeyeke mezin kirin bizi genişçe bir odaya aldılar 3) kapatmak * ew dînikê hanê kirine hundir deliyi eve kapattılar 4) atmak (koymak) * te xwê kire xwarinê? yemeğe tuz attın mı? 5) atmak (yerleştirmek, koymak) (kîlometre, mîl û hwd.) ~ (kilometre, mil, fersah) yapmak 6) koymak, sokmak 7) yatırmak, bastırmak * îsot kirin xwê biberi tuza yatırdı 8) sarmak, uğratmak * serê wê kire belayê başını belaya sardı 9. sokmak, giymek * piyê xwe kire sola xwe ayağını ayakkabısına soktu 10. vurmak (bağlamak, takmak, koymak) * kelemçe kirine destên wî ellerine kelepçe vurmuşlar ~ abone abone yapmak (veya etmek) ~ abenoyê (tiştekî) (bir şeye) abone yapmak (veya etmek) ~ agir pêketin alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış olmak) (tiştek) ~ armanca nîşanê (bir şeyi) hedef almak ~ aqilê xwe aklında tutmak, akıldan geçirmek (tiştek) ~ aqilê xwe 1) (bir şeyi) aklında tutmak (öğrenmek, bellemek) 2) (bir şeyi) aklına koymak * carek vê kiriye aqilê xwe, dê bike bir kere bunu aklına koymuş, yapacak ~ ax û tiraf yerle bir etmek, dümdüz etmek ~ ax û zar feryat figan etmek ~ axîn ah etmek ~ axurê ahıra çekmek ~ bar û piştî kendine sorun etmek, kendine dert edinmek ~ bela û berî (yekî) dan (bir şey birinin) başına sarmak ~ belaya serê (yekî) (birinin) başına ekşimek (ağır yük olmak) (yek) ~ belayê (birini) ateşe vermek (tehlikeli duruma sokmak) ~ benîşt (an jî melhem) sakızlaştırmak ~ ber (...) 1) önüne katmak 2) kaptırmak, kıstırmak (vücudun herhangi bir organı, bir kaza sonucunda makine tarafından ezilmek veya koparılmak) * destê xwe kiriye ber makîneyê elini makinaya kaptırmış * destê xwe kire ber derî elini kapıya kıstırdı ~ ber cot çifte koşmak (tiştek) ~ ber dilê xwe mideyi bastırmak (yek) ~ ber dilê xwe 1) (birini) koynuna almak 2) (birini) koynuna almak (biriyle sevişmek için yatmak) ~ ber gêreyê çift koşmak ~ ber hesab hesaba saymak (yek) ~ ber kar (birini) işe koşmak (veya koşturmak) ~ ber şixreyê çift koşmak ~ ber suxreyê angaryaya koşmak ~ berê 1) hesaba saymak * deynê me bike ber pereyê me borcumuzu paramıza say 2) kapsamına almak * ji ber ku tawanbarên ramanê jî bikin ber efûyê, dixebite fikir suçlularını da af kapsamına alınması için çalışıyor 3) kaptırmak * destê xwe kiriye ber makîneyê elini makinaya kaptırmış ~ bêjinga qulqulî delik deşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak) ~ bi teqsîtan taksitlendirmek (yek) ~ bin baskê xwe (birine) kanat açmak, (birini) kanadı altına almak, (birinin üstüne) kanat germek ~ binê cilikê sömen altı etmek, üstüne perde çekmek ~ bin çav (an jî çavan) göz altına almak ~ bin çengê xwe koltuklamak, koltuğunun altına koymak * boxçika xwe kire bin çengê xwe û çû bohçasını koltuklayıp gitti (yek) ~ bin çengê xwe (birine) kol kanat olmak (veya germek) (tiştek) ~ bin destê (an jî înhîsara) xwe tekeline (veya tekellerine) almak ~ bin fermandariya xwe (birini) egemenliği altına almak ~ bin hêvşiya xwe himayesine almak ~ bin kontrolê kontrol altına almak (yek) ~ bin kêrê bıçak altına yatırmak, ameliyat etmek ~ bin mehra xwe nikâhına almak (yek) ~ bin meyeta xwe 1) nüfûzu altında tutmak 2) avucunun içine almak ~ bin muhafizeya xwe himayesine almak ~ bin nîr 1) çift koşmak 2) boyunduruka vurmak (baskı altına almak) ~ bin pişkinînê denitim (veya kontrol) altına almak ~ bin ramana xwe *mec* tekeline (veya tekellerine) almak (yek) ~ bin serweriya (an jî fermandariya) xwe (birini) egemenliği altına almak ~ bin stara xwe himayesine almak ~ bin temînatê güvenceye bağlamak ~ bin zept û rebtê zabturapt altına almak ~ bîra (yekî) (birine) hatırlatlmak, aklına getirmek * beriya xwarinê şekir meke bîra zarok yemekten önce şekeri çocuğun aklına getirme ~ bîra xwe hatırında tutmak ~ boraq kurban etmek ~ bûk gelin etmek (yek) ~ bûseyê (birini) pusuya düşürmek ~ cebarê alçıya almak (veya koymak) ~ cih yerleştirmek (yerine koymak) (kesek) ~ cihekî 1) (birini) bir yere tıkmak 2) (bir yere) tıkmak * diz kirine hepsê hırsızı hapse tıkmışlar ~ cihê (...) 1) yerleştirmek, yerine koymak * min ew kire cihê wî ben onu yerine koydum * keremîtan dike cihê wan kiremitleri yerine yerleştiriyor 2) yerine koymak, bırakmak * şekir bike cihê wî şekeri yerine koy ~ cilsê alçıya almak (veya koymak) ~ çavê (yekî) gözüne sokmak ~ çêtir e ji gotinê yapmak söylemekten daha iyidir (cihek) ~ çirik aşındırmak (bir yere pek çok gitmek) (derek) ~ çirik (bir yeri) yol etmek (tiştek) ~ çîrçîranok (bir şeyi) dilli düdük yapmak (bir haberi herkese yaymak) ~ dafê (dafikê an jî faqê) 1) kapana düşürmek (veya kıstırmak), tuzağa düşürmek 2) kafeslemek (çıkar sağlamak için birini aldatmak) (yek) ~ dafikê 1) (birini) tuzağa düşürmek, kapana sıkıştırmak (birini düzenle ele geçirmek) 2) açmaza getirmek (veya düşürmek), kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) (yek) ~ deh pere hiştin (birini) on paralık etmek (yek) ~ der û dertûlan (birini) sokaklara düşürmek ~ derhûd (destber an jî zaminder) kefil et-

mek ~ **dest** eline tutuşturmak (karşısındakinin isteyip istemediğini düşünmeyip ansızın vermek) * **jinikê name kire destê wî** kadın eline mektubu tutuşturdu **(yek)** ~ **dest** ele geçirmek (yakalamak, zaptetmek) ~ **destber** (an jî **zaminder)** kefil etmek ~ **destê (yekî)** eline tutuşturmak * **name kire destê min** mektubu elime tutuşturdu ~ **destê xwe** eline almak (bir işin veya yerin yönetimini emrine almak) **(tiştek)** ~ **destê xwe** ele geçirmek (sahibi olmak) ~ **devê (yekî)** ağzına tıkamak **(yek)** ~ **du pere** (birini) iki paralık etmek **(yek)** ~ **erdê 1)** (birini) yere yıkmak **2)** (birini) toprağa vermek ~ **eyar** tulum çıkarmak ~ **ê xwe** boynuna geçirmek (zimmetine geçirmek) ~ **faqê** kapana düşürmek (veya kıstırmak) ~ **feryad û fixan** feryat etmek, haykırmak **(yek)** ~ **fitîl** (birini) ifrit etmek **(yek)** ~ **fitîl hiştin** (birine) fitil vermek ~ **geranê** (an jî **tedawulê)** tedavüle çıkarmak ~ **gerewa (tiştekî)** rehine koymak (veya vermek) ~ **gerewa hev** birbirinin yerine saymak ~ **gêjahiyê** gürültüye getirmek (karışıklıktan yararlanarak istediğini elde etmek) ~ **gorî** (an jî **qurban)** kurban etmek ~ **guharek û kirin guhê xwe** kulağına küpe etmek * **keça min van gotinên min bike guharek û bike guhê xwe** bu sözlerimi kulağına küpe yap kızım **(yek)** ~ **gunehan** (birini) günaha sokmak ~ **halê xerab** duman attırmak (kötü duruma düşürmek) **(yek)** ~ **helaliya xwe** (birini) helâlliğe almak ~ **hesab** hesaba dökmek **(tiştek, rewşek)** ~ **hesabê xwe** (bir şeyi, bir durumu) hesaba almak (veya hesaba katmak) ~ **hêlekana li ser avê** gergin ve sinirli bir duruma yol açmak, elektriklendirmek ~ **hilm û gulm** buharlaştırmak ~ **hişê xwe 1)** hatırında tutmak, aklında tutmak **2)** aklını takmak **3)** kafasına koymak, zihnine yerleştirmek, dağarcığına atmak **4)** kafasından geçirmek **(tiştek)** ~ **hişê xwe 1)** (bir şeyi) aklında tutmak (öğrenmek, bellemek) **2)** (bir şeyi) aklına koymak, aklına takmak (veya aklını takmak) ~ **hîz** (an jî **eyar)** tulum çıkarmak **(cihek)** ~ **kafir keratî 1)** alan talan etmek, allak bullak etmek, darmaduman etmek, ortalığı karıştırmak, dumanı vermek (karmakarışık bir duruma getirmek) **2)** tozu dumana katmak (ortalığı alt üst etmek) **3)** (bir yeri) curcunaya çevirmek, döndürmek (veya curcunaya vermek) **(tiştek)** ~ **kafir keratî** (bir şeyi) çorba etmek ~ **kafir keratî hiştin** karmakarış etmek ~ **kefa destê xwe** avuçlamak ~ **kemînê** pusuya (veya tuzağa) düşürmek ~ **kerê qiyametê 1)** muma döndürmek veya çevirmek (uslandırmak) **2)** ağzının payını vermek **(yek)** ~ **komayê** (birini) komalık etmek ~ **(yek)** ~ **kerê qiyametê** çanına ot tıkmak (tıkamak veya tıkanmak) ~ **ketin** düşeyazmak ~ **kiriyar** abone yapmak (veya etmek) ~ **kiriyarê (tiştekî)** (bir şeye) abone yapmak (veya etmek) ~ **koda ribabê** (birinin) antipropagandasını yapmak, davul etmek ~ **ku dinya li ser serê (yekî) rûniştin** dünyayı başına dar etmek ~ **ku diya (yekî) lawo bike** (birinin) anasını ağlatmak * **kî bi çavekî ne xweş lê binêre, ez dê bikim ku diya wî lawo bike** kim ona yan bakarsa, anasını ağlatırım ~ **ku firîn** kanatlanmak (çok sevinmek) * **gava ku behs jê dikir çawa dicoşiya, çawa dikira ku bifiriya** anlatırken nasıl coşuyor, nasıl kanatlanıyordu ~ **ku (yek) îman bi rebê Mûsa anîn** Hanya'yı Konyay'yı gösterme (veya öğretmek) ~ **ku ji eyarê xwe derketin** kabına sığmamak ~ **ku ji nav cihan ranebûn** yatağa bağlamak ~ **ku kezeba (yekî) peritîn** (birinin) ciğerini paralatmak (veya sökmek) ~ **ku kêfa (yekî) jê re hatin** (birinin) sempatisini kazanmak ~ **ku (yek) li emrê çûyî poşman bûn** Hanya'yı Konyay'yı gösterme (veya öğretmek) ~ **ku mirin** öleyazmak * **ji ber german bikira ku bimira** sıcaktan öleyazdı ~ **ku (yek) poşman bibe ji diya xwe bûye** (birini) anasından doğduğuna pişman etmek ~ **ku şîrê çilîtiyê di pozê (yekî) de derê** (an jî **bê)** (birini) anasından doğduğuna pişman etmek ~ **ku tîn tê re çûn** ateşe tutmak (az ısıtmak) ~ **ku xwêdan tê de avêtin** terletmek (sıkıntıya düşürmek, çokça yormak) ~ **lepikê** (an jî **kemînê)** tuzağa düşürmek ~ **malê leşkerî** (an jî **eskerî)** askerîleştirmek ~ **marê nîvkuştî** sallantıda bırakmak ~ **mebest** (an jî **mexsed)** amaç gütmek ~ **melhem** sakızlaştırmak ~ **meriyetê** yürürlülüğe konmak **(tiştek)** ~ **mesele** (bir şeyi) mesele yapmak **(yek)** ~ **mesrefê** (birini) masrafa sokmak ~ **mêşin hiştin** muma döndürmek veya çevirmek (uslandırmak) ~ **mêvan** konuk (veya misafir) etmek **(yek)** ~ **mirov** (an jî **meriv)** (birini) adam etmek (eğitmek, yetiştirmek) ~ **mîna** (an jî **mînanî) pola** *mec* çelikleştirmek, demirleştirmek (demir gibi sağlamlaştırmak) ~ **nav (...)** kısmak (sıkıştırmak) * **kûçikê qemça xwe kiri nav gavê xwe** köpek kuyruğunu bacaklarının arasına kıstı ~ **nav dest û piyan** ayaklar altına almak * **şerefa xwe, namûsa xwe kirin nav dest û piyan** şerefini, namusunu ayaklar altına aldı ~ **nav dilê xwe** içine atmak (sıkıntısını kimseye belli etmemek) ~ **nav du kevaneyan** parantez içine almak ~ **nav dunikê** (an jî **dunikan)** tırnak içine almak ~ **nav kevaneyê** (an jî **parantezê)** paranteze almak ~ **nav malê** iç güveyi almak ~ **nav piyên xwe** kurulmak (sofraya rahatça oturmak) * **goşt kire nav piyê xwe û di yek carê de hel kir** ete bir kuruldu bir seferde silip süpürdü ~ **nava (tiştekî) 1)** gömmek, batırmak * **serê xwe kire nav çarşeva diya xwe** annesinin çarşafına kafasını gömdü **2)** katmak (birlikte göndermek) * **me qerewil kirin nav qewteyê** kafileye muhafız kattık **(yek)** ~ **nava kêşekî gû û agir berdanê** itin götüne (veya kıçına) sokmak ~ **nava nemir û nejînî** sallantıda bırakmak ~ **nava xwe 1)** araya

almak, ortaya almak **2)** içine almak, kapsamak ~ **navbera xwe** araya almak ~ **navê 1)** kapsamına alma (veya alınmak) **2)** katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) 3) *argo* (yek) boklamak ~ **navê** (an jî **dewrê**) (birini) araya koymak (bir kimsenin aracılığına baş vurmak) ~ **nekir** bir türlü (hiçbir biçimde, hiçbir yolla) * **min kir nekir min ew qanih nekir** bir türlü onu ikna edemedim ~ **nesîbê (yekî)** (birine) nasip etmek ~ **nezaretê** gözlem altına almak **(tiştek)** ~ **nîşan** (bir şeyi veya bir şeye) nişan koymak * **ji bo çaxê vegerê em riya xwe şaş nekin, min ev her du hewr kirin nîşan** dönüşte yolumuzu şaşırmamak için şu iki kavağı nişan koydum **(yek)** ~ **paşila** (an jî **paxila) xwe 1)** (birini) koynuna almak **2)** (birini) koynuna almak (biriyle sevişmek için yatmak) ~ **pereyek** bir paralık etmek * **we ez ji dinya alemê re kirim pereyek** beni el aleme bir paralık ettiniz ~ **pê** (an jî **ling)** ayağına giymek ~ **pêçekê** belemek (çocuğu kundaklamak) **(yek)** ~ **pêsîrtengiyê** (birini) dara boğmak ~ **piç û parî** parça parçük etmek ~ **piçik û parî** parça parçük etmek, un ufak etmek ~ **pilewil** yuvarlamak (sözü belirsizce ve anlaşılmayacak biçimde söylemek) ~ **pirzika ser zimanê xwe** diline pelesenk etmek **(yek)** ~ **polekî sor** (birinin) kuyruğuna teneke bağlamak ~ **potik û kincikan** düğüm üstüne düğüm vurmak veya atmak (parasını pintilik ederek saklamak) ~ **qafê xwe 1)** kafasına koymak **2)** kafasından geçirmek ~ **qalib** kalıba vurmak ~ **qar dan nav çavên (yekî)** başına kakmak ~ **qar dan serê (yekî)** başına kakmak ~ **qar li nav çavê (yekî) xistin** yüzüne vurmak (veya çarpmak) ~ **qar û dan serê (yekî)** başına kakmak ~ **qefesê) 1)** kafase koymak **2)** kafeslemek (çıkar sağlamak için birini aldatmak) ~ **qelî 1)** kavurma yapmak **2)** turşusunu kurmak * **qismetê te derkeve dernekeve em dê te bidin, ma em te nakin qelî** bir kısmetin çıkar çıkmaz seni vereceğiz, turşunu kuracak değiliz ~ **qerebalixê** gürültüye getirmek (veya boğmak) **(yek)** ~ **qeşmer ji xwe re** (birini) maskaraya çevirmek **(yek)** ~ **qilqalê** (birini) telâşa düşürmek ~ **qirik** yakıp kül etmek ~ **qîrîn û barîn** çağırıp bağırmak ~ **qulik û milikan (an jî bexşikan)** düğüm üstüne düğüm vurmak veya atmak (parasını pintilik ederek saklamak) ~ **qulikê 1)** deliğe koymak (veya sokmak) **2)** *argo* deliğe tıkmak, kodese tıkmak (hapse atmak) ~ **qurban** kurban etmek ~ **qurbana xwe** (kendine) kurban etmek (kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek) ~ **rekehê** (an jî **qefesê) 1)** kafase koymak **2)** kafeslemek (çıkar sağlamak için birini aldatmak) **(tiştek)** ~ **resmiyetê** (bir işi) resmiyete dökmek ~ **rê 1)** yol yapmak * **rêça cola pez ev der kiriye rê** sürünün izi buraları yol yapmış **2)** yoluna koymak ~ ridê sidê mekik dokumak ~ **rijik** yakıp kül etmek ~ **rojevê** gündeme almak ~ **sepetê** (an jî **selikê)** sepete koymak, sepetlemek ~ **ser (...)** üstüne koymak, katmak, tamamlamak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * **tu jî hinek pere bike serê** bu paraya biraz sen de kat * **em dê sibehê bikin ser wê** üstünü yarın tamamlarız ~ **ser (tiştekî) 1)** eklemek **2)** üzerine koymak ~ **ser çav** üzerine yıkmak **(yek)** ~ **ser dilê xwe** kendini düzdürmek **(yek)** ~ **ser zimanan** dillendirmek (hakkında dedikodu yapılmasına sebep olmak) ~ **serad hiştin** kalbura çevirmek ~ **serê 1)** üstüne eklemek, katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * **tu jî hinek pere bike serê** bu paraya biraz sen de kat **2)** bire bin katmak (çok abartmak) **3)** ilave etmek, eklemek ~ **serê (yekî) 1)** kafasına koymak (veya sokmak), kulağına koymak (veya sokmak) **2)** başına (veya kafasına) geçirmek (bir şeyi öfkeyli birinin başına vurmak) * **beroş kire serê wî** tencereyi başına geçirdi **(îş û karê xwe)** ~ **serê rê** hâle yola koymak ~ **serê xwe 1)** kafasına koymak, kafana koymak **2)** kafasına koymak, kurmak (aklına koymak) * **ku ew carek kiribe serê xwe êdî nasekine** o gitmeyi bir kez kurdu mu, artık durmaz **3)** kafasından geçirmek ~ **sindoqê** sandıklamak, sandığa koymak ~ **stûyê (yekî) 1)** yüklemek (yükümlülük altına sokmak) * **xwedîkirina zarokê kirin stûyê wê** çocuğun bakımını ona yüklediler **2)** (birinin) üstüne atmak, yıkmak, yüklemek (bir suçu birinin üstüne atmak) * **sûc kirin stûyê wî** suçu ona yüklediler * **sûc dike stûyê min** suçu bana yıkıyor **3)** üzerine atmak (yapılmış kötü bir şeyi birine yüklemek) * **sûc neke stûyê wê** suçu onun üzerine atma ~ **stûyê xwe** üstlenmek ~ **sûravkê** turşu kurmak (veya yapmak) **(tiştek)** ~ **şorebe** (bir şeyi) çorba etmek ~ **şûna (tiştekî)** ikame etmek, yerine koymak ~ **şûna (yekî) 1)** yerine koymak * **min ew xiste şûna wî** onu, onun yerine koydum **2)** koymak, bırakmak * **şekir bike şûna wî** şekeri yerine koy **(yek)** ~ **şûna evdalan** (an jî **bûdelayan)** (birini) aptal yerine koymak (veya konulmak) **(yek)** ~ **şûna mirovan** adam yerine koymak **(yek)** ~ **şûna xirexavan** (birini) aptal yerine koymak (veya konulmak) **(yek)** ~ **şûna xwe** el tazelemek (bir işte yorulan kimseyerine başka birini getirmek) ~ **tac dan serê xwe** başına taç etmek ~ **tara bêjingê** delik deşik etmek (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler açmak) ~ **teleyê** kapana düşürmek (veya kıstırmak) ~ **teqsît** taksite bağlamak ~ **tereqiyê** diriltmek (yeniden geçerli duruma getirmek) ~ **teşeyê (tiştekî)** biçime sokmak (veya vermek) ~ **tevî (...) 1)** katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) **2)** kat-

mak (döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinın yanına salmak) ~ **tevî hev** (birbirine) katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) **(yek)** ~ **texte** pestile çevirmek **(yek)** ~ **texte hiştin** (birinin) pestilini çıkarmak ~ **tiliya xwe** parmağına takmak * **wê gustîrkê bixe tiliya xwe** yüzüğü parmağına takacak ~ **wekî axurê** ahıra çevirmek **(yek)** ~ **wekî fitîl** fitillemek, fitil vermek, kızdırmak ~ **wekî hesin** demirleştirmek ~ **wekî leyîstika zarokan** çocuk oyuncağı haline getirmek ~ **wekî qulên seradan** kalbura çevirmek ~ **wekî şepe (an jî cemed)** çivi kestirmek **(yek)** ~ **xayîlan** (birini) dalgınlığına getirmek **(yek)** ~ **xesarê** (an jî **zerarê**) **1)** (birine) zarar vermek **2)** (birine) zarara sokmak ~ **xêr** sebil etmek ~ **xwe xwarin** içi içini yemek * **ji bo ku em qasek berî qasekê herin malê dike xwe bixwe** bir an önce eve gitmek içi içini yiyiyor ~ **xwarê** aşağı alınak **(yek)** ~ **xwediyê (tiştekî)** sahip kılmak ~ **xwedî erd** (an jî **arazî**) topraklandırmak **(yek)** ~ **xwedî mûçe (mehane** an jî **meaş)** aylık bağlamak ~ **xwedî sendîka** sendikalaştırmak ~ **xurê guleyekê** mermi manyağı yapmak (bir kurşunla canını almak) ~ **zaminder** kefil etmek **(cihek)** ~ **zevî** tarla açmak, arazi açmak **(yek)** ~ **ziftê** (birini) hizaya getirmek, yola getirmek **(cihek, deverek) li (yekî)** ~ **zîndan** (bir yeri birine) zindan etmek * **bike bike** pek pek * **bike bike milyonek dike** pek pek bir milyon eder * **bike çavê xwe** başında paralansın (yapılan bir iyilik çok söylendiğinde o iyiliğin artık istenmediğini belirten söz) * **dike bibe** eli kulağında * **dikira bifiriya** içi içine sığmamak *ji kêfan dikira bifiriya* sevinçten içi içine sığmıyordu * **dikira xwe bixwara** ayılıp bayılmak (aşırı dereceden sinir bunalımları geçirmek) * **meke 1)** etme eyleme **2)** etme (veya etme yahu) * **meke ha!** etme yahu * **meke kuro** (an jî **lawo)!** etme yahu * **meke li kesan ku neyê serê nefsan wê bê serê pisê pisan** dedesi koruk yer, torunun dişi kamaşır, etme bulma dünyası * **meke li kesan wê bê serê nefsan ku neyê serê nefsan wê bê serê pisê pisan** dede (ya da baba) koruk (veya erik) yer, torunun (veya oğlunun) dişi kamışır, dedesi koruk yer, torunun dişi kamaşır, etme bulma dünyası * **mekin!** yapmayın, yapmayınız! * **nake bi pênc pereyan** beş para etmez *tu heyî ya, tu nakî bi pênc pereyan* sen var ya, beş para etmezsin * **nake bi pênc qiruşê qul** beş para etmez * **nake du pere** iki paralık * **nekirin bi eyarê xwe** beş kuruş etmemek * **nekirin bi eyarê xwe** beş para etmemek * **nekirin bi neynoka (yekî)** (birinin) tırnağı olamamak * **(yek) nekirin bi neynoka ku fîlan kes jê dike û diavêje** (birinin) kestiği (veya attığı) tırnak olamamak * **nekirin bi neynoka (yekî) ku tê avêtin** (bir şeyin veya bir kimsenin) tırnağma (veya atığı tırnağa) değmemek * **nekirin bi pênc (an jî deh) pereyan** on (veya beş) para etmez * **nekirin bi pênc qurişan** beş kuruş etmemek, on (veya beş) para etmez *xaniyê ku kiriye nake bi pênc qurişan* aldığı ev peş para etmiyor * **(yek) nekirin bi qasî neynoka ku (yek) diavêje** (bir kimse birinin) attığı tırnak kadar olamamak * **(yek) nekirin hesab** hesaba almamak (veya katmamak) * **(yek) nekirin ortê** hesaba almamak (veya katmamak) * **nekirin polikek** bir pul etmemek * **nekirin televiz** sesini çıkaramaz olmak, taş kesilmek

kirin abîde *l/gh* abideleştirmek anıtlaştırmak

kirin aqilê xwe *l/bw* **1.** aklma koymak **2.** (bir şeyi) zihnine yerleştirmek

kirin armanc *l/gh* amaçlamak

kirin axîn *l/gh* ahlamak

kirin bahane *l/gh* bahane etmek

kirin balî *l/gh* balyalamak

kirin baq *l/gh* demetlemek

kirin barebar *l/gh* bangırdamak

kirin barimteyê *l/gh* rehine koymak (veya vermek)

kirin barîn *l/gh* feryat etmek, haykırmak

kirin bende *l/gh* köleleştirmek

kirin ber hev *l/bw* kapıştırmak

kirin ber kar *l/bw*işe koşturmak

kirin ber xwe *l/bw* takmak, kuşanmak * **demançe kiriye ber xwe û çûye** tabancayı beline takıp gitmiş

kirin berdilê xwe *l/bw* koynuna almak

kirin berînî *l/gh* **1.** bağırmak, banlamak, bangırdamak **2.** melemek **3.** cart curt etmek

kirin beyaban *l/gh* çölleştirmek

kirin bilewil *l/gh* fan fin etmek

kirin bilqebilq *l/gh* fıkırdamak, çokramak

kirin bilqîn *l/gh* fıkırdamak, çokramak

kirin bilqînî *l/gh* çokramak, fıkırdamak, tokurdamak

kirin bimîn *l/gh* bumlamak

kirin binçav *l/gh* göz altına almak

kirin birebir *l/gh* yaygara koparmak

kirin birînî *l/gh* yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)

kirin borebor *l/gh* bağırmak, bangırdamak

kirin borînî *l/gh* **1.** bağırmak, banlamak, bangırdamak **2.** böğürmek (insan için) **3.** cart curt etmek

kirin boxçeyê *l/gh* bohçalamak

kirin bûxar *l/gh* buharlaştırmak

kirin carecar *l/gh* carlamak, yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)

kirin carînî *l/gh* carlamak

kirin cezaretê *l/gh* cendereye sokmak

kirin cih *l/gh* **1.** yerine koymak, yerleştirmek **2.** örtmek * **deri kire cih** kapıyı örttü

kirin cirecir *l/gh* carlamak, yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)

kirin cirînî *l/gh* bağırmak, bağırıp çağırıp, carlamak

kirin civak *l/gh* toplumlaştırmak

kirin çavê xwe *l/bw* **1.** gözüne koymak **2.** gözüne kestirmek

kirin çelqeçelq *l/gh* cumbuldamak, cumburdamak
kirin çelqînî *l/gh* cumbuldamak, cumburdamak
kirin çeqînî *l/gh* çatırdamak
kirin çete *l/gh* çeteleştirmek
kirin çimeçim *l/gh* kem küm etmek
kirin çingîn *l/gh* çınlamak
kirin çingînî *l/gh* çınlamak, tıngırdamak
kirin çipînî *l/gh* patırtı etmek
kirin çirax *l/gh* çırak etmek
kirin çireçir *l/gh* gıcır gıcır etmek
kirin çirînî *l/gh* gıcırdamak * **derî dike çirînî** kapı gıcırdıyor
kirin çirkeçirk *l/gh* 1. çatır çatır etmek 2. cızır cızır etmek (kamış kaleminin sesi gibi) 3. gıcırdamak
kirin çirkînî *l/gh* 1. çatırdamak, çat etmek 2. cızırdamak, cızıldamak 3. gacırdamak, gacır gucur etmek, gacır gacır etmek
kirin çizînî *l/gh* cızırdamak, cızıldamak (kesilen camın veya yazı yazarken çıkan sesi anlatır)
kirin çîreçîr *l/gh* cırıldamak, cır cır ötmek
kirin çîrînî *l/gh* 1. cazdırmak, cırıldamak, cırtlamak 2. gacırdamak, gacır gucur etmek, gacır gacır etmek 3. cır cır ötmek 4. zımbırdatmak
kirin çîzeçîz *l/gh* 1. cazdırmak, cırıldamak 2. cır cır ötmek
kirin çîzînî *l/gh* 1. cazdırmak, cırıldamak 2. cır cır ötmek 3. zımbardatmak
kirin çol *l/gh* çölleştirmek
kirin çûkînî *l/gh* çik çik ötmek (veya yapmak)
kirin dar *l/gh* (*argo*) gebertmek
kirin dehmekê *l/gh* hizalamak
kirin delalî *l/gh* nazlılaştırmak
kirin dengî *l/gh* şaaşa yapmak, çan çalmak, herkese bildirmek
kirin dep *l/gh* evleklemek
kirin der *l/gh* 1. dışarı atmak, kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak) * **me ew ji malê bi zorekê kire der** onu evden zor kovduk 2. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) 3. çıkarmak (sindirim yolundan dışarı atmak)
kirin derpê *l/gh* (argo) kadın kocasını topluluktan soyutlamak
kirin dimedim *l/gh* güm güm etmek
kirin dimîn *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin dimînî *l/gh* gümbürdemek
kirin ding *l/gh* denk yapmak, bağlamak, balyalamak * **eşya ding kirin** eşyayı bağlamak
kirin dingînî *l/gh* gümlemek
kirin dîn bûn *l/bw* fırttırmak, fıttırmak * **ez dikim ji destê vî merivî dîn bibim** bu adamın elinden fırttıracağım
kirin dûkel *l/gh* buharlaştırmak
kirin eter *l/gh* eterleştirmek
kirin eyb *l/gh* ayıplamak
kirin felq *l/gh* ayırmak (bölmek) * **sêv kirin çar felq** elmayı dörde ayırdı
kirin fileh *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin firînî *l/ngh* hopurdatmak, höpürdetmek
kirin fisînî *l/gh* fısıldamak
kirin fişînî *l/gh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kirin fîrînî *l/gh* çağlamak, gürüldemek (nehir, akarsu ve dereler için) * **çem dike fîrînî û dikişe** dere gürüldeyerek akıyor
kirin fîtefît *l/gh* ötüşmek
kirin fîtînî *l/gh* ötüşmek * **çûkên li ser daran dikirin fîtînî** ağaçtaki kuşlar ötüşüyordu
kirin formûl *l/gh* formülleştirmek
kirin Franiz *l/gh* Fransızlaştırmak
kirin Frensawî *l/gh* Fransızlaştırmak
kirin gac *l/gh* kangallamak, keleplemek
kirin gaz *l/gh* gazlaştırmak
kirin gazî *l/gh* adak etmek
kirin gilde *l/gh* yumaklamak
kirin gilok *l/gh* topaklamak
kirin gilok *l/gh* yumaklamak
kirin giregir *l/gh* gürlemek
kirin girik *l/gh* bezelemek, topaklamak (hamur topağı yapmak)
kirin gixîn *l/gh* agulamak
kirin gixînî *l/gh* agulamak
kirin gulpîn *l/ngh* parlamak (tutuşup alev çıkarmak)
kirin gulpînî *l/ngh* parlamak (tutuşup alev çıkarmak)
kirin gumegum *l/gh* güm güm etmek
kirin gumîn *l/gh* 1. gümlemek 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin gumînî *l/gh* gümbürdemek
kirin guregur *l/gh* harıldamak
kirin gurînî *l/gh* 1. gürlemek * **esman kire gurînî** gök gürledi 2. gürüldemek (nehir, akarsu ve dereler için) * **çem dike gurînî û dikişe** dere gürüldeyerek akıyor
kirin gurmegurm *l/gh* güm güm etmek
kirin gurmînî *l/gh* gümbürdemek, gürlemek
kirin gurz *l/gh* demetlemek
kirin guvînî *l/gh* uğuldamak (rüzgâr sesi için)
kirin gûrî *l/gh* evleklemek
kirin hawar *l/gh* 1. feryat etmek (büyük bir yokluk, zarar ve sıkıntı içinde bulunmak 2. yardım çağırmak
kirin helalî heram *l/bw* zehir zıkkım etmek
kirin hesarê *l/gh* çembere almak
kirin hestî *l/gh* kemikleştirmek
kirin hev û din *l/bw* 1. kenetlemek (birbirine geçirerek bağlamak) * destê xwe kiribû hev û din ellerini kenetlemişti 2. kenetlemek (sıkıca birbirinin üzerine kapamak)* **devê xwe kiribû hev û din venedikir** ağzını kenetlemiş açmıyordu
kirin hêncet *l/gh* bahane etmek
kirin hêwirze *l/gh* gürültü çıkarmak (etmek, koparmak veya yapmak)
kirin hilqînî *l/gh* öğürmek
kirin himehim *l/gh* güm güm etmek
kirin himînî *l/gh* 1. gümbürdemek 2. gürlemek
kirin hirehîq *l/gh* kahkaha atmak
kirin hiş avêtin *l/bw* fırttırmak, fıttırmak * **ez dikim ji destê vî merivî hiş biavêjim** bu adamın elinden fırttıracağım

kirin hişê xwe *l/bw* (bir şeyi) zihnine yerleştirmek, aklına koymak
kirin hîqehîq *l/gh* kıkırdamak, kakır kakır gülmek
kirin hîqînî *l/gh* kıkırdamak
kirin hîzayekê *l/gh* hizalamak
kirin humîn *l/gh* gürlemek (top gibi gürlemek)
kirin iftînî *l/gh* **1.** ıhlamak, ıklamak **2.** tıslamak (ağır yük altında iniltiye benzer ses çıkarmak)
kirin îdeal *l/gh* idealleştirmek, ülküleştirmek
kirin îsawî *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin îskînî *l/gh* hıçkıra hıçkıra ağlamak
kirin kafirkeratî *l/gh* **1.** alan talan etmek, darmaduman etmek, allak bullak etmek **2.** çıkmaza sokmak
kirin kalan *l/gh* kınlamak
kirin kalekal *l/gh* inim inim inlemek
kirin kalînî *l/ngh* melemek
kirin karîgeriyê *l/gh* yürürlüğe konmak
kirin kelef *l/gh* kangallamak, keleplemek
kirin keltekelt *l/gh* **1.** havlamak **2.** havlamak, boş konuşmak **3.** çan çan etmek (ötmek veya konuşmak)
kirin kenî *l/gh* gülmek
kirin kirêc *l/gh* kireçsilemek
kirin kirpekirp *l/gh* çıtır çıtır etmek
kirin kirpîn *l/ngh* kakırdamak
kirin kirpînî *l/gh* **1.** çıtırdamak, kıtırdamak (ekmek için) * **gava ku nanê hişk dixwar di devê wê de dikir kirpînî** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu **2.** kütürdemek
kirin kirtekirt *l/gh* tıkırdamak
kirin kirtînî *l/gh* tıkırdamak
kirin kitêb *l/gh* kitaplaştırmak
kirin kizekiz *l/gh* **1.** cızırdamak (acı duymak) **2.** cızırdamak (et ateşte kızartıldığında)
kirin kizînî *l/gh* **1.** cızırdamak (acı duymak için) * **nava dilê min kire kizînî** içim cızırdadı **2.** cızırdamak (ateşte et pişirirken)
kirin kizînî *l/gh* **1.** cızırdamak, cızıldamak (acı duymak, içinin cız etmek) **2.** cızırdamak (ateşte et pişirildiğinde çıkan ses için)
kirin kole *l/gh* köleleştirmek
kirin komir *l/gh* kömürleştirmek
kirin kufekuf *l/gh* **1.** pofurdamak **2.** tellendirmek, tüttürmek (sigara, nargile vb. şeyler için)
kirin kufînî *l/gh* **1.** pofurdamak **2.** tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kirin kulû *l/gh* yumaklamak
kirin Kurdî *l/gh* kürtçeleştirmek
kirin kûrînî *l/gh* hüngürdemek
kirin kûstînî *l/gh* **1.** çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak) **2.** cırlamak
kirin kûzînî *l/gh* **1.** çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak) **2.** cırlamak
kirin lat *l/gh* evleklemek
kirin lehî *l/gh* batırmak (alay yolu)
kirin liqînî *l/gh* lıkırdamak
kirin lûbelûb *l/gh* uğunmak
kirin lûlik *l/gh* dürmek (silindir şeklinde kendi üzerine sarmak)
kirin mebest *l/gh* amaçlamak
kirin mecbûrî *l/gh* zorunlu kılmak
kirin mehne *l/gh* bahane etmek
kirin mengî *l/gh* ülküleştirmek
kirin merînî *l/ngh* melemek
kirin Mesîhî *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin mexel *l/gh* çöktürmek
kirin mexîn *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin mexsed *l/gh* amaçlamak
kirin mêvan *l/gh* misafir etmek
kirin minet *l/gh* minnet etmek
kirin mirînî *l/gh* mırlamak
kirin mişar *l/gh* evleklemek
kirin mizemiz *l/gh* kem küm etmek
kirin morînî *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin muxetab *l/gh* muhatap etmek
kirin mûrînî *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin nalenal *l/gh* inim inim inlemek
kirin nav piyên xwe *l/bw* (sofraya) kurulmak
kirin nav xwe *l/bw* kapsamak
kirin nav zerfê *l/bw* zarflamak
kirin nezaretê *l/gh* göz altına almak, nezarete atmak
kirin nezir *l/gh* adak etmek
kirin nêvî *l/gh* (bir şeyi) ikiye bölmek
kirin nirînî *l/gh* mırlamak
kirin niyet *l/gh* niyet etmek
kirin nûzînî *l/ngh* cırlamak
kirin ofîn *l/gh* oflamak ~ **û pifîn** oflamak puflamak
kirinok *ant/m* kıkırdak
kirinokî *rd* kıkırdaklı
kirin orîn *l/gh* uğuldamak (rüzgârın uğuldaması için)
kirin orînî *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin parze *l/gh* parçalara ayırmak
kirin pelişîn *l/ngh* çatırdamak, çökmeye yüz tutmak * **xaniyê me dike bipelişe** evimiz çatırdıyor
kirin pê *l/gh* ayağına giymek
kirin pêşiya xwe *l/bw* önüne katmak
kirin pêşiyê *l/gh* öne almak (veya alınmak)
kirin pêşkenî *l/gh* maskara etmek
kirin pifînî *l/gh* pofurdamak, puflamak
kirin pilçepilç *l/gh* fokurdamak
kirin pilçînî *l/gh* fokurdamak
kirin pilepil *l/gh* sayıklamak (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etmek)
kirin pirînî *l/gh* pır pır etmek
kirin pirtûk *l/gh* kitaplaştırmak
kirin pistînî *l/gh* fısıldamak
kirin pitînî *l/gh* dırlanmak, pıtırtı etmek
kirin pixepix *l/gh* mışıl mışıl uyumak
kirin pola *l/gh* çelikleştirmek
kirin poxilme *l/gh* parmak atmak
kirin pûkînî *l/ngh* sızlanmak
kirin pûşî *l/gh* kavlamak

kirin pût *l/gh* putlaştırmak
kirin pûyîna belotan *l/gh* palamutlamak
kirin qajînî *l/gh* bağırmak, çığlık atmak
kirin qarînî *l/gh* bağırmak
kirin qaseyan *l/gh* kasalamak
kirin qatix *l/gh* katıklamak
kirin qayde *l/ngh* kurallaştırmak
kirin qerpînî *l/gh* patırdamak
kirin qesarê *l/gh* kasarlamak
kirin qeşmer *l/gh* maskara etmek
kirin qevd *l/gh* demetlemek
kirin qêrîn *l/gh* **1.** çağırıp bağırmak **2.** haykırmak
kirin qidqidînî *l/gh* gıdaklamak * **mirîşk dike qidqidînî** tavuk gıdaklıyor
kirin qijeqij *l/gh* cızır cızır etmek (yağda kızartılan yiyecekler için)
kirin qijîn *l/gh* cız etmek, cızlamak
kirin qijînî *l/gh* cızlamak, cızırdamak (yağda kızıartılan yiyecekler için)
kirin qirçeqirç *l/gh* çıtırdamak, gıcır gıcır etmek, çıtır çıtır etmek
kirin qirçîn *l/gh* çat etmek, çatırdamak
kirin qirçînî *l/gh* **1.** çıtlamak * **agir dike qirçînî** ateş çıtlıyor **2.** çıtlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) **3.** çıtırdamak, çıt etmek * **gava ku pêlî texte kir, kire qirçînî** tahtaya basınca çıtırdadı **4.** gacırdamak, gıcırdamak, gacır gucur etmek, gacır gacır etmek (diş için)
kirin qireqir *l/gh* gaklamak
kirin qirik *l/gh* kül etmek, yakıp kül etmek
kirin qirînî *l/gh* gaklamak
kirin qirpeqirp *l/gh* çıtır çıtır etmek
kirin qirpînî *l/gh* çıtırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar di devê wê de dikir qirpînî** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu
kirin qirqirînî *l/gh* gıdaklamak * **mirîşk dike qirqirînî** tavuk gıdaklıyor
kirin qirteqirt *l/gh* gıdaklamak * **mirîşk dike qirtqirt** tavuk gıdaklıyor
kirin qirtînî *l/gh* takırdamak
kirin qişteqişt *l/gh* gaklamak
kirin qiyalê *l/gh* gölgelendirmek (hayvanları gölgede dinlendirmek)
kirin qîjewîj *l/gh* **1.** çağırıp bağırmak **2.** cayırtıyı basmak (veya cayırtı koparmak)
kirin qîjîn *l/gh* **1.** çığlık atmak **2.** feryat etmek, haykırmak
kirin qîjînî *l/gh* çığlık atmak, bağırmak
kirin qîrçînî *l/gh* çat etmek
kirin qîrewîr *l/gh* bangırdamak
kirin qîrînî *l/gh* **1.** çığlık atmak **2.** bağırmak, banlamak, bangırdamak, feryat etmek, haykırmak **3.** çağırıp bağırmak
kirin qoreqor *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin qorînî *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
kirin qultînî *l/gh* lıkırdamak
kirin qurînî *l/nh* üveymek
kirin qurpînî *l/gh* **1.** kıtırdamak, kütürdemek (kemikler için)* **gava ku şofêr tevzî dan xwe, hestiyên wî kirin qurpînî** şoför gerindiğinde, kemikleri kıtırdadı **2.** patırdamak
kirin qutiyan *l/gh* kutulamak
kirin quzulqurt *l/gh* zehir zıkkım etmek
kirin refik *l/gh* **1.** sekilemek **2.** evleklemek
kirin rejî *l/gh* kömürleştirmek
kirin reperep *l/gh* görültü patırtı yapmak
kirin repîn *l/gh* tapırdamak
kirin repînî *l/gh* patırdamak, tıpırdamak (yürürken tıpır tıpır ses çıkarmak)
kirin reqînî *l/gh* takırdamak
kirin rê *l/gh* yoluna koymak, rayına oturtmak
kirin rijik *l/gh* kül etmek (yakmak)
kirin robot *l/gh* robotlaştırmak
kirin roman *l/gh* romanlaştırmak
kirin rûpel *l/gh* sayfalandırmak
kirin sekû *l/gh* teraslamak, sekilemek
kirin sekûk *l/gh* sekilemek
kirin ser *l/gh* üstüne katmak
kirin ser hev *l/bw* **1.** istiflemek **2.** biriktirmek **3.** katmak
kirin serê *l/gh* **1.** eklemek, katmak **2.** ilhak etmek **3.** üzerine koymak
kirin serê xwe *l/bw* **1.** kafana koymak, nakşetmek **2.** kafana takmak
kirin sîqesîq *l/gh* gıcır gıcır etmek
kirin stû *l/gh* **1.** üstüne yıkmak **2.** üstüne (veya üzerine) atmak
kirin şagirt *lgh* çırak etmek
kirin şeqînî *l/gh* **1.** çakıldamak **2.** çıtırdamak
kirin şêrt *l/gh* dilim dilim etmek
kirin şikê *l/gh* işkillendirmek
kirin şildim bildim *l/bw* fan fin etmek
kirin şîn *l/gh* ağıt yakmak
kirin şîrqîn *l/gh* **1.** şıngırdatmak **2.** gürletmek
kirin şûv *l/gh* nadaslamak
kirin tangekê *l/gh* hizalamak
kirin tepetep *l/gh* tapırdamak, hora tepmek, görültü yepmek
kirin tepîn *l/gh* tapırdamak
kirin tepînî *l/gh* **1.** tıpırdamak, patırdamak, pıtırtı etmek (yürürken tıpır tıpır ses çıkarmak) **2.** tıpırdamak (hafif hafif vurmak) **3.** titremek (ışık için; aralıklı olarak gücü azalıp çoğalmak) **4.** pıt pıt atmak (korku ve heyecan gibi sebeple kalbi fazla çarpmak)
kirin teqîn *l/gh* fırttırmak, fıttırmak * **ez dikim ji destê vî merivî dikim biteqim** bu adamın elinden fırttıracağım
kirin terpeterp *l/gh* güm güm etmek
kirin tev *l/gh* katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek)
kirin tevî hev *l/bw* **1.** (birbirinin içine) katmak **2.** aralarına katmak
kirin texmekê *l/gh* hizalamak
kirin tingînî *l/gh* tınlamak, tıngırdamak, dımbırdamak, zımbırdamak
kirin tisînî *l/gh* tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kirin tîmsal *l/gh* timsal etmek
kirin tîqetîq *l/gh* kahkaha atmak
kirin torbe *l/gh* torbalamak

kirin toz *l/gh* tozumak
kirin tutetut *l/gh* baykuş ötmek
kirin tûrik *l/gh* torbalamak
kirin ufeuf *l/gh* uflayıp puflamak
kirin ufîn *l/gh* oflamak ~ **û kufîn** uflayıp puflamak
kirin ufînî *l/gh* pofurdamak, puflamak, uflayıp puflamak
kirin vartan vartan *l/bw* fart furt (ya da farta furta) etmek, fartası furtası olmamak
kirin vingînî *l/gh* vınlamak
kirin vizînî *l/gh* vızıldamak, vızlamak
kirin waqewaq *l/gh* vakvaklama, vaklamak
kirin waqînî *l/gh* vakvaklama, vaklamak, viyaklamak, cıyaklamak
kirin war *l/gh* yurt etmek, vatanlaştırmak
kirin wekî zarokan *l/bw* çocuklaştırmak
kirin wekîl *l/gh* vekil etmek
kirin welat *l/gh* vatanlaştırmak
kirin wîçewîç *l/gh* ötüşmek, cıvıldamak * **çûkên li ser daran dikirin wîçewîç** ağaçtaki kuşlar ötüşüyordu
kirin wîçînî *l/gh* ötüşmek, vıcırdamak, makara çekmek, sürekli ütmek
kirin wîqewîq *l/gh* viyaklamak, cıyaklamak
kirin wîqînî *l/gh* viyaklamak, cıyaklamak
kirin wîrewîr *l/gh* **1.** vırıldamak, vırıldanmak, vırlamak **2.** cıvıldamak (insanlar için) **3.** *argo* ötmek; çan çan etmek (ötmek veya konuşmak), anlamsız boş konuşmak **4.** sayıklamak (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etmek)
kirin wîrînî *l/gh* dırlanmak, zırlamak, bağırıp çağırmak
kirin wîtewît *l/gh* cıvıldamak
kirin wîtînî *l/gh* ötüşmek * **çûkên li ser darê dikirin wîtînî** ağaçtaki kuşlar ötüşüyordu
kirin wîzîn *l/gh* **1.** vızıldamak, vızlamak **2.** uğuldamak (rüzgârın uğuldaması için) **3.** uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin xamê *l/gh* besi yapmak
kirin xelek *l/gh* halkalamak
kirin xelqe *l/gh* halkalamak
kirin xesarê *l/gh* hasara sokmak (veya uğratmak)
kirin xetik *l/gh* evleklemek
kirin xewê *l/gh* uyutmak
kirin ximînî *l/gh* gümbürdemek
kirin xingal *l/gh* kangallamak
kirin xirecir *l/gh* yaygara koparmak (veya yaygarayı basmak)
kirin xirexir *l/gh* tıkırdamak * **gûz di hundirê çewal de dikirin xirexir** cevizler çuvalın içinde tıkırdadı
kirin xiristiyan *l/gh* hristiyanlaştırmak
kirin xirînî *l/gh* **1.** hırıldamak **2.** horlamak, horuldamak * **tu di xewê de dikî xirînî?** sen uykuda horluyor musun? **3.** takırdamak, tıkırdamak
kirin xirtexirt *l/gh* tıkırdamak
kirin xirtînî *l/gh* tıkırdamak
kirin xirxirk *l/gh* un ufak etmek * dest û piyên di wê kirin xirxirk
kirin xişînî *l/gh* **1.** hışıldamak, hışırdamak **2.** takırdamak
kirin xiyal *l/gh* hulyalaştırmak
kirin xîzînî *l/ngh* hırıldamak
kirin xulînî *l/gh* fışıldamak, fışırdamak
kirin xumexum *l/gh* çağlamak (suların köpürerek ve ses çıkararak akması)
kirin xumîn *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin xurde *l/gh* hurdaya çevirmek
kirin xurînî *l/gh* **1.** gurlamak, guruldamak **2.** gürüldemek (nehir, akarsu ve dereler için)
kirin xurmînî *l/gh* **1.** gümbürdemek, gürlemek **2.** gürüldemek (nehir, akarsu ve dereler için)
kirin xuroşe *l/gh* taşmak
kirin xuşexuş *l/gh* fışıldamak, fışırdamak
kirin xuşînî *l/gh* **1.** fışıldamak, fışırdamak, haşırdamak, hışıldamak, hışlamak **2.** çağıldamak
kirin xwarê *l/gh* **1.** düşürmek 2. çöktürmek
kirin xweda *l/gh* tanrılaştırmak
kirin xwedî *l/gh* sahip etmek (veya kılmak)
kirin xweyî *l/gh* sahip etmek (veya kılmak)
kirin yezdan *l/gh* tanrılaştırmak
kirin zarezar *l/gh* figan etmek
kirin zezarê *l/gh* zarara sokmak
kirin zikê hev *l/bw* inatlaşmak
kirin zikê xwe *l/bw* inat etmek, inatklaşmak
kirin zimîn *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
kirin zingezing *l/gh* çıngırdamak
kirin zingînî *l/gh* tıngırdamak, çıngırdamak
kirin ziringî *l/gh* zangırdamak
kirin zirînî *l/gh* zırlamak, zırıldamak
kirin ziwa teqîn *l/gh* sinirinden patlamak
kirin zîqezîq *l/gh* gıcır gıcır etmek
kirin zîqînî *l/gh* gıcırdamak
kirin zûl *l/gh* dilim dilim etmek
kiritandin *m* kemirme
kiritandin *l/gh* kemirmek
kiritandî *rd* kemirilmiş
kiritîn *m* kemirilme
kiritîn *l/ngh* kemirilmek
kirixandin *m* kanıksama
kirixandin *l/gh* kanıksamak
kirixîn *m* kanıksanma
kirixîn *l/ngh* kanıksanmak
kiriyar *nd/nt* **1.** alıcı, müşteri **2.** abone (önceden ödemede bulunarak süreli yayınlara alıcı olma işi) * **ez bûm kiriyarê kovarê** dergiye abone oldum **3.** *rd* abone (peşin para ile bir şeye belli bir süre için alıcı olmuş kişi) * **kiriyarê kovara me** dergimizin abonesi ~ **dîtin** alıcı bulmak
kiriyarî *m* **1.** alıcılık **2.** abonelik, abonman
kiriyox *nd/nt* alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak
kiriyoxî *m* alıcılık
kiriz *rd* toy
kirizî *m* **1.** toyluk **2.** *rd* dişleri çürümüş olan kimsi
kirî *rd* yapılmış, edilmiş olan

kirî *nd* zanetme * **jê kirî ew miriye** öldüğünü zanetmiş
kirîb *bnr* kirîv
kirîdar *nd/nt* alıcı, satın alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak
kirîdarî *m* alıcılık, satın alıcılık
kirîger *nd/nt* alıcı, satın alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak
kirîgerî *m* alıcılık, satın alıcılık
kirîn *m* 1. alım, satın alına 2. alış, satın alış ~ **û firotin** alış veriş ~**a parmehî** taksitle satın alma
kirîn *l/gh* almak, satın almak * **xanî kirîn** ev almak
kirîname *m* satın alma belgesi
kirînî *m* istek, aşırı istem ~ **ji nav dilê (yekî) birin** iç gıcıklamak, istek uyandırmak
kirînox *nd/nt* alıcı, satın alıcı müşteri
kirînoxî *m* alıcılık, satın alıcılık
kirîsk *zo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık (Grillus domesticus, G. campestris)
kirîşe *m* renkli bir tür kumaş
kirîtayî *m* ölümlük
kirîv *nd/nt* 1. kirve 2. vaftiz babası
kirîva *nd/nt* kirve
kirîvantî *m* kirvelik
kirîvatî *m* kirvelik
kirîvî *m* kirvelik
kirîvtayî *m* kirvelik
kirîvtî *m* kirvelik
kirj *m* kasılma
kirjbûn *m* kasılma
kirj bûn *l/ngh* kasılmak
kirjbûyîn *m* kasılış
kirjî (I) *m* deridebenek şekline kendini gösteren hastalık
kirjî (II) *m* spazm
kirjîzanî *m* spazmoloji
kirjkirin *m* kasma
kirj kirin *l/gh* kasmak
kirkak *zo/m* iri kafalı, alt karnı beyaz, sırtı yeşil bir kuş
kirkir *bot/m* Hint keneviri (Canabis sativa)
kirkirandin *m* kazma (derisini kazır gibi kaşıma)
kirkirandin *l/gh* kazmak (derisini kazır gibi kaşımak)
kirkirin *m* 1. kıtır kıtır öğütme 2. bir darbeden kesme, kökleme
kir kirin *l/gh* 1.kıtır kıtır öğütmek 2. bir darbeden kesmek, köklemek
kirkirîn (I) *m* kıkır kıkır gülme
kirkirîn (II) *m* kazınma (derisini kazır gibi kaşıma)
kirkirîn (I) *l/ngh* kıkır kıkır gülmek
kirkirîn (I) *l/ngh* kazınmak (derisini kazır gibi kaşıma)
kirkirîtk *ant/m* kıkırdak
kirkirk (I) *ant/m* 1. kemircik, kıkırdak 2. kıkırdak (sığır ve danada) 3. geğrek (yumuşak kaburga kemikleri) ~**a guh** sayvan ~**a parsû** kaburga kıkırdağı ~**a rûv** kaşık kemiği kaynaşması ~**a troîdê** troid eklemi
kirkirk (II) *bot/m* keten tohumu
kirkirka dûvçikê *nd* kemirdek
kirkirka nermik *nd* kıkırdak doku
kirkirka qemçikê *nd* kemirdek
kirkirok (I) *ant/m* 1. yemek borusu 2. kıkırdak
kirkirok (II) *rd* gevrek
kirkirokî *rd* kıkırdaklı, kıkırdağımsı
kirkirpok *rd* 1. gevrek * **nanekî kirkirpok** gevrek bir ekmek 2. kıtır (kuru ve gevşek)
kirkirpokbûn *m* gevreklik
kirkirpokî *rd* 1. gevrekçe 2. *h* kıtır kıtır * **borekeke kirkirpokî** kıtır kıtır bir börek
kirkirpokîbûn *m* gevreme
kirkirpokî bûn *l/ngh* gevremek
kirkirpokîkirin *m* gevretme
kirkirpokî kirin *l/gh* gevretmek
kirkisok *rd* kısık gözlü
kirkisokî *rd* kısık gözlüce
kirkisokîkirin *m* kısmak (göz için; biraz kapama)
kirkisokî kirin *l/gh* kısmak (göz için; biraz kapamak)
kirkişandin *m* gerginleştirme
kirkişandin *l/gh* gerginleştirmek
kirkişîn *m* 1. gerginleşme 2. şişinme (şişme)
kirkişîn *l/ngh* 1. gerginleşmek 2. şişinmek (şişmek)
kirkitandin *m* 1. kemirme 2. çatra patra konuşma, çat pat, çatapata
kirkitandin *l/gh* 1. kemirmek 2. çatra patra konuşmak, çat pat bilmek, çatapata konuşmak * **ez hema hindik Tirkî dikirkitînim** çat pat Türkçe biliyorum
kirkitandî *rd* kemirik
kirkît *m* kirkit (dokumacılıkta)
kirkût *m* kükürt ~ **vêxistin** kükürt yakmak
kirlent *m* kırlent
kirm *bnr* kurm
kirman *m* istihkâm
Kirmanc *nd* Kird, (Dimilî, Zaza)
Kirmanckî *m* Kirdkî (Kürtçenin Dimilice, Zazaca lehçesi)
Kirmanckîaxêv *nd* bu lehçeyi konuşan
kirmişandin *l/gh* 1. büründürmek 2. büzmek
kirmişandin *m* 1. büründürme 2. büzme
kirmişandî *rd* 1. bürük 2. büzük
kirmişîn *m* 1. bürünme 2. büzülme
kirmişîn *l/ngh* 1. bürünmek 2. büzülmek
kirmitîk *ant/m* kıkırdak
kirmitîkî *rd* kıkırdaksi
kirmî *bnr* kurmî
kirmok *m* alna takılan bir kadın takısı
kirmon *rd* kurtlu
kirnas *rd* çiçek bozuğu, çopur
kirnasî *m* çiçek bozukluğu, çopurluk
kirnik *n* burun içi deliği
kirnizî *rd* gelişmemiş bodur
kirnî *zo/m* kene, sakırga ~**ya nivînan** tahta kurdu
kirok *rd* fail, yapan
kironek *ant/m* kıkırdak
kiror *bnr* kilor
kirorang *n* tekerlek

kirose *m* at arabası
kirosk *bot/m* 1. ahlat ağacı (Pirus piraster) 2. ahlat, yaban armudu, yabanî armut, çakal armudu (bu ağacın yemişi)
kirostik *m* ahlat, yaban armudu
kirox (I) *rd* fail, yapan
kirox (II) *nd/nt* (r kalın okunur) alıcı, satın alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak
kiroxî (I) *m* faillik
kiroxî (II) *m* alıcılık, satın alıcılık
kirp (I) *h* hart ~ ~ hart hart
kirp (II) *rd* aymaz
kirp (III) *h* aniden
kirp (IV) *rz/m* vurgu
kirpan *rz/m* vurgu
kirpandin (I) *m* vurgulama
kirpandin (II) *l/gh* 1. çıtırdatma, çıtırdatış 2. kütürdetme 3. kırpma
kirpandin (I) *l/gh* vurgulamak
kirpandin (II) *l/gh* 1. çıtırdatmak 2. kütürdetmek 3. kırpmak * **çavê xwe dikirpîne** gözlerini kırpıyor
kirpdar *rz/rd* vurgulu
kirpekirp *h* 1. çıtır çıtır (gevrek bir şeyler yenilirken çıkan ses) 2. hatır hatır, kıtır kıtır, kakır kakır (sert şeyler kesilir, yenilir, koparılırken çıkan ses) * **nan bi kirpekirp xwar** ekmeği kıtır kıtır yedi *h* katır kutur * **bi kirpekirp bihok xwar** ayvayı katır kutur yedi 3. kütür kütür 4. hart hur ~ **jê anîn** çıtır çıtır çıtırdatmak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) çıtır çıtır ses çıkarmak
kirpî *m* aymazlık
kirpîn *l/ngh* 1. çıtırdama, çıtırdayış 2. kakırdama 3. kütürdeme
kirpîn *l/ngh* 1. çıtırdamak 2. kakırdamak 3. kütürdemek
kirpînî *m* 1. çıtırtı 2. kakırtı, kıtırtı 3. kütürtü ~ **jê anîn** 1) çıtırdatmak 2) kütürdetmek ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) 1) çıtırdamak 2) kütürdemek
kirpînî jê anîn *l/bw* 1. kıtırdatmak 2. kütürdetmek
kirpînî jê birin *l/bw* kütürdetmek
kirpînî jê hatin *l/bw* çıtırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar kirpînî jê dihat** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu 2. kütürdemek
kirpînîkirin *m* 1. çıtırdama 2. kakırdama, kıtırdama
kirpînî kirin *l/gh* çıtırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar di devê wê de kirpînî dikir** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu 2. kakırdamak, kıtırdamak
kirpok *rd* gevrek
kirpokî *rd* gevrekçe
kirpokîtî *m* gevreklik
kirşe *n* büyük demirci çekiçi
kirt (I) *h* hart, gırt ~ ~ hart har, gırt gırt
kirt (II) *m* boğum (parmak veya kamış gibi şeylerin şişkin kısmı)
kirt (III) *m* 1. çentik, tırtık, kertik, çetele 2. tıkır ~ **avêtin şivikê** çetele çekmek (veya tutmak) (ji) ~ **û nîva xwe nehatin xwarê** ayak diremek ~ **tê de çêkirin** çentik açmak
kirtan *n* kısırlaştırılmış erkek manda
kirtbûn *m* çentiklenme
kirt bûn *l/ngh* çentiklenmek
kirtek *m* donduktan sonra çözülmeye başlayan kar
kirtekirp *h* 1. hart hurt, gırt gırt 2. tıkır tıkır 3. kütür kütür
kirtên *m* apostrof
kirtik (I) *m* eğe (madenleri yontmak, düzeltmek, perdahlamak için kullanılan sert, ensiz çelik araç)
kirtik (II) *rd* 1. azıcık, gıdım (sert cisimler için) * **kirtikek şekir** azıcık şeker 2. azıcık, gıdım * **kirtik jê hiştin** azıcık bırakmak 3. sabun artığı
kirtik (III) *m* çentik ~ **tê de çêkirin** çentik açmak
kirtik (IV) *ant/m* kıkırdak, geğrek (yumuşak kaburga kemikleri)
kirtik (V) *m* uskuru, yiv
kirtika poz *nd* burun direği
kirtikek *rd* azıcık, gıdım
kirtikî *rd* ufak tefek kimse
kirtikîbûn *m* çentiklenme
kirtikî bûn *l/ngh* çentiklenmek
kirtikkirin *m* eğeleme
kirtik kirin *l/gh* eğelemek
kirtik pirtik *nd/rd* ıvır zıvır
kirtîn *m* tıkırdama
kirtînî *m* tıkırtı
kirtînî jê anîn *l/bw* tıkırdatmak
kirtkirin *m* 1. çentme, çentik atma, çentikleme, kertikleme, kertme 2. kırkma (ucundan kesme)
kirt kirin *l/gh* 1. çentmek, çentik atmak, çentiklemek, kertiklemek, kertmek 2. kırkmak (ucundan kesmek)
kirtkirî *rd* 1. çentikli, kertikli 2. tırtıklı, tırtıllı
kirtkirtî *rd* 1. çentikli, kertikli 2. tırtıklı, tırtıllı
kirtkirtîbûn *m* 1. çentiklenme 2. tırtıklı olma
kirtkirtî bûn *l/ngh* 1. çentiklenmek 2. tırtıklı olmak
kirtkirtkî *rd* tırtıllı * **kêra kirtkirtkî** tırtıllı bıçak
kirtleme *m* kıtlama, gırtlama ~ **vexwarin** gırtlamak * **çayê kirtleme vedixwe** çayı gırtlıyor
kirt mirt *n* pılı pırtı (eski eşya)
kirtnak *m* 1. merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç) 2. oklava
kirtnakkirin *m* merdaneleme
kirtnak kirin *l/gh* merdanelemek
kirtol *m* kırıntı, ekmek kırıntısı
kirtûpan *m* baştan savma, üstünkörü
kirt û pertalk *nd* öteberi
kirt û pirt *nd* öteberi
kirû *m* 1. olgu 2. *fel* olgu, fenomen
kir û pirt *nd* öteberi
kirûr *m* beş yüz bin
kirûz *m* kavulma
kirvît *bnr* kibrît

kirxan *m* topraktan çanak
kirxik *m* topraktan küçük çanak
kiryar *rd* 1. eden, yapan, fail 2. *hiq/nt* fail 3. *nd/nt* icraatçı 4. *m* eylem, edim, fiil, pratik 5. *m* davranış
kiryarî *m* 1. eylem, edim, fiil, pratik 2. icraat 3. *rd* eylemli, amelî, fiilî * **rewşa kiryarî ya piyaseyê** piyasalardaki fîlî durum 4. *fel/* edimsel
kiryaz *bnr* gelyaz
kiryox *nd/nt* satın alıcı
kiryoxî *m* satın alıcılık
kisas *rd* aksi (inatçı, hırçın, huysuz)
kisasî *m* aksilik (inatçılık, hırçınlık, huysuzluk)
kisihî *rd* kısık
kisihîbûn *m* kısıklık (ten için)
kisihîn *m* kısılma (ten için)
kisihîn *l/ngh* kısılmak (ten için)
kisil *m* kireç
kisp *m* kazanç ~ **û kar** iş güç
kist *m* hisse, pay
kistîn *m* tık (ses çıkarma) ~ **pê neketin** tık yok
kisûr (I) *n* kumaş
kisûr (II) *m* küsur
kiswet *n* kisvet
kiş *b* 1. kış (kovma ünlemi, tavuk, horz vb. için) 2. destur (sıcak su döküldüğünde söylenen söz) ~ **elo** horoz kovma
kiş (II) *m* fıt (birini başkasına karşı kışkırtma) ~ **kirin** fitlemek
kiş (III) *m* şah çekme, hamle (saldırma, satranç gibi zeka oyunlarında hamle yapma, şah çekme) ~ **û berkiş** hamle ve karşı hamle
kişan *m* 1. çekilme, çekiliş 2. çekim (çekme işi) 3. *rz* çekim * **kişana lêkeran** fiil çekimleri 4. *sn* çekim * **kişana fîlm** film çekimi 5. içme, içiş, içim * **kişana vê titûnê pir xweş e** tütünün içişi (veya çimi) gayet hoş 6. çeki, tartı, tartma (tartma işi ve biçimi) * **komir bi kişanê tê firotin** kömür tartı ile satılı 7. *fiz* gerilim
kişana lêkeran *rz/nd* fiil çekimi
kêşandin *m* 1. çekme, çekiş (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütme) 2. çekme (taşıt için; koyma, bırakma) 3. çekme, germe 4. çekme (içine alma) 5. çekme (bir yerden başka bir yere taşıma) 6. çekme (bir amaçla ortadan kaldırma) 7. çekme (solukla içine alma) 8. çekme (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranma) 9. çekme (güç durumlara uğrama, dayanma, katlanma) 10. çekme, yüklenme (üzerine alma, etkisi altında bulunma) 11. çekme (döşeme) 12. çekme (herhangi bir engel kurma) 13. çekme (ad çekme, niyet, piyango gibi) 14. çekme (çizgi durumunda uzatma) 15. çekme (tıpkısını yazma veya çizme, kopya etme) 16. çekme (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru alma) 17. çekme (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etme) 18. çekme (dikkat, ilgi vb. üzerine toplama) 19. çekme (hoşa gitme, sarma) 20. çekme (bir duyguyu içinde yaşatma) 21. çekme (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla birini sıkıştırma) 22. çekme (boya, badan vb. sürme) 23. çekme (bir şeyi emip dışarıya çıkarma) 24. *rz* çekme, çekimleme, tasrif etme (fiil çekme) 25. çekme, tartma, tartış 26. içme, içiş (sigara vb. için) 27. tüttürme (sigara, pipo, nargile gibi) 28. dökme (bir yere çokça bir şey yığma, taşıma) 29. aktarma, geçirme (bir şeyi bir yerden başka bir yere taşıma, nakletme) 30. asılma (tutup çekme) 31. çekinme, sürme 32. çekiştirme (tekrar tekrar çekerek koparma) 33. tahta biçme 34. taşıma (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürme) 35. germe 36. sürme ~**a lûlikan** ad çekme
kişandar *ant rd/nd* gerici (bir organı germeye yarayan kas)
kişandin *l/gh* 1. çekmek (bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek) * **derî hindirû kişand û çû** kapıyı şiddetle çekip gitti 2. çekmek (taşıt için; koymak, bırakmak) * **hespê ku erebeyê dikişîne** arabayı çeken at 3. çekmek, germek * **ben kişand** ipi çekti 4. çekmek (içine almak) * **singêr hemû av kişand** sünger bütün suyu çekti 5. çekmek (bir yerden başka bir yere taşımak) * **debir kişande bênderê** ekini harman yerine çekti 6. çekmek (bir amaçla ortadan kaldırmak) * **pereyên xwe yên li piyaseyê kişandiye** piyasadaki paralarını çekmiş 7. çekmek (solukla içine almak) * **av kişand pozê xwe** burnuna su çekınek 8. çekmek (üzerinde bulunan bir silâha saldırmak için davranmak) * **çeka xwe kişand û bi ser de çû** silâhını çekip üzerine yürüdü 9. çekmek (güç durumlara uğramak, dayanmak, katlanmak) * **ev deh sal in ku ez vê nexweşînê dikişînim** on yıldır bu hastalığı çekiyorum 10. çekmek, yüklenmek (üzerine almak, etkisi altında bulunmak) * **tengaviya vî karî gel dikişîne** bu işin sıkıntısını halk çekiyor 11. çekmek (döşemek) * **kablo kişandin** kablo çekmek 12. çekmek (herhangi bir engel kurmak) * **divê ku mirov perdeyek bikişîne vir** buraya bir perde çekmek lazım 13. çekmek (ad çekmek, niyet, piyango gibi) * **piyango kişandin** piyango çekmek 14. çekmek (çizgi durumunda uzatmak) * **çixêz kişandin** çizgi çekmek * **kil kişandin** sürme çekmek 15. çekmek (tıpkısını yazınak veya çizmek, kopya etınek) * kopya kişandin kopya çekmek 16. çekmek (bir yerden bir şeyi yukarıya doğru almak) 17. çekmek (görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerinde tespit etmek) * **fotograf kişandin** fotoğraf çekmek 18. çekmek, celpetmek (dikkat, ilgi vb. üzerine toplamak) * **ev kinc pir balê dikişîne ser xwe** bu elbise çok dikkat çekiyor 19. çekmek (hoşa gitmek, sarmak) 20. çekmek (bir duyguyu içinde yaşatmak) * **hesret kişandin** hasret çekmek 21. çekmek (bir şeyin iç yüzünü anlamak amacıyla birini sıkıştırmak) * **kişandin ber î-**

fadeyan sorguya çekmek **22.** çekmek (boya, badan vb. sürmek) * **qatek boyaxa din jî bikişînê** bir kat boya daha çek **23.** çekmek (bir şeyi emip dışarıya çıkarmak) * **kulek baş dikişîne** baca iyi çekiyor * **tilimbe baş avê dikişîne gelo?** tulumba suyu iyi çekiyor mu? **24.** *rz* çekmek, çekimlemek, tasrif etmek (fiil çekmek) **25.** çekmek, tartmak **26.** içmek, kullanmak (sigara vb. için) * **cigare nakişîne** sigara kulanmıyor **27.** tüttürmek (sigara, pipo, nargile gibi) **28.** dökmek (bir yere çokça bir şey yığmak, taşımak) * **leşker kişandine ser sînor** sınıra asker dökmüşler **29.** aktarmak, geçirmek (bir şeyi bir yerden başka bir yere taşımak, nakletmek) * **me têkberên odeya rûniştinê kişandin odeya mêvanan** oturma odasının eşyalarını misafir odasına aktardık * **ez dixwazim eşyayê odeyê bikişînim odeya din** odanın eşyalarını öbür odaya geçirmek istiyorum **30.** asılmak (tutup çekmek) * **zarok dawa diya xwe kişand** çocuk annesinin eteğine asıldı **31.** çekinmek, sürmek * **kil kişandiye çavên xwe** sürmeler çekinmiş gözlerine **32.** çekiştirmek (tekrar tekrar çekerek koparmak) **33.** tahta biçmek * **texte kişandin** tahta biçmek **34.** taşımak (bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek) * **av dikişîne** su taşıyor * **mala xwe kişandibû** evini taşımıştı **35.** germek **36.** sürmek * **riya me sê saet kişand** yolumuz üç saat sürdü ~ **ba xwe** ayağına çağırmak ~ **ber (tiştekî)** yanaştırmak ~ **ber bar** oyun ile birini ele geçirmek ~ **ber ezmûnê** (an jî **îmtihanê**) imtihana çekmek **(yek)** ~ **ber hesaban** (birini) hesaba çekmek ~ **ber hev** çiftlemek, çiftleştirmek (dişi ile erkeği bir araya getirmek) * **hesp û mehîn kişandin ber hev** atla kısrağı çiftlediler ~ **ber îfadeyan** sorguya çekmek **(yek)** ~ **ber îfadeyan 1)** (birinin) ifadesini almak **2)** (birini) ifadeye çekmek ~ **ber pirsan** sorguya çekmek ~ **ber pirsyariyê** (an jî **îfadeyan**) sorguya çekmek ~ **çarmixan** çarmıha germek ~ **dilê xwe** kin gütmek ~ **hewzê** havuzlamak **(yek)** ~ **lext** (birini) kayışa çekmek ~ **makîneyê** makineye çekmek (elbise için) ~ **milê xwe** yüklenmek ~ **nav dilê xwe** içine atmak (yapılan bir kötülüğe karşı sesini çıkarmamakla birlikte, bunu unutmamak) **(yek)** ~ **nav rastê û lê xistin** (an jî **dan**) (birini) meydan dayağına çekmek ~ **nava xwe** içine çekmek (soluk almak) ~ **pêş** ileri almak ~ **ser hev** karılmak (hayvan çiftleştirmek) ~ **ser taxokê** kızağa çekmek ~ **ser xwe** üstüne çekmek örtmek * **lihêf kişande ser xwe û raket** yorganı çekip yattı ~ **xwe** soğurmak, massetmek, absorbe etmek **(yek)** ~ **xwe** (kendine) bağlamak * **we bi van lebatên xwe ez kişandim xwe** bu davranışınızla beni kendinize bağladınız

kişandin ber hev *l/bw* çiftlemek, çiftleştirmek (dişi ile erkeği bir araya getirmek) * **hesp û mehîn kişandin ber hev** atla kısrağı çiftlediler

kişandin çarmixan *l/gh* çarmıha germek

kişandin xwe *l/gh* **1.** celpetmek, cezbetmek **2.** soğurmak, massetmek

kişandî *rd* **1.** çekik **2.** çekili * **fîş kişandî ye** fiş çekili **3.** çekik (içeriye doğru kaçmış, batık) * **birûyê kişandî** çekik kaş **4.** içilmiş (sigara gibi şeyler için) **5.** tartılı, tartılmış olan **6.** *rd* gerili **7.** *rz* çekimli, çekimlenmiş, tasrifli

kişanek *m* mıknatıs

kişanekîtî *m* mıknatıslık, mıknatısiyet

kişanokî *h* çekikçe

kişawerz *m* tarım

kişawerzî *rd* tarımsal

kişe *b* kış (kovma ünlemi, tavuk, horz vb. için)

kişekirin *m* kışlamak (kümes hayvanlarını kovma)

kişe kirin *l/gh* kışlamak (kümes hayvanlarını kovmak)

kişif *rd* üstü açık (yatarken üstünü açık bırakan)

kişik *m* satranç

kişikbaz *nd/nt* satranç oyuncusu

kişikbazî *nd/nt* satranç oyunculuğu

kişîn *m* **1.** çekilme, çekiliş **2.** çekilme (bir yere çıkma) **3.** çekilme, kuruma (suyu çekilme) **4.** kayma (toprak yer değiştirme) **5.** ilerleme, ilerleyiş (bulunduğu yerden daha ileriye gitme, yol alma) * **kişîna hêzên me ber bi baregehên dijminî ve** güçlerimizin düşman kamplarına ilerleyişi **6.** çıkma (yukarı çıkma) **7.** çıkma (iş için yetkili bir makama gitme) **8.** sağılma, sağılış, akma (sürüngenler için) **9.** akma (art arda ve toplu olarak gitme) **10.** akma (su akma) **11.** batma (gök cisimleri çin) **12.** gitme **13.** gerilme **14.** içme, içim, içiş * **kişîna vê titûnê pir xweş e** tütünün içimi (veya içişi) gayet hoş **15.** *rz* çekim **16.** *sn* çekim

kişîn *l/ngh* **1.** çekilmek * benê wî kişiyaye ipi çekilmiş **2.** çekilmek * **kişiyane serê gir** tepeye çekilmişler **3.** çekilmek, kurumak (suyu çekilmek) * **ava çem kişiya** nehir suyu çekilmiş **4.** kaymak (toprak yer değiştirmek) **5.** ilerlemek (bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak) **6.** çıkmak * **em kişiyan hafê** yukarı çıktık **7.** çıkmak (iş için yetkili bir makama gitmek) **8.** sağılmak, akmak (sürüngenler için) * **mar kişiya qula xwe** yılan deliğe sağıldı **9.** akmak (art arda ve toplu olarak gitmek) * **gel kom bi kom dikişe vir** halk gruplar halinde buraya akıyor **10.** akmak * **av dikişiya** su akıyordu **11.** batmak (gök cisimleri çin) * **heyv kişiya** ay battı **12.** gitmek * **bikişe malê** eve git **13.** gerilmek ~ **ber (tiştekî)** *l/bw* yanaşmak ~ **pêş** ileri atılmak (veya çıkmak)

kişîner *nd/nt* **1.** çekici (çekme işini yapan) **2.** çekici, cazip

kişînerî *m* **1.** çekicilik **2.** çekicilik, caziplik

kişîn hev *l/ngh* ufalmak

kişînok *rd* **1.** çekici, cazibeli, alımlı **2.** çekimli

kişînokî *m* **1.** çekicilik, cazibe, alımlılık **2.** *rd* cazibelice

kişîn ser hev *l/bw* ufalmak
kişîr *m* taş karışımı toprak
kişî ser hev kirin *l/bw* çiftleştirmek (hayvanlar için)
kişke *m* kızak (öküz tarafından çekilen kızak)
kişkirin *m* **1.** kovma (kümes hayvanları kovma) **2.** saldırma (satranç gibi zekâ oyunlarında hamle yapma) **3.** kışkırtıma, fıtleme
kişkirin *l/gh* **1.** kovmak (kümes hayvanları kovmak) **2.** saldırmak (satranç gibi zekâ oyunlarında hamle yapmak) **3.** kışkırtımak, fitlemek
kiş kiş *b* **1.** kış (kümes hayvanlarını kovma ünlemi) **2.** destur (sıcak su döküldüğünde söylenen söz) **3.** *m* kışkışlama **~î (yekî) kirin** -e musalat etmek, birine saldırtmak
kişkişandin (I) *m* **1.** kışkırtma, fitleme **2.** çekiştirme, çekeleme **3.** sürükleme
kişkişandin (II) *m* kabartma
kişkişandin (I) *l/gh* **1.** kışkırtmak, fitlemek **2.** çekiştirmek, çekelemek **3.** sürüklemek * **bi erdê ve kişkişandin** yerden sürüklediler
kişkişandin (II) *l/gh* kabartmak
kişkişî (I) *m* kışkırtma, fitleme **(yekî) kirin** -e musalat etmek, birine saldırtmak
kişkişî (II) *rd* kabarıklı, kabarmış (hacmi büyümüş olan)
kişkişîbûn *m* kabarma (ekşime sonucu kabarma)
kişkişîbûn *l/ngh* kabarmak (ekşime sonucu kabarmak)
kişkişî kirin *l/gh* kışkırtmak (ji bo ajelan)
kişkişî kirin kışkırtmak (ji bo ajelan)
kişkişîn (I) *m* **1.** çekişme **2.** sürüklenme
kişkişîn (II) *m* **1.** fıkrama, fışlama, fışnama (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşime) **2.** kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) **3.** kaynama (mayalı bir şey kabarıp köpürme)
kişkişîn (I) *l/ngh* **1.** çekişmek **2.** sürüklenmek
kişkişîn (II) *l/ngh* **1.** fıkramak, fışlamak, fışnamak (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşimek) **2.** kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek) **3.** kaynamak (mayalı bir şey kabarıp köpürmek) * **şîre kişkişiye** şira kaynamış
kişkişkirin *m* **1.** kışkışlama **2.** kışkırtma
kişkiş kirin *l/gh* **1.** kışkışlamak **2.** kışkırtmak
kişkizîn *m* inileme
kişkizîn *l/ngh* inilemek
kişmatî *m* şaşa kalma
kişmatî man *l/ngh* şaşa kalmak
kişmîş *nd* kişmiş, kuş üzümü
kişnîş *m* kişniş, kara kimyon
kişok *rd* sürüngen
kişre *m* sapları harman yerine taşıma eylemi
kişt (I) *b* kış, kümes hayvanlarını kovma ünlemi
kişt (II) *rd* dirençli, direngen
kişt (III) *nd* **1.** tohum **2.** ekilmiş tohum **3.** ekin
kişteban *m* yüksük
kiştûkal *m* tarım, ziraat
kiştûkalî *rd* tarımsal
kiştûqal *m* tarım, ziraat
kiş û mal *h* ailece cümbür cemaat
kişwer *m* **1.** ülke, diyar **2.** kıta, kara, ana kara
kişwergir *rd* cihangir, fatih
kişwergirane *h* cihangirce
kişwergirî *m* cihangirlik
kişwerî *rd* karasal * **avhewaya kişwerî** karasal iklim
kişwerkêş *rd* cihangir, fatih
kişwerkêşî cihangirlik
kit (I) *m* ısırık, ısırma (çocuk dilinde)
kit (II) *rd* **1.** tek * **bazin kit bû, bikira cot e** bilezik tek idi çift yapsaydı **2.** *nd/rd* tane (herhangi bir sayıda oyan şey, adet) **3.** *mat* tek (iki ile bölünmeyen sayı) **4.** tek (hiç, hiç biri) * **îro yekşem e, li kuçeyan kit nîn e** bugün pazar, sokaklarda tek kişi **5.** *m* zere, tek * **kita namûsê** namus zeresi ~ **jê hiştin** tekini bırakmamak, kökünü kazımak ~ **jê neman** thiç kalmamak ~ ~ tek tek
kit (III) *m* takırtı (küçük takırtı) ~ **û** ~ küçük takırtı sesi ~ **û maç** (an jî **mat**) öpücük, buse
kita *nd* eş (karı koca için)
kitan (I) *bot/n* **1.** keten (Linumusitatissimum) **2.** keten (ketenden yapılma dokuma), bez (pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma)
kitan (II) *m* tül, gaz ~ **lê şikestî** evlilik çağını aşmış genç kız ~**a çîvîtkirî** gaz boyaması
kitandin *m* heceleme
kitandin *l/gh* hecelemek
kitanok *m* sarık
kitekêş *rd* heceli
kitekit (I) *m* **1.** ayrıntı, detay, tafsilât, teferuat **2.** detay, döküm * **kitekita hesab** hesabın dökümü
kitekit (II) *h* tek tek
kitêb *m* **1.** kitap **2.** kitap (kutsal kitap) ~ **li binçeng** kitap kurdu ~**a berîkan** cep kitabı ~**a destan** el kitabı ~**a pêjanê** yemek kitabı ~**a qabreş** kara kaplı kitap (şaka) ~**a sereke** ana kitap **di** ~**ê de hebûn** kitapta yeri olmak * **ev tişt di kitêbê de tune** bu konunun kitapta yeri yok **bi** ~**ê sond xwarin** kitaba el basmak
kitêbbinçeng *rd* kitap kurdu (çok kitap okuyan kimse)
kitêbçêker *nd/nt* kitapçı (yapan kimse)
kitêbçêkerî *m* kitapçılık
kitêbên pîroz *nd* Ahdiatik, kutsal kitaplar
kitêbfiroş *nd/nt* kitapçı (satan kimse)
kitêbfiroşî *m* kitapçılık
kitêbhez *nd/nt* kitabsever
kitêbhezî *m* kitabseverlik
kitêbî *rd* **1.** kitabî (kitapla ilgili, kitaba uygun, kitaplarda geçen olay vb.) **2.** kitabî (kitaba bağlı kalan, özgür düşünemeyen) **3.** kitabî (düzgün, dil kurallarına uygun)
kitêblibinçeng *rd* kitap kurdu (çok kitap okuyan kimse)
kitêbnivîs *nd/nt* müellif
kitêbok *m* kitapçık
kitêbxane *m* **1.** kütüphane, kitaplık (kitapların yerleştirildiği raflardan oluşan mobilya) **2.**

kütüphane, kitaplık (kitap, film, plâk gibi her türlü düşünce ve sanat ürünlerini okurlara sunan kuruluş)
kitêbxanevan *nd/nt* kütüphaneci
kitêbxanevanî *m* kütüphanecilik
kitêbxaneya gelemperî *nd* kitab sarayı
kitêbxaneya gerok *nd* seyyar kütüphane
kitêl *m* teyel ~ **kirin** teyel yapmak (veya atmak)
kitêlkirin *m* teyelleme
kitêl kirin *l/gh* teyellemek
kitik *zo/m* kedi (Felis domesticus) ~ **ne li mal e navê mişk Evdirehman e** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler
kitika kûvî *zo/nd* yaban kedisi
kitik masî *zo/nd* yayın balığı
kitim *rd* kayıtsız ~ **kirin** hakkını inkar etmek
kitkêşan *m* kura çekme
kitkirin *m* dişleme (çocuklar için)
kitkirin *m* tekleme, seyrekleştirme
kit kirin *l/gh* dişlemek (çocuklar için)
kit kirin *l/gh* teklemek, seyrekleştirmek
kitkit *m* ayrıntı, detay, teferuat
kitkitandin *m* ayrıntılandırma, ayrıntılarıyla anlatma
kitkitandin *l/gh* ayrıntılandırmak, ayrıntılarıyla anlatmak
kitkite *m* ayrıntı
kitkiteyî *rd* feri, ayrıntılarla ilgili
kitkitî *h* hece hece
kitkitîkirin *m* heceleme
kitkitî kirin *l/gh* hecelemek
kitm (I) *m* karalama * **kitma yêk û dû kirin** birbirlerini karalamak
kitm (I) *rd* kayıtsız (nüfus kütüğünde kaydı olmayan) ~ **kirin** hakkını inkar etmek
kitmkirin (I) *l/gh* karalama
kitmkirin (II) *m* hakkını inkar etme
kitm kirin (I) *l/gh* karalamak
kitm kirin (II) *l/gh* hakkını inkar etmek
kitokito *rd* teke tek
kitrewî *m* şahisyet
kitût *rd* **1.** bayat (taze olmayan) **2.** bayat ekmek, bozulmuş ekmek **3.** *m* ekmek küfü
kitûtî *m* bayatlık
kitûtîbûn *m* bayatlama
kitûtî bûn *l/ngh* bayatlamak
kitûtîkirin *m* bayatlatma
kitûtî kirin *l/gh* bayatlatmak
kivan *n* halaç yayı
kivane *n* sürme çekme çubuğu
kivarik *bot/m* mantar
kivasen *m* labut (bir jimnastik aleti)
kivav *bnr* kebab
kivgark *bot/m* mantar mantar
kivil (I) *bnr* kevil
kivil (II) *n* yabanî hayvanlar tarafında öldürülen hayvan parçaları
kivî *m* küçük, dar ağızlı kap
kivkarik *bot/m* **1.** mantar **2.** *mec* beyaz tenli insan, genelikle kadın için
kivlîşk *m* kirpik
kivş *bnr* kefş
Kiwan *ast/m* Satürn
kiwar bnr kewar
kiwar *bnr* kibar
kiwark *bot/m* mantar
kiwê *m* isteka
kiwîsî *zo/n* kaplumbağa (Testudo)
kiwît *m* ıslık
kiwîtandin *m* ıslık çalma
kiwîtandin *l/gh* ıslık çalmak
kix *nd/rd* **1.** kıh (çocuk dilinde pis, kirli) **2.** kaka (çocuk dilinde pis ve kirli şey) **3.** *b* tu kaka (çocuk dilinde)
kixme (I) *m* **1.** bitki köklerinden yapılmış uçkur **2.** cepken
kixme (II) *rd* lacivert ile mor arası bir renk tonu
kixs *n* arpacık soğanı, ıska
kixse *bnr* kixs
kixsik *m* arpacık soğanı, ıska
kixşink *m* nemli ve yeşil çamur
kiyan (I) *m* statu
kiyan (II) *m* yayık yayma
kiyan *l/gh* yayık yaymak
kiyanûs *kîm/m* kiyanus
kiyarek *bot/m* mantar
kiyarik *bnr* kiyarek
kiyark *bot/m* mantar
kiyas *m* vasiyet
kiyaskirin *m* vasyet etme, vasiyette bulunma
kiyas kirin *l/gh* vasyet etmek, vasiyette bulunmak
kiz (I) *m* hidet, öfke, kızgınlık
kiz (II) *rd* **1.** ölgün **2.** zayıf
kiz (III) *rd* üzgün ~ **bûn** üzülmek ~ **kirin** üzmek ~ **û zer bûn** sararmak
kiz (IV) *rd* yağlı şey
kiz (V) *rd* yanık
kiz (VI) *m* karınca
kizandin *m* eritme
kizandin *l/gh* eritmek
kizb *m* hidet, öfke ~ **û meyn** yalan dolan
kizban *m* kesilmiş asma çubuğu
kizbelok *m* kişniş
kizbûn (I) *m* hiddetlenme, öfkelenme, kızma
kizbûn (II) *m* üzülme
kizbûn (III) *m* **1.** ölgünleşme **2.** zayıflama (ışık için)
kiz bûn (I) *l/ngh* hiddetlenmek, öfkelenmek, kızmak
kiz bûn (II) *l/ngh* üzülmek
kiz bûn (III) *l/ngh* **1.** ölgünleşmek **2.** zayıflamak (ışık için) * **çavê min kiz bûne** gözlerim zayıflamış
kizekiz *h* **1.** cızır cızır (acı duymak için) **2.** cızır cızır (ateşte et pişirirken) **3)** cızır cızır (kesilen camın sesi için) **4.** *h* fısır fısır (ince bir şey yanarken) ~ **kirin** cızır cızır **etmek**, cızırdamak
kizgot *n* iri köz
kizîn *m* düş yeri
kizik *m m* kakırdak
kizin *bot/m* **1.** burçak (Vicia ervillia) **2.** burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)

kizir (I) *n* bıyığı terlememiş genç
kizir (II) *rd* kıraç (verimsiz toprak)
kizirandin *m* **1.** alazlama **2.** ütme, ütüleme (alevde) **3.** haşlama (don, kırağı için; bitkilere zarar verme)
kizirandin *l/gh* **1.** alazlamak **2.** ütmek, ütülemek (alevde) **3.** haşlamak (don, kırağı için; bitkilere zarar vermek)
kizirandî *rd* ızgara (ızgara edilmiş et)
kizirî *rd* alazlı
kizirîn *m* **1.** alazlanma **2.** haşlanma (don, kırağı için; bitkilere zarar verilme) **3.** *mec* cız etme, sızlama
kizirîn *l/ngh* **1.** alazlanmak **2.** haşlanmak (don, kırağı için; bitkilere zarar verilmek) **3.** *mec* cız etmek, sızlamak
kizirk *bnr* kizrik
kizînî *m* **1.** cızırtı (acı duyma, içinin cız etmesi) **2.** cızırtı (ateşte et pişirirken çıkan ses) ~ **jê çûn 1)** cızırdamak * **kizînî ji nava dilê min çû** içim cızırdadı **2)** cızırdamak (et ateşte pişirildiğinde) ~ **ji dil çûn** yüreği cız etmek (veya cızlamak) ~ **pê ketin** cızırdamak
kizîr (I) *m* dip yanığı
kizîr (II) *n* **1.** kizir (köy muhtarı yardımcısı) **2.** kizir (köy kâhyası) **3.** kizir (köy bekçisi)
kizîrî *m* kizirlik
kizkirin (I) *m* hiddetlendirme, öfkelendirme, kızdırmak
kizkirin (II) *m* üzme
kizkirin (II) *m* ölgünleştirme
kiz kirin (I) *l/gh* hiddetlendirmek, öfkelendirmek, kızdırmak
kiz kirin (II) *l/gh* üzmek
kiz kirin (II) *l/gh* ölgünleştirmek
kizkiz *n* çedene, çetene (kavrulmuş olanı)
kizkizandin *m* cızırdama
kizkizandin *l/gh* cızırdamak
kizkizîn *m* cızırdanma
kizkizîn *l/ngh* cızırdanmak
kizmik *m* **1.** harman artığı **2.** buğdayı samandan ayıran araç
kiznik *bnr* kiznok
kiznok *bot/m* kuş figi
kiznûk *bnr* kiznok
kizot *n* **1.** kor ateşten bir parça **2.** kızarmış odun
kizr *m* ütme (ütme işi)
kizrik *m* kakırdak
kizrîk *bot/m* kökü yenilen bir ot
kizrînekî *rd* ütme yapılmış olma
kizrûnek *rd* ütme
kizû *rd* fesat
kizûr *bnr* kizir
kizûtî *m* fesatlık
kizwan *bot/m* meneviş
kizwet *m* giyim kuşam, kiyafet
-kî (I) *rz/m* isimden isim ve sıfat yapım soneki
kî (II) *bnr* ku
kî (III) *c* kim (bükünsüz halde) * **kî dizane** kim bilir ~ **berê gihîştê jê re ye** kapanın elinde kalmak (çbir şeyden ancak çabuk davranabilenler faydalanmak) ~ **berê rabe ew kar dike** erken kalkan kazanır ~ **bi kê ye** kim kime dum duma ~ **bike wê safî jî bike** iti öldürene sürükletirler ~ **bikeve govendê wê xwe bihejîne** hamama giren terler ~ **bûk be (ew) berbû ye** Kambersiz düğün olmaz ~ **bûk e tu berbûrî yî** Kambersiz düğün olmaz ~ **çi dike bi xwe re dike** kim ne eylerse kendine eyler ~ **dertê pêşiyê** önüne gelene * **hema kî dertê pêşiyê derdê xwe ji wan re gilî dike** önüne gelene derdini anlatıyor ~ **dibe ew zane** kim olursa olsun ~ **dilbij e çav birije** maymun iştahlı olanın gözü aksın ~ **gû bike navê wê bişo jî** iti öldürene sürükletirler ~ **ne** kim oluyor? * **em kî ne ku em bi deyn tiştan bidin** biz kim oluyoruz ki veresiye verelim ~ **rakê bernade** kapanın elinde kalmak (çok istenir ve aranır olmak) ~ **şemitî şewitî** düşenin dostu olmaz ~ **wefa ye ew bav û bira ye** kim iyi ise o değerlidir ~ **ye çi ye?** neyin nesi (kimin fesi) ~ **ye, ji mala kê ye?** neyin nesi (kimin fesi) ~ **zane** kim bilir (bilinmezliği belirdirir) * **kî zane, ev tevgera hanê dê çi bîne serê wî** kim bilir bu hareketi başına ne getirecek ~ **zane belkî** kim bilir (olabilir) * **kî zane belkî hatiye ecibandin ...** kim bilir ne kadar çok beğenildi
kîbik *m* bumbar
kîdark *bot/m* mantar
kîj (I) *bnr* kîjan
kîj (II) *bnr* qîz
kîjan *c* **1.** neresi (nerede, hangi yer) * **dibistan kîjan e?** okul neresi? **2.** *rd* hangi (soru sıfatı anlamında) * **kîjan sal** hangi yıl **3.** hangi (nesnedeki kavramı genişletme anlamında) * **hûn kîjan pirtûkê vekin, hûn dê bibînin** hangi kitabı, açsanız bulursunuz ~ **kevir mezin e, here serê xwe lê bixe** (an jî **bide**) hangi taş pekse (katıysa) başını ona vur ~ **xêr e Xwedê wî pê re bike** Allah iki iyilikten birisini versin (ağır hasta için; ya ölsun kurtulsun ya iyileşsin, anlamında)
kîjik *bnr* kîjan
kîjşk *bnr* kîjan
kîkerat *zo/m* yeşil kertenkele
kîkerok *zo/m* yeşil kertenkele
kîklotron *m* kiklotron
kîl *m* kil
kîler *m* killer
kîlervan *n* kilerci
kîlervanî *m* kilercilik
kîlke *zo/m* hamsi (Engraulisencrasicholus)
kîlo *m* **1.** kilo **2.** kilo (kilogramın kısaltması) **3.** kilo, tartı * **komir bi kîloyan tê fîrotin** kömür tartı ile satılır ~ **avêtin** ağır basmak, okka çekmek (ağırlığı fazla gelmek) ~ **kêm kirin** kilo kaybetmek, kilo vermek ~ **kutan** ağır basmak, okka çekmek * **pembû kîlo nakute** pamuk ağır basmıyor kîlo ~**yên (yekî) kişandin** boyunun ölçüsünü almak
kîloamper *fiz/m* kiloamper
kîlogram *m* kilogram

kîlogrammetre *fiz/m* kilogrammetre
kîlohertz *fiz/m* kilohertz
kîlojûl *fiz/m* kilojul
kîlokalorî *m* kilokalori, büyük kalori
kîlometre *m* kilometre ~ **kare** kilometre kare
kîlometre çarçik *nd* kilometre kare
kîlosîkl *fiz/m* kilosikl
kîloş *rd* kloş
kîlot *n* külot
kîloton *m* kiloton
kîlovat *m* kilovat ~ **saet** *fiz* kilovat saat
kîlovolt *m* kilovolt
kîloyî *rd* kiloluk * **paketa sê kîloyî** üç kiloluk paket
kîlte *m* kil
kîmono *m* kimono
kîmya *m* kimya
kîmyager *nd/nt* kimyacı, kimyager
kîmyagerî *m* kimyacılık, kimyagerlik
kîmyawî *rd* kimyasal
kîmyaya organîk *kîm* organik kimya
kîmyayî *rd* kimyasal
kîmyazan *nd/nt* kimyager
kîmyazanî *m* kimyagerlik
kîn *m* **1.** kin **2.** hınç ~ **ajotin** kin gütmek ~ **hilanîn** kin kapmak ~ **hilgirtin** kin taşımak ~ **kişandin dilê xwe** kin gütmek ~ **kudirandin** (an jî **kudandin**) kin gütmek ~ **pê re kişandin** (birine) kin gütmek ~ **û kînat** (an jî **kudret**) kin **~a (yekî) di dilê (wî) de bûn** (birine) kin duymak **~a filehan** deve kini (geçmeyecek büyük kin) **~a (yekî) kişandin dilê xwe** (birine) garaz olmak **~a (yekî) lê bûn** kin bağlamak **~a nava (wan) hatin hilanîn** aralarındaki buzlar erimek **~a xwe dan (yekî) 1)** (birine) kin beslemek (veya kin tutmak), garaz bağlamak **2)** (birine) kafa takmak, kancayı takmak (veya atmak)
kînare *mzk/m* kinare
kînat *bnr* kîn û kînat
kînatî *m* kinlik, garazlık
kînbaz *rd/nt* kinci
kînbazî *m* kincilik
kîndar *rd/nt* **1.** kinci, kinli, kindar **2.** hınçlı
kîndarî *m* kincilik
kîneber *rd* kindar
kînedoz *rd/nt* kinci, kindar, kinli, kin güden
kînedozî *m* kincilik, kindarlık
kînematîk *fiz/m* kinematik
kîner *bot/m* çavuş üzümü
kînestezî *fizy/m* kinestezi
kînetîk *fiz/rd* **1.** kinetik **2.** *tek* kinetik **3.** *kîm* kinetik
kînewer *rd/nt* kinci
kînewerî *m* kincilik
kîngê *h* ne zaman
kîn hilanîn *m* kinlenme, kin kapma
kîn hilanîn *l/gh* kinlenmek, kin kapmak
kînik *fel nd/rd* kinik
kînîn *m* kinin
kînîndar *rd* kininli
kînîzm *fel/m* kinizm
kînkirk *bot/m* kenevir
kînkor *bot/m* bir tür bitki
kînok *rd/nt* kinci, garazkâr
kînokî *rd* kincice, kinlice
kînokîtî *m* kincilik, garazkârlık
kînor *m* çıban **~a bêserî** akarca, fistül **~a bibinî** bir tür çıban **~a tehlkirî** kurca çıbanı **~a xwînê** kan çıbanı
kînowî *rd* kinli, kindar
kînoyî *rd/nt* kinci, kindar, kinli
kînoyîtî *m* kincilik, kindarlık
kînwer *bnr* kînewer
kîp (I) *rd* dik (eğik olmayan)
kîp (II) *rd* **1.** sağlam, tığ gibi, çivi gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse) **2.** sık, sıkı * **kîp hatiye girêdan** sıkı bağlanmış
kîp (III) eş (birbirine denk) * **di kîpa hev de ne** birbirinin dengidirler
kîpik (I) *m* kulplu küçük çömlek
kîbik (II) *m* bumbar (bağırsak dolması)
kîpkirin *m* **1.** sağlamlaştırma **2.** sıkma, germe
kîp kirin *l/gh* **1.** sağlamlaştırmak **2.** sıkmak, germek
kîr *ant/n* penis, yarak, erkeklik organı **bi ~ê xwe mîz bike, ne bi yê hevalan** *argo*)ağaca dayanma kurur, adama (insana) dayanma ölür
kîrgo *bnr* kêrgo
kîrko *bnr* krîko
kîrkok *zo/m* örümcek kuşu (Lanius)
kîrkujin *rd* teres
kîrkujinbab *n* teres oğlu teres
kîrkûk *zo/m* örümcek kuşu (Lanius)
kîroşk *bnr* kergoşk
kîrtûj *n/argo* çapkın, zampara
kîs *n* **1.** kese* **kîsê titûnê** tütün kesesi **2.** *mec* kese (bir kimsenin kendisine ait parası veya serveti) * **mezax ji kîsê xwe kir** masrafı kesesinden yaptı **3.** kese (miktar için) * **sê kîs titûn** üç kese tütün **~ê avê** su kesesi **bi ~ê xwe ewle bûn** kesesine güvenmek **4.** torba (küçük torba, para torbası gibi) * **kîsê pereyan** para torbası * **mastê kîs** torba yoğurdu **(ji) ~î bavê xwe çûn** araya gitmek (karışıklığa kurban olmak, harcanmak)
kîsandin *m* büzme
kîsandin *l/gh* büzmek
kîsandî *rd* büzük
kîsdar *rd* keseli
kîse *n* kese (yıkanırker kir çıkarmak için ele geçirilen kese)
kîsedar *n* kesedar
kîsekêş *nd/nt* tellâk
kîsekêşî *m* tellâklık
kîsekirin *m* keseleme
kîse kirin *l/gh* keselemek
kîsel *zo/n* tos bağa
kîsele *bnr* kîsel
kîsihandin *m* kasma
kîsihandin *l/gh* kasmak
kîsihîn *l/ngh* **1.** çekilmek (cilt için) **2.** kasılmak
kîsihîn *m* **1.** çekilme (cilt için) **2.** kasılma
kîsik *n* **1.** kese * **kîsikê diravan** para kesesi **2.** *rd* kese (miktar için) **3.** *ant* kese, kesecik **4.**

torba, poşet (küçük torba, para torbası gibi) ~ê **avikê** sperm torbası ~ê **gun** taşak torbası ~ê **hewayê** *ant* hava kesesi ~ê **mêst** yoğurt süzme torbası ~ê **xewê** uykucu, uyuşuk
kîsikê diran *ant/nd* diş kökü zarı
kîsikê firşik *ant/nd* öd kesesi
kîsikê gun *nd* taşak torbası
kîsikê hêkê *ant/nd* kesecik
kîsikê mîzê *ant/nd* sidik torbası
kîsikê ovogonê *biy/m* dağarcığı
kîsikê pûşî *nd* kavlık
kîsikê toxmavê *nd* sperm torbası, kesesi
kîsikê zirav *ant/nd* öd kesesi, safra kesesi
kîsikok *ant/m* kesecik
kîsîn *m* büzülme (toplanma, inkıbaz)
kîsîn *l/ngh* büzülmek (toplanmak, inkıbaz etmek)
kîsk (I) *bj/m* kist
kîsk (II) *bot/m* kapsül
kîskîbûn *m* kistleşme
kîskî bûn *l/ngh* kistleşmek
kîso *zo/n* kaplumbağa, tosbağa (Testudo)
kîst *bj/m* kist
kîsvet *sp/m* kisbet
kîş *n* din, diyanet
kîşe *bnr* kîş
kîşk *bnr* kîjk
kîşwer *bnr* kişwer
kîşwergir *bnr* kişwergir
kîşwerz *m* çiftlik
kît rz/*m* ek
kitêb *m* **1.** kitap **2.** kitap (kutsal kitap) ~ **li binçeng** kitap kurdu ~**a berîkan** cep kitabı ~**a destan** el kitabı ~**a pêjanê** yemek kitabı ~**a qabreş** kara kaplı kitap (şaka) ~**a sereke** ana kitap **di** ~**ê de hebûn** kitapta yeri olmak * **ev tişt di kîtabê de tune** bu konunun kitapta yeri yok **bi** ~**ê sond xwarin** kitaba el basmak
kîtabe *m* kitabe, yazıt
kîtabet *m* kitabet
kîtandin *m* heceleme
kîtandin *l/gh* hecelemek
kîtandî *rd* hecelenmiş olan
kîte *rz/m* hece, seslem ~**ya dirêj** *rz* uzun hece ~**ya girtî** *rz* kapalı hece ~**ya vekirî** *rz* açık hece ~**yên bêjeyî** terimsel heceler
kîtekirin *m* heceleme
kîte kirin *l/gh* hecelemek
kîteparêz *nd/nt* hececi
kîteparêzî *m* hececilik
kîtevan *nd/nt* hececi
kîtevanî *m* hececilik
kîteyî *rd* heceli * **helbesta heşt kîteyî** sekiz heceli şîr
kîtî bnr gîtî
kîtîn *zo/m* kitin
kîtkîtî *h* hece hece
kîtkîtîkirin *m* heceleme
kîtkîtî kirin *l/gh* hecelemek
kîvroşk *bnr* kergoşk
kîwî (I) *bot/m* kivi
kîwî (II) *zo/m* kivi, apterîks (apteryx australis)
klakson *m* kâkson
klarîkalîzm *m* klarikalizm, din **erkçilik**
klarnet *mzk/m* klarnet, gırnata
klarnetjen *nd/nt* klarnetçi, gırnatacı
klasîk *rd* **1.** klâsik (eski Yunan ve Roma çağı dili ve sanatı ile ilgili olan) **2.** klâsik (XII. yüzyıl Fransız dili, sanatı ve yazarlarıyla ilgili olan) **3.** klâsik (üzerinde çok zaman geçtiği halde değerini yitirmeyen, türünde örnek olarak görülen eser veya sanatçı) **4.** klâsik (sanatta kuralcı) **5.** klâsik (alışılmış olan, yenilik getirmeyen, geleneksel) * **wêjeya klasîk** klâsik edebiyat
klasîkbûn *m* klâsikleşme
klasîktî *m* klâsiklik
klasîzm *m* klâsizm
klasor *m* klasör
klaşînkof kalaşnikof
klavsen *mzk/m* klâvsen (bir müzik aleti)
klavye *m* klâvye
klavyedar *m* klâvyeli
klep *m* klâpe (akışkan maddelerin geçmesini sağlamak veya engelemek için kullanılan supap)
kleptoman *nd/nt* kleptoman
kleptomanî *bj/m* kleptomanî
klerîkalîzm *m* klerikalizm
klirîng *bz/m* kliring, takas
klîk *m* klik, hizip
klîkparêz *nd/nt* klikçi, hizipçi
klîkparêzî *m* klikçilik, hizipçilik
klîma *m* klima
klîmatolog *nd/nt* klimatolog, iklim bilimci
klîmatolojî *m* klimatoloji, iklim bilim,
klînik *m* **1.** klinik (hasta bakılan yer) **2.** klinik (hekim olacak öğrencilerin uygulamalı olarak ders gördükleri yer) **3.** klinik (vücut muayenesinde görülen hastalık belirtisi) ~**a çavan** *bj* göz kliniği
klînîker *m* klîniker
klînometre *m* klinometre, eğimölçer
klîps *m* klips
klîşe *rd/nd* **1.** klişe **2.** *m* klişe, basma kalıp ~**ya mê** dişi klişe
klîşeker *nd/nt* klişeci
klîşekerî *m* klişecilik
klîşexane *m* klişehane
klîşeyîbûn *m* klişeleşme
klîşeyî bûn *l/ngh* klişeleşmek
klor *kîm/m* klor (kısaltması Cl)
klordar *rd* klorlu
klorhîdrat *kîm/m* klorhidrat
klorhîdrîk *m* klorhidrik
klorîk *m* klorik
klorkirin *m* klorlama
klor kirin *l/gh* klorlamak
klorkirî *rd* klorlu, klorlanmış
klor lê reşandin *l/bw* klorlamak, klor serpmek
klorofîl *bot/m* klorofil
kloroform *kîm/m* kloroform
klorometrî *m* klorometri, klorölçer
kloroplast *bot/m* kloroplast
kloroz *m* kloroz

klorpîv *m* klorölçer, klorometri
klorur *kîm/m* klorür
klorurî kirin *kîm l/gh* klorürlendirmek
klostrofobî *bj/m* klostrofobi, kapalı yer korkusu
klûb *m* klüp ~**a şevê** gece klübü
klûbvan *nd/nt* klüpçü
klûbvanî *m* klüpçülük
ko (I) *bnr* ku
ko (II) *m* koyunların tek sıra halinde başlarını önündeki koyunun bacakları arasına koyarak ilerlemesi
ko (III) *n* dağ
ko (IV) *m* kucak
ko (V) *mat/m* **1.** artı (toplama işleminde + işaretinin adı) **2.** *rd* artı, pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı)
ko (VI) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan) * **kêra ko** kör bıçak ~ **(kuh** an jî **keh) bûn** ağzı körelmek
koalîsyon *m* koalisyon, ortak yönetim
kobalt *kîm/m* kobalt (kısaltması Co)
kobay *zo/m* **1.** kobay (Cavia porcellus) **2.** *nd* kobay, denek, deney konusu
kobe (I) *n* halka (uykusuzluk, yorgunluk, üzüntü gibi sebepler göz altında beliren koyuluk) * **ca tu li kobeyê li bin çav binêre** göz altında oluşan halkaya bak
kobe (II) *n* **1.** etek (giysinin alt kenarı) **2.** tiriz (giysilerin yırtmaç ve eteğine eklenen ensiz kumaş parçası)
kobra *nd* kobra, gözlüklü yılan
kobûn *m* **1.** körelme, gedilme (bıçak, keser vb. için) **2.** körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)
ko bûn *l/ngh* **1.** körelmek, gedilmek (bıçak, keser vb. için) **2.** körleşmek (kesmez, işlemez duruma gelmek)
kobûnî *m* körlük (kesmez olma durumu)
kobûyîn *m* **1.** köreliş, gedilme (bıçak, keser vb. için) **2.** körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)
kokirin *m* köreltme, körleştirme, körletme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)
ko kirin *l/gh* köreltmek, körleştirmek, körletmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak) * **meqes ko kir** makası körleştirdi
koç (I) *n* taş
koç (II) *n* **1.** kütük **2.** kısa ve kalın değnek **3.** kıyma tahtası **4.** *rd* dik olmayan, boynuzsuz, ağaçsız ~**ê salan 1)** yılların kütüğü **2)** tecrübeli, deneyimli kimse
koç (III) *m* **1.** göç (çeşitli sebeblerden bir yerden başka bir yere gitme) **2.** göç (göç sırasında taşınan ev eşyaları) * **koç bar kirin wê bikevin rê** göçü yükleyip yola koyulacaklar **3.** göç (bazı hayvanların mevsim, iklim, besin vb. nedenlerden dolayı yer değiştirmeleri) **4.** hicret (İslâm takviminde tarihin başı sayılan Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi ~**a dawî** *mec* son yolculuk, ölüm ~**a dawî kirin** göçüp gitmek (ölmek) ~**a dawîn kirin** dünyaya gözlerini kapamak (veya yummak) ~**a têgihîştiyan** beyin göçü ~**a xwe ya dawiyê kirin** göçüp gitmek (ölmek)
koçak *m* kiriş üzerine konulan daha küçük direk
koçan *m* koçan
koçandin *m* göçertme
koçandin *l/gh* göçertmek
koçbar *rd* göçmen, göçen
koçbarbûn *m* **1.** göçme**2.** göçüp gitme, dünyaya gözlerini kapama (veya yumma)
koçbar bûn *l/gh* **1.** göçmek **2.** göçüp gitmek, dünyaya gözlerini kapamak (veya yummak)
koçbarbûyîn *m* **1.** göçüş **2.** göçüp gitme, dünyaya gözlerini yumma
koçbarî *m* **1.** göçmenlik **2.** tehcir, göç ettirme
koçbarkirin *m* **1.** göçertme **2.** tehcir etme, göç ettirme
koçbar kirin *l/gh* **1.** göçertmek **2.** tehcir etmek, göç ettirmek
koçber *nd/rd* **1.** göçebe, göçmen, muhacir **2.** göçmen (sıcak iklimli ülkelere giden hayvan)
koçberî *m* **1.** göçebelik, göçmenlik, muhacirlik **2.** muhaceret
koçbûn *m* göçme, göç etme
koç bûn *l/ngh* göçmek, göç etmek
koçbûyîn *m* göçüş
koçdawî *m* son yolculuk, ölüm
koçdawîbûn *m* hayata gözlerini yumma (veya kapama)
koçdawî bûn *l/ngh* hayata gözlerini yummak (veya kapamak)
koçdawîkirin *m* göçme, göç etme, göç eyleme (ölme, yok olma)
koçdawîkirin *l/gh* göçmek, göç etmek, göç eylemek (ölmek, yok olmak)
koçe (I) *bnr* kuçe
koçe (II) *m* güreş
koçegir *n* güreşçi, pehlivan
koçegirî *m* güreşçilik, pehlivanlık
koçek (I) *nd/nt* **1.** köçek, çengi **2.** köçek (ağır başlı davranışları olmayan kimse)
koçek (II) *n* **1.** köçek (Alevilikte) **2.** köçek (Yezidilikte Şeyh Hadi türbesini koruyanlara başkanlık eden ve dini propaganda yapan kimse) **3.** münecim
koçekî (I) *m* köçeklik
koçekî (II) *m* halay türü
koçemal *h* ailece, evce, evcek, kapı kapamaca * **em bi koçemal diçin sînemayê** sinemaya evcek gidiyoruz
koçer *nd/nt* göçer, göçebe, yürük, konar göçer **2.** *rd/zo* göçer, göçücü (mevsimine göre yer değiştiren hayvan) ~ **mezinên wan ku extiyar dibin dikin ber karik û berxikan** kurt kocayınca köpeğin maskarası olur ~ **nabêjin dewê min tirş e** kimse ayranım ekşidir demez
koçerat *nd* göçerler, göçebeler
koçerbûn *m* göçebeleşme
koçerbûyîn *m* göçebeleşiş
koçerî *m* **1.** göçebelik, göçerlik, yürüklük **2.** *rd* göçeri, göçer konan

koçertî *m* göçebelik
koçik (I) *n* kütükçük
koçik (II) *m* **1.** hol, selâmlık (saray ve köşklerde erkeklerin bulunduğu ve erkek misafirlerin alındığı bölüm) **2.** otak
koçik (III) *m* ocak (taş ocak)
koçî *rd* hicrî * **salnameya koçî** hicrî takvim
koçîn *m* göçme
koçîn *l/ngh* göçmek
koçk *m* **1.** bekleme salonu, kabul odası (veya salonu) **2.** misafir odası, salon **3.** köşk
koçkanî *bnr* kuçkanî
koçkar *bnr* goşkar
koçkirin *m* **1.** göçme, göç etme (veya eyleme) **2.** göçme (bazı hayvanlar sıcak iklimli ülkelere gitme) **3.** göçme, göç etme, göç eyleme (ölme, yok olma)
koç kirin *l/gh* **1.** göçmek, göç etmek (veya eylemek) * **ew malbata ku hûn jê behs dikin ji vir koç kir** bahsettiğiniz aile buradan göçtü * **koçeran koç kirin** göçerler göç etti **2.** göçmek (bazı hayvanlar sıcak iklimli ülkelere gitmek) **3.** göçmek, göç etmek, göç eylemek (ölmek, yok olmak) ~ **çûn** göçüp gitmek
koçrev *m* tehcir
koçrevî *m* tehcir, göç ettirme
kod (I) *m* **1.** kavata (oyma ağaç kap) **2.** çanak, maşrapa **3.** çeyrek ölçek (bir ölçü birimi)
kod (II) *mzk/m* tekne (saz teknesi)
kod (III) *m* kot (bir bilgiyi gösteren semboller dizgesi)
koda erdî *nd* ayakbastı parası
kodalês *rd* çanak yalayıcı
kodalêsî *m* çanak yalayıcılık ~ **kirin** çanak yalayıcılığı etmek
kodan *m* yola koyulma
kodandin *m* yola koyulma
kodandin *l/gh* yola koyulmak
koda zozanî *hd* yayla harcı
kode (I) *bot/m* bir tür ot
kode (II) *m* mera ücreti, otlak öcreti, otlakiye
kodeîn *bj/m* kodein
kodek *nd* **1.** yavru (hayvan yavrusu) **2.** *mec* genç çocuk
kodeks *bj/m* kodeks
kodel *rd* **1.** iç bükey **2.** *m* şire havuzu ~**a maserêyê** sıkılmış üzüm suyunun biriktiği havuz
koden *rd* ahmak
kodenî *m* ahmaklık
koder *m* otlak öcreti, otlakiye
koderî *m* mera ücreti
kodik (I) *ant/m* leğen, havsala ~**a piştê** bel (sırtın altına rastlayan bölgesi)
kodik (II) *m* **1.** boduç **2.** kavata (oyma ağaç kap) **3.** çanak, küçük maşrapa **4.** çanak (argoda televizyon ve beyin anlamında) ~ **li sîniya vala xistin** boşa kürek çekmek ~**a tije bi ya vala dan** doluyu boş olanla değiştirmek (zarar etmek) ~**a xwînê** kan çanağı
kodik (III) *mzk/m* göğüs tahtası (çalgının göğsü)
kodik (IV) *m* dolma (yemeği)
kodik (V) *n* genç çocuk
kodika çokê *nd* diz ağırşağı
kodika dewlê *nd* çörtü
kodika piştê *nd* bel (sırtın altına rastlayan bölgesi)
kodikqul *rd* uğusuz
kodikvala *rd* züğürt
kodîk *nd* evlâtlık
kodîn *m* düzüşme
kodîn *l/ngh* düzüşmek
kodkirin *m* kotlama
kod kirin *l/gh* kotlamak
kodkirî *rd* kotlu, kotlanmış
kodo (I) *rd* kamburlu
kodo (II) *m* kaplumbağa
kodqelên *rd* uğursuz
kodqulor *rd* züğürt
kofendîl *rd* çörek halinde, sarınmış yuvarlak halde
kofik (I) *ant/m* diz ağırşağı, diz kapağı
kofik (II) *m* hotoz
kofik (III) *bnr* kovik
kofî *m* **1.** hotoz (kadın başlığı) **2.** hotoz (tavus kuşu, tavuk gibi kuşların başlarında bulunan tüyler)
kofîkêl *rd* eğik hotozlu (kadın)
kofîşor *rd* eğik hotozlu (kadın)
kofîxwar *rd* eğik hotozlu (kadın)
kofte *m* köfte
kofteçêker *nd/nt* köfteci (yapan kimse)
koftefiroş *nd/nt* köfteci (satan kimse)
koftepêj *nd/nt* köfteci (yapan kimse)
kogarek *m* tarihî devir
kogeh *m* ambar, eşya ve azık deposu
koh (I) *n* dağ
koh *rd* kör, keskin olmayan
kohenît *mîn/m* kohenit
kohî *rd* dağlı
kojan *m* **1.** kemirme **2.** *rd/argo* aylak, avare (işsiz, boş gezen)
kojandin *m* kemirme
kojandin *l/gh* kemirmek
kojandî *rd* kemirik, kemirilmiş
koje *zo/n* sansar (Martes martes)
kojek *rd* kemirgen
kojer *rd* kemirgen
kojîn *m* kemirilme
kojîn *l/ngh* kemirilmek
kojo *nd/nt* **1.** çıkarcı, pinti **2.** nefsine düşkün olan erkek
kojotî *m* **1.** çıkarcılık, pintilik **2.** nefsine düşkün olma
kojok *rd* kemirici
kojtin *m* kemirme
kojtin *l/gh* kemirmek
kok (I) *m* **1.** bezeme, süsleme **2.** bezgi, süs **3.** *rd* süslü püslü, üstü başı düzgün, bakımlı
kok (II) *h* hîç
kok (III) *mzk/m* düzen, akort
kok (IV) *nd* kok kömürü
kok (V) *rd* **1.** besili **2.** tavlı, semiz, semirgin **3.** etli (eti çok olan)

kok (VI) *m* **1.** kök (bazı şeylerde dip bölüm) **2.** gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) **3.** çotuk, kütük (kesilen ağacın dışarda kalan kısmı) * **piyê min li koka darê leqitî** ayağım çotuka takıldı **4.** kök, asıl (temel, esas) * **koka nivîsê wêne ye** yazının aslı resimdir **5.** asıl, kök, köken (kaynak, soy, nesep) * **koka vê malê ne diyar e** bu ailenin kökü belli değil * **koka wan jî Erebistanê tê** onların kökeni Arabistandan gelme **6.** *rz* kök (kelimenin her türlü ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * **koka lêkerê** fiilin kökü **7.** *bz* köken, menşe (malın menşesi) ~ berdan kök salmak ~ **berdan erdê** kök salmak (bir yere iyice yerleşmek) * **li gund kok berdaye erdê nayê** köye kök salmış gelmiyor **~a (...) anîn 1)** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek 2) soyunu kurutmak **~a (komekê, civatekê) anîn** tırpan atmak, bir topluluğu yok etmek, kırıp geçirmek **~a (yekî) birandin** ocağını söndürmek **~a (yekî) birîn** soyunu kurutmak **~a (yekî) dan tavê** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek **~a (yekî) danîn** soyunu kurutmak **~a darê** ağaç kökü **~a (...) hatin** kökü kazınmak **~a hev anîn** (birbirinin) soyunu kurutmak **~a mêran lê anîn** (birinin) soyunu kurutmak **~a peyvê** kelime kökü **~a (...) qelandin** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek **~a (...) rakirin** kökünü kazımak, kökünde kazımak * **em dê di demeke kurt de koka vê nexweşînê rakin** kısa bir sürede bu hastalığı kökünü kazıyacağız **~a (tiştekî) rakirin** dibine darı ekmek (bir şeyi sonuna kadar tüketmek, bitirmek)
koka *bot/m* **1.** koka (Erytrroxylon coca) **2.** koka (bu bitkinin yapraklarından çıkarılan madde)
koka diran *ant* diş kökü
kokaîn *m* kokain
kokaînkêş *nd/rd* kokainoman
kokaînkêşî *m* kokainomanlık
kokaînoman *nd/rd* kokainoman
kokaînomanî *m* kokainomanlık
kokandin *m* **1.** donatma, donama (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirme) **2.** bezekleme, bezeme, süsleme
kokandin *l/gh* **1.** donatmak, donamak (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirmek) **2.** bezeklemek, bezemek, süslemek
kokandî *rd* **1.** donanmış **2.** bezekli, bezemeli, bezeli, süslü
kokanîn *m* kökünü getirme
kok anîn *l/gh* kökünü getirmek
kokard *m* kokart
kokardar *rd* kokartlı
koka zer *bot/m* Hint safranı
kokberdan *m* kökleşme, kök salma
kok berdan *l/gh* kökleşmek, kök salmak
kokberdayîn *m*kökleşme, kök salış
kokbir *m* **1.** kökten kesim **2.** kırım, soykırımı
kokbirîn *m* kırım, soykırımı
kokbirkirin *m* **1.** tomurma, kökünü (veya kökünde) kazıma **2.** kırım yapma
kokbir kirin *l/gh* **1.** tomurmak, kökünü (veya kökünde) kazımak **2.** kırım yapmak
kokbûn (I) *m* semirme, semizleme
kokbûn (II) *m* süslenme
kokbûn (III) *m* akort olma
kok bûn (I) *l/ngh* semirmek, semizlemek
kok bûn (II) *l/ngh* süslenmek
kok bûn (III) *l/ngh* akort olmak
kokdar *rd* **1.** köklü **2.** kökenli **3.** menşeli
kokeb *m* kenar
kokel (I) *m* **1.** dikili taş **2.** bağ ve bostanda taştan kulübe
kokel (II) *m* eğri boynuz
kokel (III) *bnr* şikêr
kokel (IV) *m* kıvrım
kokelî *rd* kıvrımlı
kokelîbûn *m* kıvrılma, kıvrımlanma (kıvırcık bir duruma gelme)
kokelî bûn *l/ngh* kıvrılmak, kıvrımlanmak (kıvırcık bir duruma gelmek)
kokelîbûyîn *m* kıvrılış, kıvrımlanış (kıvırcık bir duruma gelme)
koker *m* akımtoplar
kokevîl *bot/m* mantar
kokil *m* dal (omuz, ense) * **daye kokila xwe** dalına almış
kokilîk *m* dal (omuz, ense) * **bide kokilîka xwe** dalına al **(li) ~a (yekî) siwar bûn** dalına binmek
kokim *rd* koca, moruk
kokimbûn *m* kocalma, kocama
kokim bûn *l/ngh* kocalmak, kocamak
kokimbûyîn *m* kocalma, kocama
kokimîtî *m* kocalık, morukluk
kokimîbûn *m* moruklaşma
kokimî bûn *l/ngh* moruklaşmak
kokimkirin *m* kocaltma, kocatma
kokim kirin *l/gh* kocaltmak, kocatmak
kokirin *m* körleştirme, körletme
kokirin *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)
kokî (I) *rd* **1.** kökensel **2.** kökten, köklü **2.** *rz* köksel
kokî (II) *m* **1.** tavlılık **2.** semizlik
kokî (III) *m* süslülük
kokîmbît *mîn/m* kokimbit
kokîn *m* **1.** donanma **2.** allanma, bezenme, süslenme
kokîn *l/ngh* **1.** donanmak **2.** allanmak, bezenmek, süslenmek
kokîtî (I) *m* tavlılık, semizlik
kokîtî (II) *m* güzellik
kokkirin (I) *m* akort etme (yapma), düzenleme, düzen verme, düzene koyma veya düzene sokma
kokkirin (II) *m* semirtme
kokkirin (III) *m* bezemek, süsleme
kok kirin (I) *l/gh* akort etmek (yapmak), düzenlemek, düzen vermek, düzene koymak veya düzene sokmak
kok kirin (II) *l/gh* semirtmek

kok kirin (III) *l/gh* bezemek, süslemek
kokkirî (I) *rd* akortlu, düzenlenmiş
kokkirî (II) *rd* semirtilmiş, tavlı
kokkirî (III) *rd* bezeli, bezekli
kok lê anîn *l/bw* kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü kazımak, soyunu kurutmat
kok lê danîn *l/bw* kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü getirmek
kok lê qelandin *l/bw* kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü kazımak, soyunu kurutmat
koklîk *m* dal (omuz, ense) * **bide kokilîka xwe** dalına al **(li) ~a (yekî) siwar bûn** dalına binmek
koknar *bot/m* köknar (Abies)
kokoreç *m* kokoreç
kokoreçfiroş *nd/nt* kokoreççi (satan kimse)
kokoreçfiroşî *m* kokoreççilik
kokos *m* nargile
kokowark *bot/m* mantar
kokqelîn *m* kırım, soykırımı
koksor *bot/m* kırmızı köklü tilki kuyruğu
kokteyl *m* **1.** kokteyl (türlü içkiler karıştırılarak yapılan içki) **2.** kokteyl (içkili toplantı)
kokulîk *bnr* kokilîk
kol (I) *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) ~ **lê hatin dan** yumruklanmak
kol (II) *m* fare, karıncalarca toplanmış toprak
kol (III) *m* kızak (öküz tarafından çekilen kızak)
kol (IV) *rd* **1.** boynuzsuz * **bizina kol** boynuzsuz keçi **2.** kesik (kulak veya boynuzları kesik hayvan) **3.** küt (kısa ve kalınca, sivri olmayan) * **sola serê wê kol** küt ayakkabı ~î beranan *mec* yiğit
kol (V) *n* kulah, take * **kemn û kolê te tim di destê te de be** kulahın, örtün elinde olup hep dargın küskün olasın
kol (VI *n* **1.** omuz, dal **2.** tepe
kol (VII) *m* ağaçtan yapılmış gölgelik, eğreti çardak
kol (VIII) *m* eğilme **~î destê (yekî) bûn** (birinin) ellerini öpmek için eğilmek **~î lingê (yekî) bûn 1)** ayağına veya ayaklarına kapanmak (alçarcasına yalvarmak) **2)** ayağına veya ayaklarına kapanmak (bağışlanmak için yalvarmak) **~î piyê (yekî) bûn 1)** ayağına veya ayaklarına kapanmak (alçarcasına yalvarmak) **2)** ayağına veya ayaklarına kapanmak (bağışlanmak için yalvarmak)
kola (I) *bot/m* **1.** kola (Cola acuminata) **2.** kola (bu bitkiden elde edilen içecek)
kola (II) *m* kola (çamaşır kolalamada kullanılan özel nişasta)
koladar *rd* kolalı
kolafiroş *nd/nt* kolacı (bu içeceğini satan)
kolafiroşî *m* kolacılık
kolaker *nd/nt* kolacı (giysilere kola yapan kimse)
kolakerî *m* kolacılık
kolakirin *m* kolalama, kolalayış
kolakirin *l/gh* kolalamak
kolan (I) *m* **1.** sokak **2.** cadde
kolan (II) *m* dal (omuz, omuz köprüsü, ense) * **bide kolana xwe** dalına al **(li) ~a (yekî) siwar bûn** dalına binmek
kolan (III) safa, hol, salon
kolan (IV) *m* **1.** kazı, kazım **2.** kazma (herhangi bir araçla toprağı açma) **3.** beleme, kazma **4.** kazı, hafriyat **5.** kazı, hak (ağaç veya metal üzerine yazı veya resim oyma işi) **6.** kirizma, kirizme **7.** *bj* kazıma (kürtaj) **~a rizgarkirinê** kurtarma kazısı **~a xwe qelaptin** kirizma yapmak (veya etmek)
kolan *l/gh* **1.** kazmak, kazımak **2.** kazmak (kuyu, yol vb. açmak) * **bîr kolan** kuyu kazmak **3.** kazmak (hakketmek) **4.** *bj* kazımak (bir organı kazıyarak almak) * **kînor kolan û jê girtin** çıbanı kazıyarak aldılar **5.** kazılmak (tıraş etmek) **6.** deşmek, eşelemek **7.** oymak (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontmak) * **dar kolabû û navê xwe lê nivisandibû** ağacı oyarak ismini yazmıştı **8.** eşelemek, kurcalamak, karıştırmak (bir konuyu araştırmak, üzerinde durmak, kurcalamak, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışmak) * **em bûyêrê mekolin baş e** olayı kurcalamasak iyi olur **9.** karıştırmak (diş karıştırmak) * **bi dirankolkê misêwa diranên xwe dikola** kurdanla dişlerini habire karıştırıyordu
kolandin *m* **1.** kazma **2.** kazma (hakketme) **3.** kazıma, kazıyış (metal bir yüzey üstüne sert bir araçla şekil çizme, yazı yazına, nakşetme) **4.** (ağaç) yontma **5.** çalma (oyma, kalemle işleme) **6.** kakma
kolandin *l/gh* **1.** kazmak **2.** kazmak (hakketmek) **3.** kazımak (metal bir yüzey üstüne sert bir araçla şekil çizmek, yazı yazmak, nakşetmek) * **mor kolandin** mühür kazımak **4.** (ağaç) yontmak **5.** çalmak (oymak, kalemle işlemek) **6.** kakmak
kolandî *rd* **1.** kazılı **2.** kazma, oyma, mahkûk * **nivîsa kolandî** kazma (veya oymalı) yazı **3.** kakmalı **4.** oymalı, çalma (kalemle işlenmiş) * **vazoyeke kolandî** çalma bir vazo **5.** yontma
kolane *m* cadde
kolanî *m* kolonya ~ **di xwe dan** kolonyalanmak
kolankî *rd* sokakvari
kolankirin *m* kirizmalama
kolan kirin *l/gh* kirizmalamak
kolare *m* uçurtma
kolavan *nd/nt* kolacı (kola içeceğini satan)
kolavanî *m* kolacılık
kolayî *rd* **1.** kazılı **2.** hakedilmiş, kazılmış, mahkûk **3.** yontma
kolbûn *m* kütleşme
kol bûn *l/ngh* kütleşmek
kolbûnî *m* kütlük
kole (I) *m* ağaçtan yapılma bir tür kızak
kole (II) *nd/nt* **1.** köle (savaşta tutsak alınan,

başkasından satın alınan kimse) **2.** *rd* köle (birinin emri altında olan, özgür olmayan)
kolebûn *m* köleleşme
kole bûn *l/ngh* köleleşmek
kolebûyîn *m* köleleşme
koledar *nd/nt* köleci
koledarî *m* kölecilik, kölelik
kolefiroş *nd/nt* köle satıcısı
kolefiroşî *m* köle satıcılığı
kolegir *nd/nt* köle satıcısı
kolegirî *m* köle avcılığı
kolej *m* kolej * **koleja tenduristiyê** sağlık koleji
kolejvanî *rd* kolejli
kolek (I) *bnr* kulek
kolek (II) *nd/nt* **1.** kazıcı **2.** *m* kazaratar **3.** *m* tahta kaşık vb. yi kazınnakta kullanılan alet
kolek (III) *n* kolon
kolekan *bnr* koklîk
kolekirin *m* köleleştirme, köleleştiriş
kole kirin *l/gh* köleleştirmek
kolekî (I) *m* kazıcılık
kolekî (II) *rd/h* kölece
koleksiyon *m* **1.** koleksiyon, derlem **2.** koleksiyon (moda evlerinin düzenledikleri defilelerde gösterilen modellerin tümü)
koleksiyonvan *nd/nt* koleksiyoncu, derlemci
koleksiyonvanî *m* koleksiyonculuk, derlemcilik
kolektîf *rd* kolektif, ortaklaşa
kolektîfîze *rd* kolefktivize
kolektîfîzekirin *m* kolektivize etme, kolefktifleştirme
kolektîfîze kirin *l/gh* kolektivize etme, kolefktifleştirmek
kolektîvîst *sos/rd* kolektivist, ortaklaşacı
kolektîvîzasyon *m* kolektivizasyon, kolektifleşme
kolektîvîzm *m* kolektivizm ortaklaşacılık
kolektor *fîz/m* kolektör, toplaç
kolemanît *mîn/m* kolemanit
kolemişk *m* farenin kazdığı toprak
kolera *bj/m* kolera
kolerayî *rd* koleralı
kolesterîn *m* kolesterin
kolesterol *m* kolesterol
koletî *m* kölelik ~ **û evdîtî** kulluk kölelik
kolewar *nd/nt* köleci
kolewarî *m* **1.** kölecilik, kölelik **2.** *rd/h* kölece
kolewarîtî *m* kölecilik
kolewer *bnr* kolewar
kolik (I) *m* bir tür küçük kepçe, kaşık büyüklüğünde fakat derin
kolik (II) *m* **1.** çardak (tarla, bahçe gibi yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak) **2.** çardak (asma gibi bitkilerin dallarına sardırmak için direklerle yapılmış yer) **3.** çardak, kameriye **4.** kulübe **5.** kulübe (bir yeri beklemekle görevli kimsenin içinde bulunduğu küçük barınak)
kolik (III) *m* **1.** mevzi **2.** kümes **3.** *mec* kümes (ufak ev) ~**a pîrê xweştir e ji burca Mîrê Cizîrê** insanın kendi evi saraylardan daha güzeldir
kolik (IV) *m* **1.** engebe, engebeli, tepeli arazı **2.** tepe
kolik (V) *m* dal (omuz, omuz köprüsü, ense) * **bide kolika xwe** dalına al
kolik (VI) **1.** öksürük (kısık ve kesik öksürük) **2.** en çok koyunlarda öksürük şeklinde görülen hastalık
kolikî (I) *rd* kütçe
kolikî (II) *rd* kısık ve kesik öksürük şeklinde kendini gösteren bu hastalığa yakalanmış olan
kolikîbûn *m* kısık ve kesik öksürük hastalığına yakalanma
kolikî bûn *l/gh* kısık ve kesik öksürük hastalığına yakalanmak
koling (I) *m* dal (omuz, omuz köprüsü, ense)
koling (II) *n* kazma (toprağı kazmada kullanılan ağaç saplı demir araç)
kolit *m* kümes
kolix *nd* derme çatme olarak yapılmış şey ~**î şeytan çûn** bok yoluna gitmek
kolî (I) *m* koli
kolî (II) *m* kütlük
kolî (III) *zo/m* beyaz çekirge
kolîbasîl *m* kolibasil
kolî (...) bûn *l/ngh* **1.** iki büklüm olmak **2.** iki büklüm olmak (saygı göstermek)
kolîdar *bnr* koledar
kolîdarî *bnr* koledarî
kolîk (I) *m* (biraz yere basık) çardak
kolîk (II) dal, ense çukuru
kolîk (III) *m* kolik
kolîn (I) *m* mahzen
kolîn (II) *m* **1.** kazılış, kazım **2.** kazınma (derisini yüzercesine tıraş olma)
kolîn *l/gh* **1.** kazmak **2.** *l/ngh* kazınmak (derisini yüzereesine tıraş olmak)
kolîne *m* yorum
kolîner *nd/nt* **1.** kazıcı **2.** oymacı
kolînerî *m* **1.** kazıcılık **2.** oymacılık
kolîş *ant/n* kafa tası
kolît (I) *m* kolit
kolît (II) *m* **1.** gecekondu **2.** derme çatma ev **3.** kulübe
kolîtvanî *nd/nt* gecekonducu
kolk *m* **1.** bağ evi **2.** eğreti ev **3.** kümes **4.** *mec* kümes (ufak ev)
kolkirin *m* kütleştirme
kol kirin *l/gh* kütleştirmek
kollêxistin *m* yumruklama
kol lê xistin *l/bw* yumruklamak
kolmêşk *m* baca
kolmiş *m* farelerin toprağı kazıyarak yaptıkları tümsek
kolofan *mîn/m* kolofan
koloîd *kîm/m* koloit
koloîdal *kîm/m* koloidal
kolokyûm *m* **1.** kolokyum **2.** kolokyum (doçentlik sınavı)
Kolombiyayî *nd/nt* Kolombiyalı
kolombiyûm *kîm/m* kolombiyum
kolon *n* **1.** kolon, sütun **2.** *ant* kolon **3.** *as* kolon

kolonî *m* **1.** koloni, sümürge **2.** koloni (göçmen topluluğu veya bu topluluğun yerleştiği yer) **3.** koloni (bir ülkede bulunan küçük yabancı topluluğu) **4.** *zo* koloni (birlik durumda yaşayan aynı türden organizmaların oluşturduğu topluluk)
kolonîdar *nd/nt* kolonyalist
kolonîdar *m* kolonyalizm
kolonî kirin *l/gh* dalına bindirmek
kolonya *m* kolonya ~ **di xwe dan** kolonyalanmak
kolonyakirî *rd* kolonyalı
kolonyalîst *rd/nt* kolonyalist
kolonyalîzm *m* kolonyalizm
kolonyal *m* kolonyal
kolorimetre *m* kolorimetre, renkölçer
kolorîmetrî *m* kolorîmetri, renk ölçme
kolos *n* külah (keçeden erkek başlık) **~ê devetûkî** bir tür külah **~ê kiver** bir tür külah **~ê xwe li hewa avêtin** külahını havaya atmak
kolosfiroş *nd/nt* külahçı (satan kimse)
kolosker *nd/nt* külahçı (imal eden)
kolostrûm *m* kolostrum
koloz *bnr* kolos
kolum *rd* keyifsiz
kolxane *nd* virane, harabe ev
kolxoz *m* kolhoz
kolxozvan *nd/nt* kolhozcu, kolhoz işçisi
kolyar *nd/nt* kazıcı
kolyarî *m* **1.** kazıcılık **2.** taş basması
kom *m* **1.** grup, topluluk, öbek, küme (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü, insan kalabalığı) **2.** *mzk* topluluk, grup (müzik grupları için) * **koma sazan** saz topluluğu * **koma muzîkê** müzik grubu **3.** grup (ortak özellikleri olan varlıklar, nesneler bütünü) **4.** *lşk* grup, birlik **5.** *sp* küme, lig **6.** *ped* küme **7.** kitle, topluluk (insan topluluğu) * **çeka komkujiyê** kitle imha silahı **8.** kitle, kütle (nesneler için) **9.** ekip, takım **10.** birikme **11.** katagori, ulam **12.** yığın (ekin yığını gibi) **13.** öbek **14.** topluluk, aile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) ~ **bi** ~ grup grup, takım takım, akın akın, öbek öbek, alay alay, pek çok * **gel kom bi kom dikişe** alay alay halk geçiyor ~ ~ grup grup, küme küme, öbek öbek ~ **û kuflet** aile, aile bireylerin tümü ~ **û kufletê giran** kalabalık aile **~a berfa qeşagirtî** buzul kar **~a felatê** kurtarma ekibi **~a hawarê (rizgarkirinê** an jî **xelaskirinê)** kurtarma ekibi **~a hejmarên sade** *mat* sade birimler bölüğü **~a miletan** Birleşmiş Milletler **~a rizgarkirinê** (an jî **xelaskirinê)** kurtarma ekibi **~a sazan** saz topluluğu **~a seyar** *şn* gezici topluluk **~ek hestî** bir torba kemik, canlı cenaze **~î (cihekî) bûn** akın etmek (toplu olarak gitmek, üşüşmek)
koma (I) *bj/m* koma
koma (II) *mzk/m* koma
koma dizan *nd* çoçuk oyunun olup, nohut büyüklüğündeki taşlardan oluşan taş yığınından kımıldatmadan, pür dikkatle taş alıp yığını yok etme oyunu
koma hawarê *nd* kurtarma ekibi
komal *m* toplum **~a seretayî** ilkel toplum
komalayetî *m* toplumsallık
komale *m* toplum
komaleyetî *m* toplumsallık
komalgeh *m* toplu olarak yaşanılan yer
komalîbûn *sos/m* toplumsallaşma
komalî bûn *l/ngh* toplumsallaşmak
Koma Miletan *nd* Birleşmiş Milletler
komandar *nd/nt* komutan
komandarî *m* komutanlık
komandît *bz/m* komandit
komandîte *nd/nt* komandite
komandîter *nd/nt* komanditer
komando *lşk/n* **1.** komando (baskın, sabotaj gibi özel görevler yapan az sayıdaki askerlerden oluşan birlik) **2.** komando (komando birliğinde görevli asker) **3.** komando (vurucu güç)
koma pestankirinê *nd* baskı grubu
komar (I) *bot/m* komar (Rhododendron ponticum)
komar *m* **1.** cumhuriyet **2.** topluluk
komarî *rd* **1.** cumhuriyete ait **2.** *nd/nt* cumhuriyetçi
komarparêz *nd/nt* **1.** cumhuriyetçi, cumhuriyet savunucusu **2.** cumhuriyetperver
komarparêzî *m* **1.** cumhuriyetçilik, cumhuriyet savunuculuğu **2.** cumhuriyetperverlik
komarperest *rd* koyu cumhurriyetçi
komarperestî *m* koyu cumhurriyetçilik
komarperwer *nd/nt* cumhuriyetperver
komarperwerî *m* cumhuriyetperverlik
komarxwaz *nd/nt* cumhuriyet taraftarı
komarxwazî *m* cumhuriyet taraftarlığı
koma sazbendan *nd* fasıl heyeti
komasî *m* **1.** topluluk, grup * **komasiya parlementeran** parlamenterler grubu **2.** birikme **3.** yığınak
koma stêrkan *ast/nd* takım yıldız
komatî *m* komünizm
komav *m* su birinkitisi
komava *m* komün
kombest *m* komite
kombinezon *m* kombinezon
kombîna *m* kombina
kombûn *m* **1.** toplanma **2.** birikme **3.** kümelenme, kümeleşim (bir yere toplanma) **4.** yığılma, yığışma **5.** toplantı (bir gündem üzerinde görüşme yapmak amacıyla bir araya gelmek)
kom bûn *l/ngh* **1.** toplanmak **2.** birikmek * **li ber derî bi hezaran mirov kom bûbûn** kapının önünde binlerce insan birikmişti **3.** kümelenmek (bir yere toplanmak) **4.** yığılmak, yığışmak
kombûnî *m* toplantı
kombûyî *rd* **1.** toplanık, toplu, toplanmış olan **2.** birikmiş **3.** kümelenmiş
kombûyîn *m* **1.** toplanış **2.** birikiş **3.** kümeleniş (bir yere toplanma) **4.** yığılış, yığışma
komcivîn *m* **1.** kurultay, kongre **2.** genel bileşim **~a newengeran** millet meclisi

komçik *m* kitle, kütle
komdaçek *rz/nd* edat takımları
kome *m* bandırma
komedî *m* 1. komedi, güldürü 2. *mec* komedi (yalan ve yapmacık söz veya davranış) 3. komedi (gülmeye sebep olan olay veya olaylar)
komedînivîs *nd/nt* komedi yazarı
komedya *m* komedya
komedyen *nd/nt* komedyen
komedyenî *m* komedyenlik
komek (I) *rz/m* 1. cümle, tümce 2. öbek ~**a sereke** ana cümle
komek (II) *m* yardım ~ **dan** yardım etmek (veya yapmak)
komekdar *rd/nd* yardımcı ~ **bûn** yardımcı olmak
komekdarî *m* yardımcılık
komeksazî *rz/m* cümle bilgisi, sentagma
komel (I) *m* ot yığını
komel *m* 1. toplum 2. topluluk, meclis (bir konuyu konuşmak veya görüşmek için bir araya gelmiş insan topluluğu)
komelayetî *rd* tomlumsal
komele *m* 1. dernek, cemiyet 2. toplum ~ **damezirandin** (an jî **ava kirin**) dernek kurmak ~ **danîn** dernek kurmak ~ **saz kirin** dernek kurmak
komeleparêz *nd/nt* dernekçi (bir derneğe çok bağlı)
komeleparêzî *m* dernekçilik
komelevanî *nd/nt* dernekçi (derneğe üye kimse)
komelevanîtî *m* dernekçilik
komeleyetî *rd* toplumsal
komeleyî *rd* derneksel
komelgeh *m* toplum
komelî *rd* 1. toplumsal 2. toplu (hep bir arada)
komelkuj *rd* katliamcı
komelkujî *m* toplu kıyım, katliam
komelnas *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
komelnasiyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
komelnasî *m* toplum bilim, sosyoloji
komelnasîtî *m* toplum bilimcilik
komelparêz *nd/rd* toplumcu
komelparêzî *m* toplumculuk
komelzan *nd/nt* toplum bilimci, sosyolog
komelzaniyî *rd* toplum bilimsel, sosyolojik
komelzanî *m* toplum bilim, sosyoloji
komelzanîtî *m* toplum bilimcilik
komenav *rz/n* topluluk ismi
komepeyv *m* kelime öbeği, kelime bakı
komer (I) *m* yığın
komer (II) *m* bnr komir
komfiroş *nd/nt* toptancı
komfiroşî *m* toptancılık
komgeh *m* kamp
komgirav *erd/m* takımada
kom girtin *m* toplanma
kom girtin *l/gh* toplanmak
komiçk *m* 1. zümre 2. bölük, küçük topluluk 3. *m* biraraya gelme
komik *ast/m* öbek
komik *m* 1. grup, grupçuk 2. takım, grup 3. *ped* küme 4. öbek, bölük 5. birikinti 6. yığınak 7. hücre (siyasi örgütün oluşturdukları topluluk)
komika kirdeyê *rz* özne öbeği
komika sêwiyan *ast/ndr* Büyük Ayı, yedi kardeş, yedigir
komika stêrkan *ast/nd* oymak
komikî *rd* 1. grupvari 2. öbek şeklinde
komikîbûn *m* gruplaşma
komikî bûn *l/ngh* gruplaşmak
komir *m* 1. kömür * **komira madenî** maden kömürü 2. *rd* kömür (koyu, kara rengi belirtmek için kullanılır) ~ **e** kömür gibi ~ **li serî xistin** kömür başa vurmak ~**a daran** mangal kömürü ~**a darê mazî** pırnal kömürü ~**a êzingan** odun kömürü
komira kevirîn *nd* taş kömürü
komira kokê *m* kok kömürü
komira madenî *nd* maden kömürü, taş kömürü
komirdank *m* kömürlük
komirdar *rd* kömürlü
komirfiroş *nd/nt* kömürcü (satan kimse)
komirfiroşî *m* kömürcülük
komirgeh *m* kömürlük
komirî *rd* kömürümsü
komirîbûn *m* kömürleşme
komirî bûn *l/ngh* kömürleşmek
komirkirin *m* kömürleştirme
komir kirin *l/gh* kömürleştirmek
komirvan *nd/nt* kömürcü
komirvanî *m* kömürcülük
komişk *m* komite
komitk *m* doruk, zirve
komî (I) *nd/nt* komi
komî (II) *nd/nt* komünist
komî hev bûn *l/bw* toplaşmak
komîk *nd/nt* 1. komik, güldürücü 2. *rd* komik, gülünç
komîkbûn *m* komikleşme, gülünçleşme
komîk bûn *l/ngh* komikleşmek, gülünçleşmek
komîkî *m* komiklik
komîkîbûn *m* komikleşme
komîkî bûn *l/ngh* komikleşmek
komîkkirin *m* gülünçleştirme
komîk kirin *l/ngh* gülünçleştirmek
komîktî *m* komiklik
komîn *m* komin
komînar *nd/rd* kominar, komüncü
komînek *m* toplam
komînîkasyon *m* kominikasyon, bildirişim, haberleşme, iletişim
komînkar *nd/nt* komüncü
komîser *nd/nt* 1. komiser (polis teşkilatında) 2. komiser (hükümet gözlemcisi)
komîserî *m* komiserlik
komîsyon *m* 1. komisyon, alt kurul 2. komisyon, simsariye ~**a edaletê** adalet komisyonu ~**a lêpirsînê** (an jî **pirsyariyê**) soruşturma (ya da tahkikat) komisyonu
komîsyongir *nd/nt* komisyoncu, kabzımal
komîsyongirî *m* komisyonculuk, kabzımallık
komîsyonvan *nd/nt* kabzımal

komîsyonvanî *m* kabzımallık
komî ser hev kirin *l/gh* toplamak
komîte *m* komite, alt kurul, komisyon
komkar (I) *nd/nt* toplayıcı
komkar (II) *m* sendika
komker *nd/nt* **1.** toplayıcı **2.** derlemeci **3.** *fîz/m* toplaç, kollektör
komkerî *m* **1.** toplayıcılık **2.** derlemecilik
komkirin *m* **1.** toplama, toplayış **2.** *mat* toplama (matematikte) **3.** biriktirme **4.** gruplandırma, gurp oluşturma **5.** kümeleme **6.** top etme (yığın durumuna getirme) **7.** yığma (toplama, bir araya getirme) **8.** tahsil etme, para toplama
kom kirin *l/gh* **1.** toplamak **2.** toplamak (matematikte) **3.** biriktirmek **4.** gruplandırmak, gurp oluşturmak **5.** kümelemek **6.** top etmek (yığın durumuna getirmek) **7.** yığmak (toplamak, bir araya getirmek) * **pîr û kal li vir kom kirin** yaşlıları buraya yığdılar **8.** tahsil etmek, para toplamak
komkirî *rd* **1.** toplanık, toplanmış olan **2.** biriktirilmiş **3.** kümeletilmiş olan
komkomî *rd* **1.** toplu **2.** gruplu, grup halinde olan
komkomîbûn *m* **1.** toplaşma **2.** gruplaşma
komkomî bûn *l/ngh* **1.** toplaşmak **2.** gruplaşmak, gruplara ayrılmak
komkomîkirin *m* gruplandırma
komkomî kirin *l/gh* gruplandırmak
komkuj *rd* toplu yıkımcı, toplu imha eden
komkujî *m* toplu kıyım, katliam
komnetewok *m/sos* katman
komodîn *m* komodin
komodor *n* komodor
kompare *m* meblağ
kompartiman *m* kompartıman
kompas *m* kompas
kompere *m* kumbara
kompîtur *m* kompiter, bilgisayar
kompleks *rd* **1.** kompleks (hemen kavranamayan, çözümü güç olan) **2.** kompleks (aynı ekonomik etkinliğe açık sanayi bütünü) **3.** *ped* kompleks, karmaşa **~a raserbûnê** üstünlük duygusu (veya kompleksi)
komplo *m* komplo ~ **dan gerandin** (an jî **girê dan**) komplo kurmak ~ **lê çêkirin** (birine) komplo kurmak
komploker *nd/nt* komplocu
komplokerî *m* komploculuk
kompozîsyon *m* kompozisyon
kompozîtor *nd/nt* kompozitör, besteci, bestekâr
kompozîtorî *m* kompozitörlük, bestecilik
komprador *nd/nt* komprador
kompres *bj/m* kompres
kompresor *m* kompresör, sıkmaç
komrig *m* sülale * **komriga mala Bedirxaniyan** Bedirhaniler sülalesi
komsomol *nd/nt* **1.** komsomol **2.** *m* komsomol (komünist gençlik örgütü)
komun *m* komün
komunîst *nd/nt* komünist
komunîzm *m* komünizm
komunvan *nd/rd* komüncü
komutator *fîz/m* komütatör, çevirici, anahtar
kon *n* çadır ~ **danîn** çadır kurmak ~ **girê dan** çadır kurmak ~ **kutan erdê** çadır kurmak ~ **vedan** çadır kurmak ~ **vegirtin 1)** çadır kurmak **2)** kazık dikmek (bir yerde sürekli kalmak) **~ê (yekî) danîn** düzenini bozmak **~ê koçeran** köçebe çadırı **~ê mitriban** çerge (çingene çadırı) **~ê serebero** çerge (derme çatma çadır)
konaz *rd* aylak, başıboş ~ ~ aylak aylak
konazî *m* aylaklık, başıboşluk
koncal *m* **1.** havza **2.** çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) **3.** obruk, doğal çukur **4.** doğal su birikintisi
koncale *n* küspe
konçal *bnr* koncal
konçerto *mzk/m* konçerto
kond *m* **1.** değirmen çark kanatı **2.** poyra
kondansator *fîz/m* kondansatör, yoğunlaç
konde *n* öküz derisinden çadır
kondisyon *sp/m* kondisyon
konduît *şn/nd* kondüit
konduktor *nd/nt* kondüktör
konduktorî *m* kondüktörlük
kone (I) *rd* köhne, eski
kone (II) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan)
kone (III) *rd* **1.** kurnaz **2.** hilebaz, hin
konebûn (I) *m* köhneme, köhneleşme
konebûn (II) *m* **1.** körelme (keskinliğini yitirme) **2.** körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)
konebûn (III) *m* kurnazlaşma
kone bûn (I) *l/ngh* köhnemek, köhneleşmek
kone bûn (II) *l/ngh* **1.** körelmek (keskinliğini yitirmek) **2.** körleşmek (kesmez, işlemez duruma gelmek)
kone bûn (III) *l/ngh* kurnazlaşmak
konebûyîn (I) *m* köhneme, köhneleşme
konebûyîn (II) *m* **1.** köreliş (keskinliğini yitirme) **2.** körleşme (kesmez, işlemez duruma gelme)
konebûyîn (III) *m* kurnazlaşma
konekirin *m* köreltme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)
kone kirin *l/gh* köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)
konekî *h* kurnazca
konepîrik *m* örümcek ağı
konepîrk *m* örümcek ağı
konetî (I) *m* köhnelik
konetî (II) *m* kurnazlık
konevan *nd/nt* siyasî, siyasetçi
konevanî *m* siyaset
konevanzanîn *m* siyaset bilim
koneyî *m* **1.** kurnazlık **2.** hinleşmek
koneyîbûn *m* **1.** kurnazlaşma **2.** hinleşme
koneyî bûn *l/ngh* **1.** kurnazlaşmak **2.** hinleşmek
konê pîrê *nd* örümcek ağı
konfederasyon *m* **1.** konfederasyon (devletler birliği) **2.** konfederasyon (çeşitli ortaklıkla-

rın veya daha çok sendikaların kümeleşmesi)
konfederatîf *rd* konfederatif
konfeksiyon *m* **1.** konfeksiyon (hazır giyim eşyası) **2.** konfeksiyon (hazır giyim eşyası diken sanayi kolu)
konfeksiyonvan *nd/nt* konfeksiyoncu
konfeksiyonvanî *nd/nt* konfeksiyonculuk
konferans *m* **1.** konferans * **konferansa zanistê** bilim konferansı **2.** konferans (uluslararası bir sorunun çözülmesi için yapılan toplantı) * **konferansa aştiyê** barış konferansı ~ **dan** konferans vermek ~**a asta bilind** zirve konferansı
konferansder *nd/nt* konferansçı (konferans veren)
konferansderî *m* konferansçılık
konfîroş *nd/nt* çadırcı (satan kimse)
konfîroşî *m* çadırcılık
konfor *m* konfor
konfordar *rd* konforlu
konformîzim *sos/m* konformizm, uymacılık
kong *m* kurultay, kongre
kongeh *m* çadır yeri
konglomera *jeo/m* yığışım
Kongo *m* Kongo
Kongoyî *nd/rd* Kongolu
kongre *m* **1.** kongre (çeşitli ülkelerden yöneticilerin, elçilerin, delegelerin katılımasıyla yapılan toplantı) **2.** kongre, kurultay (bir kuruluşun temel sorunlarını konuşmak üzere belli sürelerle yaptığı temel toplantı) **3.** kongre (ABD'de temsilciler meclisi ile senato bir arada iken aldığı ad)
konik (I) *n* çadır, çadırcık, küçük çadır
konik (II) *m* tüy (ince kuş tüyü)
konik (III) *n* kemer taşı
konikê bilo *nd* örümcek ağı
konikê pîrê *nd* örümcek ağı
konî *mat/m* koni, mahrut
konîk *mat/rd* konik, mahrutî
konîr *bnr* kînor
konjektur *m* konjektür
konkasor *m* konkasör
konken *m* konken
konker *nd/nt* çadırcı (imal eden)
konkerî *m* çadırcılık
konkî *rd* kütçe
konkordato *hiq/ab* **1.** konkordato **2.** konkordato (papalık makamıyla başka hükümetler arasında yapılan anlaşma)
konoz *bnr* konaz
konsantrasyon *psî/m* konsantrasyon, dikkat toplaşımı
konsantre *kîm/rd* konsantre, derişik
konsept *fel/m* konsept
konseptualîzm *fel/m* konseptüalizm, kavramcılık
konser *mzk/m* konser, dinleti ~ **dan** konser vermek ~**a senfoniyê** senfoni konseri
konservatuar *m* konservatuar
konserve *nd/m* **1.** konserve **2.** *rd* konserve ~ **çêkirin** konserve yapmak
konservefîroş *nd/nt* konserveci (satan kimse)
konservefîroşî *m* konservecilik
konserveker *nd/nt* konserveci (imal eden kimse)
konservekerî *m* konservecilik
konservekirî *rd* konserve
konservesaz *nd/nt* konserveci (imal eden kimse)
konservesazî *m* konservecilik
konsey *m* konsey ~ **serokatiyê** başkanlık konseyi (veya divanı) ~**a ewlekariyê** güvenlik konseyi
konsol *m* konsol
konsolîdasyon *ab/m* konsolidasyon
konsolîde *rd* konsolide
konsolît *m* konsolit
konsolos *nd/nt* konsolos
konsolosî *m* konsolosluk
konsolosxane *m* konsolosluk, konsoloshane
konsomasyon *m* konsomasyon
konsomatrîs *m* konsomatris
konsomatrîsî *m* konsomatrislik
konsorsiyûm *m* konsorsiyum
konstruktîvîzm *fel/m* konstrüktivizm, kurmacılık
konstûn *m* çadır direği
konsul *nd* konsül
konsultasyon *bj/m* konsültasyon, **konsulto ~ pêk anîn** konsültasyon yapmak
konsûl *nd/nt* konsolos
konsûlxane *m* başkonsolosluk
kont *n* kont
kontak *m* kontak ~ **girtin** kontağı kapamak ~ **kirin** kontak yapmak ~ **vekirin** kontağı açmak
kontakt lens *m* kontakt lens
kontejan *n* kontenjan
kontekst *m* kontekst
kontes *m* kontes
konteyner *m* konteyner
kontgeh *m* kontluk (yurt)
kontrgerîla *nd//nt* kontrgerilla
kontî *m* kontluk
kontnişîn *m* kontluk (yurt)
kontra *nd//nt* kontra, kontrgerilla
kontralto *mzk/m* **1.** kontralto (kadın seslerinin en kalını) **2.** kontralto (sesi böyle olan kadın sanatçı)
kontraplak *m* kontraplak
kontrat *m* kontrat, bağıt ~ **hatin girêdan** bağıtlanmak
kontratak *m* karşı akın
kontrawarî *rd* kontravari
kontrbas *m* kontrbas
kontrbasjen *nd/nt* kontrbasçı
kontrgerîla *nd/nt* kontrgerillâ
kontrol *m* **1.** kontrol, denetim **2.** yoklama **3.** kontrol, güdüm * **dewleteke ku di bin kontrola emperyalîstan de ye** emperyalistlerin güdümünde bir devlet ~**a kalîteyê** kalite kontrolü ~**a zarokanînê** doğum kontrolu
kontrolker *nd/nt* **1.** kontrolcu, kontrol edici, kontrolör **2.** denetçi, denetimci, denetleyici **3.** arayıcı (arama işiyle görevlendirilmiş kimse)

kontrolkerî *m* **1.** kontrolculuk, kontrolörlük **2.** denetçilik, denetimcilik **3.** arayıcılık
kontrolkirin *m* kontrol etme, denetleme
kontrol kirin *l/gh* kontrol etmek, denetlemek
kontrolkirî *rd* kontrollu, denetimli
kontrolnekirî *rd* denetimsiz
kontrolparêz *nd/nt* güdümcü
kontrolparêzî *m* güdümcülük
kontrplak *m* kontrplâk
kontrpuan *mzk/m* kontrpuan
kontûr *m* kontur
konvansiyon *m* konvansiyon
konvansiyonî *rd* konvansiyonel
konveks *fiz/m* **1.** konveks, dış bükey **2.** *mat* konveks
konveksiyon *tek/m* **1.** konveksiyon, ısı yayımı, iletim **2.** *kîm/fiz* konveksiyon, ısı yayımı, iletim
konvektor *tek/m* konvektör, ısıyayar
konvertibl *rd* konvertibl, çevirilebilir
konvertîbilîte *m* konvertibilite, evirilebilirlik
konvertîsor *m* konvertisör, değiştirgeç
konvoy *m* konvoy
konyak *m* konyak
kooperatîf *m* kooperatif
kooperatîfbûn *m* kooperatifleşme
kooperatîfvan *nd/nt* kooperatifçi
kooperatîfvanî *m* kooperatifçilik
koordînasyon *m* koordinasyon, eş güdüm
koordînat *kîm/m* koordinat
koordînator *nd/nt* koordinatör, eş güdümcü
koordîne *rd* koordine, eş güdümlü
kop (I) *rd* çolak (eli veya ayağı sakat olan)
kop (II) *erd/m* **1.** doruk, zirve **2.** dikmen (koni biçiminde tepe)
kop (III) *fiz/m* **1.** dış bükey, konveks **2.** *mat* dış bükey, konveks
kop (IV) *m* darbe (vuruş, çarpış) ~ **daweşandin** darbe vurmak ~ **daweşandin (yekî)** (birine) darbe vurmak (veya indirmek)
kop (V) *m* göçük (metalik şeyler için)
kopan (I) *n* semer ~ **avêtin ser piştê** semer vurmak ~ **lê kirin** semer vurmak
kopan (II) *m* **1.** göçürme **2.** madenî baskı
kopadin *m* **1.** çöktürme, göçertme **2.** göçürme (metalik şeyler için)
kopandin *l/gh* **1.** çöktürmek, göçertmek **2.** göçürmek (metalik şeyler için)
kopandî *rd* **1.** çökük **2.** göçük
kopandîbûn *m* **1.** çöküklük **2.** göçüklük
kopal *n* baston
kopare *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)
kopeser *bnr* tepeser
kopik *m* dağ zirvesi
kopikî (I) *rd* dikmence
kopikî (II) *rd* konveksi
kopiş *m* çarpışma, müsademe
kopişandin *m* **1.** çarpıştırma **2.** göçertme
kopişandin *l/gh* **1.** çarpıştırmak **2.** göçertmek
kopişîn *m* **1.** çarpışma **2.** göçürme, göçme
kopişîn *l/ngh* **1.** çarpışmak **2.** göçürmek, göçmek
kopiyayî *rd* çökük
kopiyayîbûn *m* çöküklük
kopî (I) *m* çolaklık
kopî (II) *m* **1.** kızak tespit çubukları **2.** kağnı karöserinin ön ve arkadaki iri ve güçlü tahtası ~**ya paşî** kağnının arka tahtası ~**ya pêşî** kağnının ön tahtası
kopî (III) *m* kopya
kopîkirin *m* kopyalama
kopî kirin *l/gh* kopyalamak
kopîn *m* **1.** göçürme, göçme, göçüş **2.** çökme (metalik şeyler için) **3.** yamulma, yamuluş
kopîn *l/ngh* **1.** göçürmek, göçmek **2.** çökmek (metalik şeyler için) * **teneke kopiyaye** teneke çökmüş **3.** yamulmak
kopolimer *kîm/m* kopolimer
kopolîmerbûn *kîm/m* kopolimerleşme
kopuz *m* kopuz
kopuzbend *n* kopuzcu
kopya *m* **1.** kopya **2.** kopya (nüsha) **3.** kopya (sınavda gizlice bakmak için hazırlanmış kâğıt) **4.** kopya (sınavdan bakarak birinden yararlanmak) * **di ezmûnê de gava ku qopya dikişand, hate girtin** sınavda kopya çekerken yakalandı **5.** kopya (taklit edilmiş olan) **6.** tüyo ~ **dan** kopya vermek ~ **kişandin** kopya çekmek (veya yapmak) ~**ya (tiştekî) derxistin** -e kopyasını çıkarmak
kopyaker *rd* kopyacı, benzetici
kopyakêş *nd/nt* kopyacı (öğrenci)
kopyakêşî *m* kopyacılık
koqiz *fiz/m* **1.** konveks, dış bükey **2.** *mat* konveks, dış bükey
koqizî *rd* konveksi
kor (I) *m* **1.** topluluk **2.** toplantı **3.** kurul **4.** akademi (bilginler, yazarlar, sanatçılar kurulu) * **korê zanyarî** bilimler akademisi * **korê ziman** dil akademisi **5.** oturum
kor (II) *nd/rd* **1.** kör, âmâ * **zilamê kor** kör adam **2.** kör (arkası tıkalı olan, işlek olmayan) * **cihê kor** kör yer **3.** kör (olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkatı olmayan) ~ **gopal dixwest, Xwedê du çav danê** körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz ~ **korane** körü körüne ~ **poşman bûn** bin pişman olmak, yürek karası olmak ~ **poşman vegerîn** (bir şeyden) pişman olmak, istediğini elde edemeden pişman olup dönmek ~ **û poşman** kör pişman
korad *bot/m* bir tür ot
koral *mzk/m* koral
korane *rd/h* körcesine
koranî *m* körlük ~ **koranî li çavê te be** gözleri olasıca
korankî *rd/h* körcesine
korayî *m* körlük
korbawer *nd/nt* mutaasıp, tutucu
korbawerî *m* taasup, tutuculuk
korbûn *m* **1.** kör olma **2.** körelme (soyu tükenme) **3.** körelme (değerini yitirme) **4.** körleşme (değerini veya yeteneğini yitirme)
kor bûn *l/ngh* **1.** kör olmak **2.** körelmek (soyu tükenmek) **3.** körelmek (değerini yitirmek) **4.** körleşmek (değerini veya yeteneğini yitirmek)

korbûnî *m* körlük
korbûyîn *m* **1.** kör oluş **2.** köreliş (soyu tükenme) **3.** köreliş (değerini yitirme) **4.** körleşme (değerini veya yeteneğini yitirme)
korcik *m* pipo
korderzî *m* toplu iğne
kordîplomatîk *nd* kordiplomatik
kordon *m* **1.** kordon (ipekten yapılma kalın ip) **2.** kordon (saat kordonu) **3.** kordon (elektrik kordonu) **4.** kordon (güvenlik kordonu) **5.** *erd* kordon **~a zirav** kordone, ince kordon
kordunde *rd* **1.** zurriyetsiz, nesilsiz, dölsüz (soyu olmayan, hiç çocuğu olmayan erkek) **2.** kör ocak (çocuksuz aile)
kordundeyî *m* **1.** zurriyetsizlik **2.** kör acaklık
Kore *m* Kore
kore *rd* kör, âmâ
korebeşk *zo/n* köstebek (Talpa)
korebûn *m* kamaşma (göz kamaşması için)
kore bûn *l/ngh* kamaşmak (göz kamaşması için)
koredij *rd* çekik gözlü
korefam *bnr* korefehm
korefehm *rd* kıt anlayışlı, anlayışsız
korefehmî *m* kıt anlayışlılık, idraksızlık
korekirin *m* kamaştırma (göz için)
kore kirin *l/gh* kamaştırmak (göz için)
Korekî *m* Korece
korelasyon *fel/biy m* korelâsyon, bağlılaşım
koremar *zo/n* **1.** kör yılan (Typhops vermicularis) **2.** **mec** yılan, hain (sinsi, güvenilmez)
koremişk *zo/n* kör fare, kör sıçan (Spalax typhlus)
korenan *rd* nankör
korenanî *m* nankörlük
koreograf *nd/nt* koreograf
koreografî *m* koreografı
korerê *m* çıkmaz yol
koresork *bot/m* bir tür ot
Koreyî *nd/nt* Koreli
korfehm *rd* idraksız, anlayışsız
korfehmî *m* idraksızlık, anlayışsızlık
korfeleqî *m* kör talih
korfeleqî *h* tesadüfen
korik (I) *bot/m* **1.** buğday sürmesi (Tilletia tritici) **2.** buğday sürmesi (bu mantarın yol açtığı hastalık) *m*
korik (II) *m* **1.** rastık (kadınların kaşlarını veya saçlarını boyamak için sürdükleri siyah boya) **2.** rastık, sürme (sürme mantargillerin yol açtığı ve tanelerin içini kurum karası bir tozla dolduran ekin hastalığı) ~ tê dan rastık çekmek
korik (III) *n* **1.** kabara (ayakkabıların altına çakılan iri başlı çivi)
korik (IV) *nd* **1.** taş bademi
korik (V) *rd* küt (kısa ve kalınca, sivri olmayan) * **tiliyên korik** küt parmaklar
korikî *rd* kütçe
korikîbûn *m* kütleşme
korikî bûn *l/ngh* kütleşmek
korikbûnî *m* kütlük
korikîkirin *m* kütleştirme
korikî kirin *l/gh* kütleştirmek
korikkirin *m* kabaralama
korik kirin *l/gh* kabaralamak
korikkirî (I) *rd* kabaralı
korikkirî (II) *rd* rastıklı
koring *bnr* kereng
koringe *zo/m* yonca (Trifolium)
korî (I) *m* **1.** körlük (kör olma durumu) **2.** körlük (dikkatsizce ve beceriksizce yapılan iş) **3.** körlük (gerçeği görmeme durumu) **4.** körlük (bitkilerin tomurcuk vermemesi durumu)
korî (II) *m* toplanma, bir araya gelme
korîdor *m* koridor
korîk *rd* **1.** kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan) **2.** sönük, kısık * **dengê korîk** kısık ses **3.** ölü, ölgün (ışık için) * **qendîla korîk** ölü kandil
korîkî *rd/h* **1.** kısıkça **2.** ölgünce
korîkîbûn *m* **1.** kısılma (ses için) **2.** kısılma (göz için)
korîkî bûn *l/ngh* **1.** kısılmak (ses için) **2.** kısılmak (göz için)
korîkîkirin *m* kısma (göz için; biraz kapama)
korîkî kirin *l/gh* kısmak (göz için; biraz kapamak) * **çavên xwe korîkî kirin** gözlerini kıstı
korîkîkirî *rd* kısık, kısılmış (göz için; biraz kapatılmış)
korîkkirin *m* **1.** kısma **2.** sönüklendirme
korîk kirin *l/gh* **1.** kısmak **2.** sönüklendirmek
korîkîtî *m* kısıklık
korîm *m* ölüm
korîndon *jeo/m* korindon
korîşkî *rd* **1.** kısıkça **2.** sönükçe **3.** yumuk, yumulu
korîşkîbûn *m* yumulma, kısılma (kapanır gibi olma, göz için)
korîşkî bûn *l/ngh* yumulmak, kısılmak (kapanır gibi olmak, göz için)
korîtî *m* körlük, âmâlık ~**ya netimî** geçici körlük ~**ya qismî** kısmî körlük
korîtk *bot/m* bir tür ot
korîzan *rd* geri zekâlı (kavrama yeteneği kıt)
korîzanî *m* geri zekâlılık
korkirin *m* **1.** körleştirme, körletme **2.** *mec* körletme (geçerliliğini, işlerliliğinin yetirilmesine sebep olma) **3.** köreltme (soyunun bitmesine sebep olma) **4.** *mec* mahvetme, perişan etme
kor kirin *l/gh* **1.** körleştirmek, körletmek **2.** *mec* körletmek (geçerliliğini, işlerliliğinin yetirilmesine sebep olmak) **3.** köreltmek (soyunun bitmesine sebep olmak) **4.** *mec* mahvetmek, perişan etmek
korkorane *h* körü körüne
korkorik *zo/m* küçük sivrisinek türü
korkorî *rd* kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)
korkorîk *rd* gözleri kısık ve az gören
korkorîkî *rd/h* kısıkça
korkorîkî bûn *l/ngh* az görür duruma gelmek
korkork *zo/m* küçük sivrisinek türü

korkud *m* kışın gelişi, bu dönem 21 Aralığa denk geliyor
korm *m* **1.** oyuntu **2.** köpek yalağı
kormîşkan *m* baharın gelişini kutlama
korna *m* korna
korner *sp/m* korner
kornîş *m* korniş
korno *mzk/m* korno
koro *mzk/m* koro
koroc *m* tepir
korocax *rd* kör ocak (çocuksuz aile)
korox *zo/m* eşek arısı (Vespa crabro)
korporasyon *m* korporasyon, lonca
korporatîf *rd* korporatif
kor poşman *rd* bin pişman
kors (I) *m* tarla sürülürken iki hat arasında kalan iz
kors (II) *rd* sık (seyrek karşıtı)
kors (III) *m* **1.** doku, dokuma **2.** örgü (tığ veya şişlerle örülmüş şey) **3.** sıkı dokunmuyş kumaş
korsan *nd/rd* **1.** korsan (deniz haydudu) **2.** korsan (bir hakkı izinsiz olarak kullanan)
korsanî *m* korsanlık
korsantî *m* korsanlık
korsanwarî *rd* korsanca
korse *m* korse
korsefiroş *nd/nt* korseci (satan kimse)
korsefiroşî *m* korsecilik
korseker *nd/nt* korseci (imal eden)
korsekerî *m* korsecilik
Korsika *m* Korsika
Korsikayî *rd/nd* Korsikalı
korsî *m* sıklık
korsîbor *m* kama, pim
korsîtî *m* sıklık
korsker *nd/nt* **1.** dokumacı **2.** örgücü, örücü
korskerî *m* **1.** dokumacılık **2.** örücülük
korskirin *m* **1.** dokuma (dokuma işi yapma) **2.** örme (örgü örme)
kors kirin *l/gh* **1.** dokumak (tezgahta kumaş yapmak) **2.** örmek (örgü örmek)
korskirî *rd* **1.** dokunmuş olan **2.** örgülü (örülmüş olan)
kort (I) *jeo/m* **1.** havza **2.** ineç, tekne
kort (II) *m* **1.** çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) **2.** esik, aşağı (eğimli bir yerin daha alçak olan yeri) **~a çav** göç çanağı
kort (III) *rd* **1.** alçak, basık **2.** kuyu gibi (basık ve karanlık yapı)
kort (IV) *m* işlenmemiş ham toprak
kort (V) *m* kort **~a tenîsê** tenis kortu
kortal (I) *erd/m* **1.** havza **2.** *jeo/erd* havza, ineç, tekne **3.** *jeo* krater **4.** *erd* düden
kortal (II) *m* göz çanağı, göz yuvası **~a çav** göz çukuru
kortal (III) *m* **1.** çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) **2.** çökek (çukur yer) **3.** oyuntu **4.** yarıntı (selin açtığı çukur) **5.** uçurum
kortalbûnî *m* çukurluk
kortalî *rd* çukurlu
kortalîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma
kortalî bûn *l/ngh* çukurlanmak, çukurlaşmak
kortalîkirin *m* çukurlatma
kortalî kirin *l/gh* çukurlatmak
kortej *m* kortej
kortek *bnr* kurtek
kortek *bnr* kurtik
korteks *ant/m* korteks, beyin zarı
kortê *m* bir çocuk oyunu
kortik (I) *erd/m* **1.** havza **2.** *jeo* havza
kortik (II) *m* **1.** çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer) **2.** yatak (fideleri gömmek için toprak açılan çukur) * **kortika şaxan** fide yatağı **3.** emen (bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur) **4.** kokurdan ~ **vedan** çukur açmak **~a kemaxê** kıç çukuru **~a stû** ense çukuru **~ên kemaxê** (an jî **qorikê**) kıç çukurları
kortik (III) *m* dolma **~a bacanan** patlıcan dolması **~a îsotan** biber dolması
kortik (IV) *ant/m* göz yuvası **~a çav** göç çanağı, göz çukuru, göz yuvası
kortik (V) *m* çukura misket atma oyunu
kortika çav *ant/nd* göz yuvası
kortika dizan *nd* ense çukuru
kortika isotan *nd* biber dolması
kortika kundiran *nd* kabak dolması
kortikî *rd* çukurumsu
kortikîbûn *m* çukurlanma, çukurlaşma
kortikî bûn *l/ngh* çukurlanmak, çukurlaşmak
kortikîkirin *m* çukurlatma
kortikî kirin *l/gh* çukurlatmak
kortîzon *bj/m* kortizon
kortîzondar *rd* kortizonlu
kortopî *bnr* kartol
korzinde *bnr* kordunde
kos (I) *n* bir sürünn hattı
kos (II) *n* Kürtlerde bir ritüel oyun
kos (III) *m* kös (büyük davul)
kose *rd* **1.** köse **2.** üç kağıtçı
kosebûn *m* **1.** köseleşme **2.** köselik
kosegelî *m* Kürtlerde bir ritüel oyun (20 ile 30 mayis tarihleri arasmda kutlanınan bir ritüel oyun, bölgelere göre farklı tarihlerde farklılık olabiliyor)
kosele *m* **1.** kösele **2.** *rd* kösele (köseleden yapılma)
koselokî *rd* kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çiğnenmesi güç, koparılamaz)
kosemisrî *n* bir kılıç türü
kosere *m* su bileyi taşı
kosetî *m* **1.** köselik **2.** üç kağıtçılık
kosî *zo/n* kaplumbağa, tosbağa (Testudo) ~ **naxwa avrûya masî** kendisi alt kademede olduğu halde kendinden üstün olanları beğenmemek
kosîgir *nd* kaplumbağa avcısı
kosînûs *mat/m* kosinüs
kosker *bnr* korsker
koskoso *rd* geveze,çok konuşan
kosnig *zo/n* köstebek, kör köstebek
kosnîk *rd* **1.** kösnük, kızgın (eş arayan hayvan

için) **2.** çiftleşmek isteyen dişi, cilve eden (kadın)
kosnîkî *m* kösnü
kosp *m* engel
kospayî *m* yasak bölge
Kosta Rîka *nd* Kosta Rika
Kosta Rîkayî *rd/nd* Kosta Rikalı
kostegeh *m* komisyoncu (yeri)
kostek (I) *m* **1.** köstek (hayvanın kaçmasını önlemek ayağına bağlanan ip) **2.** köstek, künde **3.** köstek (saat köstegi gibi) ~ **qedandin 1)** köstegi kırmak (çocuk yürümeye başlamak) **2)** köstegi kırmak (bağlı bulunduğu yerle ilişkisini kesmek)
kostek (II) *nd/nt* komisyoncu
kostekî *m* komisyonculuk
kostekkirin *m* **1.** kösteklemе **2.** köstekleme (saat vb. için)
kostek kirin *l/gh* **1.** köstеklemek **2.** kösteklemek (saat vb. için)
kostekkirî *rd* köstekli, köstеklenmiş olan
kostîk *kîm/rd* kostik
kostûm *m* kostüm
kosvan *n* kösçü
koş (I) *ant/m* **1.** böğür **2.** böğür, yan taraf **3.** diz * **serê xwe danîbû ser koşa wê** başını dizlerine koymuştu
koş (II) *m* **1.** etek **2.** el altında bulunan ve gerektiğinde giyilen elbise **3.** eteklik
koş (III) *m* **1.** uğraş, çaba **2.** mücadele **3.** güreş
koş (IV) *m* kucak **di ~a (yekî) de rûniştin** (birinin) kucağına oturmak
koş (IV) *n* gön (tabakalanmış deri)
koşan *m* **1.** uğraş **2.** mücadele
koşandin *m* uğraştırma
koşandin *l/gh* uğraştırmak
koşe (I) *n* kısa yün
koşe (II) *n* **1.** köşe **2.** *sp* köşe, korner
koşebend *m* **1.** köşebend **2.** köşeli parantez
koşedar *rd* köşeli
koşegir *nd/n* güreşçi
koşegirî *m* güreşçilik
koşik *n* bir çeşit su testisi
koşîn *m* **1.** uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) **2.** uğraşma (bir iş üzerinde sürekli çalışma) **3.** çabalama (zor bir durumdan kurtulmak için) **4.** mücadele etme, didinme
koşîn *l/ngh* **1.** uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) **2.** uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas koşîyam jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim **3.** çabalamak (zor bir durumdan kurtulmak için) **4.** mücadele etmek, didinmek
koşk *m* köşk **~a kaptaniyê** kaptan köşkü
koşkar *nd/nt* **1.** göncü **2.** ayakkabıcı **3.** göncü, köşker, ayakkabı tamircisi
koşkarî *m* **1.** ayakkabacılık **2.** köşkerlik, ayakkabı tamirciliği
koşke (I) *bot/m* bir armut türü
koşke (II) *m* alçı
koşker *n* saraç
koşkerî *m* saraçlık
koşte *bnr* kuşte
koştin *m* kemirme, kemiriş
koştin *l/gh* kemirmek
koştî *rd* kemirik
kot (I) *m* om **~a** diz arşağı
kot (II) *n* **1.** kot **2.** *rd* kot (bu kumaştann yapılmış olan)
kot (III) *rd* küt (kısa ve kalınca)
kot (IV) *rd* ağzında dişi olmayan
kota *ab/m* **1.** kota **2.** *sn/m* kota
kotan (I) *m* **1.** üstü açık koyun ağıl **2.** dağ, ovada küçük baş hayvan yeri
kotan (II) *rd* iyiri yarı, kocaman
kotan (III) *m* **1.** kotan, pulluk **2.** büyük saban, papura
kotan (IV) *zo/n* bir tür kuş
kotar *m* kök sap
kotbûn *m* tüm dişlerini dükme
kot bûn *l/ngh* tüm dişlerini dükmek
kote *m* kötük
kotek *m* **1.** kötek, dayak, dövme **2.** baskı, zor, cebir **3.** kısa sopa **4.** *h* ancak, ucu ucuna * **bi kotek têr kir** ancak doyurabildi
kotekî *rd* cebrî, zoraki
kotekot *m* söylenme, mızmızlanma
kotekotkirin *m* söylenme, mızmızlanma
kotekot kirin *l/gh* söylenmek, mızmızlanmak
kotekyar *nd/nt* baskıcı, zorba
kotekyarî *m* **1.** baskıcılık, zorbalık **2.** baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) * **amrazên kotekyariyê** baskı araçları
kotel *m* **1.** kılık **2.** ölüden kalan elbise ve eşyalarını bir heykelere giydirilerek yapılan anma
koter (I) *zo/m* **1.** güvercin **2.** kumru
koter (II) *m* gerdanlık, kolye
kotik *rd* küt
kotikî *h* kütçe
kotin *m* kemirme
kotin *l/gh* kemirmek
kotir *zo/m* yabanî gövercin
kotirk *zo/m* güvercin
kotî (I) *bj/m* **1.** cüzam **2.** *rd* cüzamlı (cüzzam hastalığına yakalanmış kimse)
kotî (II) *rd* **1.** kötü **2.** miskin (hoş görülmeyecek durumlar karşısında tepkisiz kalan) **3.** *mec* cenabet
kotî (III) *m* körlük (kesmez olma durumu)
kotîbûn *m* cüzam
kotîbûnî *m* miskinlik
kotîbûyî *rd* cüzamlı
kotîng *rd* kötü (iyi karşıtı)
kotîtî *m* miskinlik
kotk *m* om **~a** diz arşağı
kotkirin *m* kökten kesip yeniden yeşermesini sağlama (bağcılıkta)
kot kirin *l/gh* kökten kesip yeniden yeşermesini sağlamak (bağcılıkta)
koton *nd/rd* koton
kotra *der/m* kotra
kotrîk *m* kürtün (kar yığını)
kotrom *rd* kötürüm
kotromî *m* kötürümlük
kotromîbûn *m* kötürümleşme, kötürüm olma

(veya kalma)
kotromî bûn *l/ngh* kötürümleşmek, kötürüm olmak (veya kalmak)
kotromîkirin *m* kötürümleştirme
kotromî kirin *l/gh* kötürümleştirmek
kotûkeş *m* **1.** derinti, güruh (değersiz, aşağı görülen topluluk) **2.** badire
kov (I) *m* **1.** huni **2.** kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü)
kov (II) *m* kov, dedikodu
kov (III) *mat/fiz rd* iç bükey, obruk
kov (IV) *n* kenar **~ên gurçikê** böbrek piramitleri
kov (V) *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan) ~ **dan** kamburleşmek
kovan *m* üzüntü, tasa, keder
kovanbar *rd* üzüntülü, kederli
kovandar *rd* üzüntülü, tasalı
kovandarî *m* üzüntülülük
kovanî (*mat/fiz*) *rd* iç bükey
kovar *m* dergi, mecmua **~a mehane** aylık dergi **~a nîvmehî** onbeş günlük dergi **~a pazdeh rojî** onbeş günlük dergi **~a salane** yıllık dergi **~a sêmehî** üç aylık dergi **~a werzane** mevsimlik dergi
kovarger *m* dergici
kovargerî *m* dergicilik
kovarok *m* dergi, dergicik
kovbûn *m* kamburlaşma
kov bûn *l/ngh* kamburlaşmak
kovbûnî *m* kamburluk
kovbûyîn *m* kamburlaşış
kovdar *rd* obruklu
kove *n* kanava, kanaviçe
kovek *m* kenarlık kumaş
kovel *rd* **1.** kıvırcık **2.** spiral şekil ~ **dan** spiral şekil almak * **mar kovel daye** yılan spiral şekil almış
kovik (I) *m* **1.** huni **2.** külah (içine bazı şeyleri koymak için huni biçiminde kap) * **kovika besteniyê** dondurma kulahı **2.** *rd* külah (bu kabın alabileceği miktar) **~a meşkê** tuluk hunisi ~ **şûşeyê** şişeye sıvı doldurma hunisi
kovik (II) *mat/rd* konkav
kovik (III) *m* **1.** kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) **2.** *bot* kovucuk **3.** *bot* kadehçik * **kovikên belotên maziyan** palamut meşesinin kadehçikleri **4.** *bot* topur
kovik (IV) *m* kurutulmuş dolmalık biber, patlıcan
kovikî *rd* **1.** hunivari **2.** konkavca
kovî *rd* **1.** dağlı **2.** yabanî, vahşi (hayvan) **3.** yabanıl, yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan)
kovîbûn *m* yabanîleşme, yabanıllaşma
kovî bûn *l/ngh* yabanîleşmek, yabanıllaşmak
kovîçêr *m* otlak, çayırlık, mera
kovîşk *m* diz
kovîtî *m* yabanîlik, yabanıllık
kovkarik *bot/m* mantar
kovkirin *m* kamburlaştırma
kov kirin *l/gh* kamburlaştırmak
kowar *m* zahire deposu
kowboy *n* kovboy
kox (I) *m* genç asma bağı
kox (II) *m* **1.** kümes **2.** derme çatma bağ evi **3.** *mec* kümes (ufak ev)
kox (III) *m* folluk
kox (IV) *m* su değirmeninde su basmcını oluşturan mekanizma
kox (V) *m* süprüntülük
koxel *m* siyah ve çok tatlı bir üzüm türü
koxer *m* bir üzüm türü
koxik (I) *m* **1.** kümes **2.** kulübe (hayvanlar için yapılmış barınak) * **koxika kûçikê** köpek kulübesi **3.** *mec* kümes (ufak ev) **4.** kuyu gibi (basık ve karanlık yapı)
koxik (II) *m* folluk
koxik (III) *m* üzüm asmalarını dikmek için açılan çukur
koxik (IV) *m* **1.** zom, zome **2.** kulübe (hayvanlar için yapılmış barınak)
koxik (V) *m* bir tür eşarp
koxtik *m* **1.** ambar **2.** oda
koyak *m* vadi
koye *m* ambar
koyîn *bnr* goyîn
koyistan *nd/rd* dağlık
koyrinc *nd/nt* tamirci
koyrincî *m* tamircilik
koysandin *m* kaytarma (işten kaçma)
koysandin *l/gh* kaytarmak (işten kaçmak)
koz (I) *n* **1.** koz (iskambil oyunlarında) **2.** *mec* koz (elverişli durum, saldırış ve savunma fırsatı) ~ **bi kar anîn** koz kırmak **~ên xwe bi kar anîn** kozunu oynamak
koz (II) *m* **1.** kuzuluk (kuzu barınağı) **2.** üstü açık, etrafı kapalı kuzu ve oğlak ağılı **3.** hayvanların otlanması için ayrılan mera ~ **û kulfet** tüm aile
koz (III) *rd* (**k** ince okunur) aptal, budala * **ew ne qîz e, koz e o** kız değil aptalın biridir
koz (IV) *m* mevzi
koz (V) *m* köz ~ **girtin 1)** közlenmek **2)** *mec* koyulaşmak, kızışmak (sohbet vb. için)
koze (I) *m* kulplu surahi
koze (II) *zo/n* sansar (Martes martes)
kozeçêre *m* otlakiye
kozer *n* köz (ateş közü)
kozere *m* **1.** badas **2.** kesmik (başaklarla karışık iri saman)
kozik (I) *m* **1.** mevzi **2.** evsin, öneze (avcı mevzisi) **3.** güme, gümele (avcı kulübesi) **4.** gömültü **5.** *Işk* tabya **6.** pusu **7.** evcik (çocuk için) **8.** çadırlarda mutfak niyetiyle kulanılan bölüm ~ **vedan** pusu kurmak
kozik (II) *m* kuzu yatağı, üstü açık, etrafı çevrili kuzu ağılı
kozir *m* köz
kozî (I) *m* köz, ateş közü
kozî (II) *m* köşe
kozî (III) *m* ocak
kozîbir *m* köşe taşı
kozîdan *bnr* qubîdank
kozîn *m* ateş közü
kozkirin *m* **1.** kapatma **2.** koyunları kuzulardan ayırma

koz kirin *l/gh* 1. kapatmak * **derî koz bike** kapıyı kapat 2. koyunları kuzulardan ayırmak
kozlak *m* ağaç ve kamışlardan yapılan kulübe
kozmetîk *m* kozmetik
kozmîk *astr/rd* kozmik
kozmogonî *m* kozmogoni, evren doğumu
kozmogonîk *rd* kozmogonik
kozmografya *m* kozmografya
kozmolojî *m* kozmoloji, evren bilimi,
kozmolojîk *rd* evren bilimsel, kozmolojik
kozmonot *nd/nt* kozmonot, uzay adamı
kozmopolît *rd* kozmopolit
kozmos *m* kozmos
Kr *kîm* Kr (kripton'un kısaltması)
kral *n* kral **~ê bêtac** taçsız kral (herhangi bir alanda başarılı olan kimse)
kralgeh *m* kraliyet
kralîçe *m* 1. kraliçe 2. kraliçe (güzel kadın) **~ya bedewiyê** güzellik kraliçesi
kranîlojî *m* kraniloji
kraliyet *m* kraliyet
krank *tek/m* krank
kratase *jeo/m* kretase
krater *jeo/m* krater, yanardağ ağzı
kravat *m* kravat
kravatdar *rd* kravatlı
kreasyon *m* kreaksyon, yaratı
kredî *m* 1. kredi (borç ödemede güvenilir olma durumu) * **li piyaseyê krediya wî heye** onun piyasada kredisi var 2. kredi (ödünç alınan para veya mal) 3. *ped* kredi **~ vekirin** 1) kredi açmak 2) hesah açmak, kredi açmak (birine borçlanma imkanı tanımak) **~ya bêgerew (an jî bergîdan)** *bz* açık kredi **~ya (yekî) şikîn** kredisi düşmek
krem *m* 1. krem, merhem 2. krem **~ tê dan** kremlemek
krema *m* krema
kremadar *rd* kremalı
krematoryum *m* krematoryum (ölülerin yakıldığı yer)
kremî *rd* krem (kıvamında) * **deterjana kremî** krem deterjan
kremkirin *m* kremleme
krem kirin *l/gh* kremlemek
kremkirî *rd* kremli, kremlenmiş
kreozot *kîm/m* kreozot
krep *m* krep (bir tür kumaş)
kreplîn *m* kreplin
krepon *m* krepon
kreş *m* kreş
kreten *bj/nd* kreten
kretenîzm *bj/m* kretenizm
kreton *m* kreton (bir tür keten, patiska veya basma)
krezol *kîm/m* krezol
kriyoskopî *fiz/m* kriyoskopi
krîket *sp/m* kriket
krîko *tek/n* kriko, kaldırıcı
krîmînîlog *nd/nt* kriminilog
krîmînîlojî *m* kriminiloji
krînk *rd* kemirgen
krîpto *m* 1. kripto 2. kripto (siyası görüşünü dışa yansıtmayan)
krîptolog *nd/nt* kriptolog
krîptolojî *m* kriptoloji
krîpton *kîm/m* kripton (kısaltması Kr)
krîstal *m* 1. kristal 2. *rd* kristal
krîstalîbûn *m* kristallaşme, kristalleşme, billûrlaşma
krîstalî bûn *l/ngh* kristallaşmak, kristalleşmek, billûrlaşmak
krîstalîbûyîn *rd* kristallaşma, kristalleşme, billûrlaşma
krîter *m* kriter, ölçüt
krîtîk *m* 1. kritik, endişe verici 2. kritik, eleştiri
krîtîkkirin *m* eleştirme
krîtîk kirin *l/gh* eleştirmek
krîtîsîzm *fel/m* kritisizm, eleştiricilik
krîz *m* kriz **~ derbas kirin** kriz geçirmek **~a dil** kalp krizi
krîzalît *biy/m* krizalit
krîzolît *mîn/m* krizolit
krokî *m* kroki
krokîdîl *m* 1. krokodil 2. *rd* krokodil (bu deriden yapılma)
krom *kîm/m* 1. krom (kısaltması Cr) 2. *rd* krom (bu maddeden yapılma şey)
kromaj *m* kromaj
kromatîk *rd* 1. kromatik, renkser (renklerle ilgili) 2. *biy* kromatik (kromozonlarla ilgili) 3. *mzk* kromatik
kromatîn *biy/m* kromatin
kromatît *biy/m* kromatit
kromatofor *biy/m* kromatofor
kromdar *rd* kromlu
kromoplast *biy/m* kromoplâst
kromosfer *ast/m* kromosfer, renk yuvarı
kromotropîzm *m* kromotropizm
kromozom *m* kromozom
kron *m* kron
kronaksî *biy/m* kronaksi
kronîk *rd* kronik, müzmin
kronîkbûn *m* kronikleşme, müzminleşme
kronîk bûn *l/ngh* kronikleşmek, müzminleşmek
kronîkî *m* kroniklik, müzminlik
kronîkkirin *m* kronikleştirme, müzminleştirme
kronîk kirin *l/gh* kronikleştirmek, müzminleştirmek
kronograf *m* kronograf, süreyazar
kronolojî *m* 1. kronoloji, zaman bilimi 2. *ast* kronoloji, zaman dizini
kronolojîk *rd* kronolojik, zaman bilimsel
kronolojîst *nd/nt* kronolojist
kronometre *m* kronometre, süreölçer
kros *sp/m* kros
krostik *m* bir armut türü
krupiye *nd/nt* krupiye
krupiyetî *m* krupiyelik
kruvaze *m* kruvaze
kruvazor *m* kruvazör
ksenon *kîm/m* ksenon (kısaltması Xe)
ksîlofon *m* ksilofon (bir müzik aleti)
Ku *kîm* Ku (kurçatovyum'un kısaltması)

ku (I) *g* **1.** ki (anlam bakımından birbirleriyle ilgiler cümleleri birbirine bağlar) * **şivan angaşt dikin ku ava her kaniyê ji derdekî re derman e** çobanlar iddia ederler ki her membanın suyu ayrı derde devadır **2.** ki (özneyi, tümleci güçlendirerek cümlenin temel bölümüne bağlar) * wisa gotin ku werin öyle dediler ki gelsinler * **hûn ku min dinasin, çima wiha dihizirin?** siz ki beni tanırsınız, niye böyle düşünüyorsunuz? **3.** ki (şaşkınlığı bildirir) * **sindoq vekiriye ku vipvala ye** sandığı kaldırmış ki, bomboş **4.** ki (iki cümlede anlatılan durumların uyuşmazlığını bildirir) * **devê xelkê ne doxîna diya mirov e ku meriv girê bide** elalemin ağzı torba değil ki büzesin **5.** ki (zarf ve edat yapımında kullanılır)

ku (II) *rz/m* **1.** -sa/-se (dilek şart eki) * **ku ez bêm em dê hev bibînin** gelirsem görüşürüz **2.** *g* ise * **ku ez werim** ben gelirsem **3.** *g* eğer ~ **agir bi çiyê ket ter û hişk tev dişewitin** kurunun yanında yaş da yanar ~ **avê da serî çi bihostek çi çar tilî** battı balık yan gider, nerde inceyse orda kopsun ~ **baskî wî hebûna wê bifiriya** sevinçten uçmak, çok sevinmek ~ **(yekî) berdin** (an jî **bihêlin) dikare (wî) bi diranan bixeniqîne** (elinden gelse, bıraksalar) bir kaşık suda boğmak ~ **berf rabû wê gûyê seyan derkeve** güneş balçıkla sıvanmaz ~ **bê milê (yekî)** gücü yeterse ~ **(ew) bi kêrî xwe bihata wê bi kêrî (te) jî bihata** kelin merhemi olsa başına sürer ~... **bibe** *h* olsa * **ku ev îş bibe ez dê kêf bikim** bu iş olsa, keyf edeceğim ~ **canê însên xweş nebû** insanın sağlığın yerinde olmazsa ~ **dor bê (serê)** *h* sırası gelince, bilmünasebe ~ **dil şikest nacebire** gönül bir kere kırılmaya görsün ~ **dilê şivên hebe dikare ji nêrî şîr bidoşe** çobanın gönlü olursa tekeden yağ (süt veya köremez) çıkarır ~ **ecelê moriyê hat çeng û perên wê çêdibin** eceli gelen köpek cami duvarına ~ **eşq tune be mil li kar ranabe** aşk olmayınca meşk olmaz ~ **ez ji efendîyê xwe re bibêjim** efendime söyleyeyim ~ **ez nekevim axa sar** ecel aman verirse ~ **ez nemirim** ecel aman verirse ~ **... got** dedi mi (tam vaktinde) * **ku saet got sisê li dibistanê ye** saat üç dedi mi okulda ~ **got Xwedê yek e jê bawer bikin** Allah bir dediğinden başka sözüne inanılmaz ~ **hat ser ...** -e gelince * **ku hate ser me, çima negotin nan tune!** bize gelince, ekmek bitti demezler mi! ~... **hebe** *h* olsa * **ku pere hebe ez dê çi bikim çi nekim** para olsa, neler yaparım neler ~ **hewce bike** gerekirse, icabında ~ **jê bê 1)** gücü yeterse **2)** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **ku jê bê tiştek nade me** ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ **ji begê xwe re bibêjim** efendime söyleyeyim ~ **ji te re ma bila be** alacağı olsun ~ **ker nezire wê bidire** eşek anırmasa çatlar ~ **(yek) ketin dinyayê bi vir ve** dünyaya geldiğinden beri ~ **me da avê ha li gûzikê ha li navê** nerde inceyse orda kopsun ~ **mirov kete govendê gere we bihejîne** hamama giren terler ~ **lê tê, jê tê** insanın şansı yaver gitti mi tamadır ~ **mirov li xwe negirî kes li mirov nagirî** ağlamayan çocuğa meme vermezler ~ **mirov li xwe nepirse kes li mirov napirse** ağlamayan çocuğa meme vermezler ~ **mirov ne li ba hev be, şewt kêm e** göz görmeyince gönül katlanır ~ **nan bişikê nacebire** çivi çıkar, ama yarası kalır ~ **nebe** *g* olmazsa **(yekî)** ~ **pê ewle bûn tune bûn** tutunacak dalı olmamak ~ **qeweta (yekî) bigihîjê** gücü yeterse ~ **tu ji dilê xwe sax î** vijdanın rahat ise, kendine güveniyorsan ~ **tu li keçê nexî tû yê li çoka xwe bixî** kızını dövmeyen dizini döver ~ **tu li qîzê** (an jî **kurê) xwe nexî tuyê li çoka xwe bixî** kızını dövmeyen dizini döver ~ **tu pif bikiyê diçe li dîwar dikeve** püf desen uçacak ~ **wisa be** *h* öyleyse ~ **Xwedê bide em ê jî bidin** te Allah bana, ben de sana ~ **Xwedê got** ê Tanrı yardım eder, terslik çıkmazsa ~ **xweyê** (an jî **xwediyê) mal zehmetê nebîne rencber qet nabîne** ağanın alnı terlemese ırgadın burnu kanamaz

ku (III) *c* **1.** *c* nere ('hangi yer'anlamında yer sormak için kullanılır) * **ev resmê ku ye?** bu nerenin resmi * **tu zanî ev ku der e?** buranın nere olduğunu biliyor musun? **2.** *h* nereye * **tu diçî ku?** nereye gidiyorsun? * **te pirtûk danî ku?** kitabı nereye koydun? ~ **de 1)** nereden * **ew ku de hat?** o nereden geldi? **2)** nereden (nasıl, ne gibi bir ilişki ile)* **ev kar ku de kete bîra te?** bu iş nereden hatırınıza geldi? **3)** nereye * **tu ku de diçî?** nereye gidiyorsun? ~ **de îcar** nerede kaldı ki * **ew bi xwe nizane, ku de îcar hînî wê bike** kendisi bilmez, nerede kaldı ki ona öğretsin ~ **der** *c* nere (vücut için, hangi taraf ve organ) * **ku derê te diêşe?** neren ağrıyor? ~ **der zirav e bila di wir de biqete** anasını sat! (veya satayım!) ~ **derê** nereye * **te pirtûk danî ku derê?** kitabı nereye koydun?

kuafor *nd/nt* kuaför

kuaforî *m* kuaförlük

kuars *jeo/m* kuvars

kuartet *mzk/rd* kuartet, dörtlü

Kuba *m* Küba

kubandin *m* eğme

kubandin *l/gh* eğmek

kubar (I) *m* seher, tan ağartısı ~**a sibehê** tan yeri

kubar (II) *rd* **1.** kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) **2.** kibar (şık, seçkin) * **cilekî kubar** kibar bir elbise **3.** gururlu, kuruntulu

kubarî *m* **1.** kibarlık **2.** *mec* kuruntu

kubat *nd/nt* küfürbaz

kubatî *m* küfürbazlık

Kubayî *rd/nd* Kübalı

kubelek *bot/m* mantar

kubîk *rd* kubik

kubîn *m* eğilme

kubîn *l/ngh* eğilmek
kubîst *nd/rd* kübist
kubîzm *m* kübizm
kubkube *rd* **1.** büyükçe **2.** iri, iri yarı, kocaman **3.** ileri gelen, yüksek tabakadan kimse **4.** kibirli
kubkubetî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapmak
kubrî *m* Yezidilikte kewalleri sıraya koymak için söylenen ezgi
kuca *rd* nasıl
kuç (I) *n* **1.** taş **2.** taş (bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu maddeden özel olarak hazırlanmış malzeme) **3.** taş (yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme) * **kuçên peyarêyê bi awayekî rêk û pêk hatibûn bicihkirin** kaldırım taşları düzgünce yerleştirilmişti **4.** kayanın uzantısı **5.** bir elle alınıp savurulabilen büyüklükte taş kütle **5.** ocak yapımında kullanılan taş **6.** ocak (ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma amaçlarla kullanılan yer) **7.** *argo* söz dinlemez kimse ~**ê ku tu li nava çamûrê bixî** çirkef gibi etrafı kirletmek ~**ê xwe di ber xwe de berdan** vazgeçmek, sesini çıkarmamak
kuç (II) *n* tonluk odun
kuçe *m* sokak ~ **pîvan** kaldırımları arşınlamak ~ **û pangêrên xelkê** yad eller ~**ya paş** arka sokak
kuçebaz *rd* sokaklarda sürten
kuçebazî *m* sokaklarda sürtme
kuçelan *m* nezle
kuçelanî *rd* sokaklara düşmüş olan
kuçelanîbûn *m* sokaklara düşme
kuçelanî bûn *l/ngh* sokaklara düşmek
kuçelanîkirin *m* sokaklara düşürme
kuçelanî kirin *l/gh* sokaklara düşürmek
kuçik *n* **1.** taş **2.** *m* ocak (ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma amaçlarla kullanılan yer) ~**a mitribkî** eğreti ocak
kuçikvan *nd/n* ocakçı
kuçk *n* taş
kuçkanî *m* sapan (taş atma aracı)
kud *n* ebe
kudî *h* hoşt (köpek için)
kudandin *m* **1.** katetme, alma (yol için gitme) **2.** tüketme, tepme (yürüyerek aşma, bitirme, çokça yürüme) **3.** sürme, devam etme **4.** (acı duyarak) çekme **5.** izleme, peşine düşme
kudandin *l/gh* **1.** katetmek, almak (yol için gitmek) * **hûn dê di saetekê de wê riyê bikudînin** o yolu bir saatte alırsınız **2.** tüketmek, tepmek (yürüyerek aşmak, bitirmek, çokça yürümek) **3.** sürmek, devam etmek * **çalaki sê saet kudand** etkinlik üç saat sürdü **4.** (acı duyarak) çekmek * **bi wê birînê kudand, heta çû ber rehma Xwedê** o acıyı çekti ta ki hakkın rahmetine kavuşana kadar **5.** izlemek, peşine düşmek
kudas *m* kudas
kuderî *n* **1.** güderi **2.** *rd* güderi (bu deriden yapılmış olan)
kudê *nd* bir oyun
kudik (I) *bnr* kodik
kudik (II) *n* **1.** göcen (domuz yavrusu) **2.** *n* dorum (deve yavrusu) **3.** kurt, ayı, aslan, kaplan yavrusu) **4.** *argo* yavru, çoluk çocuk
kudik (III) *rd* badik (kısa boylu)
kudikanîn *m* eniklenme
kudik anîn *l/ngh* eniklenmek
kudirandin *m* gütme
kudirandin *l/gh* **1** gütmek (bir düşünceyi, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışmak) * **doza xwînê dikudirîne** kan davasını güdüyor * **kîn kudirandin** kin gütmek
kudî, kudîk *bnr* kudik (II)
kudîn *m* (acı çekerek) bekleme
kudîn *l/ngh* (acı çekerek) beklemek
kudkam *rd* bencil
kudkamkî *h* bencilce
kudret *bnr* kîn û kudret
kudûr *m* kin
kuf (I) *m* küf ~ **avêtin (tiştekî)** küf bağlamak (veya tutmak) ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak)
kuf (II) *m* tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kufandin *m* **1.** pofurdama **2.** fosurdam **3.** *m* tüttürme
kufandin *l/gh* **1.** pofurdamak **2.** fosurdamak **3.** tüttürmek (sigara, pipo, nargile gibi)
kufar *nd* küfar ~**ê kevn** (an jî berê) **1)** eski kurt (mesleğinde uzmanlaşmış kimse) **2)** eski kurt (bir işin hileli yanlarını bilen ve kolay kolay kandırılmayan) **3)** eski tüfek (herhangi bir işte eski ve tecrübeli olan) ~**ê kevn bûn** dünyaya kazık çakmak (veya kakmak)
kufaret *m* kefaret ~**î gunehan be** geçmiş olsun
kufekuf *h* püfür püfür, pofur pofur, fosur fosur ~**a (yekî) bûn** pofurdayıp durmak
kufekufkirin *m* püfür püfür etme, pofur pofur etme, fosur fosur etme
kufekufkirin *l/gh* püfür püfür etmek, pofur pofur etmek, fosur fosur etmek
kufên *bnr* kufin
kufik *m* **1.** küf **2.** burundan çıkan kurumuş sümük ~ **avêtin (tiştekî)** küf bağlamak (veya tutmak), küflenmeye yüz tutmak, pamuklanmak ~ **girtin** küf bağlamak (veya tutmak), küflenmek ~**a nan** ekmek küfü
kufika tenî *bot/nd* isli küf (Aspergillus fumigatus)
kufikgirtin *m* küflenme, küf bağlanma, pamuklanım
kufik girtin *l/ngh* küflenmek, küf bağlanmak, pamuklanmak
kufikgirtî *rd* küflü, küflenmiş
kufikî *rd* **1** küflü **2.** küflü (zamanı geçmiş, köhne) **3.** küflü (saklı para)
kufikîbûn *m* küflenme
kufikî bûn *l/ngh* **1.** küflenmek **2.** *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)
kufikîbûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
kufikîbûyîn *m* **1.** küfleniş **2.** *mec* **küfleniş** (zamanı geçme, köneleşme)

kufikîkirin *m* küflendirme, küfletme
kufikî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
kufir *m* **1.** küfür, sövgü **2.** küfür (Allahın varlığı ve birliği gibi dinin temellerinden sayılan inançları inkar etme ve bu yolda söylenen söz)
kufirbaz *nd/nt* küfürbaz
kufirbazî *nd/nt* küfürbazlık
kufirî *m* küfür ~ **pê kirin** (birine) küfretmek
kufî *rd* küflü
kufîbûn *m* küflenme
kufî bûn *l/ngh* küflenmek
kufîn *m* **1.** pofurdama, puflama **2.** fosurdanma **3.** tıslama, tıslayış (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses) **4.** tütturülme
kufîn *l/ngh* **1.** pofurdamak, puflamak **2.** fosurdanmak **3.** tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses) **4.** tütturülmek
kufînî *m* **1.** pofurtu, pufurtu **2.** fosurtu **3.** tıs, tıslama (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses) **4.** tüttürme * **kufîniya wî bû cixare dikişand** habire sigara tüttürüyordu
kufînkirin *m* **1.** pofurdama, puflama **2.** fosurdanma **3.** tıslama (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kufîn kirin *l/gh* **1.** pofurdamak, puflamak **2.** fosurdanmak **3.** tıslamak (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
kufînpêxistin *m* fosurdatma
kufîn pê xistin *l/bw* fosurdatmak
kufkar *bot/m* mantar
kufkarik *bot/m* mantar
kufkoyî *rd* **1.** küflü **2.** küflü (zamanı geçmiş, köhne)
kufkoyîbûn *m* küflenme
kufkoyî bûn *l/ngh* **1.** küflenmek **2.** *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek)
kufkoyîbûyî *rd* küflü, küflenmiş olan
kufkoyîbûyîn *m* küfleniş
kufkoyîkirin *m* küflendirme, küfletme
kufkoyî kirin *l/gh* küflendirmek, küfletmek
kuflet *bnr* kulfet
kufrî *m* küfür, sövgü ~ **pê kirin** küfür savurmak
kufrîkirin *m* küfürü basma, sövme
kufrî kirin *l/gh* küfürü basmak, sövmek
kuft *m* nefret ~**ê (yekî) jê çûn** (birinden) gıcık almak (veya olmak)
kufte *n* köfte
kuftefiroş *nd/nt* **1.** köfteci (satan kimse) **2.** *m* köfteci (köfte satılan yer)
kuftefiroşî *m* köftecilik
kuftepêj *nd/nt* köfteci (yapan kimse)
kuftepêjî *m* köftecilik
kufteqirêj *rd* bitli kokuşuk
kufter *m* köfter
kuftik *n* köfte ~**ê nîskan** mercimek köftesi
kuftoyî *bnr* kufkoyî
kuh (I) *n* dağ
kuh (II) *rd* kör (keskinliği yeterli olmayan)
kuhbûn *m* körelme, körleşme (keskinliğini yitirme, kesmez, işlemez duruma gelme)
kuh bûn *l/ngh* körelmek, körleşmek (keskinliğini yitirmek, kesmez, işlemez duruma gelmek)
kuhbûnî *m* körlük (kesmez olma durumu)
kuhbûyîn *m* köreliş, körleşiş
kuhistan *m* dağlık
kuhî *rd* dağlı
kuhîtî *m* körlük (kesmez olma durumu)
kuhkirin *m* körleştirme, köreltme, körletme (keskinliğini yitirmesine sebep olma)
kuhkirin *l/gh* körleştirmek, körletmek, köreltmek (keskinliğini yitirmesine sebep olmak)
-kuj (I) *rz/m* isimden isim yapım soneki (mêrkuj, agirkuj)
kuj (II) *n* **1.** köşe * **kujê xanî** evin köşesi **2.** kenar, köşe * **kujên kaxez** kağıt köşesi **3.** *geo* açı ~ên lêvê dudakların birleşme yeri
kujandin *bnr* kojandin
kujar *rd* öldürücü
kujare *nr* **1.** öldürücü **2.** öldürücü özeliği olan, tehlikeli
kujarîtî *m* öldürücülük
kujdan *m* **1.** köşe verme **2.** bel verme (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşma)
kuj dan *l/gh* **1.** köşe vermek **2.** bel vermek (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşmak) * **dîwar kuj daye** duvar bel vermiş
kujdar *rd* katil, öldürücü
kujdarî *m* katillik, öldürücülük
kujdayîn *m* **1.** köşe verme **2.** bel vermek (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşma)
kuje *n* köşe
kujek *nd/nt* öldürücü, kıyacı
kujekî *m* öldürücülük
kujende *rd* öldürücü
kujendetî *rd* öldürücülük
kujendeyane *h* öldürücüce
kujer *nd/nt* **1.** katil, kıyacı **2.** öldürücü * derbeyeke kujer lê da ona öldürücü bir darbe vurdu
kujerbûn *m* **1.** katil olma **2.** öldürücü olma **3.** katillik
kujerhez *rd* katil sever
kujerî *m* **1.** katillik **2.** öldürücülük
kujêre *m* mertek
kujinde *bnr* kujende
kujî *m* **1.** köşe **2.** *geo* açı **3.** köşe, kenar, bucak * **kujiyê dinyayê** dünyanın bucağı
kujîle *m* dam saçağı
kujîner *rd* öldürücü
kujînîvker *mat/m* açı ortayı
kujm *rd* -e kadar * **bi kujmê 2 sed hezar dolaran** 2 bin dolar kadar
kujnik *rd* badi, bodur kimse
kujtar *m* katliam
kujtarker *nd/nt* katliamcı
kujtarkerî *m* katliamcılık
kujyar *nd/nt* katil, kıyacı
kujyarî *m* katillik
kuka *m* kuka (tespih, sigara ağızlığı gibi şeylerin yapımında kullanılan Hindistan cevizi kökü)
kukind *m* kabak
kuku *rd* keke, kekeme

kukukirin *m* kekeleme
kuku kirin *l/gh* kekelemek
kukurd *bnr* gogird
kul (I) *m* 1. cibinlik 2. *rd* konik tepeli
kul (II) *n* hayalı yaratık * **kul lê xist** yaratık çarptı ~ **lê xistin** hayali yaratık çarpmak ~**ê dan ser (yekî)** ardından (veya arkasından) atlı kovalamak
kul (III) *m* 1. yara (kendiliğinde oluşan yara, darp, kesici bir araç sonucu oluşmamış yara) 2. iç yara, ülser 3. bere, bertik 4. *bj* kıran, ölet 5. yara (dert, üzüntü, acı) * **kula dil** yürek yarası 6. ukde * **ev kulek e bi min ra** bu içimde bir ukdedir ~ **ketin (...)** kıran girmek ~ **ketin dilê (yekî)** yüreğine kar yağmak ~ **ketin mala (yekî)** evine kıran girmek ~ **ketin nav û dilê (yekî)** içini kurt yemek (veya kemirmek) ~ **ketin zikê (yekî)** içine dert olmak ~ **kirin zikê (yekî)** (birinin içine) felfelek sokmak ~ **lê hat!** kıran mi girdi? ~ **qureder** zıkkımın kökü ~ **û birîn (an jî rîşî)** yara bere ~ **û derd** 1) acı, keder, üzüntü 2) ukde ~ **û keder** kahir, derin acı ~ **û qotik** 1) kırcın (hayvan kıranı) 2) zehir zıkkım ~ **û qotik kirin dilê xwe** yüreğinin yağı (veya yağları) erimek (çok üzülmek) ~ **û xemên (yekî) hişyar kirin** (bir kimse birinin) derdini deşmek (veya depreştirmek) ~ **û xemên (yekî) rakirin (an jî hişyar kirin)** (bir kimse birinin) derdini deşmek (veya depreştirmek) ~ **ûrta (yekî) biqelîne** soyunu sopunu kıran kurutsun ~**a destan xweş dibe ya zimanan xweş nabe** kılıç yarası onar dil yarası onmaz ~**a dil** yürek yarası ~**a dilê (yekî) tiştek bûn** (birinin) hayali de ... olmak ~**a dilê xwe rêtin** yüreğini boşaltmak (veya dökmek) ~**a felekê lê tune bûn** 1) hali vakti yerinde olmak, hiç bir eksiği olmamak 2) dertsiz tasasız olmak ~**a guran dizikê se de pir in** birinin yaptıklarını unutamamak ~**a heftpençe** *bj/m* kanser ~**a Helebê** bir tür hastalık ~**a Helebê li her derê hebûn** dert her yer de olmak, her yerde sorun ve çekilmez dertler olmak ~**a (...) ketin dilê (yekî)** çökmek (çok üzülmek) ~**a pîroz** çıbana benzer bir yara ~**a salê** ölümcül yara ~**a xwe rêtin** yüreğini boşaltmak (veya dökmek) ~**ê bixwe** zıkım ye ~**ên (...) di zikê (yekî) de hebûn (an jî pir in)** yaptıklarını unutamamak
kulab (I) *rd* kötü (iyi karşıtı)
kulab (II) *n* menteşe
kulab (III) *n* 1. hayvan tırnağı 2. çengel
kulabak *m* koyun kuyruğunu ucu
kulabe (I) *m* sıyırga (kar küreme aracı)
kulabe (II) *m* 1. boyunduruğun ucuna bağlanan demirden çubuk 2. pulluğun halkası
kulaf *n* kuş pençesi
kulafok *m* üç başlı kaşık (kavurma çıkarmada kullanılır)
kulandin *m* aksatma, sektirme
kulandin *l/gh* aksatmak, sektirmek
kulav (I) *n* külah (keçeden erkek başlık)
kulav (II) *n* 1. keçe 2. keçe (yaygı olarak) 3. kepenek (keçeden çoban üstlüğü) 4. *rd* keçe (keçeden yapılma) ~ **avêtin avê** boş vermek, işi bıtkmek ~ **bi avê de berdan** boş vermek ~ **girtin (tiştekî)** keçelemek ~**ê berêx** yer, sergi kepeneği ~ **sûtin** keçe yapmak ~**ê ber pişt** duvara çakılı, asılı yaslanma kepeneği ~**ê min rehmet li dê û bavê min** kör değneğini beller gibi ~**ê palan** yük hayvanının takımında kullanılan keçe ~**ê serî** erkek başlığı olarak kullanılan keçe ~**ê şivanan** kepenek (keçeden çoban üstlüğü) ~**ê xemilî** süslü eşya yapımında kullanılan kepenek ~**ê Xoristanî** bir tür Horasan keçesi
kulavçêker *nd/nt* keçeci
kulavçêkerî *m* keçecilik
kulavfiroş *nd/nt* keçeci (satan kimse)
kulavfiroşî *m* keçecilik
kulavik *n* 1. keçe 2. külah
kulavîn *rd* keçe, keçeden yapılma
kulavker *nd/nt* keçeci
kulavkerî *m* keçecilik
kulavkirin *m* keçeleme
kulav kirin *l/gh* keçelemek
kulavkî *m* dürüm, dürme (silindir biçiminde kıvrılma)
kulavkîkirin *m* dürümleme
kulavkî kirin *l/gh* dürümlemek
kulavqoç *n* külah (ucu boynuz şeklinde külah)
kulb *rd* obur
kulbe *n* 1. kör çapa 2. çapa (toprağı eşelemek için kulanılan ağaç saplı deemir kazı aracı) 3. çapa (çapalama işi)
kulbeker *nd/nt* çapacı
kulbekerî *m* çapacılık
kulbekirin *m* çapalama
kulbe kirin *l/gh* çapalamak
kulbekirî *rd* çapalı (çapalanmış yer)
kulbeşk *zo/n* porsuk
kulbêj *nd* dert ortağı (bir kimsenin derdini anlatığı, derdini paylaştığı dostu) ~**ê te tune** derdini Marko Paşa'ya anlat
kulbik *bnr* kulbe
kulbiş *m* büyükçe küfe
kulbî *m* oburluk
kulbûn *m* 1. yaralanma 2. çöreklenme (bir duyguyu güçlü ve sürekli olarak duyma)
kul bûn *l/ngh* 1. yaralanmak 2. çöreklenme (bir duyguyu güçlü ve sürekli olarak duyma)
kulçik *n* köşe
kuldar *rd* 1. yaralı 2. yaralı bereli 3. dertli
kuldarî *m* 1. yaralılık 2. dertlilik
kule (I) *rd* aksak
kule (II) *rd* maviye çalan at donu
kule (III) *m* cibinlik
kule (IV) *bnr* külah
kulecergî *m* kahretme, verem etme
kulecergîbûn *m* kahrolmaktan hastalanma, verem olma
kulecergî bûn *l/ngh* kahrolmaktan hastalanmak, verem olmak
kulecergîkirin *m* kahretme, verem etme
kulecergî kirin *l/gh* kahretmek, verem etmek

kuleh (I) *bnr* kulî
kuleh (II) *n* **1.** külah (keçeden erkek başlık) **2.** külah (içine bazı şeyleri koymak için huni biçiminde kap) * **kulehê besteniyê** dondurma kulahı **3.** *rd* külah (bu kabın alabileceği miktar) ~**ê** şut sivri külah
kulehfiroş *nd/nt* külahçı (satan kimse)
kulehker *nd/nt* külahçı (imal eden)
kulek (I) *nd* küçük baş hayvan
kulek (II) *m* **1.** aydınlık (damın ortasında açılan boşluk) **2.** havalandırma, nefeslik **3.** baca * **kuleka bixêriyê** şömine bacası **4.** delik **5.** *mec* kova (çok gol yiyen takım veya kaleci) ~**a hewayê** hava deliği
kulek (III) *m* **1.** pencere, küçük pencere **2.** duvardaki küçük gömme dolap veya terek
kulek (IV) *rd* **1.** aksak **2.** *mec* korkak
kulekbûn *m* aksama, topallama
kulek bûn *l/gh* aksamak, topallamak
kulekî *m* **1.** aksaklık **2.** *rd* aksakça
kulemar (I) *bj/m* kolera
kulemar (II) *zo/m* çaylak
kulemek *m* **1.** oyluk kemiği **2.** kalça
kulemist *m* yumruk
kuleng *m* külek
kulereş *bj/m* bir tür yara
kuleşîtik *nd/m* öcü
kulfet (I) *n* külfet, güçlülük
kulfet (II) *n* **1.** eş, hanım, hatun, karı, zevce * **mêrik digote ku kulfetê wî li malê riya wî dipê** adam eşinin onu evde beklediğini söylüyordu **2.** eş, koca, bey (koca anlamında) * **kulfetê min li benda min e, divê ez herim** beyim beni bekliyor, gitmem lazım **3.** aile
kulêmek *bnr* kulîmek
kulêre *m* poğaça
kulêrefiroş *nd/nt* poğaçacı (satan)
kulêreker *nd/nt* poğaçacı (imal eden)
kulêş *bot/m* kırılmamış kuru ot
kulfik (I) *m* kürük
kulfik (II) *m* **1.** tandırın alt deliği (kül ve ateşi çıkarmak için) **2.** göbek (değirmen taşının ortası)
kulfişî *rd* hantal ve şişman kimse
kulgewrî *b* bir bedua
kulibandin *m* **1.** bunatma **2.** kudurtma **3.** çabuk acıktırma
kulibandin *l/gh* **1.** bunatmak **2.** kudurtmak **3.** çabuk acıktırmak
kulibîn *m* **1.** bunama, bunayış **2.** kudurma, kuduruş, çıldırma **3.** çabuk acıkma
kulibîn *l/ngh* **1.** bunama **2.** kudurmak, çıldırmak **3.** çabuk acıkmak
kuliçe *m* çörek
kulik (I) *n* kar tanesi
kulik (II) *n* **1.** sorguç, tuğ **2.** keçi tüyü
kulik (III) *m* kiler
kulik (IV) *m* küllük
kulik (V) *bnr* kul (III)
kulik (VI) *m* **1.** külah (keçeden erkek başlık) **2.** kukuleta **3.** yağmurluk başlğı
kulikfiroş *nd/nt* külahçı (satan kimse)
kulikker *nd/nt* külahçı (imal eden)
kulind *bot/n* **1.** kabak (Cucurbita) **2.** kabak (bu bitkinin ürünü)
kulindê mîran *bot/nd* bal kabağı, helvacı kabağı, kestane kabağı (Cucurbita moschata)
kulindir *n* kabak
kulindirê reş *nd* kara kabak
kulindterk *m* dolmalık kabak
kuling (I) *n* kiler
kuling (II) *n* külünk
kuling (III) *zo/n* sivrisinek
kuling (IV) *n* omuz
kuling (V) *n* **1.** kazma (toprağı kazmada kullanılan ağaç saplı demir araç) **2.** manivela **3.** çengelli sopa
kulingvan *nd/nt* kazmacı
kulit *m* öksürük
kulitandin *m* öksürtme
kulitandin *l/gh* öksürtmek
kulitîn *m* öksürme
kulitîn *l/ngh* öksürmek
kuliyat *m* külliyat
kuliye *m* külliye
kulizandın *m* zıkımlatma
kulizandın *l/gh* zıkımlatmak
kulizîn *m* zıkkımlanma
kulizîn *l/ngh* zıkkımlanmak
kulî (I) *n* kar tanesi * **kuliyê berfê** kar tanesi ~ **gir kirin** lapa lapa kar yağmak
kulî (II) *n* taraktan geçirilmiş eğrilmeye hazır yün tutamı veya yumağı
kulî (III) *nd* **1.** kül, küli (bütün, tümü, hepsi) **2.** *rd* (*man/fel*) küli, tüme ~**î sala Xedê** her sene ~**î salê** her sene
kulî (IV) *zo/n* çekirge (Acridium) ~ **zimanê (yekî) xwarin** dilini (veya dillerini) yutmak ~**yê kesk** yeşil çegirge ~**yê şamî** bir tür iri çegirge
kulîbe *m* küllük, çöplük, çöp yeri
kulîç *bnr* kulîçe
kulîçe (I) *m* **1.** çörek (bir çörek çeşidi) **2.** poğaça
kulîçe (II) *m* **1.** külçe **2.** *rd* külçe (külçe şeklinde olan)
kulîçebûn *m* külçeleşme
kulîçefiroş *nd/nt* çörekçi (satan kimse)
kulîçefiroşî *m* çörekçilik
kulîçeker *nd/nt* çörekçi (yapan kimse)
kulîçekerî *m* çörekçilik
kulîçevan *nd/nt* çörekç
kulîçevanî *m* çörekçilik
kulîdanik *m* seren
kulîfek *m* çöplük
kulîk (I) *n* çöp, dal
kulîk (II) *n* koni
kulîke *rd* aksak, topal
kulîkêz *zo/m* haşere
kulîkulî *h* seke seke
kulîlk *bot/m* **1.** çiçek (bir bitkinin üreme organını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü) **2.** kır çiçeklerinin genel adı) ~ **dan** çiçek açmak * **daran kulîlk dane** ağaçlar çiçek açmış ~ **vekirin** çiçek açmak ~**a bûkê** bir tür çiçekli bitki ~**a hinarê** nar çiçeği ~**a**

spî papatya ~a zer sarı çiçek ~ên bibizir *bot* tohumlu bitkiler
kulîlka bîcadê *bot/nd* amber çiçeği
kulîlka qesar *bot/nd* yayla çiçeği
kulîlkçandin *m* çiçekleme
kulîlk çandin *l/gh* çiçeklemek
kulîlkdan *m* **1.** çiçeklenme **2.** (baklagiller) tane sütle dolgunlaşma
kulîlk dan *l/gh* **1.** çiçeklenmek **2.** (baklagiller) tane sütle dolgunlaşmak
kulîlkdanîn *m* çiçekleme
kulîlk danîn *l/gh* çiçeklemek
kulîlkdank *m* **1.** çiçeklik **2.** çiçeklik (çiçek yetiştirilen kap)
kulîlkdar *rd* çiçekli
kulîlkfiroş *nd/nt* çiçekçi (satan kimse)
kulîlkfiroşî *m* çiçekçilik
kulîlkhez *nd/nt* çiçeksever
kulîlkker *nd/nt* **1.** çiçekçi **2.** çiçekçi (plastik çiçekler yapan kimse)
kulîlkkerî *m* çiçekçilik
kulîlksor *m* kızıl çiçek
kulîlkvan *nd/nt* **1.** çiçekçi **2.** çiçekçi (plastik çiçekler yapan kimse)
kulîlkvanî *m* çiçekçilik
kulîlkvedan *m* çiçeklenme
kulîlk vedan *l/gh* çiçeklenmek
kulîlkvekirin *m* çiçeklenme
kulîlk vekirin *l/gh* çiçeklenmek
kulîmek *ant/m* oyluk kemiği
kulîmok *ant/m* oyluk kemiği
kulîn (I) *m* **1.** yüklük (yatak yüklüğü veya yük altı dolabı) **2.** kiler, ambar, zahirelik yer **3.** mutfak
kulîn (II) *m* **1.** uyku tahtası **2.** seki
kulîn (III) *m* aksama, aksayış, topallama, topallayış
kulîn *l/ngh* aksamak, topallamak
kulînçe (I) *m* ~ **jê hatin** geliri çok olmak
kulînçe (II) *n* külçe
kulîng (I) *m* küllük, çöplük
kulîng (II) *m* sap kaldırmada kullanan bir gereç
kulînk *m* üzerine bir şeyler konulmak için hazırlanan seki
kulîs *m* kulîs ~ **kirin** kulis yapmak
kulkirin yaralatma
kul kirin *l/gh* yaralamak
kulkulandin (I) *m* çırpındırına, çırpıtma, debeletme
kulkulandin (II) *m* sektirme
kulkulandin (I) *l/gh* çırpındırmak, çırpıtmak, debeletmek
kulkulandin (II) *l/gh* sektirmek
kulkulik *n* dal
kulkulî *h* seke seke, sekerekten
kulkulîn (I) *m* çırpınma, çırpınış, debelenme, debeleniş
kulkulîn (II) *m* sekme
kulkulîn (I) *l/ngh* çırpınmak, debelenmek
kulkulîn (II) *l/ngh* sekmek
kulkulînk *m* omuz
kulm *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) * **kulmek li ser çavê wî xist** yüzüne bir yumruk vurdu **3.** apaz, avuç (bir avuç dolusu) * **kulmek genim** bir apaz buğday ~ **danîn (yekî)** birine yumruk indirmek ~ **daweşandin (yekî)** birini yumruklamak, yumruk savurmak ~ **lê hatin xistin** yumruklanmak ~ **lê xistin (an jî dan) 1)** yumruk atmak (veya indirmek) **2)** avuçlamak ~**a xwe lê xistin** avuçlamak
kulmbaz *n* boksör
kulmbazî *m* boksörlük
kulmist *m* **1.** yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş) **3.** *mec* apaz, avuç ~ **danîn (yekî)** birine yumruk indirmek ~ **daweşandin (yekî)** birini yumruklamak, yumruk savurmak ~ **lê xistin (an jî dan)** yumruk atmak (veya indirmek)
kulmişandin *m* çöktürme
kulmişandin *l/gh* çöktürmek
kulmişîn *m* çökme
kulmişîn *l/gh* çökmek
kulmîro *m* karınca yuvası
kulmîz *n* sidik torbası
kulmîzik *n* sidik torbası
kulmlêdan *m* yumruklama
kulm lê dan *l/bw* yumruklamak
kulmlêxistin *m* yumruklama
kulm lê xistin *l/bw* yumruklamak
kulmoz *m* arı yuvası
kuloç *m* peksimit
kuloke *rd* topal
kuloketî *m* topallık
kulor *bnr* kilor
kulot (I) *rd* dişleri kırık, bozuk kimse
kulot (II) *rd* **1.** saçları kısa ve iyi tıraş edilmemiş olan kimse **2.** dallarının tümü kesilmiş ağaç
kuloz *n* küp
kulp (I) *m* ağacın toprakta kalan kısmı
kulp (II) *m* kıtlık
kulp (III) *m* sokarken çıkan ses
kulpandin *m* **1.** tüttürme **2.** *argo* sokma
kulpandin *l/gh* **1.** tüttürmek (sigara, pipo, nargile gibi) **2.** *argo* sokmak
kulpekulp *m* **1.** tüttürme **2.** *argo* sokarken çıkan ses ~ **jê anîn** *argo* sokarken ses çıkartmak
kulpîn (1) *m* kalp atışı * **kulpîna dilê dadê** ananın kalp atışının sesi ~**a dil** kalp atışı (kalp sesi için)
kulpîn (II) *m* tütme * **kulpîna cigareya wî bû** sigara tütüyordu
kulpîn *l/gh* tütmek
kulpînî *m* kapl çarpıntısı
kult *m* kült
kultur *m* **1.** kültür **2.** *biy* kültür (uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme)
kulturberz *rd* yüksek kültürlü
kulturî *rd* kültürel
kulturnas *nd/nt* kültür bilimci
kulturnasî *mt* kültür bilim
kuluk *m* hörgüç

kulund *n* kabak
kulunterk *n* dolmalık kabak
kulû *m* yumak (pamuk ve iplik yumağı)
kulûçe *m* çörek
kulûfeng *m* çöplük
kulûkirin *m* yumaklama
kulû kirin *l/gh* yumaklamak
kulvar *sp/m* kulvar
kulxan *m* külhan
kulxane *m* faraş
kulxanvan *n* külhancı
kulxe *rd* sık
kulxen *m* dönden kalan bulgur pilavına su ve yağ eklenerek yapılan bir yemek
kulzik *rd* karşısındakini kızdıran, onun meraktan çatlatan kimse
kum *n* takke ~ê bêxîretiyê kişandin serê xwe haksızlığa karşı sus pus olmak
kumanda *m* **1.** kumanda, komuta **2.** kumanda cihazı ~ **hildan dest xwe** komutayı ele almak ~ **kirin** komuta etmek
kumandar *n* kumandan
kumandarî *m* kumandanlık
kumanya *m* kumanya
kumbed *bnr* kumbet
kumbet *m* **1.** kümbet, kubbe **2.** *rd* kümbet, kubbe (kubbe biçiminde olan)
kumbir *m* kepez, oyuk (dağlardaki oyuk)
kumbirk *erd/n* tepecik
kumet (I) *bnr* kumet
kumet (II) *n* tümsek
kumeyt *rd* doru, doru at
kumêd *bnr* kumeyt
kumêl *bnr* berdûv
kumêt *rd* doru, doru at
kumik (I) *n* **1.** takke **2.** ibik **3.** *rz* düzeltme (veya inceltme, uzatma) işareti ~**ê xwe bi serê xwe de bidewisîne** sen kendi gemini kurtarmaya bak
kumik (II) *bot/m* **1.** kadehçik **2.** kömeç **3.** kabuklu tane
kumik (III) *bot/m* mantar kumik ~**ê qadî** bir tür zehirli mantar
kumik (IV) *n* kepez (tavuk veya kuşların başındaki ibiği)
kumik (V) *n* gözleme
kumişandin (I) *m* çöktürme
kumişandin (II) *m* sendeletme, tökezletme
kumişandin (I) *l/gh* çöktürmek
kumişandin (II) *l/gh* sendeletmek, tökezletmek
kumişîn (I) *m* **1.** çökme (inerek kaplama) **2.** çökme (duygu, durum vb. için; basma) **3.** kapanma (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilme) **4.** kaplama
kumişîn (II) *m* sendeleme, tökezleme, tökezme
kumişîn (I) *l/ngh* **1.** çökmek (inerek kaplamak) * **mij kumişiye ser deştê** ovaya sis çökmüş * **tarî kumişî ser bajêr** şehre karanlık çöktü **2.** çökmek (duygu, durum vb. için; basmak) **3.** kapanmak (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek) **4.** kaplamak * **mijekî qalind kumişîbû ser bajêr** kalın bir sis tabakası şehri kaplamıştı
kumişîn (II) *l/ngh* sendelemek, tökezlemek, tökezmek
kumkumandin *m* kıvrıltma
kumkumandin *l/gh* kıvrıltmak
kumkumî *rd* kıvrılmış (dar bir yere büzülere yatmış olan)
kumkumîn *m* kıvrılma (dar bir yere büzülere yatma)
kumkumîn *l/ngh* kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak)
kumpanya *m* kumpanya, ortaklık
kumpas *m* kumpas
kumqeşa *m* buzul
kumreş *rd* kıskanç, günücü, hasetçi
kumreşbûn *m* kıskanma, hasetlenme
kumreş bûn *l/ngh* kıskanmak, hasetlenmek
kumreşik *m* bir kız çocuğu oyunu
kumreşî *m* kıkançlık, haset ~ **kirin** kıskanmak, çekememek, haset etmek
kumrib *n* etrafı çeyrek altın liralarla bezenmiş kadın başlığı
kumsor *rd* kırmızı başlıklı
kumulus *m* kümülüs, küme bulut
kumûşk *m* büklüm
kumzirî *n* miğfer, tolga, zırhlı miğfer
kumzirx *n* tolga, miğfer
kun (I) *bnr* qûn
kun (II) *n* tuluğ, keçi derisinden su tulumu ~**ek ava sar li ser dilê xwe reşandin** kendini teselli ederek rahatlamak
kun (III) *m* yalak
kun (IV) *m* in (yabani hayvanların barınağı)
kun (V) *m* **1.** delik **2.** delik (iğne, keser, kazma gibi araçların deliği) **3.** *rd* delik (delinmiş) ~ **pir gir e pîne nagire** açık çok büyük olmak~ **û kundêl** delik deşik ~ **û kundêl kirin** kalbura çevirmek **(di)** ~**a derziyê de lê gerîn** delik deşik aramak
kunbizîrç *rd* kıçı sağı * **mirîşka kunbizîrç** kıçı sağılı tavuk
kunbûn *m* delinme
kun bûn *l/ngh* delinmek (delmek işine konu olmak)
kunbûyîn *m* deliniş
kunc (I) *bnr* kef û kunc
kunc (II) *n* levha, tablet
kunc (III) *n* köşe ~ **û qulûr** köşe bucak
kuncal *n* köşe, korner
kuncandin (I) *l/gh* sığdırmak
kuncandin (II) *l/gh* örselemek * **bayê pelên çîçekan kuncandibûn** rüzgâr çiçeklerin yapraklarını örselemişti
kuncandin (III) *l/gh* göstermek
kuncandin (I) *m* sığdırma
kuncandin (II) *m* örseleme
kuncandin (III) *m* gösterme
kuncere *bot/m* mersin ağacı (Myrtus communis)
kuncik *n* köşe, köşecik
kuncil *n* delik deşik elbise
kuncinandin *m* örseleme, zedeleme

kuncinandin *l/gh* örselemek, zedelemek
kuncinîn *m* örselenme, zedelenme
kuncinîn *l/ngh* örselenme, zedelenme
kuncir *bot/m* pıtrak
kuncirandin (I) *m* kemirme
kuncirandin (II) *m* zedeleme
kuncirandin (I) *l/gh* kemirmek
kuncirandin (II) *l/gh* zedelemek
kuncirîn (I) *m* kemirilme
kuncirîn (II) *m* zedelenme
kuncirîn (I) *l/ngh* kemirilmek
kuncirîn (II) *l/ngh* zedelenmek
kuncî *bot/m* susam
kuncîkerk *bot/m* yarım el büyüklüğünde, hafıf tüylü yaprakları yere yatık bir bitki
kuncîn (I) *m* sığma, sığış
kuncîn (II) *m* örselenme, , örseleniş
kuncin (III) *m* görünme
kuncîn (I) *l/ngh* sığmak
kuncîn (II) *l/ngh* örselenmek
kuncîn (III) *l/ngh* görünmek
kuncnivîs *nd/nt* köşe yazarı
kuncnivîsar *m* köşe yazısı
kunco *rd* köşeye sinen oğlak, kuzu
kund (I) *rd* cimri
kund (II) *m* pazı, beze (bir ekmeklik hamur)
kund (III) *zo/n* baykuş ~ **li ser (...) xwendin** üstünde baykuşlar ötmek
kundayî *rd* delikli
kunde *sp/m* künde
kundê kor *zo/nd* puhu (Bubo bubo)
kundêl *bnr* kun û kundêl
kundê şevê *zo/nd* alaca baykuş
kundir *bot/n* **1.** kabak (Cucurbita) **2.** kabak (bu bitkinin ürünü) **3.** *rd* kabak (kavun, karpuz için; ham, tatsız) **4.** *n/argo* kafa * **kundirê serê wî vala ye** kafası kabak **5.** *n* göbek (argo) **6.** *rd* kabak (tüysüz, dazlak) **7.** *rd/mec* kabak, bal kabağı, boş kafalı (bilgisiz, görgüsüz, kaba kimse) ~ **derketin** kabak çıkmak (karpuz, kavun için; ham çıkmak) **~ê avî** su kabağı ~ **axivî!** bal kabağı lâf söyledî! **~ê mîranî** bal kabağı **~ê serî** *argo* kafa tası **~ê tirşê** sakız kabağı **~ê vala** hıyar ağa (veya hıyar ağası) ~ **xeber da!** bal kabağı lâf söyledî! **~ên sorkirî** kabak kızartması **~o jî gotina xwe got** lâf söyledi bal kabağı
kundirandin *m* yuvarlama
kundirandin *l/gh* yuvarlamak
kundirbûn *m* kabaklaşma (dazlaklaşma)
kundirbûnî *m* **1.** kabaklık, hamlık (karpuz, kavun için) **2.** kabaklık, tüysüzlük, dazlaklık (baş için) **3.** kabaklık (bilgisizlik, görgüsüzlük)
kundirê avî *bot/nd* testi kabağı
kundirê dagirtî *nd* kabak dolması
kundirê mîranî *bot/nd* bal kabağı, helvacı kabağı, (Cucurbita moschata)
kundirê qerewe *bot/nd* bal kabağı (Cucurbita moschata)
kundirê reş *bot/nd* kara kabak
kundirê serî *nd/argo* kafa tası
kundirê stûreq *bot/nd* su kabağı, testi kabağı
kundirê şamî *bot/nd* bal kabağı (Cucurbita moschata)
kundirê tirşê *bot/nd* sakız kabağı
kundirfiroş *nd/nt* kabakçı (satan kimse)
kundirî *m* (argo) hıyarlık, kabaklık (bilgisizlik, görgüsüzlük) ~ **kirin** hıyarlık etmek
kundirîn *m* yuvarlanmak
kundirîn *l/ngh* yuvarlanmak
kundirmast *n* kabak ve yoğurtan yapılan bir yemek
kundirok (I) *bot/m* bir karış boyunda, sarı çiçekleri olan ve pişirilerek yenilir bir ot
kundirok (II) *rd* tolbul
kundirokî *h* **1.** tombulca **2.** fıstık gibi (dolgun, besili ve canlı)
kundirtî *m* (argo) hıyarlık, kabaklık (bilgisizlik, görgüsüzlük) ~ **kirin** hıyarlık etmek
kundirvala *rd* boş, kabak, kafasız
kundîl *m* kiler
kundol *m* karpuz
kunefe *m* künefe
kunemêrî *bnr* kunemorî
kunemorî *m* karınca yuvası, karınca deliği
kunende *nd/rd* kâhin
kunenden *rd* tedbirli, tedbir almasını bilen
kunendetî *m* kâhinlik
kunerovî *m* tilki ini
kunesim *m* **1.** karasabanın sürgü deliği **2.** pulluğun çekme deliği **~a nîr** boyunduruk deliği
kunêr *m* çıban
kung (I) *n* yele
kung *n* yün taranırken arta kalan yun parçacıkları
kungî *m* barbata
kunhestî *ant/n* kalça kemiği
kunhirç *nd* ayı ini
kunifte *m* sıyırga
kunik (I) *bnr* kûnik
kunik (II) *m* **1.** delik, delikçik **2.** gözenek
kunik (III) *m* tuluğu, küçük su tulumu
kunik (IV) *m* taranmış yün kırpıntısı
kunik (V) *m* kalça
kunikdar *rd* **1.** delikli **2.** gözenekli
kunikî *rd* **1.** deliklice **2.** gözeneklice
kunişk *rd* **1.** delik **2.** gözenek **3.** delik deşik * **kurikeke kunîşk** delik deşik çorap
kunişkî *rd* **1.** deliklice **2.** gözeneklice **3.** delik deşikçe
kunk (I) *n* künk, büz
kunk (II) *m* taranmış yün kırpıntısı
kunker *rd* **1.** delici **2.** *m* zimba, delgeç
kunkere *m* delgi, matkap
kunkerevan *nd/nt* matkapçı
kunkirin *m* delme
kun kirin *l/gh* delmek (delik açmak)
kunkî *rd* Amerikan tıraşına benzer kürt tıraşı
kunkulav *bot/m* bir üzüm türü
kunkun *rd* delik delik
kunkunbûn *m* delik delik olma
kunkun bûn *l/ngh* delik delik olmak
kunkunî *rd* delik deşik
kunkunîbûn *m* delik deşik olma
kunkunî bûn *l/ngh* delik deşik olmak

kunkunîkirin *m* delik deşik etme
kunkunî kirin *l/gh* delik deşik etmek
kunkunoşk *rd* 1. delikli 2. *m* gözenek (delikli bir nesnenin deliklerinden her biri)
kunkunoşkî *rd* 1. deliklice 2. gözenekli, gözlü (deliği olan)
kunmişk *m* fare deliği
kunmorî *m* karınca yuvası
kunmûrî *bnr* kunmorî
kunrim *m* mızrağın alt ucu, mızrak dibi
kunrimkirin *m* hasmını mızrak dibiyle yere atma
kunrimkirin *l/gh* hasmını mızrak dibiyle yere atmak
kunrovî *m* tilki ini
kuntik m çömelme
kunza *m* bir tür darbuka
kunzîr *rd* delinmeyen şey
kupal *bnr* gopal
kupekup *m* kalp atışı
kupeşte *der/m* küpeşte
kupînî *m* atış (kalp atışının sesi gibi)
kur (I) *rd* 1. (**r** kalın okunur) oğursuz 2. deymez
kur (II) *rd* (**k** kalın okunur) derin * **çem kur e** nehir derin
kur (III) *n* sıpa ~ ~ sıpa çağırma ünlemi
kur (IV) *rd* 1. tıraş * **riyê xwe kur bike** sakalını tıraş et 2. (r kalın okunur) kısa kulaklı * **miya kur** kısa kulaklı koyun 3. kısa, bodur * **bejna wî kur e** boyu kısa ~ **bî bi bavê xwe de** baban öle ~ **bî pê de** yas tutasın ~ **û kem** saçını başını yolasıca ~ **û kem bûn** saçı başı yolunmak, per perişan olmak ~ **û kem kirin** saçını başmı yolmak, per perişan etmek **(yek)** ~ **û kemî kirin** (birinin) saçını başını yolma ~ **û lûs** yas nedeniyle üstünü başını paralamış kimse, sevdiği veya yakınının ölüme nedeniyle saçlarını kazmak, vücudunu kesmek anlamında bedua, ilenç
kur (V) *m* 1. (*r* kalın okunur) iki ağaç arasında ve yüksekte yığılan ot ve meşe yaprağı yığını 2. şiddetli * **bayê kur** şiddetli rüzgâr
kur (VI) *ant/n* (*k* ve *r* kalın okunur) kafa, baş
kur (VII) *n* 1. oğul, oğlan, erkek evlât (erkek çocuk) 2. oğlan (yetişkin erkek) 3. oğul (bazı kelimelerin anlamını pekiştirmek için kullanılır) * **kûçikê kurê kûçikan** it oğlu it ~ **tovil e nevî kakil e** oğul balsa torun oğul balıdır ~ **û zarî** oğul uşak ~**ê bavan** kişi oğlu (soylu kimse) ~**ê bavê min 1)** yavrum **2)** canım ciğerim canımın içi ~**ê bieslan** kişi oğlu (soylu kimse) ~**ê camêran** adam evlâdı ~**ê felekê ye** anasının gözü ~**ê însanan** insan evlâdı ~**ê jinbavê** üvey evlât (ana tarafından) ~**ê jinbavê bûn** üvey evlât müamelisi görmek ~**ê kûçikê** köpoğlu ~**ê malê** beyefendi (alay yolu ile) ~**ê mirovan** (an jî **merivan)** adam evlâdı, kişi oğlu ~**ê nêzmirî, got ma hebû bavê min nexwar** açlıkta ölenin oğlu sordu, vardı da babaın yemedi ~**ê qurqur begê** paşazade (rahatına düşkün) ~**ê wî bavî ye** babasının oğlu ~**ê xanim** hanın evlâdı ~**ê xelkê** el oğlu
kur (VIII) *n* 1. höyük 2. ağaçsız tepe 3. çıplak ~ **û tazî** Cıpıldak * **kur û tazî digeriyan** cıbıldak dolaşıyorlardı
kur (IX) *m* kur (yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri)
kurad *bnr* kurat
kuram *n* amca oğlu
kurandin *m* kükretme
kurandin *l/gh* kükretmek
kuranî *m* evlâtlık
kurap *n* amca oğlu, emi oğlu
kuraptî *m* amca oğluluk
kurat *bot/m* peynire katılan bir ot
kurayî *m* derinlik
kurbav *n* yakın akraba
kurbeşk *zo/m* porsuk (Meles)
kurbûn (I) *m* tıraş olma
kurbûn (II) *m* kuluçkaya oturma (veya yatma)
kurbûn (I) *l/ngh* tıraş olmak
kur bûn (II) *l/ngh* kuluçkaya oturmak (veya yatmak)
kurbûyî *rd* tıraşlı, tıraş olmuş olan
kurbûyîn *m* tıraş oluş
kurcirk *m* makaslama, iki parmak arasına alıp sıkma
kurçatovyûm *kîm/m* kurçatovyum (kısaltması Ku)
kurçî *m* kaymağı alınmış sütten yapılan peynir
Kurd *nd/nt* Kürt
Kurdandin *m* Kürtleştirme
Kurdandin *l/gh* Kürtleştirmek
Kurdandî *rd* Kürtleştirilmiş
Kurdane *rd* Kürt gibi, Kürdvari
Kurdanî *rd* 1. Kürt usülü, Kürtlere özgü 2. *m* Kürtlük
kurdanî *rd* yere bakan yürek yakan
Kurdayetî *m* Kürtçülük
Kurdayî *m* Kürtlük
Kurdbûn *m* 1. Kürtleşme 2. Kürtlük
Kurdbûnî *m* Kürtlük
kurdbûyî *rd* kürtleşmiş
Kurd bûn *l/ngh* Kürtleşmek
Kurddost *nd* Kürt dostu
Kurdemîr *n* Kürt beyi
Kurdewarî *m* 1. Kürtlük 2. Kürtlere özgü
Kurdewer *m* Kürtlük
Kurdewerî *m* Kürtçülük
Kurdhez *rd* Kürtsever
kurdik *n* ceket ~**ê kerik** yelek
Kurdistan *m* Kürdistan
Kurdistanî *rd/nd* 1. Kürdistanlı 2. Kürdistana özgü
Kurdiyane *h* Kürtlere yaraşır bir biçimde
Kurdî *m* 1. Kürtçe (Kürt Dili 2. Kürde özgü 3. *mzk* Kürdî (si bemol notasını andıran perde) 4. Kürdî (dügah perdesindeki makam) ~ **Hîcazkar** Kürdîli hicazkâr
Kurdî (II) *m* yoğurtla yapılan beyaz darı yemeği
Kurdîaxêv *nd/nt* Kürtçe konuşan
Kurdîbêj *nd/nt* Kürtçe söyleyen sanatçı
Kurdîbûn *m* Kürtçeleşme
Kurdî bûn *l/ngh* Kürtçeleşmek

Kurdîkirin *m* kürtçeleştirme
Kurdî kirin *l/gh* Kürtçeleştirmek
Kurdînivîs *nd/nt* Kürtçe yazarı
Kurdînivîsî *m* Kürtçe yazarlığı
Kurdînî *m* Kürtlük
Kurdîparêz *nd/nt* Kürtçeci
Kurdîparêzî *m* Kürtçecilik
Kurdîtî *m* Kürtçülük
Kurdîzan *nd/nt* 1. Kürdolog 2. Kürtçe bilen
kurdîzanî *m* Kürdoloji
Kurdîziman *nd/nt* Kürtçe konuşan
Kurdkirin *m* Kürtleştirme
Kurd kirin *l/gh* Kürtleştirmek
Kurdkirî *rd* Kürtleştirilmiş
Kurdkî *h* Kürtlere özgü, Kürtlere yaraşır bir biçimde
Kurdnas *nd/nt* Kürdolog
Kurdnasî *m* Kürdoloji
Kurdnişîn *nd* ahalisi Kürt olan
Kurdnivîser *nd/nt* kürt yazar
Kurdnîjad *nd/nt* Kürt kökenli
Kurdolog *nd/nt* Kürdolog
Kurdolojî *m* Kürdoloji
kurdonde *bnr* kurdûnde
kurdondeyî *bnr* kurdûndetî
Kurdparêz *nd/rd* Kürtçü
Kurdparêzî *m* Kürtçülük
Kurdperest *nd/rd* Kürtçü, koyu Kürtçü
Kurdperestî *m* Kürtçülük, koyu Kürtçülük
Kurdperwer *nd/rd* Kürtperver, Kürtsever
Kurdperwerî *m* Kürtperverlik, Kürtseverlik
Kurdzan *nd/nt* Kürdolog
Kurdzanî *m* Kürdoloji
kurdzanîn *m* Kürdoloji
kurdziman *rd* dili Kürtçe olan
kure (I) *m* karınca yuvası
kure (II) *m* pekmez kaynatmak için kullanılan ateş ocağı
kurebav *n* babasının oğlu
kureder *bnr* qureder
kurekeçelok *n* kel oğlan
kurepist *m* fısıltı
kurepistî *m* fısıltılık
kuresork *bot/m* peynire katılan ot
kurê *b* 1. yas tutacısa 2. ayol (kadınların kullandığı seslenme sözü)
kurêbeşk *bnr* kurbeşk
kurêf *m* endişe, korku * **kurêf ket dilê wê** içine bir korku düştü
kurfût *rd* kaçık (bazı davranışlarını delice olan)
kurheval *n* erkek arkadaş
kurhilî *rd* üvey evlât (erkek çocuğu için)
kuriçk *nd* kıvırcık
kuriçkî *rd* kıvırcık, kıvırcıkça * **porê kuriçkî** kıvırcıkça saç
kurik (I) *m* çorap * kurikeke kunîşkî delik deşik çorap
kurik (II) *m* ocak (demirci ocağı gibi)
kurik (III) *rd* kısa
kurik (IV) *bot/m* bir tür darı
kurik (V) *n* 1. sıpa 2. erkek tay
kurik (VI) *n* 1. oğlan (erkek çocuk) 2. oğlan (yetişkin erkek) * **kurik çû leşkeriyê û car din venegeriya** oğlan askere gitti bir daha dönmedi 3. oğulcuk, oğlancağız (sevgi bildirmek için, yapılan küçültme) ~**ê reben** 1) zavallı oğlan 2) *mec* kel oğlan
kurikfiroş *nd/nt* çorapçı (satan kimse)
kurikfiroşî *m* çorapçılık
kurinc *nd/nt* atımcı, hallaç
kurincî *m* atımcılık, hallaçlık
kuris *rd* kısa kulaklı koyun
kurisandin *m* 1. kemirme 2. yeme (aşındırma, kemirme) 3. çimdikleme (bir bütünden parça koparma)
kurisandin *l/gh* 1. kemirmek 2. yemek (aşındırmak, kemirmek) 3. çimdiklemek (bir bütünden parça koparmak) * **kê ev nan kurisandiye** bu ekmeği kim çimdiklemiş
kurisandî *rd* 1. kemirik 2. yenik (bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek onda bıraktığı iz)
kurisî *m* yenik (bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek onda bıraktığı iz)
kurisîn *m* 1. kemirilme 2. oyulganma
kurisîn *l/ngh* 1. kemirilmek 2. oyulganmak
kurişk *m* kör gergi
kuritik *bot/m* öz suyundan sakız elde edilen bir bitki
kuriyum *kîm/m* küriyum (kısaltması Cm)
kurizandin *bnr* kizirandin
kurizîn *bnr* kizirîn
kurî (I) *bot/m* kuri
kurî (II) *m* 1. küpleği (küreğin, baltanın sap takılan yeri, deliği) * **kuriya bêrê** kure küpleği 2. göz, yurdu (iğnenin deliği) * **kuriya derziyê** iğne yurdu * **kuriya derziyê** iğnenin gözü (**di ~ ya derziyê de derbas kirin** (birine) eziyet etirmek, zorlamak
kurî (III) *n* 1. sıpa 2. kulun (at yavrusu) ~**yê kerê** eşek sıpası
kurî (IV) *n* 1. canavar 2. huysuz hayvan
kurîk (I) *m* çorab
kurîk (II) *n* 1. sıpa 2. kulun (at yavrusu) ~ **anîn** kulun atmak ~**ê kerê** eşek sıpası
kurîkanîn *m* yavrulama (eşek için)
kurîk anîn *l/gh* yavrulamak (eşek için)
kurîn (I) *n* kulun (at yavrusu)
kurîn (II) *m* 1. ulur gibi ağlama 2. kükreme
kurîn *l/ngh* 1. ulur gibi ağlamak 2. kükremek
kurînî (I) *m* 1. ulur gibi ağlantı 2. kükreme
kurînî *m* 1. oğulluk, oğlanlık 2. evlâtlık
kurîş *bnr* kurîşk
kurîşk (I) *n* 1. sıpa 2. kulun (at yavrusu)
kurîşk (II) *m* kıvırcık (saç)
kurîşk (III) *m* kör gergi
kurîşk (IV) *m* 1. büzgü * **kurîşkê kincan** elbise büzgüsü 2. kırma, pli (kumaşı katlayarak yapılan giysi süsü) 3. kıvrım * **kurîşkên wan rast bûn** kıvrımları düzeldi
kurîşk (V) *m* yumma * **çavê xwe kurîşk kir** gözlerini yumdu
kurîşkî (I) *rd* kıvırcıkça
kurîşkî (II) *rd* 1. büzgülü 2. potur 3. kıvrımlı
kurîşkîkirin *m* büzgüleme
kurîşkî kirin *l/gh* büzgülemek

kurît (I) *bot/m* bir tür bitki
kurît (II) *kîm/nd* kürit
kurîtî (I) *m* canavarlık
kurîtî (II) *m* oğulluk
kurîtî (III) *m* sitem, serzeniş
kurk (I) *m* körükü (demirci körüğü)
kurk (II) *n* **1.** kürk **2.** *rd* kürk (künkten yapılma)
kurk (III) *m* kuluçka, gurk
kurk (IV) *m* çorap
kurkbûn *m* kuluçka olma, kuluçkaya oturma (veya yatma)
kurk bûn *l/ngh* kuluçka olmak, kuluçkaya oturmak (veya yatmak)
kurkdar (I) *rd* kuluçkalı
kurkdar (II) *rd* kürklü
kurker *nd/nt* berber
kurkerik *rd* aptal, salak
kurkerikî *m* aptallık, salaklık
kurkerî *m* berberlik
kurkfiroş *nd/nt* kürkçü (satan kimse)
kurkfiroşî *m* kürkçülük
kurking *n* erkek çocuk, evlât
kurkirin *m* **1.** kesme (ucunu alma) **2.** kırkma (saç, sakal için; kesme) **3.** tıraş etme, tıraşlama, yülüme
kur kirin *l/gh* **1.** kesmek (ucunu almak) * **tu porê xwe kur bikî baş dibe** saçını kesen iyi olur **2.** kırkmak (saç, sakal için; kesmek) * **te porê xwe pir kur kiriye** saçlarını çok kırkmışsın **3.** tıraş etmek, tıraşlamak, yülümek
kurkirî *rd* **1.** kesik (saç ve sakal için) * **porê wî kurkirî bû** saçları kesik idi **2.** kırkık (saç, sakal için) **3.** tıraşlı, tıraş edilmiş
kurkirîbûn *m* **1.** kesiklik **2.** kırkmışlık
kurkketin *m* kuluçkaya oturma (veya yatma), gurka yatma
kurk ketin *l/gh* kuluçkaya oturmak (veya yatmak), gurka yatmak
kurkketî *rd* kuluçkaya oturmuş (veya yatmış) olan
kurkor *bot/m* bir bitki
kurkupe *rd* bodur
kurkur *h* ulur gibi ağlama
kurkurik *n* kurbağanın kurtçuk dönemi
kurkurîk *n* **1.** sıpa **2.** kulun
kurkurk *zo/m* geceleyin ses çıkaran bir canlı
kurkusandin (I) *m* **1.** bereleme **2.** haşat etme
kurkusandin (II) *m* **1.** kısma (göz için) **2.** kırpıştırma, kıpıştırma
kurkusandin (I) *l/gh* **1.** berelemek **2.** haşat etmek
kurkusandin (II) *l/gh* **1.** kısmak (göz için) **2.** kırpıştırmak, kıpıştırmak
kurkusandî (I) *rd* **1.** bereli (yara bere) **2.** haşat
kurkusandî (II) *rd* **1.** kısık **2.** kıpıştırık
kurkusîn (I) *m* **1.** berelenme, bereleniş **2.** haşat olma
kurkusîn (II) *m* **1.** kısma, kısış **2.** kırpışma, kıpışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılmak)
kurkusîn (I) *l/ngh* **1.** berelenmek **2.** haşat olmak
kurkusîn (II) *l/gh* **1.** kısmak **2.** kırpışmak, kıpışmak (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılma)
kurkusok *rd* **1.** kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan) **2.** kıpkıp
kurkusokî *rd* **1.** kısıkça **2.** kıpkıpça
kurkusokîbûn *m* **1.** kısıklık **2.** kıpkıplık
kurkvan *nd/nt* kürkçü
kurkvanî *m* kürkçülük
kurm (I) *zo/n* **1.** kurt (yumuşak vücutlu, uzun gövdeli omurgasız, bacaksız ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan) **2.** solucan **3.** böcü ~ **(tiştek) hêrandin** (bir şeyi) kurt yemek ~ **ketin (tiştekî)** kurtlanmak ~ **lê xistin** (bir şeyi) kurt yemek ~ **û kês** yara bere ve diğer organik maddelerin bozulması için söylenilir ~**ê daran** *zo* ağaç kurdu ~**ê darê ne ji darê be dar kurmî** (an jî **xera) nabe** ağacın kurdu kendinden olur ~**ê erdê** her şeyi araştırıp öğrenen, işini bilen ~**ê rûviyan** bağırsak solucanı ~**ên xwe şikandin** kurdunu kırmak
kurm (II) *zo/nd* ipek böceği (Bombyx mori) ~ **kişîn berû** askıya çıkmak (ipek böceği için) ~ **sidê rahiştin** askıya çıkmak (ipek böceği için) ~ **xwedî kirin** ipek böceği yetiştirmek
kurm (III) *n* **1.** huy (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, mizaç) * **bawer bike ku çiya ji cihê xwe diçe lê kurmê meriv ji meriv naçe** can çıkar da huy çıkmaz **2.** huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) **3.** âdet, alışkı, alışkanlık * **kirina vî tiştî ji xwe re kiriye kurm** bunu yapmaya kendine âdet edinmiş * **me ji xwe re kiriye kurm, piştî nîvro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişiz, öğleden sonra tombala oyunuyoruz **4.** illet (hastalık derecesine varan alışkanlık) ~ **jê çûn** alışkanlıklarını terk etmek ~ **jê hilanîn** (birinden) alışkanlığı kapmak ~ **jê neçûn** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **ketin qafê (yekî)** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **lê bûn** bir huya sahip olmak ~ **şikandin** kurtlarını dökmek ~ **û tebîet** huy ve mizaç ~ **û tebîet û tel gerek mîna hev bin** boyu boyuna, huyu huyuna (karı koca için) ~ **û tebîetê (yekî)** huyu suyu ~ **û tebîetê (yekî) hilanîn** akıntıya kapılmak (etkide kalarak bir kişinin veya topluluğun davranışlarını benimsemek) ~ **û xûyên (...) hilanin** (birinin) huyunu kapmak ~**ê (wan) çûn ser hev** perileri bağdaşmak ~**ê geleviziyan hatin (yekî)** canı yaramazlık yapmak istemek ~**ê (tiştekî) hatin (yekî)** alışmak (sürekli ister olmak) * **kurmê cigareyê tê wî** sigaraya alıştı ~ê (...) hatin (yekî) (biri, bir şey) burnunda (veya gözünde) tütmek, bir şeyi özlemek, özlem duymak * **kurmê zarokên min tên min** çocuklarım gözümde tutuyorlar ~ê

(tiştekî) hatin mirov aranmak (eksikliği duyulmak) * **van rojan kurmê sobayê tê mirov** bu günlerde soba aranıyor ~**ê hev kirin** birbirini özlemek ~ê (yekî) jê çûn huyundan vazgeçmek ~**ê (yekî) jê naçe heta mirinê** (birini) toprak paklar ~**ê (yekî) jê neçûn** huyundan vazgeçmemek **(bi) ser ~ê (yekî) ketin** (birinin) damarını bulmak ~**ê (...) kirin** **1)** alışmak (sürekli ister olmak) **2)** canı çekmek **3)** alışmak (bağlanmak, ısınmak) * **ez bawer nakim ku ez ev qas kurmê wî dikim** ona bu kadar alıştığıma inanamıyorum **4)** birini özlemek ~**ê mirovan zû bi zû jê naçe** sarımsağı gelin etmişler de kırk gün kokusu çıkmamış ~**ê pîs** kötü huy ~**ê şîrî heta pîrî** **1)** yedisinde neyse yetmişinde de o olmak, arlı arından, huysuz huyundan vazgeçmez, huy canın altındadır **2)** teneşirlik kimse (ölünceye dek huyundan vazgeçmeyen kimse) ~**ê xwe dan (tiştekî)** (bir şeye) alışmak ~**ê xwe dan serê** (birşeye veya kimseye) alışmak ~**ê xwe şikandin** kurtlarını dükmek, hevesini almak, körünü kırmak ~**ê xwe terikandin** **1)** huyundan vazgeçmek, gömlek değiştirmek (huy veya düşünce değiştirmek) **2)** defteri kapamak (bir işi artık yapmaz olmak) ~**ê (xûyê** an jî **tebîetê) xwe xweş kirin** huyunu düzeltmek **(bi) ~ê (yekî) zanîn** (birinin) damarını bulmak ~**ên (yekî) pê girtin** damarı tutmak

kurmal *n* evin oğlanı

kurmam *n* amca oğlu, emi oğlu, amcazade

kurmamîtî *m* amcazadelik

kurmamtî *m* amcazadelik

Kurmanc *nd* Kürt, Kürçenin Kurmanci lehçesini konuşan Kürt

kurmancî *m* geleneksel bir Kürt tüfeği

Kurmancî *m* Kürtçe, Kürçenin Kurmanci lehçesi (Kürtçenin en büyük lehçesidir) ~**ya başûr** (naverast an jî xwarû) Kürtçenin ikinci büyük lehçesi (amiyane tabirle Sorani)

Kurmancîaxêv *nd* Kürtçenin Kurmanci lehçesini konuşan kimse

Kurmanckî *h* Kurmançlara yaraşır bir biçimde

kurmarî *nd/nt* evlâtlık

kurmekej *zo/nd* ipek böceği

kurmet *n* hala oğlu, halazade

kurmetik *n* hala oğlu, halazade

kurmetî *m* halazadelik

kurmexwarî *rd* yinik

kurmê hevrîşim *zo/nd* ipek böceği (Bombyx mori)

kurmê qozan *zo/nd* ipek böceği (Bombyx mori)

kurmê rûviyan *zo/nd* bağırsak solucanı, askarit

kurmik (I) *n* küçük, olgunlaşmamış salatalık

kurmik (II) *zo/n* **1.** kurt, kurtçuk (yumuşak vücutlu, uzun gövdeli omurgasız, bacaksız ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan) **2.** solucanı **3.** *biy* lârva **4.** böcü ~**ê berfê** *zo* kar kurdu ~**ê kitêban** kitap kurdu ~**ê mêweyan** meyve kurdu ~**ên mûyokî** ipsi solucanlar, iplik kurtlar ~**ên penikî** yassı solucanlar ~**ên tayokî** ipsi solucanlar

kurmik (III) *zo/n* ipek böceği

kurmikê bindeqan *zo/nd* fındık kurdu

kurmikê devçengelî *zo/nd* kancalı kurt

kurmikê mûyokî *zo/nd* ipsi solucan, iplik kurdu

kurmikê panik *zo/nd* aptesbozan

kurmikê pehn *zo/nd* tenya

kurmikê porikî *zo/nd* iplicik (Dictyocaulus viviparus)

kurmikê qozan *zo/nd* ipek böceği (Bombyx mori)

kurmikê rodiyan *zo/n* bağırsak solucanı, askarit

kurmikê tayokî *zo/nd* ipsi solucan

kurmizk *n* keçi türünde kuyruk

kurmî (I) *rd* **1.** kurtlu * **sêva kurmî** kurtlu elma **2.** *mec* kurtlu (yerinde rahat durmayan)

kurmî (II) *rd* **1.** çürük (diş için) * **diranê kurmî** çürük diş **2.** çürük (çürümüş ağaç vb.) * **dar tev kurmî ye** ağaç hep çürük

kurmîbûn (I) *m* **1.** kurtlanma **2.** *mec* kurtlanma (bir yerde çok oturmaktan bıkarak gezme gereği duyma)

kurmîbûn (II) *l/ngh* çürüme (diş vb. için)

kurmî bûn (I) *l/ngh* **1.** kurtlanmak * **gelyaz kurmî bûne** kirazlar kurtlanmış **2.** *mec* kurtlanmak (bir yerde çok oturmaktan bıkarak gezme gereği duymak) * **ez êdî li vir ji ber rûniştinê kurmî bûm, em hinek derkevin ji xwe re bigerin** burada oturmaktan kurtlandım, biraz çıkıp dolaşalım

kurmî bûn (II) *l/ngh* çürümek (vb. diş için)

kurmîbûyî (I) *rd* kurtlu, kurtlanmış

kurmîbûyî (II) *rd* çürük, çürümüş olan

kurmîbûyîn (I) *m* kurtlanış

kurmîbûyîn (II) *m* çürüyüş

kurmîkirin (I) *m* kurtlandırma

kurmîkirin (II) *m* çürütme

kurmî kirin (I) *l/gh* kurtlandırmak

kurmî kirin (II) *l/gh* çürütmek

kurmîkirî *rd* kurtlandırılmış

kurmîr *n* beyzade, bey oğlu

kurmîtî *m* çürüklük

kurmnas *nd/nt* kurt bilimci

kurmnasî *m* kurt bilimi, helmintoloji

kurmok *zo/n* kurtcuk

kurmoriyên keran *zo/m* atlı karınca (Ponera grandis)

kurmorî *zo/m* **1.** karınca **2.** karınca yuvası **3.** *mec* çok çalışkan kimse ~ **biketa bin piyê (yekî) nedipelaxt** karıncayı bile ezmemek (veya incitmemek) ~ **lê negeriyaye** el değmemiş (hiç kullanılmamış, dokunulmamış)

kurmxane *m* böcekhane, böceklik

kurmxur *rd* kurtçul

kurmxwer *rd* kurtçul
kurmzan *nd/nt* kurt bilimci
kurmzanî *zo/m* kurt bilimi
kurn *n* 1. kurna, yalak, su yalağı 2. ağaçtan hayvan yemliği
kurnas *rd* mağrur
kurnasî *m* mağrurluk
kurnemal *nd* 1. erkek evlâdı olmayan kimse 2. *b* soyu sopu kurusun
kurnesî *rd* tıknaz
kurnik *bnr* kurn
kurnîşk *n* köşe
kuro *b* 1. oğul, evlât (yaşlı kimselerin genç erkeklere söylediği bir seslenme) 2. *b* yahu
kuron *n* kuron
kurore *n* darı ekmeği
kurosk *m* ahlât, yaban armudu
kurostik *m* ahlât, yaban armudu
kurp *n* küspe
kurena *mzk/m* bir tür enstrüman
kurs (I) *bot/m* funda
kurs (II) *m* kurs * **Kursa Kurdî** Kürtçe kursu ~ **dîtin** kurs görmek ~ **girtin** (an jî **stendin**) kurs almak
kurse *m* topluluk * **kursê hêjiran** incir ağaçları topluluğu
kursiv *m* kulak çivisi
kursiyê hejînok *nd* salıncaklı koltuk
kursiyê zivirok *nd* döner koltuk
kursî (I) *n* büyük dikdörtgen yapı taşı
kursî (II) *n* 1. kürsü 2. kürsü (bir fakültede araştırma ve öğretim birimi) ~**yê zivirek** (an jî **zivirok)** döner koltuk
kursîk *n* kürsü, kürsücük
kursîkê dudestik *nd* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)
kursîpalek *m* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)
kursper *nd/nt* kefil
kursperî *m* kefillik
kurşe *m* donmuş, sertleşmiş kar
kurşo *n* obur
kurşotî *m* oburluk
kurt (I) *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
kurt (II) *m* kuluçka, gurk
kurt (III) *rd* yırtık, eski püskü (elbise)
kurt (IV) *rd* 1. alçak, inik, basık 2. çukur
kurt (V) *rd* 1. kısa (boyu, uzunluğu az olan) 2. kısa (az süren, uzun olmayan) 3. kısa (ayrıntısı çok olmayan) * **nivîsara kurt** kısa yazı 4. *h* kısa (kısaca, kısaltarak) * **kurt axivî** kısa konuştu 5. kısa (kısa olan şey) 6. *rd* kısa, alçak (boy için) * **mirovekî bejn kurt** alçak boylu bir adam 7. bodur, tıknaz (kimse) ~ **birîn** kısa kesmek, (sözü kısa kesmek) * **axaftina xwe kurt biriye** konuşmasını kısa kesmiş ~ **girtin** kısa tutmak * **serek axaftina xwe kurt girt** başkan konuşmasını kısa tuttu ~ **hiştin** kısa tutmak * **milê gomlek kurt hiştine** gömleğin kolunu kısa tutmuşlar ~ **jê behs kirin** kısa geçmek, kısa değinmek
kurtaj *bj/m* kürtaj ~ **bûn** kürtaj olmak ~ **kirin** kürtaj etmek
kurtan *n* 1. semer, palan 2. eskimmiş, yamalı, yaması bile eskimimiş (elbise) ~ **avêtin ser piştê** semer vurmak, palan vurmak ~ **dan piştê** semer vurmak ~ **lê kirin** semer ~ **qelaptin** semeri devirmek, pişman olmak
kurtanfiroş *n* semerci (satan kimse)
kurtanfiroşî *m* semercilik
kurtanî *m* kısalık
kurtanker *nd/nt* semerci (imal eden)
kurtankerî *m* semercilik
kurtankirin *m* semerleme, palanlama
kurtan kirin *l/gh* semerlemek, palanlamak
kurtankirî *rd* semerli (semer vurulmuş olan)
kurtasî *m* 1. özet, hulâsa 2. kısaltım, kısaltma 3. *h* kısaca, kısacası, özcesi
kurtasîkirin *m* özetleme
kurtasî kirin *l/ngh* özetlemek
kurtasîvan *n* telhisçi
kurtasîvanî *m* telhisçilik
kurtayî *m* 1. kısalık 2. kısaltım, kısaltma 3. özet 4. *h* kısaca, kısacası, özcesi
kurtbir *m* kısaca, kısa kesme
kurtbîn *bj/nd* 1. miyop 2. miyop (gözleri böyle olan kimse) 3. *rd* kısa görüşlü, dar görüşlü
kurtbînî *m* 1. miyopluk 2. dar görüşlülük
kurtbûn *m* 1. kısalma 2. kısalık
kurt bûn *l/ngh* kısalmak
kurtbûyîn *m* kısalış
kurte (I) *n* ergenlik çağına gelmemiş cocuk
kurte (II) *m* 1. özet, hulâsa 2. *sn* özet
kurteagahî *m* kısa bilgi, brifing
kurtebehs *m* kısa değinme
kurtebêj *rd* kısaltmalı
kurtebêje *m* 1. kesik kelime 2. kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad veya söz)
kurtebêjî *m* 1. kısaltma, sözü kısa kesme 2. kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad veya söz)
kurtebêjok *m* kısa hikaye
kurtebir *h* kısaca, kısacası
kurtebirî *m* 1. kısa kesme 2. özet, hulâsa 3. *h* özce, kısaca * **salekê bi kurtebirî dinirxîne** bir yılı kısaca değerlendiriyor
kurtebîn *rd* kısa görüşlü, dar görüşlü
kurtebînî *m* kısa görüşlülük, dar görüşlülük
kurteçîrok *m* 1. kısa öykü 2. *wj* hikâye, öykü (gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü)
kurtedaxuyanî *m* kısa açıklama
kurtedem *m* kısa dönem, kısa an
kurtedîdarî *m* kısa görüşme
kurtefîlm *n* kısa film
kurtegêjen *fiz/m* kısa devre

kurtegotin *m* kısacası, özcesi
kurtehelbest *m* kısa şiir
kurtehî *h* kısaca
kurtejiyan *m* öz geçmiş
kurtek *m* kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad veya söz)
kurtekirin *m* özetleme
kurte kirin *l/ngh* özetlemek
kurtekîte *rz/m* kısa hece
kurtelêgerîn *m* kısa araştırma
kurtelêkolîn *m* kısa inceleme
kurteling *n* kısa bacaklı bir köpek türü
kurtelîstik *m* kısa oyun
kurtemil *n* kısa kol
kurtenav *n* kısaltma (ihtisar, kısaltılmış ad veya söz)
kurtenirxan *m* kısa değerlendirme
kurtenirxandin *m* kısa değerlendirme
kurtenivîs *m* kısa yazı
kurtenûçe *m* kısa haber
kurtepeyv *m* kısa konuşma
kurtepêl *fiz/m* kısa dalga
kurtepêşek *m* kısa sunu yazısı
kurtepist *m* **1.** fısıltı, fiskos **2.** dedikodu ~ **kirin** dedikodu etmek (veya yapmak)
kurteqamûs *m* küçük sözlük
kurterê *nd/rd* kese, kestirme, kestirme yol
kurterêçûn *m* aykırılama
kurterê çûn *l/ngh* aykırılamak
kurteserîn *m* özet
kurteşev *m* kısa gece
kurteveguhastin *m* rapor, yazanak
kurtevekolîn *m* kısa inceleme
kurtewext *m* kısa dönem, kısa süre
kurteyî *m* kısalık
kurtêl *m* **1.** kırıntı, ekmek kırıntısı **2.** döküntü, süprüntü
kurtêlxur *nd/rd* **1.** asalak, ekti, parazit, tufeyli, otlakçı (başkalarının sırtında geçinen kimse) **2.** kepçe kuyruk (başkalarının sırtından bedava geçinen)
kurtêlxûrane *h* asalakça
kurtêlxurî *m* asalaklık, ektilik, parazitlilik, otlakçılık
kurtêlxurîkirin *m/argo* otlanmak
kurtêlxurî kirin *l/gh* otlanmak
kurtêlxwer *nd/rd* **1.** asalak, ekti, parazit, tufeyli, otlakçı (başkalarının sırtında geçinen kimse) **2.** kepçe kuyruk (başkalarının sırtından bedava geçinen)
kurtêlxwerane *h* asalakça
kurtêlxwerî *m* asalaklık, ektilik, parazitlilik, otlakçılık
kurtgirtin *m* kısa tutma
kurt girtin *l/gh* kısa tutmak
kurtgotin *m* kısa kesme
kurt gotin *l/gh* kısa kesmek
kurtik (I) *n* **1.** mintan (kollu yelek) **2.** gömlek
kurtik (II) *n* **1.** çukurcuk **2.** birikinti * **kurtikê avê** su birikintisi ~ **û mesîl 1)** dere tepe **2)** dalgalı (düzgün olmayan, alçaklı yükseltili)
kurtik (III) *m* **1.** ova * **kurtika Mûşê** Muş ovası **2.** havza
kurtik (IV) *rd* tıknaz * **ew zilamê kurtik hate mala me** o tıknaz adam bize geldi
kurtikfiroş *nd/nt* gömlekçi (satan kimse)
kurtikfiroşî *m* gömlekçilik
kurtikî *rd* **1.** kısacık **2.** tıknazca
kurtikîtî *m* tıknazlık
kurtikker *nd/nt* gömlekçi (imal eden)
kurtikkerî *m* gömlekçilik
kurtî *m* **1.** kısalık **2.** özet **3.** *h* kısaca
kurtîl *n* kırıntı, ufantı
kurtîle *n* daha küçük kırıntı
kurtîlkuj *rd/argo* otlakçı
kurtîlkujî *m/argo* otlakçılık
kurtker *rd* kısaltıcı
kurtkirin *m* **1.** kısaltma, kısaltış **2.** kısma (boyunu kısaltma)
kurt kirin *l/gh* **1.** kısaltmak **2.** kısmak (boyunu kısaltmak) * **kembera xwe kurt kir** kemerini kıstı
kurtkirî *rd* **1.** kısaltmalı **2.** kısılmış (boyu kısaltılmış olan)
kurtole *rd* cüce, boyu çok kısa olan
kurtûn *n* kürtün, semer
kurubeşk *bnr* kurbeşk
kurufte *m* sıyırga, kar küreme küreği
kurûbeşk *zo/m* porsuk (Meles)
kurûsek *rd* bodur
kurûsekî *rd* bodurca ~ **man** bodur kalmak
kurûsekîbûn *m* bodurlaşma
kurûsekî bûn *l/ngh* bodurlaşmak
kurûsekîtî *m* bodurluk
kurx *m* kıldan dokuma
kurxal *n* dayı oğlu
kurxalet *n* teyze oğlu
kurxalîtî *m* dayı oğluluk
kurxaltî *n* teyze oğlu
kurxaltîbûn *m* teyze oğlu olma
kurxaltîk *n* teyze oğlu
kurye *nd/nt* **1.** kurye (görevli kimse) **2.** *m* kurye (uçakla gönderilen koli, mektup veya havale) **3.** *m* kurye (düzenli olarak ticarî bir hizmeti gören taşıt aracı)
kuryetî *m* kuryelik
kus *m* osuruk ~ **û fis** osurma
kusa *rd* nasıl, ne
kusad *rd* açık, açılış
kusan *rd* nasıl, niçin
kuse *m* sürgü
kusik *m* kavanoz
kusîp *bnr* kesîp û kusîp
kusk *rd* mavi gözlü
kuskî *m* küskü
kuskus *m* parmağı hafifçe deride gezdirip gı-

dıklarken çıkarılan ses
kuskusandin (I) *m* bereleme
kuskusandin (II) *m* kısma (göz için; biraz kapama)
kuskusandin (I) *l/gh* berelemek
kuskusandin *l/gh* kısmak (göz için; biraz kapamak) * **çavên xwe kuskusandibû li me mêze dikir** gözlerini kısmış bize bakıyordu
kuskusandî (I) *rd* bereli
kuskusandî (II) *rd* kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)
kuskusandîbûn *m* kısıklık
kuskusî (I) *rd* bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)
kuskusî (II) *rd* kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan)
kuskusîn (I) *m* berelenme
kuskusîn (II) *m* kısılma (ses için)
kuskusîn (I) *l/ngh* berelenmek
kuskusîn (II) *l/ngh* kısılmak (göz için)
kusp (I) *bnr* ked û kusp
kusp (II) *n* küspe
kusp (III) *rd* yavan
kuspbûn *m* yavanlaşma
kusp bûn *l/ngh* yavanlaşmak
kuspik *bot/m* bir bitki türü
kuspkirin *m* yavanlaştırma
kusp kirin *l/gh* yavanlaştırmak
kustan *m* dağlık
kustex *rd* küstah
kustexane *h* küstahça
kustexbûn *m* küstahlaşma
kustex bûn *l/ngh* küstahlaşmak
kustexî *m* küstahlık ~ **kirin** küstahlık etmek
kustexkî *rd* küstahça, küstahvari
kusûr *m* küsur (bir şeyden artan kısım)
kusûrat *m* küsurat
kuş *m/argo* fortçuluk yapma ~ **kirin** fortçuluk yapmak
kuşa, kuşad *rd* küşade, açık, açılmış
kuşade *rd* küşade, açık, açılmış
kuşandin *m* açma
kuşandin *l/gh* açmak
kuşariş *m* tehlike
kuşek *n* fortçu
kuşekî *m* fortçuluk ~ **kirin** fortçuluk yapmak
kuşekuş *m* 1. püfür püfür 2. habire osurma
kuşekuşkirin *m* 1. püfür püfür etme 2. habire osurma
kuşekuş kirin *l/gh* 1. püfür püfür etmek 2. habire osurmak
kuşet *bnr* ken û kuşet
kuşetî *m* şaka
kuşim *m* alay
kuşimkirin *m* alay etme
kuşim kirin *l/gh* alay etmek
kuşinde *rd* öldürücü
kuşindetî *m* öldürücülük
kuşîn (I) *m* habire osurma
kuşîn (II) *m* açılma
kuşîn *l/ngh* açılmak
kuşke *m* taş ocak
kuşkirin *m* fortçuluk yapma
kuş kirin *l/gh* fortçuluk yapmak
kuşkuşe *rd* atmasyoncu, haddinden fazla yalan atan
kuşkuşetî *m* atmasyonculuk, haddinden fazla yalan atma
kuşne *bot/m* 1. burçak (Vicia ervillia) 2. burçak (bu bitkinin mercimeğe benzer tanesi)
kuşne *rd/nt* kibirli
kuşnebûn *m* kibirlenme
kuşne bûn *l/ngh* kibirlenmek
kuşnebûyîn *m* kibirleniş
kuşnetî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapmak
kuşnikî *rd* minyon tipli, budur ve tıknaz olan
kuşpene *rd/nt* 1. kurumlu, çalımlı, havalı, kasıntılı 2. kibirli (derisine sığmaz, çok kibirli) ~ ~ gerile gerile
kuşpenebûn *m* 1. kurumlanma 2. kibirlenme
kuşpene bûn *l/ngh* 1. kurumlanmak 2. kibirlenmek
kuşpenebûyîn *m* 1. kurumlanış 2. kibirleniş
kuşpenetî *m* 1. kurumluluk, havalılık, kasıntılılık 2. kibirlilik 3. kibir, büyüklenme ~ **kirin** 1) şişinmek 2. kibirlik yapmak
kuşpenî *m* kurum ~ kirin çalım satmak
kuştar *m* 1. katliam, toplu kıyım 2. cinayet
kuştargeh *m* 1. katliam yeri 2. mezbaha
kuştarî *m* katliam, toplu kıyım ~ **kirin** katliam yapmak ~ **pêk anîn** katliam gerçekleştirmek (veya yapmak)
kuştarker *rd* katliamcı
kuştarkerî *m* katliamcılık
kuştarkirin *m* katliamdan geçirme, katletme
kuştar kirin *l/gh* katliamdan geçirmek, katletmek
kuştarkirî *rd* katliamdan geçirilmiş olan
kuşte *m* alçı
kuştekar *nd/nt* alçıcı (tavan veya duvarların alçı ile kaplamasında çalışan işçi)
kuştekarî *m* alçıcılık
kuştekirin *m* alçılama
kuşte kirin *l/gh* alçılamak
kuştekirî *rd* alçılı, alçı ile kaplanmış olan
kuştewar *m* katliam, kıyım
kuştewarî *m* katliam, toplu kıyım
kuştin *m* 1. öldürme, katletme (bir canlının hayatına son verme) 2. öldürme (solup kurumasına sebep olma) 3. öldürme (aşırı yorma) 4. öldürme (ölmesine yol açma) 5. öldürme (sağlığını bozma, rahatsızlık verme) 6. öldürme (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açma) 7. cinayet, kıya 8. *mec* intihar * **ev kuştin e** bu intihardır ~ **çêbûn** 1) ölüm olmak, ölüm olayı yaşanmak

2) cinayet işlenmek ~ **dan ber çavan** ölümü göze almak ~ **kirin** cinayet işlemek ~ **riya mêran e** ölüm yiğitlerin yoludur
kuştin *l/gh* **1.** öldürmek, katletmek (bir canlının hayatına son vermek) **2.** öldürmek (solup kurumasına sebep olmak) * **bêavî çîçek kuştine** susuzluk çiçekleri öldürmüş **3.** öldürmek (aşırı yormak) * **vê riyê em kuştin** bu yol bizi öldürdü **4.** öldürmek (ölmesine yol açmak) * **alkolê ev mêrik kuşt** bu adamı içki öldürdü **5.** öldürmek (sağlığını bozmak, rahatsızlık vermek) * **ev hewa mirov dikuje** bu hava insanı öldürüyor **6.** öldürmek (yok olmasına, ortadan kalkmasına, azalmasına yol açmak) * **şer ajaldarî kuşt** savaş hayvancılığı öldürdü **(yek)** ~ birini öldürmek, becermek ~ **li rastê** orta yerde öldürmek ~**a xwe dan ber çavê xwe 1)** ölümünü göze almak **2)** başını ortaya koymak, kellesini koltuğuna almak
kuştina êşê *nd* ağrıyı dindirme, analjezi
kuştinî *rd* cinaî
kuştinxwaz *nd/nt* suikastçı
kuştinxwazî *m* suikastçılık
kuştî *rd* maktul, katledilmiş olan ~**yê (an jî kiştiyo) di ber xelkê de** başı nâra yanmak
kuştox *nd/nt* katil, kıyacı
kuştoxî *m* katillik, kıyacılık
kuştûbir *m* kıyım ~ **kirin** kıyım yapmak
kuştûbirkirin *m* kıyım yapma, kıyıma uğratma
kuştûbir kirin *l/gh* kıyım yapmak, kıyıma uğratmak
kut (I) *m* **1.** küt (kalp atışının çıkardığı ses) **2.** güm ~ ~ **1)** küt küt **2)** güm güm
kut (II) *m* eğreti sütün
kut (III) *b* hoşt (köpekleri kovma ünlemi) ~ ~ kuçu kuçu
kuta *m* **1.** bitim, bitme **2.** son ~ **bûn** bitmek, sona ermek, tamam olmak
kutabûn *m* **1.** bitme **2.** bitme, sona erme, sonuçlanma, tamamlanma, neticelenme
kuta bûn *l/ngh* **1.** bitmek **2.** bitmek, sona ermek, sonuçlanmak, tamamlanmak, neticelenmek
kutabûyî *rd* **1.** bitmiş **2.** tamamlanmış, sona ermiş, neticelenmiş olan
kutabûyîn *m* **1.** bitiş, bitme **2.** bitiş, tamamlanış, sona eriş, sonuçlanış, neticeleniş
kutada *bnr* kuteda
kutah *m* kurtuluş
kutahbûn *m* kurtulma
kutah bûn *l/ngh* kurtulmak
kutahî *m* **1.** bitirim **2.** son, sonuç
kutahîlêanîn *m* bitirme, sona erdirme, tamamlama
kutahî lê anîn *l/bw* bitirmek, sona erdirmek, tamamlamak
kutahîlêhatin *m* bitirilme, sona erdirilme, tamamlanma
kutahî lê hatin *l/bw* bitirilmek, sona erdirilmek, tamamlanmak
kutahîpêanîn *m* sonlandırma, sonuçlandırma, sona erdirme
kutahî pê anîn *l/bw* sonlandırmak, sonuçlandırmak, sona erdirmek
kutahkirin *m* kurtarma, kurtarım
kutah kirin *l/gh* kurtarmak
kutakirin *m* **1.** bitirme **2.** bitirme, tamamlama, sona erdirme, sonuçlandırma, neticelendirme
kuta kirin *l/gh* **1.** bitirmek **2.** bitirmek, tamamlamak, sona erdirmek, sonuçlandırmak, neticelendirmek * **xanî kuta kir** evi tamamladı
kutakirî *rd* **1.** bitik, bitirilmiş olan **2.** tamamlanmış, sonuçlandırılmış
kutan *m* **1.** dövme (vurarak canını acıtma) **2.** dövme (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizleme) **3.** dövme (bir şeyi toz duruma getirmek için ezme) **4.** dövme (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirme) **5.** dövme (topa tutma) **6.** vurma **7.** çalma (enstrüman çalma) **8.** çakma **9.** çivileme (aynı noktaya sürekli bakma) **10.** dayak, dayak atma **11.** (su) çırpma **12.** koyma, sıkıştırma **13.** çarpma, vurma **14.** *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma) ~ **heq kirî** dayak düşkünü (veya kaçkını)
kutan *l/gh* **1.** dövmek (vurarak canını acıtmak) **2.** dövmek (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizlemek) **3.** dövmek (bir şeyi toz duruma getirmek için ezmek) * **di hawin de sîr kuta** döveçte sarmısak dövdü **4.** dövmek (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirmek) * **hesin kutan** demir dövmek **5.** dövmek (topa tutmak) * **keştiyê bi topan kel dikuta** gemi kaleyi toplarıyla dövüyordu **6.** vurmak **7.** çalmak (enstrüman çalmak) * **defê dikute** davul çalıyor * **baş zirne dikute** zurnayı iyi çalıyor **8.** çakmak * **min mix di texte de kuta** çiviyi tahtaya çaktım **9.** çivilemek (aynı noktaya sürekli bakmak) * **çavê xwe kuta riya ku dê kekê wê bihata** gözlerini ağabeyinin geleceği yola çiviledi **10.** dayak atmak **11.** (su) çırpmak * **av dikuta** su çırpıyordu **12.** koymak, sıkıştırmak **13.** çarpmak, vurmak * **tavê pişta wî kutabû** güneş sırtına **14.** *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **(yekî) 1)** (birine) dürtmek **2)** *argo* (birine) sokmak, koymak ~ **nav (...)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) * **name kuta nav çavên wî** mektubu gözüne dayadı **(yek)** ~ **pêş** (birini) öne sürmek ~ **xwarin** dayak yemek

kutanbar *rd* dövülgen
kutanbarî *m* dövülgenlik
kutandin *m* 1. dövme 2. dayak atma, vurma 3. çakmak 4. çalma, vurma 5. *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma)
kutandin *l/gh* 1. dövmek 2. dayak atmak, vurmak 3. çakmak 4. çalmak, vurmak 5. *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak)
kutandî *rd* 1. dövme, dövülmüş (dövülerek kabuğu çıkarılmış) 2. dövme (kızgın durumda iken dövülerek biçim verilmiş metal eşya) 3. çakılı
kutanebûyî *rd* tamamlanmamış, nakıs
kutanî *h* kısaca, kısacası
kutanxane *m* ezim evi
kutanxwarin *m* dayak yeme
kutan xwarin *l/gh* dayak yemek
kutanxwarî *rd* dayak yemiş olan
kutasî *m* 1. bitim, son 2. *sp* final (elemeli yarışmalarda sonucu belirten karşılaşma) 3. *mzk* final (bir müzik parçasının son bölümü, bitiş) 4. *h* kısaca, verhasıl ~ **dan** (...) sonuçlandırmak, son vermek ~ **lê anîn** sona erdirmek, sonuçlandırmak ~ **pê hatin** sona ermek, hitam bulmak
kutasîlêanîn *m* sonuçlandırma, intaç etme
kutasî lê anîn *l/bw* sonuçlandırmak, intaç etmek
kutasîmayî *nd/nt* finalist
kutasî pê dan *l/bw* sonuçlandırmak, intaç etmek
kutayî (I) *m* 1. bitim, bitiş, son 2. *sp* final (elemeli yarışmalarda sonucu belirten karşılaşma) 3. *mzk* final (bir müzik parçasının son bölümü, bitiş) 4. *h* kısaca
kutayî (II) *m* nohut ve yarmadan yapılan aş
kutayî (III) *rd* 1. dövülmüş 2. çakma (vurup çakarak yapılmış kuyumcu işi) 3. çakılı
kutayî (IV) *m* 1. tokuz, tefeli (sık dokunmuş bez) 2. tok (sık ve kalın dokunmuş kumaş)
kutayîanîn *m* son verme, sonuçlandırma
kutayî anîn *l/gh* son vermek, sonuçlandırmak
kutayîlêanîn *m* sonuçlandırma, intaç etme
kutayî lê anîn *l/bw* sonuçlandırmak, intaç etmek
kutayîpêanîn *m* sonuçlandırma, sonunu getirme
kutayî pê anîn *l/bw* sonuçlandırmak, sonunu getirmek
kutayîpêdan *m* sonlandırma, sonuçlandırma, son bulmasını sağlama
kutayî pê dan *l/bw* sonlandırmak, sonuçlandırmak, son bulmasını sağlamak
kutayîpêhatin *m* sonlanma, sonuçlanma, bitme
kutayî pê hatin *l/bw* sonlanmak, sonuçlanmak, bitmek
kute *b* hoşt (köpekleri kovma ünlemi)
kutebir *m* 1. kesme, ilişkiyi tümden kesme 2. *h* kısaca, özce ~ lê xistin tümden kesmek
kuteda *m* darbe, ihtilal
kutedakar *nd/nt* darbeci
kutefir *zo/m* bıldırcın
kutek *m* 1. dayak, kötek (patak) 2. dayak, destek, dayanak, payanda (bir şeyin yıkılmaması için dayatılan ağaç, destek veya payanda) 3. dayak, destek, sürgü (evlerin kapısının açılmaması için kapının arkasına konulan destek) 4. bastırık (kapıyı arkadan bastırmak için kullanılan ağaç dayak) ~ **dan ber (cihekî)** dayak dayamak (yıkılmaması için bir şeye destek koymak) ~ dan berê desteklemek (destek koymak) ~ **kirin ber derî** dayaklamak (kapıyı bir destekle arkasından kapatmak) ~ **kirin berê** payanda vurmak ~ **li berê xistin** payanda vurmak, dayaklamak (yıkılmaması için bir şeye destek koymak) ~ **xwarin** kötek yemek
kutekbar *rd* dövülgen
kutekbarî *m* dövülgenlik
kutekkirin *m* dayaklama, destekleme, payandalama (yıkılmaması için bir şeye destek koyma)
kutek kirin *l/gh* dayaklamak, desteklemek, payandalamak (yıkılmaması için bir şeye destek koymak)
kutekkirî *rd* dayaklı, destekli, payandalı
kuteklîberxistî *rd* destekli, payandalı
kutekut *m* küt küt ~**a dil** kalbin küt küt atışı
kuter *nd/nt* dövmeci
kuterî *m* dövmecilik
kutêle *m* dişi köpek
kutêşa *m* kepek karışımlı ekmek
kutik (I) *zo/n* 1. köpek, it 2. *mec* köpek, it (aşağılık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır)
kudik (II) *n* 1. göcen (domuz yavrusu) 2. kurt, ayı, aslan, kaplan yavrusu)
kutik (III) *m* kütük, resmi kayıt defteri ~**a tapoyê** tapu kütüğü (veya sicili)
kutik (IV) *m* kibrit
kutik (V) *m* küçük balya
kutik (VI) *m* küt (kalp atışının çıkardığı ses)
kutik (VII) *n* delme, yelek
kutilk *n* köfte ~**ê binavik** içli köfte ~**ê pelaştî** içsiz köfte ~**ê rijî** içsiz köfte ~**ê ziwa** kuru köfte
kutilkfiroş *nd/nt* 1. köfteci (satan kimse) 2. *m* köfteci (köfte satılan yer)
kutilkfiroşî *m* köftecilik
kutilkî *rd* 1. tıkız, tıknaz * **ew zilamê kutilkî hate mala me** o tıknaz adam bize geldi 2. toplu, topluca, dolgunca, tumbadız 3. gebeş (bodur ve şişman)
kutilkîbûn *m* 1. tıkızlaşma, tıknazlaşma 2. dolgunlaşma

kutilkî bûn *l/ngh* 1. tıkızlaşmak, tıknazlaşmak 2. dolgunlaşmak
kutilkîtî *m* tıkızlık, tıknazlık
kutilkpêj *nd/nt* köfteci (yapan kimse)
kutilkpêjî *m* köftecilik
kutiyê avî *zo/nd* su samuru
kutiyê dewletê *zo/m* ötücü bir kuş
kutî *n* köpek, it ~ **dost û dijminê xwe dizane** köpek de dostunu düşmanını bilir
kutîk *n* hoşhoş (çocuk dilinde köpek)
kutîkul *bot/zo m* kütikül
kutîn *bot/m* kütin
kutkirin (I) *m* bit öldürme
kutkirin (II) *m* gagalama, didikleme
kut kirin (I) *l/gh* bit öldürmek
kut kirin (II) *l/gh* gagalamak, didiklemek
kutkut *n* kuçu kuçu (çocuk dilinde köpek)
kutkutandin *m* kısma (gözlerini biraz yumma)
kutkutandin *l/gh* kısmak (gözlerini biraz yummak) * **çavê xwe kutkutand** gözlerini kıstı
kutkutik *zo/m* ağaçkakan (Picus)
kutkutîn *m* kısılma
kutkutîn *l/ngh* kısılmak * **bêyî ku çavê wê bikutkutin** gözlerini kısmaksızın
kutkutk *m* çarpıntı
kutkutok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
kutle *m* kitle
kutlewî *rd* kütlesel
kutleya organîk *jeo/nd* organik kütle
kutlik *m* köfte
kutlikî *rd* gebeş (bodur ve şişman)
kutlikîtî *m* gebeşlik
kuvan (I) *m* kovan, kapçık (fişek kovanı)
kuvan (II) yarım daire şekline getirme * **dûpişk doçika xwe kuvan dike** akrep kuyruğunu yarım daire şekline getiriyor ~ **kirin** yarım daire şekline getirmek
kuvarik *bot/m* mantar
kuvarikê lingan *nd* ayak mantarı
kuvarikê mîkî *bot/nd* koyun mantarı, koyun göbeği
kuvark *bot/m* mantar
kuveçêr *m* çömlek
kuvî *rd* yabanî, yabanıl
kuvîtî *m* yabanîlik, yabanıllık
kuvkarik *bot/m* mantar ~**ên bazît** bazit mantarlar ~**ên bizinkî** ak mantar (Agaricus campestris)
kuvoz *m* kuvöz
kuwar *m* 1. petek, bal peteği, kovan 2. petek (balçıktan yapılan ve dikine duran sandık biçiminde tahıl ambarı)
kuwark *bnr* kuvark
kuwe *rd* nasil
kuwet *m* küvet ~**a naştî** gömme banyo ~**a serşokê** banyo küveti
kuwî *bnr* kuvî
kuwnay *m* büyük su kırbası

kux *m* öksürük
kuxandêr *rd* öksürtücü
kuxandin *m* öksürtme
kuxandin *l/gh* öksürtmek
kuxekux *m* öhü öhü
kuxik *m* 1. öksürük 2. *bj* öksürük (öksürük hastalığı) ~ **pê girtin** (birini) üksürük tutmak ~**a hişk** kuru öksürük ~**a nivcî** kesik öksürük ~**a reş** bir tür boğmaca ~**a ziwa** kuru öksürük
kuxikbir *nd* öksürük kesici
kuxikgirtî *rd* öksürüklü
kuxikî *rd* öksürüklü
kuxî *bj/m* göğüs ingini
kuxîn *m* öksürme, öksürüş
kuxîn *l/ngh* 1. öksürmek 2. öksürmek (öksürtucü hastalığa tutulmak) ~ **pê ketin** (birini) öksürük tutmak
kuxînî *m* öksürtü
kuxt *m* öksürtü, öhü ~ **û hey** ~ habire öksürmek, öksürüp tıksırmak ~ **û zirt** öksürüp osurma ~ **û zirta (yekî) bûn** ha bire öksürüp osurmak
kuxte *m* güneş görmeyen daracık yer
kuxtekuxt *b* öhö (öksürük sesi için) ~ **pê ketin** (birini) öksürük tutmak, öksürmeye başlamak ~**a (yekî) bûn** öksürüp tıksırmak
kuxtîn *m* öksürük
kuy *n* yen
kuz (I) *m* eğilme ~ **î lingê (yekî) bûn** ayaklarına kapanmak
kuz (II) *m* 1. testiden büyük su kabı 2. çömlek
kuzandin *m* ulutma
kuzandin *l/gh* ulutmak
kuze *bot/m* roka (Eruca sativa)
kuzî *n* dilim
kuzîn *m* uluma (köpek, kurt, çakal gibi)
kuzîn *l/ngh* ulumak (köpek, kurt, çakal gibi)
kuzîne *m* lağım borusu
kuzot *n* ateş közü (sotikê agir/
kuzûrîn *bnr* kizirîn
kû *bnr* ku (I)
kû *m* sıcakta koyunların arda arda ve küme halinde birbirine sokulması
kûç *bnr* kuç
kûç kûç *b* kuçu kuçu (köpeği çağırma için)
kûçekûç *h* çik çik
kûçelanî *rd* köpek durumuna düşmüş olan kimse
kûçelanîbûn *m* hâline köpekler gülme
kûçelanî bûn *l/gh* hâline köpekler gülmek
kûçik *zo/n* 1. köpek, it 2. *mec* köpek, it (aşağılık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır) * **ew kes heye, kûçik e** o var ya, köpeğin tekidir ~ **direye karwan dibuhire** it ürür kervan yürür ~ (an **jî se) goştê kûçikê** (an **jî se) naxwe** it itin kuyruğuna basmaz ~

kevir kirin aylak aylak dolaşmak ~ **pêlî dêla** (an jî **qemçika**) **hev nakin** it itin kuyruğuna basmaz ~**ê çê li kuşkûl belî ye** adam olacak çocuk boyunda belli olur ~**ê heram** it kopuk ~**ê ku bi zorê here nêçîrê, wê çi nêçîr bike, û wê çi bîne** zorla güzellik olmaz ~**ê kurê kûçikan** it oğlu it, köpoğlu köpek ~**ê min e li ber deriyê xelkê direyî** sahibine yaramayan başkasına da yaramaz ~**ê nano nano** *argo* karın tokluğuna çalışan ~**ê nêçîrê** av köpeği ~**ê şivaniyê** çoban köpeği ~**ê şil** ıslak karga, ıslak sıçan (çok ıslanmış kimseler için) ~**ê xwe zexm bike da te bixwe** besle kargayı oysun gözünü
kûçikanî *m* köpeklik, itlik
kûçikbav *nd/nt* **1.** köpoğlu, köpek oğlu, it oğlu (düzenbaz, hain anlamında kullanılan sövgü sözü) **2.** köpoğlu, it oğlu (kurnaz, işini bilir, zeki kimseler için sevgiyle söylenir) ~**ê** ~ köpoğlu köpek
kûçikbavî *m* köpoğluluk, itlik
kûçikbavîkirin *m* itlenme, itleşme
kûçikbavî kirin *l/ngh* itlenmek, itleşmek
kûçikdar *rd* köpekli
kûçikezab *rd* it canlı (zora sıkıntıya dayanan, · dayanıklı)
kûçikê avî *zo/nd* su samuru
kûçikî *m* köpeklik, itlik
kûçikîbûn *m* köpekleşme
kûçikî bûn *l/ngh* köpekleşmek
kûçikîkirin *m* **1.** köpeklenme **2.** şebeklik yapm
kûçikî kirin *l/gh* **1.** köpeklenmek **2.** şebeklik yapmak
kûçikkî *rd* köpekçe, köpeğe benzer şekilde
kûçiklanî *m* köpekleşme, köpeklik
kûçiksanî *m* köpeklik, itlik, perişanlık (köpeklerin durumuna düşme)
kûçiksanîbûn *m* köpekleme (düşkünleşme)
kûçiksanî bûn *l/ngh* köpeklemek (düşkünleşmek)
kûçiksantî *m* köpeklik, itlik, perişanlık (köpeklerin durumuna düşme)
kûçiktajî *n* tazıyla köpeğin birleşmesinde meydana gelen yavru
kûçiktî *m* **1.** köpeklik, itlik **2.** şebeklik (çocukların sempatik davranışlarda bulunması)
kûçiktîkirin *m* **1.** köpeklik yapma **2.** şebeklik yapma
kûçiktîkirin *l/gh* **1.** köpeklik yapmak **2.** şebeklik yapmak
kûçî *n* kuçu, köpek (çocuk dilinde) ~ ~ kuçu kuçu
kûçlan *m* ocağ (taştan ocak)
kûço *n* havhav, kuçukuçu (çocuk dilinde köpek) ~ ~ kuçu kuçu
kûd *bj/m* **1.** felç, inme, nüzül **2.** *rd* felçli, inmeli **3.** kötürüm **4.** kötürüm, sakat (bacak için; yürümeyecek derecede sakat) **5.** kötürüm (işleyemeyen, iş yapamayan) ~ **bûn** sakat olmak, yürümez hale gelmek ~ **kirin** sakat etmek ~ **û seqet man** kötürüm olmak (veya kalmak)
kûdandin *m* bir şeyin peşinden gitme
kûdandin *l/gh* bir şeyin peşinden gitmek
kûdbûn *m* **1.** inme inme, felç olma **2.** kötürümleşme, kötürüm olma (veya kalma) **3.** sakatlanma
kûd bûn *l/ngh* **1.** inme inmek, felç olmak **2.** kötürümleşmek, kötürüm olmak (veya kalmak) **3.** sakatlanmak
kûde *bnr* kode
kûdik *m* kupa (bardak)
kûdî *bj/m* **1.** inme, felç, nüzul **2.** kötürümlük **3.** sakatlık
kûdkirin *m* **1.** kötürümleştirme **2.** sakatlama
kûd kirin *l/gh* **1.** kötürümleştirmek **2.** sakatlamak
kûfî *rd* kûfı (kûfi yazısı)
kûgirt *m* kükürt
kûh bûn *bnr* kuh bûn
kûj *n* **1.** köşe **2.** açı
kûje *zo/m* sansar
kûjî *m* **1.** köşe **2.** açı, zaviye
kûkla *m* **1.** kukla **2.** kukla (kukla oyunu)
kûklabaz *nd/nt* kuklacı
kûklabazî *m* kuklacılık
kûkû *zo/m* **1.** guguk (Cuculus canorus) **2.** *b* guguk
kûl *erd/n* kalyon, dargeçit (iki dağ arasında)
kûlan *m* koyun kuyruğunu ucu
kûlat *m* topak, kar topağı
kûlî *n* hamal
kûlîk *n* küllük, çöplük
kûmêt *bnr* kumêt
kûn *n* **1.** kıç **2.** etek (dağ eteği) * **kûnê çiyê** dağ eteği
kûndanî *rd* çalışmayan, tembel
kûndanîtî *m* çalışmama, tembellik
kûnêr *bnr* kînor
kûngfû *m* kungfu
kûnfûbaz *nd/nt* kungfucu
kûnfûbazî *m* kungfuculuk
kûnik *m* tarantı ~**a binî** kıl veya yün tarantısı
kûnk *n* **1.** tiftik **2.** *rd* tiftik (bundan yapılmış olan) **3.** kırpıntı (yün ve kıl için)
kûnkûre *rd/argo* atmasyoncu, yalancı
kûnye *m* künye
kûnza *zo/nd* tek delikliler
kûp (I) *mat/n* **1.** küp (birbirine eşit karelerden oluşan altı yüzlü dikdörtgen) **2.** küp (bir cismin hacminin ölçü birimi) **3.** küp (bir sayının üçüncü kuvveti)
kûp (II) *n* **1.** küp **2.** küp (bazı deyimlerde çokluk, fazlalık bildirir) ~**ê aqil** akıl küpü, akıl kutusu (veya kumkuması) ~**ê araqê 1)** ay-

yaş, küplü 2) küp gibi (şişman kimse) ~ê **kisa bûn** akıl küpü olmak ~ê **namûsê** namus küpü ~ê **pereyan** para babası ~ê **xwe tije kirin** küpünü doldurmak ~ê **xwînê** kanlı katil ~ê **zanînê** ayaklı kütüphane ~ê **zêran** altın küpü, para babası (altın, para biriktiren, parası çok olan)
kûp (III) *nd* longoz (ırmaklarda birden bire derinleşen yer)
kûpa (I) *m* 1. kupa * **kasa cîhanê** dünya kupası * **kûpaya futbolê** futbol kupası 2. kupa (bardak)
kûpa (II) *m* kupa (iskambil kâğıtlarında)
kûpik *n* küp, küçük küp
kûpikê pîrê *bot/nd* eşek dikeni bitkisinin tohumu
kûpîn *bnr* kopîn
kûpon *m* 1. kupon 2. kupon (değerli kâğıtların üzerinde bulunan ve belirli zamanlarda sahibine kazanç sağlayan kesilmiş parça) 3. kupon (üstün nitelikte kumaş)
kûpur *n* kupür, kesik * **kûpurê rojnameyê** gazete kesiği
kûr (I) *n* bir iki yaşındaki erkek oğlak
kûr (II) *m* kur ~ **pê kirin** kur yapmak
kûr (II) *rd* 1. derin (dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan) * **bîreke kûr** derin bir kuyu 2. derin (yüzeyden içeri inen) 3. derin (uzun süren) * **piştî du sê bêhna kûr, dest bi axaftinê kir** bir iki derin nefesten sonra konuşmaya başladı ~ **dîtin** 1) derinliği görmek 2) ayrıntıyı görmek, uzağı görmek ~ ~ derin derin ~ **û dûr** 1) enine boyuna, uzun uzadıya, uzun boylu (ayrıntılı) * **kûr û dûr ji meseleyê axiftin** meseleyi enine boyuna konuştular 2) derin (ayrıntıya önem verilerek hazırlanan) * **vekolîneke kûr û dûr** derin bir araştırma ~ **û dûr hizirîn** düşünüp taşınmak, ayrıntılarıyla düşünmek ~ **û dûr ponijîn** düşünüp taşınmak, ayrıntılarıyla düşünmek ~ **û dûr ramîn (an jî fikirîn)** düşünüp taşınmak, ayrıntılarıyla düşünmek
kûrahî *bnr* kûrayî
kûrahînuma *m* derinlik göstergesi (derinliği gösteren aygıt)
kûranî *m* derinlik 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağıza olan zaklığı) 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu)
kûratî derinlik
kûra viran *nd* yalan kumkuması
kûrayî *m* 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağıza olan zaklığı) * **kûrahiya golê** gölün derinliği 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu) 3. derinlik (bulunan yere göre uzakta olan yer) * **ji kûrahiya daristanê dengek hat** ormanın derinliğinden bir ses geldi 4. *mec* derinlik (varlığın içi, özü) * **dengê ku ji kûrahiya dilê wê tê** yüreğinin derinliklerinden gelen ses 5. *mec* derinlik (varlığı ortaya çıkarılamamış, kanıtlanamamış şey) * **rastiyên ku di kûrahiyên dîrokê de veşartî ne** tarihin derinliklerine saklanmış olan gerçekler
kûrayînuma *m* derinlik göstergesi (derinliği gösteren aygıt)
kûrbîn *rd/nd* derinliği gören
kûrbûn *m* 1. derinleşme 2. derinlik 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağıza olan zaklığı) 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu)
kûr bûn *l/nglı* 1. derinleşmek 2. uç vermek (yaranın, dertlerin büyümesi) * **birînên min kûr bûn** yaralarım uç verdi
kûrbûyîn *m* derinleyiş
kûre (I) *m* 1. köre (karınca yuvası) 2. köre (demirci körügünün kömürlerin yandığı bölüme açılan deliği) 3. külhan
kûre (II) *m* 1. fırın, maden fırını (bir maddeyi fiziksel veya kimyasal değişikliğe uğratan alet) 2. firin (demirci, çömlekçi, testici fırını) 3. ateş ocağı (veya fırını) 4. torak 5. pekmez kaynatmak için yapılan ateş ocağı 6. *rd* kumkuma * **kûreya viran** yalan kumkuması ~**ya kirêcê** (an jî **kilsê**) kireç ocağı ~**ya semeberdê** kireç ocağı ~**ya viran (an jî derewan)** yalan kumkuması, yalan küpü
kûre (III) *mat/m* küre
kûrekî *rd* derince
kûrekûr (I) *h* hıçkıra hıçkıra, hüngür hüngür * **kire kûrekûr giriya** hıçkıra hıçkıra ağladı
kûrekûr (II) *h* derin derin ~ **ramîn (hizirîn an jî fikirîn)** derin derin düşünmek ~ **ponijîn** kara kara düşünmek
kûrerastî *m* hakikat
kûrevan *nd/n* 1. ocakçı 2. *argo* atmasyoncu, kumkuma
kûrevanî *m* ocakçılık
kûrewî *rd* küresel
kûrewîbûn *m* küreselleşme
kûrewî bûn *l/ngh* küreselleşmek
kûreya himamê *nd* cehennemlik
kûreyî *rd* küresel
kûrik (I) *m* ateş bacası
kûrik (II) *m* demirci ocağı
kûrik (III) *m* cep
kûrik (IV) *rd* kısık * **çavê kûrikî** kısık göz
kûrikîtî *m* kısıklık
kûritik *bot/m* koparıldığında kökünden süt akan ve sütünden sakız elde edilen bir bitki
kûritî *m* oylum
kûrî (I) *m* 1. derinlik (bir şeyin dip tarafının yüzeye, ağıza olan zaklığı) 2. *fiz* derinlik (bir cismin en ve boy dışındaki üçüncü boyutu)
kûrî (II) *n* sıpa

kûrîk *m* demirci ocağı.
kûrîn *m* hüngürdeme
kûrîn *l/ngh* hüngürdemek
kûrînî *m* hüngürtü
kûrkirin *m* derinleştirme, derinletme
kûr kirin *l/gh* derinleştirmek, derinletmek
kûrkirî *rd* derinleştirilmiş, derinletilmiş
kûrkûrîk *n* sıpa
kûrn *bnr* kurn
kûrpirs *nd/nt* derinden soran, araştıran (kimse)
kûrte *n* melez at
kûrûşk *m* kıvrım kûrûşkên xwe rast kirin
kûs (I) *m* kös (büyük davul)
kûs (II) *bnr* kes û kûs
kûsel *zo/n* kaplumbağa, tosbağa (Testudo)
kûsele *bnr* kûsel
kûsiyê avî *zo/nd* su kaplumbağası
kûsiyê debrê *zo/nd* buğday biti (Sitophilus granarius)
kûsî *zo/n* kaplumbağa, tosbağa (Testudo) ~ **ji qalikê xwe derketiye tû kiriye kalikê xwe** kestane kabuğundan çıkmış da kabuğunu beğenmemiş ~ **li ber qûna (yekî) bazarê kirin** *argo* üzerine bir iki güneş doğmak
kûsîb *bnr* kesîb û kûsîb
kûstandin *m* **1.** cırlatma **2.** çeniletme
kûstandin *l/gh* **1.** cırlatmak **2.** çeniletmek
kûstîn *m* **1.** cırlama **2.** çenileme
kûstîn *l/ngh* **1.** cırlamak **2.** çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak)
kûstînî *m* **1.** cırıltı **2.** çenilti ~ **kirin 1)** cırlamak **2)** çenilemek
kûş *bnr* kaş û kûş
kûşe *m* kuşe, kaymak kâğıdı
kûşet *m* kuşet
kûşk *zo/n* kum kırlangıcı
kûşme *m* üzüm macunu
kûşte *m* güreş
kûştegir *nd/nt* güreşçi
kûştegirî *m* güreşçilik
kût (I) *rd* kör (keskin olmayan)
kût (II) *bj/m* **1.** felç, inme, nüzül **2.** *rd* felçli, inmeli **3.** kötürüm **4.** kötürüm, sakat (bacak için; yürümeyecek derecede sakat) **5.** kötürüm (işleyemeyen, iş yapamayan) **6.** *mec* tembel ~ **bûn** sakat olmak, yürümez hale gelmek ~ **kirin** sakat etmek ~ **û seqet man** kötürüm olmak (veya kalmak)
kût (III) *n* **1.** yem (tavuk, kuş yemi) **2.** yem (birini kandırmak için hazırlanmış düzen, kullanılan kimse veya şey)
kût (IV) *n* **1.** tandıra düşmüş yanık ekmek **2.** hayvanlara yem olarak verilen yanmış tandır ekmeği
kût (V) *n* kepeğin karıştırılmasıyla yapılan bir ekmek
kût (VI) *n* kütük * **tu bibî kûtekî şewatê** ateş için bir kütük olasın
kûtadak *m* darbe
kûtal *n* mal (alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası)
kûtalfiroş *nd/nt* eşya satan
kûtbûn *m* körelme
kût bûn *l/ngh* körelmek * **didanê min kût bûne** dişlerim körelmiş
kûte *bot/m* acur
kûtefir *zo/m* selva kuşu
kûtik (I) *n* köpek (çocuk dilinde)
kûtik (II) *n* bohça (ufak ve seçme tütün dengi)
kûtil *n* kırıntı, ufantı (ekmek kırıntısı)
kûtiyê dewletê *zo/nd* ötücü kuş, bu kuşun ötüşünün zenginlik getirileceğine inanılır
kûtî (I) *bnr* kotî
kûtî (II) *zo/n* **1.** öpek, it **2.** *mec* köpek, it (aşağılık niyetlerle yaltaklanan, veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır) ~ ~ kuçu kuçu ~**yê heram** it kopuk
kûto (I) *n/argo* erkek çocuk
kûto (II) *n* köpek (çocuk dilinde)
kûtxwer *nd/nt* asalak, otlakçı
kûtxwerî *m* asalaklık, otlakçılık
kûveçêr *m* mera
kûvik *m* ağıl ~**a pez** davar ağılı
kûvî *rd* **1.** yabanî **2.** yabanıl, yabanî (insanlar için) **3.** merdümgiriz, mizantrop (toplumdan, insanlardan kaçan) **4.** kaçınık ~ **rabûn** kapalı yetişmek
kûvîçêr *m* yaylak
kûvîtî *m* **1.** yabanîlik **2.** kaçınıklık
kûwîtandin *bnr* kwîtandin
kûz (I) *n* **1.** çömlek **2.** küp
kûz (II) *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan) **3.** *m* eğilme ~**î lingê (yekî) bûn** ayaklarına kapanmak ~**î piyên (yekî) bûn** ayaklarına kapanmak
kûz (III) *zo/n* sansar
kûztandin *m* **1.** cırlatma **2.** çeniletme
kûztandin *l/gh* **1.** cırlatmak **2.** çeniletmek
kûzbûn *m* **1.** kamburlaşma **2.** eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
kûzbûnî *m* kamburluk
kûzbûyîn *m* **1.** kamburlaşma **2.** eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
kûz bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak **2.** eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek)
kûze (I) *zo/n* **1.** sansar (Martes martes) **2.** *mec* pahalı giysilerle dolaşan kimse ~ **girtin** hade gene iyisin (satışta eline iyi bir şey geçince, karlı bir iş sonucunda söylenir)
kûze (II) *n* **1.** çömlek **2.** su testisi ~**ê avê li riya avê dihere** su testisi su yolunda kırılır
kûzeker *nd/nt* çömlekçi (imal eden)
kûzekerî *m* çömlekçilik
kûzekûz *m* **1.** cırlama **2.** çenileme (köpek için) ~**a (yekî) bûn** cırlayip durmak

kûzekûzkirin *m* 1. cırlama 2. çenileme (köpek acı acı ses çıkarma)
kûzekûz kirin *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek (köpek acı acı ses çıkarmak)
kûzele *bot/m* roka (Eruca sativa)
kûzeyê daran *zo/nd* ağaç sansarı (Martes martes)
kûzê avî *zo/nd* su samuru
kûzê bej *zo/nd* kara samuru
kûzik (I) *n* bir kız çocukları oyunu
kûzik (II) *n* 1. çömlek 2. küçük testi 3. topraktan ibrik
kûzik (III) *zo/n* sansar (Martes martes)
kûzik (IV) *rd* kambur
kûzikî *rd* kamburumsu
kûzikker *nd/nt* çömlekçi
kûzikkerî *m* çömlekçilik
kûzir *m* harman artığı, iri çer çöp
kûzî *m* dilim (ekmek dilimi için) ~ **bi** ~ dilim dilim
kûzîn *m* 1. cırlama 2. çenileme (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarma) ~**a zikê (yekî) bûn** karnı zil çalmak
kûzîn *l/ngh* 1. cırlamak 2. çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak)
kûzîn *rd* sansarla ilgili * **kurkê kûzîn** sansar kürk
kûzînî *m* 1. cırıltı 2. çenilti
kûzînîkirin *m* 1. cırlama 2. çenileme (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarma)
kûzînî kirin *l/gh* 1. cırlamak 2. çenilemek (canı yanan köpek ağlar gibi acı acı ses çıkarmak)
kûzker *nd/nt* çömlekçi
kûzkerî *m* çömlekçilik
kûzkirin *m* 1. kamburlaştırma 2. eğdirme
kûz kirin *l/gh* 1. kamburlaştırmak 2. eğmek
kûzkirî *rd* 1. kamburlaştırılmış 2. eğik
kûzkûz *bot/m* çayır karanfili
kwar *bnr* kewar
kwêrgî *bnr* kergoşk
kwînêr *m* çıban
kwîr (I) *rd* kör (gözleri görmeyen)
kwîr (II) *rd* derin * **çala genim kwîr** e buğday çukuru derin
kwîrî (I) *m* körlük
kwîrî (II) *m* derinlik
kwîrk *bnr* kurk
kwîrkirin *m* körleştirme, körletme
kwîr kirin *l/gh* körleştirmek, körletmek
kwîsele *bnr* kwîsî
kwîsî *zo/n* tosbağa, bağa
kwîtandin (I) *m* ıslık çalma (ağızla veya elle ıslak çalma)
kwîtandin (II) *m* kemirme
kwîtandin (I) *l/gh* ıslık çalmak (ağızla veya elle ıslak çalmak)
kwîtandin (II) *l/gh* kemirmek
kwîtin (I) *m* ıslık çalınma
kwîtin (II) *m* kemirilme
kwîtin (I) *l/ngh* ıslık çalınmak
kwîtin (II) *l/gh* kemirilmek
kwîtî *m* 1. kemirik 2. yenik (bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek onda bıraktığı iz)
kwîto *n* bir ayağı sakat olan
kwîz *n* küp * **kwîzê zêran** altın küpü

L

l, L *m* **1.** Kürt alfabesinin on beşinci harfı ve *lê* şeklinde telafüz edilen bu ses, fonetik bilimi bakımından dişsel, akıcı yan ünsüzleri gösterir **2.** Roma rakamları dizisinde 50 sayısını gösterir
La *kîm* La (lantanın kısaltması)
la (I) *mzk/m* **1.** la (gam (II) dizisinde *sol* ile *sî* arasındaki ses **2.** la (bu sesi gösteren nota işareti)
la (II) *n* taraf, yön
la (III) *n* **1.** eş, eş değer * **layî hev in** birbirinin eşidirler **2.** -e gibi
la (IV) *b* yahu, ulan ~ **lawo** *argo* ulan be, be adam
laban *m* kandırma
labik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak
labikandin *bnr* lebikandin
labikîn *bnr* lebikîn
labîrent *nd/nt* lâbirent
lablabok *bnr* lavlavk
laborant *nd/nt* lâborant
laboratuar *m* lâboratuar * **laboratuara fizîkê** fızik lâboratuarı ~**a zimên** dil lâboratuarı (yabancı dillerin öğretildikleri yer)
laboratuarkar *nd/nt* lâboratuarcı
laboratuarvan *nd/nt* lâboratuarcı
labrador *jeo/m* lâbrador
labût *m* üvendire
labûte *bnr* labût
lace *m* sığınma
laceyîbûn *m* sığınma, sığınış
laceyî bûn *l/ngh* sığınmak
lacîwerd *n* **1.** lâcivert **2.** *rd* lâcivert (bu renkten olan)
lacîwerdî *rd* lâciverdî (bu renkten olan)
lacîwerdîtî *m* lâcivertlik
laça *m* türkü
laçavan *nd/nt* bestekâr
laçek *m* leçek, başörtüsü
laçik *m* leçek, başörtüsü
laçîn (I) (Falco) *zo/n* doğan
laçîn (II) *m* lapçin, mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)
laçînfiroş *nd/nt* mestçi (satan kimse)
laçînfiroşî *m* mestçilik
laçînker *nd/nt* mestçi (imal eden)
laçînkerî *m* mestçilik
lad *m* yüz adımlık uzunlamasına arazi
ladan (I) *fiz/m* kırınım, difraksiyon
ladan (II) *m* sapınç, sapkı
ladan (III) *m* terk etme
ladan *l/gh* terk etmek
ladanî *m* sapkınlık
ladayî (II) *rd* metruk, terk edilmiş olan
ladayî (II) *rd* sapkın
ladayîbûn *m* sapkınlaşma
ladayî bûn *l/ngh* sapkınlaşmak
laden *bot/m* lâden (Cistus creticus)
lader *rd* dönek
laderane *rd/h* dönekçe
laderî *m* döneklik
ladê *m* kır evi
laelac *rd* odsuz ocaksız, aç susuz, per perişan (yoksul)
laelacbûn *m* per perişan olmak, fülüsü ahmere muhtaç olma (yoksulluktan ötürü)
laelac bûn *l/ngh* per perişan olmak, fülüsü ahmere muhtaç olmak (yoksulluktan ötürü)
laelacî *m* aç susuzluk, per perişanlık (yoksulluk)
laelacman *m* aç susuz kalma
laelac man *l/bw* aç susuz kalmak
laf *m* lâf ~ **û** guzaf lâf ü güzaf
lafav *m* sel
lafezan *rd* lâfezan, dil ebesi
lafezanî *m* lâfezanlık
laflafok *bot/m* sarmaşık
lagam *m* gem
lagamdar *rd* gemli
lagamkirin *m* gemleme
lagam kirin *l/gh* gemlemek

lagamkirî *rd* gemli, gemlenmiş olan
lagan (I) *m* pranga
lagan (II) *m* bir çifte türü
lahewle *m* lâhavle **~yek gotin** lâhavla çekmek (veya okumak)
lahîka *m* lâhika
lahît *m* lahît
lahor *nd* kaliteli bir kılıç
lahorî *rd* lahor şalı, lahurî kuşak
lahpelûşk *m* pençe
laîk *rd* lâik
laîkkirin *m* laikleştirme
laîk kirin *l/gh* laikleştirmek
laîkperest *nd/nt* laikperest, laiklik yanlısı
laîkperestî *m* laikperestlik
laîktî *m* lâiklik
laîsîzm *m* laisizm, lâiklik
lajig *rd* geri zekâlı
lajwerd *kîm/m* metal, maden
lajwerdî *rd* metalik
lajwerdkar *nd/nt* madenci
lajwerdkarî *m* madencilik
lajwerdnas *nd* metal bilimci
lajwerdnasî *m* metal bilimi
lajwerdokî *kîm/rd* metaloit, madensi
lak (I) *n* köpek yemi, kepekten köpek yemeği
lak (II) *rd* vıcık (çamur)
laka *m* lâka
lakaker *nd/nt* lâkacı
lakan kar ayakkabısı
lakbûn *m* vıcıklaşma
lak bûn *l/ngh* vıcıkllaşmak
lake *rd* lake
lakêşe *mat/m* dik dörtgen
lakîn (I) *g* lâkin
lakîn (II) *m* köpek yalağı
lakot *m* parazit, tüfeyli, asalak
lakotînas *nd/nt* asalak bilimci
lakotînasî *m* asalak bilimi
lakotkî *h* asalakça
lakottî *m* asalaklık
lakotzan *nd/nt* asalak bilimci
lakotzanî *m* asalak bilimi
laktoz *m* lâktoz (sütteki şeker)
lakulek *m* yedikule (bir çocuk oyunu)
lal (I) *m* kızıl yakut, kırmızı cevher
lal (II) *rd* lâl, dilsiz (ahraz, konuşamayan kimse) ~ **û ebkem** lâl ü ebkem
lalbûn *m* **1.** dilsizleşme **2.** sus pus olma **3.** çok gülme veya ağlamaktan bir ara sesi çıkmaz olma
lal bûn *l/ngh* **1.** dilsizleşmek **2.** sus pus olmak **3.** çok gülmek veya ağlamaktan bir ara sesi çıkmaz olmak
lalbûnî *m* dilsizlik
lale (I) *bot/m* lâle (Tulipa Gesneriana)
lale (II) *n* lala * **laleyê min hat** lalam geldi
lalengî *bot/m* **1.** mandalina (Citrus nobilis) **2.** mandalina (bu ağacın meyvesi)
lalepetî *rd* kekeme ~ **bûn** kekeme olmak
lalepetîtî *m* kekemelik
lalepêt *m* yemekten sonra yenilen bir tatlı
Laleş *m* Yezidilerin hacı olmak için gittikleri kutsal yer
laleşe *bnr* laleşî
laleşî *m* gürültü, patırtı
laleteyn *rd/h* lâlettayin
laletî *m* lalalık
laleya Îranî *bot/nd* Acem lâlesi
lalezar *m* lâlezar, lâle bahçesi
lalê *m* teyze
lalijandin *l/gh* sızlamak
lalijandin *m* sızlama
lalijîn *m* sızlanma
lalijîn *l/ngh* sızlanmak
lalik (I) *m* tabak, yemek kabı
lalik (II) *rd* **1.** dilsiz **2.** keke, kekeme, pepe, pepeme
lalikî *rd* kekeç
lalikî axaftin *l/gh* pepelemek
lalikî kirin *l/gh* pepelemek
lalikîtî *m* kekelik, pepelik, pepemelik
lalî (I) *m* **1.** tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) **2.** *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
lalî (II) *m* dilsizlik
lalîk *bnr* lalî (I)
lalîs *m* ince bir tür dokuma
lalîsî *rd* bu dokumaya benzer giysi
lalîsok *rd* incece (elbise için)
lalîsokî rd incecikçe (giysi)
lalkirin *m* **1.** dilsizleştirme **2.** topaç gibi şeyleri döndürerek ses çıkarmamalarını sağlama **3.** *mec* sus pus etme
lal kirin *l/gh* **1.** dilsizleştirmek **2.** topaç gibi şeyleri döndürerek ses çıkarmamalarını sağlamak **3.** *mec* sus pus etmek
lalo (I) n sağır (erkek, teklifsiz konuşmada)
lalo (II) *n* dayı
lalome *m* dil tutukluğu ~ **bi zimanê (yekî) ketin** dili tutulmak ~ **li zimanê te bikeve** dilin tutulsun
laloza *nd/nt* dayızade
lalûsî *bnr* lalîsî
lalûte *rd* **1.** kekeç, pepeme **2.** tutuk (akıcı, rahat konuşamayan)
lalûteyî *m* **1.** kekeçlik, kekelik, kekemelik, pepeleme **2.** tutukluk
lalûteyîbûn *m* kekemeleşme
lalûteyî bûn *l/ngh* kekemeleşmek
lam *m* **1.** lâm (Arap alfabesinde *l* harfinin adı) **2.** lâm (ebcet hesabında otuz sayısının adı) **3.** lâm (mikroskop camı) **4.** lâm (dar, çok ince metal parça)
lam *m* **1.** avurt **2.** yanak **3.** çene **~a jorîn** üst çene
lama (I) *zo/m* lâma (Lama)
lama (II) lâma (Tibetlilerde ve Moğallarda Buddha rahibi)

lamba *bnr* lemba
lambrî *m* lâmbri
lame (I) *m* **1.** avurt, yanak **2.** çene
lame (II) *rd* lâme (deri)
lamekan lâmekan, yersiz yurtsuz (Allah'ın sıfatlarından)
lamel *m* lâmel
lamij *nd* parazit
lamik *m* damak
lamînarya *bot/m* lâminarya (bir tür deniz yosunu) (Laminarıa)
lamûfek *m* isyan
lamyat *m* bünye
lamyatî *rd* bünyevi
lan *m* 1. köre, yuva * **lana moza** arı yuvası **2.** yuva (bir şeyin içinde yerleşmiş olduğu veya yerleştirildiği oyuk) * **ev ode lana gêreyan e** bu oda karınca yuvası **3.** in (yabani hayvanların barınağı) **~a morî (an jî kurmoriyan)** karınca yuvası **~a mozeqirtikan** arı yuvası (eşek arısı) **~a mozeqirtikan derkirin** arının yuvasına kazık (veya çöp) dürtmek **~a mozeqirtkan li xwe der kirin** esmayı üstüne sıçratmak
lancix *n* küçük balta
land (I) *rd* hantal
land (II) *m* in (yabanîhayvan barınağı)
landan *m* çiğ kavurma eti konulan yer
landik *m* **1.** beşik **2.** *mec* bebek
lane (I) *m* beşik
lane (II) *m* in (yabanî hayvanların barınağı)
lanet *m* lânet **~ bibare li te û heftê bavî te!** yedi cedine lânet! **~ lê barandin** lanet okumak **~ lê be!** nâlet olsun! **~ lê bibare** yüzünü şeytan görsün **~ lê kirin** (birine veya bir şeye) lânet okumak **~ li (yekî) bibare 1)** kör şeytandan bulmak **2)** yediği naneye bak **~ li kok û zureta te be!** cedine lânet olsun **~ li te be!** sana lânetler olsun! yuf ervahına **~ li te bibare** kör şeytandan bulmak **~ li te û li heft bavê te be!** yedi cedine lânet!
lanetbûn *m* lanetleme
lanetbûyî *rd* lânetli
lanetbûyîn *m* lanetleniş
lanetî *rd* lânetli **~ bûn** lânetlenmiş olmak
lanetkirin *m* lânetleme, telin etme, kargıma, kargışlama
lanet kirin *l/gh* lânetlemek, telin etmek, kargımak, kargışlamak
lanetkirî *rd* lânetli, kargışlı, lânetlenmiş olan
lanetlêanîn *m* lânetleme, kargıma, kargışlama, telin etme
lanet lê anîn *l/bw* lânetlemek, kargımak, kargışlamak, telin etmek
lanet lê barandin *l/bw* kargış etmek (veya vermek)
lanetlêbûn *m* lânetlenme, kargışlanma
lanet lê bûn *l/bw* lânetlenmek, kargışlanmak
lanetlêbûyî *rd* lânetli, kargışlı
lanetlêhatin *m* lânetlenme
lanet lê hatin *l/bw* lânetlenmek
lanetlêhatî *rd* lânetli
lanetlêkirin *m* lânetleme, kargış etme (veya verme)
lanet lê kirin *l/bw* lânetlemek, kargış etmek (veya vermek)
langeçîç *bot/m* yenilir bir bitki
langirt *m* langirt
langûr *zo/m* lângur (Presbytis entellus)
langûst *zo/m* lângust (Palinurus vulgaris)
lanolîn *m* lânolîn (sarımtırak renkte bir yağ)
lanse *rd* lânse
lansekirin *m* lânse etme
lanse kirin *l/gh* lânse etmek
lantan *kîm/m* lantan elementi
lantanît *kîm/nd* lantanit
lap (I) *rd* **1.** azıcık, birazcık **2.** bayağı, iyice, epey * **lap çûye jî** bayağı gitmiş de * **lap mezin bûbû** iyice büyümüştü * **xwendekarên kurd lap kêm bûn** Kürt öğrenciler bayağı azdı **3.** hâlâ, daha **4.** en * **birayê min î lapî mezin e** en büyük erkek kardeşim
lap (II) *rd* ayrı
lapat *rd* güçlü, kalıbı yerinde, yapılı adam * **xortekî lapat** kalıbı yerinde genç
lape *rd* **1.** aşırı **2.** *h* en * **lape mezin** en büyük
laper *m* sayfa
lapetî *m* aşırılık
lapir *m* sini
lapîlî *jeo/m* lâpili
Lapon *nd/rd* Lâpon, Lâponyalı
Laponî *m* Lâponca
Laponyayî *nd/rd* Lâponyalı
lapor *rd* bol (dar karşıtı, büyük ve geniş)
laporekî *rd* bolca * **kincekî laporekî li xwe kiriye** bolca bir elbise giymiş
laporî *m* **1.** bolluk * **hinek laporiya vî kincî heye** bu elbisenin bolluğu var **2.** *rd* bol, bolca (dar karşıt, büyük ve geniş)
laporîbûn *m* bollanma, bollaşma
laporî bûn *l/ngh* bollanmak, bollaşmak
laporîkirin *m* bollatma, bollaştırma
laporî kirin *l/ng* bollatmak, bollaştırmak
lapûşk *n* pençe (insanların elleri çin)
laq *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
laqeyd *rd* lâkayt, ilgisiz, aldırmaz
laqeydî *fel/m* lâkaytlık, ilgisizlik
laqirdî *m* **1.** lâkırdı **2.** şaka
laqirdîhez *nd/nt* şakacı
laqirdîhezî *m* şakacılık
laqirdîkirin *m* lâkırdı etme
laqirdî kirin *l/gh* lâkırdı etmek
laqûn *ant/m* **1.** leğen kemiği **2.** kalça, popo
lar (I) *zo/n* dana burnu (Gryllotalpa vulgaris)
lar (II) *m* **1.** ahır, öküz ve manda barınağı **2.** in, hayvan ini
lar (II) *rd* **1.** zayıf **2.** çelimsiz, sıska

laran *m* yabani hayvan sürüsü
larbîn *bj nd/rd* astigmat
larbînî *bj/m* astigmatizm
lare (I) *m* işve
lare (II) *m* eğik çizgi (dik olmayan)
larehêl *mat/m* köşegen
larenjît *bj/m* lârenjit
lareş *bnr* lareşe
lareşe *bj/m* kangren ~ **girtin** kangren olmak
lareşeyî *rd* kangrenli
lareşeyîbûn *m* kangrenleşme
lareşeyî bûn *l/ngh* kangrenleşmek
largheto *mzk/m* larghetto
largo *mzk/m* largo
larkirin *m* **1.** zayıflatma, sıskalaştırma **2.** hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarma
lar kirin *l/gh* **1.** zayıflatmak, sıskalaştırmak **2.** hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarmak
laro *rd* cici (çocuk dilinde güzel ve hoş şeyler için) ~ ~ cici cici (şey)
lart *rd* ağır, kilolu, şişman
las *m* **1.** biçilmiş ekin yığını **2.** bağlanmış ot demeti
lasa *m* taklit
lasaker *nd/nt* taklitçi
lasakerî *m* taklitçilik
lasar *rd* kalın kafalı
lasarî *m* kalın kafalılık
lasayî (I) *h* sıradan
lasayî *m* **1.** taklit **2.** *rd* taklit (benzetilerek yapılmış şey) **3.** *rd* taklidî (taklit yoluyla yapılan)
lasayîker *rd* taklitçi
lasayîkerî *m* taklitçilik
lasayîkirin *m* **1.** taklit etme **2.** taklidini yapma, öykünme
lasayî kirin *l/gh* **1.** taklit etmek **2.** taklidini yapmak, öykünmek
laser *m* sel, sel baskını, seylâp **~a biharê** olağan bahar seli **~a şop** birdenbire oluşan sel
laserî *m* yalvarma ~ **(yekî) gerîn** -e yalvarmak
laserk *m* telsiz (cihazı)
laserke *bnr* laserk
laserkvan *nd/nt* telsizci
laserkvanî *m* telsizcilik
lasik *m* sapçık
lask (I) *m* askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi)
lask (II) *m* sap
lasker *nd/nt* toplayıcı (ekin demetlerini toplayan)
lastîk *rd* **1.** lastik (kauçuktan yapılmış şey) **2.** *m* lastik (araba lastiği) **3.** *m* lastik (ince lastik şerit) * **lastîka derpê** don lastiği
lastîka hundirû *nd* iç lâstik
lastîkçêker *nd/nt* lastikçi
lastîkçêkerî *m* lastikçilik
lastîkdar *rd* lâstikli
lastîkkirî *rd* lâstikli, lâstik takılmış olan
lastîkotîn *m* **1.** lâstikotin (bir tür kumaş adı) **2.** *rd* lâstikotin (bu kumaştan yapılmış şey)
laş (I) *bot/m* yenilir bir bitki
laş (II) *m* lavaş
laş (III) *ant/m* vagina, vajina
laş (IV) *n* **1.** beden, gövde, vücut (insan bedeni) **2.** beden, gövde (hayvan ve insanlarda baş, ayak ve kuyruktan sonra kalan bölüm) **3.** gövde (kasaplıkta kesilmiş hayvanların sakatatları alındıktan sonraki bölümü) **4.** ceset, naaş **5.** leş ~ **çêkirin** (birinin) leşini sermek ~ **dirêj kirin** (birinin) leşini sermek ~ **li erdê dirêj kirin** (birinin) leşini yere sermek ~ **li ber xwînê çûn** kan gövdeyi götürmek
laşciwanî *sp/m* vucüt geliştirme
laşdar *rd* cismanî
laşdarbûn *m* cismanileşme, vücuta gelme
laşdar bûn *l/ngh* cismanileşmek, vücuta gelmek
laşdarkirin *m* **1.** cismanîleştirme **2.** *wj* kişileştirme, teşhis
laşdarkirin *l/gh* **1.** cismanîleştirmek **2.** *wj* kişileştirmek, teşhis etmek
laşdurist *rd* sağlıklı (kimse)
laşfiroş *m* fahişe
laşfiroşî *m* fahişelik
laşgir *rd* gövdeli, cüsseli, iri, iri kıyım, yapılı, iri yapılı, vucütlu, iri vücutlu, iri yarı * **yeke laşgir e** iri biri * **zilamekî laşgir e** yapılı bir adam
laşgiran *rd* ağır canlı, hantal (işi, davranışları ağır ve yavaş) * **yeke pir laşgiran e, kar ji destê wî dernakeve** çok hantal biri, elinden iş çıkmıyor
laşgiranbûn *m* hantallaşma
laşgiran bûn *l/ngh* hantallaşmak
laşgiranî *m* hantallık
laşgirî *m* iri yapılılık, iri vücutluluk, yapılılık
laşxur *rd* leş yiyici, etobur
laşxurî *m* leş yiyicilik, etoburluk
laşxwer *rd* leş yiyici, etobur
lat (I) *bnr* tat û lat
lat (II) *jeo/n* **1.** külte **2.** kaya, büyük ve sert taş kütlesi **3.** tomruk * **latê mermer** mermer tomruğu ~ **û lot** kayalar
lat (III) *m* ar (yüzey ölçü birimi)
lat (IV) *m* **1.** evlek, maşala **2.** parsel (bahçelerde) **3.** sürülmüş tarla parçası **4.** yüz adımlık tarla **5.** parça
lat (V) *m* yatak, akak, mecra (ırmak, çay, dere gibi suların içinde aktıkları yer)
lata *m* lâta (dar ve kalınca tahta)
lateks *m* lâteks
latenişt *m* yan, böğür
laterît *jeo/m* lâterit
laterna *m* lâterna (elle çalınan bir org)
laternajen *nd/nt* lâternacı
latik (I) *m* **1.** evlek **2.** tarh
latik (II) *m jeo/n* **1.** külte **2.** kaya, büyük kaya parçası
latim (I) *m* parça

latim (II) *m* bulaşma
latimandin *m* bulaştırma, sıvaştırma
latimandin *l/gh* bulaştırmak, sıvaştırmak, sıvamak (sıvar gibi bulaştırmak)
latimandî *rd* bulaştırılmış, sıvaştırılmış
latimî *rd* bulaşık (bulaşmış olan)
latimîn *m* bulaşma, sıvaşma
latimîn *l/ngh* bulaşmak, sıvaşmak
latimoyî *rd* sıvışık
Latîn *dîr/nd* **1.** Lâtin (İtalyada Latium bölgesi halkından olan) **2.** *rd* Lâtin (Lâtinlerle ilgili olan şey) * **muzîka Latîn** Lâtin müziği
Latînî *m* Lâtince
latkirin (I) *m* **1.** paylaşma **2.** küçük parçalara ayırma
latkirin (II) *m* evlekleme
lat kirin (I) *l/gh* **1.** paylaşmak **2.** küçük parçalara ayırmak
lat kirin (II) *l/gh* evleklemek
laûbalî *rd* lâubali ~ **bûn** lâubali olmak
laûbalîbûn *m* lâubalileşme
laûbalî bûn *l/ngh* lâubalileşmek
laûbalîtî *m* lâubalilik
lava (I) *der/m* lâva ~ **kirin** lâva etmek
lava (III) *m* **1.** niyaz **2.** yalvarma ~ **dike** dünden hazır (veya razı) ~ **kirin 1)** niyaz etmek (veya eylemek), can atmak, kıç atmak (çok istemek) **2)** yakarmak ~ ~ bin can ile, dünden razı olma ~ ~ **kirin** bin can ile, çok isteyerek
lavahî *m* **1.** niyaz etme, istirham **2.** yakarı, yakarış, yakarma, yalvarma ~ **pê dan kirin** yalvartmak
lavaj *m* **1.** lâvaj (metalürjide) **2.** *bj* lâvaj (bir organa su vererek temizlemek)
lavakar *rd* **1.** arzulu, istekli, isterik, razı **2.** yakarıcı, yalvaran ~ **e, dikarê çiya bide pişta xwe** âşığa Bağdat sorulmaz (bir işi yapmaya istekli olan) **~ê (tiştekî) bûn** talip çıkmak (veya talibi çıkmak)
lavakarbûn *m* arzulu olma, istekli olma
lavakar bûn *l/gh* arzulu olmak, istekli olmak
lavakarî *m* **1.** arzuluk, isteklilik **2.** yakarıcılık
lavaker *rd* **1.** arzulu, istekli, isterik, razı **2.** yakarıcı, yalvaran
lavakirin *m* **1.** can atma, niyaz etme (veya eyleme) **2.** yakarma
lava kirin *l/gh* **1.** can atmak, niyaz etmek (veya eylemek) **2.** yakarmak
lavane *h* **1.** arzuluca, isteklice **2.** yalvarırcasına, yalvarmacasına
lavayî *m* **1.** niyaz etme, istirham **2.** yakarı, yakarış, yakarma, yalvarma **(bi) ~yan çûn (yekî)** suyuna gitmek **~yan ji Xwedê bike** Allaha yalvar
lavayîkirin *m* **1.** niyaz etme, istirham etme **2.** can atma **3.** yalvarma
lavayî kirin *l/gh* **1.** niyaz etmek, istirham etmek **2.** can atmak **3.** yalvarmak
lavdanom *m* lâvdanom
lavekar *bnr* lavakar
lavelav *m* yalvarış, yakarış
lavelavkirin *m* yalvar yakar olma, yakarma
lavelav kirin *l/gh* yalvar yakar olmak, yakarmak
lavij *ol/m* deyiş, ilâhî (Allah'ı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım)
lavijebêj *nd/nt* deyişleri söyleyen kimse
lavjebêjî *m* bu deyişleri icra etme
lavlavik *bnr* lavlavk
lavlavî *rd* yalvarmaklı
lavlavk *bot/m* **1.** sarmaşık **2.** bağboğan, çit sarmaşığı (Convolvulus sepium)
lavlavka daran *bot/nd* kuzu sarmaşığı
lavlavka mor *bot/nd* gündüz sefası, kahkaha çiçeği
lavlavok *rd* yalvarıcı (sürekli yalvaran kimse)
lavlavokî *m* yalvarıcılık
lavman *bj/m* lâvman
lavrovît *jeo/m* lâvrovit
lavsonît *jeo/m* lâvsonit
lavta (I) *mzk/m* lavta
lavta (II) lavta (doğacak çocuğu ana rahminde çekmeye yarayan alet)
lavtajen *nd/nt* lâvtacı (lavta aletini çalan kimse)
law (I) *rd* **1.** taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) **2.** taze (kuru olmayan, körpe) **3.** yaş (kendi canlılığını yitirmemiş, taze) **4.** güzel, taze
law (II) *m* lâv, püskürtü
law (III) *n* **1.** oğul, oğlan (erkek çocuk) **2.** oğlan (yetişkin erkek) **3.** uşak * **lawên Entebî** Antep uşağı **4.** oğul (bazı kelimelerin anlamını pekiştirmek için kullanılır) * **kûçikê lawê kûçikan** it oğlu it **5.** genç ~ **li bav tê** oğul babaya çeker **~ê bavê xwe** babasının oğlu **~ê mirovan (an jî merivan)** adam evlâdı **~ê xelkê** el oğlu **~ên adem** adem oğlu, insan oğlu
lawan *rd* genç, toy (zihin bakımında yeterince gelişmemiş)
lawandin *m* ağıt yakma, oğula ağıt yakma
lawandin *l/gh* ağıt yakmak, oğula ağıt yakmak
lawanî *m* **1.** gençlik, delikanlılık **2.** toyluk
lawap *n* amcaoğlu, amcazade
lawaş *n* lavaş
lawaz *rd* cılız, çelimsiz, zayıf ~ **bûn** cılızlaşmak
lawazî *m* cılızlık, çelimsizlik, zayıflık
lawazkirin *m* cılızlaştırma, zayıflatma
lawaz kirin *l/gh* cılızlaştırmak, zayıflatmak
lawçak *rd* delikanlı
lawçakî *m* delikanlılık
lawejok *m* ağıt
lawelaw *h* **1.** hey oğul, oğul oğul **2.** *m* oğula ağıt yakma ~ **kirin** oğula ağıt **yakmak, ağla**yıp sızlamak

lawêsîn *m* ağıt yakma
lawêsîn *l/ngh* ağıt yakmak * **li ser miriyan stran dilawêsin** ölüler üzerine ağıt yakıyorlar
lawheval *n* erkek arkadaş
lawînî *m* gençlik, delikanlılık
lawij *bnr* lavij
lawik (I) *n* **1.** oğlan (erkek çocuk) **2.** oğlan (yetişkin erkek) * **lawik çû leşkeriyê û car din venegeriya** oğlan askere gitti bir daha dönmedi **3.** oğulcuk, oğlancağız (sevgi bildimek için, yapılan küçültme) **~ê male bila şane be, bila meaşê wî qet tune be** kel başa şimşir tarak
lawik (II) *mzk/m* **1.** uzun hava (aşk, din, tarih, acı gibi konuları işleyen ölçüsüz şarkı veya türkü) **2.** gazel **3.** müzikli hikaye **4.** ağıt **~ strîn** gazel okumak **~a miriyan** ağıt **~ên siwaran** dağlık bölgede de söylenen savaş türküleri **~ên beriye** ovalık kesimde söylenen türkü türü
lawikbêj *nd/nt* bu şarkı veya türküleri söyleyen kimse
lawikî *m* genç kızların delikanlılar üstüne yaktığı türkü
lawir *bnr* rawir
lawî *m* tazelik, körpelik
lawîn (I) *n* delikanlı
lawîn (II) *m* yas tutma, ağıt yakma (oğul oğul deyip yas tutma)
lawînî *m* **1.** gençlik, delikanlılık **2.** *rd* delikanlıca
lawîtî *m* **1.** gençlik, delikanlılık **2.** evlâtlık, oğulluk
lawje *bnr* lavij
lawjebêj *bnr* lavijebêj
lawij *bnr* lavij
lawkeleş *rd* hoş delikanlı
lawlaw (I) *bnr* lawelaw
lawlaw (II) *bot/m* sarmaşık
lawmet *n* hala oğlu, halazade
lawmetik *n* hala oğlu, halazade
lawmîr *n* **1.** beyzade **2.** prens
lawmîrî *m* **1.** beyzadelik **2.** prenslik
lawo *b* **1.** evlât (erkek için) **2.** oğul (yaşlı kimselerin genç erkeklere söylediği bir seslenme) **3.** ey
lawûte *m* çekel
lawxal *n* dayı oğlu
lawxatî *n* teyze oğlu
lawxaltîk *n* teyze oğlu
lax (I) *n* kara et (kastan oluşan yağsız et)
lax (II) tarama (silâhla) **~ kirin** taramak
laxer *rd* lâgar * **hespê laxer** lâgar at
laxerî *rd* **1.** lâgarca **2.** hantal (işi, davranışları ağır ve yavaş) **3.** leş gibi (tembel veya çok yorgun)
laxerîbûn *m* **1.** lâgarlaşma **2.** hantallaşma
laxerî bûn *l/ngh* **1.** lâgarlaşmak **2.** hantallaşmak
laxkirin *m* (silahla) tarama, tarayış
lax kirin *l/gh* (silahla) taramak
lay *n* **1.** taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * **her layê xanî bi dîwar hatibû girtin** evin her tarafı duvarla çevrilmişti **2.** taraf, yön, (yan, doğrultu) **3.** taraf (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan layî yî?** sen hangi taraftansın? **4.** taraf (bir kişinin soyundan gelenlerin hepsi) **5.** öte * **layekî mala me bexçe layê din kuçe ye** evimizin bir yanı bahçe öte yanı sokak **~ê din 1)** öte * **layê din yê rê** yolun ötesi **2)** *rd* öte (karşı taraf)
layekî *rd* yan, tali, ikinci dereceden * **rolên layekî** yan roller * **saziyên layekî** yan kuruluşlar * **dahata layekî** yan gelir
layen *n* **1.** taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) **2.** taraf, yön, (yan, doğrultu)
layengir *nd/nt* **1.** tarafgir, taraftar, yandaş **2.** taban, yandaş kitle **3.** *rd* taraflı **~ê (yekî) bûn** (birinin) yandaşı olmak
layengirî *m* tarafgirlik, taraftarlık, andaşlık **~ kirin** tarafgirlik yapmak
layennegir *rd* tarafsız
layennegirî *m* tarafsızlık
layerê *rd* yanal
layê navber *erd/nd* ara yön
layê sereke *erd/nd* ana yön
layiq *rd* lâyık * **tu layiqê vî tiştî yî** sen buna lâyıksın
layî *d* **1.** gibi, -e benzer * **zilamekî layî şêr** aslan gibi bir adam **2.** *nd* tıpkı
layîha *hiq/m* lâyiha, tasarı
layîn *m* taklit
layît *m* el feneri
layka *m* roket
laylay *m* neni neni
layş *rd* muğlak
layşî *m* muğlaklık
laytmotîf **1.** lâytmotif (müzik parçasında ana motif) **2.** laytmotîf (edebi vesanat eserlerinde)
Laz *nd* **1.** Lâz **2.** *rd* Lâz (bu halka özgü olan)
Lazî *m* lazca
lazer *fiz/m* lâzer
lazim *rd* lâzım, gerekli **~ kirin** lâzım gelmek **~ bûn** lâzım olmak
lazimatî *bnr* lazmatî
lazimbûn *m* gerekme
lazim bûn *l/ngh* gerekmek
lazimkarî *m* ihtiyaç
lazimok *m* **1.** oturak, lazımlık (içine aptes bozulan kap) **2.** sürgü (hastanın büyük ve küçük aptesini yaptığı kap) ~
Lazkî *m* Lâzca
lazmatî *m* **1.** ihtiyaç, gereksinim, gereksinme **2.** eksik (ihtiyaç duyulan şey) * **lazmatiyên**

malê pir in evin eksikleri çok ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê hebûn** ihtiyacı olmak ~**yên hûrik mûrik** eksik gedik ~**yên (yekî) ji mala (wî) qedîn** kendi yağından kavrulmak, hallenip küllenmek
lazûk *bot/m* **1.** mısır (Zea mays) **2.** mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
lazût *bot/m* **1.** lâzut, mısır (Zea mays) **2.** lâzut, mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
lazûtfiroş *nd/nt* mısırcı
lazûtfiroşî *m* mısırcılık
lazwerd *m* piruze taşı
leb *bnr* lêv
leb *nd* lep (daha söze başlanırken ne demek istenildiğini çabucak anlamak) ~ **negotin gotin leblebî** lep demeden leblebiyi anlamak
lebat (I) *rd* aktif
lebat (II) *ant/n* organ, uzuv
lebat (III) *m* **1.** hareket, davranış * **libateke xweş** güzel bir hareket **2.** iş, davranış **3.** hareket, devinim **4.** *fiz* hareket, devinim, devim (durağan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu) **5.** *fel* devinim (bir ruh durumundan başka bir ruh durumuna geçiş; bir düşünce sürecinin başlaması) ~**a vebizavî** tepkisel davranış
lebatî (I) *rd* organik
lebatî (II) *rz/m* etken, aktif
lebatîbûn *m* **1.** etkenleşme **2.** etkenlik
lebatî bûn *l/ngh* etkenleşmek
lebatîtî *rz/m* etkenlik
lebatkar *nd/nt* eylemci
lebatkarî *m* eylemcilik
lebatkirin *m* **1.** hareket etme, vücudu oynatma, kıpırdatma, devinme **2.** davranma, davranış sergileme
lebat kirin *l/gh* **1.** hareket etmek, vücudu oynatmak, kıpırdatmak, devinmek **2.** davranmak, davranış sergilemek
lebeniye *m* bir tür çorba
lebenî *m* yayla çorbası
lebê *b* efendim (bir sesleniş karşısında 'buyur, burdayım' anlamında kullanılır) * **Hesen lawo tu li ku yî? -lebê bavo, ez li vir im** Hasan, oğlum nedredesin? -efendim baba, burdayım
lebik *m* kapan, tuzak (fare veya kuş kapanı)
lebikandin *m* uğraştırma
lebikandin *l/gh* uğraştırmak * **te ez lebikandim** beni uğraştırdın
lebikîn *m* uğraşma
lebikîn *l/ngh* **1.** uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) **2.** uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas lebikîm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim
lebitan *m* devinme, kıpırdama, kımıldama
lebitandin *m* devindirme, hareket etirme
lebitandin *l/gh* devindirmek, hareket etirmek
lebitandî *rd* devindirik
lebitîn *m* devinme, hareket etme (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişme)
lebitîn *l/ngh* devinmek, hareket etmek (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişmek)
lebk *m* uğraşı
leblebî *m* leblebi
leblebîfiroş *nd/nt* leblebici (satan kimse)
leblebîfiroşî *m* leblebicilik
leblebîvan *nd/nt* leblebici
leblebîvanî *m* leblebicilik
leblebok *m* leblebi
leblebû *bot/m* şerbetçi otu (Humulus lupulus)
leblebûn *m* leblebi
lebt *m* **1.** devim, devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) **2.** hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma) **3.** *fiz* haraket, devinim **4.** davranış, tutum
lebtdar *rd* devimli
lebtî *rd* devimsel
lebtîtî *m* devimsellik
lebtok *rd* devingen
lebtokî *m* **1.** devingenlik **2.** *rd* devingence
lebtoyî *rd* oynak (kımıldayan, yerinde durmayan) * **lingê maseyê pir leptoyî ye** masanın ayağı çok oynak
lebtoyîtî *m* oynaklık (oynak olma durumu, yerinde durmama durumu)
lebûd *bnr* libûd
lebûdî *bnr* libûdî
lebzîne (I) *m* kurabiye (badem içi ile yapılan bir tür kurabiye)
lebzîne (II) *mat/m* eş kenar dörtgen
lebzîne (III) *m* elmas
lec (I) *m* **1.** bahanne **2.** iddia
lec (II) *m* **1.** kavga **2.** tartışma **3.** anlaşmazlık ~ **kirin** kavga etmek
lec (III) *m* yarışma, musabaka ~**a werzîşê** spor karşılaşması
lecbaz *nd/nt* yarışmacı
lecbazî *m* yarışmacılık
lecbazîtî *m* yarışmacılık
lecgir *nd/nt* bahane arayan
lecgirî *m* bahane arama
lecker *nd/nt* kavgacı
leckerî *m* kavgacılık
leckirin *m* **1.** kavga etme, dövüşme **2.** atışmak atışma (ozanların atışma) **3.** ağız dalaşı (veya kavgası) yapma, münakaşa yapma
lec kirin *l/gh* **1.** kavga etmek, dövüşmek **2.** atışmak atışmak (ozanların atışmak) **3.** ağız dalaşı (veya kavgası) yapmak, münakaşa yapmak
leçek *m* leçek, baş örtüsü
ledûn *m* ledün, Tanrı katı

lef (I) *m* başa takılan süs takısı
lef (II) *mat/m* kesir ~**a dehekî** ondalık kesir
lef (III) *m* **1.** dolam, sarım (bir şeyi bir kez saracak miktar) **2.** *fiz* sarım ~ **û neşir** leff ü neşr
lefandin *m* **1.** dolama **2.** sarma, sarış **3.** *mec* sırnaşma
lefandin *l/gh* **1.** dolamak (dolaştırmak) **2.** sarmak **3.** *mec* sırnaşmak * **pisîk xwe lê dilefîne** kedi ona sırnaşıyor
lefandî *rd* **1.** dolanık, dolanınış **2.** sarılı, sarılmış olan
lefav *m* sel
lefek (I) *rd* **1.** dolangan **2.** sarılgan, sarmaşık
lefek (II) *nd/nt* oyunbaz, hilebaz
lefekî *m* oyunbazlık, hilebazlık
lefikandin *m* **1.** dolama (dolaştırma) **2.** sarma
lefikandin *l/gh* **1.** dolamak (dolaştırmak) **2.** sarmak
lefikîn *m* **1.** dolanma **2.** sarılma
lefîn *l/ngh* **1.** dolanmak * **ben li darê lefiyabû** ip ağaca dolanmıştı **2.** sarılmak
lefîn *m* **1.** dolanma **2.** sarılma
lefîn *l/ngh* **1.** dolanmak * **ben li darê lefiyabû** ip ağaca dolanmıştı **2.** sarılmak
leflefk *rd* **1.** sarılgan **2.** kıvrımlı
leflefkî *rd* **1.** sarılganca **2.** kıvrımlıca
leflefok *nd* **1.** sarmaşık **2.** tırmanıcı (bitki)
lefz *m* lâfız
lefzşîrîn *rd* tatlı dilli
lefzşîrînî *m* tatlı dillilik
leg *zo/m* leylek
legal *rd* legal
legalbûn *m* legalleşme
legal bûn *l/ngh* legalleşmek
legalî *m* legallık
legalkirin *m* legalleştirme
legal kirin *l/gh* legalleştirmek
legalîte *m* legallite
legan *m* **1.** leğen **2.** *ant* leğen, havsala ~ **û misîn** legen ibrik ~**a gurçikê** *ant* leğen
legap *m* dizgin ~ **kirin** dizgin vurmak
legapkirin *m* dizginleme
legap kirin *l/gh* dizginlemek
legapkirî *rd* dizginli, dizginlenmiş
lega reş *zo/nd* kara leylek (Ciconia nigara)
legato *mzk/h* legato
legleg *zo/m* leylek ~**a Dêrsimê** leylek gibi
leglega reş *zo/nd* kara leylek (Ciconia nigara)
leh *d* leh
Leh *nd/rd* Leh, Polonyalı (Polonya halkından ve ya ırkından olan kimse
leha *nd* bura, burası
lehçe *m* lehçe, diyalekt
lehd *m* pazar (haftanın birinci günü, cümartesi ile pazartesi arası olan gün) * **roja lehdê dawet heye** pazar günü düğün var
leheng *nd/rd* **1.** kahraman (savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren, yiğit) **2.** kahraman (bir olayda önemli bir yeri olan kimse) **3.** *wj* kahraman (roman, hikaye, tiyatro gibi edebiyat türlerinde, filmlerde en önemli kişi)
lehengane *h* kahramanca
lehengbûn *m* kahramanlaşma
lehengbûyîn *m* kahramanlaşma
lehengî *m* kahramanlık
lehengkî *rd* kahramanca
lehêf *bnr* lihêf
lehêq *m* eklenti
lehf *n* çal (taşlık yer, çıplak tepe)
lehfz *m* lâf
lehîztok *bnr* leyîstok
lehiqandin *m* **1.** bağlama **2.** ekleme, ilave etme, ulama
lehiqandin *l/gh* **1.** bağlamak **2.** eklemek, ilave etmek, ulamak
lehiqandin *m* ekleme
lehiqandî *rd* **1.** bağlanık **2.** ekli, ilaveli, ulamalı (eklenmiş olan)
lehiqîn *m* eklenme
lehiqîn *l/ngh* eklenmek
lehiwandin *m* oyalama
lehiwandin *l/gh* oyalatmak
lehiwîn *m* oyalanma
lehiwîn *l/ngh* oyalanmak
Lehî *m* Lehçe, Leh dili
lehî *m* sel ~ **bi erdê ketin**, etrafı sel almak ~ **birin** yel üfürdü sel (veya su götürdü) ~ **(cihek) birin** (bir yeri) sel götürmek (çok yağmurdan dolayı bir bölgede yollar zor geçilir duruma gelmek) ~ **diçe qirş û qal dimîne** sel gider kum kalır ~ **erd şûştin** (bir yeri) sel götürmek ~ **ketin (cihekî)** (bir yeri) sel basmak ~ **kevir bi xwe re birin** sel seli götürmek ~ ~ **birin** sel seli götürmek ~ **lê qelibîn** sel basmak ~ **lê rabûn** (bir yeri) sel götürmek ~ **rabûn** sel basmak ~ **rakirin** sel almak ~**ya avê** su baskını ~**ya qeşayê** buz seli
lehîk *m* selinti
lehîm *m* lehim
lehîmbûn *m* lehimlenme
lehîm bûn *l/ngh* lehimlenmek
lehîmbûyîn *m* lehimleniş
lehîmker *nd/nt* lehimci
lehîmkerî *m* lehimcilik
lehîmkirin *m* lehimleme
lehîm kirin *l/gh* lehimlemek
lehîmkirî *rd* lehimli, lehimlenmiş olan
lehîzkandin *bnr* leyîstikandin
lehîzkîn *bnr* leyîstikîn
lehîzvan *bnr* leyzvan
Lehkî *m* Lehçe, Leh dili
lehmecûn *m* lâhmacun
lehn *m* ayı ini
lehp *m* oyun, hile, desise
lehpekî *m* tilkilik
lehpekîbûn *m* tilkileşme
lehpekî bûn *l/ngh* tilkileş**mek**

lehpok *nd/nt* oyunbaz, hilebaz
lehpokî *rd* oyunbazca, hilebazca
lehpokîtî *m* oyunbazlık, hilebazlık
leht *m* mezar taşları
lehtik *m* küçük toprak parçası
lehz *m* lahza
lehze *m* lâhza
leîn *rd* lain, melun
lej *bnr* lec
lejav *m* suyun hızlı aktığı yer
lejyon *m* **1.** *dîr* lejyon (eski Romalılarda piyade ve süvarinin oluşturduğu askerî birlik) **2.** lejyon (birkaç takımdan oluşmuş askerî birlik)
lejyoner *nd/nt* lejyoner
lejyonerî *m* lejyonerlik
lek (I) *bnr* leke
lek (II) *nd* mika, melamin
lek (III) *rd* tümen (on binden oluşan)
lek (IV) *rd* değersiz ~ **û pek** değersiz
lekan (I) *m* kar ayakkabısı (hedik, leken)
lekan (II) *m* kasnak
lekaş *m* kelik (eski ayakkabı)
leke **1.** leke (kir sonucu oluşan) **2.** leke (çeşitli sebebler sonucu bir yüzeyde oluşan) * **lekeyên li ser neynokan** tırnaklardaki lekeler **3.** *mec* leke, kara (yüz kızartıcı durum, utanılacak durum) * **ev rewş ji bo me leke ye** bu durum bizim için bir lekedir **4.** leke (insan teninde oluşan lekeler için) **5.** *ast* leke (güneş ve ay gibi cisimlerin üzerindeki lekeler için) **6.** *ast* gözenek (güneş yüzeyinde görülen küçük, yuvarlak kara lekelerden her biri) **7.** çil (aynada oluşan leke) **8.** yama (deride büyük leke) **9.** karalama (leke sürme) ~ **anîn ser (yekî)** (birine) leke getirmek ~ **anîn ser (...)** (bir şeye) gölge düşürmek * **ev kurteçîroka dawîn leke aniye ser nav û dengê nivîskar** bu son hikaye yazarın ününe gölge düşürmüştür ~ **anîn ser mêraniyê** (an jî **mêrxasiyê)** yiğitliğe leke (bok) sürmemek ~ **anîn ser navê (yekî)** adını kirletmek (veya lekelemek) ~ **anîn ser şerefa (yekî)** (birinin) şerefini lekelemek ~ **anîn serê** *mec* gölgelemek ~ **bûn** leke olmak ~ **kirin** (bir şeyi) leke etmek (veya yapmak), lekelemek ~ **lê ketin 1)** leke olmak **2)** eteği kirlenmek, namusu kirlenmek ~ **lê xistin 1)** (bir şeyi) leke etmek (veya yapmak), leke sürmek **2)** (birine) ip takmak (birinin kötülüğü için çalışmak) **3)** balgam atmak (yapılmakta olan bir iş veya konu üzerine kuşku uyandıracak bir söz söylemek) ~ **li (yekî) xistin** alnına kara sürmek ~ **neanîn ser (yekî)** (birine) toz kondurmamak ~ **neanîn ser xwe** üstüne toz kondurmamak ~**ya (tiştekî) anîn ser (yekî)** (birine) ... damgasını vurmak * **lekeya dizektiyê jî anîn ser me** bize hırsızlık damgasını bile vurdular ~**ya sindoqê** sandık lekesi ~**ya xwînê** kan lekesi ~**yên li rûyê rojê** güneş lekeleri
lekebûn *m* lekelenme
leke bûn *l/ngh* lekelenmek
lekedar *rd* lekeli
lekedarbûn *m* **1.** lekelenme **2.** *mec* lekelenme, leke sürülme **3.** *mec* lenme, kirlenme (ırzına geçilme)
lekedar bûn *l/ngh* **1.** lekelenmek **2.** *mec* lekelenmek, leke sürülmek **3.** *mec* lekelenmek kirlenmek (ırzına geçilmek)
lekedarbûyîn *m* **1.** lekeleniş **2.** *mec* lekeleniş **3.** *mec* lekeleniş, kirleniş (ırzına geçilme)
lekedarî *m* lekelilik
lekedarîbûn *m* **1.** lekelenme **2.** *mec* karalanma **3.** *mec* lekelenme, kirlenme (onuru lekelenme) **4.** lekelenme, kirlenme, ifeti bozulma (kadın için; ırzına geçilme) **5.** kokuşma (kişi, toplum, bozularak niteliğini yitirme)
lekedarî bûn *l/ngh* **1.** lekelenmek **2.** *mec* karalanmak **3.** *mec* lekelenmek, kirlenmek (onuru lekelenmek) * **ji ber dizekiya wî navê malbata me lekedarî bû** hırsızlığından dolayı ailemizin adı kirlendi **4.** lekelenmek, kirlenmek, ifeti bozulmak (kadın için; ırzına geçilmek) **5.** kokuşmak (kişi, toplum, bozularak niteliğini yitirmek)
lekedarîkirin *m* **1.** lekeleme **2.** *mec* lekeleme, kirletme (onuruna, namusuna zarar verecek bir bir suç yükleme) **3.** *mec* lekeleme, kirletme (kadın için; ırzına geçmek, namusuna zarar verme) **4.** karalama, karalayış, leke sürme
lekedarî kirin *l/gh* **1.** lekelemek **2.** *mec* lekelemek, kirletmek (onuruna, namusuna zarar verecek bir bir suç yüklemek) * **şikeke wiha jî mirovan lekedarî dike** böyle bir şüphe bile insanı kirletir **3.** *mec* lekelemek, kirletmek (kadın için; ırzına geçmek, namusuna zarar vermek) **4.** karalamak, leke sürmek
lekedarkirin *m* **1.** lekeleme **2.** *mec* lekeleme (namus ve onur açısından) **3.** karalma, leke sürme **4.** alnına kara sürme, damgalama (yapmadığı bir işi birine yükleme)
lekedar kirin *l/gh* **1.** lekelemek **2.** *mec* lekelemek (namus ve onur açısından) **3.** karalmak, leke sürmek * **cihê beredayî mamoste lekedar kirin e** öğretmeni boş yere karalamışlar **4.** alnına kara sürmek, damgalamak (yapmadığı bir işi birine yüklemek)
lekekirin *m* lekeleme
leke kirin *l/gh* lekelemek
lekem *m* gem
lekeya çav *nd* ak benek
lekitandin *m* otlama
lekitandin *l/gh* otlamak
lekitîn *m* otlanma, otlakta yayılma
lekitîn *l/ngh* otlanmak, otlakta yayılmak
lekîn *rd* mikadan yapılma

lekm (I) *m* **1.** pençe **2.** at, eşek gibi hayvanların ön çiftesi
lekm (II) *m* **1.** davranış, tutum **2.** söz, lâf (kavil, lâkırdı) * **lekmên ne xweş jê re digot** ona kötü lâflar söyledi **~a (yekî) ne xweş bûn** söz (veya davranışları) hoş olmamak
lekme *m* **1.** leke, karalama **2.** leke (onur kırıcı durum) **~ lê xistin** leke sürmek, karalamak, lekelemek
leksîkolog *nd/nt* leksikolog
leksîkograf *nd/nt* leksikograf, sözlük bilimci
leksîkografî *m* leksikografi, sözlük bilimi
leksîkojî *m* leksikoji
lektor *nd/nt* okutman
lektorî *m* okutmanlık
lel *m* **1.** lâl (değerli bir taş) **2.** lâl (bir tür kırmızı mürekkep) **3.** *rd* lâl (kırmızı parlak renkten olan)
lelan *m* arıza
lelandan *m* arızalanma, arıza verme
lelan dan *l/gh* arızalanmak, arıza vermek
lelandayî *rd* arızalı, arıza vermiş olan
lelandayîn *m* arızalanış, arıza verme
lele (I) *m* lâle (ağır hapis mahkûmların boynuna geçirilen demir halka)
lele (II) *n* **1.** lala (şeyhzadelerin özel eğtmenleri) **2.** *dîr* lala (padişahların vezirlerine seslenirken kullandıkları hitap sözü)
lele (III) *b* e e, uyu anlamında (çocuk dilinde) **~ kirin** uyumak
leleçan *m* salıncak
lelek *bnr* xax û lelek
lelengî *m* bir tür yumurtalı börek
leletî *m* lalalık
lelewîn *rd* cimri (toplu olarak) * **maleke lelewîn** cimri bir ev
lelê *m* **1.** ane, teklifsiz konuşmalarda **2.** büyük anne (çocuk dilinde)
lem (I) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) **~ jê çûn** teveklenmek
lem (II) *m* çalkantı (su, nehir, göl vb. için)
lem (III) *n* **1.** el, şamar **2.** pençe * **lemê hirçi** ayı pençesi
lem (IV) *m* hayvan memesi
lem (V) *m* kesme (kamış ucu gibi kesme şekli) **~ dan** ucunu sivri veya kamış şeklinde kesmek **~ kirin** dahra ile ucunu sivri bir şekilde kesmek
lema *g* **1.** çünkü **2.** ötürü, -den dolayı
lemat *m* şamar, şaplak, tokat (beş kardeş) **~ danîn (yekî)** (birine) şamar atmak **~ lê dan** (an jî **xistin**) şamar atmak
lemba *m* **1.** lamba **2.** lamba (radyo ve televizyon alıcılarında) **3.** lamba (kapı ve pencerelerde açılan kanal) **~ pê ketin** lamba yanmak **~ pê xistin** lambayı açmak **~ vekirin** lambayı açmak **~ya diwêr** duvar lâmbası, aplik **~ya don** (an jî **gazê**) gaz lâmbası * **gava ku min çavên xwe vekirin ji lembayên don yek tefiyabû** gözlerimi açtığımda gaz lâmbalarıdan birisi sönmüştü **~ya fluoresan** flüoresan lâmbası **~ya îşaretê** (an jî **sinyalê**) sinyal lambası **~ya lokizê** lüks lâmbası **~ya mij** sis lambası **~ya trafîkê** trafik lâmbası
lembakirin *m* lâmbalama, lâmba açma (marangözlükte)
lemba kirin *l/gh* lâmbalamak, lâmba açmak (marangözlükte)
lembakirî *rd* lâmbalı (marangözcülükte)
lembanekirî *rd* lâmbasız (marangözcülükte)
lembûn *m* sakinleşme
lem bûn *l/ngh* sakinleşmek
lembûze *m* domuz burnu
lemecûn *m* lahmacun
lemelem *m* çalkantı (su, göl deniz için) **~a avê** su çalkantısı
lemik *m* kalem biçiminde kesilmiş ağaç dalları
lemisandin *m* kıvratma
lemisandin *l/gh* kıvratmak
lemisîn *m* kıvranma (korku veya soğuktan)
lemisîn *l/ngh* kıvranmak (korku veya soğuktan)
lemişt *m* yığıntı, yığın
lemîlemî *m* çalkantı
lemîlemî bûn *m* çalkanma
lemîlemî bûn *l/ngh* çalkanmak
lemkedar *rd* lekeli, lekelenmiş (kötü olarak namı çıkmış olmak)
lemkî *rd* ucunu sivri bir biçimde kesme
lemlate (I) *ant/m* adale, kas
lemlate (II) sel, akıntı
lemlatedar *rd* kaslı
lemlateyî *rd* kasıl, adalî
lempe *bnr* lemba
lems *m* ziraat, tarım
lemûz *m* domuz burnu
lenawber *rd* yok edici
lenc *rd* sırıtkan
lence *m* işve
lencîn *m* sırıtma
lencîn *l/ngh* sırıtmak
lencîtî *m* sırıtkanlık
lend *m* tünel
lendeha *nd* pehlivan
lendehor *nd* pehlivan
lendik *bnr* landik
lenet *bnr* lanet
lenet kirin *bnr* lanet kirin
lenf *ant/m* lenf, lenfa, ak kan
lenfatîk *nd/rd* **1.** lenfatik **2.** lenfatik (lenfatizme tutulmuş olan kimse)
lenfatîzm *bj/m* lenfatizm
lenfosît *biy/m* lenfosit
leng *rd* aksak, çolpa
lengandin *m* aksatma, topallatma
lengandin *l/gh* aksatmak, topallatmak
lengeloş *rd* avare, elden ayaktan düşmüş kimse

lengeloşî *m* avarelik, elden ayaktan düşmüş durumu
lenger *der/n* 1. lenger, çapa (gemi demiri) * **keştiyê lengerê xwe avêtiye deryayê** gemi denize çapasını atmış 2. köprü ayağı 3. ufo, uçan daire 4. *b* fonda (denizcilikte demir atma komutu) ~ **avêtin** demirlemek, demir atmak, fonda etmek ~ **berdan avê** demir atmak ~ **bi xwe re kaş kirin** demir taramak (gemi, rüzgâr veya akıntı yüzünden demirini sürüklemek) ~ **hildan** demir almak, iskele almak ~ **kişandin** demir almak ~**a li pêşiya keştiyê** *der/nd* göz demiri
lengeravêtin *m* demirleme
lenger avêtin *l/gh* demirlemek * **keştiyê lenger avêt** gemi demirledi
lengeravêtî *der/rd* demirli (demirlenmiş olan) * **li benderê keştiyek lengeravêtî me dipê** limanda demirli bir gemi bizi bekliyor
lengergeh *m* iskele (gemi, vapurların demir attığı yer)
lengerhilanîn *m* demir alma, iskele alma
lenger hilanîn *l/gh* demir almak, iskele almak
lengerhildan *m* demir alma
lenger hildan *l/gh* demir almak
lengerhildayî *der/rd* demir üzerinde
lengerî *m* 1. lenger (yayvan ve kenarları geniş büyük bakır kap) 2. servis tabağı 3. *rd* lenger (bir lengerin alacağı miktar) ~ya masiyan balık tabağı (balık koymaya yarayan kap) ~**ya vêl** yayvan servis tabağı
lengerîk *m* lenger, küçük kayık tabak
lengerkirin *m* demirleme
lenger kirin *l/gh* demirlemek
lengerkirî *rd* demirli gemi
lengir *rd* aksak, topal
lengirandin *m* aksatma
lengirandin *l/gh* aksatmak
lengirandî *rd* aksak, aksatılmış olan
lengirîn *m* aksama
lengirîn *l/ngh* aksamak
lengî *m* aksaklık, çolpalık
lengîn *m* 1. aksama, topallanma 2. *rd* aksak, aksakça
lengîn *l/ngh* aksamak, topallanmak
lenguîstîk *m* lengüistik, dil bilimi
Lenînîst *rd* Leninist
Lenînîzm *m* Leninizm
lens *m* lens
lento (I) *mzk/h* 1. lento (bir parçanın ağır çalınacağını anlatır) 2. *m* lento (bu tempoda çalınan parça)
lento (II) *m* lento * **lentoya derî** kapı lentosu
leopar *zo/m* leopar
lep (1) *ant/n* 1. el 2. pençe (insanların elleri çin) 3. *mec* pençe, baskı, yumruk (mec) * **di bin lepê dijmin de** düşman yumruğu altında 4. apaz (bir avuç dolusu) * **lepek genim** bir apaz buğday **bi her çar** ~**an** dört ayak içine düşmek ~**ek rûn di ser dilê xwe dan** kınalar yakmak
lep (II) *h* 1. lapa lapa * **bi lepan berf barî** lapa lapa kar yağdı 2. löpür 3. lâp * hevîr got lep kete erdê hamur lâp diye düştü ~e~ löpür löpür
lep (III) *m* oyun, desise, hile
lepat (I) *bnr* leqat
lepat (II) *m* şamar, pençe (insan için)
lepatke *m* ot balyalarını bağı
lepbîn *nd/nt* el falına bakan kimse
lepbînî *m* el falı
lepe (I) *m* büyük kar tanesi
lepe (II) *m* lâpa
lepek *rd* 1. oyunbaz, hilebaz, hilekâr 2. kurnaz
lepekî *m* 1. oyunbazlık, hilebazlık, hilekârlık 2. kurnazlık
leper *bj/m* egzama
lepetir *m* buğday kırmasından yapılan bir yemek
lepik (I) *n* eldiven ~ê mexmerî (an jî **qedîfe)** kadife eldiven
lepik (II) *bot/m* parmak ucu büyüklüğünde eşkimsi kırmızı meyvesi olan bir çalı
lepik (III) *m* kapan, tuzak (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen) ~ **danîn** kapan kurmak
lepikandin *m* 1. uğraştırma 2. aksatma, felç etme, (bir işi) felçe uğratma, halel verme, sarsma 3. bağlama (başka bir işle uğraşmaz olma) 4. çelme atma (veya takma), gelişmesini engeleme
lepikandin *l/gh* 1. uğraştırmak 2. aksatmak, felç etmek, (bir işi) felçe uğratmak, halel vermek, sarsmak * **şer aborî lepikan** savaş ekonomiye halel verdi 3. bağlamak (başka bir işle uğraşmaz olmak) * **vî karî ez lepikandim** bu iş beni bağladı 4. çelme atmak (veya takmak), gelişmesini engelemek **(yek)** ~ ayağına çelme takmak (birinin işinden yükselmesine engel olmak
lepikdanîn *m* tuzaklama, kapan kurma
lepik danîn *l/gh* tuzaklamak, kapan kurmak
lepikîn *m* 1. uğraşma 2. aksama, felç olma, (bir iş) felçe uğrama (bir iş gereği gibi yürümeme) 3. bağlanma, işinden gücünden geri kalma (başka bir işle uğraşmaz olma) 4. per perişan olma
lepikîn *l/ngh* 1. uğraşmak 2. aksamak, felç olmak, (bir iş) felçe uğramak (bir iş gereği gibi yürümemek) * **baran barî trafîk lepikî** yağmur yağınca trafik felce uğradı 3. bağlanmak, işinden gücünden geri kalmak (başka bir işle uğraşmaz olmak) 4. per perişan olmak
lepira *h* 1. anîden, ansızın, birdenbire 2. *rd* fevrî * **tevgerên lepira** fevrî hareketler
lepiratî *m* fevrîlik
lepisandin *bnr* tepisandin

lepîska *m* Lepzig şehrinden üretilem ipek
lepok *rd* **1.** oyunbaz, hilebaz, hilekâr **2.** kurnaz,
lepokî *m* **1.** oyunbazlık, hilebazlık, hilekârlık **2.** kurnazlık
lepoxe *m* lâpa (derman için) *m* ~ **dan ser (birînê)** lâpa vurmak
lepoxekî *rd* lâpacı * **hûn wisa lê mêze nekin yekî lepoxekî ye** gösterişine bakmayın lâpacının biridir
leprix *rd/argo* beceriksiz kimse
leprixî *m/argo* beceriksizlik
lepxwendin *m* el falına bakma
lep xwendin *l/gh* el falına bakmak
lepzîne *mat/m* **1.** kare, dördül **2.** *rd* kare, dördül (kare biçiminde olan)
leq (I) *rd* **1.** gevşek (sıkı veya gergin olmayan) **2.** mayışık ~ **dan** mayışmak
leq (II) *m* lek bölük düzeyinde askeri birlik
leq (III) *m* **1.** devim, devinim **2.** kıpırdanma **3.** sallantı **4.** gevşeme ~ **ketin diranê (yekî)** dişleri sallanmaya, gevşemeye yüz tutmak ~ **lê ketin 1)** sallanmak **2)** tetiklemek
leq (IV) *m* **1.** şaka **2.** alay ~ **kirin** şaka yapmak ~ **pê kirin 1)** (birine) şaka etmek **2)** (birini) alaya almak ~**ên xwe pê kirin** (birini) alaya almak
leq (V) *m* büyük adam
leq (VI) *zo/m* yayın balığı
leq (VII) *m* karşılama ~ **(yekî) ve çûn** (birini) karşılamaya gitmek ~**î (yekî) bûn** (birine) rastlamak
leq (VIII) *m* lâklak ~ **û** ~ habire lâklak etme
leqa *m* **1.** karşılama **2.** karşılaşma, rastlama ~**yî (...) bûn (birine veya bir şeye)** rast gelmek, rastlamak, karşılaşmak * **bi rê de ez leqayî birayê we bûm** yolda kardeşine rast geldim ~**yî (tiştekî) çûn** (birini) karşılamaya gitmek ~**yî (tiştekî) hatin** rast gelmek, duş gelmek, birine rast gelmek * **bi rê de ez leqayî wan hatim** yolda onlara rast geldim
leqadorî *bot/m* hayvan yemi olarak kullanılmayan bir ot türü
leqan *m* devinme, kıpırdama, kımıldama
leqandin *m* **1.** devindirme, depretme, kımıldatma, kıpırdatma, hareket ettirme **2.** oynatma (yerinden kımıldatma, hareket ettirme) **3.** çalkalama, çalkama (vücudun bir yerini sürekli oynatma) **4.** *mec* ağzını yoklama
leqandin *l/gh* **1.** devindirmek, depretmek, kımıldatmak, kıpırdatmak, hareket ettirmek **2.** oynatmak (yerinden kımıldatmak, hareket ettirmek) * **kes nikare vî gurzî ji cihê wî bileqîne** kimse bu gürzü yerinde oynatamaz **3.** çalkalamak, çalkamak (vücudun bir yerini sürekli oynatmak) * **tu lê binêre bê çawa navmilê xwe dileqîne** nasıl da omuz çalkalıyor **4.** *mec* ağzını yoklamak **(yek)** ~ ağzını aramak (veya yoklamak) * **nehatin leqandin** hali vakti çok iyi olmak, parası pulu çok olmak
leqandî *rd* **1.** devinik, devindirilmiş, kıpırdatılmış, depretmiş olan **2.** oynatılmış (yerinden oynatılmış olan)
leqat *m* **1.** başak (tarlalarda tek tük kalmış başak) **2.** oraktan kurtulmuş başakları elle koparma işi **3.** taraş (bağ, bağçe, tarla gibi yerlerde kaldırılan ürünlerden artakalanlar) ~ **kirin 1)** başak toplamak **2)** taraşlamak
leqatdorî *nd/nt* başakçı (tarlalarda başak toplayan)
leqatker *nd/nt* başakçı (tarlalarda başak toplayan)
leqatkerî *m* başakçılık
leqatkirin *m* **1.** başaklama **2.** taraşlama
leqat kirin *l/gh* **1.** başaklamak **2.** taraşlamak
leqatvan *nd/nt* başakçı (tarlalarda başak toplayan)
leqatvanî *m* başakçılık
leqayîbûn *m* rastlama, karşılaşma
leqayî bûn *l/ngh* rastlamak, karşılaşmak
leqayîbûyîn *m* rastlama, rastlayış, karşılayış
leqayîhevbûn *m* karşılaşma, rastlaşma
leqayî hev bûn *l/bw* karşılaşmak, rastlaşmak
leqayîhevhatin *m* **1.** karşılaşma, rastlaşma, buluşma **2.** karşı karşıya gelme (birden karşılaşma)
leqayî hev hatin *l/bw* **1.** karşılaşmak, rastlaşmak, buluşmak **2.** karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)
leqbûn *m* **1.** gevşeme **2.** mayışma (yemek yeme sonucu oluşan mayışma veya hantallık)
leq bûn *l/ngh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak) * **didanê min leq bûye** dişim gevşemiş **2.** mayışmak (yemek yeme sonucu oluşan mayışma veya hantallık)
leqbûyîn *m* **1.** gevşeyiş **2.** mayışma
leqdan *m* ısırma
leq dan *l/gh* ısırmak
leqeb *n* lâkap
leqeleq *m* **1.** lak lak **2.** makineli silâh sesi için
leqeleqkirin *m* laklak etme, gır geçme, çene çalma
leqeleq kirin *l/gh* laklak etmek, gır geçmek, çene çalmak
leqem *bnr* lexem
leqemok *m* mesel ~ **û meselok** mesel
leqitan (I) *m* **1.** devinme **2.** kıpırdama
leqitan (II) *m* **1.** tökezleme **2.** tutuk konuşma
leqitandin (I) *m* **1.** devindirme **2.** kıpırdatma **3.** dürtme
leqitandin (II) *m* **1.** tökezletme **2.** tutuk konuşma **3.** tekleme yapma
leqitandin (I) *l/gh* **1.** devindirmek **2.** kıpırdatmak zar zor konuşmayı becerebilme) **3.** dürtmek * **piyê wê leqitand** ayağını dürttü
leqitandin (II) *l/gh* **1.** tökezletmek **2.** tutuk konuşmak (zar zor konuşmayı becerebil-

mek) 3. tekleme yapmak * **demançe nedileqitand** tabanca tekleme yaptı
leqitîn (I) *m* 1. devinme 2. kıpırdama, kımıldama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kıpraşma
leqitîn (II) *m* 1. tökezleme, tökezme 2. takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma) 3. kösteklenme (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olma) 4. tutuk konuşulma 5. tekleme yapılma
leqitîn (I) *l/ngh* 1. devinmek 2. kıpırdamak, kımıldamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kıpraşmak
leqitîn (II) *l/ngh* 1. tökezlemek, tökezmek 2. takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) * **li kevir leqitî** taşa takıldı 3. kösteklenmek (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olmak) 4. tutuk konuşulmak 5. tekleme yapılmak
leqî *m* 1. gevşeklik 2. mayışıklık
leqîn *m* 1. devinme, hareket etme (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. deprenme, kıpırdama, kımıldama, kımıldanma, kıpırdanma, kımıldayış 3. sallanma, sallanış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) 4. oynama (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olma) 5. çalkalanma (vücudun bir yeri sürekli oynama) 6. ırganma
leqîn *l/ngh* 1. devinmek, hareket etmek (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. deprenmek, kıpırdamak, kımıldamak, kımıldanmak, kıpırdanmak 3. sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) * **diranê min dileqe** dişim sallanıyor 4. oynamak (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olmak) * **tiliyên wê naleqin** parmakları oynamıyor 5. çalkalanmak (vücudun bir yeri sürekli oynamak) 6. ırganmak
leqîner *rd* devitken
leqînî *m* 1. devinti 2. kımıltı, kıpırtı 3. salıntı
leqkirin *m* 1. gevşetme 2. mayıştırma (yemek yedirip hantallaşmasını sağlama)
leq kirin *l/gh* 1. gevşetmek 2. mayıştırmak (yemek yedirip hantallaşmasını sağlamak)
leqleq *m* 1. lâklak (leyleğin gagasından çıkan ses) 2. *h* lâklak (boş konuşma)
leqleq *m* kapı mandal
leqleqo *rd* lâklak, geveze kimse
leq lê ketin *l/bw* tetiklemek
leqok *rd* 1. devingen 2. oynak (kımıldayan, yerinde durmayan) * **lingê maseyê pir leqok e** masanın ayağı çok oynak
leqokî *m* 1. devingenlik 2. oynaklık (oynak olma durumu, yerinde durmama durumu)
leqt *m* devim, hareket
ler *rd* enez, eneze, cılız, sıska
lerandin *m* sallatma
lerandin *l/gh* sallatmak
lerbûn *m* enezeleşme
ler bûn *l/ngh* enezeleşmek, cılızlaşmak
lerbûyîn *m* enezeleşme, cılızlaşma
lere *fiz/m* 1. salınım 2. frekans, sıklık **~ya bilind** yüksek frekans
lereyî *fast/m* salınımlı
leristin *m* süzülme, zayıflama
leristin *l/ngh* süzülmek, zayıflamak
lerizan *m* titreme
lerizandin *m* titretme, titretiş
lerizandin *l/gh* titretmek
lerizîn *m* 1. titreme, titreyiş 2. titreme (ses için titrek ve kısık çıkma) 3. titreme (korkuya kapılma) 4. *mec* sallanma
lerizîn *l/ngh* 1. titremek 2. titremek (ses için; titrek ve kısık çıkmak) 3. titremek (korkuya kapılmak) 4. *mec* sallanmak
lerizîner *rd* 1. titretici 2. *mec* sarsıcı
lerizok *rd* titreşimli
lerizokî *rd* titreşimlice
lerizokîtî *m* titreşimlice
lerî *m* enezlik, sıskalık
lerîn *m* salınış, salınma
lerîn *l/ngh* salınmak
lerz *m* 1. titreme 2. titreşim (küçük ve hızlı salınım) 3. zelzele, deprem **~ ~** tir tir **~ pê girtin** tir tir titremek
lerzan *rd* titrek
lerzane *h* titrekçe
lerzdar *rd* titreşimli
lerze *rz/m* 1. titrem, ton 2. deprem, zelzele
lerzejentî *rd* depremzede
lerzek (I) *rd* batak, üstü çimenli bataklık
lerzek (III) *rd* titrek
lerzekirin *rz/m* titremleme
lerzekirin *l/gh* titremlemek
lerzekî *m* titreklik
lerzekîbûn *m* titrekleşme
lerzekî bûn *l/ngh* titrekleşmek
lerzenas *nd/nt* deprem bilimci, sismolog
lerzenasî *m* deprem bilim, sismoloji
lerzenivîs *m* depremçizer, sismograf
lerzepîv *m* depremölçer, sismometri
lerzeta *bj/m* sıtma
lerzeyî *rd* sismik
lerzezan *nd/nt* deprem bilimci, sismolog
lerzezanî *m* deprem bilim, sismoloji
lerzik *rd* 1. titrek 2. batak yer
lerzok *rd* titrek, titreşimli
lerziyok *rd* 1. titrek 2. *mec* ürpertili
lerziyokî *rd* 1. titreklice 2. *mec* ürpertilice
lerzî *m* 1. titreme 2. ürperti 3. ürperme **~ hatin (yekî)** ürpermek
lerzîdan *m* ürpertme
lerzî dan *l/bw* ürpertmek
lerzîder *rd* ürpertici
lerzîn *m* 1. titreme 2. sallantı **~ lê ketin 1)** titremeye başlamak 2. sallanmaya başlamak
lerzînok *rd* titrek

lerzînokî *rd* titrekçe
lerzlerzok *rd* 1. titrek 2. tiril tiril (titrer gibi dalgalanan kumaş)
lerzlerzokî *rd* 1. titrekçe 2. tiril tirilce 3. dökümlü * **kincê lerzlerzokî** dökümlü elbise
lerzlerzokîbûn *m* titrekleşme
lerzlerzokî bûn *l/ngh* titrekleşmek
lerzlerzokîtî *m* titreklik
lerzok *rd* 1. titrek 2. tiril tiril (titrer gibi dalgalanan kumaş)
lerzokî *rd* 1. titrekçe 2. *rz* titreşimli
lerzokîbûn *m* titrekleşme
lerzokî bûn *l/ngh* titrekleşmek
lerzokîtî *m* 1. titreklik 2. *rz* titreşimlilik
lesiqandin *m* yapıştırma
lesiqandin *l/gh* yapıştırmak
lesiqandî *rd* yapıştırılmış olan
lesiqîn *m* yapıştırılma
lesiqîn *l/ngh* yapıştırılmak
lespet *bnr* dilq
leş *bnr* laş
leşdar bûn *bnr* laşdar bûn
leşdarkirin *bnr* laşdar kirin
leşker *nd/nt* 1. asker 2. asker (ordunun yanlız er rütbesinde olan bölümü) 3. *rd* asker (disiplinli) 4. ordu 5. asker (iyi dövüşmesini başaran) ~ **berhev kirin** asker toplamak (veya çıkarmak) ~ **kişandin (cihekî)** (bir yere) asker çıkarmak ~ **û cebilxane** asker ve mühimat ~ **û cebilxane kişandin** asker konuşlandirmak ~**ê ecemî** acemi er ~**ê piyade** piyade asker ~**ê ragihîner** muhabereci asker ~**ê siwarî** süvarî asker
leşkerane *h* askerce
leşkergeh *m* 1. kışla, ordugah 2. garnizon (askeri birliklerin bulunduğu yer)
leşkerî *m* 1. asker * **çûye leşkeriyê** askere gitmiş 2. *rd* askerî 3. askerlik ~ **kirin** askerlik etmek (veya yapmak)
leşkerîbûn *m* askerîleşme
leşkerîbûyîn *m* askerîleşme
leşkerkêş *rd* 1. asker çeken, asker yöneten 2. *m* asker çeken gemi
leşkerkî *h* askerce * **silaveke leşkerkî da** askerce bir selâm verdi
leşkerma *lşk/m* garnizon (askeri birliklerin bulunduğu yer)
leşkerperest *nd/nt* asker yanlısı, militarist
leşkerperestî *nd/nt* asker yanlılığı, militarizm
leşkerşiken *rd* asker kıran, düşman askerini kıran
leşkertî *m* askerlik
leşkertî kirin *l/gh* askerlik yapmak
leşkervan *nd/nt* askerci
leşxur *bnr* laşxur
leşxwer *bnr* laşxwer
let (I) *m* pus, pusma
let (II) *m* parça * **letek nanê req** bir parça sert ekmek
let (III) *rd* güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan)
letan *rd* 1. uslu, uysal (uysal hayvan) 2. *m* susma, uslu uslu oturma
letandin *m* 1. pusatma 2. susturma
letandin *l/gh* 1. pusatmak 2. susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için)
letandî *rd* 1. pusuk 2. susturulmuş, yaktıştırılmış
letantî *m* usluluk (hayvanlar için uysal olma durum)
letarjî *bj/m* letarji
lete *bnr* lete
lete *m* parça ~ ~ **parça parça** ~ ~ **bûn** parça parça olmak ~ ~ **kirin** parça parça etmek
letebûn *m* parçalanma
lete bûn *l/ngh* parçalanmak
letebûyîn *m* parçalanış
letekirin *m* parçalama, parçalayış
lete kirin *l/gh* parçalamak
letik *m* parça, parçacık
letilandin *m* bırakma
letilandin *l/gh* bırakmak
letilîn *m* bırakılma
letilîn *l/ngh* bırakılmak
letim *m* parça
Letî *m* Letçe (Leton dili)
letîf *m* latif, şaka
letîfedan *nd/nt* nüktedan
letîfedanî *m* nüktedanlık
letîfezan *nd/nt* nüktedan
letîfezanî *m* nüktedanlık
letîn *m* pusma
letîn *l/ngh* pusmak (bir şeyi kendine siper ederek saklanmak)
letm *rd* 1. zor 2. *m* vuruş
Letonkî *m* Letonca, Letçe
Letonya *m* Letonya
Letonyayî *rd/nd* Letonyalı
lev *bnr* lihev
leva (I) *m* leva (Bulgar para birimi)
leva (II) *m* 1. bölü, pay 2. bölüm (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri)
levabûn *m* 1. bölünme 2. bölüşme, bölüşülme, paylaşılma
leva bûn *l/ngh* 1. bölünmek 2. bölüşmek, bölüşülmek, paylaşılmak
levabûyîn *m* bölünüş
levakirin *m* 1. bölme 2. bölüştürme, paylaşma
leva kirin *l/gh* 1. bölmek 2. bölüştürmek, paylaşmak * **ez ê nanê xwe pê re leva bikim?** ekmeğimi onunla paylaşayım mı?
levayî *m* bölüşüm
levanîn *m* 1. barıştırma 2. anlaştırma, uyuşturma 3. uzlaştırma 4. denk getirme
lev anîn *l/gh* 1. barıştırmak 2. anlaştırmak, uyuşturmak 3. uzlaştırmak 4. denk getirmek
levayîxwaz *rd* uzlaşmacı
levayîxwazî *m* uzlaşmacılık

levbûn *m* 1. barışık, barışık olma 2. uyuşma 3. denkleşme, denk olma
lev bûn *l/ngh* 1. barışık olmak 2. uyuşmak 3. denkleşmek, denk olmak
levbûnî *m* barışıklık
levdabeşî *m* bölüşüm
leven *bot/m* 1. kamış (Phragmites australis) 2. *rd* kamış (bu bitkiden yapılmış)
levenê şekir *bot/nd* şeker kamışı (Saccarum oêicinarum)
levgerîn *m* 1. (birbirini) arama 2. telaşlı olma 3. (birbirine) dolanma
lev gerîn *lngh* 1. (birbirini) aramak 2. telaşlı olmak 3. (birbirine) dolanmak
levgeriyayî *rd* dolaşık, karışık (saç, ip vb. için
levhatin *m* 1. barışma 2. anlaşma, uyuşma 3. uzlaşma 4. denk gelme
lev hatin *l/ngh* 1. barışmak 2. anlaşmak, uyuşmak 3. uzlaşmak 4. denk gelmek
levhatî *rd* 1. barışık 2. anlaşık, uyuşuk 3. uzlaşık
levherbilîn *m* (birbirine) dolanma
lev herbilîn *l/ngh* (birbirine) dolanmak
levherbilî *rd* dolaşık, karışık (saç, ip vb. için
levis *m* dialog
levkombûyîn *biy/m* kümeleşim, aglutinasyon
levn *nd* nevi, tür
levne *n* kamış (kola, meyve suyu için)
levparî *m* paylaşma
levparkirin *m* bölüşüm, bölüşme, paylaşma
lev par kirin *l/bw* bölüşmek, paylaşmak
levuloz *kîm/m* levüloz, meyve şekeri
levxistin *m* 1. kavga 2. dalaş, dalaşma 3. çatışma 4. karma, karıştırma
lev xistin *l/gh* 1. kavga etmek2. dalaşmak 3. çatışmak 4. karmak, karıştırmak
levxistî *rd* 1. çatışık 2. karma, muhtelit
levz *m* lâf
lew *g* çünkü, zira
lewabo *m* lâvabo
Lewanten *nd* 1. Levanten (yakın Doğuda yerleşmiş veya evlenerek soyu karışmış Avrupa asıllı kimse) 2. *rd* lewanten (Levantenlere özgü olan)
lewaş *n* 1. lavaş (ekmek) 2. *rd/mec* nazik
lewaşe (I) *n* 1. tutaç (lâboratuar maşası) 2. tutacak (bir şeyin tutulacak yeri)
lewaşe (II) *rd* 1. burunduruk 2. yavaşa
lewate *n* oğlan, puşt (cinsel bakımdan erkeklerin zevkine hizmet eden sapık erkek çocuk)
lewatetî *m* oğlanlık
lewaz *rd* 1. arık, sıska, cılız 2. zayıf (insan ve hayvan için) 3. ölgün (gücü azalmış, zayıflamış) 4. zebun, acîz, güçsüz ~ **bûn 1)** arıklaşmak, sıskalaşmak **2)** zayıflamak, vücuttan düşmek **3)** ölgünleşmek ~ **kirin 1)** arılaştırmak, sıskalaştırmak **2)** zayıflatmak **3)** ölgünleştirmek ~ **ketin** zayıf düşmek, vücuttan düşmek
lewazbûn *m* 1. arıklama, arıklaşma 2. zayıflama 3. süzülme, incellme (çok zayıflanma)
lewaz bûn *l/ngh* 1. arıklamak, arıklaşmak 2. zayıflamak 3. süzülmek, incellmek (çok zayıflanmak)
lewazim *leşk/m* levazım
lewazî *m* 1. arıklık 2. zayıflık 3. ölgünlük 4. güçsüzlük
lewazkirin *m* 1. arıklama 2. zayıflatma 3. âcizleştirme, güçsüzleştirme
lewaz kirin *l/gh* 1. arıklamak 2. zayıflatınak 3. âcizleştirmek, güçsüzleştirmek
lewazmayî *rd* kurada, cılız
lewbandin *m* ağıt yakma (veya tutturma)
lewbandin *l/gh* ağıt yakmak (veya tutturmak)
lewçe *nd/nt* 1. ağzı bozuk 2. boşboğaz (yerli yersiz konuşan) 3. çaçaron, çene kavafı, geveze, zevzek 4. ukalâ
lewçetî kirin *l/gh* gevezelenmek
lewçetî *m* 1. ağız bozukluğu 2. boşboğazlık 3. çaçaronluk, gevezelik, zevzeklik 4. ukalâlık ~ **kirin** 1) boşboğazlık etmek 2) gevezelik etmek, zevzeklik etmek 3) ukalâlık etmek
lewçetîkirin *m* 1. boşboğazlık etme 2. gevezelenme, zevzeklenme 3. ukalâlanma
lewçetî kirin *l/gh* 1. boşboğazlık etmek 2. gevezelenmek, zevzeklenmek 3. ukalâlanmak
lewçeyane *h* 1. boşboğazca 2. gevezece, zevzekçe 3. ukalâca
lewçokî *rd* 1. boşboğazca 2. gevezece, zevzekçe 3. ukalâca
lewe *m* balçık, lığ, alüvyon ~ **kirin** lığlamak
lewedar *rd* balçıklı, lığlı ~ **bûn** lığlanmak
lewend güzel, yakışıklı
lewend *nd/rd* 1. yakışıklı 2. levent (boylu poslu yakışıklı kimse 3. güzel * **li min lewendê** vay ben güzele 4. *dîr* levent (Osmanlı donanmasında ve kıyılarında görev yapan asker sınıfı)
lewendî (I) *m* 1. yakışıklılık 2. leventlik
lewendî (II) *m* entari kollarının ucuna dikilen uzun kumaş parçası, kol bağı
lewente *m* lâvanta
lewentefiroş *nd/nt* lâvantacı (satan kimse)
lewentefiroşî *m* lâvantacılık
lewenteker *nd/nt* lâvantacı (imal eden)
lewentevkerî *m* lâvantacılık
lewer *m* otlak, çayırlık, mera
lewhe *m* 1. levha 2. resim, tablo 3. tabelâ
lewhenivîs *nd/nt* tabelâcı (tabelâ yazan kimse)
lewhenivîsî *m* tabelâcılık
lewheya kevir *nd* ayna taşı
lewhik *m* levhacık, küçük levha
lewir *bnr* rewir
lewirandin *m* otlatma
lewirandin *l/gh* otlatmak
lewirîn *m* otlama
lewirîn *l/gh* otlamak
lewitandin (I) *m* kıpırdatma

lewitandin (II) *m* **1.** batırma, kirletme **2.** kirletme (küçük veya büyük aptestini yapma) **3.** berbat etme, başını gözünü yarma (bir işi istendiği gibi yapmama, kötü yapma) **4.** pisletme, kötü duruma sokma **5.** becerme (kirletme, bozma, kullanılmaz hale getirme)
lewitandin (I) *l/ngh* kıpırdatmak
lewitandin (II) *l/gh* **1.** batırmak, kirletmek * **xwe lewitandiye** üstünü başını batırmış **2.** kirletmek (küçük veya büyük aptestini yapmak) * **zarok binê xwe lewitandiye** çocuk altını kirletmiş **3.** berbat etmek, başını gözünü yarmak (bir işi istendiği gibi yapmamak, kötü yapmak) * **birayê min te ev kar lewitandiye** kardeşim sen bu işin başını gözünü yardın **4.** pisletmek, kötü duruma sokmak * **hay jê be, vî karî jî nelewitînî** dikkat et, bu işi de pisletme **5.** becermek (kirletmek, bozmak, kullanılmaz hale getirmek) * **di roja pêşîn de kincên xwe lewitandin** ilk gün elbiselerini becerdi
lewitandî *rd* **1.** batık (kir vb. nedenlerden dolayı batmış durumda olan) **2.** berbat, berbat edilmiş olan
lewitî *rd* **1.** batık, kirli (kir vb. nedenlerden dolayı batmış durumda olan) **2.** pis * **ava lewitî** pis su berbat **3.** *mec* boklu **4.** bulaşık (bulaşmış olan)
lewitîn (I) *m* kıpırdanma
lewitîn (II) *m* **1.** atma, kirlenme **2.** berbat olma **3.** bulaşma, pisliğe bulanma, pislenme
lewitîn (I) *l/ngh* kıpırdanmak
lewitîn (II) *l/ngh* **1.** batmak, kirlenmek * **şalê min lewitiye** pantolonum batmış **2.** berbat olmak **3.** bulaşmak, pisliğe bulanmak, pislenmek
lewî *bnr* leyî
lewk *m* tırıs (atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü)
lewleb (I) *m* bir yayık elemanı
lewleb (II) *m* **1.** çark, döngü **2.** *fiz/m* pandül, sarkaç
lewlebandin *m* **1.** sallama, salladırma **2.** yalpalatma
lewlebandin *l/gh* **1.** sallamak, sallandırmak **2.** yalpalatmak
lewlebîn *m* **1.** sallanma, salınış, salınma (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme) **2.** yalpalama
lewlebîn *l/ngh* **1.** salınmak, sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek)**2.** yalpalama
lewlew *bnr* lûbelûb
lewlewî *bnr* leblebî
lewlês *rd* aç gözlü
lewlêsî *m* aç gözlülük
lewlib *m* yalpa
lewlibandin *bnr* lewlebandin
lewlibîn *bnr* lewlebîn
lewm (I) *m* serzeniş
lewm (II) *m* çekiştirme, başa kakma, takaza
lewma *h* -e dolayısıyla, ötürü, onun için, zira
lewme *m* kınamaya yol açacak şey
lewmekirin *m* kınama, ayıplama
lewme kirin *l/gh* kınamak, ayıplamak
lewn (I) *m* sitem
lewn (II) *n* **1.** biçim, şekil **2.** tarz **3.** renk
lewndar *rd* şekilli
lewnî *rd* şeklî
lewra *h* çünkü, zira, -den dolayı
lewt *m* kir, pislik (pis olanın durumu)
lewtelewt *m* boş söz
lewye *m* levye
lexab *m* burunduruk
lexav *bnr* lexab
lexem (I) *m* **1.** lâğım **2.** lâğım (düşman siperlerine doğru yer altına açılan dar yol) **3.** *erd* yarıntı (selin açtığı oluk biçimli çukur) ~ **kirin 1)** lağım kazmak **2)** eşmek, kazmak ~ **vedan** lâğım kazmak
lexem (II) *m* mayın ~ **çandin** mayın döşemek ~ **kirin binê erdê** yere mayın döşemek
lexemçîn *nd/nt* mayıncı
lexemker *n* lağımcı (lâğım kazan asker)
lexemkerî *m* lağımcılık
lexemvan *n* lağımcı (lâğımları temizleyen işçi)
lexemvanî *m* lağımcılık
lexer *bnr* laxer
lexêm *m* geriz
lexgîr *rd* enerjik, çevik (güçlü ve hareketli)
lexgîrî *m* enerjiklik, çeviklik
lext *n* **1.** yem (tavuk, kuş yemi) **2.** *mec* yem (birini kandırmak için hazırlanmış düzen, kullanılan kimse veya şey) ~ **avêtin dafikê** (an jî **teleyê**) yem dökmek (veya koymak) ~ **kirin** yem dökmek, yem koymak (aldatmak için inanç verici davranışlarda bulunmak)
lextdan *m* yemleme
lext dan *l/gh* yemlemek (kuş, kümes hayvanlarına yem vermek)
lextkirin *m* **1.** yem dökme, yem koyma **2.** *mec* yemleme, yem dökme, yem koyma (aldatmak için inanç verici davranışlarda bulunma)
lext kirin *l/gh* **1.** yem dökmek, yem koymak **2.** *mec* yemlemek, yem dökmek, yem koymak (aldatmak için inanç verici davranışlarda bulunmak)
lextxur *zo/rd* tanecil
lexû *m* lağvetme
lexûbûn *m* lağvolma
lexû bûn *l/ngh* lağvolmak
lexû kirin *m* lağvetme
lexû kirin *l/gh* lağvetmek
lex ve çûn *l/bw* karşılamaya gitmek, karşılamak

ley (I) *m* ley (Romen para birimi)
ley (II) *m* yığma
leyan (I) *bnr* lekan
leyan (II) *m* istila
leyander *nd/rd* istilacı
leyanderî *m* istilacılık
leyandin *m* istila etme
leyandin *l/gh* istila etmek
leyandok *nd/rd* istilacı
leyandokî *m* istilacılık
leydan *m* yığma
ley dan *l/gh* yığmak
leyî *m* sel
leyîmişt *m* su taşkını
leyînkar *nd/rd* istilacı
leyînkarî *m* istilacılık
leyîstander *nd/nt* oynatımcı
leyîstandin *m* oynatma
leyîstandin *l/gh* oynatmak
leyîstek *m* oyuncak
leyîstik *m* **1.** oyun **2.** oyun (bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma) * **leyîstikên olîmpiyadê** olimpiyat oyunlar **3.** oyun (teniste; taraflardan birinin dört sayı kazanmasıyla elde edilen sonuç) **4.** el (iskambil oyunlarında) ~ **dan 1)** oyun vermek **2)** el vermek ~ **leyîstin** (an jî **lîstin**) oyun oynamak ~ **rast kirin** oyun kurmak ~ **qezenc kirin** oyun almak ~**a bi kaxizan** kâğıt oyunu ~**a borsayê** borsa oyunu ~**a fincanan** fincan oyunu ~**a kapan** aşık oyunu ~**a pastoral** pastoral oyun ~**a pêşîkêş** *şn* öncü oyun ~**a serîkêş** *şn* öncü oyun ~**a sîberê** *şn* gölge oyunu ~**a şûr û mertalan** kılıç kalkan oyunu ~**eke xweş lîstin** iyi oyun çıkarmak ~**a werzîşê** (an jî **sporê)** spor oyunları ~**ê meke!** oynama! (olumsuz olarak) ~**ên gundan** *şn* köy oyunları
leyîstikander *nd/nt* oynatımcı
leyîstikandin *m* oynatma
leyîstikandin *l/gh* **1.** oynatmak **2.** oynatmak (aklını yitirmek) * **jinika reben ji destê wî dînî aqil leyîstikand** kadıncağız o delinin elinden aklını oynatı
leyîstikgeh *m* oyun yeri, oyun sahası
leyîstikîn *m* oynanma
leyîstikîn *l/ngh* oynanmak
leyîstikvan *nd/nt* oyuncu
leyîstikvanî *m* oyunculuk
leyîstin *m* **1.** oynama (vakit geçirme, eğlenme, oyalanma gibi amaçlarla bir şeyle uğraşma) **2.** oynama (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini verme) **3.** oynama (bir temsilde rol alma) **4.** oynama (film gösterme) **5.** oynama (tiyatro için; sahneye koyma) **6.** oynama (eşya için; herhangi bir parçası kımıldama) **7.** oynama (sarsılma, yeri değişme) **8.** oynama (sporla ilgili çalışmalara katılma) **9.** oynama (müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapma)
leyîstin *l/gh* **1.** oynamak (vakit geçirme, eğlenme, oyalanma gibi amaçlarla bir şeyle uğraşmak) * **li ser çêrê zarok dileyîzin, berxik jî diçêrin** çimenler üzerinde çocuklar oynuyor, kuzular otluyor * **maç leyîst** maç oynandı **2.** oynamak (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini vermek) * **em topê dileyîzin tu jî têyî?** top oynuyoruz sende gelirmisin **3.** oynamak (bir temsilde rol almak) * **dê di fîlm de bileyîze** filmde oynayacak **4.** oynamak (film göstermek) * **vê heftiyê dê di sînemayê de kîjan fîlm bileyîzin?** bu hafta sinemada hangi filimler oynayacak? **5.** oynamak (tiyatro için; sahneye koymak) * **ev lîstika wan diqede naqede wê lîstika xwe ya din bileyîzin** bu oyunları biter bitmez diğer oyunlarını oynayacaklar **6.** oynamak (eşya için; herhangi bir parçası kımıldamak) * **lingên maseyê dileyîzin** masanın ayakları oynuyor **7.** oynamak (sarsılmak, yeri değişmek) * **di bivelerzê de bîna leyîst** depremde yapı oynadı **8.** oynamak (sporla ilgili çalışmalara katılmak) * **tenîs leyîstin** tenis oynamak **9.** oynamak (müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapmak) * **bi muzîkê xweş leyîst** müzik eşliğinde güzel oynadı
leyîstok *m* **1.** oyuncak **2.** oyun ~**a zarokan 1)** çocuk oyuncağı **2)** çocuk oyuncağı (önem verilecek değerde olmayan) **3)** çocuk oyuncağı (kolay iş)
leyîstokfiroş *nd/rd* oyuncakçı (satan kimse)
leyîstokfiroşî *m* oyuncakçılık
leyîstoksaz *nd/rd* oyuncakçı (yapan kimse)
leyîstoksazî *m* oyuncakçılık
leyîzîn *m* oynayış, oynama
leyîz *bnr* leyz
leyîzvan *bnr* leyzvan
Leyl û Mecnûn çifte kumrular
leyl *m* gece ~ **û Mecnûn 1)** çifte kumrular **2)** bir doğuda bir batıda iki yıldız
leylan (I) *m* ezgi, melodi
leylan (II) *m* sarap, ılgım, pusarık, yalgın
leylandan *m* karıkma (göz kamışma)
leylan dan *l/gh* karıkmak (göz için)
leylank *bot/m* zambak
leylanok *m* serap
leylaq *bot/m* **1.** leylak (Syringa vulgaris) **2.** leylak (bu bitkinin çiçeği)
leyletul qedr *nd* kadir gecesi
leylik *m* salıncak
leylî *rd* leylî, yatılı * **dibistana leylî** leylî mektep
leyloz *bot/m* kardelen (Galanthus nivalis)
leymûn (I) *bnr* limon
leymûn (II) *zo/m* maymun
leyz *m* **1.** oyun **2.** oyun (bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çe-

vikliğe dayanan her türlü yarışma) * **leyzên olîmpiyadê** olimpiyat oyunları **3.** oyun (tiyatro veya sinemada sanatçının rolünü yorumlama biçimi) ~ **dan** oyun vermek ~ **leyîstin** (an jî **lîstin**) oyun oynamak ~ **qezenc kirin** oyun almak **~a bi kaxizan** kâğıt oyunu **~a borsayê** borsa oyunu **~a fincanan** fincan oyunu **~a kapan** aşık oyunu **~a pastoral** pastoral oyun **~a pêşîkêş** *şn* öncü oyun **~a serîkêş** *şn* öncü oyun **~a sîberê** *şn* gölge oyunu **~a şûr û mertalan** kılıç kalkan oyunu **~eke xweş lîstin** iyi oyun çıkarmak **~a werzîşê** (an jî **sporê**) spor oyunları **~ê meke!** oynama! (olumsuz olarak) **~ên gundan** *şn* köy oyunları leyza temaşeyê *şn/nd* seyirlik oyun

leyzbaz *nd/nt* **1.** oyuncu **2.** oyunbaz, hilekâr

leyzbazî *m* **1.** oyunculuk **2.** oyunbazlık, hilekârlık

leyzgeh *m* oyun alanı, oyun sahası

leyznivîs *şn nd/nt* oyun yazarı

leyznivîsî *şn/m* oyun yazarlığı

leyzok *m* oyuncak

leyzsaz *sp/n* oyun kurucu

leyzsazî *sp/m* oyun kuruculuk

leyztop *m* oyun topu

leyzvan *nd/nt* **1.** oyuncu **2.** oyuncu (sahne, sinama oyuncusu, aktör, aktris) **~ê damayê** (an jî **çeqûberkê**) dama oyuncusu **~ê dervehiya rastê** *sp* sağ açık (oyuncusu) **~ê hêla rastê yê hundir** *sp* sağ iç oyuncusu **~ê milê çepê ê duduyan** *sp* sol iç oyuncusu **~ê milê çepê** *sp* sol açık oyuncusu **~ê nîvekê** *sp* santrfor

leyzvanî *m* **1.** oyunculuk **2.** oyunculuk (aktörlük)

lez *m* **1.** acele * **leza min heye** acelem var **2.** hız, sürat **3.** şiddet * **leza bayê** rüzgârın şiddeti **4.** *h* acele **5.** *h* tez, çabuk olarak ~ **bike 1)** hızlı **2)** çabuk ol ~ **dan (tiştekî)** (bir şeye) hız vermek, hızlandırmak ~ **dan xwe** hızlanmak ~ **meke!** acele etme! ağır ol!, yavaş ol! ~ **û bez** çok acele **~a bêqam** yıldırım hızı **~a bipêşketinê** (an jî **pêketinê**) *bz* kalkınma hızı **~a goşeyî** *mat* açısal hız **~a ji nişka ve** anî hız **~a xwe zêde kirin** hızını artırmak

leza beza *h* çarçabuk, alelâcele, ivedilikle

lezag *m* sedye

lezan *m* **1.** hız, hızlanma **2.** *fiz/m* ivme

lezandin *m* **1.** hızlandırma **2.** aceleleştirme, acele ettirme **3.** çabuklaştırma, tezleme, ivdirme **4.** süratlendirme

lezandin *l/gh* **1.** hızlandırmak **2.** aceleleştirmek, acele ettirmek **3.** çabuklaştırmak, tezlemek, ivdirmek **4.** süratlendirmek

lezannivîs *m* ivmeyazar

lezanpîv *m* ivmeölçer

lezatî *m* **1.** hızlılık **2.** çabukluk **2.** *fiz* hız, sürat

lezayî *m* **1.** hızlılık, sürat **2.** çabukluk **3.** hız, sürat

lezbiyen *m* lezbiyen, sevici

lezbiyenî *m* lezbiyenlik, sevicilik

lezbot *m* sürat botu

lezbûn *m* ivedileşme

lez bûn *l/ngh* ivedileşmek

lezdan *m* **1.** hızlandırma, hız verme, ivme kazandırma **2.** süratlendirme **~a dilî** kalp çarpıntısı (hızlı bir şekilde atması) **~a goşeyî** *mat* açısal ivme

lez dan *l/gh* **1.** hızlandırmak, hız vermek, ivme kazandırmak **2.** süratlendirmek

lezdar *rd* **1.** hızlı **2.** süratlı **3.** şiddetli

lezdayîn *m* **1.** hızlandırış, hız veriş, ivme kazandırış **2.** süratlendiriş

lezelez *h* çarçabuk, alelâcele, ivedilikle

lezelezkirin *m* acele etme

lezelez kirin *l/gh* acele etmek

lezelezkirî *rd* acele edilmiş, acele olarak yapılmış

lezet *m* **1.** lezzet, tat (hoşa giden durum) * **min lezetek ji vê pirtûkê negirt** bu kitapta tat bulamadım **2.** kuru (heyacanı, tadı olmayan, tek düze) * **jiyaneke bêtehm û lezet** kuru, zevksiz bir hayat **~a xweş** hoş lezzet, güzel tat

Lezgî *nd/rd* Lezgi

lezgîn *rd* **1.** hızlı **2.** aceleci, evecen, ivecen, ivegen **3.** süratlı, tez (çabuk olan) **4.** hızlı, şiddetli, yollu (taşıtlar için) * **keştiya lezgîn** yollu gemi **5.** içi tez

lezgînayî *m* **1.** hızlılık **2.** acelecilik, ivedilik **3.** süratlılık

lezgînbûn *m* ivedilenme

lezgîn bûn *l/ngh* ivedilenmek

lezgînî *m* **1.** hızlılık **2.** acelecilik, ivecenlik, ivedilik, evecenlik **3.** çabukluk **4.** sürat

lezîn *m* **1.** hızlanma, hızlanış **2.** kıvrama (hızlı yürüme) **3.** acele etme, ivme **4.** çabuklaşma **5.** süratlenme **6.** *fiz* ivme

lezîn *l/ngh* **1.** hızlanmak **2.** kıvramak (hızlı yürümek) **3.** acele etmek, ivmek **4.** çabuklaşmak **5.** süratlenmek

lezîtî *m* **1.** hızlılık **2.** çabukluk, tezlik **3.** acelelik, ivedilik, acil

lezkar *m* düzengeç, regulator

lezker *rd* **1.** hızlandırıcı **2.** aceleci, acul, ivecen, iveğen

lezkerî *m* **1.** hızlandırıcılık **2.** acelecilik, aculluk, ivecenlik, iveğenlik

lezkirin *m* **1.** hızlanma **2.** acele etme, ivedileştirme, ivme

lez kirin *l/gh* **1.** hızlanmak **2.** acele etmek, ivedileştirmek, ivmek

lezkî *h* **1.** hızlı, hızlı olarak **2.** acele olarak

lezlezandin *m* **1.** hızlandırma **2.** acele etme

lezlezandin *l/gh* **1.** hızlandırmak **2.** acele etmek

lezlezî *h* **1.** hızlı olarak **2.** çarçabuk, alelâcele, ivedilikle

lezlezîn *m* **1.** hızlanış, hızlanma **2.** acele edilmek

lezlezîn *l/ngh* 1. hızlanmak 2. acele edilmek
lezlezok *rd* aceleci
leznuma *m* hız belirtici, metronom
lezo bezo *h* çarçabuk, alelâcele, ivedilikle
lezok *rd* 1. hızlı 2. aceleci
lezoke *rd* 1. hızlı, hızlıca 2. aceleci, acelecice
lezpîv *tek/m* hızölçer, ivmeölçer
lezxwar *rd* çabuk yiyen
lezyon *bj/m* lezyon, doku bozukluğu
lê (I) *g* 1. ama, fakat, lâkin (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * xwarin hindik e, lê bitehm e yemek az, ama lezetli 2. ama (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, lê ez dê ne li malê bim** yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım 3. ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm, lê poşman im** ben bu işe karıştım, ama pişmanım 4. ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır) * **xweş, lê gotineke xweş got** güzel, ama güzel bir söz söyledi 5. ama (bazen dikkatı çekmek için cümlenin sonuna getirilir) * **ev gotin nayê gotin lê!** bu söz söylenmez ama! 6. ama, amma (şaşma veya hayranlık katar) * **lê tiştekî xweş e ha!** ama güzel şey 7. oysa 8. fakat, yalnız 9. *h* yalnızca * **ez dê biçim, lê ez hevalên xwe dixwazim** giderim yalnız arkadaşlarımı isterim 10. öyleyse * **lê wê kengê bê?** öyleyse ne zaman gelir? ~ **belê** ama, fakat, lakin
lê (II) *rd* geçerli (çocuk oyunları gibi oyunlarda)
lê (III) *rd* 1. bire bir (istenildiği gibi, uygun) 2. kip, tıpa tıp
lê (IV) *b* kadınlara teklifsiz konuşmalarda, seslenmede ~ ~ **kirin lo lo hatin** ne umdu ne buldu ~ ~ **kirin lo lo jê re hatin** rüzgâr ekip fırtına biçmek ~ ~ **ye lo lo li paş e** daha bu ne ki
lê (V) *b* 1. ya (onaylama, tastikleme, evet anlamında) * **lê wisan e lê** ya, öyle ya 2. ya (bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay sebebiyle de sorulan başka bir konu için kullanılır) * **we zikê xwe têr kir, ya ez çi bikim?** siz karnınızı doyurdunuz, ya ben ne yapayım? 3. ya (ayrı cins öğelerden biri ötekilerden üstün görüldüğünde kullanılır) * **firtûne lê xist şikand, hilweşand, lê ew ziyana ku da daran?** fırtına kırdı, döktü, yıktı, ya o ağaçlara verdiği zarar? 4. ya (cevap niteliğinde olan cümlenin sonuna getirildiğinde asıl yargının arkadan gelen cümle ile anlatılacağını belirtir)* **ne kurikekî xerab e, ne xerab e lê hinek serxweşiya wî heye** fena oğlan değildir, değildir ya, yalnız biraz sarhoşluğu var ~ **ku** ya (bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılır) * **tu dibêjî ez dê bigihimê, lê ku tu negihiyê?** yetişirim diyorsun, ya yetişemezsen?
lê (VI) *c* 1. onda * **diravê min lê ma** param onda kaldı 2. şuna * **tu lê** şuna bak ~ **baleçep bûn** ham hum şaralop ~ **bibe jehr û ziqûm** (yediği) zehir zıkkım olsun ~ **bixin bi tîran, aş bikin bi kîran** argo karnından sıpayı sırtında sopayı eksik etmeyeceksin ~ **bûn (...)** kesilmek (kendini bir şey gibi göstermek) * **li me bûbû qehreman** bize kahraman kesilmişti ~ **bûn pêsîrtengî** dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ **bûn saw û sepet** eşekten düşmüş karpuza dönmek (çok şaşırmak, donup kalmak) ~ **bûn (tiştekî) xerab** hâlini almak * **nexweşîn lê bû psîkozeke xeternak** hastalık tehlikeli bir psikoz hâlini aldı ~ **bûye wekî def** (an jî **zirne**) davul gibi (şiş) **(yek)** ~ **çi dike?** (herhangi bir yerde) ne arıyor? * **tu li vir çi dikî zû here malê** sen burda ne arıyorsun, çabuk eve git ~ **dek û dolap çêkirin** (birinin) başına çorap örmek ~ **dek û dolab gerandin** (birine) düzen kurmak ~ **ecele kirin** sıkıştırmak, dara getirmek ~ **fend û fût çêkirin** (birinin) başına çorap örmek ~ **hatin zêdekirin** eklenmek, ziyadeler yapılmak **(tiştek)** ~ **kirin bela** (bir şey birinin) başına sarmak ~ **kirin helalî heram 1)** (bir şeyi birine) haram etmek **2)** davul parası etmek ~ **kirin hiryohiryo** yuha çekmek (veya yuhaya tutmak) ~ **kirin xewna qazî** *mec* hayal gördürmek, birini deliye döndürmek ~ ~ **kirin, lolo hatin** boş atıp dolu tutmak (vurmak) ~ ~ **kirin lolo jê re hatin** bir taşla iki kuş vurmak ~ ~ **ye lo lo li paş e** daha bu ne ki! ~ **nebûn xwedî** (an jî **xweyî**) **1)** sahiplenmemek, sahip çıkmamak **2)** oralı olmamak ~ **nehatin rehmê** (birinin) gözünün yaşına bakmamak ~ **piştvanekê (yekî) hebûn** (birinin) mahkemede dayısı olmak ~ **pîroz (û bimbarek) be** (birine bir şey) hayırlı olsun ~ **qar hatin** (bir şey birinin) gücüne gitmek ~ **silav hatin dayîn** selâmlanmak ~ **tehdeyî kirin** (birine) zülmetmek **(tiştek)** ~ **xurîn** rahat kıçına batmak, rahat batmak
lêaliqîn *m* (bir şeye) takılma, takılıp kalma
lê aliqîn *l/ngh* (bir şeye) takılmak, takılıp kalmak
lêamadebûn *m* (bir yerde) hazır bulunma (veya olma)
lê amade bûn *l/bw* (bir yerde) hazır bulunmak (veya olmak)
lêanî *rd* 1. uydurma 2. uyarlama, uyarlanmış, adapte
lêanîn *m* 1. uydurma 2. yakıştırma, yaraştırma 3. uyarlama, adapte etme 4. denk getirme 5. alıştırma (uyar hale getirme) 6. *wj* uyarlama, adaptasyon,

lê anîn *l/gh* **1.** uydurmak **2.** yakıştırmak, yaraştırmak **3.** uyarlamak, adapte etmek **4.** denk getirmek **5.** alıştırmak (uyar hale getirmek) * **kilît li qefleyê anî** anahtarı kilide alıştırdı
lêarandin *m* kışkırtma, ateşlendirme
lê arandin *l/gh* kışkırtmak, ateşlendirmek
lêarastebûn *m*-e yönelme
lê araste bûn *l/bw* -e yönelmek
lêarastebûyî *rd* yönelmiş
lêarastebûyîn *m* yönelme
lêartilîn *m* (bir şeye) takılma, takılıp kalma
lê artilîn *l/ngh* (bir şeye) takılmak, takılıp kalmak
lêasêbûn *m* **1.** kendine mal etme, ahzükabz, boynuna geçirme (zimmetine geçirme) **2.** üstüne oturma (veya yatma), üzerine oturma (veya yatma), üstüne konma **3.** zorla alı koyma
lê asê bûn *l/bw* **1.** kendine mal etmek, boynuna geçirmek (zimmetine geçirmek) **2.** üstüne oturmak (veya yatmak), üzerine oturmak (veya yatmak), üstüne konmak **3.** zorla alı koymak
lêavêtin *m* fışkırma (bitkiler için; toplu halde, gür olarak yetişme)
lê avêtin *l/gh* fışkırmak (bitkiler için; toplu halde, gür olarak yetişmek) * **di vê erda ziwa de giya çawan lê avêtine** bu kuru toprakta nasılda otlar fışkırmış
lêb *m* oyun, desise, hile
lêbadan *m* (birini) tokatlama, kazıklama
lê ba dan *l/bw* (birini) tokatlamak, kazıklamak
lê balete bûn *l/bw* -e girişmek, yönelmek
lêbalimçebûn *m* (birine) ayan beyan görünme
lê balimçe bûn *l/bw* (birine)ayan beyan görünmek
lêban *rd* kandırıcı
lêbanandin *m* (birine veya bir şeye) alıştırmak
lê banandin *l/gh* (birine veya bir şeye) alıştırmak
lêbandorkirin *m* etkileme, etkide bulunma, etki yapma, hükmetme, etkili olma, kâr etmek
lê bandor kirin *l/bw* etkilemek, etkide bulunmak, etki yapmak, hükmetmek, etkili olmak, kâr etmek * **lêdan lê bandor nake** dayak kâr etmiyor
lêbane *bnr* banek
lêbanî *bnr* banek
lêbanîn *m* **1.** (birine veya bir şeye) alışma **2.** alışma (uyar duruma gelme, intibak etme)
lê banîn *l/ngh* **1.** (birine veya bir şeye) alışmak **2.** alışmak (uyar duruma gelmek, intibak etmek)
lêbar *rd* **1.** bahane üstünde olma **2.** uygun, müsait
lê barandin *m* **1.** -e yağdırma **2.** *mec* yağdırma
lê barandin *l/gh* **1.** -e yağdırmak **2.** *mec* yağdırmak * **name lê barandin** ona mektuplar yağdırdılar
lêbarbûn *m* **1.** yüklenme **2.** bahane üstünde olma (bir şeye karşı dolu olma)
lê bar bûn *l/bw* **1.** yüklenmek **2.** bahane üstünde olmak (bir şeye karşı dolu olmak)
lêbarker *nd/nt* **1.** yükleyici **2.** isnat edici, isnat eden
lêbarkerî *m* **1.** yükleyicilik **2.** isnat edicilik
lêbarkirin *m* **1.** (birine veya bir şeye) yüklme **2.** anlam yükleme **3.** yükleme (yükümlülük altına sokma) **4.** yük vurma (hayvana yük yükleme) **5.** yükleme, şarj etme **6.** yükleme, atfetme, isnat, isnat etme.
lê bar kirin *l/bw* **1.** (birine veya bir şeye) yüklmek **2.** anlam yüklemek **3.** yüklemek (yükümlülük altına sokmak) **4.** yük vurmak (hayvana yük yüklemek) **5.** yüklemek, şarj etmek **6.** yüklemek, atfetmek, isnat etmek
lê behitî *rd* şaşılası
lêbek *rd* kandırıcı
lêbelabûn *m* **1.** yayılma, genişleme (çevreye yayılma) **2.** yayılma (genelleşme) **3.** yayılma, kaplama, bürüme **4.** (hastalık) yayılma, pek çok kimseye geçme **5.** kaplama, sarma **6.** yayılma, sıçrama (bir yerden başka bir yere geçme) **7.** çavma, saçma (ışık, koku, sıcak dağılıp yayılma) **8.** dökülme (kır, sokak gibi yerlerde insanlar çokça birikme) **9.** yayılma, alıp yürüme, uzanma, bir alana yayılma **10.** dağılma
lê belav bûn *l/bw* **1.** yayılmak, genişlemek (çevreye yayılmak) **2.** yayılmak (genelleşmek) **3.** yayılmak, kaplamak, bürümek * **giya li bexçe bela bûye** ot bahçeyi istila etmiş **4.** (hastalık) yayılmak, pek çok kimseye geçmek **5.** kaplamak, sarmak * **roniya ampûlê li odeyê belav bûbû** ampulün ışığı odayı tamamen sarmıştı **6.** yayılmak, sıçramak (bir yerden başka bir yere geçmek) * **agir li taxê belav bû** ateş mahalleye sıçradı **7.** çavmak, saçmak (ışık, koku, sıcak dağılıp yayılmak) **8.** dökülmek (kır, sokak gibi yerlerde insanlar çokça birikmek) * **roja bûyerê her kes li kuçeyê bela bû** olay günü herkes sokağa döküldü **9.** yayılmak, alıp yürümek, uzanmak, bir alana yayılmak **10.** dağılmak
lêbelavî *ab/m* **1.** dağılım (ulusal gelirin toplumun bireyleri veya kesimleri arasındaki dağılışı) * **lêbelaviya dahatê** gelir dağılımı **2.** dağılım (mal üretiminde katkıda bulunanlara üretilen malların herhangi bir ölçüde verilmesi)
lêbelavkirin *m* **1.** yayma **2.** yayma, duyurma **3.** dağıtım, dağıtma **4.** sıçratma **5.** kaplatma
lê belav kirin *l/bw* **1.** yaymak **2.** yaymak, duyurmak * **navê çeteyê li her aliyî belav kir** çetenin ismini her tarafa yaydı **3.** dağıtmak

4. sıçratmak 5. kaplatmak
lê belê *g* 1. ama, fakat, lakin (çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlar) * xwarin hindik e, lê belê bitehm e yemek az, ama lezetli 2. ama (uyarma veya şartlı bir ifade niteliğinde olan bir cümleyi, başka bir cümleye bağlamaya yarar) * **hûn dibêjin ku ez dê sibehê werim, lê belê ez dê ne li malê bim** yarın geleceğim diyorsunuz, ama ben evde bulunmayacağım 3. ama (beklenmeyen sonucu anlatan iki cümleyi onun sebebi durumunda olan cümleye bağlar) * **ez têkilî vî karî bûm, lê belê poşman im** ben bu işe karıştım, ama pişmanım 4. ama (bir yargıyı, bir buyruğu pekiştirmek için de kullanılır * **xweş, lê belê gotineke xweş got** güzel, ama güzel bir söz söyledi 5. *g* gel gelelim * **lê belê em bên ser vê meseleyê wê çawa be gelo?** gel gelelim meseleye, ne olacak şimdi? 6. *g/h* ancak (lâkin, ama, yalnız) * **ez dest bi vî karî dikim, lê belê nikarim biqedînim** bu işe başlıyorum, ancak bitiremem 7. ne var (ne var ki) * **lê belê ez nikarim van gotinê te qebûl bikim** ne varki senin bu dediklerini kabul etmem imkansız 8. yeter ki
lêbeyanbûn *m* 1. (birine) beyan olma 2. içine doğma
lê beyan bûn *l/bw* 1. (birine) beyan olmak 2. içine doğmak
lêbicih bûn *m* 1. yerleşme 2. yerleşme, mesken tutma, ikamet etme 3. konumlanma 4. ispat olma (birinin yaptığı veya işlediği suçu ispat etme)
lê bi cih bûn *l/bw* 1. yerleşmek 2. yerleşmek, mesken tutmak, ikamet etmek 3. konumlanmak 4. ispat olmak (birinin yaptığı veya işlediği suçu ispat etmek)
lêbicihkirin *m* 1. yerleştirme 2. yerleştirme, iskan etme 3. ispatlama 4. itiraf ettirme, bülbül gibi konuşturma (veya söyletme)
lê bi cih kirin *l/bw* 1. yerleştirmek 2. yerleştirmek, iskan etmek 3. ispatlamak 4. itiraf ettirmek, bülbül gibi konuşturmak (veya söyletmek)
lêbidîqatbûn *m* (birine veya bir şeye) dikkatlı olma, mukayat olma
lê bi dîqat bûn *l/bw* (birine veya bir şeye) dikkatlı olmak, mukayat olmak
lêbigefbûn *m* (birine) yeminli olma, kinli olma
lê bi gef bûn *l/bw* (birine) yeminli olmak, kinli olmak
lêbigirbûn *m* (birine) kin bağlama
lê bi gir bûn *l/bw* (birine) kin bağlamak
lêbihêrsbûn *m* (birine) kızgın olma
lê bi hêrs bûn *l/bw* (birine) kızgın olmak
lêbihur *rd/hd* af edici
lêbihurî *m* af edicilik
lêbihurîn *m* 1. affetme, bağışlama 2. kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmama)
lê bihurîn *l/gh* 1. affetmek, bağışlamak 2. kaçırmak (bir işi belirlenen zamanda yapmama)
lêbikeysbûn *m* 1. uyma, uygun olma 2. alışmak, uyar duruma gelme, intibak etme
lê bi keys bûn *l/bw* 1. uymak, uygun olmak 2. alışmak, uyar duruma gelmek, intibak etmek
lêbikeyskirin *m* 1. uydurmak, uygun duruma getirme 2. alıştırmak, uyar hale getirme
lê bi keys kirin *l/bw* 1. uydurmak, uygun duruma getirmek 2. alıştırmak, uyar hale getirmek * **kilît li qefleyê bi keys kir** anahtarı kilide alıştırdı
lêbikirbûn *m* (birini) kafaya takma, (birine) kafayı takmış olma
lê bi kir bûn *l/bw* (birini) kafaya takmak, (birine) kafayı takmış olmak
lêbikînbûn *m* (birine) kin bağlama, (birine) kin gütme, (birine) kin gütmüş olma
lê bi kîn bûn *l/bw* (birine) kin bağlamak, (birine) kin gütmek, (birine) kin gütmüş olmak
lêbinazbûn *m* (birine) nazlanma, (birine) naz yapma
lê bi naz bûn *l/bw* (birine) nazlanmak, (birine) naz yapmak
lêbirikbûn *m* (birine) kin bağlama, (birine) kin gütme, (birine) kin gütmüş olma
lê bi rik bûn *l/bw* (birine) kin bağlamak, (birine) kin gütmek, (birine) kin gütmüş olmak
lê birin û anîn *l/bw* gezdirmek (sürterek, değdirerek hareket ettirmek) * **ûtî li ser qumaş bir û anî** ütüyü kumaşın üstünde gezdirdi
lêbirîn *m* kestirme, tahmin etme
lê birîn *l/gh* kestirmek, tahmin etmek * **min sê olçek lê birî** ben üç ölçek kestirdim
lêbok *nd/nt* 1. yaltak, yaltakçı 2. dalkavuk, şaklaban 3. hilebaz, hilekâr 4. maskara, soytarı
lêbokî *nd/nt* 1. yaltaklık, yaltakçılık 2. dalkavukluk, şaklabanlık 3. hilebazlık, hilekârlık 4. maskaralık, soytarılık 5. *rd* yaltakça 6. dalkavukça, şaklabanca ~ **kirin** 1) yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek 2) dalkavukluk etmek
lêbokîbûn *m* 1. yaltaklaşma 2. dalkavuklaşma 3. hilekârlaşma 4. soytarılaşma
lêbokî bûn *l/gh* 1. dalkavuklaşmak 2. dalkavuklaşmak 3. hilekârlaşmak 4. soytarılaşmak
lêbokîkirin *m* yaltaklanma
lêbokî kirin *l/gh* yaltaklanmak
lêbor *nd/nt* bağışlayıcı
lêborandin *m* 1. (birini) aşma, geçme 2. mazur görme
lê borandin *l/gh* 1. (birini) aşmak, geçmek 2. mazur görmek
lêborî *rd* muaf, bağışlanmış, affedilmiş olan
lêborîn *m* 1. (birini) aşma, geçme 2. affetme,

affeyleme, bağışlama, af (mazur görme veya görülme) **3.** özür, özür dileme **~a xwe xwestin 1)** af dilemek, afını dilemek (veya istemek) * **li min negirin ez dê nikaribim vî karî bikim** afımı istiyorum bu işi yapamayacağım **2)** özür dilemek (yaptığı bir yanlışlıktan dolayı bağışlanmasını istemek)

lê borîn *l/gh* **1.** (birini) aşmak, geçmek **2.** affetmek, affeylemek, bağışlamak, hoşgörü ile karşılamak, mazur görmek **3.** özür dileme * **li min bibore** özür diliyorum

lêborîner *rd/nd* af edici

lêborînerî *m* af edicilik

lêborînker *bnr* lêborîner

lêborînxwaz *nd/nt* af dileyen, bağışlanmak isteyen

lêborînxwaz *nd/nt* affını dileme, bağışlanmasını isteme

lêborîtî *m* affetme, bağışlama, bağışlayıcılık, mazur görülme

lêbûk *bnr* lêbok

lêbûn (I) *m* **1.** inşa olma, kurulma (yapılma) **2.** örülme (duvar için)

lêbûn (II) *m* **1.** uyma, uygun gelme **2.** uyma, gelme, denk gelme (ölçüleri birbirini tutma) **3.** bulunma, olma (bir yerde olma veya bulunma) **4.** gelip geçme (bir süre bir yerde, bir makamda bulunma) **5.** üstünde olma, giyinik olma (elbise için) **6.** uçma (belirme) **7.** borçlu olma, borcu bulunma **8.** yatma (boş yere bekleme) **9.** -de bulunma (olma, yaşama) **10.** sahip olma, var olma (herhangi bir niteliğe sahip bulunma) **11.** boynuna alma **12.** -e dönük olma **13.** görme, gözü olma (çok değer verme) **14.** taşıma, giyme **15.** başa gelme, olma, oluşma

lêbûn (III) *m* **1.** geçerli olma, sayma (geçer tutma) **2.** uygun olma

lê bûn (I) *l/ngh* **1.** inşa olmak, kurulmak (yapılmak) * **xanî lê bû** ev inşa oldu **2.** örülmek * **dîwar lê nebûye** duvar örülmemiş

lê bûn (II) *l/ngh* **1.** uymak, uygun gelmek* **ev cil tam lê bû** bu elbise ona tam uydu **2.** uymak, gelmek, denk gelmek (ölçüleri birbirini tutmak) * **pêlav li piyê wê bû** ayakkabı ayağına uydu * **sol li piyê wê bû lê nebû?** ayakkabı ayağına iyi geldi gelmedi mi? **3.** bulunmak, olmak (bir yerde olmak veya bulunmak) * **baş bû ku hûn li vir nebûn** iyi ki orada bulunmadınız * **lazim e ku ez piştî nîvro li wirê bim** öğleden sonra orda olmalıyım **4.** gelip geçmek (bir süre bir yerde, bir makamda bulunmak) **5.** üstünde olmak, giyinik olmak (elbise için) * **saqoyekî reş lê bû** siyah bir ceket üstünde vardı **6.** uçmak (belirmek) * **îfadeyên zarokî li rûyê wî bûn** yüzünde çocuksu ifadeler uçuyordu **7.** borçlu olmak, borcu bulunmak * **dinyayek deyn lê bû** bir sürü borcu bulunuyor * **pereyê min lê** ye o bana para borçludur **8.** yatmak (boş yere beklemek) * **mal li depoyê ne** mallar depoda yatıyorlar **9.** -de bulunmak (olmak, yaşamak) * **Ew hê jî li Farqînê ye** o hâlâ Silvanda **10.** sahip olmak, var olmak (herhangi bir niteliğe sahip bulunmak) * **pozekî mezin lê bû** iri bir burnu vardı * **bejn û baleke xweş lê bû** güzel bir boy posa sahipti **11.** boynuna almak * **ev deynli min e** bu borcu ben boynuma alıyorum **12.** -e dönük olmak * **pişta wî li min bû** sırtı bana dönüktü **13.** görmek, , gözü olmk (çok değer vermek) * **hema çavên wî li pereyan e** gözü paradan başka bir şey görmüyor **14.** taşımak, giymek * **unîformaya dewletê lê bû** devlet uniforsmasını taşıyordu **15.** başa gelmek, olmak, oluşmak

lê bûn (III) *l/ngh* **1.** geçerli olmak, saymak (geçer tutmak) * **ev hatina we nelê ye** bu seferki gelişinizi saymıyorum (veya geçersiz) **2.** uygun olmak

lê bûn ar û dan *l/bw* geçimsizleşmek, huysuzlaşmak

lêbûnbar *m* **1.** (birine) yük olma **2.** (birine) ağırlık olma

lê bûn bar *l/bw* **1.** (birine) yük olmak **2.** (birine) ağırlık olmak * **li kesî nabe bar** kimseye ağırlık olmaz

lê bûn bela *l/bw* **1.** (birinin) başına belâ olmak **2.** *mec* ilet olmak, kangren olmak (hastalık için)

lê bûn eks *l/bw* (birine) inat olmak

lê bûn êvar *l/bw* (birine) akşam olmak

lê bûn guhdar *l/bw* (birine) kulak misafiri olmak

lê bûn heyret *l/bw* hayretler içinde kalmak, bakakalmak

lê bûn jehr *l/bw* (birine) zehir zıkkım olmak

lê bûn mal *l/bw* (birine) mal olmak, mal etmek (bir değer karşılığında sahip olmak) * **erse li ser min bi pênc milyarî bû mal** arsayı beş milyara mal ettim

lê bûn mêvan *l/bw* (birine veya bir yere) konuk olmak, misafir olmak

lê bûn mîna peraniyan *l/bw* canavarlaşmak

lê bûn pêsîrtengî *l/bw* dara düşmek, başı sıkışmak, başına bir hal gelmek (kötü bir duruma uğramak)

lê bûn ronî *l/bw* aydınlanmak, aydınlığa çıkmak, üzerine ışık doğmak

lê bûn saw *l/bw* yanılsamak

lê bûn sibeh *l/bw* sabahı bulmak, sabahı etmek (sabaha kadar uyumamak) * **ez xewherimî bûm, bi zor li min bû sibeh** hiç uyumadım, sabahı zor ettim

lêbûnxwedî *m* **1.** sahiplenme, sahip olma **2.** sahip çıkma, ilgilenme (ilgilenip gözetme) **3.** sahiplenme, kayırma **4.** (birine) kanat açma **5.** (birini) arayıp sorma

lê bûn xwedî *l/bw* **1.** sahiplenmek, sahip ol-

mak **2.** sahip çıkmak, ilgilenmek (ilgilenip gözetmek) **3.** sahiplenmek, kayırmak **4.** (birine) kanat açmak **5:** (birini) arayıp sormak
lê bûn xweyî *bnr* lê bûn xwedî
lê bûn yek *l/bw* (birine karşı) birlik olmak, bir olmak * **bav û kur li min bûn yek û li min dan** baba oğul bir olup beni döğdüler
lê bûn zende *l/bw* (bir yere) takılıp kalmak
lê bûn ziqûm *l/bw* zehrolmak, zehir zikkım olmak
lê bûrîn *bnr* lê borîn
lêbûyî *rd* **1.** inşa halde **2.** örülü (duvar)
lêbûyîn (I) *m* **1.** inşa oluş, kuruluş (yapılış) **2.** örülülüş (duvar için)
lêbûyîn (II) *m* **1.** uyuş, uygun geliş **2.** uyuş, geluş, denk geliş (ölçüleri birbirini tutma) **3.** bulunuş, oluş (bir yerde olma veya bulunma) **4.** gelip geçiş (bir süre bir yerde, bir makamda bulunma) **5.** üstünde oluş, giyinik oluş (elbise için) **6.** uçuş (belirme) **7.** borçlu oluş, borcu bulunuş **8.** yatış (boş yere bekleme) **9.** -de bulunuş (olma, yaşama) **10.** sahip oluş, var oluşa (herhangi bir nitaliğe sahip bulunma) **11.** boynuna alış **12.** -e dönük oluş **13.** görme, gözü olma (çok değer verme) **14.** taşıma, giyme **15.** başa geliş, oluş, oluşma
lêbûyîn (III) *m* geçerli oluş, sayış (geçer tutma)
lêcedandin *m* **1.** didinme, uğraşma, baş koşma (bir işi başarmak için çalışma) **2.** güdümleme
lê cedandin *l/gh* **1.** didinmek, uğraşmak, baş koşmak (bir işi başarmak için çalışmak) **2.** güdümlemek
lêcivandin *m* **1.** (bir yerde) toplatma **2.** *fiz* odaklaştırma
lê civandin *l/gh* **1.** (bir yerde) toplatmak **2.** *mec* odaklaştırmak
lêcivîn *m* **1.** (bir yerde) toplanma **2.** derişme, temerküz etme **3.** üşüşme **4.** yığılma, birikme, yuvalanma **4.** toplanma, odaklanma
lê civîn *l/gh* **1.** (bir yerde) toplanmak **2.** derişmek, temerküz etmek **3.** üşüşmek **4.** yığılmak, birikmek, yuvalanmak **4.** toplanmak, odaklanmak * **her tiş li ser vê nuqteyê civiyaye** herşey bu noktaya odaklanmış
lê cor kirin *l/bw* hastalık ilerlemek, etkili olmaya başlamak
lê col bûn *l/bw* **1.** toplaşmak **2.** üşüşmek * **se lê col bûn** köpekler başına üşüştü
lê çawa *h* elbet, elbette, tabi
lêç (I) *bnr* lîç
lêç (II) *m* sapma (doğru yoldan sapma)
lêçek *m* leçek (baş örtüsü) ~**a dorbimorî** etrafı boncuklu kadın baş örtüsü
lêçerxbûn *m* dönme (-den sapma)
lê çerx bûn *l/bw* dönmek (-den sapmak) * **gava ku tu li goşe çerx bûyî rast here mala pêşîn a ku derkeve ser riya te** köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git
lêçetînhatin *m* (birine) güç gelme, zor gelme
lê çetîn hatin *l/bw* (birine) güç gelmek, zor gelmek
lêçêbûn *m* **1.** ortaya çıkma, arız olma **2.** başına gelme, yaşanma
lê çêbûn *l/ngh* **1.** ortaya çıkmak, arız olmak * **ev dert paşê lê çêbûn** bu dertler ondan arız oldu **2.** başına gelmek, yaşanmak * **ev tiştê ku li min çêbû** bu başıma gelen şey
lêçêkirin *m* hazırlama, kurma (önceden hazırlama, gizlice hazırlama, tasarlama)
lê çêkirin *l/gh* hazırlamak, kurmak (önceden hazırlamak, gizlice hazırlamak, tasarlamak) * **komplo lê çêkirin** komplo hazırlamak * **dek lê çêkirin** düzen kurmak
lêçêr *rd* evegen, iveğen, hâd, akut (çabuk ilerleyen hastalık için) * **nexweşîneke lêçêr** evegen bir hastalık
lêçêrandin *m* **1.** (bir yerde) yayma, otlatma **2.** yayma (sınırı genişletme)
lê çêrandin *l/gh* **1.** (bir yerde) yaymak, otlatmak **2.** yaymak (sınırı genişletmek) * **leke lê çêrandin** lekeyi yaymak
lêçêrîn *m* **1.** (bir yerde) yayılma, otlanma **2.** yayılma (genişleme, büyüme, meydan alma, gelişme (hastalık vb. için) **3.** *argo* otlanma
lê çêrîn *l/ngh* **1.** (bir yerde) yayılmak, otlanmak **2.** yayılmak (genişlemek, büyümek, meydan almak, gelişmek (hastalık vb. için) * **lekeya rûn zû lê diçêre** yağ lekesi çabuk yayılır **3.** *argo* otlanmak
lêçûn *m* **1.** ilerleme (bulunduğu yerden daha ileriye gitme, yol alma) **2.** benzeme **3.** benzeme, çekme (birinin ailesinde birine herhangi bir bakımdan benzeme) **4.** pavkırma (alev alev yanma, alev bir yere doğru yönelme) **5.** tutuşma, ateş alma **6.** kaçırma (zamanında yapamama) **7.** muhtaç olma (dini olarak zekat, sadaka vb.yi alabilir durumda olma) **8.** masraf, harcama, gider (harcanan para) **9.** *bz* gider, masraf (gelecekte gelecek değerler karşılığı yapılan harcama) * **dahat û lêçûnan rûberî hev bike** gelir ile giderleri karşılaştır ~ **û jêhatin** *bz* girdi çıktı, girdisi çıktısı (bir şeyin gelir ve gideri) ~**a giştî** (an jî **tevayî**) genel gider
lê çûn *l/ngh* **1.** ilerlemek (bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak) **2.** benzemek * **cil û bergên wî li yên mîran diçin** giysileri beylerinkine benziyor **3.** benzemek, çekmek (birinin ailesinde birine herhangi bir bakımdan benzemek) * **lawik li bavê xwe çûyê** çocuk babasına benziyor * **keç li metan kur li xalan diçin** kızlar halaya, erkekler dayıya çek **4.** pavkırmak (alev alev yanmak, alev bir yere doğru yönelmek) **5.** tutuşmak, ateş almak * **agir xweş lê diçe** iyi ateş alıyor **6.** kaçırmak (zamanında yapamamak * **nimêj li min çû** namazı kaçırdım **7.** muh-

taç olmak (dini olarak zekat, sadaka vb.yi alabilir durumda olmak) * **zekat lê diçe** zekata muhtaç **8.** masraf olunmak
lêçûnî *m* benzerlik, benzeme, benzeyiş
lê çûn û hatin *l/bw* **1.** gezinmek, dolaşmak **2.** *mzk* gezinmek
lêçûn û jêhatin *bz/nd* girdi çıktı, girdisi çıktısı (bir şeyin gelir ve gideri)
lêçûyî *rd* **1.** çekinik, resesif **2.** masruf, masraf edilmiş
lêçûyîn *m* **1.** ilerleyiş (bulunduğu yerden daha ileriye gitme, yol alma) **2.** benzeyiş **3.** benzeyiş, çekiş (birinin ailesinde birine herhangi bir bakımdan benzeme) **4.** pavkırış (alev alev yanma, alev bir yere doğru yönelme) **5.** tutuşma, ateş alma **6.** kaçırma (zamanında yapamama) **7.** muhtaç olma (dini olarak zekat, sadaka vb.yi alabilir durumda olma) **8.** masraf oluş
lêdagerandin *m* **1.** geri döndürme **2.** döndürme, dönüştürmek **3.** *kîm/mat* indirgeme
lê dagerandin *l/gh* **1.** geri döndürmek **2.** döndürmek, dönüştürmek **3.** *kîm/mat* indirgemek
lêdagerîn *m* **1.** geri dönme **2.** dönme, dönüşme (-e dönme, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzeme) **3.** indirgenme
lê dagerîn *l/ngh* **1.** geri dönmek **2.** dönmek, dönüşmek (-e dönmek, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzemek) **3.** indirgenmek
lêdan *m* **1.** dövme, vurma, vuruş, dayak **2.** dövme, vurma (çarpma) **3.** vurma (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirme) **3.** vurma (sürme) **4.** vurma (bağlama, takma, koyma) **5.** vurma (batıcı veya kesici cisimleri saplama, kakma) **6.** vurma (uygulama, basma, koyma) **7.** vurma, çarpma, atış (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) **8.** vurma, tutturma (değdirme, isabet etme, amaçladığı şeye tam vurma) **9.** vurma (hızla çarpma) **10.** vurma (silâhla yaralama, öldürme) **11.** vurma, çarpma (dokunma, hasta etme) **12.** vurma (soğuk, dolu gibi şeyler için; zarar verme) **13.** vurma, çarpma (vurur durumunda olma) **14.** *mzk* çalma, vurma, vuruş (vurarak ses çıkarma) * **lêdana saz** saz çalma **15.** çalma (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırma) **16.** çalma (ses çıkarma, ses verme) **17.** çalma, vurma (bozma, zarar verme) **18.** vurma, basma (bir şey üzerinde kalıp, mühür gibi araçlarla iz bırakma) **19.** basma (tokat vurma) **20.** çekme (boya, badan vb. sürme) **21.** çekme (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulama) **22.** yarma (içinden geçme) **23.** çarpma (hızla bir yere vurma) **24.** çarpma, uğrama (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğrama, cin, peri çarpma) **25.** takma (fiş takma, pencere, kapı vb.yi takma) **26.** *mat* çarpma (çarpa işlemi) ~ **heqkirî** dayak düşkünü (veya kaçkını) **27.** *der* vurgun **28.** *tek* vuruş ~**a dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı ~**a li nav rastê** meydan dayağı
lê dan *l/gh* **1.** dövmek, vurmak (vurarak canını acıtmak, dayak atmak, dayak çekmek) * **min têra dilê xwe lê da** doyasıya onu dövdüm * **li serê wê da** başına vurdu * **lêdaneke têr baş lê da** ona güzel bir dayak çekti **2.** dövmek, vurmak (çarpmak) * **piyên xwe li avê dida û masî ditirsandin** ayaklarıyla suyu dövüyor balıkları ürkütüyordu **3.** vurmak (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirmek) * **bêyî ku li derî bide kete hundir** kapıyı vurmadan içeri girdi **3.** vurmak (sürmek) * **cîla li texte da** tahtaya cila vurdu **4.** vurmak (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe li destên wî dane** ellerine kelepçe vurmuşlar **5.** vurmak (batıcı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak) * **derzî lê dan** iğne vurmak **6.** vurmak (uygulamak, basmak, koymak) * **demxe lê dan** damga vurmak **7.** vurmak, çarpmak, atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) * **dilê wî lê dide** kalbi vuruyor **8.** vurmak, tutturmak (değdirmek, isabet etmek, amaçladığı şeye tam vurmak) * **li armancê da** hedefi vurdu * **kevir dakir lê belê lê neda** taşı attı ama tutturamadı **9.** vurmak (hızla çarpmak) * **lingê xwe li erdê da** ayağını yere vurdu **10.** vurmak (silâhla yaralamak, öldürmek) **11.** vurmak, çarpmak (dokunmak, hasta etmek) * **tavê li serê wê daye** güneş başına vurmuş * **tavê lê da** güneş çarptı **12.** vurmak (soğuk, dolu gibi şeyler için; zarar vermek) * **zîpikê lê daye** dolu vurmuş **13.** vurmak (vurur durumunda olmak) * **dilê wê hê jî lê dide** kalbi hâlâ vuruyor **14.** çalmak (vurarak ses çıkarmak) * **muzîkeke xweş lê dide** güzel müzik çalıyordu * **têr baş li piyanoyê dide** çok iyi derecede piyano çalar **15.** çalmak (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak) * **ca li teybê bide em hinek li muzîkê guhdarî bikin** teybi çal da biraz müzik dinleyelim **16.** çalmak (ses çıkarmak, ses vermek) * **li odeya rex têlefonê lê dida** yan odada telefon çalıyordu **17.** çalmak, vurmak (bozmak, zarar vermek) * **qirê li balîcanê daye** patlıcanı kırağı çalmış **18.** vurmak, basmak (bir şey üzerinde kalıp, mühür gibi araçlarla iz bırakmak) * **tiliya xwe li vir bide** buraya parmağını bas **19.** basmak (tokat vurmak) * **şeqamek lê da** tokadı bastı **20.** çekmek (boya, badan vb. sürmek) * **qatek boyaxa din jî lê bide** bir kat boya daha çek **21.** çekmek (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulamak) * **hicam lê dan** ona vantüz çektiler **22.** yarmak (içinden geçmek) * keştiyê li

avê da gemi suyu yardı **23.** çarpmak (hızla bir yere vurmak) * **bayê guliyên darê li dîwêr dida** rüzgar ağaç dallarını duvara çarpıyordu **24.** çarpmak, uğramak (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğramak, cin, peri çarpmak) * **cinan li wî da** onu cin çarptı **25.** takmak (fiş, kapı, pencere vb. için) * **fîş lê bide** fişi tak **26.** *mat* çarpmak ~ **ava stûr** (birine) engel çıkarmak, (birini) zora koşmak, işi yokuşa sürmek ~ **çekan** (birine) silâh çekmek ~ **çûn** basıp gitmek ~ **demançe** (birine) tabanca çekmek ~ **gerandin** -e dolaştırmak ~ **gurmistan** (birine) yumruk göstermek ~ **halanan 1)** (birine meydan okumak) **2)** çatışmaya teşvik etmek ~ **hisandin** dinletmek ~ **kêrê** (birine) bıçak çekmek ~ **kulmê** (birine) yumruk göstermek ~ **mandeleyê** inkar etmek ~ **mêzandin** baktırmak ~ **nifiran** (birine) bedduadan bulunmak ~ **nihartin** (an jî **nihêrtin**) baktırmak ~ **xwarin** dayak yemek, kötek yemek, pataklanmak

lêdanandin *m* **1.** koyma **2.** koyma, isim koyma

lê danandin *l/gh* **1.** koymak * **şîv lê danand** akşam yemeğini ateşe koydu **2.** koymak, isim koymak

lê dan çek *l/bw* (birine) silâh çekmek

lê dan der *l/bw* **1.** dışarı vermek **2.** sızmak * **avê lê daye der** su sızmış

lê dan gefan *l/bw* (birine) tehdit (ler) savurmak

lê dan hev *l/bw* büzdürmek

lêdanîn *m* **1.** konma (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inme) **2.** ad koyma, takma (ad, lakâp koyma) **3.** oturtma, başlık koyma **4.** çöreklenme

lê danîn *l/gh* **1.** konmak (kuş, kelebek, uçak, toz vb. için, bir yere inmek) * **mêş û moran xwe lê danîbûn** üzerine bürtü böcek konmuştu **2.** ad koymak, takmak (ad, lakâp koymak) **3.** oturtmak, başlık koymak * **min pêşî rahişt qelemê û sernivîsek lê danî** aldım kalemi önce bir başlık oturttum **4.** çöreklenmek * **hat lê danî û neçû** geldi çöreklendi, gitmek bilmedi

lêdankar *nd/nt* dayakçı, dayak atıcı

lêdankarî *m* dayakçılık, dayak atıcılık

lê dan kêrê *l/bw* (birine) bıçak çekmek

lê dan nihêrtin *l/lb* baktırmak

lê dan qîran *l/bw* (birine) bağırmak (yüksek sesle azarlamak

lê dan sîleh *l/bw* (birine) silâh çekmek

lê dan şoran *l/bw* (birine) küfürler savurmak

lêdanxur *nd/nt* dayak yiyici

lêdanxwar *nd/nt* dayak yiyici

lêdanxwarin *m* dayak yeme

lêdan xwarin *l/gh* dayak yemek

lêdanxwarî *m* **1.** dayak yeme **2.** *rd* dayak yemiş, dövülmüş kimse

lê dawe kirin *l/bw* (birini) dava etmek (veya açmak)

lêdayek *m* çıkartma, strikır

lêdayî *rd* **1.** vuruk (darbe yemiş olan) **2.** takılı (kapı, pencere vb. şeyler için) * **fîş lêdayî ye hay jê bî** fiş takılı dikkatlı ol

lêdayîn *m* **1.** vuruş, (dövme, dayak atma) **2.** çalış (müzik aletlerini çalma) **3.** vuruş, atış (kalp, nabız vb. için)

lêder *nd/nt* **1.** çalgıcı, çalıcı, çalan (enstrüman çalan kimse) * **lêderê klarnetê** klarnetçi **2.** icracı (esseri çalan kimse) **3.** *rd* çalar **4.** vurucu **5.** çarpan

lêdera hevpar *mat/nd* ortak çarpan

lêderbasbûn *m* kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmama)

lê derbas bûn *l/bw* kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmamak)

lêderî *m* **1.** çalgıcılık **2.** icracılık

lê dek û dolab gerandin *l/bw* birine düzen kurmak

lêderbûn *m* **1.** başına üşüşme **2.** mantar gibi yerden bitme

lê derbûn *l/ngh* **1.** başına üşüşmek * **mêş li me der bûn** arılar başımıza üşüştü **2.** mantar gibi yerden bitmek

lêderketin *m* çıkagelme

lê derketin *l/ngh* çıkagelmek * **tê bîra te li mêrgê boxeyek li me derketibû** hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmişti

lê derxistin *l/gh* yaptıklarını birine itiraf ettirmek

lêdijwarhatin *m* (birine) güç gelme, zor gellme

lê dijwar hatin *l/bw* (birine) güç gelmek, zor gellmek

lêdiwan *m* açıklama, yorum

lêdozvekirin *m* (birini) dava etme (veya açma)

lê doz vekirin *l/bw* (birini) dava etmek (veya açmak)

lêecelekirin *m* **1.** aceleye getirme **2.** emrivaki yapma **3.** sıkıştırma, dara getirme

lê ecele kirin *l/bw* **1.** aceleye getirmek **2.** emrivaki yapmak **3.** sıkıştırmak, dara getirmek

lêecêbman *m* (birine veya bir şeye) şaşa kalma, hayret etme

lê ecêb man *l/bw* (birine veya bir şeye) şaşa kalmak, hayret etmek

lê ecêbmayî *rd* şaşılası

lêecêbmayîbûn *m* şaşakalma

lê ecêbmayî bûn *l/bw* şaşakalmak

lêefsûnkirin *m* (birini) büyüleme

lê efsûn kirin *l/bw* (birini) büyülemek

lêeyanbûn *m* **1.** (birine) beyan olma **2.** içine doğma

lê eyan bûn *l/bw* **1.** (birine) beyan olmak **2.** içine doğmak

lêêwirîn *m* **1.** üşüşme **2.** toplaşma **3.** konumlanma

lê êwirîn *l/ngh* 1. üşüşmek 2. toplaşmak 3. konumlanmak
lêf *erd/n* yamaç ~ û ~ yamaç yamaç * **lêf û lêf çûn** yamaç yamaç gitti
lêfedkirin *m* 1. (birine veya bir şeye) bakma 2. bakına (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) 3. bakma (besleme, geçindirme) 4. bakma (hasta için muayene etme, tedavi etme)
lê fedkirin *l/gh* 1. (birine veya bir şeye) bakmak 2. bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) 3. bakmak (beslemek, geçindirmek) 4. bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) * **doktorê ku me ew anî têr baş li nexweşa me fedkirî** getirdiğimiz doktor hastamıza iyicene baktı
lê ferman bûn *l/bw* (birine) ölüm, sürgün veya felaketi olmak
lêferzker *rd/nd* dayatmacı
lêferzkerî *m* dayatmacılık
lêferzkirin *m* (birine) dayatma, farzetme
lêferzkirin *l/bw* (birine) dayatmak, farzetmek * **dixwazin poşmaniyê li wan ferz bikin** pişmanlığı dayatmak istiyorlar
lê fetilandin *m* 1. (bir şeyi veya kimseyi) geri gönderme 2. geri çevirme, geri verme, iade etme 3. mukabele etme 4. karşılık verme, misilemede bulunma
lê fetilandin *l/gh* 1. (bir şeyi veya kimseyi) geri göndermek 2. geri çevirmek, geri vermek, iade etmek 3. mukabele etmek 4. karşılık vermek, misilemede bulunmak
lêfetilîn *m* 1. dönme, geri dönme 2. (birine veya bir şeye) dönme (-e yönelme) 3. dönme (-den sapma) 4. çevrilme (kendini çevirme) 5. dönme (-e dönme, bir şeyi andıracak duruma gelme, benzeme) 6. mukabele (karşılıklı yapılan okuma)
lê fetilîn *l/gh* 1. dönmek, geri dönmek 2. (birine veya bir şeye) dönmek (-e yönelmek) * **li min fetilî û awireke tûj veda** bana dönüp sert bir bakış fırlattı 3. dönmek (-den sapmak) * **gava ku tu li goşe fetilî, rast here mala pêşîn a ku derkeve ser riya te** köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git 4. çevrilmek (kendini çevirmek) * **her bedewa ku te dît lê mefetile** her gördüğün güzele çevrilme 5. dönmek (-e dönmek, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzemek) 6. mukabele etmek (karşılıklı okumak)
lêfikirandin *m* 1. (birini) düşündürme 2. aklına getirme 3. üstünde yoğunlaştırma
lê fikirandin *l/bw* 1. (birini) düşündürmek 2. aklına getirmek 3. üstünde yoğunlaştırmak
lêfikirîn *m* 1. (birini veya bir şeyi) düşünme 2. düşünme (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranma) 3. aklına getirme 4. üstüne yoğunlaşma
lê fikirîn *l/ngh* 1. (birini veya bir şeyi) düşünmek 2. düşünmek (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak) * **hinek li dersên xwe bifikire** biraz da derslerini düşün! 3. aklına getirmek * **lê nafikire ku wê dawiya vî karî çi be** bu işin sonu nereye varacağını aklına getirmiyor 4. üstüne yoğunlaşmak
lê fors kirin *l/bw* afi kesmek (satmak veya yapmak)
lê galîn *l/ngh* habire laf saymak, küfretmek
lêger *nd/nt* 1. araştırıcı, araştırman 2. arayıcı * **lêgerê zêr** altın arayıcısı
lêgeran *m* 1. arama, arayış 2. araştırı, araştırma 3. arama tarama 4. açınsama, istikşaf
lêgerandin *m* 1. (bir yeri) gezdirme (tanıtmak amacıyla gezdirme) 2. dolaştırma 3. kurma (gizlice hazırlama, tasarlama) 4. dolandırma (bir şeyin çevresinde dolandırma) 5. arama 6. araştırma
lê gerandin *l/gh* 1. (bir yeri) gezdirmek (tanıtmak amacıyla gezdirmek) * **ez dê te li çarşiyê bigerînim** sana çarşıyı gezdireceğim 2. dolaştırmak 3. kurmak (gizlice hazırlamak, tasarlamak) * **dolap lê gerandin** dolap kurmak 4. dolandırmak (bir şeyin çevresinde dolandırmak) 5. aramak 6. araştırmak
lêgeriyan 1. gezme 2. dolaşma 3. arayış 4. araştırma
lêgerî *m* 1. araştırıcılık, araştırmanlık 2. arayıcılık
lêgerîn *m* 1. arama (birini veya bir şeyi bulmaya çalışma) 2. arama (bir yöntemi bulmaya çalışma) 3. arama (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini isteme, özleme) 4. gezme (bir yeri görüp inceleme) 5. gezme (bir yerde gezi yapma) 6. dolaşma 7. *mzk* gezinme, dolaşma 8. açınsama, istikşaf etme (bir yerin özeliklerini ortaya çıkarmak için araştırma ve inceleme yapma) 9. araştırma (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunma, sorma, soruşturma) 10. araştırma, araştırı (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma) 11. inceleme, araştırma, etüt etme 12. *mec* arama, tarama, tarayış (araştırmak için gözden geçirme) 13. görücüye çıkma (kız isteme) 14. bulaşma (herhangi bir şey birine bulaşma) ~ **û sehîkirin** arama tarama ~**a meclîsê** meclis araştırması
lê gerîn *l/gh* 1. aramak (birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak) * **li hundirê dikanê bi çavan li tiştan geriya** dükkanın içinde gözleriyle bir şeyler aradı 2. aramak (bir yöntemi bulmaya çalışmak) * **ji bo ku li fabrîkayê hilberînê zêde bikin li azîneke nû digerin** fabrikada üretimi artırmak için yeni yöntem arıyorlar 3. aramak (bir şeyin yokluğunu duyarak geri gelmesini istemek, özlemek) * **ez pir li te digerim, hevalo** seni çok arıyorum, arkadaş 4. gezmek (bir yeri görüp

incelemek) **5.** gezmek (bir yerde gezi yapmak) **6.** dolaşmak * **em li her derê gerîn** her yeri dolaştık **7.** *mzk* gezinmek, dolaşmak **8.** açınsamak, istikşaf etmek (bir yerin özeliklerini ortaya çıkarmak için araştırma ve inceleme yapmak) **9.** araştırmak (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak) **10.** araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak) **11.** incelemek, araştırmak, etüt etmek **12.** *mec* aramak, taramak (araştırmak için gözden geçirmek) **13.** görücüye çıkmak (kız istemek) **14.** bulaşmak (herhangi bir şey birine bulaşmak)

lêgerîner *nd/nt* araştırıcı, araştırman **~ê ziman** dilci

lêgerînerî *m* araştırıcılık, araştırmanlık

lêgerînkirin *m* **1.** araştırma yapma **2.** inceleme yapma

lêgerîn kirin *l/gh* **1.** araştırma yapmak **2.** inceleme yapmak

lêgerk *m* arayıcı (bilgisayar terimi olarak)

lêgermkirin *m* **1.** (birine) ısındırma **2.** kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma)

lê germ kirin *l/bw* **1.** (birine) ısındırmak **2.** kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak)

lêgermbûn *m* **1.** (birine) kanı kaynama, ısınma **2.** kızışma (hareketlenme, hızlanma)

lê germ bûn *l/bw* **1.** (birine) kanı kaynamak, ısınmak **2.** kızışmak (hareketlenmek, hızlanmak)

lêgerok *nd/nt* araştırıcı

lêgerokî *m* araştırıcılık

lêgilîbûn *m* (biri) şikâyet edilme

lê gilî bûn *l/bw* (biri) şikâyet edilmek

lêgilîkirin *m* (birini) şikâyet etme, şikâyette bulunma

lê gilî kirin *l/bw* (birini) şikâyet etmek, şikâyette bulunmak

lêgilîkirî *rd* şikêyet edilmiş olan

lêgir *nd/nt* ayıplayan kimse

lêgiranbûn *m* **1.** (birine) ağır gelme **2.** ağırlaşma (hastalık için; fenalaşma, tehlikeli duruma gelme)

lê giran bûn *l/bw* **1.** (birine) ağır gelmek **2.** ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)

lêgiranhatin *m* **1.** (birine) ağır gelmek- **2.** (birine) ağır gelmek-, gücüne gitme- - **3.** ağırlaşma (hastalık için; fenalaşma, tehlikeli duruma gelmek-)

lê giran hatin *l/bw* **1.** (birine) ağır gelmek **2.** (birine) ağır gelmek, gücüne gitmek * **ev gotin pir li min giran hatin** bu sözler bana çok ağır geldi **3.** ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)

lêgirêdan *m* (silahla) tarama, tarayış

lê girê dan *l/bw* (silahla) taramak

lêgirtin (I) *m* **1.** (bir şeyi birine) çok görme (bir kimsenin davranışını yadırgama) **2.** ayıplama, ayıpsama, kınama **3.** affetmeme, mazur görmeme, hoş görmeme

lêgirtin (II) *m* **1.** kıyaslama, ölçüşme **2.** ölçü alma, ölçüsünü alma (terzi vücut ölçülerini alma) **3.** prova yapma, prova (bir giysiye son biçimini vermeden önce giysiyi giyecek kişinin üzerinde yapılan düzeltme)

lê girtin (I) *l/gh* **1.** (bir şeyi birine) çok görmek (bir kimsenin davranışını yadırgamak) **2.** ayıplamak, ayıpsamak, kınamak **3.** affetmemek, mazur görmemek, hoş görmemek

lê girtin (II) *l/gh* **1.** kıyaslamak, ölçüşmek **2.** ölçü almak, ölçüsünü almak (terzi vücut ölçülerini almak) **3.** prova yapmak

lêgirîn *m* (birine) yanma (veya ağlama)

lê girîn *l/ngh* (birine) yanmak (veya ağlamak) * tenê keç li bav digirîn sadece kızlar babalarına yanarlar

lêguhdarbûn *m* **1.** (birini) dinleme **2.** (birine) kulak verme **3.** kulak misafiri olma

lê guhdar bûn *l/bw* **1.** (birini) dinlemek **2.** (birine) kulak vermek **3.** kulak misafiri olmak * **ez tevî gengeşiya wan nebûm, bi tenê ez li wan guhdar bûm** konuşmalarına katılmadım, yalnızca kulak misafiri oldum

lêguhdarîkirin *m* **1.** (birini) dinleme **2.** dinleme, kulak verme, sözünü dinleme (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranma) **3.** dinleme (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etme)

lê guhdarî kirin *l/bw* **1.** (birini) dinlemek **2.** dinlemek, kulak vermek, sözünü dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) **3.** dinlemek (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etmek)

lê guhdarî nekirin *l/bw* söz geçirememek, dinletememek * **min ew çend gotê ku xwêdandayî av vemexwe, lê dîsa jî li min guhdarî nekir** terli terli su içme diye o kadar söylememe rağmen, dinletemedim

lêguncandin *m* uyarlama

lê guncandin *l/gh* uyarlamak

lêguncîn *m* uymak, uyuşma, bağdaşma

lê guncîn *l/ngh* uymak, uyuşmak, bağdaşmak

lêguncîner *rd* uyarlayıcı

lêgutbûn *m* (birine) pür dikkat kesilme (veya dinleme)

lê gut bûn *l/bw* (birine) pür dikkat kesilmek (veya dinlemek)

lêguvahîkirin *m* (birine) tanıklık etme, şahadette bulunma

lê guvahî kirin *l/bw* (birine) tanıklık etmek, şahadette bulunmak

lêgûchatin *m* ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşma, tehlikeli duruma gelme)

lê gûc hatin *l/bw* ağırlaşmak (hastalık için; fenalaşmak, tehlikeli duruma gelmek)

lêhanîn *m* **1.** uydurma **2.** uyarlama

lêhanîn *l/gh* **1.** uydurmak **2.** uyarlamak
lêhasilîn *m* **1.** (bir şeye veya kimseye) muhtaç hale gelme, muhtaç olma **2.** birleşme, buluşma
lê hasilîn *l/ngh* **1.** (bir şeye veya kimseye) muhtaç hale gelmek, muhtaç olmak **2.** birleşmek, buluşmak
lêhatin *m* **1.** uyma, uygun gelme, uyuşma, bağdaşma **2.** yaraşma, uygun olma **3.** yarama, iyi gelme, uygun olma **4.** (iyi) gelme (etkisini bir şekilde gösterme) **5.** uyma, gelme (giyecek için; üstüne uygun olma) **6.** iyi gelme, uğurlu gelme **7.** yakışma, iyi gitme, uygun gelme, açma **8.** alışma (uyar duruma gelme, intibak etme) **9.** araziye uyma **10.** uyma (ölçüleri birbirini tutma) **11.** uyma (renk, biçim olarak uygun düşme) **12.** uyma (zevke, anlayışa uygun düşme) **13.** denk gelme, uygun gelme **14.** tamam gelme **15.** kâr etme, iyi olma (etkisi iyi olma) **16.** uygun gitme, yaver gitme, yolunda gitme, rast gelme (veya gitme) **17.** yerini beğenme (bitki için; yeri gelişmesine çok uygun olma) **18.** uyma, uygun düşme, uygun gelme, uygun olma (şartlarına uyma) **19.** bitme, yeşerme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) **20.** (birine) çekme ~ **çêtir e ji jêhatinê** en önemlisi işlerin yolunda gitmesidir, anlamında bir deyim
lê hatin *l/ng* **1.** uymak, uygun gelmek, uyuşmak, bağdaşmak **2.** yaraşmak, uygun olmak * **ev kar li te tê** bu iş sana yaraşır * **mîrîtî li te hatiye** beylik sana yaraşmış **3.** yaramak, iyi gelmek, uygun olmak * **ev îlac li birîna min hat** bu ilâç yarama iyi geldi * **ev îlac lê nehat** bu ilaç ona yaramadı * **leyîstina roja çarşemê li min nayê** çarşambaları oyun oynamak bana yaramıyor **4.** (iyi) gelmek (etkisini bir şekilde göstermek) * **hewaya wir lê hat** buranın havası ona iyi geldi * **hewaya vir li min pir germ hat** buranın havası bana çok sıcak geldi **5.** uymak, gelmek (giyecek için; üstüne uygun olmak) * **sol li piyê wê hat lê nehat?** ayakkabı ayağına iyi geldi gelmedi mi? * **saqo li min hat** ceket bana iyi geldi **6.** iyi gelmek, uğurlu gelmek **7.** yakışmak, iyi gitmek, uygun gelmek, açmak * **reng li odeyê hatiye** renk odaya yakışmış * **ev wêne pir xweş li vê hat** bu resim buraya iyi gitti * **qazak lê tê** kazak ona iyi gidiyor * **ev reng li odeyê hat** bu reng odayı açtı **8.** alışmak (uyar duruma gelmek, intibak etmek) * **kilît li qeflê hat** anahtar kilide alıştı kilît **9.** araziye uymak **10.** uymak (ölçüleri birbirini tutmak) * **pêlav li piyê wê hat** ayakkabı ayağına uydu **11.** uymak (renk, biçim olarak uygun düşmek) * **kravat li saqoyê wî hatiye** kravat ceketine uyumuş **12.** uymak (zevke, anlayışa uygun düşmek) * **qaydeyên we li me nayên** sizin kurallarınız bize uymuyor **13.** denk gelmek, uygun gelmek **14.** tamam gelmek **15.** kâr etmek, iyi olmak (etkisi iyi olmak) **16.** uygun gitmek, yaver gitmek, yolunda gitmek, rast gelmek (veya gitmek) * **ku lê bê jê tê** şans yaver giderse her şey iyi olur **17.** yerini beğenmek (bitki için; yeri gelişmesine çok uygun olmak) **18.** uymak, uygun düşmek, uygun gelmek, uygun olmak (şartlarına uymak) * **saet li pêncê êvarê lê tê** akşam saat beşte ona uygun gelir **19.** bitmek, yeşermek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) * **por lê nayê** saçı bitmiyor (veya yeşermiyor) **20.** (birine) çekmek * **kurik li bavê xwe hatiye** çocuk babasına çekmiş
lê hatin der *l/bw* birden karşısına çıkmak
lê hatin dîtin *l/bw* görülmek * **qolera hîn bêhtir li welatên germ tê dîtin** kolera daha çok sıcak ülkelerde görülür
lê hatin hev *l/bw* **1.** içine alınıp sıkıştırmak **2.** sıkıştırmak, kıstırmak (kaçmayacak biçimde çembere almak) **3.** başına üşüşmek * **zarokê taxê li min hatin hev** mahallenin çocukları başıma üşüştüler **4.** *mec* cendereye almak
lê hatin nihêrtin *l/tb* **1.** bakılmak * **baş li zarok tê nihêrtin** çocuğa iyi bakılıyor **2.** gözetilmek **3.** araştırılmak
lê hatin piyariyê *l/bw* merhamete gelmek
lê hatin rehmê *l/bw* (birine) acımak, merhamet etmek (veya merhamete gelmek)
lê hatin xezebê *l/bw* (birine) öfkelenmek, kızmak
lêhatî *rd* **1.** uyarlık **2.** yaraşıklı **3.** adapte **4.** müsait
lêhatîbûn *m* **1.** uyma, bağdaşım **2.** yaraşık, yaraşma, uygunluk **3.** adate olma **4.** müsaitlik
lêhayîbûn *m* fark etme, farkına varma
lê hayî bûn *l/bw* fark etmek, farkına varmak
lêhebûn *m* kol gezme
lê hebûn *l/ngh* kol gezmek * **mirin lê heye** ölüm kol geziyor
lêhelalkirin *m* helâllik verme
lê helal kirin *l/bw* helâllik vermek
lêheramsîkirin *m* (birine) dalavere yapma
lê heramsî kirin *l/bw* (birine) dalavere yapmak
lêherimandin *m* **1.** (birşeyi birine) haram etme **2.** zehir zıkkım etme
lê herimandin *l/bw* **1.** (birşeyi birine) haram etmek **2.** zehir zıkkım etmek
lêherimîn *m* **1.** (bir şey birine) haram olma **2.** zehir zıkkım olma
lê herimîn *l/bw* **1.** (bir şey birine) haram olmak * **xew li min herimî** uyku bana haram oldu **2.** zehir zıkkım olmak
lêhesandin *m* dinleme
lê hesandin *l/gh* dinlemek
lêhewandin *m* **1.** barındırma **2.** konaklandırma

lê hewandin *l/bw* **1.** barındırmak **2.** konaklandırmak
lêhewîn *m* **1.** barınma (yaşamak için uygun yer bulma) **2.** konaklanma, barınına **3.** konma (gece geçirme, konuk olma)
lê hewîn *l/ngh* **1.** barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak) * **di welat de cihekî ku lê bihewin nedîtin** koca memlekette barınacak yer bulamadılar **2.** konaklanmak, barınmak **3.** konmak (gece geçirmek, konuk olmak)
lêhewmbûn *m* yuvalanma, birikme
lê hewm bûn *l/bw* yuvalanmak, birikmek
lê heyirandin *m* şaşalatma, hayrete düşürme
lê heyirandin *l/gh* şaşalatmak, hayrete düşürmek
lêheyirî *rd* şaşılası
lê heyirî *b* bakındı * **li van zarokan heyirî** bakındı şu çocuklara
lêheyirîn *m* şaşa kalma, hayrette düşme
lê heyirîn *l/ngh* şaşa kalmak, hayrette düşmek
lêhênan *m* **1.** uydurma **2.** uyarlama, adapte etme
lê hênan *l/gh* **1.** uydurmak **2.** uyarlamak, adapte etmek
lêhênatî *m* **1.** uyduruk (uymuş olan) **2.** uyarlık
lêhênayî *rd* uyarlama, adaptasyon
lêhênayîkirin *m* uyarlama
lêhênayî kirin *l/gh* uyarlamak
lêhêner *nd/nt* uyarlayıcı, uyarlayan
lêhêrsbûn *m* (birine) öfkelenme, kızma
lê hêrs bûn *l/bw* (birine) öfkelenmek, kızmak
lê hêrsa xwe anîn *l/bw* (birine) öfkelenmek, kızmak
lêhêwirandin *m* üşürme
lê hêwirandin *l/gh* üşürmek
lêhêwirîn *m***1.** başına üşüşme, üşüntü etme **2.** abanma (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanma) **3.** çöküşme **4.** yuvalanma, birikme
lê hêwirîn *l/ngh* **1.** başına üşüşmek, üşüntü etmek **2.** abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) * **du kes li kalê reben hêwirîbûn** iki kişi zavalı ihtiyara abanmışlardı **3.** çöküşmek * **çûk li zeviyê hêwirîn** kuşlar tarlaya çöktü **4.** yuvalanmak, birikmek
lêhikmkirin *m* **1.** hükmetme **2.** etkide bulunma
lê hikm kirin *l/bw* **1.** hükmetmek **2.** etkide bulunmak
lêhildan *m* **1.** (birine) çıkışma **2.** yükleme
lê hildan *l/gh* **1.** (birine) çıkışmak **2.** yüklemek
lêhilkişandan *m* (birine) çıkışmak
lê hilkişandan *l/gh* (birine) çıkışmak
lêhiltepilîn *m* (bir şeye) takılma
lê hiltepilîn *l/gh* (bir şeye) takılmak
lêhisandin *m* **1.** dinleme **2.** dinleme (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etme)
lê hisandin *l/gh* **1.** dinlemek **2.** dinlemek (kulak veya dinleme âletiyle hastayı muayene etmek)
lêhisîn *m* dinleme
lê hisîn *l/gh* dinlemek
lêhişyarbûn *m* farkına varma, farketme
lê hişyar bûn *l/bw* farkına varmak, farketmek
lêhizirandin *m* düşündürme
lê hizirandin *l/gh* düşündürmek
lêhizirîn *m* **1.** (birini) düşünme **2.** düşünme (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranma)
lê hizirîn *l/ngh* **1.** (birini) düşünmek **2.** düşünmek (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak) * **hinek li dersên xwe bihizire** biraz da derslerini düşün!
lêhîkarîkirin *m* etki yapma, etkileme, kâr etme
lê hîkarî kirin *l/bw* etki yapmak, etkilemek, kâr etmek * **lêdan lê hîkarî nake** dayak kâr etmiyor
lêhovedan *m* şüphelenme
lê hove dan *l/bw* şüphelenmek
lê hukm kirin *l/bw* **1.** hükmetmek **2.** hükmetmek, etkili olmak
lêhûrbûn *m* **1.** inceleme, araştırma, gözleme, irdeleme (bir şeyi etraflıca ele alıp inceleme) **2.** dikkatle araştırma, haddeden geçirme **3.** yoğunlaşma, konsantre olma konsantrasyon, dikkat toplaşımı **4.** detaylarına inme, üstüne eğilme, üzerinde düşünme **5.** açımlama, teşrih **6.** ıcığını bıcığını çıkarına **7.** muhakeme yürütme
lê hûr bûn *l/bw* **1.** incelemek, araştırmak, gözlemek, irdelemek (bir şeyi etraflıca ele alıp incelemek) **2.** dikkatle araştırmak, haddeden geçirmek **3.** yoğunlaşmak, konsantre olmak * **em li meseleyê hûr bibin** mesele üzerine yoğunlaşalım **4.** detaylarına inmek, üstüne eğilmek, üzerinde düşünmek **5.** açımlamak **6.** ıcığını bıcığını çıkarmak **7.** muhakeme yürütmek
lêhûrbûnî *m* inceleme, tetkik
lêhûrbûyî *rd* konsantre
lêînan *m* **1.** uydurma **2.** uyumlaştırma, bağdaştırma
lê înan *l/gh* **1.** uydurmak **2.** uyumlaştırma, bağdaştırma
lêjîpîv *m* eğimölçer, klinometre
lêk (I) *c* birbiri, yek diğeri (karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu)
lêk (II) *rz/m* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler) ~ **pê dan kirin** ekletmek ~**a pêwendiyê** *rz* ilgi eki ~**ên kesîn** *rz* kişi eki
lêkanîn (I) *m* **1.** anlaştırma **2.** uzlaştırma **3.** barıştırma **4.** uyumlaştırma, bağdaştırma
lêkanîn (II) *m* gerçekleştirme, hazırlama (bir şeyi ortaya koyma, gerçekleştirme)
lêk anîn (I) *l/gh* **1.** anlaştırmak **2.** uzlaştırmak **3.** barıştırmak **4.** uyumlaştırmak, bağdaştırmak

lêk anîn (II) *l/gh* gerçekleştirmek, hazırlamak (bir şeyi ortaya koymak, gerçekleştirmek) * **min ji xwe re alfabeyek lêk anî** kendime bir alfaba hazırladım
lêkarîgerîkirin *m* etki yapma, etkileme
lê karîgerî kirin *l/bw* etki yapmak, etkilemek
lêkarketin *m* yakışma, uygun gelme
lê kar ketin *l/bw* yakışmak, uygun gelmek
lêkarkirin *m* etkileme, işleme, kâr etme
lê kar kirin *l/bw* etkilemek, işlemek, kâr etmek
lêkayî *m* uzlaşma
lêkayîxwaz *rd* uzlaşmacı
lêkayîxwazî *m* uzlaşmacılık
lêkborîn *m* geçişim, geçişme
lêk borîn *l/ngh* geçişmek
lêkbûn *m* eklenme
lêk bûn *l/ngh* eklenmek
lêkbûyîn *m* ekleniş
lêkdan (I) *m* **1.** vuruşma, dövüş, dövüşme **2.** çatışma, çarpışma **3.** *mat* çarpım, çarpma
lêkdan (II) *m* ekleme, ilave, ek (eklenmiş parça)
lêk dan (I) *l/gh* **1.** vuruşmak, dövüşmek **2.** çatışmak, çarpışmak **3.** çarpmak
lêk dan (II) *l/gh* eklemek
lêkdank *mat/m* çarpan
lêkdanker *mat/m* çarpan
lêkdar *rz/rd* ekli
lêkdayî *mat/nd* çarpılan
lêkdayî *rd* **1.** ekli, ilâveli, ilâve edilmiş **2.** *rz* bileşik
lêkdayîn *m* **1.** vuruşma, dövüş, dövüşme **2.** çatışma, çarpışma
lêkend *m* selinti
lêker *rz/m* fiil, eylem **~a alîkar** yardımcı fiil **~a awête** bileşik fiil **~a bêqayde** (an jî **bêqaîde**) kuralsız fiil **~a bêrêzik** kuralsız fiil **~a bingehîn** (an jî **hîmî**) temel fiil **~a biqayde** (an jî **biqaîde**) kurallı fiil **~a bûn** oluş fiili **~a cînavkî** adıl fiil **~a çivandî** çekimli fiil **~a çûbûyî** (an jî **çêkirî**) türemiş fiil, yapma fiil **~a daçekî** edatlı fiil **~a derbasî** geçişli fiil **~a erênî** olumlu fiil **~a gerandî** dönüşlü fiil **~a gerguhêz** geçişli fiil **~a gerguhêzkirî** oldurgan, geçişli duruma getirilmiş fiil **~a hebûn** varlık fiil **~a hevayî** işteşli fiil **~a hevedudanî** birleşik fiil **~a hîmî** temel fiil **~a hokerî** sıla sıygası, zarf fiil **~a karînî** iktidar fiil **~a kartêbû** edilgen fiil **~a kêm** eksik fiil **~a kişandî** çekimli fiil **~a lebatî** etken fiil, aktif fiil **~a lêkdayî** bileşik fiil **~a nederbasî** geçişsiz fiil **~a negerandî** geçişsiz fiil **~a negerguhêz** geçişsiz fiil **~a nekesane** salt üçüncü şahıslı zamir **~a netêper** geçişsiz fiil **~a neyînî** olumsuz fiil **~a pêkhatî** bileşik fiil, türetilmiş fiil **~a qertafî** ek fiil **~a rêzikdar** kurallı fiil **~a rêzikî** kurallı fiil **~a sade** (an jî **xwerû**) sade fiiil, basit fiil **~a sedemkar** ettirgen fiil **~a tebatî** edilgen fiil, pasif fiil **~a têneper** geçişsiz fiil **~a têper** geçişli fiil **~a vegerok** dönüşlü fiil **~a xwerû** **~a yekrast** dolaysız fiil **~a zivirandî** dönüşlü fiil
lêkerî *rz/m* fiilimsi, eylemsi
lêkete *mat/m* teğet
lêketin *m* **1.** değme **2.** vurma (hızla değme, çarpma) **4.** değme, isabet etme, isabet alma, rast gelme, hedefi bulma **5.** dokunma (sağlığını bozma) **6.** sürtünme, sürtünüş **7.** dokunma, gönülü kırılma **8.** vurulma **9.** vurulma, müptelâ olma **10.** yakışma **11.** düşme **12.** dayak yeme **13.** çalınma **13.** çarpma, toslama **14.** düşme (dini olarak muhtaç olmak)
lê ketin *l/ngh* **1.** değmek * **her gava ku ba tê, antên li guliyên darê dikeve** rüzgâr estikçe, anten ağacın dallarına değiyor **2.** vurmak (hızla değmek, çarpmak) * **destê min li dîwêr ketiye** elimi duvara vurmuşum **3.** değmek, temas etmek * **destê min lê ket** elim ona değdi **4.** değmek, isabet etmek, isabet almak, rast gelmek, hedefi bulmak * **gule li armancê ket** kurşun hedefe değdi * **sê kevir avêtin, lê hebek jî lê neket** üç taş attı, ama hiçbirisi rast gelmedi **5.** dokunmak (sağlığını bozmak) * **ev xwarin li min ket** bu yemek bana dokundu **6.** sürtünmek * **milê min li dîwêr ket** kolum duvara sürtündü **7.** dokunmak, gönülü kırılmak * **min tiştek got lê ket** bir şey söyledim ona dokundu **8.** vurulmak **9.** vurulmak, müptelâ olmak * **werem lê ketiye** vereme müptela olmuş **10.** yakışmak * **navê wî jî pir lê dikeve** adı da kendisine çok yakışıyor **11.** düşmek * **ma qey serokatî li me ketiye** sanki başkanlık bize mi düşmüş? **12.** dayak yemek * **ew qas li te ket dîsa jî pozê te neşewitî** o kadar dayak yedin uslanmadın 13. çalınmak * **kaset lê nakeve** kaset çalınmıyor **13.** çarpmak, toslamak **14.** düşmek (dini olarak muhtaç olmak) * **zekat lê dikeve** ona zekât düşüyor **~ û çûn** yalayıp geçmek **~ û neketin** ıskalamak
lêketî *rd* **1.** değmiş, temas etmiş olan **2.** dokunulmuş (sağlığını bozmuş) **3.** tutulmuş, müptelâ * **werem lê ketiye** vereme müptela **4.** vuruk **5.** *mat* çarpılan, madrup
lê keys anîn *l/bw* (birini) köşeye sıkıştırmak, fırsatını düşürmek
lê kêm nehiştin *l/bw* hiçbir eksiğini bırakmamak
lêkêrkirin *m* etkide bulunma, etkileme
lê kêr kirin *l/bw* etkide bulunmak, etkilemek * **nexweşî lê kêr kir** hastalık onu etkilemeye başladı
lê kêr kişandin *l/bw* (birine) bıçak çekmek
lêkhatin *m* **1.** anlaşma 2. uzlaşma 3. barışma
lêk hatin *l/ngh* **1.** anlaşmak **2.** uzlaşmak **3.** barışmak

lêkhatî *rd* **1.** barışık **2.** uzlaşık ~ **bûn** barışık olmak
lêkhatîbûn *mec* diyalog (anlaşma, uyum sağlama)
lêkhêner uzlaştırıcı
lêkirhatin *m* abes kaçma, abes gelme
lê kir hatin *l/bw* abes kaçmak, abes gelmek
lêkirin (I) *m* **1.** giydirme, giydiriş **2.** isim koyma, ad koyma **3.** takma (ad, lakâp koyma) **4.** geçirme, yazma
lêkirin (II) *m* **1.** kurma (tesis etme, meydana getirme) **2.** kurma, yapma, yapım, inşa (yapı kurma, inşa etme, bina etme) **3.** örme (duvar örme)
lêkirin (III) *m* **1.** dökme (su dökme) **2.** boşaltma **3.** gezdirme (bir şeyi başka şey üzerinde dolaştırarak dökme) **4.** serpme, serpiş **5.** sıkma (basınçlı bir araçla fışkırtma) **6.** yağma (üzerine yağma) **7.** *mec* başlama
lêkirin (IV) *m* **1.** yükleme **2.** üstüne koyma
lê kirin (I) *l/gh* **1.** giydirmek * **ez dê kincekî xweş lê bikim** ona güzel bir elbise girdireceğim **2.** isim koymak, ad koymak * **we çi navî lê kir?** hangi ismi koydunuz? **3.** takmak (ad, lakâp koymak) **4.** geçirmek, yazmak * **wefata jinikê li dosyaya wê kirin** kadının dosyasına vefat kaydını geçirdiler * **navê min jî lê bike** ismimi de yaz ~ **û xemilandin** giydirip kuşatmak
lê kirin (II) *l/gh* **1.** kurmak (tesis etmek, meydana getirmek) **2.** kurmak, yapmak (yapı kurmak, inşa etmek, bina etmek) * **xanî lê kirin** ev kurmak * **me hîna qata duduyan a xanî lê nekiribû hewa ne xweş bû** evin ikinci katını yapmadan havalar bozuldu **3.** örmek (duvar örmek)
lê kirin (III) *l/gh* **1.** dökmek (su dökmek) * **bi zerikê avê lê bike** tasla su dök **2.** boşaltmak * **ez dê satilek av lê bikim** bir kova suyu boşaltacağım **3.** gezdirmek (bir şeyi başka şey üzerinde dolaştırarak dökmek) * **rûn li seleteyê bike** yağı salatanın üstüne gezdir **4.** serpmek * **xwê li xwarinê bikin** tuzu yemeğe serpin **5.** sıkmak (basınçlı bir araçla fışkırtmak) **6.** yağmak (üzerine yağmak) * **baranê lê kir** yağmur yağdı **7.** *mec* başlamak * **xeber da û lê kir** başladı konuşmaya
lê kirin (IV) *l/gh* yüklemek * **bar li hesp dike** ata yük yüklüyor **2.** üstüne koymak
lê kirin hênkayî *l/bw* serinlik vermek, serin duruma getirmek
lê kirin mesele *l/bw* mesele etmek
lê kirin saye *l/bw* gölge etmek
lê kirin sî *l/bw* gölge etmek
lê kirin starî *l/bw* korumak (himaye etmek) lê kirin xewna qazî
lê kirin xwedî *l/bw* (birini) sahip kılmak
lêkirî (I) *rd* giyinik
lêkirî (II) *rd* kurulu, kurulmuş
lêkirî (III) *rd* dökük, dökülmüş
lêkirî (IV) *rd* yüklü
lêkişandin *biy/rd* çekimik
lê kişandin *l/gh* çekmek, benzemek
lêkîbûn *rzlm* ekleşme
lêkî bûn *rz l/ngh* ekleşmek
lêkîbûyîn *rzlm* ekleşme
lêk kirin *m* **1.** anlaşma **2.** uzlaşma **3.** bağdaşma **4.** barışma
lêk kirin *l/gh* **1.** anlaşmak **2.** uzlaşmak **3.** bağdaşmak **4.** barışmak
lêkneker *rd* uzlaşmaz
lêknekerî *m* uzlaşmazlık
lêkol *m* **1.** eşme **2.** inceleme **3.** araştırma, araştırı
lêkolan *m* **1.** eşme **2.** hakketme (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma) **3.** inceleme, tetkik **4.** araştırma (bilim veya sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma) ~ **kirin 1)** inceleme yapmak **2)** araştırma yapmak
lêkolandin *m* **1.** eşme **2.** hakketme (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma) **3.** inceleme, tetkik etme **4.** araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma)
lê kolandin *l/gh* **1.** eşmek **2.** incelemek, tetkik etmek **3.** hakketmek (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oymak) **4.** araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
lêkolandî *rd* **1.** eşik **2.** hakkedilmiş **3.** incelenmiş, tetkik edilmiş **4.** araştırılmış
lêkoler *nd/nt* **1.** incelemeci, inceleyici **2.** araştırıcı
lêkolerî *m* **1.** incelemecilik, inceleyicilik **2.** araştırıcılık
lêkolîn *m* **1.** inceleme, tetkik **2.** *wj* inceleme (bir bilim veya sanat konusunu her yönüyle geniş bir biçimde açıklayan eser veya yazı) **3.** araştırma, araştırı ~ **kirin 1)** inceleme yapmak **2)** araştırma yapmak ~**a meydanî** alan araştırması ~**a qadî** alan araştırması
lê kolîn *l/ngh* **1.** inceleme, etüt etme, tetkik etme **2.** araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma)
lêkolîner *nd/nt* **1.** incelemeci, inceleyici **2.** araştırmacı, araştırıcı
lêkolînerî *m* **1.** incelemecilik, inceleyicilik **2.** araştırmacılık, araştırıcılık
lêkolînkirin *m* **1.** inceleme yapma **2.** araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma)
lêkolîn kirin *l/gh* **1.** inceleme yapmak **2.** araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
lêkolînkirî *rd* **1.** incelenmiş **2.** araştırılmış olan
lêkombûn *m* **1.** (bir yerde) toplanma, birikme **2.** derişme, temerküz etme **3.** başına üşüşme, çullanma **4.** toplanma, odaklanma

lê kom bûn *l/bw* **1.** (bir yerde) toplanmak, birikmek **2.** derişmek, temerküz etmek **3.** başına üşüşmek, çullanmak **4.** toplanmak, odaklanmak * **her tiş li ser vê nuqteyê kom bûye** herşey bu noktaya odaklanmış
lêkombûyîn *m* **1.** (bir yerde) toplanış, birikiş**2.** derişme, temerküz etme **3.** başına üşüşme, çullanma **4.** toplanma, odaklanma
lêkomkirin *m* **1.** toplaştırma **2.** deriştirme **3.** üşüştürme **4.** fiz/mec odaklaştırma
lê kom kirin *l/bw* **1.** toplaştırmak **2.** deriştirmek **3.** üşüştürmek **4.** mec odaklaştırmak
lêk rabûn *l/gh* çıkışmak
lêkve *c* hepsi
lêkvebûn *m* bölünme, bölünüş
lêkve bûn *l/ngh* bölünmek
lêkvebûyîn *m* bölünüş
lêkveker *nd/nt* paylaşıncı
lêkvekerî *m* paylaşımcılık
lêkvekirin *m* **1.** bölüşme, üleştirme, paylaşma, paylaşım **2.** bölme, bölümleme, paylaştırma
lêkve kirin *l/gh* **1.** bölüşmek, üleştirmek, paylaşmak **2.** bölmek, bölümlemek, paylaştırmak
lêkvekirî *rd* **1.** bölüşülmüş, bölünmüş olan **2.** paylaşık
lêkxuşan *fiz/m* sürtünme
lêk xuşan *l/ngh* sürtünmek
lêl *rd* **1.** bulanık **2.** mec muğlak
lêlan (I) *m* zılgıt
lêlan (II) *m* **1.** heyelân, toprak kayması **2.** çığ, kar kayması
lêlandin *m* **1.** söylenme **2.** ağıt yakma **3.** beste söyleme
lêlandin *l/gh* **1.** söylenmek **2.** ağıt yakmak **3.** beste söylemek
lêlat *m* düzlem
lêlatî *rd* düzlemsel
lêlav *m* sulu kar, kar suyu
lêlebend *bot/m* yenilir bir ot
lêlefandin *m* **1.** sarma **2.** dolama
lê lefandin *l/gh* **1.** sarmak **2.** dolamak
lêlefandî *rd* **1.** sarılmış olan **2.** dolanık
lêlefîn *m* **1.** sarma (sarılıp tırmanma) **2.** dolanma **3.** abanma (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanma) **4.** yığılma (çok sayıda birikme, toplanma)
lê lefîn *l/ngh* **1.** sarmak (sarılıp tırmanmak) * **mêw li holikê lefiya** asma çardağı sardı **2.** dolanmak **3.** abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) **4.** yığılmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **gelê gund tevde li dîlanê lefiyabûn** köy halkı olduğu gibi düğüne yığılmıştı
lêleqitandin *m* (bir şeye) takılmasına neden olama, tökezletme
lê leqitandin *l/gh* (bir şeye) takılmasına neden olamak, tökezletmek
lêleqitîn *m*(bir şeye) takılma
lê leqitîn *l/ngh* (bir şeye) takılmak
lê li ba ketin *l/bw***1.** -e dönmek **2.** sapmak
lêlî *m* **1.** bulanıklık **2.** *mec* muğlaklık
lêlîn *m* söylenip durma
lêlîn *l/ngh* söylenip durmak
lêm (I) *rd* ağzına kadar dolu
lêm (II) *m* irin ~ **girtin** irin kapmak
lêma *bnr* lewma
lêman *m* **1.** (bir yerde) kalma, kalınma **2.** (birinin) başına kalma, üstüne kalma **3.** ikamet etme, durma **4.** konaklanma, barınma, yatma (geceyi geçirmek için bir yerde kalma) **5.** çöreklenme (sürekli kalma, yerleşme) **6.** (bir şeye, kimseye) muhtaç kalma **7.** düşme, kalma
lê man *l/ngh* **1.** (bir yerde) kalmak, kalınmak **2.** (birinin) başına kalmak, üstüne kalmak * **heqê çayê lê ma** çay paraları başına kaldı **3.** ikamet etmek, durmak **4.** konaklanmak, barınmak, yatmak (geceyi geçirmek için bir yerde kalmak) * **em dê îşev li ku bimînin?** bu gece nerede yatacağız **5.** çöreklenmek (sürekli kalmak, yerleşmek) **6.** (bir şeye, kimseye) muhtaç kalmak * **ma em li wî nemane** sanki biz ona mı muhtaç kaldık **7.** düşmek, kalmak * **ma dînê Mihemed li me maye!** Muhammedin dini bize mi düşmüş!
lê man heyîrîn *l/bw* şaşa kalmak, hayrete düşmek, bakakalmak
lêmezinatîkirin *m* büyüklük taslama
lê mezinatî kirin *l/bw* büyüklük taslamak
lêmêvanbûn *m* konuklama, konuk olma, misafir olmak
lê mêvan bûn *l/bw* konuklamak, konuk olmak, misafir olmak
lêmêzan *m* bakış, bakma
lêmêzandin *m* **1.** (birine veya bir şeye) bakma **2.** bakma, bakım yapma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) **3.** bakma (besleme, geçindirme) **4.** bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) **5.** araştırma (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirme)
lê mêzandin *l/gh* **1.** (birine veya bir şeye) bakmak **2.** bakmak, bakım yapmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) * **pir kal e, lê baş li xwe mêzandiye** çok yaşlı, fakat kendine iyi bakmış **3.** bakmak (beslemek, geçindirmek) **4.** bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **doktor têr baş li nexweş mêzand** doktor hastaya iyice baktı **5.** araştırmak (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirmek)
lêmêzekirin *l/bw* **1.** (birine veya bir şeye) bakma **2.** bakma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) **3.** bakma (besleme, geçindirme) **4.** bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) **5.** gözle yeme (göz değdirme)

lê mêze kirin *l/bw* 1. (birine veya bir şeye) bakmak 2. bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) 3. bakmak (beslemek, geçindirmek) 4. bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **doktorê ku me ew anî têr baş li nexweşa me mêze kir** getirdiğimiz doktor hastamıza iyicene baktı 5. gözle yemek (göz değdirmek)
lêmijandin *m* 1. emdirme 2. sömürme
lê mijandin *l/gh* 1. emdirmek 2. sömürmek
lêmijîn *m* 1. emme 2. emme, iliğini kemirme (uzun süre birinden yararlanma) 3. çöplenme (kendine ufak tefek çıkar sağlama) 4. sömürüş, sömürme, istismar etme
lê mijîn *l/ngh* 1. emmek 2. emmek, iliğini kemirmek (uzun süre birinden yararlanmak) 3. çöplenmek (kendine ufak tefek çıkar sağlamak) 4. sömürmek, istismar etmek
lêmiqatebûn *m* göz kulak olma
lê miqate bûn *l/bw* göz kulak olmak
lêmiqatekirin *m* 1. göz kulak olma, dikkat etme 2. bakma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme)
lê miqate kirin *l/bw* 1. göz kulak olmak, dikkat etmek 2. bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek)
lêmişt *m* 1. sel 2. selin biriktirdiği çalı çırpı
lêmiştin *m* debeleme
lê miştin *l/gh* debelemek.
lêmlimîn *m* su hışırtısı (fısıltısı veya uğultusu)
lê muqabele kirin *l/bw* mukabelede bulunmak, karşılık vermek
lêmuqatebûn *m* 1. mukayet olma 2. gözetme, himaye etme 2. gözetme (kollama, kayırma) 3. koruma (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni gösterme)
lê muqate bûn *l/bw* 1. mukayet olmak 2. gözetmek, himaye etmek * **lê muqate bin** onu gözetin 2. gözetmek (kollamak, kayırmak) 3. korumak (bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni göstermek)
lênandin *m* 1. üstüne koyma 2. koyma
lê nandin *l/gh* 1. üstüne koymak 2. koymak * **nav lê nandin** ad koydular
lênangeh *m* mutfak
lêndan *m* beşik
lêneborîn *m* affetmeme, hoş görmeme, mazur görmeme
lê neborîn *l/gh* affetmemek, hoş görmemek, mazur görmemek
lênegir *nd/nt* hoşgören
lênegirî *m* hoşgörme, anlayış (hoş görme, halden anlam)
lênegirtin *m* 1. hoş görme (veya karşılama), hoşgörü ile davranma, hoşgörü ile karşılama, mazur görme, affetme, afeyleme, af 2. kusura bakmama (veya kalmama) 3. anlayış gösterme **~a xwe xwestin** af dilemek, afını dilemek (veya istemek)
lê negirtin *l/gh* 1. hoş görmek (veya karşılamak), hoşgörü ile davranmak, hoşgörü ile karşılamak, mazur görmek, affetmek, afeylemek * **li min negirin ez dê nikaribim vî karî bikim** afeyleyin bu işi yapamayacağım 2. kusura bakmamak (veya kalmamak) 3. anlayış göstermek * **ji kerema xwe re lê megirin** lütfen anlayış gösterin
lênehatin *m*1. uymama 2. yaramama 3. uymama, yakışmama, yama gibi durma 3. uğursuzluk getirme
lê nehatin *l/ngh* 1. uymamak 2. yaramamak * **qencî lê nayê** ona iyilik yaramaz 3. uymamak, yakışmamak, yama gibi durmak 3. uğursuzluk getirmek
lê nehatin rehmê *l/bw* birine acımamak
lê nehatin rûniştin *l/tb* yadırganmak
lê nehatin şikandin *l/bw* kusursuz olmak
lênehatî *rd* 1. uyumsuz 2. yaraşıksız 3. eğreti (uyumsuz, yakışmamış)
lênehatîbûn *m* 1. uyumsuzluk 2. yaraşıksızlık 3. eğretilik
lê neman *l/ngh* uçmak (yok olmak, ortadan kaybolmak) * **tu qerar lê nemabûn û li rûyê wê xuyanên bêvîniyê hebûn** bütün kararları uçmuştu, yüzünde iradesiz hatlar vardı
lênenihêrtin *m* 1. (birine veya bir şeye) bakmama 2. bakmama, bakım yapılmama 3. yüzüne bakmama (darılma, gücenme)
lê nenihêrtin *l/gh* 1. (birine veya bir şeye) bakmamak 2. bakmamak, bakım yapılmamak 3. yüzüne bakmamak (darılmak, gücenmek)
lênenihêrtî *rd* bakılmamış, ilgisizliğe bırakılmış, mühmel
lê nesîhet kirin *l/bw* (birine) öğüt vermek (veya öğütte bulunmak)
lê newerqilîn *l/ngh* 1. farkına varmamak 2. uyumak (çevresinde olan bitenden habersiz olmak)
lênexistin *m* 1. vurmama 2. ıska
lê nexistin *l/gh* 1.vurmamak 2. ıskalamak, ıska geçmek
lê ne xweş hatin *l/bw* (birine) acı gelmek * **ev gotin pir lê ne xweş hat** bu söz ona çok acı geldi
lêneyîrîn *m* acıma, merhamet etme, acınma, acınılma
lê neyîrîn *l/ngh* acımak, merhamet etmek, acınmak, acınılmak * bi kesekî welê mirov naneyîre böyle bir insana acınılmaz
lênêr *nd/nt* 1. bakıcı, bakan (bakma işini yapan kimse) * **gava ku jinik nexweş ket jê re lênêrek peyde kirin** kadın hastalanınca

ona bir bakıcı temin ettiler **2.** bakıcı (bir şeyi satın almayı düşünmeden yalnızca bakarak ilgilenen kimse) **3.** *rd* bakan, nazır
lênêrî *m* bakıcılık
lênêrîn *m* **1.** bakma, bakış **2.** bakma, bakım (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) **3.** bakına (beslemek, geçindirme) **4.** bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) **5.** araştırma (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirme) **6.** inceleme **7.** tarama, bakım **~a tenduristî** sağlık sağlık taraması (veya bakımı)
lê nêrîn *l/gh* **1.** (bir şeye veya kimseye) bakmak **2.** bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) **3.** bakmak (beslemek, geçindirmek) * **li malbateke ku xwedî sê zarokan e, dinêrê** üç çocuklu bir aileye bakıyor **4.** bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **wî doktorê ku we ew anîbû baş li nexweşa me nenêrî** o getirdiğiniz doktor hastamıza iyice bakmadı **5.** araştırmak (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirmek) * **min têr baş li odeyê nêrî, lê tiştê ku ez lê digerîm min ew nedît** odayı iyice araştırdım, ama aradığımı bulamadım **6.** incelemek * **tu li dengê wî binêrî** sesini bir incelesen **7.** taramak (sağlık taraması gibi)
lênêrîna derûnî *ps/nd* içe bakış
lênêrîner *nd/nt* bakıcı
lênêrîner *m* bakıcılık
lênifirkirin *m* birine beddua etme, belâ okuma
lê nifir kirin *l/bw* birine beddua etmek, belâ okumak
lê nihartin *bnr* lê nihêrtin
lê nihêrandin *bnr* lê nihêrtin
lênihêrtin *m* **1.** (birine veya bir şeye) bakma **2.** bakma, bakım yapma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme) **3.** bakma (besleme, geçindirme) **4.** bakma (hasta için; muayene etme, tedavi etme) **5.** araştırma (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirme) **6.** gözetme, himaye etme **7.** süzıne (bakma) **8.** çekip çevirme **9.** icabına bakma, gereğini yerine getirme **10.** icabına bakma (bir kimseyi yok etme, ortadan kaldırma)
lê nihêrtin *l/gh* **1.** (birine veya bir şeye) bakmak **2.** bakmak, bakım yapmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) * **pir kal e, lê baş li xwe nihêrtiye** çok yaşlı, fakat kendine iyi bakmış **3.** bakmak (beslemek, geçindirmek) **4.** bakmak (hasta için; muayene etmek, tedavi etmek) * **doktor baş li nexweş nihêrt** doktor hastamya iyicene baktı **5.** araştırmak (birini veya bir şeyi bulmak için bir yeri gözden geçirmek) **6.** gözetmek, himaye etmek * **birayên mezin li yên biçûk dinêrin** büyük kardeşler küçükleri gözetir **7.** süzmek (bakmak) **8.** çekip çevirmek * **ê ku lê dinêre lawê wan e** çekip çeviren oğullarıdır **9.** icabına bakınak, gereğini yerine getirmek **10.** icabına bakmak (bir kimseyi yok etmek, ortadan kaldırmak)
lêniştin *m* **1.** binme **2.** tüneme **3.** fiyat artma, binme, zam binme
lê niştin *l/ngh* **1.** binmek **2.** tünemek **3.** fiyat artmak, binmek, zam binmek * **zem li nan niştiye** ekmeğe zam binmiş
lênitirandin *m* **1.** hakketme (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma) **2.** nakşetme, nakış yapma
lê nitirandin *l/gh* **1.** hakketmek (maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oymak) **2.** nakşetmek, nakış yapmak
lênivîsandin *m* (bir yere veya şeye) yazma
lê nivîsandin *l/gh* (bir yere veya şeye) yazmak
lênivisandî *rd* yazılı, bir yere yazılmış
lênivîs *m* liste
lê niyaz bûn *l/bw* kutsal yer veya kimseye selam vermek, dua etmek
lê nîşan kirin *l/bw* nişan almak * **demançeya xwe ji qaba wê derxist lê nîşanê kir** tabancasını kılıfından çıkarıp nişan aldı
lê nîştin *bnr* lê niştin
lênûbûn *m* **1.** yenilenme **2.** depreşme, nüksetme (hastalık yeniden dönme)
lê nû bûn *l/bw* **1.** yenilenmek **2.** depreşmek, nüksetmek (hastalık yeniden dönmek) * **birînên min li min nû bûn** yaralarım depreşti * **nexweşîna wê ji sê salan carek lê nû dibe** onun hastalığı üç senede bir nüksediyor
lênûkirin *m* depreştirme (yeniden ortaya çıkmasına sebep olma)
lê nû kirin *l/bw* depreştirmek (yeniden ortaya çıkmasına sebep olmak)
lênûsk *m* defter
lêp (I) *rd* sahte
lêp (II) *m* **1.** desise, fend, hile, oyun **2.** dolandırma
lêpan *m* muhafaza etme
lê pan *l/gh* muhafaza etmek
lêpak *rd* şakacı
lêparî *ab/m* **1.** dağılım (ulusal gelirin toplumun bireyleri veya kesimleri arasındaki dağılışı) * **lêpariya dahatê** gelir dağılımı **2.** dağılım (mal üretiminde katkıda bulunanlara üretilen malların herhangi bir ölçüde verilmesi)
lêparîn *m* **1.** paylaşma, bölüşme **2.** dağıtma
lê parîn *l/ngh* **1.** paylaşmak, bölüşmek **2.** dağıtmak
lêparkirin *m* **1.** paylaştırma, bölüştürme **2.** dağıtma, dağıtım
lê par kirin *l/bw* **1.** paylaştırmak, bölüştürmek **2.** dağıtmak

lêpayîn *m* 1. (birini veya bir şeyi) bekleme 2. bir şeye mukayet olma, onu gözetleme 3. suç üstü yakalamak için birini takip etme
lê payîn *l/ngh* 1. (birini veya bir şeyi) beklemek 2. bir şeye mukayet olmak, onu gözetlemek 3. suç üstü yakalamak için birini takip etmek
lêpek *nd/nt* hilekâr, oyunbaz
lêpekî *m* hilekârlık, oyunbazlık
lêpendkirin *l/bw* (birine) öğüt verme (veya öğütte bulunma), öğütleme
lê pend kirin *l/bw* (birine) öğüt vermek (veya öğütte bulunmak), öğütlemek
lêpeydebûn *m* 1. peydahlanma 2. peydahlanma, baş gösterme, arız olma 3. peydahlanma, bitme
lê peyde bûn *l/bw* 1. peydahlanmak 2. peydahlanmak, baş göstermek, arız olmak * **nexweşînek li Leyla peyde bû** Leyla'da bir hastalık baş gösterdi * **ev dert paşê lê peyde bûn** bu dertler ondan arız oldu 3. peydahlanmak, bitmek * **giya li zeviyê peyde bûye** tarlada ot bitmiş
lêpeyidîn *m* peydahlanma
lê peyidîn *l/ngh* peydahlanmak
lêpêç *m* 1. sarma 2. dolama
lêpêça kindir *der/nd* baderna
lêpêçandin *m* 1. sarma (bir şeyi başka bir şeyin içine koyup onunla kaplama) 2. dolama
lê pêçandin *l/gh* 1. sarmak (bir şeyi başka bir şeyin içine koyup onunla kaplamak) * **min kaxiz li pirtûkê pêçand** kitabı kâğıza sardım 2. dolamak
lêpêçandî *rd* 1. sarılı 2. dolanık
lêpêçikandin *m* üşürme
lê pêçikandin *l/gh* üşürmek
lêpêçîn *m* 1. sarılma (sarılıp tırmanma) 2. dolanma
lê pêçîn *l/ngh* 1. sarılmak (sarılıp tırmanmak) 2. dolanmak
lêpêwîstker *rd/nd* dayatmacı
lêpêwîstkerî *m* dayatmacılık
lêpêwîstkirin *m* dayatma, farzet etme
lê pêwîst kirin *l/bw* dayatmak, farzet etmek * **dixwazin cerdevaniyê li wan pêwîst bikin** koruyuculuğu dayatmak istiyorlar
lêpiçikîn *m* 1. üşüşme, başına üşüşme, üşüntü etme 2. abanma (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanma) 3. çöküşme
lê piçikîn *l/ngh* 1. üşüşmek, başına üşüşmek, üşüntü etmek 2. abanmak (bir şeyin veya kimsenin üzerine çöküp çullanmak) * **du kes li kalê reben piçikîbûn** iki kişi zavalı ihtiyara abanmışlardı 3. çöküşmek * **çûk li zeviyê piçikîn** kuşlar tarlaya çöktü
lêpirsîn *m* 1. (birini) sorma 2. soruşturma * **lêpirsîn lê vekir** ona soruşturma açtı 3. soruşturma, sorma, araştırma (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunma) 4. arama (ziyarete, hatır sormaya gitme)
lê pirsîn *l/gh* 1. (birini) sormak 2. soruşturmak 3. araştırmak (bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak) 4. aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek) * **ku tu ketî kes li te napirse** bir düştün mü kimse seni aramaz ~ **pêk anîn** soruşturma (ya da tahkikat) yapmak
lêpirsîner *nd/nt* soruşturmacı, sorgulayıcı
lêpirsînerî *m* soruşturmacılık, sorgulayıcılık
lêpirsker *nd/nt* soruşturucu, soruşturmacı
lêpirskerî *m* soruşturuculuk, soruşturmacılık
lêpirsyarî *m* soruşturma
lê pirs kirin *l/bw* 1. (birini) sormak 2. soruşturmak
lêpî *m* oyun, desise, fend
lê pîr bûn *l/bw* (birinin) hastalığı kronikleşmek
lêpîvan *m* 1. ölçme 2. bir şeyin ölçüsünü üstünde alma 3. *argo* kazıklama
lêpîvan *l/gh* 1. ölçmek 2. bir şeyin ölçüsünü üstünde almak 3. *argo* kazıklamak
lêpkar *nd/nt* hilekâr, oyunbaz
lêpkarî *m* hilekârlık, oyunbazlık
lêpkirin *m* 1. hile yapma 2. dolandırma
lêp kirin *l/gh* 1. hile yapmak 2. dolandırmak * **têcirê pez ê ku hatibû gund lêp li wan kiribû** köye gelen hayvan tüccarı onları dolandırmıştı
lêp lê kirin *l/bw* (birine) komplo kurmak
lêpok (I) *nd/nt* 1. güldürücü, gülünç, komik 2. komik (komedi oyununda oynayan kimse)
lêpok (II) *rd/nt* 1. sahteci, sahtekâr 2. düzenbaz, hilekâr
lêpoke *nd/nt* komedyen
lêpoketî *m* komedyenlik
lêpokî (I) *m* sahtecilik, sahtekârlık
lêpokî (II) *rd* güldürücü, gülünçlü
lêpokîbûn *m* gülünçleşme
lêpokî bûn *l/ngh* gülünçleşmek
lêpokîkirin *m* gülünçleştirme
lêpokî kirin *l/ngh* gülünçleştirmek
lêpoktî *m* gülünçlük
lêpoşmanbûn *m* 1. pişmanlık duyma (veya getirme) 2. cayma
lê poşman bûn *l/bw* 1. pişmanlık duymak (veya getirmek) 2. caymak
lêqelaptin *m* 1. bindirme, çarpma, bir yere vurma 2. bastırma, kıvırma, sıvama (bir kumaşın kenarlarını kıvırıp dikme) 3. uyarlama, adapte etme 4. katma, karıştırma
lê qelaptin *l/gh* 1. bindirmek, çarpmak, bir yere vurmak * **erebe li dîwêr qelapt** arabayı duvara bindirdi 2. bastırmak, kıvırmak, sıvamak (bir kumaşın kenarlarını kıvırıp dikmek) 3. uyarlamak, adapte etmek 4. katmak, karıştırmak
lêqelabtî *rd* 1. sıvalı (parça, kol vb. için, kıvrılmış) 2. devrik, yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka lêqelaptî** devrik yaka

lêqelabtîbûn *m* devriklik
lêqelibandin *m* **1.** bindirme, çarpma, bir yere vurma **2.** bastırma, kıvırma, sıvama (bir kumaşın kenarlarını kıvırıp dikme) **3.** uyarlama, adapte etme **4.** katma, karıştırma
lê qelibandin *l/gh* **1.** bindirmek, çarpmak, bir yere vurmak * **erebe li dîwêr qeliband** arabayı duvara bindirdi **2.** bastırmak, kıvırmak, sıvamak (bir kumaşın kenarlarını kıvırıp dikmek) **3.** uyarlamak, adapte etmek **4.** katmak, karıştırmak
lêqelibîn *m* **1.** çarpma, bindirme **2.** cayma, pişman olma **3.** gidip varma
lê qelibîn *l/ngh* **1.** çarpmak, bindirmek **2.** caymak, pişman olmak * **mêrik li min qelibî** adam caydı **3.** gidip varmak * **çûn li bajarê rojava qelibî** gidip batı şehirlerine vardı
lêqarhatin *m* **1.** gücüne gitme **2.** şanına yedirememe
lê qar hatin *l/bw* **1.** gücüne gitmek **2.** şanına yedirememek
lê qelp derketin *l/bw* (birine) ihanet etmek
lê qerar dîtin *l/bw* (bir şeyde) karar bulmak
lê qesidandin *l/gh* **1.** konaklamak **2.** varıp kalmak, konaklayıp misafir olmak
lê qesidîn *l/ngh* (birine) sığınmak, (birinden) medet ummak
lê qeşayî çêbûn *l/bw* buzullaşmak
lêqewmî *rd* başına herhangi bir olay gelmiş olan * **lêqewmê erdhejanê** depremzede
lêqewimî *rd* başına herhangi bir olay gelmiş olan * **lêqewimiyên qezayê** kazazede
lêqewimîn *m* **1.** başına gelme, başından geçme, yaşanma (beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşma) **2.** başı sıkıya gelme, darda kalma, dara düşme, başına bir hal gelme (zor durumda kalma, zor duruma düşme, kötü bir duruma uğrama)
lê qewimîn *l/ngh* **1.** başına gelmek, başından geçmek, yaşanmak (beklenmedik, şaşırtıcı bir olay veya durumla karşılaşmak) * **pir tiştên wisa li me jî qewimîne** böyle şeyleri biz de çok yaşandık **2.** başı sıkıya gelmek, darda kalmak, dara düşmek, başına bir hal gelmek (zor durumda kalmak, zor duruma düşmek, kötü bir duruma uğramak)
lêqeydkirin *m* (bir yere) kaydetme
lê qeyd kirin *l/bw* (bir yere) kaydetmek
lêqeydkirî *rd* bir yere kaydedilmiş
lêqifbûn *m* (birine veya şeye) düşkün olma
lê qif bûn *l/bw* (birine veya şeye) düşkün olmak
lêqirasebûn *m* çarma, uğrama
lêqirasebûn *l/bw* çarpmak, uğramak
lêqirasekirin *m* **1.** uğratma, çarptırma **2.** bir şeyin üstüne doğru gidip çarpma
lê qirase kirin *l/bw* **1.** uğratmak, çarptırmak **2.** bir şeyin üstüne doğru gidip **çarpmak**
lê qisas kirin *l/bw* kıssas etmek
lê qonax danîn *l/bw* konaklamak
lêqulibandin *bnr* lê qelibandin
lêqulipîn *bnr* lê qelibîn
lêquliptin *bnr* lê qelaptin
lêrabûn *m* **1.** (birine) öfkelenme, kızma **2.** üstüne yürüme, üstüne gitme (veya saldırma) **3.** (birine) ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme
lê rabûn *l/ngh* **1.** (birine) öfkelenmek, kızmak **2.** üstüne yürümek, üstüne gitmek (veya saldırmak) **3.** (birine) ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek
lêrahatin *m* bağışıklık kazanma
lê rahatin *l/ngh* bağışıklık kazanmak
lêraketin *m* (bir yerde) yatıp kalkma
lê raketin *l/ngh* (bir yerde) yatıp kalkmak
lêramîn *m* **1.** (birini veya şeyi) düşünme **2.** düşünme (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranma)
lê ramîn *l/ngh* **1.** (birini veya şeyi) düşünmek **2.** düşünmek (bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak) * **hinek li dersên xwe birame** biraz da derslerini düşün!
lêrastanîn *m* zamanlama
lê rast anîn *l/bw* zamanlamak
lêrasthatin *m* **1.** (birine) rast gelme, rastlaşma **2.** rastlama, rast gelme, hedefi bulma, tesadüf etme **3.** denk gelme **4.** çatma (üzücü olaylarla karşılaşma) **5.** maruz kalma **6.** (biri) fenersiz yakalanma, uyunsuz bir durumda yakalanma
lê rast hatin *l/bw* **1.** (birine) rast gelmek, rastlaşmak **2.** rastlamak, rast gelmek, hedefi bulmak, tesadüf etmek **3.** denk gelmek **4.** çatmak (üzücü olaylarla karşılaşmak) * **em ji ku de li vê belayê rast hatin** belaya çattık **5.** maruz kalmak **6.** (biri) fenersiz yakalanmak, uyunsuz bir durumda yakalanmak
lêrastkirin *m* **1.** doğrultma, yöneltme **2.** uğratma **3.** geze alma (tüfeği hedefe doğrultma) **4.** salma **5.** yerleştirme, kökleştirme **6.** güdümleme **7.** uydurmak (becermek, cinsel ilişkide bulunmak)
lê rast kirin *l/bw* **1.** doğrultmak, yöneltmek **2.** uğratmak **3.** geze almak (tüfeği hedefe doğrultmak) **4.** salmak * **av li zeviyê rast kir** suyu tarlaya saldı **5.** yerleştirmek, kökleştirmek * **mirov nikare van sêr û adêtên nû wisa bi hêsanî di civaka me de rast bike** bu yeni adetleri toplumumuzda kolay kolay yerleştiremeyiz **6.** güdümlemek **7.** uydurmak (becermek, cinsel ilişkide bulunmak)
lêrastkirî *rd* güdümlü * **aboriya rêxistî** güdümlü ekonomi
lêrazan *m* **1.** (bir yerde) yatma **2.** pansiyon
lê razan *l/ngh* (bir yerde) yatmak
lêre *nd* bura, burada
lêreşandin *m* **1.** serpme, serpiş, saçalama, saçma **2.** serpiştirme (gelişigüzel serpme) **3.** püskürtmek **4.** yağmurlama (yağmur biçiminde sulama) **5.** bombardımana tutma (bir

kimseyi ağır sözlerle paylama) **6.** tarama, tarayış, ateş yağdırma (yaylım ateşi ile tarama, ateşli silâhlarla aralıksız mermi atma)
lê reşandin *l/gh* **1.** serpmek, saçalamak, saçmak * **av lê reşand** ona su serpti * **min îsot li xwarinê reşand** yemeğe biber serptim **2.** serpiştirmek (gelişigüzel serpmek) **3.** püskürtmek **4.** yağmurlamak (yağmur biçiminde sulamak) **5.** bombardımana tutmak (bir kimseyi ağır sözlerle paylamak) **6.** taramak, ateş yağdırmak (yaylım ateşi ile taramak, ateşli silâhlarla aralıksız mermi atmak)
lêreşandî *rd* serpme, püskürtme (duvarlar için)
lêrezadîtin *m* uygun bulma, uygun görme
lê reza dîtin *l/bw* uygun bulmak, uygun görmek
lêrikibandin *m* **1.** uydurma **2.** uyarlama
lê rikibandin *l/gh* **1.** uydurmak **2.** uyarlamak
lêrikibîn *m* **1.** uyma, uyuşma, bağdaşma **2.** uyarlanma
lê rikibîn *l/ngh* **1.** uymak, uyuşmak, bağdaşmak **2.** uyarlanmak
lêristin *m* **1.** bitme, yeşerme **2.** sarılma, dolanma **3.** eğirme, bükme
lê ristin *l/ngh* **1.** bitmek, yeşermek * **genim rind lê ristiye** buyday iyi yeşermiş **2.** sarılmak, dolanmak * **şiv di ber lobiyê de danî lê rist** sırığı fasulyenin yanına sapladım ona sarıldı **3.** eğirmek, bükmek * **teşî anî lê rist** iğ getirip eğirdi
lêrîn (I) *m* zılgıt
lêronbûn *m* aydınlanma
lê ron bûn *l/bw* aydınlanmak
lêrûneniştin *m* yadırgama, kanıksamama
lêrûneniştin *l/gh* yadırgamak, kanıksamamak
lêrûniştin *m* **1.** oturma **2.** oturma, ikamet etme, sakin olma (bir yerde yerleşme) **3.** oturma, uygun gelme **4.** oturma (nesneler için; yerine tam yerleşme) **5.** alışma, kanıksama, kanıksayış (yadırgamaz duruma gelme) **6.** alışma (uyar duruma gelme, intibak etme) **7.** alışma (etkisini yitirme) **8.** benimseme (bir şeye, birine bağlanma, ısınma) **9.** kaşarlanma (hoşa gitmeyen bir harekete veya işe alışarak ondan artık üzüntü duymaz olma)
lê rûniştin *l/ngh* **1.** oturmak * **li vî xaniyî nabe em lê rûnên** bu evde oturulmaz **2.** oturmak, ikamet etmek, sakin olmak (bir yerde yerleşmek) **3.** oturmak, uygun gelmek * **saqo tam li serê rûnişt** ceket üstüne tam oturdu **4.** oturmak (nesneler için; yerine tam yerleşme) **5.** alışmak, kanıksamak (yadırgamaz duruma gelmek) * **tiştên ku dike êdî li min rûniştine** yaptıklarını kanıksamışım **6.** alışmak (uyar duruma gelmek, intibak etmek) **7.** alışmak (etkisini yitirmek) **8.** benimsemek (bir şeye, birine bağlanmak, ısınmak) * **êdî rewşa vî xaniyê kufikî li min rûniştiye** artık ben bu evin küflü halini benimsemişim **9.** kaşarlanmak (hoşa gitmeyen bir harekete veya işe alışarak ondan artık üzüntü duymaz olmak)
lêsar *m* sel
lêsarbûn *m* üşüme
lê sar bûn *l/bw* üşümek * **lê sar e** üşüyor
lê sar hatin *l/bw* (birine) soğuk gelmek
lêsarkirin *m* soğutma, soğutuş (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olma)
lê sar kirin *l/bw* soğutmak (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olmak)
lê salitîn *bnr* lê selitîn
lê saw û sepet çêbûn *l/bw* (birine) yanılsama olmak, yanılsamak
lêsebirkirin *m*(birine) sabretme, sabır gösterme
lê sebir kirin *l/gh* (birine) sabretmek, sabır göstermek * **ez dê deynê xwe heftiyek bi şûn de bidim, ma ku hûn hinek li min sebir bikin qey nabe?** borcumu bir hafta sonra ödeyeceğim biraz sabretseniz olmaz mı?
lêsebirîn *m* (birine) sabretme, sabır gösterme
lê sebirîn *l/ngh* (birine) sabretmek, sabır göstermek
lêsekinîn *m* (birine) sabretme, sabır gösterme
lê sekinîn *l/ngh* (birine) sabretmek, sabır göstermek
lêselitandin *m* dadandırma
lê selitandin *l/gh* dadandırmak
lêselitîn *m* **1.** dadanma (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok isteme) **2.** dadanma (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğrama)
lê selitîn *l/ngh* **1.** dadanmak (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok istemek) **2.** dadanmak (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğramak)
lêser *m* sel
lêsêrkirin *m* büyüleme
lê sêr kirin *l/bw* büyülemek
lêsiwarbûn *m* **1.** binme (bisiklet, motosiklet, binek hayvanını iyi kullanma) **2.** binme (bir şey sıkışarak yanındakinin üstüne çıkma) **3.** (birine) binme (baskı yapma) **4.** çullanma
lê siwar bûn *l/bw* **1.** binmek (bisiklet, motosiklet, binek hayvanını iyi kullanmak) * **xweş li hespê siwar dibe** ata iyi biniyor **2.** binmek (bir şey sıkışarak yanındakinin üstüne çıkmak) * **damar li damar siwar bûye** damar damara binmiş **3.** (birine) binmek (baskı yapmak) **4.** çullanmak * **gur li stûyê berxikê siwar bû** kurt kuzuya çullandı
lêsiwarkirin *m* **1.** bindirme **2.** çullandırma
lê siwar kirin *l/bw* **1.** bindirmek **2.** çullandırmak
lêsîqilandin *m* (birine) fitil verme, kızıştırma, kışkırtma

lê sîqilandin *l/gh* (birine) fitil vermek, kızıştırmak, kışkırtmak
lêsor *m* su baskını
lêsorbûn (mec) *m* kızışma
lê sor bûn *l/bw* kızışmak (hızlanmak, hareketlenmek)
lêsorbûyî *rd* kızışık
lêsorbûyîn *m* kızışma
lêsorkirin *m* **1.** kızıştırma, isteklendirme, hız verme (hareketlendirme, hızlandırma) **2.** kızıştırma (hayvan için) **3.** ateşleme, kışkırtma **4.** kurma, pompalama (başkalarına karşı öfkelendirme)
lê sor kirin *l/bw* **1.** kızıştırmak, isteklendirmek, hız vermek (hareketlendirmek, hızlandırmak) **2.** kızıştırmak (hayvan için) **3.** ateşlemek, kışkırtmak * **tu jî wî li me sor dikî** sende onu bize karşı ateşliyorsun **4.** kurmak, pompalamak (başkalarına karşı öfkelendirmek)
lêstarekirin *m* duldalamak, koruma altına alma
lê stare kirin *l/bw* duldalamak, koruma altına almak
lêstarîkirin *m* koruma, kollama
lê starî kirin *l/bw* korumak, kollamak
lêstirîn *m* barınma (yaşamak için uygun yer bulma)
lêstirandin *m* barındırma
lê stirandin *l/gh* barındırmak
lê stirîn *l/ngh* barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak)
lê şadeyî dan *l/bw* tanıklık etmek, şahadette bulunmak
lê şahidî dan *l/bw* tanıklık etmek, şahadette bulunmak
lêşan *m* hal, tavır, duruş, karar * **li lêşana xwe nedisekinî** kararında durmuyordu
lê şantaj kirin *l/bw* (birine) şantaj yapmak
lê şaş kirin *l/bw* (birini) şaşırtmak
lê şaş man *l/bw* şaşakalmak
lêşaşmayî *rd* şaşılası
lê şek û pek kirin *l/bw* (birine) düzen kurmak
lêşikandin *m* **1.** yakıştırma, yaraştırma, uydurma **2.** ölçüyü kaçırma, oranını kaçırma (yemeğin ayarını kaçırmak gibi) **3.** (birini) gölgede bırakma, (birinden) üstün olma (bir niteliğinden ötürü diğerlerini geride bırakma) **4.** (birini) aşma, geçme (güzelliğiyle diğerleri geçme gibi) **5.** kusur bulup beğenmeme **6.** tarama (saç tarama)
lê şikandin *l/gh* **1.** yakıştırmak, yaraştırmak, uydurmak **2.** ölçüyü kaçırmak, oranını kaçırmak (yemeğin ayarını kaçırmak gibi) * **te xwêya xwarinê lê şikandiye** tuzun ölçüsünü kaçırmışsın **3.** (birini) gölgede bırakmak, (birinden) üstün olmak (bir niteliğinden ötürü diğerlerini geride bırakmak) **4.** (birini) aşmak, geçmek (güzelliğiyle diğerleri geçmek gibi) **5.** kusur bulup beğenmemek * **keçike ke baş e, lê nayê şikandin** iyi bir kız, hiçbir kusuru yok **6.** taramak (saç taramak)
lêşikandî *rd* taralı (saç)
lê şikayet kirin *l/bw* (birini) şikâyet etmek, şikâyette bulunmak
lêşikîn *m* **1.** yakışma, yaraşma, uyma, kıyak kaçma, yakışık alma, uygun gelme (iyi gitme, uyu durma) **2.** yakışma (münasip olma, iyi karşılanma) **3.** aşılmak **4.** ölçüsü kaçmak **5.** aşılmak **6.** taranmak
lê şikîn *l/ngh* **1.** yakışmak, yaraşmak, uymak, kıyak kaçmak, yakışık almak, uygun gelmek (iyi gitmek, uyu durmak) * **ev qazak lê şikiya** bu kazak ona yakışmış * **porê dirêj lê şikiyaye** uzun saç ona yakışmış **2.** yakışmak (münasip olmak, iyi karşılanmak) **3.** aşılmak **4.** ölçüsü kaçmak **5.** aşılmak **6.** taranmak
lêşixul *rd* iveğen (çabuk ilerleyen hastalık için)
lêşixulîn *m* **1.** çalışma, çaba sarfetme (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcama) **2.** çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) **3.** iveğenleşme, gelişme (hastalık için)
lê şixulîn *l/ngh* **1.** çalışmak, çaba sarfetmek (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê şixulî ku mar bikuje** yılanı öldürmek için çok çalıştı **2.** çalışmak (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li dersa xwe dişixule** çocuk dersine çalışıyor **3.** iveğenleşmek, gelişmek (hastalık için)
lêşîretkirin *m* **1.** öğütleme, öğüt verme, öğütte bulunma **2.** uyarma (öğütle)
lê şîret kirin *l/bw* **1.** öğütlemek, öğüt vermek, öğütte bulunmak **2.** uyarmak (öğütle)
lêşîrînbûn *m* (birine) tatlı gelme, tadım alma
lê şîrîn bûn *l/bw* (birine) tatlı gelmek, tadını almak
lêşîrînhatin *m* **1.** (birine) tatlı gelme **2.** *mec* hoşuna gitme
lê şîrîn hatin *l/bw* **1.** (birine) tatlı gelmek **2.** *mec* hoşuna gitmek
lê şuret bûn *l/bw* yakışmak
lê tav dan *l/bw* üstüne güneş doğmak
lêtehlhatin *m* (birine) acı gelme
lê tehl hatin *l/bw* (birine) acı gelmek * **ev gotin pir lê tehl hat** bu söz ona çok acı geldi
lê telandin *l/gh* dikizlemek
lê telqîn kirin *l/bw* (birine) telkin etmek
lêtemaşekirin *m* **1.** (birini veya bir şeyi) seyretme, izleme **2.** uzaktan bakma (veya seyirci kalma)
temaşe kirin *l/bw* **1.** (birini veya bir şeyi) seyretmek, izlemek **2.** uzaktan bakmak (veya seyirci kalmak)
lêtengbûn *m* daralma, sıkışma
lê teng bûn *l/bw* daralmak, **sıkışmak**

lê teng hatin *l/bw* dar gelmek (elbise dar vermek)
lêteqandin *m* **1.** (birine) sıkma, ateş etme **2.** ateşleme (patlayıcı maddeleri patlatma) **3.** *mec* (birine) çıtlatma
lê teqandin *l/gh* **1.** (birine) sıkmak, ateş etmek **2.** ateşlemek (patlayıcı maddeleri patlatmak) **3.** *mec* (birine) çıtlatmak
lê tesîr bûn *m* **1.** etkilenme **2.** etkilenme, büyülenme
lê tesîr bûn *l/bw* **1.** etkilenmek **2.** etkilenmek, büyülenmek
lêtesîrkirin *m* (birine veya bir şeye) etki yapma, etkileme, kâr etme, etkide bulunma **2.** işleme, canına geçme, canına işleme (veya canına kâr etme)
lê tesîr kirin *l/bw* (birine veya bir şeye) etki yapmak, etkilemek, kâr etmek, etkide bulunmak * **lêdan lê tesîr nake** dayak kâr etmiyor **2.** işlemek, canına geçmek, canına işlemek (veya canına kâr etmek)
lêtewîn *m* (birine veya bir şeye) eğilme
lê tewîn *l/ngh* (birine veya bir şeye) eğilmek
lêtijebûn *l/bw* dökülmek, dolup taşma (kır, sokak gibi yerlerde insanlar çokça birikme)
lê tije bûn *l/bw* dökülmek, dolup taşmak (kır, sokak gibi yerlerde insanlar çokça birikmek)
lêtî *m* geçerlilik (oyunlarda)
lê tobe bûn *l/bw* paydos demek (yapılan bir işten vazgeçmek)
lêtûjkirin *m* kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma)
lê tûj kirin *l/bw* kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak)
lê tûre bûn *l/bw* (birine) sinirlenmek, öfkelenmek
lêv *m* **1.** dudak **2.** kenar, kıyı * **lêva behrê** deniz kenarı **3.** uç * **lêva teyfikê** tabağın ucu ~ **berdan** surat asmak ~ **hilkirin** dudak bükmek ~ **ji diranan pêştir e** ağızdan burun yakın, kardeşten karın yakın, önce can sonra canan ~ **ricifandin** içlenmek, duygulanmak ~ **û** ~ dopdolu ~ **û lûç** surat, asık yüzlülük ~ **û poz** surat, asık yüzlülük ~ û poz kirin surat asmak **~a (yekî) daleqîn** suratı asılmak **~a (yekî) daleqandî bûn** suratı asık olmak **~a jêr** alt dudak **~a jor** üst dudak **~a kêrgoşkê** tavşan dudağı, dudak yarığı **~a (yekî) neçûn ser hev** çok sevinmek, memnun olmak **~a paceyê** parapet **~a (yekî) rast kirin** (birini) memnun etmek, gönlünü almak **~a (yekî) ricifîn 1)** içlenmek, duygulanmak **2)** *mec* ölmek **~a şewqeyê** şapka siperliği **~a xwe daleqandin 1)** burun bükmek **2)** alınmak **3)** benimsememek **~a xwe gestin** dudağını (veya dudaklarını) ısırmak) **~a xwe hilkirin** dudak bükmek, burun bükmek (bir şeyi beğenmediğini, küçük gördüğünü belli etmek) **~a xwe jê hilkirin** burun bükmek, burun kaldırmak **~a xwe jê kirin** burun bükmek **~a xwe kirin** dudak sarkıtmak (somurtmak) **~a xwe lê hilkirin** burun bükmek **~a xwe pê hilkirin** (birine) burun kıvırmak **~a xwe pê kirin** dudak bükmek, (birine) burun kıvırmak (bir şeyi beğenmediğini, küçük gördüğünü belli etmek) **~a xwe ricifandin** dudağını bükmek (ağlayacak gibi olmak) **~ên (yekî) ji ser hev ranebûn** ağzını bıçak açmamak **~ên şekerbarîn** şeker yağdıran dudaklar, tatlı dudaklar **~ên şekirîn** şeker dudaklar **~ên xwe gez kirin** dudağını (veya dudaklarını) ısırmak)
lêva jêrîn *ant/nd* alt dudak
lêva jorîn *ant/nd* üst dudak
lêvakar *nd/nt* bölücü
lêvakarî *m* bölücülük
lêvakirin *m* bölme, paylaşma
lêva kirin *l/gh* bölmek, paylaşmak
lêvarqilîn *l/ngh* farkına varmak
lêvbijkoj *rd* gonca dudaklı (küçük, yuvarlak ve güzel dudaklı)
lêvboyaxkirî *rd* boyalı dudaklı, dudakları boyalı
lêvdeqandî *rd* **1.** dövme dudaklı, dudakları dövmeli **2.** *mec* Arap kadını
lêvdolmik *rd* köfte dudaklı
lêvebûn *m* **1.** açılma (gereken güce ulaşma) **2.** açılma (pencere, kapı ve yol için; geçit verme) **3.** -i gelme, iştahı açılma **4.** bülbül kesilme, dili açılma, konuşkanlığı tutma **5.** ağız açtırma, ağzını açma, konuşmaya başlama **6.** nutuk atma (veya çekme) **7.** kaba çiçeği gibi açılma (utangaçlıktan kurtularak aşırı ölçüde serbestlik gösterme) **8.** çözülme (sırları söylemeye başlama)
lê vebûn *l/ngh* **1.** açılmak (gereken güce ulaşmak) * **hesp li rê vebû** at yolda açıldı **2.** açılmak (pencere, kapı ve yol için; geçit vermek) * **ev derî li bexçe vedibe** bu kapı bahçeye açılıyor **3.** -i gelmek, iştahı açılmak * **çi qas dixwe ew çend lê vedibe** yedikçe yiyeceği gelmek **4.** bülbül kesilmek, dili açılmak, konuşkanlığı tutmak **5.** ağız açtırmak, ağzını açmak, konuşmaya başlamak **6.** nutuk atmak (veya çekmek) **7.** kabak çiçeği gibi açılmak (utangaçlıktan kurtularak aşırı ölçüde serbestlik göstermek) **8.** çözülmek (sırları söylemeye başlamak)
lêvebûyîn *m* **1.** açılma (gereken güce ulaşma) **2.** açılma (pencere, kapı ve yol için; geçit verme) **3.** -i gelme, iştahı açılma **4.** bülbül kesilme, dili açılına, konuşkanlığı tutma **5.** ağız açtırınama, ağzını açma, konuşmaya başlama **6.** nutuk atma (veya çekme) **7.** kaba çiçeği gibi açılma (utangaçlıktan kurtularak aşırı ölçüde serbestlik gösterme) **8.** çözülme (sırları söylemeye başlama)

lêveger *rd* mukabil
lêvegeran *m* **1.** mukabele, karşılık verme **2.** mukabele (karşılıklı yapılan okuma) **3.** iade, iade etme, geri gönderme
lêvegerandin *m* **1.** mukabele etme **2.** karşılık verme, mukabelede bulunma, misillemede bulunma **3.** iade etme, geri çevirme, geri verme, geri gönderme **4.** geri çevirme, reddetme **5.** *kîm/mat* indirgeme **6.** *mec* cevaplama
lê vegerandin *l/gh* **1.** mukabele etmek **2.** karşılık vermek, mukabelede bulunmak, misillemede bulunmak **3.** iade etmek, geri çevirmek, geri vermek, geri göndermek **4.** geri çevirmek, reddetmek **5.** *kîm/mat* indirgemek **6.** *mec* cevaplamak
lêvegerandî *rd* iade edilmiş olan
lêvegerbar *kîm/rd* indirgenebilir
lêvegerîn *m* **1.** geri dönme **2.** dönme (-e yönelme) **3.** çevrilme (kendini çevirme) **4.** iade, iade edilme, iade olunma, geri verilme (veya çevrilme) **5.** yeniden ele alma, tekrar etme, yenileme
lê vegerîn *l/gh* **1.** geri dönmek **2.** dönmek (-e yönelmek) * **li min vegeriya û awireke tûj veda** bana dönüp sert bir bakış fırlattı **3.** çevrilmek (kendini çevirmek) * **her bedewa ku te dît lê vemegere** her gördüğün güzele çevrilme **4.** iade edilmek, iade olunmak, geri verilmek (veya çevrilmek) **5.** yeniden ele almak, tekrar etmek, yenilemek
lêvegerîner *nd* mukabeleci
lêvegerînî *rd* iadeli
lêvegerker *kîm/rd*
lêvegerker *kîm/rd* indirgen, indirgeyici
lêvegerkerî *kîm/m* indirgenlik
lêvehewîn *m* barınma (yaşamak için uygun yer bulma)
lê vehewîn *l/ngh* barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak)
lêvekirin *m* açma
lê vekirin *l/gh* açmak * **lêpirsîn lê vekir** ona soruşturma açtı
lêvekirin *m* bölüşme
lêve kirin *l/gh* bölüşmek
lêveşartin *m* (birini) dikizleme
lêveşartin *l/gh* (birini) dikizlemek
lêveşirîn *m* (birine) bakma, dikizleme, çaktırmadan bir şeyi izleme
lêveşirîn *l/ngh* (birine) bakmak, dikizlemek, çaktırmadan bir şeyi izlemek
lêvgir *rd* iri dudaklı, kalın dudaklı
lêvgul *rd* gül dudaklı
lêvhingivîn *rd* bal dudaklı
lêvij *m* deyiş, şarkı türü ~ **û lavij** terane
lêvik *m* **1.** dudak, dudakcık **2.** kenar, kıyı, uç
lêvikî *rz/rd* dudaksı, dudaksıl
lêvikîbûn *m* dudaksılaşma
lêvikî bûn *l/ngh* dudaksılaşmak
lêvikîkirin *m* dudaksılaştırma
lêvikî kirin *l/gh* dudaksılaştırmak
lêvî *rz/rd* dudaksı, dudaksıl * **p dengekî lêvî ye** p dudaksıl bir sestir
lêvîbûn *rz/m* dudaksılaşma
lêvî bûn *l/ngh* dudaksılaşmak
lêvkirin *m* dudak bükme
lêv kirin *l/gh* dudak bükmek
lêvkî *rz/rd* dudaksı, dudaksıl
lêvo *m* **1.** dudak (çocuk dilinde) **2.** *rd* her şeye dudak büken, asık yüzlü kimse
lêvok *bnr* lêpok
lêvqelaştî *rd* **1.** dudağı yarık **2.** yirik, tavşan dudaklı
lêvse *rd* **1.** bir dudağı diğerinden uzun olan kimse **2.** içe çökük çene
lêvseqîç *rd* çekik dudaklı
lêvsor *rd/m* **1.** al dudaklı, kiraz dudaklı, kırmızı dudaklı **2.** dudakları rujlu, dudaklarına ruj sürmüş olan **3.** *mec* makyajlı şehir kadını
lêvşeker *rd* şeker dudaklı
lêvşor *rd* sarkık dudaklı
lêvşotik *rd* sarkık dudaklı (alt dudağı aşağıya sarkık kimse)
lêvtopiz *rd* köfte dudaklı
lêvxonçe *rd* gonca dudaklı (küçük, yuvarlak ve güzel dudaklı)
lê war danîn *l/bw* (bir yere) konaklamak
lê werandin *l/gh* serpmek
lêwerger *rd* çevirilen (dil) * **zimanê lêwerger** çevirilen dil
lêwerhatin *m* **1.** çevirme, kuşatma **2.** sahiplenme, sevme
lê werhatin *l/gh* **1.** çevirmek, kuşatmak **2.** sahiplenmek, sevmek
lê werkirin *l/gh* örtmek
lêwerqilandin *m* hissettirme
lê werqilandin *l/gh* hissettirmek
lêwerqilîn *m* **1.** (bir şeyin) farkına varma, fark etme, ayırdına varma, sezme **2.** yakalama (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etme)
lê werqilîn *l/ngh* **1.** (bir şeyin) farkına varmak, fark etmek, ayırdına varmak, sezmek **2.** yakalamak (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etmek)
lêwî *m* sel, sel suyu
lê xayîn gerîn *l/bw* (birine) ihanet etmek
lêxebitîn *m* **1.** çalışma (bir işi yapma, gerçekleştirmek için çaba harcama) **2.** çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) **3.** davranma (bir işi yapmaya hazır olma, hazırlanma) **4.** girişimde bulunma **5.** uğraşma, çabalama **6.** kurcalama (karıştırarak zorlama)
lê xebitîn *l/ngh* **1.** çalışmak (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê xebitî ku mar bikuje** yılanı öldürmek için çok çalıştı **2.** çalışmak (bir şeyi yapmak

veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li dersa xwe dixebite** çocuk dersine çalışıyor **3.** davranmak (bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak) * rabû ser piyan, lê xebitî ku biçe, lê heman bi milên wê girtin ayağa kalkıp gitmeye davrandı, ama hemen kolundan tuttular **4.** girişimde bulunmak **5.** uğraşmak, çabalamak * **li derî xebitîn ku vekin** kapıyı açmak için uğraştılar **6.** kurcalamak (karıştırarak zorlamak)

lêxedirkirin *m* gadretme, zülmetme

lê xedir kirin *l/gh* gadretmek, zülmetmek

lêxer *nd/nt* vurucu

lêxewtkirin *m* dikkat etme

lê xewt kirin *l/bw* dikkat etmek

lêxêrevebûn *m* bakarak dalma

lê xêre vebûn *l/bw* bakarak dalmak

lêxistin *m* **1.** vurma **2.** vurma, dövme, dayak, dayak (veya çekme) **3.** vurma, çalma (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirme) **4.** vurma, çekme (boya, badan vb. sürme) **5.** vurma (bağlama, takma, koyma) **6.** vurma (batıcı veya kesici cisimleri saplama, kakma) **7.** vurma, basma (uygulama, koyma; bir şey üzerinde kalıp, mühür, parmak gibi şeylerle iz bırakma) **8.** vurma, çarpma, çarpıntı, atma, atış (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurma) **9.** vurma, vurgun (veya vurgunu) vurma **10.** vurma, rast getirme, hedefi vurma (amaçladığı şeye tam vurma) **11.** vurma, çarpma (hızla çarpma veya vurma) **12.** dövme (çarpma, vurma) **13.** vurma (silâhla yaralama, öldürme) **14.** vurma, çarpma (dokunma, -i etkisiyle hasta etme) **15.** çarpma, uğrama (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğrama) **16.** vurma, çalma (soğuk, dolu gibi şeyler için; bozma, zarar verme) **17.** vurma (vuru durumunda olma, çarpma) **18.** vurma, çıkma (isabet etme, talihine veya payına düşme, şans oyunlarında kazanma) **19.** *mzk* çalma, çalış (müzik aletlerini çalma) * **lêxistina saz** saz çalma **20.** çalma (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırma) **21.** çalma (ses çıkarma, ses verme) **22.** basma (tokat vurma) **23.** basma (basınç yaparak sıvı ve gazları itme) **24.** basıp geçme, vurup geçme **25.** kırıp geçirme (çok sert davranarak daraltma) **26.** karma, karıştırma **27.** vurma, sürtme **28.** (bir yere) vurma, bindirme, toslama **29.** çekme (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulama) **30.** değdirme, tutturma (isabet etme) **31.** geçme, etki yapma, işletme **32.** takma (pencere, kapı vb. şeyleri yerine yerleştirme) **33.** takma (geçirme, fiş takmak gibi) **34.** yapıştırma, vurma (yapışmasını sağlama) **35.** yarma (içinden geçme) **36.** yeme (aşındırma, kemirme) **37.** *mat* çarpma **38.** *mzk* vuruş 39. *tek* vuruş ~ heqkirî dayak düşkünü (veya kaçkını) ~ **tê de xurîn** sırtı kaşınıyor ~ **xwarin** dayak yemek, kötek yemek ~**a dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı ~**a tavê** güneş çarpması ~**a tavê** güneş çarpması

lê xistin *l/gh* **1.** vurmak * **li serê wê xist** başına vurdu **2.** vurmak, dövmek, dayak atmak, dayak çekmek (vurarak canını acıtmak) * **lêdaneke têr baş lê xist** ona güzel bir dayak çekti **3.** vurmak, çalmak (ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca değdirmek) * **bêyî ku li derî bixe kete hundir** kapıyı vurmadan içeri girdi **4.** vurmak, çekmek (boya, badan vb. sürmek) * **cîla li texte xist** tahtaya cila vurdu * **boyax li dîwar xistiye** duvara boyağ vurmuş * **qatek boyaxa din jî lê bixe** bir kat boya daha çek **5.** vurmak (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe li destên wî xistibûn** ellerine kelepçe vurmuşlardı **6.** vurmak (batıcı veya kesici cisimleri saplamak, kakmak) * **derzî lê xistin** iğne vurmak **7.** vurmak, basmak (uygulamak, koymak; bir şey üzerinde kalıp, mühür, parmak gibi şeylerle iz bırakmak) * **demxe lê xistin** damga vurmak * **tiliya xwe li vir bixe** buraya parmağını bas **8.** vurmak, çarpmak, atmak (kalp, nabız, kan dolaşımı ile ilgili organlar vurmak) * **dilê wî lê dixe** kalbi vuruyor **9.** vurmak, vurgun (veya vurgunu) vurmak * **zilam li pereyan xistin** adam parayı vurmuş **10.** vurmak, rast getirmek, hedefi vurmak (amaçladığı şeye tam vurmak) * **li armancê xist** hedefi vurdu * **sê gule berdayê, lê duduyan lê xist** üç kurşun attı, ikisini rast getirdi **11.** vurmak, çarpmak (hızla çarpmak veya vurmak) * **lingê xwe li erdê xist** ayağını yere vurdu * **bayê guliyên darê li dîwêr dixistin** rüzgar ağaç dallarını duvara çarpıyordu **12.** dövmek (çarpmak, vurmak) * **piyên xwe li avê dixistin û masî ditirsandin** ayaklarıyla suyu dövüyor balıkları ürkütüyordu **13.** vurmak (silâhla yaralamak, öldürmek) **14.** vurmak, çarpmak (dokunmak, -i etkisiyle hasta etmek) * **tavê li serê wê xistiye** güneş başına vurmuş **15.** çarpmak, uğramak (varlığına inanılan bir gücün öfkesine uğramak) * **cinan li wî xist** onu cin çarptı **16.** vurmak, çalmak (soğuk, dolu gibi şeyler için; bozmak, zarar vermek) * **qeşa lê xistiye** don vurmuş * **qirê li balîcanê xistiye** patlıcanı kırağı çalmış **17.** vurmak (vuru durumunda olmak, çarpmak) * **dilê wê hê jî lê dixe** kalbi hâlâ çalıyor **18.** vurmak, çıkmak (isabet etmek, talihine veya payına düşmek, şans oyunlarında kazanmak) * **jê re piyango lê xistiye** ona piyango vurmuş (veya çıkmış) **19.** çalmak (vurarak ses çıkarmak, müzik aletlerini çalmak) * **muzîkeke xweş lê dixist** güzel müzik çalı-

yordu * **têr baş li piyanoyê dixe** çok iyi derecede piyano çalar **20.** çalmak (bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak) * **ca li teybê bixe em hinek li muzîkê guhdarî bikin** teybi çal da biraz müzik dinleyelim **21.** çalmak (ses çıkarmak, ses vermek) * **li odeya rex têlefonê lê dixist** yan odada telefon çalıyordu **22.** basmak (tokat vurmak) * **şeqamek lê xist** tokadı bastı **23.** basmak (basınç yaparak sıvı ve gazları itmek) * **hewayê lê bixe** havayı bas **24.** basıp geçmek, vurup geçmek * **hespê me lê xist ji hespên din bihurî** atımız diğer atları basıp geçti * **li avê xistin çûn** suyu vurup gittiler **25.** kırıp geçirmek (çok sert davranarak daraltmak) **26.** karmak, karıştırmak **27.** vurmak, sürtmek * **sol li piyê min dixe** ayakkabı ayağıma vuruyor * **sol li piyê min dixe** ayakkabı sürttüyor **28.** (bir yere) vurmak, bindirmek, toslamak * **erebe li dîwêr xist** arabayı duvara vurdu (veya bindirdi) **29.** çekmek (şişe, sülük, vantuz için; tedavi amacıyla uygulamak) * **hicam lê xistin** ona vantüz çektiler **30.** değdirmek, tutturmak (isabet etmek) * **kevir dakir lê lê nexist** taşı attı ama tutturamadı **31.** geçmek, etki yapmak, işletmek * **tavê li serê wê xistiye** güneş başına geçmiş **32.** takmak (pencere, kapı vb. şeyleri yerine yerleştirme) * **hatine ku camê li pencereyê bixin** pencereye camı takmaya gelmişler **33.** takmak (geçirmek, fiş takmak gibi) * **haya we jê hebe, fîş lê xistine** fışi takmışlar, haberiniz ola **34.** yapıştırmak, vurmak (yapışmasını sağlamak) * **kaxiz li camê xistibûn** kâğıdı cama vurmuşlardı **35.** yarmak (içinden geçmek) * **keştiyê li avê xist** gemi suyu yardı **36.** yemek (aşındırmak, kemirmek) * **bizûzan li cilan xistiye** güve elbiseleri yemiş **37.** *mat* çarpmak ~ **hatin** kopup gelmek ~ **ji binî heta serî winda kirin** (bir servetin) altından girip üstünden çıkmak * **serweta ku ji bavê mabû lê xist ji binî heta serî winda kir** babasından kalan servetin altından girip üstünden çıkmıştı ~ **kuştin 1)** yere sermek (vurup öldürmek) **2)** kırıp geçirmek (yakıp yıkarak öldürmek, büyük zarar vermek) * **di çaxê şer de leşker ketiye ku derê çi ketiye berê lê xistiye kuştiye** savaşta asker nereye girmişse kırıp geçirmiş ~ **û çûn 1)** başını alıp gitmek **2)** basıp gitmek, çekip gitmek, boynunu kırmak * **lê xist û ji vir çû** boynunu kırıp burdan gitti **3)** uçup gitmek ~ **û qelaştin** vurup geçmek, yarıp geçmek * ***lê bixe here*** **1)** bas (veya bas git) **2)** ver eline şu (veya bu) yer **ku tu pir aciz bûyî lê bixe here Stenbolê** çok sıkıldığın zaman ver elini İstanbul

lêxistinok *nd/nt* vurucu

lêxistinxwarin *m* dayak yeme

lêxistin xwarin *l/gh* dayak yemek

lêxistinxwarî *rd* dayak yemiş olan

lêxistî *rd* **1.** vuruk **2.** dövülmüş **3.** takılı (kapı, pencere, fiş vb. şeyler için) * **fîş lêxistî ye hay jê bî** fiş takılı dikkatli ol

lê xîtab kirin *l/bw* (birine) hitap etmek, seslenmek (sözü birine veya birilerine yöneltmek)

lêxurîn *m* **1.** (bir şey birine) batma, rahat batma **2.** (birine) çıkışma

lê xurîn *l/ngh* **1.** (bir şey birine) batmak, rahat batmak * **qey pere li min dixurên** sanki para mı bana batıyor **2.** (birine) çıkışmak

lêxwedîderketin *m* **1.** sahiplenme, sahip çıkma, kayırma **2.** sahiplenme, benimseme

lê xwedî derketin *l/bw* **1.** sahiplenmek, sahip çıkmak, kayırmak **2.** sahiplenmek, benimsemek

lêxwedîderketî *m* sahiplenmiş, kayırılmış olan

lêxweşhatin *m* **1.** (birinin) hoşuna gitme **2.** kulağını okşama

lê xweş hatin *l/bw* **1.** (birinin) hoşuna gitmek **2.** kulağını okşamak

lêxweşîşçêbûn *m* ikirciklenme

lê xweşîş çêbûn *l/bw* ikirciklenmek

lê xweytî bûn *l/bw* **1.** sahip çıkılmak **2.** mukayyet olunmak, göz kulak olunmak **3.** bakım yapılmak

lêxweytîker *rd* bakımcı

lêxweytîkirin *m* **1.** sahiplenme, sahip çıkma **2.** mukayyet olma, göz kulak olma **3.** bakım yapma, bakımını yapma **4.** ilgilenme, üzerine düşme **5.** sorma, hal hatırını sorma, ziyaretine gitme, uğrama

lê xweytî kirin *l/bw* **1.** sahiplenmek, sahip çıkmak **2.** mukayyet olmak, göz kulak olmak **3.** bakım yapmak, bakımını yapmak * **li herêmê xweytî nekirine** bölgeye bakım yapmamışlar **4.** ilgilenmek, üzerine düşmek **5.** sormak, hal hatırını sormak, ziyaretine gitmek, uğramak * **carinan li min jî xweytî bikin** bazen de benim hal hatırımı sorun

lêxweytîkirî *rd* bakımlı, bakımı yapılmış

lê yek bûn *l/bw* (birine) karşı itifak halinde olmak, (hepsi birine) karşı olmak

lêz *nd/nt* **1.** hizmetkar **2.** evlât

lê zanatî kirin *l/bw* (birine) ulemalık taslamak

lê zehmet hatin *l/bw* (birine) güç gelmek

lêzêdebûn *m* **1.** fazlalık etme, eklenme **2.** artma, çoğalma **3.** artma, fiyat artma, binme **4.** binme, eklenme, katılma **5.** açınma, gelişme, inkişaf etme (tohum ve hastalık için) **6.** yayılma (genişleme, büyüme)

lê zêde bûn *l/bw* **1.** fazlalık etmek, eklenmek **2.** artmak, çoğalmak **3.** artmak, fiyat artmak, binmek * **ji sedî deh li mazotê zêde bû** mazota yüzde on bindi **4.** binmek, eklenmek, katılmak * **mesrefên postayê jî li mesrefên min zêde bûn** bir de posta masrafı masrafla-

rıma bindi **5.** açınmak, gelişmek, inkişaf etmek (tohum ve hastalık için) **6.** yayılmak (genişlemek, büyümek) * **lekeya rûn zû lê zêde dibe** yağ lekesi çabuk yayılır
lêzêdekirin *m* **1.** ekleme, ziyadeler yapma, artırma, çoğaltma **2.** artırma, bindirme (fiyat artırma) ı **3.** ekleme, katma, bindirme **4.** eklemek, ilave etme, ulama **6.** yayma (sınırı genişletme) **7.** abartma
lê zêde kirin *l/bw* **1.** eklemek, ziyadeler yapmak, artırmak, çoğaltmak **2.** artırmak, bindirmek (fiyat artırmak) * **kirê li me zêde kir** kirayı artırdı **3.** eklemek, katmak, bindirmek * **bac li ser bacê zêde kirin** vergi üstüne vergi bindirdiler **4.** eklemek, ilave etmek, ulamak **6.** yaymak (sınırı genişletmek) * **leke lê zêde kirin** lekeyi yaymak **7.** abartmak
lêzêdekirî *rd* **1.** ziyadeli **2.** artırılmış **3.** ekli, ilâveli, ilâve edilmiş * **çapa lêzêdekirî ya duyem** ilaveli ikinci baskı **4.** *rd* ekli, eklemlenmiş * **avahiya lêzêdekirî** ek yapı **5.** ekli, ulama **6.** abartılı
lêzikbûn *m* bakakalma
lê zik bûn *l/bw* bakakalmak
lêzim *nd/nt* **1.** akraba, hısım (kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler) **2.** *mec* akraba (oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler) **3.** *mec* akraba (biri diğerinin sonucu olan şeyler) * **zilm lêzimê zorbaşiyê ye** zulüm zorbalıkla akrabadır **~ên dûr** uzak akraba
lêzimî *m* akrabalık, hısımlık
lêzimtî *m* akrabalık
lêzivartin *m* **1.** geri çevirme, geri gönderme, geri verme, iade etme **2.** geri çevirme, reddetme **3.** karşılık verme
lê zivartin *l/gh* **1.** geri çevirmek, geri göndermek, geri vermek, iade etmek **2.** geri çevirmek, reddetmek * **tu teklîfeke min li min nezivartiye** hiç bir teklifimi geri çevirmemiş **3.** karşılık vermek
lêzivirandin *m* **1.** geri çevirme, geri gönderme, geri verme, iade etme **2.** geri çevirme, reddetme **3.** karşılık verme **4.** püskürtme, saldırıyı berteraf etme
lê zivirandin *l/gh* **1.** geri çevirmek, geri göndermek, geri vermek, iade etmek **2.** geri çevirmek, reddetmek **3.** karşılık vermek **4.** püskürtmek, saldırıyı berteraf etmek
lê zivir bûn *l/bw* (birine) karşı gelmek, bağırıp çağırmak
lêzivirîn *m* **1.** dönme (-e yönelme) **2.** dönme (-den sapma) **3.** dönme (-e dönme, bir şeyi andıracak duruma gelme, benzeme) **4.** çevrilme (kendini çevirme)
lê zivirîn *l/gh* **1.** dönmek (-e yönelmek) * **li min zivirî û awireke tûj veda** bana dönüp sert bir bakış fırlattı **2.** dönmek (-den sapmak) * **gava ku tu li goşe zivirî, rast here mala pêşîn a ku derkeve ser riya te** köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git **3.** dönmek (-e dönmek, bir şeyi andıracak duruma gelmek, benzemek) **4.** çevrilmek (kendini çevirmek) * **her bedewa ku te dît lê mezivire** her gördüğün güzele çevrilme
lêzok *rd* kaprisli
lêzokî *m* kapris **~ kirin** kapris yapmak
lêzorhatin *m* **1.** zorlanma, (birine) ağır gelme, güç gelme, sıkıya gelme **2.** ağır gelme, gücüne gitme **3.** dar gelme (sıkıntı ve huzursuzluk verme) **4.** şiddetlenme (acının artması)
lê zor hatin *l/bw* **1.** zorlanmak, (birine) ağır gelmek, güç gelmek, sıkıya gelmek **2.** ağır gelmek, gücüne gitmek **3.** dar gelmek (sıkıntı ve huzursuzluk vermek) **4.** şiddetlenmek (acının artması)
lêzorkirin *m* şiddetlendirme
lê zor kirin *l/gh* şiddetlendirmek (acının artması)
lêzûrbûn *m* bakakalma
lê zûr bûn *l/bw* bakakalmak
lêzûrman *m* takılıp kalma, bakışlarını ayıramama
lê zûr man *l/bw* takılıp kalmak, bakışlarını ayıramamak
li *rz* **1.** -da/-de, -ta/-te (bulunma hali eki) * **ew vê gavê li menzelê ye** o şimdi odada * **li kuçeyê ligel zarokan e** sokakta, çocuklarla beraber **2.** -a (yönelme hali) * **li min binêre** bana bak **3.** -i * **li min xist** beni dövdü **~ aliyekî** bir yana ... (sayılmassa, hariç tutulursa) **(tiştek** an jî **kesek) ~ aliyekî dinya tev ~ aliyekî** (bir şey, veya kimse) bir yana dünya bir yana **~ aliyê çep û rastê** sağlı sollu **~ aliyê çepê şikandin** sol yapmak **~ aliyê rastê ajotin** sağdan sürmek **~ (cihekî) amade bûn** (bir yerde) hazır bulunmak (veya olmak) * **seat di dehan de li malê amade be, ez dê bêm** saat onda evde hazır ol geleceğim **~ ava serê (yekî) gerîn** suyu ısınmak (veya kaynamak) **~ aziya xwedê hiştin** meydanda bırakmak (açıkta, evsiz barksız bırakmak) **(tiştek) ~ aziyê man** (bir şey) mualâkta olmak (veya mualâkta kalmak) **~ ba gayên mezin rêx kirin** başa güreşmek (en üstün sonucu elde etmek için mücadele vermek) **~ ba (cem** an jî **nik) hev** yan yana **~ ba merê xwe nesekinîn** kocasını sevmemek, kocasıyla geçinmemek **~ ba (yekî) nekirin zilikek** (nezdinde) zere kadar değeri olmamak **~ ba (...) sekinîn** oturmak (beraber kalmak) * **ez li ba diya te nasekinim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim **~ ba wan xêr xeber** testiyi kıran da bir, suyu getiren de **~ ba xwe bi tiştekî hesab nekirin** şakaya gelmemek **~ ba xwe girtin** hesaba katmak **~ ba xwe heqdar dîtin** haklı bulmak **~ ba (an jî cem) xwe**

hiştin yanında bulundurmak, tutmak * **heta ku hûn bên ez dikarim zarok li ba xwe bihêlim** siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım ~ **ba xwe not dan (yekî)** numarasını vermek **(tiştek)** ~ **bal (yekî)** (birinin) gözünde ~ **bal dilê (yekî)** (birinin) gözünde * **li bal dilê wî ev xanî pêncî milyar dike** onun gözünde bu ev eli milyar eder ~ **bal (yekî) peyde bûn** (bir şey) elinde bulunmak (veya olmak) ~ **balê meqbûl bûn** (nezdinde) makbule geçmek ~ **balê nehiştin** yanına bırakmamak (veya komamak) ~ **bejna (yekî) hatin** (birine) yakışmak, kalıbına uymak ~ **bejna (yekî) nenihêrtin** boyuna posuna bakmadan ~ **belaya xwe gerîn** belâsını aramak, , (kendi) kanına susamak ~ **belaya xwe ve bûn** belâsını bulmak ~ **benda (yekî) bûn** (birinin) yoluna bakmak ~ **benda (yekî) ketin** (birine) takılmak (şakacıktan ~ **benda pelîseya** (an jî **nisîb û qismetê) xwe bûn** kısmet beklemek ~ **(cihekî) benderuh tune bûn** (bir yerde) cinler cirit oynamak, (bir yerde) eciniler top oynuyor ~ **ber avê** yok pahasına ~ **ber baranê şil bûn** yağmur yemek ~ **ber (...) bûn** (bir şeyinin) başını beklemek, kilit kürek olmak (gözetlemek) * **heta camêr hat ez li ber mala wî bûm** adam gelene kadar evine kilit kürek oldum ~ **ber (yekî) bûn polos** (bir şeyi veya bir kimseyi) gölgede bırakmak ~ **ber çavan** göz göre göre, herkesin gözü önünde ~ **ber çavan e 1)** elle tutulur gözle görülür (veya dille anlatılır) **2)** her şey ortada, gözler önünde ~ **ber çavan girtin** göz önünde tutmak (veya bulundurmak) ~ **ber çavan hiştin** göz önünde bulundurmak ~ **ber çavan xuya bûn** göze görünmek (var olmadığı halde varmış gibi görünmek) ~ **ber çavê (yekî) 1)** (birinin) gözünde * **li ber çavê wî ez tawanbar im** onun gözünde suçluyum **2)** (birinin) nazarında * **li ber çavê min tu qîmeteke vî mirovî tune** benim nazarımda bu adamın hiç bir değeri yok ~ **ber çavê (yekî) bûn 1)** gözünün önünde olmak (sürekli denetim altında olmak) **2)** gözünün önünde olmak (hiç unutmamak, olduğu gibi hatırlamak) **3)** gözünde tütmek **(tiştek)** ~ **ber çavê (yekî) hebûn** gözünü hırs bürümek (çok fazla istemek) ~ **ber çavê (yekî) mezin bûn** gözünde büyümek ~ **ber çavê (yekî) nehatin** yenene içilene bakılmamak **(tiştek)** ~ **ber çavê (yekî) nehatin 1)** gözü hiçbir şeyi görmemek, gözü dünyayı görmemek **2)** gözüne hiçbir şey görünmemek ~ **ber çavê (yekî) qewimîn** gözlerinin önünde ceryan etmek ~ **ber çavê (yekî) reş bûn** -den soğumak ~ **ber çavê (yekî) sekinîn** önüne dikilmek, karşısına dikilmek ~ **ber çavê xwe mezin kirin** gözünde büyütmek ~ **ber çavê xwe girtin** göz önünde tutmak (veya bulundurmak) ~ **ber çavên xwe dîtin** gözleriyle görmek ~ **ber deriyê dadgehan** (an jî **mehkemeyan)** mahkeme kapısı ~ **ber derî man** kapıda kalmak ~ **ber derî vegerandin** kapıdan çevirmek ~ **ber destan** el altında ~ **ber destê (yekî) 1)** elinde * **zarok li ber destê Elîf xanimê mezin bûn** çocuklar Elif hanımın elinde büyüdüler **2)** elinin altında * **leşkerên li ber destê wî gelek hindik bû** elinin altındaki asker pek azdı ~ **ber destê (yekî) man** elinde kalmak (birinin bakımında, yönetiminde bulunmak) ~ **ber destê miriyan be** Ölenlerin ruhu şad olsun anlamında ölü için verilen yemekten sonra söylenir ~ **ber destê Xwedê ehd be** töhbeler olsun ~ **ber devê (yekî) sekinîn** (birinin ağzına (veya ağzının içine) bakmak (sözlerine hayran kalmak) ~ **ber devê xwe nenihêrtin** aklına geleni söylemek ~ **ber (yekî) devê xwe vekirin** (birine) karşı ağzını açmak ~ **ber dilê (yekî) dan** (an jî **rabûn)** teselli etmek (veya vermek) **(tiştek)** ~ **ber dilê (yekî) ezîz** (an jî **şîrîn) bûn** (biri için) çok değerli olmak ~ **ber dilê (yekî) re hatin** gönlünü almak **(karek)** ~ **ber dilê (yekî) pir şîrîn bûn** (bir şeyi) gözü gibi sakınmak (saklamak veya esirgemek) ~ **ber (yekî) direj bûn** (bir iş, birinin) vaktini almak (veya yemek) ~ **ber dora xwe sekinîn** yağmur yağarken küpünü doldurmak ~ **ber dû girtin** tütsülemek (et, balık gibi yiyecek maddeleri için) ~ **ber (yeki) gerîn 1)** yalvarmak, yalvarıp yakarmak **2)** çok ısrar etmek, çok dil dökmek, bin dereden su getirmek, üzerine yüklenmek **3)** gönlünü almak ~ **ber gotinan nesekinîn** söz (veya laf) altında kalmamak ~ **ber guhê (yekî) ketin** kulağına gelmek, duymak ~ **ber (...) helwest girtin** tavır almak (veya takınmak) ~ **ber hev rûniştin** teyakkuz durumuna geçmek ~ **ber (yekî) îdare kirin** (birine) dayanabilmek ~ **ber yekî îdare nekirin** (birine) dayanamamak ~ **ber (...) man** başında kalmak * **li ber malê xwe bimîne** malının başında bekle ~ **ber mevşenê** ölüm döşeğinde ~ **ber mexsed û miradê xwe rûniştin** muradını beklemek ~ **ber mirad** (an jî **miraz)** evlilik çağında ~ **ber (yekî) nedan** (birine) dayanamamak ~ **ber perê esmanan bûn** eflâke ser çekmek ~ **ber pozê (yekî) gerîn** (biri, bir şey) burnunda (veya gözünde) tütmek * **zarokên min li ber pozê min digerin** çocuklarım gözümde tutuyorlar ~ **ber pozê (yekî) kes tune bûn** rakipsiz olmak ~ **ber pozê (yekî) rabûn** (birine) kafa tutmak, rakip çıkmak ~ **ber pozê xwe nenihêrtin** sağa sola bakmadan ~ **ber (yekî) rabûn** (birine karşı) cephe almak ~ **ber** (an jî **ser) rabûnê bûn** istim üzerinde olmak (kalkmaya hazır durumda olmak, is-

timli araçlar için) ~ **ber (yekî) reş bûn** bir şeyden nefret etmek, (birinden) bıkmak, soğumak ~ **ber (yek) reş kirin** gözünden düşürmek ~ **ber roja xwe bûn** gözü toprağa bakmak ~ **ber rojê** gündüz gözüyle ~ **ber ronkahiya rojê** gündüz gözüyle ~ **ber (yekî) rû nedan** ağız yer, yüz utanır ~ **ber (...) sekinîn** (bir şeyin) başında beklemek (veya durmak) ~ **ber (yekî) sekinîn** emrine amada durmak ~ **ber seqemê hiştin** ayazlatmak (soğukta bekletmek) ~ **ber serê (yekî)** yanı başında (veya yanı başına) ~ **ber serê (...) bûn** (bir şeyinin) başını beklemek (gözetlemek) ~ **ber serê (yekî) kirin girînî** (an jî **giregir)** (birinin) başında değirmen çevirmek ~ **ber serî bûn** (bir şeyinin) başını beklemek (gözetlemek) ~ **ber (...) serî danîn** baş eğmek (direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek) ~ **ber sermayê man** ayazda kalmak ~ **ber sir û seqemê man** ayazda kalmak ~ **ber sirê hiştin** ayazlatmak (soğukta bekletmek) ~ **ber tavê sekinîn** güneşte durmak ~ **ber xwe** yanı başındakini, dizinin dibindekini ~ **ber xwendinê bûn** tahsil görmek ~ **ber (...) xweş kirin** gözüne girmesini sağlamak ~ **ber (yekî) ye** yanı başı, dizinin dibi * **ê li berê ye nabîne, tê bela xwe di me dide** dizinin dibindekini görmüyor, gelip bize dalaşıyor ~ **berê negotin telefîz** gıkı çıkmamak * **mêrik ew çend pê de qîriya bariye li berê negote televiz** adam o kadar ona bağırıp çağırdı gıkı çıkmadı ~ **berê qet ne tiştek bûn** parmağının ucuyla (veya ucunda çevirmek) ~ **berê xweziya xwe daqurtandin** (bir şey karşısında) yutkunmak ~ **bêhna kebaban çû li daxa keran rast hat** ne umdu ne buldu ~ **(cihekî) bi cirîdan leyîstin** (bir yerde) cirit atmak * **mişk li hundir bi cirîdan dileyîzin** fareler evde cirit atıyorlar ~ **biçûkan xeta li mezinan efû** su küçüğün, söz büyüğün ~ **bin erdê xistin** yere çalmak ~ **binê kundir xistin 1)** eteğindeki taşı dökmek **2)** dilinin altındaki baklayı çıkarmak (bir şeyi herkesin duyabileceği bir şekilde ortalığa yaymak) * **li binê kundir bixe, tu dixwazî çi bibêjî ku ez jî fehm bikim** çıkar şu dilinin altındaki baklayı da, ne demek istiyorsan söyle, ben de anlayayım ~ **(yekî) bûn ecêb** acayibine gitmek ~ **(yekî) bûn eks** (birine) inat olmak ~ **(yekî) bûn guhdar** (birine) kulak misafiri olmak **(tiştek)** ~ **(yekî) bûn helalî heram (tiştek)** (bir şey birine) haram olmak * **xew li min bû helalî heram** uyku bana haram oldu ~ **(yekî) bûn pêsirtengî** dara düşmek, sıkışmak ~ **(yekî) bûn xwedî 1)** (birine) sahip çıkmak **2)** yüzüne gülmek (dostluk göstermek, alakalanmak) ~ **cem** (an jî **nik) hev** yan yana ~ **cem xwe hiştin** yanında bulundurmak, tutmak * **heta ku hûn bên ez dikarim zarok li cem xwe bihêlim** siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım ~ **cih bûn** yerinde olmak * **kêfa wê li cih e** keyfi yerinde ~ **cih cihan** yer yer ~ **cih e!** yeri var!, uygundur ~ **cihekî çavê (yekî) vebûn** (bir yerde) gözünü açmak ~ **cihê...**yerine * **li cihê heftaniyê rojaniyê bide min** bana haftalık yerine gündelik ver ~ **cihê (...)** yerli yerine * **têkberan li cihê wan deyne** eşyaları yerli yerine koy ~ **cihê (yekî) şonik kutan** (birine) ateş püskürtmek ~ **cihê xwe jimartin** yerinde saymak ~ **cihê xwe man 1)** yerinde kalmak (başka yere gitmemek) **2)** yerinde saymak (hiç ilerlememek, gelişmemek, değişmemek) ~ **cihê xwe rûniştin 1)** yerine oturmak (olduğu yerde oturmak) **2)** sesini çıkaramaz olmak, kabullenmek ~ **çal û mitan xistin û çûn** dere tepe düz gitmek ~ **çar alî çûn û hatin** dört dönmek (bir iş yapmak için telâşla sağa sola koşmak) ~ **çar alî gerîn** dört dönmek (telâşla çare aramak) ~ **çar aliyên (hêlên** an jî **kenarên) dinyayê 1)** dünyanın dört bir tarafından **2)** *mec* dünyanın bin bir türlü halı var ~ **çar alî lê xistin 1)** dört bir taraftan vurmak **2)** *mec* her tarafa çalışmak (güvenilmez olmak) ~ **çareya (tiştekî) nihêrtin** (bir işin) çaresine bakmak ~ **çareya serê xwe nihêrtin** başının çaresine bakmak ~ **çarşî û pazaran gerîn** çarşı pazar dolaşmak (veya gezmek) ~ **çavê (yekî) nihêrtin û zanîn çi di dilê (wî) de hebûn** gözlerinden okumak ~ **çavê qulingê xistin** turnayı gözünden vurmak (umulmadık bir kazanç veya çıkarı elde etmek) ~ **çavkirina (yekî) nihêrtin** bir işaretine bakmak ~ **çema stûyê (yekî) siwar bûn** ensesine binmek ~ **çemara stûyê (yekî) siwar bûn** ensesine binmek ~ **çemika stûyê (yekî) siwar bûn** ensesine binmek ~ **çepikan xistin** alkış çalmak, el çırpmak ~ **çêja (tiştekî) nihêrtin (mêzandin** an jî **mêze kirin)** çeşnisine bakmak **(yek)** ~ **(cihekî) çi dike** (herhangi bir yerde) ne arıyor? * **tu li vir çi dikî zû here malê** sen burda ne arıyorsun, çabuk eve git **(yek)** ~ **çi digere?** (herhangi bir yerde) ne arıyor? * **tu li vir li çi digerî)** sen burda ne arıyorsun? ~ **çiyayê Qaf û Kaf nihêrtin** burnu Kaf dağında (olmak) ~ **çokên xwe xistin** dizini dövmek ~ **(cihekî) çûçik lê negotin wiq** (bir yerde) cinler cirit oynamak, (bir yerde) eciniler top oynuyor ~ **damara xwe çûn** damarına çekmek ~ **(yekî) dan gef û guran** (birine) göz dağı vermek ~ **dara dinyayê 1)** dünyada **2)** dünyada, asla ~ **darê dinê 1)** dünyada, yeryüzünde **2)** asla ~ **darî çavan** el ile (elle) tutulur ~ **dengê (yekî) hatin** sesi takip etmek ~ **der û dora xwe nenihêrtin** sağa sola bakmadan ~ **dereke nêz** yakında * **hûn li dere-**

ke nêz rûdinên? siz yakında mı oturuyorsunuz? ~ **derê (yekî) xistin** kapı aramak (ev ziyareti yapmak istemek) ~ **deriyê (yekî) xistin (an jî dan)** (birinin) kapısını çalmak (birine baş vurmak) ~ **(yekî) derketin** çıkagelmek * **tê bîra te li mêrgê boxeyek li me derketibû** hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmişti ~ **derva sir û seqem heye** ayaz paşa kol geziyor ~ **derveyî (tiştekî) bûn** (birişten) hariç olmak ~ **derziya diya xwe hasilîn** çok muhtaç duruma düşmek ~ **dest gerîn** (bir şey) el değiştirmek ~ **destan gerîn** ellerde gezmek **(tiştek)** ~ **destan gerîn** (bir şey) elden ele dolaşmak ~ **destê (yekî) nihêrtin** (bir kimsenin) eline bakmak (bir kimsenin yardımıyla geçinmek) **(yek)** ~ **destê xwe pêçan** avucunun içine almak ~ **devê (yekî) nihêrtin** (birinin ağzına (veya ağzının içine) bakmak (onun sözlerine göre davranmak) ~ **devê xwe nihêrtin** can beslemek ~ **devê rê** yol uğrağı (veya üstü) ~ **dilê (yekî) ketin** içine dokunmak ~ **dilê (yekî) rûneniştin** içine sinmemek ~ **dilê (yekî) rûniştin** içine sinmek ~ **dinyayê** dünyada, asla, hiçbir vakit ~ **dinyayê belav bûn** dünyayı tutmak (çok yayılmak) * **nav û dengê wê li dinyayê belav bûye** adı, şöhreti dünyayı tutmuş ~ **dinyayê deng dan** dünyayı tutmak (namı, şöhreti yayılmak) ~ **dinyayê û axiretê** iki cihanda ~ **dora (tiştekî) çûn û hatin** aylanmak (çevresinde dolanmak) ~ **dora (yekî) çûn û hatin 1)** arkasında dolaşmak (veya gezmek) **2)** arkasından koşmak (birine çok ilgi duymak) **3)** çengel atmak (ilişki kurmak) ~ **dora (yekî) dan çeqlebaskan 1)** arkasından koşmak (birine çok ilgi duymak) **2)** (birinin) etrafında dört dönmek **3)** dalkavukluk etmek, eteklemek ~ **dora devê xwe nihêrtin 1)** ağzını toplamak **2)** ağzını (veya çenesini) tutmak ~ **dora (tiştekî) gerîn** etrafını gezmek ~ **dora hev çûn û hatin** (birbiriyle) ilgilenmek, (birbirini) denemek ~ **dora (...) salî bûn** yaşlarında olmak * **yekî li dora sî salî bû** otuz yaşlarında biri ~ **dorê çûn û hatin 1)** (birinin) peşinde dolaşmak (veya gezmek) * **ji bo ku zeviyê jê bikire li dorê diçin û tên** tarlayı satın almak için peşinde dolaşıyorlar **2)** askıntılı olmak ~ **dozê hûr bûn** dava görmek ~ **dozê (an jî daweyê) nihêrtin** davaya bakmak ~ **dû** akabinde, peşi sıra ~ **dû (yekî)** sırtı sıra ~ **dû bûn** peşinde (veya peşinden) koşmak * **li dû dîplomayê ye** diploma peşinde koşuyor ~ **dû (yekî an jî tiştekî) bûn** (birinin veya bir şeyin) peşinde * **ew nika li dû berjewendiya xwe ye** o şimdi çıkar peşinde ~ **dû çûn 1)** (birinin) peşinden gitmek **2)** (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) **3)** peşinden yürümek (bir kimseye her konuda uymak) ~ **dû (...) çûn** izlemek, takip etmek (bir şeye uymak, bağlı olmak) ~ **dû ecelê xwe çûn** eceline susamak ~ **dû gerîn** peşine takılmak ~ **dû (yekî) gerîn** (birinin) izine basmak ~ **dû hatin** peşinden yürümek (birinin arkasında yürümek) ~ **dû hev** peş peşe ~ **dû rêça (yekî) çûn** (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) ~ **dû xwe birin û anîn** peşinden sürüklemek ~ **dû xwe gerandin** peşinden sürüklemek **(tiştek)** ~ **dû xwe hiştin** (bir şeyi) arkada bırakmak ~ **dû (an jî pey) xwe kaş kirin (kişandin)** ardından sürüklemek, yedmek ~ **(yekî) ecele kirin** emrivaki yapmak ~ **(yekî) ecêb çêbûn** tüyleri diken diken olmak ~ **ecêba (yekî) çûn 1)** (bir şey birinin) acayibine gitmek, tuhafına gitmek **2)** garibine gitmek ~ **ecêba (yekî) hatin** acayibine gitmek ~ **ejnûyên xwe xistin** dizini dövmek ~ **eksê siwar bûn** inata binmek ~ **eniya (yekî) nivisandî bûn** alnında yazılmış olmak ~ **eraseya meydanê** meydanın orta yeri ~ **erd û esman neheq bûn** yerden göğe kadar haksız olmak **(yek)** ~ **erdê hiştin** açıkta bırakmak **(yek)** ~ **erdê kirin term** (birinin) leşini çıkarmak ~ **erdê pîj bûn** iki seksen uzanmak **(yek)** ~ **erdê pîj kirin 1)** yere sermek (yenmek) **2)** (birinin) sırtını yere getirmek (güreşte) ~ **erdê pîj nebûn** güreş köprüsü (veya el taban köprüsü) ~ **erza (yekî) ketin** gururunu incitmek, aşağılatmak, tahkir etmek ~ **erzê (yekî) ketin** azarlamak, tekdir etmek ~ **esl û feslê (yekî) pirsîn** ıcığını bıcığını sormak ~ **esman topan bigire jî...** (biri) ağzıyla kuş tutsa... * **li esmanan topan bigire jî bi kêr nayê** ağzıyla kuş tutsa yaranamıyor ~ **esmanan (an jî asîmanan) lê gerîn Xwedê li erdê dan (yekî)** gökte ararken yerde bulmak ~ **esmanê heftan lê gerîn li erdê ketin ber dest û piyan** gökte ararken yerde bulmak **(yek)** ~ **eynî riyê çûn** aynı yolun yolcusu * **bavê te di vê rê de çû, tu yê jî li eynî riyî herî** baban bu yoldan gitti, sen de aynı yolun yolcusun ~ **ezbeta xwe çûn** soyuna çekmek ~ **fala destan nihêrtin** el falına bakmak, ele bakmak ~ **fikra (yekî) pirsîn** hesaba katmak * **dê û bavê min dixwazin min bizewicînin, lê li fikra min jî napirsin** beni evlendiriyorlar, ama fıkrimi hesaba katmıyorlar ~ **(yekî) fors kirin** (birine) kabadayılık etmek, afi kesmek (satmak veya yapmak) **(yek)** ~ **gazeteyan xistin** (birini) afişe etmek ~ **(yekî) gilî kirin** şikâyette bulunmak ~ **gor baweriya (an jî qeneata) min** kanıma göre (veya kanımca) ~ **gor dilê (yekî)** kaline göre * **Xwedê li gor dilê wê dayê** Allah kalbine göre verdi ~ **gor dilê xwe** gönlüne göre, dileğine göre ~ **gor dilê (yekî) ye** (birinin)

gönlüne göre, isteğine uygun ~ **gor hesabê (yekî)** ye işine göre ~ **gora aqilê xwe** aklı sıra ~ **gora dilê xwe çûn 1)** saf davranmak **2)** istediği gibi at koşturmak (veya oynatmak) ~ **gora dilê xwe kirin** dilediğini yapmak ~ **gorî (...) 1)** (bir şeye) göre * **ev xanî tam li gorî me ye** bu ev tam bize göre **2)** bakarak * **tu li gorî wan baştir î** sen onlara bakarak daha iyisin ~ **gorî aqilan** akıla yatkın ~ **gorî behreya mirovan (an jî merivan)** adamına göre (herkesin yeteneğine uygun olarak) **(tiştek)** ~ **gorî (yekî) bûn 1)** yaraşmak, uygun olmak **2)** (bir şey birinin) ağzının kaşığı (kalıbı veya lokması) olmak ~ **gorî dilê (yekî) sêr (an jî qayde) nayê xerakirin** bezi herkesin arşınına göre vermezler ~ **gorî dilê te (an jî we)** dileğin(iz) gibi ~ **gorî hewcetiyê** gereği gibi ~ **gorî kîsê (an jî qeweta)** xwekesesine göre ~ **gorî ku xuya dike** görünüşte, görünüşe göre ~ **gorî mirovan (merivan** an jî **kesan)** adamına göre (kişiler arasında ayrıcalık gözeterek) ~ **gorî pêdiviyê** gereğince ~ **gorî pêwistiyê (an jî hewcetiyê)** gereği gibi ~ **gorî qafê hev** kafa dengi ~ **gorî qafê hev bûn** kafa dengi olmak ~ **gorî rewşê** sırasına göre ~ **gorî ûsûla dinyayê çûn** suyun akıntısına gitmek ~ **gorî xelkê tevgerîn** suyun akıntısına gitmek ~ **gotina (yekî) guhdarî kirin** lâf dinlemek, lâfını dinlemek, söz tutmak **2)** söylediklerine kulak asmak ~ **gotina xwe poşman bûn 1)** sözüne caymak, geri adım atmak, sözünü geri almak **2)** tükürdüğünü yalamak ~ **(yekî) guhdarî kirin 1)** (birini) dinlemek **2)** (birini) dinlemek (birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak) * **ku tu li min guhdarî bikî, dev ji vî tiştî berde** beni dinlersen, bu işten vazgeç ~ **guhê (yekî) xweş hatin** kulağı okşamak ~ **gur û gîfta berê çûn** eski usula göre gitmek ~ **hal û kêfa (yekî) pirsîn** hâl hatır sormak ~ **hal û wext (an jî hewal) pirsîn** hatır sormak ~ **hal û wextê (yekî) pirsîn** hatırını sormak, hâl hatır sormak ~ **halê (yekî) nenihêrtin** (birinin) gözünün yaşına bakmamak ~ **halê (yekî) pirsîn** (birini) arayıp sormak ~ **halê xwe nenihêrtin (an jî mêze nekirin)** hâline bakmamak ~ **hana (yekî) çûn** yardımına koşmak, imdadına gitmek ~ **hana (yekî) hatin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **hawara (yekî) çûn** yardımına koşmak, imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hawara (yekî) hatin** imdata (veya imdatına) yetişmek ~ **(cihekî) hazir bûn** (bir yerde) hazır bulunmak (veya olmak) * **seat di dehan de li malê hazir be, ez dê bêm** saat onda evde hazır ol geleceğim ~ **helepêtkan bûn** tetikte (tetikte olmak, beklemek, bulunmak veya durmak) ~ **hember dost û neyaran** dosta düşman karşı ~ **hemberî (yekî) bûn** (birisinin) aleyhinde olmak ~ **hemberî dost û dijminan** ele güne (veya ele güne karşı) ~ **her alî** her tarafta, her yerde ~ **her cihî 1)** her yerde **2)** yedi iklim dört bucak ~ **her derê** her yerde, bucak bucak ~ **her derê belav bûn** ayyuka çıkmak (herkesçe duyulmak) ~ **her derê lê gerîn** bucak bucak aramak ~ **her milî lê xistin 1)** her telden çalmak **2)** kılıktan kılığa girmek (sık sık düşünce değiştirmek) ~ **(yekî) herimandin** (birşeyi birine) haram etmek ~ **hesabê (yekî) hatin** (birinin) hesabına gelmek, işine gelmek ~ **hesabê (yekî) nehatin** (bir iş veya durum) işine gelmemek, tersine gitmek, hoşuna gitmemek ~ **hesabê we bê neyê ev e** ayranım budur, yarısı sudur **(hinek)** ~ **hev anîn** ortasını bulmak **(hinek)** ~ **hev bi keys kirin** ortasını bulmak ~ **hev birin û anîn** atıştırmak, serpiştirmek (yağmur veya kar için) ~ **hev çûn û hatin 1)** hareketlilik başlamak **2)** allak bullak olmak (akıl, zihin; şaşkına dönmek, şaşırmak) ~ **hev golibandin** rüzgâr vb. şeylerin toz sarmalı oluşturmak **(cihek)** ~ **hev qelaptin** (bir yeri) curcunaya çevirmek, döndürmek (veya curcunaya vermek) ~ **hev û din qelaptin** (an jî **qulipandin**) allak bullak etmek (aklını, zihnini düşünemez duruma getirmek) ~ **hewayê topan bigire jî...** (biri) ağzıyla kuş tutsa... ~ **heyfa bavê geriya dê li ser dan** (Dimyat'a) pirinçe giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **heyna (yekî) çûn** yardımına koşmak ~ **hêviya (yekî) bûn 1)** (birini) beklemek **2)** (birinin) yoluna bakmak ~ **hêviya hev hiştin û li aziya Xwedê man** bir baba dokuz evlâdı besler, dokuz evlâd bir babayı beslemez (çok çocuğu olan anne ve baba her biri onları ötekilere bırakınca sıkıntıda kaldıklarını anlatır) ~ **hêviya nisîb û qismetê xwe bûn** kısmet beklemek ~ **hêviya rojên xwe bûn** gününü doldurmak ~ **hêviya yarê em bêdost man!** bekle yârin köşesini! ~ **hêviya yarê mam bêdost!** bekle yârin köşesini! ~ **hêviyê pîr bûn** dokuz doğurmak ~ **(yekî) hilhatin** (birine) çıkışmak, sinirlenmek ~ **hindama (yekî) çûn** imdata (veya imdatına) koşmak ~ **hîzaya erdê** yerle beraber ~ **hûrê xwe nihêrtin (an jî fikirîn)** işkembesini düşünmek ~ **intê siwar bûn** inata binmek ~ **irzê (yekî) ketin** (birini) azarlamak ~ **jêr dinêrim rî ye,** ~ **jor dinêrim simbêl e** yukarı tükürsem bıyık aşağı tükürsem sakal ~ **karê (an jî îşê) xwe binêre 1)** işine bak! (görevini, işini sürdür) **2)** işine bak! (sen karışma) ~ **karê xwe nihêrtin** işine koyulmak ~ **kaş û kendalan xistin û çûn** dere tepe düz gitmek ~ **kerê mirî digere ji bo nal (an jî ku nalan) jê bike** kelepir fiyatına bir şey almaya çalışmak, batan geminin

mallarını almak ~ **kerê şeytên siwar bûn** inata binmek ~ **(yekî) ketin** (birine) düşmek ~ **kêçan gerîn** pirelenmek, pirelerini ayıklamak ~ **kêf û zewqa xwe bûn** hayatını yaşamak ~ **kêf û zewqa xwe gerîn** gezip tozmak ~ **kêleka hev** yan yana ~ **kêlekî ye** dümeni eğri ~ **kêmî û zêdehiyê nenihêrtin** aza çoğa bakmamak, üçe beşe bakmamak **(tiştek)** ~ **(yekî) kirin bela** (bir şey birinin) başına sarmak ~ **(yekî) kirin jehr** (birine) zehretmek ~ **koka (yekî) pirsîn** ıcığını bıcığını sormak ~ **koka xwe çûn** soya çekmek ~ **kokilîka (yekî) siwar bûn** dalına binmek ~ **kolana (yekî) siwar bûn** dalına binmek ~ **(tiştekî) kolandin** (bir şeyi) incelemek ~ **ku 1)** nerde **2)** hak getire * **pê re ew cesaret li ku** onda cesaret hak getire ~ **ku der bû li ku zer bû** ne umduk ne bulduk ~ **ku...** ~ **ku** neresi ... neresi (tekrarlandığında iki şeyin arasındaki uzaklığı belirtir) * **Amed li ku Stenbol li ku** Diyarbakır neresi, İstanbul neresi ~ **kuçe û poxanan** sokaklarda ~ **kuçe û poxanan gerîn** sürtüp dolaşmak ~ **kuçeyê nedîtin** (herhangi bir şey) sokakta bulmamak * **min canê xwe li kuçeyê nedîtiye** canımı sokakta bulmadım ~ **kuriya derziyê xistin** pireyi gözünde vurmak ~ **kurm û xûyê (yekî) pirsîn** ıcığını bıcığını sormak ~ **kurmoriyê xistin** (an jî **dan**) pireyi gözünde vurmak ~ **kuştina (yekî) gerîn** (birini) öldürmeyi kastetmek ~ **loqa mezîn gerîn** başa güreşmek (en üstün sonucu elde etmek için mücadele vermek) ~ **malê dewê wê tune ye, lê siwar diçe destavê** ayranı yok içmeye atla gidiyor sıçmaya ~ **(yekî) man 1)** (birinin) başına kalmak, (birinin) üstüne kalmak (güçlükler birinin omuzlarına yüklenmek) **2)** üzerinde kalmak * **ev kar li te ma** bu iş senin üzerinde kaldı ~ **me biborin** af buyurun ~ **me negirin 1)** *b* affedersiniz, bağışlayınız, hoş görün, af buyurun **2)** ayıptır söylenmesi * **li me negirin, lê gotinên ne xweş ji bo we gotin** ayıptır söylenmesi, ama size karşı kötü konuştu ~ **menfeata xwe nihêrtin** çıkarına bakmak ~ **mesrefan nihêrtin** masraflar bakmak ~ **mêjiyê (yekî) xistin** beynine vurmak (herhangi bir şey etkisiyle; ne yaptığını bilemez duruma gelmek) ~ **milê çep û rastê** sağlı sollu* **xaniyên li milê çepê û rastê** sağlı sollu evler ~ **milê çepê** solda, sol tarafta ~ **milê rastê** sağda, sağ tarafta ~ **milê (yekî) siwar bûn** (birinin) omuzuna binmek ~ **min gotin** benden söylemesi, benden günah gitti ~ **min kemê** ayol, vay bana (kadın için) ~ **min megirin** affedersiniz, beni bağışlayın, beni hoş görün ~ **min tobe be** tövbeler olsun (veya tövbeler tövbesi) ~ **min û bavê min tobe** töhbeler olsun ~ **min wehd û ahda Xwedê be** tövbeler olsun (veya tövbeler tövbesi) ~ **mirûzê (yekî) wekî çiyayê berf lê bibare** yüzünden düşen bin parça olmak ~ **(yekî) muqate bûn** (birini) görüp gözetmek ~ **nal dixe lê bismar dihingêve** hem nalına hem mıhına ~ **nanê xwe cehdandin** ekmek kavgası vermek ~ **nav cih û nivînê xwe de** rahat döşeği * **camêr li mala xwe, di nav cih û nivînên xwe de mir** adamcağız evinde, rahat döşeğinde öldü ~ **nav çavê (yekî) nihêrtin 1)** (birinin) gözünün içine bakmak (bir kimsenin üstüne titremek) **2)** (birinin) gözünün içine bakmak (buyruğunu yerine getirmeye hazır olmak) **3)** (birinin) gözünün içine bakmak (bir arzunun gerçekleşmesi için gözleriyle birine yalvarmak) ~ **nav çavê (yekî) xistin 1)** gözünün ortasına vurmak **2)** (birinin) başına çalmak ~ **nav hevketina hiş** *bj* bellek karışıklığı ~ **nav liman qelibî** açtı ağzını yumdu gözünü ~ **nav leman qelibîn** ağzına geleni söylemek (ağır ve kırıcı sözler söylemek) ~ **nava çavê (yekî) dinêre û...** gözünün içine baka baka * **li nav çavê min dinêre û dibêje min nekiriye** gözlerimin içine baka baka yapmadığını söylüyor ~ **nava çavên (yekî) nihêrtin (mêze kirin** an jî **fekirîn)** gözlerinin içine bakmak ~ **nava hev xistin 1)** (birbirine) katmak (veya karıştırmak) **2)** altını üstüne getirmek (bir şey bulmak için aradık yer bırakmamak) ~ **nava nîşanê xistin** parmağını yaranın üzerine basmak ~ **(yekî) nezir bûn** adak adama borçlusu olmak ~ **(cihekî) nêzik** yakında * **hûn li cihekî nêzik rûdinên?** siz yakında mı oturuyorsunuz? ~ **nik hev** yan yana ~ **nik xwe hiştin** yanında bulundurmak, tutmak * **heta ku hûn bên ez dikarim zarok li nik xwe bihêlim** siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım ~ **nimêj û teatên xwe bûn** namazında niyazında olmak ~ **panga (yekî) man** beklemek ~ **paşpê zivirîn** gerisingeri gitmek, yüz geri etmek ~ **paş û pêş nenihêrtin gotin (an jî xeber dan)** ileri geri konuşmak (lâflar etmek veya söylemek) ~ **paşî û pêşiya xwe nafikire** önünü ardını düşünmeden ~ **paşî û pêşiya xwe nanêre** önüne arkasına bakmadan ~ **paşî û pêşiya xwe nefikirîn** önünü ardını düşünmemek ~ **patika (yekî) siwar bûn** ensesine binmek ~ **pey** peşi sıra ~ **pey bûn** peşinde (veya peşinden) koşmak * **li pey dîplomayê ye** diploma peşinde koşuyor ~ **pey (tiştekî** an jî **kesekî) bûn** (birinin veya bir şeyin) peşinde olmak (bir kişinin, bir işin) ardına (veya arkasına) düşmek ~ **pey çûn 1)** peşinde gitmek, birinin peşinden gitmek **2)** birinin peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) ~ **pey (yekî) çûn 1)** (birinin) peşinden gitmek **2)** (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) ~ **pey**

ecelê xwe çûn eceline susamak ~ **pey feyde û menfaeta xwe bûn** kendine çıkar sağlamak ~ **pey gerîn** peşine takılmak ~ **pey hev** art arda, peş peşe ~ **pey** (an jî **dû**) **hev hatin** art arda gelmek ~ **pey (yekî) hûhû kirin** (arkasından) teneke çalmak ~ **pey meşîn** peşinden yürümek (birinin arkasında yürümek) ~ **pey qafê (yekî) çûn** kafasına uymak ~ **pey (tiştekî) reviya yê din ma** kaçmaktan kovalamaya vakit olmamak ~ **pey rêça (yekî) çûn 1)** (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) **2)** (birinin) dümen suyuna gitmek ~ **pey şopa (yekî)** sırtı sıra ~ **pey şopa (yekî) çûn** (bir kimseyi) izlemek, uymak ~ **pey tengiyan firehî, li pey firehiyan tengî hene** her yokuşun bir inişi her inişin bir yokuşu vardır ~ **pey xwe gerandin** peşinden sürüklemek ~ **pey xwe kaş kirin** (an jî **kişandin**) ardından sürüklemek, arkasından sürüklemek yedmek ~ **xwe nenihêrtin** (an jî **mêze nekirin**) **û çûn** arkasına bakmadan gitmek ~ **pê bim li gorê bim** ayakta öleyim ~ **pêncî cihan gerîn** seksen kapının ipini çekmek ~ **(yekî) pêstûrî kirin** yakasına çökmek ~ **pêş çavê (yekî) bûn** gözünün önünde olmak (hiç unutmamak, olduğu gibi hatırlamak) ~ **pêşberî (yekî)** karşısında, yüzüne karşı ~ **pêşberî (yekî) derketin** (birine) karşı çıkmak ~ **pêşiya (yekî) dest danîn** (birine) boyun eğmek ~ **pêşiyê kemîn danîn** pusuya yatmak ~ **pirî û hindikiyê nenihêrtin** aza çoğa bakmamak ~ **pişt hev** peş peşe ~ **pişt tengahiyan her firehî ye** her yokuşun bir inişi vardır (her sıkıntıdan sonra düze çıkma vardır) ~ **pişta (yekî) bûn** destekleyicisi olmak ~ **pişta xwe kes dîtin** sırt bulmak **(tiştek)** ~ **piyan hiştin** (bir şeyi) ayakta tutmak ~ **porê xwe yê spî nanêrî** saçına başına bakmadan ~ **porê xwe yê spî şerm nakî** saçına başına bakmadan ~ **potara (yekî) ketin** (biriyle) dalga geçmek ~ **qara (yekî) hatin** (bir şey birinin) gücüne gitmek ~ **(yekî) qelp derketin** (birine) ihanet etmek ~ **qeweta xwe nihêrtin** imkanına bakmak ~ **quleke ku xwe bikê digere** kaçacak delik aramak ~ **qulekê digere ku tê kevê** girecek delik aramak, kaçacak delik aramak ~ **qulik û milikan** kenarda köşede ~ **quncê odeyê rûniştin** başköşeye kurulmak ~ **qûnê ketin kasika cacarûnê** *argo* dört ayağı üstüne düşmek ~ **qusûrê megirin** kusura kalmayınız ~ **qusûrê menêrin** kusura kalmayınız, affedersiniz ~ **rasta meydanê** meydanın orta yeri ~ **rasta Xwedê hiştin** meydanda bırakmak (açıkta, evsiz barksız bırakmak) ~ **rastê bi tena serê xwe man** sipsivri kalmak, orta dakalmak ~ **rastê bişkêne!** sağ yap! ~ **rastê bûn 1)** ortada olmak * **ew qas kar li rastê ye, tu bi ku de diçî?** ortada bunca iş varken nereye gidiyorsun? **2)** hayatta olmak ~ **rastê hiştin** meydanda bırakmak (ortada, herkesin gözü önünde bırakmak) **(yek)** ~ **rastê hiştin** açıkta bırakmak, ortada bırakmak ~ **rastê laelac man** sipsivri kalmak, orta dakalmak ~ **rastê man 1)** ortada kalmak (barınacak bir yeri olmamak) **2)** ortada kalmak (bir şey kimse üzerine alınamak) ~ **rewşa xwe nenihêrtin** (an jî **mêze nekirin**) hâline bakmamak ~ **rex hev** yan yana ~ **rexê rê** yol kenarında, yol boyu ~ **rez binêrin wexta ku hûn tirî bixwin şerm mekin** bağa bak üzüm olsun, yemeye yüzün olsun ~ **rê bi rêz bûn** yola düzülmek (veya düzelmek) **(kar û îşê yekî)** ~ **rê çûn** şeytanın bacağını (veya ayağını) kırmak ~ **rê man heyirîn** yollarda kalmak ~ **rêça (yekî) hatin** izine uymak ~ **rihetiya xwe nihêrtin 1)** rahatına bakmak **2)** can beslemek ~ **riya xwe çûn** yola gitmek ~ **rojan e** ağır ayak (doğurması yakın gebe kadın) ~ **rojên xwe nihêrtin** gününü gün etmek ~ **(cihekî) rûnîştin** sakin olmak (bir yerde yerleşmek) ~ **(yekî) rûniştin** gözü alışmak (yadırganmaz olmak) ~ **rûyê (yekî)** (birinin) yüzüne karşı * **ez li rûyê wê jî dibêjim** yüzüne karşı da söylerim ~ **rûyê (yekî) gotin 1)** yüzüne konuşmak**2)** yüzlemek (kusurunu veya suçunu yüzüne karşı söyleyip birini utandırmak) ~ **rûyê hev nihêrtin** yüz yüze bakmak ~ **rûyê (yekî) kenîn** yüzüne gülmek, yüze gülmek (dostmuş gibi görünmek, yalandan dost görünmek) ~ **rûyê (yekî) nenihêrtin** yüzüne bir daha bakmamak ~ **rûyê (yekî) sekinîn** yüzüne konuşmak ~ **rûyê (yekî) xeber dan** (birinin) yüzüne karşı söylemek ~ **(yekî) sar bûn** (biri) üşümek ~ **ser ... 1)** *rd* ile ilgili, üzerine, üstüne, konusunda, dair * **axaftinek li ser hunerê kir** sanat üzerine (veya sanata dair) bir konuşma yaptı **2)** üstüne, ilişkin, değin **3)** dayanarak, izafeten **4)** (herhangi bir) zeminde, hakkında * **li ser vî tiştî axaftinek pêk aniye** bu zeminde bir konuşma yapmış ~ **ser agir bûn** iğne üstünde oturmak, diken üstünde oturmak (veya olmak) ~ **ser (...) aqil avêtin** bozmak * **li ser siyasetê aqil avêtiye** akılını siyasetle bozmuş ~ **ser avê bûn** diken üstünde oturmak (veya olmak), iğne üstünde oturmak ~ **ser balîfekê bi hev re pîr û kal bûn** bir yastıkta kocamak ~ **ser bar bûn** barut kokusu gelmek (savaş tehlikesini sezmek) ~ **ser belaya xwe ve bûn** ettiğini bulmak (veya çekmek) ~ **ser belaya xwe vebe** Allah belâsını versin ~ **ser belaya zimanê xwe ve bûn** dilinin cezasını (veya belâsını) çekmek (veya bulmak) ~ **ser bextê (yekî)** (birinin) vicdanına ~ **ser bextê kerê te** *argo* elini vicdadına koy ~ **ser bextê**

(yekê) rûniştin kısmetine mani olmak (evlenmesine engel olmak) ~ **ser (yekî) bi çi qasî bibe mal jî** neye (veya nelere) mal olursa olsun, ne pahasına olursa olsun ~ **ser (yekî) biha rûniştin** astarı yüzünden pahalı olmak ~ **ser bûn** (...) mal etmek (bir değer karşılığında sahip olmak) * **erse li ser min bû pênc milyar** arsayı beş milyara mal ettim ~ **ser (karekî) bûn** başta (veya başında) bulunmak (bir işin yöneticisi olmak ~ **ser (tiştekî) bûn 1)** bahsetmek, değinmek * **nivîsarek e ku li ser mijara hêvotinê** ye eğitim konusuna değinen bir yazı **2)** -e üzerine olmak * **debara wan li ser pez e** geçimleri mal davar üzerine ~ **ser (yekî) bûn 1)** (birinin) üzerine olmak * **xweyîkirina wan li ser min e** geçimleri benim üzerime **2)** (birinden) yiyip içmek (veya otlanmak) ~ **ser (yekî) cemidîn** (birinin) üstüne kalmak * **ev tişt li ser me cemidî** bu iş üstümüze kaldı ~ **ser cihan ketin û xwe dirêj kirin** yatağa serilmek ~ **ser çar piyên xwe ketin** dört üstüne düşmek ~ **ser çav û seran** hayhay olur, peki ~ **ser çavan** *h* hayhay ~ **ser çavê (yekî) xistin** gözüne sokmak ~ **ser çax û benga xwe bûn** formda olmak ~ **ser çengek av soberî kirin** bir bardak suda fırtına koparmak ~ **ser çerm** al gülüm ver gülüm (bir kimseye yapılan hizmetin hemen karşılığını bekleme durumu) ~ **ser (yekî) çi qas rûnê** ne pahasına olursa olsun ~ **ser çoka (yekî) rûniştin** (birinin) kucağına oturmak ~ **ser çokan** diz üstü ~ **ser çokan rûniştin** apışmak (çömelmek, çömmek) ~ **ser çûnê ye** ayağı üzengide ~ **ser dawa (yekî) nimêj dibe** art eteğinde namaz kıl ~ **ser daxwazê** istemli, isteğe bağlı olarak ~ **ser demore ye** şefaf, arkasa açık seçik görünen ~ **ser derzîdankê lingan bûn** (an jî **sekinîn**) tetikte olmak, etikte beklemek (bulunmak veya durmak) ~ **ser dest û piyan çûn** hizmete koşmak, başkalarına hizmet etmek ~ **ser destan gerîn** (bir şey) elden ele dolaşmak ~ **ser destê xwe gerandin** parmağından oynatmak ~ **ser dev çûn** yuvarlana yuvarlana gitmek ~ **ser dil, dil ne hebandin** gül üstüne gül koklamamak ~ **ser dilê (yekî) bûn** (birine) yük olmak (konaklamak için) ~ **ser dilê (yekî) man** mideye oturmak ~ **ser (kesekî an jî tiştekî) dîn û har bûn 1)** (bir kimse veya bir şey için) deli divane olmak (bir şeyin) divanesi olmak **2)** (biri için) yanıp tutuşmak ~ **ser dîn û îmanên min be** dinim hakkı için (veya dinim aşkına) * **hema li ser dîn û îmanên te be, te qet bihîstiye ku Romenan keştî çêkirine?** dinin aşkına sen Romenlerin gemi yaptıklarını işittin mi? ~ **ser dîreksiyonê bûn** direksiyon sallamak ~ **ser doşeka Xwedê û pêxember xwişka min e** dünya ahret kardeşim olsun ~ **ser ejnûyan** diz üstü * **herî dawî Alî kete ser ejnûyan** en son Ali çöktü diz üstü ~ **ser ferê bûn** tek olmak (sayılar için) ~ **ser fikra (yekî) bûn 1)** (birinin) peşinden gitmek (düşünce ve görüşlerini benimsemek) **2)** (birinin) fikrine katılmak, düşüncesini paylaşmak ~ **ser (yekî) giran bûn** astarı yüzünden pahalı olmak ~ **ser (yekî) giran rûniştin** tuzluya mal olmak (oturmak veya patlamak) ~ **ser gotina (yekî) bûn** fikrine katılmak, düşüncessini paylaşmak ~ **ser gotina xwe man** sözünde durmak ~ **ser (wî) guhî razan** içinden geçirmek ~ **ser (sûc an jî tiştekî) hatin girtin** baskına uğramak ~ **ser (yekî) hatin xeberdan** lâf çıkmak (birinden kötü bahsedilmek) ~ **ser (yekî) helak bûn** birine çok düşkün olmak ~ **ser helepêtkan bûn** tetik bulunmak (veya tetikte bulunmak) ~ **ser helepêtkan sekinîn** tetik üstünde beklemek ~ **ser hal û hemdê (wî) hiştin** kendi haline bırakmak * **me ew li ser hal û hemdê wî hişt** onu kendi haline bıraktık ~ **ser hal û hemdê xwe man** kendi halinde kalmak * **ez dixwazim li ser hal û hemdê xwe bimînim** kendi halimde kalmak istiyorum ~ **ser (yekî) helîn)** (biri için) yanıp tutuşmak ~ **ser hesab nivisandî** mahsup ~ **ser hev** peş peşe ~ **ser hev re çûn û hatin** hareketlilik başlamak, hareketlenmeye başlanmak ~ **ser hevbûna dil** gönül bağı ~ **ser hêkan qerimîn** kuluçkaya yatmak ~ **ser hêlekanê bûn** dananın kuyruğu kopmak ~ **ser hêstriyan bûn** iğne üstünde oturmak ~ **ser hişê xwe** ayık ~ **ser hişê xwe bûn** ayık olmak, kendinde olmak ~ **ser kevçika dilê (yekî) xistin** can evinden vurmak ~ **ser kewnekê** bir karar (aynı durumunu koruyarak, değiştirmeden) ~ **ser kewnekê man** bir kararda kalmak ~ **ser (yekî) kilam gotin** (an jî **strîn**) (birinin üstüne) türküsünü çığırmak ~ **ser (yekî) kilam derxistin** (birinin) üstüne türkü yakmak ~ **ser kitekitan rawestin** ayrıntılar üzerinde durmak, tafsilata girmek ~ **ser lingan 1)** ayakta, ayak üstü, ayak üzeri (ayakta durarak, ayakta olarak) **2)** ayak üstü, ayak üzeri (acele olarak) **3)** ayakta (telâşlı, heyecanlı) ~ **ser lingan hiştin** (an jî **sekinandin**) ayakta durdurmak **(tiştek)** ~ **ser lingan hiştin** (bir şeyi) ayakta tutmak ~ **ser lingekî çil viran kir** ama da yalan atmak ~ **ser lingê** (an jî **piyên xwe man**) ayakta kalmak (yıkılmamak) ~ **ser lingên xwe gerîn** gezmek (hasta için; ayağa kalkmak) ~ **ser malê (yekî) rûniştin** malına el koymak, üstüne oturmak ~ **ser malê belaş rûniştin** beleşe konmak ~ **ser malê mîratê rûniştin** mirasa konmak ~ **ser (yekî) man 1)** üzerinde kalmak (artırmada) * **mazat li ser wî ma** artırma üzerinde kaldı **2)** dayanmak (isten-

meyen işler için; sonunda birinin veya bir şeyin üzerinde kalmak) * **a soxîn ev kar dê bê li ser me bimîne** sonunda bu iş gelip bize dayanacak ~ **ser (...) man** -e sadık kalmak, arkasında durmak * **ez li ser gotina xwe mam** sözüme sadık kaldım **(karek)** ~ **ser (...) man** (bir iş) kâğıt üzerinde (veya üstünde) olmak ~ **ser (...) mijûl bûn** söz konusu etmek ~ **ser (...) mirin 1)** (biri için) yanıp tutuşmak, birini çok sevmek **2)** (biri şey için) yanıp tutuşmak (bir şeyi elde etmek için çok güçlü istek duymak) * **li ser keyatiyê dimire** muhtarlık için yanıp tutuşuyor ~ **ser (tiştekî) mirî bûn** (bir şeye) düşkün olmak ~ **ser mîratê rûniştin** mirasa konmak ~ **ser namûs û şerefa xwe man** namusuyla yaşamak ~ **ser navê (tiştekî** an jî **yekî)** (bir şeyin veya bir kimsenin) adına * **li ser navê gel** halk adına ~ **ser navê mirovatiyê** (an jî **însaniyetiyê)** insaniyet namına ~ **ser navê xwe** kendi adına, namına ~ **ser nesekinîn** (an jî **negerîn)** takipsiz, takip edilmeyerek * **ku tu li ser kar negerî naçe serî** takipsiz hiçbir iş yürümüyor ~ **ser pêçiyan çûn** ayaklarının (veya ayağının) ucuna basmak ~ **ser pêçiyên piyên xwe çûn** ayaklarının (veya ayağının) ucuna basmak ~ **ser pêçîka xwe leyîstikandin** (birini) parmağında oynatmak ~ **ser pirê tê fal** olmadık yerde bir şey istemek ~ **ser pişta (yekî) bûn 1)** (bütün) yük sırtında olmak **2)** çekip çeviren (biri) olmak * **hemû tişt li ser pişta lawê wan e** çekip çeviren oğullarıdır ~ **ser pişta (yekî) îdareya xwe kirin** (birinin) sırtından geçinmek ~ **ser pişta (yekî) man** (birinin) üstüne kalmak (güçlükler birinin omuzlarına yüklenmek) ~ **ser pişta (yekî) xwarin** (birinin) sırtından geçinmek ~ **ser piştê raketin** (an jî **ramedîn) 1)** yan gelip yatmak, yan gelmek **2)** sırt üstü yatmak ~ **ser piştê razan)** sırt üstü yatmak **(tiştek)** ~ **ser piyan hiştin** (bir şeyi) ayakta tutmak * **me sazî li ser piyan hişt** kuruluşu biz ayakta tuttuk **(yek)** ~ **ser piyan hiştin** (bir kimseyi) ayakta tutmak ~ **ser piyên paşîn rawestîn** susta durmak (köpekler için) ~ **ser piyên xwe gerîn** gezmek (hasta için; ayağa kalkmak) ~ **ser qula kurmoriyan bûn** diken üstünde olmak ~ **ser qula kurmoriyan rûniştin** yerinde su çıkmak (haklı bir sebep olmadan yerini bırakanlara veya bırakmak isteyenlere söylenir) ~ **ser rê** yol üstü (veya uğrağı) ~ **ser rê bûn** yola çıkmak üzere olmak ~ **ser rê ye** ayağı üzengide ~ **ser rêça (yekî) çûn** (birinin) izinden yürümek ~ **ser rêça (yekî) hatin** izine uymak ~ **ser (yekî) ricifîn** (birinin) gözünün içine bakmak (bir kimsenin üstüne titremek) ~ **ser rojan bûn** günü yetmek (gebe için; doğum vakti gelmek) ~ **ser rojan e** ağır ayak (doğurması yakın gebe kadın) ~ **ser (... yekî) rûniştin** konmak * **li ser pereyê min rûnişt** parama kondu ~ **ser sekinîn** (an jî **rawestîn)** ele almak ~ **ser (...) sekinîn** (bir şeyin) başında beklemek (veya durmak) ~ **ser (tiştekî) sekinîn** bir şeye temas etmek, -den bahsetmek, değinmek ~ **ser ser û çavan!** baş üstüne! ~ **ser seran!** baş üstüne! ~ **ser ser û çavên xwe qebûl kirin** başı üstünde yeri olmak (bir düşünce veya davranışı uygun bulmak) ~ **ser seran û çavan** can baş üstüne ~ **ser serê (yekî) fors kirin 1)** afi kesmek (satmak veya yapmak), fiyaka satmak **2)** (birine) kabadayılık etmek ~ **ser serê (yekî) mêranî kirin** yiğitlik taslamak ~ **ser serê (yekî) sekinîn** (birinin) tepesine dikilmek, başına dikilmek (bir işi yaptırmak yanında ayakta durmak) ~ **ser serê (yekî) teperep kirin** tepesinde havan dövmek (veya değirmen çevirmek) ~ **ser sergo nedîtin** (herhangi bir şey) sokakta bulmamak * **min canê xwe li ser sergo nedîtiye** canımı sokakta bulmadım ~ **ser (yekê) sewsî bûn** (birine) abayı yakmak ~ **ser siya piştê vezelîn** sırt üstü yatmak (çalışmadan rahat bir yaşam sürdürmek) ~ **ser sozê xwe man** sözünde durmak ~ **ser sozê xwe neman** su koyuvermek (sözünde durmamak) ~ **ser (yekî) stran gotin** (an jî **strîn)** (birinin üstüne) türküsünü çığırmak ~ **ser striyan** (an jî **hêstriyan bûn)** diken üstünde oturmak (veya olmak) ~ **ser striyan rûniştin** iğne üstünde oturmak ~ **ser (yekî) şofandin** (an jî **şûştin)** (kendini veya birini) temize çıkarmak (veya çıkartmak) ~ **ser şopa (yekî) çûn** (birinin) izinden yürümek ~ **ser şopa (yekî) hatin** izine uymak ~ **ser şopê çûn** izi takip etmek ~ **ser textê kişwerekê du padîşah nabin** iki cambaz bir ipte oynamaz ~ **ser tetikan bûn** tetik bulunmak (veya tetikte bulunmak) ~ **ser tetikan hiştin** aleste tutmak ~ **ser tetikan sekinîn** tetik üstünde beklemek, aleste durmak, alârma geçmek ~ **ser tiliya** (an jî **pêçîka) xwe leyîstikandin** (birini) parmağında oynatmak, (birini) kukla gibi oynatmak ~ **ser tiliya xwe zîzikandin** avucunun içine almak ~ **ser tobeya xwe man** tövbesinin arkasında durmak ~ **ser û çavê (yekî) xistin** (birinin) başına çalmak ~ **ser wî guhê ranezê** sen hala öyle san, devir değişti, veya köprünün altında çok sular geçti ~ **ser wî guhî qet ramezê, ew do bû ne îroj e** köprünün (veya köprülerin) altından çok su (veya sular) aktı (veya geçti) ~ **ser xêrê be** Allah hayırlı etsin (veya kılsın), hayırlı (veya hayırlısı) olsun ~ **ser xwe gerandin** üzerinde bulundurmak (veya taşımak) ~ **ser yek kevçî û kodikê bûn** bir yakadan baş çıkarmak (bir çatı altında dirlik içinde yaşamak) ~ **ser**

zar û zimanan bûn dillerde dolaşmak (veya gezmek), ağza düşmek ~ **ser zar û zimanan e** dile (veya dillere) destan ~ **ser (yekî) zêde kirin** artırmak (fiyat artırmak) ~ **ser zimanê (yekî) bûn** 1) ağzından düşürmemek 2) dilinin ucunda olmak ~ **ser zimanê min e** dilimin ucunda ~ **serê axaftin** (an jî **xeberdan) çêbûn** söz konusu olmak (veya söz konusu etmek) **(rewşek)** ~ **serê (yekî) bûn** (bir durum birinin) başında olmak ~ **serê (yekî) bûn amir** (birinin başına) kâhya kesilmek ~ **serê (yekî) bûn zana** (birine) allâme kesilmek **serê (yekî) ketin** (bir şeyden) ağzının tadını almak ~ **serê dijmin** (an jî **neyaran) be** düşman başına * **ketina nav nivîna a ji ber kalbûnê bila li serê neyaran be** ihtiyarlıktan yataklara düşmek düşman başına ~ **serê dijminê te be** düşman başına ~ **serê dîn bûn** (bir şey için veya bir şeye) deli olmak (çok sevmek) ~ **serê (yekî) ketin** 1) ders çıkarmak (bir olaydan tecrübe kazanmak) 2) başına gelmiş olmak, yaşamış olmak ~ **serê ne starek û ne jî tiştek** altta yok üstte yok (yoksul) ~ **serê neyarê te be** düşman başına ~ **serê ramana xwe gotin** üstüne fikir yürütmek ~ **serê ruh dan** can atmak ~ **serê serî êşandin** üzerine kafa yormak ~ **serê sibehê** *h* sabah erkenden ~ **serê (yekî) xistin** başına geçirmek (bir şeyi öfkeyle birinin başına vurmak) ~ **serê xwe dixe** bin can ile, çok isteyerek, gönülden ~ **serî ketin** akıllanmak ~ **siya (yekî) nihêrtin** alâka göstermek ~ **sonda xwe poşman bûn** andını bozmak **(yek)** ~ **sondan qirase kirin** ant vermek ~ **sozê xwe poşman bûn** 1) sözünü geri almak (üstüne aldığı işten vazgeçmek) 2) su koyuvermek, çamura yatmak (sözünü yerine getirmemek, sözünde durmamak) ~ **stû siwar bûn** çullanmak ~ **stû siwar kirin** çullandırmak ~ **stûyê (yekî) siwar bûn** 1) (birinin) tepesine (veya başına) binmek, (birinin) tepesine (veya başına) çıkmak) 2) dalına binmek (sıkıştırmak, musallat olmak) ~ **sûfê (yekî) ketin** 1) (birinin) gururunu incitmek 2) (birine) çıkışmak, terslemek ~ **şe xistin** (an jî **dan)** tarağa vurmak ~ **(cihekî) şemate dan çêkirin** (ortalığı) gürültüye (veya patırtıya) vermek ~ **şîrê (yekî) man** sütüne kalmak ~ **şîrê xwe çûn** sütüne çekmek, süt çekmek ~ **şûna...** yerine * **li şûna heftaniyê rojaniyê bide min** bana haftalık yerine gündelik ver ~ **şûna (...)** yerli yerine * **têkberan li şûna wan deyne** eşyaları yerli yerine koy ~ **şûna şêran kund dixwîne** yiğitlerin yurdu baykuşlara kalmış ~ **te heram be** gözüne dizine dursun ~ **te xweşî helal be wekî şîrê (spî yê) diya te** ananın ak sütü gibi helâl olsun ~ **tehma (tiştekî) nihêrtin (mêzandin** an jî **mêze kirin)** tadına bakmak, çeşnisine bakmak ~ **telê (yekî) ketin** ağırına gitmek, ağır gelmek, gücüne gitmek, dokunmak, gururunu zedelemek, kibirine dokunmak, betine gitmek, haysiyetine dokunmak, arına dokunmak (batmak, koymak, incitmek, insan içine işlemek) * **gotin li telê min ketin** sözler bana çok ağır geldi * **ev gotin pir li telê min ketin** bu sözler bana çok ağır geldi * **gotinên wê li telê min dikevin** onun sözleri bana batıyor ~ **tenekeyê xistin** ipten kuşak kuşanmak (yoksul düşmek) ~ **tenişta hev** yan yana **(tiştek)** ~ **(yekî) teqandin** (birine) mesele çıtlatmak ~ **tetikan bûn** tetikte olmak, tetikte beklemek (bulunmak veya durmak) ~ **textê kîşwerekê du padîşah nabin** bir ipte iki canbaz olmak ~ **tila (yekî) xweş nehatin** *argo* hoşuna gitmemek ~ **tivingê xebitîn** tüfeğe davranmak ~ **tîka xwe çûn** burnunun dikine (veya doğrusuna) gitmek ~ **urzê (yekî) birin** (birini) terslemek, bozmak ~ **urzê (yekî) ketin** (birini) terslemek, bozmak ~ **van nêzan** yakınlarda * **li van nêzan lokante heye?** yakınlarda lokanta var mı? ~ **vê dinyayê bi çavê xwe** dünya gözüyle ~ **vê dinyayê û li wê dinyayê** iki cihanda ~ **vî alî** (an jî **hêlê) û li wî alî** (an jî **hêlê)** bir o yana bir bu yana ~ **vî alî ~ wî alî xwe quraftin** bel kıra kıra ~ **vî guhî dixe di guhê din de derdixe** bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak ~ **ware şêran kund dixwîne** yiğitlerin yurdu baykuşlara kalmış ~ **wê derê ma** *mat* elde ~ **wê dinyayê dawedarî îmana (yekî) bûn** ahirette on parmağı yakasında olmak ~ **wê dinyayê em dê bibêjin îman tû dê bibêjî eman** ahirette on parmağı yakasında olmak ~ **wê dinyayê wê destê (yekî) di qirika (yekî din) de be** ahirette on parmağı yakasında olmak ~ **wî perê dinyayê** dünyanın öbür (veya bir) ucu ~ **wî serî** erkenden * **sibehê li wî serî em dê bikevin rê** sabah erkenden yola çıkacağız ~ **xaniyê baş menêre li cîranê baş binêre** ev alma komşu al ~ **(yekî) xayîn gerîn** (birine) ihanet etmek ~ **xeber dan (axaftin** an jî **peyivîn)** ele almak ~ **xelasiya xwe gerîn** görünüşü kurtarmak ~ **xerabcihan be** dağlara taşlara ~ **xezeba (yekî) rast hatin** gazapa uğramak ~ **xwarina xwe miqate bûn** can boğazdan gelir ~ **xwe dan guhdarîkirin** 1) ağzına baktırmak 2) (bir kimse) ağzının içine baktırmak ~ **xwe dan sondan** yeminler içmek (veya etmek) ~ **xwe kiran re derman tune** kendi başına işe kalkışmanın bir bedeli vardır ~ **xwe kirin êvar** akşamı etmek, akşamlamak ~ **(yekî) xweş hatin** kulağı okşamak ~ **xweşa (yekî) çûn** (birinin) hoşuna gitmek ~ **xweşa (yekî) hatin** (birinin) hoşuna gitmek, hora geçmek **(tiştek, kesek)** ~ **xweşa (yekî) neçûn** (bir şey,

birinin) hoşuna gitmemek, zıtı olmak, tersine gitmek ~ **xwîna (yekî) mijîn** (bir şeyin) kanını emmek ~ **(yekî) zid bûn** (bir şey, birinin) zıtı olmak ~ **zidê (yekî) çûn** zıddına gitmek ~ **zidê (...) ketin** -e aykırı düşmek ~ **zikê xwe dinêre** ekmek düşmanı (çalışmayan, tüketici durumunda olan) ~ **zora (yekî) çûn** (bir şey birinin) gücüne gitmek, ağırına gitmek, ağır gelmek, betine gitmek, acı gelmek (kırıcı gelmek), arına dokunmak * **ev gotin pir li zora min çûn** bu sözler bana çok ağır geldi * **gotin li zora wî çû** söz ona acı geldi ~ **zorê qirase bûn** güçe sarmak ~ **zorê qirase kirin** gücüne koşmak, zora koşmak (zorluk, güçlük çıkartmak) ~ **zorê siwar kirin** gaza getirmek
liafîşman *m* afişte kalma
li afîş man *l/bw* afişte kalmak
lialiyekî xistin *m* devirme, bir yana eğme
li aliyekî xistin *l/bw* devirmek, bir yana eğmek * **şewqa xwe li aliyekî xist** şapkasını devirdi
li (...) anîn *l/bw* yakıştırmak * **cil li bejna xwe aniye** elbiseyi kendine yakıştırmış
li armancê ketin *l/bw* hedefi bulmak, rastlamak
liavabûn *m* gurup (bir gök cisminin ufkun altına inmesi, ay, yıldız gibi)
liavêxistin *m* **1.** sudan geçirme (elbise yıkamak için) **2.** sudan geçirme (çamaşırı durulamak) **3.** suyu yarıp geçme
li avê xistin *l/bw* **1.** sudan geçirmek (elbise yıkamak için) **2.** sudan geçirmek (çamaşırı durulamak) **3.** suyu yarıp geçmek
li axaftinê vebûn *l/bw* nutuk atmak (veya çekmek)
liaziya *rd* asılı kalmış olan
li aziyê hiştin *l/bw* askıda bırakmak, askıya almak, boşa alınak
li aziyê man *l/bw* **1.** askıda kalmak **2.** kabak gibi ortada kalmak, kenarda kalmak
lib *m* **1.** tane (herhangi bir sayıda olan şey, adet) **2.** adet ~ ~ tane tane
libabûn (I) *m* savrulma
libabûn (II) *l/bw* **1.** sapma, kıvrılma, köşeyi dönme **2.** sallanma (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama)
li ba bûn (I) *l/bw* savrulmak
li ba bûn (II) *l/bw* **1.** sapmak, kıvrılmak, köşeyi dönmek (-den sapmak) * **gava ku tu li goşe li ba bikevî, rast here mala pêşîn a ku derkeve ser riya te** köşeyi dönünce karşına çıkacak eve git **2.** sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak)
libabûyîn (I) *m* savruluş
libabûyîn (II) *m* sapış, kıvrılış, köşeyi dönüş
libade *n* bir tür yakasız üst giysi
li bahaneyan gerîn *l/bw* bahane aramak, vesile bulmak
li baheneyan bûn *l/bw* bahanesi üstünde olmak
li ba hev *h* bir arada, birlikte
libak *rd* hamarat
libakbûn *m* hamaratlaşma
libak bûn *l/ngh* hamaratlaşmak
libaketin *m* **1.** geri dönme **2.** köşeye dönme, sapma **3.** çark etme **4.** sallanma
li ba ketin *l/bw* **1.** geri dönmek **2.** köşeye dönmek, sapmak **3.** çark etmek **4.** sallanmak
libakirin (I) *m* sallama
libakirin (II) *m* savurma
li ba kirin (I) *l/bw* sallamak * **destmalê li ba bike** mendili salla
li ba kirin (II) *l/bw* savurmak
libakî *m* hamaratlık
li bal *d* **1.** indinde, yanında, nezdinde **2.** *nd* huzur * **ez li bal we vê dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum
li balê bûn *l/bw* **1.** yanında olmak **2.** kocasının yanında olmak
li bal xwe *h* kendince, kendisince
libalxwetî *m* kendincelik
libandin *m* taneleme
libandin *lgh* tanelemek
li banî *h* yukarıda
libar (I) *rd* **1.** bahaneli, bahanesi üstünde **1.** gergin (bozulacak duruma gelmiş olan ilişki vb.) * **hevalê min û jina wî ji hev re libar in** arkadaşım ile karısıbirbirine karşı gergindirler
libar (II) *rd* uygun, müsait
libarbûn *m* **1.** bahanesi üstünde olma **2.** gerginleşme **3.** gerilme, sinirlenme **4.** gerilim, gerginlik, tansiyon
libarbûn (II) *m* uygun olma, müsait olma
li bar bûn *l/bw* **1.** bahanesi üstünde olmak **2.** gerginleşmek * **têkiliyên navneteweyî li bar in** uluslararasi ilişkiler gerginleşti **3.** gerilmek, sinirlenmek
li bar bûn (II) *l/bw* uygun olmak, müsait olmak
libarbûnî (I) *m* gerginlik
libarbûnî (II) *m* uygunluk
libarî *rd* gergince
libarkirin *m* **1.** bahaneli hale getirme, kışkırtma **2.** gerginleştirme
li bar kirin *l/gh* **1.** bahaneli hale getirmek, kışkırtmak **2.** gerginleştirmek
libas *n* libas, giysi
li ba (...) sekinîn *l/bw* oturmak (beraber kalmak) * **ez li ba diya te nasekinim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim
li baskê mêşê misikîn *l/bw* sinekten yağ çıkarmak
libat *m* **1.** davranış **2.** davranış, **tutum**
libatkirin *m* davranma

libat kirin *l/gh* davranmak
libat pê neketin *l/bw* kötü duruma düşmek, yılmak
li ba xistin *l/bw* **1.** sallamak **2.** döndürmek, köşeyi geçirtmek
li bayê xistin *l/bw* savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak)
li bejî kêf kirin *l/bw* **1.** çalmadan oynamak **2.** çalmadan oynamak (bir işe çok hevesli görünmek
li bejî reqisîn *l/bw* çalmadan oynamak
li belayê gerîn *l/bw* belâ aramak
li belayê xistin *l/bw* belâ sokmak
li benda dora xwe bûn *l/bw* zaman kollamak (bir işin sırasını beklemek)
li benda dora xwe man *l/bw* zaman kollamak (bir işin sırasını beklemek)
li benda firsenda xwe bûn *l/bw* fırsat beklemek (veya aramak), fırsat kollamak (veya gözlemek)
li benda roja xwe bûn *l/bw* zaman kollamak (uygun bir fırsat beklemek)
li benda xeberê bûn *l/bw* kulağı kirişte (olmak)
libendêbûn *m* **1.** bekleme **2.** bakma (bir işi birinden bekleme) **3.** bekleme (karşılaşılması ihtimalı bulunma) **4.** kollama (olmasını, ortaya çıkmasını bekleme)
li bendê bûn *l/bw* **1.** beklemek * **li malê li benda min bin** evde beni bekleyin **2.** bakmak (bir işi birinden beklemek) * **karên malê li benda min in** evin işleri bana bakıyor **3.** beklemek (karşılaşılması ihtimalı bulunmak) * **karên zor li benda we ne** sizi zor işler bekliyor **4.** kollamak (olmasını, ortaya çıkmasını beklemek)
li bendê dan hiştin *l/lb* bekletmek
li bendê hatin hiştin *l/tb* bekletilmek
li bendê hatin sekinandin *l/tb* beklenilmek
libendêman *m* bekleme, aylama, yolunu bekleme (veya gözleme)
li bendê man *l/bw* beklemek, aylamak, yolunu beklemek (veya gözlemek)
libendêneman *m* beklenmezlik
li bendê sekinîn *l/bw* beklemek
li bendî hev man *l/bw* bekleşmek
liber (I) *rd* **1.** giyinik **2.** örtük, örtülü * **derî liber bû** kapı örtüktü
li ber (II) *nd* **1.** beri (önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olan) **2.** eşik (yakını, başlangıç yeri) * **dinya li ber qeyraneke aborî ye** dünya yeni bir ekonomik bunalımın eşiğinde **3.** karşısında
li ber avê *h* sudan ucuz, bedavaya, besbedeva, ölü fiyatına ~ **ye** para ile değil
li ber avê kirîn *l/bw* ucuza kapatmak (ucuza almak)
li ber barê yekî rabûn *l/bw* (birine) destek çıkmak
li ber bayê hevketin *l/bw* anlaşamamak
li ber bayê (yekî) reqisîn *l/bw* (birinin) dediklerine göre hareket etmek
li ber birûskên xelkê ketin *l/bw* (bir kimse) şimşekleri üstüne çekmek
li ber bûn (I) *l/bw* **1.** giyinik olmak * **kinc li ber bû** o giyinikti
li ber bûn (II) *l/bw* beklemek (bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafazea etmek) * **li ber eşya be, kesek tiştek pê neke** eşyayı bekle, kimse bir şey yapmasın
li ber bûnê *d* üzere * **êvar li ber bûnê ye** akşam olmak üzere
liberçav *rd* **1.** açık, besbelli, alenî **2.** *h* göz önünde, görünürde * **digel ku gelek pere zêha kiriye, li ber çavan tiştek nîn e** para harcadığı halde görünürde bir şey yok
li ber çavan *rd* **1.** ap açık, besbelli, aşîkâr, ortada **2.** *h* açıktan açığa, alenen, görünürlerde
li ber çavan bûn *l/bw* göz önünde olmak
li ber çavan girtin *l/bw* göz önünde bulundurmak
li ber çavan standin *l/bw* göz önünde bulundurmak
li ber çav bûn *l/bw* göz önünde olmak
li ber çavê xwe dîtin *l/bw* gözleriyle görmek
li ber çavê xwe reş kirin *l/bw* gözden çıkarmak * **milyarek li ber çavê xwe reş kir** bir milyarı gözünden çıkardı
li ber çav reş bûn *l/bw* herhangi bir şeyden soğumak, sevmemek
li ber (....) çûn *l/bw* ortalığı ... götürmek * **mala wan li ber lehiya pîsiyê diçû** ortalığı pislik götürüyordu
li ber çûndinê *h* gider ayak * **li ber çûndinê em jî xapandin** gider ayak bizi de kandırdı
liberdan (I) *m* **1.** karşı koymak, karşı durmak **2.** ısrar etmek **3.** uğraşmak
liberdan (II) *m* takma (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde iliştirme)
li ber dan (I) *l/bw* **1.** karşı koymak, karşı durmak **2.** ısrar etmek **3.** uğraşmak
li ber dan (II) *l/bw* takmak (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde iliştirmek) * **derî li ber da** kapıyı taktılar
li ber destan mezin bûn *l/bw* yetim büyümek, başkaları tarafından büyütülmüş olmak
li ber destan bûn *l/bw* başkalarınca büyütülmek
li ber destê xwe gerandin *l/bw* parmağından oynatmak
li ber dil dan *l/bw* teseli etmek
li ber dil gerîn *l/bw* teseli etmek
li ber dora xwe sekinîn *l/bw* kuyruğa girmek
liberdûgirtin *m* tütsüleme (et, balık gibi yiyecek maddeleri için)
li ber dû girtin *l/bw* tütsülemek (et, balık gibi yiyecek maddeleri için)
liberdûgirtî *rd* tütsülü (et, balık gibi yiyecek maddeleri için)

li berê *nd* 1. yanı başında (veya yanı başına) 2. yanında (bir şeye nispetle) * **ew êşa ku min kişand mirin li berê ne tiştek e** çektiğim acı yanında ölüm hafif kalır
li berê asê bûn *l/bw* ayaklanmak
li berê çêkirin *l/bw* 1. arada çıkarmak 2. (bir şeye bakarak) örneğini yapmak
li berê gerîn *l/bw* kırmızı dipli mumla davet etmek
li berê nedan *l/bw* dayanmamak * **berf li ber baranê nade** kar yağmura dayanmaz
li berê pehn bûn *l/bw* 1. kurulmak (sofraya rahatça oturmak) 2. yayılmak, yayılıp kurulmak, sere serpe oturmak
li berê pelixîn *l/bw* yayılmak, sere serpe oturmak
li berê qerisîn *l/bw* direniş göstermek
li berê rabûn *l/bw* 1. (birine) karşı gelmek, karşı çıkmak, çemkirmek 2. pay vermek (küçük büyüğe karşılık vermek, saygısızca davranmak) 3. baş kaldırmak, isyan etmek, ayaklanmak 4. karşı gelmek, boy ölçüşmek * **kesekî ku di gulaşê de li berê rabe nîn e** güreşte ona karşı çıkacak kimse yok
li berê reş bûn *l/bw* 1. (birine karşı) antipati duymak 2. nefret etmek, tiksinti duymak
li berê reş kirin *l/bw* gözünden düşürmek, soğutmak
li berê serî rakirin *l/bw* (birine) karşı durmak, karşı çıkmak
li berê xeber dan *l/bw* (birine) karşı saygısızlık etmek
li berê xistin (I) *l/bw* 1. takınak 2. önüne koşmak 3. ıskalamak, ıska geçmek
li berê xistin (II) *l/bw* iplik çekmek, iplik eğirmek
li berê xwe girtin *l/bw* karşı koymak, karşı durmak
li berê xweş kirin *l/bw* gözüne girmesini sağlamak
li berfê xistin *l/bw* karı yarıp geçmek
li ber firotanê bûn *l/bw* satlığa çıkmış olmak
libergerîn *m* 1. ısrar etme, üstelenme, üstüne yüklenme 2. hatır alma, gönül alma, tarziye 3. verilmiş sadakası olma (veya var olma) 4. yalvarma
li ber gerîn *l/bw* 1. ısrar etmek, üstelenmek, üstüne yüklenmek 2. hatır almak, gönlünü almak 3. verilmiş sadakası olmak (veya var olmak) * **xêra wî li ber geriya** verilmiş sadakası vardı 4. yalvarmak
li ber gotinê nesekinîn *l/bw* lâf (veya söz) altında kalmamak
li ber govendê li neyê xistin *l/bw* alakasız bir iş yapmak
li ber guhê (yekî) ketin *l/bw* kulağına gelmek, duyum almak
li ber guleyan çûn *l/bw* kurşunlara gelmek
li ber hatin xistin *l/tb* takılmak
liberhev *nd* almaş
li ber hev *h* karşı karşıya
li ber hev bûn *l/bw* 1. (birbirine) saldırmak için tetikte olmak 2. almaş olmak
liberhevdan *m* didişme
li ber hev dan *l/bw* didişmek
li ber hev li xwe kirin *l/bw* sırayla giymek
li ber hev paş hev xistin *l/bw* lâfı dolaştırmak, bahane aramak * **tu naxwazî ku ew were tu çima li ber hev paş hev dixî?** gelmesini istemiyorsun, peki niye lâfı dolaştırıyorsun?
li ber hev pehn bûn *l/bw* 1. kapışınak 2. (birbirine) girişmek
li ber hev rabûn *l/bw* 1. karşı karşıya gelmek 2. (birbirine) çıkışmak, (birbiriyle) mücadele etemek, (birbirine) karşı başkaldırmak
li ber hev rakirin *l/bw* 1. (birbirine karşı) kızıştırmak 2. kapıştırmak
li ber hev veketin *l/bw* pusuya yatmak
li ber hev xistin *l/bw* 1. yarıştırmak * **hesp li ber hev xistin** atları yarıştırdılar 2. nöbetleşe giymek, kullanmak 3. (ip) bükmek * **ta li ber hev xistin** ipi büktüler 4. küçükbaş hayvanlar birbirine katıldığımda, onlardan doğan yavruları paylaşmak
liberketin (I) *m* 1. üzülme 2. yerinmek, hayıflanmak
liberketin (II) *m* 1. takılma (bir şey yerine yerleştirilme) 2. (bir şeye) kapılma
li ber ketin (I) *l/bw* 1. üzülmek 2. yerinmek, hayıflanmak ~ **û mirin** kendini yiyip bitirmek
li ber ketin (II) *l/bw* 1. takılmak (bir şey yerine yerleştirilmek) 2. (bir şeye) kapılmak
liberketî (I) *rd* üzgün
liberketî (II) *rd* 1. takılı * **cam liberketî ye** cam takılı 2. *rd* bir şeye kapılmış olan * **liberketiyê şapê** çığe kapılmış olan
li ber kewna xwe bûn *l/bw* fırsatını kollamak
li ber keysa xwe bûn *l/bw* (bir şeyi) fırsat bilmek
liberkirin *m* giydirme
li ber kirin *l/bw* giydirmek
liberman *m* 1. bekleme (bir şeyi, bir kimseyi gözetme, koruma, muhafazea etme) 2. başında kalma
li ber man *l/bw* 1. beklemek (bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafazea etmek) * **li ber eşya bimîne, kesek tiştek pê neke** eşyayı bekle, kimse bir şey yapmasın 2. başında kalmak * **li ber malê xwe bimîne** eşyalarının başında kal
li ber mirazan bûn *l/bw* murat almak çağında olmak
li ber mirinê *h* ölüm döşeğinde * **min nikaribû diya xwe li ber mirinê bihişta û bihatima** annemi ölüm döşeğinde bırakıp gelemezdim
li ber mirinê bûn *l/bw* ölüm sınırında olmak, vakti gelmek, ölüm döşeğinde olmak

li ber partan bûn *l/bw* bir şeyi yapmaya dünden razı olmak
li ber pehn bûn *l/bw* (bir şey için) kurulmak
li ber pêsîrê bûn *l/bw* memede olmak
li ber pozê hev bûn *l/bw* (birbirini) kollamak
li ber pozê hev sekinîn *l/bw* karşı karşıya gelmek
li ber pozê xwe nihartin *l/bw* dediklerine dikkat etmek, sağa sola bakmak
liberrabûn *m* 1. dikelme, diklenme, dikleşme, karşı gelme, kafa tutma (birine karşı ters bir davranışta bulunma) 2. karşı çıkma, karşılık verme (karşı gelme) 3. baş kaldırma, ayaklanma, isyan, isyan etme 4. yeltenme 5. dikilme (karşı koyma, engelleme)
li ber rabûn *l/bw* 1. dikelmek, diklenmek, dikleşmek, karşı gelmek, kafa tutmak (birine karşı ters bir davranışta bulunmak) 2. karşı çıkmak, karşılık vermek, çıkacak (karşı gelmek) * **kesê ku li berê rabe nîn e** ona çıkacak kimse yok 3. baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek 4. yeltenmek 5. dikilmek (karşı koymak, engellemek)
li ber reş bûn *l/bw* (birinden veya bir şeyden) soğumak
li ber rojan bûn *l/bw* eli kulağında olmak * **zarok li ber rojan e** çocuk eli kulağında
li ber sekeratê *h* ölüm döşeğinde
li ber sekinîn *l/bw* 1. beklemek (bir şeyi, bir kimseyi gözetmek, korumak, muhafaza etmek) * **li ber eşya bisekine, kesek tiştek pê neke** eşyayı bekle, kimse bir şey yapmasın 2. başında beklemek 3. dikilmek * got ez jî para xwe dixwazim û li ber min sekinî hissemi isterim diye karşıma dikildi
li ber serî *nd* baş ucu * **destê xwe li ber serê xwe gerand** elini baş ucunda gezdirdi
li ber serî bûn *l/bw* baş ucunda olmak
li ber şîr *h* memede (olan çocuk)
li ber şîr bûn *l/bw* memede olmak
li ber şoyê *rd* 1. yıkamak üzere olan 2. teneşirde (yıkanmayı bekleyen ölü)
li ber veketin *l/bw* pusuya yatmak
li ber veparîn *l/bw* ısrar etmek, üstelemek
liberxistin (I) *m* kavratma, kafasına koyma
liberxistin (II) *m* 1. takma, yerleştirme (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde iliştirme) 2. iplik çekme, iplik eğirme
li ber xistin (I) *l/bw* kavratmak, kafasına koymak
li ber xistin (II) *l/bw* 1. takmak, yerine yerleştirmek (birşeyi başka bir yere uygun bir şekilde iliştirmek) * **derî li ber xistin** kapıyı taktılar * **hatine ku paceyê li ber bixin** pencereyi takmaya gelmişler 2. iplik çekmek, iplik eğirmek
liberxistî *rd* takılı (kapı, pencere vb. şeyler için) * **derî û pencereyên daîreyê liberxistî ne hay jê bî** dairenin kapı ve pencereleri takılı haberin ola
liberxwedan *m* 1. direnme, dayanma2. direşme, sebat etme 3. dayanma, metanet gösterme, takat getirmek (tahamül etme, güç bir duruma katlanma) 4. sıkı basma, güçlü durma 5. kendini sıkma (kendini zorlama)
li ber xwe dan *l/bw* 1. direnmek, dayanmak 2. direşmek, sebat etmek 3. dayanmak, metanet göstermek, takat getirmek (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak) * **piştî ku di navberê de hinek wext derbas bû, fermande li ber xwe neda, dest bi gotinê kir** aradan biraz geçince, komutan dayanamadı, söze başladı 4. sıkı basmak, güçlü durmak 5. kendini sıkmak (kendini zorlamak)
liberxweketin *m* 1. üzülme, yerinme 2. mahçup olma
li ber xwe ketin *l/bw* 1. üzülmek, yerinmek 2. mahçup olmak
liberxweketî *rd* 1. üzülmüş, yerinmiş 2. mahçup olmuş olan
li ber xwe kirin (I) *l/bw* giyinmek
li ber xwe kirin (II) *l/bw* odun yakmak
li ber Xwedê asê bûn *l/bw* Alaha karşı gelmek
li ber xwendin *l/bw* (birine) okumak
li ber xwendinê bûn *l/bw* tahsil görmek
li ber xwe xistin *l/bw* lâfı üstüne almak
li ber zar bûn *l/bw* doğurmak üzere olmak
li ber zewacê bûn *l/bw* evlilik çağında olmak
libê *b* efendim
li bêhnekê *h* bir defada, bir nefeste, ara vermeden, birden (ara vermeksizin)
li bêjingê xistin *l/bw* 1. kalburdan geçirmek 2. elemek
libgir *rd* iri taneli * **tiriyê libgir** iri taneli üzüm
libik *m* tanecik
libin *m* kerpiç
li bin erdê xistin *l/bw* yere çalmak
li binê kundur xistin *l/bw* dilinin altındaki baklayı çıkarmak
li bin guh e *nd* eli kulağında
li bin guhê hev ketin *l/bw* karman çorman olmak
libisandin *m* keçeleştirme
libisandin *l/gh* keçeleştirmek
libisandî *rd* keçeleştirilmiş
libisî *rd* keçeleşmiş, keçelenmiş
libisîn *m* keçeleşme, keçelenme
libisîn *l/ngh* keçeleşmek, keçelenmek * **porê wê libisiye** saçları keçelenmiş
libitandin *m* 1. kıpırdatma 2. devindirme, davrandırma
libitandin *l/ngh* 1. kıpırdatmak 2. devindirmek, davrandırmak
libitandî *rd* 1. kıpırdatılmış 2. davrandırılmış
libitîn *m* 1. kıpırdama, kıpırdanma, kıpraşma 2. devinme, hareket etme 3. uyanma (bitkiler canlanıp sürmeye başlama)
libitîn *l/ngh* 1. kıpırdamak, kıpırdanmak, kıp-

raşmak **2.** devinmek, hareket etmek **3.** uyanmak (bitkiler canlanıp sürmeye başlamak)
libî *rd* taneli (herhangi bir biçimde tanesi olan)
libîdo *psî/m* libido
li bîra (yekî) bûn *l/bw* hatırında olmak
li bîra (yekî) hatin *l/bw* hatırlanmak
li bîra (yekî) ketin *l/bw* özlemek
libîrhatin *m* anımsama
li bîr hatin *l/bw* anımsamak
libok *rd* salıntılı (kimse)
libolibo *h* **1.** tane tane **2.** teker teker
li boraqê xistin *l/bw* keçe yapımına başlamak
li boriyê dan *l/bw* boru çalmak
libs *n* libas
libt *m* devinim, hareket
libûçî *bnr* libûdî
libûd *n* hallaç ~ **û kevan** hallaç takımı (yay ve tokmağı)
libûdî *nd/nt* **1.** atımcı, hallaç **2.** keçeci
libûdîtî *m* **1.** halaçlık **2.** keçecilik
libûjen *nd/nt* atımcı, hallaç
libûjenî *m* atımcılık, hallaçlık
Libya *m* Libya
Libyayî *nd/rd* Libyalı
li canê xwe helandin *l/bw* bir şeyi haketmek
lica *m* **1.** karşılık **2.** başkasının adına bir şeyi yerine getirme **3.** nedeniyle
li cem *d* **1.** indinde, yanında, nezdinde **2.** *nd* huzur * **ez li cem we vê dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum
li cem hev *nd* bir arada, birlikte
licih *rd* **1.** uygun, yerinde, isabetli **2.** *h* yerinde * kêfa wê li cih e neşesi yerinde **3.** isabet, (öneri, düşünce söz için; yerinde) ~ **ne** ~ yerli yersiz, münasebetli münasebetsiz ~**an** orada burada * **tu çima diçî li cihan ji min xeber didî?** orada burada benim dedikodumu niye yapıyorsun? ~**ê bereday** boş yere, nafile yere ~ **ê şêran dixwîne pepûk û kund e** yiğitlerin yurdunda baykuşlar öter
li cihê xwe rûniştin *l/bw* **1.** kendi yerine oturmak **2.** kendi kabuğuna çekilmek, (bir) köşeye çekilmek
li cih hiştin *l/bw* yerinde bırakmak
licimandin *m* aksatma
licimandin *l/gh* aksatmak
licimandî *rd* aksatılmış olan
licimîn *m* aksama, topallama
licimîn *l/ngh* aksamak, topallamak
li cîhanê *h* dünyada (hiçbir vakit, hiçbir biçimde)
liç (I) batak
liç (II) *rd* kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)
li çapê dan *l/bw* basmak, tab etmek
liçapêxistin *m* şinikleme
li çapê xistin *l/bw* şiniklemek
li çardaxê xistin *l/bw* çarmıha germek
li çareyekê gerîn *l/bw* yol aramak, çare bulmaya çalışmak
li çarmixê dan *l/gh* çarmıha germek
li çarmixê xistin *l/gh* çarmıha germek
li çarweyê xisitin *l/bw* zil vurmak (zil aletini parmaklara takarak çalmak)
li çekê xebitîn *l/bw* silâha davranmak
li çepikan xistin *l/bw* **1.** alkışlamak, alkış tutmak **2.** çırpmak (iki şeyi birbirine çarpmak) * **li çepikan xistin** ellerini çırptı
li çerxê xistin *l/bw* çarka vermek (veya çektirmek)
li çêran vebûn *l/bw* küfürler savurmaya başlamak
liçinandin *m* ürkütme
liçinandin *l/gh* ürkütmek
liçinîn *m* ürkme
liçinîn *l/ngh* ürkmek
li çokan xistin *l/bw* dizini dövmek
li çokê *nd* diz boyu
li çolbirê xistin *l/bw* kestirmeden gitmek
li (...) çûn *l/bw* izlemek (bellirli bir yönde gitmek) * **li ser vê riyê biçe** bu yolu izle
li daholê dan *l/bw* davul çalmak, davul dövmek
li daholê xistin *l/bw* davul çalmak, davul dövmek
li damara (...) nihêrtin *l/bw* (birinin) nabzına bakmak
li danê bûn *l/bw* evlenme çağına gelmiş olmak (genç kız için)
li danînê *h* alçalmak üzere * **balafir li (ber) danînê ye** uçak alçalmak üzere
lidar *rd* **1.** kurulu **2.** başlamakta olan
lidarbûn *m* **1.** kurulma **2.** sürme, devam etme (zaman geçme)
li dar bûn *l/bw* **1.** kurulmak **2.** sürmek, devam etmek (zaman geçmek) * **şoreş li dar e** devrim sürüyor
lidarketin *m* başlanma, başlanılma
li dar ketin *l/bw* başlanmak, başlanılmak
lidarkirin *m* kurma
li dar kirin *l/bw* kurmak
lidarxistin (I) *m* **1.** asma **2.** asma (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürme, idam etme)
lidarxistin (II) *m* başlama, başlatma **2.** düzenleme, tertip etme, organize etme
li dar xistin (I) *l/bw* **1.** asmak **2.** asmak (bir kimseyi boğazından ip geçirip sarkıtarak öldürmek, idam etmek)
li dar xistin (II) *l/bw* başlamak, başlatmak * **te li daran xist, heke na wiha xeber nedida** sen başlattın, yoksa böyle konuşmazdı **2.** düzenlemek, tertip etmek, organize etmek * **ekîba ku şahî li dar xistiye** şenliği düzenleyen ekip
li darexaçê xistin *l/bw* **1.** çarmıha germek **2.** idam etmek
li darî çav *h* göz önünde
li darî çavan *h* gözler önünde, görünürde, görünürlerde, ortada

li def *d* indinde, yanında, nezdinde, huzur * **ez li def we vê dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum
li defê dan *l/bw* 1. davul çalmak, davul dövmek 2. *mec* davul çalınak, çan çalmak(bir şeyi herkesin duyabileceği bir şekilde ortalığa yaymak)
li defê xistin 1. davul çalmak 2. *mec* davul çalmak, çan çalmak (bir şeyi herkesin duyabileceği bir şekilde ortalığa yaymak)
li dera hanê *h* orada * **tu li wê dera hanê çi dikî?** sen orada ne yapıyorsun
li deran *h* ortalıkta * **li van deran megerin** ortalıkta gezinmeyin
li derdora *h* raddelerinde, sularında (zaman için) * **serê sibehê li derdora dehan** sabah on raddelerinde
li derî rêzikê *nd* kurala aykırılık
li derve *h* dışarda
li destan gerîn *l/bw* el değiştirmek
li destekî *h* aynı düzede
li destekî bûn *l/bw* bir ölçüde olmak, bir standartta olmak
li destekî hatin *l/bw* bir ölçüde olmak
li destê xwe xistin *l/bw* elini kesmek * **kêr li destê xwe xist** bıçakla elini kesti
li deverû *h* yüzükoyun
li devê xwe nihêrtin *l/bw* can boğazdan gelir
lidijîhevbûn *m* zıtlanma, zıtlaşma
li dijî hev bûn *l/bw* zıtlanmak, zıtlaşmak
lidijrabûn *m* karşı çıkma, karşı gelme, baş kaldırma
li dij rabûn *l/bw* karşı çıkmak, karşı gelmek, baş kaldırınak
lidijsekinîn *m* karşı koyma, karşı durma
li dij sekinîn *l/bw* karşı koymak, karşı durmak
li dijî qayde *nd* kurala aykırılık
li dijî (...) rabûn *l/bw* (birine) karşı gelmek
li dijmînan vebûn *l/bw* küfürler savurmaya başlamak
li dijûnan vebûn *l/bw* küfürler savurmaya başlamak
li dilê (...) rûniştin *l/bw* içini sinmek
li dilê xwe girtin *l/bw* alınmak
li dinyayê *h* 1. dünyada 2. dünyada, asla, hiç (hiçbir vakit, hiçbir biçimde) * **ez vê pirtûkê li dinyayê nadim kesî** bu kitabı dünyada kimseye vermem ~ **xweş be** yaşadığı müdetçe
li dîk danîn *l/bw* ısrar etmek
li dîkê sibehê *h* sabahleyin
li dora *h* raddelerinde, sularında (zaman için) * **em hev saet li dora pêncan bibînin** saat beş sularında görüşelim
li dora (...) gerîn *l/bw* 1. etrafında gezinmek 2) birine kurban olmak * **ew li dora te bigere** o sana kurban olsun
li dorê *h* etrafında ~ **çûn û hatin** (birine) askıntı olmak ~ **dan çeqlebaskan** etrafında fır dönmek
li dorê fetilîn *l/bw* dönenmek
li dorê gerîn *l/bw* aylanmak, çevrinmek (çevresinde dolanmak)
li dorê zivirîn *l/bw* dönenmek
li dû *h* 1. ardında, arkasında, akabinde 2. takiben, müteakiben, ardı sıra, arkası sıra * **min fehm nekir ku çima li dû me hatin?** neden arkamız sıra geldiler anlayamadım? ~ **(tiştekî, kesekî) bûn** (bir kişinin, bir işin) ardına (veya arkasına) düşmek ~ **(yekî) çûn û hatin** arkasından koşmak (iş yaptırmak için birinin arzusunu kollamak) ~ **xwe nebûn xweyî** arkasına bakmadan gitmek ~ **xwe nenihêrtin** (an jî **mêze nekirin**) **û çûn** arkasına bakmadan gitmek
li dû çûn *l/bw* 1. peşinden gitmek, bir şeyi izlemek 2. türkü söylerken birine eşlik etmek
lidûgerîn *m* 1. arkasında dolaşma (veya gezme) 2. takibe alma, izleme
li dû gerîn *l/bw* 1. arkasında dolaşmak (veya gezmek) 2. takibe almak, izlemek
lidûhatin *m* 1. ardından gelme 2. izleme (zaman, süre, sıra vb. için; sonra gelme, arkasından gelme)
li dû hatin *l/bw* 1. ardından gelmek 2. izlemek (zaman, süre, sıra vb. için; sonra gelmek, arkasından gelmek) * **li dû şevê roj tê** geceyi gündüz izler
lidûhev *rd* 1. ardışık 2. art arda, müselsel, zincirleme 3. birbiri (bir diğerinin yanı sıra) * **deh kes li dû hev hatin** birbiri ardınca on kişi geldi 4. üst üste, birbiri arkasında
li dû hev hatin *l/bw* zincirlemek (art arda, peş peşe gelmek)
li dû hev rêz bûn *l/bw* kuyruk olmak
li dû hev rêz kirin *l/bw* katarlamak
lidûvhevtî *m* ardışıklık
li dû man *l/bw* arkada kalmak, geride kalmak (değerce ileride olanların arkasında kalmak)
li dû partan ketin *l/bw* pintilik etmek
li dû xwe hiştin *l/bw* 1. (bir şeyi) arkada bırakmak (zaman bakımından geçmişte bırakmak) * **gava em hişyar bûn, me ji sisiyan yekê rojê li dû xwe hiştibû** uyandığımızda günün üçte birini arka da bırakmıştık 2. (bir şeyi) arkada bırakmak (ölen kimseye göre; dünyada bırakmak) * **sê zariyên xwe li dû xwe hiştin, koç kir û çû** üç evlâdını arkada bırakıp göçüp gitti
li dûf *d* indinde, yanında, nezdinde
li dûv hev *rd* arka arkaya
lifdan *m* 1. debelenme (çırpınma, tepinme, kımıldama) 2. sarılarak hareket etme 3. çöreklenme (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanma)
lif dan *l/gh* 1. debelenmek (çırpınmak, tepinmek, kımıldamak) * **li erdê ew bû lif dida** yerde debelendi durdu 2. sarılarak hareket etmek * **lif da çû serê darê** sarılarak ağaca

çıktı 3. çöreklenmek (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanmak)
li ejnûyan xistin *l/bw* dizini dövmek
li eksê siwar bûn *l/bw* inata binmek
li erdê dirêj kirin *l/bw* yere sermek * **têr li mêrik xistin ew li erdê dirêj kirin** adamı döve döve yere serdiler
li erdê gemirandin *l/bw* yere sermek
li erdê hiştin *l/bw* yüz üstü bırakmak * **jina xwe û du keçên xwe li erdê hiştin** karısını ve iki kızını yüz üstü bıraktı
lierdêketin *m* yere düşme, düşme
li erdê ketin *l/bw* yere düşmek, düşmek * **kurik li parkê li erdê ketiye** çocuk parkta yere düşmüş
li erdê man *l/bw* açıkta kalmak (veya olmak)
li erdê xistin *l/bw* **1.** yere düşürmek **2.** yere çalmak kapıp yere çalmak (veya vurmak)
li erdê zingirîn *l/bw* yerde titreyerek depreşmek
li erza (...) ketin *l/bw* (birinin) gurununu incitmek
liêkanîn *m* **1.** anlaştırma **2.** uzlaştırma **3.** barıştırma
li êk anîn *l/bw* **1.** anlaştırmak **2.** uzlaştırmak **3.** barıştırmak
liêkdan *m* **1.** çatışma, çarpışma (karşılıklı vuruşma) **2.** dövüşme, kavga etme **3.** dövüşme (iki silâhlı kuvet çatışma) **4.** dövüşme (boks yapma)
li êk dan *l/bw* **1.** çatışmak, çarpışmak (karşılıklı vuruşmak) * **em dê bi hêzên dijmînî re li êk bidin** düşman kuvvetleriyle çarpışırız **2.** dövüşmek, kavga etmek **3.** dövüşmek (iki silâhlı kuvet çatışmak) **4.** dövüşmek (boks yapmak)
liêkhatin *m* **1.** anlaşma **2.** uzlaşma **3.** barışma
li êk hatin *l/bw* **1.** anlaşmak **2.** uzlaşmak **3.** barışmak
li êk ketin *l/bw* çatışılmak çarpışılmak
li êk vegerandin *l/bw* mukabele etmek, karşılık olarak yapmak
li êk zivartin *l/bw* mukabele etmek, karşılık olarak yapmak
li êlamê çûn salık almaya gitmek
li êre *h* burada
li falê nihêrtin *l/bw* fala bakmak
li fetlanekê li ba ketin *l/bw* dönemeci dönmek, viraj almak
li fetlonekê zivirîn *l/bw* dönemeci dönmek
li fîrê bûn *l/bw* **1.** kımlanmak (kuş için; uçmaya hazırlanmak) **2.** kımlanmak (kalkacakmış gibi hazırlanmak) **3.** çok sevinmek
li firsendê gerîn *l/bw* vesile aramak
li fortan vebûn *l/bw* palavra savurmak
li gaziya (...) çûn *l/bw* imdadına gitmek
li gaziya (...) hatin *l/bw* yardımına gelmek
ligam *n* yular
ligel *d/g* **1.** ile * **ligel min were** benimle gel **2.** ile beraber, birlikte (-dığı/-diği anda) **3.** ile beraber (-dan/-den başka) * **ligel nivîsandina nameyê birûske jî hinart** mektup yazmakla beraber telgraf da çekti **4.** ile beraber (-dığı/,diği halde) * **ligel ku bi salan xebitî dîsa bi ser neket** yıllarca çalışmakla beraber yine başaramadı **5.** *h* beraber, birlikte, bir arada **6.** *d* rağmen **7.** *h* karşın, mukabil **8.** yan (birlikte, beraber olma) * li gel min sê kes hene yanımda üç kişi var ~ .... ile beraber * **ligel birayê xwe** kardeşiyle beraber ~ **(...)** dahası (buna ek olarak) ~ **(wê)** ilâveten ~ **bûn** yanında olmak, beraberinde olmak ~ **her tiştî** her ihtimale karşı ~ **ku** *d* karşın, gine de ~ **vê** kaldı ki, bununla birlikte (veya bununla beraber) ~ **vê yekê** ille velâkin, gel gelelim, bununla birlikte, rağmen ~ **xwe** beraberinde, birlikte, yanında, yanı sıra * **we kitêba xwe ligel xwe anî** kitabınızı birlikte getirdiniz mi? ~ **xwe birin** bilrlikte götürmek
ligelhev *rd* birlikte, beraber
ligelhevbûn *m* birliktelik
ligelhevî *m* beraberlik (birlikte olma durumu)
ligelig *h* tir tir, tiril tiril ~ **ligligîn** tir tir titremek
li girînê bûn *l/bw* içi kalkmak (veya kabarmak)
liglig *h* tir tir, tiril tiril
ligligandin *m* **1.** tirildetme **2.** tiril tiril titretme, şiddetle titretme **3.** hızla çevirme, döndeme
ligligandin *l/gh* **1.** tirildetmek **2.** tiril tiril titretmek, şiddetle titretmek **3.** hızla çevirmek, döndermek
ligligîn *m* **1.** tirildeme,-tirildeyiş **2.** titreme, titreyiş, şiddetle titreme (çok üşüme) **3.** sakırdama (korkudan veya soğuktan titreme) **4.** hızla çevirilme, dönderilme
ligligîn *l/ngh* **1.** tirildemek **2.** titremek, şiddetle titremek (çok üşümek) **3.** sakırdamak (korkudan veya soğuktan titremek) **4.** hızla çevirilmek, dönderilmek
li gor *h* **1.** -e göre, nazaran * **li gor wî karî ev kar hîn rihet e** ona nazaran bu iş daha rahat **2.** uyarınca * **li gor qanûnan** kanunlar uyarınca ~ **çapana xwe 1)** kendi çapında **2)** ufak çapta ~**a dilê min** bana göre, kendi payıma ~**a dilê xwe** *h* keyfı sıra ~**a dilê xwe çûn 1)** (biri kendi) keyfıne gitmek **2)** saf davranmak
li goranî *bnr* li gorî
li gorê bûn *l/bw* koltuğu doldurmak
li gor hesaban *h* hesapça * **li gor hesaban gere heta niha hatibûna** hesabça şimdiye kadar gelmiş olmaları lazımdı
li gor hesabê xwe *h* kendi hesabına
li gorî *h* **1.** -e göre, uygun olarak * **li gorî qanûnan** kanunlara göre **2.** nazaran, oranla, nispeten ~ **bûn** uygun olmak ~ **dem û cih bûn** zemin ve zamana uygun olmak ~ **ku di-**

xuye *h* zahiren, görünüşte, görünüşe göre ~ **nêrîna (yekî)** 1) (birinin) görüşüne göre 2) (birinin) nazarında * **li gorî nêrîna min tu qîmeteke vî mirovî tune** benim nazarımda bu adamın hiç bir değeri yok ~ **pêwîstiyê** lâyikıyla ~ **wê (an jî wî)** *h* onca, ona göre ~ **xwe** kendine has ~ **zarê hal** *h* zahiren, görünüşte ~ **zeman çûn** zamana uymak

li gorî dilê xwe *h* keyfince

li gorî qanûn *h* kanunî olarak

li gorî xwe *h* kendince, kendisince

li gor kêfa xwe *h* keyfince

li gor pêwîstiyê *rd/h* kararınca

li gor xwe *h* kendince, kendisince

li goşe zivirîn *l/bw* köşeyi dönmek

li guharê mayîn *l/bw* ortada kalmak

li gund *h* 1. köyde 2. köy yeri * **li gund çi be mirov dike** köy yerinde ne olsa yaparsın

li gundan *nd* köylerde, köylük yerde * **li gundan mirov rastî bavê deh dozdeh zarokan e tê** köylük yerlerde on, on iki çocuklu babalar çok görülür

liha *rd* öz * **em birayên hev ên liha ne** biz öz kardeşiz

li ha *nd* 1. bura, burası 2. *h* burda, burada * **tav ez li ha me dibêje** güneş burdayım diyor

lihafe *m* sarık

li hafê *h* yukarıda

li hana (...) çûn *l/bw* yardımına koşmak imdadına gitmek

li haşê çûn *l/bw* boşa gitmek

li hawara (...) çûn *l/bw* yardımına koşmak, imdadına gitmek

li hawara (...) hatin *l/bw* imdata (veya imdatına) yetişmek

li hawara hev çûn *l/bw* (birbirinin) yardımına koşmak

li hawarê çûn *l/bw* yardına koşmak,

li hawariya (...) çûn *l/bw* yardımına koşmak, imdadına gitmek

lihaz *n* kalas

lihaze *m* kaldıraç

li haziriyê *h* hazırda

lihbok *rd* 1. gülünç 2. soytarı

lihbokî *m* 1. gülünçlük 2. soytarılık

lihe *rd* asil

li hemanan *nd* 1. an meselesi, ramak, oldu olacak (herhangi bir şeyin olması, kırılmas düşmesi vs) 2. *rd* göçkün (göçecek duruma gelmiş olan)

li hember *h* karşıda

li hember bûn *l/bw* 1. karşıda olmak 2. karşı olmak

li hember derketin *l/bw* karşı çıkmak

li hemberî *h* karşısında

li hemberî hev *h* 1. karşı karşıya * **li hemberî hev çarmêrkî rûniştin** karşı karşıya bağdaş kurdular 2. *rd* karşılıklı (birbirine karşı bulunan) * **paceyên li hemberî hev** karşılıklı pencereler

li hember rabûn *l/bw* karşı gelmek, baş kaldırmak

li hember sekinîn *l/bw* karşı koymak, karşı durmak

li her alî *nd* dört bir taraf (veya yan)

li her derê *h* her yerde

liherderêbûn *fel/m* her yerdelik

li her hêlê *nd* dört bir taraf (veya yan)

li her milî lê xistin *l/bw* her tarafa çalışmak, riyakâr olmak

li hesab hatin *l/bw* hesabına gelmek (veya uymak)

li hesp siwar bûn *l/bw* atlanmak, ata binmek

li hesp siwar kirin *l/bw* atlandırmak, ata bindirmek

lihet *m* takat

lihev *rd* 1. düzenli, derli toplu, derneşik, tertipli * **menzeleke lihev** derli toplu bir oda 2. düzenli, derli toplu, tertipli (dağınıklıktan hoşlanmayan insan) 3. derli toplu, şık, düzgün, kalıplı, yakışıklı, ağzı burnu yerinde, apiko * **xortekî lihev tê** apiko bir genç gelir 4. kıvracık (derli toplu ve işi kolay) 5. sarsıntısız (güven içinde olan, belli düzeni olan) 6. usturuplu, uyumlu, uyuşkan 7. düzgün, mazbut * **mirovekî lihev e** mazbut bir adam 8. barışık * **em lihev in** biz barışığız

lihevaliqandin *m* çakıştırma

li hev aliqandin *l/bw* çakıştırmak

lihevaliqîn *m* çakışma, takılma

li hev aliqîn *l/bw* çakışmak, takılmak

lihevanîn *m* 1. anlaştırma, uzlaştırma, uyuşturma, bağdaştırma 2. barıştırma 3. ayarlama (işleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenleme) 4. kaynaştırma (uyumlu hale getirme) 5. uydurma, düzme 6. uyarlama 7. rast getirme, uygun getirme 8. çıkarma

li hev anîn *l/bw* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak, uyuşturmak, bağdaştırmak 2. barıştırmak 3. ayarlamak (işleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenlemek) 4. kaynaştırmak (uyumlu hale getirmek) * **reng xweş li hev anine** renkleri iyi kaynaştırmış 5. uydurmak, düzmek * ez jê tênagihîjim bê çawan van tiştan li hev tîne bunları nasıl düzüyor anlıyamıyorum 6. uyarlamak 7. rast getirmek, uygun getirmek * **Xwedê karê te li hev bîne** Allah işini rast getirsin 8. çıkarmak * **me navê wî li hev neanî** adını çıkaramadık

lihevasêbûn *m* 1. (birbirinin) yakasına yapışma 2. sıkışmak, düğümlenme

li hev asê bûn *l/bw* 1. (birbirinin) yakasına yapışmak 2. sıkışmak, düğümlenmek * **erebe li hev asê bûn** trafik düğümlendi

lihevaş *rd* barışık

lihevaşbûn *m* 1. barışma 2. anlaşma, uzlaşma

li hev aş bûn *l/bw* 1.barışmak 2. anlaşmak, uzlaşmak
lihevaşbûnî *m* barışıklık
lihevaşkirin *m* 1. barıştırma 2. anlaştırma, uzlaştırma
li hev aş kirin *l/bw* 1. barıştırmak 2. anlaştırmak, uzlaştırmak
lihevaşkirî *rd* 1. barışık, barıştırılmış olan 2. uzlaşık
lihevaştbûn *m* barışma
li hev aşt bûn *l/bw* barışmak
li hev aşt kirin *l/bw* barıştırmak
lihevayî *m* anlaşma, uzlaşma
lihevayîxwaz *rd* uzlaşmacı
lihevayîxwazî *m* uzlaşmacılık
lihevbanandin *m* (birbirine) alıştırma
li hev banandin *l/bw* (birbirine) alıştırmak
lihevbanîn *m* (birbirine) alışmak
li hev banîn *l/bw* (birbirine) alışmak
li hev bazar kirin *l/bw* pazarlık etmek
li hev berhevbûn *l/bw* birikmek (birbirine eklenip çoğalmak)
lihevbezandin *m* koşuşturma
li hev bezandin *l/bw* koşuşturmak
lihevbezîn *m* koşuşma
li hev bezîn *l/bw* koşuşmak
li hev bi keys bûn *l/bw* 1. anlaşmak, uzlaşmak 2. arayı düzelmek
li hev bi keys kirin *l/bw* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak 2. arayı düzeltmek
li hev birin û anîn *l/bw* yelelenmek
lihevbûn *m* 1. düzenli olma, derli toplu olma, tertipli olma 2. derli toplu olma, şık olma, düzgün olma, yakışıklı olma, ağzı burnu yerinde olma 3. uyumlu olma, düzgün ve uyumlu olma 4. barışık olma
li hev bûn *l/bw* 1. düzenli olmak, derli toplu olmak, tertipli olmak 2. derli toplu olmak, şık olmak, düzgün olmak, yakışıklı olmak, ağzı burnu yerinde olmak 3. uyumlu olmak, düzgün ve uyumlu olmak 4. barışık olmak
li hev bûn agir *l/bw* kızışınak, ateşlenmek
lihevbûnî *rd* 1. düzenlilik, derli topluluk, derneşiklik, tertiplilik 2. düzenlilik, derli topluluk, tertiplilik (dağınıklıktan hoşlanmayan insan için) 3. derli topluluk, şıklık, düzgünlük, kalıplılık, yakışıklılık, ağzı burnu yerinde olma 4. kıvracıklık (derli toplu ve işi kolay olma) 5. sarsıntısızlık (güven içinde olan, belli düzeni olma) 6. usturupluluk, uyumluluk, uyuşkanlık 7. düzgünlük, mazbutluk 8. barışıklık
lihevcivan *m* 1. toplaşma, birikme 2. birleşim
lihevcivandin *m* toplama, bir araya getirme
li hev civandin *l/bw* toplamak, bir araya getirmek
lihevcivandî *rd* bir araya toplanmış
lihevcivîn *m* 1. toplanma, toplanılma 2. bir araya gelme 3. toplaşma, birikme (birbirine eklenip çoğalma) 4. doluşma
li hev civîn *l/bw* 1. toplanmak, toplanılmak 2. bir araya gelmek 3. toplaşmak, birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) 4. doluşmak
li hev civîn *l/bw* 1. toplanmak, toplanılmak 2. bir araya gelmek 3. toplaşmak, birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) 4. doluşmak
lihevçûn *m* benzeşme, benzeşim
li hev çûn *l/bw* benzeşmek (birbirine) çekmek
lihevçûnûhatin *m* 1. koşuşma, koşuşturma, koşturma, yeldirme 2. çabalanma, debelenme (boşuna uğraşıp durma) 3. kaynaşma (çok kalabalık, kıpırdak olma) 4. bir aşağı bir yukarı gitme 5. sallanmak, sendelenmek
li hev çûn û hatin *l/bw* 1. koşuşmak, koşuşturmak, koşturmak, yeldirmek 2. çabalanmak, debelenmek (boşuna uğraşıp durmak) 3. kaynaşmak (çok kalabalık, kıpırdak olmak) 4. bir aşağı bir yukarı gitmek (veya gezinmek) * **Alî li kuçê li hev diçû û dihat** Ali sokakta bir aşağı bir yukarı geziniyordu 5. sallanmak, sendelenmek
lihevdabeşandin *m* bölüşme
li hev dabeşandin *l/bw* bölüşmek
lihevdabeşandî *rd* bölüşük, bölüşülmüş olan
lihevdabeşkirin *m* bölüşme
li hev dabeş kirin *l/bw* bölüşmek
lihevdabeşkirî *rd* bölüşülmüş olan
li hev dagerîn *l/bw* bükülmek
lihevdan *m* 1. dövüşme, vuruşma (kavga etme) 2. çarpışma, çatışma, dövüşme (iki silâhlı kuvet çatışma) 3. çarpışma, çatışma (birbirine üstün gelmeye çalışma) 4. dövüşme (boks yapma) 5. çırpma (iki şeyi birbirine çarpma) 6. çırpma, karıştırma (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etme, sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 7. karıştırma (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırma (bir şeyi arama) 9. karıştırma, tarama (araştırma, inceleme, okuma) 10. arama tarama, tarayış (veya arayıp tarama), dikkatle arama (araştırmak için gözden geçirme) 11. karıştırmak (göz atmak, üstünkörü okumak) 12. didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) 13. çalkalama, çalkama 14. çalkalama, çalkama (sarsarak sallama) 15. çarpıştırma, tokuşturma 16. (bir yer) kazan (biri) kepçe, gezip durma
li hev dan *l/bw* 1. dövüşmek, vuruşmak (kavga etmek) 2. çarpışmak, çatışmak, dövüşmek (iki silâhlı kuvet çatışmak) * em dê bi hêzên dijmîn re li hev bidin düşman kuvvetleriyle çarpışırız 3. çarpışmak, çatışmak (birbirine üstün gelmeye çalışmak) * **ev her du raman li hev didin** bu iki düşünce çarpışıyor 4. dövüşmek (boks yapmak) 5. çırpmak (iki şeyi birbirine çarpmak) * **destên xwe li hev dan** ellerini çırptı 6. çırpmak, karıştırmak (herhangi bir şeyi kaşık veya baş-

ka bir şeyle alt üst etmek, sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) **7.** karıştırmak (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırmak (bir şeyi aramak) * **berîkên xwe li hev dan** ceplerini karıştırdı **9.** karıştırmak, taramak (araştırınak, incelemek, okumak) **10.** aramak taramak, (veya arayıp taramak), dikkatle aramak (araştırmak için gözden geçirmek) * **me gund li hev da me nedît** köyü aradık taradık bulamadık **11.** karıştırmak (göz atmak, üstünkörü okumak) **12.** didiklemek, didik didik etmek (karıştırarak aramak) **13.** çalkalamak, çalkamak 14. çalkalamak, çalkamak (sarsarak sallamak) * **zarên di destê xwe de li hev dan** elindeki zarları çalkaladı **15.** çarpıştırmak, tokuşturmak ~ **(tişteкî)** çekişmek * **li hev dan kêran** birbirine bıçak çekiştiler **16.** (bir yer) kazan (biri) kepçe, gezip durmak

li hev dan beşandin *l/lb* bölüştürmek

li hev dan dabeşkirin *l/lb* bölüştürmek

lihevdanî *m* **1.** dövüş, vuruşma **2.** çatışma **3.** tokuşturma

li hev dan parîkirin *l/lb* bölüştürmek

li hev dan parvekirin *l/lb* bölüştürmek

li hev dan xistin *l/lb* taratmak

lihevdayîn *m* **1.** dövüş, vuruş (kavga ediş) **2.** çarpışma, çatışma, dövüş (iki silâhlı kuvet çatışma) **3.** çarpışma, çatışma (birbirine üstün gelmeye çalışma) **4.** dövüş (boks yapma) **5.** çırpış (iki şeyi birbirine çarpma) **6.** çırpış, karıştırış (herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etme, sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) **7.** karıştırış (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırış (bir şeyi arama) **9.** karıştırış (araştırma, inceleme, okuma) **10.** aramayış, tarayış (araştırmak için gözden geçirme) **11.** çalkalayış, çalkayış 12. çalkalayış, çalkayış (sarsarak sallama) **13.** tokuşturuş

lihevdelandin *m* afallatma, afallaştırma

li hev delandin *l/bw* afallatmak, afallaştırmak

lihevdelîn *m* afallama, afallaşma

li hev delîn *l/bw* afallamak, afallaşmak

lihevewlebûn *m* (bir birine) güvenme

li hev ewle bûn *l/bw* (bir birine) güvenmek

li hev eyar kirin *l/bw* ayarlamak (işleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenlemek)

lihevfedkirîn *m* bakışma

li hev fedkirîn *l/bw* bakışmak

lihevfedkirî *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)

lihevfetilandin *m* mukabele etme, karşılık olarak yapma

li hev fetilandin *l/bw* mukabele etmek, karşılık olarak yapmak

lihevgerandin *m* **1.** toplatma **2.** olayı deşme **3.** lâfı dolaştırma

li hev gerandin *l/bw* **1.** toplatmak **2.** olayı deşmek **3.** lâfı dolaştırmak

lihevgerîn *m* **1.** (birbirine) dolanma (veya dolaşma) **2.** kaynaşma (çok kalabalık kıpırdak olma) **3.** köşe kapmaca oynama **4.** çalkanma (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşma) **5.** dolaşma (çok kimse tarafından söylenme) **6.** hamlama, hamlaşma **7.** tutulma (tutuk duruma gelme) **8.** kıvamını bulma (pişirilen şeyler için)

li hev gerîn *l/bw* **1.** (birbirine) dolanmak (veya dolaşmak) * **porê wê li hev geriyaye** saçları birbirine dolaşmış **2.** kaynaşmak (çok kalabalık kıpırdak olmak) * **li ber newalê mirov li hev digeriyan** dere kenarında insanlar kaynaşıyordu 3. köşe kapmaca oynamak **4.** çalkanmak (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşmak) * **li ser vê nûçeyê ew bajarê mezin li hev geriya** bu haber üzerine koca şehir çalkalandı **5.** dolaşmak (çok kimse tarafından söylenmek) * **gotineke wisa li hev digere ku ew sextekar e** ortalıkta onun bir düzmececi olduğu dolaşıyor **6.** hamlamak, hamlaşmak * **hingî li dukanê rûniştiye li hev geriyaye** dükkanda otura otura hamlamış **7.** tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez li hev gerîme** her tarafım tutulmuş **8.** kıvamını bulmak (pişirilen şeyler için)

lihevgermbûn *m* azışma

li hev germ bûn *l/bw* azışmak

lihevgermkirin *m* azıştırma

li hev germ kirin *l/bw* azıştırmak

lihevgêjbûn *m* bocalama

li hev gêj bûn *l/bw* bocalamak

lihevgêjkirin *m* bocalatma, serseme çevirme

li hev gêj kirin *l/bw* bocalatmak, serseme çevirmek

lihevguncandin *m* **1.** (birbirine) uydurma, uyuşturma **2.** kaynaştırma (uyumlu hale getirme)

li hev guncandin *l/bw* **1.** (birbirine) uydurmak, uyuşturmak **2.** kaynaştırmak (uyumlu hale getirmek)

lihevguncandî *rd* **1.** uyduruk (uyumlu hale getirilmiş) **2.** kaynaştırılmış (uyumlu hale getirilmiş)

lihevguncîn *m* uyuşma

li hev guncîn *l/bw* uyuşmak

li hev gurivandin *l/bw* uyuşturmak

li hev gurivîn *l/bw* uyuşmak

lihevhatin *m* **1.** anlaşma, bağdaşma, uzlaşma **2.** barışma **3.** mutabık olma, birleşme (uyuşmak, aynı görüşte olma) **4.** uylaşma, uyuşma **5.** kaynaşma (birbirine iyice uyma) **5.** (birbirine) uyma, uygun gelme

li hev hatin *l/bw* **1.** anlaşmak, bağdaşmak, uzlaşmak **2.** barışmak **3.** mutabık olmak, birleşmek (uyuşmak, aynı görüşte olmak) **4.**

uylaşmak, uyuşmak **5.** kaynaşmak (birbirine iyice uymak) * **ev her du reng têr baş li hev tên** bu iki reng iyi kaynaşıyorlar **5.** (birbirine) uymak, uygun gelmek

lihevhatinî *m* **1.** anlaşma, uzlaşma **2.** barışma **3.** uyuşum

lihevhatî *rd* **1.** anlaşmalı, uzlaşık, uzlaşmalı **2.** barışık **3.** uyumlu, düzgün, mevzun * **bedeneke lihevhatî** mevzun vücut **4.** uyumlu, uyduruk **5.** uygun, münasip, uyumlu **6.** mutabık **7.** yakışıklı, yapılı, ağzı burnu yerinde * **keçeke lihevhatî** güzel yapılı bir kız **8.** çekme, düzgün biçimli * **pozê lihevhatî** çekme burun **9.** *mec* becerikli **10.** simetrik, simetrili ~ **bûn** 1) uzlaşık olmak 2) uyumlu olmak 3) barışık olmak 4) yakışıklı olmak, yapılı olmak 5) becerekli olmak

lihevhatîbûn *m* **1.** uzlaşık olma, bağdaşım **2.** barışık olma **3.** uyumlu olma, uyumluluk **4.** mutabık olma **5.** yakışıklı olma, yapılı olma, ağzı burnu yerinde olma

lihevhatî bûn *l/ngh* **1.** uzlaşık olmak **2.** barışık olmak **3.** uyumlu olmak **4.** mutabık olmak **5.** yakışıklı olmak, yapılı olmak, ağzı burnu yerinde olmak

li hev hatin û çûn *l/bw* uçuşmak (havada gidip gelerek dolaşmak)

lihevhelalkirin *m* helâlleşme

li hev helal kirin *l/bw* helâlleşmek

lihevherbilî *rd* dolaşık (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmiş olan)

lihevherbilîbûn *m* dolaşıklık

lihevherbilîn *m* **1.** dolaşma (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelme) **2.** düğümlenme (bütün sorunlar bir yerde toplanıp birleşme) **3.** karışma (düzensiz, dağınık olma)

li hev herbilîn *l/bw* **1.** dolaşmak (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek) **2.** düğümlenmek (bütün sorunlar bir yerde toplanıp birleşmek) **3.** karışmak (düzensiz, dağınık olmak)

li hev heyirandin *l/bw* şaşkına döndürmek

li hev heyirîn *l/bw* şaşkına dönmek

lihevhênan *m* **1.** (birbirine) uydurma **2.** uzlaştırma

li hev hênan *l/gh* **1.** (birbirine) uydurmak **2.** uzlaştırmak

lihevhêner *rd* uzlaşıcı, uzlaşmacı, uzlaştırıcı

lihevhênerî *m* uzlaşıcılık, uzlaşmacılık, uzlaştırıcılık

lihevhêwirîn *m* **1.** toplaşma **2.** birikme (birbirine eklenip çoğalma) **3.** birikme, yığılıp kalma **4.** doluşma, yığışma, bir araya gelme

li hev hêwirîn *l/bw* **1.** toplaşmak **2.** birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) **3.** birikmek, yığılıp kalmak **4.** doluşmak, yığışmak, bir araya gelmek

lihevhisîn *m* (birbirini) dinleme

li hev hisîn *l/bw* (birbirini) dinlemek

lihevhişkbûn *m* **1.** hamlama, hamlaşma **2.** tutulma (tutuk duruma gelme)

li hev hişk bûn *l/bw* **1.** hamlamak, hamlaşmak * **hingî li dukanê rûniştiye li hev hişk bûye** dükkanda otura otura hamlamış **2.** tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez li hev hişk bûme** her tarafım tutulmuş

lihevî *m* **1.** uyumluluk, uyumluk **2.** *wj* tenasüp

lihevînan *m* **1.** anlaştırma, uzlaştırma **2.** barıştırma **3.** uydurma, uyumlu hale getirme

li hev înan *l/gh* **1.** anlaştırmak, uzlaştırmak **2.** barıştırmak **3.** uydurmak, uyumlu hale getirmek

li hev karîgerî kirin *l/bw* etkileşmek, (birbirini) etkilemek

lihevker *rd* **1.** uzlaşmacı **2.** uyuşkan

lihevkerî *m* **1.** uzlaşmacılık **2.** uyuşkanlık

lihevketin *m* **1.** (birbirine) değme **2.** çarpışma **3.** çarpışma, tokuşma **4.** tarazlanma (saç için) **5.** dolaşma, birbirine girme (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelme) **6.** karışma (düzensiz, dağınık olma) **7.** karışma, bulanma (duruluğunu yitirme) **8.** karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) **9.** bulanma, alt üst olma (rahatsızlanma) **10.** karmakarışık olma, didik didik olma **11.** sürtüşme, sürtüş **12.** sürtüşme (uyuşmama, anlaşmama) **13.** sinirleri gergin olma **14.** kendini kaybetme (kendini kaybederek gelişigüzel konuşma) ~**a dil** mide bulantısı ~**a hiş** *psî* bellek karışıklığı, zihin karışıklığı (veya bulanıklığı) ~**a nav û dil** iç bulantısı

li hev ketin *l/bw* **1.** (birbirine) değmek **2.** çarpışmak * **erebe li hev ketin** arabalar çarpıştı **3.** çarpışmak, tokuşmak **4.** tarazlanmak (saç için) **5.** dolaşmak, birbirine girmek (saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek) * **ji ber ku porên di wê nehatiye şekirin, li hev ketiye** saçları taranmamaktan dolayı dolaşmış **6.** karışmak (düzensiz, dağınık olmak) **7.** karışmak, bulanmak (duruluğunu yitirmek) * **ji ber vê nûçeyê hişê wî li hev ket** bu habere zihni bulandı * **zêhna min li hev ket** zihnim karıştı **8.** karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) * **bûyer her çû li hev ket** olay gittikçe karıştı **9.** bulanmak, alt üst olmak (rahatsızlanmak) * **piştî xwarina ku min xwar, dilê min li hev ket** yediğim yemekten sonra midem alt üst oldu **10.** karmakarışık olmak, didik didik olmak **11.** sürtüşmek **12.** sürtüşmek (uyuşmamak, anlaşmamak) **13.** sinirleri gergin olmak **14.** kendini kaybetmek (kendini kaybederek gelişigüzel konuşmak)

lihevketî *rd* **1.** çarpışık **2.** tarazlı (dağınık saç)

3. dolaşık, karışık (saç, ip vb. için) 4. dolaşık, girift (içinden çıkılmayacak derecede karışık) 5. karışık (kargaşa, çalkantı içinde olan) * **dinya lihevketi ye** dünya karışık 6. karışık (karışmış olan, düzensiz olan) 7. bulanık, alt üst olmuş (rahatsızlanmış) 8. bulanık (net anlaşılmayan) * **siyaseta lihevketî** bulanık siyaset 9. bulanık, bulutlu (belek için karışık, net olmayan) 10. dağınık, karışık (düzeni bozuk) * **ode lihevketî ye** oda dağınık 10. dallı budaklı, çapraşık (karışık bir duruma gelmiş olan) 11. karışık, katışık, karma 12. karmakarış, karmakarışık * **porê wê yê lihevketî** karmakarışık saçları 13. gergin (sinirleri gergin olan)

lihevketîbûn *rd* 1. çarpışıklık 2. tarazlılık (dağınık saç) 3. dolaşıklık, karışıklık (saç, ip vb. için) 4. dolaşıklık, giriftlik (içinden çıkılmayacak derecede karışık olma) 5. karışıklık (kargaşa, çalkantı içinde olma) 6. karışıklık (karışmış olma, düzensiz olma) 7. bulanıklık, alt üst olmuşluk (rahatsızlanmış olma) 8. bulanıklık (net anlaşılmama) 9. bulanıklık, bulutluluk (belek için karışık, net olmama) 10. dağınıklık, karışıklık (düzeni bozuk olma) 10. dallı budaklılık, çapraşıklık (karışık bir duruma gelmiş olma) 11. karışıklık, katışıklık, karmalık 12. karmakarışlık, karmakarışıklık 13. gerginlik (sinirleri gergin olma)

lihevketî bûn *l/ngh* 1. çarpışık olmak 2. tarazlı olmak (dağınık saç) 3. dolaşık olmak, karışık olmak (saç, ip vb. için) 4. dolaşık olmak, girift olmak (içinden çıkılmayacak derecede karışık olmak) 5. karışık olmak (kargaşa, çalkantı içinde olmak) 6. karışık olmak (karışmış olmak, düzensiz olmak) 7. bulanık olmak, alt üst olmuş olmak (rahatsızlanmış olmak) 8. bulanık olmak (net anlaşılmamak) 9. bulanık olmak, bulutlu olmak (belek için karışık, net olmamak) 10. dağınık olmak, karışık olmak (düzeni bozuk olmak) 10. dallı budaklı olmak, çapraşık olmak (karışık bir duruma gelmiş olmak) 11. karışık olmak, katışık olmak, karma olmak 12. karmakarış olmak, karmakarışık olmak 13. sinirleri ayakta olmak, sinirleri gergin olmak

lihevkeys *rd* 1. anlaşmalı, uzlaşık 2. düzenli

lihevkeysbûn *m* 1. anlaşma, uzlaşma 2. tatlıya bağlanma 3. düzelme

li hev keys bûn *l/bw* 1. anlaşmak, uzlaşmak 2. tatlıya bağlanmak 3. düzelmek

lihevkeyskirin *m* 1. anlaştırma, uzlaştırma 2. tatlıya bağlama 3. ayarlama (işleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenleme) 4. düzme (düzene koyma)

li hev keys kirin *l/bw* 1. anlaştırmak, uzlaştırmak 2. tatlıya bağlamak 3. ayarlamak (işleri birbiriyle çatışmayacak veya zamanında bitirecek biçimde düzenlemek) * **eger ez karên xwe li hev bi keys bikim, ez dê herim sînemayê** işlerimi ayarlasam sinemaya gideceğim 4. düzmek (düzene koymak) * **kaxiz têr xweşik li hev keys kirin** kağıtları bir güzelce düzdü

lihevkir *rd* uyuşkan

li hev kir bûn *l/bw* (birbiriyle) kanlı bıçaklı olmak

lihevkirin *m* 1. anlaşma, bağdaşma 2. uzlaşma, sulh olma 3. geçim, geçinme (birbiriyle uyum içinde olma) 4. uyuşma, uylaşma 5. birbirine uyma, uygun gelme 6. mutabık kalma, mutabakat, birleşme (uyuşma, aynı görüşte olma) 7. kaynaşma (birbirine iyice uyma) 8. kaynaşma (uyuşma, yakın ilişki kurma) 9. kavilleşme 10. kesişme (pazarlıkta herhangi bir fiyatta anlaşma) 11. *biy* uyum 12. *mec* diyalog (anlaşma, uyum sağlama) ~ **pêk anîn** anlaşma sağlamak ~ **temîn kirin** uyuşma sağlamak

li hev kirin *l/bw* 1. anlaşmak, bağdaşmak 2. uzlaşmak, sulh olmak * **li ser deh milyonî li hev kirin** on milyona sulh oldular 3. geçinmek * **tu bi tu kesî re li hev nakî** kimseyle geçinmiyorsun 4. uyuşmak, uylaşmak 5. (birbirine) uymak, uygun gelmek 6. mutabık kalmak, birleşmek (uyuşmak, aynı görüşte olmak) 7. kaynaşmak (birbirine iyice uymak) * **ev her du reng têr baş li hev dikin** bu iki reng iyi kaynaşmış 8. kaynaşmak (uyuşmak, yakın ilişki kurmak) * **pir zûka bi zarokan re li hev kir** çocuklarla çabucak kaynaştı 9. kavilleşmek 10. kesişmek (pazarlıkta herhangi bir fiyatta anlaşmak)

lihevkirinî *rd* anlaşmalı, anlaşma ile ilgili

lihevkirî *rd* 1. anlaşık, anlaşmalı 2. uzlaşmalı, uzlaşık 3. tutarlı, bağdaşık 4. uyumlu 5. barışık * **ê ku bi gelê xwe re lihevhatî ye** halkıyla barışık olan 6. mutabık ~ **bûn** 1) anlaşmalı olmak 2) uzlaşık olmak 3) tutarlı olmak 4) mutabık olmak 5) uyumlu olmak 6) barışık olmak

lihevkirîbûn *m* 1. anlaşmalı olma 2. uzlaşık olma 3. tutarlı olma 4. mutabık olma 5. uyumlu olma 6. barışık olma

lihevkirî bûn *l/ngh* 1. anlaşmalı olmak 2. uzlaşık olmak 3. tutarlı olmak 4. mutabık olmak 5. uyumlu olmak 6. barışık olmak

lihevkirîtî *m* 1. uyumluluk 2. tutarlık, bağdaşlık

li hev kişandin *l/bw* çekişmek (birbirine) çekmek * **li hev kêr kişandin** birbirine bıçak çekiştiler

lihevkombûn *m* 1. toplaşma, toplanma 2. birikme (birbirine eklenip çoğalma) 3. birikme, yığışma, yığılıp kalma 4. kümeleşme 5.

ağıllanma (sürü, toplanıp bir arada oturma) **6.** bir araya gelme
li hev kom bûn *l/bw* **1.** toplaşmak, toplanmak **2.** birikmek (birbirine eklenip çoğalmak) **3.** birikmek, yığışmak, yığılıp kalmak **4.** kümeleşmek **5.** ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada oturmak) **6.** bir araya gelmek
lihevkom kirin *m* **1.** toplatma, bir araya toplama **2.** birleştirme **3.** top etme (yığın durumuna getirme) **4.** kümeleştirme **5.** bir araya getirme
li hev kom kirin *l/bw* **1.** toplatmak, bir araya toplamak **2.** birleştirmek **3.** top etmek (yığın durumuna getirmek) **4.** kümeleştirmek **5.** bir araya getirmek
li hev li maneyan gerîn *l/bw* (birbirine karşı) bahane aramak
lihevlor *rd* sarmal yuvarlak, sarmal toparlak
li hev metel man *l/bw* (biribirine) şaşşa kalmak
lihevmêzandin *m* bakışma
li hev mêzandin *l/bw* bakışmak
lihevmêzandî *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)
lihevmêzekirin *m* bakışma
li hev mêze kirin *l/bw* bakışmak
lihevmêzekirî *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)
lihevmêzîn *m* bakışma
li hev mêzîn *l/bw* bakışmak
lihevnatî *rd* **1.** uyuşmaz, bağdaşmaz **2.** uyumsuz
lihevnatîbûn *m* **1.** uyuşmazlık, bağdaşmazlık **2.** uyumsuzluk
lihevnehatinî *m* uyuşmazlık, bağdaşmazlık
lihevneker *rd* uzlaşmaz
lihevnekerî *m* uzlaşmazlık
lihevneketî *rd* katışıksız
lihevnekirin *m* **1.** anlaşmama **2.** anlaşmazlık **3.** uyuşmama **4.** uyuşmazlık * **lihevnekirina xwînê** kan uyuşmazlığı
li hev nekirin *l/bw* **1.** anlaşmamak, (biriyle) alıp verememek, ihtilâfa düşmek **2.** uyuşmamak, ayrı düşmek * **ramanên me li hev nekirin** düşüncelerimiz ayrı düştü
lihevnekirî *m* **1.** çatışkı, antinomi **2.** uzlaşmazlık **3.** *rd* uyumsuz
li hev nenihêrtin *l/bw* **1.** (birbirini) hoş görmek **2.** çelmek, (sözleri) çelişmek
li hev nenêrîn *l/bw* **1.** (birbirini) hoş görmek **2.** çelmek, (sözleri) çelişmek
li hev nesekinîn *l/bw* alt üst olmak (heyecanlanmak, tedirgin olmak, yıkılmak) * **gava jinikê xebera sar bihîst, li hev nesekinî** kadıncağız acı haberi duyunca alt üst oldu
lihevnêr *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)
lihevnêrî *m* bakışıklık
lihevnêrîn *m* bakışma
li hev nêrîn *l/bw* bakışmak
lihevnihêrtin *m* bakışma
li hev nihêrtin *l/bw* bakışmak
lihevnihêrtî *rd* bakışık (bakışma durumunda olan)
li hev nîvî kirin *l/bw* bölüştürmek
lihevparî *m* paylaşma, bölüşme
lihevparîkirin *m* bölüşme
li hev parî kirin *l/bw* bölüşmek
lihevparkirin *m* paylaşma, paylaşım, bölüştürme, üleştirme
li hev par kirin *l/bw* paylaşmak, bölüştürmek, üleştirmek
li hev par nekirin *l/bw* anlaşmamak, (biriyle) alıp verememek
lihevparvekirin *m* paylaşma, bölüşme
li hev par ve kirin *l/bw* paylaşmak, bölüşmek
lihevpayîn *m* bekleşme
li hev payîn *l/bw* bekleşmek
lihevpêçan *m* **1.** katlama **2.** sarma **3.** yuvarlama (döndürerek tomar yapma)
li hev pêçan *l/bw* **1.** katlamak **2.** sarmak **3.** yuvarlamak (döndürerek tomar yapmak) * **xalî li hev pêçan û birin** halıyı yuvarlayıp götürdüler
lihevpêçîn *m* sarılışma
li hev pêçîn *l/bw* sarılışmak
lihevpiçikîn *m* **1.** toplaşma, bir araya gelme **2.** birikme, yığışma, yığılıp kalma **3.** doluşma
li hev piçikîn *l/bw* **1.** toplaşmak, bir araya gelme **2.** birikmek, yığışmak, yığılıp kalmak **3.** doluşmak
lihevqat kirin *m* **1.** katlama, bükme **2.** yuvarlama (döndürerek tomar yapma)
li hev qat kirin *l/bw* **1.** katlamak, bükmek **2.** yuvarlamak (döndürerek tomar yapmak) * **xalî li hev qat kirin** halıyı yuvarladılar
lihevqelaptin *m* **1.** çarpıştırmak **2.** alt üst etme (çok karışık duruma getirme, düzenini bozma) **3.** karıştırma (ayırt edememe, tam olarak seçememe) **4.** didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) **5.** çatra patra konuşma **6.** (birini) allak bulak etme, kızdırma
li hev qelaptin *l/bw* **1.** çarpıştırmak **2.** alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me li hev qelaptin** erzaklarımızı alt üst ettiler **3.** karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek) **4.** didiklemek, didik didik etmek (karıştırarak aramak) **5.** çatra patra konuşmak **6.** (birini) allak bulak etmek, kızdırmak
lihevqelaptî *rd* **1.** alt üst, alan talan (çok karışık duruma getirilmiş, düzeni bozulmuş) **2.** karışık (ayırt edilemeyen, tam olarak seçilemeyen) **3.** düğüm, karışık durum * **ez dikarim meseleya navbera wan a lihevqelaptî hel bikim** ben aralarındaki düğümü çözebilirim **4.** didik didik * **porên lihevqelaptî** didik didik saçlar **5.** *mec* buğulu * **bi çavên lihevqelaptî li me nihêrt** buğulu gözlerle bize baktı **6.** kızgın, moralı bozuk, gergin

lihevqelaptîbûn *m* sinirleri gergin olma
lihevqelaptî bûn *l/ngh* sinirleri gergin olmak
lihevqelibandin *m* **1.** çarpıştırmak **2.** alt üst etme (çok karışık duruma getirme, düzenini bozma) **3.** karıştırma (ayırt edememe, tam olarak seçememe) **4.** didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) **5.** çatra patra konuşma **6.** (birini) allak bulak etme, kızdırma
lihevqelibandin *l/bw* **1.** çarpıştırmak **2.** alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me li hev qelibandin** erzaklarımızı alt üst ettiler **3.** karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek) **4.** didiklemek, didik didik etmek (karıştırarak aramak) **5.** çatra patra konuşmak **6.** (birini) allak bulak etmek, kızdırmak
lihevqelibandî *rd* **1.** alt üst, alan talan (çok karışık duruma getirilmiş, düzeni bozulmuş) **2.** karışık (ayırt edilemeyen, tam olarak seçilemeyen) **3.** düğüm, karışık durum * **ez dikarim meseleya navbera wan a lihevqelibandî hel bikim** ben aralarındaki düğümü çözebilirim **4.** didik didik * **porên lihevqelibandî** didik didik saçlar **5.** *mec* buğulu * **bi çavên lihevqelibandî li me nihêrt** buğulu gözlerle bize baktı **6.** kızgın, moralı bozuk, gergin
lihevqelibandîbûn *m* sinirleri gergin olma, sinirleri ayakta olma
lihevqelibandî bûn *l/ngh* sinirleri gergin olmak, sinirleri ayakta olmak
lihevqelibî *rd* sinirleri ayakta olan
lihevqelibîbûn *m* sinirleri ayakta olma
li hev qelibî bûn *l/bw* sinirleri ayakta olmak
lihevqelibîn *m* **1.** (birbirine) karışma **2.** karışma (düzensiz, dağınık olma) **3.** karışma (bulanma, duruluğunu yitirme) **4.** (birbirine) karışma, (birbirine) girme (veya girişme), dolaşma (iplik vb. için; çözülmeyecek duruma gelme) **5.** karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) **6.** bulanma **7.** bulanma (parlaklığını ve açıklığını yitirme) **8.** allak bullak olma (akıl, zihin; şaşkına dönme, şaşırma) **9.** alt üst olma (heyecanlanma, tedirgin olma, yıkılma) **10.** çarpışma (birbirine) toslama **11.** didik didik olma **12.** akma (boya için; birbirine karışma) **13.** çıldırma, kızma, gerginleşme, moralı bozulma (çok sinirlenme) **14.** kafası dönme (sıkışık bir durumda sersemleme) **15.** (biri) fena olma, kötüleşme (hasta gibi olma) **16.** kükreme (gür biçimde yetişme) **17.** ters pers olma **18.** tozdan dumandan ferman okumama (ortalık çok karışık olma) **19.** ortallık karışık bir duruma gelme, yangın yerine dönme **~a hiş** *psî* zihin karışıklığı (veya bulanıklığı) **~a hişê (yekî)** zihni bulanmak (veya karışmak)
li hev qelibîn *l/bw* **1.** (birbirine) karışmak * **av û mazot li hev qelibî** su ve mazot birbirine karıştı **2.** karışmak (düzensiz, dağınık olmak) * **porê wê li hev qelibiye** saçları karışmış **3.** karışmak (bulanmak, duruluğunu yitirmek) * **dinya li hev qelibî** hava karıştı **4.** (birbirine) karışmak, (birbirine) girmek (veya girişmek), dolaşmak (iplik vb. için; çözülmeyecek duruma gelmek) **5.** karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) **6.** bulanmak * **ji ber vê nûçeyê hişê wî li hev qelibî** bu habere zihni bulandı **7.** bulanmak (parlaklığını ve açıklığını yitirmek) * **hewa li hev qelibî** hava bulandin **8.** allak bullak olmak (akıl, zihin; şaşkına dönmek, şaşırmak) * **gava xebera sar jê re hat li hev qelibî** kötü haberi alınca allak bullak oldu **9.** alt üst olmak (heyecanlanmak, tedirgin olmak, yıkılmak) **10.** çarpışmak (birbirine) toslamak * **erebe li hev qelibîn** arabalar çarpıştı **11.** didik didik olmak **12.** akmak (boya için; birbirine karışmak) **13.** çıldırmak, kızmak, gerginleşmek, moralı bozulmak (çok sinirlenmek) **14.** kafası dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) **15.** (biri) fena olmak, kötüleşmek (hasta gibi olmak) **16.** kükremek (gür biçimde yetişmek) **17.** ters pers olmak * **karê min li hev qelibiye** işlerim ters pers **18.** tozdan dumandan ferman okumamak (ortalık çok karışık olmak) **19.** ortallık karışık bir duruma gelmek, yangın yerine dönmek
lihevqelibîna hiş *psî* zihin karışıklığı (veya bulanıklığı)
lihevqerimîn *m* **1.** hamlama, hamlaşma **2.** tutulma (tutuk duruma gelme)
li hev qerimîn *l/bw* **1.** hamlamak, hamlaşmak * **hingî li dukanê rûniştiye li hev qerimiye** dükkanda otura otura hamlamış **2.** tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez li hev qerimîme** her tarafım tutulmuş
lihevqilqilîn *m* yüpürme
li hev qilqilîn *l/bw* yüpürmek
lihevqiyaskirin *m* kıyaslama, ölçüştürme
li hev qiyas kirin *l/bw* kıyaslamak, ölçüştürmek
lihevrabûn *m* (birbirine) girişme, kavgaya tutuşma
li hev rabûn *l/bw* (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak
lihevragirtin *m* anlaştırma, uzlaştırma
li hev ragirtin *l/bw* anlaştırmak, uzlaştırmak
lihevrastanîn *m* (birbirine) rast getirme, denk getirme, uygun getirme
li hev rast anîn *l/bw* (birbirine) rast getirmek, denk getirmek, uygun getirmek
lihevrastbûn *m* **1.** uzlaşma **2.** düzelme **3.** birbirine girme, kavgaya tutuşma
li hevrast bûn *l/bw* **1.** uzlaşmak **2.** düzelmek **3.** birbirine girmek, kavgaya tutuşmak
lihevrasthatin *m* **1.** karşılaşma, rastlaşma **2.**

(birbirine) denk gelme **3.** çatışma (aynı zamana denk gelme) **4.** rayına oturma, işler duruma gelme

li hev rast hatin *l/bw* **1.** karşılaşmak, rastlaşmak **2.** (birbirine) denk gelmek **3.** çatışmak (aynı zamana denk gelmek) * **saeta dersê û ya xwarinê rastî hev tên** ders saatı yemek saatıyla çatışıyor **4.** rayına oturmak, işler duruma gelmek

lihevrastkirin *l/bw* **1.** uzlaştırmak **2.** düzeltmek **3.** rayına oturtmak, işler duruma getirmek

lihevrikibandin *m* **1.** uydurma, uyuşturma **2.** kaynaştırma (uyumlu hale getirme)

li hev rikibandin *l/bw* **1.** uydurmak, uyuşturmak **2.** kaynaştırmak (uyumlu hale getirmek)

lihevrikibîn *m* **1.** uyma, uyuşma **2.** kaynaşma (uyumlu hale gelme)

li hev rikibîn *l/bw* **1.** uymak, uyuşmak **2.** kaynaşmak (uyumlu hale gelmek)

li hev rûniştandin *l/bw* bir araya getirmek

lihevrûniştin *l/bw* **1.** toplanma, bir araya gelme **2.** görüşme (görüşme masasına oturma) **3.** buluşup görüşme, temasa gelme (ilişkiler kurup birbirine gidip gelmek) **4.** birleşim **~a giştî** genel görüşme

li hev rûniştin *l/bw* **1.** toplanmak, bir araya gelmek **2.** görüşmek (görüşme masasına oturmak) **3.** buluşup görüşmek, temasa gelmek (ilişkiler kurup birbirine gidip gelmek)

lihevsekinîn *m* dengelenme

li hev sekinîn *l/bw* dengelenmek

lihevselihandin *m* **1.** uzlaştırma **2.** barıştırma

li hev selihandin *l/bw* **1.** uzlaştırmak **2.** barıştırmak

lihevselihîn *m* **1.** uzlaşma, sulh olma **2.** barıştırma

li hev selihîn *l/bw* **1.** uzlaşmak, sulh olmak **2.** barıştırmak

lihevsêwirandin *m* uzlaştırma

li hev sêwirandin *l/bw* uzlaştırmak

lihevsêwirîn *m* uzlaşma

li hev sêwirîn *l/bw* uzlaşmak

lihevsilavkirin *m* selâmlaşma, esenleşme

li hev silav kirin *l/bw* selâmlaşmak, esenleşmek

lihevsiwarbûn *m* binişme

li hev siwar bûn *l/bw* binişmek

lihevsiwarî *m* binişme

lihevsiwarkirin *m* **1.** biniştirme **2.** kekeleme **3.** tekleme (tabanca bozulup tutukluk yapma)

li hev siwar kirin *l/bw* **1.** biniştirmek **2.** kekelemek **3.** teklemek (tabanca bozulup tutukluk yapmak)

li hev siyar kirin *bnr* li hev siwar kirin

lihevsorbûn *m* **1.** azışma **2.** kızışma, ateşlenme **3.** pancar gibi olma (veya pancar kesilme)

li hev sor bûn *l/bw* **1.** azışmak **2.** kızışmak, ateşlenmek **3.** pancar gibi olmak (veya pancar kesilmek)

lihevsorbûyî *rd* kızışık

lihevsorbûyîtî *m* kızışıklık

lihevsorkirin *m* **1.** azıştırma **2.** kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma) **3.** kızıştırma (hayvan için) **4.** (birbirine) kışkırtma **5.** tavşana kaç, tazıya tut deme

li hev sor kirin *l/bw* **1.** azıştırmak **2.** kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) **3.** kızıştırmak (hayvan içim) **4.** (birbirine) kışkırtmak **5.** tavşana kaç, tazıya tut demek

li hev soromoro bûn *l/bw* pancar gibi olmak (veya pancar kesilmek)

lihevspartin *m* **1.** (birbirine) havale etme **2.** çatma (çapraz dayama)

li hev spartin *l/bw* **1.** (birbirine) havale etmek **2.** çatmak (çapraz dayamak)

lihevşaşbûn *m* **1.** şaşkınlaşma, şaşalayıp bocalama, ahmaklaşma **2.** lâfını şaşırma

li hev şaş bûn *l/bw* **1.** şaşkınlaşmak, şaşalayıp bocalamak, ahmaklaşmak **2.** lâfını şaşırmak

li hev şaşomaşo bûn *l/bw* (biri) şaşkına dönmek

lihevtewandin *m* **1.** katlama, dürme **2.** meseleyi birbirine çıtlatma

li hev tewandin *l/bw* **1.** katlamak, dürmek **2.** meseleyi birbirine çıtlatmak

lihevtewandî *rd* katlanık, sarılı

lihevtopkirin *l/bw* **1.** toplama, bir araya getirme **2.** katlama, dürme **3.** yuvarlama (döndürerek tomar yapma)

li hev top kirin *l/bw* **1.** toplamak, bir araya getirmek **2.** katlamak, dürmek **3.** yuvarlamak (döndürerek tomar yapmak) * **xalî li hev top kirin û birin** halıyı yuvarlayıp götürdüler

li hev û din bandor kirin *l/bw* etkileşmek, birbirini etkilemek

li hev û din hîkarî kirin *l/bw* etkileşmek, birbirini etkilemek

li hev û din tesîr kirin *l/bw* etkileşmek, birbirini etkilemek

lihevvegerandin *m* mukabele etme, karşılık olarak yapma

li hev vegerandin *l/bw* mukabele etmek, karşılık olarak yapmak

lihevweribandin *m* çarpıklaştırma

li hev weribandin *l/bw* çarpıklaştırmak

lihevweribîn *m* çarpıklaşma, çarpılma

li hev weribîn *l/bw* çarpıklaşmak, çarpılmak

lihevxistin *m* **1.** dövüşme, dövüş, vuruşma, kavga etme **2.** dövüşme, çarpışma, çatışma (iki silâhlı kuvet çatışma, karşılıklı vuruşma) **3.** dövüşme (boks yapma) **4.** çarpışma (birbirine üstün gelmeye çalışma) **5.** çırpma (iki şeyi birbirine çarpma) **6.** çırpma, karıştırma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir

şeyle karıştırına, herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etme) 7. karıştırma (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırma (bir şeyi arama) 9. karıştırma, tarama, tarayış (araştırma, inceleme, okuma, araştırmak için gözden geçirme) 10. aramak tarama (veya arayıp tarama), dikkatle arama 11. karıştırma (göz atmak, üstünkörü okuma) 12. didikleme, didik didik etme (karıştırarak arama) 13. karına (birbirine katma) 14. çalkalama, çalkama (sarsarak sallama) 15. çarpıştırma, tokuşturma 16. kurma, monte etme 17. (bir yer) kazan (biri) kepçe, gezip durma

li hev xistin *l/bw* 1. dövüşmek, vuruşmak, kavga etmek 2. dövüşmek, çarpışmak, çatışmak (iki silâhlı kuvet çatışmak, karşılıklı vuruşmak) * **em dê bi hêzên dijmînî re li hev bixin** düşman kuvvetleriyle çarpışırız 3. dövüşmek (boks yapmak) 4. çarpışmak (birbirine üstün gelmeye çalışmak) * **ev her du raman li hev dixin** bu iki düşünce çarpışıyor 5. çırpmak (iki şeyi birbirine çarpmak) * **destên xwe li hev xistin** ellerini çırptı 6. çırpmak, karıştırmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak, herhangi bir şeyi kaşık veya başka bir şeyle alt üst etmek) 7. karıştırmak (yemeğin dibi tutmaması için) 8. karıştırmak (bir şeyi aramak) * berîkên xwe li hev xistin ceplerini karıştırdı 9. karıştırmak, taramak (araştırmak, incelemek, okumak, araştırmak için gözden geçirmek) * **min hemû pirtûkxane li hev xistin, lê ez rastî tiştê ku ez lê digeriyam, nehatim** bütün kütüphaneleri karıştırdım, ama aradığımı bulamadım * **me pirtûk li hev xistin** kitapları taradık 10. aramak taramak (veya arayıp taramak), dikkatle aramak * **me gund li hev xist me nedît** köyü aradık taradık bulamadık 11. karıştırmak (göz atmak, üstünkörü okumak) 12. didiklemek, didik didik etmek (karıştırarak aramak) 13. karmak (birbirine katmak) * **mast û mot li hev xistin** pekmez ile yoğurt karmak 14. çalkalamak, çalkamak (sarsarak sallamak) * **zarên di destê xwe de li hev xistin** elindeki zarları çalkaladı 15. çarpıştırmak, tokuşturmak 16. kurmak, monte etmek * **me karyole li hev xist** karyolayı kurduk 17. (bir yer) kazan (biri) kepçe, gezip durmak

lihevxistî *rd* 1. çatışık (çatışmış, vuruşmuş olan) 2. karışık 3. karışık (saf olmayan) * **şîrê lihevxistî** karışık süt 4. karışık (karışmış olan, düzensiz olan) 5. karma, muhtelit 6. karılmış (birbirine katılmış) 7. karmakarış, karmakarışık 8. didik didik * **porên lihevxistî** didik didik saçlar

lihevxistîbûn *m* 1. çatışıklık (çatışmış, vuruşmuş olma) 2. karışıklık 3. karışıklık (saf olmama) 4. karışıklık (karışmış olma, düzensiz olma) 5. karmalık, muhtelitlik 6. karılmışlık (birbirine katılmış olma) 7. karmakarışlık, karmakarışıklık 8. didik didiklik

lihevxuricîn *m* birikme, yığışma, yığılıp kalma

li hev xuricîn *l/bw* birikmek, , yığışmak, yığılıp kalmak

lihevzêdekirin *m* müzayede

li hev zêde kirin *l/bw* mazatta yarışmak, birbirine karşı fiyatı artırmak

lihevzivartin *m* mukabele etme, karşılık olarak yapma

li hev zivartin *l/bw* mukabele etmek, karşılık olarak yapmak

lihevzivirbûn *m* 1. sürtüşme (uyuşmama, anlaşmama) 2. gerginleşme

li hev zivir bûn *l/bw* 1. sürtüşmek (uyuşmamak, anlaşmamak) 2. gerginleşmek * **têkiliyên navneteweyî li hev zivir bûn** uluslararası ilişkiler gerginleşti

li hewa kirîn *l/bw* havada kapışmak

li hewayê çûn *l/bw* havada kapışılmak

li hewayê man *l/bw* havada kalmak * **lingê maseyê li hewayê ma** masanın ayağı havada kaldı

li heyatê bûn *l/bw* hayatta olmak

li heynê çûn *l/bw* yardımına gitmek

lihêf *m* yorgan **~a ser çavê wî jî bibî, dengê xwe nake** köpeğe hoşt, kediye pışt dememek **~a ser çavê wî jî birevînî deng nake** kafasına vur, ekmeğini elinden al

lihêffiroş *nd* yorgancı (satan kimse)

lihêffiroşî *m* yorgancılık

lihêfk *m* yorgan yüzü veya örtüsü

lihêfker *nd/nt* yorgancı (imal eden)

lihêfkerî *m* yorgancılık

ihêfok *m* küçük yorgan

lihêfvan *nd* yorgancı

lihêfvanî *m* yorgancılık

li hêla din *nd* öte yandan

li hêlimê çûn *l/bw* (birini) karşılamaya gitmek

lihêm *m* lehim

lehêmbûn *m* lehimlenme

lehêm bûn *l/ngh* lehimlenmek

lehêmbûyîn *m* lehimleniş

lihêmî *rd* yaş, ıslak

lihêmîbûn *m* ıslanma

lihêmî bûn *l/ngh* ıslanmak

lihêmîbûyîn *m* ıslanış

lihêmîkirin *m* ıslatma

lihêmîkirin *l/gh* ıslatmak

lihêmîtî *m* ıslaklık

lihêmker *nd/nt* lehimci

lihêmkerî *m* lehimcilik

lihêmkirin *m* lehimleme

lihêm kirin *l/gh* lehimlemek

lihêmkirî *rd* lehimli

li hêncetan gerîn *l/bw* bahane aramak

li hêrsê siwar bûn *l/bw* **küplere binmek (çok** öfkelenmek)

li hêsan xistin *l/bw* kılağılamak
li hêviya dora xwe sekinîn *l/bw* zaman kollamak (bir işin sırasını beklemek)
li hêviya hev bûn *l/bw* bekleşmek
li hêviya hev man *l/bw* bekleşmek
li hêviya keysa xwe bûn *l/bw* fırsat beklemek (veya aramak), fırsat kollamak (veya gözlemek)
li hêviya roja xwe bûn *l/bw* zaman (veya fırsat) kollamak, fırsat gözlemek (uygun bir fırsat beklemek)
li hêviya xeberê bûn *l/bw* kulağı kirişte (olmak)
lihêviyêbûn *m bw* **1.** bekleme **2.** bekleme (karşılaşılması ihtimalı bulunma) **3.** bakma (bir iş birinden bekleme) **4.** kollama (olmasını, ortaya çıkmasını bekleme) **5.** gözetme (kollama, kayırma) **6.** medet umma (veya bekleme)
li hêviyê bûn *l/bw* **1.** beklemek * **li malê li hêviya min bin** evde beni bekleyin **2.** beklemek (karşılaşılması ihtimalı bulunmak) * **karên zor li hêviya we ne** sizi zor işler bekliyor **3.** bakmak (bir iş birinden beklemek) * **karên malê li hêviya min in** evin işleri bana bakıyor **4.** kollamak (olmasını, ortaya çıkmasını beklemek) * **ew jî li hêviya keysa xwe bûye** o da fırsat kolluyormuş **5.** gözetmek (kollamak, kayırmak) * **li hêviya keysê bûn** fırsat gözetmek **6.** medet ummak (veya beklemek)
li hêviyê dan hiştin *l/lb* bekletmek
li hêviyê hatin hiştin *l/tb* bekletilmek
li hêviyê hatin sekinandin *l/tb* beklenilmek
lihêviyêman *m* **1.** bekleme **2.** yolunu bekleme (veya gözleme) **3.** (bir yere) kakılıp kalma
li hêviyê man *l/bw* **1.** beklemek * **li malê li hêviya min bimînin** evde beni bekleyin * **li hêviya razana te mane** senin uyumanı beklemişler **2.** yolunu beklemek (veya gözlemek) **3.** (bir yere) kakılıp kalmak
li hêviyê rawestîn *l/bw* beklemek
lihêviyêsekinîn *m* bekleme
li hêviyê sekinîn *l/bw* beklemek * **li hêviya min bisekinin ez jî têm** beni de bekleyin geliyorum
lihêvîbûn *m* **1.** bekleme **2.** yolunu gözleme **3.** umut etme, umma
li hêvî bûn *l/bw* **1.** beklemek **2.** yolunu gözlemek **3.** umut etmek, ummak
lihêvîman *m* **1.** bekleme **2.** yolunu gözleme **3.** umut etme, umma
lihêvîman *l/bw* **1.** beklemek **2.** yolunu gözlemek **3.** umut etmek, ummak
li hêvî rawestin *l/bw* beklemek
li hêvî sekinîn *l/bw* beklemek
li hincetan bûn *l/bw* bahanesi üstünde olmak
li hincetan gerîn *l/bw* bahane aramak, maraza aramak, vesile bulmak
li hindama (...) çûn *l/bw* yardımına koşmak, imdadına gitmek
li hira *h* burada
li hişê xwe *rd* **1.** ayık **2.** ayık (sarhoşluğu geçmiş olan) **3.** *mec* ayık, uyanık
lihişêxwebûn *m* **1.** ayık olma, şuuru açık olma **2.** ayıklık
li hişê xwe bûn *l/bw* ayık olmak, şuuru açık olmak
li hişê xwe hatin *l/ngh* kendine gelmek
lihok *rd* gergin, pürüzsüz (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan)
lihokî *rd* gergince
lihokîbûn *m* gerginleşme
lihokî bûn *l/ngh* gerginleşmek
lihokîkirin *m* gerginleştirme
lihokî kirin *l/gh* gerginleştirmek
lihokîtî *m* gerginlik
li hundir *h* içerde
li hundirû *h* içerde
lihû *rd* **1.** pürüzsüz, püsürsüz, düz (yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan) **2.** gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan) * **jinik nizanim çend salî ye, lê rûyê wê hêjî lihû ye** kadın bilmem kaç yaşında, ama yüzü hala gergin **3.** kayağan
lihûbûn *m* **1.** pürüzsüzleşme **2.** gerginleşme **3.** kayağanlaşma
lihû bûn *l/ngh* **1.** pürüzsüzleşmek **2.** gerginleşmek **3.** kayağanlaşmak
lihûkirin *m* **1.** pürüzsüzleştirme **2.** gerginleştirme **3.** kayağanlaştırma
lihû kirin *l/gh* **1.** pürüzsüzleştirmek **2.** gerginleştirmek **3.** kayağanlaştırmak
lihûtî *m* **1.** pürüzsüzlük **2.** gerginlik **3.** kayağanlık
lihûyokî *rd* **1.** gergince **2.** gergince **3.** kayağanca
li irzê (...) ketin *l/bw* (birini) azarlamak
li îkmalê man *l/bw* ikmala kalmak, bütünlemeye kalmak
li jêr *h* aşağıda
li jiyanê bûn *l/bw* hayatta olmak
lijne *m* kurul, heyet ~**ya bendûbariyê** (an jî **dîsiplînê** disiplin kurulu ~**ya bijêriyê** seçici kurul ~**ya hilbijartinê** seçim kurulu ~**ya hilbijartinê ya bilind** yüksek seçim kurulu ~**ya kargêriyê** yönetim kurulu ~**ya lihevanînê** uzlaştırma kurulu ~**ya nivîsaran** yazı kurulu ~**ya pirsyariyê** soruşturma kurulu ~**ya pişkinanê (venêranê** an jî **soraxê)** teftiş kurulu ~**ya rastkirinê** redaksiyon kurulu ~**ya rawêjkariyê (şêwrê** an jî **şêwirdariyê)** danışma kurulu ~**ya rûmetê** onur kurulu ~**ya venêranê** teftiş kurulu
li jor *h* yukarda
li jorê *h* yukarıda
likandin *m* meletme (keçiler için)
likandin *l/gh* meletmek (keçiler için)

likar *rd* **1.** yolunda **2.** tıkırında * **îşê wî li kar e** işi tıkırında **3.** uygun
likarbûn *m* **1.** yolunda olma **2.** tıkırında (veya yolunda olma) **3.** uğraşma, mücadele etme **4.** uygun olma
li kar bûn *l/bw* **1.** yolunda olmak **2.** tıkırında (veya yolunda olmak) **3.** uğraşmak, mücadele etmek **4.** uygun olmak
likelemxistin *m* kazıklama, kazıklayış
li kelem xistin *l/bw* kazıklamak
likelemxistî *rd* kazıklanmış, kazığa vurulınuş olan
li kelê *h* kaynar (kaynamakta olan)
li kerê siwar bûn *l/bw* (genç kızlar için) evlenmeye hazırlanmak
li kerê şeytan siwar bûn *l/bw* inada binmek, inat etmek
li kersaxê ketin *l/bw* karaya vurmak * **term li kersaxê avê ketiye** ceset karaya vurmuş
li kersaxê xistin *l/bw* karaya vurmak
li keysa xwe gerîn *l/bw* fırsat beklemek (veya aramak)
li keysa xwe mêze kirin *l/bw* duruınuna bakmak, fırsatını kollamak
li keysa xwe nihêrtin *l/bw* durumuna bakmak, fırsatını kollamak
li keysê gerîn *l/bw* vesile aramak
li keysê nihêrtin *l/bw* duruma bakmak
li kêfa (...) ketin *l/bw* birine çıkışmak, terslemek
li kêfa xwe bûn *l/bw* keyif sürmek
li kêfa xwe nihêrtin *l/bw* keyfine bakmak, (kendi) zevkinde olmak (veya zevkine bakınak)
li kêf û zewqa xwe bûn *l/bw* (kendi) zevkinde olmak (veya zevkine bakmak)
li kêf û zewqa xwe nihêrtin *l/bw* (kendi) zevkinde olmak (veya zevkine bakmak)
likêlek *rd* **1.** bitişik, yan, yandaki **2.** aralık (yarı acık, tam kapanmamış)
li kêlek *rd/h* yanal
li kêleka hev *rd* yanyana, bitişik
likêlekbûn *m* bitişik olma
li kêlek bûn *l/bw* bitişik olmak
likêlekhevbûn *m* bitişiklik
likêlekketin *m* **1.** aralanma **2.** yan yatmak **3.** yan tarafına düşme
li kêlek ketin *l/bw* **1.** aralanmak **2.** yan yatmak **3.** yan tarafına düşmek
likêlekketî *rd* aralıklı, aralanmış
likêlekxistin *m* aralama
li kêlek xistin *l/bw* aralamak, aralık etmek * min derî li kêlek xist kapıyı araladım
likêlekxistî *rd* aralı, aralanmış
li kêm û zêde nenihêrtin *l/bw* aza çoğa bakmamak, üçe beşe bakmamak
li kêrtê *nd* bu bağlamda
li kêrtikekê mayîn *l/bw* bir noktada kalmak (mekanik ve kavramsal olarak)
likijîn *m* **1.** ilerleme, ileri doğru gitme **2.** köpeklerin ortalıkta yemek için birşeyler arama (küçük çocuklar için de kullanılır) **3.** hayvanların bir otlama çeşidi
likijîn *l/ngh* **1.** ilerlemek, ileri doğru gitmek **2.** köpeklerin ortalıkta yemek için birşeyler aramak (küçük çocuklar için de kullanılır)
likimandin *m* tökezletme
likimandin *l/gh* tökezletmek
likimîn *m* **1.** tökezleme, tökezme **2.** takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
likimîn *l/ngh* **1.** tökezlemek, tökezmek **2.** takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
li kîloyê xistin *l/bw* **1.** tartmak **2.** kantara çekmek (veya vurmak), birini sınamak
likîn *m* meleme (keçiler için)
likîn *l/ngh* meleınek (keçiler için)
likumandin *m* **1.** tökezletme **2.** sendeletme
likumandin *l/gh* **1.** tökezletmek **2.** sendeletmek
likumîn *m* **1.** tökezleme **2.** sendeleme
likumîn *l/ngh* **1.** tökezlemek **2.** sendelemek
li kornayê xistin *l/bw* klâkson çalmak
li ku *nd* **1.** neresi (tekrarlandığmda iki şeyin arasındaki uzaklığı belirtir) * **Amed li ku Stenbol li ku** Diyarbakır neresi, İstanbul neresi **2.** nerede, ... nerede (iki şeyin arasındaki uzaklığı veya nitelik ayrımını belirtir) * **tu li ku, ew li ku, di navbera we de bi qandî çiyayekî ferq heye** nerede sen, nerede o, aranızda dağlar kadar fark var **3.** *h* nerde, nerede (hangi yerde anlamında yer zarfı) * **Ozan li ku ye?** Ozan nerede? **4.** ne gezer, hak getire ~ **der bû li ku zer bû** ne umduk ne bulduk ~ **ye** nerede * **dibistan li ku ye?** okul nerede?
li ku derê *h* **1.** nerde * **Ozan li ku derê ye?** Ozan nerede? **2.** nerede (hangi yerde anlamında yer zarfı) * **bavê wê li ku derê ew dîtiye?** babası onu nerede görmüş? ~ **ye** nerede (hangi yerde) * **dibistan li ku derê ye?** okul nerede?
li kuştina (...) gerîn *l/bw* (birinin) öldürmesine kastetmek
li kutikê nivîsandin *l/bw* kütüğe geçirmek
lik û liha *nd* öz be öz
lilav *bnr* lîlav
li lebatê bûn *l/bw* canlanmak üzere olmak
li leha (...) bûn *l/bw* lehine olmak
lilêkirinêbûn *m* yağmurlama (yağmur yağacak gibi olma)
li lêkirinê bûn *l/bw* yağmurlamak (yağmur yağacak gibi olmak)
lilik *rd* eflatunî bir renk
li lingê (...) xistin *l/bw* kuyusunu kazmak (anti progandasını yapmak) * **me ew anî xist vê derê ew jî hatiye li lingê me dixe** biz onu getirip buraya koyduk şimdi de bizim kuyumuzu kazıyor

li liyaqî (...) *h* lâyikıylı
lim (I) *m* batak (yer)
lim (II) *n* domuzun uzun dişi
limalmayî *rd* evde kalmış
li maneyan bûn *l/bw* bahanesi üstünde olmak
li maniyan gerîn *l/bw* bahane aramak, maraza aramak, vesile bulmak
li mehniyan bûn *l/bw* bahanesi üstünde olmak
li mehniyan gerîn *l/bw* bahane aramak
li meqam anîn *l/bw* konuşturmak (müzik aracını güzel kullanmak)
li meydanê *h* meydanda, ortalıkta
limelim *m* ağız şapırdaması
limêj *m* namaz ~ **kirin** namaz kılmak ~ **lê çûn** namazını kaçırmak
li mêjî ketin *l/bw* beynine vurmak (herhangi bir şey etkisiyle; ne yaptığını bilemez duruma gelmek)
li mêjî xistin *l/bw* **1.** beynine vurmak (herhangi bir şey etkisiyle; ne yaptığını bilemez duruma gelmek) * **araqê li mêjiyê wî xistiye** rakı beynine vurmuş **2.** kafasına vurmak (alkol gibi sarhoşluk yapan şeyler için)
li min gotin *nd* benden söylemesi, benden günah gitti
li min megirin *nd* affedersiniz
limişt *m* sel
limandin *m* dalgalandırma
limandin *l/gh* dalgalandırmak
limîn *m* dalgalanma
limîn *l/ngh* dalgalanmak
limlimandin *m* doldurma
limlimandin *l/gh* doldurmak
limlimîn *m* dolma
limlimîn *l/ngh* dolmak
limor *m* hayvan burun deliği
limpî *m* dudak
limuz *n* domuzun uzun dişi
limûzirav *zo/n* turna balığı (Esox lucius)
li moxilê xistin *l/bw* kalburdan geçirmek
li nava hev ketin *l/bw* **1.** darmaduman olmak **2.** arap saçına dönmek **3.** karınmak **4.** karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) * **mijar li nava hev ket** konu karıştı
li nava hev qelibîn *l/bw* karışmak, darmaduman olmak, arap saçına dönmek
li nava hev û din ketin *l/bw* karmakarış olmak, karmakarışık olmak
li nava hev û din xistin *l/bw* karmakarış etmek, karmakarışık etmek
li nava hev xistin *l/bw* **1.** darmaduman etmek **2.** ortalığı birbirine katmak **3.** karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek)
li nava nîşanê xistin *l/bw* **1.** hedefi tam vurmak **2.** üstüne basmak **3.** can damarına basmak
li nava xwe birîn *l/bw* bir şeyi yapmayı taahhüt etmek, üstenmek
li nava xwe girê dan *l/bw* bir şeyi yapmayı taahhüt etmek, üstenmek
li nav destiyan çûn *l/bw* aşırı küfredip haddini aşmak
li navê *h* ortalamasına
li navê qelibîn *l/bw* haddini aşmak, ağzına geleni söylemek
li navê xistin *l/bw* **1.** karıştırmak, katmak (içine katmak) * **zerika hêkê li nav mast bixe** yumurta sarısını yoğurda karıştır **2.** katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) **3.** ortasından vurmak
linavhevketin *m* **1.** darmaduman olma, alt üst olma (çok karışık duruma gelme) **2.** karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme)
li nav hev ketin *l/bw* **1.** darmaduman olmak, alt üst olmak (çok karışık duruma gelmek) **2.** karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek)
linavhevketî *rd* **1.** darmaduman **2.** Arap saçı (çözülmeyecek kadar karışık durum)
linavhevxistin *m* **1.** karıştırma **2.** alt üst etme (çok karışık duruma getirme, düzenini bozma)
li nav hev xistin *l/bw* **1.** karıştırmak **2.** alt üst etmek (çok karışık duruma getirmek, düzenini bozmak) * **zadê me li nava hev xistin** erzaklarımızı alt üst ettiler
linavhevxistî *rd* **1.** karışık **2.** darmaduman, alt üst edilmiş (çok karışık duruma getirilmiş, düzeni bozulmuş)
li nav kolanê *nd* sokak ortasında, cadde ortasında
li nav kuçeyê *nd* sokak ortasında
li nav leman qelibîn *l/bw* haddini aşmak, ağzına geleni söylemek
li nav papûrê *nd* cadde ortasında
li nav rastê *nd* **1.** meydanda, aşîkâr **2.** ortalıkta * **hûn çi li van navrastan digerin**? ne diye ortalıkta geziniyorsunuz?
li nav rê *nd* yol ortasında
li navrojê *h* güpegündüz
li nebza (...) mêzandin *l/bw* (birinin) nabzına bakmak
li nebza (...) nihêrtin *l/bw* (birinin) nabzına bakmak
li nefîrê xistin *l/bw* boru çalmak
li neyê xistin *l/bw* ney üflemek
li nêz *nd* **1.** yakında, yakın yerde **2.** beri (önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olan)
ling *n* **1.** ayak (bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü) **2.** ayak, bacak (vücudun belden veya kasıktan tabana kadar olan bölümü) **3.** ayak (yürüyüşün ağırlık veya çabukluk derecesi) * **em bi lingê te heyanî êvarê nikarin bigihîjin gund** senin ayağınla köye akşama kadar varamayız **4.** ayak, bacak (bir takım şeylerin yerden yük-

sekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri) * **çar lingê vê pirê hene** bu köprünün dört ayağı var * **lingê maseyê** masanın bacağı **5.** *İşk* tetik (ateşli silâhları ateşlemek için çekilen küçük manivelâ) **6.** değirmen hareket mili **7.** ayak, kadem, adım (uzunluk ölçü birimi olarak) **8.** *mec* kadem, uğur ~ **avêtin** ayak atmak (girmek) ~ **avêtin (cihekî)** (bir yere) ayak atmak (ilk kez gitmek) ~ **avêtin ber tûman** kaçamak cevap vermek ~ **avêtin hundir** içeriye ayak basmak, içeri girmek ~ **avêtin ser hev (û din)** ayak ayak üstüne atmak ~ **avêtin ser** ~ bacak bacak üstüne atmak ~ **avêtin ser pê** yan gelip oturmak, yan gelmek ~ **bavê min** ~ tabana (veya tabanlara) kuvvet ~ **bi ling diçe ber sing** adım adım hedefine ulaşmak, adım adım hedefine yaklaşmak ~**ê (te) bi mal nekeve!** eve bir daha uğramayasın! ~ **cot kirin** nalları dikmek ~ **dan ber xwe** ayaklarına basmak ~ **dan erdê** ayak diremek ~ **dan ser (yekî)** (birine) baskı yapmak ~ **guhartin** ayak değiştirmek ~ **hildan** acele etmek (yolda hızlı yürümek) ~ **li ber hev xistin** at başı (beraber) gitmek ~ **nedan binê xwe** ayağına üşenmemek (hamarat olmak, bıkmadan, usanmadan çalışmak) ~ **pê kirin** ayak basmak (bir yere varmak, ulaşmak) ~ **tê re kirin** ayağına geçirmek ~ **û dest di hev de derbas kirin** çeyreklemek (süt çocuklarının kollarını ve ayaklarını çaprazlayarak vücutlarına idman yaptırmak) ~ **û dest di hev de hatin derbaskirin** çeyreklenmek ~**ek di gorê de bûn** bir ayağı çukurda olmak ~**ekî (yekî) di gorê de bûn** bir ayağı çukurda olmak ~**ê aşê** değirmen hareket mili ~**ê (yekî) bi binî neketin** durmadan çalışmak ayağına üşenmemek (hamarat olmak, bıkmadan, usanmadan çalışmak) ~**ê (yekî) erd girtin** ayağı yere basmak ~**ê (yekî) erd negirtin** sevinçten uçmak ~**ê (yekî) ji (cihekî) birîn** (bir yerden birinin) ayağını kesmek ~**ê (yekî) jê de ketin** bacakları kopmak ~**ê (yekî) jê weşîn** bacakları kopmak (soğuktan) ~**ê (yekî) ji erdê birîn** ayağı yerden kesilmek (ayağı yere değmez olmak) ~**ê (yekî) ji (cihekî) kirin** (bir yerden birinin) ayağını kesmek ~**ê (yekî) kirê xwestin** ayağına kira istemek ~**ê (yekî) kirin qeydê** ayağına bağ olmak ~**ê (yekî) li hev çûn û hatin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak ~**ê (yekî) li hev ketin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak ~**ê min di zik de** gebersin ~**ê mirovan (merivan** an jî **însanan) lê neketiye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~**ê mirovan (merivan** an jî **însanan) pê nebûye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) ~**ê pêxas li ber deriyê soldirû ye** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkanıdır ~**ê (yekî) şemitandin** ayağını kaydırmak ~**ê şemitî kesê (wî) tune ye** düşenin dostu olmaz ~**ê te li keviran nekeve** Allah seni kurusun, başına bela gelmesin ~**ê xwe bi denk avêtin** ayağını denk almak ~**ê xwe bi hindaze avêtin** ayağını denk almak ~**ê xwe bi hindaze danîn erdê** ayağını denk basmak ~**ê xwe bi (cihekî) xistin** ayağını sürümek (halk inanışına göre bir kimsenin gelmesi, ardından başkalarının da gelmesine yol açmak) ~**ê xwe di defikan de xwariye** feleğin çemberinden geçmiş ~**ê xwe hêdî avêtin** adımlarını seyrekleştirmek ~**ê xwe hilanîn** adımını açmak ~**ê xwe ji (cihekî) birîn** (bir yerden) ayağını kesmek ~**ê xwe ji (cihekî) kirin** (bir yerden) ayağını kesmek ~**ê xwe li sola (an jî pêlava) xwe dan** ayakkabısını giymek ~**ê xwe lê anîn** ayak uydurmak (yürüyüşte adım atışını başkalarınkine uydurmak) ~**ê xwe li gor berika xwe biavêje** ayağını yorganına göre uzat ~**ê xwe li lingê (yekî) xistin** (birisiyle) boy ölçüşmek, (biriyle) aşık atmak * **birako mêrik zengîn e, tu karî lingê xwe li lingê wî bixî?** kardeşim adam zengin, sen onunla boy ölçüşebilecek misin? ~**ê xwe li pêlava** (an jî **sola) xwe dan** ayakkabısını giymek ~**ê xwe neavêtin (cihekî)** (bir yere) adım atmamak ~**ê xwe pê kirin** ayağını sürümek (bir yerden uzaklaşmak üzere bulunmak) ~**ê xwe pê nekirin** (bir yere) adım atmamak **(ji)** ~**ê xwe re sivik e** ayağına çabuk ~**ê xwe sivik kirin** finişe kalkmak ~**ê (wî) yek li erdê ye yek li esmanan e** kuruntulu kimse ~**ê zir** takma bacak (veya ayak) ~**ên (yekî) av dahiştin** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek ~**ên (yekî) hatin berê** ayaklarının üstüne basmak, kendini toparlamak ~**ên (yekî) kirin solekê** iki ayağını bir pabuca sokmak ~**ên (yekî) li devê gorê bûn** bir ayağı çukurda olmak ~**ên (yekî) li hev gerîn** ayakları birbirine dolanmak ~**ên (yekî) li hev ketin** ayakları dolaşmak ~**ên mar di zikê wî de ne** sinsi olan diş göstermez ~**ên (yekî) pê re neçûn** ayakları geri geri gitmek ~**ên (yekî) pê re nehatin 1)** ayakları geri geri gitmek 2) bacakları tutamamak ~**ên (yekî) qerimîn** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek ~**ên (yekî) rahev ketin** ayakları birbirine dolanmak ~**ên (yekî) (ew) ranegirtin** bacakları tutamamak ~**ên (yekî) xistin soleke teng** iki ayağını bir pabuca sokmak ~**ên xwe bi xwe re kaş kirin** ayaklarını sürümek ~**ên xwe dan binê xwe** ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~**ên xwe dirêj kirin** ayaklarını (veya bacaklarını) uzatmak ~**ên xwe hilanîn û revîn** tabanları kaldırmak ~**ên xwe kirin binê xwe** ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~**ên xwe ki-**

şandin ber xwe ayaklarını denk almak **~ên xwe sivik avêtin** adımlarını sıklaştırmak **~ên xwe zû avêtin** adımlarını açmak **~ bi qurban** tabanlara kuvvet **~ bi qurbana seriyan** tabanlara kuvvet **~o ez bi qurban** (an jî **qurbana te**) tabana (veya tabanlara) kuvvet **~o heyrano** tabana (veya tabanlara) kuvvet, tabanları yağlamak **~o lez bike bilezîne** tabanlara kuvvet
lingçal *rd* ayağı sekili
lingdar *rd* ayaklı
lingeling *h* adım adım
linggiran *rd* hamile, gebe
lingik *n* ayakçık
linglihewa *rd/argo* azgın, ateşli
lingmelik *ant/m* **1.** düz taban **2.** *rd* düz taban
lingmelikî *rd* düz tabanca
lingmeliktî *m* düz tabanlık
lingolingo *nd* bir çocuk oyunu
lingseqet *rd* ayağı sakat
ling şikandin *l/gh* **1.** bacak kırmak **2.** diz kırmak (halayda)
lingşikandî *rd* ayağı kırık (veya bacağı kırık)
lingşikestî *rd* ayağı kırık (veya bacağı kırık)
li nik *d* indinde, yanında, nezdinde
li nik hev *nd* bir arada, birlikte
li nîkê dan *l/bw* oltaya vurmak
li nîşanê girtin *l/bw* nişan almak * **demançeya xwe ji qaba wê derxist li nîşanê girt** tabancasını kılıfından çıkarıp nişan aldı
li nîvekê *h* ortalamasına
li nîvî *h* ortalama, ortalamasına
li nîvî rê hiştin *l/bw* yarı yolda bırakmak
li parçeya lêk ve kirin *l/bw* parçalara ayırmak
li parçeyan lêk ve bûn *l/bw* parçalara ayrılmak
li paş *h* geride, arkada * **kî li paş man?** geride kimler kaldı?
li paş *rd* **1.** geri (saat için; eksik gösteren) * **ev saet pênc deqîqe lipaş e** bu saat beş dakika geri **2.** arka plânda **3.** *b* geri (geri dön) **~ xwe vegere!** geri dön!
lipaşbûn *m* **1.** geride olma, arkada olma **2.** (herhangi biri) arka plânda olma
li paş bûn *l/bw* **1.** geride olmak, arkada olmak **2.** (herhangi biri) arka plânda olmak * **tim li paş bû, nedixwest bê naskirin** hep arka plândaydı, tanınmak istemiyordu
lipaşhiştin *m* geri bırakma
li paş hiştin *l/bw* geri bırakmak
lipaşhiştî *rd* **1.** geri bırakılmış **2.** muahhar, sonraya bırakılmış
li paşiyê *h* arkada, geride
li paşiyê man *l/bw* geride kalmak, arkaya kalmak, sonraya kalmak
lipaşketin *m* **1.** gerileme (daha aşağı bir dereceye düşme) **2.** ertelenme
li paş ketin *l/bw* **1.** gerilemek (daha aşağı bir dereceye düşmek) **2.** ertelenmek
lipaşketî *rd* **1.** gerilemiş (daha aşağı bir dereceye düşmüş olan) **2.** ertelenmiş olan
lipaşmabûn *m* gerikalma
lipaşmahiya jîrayiyê *ped* zekâ geriliği
lipaşman *m* **1.** geri kalma, arkada kalma **2.** geri kalma, gecikme **3.** geri kalma, yaya kalma (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememe) **4.** arkada kalma, geride kalma (değerce ileride olanların arkasında kalma) **5.** arta kalma
li paş man *l/bw* **1.** geri kalmak, arkada kalmak **2.** geri kalmak, gecikmek **3.** geri kalmak, yaya kalmak (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememek) **4.** arkada kalmak, geride kalmak (değerce ileride olanların arkasında kalmak) **5.** arta kalmak
lipaşmayî *rd* geri kalmış olan
lipaşmayîn *m* **1.** geri kalış, arkada kalış **2.** geri kalış, gecikiş **3.** geri kalış, yaya kalış (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememe) **4.** arkada kalış, geride kalış (değerce ileride olanların arkasında kalma) **5.** arta kalış
li paşpê *h* **1.** geri, geriye doğru * **hat û li paşpê çû** geldi geri gitti **2.** geri geri (çekilme) **3.** gerisingeri, gerisingeriye **4.** kıçın kıçın **~ çûn** geri basmak, geri geri gitmek **~ zivirîn** gerisingeri gitmek, gerisingeriye gitmek, yüz geri etmek
li paşpê çûn *l/bw* gerisingeri gitmek, kıçın kıçın gitmek, ters yüzüne dönmek
li paşpê fetilandin *l/bw* ters yüzüne çevirmek
li paşpê fetilîn *l/bw* ters yüz (veya ters yüzü) geri dönmek
li paşpê zivirîn gerisingeri gitmek, yüz geri gitmek, sağdan geri dönmek (veya sağdan geri etmek)
lipaşveman *m* geri kalma, gecikme
li paş ve man *l/bw* geri kalmak, gecikmek
lipaşxistin *m* **1.** arkaya bırakma (veya koyma) **2.** geciktirme **3.** erteleme
li paş xistin *l/bw* **1.** arkaya bırakmak (veya koymak) **2.** geciktirmek **3.** ertelemek
lipaşxistî *rd* **1.** muahhar, sonraya bırakılmış **2.** geciktirilmiş **3.** tehirli, ertelenmiş olan
li paş zivirîn *l/bw* geri dönmek
li pepan sekinîn *l/bw* tay durmak
li pey *h* **1.** ardı sıra, arkası sıra **2.** önü sıra, önünde **3.** ardından, -den sonra, takiben, müteakiben,
lipeybûn *m* **1.** ardında olma **2.** peşinde olma **3.** izleme, takip etme, kovalama (bir şeyin arkasına düşüp elde etmeye çalışma,) **4.** izleme (zaman, süre, sıra vb. için; sonra gelmek, arkasından gelme)
li pey bûn *l/bw* **1.** ardında olmak **2.** peşinde olmak **3.** izlemek, takip etmek, kovalamak (bir şeyin arkasına düşüp elde etmeye çalışmak) **4.** izlemek (zaman, süre, sıra vb. için; sonra gelmek, arkasından gelmek) * **li pey**

şevê roj e geceyi gündüz izler
lipeyçûn *m* 1. ardından gitme, peşinden gitme 2. (bir şeyi veya kimseyi) izleme, takip etme, peşinden gitme 3. *mzk* eşlik etme
li pey çûn *l/bw* 1. ardından gitmek, peşinden gitmek 2. (bir şeyi veya kimseyi) izlemek, takip etmek, peşinden gitmek 3. *mzk* eşlik etmek
lipeygerîn *m* 1. koşma (kovalama, üstüne düşme) 2. kovuşturma
li pey gerîn *l/bw* 1. koşmak (kovalamak, üstüne düşmek) * **du sal e ku ez li pey vî karî digerim** iki yıldır bu işin peşinden koşuyorum 2. kovuşturmak
lipeyhatin *m* ardından gelme, peşinden gelme
li pey hatin *l/bw* ardından gelmek, peşinden gelmek
lipeyhatî *rd* müteakip
lipeyhev *rd* 1. ardışık 2. art arda, arka arkaya, müselsel, zincirleme 3. sökün halinde (birbiri ardına gelme) ~ **dom kirin** zincirleme sürüp gitmek
li pey hev *h* 1. birbiri ardı sıra 2. birbiri (bir diğerinin yanı sıra) * **deh kes li pey hev hatin** birbiri ardınca on kişi geldi 3. üst üste, birbiri arkasında
li pey hev hatin *l/bw* sökün etmek
lipeyhevtî *m* ardışıklık
li pey kurtêlan bûn *l/bw* (*argo*) otlanmak
li pey loqan bûn *l/bw* (*argo*) otlanmak
lipeyman *m* 1. arkada kalma, geride kalma 2. arta kalma
li pey man *l/bw* 1. arkada kalmak, geride kalmak 2. arta kalmak
li pey nesîbê xwe bûn *l/bw* rızkının peşine düşmek, rızkını çıkarmak
li pey rizqê xwe bûn *l/bw* rızkının peşine düşmek, rızkını çıkarmak
li pey serê hev gerîn *l/bw* (birbirini) öldürmeye çalışmak
li peyvê werqilîn *l/bw* 1. kekelemek 2. konuşmanın farkına varmak
li pey xwe gerandin *l/bw* sürüklemek, peşinden sürüklemek (istekli olmayan birini bir yere götürmek, getirmek)
li pey xwe hiştin *l/bw* 1. (bir şeyi) arkada bırakmak (zaman bakımından geçmişte bırakmak) * **gava em hişyar bûn, me ji sisiyan yekê rojê li pey xwe hiştibû** uyandığımızda günün üçte birini arka da bırakmıştık 2. (bir şeyi) arkada bırakmak (ölen kimseye göre; dünyada bırakmak) * **sê zariyên xwe li pey xwe hiştin, koç kir û çû** üç evlâdını arkada bırakıp göçüp gitti
li pênûsê xistin *l/bw* kaleme almak
li pêş *h* önde
li pêşber *nd* karşıda
li pêşber derketin *l/bw* karşı çıkmak
li pêşberî *nd* karşısında
lipêşberîhev *rd* karşılıklı (birbirine karşı bulunan)
li pêşberî hev *h* karşı karşıya * **li pêşberî hev çarmêrkî rûniştin** karşı karşıya bağdaş kurdular
li pêş bûn *l/bw* 1. önde olmak, önde gelmek 2. (herhangi biri ilk) plânda olmak * **tim ew li pêş bû** hep o ilk plândaydı
li pêş çav *h* 1. gözler önünde, açık seçik 2. açıktan açığa
li pêş çav bûn *l/bw* gözler önünde olmak
li pêşiyê *h* önü sıra, önünde
li pêşiyê ketin *l/bw* peşine düşmek
lipêşketin *m* ilerleme (daha güçlü, daha etkili duruma gelme)
li pêş ketin *l/bw* ilerlemek (daha güçlü, daha etkili duruma gelmek)
lipêşxistin *m* 1. ilerletme 2. illerletme, yürütme
li pêş xistin *l/bw* 1. ilerletmek 2. illerletmek, yürütmek * **dixwaze planê xwe li pêş bixe** planını yürütmek istiyor
li pişta (...) bûn *l/bw* (birinin) arkasında olmak
li pişta (...) hebûn *l/bw* (birinin) destekleyicisi, hamisi olmak
li pişta (...) rabûn *l/bw* (birine) arka çıkmak
li pişta xwe kesî dîtin *l/bw* (birilerine) güvenmek, sırt bulmak
li pişta xwe kirin *l/bw* sırtına almak
li pişt xwe lê xistin *l/bw* üstüne geçirmek (çocuk için evlât edinmek) * **kurik li pişt xwe lê xist** çocuğu üstüne geçirdi
li pişt xwe qeyd kirin *l/bw* üstüne geçirmek (çocuk için evlât edinmek)
li piyan *h* 1. ayakta * **me qehweyên xwe li piyan vexwarin** kahvelerimizi ayakta içtik 2. ayakta (telâşlı, heyecanlı) ~ **hiştin** (bir kimseyi) ayakta tutmak (yıkılmasına, çökmesine engel olmak) ~ **man** ayakta kalmak
li pîlaniyê xistin *l/bw* plânyalamak
lips *n* kiyafet
liq (I) *m* 1. bölüm, kısım 2. bölüm, seksiyon 3. *lşk* bölük 4. tümen
liq (II) *m* 1. dal 2. dal, branş 3. *biy* dal, şube 4. şube * **liqa bankayê** banka şubesi 5. kol (bir şeyin ayrıldığı bölümlerden her biri) * **liqa muzîkê** müzik kolu 6. masa, şube, büro (dairelerde, kurumlarda belli konularda iş gören bölüm) * **liqa narkotîkê** narkotik masası * **liqa narkotîkê** narkotik büro
liq (III) *m* lıkır ~e~ lıkır lıkır
liq (IV) *m m* kama (oyunda kazanılan her parti)
liqa *m* rastlama, rast gelme, karşılaşma
liqabûn *m* rastlama, rast gelme, karşılaşma
liqa bûn *l/ngh* rastlamak, rast gelmek, karşılaşmak
liqabûyîn *m* rastlayış, karşılayış
li qafê xwe çûn *l/bw* kafasının dikine gitmek
liqalibdan *m* kalıplama

li qalib dan *l/bw* kalıplamak
li qalib dan xistin *l/lb* kalıplatmak
li qalib hatin xistin *l/tb* kalıplanmak
liqalibketin *m* kalıba vurulma, kalıplanma
li qalib ketin *l/bw* kalıba vurulmak, kalıplanmak
liqalibketî *rd* kalıba vurulmuş olan
liqalibxistin *m* kalıba vurma, kalıplama
li qalib xistin *l/bw* kalıba vurmak, kalıplamak
li qapanê xistin *l/bw* **1.** kantarlamak, kantara çekmek (veya vurmak) **2.** kantara çekmek (veya vurmak), birini sınamak
li qara (...) hatin *l/bw* zoruna gitmek, gücüne gitmek
li qasî *h* -e kadar
li qasî (...) bûn *l/bw* (biriyle) karşılaşmak, rastlaşmak
li qasî (...) hatin *l/bw* (biriyle) karşılaşmak, rastlaşmak
li qasî hev bûn *l/bw* karşılaşmak, rastlaşmak
liqat (I) *bnr* leqat
liqat (II) *m* çift sürmeden sonra ekilen tohum
liqat (III) *m* erişte ve un çorbalarında topak ve birbirine yapışmış tanelerden oluşmuş kütle
liqat (IV) *m* ses taklidi
liqat (V) *m* katlama, sarma, rulo haline getirme ~ **kirin** rulo halinde sarmak
liqatvan *bnr* leqatvan
liqazoxxistin *m* kazıklama, kazıklayış
li qazox xistin *l/bw* kazıklamak (kazık cezasına çarptırmak)
li qelem dan *l/bw* **1.** kaleme almak **2.** kaydetmek (yazmak)
li qelem xistin *l/bw* kaleme almak, kâğıda dökmek
liqeliq *h* lıkır lıkır, kıpır kıpır
liqeliqkirin *m* lıkırdama
liqeliq kirin *l/gh* lıkırdamak
li qeweta xwe nihêrtin *l/bw* gücüne bakmak, imkanına bakmak
li qeydê xistin *l/bw* prângaya vurmak
li qezeteyan xistin *l/bw* (birini) afişe etmek
liqimandin *m* **1.** iştahını açma **2.** atıştırma
liqimandin *l/gh* **1.** iştahını açmak **2.** atıştırmak
liqimîn *m* **1.** iştah açılma **2.** atıştırma (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırma)
liqimîn *l/ngh* **1.** iştah açılmak **2.** atıştırmak (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırmak)
li qirikê *h* gırla, tonla ~ **ye** kıyamet gibi, kıyamet kadar (pek çok)
li qirikê bûn *l/bw* kaynamak (çok miktarda bulunmak) * **li vir masî li qirikê ne** burada balık kaynıyor
li qisûrê negirtin *l/bw* kusura bakmamak (veya kalmamak)
li qisûrê nemêzandin *l/bw* kusura bakmamak (veya kalmamak)
li qisûrê nenihêrtin *l/bw* kusura bakmamak (veya kalmamak)
liqitandin *m* tökezletme
liqitandin *l/gh* tökezletmek
liqitîn *m* takilma, tökezleme
liqitîn *l/ngh* takılmak, tökezlemek * **liqitî li ser dev û rû ket** takılıp yüzü koyun yere düştü
li qiyametê *h* asla, kesinlikle
liqî *rd* bölümsel, fraksiyonel
liqînî *m* lıkırtı
liqliq *m* kapı mandalı
liqliqandin *m* **1.** kıpraştırma, kımıldatma **2.** sallama
liqliqandin *l/gh* **1.** kıpraştırmak, kımıldatmak **2.** sallamak
liqliqîn *m* **1.** kıpırdaşma, kıpraşma, kımıldama **2.** sallanma
liqliqîn *l/ngh* **1.** kıpırdaşmak, kıpraşmak, kımıldamak **2.** sallanmak
li qîzan gerîn *l/bw* dünür gezmek
li qusûrê girtin *l/bw* kusuruna bakmak
li qûn rûniştin *l/bw* kıç üstü oturmak
lir *m* bir hastalık
li rastan *h* ortalıkta * **li van rastan megerin** ortalıkta gezinmeyin
li rastê *h* **1.** ortada, meydanda, aşîkâr, açıktan açığa, görünürde * **digel ku gelek pere zêha kiriye, li rastê tiştek nîn e** para harcadığı halde görünürde bir şey yok **2.** hazırda, el altında * **li rastê qet pereyê me nîn e** hazırda paramız hiç yok
li rastê bûn *l/bw* **1.** ortada olmak, aşîkâr olmak **2.** ortada olmak * **ew qas kar li rastê ye, tu bi ku de diçî?** ortada bunca iş varken nereye gidiyorsun? **3.** hayatta olmak * **dê û bavê wê hingî ku li rastê ne em meseleyê hel bikin** ana ve babaları hayattayken meseleyi çözelim
li rastê man *l/bw* açıktta kalmak (veya olmak), kabak gibi ortada kalmak
li remil nihêrtin *l/bw* remil atmak (veya dökmek)
li rex *h* bitişik, yan, yandaki * **odeya li rex** bitişikteki oda
lirexbûn *m* bitişik olma
li rex bûn *l/bw* bitişik olmak
li rex hev *rd* bitişik, yanyana
lirexhevbûn *m* **1.** bitişik olma, yanyana olma **2.** bitişiklik
lirexhevbûn *l/bw* bitişik olmak, yanyana olmak
lirê (I) *nd/nt* yolcu (doğması beklenen çocuk) * **zarokek jî lirê ye** bir çocuk da yolcu **Ebasko** ~ **ye** Abas yolcu
lirê (II) *rd* **1.** yollu (kuralına uygun) * **ev karekî lirê ye** bu yollu bir iş **2.** uygun, yakışık alan **3.** *rd/nd* yollu, müsait (kolay elde edilen kadın, flört etmeye hazır olan, kolayca flört edebilen kadın) ~ **ne** ~ yerli yersiz, münasebetli münasebetsiz

li rê *h* 1. yolda, yolunda 2. yolunda, ayna * **karê me li rê** ye işimiz ayna
lirêçûn *m* yol yürüme, taban tepme (veya patlatma)
li rê çûn *l/bw* yol yürümek, taban tepmek (veya patlatmak)
li rê man *l/bw* yolda kalmak
li rihetiya xwe nihêrtin *l/bw* rahatına bakmak
li rindê xistin *l/bw* rendelemek, rendeye vurmak
li riya rihet gerîn *l/bw* kolayını aramak * **ji bo ku xetaya xwe sererast bike, li riyeke rihet geriya** yaptığı yanlışı düzeltmek için işin kolayını aradı
li riyekê gerîn *l/bw* yol aramak, çare bulmaya çalışmak
li riyekî ajotin *l/bw* aynı kefeye koymak
lirojan *rd* ağır ayak
li rojan bûn *l/bw* ağırlaşmak (gebe kadın için; doğurması yaklaşmak) * **jinik li rojan e, ketina wê ya nav cihan nêzik e** kadın ağırlaştı, doğurması yakın
li rojên pêş *h* ileride, ilerde
li rû *h* vicahen
li rûyê (...) *h* yüzüne karşı
lirûhev *rd* yanyana, bitişik
li rû (...) rûniştin *l/bw* yanlarına oturmak
li rûyê hev *h* yüzleşmece
li rûyê hev nihêrtin *l/bw* (birbirinin) yüzüne bakmak * **ne sibê roj em dê li rûyê hev binêrin** yarın öbür gün birbirimizin yüzüne bakacağız
li rûyê (...) ketin *l/bw* (birini) bozmak (veya terslemek)
li rûyê (...) sekinîn *l/bw* yüzüne konuşmak
li rûyê (...) xeber dan *l/bw* yüzüne karşı söylemek
li saetê nihêrtin *l/bw* 1. saata bakmak 2. saat tutmak
li (...) sar bûn *l/bw* üşümek
li saz xistin *l/bw* saz çalmak, çalgı çalmak
li ser *nd/d* 1. üzerinde * **li ser rê** yolun üzerinde 2. üstte, üsteki, fevkanî 3. üzerinde, ile ilgili * **li ser pirtûkan xebitîm** kitaplar üzerinde çalıştım 4. üzerine (ilgili, ilişkin) * **li ser van gotinan bêhna her kesî derket** bu sözler üzerine herkes rahat etti 5. üstelik * **min saeta xwe guhart û min li ser pere jî stend** saatimi değiştirdim, üstelik olarak da para aldım 6. -den dolayı, üzerine * **li ser hatina wî her kes rabû** onun gelmesi üzerine herkes kalktı 7. -den sonra, üzerine * **li ser xwarinê ku av bê vexwarin** yemek üzerine su içilince 8. *h* üstüne * **li ser vê rehtbûnê mirov dikare qehweyekê vexwe** bu yorgunluk üstüne kahve içilir * **li ser evîn û zewacê peyivîn** aşk ve evlilik üstüne konuştular 9. üstüne * **hesab li ser min binivîse** hesabı üstüme yaz 10. bağlı, -e bağlı * **ên li ser bajarê me** ilimize bağlı olanlar
li seradê xistin *l/bw* kalburdan geçirmek
li ser agir bûn *l/bw* 1. ateş üstünde olmak 2. *mec* ateş üstünde olmak, huzursuz olmak
li ser avê man *l/bw* su basmak, sular altında kalmak
li ser axaftin *l/bw* 1. söz konusu olmak (veya söz konusu etmek) 2. konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) * **em li qehweyê tên cem hev û li ser helbest û wêjeyê diaxivin** kahvede bir araya gelip şiir ve edebiyatı konuşuyoruz
li ser bar bûn *l/bw* 1. bir işaretine bakmak, bir iş yapmak için hazır beklemek 2. *mec* gerilimli olmak, gergin olmak
li ser belaya xwe ve bûn *l/bw* belasını bulmak
li ser benga xwe bûn *l/bw* formda olmak
li ser biha rûniştin *l/bw* oturmak (mal olmak) * **ev xanî li ser me pir biha rûnişt** bu ev bize pahalıya oturdu
liserbûn *m* 1. üstünde olma 2. bulunma, kendisinde var olma (herhangi bir niteliğe sahip olma) 3. üste olma, üstünde olma 4. bağlı, bağlı olma (bir kuruluşun yetkisi altında bulunma) * **fakulteyên li ser zanîngehê** üniversiteye bağlı fakülteler 5. taşıma (sahip olma, özellik olarak bulundurma)
li ser bûn *l/bw* 1. üstünde olmak * **çi li ser bû?** üstünde ne vardı? 2. bulunmak, kendisinde var olmak (herhangi bir niteliğe sahip olmak) * **çavakî gamêşî li ser bû** iri gözleri vardı 3. üste olmak, üstünde olmak * **kî li ser ye?** üste kim var?* **çay li ser e** çay üstte 4. bağlı olmak (bir kuruluşun yetkisi altında bulunmak) 5. taşımak (sahip olmak, özellik olarak bulundurmak) * **du nasname li ser bûn** çift kimlik taşıyordu
li ser civandin *l/bw* 1. toplatmak 2. *mec* odaklaştırmak,
li ser çavan *h* hayhay
li ser çav û seran *h* hayhay, olur, peki
li ser çengek av soberî kirin *l/bw* bir bardak suda fırtına koparmak
li ser çokan rûniştin *l/bw* çömelmek
li ser dadan *l/bw* üzerine kilitlemek * **dolab li ser kincan dadan e** elbiseyi dolaba kilitlemişler
li ser dan *l/bw* 1. üstüne vermek 2. üste vermek (herhangi bir şeyi başka bir şeyle değiştirirken üstüne bir şey katıp vermek)
li ser danîn *l/bw* 1. üstüne konmak 2. hazıra konmak
li ser dev *h* yüzükoyun ~ **ketin (erdê)** yüzükoyun düşmek
liserdevçûn *m* sürünme (sürünerek ilerleme)
li ser dev çûn *l/bw* sürünmek (sürünerek ilerlemek)
li ser dev ketin *l/bw* yüzükoyun düşmek, ters pers olmak

li serdevkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
liserdevkî *zo/m* sürünme (sürüngenlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)
liserdevkîçûyîn *m* sürünüş
li ser dêla xwe ketin *l/bw* kıç üstü oturmak (herhangi bir konuda yenilmek, umduğunu bulamamak
li ser dilê (...) gerîn *l/bw* (birini) göresi gelmek, (birini görmeyi çok istemek)
li ser dilê (...) kelîn *l/bw* (birine) kanı kaynamak, çok sevilmek
li ser dîtin *l/bw* üstünü (veya üstüne) görmek (kadın hamileyken adet görmek)
li ser dû hiştin *l/bw* duman içinden bırakmak
li ser dû man *l/bw* duman içinde kalmak
li ser dûvê xwe rûniştin *l/bw* **1.** kıç üstü oturmak (herhangi bir konuda yenilmek, umduğunu bulamamak) **2.** köşeye oturmak (kız ve erkek için, evlenmek)
li ser eynî fikrê bûn *l/bw* (birinin) fikrine katılmak
li serê kom kirin *l/bw* odaklaştırmak, toplatmak
li serê man *l/bw* üstünde kalmak (artırma sonucu bir kimsenin üzerine kalmak)
li serê serê xwe êşandin *l/bw* **1.** (bir şey) üzerine kafa yormak **2.** (bir şey üzerine) fikir yormak
li serê xwe xistin *l/bw* kıç atmak (çok istemek)
li serê zêde kirin *l/bw* **1.** üstüne eklemek **2.** artırmada fiyat yükseltmek
li ser ferê bûn *l/bw* tek olmak (sayı için)
li ser fikirîn *l/bw* **1.** üzerine düşünmek (veya yoğunlaşmak) **2.** gönül gezdirmek
li ser fikrê reht bûn *l/bw* fikir yormak
li ser fîşan nivîsandin *l/bw* fişlemek, fiş üstüne yazmak
li ser gerîn *l/bw* dolaşmak, gezinmek (el, nefes için; bir şey üzerinde hafifçe hareket etmek)
li ser hatin kuştin *l/bw* (bir şey için) ölümü göze almak
li ser hesab *h* mahsuben, hesaba sayılmak üzere, alacağa sayılarak
li ser hesabê xwe *h* kendi hesabına
liserhev *rd* ardışık
li ser hev *h* **1.** ardı ardına * **li ser hev gelek giliyan gotin** ardı ardına bir sürü şikâyet sıraladı **2.** üst üste, bir sıra (birbirinin üstüne konulmuş olarak) **3.** alt alta **3.** vızır vızır **4.** toplu olarak, tümden, komple
li ser hev çûn *l/bw* temelli gitmek
li ser hisan bûn *l/bw* kulağı kirişte olmak
li ser hişê xwe bûn *l/bw* ayık olmak, şuuru yerinde olmak
li ser hişê xwe çûn *l/bw* bayılmak
liserîketin *m* **1.** başına gelme, başına tak etme **2.** başına vurma (sarhoşluktan dolayı ne yaptığını bilememe) **3.** başına vurma (güneş vb. için)

li serî ketin *l/bw* **1.** başına gelmek, başına tak etmek **2.** başına vurmak (sarhoşluktan dolayı ne yaptığını bilememek) **3.** başına vurmak (güneş vb. için) * **tavê li serî xistiye** güneş başına vurmuş
li ser kesatî sekinîn *l/bw* şahsiyat yapmak (veya şahsiyata dökmek)
li ser kewna xwe bûn *l/bw* formda olmak
li ser kewnekê man *l/bw* bir kararda kalmak
li ser kêlekê *h* yanlama, yanlamasına
li ser kêlekê ketin *l/bw* yanlamak
li ser kêlekî çûn *l/bw* kılıçlama kaçmak
li ser kêlekî revîn *l/bw* kılıçlama kaçmak
li ser kirin *l/bw* üstelik vermek
li ser kok winda bûn *l/bw* kayıplara karışmak
li ser kufrê bûn *l/bw* küfürde olmak
li ser lingan *h* **1.** ayakta, ayak üstü, ayak üzeri (ayakta durarak, ayakta olarak) **2.** ayak üstü, ayak üzeri (acele olarak) **3.** ayakta (telâşlı, heyecanlı) **4.** dimdik ayakta ~ **hiştin** (bir kimseyi) ayakta tutmak (yıkılmasına, çökmesine engel olmak) ~ **man** ayakta kalmak
li ser man *l/bw* **1.** üstünde kalmak **2.** üstüne kalmak **3.** elde kalmak
lisermayî *rd* elde kalmış, tapon
li ser mijûl bûn *l/bw* konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) * **em li qehweyê tên cem hev û li ser helbest û wêjeyê mijûl dibin** kahvede bir araya gelip şiir ve edebiyatı konuşuyoruz
li ser navê xwe *nd* kendi adına, namına
li ser navê xwe çêkirin *l/bw* üstüne geçirmek (bir malın tapusunu kendi adına yazdırmak) üstünü* **tapo li ser navê xwe çêkir** tapuyu üstüne geçirdi
li ser navê xwe lê xistin *l/bw* üstüne geçirmek (bir malın tapusunu kendi adına yazdırmak) * **texsî li ser navê xwe lê xistiye** taksiyi üstüne geçirmiş
li ser nîskokê kom kirin *l/bw fiz* odaklaştırmak
li ser ordama xwe bûn *l/bw* formda olmak
li ser pere rûniştin *l/bw* (bir parayı kendi) zimmetine geçirmek
li ser pereyan raketin *l/bw* para içinde yüzmek
li ser pereyan razan *l/bw* para içinde yüzmek
li ser peyiftin *l/bw* konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak)
li ser pê *bnr* li ser piyan
li ser piştê *h* **1.** sırt üstü, arka üstü **2.** ardına kadar açık * **deriyê me ji te re tim li ser piştê ye** kapımız sana her zaman ardına kadar açık **2.** aralık (yarı açık, tam kapanmamış) ~ **bûn 1)** sırt üstü olmak **2)** ardına kadar açık olmak **3)** aralık olmak (yarı açık, tam kapanmamış olmak)
li ser piştê bûn *l/bw* ters dönmüş **olmak**

li ser piştê ketin *l/bw* **1.** sırt üstü düşmek **2.** eski tutumuna ters düşmek **3.** ihanete uğramak
li ser piştê man *l/bw* **1.** sırt üstü kalınak **2.** çaresizlik içinde kalmak, umarsız olmak
li ser piştê raketin *l/bw* **1.** sırt üstü uzanmak **2.** bir şeye takmamak, umursamamak, boş vermek
li ser piştê xistin *l/bw* **1.** sırt üstü düşürmek, ters çevirmek **2.** göreşte tuş yapmak **3.** birine ihanet etmek
li ser piyan *h* **1.** ayakta, ayak üstü, ayak üzeri (ayakta durarak, ayakta olarak) * **me qehweyên xwe li ser piyan vexwarin** kahvelerimizi ayakta içtik **2.** ayak üstü, ayak üzeri, gider ayak (acele olarak) * **hema li ser piyan çend gotin gotin û çû** ayak üstü bir kaç söz söyleyip gitti **3.** ayakta (telâşlı, heyecanlı) **4.** ayaktan (canlı olarak, kesim hayvanları için) * **firotina li ser piyan** ayaktan satış ~ **hiştin 1)** (bir kimseyi) ayakta tutmak (oturtmak gerekirken oturtmamak) **2)** (bir kimseyi) ayakta tutmak (yıkılmasına, çökmesine engel olmak) ~ **man** ayakta kalmak
li ser piyên xwe nesekinîn *l/bw* **1.** durmadan çalışmak **2.** bitkin olmak
li ser piyên xwe sekinîn *l/bw* **1.** ayaklarının üstüne basmak **2.** kendi ayaklarına basmak (kendi işini kendi görmek, başkalarına muhtaç olmamak)
li ser qedera (yekê) rûniştin *l/bw* kısmetine engel olmak
li ser qewaxan genim ajotin *l/bw* absürd şeyler yapmak
li ser qeys û qiyasekî neman *l/bw* yan çizmek, zikzak yapmak (istikrarsız bir durum sergilemek)
li ser qula kurmoriyan bûn *l/bw* yerinde duramamak
li ser qûna xwe rûniştin *l/bw* kıç üstü oturmak, sus pus olmak
li ser qûnê *h* **1.** kıç üstü **2.** gerisin geri (veya gerisin geriye) ~ **çûn** gerisingeri gitmek ~ **hatin** gerisingeri gelmek
li ser qûnê ketin *l/bw* **1.** kıç üstü oturmak (kıçı yere gelir durumda düşmek) **2.** ağzının payını almak **3.** *argo* kıç üstü oturmak (mevkiden olmak)
li ser qûnê kişîn *l/bw* kıçın kıçın gitmek (henüz yürümeyen bebek için, kıç üstü gitmek)
li ser qûnkî *h* **1.** kıç üstü **2.** gerisin geri (veya gerisin geriye)
li ser qûnkî çûn *l/bw* kıçın kıçın gitmek (henüz yürümeyen bebek için, kıç üstü gitmek)
li ser radan *l/bw* üzerine kilitlemek * **dolab li ser kincan radan e** elbiseyi dolaba kilitlemişler
li ser ramîn *l/bw* **1.** üzerine düşünmek **2.** muhakeme yürütmek
li ser rawestîn *l/bw* üzerinde durmak, üstünde durmak
li ser rê *h* **1.** yol üstü **2.** gider ayak
li ser rê bûn *l/bw* yola çıkmak üzere olmak
li ser rojan *rd* ağır ayak (hamile kadın için; doğurması yakın olan)
li ser ruh dan *l/bw* can vermek (bir şeyi çok istemek)
li ser rûniştin *l/bw* **1.** üzerine oturmak **2.** üstüne konmak, iç etmek * **li ser serweta hazir rûnişt** hazır servete kondu * **hem li ser pereyê mêrik rûnistibû û bi ser de jî çêrê wî dikir** adamın parasını iç etiği gibi bir de ona sövüyordu **3.** mal etmek (bir değer karşılığında sahip olmak) * **erse li serê bi pênc milyarî rûnişt** arsayı beş milyara mal etmiş
lisersekinîn *m* **1.** üstünde durma, takılma **2.** değinme, sözünü etme, ilişme
li ser sekinîn *l/bw* **1.** üstünde durmak, takılmak * **pir li ser vê raporê sekinî** bu rapora takılıp kaldı **2.** değinmek, sözünü etmek, ilişmek * **qet li ser wê mijarê nesekinîn** o konuya hiç ilişmediler
li ser seran *b* baş üstüne
li ser serê xwe danîn *l/bw* birine çok değer vermek
li ser serî gerîn *l/bw* **1.** başı dönmek **2.** birine kurban olmak * **tu li ser serê min bigeri** bana kurban olasan
liserserkî *h* **1.** balıklama (suya atlama) **2.** *mec* balıklama (bir işi, bir harekete sonucunu düşünmeden girişmek) * **ku tu nizanî dabaş çi ye liserserkî xwe lê mexe** meselenin ne olduğunu bilmeden balıklama atlama **3.** baş aşağı ~ **hatin** baş aşağı gelmek ~ **ketin** baş aşağı düşmek
li ser sozê xwe sekinîn *l/bw* vaatini tutmak (veya vaadinde durmak), sözünün arkasında durmak
li ser sûc *h* suç üstü, cürmü meşhut ~ **girtin** suç üstü yakalamak
li ser sûc girtin *l/bw* suç üstü yakalamak
li ser tawanê *h* suç üstü ~ **girtin** suç üstü yakalamak
li ser tenîştê *h* yanlamasına
li ser tenîştê ketin *l/bw* yanlamak, yanlamasına düşmek
li ser têriyê çûn *l/bw* rahat batmak
li ser tiliya xwe zîzikandin *l/bw* parmağından oynatmak
li ser tiliyan bi rê ve çûn *l/bw* kibirli olmak
li ser tobeya xwe man *l/bw* töhbesinin arkasında durmak
li ser tûtikan rûniştin *l/bw* çömmek
li ser û bin *rd* altlı üstlü * **li ser û binê hev rûdinên** altlı üstlü oturuyorlar
liservebûn *m* **1.** bulma, rast gelme **2.** tanıma, teşhis etme
li ser ve bûn *l/bw* **1.** bulmak, rast gelmek **2.** tanımak, teşhis etmek
li ser vê *h* -den dolayı, -den ötürü, binaen

li ser vê yekê *h* bundan dolayı, bundan ötürü, bunun üzerine, -den ötürü, -den dolayı
li ser xeber dan *l/bw* söz konusu olmak (veya söz konusu etmek)
li ser xebitîn *l/bw* üzerinde çalışmak (bir konu hakkında bilgi edinmek için çalışmış olmak)
liserxwe *rd* **1.** dinç, genç **2.** zinde, dinç, diri, canlı * **yekî liserxwe ye** zinde biri * **mirovekî liserxwe** diri bir adam **3.** zinde, sağlıklı, kara yağız * **xortekî liserxwe** kara yağız bir delikanlı **4.** gürbüz, kilolu
liserxwebûn *m* **1.** dinçlik, zindelik **2.** zindelik, dirilik, canlılık **3.** zindelik, sağlıklı olma **4.** gürbüzlük
li ser xwe bûn *l/bw* **1.** dinç olmak, zinde olmak **2.** zinde olmak, diri olmak, canlı olmak **3.** sağlıklı olmak, sağlığı yerinde olmak **4.** gürbüz olmak, yapılı (veya iri) olmak **5.** formunda olmak
li ser xwe çêkirin *l/bw* üstüne yapmak
li ser xwe dan çêkirin *l/bw* üstüne yaptırmak
li ser xwe dan lê xistin *l/bw* üstüne yaptırmak, üstüne kaydetmek
li ser xwe gerandin *l/bw* taşımak, üstünde taşımak, bulundurmak, kendinde bulundurmak * **tim li ser xwe çekek digerîne** üstünde her zaman bir silâh taşır **2.** taşımak (sahip olmak, özellik olarak bulundurmak) * **du nasname li ser xwe digerand** çift kimlik taşıyordu
li ser xwe gerîn *l/bw* **1.** aranmak (kendi üstünü aramak) **2.** gezinmek, dolaşmak **3.** ayaklanmak, gezmek, yürümeye başlamak (hasta için; ayağa kalkmak, yürüyebilir duruma gelmek) * **nexweşê min baş bû, hêdî hêdî li ser xwe digere** hastam iyileşti, yavaş yavaş gezmeye başladı
li ser xwe lê xistin *l/bw* üstüne geçirmek (çocuk için evlât edinmek) * **kurik li ser xwe lê xist** çocuğu üstüne geçirdi
li ser xwe qeyd kirin *l/bw* üstüne geçirmek
li ser xweşiyê *h* sağlıcakla
li ser xwe ye *rd* kanlı canlı
li ser zar û zimanan bûn *l/bw* dillerde dolaşmak (veya gezmek)
li ser zêran razan *l/bw* para içinde yüzmek, çok zengin olmak
li ser zik *h* **1.** karın üstü **2.** *zo* sürünme (sürüngenlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)
li sêdarê dan *l/bw* ipe çekmek, idam etmek, darağacına çekmek
li sih hatin *l/bw* kızmak(öfkelenmek, sinirlenmek)
li sih ketin *l/bw* kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
li sinêrê siwar bûn *l/bw* küplere binmek (çok öfkelenmek)
li sîlehê xebitîn *l/bw* silâha davranmak
li sondan vebûn *l/bw* yemin billah etmek, yeminler içmek
li stana piştê dirêj bûn *l/bw* yan gelip yatmak
li şayesta (...) *h* lâyikıylı
li şewkê xistin *l/bw* oltaya vurmak
li (...) şikandin *l/bw* yakıştırmak
li şîr bûn *l/bw* emzik çocuğu olmak
li şopekî avêtin *l/bw* bir seferde bir şeyi yapmak
lişt *m* fayda, yarar
liştok *rd* faydacı, yararlanmacı
liştokî *m* faydacılık, yararlanmacılık
litav *m* bataklık
li telê ketin *l/bw* tuzağa düşmek
li telê (...) ketin *l/bw* onuruna dokunmak, namusuna dokunmak
li tenan sekinîn *l/bw* tay durmak
li tenekeyê xistin *l/bw* nal toplamak
li tenişt *h* yan, yandaki, bitişik
li tenişta hev *rd* bitişik
liteniştbûn *m* bitişik olma
li tenişt bûn *l/bw* bitişik olmak
litetikan *rd* tetikte, aleste (harekete hazır) * **meger li ber deriyê kuçeyê her tişt amade, her tişt li tetikan bûye** meğer sokak kapısının önünde her şey hazır, her şey aleste imiş
litetikanbûn *m* tetikte olma
li tetikan bûn *l/bw* tetikte olmak
li tevnê xistin *l/bw* tezgahlamak (dokunacak bezi tezgaha yerleştirmek)
li têla (...) ketin *l/bw* lâfını yüzüne vurmak
li têlê xistin *l/bw* telefon etmek
litif *m* lütuf
litifkar *rd* lütufkâr
litimandin *m* tökezletme
litimandin *l/gh* tökezletmek
litimîn *m* **1.** tökezleme, tökezme **2.** takılma **3.** kösteklenme (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olma)
litimîn *l/ngh* **1.** tökezlemek, tökezmek **2.** takılmak * **piyê min litimî ez ketim** ayağım takıldı düştüm **3.** kösteklenmek (ayağına bir engel takılarak düşer gibi olmak)
li tîka xwe çûn *l/bw* dikine gitmek
liv *m* **1.** devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) **2.** hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma) **3.** *fiz* devinim, devim, haraket (durağan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu) **4.** *fel* devinim (bir ruh durumundan başka bir ruh durumuna geçiş; bir düşünce sürecinin başlaması)
liva *m* yapağı
livajen *nd/nt* atımcı, hallaç
livajenî *m* atımcılık, hallaçlık
li vajî qelaptin *l/bw* tersine çevirmek
livak *rd* devinimli, hareketli
livan *m* devinme, kıpırdama, **kımıldama**

livandin *m* **1.** devindirme **2.** oynatma (yerinden kımıldatma, hareket ettirme)
livandin *l/gh* **1.** devindirmek **2.** oynatmak (yerinden kımıldatmak, hareket ettirmek) * **kes nikare vî gurzî ji cihê wî bilivîne** kimse bu gürzü yerinde oynatamaz
livandî *rd* devinik
livatî *m* devimsellik
livbaz *nd/nt* eylemci
livbazî *m* eylem (bir durumu değiştirmek veya daha ileriye götürme çabası)
livbazî *m* eylemcilik
livbûn *m* devinme
liv bûn *l/ngh* devinmek
livdar *rd* devimli, hareketli, devingen
livdarbûn *m* hareketlenme, dinamikleşme
livdar bûn *l/ngh* hareketlenmek, dinamikleşmek
livdarî *m* hareketlilik
livdarkirin *m* hareketlendirme
livdar kirin *l/gh* hareketlendirmek
livek *m* devinim, hareket
li vê derê *h* burada ~ **li wê derê** orada burada * **tu çima diçî li vê derê li wê derê ji min xeber didî?** orada burada benim dedikodumu niye yapıyorsun?
li vê derikê *h* buracıkta * **a li vê derikê min şeyê xwe winda kiriye** buracıkta tarağımı düşürmüşüm
li vê kêrtê *bnr* li kêrtê
livik *m* arpacık (silâhlarda)
li vir *h* burda, burada * **tav ez li vir im dibêje** güneş burdayım diyor ~ **li wir** orada burada * **tu çima diçî li vir li wir ji min ne xweş xeber didî?** orada burada benim dedikodumu niye yapıyorsun? ~ **û li wir** ötede beride, ötesinde berisinde, şura da burada ~ **û wirê** öteye beriye ~**de û wêde** ötesinde berisinde ~**ê xwe li wirê xwe** orasına burasına * **hema boyax li virê xwe li wirhe xwe dabû** orasına burasına boya sürmüştü
li virikê *h* buracıkta
livî *rd* devimsel
livîn (I) *bnr* nivîn
livîn (II) *m* tuğla
livîn (III) *m* **1.** devinme, devim, hareket etme **2.** *fiz* devinme, hareket etme (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişme) **3.** kıpırdama, kıpırdanma, kıpraşma, kımıldama, kımıldanma **4.** oynama, hareket etme (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olma)
livîn *l/ngh* **1.** devinmek, hareket etmek **2.** *fiz* devinmek, hareket etmek (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişmek) **3.** kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpraşmak, kımıldamak, kımıldanmak **4.** oynamak, hareket etmek (insan için; gerekli görevini yapacak hareketten yoksun olmak) * **tiliyên wê nalivin** parmakları oynamıyor
livîndar *rd* devimli
livîndarîtî *m* dinamizm
livînfiroş *nd/nt* tuğlacı (satan)
livînfiroşî *m* tuğlacılık
livînî *fel/rd* devimsel, dinamik
livînîbûn *m* dinamikleşm^
livînî bûn *l/ngh* dinamikleşmek
livînîtî *m* devimsellik
livînpêj *nd/nt* tuğlacı (imal eden)
livînpêjî *m* tuğlacılık
livînzaniyî *rd* kinematik
livînzanî *m* **1.** devim bilimi, dinamik **2.** *fiz* kinetik, kinematik
livkirin *m* hareket etme
liv kirin *l/gh* hareket etmek
livlivandin *m* kıpırdatma, kıpraştırma
livlivandin *l/gh* kıpırdatmak, kıpraştırmak
livlivîn *m* kıpırdama, kıpraşma
livlivîn *l/ngh* kıpırdamak, kıpraşmak
livlivînek *rd* devingen
livlivînekî *m* **1.** devingenlik **2.** *rd* devingence
livlivok *rd* kıpraşık
livlivoyî *rd* devingen
livok *antrd* **1.** oynak, oynar * **movika livok** oynak eklem **2.** devingen, hareketli **3.** oynak (kımıldayan, yerinde durmayan) * **lingê maseyê pir livok e** masanın ayağı çok oynak
livokî *m* **1.** oynaklık (oynak olma durumu, yerinde durmamam durumu) **2.** devingenlik, hareketlilik **2.** *rd* devingence
liwan *m* gem
li wan deran *nd* oralarda * **li wan deran tiştek nîn e** oralarda bir şey yok
liwankirin *m* gemleme
liwan kirin *l/gh* gemlemek
li wê (I) *h* orada * **tu li wê çi dikî?** sen orada ne yapıyorsun
li wê (II) *c* **1.** ona **2.** ona (şuna) * **tu li wê binêre** şuna bak **3.** oraya * **li wê rûniştibû** oraya oturmuştu
li wê derê *h* orada * **tu li wê derê çi dikî?** sen orada ne yapıyorsun
li wir *c* ora * **li wir rûniştibû** oraya oturmuştu
li wirikê *c* oracık, oracıkta * **li wirikê rûniştibû** şuracıkta oturmuştu
li wî *c* ona (şuna) * **tu li wî binêre** ona bak
li wî serî *h* sabah erkenden, sabahleyin ~ **berî tavê** üstüne güneş doğmamak (güneş doğmadan önce kalkmak)
lix *m* mil, ince kum, sel sonucu oluşan mil
lixab *bnr* lixav
li xaçê dan *l/bw* haçlamak, çarmıha germek
li xaçê xistin *l/bw* haçlamak, çarmıha germek
lixam *m* gem
li xama bûn *l/bw* evlilik çağında olmak, evlenme çağında olmak

lixam kirin *l/gh* gemlemek
lixap *bnr* lixav
lixav *m* yular, gem ~ **kirin** gem vurmak, dizgin vurmak
lixavdar *rd* gemli
lixavkirin *m* gemleme, dizginleme
lixav kirin *l/gh* gemlemek, dizginlemek
lixavkirî *rd* gemli, gemlenmiş olan
li xeberdanê vebûn *l/bw* konuşkanlığı tutmak, nutuk atmak (veya çekmek)
li xerabiya hev rabûn *l/bw* (birbirinin) kötülüğüne kalkışmak
li xesarê ketin *l/bw* zarara uğramak
li xesarê xistin *l/bw* zarara uğratmak
lixêz *rd* yapışıcı, yapışkan
lixêzokî *rd* yapışkanca
li xişa (...) hatin *l/bw* hesabına gelmek
li xurînî *h* aç açına, aç karnına * **îlaca xwe li xurînî bixwe** ilacını aç açına al * **li xurînî cixareyê mekişîne** aç karnına sigara içme
li xurû *h* sek, sade
li xwarê *nd* aşağıda
li xwarinan boyandin *l/bw* yemek seçmek * **her xwarinî naecibîne, çunkî li xwarinan diboyîne** her yemeği beğenmiyor, çünkü yemek seçiyor
li xwarinan şikandin *l/bw* yemek seçmek
li xwarinê vebûn *l/bw* **1.** iştahı açılmak, yemek yemeğe başlamak **2.** boğazı işlemek (durmadan bir şeyler yemek)
lixwe *nd/rd* **1.** kendi çıkarından başka bir şey döşünmeyen **2.** mideci ~ **ye 1)** sadece kendini düşünür **2)** ona göre hava hoş
lixweanîn *m* **1.** kendine uydurma **2.** kendine yakıştırma **3.** itiraf etme
li xwe anîn *l/bw* **1.** kendine uydurmak **2.** kendine yakıştırmak * **kinc li xwe anî** elbiseyi kendine yakıştırdı **3.** itiraf etmek
li xwe bar kirin *l/bw* (kendi) üstüne yormak
lixwebişik *rd* her lâfı üstüne alan kimse, işkilli
li xwe bi şik bûn *l/bw* her lâfı üstüne almak, işkillenmek
lixwebihartin *m* kaçırma (bir işi belirlenen zamanda yapmama)
li xwe bihartin *l/bw* kaçırmak (bir işi belirlenen zamanda yapmamak) * **min saeta îlacê li xwe bihart** ilâcın saatini kaçırdım
lixwebûn *m* **1.** kendini düşünme **2.** mideci olma
li xwe bûn *l/bw* **1.** kendini düşünmek **2.** mideci olmak
lixwebûnî *m* **1.** kendini düşünme **2.** midecilik
lixwedan *m* **1.** dövünme **2.** vurunma **3.** davranma, yekinme, yeltenme
li xwe dan *l/bw* **1.** dövünmek **2.** vurunmak **3.** davranmak, yekinmek, yeltenmek
li xwe dan çivan *l/bw* kıvırtmak
li xwe dan fortan *l/bw* yüksek perdeden konuşmak, abartılı konuşmak
li xwe dananîn *l/bw* **1.** inkârdan gelmek **2.** tenezül etmemek
lixwedanîn *m* **1.** itiraf etme, itirafta bulunma, ikrar etme **2.** itiraf etme, bülbül gibi konuşma
li xwe danîn *l/bw* **1.** itiraf etmek, itirafta bulunmak, ikrar etmek **2.** itiraf etmek, bülbül gibi konuşmak
li xwe dan sondan *l/bw* yeminler etmeye başlamak
li xwe derbas kirin *l/bw* kaçırmak (bir işi belirlenen zamanda yapmamak) * **min saeta îlacê li xwe derbas kir** ilâcın saatini kaçırdım
li xwe dîtin *l/bw* (bir şeyi) yaşamış olmak, başından geçmiş olmak
li xwe fikirîn *l/bw* **1.** kendini düşünmek **2.** kendine yontmak **3.** canı cana ölçmek * **ca li xwe bifikire, ku yek tiştekî wiha bi me bike em dê bibêjin Xwedê ji te razî be?** canı cana ölç, böyle bir şeyi birisi bize yaparsa Allah razı olsun der miyiz?
lixwegir *nd/nt* üstenci, müteahit
lixwegiran *m* üstlenme
lixwegirî *m* üstencilik, müteahitlik
lixwegirname *m* taahhütname
lixwegirtin *m* **1.** üstenme, taahhüt, taahüt etme **2.** yükümlenme, üstüne alma **3.** dikkate alma (göz önünde bulundurma, hesaba katma) **4.** canı cana ölçme **5.** sahiplenme **6.** tutma
li xwe girtin *l/bw* **1.** üstenmek, taahüt etmek **2.** yükümlenmek, üstüne almak * **mesrefa te li xwe girt** masrafını üstüne aldı **3.** dikkate almak (göz önünde bulundurmak, hesaba katmak) * **gotinên di wê li xwe girtin** sözlerini dikkate aldı **4.** canı cana ölçmek * **ca li xwe qiyas bike, ku yek tiştekî wiha bi me bike em dê bibêjin Xwedê ji te razî be?** canı cana ölç, böyle bir şeyi birisi bize yaparsa Allah razı olsun der miyiz? **5.** sahiplenmek **6.** tutmak * **mîza xwe li xwe bigire** çişini tut
lixwegirtî *rd* **1.** taahhütlü, üstenilmiş olan **2.** yükümlü, mükellef (bir şeyi yapma zorunluluğu olan) **2.** *nd* yükümlü, mükellef (vergi vermekle yükümlü kimse veya kuruluş)
lixwegirtîbûn *m* yükümlülük, mükelleflik
li xwe guhdar bûn *l/bw* kendine bakmak, kendine mukayet olmak
li xwe hatin mukirê *l/bw* itirafta bulunmak, ittiraf etmek
li xwe hay bûn *l/bw* kendi farkına varmak
li xwe heram kirin *l/bw* **1.** kendine haram etmek **2.** kendine yasaklamak
li xwe heyirîn *l/bw* ne yapacağını şaşırmak
li xwe hildan *l/bw* yüklenmek, üstüne almak
lixwekirin *m* **1.** giyinme, giyme, giyiniş, giyiliş, giyiş **2.** dökünme (kendi üstüne dökme) **3.** sürünme, sürünüş (kendi üzerine sürme) **4.** kendine ad koyma

li xwe kirin *l/bw* 1. giymek, giyinmek 2. dökünmek (kendi üstüne dökmek) * **av li xwe kir** su döküńdü 3. sürünmek (kendi üzerine sürmek) 4. kendine ad koymak
lixwekirî *rd* giyinik
li xwe mikur hatin *l/bw* itiraf etmek, itirafta bulunmak, ikrar etmek, ikrarda bulunmak, yaptıklarını itiraf etmek, körünü öldürmek
li xwe nan *l/bw* itiraf etmek
li xwe negirtin *l/bw* tenezzül etmemek
li xwe nenihandin *l/bw* tenezzül etmemek
li xwe nenihêrtin *l/bw* 1. kendine bakmamak 2. kendini bırakmak (kendine özen göstermemek) * **por û riyê wî hebû bihostek kişiya bû, li xwe nedinihêrt** kendini bırakmış, saç sakal bir karıştı
li xwe ne xweş anîn *l/bw* lâfı üzerine alıp tepki göstermek
li xwe nihêrtin *l/bw* 1. kendine bakmak 2. kendine bakım yapmak
lixwepêçan *m* sarınma
li xwe pêçandin *l/bw* sarınmak
lixwepişikîn *m* işkillenme
li xwe pişikîn *l/bw* işkillenmek
li xwe qar girtin *l/bw* kendine yediremeınek (veya kendi onuruna yedirememek)
li xwe qedexe kirin *l/bw* kendine yasaklamak
li xwe qewimandin *l/bw* 1. kendi başına getirmek (olay, kaza vb. için) 2. karşı çıkmak, direnmek
li xwe qiyas kirin *l/bw* canı cana ölçmek * **ca li xwe qiyas bike, ku yek tiştekî wiha bi me bike em dê bibêjin Xwedê ji te razî be?** canı cana ölç, böyle bir şeyi birisi bize yaparsa Allah razı olsun der miyiz?
lixweser *rd* 1. tek, yanlız 2. özgür, hür
li xweşa (...) çûn *l/bw* hoşa gitmek, zevki çıkmak, zevkine gitmek
li xweşa (yekî) hatin *l/bw* hoşa gitmek, zevki çıkmak, zevkine gitmek
li xweş çûn *l/bw* hoşa gitmek
li xweşê çûn *l/bw* hoşuna gitmek, hoşa gitmek, hoşlanmak, haz duymak
li xweşê hatin *l/bw* hoşuna gitmek, hoşa gitmek, haz duyınak
li xwe şikandin *l/bw* zayıflanmak
li xwe vebijandin *l/bw* silkinmek
li xwe ve bûn *l/bw* 1. kendine yönelmek 2. pişmanlık duymak
lixweveger *rz/rd* dönüşlü
li xwe vegerîn *l/bw* 1. özüne dönmek, aslına dönmek 2. kendine gelmek 3. eksiklerini görüp kendine yönelmek
li xwe ve hatin *l/bw* kendine gelmek
li xwe veman *l/bw* apışıp kalmak, şok olmak
li xwe werqilîn *l/bw* hissetmek (kendisinin farkına varmak)
lixwexistin *m* 1. dövünme, vurunma, kendini dövme, kendini vurma 2. kendini kesme, (bir tarafını) kesme 3. kendini yaralama 4. ağlaşma, sızlama 5. boy alma (veya sürme), boy atma, boy verme, boylanma, gelişip serpilme (boyu uzama, büyüme) 6. şenelme (bitki için, gelişme, büyüme, serpilme)
li xwe xistin *l/bw* 1. dövünmek, vurunmak, kendini dövmek, kendini vurmak 2. kendini kesmek, (bir tarafını) kesmek * **kêr li destê xwe xistiye** bıçakla elini kesmiş 3. kendini yaralamak * **tevşo li xwe xistiye** keserle kendini yaralamış 4. ağlaşmak, sızlamak 5. boy almak (veya sürmek), boy atmak, boy vermek, boylanmak, gelişip serpilmek (boyu uzamak, büyümek) * **şitil êpê li xwe xistine** fideler epey boy atmışlar 6. şenelmek (bitki için, gelişmek, büyümek, serpilmek) * **şaxên ku me par ew danîbûn baş li xwe xistine** geçen sene diktiğimiz fıdanlar iyi şenelmiş
li xwe xweş anîn *l/bw* 1. durumu kendine göre yorumlamak 2. lâfı kendine göre yormak
liyan (I) *m* kar ayakkabısı
liyan (II) *rd* zayıf, acılı
liyaq *rd* 1. lâyık (hak etmiş olan) 2. uygun, yaraşır ~ **dîtin** lâyik bulmak, münasip bulmak ~ **jê re dîtin** (birine) lâyik görmek, yakıştırmak ~**î axa û began** e krallara lâyık ~**î (yekî) bûn** (birine) yaraşmak, uygun olmak **(tiştek)** ~**î (yekî) bûn** koltuğu doldurmak ~**î (yekî) bûn ku dîtin** lâyıkını bulmak (ceza veya birinin başına bir felaket geldiğinde) ~**î cihê xwe bûn** yerini doldurmak (görevini başarı ile yapar olmak) ~**î çi be Xwedê wî bidê** Allah iyiliğini (veya lâyığını) versin ~**î devê (yekî) ye** ağzına lâyık ~**î (yekî) dîtin** (birine) lâyik görmek, yakıştırmak * **keçik liyaqî kurik nedîtine** kızı oğlana yakıştıramamışlar ~**î (yekî) ye** ağzına lâyık
liyaqbûn *m* 1. lâyik olma, yaraşma 2. müstahak olma
liyaq bûn *l/ngh* 1. lâyik olmak, yaraşmak 2. müstahak olmak
liyaqdîtin *m* lâyik görme, yakıştırma
liyaq dîtin *l/gh* lâyik görmek, yakıştırmak
liyaqet *m* liyakat, değim
liyaqetdar *rd* liyakatlı
liyaqê xwe dîtin *l/bw* lâyıkını bulmak (ceza veya birinin başına bir felaket geldiğinde)
liye *bnr* lehî
li zarê hal *h* zahirde
li zerarê ketin *l/bw* zarar çekmek
li zerarê xistin *l/bw* zarara uğratmak
li zewacê *h* evlilik çağında
li zewacê bûn *l/bw* evlilik çağında olmak, evlenme çağında olmak
li zidê hev bûn *l/bw* zıtlanmak
li zidê hev çûn *l/bw* (biri, biriyle) zıt gitmek * **ez pir hindik bi sincê wê dizanim, mirov nikare li zidê wî here** ahlakını az çok bilirim, onunla zıt gitmeye gelmez

li zidê hev ketin *l/bw* zıtlanmak, zıtlaşmak
li zidê (...) ketin *l/bw* zıtına basmak (veya bir şey birinin zıtına gitmek)
li zirtan vebûn *l/bw* palavra savurmak
li zora (yekî) çûn *l/bw* **1.** ağrına gitmek, gücüne gitmek, fenasına gitmek, zoruna gitmek **2.** şanına yedirememek
li zorê çûn *l/bw* ağrına gitmek, gücüne gitmek, zoruna gitmek
li zorê girê dan *l/bw* zora koşmak
li zorê qirase kirin *l/bw* **1.** zora koşmak **2.** gaza getirmek
li zorê siwar kirin *l/bw* **1.** zora koşmak **2.** gaza getirmek
lizum *m* lüzum ~ **dîtin** lüzum görmek ~ **pê nedîtin** lüzum görmemek
lizumkirin *m* lüzum etme
lizum kirin *l/gh* lüzum etmek
lîbas *n* libas, elbise, giysi
lîberal *rd* liberal, erkinci ~ **bûn** liberalleşmek
lîberalîzm *ab/m* **1.** liberalizm, erkincilik **2.** *fel* liberalizm, erkincilik
lîberaltî *m* liberallik
lîberasyon *m* liberasyon
lîbre *m* libre (yarım kilogramlık bir ölçü birimi)
lîbreto *mzk/m* **1.** liberto (bir operanın sözlerinin yazıldığı kitap) **2.** libreto (bir pantomimi veya operayı açıklayan kitap)
lîç (I) *m* büğet, gölcük, gölek ~ **çêkirin** büğemek
lîç (II) *n* parça (bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan şey)
lîçik (I) *rd* azıcık, biraz, bir parça * **min plîçik araq vexwar** bir parça rakı içtim
lîçik (II) *n* uç, bir şeyin uç kısmı, tepesi * **lîçikê darê** ağacın tepesi
lîçik (III) *m* gölcük
lîçik (IV) *m* sümük
lîçikî *rd* sümüksel
lîço *rd/argo* sümüklü (erkek çocuk)
lîder *nd/nt* lider, önder
lîderî *m* liderlik
lîf *biy/m* lif
lîfik *n* **1.** lif, kese **2.** burma (yaş iken burulmuş ot)
lîfikê hemamê *nd* hamam kesesi
lîg *m* lig
lîk *m* sümük
lîkandin *m* melletme
lîkandin *l/gh* melletmek
lîkav *m* sümük
lîkît *baz/m* likit (kullanılması hemen mümkün olan para)
lîkitk *m* sümük
lîkîdasyon *baz/m* likidasyon
lîkîdîte *m* **1.** likidite (alım göcü) **2.** litkidite (kolaylıkla paraya çevrilebilme özeliği fazla olan varlıklar)
lîko *rd/argo* sümüklü (erkek çocuk)
lîkor *m* likör
lîkoyî *rd* **1.** sümüklü (burnundan sürekli sümük akan) **2.** sümüksü
lîl *m* bataklık, batak (yer)
lîlan (I) *m* karlı akan su
lîlan (II) *m* zılgıt
lîlandin *m* zılgıt çekme
lîlandin *l/gh* zılgıt çekmek
lîlav *m* **1.** kar suyu **2.** kayan (dağdan inen sel) **3.** kargın (eriyen karların oluşturduğu akar su)
lîlelîl *m* zılgıt
lîlik (I) *ant/m* **1.** göz bebeği **2.** *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)
lîlik (II) *bot/m* yabanî ak diken (Rhamnus frengula)
lîlik (III) *m* eflatun rengi
lîlik (IV) *m* ayna
lîlik (V) *m* oyuncak
lîl kirin *l/gh* kabuklu yemişlerin kabuklarını soymak (ceviz, fındik gibi)
lîloz *bot* kardelen çiçeği
lîlûz *bnr* lîloz
lîm *m* alüvyon, lıg
lîman *m* liman
lîmelîme *h* lime lime
lîmebûn *l/ngh* lime lime olmak
lîmekirin *l/gh* lime lime etmek
lîmet *n* değer
lîmit *mat/m* limit
lîmîted *baz/rd* limitet
lîmnolojî *m* limnoloji
lîmon *bot/m* **1.** limon **2.** limon (bu bitkinin meyvesi) (Citrus limonum)
lîmonata *m* limonata
lîmonatafiroş *nd/nt* limonatacı (satan kimse)
lîmonatafiroşî *m* limonatacılık
lîmonguvêş *rd* limonluk, limon sıkacağı
lîmonî *rd* limonî
lîmonît *jeo/m* limonit
lîmonkirî *rd* limon katılmış olan
lînc *rd* yapışıcı, yapışkan
lîncan *nd* meyve suyu
lînç *m* liniç
lînçkirin *m* linç etme
lînç kirin *l/gh* linç etmek
lîner *mat/rd* lineer
lînîn *biy/m* linin
lînk *m* link (iletişim dizgesi birliği)
lînotîp *m* linotip (basım evindeki dizim makinesi)
lînyît *jeo/m* linyit
lîp *h* epey
lîparît *jeo/m* liparit
lîpît *nd* lipit (her tür organik yağa verilen ad)
lîpom *bj/m* lipom
lîq (I) *m* sağı (kuş tersi)
lîq (II) *m* vıcık çamur
lîqelîq *m* çikçik (kuş sesi)

lîqînî *m* kahkaha
lîqlîqo *rd* oynak, afıf (kadın)
lîr (I) *m* kabarma, şişme şeklinde kendini gösteren bir tür alerji
lîr (II) *mzk/m* lir (kaynağı mitolojik çağlara dayanan kirişli bir çalgı)
lîr (III) *m* ötüş (nefesli enstrüman sesi)
lîra *n* **1.** lira (yüz kuruş değerinde Türk para birimi) **2.** lira (Mısır ve Suriye para birimi) **3.** lira (yedi gram ağırlığında altın sikke)
lîrandin *m***1.** ulutma **2.** zılgıt çekme
lîrandin *l/gh* **1.** ulutmak **2.** zılgıt çekmek
lîrayî *nd* liralık
lîrelîr *m* ötüş (nefesli enstrüman sesi) * **lîrelîra bilûrê** kavalın ötüşü
lîret *n* liret (İtalyan para birimi)
lîrik *rd* **1.** lirik, ilham dolu **2.** *m* lirik (eski Yunan edebiyatında lir eşliğinde söylenen şiir) **3.** *wj* lirik
lîrîn *m* **1.** uluma (rüzgâr için) **2.** zılgıt, zılgıt çekilme
lîrîn *l/ngh* **1.** ulumak (rüzgâr için) **2.** zılgıt çekilmek
lîrîzm *m* lirizm
lîs (I) *m* kurum, odun kurumu
lîs (II) *m* tünek
lîsan *n* lisan, dil
lîsandin (I) *m* tünetme
lîsandin (II) *m* parıldama
lîsandin (I) *l/gh* tünetmek
lîsandin (II) *l/gh* parıldamak
lîsans *m* **1.** lisans (genelikle dört yıl süren üniversite veya yüksek okul eğitimi) **2.** lisans (akademik derece) **3.** *baz* lisans (yurda mal sokma veya çıkarma izni) **4.** *hiq* lisans (bir malı yabancı firma üzerine üretme izni) **5.** *sp* lisans
lîsansdar *rd* lisanslı
lîsansgirtî *rd* lisanslı
lîsbûn *m* tüneme, tünekleme
lîs bûn *l/ngh* tünemek, tüneklemek
lîse *m* lise **~ya keçan** kız lisesi **~ya pîşesaziyê** (an jî **endustriyê)** endüstri meslek lisesi
lîsevanî *rd* liseli
lîseyî *rd* liseli
lîsik *m* tünek
lîsîn (I) *m* tünekleme, tüneme
lîsîn (II) *m* parıldanma
lîsîn (I) *l/ngh* tüneklemek, tünemek
lîsîn (II) *l/ngh* parıldanmak
lîsk *m* oyun
lîskirî *rd* tünemiş olan
lîste *m* liste **~ kirin** listelemek **~ya hilbijêran** seçmen listesi (veya kütüğü) **~ya reş** kara liste **~ya şanaziyê** iftihar listesi, övünç çizelgesi **~ya şîfreyan** şifre anahtarı
lîstgeh *m* oyun sahası
lîstekirin *m* listeleme
lîste kirin *l/gh* listelemek
lîstekirî *rd* listeli, listelenmiş olan
lîstik *m* **1.** oyun **2.** oyun (bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma) * **lîstikên olîmpiyadê** olimpiyat oyunları **~ dan** oyun vermek **~ leyîstin (an jî lîstin)** oyun oynamak **~ qezenc kirin** oyun almak **~a werzîşê** (an jî **sporê)** spor oyunları
lîstikbaz *nd/nt* **1.** oyuncu **2.** oyunbaz
lîstikbazî *m* **1.** oyunculuk **2.** oyunbazlık
lîstikvan *nd/nt* oyuncu
lîstikvanî *m* oyunculuk
lîstikzan *nd/nt* oyuncu
lîstikzanî *m* oyunculuk
lîstin *m* oynama
lîstin *l/gh* oynamak
lîstok *m* **1.** oyuncak **2.** oyun **3.** oyun, hile
lîşt *m* fayda, yarar
lît *m* zıpkın
lîtav *m* bataklık, batak (yer), çökek
lîte *m* alüvyon, lıg
lîteratûr *m* **1.** literatür **2.** literatür, edebiyat
lîtik (I) *rd* cıvık
lîtik(II) *m* zıpkın
lîtir *m* **1.** litre (katı madde ağırlık birimi, net 800 gr) **2.** *rd* litre (bir litrenin alacağı miktar)
lîtografî *m* litografi, taş baskı
lîtografya *m* litografya, taş baskı
lîtografyaker *nd/nt* litografyacı
lîtolojî *m* litoloji, taş bilim
lîtosfer *jeo/m* litrosfer, taş yuvarı
lîtreyî *m* litrelik * **şûşeya du lîtreyî** iki litrelik şişe
Lîtvanî *m* **1.** Litvanca **2.** *nd* Litvanyalı
Lîtvankî *m* Litvanca
Lîtvanya *m* Litvanya
Lîtvanyayî *rd* Litvanyalı
lîtyûm *kîm/m* lityum
lîva *lşk/m* tugay
lîvan *m* gem
lîwa (I) *dîr/m* liva
lîwa (II) *lşk/m* **1.** liva **2.** *n* liva, tuğgeneral
lîwan (I) *m* **1.** gem **2.** at koşum takımı
lîwan (II) *m* **1.** salon (bir evin en geniş bölümü) **2.** hol, koridor, galeri (bir yapının birçok bölümlerini aynı katta birbirine bağlayan içten veya dıştan yapılmış geniş geçit) **~a bendewariyê** bekleme salonu **~a bêhnvedanê** dinlenme salonu **~a civangê** konferans salonu **~a guhdarîkirinê** dinleme salonu
lîz *m* oyun
lîzbaz *nd/nt* **1.** oyunu **2.** demogog, söz avcısı
lîzbazî *m* **1.** oyunculuk **2.** demogoji, söz avcılığı
lîzbazî kirin *l/gh* demogoji yapmak
lîzbazîtî *m* demogogluk
lîzgeh *m* oyun yeri, oyun alanı

lîzikandin (I) *m* oynatma
lîzikandin (II) *m* **1.** akıtma **2.** fışkırtma **3.** cereyan etirme
lîzikandin (I) *l/gh* oynatmak
lîzikandin (I) *l/gh* **1.** akıtmak **2.** fışkırtmak **3.** cereyan etirmek
lîzikîn (I) *m* oynaşma, oynama
lîzikîn (II) *m* **1.** akma **2.** fışkırma **3.** cereyan olma
lîzikîn (I) *l/ngh* oynaşmak, oynamak * **çavên wî di kortalên xwe de dilîzikîn** gözleri yuvalarında oynaşıyor
lîzikîn (II) *l/ngh* **1.** akmak **2.** fışkırmak **3.** cereyan olmak
lîzîn *m* oynama, oynayış
lîzîn *l/ngh* oynamak
lîzok *m* oyuncak
lo *b* **1.** erkek belirteci, kendinde yaşça küçüklere seslendiğinde söylenir **2.** be, yahu (erkeklere teklifsiz konuşmalarda) * **tu çi mêrekî yeman î lo** ne yaman adamsın be ~ **keftaro, li ber çavan diyaro** ne köftehor olduğun apaçık ortada
lob *ant/m* lob ~**a kezebê** akciger lopu
lobandin *m* **1.** mırıldama **2.** ağıt yakma (veya tutturma)
lobandin *l/gh* **1.** mırıldamak **2.** ağıt yakmak (veya tutturmak)
lobik *ant/m* lopçuk, lop
lobiye *bot/m* **1.** fasulye (Phaseolus vulgaris) **2.** fasulye (bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu)
lobî (I) *bot/m* **1.** fasulye (Phaseolus vulgaris) **2.** fasulye (bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu) ~**yên hişk** kuru fasulye, ak bakla
lobî (II) *m* **1.** lobi **2.** lobi (otel, tiyatro gibi yerlerde girişe yakın yer) **3.** lobi (bazı çıkar grupların topluluğu)
lobîn *m* mırıldanma, mırıldanış
lobîn *l/ngh* mırıldanmak
loca *m* **1.** loca (sinema, tiyatro gibi eğlence yerlerinde veya parlamento salonlarındaki özel bölme) **2.** loca (masonların toplantı yeri) ~**ya rûmetiyê** şeref locası
lod *m* **1.** yığın, tınaz (ekin yığını) **2.** yığın, tokurcun (ot ve ekin yığını) **3.** kitle, kütle (nesneler için) **4.** öbek, küme ~ **bi** ~ yığın yığın ~ ~ **1)** yığın yığın **2)** öbek öbek ~**a giya** otluk ~**a qûmê** kum ~**ek berdan** *argo* çok sıçmak
lodbûn *m* **1.** yığılma **2.** kümelenme
lod bûn *l/gh* **1.** yığılmak (yığılma işine konu olmak) **2.** kümelenmek
lodbûyîn *m* **1.** yığılış **2.** kümeleniş
lodgeh *m* yığınak
lodkirin *m* **1.** yığma **2.** kümeleme
lod kirin *l/gh* **1.** yığmak **2.** kümelemek
lodkirî *rd* yığılı, yığışık

lodos *m* lodos
logarîtma *mat/m* logaritma
lohok *nd* yeşil fasuliye
lojik *m* küçük yuvarlama köfte
lojîstîk *m* **1.** lojistik (modern mantık) **2.** *lşk* lojistik
lojman *m* lojman
lok (I) *der/m* lok
lok (II) *rd* gevşek (cansız, hareketsiz)
lok (III) *zo/n* **1.** lök buğra, buğur (erkek deve) **2.** *mec* yiğit ~**ê beriyê** *mec* ova yiğidi
lokal *rd* **1.** lokal, yerel **2.** *m*, lokal, dernek **3.** lokal, gece klubü **4.** *bj/rd* lokal, mevzî ~**a leşkeran** ordu evi
lokan (I) *m* deve ayağı
lokan (II) *m* yaylanma
lokandin *m* yaylatma
lokandin *l/gh* yaylatmak
lokawt *m* lokavt
loke *bot/n* **1.** pamuk (Gossypium) **2.** pamuk (bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı)
lokis *bnr* lokiz
lokiz *m* lüks (hava basınçlı bir tür petrol lâmbası)
lokîn (I) *m* tırıs
lokîn (II) *m* yaylanma, salınma
lokîn *l/ngh* yaylanmak, salınmak
lokîtî *m* gevşeklik, uyuşukluk
lokomobîl *m* lokomobil
lokomotîf *m* lokomotif
lokoplast *bot/m* lökoplâst
lokosît *ant/m* lokosit, ak yuvar
lolandin *m* süzmek, kesme
lolandin *l/gh* süzmek, kesmek
lolaz *bot/m* börülce
loleb *m* bir yayık elemanı
lolebk *bnr* loleb
lolew *m* **1.** bir yayık elemanı **2.** *mec* zayıf, sıska kadın
lolib (I) *bnr* loleb
lolib (II) *nd* iki mavsal arasındaki kemikler
lolibandin *m* **1.** sallama **2.** yalpalama
lolibandin *l/gh* **1.** sallamak **2.** yalpalamak
lolibîn *m* **1.** sallanma, salınış, salınma **2.** yalpalama
lolibîn *l/ngh* **1.** sallanmak, salınmak **2.** yalpalanmak
lolibokî *rd* **1.** salıntılı, salıntılıca **2.** salıntılı, salıntılıca (yürüyüş için iki yana salınan)
lolik *m* bir çeşit çökelek
lolî *m* uyku (çocuk dilinde)
lolî kirin *l/gh* uyumak (çocuk dilinde)
lolo *m* uyku (çocuk dilinde)
lolo kirin *l/gh* uyumak, yatmak (çocuk dilinde)
lolteq *m* bir tür gözleme
loma *d* dolayısıyla, -den dolayı -den ötürü, bunun için, bu yüzden

lomandin (I) *m* bakma (veya görme)
lomandin (II) *m* **1.** kınama **2.** yadırgama
lomandin (I) *l/gh* bakmak (veya görmek)
lomandin (II) *l/gh* **1.** kınamak **2.** yadırgamak
lomandî *rd* **1.** kınanmış **2.** yadırganmış olan
lomanê *d* -den dolayı, -den ötürü,
lomb *m* kaldıraç
lombar *der/m* lombar
lomboz *der/m* lomboz
lome *m* **1.** kınama * **sizayê lomeyê** kınama cezası **2.** ayıplama, ayıpsama **3.** serzeniş, yakınma ~ **anîn ser (yekî)** (birini) kınanacak bir duruma getirmek ~ **jê kirin** (birine) serzenişte bulunmak, sitemde bulunmak ~ kirin **1)** kınamak **2)** hakir görmek **3)** zemmetmek ~ **pê de hatin** kınanacak duruma düşmek ~ **ya li dû ye yan jî li rû ye** gülme komşuna gelir başına ~ **neanîn ser (yekî)** kusursuz olmak ~**ya ku pîvazê ji sîrê kiriye** biri diğerinden beter
lome jê kirin *l/bw* **1.** (birini) kınamak **2.** (birini) ayıplamak, ayıpsamak
lomekar *rd* **1.** kınayıcı **2.** ayıpsayıcı **3.** yakınmacı, sitemkâr ~ **derketin** (biri) kınanacak duruma düşmek
lomekarî *m* **1.** kınayıcılık **2.** ayıpsayıcılık **3.** yakınmacılık, sitemkârlık
lomeker *nd/nt* **1.** kınayıcı **2.** ayıpsayıcı **3.** yakınmacı, sitemkâr
lomekirin *m* **1.** kınama, zemmetme **2.** ayıplama **3.** serzenişte bulunma
lome kirin *l/gh* **1.** kınamak, zemmetmek **2.** ayıplamak **3.** serzenişte bulunmak
lome lê bûn *l/bw* yadırganacak (veya ayıplanacak) bir durumu olmak
lome lê kirin *l/bw* (birini) kınamak, zemmetmek, karamak
lome pê de anîn *l/bw* yadırganacak (veya ayıplanacak) bir durumu sokmak
lometî *m* kınama, ayıplama
lomeyane *h* kınayıcı
lonca *m* lonca
loncaparêz *nd/nt* loncacı, lonca yanlısı
loncaparêzî *m* loncacılık
londer *rd* bir sürü, pekçok
longpley *m* longpley, uzunçalar
lop (I) *m* **1.** bir tür yaygı **2.** tandır kürsüsünün üzerine atılan kilim **3.** kalın elbise
lop (II) *rd* **1.** şişman (kimse) **2.** iri yarı, iri kıyım
lop (III) *m* toparlak kütle
lop (IV) *zo/m* dana burnu
lopandin *m* süzme
lopandin *l/gh* süzmek
lopê *m* toparlak (kadın)
lopijandin *k* debeletme
lopijandin *l/gh* debeletmek
lopijîn *m* debelenme
lopijîn *l/ngh* debelenmek
lopik bir yemek adı
lopik (I) *m* içli köfte, köfte
lopik (II) *m* **1.** fasuliyê **2.** *bot* yumrusu yenilen bir bitki
lopikandin *m* sıyırma
lopikandin *l/gh* sıyırmak
lopikîn *m* sıyrılma
lopikîn *l/ngh* sıyrılmak
lopke *zo/n* ağaçların yapraklarını yiyen küçük bir haşere
lopo *n* toparlak (erkek)
loq (I) *m* **1.** tırıs (atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü) **2.** kırıtım, kırıtma, kıvırtma (kıç sallama)
loq (II) *m* loğ
loq (III) *m* büyük baş hayvanlara yem olarak verilen iyi yoğrulmamış hamur yemeği
loq (IV) *m* **1.** lokma, sokum, sunum, banak * **loqek nan jî nekiriye devê xwe** bir lokma dahi ağzına almamış * **loqek nan** bir banak ekmek **2.** dürüm, dürmaç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi) ~ **di devê (yekî) de bûn herî** lokması ağzında büyümek ~ **pîvan** obur olmak ~ **û pariyên devê (yekî) hejmartin** (birisinin) lokmasını saymak ~ **xwarin** lokma yemek, ekmek yemek ~**a (yekî) di xwînê de ecinandî bûn** ekmeğini kana doğramak ~**a (yekî) ji dev derxistin** (birinin) ağzından lokmasını almak ~**ek nan dan** verilmiş sadakası olmak ~**ek nan xwarin** geçimini sağlayacak durumda olmak
loq (V) *m* adım ~ **avêtin** adım atmak
loqa hazir *m* hazırlop (başkası tarafından hazırlanmış, sağlanmış, emeksiz, külfetsiz)
loqandin *m* kıvırtma, kırıtma (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma, kıç sallama)
loqandin *l/gh* kıvırtmak, kırıtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak, kıç sallamak)
loqek *rd* asalak, ekti, kepçe kuyruk, otlakçı (başkalarının sırtından bedava geçinen)
loqekî *m* asalaklık, ektilik, otlakçılık
loqekî kirin *l/gh* asalaklık etmek, otlanmak
loqente *m* lokanta
loqentevan *nd/nt* lokantacı
loqentevanî *m* lokantacılık
loqim *n* lokum
loqle *ant/n* bağırsak
loqloqe *rd* tırıs
loqloqo *rd* tırıs * **hespê loqloqo** tırıs at
loqme (I) *m* **1.** lokma, sokum, sunum **2.** lokma (bir tür tatlı) ~ **çêkirin** lokma dökmek
loqme (II) *m* lokma (civataları sökmeye veya

sıkıştırmaya yarayan alet)
loqmefiroş *nd/nt* lokmacı (satan kimse)
loqmefiroşî *m* lokmacılık
loqmeqadî *m* kadı lokması
loqmeqazî *m* kadı lokması
Loqo *m* Köroğlu (kocanın karısına verdiği ad) * **em li malê du kes in, Loqo û Doqo** evde iki kişiyiz bir Köroğlu bir Ayvaz ~ **û Doqo** bir Köroğlu bir Ayvaz * **em li malê du kes in, Loqo û Doqo** evde iki kişiyiz, bir Köroğlu bir Ayvaz (Edi ile Büdü)
loqum *n* lokum
lor (I) *nd* **1.** lor (bir tür peyaz, yumuşak ve taze peynir) **2.** peynir suyu kaynatıldığında oluşan peynir türü
lor (II) *rd* yuvarlak ~ **kirin** yuvarlaklaştırmak
lora *bnr* nola
lorandin *m* **1.** ninni söyleme **2.** (çocuğa) ninni söyleyerek uyutma **3.** terennüm etme
lorandin *l/gh* **1.** ninni söylemek **2.** (çocuğa) ninni söyleyerek uyutmak **3.** terennüm etmek
Loranî *m* Kürtçenin İranda konuşulan lehçesi
lord 1. lort (İngiltere'de bir soyluluk unvanı) **2.** lort (lortlar kamarası üyesi) **3.** *mec* lort (çok zengin kimse)
lorelorê *m* nenni, ninni
lorelorêkirin *m* **1.** ninni söyleme **2.** sallayıp uyutma
lorelorê kirin *l/gh* **1.** ninni söylemek **2.** sallayıp uyutmak
lorentiyûm *kîm/m* lorentiyum elementi
lorik (I) *bnr* lorîk
lorik (II) *m* **1.** lor (bir tür beyaz, yumuşak ve taze peynir) **2.** lor peynir suyundan yapılan tortu **3.** bir tür çökelek
lorik (III) *m* göz yaşı
Lorî *m* Kürtçenin Lorani lehçesi
lorî (I) *m* ağıt
lorî (II) *m* **1.** ninni, çocuk şarkısı (küçük çocukları uyutmak için söylenen türkü) **2.** *b* ninni (söylenen ninnilerin sonunda tekrarlanan söz) **3.** *mzk* ninni (bu tür bestelenmiş eser) ~ **gotin** ninni söylemek ~ **strandin** ninni söyletmek ~ **strîn** ninni söylemek
Lorîaxêv *nd/nt* Kürtçenin Lorani lehçesini konuşan kimse
lorîk (I) *m* ağıt
lorîk (II) *m* **1.** ninni, çocuk şarkısı (küçük çocukları uyutmak için söylenen türkü) **2.** *b* ninni (söylenen ninnilerin sonunda tekrarlanan söz) **3.** *mzk* ninni (bu tür bestelenmiş eser) **4.** *mec* bebek ~ **gotin** ninni söylemek
lorî kirin *l/gh* **1.** ninni söylemek **2.** (çocuk) uyumak
lorî lorî *m* üle, uyu
lorîlorî kirin *l/gh* **1.** üle etmek, uyumak **2.** sallayıp uyutmak **3.** ninni söylemek
lorîn *m* ninni, ninni söyleme
lorkirin (I) *m* **1.** zayıflatma, sıskalaştırma **2.** hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarma, mırıldanma
lorkirin (II) *m* istikrarsız olma
lorkirin (III) *m* **1.** katlama **2.** dürme, silindir halinde katlama
lorkirin (IV) *m* ninni söyleyerek çocuk uyutma
lor kirin (I) *l/gh* **1.** zayıflatmak, sıskalaştırmak **2.** hayvan otlatırken belli belirsiz ses çıkarmak, mırıldanmak
lor kirin (II) *l/gh* istikrarsız olmak
lor kirin (III) *l/gh* **1.** katlamak **2.** dürmek, silindir halinde katlamak
lor kirin (IV) *l/gh* ninni söyleyerek çocuk uyutmak
lorx *m* kar ile karışık çamur
los (I) *bnr* fen û los
los (II) *rd* kaygan
los (III) *jeo/m* lös
losemî *bj/m* lösemi
lostik *jeo/m* **1.** lös **2.** balçık, çökelge **3.** *rd* vıcık
lostikdar *rd* balçıklı
lostikî *rd* vıcıklık
lostikîbûn *m* vıcıklaşma
lostikî bûn *l/ngh* vıcıklaşmak
lostikîkirin *m* vıcıklama
lostikî kirin *l/gh* vıcıklamak
lostromo *n* lostromo
lostromotî *m* lostromoluk
losyon *m* losyon
loş *m* lavaş ekmeği
lot (I) *m* zıplama
lot (II) *m* nefis * **lota wî mezin e** nefsi büyük ~ **avêtin** nefsinden dolayı çatlamak * **eger nan nexwe wê lot bıavêje** ekmek yemese nefsinden dolayı çatlayacak
lotandin *m* zıplatma
lotandin *l/gh* zıplatmak
lotarya *m* lotarya
lotaryavan *nd/nt* lotaryacı
lotaryavanî *m* lotaryacılık
lotê *rd* nefsine düşkün, midesine düşkün (kadın)
lotik (I) *m* badi badi yürüme
lotik (II) *m* **1.** hoplama **2.** zıplama ~ **avêtin** takla atmak, çok sevinmek ~ **dan 1)** hoplamak **2)** zıplamak ~ **û çindik dan** *mec* çalkalanmak, çalkalanıp durmak * **ji ber ku wê dîlan çêbibe her kes dide lotik û çindikan** düğün olacak diye herkes çalkalanıp duruyor ~**a (yekî) hatin** çok sevinmek ~**a pîrê tê** sevinçten zıplama isteği duymak
lotikandin *m* **1.** zıplatma **2.** sektirme

lotikandin *l/gh* **1.** zıplatmak **2.** sektirmek
lotikdan *m* **1.** hoplama **2.** zıplama, çıvma **3.** sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme) **4.** tepinme, tepişme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma) **5.** göbek atma (çok sevinme)
lotik dan *l/gh* **1.** hoplamak **2.** zıplamak, çıvmak **3.** sekmek (tek veya iki ayak üzerinde sekmek) **4.** tepinmek, tepişmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak) **5.** göbek atmak (çok sevinmek)
lotikdayîn *m* **1.** hoplayış **2.** zıplayış **3.** sekiş (tek veya iki ayak üzerinde sekme) **4.** tepiniş, tepişme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma) **5.** göbek atış (çok sevinme)
lotikîn *m* **1.** zıplanma **2.** sekme (tek veya iki ayak üzerinde sekme)
lotikîn *l/ngh* **1.** zıplanmak **2.** sekmek (tek veya iki ayak üzerinde sekmek)
lotikxane *m/argo* diskotek
lotim *m* bölüm, pay, hisse, parça
lotî (I) rd nefsine düşkün (kimse)
lotî (II) *n* köçek, çengi
lotîn *m* zıplanma
lotîn *l/ngh* zıplanmak
lotîtî *m* köçeklik
lotke *der/m* kayık, sandal
lotker *nd/nt* eşek gibi obur, çok yiyen
lotkevan *nd/nt* kayıkçı
lotkevanî *m* kayıkçılık
lotkexane *m* kayıkhane
lotmezin *rd* nefsine düşkün, kibirli kimse
loto *n* nefsine düşkün, midesine düşkün (erkek)
lovik (I) *bot/m* **1.** fasulye (Phaseolus vulgaris) **2.** fasulye (bu bitkinin sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu)
lovik (II) *m* küçük yuvarlama biçiminde köfte
lovîn *bnr* lobîn
lovrensiyûm *bnr* lorentiyum elementi
lowî *bot/m* **1.** fasulye (Phaseolus vulgaris) **2.** fasulye (bu bitkininsebze olarak yararlanılan yeşil ürünü ve kuru tohumu)
lox (I) *m* sulu kar
lox (II) *n* loğ, yuvak ~ **kirin** loğlamak
loxîn *bot/m* yenilen bir bitki
loxkirin *m* loğlama, yuvgulama
lox kirin *l/gh* loğlamak, yuvgulamak
lozew *m* akım, cereyan
lozewa yekser *fiz/nd* doğru akım
Lr *kîm* Lr (lorentiyum elementinin kısaltması)
Lu *kîm* Lu, lötesyumun kısaltması
lublub *bnr* lubelub
lubelub *m* yakarı, yakarış
lubelubkirin *m* yakarma
lubelub kirin *l/gh* yakarmak
lubîk *bnr* lowî
Lubnan *m* Lübnan
Lubnanî *nd/rd* Lubnanlı
luksmetre *m* lüksmetre, aydınlıkölçer
lumbor *m* bumbar
lumen *fiz/m* lümen
lumpen *rd* lümpen
lumpenî *m* lümpenlik
luq *n* loğ
luqkirin *m* loğlama
luq kirin *l/gh* loğlamak
luqluq *h* lık lık
luqme *bnr* loqme (I)
lur *rd* budala, zekâca geri
lutf *m* lutüf, iyilik
luxkirin *m* dürme
lux kirin *l/gh* dürmek
luzim *nd* lüzum, gereklilik,
luzîne *m* çeviz içi ile yapılan bir tür kurabiye
lûbandin *m* **1.** mırıldama **2.** ağıt yakma (veya tutturma)
lûbandin *l/gh* **1.** mırıldamak **2.** ağıt yakmak (veya tutturmak)
lûbelûb *m* yakarı, yakarış
lûbelûbkirin *m* yakarma
lûbelûb kirin *l/gh* yakarmak
lûbîn *m* mırıldanma, mırıldanış, uğunma
lûbîn *l/ngh* mırıldanmak, uğunmak
lûç (I) *bnr* lêv û lûç
lûç (II) *m* kulak kabartma
lûçikandin *m* **1.** kıvırtma, kırıtma (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma) **2.** sallama, sallanma (yürürken sallanarak yürüme)
lûçikandin *l/gh* **1.** kıvırtmak, kırıtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak) * **xwe lûçikand û çû** kıvırıp gitti **2.** sallamak, sallanmak (yürürken sallanarak yürümek)
lûçikîn *m* kırıtma, kıvırmak
lûçikîn *l/ngh* kırıtmak, kıvırmak
lûç kirin *l/gh* kulak kabartmak * **me guhê lûç kir li dengê nalînê** inleme sesine kulak kabarttık
lûdo *m* kavalla çalınan bir melodi
lûf *n* lif, kese (yıkanmak için kullanılan bitki tellerinden örülmüş örgü) ~ **kirin** liflemek
lûfer *zo/m* lufer (Temnodon saltator)
lûfik *n* **1.** lif, kese (yıkanmak için kullanılan bitki tellerinden örülmüş örgü) **2.** eğrilmeye hazır yün yumağı ~**ê hemamê** hamam kesesi
lûfikkirin *m* lifleme, keseleme
lûfik kirin *l/gh* liflemek, keselemek
lûfkirin *m* lifleme, keseleme
lûf kirin *l/gh* liflemek, keselemek
lûjen *nd/nt* hallaç
lûks (I) *nd/rd* **1.** lüks (giyimde, harcamada a-

şırı gitme) **2.** lüks (gösterişli, şatafatlı) **3.** lüks (gerekli olanın sınırını aşan)
lûks (II) *fiz/m* **1.** lüks (aydınlatma ölçü birimi; kısaltması Lx) **2.** lüks (hava basınçlı bir tür petrol lâmbası)
lûl (I) *n* pipi
lûl (II) *m* **1.** sedef **2.** *rd* sedef (sedeften yapılma şey)
lûl (III) *m* aşı (bitki aşılama) **~a movikan** göz aşısı
lûlbûn *m* aşılanma (bitki için)
lûl bûn *l/ngh* aşılanmak (bitki için)
lûle (I) *ant/m* kaval kemiği
lûle (II) *m* **1.** lüle, boru * **boriya avê** su borusu **2.** namlu * **lûleya tivingê** tüfek namlusu **~ya aşê** savak oluğu **~ya avê** su oluğu **~ya neftê** petrol borusu **~ya tifingê** tüfek namlusu
lûle (III) *m* tüp (ucu kapalı cam boru)
lûlefiroş *nd/nt* borucu (satan kimse)
lûleker *nd/nt* borucu (imal eden)
lûleper (I) *m* bir halı çeşidi
lûleper (II) *bot/m* beyaz nilüfer
lûleq *m* boru **~a zirav** kamış kemiği
lûleqa stûr *ant/nd* incik kemiği, kaval kemiği, bacak kalemi
lûleqa zirav *ant* baldır kemiği, kamış kemiği
lûleya aş *nd* savak oluğu
lûleya avê *nd* su oluğu
lûleya dûkêş *nd* egsoz borusu
lûleya mûyî *fiz/nd* kılcal boru
lûleya pazû *ant/nd* pazı kemiği, kol kemiği
lûlezenda stûr *ant/nd* dirsek kemiği
lûlezenda zirav *ant/nd* ön kol kemiği
lûlik (I) *m* **1.** dürüm, dürme (silindir biçiminde kıvrılma) **2.** eğrilmeye hazır uzunlamasına dolanmış yün yumağı **3.** dürüm, dürmaç (yufka ekmeğin içine türlü katıklar konulan sarılma biçimi) **~ kişandin** çekişmek **~ li ber (yekî) hil nekirin** (biriyle) baş edememek **~ ~** dürüm dürüm
lûlik (II) *m* **1.** lüle **2.** oluk **3.** oluk (değirmen oluğu için)
lûlik (III) *m* ad çekme, kura * **erkên kesên ku dibistan qedandine, bi kişandina lûlikan diyar bûn** okulu bitirenlerin gidecekleri görevler ad çekmeyle belli oldu **~ dan kişandin** ad çektirmek, kura çektirmek **~ kişandin** ad çekmek, kura çekmek
lûlik (IV) *m* **1.** emzik, ibik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) * **lûlika çaydank xitimiye** çaydanlğın emziği tıkanmış * **lûlika çaydank** çaydanlık ibriği **2.** ağızlık, sigara ağızlığı **3.** musluk **4.** namlu
lûlik (V) *m* fitil (derin yaraların tedavisinde yara içine salınan steril gaz bezi şeridi ve buna benzer şeyler için, topraktan tampon gibi)
lûlik (VI) *m* mekik (oya yapmakta kullanılır)
lûlik (VII) *m* tüp (içine, krem, diş macunu , ilâç gibi maddeler konulan ucu burgulu plâstik veya metal boru) **~ên ezmûnê** *kîm* deney tüpü
lûlika xazê *nd* gaz ibiği
lûlikdank *m* tüplük
lûlikî *rd* **1.** lülece, borumsu **2.** dürümvari, dürüm gibi
lûlikîkirin *m* dürümleme
lûlikî kirin *l/gh* dürümlemek
lûlikkirin *m* dürme (silindir şeklinde kendi üzerine sarma)
lûlik kirin *l/gh* dürmek (silindir şeklinde kendi üzerine sarmak)
lûlikkirî *rd* dürmeli, dürülmüş olan
lûlikkişandin *m* ad çekme, kura
lûlik kişandin *l/gh* ad çekmek, kura çekme * **erkên kesên ku dibistan qedandine, bi lûlikkişandinê diyar bûn** okulu bitirenlerin gidecekleri görevler ad çekmeyle belli oldu
lûlkirin *m* aşılama (bitki aşılama)
lûl kirin *l/gh* aşılamak (ağaç aşılamak)
lûlkirî *rd* aşılı (bitki)
lûlo *n* **1.** pipi (çocuk dilinde, erkeklik organı) **2.** çiş (çocuk dilinde) **~ kirin** çiş etmek (veya yapmak)
lûlo kirin *l/gh* çişemek (çocuk dilinde)
lûlû *m* gerdanlık
lûmbar *m* bumbar (bumbar yemeği)
lûnapark *m* lunapark
lûr (I) *m* **1.** fiske, kabartı (insan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan içi su dolu kabartı) **2.** alerji (yenildiğinde dokunan şey)
lûr (II) *m* fitil (dokunuşunda yolları olan kumaş) * **qedîfeyê bilûr** fitilli kadife
lûrdan *m* **1.** alazlama (vücutta kızıllık veya kızıl lekeler belirmesi durumu) **2.** kabarma (vücut kabarması için) **3.** fiske fiske kabarma (veya olma)
lûr dan *l/gh* **1.** alazlanmak (vücutta kızıllık veya kızıl lekeler belirmek) **2.** kabarmak (vücut kabarması için) * **canê wî lûr daye** vücudu kabarmış **3.** fiske fiske kabarmak (veya olmak) * **piştî ku kurik hêk xwar, canê wî tev lûr da** yumurta yiyince çocuğun derisi fiske fiske kabardı
lûrdar *rd* fitilli (kumaşlar için) * **qumaşê bilûr** fitilli kumaş
lûrdayî *rd* kabarık (tendeki kabarma için) * **rûyê wê lûrdayî** ye suratı kabarık
lûrdayîbûn *m* kabarıklık
lûrik (I) *m* ağıt

lûrik (II) *bot/m* zakkum
lûrk *bot/m* zakkum (Nerium oleander)
lûrkirin *m* katlama, dürme (silindirik bir şekilde)
lûr kirin *l/gh* katlamak, dürmek (silindirik bir şekilde)
lûs (I) *m* **1.** demet halinde olmayan ekin yığını **2.** ot yığını
lûs (II) *m* tünek
lûsandin (I) *m* tünetme
lûsandin (II) *m* parıldama
lûsandin (I) *l/gh* tünetmek
lûsandin (II) *l/gh* parıldamak
lûsêm *bot/m* kaba yonca
lûsikandin (I) *m* kıvırtma (kalçalarını iki yana sallayarak oynatma)
lûsikandin (I) *l/gh* kıvırtmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynatmak)
lûsîn (I) *m* tüneme
lûsîn (II) *m* parıldanma
lûsîn (I) *l/ngh* tünemek
lûsîn (II) *l/ngh* parıldanmak
lûşikandin *l/gh* kişnetmek
lûşikandin *m* kişnetme
lûşikîn *m* kişneme, kişneyiş
lûşikîn *l/ngh* kişnemek
lût *ant/n* **1.** burun **2.** burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü) **3.** *erd* burun (karanın türlü biçimde uzanan kısmı)
lûtesyûm *kîm/m* lütesyum
Lûtherî *nd/rd* Lutherci
Lûtherîtî *m* Luthercilik
lûtik *ant/n* **1.** burun, buruncuk **2.** burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü)
lûtî *m* lûtî, oğlancılık
lûtke *erd/m* **1.** doruk, zirve **2.** *mec* zirve * **lûtkeya hunerê** sanatın zirvesi * **lûtkeya Helsînkî** Helsinki zirvesi **~ya çiya** dağ zirvesi
lûvandin *bnr* lûbandin
lûxat *m* lügat
lûxetname *m* lügat
Lw Lw, eskiden lorentiyumun kısaltması

M

m, M Kürt alfabesinin on altıncı harfi ve *mê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından dudaksı, genizsel kapantılı ünsüzleri gösterir

M M, Roma rakamları dizisinde 1000 sayısını gösterir

m *m* m (metrenin kısaltması)

-ma (I) *rz/m* isim ve sıfattan kelime türetme soneki (*ser+ma*)

ma (II) *h* kala (uzaklık veya herhangi saat başı için; kalarak) * **ji êvarê re du saet ma, were** akşama iki saat kala gel

ma (III) *nd* **1.** mı/mi, mu/mü (soru vurgusu, Türkçe'ye nerdeyse bunlara denk gelir) **2.** mi (acaba) **2.** *g* da/de * **ma wî xwest ku min neda** istedi de vermedim **3.** ki (yakınma, kına bildirir ve cümlenin başına getirilir) * **ma didine min?** bana verirler mi ki? **4.** sanki ~ **bi te dikeve** (... etmenin) âlemı var mı? ~ **çi ji dest tê** neyleyim ~ **derew e?** yalan mı? ~ **devê me şewitî me got?** söyledikde suç mu işledik? ~ **divê ez bibêjim mast?** bunu da anlamıyor musun? ~ **ew çi ye?** sözü mü olur? ~ **ez bavê pîç im** niye başım kel mi ~ **êdî tu dê çi bibêjî!** ne denir! (veya ne dersin) ~ **kuliyan devê te xwariye?** ne diye konuşmuyorsun? ~ **lingê te bi hene ye?** ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? ~ **me çûka Xwedê rûçikandibû?** biz ne etmiştik ki? ~ **min çi got ku** ne dedim de * **ma min çi got ku min li te guhdarî nekir** ne dedim de seni dinlemedim ~ **ne welê ye?** öyle değil mi? ~ **ne wisan e?** öyle değil mi? ~ **piyê te bi hene ye?** ayağına sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? ~ **qey** (yakınma, kına bildirir ve cümlenin başına getkirilir) * **ma qey ji min hez dikin!** beni sevmezler ki! ~ **qey mêranî nemaye?** erkeklik öldü mü? ~ **tu di guhê gê de bûyî?** Mısır'daki sağır sultan bile duydu ~ **tu serê biskê yî?** iye hepsi sana mı? ~ **tu yê bikî gora xwe** kefenin cebi yok ~ **vir e?** yalan mı? ~ **wê silma te biweşê?** incilerin mi dükülür?

mabet *ol/m* mabet, tapınak

mabeyn *m* **1.** ara * **mekevin mabeyna me** aramıza girmeyin **2.** ara (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, aralık, mesafe) **3.** ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) **4.** ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di mabeyna xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi aramızda (veya ortamızda) konuşalım **5.** *dîr* mabeyn (eski konaklarda harem ile selâmlık arasındaki daire) **6.** mabeyn (padişah sarayı) ~ **dan** ara vermek

mabeynkar *n* mabeynci

mabeynkarî *m* mabeyncilik

mabût *n* mabut, tapı

Macar *nd* **1.** Macar **2.** *rd* Macar (Macarlarla ilgili olan şey)

Macarî *m* Macarca

Macarkî *m* **1.** Macarca **2.** *rd/h* Macarlara özgü, Macarlara yaraşır şekilde

macer *bnr* macir

macera *m* macera, serüven, sergüzeşt

maceraperest *nd/nt* maceracı, serüvenci

maceraperestî *m* maceracılık, serüvencilik

Maceristan *m* Macaristan

macil *bnr* cil û macil

macir *nd/nt* mühacır, göçmen

macirî *m* mühacırlık, göçmenlik

macîrok *bnr* mazîzerk

macme *m* sini

maco *n* penis

macûn *m* **1.** macun (hamur kıvamına gelmiş madde) **2.** macun (boyacılıkta çatlak ve aralıkları, camcılıkta camları tutturmakta kullanılan hamur kıvamında madde) **3.** macun (baharatlı, tarçınlı, yumuşak ve yapışkan madde) **4.** macun (diş macunu gibi) ~**a caman** cam macunu ~**a diranan** diş macunu ~**a şimayê** bal mumu macunu

macûnbûn *m* macunlaşma
macûnbûyîn *m* macunlaşma
macûnfiroş *nd/nt* macuncu (satan kimse)
macûnfiroşî *m* macunculuk
macûnker *nd/nt* macuncu (imal eden)
macûnkerî *m* macunculuk
macûnkirin *m* macunlama
macûn kirin *l/gh* macunlamak
macûnkirî *rd* macunlu (macun sürülmüş veya yapıştırılmış şey)
maç (I) *m* öpücük, buse ~ **kirin** öpmek
maç (II) *m* bir karasaban öğesi
maç (III) *m* maç ~ **kirin** (an jî **çêkirin**) maç yapmak ~ **stendin** maç almak, oyun almak ~ **qezenc kirin** maç kazanmak, oyunu almak
maça *m* maça, pik (oyun kâğıtlarında)
maçik *n* yoğurt (çocuk dilinde)
maçîkirin *m* öpme
maçî kirin *l/gh* öpmek
maçîk *m* öpücük, buse
maçkirin *m* öpme, öpüş
maç kirin *l/gh* öpmek
maçkirî *rd* öpülmüş olan
maçlek *ant/m* eklem, mafsal
maçûna *m* maçuna (islimle çalışan ağırlık kaldırma makinası)
maçûsko *m* büyük ve eğri harfler
mad *bnr* mehde
madak (I) *m* sepicilikte kullanılan yuvarlakça ve çıkıntıları meşe kozalağı
madak (II) *m* **1.** dişi manda **2.** maral
madalya *m* madalya
madalyadar *rd* madalyalı
madalyagirtin *m* madalya alma
madalya girtin *l/gh* madalya almak
madalyagirtî *rd* madalyalı, madalya almış olan
madalyon *m* madalyon
madam *m* madam, madama
madar *m* etraf
made (I) *ant/n* **1.** mide **2.** *mec* iştah ~**yê (yekî) neçûn (tişteki)** midesi almamak (kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek)
made (II) *rd* çirkin, sevimsiz kimse
made (III) *m* **1.** madde, özdek **2.** madde (öğe, unsur) **3.** madde (antlaşma gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getiren ve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) **3.** madde (sözlük ve ansiklopedilerde tanımlanan, anlatılan kelime, ad veya konulardan her biri) * **madeya ferhengê ya zimên** sözlüğün dil maddesi~**ya berhevdanî** diyalektik meteryalizm ~**ya demkî** (an jî **demborî**) geçici madde ~**ya gerdûnî** (an jî **kozmîk**) kozmik madde ~**ya pakkirinê** (an jî **paqijkirinê**) temizlik maddesi ~**ya kozmîk** kozmik madde ~**yên narkotîk** uyuşturucu maddeler ~**yên kêfdêr** keyif verici maddeler, uyuşturucu maddeler

madehez *rd* maddeci, madde yanlısı
madehezî *m* maddecilik, madde yanlılığı
madek *m* dişi camuş
madekêş *rd* iştah çekici
madel *m* orta
madem *g* madem ~ **ku** mademki
maden *jeo/m* **1.** maden **2.** *kîm* maden **3.** maden (çok değerli şeyleri kapsayan kaynak) * **ev pirtûkxane maden e** bu kütüphane bir madendir
madenî *rd* madenî, madensel
madenokî *rd* madensi
madenvan *nd/nt* madenci
madenvanî *m* madencilik
mader *m* ana, anne
maderşahî *sos/m* ana erkil, matriarkal
maderşahîtî *m* anaerkillik, matriarkallık
maderşahîtî *sos/m* ana erki
maderzad *rd* fıtri, doğuştan
madewî *rd* midevî
madeya pakkirinê *nd* temizlik maddesi
madeya xam *nd* ham madde
madeyên kêfdêr *nd* uyuşturucu maddeler
madeyên narkotîk *nd* uyuşturucu maddeler
madeyî *rd* maddesel
madeyîbûn *m* maddeleşme
madeyî bûn *l/ngh* maddeleşmek
madeyîkirin *m* maddeselleştirme
madeyî kirin *l/gh* maddeselleştirmek
madeyîtiya diyalektîk *nd* diyalektik meteryalizm
madeyîtiya dîrokî *nd* tarihsel meteryalizm
madeyîtî *m* maddesellik
madguhêr *rd* kaprisli
madguhêrî *m* kapris
madik *m* **1.** *m* beşik **2.** *nd/nt* süt çocuğu
madiyat *nd* maddiyat
madî *rd* **1.** maddesel, maddî, özdeksel **2.** *fiz* maddesel, maddî **3.** maddî (nesnelerle ilgili olan) * **mercên madî** maddî şartlar
madîk *m* madik (miskete fiske ile vurma)
madîtî *m* maddîlik
madtirş *bnr* mehdtirş
maestro *nd/nt* maestro, orkestra şefi
maf (I) *n* tahta yüklük
maf *n* **1.** hak (adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey) * **ez ji mafê xwe nabihurim** hakımdan vaz geçmem **2.** hak (geçmiş ve harcanmış emek) * **mafê dê nayê dayîn** anna hakı ödenmez ~ **bi xwe re dîtin** hakı kendide bulmak ~ **dan** hak vermek ~ **dan (yekî)** (birine) hak vermek * **der barê vê yekê de ez maf didime te** bu konuda sana hak veriyorum ~ **pê dan** hak vermek ~**ê ajalan** (an jî **heywanan**) hayvan hakları ~**ê arizî** özel hak ~**ê bersîvdanê** cevap hakkı ~**ê bersîvnedanê** (an jî **dengnekirinê**) *hiq* susma hakkı ~**ê bêdengiyê 1)** susmalık, hakkısükût **2)** susma hakkı ~**ê (yekî) bi ser**

(**yekî**) **din re ber dan** bir hakkın diğer bir kimseye geçirmek ~**ê bijartinê** *hiq* seçme hakkı ~**ê bihuranê** (an jî **boranê**) geçiş hakkı ~**ê çarenûsî** kendi kaderini tayin etme hakkı ~**ê dengdanê** oy hakkı ~**ê derbasbûnê** geçiş hakkı ~**ê heywanan** hayvan hakları ~**ê hilbijartinê** *hiq* seçme hakkı ~**ê hilbijeriyê** *hiq/nd* seçmenlik hakkı ~**ê jê havildarbûnê** *hiq* faydalanma hakkı ~**ê jê sûdwergirtinê** *hiq* faydalanma hakkı ~**ê kabotajê** *hiq* kabotaj hakkı ~**ê jê kelkgirtinê** *hiq* faydalanma hakkı, yararlanma hakkı ~**ê navberiyê** tellâliye, komisyon ~**ê nivîsanê** (an jî **telîfê**) telif hakkı ~**ê penaberiyê** *hiq* sığınmacılık hakkı ~**ê penahê** *hiq* sığınma hakkı ~**ê penatiyê** sığınma hakkı ~**ê qanûndananê** yasama hakkı ~**ê rayavêtinê** oy hakkı ~**ê serdestiya bihuranê** (**boranê** an jî **derbasbûnê**) geçiş üstünlüğü * **mafê serdestiya bihuranê ya ambûlansê heye** ambulansın geçiş üstünlüğü var ~**ê serlêdana dadgehê** yargıya başvuru hakkı ~**ê serlêdanê** başvuru hakkı ~**ê şûfayê** *hiq* şufa hakkı, ön alım hakkı ~**ê telîfê** telif hakkı ~**ê teqdîrê** *hiq* takdir hakkı (veya yetkisi) ~**ê** (**yekî**) **xwarin** hakını yemek ~**ê xwebiryardana çarenûsê** kendi kaderini tayin etme hakkı ~**ên arizî** özel haklar ~**ên bendkirî** sınırlı haklar ~**ên bingehîn** temel haklar ~**ên hîmî** temel haklar ~**ên mirovan** (**merivan** an jî **însanan**) insan hakları ~**ên seretayî** temel haklar ~**ên reha** özlük hakları ~**ên takekesî** bireysel haklar ~**ên vesînordar** sınırlı haklar

mafane *h* hakça

mafdar *rd* haklı * **ez jî, ji xwe re şaş mam, ji van her duyan kîjan mafdar e** ikisinden hangisi haklı ben de şaşırdım ~ **bûn** haklı olmak ~ **derketin** haklı çıkmak ~ **dîtin** haklı bulmak ~ **î!** haklısın!

mafdarî *m* haklılık

mafedar *bnr* mafdar

mafger *nd/nt* hak arayıcı, hak arayan

mafgerî *m* hak arayıcılık, hak arama

mafhez *nd/nt* haksever

mafhezî *m* hakseverlik

mafir (**I**) *g* **1.** madem ~ **ku** mademki * **mafir ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** madem inanmıyorsunuz kendiniz gelin **2.** öyleyse

mafir (**II**) *m* halı

mafil *m* familya

mafname *m* hakların yazıldığı belge

mafnas *nd/nt* 1. huhukçu **2.** hakbilen, hak tanıyan

mafnasî *nd/nt* huhukçuluk **2.** hakbilme, hak tanıma

mafnenas *rd* hak tanımaz

mafnenasî *m* hak tanımazlık

mafparêz *nd/nt* hak savunucusu, insan hakları savunucusu

mafparêzî *nd/nt* hak savunuculugu, insan hakları savunuculuğu

mafperwer *nd/nt* haksever

mafperwerî *m* hakseverlik

mafûr *m* halı

mafwerî *m* hukuk * **Peymangeha Mafweriyê ya Stenbolê** İstanbul Hukuk Fakültesi

mafxur *nd/nt* hak yiyici (başkalarının hakkını yiyen kimse)

mafxurî *rd* hakı yenilmiş kimse

mafxurîtî *m* hak yiyicilik

mafxwarin *m* hak yeme

mafxwarin *l/gh* hak yemek

mafxwaz *nd/nt* haktan yana (hakların yerine getirilmesini isteyen veya savunan)

mafxwazî *m* haktan yana olma (hakların yerine getirilmesini isteme veya savunma)

mafxwer *nd/nt* hak yiyici (başkalarının hakkını yiyen kimse)

mafxwerî *m* hak yiyicilik

mafzan *nd/nt* hukukçu

mafzanî *m* hukukçuluk

magazîn *m* magazin

magazîner *nd/nt* magazinci

magazînerî *m* magazincilik

magazînî *rd* magazinsel

magazînîbûn *m* magazinleşme

magazînî bûn *l/ngh* magazinleşmek

magest *m* makas

magirt *n* bir tür elmas taşı

magma *jeo/m* magma

magmatîk *rd* magmatik

magnelî *bot/m* 1. manolya (Magnolia grand-diflora) **2.** manolya (bu ağacın çiçeği)

magnezyûm *kîm/m* magnezyum (sembolu Mg) ~ **klorur** magnezyum klorür ~ **sulfat** magnezyum sülfat

mah *bnr* meh

mahafiza *m* mahfaza

maharet *m* maharet, beceriklilik

mahayer kurdî *nd/mzk* mühayer Kürdi

mahir *rd* mahir, becerikli

mahirane *h* mahirane

mahirbûn *m* mahirleşme, uzmanlaşma

mahir bûn *l/ngh* mahirleşmek, uzmanlaşmak

mahiye *m* mahiye, maaş

mahiyet *m* mahiyet, özlük

mahî (**I**) *m* dişi domuz

mahî (**II**) *m* beyaz kemik

mahle *m* beştaş oyunu

mahlû *m* tırmık, tapan

mahlûl (**I**) *rd* mahlûl (mirasçısı olmayan birinden hükümete kalan mülk)

mahlûl (**II**) *kîm/m* eriyik

mahne *m* bahane, mahana, mahna

mahnedar *rd* bahaneli

mahreç *m* mahreç, çıkak

mahrek *ast/m* **1.** mahrek, yörünge **2.** *mat* yörünge

mahrem *rd* mahrem, gizli
mahremiyet *m* mahremiyet, gizli olma durumu
mahremtî *m* mahremiyet, gizli olma durumu, gizlilik
mahrû *rd* ay yüzlü
mahser (I) *m* muhasere
mahser (II) *m* üzümün sıkılıp şiresinin çıkarıldığı taştan tekne
mahsere *m* bağ evi
mahsûl *m* mahsul, ürün
mahsûlat *m* mahsulat, ürünler
mahsûr *ant/m* omur
maht *nd* kez
mahtirûm *rd* zavallı
mahû *m* dişi domuz
mahzar *m* mahzar
mahzûban *nd/nt* ev sahibi
maiyet *m* maiyet
maîşet *m* maişet, geçim, geçinme
majandin *m* ovuşturma, oğuşturma
majandin *l/gh* ovuşturmak, oğuşturmak
majeste *n* **1.** majeste (hükümdüarlara verilen san) **2.** majeste (devlet başkanları için kullanılan san)
majmajîtank *zo/m* doğurgan kertenkele
major *mzk/rd* **1.** major **2.** *fel/man* major (büyük önerme) ~ **gam** major gam
mak *m* **1.** ana **2.** *rd* anaç **3.** *zo* ana arı **4.** ebe (çocuk oyunlarında) **5.** dişi (kadın) **6.** doğuş, fitrat * **ji maka xwe de zeîf e** doğuştan zayıf **7.** *rd* (kadınlara özgü olan) ~**a kulan** dertler kaynağı ~**a pîsayê** pislik yuvası ~**a ronahiyê** güneş ~**a sed xeberî xeberek e** asıl söz ~**a stêrkan** gök yüzü
makbûz *m* makbuz, alındı
makder (I) *m* **1.** kaynak, memba **2.** çıkak
makder (II) *rz/m* mastar
make *m* **1.** ana (yavrusu olan dişi hayvan) **2.** *rd* anaç **3.** *zo* ana arı, arı beyi **4.** *rd* temel, ana
makebajar *m* ana kent, metropol
makebûn *m* anaçlama
Makedonî *nd/rd* **1.** Makedonyalı **2.** *m* Makedonca
Makedonkî *m* **1.** Makedonca **2.** *rd/h* Makedonlara yaraşır veya özgü bir biçimde
Makedonya *m* Makedonya
Makedonyayî *nd/rd* Makedonyalı
makeqanûn *m* anayasa
makeqanûnî *rd* anayasal
makeqanûnkî *h* anayasaca
makeqanûnparêz *nd/nt* anayasacı (anayasayı savunan, anayasadan yana olan)
makeqanûnzan *nd/nt* anayasacı (anayasa konusunda yetkili olan, ders veren)
maker *m* dişi eşek, merkep
makeraman *m* ana fikir
makerê *m* ana yol
makeşar *n* anakent
makeşêr *m* dişi aslan
maket *m* maket
maketî *m* anaçlık
maketsaz *nd/nt* maketçi (maket yapan)
maketsazî *m* maketçilik
makezagon *m* anayasa
makezagonî *rd* anayasal
makeziman *n* ana dil
makêş *m* **1.** süzgeç **2.** filtre, süzek
makêşdar *rd* **1.** süzgeçli **2.** filtreli
makî (I) *zo/m* maki (Lemur)
makî (II) *rd* **1.** anaç, dişi **2.** *zo/m* ana arı
makîbûn *m* dişileşme
makî bûn *l/ngh* dişileşmek
makîne *m* **1.** makine, makina (herhangi bir enerji türünü başka bir enerjiye dönüştürmek veya belli etki oluşturmak için birleştirilmiş âletler bütünü) * **makîneya dirûtinê** dikiş makinesi * **makîneya traşê** tıraş maktinesi **2.** makine (bir âlet veya taşıtın hareket sağlayan mekanizması) * **makîneya gramofonê** gramofonun makinesi **3.** kamyon ~**ya berfavêj** kar küreme aracı ~**ya berfmal** kar küreme aracı ~**ya cebilandinê** karmaç makinasi ~**ya cilşoyê** (an jî **cilşûştinê**) çamaşır makinası ~**ya çinînê** biçer döver ~**ya çûçikan** (an jî **cûcikan**) kuluçka makinesi ~**ya daktîloyê** daktilo makinesi ~**ya dêranê** harman makinası ~**ya dirûn û gêrê** biçer döver makinası ~**ya dirûnê** biçer makinası ~**ya dûkelê** buhar makinesi ~**ya enduksiyonê** indükleme makinası ~**ya fotografan** fotograf makinesi ~**ya genimdirûnê** biçer döver ~**ya giyabir** ot biçer makinası ~**ya hesaban** hesap makinası ~**ya hewa jêberdanê** hava boşaltma makinesi ~**ya hûrkirinê** kıyma makinesi ~**ya kevirşikên** kırma makinesi, konkasör ~**a kincşûştinê** çamaşır makinesi ~**ya nivisînê** (an ji **nivîsandinê**) yazı makinesi ~**ya piyan** ayak makinesi (ayakla çalışan makine) ~**ya porziwakirinê** saç kurutma makinası ~**ya presê** yaprak makinesi ~**ya sûtinê** (an jî **tûjkirinê**) bileme makinası ~**ya teksîrê** teksir makenesi ~**a tîprêzker** dizgi makinesi, entertip ~**ya tomarker** kaydedici makine ~**ya tovreşanê** tohum ekme makinası ~**ya tovrêjê** mibzer, tohum ekme aleti ~**ya traşê** (an jî **kurkirinê**) tıraş makinesi ~**ya wêneyan** fotograf makinaşı
makîneajo *nd/nt* makinist
makîneajotî *m*makinistlik
makînedar *rd* makineli
makînefiroş *nd/nt* makineci (satan kimse)
makînesaz *nd/nt* makineci (makine tamircisi)
makîneyî *rd* makinesel
makîneyîbûn *m* makineleşme
makîneyî bûn *l/ngh* makineleşmek
makîneyîkirin *m* makineleştirme

makîneyî kirin *l/gh* makineleştirmek
makînîst *nd/nt* makinist
makînîstî *m* makinistlik
makîtî *m* dişilik (kadına özgü olma durumu)
makmij *rd* daha emen yavru
makrosefal *rd/nd* makrosefal
maksîmûm *nd/rd* maksimum, azamî
maksosin *bot/m* bir bitki
makurk *m* kuluçka, gurk
Makyavelîst *nd/nt* Makyavelist, Makyavelci
Makyavelîzm *m* Makyavelcilik
Makyavelparêz *nd/nt* Makyavelci
Makyavelparêzî *m* Makyavelcilik
Makyaveltî *m* Makyavelcilik
mal (I) *m* 1. ev (yanlız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı) **2.** ev (bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı konut) **3.** ev (evin iç düzeni, eşyası) * **mala wê pir paqij e** evi çok temiz **4.** aile, sülale * **ez ji vê malê me** ben bu ailedenim **5.** hane, ev * **gundekî bîst xane** yermi evli bir köy **6.** ev (soy, nesil) **7.** yurt **8.** kapı (tavla oyununda) **9.** kapı (ev gezmesi için gidilen yer) * **tu îro li çend malan geriyayî?** bu gün yine kaç kapı dolaştın? ~ **bi** ~ **gerîn** ev ev dolaşmak (veya gezmek), kapı kapı dolaşmak (veya gezmek) ~ **jê re bi qurban be** can kurban ~ **têr e kevanî şêr e** evin bireyleri tok oldu mu, evin hanımı aslan kesilir ~ **û bermal** ev ve ev etrafi ~ **û bermal paqij kirin û gêzî kirin** silip süpürmek ~ **û hal 1)** ev bark **2)** varı yoğu ~ **û hal kirin** gelecek hazırlamak ~ **û halê (yekî)** varı yoğu ~ **û halê (yekî) ev bû** varı yoğu buydu ~ **û halê (wî) li piştê ye** evi sırtında ~ **û qonaxa pêcemidiyan** gelen geçenin uğrak yeri **~a apan** amcagiller **~a bavê** baba evi **~a bavê (yekî) çûn mîratê** ocağı sönmek **~a bêserî** herkesin başına buyruk olduğu ev **~a bêserî wek pezê bêşivan e** başsız ev çobansız sürüye benzer **~a bûyê** düğün evi **~a (yekî) çortan bûn** ocağı batmak **~a (yekî) çûn mîratê** ocağı sönmek **~a dawetê 1)** düğün evi **2)** kadınlar hamamı (herkesin birden konuşmasıyla çok gürültü edilen yerler için söylenir) **~a dawetê nizane, vartan vartana (wî) ye** hariçten gazel okumak veya atmak (bir konuyu bilmeden üzerine düşünce ve görüş belirtmek) **~a derî vekirî** (birinin) kapısı açık, konuksever **~a deyndaran tune** borçluların evi olmaz **~a (yekî) di zikê (yekî) de bûn** varını yoğunu boğazı için harcamak **~a (yekî) dîzika devgirtî bûn** (birinin) kazanı kapalı kaynamak **~a (yekî) dîzika devgirtî ye** herkesin tenceresi kapalı kaynar **~a hazir** serili, dayalı döşeli ev **~a heft serî** (an jî **malxwe**) tencere tava herkeste bir hava (herkesin kendi bildiği gibi davranarak ortada düşünce birliğinin olmadığını anlatır) **~a hezar malxweyî 1)** tencere tava herkeste bir hava **2)** horozu çok olan köyde sabah geç olur **~a (yekî) kambax kirin** (birinin) ocağına darı ekmek (veya incir dikmek) **~a kêfa xweyê (yekî)** keyfine diyecek yok **~a li barkirinê** karman çorman ev **~a (wî) li milê (wî) ye** evi sırtında **~a li ser malê weka simnika navmalê** dağ dağ üstüne olur, ev ev üstüne olmaz **~a me bi qurbana vî devê te** ağzını öpeyim (veya seveyim) **~a me xebera me** biz bizeyiz (doğruyu söyliyelim) **~a mêran kaniya zêran** cömert ve yiğit olanın evi hep şendir **~a mêvan û girêdanan** misafirperver ev **~a min bi xulama te be** evim sana kurban olsun **~a min çavê min e, çavê min li ser milê min e** tek başına olmak **~a mitriban bi seknê xera dibe** yolcu yoluna gerek **~a pêcemidiyan** gelen geçenin uğrak yeri **~a pîrê gora pîrê** evli evine köylü köyüne **~a sebeban xera bibe** sebep olan sebepsiz kalsın **~a sersiyan êvar bi xwe hesiyan** tembel ve geç iş yapanlar için söylenir **~a te ava** teşekürler **~a te ava be 1)** teşekürler **2)** himmetin var olsun **~a te ne ava be** ocağın batsın **~a virekan xera bûye kesî bawer nekiriye** yalancının evi yanmış, kimse inanmamış **~a wan xera kirin** ev bozmak (karı kocanın ayrılmasına sebep olmak) **~a xelkê nabe mala mirov** elin evi insanın evi olamaz **~a xelkê xera kirin** ev (bark) yıkmak **~a (yekî) xera bûn 1)** ocağı batmak **2)** yüreği yanmak (felakete uğramak) **~a (yekî) xera kirin** (birinin) ocağına darı ekmek (veya incir dikmek) **~a Xidê** kimsenin kimseyi takmadığı ev **~a xwe cihê kirin 1)** ev açmak (ayrı bir eve taşınmak) **2)** ev açmak (evlenmek) **~a xwe qetandin** ev açmak (ayrı bir eve taşınmak) **~a xwe vala kirin** göçetmek, evini taşımak **~a xwe xera kirin** yuvasını yıkmak, ev bozmak (aile düzenini yok etmek, karı koca ayrılmak) **~a Xwedê 1)** Allahın evi (cami) **2)** hac **~a Xwedê ava be** Allahıma bin şükürler olsun **~a xweyê vê virê!** yalanın bu kadarı da! **~a zarokan** darmadağın ev **(ji) ~ə zeng û zêrînan** soylu soplu aileden **~a zêran xera dibe mala mêran xera nabe** yiğit olana bir şey olmaz, anlamında bir deyim **~a (wê) zikê wê û bejna wê ye** sandıktaki sırtında, ambardaki karnında **(di) ~ê de tune arvan e, navê jinikê Gulnîgar e** ayağında donu yok, fesleğen ister (veya takar) başına
mal (II) *n* **1.** mal (bir kimsenin veya tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü) **2.** mal, meta (alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası) **3.** varlık, servet **4.** mal (esrar) ~ **dan hev** mal yapmak ~ **diçe ser mal** aza sormuşlar "Nereye?" "Çoğun yanına" demiş ~ **goştê can e**

mal canın yongasıdır ~ **jê re danîn** celiiz yollamak ~ **ji roja teng re ye** ak akçe kara gün içindir ~ **kirin** mal edinmek ~ **li rastê ye** mal meydanda ~ **mal tîne** para parayı çeker ~ **qirêja destan e** para elinin kiridir ~ **û hal 1)** varı yoğu **2)** ev bark ~ **û hal kirin** gelecek hazırlamak ~ **û halê (yekî)** varı yoğu ~ **û halê (yekî) ev bû** varı yoğu buydu ~ **û melal 1)** mal mülk **2)** dert, sıkıntı ~ **û menal** (an jî **mewal)** varı yoğu, mal mülk ~ **û mewdan** varı yoğu, mal mülk ~ **û milk** mal mülk ~ **û milk dan hev** mal mülk edinmek ~ **û milk û ewlad derdên ser derdan in** dağda bağın var, yüreğinde dağın var ~ **û milkê bav û kalan** baba bucağı ~ **xwe li mal digire** aza sormuşlar "Nereye?" "Çoğun yanına" demiş **~ê (tiştekî)** -e yapısı * **demançeyeke malê Qirikqaleyê** Kırıkkale yapısı bir tabanca **~ê amê** orta malı **~ê axê diçe, canê gavan dihere** ağanın malı gidiyor uşağı hayıflanıyor **~ê axê diçe canê xulam diêşe** ağanın malı gidiyor uşağı hayıflanıyor **~ê bêqîmet** değersiz mal, sıra malı **~ê derve (îthal)** ithal malı **~ê dinê 1)** dünya malı (mal, mülk, para pul gibi şeyler) **2)** madiyat **~ê dinê eybveşêr e** dünya malı insanın kusurlarını örtüyor **~ê dinê li dinê dimîne** dünya malı dünyada kalır **~ê dinyayê** dünya malı (veya nimeti) **~ê dinyayê qirêja destan e** para dedğin nedir ki, elin kiridir **~ê diziyê** çalıntı mal **~ê firotanê** satılık mal **~ê giştî** *hiq* kamu malı **~ê guhêzbar** menkul, taşınabilir menkuller **~ê hayê** kaparoz **~ê hêvişandî xurê zaliman e** yemiyenin malını yerler **~ê horhora xurê çixsor e** çoban aldı bağa gitti, kurt aldı dağa gitti **~ê îşportayê** işporta malı **~ê kafiran 1)** gâvur malı **2)** gâvur icadı **~ê kelepîr** elden düşme **~ê kelepîr qefaltin** kelepire konmak (veya yakalamak) **~ê ketî** iskarta mal, marda **~ê kêmeyar** işporta malı **~ê metreyê** kumaş, mensucat, manifatura **~ê min** ömrümün varı **~ê ne baş** mezat malı **~ê neguhêzbar** gayri menkul, taşınmaz mal **~ê nehêja** (an jî **bêqîmet)** sıra malı **~ê nîvçêkirî** *bz* ara mal **~ê perdeyan** perdelik kumaş **~ê xizmetbûyî** elden düşme **~ê xwe ji mista** (an jî **destê) xwe derxistin** malını elinden çıkarmak **~ê xwe serf kirin** malnı sarfetmek **~ê Xwedê** zekat (fıtre, zekat vb. için) **~ê zêde ji roja teng re ye** fazla mal göz çıkarmaz **~ên guhêzbar** hiq taşınır mallar **~ên Xwedê** fıtre, zekat gibi şeyler

mal (III) *n* **1.** mal, davar **2.** mal (hafifseme duygusu ile insanlar için söylenilir) ~ **û malat** mal davar

mala gel *nd* halkevi

mala kalan *nd* dedegiller

malakît *mîn/m* malakit, bakır taşı

mala mezin *nd* **1.** büyük ev **2.** *argo* kırmızı fener, kerhane

malan (I) *m* süpürme, süpürüş

malan (II) *m* sıvama

malandin (I) *m* **1.** süpürme **2.** silme (bir şeyin ıslaklığını giderme) **3.** silme (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma)

malandin (II) *m* sıvama (sıva ile kaplama)

malandin (I) *l/gh* 1. süpürmek **2.** silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) **3.** silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak)

malandin (II) *l/gh* sıvamak (sıva ile kaplamak)

malandî (I) *rd* 1. süpürülmüş olan **2.** silinmiş olan

malandî (II) *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)

malapan *n* amcagiller

malaq *bnr* melaq

malarya *bj/m* malarya, sıtma

malaştek *m* silecek (motorlu taşıtlardaki gibi) **~a solan** çamurluk (ayakkabıların çamurunu kazmak için yapıların girişindeki silecek)

malaştin *m gh* 1. silme, siliş (bir şeyin ıslaklığını giderme) **2.** silme (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma) **3.** silme (kazıyarak veya sürterek yok etme) **4.** süpürme, süpürüş **5.** temizleme, süpürme

malaştin *l/gh* 1. silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe malaşt** alnındaki teri sildi **2.** silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak) * **cam malaştin** cam silmek **3.** silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek) **4.** süpürmek **5.** temizlemek, süpürmek

malaştî *rd* 1. silik **2.** silinmiş olan **3.** süpürülmüş olan

malat (I) *bnr* mal û malat

malat *nd/nt* veteriner

malatî *m* veterinerlik

malava *nd* 1. teşekür, teşekkürler **2.** *b* evi yıkılmıyacısı **3.** *b* yahu (rica yoluyla söylenir)

mal ava kirin *l/bw* teşekkür etmek

malavatî *m* teşekkür etme

malavawo *b* 1. evi yıkılmıyacısı **3.** *b* yahu (rica yoluyla söylenir)

malavayî *m* teşekkür ~ dan teşekkür etmek ~ **jê kirin** vedalaşmak ~ **lê kirin** (birine) teşekkür etmek ~ **li dinyayê kirin** dünyadan ölüp göçmek ~ **li jiyanê kirin** hayata gözlerini yummak (veya kapamak)

malavayîdan *m* teşekür etme

malavayî dan *l/gh* teşekür etmek

mala xalan *n* dayıgiller

malaxme *m* namlı, malama (samanından ayrılmamış arpa, buğday yığını)

malbat *m* **1.** aile **2.** aile, famile, sülale (aynı soydan gelen kimseler zinciri) **3.** aile (birlikte oturan hısım ve yakınların tümü) **4.** aile (aynı gaye üzerinde anlaşan ve birlikte çalı-

şan kimselerin bütünü) * **malbata perwerdehiya neteweyî** milli eğitim ailesi **5.** aile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) * **malbata ziman** dil ailesi **~a xuyanî** köklü aile **~a ziman** dil ailesi
malbatî *m* **1.** geniş aile **2.** *rd* ailesel, ailevî
malbatperest *nd/nt* aileci
malbatperestî *m* ailecilik
malbelav *rd* savurgan
malbelavî *m* savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak
malbend *m* **1.** merkez, kurum **2.** ev (herhangi bir yerde toplumsal, kültürel, ekonomik yönlerden tanıtma görevini üstlenen kuruluş) * **malbenda mamosteyan** öğretmen ev
malbêçî *ant/m* oğulduruk, döl yatağı
malbiçûk *ant/m* döl yatağı
malbirin *m* taşınma
mal birin *l/gh* taşınmak
malcanî *m* kısrak rahimi
malçira *m* çıralık, çira yeri
malçirkî *rd* perişan, per perişan
malçirkîbûn *m* perişan olma
malçirkî bûn *l/ngh* perişan olmak
maldar *rd* **1.** varlıklı, variyetli (yüklü, paralı) **2.** mal mülk sahibi
maldarbûn *m* mallanma
maldar bûn *l/ngh* mallanmak
maldarî *m* **1.** varlıklılık, servet **2.** maliye **3.** ev ekonomisi
maldoxîn *m* uçkurluk
male *m* mala
maledû *m* bir tür vergi (baca tütme vergisi)
malekirin *m* malalama
male kirin *l/gh* malalamak
malesexl *ant/m* döl yatağı, oğulduruk (dişi hayvanlar için)
malet *n* mal, davar
maletî *m* hayvancılık (davarcılık, küçük baş hayvancılık)
malevan *n* davarcı, davar sahibi
malevanî *m* davarcılık
malexme *m* malama (samanla karışık tahıl)
Malezya *m* Malezya
Malezyayî *nd/rd* Malezyalı
malfeda *rd* malnı, mülkünü feda eden kimse
malêle *m* ağaçtan kaldıraç
malêşkar *nd/nt* silici
malêz (I) *m* yal (köpek yemeği)
malêz (II) *m* 1. bulamaç **2.** salyamsı sıvı
malêz (III) *rd* cıvık
malêzokî (I) *rd* cıvıkça
malêzokî (II) *rd* salyamsı
malfiroş *nd/nt* mal satıcısı
malfişek *m* **1.** fişeklik **2.** fişeklik gözü
malgama *kîm/m* malgama
malgerok *rd* sürtük (vaktini gezerek geçiren, evinde oturmayan, ev ev gezen kadın)
malgerokî *m* sürtüklük
malgîsin *n* karasabanın bir parçası
malgolik *m* inek rahimi
malgule *m* fişeklik gözü
malhazirî *m* **1.** evde hazır olarak bulunan yiyecek **2.** kahvaltılık türü yiyecek
malhebîn (I) *ndntd* evcimen
malhebîn (II) *ndntd* **1.** mal canlısı **2.** maddeci (para, mal vb. ne çok önem veren kimse)
malhebînî (I) *m* evcimenlik
malhebînî (II) *m* maddecilik
malhebînîbûn *m* maddîleşme (maddeye önem verir duruma gelme)
malhebînî bûn *l/ngh* maddîleşmek (maddeye önem verir duruma gelmek)
malhebûn *m* mal varlığı, servet
malhebûnî *m* mal varlığı
malhidimî *rd* evi yıkılmış
malhidimîtî *m* evi yıkılmışlık
malik (I) *zo/m* **1.** sivri kuyruk **2.** solucan
malik (II) *bot* **1.** kapsül **2.** badiç
malik (III) *m* **1.** ev, evcik **2.** aile **3.** göz, hane, bölüm (bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri) * **di texteyê damayê de şêst û çar malik hene** dama tahtasında altmış dört göz (veya hane) vardır **4.** hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda) **5.** *wj/n* beyit (iki dizeden oluşmuş şiir parçası) **6.** görme gözesi * **malika şanê hingiv** görme gözesi **7.** *m* tarh (çiçek veya bitki ekmeye ayrılmış yer) ~ **tijekirî** evinli ~ **ava 1)** evi yıkılmıyacısı **2)** teşekür ~ **lê xera kirin** (birini) mahvetmek, perişan etmek ~ **li hev xera kirin** (birbirini) mahvetmek, perişan etmek ~ **û halik 1)** varı yoğu **2)** *mec* gücü * **malik û halikê te ev e** senin gücün bu işte
malika dawîn *wj/nd* makta
malika dehan *mat/nd* onlar hanesi
malika destpêkî *wj/nd* matla (divan edebiyatında kaside veya gazelin ilk beyti)
malika genim *nd* kavuz
malika mêweyê *nd* meyve yaprağı
malika tene *nd* badıç
malikên dil *ant/nd* karmcık
Malikî *nd* **1.** Malikî (İslamiyette sünnet ehli denilen dört mezhepten biri) **2.** Malikî (bu mezhepten olan kimse)
malikşewitî *rd* 1. evi yanmış olan **2.** *b* evi yıkılası
malinc *m* mala
malinckirin *m* malalama
malinc kirin *l/gh* malalamak
maliq *rd* muğlak
maliş *m* süpürge
malişandin *m* silme
malişandin *l/gh* silmek
malişîn *m* silinme
malişîn *l/ngh* silinmek
malişîner *nd/nt* silici

malişt *m* süpürge
malıştandin *m* süpürme
malıştandin *l/gh* süpürmek
malıştin *m* süpürme
malıştin *l/gh* süpürmek
malıştî *rd* süpürülmüş olan
malix *m* sık boğaz etme, baskı yapma
malixbûn *m* sık boğaz olma
malix bûn *l/ngh* sık boğaz olmak
malixkirin *m* sık boğaz etme
malix kirin *l/gh* sık boğaz etmek
maliye *m* maliye
maliyet *m* maliyet
maliyevan *nd/nt* maliyeci
maliyevanî *m* maliyecilik
malî (I) *rd* **1.** malî (mal ve para ile ilgili) **2.** malî (maliyeye ilişkin, maliye ile ilgili)
malî (II) *m* mala
malî (III) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç)
malî (IV) *nd* 1. aile, ev halkı, aile halkı, horanta (aile bireylerin tümü) **2.** *m* aile (kocaya göre eşi)
malî (V) *rd* evcil hayvan
malî (VI) *rd* haneli, hanelik * **gundê heştê malî** seksen hanelik köy
mal (VII) *m* süpürme
malîkirin (I) *m* süpürme
malîkirin (II) *l/gh* tapanlama
malî kirin (I) *l/gh* süpürmek
malî kirin (II) *l/gh* tapanlamak
malîkxane *m* malikâne
malîn *l/ngh* **1.** silinmek **2.** süpürülmek **3.** süpürülmek, temizlemek
malîş *m* süpürge
malîşkar *n* **1.** süpürücü **2.** çöpçü
malîşkarî *m* **1.** süpürücülük **2.** çöpçülük
malîtî *h* evcek
malîvan *m* **1.** ev kadını **2.** *rd* aileye mensup olan kişi
malkambax *rd* 1. virane **2.** yıkıcı
malkambaxî *m* 1. viranelik **2.** yıkıcılık
malkavil *rd* 1. virane **2.** yıkıcı
malkêz *m* süpürge
malkir *rd* **1.** ev yapan, becerikli **2.** mal mülk edinen kimse
mallipişt *rd* 1. sorumsuz **2.** gezgin **3.** yoksul
mallivînk *m* yüklük, yatak yükü
mal mal *b* tavukları eve çağırma ünlemi
malmezin *rd* **1.** asilzade, hanedan **2.** ileri gelen aile
malmirov *n* dünür
malmişt *m* süprüntü
malmîrat *rd* 1. ocağı körelmiş kişi veya aile **2.** *b* be yahu
malmîrat kirin *l/gh* ocağını söndürmek
malneket *b* yahu (rica yoluyla söylenir)
malneviritiyo *b* yahu (rica yoluyla söylenir)
malnexerab *b* yahu (rica yoluyla söylenir)
malnihêr *m* bir tür altıpatlar silah
malnişîn *nd/rd* emekli
malnişînbûn *m* emekliye ayrılma
malnişîn bûn *l/ngh* emekli olmak
malnişînî *m* **1.** emeklilik, tekaütlük **2.** *rd* emekli
malnişînî bûn *l/ngh* emekli olmak, emekliye ayrılmak
malnişînî kirin *l/gh* emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)
malnivînk *m* yüklük, yataklık
malnîş *rd* emekli
malnîşbûn *m* emekli olma
malnîş bûn *l/ngh* emekli olmak
malnîşî *m* emeklilik, tekaütlük
maloban *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
malofî *rd* 1. evcil **2.** evcimen **3.** evde beslenilen hayvan
malofîbûn *m* evcilleşme, ehlileşme
malofî bûn *l/ngh* evcilleşmek, ehlileşmek
malofîkirin *m* evcilleştirme, ehlileştirme
malofî kirin *l/gh* evcilleştirmek, ehlileştirmek
malok *m* evcik
maloq (I) *m* mertek
maloq (II) *m* titreme
malovan *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
malovanî *m* ev sahipliği
malparêz *rd* tutumlu
malparêzî *m* tutumluluk
malper *m* site, vep sayfası
malperest *rd* mal düşkünü, haris
malperestî *m* mal düşkünlüğü, harislik
malperşikên *rd* kırıcı, hacker (internette siteleri çökerten kimse)
malperşikênî *m* kırıcılık, hackerlik
malsexl *bnr* malesexl
malşewitî *rd* evi yanmış kimse
malşêx *nd* şeyh ailesi
malşêxî *nd* şeyh ailesinde olunma
malşimar *m* uçkurluk
malt *m* malt (bira mayası)
Maltayî *nd* Maltız, Maltalı
maltenûrk *m* dışarda kurulmuş tandır yeri
maltik *m* önlük, üniforma, okul forması
maltin *m* süpürme
maltin *l/gh* süpürmek
malûlk *zo/n* solucan
malûmat *m* malumat
malûmatdar *rd* malümatlı ~ **bûn** malumatlı olmak
malvînk *bnr* malnivînk
malwêran *rd* 1. evi virane olmuş olan **2.** perişan
malwêranbûn *m* perişan olma
malwêran bûn *l/ngh* perişan olmak
malwêranî *m* 1. yıkım, felaket **2.** perişanlık

malwêrankirin *m* perişan etme
malwêran kirin *l/gh* perişan etmek
malwinda *rd* malını kaybetmiş kimse
malxalan *nd* dayıgiller
malxelîtk *m* fişeklik gözü
malxerab *rd* **1.** evi yıkılmış, yıkıma uğramış kimse **2.** afet (güzelliği ile insanı şaşkına çeviren, aklını başından alan kadın) **3.** *m* beşibirlik (ziynet eşyası) **4.** *m* bir silâh adı **5.** *b* evi yıkılası **~ê destan** savurgan kimse
malxerabbûn *m* yıkıma uğrama, perişan olma
malxerab bûn *l/ngh* yıkıma uğramak, perişan olmak
malxerabî *m* yıkım, felaket
malxerabkirin *m* yıkıma uğratma, perişan etme
malxerab kirin *l/gh* yıkıma uğratmak, perişan etmek
malxezûran *n* kayın pedergiller
malxirav *bnr* malxerab
malxopan *rd* 1. evi virane olmuş olan **2.** perişan
malxopanî *m* 1. yıkım, felaket **2.** perişanlık
malxu *bnr* malxwe
malxur *nd/nt* 1. mirasyedi **2.** hazır yiyici **3.** savurgan, müsrif, evi batıran yeyici kimse
malxurî *m* 1. mirasyedilik **2.** hazır yiyicilik **3.** . savurganlık, müsriflik
malxwe *nd/nt* **1.** aile reisi **2.** *n* koca **~ jin e, mal li bin e** evin reisi kadın oldu mu vay evin haline **~yê malê** aile reisi
malxwer *nd/nt* 1. mirasyedi **2.** hazır yiyici **3.** savurgan, müsrif
malxwerî *m* 1. mirasyedilik **2.** hazır yiyicilik **3.** savurganlık, müsriflik
malxwo *rd* kendibaşına, başıboş sorumsuz genç
malzaro *bnr* malzarok
malzarok *ant/m* döl yatağı, oğulduruk, aminios, rahim
malzeme *nd* malzeme, gereç
mam *n* amca
mama *n* mama (bebekler için hazırlanan yiyeceklerin genel adı)
maman *m* ebe (doğum işini yaptıran kadın)
mamanî *m* ebelik
mambiz *zo/m* geyik (Cervus elaphus)
mamelek *m* mal varlığı
mamik *m* 1. bilmece **2.** *mec* bilmece (bilinmeyen şey, muamma)
mamikdar *rd* bilmeceli
mamir (I) *zo/m* 1. tavuk (Galus) **2.** kümes hayvanları
mamir (II) *rd* evcil
mamirbûn *m* evcilleşme
mamir bûn *l/ngh* evcilleşmek
mamirî *m* evcillik
mamirîbûn *m* evcilleşme
mamirîkirin *m* evcilleştirme
mamir kirin *l/gh* evcilleştirmek
mamix *m* can eriği
mamiz *zo/m* ceylan, karaca, ahu
mamîran *bot/m* kırlangıç otu (Chelidonium majus)
mamîtî *m* amcalık **~ kirin** amcalık etmek
mamo *nd* **1.** amca (amcaya seslenirken) **2.** amca (yaşlı erkeklere saygı için kullanılan seslenme sözü)
mamojin *m* yenge (bir kimsenin amcasının eşi) **2.** yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
mamojinî *m* yengelik
mamoste *nd/nt* 1. öğretmen (hoca) **2.** üstat (senli benli konuşmalarda erkekler arasında seslenme sözü olarak kullanılır) **~yê bedenparêziyê** bedenci, beden eğitimi öğretmeni **~yê dîrokê** tarihçi, tarih öğretmeni **~yê matematîkê** matematik öğretmeni **~yê muzîkê** müzikçi **~yê rêber** rehber öğretmen **~yê wêjeyê** edebiyat öğretmeni **~yê wênesaziyê** resim öğretmeni
mamostecan *nd* hocam, sevgili hocam
mamostetî *m* öğretmenlik **~ kirin** öğretmenlik yapmak, hocalık etmek
mamox *m* yabanî erik
mamşerefk *m* pekmez küpüğü
mamûd (I) *m* hamut, öküz hamudu
mamûd (II) *zo/n* mamut (Elephas primigenius)
mamûr *n* şirim
mamza *nd/nt* amcazade
mamzade *nd/nt* amcazade
man- (I) *rz/m* önek olarak dişi anlamını verir * **man+ker** dişi eşek , **man+ga** inek
man (II) *m* **1.** kalma (olduğu yeri ve durumunu koruma, sürdürme) **2.** kalma (zaman, uzaklık veya nicelik için; belirtilen miktarda bulunma) **3.** kalma (konma, konaklama) **4.** kalma, yaşama (oturma, eğleşme) **5.** kalma (hayatını sürdürme, yaşama) **6.** kalma (varlığını koruma, sürdürme) **7.** kalma (oyalanma, vakit geçirme) **8.** kalma (sınıf geçmeme) **9.** kalma (işleme, yürümez duruma gelme) **10.** kalma (ertelenme, geriye atma) **11.** kalma (görevi veya yetkisi içinde olma, düşme) **12.** kalma (bir şeyle kaplanma, bir şeye bulanma) **13.** kalma (bir işi belli bir noktada bırakma, ara verme) **14.** kalma (-den geçme) **15.** kalma (-den geri kalma, yapamama) **16.** kalma (belirli bir gelirle geçinme) **17.** kalma (yetinme) **18.** kalma (olumsuz olarak; oluşma, meydana gelme) **19.** durma (bir yerde olma veya bulunma) **20.** kalınma **21.** kalma (yardımcı fiil olarak)
man *l/gh* **1.** kalmak (olduğu yeri ve durumunu korumak, sürdürmek) * **di peywira xwe de ma** görevinde kaldı **2.** kalmak (zaman, uzaklık veya nicelik için; belirtilen miktarda bulunmak) * **komir hindik maye** kömür az kalmış **3.** kalmak (konmak, konaklamak) *

hûn li ku derê dimînin? siz nerede kalıyorsunuz? **4.** kalmak, yaşamak (oturmak, eğleşmek) * **bi salan li Ewrûpayê ma** yıllarca Avrupa'da kaldı * **em li gund dimînin** biz köyde yaşıyoruz e **5.** kalmak (hayatını sürdürmek, yaşamak) * **ji wê malbatê tenê ev zarok ma** o ailede bir bu çocuk kaldı **6.** kalmak (varlığını korumak, sürdürmek) **7.** kalmak (oyalanmak, vakit geçirmek) * **ev çend saet in tu li ku mayî?** kaç saattir nerelerde kaldın? **8.** kalmak (sınıf geçınemek) * **di nav zarokan de yên ku derbas bûne jî hene, yên ku mane jî** çocukların içinden geçenler de var, kalanlar da **9.** kalmak (işlemez, yürümez duruma gelmek) * **erebe di rê de ma** araba yolda kaldı **10.** kalmak (ertelenmek, geriye atmak) * **çûna me, ma roja înê** gitmemiz cumaya kaldı **11.** kalmak (görevi veya yetkisi içinde olmak, düşmek) * **ev kar bi te ma?** bu iş sana mı kaldı? **12.** kalmak (bir şeyle kaplanmak, bir şeye bulanmak) * **ode di nav dûmanê de maye** oda duman içinde kalmış **13.** kalmak (bir işi belli bir noktada bırakmak, ara vermek) * **bila îro ders li ser madeya dîrokê bimîne** bu gün ders tarih maddesinde kalsın **14.** kalmak (-den geçmek) * **xanî ji bavê wê jê re maye** ev ona babasından kalmış **15.** kalmak (-den geri kalmak, yapamamak) * **mêvan hatin, em ji geştê man** misafir geldi, gezmeden kaldık **16.** kalmak (belirli bir gelirle geçinmek) * **tevî du zarokan em bi mûçekê man** iki çocukla bir maaşa kaldık **17.** kalmak (yetinmek) * **bi lêdanê tenê nema, çêr û bêçarî jî pê dikirin** dayak atmakla kalmadı, ona küfürler de savuruyordu **18.** kalmak (olumsuz olarak; oluşmak, meydana gelmek) * **rewşa ku em rast lê hatin, tenê bi bûyera Şêx Receb nema** karşılaştığımız vaziyet sadece Şeyh Recep vakasıyla kalmadı **19.** durmak (bir yerde olmak veya bulunmak) * **bi tena serê xwe li vê malê çawa dimîne?** tek başına bu evde nasıl duruyor? **20.** kalınmak * **ma heta êvarê mirov li wir dimîne?** akşama kadar orda kalınır mı? **21.** kalmak (yardımcı fiil olarak) * **eger ne ji Fatîmayê bûya em do birçî diman** Fatma'dan olmasaydı dün aç kalırdık ~ **çerm û hestî** bir deri bir kemik kalmak ~ **êcêbmayî** başı dönmek (görkemli bir şey karşısında şaşırmak) ~ **êvarê** akşama kalmak ~ **fînalê** finale kalmak ~ **îkmalê** ikmale kalmak ~ **kutasiyê** sona kalmak, finale kalmak ~ **li benda biryarê** (an jî **qerarê**) karara kalmak ~ **li dawiyê** sona kalmak ~ **li darê zorê** zora binmek ~ **li hêviya biryarê** (an jî **qerarê**) karara kalmak ~ **li paşiyê** sona kalmak ~ **li roja qiyametê** kıyamete kalmak **(tiştek)** ~ **li ser talih û siûdê** (an jî **şans û îqbalê**) (bir şey) şansa kalmak ~ **li tariyê** karanlığa kalmak ~ **û neman** hayat memat, ölüm kalım (veya dirim) ~ **weka lepekî** çok zayıflanmış olmak * **bimîne di xweşiyê de** (an jî **bimînin di xweşiyê de**) hoşça kal (veya kalın) * **ma** *mat* elde * **mayê ku hatiye milê (yekî) pê re kirin** etmediğini bırakmamak (veya komamak) * **mayê ku pê qedîn** gücü yetmek * **mayê ku tu bibêjî kiriye** yapmadığını * **mayê ku tu bibêjî pê re kirin** etmediğini bırakmamak (veya komamak) bırakmamak (veya koymamak) * **mayê ku tu bixwazî** yok yok (ne istersen var) * **mayê tu bibêjî 1)** bir türlü (hiçbir biçimde, hiçbir yolla) **2)** tatlısı tuzlusu (değişik, bol ve çok yiyeceğin bulunduğu sofra) * **neman pariyek nan xwarin** yiyecek ekmeği kalmamak

mancinîq *m* mancınk
manç *m* karasaban tutamacı
mand (I) *m* gelecek, ati
mand (II) *m* yorulma
mandak *m* dişi camuş
mandal *m* mandal (çamaşır mandalı)
mandala *bnr* mandele
mandalîna *bot/m* **1.** mandalina (Citrus nobilis) **2.** mandalina (bu ağacın meyvesi)
mandalkirin *m* mandallama
mandal kirin *l/gh* mandallamak
mandalkirî *rd* mandallı
mandarîn *m* mandalin
mandat *hq/m* manda (mandat)
mandater *rd/nd* mandater, mandacı
mandekirin (I) *m* hayrete düşürme
mandekirin (II) *m* yorma
mande kirin (I) *l/gh* hayrete düşürmek
mande kirin (II) *l/gh* yormak
mandel *bnr* mandele
mandele (I) *m* inkâr, yadsıma
mandele (II) *m* hayrete düşme, şaşakalma
mandeleker *rd* inkârcı
mandelekerî *m* inkârcılık
mandelekirin (I) *m* inkâr etme, yadsıma
mandelekirin (II) *m* hayrete düşürme
mandele kirin (I) *l/gh* inkâr etmek, yadsımak
mandele kirin (II) *l/gh* hayrete düşürmek
mandelekirî *rd* inkâr edilmiş olan
mandelker *bnr* mandeleker
mandelkerî *bnr* mandelekerî
mander *m* iyileştirme * **te ev dergûş neanî manderê** onu iyileştirmedin, deneye getirmedin
mandêrek *bot/m* adam otu, kankurutan (Mandragora automnalis)
mandin *m* kalma
mandin *l/gh* kalmak
mandî (I) *m* gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati)
mandî (II) *rd* yorgun, bitkin ~ **nebî!** kolay gele! (veya gelsin!)

mandîbûn *m* yorulma
mandî bûn *l/ngh* yorulmak
mandîbûna derûnî *psî/m* psikasteni
mandîbûyîn *m* yoruluş
mandîker *rd* yorucu * **tim li ser tiştên giran û mandîker diramiya** hep ağır yorucu şeyler düşünüyordu
mandîkirin *m* yorma
mandî kirin *l/gh* yormak
mandîtî *m* yorgunluk, bitkinlik
mandolîn *m* mandolin
mandû (II) *rd* 1. yorgun, bitkin
mandû (II) *rd* 1. günah, suç **2.** hata, yanlış
mane *m* **1.** anlam, mana **2.** *man* anlam (bir önermenin, bir tasarının, bir düşüncenin veya eserin anlatmak istediği şey) **3.** bahane ~ jê birin çekmek (herhangi bir anlama almak) * **binêre, te çawa mane ji gotina me bir** bak, sözümüzü nereye çektin ~ **jê çûn** anlam kaymasına uğramak ~ **jê girtin** bahane aramak **bi ~ya tam a peyvê** (an jî **kelîmeyê**) kelimenin tam anlamıyla **~ya tir û dasê çi tevî hev e?** dam üstünde saksağan, vur beline kazmayı **~ya xerab ji (gotinekê) birin** (bir sözü) fenaya çekmek
manedar *rd* anlamlı, manalı
manedarî *m* anlamlılık
manedarkirin *m* anlamlandırma, manalandırma
manedar kirin *l/gh* anlamlandırmak, manalandırmak
manegî *bnr* manekî
mane jê birin *l/bw* çekmek (herhangi bir anlama almak) * **binêre, te çawa mane ji gotina me bir** bak, sözümüzü nereye çektin
manek *n* iyi cins at, soylu at
manekirin *m* **1.** anlamlandırma **2.** yorumlama
mane kirin *l/gh* **1.** anlamlandırmak **2.** yorumlamak
manekî *n* iyi cins kısrak veya at
manenasî *m* semantik
manend *rd* **1.** benzer, eş, emsal **2.** gibi ~ **û hempayê (wî) tune** misili manendi yok
manendî *m* 1. benzerlik **2.** *d* **1.** gibi, -e benzer **3.** gibi, imişçesine, benzer biçimde **4.** gibisi, benzeri * **kesê manendî Ronî nîn e** Roni gibisi yok
manewiyat *m* maneviyat
manewî *rd* manevî
manewra *m* **1.** manevra **2.** *lşk* manevra (askere yaptırılan savaş denemesi)
manewrakirin *m* manevra yapma
manewra kirin *l/gh* manevra yapmak
maneyî *rd* anlamsal
mang (I) *m* ay (yılın on iki bölümünden her biri)
mang (II) *m* dişi manda
manga (I) *leşk/m* manga
manga (II) *zo/m* inek **~ya ku bi dizî hatiye kel bi aşkera dizê** ne etsen ortaya çıkar, hiçbir şey gizli kalamaz **~ya stewr** gebe kalmamış inek
mangadoş *nd/nt* inek sağan
mangadoşî *m* inek sağımı
manganez, mangan *kîm/m* manganez, mangan (sembolu mn)
manganîn *kîm/m* manganin
mangavan *nd/nt* inekçi
mangavanî *m* inekçilik
mangax *m* orak
mange *bnr* manga
manger *m* **1.** tırmık (kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayaklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç) **2.** diskaro, külvatör
mangerkirin *m* **1.** tırmıklama, tırmık çekme **2.** diskaro çekme
manger kirin *l/gh* **1.** tırmıklamak, tırmık çekmek **2.** diskaro çekmek
mangêr *bnr* manger
mangirtin *m* grev **~a birçîtiyê** açlık grevi
man girtin *l/gh* grevi yapmak
mango *bot/m* mango, Hint kirazı (Mangifera domestica)
mangor *n* yuvarlak, düzgün olmayan taş
manix *m* kedi yavrusu
manî (I) *psî/m* mani
manî (II) *m* mani (heceli, kafiyeli halk şiiri)
manî (III) *m* **1.** mâni, engel, güçlük **2.** *mec* kâhya kâhya * **tu mani serê min î?** keyfimin kâhyası mısın? ~ derxistin **1)** engel çıkarmak, güçlük çıkarmak, zorluk çıkarmak **2)** aksilik etmek **~yek derketin** aksilik çıkmak **~ê serê xwe ye** başına buyruk **~ê kêfa (yekî) nebûn** (birinin) keyfinin kâhyası olmamak
manî (IV) *m* bahane
manîbûn *m* engel olma, önleme
manî bûn *l/ngh* engel olmak, önlemek
manîdar (I) *rd* engelli
manîdar (II) *rd* manidar, anlamlı
manîdarî *m* anlamlılık
manîdarkirin *m* anlamlandırma, ifadelendirme
manîdar kirin *l/gh* anlamlandırmak, ifadelendirmek
manîfatura *m* manifatura
manîfaturafiroş *nd/nt* manifaturacı (satan kimse)
manîfatûrafiroşî *m* manifaturacılık
manîfesto *der* **1.** manifesto **2.** manifesto * **manifestoya partiyan** parti manifestosu
manîker *rd* engelleyici, önleyici
manîkirin *m* 1. bahane arama, vesile bulma, ayak sürüme **2.** ayak sürme (gönderilen yere isteği ile gitmeme) **3.** ayağını sürüme (verilen bir işi ağırdan alma)
manî kirin *l/gh* **1.** bahane aramak, vesile bulmak, ayak sürümek **2.** ayak sürmek (gönderilen yere isteği ile gitmemek) **3.** ayağını sürümek (verilen bir işi ağırdan almak)

manîkur *m* manikür
manîkurvan *nd/nt* manikürcü
manîkurvanî *m* manikürcülük
manîple *m* maniple ~ **kirin** maniple etmek
manîplutor *nd/nt* maniplülatör
manîta *m* manita
manîvela *m* manivela
manken *nd/nt* 1. manken 2. manken (terzicilikte) 3. manken (moda evlerinde kullanılan model)
mankenî *m* mankenlik
mankentî *m* mankenlik
manker *m* dişi eşek, merkep
manolya *bot/m* 1. manolya (Magnolia grand-diflora) 2. manolya (bu ağacın çiçeği)
manometre *fiz/m* manometre, basıölçer
manqel *m* mangal
manqer *n* mangır
mansiyon *m* mansiyon
manşet *m* manşet
manşon *m* maşon, ek bileziği
mantêz *m* mangal
mantik *m* 1. mantık 2. *fel* mantık **~a nûjen** *man/nd* lojistik
mantikdar *rd* mantıklı
mantikî *rd* 1. mantıkî, mantıksal 2. mantıklı
mantiknas *nd/nt* mantıkçı
mantiknasî *m* mantıkçılık
mantiq *bnr* mantik
mantiqdar *bnr* mantikdar
mantiroqe *rd* çok çabuk gelişen
mantî *m* mantı
mantîn *m* mantin (bir tür ipekli kumaş)
manto (I) *m* sarımsı inek
manto (II) *n* manto
manûse *m* bir tür kumaş veya bez
manyak *rd* 1. manyak (maniye uğramış, hasta) 2. manyak (hakaret sözü olarak)
manyakane *rd/h* manyakça
manyakî *m* manyaklık
manyetîk *fiz/rd* manyetik
manyetît *kîm/m* manyetit
manyetîze *rd* manyetize ~ **bûn** manyetize olmak ~ **kirin** manyetize etmek
manyetîzma *m* manyetizma
manyetîzmakar *nd/nt* manyetizmacı
manyetîzmakarî *m* manyetizmacılık
manyeto *fiz/m* manyeto
manyetodar *rd* manyetolu
manyetometre *m* manyetometre
manyezî *m* manyezi (magnezyum oksidin bir adı)
manyezît *kîm/m* manyezit
manzo *m* manto
manzume *wj/m* manzume, koşuk
maqîzer *bnr* mazîzerk
maqûl (I) *rd/dîr* 1. soylu, asilzade 2. bey, zengin kimse 3. eşraf
maqûl (II) *rd* 1. makul, akıllıca (akla uygun, akıla yatkın) 2. makul (akıllıca iş gören, mantıklı) 3. makul (aşırı olmayan, uygun) * **fiyeteke maqûl** makul bir fiyat ~ **bûn** makul olmak
maqûlane *h* makulca
maqûlî *m* 1. soyluluk, asalet 2. eşraflık 3. ağalık (kibar ve cömertçe davranış)
maqûltî *bnr* maqûlî
mar *zo/n* yılan * **mirov bi gotina xweş ji qulê dikişîne marê reş** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ **çi qas çivan bide xwe jî rast diçe qulê** ne kadar kıvırtsan da doğruya geleceksin ~ **ji pûngê hez nedikir, pûng çû di devê qula wî de hêşîn bû** neyi sevmiyorsan o sana bulaşır ~ **jî heta rast nebe naçe qulê** yılan gibi kıvrılsan da doğruya geleceksin, anlamında bir deyim **(wek) ~ lê çûn** yılan gibi ilerleınek ~ **(yek) mêtin** çok çabuk acıkmak ~ **û mişk bûne xwişk** tencere yuvarlanmış, kapağını bulınuş ~ **û mûr** yılan ~ **xwar dimeşe lê rast diçe qulê** yılan kıvrılarak ilerler ama doğrularak deliğine girer **~ê di qûçê de** yılan gibi sinsi kimse **~ê di tûr de** sinsi ve kurnaz kimse **~ê gewr** bir tür gri yılan **~ê meytan** açıkgöz, işini bilen kimse (olumlu anlamda) **~ê nîvkuştî** çürümeye terketme, sürümcemede bırakma **~ê pê di zik de 1)** sinsi kimse 2) gündüz külâhlı, gece silâhlı **~ê reş** sinsi, güvenilmez kimse **~ê reş li zimanê wî geriyaye** korkudan dilini yutmuş olan **~ê sicimî** bir tür yılan **~ê tezî** uyuşuk yılan **~ê xel** sinsi yılan
maradon *m* üstü ve üç yanı kapalı ağıl
marajo *bot/m* kuşkonmaz (Asparaggus oêcicinalis)
maran (I) *m* kağnı tekerleğinin ağaçtan gövdesi
maran (II) *m* kiler
maras *m* ayakkabı
marastandin *bnr* marastin
marastin *m* 1. sömürme, emme (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içme) 2. sömürme (başkalarının emeğine ve yaratıkları değerlere el koyma)
marastin *l/gh* 1. sömürmek, emmek (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içmek) 2. sömürmek (başkalarının emeğine ve yaratıkları değerlere el koymak)
maraz *bnr* merez
marazî *bnr* merezî
marazo *m* bir nevi mızrak
marcûve *bot/m* bir tür ot
marebend *m* evlenme sözleşmesi
maregîsk *zo/n* engerek (Vipera aspis)
marek (I) *m* eyer, içi yünle doldurulmuş eyer
marek (II) *m* damga
marekkirin *m* damgalama
marek kirin *l/gh* damgala**mak**
marekkirî *rd* damgalı

marez *m* **1.** sergi, sergileme **2.** panayır
marezkirin *m* sergileme
marez kirin *l/gh* sergilemek
marezvan *nd/nt* panayırcı
marê avî *zo/nd* su yılanı (Natrix natrix)
marê çavgilover *zo/nd* kobra (Naja)
marê deqdayî *nd* bir tür benekli yılan
marê kor *zo/nd* kör yılan (Typhops vermicularis)
marê mertal *zo/nd* kobra (Naja)
marê mirdarok *zo/n* engerek (Vipera aspis)
marê reş *zo/nd* 1. kara yılan (Coluber) **2.** *mec* sinsi, güvenilmez kimse **3.** *mec* kara kedi
marê siwaran *zo/nd* ok yılanı
marê şîlanê *zo/nd* mercan yılanı (Elaps corallinus)
marê teyar *zo/nd* ok yılanı
marê tîr *zo/nd* ok yılanı
marê xişxişok *zo/nd* çıngıraklı yılan (Crotalus)
margarîn *m* margarin, bitkisel yağ
margestî *rd* yılan tarafından ısırılmış (olan)
margê mêwê *zo/nd* kırkayak
margêsk *zo/m* kertenkele, keler
margir *zo/nd* yılancıl
margise *zo/m* bukalemum
margisk *zo/n* 1. sağır yılan **2.** kertenkele
margîros *n* **1.** erkek keklik **2.** dişisiz erkek keklik
margîse *zo/m* bukalemun, kaya keleri
margîsk *zo/n* engerek (Vipera aspis)
margîska avê *zo/nd* semender (Salamandra)
marijok *zo/m* kertenkele, keler
marî (I) *m* dişi keklik
marî (II) *rd* üvey
marîfet *m* 1. marifet (hüner, ustalık) **2.** marifet (uygun olmayan, can sıkan davranış veya iş) **3.** marifet (bilim, bilgi)
marîfetnak *rd* marifetli
marîjek *zo/m* semender (Salamandra)
marîjok (I) *nd/rd* sürüngen
marîjok (II) *bot/m* kurtluca, su sarımsağı (Aristolochia)
marîna *m* marina (yat limanı)
marîpişt *ant/nd* omurga, bel kemiği
marj *bz/m* marj
marjdar *rd* marjlı
marjînal *rd* marjinal
marjînalbûn *m* marjinalleşme
marjînal bûn *l/ngh* marjinalleşmek
marjînalkirin *m* marjinalleştirme
marjînal kirin *l/gh* marjinalleştirmek
mark *n* **1.** mark (Alman para birimi) **2.** mark (Finlandiya para birimi)
marka *m* marka, bellik
markadar *rd* markalı
markafiroş *nd/nt* markacı
markaj *sp/m* markaj
markakirin *m* markalama
marka kirin *l/gh* markalamak
market *m* market
marketvan *nd/nt* marketçi
marketvanî *m* marketçilik
markî (I) *nd* marki (bazı Batı devletlerinde kont ile dük arasındaki soyluluk bir unvan)
markî (II) *h* sürünme (sürüngenlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)
markî çûn *l/ngh* sürünmek (sürünerek ilerlemek)
markîçûyîn *m* sürünüş
markîz *m* 1. markiz (marki'nin eşi) **2.** markiz (bir tür koltuk)
markor *zo/nd* kör yılan
Marksîst *nd/nt* Marksist, Marxçı
Marksîzm *m* Marksizm, Marxçılık
Marksparêz *nd/nt* Marksçı, Marksit
Marksparêzî *m* Marksizm, Marxçılık
markûr *bnr* markor
marley *m* marley
marmarîşk *zo/m* doğurgan kertenkele
marmarîşok *zo/m* bir sürüngen hayvan
marmarok *zo/m* kertenkele, keler
marmaroş *zo/m* kertenkele
marmaroşk (I) *bot/m* dana ayağı (Arum)
marmaroşk (II) *zo/m* doğurgan kertenkele
marmarotk *zo/m* bir sürüngen hayvan
marmasî *zo/n* yılan balığı (Anguilla)
marmelad *m* marmelât
marmêlke *zo/m* kertenkele
marmij *n* **1.** yılan zehirini emmerek hastayı tedavi eden kimse **2.** *rd* sinsi, sümürücü, (dalevereyle çıkar sağlayan kimse) **3.** obur
marmilok *zo/m* bukalemum
marmota *zo/m* dağ sıçanı (Marmota marmota)
marmûdî *rd* ince, uzun ve narîn * **tilî û pêçiyê marmûdî** ince, uzun ve narin parmaklar
marn *m* pekmez topağı
maro *n* yılan (çocuk dilinde)
maroje *bot/m* kuşkonmaz (Asparaggus oêicinalis)
marok (I) *bj/m* dolama, kurlağan, yılancık, etyaran
marok (II) *bnr* zarok marok
maroken *n* 1. maroken **2.** *rd* maroken (marokenden yapılmış olan)
marokvan *nd/nt* marokenci
marokvanî *m* marokencilik
marolî *bot/m* bir tütün bitkisi türü
marpêç *m* marpuç (nargile marpucu)
marpêçfiroş *nd/nt* marpuççu (satan kimse)
marpêçkar *nd/nt* marpuççu (imal eden)
Mars *ast/m* Mars, Merih (Mars gezegeni)
mars *m* mars (tavla oyununda) ~ **bûn** mars olmak ~ **kirin** mars etmek
marsele *bnr* mosele
marş (I) *mzk/m* **1.** marş (müzik parçası) **2.** *b* marş (askerlikte yürü komutu) ~ **~!** marş marş

marş (II) marş, araba marşı
martag *bnr* martak
martak *n* mertek
martîn *m* martin (tek kurşun atan bir çeşit tüfek)
martînî *m* martini (bir alkol türü)
martok *m* mertek
Marûnî *nd/rd* **1.** Marunî (Katolik Süryani topluluğu) **2.** Marunî (bu topluluğa mensup olan kimse)
marûs *m* iki dişli dirgen
marxur *zo/nd* yılancıl
maryîsk *zo/m* kertenkele
marzerok *bnr* mazîzerk
marzone *m* bir tür üzüm
mas (I) *m* mas ayakkabı
mas (II) *m* kaşağı
mas (III) *bot/m* börülce, Hint bezelyesi
masaj *m* masaj
masajker *nd/nt* masajcı
masajkerî *m* masajcılık
masdar *m* mıstar (sıvama aleti)
mase (I) *m* masa **~ya alkolê** içki masası **~ya nivîsînê** yazı masası **~ya xemilandinê (an jî mitewzeyê)** tuvalet masası **~ya xurikên sar** soğuk büfe
mase (II) *m* mas ayakkabı
masenûs *m* yazı masası
masera *m* üzüm sıkma
masir *m* üzüm sıkma
masiyê beqerî *zo/nd* ala balık
masiyê bihuştê *zo/nd* cennet balığı (Macropodus viridiauratus)
masiyê deqsor *zo/nd* pisi balığı
masiyê hespikî *zo/nd* deniz atı
masiyê loko *zo/n* yayın balığı (Silurus glanis)
masiyê piştpan *zo/nd* çapak (Abramis brama)
masiyê sêld *zo/nd* ringa (Clupea harengus)
masiyê şûr *zo/nd* kılıç balığı
masiyê tal *zo/nd* gördek
masiyê tilmûskî *nd* balık buğulaması
masiyê zerik *zo/nd* sarı balık
masiyê zêrîn *zo/nd* kırmızı balık, havuz balığı
Masî *ast/nd* Balık
masî *zo/n* balık **~ girtin** balık tutmak **~ ji serê xwe genî dibe** balık baştan kokar **~ tilmûsk kirin** balık buğulaması **~yê deqsor** pisibalığı **~yê nava keviran** *zo/nd* kaya balığı (Gobius gobius) **~yê ringan** ring balığı
masîba *rd* mahlûk
masîdank *m* akvaryum
masîdar *rd* balıklı
masîf *m* masif
masîfiroş *nd/nt* balıkçı (satan kimse)
masîfiroşî *m* balıkçılık
masîgir (I) *nd/nt* **1.** balıkçı **2.** balıkçı (balıkçılara özgü) * **qehwexaneya masîgiran** balıkçı kahvesi **~ya beravî** kıyı balıkçılığı
masîgir (II) *zo/m* **1.** balıkçıl (Ardea cinerea) **2.** iskele kuşu, kara batak, yalı çapkını
masîgirî *m* balıkçılık
masîhespik *zo/m* deniz atı (Hippocampus hippocamhpus)
masîhûrk *zo/m* sardalye (Clupea pilchardus)
masîhût *zo/n* balina
masîjark *bot/m* balık otu
masîjehrik *bnr* masîjark
masîjehr *bot/m* balık otu
masîjûjî *zo/n* kirpi balığı
masîkartûxk *zo/m* kalkan balığı
masîkartûxk *zo/n* kalkan balığı (Scophtalmus maximus)
masîko *kîm/m* masiko
masîle *bnr* mahsere
masîlok *zo/m* fok balığı
masîmircan *zo/n* gümüş balığı (Atherina presbyter)
masîmûsa *zo/n* dil balığı (Solea vulgaris)
masîpan *bnr* masîpank
masîpank *zo/m* sazan (Cyprinus carpio)
masîperk *zo/n* kefal (Mugil cephalus)
masîpisîk *zo/n* yaym balığı (Silurus glanis)
masîsork *zo/m* kırmızı balık
masîstêrk *zo/m* deniz yıldızı (Aster)
masîşûr *zo/n* kılıç balığı (Xiphias gladius)
masîvan *nd/nt* **1.** balıkçı **2.** balıkçı (balıkçılara özgü)
masîvanî *m* balıkçılık
masîwa *nd* yaratık
masîxane *m* balıkhane
masîxatûnk *zo/m* som balığı (Salmo salar)
masîxirk *zo/n* kirpi balığı
masîxur *rd* balıkçıl (balıkla beslenen, balık yiyen)
masîxwer *rd* balıkçıl (balıkla beslenen, balık yiyen)
masîzêrîn *zo/m* kırmızı balık
masîzîv *zo/n* gümüş balığı (Atherina presbyter)
mask *n* mask, yüz kalıbı
maskanyîn *kîm/m* maskanyin
maske *m* **1.** maske **2.** maske (korunmak için özel olarak yapılmış, yüze geçirilen şey) * **maskeya gazê** gaz maskesi **3.** maske (yüz ve boyun güzelliği için cilde sürülen krem) **~ya gazê** gaz maskesi **~ya karnavalê** karnaval maskesi
maskedar *rd* maskeli
maskekirin *m* maskeleme
maske kirin *l/gh* maskelemek
maskekirî *rd* maskeli, maske sürülmüş, maske takılmış
maskot *nd/nt* maskot, uğurluk
maslûke *bnr* masûlke
mason *nd/nt* mason
masonî *m* masonluk
masontî *m* masonluk
masor *nd/nt* masör, masajcı

masorî *m* masörlük, masajcılık
mast *n* yoğurt ~ **kulan** yoğurt yaymak ~ **meyandin** yoğurt mayalamak ~ **pê ve kirin** yoğurt yaymak ~ **xistin (tiştekî)** yoğurtlamak * **mast xistin şorbeyê** çorbayı yoğurtladılar ~**ê kîs** torba yoğurdu ~**ê seyê herimandî dê ji bo seyî be** itin pislediği yoğurt yine ite kalır
mastar *n* mastar (duvarcı ve sıvacı aleti, mıstar)
mastav *m* çırpma ayran
mastedims *n* karga beyni
master *m* master
mastere *m* numunelik
masterk *bnr* mastêrk (II)
mastê kîs *nd* süzme yoğurt
mastêrik *m* yoğurt sözgeci
mastêrk (I) *bot/m* kırmızı ayaklı kara buğday
mastêrk (II) *m* yoğurt sözgeci
mastfiroş *nd/nt* yoğurtçu (satan kimse)
mastfiroşî *m* yoğurtçuluk
mastik *bot/m* bir bitki
mastî *m* bir yemek adı
mastîka *nd* mastika
mastkar *nd/nt* yoğurtçu (imal eden)
mastkarî *m* yoğurtçuluk
mastkirî *rd* yoğurtlu, yoğurt katılmış olan
mastkîs *nd* süzme yoğurt
mastlêxistî *rd* yoğurtlu, yoğurt katılmış olan
masturbasyon *m* mastürbasyon
mastvan *nd/nt* yoğurtçu
mastvanî *m* yoğurtçuluk
mastxane *m* yoğurthane
masûl *m* fitil
masûldan *m* fitillenme, kabarma
masûl dan *l/gh* fitillenmek, kabarmak
masûle *m* makara
masûlke *ant/m* kas, adale ~**ya dilî** *ant* kalp kası ~**ya repbûnê** *ant* dikleşme dokusu ~**ya zotikê** anüs sfinkteri ~**yên çav** göz kasları
masûlkedar *rd* adaleli, kaslı
masûlkeya kişandar *ant/nd* açan, tensör
masûlkeyî *biy/rd* kasıl, adalî
masûlkezan *nd/nt* kas bilimci
masûlkezanî *m* kas bilim
masûr (I) *m* kabartı (vücut için)
masûr (II) *m* mekik (dokuma tezgahlarında)
masûra *m* masura
masûrdan *m* kabarma (vucüt için)
masûr dan *l/gh* kabarmak (vucüt için) * **canê wî masûr daye** vücudu kabarmış
masûrdayî *rd* kabarık (tendeki kabarma için) * **rûyê wê masûrdayî ye** suratı kabarık
masûrdayîbûn *m* kabarıklık
masûse *m* dirgen
maş (I) *bot/m* maş, börülce
maş (II) *m* maşa
maş *nd* yaratık (korkunç hayvanlar) yaratık * **maşekî xerab e** kötü bir yaratıktır
maşan *m* aşınım
maşandin *m* aşındırma
maşandin *l/gh* aşındırmak
maşandî *rd* aşındırılmış
maşe (I) *bot/m* hint bezelyesi
maşe (II) *m* **1.** maşa **2.** kıskaç (demirci kıskacı) **3.** maşa (saçları kıvırtmak için kullanılan metal araç) **4.** *mec* maşa (başkasının isteklerine âlet olan kimse)
maşe (III) *m* kontak ~ **girtin** kontağı kapamak ~ **vekirin** kontağı açmak
maşefiroş *nd/nt* maşacı satan kimse)
maşeker *nd/nt* maşacı (imal eden)
maşekirin *m* (saç) maşalama
maşe kirin *l/gh* (saç) maşalamak
maşekirî *rd* maşalı (saç)
maşelah *b* **1.** maşallah (beğenme duyguları anlatır) **2.** maşallah (şaşkınlık ve sitem belirtmek için kullanılır) **3.** maşallah (üstünde maşallah yazılı nazarlık) ~ **bênezer be** kırk bir kere maşallah ~ **jê re** maşallahı var
maşelan *m* meltem
maşere *bj/m* kızıl yörük, yılancık
maşerez *zo/nd* bağ böceği
maşêl *m* asma
maşêngeh *m* kuzine (büyük mutfak sobası)
maşêter *bot/m* Hint bezelyesi
maşik (I) *bot/m* börülce, Hint bezelyesi
maşik (II) *m* **1.** maşa **2.** maşa (çok küçük şeyleri tutturmaya yarayan araç)
maşikfiroş *nd/nt* maşacı (maşa satan kimse)
maşikker *nd/nt* maşacı (imal eden)
maşiyayî *rd* **1.** aşınık, aşınmış **2.** sıska, zayıf
maşîn *m* **1.** aşınma **2.** *fiz* sürtünme
maşîn *l/ngh* aşınmak
maşîner *rd* aşındırıcı
maşkûlî *m* çocukların pikniğe çıkması
maşmar *bnr* malşimar
maşoq *bnr* maşûq
maşot *zo/m* **1.** tırtıl **2.** kırkayak
mat (I) *rd* mat (parlak olmayan donuk renk)
mat (II) *nd* **1.** baka kalma, donup kalma, şaşma **2.** mat (satranç oyununda) **3.** durgun ~ **bûn** mat olmak ~ **hiştin** hayrete düşürmek ~ **kirin** mat etmek ~ **û kiş** şah mat
mat (III) *bnr* mot (II)
matador *n* matador
matadorî *m* matadorluk
matbû *rd* matbu, basılı (matbada basılmış olan)
matbûat *m* basın, matbuat
matbûn (I) *m* matlaşma (renk için)
matbûn (II) *m* **1.** donakalma, donup kalma, donma (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalma) **2.** mat olma **3.** durgunlaşma
mat bûn (I) *l/ngh* matlaşmak (renk için)
mat bûn (II) *l/ngh* **1.** donakalmak, donup kalmak, donmak (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalmak) * **her kes di cihê**

xwe de **mat bûbû, lê temaşe dikir** herkes yerinde donmuş ona bakıyordu **2.** mat olmak **3.** durgunlaşmak
matbûyîn (I) *m* matlama
matbûyîn (II) *m* **1.** donakalış, donup kalma, donma (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalma) **2.** mat oluş
matem *m* matem, yas
matematîk *m* matematik
matematîkî *rd* matematiksel
matematîkzan *nd/nt* matematikçi
materyal *fel/m* materyal, özdek
materyalîst *fel/rd* materyalist, özdekçi
materyalîzm *fel/m* materyalizm, özdekçilik
matetîx *bot/m* bir bitki
matê *b* kardeş, bacı teklifsiz konuşmada
matik (I) *m* beşik
matik (II) *m* sürme (göze çekilen)
matî *m* hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık)
matîne *m* matine **~ya gel** (an jî **xelkê**) *sn* halk matinesi
matîşor *bj/m* dolama, kurlağan,
matkirin (I) *m* matlaştırma
matkirin (II) *m* **1.** hayrete düşürme, donup kalmasını sağlama **2.** mat etme
mat kirin (I) *l/gh* matlaştırmak
mat kirin (II) *l/gh* **1.** hayrete düşürmek, donup kalmasını sağlamak **2.** mat etmek
matman *m* baka kalma, dona kalma, hayran kalma
mat man *l/ngh* baka kalmak, dona kalmak, hayran kalmak
matmayîn *m* baka kalış, dona kalış, hayran kalış
matmazel *m* matmazel
mato *m* çatallastik
matot *m* pamuk toplama işi
matrîs *m* matris
matûrge *m* iki tarafı düz ve eşit olup bir elle tutulup kullanılabilen orta ağırlıkta taşçı çekici
maûn *bot/m* **1.** maun (Swietenia mahagoni) **2.** maun (bu ağacın kerestesi) **3.** *rd* maun (maundan yapılmış olan)
mawe *m* süre, müddet, vade **~ danîn** süre tanımak **~ dirêj kirin** süreyi uzatmak **~ya karantînayê** karantina süresi **~ya qerimînê** kuluçka dönemi (veya devri)
maweborî *m* süre aşımı
mawedan *m* süre tanıma
mawe dan *l/gh* süre tanımak
mawedar *rd* süreli, müddetli, vadeli
mawedayîn *m* süre tanıma
mawenêzîk *rd* yakın süreli (veya vadeli)
mawepîv *m* süreyazar, süre ölçen, kronograf
mawepîvî *m* süre ölçümü
mawer *m* gül suyu
mawên *m* ara yer, aralık
mawî *m* dişi domuz
mawîzer *m* (Wilhelm von Mauser'in adından) mavzer
mawna *der/m* mavna
mawnavan *nd/nt* mavnacı
max (I) *m* iki kiriş arası mesafe
max (II) *m* yığın, istif (çalı veya meşe yaprağı yığını, otsu bitkiler için)
maxane *bnr* malxerab
maxaraca *n* mihrace
maxaze mağaza **~ya cilan** konfeksiyon mağazası
maxazî *m* mahzen
maxda *rd* çirkin
maxdabûn *m* çirkinleşme
maxda bûn *l/ngh* çirkinleşmek
maxdatî *m* çirkinlik
maxlûl *nd* iki yaşında deve
maxtuf *m* gözleme
maxwene *h* **1.** sanki **2.**yoksa **3.** *b* be sen de
Maya *nd* Maya (Maya halkı)
maya *m* maya, tıynet
mayan *m* maya
mayasil *bj/m* mayasıl
mayatê *b* kadınların bir olay karşısında hayretlerini göstermek için kullandıkları ünlem
maye (I) *m* dişi deve
maye (II) *m* 1. sermaye **2.** *rd* kalık **3.** *mat* kalan
mayesir *m* basur
mayin *m* mayın **~ binax kirin** mayınlamak **~ çandin** mayın döşemek **~ kirin binê erdê** mayın döşemek
mayinger *nd/nt* mayin tarayıcı
mayingerî *m* mayin tarayıcılığı
mayinker *nd/nt* mayıncı
mayinkirin *m* mayınlama
mayin kirin *l/gh* mayınlamak
mayî (I) *rd* **1.** kalan, artık, bakiye **2.** kalan (arta kalan) **3.** kalıntı **4.** bırakılmış, metruke
mayî (II) *fiz/rd* sıvı
mayîkirin *m* sıvılaştırma
mayî kirin *l/gh* sıvılaştırmak
mayîn *m* kalım, kalış **~ ew ~ e** kalış o kalış
mayîndar *rd* kalıcı
mayînde *rd* 1. kalıcı, payidar (sürekli, geçici karşıtı) **2.** kalıcı (her zaman geçerliliğini sürdürecek olan) **3.** köklü *** çareseriyeke mayînde** köklü bir çözüm **4.** kalan **~ bûn** kalıcı olmak, payidar olmak
mayîndebûn *m* kalıcılaşma, süreklileşme
mayînde bûn *l/gh* kalıcılaşmak, süreklileşmek
mayîndekirin *m* kalıcılaştırma, temelleştirme
mayînde kirin *l/gh* kalıcılaştırmak, temelleştirmek
mayîndetî *m* kalıcılık
mayîne *mat/m* kalan
mayînî *rd* kalıcı, baki
mayînîtî *m* kalıcılık

mayo *n* mayo
mayonez *m* mayonez
mayonezkirî *rd* mayonezli
mayox *rd* kalıcı, baki
mayoxî *m* kalıcılık
mayşatê *b* kardeş, bacı (teklifsiz konuşmalarda)
mayşonik *bot/m* bir bitki
mayşor *kîm/n* Alman gümüşü
may tê çûn *l/bw* müdahale etmek
maytêker *nd/nt* müdahaleci, karışan
maytêkerî *m* müdahalecilik
maytêkirin *m* müdahale
may tê kirin *l/bw* müdahale etmek
maz (I) *bnr* mazmaz
maz (II) *rd* 1. üç yaşında koç **2.** kart (gençliği ve körpeliği kalmamış) * **çêleka maz** kart inek
mazad *m* mezat, açık artırma
mazadker *nd/nt* mezatçı
mazadkerî *m* mezatçılık
mazbeta *m* mazbata
mazbûn *m* kartlaşma
maz bûn *l/gh* kartlaşmak
mazelîlk *bnr* mazîzerk
mazeret *m* mazeret, gerekçe ~ **dîtin** mazeret bulmak
mazhariyet *m* mazhariyet, ergi
mazik *m* mazı
mazî *bot/m* (Thuya) mazı ~**yê hesir** bir tür mazı ~**yê panik** bir tür yassı mazı ~**yên xwe ji dara (yekî) jê kirin** (biriyle) ilişkilerine son vermek
mazîçîn *nd/nt* mazı toplayıcısı
mazîçînî *m* mazı toplama
mazîpişt *ant/m* omurga
mazîvan *nd/nt* mazı toplayıcısı
mazîvanî *nd/nt* mazı toplayıcılığı
mazîzerk *zo/m* keler
mazlix *m* kağnının sürücü oturağı
mazmaz *ant/m* bel kemiği
mazmazik *ant/m* bel kemiği
mazmazîtank *zo/m* doğurgan kertenkele
mazmazk *ant/nd* **1.** omurga, bel kemiği **2.** omurga (gemilerde) **3.** omurga, esas (mec)
mazmazkgelan *zo/nd* omurgalılar
mazmûr *m* Süleyman peygamberin kutsal kitabı
mazor *m* bir nevi mızrak
mazoşîst *psî/rd* mazoşist, öz ezer
mazoşîzm *psî/m* mazoşizm, öz ezerlik
mazot *m* mazot
mazotfiroş *nd/nt* mazotçu (satan kimse)
mazotfiroşî *m* mazotçuluk
mazotkirin *m* mazotlama
mazot kirin *l/gh* mazotlamak
mazûban *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
mazûbanî *m* ev sahipliği
mazûpişt *ant/m* omurga
mazûryûm *m* mazuryum (teknetyum'un eski adı)
mazûvan *nd/nt* ev sahibi (evine konuk çağıran kimse)
mazûvanî *m* ev sahipliği
me (I) *m* me (kuzu melemesi)
me- (II) *rz/m* emir kipinin olumsuzluk öneki
me (III) c **1.** biz (bükünlü halde, şimdiki zaman, gelecek, zaman, emir kipi dışındaki geçişli fiillerin tüm zaman çekimlerinde kullanılır) **2.** biz (resmî konuşmalarda bazen birinci tekil şahıs zamiri 'ben' yerine kullanılır) **3.** biz (bazı yazarlar 'ben zamiri verine kullanırlar) ~ **bawerî pê anî** inandık, amenna ~ **bawerî pê aniye** bir kere inanmışız ~ **bexçe danî bi nezanî ji der de hat got ez xweyî tu cenan î** dağdan gelip bağdakini kovmak ~ **bi rê ke 1)** bizi yolla (veya yolcula) **2)** hele bir işimizi gör ~ **bi serê xwe qebûl e 1)** ~ başımla beraber **2)** azı çoğa saymak (veya tutmak) ~ **bi temamî qebûl e** azı çoğa saymak (veya tutmak) ~ **bibexşînin** bizi bağışlayın, af buyurun ~ **bihar bi dilê xwe anî** göründü Sivas'ın bağları (umutla beklenen sonuç ters yönde gelişti) ~ **çi got tembûra me çi got** biz ne dedik o ne anladı ~ **çi jê ye!** anasını eşek kovalasın! ~ **daye navê** ya herrü ya merrü ~ **daye navê ha li çokê ha li qirikê** battı balık yan gider ~ **daye navê ha li saqê, ha li çokê** battı balık yan gider ~ **erzîhal li xwe da** selâm verdik borçlu çıktık ~ **ev dît ê paşîn bi bîr anî** gelen gideni aratır ~ **genim avêt** ~ **ceh hilanî** arpa ektim darı çıktı ~ **got diya te baş, bavê te baş** anan yahşı baban yahşi ~ **got qey 1)** zannetik ki **2)** derken * **me got qey em dê êvarê bigihin wê derê, lê ancax nîvê şevê em gihîştinê** akşamdan önce varacağız derken, ancak gece yarısı varabildik ~ **got û ne got** der demez (hemen, o sırada) ~ **hêka hev deqandiye** ne çiçektir biliriz, biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz ~ **hindik ji Xwedê xwest, Xwedê pir da me** körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz ~ **hindikiyê te bi pirî qebûl kir** azı çoğa saymak (veya tutmak) ~ **hîç jê hêvî nedikir 1)** hiç ummuyorduk **2)** umulmadık ~ **îman pê anî** inandık, amenna ~ **îman pê aniye** bir kere inanmışız ~ **ji vî tiştî hêvî nedikir** olur şey değil ~ **jixwe dayê navê** anasını sat! (veya satayım!) ~ **ked û hed kir, hinekî din (hatin) xwarin** davulu biz çaldık parsayı başkası topladı ~ **kêm kir Xwedê zêde bike** Allah ziyade etsin, ziyade olsun ~ **li hev kir?** tamam mı?, anlaştık mı? ~ **lolo kir lêlê hat** arpa ektim darı çıktı ~ **ne bawer e** kulağına inanmamak ~ **negot here bikuje** vur dedimse (veya dedikse) öldür demedim (veya demedik) ya ~

rojiya xwe xwar? ne günah işledik? ~ **sihêtiya (yekî) kiriye** ne çiçektir, biliriz ~ **silav dayê em poşman bûn** selâm verdik borçlu çıktık ~ **zû de kûnyaya hev xwendiye** biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz ~ **xwe avêtiye (tor û) bextê te** (an jî **we**) afınıza sığınarak
meal *m* meal, mana
mearîf *m* maarif, öğretim
meaş *n* maaş, aylık ~ **dan** maaş vermek, aylık vermek ~ girtin (an jî **stendin**) maaş almak, aylık almak
meaşgir *rd* aylıklı
meaşgirî *m* aylıklılık
meazalah *b* maazallah
mebeh (I) *nd/nt* **1.** vasi (bir yetimin veya akılca zayif, hasta birinin malını yöneten kimse) **2.** vasi (ölen bir kimsenin vasiyetini yerine getirmekle yükümlü kimse)
mebeh (I) *rd* net (bütün çizgileri belirgin olan, gözün bütün ayrıntılarıyla algıladığı iyi görünen şey)
mebehî (I) *m* vasilik
mebehî (II) *m* netlik
mebest *m* **1.** amaç, maksat, erek **2.** gaye ~**ek li ber (yekî) bûn** maksat gütmek
mebestdar *rd* **1.** amaçlı, maksatlı, erekli **2.** gayeli
mebestdarî *m* **1.** amaçlılık **2.** *fel* ereklilik
mebestî *rd* ereksel
mebestkirin *m* amaçlama
mebest kirin *l/gh* amaçlamak
mebestkirî *rd* amaçlanmış olan
mebestvanî *m* erekçilik
meblax *m* meblağ, tutar
mebret *bnr* mevred
mebrûm *nd* bir tür kumaş
mebûs *nd/nt* mebus, millet vekili ~**ê serbixwe** bağımsız millet vekili
mebûsî *m* mebusluk, millet vekiliği
mecal *m* **1.** mecal (derman, takat, dinçlik) **2.** *mec* fırsat ~ **dan (yekî)** (birine) fırsat sağlamak (veya vermek) **(ji)** ~ **de ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **neman 1)** mecal kalmamak, takat kalmamak **2)** dama demek ~ **tê de neman** mecal kalmamak ~**a (yekî) neman** mecal kalmamak mecal ~**a xwe nedîtin** çıkar yol bulamamak
mecalkeys *rd* fırsatçı
mecalkeysî *m* fırsatçılık
mecalqasî *m* gücü yetme durumu
mecanî *rd* **1.** bedava, parasız **2.** parasız yatılı okul
mecaz *m* mecaz
mecaza hinartî *wj/nd* mecazî mürsel
mecazdar *rd* mecazlı
mecazî *rd* mecazî
mecbûr *rd* mecbur ~ **bûn** mecbur olmak ~ **kirin** mahkûm etmek, mecbur **etmek** ~ **man** mecbur kalmak ~**î (tiştekî) kirin** (birini) mecbur tutmak
mecbûrbûn *m* mecbur olma, zorunda olma, durumunda olma (veya bulunma)
mecbûr bûn *l/ngh* mecbur olmak, zorunda olmak, durumunda olmak (veya bulunmak)
mecbûrbûyîn *m* mecbur oluş
mecbûriyet *m* mecburiyet, yüküm
mecbûrî *rd* **1.** mecburî, zorunlu **2.** zarurî, zorunlu * **oksîjen ji bo jînê mecbûrî ye** oksijen hayat için zorunludur **3.** zorunlu (doğal olarak kaçınması imkansız olan) **4.** *m* zorlama
mecbûrîkirin *m* mecburî kılma, zorunlu kılma
mecbûrî kirin *l/gh* mecburî kılmak, zorunlu kılmak
mecbûrîtî *m* mecburiyet, zorunluk, zorunluluk
mecbûrkirin *m* mecbur etme
mecbûr kirin *l/gh* mecbur etmek
mecbûrman *m* mecbur kalma, zorunlu kalma
mecbûr man *l/ngh* mecbur kalmak, zorunlu kalmak
mecbûrmayîn *m* mecbur kalış, zorunlu kalış
mecele *m* mecelle, dergi
mecere *m* atıksu toplayıp gönderen mekanizma, taş küveti
mecîdiye *n* mecidiye (bir gümüş para)
mecîdî *n* mecidiye
mecîdît *mîn/m* mecidit
meclîs *m* **1.** meclis, parlâmento **2.** meclis (dostlar toplantısı) ~**a newengeran** millet meclisi ~**a qanûndanînê** yasama meclisi ~**a sazûmankar** kurucu meclis
meclîsgerîn *m* divan toplanması, meclis toplanması (dostlar meclisi için)
mecma *m* yığınak
mecmua *m* mecmua, dergi
mecmû *m* toplam
mecnûn *rd* mecnun
mecnûnbûn *m* mecnun olma
mecnûn bûn *l/ngh* mecnun olmak
mecnûnbûyîn *m* mecnun oluş
mecra *m* mecra, akak * **mecraya bestê dere** akağı
mecrefe *bnr* micirfe
mecrep *m* kürek, kayık küreği
mecûn *bnr* macûn
Mecûs *nd* Mecus (Zerdüşt dininden olanlar)
Mecûsî *nd/rd* Mecusî
Mecûsîtî *m* Mecusîlik
meczûp *rd* meczup, sapık (delice davranışları olan)
meç *nd* meç (saç için)
meçek *m* bilek
meçhûl *rd* **1.** meçhul, belirsiz, bilinmeyen **2.** *mat* bilinmedik, bilinmeyen
med (I) *bnr* max

med (II) *m* mesafe
medah *nd/nt* **1.** meddah **2.** övücü, öven
medahî *m* **1.** meddahlık **2.** övücülük
medar *m* geçim
medarî *m* geçim, geçinme
med cezîr *erd/m* meddücezir, gelgit
meded *m* medet, yardım
mededkar *rd* meddet uman
medek *m* dişi camuş
medeniyet *m* medeniyet, uygarlık
medenî *rd* **1.** medenî, uygar * **civakeke medenî** medenî bir toplum **2.** medenî, uygar (kültürlü, eğitimli, görgü kurallarına uyan kimse) * **mirovekî medenî** uygar bir insan
medenîbûn *m* medenîleşme, uygarlaşma
medenî bûn *l/ngh* medenîleşmek, uygarlaşmak
medenîkirin *m* medenîleştirme, uygarlaştırma
medenî kirin *l/gh* medenîleştirmek, uygarlaştırmak
meder (I) *erd/m* tropika
meder (II) *m* şefaat
medera cedî *erd* oğlak dönencesi
mederî *erd/rd* tropikal
medfen *m* defnolunacak yer, gömülecek yer
medfûnî *m* bir tür sulu yemek
medh *bnr* meth
medhuş *rd* sersem, seme
mediyastîn *ant/m* mediyastin
medlûn *rd* mahrum, yoksun
medlûn bûn *l/ngh* mahrum olmak
medlûmî *m* mahrumiyet, yoksunluk
medor (I) *m* çevre, etraf
medor (II) *m* **1.** mengene, marangoz mengenesi **2.** pres
medorkirin *m* presleme
medor kirin *l/gh* preslemek
medorvan *nd/nt* mengeneci
medorvanî *m* mengenecilik
medreb *m* çeltik tarlası
medrebaz *n* madrabaz
medrebazî *m* madrabazlık
medrese *m* **1.** medrese (islam dini kurallarına uygun eğitimin verildiği yer) **2.** okul
medresevanî *n* medreseli
medreseyî *rd* medreseli, medreseden mezun olmuş olan
medrûm *bnr* medrûn
med û cezîr *erd/m* medücezir, gelgit
medûz *zo/m* deniz anası
medxoş *rd* sersem
medxoşî *m* sersemlik
medya *m* medya **~ya dîtbarî** görsel medya~**ya nivîskî** yazılı medya
medyûm *nd/nt* medyum
medyûmî *m* medyumluk
medyûmtî *m* medyumluk
mefa *m* fayda, yarar, istifade ~ **jê wergirtin** -den faydalanmak ~ **lê kirin** fayda vermemek **~yî (.....) hatin** -e yaramak
mefadar *rd* faydalı, yararlı
mefadarbûn *m* faydalanma, yararlanma
mefadar bûn *l/ngh* faydalanmak yararlanmak
mefadarî *m* faydalanma, yararlılık
mefadarkirin *m* faydalandırma, yararlandırmak
mefadar kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
mefagirtin *m* faydalanma, yararlanma
mefa girtin *l/gh* faydalanmak, yararlanmak
mefagirtî *rd* faydalanmış, yararlanmış olan
mefandin *m* aşındırma
mefandin *l/gh* aşındırmak
mefandî *rd* aşınık, aşındırılmış
mefaperest *nd/nt* **1.** faydacı, yararlanmacı **2.** *fel* faydacıl
mefaperestî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık
mefaperwer *nd/nt* faydacı, yararlanmacı
mefaperwerî *m* faydacılık, yararlanmacılık
mefawergirtin *m* faydalanma
mefa wergirtin *l/gh* faydalanmak
mefer *m* **1.** umut, ümit (çare) **2.** umut (bu duyguyu veren kimse veya şey) **3.** fırsat **4.** imkan, olanak ~ **dan 1)** umut vermek **2)** imkan vermek ~ **kirin** umut etmek **~a (yekî) birîn** umudunu kırmak **~a (yekî) man li Xwedê** işi Allaha kalmak
meferdar *rd* umutlu, ümitli
meferdarbûn *m* umutlanma, ümitlenme
meferdar bûn *l/ngh* umutlanmak, ümitlenmek
meferdarî *m* umutluluk, ümitlilik
meferdarkirin *m* umutlandırma, ümitlendirme
meferdar kirin *l/gh* umutlandırmak, ümitlendirmek
mefermend *rd* umutlu, ümitli
mefermendî *m* umutluluk, ümitlilik
mefhûm *m* mefhum, kavram
mefik *m* yemlik (hayvanlara yem verilen yer veya kap)
mefî *rd/argo* nanay
mefîn *m* aşınma
mefîn *l/ngh* aşınmak
mefîş *rd* mafiş, yok
mefkûre *m* mefküre, ülkü, ideal
mefsik *m* kevgir
meftûl *m* **1.** put (üç dört tel iplikten bükülmüş iplik) **2.** tel (türlü metallerden yapılmış kopmaya karşı dirençli ince uzun nesne)
meftûne *m* ekşili bir yemek
mega *nd* mega (kısaltması M)
megafon *m* megafon
megahertz *m* megahertz (kısaltmasıMHz)
megaloman *rd* megaloman, benci
megalomanî *bj/m* megalomani, büyüklük hastalığı
megaton *m* megaton (kısaltması Mt)

megatonî *rd* megatonluk
megavat *fiz/m* megavat
megavatî *m* megavatlık
megbes *m* karlık (kar kuyusu)
meger *g* meğer, meğerse ~ **ku** meğer ki
megez *bnr* meêş û megez
megîne *h* örneğin, mesela
meh *m* **1.** ay (yılın on iki bölümünden her biri) * **meha avrêlê** nisan ayı **2.** *ast* ay (art arda gelen iki yeni ay arasındaki süre) **3.** ay (bir ayın herhangi bir gününden ertesi ayın aynı gününe kadar geçen veya yaklaşık olarak 30 gün olarak kabul edilen süre) * **ev kar di nav sê mehan de diqede** bu iş üç ayda biter ~ **bi** ~ ay be ay * **dê deynê xwe meh bi meh bide** borcunu ay be ay ödeyecek ~**a heyvî** kamerî ay ~**a muheremê** muhareme ayı, matem ayı ~**a reşemiyê (an jî sebatê)** şubat ayı, küçük ay ~**a serzê** döl ayı
mehafe *m* mahfe
mehal *rd* ihmalci
mehaltî *m* ihmalcilik
mehan (I) *m* aşınım, aşınma
mehan (II) *m* hazım, sindirim
mehandin (I) *m* **1.** aşındırma **2.** yıpratma **3.** mahvetme
mehandin (II) *m* hazınetme, sindirme, sindiriş
mehandin (I) *l/gh* **1.** aşındırmak **2.** yıpratmak **3.** mahvetmek
mehandin (II) *l/gh* hazmetmek, sindirmek
mehandî *rd* aşınık, aşındırılmış
mehane *m* 1. aylık (maaş) **2.** *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan) * **civîna mehane** aylık toplantı * **kovara mehane** aylık dergi ~ **dan** aylık vermek, maaş vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) aylık almak, maaş vermek ~**ya malnişîniyê (karkenariyê** an jî **teqawidiyê)** emekli aylığı
mehanedar *rd* aylıklı
mehanedarî *m* aylıklılık
mehanî *m* 1. aylık (maaş) **2.** *rd* aylık (ayda bir kez yapılan veya çıkan) ~ **dan** aylık vermek, maaş vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) aylık almak, maaş vermek ~**ya malnişîniyê (karkenariyê** an jî **teqawidiyê)** emekli aylığı
mehanîgir *rd* aylıklı
mehanîgirî *m* aylıklılık
meharet *m* maharet, beceri
mehbûb *nd/nt* mahbup, sevilen, sevgili
mehcet *m* amaç
mehcûb *rd* mahcup, utangaç, sıkılgan
mehcûbiyet *m* mahcubiyet, utangaçlık, sıkılganlık
mehcûbî *m* mahcupluk, utangaçlık, sıkılganlık
mehd *bnr* mehde (I)
mehde (I) *ant/n* 1. mide **2.** *mec* iştah ~ **lê vebûn** iştahı açılmak ~**yê (yekî) çûn (tiştekî)** iştahı çekmek ~**yê (yekî) girtin** iştah kapamak (veya kesmek) ~**yê (yekî) girtî bûn** iştahı olmamak ~**yê (yekî) hatin girtin** iştahı kapanmak (veya kesilmek) ~**yê (yekî) lê vebûn** iştahı açılmak, iştahlanmak ~**yê (yekî) lê venebûn** içi almamak (midesi kabul etmemek) ~**yê (yekî) li xwarinê vebûn** boğazı açılmak ~**yê (yekî) neçûn (tiştekî)** tıkanmak, iştahsız olmak ~**yê (yekî) vebûn** iştahı açılmak, boğazı açılmak ~**yê (yekî) vekirin** iştah açmak, iştahını açmak ~**yê (yekî) xeriqîn** içi geçmek
mehde (II) *n* **1.** surat, beniz, yüz ifadesi (yüz rengi) **2.** moral ~ **avêtin** benzi atmak, benzi solmak ~ **çûn** benzi gitmek, suratı asılmak ~ **û mirûsk** moral, yüz ifadesi ~ **kirin** surat asmak ~ **û mirûzê di hev de** eğri yüz (veya çehre) ~ **û mirûzê (yekî) di hev de ye** suratı asık ~ **û mirûzê (yekî) ketin hev** suratından düşen bin parça olmak ~ **û mirûzê (yekî) kirin hev** moralını bozmak ~ **û mirûzê ne xweş** eğri yüz (veya çehre) ~ **û mirûzê ne xweş bûn** moralı bozuk olmak ~ **û mirûzê (yekî) xera bûn** maneviyatı bozulmak ~ **û mirûzê (yekî) xera kirin** maneviyatını kırmak ~ **û mirûzê xwe kirin** surat asmak ~**yê (yekî) avêtin** renk atmak, benzi solmak, moralı bozulmak ~**yê (yekî) bûn** suratı asılmak, yüzü asılmak ~**yê (yekî) çûn** benzi atmak (veya uçmak), rengi solmak ~**yê (yekî) daketin** suratı asılmak ~**yê (yekî) ketin hev** suratı asılmak, yüzü karışmak, neşesi kaçmak (allak bulak olmak veya alabora olmak) ~**yê (yekî) kirî ye** moralı bozuk ~**yê yekî li ser hev ranebûn** çok üzgün olmak ~**yê (yekî) ne xweş bûn** suratı asık olmak, moralsız olmak * **mehdeyê wî ne xweş e** moralı bozuk ~**yê (yekî) tirş bûn** suratı asılmak (veya ekşimek) ~**yê (yekî) tirş û tehl bûn** suratı asılmak (veya ekşimek) ~**yê xwe jê kirin** (birine) soğuk durmak, (birine) surat etmek ~**yê xwe kirin 1)** surat asmak, suratını asmak, bozuk çalmak, yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek), somurtmak **2)** moralını bozmak ~**yê xwe ne xweş kirin** surat asmak ~**yê xwe tehl û tirş kirin** suratını ekşitmek ~**yê xwe tirş kirin** suratını ekşitmek, surat asmak (veya ekşitmek) * **gava em dîtin mehdeyê xwe tirş kir** bizi görünce surat astı ~**yê xwe xera nekirin** bozuntuya vermemek ~**yê xwe xweş kirin** yüz takınmak ~**yê (yekî) xweş bûn** moralı yerinde olmak ~**yê (yekî) xweş kirin** (birine) moral vermek
mehdeavetî *rd* benzi soluk, solgun
mehdebûyî *rd* suratı asık, moralı bozuk
mehde çûn *l/ngh* benzi gitmek, suratı asılmak
mehdekêş *rd* iştah çekici
mehdekirin *m* surat asma, somurtma, bozuk çalma
mehde kirin *l/gh* surat asmak, somurtmak, bozuk çalmak

mehdekirî *rd* **1.** asık suratlı, suratı asık, somurtkan, çatık, çatkın, yüzü asık, surat (veya suratı) bir karış **2.** moralı bozuk
mehdekirîtî *m* **1.** asık suratlılık, somurtkanlık, çatkınlık
mehdemîn *m* **1.** yıkıntı, harabe **2.** felaket
mehder (I) *rd* bilinen
mehder (II) *m* beşik
mehder (III) *nd/nt* şefaatçı
mehder (IV) *rd* yaşlı, büyük (yaşça daha büyük olan)
mehderî *m* şefaat ~ **kirin** şefaat etmek
mehderkar *nd/nt* şefaatçı
mehderkarî *m* şefaatçılık
mehdervan *nd/nt* şefaatçı
mehdervanî *m* şefaatçılık
mehdetirşkirin *m* surat ekşitme, surat asma
mehde tirş kirin *l/bw* surat ekşitmek, surat asmak
mehdik *m* beşik
mehdtirş *rd* asık suratlı, ekşi yüz (veya surat), somurtkan, suratsız
mehdtirşbûn *m* suratı ekşime, somurtma, surat asma
mehdtirş bûn *l/ngh* suratı ekşimek, somurtmak, surat asmak
mehdtirşî *m* asık suratlılık, somurtkanlık, surat ekşikliği
mehdtirşkirin *m* surat ekşitme
mehdtirş kirin *l/gh* surat ekşitmek
mehdût *rd* mahdut, sınırlı
mehdûtkirin *m* sınırlama
mehdût kirin *l/gh* sınırlamak
mehdûtkirî *rd* sınırlı (sınırlanmış, belli bir sınır içinde bırakılmış, belirlenmiş)
mehdvebûn *m* iştahlanma, iştahı açılma
mehd vebûn *l/ngh* iştahlanmak, iştahı açılmak
mehdxelîn *rd* yürek burkucu
mehdxweş *rd* moralı yerinde
mehdzerhimî *rd* yüzü soluk, soluk benizli
mehele *m* mahalle ~ **rakir ser lingan** (an jî **piyan**) mahalleyı ayağa kaldırmak ~ **sax** yedi mahalle
mehelî *rd* mahalî, yerel
mehelîbûn *m* mahallîleşme, yerelleşme
mehelî bûn *l/ngh* mahallîleşmek, yerelleşmek
mehelîkirin *m* mahallîleştirme, yerelleştirme
mehelî kirin *l/gh* mahallîleştirmek, yerelleştirmek
mehelîkirî *rd* lokalize
mehelîtî *m* yerellik
meheng *m* mihenk
meheret *m* maharet, beceri
meherk *m* boncuk
meherş *m* herek (asma, fasulye gibi sarılgan bitkilerin tutunması için yanlarına dikilen sırık, ispalya) ~ **li ber danîn** hereklemek
mehes *m* kaşağı
meheskirin *m* kaşağılama
mehes kirin *l/gh* kaşağılamak
mehf *m* mahıv ~ **(yek)** ~ **kirin** (birini) fena etmek
mehfbûn *m* **1.** mahvolma **2.** mahvolma (bozulup yararsız duruma gelme) **3.** bitkin bir duruma gelme, helâk olma **4.** yıkım, felaket, çöküş **5.** mahvolma, batma
mehf bûn *l/ngh* **1.** mahvolmak **2.** mahvolmak (bozulup yararsız duruma gelmek) **3.** mahvolmak (onmaz duruma gelmek) **4.** bitkin bir duruma gelmek, helâk olmak **5.** mahvolmak, batmak
mehfbûyîn *m* **1.** mahvoluş **2.** mahvoluş (bozulup yararsız duruma geliş) **3.** bitkin bir duruma geliş, helâk oluş **5.** mahvoluş, batış
mehfker *rd* mahvedici
mehfkirin *m* **1.** mahvetme **2.** mahvetme, heba etme (bozup işe yaramaz duruma getirme) **3.** mahvetme (onmaz duruma getirme) **4.** mahvetme, batırma **5.** mahvetme, bitirme **6.** mavfetme, yıkma (yıkımına sebep olma) **9.** kemirme (bir şeyin içine işleyerek onu harap etme) **10.** kasıp kavurma (çok zarar verme) **11.** kırma (öldürme, yok olmalarına sebep olma) **12.** canına okuma, fena yapma **13.** ezme (harcama)
mehf kirin *l/gh* **1.** mahvetmek **2.** mahvetmek, heba etmek (bozup işe yaramaz duruma getirmek) * **ziwahiyê debr mehf kir** kuraklık ekinleri mahvetti **3.** mahvetmek (onmaz duruma getirmek) * **vê hewaya germ ez mehf kirim** bu sıcak havalar beni mahvetti **4.** mahvetmek, batırmak * **min ciwaniya xwe mehf kiriye** gençliğimi batırmışım **5.** mahvetmek, bitirmek * **vê araqê ez mehf kirim** bu içki beni bitirdi **6.** mavfetmek, yıkmak (yıkımına sebep olmak) * **vê nûçeya tehl ew mehf kir** bu acı haber onu yıktı **7.** toz etmek, harap etmek **9.** kemirmek (bir şeyin içine işleyerek onu harap etmek) * **ev şika ku mêjiyê min mehf dike** beynimi kemiren bu şüphe **10.** kasıp kavurmak (çok zarar vermek) * **vê bagera hanê her der mehf kir** bu kasırga her tarafı kasıp kavurdu **11.** kırmak (öldürmek, yok olmalarına sebep olmak) **12.** canına okumak, fena yapmak * **ez dê te mehf bikim** senin canına okurum **13.** ezmek (harcamak) * **ez di hefteyekê de pereyan mehf dikim** paraları bir haftada ezerim
mehfkirî *rd* **1.** mahvedilmiş, mahvolunmuş olan **2.** batırılmış, mahvedilmiş olan
mehfûr *m* halı
mehfûrçêker *nd/nt* halıcı (imal eden)
mehfûrçêkerî *m* halıcılık
mehfûrfiroş *nd/nt* halıcı (satan kimse)
mehfûrfiroşî *m* halıcılık
mehfûrker *nd/nt* halıcı (imal **eden)**
mehfûrkerî *m* halıcılık

mehhingivîn *m* bal ayı, cicim ayı
mehik *m* âdet, ay başı
mehikandin *m* 1. ezme 2. hazmetme, sindirme 3. aşındırma
mehikandin *l/gh* 1. ezmek 2. hazmetmek, sindirmek 3. aşındırmak
mehikî *rd* âdetli
mehikî bûn *l/ngh* ay başı olmak, âdet olmak
mehikîn *m* 1. ezilme 2. hazmedilme, sindirilme 3. aşınma 4. zayıflaşma, erime, cılızlaşma
mehikîn *l/ngh* 1. ezilmek 2. hazmedilmek, sindirilmek 3. aşınmak 4. zayıflaşmak, erimek, cılızlaşmak
mehilandin *m* mahvetme
mehilandin *l/gh* mahvetmek
mehilîn *m* mahvolma
mehilîn *l/ngh* mahvolmak
mehit *m* ezme * **mehita zeytûnan** zeytin ezmesi
mehitan *m* 1. ezme 2. aşınma
mehitandin *m* 1. ezme 2. aşındırma 3. yıpratma
mehitandin *l/gh* 1. ezmek * **hemû sîr mehitandibûn** sarmısakları hep ezmişti 2. aşındırmak 3. yıpratmak
mehitandî *rd* 1. ezik 2. aşınık 3. yıprak
mehitî *rd* 1. ezik 2. aşınık 3. yıprak
mehitîn *m* 1. ezilme 2. turşulaşma (iyice ezilme) 3. aşınma 4. aşınma (çıkıntıları silinme, düzleşme) 5. yıpranma
mehitîn *l/ngh* 1. ezilmek 2. turşulaşmak (iyice ezilmek) 3. aşınmak 4. aşınmak (çıkıntıları silinmek, düzleşmek) 5. yıpranmak
mehitîner *rd* ezici
mehitok *rd* ezici
mehiyayî 1. ezik 2. aşınık 3. yıprak
mehiye *m* aylık (maaş)
mehî *m* 1. aylık. maaş 2. *rd* aylık (bir ay içinde olan veya bir ay süren) * **qezenca mehî** aylık kazanc 3. aylık * **çar mehî** dört aylık 5. *rd* aylık (.... aydan beri var olan) * **zarokê sê mehî** üç aylık çocuk ~ **dan** maaş vermek ~ **stendin** maaş almak
mehîj *bnr* mewij
mehîl *m* mehil, önel ~ **dan** mehil vermek
mehîn (I) *zo/m* kısrak ~ **fal xwarin** kısrak çiftleşmek ~**a avî** su aygırı ~**a kabreş** ayakları siyah kısrak
mehîn (II) *m* 1. aşınma 2. yıprama, yenme (aşınma) 3. kabaklaşma (taşıt lâstikleri için)
mehîn (III) *m* 1. hazmedilme, sindirilme 2. erime
mehîn (I) *l/ngh* 1. aşınmak 2. yıpramak, yenmek (aşınmak) * **serçokê şalê wî mehiyaye** pantolonunun dizleri yenilmiş 3. kabaklaşmak (taşıt lâstikleri için)
mehîn (II) *l/ngh* 1. hazmedilmek, sindirilmek 2. erimek
mehîner (I) *rd* aşındırıcı
mehîner (II) *rd* hazmedici, sindirici
mehînî *rd* dişi hayvan
mehir *m* yayla çorbasına benzeyen bir çeşit ayran çorbası, ayran çorbası
mehkem *rd* sıkı, sağlam
mehkeme *m* 1. mahkeme (yargı yeri) 2. mahkeme (dava, duruşma) * **mehkeme tam heft sal dewam kir** mahkeme tam yedi yıl sürdü ~**ya bala** yüksek mahkeme ~**ya bilind** yüksek mahkeme ~**ya dadê (dadmendiyê** an **jî adaletê)** adalet mahkemesi ~**ya dadmendiyê** adalet mahkemesi ~**ya dadweriyê** adliye mahkemesi ~**ya adaletê** adalet mahkemesi ~**ya leşkerî** askerî mahkeme ~**ya sivîl** sivil mahkeme ~**ya temyîzê** temyiz mahkemesi
mehkemekirin *m* yargılama
mehkeme kirin *l/gh* yargılamak
mehkemeyî *rd* mahkemelik * **ev karekî mehkemeyî ye** bu mahkemelik bir iş
mehkûm *rd* 1. mahkûm 2. mahkûm (mecbur, zorunda olma) * **ez mehkûmî we me** ben size mahkûmum 3. *nd/nt* mahkûm, hükümlü (hüküm giymiş kimse) * **mehkûm bi qanûna nû ya efûyê hatin bexişandin** yeni af yasasıyla mahkûmlar bağışlandı 4. fermanlı, kaçak, firarî ~ **bûn** mahkûm olmak (kötü bir duruma düşmek) ~ **kirin** mahkûm etmek (kötü bir duruma sürüklemek) * **em vê helwesta wê mehkûm dikin** onun bu davranışını mahkûm ediyoruz
mehkûmiyet *m* 1. mahkûmiyet * **tu mehkûmiyeta wî nîn e** hiç bir mahkûmiyeti yoktur 2. mahkûmiyet (hüküm giyilen süre) * **bêyî ku mehkûmiyeta wî biqede mir** mahkûmiyetini bitirmeden öldü
mehkûmî *m* 1. mahkûmiyet 2. mahkûmiyet (hüküm giyilen süre)
mehles *n* mahlas
mehlet *m* sabır
mehlê birin *l/gh* dokunmak, el atmak
mehlî *bnr* mehlû
mehlû *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
mehlûkirin *m* tapanlama
mehlû kirin *l/gh* tapanlamak
mehlûq *rd* mahlûk
mehlûqat *nd* mahlûkat
mehman *bnr* mêvan
mehmiz *m* aylık ücret
mehmizî *m* aylık ücret, maaş ~ **dan** maaş vermek ~ **stendin** maaş almak
mehmûdî *m* mahmudiye (mahmudiye altın sikesi)
mehmûz *m* mahmuz
mehname *m* aylık yayın
mehne *m* bahane, mahna ~**ya tirekan arê ceyîn e** bahane üstünde olmak

mehnek *bnr* manekî
mehnekirin *m* bahane etme
mehne kirin *l/gh* bahane etmek
mehne lê girtin *l/gh* bahane etmek
mehnî *m* bahane
mehnîkirin *m* bahane arama
mehnî kirin *l/gh* bahane aramak
mehpare *m* mehpare
mehpûs *rd/nd* mahpus
mehpûsxane *m* mahpushane
mehr *m* nikâh ~ **bi ser kirin** nikâhına almak ~ **birîn** nikâh kıymak **(jinek)** ~ **kirin** (bir kadını) nikâh etmek ~ **nû kirin** nikâh tazelemek ~ **teze kirin** nikâh tazelemek ~**a (yekî) betal bûn** nikâhı fesholmak ~**a bi lezgînî** yıldırım nikâhı ~**a fermî** resmî nikâh ~**a (yekî) hatin birîn** nikâhlanmak ~**a mele** imam nikâhı ~**a (wan) li hev bûn (an jî hatin)** nikâh düşmek ~**a resmî** resmî nikâh ~**a xwe avêtin ser** nikâhına almak, nikâhına geçirmek (biçimsel olarak yapılan nikâhlama) ~**a xwe dan** nikâh iznini vermek ~**a xwe lê birîn** nikâhına almak
mehrbir *nd/nt* nikâh kıyan, nikâh memuru
mehrbirî *rd* **1.** nikâhlı **2.** nikâhı kıyılmış olup henüz düğünü yapılmamış olan
mehrbirîn *m* nikâh kıyma, nikâhlama, nikâhlayış
mehr birîn *l/gh* nikâh kıymak, nikâhlamak
mehrbûn *m* nikâhlanma
mehrbûyîn *m* nikâhlanış
mehreban *bnr* mehrîban
mehrebanî *bnr* mehrîbanî
mehrebend *m* evlenme sözleşmesi
mehrecan *bnr* mîhrîcan
mehrem *rd* mahrem (yakın akrabadan olduğu için nikâh düşmeyen)
mehremisir *m* nikahta erkek tarafının kadının geleceği için vaad etiği güvence; bu akçe olduğu gibi mal ve mülk te olabilir
mehreng *rd* yağız, doru
mehreş *m* mart ayı
mehrîban *rd* **1.** dost, seven **2.** rahim, acıyan
mehrîbanî *m* **1.** dostluk, sevme **2.** acıma
mehrkirin *m* nikâhlama, nikâhlayış
mehr kirin *l/gh* nikâhlamak
mehrkirî *rd* nikâhlı, nikâhı kıyılmış olan
mehrkirîbûn *m* nikâhlılık
mehrûm *rd* **1.** mahrum, yoksun **2.** *m* kadın, hanım (seslene sözü olarak) ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **hiştin** mahrum bırakmak ~ **kirin** mahrum etmek (veya kılmak), yoksun bırakmak ~ **man** mahrum kalmak, yoksun kalmak
mehrûmbûn *m* mahrum olma
mehrûm bûn *l/ngh* mahrum olmak
mehrûmbûyîn *m* mahrum oluş
mehrûmiyet *m* mahrumiyet, yoksunluk
mehrûmî *m* mahrumiyet, yoksunluk
mehrûmkirin *m* mahrum etme
mehrûm kirin *l/gh* mahrum etmek
mehrûmok *m* küçük yemek kabı
mehs *m* mas ayakkabı
mehser *m* üzüm sıkılan, pekmez yapılan yer
mehsere *m* **1.** bağ bozumu **2.** bağ evi
mehsik *m* küçük tahra
mehsûl *m* mahsul, ürün
mehsûniyet *m* masuniyet ~**a teşriyî** teşriî masuniyet, yasama dokunulmazlığı
mehşer *m* **1.** mahşer (kiyamet günü dirilenlerin toplanacaklarına inanılan yer) **2.** *mec* mahşer (büyük kalabalık)
mehşerî *rd* mahşerî
mehşot *zo/n* bakla ve bitkilerin üstüne konan bir tür solucan
mehşûlkirin *m* kabuklarını soyma
mehşûl kirin *l/gh* kabuklarını soymak
meht *rd* **1.** aşınık **2.** kabak (taşıt lâstikleri için)
mehtbûn *m* **1.** aşınma **2.** aşınma (çıkıntıları silinme, düzleşme) **3.** kabaklaşma (taşıt lâstikleri için)
meht bûn *l/ngh* 1. aşınmak **2.** aşınmak (çıkıntıları silinmek, düzleşmek) **3.** kabaklaşmak (taşıt lâstikleri için)
mehtbûyîn *m* **1.** aşınış **2.** aşınış (çıkıntıları silinme, düzleşme) **3.** kabaklaşma (taşıt lâstikleri için)
mehte *rd* aşınık
mehtebûn *m* aşınma
mehte bûn *l/ngh* aşınmak
mehtekirin *m* aşındırma
mehte kirin *l/gh* aşındırmak
mehtel *rd* şaşkm
mehtelbûn *m* şaşkınlaşma
mehtel bûn *l/ngh* şaşkınlaşmak
mehtelkirin *m* şaşkınlaştırma
mehtel kirin *l/gh* şaşkınlaştırmak
mehtelman *m* şaşa kalma
mehtel man *l/ngh* şaşa kalmak
mehtelmayîn *m* şaşa kalış
mehter (I) *m* 1. mehter **2.** *n* mehter
mehter (II) *n* seyis, at uşağı
mehteran *m* mehteran
mehterî *m* seyislik
mehterxane *dîr/nd* mehterhane
mehteşî *m* **1.** kuraklık, kurak geçen ay **2.** *rd* kurak (yağışsız)
mehteşîtî *m* kuraklık, susuzluk
mehtik *m* beşik
mehtil *rd* mahcup, utangaç, sıkılgan
mehtilbûn *m* mahcup olma
mehtil bûn *l/ngh* mahcup olmak
mehtilkirin *m* mahcup etme
mehtil kirin *l/gh* mahcup etmek
mehtkirin *m* **1.** aşındırma **2.** yıpratma
meht kirin *l/gh* **1.** aşındırmak **2.** yıpratmak
mehû (I) *m* cadı
mehû (II) *m* **1.** aşınma **2.** mahvolma

mehûbûn *m* 1. aşınma 2. aşınma (çıkıntıları silinme, düzleşme) 3. mahvolma, yok olma
mehû bûn *l/ngh* 1. aşınmak 2. aşınmak (çıkıntıları silinmek, düzleşmek) * **diranên bereke mehû bûne** desterenin dişleri aşınmış 3. mahvolmak, yok olmak
mehûbûyîn *m* 1. aşınış2. aşınış(çıkıntıları silinme, düzleşme) 3. mahvoluş, yok oluş
mehûker *rd* 1. aşındırıcı 2. mahvedici
mehûkirin *m* 1. aşındırma 2. mahvetme
mehû kirin *l/gh* 1. aşındırmak 2. mahvetmek
mehûkirî *rd* 1. aşınık, aşındırılmış 2. mahvedilmiş olan
mehûkirox *rd* 1. aşındırıcı 2. mahvedici
mehûl *m* tırmık
mehw *bnr* mehf
mehwa *ast/m* 1. atmosfer (gaz yuvarı) 2. *ast* atmosfer (hava yuvarı)
mehwayî *rd* atmosferik
mehweş *rd* 1. ay gibi, aya benzer 2. *mec* güzel
mehyet *bnr* maiyet
mehz *ant/n* 1. beyin 2. çekirdek, öz
mehzûn *rd* mahzun, kederli
mehzûr *m* mahzur ~ **nedîtin** sakınca görmemek
mejbet *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. çalı süpürgesi, çalgıç, çalkı
mejmexe *m* sini
mekan *n* mekân
mekanîk *m* 1. mekanik (kuvvetlerin maddeler ve hareketler üzerine etkisini inceleyen fizik dalı) 2. *rd* mekanik (denge ve hareket kurallarıyla ilgili) 3. *rd* mekanik (el veya makine ile yapılan) 4. *h/rd* mekanik (düşünmeden yapılan)
mekanîkparêz *nd/rd* mekanikçi
mekanîkparêzî *fel/m* mekanikçilik
mekanîst *nd/rd* mekanikçi
mekanîze *lşk/m* mekanize
mekanîzm *m* mekanikçilik, mekanikçilik
mekanîzma *m* 1. mekanizma, düzenek 2. mekanizma (organların işleyiş biçimi) 3. mekanizma (ateşli silâhların işlemesini sağlayan mekanik bölüm)
mekare *m* yük hayvanı konvoyu
mekarî *m* oyun, desise, hile
mekbes *m* kar kuyusu
mekbez bnr mekbes
mekdûz *m* bir tür yemek
meke *bo/mt* 1. misir 2. darı
mekev *m* kuş tuzağı
mekinandin *m* sabitleme
mekinandin *l/gh* sabitlemek
mekinîn *m* sabitlenme
mekinîn *l/ngh* sabitlenmek
meklûk *m* ceviz içinin kırılmamış tümü
meknes *m* süpürge
mekrih *rd* iğrenç
mekroh *bnr* mekrûh
mekrûh *rd* 1. mekruh, iğrenç 2. mekruh (İslâm dininde, dince yasaklanmadığı halde yapılmaması istenen)
mekrûhî *m* 1. mekruhluk, iğrençlik 2. mekruhluk
Meksîka *m* Meksika
Meksîkayî *nd/rd* Meksikalı
Meksîkî *nd/rd* Meksikalı
mekteb *m* 1. mektep, okul 2. mektep, okul (bir okuldaki öğrenci ve görevlilerin tümü) * **mekteb bela bû** okul dağıldı ~**a siyasî** politbüro
mektebvanî *rd/nd* mektepli, okullu
mektûb *m* mektup ~ **avêtin postayê** (postaya) mektup atmak ~ **ji hev re nivîsandin** mektuplaşmak
mekûk *m* mekik (oya yapmakta kullanılır)
mel *m* karınca
melûn *rd* 1. melun 2. hortlak
mela *bnr* mele
melaîke *nd* melâike
melal *bnr* mal û melal
Melamî *nd/rd* Melâmî
melamîn *m* melamin
Melamîtî *m* Melâmîlik (her türlü gösteriş ve dünya kaygılarından uzak kalmayı öğütleyen bir sünni tarikatı)
melanet *m* melânet
melanît *mîn/m* melânit
melankolî *psî/m* melankoli
melankolîk *psî/rd* kara sevdalı
melaq *rd* dalkavuk, yalaka, yaltak, yaltakçı, yağcı
melaqî *m* dalkavukluk, yalakalık, yaltakçılık, yaltaklık, yağcılık ~ **kirin** yalakalık yapmak, yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek, yağcılık etmek
melaqîbûn *m* yalaka olma
melaqî bûn *l/ngh* yalaka olmak
melaqîkirin *m* yaltaklanma
melaqî kirin *l/gh* yaltaklanmak
melav *m* vapur
melavî *m* gayret, çaba
melavîkirin *m* gayret etme, uğraşma
melavî kirin *l/gh* gayret etmek, uğraşmak
melayî *bot/m* çok tatlı bir armüt türü
melayket *nd* 1. melekler 2. *m* melek (çok iyi biri)
melaje *m* bademcik
melbend *m* 1. merkez 2. ocak (aynı amaç ve düşünceyi paylaşanların kurdukları kuruluş veya toplandıkları, görev yaptıkları yer) * **melbenda rewşenbîran** aydınlar ocağı 3. nahiye 4. taşra
melbendar *nd/nt* nahiye müdürü
melbendî *rd* 1. merkezî 2. *nd/rd* taşralı
meldûm *m* yağlı etten yapılan bir tür güveç yemeği
mele (I) *n* 1. molla 2. imam, hoca (Müslüman-

lıkta din görevlisi) ~ **berde, binî erd e** atma Recep din kardeşiyiz ~ **devê pitpitkê girtin** asıl meseleye gelmek, sadete gelmek **(li)** ~ **fetilandin** kamet etmek ~**yê biharê** *argo* eşek ~**yê dengbilind** *argo* eşek ~**yê êvarê** akşama, akşamleyin ~**yê talip** müderis olmamış imam
mele (II) *m* yüzme (suda yüzme) ~ **kirin** yüzmek
melebeza *rd* 1. aceleci 2. kıvrak
meleco *bot/m* hindibaba
meledû *bnr* mêlîde?
melejin *m* imam karısı
melek *ol/nd* melek ~**o pê û bask** tabana (veya tabanlara) kuvvet
melekan *m* bir çocuk oyunu
meleke *m* 1. yeti, meleke 2. *felpsî* meleke, yeti 3. *ped* meleke, yatkınlık
melkemot *nd* Azrail, Ezrail ~**ê kulê** arı gibi (çalışkan)
Melekê Mewtê *ol/n* Azrail, Ezrail
melekirin *m* yüzme
mele kirin *l/gh* yüzmek
meleme *m* menemen
meleqandin *m* vıcık vıcık etme
meleqandin *l/gh* vıcık vıcık etmek
meleqî *rd* vıcık vıcık
meleqîn *m* vıcık vıcık olma
meleqîn *l/ngh* vıcık vıcık olmak
meleqof *n* gömlek, askılı ıç gömlek, kombinezon (kadınlar için)
meleqofk *bnr* meleqof
melerze *m* deprem, zelzele
melerzenivîs *m* depremyazar
melerzepîv *m* depremölçer, sismometri
melerzezan *nd/nt* deprem bilimci
melerzezanî *m* deprem bilimi
meles *m* 1. tülbent (kadın baş örtüsü) 2. ince, şeffah pamuklu dokuma
melesî *rd* bu türden kumaş
melese bnr meles
melesfiroş *nd/nt* tülbentçi (satan kimse)
melesok *rd* çok ince ve şeffah pamuklu dokuma
melesokî *rd* bu türden olan kumaş
meletî (I) *bot/m* bir tür malatya elması
meletî (II) *m* 1. mollalık, imamlık, hocalık (imam olma durumu) 2. imamlık, hocalık (imamın görevi) ~ **kirin** hocalık etmek
meletîk *m* patlamış mısır
meleva *nd/nt* maraba
melevan *nd/nt* 1. yüzücü 2. yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
melevangeh *m* yüzme havuzu
melevanî *m* yüzme
melevanîkirin *m* yüzme
melevanî kirin *l/gh* yüzmek
melevanîtî *m* yüzücülük
melevayî *m* maraba
melex *zo/n* çekirge (Acridium)
melexan *m* kasnak
melext *rd* arsız
meleyok *n* imamcık (alay yoluyla)
meleyîze *b* oynama! (olumsuz olarak)
melez *rd* melez
melezgirt *m* bir halay adı
melezî *m* melezlik
melezîbûn *m* melezleşme
melezî bûn *l/ngh* melezleşmek
melezîbûyîn *m* melezleşme
melezîkirin *m* melezleme
melezî kirin *l/gh* melezlemek
melezîtî *m* melezlik
melêb *bnr* melêv
melêba *bnr* mêreba
melêv *m* yaba ~**a hesinî** demir yaba ~**a sêpêçîk** toplama yabası
melêva *bnr* mêreba
melêva *rd* maraba
melêvayî *m* marabalık
melêvkirin *m* yabalama
melêv kirin *l/gh* yabalamak
melêvok *m* 1. küçük yaba 2. çatal
melêz *m* salya, salya gibi vıcık olan
melêzdan *m* salya verme
melêz dan *l/gh* salya vermek
melêzdayîn *m* salya veriş
melêzok *rd* salyamsı
melêzokî *rd* salyamsı
melheb *bnr* melêv
melhem *m* merhem ~ **tê dan** merhemlemek, kremlemek ~**a dilan** *argo* her dere deva (veya çare)
melhema qizwanê *nd* çoban merhemi
melhemdan *m* helmelenme, hamur gibi olma (yiyeceklerin çok pişip bulamaç halini alma)
melhem dan *l/gh* helmelenmek, hamur gibi olmak (yiyeceklerin çok pişip bulamaç halini almak)
melhemdayî *rd* helmeli
melhemdayîn *m* helmeleniş, hamur gibi oluş
melhemî *rd* krem (kıvamında) * **deterjana melhemî** krem deterjan
melhemkirin *m* merhemleme, kremleme
melhem kirin *l/gh* merhemlemek, kremlemek
melhemkirî *rd* merhemli, kremlenmiş
melheze *m* 1. mülâhaza 2. düşünme
melhezedar *rd* düşünceli
melhezekirin *m* 1. mülâhaza etme 2. düşünme
melheze kirin *l/gh* 1. mülâhaza etmek 2. düşünmek
melhêb *m* yaba ~**a hesinî** demir yaba
melhêbok *m* dirgen, diren
melhêbokkirin *m* dirgenleme, direnleme
melhêbok kirin *l/gh* dirgenlemek, direnlemek
melhêf *bnr* melêv
melhik *m* haşat etme, dövme ~**a dilê (yekî) danê** (birini) haşat etmek (bu deyimden geçer)

melû *m* ekin biçicinin arkasında bıraktığı sap demeti
melik *m* mala
meliqandin *m* 1. yaltaklama 2. vıcıklaştırma, cıvıklaştırma
meliqandin *l/gh* 1. yaltaklamak 2. vıcıklaştırmak, cıvıklaştırmak
meliqî *rd* 1. yaltak 2. cıvık
meliqîn *m* 1. yaltaklanma 2. vıcıklaşma, cıvıklaşma
meliqîn *l/ngh* 1. yaltaklanmak 2. vıcıklaşmak, cıvıklaşmak
meliqok *rd* 1. yaltak 2. cıvık
meliqokî *rd* 1. yaltakça 2. cıvıkça
melisandin *m* pusatma, sindirme, sindiriş
melisandin *l/gh* pusatmak, sindirmek
melisandî *rd* pusatmış, sinik, suspus
melisî *rd* 1. sinik 2. suspus, suspus olmuş olan
melisîn *l/ngh* 1. pusmak, sinmek 2. suspus olmak 3. büzülmek, kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak) 4. yere çömmek (kuşların yere çömmesi)
melisîn *m* 1. pusma, sinme. siniş 2. suspus olma 3. büzülme, kıvrılma, kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma) 4. yere çömme (kuşların yere çömmesi)
melistîn *m* pusma, sinme
melistîn *l/ngh* pusmak, sinmek
melişandin *m* sürtme
melişandin *l/gh* sürtmek
melişîn *m* sürtünme (insan teni için)
melişîn *l/ngh* sürtünmek (insan teni için)
meliştin *bnr* malaştin
melixandin *m* yere çömdürme
melixandin *l/gh* yere çömdürmek
melixîn *m* yere çömme (insanların yere çömmesi)
melixîn *l/ngh* yere çömmek (insanların yere çömmesi)
melizîn *m* 1. çok olgunlaşma (meyve için) 2. turşulaşma (iyice ezilmek)
melizîn *l/ngh* 1. çok olgunlaşmak (meyve için) 2. turşulaşmak (iyice ezilmek)
melî (I) *bnr* dêz
melî (II) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
melîk *n* melik
melîke *m* melike
melîketî *m* meliklik
melîkî *m* meliklik
melînît *kîm/m* melinit
melîsa *bot/m* melisa, oğul otu (Melissa oêicinalis)
melîsa *bot/m*
melîsok *rd* pısırık
melîsonek *rd* pısırık
melîsonekî *rd* pısırıkça
melîsonekîtî *m* pısırıklık
melîze! *b* oynama! (olumsuz olarak)
melîzok *rd* yıvışık
melîzokî *rd* 1. yıvışıkça 2. yıvış yıvış
melîzokîbûn *m* yıvışlaşma
melîzokî bûn *l/ngh* yıvışlaşmak
melîzoktî *m* yıvışıklık
Melkemot *ol/n* Azrail, Ezrail **~ê kulê** çok gadar, acımasız kimse
melkep *m* altına yemek konulan büyükçe sepet
melkes *m* süpürge
melkesfiroş *nd/nt* süpürgeci (satan kimse)
melkesfiroşî *m* süpürgecilik
melkesker *nd/nt* süpürgeci (imal eden)
melkeskerî *m* süpürgecilik
melkesvan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, caddeleri süpüren)
melkesvanî *m* süpürgecilik
melkez *bnr* melkes
melkezvan *bnr* melkesvan
melkis *bnr* melkîz
melkîz *m* süpürge
melkûlik *m* ceviz içinin parçalanmamış tüm hali
melodî *mzk/m* melodi, ezgi
melodîk (I) *n* horoz
melodîk (II) *rd* melodik, ezgili
melodram *şn/m* melodram
melok *n* imamcık
melovan *nd/nt* ev sahibi
melovanî *m* ev sahipliği
melsok *rd* yüzü gülücük, dost gibi görünen
melsokî *rd* yüzü gülücüklü olan, dost gibi görünmek
melû (I) *m* sürgü, tapan (tarım aracı)
melû (II) *m* 1. yığın 2. küme (tümsek biçimindeki yığın) 3. öbek ~ ~ öbek öbek
melû (III) *m* bağ, tutam, demet (ekin demeti) ~ **bi** ~ demet demet
melûbûn *m* kümelenme
melû bûn *l/ngh* kümelenmek
melûbûyîn *m* kümeleniş
melûkirin (I) *m* sürgüleme
melûkirin (II) *m* kümeleme
melû kirin (I) *l/gh* sürgülemek
melû kirin (II) *l/gh* kümelemek
melûl *rd* 1. melül, üzgün 2. boynu bükük 3. süzgün, dalgın bakış 4. ölgün, sönük (ışık için) 5. zayıf (etkisi, enerjisi ve yoğunluğu az olan) * **roniyeke melûl** zayıf bir ışık ~ **bûn** üzgün olmak ~ ~ melül melül
melûlbûn *m* 1. melülleşme 2. süzgünleşme, mahmurlaşma 3. sönükleşme, fersizleşme 4. süzülme (çok zayıflanma)
melûl bûn *l/ngh* 1. melülleşmek 2. süzgünleşmek, mahmurlaşmak 3. sönükleşmek, fersizleşmek * **ronî her diçû melûl dibû** ışık gittikçe fersizleşiyordu 4. süzülmek (çok zayıflanmak)

melûlbûyî *rd* süzük
melûlbûyîn *m* **1.** melülleşme **2.** süzgünleşme, mahmurlaşma **3.** sönükleşme, fersizleşme **4.** süzülüş (çok zayıflanma)
melûlî *m* **1.** melüllük, üzgünlük **2.** süzgünlük, mahmurluk **3.** ölgünlük, sönüklük
melûlokî *rd* süzük
melûm *rd* 1. malûm, belli **2.** *mat/m* bilinen **~î we be** malum ya
melûmat *m* malumat, bilgi **~ bi dest xistin** malumat edinmek **~ dan** malumat vermek **~ girtin** (an jî **stendin**) malumat almak
melûn *rd* melun, lânetli
melûsan *rd* sıngın, çekingen
melûsanî *rd* sinik (sinmiş, pusmuş olan)
melûsankî *rd* **1.** sıngınca, sinikçe **2.** *h* süklüm püklüm
melûsankî bûn *m* **1.** sinikleşme **2.** süzülme (çok zayıflanma)
melûsankî bûn *l/ngh* **1.** sinikleşmek **2.** süzülmek (çok zayıflanmak)
melûsankîbûyîn *m* **1.** sinikleşiş **2.** süzülüş
melvaş *bot/m* bataklık sinir otu
melwend *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki
member *m* mîmber
meme *n* **1.** mam (çocuk dilinde su) **2.** mam (çocuk dilinde süt)
memele *m* uzun ve ince tarla parçası
memik *n* 1. emzik, sormuk (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme) **2.** göğüs, meme **~ dan (yekî)** meme vermek
memikbel *rd* dik göğüslü, dik memeli
memikbend *m* sutyen
memikdar *rd* memeli
memikgilover *rd* yuvarlak memeli
memikhinar *rd* nar memeli
memikkulî *m* meme hastalığı (yara oluşur)
memikmij *nd/nt* süt çocuğu
memilhewa *m* bir kurabiye çeşidi
memleket *n* **1.** memleket, ülke, yurt **2.** memleket (bir kimsenin doğup büyüdüğü yer) **3.** memleket (iklim ve üretim bakımında ele alınan bölge) * **memleketekî sar** soğuk memleket **4.** memleket (bir ülkede yaşayan bireylerin tümü) * **ew bîbika çavê memleket e** o memleketin göz bebeğidir
memleketî *nd/rd* memleketli
Memlûk *nd* **1.** Memlûk **2.** *rd* mülkiyet edinmiş
memnûn *rd* memnun
memnûnbûn *m* **1.** memnun olma **2.** memnunluk, memnuniyet
memnûn bûn *l/ngh* memnun olmak
memnûnbûyîn *m* memnun oluş
memnûniyet *m* memnuniyet, memnunluk
memnûnî *m* memnunluk
memnûnkirin *m* memnun etme
memnûn kirin *l/gh* memnun etmek
memorandûm *m* memorandum
memûjark *m* yaban eriği
memûl *rd* mamul, işlenmiş olan
memûlat *nd* mamulât
memûr *nd/nt* memur **~ê kadastroyê** kadastro memuru **~ê nifûsê** nüfus memuru
memûrî *m* memurluk
memûrok *nd/nt* memurcuk
men (I) *m* birim (bir niceliği ölçmek için kendi cinsinden örnek seçilen değişmez parça)
men *m* menetme **~ kirin** menetmek **~a gund** haymana (başıboş hayvanların salındığı çayırlık) **~a (yekî) jê kirin** birine (bir şeyi, yeri) menetmek, yasaklamak **~a (yekî) kirin** menetmek, yasaklamak
menal *bnr* mal û menal
menan *n* rahman
menaqip *m* menakıp
menaqipname *m* menakıpname
menazîl *nd* menazil, (menziller, konaklar, konaklama yerleri)
menbûn *m* menolunma
men bûn *l/ngh* menolunmak
menbûyîn *m* menolunuş
mencel *m* **1.** kazan, büyük kazan **2.** kazan (buhar makinelerinde, kalorifer tesisatlarında suyun kaynatıldığı kap) **~ a doşavê** pekmez yapımında kullanılan geniş kazan
mencelok *m* kazan
menceniq *m* mancınık
mencik (I) *m* esmer buğday
mencik (II) *m* salata
mencî *m* iki yaşında dişi deve
mencol *m* anaç
mencolik *m* bir tür siyah üzüm
mencûlk *m* koparılmadan kendi kendine kurumuş üzüm (kuru üzüm gibi)
-mend *rz/m* sıfat yapım soneki * **huner+mend** sanatçı
mend (I) *bot/m* peynire katılan bir ot
mend (II) *m* yorulma, güçten düşme
mend (III) *rd* durgun (kımıldanış ve hareket göstermeyen) * **ava mend** durgun su
mendal *nd/nt* çocuk
mendalî *m* 1. çocukluk (çocuk olma durumu) **2.** çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) **3.** çocukluk (çocukça davranış)
mendbûn (I) *m* yorulma, güçten düşme
mendbûn (II) *m* durgunlaşma
mend bûn (I) *l/ngh* yorulmak, güçten düşmek
mend bûn (II) *l/ngh* durgunlaşmak
mendbûnî *m* durgunluk
mende *bot/m* bir tür ot
mendebûr *rd* mendebur
mendebûrî *m* mendeburluk
mendehoş *rd* mest
mendehoşî *m* mestlik
mendehûş *bnr* mendehoş

mendelevyûm *m* mendelevyum (kısaltması Md)
mender *m* mandıra
mendere *m* 1. iki katlı yapı **2.** köşk
mendexoş *rd* mest
mendexoşbûn *m* esirme, mest olma
mendexoş bûn *l/ngh* esirmek, mest olmak
mendexoşbûyîn *m* esiriş, mest oluş
mendê *bot/m* peynire katılan ot
mendik *bot/m* yenilir bir bitki
mendî *rd* yorgun
mendîbûn *m* yorulma
mendîbûn *l/ngh* yorulmak
mendîl *m* mendil
mendîrek *m* mendirek
mendîtî *m* yorgunluk
mend kirin *m* durgunlaştırma
mend kirin *l/gh* durgunlaştırmak
menegî *bnr* manekî
menejer *nd/nt* menecer
menejerî *m* menecerlik
menek *m* kısrak
menend *bnr* manend
menenjît *bj/m* menenjit
menewîş *m* meneviş, hare
menewîşî *rd* menevişli
menewîşîbûn *m* menevişlenme
menewîşî bûn *l/ngh* menevişlenmek
menewşî *bot/nd* yabanî menekşe
menfa *m* sürgün yeri
menfaet *m* menfaat, çıkar ~ **gû bi (yekî) dide xwarin** deveyi yardan uçuran bir tutam ottur
menfaetparêz *nd/nt* menfaatçı, menfaatperest
menfaetparêzî *m* menfaatçılık, menfaatperestlik
menfaetperest *nd/nt* menfaatçı, menfaatperest, çıkarcı
menfaetperestî *m* menfaatçılık, menfaatperestlik, çıkarcılık
menfî *rd* **1.** menfi, olumsuz **2.** menfi, sürgün edilmiş
menfûr *rd* tiksindirici
mengene *m* **1.** mengene **2.** havan, tütün kıyma makinesi ~**ya boriyan** boru mengenesi ~**ya titûnê** tütün kıyma makinesi ~**ya xiratiyê** marangoz mengenesi
mengeneker *nd/nt* kıyıcı (kıyma işini yapan) * **mengenekerê titûnê** tütün kıyıcısı
mengenekirin *m* presleme
mengene kirin *l/gh* preslemek
mengenevan *nd/nt* mengeneci
mengenevanî *m* mengenecilik
mengiranî *m* ağırlık birimi
mengiyî *rd* ülküsel
mengî *m* **1.** ideal, ülkü (amaç edinilen, ulaşmak istenilen şey) **2.** *fel* ideal ülkü (gerçekte var olmayıp yanlız düşüncede tasarım biçiminde var olan, yanlızca düşünce ile kavranabilen şey)
mengîkirin *m* ülküleştirme
mengî kirin *l/gh* ülküleştirmek
mengîwer *nd/nt* ülkücü, idealist
mengîwerî **1.** ülkücülük **2.** *fel* **ülkücülük, idealizm**
mengûş *n* Zerdüşt dininin din alimi
menî *m* bahane
menîkirin *l/gh* bahane aramak
menîsk *m* 1. menisk (bir mercek türü) **2.** *ant* menisk
menkirin *m* menetme, yasaklama
men kirin *l/gh* menetmek, yasaklamak
menopoz *m* menopoz, yaş dönümü
menqal *m* mangal
menqîbe *m* menkıbe
menqûl *rd* **1.** menkul (söylenegelmiş) **2.** *hiq* menkul, taşınır (bir yerden başka bir yere taşınabilen mal)
mensûb *nd/rd* mensup ~**î (...) bûn** -e mensup olmak
mensûbiyet *m* mensubiyet
mensûr *m* mensur (düz yazı biçiminde olan)
Menşevîk *nd/nt* Menşevik
Menşevîkî *m* Menşeviklik
menşûr *mat/rd* menşur, biçme
menteşe *m* menteşe
mentol *m* mentol
menuskus *ant/m* menüsküs
menû *m* **1.** mönü (yenecek yemeklerin listesi) **2.** mönü (sofraya gelecek yemeklerin tümü)
menzel *m* **1.** oda **2.** konak ~**a hêvîmayînê** bekleme salonu ~**a mêvanan** misafir odası (veya salonu) ~**a raketinê** yatak odası
menzelî *rd* odalı * **xaniyekî sê menzelî** üç odalı ev
menzere *m* manzara, görünüm, görüntü
menzîl **1.** menzil, konak **2.** menzil, erim **3.** *dîr* menzil (at değiştirmek veya konaklamak için kervanların ve posta tatarlarının indikleri han veya bina) **4.** mesafe
menzîldirêj *rd* uzun menzilli
menzîlvan *n* menzilci
menzûm *wj/m* manzum
menzûme *wj/m* manzume
menzûmeyî *rd* dizgesel
meqal *bnr* qal û meqal
meqale *m* makale
meqam *n* **1.** makam (mevki. kat, yer) * **me ew li meqamê wî ziyaret kir** onu katında ziyaret ettik **2.** makam, koltuk * **şerê ji bo meqam** koltuk kavgası **3.** *mzk* makam **4.** uzun hava ~**ê girîng** kilit noktası (yeri veya mevkii) ~**ê govendê** oyun havası
meqambilind *rd* yüksek makam sahibi
mekamçêker *nd/nt* bestekâr
meqamhez *rd/mec* kariyerist
meqamhezî *m/mec* kariyerizm
meqare (I) *m* makara
meqare (II) *nd* mekkâre (Osmanlı ordusunda taşıma işlerinde kullanılan at, deve, katır gi-

bi hayvanlara verilen ad)
meqarevan *n* makkâreci
meqarne *m* makarna
meqarnefiroş *nd/nt* makarnacı (satan kimse)
meqarnefiroşî *m* makarnacılık
meqarnevan *nd/nt* makarnacı
meqarnevanî *m* makarnacılık
meqarnexur *rd* makarnacı, makarnayı çok seven
meqber *m* makber
meqbûl *rd* **1.** makbul (kabul edilen) **2.** makbul (değerli) ~ **bûn** makbul olmak
meqbûz *n* makbuz, alındı
meqel *m* tava
meqer *bnr* meqere
meqere *m* **1.** kamp **2.** kamp (tutsakların veya siyasî sürgünlerin toplandığı yer) **3.** karargâh ~**yê esmên** gökte sabit bir yıldız
meqeris *m* münakaşa, tartışma
meqes *m* **1.** makas **2.** makas (birbirine komşu iki demir hatını hemen bunlarınuzantısındaki üçüncü hata bağlamaya yarayan araç) **3.** makas (uygun bir açı oluşturacak biçimde birbirini kesen demir yolu hattı) **4.** makas (üst üste konulmuş birkaç yassı çelikten oluşan araba yayı) ~ **lê xistin** makas vurmak
meqesdar *rd* **1.** makaslı **2.** *nd/nt* makastar
meqesek *zo/m* kırlangıç
meqesfiroş *nd/nt* makasçı (satan kimse)
meqesfiroşî *m* makasçılık
meqesker *nd/nt* makasçı (imal eden)
meqeskerî *m* makasçılık
meqeskirin *m* makaslama
meqes kirin *l/gh* makaslamak
meqeskî *rd* **1.** makaslama, çaprazlama **2.** makas ağzına benzeyen nakış türü
meqesok (I) *m* makascık, küçük makas
meqesok (II) *zo/m* 1. kırlangıç (Hirundo) **2.** kuyruğu makası andıran bir böcek
meqesvan *nd/nt* makasçı (demir yollarında makasları açıp kapatarak trenlere yol veren görevli)
meqesvanî *m* makasçılık
meqet *m* **1.** minder **2.** minder (güreş minderi) **3.** seki
meqezer *zo/m* kertenkele
meqleb *m* elemge
meqledûz *bnr* meqletîz
meqletîz *m* mıknatıs, demirkapan
meqletîzdar *rd* mıknatıslı
meqletîzî *rd* mıknatısımsı
meqletîzîkirin *m* mıknatıslama
meqletîzî kirin *l/gh* mıknatıslamak
meqletîzîtî *m* mıknatıslık, mıknatısiyet
meqletîzkirî *rd* mıknatıslı, mıknatıslanmış olan
meqletûz *bnr* meqletîz
meqrebe *rd* ünlü, unutulmaz
meqtel *m* maktel (birinin öldürüldüğü yer)
meqyaj *m* makyaj
meqyajker *nd/nt* makyajcı
meqyajkerî *m* makyajcılık
meqyajkirin *m* makyaj yapma
meqyaj kirin *l/gh* makyaj yapmak
mer *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta, ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kirin** bellemek ~**a bavê (yekî) lê şikestin** orada ne işi var ~**a xwe ji destî kirin** bir işi yapmaktan vaz geçmek
mera *bnr* meriv
merajo *bnr* marajo
meram *m* meram
meran (I) *bot/m* yasemin (Jasminum)
meran (II) *bot/m* küfe yapımında kullanılan bir bitki
merandin *m* melletme
merandin *l/gh* melletmek
meraq *m* **1.** merak **2.** merak (kaygı, tasa) **3.** merak (heves, bir şeyle uğraşma isteği) * **meraqa min ji bexçe û çîçekan re heye** bahçeye, çiçeğe merakım var ~ **kirin** 1) merak etmek 2) merak etmek, kaygılanmak ~**a (yekî) kişandin** merakına dokunmak (veya merakını mucip olmak) ~ **meke di pey tengiyê de firehî ne** kul sıkılmayınca Hızır yetişmez ~ **xwarin** meraklanmak, tasalanmak ~**an meke!** merak etme!, kaygılanma!
meraqdar *rd* **1.** meraklı **2.** meraklı (hevesli) * **meraqdarê nêçîrê ye** ava meraklı **3.** meraklı, araştırıcı * **bi çavên meraqdar nihêrt** araştırıcı gözlerle baktı **4.** meraklı, düşkün * **meraqdarê şanoyê ye** tiyatro meraklısı * **yekî meraqdarê topê ye** topa düşkün biri **5.** bağımlı, müptela ~ **bûn** meraklı olmak
meraqdarbûn *m* meraklanma
meraqdar bûn *l/ngh* meraklanmak
meraqdarbûyîn *m* meraklanış
meraqdarî *m* **1.** meraklılık **2.** meraklılık, düşkünlük **3.** bağımlılık, müptelalık,
meraqdarîbûn *m* bağımlı olma, müptela olma
meraqdarî bûn *l/ngh* bağımlı olmak, müptela olmak
meraqdarkirin *m* meraklandırma
meraqdar kirin *l/gh* meraklandırmak
meraqker *nd/nt* **1.** merak edici **2.** meraklı, araştırıcı * **bi çavên meraqker nihêrt** araştırıcı gözlerle baktı
meras *m* mas ayakkabı
merasê *m* av yerinin dağıtımı
merasîm *m* merasim, tören ~**a alayê** bayrak töreni ~**a bibîranînê** anma töreni ~**a bihurînê** resmigeçit ~**a cenaze** cenaze alayı ~**a pergînê** karşılama töreni ~**a pêşwaziyê** karşılama merasimi ~**a tac wergirtinê** taç giyme töreni ~**a vekirinê** açılış töreni
merasîmî *rd* törensel
meraz *bnr* merez

merbend *m* **1.** köstek (hayvanın kaçmasını önlemek için ayağına bağlanan şey) **2.** pranga
merbendkirin *m* köstekleme
merbend kirin *l/gh* kösteklemek
merbendkirî *rd* köstekli, kösteklenmiş
merbeq *bnr* fame
merbet *bnr* merbend
merbex *m* mutfak
merbêl *m* bel (toprak kazmaya yarayan uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta, ucu sivri kürek veya tarım aracı) ~ **kirin** bellemek
merbêr *m* kürek
merc *m* 1. şart, koşul **2.** şart, koşul (sınırlama, davranışlarını çevreleme) * **bêyî ku tu mercekî bide pêş, ji lihevhatinê re hazir e** hiç bir kayıt ileri sürmeksizin anlaşmaya hazır ~**a pêşîn** ön koşul
mercandin *m* **1.** koşullama **2.** kayıtlama
mercandin *l/gh* **1.** koşullamak **2.** kayıtlamak, sınırlamak (bir takım şartlara bağlamak)
mercandî *rd* **1.** koşullu **2.** kayıtlı (şarta bağlı)
mercanok *bot/m* **1.** ada çayı (Salvia oficinalis) **2.** ada çayı (bu bitkiden yapılan çay)
mercasî *m* koşul
mercdar *rd* **1.** şartlı, koşullu **2.** *rz* şart
mercek *m* mercek, büyüteç ~**a çav** *ant* göz merceği
mercekdar *rd* mercekli
mercime *m* sini
mercî *m* merci, baş vurulan yer
mercname *m* şartname
merd *rd* **1.** mert, yiğit **2.** cömert **3.** mec delikanli
merdal *bnr* mirdar
merdan (I) *n* çekiç
merdan (II) *m* belleme
mer dan *l/gh* bellemek (bel küreği ile toprağı işlemek)
merdane (I) *h* mertçe, yiğitçe, erkekçe
merdane (I) *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
merdanekirin *m* merdaneleme
merdane kirin *l/gh* merdanelemek
merdayî *m* mertlik, yiğitlik
merdayî *rd* bellenmiş (bel küreği ile kazılmış olan)
merdayîn *m* belleyiş
merdemêr *rd* 1. mert, yiğit **2.** cömert
merdemêrî *m* 1. mertlik, yiğitlik **2.** cömertlitk
merdezime *m* karabasan
merdimelax *bot/m* madimak otu
merdî *m* **1.** mertlik, yiğitlik, erlik **2.** cömertlik **3.** mec delikanlılık
merdînî *m* mertlik, yiğitlik
merdîwan *m* merdiven ~**a lûlekî** döner merdiven
mere *bnr* mer
mered *m* 1. pencere **2.** seki
merek *m* merek, samanlık
merek (I) *m* bir tür eyer
meremer *m* meleme
merendî *m* tırpan
merengoz *nd/nt* marangoz, doğramacı
merengozî *m* marangozluk, doğramacılık
merengozxane *m* marangozhane
mereqe *m* haşlama et suyunun yağlı, salçalı kısmı
mereşal *lşk/n* mareşal
mereşalî *m* mareşallık
mereton *sp/m* maraton (42 195 m'lik koşu)
merez (I) *m* tiftik
merez (II) *rd* azgın (cinsi olarak azgın hayvan)
merez (III) *nd/m* **1.** maraz, hastalık, illet **2.** *rd* maraz (huysuzluğu ve titizliğiyle can sıkan)
merezdar *rd* marazlı, hasta, mustarip
merezdarî *rd* hastalıklı
merezdarîbûn *m* marazlanma
merezdarî bûn *l/ngh* marazlanmak
merezî *rd* marazî, hastalıklı
merezme *m* yemek sofrası
merezoyî *rd* **1.** marazlı, hasta, hastalıklı **2.** maraz (huysuzluğu ve titizliğiyle can sıkan)
merezoyîbûn *m* marazlanma
merezoyî bûn *l/ngh* marazlanmak
merêba *nd/nt* ortakçı, yarıcı (ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşerek çalışan işçi)
merêbatî *m* ortakçılık, yarıcılık ~ kirin yarıcılık yapmak
merg (I) *bnr* mêrg
merg (II) *n* küp
merg (III) *n* can, ruh * **mergê min bi qurbana te be** canım sana kurban olsun
merg (IV) *m* ölüm
merga *bnr* merge
mergaset *m* trajedi
mergasetî *rd* trajik
merge *m* **1.** salça **2.** et, ekmek, soğan ve domates salçası ile yapılan yemek ~ **kirin (...)** salçalamak
mergeh *bnr* merqed
mergen *ol/m* manastır
mergezar *m* çimenlik
mergûl *mzk/m* müzik parçasında en yüksek perdeye çıkma
merhale *m* merhâle, aşama, evre
merhamet *bnr* merhemet
merheba *b* merhaba ~ **dan hev 1)** merhabalaşmak, selâmlaşmak **2)** tokalaşmak
merhebatî *m* merhaba, merhalık ~**ya (yekî) pê re hebûn** (biriyle) merhabası olmak ~**ya xwe jê birîn** (biriyle) merhabayı kesmek ~**ya nejidil** uzaktan merhaba ~**yeke sar u**-zaktan merhaba
merhebatî dan *l/gh* merhabalaşmak
merhebatî dan hev *l/bw* merhabalaşmak
merhebatî tê dan *l/bw* (birine) selâm vermek
merhele *bnr* merhale
merhem *m* merhem ~ **tê dan** merhem sürmek

merhemet *m* merhamet, acıma ~ **lê kirin** birine acımak ~ **xwestin** merhamet dilemek ~**a (yekî) tune bûn** (biri) acımasız olmak
merhametkirin *m* merhamet etme, acıma
merhamet kirin *l/bw* merhamet etmek, acımak
merhamet lê kirin *l/bw* (birine) merhamet etmek, acımak
merhemkirin *m* merhemleme
merhem kirin *l/gh* merhemlemek
merhûm *rd* merhum
merhûne *m* **1.** ortaklaşa bakılan tarla **2.** teminat
mericandin *m* ezme
mericandin *l/gh* ezmek
mericîn *m* ezilme
mericîn *l/ngh* ezilmek
merijandin *m* kükretme
merijandin *l/gh* kükretmek
merijîn *m* kükreme
merijîn *l/ngh* kükremek
meriqandin *m* göynütme
meriqandin *l/ngh* göynütmek
meriqîn *m* göynüme (ham meyva olgunlaşma)
meriqîn *l/ngh* göynümek (ham meyva olgunlaşmak)
merisandin *lm* **1.** ovalama (avuç içi ile ufak parçalara ayırma) **2.** kazıma (sertçe ovma) **3.** kemirme
merisandin *l/gh* **1.** ovalamak (avuç içi ile ufak parçalara ayırmak) **2.** kazımak (sertçe ovmak) **3.** kemirmek
merisîn *m* 1. ufalanma **2.** kemirilme
merisîn *l/ngh* 1. ufalanmak **2.** kemirilmek
meritandin *m* soyma
meritandin *l/gh* soymak
meritîn *m* soyulma
meritîn *l/ngh* soyulmak
meriv *nd/nt* 1. insan (memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde oluşan, sözle anlaşan, aklı ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı) **2.** insan (bu türden olan canlı) **3.** *rd/mec* insan, insaniyetli (huy ve ahlâk yönünden üstün nitelikli kimse) **4.** insan, adam (iyi yetişmiş, değerli kimse) * **di nav wan de merivên ku di nav welêt de nav û deng dane hene** aralarında yurt çapında ün yapmış adamlar var **5.** adam (birinin yanında ve işinde bulunan kimse) * **du merivên ku li mexazeyê dixebitin hene** mağazada çalışan iki adam var **6.** adam (birinin yararlandığı, kullandığı kimse) * **merivên aliyê din pir in** karşı tarafın adamları çoktur **7.** adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırıcı) * **ev merivê min e, li gotina min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler **8.** adam (iyi huylu, güvenilir kimse) * **apê min merivekî dinyadîtî ye** amcam güngörmüş adamdır **9.** adam (görevli kimse) * **merivê ku li vê dinêre li ku ye?** buraya bakan adam nerede? **10.** adam (bileşik isimlerde; bir alanda derin bilgisi olan veya bir alanı benimsemiş kimse) * **merivdewlet** devlet adamı **11.** akraba, hısım * **ew merivê me ye** o bizim akrabamızdır **12.** *nd* kişi (eş, koca) * **ê ku merivan rezîl jî dike û ezîz dike jin e** kişiyi rezil eden de karısı, vezir eden de **13.** adam, insan (belgisiz zamir yerine; herkes, kim olursa olsun) * **hêrsa merivan radikin** adamın kafasını bozuyorlar * **ma meriv li vê jî nareme?** insan bunu düşünmez mi? ~ **bextê mêran naçewitîne** yiğidi öldür hakkını yeme ~ **bextê mêran xera nake** yiğidi öldür hakkını yeme ~ **bêhostayekî naçe çiyayekî** her işin bir ehli vardır, onsuz iş yapınamak lazım ~ **bi hev ~ e** insan insanla insandır, birlik ve beraberliğin önemine değinen bir deyim ~ **bi pirsê diçe Xursê** (an jî **Qersê)** Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur ~ **bi xeberdanê ji hev fehm dike** insan konuşa konuşa, hayvan koklaşa koklaşa ~ **bixwe bixwe wê qatiyê xaniyan jî bixwe** hazıra dağlar dayanmaz ~ **carinan a nav dilê xwe dibêjê** insan gönlünün artığını söyler ~ **çi qas jîr be xwe dixapîne** hep kendini düşünenler sonunda kendilerini kandırırlar ~ **dar e, cil star e** insanı gösteren üst başıdır ~ **di (cihekî) de hilnehatin** (caddeler, sokaklar) adam almamak ~ **dibêje qey tu ji hundirê hêkê derketiyî ne de** çıt kırıldım birisin sen ~ **dibêje qey şeytanê we kor bûye** şeytan geçmiş gibi ~ **e ji benî ademê şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş ~ **e, şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş, çiğ süt emmiş ~ **ê hev be ji hev nabe** et ve tırnak birbirinden ayrılmaz ~ **hevalê qijikê be nikulê ~ di gû de ye** kılavuzu karga olanın burnu bokta kurtulmaz (vaya çıkmaz) ~ **hewceyî hev û agir dibe** komşu komşumun külünü (veya tütününe) muhtaçtır ~ **heye xwe xweş dike mirov heye xwe reş dike** kendini sevdirenmek de, kendini nefret ettirmek de insanın elindedir ~ **hez nake lê binê re** surata bak süngüye davran ~ **hez nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** yüzüne bakılmaz ~ **ji çi bireve di wî digere** neden kaçarsan ona bulaşırsın ~ **ji guran bitirse nikare pez xwedî bike** demirden kormkan trene binmez? ~ **ji kerê hevalan zû peya dibe** eğreti ata binen, tez iner ~ **ji linga bişemite tê ser xwe, bi ziman bişemite nayê ser xwe** insanın dilidir başının belâsı ~ **ji rûyê hevalê xwe dixerife** kişi refikinden azar ~ **ji we têr nabe** size doyum olmaz ~ **kerê xwe bi singê wî ve girê nade** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~ **kûçikê dide xatirê xweyê wî** hatırın hatırı vardır ~ **li ba kê be exlaqê wî hiltîne** üzüm üzüme ba-

ka baka kararır ~ **li kêmî xwe naxe** yaralı kuşa kurşun sıkılmaz ~ **naxwaze lê binêre** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ **ne di govendê de be, govend xweş e** içi beni yakar dışı eli (veya seni) yakar ~ **ne li pey (yekî) kare here û ne jî li pêşiya (wî)** önünde ardında gidilmez ~ **neecibandin** adam beğenmemek ~ **netirse li dînê xwe napirse** insan bazende birilerinden korkmalı ~ **nikare bide ber hev** kıyas kabul etmez ~ **nikare devê xelkê girê bide** el alemin ağzı torba değil ki büzesin ~ **parsûyê xwe raberî her kesî nade** insan sırlarını herkese anlatmamalı, insan kendi hatalarını, eksikliklerini herkese göstermemeli ~ **piçik piçik diçe ber kuçik** kerte kerte hedefe ulaşılır ~ **sihêtiya zozan bi kavirekî dike** tanımadığın bir yeri önce araştırmak lazım ~ **tiliyan di çavê hev re bike hev nabîne** zifiri karanlık olmak ~ **tişt necehdîne ji xwe ber çênabe** kaya uçmazsa dere dolmaz ~ **toximê mirinê ye** insan ölümlüdür ~ **û xizm** hısım akraba ~ **xweş dan xebitandin** adam kullanmak ~ **xwezî nake lê binêre** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ **zikê xwe nade bi pişta xwe** nefsi için insan hamilerini satmaz ~**an şîrê xîç vexwariye** insan çiğ süt emmiştir ~**an tî dibe ser avê tî tîne** suya götürüp susuz getirir ~**ekî çend pere ye** kaç paralık (adam veya şey) ~**ekî hay ji xwe hebûn** suya sabuna dokunmamak ~**ê (karekî)** (bir işin) adamı ~**ê baş kifş e** misk yerini belli eder ~**ê bikêr heval jê dibehicin** meyveli ağacı taşlarlar ~**ê** civat û caxiyan salon adamı ~**ê çors** ham ervah ~**ê dilrehm** baba adam ~**ê deyndar perşikandî ye** borçlu ölmez, benzi sararır ~**ê dirêj zû didehebe, yê kin esûsekî ye, dereng didehebe** bodur tavuk her gün (veya her dem) piliç ~**ê (...) hatin** akrabası gelmek ~**ê ku here masiyan qûna wî şil dibe** hamama giren terler ~**ê ku ji gur bitirse naçe mêşê** demirden korkan trene binmez ~**ê meriv bibin kevir jî serê meriv naşikênin** insanın hısmı taş olsa baş yarmaz ~**ê rojê ye** günün adamı (zamanın gereğine göre yön ve tutum değiştiren) ~**ê ters** kara damaklı ~**ê xerab** ırz düşmanı ~**ê xweşik** gökçek ~**o bêper o, bêbask o** insan kuş misali (uzakça bir yere gidildiğinde söylenir)

merivahî *m* insanlık

merivane *rd* insanca

merivatî *m* **1.** insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) **2.** insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) **3.** insanlık (insanı sevme, insancıl olma) * **dersa merivatiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi **4.** akrabalık, hısımlık ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **danîn** akrabalık kurmak, dünürlük kurmak ~ **kirin** 1) insanlık etmek **2)** akrabalık kurmak

merivayî *m* **1.** insanlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) **2.** insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) **3.** insanlık (insani sevme, insancıl olma) * **dersa merivahiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi **4.** akrabalık, hısımlık

merivbûn *m* insanlaşma

merivbûyîn *m* insanlaşma

merivhez *rd* **1.** insancı, insancıl (insana değer veren) **2.** *fel* insancıl, hümanist

merivhezî *m* **1.** insancıllık **2.** *fel* insancıllık, hümanizm

merivhezîbûn *m* insancıllaşma

merivhezî bûn *l/ngh* insancıllaşmak

merivî *rd* insanî, insansal

merivkî *rd* insanca, insana yaraşır bir biçimde

merivkok *rd/nd* adamcık, insancık

merivok *rd/nd* adamcık, insancık

merivokî *rd* insansı

merivperest *sos/nd* insan içinci

merivperestî *sos/m* insan içincilik

merivperwer *rd* **1.** insancı, insancıl (insana değer veren) **2.** *fel* insancıl, hümanist

merivperwerî *m* **1.** insancıllık **2.** *fel* insancıllık, hümanizm

merivperwerîbûn *m* insancıllaşma

merivperwerî bûn *l/ngh* insancıllaşmak

merivtayî *m* 1. insanlık **2.** akrabalık, hısımlık

merixandin (I) *m* çökerme, çökertme (çöktürüp okturtma)

merixandin (II) *m* **1.** ezme **2.** zedeleme

merixandin (I) *l/gh* çökermek, çökertmek (çöktürüp okturtmak)

merixandin (II) *l/gh* **1.** ezmek **2.** zedelemek

merixandî *rd* **1.** ezik **2.** zedeli

merixî *rd* **1.** ezik **2.** zedeli

merixîn (I) *m* çökme, çöküş yere çömme (küçük ve büyükbaş hayvanlar için) * **merixîna çêlekê** ineğin çöküşü

merixîn (II) *m* **1.** ezilme **2.** zedelenme

merixîn (I) *l/ngh* çökmek, yere çömmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)

merixîn (II) *l/ngh* **1.** ezilmek (yemek, meyve ve sebzeler için) **2.** zedelenmek

meriyet *m* mer'iyet, yürürlülük, geçerlik

merizandin *m* hastalatma

merizandin *l/gh* hastalatmak

merizîn *m* hastalanma, hastalanış

merizîn *l/ngh* hastalanmak

merî *bnr* mirov

merîbûn *m* yürürlülüğe girme

merî bûn *l/ngh* yürürlülüğe girmek

merîbûyîn *m* yürürlülüğe giriş
merîdyen *ast/m* meridyen
merîfet *m* marifet
merîfetdar *rd* marifetli
merîfetdarî *m* marifetlilik
merîfetnak *rd* marifetli
merîfetnakî *m* marifetlilik
Merîh *m* Mars, Mars gezegeni
merîn *m* meleme
merîn *l/ngh* melemek (keçi, oğlaklar için)
merînî *m* meleme, meleyiş
merînos *m* **1.** merinos (Ovis aries hispanica) **2.** merinos (bu koyundan elde edilen yün) **3.** *rd* merinos (bu yünden yapılmış olan)
merîstem *bot/m* sürgen doku
merît *m* yeterlilik
Merîx *ast/m* Merih
merkane (I) *n* **1.** kavanoz **2.** kavanoz (kavanoz dolusu) * **du qebanoz rîçal** iki kavanoz reçel
merkane (I) *n* küp
merkantîlîst *nd/nt* merkantilist
merkantîlîzm *m* merkantilizm
merkeb *m* büyükçe küfe
merkemot *bnr* melkemot
merkez *m* **1.** merkez (herhangi bir yerin yönetim yeri) * **merkeza saziyê** kurum merkezi **2.** merkez (bir işin öğretildiği yer) * **merkeza perwerdehiyê** eğitim merkezi **3.** merkez (bir işin yoğun olarak yapıldığı yer) * **merkeza pîşesaziyê** endüstri merkezi **4.** merkez (belirli bir yerin ortası) * **merkeza bajêr** şehir merkezi
merkezî *rd* merkezî
merkezîbûn *m* merkezîleşme
merkezî bûn *l/ngh* merkezîleşmek
merkezîkirin *m* merkezîleştirme
merkezî kirin *l/gh* merkezîleştirmek
merkirin *m* bellemek (bel küreği ile toprağı işleme)
mer kirin *l/gh* bellemek (bel küreği ile toprağı işlemek)
merkirî *rd* bellenmiş (bel küreği ile kazılmış olan)
Merkûr *ast/m* Merkür
mermal *n* akraba
mermer *n* 1. mermer **2.** *rd* mermer (mermerden yapılmış olan)
mermerdar *rd* mermerli
mermerîbûn *jeo/m* mermerleşme
mermerî bûn *l/ngh* mermerleşmek
mermerkirin *m* mermerleme
mermer kirin *l/gh* mermerlemek
mermerkirî *rd* mermerli, mermer döşenmiş olan
mermertraş *nd/nt* mermerci, mermer ustası
mermertraş *nd/nt* mermerci, mermer ustası
mermervan *nd/nt* mermerci
mermervanî *m* mermercilik
meroje *bot/m* kuşkonmaz
merov *bnr* meriv
merqed *m* merkat, mezar, kabir
mersef *m* sini, tepsi
merserîze *nd* **1.** merserize **2.** merserize (merserizeden yapılmış olan)
mersiye *m* mersiye, ağıt
mersiyexwîn *nd/nt* mersiyehan
merş *m* çul, kilim
merşfiroş *nd/nt* kilimci (satan)
merşfiroşî *nd/nt* kilimcilik
merşik *m* çul, palas, yaygı ~**a feqîran her tim qetiyayî ye** fakirin çulu herzaman eski püsküdür
merşker *nd/nt* kilimci (imal eden)
merşkerî *nd/nt* kilimcilik
mertal *n* **1.** kalkan **2.** *mec* kalkan (koruyucu) ~**ê Diyarbekirî** Diyarbakır yapımı bir kalkan türü ~**ê Entabî** Antep yapımı kalkan ~**ê Helebî** Halep yapımı kalkan
mertalgêr *nd/nt* kalkancı
mertalgêrî *m* kalkancılık
mertalî *m* kalkanlık
mertalkî *h* avuçiçi dışa dönük olarak ot, ekin biçme türü
mertalok *n* kalkan, küçük kalkan
mertalokî *rd* kalkanımsı
mertaq *m* mertek
mertax *bnr* mirdiyaq
mertaxkirin *m* kabalama (maden ocakları için)
mertax kirin *l/gh* kabalamak (maden ocakları için)
mertebe *m* mertebe
mertek *n* mertek
mertoxe *m* meyane
merû *bnr* meriv
merûf *rd* **1.** maruf (herkesçe bilinen, tanınan) **2.** maruf (şeriatın uygun bulduğu, beğendiği, buyurduğu)
merûm *rd* 1. mahrum **2.** *m/mec* kadın
merûz *rd* maruz ~ **hiştin** maruz bırakmak
merûzat *m* maruzat, sunuş
merûzman *m* maruz bulunma (veya olma)
merûz man *l/ngh* maruz bulunmak (veya olmak)
merwend *bnr* melwend
merx *bot/m* ardıç, yabanî ardıç
merxeme *m* **1.** tülbent (kadın baş örtüsü) **2.** soğuk bez ~ **ya nimêjê** namaz baş örtüsü
merxemefiroş *nd/nt* tülbentçi (satan kimse)
merz (I) *m* sınır
merz (II) *m* özür
merzandin *m* özür dileme
merzandin *l/gh* özür dilemek
merze *bot/m* gelin otu, güvey feneri, güvey otu (Physalis alkekengi)
merzeban *dîr/n* marsıvan
merzekew *bot/m* keklik otu, reyhan, yer fesleğeni

merzekewîle *bot/m* keklik out, yer fesleğeni
merzel *bnr* mezel
merzîb *m* çörten
merzone *bnr* mezrome
mes (I) *bnr* kes mes
mes *m* mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)
mesafe *m* **1.** mesafe * **hesp mesafe ji navê rakir** at mesafeyi kapattı **2.** mesafe, resmiyet (ilişkilerde) ~ **hiştin** mesafe bırakmak (veya koymak) ~ **kirin (an jî xistin) nava xwe** arayı açmak ~**ya dengçûnê** kulak erimi ~**ya gulê** kurşun erimi ~**yeke guleyekê (an jî berikekê)** bir kurşun atımı
mesahe *m* **1.** mesahe, yüz ölçümü **2.** *mat* yüz ölçümü ~**ya rûbarî** yüz ölçümü
mesaî *m* mesaî ~ **kirin** mesaî yapmak (veya mesaiye kalmak)
mesaj *m* mesaj, ileti ~ **danîn** mesaj bırakmak ~ **lê barandin** (birini) mesaja tutmak, mesaj yağmuruna tutmak
mesal *m* masal
mesame *biy/m* mesame, gözenek
mescîd *m* mescid
mesder *rz/m* mastar, eylemlik
mese (I) *m* mas, mest ayakkabı
mese (II) *m* masa ~**ya ûtiyê** ütü tahtası (veya masası)
meseb *m* mevzi
mesef *m* büyükçe ve yayvan yemek kabı
mesefe *m* sini
mesel *m* mesel
mesela *h* meselâ, örneğin, söz gelimi, söz gelişi, söz temsili
mesele *m* **1.** mesel, masal **2.** mesele, sorun, problem ~ **çêkirin** mesele çıkarmak ~ **nû bûn** hortlamak (herhangi bir sorun yeniden ortaya çıkmak) ~ **tune!** mesele yok! ~**ya dûvdirêj e** uzun hikâye ~**ya man û nemanê** hayat memat meselesi
meselok *m* **1.** mesel, hikaye **2.** *mec* masal (boş ve yalan söz) **3.** fıkra
meser *m* muharese
mesere *m* üzümün sıkıldığı ve şirasının çıkarıldığı yer
mesfiroş *nd/nt* mestçi
mesfiroşî *m* mestçilik
mesh *m* mesh (aptest alırkan) ~ **kirin** mesh etmek
mesihandin *m* **1.** ovma **2.** sürtme, sürüştürme
mesihandin *l/gh* 1. ovmak **2.** sürtmek, sürüştürmek
mesihîn *m* **1.** ovulma **2.** sürtünme, kertme (sertçe sürtünme)
mesihîn *l/ngh* **1.** ovulmak **2.** sürtünmek, kertmek (sertçe sürtünmek)
meshkirin *m* meshetme
mesh kirin *l/gh* meshetmek
mesilhet *bnr* meslehet
mesix *m* mesh (aptest alırkan)
mesixkirin *m* mesh etme
mesix kirin *l/gh* mesh etmek
Mesîh *nd* Mesih (Hz. İsa)
Mesîhî *nd/nt* Mesihî (Hristiyan)
mesîhîbûn *m* hristiyanlaşma
mesîhîkirin *m* hristiyanlaştırma
Mesîhtî *m* Hristiyanlık
mesîl *m* **1.** küçük dere, vadi, belen **2.** yarıntı (selin açtığı çukur) **3.** *jeo* kemer **4.** güneş görmeyen dağ yamacı
mesîlok *bnr* mesîl
mesîn *bnr* misîn
mesken *n* mesken
meskenyar *rd* meskenli
meskenyarbûn *m* yerleşme, yurtlanma
meskenyar bûn *l/ngh* yerleşmek, yurtlanmak
meskenyarkirin *m* yerleştirme, yurtlandırma
meskenyar kirin *l/gh* yerleştirmek, yurtlandırmak
mesker *nd/nt* mestçi (imal eden)
meskerî *m* mestçilik
meslehet *m* maslahat, iş, önemli iş, mesele
meslehetguzar *nd/nt* maslahatgüzar, işgüder
meslehetguzarî *m* maslahatgüzarlık, işgüderlik
meslek *n* meslek
meslekî *rd* meslekî
mesnet *m* mesnet, dayanak
mesnewî *wj/m* mesnevi
mesnewîxwan *nd/nt* mesnevi okuyan
mesqel (I) *rd* maskara
mesqel (II) *m* cilalama, parlatma ~ **kirin** cilalamak, parlatmak
mesqelok *bnr* metelok
mesqere (I) *m* maskara, rimel
mesqere (II) *nd/rd* maskara, soytarı
mesqerî *m* maskaralık
mesra *m* tesisat
mesre *m* masura
mesref *m* **1.** masraf, gider **2.** *bz* masraf, gider (gelecekte gelecek değerler karşılığı yapılan harcama) ~ **kirin** masraf etmek ~ **lê zêde bûn** masrafı artmak ~**a giran** büyük masraf ~a (yekî) giran bûn masrafı artmak, mkülfeti artmak ~**a (...) kişandin** masrafı çekmek ~**a rê** harcırah ~**ên xwe giran kirin** masraf kapısı açmak ~**ên (yekî) kirin** masraf görmek * **ez mesrefên wan dikim** masraflarını ben görüyorum
mesrefbûn *m* masraf olunma
mesref bûn *l/ngh* masraf olunmak
mesrefdar *rd* masraflı
mesrefe *m* sini
mesrefkirin *m* masraf etme
mesref kirin *l/gh* masraf etmek
mesrefkirî *rd* masraf edilmiş, masruf
mest (I) *m* mes, mas (bir tür ayakkabı)
mest (II) *rd* büyük, iri ~ **û mezin** büs büyük, kocaman ~ **û mezinî** büs büyüklük, kocamanlık ~**î mezin** en büyük

mest (III) *rd* mest, esrik ~ **bûn** mest olmak ~ **kirin** mest etmek
mestane *h* mestane, mestçe
mestbûn *m* **1.** mest olma, esrime, mayışma **2.** sızma (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)
mest bûn *l/ngh* **1.** mest olmak, esrimek, mayışmak **2.** sızmak (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)
mestbûyîn *m* **1.** mest oluş, esrime, mayışma **2.** sızış (alkol veya yorgunluk gibi sebeplerden ötürü)
mestek *m* reçine
mestekî *m* akındırık, akına, reçine
mestere (I) *m* cetvel
mestere (II) numune, örnek **2.** numunelik, örneklik
mestî *m* mestlik, esriklik
mestkî *h* mestane
mestkî *m* akındırık, reçine
mestûr *rd* saklı, örtülü, gizli
mesûd *rd* mesut ~ **bûn** mesut olmak ~ **kirin** mesut etmek
mesûl *rd* mesul, sorumlu ~ **bûn** mesul olmak
mesûldarî *m* sorum, sorumluluk
mesûliyet *m* mesuliyet, sorum, sorumluluk
mesûlî *m* sorumluluk
mesûm *rd* masum, günahsız, tertemiz
mesûmane *h* masumca
mesûmiyet *m* masumiyet, masumluk
mesûmî *m* masumluk
meswek *m* Yezidi Kürtlerinin Rumî takvimine göre nisan ayında hazırladıkları bir yemek
mesxen *m* mahzen
meş *m* **1.** yürüyüş (yüreme işi veya biçimi) **2.** yürüyüş (spor amacıyla yapılan yürüme) * **ez her sibehê meş dikim** her sabah yürüyüş yaparım **3.** yürüyüş (bir olayı protesto etmek, bir konuya dikkat çekmek amacıyla topluca yürüme) * **gel meş çêkir** halk yürüyüş yaptı **4.** yürüyüş (birliklerin bir yerden başka bir yere gitmesi) **5.** eşkin, link (atın bir tür hızlı yürüyüşü) **6.** *lşk/b* marş (yürü komutu) ~ **bi** ~ *h* salına salına, sallana sallana ~ **bi** ~ **çûn** salına salına gitmek ~ **çêkirin** yürüyüş yapmak ~ **kirin** yürüyüş yapmak (spor amacıyla) **2)** yürüyüş yapmak ~ **li dar xistin** yürüyüş düzenlemek ~ ~! marş marş! ~ **pêk anîn** yürüyüş gerçekleştirmek (veya düzenlemek) ~ **saz kirin** yürüyüş düzenlemek **~a bêdeng** sessiz yürüyüş **~a bi çindê** *sp* karga yürüyüşü **~a bi qotlofîskan** ördek yürüyüşü **~a fîlan** *sp* fil yürüyüşü **~a hirçê** *sp* ayı yürüyüşü **~a kosî** kaplumbağa yürüyüşü **~a nerm** yevaş ve sesizce yürüyüş **~a nimayîşê** gösteri yürüyüşü **~a xetîreyî** meşaleli yürüyüş, fener alayı
meşal *m* dilli alev, alaz (dilim haline gelmiş nesneler; giysi püskülü gibi)
meşalan *m* denizden esen yel
meşale *m* meşale
meşan *m* yürütüm
meşandin *m* yürütme
meşandin *l/gh* 1. yürütmek **2.** yürütmek (gerektiği gibi yapmak, uygulamak) * **karên xwe mîna berê dimeşîne** işlerini eskisi gibi yürütüyor
meşaqet *m* meşakkat, güçlük (ağır ve yorucu emek)
meşayîq *bnr* şêx û meşayîq
meşer *m* maşer
meşfen *m* teneşir
meşê *m* yorga
meşgeh *m* güzergâh
meşhed *m* meşhed (şehit düşülen yer veya şehidin gömüldüğü yer)
meşhûr *rd* meşhur, ünlü ~ **bûn** meşhur olmak ~ **kirin** meşhur etmek
meşhûrî *m* meşhurluk
meşiyan *m* yürüyüş
meşîn *m* yürüme
meşîn *l/ngh* 1. yürümek **2.** *mec* yürümek (gereği gibi yapılmak veya ilerlemek) * **karên me xweş dimeşin** işlerimiz iyi yürüyor * **bimeş!** yürü! (marş)
meşk (I) *m* 1. yayık **2.** kırba, tulum **3.** *argo* göbek **4.** deri ~ **kil kirin** yayık yaymak ~ **kulandin** yayık yaymak
meşk (II) *mzk/m* tulum (üflemeli çalgı)
meşka darîn *nd* daldız, ağaçtan yayık
meşkîk *m* bir tür kürt tatlısı
meşkînî *rd* deri, deriden yapıl mış olan
meşlûr *m* bandırma, sucuk **~a kefikê** küpük bandırması
meşlûrfiroş *nd/nt* sucukçu (satan kimse)
meşlûrfiroşî *m* sucukçuluk
meşlûrvan *nd/nt* sucukçu
meşlûrvanî *m* sucukçuluk
meşneqe *m* giyotin
meşq *m* **1.** meşk, yazı örneği (bir öğretmenin öğrencilerine aynını yazmak için verdiği yazı örneği) **2.** meşk, alıştırma, egzersiz **3.** eğlence, eğlenme **4.** *lşk* talim (uygulamalı olarak yapılan askerlik öğrenimi) ~ **kirin 1)** meşk etmek **2)** alıştırma yapmak **3)** talim yapmak **4)** antreman yapmak
meşqale *m* meşkale, uğraşı
meşqbar *rd* eğitilebilir
meşqdîtî *rd* talimli
meşqgeh *lşk/m* talimgâh
meşqker *nd/nt* 1. dikte edici **2.** talimci, eğitimci
meşqkirin *m* 1. meşk etme, dikte etme **2.** alıştırma yapma, egzersiz yapma **3.** talim etme
meşq kirin *l/gh* **1.** meşk etmek, dikte etmek **2.** alıştırma yapmak, egzersiz yapmak **3.** talim etmek
meşqkirî *rd* **1.** talimli **2.** antremanlı

meşqûl *rd* meşgul **~î xwe bûn** dış dünyayla bağları kesik olmak
meşqûliyet *m* meşguliyet, uğraş
meşqûlî *m* meşguliyet
meşqvan *nd/nt* talimci, terbiyeci, eğitimci
meşqxane *lşk/m* talimhane
meşqyar *nd/nt* terbiyeci, eğitimci
meşqyarî *m* terbiyecilik, eğitimcilik
meşrebe *m* maşraba
meşref *m* kıldan yapma çuval şeklinde daha kısa ve dört köşe yüklük
meşrû *rd* meşru **~ hesibandin** meşru saymak **~ kirin** meşru kılmak
meşrûbat *m* meşrubat, içecekler
meşrûbûn *m* meşrulaşma
meşrû bûn *l/ngh* meşrulaşmak
meşrûiyet *m* meşruiyet
meşrûkirin *m* meşrulaştırma
meşrû kirin *l/gh* meşrulaştırmak
meşrûtiyet *m* meşrutiyyet
meşrûtiyetxwaz *nd/nt* meşrutiyyetçi
meşrûtiyetxwazî *m* meşrutyiyetçilik
meşrûtî *m* meşruluk, meşruiyet
meşt *m* kiriş
meştel *m* fidelik, fide ekim alanı
meştin *m* temizleme, silme
meştin *l/gh* temizlemek, silmek
meşûl *m* cevizin dış kabuğu
meşûn *m* salacak, teneşir
meşûq *n* maşuk, sevilen (aşık olunan erkek)
meşvan *nd/nt* yürüyüşçü
meşvanî *m* yürüyüşçülük
meşwerdek *rd* suna gibi, sülün gibi, ördek gibi yürüyen
meşwerdekî *h* badi badi yürüyüş **~ çûn** badi badi yürümek (veya gitmik, koşmak)
meşweret *m* meşveret
meşxel *m* meşale
meşxele (I) *m* meşgale, uğraşı
meşxele (II) *m* meşale
meşxeram *rd* nazik yürüyüşlü kız
meşxet *nd* meşhet (şehit düşülen yer veya şehidin gömüldüğü yer)
meşxûl *rd* **1.** meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) **2.** meşgul (çalışır, kullanılır durumda olan, dolu) * **telefon meşxûl e** telefon meşgul **~ bûn** meşgul olmak **~ kirin** meşgul etmek
meşxweş *rd* eşkin, eşkinli (eşkin yürüyen at)
met *m* hala, bibi
meta *m* meta
metabolîzma *biy/m* metabolizma
metaf *nd/nt* dokumacı
metafizîk *fel/m* **1.** metafızîk **2.** *rd* metafizîk
metafizîkparêz *nd/nt* metafızikçi
metafizîkparêzî *m* metafizikçilik
metah *rd* nazlı **~ ketin (an jî xistin)** nazlanmak
metal *n* metal **~ên alkalî** alkali **metaller**

metalîk *rd* metalik
metalografî *m* metalografi
metaloît *kîm/rd* metaloit, metalsi, madensi
metalurjî *m* metalürji, metal bilimi
metalurjîk *rd* metalürjik
metamorfîk *rd* metamorfik
metamorfîzm *jeo/m*
metamorfîzm *jeo/m* metamorfizm, başkalaşım
metamorfoz *biy/m* metamorfoz, başkalaşma
metan *kîm/m* metan, metan gazı
metanet *m* metanet, dayantı
metapsîşik *psî/rd* metapsişik, ruh ötesi
metastaz *bj/m* metastaz
metatîz *rz/m* metatez, göçüşme
metbea *m* matbaa, basım evi
metbex *m* mutfak, aş damı
metbûa *m* matbua
metbûat *m* matbuat, basın
metel (I) *rd* fesat,ortalığı karıştıran
metel (II) *m* **1.** mesel, kıssa, anekdot, fıkra **2.** tekerleme
metel (III) *rd* **1.** şaşkın **2.** *m* hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) **~ man** hayrete (veya hayretlere) düşmek
metelbûyî *rd* şaşkın, şaşa kalmış olan
metelbûn *m* **1.** şaşılma, şaşırma, tuhaflaşma **2.** hayrette (veya hayretler içinde) kalma, taşlaşma, dona kalma
metel bûn *l/ngh* **1.** şaşılmak, şaşırmak, tuhaflaşmak * **tiştên ku mirov jê metel dibe dike** şaşılacak şeyler yapıyor **2.** hayrette (veya hayretler içinde) kalmak, taşlaşmak, dona kalmak
metelbûyîn *m* **1.** şaşılma, şaşırış, tuhaflaşma **2.** hayrette (veya hayretler içinde) kalma, taşlaşış, dona kalış
metelhişt *rd* şaşırtıcı
metelhiştin *m* şaşırtma, şaşkına çevirme
metel hiştin *l/gh* şaşırtmak, şaşkına çevirmek
metelik *m* **1.** metelik **2.** metelik (çok az para) * **bi min re metelik tune** bende metelik yok **~ jê çênebûn** meteliğe kurşun atmak
metelî *m* şaşkınlık **(yek) ~ bûn** (biri) şaşkına dönmek
metelîbûn *m* şaşkınlaşma
metelî bûn *l/ngh* şaşkınlaşmak
metelîbûyîn *m* şaşkınlaşış
metelîtî *m* şaşkınlık
metelkî *h* şaşkınca
metelman *m* şaşakalma, şaşma, şaşılma, şaşırma, tuhaflaşma
metel man *l/ngh* şaşakalmak, şaşmak, şaşılmak, şaşırmak, tuhaflaşmak * **tiştên ku mirov jê metel dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor
metelmayî *rd* şaşkın, tuhaflaşmış, şaşırıp kalmış olan **(yek) ~ kirin** (birini) şaşkına çevirmek

metelmayî hiştin *l/gh* hayrette bırakmak
metelmayîn *m* şaşakalma, şaşma, şaşılma, şaşırma, tuhaflaşma
metelok *m* 1. mesel, küçük folklorik hikaye, kısa ata sözü **2.** kıssa, anekdot, fıkra **3.** öz deyiş, kelâmıkibar **~a vala** kurt masalı
metelokbêj *nd/nt* mesel anlatıcısı
metelokbêjî *m* mesel anlatıcılığı
metelokvan *nd/nt* mesel anlatıcısı
metelokvanî *m* mesel anlatıcılığı
meteor *ast/m* 1. meteor, gök taşı **2.** meteor, akan yıldız
meteorît *m* meteorit
meteorolog *nd/nt* meteorolog
meteorolojî *m* meteoroloji, hava bilgisi
meteorolojîk *rd* meteorolojik
metere *n* matara
meterîs *m* **1.** evsin (avcı mevzisi) **2.** meteris, mevzi, siper
metersî *m* **1.** tehlike **2.** tasa, kaygı
metersîdar *rd* tehlikeli
meteryal *m* materyal, malzeme, gereç
meteryalîst *fe/nd* materyalist, mmaddeci
meteryalîzm
meteryalîzm *m* meteryalizm, maddecilik **~a diyalektîk** diyalekt meteryalizm **~a dîrokî (an jî tarîxî)** tarihsel meteryalizm
metê *b* hala(teklifsiz konuşmalarda)
meth *n* meth, övgü, övme **~ dan** methetmek **~ kirin** methetmek, övmek **~ê (yekî) kirin** (birini) methetmek, övmek **~ê xwe dan** kendini övmek
methel *m bnr* metel
methelok *bnr* metelok
methelokbêj *bnr* metelokbêj
methelokbêjî *bnr* metelokbêjî
methiye *wj/m* methiye
methker *rd* övgücü
metihkirin *n* övme
meth kirin *l/ngh* övmek
metik *m* hala, halacık
metil *m* istek, niyet
metin *m* metin, tekst
metinxwîn *nd/nt* metin okuyucusu
metirke *m* bel, bel küreği
metirsî *m* **1.** tehlike **2.** tehlike (gerçekleşme ihtimalı bulunan fakat istenmeyen durum) **3.** endişe, kaygı, korku **~ li dû xwe hiştin** tehlike atlamak
metirsîdar *rd* **1.** tehlikeli **2.** kaygılı
metirsîdarbûn *m* kaygılanma
metirsîdar bûn *l/ngh* kaygılanmak
metirsîdarbûyîn *m* kaygılanış
metirsîdarî *m* kaygılılık
metirsîdarkirin *m* kaygılandırma
metirsîdar kirin *l/gh* kaygılandırmak
metirsîdarkî *rd/h* tehlikelice
metîl *kîm/m* metil
metîlen *kîm/m* metilen
metîlik *kîm/rd* metilik
metîn *rd* metin, güçlü
metle *wj/nd* matla (divan edebiyatında kaside veya gazelin ilk beyti)
metlef *m* niyet
metn *m* **1.** metin, tekst **2.** nağme
metod *m* metot, yöntem
metodîk *rd* metodik, yöntemli
metodîst *nd/nt* metodîst
metodolojî *m* metodoloji yöntem bilimi
metodolojîk *rd* metodolojik, yöntem bilimsel
metodolog *nd/nt* metodolog
metqeb *m* matkap, delgi
metqebvan *nd/nt* matkapçı
metrah *m* matrah
metraj *m* metraj
metrajdar *rd* metrajlı
metran (I) *m* zıpkın
metran (II) *n* piskopos
metranî *m* **1.** piskoposluk (piskoposluk makamı) **2.** piskoposluk (piskoposluk makamı)
metrankirin *m* zıpkınlama
metran kirin *l/gh* zıpkınlamak
metranvan *nd* zıpkıncı
metranxane *m* metropolis
metre *m* **1.** metre (temel ölçü birimi, kısaltması M) **2.** metre (ölçü aracı olarak) **3.** *rd* metre (herhangi bir metre uzunluğunda olan) * **sê metre qumaş** üç metre kumaş **~ya pola** çelik metre
metrebaz *bnr* medrebaz
metre çarçik *mat/nd* metre kare
metre çargoşe *mat/nd* metre kare
metre kûp *mat/nd* metre küp
metrek *m* mertek
metres *m* metres
metresî *m* metreslik
metreyî *rd* **1.** metresel **2.** *nd* metrelik * **qumaşê sê metreyî** üç metrelik kumaş
metrîk *rd* metrik
metro (I) bnr metre
metro (II) *m* **1.** metro (yer altı demir yolu hatı) **2.** metro (bu hatta çalışan taşıt)
metronom *m* metronom, hız belirtici
metropol *m* metropol, ana kent
metropolît *ol/n* metropolit
metrozî *m* alay (tiye alma) **~ kirin** alaya almak
metrûk *rd* metruk, terkedilmiş olan
metrûke *rd* metruke, sahipsiz
meved *bnr* mevred
mevred *m* törpü (marangöz törpüsü)
mevredkirin *m* törpüleme, cumbalama
mevred kirin *l/gh* törpülemek, cumbalamak
mevredkirî *rd* törpülü, törpülenmiş olan
mevsik *m* süzgeç
mevşek *m* döven
mevşen *m* teneşir
mewc *m* 1. dalga **2.** birikinti (sıvı birikintisi)

mewcûd *rd* 1. mevcut, var olan 2. mevcut (bir topluluğu oluşturan bireylerin tümü) * **mewcûda dibistanê** okulun mevcudu
mewcûdiyet *m* 1. mevcudiyet 2. *fel* mewcudiyet, var oluş
mewd *m* servet
mewda *m* müddet, süre ~ya bihîstinê kulak erimi
mewdan *m* servet, varlık
mewdel atların veya katırların boyunlarına bağlanan ip
mewdûat *m* mevduat, tevdiat
mewemew *m* 1. miyavlama 2. *h* miyav miyav
mewemewkirin *m* miyavlama
mewemew kirin *l/gh* miyavlamak
mewhûm *rd* mevhum, şüpheli
mewicandin *m* 1. dalgalandırma 2. gölleme
mewicandin *l/gh* 1. dalgalandırmak 2. göllemek
mewicîn *m* 1. dalgalanma 2. göllenme, birikme (sıvılar için) 3. belenme, bulanma
mewicîn *l/ngh* 1. dalgalanmak 2. göllenmek, birikmek (sıvılar için) 3. belenmek, bulanmak * **di xwînê de mewicî** kana bulandı 4. dolmak * **qedeh mewicî** pardak doldu
mewij *m* kuru üzüm, çemiç ~**a kişmîş** kuru üzüm ~**a reş di qirikê de xuya dike** çok güzel bayan
mewijanî *m* kuru üzümlük üzüm cinsi
mewijî *m* kuru üzümlük bir üzüm türü
mewijk *m* kuru üzüm
mewijok *m* 1. kendiliğinden oluşan kuru üzüm 2. kuru üzüm büyüklüğünde ve sulu yara
mewik *m* düğme
mewîn *m* miyavlama
mewîn *l/ngh* miyavlamak
mewkût *m* mevkut, süreli
mewled *m* mühlet, süre
mewletan *m* müddet, süre, vade ~ dan mühlet vermek ~ **danîn** süre tanımak ~ **xwestin** mühlet istemek
Mewlewî *nd* Mevlevî (Mevlevî tarikatına mensup kimse)
Mewlewîtî *m* Mevlevîlik
mewlûd *m* mevlit
mewlûdxwîn *nd/nt* mevlithan
mewlûdxwînî *m* mevlithanlık
mewqî *m* mevki
mewqûf *rd* mevkuf, tutuklu
mewranî *m* aşerme
mewsîm *m* mevsim
mewsîmî *h* mevsimlik (bir mevsim süresince)
mewsûf *rz/rd* tamlanan
mewt *m* mevt, ölüm
mewzî *m* mevzi
mewzû *m* mevzu, konu
mewzûat *hiq/m* mevzuat
mewzûn *rd* mevzun, vezinli
mexanî *ant/m* toplar damar
mexaza *m* mağaza
mexazavan *nd/nt* mağazacı
mexber (I) *bnr* fame
mexber (II) *m* ağaçtan bir kab, yoğurt mayalamada kullanılır
mexber (III) *m* makber, kabir, mezar
mexder *m* orta, orta yer
mexdûr *rd* mağdur, kıygın
mexdûriyet *m* mağduriyet, mağdurluk, kıygılık
mexdûrî *m* mağdurluk, mağduriyet, kıygınlık
mexel *n* 1. hayvanların gündüz dinlenmesi, üstü açık dinlenme yeri 2. koçların yaşları için kullanılır * **beran du mexelî ye** iki yaşında koç ~**ê mêşinan** gelembe
mexelbûn *m* çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)
mexel bûn *l/ngh* çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)
mexelhatin *m* 1. çöküş, çökme 2. apışma (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
mexel hatin *l/gh* 1. çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için) 2. apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
mexelî *m* düzlük (yer)
mexelandin *m* ıhtırma
mexelandin *l/gh* ıhtırmak
mexelîn *m* ıhma
mexelîn *l/ngh* ıhmak
mexelker *nd/nt* çöktürücü
mexelketin *m* çöküş
mexel ketin *l/ngh* çökmek (küçük ve büyükbaş hayvanlar için)
mexelkirin *m* çöktürme
mexel kirin *l/gh* çöktürmek
mexelxweş *rd/argo* tembel
mexer *m* 1. düzlük (yer) 2. ova
mexerî *m* 1. düz (engebesiz olan yer) 2. yalpı (dağlık alanda düzlük yer) 3. geren
mexetel *m* bir kimsenin öldürüldüğü yer
mexfer *m* karakol
mexfîret *m* mağfiret, bağışlama
mexfîretkirin *m* yarlıgama
mexfîret kirin *l/gh* yarlıgamak
mexfûr *m* magfur
mexfûret *m* magfuret
mexirb *bnr* mexrib
mexîl *rd* yere sereserpe uzanmış, yığılmış
Mexîn *rd* Hristiyan
mexînbûn *m* hristiyanlaşma
mexînkirin *m* hristiyanlaştırma
mexîn kirin *l/gh* hristiyanlaştırmak
mexleme *m* menemen
mexles *m* mahles
mexlûb *rd* mağlûp, yenik~ **hesibandin** yenik saymak
mexlûbbûn *m* mağlûp olma, yenilme
mexlûb bûn *l/ngh* mağlûp olmak, yenilmek
mexlûbbûyîn *m* mağlûp oluş, yeniliş

mexlûbiyet *m* mağlûbiyet, yenilgi
mexlûbî *m* mağlûbiyet, yenilgi
mexlûbkirin *m* mağlûp etme, yenme
mexlûb kirin *l/gh* mağlûp etmek, yenmek,
mexlûq *nd* mahlûk, yaratık
mexmel *m* **1.** kadife **2.** havlu
mexmer *m* **1.** açtan büyükçe kap **2.** bnr merkeb
mexmer *n* 1. kadife **2.** *rd* kadife (kadifeden yapılma şey)
mexmerî *rd* kadifemsi
mexmerok *bot/m* kadife çiçeği
mexmork *bot/m* kadife çiçeği
mexmûr (I) *n* 1. kadife **2.** *rd* kadife (kadifeden yapılma şey)
mexmûr *rd* mahmur
mexmûrî *m* mahmurluk
mexmûrîbûn *m* mahmurlaşma
mexmûrî bûn *l/ngh* mahmurlaşmak
mexmûrok *bot/m* kadife çiçeği
mexrib *m* **1.** mağrib, akşam **2.** akşam namazı, akşam namazı vakti **3.** batı ~ **lê çûn** akşam namazını kaçırmak ~ **şikestin** akşam ilerlemiş olmak
Mexrib *nd* Mağrip (Mısır dışında, Afrika'nın kuzey ülkeleri)
Mexribî *nd/nt* Mağribî
mexribkî *h* akşam vakti
mexrûr *rd* mağrur, gururlu, kurumlu
mexrûrî *m* mağrurluk, gururluluk
mexsed *m* maksat, amaç, erek, gaye ~ **di ber de man** hayal kırıklığına uğramak ~ **neçûn serî** hayal olmak, gerçekleştirilememek ~ **pê kirin** muradına ermek ~ **û mirad di ber de man** gözü açık gitmek ~ **û miradê (yekî) di gewriya (wî) de man** hevesi kursağında (veya içinde) kalma ~ **û miradê (yekî) di qirika (yekî) de man** hevesi kursağında (veya içinde) kalma ~**a (yekî) di ber de man** gözü açık gitmek ~**a te çi ye?** amacın ne, zorun ne? ~**ek li ber (yekî) bûn** maksat gütmek ~**ên xwe birin serî** hedefine ulaşmak, idealine ulaşmak
mexsedkirin *m* maksat etme, amaçlama
mexsed kirin *l/gh* maksat etmek, amaçlamak
mexsedkirî *rd* amaçlanmış olan
mexsîka *m* bir buğday cinsi
mexso *nd/nt* yaltakçı
mexsotî *m* yaltakçılık
mexsûs *rd* **1.** mahsus, münhasır, özgü, has * **bexçeyek mexsûsî zarokan** çocuklara mahsus bir bahçe * **taybetiyek mexsûsî pêxemberan** peygamberlere has bir özellik **2.** *fel/nd* mahsus, öze * **kenîn rewşeke mexsûsî mirovan e** gülmek insana öze bir durumdur **3.** *h* mahsus, özel olarak, bilhassa * **mexsûs ji bo vê ez hatim vir** buraya mahsus bunun için geldim **4.** *h* mahsus, bilerek, isteyerek, bile bile * **mexsûs derî vekirî hişt** kapıyı mahsus açık bıraktı ~**î (...) bûn** (bir şeye, kimseye) özgü olmak
mexsûsî *h* mahsus, bilerek, isteyerek * **mexsûsî derî vekirî hişt** kapıyı mahsus açık bıraktı
mexsûska *h* şakadan, mahsus
mextel *m* maktel, birinin öldürüldüğü yer
mexz *n* beyin
mexzen *m* mahzen
mexzûvan *nd/nt* ev sahibi
mexzûvanî *m* ev sahipliği
mey (I) *mzk/m* mey
mey (II) *m* şarap ~**a (an jî şeraba) sêvan** elma şarabı
mey (III) *m* maya ~ **girtin** maya tutmak
meya *m* dişi katır
meyan *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)
meyan (I) *m* **1.** eğim **2.** akıntı
meyan (II) *n* maya
meyan (III) *m* uzun hava
meyandin *m* mayalama, çalma, damızlık çalma
meyandin *l/gh* mayalamak, çalmak, damızlık çalmak * **tu dê îro ji me re mast bimeyînî** bugün bize yoğurt mayalar mısın?
meyandî *rd* mayalı, mayalanmış
meyane *rd* 1. eğimli, meyilli, meyyal * **diwârê meyane** meyilli duvar **2.** eğik, yalman **3.** akıntılı
meyav *m* durgun su
meybeng *rd* alkolik
meybengî *m* alkolizm
meydan *m* **1.** meydan, alan **2.** *fiz* alan (içinde birtakım kuvvet çizgilerinin yayılmış bulunduğu var sayılan uzay parçası) **3.** meydan (yarışma veya karşılaşma yeri) * **meydana hespan** at meydanı **4.** meydan (mevlevî tekkelerinde ayin yapılan yer) ~**a cengê** savaş alanı, savaş meydanı ~**a girover a daborînê** dönel kavşak, göbekli kavşak ~**a gogê** top sahası ~**a gulaşê** er meydanı ~**a hawirkaniyê** yarış alanı (veya meydanı) ~**a hespan** at meydanı ~ **jê re fireh kirin** meydanı (birine veya bir şeye) bırakmak ~ **jê re hiştin** meydanı (birine veya bir şeye) bırakmak ~ **kirin** meydan okumak ~**a mêraniyê** er meydanı ~ **pê man** meydanı boş bulmak ~**a pêşbirkê** yarış alanı (veya meydanı) ~**a qîtalê** savaş meydanı ~**a şer** savaş alanı ~**a temaşeyê** seyirlik alan ~**a tiratê** yarış alanı (veya meydanı) ~**a tîrkêşiyê** *dîr* ok meydanı ~ **vala dîtin** meydanı boş bulmak ~ **vala man** meydanı boş bulmak ~ **xwestin** meydan okumak, rest çekmek **(jê re)** ~ **xwestin** (birine) meydan okumak
meydankirin *m* meydan okuma
meydan kirin *l/gh* meydan okumak
meydanok *m* meydancık
meydanvan *nd/nt* **1.** meydancı (avlu, bahçe

gibi yerleri süpürüp temizleyen hizmetli) **2.** meydancı (hapishane koğuşlarında ayak işlerini gören kimse) **3.** meydancı (Mevlevî tekkelerinde konukları, mevlevîleri karşılayan, meydan açan mevlevî rakısını düzenleyen)
meydanxwestin *m* meydan okuma
meydanxwestin *l/gh* meydan okumak
meydenoz *bot/m* maydanoz (Petroselinum crispum)
meydik *m* küfe
meye *m* maya (dişi deve)
meyfiroş *nd/nt* **1.** şarapçı (şarap satan) **2.** şarapçı (şarap satılan yer)
meyfiroşî *m* şarapçılık
meyger *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)
meygerî *m* sakilik
meygerîn *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)
meygerînde *n* saki
meygerînî *m* sakilik
meyij *bnr* mewij
meyizandin *bnr* mêzandin
meyizîn *bnr* mêzîn (II)
meyî *rd* durgun (kımıldanış ve hareket göstermeyen)
meyîbûn *m* durgunlaşma
meyî bûn *l/ngh* durgunlaşmak
meyîbûnî *m* durgunluk
meyîkirin *m* durgunlaştırma
meyî kirin *l/gh* durgunlaştırmak
meyîn (I) *m* meleme (keçi, oğlaklar için)
meyîn (II) *m* mayalanma
meyîn (I) *l/ngh* melemek (keçi, oğlaklar için)
meyîn (II) *l/gh* mayalanmak
meyît *n* **1.** ölü, mevta **2.** cenaze, naaş **~ê nav dest û piyan** kimsesiz, sahipsiz cenaze
meyjen *nd/nt* mey çalan kimse
meyjenî *m* mey çalma
meyked *m* meyhane (şarap içilen ve satılan yer)
meyker *nd/nt* şarapçı (imal eden)
meykerî *m* şarapçılık
meykêş *bnr* meyxur
meyl *m* **1.** meyil, eğik **2.** meyil, eğilim **3.** meyil, sevme, gönül verme **4.** taraf (birinden yana taraf çıkma) * **ew ji meyla diya xwe ye** o nasından taraf **5.** kayırma **~ kirin nava (...)** ayrı seçi yapmak **~ kişandin** taraf tutmak **~ pê de çûn** (birine) meyil olmak **~ û heml** ayrım gayrım **~ û heml kirin** ayrım gayrım yapmak, ayırım yapmak, fark gözetmek **~ xistin nava (...)** ayrı seçi yapmak **~a (yekî) girtin 1)** (birini) kayırmak, iltimas etmek **2)** taraf tutmak (çıkmak veya olmak) **~a (yekî) kirin 1)** taraf tutmak (çıkmak veya olmak) **2)** (birini) kayırmak **~a (yekî) kişandin 1)** taraf tutmak (çıkmak veya olmak) **2)** (birini) kayırmak, iltimas etmek (veya geçmek) **~a (yekî) li ser (yekî) bûn** (birini) ayrı tutmak **~a (yekî) li serê bûn** eğinmek **~ a xwe dan (yekî)** (birine) alışmak
meyldar *rd* **1.** meyilli **2.** eğilimli, eğimli **3.** meyilli, eğilimli, yatkın **~ê çepê** sol eğilimli
meyldarbûn *m* eğinme
meyldar bûn *l/ngh* eğinmek
meyldarî *m* yönelim
meyletan *m* süre, mühlet
meylgir *rd* gayretkeş (kayıran, yan tutan)
meylgirî *m* gayretkeşlik
meylgirtin *m* kayırma, iltimas etme, ayrıcalık tanıma
meyl girtin *l/gh* kayırmak, iltimas etmek, ayrıcalık tanımak
meylker *nd/rd* hakmi, kayırıcı kimse
meylkirin *m* kayırma, taraf tutma
meylkirin *l/gh* kayırmak, taraf tutmak
meymenet *m* meymenet, uğur, kutluluk
meymesk *bot/m* yabanî maydanoz
meymûn *zo/m* **1.** maymun **2.** *rd* maymun, şebek (çirkin ve gülünç)
meymûnî *m* maymunluk
meymûnîbûn *m* maymunlaşma
meymûnî bûn *l/ngh* maymunlaşmak
meymûnk *zo/m* **1.** maymun **2.** *rd* maymun, şebek (çirkin ve gülünç)
meymûnok *m* maymuncuk
meynoş *nd/nt* şarap içici
meynoşî *rd* şarab içmiş olan
meynoşîtî *m* şarap içiciliği
meyperest *nd/nt* meyperest, şarabçı, şarap düşkünü
meyperestî *nd/nt* meyperestlik, şarabçılık, şarap düşkünlüğü
meyqedeh *m* şarap bardağı
meyr *bnr* meyl
meyre *bnr* mehîr
meyrek *zo/n* kurtcuk
meyremxurt *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki
meyrok *zo/n* kurtçuk, sürfe
meyt *m* yayvan büyük sepet
meyter *n* **1.** timar **2.** seis
meyterî *m* seyislik
meytervan *n* seis
meyvexur *nd/nt* şarapçı, şarap içicisi
meyvexurî *m* şarapçılık, şarap içiciliği
meywe *m* meyve
meywedar *rd* meyveli
meyxane *m* **1.** meyhane **2.** şaraphane **~ya mezin** büyük meyhane
meyxanevan *nd/nt* meyhaneci
meyxanevanî *m* meyhanecilik
meyxur *rd* şarapçı, şarap düşkünü
meyxurî *m* şarapçılık, şarap düşkünlüğü
meyxwer *rd* şarapçı, şarap düşkünü
meyxwerî *m* şarapçılık, şarap düşkünlüğü

meyxweş *rd* mayhoş
meyxweşî *m* mayhoşluk
meyza kirin *bnr* mêze kirin
meyzandin *bnr* mêzandin
mezad *m* mezat, artırma ile satış
mezax *m* 1. harcama **2.** harçlık **3.** masraf, harç (harcanan para) **4.** tüketim * **civaka mezaxê** tüketim toplumu **~a zêde** lüks tüketim
mezaxan *m* sarfıyat
mezaxbar *rd* harcanabilir
mezaxêner *nd/nt* tüketici
mezaxênerî *m* tüketicilik
mezaxî *m* 1. harçlık **2.** tüketim
mezaxtin *m* 1. harcama, harcayış **2.** masraf etme **3.** tüketme, tüketim * **civaka mezaxtinê** tüketim toplumu
mezaxtin *l/gh* 1. harcamak **2.** masraf etmek **3.** tüketmek
mezaxtî *rd* **1.** harcanmış **2.** masraf edilmiş **3.** tüketilmiş olan
mezbate *m* mazbata
mezbût *rd* **1.** mazbut (düzgün, düzenli, beğenilen) * **mirovekî mezbût** e mazbut bir adam **2.** mazbut (doğal olaylarında etkilenmeyecek biçimde korunmuş olan yapı) **(îşê xwe) ~ girê dan** sağlam kazığa (veya sağlama) bağlamak
mezdesîne *rd* abid
meze *m* **1.** meze **2.** yemek
mezeaş *n* değirmenci
mezedar *rd* **1.** mezeli **2.** lezetli
mezefiroş *nd/nt* mezeci (satan kimse)
mezefiroşî *m* mezecilik
mezeker *nd/nt* mezeci (yapan kimse)
mezekerî *m* mezecilik
mezel (I) *m* oda **~a kirtan** kiler **~a mêvanan** misafir odası **~a hêvîmayînê** bekleme salonu **~a raketinê** yatak otası
mezel (II) *n* mezar, gömüt **~ ji hev û din reş kirin** (birbirinden) çok adam öldürmek **~ kirin mitik** *argo* nalları dikmek **~ê hev kolan** (birbirinin) kuyusunu kazmak **~ê (yekî) kolan** (birinin) kuyusunu kazmak **~ê miriyan e** biz ölmüşmüyüz ki
mezeliqok *rd* yapışkan
mezeliqokî *rd* yapışkanca
mezelok *m* odacık
mezeloq *rd* yapışkan
mezeloqî *rd* yapışkanca
mezeloqkî *rd* yapışkanca
mezer *m* türban
mezera reş *nd* önlük
mezêx *m* **1.** harcama **2.** masraf etme **3.** tüketim
mezêxer *nd/rd* tüketici * **mafên mezêxeran** tüketici hakları
mezêxerî *m* tüketicilik
mezhar *rd* mazhar
mezheb *n* mezhep
mezhebfireh *rd* mezhebi geniş (kimse)
mezhebî *rd* mezhepsel
mezhebîtî *m* mezhepçilik
mezhebparêz *nd/nt* mezhepçi
mezhebparêzî *m* mezhepçilik
mezhebperest *nd/nt* mezhepçi
mezhebperestî *m* mezhepçilik
mezhûr *m* mahzur, sakınca
mezin *rd* **1.** büyük (küçük karşıtı) **2.** büyük (yetişkin, belli bir yaşa gelmiş) * **keça mezin** büyük kız **3.** koca, büyük, iri * **fincana mezin** iri fincan **4.** kocaman (yaşça büyük olan) **5.** büyük (soyut kavramlar için, ortalamayı aşan) * **kêfa mezin** büyük sevinç **6.** büyük (niceliği çok olan) * **serweta mezin** büyük servet **7.** büyük (üstün niteliği olan) * **neteweya mezin** büyük ulus **8.** büyük (önemli) * **nûçeya mezin** büyük haber **9.** koca (büyük, geniş) * **çar pênc kes di vê salona mezin de winda bûbûn** koca salonda bir avuç insan kaybolmuştu **10.** ulu (somut şeyler için çok büyük) * **çiyayên mezin** ulu dağlar **11.** ulu, yüce, ulvî (saygı duyulan büyük) **12.** *mec* dev (çok büyük, çok önemli) * **nivîskarekî zehf mezin** dev bir yazar **13.** yüksek (toplum içinde para, ün vb. bakımından üstünlüğü olan) * **sosyeta mezin** yüksek sosyete **14.** temel, ana * **deftera mezin** ana defter **~ avê direjînin biçûk pêlî dikin** baş nereye giderse, ayak da oraya gider **~ çi bikin biçûk jî li wê rêçê diçin** baş nereye giderse, ayak da oraya gider **~ çûne ber tirê daşikan, biçûk rabûne xeber didin** (söz) ayağa düşmek **(yek) ~ hesibandin** (birini) büyük görmek (veya tutmak) **~ îblîsin, piçûk ji wan dihebîsin** küçükler büyüklere bakarak hareket eder **~ ketine kewarê, biçûk rabûne hawarê** (söz) ayağa düşmek **~ kirin 1)** büyütmek, yetiştirmek **2)** abartmak, kurmak (zihninde büyütmek) **(yek) ~ kirin 1)** (birine) yedirip içirmek **2)** (birini) büyük tutmak (veya görmek) **3)** (birini) büyütmek, pehpehlemek **~ ~** koca koca (büyük, büyük) * **hûn mirovên mezin in, çima têkilî bi zarokan dikin?** siz koca koca adamlarsınız ne diye çocuklara karışıyorsunuz **~ û biçûk 1)** büyük küçük **2)** büyüklü küçüklü, irili ufaklı **~ û biçûk bi hev re** büyüklü küçüklü beraber **~ û biçûk tev** küçüklü büyüklü **~ û gir** koskocaman **(yek) ~ zanîn** (birini) büyük bilmek (veya görmek) **~ê mirov bibe qijika belek dinya li mirov dibe çerx û felek** bir insanın öncüsü ne ise onun durumuda odur **~ê serê (yekî)** ağız kâhyası * **ma tu mezinê serê min î, ez çi bixwazim ez dê wê bibêjim** sen ağzımın kâhyası mısın, ben istediğimi söylerim **~ê wan** önde gelenleri **~ên dewletê** ekâbir
mezinahî *bnr* mezinayî
mezinane *h* büyükçe, büyüklere yaraşır bir biçimde

mezinatî *m* **1.** büyüklük **2.** büyüklük, ululuk **3.** *mec* büyüklük (büyüklere yaraşır bağışlayıcı davranış) * **mezinatiyek ji me re kir** bize büyüklük yaptı **4.** yücelik, ulviyet ~ **karê Xwedê ye, çi ye tu xwe wisa mezin dihesibînî** (biri) fasulye gibi kendini nimetten saymak ~ **kirin** büyüklük taslamak, tafra yapmak ~ **kirin destê xwe** dizginleri ele almak **~ya xwe dan nîşan dan** büyüklüğünü göstermek

mezinayî *m* **1.** büyüklük **2.** büyüklük, ululuk **3.** *mec* büyüklük (büyüklere yaraşır bağışlayıcı davranış) * **mezinahiyek ji me re kir** bize büyüklük yaptı **4.** yücelik, ulviyet **~ya xwe dan nîşan dan** büyüklük göstermek

mezinbûn *m* **1.** büyüme (yaşı artma, yaşlanma) **2.** büyüme, yetişme (iş görebilecek yaşa gelme) **3.** büyüme (yetişme) **4.** büyüme, irileşme (eskisinden büyük duruma gelme) **5.** *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) **6.** büyüme (artma, güçlenme, şiddeti artma) **7.** büyüme (genişleme) **8.** büyüme (önem ve değer kazanma) **9.** kocamanlaşma **10.** palazlaşma **11.** yücelme **12.** yükselme (aşaması artma) **13.** yükselme (yüce duruma gelme) **~a biplan** plânlı büyüme

mezin bûn *l/ngh* **1.** büyümek (yaşı artmak, yaşlanmak) * **me bilên dabû hev, gava ku em mezin bibûna em dê bizewiciyana** söz vermiştik birbirimize, büyüyünce evlenecektik **2.** büyümek, yetişmek (iş görebilecek yaşa gelmek) **3.** büyümek (yetişmek) * **debir mezin bûne** ekinler büyüdü **4.** büyümek, irileşmek (eskisinden büyük duruma gelmek) **5.** *bj* irileşmek, büyümek (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) **6.** büyümek (artmak, güçlenmek, şiddeti artmak) * **derdekî min ê ku her diçe mezin dibe, heye** gittikçe büyüyen bir derdim var **7.** büyümek (genişlemek) * **welatê wan her ku diçû mezin dibû** ülkeleri gittikçe büyüyordu **8.** büyümek (önem ve değer kazanmak) * **doza me di nav qada navneteweyî de mezin dibe** davamız uluslararası arenada büyüyor **9.** kocamanlaşmak **10.** palazlaşmak * **çi qas mezin bû ew çend nexweşik bû** palazlaştıkça çirkinleşti **11.** yücelmek **12.** yükselmek (aşaması artmak) **13.** yükselmek (yüce duruma gelmek) * **li ber çavê min bi vê kirina xwe mezin bû** benim gözümde bu yaptığıyla yükseldi

mezinbûyîn *m* **1.** büyüyüş (yaşı artma, yaşlanma) **2.** büyüyüş, yetişme (iş görebilecek yaşa gelme) **3.** büyüyüş (yetişme) **4.** büyüyüş, irileşiş (eskisinden büyük duruma gelme) **5.** *bj* irileşme, büyüme (bir organın hastalık vb. gibi nedenlerden dolayı büyümesi) **6.** büyüyüş (artma, güçlenme, şiddeti artma) **7.** büyüyüş (genişleme) **8.** büyüyüş (önem ve değer kazanma) **9.** kocamanlaşma **10.** palazlaşma **11.** yüceliş **12.** yükseliş (aşaması artma) **13.** yükseliş (yüce duruma gelme)

mezinê mêşan *zo/nd* ana arı

mezingirtin *m* ululama

mezin girtin *l/gh* ululamak

mezinhesibandin *m* ululama

mezin hesibandin *l/gh* ululamak

mezinî *m* **1.** büyüklük **2.** kocamanlık, irilik, cesamet **3.** ululuk, ulviyet **4.** *mec* büyüklük (büyüklere yaraşır bağışlayıcı davranış) **~ya negatîf** negatif büyüklük **~ya xwe dan nîşan dan** büyüklük göstermek

mezinker *m* büyülteç, agrandisör

mezinkirin *m* **1.** büyütme **2.** büyütme, yetiştirme (çocuk büyütme, bakma) **3.** *mec* yetiştirme (çocuk için; gelişip büyümesine özen gösterme) **4.** kocamanlaştırma **5.** büyültme (resim, harita için; daha büyük örneğini yapma) **6.** yüceltme, ululama 7. *mec* büyütme, abartma, mübalağa etme **8.** mitleştirme **9.** *mec* şişirme (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatma)

mezin kirin *l/gh* **1.** büyütmek **2.** büyütmek, yetiştirmek (çocuk büyütmek, bakmak) * **bapîra wî ev zarok mezin kiriye** bu çocuğu baba annesi büyütmüş * **min çar zarok mezin kirin** ben dört çoccuk yetiştirdim **3.** *mec* yetiştirmek (çocuk için; gelişip büyümesine özen göstermek) **4.** kocamanlaştırmak **5.** büyültmek (resim, harita için; daha büyük örneğini yapmak) **6.** yüceltmek, ululamak 7. *mec* büyütmek, abartmak, mübalağa etmek **8.** mitleştirmek **9.** *mec* şişirmek (söz ve yazıyı gereğinden fazla uzatmak)

mezinkirî **1.** büyütülmüş olan **2.** abartılı, abartmalı, mübalâğalı

mezinkî *h* büyüklere yaraşır bir biçimde

mezinokî *rd* büyümsü

mezinoyî *rd* büyükçe

mezintayî *m* **1.** büyüklük **2.** büyüklük, ululuk, ulviyet, yücelik **3.** *mec* büyüklük (büyüklere yaraşır bağışlayıcı davranış)

mezintirîn *rd* en büyük, muazzam

mezintî *m* büyüklük

mezir *m* ekmeği tandırda pişirmek için kullanılan bezden araç

mezirandin (I) *m* kurma, inşa etme

mezirandin (II) *m* mahzur görme

mezirandin (I) *l/gh* kurmak, inşa etmek

mezirandin (II) *l/gh* mahzur görmek

mezirge *m* hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan bez

mezirke *m* üzerine bir çaput sarılarak hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan geniş bir tahta parçası

mezix *m* keder

mezixandin (I) *m* kederlendirme

mezixandin (II) *m* harcama, harcayış, sarfetme
mezixandin (I) *l/gh* kederlendirmek
mezixandin (II) *l/gh* harcamak, sarfetmek
mezixandî *rd* kederli, kederlendirilmiş olan
mezixî *rd* kederli, kederlenmiş olan
mezixîn (I) *m* kederlenme
mezixîn (II) *m* harcanma
mezixîn (I) *l/ngh* kederlenmek
mezixîn (II) *l/ngh* harcanmak
mezixîner *nd/nt* harcayıcı
mezixînerî *m* harcayıcılık
meziyet *m* meziyet
mezîl *m* mesafe, aralık, katedilen yol
mezîlok *m* tahtarevali
mezkere *m* hamurun tandıra yapıştırılmasında kullanılan bez
mezlûm *rd* mazlum
mezlûmî *m* mazlumluk
mezlûmtî *m* mazlumluk
mezmûn *wj/m* mazmun
meznatî büyüklük
meznatî *bnr* mezinatî
meznûn *rd* maznun, sanık
mezoderm *m* mezoderm, orta deri
mezon *fiz/m* mezon
mezosfer *ast/m* mezosfer, orta yuvar
mezosoprano *mzk/m* 1. mezzosoprano (soprano ile kontralto arasındaki kadın sesi) **2.** mezzosoprano (sesi böyle olan sanatçı)
mezozoîk *jeo/nd* mezozoik
mezr *m* dağlık alanda düzlük yer
mezra *m* mezra, mezraa
mezrak *m* kurum, müessese
mezrebe *n* balyoz
mezrecelîl *m* dağlık alanda çok soğuk yer
mezrik (I) *m* mezra, mezraa
mezrik (II) *m* otlak, çayırlık, mera
mezringe *m* kurum, müessese
mezrîb *m* oluk
mezrîbe *m* oluk
mezrîngeh *m* daire (bir yapının konut olarak kullanılan bölümlerden heri biri)
mezrîp *bnr* mezrîb
mezro *m* mezro, şerit metre
mezrome *nd* misket üzümü
mezromî *nd* misket üzümü
mezûn *rd* mezun, çıkışlı
mezûnbûn *m* mezun olma
mezûn bûn *l/ngh* mezun olmak
mezûnbûyîn *m* mezun oluş
mezûniyet *m* mezuniyet
mezûnî *m* ınezuniyet
mezûnkirin *m* mezun etme
mezûn kirin *l/gh* mezun etmek
mezûr *nd/rd* mazur, mazeretli
mezûra *m* mezura
mezûrdîtin *m* mazur görme
mezûr dîtin *l/gh* mazur görmek
mê (I) *m* Kürt alfabesinin on altıncı harfı
mê- (II) isimden isim veya sıfat yapım öneki * **mêkew** dişi keklik
mê (III) *rd* **1.** dişi (yumurta oluşturan veya doğuran) **2.** dişi (hayvan ve bitkilerin, erkeği tarafından döllenecek biçimde oluşmuş cinsi) * **pisînga mê** dişi kedi **3.** dişi (girintili ve çıkıntılı olmak üzere bir çift oluşturan nesnelerin girintilisi) * **qalibê mê** dişi kalıp **4.** dişi (yumuşak, kolay işlenen maden) * **sifrê mê** dişi bakır **5.** *rz* dişil (dişi sayılan kelime, müennes)
mêbar *rd* dişil
mêbaz *rd* zampara, kadıncıl
mêbazî *m* zamparalık, kadıncıllık
mêcbêtî *m* **1.** iane, yardım amacıyla toplanan par **2.** ödenek **3.** sübvansiyon
mêcer *m* cecim, cicim
mêçik *rd* **1.** dişi (yumurta oluşturan veya doğuran) **2.** dişi (girintili ve çıkıntılı olmak üzere bir çift oluşturan nesnelerin girintilisi) çukurlar * **mêçikên lox** loğun dişileri **3.** *mec* kılıbık
mêçikî *m* dişilik
mêçikîbûn *m* dişileşme
mêçikî bûn *l/ngh* dişileşmek
mêfir *m* yemlik (hayvanlara yem verilen yer veya kap)
mêgamêş *m* dişi manda
mêgolik *m* dişi buzağı
mêgut *m* tokmak
mêhek *rd* dişi
mêhêk *m* kırnav (çiftleşmek isteyen dişi kedi)
mêhik *rd* dişi (yumurta oluşturan veya doğuran)
mêhikî *m* dişilik
mêhikîbûn *m* dişileşme
mêhikî bûn *l/ngh* dişileşmek
mêhîn *rd* **1.** dişil **2.** *rz* dişil (dişi sayılan kelime, müennes)
mêhînî *rd* dişil
mêhînîkirin *rz/m* dişileştirme
mêhînî kirin *rz l/gh* dişileştirmek
mêhînîtî *m* **1.** dişillik **2.** *rz* dişillik
mêhkut *bnr* mîrkut
mêhman *nd/nt* konuk, misafir
mêhmandar *m* 1. konukçu, misafir ağırlayan **2.** mihmandar
mêhmandarî *m* 1. konukçuluk **2.** misafirlik **3.** mihmandarlık
mêhne *m* bahane
mêhrav *m* mihrap
mêhvan *bnr* mêvan
mêhvandar *bnr* mêvandar
mêhvandarî *bnr* mêvandarî
mêj (I) *bnr* nimêj
mêj (II) *nd* ezel
mêja *nd* boşa harcanan şey
mêjan (I) *rd* bedava, beleş

mêjan (II) *m* emme
mêjandin *m* emzirme
mêjandin *l/gh* emzirmek
mêjer *m* miktar ~**a navdêran** *rz* isimlerin miktarı
mêjerandin *m* takdir etme
mêjerandin *l/gh* takdir etmek
mêjik *rd* kısır (döl vermeyen, öreme imkanı olmayan)
mêjiyê marîpiştê *ant/nt* murdar ilik
mêjiyê piştê *ant/nd* omur ilik
mêjî *ant/n* 1. beyin **2.** ilik, omur ilik (kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde) **3.** beyin, dimağ **4.** beyin (muhakeme, usa vurma) **5.** *mec* zihniyet ~ **kakilk** kuş beyinli ~**yê (yekî) avêtin** beyni atmak ~**yê (yekî) belav bûn** beyni atmak ~**yê (yekî) cilqî bûn** beyni sulanmak ~**yê (yekî) çeliqîn 1)** beyni bulanmak, sersemlemek **2)** beyni sulanmak ~**yê (yekî) çelq bûn 1)** sersemlemek, beyni bulanmak **2)** beyni sulanmak ~**yê (yekî) çelq e** beyni sulanmış kimse ~**yê (yekî) gizgizîn** beyni karıncalamak ~**yê (yekî) kelîn** (birine) ateş basmak ~**yê (yekî) li hev qelibîn** kafası bulanmak ~**yê (yekî) ne temam e** kafadan gayri müsellâh (aklından bozukluk olan) ~**yê (yekî) sekinîn** beyninde şimşekler çakmak, kafasından şimşek çakmak, sarsılmak ~**yê (yekî) teqîn** beyni atmak
mêjîdar *rd* **1.** beyinli **2.** ilikli, omur ilikli
mêjîkakilk *rd* kuş beyinli
mêjîkok *ant/m* beyincik
mêjîkokî *ant/rd* beyinsi
mêjîleqîn *m* beyin sarsıntısı
mêjîn (I) *rd* ezeli
mêjîn (II) *m* emme
mêjîn *l/ngh* emmek
mêjîngeh *m* emzirme yeri (veya salonu)
mêjîrêj *rd* beyin dökücü
mêjîşûştin *m* beyin yıkama, kandırma
mêjîşûştin *l/gh* beyin yıkamak, kandırmak
mêjîşûştî *rd* beyni yıkanmış, kandırılmış kimse
mêjîvala *rd* boş kafalı
mêjîxur *rd* beyin yiyici
mêjk *ant/n* beyin
mêjmêjok *m* emzik şekeri
mêjok *rd* 1. emici **2.** emmeyi seven bebek
mêjokî *rd* 1. emicice **2.** emmeyi seven bebek
mêjokîtî *m* emicilik
mêjû (I) *ant/n* 1. beyin **2.** omur ilik
mêjû (II) *m* **1.** tarih (bir olayın gününü, ayını veya yılını bildiren söz veya gün) **2.** tarih (bilim dalı olarak) * **mêjûya Kurdan** Kürt tarihi **3.** tarih (evrensel tarihin herhangi bir bölümünü ele alan anlatı) * **mêjûya serdema nêzîk** yakın çağ tarihi ~ **avêtin (cihekî)** tarih atmak (veya koymak) ~**a (tiştekî) xuya (an jî diyar) kirin** tarihini açıklamak, tarihlendirmek ~**a zayînî** (an jî **mîladî**) miladî tarih
mêjûname *m* 1. tarihi belge **2.** tarihi yazma
mêjûnas *nd/nt* tarihçi
mêjûnasî *m* tarihçilik
mêjûnivîs *nd/nt* tarih yazarı, tarihçi yazar
mêjûnivîsî *m* tarih yazarlığı, tarih yazarlık
mêjûnûs *bnr* mêjûnivîs
mêjûvan *nd/nt* tarihçi
mêjûyî *rd* **1.** tarihsel, tarihî (tarihle ilgili, tarihe dair) **2.** tarihî (tarihe geçmiş) **3.** *mec* tarihî (unutulmayan, anılma değeri olan)
mêjûzan *nd/nt* tarihçi, tarih bilgini
mêjûzanî *m* tarihçilik
mêjve *m* öncesizlik * **gerdûn mêjve heye** evren öncesizlikten beri var
mêjvemayî *rd* tarihi eser
mêjveyî *nd/rd* ezeliyet, öncesiz
mêk (I) *m* çorabın ayak bileğinden parmak uçlarına kadar ki bölümü ~ **û saq** çorabın tümü
mêk (II) *h* tümü
mêker *m* dişi eşek
mêkew *m* dişi keklik
mêkirin *m/argo* erkeklikten etme, çaptan düşürme
mê kirin *l/gh argo* erkeklikten etmek, çaptan düşürmek
mêkle *m* menemen
mêkok *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)
mêkund *m* dişi baykuş
mêkut *n* tokmak
mêkutik *bnr* mîrkutok
mêl *bnr* meyl
mêlag *m* ispat
mêlak *m* ciğer, ak ciger ~**a (yekî) şewitîn** (**an jî peritîn**) bağrı yanmak (çok acı duymak)
mêlakperitî *rd* bağrı yanık
mêlakşewitî *rd* bağrı yanık
mêlav *m* bir kimsenin öldürüldüğü yer
mêldar *bnr* meyldar
mêlede *bnr* mêlîde
mêlîde *m* **1.** alev, yalım, yalın, yalaz, alaz **2.** meşale **3.** sütun * **mêlîdeya agir** alev stünü ~ **bi** ~ alev alav ~ **rabûn** alev almak
mêlîdedan *m* alevlenme, yalazlanma
mêlîde dan *l/gh* alevlenmek, yalazlanmak
mêlîdedayîn *m* alevleniş, yalazlanış
mêlkemot *bnr* mêrkemot
mêlû *m* demet, bağlanmamış ekin destesi
mêlûkêş *nd/nt* demet taşıyıcı
mêmûz *m* mahmuz
mêmûzkirin *m* mahmuzlama
mêmûz kirin *l/gh* mahmuzlamak
mêr *n* **1.** erkek * **mêrên gund çûbûn xebatê** köyün erkekleri çalışmaya gitmişlerdi **2.** koca, er, eş (bir kadının eşi) * **mêrê jinikê hate malê** kadının kocası eve geldi * **jinik mêrê xwe verê nake** kadın erkeğini göndermiyor **3.** *rd* er, erkek, yiğit, babayiğit, cömert * **nan û avê mêran nanekî bêminet e**

yiğit ve cömertlerin ekmeği ile suyu mihnetsizdir **4.** yiğit, gözüpek (düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmeyen) **5.** kazak (karısına söz geçirebilen) **6.** adam * **tu jî mêr î?** sende adam mısın? **7.** *mec* delikanlı **8.** *biy* erkek (sperma oluşturan organizma) ~ **bi mêran re** erkek erkeğe * **were em mêr bi mêran re biaxivin** gel erkek erkeğe konuşalım ~ **dimire nav dimîne ga dimire çerm dimîne** at ölür meydan kalır yiğit ölür şanı kalır ~ **dîwarê derve ye** erkek ev içinde ne olur biterden habersizdir ~ **esman e jin erd e** erkek gök kadın ise yerdir ~ **ew e ku xwe xelas dike** gemisini kurtaran kaptan ~ **hatin kuştin** kan olmak, insan öldürülmek ~ **heyata jinê ye** erkek kadının yaşamıdır ~ **ji hev kuştin** (aralarında) kan olmak ~ **kanî ye jin lîç e** yuvayı yapan dişi kuştur ~ **kirin xewê** boynuz takmak (veya takınmak, taktırmak) ~ **kuştin** adam öldürmek, cinayet işlemek ~ **tên girêdan bi şoran e** erkekler sözle yola gelir ~ **û camêr** *mec* delikanlı ~ **xwestin** ersemek ~**ê baş ji bav û bira çêtir e, mêrê xerab ji ber dîwaran çêtir e** iyi koca baba ve erkek kardeşten iyi, kötü koca ise dışardan kalmaktan iyidir ~**ê bi heft mêran** yüz adama bedel yiğit ~**ê bi mala xwe ve** evcimen ~**ê birî û simbêl** saçlı sakallı adam ~**ê ji mala xwe re** ev adamı ~**ê bi sed mêran** yüz adama bedel yiğit ~**ê ji xwe re** ev adamı ~**ê bijin** evli erkek ~**ê çê 1)** yiğit adam **2)** centilmen ~**ê çê bavê xwe nas nake** has erkek bildiği doğruluktan şaşmaz ~**ê çê di roja teng de kifş dibe** ak koyun kara koyun dönemeçte belli olur ~**ê hok** yiğit, er kişi ~**ê jinperest** çöplük horozu ~**ê kerê** *argo* hödük ~**ê ku bi mala xwe ve ye** ev adamı ~**ê mêr** has erkek ~**ê şer û oxilmê giran** dar günlerin adamı ~**ê roja reş** günün adamı (kendisinde zamanın gerektiği değerleri bulunan kimse) ~**ê tifaq û teşqelan** aranan günlerin adamı ~**ê tirsonek sînga gewr nabîne** korkak adam hedefine varmaz ~**ê xwe kirin** kocaya varmak, evlenmek ~**ê xwe kirin xewê** boynuzlamak (kocasını başka bir erkekle aldatmak) ~**ê xwedî gotina xwe bûn** sözünün eri olmak ~**ê xweyî sozê xwe bûn** sözünün eri olmak * **wekî (mîna an jî fîna) mêran** erkek gibi

mêrac *m* hâsıl, var olma, varlık

mêrandin *m* gösterme

mêrandin *l/gh* göstermek

mêrane *h* **1.** erkekçe **2.** yiğitçe **3.** mertçe, merdane **4.** *rd* osmanlı* **jineke mêrane** Osmanlı bir kadın **5.** erkekvari, erkek gibi (kadın) **yeke** ~ eli bayraklı (veya maşalı)

mêranî 1. erkeklik **2.** erkeklik, cinsel güç (bir erkeğin biyolojik görevini yerine getirme gücü) **3.** erkeklik, yiğitlik, babayiğitlik **4.** cesaret **5.** kocalık ~ **kirin** yiğitlik etmek, efelenmek

mêrankî *rd/h* **1.** erkekçe **2.** yiğitçe, efece **3.** delikanlıca

mêrantî *m* **1.** erkeklik **2.** erkeklik, yiğitlik **3.** adamlık **4.** kocalık

mêrat *m* meret

mêratî *m* 1. erkeklik **2.** erkeklik, yiğitlik **3.** kocalık

mêrav *m* olayın yaşandığı yer

mêrbaş *rd* has adam

mêrber *m* bel küreği

mêrbî *rd* dul erkek

mêrçak *rd* yiğit

mêrçakî *m* yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek

mêrdar *rd* yiğit

mêrdezime *m* kâbus, karabasan

mêrdezimeyî *rd* kâbuslu

mêrdezme *bnr* mêrdezime

mêreba *nd/nt* maraba

mêrebatî *m* 1. maraba **2.** yarıcılık ~ kirin yarıcılık yapmak

mêrebayî *m* maraba

mêrebî *rd* dul erkek

mêrek *m* savaş meydanı ortası

mêresil *rd* 1. soylu erkek **2.** uysal

mêrê şevê *nd* gulyabanî

mêrê xwe kirin *l/bw* kocaya varmak, evlenmek

mêrg *m* **1.** çayırlık, çimenlik, çayır (üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer) **2.** otlak, mera

mêrga amê *nd* haymana (başıboş hayvanların salındığı çayırlık)

mêrgeh *m* mera

mêrgelan *m* otlak

mêrhez *nd/nt* erkeksever

mêrhezî *m* erkekseverlik

mêrik *n* **1.** adam **2.** koca **3.** adamcağız * **mêrik têra dilê xwe şil bû** adamcağız adamakıllı ıslandı ~ **fîrêziya nadawêre** adam haksızlığa dayanmıyor ~ **mêr e heqê wî winda mekin** yiğidi öldür hakkını yeme ~**ê bikêr lu ku be bikêr e** iş bilenin kılıç kuşananın ~**ê xerîb** el oğlu ~**ê zengîn li ser zar û zimanan e** zenginin malı züğürdün çenesini yorar

mêrikok *rd/nd* adamcık

mêristan *m* baba tarafından akraba çevresi

mêrî *zo/n* karınca (Formica)

mêrîn *rd* 1. er, erkek, erkeklerle ilgili * **zariyê mêrîn ne li mal in** erkekler evde değil **2.** yiğit

mêrînî *m* 1. erkeklik **2.** erkeklik, yiğitlik **3.** kocalık

mêrîtî *m* 1. erkeklik **2.** kocalık

mêrîxwer *zo/m* karınca yiyen (Echidna aculeata)

mêrjinî *m* izdivaç

mêrjinî kirin *l/gh* izdivac etmek

mêrkemot 1. Azrail 2. *mec* çok çalışıp didinen **~ê kulê** Azrail
mêrkirin *m* kocaya varma, evlenme **~ li ber tune bûn** (kadın) evlenmeyi düşünmemek
mêr kirin *l/gh* kocaya varmak, evlenmek
mêrkirî *rd* kocalı, evli (evli kadın)
mêrkî *rd* erkekvari
mêrkok *n* 1. erkekcik 2. adamcık
mêrkot *m* ağaçtan tokmak (buğday dövmede kullanılır)
mêrkotik *m* küçük tokmak
mêrkuj *nd/nt* katil, kıyacı, cani, kıyıcı **~ê kirêkirtî (an jî kirêgirtî)** kiralık katil **~ê xwînfir** kanlı katil
mêrkujane *rd/h* canice, caniyane
mêrkujî *m* 1. katillik, kıyacılık, canilik 2. cinayet **~ kirin** cinayet işlemek
mêrkuştin *m* 1. adam öldürme 2. kan davası **~ jî germegerm (an jî germ bi germ)** her şey sıcağı sıcağına
mêr kuştin *l/gh* adam öldürmek, cinayet işlemek
mêrkutok *m* tokmak
mêrnelimal *m* bulgurdan yapılan bol yağlı yemek
mêrokî *rd* erkeksi
mêrperest *rd* erkekçil, vamp, erkek peşinden koyşan kadın
mêrtêl *m* elbiselik
mêrtî *m* erkeklik, erlik
mêrû *m* karınca
mêrûn *ol/m* vaftiz
mêrûnbûn *m* vaftiz olma
mêrûn bûn *l/ngh* vaftiz olmak
mêrûnker *nd/nt* vaftizci
mêrûnkirin *m* vaftiz etme
mêrûn kirin *l/gh* vaftiz etmek
mêrûnkirî *rd* vaftizli, vaftiz edilmiş olan
mêrûnxane *m* vaftizhane
mêrûperk *m* kanatlı karınca
mêrxas *rd* 1. yiğit, babayiğit 2. mert 3. *mec* delikanlı
mêrxasane *rd/h* yiğitçe
mêrxasbûn *m* yiğitlenme, yiğitleşme
mêrxas bûn *l/ngh* yiğitlenmek, yiğitleşmek
mêrxasî *m* 1. yiğitlik, babayiğitlik 2. mertlik 3. delikanlılık **~ kirin** yiğitlik etmek
mêrxasîkirin *m* yiğitleştirme
mêrxasî kirin *l/gh* yiğitleştirmek
mêrxasîtî *m* 1. yiğitlik, babayiğitlik 2. mertlik 3. delikanlılık
mêrxaskî *rd/h* 1. yiğitçe 2. delikanlıca
mêrxesan *rd* yiğit hadımlaştıran
mêrxwas *bnr* mêrxas
mêrxwasî *bnr* mêrxasî
mêser *rd* başarılı, muvaffak
mêş (I) *zo/m* arı (Apis mellifica)
mêş (II) *zo/m* sinek **~ ji berê firîn** çok kirli olmak **~ ji serê pozê (yekî) de bikeve dibe deh (an jî hijdeh) parçe** suratından düşen bin parça olmak **~ û kêş** sinek minek **~ ne tiştek e lê bîzê mirov jê diçe** sinek ufak (veya küçük) ama mide bulandırır **~ ne tiştek e, mehdê mirov li hev dixe** sinek ufak (veya küçük) ama mide bulandırır **~ qewirandin** sineklenmek, sinek kovmak **~ û mor** 1) sinekler 2) börtü böcek **~ û mor ketin (tiştekî)** böceklenmek **~ek ji serê pozê (wî) biketa dibû hezar parçe** suratından düşen bin parça olmak
mêşa gewr *zo/nd* kül rengi et sineği
mêşa hespan *zo/nd* at sineği (Hippobosca equina)
mêşa hespgez *zo/nd* at sineği (Hippobosca equina)
mêşa hingiv *zo/nd* bal arısı (Apis melifica)
mêşa keran *zo/nd* eşek arısı
mêşa kor *zo/nd* kara sinek (Stomoxys calcitrans)
mêşamirî *rd* bitkin, takatsız kimse
mêşa reş *zo/nd* kara sinek (Stomoxys calcitrans)
mêşa tisetis *zo/nd* çeçe (Glossina)
mêşe *n* meşe ormanı, orman
mêşebûn *m* ormanlaşma
mêşebûyîn *m* ormanlaşma
mêşehingiv *zo/nd* bal arısı (Apis melifica)
mêşelok *zo/m* sinek
mêşevan *nd/nt* ormancı
mêşevang *m m* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
mêşevanî *m* ormancılık
mêşevank *m* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
mêşên zerik *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris)
mêşgir *zo/m* 1. sinekçil (Muscicapa) 2. sinekkapan böcekleri, özellikle sinekleri yakalayarak beslenen küçük ötücü kuşlar)
mêşhingiv *zo/m* bal arısı (Apis melifica)
mêşik *zo/m* 1. sinek 2. yaprak arısı
mêşika avê *zo/nd* su sineği (Hydrophilus)
mêşika ga *zo/nd* övez
mêşika mêwan *zo/nd* asma biti (Phylloxera vestatrix)
mêşika reş *zo/nd* kara sinek (Stomoxys calcitrans)
mêşika sirkê *zo/nd* sirke sineği (Drosophila)
mêşildank *m* arılık, kovanlık (arıların konulduğu yer)
mêşikên malan *zo/nd* ev sineği (Musca domestica)
mêşikên pelan *zo/nd* yaprak arıları
mêşin *zo/m* 1. koyun (Ovis aries) 2. meşin (koyun derisi) 3. *mec* koyun, uysal (verilen buyruklara uyan) * **yekî wekî mêşinan e** koyun gibi birisi **~ beran xwarin** koyun koçla çiftleşmek **~ hatin beran** koyun çiftleşmesi gelmek **~a çûr** kıvırcık koyun **~a**

doşanî sağmal koyun ~**a dotinê** sağmal koyun ~**a gêjoyî** koyun gibi (budala) ~**a pêxember** peygamber öküzü
mêşina çûr *zo/nd* karakul
mêşina gêjoyî *rd* inek, aptal, bön
mêşina pêxember *rd* inek, aptal, bön
mêşinbûn *m* kuzulaşma (kuzu gibi uysallaşma, sessiz duruma gelme)
mêşinî *m* **1.** kuzuluk, uysallık (yumuşak huyluluk) **2.** *rd* koyun gözünün rengi
mêşkuj *m* **1.** sineklik (sinekleri kovmaya yarayan alet) **2.** sinek öldürücü ilâç
mêş lê danîn *l/bw* sineklenmek
mêşlok *zo/m* 1. böcek **2.** haşere
mêşloknas *nd/nt* böcek bilimci
mêşloknasî *m* böcek bilimi
mêşmij *bot/m* böcek kapan
mêşmorî *m* kanatlı karınca
mêşok *nd/nt* arıcı
mêşokî *m* arıcılık
mêştin *m* emme (dudak, dil, soluk yardımıyla bir şeyi içine çekme)
mêştin *l/gh* emmek (dudak, dil, soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek)
mêş û mor *zo/m* 1. haşere, haşarat **2.** börtü böcek
mêş û morên biperik *zot/nd* zar kanatlılar
mêşvan *nd/nt* arıcı
mêşvanî *m* arıcılık
mêşxur *rd* **1.** böcekçil **2.** *bot/m* böcek kapan
mêtandin *m* emzirme
mêtandin *l/gh* emzirmek
mêtin *m* emme
mêtin *l/gh* emmek (dudak, dil, soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek)
mêtingeh *m* sömürge
mêtingehbûn *m* sömürgeleşme
mêtingeh bûn *l/ngh* sömürgeleşmek
mêtingehbûyîn *m* sömürgeleşme
mêtingehî *rd* sömürgesel
mêtingehîkirin *m* sömürgeleştirme
mêtingehî kirin *l/gh* sömürgeleştirmek
mêtingehkar *rd/nt* sömürgeci, kolonyalist
mêtingehkarî *m* sömürgecilik, kolonyalizm
mêtingehkirin *m* sömürgeleştirme
mêtingeh kirin *l/gh* sömürgeleştirmek
mêtingehparêz *rd* sömürgeci
mêtingehparêzî *m* sömürgecilik
mêtinkar *rd* sömürücü
mêtinkarî *m* sömürücülük
mêtî (I) *rd* 1. emmik, emilmiş **2.** sömürülmüş
mêtî (II) *m* dişilik
mêvan *nd/nt* konuk, misafir ~ ezimandin misafir ağırlamak ~ **girtin ser (kesekî)** (misafır) baskınma uğramak ~ **hatin** konuk (veya misafir) gelmek ~ **hewandin** misafır ağırlamak ~ **ji mêvan nexweş e xwediyê malê ji her duyan ne xweş e** misafir misafıri istemez, ev sahibi ikisini istemez ~**ê bêwext** vakitsiz misafır ~**ê bêwext ji kîsî xwe dixwe** vakitsiz misafir umduğunu değil bulduğunu yer ~**ê herî hêja** baş misafir ~**ê rûmetiyê** şeref konuğu (veya misafiri) ~**ê şermê** yabancı misafir ~**ê xerab carek nan dixwe** kötü misafir bir defalığına konuk olur ~**ê Xwedê** Tanrı misafiri
mêvandar *nd/nt* 1. konukçu, konuk ağırlayan **2.** mihmandar
mêvandarî *m* **1.** konukçuluk **2.** misafırlik **3.** mihmandarlık
mêvanhewîn *nd/nt* misafırperver, konuksever
mêvanhewînî *m* misafirperverlik, konukseverlik
mêvanhez *nd/nt* misafırperver, konuksever
mêvanhezî *m* misafırperverlik, konukseverlik
mêvanî *m* misafirlik, konukluk
mêvankî *h* misafirce, misafıre yaraşır bir biçimde
mêvankuj *m/mec* küçük yemek kabı
mêvanperwer *nd/nt* misafırperver, konuksever
mêvanperwerane *h* misafırperverce
mêvanperwerî *m* misafırperverlik, konukseverlik
mêvantî *m* misafirlik, konukluk
mêvanxane *m* misafırhane, konuk evi
mêvok *m* düğme
mêw *bot/m* **1.** asma (üzüm veren bitki) **2.** bağ kütüğü ~**a tiraşok** bakımsız bağ
mêwa derewîn *bot/nd* yaban asması
mêwa japonî *bot/nd* japon sarmaşığı (Ampelopsis japonica)
mêwa serkurkê *nd* asma üzüm
mêwe *m* meyve, yemiş ~**ya têrgoşt** etli meyve ~**yên hişk** *bot* **1)** kuru meyve (olgunlaşınca dış kabuğu kuruyan meyve) **1)** kuru meyve ~**yên hişkkirî** kuru meyve (kurutulmuş olan) ~**yên kaxkirî** meyvehoş, kuru yemiş
mêwedank *m* meyvelik, yemişlik (meyve konulan kap, meyve yeri)
mêwedar *rd* **1.** meyveli, yemişli **2.** meyveli (meyve ile yapılmış, içinde meyve bulunan) * **gazoza mêwedar** meyveli gazoz
mêwefiroş *nd/nt* manav, meyveci, yemişçi
mêwefiroşî *m* manavlık, meyvecilik
mêwehişk *nd* kuru yemiş
mêwenedan *m* ürkme (ağaç meyve vermeme)
mêwe nedan *l/gh* ürkmek (ağaç meyve vermemek)
mêwexur *rd* yemişçil
mêwijok *m* kuru üzüm büyüklüğünde ve apseli yara
mêwik *m* düğme
mêwlaw *m* bir asma ağacından yeni bir asma dikmek için alınan sürgün
mêx *m* sürgü (kapı sürgüsü)
mêxek *bot/m* **1.** karanfil (Dianthus caryophyllus) **2.** karanfil (bu bitkinin barat olarak kullanılan boncuğu)

mêxele *bnr* mêxek
mêxik *bot/m* **1.** karanfil (Dianthus caryophylllus) **2.** karanfil (bu bitkinin barat olarak kullanılan boncuğu)
mêxolî *rd* azgın
mêxweş *bnr* meyxweş
mêyatî *m* dişilik
mêyek *bot/nd* dişi organ
mêyîn *rd* dişil, feminel
mêyîtî *m* **1.** dişilik **2.** *rz* dişillik
mêz (I) *m* masa **~a nojdariyê** ameliyat masası
mêz (II) *m* **1.** kayırma, iltimas, arka çıkma * **mêza hemşehrîtiyê** hemşehrilik kayırması **2.** tarafgirlik **~a (yekî) girtin** iltimas etmek (veya geçmek) **~a (yekî) hatin kişandin** kayrılmak **~a (yekî) kişandin 1)** (birini) kayırmak, (birine) iltimas etmek (veya geçmek) **2)** taraf tutmak (veya çıkmak veya olmak) **~a (yekî) kirin** (birini) kayırmak, (birine) iltimas etmek (veya geçmek)
mêz (III) *m* bakma, bakış **~ kirin** bakmak
mêza *rz/rd* dişil (dişi sayılan kelime, müennes)
mêzakirin *rz/m* dişileştirme
mêza kirin *rz l/gh* dişileştirmek
mêzandin *m* 1. bakma (bakışı bir şey üzerine çevirme) **2.** bakma (yer için, yüzü bir yöne doğru olma) **3.** bakma (hasta için muayene etme, tedavi etme) **4.** bakma (yoklama, inceleme, deneme) **5.** bakma (bir işi yapma, bir işi yapmakla görevli olma) **6.** bakma (önem verme, önem vererek üzerinde durma) **7.** bakma (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olma)
mêzandin *l/gh* 1. bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) **2.** bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) * **di paceya ku li benderê dimêzand de, derya dixuya** limana bakan pencereden deniz görünüyordu **3.** bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) **4.** bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ca tu jî li vî hesabî bimêzîne** şu hesaba sen de bir bak * **ka bimêze li malê ne?** git bak evdeler mi? **5.** bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan polîs dimêzîne** pasaport işlerine polis bakar **6.** bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li karkirina pereyan dimêze** o sadece para kazanmaya bakıyor **7.** bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarina nanê xwe bimêze** yemeğini yemeye bak
mêzatî *rz/m* dişillik
mêze (I) *m* meze
mêze (II) *m* masa
mêze (III) *m* bakma
mêzeaş *n* değirmen bekçisi
mêzeaşîtî *m* değirmen bekçiliği
mêzekar *nd/nt* **1.** izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) **2.** izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
mêzekarî *m* izleyicilik, seyircilik
mêzeker *nd/nt* **1.** izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) **2.** izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
mêzekerî *m* izleyicilik, seyircilik
mêzekirin *m* 1. bakma (bakışı bir şey üzerine çevirme) **2.** bakma (yer için, yüzü bir yöne doğru olma) **3.** bakma (hasta için ; muayene etme, tedavi etme) **4.** bakma (yoklama, inceleme, deneme) **5.** bakma (bir işi yapma, bir işi yapmakla görevli olma) **6.** bakma (önem verme, önem vererek üzerinde durma) **7.** bakma (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olma)
mêze kirin *l/gh* 1. bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) **2.** bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) **3.** bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) **4.** bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ka tu jî li vî hesabî mêze bike** şu hesaba sen de bir bak * **ka mêze bike li malê ne?** git bak evdeler mi? **5.** bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan polîs mêze dike** pasaport işlerine polis bakar **6.** bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li karkirina pereyan mêze dike** o sadece para kazanmaya bakıyor **7.** bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarina nanê xwe mêze bike** yemeğini yemeye bak
mêzer (I) *m* **1.** yaygı, desensiz bir tür yaygı **2.** battaniye
mêzer (II) *m* 1. önlük, peştemal, ön eteklik **2.** örtü **3.** secade
mêzere *m* sarık
mêzevan *bnr* mêzekar
mêzên *bnr* mêzîn (I)
mêzgir *rd* kayırıcı, iltimasçı, gayretkeş (kayıran, yan tutan)
mêzgirî *m* kayırıcılık, iltimasçılık, gayretkeşlik
mêzgirtin *m* kayırma, iltimas etme, ayrıcalık tanıma
mêz girtin *l/gh* kayırmak, iltimas etmek, ayrıcalık tanımak
mêzgirtî *rd* iltimaslı
Mêzîn *ast/m* Terazi
mêzîn (I) *m* **1.** terazi **2.** terazi (ip canbazlarının dengelerini sağlamak için kullandıkları uzun sırık) **3.** denge **~a avê** su tarazisi
mêzîn (II) *m* bakma
mêzkêş *rd* kayırıcı, iltimasçı
mêzkêşî *m* kayırıcılık, iltimasçılık
mêzkirin (I) *m* tarafgirlik yapma
mêzkirin (II) *m* bakma
mêz kirin (I) *l/gh* tarafgirlik yapmak

mêz kirin (II) *l/gh* bakmak
mêzperde *m* masa ürtüsü
Mg *kîm* Mg (magnezyum'un kısaltması)
miazalh *b* maazallah
micalet *m* tartışma, münakaşa
micbî *m* destek yardımı
micewir *n* kayyum, kayyım (cami hademesi)
micewirî *m* kayyumluk, kayyımlık
micêwir *bnr* micewr
micêz *m* **1.** arzu, istek **2.** nefis (insanların yeme içme gibi ihtiyaçlarının tümü) **3.** gıpta, imrenme, imrenti
micêzîn *m* özenç
micid *rd* ciddi
micidbûn *m* ciddîleşme
micid bûn *l/ngh* ciddîleşmek
micidî *m* ciddîlik
micidîbûn *m* ciddiyet
micik *m* işte gösterilen ciddiyet
micilge *bnr* miçilge
micir *m* **1.** alışkı, huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) * **ji xwe re kirine micir** kendine alışkı yapmış **2.** itikat, inanç
micirb *m* inanç, itikat * **kirin micirb** itikat haline getirmek
micirfe *m* **1.** sıyırga **2.** sıyırga (kar küreme aracı)
micirfekirin *m* kürüme
micirfe kirin *l/gh* kürümek
micis *bnr* miciz
miciz *m* **1.** iştah **2.** yüz ifadesi
micre *m* banyo yapılan yer
miç (I) *m* kulakları dikleştirme
miç (II) *rd* yumuk, yumulu, kapalı (göz için)
miçandin *m* **1.** yumma kapama, kapatma (göz için) **2.** kırpıştırma
miçandin *l/gh* **1.** yummak, kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek) **2.** kırpıştırmak gözünü kırpmak
miçandî *rd* yumuk
miçbûn *m* **1.** yummulma **2.** kırpıştırılma
miçbûn *l/ngh* **1.** yummulmak **2.** kırpıştırılmak
miçe *b* gözlerini yum, gözlerini kapa (çocuk dilinde)
miçebelo *m* açılıp kapanma, kırpışma (göz için)
miçebelobûn *m* açılıp kapanma, kırpışma (göz için)
miçebelo bûn *l/ngh* açılıp kapanmak, kırpışmak (göz için)
miçekçek *m* süs, bezek
miçekçekî *rd* süslü
miçik *nd* istekle ve acele yapılan iş
miçilge *m* **1.** bahis, konu **2.** sav, iddia **3.** bahis, şart (bir şey üzerine girişilen bahis)
miçilgegirtin *m* bahise girme, şart tutma
miçilge girtin *l/gh* bahise girmek, şart tutmak
miçilgevan *nd/nt* bahise giren, şart tutan
miçiqan *m* çekilme (suyun çekilmesi, kuruması)
miçiqandin (I) *m* soldurma
miçiqandin (II) *m* **1.** kesme, kesiş (su için) **2.** kurutma, kurutuş (suyun kesilmesini sağlama) **3.** köreltme (suyun bitmesine sebep olma)
miçiqandin (I) *l/gh* soldurmak
miçiqandin (II) *l/gh* **1.** kesmek (su için) **2.** kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) * **ava newalê bimiçiqînin** derenin suyunu kurutun **3.** köreltmek (suyun bitmesine sebep olmak)
miçiqandî (I) *rd* soluk, solgun
miçiqandî (II) *rd* kesik (su için)
miçiqî (I) *rd* soluk, solgun
miçiqî (II) *rd* kesik
miçiqîn (I) *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
miçiqîn (II) *m* **1.** kesilme, kesiliş (akmaz olma) **2.** çekilme (azalma veya yok olma) **3.** körelme, kuruma, soğulma, kesilme (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kuruma) **4.** soruşma (emilip yok olma)
miçiqîn (I) *l/ngh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
miçiqîn (II) *l/ngh* **1.** kesilmek (akmaz olmak) **2.** çekilmek (azalmak veya yok olmak) **3.** körelmek, suyu çekilmek, kurumak, soğulmak, kesilmek (akar su, göl, vb. için; suyu çekilmek, suyu kurumak) **4.** soruşmak (emilip yok olmak) * **ava bestê miçiqî** derenin suyu soruştu
miçiqîner *rd* kurutucu
miçirandin *m* 1. sıkma **2.** tokalaştırma
miçirandin *l/gh* 1. sıkmak **2.** tokalaştırmak
miçirîn *m* 1. sıkılma **2.** tokalaşma
miçirîn *l/ngh* 1. sıkılmak **2.** tokalaşmak
miçîn *m* **1.** yumulma, yumuklaşma, kapanma **2.** kırpışma (göz kapakları için; çok ışıktan veya herhangi bir şeyden dolayı sık sık kırpılma)
miçîn *l/ngh* **1.** yumulmak, yumuklaşmak, kapanmak **2.** kırpışmak (göz kapakları için; çok ışıktan veya herhangi bir şeyden dolayı sık sık kırpılmak)
miçîz *bnr* miçêz
miçkirin *m* **1.** yumma, kapama, kapatma (göz kapaklarını örtme) **2.** kırpıştırma
miç kirin *l/gh* **1.** yummak, kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek) **2.** kırpıştırmak
miçkul *bnr* bişkul
miçebolo *m* açılıp kapanma, kırpışma (göz için)
miçebolobûn *m* açılıp kapanma, kırpışma (göz için)
miçobelo bûn *l/ngh* açılıp kapanmak, kırpışmak (göz için)
miçûmir *rd* somurtkan
miçûmirî *m* somurtkanlık
miçûmirîbûn *m* somurtma

miçûmirî bûn *l/ngh* somurtmak
miçûmirîbûyîn *m* somurtuş
miçûmor *rd* somurtkan
miçûr *bnr* mirûz
midad *m* mürekkep
midas *m* ayakkabı
mideh *n* müdet
midehî *rd* muhalif
midehîtî *m* muhaliflik
mideris *n* müdderis, ders veren, öğretmen
miderisî *m* müdderislik öğretmen
midexî *rd* muhalif
midexîtî *m* muhaliflik
midirxe *m* bel küğende ayak basılan kısımı
midîlî *zo/nd* midilli
midîr *bnr* midur
midom *rd* sürekli
midomî *rd* sürekli, daimi
midur *nd/nt* müdür
midurî *m* müdürlük **~ya darayî** mal müdürlüğü
miduriyet *m* müdüriyet
midyare *m* bağ kütüğü dizisi
midye *zo/m* midye (Mytilus)
midyefiroş *nd/nt* midyeci, midye satıcısı
midyefiroşî *m* midyecilik
midyegir *n* midyeci (denizde midye çıkaran kimse)
midyegirî *m* midyecilik
midyevan *nd/nt* midyeci
midyevanî *m* midyecilik
mifa *bnr* mefa
mifirdî *n* **1.** muhafız **2.** bekçi **3.** korucu **4.** *lşk* jandarma
mifirdîtî *m* **1.** muhafızlık **2.** bekçilik **3.** koruculuk **4.** *lşk* jandarmalık ~ kirin **1)** muhafızlık yapmak **2)** bekçilik etmek (veya yapmak) **3)** koruculuk yapmak **4)** jandarmalık yapmak
mifirî *n* rahip, papaz (Süryanilerde)
mifirq *n* çelik
miflîs *rd* müflis, iflas etmiş olan
mifreq *bnr* mifırq
mifriq *n* çelik
mifsik *m* süzgeç
mift *rd/h* bedava, beleş
miftdan *m* bedava verme, beleş verme
mift dan *l/gh* bedava vermek, beleş vermek
mifte *m* kilit, anahtar, açkı **~ kirin ber pişta xwe** anahtarı beline takmak **~ lê anîn** anahtar uydurmak **~ya eyarê** ayar anahtarı, ayarlayıcı
miftebûn *m* kilitlenme
mifte bûn *l/ngh* kilitlenmek
miftedank *m* anahtarlık
miftedar *n* **1.** anahtarlı **2.** anahtarcı
miftedarî *m* anahtarcılık
miftefiroş *nd/nt* anahtarcı (satan kimse)
miftefiroşî *m* anahtarcılık
mifteger *nd/nt* anahtarcı (imal eden)
miftegerî *m* anahtarcılık
mifteker *nd/nt* anahtarcı (imal eden)
miftekerî *m* anahtarcılık
miftekirin *m* kilitleme
mifte kirin *l/gh* kilitlemek
miftekirî *rd* kilitli, kilitlenmiş olan
miftesaz *nd/nt* anahtarcı (tamir eden kimse)
miftesazî *m* anahtarcılık
miftexur *rd* bedavacı, beleşçi, otlakçı, asalak
miftexurî *m* bedavacılık, beleşçilik, otlakçılık, asalaklık
miftexwer *rd* bedavacı, beleşçi, asalak
miftexwerane *h* asalakça
miftexwerî *m* bedavacılık, beleşçilik, asalaklık
miftî *ol/n* müftü
miftîbelaş *rd* **1.** besbedeva **2.** *b* meccanen, lüpten
miftîgeh *m* müftülük (müftünün görev yaptığı yer)
miftîtî *m* müftülük
miftxur *rd* bedavacı, avantacı, asalak
miftxurî *m* bedavacılık, avantacılık, asalaklık
miftxwer *nd/rd* bedavacı, asalak (başkaların sırtından geçinen)
miftxwerî *m* bedavacılık, asalaklık
mih *zo/m* 1. koyun (Ovis aries) **2.** *mec* koyun (verilen buyruklara uyan, uysal) **~ bi lingê xwe bizin bi lingê xwe** her koyun kendi bacağından asılır **~ bi piyê xwe bizin bi piyê xwe** her koyun kendi bacağından asılır **~ hatin beran** koçsamak **~ mir gir vemir** öküz öldü ortaklık bozuldu **~a ber dotinê** sağmallık , sağmal koyun **~a birçî şîr nade** aç ayı oynamaz **~a doşanî** sağmal koyun **~a dotinê** sağmal koyun **~a dûvdirêj** kamçı kuyruk **~a gêjoyî** koyun gibi (budala) **~a ker** kulaksız koyun **~a kun** kulaksız koyun
miha avî *zo/nd* kunduz, kastor
miha çûr *zo/nd* karakul
miha qerqaş *nd* ak koyun
miha reş *nd* kara koyun
mihafe *bnr* mehafe
mihafiz *nd/nt* **1.** muhafız **2. muhafız** (bir kalenin veya şehrin önemli bir yerini korumakla görevli komutan)
mihafize *m* muhafaza, koruncak, korunum
mihandin *m* yıpratma
mihandin *l/gh* yıpratmak
mihele *m* mahalle
mihelî *rd* mahallî
Mihemedî *nd* Muhammedî, Müslüman
mihemedok *n* mehmetçik
mihem *m* acı, zahmet
miheqeq *h* muhakkak
miherk *m* boncuk
miherş *m* herek, sırık (asmak ağaçları için)
miherşkirin *m* sırıklama

miherş kirin *l/gh* sırıklamak
mihes *bnr* mehes
mihêk *m* marya (dişi hayvan)
mihib *rd* muhip, seven
mihilandin *m* eritme
mihilandin *l/gh* eritmek
mihilîn *m* erime
mihilîn *l/ngh* erimek
mihind *n* balyoz
mihîm *rd* mühim, önemli
mihîmî *m* önem, ehemmiyet
mihîn (I) *zo/m* kısrak ~ **fal xwarin** kısrak çiftleşmek ~ **hatin fehl** kısrak çiftleşmeye gelmek ~**a avî** su aygırı ~**a kabreş** ayakları siyah kısrak
mihînî (I) *rd/h* koyun, koyun gibi uysal kimse
mihînî (II) *rd* dişi * **kerê mihînî** dişi eşek
mihr *m* **1.** güneş **2.** sevgi, dostluk
mihrab *m* mihrap
mihranî *m* bir tür armut
mihraq *m* **1.** mihrak, odak **2.** *mec* mihrak (herhangi bir düşüncede, nitelikte olan kimselerin kaynağı veya bir şeylerin toplandığı, yoğunlaştığı yer)
mihreb *bnr* mihrap
mihrecan *bnr* mîhrîcan
mihrêban *bnr* mihrîban
mihrîban *rd* **1.** dost, seven **2.** rahim, esirgeyici
mihrîbanî *m* 1. dostluk, sevgi **2.** esirgeyicilik
mihrîdar *rd* dost, seven
mihrîvan *rd* **1.** dost, seven **2.** esirgeyici, esirgeyen, acıyıcı, rahim (koruyan, acıyan, merhamet eden) * **Xwedê mihrîvan** e Allah esirgeyendir **3.** bağışlayıcı (Allah)
mihrîvanî *m* **1.** dostluk, sevgi **2.** esirgeyicilik, acıyıcılık, merhamet **3.** bağışlayıcılık
mihsik *m* mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)
mihub *bnr* mihib
mihur *m* mühür
mihurdar *rd* mühürlü
mihûbûn *m* mahvolma
mihû bûn *l/ngh* mahvolmak
mihûkirin *m* mahvetme
mihû kirin *l/gh* mahvetmek
mihûz *rd* mahrum
mihûzbûn *m* mahrum olma
mihûz bûn *l/ngh* mahrum olmak
mihûzî *m* mahrumiyet
mihûzkirin *m* mahrum etme
mihûz kirin *l/ngh* mahrum etmek
mij *n* sis ~ **girtin** sis tutmak, sislenmek ~ **û mor** sis pus ~**ê kor** kör duman
mijad *bnr* mijar
mijade *hiq/m* mevzuat
mijaj *m* iştah
mijan (I) *n* kol (makinelerde tutup çevirmeye veya çekmeye yarayan ağaç veya metal parçası)
mijan (II) *m* emme
mijandin *m* emzirme
mijandin *l/gh* emzirmek
mijane *m* **1.** dingil, araba dingili **2.** mil (türlü işlerde kullanılan ince uzun metal çubuk) **3.** saban oku
mijang *m* kirpik
mijank *m* kirpik
mijar *m* konu, husus, mevzu ~**a axaftinê** söz konusu
mijardar *rd* konulu
mijare *hiq/m* mevzuat
mijarkî *rd* konusal
mijavî *m* orta şiddete yağma
mijbûn *m* sislenme
mijdar (I) *m* kasım ayı
mijdar (II) *rd* sisli
mijdarbûn *m* sislenme
mijdar bûn *l/ngh* sislenmek
mijdarbûyîn *m* sisleniş
mijdarkirin *m* sislendirme
mijdar kirin *l/gh* sislendirmek
mijek *rd* emici
mijelang *m* kirpik
mijer *rd* emici
mijgan *n* kirpik
mijgiro *n* hayvan yüzülür ken deride bırakılan et parçacıkları
mijgirtin *m* sislenme
mij girtin *l/gh* sislenmek
mijgirtî *rd* sislenmiş, sis kaplanmış olan
mijgul *m* kirpik
mijik (I) *bnr* pirtik
mijik (II) *m* emzik
mijik (III) *m* toz ~ **jê birin** tozunu almak (veya atmak, silkmek veya silkelemek) dövmek, hırpalamak
mijîlang *n* kirpik
mijîn *m* emme, soruma
mijîn *l/ngh* emmek, sorumak (dudak, dil, soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek)
mijmijandin *m* kırpıştırma, gözleri sık sık açıp kapama
mijmijandin *l/gh* kırpıştırma, gözleri sık sık açıp kapama
mijmijîn *m* kırpışma
mijmijîn *l/ngh* kırpışmak
mijmijk *m* emzik (çocuk emziği)
mijmijo *rd* kırpışık (gözleri sık sık açıp kapanan)
mijmijok (I) *rd* süzgün gözlü
mijmijok (II) *m* emzik (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme)
mijmijok (III) *m* hücreleri dolmamış petek
mijmijok (IV) *bot/m* yüksük otu (Digitalis purpurea)
mijmijok (V) *rd* sömürücü, yiyici
mijok (I) *m* emzik (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme)

mijok (II) *nd* anesi ölmüş kuzu
mijok (III) *nd/nt* 1. sömürücü, sömürgen **2.** emici, yiyici **3.** emici (emme özeliği olan)
mijokdar *nd/nt* sömürücü
mijokdarî *m* sömürücülük
mijoker *nd/nt* sömürücü
mijokerî *m* sömürücülük
mijokî *m* sömürgenlik, sömürücülük
mijoxwer *nd/rd* asalak (başkaların sırtından geçinen)
mijoxwerî *m* asalaklık
mijtin *bnr* mêtin
mijû *rd* bayat (taze olmayan)
mijûbûn *m* bayatlanma
mijû bûn *l/ngh* bayatlanmak
mijûkirin *m* bayatlama
mijû kirin *l/gh* bayatlamak
mijûkî *rd* pejmürde
mijûl (I) *rd* **1.** meşgul **2.** dolu, meşgul * **ez îro mijûl im nikarim bêm ba we** bu gün doluyum size gelemem ~ **bûn** meşgul olmak, uğraşmak * **tu bi çi mijûl dibî?** neyle meşgulsun? ~ **kirin** meşgul etmek, uğraştırmak
mijûl (II) *m* sohbet, konuşma
mijûlahî *bnr* mijûlayî
mijûlang *m* kirpik
mijûlank *bnr* mijûlang
mijûlayî (I) *m* uğraş, uğraşı, meşgale
mijûlayî (II) *m* sohbet, söyleşi ~ **kirin** sohbet etmek
mijûlbûn (I) *m* uğraşma, ilgilenme
mijûlbûn (II) *m* sohbet etme, konuşma
mijûlbûn (I) *l/ngh* uğraşmak
mijûl bûn (II) *l/ngh* sohbet etmek, konuşmak
mijûlgeh *m* yazıhane
mijûlî (I) *m* uğraşı, meşgale, oyalantı
mijûlî (II) *m* sohbet ~ **kirin** sohbet etmek ~**yên (yekî) xweş in** söz ehli ~**yên beredayî kirin** boş lâf etmek ~**yên sebiyan** ahiret suali
mijûlker *rd* oyalayıcı, uğraştırıcı
mijûlîkirin (I) *m* meşgul etme, oyalama, uğraştırma
mijûlîkirin (II) *m* sohbet etme
mijûlî kirin *l/gh* meşgul etmek, oyalamak, uğraştırmak
mijûlî kirin *l/gh* sohbet etmek
mijûtî *m* bayatlık
mijûyîbûn *m* bayatlama
mijûyî bûn *l/ngh* bayatlamak
mijûyîbûyîn *m*bayatlanış
mijûyîkirin *m* bayatlatma
mijûyî kirin *l/gh* bayatlatmak
mika *mîn/m* 1. mika **2.** *rd* mika (bu maddeden yapılmış olan)
mikar *bnr* miqar
mikare *m* nakliyat
mikevnî *rd* hamarat
mikevnîbûn *m* hamaratlaşma
mikevnî bûn *l/ngh* hamaratlaşmak
mikevnîtî *m* hamaratlık
mikevnkî *h* hamaratça
mikewnî *bnr* mikevnî
miknatîs *m* mıknatıs, demirkapan
mikur *m* 1. itiraf **2.** ikrar, ikrar etme ~ **bûn** itiraf etmek ~ **hatin** itiraf etmek
mikûf *rd* eşdeğer (insanlar için)
mikûm *rd* mümkün
mikûn (I) *bnr* mimkûn
mikûn (II) *rd* sağlam
mikûn *rd* sağlam (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz)
mikûnbûn *m* sağlamlaşma
mikûn bûn *l/ngh* sağlamlaşmak
mikûnî *m* sağlamlık
mikûnkirin *m* sağlamlama, sağlamlaştırma
mikûn kirin *l/gh* sağlamlamak, sağlamlaştırmak
mikûr (I) *bnr* mirûz
mikûs *n* surat, asık yüzlülük ~**ê xwe kirin** surat asmak
mikûskirin *l/gh* surat asma, somurtma
mikûs kirin *l/gh* surat asmak, somurtmak
mikûskirî *rd* suratı asık, surat (veya suratı) bir karış
mikûsoyî *rd* somurtkan, suratsız
mikûsoyîtî *m* somurtkanlık, suratsızlık
mil *ant/n* **1.** kol **2.** omuz, çiğin **3.** kol (giysinin kolu saran bölümü) **4.** kol (bir koltukta, bir divanda kol dayamaya yarayan parça) **5.** kol, kanat, taraf, yön) * **milê rastê** sağ kol **5.** kanat (savaş düzeninde ordunun iki yanında bulunan her biri, cenah) * **leşkerên milê rastê** ordunun sağ kanadı **6.** *lşk* yan (savaş düzenindeki ordunun iki kanadından her biri) **7.** kanat (sporda) * **leyîzvanên milê çepê** sol kanat oyuncuları **8.** kol, şübe, taife **9.** koltuk (yapıcılıkta yan destek) **10.** kulaç (ölçü için) **11.** şelek (omuzda taşınan yük) **12.** geriş, sırt (dağların üst kısmı) * **milê çiyê** dağ sırtı **13.** kucak (açık kollarla göğüs arasına sığabilen miktarda) * **milek êzing** bir kucak odun **14.** *erd* ayak (büyük bir ırmağa dökülen ikinci derecedeki akarsuların her biri) * **milê robarê** akarsuyun ayağı ~ **bi** ~ omuz omuza (dayanışarak, birlikte) ~ **bi** ~ **ve** omuz omuza (sıkışık bir durumda, yan yana) ~ **dan (yekî)** (birine) kol vermek, destek vermek, omuz vermek, omuzlamak (destek olmak) ~ **dan ber (tiştekî)** omuz vermek (omuzuyla dayanmak) ~ **dan ber (yekî)** (birine) arka çıkmak, destek çıkmak ~ **dan ber fedakariyê** fedekârlığa katlanmak ~ **dan hev 1)** (birbirine) destek olmak, (birbirini) desteklemek, el ele vermek, elleşmek (yardımlaşmak) * **em mil bidin hev da ku em ji vî halê xerab xelas bibin** el ele verelimde bu kötü durumdan kurtulalım **2)** sırt

sırta vermek ~ dananîn göğüs germek ~ danîn boyun eğmek, teslim bayrağı çekmek ~ di hev de kol kola ~ di hev de bûn kol kola olmak ~ di ~ de kol kola * mil di mil de digerin kol kola yürüyorlar ~ hilavêtin omuz kaldırmak ~ jê re danîn (birine) pes demek ~ lê xistin (an jî dan) omuz vurmak ~ jê daweşandin omuz silkmek ~ lê ranebûn 1) içi almamak (bir işi yapmak istememek) 2) (birini) dövmeye kıyamamak ~ pê danîn (birini) dize getirmek ~ û bask bi (yekî) ve neman kolları kopmak ~ û qanadê (yekî) şikîn (an jî şikestin) kolu kanadı kırılmak ~ê (yekî) bi rûbarê (wî) re çûn eteği ayağına dolaşmak ~ê bixêriyê baca kulağı ~ê (yekî) dirêj e kolu uzun (gücü yeter, sözü geçer) bi ~ê (yekî) girtin kolundan tutmak bi ~ê (yekî) girtin û avêtin (birini) kolundan tutup atmak ~ê (yekî) lê ranebûn içi almamak (bir işi yapmak istememek) ~ê meşê yürüyüş kolu ~ê (yekî) li ber ranebûn 1) (birine) karşı çıkamamak, birine kıyamamak 2) içi almamak (bir işi yapmak istememek) ~ê pêlê *erd* dalga sırtı ~ê rastê sağ taraf ~ê tenûrê tandır bankı ~ê tundraw aşırı uç (siyasette) ~ê wan di hev de sarmaş dolaş ~ ê wan di hev de bûn sarmaş dolaş olmak ~ê xwe dan (tiştekî) omuzlamak (omuzuyla bir şeyi itmek) ~ê xwe jê re dananîn geri kalmamak (bir iş yapmaktan, birinden çekinmemek) ~ê xwe li ~ê (yekî) xistin (birinin) koluna girmek ~ê xwe tê re kirin 1) kolunu geçirmek (elbise için) 2) elbise kullanılmış olmak ~ê zir takma kol ~ên (yekî) bi rûbarê (wî) de çûn omuzları çökmek ~ên (yekî) jê de weşîn kolları kopmak ~ên (yekî) qetîn kolları kopmak ~ên xwe ba dan kolları sıvamak ~ên xwe hildan kolları sıvamak, çizmeleri çekmek ~ên xwe jê re fireh kirin (birine) kollarını açmak (içtenlikle karşılamak veya kucaklamaya hazır olmak) ~ên xwe vemalandin kolları sıvamak ~ên xwe li hev xistin kol kola girmek ~ên xwe li hev xistin û gerîn kol vurmak, kol kola girip dolaşmak

milamet *m* melâmet (azarlama, kınama, çıkışma)
milav *m* mala
milayîm *rd* mulayim
milayîmî *m* mulayimlik
milçemil *bnr* mirçemir
milçemilç *m* 1. şapırdama 2. *h* şap şap
milçîn *m* şapırdama, ağız şapırtısı
milçînî *m* şapırtı
mildan *m* omuzlama, omuz verme
mil dan *l/gh* omuzlamak, omuz vermek
mildanhevî *m* omuzdaşlık
mildanîn *m* boyun eğme
mil danîn *l/gh* boyun eğmek
mildar *rd* kollu
mildayîn *m* omuzlayış, omuz veriş
mildirêj *rd* uzun kollu
milemil *h* efil efil (saç, giysi gibi şeylerin rüzgârda dalgalanmasını anlatır) ~ kirin efil efil etmek * biskên li ser rûkê yarê melimel dikin efil efil eder yarın yüzündeki zülüfleri
milet *n* 1. millet * miletê Kurd Kürt milleti 2. millet, halk (benzer özellikleri olan topluluk) * miletê şofêr şoför milleti 3. millet (bir yerde bulunan kimselerin bütünü) * milet li meydanê civiyaye millet meydana toplanmış 4. ortalık (herkes) * milet li hev digere ortalık kaynıyor ~ê bêziman winda ye dilsiz bir millet kaybolmaya mahkûmdur
miletê hûr *sos/nd* azınlık (bir ülkede egemen ulusa göre ayrı soydan ve sayıca az olan topluluk)
milethez *nd/nt* milletperver
milethezî *m* milletperverlik
miletî *rd* 1. millî 2. milletdaş, aynı milletten olma
miletîbûn *m* millîleşme
miletî bûn *l/ngh* millîleşmek
miletîkirin *m* millîleştirme, devletleştirme
miletî kirin *l/gh* millîleştirmek, devletleştirmek
miletparêz *nd/nt* milletperver
miletparêzî *m* milletperverlik
miletperest *rd/nt* milliyetçi
miletperestî *m* milliyetçilik
miletperwer *nd/nt* milliyetperver, milliyetçi
miletperwerî *m* milliyetperverlik, milliyetçilik
milê aşê *nd* değirmen hareket mili
milê golê *erd/nd* gideğen
milê kuçikê *nd* ocak kaşı
milê tenûrê *nd* tandır bankı
milêbok *bnr* melêbok
milik (I) *n* hörgüç (devenin sırtındaki tümsek)
milik (II) *n* 1. kolluk, kolçak (ceket veya gömleğin kolları kirlenmesin diye kola takılan eğreti kolluk) 2. kol (bir koltukta, bir divanda kol dayamaya yarayan parça) 3. dirseklik (kola takılan kumaş vb. şey)
miliyet *m* milliyet
milî *rd* millî, ulusal
milîbar *m* milibar
milîgram *m* miligram
milîkirin *m* devletleştirme
milî kirin *l/gh* devletleştirmek
milîlître *m* mililitre
milîm *m* milim
milîmetre *m* milimetre
milîmetrîk *rd* milimetrik
milîs *nd/nt* milis
milîsî *m* milislik
milîtan *nd/nt* militan
milîtanî *m* militanlık
milîtarîst *nd/rd* militarist

milîtarîzm *m* militarizm
milk *n* mülk
milkane *h* mülken, bir mallın temelden birine ait olması
milkdar *rd* mülkiyetli, mülk sahibi
milkis *m* süpürge
milkî *rd* kamburlu
milkulî *m* 1. sitem, güvenmeme **2.** bir kimse karşısında eli kolu bağlı olma (birine borçlu, gebe olma durumundan dolayı)
milmilan *m* rakabet
milmilandin *m* dalgalandırma
milmilandin *l/gh* dalgalandırmak
milmilî *rd* dalgalı
milmilîn *m* 1. dalgalanma **2.** efil efil etme **3.** *mec* gevelenme **4.** salınma, salına salına yürüme
milmilîn *l/ngh* 1. dalgalanmak **2.** efil efil etmek **3.** *mec* gevelenmek **4.** salınmak, salına salına yürümek
milo *n* omuz, kucak (çocuk dilinde) * **ka were milo** gel kucağıma
milok *bnr* milûk
milozim *m* kâbus, karabasan
milpan *rd* 1. geniş omuzlu, sırtı geniş **2.** *argo* ahmak
milqol *rd* kolsuz giysi
mil rabûn *l/ngh* cesaret etmek
milseqet *rd* kolu sakat
milşor *rd* düşük omuzlu
miltik *bnr* mazîzerk
milûk *n* **1.** melik **2.** büyük topraklara sahip kimse
milûktî *m* meliklik
milûs *rd* sinik, pusarık
milûsbûn *m* sinme, pusma
milûs bûn *l/ngh* sinmek, pusmak
milvank *m* kadın omuz saç zineti
milxût *rd* yaramaz yaratık
milyaket *ol/nd* melaike ~ **li berê rûniştiye û xweşik xweşik çêkiriye** Allah övmüş de yaratmış ~**ê xezebê** Azrail ~**ên wan ji hev re kenîn** perileri bağdaşmak, yıldızları barışmak
milyar *m* 1. milyar (bin milyon) **2.** milyar (bu sayının adı)
milyarder *nd/rd* milyarder
milyarderî *m* milyarderlik
milyarî *m* milyarlık * **butçeya hijdeh milyarî** onsekiz milyarlık bütçe
milyon *m* **1.** (bin kere bin) **2.** milyon (bu sayının adı)
milyoner *nd/rd* milyoner
milyonerî *m* milyonerlik
milyonî *rd* milyonluk
milyonkane *mat/m* milyonlar basamağı
milzendik *n* kolluk, kolçak
mimkun *rd* mümkün, olanaklı ~ **bûn** mümkün olmak
min *c.***1.** ben (şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman, emir kipi ve geçissiz fiiler hariç fiil çekimlerin diğer hallerinde kullanılır) * **min ew dît** ben onu gördüm **2.** mülkiyet birinci tekil şahıs zamiri * **min xanî heye** evim var **3.** bana * **li min binêre!** bana bak! * **bide min** bana ver ~ **bala xwe dayê** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) * **min bala xwe dayê wa li pêşberî min e** bir de ne göreyim, karşımda ~ **bi derdê** ~ **bihêlin** beni dertlerimle başbaşa bırakın ~ **bi min bihêlin** beni rahat bırakın ~ **çavê (wî) xwaro** gözünü sevdiğim ~ **çawayî (tiştekî) kiro** canına yandığım (veya yandığımın) ~ **çi jê ye** neme lazım (veya neme gerek) * **hêrs û şidet min çi jê ye** hırs, hiddet neme gerek ~ **dêhna xwe dayê** bir de (umulanın veya beklenenin dışında bur durum oluştuğunda) ~ **di ciwaniya xwe de nedît ez çi bikim ji vê dewletê** sonra gelen devlet devlet değildir (zenginlik için söylenir) ~ **dîn û îmanên (wî) dawo ser hev** *argo* dinine yandığım ~ **dît tu mebîne** zor koşulları görmüş olmak ~ **dîtiye nedîtiye** *h* oldum olası (veya oldum olasıya), oldum bittim ~ **gotina te bi şekir birî** (an jî **qut kir**) sözünü balla kestim, lâfını balla kestim ~ **gotina we bi şekir birî** (an jî **qut kir**) lâfınızı balla kestim, sözünüzü balla kesiyorum ~ **sîr nexwarine ku bêhn ji min bê** sarımsak yemedim ki ağzım koksun ~ **tu berda** (an jî ~ **ew berda**) boş ol (veya olsun) ~ **tu li jêr jî dîtiye li jor jî** senin nemenen biri olduğunu gayet iyi bilirim ~ **tû kiro ruhê te** *argo* canına tükürdüğümün ~ **xelk hînî govendê kir, êdî kes bi destê min nagire** adamların gözünü açan bendim, şimdi bana bile pas vermiyorlar
minafiq *rd* **1.** münafik **2.** yalancı, hain
minafiqî *m* **1.** münafıklık **2.** yalancılık, hainlik
minal *nd/nt* çocuk, sübyan
minalbaz *n* sübyancı
minalbazî *m* sübyancılık
minandin *m* şüphelendirme
minandin *l/gh* şüphelendirmek
minare *m* minare
minaredar *rd* minareli
minasib *rd* münasip ~ **dîtin** münasip görmek
mincele *n* semer sapı
mincile *m* leke (insan teninde oluşan lekeler için)
minçijê *rd* neme lâzımcı, bananeci
minçijêtî *m* neme lâzımcılık, bananecilik
mindal *bnr* mendal
mindal *nd* çocuk, uşak
mindalî *m* çocukluk
minemin *h* **1.** mırıl mırıl **2.** kem küm * **qet mineminê meke, parsekiya xwe qebûl bike** kem küm etme, dilenci olduğunu kabul et **3.** mırın kırın

mineminkirin *m* 1. mırıl mırıl etme 2. kem küm etme 3. mırın kırın etme
minemin kirin *l/gh* 1. mırıl mırıl etmek 2. kem küm etmek 3. mırın kırın etmek
mineralog *nd/nt* mineralog
mineralojî *m* mineraloji
minet *m* 1. minnet, gönül borcu 2. minnet (bir iyiliğe karşı teşekkür etme, memnuniyet duyma) ~ **jê hildan** (an jî **hilanîn)** birini takmamak (değer ve önem vermemek) ~ **jê hilgirtin** (birini) dikkate almak ~ **jê hilneanîn** (an jî **hilnedan)** (birini) takmamak ~ **ji (yekî) hilneanîn** (bir şeye) papuç bırakmamak ~**a (yekî) hilanîn** (birinin) ağzının kokusunu çekmek ~**a (yekî) hilneanîn** birini takmamak (değer ve önem vermemek) ~**a (yekî) kirin ser xwe** (birinin) ağzının kokusunu çekmek ~**a (yekî) kişandin** (birinin) mimnetini çekmek, (bir kimsenin) ağız kokusunu çekmek ~**a kesî li serê nebûn** (an jî **tune bûn)** (bir kimseye) eyvallahı olmamak ~**a (yekî) li ser (yekî) man** birine minnet borcu kalmak ~**a (yekî) nekişandin** (birinin) ağız kokusunu çekmemek ~**a pîsan hilnede** geçme namert köprüsünden ko aparsın su seni ~**a te li kaşê henê** elinden geleni ardına koma ~**a xwe lê kirin** (birine) minnet etmek
minetdar *rd* minnettar, gönül borçlusu
minetdarî *m* minnettarlık, şükran
minetkar *rd* minnettar
minetkêş *rd* minnettar
minetkirin *m* minnet etme
minet kirin *l/gh* minnet etmek
minê *m* minnet, memnuniyet duyma
minêkar *rd* 1. minnettar (minnet duyan) 2. istekli, arzulu (çok istekli) 3. gönüllü 4. dünden razı ~ **man** minnettar kalmak ~**ê (tiştekî) bûn** (bir şeye) talip çıkmak (veya talibi çıkmak)
minêkarbûn *m* 1. minnet duyma 2. can atma, çok istekli olma, teşne olma, razı olma
minêkar bûn *l/ngh* 1. minnet duymak 2. can atmak, çok istekli olmak, teşne olmak, razı olmak
minêkarî *m* 1. minnettarlık, şükran 2. isteklilik 3. can atma, çok isteme 4. gönüllülük
minêkarîkirin *m* minnet etme
minêkarî kirin *l/gh* minnet etmek
minêkarokî *rd* 1. isteklice 2. gönüllüce
minêkirin *m* minnet etme
minê kirin *l/gh* minnet etmek
ming *bnr* ting û ming
minho (I) *m* 1. metin, tekst 2. nüsha
minho (II) *m* 1. rivayet, söylenti 2. versiyon, variyant
minhokî *rd* metince
minîminî *m* hayal
minîn *m* şüphelenme
minîn *l/ngh* şüphelenmek
minkur *rd* huysuz, somurtkan
minkurî *m* huysuzluk, somurtkanlık
minmin *m* kem küm, söylenme
minminandin *l/gh* kem küm etmek
minminîn *h* kem küm
minminkirin *m* kem küm etme, söylenme
minmin kirin *l/gh* kem küm etmek, söylenmek
minşar *m* bıçkı (karşılıklı iki sapı olan ve iki kişi tarafında kullanılan büyük testere)
mintehî *rd* immamlıktan mezun kimse
mintehî bûn *l/ngh* imamlıktan mezun olmak
mintîqe *m* mıntıka
minyatur *m* 1. minyatür 2. *rd* minyatür (miniyatür bizçiminde yapılmış resim)
minyatursaz *nd/nt* minyatürcü
minyatursazî *m* minyatürcülük
minyon *rd* minyon
mipmor *rd* mosmor ~ **bûn** mosmor olmak
mipmorî *m* mosmorluk
mipmorîbûn *m* mosmor kesilme
mipmorî bûn *l/ngh* mosmor kesilmek
miqabil *rd* 1. mukabil (bir şeye karşılık olarak yapılan) 2. karşı 3. karşılık
miqale *bnr* meqale
miqaltik *m* hafif türkü
miqar *m* iskarpelâ, ivgi ~**a peykeran** heykelci kalemi
miqarne *m* makarna ~**yên navqul** (an jîqulqulîlkî) düdük makarnası
miqat *m* bahis, şart * **ketin miqatê** şart tutmak
miqate (I) *m* sitem, şikayet * **miqata xwe li min neke** sitemini bana yapma
miqate (II) *rd* 1. dikkatli 2. dikkatli (özen gösteren) ~**ya xwe bûn 1)** kendine dikkat etmek **2)** formunu korumak
miqatebûn *m* dikkat etme mukayyet olma
miqate bûn *l/gh* dikkat etmek, mukayyet olmak
miqateyî *m* dikkat, özen
miqateyî xwe bûn *l/bw* kendine mukayet olmak
miqav *m* sakağı, ruam,
miqedes *rd* mukaddes, kutsal
miqedîme *m* mukaddime, önsöz
miqeresî *m* 1. tartışma 2. inat * **hinek bi miqerisî bi devoka xwe dinivîsînin** bazıları inatla kendi ağızlarıyla yazıyorlar
miqeresîkirin *m* 1. tartışma, tartışma yapma 2. inat etme
miqeresî kirin *l/gh* 1. tartışmak. tartışma yapmak 2. inat etmek
miqerş *m* kavrulmuş ve dövülmüş nohut ile bulgurdan yapılan yemek
miqesok *zo/m* doğan kuşu
miqeşer *m* kvrularak soyulmuş ve öğütülmüş nohut
miqewet *rd* muvakat, geçici (kısa ve belli bir süre için olan)

miqewetî *m* muvakatlik, geçicilik
miqewir (I) *m* **1.** kovan **2.** bir çeşit su kabı
miqewr (II) *m* yuvarlak yara yeri
miqilik *bnr* miqilk
miqilk *m* tava
miqilka rûn *nd* dığan
miqişir *rd* cimri
miqişirî *m* cimrilik
miqîm *rd* sürekli, sürekli olarak * **êş miqîm di bin pêsîra min de ye** göğsümün altında sürekli bir sızı var
miqîme *rd* sürekli
miqîmî *m* süreklilik
miqlik (I) *m* tava, kulplu tava
miqlik *rd* **1.** güvenilmez, tutarsı, dönek * **miroveki miqlik e, li ser sozê xwe nasekine** oynak bir insan, sözünde durmuyor **2.** oynak (değişken, kararsız) * **fiyeta zêran miqlik e** altın fiyatlar oynak
miqlikî *rd/h* **1.** güvenilmezce, tutarsızca **2.** oynakça (kararsız ve değişken bir biçimde)
miqliktî *m* **1.** güvenilmezlik, tutarsılık, döneklik **2.** oynaklık (kararsız ve değişken olına durumu)
miqnatîs *m* mıknatıs
miqnatîsdar *rd* mıknatıslı
miqnatîsî *rd* mıknatısî
miqnatîsîkirin *m* mıknatıslama
miqnatîsî kirin *l/gh* mıknatıslamak
miqnatîsîtî *m* mıknatıslık, mıknatısiyet
miqnatîskirî *rd* mıknatıslı, mıknatıslanmış olan
miqpeç *nd/nt* evcil keklik
mir *rd* (*r* kalin kokunur) **1.** acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için) **2.** acırak, kekre, çorak (su için acı)
mirad *n* murat, dilek, istek ~ **bi cil û cihêzê xwe nekirin** duvağına doymamak ~ **bi hev nebûn** muradına ermemek ~ **bi xêliya xwe nekirin** duvağına doymamak ~ **di ber de man** düş kırıklığına uğramak, hayal kırıklığına uğramak ~ **pê bûn** murad almak, nasip olmak ~ **pê kirin** murat almak, muradına ermek ~ **pê nekirin** hevesi kursağında (veya içinde) kalmak ~**ê (yekî) di ber de man** hevesi kursağında (veya içinde) kalmak, sevinci kursağından kalınak, gözü açık gitmek ~**ê (yekî) di çavê (...) de man** hevesi kursağında (veya içinde) kalmak, sevinci kursağından kalmak ~**ê (yekî) di qirika (...) man** hevesi kursağında (veya içinde) kalmak, sevinci kursağından kalmak ~**ê (yekî) hasil kirin** muradına erdirmek ~**ê (yekî) lê bûn** hevisi olmak ~**ê (yekî) pê kirin** muradına erdirmek ~**ê te di qirika te de bimîne** muradına ermiyesin **(bi)** ~**ê** (an jî **mirazê) xwe şad bûn** amacına ulaşmak
mirad pê kirin *l/bw* (bir şeyden) kâm almak, muradına ermek
miradxanî *m* bir tür kadın entarisi
miradxwaz *nd/nt* muradına ermek istiyen
miradxwazî *m* muradına ermek isteme
mirandin *m* **1.** öldürme (bir canlının hayatına son verme) **2.** söndürme **3.** aşağılama (değerinden düşük gösterme, bir mala gerçek değerinin altında fiyat biçme) * **malê me nemirîne** malımızı aşağılama
mirandin *l/gh* **1.** öldürmek (bir canlının hayatına son vermek) **2.** söndürmek **3.** aşağılamak (değerinden düşük göstermek, bir mala gerçek değerinin altında fiyat biçmek) * **malê me nemirîne** malımızı aşağılama
mirandî *rd* 1. öldürülmüş **2.** sönük **3.** değeri çok düşürülmüş mal * **malê mirandî** değeri düşük gösterilmiş mal
mirandîtî *nd* düşük değerde
mirar *rd* **1.** murdar (şeriata uygun kesilmemiş hayvan) **2.** murdar (cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış kimse) **3.** leş (çok kötü kokan şey)~ **çûn** murdar gitmek
mirarbûn *m* mundar olma
mirar bûn *l/ngh* mundar olmak
mirarbûyî *nd/rd* geberik
mirarbûyî *m* mundar oluş
mirar çûn *l/ngh* mundar gitmek, mortlamak
mirarî (I) *m* mundarlık
mirarî (II) *m* 1. inci **2.** boncuk
mirarîkirî *rd* inci işlemeli
mirarker *nd/nt* cani
mirarkerî canilik
mirarkirin *m* mundar etme
mirarkirin *l/gh* mundar etmek
mirarokî *rd* **1.** mundarımsı **2.** süngüsü düşük (ataklığı, etkinliği kalmamış olan)
mirat *m* ayna
miravî *m* suna, göl ördeği ~ya kûvî yaban ördeği
miravke *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
miraz *n* murat, dilek, istek, ~ **pê kirin** murat almak, muradına ermek ~**ê (yekî) hasil kirin** muradına erdirmek ~**ê (yekî) pê kirin** muradına erdirmek
mirazbexş *rd* herkesi muradına erdiren
mirazxwaz *nd/nt* muradına ermek isteyen
mirazxwazî *m* muradına ermek isteme
mirbaxî *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
mirbûn *m* **1.** kekreleşme **2.** çoraklaşma (su için)
mir bûn *l/ngh* **1.** kekreleşmek **2.** çoraklaşmak (su için)
mirbûnî *m* **1.** kekrelik **2.** çoraklık (su için)
mirc (I) *m* kargaşa
mirc (II) *n* balyoz
mircan (I) *zo/m* **1.** mercan (Corallium rubrum) **2.** mercan (bu hayvanın iskeletinden elde edilen ve süs eşyalarının yapımında kullanılan madde) **3.** *rd* mercan (bu maddeden yapılmış olan)

mircan (II) *zo/m* mercan (Pagrus pagrus), bir balık türü
mircangeş *bot/m* gelin otu, güvey feneri (Physalis alkekengi)
mircaniye *nd* mercanlar
mircanî *rd* mercan gibi
mircaq *bnr* mirdiyaq
mircaqiz *rd* davranış ve giyimde kadına özenen erkek
mirciyaq *bnr* mirdiyaq
mircor *bot/nd* çok tohumlu fig
mirç *nd* şap * **got mirç û çû destê wî** şap diye elinden öptü
mirçandin *m* 1. yudumlama 2. şapırdatma, şaplatma
mirçandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. şapırdatmak, şaplatmak (öperken şap diye ses çıkartmak)
mirçemirç *h* şap şap, şapır şıpur (öperken şap sesinin çıkarıldığını anlatır)
mirçên *bnr* mirçîn
mirçiyaq *bnr* mirdiyaq
mirçîn *m* şapırdama (öperken)
mirçînî *m* şapırtı ~ **jê anîn** şapırdatmak, şaplatmak ~ **jê hatin** şapırdamak (öperken)
mirç mirç *h* şapır şapır (çok ses çıkararak üst üste öpmeyi anlatır)
mirdal *bnr* mirdar
mirdan *rd* tüysüz delikanlı
mirdar *rd* 1. murdar (şeriata uygun kesilmemiş hayvan) 2. murdar (cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış kimse) 3. leş (kokuşmuş hayvan leşi) 4. bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksinilen)
mirdarî *m* mundarlık
mirdarkî *h* çirkefçe
mirde *n* ölü
mirdik (I) *m* 1. tortu, telve, çökelti 2. *rd* alçak, namert
mirdik (II) *n* kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) ~ **ketin (...)** kepeklenmek
mirdikî *rd* kepekli (saçlı deride oluşan kepek için) * **porê mirdikî** kepekli saç
mirdiyaq *n* mertek
mirebaxe *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
mireh *n* uzun tandır ekmeği
mirelare *zo/m* çulluk (Scolopax rusticola)
miremir *h* 1. mır mır, mırıl mırıl 2. mırlama
miremirkirin *m* 1. mırıldanma (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme) 2. mırıldanma
miremir kirin *l/gh* 1. mırıldanmak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek) 2. mırlamak
miresî *m* görkem, haşmet
mirêba *nd/nt* maraba
mirêbayî *m* maraba
mirêbe *bnr* mirêba
mirêk *m* 1. ayna 2. *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum)
mirêkdar *rd* aynalı
mirêkfiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)
mirêkker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)
mirêk kirin *l/gh* ayna takmak
mirêkkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan
mirês (I) *m* imrenme ~ **çûn (...)** -e imrenmek, istek duymak
mirês (II) *m* 1. görkem, ihtişam 2. gösteriş, şatafat
mirêsdar *rd* 1. görkemli, ihtişamlı 2. gösterişli, şatafatlı
mirêsdarane *h* 1. görkemlice, ihtişamlıca 2. gösterişlice
mirêsdarî *m* 1. görkemlilik, ihtişamlılık 2. gösterişlilik
mirêsdarkî 1. görkemlice, ihtişamlıca 2. gösterişlice
mirêsî *m* gösteriş, görk
mirêskar *bnr* mirêsdar
mirêwa *bnr* mirêba
mirêz *bnr* mirês
mirg *bnr* mêrg
mirhov *bnr* mirov
mirhovatî *bnr* mirovatî
miricandin *m* hırlatma
miricandin *l/gh* hırlatmak
miricîn *m* 1. hırlama, hırlayış (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşma)
miricîn *l/ngh* 1. hırlamak (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev (an jî û din)** hırlaşmak
miricok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)
mirijandin *m* hırlatma
mirijandin *l/gh* hırlatmak
mirijîn *m* 1. hırlama, hırlayış (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşma)
mirijîn *l/ngh* 1. hırlamak (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev (an jî û din)** hırlaşmak
mirik (I) *zo/m* (**r** kalın okunur) güve
mirik (II) *m* nezle
mirik (II) *rd* güdük
mirikî (I) *rd* nezleli
mirikî (II) *rd* güdükçe ~ **man** güdük kalmak
mirikî bûn (I) *m* nezle olma
mirikîbûn (II) *m* güdükleşme
mirikî bûn (I) *l/ngh* nezle olmak
mirikî bûn (II) *l/ngh* güdükleşmek
mirikîbûyîn *m* güdükleşme
mirikîtî *m* güdüklük
mirin *m* 1. ölüm 2. ölüm (ölüm şekli) * **bi şewatê, mirina wê pir fecî bû** yanarak ölümü, feciydi 3. ölüm (idam cezası) 4. *mec* ölüm (büyük acı, sıkıntı) * **mişextî ji bo min mirin e** sürgün benim için bir ölümdür 5. *b* ölüm * **mirin ji bo zaliman!** (an jî **ji zaliman re mirin**) zalimlere ölüm! 6. ölme, ö-

lüş ~a (yekî) dîtin acısını görmek ~a (yekî) hatin sonu gelmek (ölmek) ~a kerê boz rast e îman bi rebê Musa anî gerçeği görünce kabulenmek ~a me ji jîndina bi xizanî çêtir e aç gezmektense tok ölmek yeğdir ~a tevayî xweş e el ile gelen düğün bayram ~a xwe dan ber çavê xwe ölümü göze almak, başını koltuğunun altına almak, kanı pahasına -e girişmek

mirin *l/ngh* **1.** ölmek (can vermek, hayatı sona ermek) **2.** sönmek (ışık vb. için) **3.** ölmek (bitki için, solmak)) * **ev çîçek zêde li ber xwe nadin wê bimirin** bu çiçekler dayanmaz, çabuk ölür **4.** ölmek (değerini, gücünü, geçerliliğini yitirmek, kullanılmamak) * **zimanê ku mirine** ölmüş diller **5.** ölmek (çok yorulmak) * **îro ji westananan ez mirim** bugün yorgunluktan öldüm **6.** ölmek (bazı sebeplerle çok sıkıntı veya acı çekmek) **7.** ölünmek * **mirov di oxura welêt de dimire** yurt uğruna ölünür **8.** bitmek (çok sevmek) * **keçê ji bo te dimirim** kız ben sana bitiyorum **9.** yanmak (büyük bir aşk ile sevmek) * **ez li ser te dimirim keçê** sana yanıyorum kız ~ **çûn** ölüp gitmek ~ **bi emrê Xwedê ye** ölüm Allah'ın emri ~ **car heye zêrê zer e, bi destê her kesî nakeve** bazen ölmek iyi kurtuluştur ~ **çêtir e ji navê xerab** adamın adı çıkacağına canı çıksın ~ **çûn mezelan** tahtalı köyü boylamak ~ **dan ber çavê xwe** ölümü göze almak ~ **hespê boz e, li ber derê her kesî ye** ecel geldi cihana, baş ağrısı bahane ~ **heye jîn heye** ölüm var dirim var, gidip de gelmemek var gelip de görmemek var ~ **heye rev tune ye!** ölmek var dönmek yok! ~ **ji halê me çêtir e** el beğenmezse yer beğensin ~ **kerê bêpalan e li ber derê her malan e** ölüm her kesin kapısındadır ~ **li ber derê her kesî ye** ölüm her kesin kapısındadır, ecel geldi cihana, baş ağrısı bahane ~ **li me kêm e** Azraile bir can borcu olmak (veya kalmak) (borçsuz olmak) ~ ~ **e ev çi xirîn e** ölmek varsa bu şamata nedir ~ ~ **e, xir û xir çi ye** ölüm kaçınılmazsa yalvarmak niye? ~ **tenê lê kêm e** Allaha bir can borcu var ~ **û nemirin** Azraille burun buruna gelmek ~ **û xew birayê hev in** uyku ile ölüm arasında fazla bir fark yok

mirincan *rd* canını feda eden

mirinok *m* ölüm

mirinokî *rd* ölümlü, ölümsü

mirinoyî *rd* ölümlü

mirinoyîtî *m* ölümlülük

mirinrêj *rd* ölüm saçan

miriqandin *m* homurdama

miriqandin *l/gh* homurdamak

miriqîn *m* homurdanma

miriqîn *l/ngh* homurdanmak

mirisandin *m* görkemli hale getirme

mirisandin *l/gh* görkemli hale getirmek

mirisî *rd* görkemlice

mirisîn *m* görkemli hale gelme

mirisîn *l/ngh* görkemli hale gelmek

mirî (I) *m* (r kalın okunur) **1.** kekrelik **2.** çoraklık (su için)

mirî (II) *rd* **1.** ölü, ölmüş (hayatı sona ermiş olan) **2.** *n* ölü (mevta, ölü insan) * **li vê taxê mirî heye** bu mahallede ölü var **3.** *nd* ölmüş, ölü (geçmişte ölmüş kimse) * **divê mirov bi başî miriyan bi bîr bîne** ölmüşleri iyi anmak lazım **4.** *mec* ölü (bugün hiçbir ülkede konuşulmayan, yanlızca elde belgeleri bulunan dil) * **Hitîtî zimanekî mirî ye** Hititçe ölü bir dildir **5.** *rd* düşkün * **pir miriyê cixareyê bû** sigaraya çok düşkündü **6.** deli (aşırı derecede düşkün) * **miriyê sînemayê ye** sinema delisi **7.** köle (herhangi bir şeye aşırı derecede bağlı olan kimse) * **miriyê pereyan** paranın kölesi **9.** dost (bir şeye düşkün olan, aşırı ilgi duyan) * **miriyê pirtûkan** kitap dostu **10.** ölü fiyatına ~ **dimire qunzêrîn dibe** *argo* kaçan balık büyük olur, kör ölünce badem gözlü olur, , kel ölür sırma saçlı olur ~ **ne hewceyî şînê ye** çocuk oyuncağı (önem verilecek değerde olmayan) ~ **ne melûn be gor fireh e** ölen kimse melun değilse kabir azabı çekmez, anlamında bir deyim ~ **ne melûn be gor lê teng nabe** ölen kimse melun değilse kabir azabı çekmez, anlamında bir deyim **wekî ~yan** ölü gibi **~yê (...) 1)** (bir şeyin) canlısı * **miriyê pereyan** para canlısı **2)** (bir şey) düşkünü * **miriyê jinan** kadın düşkünü **3)** aşıklısı * **ez ne miriyê vî karî me** ben bu işin âşıklısı değilim **~yê bav** babacıl (babasına çok düşkün kimse) **~yê (tiştekî an jî kesekî) bûn** (bir şeye veya kimseyle) düşkün olmak **~yê canê xwe bûn** canına düşkün olmak **~yê canê xwe ye** canına düşkün **~yê cil û bergan** kıyafet düşkünü, kılık kıyafet düşkünü **~yê cilan** kılık kıyafet düşkünü **~yê çayê** çaycı, çay düşkünü **~yê dilê xwe** gönül dilencisi **~yê gewriyê** kör boğaz (pis boğaz, obur) **~yê hevalê xwe** arkadaş canlısı **~yê jinan** kadın düşkünü **~yê kibariyê** kibarlık düşkünü **~yê kitêban** kitap kurdu (çok kitap okuyan kimse) **(wekî) ~yê ku serê wî li tehtê bikeve** geç (veya sonradan) farkına varmak **~yê mêran** erkek delisi **~yê qirika xwe ye** gırtlağına düşkün **~yê zikê xwe ye** boğazına düşkün

mirîgeh *m* morg

mirîkî *h* ölmüşçesine, ölmüş gibi, ölü gibi

mirîng *m* ölüm

mirînî *m* mırlama

mirînîkirin *m* mırlama

mirînî kirin *l/gh* mırlamak

mirîperest *rd* ölüleri seven

mirîsok *bot/m* yüksük otu (Digitalis purpurea)

mirîşk *zo/m* tavuk (Galus) ~ **avê vedixwe qirika xwe berjor dike** tavuk su içer Allaha bakar ~ **di xew de gilgilê sor dibînin** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **di xewna xwe de qût dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~**a birçî di xewna xwe de gilgil** (an jî **garis**) **dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~**a birçî xwe di enbara garis de dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~**a avî** su tavuğu, su çuluğu ~**a gêjoyî** seme tavuk ~**a kor bi dîkê kulek re** kör satıcının kör alıcısı olur ~**a kurk** (an jî **qupik**) kuluçka tavuğu ~**a nû rabûn hêkê sor kirin** çağlamadan çatlamak
mirîşka avî *zo/nd* su tavuğu (Fulica atra)
mirîşka kurk *nd* kuluçka tavuğu
mirîşka çolê *nd* yaban tavuğu
mirîşka kuvik *nd* kuluçka tavuğu
mirîşka reş *zo/nd* kara tavuk (Turdus merula)
mirîşka şamî *nd* hindi
mirîşkatî *m* 1. tavukluk **2.** *mec* ödleklik
mirîşkbejik zo/m yabanî tavuk
mirîşkfiroş *nd/nt* tavukçu (satan kimse)
mirîşkfiroşî *m* tavukçuluk
mirîşkvan *nd/nt* tavukçu
mirîşkvanî *m* tavukçuluk
mirîşo *nd/nt* ölü yıkayıcısı, gassal
mirîşotî *m* ölü yıkayıcılığı, gassallık
mirîşûştin *m* ölü yıkama, gasil
mirîtî *m* ölülük
mirîto *rd* ölü
mirîtokî *rd* ölümcül
mirîzindî *rd* yaşayan ölü
mirk *n* keçi kılı
mirmêl *m* alev, yalaz, alaz
mirmirandin *m* **1.** mırıldama, eveleme **2.** gıcıklama
mirmirandin *l/gh* **1.** mırıldamak, evelemek **2.** gıcıklamak
mirmirî *m* **1.** mırıldanma **2.** gıcıklanma, gıcıklayış
mirmirîn *l/ngh* **1.** mırıldanmak **2.** gıcıklanmak * **qirika min dimirmire** boğazım gıcıklanıyor
mirmirk (I) *zo/m* **1.** üvez, kumuç, mucuk **2.** pervane (gecemleri ışık çevresinde dönen küçük kelemek)
mirmirk (II) *zo/m* yaprak arısı ~**ên dar û beran** yaprak arıları
mirmirokî *rd* **1.** kekremsi (tadı az kekre olan) **2.** kekremsi (koku için; genzi yakan, buruk)
mirmirokîtî *m* kekremsilik
mirmisandin *m* buruşturma (canlılığının yitirmesine sebep olma)
mirmisandin *l/gh* buruşturmak (canlılığmın yitirmesine sebep olmak)
mirmisîn *m* buruşma
mirmisîn *l/ngh* buruşmak
mirmitandin *m* buruşturma (canlılığının yitirmesine sebep olma)
mirmitandin *l/gh* buruşturmak (canlılığının yitirmesine sebep olmak)
mirmitîn *m* buruşma
mirmitîn *l/ngh* buruşmak
mirmor *m* kor ateş, sıcak ateş küzü
mirmorî 1. ufak karınca **2.** ufak tefek kimse **3.** un gibi toprak veya benzeri şey
mirniyaw *m* mırnav
mirno *bnr* girno mirno
mirofa *m* dedikodu
mirok *rd* ölümlü, fanî
mirokî (I) *m* ölümlülük, fanîlik
mirokî (II) *rd* (*r* kalın okunur) acımsıca, kekresi
mirov *nd/nt* 1. insan (memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde oluşan, sözle anlaşan, aklı ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı) **2.** insan (bu türden olan canlı) **3.** *rd/*mec insan, insaniyetli (huy ve ahlâk yönünden üstün nitelikli kimse) **4.** adam (iyi yetişmiş değerli kimse) * **di nav wan de mirovên ku di nav welêt de nav û deng dane hene** aralarında yurt çapında ün yapmış adamlar var **5.** adam (birinin yanında ve işinde bulunan kimse) * **du mirovên ku li mexazeyê dixebitin hene** mağazada çalışan iki adam var **6.** adam (birinin kullandığı, yararlandığı kimse) * **mirovên aliyê din pir in** karşı tarafın adamları çoktur **7.** adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırıcı) * **ev mirovê min e, li gotina min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler **8.** adam (iyi huylu, güvenilir kimse) * **apê min mirovekî dinyadîtî ye** amcam güngörmüş adamdır **9.** adam (belgisiz zamir yerine; herkes, kim olursa olsun) * **hêrsa mirovan radikin** adamın kafasını bozuyorlar * **ma mirov li vê jî nareme?** insan bunu düşünmez mi? **10.** adam (görevli kimse) * **mirovê ku li vê dinêre li ku ye?** buraya bakan adam nerede? **11.** adam (bileşik isimlerde; bir alanda derin bilgisi olan veya bir alanı benimsemiş kimse) * **mirovdewlet** devlet adamı **12.** akraba, hısım **13.** *n* kişi (eş, koca) * **ê ku mirovan rezîl jî dike û ezîz dike jin e** kişiyi rezil eden de karısı, vezir eden de ~ **bextê mêran naçewitîne** yiğidi öldür hakkını yeme ~ **bextê mêran xera nake** yiğidi öldür hakkını yeme ~ **bêhostayekî naçe çiyayekî** her işin bir ehli vardır, onsuz iş yapmamak lazım ~ **bi hev** ~ **e** insan insanla insandır, birlik ve beraberliğin önemine değinen bir deyim ~ **bi pirsê diçe Xursê** (an jî **Qersê**) Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur ~ **bi rex qişikê be, nikulê mirov nav gû de ye** rehberi karga olanın vay haline ~ **bi xeberdanê ji hev fehm dike** insan konuşa konuşa, hayvan koklaşa koklaşa ~ **bixwe bixwe wê qatiyê xaniyan jî bixwe** hazıra

dağlar dayanmaz ~ **carinan a nav dilê xwe dibêjê** insan gönlünün artığını söyler ~ **çi qas jîr be xwe dixapîne** hep kendini düşünenler sonunda kendilerini kandırırlar ~ **dar e, cil star e** insanı gösteren üst başıdır ~ **di (cihekî) de hilnehatin** (caddeler, sokaklar) adam almamak ~ **dibêje qey tu ji hundirê hêkê derketiyî ne de** çıt kırıldım birisin sen ~ **dibêje qey şeytanê we kor bûye** şeytan geçmiş gibi ~ **e ji benî ademê şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş ~ **e, şîrê xav vexwariye** insanoğlu çiğ süt emmiş, çiğ süt emmiş ~ **ê hev be ji hev nabe** et ve tırnak birbirinden ayrılmaz ~ **hevalê qijikê be nikulê** ~ **di gû de ye** kılavuzu karga olanın burnu bokta kurtulmaz (vaya çıkmaz) ~ **hewceyî hev û agir dibe** komşu komşunun külünü (veya tütününe) muhtaçtır ~ **heye xwe xweş dike mirov heye xwe reş dike** kendini sevdirenmek de, kendini nefret ettirmek de insanın elindedir ~ **hez nake lê binê re** surata bak süngüye davran ~ **hez nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** yüzüne bakılmaz ~ **ji çi bireve di wî digere** neden kaçarsan ona bulaşırsın ~ **ji guran bitirse nikare pez xwedî bike** demirden kormkan trene binmez? ~ **ji kerê hevalan zû peya dibe** eğreti ata binen, tez iner ~ **ji linga bişemite tê ser xwe, bi ziman bişemite nayê ser xwe** insanın dilidir başının belâsı ~ **ji rûyê hevalê xwe dixerife** kişi refikinden azar ~ **ji we têr nabe** size doyum olmaz ~ **kerê xwe bi singê wî ve girê nade** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~ **kêleka xwe ya bi rêx nîşanî xelkê nade** kelin kafası külahında kalsın ~ **kûçikê dide xatirê xweyê wî** hatırın hatırı vardır ~ **li ba kê be exlaqê wî hiltîne** üzüm üzüme baka baka kararır ~ **li kêmî xwe naxe** yaralı kuşa kurşun sıkılmaz ~ **naxwaze lê binêre** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ **ne di govendê de be, govend xweş** e içi beni yakar dışı eli (veya seni) yakar ~ **ne li pey (yekî) kare here û ne jî li pêşiya (wî)** önünde ardında gidilmez ~ **neeciban-din** adam beğenmemek ~ **netirse li dînê xwe napirse** insan bazende birilerinden korkmalı ~ **nikare bide ber hev** kıyas kabul etmez ~ **nikare devê xelkê girê bide** el alemin ağzı torba değil ki büzesin ~ **parsûyê xwe raberî her kesî nade** insan sırlarını herkese anlatmamalı, insan kendi hatalarını, eksikliklerini herkese göstermemeli ~ **piçik piçik diçe ber kuçik** kerte kerte hedefe ulaşılır ~ **sihêtiya zozan bi kavirekî dike** tanımadığın bir yeri önce araştırmak lazım ~ **tiliyan di çavê hev re bike hev nabîne** zifiri karanlık olmak ~ **tişt necehdîne ji xwe ber çênabe** kaya uçmazsa dere dolmaz ~ **toximê mirinê ye** insan ölümlüdür ~ **û xizm** hısım akraba ~ **xweş dan xebitandin** adam kullanmak ~ **xwezî nake lê binêre** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (hoşa gitmeyen beğenilmeyen nitelikte olan) ~ **zikê xwe nade bi pişta xwe** nefsi için insan hamilerini satmaz ~**an şîrê xîç vexwariye** insan çiğ süt emmiştir ~**an tî dibe ser avê tî tîne** suya götürüp susuz getirir ~**ekî çend pere ye** kaç paralık (adam veya şey) ~**ekî hay ji xwe hebûn** suya sabuna dokunmamak ~**ekî sivik û kêf li xwe** uçuk ve zevkine düşkün kimse ~**ekî şîrîn** şirin bir adam, ömür adam ~**ê (karekî)** (bir işin) adamı ~**ê baş kifş e** misk yerini belli eder ~**ê bikêr heval jê dibehicin** meyveli ağacı taşlarlar ~**ê** civat û caxiyan salon adamı ~**ê çors** ham ervah ~**ê dilrehm** baba adam ~**ê deyndar perşikandî ye** borçlu ölmez, benzi sararır ~**ê dirêj zû didehebe, yê kin esûsekî ye, dereng didehebe** bodur tavuk her gün (veya her dem) piliç ~**ê fewqulade** fevkalbeşer, üstün nitelikli insan ~**ê (...) hatin** akrabası gelmek ~**ê ku here masiyan qûna wî şil dibe** hamama giren terler ~**ê ku ji gur bitirse naçe mêşê** demirden korkan trene binmez ~**ê ku siwaran bihewîne serderiyê xwe bilind çêdike** deveci ile görüşen kapısını yüksek açmalı ~**ê ku tevlî qirikê be, nikul bi gû dibe** kılavuzu karga olanın burnu bokta kurtulmaz (vaya çıkmaz) ~**ê meriv bibin kevir serê mirov naşkênin** insanın hısmı taş olsa baş yarmaz ~**ê mirov carekê dixape** insan olan bir kez kanar ~**ê nevaze** fevkalbeşer, üstün nitelikli insan ~**ê rojê ye** günün adamı (zamanın gereğine göre yön ve tutum değiştiren) ~**ê ters** kara damaklı ~**ê xerab** ırz düşmanı ~**ê xweşik** gökçek ~**o bêper o, bêbask o** insan kuş misali (uzakça bir yere gidildiğinde söylenir)

mirovane *rd* insanca

mirovanetî *m* insanlık

mirovanî *bnr* mirovatî

mirovantî *m* insanlık

mirovatî *m* **1.** insanlık (bütün insanları içine alan varlık) * **alema mirovatiyê** insanlık alemi **2.** insanlık, adamlık (insanı insan yapan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) **3.** insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) **4.** insanlık (insani sevme, insancıl olma) * **dersa mirovatiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi ~ **bila ji te re be adamlık** sende kalsın ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **kirin** insanlık etmek

mirovayetî *bnr* mirovatî

mirovayî *m* **1.** insanlık (bütün insanları içine alan varlık) * **alema mirovahiyê** insanlık alemi **2.** insanlık, adamlık (insanı insan ya-

pan, insanın doğasını oluşturan niteliklerin hepsi) **3.** insanlık (insanın değerini, saygınlığını veren öz, insana yaraşır yaşama ve düşünme ilkesi) **4** insanlık (insani sevme, insancıl olma) * **dersa mirovahiyê da her kesî** herkese insanlık dersi verdi ~ **bila ji te re be** adamlık sende kalsın ~ **di rûyê (yekî) de tune bûn** insanlık nedir bilmemek ~ **kirin** insanlık etmek
mirovbûn *m* **1.** insanlaşma, insan olma **2.** insanlık, adamlık (doğru, dürüst insana yakışır durum)
mirovbûyîn *m* insanlaşma
mirovdewlet *nd/nt* devlet adamı, devlet ricalı
mirovdewletî *m* devlet adamlığı
mirovê raser *nd* üst insan
mirovê xwînriskîn *rd/nd* hemofil
mirovgelan *zo/nd* insangiller
mirovhez *nd/nt* 1. insansever, filantrop **2.** insancı, insancıl (insana değer veren) 3. *fel* insancıl, hümanist
mirovhezî *m* **1.** insanseverlik **2.** insancıllık, hümanizm, hümanizma
mirovhezîbûn *m* insancıllaşma
mirovhezî bûn *l/ngh* insancıllaşmak
mirovhêr rd insani yiyip bitiren
mirovhilgir *rd* insan taşıyan mirovhilgir
mirovhuner *nd/nt* sanat adamı
mirovhunerî *nd* sanat adamlığı
mirovî *rd* insanî, hümaniter
mirovîn *rd* insan, insan olan
mirovînî *m* insanlık
mirovkî *rd* insanca, insana yaraşır bir biçimde
mirovkok *rd/nd* adamcık
mirovkuj *nd/nt* katil, kıyıcı
mirovkujî *m* katillik, kıyıcılık
mirovnas *nd/nt* insan bilimci, antropolog
mirovnasiyî *rd* insan bilimsel, antropolojik
mirovnasî *m* insan bilimi , antropoloji
mirovok *n* 1. adamcık **2.** çelimsiz kimse
mirovokî *rd* insansı, antrepoit
mirovparêz *nd/nt* insansever, insancıl
mirovparêzî *m* insanseverlik, insancıllık
mirovperest *rd* insancıl, hümanist
mirovperestî *m* 1. hümanizm, hümanizma
mirovperestî *sos/m* insan içincilik
mirovperwer *nd/nt* **1.** insansever, filantrop **2.** insancı, insancıl (insana değer veren) 3. *fel* insancıl, hümanist
mirovperwerî *m* insancıllık, hümanizm, hümanizma
mirovperwerîbûn *m* insancıllaşma
mirovperwerî bûn *l/ngh* insancıllaşmak
mirovqenç *n* evliya
mirovrev *nd/nt* topluluktan kaçan, mizantrop
mirovrevok *nd/nt* merdümgiriz, mizantrop (toplumdan, insanlardan kaçan)
mirovteşetî *m* insan biçimcilik, antropomorfizm
mirovwarî *rd* insanca
mirovxur *rd* yamyam
mirovxurî *m* yamyamlık
mirovxwer *rd* yamyam
mirovxwerî *m* yamyamlık
mirovzan *nd/nt* insan bilimci, antropolog
mirovzaniyî *rd* insan bilimsel, antropolojik
mirovzanî *m* insan bilimi, antropoloji
mirqandin *m* homurdama
mirqandin *l/gh* homurdamak
mirqî *m* sövgü, küfür
mirqîn *m* homurdanış, homurdanma
mirqîn *l/ngh* homurdanmak
mirqînî *m* homurtu
mirt *bnr* çal û mirt
mirtalane *m* imece
mirtêl *m* döşek
mirtib *bnr* mirtiv
mirtin *l/gh* ölmek
Mirtiv *nd/nt* Roman, Çingene ~ **dibin, qala dawetê dikin** Çingeneler aç kalınca düğünden bahsederler
Mirtivî *m* Çingenelik
Mirtivkî *h* Çingenelere yaraşır bir biçimde
mirtok *m* mertek
mirtoxe *m* **1.** *m* meyane **2.** yağda kavrulmuşa şerbet eklenerek yapılan bir tatlı
mirtûqulk *m* dedikodu, arabozuculuk
mirûç (I) *m* beti, figur
mirûç (II) *n* **1.** yüz ifadesi, beniz (yüz rengi) **2.** surat, asık yüzlülük
mirûrî zeman *nd* zaman aşımı
mirûs *bnr* mirûz
mirûsk *bnr* mirûz
mirûşk *m* tavuk
mirût *rd* melül
mirûto *rd* üzüntülü
mirûz *n* **1.** yüz ifadesi, beniz **2.** moral **3.** surat, asık yüzlülük ~**ê (yekî) bûn** suratı asılmak, yüzü asılmak ~**ê (yekî) daketin** suratı asılmak ~**ê (yekî) kirî ye** moralı bozuk ~**ê (yekî) li hev qelibîn** yüzü karışmak (allak bulak olmak veya alabora olmak) ~**ê (yekî) ne xweş bûn** suratı asılmak ~**ê (yekî) tirş bûn** suratı asılmak, ekşimek ~**ê (yekî) xera bûn** moralı bozulmak ~**ê (yekî) xera kirin** moralını bozmak ~**ê xwe jê kirin** (birine) surat etmek ~**ê xwe kirin** suratını asmak (veya ekşitmek), yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek), somurtmak, sorutmak * **piştî vê gotinê mirûzê xwe tirş kir** bu laftan sonra suratını astı ~**ê xwe ne xweş kirin** suratını asmak ~**ê xwe tehl û tirş kirin** suratını asmak (veya ekşitmek) ~**ê xwe tirş kirin** suratını asmak (veya ekşitmek), yüzünü ekşitmek ~**ê (yekî) xweş bûn** moralı yerinde olmak ~ **xweş kirin** moral vermek
mirûzdaketî *rd* suratı asık, surat **(veya** suratı) bir karış

mirûzdayî *rd* moralsız, surat asık, asık suratlı
mirûzî *rd* çatık, çatkın
mirûzîbûn *m* çatıklaşma
mirûzî bûn *l/ngh* çatıklaşmak
mirûzîn *rd* çatık, çatkın
mirûzkirin *m* istiskal (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etme)
mirûz kirin *l/gh* istiskal etmek (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etmek)
mirûzkirî *rd* çatık, çatkın, moralı bozuk, moralsız, asık suratlı, suratı asık, yüzü asık, somurtkan, suratlı
mirûzkirîtî *m* asık suratlılık, somurtkanlık
mirûzokî *rd* çatık, çatkın
mirûztehl *rd* suratsız, çatık
mirûztehlî *m* suratsızlık, çatıklık
mirûztirş *rd* çatık, çatkın
mirûztirş bûn *m* çatıklaşma
mirûztirş bûn *l/ngh* çatıklaşmak
mirûztirşkirin *l/gh* istiskal etmek (soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etmek)
mirûz xera kirin *l/gh* çökermek, çökertmek * **golek mirûzê taximê xera kir** bir gol takımı çökertti
mirûzxweş *rd* moralı yerinde
mirwa *m* kehanet
mirwarî *m* inci
mirwer *bot/m* şifalı bir bitki
mirwet *m* mürüvvet
mis *kîm/n* 1. bakır (kısaltması Cu) **2.** *rd* bakır (bakırdan yapılmış kap)
misab *m* çekecek, kerata, ayakkabı çekeceği
misafir *nd/nt* misafır, konuk
misafirî *m* misafırlik
misafirxane *m* misafırhane
misal *bnr* îsal misal
misandin *m* emme, sömürme, sömürüş (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içme)
misandin *l/gh* emmek, sömürmek (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içmek)
misaqe *m* musaka
misas *m* üvendire, gönder
misawî *n* musahip
misax *m* unluk (değirmende unun biriktiği yer)
misaxe *m* un haznesi
misbûn *m* çökme
mis bûn *l/ngh* çökmek * **kon mis bû erdê** çadır yere çöktü
misebiq *bot/m* bir üzüm türü
misewq *m* erken olgunlaşan ceviz
misexer *m* biat etme, boyun eğme
misexer bûn *l/ngh* biat etmek, boyun eğmek
misêwa *h* biteviye, habire, sürekli olarak, mütemadiyen
misêwakirin *m* düzeltme, tesviye etme
misêwa kirin *l/gh* düzeltmek, tesviye etmek * **erdê hinek misêwa bike** yeri biraz düzelt
misê zer *n* tunç
misger *nd/nt* bakırcı (bakırdan kap kacak yapan)
misgerî *m* bakırcılık
mishef *m* mushaf, Kur'an
misiç *m* tavan (ev tavanı)
misikandin *m* emme
misikandin *l/gh* emmek
misikîn *m* emmilme (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekme)
misikîn *l/ngh* emmilmek (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekmek)
Misilman *nd/nt* 1. Müslüman (İslam dininden olan kimse) **2.** Müslüman (dine bağlı, dindar) **3.** *b* mübarek **~ekî Xwedê ye** Müslüman adam, mübarek (çok saygı duyulan biri için söylenir)
Misilmanbûn *m* **1.** Müslümanlık, İslâmlaşma **2.** Müslümanlık, İslâmlık
Misilman bûn *l/ngh* Müslümanlaşmak, İslâmlaşmak
Misilmanbûyîn *m* Müslümanlaşma, İslâmlaşma
Misilmanî *m* **1.** Müslümanlık, İslamiyet (Hz. Muhammed'in yaydığı din) **2.** Müslümanlık (Müslüman olma durumu) **3.** Müslümanlık (Müslüman topluluğu)
Misilmankirin *m* Müslümanlaştırma, İslâmlaştırma
Misilman kirin *l/gh* Müslümanlaştırmak, İslâmlaştırmak
Misilmantî *m* Müslümanlık, İslâmlık, İslâmiyet
misîn (I) *n* ibrik
misîn (II) *m* emme, soruma (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekme)
misîn *l/gh* emmek, sorumak (tükürük yardımıyla eriterek bir şeyi içine çekmek)
misîna *m* **1.** misina (bir tür sentetik) **2.** misina (tbalıkçı olta ipi)
misîndar *n* **1.** ibrikli **2.** ibriktar
misînik *n* ibrik, ibrikcik
misînok *m* ibrik şeklinde sürahi
misîs *m* misis (İngilizcede evli kadın)
misîzer *nd* bronz
misk *m* misk
miska hecacan *nd* hacı yağı
miskar *m* 1. arktan karıklara suyu bırakma **2.** kapı (gidere yol açan ihtiyaç) * **cejn hat devê miskarê vebû** bayram geldi masraf kapıları açıldı
misken *bnr* mesken
misker *nd/nt* bakırcı
miskerî *m* bakırcılık
miskê romî *bot/nd* sümbülteber (Polianthes)
miskîn (I) *rd* misk gibi
miskîn (II) *rd* miskin, kokuşuk, uyuşuk
miskînbûn *m* miskinleşme, sümsükleşme
miskînî bûn *l/ngh* miskinleşmek, sümsükleşmek
miskînî *m* miskinlik, sümsüklük, sünepelik
miskînîbûn *m* miskinleşme

miskînî bûn *l/ngh* miskinleşmek
miskînokî *h* miskince
miskîntî *m* miskinlik, sümsüklük, sünepelik
mislet *m* toplantı
Mislim *nd/nt* Müslim
mislix *m* musluk
mismisok (I) *zo/m* ateş böceği
mismisok (II) *m* emzik
mismisok (III) *bot/m* yüksük otu
misoger *rd* kesin, kat'î
misogerbûn *m* kesinleşme
misoger bûn *l/ngh* 1. kesinleşmek * **mayîna me ya li vir misoger bû** burada kalmamız kesinleşti **2.** *hiq* kesinleşmek (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girmek)
misogerbûyîn *m* kesinleşme
misogerî *m* **1.** kesinlik **2.** *fel* kesinlik
misogerkirin *m* kesinleştirme
misoger kirin *l/gh* kesinleştirmek
misqal (I) *mzk/m* mıskal
misqal (II) *m* **1.** miskal, miskalle **2.** azıcık **~ek jî... hebûya** zere kadar ... olsaydı * **misqalek jî aqlê wî hebûya** zerre kadar aklı olsaydı
misqalik *m* azıcık, minacık
misqer *bnr* 1. maskara **2.** maskara (rezil, haysiyetsiz)
misra *m* mısra
Misrî *nd/rd* Mısırlı
misrî (I) *m* iyi bir kılıç türü
misrî (II) *m* hindi
misrî (III) *rd* zayıf
misrîtî *m* zayıflık
misrode *nd/nt* 1. komik (komedi oyununda oynayan kimse)
misrodetî *m* komiklik
misrok *rd* komik ve tuhaf durum
mist (I) *m* 1. yumruk (parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim) **2.** yumruk (elin bu biçimiyle yapılan vuruş)
mist (II) *m* **1.** avuç, apaz * **mista dest** elin avucu **2.** apaz (bir avuç dolusu) * **mistek genim** bir apaz buğday **3.** aya **~a dest** avuç içi, el ayası **~a (yekî) xurîn** avucu kaşınmak
mist (III) *m* ovma, ovuşturma
mistandin *m* sömürme (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içme)
mistandin *l/gh* sömürmek, sömürüş (dudaklarını yapıştırarak soluğu ile çekip içmek)
mistang *m* karınca yuvası
mistdan *m* **1.** ovma, ovalama **2.** ovma (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürterek temizleme) **3.** çitileme, çitme **4.** okşama, sıvazlama **5.** *mec* okşama (hafifçe dövme)
mist dan *l/gh* 1. ovmak, ovalamak **2.** ovmak (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürterek temizlemek) * **beroşê baş mist bide** tencereyi iyice ov **3.** çitilemek, çitmek * **cilan baş mist bide** elbiseleri iyice çitile **4.** okşamak, sıvazlamak **5.** *mec* okşamak (hafifçe dövmek)
mistdaner *nd/nt* okşayıcı
mistdanerî *m* okşayıcılık
mistdar *rd* okşayıcı
mistdayî *rd* 1. ovulmuş **2.** çitili
mistdayîn 1. ovuş, ovalayış **2.** ovuş (bir temizleyiciyle bir yeri veya bir şeyi kuvvetle sürterek temizleme) **3.** çitileyiş, çitme **4.** okşayış, sıvazlayış **5.** *mec* okşayış (hafifçe dövme)
mistder *rd* okşayıcı, ovucu
mistdêr *nd/nt* masajcı, masör
mistdêrî *m* masajcılık
misteheq *rd* mustahak
mistek *m* **1.** reçine **2.** damla sakızı
misteqîl *rd* müstakil, bağımsız
mistera *mat/m* mastara
mistik *m* avuç
mistin *m* sıçma
mistin *l/gh* sıçmak
mistîk *rd/nd* mistik, gizemci
mistîzm *fel/m* mistizm, gizemcilik
mistlêxistin *m* apazlama
mist lê xistin *l/bw* apazlamak
mistranik *m* ufak karınca
misûger *bnr* misoger
misûlkî *rd* örselenmiş, buruşuk
misûlkîbûn *m* örselenmek, buruşturulmak
misûlkî bûn *l/ngh* örselenme, buruşturulma
misûlkîkirin *m* örseleme, buruşturma
misûlkî kirin *l/gh* örselemek, buruşturmak
miswaq *bot/m* 1. misvak (Salvadora persica) **2.** misvak (bu ağaçın müslümanlarca sünnet olarak kullanılan çubuğu)
misyo *n* mösyö
misyon *m* **1.** özel görev **2.** misyon (dinsel, bilimsel veya diplomatik bir görev yüklenmiş kimselerden oluşan kurul)
misyoner *nd/nt* **1.** misyoner (bir dini, özellikle hristiyanlığı yaymakla görevli kimse) **2.** misyoner (bir düşünceye, bir ülküye kendini adamış kimse)
misyonerî *m* misyonerlik
mişag *nd/nt* 1. ırgat **2.** *n* ayak işlerinde kullanılan çocuk
mişagî *m* ırgatlık
mişak *bnr* mişag
mişane *m* sabanın boyunduruğa takılan kısmı
mişar (I) *m* bıçkı (karşılıklı iki sapı olan ve iki kişi tarafında kullanılan büyük testere)
mişar (II) *m* 1. karasabanın boyunduruğa kadar ulaşan kısmı **2.** tarla ölçüsü olarakta kullanılır
mişar (III) *m* **1.** karık, evlek (tarlanın tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri) **2.** arık (fide veya fidan dikilen yer) **3.** tarh **3.** tuz elde edilmek için açılan evlek

mişare (I) *m* kafiye
mişare (I) *m* evlek
mişarkêş *nd/nt* hızarcı
mişarkêşî *m* hızarcılık
mişarkirin *m* evlekleme
mişar kirin *l/gh* evleklemek
mişar kirin *l/gh* tahta biçmek
mişawir *nd/nt* müşavir
mişawirî *m* müşavirlik
mişawîş *rd* dalgın
mişawre *m* müşavere, danış
mişaxwe ve çûn *l/bw* başına buyruk hareket etmek
mişe (I) *m* ücret
mişe (II) *rd* **1.** bol (kıt karşıtı) **2.** dolu (iş, uğraş, olay vb. için; çok olan) **3.** epey, çok, ziyade ~ **be** ziyade olsun ~ ~ bolca, bol bol
mişebûn *m* 1. bollaşma, bolalma, bolarma **2.** çoğalma
mişe bûn *l/ngh* **1.** bollaşmak, bolalmak, bolarmak **2.** çoğalmak
mişebûyîn *m* **1.** bollaşma, bollanma, bollaşma **2.** çoğalmak
mişefil *rd* **1.** dik yukuş **2.** uçurum **3.** dik (rende gibi araçlar için) **4.** ağzı açık * **planî mişefel e** planyanın ağzı fazla açık
mişefilbûn *m* **1.** dik olma **2.** dalma, fazla yeme (rende, planya gibi araçların kesici kısmının derine girmesi)
mişefil bûn *l/gh* **1.** dik olmak **2.** dalmak, fazla yemek (rende, planya gibi araçların kesici kısmının derine girmesi)
mişehî *m* bolluk
mişekar *rd* ücretli
mişekirin *m* **1.** bollatma, bollaştırma **2.** çoğaltmak
mişe kirin *l/ng* **1.** bollatmak, bollaştırmak **2.** çoğaltmak
mişemir *rd* **1.** metruk, terkedilmiş **2.** kendinen vazgeçmiş **3.** sahipsiz * **piştî ku mêrê wê mir jinik bi zarokên xwe ve mişemir ma** kocası öldükten sonra kadın çocuklarıyla sahipsiz kaldı
mişemirman *m* sahipsiz kalma, kimsesiz kalma
mişemir man *l/ngh* sahipsiz kalmak, kimsesiz kalmak
mişemirmayîn *m* sahipsiz kalış, kimsesiz kalış
mişeper *m* ürem, faiz, getiri
mişeqtî *rd* zahmetli
mişetil *rd* dolambaçlı
mişetî *m* bolluk
mişeweş *m* kargaşa, karışık, karmakarışık
mişewiş *zo/m* kızıl kurt
mişewk *m* iki parçayı birbirine dikerken yapılan çaprazlama dikiş türü
mişewq (I) *m* alına takılan bir süs
mişewq (II) *m* kilim parçalarını birbirine dikme dikişi
mişewret *bnr* mişêwr
mişewş *m* çorba için öğütülen mercimek
mişewşî *m* mercimek çorbası
mişext *m* **1.** sürgün, nefiy (sürgün etme) * **mişext ji bo min bûbû tiştekî wekî mirinê** sürgün benim için ölüm gibi bir şey olmuştu **2.** kaçak, firar
mişextbûn *m* 1. sürgün olma **2.** göç etme
mişext bûn *l/gh* **1.** sürgün olmak **2.** göç etmek
mişextbûyîn *m* 1. sürgün oluş **2.** göç dış
mişextgeh *m* sürgün yeri, menfa
mişextî *nd/nt* sürgün (ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse, menfi) * **mişextiyên rejîmê dest bi hatinê kirin** rejim sürgünleri gelmeye başladılar **2.** firarî **3.** sürgünlük
mişextîbûn *m* firarî olma
mişextî bûn *l/ngh* firarî olmak
mişextkirin *m* 1. sürgün etme, nefyetme **2.** göçertme
mişext kirin *l/gh* **1.** sürgün etmek **2.** göçertmek
mişextkirî *rd* sürgün edilmiş olan
mişextvan *nd/nt* kaçakçı
mişexur *rd* asalak, ekti, parazit (başkalarının sırtında geçinen kimse)
mişexurî *m* asalaklık, ektilik, parazitlilik
mişexwer *nd/rd* asalak (başkaların sırtından geçinen)
mişexwerane *h* asalakça
mişexwerî *m* asalaklık
mişeya *rd* boş ~ **çûn** boşa gitmek * **me ew qas kir û nekir jî keda me mişeya çû** onca uğraş ve çabalarımıza rağmen emeğimiz boşa gitti
mişêwir *bnr* mişêwr
mişêwiret *m* müşavere, danışma
mişêwr *m* müşavere, danışma
mişêwr danîn *l/gh* istişare etmek
mişk *zo/n* fare (Mus) ~ **di mala (yekî) de govend girtin** (birinin) evi tam takır ~ **xweliyê bi serê xwe de dike** kişi kendine zarar verir ~ **xweliyê dikole bi serê xwe de dike** kişi kendine zarar verir ~**ê kompûturê** bilgisayar faresi ~**ê qulan** *argo* her yere girip çıkan kimse ~**ê rûreş** *argo* yüzü kara
mişkane *m* ipotek, rehin ~ **dan** ipoteğe vermek ~ **kirin** ipotek etmek
mişkanedan *m* ipoteğe verme
mişkane dan *l/gh* ipoteğe vermek
mişkanedayîn *m* ipoteğe verme
mişkanekirin *m* ipotek etme
mişkane kirin *l/gh* ipotek etmek
mişkanekirî *rd* ipotekli
mişkê cirboq *zo/nd* cırboğa, yer sıçanı, çöl sıçanı,
mişkê deviyan *zo/nd* sivri fare (Sorex araneus)
mişkê hûrik *zo/nd* fındık faresi, fındık sıçanı (Muscardinus avellanarius)

mişkê kêlgeh *zo/nd* tarla faresi (Microtus arvalis)
mişkê kor *zo/nd* kör fare (Spalax typhlus)
mişkê malan *zo/nd* fındık faresi, fındık sıçanı (Muscardinus avellanarius)
mişkê zeviyan *zo/nd* tarla faresi (Microtus arvalis)
mişkgir *nd* fare avlayan kedi
mişkgirk *zo/n* bozdoğan (falcon aesalon)
mişkik *n* ufak ve hareketli bir kuş türü
mişkî *m* ince ve değersiz bir tür kumaş
mişkolekî *rd* faremsi, fareye benzer şey
mişkûl *m* kirpik
mişkûl *rd* müşkül, güçlüm
mişkûlayî *m* müşküllük
mişlaq *n* aynı hizada bulunan şeylerden her biri
mişmiş *bot/m* 1. mışmış, kayısı (Prunus armeniaca) **2.** mışmış, kayısı (bu bitkinin meyvesi)
mişmişandin *m* yoklama (el ile dokunarak inceleme)
mişmişandin *l/gh* yoklamak (el ile dokunarak incelemek) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtin, bi destên xwe ew mişmişandin** etrafımda gördüğüm eşyayı ellerimle yokladım
mişmişfiroş *nd/nt* kayısıcı (satan kimse)
mişmişfiroş *m* kayısıcılık
mişmişî *rd* kaysı renginden olan
mişmişk *bnr* mişmiş
mişot *m* sofra bezi
mişrak *m* 1. uzun sopa **2.** odak, mihrak
mişraq *m* odak, mihrak
mişt (I) *rd* **1.** bol, dolu **2.** dolu (iş, uğraş, olay vb. için; çok olan) **3.** dolusu * **çoçikeke mişt rûn kirê** kepçe dolusu yağ koydu **4.** silme, sıvma, labalep, silme dolu, tepeleme (taşacak kadar dolu olan) **5.** *rd/h* hıncahınç, tıklım tıklım
-mişt (II) *rd* sık (seyrek karşıtı) * **xalî mişt e** halı sık dokunmuş
miştak *m* **1.** değirmende unu köşeye dolduran pervane **2.** unu toplama ağacı
miştaq *rd* istekli
miştax *m* 1. üzüm kurutma harmanı **2.** güneşte meyveleri kurutma yeri
miştaxe *m* **1.** kurutmak için bir şeyi düz bir yere yayma **2.** üzümün kurutulduğu yer
miştaxekirin *m* 1. serme (kurutmak için düz bir yere yayma) **2.** sergi serme
miştaxe kirin *l/gh* 1. sermek (kurutmak için düz bir yere yaymak) **2.** sergi sermek
miştaxekirî *rd* sergin
miştaxeyî *rd* yere serili durumda
miştbûn *m* silme olma, sıvama olma, tepeleme olma
mişt bûn *l/ngh* silme olmak, sıvama olmak, tepeleme olmak
miştel *m* fidanlık
miştelî *m* fidan
miştexak *rd* alçak, namert
miştexul *m* oyalama ~ **bûn** oyalanmak ~ **kirin** oyalamak
miştexulî *m* oyalama
miştexulkirin *m* oyalama
miştexul kirin *l/gh* oyalamak
miştê *m* kışlık hayvan yemi
miştik (I) *m* 1. çeper (bağ çubuğu) **2.** kesilmiş üzüm sürgünü,
miştik (II) *m* kebap veya ciger şişi
miştik (III) *m* **1.** pipo, sigara çubuğu **2.** ağızlık, sigara ağızlığı **3.** sigaranın arkasına takılan filtre
miştin (I) *m* emme, soğurma
miştin (II) *m* süpürme
miştin (I) *l/gh* emmek, soğurmak
miştin (II) *l/gh* süpürmek
miştixulandin *m* oyalama
miştixulandin *l/gh* oyalamak
miştkirin *m* silme yapma, silme doldurma, sıvama yapma, tepeleme yapma
mişt kirin *l/ngh* silme yapmak, silme doldurmak, sıvama yapmak, tepeleme yapmak
mişûd (I) *m* hamur örtüsü
mişûd (II) bnr şahid û mişûd
mişûr *m* zahmet ~ **dan (yekî)** (birini) zahmete sokmak ~ **xwarin** zahmet çekmek
mişware *m* zaman
mişwer *m* **1.** huy, yaradılış, fıtrat, hilkat (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, mizaç) **2.** huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) **3.** huy, alışkanlık * **ji xwe re kirin mişwer** kendine huy edinmek **4.** adet
mit (I) *bnr* mot
mit (II) *nd* gibi, benzer, tıpkı * **mita ava zozanan e** tıpkı yayla suyu
mit (III) *erd/n* tümsek, höyük
mit (IV) *rd* minacık
mit (V) *rd* **1.** dingin, sakin, suskun **2.** durgun (neşesiz, keyifsiz)
mitabiq *rd* mutabık
mital *m* 1. mutaala, düşünme **2.** efkar, endişe
mitale *m* mutaala, düşünme **di ~yan de bûn** kara kara düşünmek
mitalane *m* imece
mitanî *nd* -e gibi, -e benzer, tıpkı
mitbûn *m* **1.** dohup kalma, dona kalma, donma, taşlaşma (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalma) **2.** mat olma (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelme) **3.** buz kesilme (şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalma) **4.** dinginleşme **5.** susma (ses veya görültüyü kesme veya yapmama)
mit bûn *l/ngh* **1.** dohup kalmak, dona kalmak, donmak, taşlaşmak (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalmak) * **her kes di**

cihê xwe de mit bûbû, lê temaşe dikir herkes yerinde donmuş ona bakıyordu **2.** mat olmak (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelmek) **3.** buz kesilmek (şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalmak) **4.** dinginleşmek **5.** susmak (ses veya görültüyü kesmek veya yapmamak)
mitbûnî *m* **1.** dinginlik, sakinlik **2.** suskunluk **3.** dalınç
mitbûyîn *m* **1.** dohup kalış, dona kalış, donma, taşlaşma (beklenmedik bir durum karşısında hareketsiz kalma) **2.** mat oluş (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelme) **3.** buz kesiliş (şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalma) **4.** dinginleşme **5.** susma, susuş (ses veya gürültüyü kesme veya yapmama)
mitdarîtî *fel/m* dingincilik
mitek *rd* minnacık
mitewze *m* **1.** tuvalet (temizlenme, yıkanma, tıraş olma, süslenme vb. için) **2.** tuvalet (temizlik, bakım için gerekli şeyler)
mitêl *m* **1.** yorgan, yatak * **mitêlên me yên mîna perikan in** yataklarımız tüy gibi hafif **2.** eşya, öteberi ~**ê mitêl** tembel
mitêlan *m* yorgan, döşek
mitik (I) *m* klitoris
mitik (II) *erd/n* tümsek, höyük, basık küçük tepe
mitikê *b* kahrolası, geberisecesi
mitikî *rd* tümsekli
mitikîbûn *m* tümselme
mitikî bûn *l/ngh* tümselmek
mitiko *b* kahrolası, geberisecesi
mitilok (I) *erd/n* **1.** tümsek **2.** zirve
mitilok (II) *m* şiş (şiş olan yer), kabartı
mitilokî *rd* tümsekli
mitilokîbûn *m* tümselme
mitilokî bûn *l/ngh* tümselmek
mitin *bnr* mêtin
mitî *m* susku
mitîl *bnr* mitêl
mitîng *m* miting
mitîngvan *nd/nt* mitingci
mitker *rd* sakinleştirici, susturucu
mitkirin *m* **1.** mat etme (bir tartışma esnasında karşısındakini söz söylemeyecek duruma getirme) **2.** susturma
mit kirin *l/gh* **1.** mat etmek (bir tartışma esnasında karşısındakini söz söylemeyecek duruma getirmek) **2.** susturmak
mitliq *rd* mutlak
mitman *m* dona kalma, donup kalma, kaskatı kesilme
mit man *l/ngh* dona kalmak, donup kalmak, kaskatı kesilmek
mitmayîn *m* dona kalış, donup kalma, kaskatı kesilme
mitran *bnr* metran
Mitrib *nd/nt* **1.** Çingene, Roman **2.** soysuz **3.** hayasız ~**a meheleyê** mahalle karısı
mitrib *n* sazcı, çalgıcı, müzisyen
Mitribî *m* Çingenelik
mitribkî *m* **1.** Çingenece **2.** *h/rd* çingenece (çingeneye yaraşır biçimde, çingene gibi) ~ **kirin** Çingene kavgası
mitribkîbûn *m* çingeneleşme
mitribkîtî *m* Çingenelik
mitrî *rd* **1.** dalgın **2.** durgun (neşesiz, keyifsiz) * **pir dimîne yekî mitrî** çok durgun birine benziyordu **3.** şaşkın **4.** donuk, mat ~ **bûn 1)** dalgınlaşmak **2.** şaşkın olmak **3)** donuk olmak, mat olmak ~ ~ dalgın dalgın * **jina bizarok hema wisa mitrî mitrî li derdorê dinihêrt** çocuklu kadın çevresine dalgın dalgın bakıyordu
mitrîbûn *m* **1.** dalgınlaşma, dalma **2.** durgunlaşma **3.** mat olma (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelme) **4.** şaşkınlaşma
mitrî bûn *l/ngh* **1.** dalgınlaşmak, dalmak **2.** durgunlaşmak **3.** mat olmak (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelmek) **4.** şaşkınlaşmak
mitrîbûnî *m* **1.** dalgınlık **2.** durgunluk
mitrîbûyîn *m* **1.** dalgınlaşma, dalma **2.** durgunlaşma **3.** mat olma (bir tartışma esnasında karşısındakine söz söylemeyecek duruma gelme) **4.** şaşkınlaşma
mitrî kirin *m* **1.** dalgınlaştırma **2.** durgunlaştırma
mitrî kirin *l/gh* **1.** dalgınlaştırmak **2.** durgunlaştırmak
mitrîkî *rd/h* **1.** dalgınca **2.** durgunca
mitrîtî *m* **1.** dalgınlık **2.** durgunluk
mitûmatî *m* durgunluk, suskunluk
miûz *rd* mahrum
miûzbûn *m* mahrum olma
miûz bûn *l/ngh* mahrum olmak
miûzî *m* mahrumiyet, mahrum olma
mivro *rd* özürlü (bir organı sakat veya eksik olan kimse)
miwek *rd* sarkık
miwekî *m* sarkıklık
miwekkirin *m* sarkıtma
miwek kirin *l/gh* sarkıtmak
mix (I) *m* **1.** ilik (kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde) **2.** beyin
mix (II) *n* mıh, çivi ~ **kirin** mıhlamak, çivilemek ~**ê mezin** temel çivisi
mixab *m* esef, acınma, yerinme
mixabin *h* maalesef, ne yazık ki
mixabinî *h* yazık
mixabînet *b* heyhat
mixalet *nd/nt* teyzezade, teyze çocuğu
mixalî *bnr* mixaltî
mixaltî *nd/nt* dayızade, teyzezade

mixaltîbûn *m* dayızadelik, teyzezadelik, kuzenlik
mixazirî *nd* bir desen adı
mixdar *rd* mıhlı, çivili
mixelet *m* güzün küçük parçalara ayırıp kış için küplerde saklanan karışık lahana
mixenet *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
mixenetane *h* sinsice
mixenetî *m* sinsilik çerkez bi destê yekî, i mixenetî hate kuştin (oyun, hile)
mixerm *m* işleme, nakış
mixermî *m* ince kabuklu ceviz türü
mixeser *m* musallat ~**î (yekî) bûn** başına musallat olmak
mixeyirandin *m* soldurma
mixeyirandin *l/gh* soldurmak
mixeyirîn *m* solma
mixeyirîn *l/ngh* solmak
mixeyr *rd* 1. soluk, solgun **2.** solgun, boğuk veya kısık (ses) * **dengê mixeyr** boğuk ses
mixeyran *m* solgunlaşma, uçuklaşma
mixeyrî *rd* **1.** solgun, uçuk **2.** solgun, tıkanık (ses)
mixeyrîbûn *m* **1.** solgunlaşma, uçuklaşma **2.** solgunluk, tıkanıklık (ses için)
mixeyrî bûn *l/ngh* solgunlaşmak, uçuklaşmak
mixeyrîtî *m* solgunluk
mixeyrokî *rd* solgunca
mixeysî *m* bir armut türü
mixê gir *nd* ekser, büyük çivi
mixfiroş *nd/nt* çivici (satan kimse)
mixfiroşî *m* çivicilik
mixik *zo/m* **1.** sinek, sivri sinek **2.** küçür haşere
mixil (I) *m* başkasının üstünlüğünü çekememe
mixil (II) *m* un kalburu
mixirik *rd* çelişik
mixirikî *m* 1. çelişiklik **2.** çelişki
mixirk *rd* aykırı, çelişik
mixirkî *m* aykırılık, çelişiklik ~ **hev bûn** birbirine aykırı olmak
mixker *nd/nt* çivici (imal eden)
mixkerî *m* çivicilik
mixkirin *m* mıhlama, çivileme
mix kirin *l/gh* mıhlamak, çivilemek
mixkirî *rd* mıhlı, çivili (çivilenmiş olan)
mixkutik *bj/m* su çiçeği
mixleme *m* mıhlama (soğanlı kıyma, yumurtalı yemek)
mixloqet *bnr* mehlûqat
mixmixik *rd* sinsi
mixmixikî *m* sinsilik
mixmixîn *m* kendi halinde alevlenme
mixmixîn *l/ngh* kendi halinde alevlenmek
mixmixk *zo/m* bir tür sinek ~**a tayê** *zo* sıtma sineği
mixmixke *zo/m* tatarcık (Phebotomus)
mixmor *m* kor ateş
mixnekirî *rd* çivisiz (çivilenmemiş olan)
mixnivîs *m* çıvi yazısı
mixrik *rd* **1.** çelişik, çelişken **2.** çatışık, çelişmeli * **ramanên te mixrikî hev in** düşüncelerin çatışık **3.** karşıt, muarız, zıt **4.** *nd/nt* muhalif
mixrikî *m* **1.** çelişki **2.** çatışkı, çelişme, antinomi **3.** *fel* çatışkı **4.** çekişme **5.** karşıtlık, tezat **6.** muhaliflik **7.** uyuşmazlık, ihtilaf ~ **çêbûn** uyuşmazlık çıkmak
mixrikî hev bûn *l/bw* **1.** çelişmek **2.** çatışmak (söz, iddia veya davranışların birbirini tutmamak, birbirini çelmek
mixsî *n* bir Hiristiyan din adamı
Mixurb *nd* mağrip (Mısır dışında, Afrika'nın kuzey ülkeleri)
mixurb *m* akşam ~**a tarî** akşam geç vakit
Mixurbî *nd/nt* **1.** Mağribî, Mağripli **2.** mec/m arsız, yaman (kadın veya kız)
miyan *m* ara
miyandaw *erd/m* delta, çatal ağız
miyandûgel *rd* devletlerarası
miyankar *nd/nt* komisyoncu
miyankarî *m* komisyonculuk
miyar *kîm/m* miyar, ayıraç
miyaser *rd* başarılı, muvaffak ~ **bûn** başarılı olmak
miyaserane *h* başarılıca
miyaserbûn *m* başarma
miyaser bûn *l/ngh* başarmak
miyaserbûyîn *m* başarma
miyaserî *m* başarı ~ **nîşan dan** başarı göstermek
miyaw *m* miyav, mırnav
miyawandin *m* miyavlatma
miyawandin *l/gh* miyavlatmak
miyeser *bnr* miyaser
miyob *bj/nd* 1. miyop **2.** miyop (gözleri böyle olan kimse)
miyobî *m* miyopluk
miyobîtî *m* miyopluk
miyokart *ant/m* miyokart
miyon *bj/m* miyon (kas dokusu uru)
miyosen *jeo/nd* miyosen
miz (I) *bnr* mist (III)
•**miz (II)** *rd* 1. mayhoş **2.** ekşimsi (tadı ekşiye çalan)
miz (III) *m* içim, fırt, çekim (sigara gibi şeyler için)
miz (IV) *m* **1.** ücret (iş gücünün karşılığı olan para ve mal) * **miz bergîdana kedê ye** ücret emeğin karşılığıdır **2.** ücret (kiralanan veya satın alınınan bir şey için ödenen para)
mizawir *nd/nt* **1.** kurnaz, kurt gibi kimse (aldanmaz kimse) **2.** *rd/mec* hınzır **3.** takılgan, muzip **4.** fırlama (yaramaz, haylaz) **5.** hilekâr, sahtekâr **6.** fitneci, arabozucu
mizawirî *m* 1. kurnazlık **2.** *mec* hınzırlık **3.** takılganlık, muziplik **4.** fırlamalık (yaramazlık, haylazlık) **5.** hilekârlık, sahtekârlık **6.** fitnecilik, arabozuculuk ~ **kirin** muziplik etmek

mizawirtî *bnr* mizawirî
miz dan *bnr* mist dan
mize *m* **1.** ücret (iş gücünün karşılığı olan para ve mal) **2.** ücret (kiralanan veya satın alınan bir şey için ödenen para) **~ya danişînê** oturum ücreti, hakkıhuzur **~ya hindiktirîn** asgarî ücret **~ya ketina (....)** bir yere giriş ücreti **~ya kêmtirîn** asgarî ücret **~ya safî** net ücret **~ya saloxdayînê (an jî îxbarkirinê)** ihbariye **~ya têketanê** giriş ücreti, girmelik
mizedar *rd/nd* **1.** ücretli (ücretle çalıştırılan kimse) **2.** ücretli (ücret karşılığı yapılan)
mizeloq *rd* yapışkan
mizeloqî *rd* yapışkanca
mizeloqîbûn *m* yapışkanca olma
mizeloqî bûn *l/ngh* yapışkanca olmak
mizelq *rd* **1.** yapışkan **2.** bulaşkan
mizelqî *m* **1.** yapışkanca **2.** bulaşkanca
mizelqtî *m* **1.** yapışkanlık **2.** bulaşkanlık
mizemiz *h* **1.** kem küm **2.** *m* mızmızlık
mizemizkirin *m* mızmızlık yapma
mizemiz kirin *l/gh* mızmızlık yapmak
mizeya barbiriyê *nd* hamaliye
mizeya rizgarkirinê *nd* kurtarmalık
mizeya veguhêzînê *m* nakliye ücreti
mizeyf *nd* tatlı meyve
mizeyt *rd* zeytin yağlı
mizeytkirin *m* özel zeytin yağlı suya salkımları daldırma
mizeyt kirin *l/gh* özel zeytin yağlı suya salkımları daldırmak
mizeytvan *n* salkımları kaynar özel suya daldıran kişi
mizgeft *m* cami
mizgîn *m* **1.** müjde, muştu, sava **2.** *h* müjde (sevindirici haber verildiğinde söylenir) **~ birin jê re** (birine) müjde götürmek **~ dan (yekî)** (birine) müjde vermek **~ gihandin (yekî)** (birine) müjde koşturmak **~a xêrê** hayırlı haber
mizgînbelav *nd/nt* müjdeci, muştucu, savacı **2.** *n* mübaşir
mizgînber *nd/nt* müjdeci, muştucu, savacı
mizgînberî *m* müjdecilik, muştuculuk
mizgîndan *m* müjdeleme
mizgîn dan *l/gh* müjdelemek
mizgîndar *rd* 1. müjdeli **2.** *nd/nt* müjdeci
mizgîndayî *rd* müjdelenmiş olan
mizgîndayîn *m* müjdeleme
mizgîndêr *nd/nt* müjdeci, muştucu
mizgîndêrî *m* muştuculuk
mizgînî *m* müjdelik, muştuluk **~ya xêrê** hayırlı haber
mizgînîdan *m* müjdeleme, muştulama
mizgînî dan *l/gh* müjdelemek, muştulamak
mizgînxêrk *nd/nt* 1. müjdeleyici **2.** *zo* bir tür oğurlu böcek
mizic *m* gülümseme
mizican *m* gülümseme, gülümseyiş
mizicandin *m* gülümsetme, tebessüm etirme
mizicandin *l/gh* gülümsetmek, tebesüm ettirmek
mizicîn *m* gülümseme, tebesüm, tebesüm etme
mizicîn *l/ngh* gülümsemek, tesbesüm etmek
mizika *mzk/m* mızıka
mizikavan *nd/nt* mızıkacı
miziqe *mzk/m* mıskal
mizir *rd* **1.** yaramaz, haylaz **2.** takılkan, muzip **3.** ara bozan, ara bozucu
mizirayî *m* **1.** yaramazlık, haylazlık **2.** takılkanlık, muziplik **3.** ara bozanlık, ara bozuculuk **~ kirin** yaramazlık yapmak
mizirî *m* **1.** yaramazlık, haylazlık **2.** takılkanlık, muziplik **3.** ara bozanlık, ara bozuculuk
miziş *m* **1.** dokunma, değme, temas **2.** okşama
mizişandin *m* **1.** dokunma, temas etme **2.** okşama
mizişandin *l/gh* **1.** dokunmak, temas etmek **2.** okşamak
mizî (I) *m* mayhoşluk
mizî (II) *m* ücret, **~ya safî** net ücret
mizmeh kirin *l/gh* eritmek
mizmiz *rd* mızmız **~ kirin** mız mız etmek
mizmizandin (1) *m* geveleme, geveleyiş, evelemek geveleme, kem küm etme, ağız yayma
mizmizandin (I) *m* gülümsetme
mizmizandin (I) *l/gh* gevelemek, evelemek gevelemek, kem küm etmek, ağız yaymak
mizmizandin (I) *l/gh* gülümsetmek
mizmizî *m* mızmızlık **~ kirin** mızmızlık etmek
mizmizîkirin *m* mızmızlanma
mizmizî kirin *l/gh* mızmızlanmak
mizmizîn (I) *m* evelenme, kem küm edilme
mizmizîn (II) *m* gülümseme
mizmizîn (I) *l/ngh* evelenmek, kem küm edilmek
mizmizîn (II) *l/ngh* gülümsemek
mizmizo *bnr* mizmizok
mizmizok *nd/nt* mızmız, eveleyen (kimse)
mizmizokî *rd/h* mızmızca
mizmizokîtî *m* mızmızlık
mizrap *mzk/m* mızrap, pena, tezene
mizûr (I) *m* aylık, maaş **~ dan** maaş vermek **~ stendin** maaş almak
mizûr (II) *nd/nt* hademe
mizûre *mzk/m* müzura
mizûrî *m* hademelik
mizwac *rd* şav, eğik, meyilli * **diwârê mizwac** şev duvar
mî (I) *bnr* mih
mî (II) *m* mi (*re* ile *fa* arasındaki sesi ve bu sesi gösteren nota işareti)
mîbzer *m* tohum ekme makinası
mîç *bnr* mûç
mîç kirin *bnr* mûç kirin
mîdad *m* murekkep

mîde *ant/m* mide
mîdîbus *m* midibüs
mîgmatît *jeo/m* migmatit
mîgren *bj/m* migren, yarımca
mîheng *m* mihenk, denek taşı
mîhrac *ol/m* miraç
mîhrace *n* mihrace
mîhrîban *rd* **1.** dost, seven **2.** rahim, esirgeyici
mîhrîbanî *m* 1. dostluk, sevgi **2.** esirgeyicilik **3.** *rd* rahmanî
mîhrîcan *m* **1.** güz bayramı **2.** festival (dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi) **3.** *sn/şn* festival (belli bir sanat dalında oyun ve fılimlerin sunulması ve gösterilmesi sonunda ödül veya derece verilmesi biçiminde düzenlenen ulusal veya uluslararası gösteri dizisi, şenlik) **4.** festival (bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik) * **mîhrîcana zebeşan** karpuz festivalı **5.** şenlik ~**a fîlman** film festivalı
mîhrîgan *bnr* mîhrîcan
mihrîvan *rd* **1.** dost, seven **2.** esirgeyici, esirgeyen, acıyıcı, rahim (koruyan, acıyan, merhamet eden) * **Xwedê mihrîvan e** Allah esirgeyendir **3.** bağışlayıcı (Allah)
mihrîvanî *m* **1.** dostluk, sevgi **2.** esirgeyicilik, acıyıcılık, merhamet **3.** bağışlayıcılık
mîjo *m* annesi ölen veya annesinin sütü olmayan kuzu
mîka *m* mika, evren pulu
mîkado *n* **1.** mikado (Japon imparatorunun adı) **2.** *m* mikado (oyun ismi)
mîkap *m* **1.** mikâp, küp, ambar **2.** *mat* mikâp **3.** sandık (yapılarda kum, çakıl vb. taşımak için kullanılan tahtadan ölçü)
mîkaşîst *m* mikaşist
mîkolojî *m* mantar bilimi
mîkoz *bj/m* mikoz
mîkroamper *fiz/m* mikroamper
mîkro *nd* mikro (küçük anlamını veren önek)
mîkrobiyolog *nd/nt* mikrobiyolog
mîkrobiyolojî *m* mikrobiyoloji
mîkrobîk *rd* mikrobik
mîkrofîlm *n* mikrofılm
mîkrofon *m* mikrofon
mîkrofonîk *rd* mikrofonik
mîkrofonvan *sn/tv nd* mikrofoncu
mîkrofonvanî *sn/tv m* mikrofonculuk
mîkrokok *nd* mikrokok (nokta biçimindeki mikroplara verilen genel ad)
mîkrolît *m* mikrolit
mîkrometre *m* mikrometre
mîkron *mat/m* mikron
mîkroorganîzma *m* mikroorganizma
mîkrop *nd/nt* 1. mikrop **2.** *mec* mîkrop
mîkropdar *rd* mikroplu
mîkropdarî *m* mikropluluk
mîkropdarîbûn *m* mikroplanma
mîkropdarî bûn *l/ngh* mikroplanmak
mîkropgirtin *m* mikroplanma
mîkrop girtin *l/gh* mikroplanmak
mîkropkuj *nd/rd* mikrop öldürücü, dezenfektan
mîkrosefal *nd/rd* mikrosefal
mîkrosînema *sn/m* mikrosinema
mîkroskobîk *rd* mikroskobik
mîkroskop *m* mikroskop
mîkser *tek/m* karıştırıcı
mîkut *bnr* mîrkut
mîl (I) *m* **1.** mil, ince kum **2.** mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak)
mîl (II) *n* mil (türlü işlerde kullanılan ince uzun metal çubuk) ~ **kişandin** mil çekmek ~ **kişandin çavê (yekî)** (birinin gözlerine) mil çekmek
mîl (III) *m* mil (uzunluk ölçü birimi) * **mîla deryayê ya Îngilîz 1852 m ye** İngiliz deniz mili 1852 m dir ~**a bejahiyê** kara mili (1609 m.) ~**a deryayê** deniz mili (1852 metreye karışılık bir uzunluk birimi
mîl (IV) *m* teyel ipliği
mîl (V) *m* **1.** fitil (derin yaraların tedavisinde yara içine salınan steril gaz bezi şeridi ve buna benzer şeyler) **2.** fitil (kumaşın altında kaytan biçiminde bükülmüş bir şey koyup üstten dikerek yapılan kabartma yol)
mîl (VI) *m* **1.** matkap ucu **2.** burgu **3.** saat kolu **4.** mil, dingil
mîl (VII) *n* top * **mîlê planiyê** planya topu
mîl (VIII) *m* misket
mîlad *m* milat
mîladî *rd* miladî
mîlak *bnr* mêlak
mîlel *nd* milel (millet kelimesinin çoğulu)
mîlim *m* milim
mîlîmetre *m* milimetre
mîlîmetrîk *rd* milimetrik
mîm (I) *m* mim (arap albafesinde me harfinin adı) **2.** mim (ebced hesabında karşılığ 40 olan harf) **3.** mim (biten bir yazının altına konulan işaret
mîm (II) *m* **1.** mim (bir komedi türü) **2.** mim (bir oyuncunun herhangi bir davranış veya duyguyu yüz ve vücut hareketleriyle anlatığı komedi türü) **3.** *nd/nt* mim (bu komedi türünü oynayan sanatçı)
mîm (III) *bj/m* enfekte
mîmar *nd/nt* mimar
mîmarî *m* 1. mimarî, mimarlık **2.** rd mimarî (mimariye ilişkin)
mîmber *m* minber
mîmîk *n* mimik
mîmkirin *m* mimleme
mîm kirin *l/gh* mimlemek
mîmkirî *rd* mimli

mîmoza *bot/m* mimoza (Mimosa)
mîn (I) *bnr* bêkîn û mîn
mîn (II) *m* mayın~ **binax kirin** mayınlamak ~ **çandin** mayın döşemek
mîn (III) m benzenme
mîn *l/ngh* benzemek * **dimîne min** bana benziyor
mîna *d* **1.** gibi, -e benzer * **zilamekî mîna şêr** aslan gibi bir adam **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **mîna min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **mîna mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibi, kadar * **spas dikim, mîna ku min stendibe** teşekür ederim, almış kadar oldum **5.** gibi, takım * **ramanên mîna vê** bunun gibi bir takım düşünceler **6.** gibi, bu kabilden, çeşidinden ***mîna vê (an jî vî)** bu gibi, bu kabil **7.** *h* tam (uygun olarak, ayni, tıpkı) ~ **agirê qeselê** saman alevi gibi ~ **aşîtê pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **berfendeyê** (an jî **basûyê) pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **berfê** kar gibi (çok beyaz) ~ **benîştê ecem** çam sakızı gibi ~ **birayan** kardeş kardeş (erkek kardeş için) ~ **biyaniyan sekinîn** yabancı gibi durmak ~ **(....) bûn** -e gibi olmak ~ **car caran** eskisi gibi * **mîna car caran dîsa em herine wan deran** eskisi gibi yine oralara gidelim ~ **çiranekê** çörten gibi ~ **çivîkê xwarin** kuş gibi yemek ~ **deq e** aslan gibi (sağlıklı) ~ **gayekî orîn** danalar gibi bağırmak (veya böğürmek) ~ **gog** tortop, top gibi ~ **guran** kurtlar gibi ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re mîna merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **hijikekî man** dal gibi kalmak ~ **hûtekî** dev gibi ~ **îmana xwe zanîn** dini gibi bilmek, adı gibi bilmek * **wê mîna îmana xwe dizanibû ku ew ne yekî saxlem e** onun sağlam biri olmadığını dini gibi bilirdi ~ **keran pê li gunikê (yekî) kiribe** *argo* arkasında kovalıyanı olmak ~ **kevanê xwar** yay gibi ~ **kevir hişk bûn** abanoz kesilmek (sertleşerek dayanıklığı artmak) ~ **(...) kirin** gibi yapmak ~ **ku 1)** üzere * **mîna ku berê jî hatibû diyarkirin** daha önce belirtildiği üzere **2)** örneğin **3)** şöyle ki ~ **ku binuqute dilê min** İçime doğar gibi oldu ~ **ku bikin halê ne hal** *h* öldüresiye ~ **ku cin ji hesin bitirse** demirden çekinen cın gibi ~ **kuling bûn** çok kör olmak, kesemez olmak (bıçak için) ~ **kundê kor** kukuma gibi ~ **kûçikan** (an jî **seyan)** köpek gibi ~ **lehiyê jê çûn** (an jî **kişin)** sel gibi akmak (sıvılar için) ~ **mar çûn** yağ gibi kaymak (araba, taşıt sarsmadan hızlı gitmek) ~ **mast e** yoğurt gibi (koyu ve katılaşmış nesneler için kullanılır) ~ **merivan 1)** adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) **2)** adam gibi, adamca, adamcasına (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) ~ **milyaket e** melek gibi ~ **mircanan** inci gibi * **diranên wê yên mîna mircanan** inci gibi dişleri ~ **mirovan 1)** adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) **2)** adam gibi, adamca, adamcasına (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) ~ **mişkê xwe li pişorê diqelibîne** ne yapacağını şaşırmış olmak ~ **morîkeke hûr** bit kadar (çok küçük) ~ **mozeqirtikê jê naqetîn pê re bûn** (birine) pervane olmak ~ **pilorê** lâpa gibi ~ **pirça mirov biweşe** şaşılacak şey, hayretecengiz bir durum ~ **pisîkê gûyê xwe vedişêre** kedi gibi pisliğini örtmek ~ **roniya çavê xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **roniya çavê xwe xweyî kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **ruhê xwe jê hez kirin** (birini veya bir şeyi) canı (gibi) sevmek ~ **seyan** köpek gibi ~ **şemala çirayê ye** ay parçası (gibi), ay yüzlü kadın ~ **şepeyê (an jî aşîtê) pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **şêran** aslan gibi, aslanlar gibi ~ **şirikê** sicim gibi (göz yaşı, yağmur gibi) ~ **tas in** çakmak çakmak göz için) ~ **tert e** kerpiç gibi (çok sert ve kuru) ~ **vê** (an jî **vî)** bu gibi, bu kabil ~ **xwe kirin** bildiğini yapmak ~ **xwişkan (xwehan** an jî **xwengan)** kardeş kardeş (kız kardeş için) ~ **zarokan** (an jî **sebiyan) e 1)** çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * **zilamekî wekî zarokan e** çocuk gibi adam **2)** çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ **zarokan** (an jî **sebiyan) kêf kirin** çocuk gibi sevinmek ~ **zarokan** (an jî **sebiyan) şad bûn** çocuk gibi sevinmek
mînahev *rd* 1. eşit, deng **2.** yek diğeri gibi
mîna hev girtin *l/bw* eşit tutmak, denk tutmak, nispet etmek
mînahevî eşitlik
mînahî *m* benzeşim
mînak *m* örnek, misal
mînakdan *m* örnekleme
mînak dan *l/gh* örneklemek
mînakdêr *rd* örnek teşkil eden
mînakrapêşkirin *m* örneklendirme
mînak rapêş kirin *l/bw* örneklendirmek
mîna ku *d* **1.** üzere * **mîna ku berê jî hatibû diyarkirin** daha önce belirtildiği üzere **2.** *h* örneğin **3.** şöyle ki
mînan (I) *bnr* mîna
mînan (II) *m* benzeme
mînan *l/ngh* benzemek * **lawik dimîne bavê xwe** çocuk babasına benziyor
mînan hev *l/ngh* benzeşmek
mînand *bnr* manend
mînandin *m* benzetme
mînandin *l/gh* **1.** benzetmek (benzer duruma getirmek) **2.** benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) * **min ew mînande xezalê** onu ceylana benzettim
mînanî *d* 1. gibi, -e benzer * **zilamekî mînanî şêr** e aslan gibi adam **2.** gibi, imişçesine,

benzer biçimde **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **mînanî mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibisi, benzeri * **kesê mînanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok **5.** -e gibi, -e benzer, kabil * **nexweşînên mînanî** vê bu kabil hastalıklar ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re mînanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **karîbanê zer** kehribar gibi ~ **(...) kirin** gibi yapmak ~ **merivan (mirovan** an jî **însanan)** insan gibi ~ vê gibisinden, -e benzer, kabilinden

mînavêj *lşk/m* mayın atıcısı

mîna xwe kirin *l/bw* bildiğini okumak

mînder *m* **1.** minder **2.** *sp* minder (çeşitli sportif faaliyetlerde kullanılan yaygı) ~**a pofik** (an jî **nermik** puf (yumuşak minder)

mînderok *m* 1. minder, mindercik **2.** puf

mîne (I) *m* **1.** mine (metal eşya üzerine vurulan renkli cam katmanı) **2.** mine (saat kadranı) **3.** mine (dişlerin taze kısmını kaplayan beyaz ve sert doku) **4.** *mec* mine (ince ve parlak nakış)

mîne (II) *bot/m* mine çiçeği (Verbena)

mînekirin *m* mineleme

mîne kirin *l/gh* minelemek

mînekirî *rd* mineli

mîneq *rd* yedek

mîneral *m* **1.** mineral **2.** *rd* mineral (içinde inorganik madde bulanan)

mîneralker *rd/nd* mineralleştirici

mîneralkirin *kîm/m* mineralleştirme

mîneral kirin *kîm l/gh* mineralleştirmek

mîneralojî *m* mineraloji, mineral bilimi

mînik *zo/m* 1. kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

mînî (I) *zo/m* kelebek

mînî (II) *rd* mini

mînîbus *m* minibüs

mînîbusvan *nd/nt* minibüsçü

mînîbusvanî *m* minibüsçülük

mînîmetre *tek/m* minimetre

mînîmûm *rd* minimûm, asgarî

mînîn *m* benzenme

mînîn *l/ngh* benzenmek

mînker *nd/nt* mayıncı

mînmînik *zo/m* 1. kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

mînor *mzk/m* 1. minör **2.** *fel/man* minör

mînskul *ant/m* menüsküs

mîntan (I) *n* cepken

mîntan (II) *n* mintan

mîqdar *m* miktar

Mîr Yezidilikite Şeyh Adi soyundan geldiğine inanılan kast sisteminin en başından bulunan dinsel ve toplumsal görevleri temsil eden kurum

mîr *dîr/n* **1.** bey, mir, emir * **mîrê Botan** Botan beyi **2.** bey (komutan) * **mîrê alahiyê** alay beyi **3.** aşık oyununda aşığın dik geldiği en önemli şekil ~ **jî dimire evdal jî** her kes ölümlüdür, dünya kimseye kalmaz ~**ê esmanan** Allah ~**ê kêfa (yekî)** ağız kâhyası * **ma tu mîrê kêfa min î, ez çi bixwazim ez dê wê bibêjim** sen ağzımın kâhyası mısın, ben istediğimi söylerim ~**ê min!** mirim! ~**ê min hêliz borî** (an jî **çû**) artık iş işten geçti ~**ê mîran 1)** Allah **2)** beyler beyi

mîra *m* mira

mîralay *lşk/n* miralay, alay beyi, albay

mîralayî *m* miralaylık, albaylık

mîralaytî *m* albaylık

mîran *bot/m* kırlangıç otu (Chelidonium majus)

mîrane *h* **1.** beyce **2.** beye yaraşır biçimde

mîrankî *h* beyce

mîras *m* miras, kalıt

mîrasvan *nd/nt* mirasçı

mîrasxur *nd/nt* mirasyedi

mîrasxurî *m* mirasyedilik

mîrasxwer *nd/nt* mirasyedi

mîrasxwerî *m* mirasyedilik

mîrat (I) *m* 1. miras, kalıt, bırakıt **2.** *rd* mirasçısı olmayan mal **3.** erkek çocuğu olmayan kimse ~ **bûn 1)** soyu sopu tükenip mirası başkalarına kalmak **2)** miras başkalarına kalmak ~ **gihîştin yekî** miras birine intikal etmek ~ **hiştin** miras bırakmak ~ **man** miras kalmak ~ **xwarin** miras yemek ~**a qorfelekê** kahpe felek ~**a wan ji hev re man** aynı soydan olmak

mîrat (II) *rd* **1.** meret * **ev çi mîrat e, her roj cihekî wê xera dibe** ne meret şeyimiş bu, hergün bir tarafı bozuluyor **2.** yıkılası, kör olası * **mîrat şîrîn e** kör alası şirin **3.** geberesi ~ **be 1)** ölür müsün, öldürür müsün? **2)** iyilik görmeyesin

mîratber *nd/nt* vâris

mîrate *m* miras, kalıt ~ **jê man** mal mülkü başkalarına kalma ~ **jê re man** (birine) miras kalmak

mîratgir *nd/nt* mirasçı, kalıtçı, vâris

mîratgirî *m* veraset

mîratgirîtî *m* mirasçılık, kalıtçılık, vârislik

mîratgirtî *rd* miras almış olan

mîrathişt *nd/nt* miras bırakan, muris

mîrathişte *rd* ardında miras bırakmış olan kimse

mîrathiştin *m* miras bırakma

mîrat hiştin *l/gh* miras bırakmak

mîrathiştî *rd* ardında miras bırakmış olan kimse

mîratî *m* beylik, bey olma durumu

mîratxur *nd/rd* mirasyedi

mîratxurî *m* mirasyedili

mîratxwaz *nd/nt* mirastan pay **isteyen**

mîratxwazî *m* mirastan pay isteme

mîratxwer *nd/rd* mirasyedi

mîratxwerî *m* mirasyedili
mîrav *n* sucu, su bekçisi
mîravî *m* suculuk, su bekçiliği
mîrayî *m* beylik
mîraz *m* maya
mîrbanû *m* bey eşi, bey karısı
mîrdot *bnr* dotmîr
mîregan *m* Ekim ayının üçünde yapılan bir kutlama
mîrek *nd/nt* 1. beyzade, bey soyu, prens **2.** bey, emir
mîrekî *m* beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke) * **mîrekiya Botan** Botan beyliği
mîrektî *m* **1.** beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke) **2.** beylik (beylik görevi)
mîrê mîran *nd* beylerbeyi
mîrê senceqê *dîr/nd* sancak beyi
mîrê serhedan *dîr/n* uç beyi
mîrgeh *m* beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke)
mîrgol *n* gol kralı
mîrgolî *m* gol krallığı
mîristanik *bnr* mîstanik
mîrî *rd* **1.** mirî, beylik (hükümettin, hazinenin malı olan) **2.** beylik (devletle ilgili, devlet malı olan) **3.** demirbaş (bir yerde kullanılan, bir yere kayıtlı olan, bir görevliden diğerine teslim edilen eşya) **4.** demirbaş (bu niteliğe sahip olan)
mîrîstan bir tür deri hastalığı, mantar hastalığı
mîritiya serhedan *nd* uç beyliği
mîrîtî *m* beylik (bey olma durumu)
mîrkarî *rd* mirî, resmî
mîrkut *n* tokmak
mîrkutik *bj/m* kızıl
mîrkutk *n* havan eli
mîrkutkirin *m* tokmaklama
mîrkut kirin *l/gh* tokmaklamak
mîrkutok (I) *bj/m* kızıl, kızamıkçık ~ **derxistin** kızamıkçık çıkarmak
mîrkutok (II) *n* tokmak
mîrlaw *bnr* lawmîr
mîrlîwa *lşk/n* mirliva, tuğgeneral
mîrlîwatî *lşk/m* mirlivalık, tuğgenerallık
mîrnişîn *m* beylik, emaret (bir beyin yönetimindeki ülke) * **mîrnişîna Baban** Baban beyliği
mîro *zo/n* karınca (Formica)
mîrok *zo/n* karınca (Formica)
mîrotok *bj/m* kızılcık
mîroyî *rd* karıncalı
mîrpenc *n* albay
mîrqut *bnr* mîrkut
mîrtî *m* beylik (bey olma durumu)
mîrza *n* **1.** beyzade, bey oğlu **2.** bay, bey (erkek özel adları yerine kullanılır) * **mîrzayekî li we pirsî** bir bey sizi sordu
mîs *m* mis (İngilizce'de evlenmemiş bayan)
mîsal *m* misal, örnek
mîsaldan *m* örnekleme
mîsal dan *l/gh* örneklemek
mîsel *kîm/m* misel
mîsket *nd* misket * **bombeya mîsketan** misket bombası
mîsmit *rd* sessiz
mîsoger *rd* **1.** kesin, kat'î **2.** garanti **3.** *h* kesin
mîsogerbûn *m* kesinleşme, kat'îleşme
mîsoger bûn *l/ngh* kesinleşmek, kat'îleşmek
mîsogerbûyîn *rd* kesinleşme, kat'îleşme
mîsogerî *m* **1.** kesinlik, kat'iyet **2.** garanti, güvence
mîsogerkirin *m* **1.** kesinleştirme **2.** garantileme
mîsoger kirin *l/gh* **1.** kesinleştirmek **2.** garantilemek (bir işin gerçekleşmesi için gereken önlemleri almak, sağlama bağlamak)
mîstanik *bj/m* mantar, mantar hastalığı
mîster *n* mister
mîstin *m* işeme
mîstin *l/gh* işemek
mîstîk *fel/rd* mistik, gizemci
mîstîsîzm *fel/m* mistisizm, gizemcilik
mîşe *bnr* mişe
mîşkat *m* gemici feneri
mît *m* mit, mitos
mîtan *bnr* mîntan
mîtolojî *m* mitoloji
mîtos *m* mitos
mîtoz *biy/m* mitos, karyokinez
mîtral *antm* mitral (kalpte sol kulakçık ile sol karıncık arasına kaplayan)
mîtralyoz *m* mitralyöz, makineli, makineli tüfek
mî ve hatin *l/bw* döl tutmamak
mîwek *m* düğme
mîx *n* ilik, omur iliği
mîxane *bnr* malxerab
mîxfer *lşk/m* miğfer, asker başlığı
mîz *m* çiş, idrar, sidik ~ **bel kirini** çöğdürmek ~ **berdan** altını ıslatmak ~ **kirin 1)** çiş etmek **2)** *mec* fışkırmak ~ **tê de nesekinîn** altını ıslatmak, altına kaçırmak, çişini tutamamak ~ **tê (de) nesekinîn** altına kaçırmak, çişini tutamamak ~**a (yekî) hatin** çişi gelmek
mîzac *m* mizac, huy, yaradılış
mîzah *wj/m* mizah, gülmece
mîzahî *rd* mizahî, gülmeceli
mîzahkar *nd/nt* mizahçı
mîzahkarî *m* mizahçılık
mîzan kirin *mat l/gh* sağlamak
mîzan *m* **1.** tartı, terazi, ölçü aleti **2.** ölçek, ölçü **3.** denge **4.** *mat* mizan, sağlama
mîzana *der/m* mizana
mîzank *m* sidik kabı
mîzanpaj *m* mizanpaj ~ **kirin** mizanpaj yapmak
mîzanpaj çêkirin *l/gh* mizanpaj yapmak
mîzanpajker *nd/nt* mizanpajcı

mîzanpajkerî *m* mizanpajcılık
mîzanpîl *m* mizanpil
mîzansen *şn/m* mizansen
mîzantrop *nd/nt* **1.** mizantrop, merdümgiriz (toplumdan, insanlardan kaçan) **2.** mizantrop (insanlardan nefret eden kimse)
mîzdang *m* çiş lazımlığı
mîzdank *ant/m* sidik torbası, sidik kesesi, idrar torbası, sidik torbası
mîzek *rd* işegen, sidikli (sidiğini tutamayan, üstüne eden)
mîzekî *m* işegenlik
mîzel *bnr* kelmîst
mîzelolî *m* idrar zoru, sidik zoru
mîzelolîbûn *m* sidik zoruna tutulma
mîzelolî bûn *l/ngh* sidik zoruna tutulmak
mîzewaqî *m* idrar zoru, sidik zoru
mîzewaqîbûn *m* sidik zoruna tutulma
mîzewaqî bûn *l/ngh* sidik zoruna tutulmak
mîzewaqîbûyîn *rd* sidik zoruna tutulma
mîzil *m* idrar
mîzildank *ant/m* idrar torbası, sidik torbası
mîzî *ant/m* sidik yolu, siyek, idrar kanalı
mîzkêş *ant/m* sidik yolu, sidik borusu, sidik kanalı
mîzkirin *m* işeme
mîz kirin *l/gh* işemek, siyemek
mîzmîzk *ant/m* sidik torbası
mîzo *m* prostat, kestanecik
mîzok *ant/m* sidik torbası, siyek
mîzokbir *nd/nt* sünnetçi
mîzokbirî *m* sünnetçilik
mîzokbirîtî *m* sünnetçilik
mîzoke *rd* işegen, altını ıslatan
mîzoketî *m* işegenlik
mîzoyî *m* **1.** idrar zoru, sidik zoru **2.** *rd* sidikli (sidiğini tutamayan, üstüne eden)
mîzoyîbûn *m* sidik zoruna tutulma
mîzoyî bûn *l/ngh* sidik zoruna tutulmak
Mn *kîm* Mn (mangenez'in kısaltması)
Mo *kîm* Mo (molîbden'in kısaltması)
mobîlize *rd* mobilize
mobîlîzekirin *m* mobilize etme
mobîlîze kirin *l/gh* mobilize etmek
mobîlya *m* mobilya
mobîlyadar *rd* mobilyalı
mobîlyafiroş *nd/nt* mobilyacı (satan kimse)
mobîlyafiroşî *m* mobilyacılık
mobîlyakar *nd/nt* mobilyacı
mobîlyakarî *m* mobilyacılık
mobîn *m* hol
moc *n* heyhey ~ **hatin (yekî)** heyheyleri tutmak, huysuzlaşmaya başlamak ~ **pê girtin** huysuzlanmak, huysuzlaşmaya başlamak ~**ê (yekî) pê girtin** heyheyleri tutmak, huysuzluğu depreşmek, tutarığı tutmak, cin ifrit olmak (veya kesilmek) ~**ê (yekî) rabûn** heyheyleri üstünde olmak, cin ifrit olmak (veya kesilmek)
mocpêgirtin *m* huysuzlanma
moc pê girtin *l/bw* huysuzlanmak
moçe (I) *m* topraktan yayvan kap
moçe (II) *m* dişi katır
moçik (I) *m* **1.** kepçe (sulu yemekleri karıştırmaya, dağıtmaya yarayan, uzun saplı derince kaşık) **2.** tahtadan ölçü kabı
moçik (II) *m* bahane (kötü bir şey)
moçikdar *rd* bahaneci
moda *m* **1.** moda (geçici yenilik) **2.** moda (bir şeye gösterilen aşırı düşkünlük) * **modaya romana gundan** köy romanı modası **3.** *rd* moda (geçici olarak yeniliğe ve toplumsal beğeniye uygun olan) ~**ya (tiştekî) çûn** modası geçmek
modavan *nd/nt* modacı
modavanî *m* modacılık
modaxane *m* moda evi
mode *n* hareketli pehlivan
modeketî *rd* modası geçmiş olan
model *m* **1.** model (resim, heykel veya buna benzer şeyler yapılırken baka baka benzelilmeye çalışılan nesne, örnek) **2.** *nd/nt* model (bir özeliği olan nesne veya kişi) **3.** *m* model (biçim) **4.** *m* model (örnekleri içinde toplayan dergi) **5.** model, tip * **otomobîleke bi modela 1988** 1988 model bir otomobil ~**a (an jî modelê)** candar canlı model
modelaj *m* modelaj, oylumlama
modelajkirin *m* oylumlama
modelaj kirin *l/gh* oylumlamak
modelî *m* uzun namlulu bir silâh
modelker *nd/nt* modelci
modelkerî *m* modelcilik
modelsaz *nd/nt* modelci
modelsazî *m* modelcilik
modeltî *m* modellik
moderik *m* dizgin
modern *rd* **1.** modern, çağcıl (çağın yeniliklerini benimseyen kimse) **2.** modern, çağcıl (tekniğin, bilimin yeniliklerinden yararlanan)
modernbûn *m* modernleşme, asrîleşme
modern bûn *l/ngh* modernleşmek, asrîleşmek
modernbûyîn *m* modernleşiş, asrîleşiş
modernî *m* modernlik
modernkirin *m* modernleştirme
modern kirin *l/gh* modernleştirmek
modine *m* çap * **modineya lûleya topê** top namlusunun çapı
modîfîkasyon *m* modifikasyon, değişke
modul *mîm/m* **1.** modül **2.** *fiz* modül
modulasyon *fiz/m* **1.** modülâsyon **2.** *mzk* modülâsyon
mofik *bnr* movik
mofqa *m* vefa
mohle *m* mühlet
mojek *rd* suratsız, suratı asık, suratı bir karış ~ ~ **gerîn** ne bu suratı böyle

mojekî *m* suratsızlık, asık suratlılık
mojgan *n* kirpik
mojin *bnr* amojin
mokasen mokasen (mokasen ayakkabı)
mola *sp/m* mola ~ **dan** mola vermek
molas *jeo/m* molas
mole *m* sıva
molebûn *m* sıvanma
mole bûn *l/ngh* sıvanmak
molekar *nd/nt* sıvacı
molekarî *m* sıvacılık
moleker *nd/nt* sıvacı
molekerî *m* sıvacılık
molekirin *m* sıvama, sıvalama (sıva ile kaplama)
mole kirin *l/gh* sıvamak, sıvalamak (sıva ile kaplamak)
molekirî *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
molekûl *kîm/m* molekül
molekûler *rd* moleküler
moleq (I) *nd* 1. abes, saçma (boş, gereksiz, yersiz) **2.** zırva
moleq (II) *rd* bön, budala
moleqane *rd/h* bönce
moleqî *m* bönlük
moleqîbûn *m* bönleşme
moleqî bûn *l/ngh* bönleşmek
molet *m* mühlet
molîbden *kîm/m* molibden (kısaltması Mo)
Molotov kokteyl *nd* Molotof kokteyli
molûsk *zo/m* yumuşakça
mom *m* mum
moment *fiz/m* moment
momik (I) *bnr* movik
momik (II) *bot/m* can eriği
momik (III) *bnr* mûmik
momix *bot/m* can eriği, mürdüm erik
momî *m* hotoz ve kolosun etrafına bağladıkları bir tür yazma
momîn *rd* mümin
momînî *m* müminlik
mon *rd* bön, budala
monadîzm *m* monadizm
monarşî *m* monarşi, tek erklik
monarşîst *rd/nd* monarşist, tek erkçi
monarşîzm *m* monarşizm, tek erkçilik
monat *fel/m* monat
monatîzm *fel/m* monatçılık
mongan *n* zerdüşt dininin din alimi
monik *ant/m* **1.** eklem, mafsal **2.** omur **3.** boğum **4.** göz (ağacın tomurcuk veren yerlerinden her biri) **5.** uç (bir şeyin başı, tepesi) * **monika pêsîrê** meme ucu ~ **hev girtin** eklemlenmek ~**ên pêçiyan** parmak boğumları ~**ên tiliyan** parmak boğumları ~**ên marîpiştê** bel omurları ~**ên mazmazkê** bel omurları
monîst *fel nd/rd* monoist, tekçi, birci
monîtor *fiz/m* **1.** monitör **2.** *tek* monîtor
monîzm *fel/m* monoizm, tekçilik
monogam *rd* monogam, tek eşli
monogamî *sos/m* monogami, tek eşlilik
monografî *m* monografi
monolog *şn/m* monolog
monopol *m* monopol, tekel, inhisar
monopolbûn *m* tekelleşme
monopol bûn *l/ngh* tekelleşmek
monopolbûyîn *m* tekelleşme
monopolîst *nd/nt* monopolist, tekelci
monopolîstî *m* tekelcilik, inhisarcılık
monopolkirin *m* tekelleştirme
monopol kirin *l/gh* tekelleştirmek
monoteîst *nd/rd* monoteist, tek tanrıcı
monoteîzm *sos/m* monoteizm, tek tanrıcılık
monotîp *m* monotip
monoton *rd* monoton, tekdüze, yeknesak
monotonbûn *l/ngh* monotonleşme, tekdüzeleşme
monoton bûn *l/ngh* monotonleşmek, tekdüzeleşmek
monotonî *m* monotonluk, tekdüzelik, yeknesaklık
monotonkirin *m* monotonlaştırma, tekdüzeleştirme
monoton kirin *l/gh* monotonlaştırmak, tekdüzeleştirmek
montaj *m* montaj
montajker *nd/nt* montajcı, kurgucu
montajkerî *m* montajcılık, kurguculuk
montajkirin *m* montajlama, kurgulama
montaj kirin *l/gh* montaj yapmak, kurgulamak
montajkirî *rd* montajlı, kurgulu, kurgulanmış
monte *m* monte
montebûn *m* monte olma
monte bûn *l/ngh* monte olmak
montebûyîn *m* monte oluş
montekirin *m* monte etme
monte kirin *l/gh* monte etmek
mopîzan *nd/nt* uzman, bilir kişi
mopîzanbûn *m* uzmanlaşma
mopîzan bûn *l/ngh* uzmanlaşmak
mopîzane *h* uzmanca
mopîzanî *m* uzmanlık, bilir kişilik
mor (I) *bnr* mêş û mor
mor (II) *m* **1.** mühür **2.** mühür (bu araçla basılan ve imza yerine geçen ad) **3.** *mec* damga (bir şeyin kime, hangi çağa ait olduğunu gösteren belirgin iz, işaret, nitelik) **(bi mûma sor)** ~ **kirin** mum yapıştırmak, mühürlemek ~ **kolandin** mühür kazmak ~ **lê xistin (an jî dan)** mühür basmak ~ **li devê xwe xistin** ağzını mühürlemek ~**a fermî** tatbik mührü ~**a sar** soğuk damga **(bi)** ~**a ser zimanê xwe** ağzının mührü ile ~**a serî** başta bulunan işaret
mor (III) *n* **1.** mor **2.** *rd* mor **(bu renkte olan)** ~**ê hêşînayî** göğem

moral *n* moral ~ **dan** moral vermek ~ **dan (yekî)** (birine) moral vermek ~ **xera kirin** ökermek, çökertmek * **golek moralê taximê xera kir** bir gol takımı çökertti ~**ê (yekî) li cih e** moralı yerinde ~**ê (yekî) ne xweş e** moralı bozuk ~**ê (yekî) xera bûn** moralı bozulmak ~**ê (yekî) xera kirin** moralını bozmak, maneviyatını kırmak ~**ê (yekî) xweş bûn** moralı yerinde olmak
moralîzm *fel/m* moralizm, ahlâkçılık, törelcilik
moran (I) *zo/m* böcek, haşere
moran (II) *m* pus (bir tür hafif sis)
morandin *m* böğürtme (manga, öküz vb. için)
morandin *l/gh* böğürtmek (manga, öküz vb. için)
morane *zo/nd* güve (Tinea pellionella)
morangirtin *m* puslanma, pusma
moran girtin *l/gh* puslanmak, pusmak
moranî *m* pusluk
moranîbûn *m* pusarma
moranî bûn *l/ngh* pusarmak
moranîbûyîn *m* pusarma
moranîkirin *m* puslandırma
moranî kirin *l/gh* puslandırmak
moranzan *nd/nt* böcek bilimci
moranzanî *m* böcek bilimi
moratoryûm *m* moratoryum
moratî *m* **1.** morluk **2.** morluk, morartı (darp, hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan morluk)
morayî *m* **1.** morluk **2.** morluk, morartı (darp, hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan morluk)
moraz *bnr* moryaz
morbûn (I) *m* mühürlenme
morbûn (II) *m* **1.** morarma, göverme (mor bir renk alma) **2.** morarma, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
mor bûn (I) *l/ngh* mühürlenmek
mor bûn (II) *l/ngh* **1.** morarmak, gövermek (mor bir renk almak) **2.** morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
morbûn (I) *m* mühürleniş
morbûyîn (II) *m* **1.** morarış (mor bir renk alma) **2.** morarış (darp veya hastalık sonucu vücutta oluşan morarma)
mord *bot/m* mersin ağacı (Myrtus communis)
mordar *dîr/n* mühürdar
more somun (civata somunu)
moremor *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî **hatin)** böğürmek
moren *jeo/erd n* buzul taş
moreyî *rd* morumsu, morımtırak
morfem *rz/m* morfem, biçim birim
morfîn *m* morfin
morfîndayî *rd* morfunlu, morfin verilmiş olan
morfîndayîkirin *m* morfinlenme
morfîndayî kirin *l/gh* morfinlenmek
morfînoman *nd/nt* morfinoman
morfînomanî *m* morfinomanlık
morfolojî bot/zo morfoloji
morfolojî *m* **1.** morfoloji, biçim bilimi **2.** *bot/zo* morfoloji, yapı bilimi **3.** *rz* morfoloji, yapı bilmi
morfolojîk *rd* morfolojik
morg *m* morg
moriya çav *ant/nd* göz bebeği
morî (I) *m* boncuk ~ **ketin (yekî)** ağırşaklanmak (ergenlik çağında) ~ **ketin pêsîran** ağırşaklanmak ~**ya cam** cam boncuk ~**ya çav** göz bebeği ~**ya qul bi etaran re namîne** delikli boncuk (veya taş) yerde kalmaz, bitli (veya kurtlu) baklanın da kör alıcısı olur ~**ên stûyê dewaran** katır boncuğu ~**a şîn e** mavi boncuk kimdeyse benim gönlüm ondadır
morî (II) *m* morluk
morî (III) *zo/n* karınca (Formica) ~**ya ecel tê çend û per tê** eceli gelen köpek cami duvarına siyer (veya işer)
morîdar *rd* boncuklu
morîfiroş *nd/nt* boncukçu (satan kimse)
morîfiroşî *m* boncukçuluk
morîk *m* **1.** boncuk **2.** arpacık (silâhlarda) ~ **ketin (yekî)** ağırşaklanmak (ergenlik çağında) ~ **ketin pêsîran** ağırşaklanmak ~ **morîkan** incik boncuk ~**a cam** cam boncuk ~**a çav** göz bebeği ~**a qul bi etaran re namîne** delikli boncuk (veya taş) yerde kalmaz, bitli (veya kurtlu) baklanın da kör alıcısı olur ~**ên stûyê dewaran** katır boncuğu
morîkên dewaran *nd* katır boncuğu
morîkfiroş *nd/nt* boncukçu (satan kimse)
morîkfiroşî *m* boncukçuluk
morîkirî *rd* boncuklu, boncuk ile işlenmiş olan
morîkî *rd* boncuğumsu
morîkîbûn *m* boncuklaşma
morîkî bûn *l/ngh* boncuklaşmak
morî lê danîn *l/bw* karıncalanmak
morîn *m* böğürme, böğürüş
morîn *l/ngh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
morîna *zo/m* morina (Gadus morrhua)
morînî *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî **hatin)** böğürmek
morîstan *m* karınca yuvası
morîstang *m* **1.** karınca yuvası **2.** karınca
morî xwe lê danîn *l/bw* karıncalanmak
morîxwer *zo/m* karınca yiyen (Echidna aculeata)
mork (I) *m* stil
mork (II) *m* moral
morkirin (I) *m* **1.** mühürleme (bir yazı, belge vb.nin doğruluğun veya kabul ve onayını belirtmek amacıyla altına mühür koyma) **2.**

mühürleme (açılırsa belli olsun diye üzerine mum mühür basma) **3.** mühürleme (yasalara, ahlâk veya sağlık kurallarına aykırı görülen iş veye eğlence yerlerinin açılmasını engellemek için uygun yere mum mühür basma)
morkirin (II) *m* **1.** mora boyama **2.** morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
mor kirin (I) *l/gh* **1.** mühürlemek (bir yazı, belge vb.nin doğruluğun veya kabul ve onayını belirtmek amacıyla altına mühür koymak) **2.** mühürlemek (açılırsa belli olsun diye üzerine mum mühür basmak) * **derî mor kirin** kapıyı mühürlemek **3.** mühürlemek (yasalara, ahlâk veya sağlık kurallarına aykırı görülen iş veye eğlence yerlerinin açılmasını engellemek için uygun yere mum mühür basmak)
mor kirin (II) *l/gh* **1.** mora boyamak **2.** morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
morkirî (I) *rd* **1.** mühürlü, mühürlenmiş olan **2.** mühürlü, mühürlenmiş olan (kapatılmış olan)
morkirî (II) *rd* **1.** mora boyanmış olan **2.** morartılmış olan
morkol *nd/nt* mühürcü
morkolî *m* mühürcülük
mormorîk *m* karınca
mormorîstang *m* karınca yuvası
mormork *zo/m* kör sinek
mornekirî *rd* mühürsüz, mühürlenmemiş olan
morof *bnr* mirov
mors (Morse özel adından) **1.** mors (nokta ve çizgilerden oluşan bir alfabe kullanan telgraf sistemi) **2.** mors (bu işaretleri almaya ve göndermeye yarayan âlet)
mors *zo/m* mors, bir memeli hayvan (Odobenus rosmarus)
morsaz *nd/nt* mühürcü
morsazî *m* mühürcülük
morsele *bnr* mosele
mort *m* geberme (eti yenilmeyen hayvanların ölmesi)
mortang *bnr* mirdiyaq
mortbûn *m* geberme
mort bûn *l/ngh* gebermek
mortemort *m* **1.** söylenme **2.** mızmız **3.** dırdır ~ **kirin 1)** söylenmek **2)** mızmız etmek **3)** dırdır yapmak
mortmortî *m* mızmızlık
mortmortîkirin *m* mızmızlanma
mortmortî kirin *l/gh* mızmızlık etmek
mortmortkirin *m* **1.** söylenme **2.** mızmızlanmak
mortmort kirin *l/gh* **1.** söylenmek **2.** mızmızlanmak
mortmortkî *rd/h* mızmızca
mortmortok *rd* mızmız
mortmortoktî *m* mızmızlık ~ **kirin** mızmızlık etmek
moryaz *m* kar tipi, fırtınası
moryazkirin *m* tipileme
moryaz kirin *l/gh* tipilemek
mosele *m* ok demiri
Mosqof *nd/nt* **1.** Rus **2.** moskof, zalim
Mosqofî *m* **1.** Rusluk **2.** moskofluk, zalimlik
most *m* avuç
mostere *m* mostra, örneklik, göstermelik, numunelik
mostik *m* emzik (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme)
mostre *rd* **1.** acayip, tuhaf, garip **2.** garabet **3.** soytarı **4.** zıbidi (gülünç olacak derecede kısa ve dar giyinmiş olan) ~ **bûn** acayip olmak
mostrebûn *m* acayipleşme, acayip olma
mostre bûn *l/ngh* acayipleşmek, acayip olmak
mostrekirin *m* acayipleştirme
mostre kirin *l/gh* acayipleştirmek
mostretî *m* **1.** acayiplik, gariplik, tuhaflık **2.** soytarılık **3.** zıbidilik
mostreyî *bnr* mostretî
moşek *m* füze, roket
moşekavêj *m* füzeatar, roketatar
moşen *bnr* moşene
moşene *m* düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)
moşenekirin *m* düven sürme (veya dövme)
moşene kirin *l/gh* düven sürmek (veya dövmek)
moşenekirî *rd* düven sürülmüş (veya dövülmüş olan)
mot (I) *m* fol
mot (II) *n* pekmez
moteke *m* karabasan, kâbus
motel *m* motel
motelvan *nd/nt* motelci
motelvanî *m* motelcilik
motemoteke *m* karabasan
motfiroş *nd/nt* pekmezci (satan kimse)
motfiroşî *m* pekmezcilik
motik *m* fol
motî *n* pekmez
motîf *m* **1.** motif * **motîfên xaliyê** hali motifleri **2.** *mzk* motif ~**a sereke** ana motif
motîfdar *rd* motifli
motîvasyon *m* motivasyon, güdülenme
motk *bnr* motik
motker *nd/nt* pekmezci (yapan kimse)
motkerî *m* pekmezcilik
motopomp *m* motopomp
motor *m* **1.** motor **2.** motor, traktör **3.** motor (akaryakıt motoruyla çalışan deniz aracı) **4.** motor, motorsiklet ~**a cot** traktör
motorbot *m* motorbot
motordar *rd* motorlu
motorîn *m* motorin
motorîze *rd* motorize

motorsiklet *m* motorsiklet
motorvan *n* motorcu
motorvanî *m* motorculuk
mototren *m* mototren
motrîs *m* motris
movik *ant/m* **1.** eklem, mafsal **2.** omur **3.** boğum, boğmak, boğum yeri **4.** göz (ağacın tomurcuk veren yerlerinden her biri) **5.** *wj* hece vezni veya ölçüsü, parmak hesabı ~ **hev girtin** eklemlenmek ~ **bi** ~ boğmak boğmak ~ **movikî** boğum boğum **~ên kelîjê** sağrı omurları **~ên kortîxê** sağrı omurları **~ên marîpiştê** bel omurları **~ên mazmazkê** bel omurları **~ê pêçiyan** parmak boğumları **~ên piştê** sırt omurları **~ê tiliyan** parmak boğumları **~ên stû** boyun omurları
movikên boçikê *ant/nd* kuyruk omurları
movikên damarî *ant/nd* sinir boğumları
movikên kilêjiyê *ant/nd* kuyruk omurları
movikên korntîxê *ant/nd* sağrı omurları
movikên marîpiştê *ant/nd* bel omurları
movikên mazmazkê *ant/nd* bel omurları, sırt omurları
movikên stû *ant/nd* boyun omurları
movikên tiliyan *ant/nd* parmak boğumları
movikî *rd* boğum boğum
movikîbûn *m* boğumlanma
movikî bûn *l/ngh* boğumlanmak
movikkirin *m* eklemleme
movik kirin *l/gh* eklemlemek
movikkulî *bj/m* gut, nikris
movikmovikî *rd* boğum boğum
mowij *bnr* mewij
mox *m* ilik (kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde)
moxik *ant/m* bel kemiği
moxil *m* un kalburu **~a gir** iri delikli un kalburu **~a hûr** ufak delikli un kalburu
moxilk *bnr* moxil
moxilkirin *m* kalburlama
moxil kirin *l/gh* kalburlamak
moxilkî *rd* kalbur gibi delikli
Moxol *nd* **1.** Moğol (Moğolistan halkından veya bu halkın soyundan olan) **2.** *rd* Mogol (Moğollara özgü, Moğollarla ilgili)
Moxolî *m* Moğolca
Moxolkî *m* **1.** Moğolca **2.** *rd* Moğollara özgü, Moğollara yaraşır bir biçimde
moynî *m* hol
moz (I) *bnr* mûz
moz (II) *bnr* mozîk
moz *zo/m* arı (Apis mellifica)
moza beş *zo/nd* iri bir arı türü
moza dewaran *zo/nd* büve, büğe, büvelek, eğri, sığır sineği (Hypoderma bovis)
moza gûgerîn *zo/nd* gübre böceği
moza hingiv *zo/m* bal arısı (Apis melifica)
mozaîk *m* **1.** mozaik **2.** mozaik (ince kum, çimento ve küçük mermer parçalarından oluşan karıyşımla döşeme sıvası) **~a ji caman** cam mozaik
mozaîkfiroş *nd/nt* mozaikçi (satan kimse)
mozaîkfiroşî *m* mozaikçilik
mozaîkker *nd/nt* mozaikçi
moza keran *zo/m* eşek arısı (Vespa crabro)
moza rêxê *zo/nd* bok böceği (Geotrupes stercorarius)
mozark *zo/m* bir tür arı
moza zebeş *zo/m* bir tür iri arı
moza zêrîn *zo/m* yusufçuk böceği (Libelluala variegata)
moza zor *bnr* mozezebeş
mozbeş *zo/m* zar kanatlılardan bir böcek
mozega *zo/m* büvelek, eğri, sığır sineği (Hypoderma bovis)
mozelan (I) *m* sudakı küçük adacık
mozelan (II) *m* davar ve nağırların toplandıkları yer
mozele *m* mozele
mozeqirt *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris) ~ **bi serê zimanê te vede!** dilini eşek arısı soksun! * **weka mozeqirtikê** pervan gibi
mozeqirtik *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris)
mozeqirtk *bnr* moziqirtik
mozezebeş *zo/m* bir tür iri arı
mozê *m* arı (çocuk dilinde)
mozik (I) *bnr* mozîk
mozik (II) *m* topaç
mozirgan *bnr* mozelan
mozirganî *m* kırda büyükbaş hayvanlar için yapılan etrafı çevrili ve üstü açık yer
mozî *bnr* mozîk
mozîk *m* dana
mozîn *n* müezzin
mozo *n* böcek (çocuk dilinde)
mozqer *zo/m* iri bir arı türü
mozqirtik *m* eşek arısı
mozrîk *m* kıvılcım
mutewze *bnr* mitewze
muaf *rd* muaf, bağışık
muafiyet *m* muafiyet, muaflık, bağışıklık **~a bacê** vergi muafiyeti
muaftî *m* muaflık
muama *m* muama, bilmece
muamatî *m* muamalık
muamele *m* **1.** muamele, işlem **2.** davranış, muamele **3.** *bz* alış veriş, muamele ~ **kirin** muamele etmek, davranmak **~ya (tiştekî) nehatin kirin** (bir şey) işlem görmemek
muayen *rd* muayen, belirli
muayene *bj/m* **1.** muayene **2.** muayene, gözden geçirme, araştırma, yoklama
muayenexane *m* muayenehane
muayenekirin *m* muayene etme
muayene kirin *l/gh* muayene etmek
mubadele *m* mübadele, değiş, değiş tokuş
mubadelekirin *m* mübadele etme, değiş etme
mubadele kirin *l/gh* mübadele etmek, değiş

etmek
mubadil *rd* mübadil, mübadele edilmiş
mubah *ol/rd* mubah ~ **dîtin** mubah görmek
mubalexe *m* mübalağa, abartı, abartma
mubalexekirin *m* mübalağa etme, abartma
mubalexe kirin *l/gh* mübalağa etmek, abartmak
mubalexekirî *rd* mübalâğalı, abartılı
mubarek *rd* mübarek
mubarekdîtin *m* uğursama
mubarek dîtin *l/gh* uğursamak
mubareze *m* mübareze, birbirine girişme
mubaşir *n* mübaşir
mubaşirî *m* mübaşirlik
mubtela *rd* müptela, düşkün
mubtelabûn *l/ngh* müptela olma, düşkünleşme
mubtela bûn *l/ngh* müptela olmak, düşkünleşmek
mubtelatî *m* müptelalık, düşkünlük
mucadele *m* mücadele ~ **dan** mücadele vermek ~ kirin savaşım vermek
mucadelekirin *m* mücadele etme
mucadele kirin *l/gh* mücadele etmek
mucahîd *nd/rd* mücahit
mucahîdî *m* mücahitlik
mucalet *m* münakaşa
mucbîr *rd* mücbir, zorlayıcı
mucehwer *bnr* mucewher
mucelîd *nd/nt* mücellit
mucelîdî *m* mücellitlik, ciltçilik
muceret *rd* mücerret, soyut
mucesem *rd* mücessem, soyut cisim durumunda olan
mucewer *bnr* mucehwer
mucewher *m* mücevher, cevahir
mucewherat *nd* mücevherat
mucewhervan *nd/nt* mücevherci, cevahirci
mucewr *n* kayyum, kayyım (cami hademesi)
mucewrî *m* kayyumluk
mucîd *nd/nt* mucit, icatçı, icat eden kimse
mucîdî *m* mucitlik
mucîze *m* mucize, tansık ~ **nîşan dan** mucize göstermek
mucîzekar *rd* mucizeli
muçik *m* bir ölçü kabı
muçtehîd *n* müçtehit
mudawîm *nd/nt* müdavim, gedikli
mudaxele *m* 1. müdahale, karışma **2.** *hiq* müdahale ~ **kirin** müdahela etmek ~ **pê hatin kirin** karışılmak ~ **pê kirin** müdahalede bulunmak ~**ya cerahî** cerrahî müdahale ~**ya xwe pê nekirin** (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak ~**ya xwe û (yekî) tevî hev nekirin** (birine) bulaşmak istememek ~**yî (yekî) kirin** (birine) müdahale etmek, dahletmek, karışmak
mudaxeleker *nd/nt* müdahaleci
mudaxelekerî *m* müdahalecilik
mudaxelekirin *m* müdahale etme
mudaxele kirin *l/gh* müdahale etmek
mudaxelepêkirin *m* müdahele etme, dahletme, karışma, ilişme
mudaxele pê kirin *l/bw* müdahele etmekt, dahletmek, karışmak, ilişmek
mudaxil *rd* **1.** müdahil **2.** *hiq* müdahil
mudaxilî *m* müdahillik
mude *n* müddet, süre
mudefa *m* müdafaa, savunma
mudefakirin *m* müdafa etme, savunma
mudefa kirin *l/gh* müdafa etmek, savunmak
mudefaname *m* müdafaamame, savunma
muderîs *dîr/n* müderis (ders veren)
muderîsî *m* müderislik
mudet *m* müddet, süre
mudeyê umûm *nd/nt* müddeiumumi, savcı
mudir *nd/nt* müdür ~**ê darayî** mal müdürü ~**ê emniyetê** emniyet müdürü ~**ê maliyeyê** mal müdürü
mudiriyet *m* 1. müdüriyet, müdürlük **2.** müdüriyet, müdürlük (müdürün görev yaptığı yer)
mudirî *m* müdürlük
mudirîtî *m* müdürlük
mudî *nd/nt* mudi, bankaya para yatıran kimse
mudrîke *psî/m* müdrike, anlık
muelim *nd/nt* mualim
muelimî *m* mualimlik
muelîf *nd/nt* müellif
muelîfî *m* müelliflik
muema bnr muama
muenes *rz/rd* müennes, dişil
muesese *m* müessese, kurum, kuruluş
muewên *nd/nt* muavin, yardımcı
muewênî *m* muavinlik
mueyîde *m* müeyyide, yaptırım
muezem *rd* muazzam, çok büyük
muezîn *ol/n* müezzin
muezînî *m* müezzinlik
muferih *rd* **1.** müferrih, ferahlık verici, iç açıcı * **bexçeyeke muferih** iç açıcı bir bahçe **2.** ferah, sıkıntısız (**yek**) ~ **kirin** (birine) ferahlık vermek, açmak * **vir ez muferih nekirim, em herin** burası beni açmadı, gidelim
muferihbûn *m* **1.** ferahlanma, içi açılma, açılma, kendine gelme **2.** açılma, ferahlanma (kendine gelme, biraz iyileşme) **3.** genişleme (rahat bir duruma gelme) **4.** gönenme **5.** yüreği ferahlama (veya hafifleme)
muferih bûn *l/ngh* **1.** ferahlanmak, içi açılmak, açılmak, kendine gelmek **2.** açılmak, ferahlanmak (kendine gelmek, biraz iyileşmek) **3.** genişlemek (rahat bir duruma gelmek) * **heke vî cihî jî bidin me em dê gelek muferih bibin** bu yeri de bize verdilermi, epey genişleyeceğiz **4.** gönenmek **5.** yüreği ferahlamak (veya hafiflemek)
muferihbûyîn *m* 1. ferahlanma, içi açılma, a-

çılma, kendine gelme **2.** açılma, ferahlanma (kendine gelme, biraz iyileşme) **3.** genişleme (rahat bir duruma gelme) **4.** gönenme **5.** yüreği ferahlama (veya hafifleme)
muferihî *m* ferahlık, gönül açıklığı, açıklık * **muferihiya çolê** kırlardaki açıklık ~ bûn ferah olmak
muferihker *rd* ferahlatıcı
muferihkirin *m* 1. ferahlandırma, ferahlatma **2.** gönendirme
muferih kirin *l/gh* **1.** ferahlandırmak, ferahlatmak **2.** gönendirmek
mufesîr *n* müfessir (Kuranı yorumlayan kimse)
mufetîş *nd/nt* müfettiş
mufetîşî *m* müfettişlik
mufredat *nd* müfredat
mufredî *n* muhafız
mufrez *rd* müfrez (bir bütünden ayrılmış)
mufreze *lşk/m* müfreze
mufrît *rd* müfrit, aşırı
muft *rd* beleş
muftexur *nd/rd* asalak (başkaların sırtından geçinen)
muhabere *m* muhabere, haberleşme, yazışma
muhaberekirin *m* muhabere etme, haberleşme
muhabere kirin *l/gh* muhabere etmek, haberleşmek
muhacir *nd/rd* **1.** muhacir, göçmen **2.** muhacir, göçmen (sıcak iklimli ülkelere giden hayvan)
muhacirî *m* muhacirlik, muhaceret, göçmenlik
muhacirok *nd/nt* muhacir, göçmen (küçümseyici tarzda)
muhafiz *nd/nt* muhafız, koruyucu
muhafize *m* muhafaza, koruma, korunum **~ya xwe dan serê** himayesine almak
muhafizekar *nd/nt* muhafazakâr, tutucu
muhafizekarî *m* muhafazakârlık, tutuculuk
muhafizekirin *m* muhafaza etme
muhafize kirin *l/gh* muhafaza etmek
muhafizî *m* muhafızlık, koruyuculuk
muhakeme *m* muhakeme, yargılama
muhakeme kirin *m* muhakeme etme, yargılama
muhakeme kirin *l/gh* muhakeme etmek, yargılamak
muhaqîq *nd/nt* muhakik, soruşturucu, soruşturmacı
muhaqîqî *m* muhakiklik, soruşturuculuk
muharîr *nd/nt* muharrir, yazar
muharîrî *m* muharrirlik, yazarlık
muhasebe *m* muhasebe
muhasere *m* muhasera, kuşatma
muhayer *rd* 1. muhayyer, seçmece **2.** muhayyer, seçmeli
muhayer Kurdî *mzk/nd* Kürt müziğinde bir makam
muhbet *bnr* muhebet
muhabet *m* 1. muhabbet, sevgi **2.** muhabbet, dostça konuşma, yarenlik
muhebetkirin *m* muhabet etme, yanrenlik etme
muhebet kirin *l/gh* muhabet etmek, yanrenlik etmek
Muhemedî *nd/nt* Muhamedî (Müslüman, HZ. Muhammed'e inanan kimse)
muhendîs *nd/nt* mühendis
muhendîsî *m* mühendislik
muheqaq *rd* **1.** muhakkak (gerçekliği kesinleşmiş) **2.** *h* muhakkak, kesinlikle
muherem *m* muharrem (Kamer takviminin birinci ayı, aşure ayı)
muhesela *fiz/m* muhesela, bileşke
muhesîb *nd/nt* muhasip, muhasebeci, sayman
muhesîbî *m* muhasiplik, muhasebecilik, saymanlık
muhip *rd* muhip, seven, sevgi besleyen
muhîm *rd* mühim, önemli
muhît *n* **1.** muhit, çevre, yöre **2.** muhit, çevre (bir kimsenin sürekli içinde bulunduğu insanlar topluluğu)
muhlet *m* mühlet, süre ~ **dan (yekî)** (birine) süre vermek (veya tanımak) ~ **xwestin** mühlet istemek
muhr *m* mühür
muhrdar *rd* mühürlü
muhre *m* mühre
muhredar *rd* mühreli
muhrekirin *m* mühreleme
muhre kirin *l/gh* mührelemek
muhrekirî *rd* mühreli
muhreseng *n* mühreseng, balgam taşı
muhrik *bnr* morîk
muhrkirin *m* mühürleme
muhr kirin *l/gh* mühürlemek
muhrkirî *rd* mühürlü, mühürlenmiş olan
muhrnekirî *rd* mühürsüz, mühürlenmemiş olan
muhtac *nd/nt* muhtaç ~ **bûn** muhtaç olmak **~î (yekî) kirin** (birine) muhtaç etmek
muhtacî *m* muhtaçlık
muhtekîr *rd* muhtekir, vurguncu, spekülâtor
muhtekîrî *m* muhtekir, vurgunculuk, spekülâtörlük
muhtelîf *rd* muhtelif
muhtelîfî *m* muhteliflik
muhtemel *rd* muhtemel, olası, olasılı ~ **bûn** muhtemel olmak
muhterem *rd* muhterem, saygıdeğer
muhteremane *h* muhteremce
muhteşem *rd* muhteşem, görkemli, gösterişli
muhtewa *m* muhteva, içerik
muhtewiyat *m* muhteviyat, içerikler
mujde *m* müjde
mujgan *nd* müjgan, kirpikler
mujikî *rd* kirli, pasaklı

mukafat *m* mükâfat ~ **dan (yekî)** (birine) mükâfat (veya ödül) vermek ~ **girtin** (an jî **stendin)** ödül almak, mükafât almak
mukafatkirin *m* mükâfatlandırma, ödüllendirme
mukafat kirin *l/gh* mükâfatlandırmak, ödüllendirmek
mukelef *nd* mükellef, yükümlü
mukelefiyet *m* mükelefiyet, yükümlülük, yüküm
mukelefî *m* mükellefiyet, yükümlülük
mukelefkirin *m* yükümlendirme
mukelef kirin *l/gh* yükümlendirmek
mukemel *rd* mükemel
mukemeliyet *m* mükemeliyet
mukemeliyetxwaz *rd* mükemeliyetçi
mukemeliyetxwazî *rd* mükemeliyetçilik
mukemelî *m* mükemellik
mukerer *rd* mükerrer, tekrarlanmış olan
mukim *rd* sağlam ~ **kirin** sağlamlaştırmak, perçinlemek
mukimî *m* sağlamlık
mukir *m* itiraf, ikrar
mukirbûn *m* itiraf etme
mukir bûn *l/ngh* itiraf etmek
mukir hatin *l/ngh* itiraf etmek, ikrar etmek
mukoza *ant/m* mukoza, sümük doku
muktesebat *m* müktesebat, edinç
mukub *m* bir tür küfe
mukum *bnr* mukim
mukus *n* surat, beniz, yüz ifadesi ~ **kirin** surat asmak
mukusoyî *rd* asık suratlı
mukûf *rd* layik * **mukûfê xwe dît** layikini buldu
mukûn *m* pekiştirme
mukûnkirin *m* pekiştirme
mukûn kirin *l/gh* pekiştirmek
mulaj *m* mulaj
mulaqat *m* mülâkat
mulayîm *m* mülayim, uysal
mulayîmbûn *m* uysallaşma
mulayîm bûn *l/ngh* uysallaşmak
mulayîmî *m* mülâyimlik, uysallık
mulazim *lşk/n* mülâzım, teğmen
mulazimî *lşk/m* mülâzımlık, teğmenlik
muleheza *m* mülâhaza
mulehezat *nd* mülâhazat
mulema *wj/m* mülemma (mısralarından her biri başka dille yazılmış şiir)
mulkiye *m* **1.** mülkiye (asker olmayanlar sınıfı) **2.** mülkiye (siyasi bilgiler okulu)
mulkiyet *m* mülkiyet
mulkiyevanî *rd* mülkiyeli (siyasi bilgiler fakültesi öğrencisi veya bu okulu bitirmiş olan kimse)
mulkî *rd* **1.** mülkî (ülke yönetimine ilişkin) **2.** mülkî (asker sınıfı dışında kalan)
multeqa *m* sataşma
multezîm *nd/nt* mültezim, kesenekçi
multîpleks *m* mültipleks
mulûk *nd* melğin çoğulu, melikler
mumas *mat/m* mümas, teğet
mumbar *n* bumbar
mumeyîz *ped/nd* **1.** mümeyyiz, ayırtman **2.** mümeyyiz (bir dairedeki yazıları tamamlayan dözelten görevli)
mumeyîzî *m* mümeyyizlik, ayırtmanlık
mumî hotoz veya fes fes etrafına sarılan bir tür yazma
mumîn *rd* mümin
mumînî *m* müminlik
mumkin *rd* 1. mümkün, olabilir **2.** *fel* olumsal
mumkûn *bnr* mumkin
mumtaz *rd* mümtaz, seçkin
mumtazî *m* mümtazlık, seçkinlik
munacat *wj/m* münacat (divan edebiyatında tanrıyı öven şiir türü veya şiirin bir bölümü)
munafiq *rd* münafık, ara bozan, ara bozucu
munafiqî *m* münafıklık, ara bozanlık, ara bozuculuk
munafiqtî *m* münafıklık, ara bozanlık
munasebet *m* münasebet
munasîb *rd* münasip, uygun ~ **dîtin** münasip görmek, (bir şeye) cevaz vermek ~ **nebûn** münasip olmamak
munasîbbûn *m* münasip olma, uygun olma
munasîb bûn *l/ngh* münasip olmak, uygun olmak
munasîb dîtin *l/gh* münasip bulmak, uygun bulmak, uygun görmek
munasîbî *m* uygunluk
munecîm *nd/nt* müneccim, yıldız falcısı
munecîmî *m* müneccimlik, yıldız falcılığı
munecîmîtî *m* müneccimlik, yıldız falcılığı
muneqeşe *m* münakaşa, tartışma ~ **kirin** münakaşa etmek (veya yapmak)
muneqeşekirin *m* münakaşa etme, tartışma, tartışma yapma
muneqeşe kirin *l/gh* münakaşa etmek, tartışmak, tartışma yapmak
munewer *rd/nt* münevver aydın
munezere *wj/m* münazara
munfail *fel/rd* münfail, edilgin (etkin karşıtı)
munhanî *rd/nd* münhani, eğri (doğru olmayan; çizgi veya yüzey)
munîs *rd* munis, adamcıl
munîstî *m* munislik, adamcılık
muntezam *rd* muntazam
muphem *rd* müphem, belirsiz
muptela *rd* müptela, bağımlı
muptelabûn *l/ngh* müptela olma, bağımlı olma
muptela bûn *l/ngh* müptela olmak, bağımlı olmak
muqabele *m* 1. mukabele, karşılık verme, karşılık **2.** mukabele (karşılıklı yapılan okuma)
muqabelekirin *m* mukabele etme, karşılık verme

muqabele kirin *l/gh* mukabele etmek, karşılık vermek
muqabil *m* mukabil, karşılık, karşı (karşılık olarak)
muqawe *m* **1.** mukava **2.** *rd* mukavva (mukavvadan yapılmış olan)
muqawele *m* mukavele, sözleşme ~ **çêkirin** mukavele yapmak, sözleşme yapmak
muqawelename *m* mukavelename, sözleşme metni
muqayese *m* mukayese, karşılaştırma
muqayesekirin *m* mukayese etme, kıyaslama, karşılaştırma
muqayese kirin *l/gh* mukayese etmek, kıyaslamak, karşılaştırmak
muqayeseyî *rd* mukayeseli, karşılaştırmalı
muqayet *m* mukayyet, sahip çıkma
muqayetî lê kirin *l/bw* bakım yapmak
muqedem *m* **1.** mukaddem, öncül **2.** *man/sos rd* mukaddem, öncül
muqeder *m* mukadder
muqederat *m* mukadderat
muqedes *rd* **1.** mukaddes, kutsal **2.** mukaddes, kutsal (Tanrı'ya adanmışy olan, tanrısal olan)
muqedesat *nd* mukaddesat
muqedesbûn *m* kutsallaşma
muqedes bûn *l/ngh* kutsallaşmak
muqedeskirin *l/gh* kutsallaştırma
muqedes kirin *l/gh* kutsallaştırmak
muqewele *bnr* muqawele
muraba *wj/rd* murabba (dört mısralı bentlerden oluşan divan şiiri)
murdan *n* bıyığı terlememiş genç
murdeseng *kîm/m* mürdeseng (doğal kurşun oksit)
murebiye *m* mürebbiye (kendisine bir çocuğun eğit ve bakımı verilmiş kadın)
murebiyetî *m* mürebbiyelik
murebî *n* mürebi, eğitici
murebîtî *m* murebilik, eğiticilik
mureceat *m* müracaat, başvurma, başvuru
mureceetker *nd/nt* müracaatçı, başvurucu
mureceat kirin *m* müracaat etme, başvurma
mureceat kirin *l/gh* müracaat etmek, başvurmak
murefeh *rd* müreffeh, gönençli
murekeb *m* mürekkep
murekebkirin *m* mürekkepleme
murekeb kirin *l/gh* mürekkeplemek
murekepkirî *rd* mürekepli, mürekep sürülmüş olan
mureteb *rd* mürettep
muretebat *nd/nt* müretebat, personel
muretîp *nd/nt* mürettip, dizmen
murîd *ol/nd* mürit
murîdî *m* müritlik
murî *bnr* morî (III)
murîstan *bnr* **morîstan**
murşît *nd/rd* mürşit, , yol gösteren
murted *rd* mürtet (Müslümanlığı bırakıp başka bir dine geçmiş olan)
muru *m* nağme, ezgi
murwet *m* mürüvvet
murx *zo/m* bir kuş
murx *mzk/m* ezgi, melodi, nağme
murxandin *m* terennüm ettirme
murxandin *l/gh* terennüm ettirmek
murxdar *rd* ezgili, nağmeli
murxîn *m* terennüm
murxîn *l/ngh* terennüm etmek
murze *bot/m* güvey otu
musabaqe *m* müsabaka, karşılaşma ~**ya sporê** spor müsabaksı (veya karşılaşması)
musabeqekirin *l/gh* müsabaka yapma, karşılaşma, yarışma
musabeqe kirin *l/gh* müsabaka yapmak, karşılaşmak, yarışmak
musabiq *nd/nt* müsabık, yarışçı
musabiqî *m* yarışçılık
musade *m* müsaade, izin ~ **kirin** müsaade etmek ~**ya (yekî) xwestin** müsaadesini istemek, rızasını almak
musadere *m* müsadere, zor alım ~ **kirin** müsadere etmek
musaderekirin *m* müsadere etme
musadere kirin *l/gh* müsadere etmek
musaderekirî *rd* müsadereli, müsadere edilmiş olan
musahîb *nd/nt* musahip
musahîbî *m* musahiplik
musaîd *rd* müsait, elverişli
musaîdbûn *l/ngh* müsait olma, elverme
musaîd bûn *l/ngh* müsait olmak, elvermek
musaîdî *m* elverişlilik
musaîdnebûn *m* elvermeme
musaîd nebûn *l/ngh* elvermemek
musalet *bnr* muselet
musamaha *m* müsamaha, hoşgörü
musamahakar *nd/nt* müsamahakâr, müsamahalı
musamahakar *rd* hoşgörücü, hoşgörülü
musamahakarî *m* müsamahakârlık
musamahakirin *m* müsamaha etme
musamaha kirin *l/gh* müsamaha etmek
musamahatî *m* müsamahakârlık, hoşgörülük
musamere *m* müsamere
museade *m* müsaade ~ **dan** müsaade vermek (veya vermek) ~ **kirin** müsaade etmek (veya buyurmak) ~ **stendin** (an jî **girtin**) müsaade almak ~ **xwestin** müsaade istemek
museade *m* müsaade, izin
musebeqe *bnr* musabeqe
musebîb *rd* müsebib
musedes *wj/m* müseddes (divan edebiyatında her bendi altı mısradan oluşmuş şiir)
muselet *m* musalat, dadanma ~ **kirin** musallat etmek, dadandırmak ~**î (...) bûn** musallat ol-

mak, başına musallat olmak, dadanmak, sataşmak **~î (...) kirin** (birine) musallat etmek, dadandırmak **~î ser serê (yekî) bûn** (birine) musallat olmak, sıkıştırmak
musaletbûn *m* musallat olma, sataşma, sarkıntı olma, dadanma
musalet bûn *l/ngh* musallat olmak, sataşmak, sarkıntı olmak, dadanmak
museletî *m* sataşma
museletkirin *m* musallat etme, dadandırma
muselet kirin *l/gh* musallat etmek, dadandırmak
musena *rd* musanna, yapıntılı
museqa *m* musakka
mushîl *m* müshil (dışkının kolaylıkla dışarı atılmasını sağlayan ilâç)
musîbet *m* musibet (olay, kaza, felaket) **~ek ji hezar şîretî çêtir e** bin nasihatten bir musibet yeğdir
musîq *m* müzik
musîqajen *nd/nt* çalgıcı, muzisyen
musîqar *nd* musikâr
musîqe *m* müzik
musle *m* bir karasaban parçası
muslix *m* musluk
muslixfiroş *n* muslukçu (satan kimse)
muslixfiroşî *m* muslukçuluk
muslixvan *n* muslukçu
muslixvanî *m* muslukçuluk
muspet *rd* müspet, olumlu
musqof *bnr* mosqof
musrîf *rd* müsrif, savurgan
musrîfî *m* müsriflik, savurganlık
musrîftî *m* müsriflik, savurganlık **~ kirin** savurganlık yapmak
mustaqîm *mat/rd* müstakim, doğrulu
mustear *nd* müstear, takma
mustehcen *rd* müstehcen
mustehcenî *m* müstehcenlik
mustehcenîbûn *m* müstehcenleşme
mustehcenî bûn *l/ngh* müstehcenleşmek
mustehdem *rd* müstahdem, işçi alımı
musteheq *rd* müstahak * **musteheqî vî cezayî bû** bu cezaya müstahaktı
musteheqbûn *m* müstahak olma
musteheq bûn *l/ngh* müstahak olmak
mustehsîl *rd/nd* müstahsil, üretici
mustemleke *m* müstemleke, sümürge
mustenqîf *rd* müstenkif, çekimser
mustenqîfî *m* müstenkiflik, çekimserlik
musteqbel *rd* müstakbel, gelecek
musteqîl *rd* müstakil, bağımsız
mustesna *rd* müstesna, ayrıcalı
musteşar *nd/nt* müsteşar, danışman
musteşarî *m* müsteşarlık, danışmanlık
mustezat *wj/m* müstezat (divan edebiyatında bir nazım türü)
musûle *m* bobin
muswede *m* 1. müsvedde, yazı taslağı **2.** *nd* müsvedde (bir şeyin kötü benzeri)
muswedekirin *m* müsvede yapma
muswede kirin *l/gh* müsvede yapmak
muşahade *m* müşahade, gözlem
muşahadekirin *m* gözlemleme
muşahade kirin *l/gh* gözlemlemek
muşahîd *nd/nt* müşahit, gözlemci
muşawir *nd/nt* müşavir, danışman
muşawire *m* müşavere, danışma
muşawirî *m* müşavirlik, danışmanlık
muşayîq bnr şêx û muşayîq
muşembe *m* 1. muşamba **2.** *rd* muşamba (muşambadan yapılmış olan) **3.** muşamba (su geçirilmeyen yağmurluk)
muşeref *rd* müşerref
muşerefbûn *m* müşeref olma
muşeref bûn *l/ngh* müşeref olmak
muşerefî *m* şereflenme
muşeweş *rd* müşevveş, belirsiz, karışık, düzensiz
muşexes *rd* müşahhas, somut
muşexesbûn *m* somutlaşma
muşexes bûn *l/ngh* somutlaşmak
muşexesî *m* müşahhaslık, somutluk
muşexeskirin *m* somutlaştırma
muşexes kirin *l/gh* somutlaştırmak
muşext *bnr* mişext
muşfîk *rd* müşfik, seveçcen, şefkatlı
muşîr *n* müşir, mareşal
muşîrî *m* müşirlik, mareşallık
muşkîle *m* mesele, problem, güçlük
muşkulpesend *rd* müşkülpesend
muşkulpesendî *m* müşkülpesendlik, titizlik
muşkûlat *m* müşkülât, güçlük
muşmûla *bot/m* **1.** muşmula (Mespilus germenica) **2.** muşmula (bu bitkinin yemişi)
muşrîk *rd* müşrik, şerik koşan
muşt *m* muşta
muştemîlat *nd* müştemilat, eklenti
muşteq *kîm/mat/m* türev
muşterek *nd/nt* müşterek, ortak
Muşterî *ast/m* Müşteri, Jüpiter
muşterî *nd/nt* müşteri, alıcı **~ dîtin** alıcı bulmak
mutabiq *rd* mutabık, hemfikir
mutabiqbûn *m* mutabık olma, muyuşma
mutabiq bûn *l/ngh* mutabık olmak, uyuşmak
mutasawif *n* mutasavvıf
mutasawifî *m* mutasavvıflık
mutasyon *m* mutasyon, değişinim
mutasyonîst *nd/nt* mutasyonist, değişinimci
mutasyonîzm *m* mutasyonizm, değişinimcilik
mutat *rd* mutat, alışılmış
mutbex *m* mutfak
muteahîtd *n* müteahit, üstenci
muteahîdî *m* müteahitlik, üstencilik **~ kirin** müteahitlik yapmak
mutehîd *bnr* muteahîd
muteale *m* mütalâa **~ kirin** mütalâa etmek

muteasip *rd* mutaasıp, bağnaz
muteasibbûn *m* mutaasıplaşmak, bağnazlaşma
muteasib bûn *l/ngh* mutaasıplaşmak, bağnazlaşmak
mutebaqat *m* mutabakat, uyuşma, anlaşma
muteber *rd* **1.** muteber, saygın, hatırı sayılır **2.** muteber, geçerli
muteberbûn *m* muteber olma
muteber bûn *l/ngh* muteber olmak
muteberî *m* muteberlik, geçerlilik
mutedaxil *man/m* altık
muteferîqa *dîr/n* müteferrika
mutefikir *nd/nt* mütefekir, düşünür
mutefik *nd/rd* müttefik
mutehasis *nd/nt* mütehassıs, uzman
mutehasisî *m* mütehassıslık, uzmanlık
mutemed *nd/nt* mutemet (dairelerde, iş yerlerinde para işlerine bakan kimse)
mutemedî *m* mutemetlik
muteselsîl *m* müteselsil, zincirleme
muteserif *dîr/n* mutasarrıf
muteserifî *m* mütasarıflık
mutesîrbûn *m* etkilenme
mutesîr bûn *l/ngh* etkilenmek
muteşebîs *bz/nd* müteşebbis, girişimci **~ê hur** hür müteşebbis, özel girişimci
muteşebîsî *m* müteşebbislik, girişimcilik **~ya hur** hür müteşebbislik, özel girişimcilik
mutewazî *rd* **1.** mütevazi **2.** mütevazi, gösterişsiz ***xaniyekî mutewazî** mütevazi bir ev
muteweli *hiq/nd* mütevelli
mutewze *bnr* mitewze
mutezîle *nd* mutezile (sünnet ehlinden ayrılan bir Müslüman felsefesi)
muthîş *rd* **1.** müthiş, korkunç **2.** müthiş, korkunç (şaşkınlık veren)
mutirbe *m* aşı (bitki aşılama)
mutirbekirin *m* aşılama (bitki aşılama)
mutirbe kirin *l/gh* aşılamak (bitki aşılamak)
mutirbekirî *rd* aşılı (bitki için)
mutleq *rd* **1.** mutlak, saltık **2.** *h* her halde, mutlaka
mutleqe *h* mutlaka, kesin olarak
mutleqiyet *m* mutlakiyet, saltçılık
mut û mat *rd* sus pus
muwafaqiyet *m* muvaffakiyet, başarma, başarı
muwazene *m* muvazene, denge
muwefaq *rd* muvaffak, başarmış,
muwefaqbûn *m* muvaffak olma, başarma
muwefaq bûn *l/ngh* muvaffak olmak, başarmak
muwefaqbûyîn *m* muvaffak oluş, başarış
muwekîl *nd/nt* müvekkil
muweqet *rd* muvakkat, geçici
muweqetî *m* muvakkatlık, geçicilik
muxabere *m* muhabere
muxabîr *nd/nt* muhabir
muxabîrî *m* muhabirlik
muxalefet *m* **1.** muhalefet, karşıtlık **2.** muhalefet (karşı görüşte, tutumda olan kimseler topluluğu) **3.** muhalefet (iktidarın dışındaki parti veya partiler)
muxalif *nd/nt* muhalif
muxalifî *m* muhaliflik
muxan *n* Zerdüştlükte din adamı
muxatab *nd/nt* muhatap
muxatabî *m* muhataplık
muxayel m muhayyel, hayal gücüyle yaratılan, hayal edilen
muxayir *rd* uymaz
muxayirî *m* uymazlık
muxayîle *m* muhayyile, hayal etme gücü
muxbeçe *nd/nt* **1.** garson **2.** *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)
muxbeçetî *m* **1.** garsonluk **2.** sakilik
muxbîr *nd/nt* muhbir
muxbîrî *m* muhbirlik
muxelete *m* yanıltmaca
muxemes *wj/m* muhammes, beşli
muxlacî *nd/nt* harami, yolkesen, haydut
muxlacîtî *m* haramilik, haydutluk
muxlaq *rd* muğlak, bilinmez
muxlaqî *m* muğlaklık, bilinmezlik
muxlis *rd* muhlis, doğru, dürüst
muxrîb *lşk/m* muhrip
muxsûs *rd* özgü
muxta *m* ezgi
muxtar *nd/nt* muhtar
muxtariyet *m* muhtariyet, özerklik, otonomi
muxtarî *m* **1.** muhtarlık **2.** muhtarlık (muhtarın görevini yaptığı yer)
muxtelîf *rd* muhtelif, çeşitli
muxtira *m* **1.** muhtıra (herhangi bir şeyi hatırlatma, uyarma amacıyla yazılan yazı) **2.** muhtıra (diplomatik nota)
muxur *m* ökse
muxurbe *m* mağrip
muyeser *rd* müyesser **~ bûn** müyesser olmak
muzafer *rd* muzafer, utkulu
muzaferane *rd/h* muzaferane
muzaferbûn *l/ngh* muzafer olma
muzafer bûn *l/ngh* muzafer olmak
muzakere *m* müzakere, görüşme **~ kirin** müzakere yapmak, görüşme yapmak
muzakerekirin *m* müzakere etme, görüşme, söyleşme,
muzakere kirin *l/gh* müzakere etmek (veya yapmak), görüşmek, söyleşmek
muzakerevan *nd/nt* müzakereci, görüşmeci
muzawaf *lşk/rd* muvazzaf
muzawafî *lşk/m* muvazzaflık
muzawir *rd* muzip, muzır, yaramaz, haşarı
muzawirî *m* muziplik, muzırluk
muzawirî bûn *l/ngh* muzipleşmek, muzırlaşmak
muzaxul *rd* oyunbozan, oyunda centilmen olmayan

muze *m* müze
muzekar *nd/nt* müzeci
muzekarî *m* müzecilik
muzekker *rz/rd* müzekker, eril
muzevan *nd/nt* müzeci
muzevanî *m* müzecilik
muzexane *m* müze
muzir *rd* muzır, yaramaz, haşarı ~ **bûn** yaramaz olmak
muzirayî *m* muzırlık, yaramazlık
muzirî *m* muzırlık, yaramazlık
muzirîkirin *m* muzırlık yapma
muzirî kirin *l/gh* muzırlık yapmak
muzîk *m* müzik ~**a barok** barok müzik ~**a dîwankî** dinleti müziği ~**a elektronîk** elektronik müzik ~**a eletirkî** alaturka müzik ~**a fonê** fon müziği ~**a gelêrî** halk müziği ~**a li pişt** arka müziği ~**a oliyê** oda müziği ~**a popê** pop müzik ~**a sazamûrî** (an jî **enstrumantal**) enstrümantal müzik
muzîka Çîgan *nd* Çigan müziği
muzîka deng *nd* vokal müzik
muzîka fonê *nd* fon müziği
muzîka gelêrî *nd* halk müziği, folk müzik
muzîkal *rd* **1.** müzikal (müzikle ilgili) **2.** müzikal (müzik eşliğinde sergilenen film veya tiyatro oyunu)
muzîka odeyê *nd* oda müziği
muzîkar *nd/nt* müzisyen
muzîkarî *m* müzisyenlik
muzîker *bnr* muzîkar
muzîka şên *nd* eğlence müziği
muzîka vokal *nd* vokal müzik
muzîka xembar *nd* hüzünlü müzik, acılı müzik
muzîkdar *m* müzikli
muzîker *nd/nt* müzisyen
muzîkhez *nd/rd* müziksever
muzîkhezî *m* müzikseverlik
muzîkhol *m* müzikhol
muzîkî *rd* müzikal
muzîkjen *nd/nt* **1.** çalgıcı **2.** müzisyen
muzîkjenî *m* **1.** çalgıcılık **2.** müzisyenlik
muzîkkar *nd/nt* müzisyen
muzîkkarî *m* müzisyenlik
muzîknas *nd/nt* müzik bilimci, müzikolog
muzîknasî *m* müzik bilimi, müzikoloji
muzîkolog *nd/nt* müzikolog, müzik bilimci
muzîkolojî *m* müzikoloji, müzik bilimi
muzîkperwer *nd/rd* müziksever
muzîkvan *nd/nt* müzikçi, müzisyen
muzîkvanî *m* müzikçilik, müzisyenlik
muzîkzan *nd/nt* müzik bilimci, müzikolog
muzîkzanî *m* müzik bilimi, müzikoloji
muzîp *rd* muzip, takılgan
muzîptî *m* muziplik, takılganlık
muzîqajen *nd/nt* **1.** çalgıcı **2.** müzisyen
muzîqajenî *m* **1.** çalgıcılık **2.** müzisyenlik
muzîsyen *nd/nt* müzisyen
muzîsyenî *m* müzisyenlik
muzmîn *bj/rd* müzmin, süreğen
muzmînbûn *m* müzminleşme, süreğenleşme
muzmîn bûn *l/ngh* müzminleşmek, süreğenleşmek
muzmînî *m* müzminlik
muzmînkirin *m* müzminleştirme
muzmîn kirin *l/gh* müzminleştirmek
mû (I) *bnr* mirov
mû (II) *n* **1.** kıl **2.** kıl (keçi tüyü) **3.** *rd* kıl (keçi tüyünden yapılmış veya dokunmuş olan) ~ **bi** ~ **ji ber kirin** hepsini ezberlemek ~ **bi** ~ **rihek çêdibe** damlaya damla göl olur ~ **bi zimanê (yekî) ve hatin** dilinde tüy bitmek ~ **bi zimanê (yekî) ve şîn hatin** dilinde tüy bitmek ~ **jê bernedan** (birine) tıpatıpçekmek ~ **ji mar qusandin** gözden (veya gözünden) sürmeyi çalmak (veya çekmek) ~ **ji maran kirin** gözden (veya gözünden) sürmeyi çalmak (veya çekmek) ~ **ji maran ve kirin** çok etkileyici soğuk olmak, hava çok soğuk olmak ~ **ji mast kişandin** tere yağından kıl çekmek ~ **ji mû qusandin** çok açgözlü olmak **ji** ~ **ziravtir ji şûr tûjtir e** kıldan ince kılıçtan keskin ~ **lê nefetilîn** döktürmek (kolaylıkla ve güzel söylenmek) ~ **lê negiriyaye** su katılmamış (bozulmamış olan) ~ **lê nehejîn** kılı kıpırdamamak ~ **li canê (yekî) bûn şûjin** tüyleri diken diken olmak ~ **li zimanê (yekî) nagere** dil otu mu yedin? (çok konuşkan kimse) ~ **li zimanê (yekî) nefetilîn** ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak ~ **li xwe nehejandin** kılını kıpırdatmamak (veya oynatmamak), hiç tınmamak ~ **nedan ser mû** kılını kıpırdatmamak ~**yek di vî mastî de heye** bunda bit yeniği var ~**yek jê bernedan** (an jî **şaş nekirin**) hık demiş (anasının, babasının) burnundan düşmüş * **keçik mûyek ji diya xwe bernedaye** kız hık demiş anasının burnundan düşmüş ~**yek jê şaş nekiriye** fış demiş burnundan düşmüş, hık demiş (anasının, babasının) burnundan düşmüş ~**yek ji xwe şaş nekirin** kılını kıpırdatmamak (veya oynatmamak) **hema** ~**yek man** kıl payı (kalmak) * **hema mûyek mabû ku fîşek lê bikeve** kurşunun değmesine kıl payı kalmıştı ~**yek serdestî (tiştekî) ye** boka nispetle tezek amberdir ~**yekî hêwiyan bi jintiyan re ye** eltiler de birbirini kuma gibi kıskanır ~**yê binçeng** koltuk altı kılı ~**yê (yekî) bûn mîna şûjinan** tüyleri diken diken olmak ~**yê canê (yekî) bûn mîna şûjinan** saçları diken diken olmak ~**yê canê (yekî) çik bûn** tüyleri diken diken olmak ~**yê canê (yekî) gijgijîn** tüyleri diken diken olmak ~**yê canê (yekî) spî bûn** saçı başı ağarmak ~**yê çoka te spî bibe** Allah uzun ömürler versi anlamında ~**yê (yekî) gizir bûn** tüyleri diken diken olmak ~**yê heram** etek tıraşı

~yê **xwe bi ciwanan re qusandin** gençlerle boy ölçüşmeye kalkmak ~**yê xwe bi (kesî) de ber nedan** sinekten yağ çıkarmak ~**yê xwe pê de bernedan** kimseye günahını bile vermemek ~**yên serî ji berê rabûn** saçları diken diken olmak
mûbîn *nd/nt* gerçeği ayırt edebilen kimse
mûc *n* murç, keski, küskü
mûç *rd* dik (yatık durmayan, sert) * **guhê mûç** dik kulak ~ **kirin** dikleştirmek
mûçbûn (I) *m* dikelme
mûçbûn (II) *m* kısılma (göz için)
mûç bûn (I) *l/ngh* dikelmek
mûç bûn (II) *l/ngh* kısılmak (göz için)
mûçbûyîn *rd* dikelmiş, dikleşmiş
mûçe (I) *m* bukağı
mûçe (II) *m* **1.** aylık, maaş **2.** ücret **3.** pay, hise ~ **dan** maaş vermek, aylık vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) maaş almak, aylık almak
mûçebirî *m* aylık kesinti
mûçedar *rd* **1.** aylıklı, maaşlı **2.** ücretli
mûçedarî *m* **1.** aylıklılık, maaşlılık **2.** ücretlilik
mûçegir *rd* aylıklı
mûçegirî *m* aylıklılık
mûçekar *rd/nd* ücretli (ücretle çalıştırılan kimse)
mûçekirin *m* bukağılama
mûçekirin *l/gh* bukağılamak
mûçekirî *rd* bukağılı, bukağılanmış olan
mûçexur *rd* maaşlı, aylıklı
mûçexwer *rd* aylıklı, maaşlı
mûçik (I) *m* **1.** ücret **2.** değirmen ücreti
mûçik (II) *m* **1.** litre **2.** *rd* litre (bir litrenin alacağı miktar)
mûçik (III) *m* etek tıraşı kılı
mûçil *rd* asık suratlı
mûçing *m* cımbız ~ **kirin** cımbızlamak * **eynî mûçing e** pire gibi (çevik)
mûçirk *m* tüyler diken diken olma
mûçirkî *rd* tüyler diken diken olmuş olan
mûçirkîbûn *m* tüyleri diken diken olma (soğuk ve korkudan dolayı)
mûçirkî bûn *l/ngh* tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı)
mûçk *bnr* mûçing
mûçkirin (I) *m* dikleştirme
mûçkirin (II) *l/gh* kısma (göz için; biraz kapama)
mûç kirin (I) *l/gh* dikleştirmek
mûç kirin (II) *l/gh* kısmak (göz için; biraz kapamak)
mûçkirî *rd* kısık, kısılmış (göz için; biraz kapatılmış)
mûd *m* kin
mûdar *rd* kıllı
mûdela *rd* acınacak durumda olan
mûdî *rd/nt* kinli, kinci, kindar
mûdîtî *m* kincilik, kindarlık
mûdxe *m* et tikesi
mûfirk *nd* kıl payı, ramak, sıfır noktası
mûhese *m* hoşgörü
mûhikî *rd* kıl gibi, kılımsı
mûj *bnr* mewij
mûjang *m* kirpik
mûjî *rd* kıldan
mûkar *bnr* miqar
mûkarî *m* kılcal olayı
mûkêş *m* cımbız ~ **kirin** cımbızlamak
mûl *n* mülk
mûle *bnr* mola
mûlteqa *m* sataşma
mûm (I) *m* **1.** mum **2.** *fiz* mum, kandela (ışık yeğinliği birimi) **3.** *mîn* mum (kısmen oksitlenmiş katı hidrokarbonlar) ~ **pê xistin** mum yakmak (kutsal bir yere mum yakıp bırakmak ~**a rêtî** dimdik
mûm (II) *m* bal mumu, şama (bal mumuna veya parafine batırılmış fitil)
mûm (III) *m* okuntu, davetiye
mûmanî *rd* mum gibi
mûmdan *bnr* mûmdank
mûmdank *m* mumluk, şamdan
mûmdar *rd* mumlu * **pastaya mûmdar** mumlu pasta
mûmedar *nd/nt* mumcu (imal eden)
mûmfiroş *nd/nt* mumcu (satan kimse)
mûmik *m* mum
mûmî (I) *m* erkeklerin başlarına bağladıkları bir çeşit yazma
mûmî (II) *m* **1.** mumluk * **şamdanka heft mûmî** yedi mumluk şamdan **2.** *fiz* mumluk
mûmî (III) *m* mumya
mûmîbûn *m* mumyalaşma
mûmî bûn *l/ngh* mumyalaşmak
mûmîkirin *m* mumyalama
mûmî kirin *l/gh* mumyalamak
mûmkar *nd/nt* mumcu (imal den)
mûmkarî *m* mumculuk
mûmya *m* mumya
mûmyabûn *m* mumyalaşma
mûmyakirin *m* mumyalama
mûmya kirin *l/gh* mumyalamak
mûnan *m* örgü (tığ veya şişlerle örülmüş şey)
mûnandin *m* örme
mûnandin *l/gh* örmek (iplik, yün, tel, saz gibi şeyleri elde şiş, tığ yardımıyla birbirine dolayarak işlemek, veya tezgâhta dokumak) * **gore mûnandin** çorap örmek
mûnandî *rd* örülü, örgülü (örülmüş olan)
mûnet *bnr* qût û mûnet
mûnîn *m* örgü (örme işi)
mûpestanî *m* kılcal damar basıncı
mûr (I) *bnr* mar û mûr
mûr (II) *zo/n* karınca (Formica)
mûr (III) *n* **1.** surat, asık yüzlülük, yüz ifadesi ~**ê (yekî) şikestin** suratı asılmak
mûr (IV) *rd* suskun, sessiz, sakin kimse
mûr (V) *n* yırtıcı hayvan tırnağı

mûrandin *m* böğürtme (manga, öküz vb. için)
mûrandin *l/gh* böğürtmek (manga, öküz vb. için)
mûreg *ant/nd* kılcal damar
mûrehk *ant/nd* kılcal damar
mûremûr *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğürmek
mûremûr kirin *l/gh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
mûristan *bnr* morîstan
mûrî (I) *zo/n* karınca (Formica)
mûrî (II) *m* değirmen bilya yuvası
mûrîn *m* böğürme, böğürüş
mûrîn *l/ngh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
mûrînî *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğürmek
mûrîperk *m* kanatlı karınca
mûrîstang *m* **1.** karınca yuvası **2.** karınca
mûrkirî *rd* suratı asık, suratı asık
mûrşikestî *rd* suratı asık
mûryaz *m* tipi, kar fırtınası
mûsank *m* poster
Mûsewî *nd* **1.** Musevî (Musa Peygamber'in dininden olan **2.** Musevî, Yahudî
Mûsewîtî *m* **1.** Musevîlik **2.** Musevilik, Yahudilik
mûsim *m* söğüt
mûsîq *m* müzik
mûsîqajen *nd/rd* musikişinas
mûsîqî *m* musiki, müzik
mûsîqîşînas *nd/rd* musikişinas
mûslîn *n* **1.** muslin (Musul şehrinin adından) **2.** *rd* muslin (bu kumaştan yapılmış olan)
mûsnek *m* yapışkan
mûson *m* muson * **bayê mûson** muson rüzgârları
mûspî *rd* kır saçlı
mûş *rd* ekilmemiş toprak
mûşî *bot/nd* bir tütün bitkisi türü
mûşte *m* muşta
mûştekirin *m* muştalama
mûşte kirin *l/gh* muştalamak
mût (I) *bnr* mûç
mût (I) *m* pekmez
mûte *zo/m* çalı kuşu (Troglodytes)
mûteke *m* kâbus, karabasan
nûtik (I) *bnr* nûtik
mûtik (II) *bot/m* mersin ağacı (Myrtus communis)
mûtî *m* **1.** alışma * **min mûtiya xwe daye te** sana alışmışım **2.** bir kimseyle samimileşme **~ya xwe dan (yekî)** (birine) alışmak
mût kirin *bnr* mûç kirin
mûtoke *n* karabasan
mûtû *bnr* mûtî
mûwekî *rd* kıl gibi * **lêvên mûwekî** kıl gibi ince dudaklar
mûwerîn *m* bir tilki hastalığı
mûxil *m* un kalburu
mûxune *nd* be yahu
mûyîn *rd* kıldan yapılma * **doxîna mûyîn** kıldan uçkur
mûyokî *rd* ipsi
mûz *bot/m* **1.** muz (Musa sapientum) **2.** muz (bu bitkinin yemişi)
mûzayede *m* müzayede
mûzerik *n* ayva tüyü (vücuttaki ince, sarı tüy)
mûzerikî *rd* ayva tüylü (kimse)
mûzîk *bnr* muzîk
Mv (Mendelevyum'un kısaltması)

N

n, N Kürt alfabesinin on yedinci harfi ve *nê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından dişsel, genizsel kapantılı ünsüzleri gösterir
N *kîm* N, azot'un kısaltması
Na *kîm* Na, sodyum elementinin kısaltması
na *h* **1.** hayır (yok, öyle değil, olmaz anlamında onamama, inkâr kelimesi) **2.** hayır (olumsuz cümlelerdeki olumsuz anlamını pekiştirir) * **na, ew nema tê** hayır, o bir daha gelmez **3.** yok * **hatin? - na, hîna nehatine** geldiler mi? -yok, daha gelmediler **4.** yok (birbirine karşıt iki cümleden ikincisinin başına gelir) * **ku dan baş e, na ku nedan; tu dê bifetilî bêyî** verdiler, ne âlâ; yok vermediler, döner gelirsin **5.** yok (savunulan bir düşünceyi doğrulayan cümlenin başına getirilir) * **na camêr baş e, kî çi dibêje bila bibêje** yok doğrusu iyi adam, kim ne derse desin **6.** *b* yo ~ **herê** maalesef ~ **lê 1)** yok canım (bayan için) **2)** yok ya! (bayan için) ~ **lo 1)** yok canım (erkek için) **2)** yok ya!, yapma! (erkek için) **3)** deme! ('gerçek mi', 'yok canım' gibi şaşma anlatır) **4)** daha neler (hiç öyle şey olur mu, anlamında) * **na lo, de bibêje** anlat bakayım, daha neler **5)** yok devenin nalı! ~ ~ yok yok, hayır hayır * **na na, em herin** yok yok, gidelim ~ **ne wisan e** hâşâ sümme
na- *rz/m* olumsuzluk öneki
nabe *rd* olmaz, mümkün değil
nabedîd *rd* görünmez, kayıp, bilinmez
nabeng *m* ara
nabeyî *man/rd* olmazlı
nabeyîtî *man/m* olmazlık
nabeyn *m* **1.** ara **2.** ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di navbeyn xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım
nabos *m* **1.** çıkmaz (sonu kapalı yol, sokak) **2.** *rd* çıkmaz sokak
nacax *n* nacak
naçar *bnr* neçar
naçîz *rd* naçiz
naçîzane *h* naçizane
naçîzker *rd* naçiz edici
nadir *rd* nadir, seyrek (az rastlanan)
nadîde *rd* nadide
nafîre *m* içinde maden eritilen kap
nafîle *rd* **1.** nafile **2.** *h* nafile
nafta *m* nafta
naftalîn *kîm/m* naftalin
naftalînkirin *m* naftalinleme
naftalîn kirin *l/gh* naftalinlemek
nagah (I) *h* ansızın, aniden, habersizce
nagan (II) *m* bir çifte türü
nage *m* dişi deve
nageh *h* ansızın, anîden, habersizce
nagehan *h* aniden, ansızın
nagihanî *h* aniden, ansızın
nagon *bnr* nogin
naguvar *bnr* neguvar
nah *bnr* Nahid
naha *bnr* niha
nahan *h* aniden, ansızın
nahanî *h* aniden, ansızın
nahenf *m* nifak
nahezî sevimsizlik
nahêde *bnr* Nahid
Nahid *ast/m* Çulpan, Venüs, Çoban Yıldızı, Ak Yıldız
nahiye *m* nahiye, bucak
nahîd *bnr* Nahid
nahpirandin *m* tırmalama
nahpirandin *l/gh* tırmalamak
nahpirîn *m* tırmalanma
nahpirîn *l/ngh* tırmalanmak
nahr *m* nehir
nahtik *m* taş oyunu
nahtor *n* **1.** bekçi **2.** korucu
nahtorî *m* **1.** bekçilik **2.** koruculuk
naîb *dîr/n* naip
naîbî *m* naiplik

najêger *rd* vazgeçilmez, mübrem
nakaw *rd* acil
nakawt *sp/m* nakavt ~ **bûn** nakavt olmak ~ **kirin** nakavt etmek
nako *bnr* niha
nakok *rd* **1.** çelişik, çelişken **2.** çelişmeli **3.** çatışık * **ramanên te nakokî hev in** düşüncelerin çatışık
nakokane *h* çelişikce
nakokdar *rd* **1.** çelişkili **2.** çelişmeli
nakokî *m* **1.** çelişki **2.** uyuşmazlık, ihtilaf ~ **çêbûn** uyuşmazlık çıkmak
nakokî hev bûn *l/bw* çelişmek
nakokîtî *m* çelişiklik
nakur *m* **1.** düdük, boru **2.** bir tür enstrüman
nal (I) *n* nal ~ **kirin** nal çakmak
nal (II) *m* **1.** vadi **2.** dere ~ **û nependî** dere tepe
nal (III) *m* inleme ~ **û efxan** ahuzar
nala *bnr* nola
nalan *m* inleme
nalandin *m* inletme
nalandin *l/gh* inletmek
nalbekî *m* tabak (bardak altlığı gibi)
nalbend *n* nalbant
nalbendî *m* nalbantlık
nalbendxane *m* nalbanthane
nalber *n* nalcı (at nalı yapan demirci)
nalberî *m* nalcılık
nalbikî *bnr* nalbekî
nalbûr *nd/nt* nalbur
nalbûrî *m* nalburluk, nalburculuk
nalcix *bnr* nacax
nalçax *m* naçak
nalçe *n* **1.** nalça **2.** topuk ~ **lê xistin** nalça vurmak
nalçekirin *m* nalçalama
nalçe kirin *l/gh* nalçalamak
nalçekirî *rd* nalçalı
nalenal *m* **1.** inleme, inleyiş **2.** *h* inim inim, zari zari ~**a (yekî) bûn** inim inim inlemek
nalende *rd* inleyen
nalet *m* lânet ~ **lê anîn** lânetlemek ~ **lê barandin** birine lânet okumak ~ **lê be**! nâlet olsun! ~ **lê bibare** şeytan görsün yüzünü ~ **lê hatin** lânetlenmek ~ **lê kirin** birine lânet okumak ~**ê şeytan** aksi şeytan ~**ê şeytan kete nava wan** aralarından kara kedi geçmek (veya aralarına kara kedi girmek)
naletbar *rd* naletli
naletdar *rd* naletli
nalik (I) *m* **1.** vadi, küçük vadi **2.** derecik
nalik (II) *m* nalın
nalikvan *n* nalıncı
nalikvanî *m* nalıncı
nalin *m* nalın
nalincandin *m* inletme
nalincandin *l/gh* inletmek
nalincîn *m* inleme
nalincîn *l/ngh* inlemek
nalîn *m* inleme, inleyiş
nalîn *l/ngh* inilemek
nalînî *m* inilti
nalkirin *m* nallama
nal kirin *l/gh* nallamak
nam *n* ad, nam * **li ser navê wî vê erka hanê dike** onun namına bu görevi yapıyor ~ **kirin erdê** adını kötüye çıkarmak, beş paralık etmek
namdar *rd* ünlü, meşhur
namdarî *m* ünlülük, meşhurluk
-name *rz/m* isim yapım soneki * **encam+name** sonuç metni
name *m* mektup ~ **avêtin postayê** (postaya) mektup atmak ~ **ji hev re nivîsandin** mektuplaşmak ~ **lê barandin** mektup yağmuruna tutmak ~**ya dev-vekirî** açık mektup (ağzı açık mektup, kapalı olmayan mektup) ~**ya krêdiyê** kredi mektubu ~**ya lixwegirtî** (an jî **biteahûd)** taahhütlü mektup ~**ya temînatê** *bz* teminat mektubu ~**ya vekirî** açık mektup (yazıldığı kimseye gönderilmeyen basın yoluyla açıklanan mektup)
nameber *nd/nt* postacı (mektupları getiren)
nameberî *m* postacılık
namedank *m* mektupluk, posta kutusu
namedor *m* genelge, tamim
namenivisîn *m* muhabere, yazışma
namerd *bnr* nemerd
namîdar *rd* namdar, namlı, ünlü
namîdarî *m* namdarlık, ünlülük
namîlke *m* broşür, risale
namkî *m* kap, tabak
namlû *m* namlu
namlûkurt *rd* kısa namlulu
namo *rd/nd* yabancı
namobûn *m* **1.** yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) **2.** *sos* yabancılaşma
namo bûn *l/ngh* yabancılaşmak
namobûyîn *m* yabancılaşma
namotî *m* yabancılık
namoyî *rd/nd* **1.** yabancı **2.** yabancıl
namoyîkirin *m* yabancılaştırma
namoyî kirin *l/gh* yabancılaştırmak
namûs *m* **1.** namus **2.** namus (dürüstlük) **3.** namus (iffet) ~ **dan bi silûs** çıkarı için namusunu bile gözden çıkarmak ~ **namûsa xortan** e mangalda kül bırakmamak ~**a (yekî) bûn du pere** namusu iki paralık olmak ~**a (yekê) kirin nav dest û piyan** (birinin) üstünden geçmek, ırzına geçmek ~**a (yekê) paymal kirin** (birinin) üstünden geçmek, ırzına geçmek ~**ê biavêjî ser kûçikê kûçik jî qebûl nake** namussuzluğu it bile kabul etmez ~**ê didin bi hilûsê** çıkarı için her şeyi mübah görmek
namûsdar *rd* namuslu
namûsdarî *m* namusluluk

namûskar *rd* namuslu
namûskarî *m* namusluluk
namûskarkî *rd/h* namusluca
namwer *rd* namdar, ünlü
namzed *nd/nt* 1. aday, namzet (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse) 2. aday, namzet (bir iş iş yetiştirilmekte olan kimse) * **ji bo serokatiyê namzed diyar bûn** başkanlık için adaylar belli oldu ~ **nîşan dan** aday göstermek, namzet göstermek
namzedî *m* 1. adaylık, namzetlik 2. adaylık, namzetlik (bir görevde yetiştirilme) ~**ya xwe danîn** adaylığını koymak
nan *n* 1. ekmek (çeşitli tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, saçta veya tandırda pişirilmesiyle elde edilen yiyecek) * **nanê genim** (an jî **genimî**) buğday ekmeği 2. ekmek (insanı geçindirecek iş, kazanç) * **em ketine etra nanê xwe** ekmeğimizin derdine düşmüşüz 3. ekmek (yemek, aş) * **em nan li mala me bixwin?** ekmeği bizde yiyelim mi? * **nanekî baş da mêvanan** misafirlere güzel bir yemek verdi 4. yemek, ziyafet * **ew dawetî nan kirin** onları yemeğe davet etmiş 5. *mec* buğday ~ **bi guhan xwarin** aklını peynir ekmekle yemek ~ **bi rûçik tê xwarin** her şeyin dış görünüşü etkilidir ~ **bide (yekî) kerî ji xwe re hilîne** payın fazlasını arkadaşına ver ~ **dan 1)** yemek vermek, yemek çıkarmak 2) top vermek (çocuk oyunlarında) ~ **dan (yekî)** 1) (birine) **ekmek vermek** 2) (birine) yedirmek ~ **dan devê (yekî)** (birine) yemek yedirmek, yedirmek ~ **dan (yekî) kerî ji xwe re hilanîn** payın fazlasını arkadaşına vermek ~ **di devê şêr de ye** ekmek aslanın ağzında ~ **di paşil de** kimseye muhtaç olmayan ~ **heta ku mirov necû naçe xwarê** lokma çiğnenmeden yutulmaz ~ **jê hatin** ekmek kapısı olmak * **divê mirov xiyanet bi cihê ku nanê miroj jê tê, neke** insan ekmek kapısına ihanet etmemeli ~ **jê re tune bûn** (birinin) bir sözünü iki etmemek ~ **ji baniyê av ji kaniyê** ekmek elden, su gölden ~ **ji jûnê ketî** nankör kimse ~ **ji malan av ji malan taştiya palan** ekmek elden, su gölden ~ **li eniya hirçê ye** ekmek aslanın ağzında ~ **pêşkêş kirin** yemek sunmak, yemek çıkarmak (ziyafet için) ~ **û ava (yekî) li dinyayê qedîn** kandil yağı tükenmek (ölmek) ~ **û avên (yekî) ji dinyayê kêm bûn** kavli tamam olmak (ölmek) ~ **û tirî** eylül ayı ~ **û xwê li ser çokan e** nankör kimse ~ **xenîmî (yekî) bibe** ekmek çarpsın ~ **xenîmî min be!** Kuran (veya ekmek) çarpsın! ~ **xwarin 1)** yemek yemek 2) lokma yemek (dervişler arasında) ~**ekî pehtî ji du girik hevîr çêtir** e bu günkü tavuk yarınki kazdan iyidir ~**ê axa diçe canê** (an jî **zikê**) **xulam diêşe** giden ağanın malı üzülen uşağı ~**ê bêxwê dixwe tirên şor** dike kendinden büyük işlere kalkışmak ~**ê bêxwê xwarin** güçsüz, işe yaramaz olmak ~**ê bi nan 1)** borca borc 2) her şey karşılıklı ~**ê bikizrik** kakırdak poğaçası ~**ê (yekî) birîn** (birini) ekmeğinden etmek ~**ê canbazan li ser pişta ehmeqan e** *argo* akıllılar ahmakların sırtından geçinir ~**ê cehîn** arpa ekmeği ~**ê (me) çavê (te) kor bike** gözüne dizine dursun ~**ê çivê** acımsı tadı olan ve yenilen bir bitki ~**ê deriyan** el ekmeği ~**ê deriyan di zikê (yekî) de ye** *argo* el kapısında büyümüş ~**ê deriyan ketin zikê (yekî)** el kapısından büyümüş olmak ~**ê (yekî) di paşila (wî) de bûn** (birinin) kolunda altın bilezik olmak ~**ê fetîr 1)** yufka ekmek 2) mayasız ekmek ~**ê genimî** buğday ekmeği ~**ê helite** cevizli ekmek ~**ê hilatî** mayalı ekmek ~**ê (yekî) jê hatin** ekmek kapısı olmak, geçim kaynağı olmak (bir şeyden ekmeğini kazanır olmak) ~**ê (yekî) ji (yekî din) bûn** ekmeğini yemek (birinin işinden çalışarak geçimini sağlamak) * **heyra camêr ji min re baş e, nanê min jî wî ye** adam bana iyi, ben ekmeğini yiyiyorum ~**ê ji deriyan xwelî li seriyan** ele muhtaç olanın toprak başına ~**ê jikeva** mayasız ekmek ~**ê kizrikan** kakırdak poğaçası ~**ê ku bişikê nacebire** kırılan kalp zor düzelir ~**ê (yekî) li ser (yekî din) bûn** ekmeğini yemek (geçim yönünden birinin yardımlarından yararlanmak) ~**ê (wî) li ser çoka (wî) bûn** nankör olmak ~**ê malê** ev yemeği ~**ê me bêxwê ye** ne yapsak yaranamıyoruz ~**ê mêran li mêran bi deyn e** er lokması er kursağında kalmaz ~**ê mêran li mêran ne biminet e** er lokması er kursağında kalmaz ~**ê mêzînê** fırın ekmeği ~**ê mişeliqê** sac üzerinde pişirilen kalınca ekmek ~**ê pehtî 1)** pişmiş ekmek 2) *mec* altın bilezik * **xiratî nanê pehtî ye** marangozlük altın bileziktir ~**ê qalin** kalın yuvarlak ekmek ~**ê qatqat** katmerli etmek ~**ê tenûrê** tandır ekmeği ~**ê pîde** pide ekmeği ~**ê rastan çavê xwaran** iyilik yap denize at ~**ê sêlê** sac ekmeği ~**ê sêlê rûn kirin** ekmeğine yağ sürmek ~**ê sêlê ye, ne berê te heye ne pişta te** sağı solu belli olmayan, güvenilmez kimse ~**ê şikeva** mayasız ekmek ~**ê tawê** tavada yağda yapılan bir tür börek ~**ê tîrê 1)** ince sac ekmeği 2) yufka ekmek ~**ê toraqê** çökelekli ekmek ~**ê tost** tost ekmeği ~**ê tûj** ince bulgur, biber, soğan ve kavurmadan yapılan fırın ya da tandırda pişirilen ekmek ~**ê xaşik** darı ekmeği ~**ê xewre** etli kümbe ~**ê xwe deranîn** ekmeğini çıkarmak ~**ê xwe derxistin** ekmeğini kazanmak ~**ê xwe jê deranîn** ekmeğini çıkarmak, ekmeğini kazanmak ~**ê xwe jê derxistin** ekmeğini kazanmak ~**ê xwe ji ke-**

vir derxistin ekmeğini taştan çıkarmak **~ê xwe qezenc kirin** ekmeğini kazanmak **~ê zavê** güvey yemeği
nana *nd* hayır, yok ~ **nekirin** bir dediğini iki etmemek
nanakirin *m* kabul etmeme
nana kirin *l/gh* kabul etmemek
nançûçik *bot/m* madımak
nanda başkaları besleyen
nanda *nd* 1. velinimet 2. *rd* azıklı (yoksulları doyuran)
nandan *bnr* nanda
nandank *m* ekmeklik (ekmek koymaya yarar kab)
nandar *nd* 1. velinimet 2. *rd* azıklı (yoksulları doyuran)
nandirûn *m* buğday biçme
nan dirûn l/gh buğday biçmek
nandoz *rd* yaltak, yaltakçı
nandozî *m* yaltakçılık, yaltaklık ~ **kirin** yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek
nane *bot/m* nane (Mentha piperita)
nanedank *m* nanelik
naneloş *n* lavaş ekmeği
nanereq *n* peksimet
nanesêlk *n* yufka
naneya derewîn *bot/nd* yaban nanesi
nanêcûcikê *bnr* nanê çûkê
nanê çûçê *bot/nd* çoban dağarcığı
nanê fitarê *nd* iftar yemeği
nanê hindokan *nd* bisküvi
nanê hişk *nd* peksimet
nanê mirçîkan *bot/m* çoban çantası (Capsella bursa pastoris)
nanê pêxember mısır
nanê pişêfkê *nd* gözleme, gözleme ekmeği
nanê sêlê *m* 1. yufka ekmek 2. bazlama, bazlamaç, gözleme ekmeği
nanê şevî *nd* bayat ekmek
nanê tewikî *m* katmer (ekmeği)
nanfiroş *nd/nt* 1. ekmekçi (satan kimse) 2. ekmekçi (ekmek satılan yer)
nanfiroşî *m* ekmekçilik
nangenim *rd* yalaka, yaltak
nangenimî *m* yalakalık, yaltaklık
nangenimîkirin *m* yalakalık yapma, yağcılık yapma
nangenimî kirin *l/gh* yalakalık yapmak, yağcılık yapmak
nangermî *m* yalakal, yaltak
nangermîkirin *m* yalakalık yapma, yağcılık yapma
nangermî kirin *l/gh* yalakalık yapmak, yağcılık yapmak
nangermîtî *m* yalakalık, yaltaklık
nangir *n* iri taneli ürün veren toprak
nangiranî *m* kıtlık, gıda kıtlığı
nanheram *rd* nankör
nanheramî *m* nankörlük
nanik (I) *n* bir karasaban elemanı
nanik (II) *n* küçük ekmek
nanik *m* petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu) ~**a hingiv** arı dalağı
nanikê çûçê *bot/nd* kuş ekmeği, çoban dağarcığı (Thlaspi)
nanikê hêjîran *nd* incir ezmesi
nanikê hêkê *nd* lokma
nanikê hingiv *nd* petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)
nanikê tawê *nd* tavada yağda yapılan bir tür börek
nanîk *m* nanik
nankor *rd* nankör
nankorane *rd/h* nankörce
nankorî *m* nankörlük
nankorkî *rd/h* nankörce
nankwîsik *bot/m* acımsı bir tadı olan bitki türü
nano *rd* yiyip içmekten başka bir şeye yaramayan
nanofiro *m* ekmek ve ayran aşı
nano kirin *l/gh argo* beslemek
nanotirî *bnr* nanûtirî
nanotî *m* adı kötüye çıkma
nanoziko *m* 1. azık 2. *h* karın tokluğuna (karın tokluğuna yetecek kadar)
nanpêj *nd/nt* 1. ekmekçi (ekmek pişiren) 2. fırıncı (fırında çalışan, ekmek yapan) 3. aşçı
nanpêjgeh *m* fırın
nanpêjî *m* 1. ekmekçilik 2. fırıncılık 3. aşçılık
nansêlk *m* yufka ekmek
nanûtirî *m* 15 eylülde başlayıp iki hafta kadar sürüyor; bu dönemde üzüm boldur, ayreten çoban ve sığırtmaçların antlaşmaları bu dönemde sona eriyor.
nanûzik *h* karın tokluğuna
nanxane *m* ekmekhane
nanxur *nd/nt* sığıntı, yanaşma ~ **û avxur** *nd/nt* yanaşma, uşak
nanxurî *m* sığıntılık, yanaşmalık
nanxweşk *n* ince irmikten yapılan bir tür ekmek
nanzik *m* azık, karın tokluğuna yetecek kadar
nanzikî *h* karın tokluğuna
nap *m* tırnak, tırnak ucu
napalm *m* napalm
napandî *bnr* nependî
napavêj *rd* tırmıklayıcı
napbûn *m* tırmıklanma
napbûn *l/ngh* tırmıklanmak
naperest *fel nd/rd* yokçu, nihilist
naperestî *m* yokçuluk, nihilizm
naperok *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak beresi)
naperokkirin *m* tırmıklama
naperok kirin *l/gh* tırmıklamak
naperûçk *m* 1. tırnak, pençe 2. tırmık (tırnak beresi)
naperûçkdan *m* tırmalama

naperûçk dan *l/gh* tırmalamak
naperûçkdayîn *rd* tırmalayış
naperûçkkirin *m* tırmalama
naperûçk kirin *l/gh* tırmıklamak
naperûşk *m* **1.** tırnak, pençe **2.** tırmık (tırnak beresi)
naperûşkirin *m* tırmalama
naperûçk kirin *l/gh* tırmıklamak
naperûçkkirî *rd* tırmıklanmış olan
napirandin *m* pençeleme, tırmalama
napirandin *l/gh* pençelemek, tırmalamak
napirandî *rd* tırmalamış olan
napkirin *m* tırmıklama, tırmalama
nap kirin *l/gh* tırmalamak, tırmıklamak
napkirî *rd* tırmalamış, tırmıklanmış olan
naprok *m* **1.** tırnak, pençe **2.** tırmık (tırnak beresi)
naprûçk *m* **1.** tırnak, pençe **2.** tırmık (tırnak beresi)
naprûkkirin *m* tırmalama, tırmıklama
naprûçkî kirin *l/gh* tırmalamak, tırmıklamak
napuxte *rd* olgun olmayan
neq *n* boyun
naqete *rd* ölmezoğlu * **ev qumaş naqete ye** bu kumaş ölmez oğlu
naqor (I) *m* bir balık türü
naqor (II) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
naqos *n* çan, ağaçtan çan * **naqosê dêrê** kilise çanı
naqûr *m* bir enstrüman adı
naqûs *bnr* naqos
nar (I) *n* ateş
nar (II) *bnr* hinar
nar (III) *rd* narin
narcîl *m* Hint cevizi
nardin *m* sezme
nardin *l/gh* sezmek
nardî *m* sezgi
nardîn *bot/m* nardin (Eryngium campestre)
narewan *bot/m* kayın (ağacı) (Fagus orientalis)
narê *nd* bir halay adı
nargîl *bot/m* **1.** hindistan cevizi (Cocos nucifera) **2.** hindistan cevizi (bu ağacın yemişi)
nargîle *m* nargile
narinc *bot/m* **1.** turunç **2.** turunç (bu ağacın portakala benzeyen suyu acımtırak meyvesi) **3.** portakal
narincat *m* nezaket
narince *m* el bombası
narinciye *bot/m* narenciye, turunçgiller
narincî *rd* turuncu, turunç renginde olan
narincîlok *m* el bombası
narincok *m* el bombası **~a destan** el bombası
narîn *rd* **1.** narin, yepelek, zarif **2.** narin, nazik **3.** ince, zarif (düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan) * **mirovekî narîn** ince bir insan
narînê *m* halay adı
narînî *m* **1.** narinlik, zariflik **2.** incelik, zerafet **3.** narin, zarif * **bejna narînî** zarif bir vucüt
narkotîk *m* narkotik, uyuşturucu (uyuşturan madde)
narkotîzm *m* narkotizm
narkoz *bj/m* narkoz **~ dan (yekî)** narkoz yapmak
narkozvan *nd/nt* narkozcu
narkozvanî *m* narkozculuk
narok *bot/m* nar
narsîsîst *rd* narsisist, özsever
narsîsîzm *m* narsisizm, öz severlik
narsîst *nd/nt* narsist, özsever
narsîzm *m* narsizm, özseverlik
narvîn *m* kader
nas (I) *fel/m* nas, doğma
-nas (II) *rz/m* isimden isim türetme soneki * **maf+nas** hukukçu
nas (III) *n* **1.** tanıdık **2.** *rd* tanıdık, aşina, bildik (önceden bilinen, görülen) **3.** tanış **~ kirin** tanımak **(ji dûr ve) ~ kirin** gıyaben tanımak * **ez keça xaltiya we me, ez we ji dûr ve nas dikim** ben teyzenizin kızıyım, sizi gıyaben tanıyorum **~ û dost** eş dost **~ê (yekî) derketin** tanıdığı çıkmak **~ê hev derketin 1)** tanıdık çıkmak, bildik çıkmak **2)** tanış çıkmak
nasan *m* **1.** tanıma **2.** tanı, teşhis
nasandar *rd* tanımlayan
nasandin *m* tanıtma, tanıtış
nasandin *l/gh* tanıtmak
nasankirin *m* tanılama
nasan kirin *l/gh* tanılamak
nasat *rd* sade olmayan
nasbar *rd* tanınan
nasbûn *m* tanınma
nas bûn *l/ngh* tanınmak
nasbûnî *m* tanışıklık
nasbûyî *rd* tanınmış
nasbûyîn *m* tanınış
nasdan *m* tanıtma
nas dan *l/gh* tanıtmak
nasdar *rd* **1.** tanınan **2.** tanımlayan
nasdarbûn *m* tanınma, parlama (ün, san kazanma)
nasdar bûn *l/ngh* tanınmak, parlamak (ün, san kazanmak)
nasdarî *m* **1.** tanınma **2.** tanışıklık
naser *nd/nt* uzman **~ê kompîturê** bilgisayar uzmanı
naserbûn *m* uzmanlaşma
naser bûn *l/ngh* uzmanlaşmak
naserî *m* uzmanlık **~ya kompîturê** bilgisayar uzmanlığı
nasik *nd/rd* tamdık
nasikber *rd* tanıdık
nasir *m* nasır **~ girtin** nasır bağlamak (veya tutmak)
nasirgirtin *m* nasırlanma, nasır bağlama

nasir girtin *l/ngh* nasırlanmak, nasır bağlamak
nasirgirtî *rd* nasırlı, nasır bağlamış olan
nasirî *rd* nasırlı, nasırlaşmış olan
nasirîbûn *m* nasırlanma
nasirî bûn *l/ngh* nasırlanmak, nasırlaşmak
nasiya xwe dan hev *l/bw* tanışmak
nasî *m* tanışma **~ya xwe dan (yekî)** biriyle tanışmak
nasîn *m* 1. tanıma, tanıyış 2. tanıma (daha önce görmüş olma, ilişkisi bulunma, bilme) 3. tanıma (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunma) 4. tanıma (bilip ayırma, seçme, ayırt etme)
nasîn *l/gh* 1. tanımak 2. tanımak (daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak, bilmek) * **ew van deran dinase** buraları tanıyor 3. tanımak (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunmak) * **te hîna jî mirov nenasîne** sen insanları hâlâ da tanıyamamışsın 3. tanımak (bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek)
nasîner *nd/nt* 1. tanıştırıcı, takdimci 2. tanıtmacı 3. *rd* tanıtıcı
nasînerî *m* 1. tanıştırıcılık, takdimcilik 2. tanıtmacılık 3. tanıtıcılık
nask *m* birden bire başlayan sızı
nasker *rd* tanıyan
naskirin *m* 1. tanıma, tanıyış 2. tanıma (daha önce görmüş olma, ilişkisi bulunma, bilme) 3. tanıma (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunma) 4. tanıma (bilip ayırma, seçme, ayırt etme) 5. yakalmak (belirlemek, anlamak)
nas kirin *l/gh* 1. tanımak 2. tanımak (daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak, bilmek) * **ew van deran nas dike** buraları tanıyor 3. tanımak (bir kimse veya şeyle ilgili doğru ve tam bilgisi bulunmak) * **te hê jî mirov nas nekirine** sen insanları hâlâ tanıyamadın 4. tanımak (bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek) * **piraniya ajalan giyayên ku dê ziyanê bide wan ji hev nas dikin** hayvanların çoğu kendilerine zarar verecek otları tanır 5. yakalmak (belirlemek, anlamak) * **zeafiyeta wî nas kiribû** onun zayıf damarını yakalamıştı
naskirî *nd/rd* 1. tanıdık 2. tanınan, namlı 3. tanınan, tanınmış, popüler
nasname *m* 1. kimlik (kim olduğunu tanıtlayan belge) * **li nasnameya me gişkan nihêrtin** hepimizin kimliğini kontrol ettiler 2. kimlik belgesi, kimlik kartı
nasnav *m* 1. unvan 2. mahlas, takma ad
nasnebûn *m* tanınmama, bilinmeme
nasnebûyî *rd* adı belirsiz
nasnekirin *m* 1. tanımama 2. yabancı olma
nas nekirin *l/gh* 1. tanımamak 2. yabancı olmak
nasnîşan *m* unvan
Nasranî *rd* (Hz. İsan'ın doğduğu Nasıra köyünün adından) Nasranî
Nasranîtî *m* Nasranîlik
nasût *m* madde, metal
nasûtî *rd* maddî
nasyar *nd/rd* 1. tanıdık 2. tanınan, namlı 3. popüler (her kesin tanıdığı)
nasyarbûn *m* tanınma
nasyar bûn *l/ngh* tanınmak
nasyarî *m* tanışıklık
nasyarkirin *m* tanıtma, tanıştırma
nasyar kirin *l/gh* tanıtmak, tanıştırmak
nasyonal *rd* nasyonal
nasyonalîst *rd* nasyonalist
nasyonalîzm *m* nasyonalizm
naşiyane *rd/h* toyca, çaylakça, cahilce
naşî *rd* 1. toy, torlak 2. toy, acemi (zihin bakımında yeterince gelişmemiş) 3. tecrübesiz, deneyimsiz
naşîbûn *m* cemileşme
naşî bûn *l/ngh* acemileşmek
naşîkî *rd/h* toyca, çaylakça
naşîn (I) *rd* toy, torlak
naşîn (II) *m* gömülme, dehnolunma, defnedilme
naşîn *l/ngh* gömülmek, dehnolunmak, defnedilmek
naşînî *m* toyluk
naşît *rd* 1. toy, çaylak 2. acemi (gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan) 3. acemi, acemi çaylak, deneyimsiz (işinde, mesleğinde ilerlememiş olan)
naşîtî *m* 1. toyluk 2. acemilik, çaylaklık 3. acemilik, deneyimsizlik **~ kirin 1)** toy davranmak **2)** acemilik etmek **~ kişandin** acemilik çekmek
naşîtkî *h* 1. toyca 2. acemice
naşor (I) *n* ince tiftik parçası
naşor (II) *zo/m* tırtıl
naştayî *m* kıtlık
naştin *m* 1. gömme, gömmüş (toprakla örtme) 2. gömme, defnetme (ölüyü gömme)
naştin *l/gh* 1. gömmek (toprakla örtmek) 2. gömmek, defnetmek
naştî *rd* 1. gömme * **kuweta naştî** gömme banyo 2. gömük 3. gömülü, metfun
nat *wj/m* naat
natif *m* yara fıtili
natiqa *m* natıka
natir *m* natır
natirî *m* natırlık
nativizm *m* nativizm
nator *nd/nt* bekçi, bağ bekçisi **~ê şevê** gece bekçisi
natorî *m* bekçilik **~ kirin** bekçilik etmek
natron *m* natron
naturalîst *rd/nd* natüralist, doğalcı
naturalîzm 1. natüralîzm (sanat akımı olarak) 2. *fel* natüralizm, doğalcılık

naturel *rd* natürel
naturîst *nd/rd* natürist, doğacı
naturîzm *fel/m* natürizm, doğacılık
naturmort *m* natürmort
natuvîzm *psî/m* doğuştancılık
natûq *rd* natuk (düzgün, güzel ve kolaylıkla söz söyleyen)
nav (I) *rz/m* isimden isim türetme öneki * **nav+neteweyî** uluslar arası
nav (II) *n* 1. ad, isim * **navê xwe ji min re bibêje** adını bana söyle 2. ad (ün, nam, şöhret) 3. ad, isim (kişi, insan) * **navên nû tevlî rojnameyê bûn** yeni isimler gazeteye katıldı 4. sıfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı) * **ez bi navê hevaltiyê vî tiştî ji te dixwazim** arkadaş sıfatıyla bunu senden istiyorum 5. *mec* imza (herhangi bir dalda ün yapmış yazar, sanatçı) * **di kovarê de navên navdar jî hene** dergide ünlü imzalar da var ~ **bi dû xwe xistin** ünlenmek, nam salmak ~ **dan 1)** ad vermek (bir işi kimin yaptığını söylemek) **2)** ad yapmak, isim yapmak, ün kazanmak, nam almak **3)** adı çıkmak (hakkı olmayan bir ün kazanmak, hakksız ün kazanmak) ~ **danîn ser** ad koymak ~ **di xwe dan** meydan okumak ~ **gotin** ad vermek (bir işi kimin yaptığını söylemek) * **bi ser min de neyên ez nav nabêjim** üzerime varmayın ad vermem ~ **girtin** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~ **hatin kişandin** ad çekilmek ~ **heye lê ew tune ye** ismi var cismi yok (adı olmasına rağmen görevini, etkinliğini yerine getirmeyen) ~ **hildan** anmak, zikretmek, -den bahsetmek * ditirse ku navê nexweşînê hilde hastalığın adını anmaktan korkuyor ~ **ji xwe berdan** ad yapmak, isim yapmak, ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak), (bir alanda) ün kazanmak ~ **ketin ser (yekî)** adı çıkmak ~ **kirin (an jî xistin) ser xwe** yapacağına dair söz vermek veya yapacağını ilan etmek ~ **kişandin** ad çekmek ~ **lê danîn 1)** ad koymak **2)** ad takmak ~ **lê hatin danîn** adı konulmak, adlandırılmak, adı verilmek ~ **lê hatin kirin** ad almak, ad konulmak, adlandırılmak ~ **lê kirin 1)** ad koymak **2)** ad takmak ~ **li (yekî) danîn** (birine) ad koymak, ad takmak ~ **li (yekî) kirin** (birine) ad koymak, ad takmak ~ **û deng** ad, şan şöhret, ün ~ **û deng dan** nam vermek (veya salmak), ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak), ünlenmek, şan vermek, meşhur olmak ~ **û dengê (yekî) belav bûn** nam salmak, şöhret salmak ~ **û dengê (yekî) derketin** şöhret salmak ~ **û dengê (yekî) li dinyayê belav bûn** şöhreti dünyayı tutmak ~ **û dengê (yekî) li dinyayî birîn** namı nişanı kalmamak ~ **û niç** bayramlık ad, kötü ün ~ **û nîşan** adı sanı ~ **û nîşana (yekî)** adı sanı **(bi) ~ û nîşana xwe** adıyla sanıyla ~ **û nûç** bayramlık ad, kötü ün ~ **û nûçik 1)** bayramlık ad **2)** sıfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı) ~ **û nûç pê ve danîn** ad takmak ~ **vedan** ün almak (kazanmak, salmak veya yapmak) ~**ekî Xwedê (jî) star e** sır saklamayı bilmek gerek ~**ê (yekî) aşkera kirin** adını vermek (birinin adını bildirmek) ~**ê (yekî) belav bûn** adı duyulmak (tanınmak) ~**ê (...) bi bîr anîn** adını anmak ~**ê (...) bi bîr neanîn** adını anmamak ~**ê (yekî) bi dînî derketin** adı deliye çıkmak ~**ê (yekî) bi xerabî derketin** adı kötüye çıkmak ~**ê (yekî) bi xerabî derxistin** adını kirletmek (veya lekelemek), adını kötüye çıkarmak ~**ê (...) bihurîn (borîn** an jî **derbas bûn)** adı geçmek * **pirtûka ku li jorê navê wê bihurî** yukarda adı geçen kitap ~**ê (yekî) bilind kirin** (birini) göklere çıkarmak ~**ê civatê** (an jî **komê**) *rz* topluluk adı ~**ê curedar** cins isim ~**ê (yekî) dan (...)** adını vermek (biri tarafından salık verildiğini söylemek) * **navê min bidê, wê ji te re bibe alîkar** adımı ver o sana yardımcı olur ~**ê (...) dan ser xwe** kendine ... süsü vermek * **navê şoreşgeriyê daye ser xwe** kendine devrimci süsü vermiş ~**ê (yekî) dan zanîn** adını vermek (birinin adını bildirmek) ~**ê (...) derbas bûn (bihurîn** an jî **borîn)** adı geçmek, ismi geçmek * **pirtûka ku li jorê navê wê derbas bû** yukarda adı geçen kitap ~**ê (yekî) derbasî (...) bûn** adı geçmek, adı yazılmak * **navê wê derbasî dîroka têkoşînên neteweyî yên cîhanê bû** adı dünya ulusal kurtuluş mücadeleleri tarihine geçti ~**ê (yekî) derketin 1)** ad yapmak (bir alanda) ün kazanmak **2)** adı çıkmak (haksız ün kazanmak) **3)** adı çıkmak, adı kötüye çıkmak, çavlanmak, dillere düşmek (kötü bir ün kazanmak) * **ne zilamekî xerab e, lê carekê navê wî derketiye** kötü adam değil, ama bir kere adı çıkmış ~**ê (yekî) derxistin** ünlendirmek ~**ê diya xwe ji bîr kirin** kim olduğunu bile unutmak ~**ê dîko Elî Evdirehman e** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~**ê (...) gotin** ad vermek (bir işi kimin yaptığını söylemek) ~**ê gur derketiye bi notî** kurtun adı bir kere yırtıcılığa çıkmış ~**ê (yekî) hatin dayîn** adı verilmek ~**ê (yekî) hebûn** adı olmak ~**ê hevedudanî** birleşik isim ~**ê (...) heye** adı var ~**ê (tiştekî) heye lê ew bi xwe tune ye** ismi var cismi yok (adı edilen kimse veya şeyin gerçekte var olmadı anlatır) ~**ê (...) hilnedan** adını ağzına almamak ~**ê (yekî) ji dinyayê rakirin** adını dünyadan silmek ~**ê (yekî) ji navê birandin** (an jî **rakirin)** silmek (ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek) * **navê wî ji cîhana siyasetê rakir** adını siyaset dünyasından sildi ~**ê**

(yekî) ketin (...) (bir işe) adı karışmak * navê wî jî ketiye vê bûyera diziyê bu hırsızlık olayına adı da karışmış ~ê (yekî) ketin defteran kara listeye girmek ~ê (yekî) kirin kutikê adını kütüğe geçirmek ~ê komê *rz* topluluk adı ~ê (yekî) lekedar kirin adını kirletmek (veya lekelemek) ~ê (...) lê danîn birinin adını bir başkasına koymak ~ê (yekî) lê hatin nivîsandin adı geçmek, adı yazılmak * navê wê derbasî dîroka têkoşînên neteweyî yên cîhanê bû adı dünya ulusal kurtuluş mücadeleleri tarihine geçti ~ê (yekî) lê kirin ismini yazmak ~ê (yekî) lê nivîsandin ismini yazmak ~ê (wan) li hev bûn adları aynı olmak ~ê (wan) li hev danîn adları aynı koymak ~ê (yekî) li ser zimanê min bû adı dilimin ucundaydı ~ê (yekî) man adı kalmak * ew mir, navê wî ma o öldü adı kaldı ~ê (yekî) nehatin hildan adı bile okunmamak ~ê (yekî) nehatin ser zar û zimanan esamisi okunmamak ~ê nenêrbaran *rz* soyut isim ~ê (...) pê re bûn adı üstünde ~ê (yekî) pê xara kirin adına kara sürmek, birine zifos atmak ~ê (yekî) ragihandin adını vermek ~ê razber (an jî nenêrbaran) *rz* soyut isim ~ê şûştinê kirin serê suya göstermek (hafifçe yıkamak) ~ê te bi xêr adını bağışlamak * navê te bi xêr? adını bağışlar mısın? ~ê (yekî) tune bûn adı bile okunmamak ~ê we bi xêr? adınızı bağışlamak * navê we bi xêr? adını bağışlar mısınız? ~ê (yekî) winda bûn adı bile okunmamak ~ê (yekî) winda kirin (birine) kara leke sürmek ~ê wî tiştî lê danîn adını koymak ~ê xerab hatin ser (yekî) adlanmak, kötü ün kazanmak ~ê xwe heq kirin adını taşımak (sahip olduğu adın sorumluluğunu yüklenmiş olmak) ~ê xwe lê danîn birine kendi adını koymak (veya vermek) ~ê xwe winda kirin altın adını bakır etmek ~ê xweser özel isim ~ên pêreyî yên navdêrî û rengdêrî ad ve sıfat yan cümleleri

nav (III) *m* **1.** iç, dahil (herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dış karşıtı) * **erebe di nava zeviyê de bihurî** araba tarlanın içinden geçti dahil * **kesê ku di nava bajêr de kar dikin** şehrin dahilinde iş yapanlar **2.** iç (oyuk olan veya oyuk sayılan şeylerin boşluğu) * **te li nava sendirûkê jî mêze kir?** sandığın içine de baktın mı? **3.** iç (cisimlerin yüzeyleri arasında kalan her nokta) * **nava texte riziyaye** tahtanın içi çürümüş **4.** iç (toplu bir durumda bulunan; kimse veya nesneler arasında bulunan kimse veya nesne) * **di nava her civakê de çawa ku mirovinên baş hene wisan ên xerab jî hene** her toplumun içinde iyi insanlar olduğu gibi kötüleri de var **5.** iç (kabuğu olan veya dışı kabuk durumunda bulunan yiyeceklerde kabuğun sardığı bölüm) * **nava zebeşê** karpuzun içi **6.** iç (mide, bağırsak, karın) **7.** iç (akıl, gönül, irade gibi insanın manevî varlığını oluşturan şeylerden her biri) * **ew kêf û şeqa di nava min de** içimdeki o sevinç **8.** iç (bir ülkede, şehirde, topluluktta vb. de olan veya yapılan) * **têkiliyên nava malbatê** aile içi ilişkiler **9.** kucak, iç (herhangi bir durumun veya şeyin sınırlarının arası) * **em di nav deryayê de ne** denizin kucağındayız **10.** bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) * **nava wê zirav e** beli ince **11.** *rd* iç (iki veya ikiden çok şeyde merkeze daha yakın olan) **12.** orta (iki uçtan eşit uzaklıkta olan yer) * **nava meydanê** meydanın ortası * **tam li navê xist** tam ortasından vurdu **13.** orta (topluluk içinde, arasında) * **em di nav xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım **14.** *rd* orta (her iki yanda kendi türünden eşit sayıda nesneler bulunan) * **qata navê** orta kat **15.** göbek, orta (bahçe, halı, tavan, tepsi gibi şeylerin orta kısmı) * **neqşê nava xaliyê xweşik e** halının göbeğindeki nakış güzel **16.** *mec* öz, zübde * **qeyrana bera di nava şirketê bi xwe de ye** asıl kriz şirketin özünde ~ **derpê tije kirin 1)** donuna yapmak (veya doldurmak) **2)** donuna yapmak, donuna doldurmak (çok korkmak) ~ **dilê (yekî) qetîn** yüreğinin yağı (veya yağları) erimek (çok korkmak) ~ **jê stendin** bel kündesi (güreşte) ~ **lê qetandin** paniğe vermek ~ **li xwe qetandin** gırtlak patlatmak ~ **û dilê (yekî) hatin xwarê 1)** içi dışına çıkmak (kusmaktan rahatsız olmak) **2)** içi dışına çıkmak (bir taşıtta, kötü yol sebebiyle çok sarsılıp kusmak) ~ **û dilê (yekî) li hev xistin** içi dışına çıkmak (bir taşıtta, kötü yol sebebiyle çok sarsılıp kusmak) ~ **û dilê (yekî) perpitîn 1)** bağrı yanmak (çok acı duymak) **2)** içini kemirmek ~ **û dilê (yekî) pê êşandin** içini sıkmak ~ **û dilê (yekî) qul kirin** bağrını delmek * **van tiştên qewimîn nav û dilê min qul kirin** bu olanlar bağrımı deldi ~ **û dilê (yekî) şewitîn** bağrı yanmak (çok acı duymak) ~ **û dilê (yekî) ricifîn** içi titremek **~a (tiştekî) bihurîn** içi geçmek **~a (yekî) çûn** içi gitmek, içi sürmek, sürmek (ishal olmak) * **nava min diçe** karnım sürüyor **~a derpê tije kirin** donuna etmek, altına etmek (veya kaçırmak) **~a dil kirin tepetep** yüreği çarpmak (merak, korku, kaygı gibi duygular sebebiyle beliren tedirginlik) **~a dilê (yekî) çar gopal lê xistin (an jî dan) 1)** kalbi küt küt atmak **2)** üç buçuk atmak **~a dilê xwe rihet kirin** içindekini kusmak **~a dilê (yekî) tepîn bûn** tedirgin olmak **~a dilê (yekî) xwendin** içinden geçeni anlamak, mektubu dışında oku-

mak ~a (yekî) ferihîn yüreği ürpermek ~a (yekî) gotin tirk içi hop etmek ~a (yekî) ketin göbeği düşmek ~a (yekî) kirin gulpegulp içi vık vık (fık fık) etmek ~a (yekî) kirin reperep içi vık vık (fık fık) etmek ~a (yekî) kirin tirkînî (an jî terpînî) 1) içi cız etmek 2) içi hop etmek ~a lavlavkê karınca belli (beli çok ince olan) ~a (yekî) qetandin ödünü koparmak ~a (yekî) qetîn ödü kopmak, yüreği ürpermek ~a te bi hêka kurkê be iç hastalığına yakallanıp derman bulmayasın ~a (yekî) teqandin ödünü koparmak ~a (yekî) teqîn ödü patlamak ~a wan canêcanê bûn içli dişli olmak, yağlı ballı olmak ~a wan xweş û bêş bûn içli dişli olmak, yağlı ballı olmak ~a xwe rêtin içini dökmek ~a xwe vala kirin içini açmak, içini boşaltmak, içini dökmek

nav (IV) *m* **1.** ara (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, aralık, mesafe) **2.** ara, esna, aralık (iki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, vakit, fasıla) * **wê navê em ne li wir bûn** o aralar orda değildik * **di vê navê de** bu arada * **ez wê navê nexweş bûm** o aralık hastaydım * **wê navê** o esnada **3.** ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * **nava min û wê ne xweş e** onunla aramız iyi değil **4.** ara (toplu bulunan nesnelerin veya kimselerin içi) * **di nav me de biyanî hene** aramızda yabancılar var **~a (wan) canêcanê bûn** aralarından su sızmamak **~a (wan) çêkirin** ara bulmak, arayı yapmak **~a (wan) neman** araları açık (veya bozuk) olmak * **nava me nemaye** aramız bozuk **~a (wî) û (yekî) ne xweş bûn** (bir şeyle) arası hoş (veya iyi) olmamak **~a (wî) û (yekî) tune bûn** (bir şeyle) arası hoş (veya iyi) olmamak **(di) ~a wan de ji vir û çiyayekî ferq hebûn** aralarından dağlar kadar fark olmak **(ji) ~a (wan) vekişîn** aradan çekilmek **~a wan partî bûn** aralarında hizipçilik olmak **~a wan tune bûn** (bir kimseyle) arası olmamak **~a wan xweş bûn** araları iyi olmak **~a wan xweş e** araları iyi **~a (wan) xera bûn** araları bozulmak, araları açılmak **~a (wan) xera kirin** aralarını bozmak, aralarını açmak **~a (wan) xweş kirin** arayı yapmak **~a xwe û (yekî) çêkirin** arayı yapmak **~a xwe û (yekî) xweş kirin** arayı yapmak

nava biriyan *nd* belce (iki kaş arası)

nava çilan *nd* karakış

nava darê *nd* çekirdek (ağaçlarda soyulmayan bölüm)

nava diran *ant/nd* diş özü

nava rojê *h* güpegündüz

navajo *ps/m* iç güdü

navajodar *rd* iç güdülü

navajoyî *rd* iç güdüsel

navandin *m* **1.** adlandırma, isimlendirme **2.** imzalama, parafe etme

navandin *l/gh* **1.** adlandırmak, isimlendirmek **2.** imzalamak, parafe etmek

navandî *rd* adlandırılmış, isimlendirilmiş

navbajaran *rd* şehirlerarası * **telefona navbajaran** şehirlerarası telefon

navbajarî *rd* şehirlerarası, kentlerarası

navbajarîn *rd* şehirlerarası

navban *n* iki dam arasındaki aralık

navbejnî *rd* orta boylu

navbend *m* **1.** ara, aralık (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, mesafe) **2.** ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * **navbenda me xweş e** aramız iyi

navber (I) *m* giriş, methal

navber (II) *m* **1.** ara, aralık (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, mesafe) **2.** ara, kesinti **3.** ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * **navbera min û wê ne xweş e** onunla aramız iyi değil **4.** ara (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi) **5.** *sp* ara (haftaym) **6.** *fiz* aralık (bir sesi bir başka sesten, kalına veya inceye doğru ayıran uzaklık) **7.** *mzk* aralık (portenin paralel çizgileri arasındaki boşluk) **7.** aralık, espas (harfler veya satırlar arasındaki açıklık) **8.** ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di navbera xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım **~ dan** ara vermek, fasıla vermek **~ dan (tiştekî)** ara vermek, aralık vermek **~ dan danişînê** celseyi tatil etmek **~ dan dibistanê** okul tatil olmak, ara verilmek **~ dan rûniştanê** celseyi tatil etmek **~ danê** kesintiye uğratmak **~ ketin (...)** kesintiye uğramak **~a (wan) çêkirin** ara bulmak **~a gerstêrkan** (an jî **hesareyan)** gezegenler arası **~a rojgeranan** gezegenler arası **~a wan xweş bûn** araları iyi olmak **~a wan xweş e** araları iyi **~a (...) xera bûn** araları bozulmak **~a (...) xera kirin** ara açmak, ara bozmak, kovculuk yapmak, aralarını bozmak **~a (wan) xweş kirin** ara bulmak

navber (III) *nd/nt* **1.** aracı **2.** ara bulucu, aracı **3.** aracı, tellâl (satışlarda aracılık eden kimse)

navbera birûyan *nd* belce (iki kaş arası)

navber dan *l/gh* ara vermek

navberdan *m* ara verme

navberdar *rd* aralıklı, espaslı (dizgide kelimeler, harfler veya satırlar arasında açıklığı olan)

navberdayîn *m* ara veriş

navberik *m* ara

navberî *m* **1.** aracılık **2.** ara buluculuk, aracılık **~ kirin** 1) aracılık etmek **2)** ara buluculuk etmek, aracılık etmek

navberk *m* ara

navberkî *m* aracılık

navbernav *n* ara başlık (gazetecilikte)
navberserniviîs *m* ara başlık (gazetecilikte)
navbertî *m* **1.** aracılık, tellâllık **2.** ara buluculuk, aracılık
navbeş *m* ara bölüm
navbeyn *m* **1.** ara (iki şeyi birbirinde ayıran uzaklık, açıklık, aralık, mesafe) **2.** ara, kesinti **3.** ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * **navbeyna min û wê ne xweş e** onunla aramız iyi değil
navbeynî *m* aracılık ~ kirin aracılık etmek
navbeynkar *nd/nt* **1.** aracı (üretici ile tüketici arasında alım satım konusunda bağlantı kuran ve bundan kazanç sağlayan kimse) **2.** ara bulucu, aracı ~ **xistin navberê** aracı koymak
navbeynkarî *m* **1.** aracılık **2.** ara buluculuk, aracılık ~ **kirin 1)** aracılık etmek **2)** ara buluculuk etmek, aracılık etmek
navbêj *nd/nt* **1.** aracı **2.** ara bulucu, aracı
navbêjî *m* **1.** aracılık **2.** ara buluculuk, aracılık ~ **kirin** 1) aracılık etmek **2)** ara buluculuk etmek, aracılık etmek
navbên *bnr* navbeyn
navbênçî *bnr* navbeynkar
navbênçîtî *bnr* navbeynkarî
navbêrik *m* kürek kemikleri aralığı
nav bi dû ketin *l/bw* ünlenmek
nav bi dû xistin *l/bw* ünlendirmek
nav bi dû xwe xistin *l/bw* ünlenmek
navbijvan *nd/nt* **1.** ara bulucu, aracı **2.** *sp* hakem
navbijvanî *m* **1.** ara buluculuk, aracılık **2.** *sp* hakemlik ~ kirin 1) ara buluculuk etmek, aracılık etmek **2)** hakemlik yapmak
navbir (I) *m* meşe yaprağı yığını
navbir (II) *m* **1.** aralık, geçenek, gezinti, koridor **2.** ara bölme **3.** bölme (büyük bir yeri veya alanı küçük oda veya kısımlara ayıran ince duvar veya tahta perde) **4.** germe, perde, tahta perde * **navbira textîn** tahta perde **5.** bölme (gemilerde) **~a ji textan** (an jî **depan)** tahta perde **~a malikan** *ant* karıncık çeperi
navbira malikan *ant/nt* karıncık çeperi
navbira textîn *nd* taraba, tahta perde
navbire *m* duvarı takviye için içli ve dişli çepeçevre konan kiriş
navbihurî *nd* adı geçen
navborî *nd* adı geçen
navcivakî *rd* toplumlararası
navcîn *nd/nt* **1.** aracı, ortacı **2.** *rd* orta, vasat
navcîndar *nd/nt* aracı
navcînî *m* **1.** aracılık, ortacılık **2.** *rd* ortaca
navçal *mat/rd* konkav
navçalî *rd* konkavca
navçap *rd* orta çaplı
navçar *m* orta parmak, ortancı parmak
navçav *n* **1.** belce (iki kaş arası) **2.** yüz, surat
navçe (I) *rd* **1.** orta boylu **2.** orta (aşırılıklardan kaçınan, ılımlı, orta halli olan)
navçe (II) *m* **1.** bölge **2.** ilçe, kaza
navçebejn torta boylu
navçegêr *bnr* navçegir
navçegêrî *bnr* navçegirî
navçegir *rd/nd* bölgeci
navçegirî *m* bölgecilik
navçemk *m* iki su arası
navçeparêz *rd/nd* bölgeci
navçeparêzî *m* bölgecilik
navçeq *n* apış arası
navçeyî *rd* bölgesel
navçok *m* kasaba
navçûn *m* ishal olma
navçiçik *m* iki meme arasındaki kısım
navçî *nd/nt* aracı, arabulucu
navçîn (I) *rd* ara sınıf, orta sınıf
navçîn (II) *nd/nt* **1.** aracı (üretici ile tüketici arasında alım satım konusunda bağlantı kuran ve bundan kazanç sağlayan kimse) **2.** ara bulucu, aracı ~ **xistin navberê** aracı koymak
navçînî *m* **1.** aracılık **2.** ara buluculuk, aracılık ~ **kirin** 1) aracılık yapmak **2.** ara buluculuk etmek, aracılık etmek
navçîtî *m* ara buluculuk, aracılık
navdan *m* ad alma, ad yapma, ünlenme, ün kazanma, nam salma, şöhret bulma (veya kazanma)
nav dan *l/gh* ad almak, ad yapmak, ünlenmek, ün kazanmak, nam salmak, şöhret bulmak (veya kazanmak)
navdank *rd* orta, vasat
navdar *rd* **1.** ünlü, meşhur, adlı, isimli **2.** tanınmış, şanlı ~ **bûn** meşhur olmak, üne kavuşmak ~ **kirin** meşhur etmek, ün kazandırmak
navdarbûn *m* ünlenme, ad alma, ün kazanma, şöhret bulma (veya kazanma), meşhurlaşma
navdar bûn *l/gh* ünlenmek, ad almak, ün kazanmak, şöhret bulmak (veya kazanmak), meşhurlaşmak
navdarbûyî *rd* ünlü, ün kazanmış olan
navdarbûyîn *rd* ünleniş, ad alma, ün kazanış, şöhret buluş (veya kazanış), meşhurlaşma
navdarî *m* ünlülük, meşhurluk, şan şöhret
navdayî *rd* **1.** ünlü, meşhur, ün kazanmış olan **2.** tanınmış ~ **bûn** ünlenmek, meşhur olmak, üne kavuşmak, nam almak ~ **kirin** meşhur etmek
navdayîbûn *m* **1.** ünlenme, ünlü olma, nam salma, üne kavuşma **2.** meşhurluk
navdayî bûn *l/ngh* ünlenmek, ünlü olmak, nam salmak, üne kavuşmak
navdayîkirin *m* **1.** sıfatlandırma **2.** meşhurlaştırma
navdayî kirin *l/gh* **1.** sıfatlandırmak **2.** meşhurlaştırmak

navdayîn *m* ad alış, ad yapma, ünleniş, ün kazanış, nam salış, şöhret bulma (veya kazanma)
navdeng *m* şan şöhret, şöhret
navdeng *rz/n* iç ses
navdengî *m* şan şöhret
navder *m* **1.** kapı eşiği **2.** giriş, geçenek, koridor, antre
navderî *m* sofa
navderk *m* kapı eşiği
navderkî *rz/rd* orta çıkışlı (ses)
navdest *n* avuç içi
navdest kirin *l/gh* **1.** elden vermek **2.** elde etmek
navdeşt *m* yalpı (dağlık alanda düzlük yer)
navdewletan *rd* devletlerarası * **peymana aştiyê ya navdewletan** devletlerarası barış antlaşması
navdewletî *rd* devletlerarası
navdêr *rz/m* ad, isim ~a çûbûyî (an jî **çêkirî**) *rz* türemiş ad, türemiş isim **~a girgîn** *rz* somut isim **~a hevedudanî** bileşik isim **~a ji navdêr çêbûyî** *rz* addan türeme ad, isimden türeme isim **~a şênber** *rz* somut isim **~a xurtkirî** *rz* pekiştirmeli isim * **hişk+e+hişk** sert sert
navdêra mê *rz/nd* dişil isim
navdêra nêr *rz/nd* eril isim
navdêra nêtar *rz/nd* nötr isim
navdêra pêkhatî *rz/nd* türetilmiş isim
navdêra sade *rz/nd* yalın isim
navdêra xwerûs *rz/nd* yalın isim, sade isim
navdil (I) *bnr* hinav
navdil (II) *nd* ciger yemeği
nav di xwe dan *l/bw* meydan okumak
navebir *bnr* navbir (II)
navejeka cencerê *nd* döğme makinasının mesnetleri
navek *m* **1.** merkez **2.** orta, göbek **3.** göbek (trafiği rahatlamak amacıyla kavşağın girişine yerleştirilen çember veya üçgen biçiminde ada) **~a çiyê** dağın orta bölümü
navekiyî *fel/rd* nominalist, adcı
navekî *rd* **1.** saymaca, itibarî **2.** ortalama * **bihayê mal ê navekî** malın ortalama fiyatı * **çareseriyeke navekî** ortalama bir çözüm
navekîtî *fel/m* nominalizm, adcılık
navenc *rd* orta, vasat
navend *m* **1.** merkez (herhangi bir yerin yönetim yeri) * **navenda saziyê** kurum merkezi **2.** merkez (bir işin öğretildiği yer) * **navenda perwerdehiyê** eğitim merkezi **3.** merkez (bir işin yoğun olarak yapıldığı yer) * **navenda pîşesaziyê** endüstri merkezi **4.** merkez (belirli bir yerin ortası) * **navenda bajêr** şehir merkezi **5.** iç merkez (depremin başladığı yer olarak kabul edilen nokta) **6.** gelişme * **navenda romanê** romanın gelişme kısmı **~a axaftinê (peyivînê** an jî **xeberdanê)** *ant* konuşma merkezi **~a bangeşeyê** propaganda merkezi **~a belavkirinê** dağıtım merkezi **~a çandê** kültür merkezi **~a erdhejê** deprem merkezi **~a giraniyê** *fiz* ağırlık merkezi **~a hejekê** deprem merkezi **~a hikûmetê** hükümet merkezi **~a melerzê** (an jî **erdhejê**) deprem merkezi **~a peyivînê** (an jî **xeberdanê**) *ant* konuşma merkezi **~a pîşesaziyê** sanayi merkezi **~a propagandayê** propaganda merkezi **~a radyoyê** radyo merkezi **~a xeberdanê** *ant* konuşma merkezi
navendî *rd* merkezî
navendîbûn *m* merkezîleşme, merkezlenme (merkezî bir yönetime bağlanma)
navendî bûn *l/ngh* merkezîleşmek, merkezlenmek (merkezî bir yönetime bağlanmak)
navendîkirin *m* merkezîleştirme
navendî kirin *l/gh* merkezîleştirmek
navendkêş *fiz/rd* merkezil * **hêza navendkêşiyê** merkezcil kuvvet
navendkomî *m* merkezlenme
navendkomîbûn *m* merkezlenme
navendkomî bûn *l/ngh* merkezlenmek
navendkomîbûyîn *m* merkezleniş
navendparêz *rd* merkezci, merkeziyetçi
navendparêzî *rd* merkezcilik, merkeziyetçilik
navendrevî *fiz/rd* merkezkaç * **hêza navendreviyê** merkezkaç kuvvet
naveng *m* **1.** merkez **2.** ortam **3.** ara, bölme
navengî *rd* merkezî
naverast *m* **1.** orta * **rojhilata naverast** ortadoğu **2.** merkez
naverok *m* **1.** içerik **2.** *ps* içerik **3.** *man* zımni
naverokî *rd* içerikli
navê *m* güreş
navê hevedudanî *rz/nd* birleşik isim
navê jê stendin *l/bw* belini kavramak
navê kombêj *rz/nd* topluluk ismi veya adı
navên razber *rz/nd* soyut isim
navên şênber *rz/nd* somut isim
navêr(I) *m* bölme, ara bölme
navêr (II) *rd* orta, vasat
navêr (III) *m* paravan
navêrî *rd* vasatî
navêş *m* **1.** karın ağrısı **2.** *bj* kolera
navêşî *rd* **1.**ishalli **2.** koleralı
navêşîbûn *l/ngh* içi sürme, ishal olma, sürgün olma, makineyi bozma
navêşî bûn *l/ngh* içi sürmek, ishal olmak, sürgün olmak, makineyi bozmak
navêşîkirin *m*ishal etme
navêşî kirin *l/gh* ishal etmek
navê xwe deranîn *l/bw* ünlenmek
navê xwe derxistin *l/bw* ünlenmek
navgelan *nd* halklararası
navgir (I) *rd* ileri gelen, ünlü
navgir (II) *rz/m* iç ek, ara ek
navgiran *rd* ünlü, ileri gelen
navgirek *rz/m* iç ek, ara ek

navgirtin *m* ünlenme, ünlü olma, nam salma, meşhur olma
nav girtin *l/gh* ünlenmek, ünlü olmak, nam salmak, meşhur olmak
navgîn *m* **1.** araç **2.** araç, vasıta (kişiler veya nesneler arasında bağlantı sağlayan şey) **3.** araç (bir şeye ulaşmak, bir şeyi elde etmek için yararlanılan kimse veya şey) **4.** *mec* araç (bir sonuca ulaşmak için kullanılan şey) **~ên ragihandinê** kitle iletişim araçları
navgîndar *rd* araçlı, vasıtalı
navgînên ragihandinê *nd* kitle iletişim araçları
navgînên peyitandinê *nd* tespit gereçleri
navgon *bnr* nogin
navgotî *nd* adı geçen
navguh *bnr* nogin
navgundî *m* salma (köyde halktan toplanacak para tutarını sağlamak için herkese biçilen pay)
navhalî *rd* orta halli
navhencî *rd* orta, vasat
navhevkirin *m* birbirine katma
navhev kirin *l/gh* birbirine katmak
navhilanîn *m* adını zikretme
nav hilanîn *l/gh* adını zikretmek
navhildan *m* adını zikretme
nav hildan *l/gh* adını zikretmek
navhilgir *rd* ad taşıyıcı
navhincî *rd/nd* **1.** orta, vasat **2.** ortaca, orta büyüklükte (büyüklük ile irilik bakımından, üç nesne arasında sonda veya başta ikinci gelen)
navik (I) *m* **1.** göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk) **2.** *ant* göbek (dölütte, yumurtanın dölüt dışında kalan bölümlerle ilişkisini sağlayan organların çıktığı yer) **3.** *bot* öz (bitkilerin kök, gövde ve dallarının boydan boya ortasında bulunan hafif, gevrek ve çoğu kez yumuşak bölümü) **4.** göbek (bazı sebze ve meyvelerin ortası) **~a (zarok) birîn 1)** (yeni doğan çocuğun) göbeğini kesmek **2)** (biri ötekinin) eline doğmak **~a diya (yekî) birîn** (biri ötekinin) eline doğmak **~a (yekî) ketin** göbeği düşmek **~a kezebê** kara ciğer göbeği **~a (yekî) pê ve bûn** göbeğinden bağlı olmak **~a wan bi hev re birîne** göbeği biriyle bağlı (veya beraber kesilmiş)
navik (II) *m* **1.** iç (kabuğu olan veya dışı kabuk durumunda bulunan yiyeceklerde kabuğun sardığı bölüm) * **navika nan** ekmek içi * **navika zebeşê** karpuz içi **2.** iç (pirinç, soğan ve baharatla hazırlanan, dolma gibi yemeklerde kullanılan karışım) **3.** eşelek (elma, armut,ayva gibi meyvelerin yenmeyen iç bölümü) **4.** çekirdek (ağaçlarda soyulmayan bölüm) **~a darê** çekirdek **~a mêweyê (an jî fêkiyê)** meyve içi
navika erdê *ast/nd* yer çekirdeği
navika kezebê *nd* karaciger göbeği
navika nan *nd* ekmek içi
navinc *m* **1.** orta, vasat **2.** orta * **xwendina navincî** orta öğrenim **3.** orta (eğitimde zayıf ile iyi arasındaki not) * **di ezmûnê de nota navinc stand** imtihanda orta aldı
navincî (I) *rd* **1.** orta, vasatî **2.** orta, orta dereceli * **karmendeke ji radeya navincî** orta dereceli memur **3.** *mat* kenar ortayı
navincî (II) *nd/nt* aracı
navincîtî *m* aracılık **~ kirin** aracılık etmek
navincpileyî *rd* orta dereceli
navisandin *m* uyutma
navisandin *l/gh* uyutmak
navisîn *m* uyuma
navisîn *l/ngh* uyumak
naviş *bnr* navîş
navîdar *rd* namdar, ünlü, angin
navîk *m* **1.** orta (her iki yanda kendi türünden eşit sayıda nesneler bulunan) * **tiliya navîkê** orta parmak **2.** orta (iki şeyin ortası) * **ez dê di navîkê de rûnêm** ben ortaya oturacağım
navîn (I) *m* merkez
navîn (II) *rd* **1.** orta (aşırılıklardan kaçınan, ılımlı, orta halli olan) **2.** orta (her iki yanda kendi türünden eşit sayıda nesneler bulunan) * **tiliya navîn** orta parmak **3.** orta, vasat **4.** orta, ara (iki şeyin arası) * **têkeve navîna me** ortamıza gir **5.** *nd/rd* ortanca (yaş bakımında üç kardeşin büyüğü ile küçüğü arasanda bulunan) * **xwişka wî ya navîn hatibû mala me** ortanca kardeşi bize gelmişti
navîn (III) *m* **1.** adlanma **2.** imzalanma, parafe edilme
navîn *l/ngh* **1.** adlanmak **2.** imzalanmak, parafe edilmek
navîngeh *m* orta saha
navînî *rd* ortalam, ortalama
navînîkirin *m* ortalama yapma
navînî kirin *l/gh* ortalama yapmak
navîş *m* **1.** imza * **di dawiya nameyê de navîşa wê hebû** mektubun sonunda imzası vardı **2.** imza (imzalama işi)
navîşandin *m* imzalamak
navîşandin *l/gh* imzalamak
navîşbûn *m* imzalanma
navîşbûn *l/ngh* imzalanmak
navîşbûyîn *m* imzalanış
navîşdar *rd* imzalı
navîşker *nd/rd* imzalayıcı, imzalayan
navîşkirin *m* **1.** imzalama, imzalayış (imza atma, imza etme) **2.** imzalama (imza veya işaretle eserin yazarı veya yaratıcısı olduğunu belirtme) **3.** imzalama (bir kimseye hatıra olarak sunulan esere imza atma)
navîş kirin *l/gh* **1.** imzalamak (imza atmak, imza etmek) **2.** imzalamak (imza veya işaretle eserin yazarı veya yaratıcısı olduğunu

belirtmek) **3.** imzalamak (bir kimseye hatıra olarak sunulan esere imza atmak)
navîşkirî *rd* imzalı, imzalanmış olan
navkesîn *rd* kişilerarası
navkêl *m* **1.** bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) **2.** kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş)
navkêlê *bnr* navkêl
navkil (I) *m* yayık germe tahtası
navkil (II) *m* hayvanların ağzı kapalı bir şekil de soluması
navkilk (I) *m* yayık germe tahtası
navkilk (II) *m* bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm)
navkilkirin *l/ngh* solunmak
nav kirin ser xwe *l/bw* bir şeyi yapacağına dair söz vermek, bir şeyi vaat etmek
navkirî *nd/nt* aday (bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya bir başkası tarafından ileri sürülen kimse)
navkişandin *m* ad çekme, kura
nav kişandin *l/gh* **1.** ad çekmek, kura çekmek **2.** aleyhinde konuşmak, kötülemek
navkît *rz/m* iç ek
navko *m* **1.** taban (üstü kapalı bir yerin gezinilen, ayakla basılan yeri) **2.** tek katlı yapı
navkutik *m* kalp atışı, küt küt etme (insanın korku ve helecandan kalp atışlarının hızlaması * **dilê min navkutikan lê dide** kalbim kütküt diye atıyor
navkutik lê dan *l/bw* küt küt etmek, kalbi atmak
navlêbûn *m* ad alma, ad konulma, adını alma
nav lê bûn *l/bw* ad almak, ad konulmak, adını almak
navlêdanîn *m* **1.** adlandırma, ad koyma, ad takma, ad verme **2.** tanıma, teşhis etme (veya koyma)
nav lê danîn *l/bw* **1.** adlandırmak, ad koymak, ad takmak, ad vermek **2.** tanımak, teşhis etmek (veya koymak)
navlêdayî *rd* adlı, anlandırılmış
navlêk *m* terim
navlêkirin *m* ad koyma, ad takma, ad verme, adlandırma, isimlendirme
nav lê kirin *l/bw* ad koymak, ad takmak, ad vermek, adlandırmak, isimlendirmek
navlêkirî *rd* isimlendirilmiş, adlandırılmış
nav lê xistin *l/bw* ad koymak
nav li xwe kirin *l/bw* kendine ad koymak (veya takmak)
navlû *m* namlu
navlûle *m* namlu (silâh namlusu)
navlûn *der/m* **1.** navlun (gemi yükü) **2.** navlun (yük ücreti)
navmal *m* ev içi
navmalbat *m* aile lakabı
navmalî *nd/nt* **1.** kapı halkı **2.** orta hizmetçisi, hizmetkâr **3.** *m* hizmetçi kadın
navmalîtî *m* hizmetçilik
navmemik *n* iki meme arasındaki kısım
navmil *n* **1.** sırt (insan için; üst, arka) * **li navmilê wî saqoyek hebû** sırtında bir ceket vardı **2.** arka (insan için, vücut, beden) * **kincên ku li navmilê wî bûn êpê kevn bûn** arkasındaki elbiseler pek eskiydi **3.** omuz arası iki kürek arası **4.** cıdağı, yağır (at için)
navmiletî *rd* milletlerarası
navmilfireh *rd* geniş omuzlu
navmilpehn *rd* geniş omuzlu, geniş ve yassı omuzlu
navnas *m* **1.** unvan **2.** künye
navneteweyî *rd* uluslararası, milletlerarası, beynelmilel
navneteweyîbûn *m* uluslararasılaşma
navneteweyî bûn *l/ngh* uluslararasılaşmak
navneteweyîbûyîn *m* uluslararasılaşma
navneteweyîparêz *nd/nt* enternasyonalci
navneteweyîparêzî *m* enternasyonalizm
navneteweyîtî *m* uluslarasacılık, beynelmilelcilik
navnivîs *nd/nt* nüfus memuru
navnivîsk *m* rehber **~a telefonan** telefon rehberi
navnîjadîn *rd* uluslararası, beynelmilel
navnîjadînî *m* uluslarasacılık, beynelmilelcilik
navnîr *rd* boyunduruk belli
navnîş *m* **1.** liste **2.** katalog
navnîşan *m* **1.** san **2.** adres (bir kimsenin arandığında bulunabileceği yer, oturduğu yer) **3.** adres (gönderilen şeyin üzerine alıcının adını ve bulunduğu yeri bildirmek için yazılan yazı) ~ **dan** adres vermek (bırakmak veya göstermek) ~ **danîn** adres bırakmak ~ **nîşan dan** göstermek **~a nameyê** mektup üstü
navnîşanî *m* san, unvan
navnîşî kirin *l/gh* kataloglamak
navnîşîkirin *m* kataloglama
navnîşîkirî *rd* kataloglanmış olan
navnîşkirin *m* listeleme
navnîş kirin *l/gh* listelemek
navnîştimanî *rd* ülkelerarası
navno *rd* **1.** bednam, on parmağında on kara (kötü ün kazanan, kötülüğü dillere düşmüş olan) **2.** *nd/nt* yakınan, sızlanan, şikayetçi ~ **bûn** bednam olmak ~ **kirin** bednam etmek
navnobûn *m* bednam olma
navnobûn *l/ngh* bednam olmak
navnokirin *m* bednam etme
navno kirin *l/gh* bednam etmek
navnotî *m* **1.** bednamlık **2.** sızlayıcılık, yakınmacılık, şikayetçilik ~ **anîn ser (yekî)** bednam etmek, birini yıpratmak ~ **bi pey ketin** bednam olmak, adı kötüye çıkmak
navok *m* **1.** göbek (insan ve memelilerde göbek bağmın düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk) **2.** *ant* göbek (dö-

lütte, yumurtanın dölüt dışında kalan bölümlerle ilişkisini sağlayan organların çıktığı yer) ~a **(zarok) birîn** (yeni doğan çocuğun) göbeğini kesmek ~**a (yekî) ketin** göbeği düşmek ~**a (yekî) pê ve bûn** göbeğinden bağlı olmak ~**a wan bi hev re birîne** göbeği biriyle bağlı (veya beraber kesilmiş)
navortê *m* göbek (bahçe, halı, tavan, tepsi gibi şeylerin orta kısmı)
navpan *m* yalpı (dağlık yerde küçü düzlük)
navpaq *n* apış arası
navpêketin *m* adlanma, kötü ün kazanma, dillenme
nav pê ketin *l/bw* adlanmak, kötü ün kazanmak, dillenmek
navpêketî *rd* adlanmış, kötü ün kazanmış, dillenmiş (dillere düşmüş kadın)
nav pê nû kirin *l/bw* (biriyle) aynı adı tazelemek
navpirk *m* harman döven köprücüğü
navpirtik *rz/m* iç ek
navpişt *m* **1.** sırt (insan sırtı) **2.** bel (sırtın altına rastlayan bölgesi)
navpîl *n* yağır, omuz arası
navqed *m* **1.** bel, böğür **2.** kemer (kemer bağlanan kısım)
navqendîl *rd* karınca belli, ince belli (beli çok ince olan)
navqetî *rd* ödü kopmuş olan
navqetîbûn *m* ödü kopma
navqetî bûn *l/ngh* ödü kopmak
navran *m* **1.** ağ, apışlık * **navrana pantolon** pantolonun ağı **2.** apış arası **3.** *mec* cinsel organ ~ **al e** ağı yırtık ~**a xwe tije kirin 1)** donuna yapmak (veya doldurmak) **2)** donuna yapmak donuna doldurmak(çok korkmak)
navrankî *rd* çalık, verev (bir köşeden başka bir köşeye doğru kesilmiş, katlanmış veya konulmuş olan)
navrast *m* **1.** orta (bir şeyin kenarlarından yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer) * **li navrasta odeyê sifreyê deyne** odanın ortasına sofrayı kur **2.** ortalık (içinde bulunan, yaşanan ortam, ev, oda) * **navrastê bimalêşe** ortalığı süpür **3.** ortalık, ortalık yer * **li navrastê kes tune bûn** ortalıkta kimseler yoktu
navrastenî *m* nevrasteni
navrastik *m* saç ayrımı çizgisi, rastık
navreş *m* yazma, baş örtüsü
navrêz *m* satır arası
navro (I) *m* nehir adası, ırmak içindeki adacık
navro (II) *bnr* navroj
navroj *m* **1.** öğle, öğlen, gün ortası, gündüz ortası * **berî navroyê** öğleden önce **2.** öğle yemeği
navrojk *bnr* navroj
navrok *erd/m* ada
navrû *m* arabirim
navsal *rd* orta yaşlı
navsale *rd* orta yaşlı
navser (I) *m* doruk, zirve * **navsera çiyê** dağın zirvesi
navser (II) *rd* orta yaşlı * **yekî navser bû** orta yaşlı biriydi
navsere *rd* **1.** orta yaşlı **2.** yaşlı başlı **3.** kıranta (saçları ağırlaşmış orta yaşlı erkek) ~ **bûn** yaşlı başlı olmak
navserebûn *m* yaşını alma (veya yaşını başını alma)
navsere bûn *l/ngh* yaşını almak (veya yaşını başını almak)
navsêlk *m* sacda kavrulan yağlı ekmek
navsî *m* ince barsak etrafındaki iç yağı
navşaneyî *biy/ant* hücrelerarası, gözelerarası
navşe *m* orta delikli kalbur
navşeq *n* **1.** apış arası **2.** cinsel organ kısmı
navşik *m* düğürcük (ince bulgur)
navteng (I) *rd* ince belli
navteng (II) *m* **1.** bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) * **giya digihîje navtengê** ot bele kadar ulaşıyor **2.** bel, kemer (kemer bağlanan kısım) **3.** kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer) ~**a (...) şidandin** kolan vurmak
navtengzirav *rd* ince belli
navterhîn *rd* ince belli ve alımlı
navterhînî *rd* dal gibi, ince uzun yapılı
navtêdan *m* **1.** tahrik **2.** kışkırtma, fitleme **3.** özendirme, teşvik etme **4.** yiğitlendirme
nav tê dan *l/bw* **1.** tahrik etmek **2.** kışkırtmak, fitlemek **3.** özendirmek, teşvik etmek **4.** yiğitlendirmek
navtêdayîn *m* **1.** tahrik ediş **2.** kışkırtış, fitleyiş **3.** özendiriş, teşvik ediş **4.** yiğitlendiriş
navtêder *nd/nt* **1.** tahrikçi **2.** kışkırtıcı, provakatör **3.** özendirici, teşvik edici
navtêderî *m* **1.** tahrikçilik **2.** kışkırtıcılık, provakötürlük **3.** özendiricilik, teşvik edicilik
navting *bnr* navteng (II)
navunîversîte *m* üniversitelerarası
navûdeng *n* şan, şöhret
navûdengdan *m* ünlenme, meşhur olma
navûdeng dan *l/gh* ünlenmek, meşhur olmak
navûniç *bnr* navûnûçik
navûnîşan *m* san, ün
navûnûçik *n* **1.** ap **2.** uyduruk küçültücü adlar ~ **lê danîn** lâkap takmak ~ **lê hildan** kötü uyduruk isim takmak
navwelat *nd* yurt içi
navwelatî *rd* ülkeler arası
navwer şöhretli
navwerî *m* şöhret
navxwe *n* **1.** iç (bir ülkede, şehirde, toplulukta vb. de olan veya yapılan) * **têkiliyên navxwe baş bikin** iç ilişkilerinizi düzeltin **2.** iç, içsel (insanın manevi varlığıyla ilgili olan)

navxweyî *rd* 1. içsel, dahilî * **têkiliyên navxweyî yên malbatê** aile içi ilişkiler 2. iç, içsel, dahilî (insanın manevi varlığıyla ilgili olan)
navzanî *m* onomastiks
navzanîngeh *m* üniversitelerarası * **lijneya navzanîngehan** üniversitelerarası kurul
navzanko *m* üniversitelerarası
navzed *nd/nt* namzet ~ **nîşan dan** namzet göstermek
navzedî *m* namzetlik
navzik *m* 1. göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk) 2. bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm)
navzikirkirin *m* adını zikretme
nav zikir kirin *l/bw* adını zikretmek
navzikirkirî *rd* adı zikredilen, mezkûr
navzirav *rd* ince belli
navziravî *m* ince bellilik
nawan *m* hol
nawaz *rd* harika
nawaze *bnr* nuwaze
nawçe *bnr* navçe
nawçeyî *bnr* navçeyî
nawer *rd* olumsuz, menfî
nawerî *m* olumsuzluk
nawest *rd* yorulmaz
nawitandin *m* miyavlatma
nawitandin *l/gh* miyavlatmak
nawitîn *m* miyavlama
nawitîn *l/ngh* miyavlamak
nawîs *m* 1. kör çukur 2. mahzen 3. Hristiyanlıkta önemli şahsiyetlerin öldüğünde atıldıkları çukur
nawîsk *bnr* nawîs
nax *erd/m* abis (okyanusların çok derin ve güneş ışınların erişilmediği yer)
naxêr *h* 1. hayır (yok, öyle değil, olmaz anlamında onamama, inkâr kelimesi) 2. hayır (olumsuz cümlelerdeki olumsuz anlamını pekiştirin * **naxêr, ew nema tê** hayır, o bir daha gelmez
naxir *m* nahır, sığır sürüsü ~**a qolo** karmakarışık durum, kalabalık ortam
naxirvan *n* nahırcı
naxirvanî *m* nahırcılık
nax *rd* samimî
naxî *m* samimîlik, samimiyet
naxme *m* nağme, melodi
naxuda *der/n* kaptan
nay nay *m* halay, düğün (çocuk dilinde) ~ **kirin** halay tutmak
nayab harika, şahane
nayab *rd* 1. bulunmaz, ender bulunan 2. benzeri olmayan 3. harika, şahane
nayabdar *rd* harika
nayabî *m* ihtişam, görkem
nayabkî *rd* şahanece, harikaca
nayap *bnr* nayab
nayebe *rd* 1. ender, bulunmaz 2. benzersiz
nayê hilanîn *l/tb* baskıda bulunmak, çekememek
nayê zanîn *l/tb* 1. bilinmez * **nayê zanîn ku wê kengê bê** ne zaman geleceği bilinmez 2. *fel* bilinemez
nayil *m* dişi dana
nayîrîn *m* acıma, merhamet
nayîrîn *l/ngh* acımak, merhamet etmek
naylon *n* 1. naylon 2. *rd* naylon
naylonî *rd* naylon
naz *m* 1. naz (kendini beğendirme amacıyla yapılan davranış, cilve, işve) 2. naz (isteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan• davranış) * **ew jî pir nazan dike** o da çok naz yapıyor 3. naz (şımarıklık) * **ez nikarim van nazên wê bikişînim** onun nazlarını çekemem ~ **etmek** naz kirin, cilve etmek (veya yapmak), cilvelenmek ~ **taca jinan e** cilve kadının baş tacıdır ~ **û nûz** naz piyaz ~ **û tîz** naz piyaz
nazaket *m* nezaket
nazandin *m* nazlatma
nazandin *l/gh* nazlatmak
nazariye *m* nazariye, kuram, teori
nazariyet *m* nazariyat
nazarî *rd* nazarî, teorik, kuramsal
nazbalgî *bnr* nazbalgîv
nazbalgîv *m* işlemeli yastık
nazbalîfk *m* işlemeli yastık
nazbelgî *bnr* nazbalgîv
nazdar *rd* nazlı, cilveli, işveli
nazdarî *m* 1. nazlılık 2. *rd* nazik, hassas ~ **bûn** 1) nazikleşmek, hasaslaşmak 2) nazlı olmak, nazlanmak
nazdarîbûn *m* nazlanma, baylanma
nazdarî bûn *l/ngh* nazlanmak, baylanmak
nazende *rd* nazlı
nazendetî *m* nazlılık
nazenîn *rd* 1. nazenin, cilveli 2. çıtkırıldım 3. nazenin (yerme amacıyla, şımarık)
nazenînî *m* 1. nazeninlik, cilvelilik 2. çıtkırıldımlık 3. *h* çıtkırıldımca
nazenînîtî *m* 1. nazeninlik 2. çıtkırıldımlık
nazeperwer *rd* nazenin
nazeperwerd *rd* nazlı bir şekilde eğitilmiş, büyütülmüş, bakılmış kimse
nazik (I) *m* yağlı çörek
nazik (II) *rd* 1. nazik, zarif, ince (düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan) * **mirovekî nazik e** nazik bir adam 2. nazık (narin, ince yapılı) 3. nazik (özen, dikkat gösterilmediğinde kırılabilen, bozulabilen) * **amrazeke nazik e** nazik bir araç 4. nazik (hassas) * **ev meseleyeke nazik e** bu nazik bir meseledir 5. nazik (özen gerektiren, dikkat isteyen) * **karekî nazik** nazik bir iş 6. nazik (yerme a-

macıyla, şımarık) **7.** nezaketli **8.** hassas (çabuk etkilenen) * **cama nazik** hassa cam **9.** hassas (yapımı ve bakımı özen isteyen, aksamadan çok doğru çalışan, kesin işlerde kullanılan alet) * **terazûya nazik** hassas terazi ~ ~ **xeber dan** kırılıp bükülmek (kibarlığa özenerek konuşmak)
nazikane *h* **1.** nazikâne **2.** hassasça
nazikbûn *m* **1.** nazikleşme **2.** nazikleşme, hasaslaşma
nazik bûn *l/ngh* **1.** nazikleşmek **2.** nazikleşmek, hasaslaşmak * **rewşa navneteweyî nazik bûye** uluslararası durum nazikleşmiş
nazikbûyîn *m* **1.** nazikleşme **2.** nazikleşme, hasaslaşma
nazikenan *n* yağlı ve katkat şeklinde mayalı hamurdan yapılan bir ekmek
nazikî *m* **1.** naziklik **2.** zerafet **3.** hassaslık, hassasiyet **4.** *rd* nazikçe
nazikîbûn *m* nazikleşme
nazikî bûn *l/ngh* nazikleşmek * **camêr çiqas nazikî bûye** adam nekadar da nazikleşmiş
nazikîbûyîn *m* nazikleşme
nazikîkirin *m* nazlanma, baylanma
nazikî kirin *l/gh* nazlanmak, baylanmak
naziknaz *rd* nazları, cilveleri nazik olan
naziktî *m* **1.** naziklik, incelik, zerafet **2.** nezaketlilik
nazil *rd* nazil ~ **bûn** nazil olmak, inmek * **Quran ji Hz. Muhemed re nazil bûye** Kuran Hz. Muhammed'e nazil olmuş
nazir *rd* **1.** gören **2.** *n* kâhya ~ **ê çewlikê** çiftlik kâhyası
nazirî *m* kâhyalık ~ **kirin** kâhyalık etmek
Nazî *nd/rd* Nazi
nazî *m* **1.** naz (kendini beğendirme amacıyla yapılan davranış) **2.** naz (isteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış) * **ew jî pir naziyan dike** o da çok naz yapıyor **3.** naz (şımarıklık) * **ez nikarim van naziyên wê bikişînim** onun nazlarını çekemem ~ **kirin** naz etmek ~ **û siharî** naz, naz piyaz ~**yên (yekî) bi cih anîn** (birinin) nazını çekmek ~**yên (yekî) kişandin** (birinin) nazını çekmek ~**yên xwe lê kirin** (birine) nazlanmak
nazîdar *rd* nazlı
nazîkirin *m* **1.** nazlanma **2.** mırın kırın etme
nazî kirin *l/gh* **1.** nazlanmak **2.** mırın kırın etmek
nazîn *m* nazlanma
nazîn *l/ngh* nazlanmak
Nazîtî *m* Nazizm
nazîtî *m* nazlılık
nazîtîkirin *m* nazlanma
nazîtî kirin *l/gh* nazlanmak
Nazîzm *m* Nazizm
nazkirin *m* nazlanmakk, cilvelenme
naz kirin *l/gh* nazlanmak, cilvelenmek

naznav *bnr* nasnav
naznaz (I) *bot/m* koyun gözü, yabanî şebboy
naznaz (II) *bot/m* papatya
nazo *m* kırnav (dişi kedi)
Nb *kîm* Nb niyobyum'un kısaltması
Nd *kîm* Nd neodim\in kısaltması
Ne *kîm* Ne (neon elementinin kısaltması)
ne- (I) *rz/m* isim veya sıfattan sıfat türetme öneki * **nezan** cahil * **nemêr** hadım, iktidarsız * **nerewa** gayri meşru
ne (II) *rz/m* **1.** -sız/-siz, -suz/-süz **2.** olumsuzluk eki **3.** değil * **ne ez, tu** ben değil sen ~ **asan e** kolay değil ~ **bi destê (yekî) bûn** elinde olmamak * **tiştên ku der barê vê meseleyê de tên nivîsandin, ne bi destê min in** bu mesele hakında yazılanlar elimde değil ~ **bi diya xwe bûn** sabun köpüğü gibi sönmek **(tiştek)** ~ **bi hemdê (yekî) bûn** elinde olmamak ~ **bi keys e 1)** tahtası eksik **2)** sağlam ayakkabı değil ~ **bi serê xwe** başı bağlı (serbest olmayan) ~ **bi serê xwe bûn** bağımlı olmak ~ **çu tişt** e hiç (boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse) * **ew li pêş çavê min ne çu tişt e** o benim gözümde bir hiçtir ~ **derd e!** dert değil! ~ **di govendê de ne govend bi wan xweş e** ergene karı boşamak kolay ~ **di rê de bi kar anîn** kötüye kullanmak (yetkilerini yasaya aykırı bir şekilde kullanmak * **te rayeyên xwe ne di rê de bi kar anîne** yetkilerini kötüye kullanmışsın ~ **dîn e arê hûr dicivîne** neresi deli! ~ **dîtin û dîtin** ne oldum delisi olmak **(tiştekî)** ~ **ev çend hindik bûn** az buz olmamak **(yek)** ~ **ê xapandinê bûn** (birinin) önünde perende atılmamak ~ **ê hewesan bûn** (iş) şaka götürmemek (bir iş veya durum hafifsemeye gelmemek) **(yek)** ~ **ê xapandinê ye** kantarı belinde ~ **fena ye** fena değil (veya fena sayılmaz) ~ **gengaz e** mümkün değil ~ **gotin bûn** (söz) abes kaçmak ~ **hed û ne hesab** hadi hesabı yok * **ne hed û nehesab e ku ji zarokan reşekir dikişînin** çocuklara şeker getirenin haddı hesabı yok ~ **hedê (yekî) bûn** haddi olmamak * **ne hedê yekî ye ku aqil nîşanî min bide** bana akıl öğretmek kimsenin haddi değil ~ **hewceyî (wî) bû** eksik olsun * **ne hewceyî vê alîkariyê bû** böyle yardım eksik olsun ~ **heyama (wî) ye** zamansız, zamanı gelmemiş olan ~ **heyfa (yekî an jî tiştekî) bûn** (birine veya bir şeye) yazık olmak ~ **hêja ye! 1)** iyi değil (değersiz) **2)** lâf değil! **(yek)** ~ **hêjayî neynoka (filan kes) bûn** (birinin) kestiği (veya attığı) tırnak olamamak ~ **hêjayî neynoka (yekî) ye** (birinin) eline su dökemez ~ **hêjayî nivîsandinê bûn** kaleme gelmemek ~ **hêjayî tuxtek xwelî ye!** kaç para eder ki!, neye yarar ki! ~ **hêsan (an jî asan) e** kolay değil ~ **hindik e!** az değil! * **tu ne hindik î, di mizawi-**

riyê de kes di ser te re nîn e sen de az değilsin, muziplikte üstüne yoktur ~ **însan** cömert olmayan, cimri ~ **îş 1)** hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) **2)** *h* çıldırasıya ~ **îş e 1)** gırla, haddi hesabı yok * **ne îşê eşya ye!** eşyanın haddi hesabı yok **2)** iş değil, haddinden fazla (bir şeyin çok kolay olduğunu anlatır) **3)** haddinden fazla, çok * **ne îşê baranê ye ku tê** haddinden fazla yağmur yağıyor ~ **îşê (tiştekî) bû** haddinden fazla * **ne îşê baranê bû ku barî** haddinden fazla yağmur yağdı **(tiştek)** ~ **îşê henekan** (an jî **karê zarokan) bûn** (iş) şaka götürmemek (bir iş veya durum hafifsemeye gelmemek) ~ **îşê hesab e** hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) * **ne îşê hesab e ku qehwe vexwarine** içtiği kahvenin hesabı yok ~ **ji ewanan be wê gur û mih bi hev re biçêrin** kurt kuzuyla gezerdi fıkir başka başka olmasaydı ~ **ji fesad û şeytanan bûya wê gur û mih bi hev re biçêriyana** kurt kuzuyla gezerdi fikir başka başka olmasaydı ~ **ji fesadan be wê gur û mih bi hev re biçêrin** kurt kuzuyla gezerdi fıkir başka başka olınasaydı ~ **ji xebata pir e, ji hevderxistina bizanebûn e** işten artmaz dişten artar **(tiştek)** ~ **ji xêrê re ye** hayıra alâmet değil * **ev bûyer ne ji xêrê re ye** bu olay hayra alâmet değil ~ **kar e** iş değil (bir şeyin çok kolay olduğunu anlatır) ~ **karê aqil** akıl işi değil **(tiştek)** ~ **karê biaqilan bûn** (bir iş) akıl kârı olmamak **(tiştek)** ~ **karê (yekî) bûn** (birinin) kârı olmamak * **ev ne karê min e** bu benim kârım değil **(tiştek)** ~ **karê zarokan bûn** (iş) şaka götürmemek (bir iş veya durum hafifsemeye gelmemek) **(tiştek)** ~ **kêmî (ya dî) ye** (şundan veya bundan) kalır yeri yok ~ **kortika kerengan e** çekirge bir zıplar iki zıplar ~ **li ber tiştekî bûn** yetkisiz olmak ~ **li gorî (yekî) bûn** (birine) göre olmamak, yakışamamak ~ **li gorî qilafetê xwe bûn** kalıbının adamı olmamak ~ **li hev bûn** tuhaf olmak ~ **li mezelân razame ku heta ez xewnan bibînim** çiğ yemedim ki karnım ağrısın ~ **li ser xweşikiyê** istemeye istemeye ~ **liyaqî (yekî) bûn 1)** birine layik olmamak **2)** yakışmamak, ağzına yakışmamak ~ **meriv, bûn meriv** ayaklar baş, başlar ayak oldu ~ **mezbût e 1)** tahtası eksiz **2)** sağlam ayakkabı değil **(yek)** ~ **mêrekî hindik bûn** az günün adamı olmamak (çok yaşamış, görmüş olmak) ~ **mimkûn e** mümkün değil ~ **mirin e ku ray lê ne be** ucunda ölüm yok ya * **ez çi bikim, ma mirin e ku ray le nebe!** ne yapalım ucunda ölüm yok ya! ~ **mirov, bûn mirov** ayaklar baş, başlar ayak oldu ~ **mîna xwe bûn** göründüğü gibi olmamak ~ **mumkûn** e imkanı yok ~ **qîza wê dê ye ne de** olsa anasının kızı ~ **rihet e** kolay değil **(yekî)** ~ **saxlem** künyesi bozuk ~ **tê de** bir yana, hariç ... (sayılmassa, hariç tutulursa, dışında ayrı tutulan) * **Ezraîl ne tê de, kes nikare bike ku em dev jê berdin** ondan bizi, Azrail bir yana, kimse vazgeçiremez * **rojnameyek, dudo ne tê de, yên din gişt alîgir in** bir iki gazete hariç, diğerleri taraflı ~ **tişt e** ne ... ne * **ne tişt e ku aniye!** ne eşya ne eşya getirmiş! ~ **tiştekî hêja ye ku em qîmet bidinê** ahım şahım bir şey değil ~ **tu bav e** baba değil tırabzan babası (çocuklarına babalık yapınayan kimselere denir) ~ **tu heyat** cehennem hayatı * **van her duyan bi salan tu heyat nedan hev** bu iki kişi arasında senelerce süren bir cehennem hayatı oldu ~ **tu îş e** iş değil (kınama belirtir) * **ev tiştê ku tu dikî ne tu îş e** bu senin yaptığın iş ~ **tu tişt e** hiç (boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse) * **ew li pêş çavê min ne tu tişt e** o benim gözümde bir hiçtir ~ **tu war 1)** işe yaramaz yer, yurt **2)** *mec* beceriksiz, yaramaz kimse ~ **weka xwe bûn** göründüğü gibi olmamak ~ **wexta (..) ye** zamansız, zamanı gelmemiş olan **(yek)** ~ **yê xapandinê bûn** (birinin) önünde perende atılmamak **(yek)** ~ **yê xapandinê ye** kantarı belinde ~ **xem e!** dert değil! ~ **xema (yekî) ye** hiç umrunda değil ~ **xerab e** fena değil (veya fena sayılmaz) ~ **xweyî (an jî xwedî) gotina** (an **jî sozê) xwe bûn** sözünün eri olmamak

ne... ne *g* **1.** ne... ne (hem... hem karşıtı) * **ne zava ne bûk** ne gelin ne damat **2.** ne... ne (istek kipi ve benzeri durumlarda) * **eger ne min ne jî te, têkilî bi vî tiştî nekira wiha nedibû** ne sen ne ben, bu işe karışmasaydık böyle olmazdı **3.** ne... ne (iki sıfat veya sıfat durumunda olan iki kelimenin başına geldiğinde, iki kavramın ortalaması üçüncü bir kavram anlatır) * **ne germe ne jî sar e** ne sıcak ne soğuk ~ **arvanekî kêm** ~ **yekî zêde** ne eksik ne fazla ~ **av dixwaze** ~ **kolan** yem istemez, su istemez (elde tutulması hiç bir külfete mal olmayan) ~ **baş** ~ **xerab** ne iyi ne kötü, orta şekerli ~ **bi (yekî) bûn** ~ **bi (te) bûn** yaramazın teki olmak, cigersizin biri olmak ~ **bi hêlîna mar** ~ **bi qebra sar** ne şetanı gör ne kuluvallahı oku ~ **bi kêrî defê tê** ~ **jî bi kêrî zirnê tê** tavşan boku gibi (ne kokar, ne bulaşır) ~ **bi kuştinê tê** ~ **bi hiştinê tê** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil, kendisiyle başa çıkılmayacak durumda olan ~ **bi min e,** ~ **bi te ye** oralı bile olmama, pişkin davranma, takmama, aldırış etmeme ~ **bi min e û** ~ **bi te ye** oralı olmama, pişkin davranma, hiç aldırış etmeme ~ **bi vî karî** ~ **bi vê zerarê** aldığı aptes ürküttüğü kurbağaya değmemek ~ **bi xwe ye** ~**bi hevalan kevaniya dozdeh malan** yaramaz olmak, kendisine faydası olmamak ~ **bidin dînan** ~ **jî ji**

wan bistînin ahmaka yüz, abdala söz vermeye gelmez ~ **bist** ~ **kebab** ne şiş yansın ne kebab ~ **cih e** ~ **war e** ne oda var ne ocak ~ **cih e** ~ **war e, li ku bim li wê me** nerede akşam orada sabah ~ **çira ji koran re** ~ **dahol ji keran re** ne köre ışık ne de sağıra davul ~ **dada ye** ~ **baba ye seriyekî bereda ye** başında ne anası olmuş ne de babası olmuş, başıboş büyümüş ~ **deng e,** ~ **beng e** ne ses ne seda ~ **destê (wî) digihîjê** ~ **jî qeweta (wî)** eli ermez gücü yetmez ~ **di dînan in,** ~ **jî qûna xwe bidin wan** köpekle yatan pire ile kalkar ~ **diz im** ~ **kuz im** ne öyleyim ne böyleyim kendim gibiyim ~ **dixwe** ~ **dide hevalan genî dike diavêje newalan** ne kendisi yer ne başkasına yedirir, çürütüp çöpe atar anlamında bir deyim ~ **dixwim gelyazan ne didim hevrazan** ne şeytanı gör ne kuluvallahı oku ~ **elenî** ~ **seleniya (yekî)** ne lehte ne alehte ~ **em bûn bûk û** ~ **jî em li keran siwar bûn** güvey olmadık ama kapı dışında bekledik (alay yolu ile) ~ **em li mezelan e,** ~ **heta ku em xewnan bibînim** al giymedim ki alınayım ~ **ez li mezelan razame** ~ **ku ez xewnan bibînim** sarımsak yemedim ki ağzım koksun, çiğ yemedim ki karnım ağrısın ~ **gund hiştin** ~ **bajar** ne altını bırakmak ne üstünü ~ **hed e** ~ **hesab e** hesabı yok (sayılamayacak kadar çok, sayısız) ~ **hilanîn** ~ **danîn 1)** bir dediğini iki etmemek **2)** çıt çıkarmamak, sesini çıkarmamak **3)** söz konusu bile etmemek ~ **hilanîn û** ~ **jî danîn** bnr ne hilanîn ne danîn ~ **hilimîn** ~ **jî kilimîn** çıt çıkarmamak * **mêrik kete hundir, ne hilimî ne jî kilimî** adam içeri girdi çıt çıkarmadı ~ **hilimîn** ~ **kilimîn** ağzından çıt çıkmamak, gıkı çıkmamak, tek kelime etmemek * **mêrik ew çend pê de qîriya bariye ne hilimî ne kilimî** adam o kadar ona bağırıp çağırdı gıkı çıkmadı ~ **hilîne** ~ **deyne** söz konusu bile yapma ~ **ji nêzik û** ~**jî ji dûr ve** uzaktan yakından ~ **ji te his** ~ **ji me pis** (an jî **deng)** kapatalım, meseleyi hiç eşelemeyelim ~ **jina kenokî** ~ **fediyokî** ne herkese gülen ne de herkesten çekinen kadın lazım, anlamında bir deyim ~ **kafî** yetersiz ~ **kara (wî) digihîje meriv** ~ **zerara (wî)** (tavşan boku gibi) ne kokar ne bulaşır ~ **ker ket** ~ **hîz çiriya** sanki hiç bir şey olmamış gibi... ~ **kerekî** ~ **perekî di mala (wî) de tune** iki hırtı bir pırtı ~ **kêm** ~ **zêde 1)** ne eksik ne fazla **2)** efratını cami, ağyarını mani ~ **malekî** ~ **bi halekî** herkesin tenceresi kapalı kaynar ~ **malê bike ji kurê çê re**~**bike ji kurê xerab re** ne iyi evlada ne de kötü olana ev bark yapmamak lazım, anlamında bir deyim ~ **malê pir** ~ **gerdena stûr** fazla mala gerek yok, anlamında bir deyim ~ **me jê ye** ~ **me pê ye!** anasını eşek kovalasın! ~ **min jê ye** ~ **min pê ye** keyif benim köy Mehmet ağanın ~ **qenc** ~ **xerab 1)** ne iyi ne kötü **2)** *mec* uzaktan yakından ~ **qenciyê bi dînan re bikin** ~ **jî xerabiyê** ahmaka yüz, abdala söz vermeye gelmez ~ **rêç heye** ~ **şop** hiçbir iz yok, hiçbir delil yok, ne izi var ne belirti ~ **rokir û** ~ **pîva** *h* körü körüne ~ **sawan û** ~ **jî pawan jê re tune bûn** hartası hurtası olmamak ~ **serî bûn ne binî** ucu bucağı olmamak (veya görünmemek) * **ew deştên ku ne serî bûn û ne jî binî** o ucu bucağı olmayan ovalar ~ **serî hebûn** ~ **jî binî** ucu bucağı olmamak (veya görünmemek) * **ew deştên ku ne serî û ne jî binî hene** o ucu bucağı olmayan ovalar ~ **serî hiştin** ~ **binî** ne altını bırakmak ne üstünü * **em hingî geriyan me ne serê bajêr hişt ne binî** geze dolaşa şehrin ne altını bıraktık ne üstünü ~ **serî ye** ~ **binî ye 1)** bitmez tükenmez (veya bitip tükenmez) **2)** ucu ortası belli olmamak (iş için) ~ **şekirê Şamê** ~ **jî rûyê Ereb** ne Şamın'ın şekeri ne Arab'ın zekeri (veya yüzü) ~ **şeytan bibîne** ~ **jî lenet lê bîne** ne şeytanı gör ne de kuluvellahı oku ~ **şîş** ~ **kebab** ne şiş yansın ne kebab ~ **tehl** ~ **şîrîn** orta şekerli ~ **tê avêtin** ~ **jî tê firotin** atsan atılmaz satsan satılmaz ~ **tê hiştin** ~ **tê kuştin** atsan atılmaz satsan satılmaz ~ **tir kir** ~ **bêhn da** pişkin kimse olmak ~ **xan dike** ~ **xerab dike** ne aç bırakır ne de tok ~ **xew** ~ **hew** uyku durak (yok veya uyku nedir bilmeden) ~ **xwe ji dêrê dike** ~ **ji mizgeftê** hem İsa'yı hem de Musa'yı memnun etmek ~ **xweş** ~ **xweş** pis pis

ne (III) *b* ha (soru bildirir) * **tu hatî ne?** geldin ha?

neadil *rd* adaletsiz

neadilî *m* adaletsizlik

neafirîner *rd* yaratıcı olmayan

neaheng *rd* uyumsuz

neahengî *m* uyumsuzluk

neal *rd* kavgacı

nealî *m* kavgacılık

nealîgir *rd* **1.** tarafsız **2.** bağlantısız (herhangi bir bloka bağlı olmayan devlet)

nealîgirî *m* **1.** tarafsızlık **2.** bağlantısızlık

nealoz *rd* çetrefilli

neam *zo/m* deve kuşu

neanîn ser eynê xwe *l/bw* renk vermemek (veya rengini beli etmemek), bozuntuya vermemek

neanîn ser xwe *l/bw* renk vermemek (veya rengini beli etmemek), çaktırmamak

neaqlî *fel/rd* akıl dışı, gayri aklî

nearam *rd* istikrarsız, karışıklık

nearamî m istikrarsızlık, huzursuzluk

nearizî *rd* paydaşlı

neasan *rd* rahatsız (sıkıntı, tedirginlik veren)

neasayî *rd* olağanüstü, anormal, olağan dışı, fevkalede

neasayîbûn *m* anormalleşme
neasayî bûn *l/ngh* anormalleşmek
neasayîkirin *m* anormalleştirme
neasayî kirin *l/gh* anormalleştirmek
neasayîtî olağanüstülük, anormallık
neasûde *rd* huzursuz
neasûdetî *m* huzursuzluk
neaşkera *rd* **1.** bellisiz **2.** anlaşılmaz, gayri vazılı
neavsûnkirî *rd* şerbetsiz (yılan vb. hayvanların sokmasına karşı şerbetli olmayan)
neaxivî *rd* yangısız, iltihapsız
neayîl *rd* haksız
neayîlî *m* haksızlık ~ **kirin** haksızlık etmek
neazardedil *rd* sıkıntısız
neazwer *rd* hırssız
nebabet *rd* yakışıksız
nebadayî *rd* burmasız
nebalix *rd* kendini bilmez
neban (I) *rd* **1.** görünmez **2.** bilinmez **3.** giz
neban (II) *rd* **1.** alışık olmayan **2.** yavrusunu emzirmeyen hayvan
nebanek golika nebanek
nebanek golika nebanek
nebanek *rd* **1.** alışık olmayan **2.** yavrusunu emzirmeyen hayvan
nebanekî *rd* **1.** alışık olmama **2.** yavrusunu emzirmeme
nebanektî *bnr* nebanekî
nebanî *m* **1.** görünmezlik **2.** bilinmezlik
nebaş *rd* **1.** kötü (iyi karşıtı) **2.** kötü (hoşa gitmeyen) **3.** kötü (az, yetersiz) * **xebateke nebaş** kötü bir çalışma **4.** fena (kişiler için, istenilen ve gereken nitelikte olmayan) * **xwendekareke nebaş e** fena bir öğrenci **5.** kötü, sapık ~ **çêbûn** kötü olmak (olumsuz bir durum olmak)
nebaşî *m* kötülük ~ **kirin** kötülük etmek (veya kötülük yapmak)
nebat *bot/m* nebat, bitki
nebatat *nd* nebatat
nebatî *rd* nebatî, bitkisel
nebatokî *rd* bitkimsi
nebe *h* sakın * **nebe ku nexweş be!** sakın hasta olmasın! ~ ~ çok çok, hiç olmasa * **nebe nebe em dê herin** çok çok biz gideriz
nebekar *rd* suçlu
nebekarî suç
nebeled *rd* **1.** bilmeyen **2.** cahil
nebeledî *m* **1.** bilmeme **2.** cahillik
nebe nebe *h* çok çok, hiç olmasa * **nebe nebe em dê herin** çok çokbiz gideriz
nebera *rd* **1.** gerçek olmayan **2.** eğreti (gerçek olmayan)
neberbawer *rd* güvenilmez
neberbawerî *m* güvenilmezlik
neberbiçav *rd* **1.** sönük (silik kimse) * **mirovekî neberbiçav** sönük bir adam **2.** soyut
neberbiçavbûn *m* sönükleşme
neberbiçav bûn *l/ngh* sönükleşmek
neberbiçavî *m* sönüklük
neberbihêr *rd* **1.** geçimsiz, hırıltıcı * **mirovekî neberbihêr e** geçimsiz bir insan **2.** hazımsız (yersiz davranışlara karşı susmak elinden gelmeyen kimse) ~ **bûn** geçimsiz olmak
neberbihêrbûn *m* geçimsizleşme
neberbihêr bûn *l/ngh* geçimsizleşmek
neberbihêrî *m* geçimsizlik
neberçavî *rd* görünmez
neberfehm *rd* anlayışsız, düşüncesiz, izansız
neberfehmî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık
nebergda *rz/rd* geçişsiz
nebergkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan
neberhev *rd* dağınık, düzensiz
neberhevî dağınıklık, düzensizlik
neberhevkirî *rd* devşirimsiz
neberketî *rd* üzülmemiş olan
neberpirs *rd* sorumsuz, sorumlu olmayan, gayri mesul
neberpirsane *h* sorumsuzca
neberpirsiyarane *h* sorumsuzca
neberpirsî *m* sorumsuzluk
neberpirskî *rd* sorumsuzca
neberpirsyar *rd* sorumsuz
neberpirsyarane *h* sorumsuzca
neberpirsyarî *m* sorumsuzluk
neberpirsyarkî *rd* sorumsuzca
nebes *rd* yetersiz, gayri kâfi
nebesatî *m* yetersizlik
nebesbûn *rd* yetersiz
nebesbûnî *m* yetersizsizlik
nebesî *m* yetersizlik
nebewî *rd* nebevî (Hz. Muhammed ile gilgili, Hz. Muhammed'e ilişkin)
nebexişandin *m* bağışlamama, affetmeme
nebexişandin *l/gh* bağışlamamak, affetmemek
nebexişandî *rd* bağışlanmamış, affedilmemiş olan
nebextyar *rd* mutsuz
nebextyarî *m* mutsuzluk
nebez *rd* **1.** yılmaz **2.** yavuz
nebezbûn *m* **1.** yılmazlaşma **2.** yavuzlaşma, yavuzlanma
nebez bûn *l/ngh* **1.** yılmazlaşmak **2.** yavuzlaşmak, yavuzlanmak
nebezî *m* **1.** yılmazlık **2.** yavuzluk
nebidestêxwe *rd* bağımlı
ne bi destê xwe bûn *l/bw* bağımlı olmamak
ne bi dilê xwe *rd/h* kerhen, zoraki
ne bi diya xwe bûn *l/bw* **1.** korkağın teki olmak, ödlek teki olmak **2.** bir hiç olmak
nebihêrbar *rd* geçirimsiz
nebihêrbarî *m* geçirimsizlik
nebihengam *rd* yersiz, uygunsuz, münasebetsiz
nebihengamî *m* yersizlik, uygunsuzluk, münasebetsizlik

nebihingam *bnr* nebihengam
nebihingan *bnr* nebihengam
nebihîstî *rd* duyulmadık, duyulmamış, işitilmedik, işitilmemiş
nebihîzyar *rd* duyarsız
nebihîzyarî *m* duyarsızlık
nebihurbar *rd* geçirimsiz
nebihurbarî *m* geçirimsizlik
nebijok *rd* iştahsız
nebijokî *m* iştahsızlık
nebijûn *rd* **1.** sağlıksız **2.** verimsiz
nebijûnî *m* **1.** sağlıksızlık **2.** verimsizlik
nebikarbar *rd* kullanışsız
nebikarbarî *m* kullanışsızlık
nebikeys *rd* **1.** tuhaf, tahtası eksik **2.** dağınık, pejmürde **3.** sağlam ayakkabı olmayan
ne bi keys bûn *l/bw* **1.** tuhaf biri olmak, tahtası eksik olmak **2.** sağlam papuç olmamak * **jinikeke ne bi keys bû** sağlam papuç olmayan bir kadındı
nebikêr *rd* beceriksiz
nebikêrhatî *rd* **1.** yaramaz, faydasız **2.** beceriksiz
nebikêrhatîbûn *m* beceriksizlik
nebinavkirî *rz/rd* belirsiz, belgisiz, belirtisiz
nebinavkirîtî *rz/m* belirsizlik, belgisizlik
nebir *rd* kör (keskin olmayan)
nebirê *rd* cinsi sapık
nebirêtî *m* cinsi sapıklık
nebiserêxwe *rd* bağımlı
ne bi serê xwe bûn *l/bw* bağımlı olmak
nebixêr *rd* **1.** hayırsız **2.** hayırsız, yaramaz
nebixêr bûn *l/ngh* beğenmemek (kuşku duymak, kuşku ile karşılamak) * **dawiya vî karî nebixêr** e ben bu işin sonunu beğenmiyorum
nebizmareyî *rd* nasırsız
nebî *nd/nt* torun
nebî (II) *n* nebi, peygamber
nebî (III) *m* **1.** iftira **2.** yalan (uydurma, gerçeği olmayan) ~ **kirin 1)** iftira etmek **2)** yalan atmak (veya kıvırmak) ~ **lê bûn** iftiraya uğramak ~ **lê kirin** (birine) iftira atmak ~ **li (yekî) kirin** (birine) iftirada bulunmak ~ **pê de anîn** (birine) iftirada bulunmak ~ **pê de hatin** iftiraya uğramak
nebî (IV) *h* **1.** sakın **2.** sakın, deme * **nebî ku tu devê xwe vekî ha, dê ya nemayê bê serê te** ağzını açayım deme, çok fena olursun ~ **ha** sakın ha!, zinhar * **nebî ha, tu malê nefiroşî** sakın ha, evi satmayasın ~ ~! sakın sakın!, sakın ha!
nebîk *nd/nt* torun
nebîker *rd/nd* iftiracı, karacı, müfteri,
nebîkerî *m* iftiracılık, karacılık
nebîkirin *m* iftira etme
nebî kirin *l/gh* iftira etmek
nebî lê kirin *l/bw* (birine) kara çalmak
nebîna (I) *rd* nadide
nebîna (II) *rd* âmâ, görmez, kör
nebînatî *m* âmâlık, görmezlik, körlük
nebînayî *m* âmâlık, görmemezlik
nebî pê de hatin *l/bw* iftiraya uğramak
nebîranî *m* aşerme
nebîranîkirin aşerme
nebîranî kirin *l/gh* aş ermek, aş yermek
nebîrbir *rd* **1.** anlayışsız, düşüncesiz, izansız **2.** bilinçsiz (kendi etkinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmeyen)
nebîrbirane *h* **1.** anlayışsızca, düşüncesizce, izansızca **2.** bilinçsizce
nebîrbirî *m* **1.** anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık **2.** bilinçsizlik
nebîrewer *rd* **1.** anlayışsız, düşüncesiz, izansız, idraksız **2.** bilinçsiz (kendi etkinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmeyen)
nebîrewerane *h* **1.** anlayışsızca, düşüncesizce, izansızca **2.** bilinçsizce
nebîrewerî *m* **1.** anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık **2.** bilinçsizlik
nebîzokî *rd* midesiz (hiçbir şeyden tiksinmeyen)
nebotî *rd* çok dayak yemiş olan
neboyaxkirî *rd* boyasız (boya sürülmemiş, boyalanmamış olan)
nebuloz *ast/m* bulutsu
nebû *m* iftira ~ **li miriyan dibe li zindiyan nabe** ölüler iftiraya uğrayabilir sağ olanlar değil, anlamında bir deyim
nebûkar *nd/nt* iftiracı, karacı
nebûkarî *m* iftiracılık, karacılık
nebûn *m* **1.** çekilmez olma **2.** olmama
nebûn *l/ngh* **1.** çekilmez olmak **2.** olmamak * **tu heycar nabî** sen artık çekilmiyorsun!
nebûnî *m* **1.** yokluk (varlık karşıtı) **2.** *man* olmazlık
nebûyî *rd* **1.** olmamış görülmemiş **2.** olmadık
nebz *bj/m* nabız
necar *nd/nt* marangoz, dülger binive wekî her car Xwedê yek e delîl (kilîl an ji dergeh) hezar ya deve ya deveci (ya deve üstündeki hacı)
necarî *m* marangozluk, dülgerlik
necax *m* nacak
necazîb *rd* cazibesiz
necedewî *rd* nasırsız
necef *jeo/m* Necef taşı
neceldkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan
necerbez *rd* beceriksiz
necerbezî *m* beceriksizlik
necergebez *rd* beceriksiz, maharetsiz
necergebezî *m* beceriksizlik, maharetsizlik
necidî *rd* ciddi olmayan, gayrî ciddî
necihêwaz *rd* **1.** farksız **2.** *mec* renksiz, belli bir niteliği olmayan
necihêwazî *m* **1.** farksızlık **2.** *mec* renksizlik, belli bir niteliği olmama durum
necirandin *m* yontma (taş veya tahta oymak)

necirandin *l/gh* yontmak (taş veya tahta oymak)
necirandî *rd* yontulu
necirîn *m* yontulma
necirîn *l/ngh* yontulmak
necis *rd* pis (kendisinde kir veya pislik olmamasına rağmen bazı sebeplerden dolayı iğrenilen) * **ew penêr necis e, mişk kenarên wê xwarine** o peynir pistir, kenarlarını fare yemiş
necisandin *m* pisletme (iğrenilecek duruma getirme)
necisandin *l/gh* pisletmek(iğrenilecek duruma getirmek)
necisbûn *m* pislenme (iğrenilecek duruma gelme)
necis bûn *l/ngh* pislenmek (iğrenilecek duruma gelmek)
necisbûyîn *m* pisleniş
neciskirin *m* pisleme
necis kirin *l/gh* pislemek (iğrenilecek duruma getirmek)
neciyawaz *rd* **1.** farksız **2.** *mec* renksiz, belli bir niteliği olmayan
neciyawazî *m* **1.** farksızlık **2.** *mec* renksizlik, belli bir niteliği olmama durum
necizûbendkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan
necîb *rd* **1.** necip, soylu **2.** necip, temiz (ahlâkça lekesiz, nezih)
necîlakîrî *rd* cilâsız, cilâ sürülmemiş olan
necîltkirî *rd* ciltsiz, ciltlenmemiş olan
necotkirî *rd* sürülmemiş (toprak)
necûs *rd* pis (kendisinde kir veya pislik olmamasına rağmen bazı sebeplerden dolayı iğrenilen)
neçak *rd* kötü (iyi karşıtı)
neçakî *m* kötülük
neçandbar *rd* ekilmez (toprak)
neçandî *rd* ekili olmayan * **axa neçandî** ekili olmayan toprak
neçar *nd/rd* **1.** naçar, çaresiz, bîçare **2.** âciz, güçsüz * **kalekî neçar** âciz bir ihtiyar **3.** mecbur, çaresiz, naçar, ister istemez ~ **bûn** 1) naçar olmak 2) mecbur olmak ~ **kirin** mecbur etmek mecbur ~ **man** 1) naçar kalmak 2) mecbur kalmak ~**î (tiştekî) kirin** (birini) mecbur tutmak
neçarane *h* **1.** çaresizce **2.** âcizane
neçar bûn *m* **1.** naçar olma **2.** mecbur olma
neçar bûn *l/ngh* **1.** naçar olmak **2.** mecbur olmak
neçarçovekirî *rd* çerçevesiz (çerçeveye geçirilmemiş veya içine alınmamış olan)
neçarekî *rd* kaçınılmaz
neçarge *m* tuzak (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen)
neçarî (I) *rd* mecburî
neçarî (II) *m* **1.** çaresizlik, bîçarelik **2.** mecburiyet
neçarîtî *m* mecburiyet
neçarkirin *m* mecbur etme
neçar kirin *l/gh* mecbur etmek
neçarman *m* mecbur kalma
neçar man *l/ngh* mecbur kalmak
neçemandî *rz/rd* **1.** bükümsüz **2.** çekimsiz
neçerçîvekirî *rd* çerçevesiz (çerçeveye geçirilmemiş veya içine alınmamış olan)
neçevandî *rz/rd* **1.** bükümsüz **2.** çekimsiz
neçevandîbûn *m* çekimsizlik
neçevandîtî *m* çekimsizlik
neçê *rd* **1.** kötü (iyi karşıtı) * **qelemeke neçê** kötü bir kalem **2.** kötü (hoşa gitmeyen) **3.** kötü, fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan) **4.** değersiz, naçiz
neçêbûn *m* bozulma (iyi ve değerli niteliğini yitirme)
neçê bûn *l/ngh* bozulmak (iyi ve değerli niteliğini yitirmek)
neçêkirî *rd* **1.** yapay olmayan **2.** yapılmamış, tamamlanmamış olan (yapılıp tamamlanmamış olan) * **xaniyê neçêkirî** tamamlanmamış ev
neçêtî *m* kötülük, fenalık ~ **kirin** fenalık etmek
neçêyane *h* naçizane
neçêyî *m* kötülük
neçivr *rd* tavsız
neçopeço *rd* **1.** özensiz, kaba saba **2.** kaba saba taş
neçûn ber hev *l/bw* **1.** kıyaslanmamak **2.** birbirinin dengi olmamak, birbirine yakışmamak, birbirine göre olmamak
neçûn serî *l/ngh* güdükleşmek, sonuç vermemiş olmak
nedabeşbar *rd* bölünmez
nedabeşbarî *m* bölünmezlik
nedabeşkar *bnr* nebabaşbar
nedadayî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)
nedadî *m* adaletsizlik
nedagirtî *rd* boş, doldurulmamış olan
nedan *m* vermeme ~ **û nestendin** anîden ölmek
nedan gotin *l/ngh* ketum olmak
nedan kirin *l/gh* **1.** yaptırmamak **2.** yasaklamak
nedar *rd* yoksul, fakir
nedarî m yoksulluk, fakirlik
nedawetkirî *rd* davetsiz (davet edilmemiş olan)
nedawî *rd* **1.** kavruk (kurumaya yüz tutmuş) * kincên nedawî kavruk elbiseler **2.** *m* nem (hafif ıslaklık)
nedawîbûn *m* **1.** tepserme **2.** soruşma (çamaşır kurumaya başlamak
nedawî bûn *l/ngh* **1.** tepsermek **2.** soruşmak (çamaşır kurumaya başlamak
nedawîbûyîn *m* **1.** tepserme **2.** soruşma (çamaşır kurumaya başlamak

nedawîtî *m* kavrukluk
nedaxwazbar *rd* rağbetsiz
nedaxwazbarî *m* rağbetsizlik, istenilmeme
nedegel *rd* basiretsiz
nedegelî *m* basiretsizlik
nedelînbar *rd* 1. geçirimsiz 2. su geçirmez
nedelînbarî *m* geçirimsizlik
nedeqandî *rd* aşısız (bitki)
nedeqdeqkî *rd* noktasız, beneksiz
neder *bnr* nezer
nederbasbar *rd* geçersiz
nederbasbarbûn *m* geçersizleşme
nederbasbar bûn *l/ngh* geçersizleşmek
nederbasbarî *m* geçersizlik
nederbasî *rz/rd* geçişsiz * **lêkera nederbasî** geçişsiz fiil
nederdbihêr *rd* geçimsiz * **miroveki nederdbihêr e** geçimsiz bir insan ~ bûn geçimsiz olmak
nederdbihêrbûn *m* geçimsizleşme
nederdbihêr bûn *l/ngh* geçimsizleşmek
nederdbihêrî *m* geçimsizlik
nederderkî *rd* dalgasız (renk)
nedestbar *rd* dokunulmaz
nedestbarî *m* dokunulmazlık
nedestbelav *rd* tutumlu
nedestbelavî *m* tutumluluk
nedestbikar *rd* beceriksiz
nedestbikarî *m* beceriksizlik
nedestbikêr *rd* beceriksiz, maharetsiz
nedestbikêrî *m* beceriksizlik, maharetsizlik
nedestdayî *rd* elverişsiz
nedesthilat *rd* iktidarsız (iktidar olma gücü olmayan)
nedestûrgirtî *rd* izinsiz
nedestûrstendî *rd* izinsiz
nedestûryar *rd* izinsiz
nedeximandî *rd* damgasız
nedeyndar *rd* borçsuz, borcu olmayan kimse
nedeyndarî *m* borçsuzluk
nedeyndarîtî *m* borçsuzluk
nedijwar *rd* çekişmesiz, meşakatsız
nedilbicih *rd* isteksiz, gönülsüz (razı olmayan)
nedilgeş *rd* neşesiz
nedilkêş *rd* cazibesiz
nedilniwaz *rd* cazibesiz
nedilsoz *rd* 1. sadakatsiz 2. vefasız, hakikatsız
nedilsozî *m* 1. sadakatsizlik 2. vefasızlık, hakikatsızlık
nedilşa *bnr* nedilşad
nedilşad *rd* 1. mutsuz 2. neşesiz
nedilşadbûn *m* mutsuzlaşma
nedilşad bûn *l/ngh* mutsuzlaşmak
nedilşadî *m* mutsuzluk
nedilşayî *m* 1. mutsuzluk 2. neşesizlik
nedilşewat *rd* duygusuz
nedilxweş *rd* 1. hoşnutsuz 2. neşesiz
nedilxweşî *m* 1. hoşnutsuzluk 2. neşesizlik ~**ya xwe nîşan dan** hoşnutsuzluk getirmek

nedir (I) *bnr* nezir
nedir (II) *m* adak
nedirûtî *rd* dikişsiz, dikilmemiş
nediwê *rd* istenmeyen kimse
nediyar *rd* 1. belirsiz 2. meçhul, belirsiz, bilinmeyen 3. gizli (niteliği anlaşılmayan, bilinmeyen) * **hêzên nediyar** gizli kuvvetler 4. *wj* belirsiz, ipham 5. ortada (yarışmalarda)
nediyarî *m* 1. belirsizlik 2. meçhulluk, belirsizlik 3. *wj* belirsizlik, iphamlık
nediyarkirî *rd* belirtisiz, belgisiz
nediyarkirîtî *m* belgisizlik
nedîbar *rd* görülmez, görünmeyen
nedîm *rd* yakışıklı
nedîtbar *fel/rd* soyut
nedîtbarî *fel/m* soyutluk
nedîtî (I) *rd* nadide
nedîtî (II) *rd/h* 1. görmemiş 3. görülmeden 2. görülmedik, görülmemiş, garaip ~ **gotin heft û nîv e** kesip atmak, kestirip atmak ~ **jê re hatin** olmuş (veya pişmiş) armut gibi eline düşmek ~ **heft û nîv** kesip atmak, kestirip atmak ~ **tu çima dibêjî heft û nîv** abacı kebeci ara yerde sen neci? ~**o dîr** oğlu olmuş kalkıp çükünü kesmiş
nedîweder *rd* saydamsız
nedîwederî *m* saydamsızlık
nedurist *rd* 1. dürüst olmayan 2. bozuk (cihaz için)
nedurû *rd* riyasız
nedûrendîş *rd* 1. basiretsiz 2. sağgörüsüz
nedûrendîşî *m* 1. basiretsizlik 2. sağgörüsüzlük
neecibandin *m* 1. beğenmeme 2. beğenmezlik
neecibandin *l/gh* 1. beğenmemek 2. beğenmemek (küçümsemek, hor görmek) * **kûsî ji qalikê ku jê derketiye neecibandiye** civciv yumurtadan çıkmış kabuğunu beğenmemiş
neecibandî *rd* beğenilmemiş olan
needilîn *m* iflah olmama
needilîn *l/ngh* iflah olmamak
neefkirî *rd* affedilmemiş olan
neehîl *rd* yetersiz
neehîlbûn *m* yetersizlik
neemeliyatkirî *rd* ameliyatsız, ameliyat olmamış olan
neendaze *rd* 1. ölçüsüz 2. *mec* tartısız, ölçüsüz
neesehîtî *m* kesinsizlik
neewledar *rd* güvensiz
neewledarî *m* güvensizlik
neexlaqî *rd* gayri ahlâkî
neeyan *rd* belirsiz
neeyarî *m* ayarsızlık
neeyarkirî *rd* ayarsız (saat, makine vs. için)
nef *m* yarar, fayda * **nefa wî ji malbata wî re tune ye** ailesine faydası yok
nefam *rd* 1. anlayışsız 2. bilinçsiz
nefama *rd* 1. anlayışsız 2. bilinçsiz (kendi etkinliğini eleştirmeli bir biçimde sezmeyen)

nefamatî *m* **1.** anlayışsızlık **2.** bilinçsizliklik
nefaqe *m* nafaka, geçimlik
nefehma *rd* **1.** anlayışsız, düşüncesiz, izansız **2.** ferasetsiz **3.** bilinçsiz
nefehmane *h* anlayışsızca, düşüncesizce, izansızca
nefehmatî *m* **1.** anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık **2.** ferasetsizlik **3.** bilinçsizlik
nefehmbar *rd* anlaşılmaz
nefehmbarî *m* anlaşılmazlık
nefehmber *rd* anlayışsız, düşüncesiz, izansız
nefehmberî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik, izansızlık
nefehmdar *rd* anlayışsız, düşüncesiz
nefehmdarane *h* anlayışsızca, düşüncesizce
nefehmdarî *m* anlayışsızlık, düşüncesizlik
nefel *zo/m* yonca (Trifolium)
nefela derewîn *bot/nd* tirfil
nefela sêpelik *bnr* nefela sêpelk
nefela sêpelk *bot/nd* üçgül, tirfil (Trifolium)
nefeqe *m* **1.** nafaka (geçimlik) **2.** *hiq* nafaka **3.** *mec* zahire ~ **dan (yekî)** nafakaya bağlamak
nefer *nd* nefer, er
neferma *rd* sivil (asker sınıfından olmayan kimse)
nefes *m* **1.** nefes, soluk **2.** nefes (sigara, pipo içilirken içe çekilen duman) * **min xwest ku ez nefesek li cixareyê bixim** sigaradan bir nefes almak istedim ~ **dan** soluk vermek ~ **dan û stendin** nefes almak, soluk alıp vermek ~ **girtin** nefes almak, soluk almak ~ **lê çikîn** nefesi kesilmek ~ **çikandin** *mec* sıkıştırmak ~ **lê xistin** nefes çekmek ~ **stendin** soluk almak ~**a (yekî) çikîn 1)** nefesi kesilmek, tıkanmak **2)** sıkılmak, bunalmak ~**a (yekî) di qûna (yekî) de derketin** kıçından solumak ~**a paşîn** son nefes ~**a paşîn dan** son nefesini vermek ~**a (yekî) sekinîn** nefesi durmak
nefesçikên *rd* nefes kesici
nefesçikiyayî *rd* nefesi kesilmiş, soluk soluğa kalmış olan
nefesçikîn *rd* nefes kesen
nefesdan *m* soluk verme, zefır
nefesdan *l/gh* soluk vermek
nefesdar *rd* nefesli
nefesgiran *rd* astımlı
nefesgiranî *bj/m* astım
nefesilandin *m* çatal görme (bir şeyi net görmeme)
nefesilandin *l/gh* çatal görmek (bir şeyi net görmemek)
nefesîh *rd* anlaşılmaz, gayri vazıh ~ **xeber dan** üstü kapalı konuşmak, bilmece gibi konuşmak
nefesîhî *m* **1.** anlaşılmazlık **2.** *wj* kapalılık
nefetlonekî *rd* dolaşıksız (yol)
neêkser *rd* dolaylı, indirekt
nefr *rd* korkak
nefilandin *m* olgunlaşmadan ağacın meyvelerinin düşürme
nefilandin *l/gh* olgunlaşmadan ağacın meyvelerinin düşürmek
nefiqandin *m* şişirme
nefiqandin *l/gh* şişirmek
nefiqîn *m* şişme
nefiqîn *l/ngh* şişmek
nefiroşbar *rd* satılmaz
nefiy *man/m* yadsıma, nefiy
nefî *m* **1.** nefiy, sürgün (sürgün etme) * **nefî ji bo min bûbû tiştekî wekî mirinê** sürgün benim için ölüm gibi bir şey olmuştu **2.** sürgün (bir kimsenin sürüldüğü yer) **(yek)** ~ **cihekî kirin** (bir yerde) ikamete mamur edilmek
nefîbûn *m* sürgün olma
nefî bûn *l/gh* sürgün olmak
nefîbûyî *rd* sürgün olmuş olan
nefîbûyîn *m* sürgün oluş
nefîkirin *m* nefyetme, sürgün etme
nefî kirin *l/gh* nefyetmek, sürgün etmek
nefîkirî *rd* sürgün edilmiş olan
nefîr *m* **1.** nefir (boynuzdan yapılan bir tür boru) **2.** *mzk* boru borazan (üfleyerek çalınan perdesiz çalgı)
nefîram *m* **1.** milis, savaşa katılan halk gücü **2.** seferberlik
nefîzek *rz/rd* **1.** ötümsüz **2.** çalımsız
nefîzekî *rz/m* ötümsüzlük
nefret *m* nefret * **nefreta min jê re pir e** ona nefretim büyük ~ **jê girtin** nefret uyandırmak ~ **kirin** nefret etmek
nefretane *h* nefretçe
nefretkirin *m* nefret etme, iğrenme
nefret kirin *l/gh* nefret etmek, iğrenmek
nefrîn *m* **1.** ilenç **2.** lanet okuma **3.** sövüp sayma ~ **kirin** lanet okumak
nefrît *bj/m* nefrit
nefs *m* **1.** nefis (öz varlık) * **ji bo ku nefsa canê xwe xelas bike ew kuştine** kendi nefsini kurtarmak için onları öldürmüş **2.** nefis (insanların yeme içme gibi ihtiyaçlarının tümü) ~**a xwe kor kirin** nefsini köreltmek **3.** *mec* boğaz (yiyeceği, içeceği sağlanan kimse) * **pênc nefs li mala me hene** bizim evde beş boğaz var **4.** *mec* boğaz (yeme içme) * **hevalê min yekî ku miriyê nefsa xwe ye** arkadaşım boğazına düşkün biridir **5.** kişi, nüfus, nefes (canlı varlık) * **li malê çar nefsên din jî hene** evde dört nefes daha var * em pênc nesf li virê hene burda kişi varız **6.** kibir, büyüklenme * **çi nefsek li serê ye** ne kadar da kibir sahibi **7.** tıpkısı * **ew bi nefs e** o aynı tıpkısı ~ **hemû kes lê lîbas ne hemû kes** yeme içme ihtiyacı herkes için geçerlidir, ayrım yapmamak lazım ~ **pê girtin** aç gözlülüğü tutmak ~**a canê (yekî) kubar bûn** (biri) çok nazik olmak ~**a Fîrewnî** bü-

yük kibır ~a (yekî) jê re serdest bûn (biri) kendi nefsine hakim olmamak ~a (yekî) kişandin (birinin) ahı tutmat ~a (yekî) mezin bûn kurumlu olmak ~a (yekî) pê girtin aç gözlülüğü tutmak ~a (yekî) pê nesekinîn nefsine hakim olmamak ~a xwe bi xwe ragirtin nefsine hakim olmak ~ xwe kor kirin nefsini köreltmek ~a xwe mezin kirin böbürlenmek ~a xwe şikandin nefsini köreltmek
nefsaniyet *m* nefsaniyet
nefsanî *rd* nefsanî
nefsbiçûk *rd/nd* **1.** alçak gönüllü, mütevazi **2.** kibirsiz, kurumsuz (kurumlu olmayan kimse)
nefsbiçûkî *m* **1.** alçak gönüllülük **2.** kibirsizlik
nefsbilind *rd/nt* kibirli
nefsbilindî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapmak
nefsek *rd* aç gözlü, gözü aç, nefsine düşkün, şikemperver
nefsekî *m* aç gözlülük, nefsine düşkünlük, şikemperverlik
nefsektî *m* aç gözlülük, nefsine düşkünlük, şikemperverlik
nefsiyat *m* nefsiyat, psikoloji
nefsî *nd/nt* evlatlık, üvey evlat
nefsmezin *rd/nt* kibirli, kuruntulu, kurumlu
nefsmezinatî *m* kibirlilik, kuruntululuk ~ **kirin** (bir şey yapmayı) nefsine yedirmemek
nefsmezinî *m* kibirlilik, kuruntululuk ~ **kirin** kibirlik yapmak
nefsnexweş *rd* hamile
nefsnexweşbûn *m* bebek bekleme
nefsnexweş bûn *l/ngh* bebek beklemek
nefso *bnr* nefsok
nefsok *rd* aç gözlü, gözü aç, nefsine düşkün, şikemperver
nefsokî *m* aç gözlülük, nefsine düşkünlük, şikemperverlik
nefsqantir *rd/argo* nefsine çok düşkün
nefstenik *rd* **1.** nefsine düşkün **2.** duygulu, inci duygulu ~ **bûn 1)** nefsine hakim olmamak **2)** duygulanmak
nefstenikî *m* **1.** nefsine düşkünlük **2.** duygululuk, ince duygululuk
neft *m* **1.** neft **2.** neft (neft yağı) **3.** petrol
neftfiroş *nd/nt* petrolcü, petrol satan
neftger *nd/nt* petrolcü (imal eden)
neftî *rd* neftî
neftî bûn *l/ngh* neftîleşmek
negatîf *rd* **1.** negatif, olumsuz **2.** *fel* negatif, olumsuz (bir şeyi inkâr eden, ret özeliği taşıyan) **3.** *mat/fiz* negatif, eksi (sıfırdan küçük, önünde eksi işareti bulunan sayı) **4.** negatîf (negatif film)
negatîfî *m* negatiflik
negbet *rd* kirli, pis
negebsoyî *rd* sıkıntısız
negehban *nd/nt* nöbetçi
negehbanî *m* nöbetçilik
negengaz *rd* **1.** imkânsız, olanaksız **2.** olamaz
negengazbûn *m* imkânsızlaşma, olanaksızlaşma
negengaz bûn *l/ngh* imkânsızlaşmak, olanaksızlaşmak
negengazbûyîn *m* imkânsızlaşma, olanaksızlaşma
negengazî *m* imkansızlık, olanaksızlık
neger *rz/rd* geçişsiz
negerandî *rz/rd* geçişsiz
negeranî *rz/rd* geçişsiz
negerdîşî *rd* törelsiz
negerek *rd* gereksiz, lüzumsuz
negerekî *m* gereksizlik, lüzumsuzluk
negerguhêz *rz/rd* geçişsiz * **lêkera negerguhêz** geçişsiz fiil
negewz *rd* keyifsiz, neşesiz
negewzbûn *m* **1.** keyifsiz olma **2.** keyifsizli, neşesizlik
negihêj *rd* ulaşılmaz
negihîştî *rd* ham, olmamış, olgunlaşmamış (meyveler için)
negijikî *rd* dolaşıksız
negiranbiha *rd* değersiz, kıymetsiz
negiranbihatî *m* değersizlik, kıymetsizlik
negirîft *rd* çetrefillisiz, dolaşıksız
negirîng *rd* önemsiz, ehemmiyetsiz
negirîngbûn *m* önemsizlik
negirtin *m* almamazlık
negirtî (I) *rd* kapalı olmayan, örtüsüz (kapı, pencere için)
negirtî (II) *rd* tutuksuz
negivêrî *rd* hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen)
negivêrîtî *m* hazımsızlık
negiyanewer *rd* cansız
negonandî *rd* boyasız (boya sürülmemiş, boyalanmamış olan)
negotî *rd* söylenmemiş, meskût
negrêdayî *rd* bağlantısız
negubrekirî *rd* gübresiz, gübrelenmemiş olan
neguhar *rd* sabit, değişmeyen
neguher *rd* **1.** değişmez, sabit (değişmeyen) **2.** *mat/m* sabite
neguherbar *rd* değişmez, sabit (değişmeyen)
neguhêr *rd* değişmez, değişmeyen
neguhêrbar *rd* değişmez
neguhêz *rd* değişmez, sabit
neguhêzbar *nd/rd* **1.** taşınmaz, gayrî menkul * **malên neguhêzbar** taşınmaz mallar **2.** değişmez, sabit (değişmeyen)
neguncan *rd* uygunsuz, isabetsiz
neguncandî *rd* **1.** uyumsuz **2.** uygun olmayan
neguncandîbûn *m* uyumsuzluk
neguncanî *m* **1.** uygunsuzluk **2.** uymazlık
negunehbar *rd* günahsız
negunehbarî *m* günahsızlık

negurivandî *rd* uyumsuz
negurivandîbûn *m* uyumsuzluk
negurûzekî *rd* pürüzsüz, duru (ten)
neguvar *rd* **1.** tatsız, yutulmaz **2.** sindirimi zor olan
neh *n* **1.** dokuz (9, IX) **2.** *rd* dokuz (sekizden bir artık) ~ **deh** beş on * **di civînê de em tevî hev neh deh kes hebûn** toplantıda beş on kişi vardı hataları daha önceden de olana yeniside hatırlatmak ~ **li ser dahan** ~**ê (yekî) danîn ser dehên (ên din)** mimlemek ~**ê te jî li ser dehan be** senin de alacağın olsun
nehal (I) *bnr* newal
nehal (II) *m* nalın
nehan *m* tenezül
nehane *m* dokuzluk
nehanî *rd* gizli
nehar *h* gündüzleyin
neharî *rd* gündüzlü (okula gündüz giden, yatılı olmayan öğrenci)
nehawend *mzk/m* nihavent
nehberîk *m* dokuz cebi olan ve duvar süsü olarak ta kullanılan bir süs eşyası
nehberk *m* dokurcun, tokurcun, dokuz taş
nehejekî *rd* sarsıntısız
nehek *nd* kurban bayramına dokuz gün kala tutulan dokuz günlük oruç
nehelal *rd* **1.** haram **2.** üvey * **apê min ê nehelal** üvey amcam
nehelistî *rd* çürüksüz
nehelketî *rd* başarısız
nehelketîbûn *m* **1.** başarısız olma **2.** başarısızlık
nehelketî bûn *l/ngh* başarısız olmak
nehelketîbûyî *rd* başarısız olmuş, başarmamış olan
nehelketîbûyîn *rd* başarısız oluş
nehem *rd* dokuzuncu
nehemcisn *rd* hemcins olmayan
nehemcure *rd* heterojen, türdeş olmayan
nehemd *h* istemeden
nehemîn *rd* dokuzuncu
neheneh *rd* dokuzar
neheng (I) *n* **1.** kahraman **2.** dev (korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı)
neheng (II) *zo/m* balina (Balaena mistycetus)
neheq *rd* haksız (davası, iddiası, davranışı, düşüncesi doğru ve yerinde olmayan) * **di vî tiştî de hevalê we neheq e** bu işte arkadaşınız haksız ~ **dîtin** haksız bulmak
neheqî *m* haksızlık * **ji ber vê neheqiyê bû xwê û kete agir** bu haksızlığa karşı köpürdü ~ **kirin** haksızlık etmek
neheqîkirin *m* haksızlık yapma
neheqî kirin *l/gh* haksızlık yapmak
neheqîtî *m* haksızlık ~ **kirin** haksızlık etmek
neheram *rd* haram olmayan
nehes *rd* haşarı, şımarık
nehesabkirî *rd* hesapsız, hesap edilmemiş olan
nehesabnekirane *h* hesapsızca, plansızca
nehesas *rd* duyarsız
nehesasbûn *m* duyarsızlaşma
nehesas bûn *l/ngh* duyarsızlaşmak
nehesasbûyîn *rd* duyarsızlaşma
nehesasî *m* duyarsızlık
nehesaskirin *m* duyarsızlaştırma
nehesas kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
nehesibandin *m* **1.** hesap etmeme **2.** hesaba katmama
nehesibandin *l/gh* **1.** hesap etmemek **2.** hesaba katmamak
nehesî *m* haşarılık
nehesok *rd* haşarı, şımarık
nehesokî *rd/h* haşarıca
nehesokîbûn *m* haşarılaşma
nehesokî bûn *l/ngh* haşarılaşmak
nehestewer *rd* duyarsız
nehestewerbûn *m* duyarsızlaşma
nehestewer bûn *l/ngh* duyarsızlaşmak
nehestewerbûyîn *rd* duyarsızlaşma
nehestewerî *m* duyarsızlık
nehestewerkirin *m* duyarsızlaştırma
nehestewer kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
nehestyar *rd* duyarsız
nehestyarbûn *m* duyarsızlaşma
nehestyar bûn *l/ngh* duyarsızlaşmak
nehestyarbûyîn *rd* duyarsızlaşma
nehestyarî *m* duyarsızlık
nehestyarkirin *m* duyarsızlaştırma
nehestyar kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
neheş *rd* baygın, şuursuz
nehevbîn *mat/rd* bakışımsız
nehevbînî *mat/m* bakışımsızlık
nehevdemî *rd* asenkron
nehevdirûv *rz/m* benzeşmez
nehevdirûvî *rz/m* benzeşmezlik
nehevedemî *rd* eşlemesiz
nehevkirî *rd* simetrisiz
nehevnêr *mat/rd* bakışımsız
nehevnêrî *mat/m* bakışımsızlık
nehevnêrîtî *mat/m* bakışımsızlık
nehevşibîn *rz/rd* benzeşmez
nehevşibînî *rz/m* benzeşmezlik
nehevta *rd* **1.** denk olmayan **2.** *mat* bakışımsız asimetrik
nehevtayî *mat/m* bakışımsızlık, asimetri
nehewce *rd* gereksiz, lüzumsuz ~ **ye** gerek yok
nehewcetî *m* gereksizlik, lüzumsuzluk
nehez *rd* sevimsiz
nehezî *m* sevimsizlik
nehêja *rd* **1.** değersiz, kıymetsiz **2.** değersiz, naçiz **3.** kalitesiz
nehêjabûn *m* **1.** değersizlik **2.** kalitesizlik
nehêjatî *m* **1.** değersizlik, kıymetsizlik **2.** kalitesizlik
nehêl *m* engel
nehêmin *rd* dingin olmayan, istikrarsız
nehêmî *rd* nemsiz, rutubetsiz

nehên *rd* gizli, giz **2.** *fel/m* gizem
nehêniyî *rd* gizemsel
nehênî *m* **1.** giz, gizem, sır **2.** *rd* gizemli **3.** *rd* gizli, saklı **4.** *rd* illegal, gizli * **rêxistina nehênî** illegal örgüt
nehênîdar *rd* gizemli
nehênîtî *m* gizellilik, muamalık
nehênkirin *m* saklama
nehên kirin *l/gh* saklamak
nehêrsbûyî *rd* öfkesiz, öfkelenmemiş (kimse)
nehêrsok *rd* hırssız, sinirsiz
nehêrsokbûn *m* sinirsizlik
nehêrsokî *rd* hırssızca, sinirsizce
nehêrsoyî *rd* hırssız, sinirsiz
nehêsan *rd* rahatsız (sıkıntı, tedirginlik veren)
nehêsankirî *rd* kılağısız
nehêvijî *rd* eğitimsiz
nehêvijîbûn *m* eğitimsizlik
nehêvotî *rd* eğitimsiz
nehêvotîbûn *m* eğitimsizlik
nehêvotîtî *m* eğitimsizlik
nehgoşe *mat/m* dokuzgen
nehf *m* fayda, yarar
nehfdar *rd* faydalı, yararlı
nehfdarbûn *m* faydalanma
nehfdar bûn *l/ngh* faydalanmak
nehgon *bnr* newgon
nehifandin *m* faydalandırma, yararlandırma
nehifandin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
nehifîn *m* faydalanma, yararlanma
nehifîn *l/ngh* faydalanmak, yararlanmak
nehiftin *m* saklama
nehiftin *l/gh* saklamak
nehik *n* dokuz **~ê ser dehikan** ticarette fahiş kazanc
nehincirandî *rd* zedesiz
nehindir *rd/nt* geveze (çenesi düşük)
nehindirî *m* gevezelik (çenesi düşüklüğü)
nehing *bnr* neheng
nehiş *rd* baygın, kendinden geçmiş olan ~ **ketin** 1) bayılmak, kendinden geçmek **2)** şuursuz yatmak, şuurunu yitirmek
nehişî *rd* **1.** baygın **2.** şuurunu yitirmiş ~ **1)** baygınlık geçirmek **2)** şuursuz yatmak, şuurunu yitirmek
nehişketin *m* baygınlık geçirme
nehiş ketin *l/gh* baygınlık geçirmek
nehiştin *m* **1.** bırakmama **2.** alıkoyma
nehiştin *l/gh* **1.** bırakmamak **2.** alıkoymak * **apê min bêatlebûn behsa Stenbolê dikir, nedihişt ku bavê min nanê xwe bixwe** amcam mütemadiyen İstanbul'dan bahsederek babamı yemeğinden alıkoyuyordu ~ **bêhna (tiştekî) herin (yekî)** koklatmamak (hiç vermemek) ~ **devê (yekî) pê bûn** koklatmamak (hiç vermemek) ~ **gotin bi ber gotinê xistin** (birini) lâfa boğmak, lâkırdıya boğmak ~ **xeta hatin serê** üstüne toz kondurmamak

nehiştî *rd* dikkatsiz
nehiştîbûn *m* dikkatsizlik
nehişyar *rd* aymaz
nehişyarî *m* aymazlık
nehiye *m* **1.** nahiye **2.** *erd/m* nahiye, kuşak (yer yüzünün beş bölümünden her biri)
nehiyeya germê *erd* sıcak kuşak
nehiz *rd* sevimsiz
nehizî *m* sevimsizlik
nehîb *rd* **1.** çapulcu, yağmacı **2.** *m* korku, ürküntü
nehîdar *rd* kullanışlı * **xaniyekî nehîdar** kullanışlı bir ev
nehîledar *rd* **1.** hillesiz **2.** çürüksüz
nehîlet *nd/nt* hasım
nehînbûyî *rd* alışkın olmayan
nehîndir *rd* (**r** kalın okunur) sır saklamayan
nehît (I) *rd* nemsiz (toprak için)
nehît (II) *n* **1.** iri taş **2.** yapılarda işlenmemiş iri taş
nehîteyî *rd* irice taş
nehk (I) *bot/m* **1.** nohut (Cicer arietinum) **2.** nohut (bu bitkinim yuvarlak tanesi)
nehk (II) *m* olta
nehkevir *n* dokurcun, dokuz taş oyunu
nehkîn *rd* nohutlu
neh libî *rd* dokuzlu (dokuz parçadan oluşan, içinde dokuz parça bulunan)
nehmend *rd* dokuzlu (üzerinde dokuz işareti bulunan iskambil kâğıdı vb. için)
nehonandî *rd* örgüsüz
nehoneho *rd* dokuzar
nehotî *rd* çok dayak yemiş olan
nehp *m* **1.** *argo* tırnak **2.** tırmık (tırnak beresi) **~ên (yekî) hatin** (an jî **kişîn)** tırnakları uzamak
nehperoşk *m/argo* tırnak pençe
nehpik *n* **1.** *argo* tırnak **2.** pençe, yırtıcı hayvan tırnağı
nehpirandin *m* tırnaklama, tırmalanmak
nehpirandin *l/gh* tırnaklamak, tırmalamak
nehpirîn *m* tırnaklanma, tırmalanma
nehpirîn *l/ngh* tırnaklanmak, tırmalanmak
nehpkirin *m* pençeleme, tırmalama
nehp kirin *l/gh* pençelemek, tırmalamak
nehprûşk *m/argo* tırnak pençe
nehrevan *nd/nt* tanık, şahit
nehrevanî *m* tanıklık, şahitlik
nehs *rd* **1.** haşarı, yaramaz, azgın, kuduruk * **ez dizaroktiya xwe de yekî pir nehs bûme** çocukluğumdan çok haşarı birisiymişim **2.** şımarık **3.** afacan, uçarı (ele avuca sığmaz) **4.** haylaz, hayta ~ **bûn 1)** yaramaz olmak **2)** şımarık olmak **3)** afacanlaşmak
nehsbûn *m* **1.** yaramazlaşma, kudurma **2.** şımarma, baylanma **3.** afacanlaşma, uçarılaşma
nehs bûn *l/ngh* **1.** yaramazlaşmak, kudurmak **2.** şımarmak, baylanmak **3.** afacanlaşmak,

uçarılaşmak 4) haylazlaşmak
nehsbûyîn *m* 1. yaramazlaşma, kuduruş 2. şımarış, baylanış 3. afacanlaşma, uçarılaşma
nehsiyane *h* 1. yaramazca 2. şımarıkça 3. afacanca, uçarıca 4. haylaz, hayta
nehsî *m* 1. haşarılık, yaramazlık, kudurukluk 2. şımarıklık 3. afacanlık, uçarılık 4. haylazlık, haytalık
nehsî *m* yaramazlık ~ **kirin** 1) yaramazlık yapmak 2) şımarıklık yapmak 3) uçarılık etmek 4) haylazlık etmek
nehsîbûn *m* 1. yaramazlaşma, kudurma 2. şımarma, baylanma 3. afacanlaşma, uçarılaşma
nehsî bûn *l/ngh* 1. yaramazlaşmak, kudurmak 2. şımarmak, baylanmak 3. afacanlaşmak, uçarılaşmak 4) haylazlaşmak
nehskirin *m* 1. haşarılaştırma 2. şımartma 3. uçarılaştırma
nehs kirin *l/gh* 1. haşarılaştırmak 2. şımartmak 3. uçarılaştırmak
nehş *m* teneşir
nehşemê *nd* geyikler kırkımında (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir)
nehşî *bnr* naşî
nehşîtî *bnr* naşîtî
nehtik *m* alın çatısı
nehtor *nd/nt* bekçi
nehtorî *m* bekçilik
nehunerwer *rd* beceriksiz, maharetsiz
nehunerwerî *m* beceriksizlik, maharetsizlik
nehunkûf *rd* denk olmayan
newh *m* nahiv, cümle bilgisi
nehwêd *n* doksan (90, XC)
nehwiran *m* mırıldanma, terennüm
nehwirandin *m* mırıldama, terennüm etme
nehwirandin *l/gh* mırıldamak, terennüm etmek
nehwirîn *m* mırıldanma, terennüm etme
nehwirîn *l/ngh* mırıldanmak, terennüm etmek
nehyayî *rd* olgun, pişkin kimse
neilmî *rd* bilim dışı ~ **bûn** bilim dışı olma
neilmîbûn *m* bilim dışı olma, bilimsizlik
neînsan *rd* insaniyetsiz
neînsanî *m* insaniyetsizlik
neîradî *rd* gayri iradî
neîspatkirî *rd* ispatsız, tanıtsız
neîzingirtî *rd* izinsiz
neîzinstendî *rd* izinsiz
nejd *bnr* nijd
nejdar *rd* sağlıklı
nejdarî *m* sağlık
nejdevan *bnr* nijdevan
nejdî *bnr* nijdî
nejes *rd* pinti
nejesî *m* pintilik
nejê *rd* tuhaf, anormal
nejêhatî *rd* 1. başarısız * **xwendekareke nejêhatî** başarısız bir öğrenci 2. beceriksiz 3. zayıf (bilgi yönünde yeterli olmayan * **mamosteyeke nejêhatî** zayıf bir öğretmen
nejêhatîbûn *m* 1. başarısızlık 2. beceriksizlik
nejêyî *m* tuhaflık, anormallik
nejibîr *rd* unutulmaz ~ **bûn** unutulmaz olmak
nejibîrî *m* unutulmazlık
nejidil *rd* 1. içtenliksiz, içtensiz, samimiyetsiz 2. yapmacık, yapay, sahte (içten olmayan) * **kena nejidil** sahte gülüş ~ **û can** içtenliksiz
nejidilbûn *rd* içtenliksizlik, içtensizlik, samimiyetsiz
nejidilbûnî *m* içtenliksizlik, içtensizlik, samimiyetsizlik
nejidilî *m* 1. içtenliksizlik, içtensizlik 2. *rd/h* yapmacıklı
nejidilûcan *rd* içtenliksiz, içtensiz, samimiyetsiz
nejidilûcanî *m* içtenliksizlik, içtensizlik
nejidilûcanîtî *m* samimiyetsizlik
ne ji hemd *h* elinde olmayarak
ne ji hemd bûn *l/bw* elinden olmamak
nejihev *rd* apayrı, farklı (aynı olmama)
nejihevî *m* apayrılık, farklılık
nejin *rd* çepel kadın
nejirê *rd* sapık
ne ji xwedê re bûn *l/bw* şiret, arsız olmak
nejixwere *rd* 1. arsız, şirret 2. yaramaz, şımarık
nejixwere bûn *l/ngh* yaramaz olmak, şımarık olmak
nejixweretî *m* 1. arsızlık, şirretlik 2. yaramazlık, şımarıklık
nekafî *rd* yetersiz, gayri kâfi
nekafîbûn *m* 1. yetersiz olma 2. yetersizlik
nekafîbûnî *m* yetersizlik
nekafîtî *m* yetersizlik
nekamî (I) *m* fesatlık, alehte konuşma
nekamî (II) *rd* ilkel, primitif
nekamîran *rd* bahtsız, mutsuz
nekamîranî *m* bahtsızlık, mutsuzluk
nekar *rd* elinden bir iş gelmeyen kimse
nekara *rd* erksiz
nekaratî *m* erksizlik
nekarbidest *rd* yetkisiz, salâhiyetsiz
nekarbidestî *m* yetkisizlik, salâhiyetsizlik
nekartêker *rd* etkisiz, nüfuzsuz
nekederî *rd* yarılmamış yara, darbe
nekederî bûn *l/ngh* kabız olmak, yediklerini dışarı çıkaramamak
nekedîkirî *rd* evcilleşmemiş olan
nekemilandî *rd* olgunlaşmamış
nekemper *rd* kiyaslanmaz
nekes *rd* 1. nekes, cimri 2. pinti 3. adi, bayağı, namert
nekesane *rd* gayrî şahsî
nekesanebûn *m* gayrî şahsîleşme, kişilik dişi olma
nekesane bûn *l/ngh* gayrî şahsîleşmek, kişilik dişi olmak
nekesanekirin *m* gayrî şahsîleştirme, kişilik dişi etme

nekesane kirin *l/gh* gayrî şahsîleştirmek, kişilik dişi etmek
nekesanî *rd* kişilik dışı
nekesî bûn *l/ngh* pintileşmek
nekesî kirin *l/gh* gayri şahsileştirmek, kişilik dişi etmek
nekesî (I) *rd* kişilik dışı
nekesî (II) *m* **1.** nekeslik, cimrilik **2.** pintilik **3.** adilik, bayağılık
nekesîde *rd* gayrî şahsî
nekesîdeyî *rd* gayrî şahsî
nekesîdeyîkirin *m* gayrî şahsîleştirme
nekesîdeyî kirin *l/gh* gayrî şahsîleştirmek
nekesîkirin *m* gayrî şahsîleştirme, kişilik dişi etme
nekesîkirî *rd* gayrî şahsîleştirilmiş, kişilik dişi edilmiş
nekevnar *rd* genç (bitki için gelişmesini tamamlamamış olan) * **ev dar hîna nekevnar e mebirin** bu ağaç daha genç, kesmeyin
nekewîkirî *rd* ütüsüz
nekeyskirî *rd* dağınık, düzensiz, tertipsiz (düzeni bozuk, karışık)
nekêfkar *rd* kaprissiz
nekêfxweş *rd* **1.** hoşnutsuz **2.** neşesiz
nekêfxweşî *m* **1.** hoşnutsuzluk **2.** neşesizlik **~ya xwe nîşan dan** hoşnutsuzluk getirmek
nekêm *rd* eksiksiz, tam, eksik olmayan
nekêmî *m* eksiksizlik, noksansızlık
nekêr *rd* **1.** beceriksiz **2.** aylak, çalışmayan **3.** yaramaz * **tiştekî nekêr nîn e** yaramaz bir durum yok
nekêrî *m* **1.** beceriksizlik **2.** aylaklık, çalışmama **3.** yaramazlık
nekêrhatî *rd* **1.** beceriksiz **2.** elverişsiz **3.** kullanışsız **4.** yaramaz, yararı olmayan şey
nekêrhatîbûn *m* **1.** beceriksizlik **2.** elverişsizlik **3.** kullanışsızlık
nekêşandî *rd* tartısız (tartılmamış olan)
nekifş *rd* **1.** belirsiz **2.** ortada (yarışmalarda)
nekifşe *rd* belirsiz
nekifşkirî *rz* belgisiz
nekifşkirîtî *m* belgisizlik
nekilîtkirî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)
nekilkirî *rd* sürmesiz
nekişandî *rd* **1.** tartısız (tartılmamış olan) **2.** *rz* çekimsiz
nekişandîbûn *m* çekimsizlik
nekişandîtî *m* çekimsizlik
nekişînok *rd* alımsız, cazibesiz
nekişînokî *m* alımsızlık, cazibesizlik
neks *bj/m* bel (bir tür hastalık) ~ **hilanîn** hastalığı tedavi etmek ~ **bûn** hastalığa tutulmak
neksan *m* daldırma
nekse *m* darbe (vuruş, çarpış)
nektar *nd* nektar, bal özü
nekubar *rd* kibar olmayan
nekulbekirî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)
nekun *rd* deliksiz
nekunkunoşkî *rd* gözeneksiz
nekurdziman *rd* dili Kürtçe olmayan
nekurkirî *rd* tıraşsız
nekurtankirî *rd* semersiz
nekuşpene *rd* kurumsuz, kasıntısız (kurumlu olmayan kimse)
nelazim *rd* gereksiz
nelazimî *m* gereksizlik
nelbend *n* nalbant
nelbendî *m* nalbantlık
nelbendxane *m* nalbanthane
nelem *erd/n* tepe
nelerzok *rz/m* titreşimsiz
nelet *m* lânet ~ **lê anîn** lânetlemek ~ **lê barandin** birine lânet okumak ~ **lê be!** nâlet olsun! ~ **lê bibare** şeytan görsün yüzünü ~ **lê hatin** lânetlenmek ~ **lê kirin** birine lânet okumak ~**ê şeytan** aksi şeytan ~**ê şeytan kete nava wan** aralarından kara kedi geçmek (veya aralarına kara kedi girmek)
neletbar *rd* naletli
neletdar *rd* naletli
neleylî *rd* yatısız
nelê *rd* **1.** geçersiz (oyunlarda) **2.** geçersiz, uygunsuz **3.** aykırı **4.** uymaz
nelêbûn *m* **1.** geçersizleşme **2.** uygunsuzlaşma
nelê bûn *l/ngh* **1.** geçersizleşmek **2.** uygunsuzlaşmak
nelêkerî *rd* imarsız, inşa edilmemiş olan
nelêkirin *m* geçersizleştirme, geçersiz sayma
nelê kirin *l/gh* geçersizleştirmek, geçersiz saymak
nelêtî *m* **1.** geçersizlik **2.** aykırılık **3.** uymazlık
nelêyî *bnr* nelêtî
nelêzok *rd* kaprissiz
nelêkirin *m* geçersizleştirme, geçersiz hale getirme
nelê kirin *l/gh* geçersizleştirmek, geçersiz hale getirmek
ne li amadê xwe bûn *l/bw* kendinde olmamak
nelibar *rd* **1.** uygunsuz **2.** uyuşmaz **3.** gerilimsiz, gergin olmayan
nelibarbûn *m* **1.** uygunsuzluk **2.** uyuşmazlık **3.** gerilimsizlik, gergin olmama
nelibarî **1.** uygunsuzluk **2.** uyuşmazlık
neliber *rd* örtüsüz (kapı, pencere için)
nelicih *rd* **1.** uygunsuz, yersiz **2.** yakışıksız
nelicihî *m* **1.** uygunsuzluk, yersizlik **2.** yakışıksızlık
nelihev *rd* **1.** düzensiz, tertipsiz **2.** düzensiz (dağınık kimse) **3.** dağınık (kendini ve düşüncelerine toparlamayan) * **vê gavê ez ne li hev im** şu anda kafam çok dağınık **4.** keyifsiz, hasta **5.** tuhaf, dengesiz, kafadan olan, tahtası eksik (ruh sağlığı yerinde olmayan) * **ev keçik yeke nelihev e** bu kız dengesizin biridir **6.** sarsantılı (düzenli olmayan, güven verici olmayan) **7.** gergin, sinirli **8.** uyumsuz, uyuşmaz **9.** biçimsiz, kalıpsız 10. der-

me çatma (gelişigüzel toplanmış, aralarında uygunluk bulunmayan) **11.** abraş (deseni ve atkısı bozuk halı vb) **12.** çirkin

nelihevbûn *m* **1.** hasta olma, keyifsiz olma **2.** moralı bozuk olma, gergin olma **3.** ters (veya sol) tarafından kalkma, tuhaf olma **4.** çirkin olma

ne li hev bûn *l/bw* **1.** hasta olmak, keyifsiz olmak **2.** moralı bozuk olmak, gergin olmak **3.** ters (veya sol) tarafından kalkmak, tuhaf olmak **4.** çirkin olmak

nelihevhatî *rd* **1.** kaba saba, kalıpsız, vücut hatları kaba saba olan **2.** çirkin **3.** simetrisiz

nelihevherbilî *rd* dolaşıksız

neliheviya tevgerî *nd* davranış bozukluğu

nelihevî *m* **1.** düzensizlik, tertipsizlik **2.** düzensizlik (dağınık olma) **3.** dağınıklik (kendini ve düşüncelerine toparlamayamama) **4.** keyifsizlik, hasta olma **5.** tuhaflik, dengesizlik, tahtası eksik olma (ruh sağlığı yerinde olmayan) **6.** sarsantılılık (düzenli olmama, güven verici olmama) **7.** gerginlik, sinirlilik **8.** uyumsuzluk, uyuşmazlık * **neliheviya muzîk û gotinan** söz ve müzik uyuşmazlığı **9.** biçimsizlik, kalıpsızlık 10. derme çatma olma **11.** çirkinlik

nelihevîtî *m* **1.** düzensizlik, tertipsizlik **2.** dağınıklık **3.** uyumsuzluk, uyuşmazlık **4.** tuhaflık, dengesizlik **5.** gerginlik, sinirlilik **6.** uyumsuzluk, uyuşmazlık

nelihevketî *rd* dolaşıksız

nelihevkirî *rd* uyuşmayan, uygun olmayan

nelihevtî *m* **1.** düzensizlik, tertipsizlik **2.** dağınıklık **3.** uyumsuzluk, uyuşmazlık **4.** tuhaflık, dengesizlik **5.** gerginlik, sinirlilik **6.** uyumsuzluk, uyuşmazlık

ne li hişê xwe bûn *l/bw* **1.** kendinde olmamak **2.** dalgınlığına gelmek

nelirê *rd* **1.** uygunsuz, yakışık almayan **2.** usulsüz **3.** yolsuz, gayri meşru (töreye, kanuna aykırı olan) **4.** ters (uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz) **5.** karanlık (yasalara, törelere uygun olmayan) * **têkilî karên nelirê nebe** karanlık işlere karışma **6.** aykırı **7.** çiğ (yersiz ve yakışıksız söz veya davranış) ~ **bûn** aykırı olmak

ne li rê bûn *l/bw* çiğ kaçmak (veya düşmek) * **ev gotinên te ne li rê bûn** senin bu sözlerin çiğ kaçtı

nelirêtî *m* **1.** uygunsuzluk, yakışık almama **2.** usulsüzluk **3.** yolsuzluk, gayri meşruluk (töreye, kanuna aykırı olma durumu) **4.** terslik (uygun olmama, elverişsizlik, münasebetsizlik) **5.** aykırılık **6.** çiğlik (yersiz ve yakışıksız söz veya davranış) ~ **kirin** çiğlik yapmak

neliv *rd* hareketsiz, sabit

nelivok *rd* hareketsiz, sabit

nelixwe *rd* **1.** keyifsiz, hasta **2.** tuhaf **3.** kendinde olmayan **4.** sersem (bilinci ve duyguları zayıflamış olan)

ne li xwe bûn *l/bw* **1.** keyifsiz olmak, rahatsız olmak **2.** tuhaf olmak **3.** kendinden olmamak

nelixwetî *m* **1.** keyifsizlik, hastalık **2.** tuhaflık **3.** kendinde olmama **4.** sersemlik (bilinci ve duyguları zayıflanma durumu)

neliyaq *rd* yakışıksız, gayrî lâyık

nelûlkirî *rd* aşısız (bitki)

nem *m* nem (havada bulunan su buharı)

nema *h* **1.** artık, gayrı (bundan böyle, sonra, yeter * **nema tê** artık gelmez **2.** bir daha, hiçbir zaman

nemabûn *m* kalmama, tükenme

nemabûnî *m* tükenmişlik

nemahir *rd* beceriksiz

nemahirî *m* beceriksizlik

nema kirin *l/gh* geçmek (bir şeyi bundan sonra yapma durumunda olmamak) * **nema ez van karan dikim** benden geçti, bu işlere artık girişemem

nemamî *m* ihanet, hainlik

neman *m* **1.** kalmama, bitme, tükenme **2.** bitme, tükenme, bitkinleşme (çok yorulma, güçsüz kalma) **3.** sönme, erime (tükenme, yok olma) **4.** zayıflama (kilo kaybetme)

neman *l/ngh* **1.** kalmamak, bitmek, tükenmek **2.** bitmek, tükenmek, bitkinleşmek (çok yorulmak, güçsüz kalmak) **3.** sönmek, erimek (tükenmek, yok olmak) * **rika me ya jê re, bi tevahî nemabû** ona karşı kinimiz tümden erimişti **4.** zayıflamak (kilo kaybetmek)

nemaqûl *rd* gayri makul

nemayend *nd/nt* **1.** temsilci **2.** *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse) **3.** delege

nemayendî *m* **1.** temsilcilik **2.** delegelik

nemayîn *m* kalmama, tükeniş

nemayînde *rd* kalımsız, fanî

nemayîndetî *m* kalımsızlık, fanîlik

nemaze *h* özellikle, bilhassa, üstelik

nemdar *rd* nemli

nemdarî *m* nemlilik

nemed *m* genellikle zengin kimselerin evlerine serdikleri bir tür yaygı

nemehrem *rd* namahrem

nemelûm *rd* gayri malûm, bilinmez

nememnûn *rd* memnuniyetsiz, gayri memnun, hoşnutsuz

nememnûnî *m* memnuniyetsizlik, hoşnutsuzluk

nemerd *rd* **1.** namert, alçak **2.** kalleş **3.** cimri

nemerdane *h* namertçe, alçakça

nemerdbûn *m* alçaklaşma

nemerd bûn *l/ngh* alçaklaşmak

nemerdî *m* namertlik, alçaklık ~ **kirin** namertlik etmek, alçaklık etmek

nemeriv *rd* insaniyetsiz
nemerivî *m* insaniyetsizlik
nemerixandî *rd* zedesiz
nemes *m* saç kepeği
nemesûl *rd* sorumsuz
nemesûlî *m* sorumsuzluk
nemeş *m* pus (bir tür hafif sis)
nemeşî *rd* puslu, pusarık
nemeşrû *rd* gayri meşru
nemezbût *rd* **1.** mazbut olmayan **2.** dengesiz kimse
nemêr *rd* **1.** iktidarsız, puluç (cinsi gücü olmayan erkek) **2.** hadım ~ **kirin** 1) puluç etmek 2) hadim etmek
nemêrî *m* **1.** iktidarsızlık, puluçluk, ananet (erkekte cinsel güçsüzlük) **2.** hadımlık
nemêrîkirin *m* hadımlaştırma
nemêrî kirin *l/gh* hadımlaştırmak
nemêrtî *m* iktidarsızlık, puluçluk
nemihîm *rd* önemsiz, ehemmiyetsiz
nemijok *rd* emici özeliği olmayan
nemimkun *rd* imkânsız, olanaksız
neminêkar *rd* gönülsüz
neminêkarane *rd* gönülsüzce
neminêkarî *m* gönülsüzlük
nemiqate *rd* dikkatsiz
nemiqatebûn *m* dikkatsizlik
nemir *rd* **1.** ölümsüz (hiç ölmeyen) **2.** *nd/nt* ölümsüz (hiç unutulmayacak olan) ~ **nejî** ne sağ ne ölü ~ **û nejîn** (an jî **nejî**) ölüm kalım arası durum
nemirad *rd* muratsız
nemirbûn *m* ölümsüzleşme
nemir bûn *l/ngh* ölümsüzleşmek
nemirbûyîn *rd* ölümsüzleşme
nemird *bnr* nemir
nemirî *m* ölümsüzlük, ölmezlik,
nemirîkirin *m* ölümsüzleştirme
nemirî kirin *l/gh* ölümsüzleştirmek
nemirkirin *m* ölümsüzleştirme
nemir kirin *l/gh* ölümsüzleştirmek
nemirov *rd* **1.** insaniyetsiz, mürüvvetsiz **2.** zalim, gaddar
nemirovane *h* **1.** insaniyetsizce, mürüvvetsizce **2.** zalimce, gaddarca
nemirovî *m* **1.** insaniyetsizlik **2.** *rd* insanlık dışı
nemirovtî *m* insaniyetsizlik
nemirût *rd* çepel
nemisliman *rd* gayri Müslim
nemisoger *rd* kesin olmayan
nemisogerî *m* kesin olmama
nemiş *bnr* nemûş
nemiyaser *rd* başarısız
nemiyaserbûn *m* **1.** başarısız olma **2.** başarısızlık
nemiyaser bûn *l/ngh* başarısız olmak
nemkêş *rd* nem çekici
nem nem *m* ham ham (çocuk dilinde)
nempîv *m* nemölçer
nemre *m* numara
Nemrûd *n* **1.** Nemrut **2.** nemrut, zalim (kötüleme sıfatı olarak) **3.** *argo* tipsiz
Nemsa *m* Nemçe, Avusturya
nemueyen *rd* muayensiz, belirsiz
nemuhîm *rd* önemsiz
nemuhtemel *rd* ihtimali bulunmayan
nemumkûn *rd* imkansız, olanaksız
nemunasîb *rd* uygunsuz, yersiz
nemunasîbî *m* uygunsuzluk
nemunasîbtî *m* uygunsuzluk, yersizlik
nemuntezam *rd* düzensiz
nemusaîd *rd* müsait olmama, elverişsiz
nemusaîdî *m* elverişsizlik
nemuteber *rd* müteber olmayan, geçersiz
nemuteberbûn *m* geçersizleşme
nemuteber bûn *l/ngh* geçersizleşmek
nemuteberî *m* geçersizlik
nemûş *n* **1.** nakış **2.** örnek (herhangi bir şeyi örneği) * **nemûşê dantêl** dantel örneği
nenas *rd* **1.** yabancı, tanınmayan **2.** yabancı (belli bir yere veya kimseye özgü olmayan) * **erebeyên nenas li vir nikarin park bikin** yabancı arabalar buraya park etmez **3.** meçhul, belirsiz, bilinmeyen
nenasbar *mat nd/rd* bilinmedik, bilinmeyen
nenasî *m* **1.** tanımazlık, tanımamazlık **2.** bilinmemezlik, belirsizlik, meçhulluk
nenasîn *m* tanımamazlık
nenaskirin *m* tanımamazlık, tanımazlık
nenaskirî *rd* adı belirsiz
nenavdar *rd* ünsüz, şansız
nenax *rd* samimiyetsiz
nenaxî *m* samimiyetsizlik
nenazik *rd* nazik olmayan, nezaketsiz
nenazikî *m* nezaketsizlik
nenehîdar *rd* kullanışsız
neneteweh ez *rd/nd* milliyetçi olmayan, milliyetsiz
neneteweperwer *rd/nd* milliyetçi olmayan, milliyetsiz
nenexşandî *rd* nakışsız
nene *bnr* nane
nenêkbir *m* tırnak makası
nenêrbar *rd* soyut
nenêrbaran *fel/rd* soyut
nenêrbaranî *m* soyutluk
neng *m* **1.** haya, ayıp **2.** utanç
nenixamtî *rd* **1.** örtüsüz **2.** örtüsüz (örtülmemiş) * **serê jinikê yê nenixamtî dixuya** kadının örtüsüz başı görünüyordu
nenixumandî *rd* **1.** örtüsüz **2.** örtüsüz (örtülmemiş) * **serê jinikê yê nenixumandî dixuya** kadının örtüsüz başı **görünüyordu**
neniyas *bnr* nenas
nenî *m* uyuma (çocuk dilinde)
nenîgartî *rd* nakışsız
nenîzamî *rd* nizamsız (tüzüğe uygun olmayan)

nenîzamîbûn *m* nizamsızlık (tüzüğe uygun olmama durumu)
neno *rd* acısız, bibersiz
nenoqsan *rd* noksansız
nenoqsanî *m* noksansızlık
nenuma *rd* meçhul
nenûhiyayî *rd* yıpranmamış
nenûk *bnr* neynok
neodîm *kîm/m* neodim (kısaltması Nd)
neojen neojen *jeo nd/rd*
neolîtîk *dîr/rd* neolitik
neolojîzm *rz/m* neolojizm
neon *kîm/m* **1.** neon (neon elementinin kısaltması Ne) **2.** *nd* neon lambası
neoplazma *m* **1.** neoplazma **2.** *bj* ur, neoplâzma
neosta *rd* **1.** usta olınayan **2.** beceriksiz
neostatî *m* **1.** usta olmama durumu **2.** beceriksizlik
neozoîk *jeo/rd* neozoik
nep *m* cırnık ~ **kirin** cırmalamak
nepak *rd* **1.** kötü (iyi karşıtı) **2.** kötü (korku, endişe veren) * **mirov dê ji vê niyeta wî ya nepak re çi bibêje?** onun bu kötü kastına ne demeli? **3.** kötü (az, yetersiz) * **xebateke nepak** kötü bir çalışma **4.** kötü (kişi veya toplum üzerinde olumsuz etkileri olan) **5.** kötü (insan için; iyi niteliklere sahip olmayan, kötü davranmayı kedine huy edinmiş olan) **6.** fena, kötü (kişiler için, istenilen ve gereken nitelikte olmayan) * **xwendekareke nepak e** fena bir öğrenci **7.** temiz olmayan, kirli
nepakbûn *m* kötüleşme
nepak bûn *l/ngh* kötüleşmek
nepakî *m* **1.** kötülük **2.** fenalık, kötülük **3.** fesat, bozukluk * **nepakiya exlaq** ahlâk fesadı ~ **kirin 1)** kötülük etmek (veya kötülük yapmak) **2)** fenalık etmek ~ **pê kirin** (birine) kötülük etmek (veya yapmak), kötülükte bulunmak
nepalankirî *rd* semersiz
nepalaxî *rd* iştahsız, boğazsız
nepan *rd* gizli (başkalarından saklanan, mesture)
nepandin (I) *m* gizleme, saklama
nepandin (II) *m* tırmalama, tırnaklama
nepandin (I) *l/gh* gizlemek, saklamak
nepandin (II) *l/gh* tırmalamak, tırnaklamak
nepandî (I) *rd* gizli, saklı, saklanmış olan
nepandî (II) *rd* tırnaklanmış
nepaqij *rd* **1.** temiz olmayan **2.** kirli (ay başı durumunda bulunan)
nepaqijî *m* **1.** temiz olmama **2.** kirlilik
nepaqijîbûn *m* kirlenme (kadın ay başı olma)
nepaqijî bûn *l/ngh* kirlenmek (kadın ay başı olmak)
nepaqijîbûyîn *rd* kirleniş (kadın ay başı olma)
neparzûnkirî süzülmemiş olan
nepatromekirî *rd* aşısız (bitki)
nepax *m* **1.** balon **2.** körük
nepaxer *nd/nt* körükçü
nepaxerî *m* körükçülük
nepaxî *m* şişkinlik
nepaxkar *nd/nt* körükçü
nepaxkarî *m* körükçülük
nepayîn *m* beklenmezlik
nepehtî *rd* **1.** çiğ **2.** çiğ (renkler için) * **sorê nepehtî** çiğ kırmızı
nepejirandin *m* **1.** kabul etmeme **2.** onaylamama
nepejirandin *l/gh* **1.** kabul etmemek **2.** onaylamamak
nepejnker *rd* duyarsız
nepejnkerbûn *m* duyarsızlaşma
nepejnker bûn *l/ngh* duyarsızlaşmak
nepejnkerbûyîn *rd* duyarsızlaşma
nepejnkerî *m* duyarsızlık
nepejnkerkirin *m* duyarsızlaştırma
nepejnker kirin *l/gh* duyarsızlaştırmak
nepelaxtî *rd* çürüksüz, zedesiz
nepelçiqandî *rd* çürüksüz, zedesiz
nepen *rd* gizli, sır **2.** *fel/m* gizem
nependî *rd* **1.** gizli, sır **2.** gizemli **3.** belirsiz
nependîkirin *m* **1.** gizleme, saklama **2.** örtmeye çalışma, boğma
nependî kirin *l/gh* **1.** gizlemek, saklamak **2.** örtmeye çalışmak, boğmak * **bûyer bi bûyereke din nependî kirin** olayı başka bir olayla boğdular
nepeniyî *rd* gizemsel
nepenî (I) *erd/m* aklan, maile
nepenî (II) *rd* **1.** gizli, saklı (başkalarından gizlenen, gizli tutulan) **2.** belirsiz **3.** *m* giz., gizem, sır **4.** kuytu, tenha, görünmeyen yer
nepenîbûn *m* yitme, yitip gitme, görünmez olma
nepenî bûn *l/ngh* yitmek, yitip gitmek, görünmez olmak
nepenîdar *rd* gizemli
nepenîkirin *m* **1.** gezlemek saklama **2.** bir kenara çekip konuşma
nepenî kirin *l/gh* **1.** gezlemek, saklamak **2.** bir kenara çekip konuşmak
nepenîtî *m* gizlilik
neperûç *m* cırmık
neperûçk *m* cırmık ~ **kirin** cırmalamak
neperûçkirin *m* cırmalama, tırmalama, tırnaklama
neperûç kirin *l/gh* cırmalamak, tırmalamak, tırnaklamak
neperûk *m* cırmık ~ **kirin** cırmalamak
neperûşk *m* cırmık, cırnak ~ **kirin** cırnaklamak
neperûşkirin *m* cırmalama, tırmalama, tırnaklama
neperûş kirin *l/gh* cırmalamak, tırmalamak, tırnaklamak

neperwerdekirî *rd* eğitimsiz
nepesendkirî *rd* onaysız, tasdiksiz
nepetî *rd* çürüksüz
nepetot *rd* çürüksüz
nepeyîtî *rd* tanıtsız
nepeytandî *rd* tanıtsız
nepêgir *rd* ilişiksiz
nepêkan *rd* imkânsız
nepêkanbûn *m* imkânsızlaşma
nepêkan bûn *l/ngh* imkânsızlaşmak
nepêketîbûn *m* uygunsuzluk
nepêşekar *rd* acemi (işinde, mesleğinde ilerlememiş olan)
nepêwîst *rd* gereksiz, lüzumsuz
nepêwîstî *m* gereksizlik, lüzumsuzluk
nepik *rd* pençe, tırnak **(yek) ~ deranîn** yüzü gözü açılınak
nepirandin *m* cırmıklama, cırmalama, cırnaklama, tırmalama
nepirandin *l/gh* cırmıklamak, cırmalamak, cırnaklamak, tırmalamak
nepirîn *m* cırmıklanma, cırnaklanma, tırmalanma
nepirîn *l/ngh* cırmıklanmak, cırnaklanmak, tırmalanmak
nepiş *rd* tavsız
nepişkinandî *rd* denetimsiz
nepixandin *m* **1.** şişirme **2.** kabartma **3.** pohpohlama, böbürleme **4.** *mec* abartma
nepixandin *l/gh* **1.** şişirmek **2.** kabartmak **3.** pohpohlamak, böbürlemek **4.** *mec* abartmak
nepixandî *rd* **1.** şişik, şişkin **2.** kabarık, kabartılmış **3.** pohpohlanmış **4.** *mec* abartılı, abartılmış olan
nepixandîbûn *m* şişkinlik
nepixî *rd* **1.** şişkin **2.** kabarık
nepixîn *m* **1.** şişme **2.** şişme (vücudun bir yeri; içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilme) **3.** şişme (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doyma) **4.** kabarma, şişip kabarma, tomurma **5.** böbürlenme
nepixîn *l/ngh* **1.** şişmek **2.** şişmek (vücudun bir yeri; içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilmek) * **ji ber girînê çavên wê nepixîne** ağlamaktan gözleri şişmiş **3.** şişmek (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doymak) **4.** kabarmak, şişip kabarmak, tomurmak **5.** böbürlenmek
nepiyar *rd* şefkatsiz
nepiyarî *m* şefkatsizlik
nepîn *m* saklanma
nepîn *l/ngh* saklanmak
nepîrk *bnr* neprûk
nepîvanî *rd* düzgüsüz
nepîvayî *rd* **1.** ölçüsüz, ölçülmemiş olan **2.** *mec* tartısız, ölçüsüz **~ gotin sê çap** gün doğmadan kemliği söylenmez **~ nebêjin sê çap** gün doğmadan kemliği söylenmez
nepkirin *m* tırmalama, tırnaklama
nep kirin *l/gh* tırmalamak, tırnaklamak
nepolîtîk *rd* apolitik
nepox *m* balon
nepoxfiroş *nd/nt* baloncu (satan kimse)
nepoxfiroşî *m* balonculuk
nepozbilind *rd* kibirsiz
neprikandin *m* cırmalama
neprikandin *l/gh* cırmalamak
neprûçk *m* cırmık
neprûk *m* **1.** cırmık **2.** tırmık (tırnak beresi)
neprûkker *rd* tırmalayıcı
neprûkkirin *m* cırmalama, tırmalama
neprûkkirin *l/gh* cırmalamak, tırmalamak
neprûşk *bnr* neprûçk
neptunyûm *kîm/m* neptünyum (kısaltması Np)
Neptûn *m* Neptün
nepûşk *bnr* neprûk
nepx *m* şiştkinlik, şiş
neq *m* göz kırpma
neqam *rd* boyu aşan derinlik **~ bûn** boyu aşmak, boy vermemek
neqan *rd* seçkin
neqandin *m* **1.** ayıklama **2.** *mec* ayıklama (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırma) **3.** seçme
neqandin *l/gh* **1.** ayıklamak **2.** *mec* ayıklamak (bir görevde gereksiz görülenleri işinden ayırmak) **3.** seçmek
neqandî *rd* **1.** ayıklanmış **2.** seçme, seçilmiş (ayıklanmış olan) * **qumaşê neqandî** seçilmiş kumaş
neqane *rd* seçkin
neqanûnbar *rd* gayri kanunî
neqanûnî *rd* **1.** kanunsuz, yasa dışı, kanun dışı (yasaya aykırı) **2.** kaçak (yasaca yapılması yasak olan şey) * **qata neqanûnî** kaçak kat **3.** yolsuz
neqanûnîtî *m* **1.** kanunsuzluk, yasa dışılık, kanun dışılık **3.** yolsuzluk
neqar *bnr* neqare
neqar *m* yontma
neqarat *m* **1.** nakarat, kavuştak (türkü ve şarkılarda tekrar edilen kısım) **2.** *wj* nakarat, kavuştak
neqare *dîr/m* nakkare (iki değnekle çalınan bir tür davul)
neqarexane *m* nakkarehane
neqarkirin *m* yontma, işleme (taş v.b için)
neqar kirin *l/gh* yontmak, işlemek (taş v.b için)
neqarkirî *rd* yontma, işlemeli * **kevirê neqarkirî** yontma taş
neqaş *nd/nt* nakkaş, bezemeci, bezekçi
neqaşî *m* **1.** nakkaşlık, bezemecilik, bezekçilik (nakkaş olma durumu) **2.** **nakkaşlık**, bezemecilik, bezekçilik (**nakkaşın işi**)
neqayîm *rd* dayanıksız
neqayîmî *m* dayanıksızlık

neqd *n* nakit, para
neqdî *rd* parasal
neqeb (I) *erd/m* **1.** geçit, gedik **2.** tokat (tarla, bahçe vb. kapısı) **~a asê 1)** tehlikeli yer **2)** dar gün, dara düşme **~a teng** dar gün, dara düşme
neqeb (II) *m* **1.** ara * **boriyê di neqeba Tirkiye û Îraqê de bibe** boruyu Türkiye ile Irak arasında götür **2.** ara, orta **3.** ara (kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan ilgisi) * **mekeve neqeba me** aramıza girme **4.** aralık **~a pol** omuz aralığı
neqebeyn *m* ara, aralık
neqeb kirin *l/gh* tokat yapmak (tarla, bahçe vb. kapı yapmak)
neqebûl *rd* gayrî kabil
neqediyayî *rd* natamam
neqedîn *l/ngh* bitmek tükenmek bilmemek
neqefaltî *rd* **1.** yakalanmamış **2.** kilitsiz (kilitlenmemiş)
neqefilkirî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)
neqenc *rd* **1.** kötülükçü, şerir **2.** yaramaz (çocuk)
neqerat *m* nakarat, kavuştak
neqerî *m* kazan
neqermiçandî *rd* kırışıksız
neqermiçî *rd* **1.** kırışıksız **2.** gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan)
neqermîçokî *rd* gergin (cilt için, buruşuğu ve kırışığı olmayan)
neqermîçokîbûn *m* gerginleşme
neqermîçokî bûn *l/ngh* gerginleşmek
neqerzdar *rd* borçsuz, borcu olmayan kimse
neqerzdarîtî *m* borçsuzluk
neqev *bnr* neqeb
neqew *bnr* neqeb
neqewî *rd* sağlam olmayan
neqewîn *rd* dayanıksız
neqewînî *m* dayanıksızlık
neqeydkirî *rd* kayıtsız
neqeydkirîbûn *m* kayıtsız olma, kayıtsızlık
neqidûmkirî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)
neqil (I) *m* **1.** defa, kez, kere, sefer **2.** el (iskambil oyununda) * **em neqleke din jî bilîzin?** bir el daha oynayalım mı? ~ **kirin** tekrarlamak * **du sê caran neqil kir** iki üç sefer tekrarladı **~ek** bir kere, bir kez **~eke bi tenê** bir kerecik
neqil (II) *m* **1.** nakil, aktarma **2.** nakil (anlatma, söyleme) **3.** irtihal (öbür dünyaya göçme, ölme) **~î (...) kirin** -e aktarma yapmak
neqilbar *rd* nakledilebilir, aktarılabilir
neqilbûn *m* **1.** naklolma, aktarılma **2.** irtihal (öbür dünyaya göçme, ölme)
neqil bûn *l/ngh* **1.** naklolmak, aktarılmak **2.** irtihal olmak (öbür dünyaya göçmek, ölmek)
neqilbûyîn *m* **1.** nakloluş, aktarılış **2.** irtihal oluş (öbür dünyaya göçme, ölme)
neqilker *rd* nakleden, aktarıcı
neqilkirin (I) *m* tekrarlama
neqilkirin (II) *m* **1.** nakletme, aktarma **2.** iletme **3.** toprağa verme **~a endaman (an jî uzwan)** *bj* organ nakli, organ aktarımı **~a xwînê** *bj* kan aktarımı
neqil kirin (I) *l/gh* tekrarlamak * **du sê caran neqil kir** iki üç sefer tekrarladı
neqil kirin (II) *l/gh* **1.** nakletmek **2.** iletmek **3.** toprağa vermek
neqilkirî *rd* nakledilmiş, aktarılmış
neqilqes *zo/m* ağaçkakan (Picus)
neqir *bnr* niqir
neqiş *m* nakış
neqişandin *m* nakışlama, nakşetme, işleme
neqişandin *l/gh* nakışlamak, nakşetmek, işlemek
neqişandî *rd* nakışlı, işlemeli
neqişkar *nd/nt* nakışçı
neqişkarî *m* nakışçılık
neqişkêş *nd/nt* bezekçi, desinatör
neqişkêşî *m* bezekçilik, desinatörlük
neqitîn *bnr* niqutîn
neqitût *rd* tasarufsuz
neqîn *m* seçilme
neqîn *l/ngh* seçilmek
neqîner *rd* **1.** ayıklayıcı **2.** seçici
neqînerî *m* **1.** ayıklayıcılık **3.** seçicilik
neqîr (I) *m* **1.** çendik **2.** taşta yapılan nakkış ve düzeltmeler
neqîr (II) *m* büyük su testisi
neql *bnr* neqil
neql bûn *bnr* neqil bûn
neqlen *h* naklen
neqliyat *m* nakliyat
neqliyatvan *nd/nt* nakliyatçı
neqliyatvanî *m* nakliyatçılık
neqliye *m* nakliye
neqliyekar *nd/nt* nakliyeci, nakliyatçı, taşımacı
neqliyekarî *m* nakliyecilik, nakliyatçılık, taşımacılık
neqliyevan *nd/nt* nakliyeci, nakliyatçı
neqliyevanî *m* nakliyecilik, nakliyatçılık
neqlî (I) *m* seferlik * **têra du neqlî qûm heye** iki seferlik kum var
neqlî (II) *rd* **1.** naklî (taşıma ile ilgili olan) **2.** naklî (nakle dayanan, anlatılan, söylenen gerçek)
neql kirin *bnr* neqil kirin
neqolî *m* dedikodu
neqrîsk *m* hıçkırık
neqş *m* **1.** nakış, işleme **2.** süs, süsleme **~ û niqûş** nakışlar
neqşandin *bnr* neqişandin
neqşe *m* gergef
neqşebend *nd/nt* nakkaş
Neqşebend *ol/nd* Nakşibendi
Neqşebendî *ol/nd* Nakşibendi
Neqşebendîtî *m* Nakşibendilik (**Şeyh Muhe-**

med Bahaüddin Nankşibendî'in kurduğu ve gizli ibadete dayanan bir tarikat)
neqşenîgar *m* desen
neqşik *m* nakış
neqşî *m* nakışlık
neqşkar *nd/nt* **1.** nakkaş **2.** kakmacı
neqşkarî *m* **1.** nakkaşlık **2.** kakmacılık
neqşker *nd/nt* nakkışçı
neqşkerî *m* nakışçılık
neqşkirin *rd* nakışlama, nakış işleme
neqş kirin *l/gh* nakışlamak, nakış işlemek
neqşkirî *rd* nakışlı, işlemeli
nequçk *m* çimdik
nequfilandî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)
nequflkirî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)
nequl *rd* deliksiz
nequlî *m* dalavere
nequlqulîlkî *rd* gözeneksiz
nequre *rd* kurumsuz, kasıntısız
nequretî *m* kurumsuzluk, kasıntısızlık
nequrmiçî *rd* kırışıksız
nequsandî *rd* tıraşsız
nequşk *m* çimdik
neqûçandin *m* çimdikleme
neqûçandin *l/gh* çimdiklemek
neqûçk *m***1.** çimdik **2.** çimdik (gönül kırıcı söz) ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
neqûçkdan *m* çimdikleme
neqûçk dan *l/gh* çimdiklemek
neqûr *mzk/m* nakkare
ner *n* (**r** kalın) erkek deve
neradayî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)
nerajêr *rd* uyruksuz, tabiiyetsiz
nerajêrî *m* uyruksuzluk, tabiiyetsizlik
nerajêrtî *m* uyruksuzluk
neran *m* kuka (tespih, sigara ağızlığı gibi şeylerin yapımında kullanılan Hindistan cevizi kökü)
nerast (I) *rd* engebeli arazi
nerast (II) *rd* **1.** doğru olmayan, asılsız, yalan **2.** *mec* sağlıksız (gerçek olmayan, güvenilir olmayan)
nerastandî *rd* doğrulanmamış
nerastbîn *rd* sağgörüsüz
nerastbînî *m* sağgörüsüzlük
nerastbûn *m* esası olmama, aslı astarı olmama
nerast bûn *l/ngh* esası olmamak, aslı astarı olmamak
nerasterast *rd* dolaylı
nerasterê *rd* **1.** dolaylı **2.** dolaşık, dolaysıyla
nerastexwe *rd* dolaylı, indirekt
nerawirtî *rd* saygısız, kaba
neraxistî *rd* döşemesiz
nerazayî *m* itiraz
nerazî *rd* hoşnutsuz
nerazîbûn *m* hoşnutsuzluk, sızıltı
nerazîtî *m* hoşnutsuzluk ~**ya xwe nîşan dan** hoşnutsuzluk getirmek
nerazemend *rd* hoşnutsuz
nerazemendî *m* hoşnutsuzluk
nerd *m* tavla (oyunu)
nerde *m* parmaklık
nerdeban *m* merdiven, portatif merdiven
nerdewan *m* merdiven ~**a bendî** ip merdiven
nerdîban *bnr* nerdeban
nerdîwan *bnr* nerdewan
nerencûr *rd* meşakatsız
neresenî *rd* kırma (özgün olmayan)
nerewa *rd* gayrî meşru
nerewan *rd* akıcı olmayan, kuru (duygudan yoksun) * **di berhemê de vegotineke nerewan heye** eserde kuru bir anlatım var
nerexnebar *rd* eleştirilemez
nerexnebarî *m* eleştirilemezlik
nerêk (I) *m* asimetri
nerêk (II) *rd* düzensiz
nerêkî (I) *rd* asimetrik
nerêkî (II) *m* düzensizlik
nerêkûpêk *rd* düzensiz
nerêkûpêkî *m* düzensizlik
nerênî *rd* olumsuz
nerêtî *m* olumsuzluk
nerêxistî *rd* örgütsüz, teşkilâtsız
nerêxistîbûn *m* **1.** örgütsüz olma **2.** örgütsüzlük
nerêxistîbûyîn *m* örgütsüz oluş
nerêyî *rd* olumsuz
nerêyîtî *m* olumsuzluk
nerêzdar *rd* hatırsız, saygın olmayan
nerêzgîn *rd* kuralsız
nerêzikî *rd* **1.** kuralsız **2.** nizamsız (tüzüğe uygun olmayan)
nerêzikîbûn *m* **1.** kuralsızlık **2.** nizamsızlık (tüzüğe uygun olmama durumu)
nerihber *rd* cansız
nerihet *rd* **1.** rahatsız, huzursuz **2.** rahatsız, hasta **3.** rahatsız (sıkıntı, tedirginlik veren) **4.** yaramaz, haşarı, uçarı, azgın **5.** çapkın ~ **bûn 1)** rahatsız olmak **2)** rahatsızlanmak, hastalanmak **3)** yaramaz olmak **4)** çapkın olmak
nerihetbûn *m* **1.** rahatsız olma, rahatsızlanma **2.** rahatsızlanma, hastalanma **3.** yaramazlaşma, azgınlaşma, uçarılaşma
nerihet bûn *l/ngh* **1.** rahatsız olmak, rahatsızlanmak **2.** rahatsızlanmak, hastalanmak **3.** yaramazlaşmak, azgınlaşmak, uçarılaşmak
nerihetî *m* **1.** rahatsızlık **2.** rahatsızlık, zor, sıkıntı, güçlük * **ji bo wê tu nerihetiya min nîn e** onun için hiç bir zorum, sıkıntım yok **3.** yaramazlık, haşarılık, uçarılık **4.** çapkınlık ~ **dan (yekî)** (birine) rahatsızlık vermek ~ **kirin 1)** yaramazlık yapmak, haşarılaşmak **2)** çapkınlık yapmak **(yek)** ~ **kirin** (birini) rahatsız etmek ~ **nekirin** tek durmak , uslu durmak (veya oturmak)
nerihetkirin *m* **1.** rahatsız etme, rahatsızlık verme **2.** tırmalama (tedirgin etme)

nerihet kirin *l/gh* 1. rahatsız etmek, rahatsızlık vermek 2. tırmalamak (tedirgin etmek)
nerikibandî *rd* uyumsuz
nerikibandîbûn *m* 1. *uyumsuz olma* 2. uyumsuzluk
nerikibandîtî *m* uyumsuzluk
nerind *rd* 1. çirkin 2. kötü (iyi karşıtı)
nerindî *m* 1. çirkinlik 2. kötülük
nerixandin *m* ezme
nerixandin *l/gh* ezmek
nerixandî *rd* ezik
nerixî *rd* ezik
nerixîn *m* ezikleşme
nerixîn *l/ngh* ezikleşmek
neriyakar *rd* riyasız
nerizî *rd* çürüksüz
nerîtîk *erd/rd* neritik
nerîtmîk *rd* aritmik
nerm *rd* 1. yumuşak (üzerine basıldığında eski biçimini kaybeden, katı karşıtı) * **pembû nerm e** pamuk yumuşaktır 2. yumuşak (kolaylıkla bükülen; berk karşıtı) * **guliyên ter nerm in** yaş dallar yumuşak olur 3. yumuşak (avuçla sıkıldığında buruşmayan) * **qumaşê nerm** yumuşak kumaş 4. yumuşak (kolaylıkla işlenebilen) * **kevirê nerm** yumuşak taş 5. yumuşak (kolay çiğnenen, kesilen) * **nanê nerm** yumuşak ekmek 6. yumuşak, ılıman * **hewaya nerm** yumuşak hava 7. yumuşak, mülâyim (kaba, sert olmayan, kolay yola gelen, uysal) 8. yumuşak (okşayıcı, tatlı hoş) * **gotinên nerm** yumuşak sözler * **awirên nerm** yumuşak bakışlar 9. yumuşak (sessiz, hafif) * **bi gavên nerm hat** yumuşak adımlarla geldi 10. ince (hafif, gücü az) * **kena nerm** ince gülüş 11. yavaş * **nerm pê bigire** yavaş tut 12. *mec* esnek * **helwesteke nerm** esnek bir tutum 13. ılımlı * **hewayeke nerm** ılımlı bir hava 14. ılımlı, mutedil (siyasektte fazla radikal olmayan) * **miirovekî nerm e** ılımlı biri 15. ılımlı, itidalli (düşünce, iş vb. de aşırıya kaçmayan) ~ **çûn** adımlarını seyrekleştirmek ~ **dan ber (yekî)** alttan (veya aşağıdan) almak ~ **e eynî pembû ye** kuş tüyü gibi (çok ymuşak) ~ **kevirê xwe di rû xwe de berdan** sessiz sedasız bir şekilde bir şeyden vazgeçmek ~ ~ inceden inceye (hafif, belirsiz, tiz olmayan bir sesle)
nermahî *bnr* nermayî
nermandin *m* yumuşatma
nermandin *l/gh* yumuşatmak
nermanok *rd* yumuşakçık
nermatî *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılımanlık
nermav *m* sığ su
nermayî *m* 1. yumuşaklık 2. yumuşaklık, ılımlılık 3. ılıman, ılımanlık * **dinya nermayî ye hava** ılıman 4. mülayimlik, uysallık
nermbûn *lm* 1. yumuşama 2. yumuşama, ılımlılaşma, kadifeleşme (öfkesi, kızgınlığı, inadı geçme) 3. gevşeme (yatışma, sakinleşme) 4. gerileme (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme) 5. tava gelme 6. yelkeneri suya indirme (kabul etme) 7. yavaşlama (ses için) 8. çözgünleşme
nerm bûn *l/ngh* 1. yumuşamak 2. yumuşamak, ılımlılaşmak, kadifeleşmek (öfkesi, kızgınlığı, inadı geçmek) 3. gevşemek (yatışmak, sakinleşmek) * **gotina leyîstinê nebihîze, pê re nerm dibe** oyun lafı duymasın hemen gevşiyor 4. gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) 5. tava gelmek 6. yelkeneri suya indirmek (kabul etmek) 7. yavaşlamak (ses için) 8. çözgünleşmek
nermbûnî *m* 1. yumuşaklık 2. ılımlılık 3. çözgünlük (buz ve kar için)
nermbûyî *rd* çözgün (kar, buz için)
nermbûyîn *lm* 1. yumuşayış 2. yumuşayış, ılımlılaşma, kadifeleşme (öfkesi, kızgınlığı, inadı geçme) 3. gevşeyiş (yatışma, sakinleşme) 4. gerileyiş (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme) 5. tava gelme 6. yelkeneri suya indirme (kabul etme) 7. yavaşlama (ses için) 8. çözgünleşme
nerme *n* 1. kaba (kuyruk sokumunun iki yanındaki şişkin yer) 2. kaba et 3. eten (yemişlerin yenilen bölümü)
nermeav *m* sığ su
nermeba *m* yel
nermebaran *m* çisenti
nermecî *n* parça et
nermedew *bot/n* bir tür ot
nermegoşt *n* parça et, kemiksiz et
nermehestî *m* bir tür kemik hastalığı, kemik erimesi
nermenerm *h* 1. için için, yavaş yavaş 2. tin tin * **nermenerm bi dûr ket** tin tin uzaklaştı 3. ılgıt ılgıt (rüzgar esmesi ve akım için) 4. püfür püfür (rüzgâr için) 5. ığıl ığıl * **çem nermenerm diherike** çay ığıl ığıl akıyor 6. yaşın yaşın (gizlice, çaktırmadan) ~ **axiftin (peyîvîn** an **jî xeber dan)** tane tane söylemek (veya konuşmak) ~ **çûn** ağırlaşmak, yürüyüş yavaşlamak (yavaşlamak) ~ **di binî de gerîn** ince eleyip (veya eğirip) sık dokumak ~ **gotin** tane tane söylemek (veya konuşmak) ~ **peyîvîn** (**an jî xeber dan**) tane tane söylemek (veya konuşmak)
nermerê *rd* ılımlı
nermeşa *bnr* nermeşan
nermeşan *m* ince patiska
nermeting *rd* 1. sessiz olan, fazla konuşmayan kimse 2. sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
nermetingane *h* sinsice
nermetingî *m* sinsilik
nermetingîbûn *m* sinsileşme
nermetingî bûn *l/ngh* sinsileşmek

nermhewa *erd/m* ılıman (sıcaklığı ve soğukluğu fazla olmayan bölgeler)
nermijandin *m* yumuşatma **2.** sudan geçirmek (elbise yıkamak için) **3.** haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma) **4.** tava getirme
nermijandin *l/gh* **1.** yumuşatmak **2.** sudan geçirmek (elbise yıkamak için) **3.** haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) * **pêşî hûrikê xwe yê savar binermijînin** önce kısırlık bulgurunu haşlayın **4.** tava getirmek
nermijî *rd* sümsük, sünepe, uyuşuk
nermijîn *m* **1.** yumuşama **2.** haşlanma (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma) **3.** tava gelme **4.** tiritlenme, tiritleşme
nermijîn *l/ngh* **1.** yumuşamak **2.** haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak) **3.** tava gelmek **4.** tiritlenmek, tiritleşmek
nermijok *rd* sümsük, sünepe, uyuşuk, miskin
nermijokî *rd* **1.** sümsükçe **2.** don yağı gibi (konuşmayan ve hareketsiz kimse) **3.** uyuşuk, sünepe, uyuntu **4.** yordamsız (çevik, canlı olmayan) **5.** tirit gibi (yerinden kımıldamayacak kadar yaşlı kimse)
nermijokîbûn *m* **1.** sümsükleşme **2.** sünepelik, sümsüklük, uyuşukluk
nermijokî bûn *l/ngh* sümsükleşmek
nermijokîtî *m* sümsüklük, sünepelik
nermik (I) *m* bıngıldak
nermik (II) *rd* **1.** yumuşak **2.** yumuşak (dokununca hoş bir duygu uyandıran) * **tenekî wê yê nermik heye** yumuşak bir teni var **3.** yumuşak, mülâyim (kaba, sert olmayan, kolay yola gelen, uysal) * **lê menêrin ku yekî nermik e** öyle yumuşak göründüğüne bakmayın **4.** yumuşak (sessiz, hafif) * **bi gavên nermik hat** yumuşak adımlarla geldi **5.** nazik **~a esmanê dev** *ant* yumuşak damak **~a guh** kulak memesi **~ê li bin kayê** saman altında su yürüten
nermika *h* **1.** yumuşakça **2.** hafifçe, hafiften * **bayek bi nermika tê** hafiften bir rüzgâr esiyor **3.** usulca **(bi) ~ bi dora (yekî) ketin** alttan (veya aşağıdan) almak
nermika dest *nd* tenar
nermika guh *ant/nd* kulak memesi
nermika qûnê *nd* kaba et, kalça
nermika serî *nd* bıngıldak
nermikayî *rd* **1.** yumuşaklık **2.** ılımlılık
nermikguh *ant/m* kulak memesi
nermikî *rd* **1.** yumuşacık **2.** yumuşakça **3.** kadife gibi (ten ve ses için) * **dengekî wê yê nermikî heye** kadife gibi bir sesi var **~ ye wekî (an jî mîna) pembû** kadife gibi (ten için) * **canê zarokan nermikî ye mîna pembû** çocukları cildi kadife gibidir
nermikîbûn *m* **1.** yumuşaklık **2.** yumuşaklık, ılımlılık (ılımlı, iyi davranma)
nermisandin *m* yumuşatma
nermisandin *l/gh* yumuşatmak
nermisîn *m* yumuşama
nermisîn *l/ngh* yumuşamak
nermişok *bnr* nermijok
nermixandin *m* **1.** yumuşatma **2.** ezme **3.** pörsütme
nermixandin *l/gh* **1.** yumuşatmak **2.** ezmek **3.** pörsütmek
nermixîn *m* **1.** yumuşama **2.** ezilme **3.** pörsüme
nermixîn *l/ngh* **1.** yumuşamak **2.** ezilmek **3.** pörsümek
nermixok *rd* pörsük (pörsümüş olan)
nermixokî *rd* pörsükçe
nermiyan *m* yumuşama, yumuşayış
nermî *m* **1.** yumuşaklık **2.** yumuşaklık, ılımlılık **3.** ılımlılık, mülâyimlik
nermîn *m* yumuşama
nermîn *l/ngh* yumuşamak
nermîng *bnr* nermik
nermînî *m* **1.** yumuşaklık **2.** yumuşaklık, ılımlılık **3.** ılımlılık, mülâyimlik
nermîtî *m* **1.** yumuşaklık **2.** yumuşaklık, ılımlılık **3.** ılımlılık, mülâyimlik
nermker *rd* **1.** yumuşatıcı **2.** nemlendirici * **melhema nermker** nemlendirici krem
nermkirin *m* **1.** yumuşatma **2.** yatıştırma (razı etme) **3.** *mec* tavlama (çıkarları için birini kandırma) **4.** *argo* tavlama (kandırıp elde etme)
nerm kirin *l/gh* **1.** yumuşatmak **2.** yatıştırmak (razı etmek) **3.** *mec* tavlamak (çıkarları için birini kandırmak) **4.** *argo* tavlamak (kandırıp elde etmek) * **keçik nerm kiriye** kızı tavlamış
nermnermok *rd* **1.** yumyumuş, yumuşakça **2.** sinsi * **ji pêlpêlokan metirse, ji nermnermokan bitirse** köpürenden değil sinsi olandan çekin
nermnermokî *rd* **1.** yumuşakça **2.** sinsice
nermo *rd* elinden iş gelmyen, allahlık
nermok *rd* **1.** yumuşacık, yumuşak (dokununca hoş bir duygu uyandıran) * **tenekî wê yê nermok heye** yumuşak bir teni var **2.** ılımlı **3.** sinsi
nermoke *m* plastik
nermokî *rd* **1.** yumuşacık **2.** yumuşakça
nermoving *rd* sinsi **~ bûn** sinsi olmak
nermovingane *h* sinsice
nermovingî *m* sinsilik
nermovingîbûn *m* sinsileşme
nermovingî bûn *l/ngh* sinsileşmek
nermûsan *rd* miskin, uyuşuk
nermûsanî *m* **1.** miskinlik **2.** ağırlık (uyuşukluk ve gevşeklik durumu)
nermûsanîtî *m* miskinlik
nermûsank *rd* **1.** sümsük, sünepe, uyuşuk **2.** yumuşak (dokununca hoş bir duygu uyandıran) * **tenekî wê yê nermûsank heye** yumuşak bir teni var

nermûsankî *rd* **1.** sümsükçe, sünepece, uyuşukça, miskince **2.** yumuşakça **3.** pelte gibi, lâpacı * **hûn wisa lê mêze nekin yekî nermûsankî ye** gösterişine bakmayın lâpacının biridir **4.** gevşek, gevşekçe (cansız, hareketsiz) * **miroveki nermîsankî ye** çok gevşek biri
nermûsankîbûn *m* **1.** sümsükleşme, miskinleşme **2.** sünepelik, uyuşukluk, miskinlik
nermûsankî bûn *l/ngh* sümsükleşmek, miskinleşmek
nermûsankîtî *m* **1.** sümsüklük, sünepelik, uyuşukluk, hımbıllık **2.** yumuşaklık **3.** gevşeklik, uyuşukluk
nermûsok *rd* miskin, uyuşuk
nermûsokî *h* miskince
nermûsokîbûn *m* miskinleşme
nermûsokî bûn *l/ngh* miskinleşmek
neronbar *rd* müphem, açık seçik olmayan
neronbarî *m* müphemlik
nert *m* çiçek uzantısı
neruhber *rd* cansız
nervur *m* nervür
nervurdar *rd* nervürlü
nerx *bnr* nirx
nerxandin *bnr* nirxandin
nesade *rd* gayrî safi
nesadiq *rd* sadakatsiz
nesadiqî *m* sadakatsizlik
nesaf *rd* karışık (halk inancına göre cin ve perilerle ilişkisi olan)
nesafbûn *m* karışıklık
nesafî *rd* gayri safi
nesakîn *rd* sakin olmayan
nesamîmî *rd* samimiyetsiz, içtenliksiz, içtensiz
nesamîmîtî *m* içten olmama
nesamîmîtî *m* samimiyetsizlik, içtenliksizlik, içtensizlik
nesawirî *rd* evhamsız
nesawsoyî *rd* evhamsız
nesax (I) *rd* hasta ~ **ketin** hastalanmak
nesax (II) *rd* gebe, hamile ~ **bûn** hamile olmak ~ **hiştin** hamile bırakmak ~ **kirin** hamile etmek ~ **man** hamile kalmak
nesaxî (I) *m* hastalık
nesaxî (II) *m* gebelik, hamilelik
nesaxîtî *bnr* nesaxî
nesaxketin *m* hastalanma
nesax ketin *l/ngh* hastalanmak
nesaxlem *rd* **1.** sağlam olmayan, zayıf, dayanıklı olmayan * **avahiyeke nesaxlem** zayıf bir yapı **2.** sağlıksız **3.** *mec* sağlıksız (gerçek olmayan, güvenilir olmayan)
nesaxnêr *nd/nt* hastabakıcı
nesaxnêrî *m* **1.** hastabakıcılık (hastabakıcı olma durum) **2.** hastabakıcılık (hastabakıcının işi)
nesayî *rd* bulutlu, kapalı
nesaz *rd* **1.** arızalı, bozuk olan, çalışmayan cihaz **2.** akortsuz **3.** ayarsız (saat, makine vs. için) **4.** sapık (delice davranışları olan) **5.** atonal
nesazî *m* **1.** arızalı olma, bozukluk **2.** akortsuzluk **3.** ayarsızlık
nesazîtî *m* atonalizm
nesazker *nd/nt* atonalist
nesazkirî *rd* atonal
neseb *n* nesep
nesebixandî *rd* boyasız (boya sürülmemiş, boyalanmamış olan)
nesekinîn *l/ngh* sekmek (olumsuz biçimiye; aralık vermeden sürüp gitmek) * kela canê nexweş rojekê jî nesekinî hastanın ateşi bir gün bile sekmedi
neselmandî *rd* tanıtsız
neselmiyayî *rd* tanıtsız
nesenkronîze *rd* eşlemesiz
nesereke *rd* temel olmayan
nesereta *rd* temel olmayan
neserfiraz *rd* başarısız
neserfirazbûn *m* **1.** başarısız olma **2.** başarısızlık
neserfirazî *m* başarısızlık
neserfirazîbûn *m* başarısızlık
nesergerandî *rz/rd* geçişsiz
nesergihayî *rd* natamam
neserketin *m* başarısızlık
neserketinî *m* başarısızlık
neserketî *rd* başarısız
neserkêş *rd* geçimli
neserûber *rd* düzensiz
nesewtanî *rz/rd* sedasız
nesexbêr *rd* savurgan, tutumsuz
nesexbêrî *m* savurganlık, tutumsuzluk
neseza *rd* yakışıksız, gayrî lâyık
nesêle *rd* değerli, hatırı sayılır, müteber
nesêleh *bnr* nesêle
nesib *m* gazelin bir türü
nesil *bnr* nesl
nesilandin *m* damıtma, süzmek
nesilandin *l/gh* damıtmak, süzmek
nesilîn *m* damıtılma, süzülme
nesilîn *l/ngh* damıtılmak, süzülmek
nesincî *rd* gayri ahlâkî, törelsiz
nesincîtî *fel/m* töre dışıcılık
nesinetbûyî *rd* sünnetsiz
nesinetkirî *rd* sünnetsiz
nesirge *m* teskere
nesiruştî *rd* **1.** gayri tabii, anormal, doğal olmayan, suni **2.** doğa üstü
nesîb *n* **1.** nasip (bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey) **2.** nasip (kısmet., talih) **3.** nasip (günlük kazanç) * **nesîbê me yê îrojî ev e** bugünkü nasibimiz de bu ~ **li bal Xwedê** herkesin nasibi Allahtan ~ **pê bûn** nasip olmak ~ **pê kirin** nasiplenmek ~ **yek e nabe dudu** nasib neyse odur ~**ê (yekî) çûn**

serê nasiplenmek ~ê (yekî) hatin serê nasiplenmek ~ê her tiştî bi Xwedê ye ağılda oğlak doğsa ovada ot biter ~ê (yekî) ketinê nasiplenmek ~ê xwe girtin (an jî stendin) nasibini almak
nesîç *m* doku, nesiç
nesîhet *m* nasihat, öğüt ~ **dan** nasihat vermek, nasihatte bulunmak ~ **kirin** nasihat etmek ~ **lê dan** nasihatte bulunmak ~ **lê kirin** nasihat vermek
nesîhetkirin *m* nasihat etme
nesîhet kirin *l/gh* nasihat etmek
nesîkirî *rd* gölgesiz, gölge yapılmamış olan
nesîm *m* seher yeli
nesîmetrîk *mat/rd* asimetrik, bakışımsız
nesîmetrîkî *mat/m* bakışımsızlık
nesînorkirî *rd* 1. sınırsız, hudutsuz, hudut çekilmemiş olan 2. sınırsız, gayrî mahdut
nesîqalkirî *rd* cilâsız, cilâ sürülmemiş olan
nesîstematîk *rd* sistemsiz
nesîstematîkî *m* sistemsizlik
nesk *bnr* neks
nesl *m* 1. nesil, soy 2. nesil, kuşak ~ **li pey (yekî) neketin** soyu kurumak
nesoraxkirî *rd* denetimsiz
nespîkirî *rd* kalaysız, kalaylanmamış
nesr *wj/m* nesir, düzyazı
nesrîn *bot/m* nesrin
nest *bnr* hest û nest
nestendin *m* almamazlık
nestewihî *rd* ham, olmamış (meyveler için)
nestewî *rd* ham, olmamış (meyveler için)
nestêle *rd* 1. değerli 2. gözü pek, yiğit
nestil *bnr* nestêle
Nestûrî *nd/rd* 1. Nesturî (nastur adlı Süryanî rahiplerinden birinin ortaya koyduğu mezhep) 2. Nestûrî (bu mezhepten olan kimse)
nesunetkirî *rd* sünnetsiz
nesurriştî *rd* doğa dışı
nesûdmend *rd* yararsız, yarayışsız
nesûnî *rd* yapay olmayan
neşa *m* nişasta
neşad *rd* mutsuz
neşadbûn *m* mutsuzlaşma
neşad bûn *l/ngh* mutsuzlaşmak
neşadî *m* mutsuzluk
neşanpaz *rd* beceriksiz, maharetsiz
neşanpazî *m* beceriksizlik, maharetsizlik
neşar *n* kısır erkek
neşarevanî *rd* uygar olmayan, medeni olmayan
neşareza *rd* beceriksiz
neşarezatî *m* beceriksizlik
neşaş *rd* şaşmaz
neşayan *rd* değimsiz
neşefaf *rd* saydam olmayan
neşefafî *m* saydam olmama
neşeng *rd* neşesiz
neşengî *m* neşesizlik
neşerêj *rd* neşe saçan, neşeli
neşê *rd* âciz, beceriksiz
neşên *rd* 1. şenliksiz (kalabalık olmayan) * **cihekî neşên** şenliksiz bir yer 2. neşesiz 3. cansız (durgun) * **îsal piyaseya titûnê hinek neşên e** bu yıl tütün piyasası biraz cansız ~ **bûn 1)** neşesizleşmek **2)** cansızlaşmak ~ **kirin 1)** neşesizleştirmek **2)** cansızlaştırmak
neşênî *m* 1. neşesizlik 2. neşesizlik 3. cansızlık (mec)
neşêrîn *rd* sevimsiz
neşidandî *rz* sıkı veya gergin olmayan
neşikandî *rd* 1. kırık olmayan) 2. bütün, eksiksiz (ufaklık olmayan) * **nanê neşikandî** bütün ekmek * **hezarê neşikandî** bütün binlik
neşikênbar *rd* kırılmaz
neşinûlk *rd* marifetsiz
neşinûlkî *m* marifetsizlik
neşixulîn *l/mec* bodur kalma
neşixulîn *l/ngh* (*mec*) bodur kalmak
neşiyan *m* gücü yetmeme, müktedir olmama
neşiyana naskirinê *bj/m* tanıma yitimi, agnozi
neşiyanîtî *m* aciz
neşîde *m* 1. neşide (bir toplulukta okunmaya değer şiir) 2. neşide (ata sözü gibi kullanılan beyit veya dize)
neşîrîn *rd* sevimsiz
neşîrînbûn *m* sevimsizleşme
neşîrîn bûn *l/ngh* sevimsizleşmek
neşîrînî *m* sevimsizlik
neşmîle *rd* güzel
neşor *rd* tuzsuz (tuzu az olan)
neşr *m* neşir, yayım, yayın ~ **kirin** neşretmek
neşrbûn *m* neşrolunma, yayınlanma
neşr bûn *l/ngh* neşrolunmak, yayınlanmak
neşriyat *nd* neşriyat
neşrkirin *m* neşretme, yayınlama
neşr kirin *l/gh* neşretmek, yaymlamak
neşter *m* neşter
neşterger *nd/nt* cerrah, operatör
neştergerî *m* 1. cerrahlık, operatörlük 2. ameliyat
neşûştî *rd* yıkanmamış olan
neşwe *m* neşe
net *rd* net (bütün çizgileri belirgin olan, gözün bütün ayrıntılarıyla algıladığı iyi görünen şey)
netabiî *rd* doğal olmayan, gayri tabiî
netamam *rd* natamam, eksik, tam olmayan
netamandî *rd* aşısız (bitki), çandır, aşılanmamış yabanî
netamdayî *rd* aşısız (bitki)
netamdayî *rd* kapsız (gümüş, altın vb. şeyler için)
netapokirî *rd* tapusuz (tapulu hale getirilmemiş olan)
netaw *bnr* nelê

netazî *rd* 1. çıplak olmayan 2. giyinik
neteba *rd* uyruksuz
netebat *rd* yaramaz, şımarık
netebatî *m* uyruksuzluk
netebitandî *rd* haşarı, yaramaz
netebitî *rd* afacan, haşarı, yaramaz
netebitîn *m* tek durmama, uslu durmama
netebitîn *l/ngh* tek durmamak, uslu durmamak
netebt *rd* 1. haşarı, yaramaz, azgın * **ez dizaroktiya xwe de yekî pir netebt bûme** çocukluğumdan çok haşarı birisiymişim 2. haylaz, hayta ~ **bûn** yaramaz olmak
netebtane *h* 1. haşarıca, yaramazca 2. haylazca
netebtî *m* 1. haşarılık, yaramazlık 2. ~ **kirin 1)** yaramazlık yapmak **2)** haylazlık yapmak
netebtîbûn *m* 1. haşarılaşma, yaramazlaşma 2. haylazlaşma
netebtî bûn *l/ngh* 1. haşarılaşmak, yaramazlaşmak 2. haylazlaşmak
netebtokî *rd/h* haşarıca, yaramazca
netehl *rd* acısız (badem acısı gibi)
netelaştî *rd* kaba saba, hırpani
netelbekirî *rd* bakımsız
netelbekirîbûn *m* 1. bakımsız olma 2. bakımsızlık
netelbekirî bûn *l/ngh* bakımsız olma
netemam *rd* 1. natamam, eksik 2. yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) ~ **çêbûn** eksik doğmak
netemizî *rd* olmamış (meyveler için)
netendurist *rd* sağlıksız
netengav *rd* sıkıntısız
neteptane *h* yaramazca
netepte *rd* haşarı, yaramaz * **kurikê netepte** yaramaz çocuk ~ **bûn** yaramaz olmak
neteptetî *m* haşarılık, yaramazlık ~ **kirin** yaramazlık yapmak
netescîlkirî *rd* tescilsiz
netesdîqkirî *rd* tasdiksiz
netevrikkirî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)
netewahî *bnr* netewayî
netewandî *rz/nd* 1. bükümsüz, nominatif 2. çekimsiz
netewandîbûn *m* 1. bükümsüzlük 2. çekimsizlik
netewandîtî *m* 1. bükümsüzlük 2. çekimsizlik
netewatî *m* milliyet
netewayî *m* milliyet
netewe *m* ulus, millet * Neteweya Kurd Kürt milleti
neteweevîn *nd/nt* ulussever
neteweevînî *m* ulusseverlik
netewehez *nd/nt* ulussever, ulusçu
netewehezî *m* ulusseverlik, ulusçuluk
netewekar *nd/nt* milliyetçi
netewekarî *m* milliyetçilik
netewekirin *m* uluslaştırma
netewe kirin *l/gh* uluslaştırmak
netewenas *nd/nt* etnolog
netewenasî *m* etnoloji
neteweparêz *rd/nt* milliyetçi
neteweparêzî *m* milliyetçilik
neteweperest *rd/nt* koyu milliyetçi, milliyetçi
neteweperestî *m* koyu milliyetçilik, milliyetçilik
neteweperwer *nd/nt* milliyetperver, milliyetçi, ulussever
neteweperwerane *h* milliyetperverane, milliyetçice
neteweperwerî *m* milliyetperverlik, milliyetçilik, ulusseverlik
netewexwaz *nd/nt* ulusalcı
netewexwazî *m* ulusalcılık
neteweyane *h* ulusalca
neteweyatî *m* ulusallık, milliyet
neteweyî *rd* ulusal
neteweyîbûn *m* ulusallaşma, millîleşme
neteweyî bûn *l/ngh* ulusallaşmak, millîleşmek
neteweyîkirin *m* 1. ulusallaştırma, millîleştirme 2. ulusallaştırma, millîleştirem (özel sektöre ait yerli veya yabahcı firmaları devlet mülkiyetine geçirme) 3. devletleştirme
neteweyî kirin *l/gh* 1. ulusallaştırmak, millîleştirmek 2. ulusallaştırmak, millîleştirmek (özel sektöre ait yerli veya yabahcı firmaları devlet mülkiyetine geçirmek) 3. devletleştirmek
neteweyîtî *m* ulusallık
netewlîs *rd* tavsız, kıvamsız
neteyîdkirî *rd* teyid edilmemiş, doğrulanmamış
neteze *rd* taze olmayan
netê *rd* 1. geçersiz (oyunlarda) 2. hükümsüz ~ **kirin** hükümsüz kılmak
netêbûn *m* geçersizleşme
netê bûn *l/ngh* geçersizleşmek
netêbûnî *m* 1. geçersizlik 2. hükümsüzlük
netêgihiştinbar *rd* anlaşılmaz
netêgihîştinbarî *m* anlaşılmazlık
netêkirin *m* geçersizleştirme, geçersiz hale getirme
netê kirin *l/gh* geçersizleştirmek, geçersiz hale getirmek
netêper *rz/rd* geçişsiz * **lêkera netêper** geçişsiz fiil
netêperbar *rz/rd* geçişsiz
netêr *rd* doyumsuz, aç
netêrek *rd* yetersiz
netêrekbûn *m* yetersizlik
netêtî *m* geçersizlik
netêw *rd* 1. batıl 2. geçersiz
netijekirî *rd* boş, doldurulmamış olan
netik *m* kaldırım
netimî *rd* gelgeç
netirandin *bnr* nitirandin
netirk *m* kadınların alınlarına taktıkları gümüşten bir takı

netirs *rd* **1.** korkusuz **2.** gözü pek, çekinmez, sakınmaz
netirsane *h* korkusuzca, pervasızca
netişt *rd* olmadık
netivandî *rd* ütüsüz
netixûbkirî *rd* sınırsız, hudutsuz, hudut çekilmemiş olan
netî *m* netlik
netîce *m* **1.** netice, sonuç **2.** bulgu, netice (araştırma sonucu elde edilen şey) ~ **dan** sonuç vermek, netice vermek ~ **jê hilanîn 1)** sonuç almak **2)** cevap vermek * **me tu netîceyeke baş ji vî dermanî hilneanî** ilâç iyi cevap vermedi
netîcedan *m* sonuçlama, sonuç verme
netîce dan *l/gh* sonuçlamak, sonuç vermek
netîcedayîn *m* sonuçlama, sonuç veriş
netîk *m* belce, iki kaş arası
netîr *rd* kıvamsız
netîşko *bj nd/rd* astigmat
netîşkotî *bj/m* astigmatizm
netomarkirî *rd* kayıtsız, tescilsiz
netomarkirîbûn *m* **1.** kayıtsız olma **2.** kayıtsızlık
netopikkirî *rd* kundaksız (kundak yapılmamış saç)
netoreyî *rd* törelsiz
netraşkirî *rd* tıraşsız
netraştî *rd* **1.** tıraşsız **2.** yontulmamış
netrik *m* kadınların alınlarına bağladıkları gümüş süs eşyası
netû *rd* **1.** fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan) **2.** fürumaye, sütü bozuk, soysuz, ne idiği belirsiz **3.** *mec* hiç (değersiz kimse)
netûj (I) *rd* keskin olmayan
netûj (II) *rd* acısız, bibersiz
netûyî *m* fenalık ~ **kirin** fenalık etmek
neûtîkirî *rd* ütüsüz
neûzubîlah *nd* neuzübillah (Tanrıya sığındık, Tanrı korusun, anlamında)
neva *m* nasip
nevan *rd* çekemeyen kimse
nevanî *m* çekememezlik
nevaze *rd* harika
nevazetî *m* harikalık
nevebir *rd* kesintisiz
nevebirî *m* kesinsizlik
neveçûyîn *m* sönme (ışık vb. için)
neve çûyîn *l/ngh* sönmek (ışık vb. için)
nevelokirî *rd* denetimsiz
nevexwarbar *rd* içilmez
nevên *nd/nt* hasım, istemeyen, çekemeyen
nevhevkatî *rd* asenkron
nevirdîvirdî *rd* dalgasız (renk)
nevisî *nd/nt* üvey evlat, evlatlık
nevî *nd/nt* torun
nevîçirk *nd/nt* torunun torunu
nevîçirçirk *nd/nt* torunun torunu
nevîn *rd* hoşnutsuz
nevînî (I) *m* hoşnutsuzluk
nevînî (II) *rd* gayri iradî
nevîza *m* torunun evlâdı
nevraljî *bj/m* nevralji
nevraljîk *rd* nevraljik
nevrastenî *psî/bj m* nevrasteni, sinir argınlığı
nevropat *nd/nt* nevropat, sinir hastası
nevroz *bj/psî m* sinirce, nevroz
nevs *bnr* nefs
nevsî *nd/nt* evlatlık
nevsîncîr *bot/m* **1.** menekşe (Viola tricolor) **2.** menekşe (bu bitkinin çiçeği)
new *m* kedi miyavlaması
newa (I) *m* çare
newa (II) *m* neva, ezgi, melodi
newa (III) *n* **1.** nevi, tür **2.** tarz
newa (IV) *rd/nd* yakıştırmaca, doğru olmayan, yalan
newadar *rd* ezgili, melodik, nağmeli
newakirin *m* rol kesme
newa kirin *l/gh* rol kesmek
newal (I) *m* bahşiş
newal *erd/m* **1.** vadi, koyak **2.** dere (iki dağ arasındaki uzun çukur) **3.** dere
newala waweylo *nd* Gayya
newalik *m* **1.** vadicik **2.** derecik
newalîn *rd* bahşişle ilgili
newalok *erd/m* **1.** küçük vadi **2.** çatak **3.** dere, küçük dere
newamdar *rd* borçsuz, borcu olmayan kimse
newamdarî *m* borçsuzluk
newamdarîtî *m* borçsuzluk
newan *rd* hayvanların yavrularını sütten kesmesip ilgisini kalması
newan bûn *l/ngh* hayvanın yavrusunu sütten kesmesip ona ilgisiz kalmak
newandin *m* miyavlatma
newandin *l/gh* miyavlatmak
newar *m* kasset, bant
newaswasok *rd* evhamsız
newat *rd* sahipsiz, kimi kimsesiz * **tu newat herî** sahipsiz gidesin, ölesin
newayende *nd/nt* bestekâr
newayendetî *m* bestekârlık
newayîn *m* tekzip
newaz *rd/nt* kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
newazî *m* kıskançlık ~ **kirin** kıskançlık yapmak
newbet *m* nöbet
newbetdar *nd/nt* nebetçi
newe *rd* **1.** yalan, doğru olmayan **2.** mazur
newekat *rd* belirsiz
newekatî *m* belirsizlik
newekhev *rd* eşitsiz, denk olmayan
newekhevî *m* eşitsizlik
newekhevîtî *m* eşitsizlik
newekirin *m* iftirada bulunma, iftira etme, doğru konuşmama

newe kirin *l/gh* iftirada bulunmak, iftira etmek, doğru konuşmamak
newel *bot/m* yaprakları çınar ağacı yapraklarına benzeyen ve bir metre kadar uzayan ot türü
newenew *h* miyav miyav
newenger *nd/nt* millet vekili, parlâmenter, mebus
newengerî *m* millet vekiliği, parlâmenterlik, mebusluk
newest *rd* yorulmaz
neweyî *m* **1.** iftira, yalan, uydurma söz **2.** mazeret ~ **lê kirin** (birine) iftirada bulunmak
newezinandî *rd* tartısız (tartılmamış olan)
newêl *bot/m* uzun boylu otsu bir bitki, taze iken hayvan yemi olarak kullanılır
newênger *bnr* newenger
newêrek *rd* **1.** cesaretsiz, yüreksiz **2.** korkak, ödlek, pısırık
newêrekane *h* **1.** cesaretsizce **2.** korkakça, ödlekçe
newêrekî *m* **1.** cesaretsizlik, yüreksizlik **2.** korkaklık, ödleklik, pısırıklık ~ **kirin** korkaklık etmek
newêrekîbûn *m* pısırıklaşmak, ürkekleşmek, cesaretini yitirme
newêrekî bûn *l/ngh* pısırıklaşmak, ürkekleşmek, cesaretini yitirmek
newêrekîbûyîn *m* pısırıklaşma, ürkekleşme, cesaretini yitirme
newêrî *m* cesaretsizlik, korkaklık
newêrîn *m* korkma (yapamama, cesaret edememe)
newêrîn *l/ngh* korkmak (yapamamak, cesaret edememek) ~ **li siya (yekî) nihêrtin** (birine) bakmaya cesaret edememek
newêrok *rd* **1.** cesaretsiz, yüreksiz **2.** korkak, ödlek, pısırık
newêrokî *m* **1.** cesaretsizlik, yüreksizlik **2.** korkaklık, ödleklik, pısırıklık
newgon *m* **1.** düve **2.** mec piliç gibi (genç ve sevimli kız) ~**a ber kel** *argo* ergin (evlilik çağına gelmiş kız)
newh *rz/m* nahiv, sentaks
newhirandin *m* mırıldama
newhirandin *l/gh* mırıldamak
newhirîn *m* mırıldanma, mırıldanış
newhirîn *l/ngh* mırıldanmak
newikandin *m* miyavlatma
newikandin *l/gh* miyavlatmak
newikîn *m* miyavlama
newikîn *l/gh* miyavlamak
newil *m* nevi
newinda *rd* kayıp olmayan
newiqandin *m* sönümleme
newiqandin *l/gh* sönümlemek
newiqîn *m* sönümlenme
newiqîn *l/ngh* sönümlenmek
newisî *nd/nt* evlatlık, üvey evlat
newî (I) *m* iftira, yalan
newî (II) *rd* basık
newîd *m* söz, vaat
newîn (I) *rd* çağdaş
newîn (II) *m* **1.** dönemeç, viraj **2.** kavis, eğmeç **3.** *jeo* kıvrım
newîn (III) *m* miyavlama
newîn *l/gh* miyavlamak
newînî *rd* kavisli
newîtî *m* basıklık
new new *b* pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir)
newo *m* pisi (çocuk dilinde kedi)
newq (I) *m* bel, belen (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) * **nava wê zirav e** beli ince ~ **jê vala kirin** (birinden) çekinmek ~ **pê ve neman** çok zayıflanmak, zayıf düşmek
newq (II) *m* dalma, dalış (suya dalma) ~**î avê bûn** suya dalmak ~**î avê kirin** suya daldırmak
newqbûn *m* suya dalma
newq bûn *l/ngh* suya dalmak
newqkirin *m* suya daldırma
newq kirin *l/gh* suya daldırmak
newqtajî *rd* ince belli
newqzirav *rd* ince belli
newr *m* beniz (yüz rengi)
newranî *m* aşerme ~ **kişandin** aşermek
newranîkirin *m* aşerme
newranî kirin *l/gh* aşermek
newresîm *m* nevresim
Newroz *m* **1.** nevruz (Eski İran takvimine göre yılın ve baharın ilk günü, miladi takvimine göre adarın yermi biri) **2.** nevruz (bu gün kutlanan bayram)
newroz *bot/m* nevruz otu (Linaria vulgaris)
newrozî *mzk/m* bir Kürt makamı
newrozîn *bot/m* bahar çiçeği
newş *sos/m* nesil, kuşak
newşe *m* şiir
newşekar *nd/nt* şair
newşekarî *m* şairlik
newtandin *m* miyavlatma
newtandin *l/gh* miyavlatmak
newtik *bnr* niftik
newtîn *m* miyavlama
newtîn *l/gh* miyavlamak
newton (Newton özel adından) *fiz/m* nevton
newurşe *rd* görkemi olmayan, havasız
newzad *rd* nevzad, yeni doğan çocuk, yeni yetme
newzenewz *bnr* nûzenûz
newzîn *bnr* nûzîn
nex (I) *m* rütbe
nex (II) *n* sicim, teyel ipliği
nexalî *rd* **1.** tekin değil, tekin olmayan (cin, peri vb. doğa üstü varlıkların bulunduğuna inanılan yer) **2.** tekin değil (kendisinde doğa üstü bir güç olduğuna inanılan ve sakınması

gereken insan) **3.** karışık (halk inancına göre cin ve perilerle ilişkisi olan)
nexalîbûn *m* karışıklık
nexalxalkî *rd* noktasız, beneksiz
nexasim *h* özelikle, bilhassa
nexaş *bnr* nexweş
nexbiçûk *rd* küçük rütbeli
nexd *n* başlık, başlık parası ~ **dan** başlık vermek
nexel *rd* tembel
nexelî *m* tembellik
nexeparkirî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)
nexepirandî *rd* çapasız (çapalanmamış yer)
nexerab *rd* **1.** kötü olmayan, fena olmayan **2.** pek âlâ * **xaniyekî nexerab e we çima neeciband?** pek âla bir ev niçin beğenmediniz?
nexesandî *rd* kısırlaştırılmamış
nexêr (I) *h* hayır
nexêr (II) *rd* yaramaz * **tiştekî nexêr nîn e** yaramaz bir durum yok
nexêrî *m* yaramazlık
nexifandin *m* mide fesadına uğratma
nexifandin *l/gh* mide fesadına uğratmak
nexifîn *m* mide fesadına uğrama
nexifîn *l/ngh* mide fesadına uğramak
nexik *m* sicim, teğel ipliği
nexil *bot/m* palmiye
nexilqandî *rd* kilitsiz (kilitlenmemiş)
nexingalî *rd* dalgasız (saç)
nexingalokî *rd* dalgasız (saç)
nexirî *nd/nt* ilk doğan evlat
nexme *m* nağme
nexmezin *rd* büyük rütbeli
nexonê *rd* kayıp
nexoş *bnr* nexweş
nexoşnûd *rd* hoşnutsuz
nexoşnûdî *m* hoşnutsuzluk ~**ya xwe nîşan dan** hoşnutsuzluk getirmek
nexş *n* **1.** nakış, işleme **2.** nakış (özellikle duvar ve tavanları süslemek için yapılan resim) **3.** hat, çizgi (yüz ve vücut hatlarının her biri) * **nexşên rûyên wê** yüzünün çizgileri * **nexşên rûyê wê li hev in** yüz hatları düzgün **4.** yüz hatları * **nexşên wê gir in** yüz hatları kaba ~**ên (yekî) gir bûn** yüz hatları kaba olmak ~ **û nimûş** nakış, bezek, motif ~ **û nîgar** bezek ~**ê navê** sofra (hali göbeğinde daire biçimende çiçekli bölüm) ~**ên (yekî) li hev bûn** hat ve çizgileri uyumlu olmak ~**ên (wî) ne li hev in** bir dudağı yerde bir dudağı gökte (çirkin kimse) ~**ên ser tarikê çêkirin** kasnak işlemek
nexşandin *m* nakışlama, nakşetme, işleme
nexşandin *l/gh* nakışlamak, nakşetmek, işlemek
nexşandî *rd* nakışlı, işlemeli
nexşandox *nd/nt* nakkaş
nexşandoxî *m* nakkaşlık
nexşbend *nd/nt* nakkaş
nexşbendî *m* nakkaşlık
nexşbûn *m* nakşolma
nexş bûn *l/ngh* nakşolmak
nexşçêkirin *m* nakış işleme, iş işleme
nexş çêkirin *l/gh* nakış işlemek, iş işlemek
nexşdar *rd* nakışlı
nexşe (I) *m* **1.** harita **2.** tasar, plân **3.** grafik * **hunerên nexşekirinê** grafik sanatlar ~**ya esmanî** gök atlası ~ **rê** yol haritası
nexşe (II) *n* darı * **nexşe li serê te be** darısı başına
nexşebend *nd/nt* **1.** nakkaş, bezemeci, bezekçi **2.** işlemeci (elle nakış yapan kimse)
nexşebendî *m* **1.** nakkaşlık, bezemecilik, bezekçilik **2.** işlemecilik
nexşedanan *nd/nt* **1.** haritacı **2.** plânlamacı
nexşedananî *m* **1.** haritacılık (haritaların yapım yöntemi) **2.** plânlamacılık
nexşedaner *nd/nt* plânlayıcı
nexşedanerî *m* plânlayıcılık
nexşedanî *m* plânlama
nexşedanîn *m* plânlama
nexşedanîn *l/gh* plânlamak
nexşedaner *nd/nt* plânlayıcı
nexşedanerî *m* plânlayıcılık
nexşekêş *nd/nt* **1.** haritacı, kartograf **2.** tasar çizimci, tasarımcı, dizayner
nexşekêşan *m* tasar çizim, tasarım
nexşekêşiyî *rd* kartografik
nexşekêşî *m* **1.** haritacılık (haritacı olma durum) **2.** haritacılık, kartografi (haritaların yapım yöntemi) **3.** tasarımcılık, tasar çizimcilik
nexşekirin *m* plânlama
nexşekirî *rd* plânlı
nexşesaz *nd/nt* haritacı, kartograf
nexşesazî *m* **1.** haritacılık (haritacı olma durum) **2.** haritacılık, kartografi (haritaların yapım yöntemi)
nexşeya goga esmanî *nd* düzlem küre
nexşeya nîrengiyê *nd* nirengi haritası
nexşezan *nd/nt* kartograf
nexşezaniyî *rd* kartografik
nexşezanî *m* kartografi
nexşê dirdirkî *nd* tarak işi (tarak dişleri gibi yol yol yapılmış el işi)
nexşê dorê *nd* kenarlık
nexşê kolandî *nd* oyma
nexşgir *rd* yüz hatları kaba kimse
nexşî *m* nakışlık
nexşkar *nd/nt* nakkaş
nexşkarane *h* nakkaşça
nexşkarî *m* nakkaşlık
nexşker *nd/nt* nakışçı
nexşkerî *m* nakışçılık
nexşkêş *nd/nt* desinatör
nexşkêşî *m* desinatörlük
nexşkirin *m* nakışlama, işleme
nexş kirin *l/gh* nakışlamak, işlemek

nexşkirî *rd* nakışlı, işlemeli, işlenmiş olan
nexşvan *bnr* nexşkar
next *n* başlık parası
nextik *m* azıcık, küçücük nokta
nextvebirîn *m* başlık kesme
next vebirîn *l/gh* başlık kesmek
nexu *bnr* nexwe
nexumxumî *rd* kıvamsız
nexunafî *rd* hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen)
nexunafîtî *m* hazımsızlık
nexure *rd* iştahsız, boğazsız
nexurt *rd* **1.** güçsüz, âciz **2.** çelimsiz **3.** tavsız
nexurtane *h* güçsüzce
nexurtî *m* güçsüzlük, âcizlik **2.** çelimsizlik **3.** tavsızlık
nexuya *rd* **1.** belirsiz **2.** görünmez
nexuyakirî *rd* belirtisiz
nexuyane *rd* görünmez
nexuyanebûn *m* görünmez olma
nexuyane bûn *l/ngh* görünmez olmak
nexuyanetî *m* görünmezlik
nexuyanî *rd* sönük (silik kimse)
nexuyanîbûn *m* sönükleşme
nexuyanî bûn *l/ngh* sönükleşmek
nexuyanîtî *m* sönüklük
nexuyatî *m* belirsizlik
nexuyayî ketin görünmez olmak
nexuyayî *m* belirsizlik
nexuyayî *rd* **1.** görünmez **2.** uçuk * **bi bişirîneke nexuyayî** uçuk bir gülümsemeyle
nexûz *rd* eğimsiz
nexwarbar *rd* yenilmez
nexwaz *nd/nt* kıskanç
nexwazî *m* kıskançlık
nexwe *h* **1.** demek, demek ki, öyleyse, öyle ise * **nexwe, ev kar çênabe?** öyle ise şimdi bu iş olmayacak mı? * **nexwe dê sibehê were** demek yarın gelecek * **dest bi vî karî kirine, nexwe bi xwe ewle ne** bu işe başlamışlar, demek ki kendilerine güveniyorlar **2.** olmazsa, yoksa, sonra, aksi halde, aksi taktirde **3.** o halde, o zaman, şu halde
nexwedayî *h/rd* haksızca * **hûn nexwadayî bi min re dikin** bana haksızca davranıyorsun
nexwedîkirî *rd* bakımsız, iyi beslenmemiş
nexwende *rd* cahil, okur yazar olmayan, ümmî ~ **man** cahil kalmak
nexwendetî *m* **1.** okur yazar olmama durumu, cahillik, ümmîlik **2.** cahillik
nexwendewar *rd* okur yazar olmayan, ümmî
nexwendewarî *m* okur yazar olmama, ümmîlik
nexwendî *rd* okur yazar olmayan, mektep görmemiş, ümmî
nexweser *rd* **1.** özgün olmayan **2.** otonom olmayan **3.** *mec* renksiz (belli bir niteliği olmayan)
nexweserî *m* **1.** özgün olmama **2.** otonom olmama **3.** *mec* renksizlik (belli bir niteliği olmama durumu)
nexweş *nd/nt* **1.** hasta (sağlığı bozuk olan, esenliği yerinde olmayan) **2.** hasta (zihinsel yetenekleri bozulmuş olan) **3.** *rd* gergin (bozulacak duruma gelmiş olan ilişki vb.) * **navbera hevalê min û jina wî ne xweş** e arkadaşımın karısıyla ilişkileri gergin **4.** tatsız **5.** fena, kötü (hoşa gitmeyen, rahatsız edici) * **bêhneke nexweş** kötü bir koku * **hewayeke nexweş** fena bir hava **6.** kötü (zararlı, tehlikeli) * **hewaya nexweş** kötü hava **7.** ağır (sıkıntı veren, bunaltıcı) * **hewayeke nexweş** ağır hava **8.** ağır, acı, kötü, fena (dokunaklı, kırıcı, üzücü, incitici, kaba ve kırıcı) * **gotinên nexweş mebêje** ağır sözler sarfetme * **xebera nexweş** acı haber * **gotinên nexweş ji keçikê re gotine** kıza kötü laflar etmiş) * **xebereke nexweş** fena bir haber **9.** *mec* hamile, gebe **10.** *nd/nt* hasım, düşman (birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen) **11.** düşman (aralarında çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık bulunan taraflardan her biri) **12.** nahoş **13.** sevimsiz (memnuniyetsizlik yaratan şey) **14.** sağlıksız **15.** limonî, arası bozuk olma * **van çenda dan û stendinên me nexweş in** bu ara ilişkilerimiz limonî **16.** elinin körü, anlaşılmaz * **zimanekî nexweş** elinin körü bir lisan ~ **bûn** hasta olmak ~ **çêbûn 1)** kötü olmak (olumsuz bir durum olmak) **2)** soğuk düşmek (veya kaçmak) ~ **ketin** hasta düşmek ~ **kirin** hasta etmek ~ **xistin** hasta düşürmek ~**ê (tiştekî) bûn** (bir şeyin) hastası olmak ~**ê darbestê** sedyelik hasta ~**ê derûnî** akıl hastası ~**ê dilî** kalp hastası ~**ê li ber mirinê** teneşirlik (hasta) ~**ê mirov li pê dostê mirov serê mirov dinêre** dost başa, düşman ayağa bakar ~**ên aliyan çavên wan li loq û pariyan** yemeğinden içmesinden kesilmemiş hasta (alay yoluyla söylenir)
nexweşbîn *rd* hoşgörüsüz, müsamahasız, toleranssız
nexweşbînî *m* hoşgörüsüzlük, müsamahasızlık, toleranssızlık
nexweşbînîtî *m* hoşgörüsüzlük
nexweşbûn *m* **1.** hastalanma, marazlanma **2.** kötüleşme, fenalaşma, kötüleme (sağlığı bozulma) **3.** kötüleşme, bozulma **4.** gerginleşme **5.** kötülük * **ji ber nexweşbûna hewayê ez dereng mam** havaların kötülüğü yüzünden geciktim **6.** hastalık ~ **bi xwe ve danîn** kendini dinlemek (hastalık kuruntusu içinde bulunmak)
nexweş bûn *l/ngh* **1.** hastalanmak, marazlanmak **2.** kötüleşmek, fenalaşmak, kötülemek (sağlığı bozulmak) **3.** kötüleşmek, bozulmak * **hewa nexweş bû** hava kötüleşti **4.** gerginleşmek
nexweşbûyîn *m* **1.** hastalanış, marazlanış **2.**

kötüleşme, fenalaşma, kötüleme (sağlığı bozulma) **3.** kötüleşme, bozuluş **4.** gerginleşme
nexweşdar *rd* hastalıklı
nexweşê derûnî *nd* ruh hastası, psikopat
nexweşê dil *nd* kalp hastası, kalplı
nexweşê giyanî *nd* ruh hastası
nexweşê ruhî *nd* ruh hastası, psikopat
nexweşê sinêrê *nd* sinir hastası, nevropat
nexweşê şekre *bj/nd* şekerli, diyabetli, şeker hastası
nexweşê tûreyî *nd* sinir hastası
nexweşgeh *m* hastahane
nexweşhal *rd* hoşnutsuz
nexweşhalî *m* hoşnutsuzluk **~ya xwe nîşan dan** hoşnutsuzluk getirmek
nexweşik *rd* çirkin, suratsız
nexweşikî *m* çirkinlik,suratsızlık
nexweşiya damarî *bj/nd* sinir sayrılığı
nexweşiya mîrkutik *bj/nd* su çiçeği
nexweşiya riskîna xwînê *bj/nd* hemofili
nexweşî *m* **1.** hastalık **2.** hastalık (ruhsallığın bozulması durumu) **3.** hastalık (bitkilerin yapılarındaki bozukluk) **4.** *mec* hastalık, tutku (aşırı düşkünlük) * **nexweşiya paqijiyê** temizlik hastalığı **5.** rahatsızlık **6.** gerginlik * **nav wan nexweşî ye** aralarında gerginlik var **7.** kötülük **8.** tatsızlık **~ çêkirin** gerginlik yaratmak **bi ~ jê xeber dan** (biri için) kötü söylemek **bi ~ ji (yekî) peyîvîn** (biri için) kötü söylemek **~ pê girtin** hastalık nüksetmek, hastalanmak
nexweşîkirin *m* gerginleştirme
nexweşî kirin *l/gh* gerginleştirmek
nexweşîn *m* **1.** hastalık **2.** *mec* tutku (aşırı düşkünlük) **~ lê dagerîn** ihtilât etmek (veya yapmak) **~ lê giran bûn** ihtilât etmek (veya yapmak) **~ pêşa (yekî) bernedan** hastalık birini rahat bırakmamak **~ zor dan (yekî)** yiyip bitirmek (onmaz duruma getirmek) **~ek girtin** hastalık almak **~a dil** kalp hastalığı **~a giran** ağır hastalık * **di zaroktiya xwe de nexweşînên giran derbas kiribûn** çocukluğunda ağır hastalıklar geçirmişti **~a jinan (an jî pîrekan)** jinokoloji, nisaiye **~a qarçikî** mantar hastalığı **~a perokî (vegirî an jî peta)** bulaşıcı hastalık **~a vegirî (an jî peta)** bulaşıcı hastalık **~a xwe dan (yekî)** başkasına hastalık geçirmek **~a xwe derbasî (yekî) kirin** başkasına hastalık geçirmek **~ênen hundirî (an jî hundirîn)**
nexweşîna aqil *nd* psikopati
nexweşîna jinan *nd* jinokoloji, nisaiye
nexweşîna vegir *nd* bulaşıcı hastalık
nexweşînên derveyî *nd* hariciye (ameliyatı veya tedaviyi gerektiren hastalıklarla ilgilenen hekimlik kolu)
nexweşînên dilî *nd* kardiyopati
nexweşînên hundirî *nd* iç hastalıklar
nexweşînên hinavî *nd* iç hastalıklar
nexweşînnas *nd/nt* patolog
nexweşînnasiyî *rd* patolojik
nexweşînnasî *m* patoloji
nexweşînok *rd* hastalıklı
nexweşînokî *rd* hastalıklı, hastalıklıca
nexweşînzan *nd/nt* patolog
nexweşînzaniyî *rd* patolojik
nexweşînzanî *m* patolojî
nexweşker *rd* patojen
nexweşketin *m* **1.** hastalanma, hastalanış **2.** rahatsızlanma **3.** şifayı bulma (veya kapma)
nexweş ketin *l/ngh* **1.** hastalanmak **2.** rahatsızlanmak, rahatsızlaşmak **3.** şifayı bulmak (veya kapmak)
nexweşketî *rd* hastalanmış olan
nexweşkirin *m* **1.** hastalandırma, hasta etme **2.** kötüleştirme
nexweş kirin *l/gh* **1.** hastalandırmak, hasta etmek **2.** kötüleştirmek
nexweşkirî *rd* **1.** hastalandırılmış **2.** kötüleştirilmiş
nexweşnêr *nd/nt* hastabakıcı **~a jin** hastabakıcı kadın **~ê mêr** hastabakıcı erkek
nexweşnêrî *m* **1.** hastabakıcılık (hastabakıcı olma durum) **2.** hastabakıcılık (hastabakıcının işi)
nexweşok *rd* hasta, hastalıklı, marazlı
nexweşokî *rd* **1.** hastalıklıca **2.** çok çabuk hastalanan **3.** *mec* gergince
nexweşxane *m* hastahane, hastane **~ya ajalan (an jî heywanan)** hayvan hastanesi **~ya dînan** akıl hastahanesi
nexweşxanok *m* klinik
nexweşxistin *m* **1.** hastalandırma, hasta düşürme **2.** kötüleştirme
nexweş xistin *l/gh* **1.** hastalandırmak, hasta düşürmek **2.** kötüleştirmek * **vê îlacê heycar nexweş nexweş xist** bu ilâç hastayı daha da kötüleştirdi
nexweşxistî *rd* **1.** hastalandırılmış **2.** kötüleştirilmiş
nexweyîkirî *rd* bakılmamış, ilgisizliğe bırakılmış, mühmel
nexweykesatî *rd* kişiliksiz
nexweykirî *rd* bakımsız
nexweyşexsiyet *rd* kişiliksiz
nexweytîkirin *m* bakımsızlık * **di nav vê nexweytîkirinê de şik tê de heye ku zarok baş be** bu bakımsızlık içinde çocuğun iyi olacağı şüpheli
nexweytîkirî *rd* bakımsız
nexwezbar *rd* rağbetsiz
nexwezbarî *m* rağbetsizlik, istenilmeme
nexwezyar *rd* isteksiz
nexwîn *rd* okur yazar olamyan
ney (I) *bot/m* **1.** kamış (Phragmites australis) **2.** *rd* kamış (bu bitkiden yapılmış)
ney (II) *mzk/m* ney **~ jendin** ney üflemek
neyar *nd/nt* **1.** düşman, hasım (birinin kötülü-

ğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen) **2.** düşman (birbiriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları) **3.** düşman (aralarında çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık bulunan taraflardan her biri) **4.** düşman (bir şeyin yaşamasına, barınmasına engel olan; güç, tutum vb.) **5.** *mec* düşman (bir şeyi büyük ölçüde kullanıp tüketen) * **neyarê nan** ekmek düşmanı **6.** *mec* düşman (bazı şeylerden nefret eden, tiksinen kimse) * **neyarê araqê** alkol düşmanı ~ **behicandin** düşman çatlatmak ~ **ji hev re nabin dost** düşman düşmana gazel (veya yasin) okumaz ~**ê ji dil û can** can düşmanı ~**ê malê xwe bûn** ekmek düşmanı (çalışmayan, tüketici durumunda olan) ~**ê mirov mêşek be li dîwar be gere mirov jê fikareyan bike** su uyur düşman uyumaz

neyarane *h* düşmanca, hasımane

neyaretî *m* düşmanlık

neyarî *m* **1.** düşmanlık, husumet (düşman olma durumu) **2.** düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) * **ez di hemû helwestên wî yên li hemberî xwe de neyariyekê dibînim** bana karşı her tavrında bir düşmanlık seziyorum ~ **kirin** düşmanlık etmek, husumet beslemek **kudirandin** kan gütmek ~**ya (yekî) kirin** (birine) düşmanlık etmek

neyarkî *rd/h* düşmanca

neyarşikên *rd* düşmanı yenen, bozguna uğratan

neyarşikênî *m* düşmanı yenme, bozguna uğratma

neyartî *m* **1.** düşmanlık, husumet (düşman olma durumu) **2.** düşmanlık (düşmanca duygu veya davranış) ~ **kirin** düşmanlık etmek, husumet beslemek ~ **kudirandin** kan gütmek ~**ya (yekî) kirin** (birine) düşmanlık etmek

neyçe *mzk/m* neyçe

neyeksan *rd* eşitsiz, denk olmayan

neyeksanî *m* eşitsizlik

neyeksanîtî *m* eşitsizlik

neyekser *rd* dolaylı

neyiran *m* acıma

neyirîn *m* acıma, merhamet etme

neyirîn *l/ngh* acımak, merhamet etmek

neyistan *m* kamışlık

neyîn *m* yokluk

neyînî (I) *m* yokluk (varlık karşıtı)

neyînî (II) *rd* **1.** olumsuz * **bersîveke neyînî** olumsuz bir cevap **2.** *fel* olumsuz (bir şeyi inkâr eden, ret özeliği taşıyan) **3.** *mat* negatif

neyînîkirin *rz/m* olumsuzlama

neyînî kirin *l/gh* olumsuzlamak

neyînîtî *m* olumsuzluk

neyîn kirin *l/gh* red etmek, onaylamamak

neyîreng *nd/nt* sihirbaz

neyîrengî *m* sihirbazlık

neyîstan *m* sürgün

neyîstan kirin *l/gh* sürgün etmek

neyjen *nd/nt* neyzen

neyjenî *m* neyzenlik

neynik *m* **1.** ayna **2.** *mec* ayna (bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum) ~**a raçavkirinê** dikiz aynası

neynika koqiz *nd* dev aynası

neynikdar *rd* aynalı

neynikfiroş *nd/nt* aynacı (satan kimse)

neynikker *nd/nt* aynacı (imal eden kimse)

neynikkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan

neynikwarî *rd* ayna gibi

neynok *m* tırnak ~ **di hev dan** tırnak sürüştürmek ~ **li hev xistin** dişi bilemek ~ **û goşt ji hev nabin** etle tırnak gibi olmak ~**a (wî) di ber kevir ketin** burnu bile kanamak * **eger neynoka wî jî di ber kevir bikeve dilê min diperite** eğer burnu bile kanarsa yüreğim pareleniyor ~**a (yekî) li kevir ketin** *mec* burnu kanamak **bi ~a (yekî) nekirin** kapına varmamak ~**a pêçiyê** ayak parmağı tırnağı ~**ên (yekî) rakirin** (an jî **kişandin**) (birinin) tırnaklarını sökmek

neynoka bûkê *bot/m* **1.** enginar (Cynara scolymus) **2.** enginar (bu bitkinin ürünü) *m*

neynokbir *m* **1.** tırnak makası **2.** tırnakçı (özelikle padişahların tırnaklarını kesmekte sorumlu kimse)

neynokhilkirî *rd* tırnakları çekilmiş olan

neynokî *rd* tırnaksı

neynokkoj *rd* keskin tırnaklı

neynokpehn *rd* geniş tırnaklı

neynoksor *rd* **1.** kırmızı tırnaklı, tırnakları ojeli olan **2.** *mec* makyajlı şehir kadını

neynûk *bnr* neynok

neysîz *nd* hayalet

neyşekir *n* şeker kamışı

neyt *bnr* niyet

neza *bnr* qeza û neza

nezahet *m* nezahet, ahlâk temizliği

nezaket *m* nezaket

nezaketen *h* nezaketen

nezan *rd* **1.** cahil, bilgisiz **2.** genç, toy **3.** acemi (işinde, mesleğinde ilerlememiş) **4.** acemi (bir yerin, bir şeyin yabancısı) **(yek)** ~ **dan nîşandan** (birini) bilmezlemek ~ **man** cahil kalmak **5.** yabancı (bir konuda bilgisi tecrübesi olmayan) * **ez nezanê vî karî me** ben bu işin yabancısıyım ~**ê (tiştekî) bûn** (**an jî nebûn**) yabancısı olmak (veya olmamak)

nezane *h* cahilce

nezanistî *rd* gayri ilmî, bilim dışı ~ **bûn** gayri ilmî olmak, bilim dışı olmak

nezanistîbûn *m* gayri ilmîlik, bilimsizlik, bilim dışı olma,

nezaniya bizanîn *wj/nd* bilmezlikten gelme, tecahülul arif

nezanî *m* **1.** bilgisizlik, cahillik, cehalet **2.** bilisizlik **3.** bilmemezlik, bilmezlik **~ya bi zanîn** *wj* bilmezlikten gelme **~ kirin** cahillik etmek
nezanîkirin *m* cahillik etme
nezanî kirin *l/gh* cahillik etmek
nezanîn *m* bilmemek * **nezanîn eyb e, pirsa eybê tune** bilmemek ayıp değil, sormamak (öğrenmemek) ayıp
nezanînkar *nd/rd* bilinmezci, agnostik
nezanînkarî *m* bilinmezcilik, agnostisizm
nezanîparêz *fel nd/rd* bilinemezci, agnostik
nezanîparêzî *fel/m* bilinemezcilik, agnostîzm
nezankî *rd/h* cahilâne, cahilce
nezanok (I) *rd* cahil
nezanok (II) *m* tekerleme
nezantî *m* **1.** cahillik **2.** anlamazlık
nezar *erd/m* güneş görmeyen yer
nezaret *hiq/m* nezaret, gözetim, göz altı, gözlem altı
nezaretxane *m* nezarethane
nezayok *rd* **1.** kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan) **2.** kısır (içinde hiç bir üreme olayı geçmeyen)
nezayokbûn *m* kısırlaşma
nezayok bûn *l/ngh* kısırlaşmak
nezayokbûyîn *m* kısırlaşış
nezayokî *m* kısırlık
nezayokkirin *m* kısırlaştırma
nezayok kirin *l/gh* kısırlaştırmak
nezayoktî *m* kısırlık
nezelal *rd* **1.** berak olmayan **2.** karanlık (gereğince anlaşılıp belirlenemeyen, ne olacağı, sonu belli olmayan) * **ramana nezelal** karanlık düşünce
nezer *m* **1.** nazar, göz **2.** bakış **~ jê re hatin** nazara gelmek **~ lê ketin** nazar değmek **~a çavan** göz nazarı
nezerakok *m* bir tür nazarlık
nezerbaz *rd* **1.** kem gözlü **2.** şuhlukla bakan
nezerbazî *m* **1.** kem gözlülük **2.** şuhlukla bakma
nezere *m* bezik
nezerfermaş *n* karabasan
nezergah *m* nazargâh, bakılan yada bakılacak yer
nezerî *rd* nazarlı **~ nebe** kırk bir kere maşallah
nezerîbûn *m* nazar değme
nezerî bûn *l/ngh* nazar değmek
nezerîbûyî *rd* nazarlı
nezerîkirin *m* nazar etme
nezerî kirin *l/gh* nazar etmek
nezerkirî *rd* nazarlı
nezerok *m* nazarlık
nezewicî *rd* evlenmemiş, bekâr
nezexm *rd* dayanıksız, sağlam olmayan
nezexmî *m* dayanıksızlık
nezê *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
nezibilkirî *rd* gübresiz, gübrelenmemiş olan
nezir *m* adak **~ kirin** adak adamak
nezirê *rd* kıvamsız
nezirkirin *m* nezretme, adama
nezir kirin *l/gh* nezretmek, adamak
nezirkirî *rd* adaklı, adanmış olan
nezîh *rd* nezih, temiz (ahlâkça lekesiz, necip)
nezîre *m* **1.** nazire (söz ve davranış için) **2.** *wj* nazire **~ kirin** nazire yapmak
nezm *wj/m* nazım
nezok *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
nezor *rd* çekişmesiz, meşakatsız
nezr *m* nezir, adama
nezrkirin *m* adama, nezretme
nezr kirin *l/gh* adamak, nezretmek
nezûl *m* kamıştan ince ve uzun olarak kapı üstlerine takılan nazarlık
nê *m* Kürt alfabesinin on yedinci harfi ve *nê* diye okunur
nêçe *rd/h* nice
nêçîr *m* **1.** av * **bavê wê çûye nêçîrê** babası ava gitmiş **2.** av (bir hayvanın başka bir hayvanı yemek için yakalaması) **3.** av (bu yolla yakalanmış hayvan) * **îro nêçîra kûçikê baş e** bu gün köpeğin avı iyi **4.** *mec* av (tuzağa düşürülen, kendisinden yararlanılan kimse) **~a kewan** keklik avı
nêçîrgeh *m* avlak, av sahası
nêçîrkirin *m* **1.** avlama **2.** *mec* avlama (tuzağa düşürme, kurnazlıkla kandırma)
nêçîr kirin *l/gh* **1.** avlamak **2.** avlamak (tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak)
nêçîrkirî *rd* **1.** avlanmış olan **2.** avlanmış (tuzağa düşürülmüş, kandırılmış olan)
nêçîrvan *nd/nt* **1.** avcı **2.** *rd* avcı (avcılara özgü) * **çeltikê nêçîrvanan** avcı çantası **3.** *rd* avcı (başka hayvanları yakalamakta usta olan hayvan) **4.** *mec* avcı (bir şeyi büyük bir istekle izleyen veya bulup ortaya çıkaran kimse) * **nêçîrvanê peyvan** kelime avcısı **~ya rayan** oy avcılığı, oyculuk **~ê seriyan** kelle avcısı
nêçîrvanî *m* avcılık **~ kirin** avcılık etmek **~iya seriyan** kelle avcılığı
nêgon *bnr* nogin
nêgun *bnr* nogin
nêhanî *m* giz, sır
nêhk *m* olta
nêhle *m* ağaçtan yayık
nêk (I) *m* iğ tığı, öreke tığı
nêk (II) *m* motif
nêkdar *rd* motifli
nêktar *nd* nektar
nêm *m* irin, iltihap, cerahat **~ girtin** irin kapmak cerahatlenmek **~ û elem** irin iltihap, yara bere
nêma hundirî *ant/m* iç salgı
nêmgirtin *m* irinlenmek

nêm girtin *l/gh* irinlenmek
nêmgirtî *rd* irinli, cerahatlı
nêmik *m* bel, atmık, meni, sperm
nêmî *rd* irinli, iltihaplı
nênik *m* tırnak
nênok *m* tırnak
nênûk *bnr* nênok
nêr (I) *rz/rd* eril
nêr (II)- *rz/m* kelime türetmede önek olarak kullanılır * ***nêr**kund* erkek başkuş
nêr (III) *rd* **1.** erkek (insan, hayvan ve bitkilerin dişiyi dölleyecek cinsten olanı) **2.** erkek (bazı aletlerde çıkıntı) **3.** erkek (sert, kolay bükülmez) * **sifrê nêr** erkek bakır ~ **e dibêjim, tu dibêjî bidoşe** olmayacak duaya amin dememi istiyorsun
nêrandin *m* bakma
nêrandin *l/gh* bakmak
nêrayî *m* erillik
nêrbaran *rd* somut
nêrbaranbûn *m* somutlaşma
nêrbaran bûn *l/ngh* somutlaşmak
nêrbaranbûyîn *rd* somutlaşış
nêrbaranî *m* somutluk
nêrbaranker *rd* somutlaştırıcı
nêrbarankirin *m* somutlaştırma
nêrbaran kirin *l/gh* somutlaştırmak
nêrbaz *rd* eşcinsel
nêrbazî *m* eşcinsellik
nêrbend *bot/m* kısa dallı, ince uzun yapraklı, hem çiğ hem de pişirilerek yenen bir bitki, ayreten şiresinde sakız elde edilir
nêrde *m* parmaklık
nêrdevan *m* merdiven
nêrdewan *m* merdiven ~**a binerdê** yeraltı merdiveni ~**a hawarê** yangın merdiveni (yapıların dışında bir kattan diğerine çıkmaya yarayan merdiven) ~**a hilawistî** asma merdiven ~**a şewatê** yangın merdiveni (itfaiyeci merdiveni)
nêrdewankar *n* merdivenci
nêre *m* cilasız büyük peynir küpü
nêrebend *m* yakı ~ **lê xistin** (**an jî dan**) yakı vurmak
nêrebendfiroş *nd/nt* yakıcı (satan kimse)
nêrebendfiroşî *m* yakıcılık
nêrebûk *rd* hünsa, kız-oğlan
nêredar *nd/nt* kontrolör
nêredari *m* kontrolörlük
nêregamêş *n* erkek manda
nêregeh *m* gözetleme yeri
nêregur *n* erkek kurt
nêrek (I) *bnr* nêrik
nêrek (II) *m* erkek davranışı gösteren dişi, sert kaba davranış gösteren kadın
nêreker *n* erkek eşek
nêrekew *n* erkek keklik
nêremê *rd* kız oğlan, hünsa
nêremêtî *m* hünsalık
nêremo *rd/nd biy* **1.** er dişi, erselik, hünsa, kız-oğlan, iki eşeyli (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) **2.** er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çiçekleri olan bitki) **3.** kısır kadın
nêremoçk *rd* hünsa, kız-oğlan
nêremok *rd/nd biy* **1.** er dişi, erselik, hünsa, kız-oğlan (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) **2.** er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çiçekleri olan bitki) **3.** davranış ve giyimde erkeğe özenen kadın
nêremoşk *bnr* nêremok
nêremotî *m* er dişilik, erseliklik, hünsalık
nêremûçk *rd/nd biy* **1.** er dişi, erselik, hünsa, kız-oğlan, iki eşeyli (hem erkek hem dişi gametleri olan birey) **2.** er dişi (çiçekliğinde hem erkek hem dişi çiçekleri olan bitki)
nêremûçkî *m* er dişilik, erseliklik
nêreng *nd/nt* sihirbaz
nêrengî *m* sihirbazlık
nêrer *rd* iletici
nêrevan *nd/nt* **1.** gözcü **2.** gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse) **3.** gözlemci, rasatçı **4.** bakıcı * **gava ku jinik nexweş ket jê re nêrevanek peyde kirin** kadın hastalanınca ona bir bakıcı temin ettiler
nêrevanî (I) *ast/m* gözlem, rasat
nêrevanî (II) *m* **1.** gözcülük **2.** gözlemcilik **3.** bakıcılık
nêrevanîkirin *ast/m* gözleme
nêrevanî kirin *l/gh* gözlem yapmak
nêrevanîtî *m* gözlemcilik
nêreza *rz/rd* eril
nêrgiz *bot/m* nergis (Narcissus)
nêrgizfiroş nergizci (satan kimse)
nêrgizyanî *m* nergisleme
nêrgîle *m* nargile
nêrik (I) *m* motif
nêrik (II) *bot/m* **1.** ipçik **2.** dilcik **3.** telcik **4.** erkek organ **5.** cücük * **nêrika pîvazê** soğan cücüğü **6.** iğne (bitkilerde yumurtacıkla tepecik arasında bulunan sapçık) **7.** koçan (marul, lâhana gibi sebzelerde yaprakların çıktığı sert gövde)
nêrika çîçekê *bot/m* çiçeklik
nêrika kulîlkê *bot/m* çiçeklik
nêriya zivistanê *nd* kışın en soğuk dönemi
nêriyê kerengan *bot/nd* bitki türü
nêriyê tirşoqê *bot/nd* bitki türü
nêris *bnr* nêriz
nêriz *nd* kaliteli kılıç demiri
nêrî (I) *bnr* nêrik (II)
nêrî (II) *zo/n* teke, erkeç ~ **berdan** teke katımı **her ~ bi dengê xwe dikale** ateş düştüğü yeri yakar ~ **xwarin** keçi tekeyle çiftleşmek ~ **yê kol 1)** boynuzsuz teke **2)** *mec* yiğit
nêrîbel *n* teke
nêrîn (I) *rz/rd* eril

nêrîn (II) *m* **1.** bakma, bakım, bakış **2.** bakış, görüş (bir konu hakkındaki düşünme, fikir) * **li gor nêrîna min** benim görüşüme göre **3.** bakım, açı, görüş **4.** yön (tutulacak, izlenecek yol)
nêrîn *l/gh* **1.** bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) * **min nêrî lê nedît** baktım ama göremedim **2.** bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) **3.** bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) **4.** bakınak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ca tu jî li vî hesabî binêre** şu hesaba sen de bir bak * **ka binêre li malê ne?** git bak evdeler mi? **5.** bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan polîs dinêre** pasaport işlerine polis bakar **6.** bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li karkirina pereyan dinêre** o sadece para kazanmaya bakıyor **7.** bakmak (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarina nanê xwe binêre** yemeğini yemeye bak * **menêrin li xanim û xatûnan, binêrin li kuçik (an jî tifik) û kanûnan** dışı kalaylı içi alaylı
nêrîngeh *m* **1.** gözetleme yeri, gözleği **2.** *ast* gözlem evi, rasathane **3.** cihannüma kule **~a şewatê** yangın kulesi
nêrînî *rz/m* erillik
nêrînkar *nd/nt* bakıcı, bakan kimse
nêrînkarî *m* bakıcılık
nêrînvan *nd/nt* gözlemci
nêrînvanî *m* gözlemcilik
nêrît *m* **1.** görenek **2.** alışkı
nêrîtgir *nd/nt* görenekçi
nêrîtî *rd* göreneksel
nêrîtparêz *rd/nd* görenekçi
nêrîtparêzî *m* görenekçilik
nêrîxwarin *m* aşım (keçinin tekeyle çiftleşmesi)
nêrkemot *nd* Azrail, Ezrail **~ê kulê** arı gibi (çalışkan)
nêrkund *n* erkek baykuş
nêrmê *m* çıtpıt
nêrmok *rd* ersel
nêrmokî *m* ersellik
nêrtî *rz/m* erillik
nêrtîkirî *rd* görenekleştirilmiş
nêryar *rd* iletici
nêrza *rz/rd* eril
nêrzatî *rz/m* erillik
nêt *bnr* niyet
nêtar *kîm/rd* **1.** nötr **2.** *fiz* nötr
nêtarî *m* nötrlük
nêtarîbûn *m* nötrleşme
nêtarî bûn *l/ngh* nötrleşmek
nêtarîbûyîn *m* nötrleşme
nêtarîkirin *m* nötrleme
nêtarî kirin *kîm/m* nötrlemek
nêtarkirin *m* nötrleştirme, nötralize etme
nêtar kirin *l/gh* nötrleştirmek, nötralize etmek
nêtik *m* alın çatısı
nêvdar *m* yığın
nêveng *m* alan, meydan
nêvgan *bnr* nogin
nêvik *m* göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk)
nêvkel *m* bel, belen (insan bel kısmı)
nêvko *m* geçenek, koridor
nêvtang *bnr* navteng
nêwan *m* **1.** ara **2.** ara, orta (topluluk içinde, arasında) * **em di nêwana xwe de li ser meseleyê mijûl bibin** meseleyi ortamızda konuşalım
nêwirandin *m* mırıldama
nêwirandin *l/gh* mırıldamak
nêz (I) *m* açlık **(ji) ~nan ketin (an jî mirin)** açlıktan bitkin düşmek
nêz (II) *rd* **1.** yakın (zamanda ve yerde; az bir ara ile ayrılmış olan) **2.** yakın (küçük, önemsiz değişikliklerle birbirinden ayrılan) * **gotineke nêzî vê got** buna yakın bir söz söyledi **3.** yakın (aralarında sıkı ilgi bulunan) **4.** yakın (benzeyen, andıran) * **rengekî nêzî sor** kırmızıya yakın bir reng **5.** yakın (erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan) * **jiyê wê nêzî heştêyî ye** yaşı seksene yakın **6.** *m* yakın **ku tu werî ev tişt qewimî** geleceğine yakın bunlar oldu **7.** yakın (uzak olmayan yer) * **li nêzî me rûdinên** yakınımızda oturuyorlar **8** *nd* yakın (aralarında sıkı ilişki olan arkadaş, dost veya akraba) **9** *h* yakın (uzak olmayarak) * **li nêzî derî rûnişt** kapıya yakın oturdu **10.** *h* doğru (zaman anlatan kelimelerden önce) * **nêzî serê sibehê dengê otomobîlê hate bihîstin** sabaha doğru otomobil sesi duyuldu **~ aqil** akıla yakın **~î (kesekî an jî tiştekî) bûn** yaklaşmak **~î îdê** bayram üstü **~î (tiştekî) kirin** yaklaştırmak **~î (...) salî bûn** yaşlarında olmak * **yekî nêzî sî salî bû** otuz yaşlarında biri
nêzahî *m* yakınlık
nêzahîtêdan *m* yanaşma, yaklaşma, sokulma
nêzayî tê dan *l/bw* yanaşmak, yaklaşmak, sokulmak
nêzbûn *m* **1.** yakınlaşma **2.** yakınlık
nêz bûn *l/ngh* yakınlaşmak, yaklaşmak
nêzbûnî *m* yakınlık
nêzd *bnr* nêz (II)
nêzdik *bnr* nêzik
nêze *ast/m* gök taşı, meteor, meteorit
nêzemeriv *nd/nt* yakın akraba
nêzemirov *nd/nt* yakın akraba
nêzenas *nd* yakın tanış
nêzenêz *h* yakından
nêzeyî *rd* meteorik
nêzezan *nd/nt* gök taşı bilimcisi
nêzezanî *m* gök taşı bilimi

nêzik *rd* 1. yakın (zamanda ve yerde; az bir ara ile ayrılmış olan) 2. yakın (küçük, önemsiz değişikliklerle birbirinden ayrılan) * **gotineke nêzikî vê got** buna yakın bir söz söyledi 3. yakın (aralarında sıkı ilgi bulunan) 4. yakın (benzeyen, andıran) * **rengekî nêzikî sor** kırmızıye yakın bir reng 5. yakın (erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan) * **jiyê wê nêzikî heştêyî ye** yaşı seksene yakın 6. *nd* yakın (uzak olmayan yer) * **li nêzikî me rûdinên** yakınımızda oturuyorlar 7. *h* yakın (uzak olmayarak) * **li nêzî derî rûnişt** kapıya yakın oturdu 8. *h* doğru (zaman anlatan kelimelerden önce) * **nêzikî pêncî salî** ellisine doğru 9. *h* -e karşı (doğru, sularında (zaman anlatan kelimelerle birlikte) * **zêzikî serê sibehê hatin cem me** sabaha karşı bize geldiler ~ **mebe** yaklaşma **~î (kesekî an jî tiştekî) bûn 1)** yakınlaşmak 2) yaklaşmak, yanaşılmak, yanaşmak **~î (tiştekî) kirin** yaklaştırmak, yanaştırmak
nêzikahî *m* 1. yakınlık 2. yaklaşım ~ **lê kirin** (birine veya bir şeye) yaklaşmak, yakınlaşmak **~ya (...) kirin** -e yaklaşmak
nêzîkahî tê dan *l/bw* yaklaşmak
nêzikatî *m* 1. yakınlık 2. yaklaşım ~ **lê kirin** (birine veya bir şeye) yaklaşmak, yakınlaşmak
nêzikayî *m* 1. yakınlık 2. yaklaşım ~ **lê kirin** (birine veya bir şeye) yaklaşmak, yakınlaşmak ~ **di hev dan** bitişmek ~ **tê dan** bitişmek, yaklaşmak
nêzikayî hev kirin *l/bw* 1. (birbirine) yaklaşmak 2. bitiştirmek
nêzikayî lê kirin *l/bw* 1. (birine veya bir şeye) yakınlaşmak, yaklaşmak 2. yaklaşmak (bir sorunu, bir konuyu ele alarak değerlendirmek)
nêzikayîpêdan *m* yakınlaşma
nêzikayî pê dan *l/bw* yakınlaşmak
nêzikayîtêdan *m* 1. yanaşma, yaklaşma, sokulma 2. yaklaşım (sorunu elealış biçimi)
nêzikayî tê dan *l/bw* 1. yanaşmak, yaklaşmak, sokulmak 2. yaklaşmak (bir sorunu, bir konuyu ele alarak değerlendirmek)
nêzikbîn *rd* yakını gören
nêzikbînî *m* yakını görme
nêzikbûn *m* 1. yakınlaşma 2. yanaşma, yaklaşma, sokulma
nêzik bûn *l/ngh* 1. yakınlaşmak 2. yanaşmak, yaklaşmak, sokulmak
nêzikbûyî *rd* 1. yaklaşılmış 2. yanaşık
nêzikbûyîn *m* 1. yakınlaşma 2. yanaşma, yaklaşma, sokulma
nêzike *rd* yaklaşık, yaklaşık olarak
nêzikî *m* yakınlık
nêzikîbûn *m* yaklaşma
nêzikî bûn *l/ngh* yaklaşmak
nêzikîhevbûn *m* 1. yakınlaşma, yaklaşma 2. bitişme
nêzikî hev bûn *l/bw* 1. yakınlaşmak, yaklaşmak 2. bitişmek
nêzikîhevkirin *m* 1. yakınlaştırma, yaklaştırma 2. bitiştirme
nêzikî hev kirin *l/bw* 1. yakınlaştırmak, yaklaştırmak 2. bitiştirmek
nêzikîlêkirin *m* yaklaşma
nêzikî lê kirin *l/bw* yaklaşmak
nêzikîpêkirin *m* 1. yakınlaşma, yaklaşma 2. yanaşmak
nêzikî pê kirin *l/bw* 1. yakınlaşmak, yaklaşmak 2. yanaşmak
nêzikîtêdan *m* yaklaşma, yaklaşım gösterme
nêzikî tê dan *l/bw* yaklaşmak, yaklaşım göstermek
nêzikkirin *m* 1. yakınlaştırma 2. yanaştırma
nêzik kirin *l/gh* 1. yakınlaştırmak 2. yanaştırma
nêzing *rd* 1. yakın (zamanda ve yerde; az bir ara ile ayrılmış olan) 2. yakın (küçük, önemsiz değişikliklerle birbirinden ayrılan) * **gotineke nêzingî vê got** buna yakın bir söz söyledi 3. yakın (aralarında sıkı ilgi bulunan) 4. yakın (benzeyen, andıran) * **rengekî nêzingî sor** kırmızıye yakın bir reng 5. yakın (erişmesi, olması zaman bakımından yaklaşmış olan) * **jiyê wê nêzingî heştêyî ye** yaşı seksene yakın 6. *nd* yakın (uzak olmayan yer) * **li nêzingî me rûdinên** yakınımızda oturuyorlar 7. *h* yakın (uzak olmayarak) * **li nêzingî derî rûnişt** kapıya yakın oturdu
nêzingbûn *m* yakınlaşma
nêzing bûn *l/ng* yakınlaşmak
nêzingî *m* yakınlık
nêzingîhevbûn *m* yakınlaşma
nêzingî hev bûn *l/bw* yakınlaşınak
nêzingîlêkirin *m* yaklaşma
nêzingî lê kirin *l/bw* yaklaşmak
nêzî *m* yakınlık
nêzîbûn *m* yaklaşma, yakınlaşma
nêzîhevbûn *m* yakınlaşma, yaklaşma
nêzî hev bûn *l/bw* yakınlaşmak, yaklaşmak
nêzîhevkirin *m* yakınlaştırma, yaklaştırma
nêzî hev kirin *l/bw* yakınlaştırmak, yaklaştırmak
nêzîk *bnr* nêzik
nêzîke *bnr* nêzike
nêzkirin *m* yakınlaştırma
nêz kirin *l/gh* yakınlaştırmak
nêzmane *nd* yakın anlamlı (kelime)
nêzmirî *rd* açlıktan ölmüş olan
nêzwate *nd* yakın anlamlı (kelime)
nicimandin (I) *m* büzüştürme
nicimandin (II) *m* aksatma
nicimandin (I) *l/gh* büzüştürmek
nicimandin (II) *l/gh* aksatmak
nicimîn (I) *m* 1. büzülme (insan ve hayvan korku veya soğuktan dolayı büzüşmesi) 2. ürperme

nicimîn (II) *m* aksama, topallama
nicimîn (I) *l/ngh* **1.** büzülmek (insan ve hayvan korku veya soğuktan dolayı büzüşmesi) **2.** ürpermek
nicimîn (II) *l/ngh* aksamak, topallamak
nicirandin *m* **1.** yontma (ağaç yontma) **2.** oyma (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontma)
nicirandin *l/gh* **1.** yontmak (ağaç yontmak) **2.** oymak (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontmak) * **dar nicirandibû û navê xwe lê nivisandibû** ağacı oyarak ismini yazmıştı
nicirandî *rd* **1.** yontma, yontuk **2.** oymalı (oymalı nakkış)
nicirîn *m* **1.** yontulmak **2.** oyulma
nicirîn *l/ngh* **1.** yontulmak **2.** oyulmak
niç (I) *b* **1.** cık **2.** tuh
niç (II) hotoz (et kısmı)
niç (III) *n* çıkıntı, tırnak (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm) * **niçê darê** ağaç çıkıntısı
niç (IV) *m* yudumlama (yudumlayarak bitirme)
niç (V) *m* hafif inilti
niç (VI) *m* **1.** dürtü **2.** itekleme, itiş **3.** taariz **4.** *wj* taariz, taşlama, dokunma
niçandin *m* **1.** dürtme **2.** dürtme (uyarma)
niçandin *l/ngh* **1.** dürtmek **2.** dürtmek (uyarmak)
niçbûn *m* yudumlanarak bitme
niç bûn *l/ngh* yudumlanarak bitmek
niçdan *m* dürtme
niç dan *l/gh* dürtmek * **niç da hesp** atı dürttü
niçeniç *m* **1.** cık cık **2.** *h* cıh cık ~ **kirin** cık cık etmek
niçik (I) *m* arpacık (silahlarda) * **niçika tivingê** tüfeğin arpacığı
niçik (II) *m* uç, tepe (bir şeyin en üst bölümü)
niçik (III) *n* **1.** çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm) **2.** tırnak (kanca gibi ağaçların kıvrık yeri)
niçik (IV) *n* uzantı
niçikî *rd* çıkıntılı
niçilandin *m* **1.** saplama **2.** (birine) fikirlerini aşılama
niçilandin *l/gh* **1.** saplama **2.** (birine) fikirlerini aşılamak * **lê xebitî ku ramanên xwe biniçilîne serê wê jî** düşüncelerini ona da aşılamaya çalıştı
niçilîn *m* **1.** saplanma **2.** kafası alma, kafasına sığma
niçilîn *l/ngh* **1.** saplanmak **2.** kafası almak, kafasına sığmak * **neniçilîn serê (yekî)** kafasına sığmamak
niçiqandin *m* dürtme
niçiqandin *l/gh* dürtmek
niçiqîn *m* dürtülme
niçiqîn *l/ngh* dürtülmek
niçîn *h* cık
niçînî *m* cık etme
niçînîkirin *m* cık etme
niçînî kirin *l/gh* cık etmek
niçkirin *m* yudumlayarak bitirme
niç kirin *l/gh* yudumlayarak bitirmek
niçlêdan *m* **1.** taşlama, taariz etme **2.** kakıştırma, kakma
niç lê dan *l/bw* **1.** taşlamak, taariz etmek **2.** kakmak, kakıştırmak
niçlêder *nd/nt* taşlamacı
niçlêxistin *m* kakma, kakıştırma
niç lê xistin *l/bw* kakmak, kakıştırmak
niçlihevdan *m* kakışma
niç li hev dan *l/bw* kakışmak
niçnav *n* bayramlık ad, kötü ün (aşağılayıcı, küçümseyici lakâp)
nifaq *bnr* nîfaq
nifir *m* **1.** beddua, ilenme, ilenç **2.** kargış, lânet ~ **anîn xwe** ah almak ~ **kirin 1)** beddua etmek **2)** lânet etmek ~ **lê bûn** (birinin) bedduasını almak ~ **lê kirin 1)** (birine) bedduada bulunmak **2)** (birine) lânet okumak ~ **lê qelibîn** (birine) beddua sinmek ~ **û afir** beddua ~ **û afirê dinyayê lê kirin** (birine) dünyanın bedduasını etmek **~a (yekî) çûn qebûlê** bedduası tutmak, ahı çıkmak, ilenci gerçekleşmek, inkisarı tutmak **~a (yekî) di canê (...) de bi cih bûn** (birini bir kimsenin) ahı tutmak **~a (yekî) lê qelibîn** (birini bir kimsenin) ahı tutmak **~a (yekî) li erdê neman** (birinin) ahı yerde kalmamak **~ên bejî** ağır beddua, katıksız beddua **~ên (yekî) cih girtin** bedduası tutmak **~ên (yekî) lê qelibîn 1)** (birine) beddua sinmek (ilencin tutması yüzünden işi ters gitmek) **2)** (birinin) bedduasını almak (biri tarafından kendisine ilenmek)
nifirbûyî *rd* lânetli
nifirkirin *m* **1.** ilenme, beddua etme **2.** kargıma, kargışlama, lânetleme
nifir kirin *l/gh* **1.** ilenmek, beddua etmek **2.** kargımak, kargışlamak, lânetlemek
nifirkirî *rd* beddua edilmiş kimse, ilenmiş
nifirlêbûn *m* **1.** ilenme **2.** kargılanma
nifir lê bûn *l/bw* **1.** ilenmek **2.** kargılanmak
nifirlêbûyî *rd* **1.** ilenmiş **2.** kargışlı, lânetli
nifirlêkirin *m* **1.** ilenme, bedduada bulunma, inkisar etme (veya inkisarda bulunma) **2.** kargış etmek (veya verme)
nifir lê kirin *l/bw* **1.** ilenmek, bedduada bulunmak, inkisar etmek (veya inkisarda bulunmak) **2.** kargış etmek (veya vermek)
nifirlêkirî *rd* ilenmiş, lanetli
nifle *m* para destesi, tomarı
nefrîn *m* **1.** beddua, ilenme, ilenç **2.** lânet, lânet okuma **3.** nefret, öfke ~ **kirin** lânet okumak
nifsî (I) *m* iç gömleği

nifsî (I) *rd/h* **1.** boyuna dilinmiş yarım silindir tomruk **2.** *m* kılıçlamasına veya silindir biçimiyle kiriş yerine kullanılan ağırlık taşıyıcı
nifş (I) *m* posta * **nifşek nan xwar** bir posta ekmek yedi
nifş (II) *sos/m* **1.** soy, kuşak, zürriyet (bir kişinin soyundan gelenlenlerin hepsi) **2.** nesil kuşak, nesil * **li pêşberî nifşa nû em nezan tên hesibandin** yeni kuşağın yanında cahil sayılırız **3.** *fel* kuşak, nesil (yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş kişilerin topluluğu) * **nifşa hunerê ya salên heftêyî** yetmişli yılların sanat kuşağı **4.** *biy* tür cinslerin ayrıldığı bölüm) ~**a nû** şimdikiler
nift (I) *bnr* neft
nift (II) *m* kibrit
nifte *m* kilit, anahtar ~ **kirin ber pişta xwe** anahtarı beline takmak
niftedank *m* anahtarlık
niftekirin *m* kilitleme
nifte kirin *l/gh* kilitlemek
niftekirî *rd* kilitli, kitli
niftik *m* **1.** kibrit **2.** kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
niftikdan *m* kibritlik
niftikfiroş *nd/nt* kibritçi (satan kimse)
nifûs **1.** nüfus (bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı) * **nifûsa welêt her diçe zêde dibe** ülke nüfüsü gittikçe artıyor **2.** nüfus (ortak bir özellik gösteren kimselerin bütünü) * **nifûsa çandiyê** tarım nüfusu **3.** nüfus (kişi) * **em li vir pênc nifûs hene** burda beş nüfus varız ~**a gundewarî** kırsal nüfus
nifûsjimarî *m* nüfus sayımı
nifûz *m* nüfuz
nifûzkirin *m* nüfuz etme, sinme
nifûz kirin *l/gh* nüfuz etmek, sinmek
nig *bnr* ling
nigal *m* hayal, düş
nigare *m* **1.** renk **2.** boya
nige *m* kapris ~ **kirin** kapris yapmak
nigehban *nd/nt* gözcü, bekçi * **dadê ji te re nigehban** anan sana gözcü olsun
nigehbanî *m* gözcülük, bekçilik
nigehdar *nd/nt* gözcü, kolcu, muhafız
nigehdarî *m* gözcülük, kolculuk, muhafızlık
nigîn *m* **1.** mühür **2.** yüzük taşı
niha *h* şimdi * **niha em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız **2.** elan, henüz **3.** bari, hani * **niha ku wî ez nas nekirama, min dê tiştek negotayê** hani beni tanımasaydı,birşey demiyecektim **4.** şimdilik, halihazırda * **niha bes e** şimdilik bu kadar yeter **5.** *rd* şimdiki * **ciwanên niha** şimdiki gençler ~ **rast e?** sahi mi, ne söylüyorsun? ~ **tu zanî te çi got?** ağzından çıkanı (veya çıkan sözü) kulağın duydu mu?
nihakî *rd* şimdiki
nihal (I) *bnr* newal
nihal (II) *m* fidan
niham *m* tabaka, kat (üst üste olan şeyleri çin)
nihamgirtin *m* tabakalanma
niham girtin *l/gh* tabakalanmak
nihan (I) *rd* **1.** gizli, saklı **2.** bulunmayan, görünmeyen **3.** *fel* sır, giz, gizem
nihan (II) *m* tenezzül, alçak gönüllülük
nihandin (I) *m* aşındırma
nihandin (II) *m* koyma
nihandin (I) *l/gh* aşındırmak
nihandin (II) *l/gh* koymak
nihanî *rd* **1.** gizlice, gizli olarak **2.** gizemli
nihartin *bnr* nihêrtin
nihayet *h* nihayet * **nihayet te fehm kir** nihayet anladın
nihayî *rd* şimdiki
nihe *bnr* niha
niheq *bnr* neheq
nihên *rd* **1.** gizli, saklı (başkalarından gizlenen, gizli tutulan) **2.** sır, giz
nihêndar *rd* **1.** gizemli **2.** şifreli
nihênî *rd* **1.** gizli * **polîsên nihênî** gizli polis **2.** illegal **3.** gizemli
nihênkirin *m* gizleme, saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koyma)
nihên kirin *l/gh* gizleme, saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak)
nihêr *m* bakma, bakış
nihêrdar *nd/nt* bakıcı, kontrolör
nihêrdarî *m* bakıcılık, kontrolörlük
nihêrîn *m* **1.** bakma (bakışı bir şey üzerine çevirme) **2.** bakma (yer için, yüzü bir yöne doğru olma) **3.** bakma (hasta için muayene etme, tedavi etme) **4.** bakma (yoklama, inceleme, deneme) **5.** bakma (bir işi yapma, bir işi yapmakla görevli olma) **6.** bakma (önem verme, önem vererek üzerinde durma) **7.** bakma (başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olma) **8.** görme (çok değer verme **9.** bakınma ~**a ji jor de** kuş bakışı ~**a li keç û jinan** göz banyosu
nihêrîn *l/gh* **1.** bakmak (bakışı bir şey üzerine çevirmek) **2.** bakmak (yer için, yüzü bir yöne doğru olmak) * **di paceya ku li benderê dinihêrî, derya dixuya** limana bakan pencereden deniz görünüyordu **3.** bakmak (hasta için muayene etmek, tedavi etmek) **4.** bakmak (yoklamak, incelemek, denemek) * **ka tu jî li vî hesabî binihêre** şu hesaba sen de bir bak * **ka binihêre li malê ne?** git bak evdeler mi? **5.** bakmak (bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak) * **li karê pasaportan polîs dinihêre** pasaport işlerine polis bakar **6.** bakmak (önem vermek, önem vererek üzerinde durmak) * **ew tenê li karkirina pereyan dinihêre** o sadece para kazanmaya bakıyor **7.** bakmak (başka bir şey-

le ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak) * **li xwarina nanê xwe binihêre** yemeğini yemeye bak **8.** görmek (çok değer vermek) * **hema ew e li pereyan dinêre** gözü paradan başka bir şey görmüyor **9.** bakınmak * **bi çavên metelbûyî li hawirê xwe nihêrt** şaşkın gözlerle çevresine bakındı * **menêre li mirûz, binêre li gurûz** suratına bakma, huyuna bak * **menêre li rehtan binêre li ecelhatan** yorulmuş olanlara değil eceli gelmiş olana bak * **menêrin li textê qîzê, binêrin li bextê wê** ana kızına taht kurar, kız bahtı kocadan arar (veya ana kızına taht kurmuş, baht kuramamış) * **menêrin li xanim û xatûnan binêrin li kuçik û kanûnan** hanım hatun olduğuna değil becerikli olup olmadığına bak
nihêwirandin *m* mırıldatma
nihêwirandin *l/ngh* mırıldatmak
nihêwirîn *l/ngh* mırıldanmak, terenüm etmek
nihêwirîn *l/ngh* mırıldanmak, terenüm etmek
nihiçandin *m* **1.** dürtme **2.** dürtme (uyarma) **3.** kakıştırma, kakma
nihiçandin *l/ngh* **1.** dürtmek * **mirov piçek xayîs dikeve nakeve ji nişka ve dinihiçînin mirov û hişyar dikin** dalar gibi olmuşsun, birden bire seni dürtüp uyandırıyorlar **2.** dürtmek (uyarmak) **3.** kakıştırmak, kakmak ~ **(yekî) 1)** birine dürtmek **2)** kakıştırmak, kakmak
nihiçk *m* dürtü
nihiçk tê dan *l/bw* dürtmek.
nihiçk lê dan *l/bw* dürtmek
nihinandin *m* sikme, sokma, düzme
nihinandin *l/gh* sikmek, sokmak, düzmek
nihirandin *m* mırıldatma
nihirandin *l/gh* mırıldatmak
nihiştî *rd* dikkatlı
nihiyayî *rd* yatık, yatkın (zamanla dayanıklığını yitirmiş) * **qumaşê nihiyayî** yatkın kumaş
nihî *rd* iri yarı
nihîn (I) *bnr* nihên
nihîn (II) *m* tenezzül etme
nihîn (III) *m* **1.** aşınma **2.** akma (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkma) **3.** yatkınlaşma
nihîn (I) *l/ngh* tenezzül etmek
nihîn (II) *l/ngh* **1.** aşınmak **2.** akmak (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkmak) * **çarşev jî cih bi cih nihiyabû** çarşafın kumaşıda yer yer akmıştı **3.** yatkınlaşmak
nihînî *m* yatkınlık
nihît *rd* **1.** iri, iri kıyım, iri adam **2.** iri taş **3.** köşe taşı
nihk *m* iğ tığı, öreke tığı
niho *h* **1.** şimdi * **niho em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız **2.** *rz/rd* şimdi
nihok *rz/rd* şimdi
nihoke *h* şimdilik
nihom *m* tabaka, kat
nihoya bilaniyê *rz* istek şimdiki zaman
nihoya domdar *rz* sürekli şimdiki zaman
nihoyî *rd* şimdiki
nihriz *nd* bir kılıç türü
nihuran *m* terennüm
nihurandin *m* mırıldatma
nihurandin *l/gh* mırıldatmak
nihurîn *m* mırıldanma, terennüm etme
nihurîn *l/ngh* mırıldanmak, terennüm etmek
nihûm *m* kat
nihûmdar *rd* katlı
nihûn *m* **1.** lâğım çukuru **2.** tünel
nihûr *m* yas, matem
nijad *bnr* nîjad
nijan *m* istif
nijandin *m* **1.** istif etme **2.** duvar örme, düzeltme
nijandin *l/gh* **1.** istif etmek **2.** duvar örmek, düzeltmek
nijd *m* **1.** baskın **2.** akın (düşman topraklarına tedirgin etme, yıldırma, çapul gibi amaçlarla yapılan baskın) * **hezar siwaran nijdî me kirin** bin atlı bize akın ettiler **3.** *dîr* çapul, yağma ~ **dan** akın etmek **~î (...) kirin** -e akın etmek
nijdar *nd/nt* **1.** sağlıkçı **2.** cerrah, operatör
nijdarî *m* **1.** sağlık **2.** ameliyat, operasyon **~ya dilan** kalp cerahisi
nijdarîkirin *m* ameliyat etme
nijdarî kirin *l/gh* ameliyat etmek
nijdarîkirî *rd* ameliyatlı
nijdarîtî *m* operatörlük
nijde (I) *n* sürü * **nijdeyê hespan** at sürüsü
nijde (II) *m* **1.** baskın **2.** akın (düşman topraklarına tedirgin etme, yıldırma, çapul gibi amaçlarla yapılan baskın) * **hezar siwaran nijdî me kirin** bin atlı bize akın ettiler **3.** *dîr* ılgar (aniden atını düşmanın üzerine salma) **4.** *dîr* çapul, yağma ~ **birin ser (cihekî)** ılgarlamak ~ **dan** akın etmek
nijdekar *n* **1.** akıncı **2.** yağmacı, talancı
nijdekarî *m* **1.** akıncılık **2.** yağmacılık, talancılık
nijdeker *n* **1.** akıncı **2.** yağmacı, talancı
nijdekerî *m* **1.** akıncılık **2.** yağmacılık, talancılık
nijdekirin *m* akın yapma
nijde kirin *l/gh* akın yapmak
nijdevan *nd/nt* **1.** akıncı **2.** ılgarcı **3.** yağmacı, talancı **4.** haydut
nijdevanî *m* **1.** akıncılık **2.** ılgarcılık **3.** yağmacılık, talancılık **4.** haydutluk ~ **kirin** haydutluk etmek
nijdî (I) *n* akıncı
nijdî (II) *rd* titiz (memnun edilmesi güç kimse)
nijdîkirin *m* beş yaşında sonra at kuyruğunu iyi bir şekilde yukarıya kaldırabilmesi için yapılan kuyruk ucunun kesilmesi

nijdîtî *m* akıncılık
nijinandin (I) *m* 1. yığma, yığın yapma, stoklama 2. istif etme, dizme
nijinandin (II) *m* sürdürme, devam etme
nijinandin *l/gh* 1. yığmak, yığın yapmak, stoklamak 2. istif etmek, dizmek
nijinandin (II) *l/gh* sürdürmek, devam etmek * **wê xebera xwe nijinand** o haberini sürdürdü
nijinandî *rd* 1. yığılı 2. istifli, istif edilmiş
nijîn *m* 1. yığılma 2. istif, istif edilme 3. örülme (duvar örülme)
nijîn *l/ngh* 1. yığılmak (yığılma işine konu olmak) 2. istif edilmek 3. örülmek (duvar örülmek)
nijînker *nd/nt* istifçi
nijînkerî *m* istifçilik
nijnijandin *m* esme
nijnijandin *l/gh* esmek * **bayê kur dinijnijand** kuzey yeli esiyordu
nik (I) *bnr* nok
nik (II) *m* kirmen çengeli
nik (III) *nd* yan, kat, nezd (birlikte, beraber olma) * li nik min sê kes hene yanımda üç kişi var
nika *h* 1. şimdi * **nika em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız 2. elan, henüz 3. şimdilik, halihazırda * **nika bes e** şimdilik bu kadar yeter 4. bari, hani * **nika ku wî ez nas nekirama, min dê tiştek negotayê** hani beni tanımasaydı,birşey demiyecektim 5. *rd* şimdiki * **xortên nika** şimdiki gençler ~ **hişê te li serê te ye?** ne söylüyorsun?
nikal *bnr* nikar (II)
nikar (I) *m* beyaz toprak, doğal kireç
nikar (II) *n* etraf * **çarnikar** dört bir etrafı
nikar (III) *h* bakımında * **ji nikarî nan ve** ekmek bakımında
nikandin *m* dikme
nikandin *l/gh* dikmek
nikarok *nd* beyazımsı, kireçli toprak * **erda nikarok** kireçli toprak
nikarokî *rd* beyazımsı toprak
nikbîn *rd* iyimser, optimist
nikbînî *m* 1. iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) 2. iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) 3. *fel* iyimserlik, optimizm (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
nikil *bnr* nikul
nikilk *bnr* nikul
nikirandin *m* çat pat becerme (konuşabilme)
nikirandin *l/gh* çat pat becermek (konuşabilmek) * **bi Tirkî nizane bi Kurdî dinikirîne** Türkçe bilmiyor Kürtçeyi çat pat konuşuyor
nikisandin *m* yıkma (düşürme)
nikisandin *l/gh* yıkmak (düşürmek) * **ew nikisande erdê** onu yere yıktı
nikisîn *m* yıkılma (düşme)
nikisîn *l/ngh* yıkılmak (düşmek)
niklok *n* 1. gaga, gagacık 2. kanca
niklokkirin *m* kancalama
niklok kirin *l/gh* kancalamak
nikol *m* pişmanlık
nikrîs *bj/m* nıkrıs
nikul *n* 1. gaga * **kevoka spî nikulê xwe dikir leganê û av vedixwar** ak güvercin leğene gagasını daldırıp su içiyordu 2. *argo* gaga (ağız anlamında) 3. uç (bir cismin sivri ucu) * **nikulê pozê wê** burnunun ucu * **nikulê kêrê** bıçağın ucu ~ **avêtin (yekî) 1)** gagalamak 2) *mec* gagalamak (azarlamak, hırpalamak) 3) sarkıntılık etmek, 4) (birine) sataşmak, dalaşmak ~ **lê dan (an jî xistin)** gagalamak ~ **li hev dan** 1) gagalaşmak (gagalarını birbirine vurmak) 2) sataşmak ~ **û dimk** gaga ve ağız **bi ~an çûn (yekî)** *mec* kancalamak **~ê dasê** orak ucu **~ê (yekî) li ser serê (yekî) bûn** başında Demoklesin kılıcı gibi sarkmak **~ên xwe di hev dan** gagalaşmak (birbirini gagalayarak oynaşmak)
nikulandin *m* gagalama
nikulandin *l/gh* gagalamak (gaga ile vurup ısırmak)
nikulandî *rd* gagalanmış olan
nikulbûn *m* gagalanma
nikul bûn *l/ngh* gagalanmak
nukildan *m* gagalama
nukil dan *l/gh* gagalamak
nikuldar *rd* gagalı
nikuldîk *bot/m* tarlada yetişen bir bitki
nikulê leglegê *bot/m* dönbaba
nikulikî *rd* gagamsı
nikulî *m* inkâr
nikulîkirin *m* inkâr etme
nikulî kirin *l/gh* inkâr etmek
nikulkê *m* seksek (bir çocuk oyunu)
nikulkêr *rd* 1. (r kalın okunur) gaga burunlu 2. tumşuk (kemerli gaga)
nikulkirin *m* 1. gagalama (gaga ile vurup ısırma) 2. gagalama, didikleme
nikul kirin *l/gh* 1. gagalamak (gaga ile vurup ısırmak) 2. gagalamak, didiklemek * **çivîkan hêjir nikul kirine** kuşlar incirleri didiklemiş
nikullêdan *m* 1. gagalama 2. didikleme
nikul lê dan *l/bw* 1. gagalamak (gagasıyla yem toplamak) 2. didiklemek
nikullêxistin *m* 1. gagalama 2. didikleme
nikul lê xistin *l/bw* 1. gagalamak (gagasıyla yem toplamak) 2. didiklemek
nikulokî *rd* gagamsı
nikulsor *rd* kızıl gagalı
nikulşûr *zo/nd* kılıç gagalı
nikumandin *m* abandırma

nikumandin *l/gh* abandırmak
nikumîn *m* üstüne abanma
nikumîn *l/ngh* üstüne abanmak
nikur *n* Azrail
nîkû *rd* güzel, iyi
nikûkar *rd* işi güzel, iyi işli, iyi işler yapan
nikûlî *bnr* nikulî
nikûnam *rd* iyi veya güzel adlı
nikûnser *rd* başı eğik olan
nikûserencam *m* sonu iyi olan
nikût *rd* obur
nikûtî *m* oburluk
nikûyî *m* iyilik, güzellik
nilşandin *m* dökme (su dökme)
nilşandin *l/gh* dökmek (su dökmek)
hilşîn *m* dökülme
hilşîn *l/ngh* dökülmek
nima *m* **1.** görünen **2.** belıren **3.** imge
nimabûn *m* **1.** görünme **2.** belirme
nima bûn *l/ngh* **1.** görünmek **2.** belirmek
nimabûyîn *m* **1.** görünüş **2.** beliriş
nimadar *rd* **1.** görünen **2.** imgeli
nimakirin *m* **1.** gösterme (görülmesini sağlama, görmesine yol açma) **2.** belirtme
nimakirin *m* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) **2.** belirtmek
niman *m* **1.** gösteriş, gösterme **2.** temsil
nimandin (I) *m* **1.** gösteriş, gösterme **2.** temsil etme
nimandin (II) *m* **1.** çiseleme **2.** sert bir şeyi yumuşatına
nimandin (I) *l/gh* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) **2.** temsil etmek
nimandin (II) *l/ngh* **1.** çiselemek * **baranê nimandiye** yağmur çiseliyor **2.** sert bir şeyi yumuşatmak
nimandî *rd* **1.** gösterilmiş **2.** temsil edilmiş olan
nimaparêz *rd/nd* imgeci
nimayende *nd/nt* gösterici, görünürcü
nimayendetî *m* göstericilik, görünürcülük
nimayişt *m* gösteri
nimayî *rd* imgesel
nimayîş *m* gösteri, nümayiş **~a werzîşê** spor gösterisi
nimayîşkar *rd* gösterişçi
nimayîşkarî *m* gösterişçilik
nimed *n* keçe
nimê *bnr* nimêj
nimêj *m* namaz **~ kirin** namaz kılmak **~ lê çûn** kazaya bırakmak **~ lê ketin** namaz kılma şartını yerine getirmek durumda olmak **~ qeza kirin** kazaya kalmak **~ û teat** namaz niyaz **~a (yekî) bi serê (wî) bûn** namazından nıyazından olmak **~a esrê** ikindi namazı ikindi bitimi **~a eşayê** yatsı namazı **~a êvarê** akşam namazı **~a (yekî) lê bihurîn** namaz vaktini kaçırmak **~a mexribê** akşam namazı **~a mirî kirin** nanıazı kılınmak **~a miriyan** cenaze namazı **~a nîvro** öğle namazı **~a serê sibehê** sabah namazı
nimêjgeh *m* namazgâh
nimêjkar *nd/nt* namazında niyazında olan
nimêjker *nd/nt* namazında niyazında olan
nimêjkirin *m* namaz kılma
nimêj kirin *l/gh* namaz kılmak
nimêjnekir *rd* namaz kılmayan
nimênandin *bnr* nimandin
nimijandin *bnr* nermijandin
nimîn (I) *bnr* himîn û nimîn
nimîn (II) *m* **1.** görünme (görülür duruma gelme) **2.** görünme (izlenim uyandırma) **3.** temsil edilme
nimîn (III) *m* yumuşama
nimîn (I) *l/ngh* **1.** görünmek (görülür duruma gelmek) **2.** görünmek (izlenim uyandırmak) **3.** temsil edilmek
nimîn (II) *l/ngh* yumuşamak * **kincan bike avê bila gemara wan binime** elbiseleri suya bastır kirleri biraz yumuşasın
nimînende *nd/nt* **1.** temsilci, mümesil **2.** *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse)
nimînender *nd/nt* temsilci
nimînendetî *m* temsilcilik, mümesillik **~ya bala** yüksek komiserlik
nimîner *nd/nt* **1.** gösteren **2.** temsilci **3.** *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse)
nimînerî *m* **1.** gösterme **2.** temsilcilik
nimro *m* numara
nimrokirin *m* numaralama, numaralayış
nimro kirin *l/gh* numaralamak
nimrokirî *rd* numaralı (numaralandırılmış)
nimûç *m* **1.** nakiş, desen **2.** örnek, misal
nimûd (I) *fiz/m* **1.** görüntü **2.** *sn/tv* görüntü **3.** görünme **4.** örnek
nimûd (II) *rd* **1.** gösteren **2.** görünen **3.** sembol
nimûdar *rd* örnek
nimûdgirtin *m* görüntüleme
nimûd girtin *l/gh* görüntülemek
nimûdî *rd* sembolik
nimûne *m* **1.** örnek, model (benzeri yapılacak olan, benzetilecek şey) * **ev zarok nimûneyeke bavê xwe ye** bu çocuk babasının bir modeli **2.** göstermelik, örnek * **nimûneya qumaş li vir e** kumaşın örneği burda **3.** örnek, misal (bir şeyin tıpkısı, benzeri) * **nimûneya vê avahiyê li tu derê nîn e** bu yapının bir örneği daha yoktur **4.** örnek, misal **5.** *nd* örnek (durumu ve niteliği benimsemeye değer kimse veya şey) * **kesekî nimûne ye** örnek bir kişi **6.** *rd* örnek (en iyi biçimde olan) * **gundê nimûne** örnek köy **~ ji berê**

derxistin (bir şeyin) örneğini çıkarmak ~ **ji berê girtin** (bir şeyin) örneğini almak ~ **nîşan dan** 1) örnek göstermek 2) örneklendirmek **~ya seretayî** prototip
nimûnedan *m* örnekleme
nimûne dan *l/gh* örneklemek
nimûnedar *rd* örneklik, numunelik, örnek teşkil eden
nimûnek *m* **1.** örneklik, mostra, **2.** örnek (bir şeyin tıpkısı, benzeri) * **nimûneka vê avahiyê li tu derê nîn e** bu yapının bir örneği daha yoktur **3.** model
nimûnenîşandan *m* örneklendirme
nimûne nîşan dan *l/bw* örneklendirme
nimûnexane *m* müze
nimûş *n* **1.** nakış **2.** bezek **3.** motif ~ **çêkirin** nakış işlemek ~ **ên kenaran** kenar suyu
nimûşdar *rd* **1.** nakışlı **2.** bezekli **3.** motifli
nimûşî *m* nakışlık
nimûşkar *nd/nt* nakışçı
nimûşkarî *m* nakışçılık
nimûşker *nd/nt* nakkaş
nimûşkerî *m* **1.** nakkaşlık (nakkaş olma durumu) **2.** nakkaşlık (nakkaşın işi)
nimûşkirin *m* nakışlama
nimûş kirin *l/gh* nakışlamak
nimûtin *m* görünme
nimûtin *l/ngh* görünmek
nimz *rd* **1.** alçak **2.** basık
nimzek *rd* kısa boyluca kimse
ninkur *m* inkâr
ninkurandin *m* inkar etme
ninkurandin *l/gh* inkar etmek
nipixandin *bnr* nepixandin
nipixîn *bnr* nepixîn
nipî nû *rd/h* yep yeni, gıcır gıcır
nipnêz *h* yapyakın
nipno *rd* apacı
nipnû *rd/h* **1.** yep yeni, gıcır gıcır **2.** pırıl pırıl (yepyeni) * **erebeyeke nipnû** pırıl pırıl bir araba
niq *m* tekleme
niqan *m* seçme
niqandin (I) *m* seçme
niqandin (II) *m* kırpma (göz kapaklarını açıp kapama)
niqandin (I) *l/gh* **1.** seçmek **2.** yumurtayı dişlerine vurarak denemek * **hêka hev û din niqandin** birbirini bilmek
niqandin (II) *l/gh* kırpmak (göz kapaklarını açıp kapamak)
niqar *m* zımba, delgeç
niqeniq *m* öykünme, çekememezlik ~ **jê çûn** çatır çatır çatlamak ~ **ji nava (yekî) çûn** cat atmak, çatır çatır çatlamak ~ **ji qirika (yekî) çûn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak) * **gava ku wî ez dîtim wa ez fetilîm hatim niqeniq ji qirika wî çû** beni görünce çatır çatır çatladı
niqêm *m* **1.** pırlanta **2.** *rd* pırlanta (üzerinde pırlanta olan)
niqijandin *m* ıkındırma
niqijandin *l/gh* ıkındırmak
niqijîn *m* ıkınma, yekinme
niqijîn *l/ngh* ıkınmak, yekinmek
niqilîsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak **bi ~an ketin** birini hıçkırık tutulmak
niqir (I) *m* iki kulplu büyükçe kazan
niqir (II) *m* **1.** kerte, kerti **2.** çentik **3.** aşama, kademe, basamak ~ ~ **1)** kertik kertik **2)** tedricen, giderek
niqir (III) *m* **1.** boğum (parmak veya kamış gibi şeylerin şişkin kısmı) * **heşt niqirên vî qamîşî hene** bu kamışın sekiz boğumu var **2.** yiv (bir dişli çarkta veya bir vidada iki diş arasında kalan çukur bölüm)
niqiran *m* **1.** kertikleme **2.** çentikleme **3.** ağaç yontma **4.** tasarlama **5.** taslama
niqirandin *m* **1.** kertikleme **2.** çentikleme, çentme **3.** (ağaç) yontma **4.** tasarlama (bir taşın, bir ağacın kaba bölümlerini, çıkıntılarını alma) **5.** taslama (taşçılıkta bir taşın kaba ve çıkıntılı bölümlerini alma) **6.** dişeme
niqirandin *l/gh* **1.** kertiklemek **2.** çentiklemek, çentmek **3.** (ağaç) yontmak * **dar niqirandin** ağaç yontmak **4.** tasarlamak (bir taşın, bir ağacın kaba bölümlerini, çıkıntılarını almak) **5.** taslamak (taşçılıkta bir taşın kaba ve çıkıntılı bölümlerini almak) **6.** dişemek
niqirandî *rd* **1.** kertikli, **2.** çentikli **3.** yontma
niqirdar *rd* **1.** boğumlu **2.** yivli
niqirik *m* uskuru, yiv
niqirîn *m* **1.** kertiklenme **2.** çentiklenme **3.** yontulma **4.** tasarlanma **5.** taslanma
niqirîn *l/ngh* **1.** kertiklenmek **2.** çentiklenmek **3.** yontulmak **4.** tasarlanmak **5.** taslanmak
niqirîsk *m* hıçkırık
niqirk *m* **1.** kertik **2.** çentik, tırtık ~ ~ kertik kertik
niqirkdan *m* kertikleme, kertme
niqirk dan *l/gh* kertiklemek, kertmek
niqirkdayîn *rd* kertikleyiş, kertme
niqirkirin *m* kertikleme, kertme
niqir kirin *l/gh* kertiklemek, kertmek
niqirkirî *rd* **1.** kertikli **2.** *rd/nd* beşik kertme nişanlı (veya beşik kertiği) * **Ayşe niqirkiriya Remzî ye** Ayşe Remzi'nin beşik kertmesidir
niqirkî *rd* tırtıklı
niqirokî *rd* **1.** boğumlu **2.** *h* boğum boğum **3.** *h* çentik çentik
niqirokîbûn *m* **1.** boğumlanma **2.** çentiklenme
niqirokî bûn *l/ngh* **1.** boğumlanmak **2.** çentiklenmek

niqitîn *bnr* niqutîn
niqitk *m* damla
niqîn (I) *m* kırpılma
niqîn (II) *m* seçilme
niqîn (I) *l/ngh* kırpılmak
niqîn (II) *l/ngh* seçilmek
niqîner *nd/nt* seçici
niqnikok *zo/m* ağaçkakan
niqniqok ağaçkakan
niqo *m* daldırma (suya veya herhangi bir sıvının içine daldırma)
niqoç *m* çimdik
niqok *m* denizaltı gemisi
niqokirin *m* daldırma
niqo kirin *l/gh* daldırmak
niqre *m* kazan ~ **qelaptin** (an jî **wergerandin**) kazan kaldırmak
niqres *m* damla (ilâç) * **niqresa çav** göz damlası
niqrik *m* çentik ~ **tê de çêkirin** çentik açmak
niqris *m* ayak topuğuna mussalat olan bir hastalık
niqrîsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak
niqt *rd* azıcık
niqte *bnr* nuqte
niquç *m* çimdik
niquçandin *m* 1. çimdikleme 2. dürtme
niquçandin *l/gh* 1. çimdiklemek 2. dürtmek
niquçk *m* çimdik
niqurçandin *m* dürtme
niqurçandin *l/gh* dürtmek
niqut (I) *m* 1. nutuk 2. vaaz verme (bir kimseye kalbini yumuşatacak, kendisini iyiliğe götürecek biçimde söz söyleme) ~ **dan** 1) nutuk vermek 2) vaaz vermek
niqut (II) *m* damla
niqutandin *m* damlatma
niqutandin *l/gh* damlatmak ~ **dilê (yekî)** ilham etmek (veya vermek)
niqutank *m* damlalık
niqutek *m* damlalık
niqutik *m* damlacık
niqutîn *m* damlama
niqutîn *l/gh* 1. damlamak (damla durumunda tane tane düşmek) * **rûn niqutiye rûberê** örtüye yağ damlamış 2. damlamak (içindekini damla damla akıtmak) ~ **dilê (yekî)** içine doğmak, kalbine doğmak, gönlüne doğmak
niqutk (I) *m* damlacık
niqutk (II) *m* 1. nokta, benek 3. nokta (bazı harflerin başına konulan ufak işaret)
niqutok *m* 1. damlalık 2. şirenin köpüğü ile dibindeki tortuyu damıtmak için uygulanan tezgah 3. süzme pekmez * **dimsê niqutok** süzme pekmez
niqutokî *rd* damla (damla biçiminde olan ziynet)
niqutroman *m* puntroman
niqûş *bnr* neqş û niqûş
niqûşk *m* çimdik
nirandin *m* 1. miyavlatma 2. hırlatma 3. kükretme
nirandin *l/gh* 1. miyavlatmak 2. hırlatmak 3. kükretmek
nirç *h* cık
nirçenirç *m* 1. cık cık 2. *h* cıh cık ~ **kirin** cık cık etmek
nirenir *m* mırlama
nirenirkirin *m* mırlama
nirenir kirin *l/gh* mırlamak
nirî *m* 1. kükreme 2. nara * **niriyek ji singa xwe berda** bir nara attı
nirîn *m* 1. hırlama, hırlayış (köpek için) 2. *mec* hırlama (kızgınlıkla ters konuşma) 3. kükreme 4. miyavlama
nirîn *l/ngh* 1. hırlamak (köpek için) 2. *mec* hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) 3. kükremek 4. miyavlamak ~ **hev** (an jî **û din**) hırlaşmak
nirînî *m* mırlama
nirînîkirin *m* mırlama
nirînî kirin *l/gh* mırlamak
nirnaw *m* mırnav
nirno *n* erkek kedi
nirok *rd* hırlı (yaramaz, şımarık, kötü)
nirx (I) *m* narh ~ **dan** narh koymak ~ **danîn** narh koymak
nirx (II) *n* 1. değer, kıymet 2. değer (yüksek ve yararlı nitelik) 3. fiyat, eder (alım veya satımda bir şeyin para karşılığındaki değeri) 4. *ab* fiyat (bir mal veya iş gücü için uygun görülen para karşılığı) 5. *ab* fiyat (bir değer ile para birimi arasındaki ilişki) ~ **dan (tiştekî)** fiyat vermek ~ **eyar kirin** fiyat ayarlamak ~ **lê danîn** fiyat koymak ~ **pê dan** değer biçmek, kıymet vermek * **em nirxekî mezin didin ramanên we** düşüncelerinize büyük bir değer biçiyoruz ~ **sabit kirin** fiyatları dondurmak ~ **tespît kirin** fiyat tespit etmek, fiyatlandırmak ~ **tê dan** fiyat (veya değer) biçmek ~**a dîmaneyî** bağıl değer ~**a hunerî** sanat değeri ~**a nêzîke** (an jî **teqrîbî**) *mat* yaklaşık değer ~**a nomînal** nominal değer ~**a rehayî** *mat* salt değer ~**a sade** *mat* salt değer ~**a sincî** ahlâkî değer
nirxan *m* değerlendirme
nirxandin *m* 1. değerlendirme (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirleme) 2. değerlendirme, kıymetlendirme
nirxandin *l/gh* 1. değerlendirmek (bir şeyin özünü, önemini, nitelik ve niceliğini belirlemek) 2. değerlendirmek, kıymetlendirmek
nirxandî *rd* değerlendirilmiş
nirxdan *m* değer verme, değer biçme

nirx dan *l/gh* değer vermek, değer biçmek
nirxdanî *m* değer verme, takdir
nirxdar *rd* değerli, kıymetli
nirxdarazî *m* değer yargısı
nirxdarbûn *m* değerlenme, kıymetlenme, kıymetleşme
nirxdar bûn *l/ngh* değerlenmek, kıymetlenmek, kıymetleşmek
nirxdarbûyîn *m* değerleniş, kıymetleniş
nirxdarî *m* değerlilik, kıymetlilik
nirxdarkirin *m* değerlendirme, kıymetlendirme, kıymetleştirme
nirxdar kirin *l/gh* değerlendirmek, kıymetlendirmek, kıymetleştirmek
nirxdayîn *l/gh* değer veriş, değer biçiş
nirxedaraz *m* değer yargısı
nirxgiran *rd* çok değerli, paha biçilmez
nirxî *rd* derğersel
nirxlêbirîn *m* değeri kesilme
nirx lê birîn *l/bw* değeri kesilmek
nirxlêbirî *rd* maktu, kesin olarak değeri biçilmiş
nirxlêdanîn *m* değer biçme, fiyatlandırma
nirx lê danîn *l/bw* değer biçmek, fiyatlandırmak
nirx pê dan *l/bw* **1.** değer vermek, kıymet vermek **2.** değer biçmek, fiyat biçmek
nirx pê nedan *l/bw* değer vermemek, turfalamak
nirxpîv *m* **1.** değer ölçer **2.** taksimetre
nirxşikandin *ab/m* değer düşürümü
nirx şikandin *l/gh* değer düşürmek
nisilandin *m* **1.** süzme **2.** arıtma
nisilandin *l/gh* **1.** süzmek **2.** arıtmak
nisilandî *rd* **1.** süzme, süzülmüş olan **2.** arıtık
nisilîn *m* **1.** süzülme, süzülüş **2.** arıtılma
nisilîn *l/ngh* **1.** süzülmek **2.** arıtılmak
nisîb *n* **1.** nasip **2.** kısmet (kız veya kadın için; evlenme talihi) **3.** *b* kısmet ('şimdiden belli değil, ya olur ya olmaz' anlamında) ~ **bûn** kısmet olmak ~**ê (yekî) birîn** kısmeti kesilmek ~**ê (yekî) çi be ew e** kısmetinde ne varsa kaşığında o çıkar ~**ê (yekê) derketin** kısmet (veya kısmeti) çıkmak ~**ê (yekî) fireh e** rıskı bol ~**ê (yekî) hatin** kısmeti ayağına (kadar) gelmek ~**ê (yekî) ketin nan û ava derekê** (bir yerde) içecek suyu olmak ~**ê (yekî) teng e** rıskı yok ~**ê (...) vebûn 1)** kısmeti açılmak (kazancı artmak, bolluğa ermek) **2)** kısmeti açılmak (kendisiyle evlenmek istiyen biri çıkmak)
nislandin *bnr* nisilandin
nispeten *h* nispeten * **ev ji wê hîn çêtir e** bu ona göne nispeten iyi
nispî *rd* nispî, rölatif
nistî *rd* tılsımı bozulmuş olan
nisûbet *m* musibet ~ **jê re hatin** (birine) bir musibet olmak
nisxe *m* nüsha
niş (I) *h* aniden
niş (II) *m* duvara gömülü dolap
nişa *m* nişasta
nişadir *kîm/m* nışadır
nişar *m* soy, kök ~**a (yekî) anîn** (birinin) kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek
nişav *rd* soylu, asil
nişavî *m* soyluluk, asillik
nişdar *nd/nt* cerrah, operatör,
nişdarî *m* **1.** ameliyat **2.** cerrahlık, operatörlük (cerrah olma durumu veya cerrahın mesleği) **3.** *m* cerrahî (hekimliğin, ameliyatla tedavi yapan dalı) * **nişdariya mêjî** beyin cerahisi **4.** *rd* cerrahî (cerrahlıkla ilgili) ~**ya sing** göğüs cerrahisi
nişen *rd* yerleşik
nişenî *m* yerleşiklik
nişêt *m* belirti, alamet, işaret
nişêw *erd/m* **1.** iniş **2.** bayır, bayır aşağı
nişgeh *m* **1.** konma yeri **2.** tüneme yeri
nişirandin *m* sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
nişirandin *l/gh* sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
nişirandî *rd* sökük (örgüleri sökülmüş olan)
nişirîn *m* sökülme
nişirîn *l/ngh* sökülmek
nişiv *bnr* nişîv
nişivandin *m* **1.** eğme **2.** yuvarlama
nişivandin *l/gh* **1.** eğmek **2.** yuvarlamak
nişivîn *m* **1.** eğilme **2.** yuvarlanma, yuvarlanış
nişivîn *l/ngh* **1.** eğilmek **2.** yuvarlanmak
nişîmen *m* randevu ~ **dan** randevu vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) randevu almak ~**ya (yekî) bûn** randevusu olmak
nişîn *m* oturma
nişîn *l/ngh* oturmak
nişîngeh *m* **1.** konut **2.** ikametgâh
nişîv *nd/m* **1.** iniş, bayır **2.** *rd* iniş, bayır aşağı ~ **bûn** iniş aşağıya doğru gitmek ~**î (...) bûn** -e doğru inmek * **nişîvî ber çem bû** ırmağa doğru indi
nişîvîbûn *m* bayır aşağı gitme
nişîvî bûn *l/ngh* bayır aşağı gitmek
nişk *rd* anî, anîden
nişkav *rd* **1.** anî **2.** şıpadak
nişkavî *rd* fevrî
nişkavîtî *m* fevrîlik
nişkegavî *rd* **1.** anîden **2.** *m* sürpriz
nişkê *rd* anî
nişkî *rd* anî
nişkî *rd* ansız
nişkok *rz/m* ünlem
nişmiyane *rd/h* titizce
nişmî lâtif, mülâyim
nişmî *rd* **1.** seçici (zor beğenen kimse) **2.** yemek yemede seçici davranan **3.** titiz (temizliğe aşırı düşkün kimse)
nişmîtî *m* **1.** seçicilik **2.** titizlik

nişrûk *m* evlenme
niştecih *rd* sakin * **niştecihên gund** köy sakinleri
niştecihbûn *m* yerleşme, ikame etme
niştecih bûn *l/ngh* yerleşmek, ikame etmek
niştecihî *rd* yerli
niştenî *rd* sakin, oturan
nişter *bj/m* neşter ~ **lê xistin** neşterlemek
nişterger *nd/nt* cerrah, operatör
niştergerî *m* **1.** ameliya **2.** cerrahlık, operatörlük ~**ya dil** kalp ameliyatı
niştergerîtî *m* operatörlük
nişterî *m* ameliyat ~ **li ser kirin** ameliyat etmek
nişterkirin *m* neşterleme
nişter kirin *l/gh* neşterlemek
niştik *rd* alçak, namert
niştîman *bnr* nîştiman
niştin *m* oturma
niştin *l/ngh* oturmak
niştir *m* süngü
niştir *m* ucu çengel biçiminde bir eskici aleti
nişûk *m* enfiye
nişûv *rd* iniş, şev, bayır
nitar *nd/nt* hakkâk
nitarî *m* hakkâklık
nitiman *m* tıkanma
nitimandin *m* tıkama
nitimandin *l/gh* tıkamak
nitimîn *m* tıkanma
nitimîn *l/ngh* tıkanmak
nitirandin (I) *m* gözetme, kollatma
nitirandin (II) *m* **1.** (ağaç) yontma **2.** oyma (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontma)
nitirandin (III) *m* **1.** süsleme **2.** *mec* abartma, mübalağa etme
nitirandin (IV) *m* pusma
nitirandin (I) *l/gh* gözetmek, kollatmak
nitirandin (II) *l/gh* **1.** (ağaç) yontmak **2.** oymak (sivri uçlu veya keskin bir cisimle bir şeyi yontmak) * **dar nitirandibû û navê xwe lê nivisandibû** ağacı oyarak ismini yazmıştı
nitirandin (III) *l/gh* **1.** süslemek **2.** *mec* abartmak, mübalağa etmek
nitirandin (IV) *l/gh* pusmak * **nêçîrvan di kozikan de xwe li nêçîran dinitirînin** avcılar mevzilerinde avlarını pusarak beklerler
nitirandî (I) *rd* **1.** yontma, yontuk **2.** oymalı **3.** oylum oylum
nitirandî *rd* **1.** süslü **2.** abartılı, abartmalı, mübalâğalı
nituq *m* nutuk
niva *bnr* êdî
nivan (I) *bnr* mêvan
nivan (II) *m* uyuma
nivandin *m* uyutma, yatırma
nivandin *l/gh* uyutmak, yatırmak
nivandî *rd* yatmış, uyumuş vaziyette olan
nivankar *rd* uyutucu
nivar *m* çağdaş söylem
nivêj *bnr* nimêj
nivinandin *l/gh* uyutmak
nivinîn *m* **1.** uyuma **2.** yatma (cinsel ilişkide bulunma)
nivinîn *l/ngh* **1.** uyumak **2.** yatmak (cinsel ilişkide bulunmak)
nivisî *rd* üvey, üvey evlât
nivîste *rd* uyur, uyuk
nivistin (I) *m* yazma
nivistin (II) *m* uyuma, uyunma
nivistin (I) *l/gh* yazmak
nivistin (II) *l/ngh* uyumak, uyunmak
nivistî (I) *rd* yazılı (yazılmış olan) * **kaxizekî nivistî** yazılı bir kâğıt
nivistî *rd* uyur, uyuk
nivişt *m* muska ~ **ji kerê re nabe** eşeğe muska olur mu? ~ **kirin** muska ile büyü yapmak
nivîştî *m* muska
nivîştker *n* muskacı
nivîştkerî *m* muskacılık
nivîştkî *rd* baklava dilimi şeklinde
nivîştok *m* **1.** muska **2.** muska (muska şeklinde olan veya katlanmış şey) **3.** belit
nivîştokî *h* **1.** muska biçiminde olan **2.** *nd* baklava dilimi
niviyayî *rd* uyur, uyuk
niviz *bnr* nizm
nivîn (I) *m* **1.** yatak (uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya) * **ji bo raketinê hemen nivîn danîn** uyumak için hemen yatakları açtılar **2.** yatak (yün, pamuk, kuş tüyü vb. maddelere kılıf geçirilerek yapılan şilte) **3.** yatak (üzerine şilte konulan karyola, somya, kerevet vb.) **4.** yatak (üzerinde yatılabilecek her türlü şey) ~ **danîn** yatak yapmak, yatak sermek ~**a mirî** rahat döşeği (ölü kaldırılıncaya kadar içinde yatırılan döşek) ~ **mivîn** yatak matak ~ **raxistin** yatak sermek ~**a li ser erdê** yer yatağı ~**ên (yekî) raxistin** yatağını sermek
nivîn (II) *m* uyuma, uyuyuş
nivîn *l/ngh* uyumak, uyunmak
nivîner *rd* uyutucu
nivîngeh *m* yüklük, yataklık
nivîno *m* battaniye
nivînok *m* yüklük
nivînpûş *m* yatak örtüsü (veya yüzü)
nivîs *m* **1.** yazı (düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazmak işi) * **îcada nivîsê** yazının icadı **2.** yazı (harfleri yazma biçimi) **3.** yazı (herhangi bir harf düzeninde biçim ve sanat bakımında özellik gösteren tür) * **nivîsa îtalîk** İtalik yazı **4.** yazı (metin, tekst) **5.** yazı, makale (anlam, sanat veya biçim bakımından yazılan şey) ~ **sererast kirin** yazı düzeltmek, kalem oynatmak (bir yazıyı dü-

zeltmek) ~**a şikeste** yatık yazı ~**a xwarik** yatık yazı
nivîsa bizmarî *nd* çivi yazısı
nivîsa mixî *nd* çivi yazısı
nivîsan *m* **1.** yazma, yazı yazma **2.** yazma, telif * **mafê nivîsanê** telif hakı
nivîsandin *m* **1.** yazma (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatma) **2.** yazma (yazı ile anlatma, yazıya dökme) **3.** yazma (yazar olarak görev yapma) **4.** yazma (yazı ile bildirme, haber verme) **5.** yazma (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturma) **6.** yazma (sayılarla niceliği belirtme) **7.** yazma (insanın geleceğini belirleme)
nivîsandin *l/gh* **1.** yazmak (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak) * **dest bi nivîsandina bîranînên xwe kir** anılarını yazmaya başladı **2.** yazmak (yazı ile anlatmak, yazıya dökmek) * **ez navnîşana wê nizanim ku binivîsînim** adresini bilmiyorum ki yazayım **3.** yazmak (yazar olarak görev yapmak) * **di rojnameya rojane de dinivîsîne** günlük gazetede yazıyor **4.** yazmak (yazı ile bildirmek, haber vermek) * **encamê ji min re binivîsîne** sonucu bana yaz **5.** yazmak (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak) **6.** yazmak (sayılarla niceliği belirtmek) **7.** yazmak (insanın geleceğini belirlemek) * **ê ku nivîsandiye wiha nivîsandiye** yazan böyle yazmış ~ **û xêz kirin** yazıp çizmek
nivîsandî *rd* yazılı (yazılmış olan) * **kaxizekî nivisandî** yazılı bir kâğıt
nivîsanok *nd* **1.** yazı işleri, yazar kadrosu **2.** baş makale
nivîsar *m* **1.** metin, tekst **2.** yazı, makale (anlam, sanat veya biçim bakımından yazılan şey) ~ **xêz kirin** terkin etmek (yazılmış bir şeyi çizerek silmek) ~**a danasînê** tanıtma yazısı
nivîsarî *m* yazı işleri
nivîsarnasî *m* indeks
nivîsa şikeste *rd* yatık yazı
nivîsayî *rd* belit, yazılı
nivîsbarî *m* yazılım * **bernameya nivîsbariyê ya kompîturê** bilgisayar yazılım programı
nivîsber *nd/nt* ulak
nivîsdar *rd* yazılı (üzerinde yazı bulunan)
nivîsemenî *m* kırtasiye
nivîsemenîfiroş *nd/nt* kırtasiyeci (satan kimse)
nivîsemenîfiroşî *m* kırtasiyecilik
nivîsende *nd/nt* **1.** yazan, yazıcı **2.** hattat
nivîsendetî *m* **1.** yazıcılık **2.** hattatlık
nivîsenî *m* kırtkasiye
nivîsenîfiroş *nd/nt* kirtasıyeci (satan kimse)
nivîsenîfiroşî *m* kirtasıyecilik
nivîser *nd/nt* **1.** yazar **2.** yazıcı, katip **3.** *m* yazıcı (cihaz için) ~**ê dadgehê** mahkeme katibi
nivîserî *m* **1.** yazarlık **2.** yazıcılık
nivîsevan *nd/nt* **1.** yazıcı, yazman, katip **2.** *sn* yazıcı (bir filmin yazılarını hazırlayan, yazıcı cihazını kullanan kimse) ~**ê girteyê** mazbata muharriri
nivîsevanî *m* **1.** yazıcılık, yazmanlık, kâtiplik **2.** *sn* yazıcılık
nivîsexane *m* yazıhane
nivîsgeh *m* **1.** yazıhane, büro **2.** yönetim yeri, idarehane (yayın kurumlarında) **3.** kalem (resmî kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer) * **nivîsgeha dadgehê** mahkeme kalemi ~**a paçvekirinê** tercüme kalemi ~**a tomarkirinê** tescil kalemi
nivîsguhêz *nd/nt* transkripte eden
nivîsguhêzî *m* çevriyazı, transkripsiyon
nivîsguhêzîtî *m* transkripte etme
nivîsî *rd* yazılı (yazılmış olan) * **kaxizekî nivisî** yazılı bir kâğıt
nivîsîn *m* **1.** yazma (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatma) **2.** yazma (yazı ile anlatma, yazıya dökme) **3.** yazma (yazar olarak görev yapma) **4.** yazma (yazı ile bildirme, haber verme) **5.** yazma (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturma) **6.** yazma (sayılarla niceliği belirtme) **7.** yazma (insanın geleceğini belirleme)
nivîsîn *l/gh* **1.** yazmak (sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak) **2.** yazmak (yazı ile anlatmak, yazıya dökmek) * **ez navê wê nizanim ku binivîsim** adını bilmiyorum ki yazayım **3.** yazmak (yazar olarak görev yapmak) * **di rojnameya rojane de dinivîse** günlük gazetede yazıyor **4.** yazmak (yazı ile bildirmek, haber vermek) * **ez dê encamê ji te re binivîsîm** ben sonucu size yazacağım **5.** yazmak (bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak) **6.** yazmak (sayılarla niceliği belirtmek) **7.** yazmak (insanın geleceğini belirlemek) * **ê ku nivîsiye wiha nivîsiye** yazan böyle yazmış ~ **û xêz kirin** yazıp çizmek
nivîsîner *m* yazıcı
nivîsîngeh *m* yazıhane, ofis
nivîsînzan *nd/nt* yazı bilimci
nivîsînzanî *m* yazı bilgisi
nivîsk *m* yazıt, kitabe
nivîskar *nd/nt* yazar ~**ê quncikan** köşe yazarı ~**ê rojenivîskê** *wj/nd* günlükçü ~**ê şanoyê** tiyatro yazarı
nivîskarî *m* yazarlık
nivîskarok *nd/nt* yazarcık (alay yoluyla)
nivîskî *rd/nd* yazılı (yazılı olarak) * **ezmûna nivîskî** yazılı sınav
nivîsmend *nd/nt* kâtip, yazman
nivîsmendî *m* kâtiplik, yazmanlık
nivîsname *m* yazılı belge
nivîsok *m* yazıcı
nivîstek *m* betik

nivîstek *m* evrak (yazılmış kitaplar, mektuplar veya yazılar)
nivîstek *m* yazıt, kitabe
nivîstin *m* yazma
nivîstin (I) *l/gh* yazmak
nivîstin (II) *bnr* refandin
nivîswar *m* yazıt, kitabe
nivîsxane *m* **1.** yazıhane, ofis **2.** yazı kalemi
nivîsyar *nd/nt* kâtip, yazman ~**ê giştî** genel yazman ~**ê nivîsaran** tahrirat kâtibi ~**ê razveşêr** sır kâtibi
nivîsyarî *m* kâtiplik, yazmanlık
nivîszan *nd/nt* yazı uzmanı, grafolog
nivîszanî *m* yazı bilgisi, grafoloji
nivîşk *n* tere yağı
nivîşkan *rd* yarım, yarı * **mirazê wî nivîşkan mehêle** muradımı yarım bırakma **2.** özürlü (sakat)
nivîşkanî *rd* özürlü (sakat)
nivîşkî *rd* volân (kadın elbisesi için)
nivîşt *m* nüsha
nivîştîlok *bot/m* çoban çantası (Capsella bursa pastoris)
nivo *h* artık
nivz *bnr* nizm
niwa *h* şimdi
niwan *m* temsil
niwandin *m* **1.** temsil etme **2.** temsil etme, canlandırma (bir oyunda bir rolu canlandırma)
niwandin *l/gh* **1.** temsil etmek **2.** temsil etmek, canlandırmak (bir oyunda bir rolu canlandırmak)
niwast *m* **1.** lütüf **2.** teselli
niwastin (I) *m* **1.** lütufta bulunma **2.** teselli etme
niwastin (II) *m* sıvazlama, okşama
niwastin (I) *l/gh* **1.** lütufta bulunmak **2.** teselli etmek
niwastin (II) *l/gh* sıvazlamak, okşamak
niwaxtin *m* okşama
niwaxtin *l/gh* okşamak
niwaz *m* okşama
niwazixandin *m* okşama
niwazixandin *l/gh* okşamak
niwazî *m* okşantı
niwazîner *nd/nt* okşayıcı
niwaztin *bnr* niwastin
niwe *rd* yeni
niwêl *m* manivela
niwênandin *m* **1.** gösterme (bir şeyin görünmesini sağlama) **2.** temsil etme **3.** canlandırma, temsil etme (tiyatro, sinema vb. için)
niwênandin *l/gh* **1.** göstermek (bir şeyin görünmesini sağlamak) **2.** temsil etmek **3.** canlandırmak, temsil etmek (tiyatro, sinema vb. için)
niwênandî *rd* temsil edilmiş olan
niwêner *nd/nt* **1.** temsilci **2.** *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse) **3.** canlandırıcı (sinema, tiyatro vb. için)
niwêneratî *m* temsilcilik
niwênergeh *m* temsilcilik (temsil yeri)
niwênerî *m* **1.** temsilcilik **2.** canlandırıcılık (sinema, tiyatro vb. için)
niwênt *m* film (sinama makinesiyle gösterilen eser)
niwêntgeh *m* sinama salonu
niwêzîner *nd/nt* masajcı, masör
niwêzînerî *m* masajcılık, masörlük
niwîjen *rd* modern
niwînende *sn/nd* canlandırıcı
niwînendetî *m* canlandırıcılık
niwîner *nd/nt* temsilci
niwînerî *m* temsilcilik
nixaf *m* **1.** körük **2.** körük (bazı aletlerde) **3.** kalaycı körüğü
nixafdar *rd* körüklü
nixafiroş *nd/nt* körükçü (satan kimse)
nixafiroşî *m* körükçülük
nixafker *nd/nt* körükçü (imal eden kimse)
nixafkerî *m* körükçülük
nixafkirin *m* körükleme, yelleme
nixaf kirin *l/gh* körüklemek, yellemek
nixaftin *m* **1.** örtme **2.** saklama (kaybolmaması için gizli bir yere koyma)
nixaftin *l/gh* **1.** örtmek **2.** saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak)
nixaftox *rd* saklayıcı, gaffar
nixamtin *m* **1.** örtme (koruma, gizleme ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koyma) **2.** kaplama, örtme, sarma **3.** kamufle etme, kamuflâj, maskeleme **4.** *mec* gizleme, saklama
nixamtin *l/gh* **1.** örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) * **me serê nixamt** üstünü örttük **2.** kaplamak, örtmek, sarmak * **ewran rûyê esman nixamtiye** bulutlar gökyüzünü örttü * **lavlavkan dîwar nixamtiye** sarmaşıklar duvarı örtmüş * **giya rê nixamtiye** yolları ot kaplamış **3.** kamufle etmek, maskelemek **4.** *mec* gizlemek, saklamak * **bes e êdî, tu tim sûcên wê dinixêmî** yeter ya, sen hep onun suçlarını örtüyorsun
nixamtî *rd* **1.** örtük, örtülü * **erd bi çêrê nixamtî ne** yerler çimenlerle örtülü **2.** kamufle **3.** örtülü (insanlar için) * **jineke nixamtî** örtülü bir kadin
nixatin *bnr* nixamtin
nixatox *rd* saklayan, gaffar
nixav *bnr* nixaf
nixavtin *bnr* nixaftin
nixay *rd* utanmaz
nixçenixç *m* dürtükleme, dürtükleşme
nixçenixçkirin *m* dürtükleme, dürtükleşme
nixçenixç kirin *l/gh* dürtüklemek, dürtükleşmek, dürtüştürmek
nixêl *rd* şaşı

nixêlbûn *m* şaşılaşma
nixêl bûn *l/ngh* şaşılaşmak
nixêlî *m* şaşılık
nixêv *m* 1. gizlem 2. kapak (herhangi bir şeyin kapağı)
nixifandin *l/gh* 1. kabartmak 2. şişirmek
nixifandin *m* 1. kabartma 2. şişirme
nixifandî *rd* 1. kabarık 2. şişkin
nixifandîbûn *m* 1. kabarıklık 2. şişkinlik
nixifî *rd* kabarmış, şişmiş olan
nixifîn *m* 1. kabarma 2. şişme 3. mide fesadına uğrama
nixifîn *l/ngh* 1. kabarmak 2. şişmek 3. mide fesadına uğramak
nixiftî *rd* şişkin
nixiftîbûn *m* şişkinlik
nixilandin *m* toplama
nixilandin *l/gh* toplamak
nixilî *rd* 1. gevşek, yorgun 2. sıkıntılı
nixilîbûn *m* gevşekleşme
nixilî bûn *l/ngh* gevşekleşmek
niximandin *m* 1. örtme (koruma, gizleme ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koyma) 2. kaplama, örtme, sarma 3. kamufle etme, kamuflâj, maskeleme 4. *mec* gizleme, saklama
niximandin *l/gh* 1. örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) * **me serê niximand** üstünü örttük 2. kaplamak, örtmek, sarmak * **ewran rûyê esman niximandiye** bulutlar gökyüzünü örttü * **lavlavkan dîwar niximandibû** sarmaşıklar duvarı örtmüştü * **giya rê niximandiye** yolları ot kaplamış 3. kamufle etmek, maskelemek 4. *mec* gizlemek, saklamak * **bes e êdî, tu tim sûcên wê diniximînî** yeter ya, sen hep onun suçlarını örtüyorsun
niximandî *rd* 1. örtük, örtülü * **erd bi çêrê niximandî ne** yerler çimenlerle örtülü 2. kamufle 3. örtülü (insanlar için) * **jineke niximandî** örtülü bir kadın
niximîn *m* 1. örtülme 2. örtülme, kaplanma, bürünme
niximîn *l/ngh* 1. örtülmek 2. örtülmek, kaplanmak, bürünmek
nixman *m* 1. kinaye 2. *wj* kinaye
nixmanbêj *nd/nt* kinayeli konuşan
nixmanbêjî *m* kinayeli konuşma
nixmane *m* 1. kinaye 2. *wj* kinaye
nixmanebêj *rd* kinayeli
nixmanedar *rd* kinayeli
nixrî *bnr* nûxurî
nixro *m* dalma
nixte (I) *m* yağış
nixte (II) *m* nokta
nixtebelek *rd* alacalı
nixtebelekî *rd* alacalıca
nixtik *m* noktacık
nixumandin *bnr* niximandin
nixûn (I) *nd* aleyh, karşı
nixûn (II) *m* eğilme
nixûn *l/ngh* eğilmek
nixûndar *rd* aleyhtar
nixûndarî *m* aleyhtarlık
niyan *m* sikişme
niyan *l/gh* sikmek
niyandin *m* sikme (sokma, koyma)
niyandin *l/ngh* sikmek (sokmak, koymak)
niyar (I) *m* 1. fikir, tema 2. işaret, ip ucu, seziş
niyar (II) *nd/nt* aktör, oyuncu (sahne, sinema oyuncusu, aktör, aktris)
niyarî *m* aktörlük, oyunculuk
niyarîtî *m* oyunculuk (aktörlük)
niyark *m* amaç
niyarvanî *rd* artistik
niyas *nd* tanıdık
niyasîn *m* tanıma, tanıyış
niyasîn *l/gh* tanımak
niyaz *m* 1. niyaz, yakarı, yakarış, yalvarma 2. niyaz, dua 3. istek, dilek 4. gereklilik, ihtiyaç ~ **kirin** 1) niyaz etmek (veya eylemek) 2) dua etmek
niyazdar *rd* 1. niyazlı 2. yalvaran 3. muhtaç
niyazkar *nd/nt* 1. yalvaran 2. duacı
niyazkarane *h* yalvararak
niyazker *nd/nt* 1. yalvaran 2. duacı 3. dileyici
niyazkirin *m* 1. niyaz etme 2. yakarma 3. dileme
niyaz kirin *l/gh* 1. niyaz etmek 2. yakarmak 3. dilemek
niyazmend *rd* 1. niyazlı 2. yalvaran 3. muhtaç
niyer (I) *m* kürsü
niyer (II) *ol/m* vaaz
niyet *m* 1. niyet (maksat) * **niyeta min a hatinê tune** gelmeye niyetim yok 2. niyet (namaz kılmaya, oruç tutmaya, aptes almaya karar verip başlanıç duası okuma) 3. niyet (fal gibi kullanmak için yazılıp katlanmış veya şekerlere sarılmış kâğıt parçası) ~ **kişandin** niyet çekmek ~ **kirin** niyetlenmek ~ **kirin dilê xwe** niyet tutmak ~ **li berê hebûn** niyeti olmak~**a baş** iyi niyet ~**a pak** iyi niyet ~**a (yekî) xerab e** niyeti bozuk ~**a xerab ji xwediyan re ye** kem söz kem akçe sahibinindir, kötü niyet sahibinindir **bi ~a xerab lê nihêrtin (mêzandin** an jî **mêze kirin)** kem gözle bakmak, kötü gözle bakmak (bir kimse için iyi olmayan duygular beslemek) ~**a xwe nedan der** renk vermemek (veya rengini beli etmemek)
niyeta xerab *nd* kötü niyet, suiniyet
niyetkêş *nd/nt* niyetçi
niyetkêşî *m* niyetçilik
niyetkirin *m* niyetlenme, niyetleniş
niyet kirin *l/gh* 1. niyetlenmek, tasarlamak 2. niyetlenmek (oruç tutarken, namaz kılarken, aptes alınırken)

niyetpak *rd* iyi niyetli
niyetpakî *m* sağistem, hüsnüniyet
niyetqenc *rd* iyi niyetli
niyetvan *nd/nt* niyetçi
niyetvanî *m* niyetçilik
niyetxerab *rd* kötü niyetli (veya emelli), niyeti bozuk
niyew *m* miyav
niyîn *m* sikme
niyîn *l/ngh* sikmek
niyobyûm *kîm/m* niyobyum (kısaltması Nb)
nizag *bnr* nûzak
nizam *nd* bilmem, neymiş * **nizam, xwedêgiravî ez hevalên xwe tînim malê û em bi qumarê dileyîzin?** neymiş, arkadaşlarımı eve getiriyor, kumar oynuyorlarmişiz?
nizang *m* 1. sedye, teskere 2. tabut
nizanghilgir *nd/nt* sedyeci
nizanok *m* bilmece
nizar (I) *erd/m* güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç)
nizar (II) *rd* hastalıklı
nizbe *m* 1. meyve ağacı dikimi 2. üç yaşını doldurmamış ve daha üzüm bağlamamış bağ
nize *m* 1. mızrak 2. süngü
nizedar *rd* süngülü
nizekirin *m* süngüleme
nize kirin *l/gh* süngülemek
nizekirî *rd* süngülenmiş olan
nizilan *m* 1. sızma 2. akıntı (akmak işi) * **nizilana muslixê nesekînî** musluğun akıntısı bir türlü kesilmedi
nizilandin *m* 1. sızdırma 2. süzdürme
nizilandin *l/gh* 1. sızdırmak * **borî av dinizilîne** boru su sızdırıyor 2. süzdürme
nizilîn *m* 1. sızma, sızış 2. süzülme 3. boşalma (dışarıya akma, dökülme)
nizilîn *l/ngh* 1. sızmak * **av ji den niziliye** küpten su sızmış 2. süzülmek * **bila av binizile paşê vexwe** su süzülsün ondan sonra iç 3. boşalmak (dışarıya akmak, dökülmek)
nizim *bnr* nizm
nizimandin *m* alçaltma
nizimandin *l/gh* alçaltmak
nizimandî *rd* alçaltılmış
nizinandin *l/gh* örmek
nizinandî *rd* örülü
nizm *rd* 1. alçak (yüksek karşıtı) 2. basık ~ **firiya bilind ket** yüksekten uçan alçak düşer ~**a navderkî** *rz* karma alçak ses ~**a pêşderkî** *rz* alçak ön çıkışlı
nizma navderkî *rz/nd* karma yüksek ses
nizma pêşderkî *rz/nd* alçak ön çıkışlı ses
nizmayî *m* alçaklık
nizmbûn *m* 1. alçalma (alçak duruma gelme) 2. alçalma (yüksekten aşağıya doğru inme) 3. pesleşme (ses için)
nizm bûn *l/ngh* 1. alçalmak (alçak duruma gelmek) 2. alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) 3. pesleşmek (ses için)
nizmbûyîn *m* 1. alçalış 2. pesleşme (ses için)
nizmbûn *m* 1. alçalış 2. alçalış (yüksekten aşağıya doğru inme) 3. pesleşme
nizmeawaz *mzk/m* alçak ses
nizmebiha *m* düşük fiyat
nizmedeng *n* alçak ses
nizmegermî *m* düşük sıcaklık
nizmelere *m* düşük frekans
nizmepestan *meteor/m* alçak basınç
nizmetengijîn *m* düşük tansiyon
nizmexelk *rd* aşağı tabakadaki halk
nizmik *rd* alçarak
nizmî *m* 1. alçaklık 2. basıklık
nizmker (I) *rd* alçaltıcı
nizmker (II) *mzk/nd* Kürt müziğinde bir makam
nizmkirin *m* alçaltma
nizm kirin *l/gh* alçaltmak
nizmkirî *rd* alçaltılmış
nizmlere *m* düşük frekans
nizmok *rd* alçarak
nizmokî *rd* 1. alçacık 2. *rd/h* alçakça
nizmpaye *rd* alçak, zelil, pespaye
nizmtî *m* alçaklık
nizniz *rd* mızıkçı
niznizî *m* mızıkçılık ~ **kirin** mızıkçılık etmek
nizûl *n* kepek (un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları)
Nî *kîm* Ni (nikel'in kısaltması)
nîç *m* ibre
nîçandin *m* dürtme
nîçandin *l/gh* dürtmek
nîfaq *m* nifak (gçımsizlik, anlaşmazlık, ara bozma, ayırma) ~ **û şîqaq** nifak, ara bozma
nîfaqperest *nd/nt* nifakçı
nîfaqperestî *m* nifakçılık
nîgal *m* hayal (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey)
nîgalî *rd* hayalî
nîgalperest *rd/nd* hayalcı, hayalperest
nîgalperestî *m* hayalcılık, hayalperestlik
nîgar *m* 1. resim 2. grafik, şekil 3. desen (görsel etki yaratmak için yapılan çizgi resimlerin hepsi) 4. nakış (özellikle duvar ve tavanları süslemek için yapılan resim) 5. beti, figür 6. örge, motif 7. güzel sevgili
nîgarandin *m* nakşetme
nîgarandin *l/gh* nakşetmek
nîgarbûn *m* nakşolma
nîgar bûn *l/ngh* nakşolmak
nîgarbûyîn *m* nakşoluş
nîgar çêkirin *l/gh* nakış işlemek
nîgardar *rd* 1. resimli 2. desenli, nakışlı 3. figürlü 4. motifli
nîgare *m* 1. resim 2. bezek
nîgarekar *nd/nt* ressam
nîgarekarî *m* ressamlık
nîgarende *nd/nt* ressam
nîgarendetî *m* ressamlık

nîgargeh *m* studyo (fotograf ve ıessam işliği)
nîgarî *nd/nt* **1.** resimsel **2.** desenli, nakkışlı **3.** betili, figüratif
nîgarkêş *nd/nt* **1.** ressam **2.** grafiker **3.** desinatör **4.** bezemeci, bezekçi, nakkaş
nîgarkêşan *m* nakşetme, bezeme
nîgarkêşî *m* **1.** ressamlık **2.** gragik, grafikerlik * **hunerên nîgarkêşî** grafik sanatlar **3.** desinatörlük, desen (desen yapma sanatı) **4.** bezemeci, bezekçi, nakkaş
nîgarkirin *m* **1.** resmetme, resimleme **2.** desenleme, çizme (desenini yapma) **3.** nakışlama, nakşetme
nîgar kirin *l/gh* **1.** resmetmek, resimlemek **2.** desenlemek, çizmek (desenini yapmak) **3.** nakışlamak, nakşetmek
nîgarkirî *rd* **1.** desenli (desenle süslenmiş olan) **2.** bezeli, bezekli, nakışlı
nîgarok *m* minyatür (resim)
nîgarokî *rd* resimsi
nîgarokvan *nd/nt* minyatürcü
nîgarokvanî *m* minyatürcülük
nîgartin *m* **1.** resmetme, çizme **2.** desenleme, çizme (desenini yapma) **3.** nakışlama, nakşetme
nîgartin *l/gh* **1.** resmetmek, çizmek **2.** desenlemek, çizmek (desenini yapmak) **3.** nakışlamak, nakşetmek
nîgartî *rd* **1.** desenli **2.** nakışlı, bezeli, bezekli
nîgarvan *nd/nt* ressam
nîgarxane *m* resim atölyesi, studyo (fotograf ve ressam işliği)
nîgaş *m* **1.** hayal (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey) * **çîrokeke berhema nîgaşê** hayal ürünü bir hikaye **2.** imge ~ **kirin** hayal etmek
nîgaşdar *rd* **1.** hayallı, hulyalı **2.** imgeli
nîgaşî *rd* **1.** hayalî **2.** sanal
nîgaşkirin *m* hayal etme
nîgaş kirin *l/gh* hayal etmek
nîgaşkirî *rd* muhayyel, hayal edilmiş olan
nîgaşperest *nd/nt* hayalcı, hayalperest
nîgaşperestî *m* hayalcılık, hayalperestlik
nîgaşperwer *rd/nd* hayalcı
nîgaşperwerî *m* hayalcılık
nîgaşwer *rd/nd* hayalcı
nîgaşwerî *m* hayalcılık
nîgeh *m* bakış, bakma
nîgehdar *nd/nt* bekçi
nîgehdarî *m* bekçilik ~ **kirin** bekçilik etmek
nîgt *m* karakol
nîhal *m* fidan, taze sürgün
nîhan *rd* **1.** gizli **2.** *m* sır, giz
nîhanî *rd* gizemli
nîhayet *m* nihayet, bitim
nîhîlîst *fel/nd* nihilist, hiççi, yokçu
nîhîlîzm *fel/m* nihilizm, hiççilik, yokçuluk
nîjad *m* **1.** ırk **2.** soy * **nîjada mirovan** insan soyu **3.** budun, kavim ~**a spî** beyaz ırk
nîjadçêbûn *biy/m* soy oluş
nîjaddamar *rd* sinir kökenli
nîjadî *rd* **1.** ırkî **2.** soysal **3.** budunsal
nîjadîn *rd* ırkî
nîjadkuj *nd/nt* soykırımcı
nîjadkujî *m* jenosit, soykırım ~ **kirin k**
nîjadnas *nd/nt* budun bilimci, etnolog,
nîjadnasiyî *rd* budun bilimsel, etnolojik,
nîjadnasî *m* budun bilimi, etnoloji
nîjadpak *nd* soylu, necip
nîjadpakî *m* soyluluk
nîjadparêz *nd/nt* ırkçı
nîjadparêzî *m* ırkçılık
nîjadperest *nd/nt* ırkçı
nîjadperestî *m* ırkçıçılık
nîjadperwer *nd/nt* ırksever, ırkçı
nîjadperwerî *m* ırksever, ırkçılık
nîjadzan *nd/nt* budun bilimci, etnolog,
nîjadzaniyî *rd* budun bilimsel, etnolojik
nîjadzanî *m* budun bilimi, , etnoloji
nîjadname *m* ulusal kimlik
nîjtin *m* savma
nîjtin *l/gh* savmak
nîk (I) *m* tığ, iğ tığı, , öreke tığı
nîk (II) *m* olta ~**a destan** el oltası
nîk (II) *m* üçgen şekilde desenli bir nakış türü
nîkah *m* nikâh ~**a (yekî) birîn** (birinin) nikâhını kıymak ~**a mut'a** müt'anikahı
nîkahbirîn *m* nikâhlama
nîkah birîn *l/gh* nikâh kıymak
nîkahbûn *m* nikâhlanma
nîkah bûn *l/ngh* nikâhlanmak
nîkahbûyîn *m* nikâhlanış, nikâhlanma
nîkahkirin *m* nikâhlama
nîkah kirin *l/gh* nikâhlamak
nîkahkirî *rd* nikâhlı, nikâhı kıyılmış olan
nîkahkirîbûn *m* nikâhlılık
nîkçêker *nd/nt* oltacı (yapan kimse)
nîkçêkerî *m* oltacılık
nîkel *kîm/m* nikel, kısaltması Nî
nîkelaj *m* nikelâj, nikel kaplama
nîkelajkirin *m* nikelleme
nîkelaj kirin *l/gh* nikellemek
nîkeldar *rd* nikelli
nîkelkirin *m* nikelleme
nîkel kirin *l/gh* nikellemek
nîkelkirî *rd* nikelajlı
nîkfiroş nd/nt oltacı (satan kimse)
nîkfiroşî *m* oltacılık
nîkotîn *m* (Nicot özel adından) nikotin
nîlûfer *bot/m* nilüfer (Nympha)
nîm *bnr* nîv
nîmbûs *m* nimbüs, kara bulut
nîmet *m* **1.** nimet (iyi yaşamak için gerekli her şey) **2.** nimet (özelikle ekmek) **3.** *mec* nimet (yararlanılan imkan)
nîmf *zo/m* nemf
nîmo *m* narinciye
nîn *nd* **1.** yok (bulunmayan, mevcut olmayan

nesne, kimse) * li vir kes nîn e burada kimse yok 2. yok (yasaklanmış olan, yasak) * **araq, cixare nîn e!** içki, sigara yok! ~ **e** yoktur
nîna *m* türkü söyleyerek oynamasını sağlama
nîna kirin *l/gh* türkü söyleyerek oynamasını sağlamak
nîngar *rd* şımarık, söz dinlemez ve çok gezen kız veya kadın
nînik (I) *m* ninni (çocuk türküsü)
nînik (II) *bnr* neynok
nînkurandin *m* inkâr etmek
nînkurandin *l/gh* inkâr etmek
nînog *m* tırnak
nîq *m* iftira ~ **kirin** iftira etmek ~ **kirin stûyê (yekî)** (birine) iftira atmak ~ **û rîp** hile iftira ~ **û rîp kirin** hile yapmak, oyunbazlık yapmak
nîqaş *m* tartışma, münakaşa ~ **kirin** münakaşa etmek (veya yapmak)
nîqaşî *rd* tartışmalı * **danişîna nîqaşî** tartışmalı oturum
nîqaşker *nd/nt* tartışmacı
nîqaşkerî *m* tartışmacılık
nîqaşkirin *m* tartışma, tartışma yapma, münakaşa etmek
nîqaş kirin *l/gh* tartışmak, tartışma yapmak, münakaşa etmek
nîqaşvan *nd/nt* tartışmacı
nîr *n* **1.** boyunduruk * **nîrê di stûyê ga de** öküzün boynundaki boyunduruk **2.** *mec* boyunduruk (zülüm ve zorbalık baskısı, esaret) * **kî ji jiyana di bin nîrê zaliman de memnûn e?** zalimlerin boyunduruğu altında yaşamaktan kim memnun ki? **3.** öküz boyunduruk altına alındıktan soraki yaş birimi * **gayê du nîr** iki sefer boyunduruğa koşmuş öküz **4.** şart, koşul * **di nîrê havînê de** yaz şartlarında ~ **li stûyê xwe dîtin** işin sarpa sardığını görmek ~ **ê salê** mevsim
nîreng *m* taslak, resim
nîrengî *m* nirengi
nîrevan *n* boyundurukçu, çift hayvanların yönlendiricisi
nîsan (I) *m* **1.** nisan (yılın 30 süren dördüncü ayı) ~ **e dew li ba kotî û pîsan e nisan ayında** ayranın artık bollaştığını anlatan bir deyim ~ **e mirovan dike însan e** bu ayda her şeyin bollaştığını ve kış koşulların arkada kaldığını anlatan bir deyim
nîsan (II) *bot/m* gelin çiçeği (Fritillaria imperialis)
nîsanî *bot/m* anemon
nîsanok *bot/m* anemon
nîsap *nd* yeter sayı
nîsar gelin ile damadın üzerine atılan şey
nîsk *bot/m* **1.** mercimek (Lens culinaris) **2.** mercimek (bu bitkinin tohumu) ~ **li esmanan tov kirin** alçacık dağları ben yarattım demek (çok kurumlu olmak) ~**ê dike gîsk** pireyi deve yapmak ~**ên kele** kolay pişen mercimek ~**ên kesk** yeşil mercimek ~**ên sor** kırmızı mercimek ~**ên zer** sarı mercimek
nîske *ant/m* göz merceği
nîskê sor *bot/nd* kırmızı mercimek
nîskik *rd* azıcık
nîsko *rd* bücür, bodur
nîskok *fîz/m* adese
nîspet *m* nispet, oran
nîspeten *h* nispeten, oranla
nîş *m* gösterme ~ **dan** göstermek ~**î (yekî) dan** 1) (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîstoka di camekanê de nîşî min bida** vitrindeki oyuncağı bana gösterecekti 2) göstermek (kanıtla inandırmak) 3) göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê nîşî wî dide** ona ders gösteriyor 4) *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê nîşî te bidim** sana göstereceğim ~**î (...) kirin** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek)
nîşa (I) *m* haşlama * **nîşa birinc** haşlama pirinç
nîşa (II) *m* nişasta
nîşa (III) *m* gösterme ~ **dan** göstermek ~ **kirin** göstermek ~**a (yekî) dan** (birine) göstermle ~**a (yekî) kirin** (birine) göstermek
nîşa dan *l/gh* göstermek
nîşa kirin *l/gh* göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak)
nîşan *m* **1.** nişan, işaret, alâmet (iz, belirti) **2.** işaret (anlam yükletilen şey, im) **3.** nişan (evlenmek için birbirine söz verme, nişanlama) * **nîşan vegerandin** nişanı bozdular **4.** nîşan, nişangâh (vurulmak istenen hedef) * **li nîşanê neda** nişanghahı vurmadı **5.** nişan (hedefi vurmak için silâh, taş vb. ye gerekli doğrultuyu verme) **6.** nişan (gördükleri önemli işlerden dolayı kişileri onurlandırmak için devletçe verilen anmalık) **7.** işaret (el, yüz hareketleriyle gösterme) **8.** iz, belirti (bir olay veya durumdan kalan belirti) **9.** nişan, damga, işaret (bir araçla basılan işaret) **10.** *mec* işaret, nitelik, damga (bir şeyin kime, hangi çağa ait olduğunu gösteren belirgin iz) **11.** arda (işaret olarak yere dikilen çubuk) **12.** çırpı (boyalı ve gergin bir sicimi yay gibi çekip bırakmak yoluyla çizgi çizme) * **bi ben nîşan kirin** çırpı vurmak **13.** emare, delil **14.** gözleği (yüksek yerlerde nişan almak için ağaç veya taştan belli yer) **15.** işaret, belgi **16.** marka, bellik **17.** san, unvan **18.** simge **19.** alamet, haberci * **ev ewr ez dibêjim qey nîşanên baranê ne** bu bulutlar yağmurun habercisi olsa gerek ~ **bi xwe ve kirin** nişan takmak ~ **dan** göstermek ~ **dan (yekî)** (birine) nişan vermek ~ **danîn** işaret koymak ~ **girtin (an jî stendin)** nişan almak (gördükleri önemli işlerden dolayı ki-

şileri onurlandırmak için devletçe verilen anmalık) ~ **kirin** işaret etmek ~ **lê girtin** (bir şeyi) hedef almak ~ **pê ve kirin** nişanlamak ~ **vegerandin** nişanı atmak (veya bozmak) ~**a (...) avêtin** nişanı atmak (veya bozmak) ~**a devkî** ağız nişanı (yanlız sözle yapılan nişanlama) ~**a yeksaniyê** (an jî **wekheviyî**) eşitlik işareti ~**ên xalbendiyê** noktalama işaretleri ~**î (yekî) dan 1)** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîstoka di camekanê de nîşanî min bida** vitrindeki oyuncağı bana gösterecekti **2)** göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê nîşanî we bidim ku ev ne wisan e** bunun böyle olmadığını göstereceğim **3)** göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê nîşanî wî dide** ona ders gösteriyor **4)** *mec* göstermek (sert bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê nîşanî te bidim** sana göstereceğim ~**î hev dan 1)** (birbirine) göstermek **2)** *mec* ödeşmek

nîşandan *m* **1.** gösterim **2.** gösterme (görülmesini sağlama, görmesine yol açma) **3.** gösterme (belirtme, anlatma) **4.** gösterme (kanıtla inandırma) **5.** gösterme (güzelliğini ortaya çıkarma) **6.** teşhir etme (bir hükümlüyü ceza olarak halka gösterme) ~**a fîlman** film gösterimi

nîşan dan *l/gh* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan nîşan bide** kitapları göster **2.** göstermek (belirtmek, anlatmak) * **ev gotin niyeta wî ya pak nîşan dide** bu söz onun iyi niyetini gösteriyor **3.** göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê nîşan bidim ku ev ne wisan e** bunun böyle olmadığını göstereceğim **4.** göstermek (güzelliğini ortaya çıkarmak) * **yê ku mirov nîşan dide cil in** insanı gösteren giyimidir **5.** teşhir etmek (bir hükümlüyü ceza olarak halka gösterme)

nîşandanî *m* gösteriş, gösterme

nîşandanîn *m* nişanlama, işaret koyma, puantaj

nîşan danîn *l/gh* nişanlamak (bir yeri nişanlamak)

nîşandar *nd/nt* **1.** nişancı, keskin nişancı, atıcı **2.** teşhirci **3.** *rd* belgili, belirtili

nîşandarî *m* **1.** nişancılık, atıcılık **2.** teşhircilik

nîşandayîn *m* **1.** gösteriş (görülmesini sağlama, görmesine yol açma) **2.** gösteriş (belirtme, anlatma) **3.** gösteriş (kanıtla inandırma) **4.** gösteriş (güzelliğini ortaya çıkarma)

nîşandek *rz/m* **1.** işaret **2.** belirtke, amblem ~**a axaftinê** konuşma işareti ~**a dunikê** tırnak işareti ~**a hedar** şaşma işareti ~**a jêgirtinê** tırnak imi ~**a kevanê** parantez işareti ~**a pênekan** şartlanma işareti ~**a pirsê** *rz* soru işareti ~**a rawestê** durma işareti ~**a rawestbêhnokê** durma ve virgül işareti ~**ên vavêrkirinê** yazı imleri (veya işaretleri)

nîşandeka regê *mat* kök işareti

nîşander *rd* **1.** gösterici (gösterme özelliği bulunan) **2.** *fiz/m* gösterge, indikatör * **radyoyeke kevn a ku nîşandera wê li ser Stenbolê bû, vekir** göstergesi İstanbul üzerinde duran eski bir radyoyu açtı **3.** işaretçi

nîşandêr *nd/nt* işaretçi

nîşane *m* **1.** nişane, belirti, işaret, alâmet **2.** nişan, madalya **3.** sembol, simge **4.** nişan (gördükleri önemli işlerden dolayı kişileri onurlandırmak için devletçe verilen anmalık) **5.** *bj* belirti, bulgu, semptom ~ **bi ber dilê xwe ve kirin** göğsüne nişan takmak ~ **dan (yekî)** (birine) nişan vermek ~ **stendin (an jî girtin)** nişan almak (gördükleri önemli işlerden dolayı kişileri onurlandırmak için devletçe verilen anmalık) ~**ya berî mirinê xirxira sîng û zirîqa qirikê** ye ölümden önceki belirtiler göğüs ile gırtlaktan gelen hırıltılardır

nîşanedar *rd* madalyalı

nîşanegirtin *m* nişan alma, madalya alma

nîşane girtin *l/gh* nişan almak, madalya almak

nîşanegirtî *rd* madalyalı, madalya almış olan

nîşanek *rz/m* **1.** işaret **2.** belirtken, gösterge ~**a baneşanê** ünlem işareti ~**a çengel** çengel işareti ~**a dunikê** tırnak işareti

nîşanekirin *m* simgeleme

nîşane kirin *l/gh* simgelemek

nîşanekirî *rd* simgelenmiş

nîşaneyî *rd* **1.** simgesel **2.** *bj* semptomatik

nîşanezanî *m* semptomalojî

nîşang *m* **1.** nişane (ateşli silâhlarda) **2.** nişangâh

nîşangeh *m* **1.** nişangâh, bakıncak * **nîşangeha tivingê** tüfeğin bakıncağı **2.** hedef **3.** şovroom

nîşangêr *nd/nt* nişancı, atıcı

nîşangêrî *m* nişancılık, atıcılık

nîşangir *nd/nt* nişancı, atıcı

nîşangirî *m* nişancılık, atıcılık

nîşangirtin *m* **1.** nişan alma **2.** gezleme (gez ile ölçme)

nîşan girtin *l/gh* **1.** nişan almak **2.** gezlemek (gez ile ölçmek)

nîşanhilanîn *m* nişan alma

nîşan hilanîn *l/gh* nişan almak

nîşanî *rd* **1.** nişan (düğün nişan) **2.** nişanlı (evlenmek için söz verip yüzük takmış olan, sözlü) **3.** nişan (nişanlama sırasında yapılan tören) * **em gazî nîşaniyê kirin** bizi nişana çağırdılar **4.** *m* belirti, emare 5. *m* alaca (ağaçta ilk olgunlaşan meyve) * **min nîşaniya vê hêjîrê xwar** bu incirin alacasını ben yedim **6.** *m* ben (en çok üzümde görülen olgunlaşma belirtisi) ~ **avêtin (...)** alaca düşmek ~**ya (yekî) danîn** (an jî **kirin**) (birinin) nişan törenini yapmak

nîşanîbûn *m* nişanlanma

nîşanî bûn *l/ngh* nişanlanmak
nîşanîbûyîn *m* nişanlanış
nîşanîdanîn *m* nişan yapma
nîşanî danîn *l/gh* nişan yapmak
nîşanî hev dan birbirine göstermek
nîşanîk *m* nişan (nişanlama sırasında yapılan tören)
nîşanîkirin *m* nişanlama
nîşanî kirin *l/gh* nişanlanmak (evlenmek için yüzük takmak)
nîşanîtî *m* nişanlılık
nîşank *rz/m* **1.** kesme işareti, apostrof **2.** not
nîşanker *nd/nt* **1.** nîşancı **2.** *m* gösterici alet
nîşankerî *m* nişancılık
nîşankirin *m* **1.** nişanlama, işaretleme (bir yeri nişanlama, imleme) **2.** nişan takma **3.** belirleme ~**a bi devkî** ağız nişanı (yanlız sözle yapılan nişanlama)
nîşan kirin *l/gh* **1.** nişanlamak, işaretlemek (bir yeri nişanlamak, imlemek) **2.** nişan takmak **3.** belirlemek
nîşankirî *rd* **1.** nişanlı, işaretli **2.** belirtili, belirli
nîşan lê girtin *l/bw* nişan almak * **demançeya xwe ji qaba wê derxist nîşan lê girt** tabancasını kılıfından çıkarıp nişan aldı
nîşanname *m* gösterge (bir durumla ilgili çeşitli aşamaları gösteren liste)
nîşanok *m* işaret, belirti
nîşast *m* nişasta
nîşdan *m* gösterme
nîş dan *l/gh* göstermek
nîşe *m* **1.** çıkma, hamiş **2.** not ~ **girtin 1)** not almak, not tutmak * **gava ku ew dipeyîvî min nîşe digirtin** o konuşurken ben not alıyordum **2)** not düşmek ~ **kirin** not etmek
nîşedefter *m* not defteri
nîşen *rd* yerleşik
nîşgeh *m* ikametgâh
nîşte *m* çökelti
nîştemenî *m* **1.** çökelme, sedimantasyon **2.** *bj* sedimantasyon
nîştiman *n* ülke, yurt, vatan
nîştimanhez *nd/nt* yurtsever
nîştimanhezî *m* yurtseverlik
nîştimanî *rd* **1.** yurtsal, vatanî, ülkesel, yurtla ilgili **2.** *nd/nt* vatandaş
nîştimanperest *rd/nd* yurtsever
nîştimanperestî *m* yurtseverlik
nîştimanperwer *rd/nd* yurtsever, vatansever
nîştimanperwerane *h* yurtseverce, vatanseverce
nîştimanperwerî *m* yurtseverlik, vatansever
nîştin *m* defetme, defleme, savma, savuşturma
nîştin *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak * **min ev ji xwe nîşt** onu başımdan defettim
nîştî *rd* defedilmiş, sv-avulmuş olan
nîtik *m* alın çatısı * **bi destê xwe nîtika eniya xwe îşaret dikir** parmağıyla alnının çatısını işaret ediyordu ~**a eniya (yekî) maç kirin** alnından öpmek
nîtramît *mîn/m* nitramit
nîtrat *kîm/m* nitrat
nîtratîbûn *kîm/m* nitratlaşma
nîtratîn *mîn/m* nitratin
nîtratkirin *m* nitratlama
nîtratkirî *rd* nitratlı
nîtroglîserîn *kîm/m* nitrogliserin
nîtrojen *kîm/m* nitrojen
nîtroseluloz *kîm/m* nitroselüloz
nîv *n* **1.** yarı (bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her birisi) * **heya nîvê şevê dixebite** gece yarısına kadar çalışıyor * **nîvê nên ê wê ye** ekmeğin yarısı onun **2.** yarı (bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan) * **me nîvê rê li dû xwe hişt** yarı yolu aldık **3.** yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) **4.** yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) **5.** yarım (bir bütünün yarısı olan miktar) * **nîv fincan qehwe** yarım fincan kahve **6.** orta (zaman için; başlangıcı ile bitimi arasında eşit uzaklıkta olan süre) * **nîvê rojê** günün ortası * **nîvê zivistanê** kışın ortası **7.** buçuk * **saet pênc û nîv** saat beş buçuk **8.** *h* yarı (gereğinde az, tam olmayarak) * **nîv gilover** yarı yuvarlak ~**ê emrê (yekî) di ber de çûn** ömür çürütmek ~**ê hezarî pênc sed e** binin yarısı beş yüz (o da biz de yok) ~**ê rê nîvê zerarê ye** korkulu rüya (veya düş) görmekten uyanık yatmak yeğdir ~**ê tasa çepê ya serî** sol yan kafa kemiği ~**ê tasa rastê ya serî** sağ yan kafa kemiği
nîvan *bnr* mêvan
nîvane *rd* **1.** vasat, orta **2.** ortalama
nîvanî *h* yarı yarıya
nîvaşkera *rd* yarı legal, yarı açık
nîvawaz *mzk/nd* yarım ton
nîvaza *rd* yarı özgür
nîvbend *rd* orta
nîvbiha *h* **1.** yarı fiyatına **2.** *rd* yarı değerli ~ **dan û xwe jê filitandin** satıp savmak
nîvbir *m* mısra
nîvbirçî *rd* yarı aç
nîvbirçîbûn *m* yarı açlık
nîvbirçîtî *m* yarı açlık
nîvbirsî *rd* yarı aç
nîvbuha *bnr* nîvbiha
nîvcan *rd* yarı canlı
nîvcihû *rd* yarı yahudi
nîvco *rd* **1.** yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan) * **karê nîvco** yarım iş **2.** yarım adam ~ **man** asıda olmak, asıda kalmak (bir işe son vermeyip öylece kalmak) * **ev kar nîvco maye** bu iş asıda kalmış
nîvcobûn *m* yarılanma
nîvco bûn *l/ngh* yarılanmak
nîvcobûyîn *m* yarılanış

nîvcokirin *m* yarılama
nîvco kirin *l/gh* yarılamak
nîvcokî *rd* yarım kalmış
nîvcoman *m* yarım kalma
nîvco man *l/ngh* yarım kalmak
nîvcomayî *rd* yarı kalmış, yarım kalmış olan
nîvcomayîn *m* yarım kalış
nîvcû *bnr* nîvco
nîvçap *mat/m* yarı çap
nîv çar *mzk* iki dörtlük
nîvçe (I) *m* orta boy testi
nîvçe (II) *rd* ergenlik çağına yaklaşmış olan
nîvçe (III) *rd* **1.** yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan) **2.** yarı, yarın (bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan) **3.** yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) **4.** *nd* yarım (bir bütünün yarısı olan mıktar) **5.** *rd* orta, vasat
nîvçebalîf *m* küstüm yastık
nîvçebûn *m* yarılanma
nîvçe bûn *l/ngh* yarılanmak
nîvçebûyîn *m* yarılanış
nîvçehal *rd* ortahallı
nîvçe kirin *l/gh* yarılamak, yarınlamak
nîvçekirin *m* yarılama, yarımlama
nîvçeman *m* yarım kalma
nîvçe man *l/ngh* yarım kalmak
nîvçemayîn *m* yarım kalış
nîvçêkirî *rd* yarı işlenmiş
nîvdaîre *mat/m* yarım daire
nîvdeng *n* yarım ses
nîvdengdar *rd* yarı ünsüz ses
nîvdengdêr *rz/m* yarı ünlü sese
nîvdev *rd* yarım ağız (veya yarım ağızla) * **hema bila bi nîvdevî ji min re bigota** yarım ağızla bana bir söyleseydi yeter
nîvdexlî *rd* evini tamamlamamış olan
nîvdiyar *rd* belli belirsiz görünen
nîvdîweder *rd* yarı saydakm
nîvdomahîkî *sp/m* dömifınal
nîvdorge *m* yarımada
nîvdotî *rd* yarı sağılmış
nîvegorepan *sp/m* yarı alan
nîvek *m* **1.** merkez, özek (belirli bir yerin ortası) **2.** göbek (şehir, ülke vb. için orta kısım) **3.** orta (iki uçtan eşit uzaklıkta olan yer) * **nîveka rê** yolun ortası **4.** yarı, orta * **nîveka sala 1980'yan** 1980'li yılların ortası **5.** *nd* yarım (hastalıklı, sakat, sağlıksız) **6.** yarım (bir bütünün yarısı olan miktar)
nîvekar *nd/nt* **1.** ortak **2.** yarıcı (hayvan yetiştiriciliğinde ürünü mal sahibi ile yarı yarıya bölüşen kimse)
nîvekarî *m* **1.** ortakçılık **2.** yarıcılık ~ kirin yarıcılık yapmak
nîvekdor *m* dış merkez
nîvekdorî *rd* dış merkezli
nîvekdorîtî *m* dış merkezlik
nîvekirî *rd* yarı açık
nîvekî *m* ortalama
nîvekîr *rd* hödük
nîvelb *m* ölçeğin dörtebiri (hububat ölçü birimi)
nîvend *m* **1.** merkez (belirli bir yerin ortası) **2.** orta, merkez
nîvenîv *rd/h* **1.** yarı yarıya **2.** yarımşar
nîveqad *sp/m* yarı alan
nîverast *m* orta, ortalık yer
nîverdgilor *m* yarımküre
nîvesaha *sp/m* yarı alan
nîveşkêl *mat/m* yarı çap
nîvetarî *rd* yarı karanlık
nîvetazî *rd* yarı çıplak
nîvexavî *rd* **1.** ala sulu (iyi pişmemiş, suluca yemek) **2.** börtük (az pişıniş, yarı pişmiş) **3.** diri, diri diri (gereği kadar pişmemiş, iyi pişmemiş) * **hebên birinc piçek nîvexavî mane** pirinçler biraz diri kalmış * **fasûlî nîvexavî ne** fasulyeler diri diri **4.** *rd/h* pişkince (piraz pişkin olan)
nîvexavîkirin *m* **1.** ala sulu yapma **2.** börtme
nîvexavî kirin *l/gh* **1.** ala sulu yapma **2.** börtmek
nîvexavîkirî *rd* **1.** ala sulu yapılmı aş **2.** az pişmiş, haşlanmış olan
nîvexavîtî *m* **1.** ala sululuk **2.** börtüklük **3.** yarı pişmişlik
nîvê duyem *sp/nd* ikinci yarı
nîvê pêşîn *sp/nd* ilk yarı
nîvê şevê *astr* **1.** gece yarısı, yarı gece **2.** gece yarısı (gecenin ilerlemiş saatleri)
nîvfermî *rd* yarı resmi
nîvfileh *rd* yarı hristiyan
nîvfiyet *h* yarı fiyatına
nîvfînal *sp/m* yarı final, yarı son
nîvgerm *rd* ılıman
nîvgilor *m* yarım küre **~a bakur** kuzey yarım küresi **~a başûr** güney yarım küresi
nîvgirav *m* yarımada * **Nîvgirava Anatoliyê** Anadolu Yarımadası
nîvgirdek *m* orta büyük harf
nîvgirtî *rd* yarı kapalı **~ya bixişîn** *rz* hışırtılı yarı kapantılı ses **~ya xişînî** *rz* hışıltılı yarı kapantılı
nîvgog *m* yarım küre, yarım yuvar
nîvhalxweş *rd* orta hallı (ekonomik durum için)
nîvhekîm *rd* yarı doktor ~ **ji can dike, nîvmele ji dîn û îman dike** yarı doktor olan adamı öldürür, yarı imam ise insanı dinden imandan eder
nîvhend *rd* orta
nîvik *m* yarım külek değerindeki tahıl ölçme aleti
nîvikî *nd* yarısı
nîvî *rd* **1.** yarı, yarım (bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan) **2.** *nd* orta (bir şeyin eşit olarak ayrılabileceği bölüm) * **sêvê di nîvî de jê bike** elmayı ortasında böl
nîvîkirin *m* **1.** yarımlama **2.** ortalama

nîvî kirin *l/gh* 1. yarımlamak 2. ortalamak
nîvîşikan *bnr* nivîşkan
nîvkad *mat/m* 1. yarım küre 2. *meteor* yarım küre
nîvkadbir *m* istiva hattı
nîvkelî *rd* yarı tuzlu
nîvkera goşeyê *mat/m* açı ortayı
nîvkêşî *rd* 1. süzük (göz) 2. baygın, süzgün * **awirên nîvkêşî** baygın bakış 3. kıpık * **çavê nîvkêşî** kıpık göz
nîvkêşîbûn *m* süzülme (göz için)
nîvkêşî bûn *l/ngh* süzülmek (göz için)
nîvkêşîtî *m* 1. süzgünlük, baygınlık 2. kıpıklık
nîvkoçer *rd* yarı göçebe
nîvkoçerî *m* yarı göçebelik
nîvkurd *rd* yarı Kürt
nîvkuştî *rd* yarı ölü (kötü durumda olan)
nîvmaldar *rd* yarı mülk sahibi
nîvmehî *rd* yarım aylık
nîvmele *rd* yarı imam, yarı molla * **nîvhekîm ji can dike, nîvmele ji dîn û îman dike** yarı doktor olan adamı öldürür, yarı imam ise insanı dinden imandan eder
nîvmêtingeh *rd* yarı sömürge
nîvmil *rd* kısa kollu elbise
nîvmirî *rd* yarı ölü
nîvmirov *rd* 1. yarı insan 2. yarım adam
nîvmirovî *m* yarımlık
nîvmisilman *rd* yarı müsülman
nîvmîr *rd* yarı bey
nîvmîrîtî *m* yarı beylik
nîvnizm *rd* yarı alçak
nîvolçek *m* yarı ölçek
nîvonîvo *h* 1. yarı yarıya 2. üç buçuk
nîvonîvo kirin *l/gh* yarı yarı yapmak
nîvpart *m* on beş taneyi ifade eder
nîvpehtî *rd* yarı pşmiş olan
nîvqadbir *m* ekvator
nîvqafiye *rd* yarım kafiyeli
nîvrawestayî *rd* yarı durgun
nîvrawestiyayî *rd* yarı durgun
nîvresmî *rd* yarı resmi
nîvrewa *rd* ala tav
nîvrewşenbîr *rd* yarı aydın
nîvribik *m* çeyreğin yarısı
nîvro *bnr* nîvroj
nîvroj *m* 1. öğle, öğlen * **beriya nîvroj** öğleden önce 2. gün ortası 3. öğle (öğleyin kılınan namaz) 4. yarım gün, parttaym 5. *mec* güney ~ **lê çûn** öğle namazını kaçırmak ~ **şikestin** öğle zamanı geçmiş olmak
nîvrokî *h* öğlende, öğleyin, öğlenleyin
nîvronakbîr *rd* yarı aydın
nîvronî *m* aşerme
nîvronîkirin *m* aş yerme, aş erme
nîvronî kirin *l/gh* aş yermek, aş ermek
nîvroyê *h* öğlende
nîvruhîbûn *m* canıdan oldu olacak duruma gelme
nîvruhî bûn *l/ngh* canıdan oldu olacak duruma gelmek
nîvsal *m* 1. yarı yıl sömestr, dönem * **nîvsala xwendinê** okuma dönemi 2. yarım yıl
nîvsalî *rd* dönemsel
nîvsekan *rd* yarı durgun
nîvserbixwe *rd* yarı bağımsız
nîvserbixwetî *m* yarı bağımsızlık
nîvsermest *rd* çakırkeyf
nîvsermestî *m* çakırkeyflik
nîvserxweş *rd* çakırkeyf, yarı sarhoş
nîvserxweşî *m* çakırkeyflik, yarı sarhoşluk
nîvseviqî *m* erken doğum
nîvsî *bnr* nifsî
nîvsîtil *m* orta boy kazan
nîvşefaf *fiz/rd* yarı saydam
nîvşeht *rd* spastik
nîvşermok *rd* yarı utangaç
nîvşermokî *rd* yarı utangaççа
nîvşev *m* gece yarısı (gecenin ilerlemiş saatleri)
nîvşil *rd* yarı ıslak
nîvşoreşger *rd* yarı devrimci
nîvşoreşgerî *m* yarı devrimcilik
nîvtarî *rd* yarı karanlık
nîvtazî *rd* yarı çıplak
nîvtazîbûn *m* yarı çıplak olma
nîvtazî bûn *l/ngh* yarı çıplak olmak
nîvtewlîsî *rd* ala tav
nîvtêr *rd* yarı tok
nîvtêrî *m* yarı tokluk
nîvtirk *rd* 1. yarı Türk 2. *mec* okumuş Kürt
nîvtong *mzk/nd* yarım ton
nîvvekirî *rd/h* yarı açık, aralık (tam kapanmamış)
nîvwelçek *rd* yarı ölçek
nîvxenqî kirin *l/gh* boğazlamak * **gur pez nîvxenqî kiriye** kurt davarları boğazlamış
nîvxuya *rd* belli belirsiz görünen
nîvxweda *rd* yarı tanrı
nîvzar *rd* yarım ağız (veya yarım ağızla)
nîx (I) *n* tasma, ıltar
nîx (II) *b* ıh * **deve nîx** deve ıh **~î (erdê) kirin** -e ıhtırmak
nîxandin *m* ıhtırma, yatırma (deve yatırma)
nîxandin *l/gh* ıhtırmak, yatırmak (deve yatırmak)
nîxbûn *m* ıhma
nîx bûn *l/ngh* ıhmak
nîxbûyîn *m* ıhma
nîxîn *m* ıhma, çöküş
nîxîn *l/ngh* ıhmak, çökmek (deve için, olduğu yere oturmak)
nîxkirin *m* ıhtırma
nîx kirin *l/gh* ıhtırmak
nîyewmiyew *h* miyav miyav
nîza *rd* zor
nîzam *m* nizam, düzen **~a giştî kamu düzeni**
nîzamiye *m* nizamiye
nîzamî *rd* nizamlı

nîzamname *m* nizamname, tüzük
nîzar *bnr* nizar (I)
nîze *m* **1.** kargı (demirli uzun mızrak) **2.** süngü
nîzekirin *m* kargılama
nîze kirin *l/gh* kargılamak
nîzûl *m* dört köşeli muska
No *kîm* No (nobelyum elementinin kısaltması)
no (I) *h* **1.** hayır (yok, öyle değil, olmaz anlamında onamama, inkâr kelimesi) **2.** hayır (olumsuz cümlelerdeki olumsuz anlamını pekiştirir) * **no, ew nema tê** hayır, o bir daha gelmez
no (II) *rd* **1.** acı (biber acısı gibi) * **îsota no** acı biber **2.** keskin (içecek ve yiyecekler için) **3.** acı, zor, * **derdê dilan çi qas no ye** yürek acısı çok zordur **4.** haşin, hırçın **5.** yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) * **gurekî no** yırtıcı bir kurt **6.** acar (atılgan, yılmaz)
nobe *m* nöbet
nobedar *nd/nt* nöbetçi ~ **girtin** nöbet tutmak ~**ê şevê** gece bekçisi
nobedarî *m* nöbetçilik
nobegir *nd/nt* nöbetçi
nobegirî *m* nöbetçilik
nobet *m* nöbet (sıra ile yapılan görev) ~ **girtin** nöbet beklemek (veya tutmak) ~ **kişîn** nöbet tutmak
nobûn *m* **1.** acılanma, acılaşma (biber acısı gibi) **2.** keskinleşme (içecek ve yiyecekler için) **3.** haşinleşme, hırçınlaşma **4.** afacanlaşma, yaramazlaşma
no bûn *l/ngh* **1.** acılanmak, acılaşmak (biber acısı gibi) **2.** keskinleşmek (içecek ve yiyecekler için) **3.** haşinleşmek, hırçınlaşmak **4.** afacanlaşmak, yaramazlaşmak
nobûyîn *m* **1.** acılanış, acılaşma (biber acısı gibi) **2.** keskinleşiş (içecek ve yiyecekler için) **3.** haşinleşiş, hırçınlaşma **4.** afacanlaşma, yaramazlaşma
noc *zo/m* tespih böceği (Arına dillidium vulgare)
nocik *rd* yaman kız
noçik *m* çimdik
nod *bnr* not (II)
noel *m* noel
nof *m* **1.** grup, bölük **2.** bölüm (bir bütünü oluşturan parçalardan her biri)
nofik *m* grupçuk
Nogayî *nd* Nogay (kuzey Kafkaslarda yaşayan bir halk)
Nogaykî *m* Nogayca
nogin *m* **1.** düve **2.** mec piliç gibi (genç ve sevimli kız) ~**a ber kel** *argo* ergin (evlilik çağına gelmiş kız)
noj (I) *zo/m* tahta kurusu
noj (II) *m* sağlık, sıhhat
nojdar *rd* sağlıklı, sağlam
nojdarî *m* **1.** sağlık **2.** tıp
nojek (I) *m* delgi, matkap
nojek (II) *rd* **1.** acar (atılgan, yılmaz) * **seyê nojek** acar köpek **2.** azgın, hırçın **3.** yeğin, zorlu
nojekbûn *m* **1.** acarlaşma **2.** hırçınlaşmak
nojek bûn *l/ngh* **1.** acarlaşmak **2.** hırçınlaşmak
nojekî *h* **1.** acarca **2.** hırçınca **3.** yeğince
nojekîbûn *m* **1.** acarlaşma **2.** hırçınlaşma
nojekî bûn *l/ngh* **1.** acarlaşmak **2.** hırçınlaşmak
nojektî *m* **1.** acarlık **2.** hırçınlık **3.** yeğinlik ~ kirin hırçınlık etmek
nok *bot/m* **1.** nohut (Cicer arietinum) **2.** nohut (bu bitkinin yuvarlak tanesi) ~ **lê bûn barê xwê** Çok zorlanmak ~ **tê li kokê** her şey soyuna çeker ~**ên kele** pişeğen nohut ~**ên kesk** yeşil nohut ~**ên me bûn leblebî** eski çamlar bardak oldu ~**ên sîlikê** beyaz leblebi ~**ên şor** bezelye salamurası
noke *h* şimdi * **noke em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız
noker *n* **1.** uşak (erkek hizmetçi) **2.** *mec* uşak (ajan, hain)
nokerbûn *m* uşaklaşına, uşak olma
nokerbûyîn *m* uşaklaşma, uşak oluş
nokerî *m* uşaklık
nokirin *m* **1.** acılaştırma **2.** keskinleştirme **3.** haşinleştirme, hırçınlaştırma **4.** afacanlaştırma
no kirin *l/gh* **1.** acılaştırmak **2.** keskinleştirmek **3.** haşinleştirmek, hırçınlaştırmak **4.** afacanlaştırmak
nokirî *rd* **1.** acılı, acılaştırılmış olan **2.** keskinleştirilmiş
nol *nd* sıfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı)
nola *d* **1.** gibi, kadar * **spas dikim, nola ku min stendibe** teşekür ederim, almış kadar oldum **2.** gibi, takım * **ramanên nola vê** bunun gibi bir takım düşünceler ~ **bayê birûskê** şimşek gibi ~ **îmana xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **merivan (mirovan an jî însanan)** insan gibi ~ **xwişk û birayan** kardeş kardeş
nolanî *d* **1.** gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **nolanî min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **nolanî mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibisi, benzeri * **kesê nolanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(...) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re nolanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** -e gibi yapmak
nolî *d* **1.** gibi, -e benzer * **zilamekî nolî şêr** aslan gibi bir adam **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **nolî min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **nolî mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibisi, benzeri * **kesê nolî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi

yok 5. *h* tam (uygun olarak, ayni, tıpkı) ~ (....) **bûn** gibi olmak ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re nolî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** gibi yapmak
nomalîst *nd/nt* nomalist
nomalîzm *fel/m* nomalizm
nomînal *rd* nominal
nomînalîst *fel/rd* nominalist, adcı
nomînalîzm *fel/m* nominalizm, adcılık
nomografî *m* nomografi
nonfiguratîf *rd* nonfigüratif, betisiz
noq (I) *m* bel (göğüsle karın arasında daralmış bölüm) ~ **jê vala kirin** birinden çekinmek ~**a xwe bilind kirin 1)** böğrünü şişirmek **2)** böbürlenmek ~**î (pê) kirin** dalmak (güreşte)
noq (II) *m* batma, batış, dalış, dalma, boylama, gark (suya batma) ~**î avê bûn** suya dalmak ~**î avê kirin** suya daldırmak ~**î (...) bûn** batmak, boylamak * **qeyik noqî binê deryayê bû** kayık denizin dibini boyladı
noqandin *m* **1.** batırma (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açma, batmasını sağlama) **2.** daldırma (özelikle suya batırma)
noqandin *l/gh* **1.** batırmak (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak) **2.** daldırmak (özelikle suya batırmak)
noqandî *rd* batırılmış, gark edilmiş olan
noqar *nd/nt* **1.** dalgıç, balık adam, kurbağa adam **2.** denizaltı
noqarî *m* dalgıçlık
noqarvan *nd* denizaltıcı
noqarvanî *m* denizaltıcılık
noqav *lşk/m* denizaltı (gemisi)
noqavbûn *m* (suda) gark olma
noqav bûn *l/ngh* (suda) gark olmak
noqavkar *nd* denizaltıcı
noqavkarî *m* denizaltıcılık
noqbûn *m* **1.** batma, boylama, (suda) gark olma **2.** dalma, suya dalma, istiğrak (suyun içine bütünüyle ve hızla girme) ~ **û derketin** dalıp çıkarmak (suya dalıp çıkmak)
noq bûn *l/ngh* **1.** batmak, boylamak, (suda) gark olmak **2.** dalmak, suya dalmak (suyun içine bütünüyle ve hızla girmek)
noqbûyî *rd* batık, gömülü * **keştiya ku di deryayê de noqbûyî ye** denizdeki gömülü gemi
noqbûyîn 1. batış, boylama, (suda) gark oluş **2.** dalış, suya dalış, istiğrak (suyun içine bütünüyle ve hızla girme)
noqil *m* **1.** şekerleme **2.** badem şekeri
noqirç *m* dirsek vuruşu
noqî avê bûn *l/bw* suya dalmak, çimmek
noqîkirin *m* dalma (güreşte)
noqî kirin *l/gh* dalmak (güreşte)
noqîn *m* 1. batış, batma **2.** dalma (suya dalma)
noqîn *l/ngh* **1.** batmak (bir sıvının üstünde iken içine gömülmek) **2.** dalmak (suyu içine bütünüyle ve hızla girmek)
noqkar *nd/nt* dalgıç
noqkarî *m* dalgıçlık
noqkirin *m* **1.** batırma, (suya) batırma (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açma, batmasını sağlama) **2.** daldırma
noq kirin *l/gh* **1.** batırmak, (suya) batırmak (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak) **2.** daldırmak
noqkirî *rd* batırılmış, gark edilmiş olan
noqsan *rd* noksan, eksik
noqsanî *m* noksanlık, eksiklik
noqtajî *rd* ince belli
noqzirav *rd* ince belli
nor (I) *rd* azgın, hırçın * **hespê nor** hırçın at
nor (II) *rd* karşıt, zıt * **ew tim norî hev in** onlar sürekli birbirine karşıt
norandin *m* mırıldama
norandin *l/gh* mırıldamak
noren *m* nören
norenor *m* soluyarak kişneme
norîn (I) *m* keşif
norîn (II) *m* mırıldanma
norîn *l/ngh* mırıldanmak
norînî *m* mırıltı
norm *fel/m* norm, düzgü
normal *rd* **1.** normal, düzgülü (kurala uygun, alışılana uygun, düzgülü) **2.** *nd* normal (bu durumda olan) **3.** *mat* normal
normalbûn *m* normalleşme
normal bûn *l/ngh* normalleşmek
normalbûyîn *m* normalleşme
normatîf *rd* normatif, düzgüsel
norolog *nd/nt* nörolog, sinir bilimci
norolojî *m* **1.** nöroloji, sinir bilimi **2.** nöroloji (hastanelerde nöroloji bölümü)
Norwec *m* Norveç
Norwecî *nd/rd* Norveçli
Norweckî *nd/m* **1.** Norveççe **2.** *rd/h* Norveçlere özgü, norveçlere yaraşır bir biçimde
Norwej *bnr* Norwec
Norwejî *bnr* Norwecî
Norwejkî *bnr* Norweckî
nostaljî *m* nostalji, yurtsama
nostaljîk *rd* nostaljik
noş (I) *m* **1.** sağlık, afiyet **2.** *b* şerefe ~ **be** afiyet olsun ~**î canê te (an jî we) be 1)** afiyetinize **2)** şerefe (veya şerefinize)
noş (II) *m* içme
noşadir *kîm/m* amonyak
noşandin *m* içirtme
noşandin *l/gh* içirtmek
noşdarî *m* sağlık
noşgeh *m* sağlık ocağı
noşîcan *nd* afiyet, yarama ~ **be** afiyet olsun, yarasın, boğaz ola

noşîn *m* içme
noşîn *l/gh* içmek
noştin *m* içme
noştin *l/gh* içmek
not (I) *m* **1.** not **2.** not (okullarda her öğrencinin bilgisi üzerine edinilen kanıyı gösteren sayı) **3.** *mec* not (bir şeyin niteliği üzerine verilen kanı) ~ **dan** not vermek ~ **dan (yekî)** not atmak ~ **girtin 1)** not almak, not tutmak **2)** not almak (öğrenci için iyi veya kötü derece almak) ~ **kêm kirin** not kırmak ~ **kirin** not etmek ~ **nivîsandin** not tutmak ~ **stendin 1)** not almak, not tutmak **2)** not almak (öğrenci için iyi veya kötü derece almak)~**ê (yekî) danê** (birinin) notunu (veya numarasını) vermek
not (II) *n* **1.** doksan (90, XC) **2.** *rd* doksan (seksen dokuzdan bir artık olan) ~ metreyî doksan (metrelik)
nota *mzk/m* **1.** nota **2.** *m* nota (bir devletin başka bir devlete veya elçisine yaptığı bildiri)
notal *bnr* nolî
notalî *bnr* nolanî
notan *bnr* notanî
notanî (I) *d* **1.** gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **notanî min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **notanî mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibisi, benzeri * **kesê notanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok
notanî (II) *rd* doksanlık (içinde doksan tane bulunan)
notem *rd* doksanıncı
notemîn *rd* doksanıncı
notenivîs *nd/nt* notaya geçiren
notenivîsar *m* nota yazıcı
notenot *rd* doksanar
noter *nd/nt* **1.** noter (noter görevlisi) **2.** *m* noter (noterin çalıştığı yer)
notergeh *m* noterlik, noterin çalıştığı yer
noterî *m* noterlik
notik *bnr* notla
notil *bnr* notla
notir *m* nöbet
notirvan (I) *nd/nt* **1.** nöbetçi **2.** bekçi, korucu **3.** asıl çobanla birlikte çobanlık yapan kimse ~**ê şevê** gece bekçisi ~**ê xetê** hat bekçisi
notirvan (II) *m* **1.** orta parmak **2.** nirengi, işaret, taş istifiyle bir tepeye eklenen yükseklik, yapanı temsil edip yerinde bekleyen im işarettir
notirvanî *m* **1.** nöbetçilik **2.** bekçilik, koruculuk ~ **kirin** bekçilik etmek
notî (I) *bnr* notla
notî (II) *m* **1.** acılık (biber acısı) **2.** keskinlik **3.** haşinlik, hırçınlık **4.** acarlık **5.** yırtıcılık
notkirin *m* not etme, not almak
not kirin *l/gh* not etmek, not almak
notla *d* **1.** gibi, -e benzer * **zilamekî notla şêr** aslan gibi bir adam **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **notla min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **notla mirovan bixwaze** insan gibi iste ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re notla merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** gibi yapmak ~ **roniya çavê xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **roniya çavê xwe xweyî kirin** gözünün bebeği gibi sevmek
notlanî *d* **1.** gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **notlanî min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **notlanî mirovan bixwaze** insan gibi iste **4.** gibisi, benzeri * **kesê notlanî Ehmed nîn e** Ahmet gibisi yok ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re notlanî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **(...) kirin** gibi yapmak ~ **roniya çavê xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **roniya çavê xwe xweyî kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **wê (an jî vê)** gibisinden, -e benzer, kabilinden
not libî *rd* doksanlık (içinde doksan tane bulunan)
not salî *rd* doksanlık (doksan yaşında olan)
notr *kîm/rd* **1.** nötr **2.** *fiz* nötr
notrî *m* nötrlük
notrîbûn *m* nötrleşme
notrî bûn *l/ngh* nötrleşmek
notrîbûyîn *m* nötrleşme
notrîkirin *m* nötrleme
notrî kirin *kîm/m* nötrlemek
notrîzekirin *m* nötrleştirme
notrîze kirin *l/gh* nötrleştirmek
notrkirin *m* nötrleştirme
notr kirin *l/gh* nötrleştirmek
notron *m* nötron
nov *m* asıl çobanla birlikte çobanlığa gitme
novane *n* asıl çobanla birlikte çobanlık yapan kimse
nox fidan, taze sürgün ~ **lê ketin** sürgün vermek
noyîtî *m m* **1.** acılık (biber acısı) **2.** keskinlik **3.** haşinlik, hırçınlık **4.** acarlık **5.** yırtıcılık
nozdeh *nd/rd* on dokuz
nozdehem *rd* on dokuzuncu
nozdehemîn *rd* on dokuzuncu
nozir *rd* bir şeyi hemen tanıyan, bilen
nuandin *m* icatetme
nuandin *l/gh* icatetmek
nuane *m* icat
nuans *m* nüans, ayırtı
Nuh *n* Nuh, Nuh Peygamber
nuh *rd* yeni
nuha *bnr* nih
nuhirandin *m* mırıldanma, terennüm etme
nuhirandin *l/gh* mırıldanmak, terennüm etmek

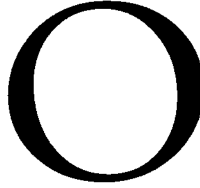
nuhandin *m* **1.** yıpratma **2.** tirfilleme (havını dökmesine neden olma)
nuhandin *l/gh* **1.** yıpratmak **2.** tirfillemek (havını dökmesine neden olmak)
nuhîn *m* **1.** yıpranma **2.** tirfillenme (havı dökülme)
nuhîn *l/ngh* **1.** yıpranmak **2.** tirfillenmek (havı dökülmek)
nuho *bnr* niha
nuhtin *m* isabet etme
nuhtin *l/gh* isabet etmek
nujdahî *bot/m* bir tür ot
nuka *bnr* nika
nukem *rd* harika
nukend *m* kanal, ark
nukleer *rd* nükleer
nukleerî *fiz/rd* çekirdeksel
nukleon *fiz/m* nükleon
nukte *m* nükte ~ **kirin** nükte yapmak
nuktebaz *rd* nükteci, nüktedan
nuktebazî *m* nüktedanlık, nüktecilik
nuktebazî kirin *l/gh* nüktedanlık etmek
nuktebêj *nd/nt* nüktedan
nuktebêjî *m* nüktedanlık
nuktedan *nd/nt* nüktedan, nükteci
nuktedanî *m* nüktedanlık, nüktecilik
nuktedar *rd* nükteli
nuktezan *nd/nt* nüktedan, nükteci
numa *rd* belli, bilinen, görünen, malum
numader *rd* gösteren
numandin *m* **1.** gösterme **2.** temsil etme
numandin *l/gh* **1.** göstermek **2.** temsil etmek
numane *m* ceb saatı
numare *m* **1.** numara * **numareya rûpela pirtûkê** kitap sayfasının numarası **2.** numara (ölçü, derece) * **numareya solê** ayakkabının numarası **3.** numara (öğrenciye verilen not) **4.** numara (bir telefonun açılmasını sağlayan sayılar) **5.** numara (eğlendirici oyunlardan her biri) * **camêr numareyên xweş dikir** adam güzel numara yapıyordu **6.** numara (benzer şeyleri ayırt etmek için her birinin üzerine işaret olarak konulan sayı) **7.** *argo* numara ~ **kirin** numara yapmak
numaredar *rd* **1.** numaralı (numarası olan) * **cih numaredar in** yerler numaralı **2.** numaralı (belli bir numarası olan) * **xaniyê numaredar** numaralı ev
numarekirin *m* numaralama, numaralayış
numare kirin *l/gh* numaralamak
numarekirî *rd* numaralı (numaralandırılmış)
numayende *nd/nt* **1.** gösterici, görünürcü **2.** temsilci
nimayendetî *m* **1.** göstericilik, görünürcülük **2.** temsilcilik
numayîn *m* gösterme, belirtme
numayîş *m* nümayiş ~**a werzîşê** (an jî **sporê**) spor gösterisi
numayîşkar *nd/nt* nümayişçi, gösterici
numayîşker *nd/nt* gösterici
numen *m* numen
numre *bnr* numare
numûd *rd* gösteren
numûtar *nd/nt* gösterici
nuqmî *m* dalma ~ **(...) bûn** -e dalmak * **nuqmî bêdengiyê bûye** sesizliğe dalmış
nuqmîbûn *m* dalma
nuqmî bûn *l/ngh* dalmak
nuqsan *rd* **1.** noksan , eksik **2.** yarım (eksik, tam ve istenildiği gibi olmayan)
nuqsanî *m* noksanlık, eksiklik ~ **tê de hebûn** (an jî **dîtin)** noksan bulmak
nuqt *bnr* nutq
nuqt dan *bnr* nutq dan
nuqte *m* **1.** nokta, benek **2.** *mat* nokta **3.** nokta (bazı harflerin başına konulan ufak işaret) **4.** *rz* nokta (cümlenin bittiğini anlatmak için konulan küçük benek) ~**ya bakur** *ast* kuzey noktası ~**ya başûr** *ast* güney noktası ~**ya birêketinê** hareket noktası ~**ya cemidanê** (an jî **qerimanê)** *kîm* donma noktası ~**ya girîngtir** can damarı ~**ya helanê** *fiz* ergime noktası ~**ya herî girîng** (an jî **mihîm)** can alacak nokta (veya yer) ~**ya mihîm** püf noktası ~**ya qerisan (qerimanê** an jî **cemidanê)** *kîm* donma noktası ~**ya rojhilat** *ast* doğu noktası (güneş çemberi merkezinin 21 mart ve 23 eylülde ufkunda doğduğu nokta)
nuqtebang *rz/m* ünlem işareti
nuqtebêhnok *rz/m* noktalı virgül
nuqtecot *rz/m* iki nokta üstüste
nuqtedabir *rz/m* noktalı virgül
nuqtedanîn *m* noktalama
nuqte danîn *l/gh* noktalamak (yazıda noktalama işaretlerini yerli yerine kullanmak)
nuqtedilî *m* önsezi
nuqtekirin *m* noktalama
nuqte kirin *l/gh* noktalamak
nuqtepirs *rz/nd* soru işareti
nuqtesê *rz/m* üç nokta
nuqteşanî *m* oktalama (işaretleri)
nuqteya helanê *fiz* ergime noktası
nuqto nuqto *h* **1.** nokta nokta **2.** damla damla
nuqul *m* **1.** şekerleme **2.** badem şekeri
nuqulîn *m* açılma
nuqulîn *l/ngh* açılmak * **gula nuqulî** açılmış gül
nuqurç *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
nuqus *m* dürtme ~ **lê dan** dürtmek
nusîbet *m* musibet
nusîbetî musibetlik ~**î pê de hatin** musibete uğramak
nusxe *m* nüsha ~**ya bera** aslî nüsha
nutasyon *ast/m* nütasyon, üğrüm
nutq *m* nutuk, söylev
nutq *m* nutut
nutqdan *m* nutuk çekme

nutq dan *l/gh* nutuk çekmek
nuvandin *m* icat etme
nuvandin *l/gh* icat etmek
nuvîn *m* icat olma
nuvîn *l/ngh* icat olmak
nuwaze *rd* harika * **heft nuwazeyên cîhanê** dünyanın yedi harikası
nuwêl *m* vinç
nuxs *rd* sessiz, pasif insan
nuxsan *rd* noksan, eksik,
nuxte *bnr* nuqte
nuxumbext *rd* mağlup, yenik
nuxumbextî *m* mağlubiyet, yenilgi
nuxumandin *bnr* niximandin
nuxumîn *bnr* niximîn
nuxûn *m* aleyh
nuxûndar *rd* aleyhtar
nuxûndarî *m* aleyhtarlık
nû (I) *m* nü
nû (II) *rd* **1.** yeni (kullanılmamış olan) * **kincê nû** yeni elbise **2.** yeni (oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan) * **nûçeya nû** yeni haber **3.** yeni (en son edinilen) * **nameyên nû hatin** yeni mektuplar geldi **4.** yeni (işe henüz başlamış) * **xwendekarê nû** yeni öğrenci **5.** yeni (o güne kadar söylenmemiş, gösterilmemiş, görülmemiş, düşünülmemiş olan, değişik) * **dahênaneke nû** yeni bir buluş **6.** yeni (tanınmayan, bilinmeyen) * **îmzeyên nû** yeni imzalar **7.** yeni (daha öncekilerden farklı olan) * **pêwîstiyên me yên nû hene** yeni ihtiyaçlarımız var **8.** *mec* genç (gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan) * **dewleteke nû ye** genç bir devlet daha 9. *h* yeni (biraz önce, çok zaman geçmeden) ~ **cedî** yepyeni ~ **hatin kevn helat in** pabucu dama atılmak, yenisi gelince eskisinin değeri kalmaz
nûanîn *m* icat, icat etme
nûanîn *l/gh* icat etmek
nûava *rd* yeni yapı
nûbar *rd* turfanda, yeni (veya taze) ürün
nûber *rd* **1.** turfanda, taze ürün **2.** ilk doğumunu yapan
nûberî *rd* yeni yavrulamış hayvan
nûbêj *rd* yenilikçi, yenilik isteyen
nûbêjok *m* öykü
nûbirîn *n* beygir
nûbişkivî *rd* **1.** yeni açmış çiçek vb. şeyler için **2.** *mec* yeni yetme
nûbişkok *rd* yeni gonca
nûbûk *rd* yeni gelin
nûbûn *m* **1.** yenilenme, yenileşme **2.** gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme) **3.** kanama (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) **4.** nüksetme (hastalık yeniden dönme)
nû bûn *l/ngh* **1.** yenilenmek, yenileşmek **2.** gençleşmek (bir kuruluş genç üyelerle yenileşmek) **3.** kanamak (manevi acılar için; yeniden etkisini göstermek, depreşmek) * **derdê min nû bû, dev ji min berdin** yaram kanıyor, beni rahat bırakın **4.** nüksetmek (hastalık yeniden dönmek)
nûbûnî *m* yenilik
nûbûyîn *m* **1.** yenilenme, yenileşme **2.** gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme) **3.** kanama (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) **4.** nüksetme (hastalık yeniden dönme)
nûcar *rd* tekrarlanma, tekerrür
nûcarî *m* tekrarlanma, tekerrür
nûcarîbûn *m* tekrarlanma, tekerrür etme
nûcarî bûn *l/ngh* tekrarlanmak, tekerrür etmek
nûcedî *rd* yepyeni
nûcejn *m* kişinin ölümünden sonraki ilk bayram
nûciwan *rd* **1.** gencecik **2.** yeni yetme
nûciwanî *m* **1.** gencecıklik **2.** yeni yetmelik
nûcotkirî *rd* yeni sürülmüş olan
nûçe *m* haber (iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi) * **ji televizyonê guhdarî li nûçeyên cîhanê kir** televizyondan dünya haberlerini izledi ~ **girtin** haber almak ~ **hinartin (an jî şandin) 1)** haber geçmek (teleks, telefon vb. ile yazışma iletimi yapmak) **2)** haber göndermek
nûçebêj *nd/nt* haber sunucusu
nûçebêjî *m* haber sunuculuğu
nûçeger *bnr* nûçegêr
nûçegêr *nd/nt* muhbir, haber ulaştırıcı
nûçegêrî *m* muhbirlik
nûçegihan *nd/nt* haberci, muhabir **~ê cengê** savaş muhabiri
nûçegihanî *m* habercilik, muhabirlik
nûçeguhêz *nd/nt* muhabir
nûçeguhêzî *m* muhabirlik
nûçename *m* belleten
nûçevan *nd/nt* muhabir **~ê şer** savaş muhabiri
nûçevanî *m* habercilik, muhabirlik
nûçeyî *m* haberlik
nûçik *bnr* nav û nûçik
nûdem *rd* çağdaş
nûerûs *rd* yeni gelin
nûferxîn *rd* yeni yavru
nûfirî *nd* palaz
nûfirîbûn *m* palazlama, palazlanma
nûfirî bûn *l/ngh* palazlamak, palazlanmak
nûfirîbûyîn *m* palazlama, palazlanma
nûger *rd* yenilikçi
nûgerî *m* yenilikçilik
nûgiha *rd* **1.** turfanda **2.** yeni yetme
nûgihayî *rd* turfanda
nûgihîştî *rd* **1.** turfanda **2.** yeni yetme
nûgon *bnr* newgon
nûhandin *m* yıpratma
nûhandin *l/gh* yıpratmak

nûhatî *rd* yeni yetme
nûhatîbûn *m* yeni yetmelik
nûheyv *m* yeni ay
nûhilatî *rd* yeni doğmuş (güneş, ay, yıldız vb.)
nûhirandin *m* mırıldama
nûhirandin *l/gh* mırıldamak
nûhirîn *m* mırıldanma, mırıldanış
nûhirîn *l/ngh* mırıldanmak
nûhiyayî *rd* yıprak * **ji berîka xwe diravekî kaxiz ê nûhiyayî derxist** cebinden yıprak bir kâğıt para çıkardı
nûhîn *m* 1. yıpranma, aşınma 2. yenme (aşınma)
nûhîn *l/ngh* 1. yıpranmak, aşınmak * **şalê wî paqij lê nûhiyabû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı * **serçokên şalê wî nûhiyane** pantolonun dizleri aşınmış 2. yenmek (aşınmak) * **enîşka saqo nûhiyaye** ceketin dirseği yenilmiş
nûhlîk *m* döşek
nûj *zo/n* tahta kurusu (Cimex lectularius)
nûjdar *nd/nt* hekim, doktor
nûjdarî *m* 1. doktorluk, hekimlik (hekim olma durumu 2. hekimlik, tababet (hekimlik mesleği)
nûjen *rd* 1. çağcıl, modern (çağın yeniliklerini benimseyen kimse) 2. çağcıl, modern (tekniğin, bilimin yeniliklerinden yararlanan) * **fizîka nûjen** çağcıl fizik 3. yeni, yeni işlenmiş * **gîsnê nûjen** yeni demirciden işlenmiş saban kulağı
nûjenbûn *m* 1. çağcıllaşma, modernleşme 2. yenileşme 3. gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme)
nûjen bûn *l/ngh* 1. çağcıllaşmak, modernleşmek 2. yenileşmek 3. gençleşmek (bir kuruluş genç üyelerle yenileşmek)
nûjenbûyîn *m* 1. çağcıllaşma, modernleşme 2. yenileşme 3. gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme)
nûjendem *m* modern çağ
nûjenî *m* 1. çağcıllık, modernlik 2. yenilik (yeni olma durumu veya yeni olan bir şeyin özelliği)
nûjenîxwaz *rd* yenilikçi, yenici, yenilik yanlısı * **nivîskarekî nûjenîxwaz** yenilikçi bir yazar
nûjenîxwazî *m* yenilikçilik, yenicilik
nûjenkar *nd/nt* modernist
nûjenkarî *nd/nt* modernizm
nûjenkirin *m* 1. çağcıllaştırma, modernleştirme 2. yenileştirme, yenileme 3. gençleştirme (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırma)
nûjen kirin *l/gh* 1. çağcıllaştırmak, modernleştirmek 2. yenileştirmek, yenilemek 3. gençleştirmek (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırmak)
nûjenparêz *nd/nt* çağcılcı, modernist
nûjenparêzî *m* çağcılcılık, modernizm
nûjentî *m* çağcıllık, modernlik
nûk (I) *m* iğ tığı, öreke tığı
nûk (II) *m* uç (uzun bir şeyin baş veya son noktası)
nûka *h* şimdi * **nûka em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız
nûka bej *bot/m* bir bitki
nûkarî *m* yenilik
nûke *bnr* nûka
nûkirin *m* 1. yenileme, yenileştirme 2. yenileme, tekrarlama 3. tazeleme (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırma) 4. tazeleme (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapma) 5. gençleştirme (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırma)
nû kirin *l/gh* 1. yenilemek, yenileştirmek 2. yenilemek, tekrarlamak 3. tazelemek (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırmak) * **tika dikim behsa van tiştan meke û derdê min nû meke** rica ederim, bu bahisleri açıp derdimi tazeleme 4. tazelemek (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapmak) * **mehra xwe nû kir** nikahını tazeledi 5. gençleştirmek (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırmak)
nûkîse *nd* türedi
nûmal *rd* yeni evli, yeni ev bark sahibi
nûmirî *rd* yeni ölmüş olan
nûn *kîm/m* molekül
nûner *nd/nt* 1. temsilci 2. *bz* temsilci (aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla kanunî olarak çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse)
nûnerane *h* temsilci olarak
nûneratî *m* temsilcilik
nûnergeh *m* temsilcilik (temsil yeri)
nûnerî *m* temsilcilik
nûnok *n* cici, cici bici (çocuk dilinde, elbise için)
nûparêz *nd/nt* yenici, yeniliği tutan
nûparêzî *m* yenicilik
nûpehtî *rd* yeni pişmiş olan
nûpêketî *rd* 1. yeni yetme 2. acemi, yeni başlamış
nûpijandî *rd* yeni pişmiş olan
nûpijiyayî *rd* yeni pişmiş olan
nûqûldan *m* içki saklama kabı
nûr (I) *m* nur (ilahî ışık) nur gibi **(yekî) ~ ji rûçikê (wî) dihate xwarê** nur yüzlü biri
nûr (II) *m* katlanma, kat yapma
nûrandin *m* 1. katlama, katlayış, kat yapma, bükme 2. dürme (üst üste katlama) 3. kıvırma, kıvırış (kenarından tutarak bükme)
nûrandin *l/gh* 1. katlamak, kat yapmak, bükmek * **xalî nûrand û bir** halıyı büküp götürdü 2. dürmek (üst üste katlamak) 3. kıvırmak (kenarından tutarak bükmek) * **goşeyên çarşevê lê nûrand** çarşafın kenarlarını kıvırdı

nûrandî *rd* 1. katlı, katlanık, bükülü * **kaxizê nûrandî** bükülü kâğıt 2. dürülü, dürülmüş (üst üste katlanmış) 3. kıvrık
nûranî *rd* nuranî, nurlu * **yekî nûranî bû** nurani birisiydi
nûranîbûn *m* nurlanma
nûranî bûn *l/ngh* nurlanmak
nûranîbûyîn *m* nurlanış
nûrayî *rd* 1. katlanık, bükük, bürülü 2. dürülü
nûrbûn *m* katlanma
nûr bûn *l/ngh* katlanmak
nûrbûyîn *m* katlanış
nûrdar *rd* nurlu
nûreng *rd* yeni renk
nûrenûr *h* mırıl mırıl
nûresîd *rd* 1. turfanda 2. yeni yetme
nûrêxistinkirin *m* yeni örgütleme, reorganizasyon
nûriste *rd* turfanda
nûriştin *l/gh* atmak, fırlatmak
nûrîbûn *m* katlanma
nûrî bûn *l/ngh* katlanmak
nûrîkirin *m* katlama
nûrî kirin *l/gh* katlamak
nûrîn (I) *rd* nurdan olma (veya yapılma)
nûrîn (II) *m* yapıların altında geçirilen kalan
nûrîn (III) *m* 1. katlanma, katlanış, bükülme 2. dürülme 3. kıvrılma, kıvırış
nûrîn *l/ngh* 1. katlanmak, bükülmek 2. dürülmek 3. kıvrılmak
nûrkirin *m* katlama, katlayış
nûr kirin *l/gh* katlamak
nûrkirî *rd* katlı, katlanmış
nûroj *rd* yeni gün, nevruz günü
nûrsek *bot/m* dil kanatan
nûrweşîn *rd* nur saçan
nûsaf *m* rapor
nûsandin *m* yapıştırma
nûsandin *l/gh* yapıştırmak
nûsandî *rd* yapıştırılmış olan
Nûsayrî *nd* Nusayrî
nûsazî *m* reform
nûsazîparêz *nd/nt* reformist
nûsazîparêzî *m* reformizm
nûsek (I) *bot/m* yapışkan otu
nûsek (II) *m* yapıştırıcı, zamk
nûser (I) *nd/nt* yazar
nûser (II) özgün, orijinal (bir buluş sonucu olan, nitelikleri bakımından benzerlerinden ayrı ve üstün olan)
nûserî *m* yazarlık
nûsikandin *m* yapıştırma
nûsikandin *l/gh* yapıştırmak
nûsikandî *rd* yapışık, yapıştırılmış
nûsikandîbûn *m* 1. yapışık olmak 2. yapışıklık
nûsikîn *m* yapışma
nûsikîn *l/ngh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak)
nûsîn *m* yapışma
nûsîn *l/ngh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak) * **kaxiz nûsiye** kâğıt yapışmış
nûsîngeh *m* yazıhane
nûskandin *m* buruşturma, örseleme
nûskandin *l/gh* buruşturmak, örselemek * **kincê nû menûskîne** yeni elbiseleri buruşturma
nûsyar *nd/nt* yazman
nûsyarî *m* yazmanlık
nûşer *bot/m* bir tür ot
nûşîn (I) *bnr* noşîn
nûşîn *rd* yeni yeşermiş olan
nûşûştî *rd* yeni yıkanmış olan
nûtik *zo/nd* yavşak, bit yavrusu **~ên (yekî) bûn spî** biti kanlanmak
nûtî *m* 1. yenilik (yeni olma durumu veya yeni olan bir şeyin özelliği) 2. yenilik (eskimiş, zararlı veya yetersiz sayılan şeyleri yeni, yararlı veya yeterli şeylerle değitirme)
nûvandin *m* 1. yenileme 2. tazeleme (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırma)
nûvandin *l/gh* 1. yenilemek 2. tazelemek (unutulmuş bir duygu veya düşünceyi yeniden canlandırmak)
nûvandî *rd* 1. yenilenmiş 2. tazelenmiş olan
nû dinya *bot/nd* yeni dünya
nûvebûyî *rd* yeni açılmış olan
nûvedan *m* icat
nûve dan *l/gh* icat etmek
nûvedanî *m* icat
nûvekar *nd/nt* 1. icatçı, mucit 2. yenilikçi
nûvekari *m* 1. mucitlik 2. yenilikçilik
nûwal *bnr* newal
nûwaz *m* iltifa
nûwazdar *rd* iltifatlı
nûwaztin *m* iltifat etme
nûwaztin *l/gh* iltifat etmek
nûweşandî *rd* yeni yayamlanmış olan
nûwîn *rd* yeni, çağdaş
nûxan *m* sergi
nûxandin *m* sergileme
nûxandin *l/gh* sergilemek
nûxrîbûn *m* gark olma
nûxrî bûn *l/ngh* gark olmak
nûxurî *nd/nt* ilk göz ağrısı (ilk doğan evlât)
nûxwaz *rd* yenilikçi, yenici, yenilik yanlısı * **wênesazeke nûjenîxwaz** yenilikçi bir ressam
nûxwazî *m* yenilikçilik, yenicilik
nûxwer *nd/nt* ilk göz ağrısı (ilk doğan evlât)
nûxwirî *bnr* nûxurî
nûyandin *m* yenileme
nûyandin *l/gh* yenilemek
nûyar *rd* yeni sevili
nûyatî *m* 1. yenilik (yeni olma durumu veya yeni olan bir şeyin özelliği) 2. yenilik (eski-

miş, zararlı veya yetersiz sayılan şeyleri yeni, yararlı veya yeterli şeylerle değitirme)
nûyîn *rd* yeni, yeni olan
nûyîtî *m* yenilik
nûz (I) *bnr* naz û nûz
nûz (II) *rd* mayhoş
nûza *nd/nt* **1.** körpe, türfa **2.** bebek (meme veya kucak çocuğu) **3.** körpe (hayvan için; yetişmekte olan) **4.** *rd* nevzad, yeni doğan çocuk, yeni doğmuş olan
nûzak *rd* yeni doğmuş olan
nûzandin *m* cırlatma, inletme
nûzandin *l/gh* cırlatmak, inletmek
nûzava *rd* yeni damat
nûzayî *rd* nevzad, yeni doğmuş, yeni doğan çocuk
nûzenûz *h* inim inim
nûzenûz kirin *h* inim inim inlemek
nûzewicandî *rd* yeni evli
nûzewicandîbûn *m* yeni evli olma
nûzewicî *rd* yeni evli
nûzik *rd* kamburlu
nûzikî *h* kamburluca
nûzil *m* vücutta meydana gelen kırgınlık, ağırlık
nûzîn (I) *nd* üç yaşındaki tay
nûzîn (II) *m* cırlama, inleme, inleyiş
nûzîn *l/ngh* cırlamak, inlemek (köpek acı, kesik ses çıkarmak
nûzînî *m* cırıltı, inilti
nûzînîkirin *m* cırlama
nûzînî kirin *l/gh* cırlamak
nûznûzo *rd* çok ağlayan kimse
nûzok *rd* tiz, hırçın (ses için)

o, O Kürt alfabesinin on sekizinci. harfi olup fonetik olarak uzun, alçak art çıkışlı ünlüleri gösterir.
o (I) *b* o (başına getirildiği cümlenin anlattığı duyguyu anlatır) * **o, maşelah çiqas mezin bûye** o, maşallah ne de büyümüş
o (II) *bnr* û
O *kîm* O (oksijen'in kısaltması)
-o *rz* **1.** sonek olarak * **guhart*o*** varyant **2.** seslenmede erkeği işaret eder * **xal*o***, biraw*o*, kur*o* 3. sevimlilik katmak için dişil isimlerin sonlarına getirilir * **Zîno, Eyşo**
oba *bnr* obe
obal *n* vebal
obe *m* oba, göçebe konağı
obelîsk *m* obelisk, dikili taş
ober *m* bohça
oberik *m* bohçacık, çıkı
obje *m* obje
objektîf *rd* **1.** objektif **2.** *fiz* objektif (fotoğraf makinesi, mikroskop, dürbün gibi optik aletlerin mercek sistemi)
objektîfbûn *m* nesnelleşme
objektîf bûn *fel l/ngh* objektifleşmek, nesnelleşmek
objektîfbûyîn *m* objektifleşme, nesnelleşme
objektîfî *m* objektiflik, nesnellik
objektîvîst *rd/nd* objektivist, nesnelci
objektîvîzm *fel/m* objektivizm, nesnelcilik
obûa *m* obua (müzik aleti)
obûajen *nd/nt* obuacı
obûajenî *m* obuacılık
obus *m* obüs
ocax *m* **1.** ocak (ısı vererek üzerine veya içine konulan maddeyi ısıtan, pişiren, eriten alet veya araç) * **ocaxa don** gaz ocağı **2.** ocak (kahvelerde, kuruluşlarda çay, kahve vb. nin yapıldığı yer) * **ocaxa çayê** çay ocağı **3.** ocak (bir şeyin ençok bulunduğu veya yapıldığı yer) * **ocaxa xêran** hayır ocaxı **4.** ocak (bazı deyimlerde, ev, aile, soy) * **ûrt û ocaxa wan kor bû** ocakları söndu **5.** ocak (bazı hastalıkları iyi ettiğine inanılan aile) **6.** yuva (bir şeyin öğretildiği yer) ~**a** (an jî **ûrta**) **bav û kalan** aile ocağı ~**a (yekî) bila nebirîn** ocağı tütmek ~**a gazîn** gaz ocağı
ocaxkor *rd* kör ocak (çocuksuz aile)
ocaxkorbûn *m* körelme, soyu tükenme
ocaxkor bûn *l/ngh* körelmek, soyu tükenmek, ocağı kör olmak
ocaxkorbûyî *rd* körelmiş (soyu tükenmiş olan)
ocaxkorbûyîn *m* körelme, soyu tükenme
ocaxkorî *rd* körelmiş (soyu tükenmiş kimse)
ocaxkorkirin *m* köreltme (soyunun bitmesine sebep olma)
ocaxkor kirin *l/gh* köreltmek (soyunun bitmesine sebep olmak)
ocaxkorkirî *rd* köreltilmiş (soyunun bitmesine sebep olunmuş olan)
ocaxvan *nd/n* ocakçı (kahvelerde ocak başında kahve, çay gibi şeyleri hazırlayan)
ocaxvanî *m* **1.** ocakçılık **2.** *dîr/rd* ocaklı (ocaktan olan yeniçeri)
ocaxzade *rd* ocakzade
oço *n* et (çocuk dilinde)
od *bnr* ode
ode *m* **1.** oda **2.** *bz* oda * **odeya bazirganiyê** ticaret odası ~ ~ oda oda ~**ya bendewariyê** bekleme odası ~**ya ezeban** bekâr odası ~**ya (yekî) gerîn** sürekli misafiri olmak ~**ya (yekî) ji mêvanan xalî nebûn** sürekli misafiri olmak ~**ya mêvanan** misafir odası (veya salonu) ~**ya rûniştinê** oturma odası ~**ya nivistinê** (an jî **razanê**) yatak odası ~**ya pîşesazan** sanayi odası ~**ya tarî** karanlık oda ~**ya xwarinê** yemek odası
odegerên *nd/nt* misafirperver
odegerênî *m* misafirperverlik
odeon *m* odeon
oderato *mzk/m* oderato
odevan *nd* odacı, artık divanda oturabilen kimse

odeya gund *nd* köy odası
odeya malê *nd* haramlık
odeya nivistinê *nd* yatak odası
odeya pîrekan *nd* haramlık, kadınlar odası
odeya rontgenê *nd* röntgen odası
odeya rûniştinê *nd* oturma odası
odeya xwarinê *nd* yemek odası
odeyî *rd* odalı * **xaniyekî sê odeyî** üç odalı ev
odîtoryûm *m* oditoryum, dinleme salonu
odyometre *m* odyometre
of *b* of, öff
ofîn *m* oflama ~ **pê ketin** of çekmek ~ rahiştin of çekmek
ofînî *m* oflama ~ **kirin** oflamak
ofîs *m* ofıs
oflaz *rd* **1.** sevimli **2.** mağmur
ofrîs *bot/m* ofris (Ophrys)
ofsayt *sp/m* ofsayt
ofset *m* ofset, düz baskı
oftalmolog *nd/nt* oftalmolog
oftalmolojî *bj/m* oftalmoloji, göz bilimi
oftalmoskop *bj/m* oftalmoskop
ogaç *n* üç yaşında koç
oge *rd* üvey
oglena *zo/m* öglena
oh *h* ey (usanç anlatır, söylerken uzatılır) * **oh, de êdî bes e** ey, yeter be
oha *h* (kaba kimseler için)
ohe *b* sığıra dur anlamında ünlem
oho *b* dur (öküz için)
ohnay *b* oh
ohr *m* örk, örük, sikke (hayvanları bağlamak için yere çakılan ağaç kazık)
ohrkirin *m* örkleme
ohr kirin *l/gh* örklemek
ohrkirî *rd* örklenmiş olan
ojdan *bnr* ûjdan
oje *m* oje
ojedar *rd* **1.** ojeli (oje sürülmüş olan) **2.** ojeli (içinde oje bulunan)
ojekirî *rd* ojeli (oje sürülmüş olan) * **neynoka ojekirî** ojeli tırnak
ojetêdayî *rd* ojeli (oje sürülmüş olan)
ojît *jeo/m* ojit
-ok *rz/m* isim ve sıfattan sıfat yapım soneki (Türkçedeki /cik/ eki anlamını da verir, küçültme ve sevgi eki olarak kullanılır) * ***keçel*ok** keloğlan * ***mal*ok** evcik
okalîptûs *bot/m* okaliptüs (Eucalyptus globulus)
oke *m* kemer
-okî *rz-m* sıfat yapım soneki
oksalat *kîm/m* oksalat
oksalîk *kîm/rd* oksalik
oksîjen *m* oksijen (kısaltması O) ~ **danê** *bj* hava vermek ~ **kirin (tiştekî)** oksijenlemek
oksîjendar *rd* oksijenli (içinde oksijen bulunan)
oksîjen kirin (tiştekî) *l/bw* oksijenlemek
oksîjenkirî oksijenli * **porê oksîjenkirî** oksijenli saç
oksîlît *kîm/m* oksilit
oksît *kîm/m* oksit
oksîta nîtrîk *kîm/nd* nitrik oksit
oksîtîbûn *m* oksitlenme
oksîtî bûn *kîm l/ngh* oksitlenmek
oksîtîbûyîn *m* oksitlenme
oksîtîkirin *m* oksitleme
oksîtî kirin *kîm l/gh* oksitlemek
oktan *kîm/m* oktan
oktant *ast/m* oktant
oktav *mzk/m* oktav
okuler *fiz/m* oküler
okume *bot/m* okume (Aucoumea)
okyanûs *erd/m* okyanus, umman, ana deniz
okyanûsnas *nd/nt* denizbilimci
okyanûsnasî *m* denizbilimi, oşinografı
ol *m* **1.** din (toplumsal kurum olarak) **2.** din (dinsel kuralları sağlayan düzen olarak) * **ola Îslamê** İslam dini **3.** *mic* din (inanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç veya ülkü) **(ji) ~a bavê xwe derketin** açılıp saçılmak (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlamak)
olam (I) *m* **1.** angarya (ücretsiz ve zorla yaptırılan iş) **2.** angarya (feodalite döneminde köylülerin zorunlu, ücretsiz yaptıkları hizmet)
olam (II) *m* teslim olma ~ **girtin** teslim almak
olan *m* yankı, aksiseda ~ **dan** yankı yapmak, yankılanmak
olandan *m* **1.** yankılanma, yankılama, aksetme, ötme **2.** çınlama **3.** yansıtma, aksettirme
olan dan *l/gh* **1.** yankılanmak, yankılamak, aksetmek, ötmek * **qube olan** dide kubbe ötüyor * **li cihê biqube deng olan dide** kubbeli yerde ses akseder **2.** çınlamak **3.** yansıtmak, aksettirmek
olandar *rd* yankılı
olandayî *rd* yankılanmış olan
olandayîn *m* **1.** yankılanma, yankılanım **2.** çınlama **3.** yansıtma, aksettirme
olander *rd* yankılayıcı
olang *m* beşik
olanî *rd* yankısal
olanvedan *m* yankılanma
olan vedan *l/gh* yankılanmak
olanvedayî *rd* yankılanmış olan
olanvedayîn *m* yankılanım
olanzan *nd/nt* akustik bilimci
olanzanî *m* akustik, akustik bilimi
olaq *bnr* welaq
olax *m* **1.** çevre **2.** yaylım yeri, otlak
olçek *bnr* ölçek **~a çov pêxistî** silme ölçek **~a kul** konik tepeli doldurma ölçek
olçim *rd* sulu, yapışkan, geveze (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresinin tedirgin eden kimse)
olçimî *m* sululuk ~ **kirin** sululuk yapmak (veya etmek)

oldaner *n* din kurucusu
oldar *rd* dindar
oldarî *m* 1. dindarlık 2. *ol* tarikat
-ole *rz/m* isimden isim yapım soneki * **qîzole**
olederî *rd* din dışı
olefîn *kîm/m* olefin
oleîk *kîm/m* oleik
oleîn *kîm/m* olein
oleometre *m* oleometre, sıvıölçer
olêy *b* ole
olfatûn zarif, alımlı kız veya kadın
olg *m* zincir
olguhêr *rd* dönme (din değiştirmiş olan)
olik (I) *m* köşek, torum, potuk (deve yavrusu) ~ **anîn** köşeklemek
olik (II) *m* oluk
olî (I) *m* 1. çatı katı odası, üst oda 2. iki katlı yapı
olî (II) *rd* dinî, dinsel
olîgarşî *sos/m* oligarşi, takım erki
olîgoklaz *jeo/m* oligoklâz
olîjîst *jeo/m* olijist
olîmpiyad *m* 1. olimpiyat (eskiden Yunanistan'da Zeus onuruna yapılan yarışmalara verilen ad) 2. olimpiyat (her dört yılda bir, başka ülkede yapılan, yanlızca amatörlerin katıldığı uluslararası spor yarışmaları) 3. olimpiyat (çeşitli spor dallarında düzenlenen yarışma) * **leyzên havînê yên olîmpiyadê** yaz olimpiyat oyunları
olîta *rd* enayi
olîvîn *jeo/m* olivin
olk *m* örk, örük (kazığa bağlayarak otlatma ~ **kirin** örüklemek, kazığa bağlayarak otlatmak
olkî *rd* 1. dinî, dinsel 2. *h* dine yaraşı bir biçimde
olnas *nd/nt* din bilgini, din uzmanı
olnasî *m* din bilginliği, din uzmanlığı
olparêz *rd* dinci
olparêzî *m* dincilik
olperest *nd/nt* 1. koyu dinci, kökten dinci 2. yobaz
olperestane *h* yobazca
olperestbûn *m* yobazlaşma
olperest bûn *l/ngh* yobazlaşmak
olperestbûyîn *m* yobazlaşma
olperestî *m* 1. koyu dincilik, kökten dincilik 2. yobazlık
olperwer *rd* dindar
olperwerî *m* dindarlık
olrê *m* mezhep
olwer *rd* dindar
olwerî *m* dindarlık
olzan *nd/nt* din bilgini, din bilimci
olzanî *m* din bilim, ilahiyat, teoloji
om, ohm *fiz/m* (fizîkçi Georg Ohm'un adından) om, ohm
omay *m* dilenirken elde edilen şey, buradaki dilenme bir şey istemeden dilenmedir, verilirse alınır, bu dilenme biçiminde dilenen kimse zengin de olabilir * **çûye omayê** dilenmeye gitmiş
omban *bnr* heban
omêd *m* umud, ümit
omfazît *mîn/m* omfazit
omidî *m* acur
omitî *rd* şirin, cana yakın
omlet *m* omlet, kaygana
onanîzm *m* onanizm, mastürbasyon
onc *ant/m* kalça
once *bot/m* yonca (Trifolium)
onejît *mîn/m* onejit
onî *as/n* kiriş, mertek (mimaride)
onîks *m* oniks, balgam taşı
onkolog *nd/nt* onkolog
onkolojî *m* onkoloji
onomastîk *m* onomastik
onomatepîk *rz/rd* yansımalı
onomatope *rz/m* yansıma
ons *m* ons (Fransa'da 30,59 gr, Holanda da 100 gr ve İngiltere'de de 28,349 gr olan bir ağırlık birimi)
ontojenez *biy/m* ontojenez, birey oluş
ontolojî *fel/m* ontoloji, varlık bilimi,
ontolojîst *nd/nt* ontolojist
oo *m* 1. inek (çocuk dilinde) 2. öküz (çocuk dilinde)
ook *m* buzağı (çocuk dilinde)
oosfer *biy/m* oosfer
oosît *biy/m* oosit
opal *jeo/m* 1. opal 2. opal (bir tür pamuklu kumaş)
opalîn *m* opalin
opera *m* 1. opera (müziklü tiyatro eseri) 2. opera (bu eseri uygulayan sanatçı topluluğu) 3. opera (böyle eserlerin oynandığı yapı)
operakomîk *m* operakomik
operasyon *m* 1. operasyon, ameliyat 2. operasyon, harekât * **operasyona leşkerî** askerî operasyon
operator *nd/nt* 1. operatör, cerrah 2. operatör (bazı teknik âletleri işletenlere verilen ad) 3. operatör, işletmen (bilgisayar işletmeni) 4. operatör (basılacak metinleri dizgi makinesine dizen kimse)
operatorî *m* 1. operatörlük, cerrahlık 2. operatörlük, işletmenlik (teknik aletleri kullanan, işleten kimse)
operet *m* 1. operet 2. operet (operet oynayan oyunculardan oluşan kuruluş)
operlor *m* oparlör
oportunîst *rd* oportünist
oportunîzm *m* oportünizm
opsiyon *m* opsiyon (bankacılıkta borç senetlerinin ödenmesi için tanınan iki günlük ek süre) 2. opsiyon (ticarette satıcının alıcıya tanıdığı süre) 3. opsiyon (belli bir tarih için vapur, uçak vb.de şarta bağlı yer ayırma)

optîk *fiz/m* **1.** optik **2.** *rd* optik (görme ile ilgili olan)
optîmetrî *fiz/m* optimetri
optîmîst *rd* optimist, iyimser
optîmîzm *m* **1.** optimizm, iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) **2.** optimizm , iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) **3.** *fel* optimizın, iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
opus *m* opus (kısaltması Op)
oqe *m* okka
oqeyî *rd* okkalık * **rûnê du oqeyî** iki okkalık yağ
oqyanûs *bnr* okyanûs
oran *m* sap, tahıl sapı
orandin *m* **1.** ulatma (insan için) **2.** böğürtme (manga, öküz vb. için)
orandin *l/gh* **1.** ulatmak (insan için) **2.** böğürtmek (manga, öküz vb. için)
orangutan *zo/n* orangutan (Pongo pygmaeus)
oratoryo *mzk/m* oratoryo
orcîk *m* bandırma
ordam *m* **1.** güzel ve alımlı yürüyüş **2.** form (bir şeyin istenilen ve olınası gereken durumu) * **ez ne di çax û ordama xwe de me** formunda değilim **ji ~a xwe ketin** formundan düşmek
ordek *m* ördek (Anas)
ordî *m* **1.** ordu (bir devletin silâlı kuvvetlerin tümü) **2.** ordu (bu topluluğun başlıca bölümlerinden her biri)
ordîgeh *m* **1.** kamp **2.** kamp (tutsakların veya siyasî sürgünlerin toplandığı yer) * **ordûgeha penaberan** mülteci kampı **3.** ordugah üs (harekâtın yürütülebilınesi için gerekli birliklerin, her türlü gereçlerin tamamlandığı, teçhizatın toplandığı, dağıltıldığı bölge) **~a dorvekirî** *lşk* açık ordugâh **~a zoremil** toplama kampı
ordinaryûs *nd/nt* ordinaryüs
ordîno *m* ordino
Ordûkî *m* Urduca (Pakistan'da konuşulan resmî dil)
Ordûyî *m* Urduca (Pakistan'da konuşulan resmî dil)
ore *m* **1.** değirmende sağa sola uçup konmuş çok ince un **2.** tanelerinden ayrılmamış buğday yığını
oreor *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğürmek
org *mzk/m* org
organ *ant/n* **1.** organ **2.** organ * **organa weşanê** yayın organı (mec) **~ê derkirinê** boşaltım aygıtı **~ê mêraniyê** erkeklik organı **~ê qanûndanînê** yasama organı **~ê tehmstînê** tat alma organı **~ê zaûzêbûnê** üreme organı **~ên daraziyê** yargı organları
organîk *rd* **1.** organik **2.** (mec) organik (bir görevi yerine getirmekle yükümlü kuruluşla ilgili) **3.** (mec) organik (güçlü, canlı ilişki)
organîzasyon *m* organizasyon
organîzator *nd/nt* organizatör
organîzatorî *m* organizatörlük, düzenleyicilik
organîze *rd* organize ~ **kirin** organize etmek
organîzebûn *m* organize olma, örgütlü olma, örgütlenme
organîze bûn *l/ngh* organize olmak, örgütlü olmak, örgütlenmek
organîzebûyî *rd* organize olmuş, örgütlenmiş
organîzebûyîn *m* organize olma, örgütlü olma, örgütlenme
organîzekirin *m* organize etme, örgütleme
organîze kirin *l/gh* organize etmek, örgütlemek
organîzekirî *m* organizeli, örgütlü
organîzma *m* organizma, uzviyet
organtî *m* organlık
orgazm *m* orgazm
orgjen *nd/nt* orgcu
orgjenî *m* orgculuk
orijîn *m* orijin
orijînal *rd* orijinal, özgün
Orim *nd* Rum
orim (I) *m* kuınaşın kenar suyu
orim (II) *bot/m* taneleri çavdara benzeyen çok başaklı bir bitki
orispî *rd/m* oruspu
orispîtî *m* orospuluk ~ **kirin** oruspuluk etmek (veya yapmak)
orîn *m* **1.** uluma (insan, iniltili ses çıkararak boğuk boğuk ağlama) **2.** böğürme, böğürüş (öküz, manda vb. için) **3.** bozlama (deve bağırma) **4.** uğuldama (rüzgâr sesi için)
orîn *l/ngh* **1.** ulumak (insan, iniltili ses çıkararak boğuk boğuk ağlamak) **2.** böğürmek (öküz, manda vb. için) **3.** bozlamak (deve bağırmak) **4.** uğuldamak (rüzgâr sesi için) ~ **jê çûn 1)** böğürmek **2)** ulumak **3)** bozlamak **4)** uğuldamak ~ **jê hatin 1)** böğürmek **2)** ulumak **3)** bozlamak **4)** uğuldamak
orînag *m* örnek (Ermeniceden)
orînî *m* **1.** böğürtü **2.** uğultu ~ **jê çûn 1)** böğürmek **2)** uğuldamak ~ **jê hatin 1)** böğürmek **2** uğuldamak ~ **kirin 1)** böğürmek **2)** uğuldamak ~ **pê ketin 1)** böüğürmek **2)** uğuldamak
orînîkirin *m* **1.** böğürme **2.** uğuldama (rüzgârın uğuldaması için)
orînî kirin *l/gh* **1.** böğürmek **2.** uğuldamak (rüzgârın uğuldaması için)
ork (I) *m* yöre, mıntıka
ork (II) *m* hayvan bağlamak için yere çakılan demir kazık ve zinciri ~ **kirin** hayvanın çayır veya çimende demir kazığa bağlamak
orkestra *m* **1.** orkestra * **orkestraya senfo-**

niyê senfoni orkestrası **2.** orkestra (eski Yunanlarda koro yeri) **3.** orkestra (sahneye yakın koltuklar) ~**ya armoniyê** *mzk* armoni orkestrası ~**ya senfoniyê** senfoni orkestrası
orkestradar *rd* orkestralı
orkestrayîkirin *mzk/m* orkestralama
orkîde *bot/m* orkide
orkînos *zo/m* orkinos (Thunnus)
orkît *bj/m* orkit
ornîtolog *nd/nt* ornitolog, kuş bilimci
ornîtolojî *m* ornitoloji, kuş bilimi
orojenî *m* orojeni, dağ oluşumu
ororîk *m* boru ~**a rabûnê** kalk borusu ~**a xwarinê** *lşk* karavana borusu
ortax *nd/nt* ortak
ortaxî *m* ortaklık
orte *m* **1.** orta **2.** *sp* orta **3.** orta boylu * **kinikê şeytanê, dirêjê ker heywanê, orteyê ruh û canê 4.** orta karar * **tehma wê orte ye** tadı orta kararda **5.** orta şekerli * **qehweyeke şekirê wê orte be, bide** bana orta şekerli bir kahve ver
ortehalî *rd* orta halli
ortehalîtî *m* orta hallilik
orte kirin *l/gh* ortalamak (futbolda)
Ortodoks *rd/nd* **1.** Ortodoks (doğmaya ve kilisenin öğretisine uygun) **2.** Ortodoks (Ortodoksluk mezhebinden olan kimse)
Ortodoksî *m* **1.** Ortodoksluk (meşru kilisenin resmî kararlarına uygun öğreti ve düşüncelerin tümü) **2.** Ortodoksluk (Doğu hristiyan kiliselerince sürdürülen, Yunan ve Slâvların çoğunun benimsediği mezhep)
ortodontî *m* ortodonti
ortoklaz *jeo/m* ortoklâz
orton *m* **1.** orton **2.** *rd* orton (bu iplikten yapılmış kumaş)
ortopedî *m* ortopedi
ortopedîk *rd* ortopedik
ortopedîst *nd/nt* ortopedist
orxan *m* yorgan
oryantal *rd* oryantal
oryantalîst *nd/nt* oryantalist, doğu bilimci, şarkiyatçı
oryantalîzm *m* oryantalizm, doğu bilimi, şarkiyat
oryat *rd* **1.** fahişe **2.** utanmaz
oryatî *m* **1.** fahişelik **2.** utanmazlık
Os *kîm* Os (osmiyum elementinin kısaltması)
Osmanî *nd/rd* Osmanlı
Osmanîkî *m* **1.** Osmanlıca **2.** *h* Osmanlılara uygun bir biçimde
Osmanîtî *m* Osmanlılık
osmiyûm *kîm/m* osmiyum (kısaltması Os)
osta *nd/nt* **1.** usta **2.** usta (sanat öğreticisi) **3.** usta (zanaatçılar için san) * **hoste Mihemed** Mehmet usta **4.** *rd* usta (becerikli, mahir) **5.** (mec) usta (akıl veren veya öğreten) ~ **Necar razê weka her car** (an jî **gav) Xwedê yek e dergeh hezar** gün doğmadan neler doğar, sabah ola hayır ola ~**yê sazan** saz ustası
ostabûn *m* ustalaşma
ostakî *m* östaki
ostatî *m* **1.** ustalık **2.** ustalık (beceriklilik)
osteolog *nd/nt* osteolog, kemik bilimci
osteolojî *m* osteoloji, kemik bilimi
oşînograf *nd/nt* denizbilimci
oşînografî *erd/m* oşinografi, ana deniz bilimi
oşîq *zo/m* **1.** kedigillerden, benekli, çizgili yırtıcı bir hayvan **2.** benekli (mec)
oşkîn *bnr* xoşkîn
oşo *n* eşek (çock dilinde)
oşûr *dîr/m* öşür
otantîk *rd* otantîk
otaq *m* oda, otak
otarsî *m* otarsi
otax *m* otak, oda
otaxî *rd* odalı * **xaniyekî sê otaxî** üç odalı ev
otel *m* otel
otelvan *nd/nt* **1.** otelci (otel sahibi) **2.** otelci (otel işleten kimse)
otelvanî *m* **1.** otelcilik (otel sahibi olma durumu) **2.** otelcilik (otel işletme durumu)
otêl *bnr* otel
otî *m* **1.** ütü (ütü aracı) **2.** ütü, ütüleme ~ **kirin** ütülemek
otik (I) *m* deri altı beze
otik (II) *m* ince bulgurdan yoğurularak yapılan yemek
otîzm *ps/m* otizm, içe yöneliklik
oto *m* oto (otomobilin kısaltması)
otoban *m* otoban, otoyol
otobiyografî
otobiyografî *m* otobiyografi, öz yaşam öyküsü
otobiyografîk *rd* otobiyografik
otobus *m* otobüs
otobusvan *nd/nt* otobüsçü
otobusvanî *m* otobüsçülük
otoerotîzm *ps/m* otoerotizm, özün erosluk
otogar *m* otogar
otoklav *m* otoklav
otokontrol *psî/m* otokontrol, öz denetim
otokrasî *m* otokrasi
otokrat *nd/rd* otokrat
otolît *biy/m* otolit, işitme taşı
otomasyon *m* otomasyon, öz devim
otomat *m* otomat
otomatîk *rd* otomatik
otomatîkbûn *m* otomatikleşme
otomatîk bûn *l/ngh* otomatikleşmek
otomatîzm *m* otomatizm, öz devinim
otomobîl *m* otomobil * **otomobîla siwarbûnê** binek otomobil * **otomobîla zirxdar** zırhlı otomobil * **otomobîla servekirî** açık otomobil ~ **ajotin** otomobil sürmek
otomobîlfiroş *nd/nt* otomobilci, otomobil satan
otomobîlfiroşî *m* otomobilcilik, otomobil satıcılığı

otomobîlvan *nd/nt* otomobilci
otomobîlvanî *m* otomobilcilik
otomotîv *m* otomotiv
otonom *rd* otonom, özerk
otonomî *m* **1.** otonomi, özerklik **2.** *fel* otonomi, özerklik
otonomîxwaz *rd* otonomici,otonomi yanlısı
otonomîxwazî *m* otonomicilik
otopark *m* otopark
otoplastî *bj/m* otoplâsti
otopsî *bj/m* otopsi
otoray *m* otoray
otorê *m* otoyol
otorîte *m* otorite, sulta, yetke
otorîter *rd* otoriter, yetkeli
otosîst *ant/m* otosist, işitme kesesi
otostop *m* otostop ~ **kirin** otostop yapmak
otostopker *nd/rd* otostopçu
otostopkerî *m* otostopçuluk
ototrof *biy/rd* ototrof, öz beslenen
ototrofî *biy/m* ototrofi, öz beslenme
overtur *mzk/m* **1.** uvertür **2.** uvertür (pokerde oyuna başlayabilmek için gerekli el) ~ **kirin** uvertür yapmak
ovogon *biy/m* ovogon
ovolît *jeo/m* ovolit
ox *b* oh ~ **kişandin** oh çekmek
oxilme *hiq/m* **1.** arama, kontrol, arama tarama **2.** büyük kavga, savaş ~ **kirin** arama yapmak
oxilmekirin *m* **1.** arama (araştırma, yoklama) **2.** üst baş arama
oxilme kirin *l/gh* **1.** aramak (araştırmak, yoklamak) **2.** üst baş aramak
oxim *m* buğday hunisi
oxir (I) *nd* **1.** uğur **2.** *rd* uğur (bu nitelikte olduğuma inanılan şey)
oxir (II) *m* uğur (yönelme veya kalma durumunda; hedef, amaç, gaye yol) * **di oxira (yekî) de mirin** (bir kimsenin) uğurnda ölmek ~ **be** uğurlar ola, güle güle ~**a te** (an jî **we) ya xêrê be** oğurlar olsun, güle güle, yolun açık
Oxuzî *m* Oğuzca
Oxuzkî *m* Oğuzca (Türk dilinin Türkiye Türkçesi, Azerî Türkçesi, Türkmance, Gagavuzca ve Kırım Türkçesini içine alan grubun ortak adı)
oxweş *b* **1.** oh **2.** dünya varmış! * **hundir mîna zîndanê ye, oxweş derve çi xweş e** içerisi zindan gibiydi, dışarda dünya varmış ~ **bûye** oh olsun ~ **dilê (yekî) rihet bûn** oh canına değmek ~ **kişandin** oh çekmek
oxweşî *m* rahatlık, rahat, huzur ~**yek ji xwe nedîtin** rahat yüzü görmemek
oxweşik *b* **1.** oh **2.** dünya varmış! ~**ê kesî bi mirinê nayê** oh oldu dememek lazım
oxyay *b* oh, oh be ~ **bûye** oh olsun
oy *b* oy ~ **Xwedawo!** Allahım!
-oyî *rz/m* isimden sıfat yapım soneki * ***hêrs**oyî* sinirli
oyînkirin *m* arkasından tehditlerr savurma
oyîn kirin *l/gh* arkasından tehditlerr savurmak
oyşo *n* eşek (çock dilinde)
ozalît *m* ozalit
oze *m* enerji
ozmos *fiz/m* ozmos, geçişme
ozokerît *jeo/m* yer mumu, ozokerit
ozon *kîm/m* ozon
ozonkirin *m* ozonlama
ozon kirin *l/gh* ozonlamak
ozor *m* demet bağlama çubuğu

P

p, P Kürt alfabesinin on dokuzuncu harfi ve *pê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından dudaksı, ötümsüz kapantılı ünsüzleri gösterir
P *kîm* P (fosfor'un kısaltması)
Pa *kîm* Pa (protaktinyum 'un kısaltması)
pa (I) *d* bir şart edatı * **pa bi Xwedê** Allahıma
pa (II) *n* ayak
pab *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)
pabend *n* **1.** ayak bağı, köstek **2.** köstek, engel **3.** *rd* ayağı bağlı **4.** *mec* bağlı, sadık ***ez pabendê peymanê me** anlaşmaya bağlıyım ~ **bûn 1)** bağlanmak **2)** bağlı olmak, sadık olmak ~ **kirin** bağlamak
pabende *bnr* pabend
pabendî *m* bağlılık
pabest *rd* ayağı bağlı
pabeste *rd* ayağı bağlı
pabestî *rd* **1.** ayağı bağlı **2.** *mec* bağlı, sadık
pabestîbûn *m* bağlanma
pabestî bûn *l/ngh* bağlanmak
pabestîkirin *m* bağlama
pabestî kirin *l/gh* bağlamak
pabûn *m* kurtulma
pa bûn *l/ngh* kurtulmak
pabûs *rd* ayak öpen, el ayak öpen, yalaka
pabûsî *m* ayak öpme, el ayak öpme, yalakalık
pabûyîn *m* kurtuluş, kurtulma
pace *m* pencere
pacik *m* küçük pencere
paç (I) *n* **1.** sopa hakkı **2.** *bnr* bac
paç (II) *n* **1.** bez **2.** bez (herhangi bir iş için kullanılan dokuma) **3.** bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) **3.** *mec* elbise, giysi ~ **li serê xwe girê dan** başını çatmak ~ **pê xistin 1)** bezle silmek, tozunu almak **2)** paspas yapmak, paspaslamak ~ **û pûç** eski püskü çaput * **ar bi paç û pûçê te bikeve** evin yansın ~ **xistin guhê xwe** kendini vurdumduymazlığa vermek **~ê bin** etek bezi **~ê (wê) li ba bûn** paçavraları savrulmak **~ê mîziyê** etek bezi **~ê tozê** toz bezi **~ê zarokan** çocuk bezi **~ê sifreyê (an jî nan)** sofra bezi
paç (III) *m* öpücük, buse ~ **kirin** öpmek
paçe *n* paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)
paçerê *bnr* bacerê
paçê arvan *nd* iteği (un elerken dökülmemesi için yere serilen örtü)
paçê ber *nd* adet bezi (kadınların adet dönemlerinde bağladıkları bez)
paçê destan *nd* el bezi
paçê stû *nd* boyunluk
paçê ûtiyê *nd* ütü bezi
paçik (I) *m* süt sağımında kullanılan çömlek
paçik (II) *n* paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)
paçik (III) *n* **1.** bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) **2.** peçete (kumaş olanı için) **3.** peşgir (yemek yerkenkullanılan, el kurulanan, büyük mendil biçiminde bez) ~ **li binê (yekî) girê dan** bez bağlamak (bebeklerin altına bez koymak)
paçîk *bot/m* mısır
paçîkirin *m* öpme
paçî kirin *l/gh* öpmek
paçîn *rd* bez (bezden yapılmış olan) * **bebeka paçîn** bez bebek
paçîne *m* merdiven
paçînkirin *m* hasıraltı etme, sümenaltı etme
paçîn kirin *l/gh* hasıraltı etmek, sümenaltı etmek
paçkirin *m* öpme, öpüş
paç kirin *l/gh* öpmek
paçvan *nd/nt* çevirici, çevirmen, tercüman
paçvanî *m* çeviricilik, çevirmenlik, tercümanlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak
paçve *m* çeviri, tercüme
paçvedar *nd/nt* çevirici, çevirmen, tercüman
paçvedarî *m* çeviricilik, çevirmenlik, tercümanlık
paçvekirin *m* çevirme, tercüme etme

paçve kirin *l/gh* çevirmek, tercüme etmek
paçvekirî *rd* çevirili, tercümeli, tercüme edilmiş olan
paçvevan *nd/nt* çevirici, tercüman, dilmaç
paçvevanî *m* çeviricilik, tercümanlık, dilmaçlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak
paçvezan *nd/nt* çevirici, tercüman, dilmaç
paçvezanî *m* çeviricilik, tercümanlık, dilmaçlık
paçzan *bnr* paçvezan
padar *nd/nt* **1.** bakıcı * **gava ku jinik nexweş ket jê re padarek peyde kirin** kadın hastalanınca ona bir bakıcı temin ettiler **2.** bostan bekçisi
padarî *m* **1.** bakıcılık **2.** bostan bekçiliği
padaş *m* ödül, mükâfat
padaşt *m* **1.** ödül, mükâfat **2.** ikramiye, prim
padgan *m* karakol
padîgan *m* kışla
padîşah *n* padişah ~**ê keremê** iyilikler sahibi yüce Allah ~**ê mezin** Yüce Allah
padîşahane *h* padişahane (padişaha yaraşır bir biçimde)
padîşahî *m* **1.** padişahlık (padişah olma durumu) **2.** padişahlık (padişahın görevi) **3.** padişahlık (padişahın yönetimi) **4.** padişahlık (padişahın saltanat dönemi) **5.** padişahlık (padişah tarafından yönetilen ülke)
padok *m* padok (yarış atların yedekte gezdirildikleri yer)
padşah *bnr* padîşah
padval *m* bodrum (Rsça'dan)
paf *m* **1.** posa **2.** *rd* güçsüz, kof
pafte *m* **1.** pafta (büyük harita, plân veya modeli oluşturan ayrı parçalardan her biri) **2.** pafta, yivaçar (metal çubuk ve borulara diş açan araç)
pag (I) *m* duvara gömülü dolap
pag (II) *m* **1.** arsa **2.** çöplük
pag (III) *m* **1.** temel (bir evin veya çadırın temeli yeri) **2.** ören, harabe, virane, yıkı ~ **bûn** virane olmak ~ **kolandin** temel kazımak
pag (IV) *m* **1.** ahır **2.** hayvan tavlası
pagan *nd/rd* pagan (çok tanrılı dinden olan)
paganîst *nd/rd* paganist, çok tanrılı
paganîzm *m* paganizm, çok tanrılılık
page *bnr* pageh
pageh *m* **1.** ahır **2.** tavla (at ahırı)
pagend *jeo/n* **1.** yakut **2.** *rd* yakut (yakuttan yapılmış veya yakutla süslenmiş)
pagerî *lşk/m* devriye
pah *b* vay ~ ~ vay vay
pah (II) *b* yok, bitti (çocuk dilinde)
pahnî *bnr* panî
paj *b* pişik * **çaço paj** pişik
paje *m* kanıt, delil
pajedar *rd* kanıtlı
pajne *ant/m* **1.** topuk **2.** ökçe
pak *rd* **1.** pak, temiz (kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan, arık) **2.** temiz (özenle yapılmış, yanlışsız) * **karekî paq** temiz bir iş **3.** temiz (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, özürü olmayan) * **erebeyeke paq** temiz bir araba **4.** temiz (ahlâkça lekesiz, necip, nezih) **5.** iyi * **merivê pak pak e** iyi insan iyidir **6.** iyi (esen, sağlıkklı) * **hûn pak in?** iyi misiniz? **7.** iyi, orta (vasat) * **halê me pak e** durumumuz iyi (veya orta) **8.** iyice * maleke pak iyice bir ev ~ **bûn 1)** paklanmak **2)** iyi olmak, iyileşmek (hastalıktan kurtulmak **3)** iyi olmak (yerinde olmak, uygun gelmek) ~ **hiştin** temiz bırakmak, temiz tutmak ~ **kirin 1)** paklamak **2)** iyi etmek, iyileştirmek **3)** iyi etmek (uygun, yerinde bir davranışta bulunmak ~ **xerab** iyi kötü ~ **xwedî kirin** temiz tutmak
pakane *rd* **1.** pakça, temizce **2.** iyilikçe
pakbûn *m* **1.** temizlenme, arınma **2.** aklanma **3.** iyileşme, düzelme (iyi duruma gelme) **4.** iyileşme, sağalına (hastalıktan kurtulma, salâh olma, afiyet bulma, sağlığını kazanma)
pak bûn *l/ngh* **1.** temizlenmek, arınmak **2.** aklanmak **3.** iyileşmek, düzelmek (iyi duruma gelmek) * **tu xeman mexwe, di nêzik de wê kurik pak bibe** sen merak etme, yavrucak yakında düzelir **4.** iyileşmek, sağalmak (hastalıktan kurtulınak, salâh olmak, afiyet bulmak, sağlığını kazanmak)
pakbûyîn *m* **1.** temizleniş, arınış **2.** aklanış **3.** iyileşme, düzeliş (iyi duruma gelme) **4.** iyileşme, sağalış (hastalıktan kurtulma, salâh olma, afiyet bulma, sağlığını kazanma)
pakar *nd/nt* hizmetçi
pakarî *m* hizmetçilik
pakbinyad *rd* **1.** soylu, asil **2.** muhterem, nezih
pakdil *rd* iyi kalplı (veya yürekli)
pakepîso *rd* eh işte, hem iyi hem kötü
pakêt *m* paket ~ **kirin** paket etmek,
pakêtdar *rd* paketli
pakêtkirin *m* paketleme, paketleyiş
pakêt kirin *l/gh* paketlemek
pakêtkirî *rd* paketli, paketlenmiş olan
pakirin *m* kurtarma
pa kirin *l/gh* kurtarmak
pakirî *rd* kurtarılmiş olan
Pakistan *m* Pakistan
Pakistanî *nd/rd* Pakistanlı
pakî *m* **1.** temizlik, paklık, arılık (temiz olma durumu) **2.** temizlik (temiz durma veya tutma durumu) **3.** iyilik (iyi olma durumu) **4.** iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım) **5.** *mec* güzellik ~ **lê nehatin** güzellikten anlamamak ~ **paqij** tertemiz
pakîkirin *m* çekinme
pakî kirin *l/gh* çekinmek
pakîxane *m* rafineri
pakîze *rd* temiz (ahlâkça lekesiz, necip, nezih)
pakîzesiruşt *rd* iyi huylu, güzel huylu, temiz huylu

pakîzesiruştî *m* iyi huyluluk, temiz huyluluk
pakker *nd/nt* 1. temizleyici 2. iyileştirici 3. *m* deterjan, arıtıcı
pakkirin *m* 1. temizleme, temizleyiş, arındırma 2. paklama, aklama 3. temizleme, alma, süpürme 4. iyileştirme, sağaltma, düzeltme
pak kirin *l/gh* 1. temizlemek, arındırmak 2. paklamak, aklamak 3. temizlemek, almak, süpürmek * **tevnepîrikan pak bike** örümcek ağlarını al 4. iyileştirmek, sağaltmak, düzeltmek
pakkirî *rd* 1. temizlenmiş olan 2. iyileştirilmiş olan
paknivîs *m* 1. güzel yazı 2. *nd/nt* hattat, güzel yazı yazan 3. *rd* okunaklı
paknivîsî *m* hattatlık
paknîjad *rd* soylu, saf kan
pakoker *rd* temizleyici
pako pîso *h* iyi kötü
pakreftar *rd* iyi huylu, iyi davranış sahibi
pakrewan *nd/nt* şehit
pakrewanî *m* şehitlik
pakt *m* pakt
pakxwaz *nd/nt* purist
pakxwazî *m* purism
pakziman *rd* temiz dilli
pal (I) *n* tek elle atılabilen taş ~ **avêtin 1)** *mec* kötülemek, taşlamak, iftira etmek **2)** gülle atma tarzında spor yarışı ~ **avêtina nav şeq** bacak arasında fırlatma ~ **avêtina ser mil** omuzdan fırlatma
pal (II) *n* tüy * **pal û pirç** tüy ve kıl
pal (III) *erd/m* 1. yamaç 2. bayır 3. yokuş, rampa 4. *rd* sarp, yalman ~ **û berpal** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)
pal (IV) *m* arka
pal (V) *m* 1. dayangaç 2. dayanma ~ **dan** yaslanmak ~ **dan (tiştekî)** (bir şeye) dayanmak **~a xwe dan** yaslanmak, sırtını verip yaslanmak **~a xwe dan (cihekî)** (bir yere) sırtını dayamak (veya vermek)
paladyûm *kîm/m* paladyum (kısaltması pd)
palaftin *m* süzme
palaftin *l/gh* süzmek
palaftî *rd* süzme, süzülmüş olan
palak *m* kayak, ski
palamar (I) *m* saldırı, hücum
palamar (II) *der/n* palamar
palamarvan *n* palamarcı
palamûd *zo/m* palamut (Pelamyssarda)
palan (I) *n* kürtün, semer ~ **avêtin ser piştê** semer vurmak ~ **avêtin serê** semer vurmak ~ **dan piştê** semer vurmak ~ **lê kirin** semer vurmak ~ **qelaptin 1)** semeri devirmek **2)** pişman olmak, geri adım atmak, yan çizmek
palan (II) *m* 1. süzgeç 2. arıtım, rafinaj
palandin (I) *m* 1. süzme 2. arıtma 3. damıtma 4. *mec* süzme
palandin (II) *m* 1. itme (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) 2. itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itme (bulunduğu yerden aşağıya düşürme)
palandin (III) *m* kesme
palandin (I) *l/gh* 1. süzmek 2. arıtmak 3. damıtmak 4. *mec* süzmek * **bi serê çav xort paland** göz ucuyla delikanlıyı süzdü
palandin (II) *l/gh* 1. itmek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase palandin** masayı itmek 2. itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace paland** pencereyi yavaşça itti 3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew paland birkê** onu havuza itti
palandin (III) *l/gh* kesmek * **nefesa wî paland** nefesini kesti
palandî *rd* 1. süzme, süzülmüş olan 2. rafine, arıtılmış 3. damıtık, mukattar
palanek *m* arıtma evi, rafineri
palanfiroş *n* semerci (satan kimse)
palanfiroşî *m* semercilik
palanga *m* palanga
palanker *nd/nt* semerci (imal eden)
palankerî *m* semercilik
palankirin *m* semerleme
palankirin *l/gh* semerlemek
palankirî *rd* semerli (semer vurulmuş olan)
palansaz *nd/nt* semerci
palansazî *m* semercilik
palas (I) *m* palas (lüks otel veya güsterişli yapı)
palas (II) *m* 1. palas, yaygı (keçi kılından dokunmuş kalın kilim) 2. eski püskü şey 3. *rd/mec* dağınık, şapışal
palasqe *m* palaska
palav (I) *ant/m* çağnak, aminios suyu
palav (II) *m* uzun kuru ot
palav (III) *m* çul, giysi
palavêtin *m* kötüleme, taşlama, iftira etme
pal avêtin *l/gh* kötülemek, taşlamak, iftira etmek
palavte *m* süzgeç
palavtedar *rd* süzgeçli
palavtin *bnr* palaftin
palawtin *nd/nt* aday, namzet
palax (I) *m* kepçe
palax (II) *m* yere yatmış, kısa boylu kuru ot
palaxî *nd/nt* boğazlı, iştahlı, pis boğaz, midesiz, işkembesiz, maymun iştahlı (yenilemeyecek nitilekte olanları da yiyen) ~ **bûn** midesiz olmak, işkembesiz olmak, maymun iştahlı olmak
palaxîtî *m* boğazlılık, iştahlılık, midesizlik, işkembesizlik, pis boğazlık
palber *rd* dayanıklı
palbûn *m* sarplaşma
palbûnî *m* sarplık
paldan *m* 1. dayanma, yaslanma, dal verme (bir yere kendini dayama) 2. kaykılma 3. uzanma, yatma 4. itekleme, itme

pal dan *l/gh* **1.** dayanmak, yaslanmak, dal vermek (bir yere kendini dayamak) **2.** kaykılmak **3.** uzanmak, yatmak **4.** iteklemek, itmek
paldang *bnr* paldank
paldank *m* **1.** dayanak, mesnet **2.** payanda, destek **3.** koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye) ~ **kirin berê** payanda vurmak ~ **li berê xistin** payanda vurmak
paldankfiroş *nd/nt* koltukçu (satan kimse)
paldankfiroşî *m* koltukçuluk
paldanksaz *nd/nt* koltukçu (imal eden)
paldanksazî *m* koltukçuluk
paldar *nd/nt* dayanakçı
paldayî *rd* **1.** dayanık, dayalı, yaslanık **2.** kaykılmış **3.** uzanık
paldayîn **1.** dayanış, yaslanış, dal veriş (bir yere kendini dayama) **2.** kaykılış **3.** uzanış, yatış **4.** itekleme, itiş
palder *m* **1.** dayanak, mesnet **2.** *mec* dayanak (bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanıt)
paldim *bnr* paldûm
paldûm *m* paldım
pale *nd/nt* hasatçı, ırgat, orakçı ~**yê xerab das û tarê bi hev diguhêze** yuvarlanan taş yosun tutmaz
paleguh *ant/m* kulak tozu
palehî *bnr* paleyî
palemar *m* saldırı, hücum ~ **kirin** hücum etmek
paleograf *nd/nt* paleograf
paleografî *m* paleografi
paleontolog *nd/nt* paleontolog, taşıl bilimci
paleontolojî *m* paleontoloji, taşıl bilimi
paleozoîk *m* **1.** paleozoik, birinci çağ (en eski fosillerin oluştukları jeolojik zaman) **2.** *rd* paleozoik (bu zamanla ilgili)
palepal (I) *m* sere serpe
palepal (II) *rd* sağlam
palepesto *m* basınç
palepirtan *m* paralama, saldırma ~ **kirin** saldırıp parçalamak
palepiştî *m* dayanışma, omuzdaşlık
palepûş *m* boşa giden emek
palet *m* **1.** palet (ressamların boyaları üzerine dizerek fırça ile karıştırdıkları tahta veya porselen levha) **2.** palet (sanayide çeşitli amaçlarla kullanılan yayvan ve geniş levha) **3.** palet (hızlı yüzmek için ayağa geçirilen araç) **4.** palet (tank paleti)
paletdar *rd* paletli
paletî *m* **1.** hasatçılık, ırgatlık, orakçılık (hasatçı olma durumu) **2.** hasatçılık, ırgatlık, orakçılık (hasatçının işi)
palewraw *nd/nt* aday
paleyî *m* **1.** hasatçılık, orakçılık, ırgatlık **2.** hasat (ürün kaldırma ekin biçme işi) ~ **kirin** hasat etmek
palêv *bnr* palav

palfis *rd/argo* tembel, hantal
palge *m* yastık
palgeh *m* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)
palgî *m* koltuğun dayanma yeri
palik (I) *ant/m* göz kapağı ~**a çavê jêrîn** alt göz kapağı ~**a çavê jorîn** üst göz kapağı
palik (II) *erd/m* **1.** yamaç **2.** bayır **3.** yokuş, rampa
palik (III) *n* **1.** semer **2.** arkalık, semer (hamallar için) **3.** alık (hayvan çulu) ~ **dan piştê** semer vurmak
palik (IV) *m* **1.** dayanak, mesnet **2.** sütun
palik (V) *m* birdir bir
palik (VI) *n* **1.** pala (kürek gibi bazı araçların, enli ve yassı bölümü) **2.** rd pala bıyık
palikkirin *m* semerleme
palik kirin *l/gh* semerlemek
palikkirî *rd* semerli (semer vurulmuş olan)
paliqe *m* barbata (kale korkuluğu)
palitîn *m* süzme
palitîn *l/gh* süzmek
palî *bnr* palehî
palîme *bnr* palîmek
palîmek *bot/m* çayırlık yerde yetişen yenilir bir ot türü
palîmok *bot/m* yabanî sarmısak
palîn (I) *m* sabah, öğle ve akşam otlatılması
palîn (II) *m* **1.** süzülme, süzülüş **2.** arıtılma, arıtılış **3.** damıtılma, damıtılış
palîn (III) *m* itilme, itiliş
palîn (IV) *m* kesilme, kesiliş
palîn *l/ngh* **1.** süzülmek **2.** arıtılmak **3.** damıtılmak
palîn (II) *l/ngh* itilmek
palîn (III) *l/ngh* kesilmek * **nefesa min dipale** nefesim kesiliyor
palînek *m* süzgeç
palîngeh *m* arıtım evi, rafineri,
palînk *m* süzgeç
palîsat *bot/m* palisat
palk *m* dağ eteği
palkursî *n* koltuk (kol dayanacak yerleri olan rahat ve geniş sandalye)
palkursîfiroş *nd/nt* koltukçu (satan kimse)
palkursîfiroşî *m* koltukçuluk
palkursîsaz *nd/nt* koltukçu (imal eden)
palkursîsazî *m* koltukçuluk
palm *m* şamar ~ **danîn (yekî)** şamar atmak
palmisan *m* yoklama
palmisandin *m* yoklama (el ile dokunarak inceleme)
palmisandin *l/gh* yoklamak (el ile dokunarak incelemek) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtin, bi destên xwe ew palmisandin** etrafımda gördüğüm eşyayı ellerimle yokladım
palmisandî *rd* elle yoklanmış olan
palmisîn *m* elle yoklanma
palmisîn *l/ngh* elle yoklanmak
palmiye *bot/m* palmiye

palmîtat *kîm/m* palmitat
palmîtîk *kîm/rd* palmitik
palmîtîl *kîm/m* palmitil
palmîtîn *kîm/m* palmitin
palner *rd* dayandırıcı
palpişt *m* **1.** arkalık (sırt dayamaya yarar yer) **2.** yaslanan, dayanan **3.** dayanak, istinat, mesnet **4.** kanıt, delil **5.** *hiq* kanıt, delil, kanı verici öğe
palqijandin *m* patlatma
palqijandin *l/gh* patlatmak * **gilgil palqijandin** misir patlatmak
palqijîn *m* patlama
palqijîn *l/ngh* patlamak
paltin *bnr* palaftin
palto *n* palto
paluke *m* fabrika, tezgah
palûk *bnr* belot
palûke *m* imece
palûl *m* tabanı boyunduruğu bağlayan çubuk
palûr *bnr* pilor
palûşk *m* siğil
palût *bnr* belot
palûte *sos/m* imece ~**ya hev kirin** kubaşınak (imece ile iş yapmak)
palûtetî *m* imece olarak
palûze *bnr* palûte
palvedan *m* **1.** dayanma, yaslanma (bir yere kendini dayama) **2.** uzanma **3.** kurulma (rahatça oturma)
pal vedan *l/gh* **1.** dayanmak, yaslanmak (bir yere kendini dayamak) **2.** uzanmak **3.** kurulmak (rahatça oturmak) * **hate li quncik pal veda** gelip baş köşeye kuruldu
palvedayî *rd* **1.** dayanık, yaslanık **2.** uzanık **3.** kurulmuş
palvedayîn *m* **1.** dayanış, yaslanış (bir yere kendini dayama) **2.** uzanış **3.** kuruluş (rahatça oturma)
palyaço *nd/nt* palyaço
palyaçotî *m* palyaçoluk
palzûm *bnr* parzûn
pam *bnr* palm
pamal *rd* perişan
pamîdor *m* domates
pamp *m* posa
pan (I) *m* (**p** sert okunur) **1.** kin **2.** kötü edim **3.** tutum (bir konuya yaklaşım biçimi) * **panê xerab di cih de bihêle** kötü tutumunu bırak
pan (II) *rd* yassı ~ **bûn** yassılaşmak
pan (III) *m* **1.** bekleme, bekleyiş **2.** gözleme
pan *l/ngh* **1.** beklemek * li derve bipên dışarda bekleyin **2.** beklemek (süre tanımak, acele etmemek) * **hinekî din jî bipê, çawa be dê pak bibe** biraz daha bekle, nasılsa iyileşecek **3.** gözlemek
Panama *m* **1.** Panama (Panama ülkesi) **2.** panama (Orta Amerikadan yetişen bir bitkinin yapraklarından örülmüş yumuşak hasır şapka) **3.** panama (özel olarak dokunmuş bir tür kumaş)
Panamayî *nd/rd* Panamalı
panav *erd/m* plâto
panavî *m* düzlüğün orta yeri
panayîr *m* panayır
panayîrvan *nd/nt* panayırcı
panaz *nd* sahte mücevher
panbûn *m* yassılanma, yassılaşma
pan bûn *l/ngh* yassılanmak, yassılaşmak
panc *m* pençe
pancik *n* **1.** bacak **2.** baldırak (don, pantalon gibi giysilerin dizden aşağı olan bölümü) **3.** paçe (pantolon, don, şalvar gibi giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm) ~ **dan dest** paçayı kaptırınak ~ **hilçinandin** paçaları sıvamak * **te çem nedîtiye tu pancikan hildiçenî** dereyi görmeden paçaları sıvamak
pancikfireh *rd* paçalı * **derpiyê pancikfireh** geniş paçalı don
pançilandin *m* sarkıtma
pançilandin *l/gh* sarkıtmak
pançilandî *rd* sarkık, sarkıtılmış olan
pançilî *rd* sarkık
pançilîn *l/ngh* sarkmak
pançilîn *m* sarkma
pançilîtî *m* sarkıklık
panda *zo/m* panda (Ailurus fulgens)
pandar *nd/nt* bekçi, gözcü
pandarî *m* bekçilik, gözcülük
pandin (I) *m* bekletme
pandin (II) *m* açıklama, beyan etme
pandin (I) *l/gh* bekletmek
pandin (II) *l/gh* açıklamak, beyan etmek
pandirûs *rd* yarım kalmış, tamamlanmamış olan
pandî (I) *nd/nt* bekleyici, bekleyen, bekçi
pandî (II) *rd* beyan edilmiş olan
pandîspanya *m* pandispanya
pandomima *m* pantomîm
pandomîm *m* pantomîm
pandul *fîz/m* pandül, sarkaç
panel *m* **1.** panel (toplu görüşme) * **sibehê li televizyonê dê tevî panelê bibe** yarın televizyonda panele katılacak **2.** panel (çoğunlukla dikdörtgen biçiminde düzgün parça)
panelîst *nd/nt* panelist
panelvan *nd/nt* panelist
panelvanî *m* panelistlik
panêr *nd/nt* bekçi, nöbetçi
panêrî *m* bekçilik, nöbetçilik
pang (I) *m* irkinti (su için) ~ **dan** irkilmek
pang (II) *m* ahır
pang (III) *m* bekleme ~a (yekî) man (birini) beklemek
pange *bnr* pangeh
pangeh *m* ahır
pangêr *n* dam, toprak damlı ev
pangir *rd/nt* kinci, kindar

pangirî *m* kincilik
pangor (I) *n* yuvarlak, düzgün olmayan taş
pangor (II) *jeo/erd n* buzul taş, moren
panik (I) *m* damak ~**a dev** damak
panik (II) *m* sevici, lezbiyen
panik (III) *rd* **1.** yassı **2.** *m* yassı şekline getirilmiş yoğrulmuş bulgur haşlanarak (yumurta da **içinde olabilir) sonra da sos (salça, sarımsak, kıyma) dökülerek yapılan bir yemek** ~**a bêrê kürek ayası**
panikî (I) *m* sevicilik, lezbiyenlik
panikî (II) *m* bir börek türü
panikî (III) *rd* yassıca
panikîbûn *m* yassılanma, yassılaşma
panikî bûn *l/ngh* yassılanmak, yassılaşmak
panikîkirin *m* yassılama
panikî kirin *l/gh* yassılamak
panikîtî *m* yassılık
panî (I) *m* yassılık
panî (II) *ant/m* **1.** topuk **2.** topuk, ökçe (ayakkabı topuğu) * **paniya sola wê** ayakkabısının topuğu * **sola ku paniya wê bilind e** yüksek ökçeli ayakkabı **3.** ökçe (topuğun arka bölümü) ~ **dan (hesp)** mahmuzlamak ~ **li hev ketin** topuk çalmak ~**ya (yekî) bi bihostan pîvan** alnını karışlamak
panîbilind *rd* yüksek topuklu
panîdan *m* topuklama
panî dan *l/gh* topuklamak * **panî dan hêsp** atı topukladı
panîk (I) *bnr* pehnî
panîk (II) *m* panik, ürkü ~ **çêbûn** panik olmak ~ **çêkirin** panik yaratmak
panîk (III) *m* damak ~**a dev** damak
panîkêş *m* çekecek, ayakkabı çekeceği
Panîslamîst *nd/nt* Panislâmist
Panîslamîzm *m* Panislâmizm
panjûr *m* panjur
pankart *m* pankart
pankirin *m* yassılama
pan kirin *l/gh* yassılamak
pankras *sp/m* pankras
pankreas *ant/m* pankreas
pano *m* **1.** pano (üzerine bildiri, açıklama veya tanıtma kâğıtları tutturmak için hazırlanmış levha) **2.** pano (elektrik panosu) **3.** pano (süs levhaları için)
panok (I) *mzk/m* Botan bölgesinde kız ve erkek karşılıklı atışarak söyledikleri şarkı türü
panok (II) *nd/nt* nöbetçi, mühafız
panorama *m* panorama
panore *n* **1.** bir yılını doldurmuş eril hayvan yavrusu **2.** tosun (büyük çocuk) * **vî panoreyê hanê hê jî dimije** bu tosun hâlâ mama emiyor **3.** babaç
panorek *n* tosun
panoşk *rd* yassı
panoşkî *rd* yassımsı
panot *bnr* baknot
panpanok *m* sevici, lezbiyen
panpanoke *m* sevici, lezbiyen
panpanokî *m* sevicilik, lezbiyenlik
pansiyon *m* **1.** pansiyon (bütünü veya bir bölümü sürekli veya belli bir zaman için kiraya verilen ve isteğe göre yemek de verilen ev) **2.** pansiyon (ücretli öğrenci yurdu)
pansiyonvan *nd/nt* pansiyoncu
pansiyonvanî *m* pansiyonculuk
Panslavîst *rd* Panslâvist
Panslavîzm *m* Panslâvizm
pansûman *m* pansuman ~ **kirin** pansuman yapmak
pansûmankar *nd/nt* pansumancı
pansûmankarî *m* pansumancılık
pansûmanker *nd/nt* pansumancı
pansûmankerî *m* pansumancılık
pante *bnr* pate
panteîst *rd/nd* panteist, tüm tanrıcı, kamu tanrıcı
panteîzm *m* panteizm, tüm tanrıcılık, kamu tanrıcılık
panteon *m* **1.** panteon (Yunanlı ve Romalıların en büyük tapınaklarına verdikleri ad) **2.** panteon (bir halkın, bir ulusun bütün tanrıları) **3.** panteon (büyük yararlık göstermiş kimselerin gömüldüğü ulusal anıt)
pantograf *m* pantograf
pantol *n* pantolon
pantolon *n* pantolon
pantomîma *şn/m* pantomima, pantomim
pantor *n* pantolon
pantordirû *nd/nt* pantoloncu
pantordirûtî *m* pantolonculuk
panze *m* hilâl
panzehîr *m* panzehir
panzer *m* panzer
pap (I) *n* beş taşla oynanan çocuk oyunun
pap (II) *n* **1.** posa **2.** tortu, çökelti
pap (II) *n* dışkı (anüs yoluyla dışarı atıyan besin artığı) ~ **kirin** dışkılamak
papa *n* papa
papara *m* lavaş ekmeği, koyun yoğurtu (sarmısaklı olan), tereyağı ve tuz ile yapılan bir tür yemek
paparûk *zo/m* kelebek
papatî *m* **1.** papalık **2.** papalık (Papanın başkanı olduğu dini ve siyasi kurum)
papax *n* papak, kalpak
papaxan *zo/n* papağan
papaxanî *m* papağanlık
papaxfiroş *nd/nt* kalpakçı
papaxfiroşî *m* kalpakçılık
papxgenî *rd/mec* fakir, pasaklı
papaxvan *nd/nt* kalpakçı (imal eden)
papaxvanî *m* kalpakçılık
papaz *n* **1.** papaz (hristiyan din adamı) **2.** papaz (üzerinde papaz resmi bulunan iskambil kâğıdı)

papazî *m* papazlık
papel *n* **1.** papel (bir liralık kâğıt para) **2.** para (özellikle kâğıt para)
papêş *m* nezle, ingin
papik *bnr* pap (II)
papîçûk *m* pabuç
papîk *m* patik
papîrûs *bot/m* **1.** papirüs (Cyperus papirus) **2.** papirüs (eski Mısırlıların papirüs saplarında yaptıkları kâğıt) **3.** papirüs (bu kâğıda yazılmış el yazması) *m*
papîşok *m* patik (ayağa giyilen örme kalın çorap ve benzeri şey)
papkirin *m* dışkılama
pap kirin *l/gh* dışkılamak
paplûk *m* basamak * **paplûka nêrdewanê** merdiven basamağı
papo *m* oyalantı
papobûn *m* **1.** oyalanma, avunma **2.** takılma, eğleşme
papo bûn *l/ngh* **1.** oyalanmak, avunmak * **tu dibêjî qey ji dinyayê kerixiye, bi tu tiştî papo nabe** dünyadan bezmiş bir halı var, hiç bir şeyle avunamıyor **2.** takılmak, eğleşmek
papobûyîn *m* **1.** oyalanuş, avunış **2.** takılış, eğleşme
papoker *rd* oyalayıcı
papokirin *m* **1.** oyalama, meşgul etme **2.** eğleme, oyalama (vakit kazanmak için aldatma) **3.** *mec* oynatma (birini oyalamaya çalışma)
papo kirin *l/gh* **1.** oyalamak, meşgul etmek **2.** eğlemek, oyalamak (vakit kazanmak için aldatmak) * **wê hinek papo bikin heta ku ez têm** ben gelene kadar onu eğleyin **3.** *mec* oynatmak (birini oyalamaya çalışmak) * **ev serê du mehan e ku camêr papo dike** adamı iki aydır oynatıyor
papor (I) *m* gaz ocağı
papor (II) *m* vapur steamer
paposî *m* oyun, desise, hile
papûç *m* pabuç (çocuk ayakkabısı)
papûçank *m* pabuç (çocuk ayakkabısı)
papûçik *m* pabuç (çocuk ayakkabısı)
papûçsaz *nd/nt* papuççu
papûçsazî *m* papuççuluk
papûr (I) *dîr/m* beşten az çocuğu olandan alınmış bir tür vergi
papûr (II) *m* **1.** cadde **2.** şoşe yol ~ **û** ~ cadde boyunca
papûsî *bnr* pabûsî
papûşk *bnr* papûç
papyon *m* papyon
paq *ant/n* baldır, bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
paqij *rd* **1.** temiz (kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan) **2.** temiz (özenle yapılmış, yanlışsız) * **karekî paqij** temiz bir iş **3.** temiz (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, özürü olmayan) * **erebeyeke paqij** temiz bir araba **4.** temiz (ahlâkça lekesiz, necip, nezih) **5.** duru, karışık olmayan (dil) **6.** *mec* temiz, aydınlık (kötülükten uzak, saf) **7.** rüzgârdan savrulmuş buğday ~ **bûn** temizlenmek, paklanmak ~ **hiştin** temiz bırakmak, temiz tutmak * **mala xwe paqij dihêle** evini temiz tutuyor ~ **kirin 1)** temizlemek, paklamak **2)** soyup soğana çevirmek (adamakıllı soymak) **(tiştek)** ~ **kirin qedandin** külünü savurmak (bir şeyi tümüyle bitirip yok etmek) ~ ~ **1)** pırıl pırıl (yepyeni, tertemiz) * **her der paqij paqij e** her taraf pırıl pırıl **2)** *mec* pırıl pırıl (kusursuz, eksiği olmayan) ~ **xwedî kirin** temiz tutmak
paqijane *h* temizce
paqijayî *m* temizlik
paqijbûn *m* **1.** temizlenme, paklanma, aklanma **2.** temizlenme, arınma **3.** *mec* nurlanma
paqij bûn *l/ngh* **1.** temizlenmek, paklanmak, aklanmak **2.** temizlenmek, arınmak **3.** *mec* nurlanmak
paqijbûyîn *m* **1.** temizleniş, paklanış, aklanış **2.** temizleniş, arınış **3.** *mec* nurlanış
paqijhiştin *m* temiz bırakma, temiz tutma
paqij hiştin *l/gh* temiz bırakmak, temiz tutmak
paqijiya ziwa *nd* kuru temizleme
paqijî *m* **1.** temizlik, paklık **2.** temizlik, arılık, saflık **3.** temizlik (temiz olma durumu) **4.** temizlik (temiz durma veya tutma durumu) * **divê ku em zarokan hînî paqijiyê bikin** çocukları temizliğe alıştırmalıyız **5.** temizlik (temizleme işi) ~ **kirin 1)** temizlik yapmak **2)** temizlik yapmak (ortadan kaldırmak, öldürmek)
paqijîker *nd/nt* temizlikçi
paqijîkerî *m* temizlikçilik
paqijîvan *nd/nt* temizlikçi
paqijîvanî *m* temizlikçilik
paqijkar *nd/nt* temizleyici
paqijkarî *nd/nt* temizleyici
paqijker (I) *m* açmalık, deterjan
paqijker (II) *nd/nt* **1.** temizleyici **2.** temizleyici (temizleme işinin yapıldığı yer) **3.** *rd* temizleyici (temizleme özeliği olan) * **krema paqijker** temizleyici krem ~**ê gihûrê** süprüntücü ~**ê kolanan** sokak süpürücüsü ~**ê kulekan** ocakçı, baca temizleyicisi
paqijkera valak *nd* elektrik süpürgesi
paqijkerê ziwa *nd/nt* kuru temizleyici
paqijkerî *m* temizleyicilik ~**ya kulekan** ocakçılık
paqijkirin *m* **1.** temizleme, temizleyiş, aklama, paklama **2.** temizleme, arıtma **3.** temizleme, silme, alma **4.** *bj* temizleme (bir yara veya dokunun sağlam olmayan bölümlerini neşter veya bıçakla kesme) **5.** *mec* temizleme, süpürme (bitirme, tüketme), sünnetleme

(dibini silip süpürme) **6.** süpürme **7.** sökme (çıkması, akması kolaylaşma) **8.** silme (bir şeyin ıslaklığını giderme) **9.** silme (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma) **10.** silip süpürme (ne var ne yok hepsini alıp götürme)
paqij kirin *l/gh* **1.** temizlemek, aklamak, paklamak **2.** temizlemek, arıtmak **3.** temizlemek, silmek, almak * **tevnepîrikan paqij bike** örümcek ağlarını temizlemek **4.** *bj* temizlemek (bir yara veya dokunun sağlam olmayan bölümlerini neşter veya bıçakla kesmek) **5.** *mec* temizlemek, süpürmek (bitirmek, tüketmek), sünnetlemek (dibini silip süpürmek) * **tepsiyek borek paqij kir** bir tepsi böreği temizledi **6.** süpürmek **7.** sökmek (çıkması, akması kolaylaşmak) * **îlacê belxem paqij kirin** bu ilac balgam söktü **8.** silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe paqij kir** alnındaki teri sildi **9.** silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak) * **cam paqij kir** cam silmek **10.** silip süpürmek (ne var ne yok hepsini alıp götürmek) * **dizan mala wê paqij kirine** hırsızlar evini silip süpürmüşler
paqijkirina ziwa *nd* kuru temizleme
paqijkirî *rd* **1.** temizlenmiş **2.** silinmiş **3.** süpürülmüş olan
paqijtî *m* temizlik
paqiş *bnr* paqij
paqos *m* kuş lastiği, çata lastik
paqoşk *m* kuş lastik
paqreş *rd* **1.** kara baldırlı **2.** *mec* yiğit ~ **di ser xwe re nedîtin** kendinden üstün yiğit bulmamak
paqrût *rd* baldırı çıplak
paqrûtî *m* çıplak baldırlılık
par (I) *bnr* pê û par
par (II) *m* **1.** pay, hisse, üleş (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) **2.** pay, , üleş (eşit bölüm) * **vê bikin pênc paran** bunu beş pay yapın ~ **bûn** üleşmek ~ **dan** pay vermek ~ **dan (yekî)** (birine) pay vermek ~ **kirin** pay etmek **~a berxê nêr her gav kêr e** yiğit her zaman kavgaya hazır olmalıdır **~a dengnekirinê** sus payı, susmalık **~a dilê xwe kirin** kendine yer etmek **~a dirûtinê** dikiş payı, makas payı (veya hakkı) **~a gerokan çû ber babîsokan** dilencinin payı her zaman tehlikededir ~ **gerokan xwar pisîkan** dilencinin payı her zaman tehlikededir **~a karê** *bz* kâr payı **~a (yekî) ketin** (birinin) payına düşmek, (birine) rast gelmek * **qumaşê baş para min ket** kumaşın iyisi bana rast geldi **~a pir 1)** çoğu **2)** aslan payı **~a qazancê** kâr payı **~a xwe jê derxistin** payını çıkarmak **~a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak **~a xwe stendin** (an jî **girtin)** payını almak **~a yê paşîn tune** sona kalan donakalır **~a zêde 1)** aslan payı **2)** makas payı **~ên saetê** *ast* saat dilimi
par (III) *nd* art, arka, peş, geri (ön karşıtı)
par (IV) *rd/h* bıldır, geçen yıl, geçen sene
par (V) *nd* gecenin üçte biri * **parek ji şevê çûbû** gecenin üçte biri gitmişti
parabelo *m* parabellum (otomatik bir tabanca)
parabelûm *m* parabellum (otomatik bir tabanca)
parabol *mat/m* parabol
parabolîk *mat/rd* parabolik
paraboloît *mat/m* paraboloit
paraçol *der/m* paraçol
parad *m* tören
parada fermî *nd* geçit töreni
paradî *m* paradi
paradîgma *m* paradigma
paradoks *m* paradoks
paradoksî *rd* paradoksal
paraf *m* paraf
parafazî *bj/m* parafazi, söz karışıklığı
parafe *rd* parafe ~ **kirin** parafe etmek, parafelemek
parafîn *kîm/m* parafin
parafînkirin *m*parafinleme
parafîn kirin *l/gh* parafinlemek
parafînkirî *rd* parafinli, parafinlenmiş olan
parago *nd/nt* **1.** bekçi, korucu **2.** gardiyan
paragotî *m* **1.** bekçilik, koruculuk **2.** gardiyanlık ~ **kirin 1)** bekçilik etmek **2)** gardiyanlık etmek
paragraf *m* **1.** paragraf (herhangi bir yazının bir satır başından öteki satır başına kadar olan bölümü) **2.** paragraf (kanun maddelerinin kendi içlerinde satır başlarıyla ayrıldıkları ufak bölümlerden her biri) **3.** paragraf (çengel işaretinin bir başka adı)
parahan *m* kaburga
parak *m* börek
paraka *m* paraka
parakete *der/m* **1.** parakete (geminin saatteki hızını anlamak için kullanılan aygıt) **2.** parakete (üzerinde yüzlerce iğneli köstek bulunan balık oltası)
parakîma *biy/m* parakıma, özek doku
paralaks *ast/m* paralâks
paralel *mat/rd* **1.** paralel, koşut **2.** *ast* paralel **3.** koşut, paralel (aynı zaman içinde gelişen, aynı özelikleri gösteren olay, düşünce vb.)
paralelî *mat/m* **1.** paralellik, koşutluk **2.** paralellik, koşutluk
paralelîkirin *m* paralelleştirme
paralelî kirin *l/gh* paralelleştirmek
paralelîzm *fel/m* paralelizm, koşutçuluk
paralojîzm *man/fel m* paralojizm
parametre *mat/m* parametre
parametredar *rd* parametreli
parametrîk *rd* parametrik

paran *mat/m* bölme * **kirariya paranê** bölme işlemi
parandin *m* **1.** bölme, paylaştırma **2.** *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma)
parandin *l/gh* **1.** bölınek, paylaştırmak **2.** *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak)
parang *m* kor, köz
paranî *m* **1.** lütuf, kerem (bağış olarak verme, iyilik) **2.** teveccüh, güleryüzlülük
parankîma *m* parankima
paranoya *bj/m* paranoya
paranoyak *rd* **1.** paranoyak (paranoya ile ilgili) **2.** paranoyak (paranoyaya tutulmuş kimse)
parantez *m* parantez, ayraç ~ girtin parantezi kapatmak ~ **vekir** parantez açmak
parasempatîk *rd* parasempatik
paraste *rd* korunan, koruma altında olan
parastek *m* koruma
parastin *m* **1.** savunma, savunuş, koruma, müdaafa etme **2.** savunma (söz veya yazıyla, birinin yanında olma) **3.** koruma (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) **4.** koruma (himaye etme) **5.** koruma (tehlikeli, zararlı durumları engelleme) **6.** koruma (süregelen bir durumun değişikliğe uğramasını önleme) **7.** esirgeme
parastin *l/gh* **1.** savunmak, korumak, müdaafa etmek * **welat parastin** yurdu savunmak (veya korumak) **2.** savunmak (söz veya yazıyla, birinin yanında olmak) **3.** korumak (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) **4.** korumak (himaye etmek) **5.** korumak (tehlikeli, zararlı durumları engellemek) * **ji bo ku mêweya biparêzin îlaç kirin** meyveleri korumak için ilâçladı **6.** korumak (süregelen bir durumun değişikliğe uğramasını önlemek) **7.** esirgemek
parastinî *m* **1.** korunma **2.** bağışıklık **3.** dokunulmazlık ~ **ji ser rakirin** dokunulmazlığını kaldırmak ~**ya dîplomatîk** diplomatik dokunulmazlık ~**ya qanûnî** yasal dokunulmazlık **(ji)** ~**yê bêpar hiştin** dokunulmazlığını kaldırmak
parastinkî *h* **1.** savunmaca **2.** korumaca
parastî *rd* **1.** savunulan, savunulmuş **2.** korunan, saklı, mahfuz * **her mafê wê parastî ye** her hakkı saklıdır **3.** dokunulmaz (ilişilmez, el sürülmez, taaruzdan masun) **4.** *bj* bağışıklı
parastû *m* ense
parasû *bnr* parsû
paraşût *m* paraşüt
paraşûtbaz *nd/nt* **1.** paraşütçü (bir uçaktan paraşütle atlamak ve yere iner inmez savaşabilmek amacıyla eğitilmiş asker) **2.** paraşütçü (bir hava taşıtında paraşütle atlayarak yere inen kimse)
paraşûtbazî *m* paraşûtçülük
paratoner *m* paratoner, yıldırımlık
parav (I) *m* köftehor kadın
parav (II) *rd* tembel
paravan *m* **1.** paravan **2.** *rd/nd mec* paravan (adından, yetkisinden, gücünden, kendisinden belli etmeden yararlanılan kimse veya kuruluş)
paravî *rd* bunak kadın
parawtin *m* süzme
parawtin *l/gh* süzmek
parawtî *rd* süzme, süzülmüş olan
paraxistî *rd* ertelenmiş
parazît *biy/m* **1.** parazit, asalak, tufeyli **2.** *m* parazit (radyo yayına karışan yabancı ses)
parazîtdar *biy/rd* **1.** parazitli **2.** parazitli * **radyo parazîtdar e** radyo parazitli
parazîtdarbûn *m* parazitlenme
parazîtdar bûn *l/ngh* parazitlenmek
parazîtî *biy/m* parazitlik, asalaklık, tufeylilik
parazîtolojî *m* parazitoloji, asalak bilimi
parbûyî *rd* paylaşık, bölünmüş olan
parç (I) *m* sürahi
parç (II) *m* **1.** sinir, öfke (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik) **2.** *psî* gevşeme (öfke, kaygı gibi ruhî gerilimin normal duruma gelmesi) ~**a (yekî) danîn** öfkesi geçmek, harı geçmek, sinirleri yatışmak, sükûnet bulmak, yatışmak, sakinleşmek (coşku, sinir, korku için; etkisi azalmak) * **bi zor û heft bela parça wî danî** zor bela sakinleşti ~**a (yekî) pê girtin** sinirlenmek ~**a (yekî) rabûn** sinirlenmek ~**a (yekî) rakirin** sinirlendirmek ~**a (yekî) rûniştin** yatışmak, teskin olmak, sakin olmak, sakin duruma gelmek, sinirleri gevşemek (veya yatışmak)
parçe *n* **1.** parça (bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey) * **ev parçeyê bexçe baş e** bahçenin bu parçası iyi **2.** parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bölüm) * **parçeyên vazoya ku şikiyayî** kırılan vazonun parçaları **3.** parça (bir kaçı bir araya gelince bir bütünü oluşturan şeylerin her biri) * **taximê xwarinê ku ji deh parçeyan hatiye pê** on parçadan oluşmuş yemek takımı **4.** parça (bir müzik veya edebiyat eserinin bir bölümü) **5.** ek (sonradan eklenen ilave) **6.** lime ~ **jê girtin** *bj* parça almak ~ **jê stendin** biyopsi yapmak ~ ~ **1)** parça parça **2)** lime lime ~ ~ **kirin 1)** parça parça etmek **2)** lime lime etmek ~ **wesle** bölük börçük ~ **wesle kirin** bölük börçük etmek ~**yek** bir karış (çok az) * **parçeyek erdê me heye** bir karış toprağımız var ~**yekî agir e 1)** ateş parçası (çok canlı, hareketli, becerikli ve çalışkan) 2) ateş par-

çası (çok yaramaz çocuk) ~**yekî Ecem e** ateş parçası (çok yaramaz çocuk) ~**yê canê (yekî)** (birinin) ciğerparesi ~**yê mezin guhê (yekî) bûn** (biri) paramparça olmak, lime lime olmak ~**yê şikandî** kırık, kırık parça * **parçeyê şikandî yê camê** cam kırığı ~**yê yêdek** yedek parça
parçebûn *m* 1. paralanma 2. parçalanma, bölünme (birlik bozulma)
parçe bûn *l/ngh* 1. parçalanmak 2. parçalanmak, bölünmek (birlik bozulmak)
parçebûyîn *m m* 1. paralanış 2. parçalanış, bölünüş
parçedar *rd* parçalı
parçefiroş *nd/nt* 1. parçacı (kumaş toplarından artmış parçaları satan kimse) 2. parçacı (makina yedek parçalarını satan kimse)
parçefiroşî *m* parçacılık
parçeker *rd* 1. parçalayıcı 2. parçalayıcı, bölücü, yarıcı (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacında olan)
parçekerî *m* 1. parçalayıcılık 2. parçalayıcılık, bölücülük, yarıcılık
parçekevir *jeo/n* taş (taş kütle)
parçekirin *m* 1. parçalama, parçalayış 2. parçalama, bölme (birliğin bozulmasına çalışma)
parçe kirin *l/gh* 1. parçalamak 2. parçalamak, bölmek (birliğin bozulmasına çalışmak)
parçekirî *rd* parçalı, parçalanmış olan
parçekî *rd* kısmî
parçenebûn *rd* bölünmez
parçenebûnî *m* bölünmezlik
parçeparçe *m* parça parça etme, paramparça etme, paralama
parçeparçebûn *m* parçalanmak, paralanma, parça parça olma
parçeparçe bûn *l/ngh* parçalanmak, paralanmak, parça parça olmak
parçeparçekirin *m* parçalama, paralama (genelikle yırtıcı hayvanlar için)
parçeparçe kirin *l/gh* parçalamak, paralamak (genelikle yırtıcı hayvanlar için) * **şêr ask parçeparçe kir** aslan ceylanı paraladı
parçeperst *nd/nt* parçacı
parçeperstî *m* parçacılık
parçewesle *rd* 1. paramparça 2. hurdahaş ~ **bûn** paramparça olmak ~ **kirin** 1) paramparça etmek 2) hurdahaş etmek
parçeweslebûn *m* 1. parçalanma, paralanma 2. hurdahaş olma
parçewesle bûn *l/ngh* 1. parçalanmak, paralanmak 2. hurdahaş olmak
parçeweslebûyîn *m* 1. parçalanış, paralanış 2. hurdahaş oluş
parçeweslekirin *m* 1. parçalama, paralama (genelikle yırtıcı hayvanlar için) 2. hurdahaş etme
parçewesle kirin *l/gh* 1. parçalamak, paralamak (genelikle yırtıcı hayvanlar için) * **şêr ask parçewesle kir** aslan ceylanı paraladı 2. hurdahaş etmek
parçik *n* 1. parçacık 2. *fiz* parçacık, partikül
parçimk *zo/m* yarasa
parçok *rd* parçalayıcı
parçok (II) *rd* sinirli
parçokî (I) *m* parçalayıcılık
parçokî (II) *rd* sinirlice, sinirli, asabî
parçokîbûn *m* asabîleşme
parçokî bûn *l/ngh* asabîleşmek
parçokîtî *m* sinirlilik
pardanî *m* taksit ~ **dan** taksit ödemek (veya vermek) bi ~ **taksitle** ~ ~ taksit taksit
pardanîkirin *m* taksitlendirme
pardanî kirin *l/gh* taksitlendirmek
pardar *nd/nt* 1. ortak 2. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên pardar ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır 3. paydaş, hissedar, hisseli
pardarî *m* 1. ortaklık 2. paydaşlık, hissedarlık ~ **kirin** ortaklık etmek ~**ya tixûbdar** *hiq* limitet ortaklık (şirket) ~**ya anonîm** *hiq* anonim ortaklık
pardarîbûn *m* ortaklaşma
pardarî bûn *l/ngh* ortaklaşmak
pardarîbûyîn *m* ortaklaşma
pardarîkirin *m* ortaklaştırma
pardarî kirin *l/gh* ortaklaştırmak
pardax (I) *m* bardak
pardax (II) *m* açkı perdah ~ **kirin** perdah vurmak (veya etmek)
pardaxker *nd/nt* perdahçı
pardaxkerî *m* perdahçılık
pardaxkirin *m* 1. açkılama, perdahlama 2. *mec* örtbas etme
pardax kirin *l/gh* 1. açkılama, perdahlamak 2. *mec* örtbas etmek
pardon *b* pardon
parduso *m* pardösü
pare *n* pare, parça ~ ~ pare pare, parçe parçe
parek (I) *mat/m* bölme işareti
parek (II) *rz/m* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler)
pareker *nd/nt* atımcı, hallaç
parekerî *m* atımcılık, halaçlık
parekîbûn *rzlm* ekleşme
parekî bûn *rz l/ngh* ekleşmek
parekîbûyîn *rzlm* ekleşme
paremî *bot/m* bir tür bitki
pareng *rz/m* ortaç, partisip, sıfat fiil ~**a çalak** etken ortaç ~**a nihoyî** *rz* durum ortacı ~**a qop** apocope particible ~**a raborî** *rz* geçmiş zaman ortacı
paresû *ant/n* kaburga, eğe
parevebûn *m* paylaşılma, bölüşülme
pareve bûn *l/ngh* paylaşılmak, bölüşülmek

parevebûyîn *m* paylaşılış, bölüşülüş
parevekirin *m* paylaşma, bölüşme **~a bi xwedayî** kul taksimi
pareve kirin *l/gh* paylaşmak, bölüşmek
pareyî *rd* kesirli
parêkirin *m* paylaşma, bölüşme **~a bi xwedayî** kul taksimi
parê kirin *l/gh* paylaşmak, bölüşmek
parêm *bot/m* bir bitki
parêsk *m* avlu
parêv (I) *m* bir yemek türü
parêv (II) *m* tandır kebabı
parêz (I) *m* **1.** hasbahçe **2.** park, gezinti yeri
parêz (II) *n* **1.** bostan (kavun, karpuz tarlası) **2.** harım (sebze ve meyve bahçesi)
parêz (III) *m* **1.** perhiz, diyet * **camêr nexweş e, parêz dike** adam hasta, diyet yapıyor **2.** oruç (haz veren şeylerden yoksunluk **3.** perhiz (Hristıyanların ve Yahudilerin belli günlerde et, yağ gibi bazı yiyecekleri yemeden tuttukları oruç) ~ **girtin** perhiz yapmak ~ **kirin** perhiz yapmak
parêz (IV) *m* **1.** savunu, savunma **2.** koruma
parêzan *m* savunuş
parêzbar *rd* **1.** savunabilir **2.** korunabilir, korunmalı
parêzdar *nd/nt* **1.** koruyucu, muhafız **2.** hemşire **3.** *rd* bağışık, korumalı
parêzdarî *m* **1.** koruyuculuk, muhafızlık **2.** hemşirelik
parêzdarkirin *m* bağışık kılma
parêzdar kirin *l/gh* bağışık kılmak
parêzdarkirî *rd* bağışık kılınmış
parêzek *nd/nt* koruyucu, hami
parêzer *nd/nt* avukat, savunman, müdafi
parêzerê xetê *sp/nd* kaleci
parêzerî *m* **1.** avukatlık, savunmanlık (avukat mesleği) **2.** avukatlık (avukatın yaptığı iş)
parêzertî *m* avukatlık
parêzgar *nd/nt* vali
parêzgarî *m* **1.** valilik (vali olma durum) **2.** valilik (valinin görevi) **3.** valilik (valilik makamı ve bu makama bağlı resmi dairelerin tümü)
parêzgeh *m* il, vilâyet **2.** eyalet
parêzger *nd/nt* **1.** savunmacı **2.** koruyucu, muhafız
parêzgerî *m* **1.** savunmacılık **2.** koruyuculuk, muhafızlık
parêzgir *rd* perhizkâr
parêzgirî *rd* perhizkârlık
parêzgirtin *m* perhiz tutma
parêz girtin *l/gh* perhiz tutmak
parêzgirtî *rd* perhizli, perhiz tutmuş olan
parêziya qanûnî *nd* yasal dokunulmazlık
parêziyî *rd* savunma ile ilgili
parêzî *m* **1.** savunu, savunma, müdafaa **2.** *sp* savunma, defans **3.** diet ~ **kirin** savunma yapmak **~ya (...) kirin** (birini veya bir şeyi) savunmak **~ya rewa** meşru savunma, meşru müdafaa **~ya tewş** boş savunma
parêzîbar *rd* savunabilir
parêzîn *m* savunum
parêzîtî *m* savunmacılık
parêzkar (I) *nd/nt* perhizkâr
parêzkar (II) *nd/nt* **1.** savunmacı, savunucu **2.** koruyucu, koruma, muhafız
parêzkar (I) *m* perhizkârlık
parêzkarî (II) *m* **1.** savunmacılık, savunuculuk **2.** koruyuculuk, korumalık, hakmi, muhafızlık
parêzker *nd/nt nd/nt* **1.** savunmacı, savunucu **2.** koruyucu, koruma, hakmilik, muhafız
parêzkerî *m* **1.** savunmacılık, savunuculuk **2.** koruyuculuk, korumalık, muhafızlık
parêzkirin *m* perhiz yapma
parêz kirin *l/gh* perhiz yapmak
parêzmend *nd/rd* hakmi, koruyucu
parêzmendî *m* hamîlik, koruyuculuk
parêzname *m* savunma, müdafaaname
parêznegirtî *rd* perhizsiz
parêztar *nd/nt* perhizkâr
parêztarî *m* perhizkârlık
parêzvan (I) *nd/nt* bostancı
parêzvan (II) *nd/nt* **1.** savunucu **2.** koruma, koruyucu
parêzvanî (I) *m* bostancılık
parêzvanî (II) *m* **1.** savunuculuk **2.** korumalık, koruyuculuk
parêzyar *nd/nt* savunman
parêzyarî *m* savunmanlık
parfûm *m* parfüm
parfûmerî *m* **1.** parfümeri **2.** parfümeri (kozmetik ve kokuların satıldığı dükkan)
parfûmerîtî *m* parfümeri, ıtriyatçılık
pargan *n* bacak
pargîdanî *m* şirket
pargon *bnr* pargûn
pargûn *m* çadır ve bazı yapıları sudan kuruma kanalı
parhevî *m* ticarî şirket
parinc *m* maaş ~ **dan** maaş vermek ~ **stendin** (an jî **girtin**) maaş almak
pariske *m* merdiven
parispan *n* yama
pariyê mihê *bot/nrd* yenebilir bir ot türü
parizîn *m* **1.** savunma **2.** korunma
parî (I) *n* **1.** kırıntı **2.** kırpıntı (kırpılan şeyden kalan küçük parça) **3.** lokma, sokum, banak * **pariyek nan dayê** bir lokma ekmek ona verdi * **pariyek nan** bir banak ekmek **4.** çiğnem, çiğnemlik **5.** *rd* kırpıntı (kırpıntı biçiminde olan) **(filan tişt)** ~ ~ **nan heta tu dikarî** (bir şeyi ekmeğe) katık etmek **~yên (yekî) jimartin** (birisinin) lokmasını saymak
parî (II) *n* **1.** parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bö-

lüm) * **pariyên kaxiz** kâğıdın parçaları 2. biraz (yeterince değil, yeter ölçüde değil) 3. biraz, bir parça (az miktarda, çok değil) * **em pariyek bêhna xwe vedin** pir parça dinlenelim * **parî baş e** biraz iyi * **min pariyek araq vexwar** bir parça rakı içtim * **pariyek xwe wê de bide** biraz öteye kay ~ ~ 1) parça parça 2) kıtır kıtır, lime lime ~ ~ **bûn** 1) parça parça olmak 2) kıtır kıtır doğranmak ~ ~ **kirin** 1) parça parça etmek 2) kıtır kıtır doğramak ~ **kirkitandin** çatra patra konuşmak ~**yek** 1) bir parça, azıcık 2) çat pat, çatapata

parîbûn *m* bölünme, bölünüş, üleşilme

parî bûn *l/ngh* bölünmek, üleşilmek

parîbûyîn *rd* bölünüş, üleşilme

parîk *m* lime

parîkirin *m* 1. bölme, bölüştürme, paylaşma, üleşme, üleştirme 2. dilme (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesme)

parî kirin *l/gh* 1. bölmek, bölüştürmek, paylaşmak, üleşmek, üleştirmek 2. dilmek (bir bütünü küçük ve yassı parçalara ayırarak kesmek)

parîn (I) *m* dua ~ **kirin** dua etmek

parîn (II) *m* bölüşme

parîn *l/ngh* bölüşmek

parînek *mat/m* bölüm (pölme işleminde elde edilen sayı)

parîte *m* parite

parîxwer *nd/rd* asalak, yiyici (başkaların sırtından geçinen)

parîxwerî *m* asalaklık, yiyicilik

parîz *m* 1. hasbahçe 2. park, gezinti yeri

parjimar *rd* kesirli sayı

park *m* 1. park (gezip hava almak için düzenlenmiş ağaçlık ve çiçekli büyük bahçe) 2. park (otopark) 3. park (trafık zorunlukları dışında durma biçimi) 4. park (cephane, makina veya otomobillerin bulunduğu yer) ~ **kirin** park etmek (veya yapmak)

parka *m* parka

parke *m* 1. parke (döşemelerde kullanılan küçük, biçimli tahta) 2. parke (düzgün bir biçimde yontulmuş, köşeli taşlarla yapılmış kaldırım) * **kevirê parkeyê** parke taşları

parkefiroş *nd/nt* parkeci (satan kimse)

parkefiroşî *m* parkecilik

parkevan *nd/nt* 1. parkeci (yapan kimse) 2. parkeci (parke ustası)

parkevanî *m* parkecilik

parkirin *m* 1. pay etme, bölüşme, bölüştürme 2. dağıtım, dağıtma (belli bir orana göre bölüştürme) ~**a bi biratî** kardeş payı ~**a eletexmîn** Allah taksimi

par kirin *l/gh* 1. pay etmek, bölüşmek, bölüştürmek 2. dağıtmak (belli bir orana göre bölüştürmek)

parkirî *rd* bpaylaşık, bölüşük

parkît *rz/m* sonek ~**a biçûker** *rz* küçültme soneki ~**a çawaniyê** *rz* niteleme soneki

parkûr *m* parkur

parlamen *m* parlâmento, meclis

parlament *bnr* parlamento

parlamenter *nd/nt* 1. parlâmenter, milletvekili 2. *rd* parlâmenter (parlâmentoya dayanan, parlâmentoyla ilgili) ~**ê serbixwe** bağımsız milletvekili

parlamenterî *m* parlâmenterlik, milletvekiliği

parlamenterîzm *m* parlâmentarizm

parlamento *m* parlâmento, meclis

parleşker *m* kolordu

parmehî *m* aylık taksit

parmend *nd/nt* 1. ortak 2. paydaş, ortak 3. *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **layên parmend ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır

parmendbûn *m* 1. ortak olma 2. paydaş olma 3. istifade etme

parmend bûn *l/ngh* 1. ortak olmak 2. paydaş olmak 3. istifade etmek

parmendî *m* 1. ortaklık 2. paydaşlık ~ **kirin** ortaklık etmek ~ **lê kirin** 1) iştirak etmek, katılmak 2) ortak olmak

parmendîbûn *m* ortaklaşma

parmendî bûn *l/ngh* ortaklaşmak

parmendîbûyîn *m* ortaklaşma

parmendîkirin *m* ortaklaştırma

parmendî kirin *l/gh* ortaklaştırmak

parmîrat *m* miras payı

parnic *m* yevmiye, günlük

parnihayî *rd* fail

paro *m* ağaçtan kürek

parodî *şn/m* parodi

parok *bot/m* bir tür mantar (pamuğa benzer ve barut yapımında kullanılır)

parole *m* parola

parone *bnr* panore

paronek *bnr* panorek

paronge *bnr* panorek

parpar (I) *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)

parpar (II) *m* bölük börçük, parça börçük

parparik *zo/m* kelebek

parparî *rd* bölük börçük olan

parparkirin *m* bölük börçük etme

parpar kirin *l/gh* bölük börçük etmek

parparkirî *rd* bölük börçük edilmiş olan

parpêv *hiq* anonim ortaklık (veya şirket)

pars (I) *zo/m* pars, leopar (Felis pardus)

pars (II) *m* 1. dilenme 2. parsa ~ **berhev kirin** parsa toplamak ~ **kirin** 1) dilenmek 2) parsa toplamak ~ **pê dan kirin** dilendirmek ~ **û pûrs** (an jî **pirûs**) dilenme ~ **û pûrs** kirin dilenmek

parsek *nd/nt* 1. dilenci 2. *mec* dilenci (ısrarla ve arsızca bir şey istiyen kimse) ~ **e, bi şûr û qertek e** ayranı yoktur içmeye, atla gider sıçmaya

parsekî *m* **1.** dilencilik (dilenci olma durumu) **2.** dilencilik (dilenciye yakışır davranış) ~ **kirin** dilencilik etmek (yapmak) ~ **pê dan kirin** dilendirmek, dilencilik yaptırmak
parsel *m* parsel
parselkirin *m* parselleme
parsel kirin *l/gh* parsellemek
parselkirî *rd* parselli, parsellenmiş olan
parseng *m* **1.** denge (bir nesnenin veya insanın devrilmeden durma hali) **2.** denge (siyasî güçlerin, yetkilerini birbirini sınırlayacak şekilde dağıtmaları) ~**a bêbiryar** *fiz* kararsız denge ~**a biryardar** *fiz* kararlı denge
parsengdar *rd* dengeli
parsenghildan *sp/m* **1.** halter (birbirine sapla bağlanmış iki gülle veya disklerden yapılmış araç) **2.** halter (bu aracı taldırmayı amaçlayan spor dalı)
parsenghilgir *nd/nt* halterci
parsenghilgirî *m* haltercilik
parsengkirin *m* dengeleme
parseng kirin *l/gh* dengelemek
parsengkirî *rd* dengelenmiş
parsêl *bnr* parsel
parsim *bj/m* nezle
parsimî bûn *l/ngh* nezle olmak
parsimî *rd* nezleli
parsing *m* çatı
parsî *bnr* parsû
parsîn (I) *m* imla
parsîn (II) *m* çözümleme
parsîn *l/ngh* çözümlemek
parsîw *bnr* parsû
parsk *n* vicdan
parsker *nd/rd* dilenci
parskerî *m* dilencilik ~ **kirin** dilencilik etmek
parskirin *m* dilenmek
pars kirin *l/gh* dilenmek
parskirî *rd* dilenmiş olan
parspan *m* yama
parsû *ant/n* **1.** kaburga, eğe (eğe kemiklerin oluşturduğu kafes) **2.** kaburga (göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya, önden de göğüs kemiğine eklenen uzun, yassı ve eğri kemiklerden her biri) **3.** kenar * **parsûyê kaseyê** kasanın kenarı ~**yê xwar** güvenilmez ~**yên (yekî) derketin** kaburgaları çıkmak ~**yên (yekî) di hev re derbas bûn** kaburgaları birbirine geçmek ~**yên (yekî) hatin jimartin** kaburgaları sayılmak, bir deri bir kemik kalmak ~**yên kurt** serbest kaburgalar ~**yên (yekî) xuya kirin** kaburgaları çıkmak
parsûgir *rd* gururlu, mağrur
parsûgirî *m* gururluluk, mağrurluk ~ **kirin** gururluluk yapmak
parsûhişk *rd* inatçı, sert kafalı
parsûhişkî *m* inatçılık
parsûstûr *rd* **1.** gururlu, mağrur **2.** inatçı
parsûstûrî *m* **1.** gururluluk, mağrurluk **2.** inatçılık
parşomen *m* parşömen
part (I) *m* **1.** parti, hizip * **tu ji kîjan partê yî?** hangi partidensin? **2.** ekip (oyunlarda)
part (II) *m* otuz adet, otuz tane (otuz taneden oluşan herhangi şey) * **partek hêk** otuz adet yumurta
part (III) *m* **1.** yığın, tokurcun (ot ve ekin yığını) **2.** kucak dolusu (kucak dolduracak kadar) * **partek nan** bir kucak dolusu ekmek
part (IV) *m* **1.** pay, hisse **2.** parsa ~ **kirin** parselemek
partenogenez *biy/m* partenojenez, döllenmesiz üreme
parter *m* parter
partilandin *m* haşlama (suda kaynatarak pişirme)
partilandin *l/gh* haşlamak (suda kaynatarak pişirmek)
partilîn *m* haşlanma (suda kaynatarak pişirmek)
partilîn *l/ngh* haşlanmak (suda kaynatarak pişirmek)
partisyon *mzk/m* partisyon
partiyane *h* partiselce
partiyetî *m* particilik
partiyî *rd* partili
partiyîtî *m* partililik
partî (I) 1. part (bir bütünün parçası) * **partiyek mal** bir parti mal **2.** *mzk* parti (armoniyi oluşturan ezgilerden her bir) **3.** parti (bazı oyunlarda bir kez) ~ **çêkirin** parti çevirmek ((kâğıt oyunları çin)
partî (II) *m* parti (siyasi parti) ~ **ava kirin (an jî danîn)** parti kurmak ~ **girê dan** parti kurmak ~ **damezirandin** parti kurmak ~**ya dijatiyê (an jî muxalefetê)** muhalefet partisi ~**ya sereke ya muxalefetê** ana muhalefet partisi ~**yên xwişk** kardeş partiler
partîgir *rd/nd* partici, partizan (parti taraftarı)
partîgirane *h* partizanca
partîgirî *m* partizanlık particilik
partîgirkî *h* partizanca
partîkok *m* partıcık
partîkul *fiz/m* partikül, parçacık
partîpartîbûn *m* hizipleşme, klikleşme
partîpartî bûn *l/ngh* hizipleşmek, klikleşmek
partîperest *nd/nt* partici, koyu parti taraftarı
partîperestî *m* particilik, koyu parti taraftarlığı
partîvan *nd/nt* **1.** partici **2.** partili
partîvanî *m* **1.** particilik **2.** partililik
partîvanîtî *m* particilik
partîzan *nd/nt* partizan (düşmanlarına karşı mücadele verilirken silâhlı harekete katılan kimse)
partîzane *h* partizanca
partîzanî *m* partizanlık
partîzankî *h* partizanca

partkar *rd* şişko
partkirin *m* parselleme
part kirin *l/gh* parsellemek
partoner *nd/nt* **1.** partöner (tiyatro, sinama vb. sanat kollarında özellikle baş rol oynayan sanatçının rol arkadaşı) **2.** partöner (kâğıt oyunlarında ortak) **3.** partöner (birlikte dans eden kimse)
parûxan *n* serbest kaburga
parvebûn *m* paylaşılma, bölüşülme, bölünüş
parve bûn *l/ngh* paylaşılmak, bölüşülmek, bölünmek
parvek *mat/m* bölme işareti
parvekar *nd/nt* bölücü
parvekarî *m* bölücülük
parveker (I) *mat/m* bölen
parveker (II) *rd* **1.** paylaşımcı **2.** bölücü, bölen **3.** bölücü (bir topluluğu, birliği parçalayan, bölme amacında olan)
parvekerî *m* **1.** paylaşımcılık **2.** bölücülük
parvekirin *m* **1.** paylaşma **2.** bölüştürme, bölme **3.** *mat* bölme (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırma)
parve kirin *l/gh* **1.** paylaşmak **2.** bölüştürmek, bölmek **3.** *mat* bölmek (bir niceliği iki veya daha çok eşit parçaya ayırmak)
parvekirox *nd/nt* **1.** paylaşımcı **2.** bölücü
parvekiroxî *m* **1.** paylaşımcılık **2.** bölücülük
parvenebûn *rd* bölünmez
parvenebûnî *m* bölünmezlik
parxaç *m* gömme (bir tür kül pidesi)
parxan *ant/n* **1.** kaburga, eğe (eğe kemiklerin oluşturduğu kafes) **2.** kaburga (göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya, önden de göğüs kemiğine eklenen uzun, yassı ve eğri kemiklerden her biri) **3.** serbest kaburga
parxane *bnr* parxan
parxanqalind *rd* gururlu
parxêl *m* **1.** kızak (öküz, at gibi hayvanlarca çekilen bir tür kızak) **2.** at arabası
parxêle *bnr* parxêl
parxone *bnr* parxan
parxur *rd* başkasının hissesini yiyen kimse
parxurî *m* başkasının hissesini yeme
parya *rd* parya
parz *bot/m* iğde
parza *bj/m* aşı ~ **kirin** aşı vurmak ~**ya xuriyan** çiçek aşısı
parzaker *nd/nt* aşıcı
parzakerî *m* aşıcılık
parzakirin *m* aşılama
parza kirin *l/gh* aşılamak
parzakirî *bj/rd* aşılı
parzan *m* arıtım
parzandin *m* süzme
parzandin *l/gh* süzmek
parzanekirî *bj/rd* aşısız
parze *bnr* parza
parzemîn *erd/m* ana kara, kıta ~a Asyayê Asya Kıtası
Parzemîna Amerîkayê *nd* Amerika Kıtası, Yeni Dünya
parzeng *m* ek, ilave
parzin *bnr* parzing
parzinandin *m* **1.** süzme, damıtma **2.** arıtma
parzinandin *l/gh* **1.** süzmlek, damıtmak **2.** arıtmak
parzinandî *rd* **1.** süzme, damıtık, mukattar **2.** arıtık, rafine
parzing 1. süzek (süzme işinde kullanılan bez torba (ayran, süt, peynir vb) **2.** süzek, süzgeç **3.** damıtıcı, imbik **4.** filtre
parzinî *rd* damıtık
parzinîn *m* **1.** süzülme, süzülüş, damıtılma **2.** arıtılma
parzinîn *l/ngh* **1.** süzülmek, damıtılmak **2.** arıtılmak
parzinîner *rd* **1.** süzücü **2.** *nd/nt* damıtıcı (damıtma işlerini yapan)
parzink *bnr* parzing
parzî *m* ıhlamur
parzîngeh *m* arıtım evi, rafineri,
parzûn kirin *l/gh* **1.** imbikten çekmek **2.** imbiklemek
parzûn kirin *l/gh* arıtmak
parzûn kirin *l/gh* süzmek
parzûn kirin süzmek
parzûn (I) *m* yünden yapılma süslü torba
parzûn (II) *m* **1.** süzek (süzme işinde kullanılan bez torba (ayran, süt, peynir vb) **2.** süzek, süzgeç **3.** damıtıcı, imbik **4.** filtre
parzûndar *rd* süzekli, süzgeçli
parzûng *m* **1.** damıtıcı, imbik **2.** filtre
parzûngeh *m* rafineri
parzûnkirin *m* **1.** süzme **2.** damıtma **3.** arıtma
parzûn kirin *l/gh* **1.** süzmek **2.** damıtmak **3.** arıtmak
parzûnkirî *rd* **1.** süzme, süzülmüş olan **2.** *kîm* damıtık **3.** arıtık, arıtılmış olan
pas (I) *bnr* pîs û pas
pas (II) *m* bekleme, gözetleme
pas (III) *rd* **1.** açık (kapalı karşıtı) * **ser wî pas e** üstü açık **2.** açık (örtüsüz, çıplak) ~ **kirin** (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak)
pas (IV) *sp/m* **1.** pas **2.** pas *b* ~ **dan** *sp* pas vermek ~ **dan hev** paslaşmak ~ **girtin** (an jî **stendin)** pas almak
pasaj *m* **1.** pasaj **2.** pasaj (yazı pasajı)
pasaparola *lşk/m* pasaparola
pasaport *m* pasaport
pasar (I) *m* **1.** dam saçağı **2.** çıkıntı (düz bir yüzeydeki bulunan ve hizayı aşan kısım)
pasar (II) *m* yaban
pasavan *bnr* pasvan
pasban *bnr* pasvan
pasbûn *m* **1.** üstü açılma **2.** **açıklık**
pas bûn *l/ngh* üstü açılmak
pas dan hev *l/bw* paslaşmak

pasdar *nd/nt* 1. muhafız 2. bekçi
pasdarî *m* 1. muhafızlık 2. bekçilik
pasevan *bnr* pasvan
pasgeh *m* gözetleme yeri
pasîban *bnr* pasvan
pasîf *rd* 1. pasif, edilgin 2. *rz* pasif, edilgen
pasîfbûn *m* 1. pasifleşme, edilginleşme 2. *rz* pasifeşme, edilgenleşme
pasîf bûn *l/ngh* 1. pasifeşmek, edilginleşmek 2. *rz* pasifeşmek, edilgenleşmek
pasîfbûyîn *m* 1. pasifleşiş, edilginleşme 2. *rz* pasifeşiş, edilgenleşme
pasîfî *m* 1. pasiflik, edilginlik 2. *rz* pasiflik, edilgenlik
pasîfkirin *m* 1. pasifleştirme, edilginleştirme 2. *rz* pasifleştirme, edilgenleştirme
pasîf kirin *l/gh* 1. pasifleştirmek, edilginleştirmek 2. *rz* pasifleştirmek, edilgenleştirmek
pasîftî *m* 1. pasiflik, edilginlik 2. *rz* pasiflik, edilgenlik
paskirin *m* açma (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma)
pas kirin *l/gh* açmak (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **serê xwe pas bike** başını aç
paskur *m* yaka, elbise yakası
paso *m* paso
pasodar *rd* pasolu
paspas *n* 1. paspas 2. paspas (yer silmekte kullanılan temizlik aracı) ~ **kirin** paspas yapmak
paspasker *nd/nt* paspasçı
paspaskerî *m* paspasçılık
paspaskirin *m* paspaslama
paspas kirin *l/gh* paspaslamak
pasqal *bnr* pesqel
pasqalyar *bnr* pesqelyar
pasta (I) *bnr* paste
pasta (II) *m* pasta (giysilerde dikişli kıvrım)
paste *m* pasta ~**ya ziwa** kuru pasta
pastefiroş *nd/nt* pastacı (satan kimse)
pastefiroşî *m* pastacılık
pasteker *nd/nt* pastacı (imal eden)
pastekerî *m* pastacılık
pastel *m* 1. pastel 2. *rd* pastel (pastel kalemle yapılan resim)
pastexane *m* pastahane
pastirme *m* pastırma
pastirmeker *nd/nt* pastırmacı
pastirmekerî *m* pastırmacılık
pastî *bnr* berstûk
pastîl *m* pastil
pastoral *wj/m* çobanlama, pastoral
pastorîzasyon *m* pastörizasyon
pastorîze *rd* pastörize ~ **kirin** pastörize etmek
pastûk *m* yaka (giysi yakası)
pasvan *nd/nt* 1. koruyucu, kolcu, muhafız 2. bekçi ~**ê kersaxê** (an jî **peravê**) kıyı muhafız ~**ê şevê** gece bekçisi ~**ê xetê** hat bekçisi
pasvanî *m* 1. koruyuculuk, kolculuk, muhafızlık 2. bekçilik ~ **kirin 1)** muhafızlık yapmak **2)** bekçilik etmek
paş *nd* 1. arka, geri, art (ön karşıtı) * **paş xanî** evin arkası * **rawestek piçek li paş mala me ye** durak evimizin biraz gerisinde 2. geri (geçmiş, mazi) * **êdî li paş tiştekî ku ez bêriya wî bikim nîn e** artık geride özleyeceğim hiç bir şey yok 3. erte * **paş şer** savaş ertesi 4. *rd* arka (arkada olan, arkada bulunan) * **bexçeyê li paş xanî** evin arka bahçesi 5. *der* kıç, pupa (gemi, kayık vb. için; arka) 6. kıç (art taraf) 7. *mec* kıç, popo ~ **stûyê xwe xurandin** kırıp boynunu gitmek, eliboş dönmek
paşa *n* paşa ~**yê keremê** iyilikler sahi Allah
paşandin *m* itiraz etme
paşandin *l/gh* itiraz etmek
paşatî *m* paşalık ~**ya zavê** gelinin damat evine gelmesiyle başlayan ve damadın gerdeğe girmesine kadar devam eden süre
paşavêj *rd* geri tepmeli
paşavêjî *m* geri tepme
paşayîn *h* sonradan
paşazade *nd* paşazade
paşazadetî *m* paşazadelik
paşbav *nd/rd* 1. babasının ölümünden sonra doğan çocuk 2. babası ölmüş çocuk, yetim
paşber (I) *lşk/n* artçı
paşber *nd* diğerinden sonra doğan çocuk (çoğu yerde erkek çocuk için)
paşbereyî *m* cephe gerisi
paşbêj *nd/nt* dedikoducu
paşbêjî *m* dedikoduculuk ~ **kirin** dedikoduculuk etmek (veya yapmak)
paşbir *lşk/n* artçı
paşbirî *lşk/m* 1. artçılık 2. çevirme
paşcephe *m* cephe gerisi
paşçav *nd* göz ardı
paşçavkirin gözardı etmek
paşçav kirin *l/gh* göz ardı etmek
paşdaçek *rz/m* art edat
paşdan *rz/m* art ek
paşdaniya çawaniyê *rz/nd* niteleme soneki
paşdaniya pêwendî *rz/nd* bağıntı soneki
paşdaniya alavî *rz/nd* araç soneki
paşdaniya biçûkker *rz/nd* küçültme soneki
paşdanî *rz/m* sonek ~**ya çawahî** niteleme soneki ~**yên biçûker** *rz* küçültme sonekleri
paşdank *rz/m* sonek
paşdar *lşk/n* artçı
paşdarî *lşk/m* artçılık
paşdawî *m* bitim, nihayet
paşdeavêtin *m* erteleme, talık
paş de avêtin *l/bw* ertelemek, talık etmek
paşdeavêtî *rd* ertelenmiş, ileriye atılmış
paşdeçûn *m* çöküş (ilerlemesi durup geriye gitme)
paş de çûn *l/bw* çökmek (ilerlemesi durup geriye gitme)

paş de dayîn *l/bw* geri tepmek * **çekê bi paş de da** silah geri tepti
paş de hatin *l/bw* geri tepmek
paşdehêl *rd* geriletici
paşdek *rz/m* sonek, art ek
paşdeman *m* geri kalma
paş de man *l/bw* geri kalmak
paşdemayî *rd* geri kalmış
paşdemayîn *m* **1.** geri kalma **2.** gerilik
paşdemayîtî *m* geri kalmışlık
paşderk *m* arkalık, kapı sürgüsü
paşderkî *rz/rd* art çıkışlı
paşdexistin *m* erteleme
paş de xistin *l/bw* ertelemek
paşdexîn *rd* erteleyici
paşdir *rd* dedikoducu
paşdoşkirin *m* artık yapma (çaydan türev yapma)
paşdoş kirin *l/gh* artık yapmak (çaydan türev yapmak)
paşebere *rd* son doğan çocuk
paşeherêm *m* art bölge
paşek *rz/m* sonek
paşeng *lşk/n* artçı
paşengî *lşk/m* artçılık
paşenî *m* cephe gerisi
paşepaş *h* gerisin geri, gerisin geriye ~ **çûn** gerisin geri gitmek, gerisin geriye gitmek
paşeroj *m* gelecek, ati (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal) * **ew der barê paşeroja me de biryar dide** geleceğimiz hakkında o karar veriyor ~**a (tiştekî) bûn** ardı kesilmek
paşerojzan *nd/nt* gelecek bilimci
paşerojzanî *m* gelecek bilimi
paşerok *m* gelecek, ati
paş-esmandev *ant/nd* art damak
paş-esmandevî *rz/rd* art damaksıl
paşewa *nd/nt* halef
paşewar *n* eski yerleşim yeri
paşezînk *m* terki, at terkisi
paşê *h* **1.** sonra, sonradan, ardından, arkasından, akabinde **2.** sonra (yoksa, aksi halde) ~ **dê bizanin ku nîsk bikevir e** dünyanın kaç bucak olduğunu anlar
paşgir (I) *rz/m* sonek ~**a çawaniyê** niteleme soneki ~**yên biçûker** *rz* küçültme sonekleri
paşgir (II) *nd/nt* hami, koruyan, kollayan
paşgirî *m* hamilik
paşgîn *rz/m* sonek sonek
paş gep *ant* art avurt
paşgo *rd* dedikoducu
paşgotin *m* **1.** sonsöz **2.** aleyhte konuşma, dedikodu
paşgotinî *m* dedikodu, aleyhte konuşma ~ **kirin** dedikodu etmek (veya yapmak), aleyhte konuşmak ~**ya (yekî) kirin** aleyhte konuşmak, arkadan söylemek
paşgoyî *m* dedikoduculuk ~ **kirin** dedikoduculuk etmek (veya yapmak)
paşguh *nd* kulak ardı
paşguhkirin *m* kulak ardı etme
paşguh kirin *l/gh* kulak ardı etmek
paşgurd *m* gergi iplerini askıya alan değnek
paşhatî *rd* **1.** ardıl, halef **2.** artçı (geçmiş bir sanat veya edebiyat çığırını sürdüren sanatçı, hareket)
paşhatîbûn *m* ardıllık
paşhatîtî *m* ardıllık
paşik *m* kafiye
paşikê *h* sonradan
paşil *m* **1.** koyun (göğüsle giysi arası) * **di paşila xwe de vedişêre** koynunda saklıyor **2.** koyun (yatmakta iken; kollar arası, kucak) * **gava ku pîra min li mala me dimîne, ez di paşila wê de radikevim** ninem bizde bulunduğu zamanlar onun koynunda yatıyorum ~**a (yekî) de raketin (razan** an jî **ketin xewê)** koynunda uyumak **di ~a hev de** koyun koyuna * **di paşila hev de razane** koyun koyuna yatmışlar **di ~a xwe de kirin xewê** koynunda yatırmak
paşil (II) *rd* hamile, gebe
paşilbûn *m* hamile olma
paşil bûn *l/ngh* hamile olmak
paşimt *nd/nt* rakip
paşimtî *m* rakiplik
paşinê *h* sonradan
paşing *m* **1.** son, ahir **2.** *lşk/n* artçı
paşingî *lşk/m* artçılık
paşiya paşîn *h* sonunda
paşî *m* **1.** art, peş, arka **2.** son * **paşiya kar** işin sonu **3.** geçmiş * **paşiya wan xerab bû** geçmişleri kötüydü **4.** geri (hayvan için; boşaltım organının dışı) **5.** *rd* son (en arkadan bulunan) * **vagona paşî** son vagon ~ **bi gû bûn** sonu bok olmak (kötü olmak) ~ **pê anîn** (an jî **neanîn**) sonunu getirmek (veya getirememek) ~**ya (tiştekî) anîn** (bir işin) sonunu getirmek ~**ya arikê** (an jî **esmanê dev**) *ant* damak eteği ~**ya (yekî) bi xêr be** (birinin) sonu hayırlı olsun ~**ya (tiştekî) neqedîn** ardını kesmek ~**ya paşîn** sonunda, nihayet ~**ya tirê hê nû kezîkurê** akşamdan sonra merhaba (veya sabahlar hayrolsun) ~**ya tirê hê li min kezîkurê** at çalındıktan sonra ahırın kapısını kapamak ~**yê pê anîn** arkasını getirmek
paşîbir *m* arkadan çevirme ~**ê jê stendin** (birini) arkadan çevirmek
paşî lê anîn *l/bw* **1.** sonlamak **2.** ardını almak (veya getirmek) **3.** kökünü (veya kökünde) kazımak
paşî lê hatin *l/bw* ardı kesilmek
paşîn (I) *m* cumartesi
paşîn (II) *m* itiraz
(III) *rd* **1.** son (ilk karşıtı) **2.** son (en arkadan bulunan) * **vagona paşîn** son vagon **3.** son (artık ondan ötesi veya başkası olmayan)

paşîne *ant/m* topuk (ayak)
paşînê *h* sonra
paşînî (II) *rd* sonraki
paşînî (II) *m* cumartesi
paşîv *m* **1.** sahur **2.** *rd* sahur (bu yemeğin yendiği vakit) **~a xwe xwarin** sahur yemeğini yemek
paşîvan *lşk/n* artçı
paşîvanî *lşk/m* artçılık
paşketin *m* **1.** gerileme **2.** *biy* gerileme (bir organın, bir dokunun evrim geçirmesi veya bir yapının basitleşmesi)
paşketindar *rd* gerilek, gerilemeli
paşketindarkî *h* gerilemelice
paşketinî *m* gerileyiş
paşketî *rd* gerilemiş olan
paşkivan *n* eyerin arka karpuzu
paşkî (I) *rz/m* art ses
paşkî (II) *h* gerisin geri (veya gerisin geriye) **~ çûn** gerisin geri gitmek **~ hatin** gerisin geri gelmek
paşkîçûn *m* gerisin geri gitme
paşkî çûn *l/ngh* gerisin geri gitmek
paşko *m* **1.** ek, ilave (bir gazete veya derginin günlük yayımından ayrı ve ücretsiz olarak verdiği parça) * **paşkoyê rojnameyê** gazetenin eki **2.** *nd/nt* kuyrukçu * **divê ku hunermen ne paşkoyê tu siyasetekê be** sanatçı hiçbir siyasetin kuyrukçusu olmamalı
paşkok *rz/m* sonek
paşku *g* çünkü * **ez vî karî nakim paşku heqê wî hindik e** bu işi yapmak, çünkü ücreti az
paşkur *m* yaka (giysi yakası)
paşlandik *nd* son doğan çocuk
paşling *m* çelme **~ avêtin** çelme atmak (veya takmak) **~ avêtin ber (yekî)** (birine) çelme atmak, bağdalamak
paşma *n* bakiye, arta kalan
paşmag *bnr* paşmak
paşmak *m* kalıt, miras
paşmakgir *nd/nt* kalıtçı, mirasçı
paşmagirî *m* kalıtçılık, mirasçılık
paşmakîtî *m* soya çekim
paşman *m* miras
paşmaşe *m* topta güle atan bir maşa
paşmayî *rd* **1.** geri, köhne (gelişmemiş) * **ramaneke paşmayî** geri düşünce
paşmayîbûn *m* köhneme, köhneleşme
paşmayî bûn *l/ngh* köhnemek, köhneleşmek
paşmayîhiştin *m* geri bıraktırma
paşmayî hiştin *l/gh* geri bıraktırmak
paşmende *rd* **1.** geri kalmış, geride bulunan **2.** geri kalmış
paşmendetî *m* geri kalmışlık
paşmendî *m* geçmiş (bu güne göre geride kalmış olan zaman, mazi)
paşmêr *nd/nd* **1.** hakmî, himayeci, koruyan, koruyucu kimse **2.** *lşk/n* artçı
paşmêrî *m* **1.** hamîlik, himayecilik **2.** *lşk* artçılık
paşmîr *n* bey yardımcısı
paşna *h* sonra, sonradan
paşnav *n* soyadı
paşnayî *m* gelecek (daha gelmemmiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) * **ji bo paşnaya me ev tiştekî baş e** geleceğimiz için bu iyi bir şey
paşnê *h* ardından, arkasından, akabinde
paşnig *bnr* paşling
paşnot *n* bölüm sonu notu
paşopê *h* gerisin geri, gerisin geriye
paşpanik *nd* art damak
paşpanika dev *ant/nd* art damak
paşpanî *m* mahmuz, topak (tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları ardında bulunan boynuz yapısındaki sivri uzantı)
paşpanîk *m* **1.** mahmuz, topak (tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları ardında bulunan boynuz yapısındaki sivri uzantı) **2.** tasma (nalın ve terliğin ayağı tutan meşin bölümü)
paşpaşînî *h* sonunda
paşpaşk *m* geri dönüş
paşpaşkî *h* gerisin geri (veya gerisin geriye) **~ çûn** gerisin geri gitmek **~ hatin** gerisin geri gelmek
paşpaşko *h* gerisin geri, gerisin geriye
paşpen *m* gıyap
paşpenî *rd* **1.** gıyabî **2.** (birinin) arkasından * **paşpenî wê pesnê wê dan** arkasından onu övdü **3.** *h* gizli gizli, el altında, arkadan arkaya **~ (yekî)** gıyabından * **paşpenî we gotinên baş ji bo we gotin** gıyabınızdan sizin için güzel sözler söyledi **~ jê xeber dan** arkadan söylemek **~ ji (yekî) qise kirin** arkadan söylemek
paşperde *rd* **1.** perde arkası, gizli, örtülü **2.** perde arkası olan, gizlenen (özellikle örtünen ve erkeklere görünmek istenmeyen kadınlar için) **3.** *m* gerdek
perdekeçî *m* kızlık zarı
paşperdeyî *rd* gizli, örtülü
paşpê *h* **1.** ardın ardın, arka arka, gerisin geri (veya gerisin geriye), töskürü **2.** *rd/h* ters, tersine * **her îşê te paşpê ye** her işin terstir **~ çûn** gerisin geri gitmek **~ hatin** gerisin geri gelmek
paşpêkî *h* **1.** gerisin gerisince **2.** geri geri (çekilme) **3.** tersine **4.** ters yüz **~ çûn** geri geri gitmek
paşpêşî *m* kelime oyunu
paşpêyî *rd* tersi
paşpidî *n* art diş eti
paşpirtik *rz/m* sonek
paş piştê ketin *l/bw* koynuna girmek
paşqeft *nd* el ayası ileride olmak üzere orakla biçme biçimi
paşqertaf *rz/m* sonek
paşrew *nd/nt* halef
paşroj *m* **1.** gelecek (daha gelmemmiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) **2.** yedek, tasaruf

paşrojmendî *m* 1. tasarruf (idareli tüketme) 2. ekonomi, iktisadiyat (aşırı harcamalardan sakınma) ~ **kirin** tutumlu davranmak, ekonomik davranmak
paşrû *n* arka yüz
paşsiqulîk *m* ense
paşsiruşt *fel/m* doğa ötesi, metafizîk
paşsiruştî *fel/rd* doğa ötesi, metafizik
paşstû *m* ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û paşstûyê xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi
paşteng *bnr* paldim
paşûpê *h* gerisin geri (veya gerisin geriye) ~ **çûn** gerisin geri gitmek ~ **hatin** gerisin geri gelmek
paşveavêtin *m* geri atma ~**a topê** *lşk* seğirdim
paşveber *rd* geriletici
paşveçûn *m* 1. gerileme 2. geri tepme
paşveçûndar *rd* gerilek, gerileyici
paşvekişîn *lşk/m* gerileme, geri çekilme, ricat
paşveman *m* geri kalma
paşvemanî *m* gerilik
paşvemayî *rd* 1. geri, gerici 2. geri kalmış 3. *m* kalıntı
paşvemayîn *m* geri kalış
paşvemayîtî *m* geri kalmışlık
paşverû *rd/nt* gerici, mürteci
paşverûtî *m* gericilik, irtica
paşverûxwaz *rd/nt* gerici, mürteci
paşverûxwazî *m* gericilik
paşverûyî *rd* irticaî
paşvexistin *m* geriletme
paşvexwaz *rd/nt* gerici, mürteci
paşvexwazî *m* gericilik, irtica
paşwext *rd* gecikmeli
paşwextî *rd* gecikmeli
paşxane *m* arkaplan, begraund
paşxistin *m* erteleme
paşxistinbar *rd* ertelenebilir
paşxistinxwaz *rd* erteleme yanlısı
paşxistî *rd* ertelenmiş olan
paşxwarin *m* ağır yemeklerden sonra yenen şeyler
paşzîn *n* 1. eğere atılan heybe 2. eyerin arka karpuzu
paşzînk *n* eğere atılan heybe
pat (I) *n* bez, çaput
pat (II) *n* papi (çocuk dilinde)
pat (III) *m* bir tür çiçek
pata (I) *m* el ile selam verme
pata (II) *m* tandıra düşüp yanan ekmek
pata (III) *m* pata ~ **bûn** pata olmak ~ **derketin** pata gelmek
patal *rd* cüce
patalî *m* cücelik
patat *m* 1. patates (Solanum tuberosum) 2. patates (bu bitkinin toprak altında oluşan yenebilen yumruları)
pate (I) *n* 1. manifatura 2. bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası)
pate (II) *bnr* pata (III)
pate (III) *m* tandıra düşüp yanan ekmek
pate (IV) *m* selâm ~ avêtin selâm çakmak ~ **dan** selâm çakmak
pate (V) *n* yama
patebûn *m* pata olma, fit olma
patebûn *l/ngh* pata olmak, fit olmak
patedan *m* selam verme (veya çakma)
pate dan *l/gh* selam vermek (veya çakmak)
patefiroş *nd/nt* manifaturacı
patefiroşî *m* manifaturacılık
patekirin *m* yamalama, yamama
pate kirin *l/gh* yamalamak, yamamak
patekirî *rd* yamalı, yamalanmış olan
paten *m* 1. paten (buz üstünde kaymak için kullanılan ayakkabı) 2. paten (bu aykkabının tekerlekli türü)
patent *m* 1. patent (bir buluşun veya o buluşu uygulama alanında kullanma hakkının bir kimseye ait olduğunu österen belge) 2. patent (uyrukluk belgesi) 3. patent (gemilere ayrıldıkları limanın sağlık durumu için verilen belge)
patereşik *bnr* fatereşk
patereşk *bnr* fatereşk
paternalîzm *fel/m* paternalizm, babacılık
pateser *n* ense
patexwer *nd/nt* iş birlikçi (olumsuz anlamda)
patexwerî *m* iş birlikçilik
patik (I) *n* bez. çaput (gelişi güzel kumaş parçası)
patik (II) *n* kükürtlenmiş kaysı kurutu
patik (III) *m* 1. art kafa 2. ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û patika xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi ~**a stû** ense kökü
patik (IV) papi (çocuk dilinde)
patikpehn *rd* eli
patim *m* se
patin *bnr* pehtin
patî (I) *m* ense
patî (II) *bnr* pehtî
patîk *m* patik
patîle *m* gözleme, gözleme ekmeği, puf böreği
patînaj *m* 1. patinaj (patenle kayma işi) 2. patinaj (tekerleklerin dönmesine rahmen taşıtın ilerlemesi durumu) ~ **kirin** patinaj yapmak
patînajker *nd/nt* patinajcı
patînajkerî *nd/nt* patinajcılık
patîske *n* 1. patiska 2. *rd* patiska (patiskadan yapılmış şey)
pato *nd* tandırdan köze düşmüş ve hayvan yemi olarak kullanılan ekmek
patojen *rd* patojen (hastalık oluşturan)
patolog *nd/nt* patolog

patolojî *m* patoloji
patolojîk *rd* patolojik
patos *m* batöz
patosvan *n* batözcü
patot *rz* gevşek (sıkı veya gergin olmayan)
patotbûn *m* gevşeme
patot bûn *l/ngh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak)
patotbûyîn *m* gevşeyiş
patotî *rd* gevşek (cansız, hareketsiz)
patotîtî *m* gevşeklik, uyuşukluk
patotkirin *m* gevşetme
patot kirin *l/gh* gevşetmek
patov *bot/m* bir tür ot
patox *rd* **1.** kokuşuk **2.** kokuşuk ve ezik meyve
patoxwer *nd/nt* **1.** iş birlikçi (olumsuz anlamda) **2.** yiyici (efendisinin atığı atıklarla beslenen)
patoxwerî *m* **1.** iş birlikçilik **2.** yiyicilik (efendisinin atığı atıklarla beslenme)
patpatk *m* mantar tabancası
patpatok *m* mantar (çocukların patlatıkları barutlu madde)
patpatokên hewayî *nd* maytap
patreşk *m* dalak
patrîk *n* patrik
patrîkî *m* patriklik
patrîarkal *rd* patriarkal, ata erkil
patrîkatî *m* **1.** patriklik **2.** patriklik (patriğin makamı)
patrîkxane *m* patrikhane
patrome *m* aşı, aşılama (bitki aşılama)
patromeker *nd/nt* bitki aşılayan
patromekirin *m* aşılama
patrome kirin *l/gh* aşılamak
patromekirî *rd* aşılı (bitki)
patron (I) *n* patron (terzicilikte)
patron (II) *nd/nt* **1.** patron (bir ticaret veya sanayi kuruluşun sahibi, başı, işvereni) **2.** *mec* patron (bir kuruluşta, bir iş yerinde makam bakımından yetkili kimse) **3.** *mec* patron (sözü geçen paralı kimse)
patronaj *hiq/m* patronaj
patronî *m* **1.** patronluk **2.** *mec* patronluk (yetkililik)
patronkî *rd* patronca
paûnd *m* pound (yüz peniden oluşan İngiliz para birimi)
pavok *nd/nt* bekleyici, bekleyen
pavyon *m* **1.** pavyon (bir kuruluşun, bir kurumun bir bahçe içindeki yapılarından her biri) **2.** pavyon (geceleri açık, içkili eğlence yeri)
pavyonvan *nd/nt* pavyoncu
pavyonvanî *m* pavyonculuk
pawan (I) *nd/nt* **1.** koruyucu, muhafız **2.** bekçi
pawan (II) *bnr* sawan û pawan
pawan (III) **1.** tekel, inhisar, monopol **2.** *mec* tekel (bir şeye tek başına sahip çıkma)
pawanbûn *m* tekelleşme
pawan bûn *l/ngh* tekelleşmek
pawanbûyîn *m* tekelleşme
pawandar *nd/rd* **1.** tekelci **2.** tekelci (tekel görevlisi)
pawandarî *m* tekelcilik
pawandin *m* koruma, kollama
pawandin *l/gh* korumak, kollamak * **ên ku wî dipawînin em qenc dizanin** onu kollayanları biz gayet iyi biliyoruz
pawandî *rd* korunmuş, kollanmış olan
pawanî *m* **1.** koruyuculuk, muhafızlık **2.** bekçilik
pawankar *nd/nt* **1.** tekelci, inhisarcı **2.** tekelci (tekel görevlisi)
pawankarî *m* tekelcilik, inhisarcılık
pawankirin *m* tekelleştirme
pawan kirin *l/gh* tekelleştirmek
pawankirî *rd* tekelleştirilmiş olan
pawantî *bnr* pawanî
pawok *bnr* pavok
pax (I) *bnr* şax û pax)
pax (II) *m* aldırış, aldırma ~ **dan (yekî)** (birini) takmak ~ **ji kesî hilnedan** (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok, hatır gönül tanımaz * **ev camêr pax ji kesî hilnade** bu herifin şakası yok ~ **pê nekirin** aldırış etmemek
paxaf *bnr* paxav
paxav aldırış, aldırış etme ~ **bi (kes. nekirin** (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok, hatır gönül tanımaz * **ev camêr paxav bi kesî nake** bu herifin şakası yok ~ **girtin** aldırış etmek ~ **pê dan kirin** taktırmak ~ **pê kirin** umursamak, nazarı itibara almak ~ **pê nekirin** aldırış etmemek
paxavkirin *m* aldırma (önem verme, değer verme, dikkate alma)
paxav kirin *l/gh* aldırmak (önem vermek, değer vermek, dikkate almak)
paxav pê kirin *l/bw* aldırmak, aldırış etmek, eslemek (önem vermek, değer vermek, dikkate almak) * **tu çima paxav pê dikî?** niye ona aldırıyorsun?
paxavneker *rd* vurdum duymaz
paxavnekerî *m* vurdum duymazlık
paxavpêkirin *m* (birini) takmama, umursama
paxav pê kirin *l/bw* (birini) takmamak, umursamak
paxavpêneker *rd* umursamaz, çekinmez
paxavpênekirin *m* **1.** (birini) takmama (önemli saymama, değer vermeme) **2.** saymazlık, saymamazlık
paxav pê nekirin *l/bw* (birini) takmamak, umursamamak (değer ve önem vermemek), kaale almamak * **ew paxav bi tu kesî nake** o hiç kimseyi takmaz
paxel *bnr* paşil
paxêl *m* kızak (öküz tarafından çekilen kızak)
paxil *m* **1.** koyun (göğüsle giysi arası) **2.** ko-

yun (yatmakta iken; kollar arası, kucak) * **gava ku pîra min li mala me dimîne, ez di paxila wê de radikevim** ninem bizde bulunduğu zamanlar onun koynunda yatıyorum **di ~a (yekî) de raketin (razan** an jî **ketin xewê)** koynunda uyumak **di ~a hev de** koyun koyuna **di ~a xwe de kirin xewê** koynunda yatırmak
paxir *kîm/n* **1.** bakır (kısaltması Cu) **2.** *rd* bakır (bakırdan yapılmış kap) ~ **û pixûr** bakır
paxirker *nd/nt* bakırcı
paxirkerî *m* bakırcılık
paxir sulfat *kîm/nd* göz taşı
paxkirin *m* **1.** aldırma, aldırış etme **2.** tenezzül etme
pax kirin *l/gh* **1.** aldırmak, aldırış etmek (önem vermek, değer vermek, dikkate almak) **2.** tenezzül etmek
paxpêkirin *m* **1.** (birini) takmama, aldırma, umursama (önem verme, değer verme, dikkate alma) **2.** dikkate alma (göz önünde bulundurma, hesaba katma)
pax pê kirin *l/bw* **1.** (birini) takmamak, aldırmak, umursamak (önem vermek, değer vermek, dikkate almak) **2.** dikkate almak (göz önünde bulundurmak, hesaba katmak)
pax pê nekirin *l/bw* **1.** (birini) takmamak, aldırış etmemek, dikkate almamak **2.** vurdum duymazlıktan gelmek
paxs *rd* yağsız
pay *m* **1.** pay, hisse, üleş (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) **2.** pay (eşit bölüm) * **vê bikin pênc payan** bunu beş pay yapın **3.** *mat* pay ~ **bûn** üleşmek ~ **hiştin** pay bırakmak ~ **ji xwe re derxistin** kendine pay çıkarmak ~**a karê** kâr payı ~ **kirin** pay etmek ~**a qazancê** kâr payı ~**a xwe jê derxistin** payını çıkarmak ~**a xwe jê hilanîn** hisse çıkarmak, pay çıkarmak ~**a xwe stendin** (an jî **girtin**) payını almak ~**a zêde** 1) çoğu 2) aslan payı
payan *nd* payan, son
payandin *m* bekletme
payandin *l/gh* bekletmek
paydar *rd/nd* hissedar, hisseli, paydaş
paydarî *m* hissedarlık, paydaşlık
paydayî *rd* payı verilmiş kimse
paydos *m* **1.** paydos **2.** *b* paydos (herhangi bir işi bıraktırmak için söylenir) ~ **kirin** paydos etmek
paye *m* **1.** paye, rütbe **2.** mertebe ~ **dan** paye vermek ~ **dan xwe** kendine paye biçmek ~**ya berztirîn** üstün paye ~**ya raserîn** üstün derece
payeberz *rd* **1.** yüksek payeli **2.** seçkin, güzide
payeberzî *m* **1.** yüksek payelilik **2.** seçkinlik, güzidelik
payebilind *rd* yüksek payeli, üst düzey
payedan *m* paye verme
paye dan *l/gh* paye vermek
payedar *rd* payeli, pay sahibi
payedarî *m* payelilik
payefiraz *rd* âlicenap
payefirazî *m* âlicenaplık
payejêr *rd* zelil
payejêrî *m* zelillik
payekirin *m* payeleme
paye kirin *l/gh* payelemek
payende *m* payanda
payendekirin *m* payandalama
payende kirin *l/gh* payandalamak
payenizm *rd* düşük payeli, alt düzey
payepak *rd* muhterem
payî (I) *rd* beklemiş olan
payî (II) *rd* uyanık (yatakta uyanık olan)
payîbûn *m* uyanmak, uyanık olma
payî bûn *l/ngh* uyanmak, uyanık olmak
payîdar *rd* payidar, kalımlı, kalıcı ~ **bûn** payidar olmak
payîdarî *m* kalımlılık, kalıcılık
payîmal *bnr* paymal
payîmal kirin *bnr* paymal kirin
payîn *m* **1.** bekleyiş **2.** gözleme
payîtext *bnr* paytext
payîz *m* **1.** güz, sonbahar (kuzey yarım küre için; eylül, ekim ve kasım aylarını içine alan süre) **2.** *ast* güz, sonbahar (22 eylül ile 21 aralık arasındaki mevsim) ~**a xwe lê derbas kirin** güzlemek
payîza navîn *nd* ekim ayı
payîza paşîn *nd* kasım ayı
payîza pêşî *nd* eylül ayı
payîze (I) *bot/m* bir armut çeşidi
payîze (II) *rd* **1.** sonbaharlık **2.** güzün ekilen ve aynı mevsimde yeşerip bir miktar boy veren bir buğday türü
payîzewar *n* **1.** güzün konaklanan yurt **2.** yaylada kuzu kırpma yeri
payîzê *h* güzün
payîzgeh *m* güzlek (güz mevsiminin geçirildiği yer)
payîzî (I) *rd* sonbaharlık, güzlük
payîzî (II) *bot/m* bir üzüm türü
payîzkî *rd* son bahara özgü
payîzok *m* büyük aşk, kız kaçırma, doğa güzellemesi, savaş, yiğitlik, geçim ve benzeri temalar içeren şarkı türü
payîzxêr *m* yalancı bahar
payker *rd* **1.** bölücü, bölen **2.** *mat/m* bölen
paykerî *m* bölücülük
paykirin *m* paylama, paylaşma
pay kirin *l/gh* paylamak, paylaşmak
paymal (I) *m* mal bölüşümü ~ **kirin** mal bölüşmek
paymal (II) *nd* ayak altında kalmış, çiğnenmiş, maf olmuş
paymalbûn *m* yağmalanma, kül olma (varı yoğu yok olma)

paymal bûn *l/ngh* yağmalanmak. kül olmak (varı yoğu yok olmak)
paymalbûyîn *m* yağmalanış, kül oluş (varı yoğu yok olma)
paymalkirin *m* yağmalama, yağına etme, kül etme (birinin varını yoğunu yok etme)
paymal kirin *l/gh* yağmalamak, yağma etmek, kül etmek (birinin varını yoğunu yok etmek)
paypişt *m* dayanak
payreks *m* payreks
paytext *m* başkent, başşehir, payitaht
paytextî *m* başkentlik
payton *m* fayton, payton
paytonvan *nd/nt* **1.** faytoncu (fayton süren kimse) **2.** faytoncu (fayton işleten kimse)
paytonvanî *m* faytonculuk
payvan *rd* hamî
paz *m* derece
pazan *m* süzme
pazar *m* **1.** pazar, piyasa **2.** *ab* pazar, piyasa * **pazara navxweyî** iç piyasa **3.** pazar (satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer) * **were em herin pazarê danûstendinê bikin** gel pazara alışverişe gidelim **4.** pazar (haftanın birinci günü, cümartesi ile pazartesi arası olan gün) **~a derveyî** dış piyasa **~a hêza kar** iş gücü piyasası **~a navxweyî** (an jî **hundirîn**) iç piyasa
pazara kevnefiroşan *nd* bitpazarı
pazara navxweyî *nd* iç pazar
pazarkar *nd/nt* pazarlamacı
pazarkarî *m* pazarlama, marketing
pazarkarîtî *m* pazarlamacılık
pazarvan *nd/nt* pazarcı
pazarvanî *m* pazarcılık
pazax *bot/m* bir tür bitki
pazbilind *rd* yüksek dereceli
pazdeh *nd/rd* onbeş
pazdehem *rd* onbeşinci
pazdehemîn *rd* onbeşinci
pazdeyî *m* on beş gün sonra gelini ziyarete gitme töreni
pazen *n* pazen
pazend *rd* meşru
Pazend *m* Zendavestan'ın Pehlevicedeki tafsiri
pazên *m* derece, aşama, mertebe
pazi *bot/m* pazı
pazîn *m* süzülme
pazîn *l/ngh* süzülmek
pazne *m* dolun ay
pazû *n* pazı, kol
pazûbend *n* pazıbent, kolçak, kolluk
pazûk *bot/m* şeker pancarı
Pb *kîm* Pb (kurşun'un kısaltması)
Pd *kîm* Pd (paladyum elementinin kısaltması)
peçe *ast/m* peçe
peçedor *m* çevre, muhit
Peçenek *nd* Peçenek
Peçenekî *m* Peçenekçe
peçete *m* peçete
peçinandin *m* saklama
peçinandin *l/gh* saklamak (kaybolmaması için gizli bir yere koymak)
peçinîn *m* saklanma
peçinîn *l/ngh* saklanmak
peçixandin *bnr* pelçixandin
peçî *ant/n* bacak
peçve *m* **1.** çeviri, tercüme (dilden dile aktarma) **2.** çeviri (bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap)
peçvevan *nd/nt* çevirici, çeviren, mütercim
peçvevanî *m* çeviricilik, mütercimlik
peçveyî hal *m* öz geçmiş
pedal *m* pedal, ayaklık
pedegog *nd/nt* pedagog, eğitimci
pedegogtî *m* eğitimcilik
pedegojî *m* pedagoji, eğitim bilimi
pedegojîk *rd* pedegojik
peder *n* **1.** baba **2.** peder (hristiyanlıkta)
pederşahî *sos/m* pederşahî, ata erkil, patriarkal
pederşahîtî *sos/m* pederşahîlik, ata erki
pedîatrî *m* pediatri (çocuk hastalıklarıyla ilgili hekimlik dalı)
pedîkur *m* pedikür (ayak bakımı)
pedîkurker *nd/nt* pedikürcü
pedîkurkerî *m* pedikürcülük
pedolog (I) *nd/nt* pedolog, toprak bilimci
pedolog (II) *nd/nt* çocuk bilimci
pedolojî (I) *m* pedoloji, toprak bilim
pedolojî (II) *m* pedoloji, çocuk bilimi
peg *n* kadem, fit
peganît *mîn/m* peganit
pegirandin *m* çökeltme
pegirandin *l/gh* çökeltmek
pegirîn *m* **1.** çökelme **2.** tortulanma
pegirîn *l/ngh* **1.** çökelmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek) **2.** tortulanmak
pegmatît *m* pegmatit (bir tür mamgma taşı)
pegr *kîm/m* **1.** çökel, çökelti **2.** tortu, telve
peh (I) *b* bitti, kalmadı (çocuk dilinde)
peh (II) *bnr* pehe
pehe *b* **1.** pehpeh **2.** bre, vay be * **pehe ev çi keştiyeke mezin e!** bre bu ne büyük gemi! **3.** ha (dikkat çekmek, uşarmak için kullanılır)
pehêt *rd* pek, berk
pehlewan *n* **1.** pehlivan, güreşçi **2.** dövüşçü **3.** kahraman, yiğit **4.** *mec* pehlivan (boylu poslu ve güçlü kimse)
pehlewanî *m* **1.** pehlivanlık, güreçilik **2.** dövüşçülük **3.** kahramanlık **4.** (pehlivanlık (boylu poslu, güçlü olma)
pehn (I) *rd* düz (kısa ökçeli, ökçesiz ayakkabı)
pehn (II) *rd* yassı
panav *erd/m* **1.** plâto **2.** dağda düzlük yer

pehnavk *erd/m* plâto, küçük plâto
pehnbûn *m* 1. yassılanma, yassılaşma, yassılma 2. düzlenme 3. *mec* kurulma, yayılma
pehn bûn *l/ngh* 1. yassılanmak, yassılaşmak, yassılmak 2. düzlenmek 3. *mec* kurulmak, yayılmak * **li ber xwarinê pehn bûye** yemeğe kurulmuş
pehnbûyîn *m* 1. yassılanış, yassılaşış, yassılma 2. düzleniş 3. *mec* kuruluş, yayılış
pehnik *rd* yassı **~a bêrê** kürek ayası
pehnikî *rd* yassıca
pehnikîbûn *m* yassılanma, yassılaşma
pehnikî bûn *l/ngh* yassılanmak, yassılaşmak
pehnikîkirin *m* yassılama
pehnikî kirin *l/gh* yassılamak
pehnikîtî *m* yassılık
pehnî (I) *ant/m* 1. topuk 2. ökçe * **sola ku pehniya wê bilind e** yüksek ökçeli ayakkabı 3. ökçe (topuğun arka bölümü) ~ **dan (...)** tepiklemek (binek hayvanını yürütmek) ~ **dan hesp** mahmuzlamak, üzengilemek **~ya xwe li qûna xwe xistin** *argo* yol tepmek
pehnî (II) *m* 1. yassılık 2. *rd* düzlemsel
pehnîdan *m* mahmuzlama, tepikleme, üzengileme (binek hayvanını yürütme)
pehnî dan *l/gh* mahmuzlamak, tepiklemek, üzengilemek (binek hayvanını yürütmek)
pehnîkirin *m* tepikleme (binek hayvanını yürütme)
pehnî kirin *l/gh* tepiklemek (binek hayvanını yürütmek)
pehnîve *rd* saklı
pehnkirin *m* 1. yassılama 2. düzleme, düzletme
pehn kirin *l/gh* 1. yassılamak 2. düzlemek, düzletmek
pehnkî *h* uzunlamasına
pehnok (I) *m* Botan bölgesinde kız ve erkek karşılıklı, atışarak söyledikleri şarkı türü
pehnok (II) *rd* yassı
pehnokî *rd* yassıca
pehsûz *m* pesüs (içinde yağ yakılan toprak kandil)
pehtin *m* 1. pişirme, pişiriş 2. yoğurma (bir düşünceye belli bir biçim verme, nitelik kazandırma)
pehtin *l/gh* 1. pişirmek 2. yoğurmak (bir düşünceye belli bir biçim vermek, nitelik kazandırmak) * **dipêje hê dirêje** sözünü tartar ondan sonra söyler
pehtinî *m* pişirim, pişirimlik
pehtiyane *rd/h* pişkince, olgunca
pehtî *rd* 1. pişkin (gereğince pişmiş) * **nanê pehtî** pişkin ekmek 2. pişkin (olgun, tecrübesi olan)
pehtîbûn *m* 1. pişkinlik 2. pişkinlik, olgunluk
pej (I) *m* kabile
pej *n* çalı, çırpı (çalı çırpı gibi bitkilerin uc kısımları)
pejan *m* 1. çit,, çeper, siper 2. *rd* savunucu, koruyucu
pejankirin *m* çitleme, çeperleme
pejankirin *l/gh* çitlemek, çeperlemek
pejdan *m* dal budak salma
pej dan *l/gh* dal budak salmak
pejdayîn *rd* dal budak salış
pejeloq *rd* felçli
pejik *n* çırpı
pejikandin (I) *m* budama
pejikandin (II) *m* sıçratma
pejikandin *l/gh* budamak
pejikandin (II) *l/gh* sıçratmak
pejikîn (I) *m* budanma
pejikîn (II) *m* sıçrama
pejikîn (I) *l/ngh* budanmak
pejikîn (II) *l/ngh* sıçramak
pejilandin *m* yorumlama
pejilandin *l/gh* yorumlamak
pejilîn *m* yorumlanma
pejilîn *l/ngh* yorumlanmak
pejin *bnr* pejn
pejinan *m* sezilme
pejinandin (I) *m* sezindirme
pejinandin (II) *m* budama
pejinandin (I) *l/gh* sezindirmek
pejinandin (II) *l/gh* budamak
pejinandî *rd* budanık, budanmış olan
pejinîn (I) *m* sezilme, hissetme
pejinîn (II) *m* budanma
pejinîn (I) *l/ngh* sezilmek, hissetmek
pejinîn (II) *l/ngh* budanmak
pejink *n* çırpı
pejir *m* kabul
pejirandin *m* 1. kabul etme, kabullenme, benimseme 2. *hiq* tanıma (hukukî yönden; varlığını tanıma) 3. tanıma (boyun eğme, yargısına uyma, sayma) 4. bilme (sayma)
pejirandin *l/gh* 1. kabul etmek, kabullenmek, benimsemek 2. tanımak (hukukî yönden; varlığını tanımak) * **ez mafên di we dipejirînim** haklarınızı tanıyorum 3. tanımak (boyun eğmek, yargısına uymak, saymak) 4. bilmek (saymak) * **ez vê malavahiyê ji xwe re deyn dipejirînim** teşekkürü borç bilirim
pejirandî *rd* kabul edilmiş olan
pejirbar *rd* kabul edilir
pejirî *rd* kabul olmuş olan
pejirîn *m* kabul olma, kabul olunuş
pejirîn *l/ngh* kabul olmak, kabul olunmak
pejirîner *rd* kabul edici, kabul eden, kabullenen
pejîng *n* çırpı
pejle *rd* felç
pejlebûn *m* felç olma
pejle bûn *l/ngh* felç olmak
pejlebûyîn felç oluş
pejmûrde *rd* 1. pejmürde (eski püskü, yırtık elbise) 2. pejmürde (dağınık, perişan)
pejmûrdebûn *m* pejmürde olma

pejmûrde bûn *l/ngh* pejmürde olmak
pejmûrdekirin *m* pejmürde etme
pejmûrde kirin *l/gh* pejmürde etmek
pejmûrdetî *m* pejmürdelik
pejn *m* **1.** sezi, seziş **2.** his, duygu **3.** ses, seda ~ **jê hatin** ses sedası gelmek ~**a (...) kirin** sezinlemek, (birinin) gelişini sezmek ~**a (yekî) hildan** (birinin varlığını veya gelişini) sezinlemek
pejnandin *m* sezme, hissetme
pejnandin *l/gh* sezdirmek, hissetmek
pejnayî *nd* hisiyat
pejnbar *rd* hassas
pejnbarî *m* hassasiyet
pejndar *rd/nt* duygulu
pejndarî *m* duygululuk
pejnî *rd* duygusal, hissî
pejnîtî *m* duygusallık, hissiyat
pejnkar *rd* hasas, duyarlı
pejnkarî *m* hasasiyet
pejnker *rd* duyarlı
pejnkerî *m* duyarlılık
pejnkerkirin *m* duyarlılaştırma
pejnker kirin *l/gh* duyarlılaştırmak
pejr *m* **1.** kabul (bir şeye istiyerek veya istemeyerek razı olma) **2.** kabul (sunulan bir şeyi, armağanı alma) **3.** kabul (bir öneriyi uygun bulma, onaylama)
pejrbar *rd* kabul edilir
pek (I) *bnr* şek û pek
pek (II) *m* (p kalın okunur) ayak izi
pek (III) *m* gaybet
pek (IV) *b* hayret bildiren bir söz
pek (IV) *m* fırlayış
peka *m* gaybet
pekandin *m* **1.** fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) **2.** sektirme **3.** sıçratma **4.** atıp tutma (abartılı konuşma) **5.** atma, kıtır atma, yalan atma, desteksiz atma, yüksekten atma **6.** yuvarlama, yumurtlama (inanılmayacak yalanlar söyleme)
pekandin *l/gh* **1.** fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) **2.** sektirmek * **li ser avê kevir dipekîne** su üstünde taş sektiriyor **3.** sıçratmak **4.** atıp tutmak (abartılı konuşmak) **5.** atmak, kıtır atmak, yalan atmak, desteksiz atmak, yüksekten atmak * **dîsa dest pê kir dipekîne** gene atmaya başladı * **te xweş pekand** güzel attın **6.** yuvarlamak, yumurtlamak (inanılmayacak yalanlar söylemek) * **nepekandin** sektirmemek (büyük bir dikkat içinde bulunmak) ***ew bi qasî misqalekê jî napekîne*** o, bir santim sektirmiyor
pekîn *m* **1.** fırlama, fırlayış (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkma, ayrılma) **2.** sekme, sekiş (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitme) **3.** sekme, çıvma (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirme) **4.** sıçrama, sıçrayış
pekîn *l/ngh* **1.** fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak **2.** sekmek (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitmek) * **kevirê ku min avêt pekiya** attığın taş sekti **3.** sekmek, çıvmak (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirmek) * **gule pekiya** kurşum sekti * **gule pêşî li kevir ketiye, paşê ji kevir pekiyaye li çavê wî ketiye** kurşun taşa değmiş, sonra taştan çıvmış gözüne değmiş **4.** sıçramak * **bila xwîna wî nepeke te** kanı sana sıçramasın
pekînok *rd* fırlatıcı
pekok *m* kaygan yıldız
peksîmet *m* peksimet
pel (I) *m* çomak
pel (II) *rd* (p kalın okunur) dik, dikine ~ **hatin** dik (veya dikine) gelmek * **nan pel hat** ekmek dikine geldi
pel (III) *m* **1.** çapak (madenler dövülürken sıçrayan ince ufak parçalar) **2.** talaş, kıyınık
pel (IV) *m* (p kalın okunur) köz, tezek közü
pel (V) *lşk/m* **1.** manga **2.** tim **3.** takım (bölüğü oluşturan birliklerden her biri)
pel (VI) *n* **1.** öteberi **2.** bez, çaput ~ **û pot** eski püskü elbise
pel (VII) *bot/n* **1.** yaprak **2.** yaprak (özelikle asma yaprağı) * **pelê sûravkê yên mêwan** asma yaprağı salamurası **3.** yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak) * **pêlên vê defterê kêm in** bu defterin yaprakları eksik **4.** sarma, sarma yemeği ~ **çêkirin** sarma yapmak ~ **neleqîn** yaprak oynamamak (veya kıpırdamamak) ~ ~ yaprak yaprak ~ **tije kirin** sarma yapmak ~ **weşandin** (**an jî werihandin**) yaprak dökmek ~**ê cixareyê** sigara kağıdı ~**ê dêrek** çizgili kâğıt ~**ê (yekî) ji darê ketin** kandil yağı tükenmek, kavli tamam olmak (ölmek) ~**ê mêwê** asma yaprağı ~**ê sade** çizgisiz kâğıt ~**ên tancikê** *bot* taç yaprağı
pelamar *m* saldırı, hücum
pelan *m* yoklama
pelandin *m* **1.** yoklama (el ile dokunarak inceleme) **2.** muayene etme **3.** kontrol etme
pelandin *l/gh* **1.** yoklamak (el ile dokunarak incelemek) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtin, bi destên xwe ew pelandin** etrafımda gördüğüm eşyayı ellerimle yokladım **2.** muayene etmek **3.** kontrol etmek
pelang *ant/m* kulak tozu
pelanpoş *rd* dağınık
pelas *rd* **1.** eski püskü giysi **2.** *bnr* palas
pelasî *rd* pejmürde, pinti
pelasîpoş *rd* **1.** çula börünmüş, fakir, zavallı
pelaş (I) *bnr* pûş û pelaş
pelaş (II) *n* çer çöp
pelaştin *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** dağıtma (güçlü

bir vuruşla büyük bir zarara yol açma) **3.** *mec* dağıtma, feshetme, lağvetme **4.** dağıtma (kurulu bir düzeni bozma)
pelaştin *l/gh* **1.** yıkmak * **pir bi dînamêtê pelaştin** köprüyü dinamitle yıktılar **2.** dağıtmak (güçlü bir vuruşla büyük bir zarara yol açmak) * **bi kulmekê mêjiyê wî pelaşt** bir yumrukla beynini dağıttı **3.** *mec* dağıtmak, feshetmek, lağvetmek * **kooperatîfa xwe pelaştin** kooperatiflerini dağıttılar **4.** dağıtmak (kurulu bir düzeni bozmak)
pelaştî *rd* yıkık
pelat *bnr* pût û pelat
pelate *m* aniden dağılma
pelatebûn *m* dağılma
pelate bûn *l/ngh* dağılmak * **mêvan pelate bûn nav malan** misafirler evlere dağıldılar
pelater *rd* iddiacı, iddia eden
pelatînk *zo/m* kelebek
pelaw *m* pilav
pelax (I) *bnr* şelax û pelax
pelax (II) *n* kurumuş ot, üst üste kurumuş ot
pelax (III) *rd* ezilme
pelax (IV) *m* yayılarak oturma
pelax (V) *zo/m* malak
pelaxbûn *m* yayılma, yayılıp kurulma (sere serpe kurulma)
pelax bûn *l/ngh* yayılmak, yayılıp kurulmak (sere serpe kurulmak)
pelaxî *rd* yayılmış (sere serpe oturmuş olan)
pelaxtin *m* **1.** ezme, eziş **2.** ezme (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçme) **3.** çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)
pelaxtin *l/gh* **1.** ezmek * **kundir pelaxt** kabağı ezdi **2.** ezmek (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçmek) * **trenê çêlek pelaxt** tren ineği ezdi **3.** çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezmek) * **hema mabû ku erebe wê bipelêxe** az kalsın araba onu çiğneyecekti
pelaxtî *rd* **1.** ezik, ezgin (sebze ve meyveler için) **2.** zedeli **3.** bereli, çürük (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)
pelaxtîbûn *m* çürüklük
pel bişkifîn *l/ng* yapraklanmak
pelçemok *zo/m* yarasa
pelçim *bot/n* yaprak ~ neleqîn yaprak oynamamak (veya kıpırdamamak)
pelçimhewêz *bot/m* siğil otu
pelçimik *n* yapracık
pelçimokî *rd* yapraksı
pelçiqan *m* ezilme
pelçiqandin *m* **1.** ezme **2.** zedeleme **3.** ezme, çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)
pelçiqandin *l/gh* **1.** ezmek **2.** zedelemek **3.** ezmek, çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezmek) * **hema mabû ku erebe wê bipelçiqîne** az kalsın araba onu çiğneyecekti
pelçiqandî *rd* **1.** ezik, ezgin **2.** zedeli **3.** çürük (sebze ve meyveler için) * **firingiya pelçiqandî** çürük domates
pelçiqandîbûn *m* **1.** eziklik **2.** çürüklük
pelçiqî *rd* **1.** ezik, ezgin (meyveler için) **2.** zedeli **3.** çürük **4.** bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)
pelçiqîbûn *m* **1.** eziklik **2.** çürüklük
pelçiqîn *m* **1.** ezilme **2.** zedelenme **3.** ezilme, çiğnenme **4.** turşusu çıkma (ezilme) **5.** berelenmek
pelçiqîn *l/ngh* **1.** ezilmek **2.** zedelenmek **3.** ezilmek, çiğnenmek **4.** turşusu çıkmak (ezilmek) **5.** berelenmek
pelçiqok *rd* ezilgen
pelçiqokî *rd* ezikçe
pelçixandin *bnr* pelçiqandin
pelçixî *bnr* pelçiqî
pelçixîn *bnr* pelçiqîn
pelço *rd* ezik ~ **melçoyî** ezik büzük
pelçoq *m* **1.** ezik, ezgin **2.** çepez (bozuk ipek kozası)
peldank *n* cüzdan (para cüzdanı)
peldar *rd* yapraklı
peldeng *n* müzikte bir ses türü
pel derketin *l/gh* yapraklanmak
pele (I) *rd* yaş, kuru olmayan
pele (II) *rd* iyi sürülmemiş tarla durumu
peleçemk *zo/m* martı (Larus)
peleçermk *zo/m* yarasa
peledîn *rd* alık, bön
peleewr *n* bulut kümesi
pelegoşk *ant/m* kulak tozu **di ~ de lê xistin** (**an jî danîn yekî**) kulak tozuna vurmak
peleguh *ant/m* kulak tozu
peleguşk *bnr* belegoşk
pelemaş *nd* bir yemek türü
pelendar *m* **1.** sopa, kalın kısa değnek **2.** rastgele atılan sopa
peleng *bnr* piling
pelepel *rd* acele, acil
pelepiskî *m* bir tür tavuk hastalığı
pelepistûk *m* vıcık vıcık yemek
pelepîs *zo/m* ziraat haşeresi
pelepoşin *rd* sümsük, sünepe
pelepoşinî *m* sümsüklük, sünepelik
pelepûçik *bj/n* **1.** uçuk, kabarcık **2.** gece yanığı (uçuk gibi birden bire oluşan kabarcıklı deri döküntüsüne verilen ad)
pelepûçkdan *m* uçuklama
pelepûçk dan *l/gh* uçuklamak * **lêvên min pelepûçk dane** dudaklarım uçuklamış
pelepûçkî *rd* kabarcıklı
pelepûk *m* hafif kar yağışı
pelepûke *m* hafif kar yağışı
pelepûşk *bnr* pelegoşk
pelerîn *n* pelerin, harmani, harmaniye
pelese *m* çar çur etme
pelesen kirin *m* çar çur etme, har vurup harman savurma

pelese kirin *l/gh* çar çur etmek, har vurup harman savurmak
peleseng *rd* çok, sayısız
pelewêsk *bnr* pelçimhewêz
pelex *bot/m* bir çimenlik otu
pelex *b* güm * **got pelex di nav çav de lê xist** güm diye gözünün ortasında vurdu
pelezê *bot/m* süsen (İris germanica)
pelezêsk *bot/m* süsen (İris germanica)
pelezîz *m* karnıyarık (aşı)
pelê *m* çelik çomak
pelê dirdirkî *nd* oymalı yaprak
pelêjan *m* el yordamı
pelê mêwê *nd* asma yaprağı
pelê niqirkî *nd* oymalı yaprak
pelê niqirokî *nd* oymalı yaprak
pelên kulîlkê *bot/nd* çiçek yaprağı
pelê sêncê *nd* diken
pelg (I) *bot/n* **1.** yaprak **2.** yaprak (özelikle asma yaprağı) **3.** yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak) * **pelgê cixareyê** sigara yaprağı ~ **neleqîn** yaprak oynamamak (veya kıpırdamamak)
pelg (II) *m* titrek kavak
pelge *m* yaprak
pelges *bnr* pelgez
pelgez *m* **1.** maşa **2.** maşa (çok küçük şeyleri tutturmaya yarayan araç)
pelgezk *m* maşa, maşacık
pelgirtin *m* yapraklanma
pel girtin *l/gh* yapraklanmak
pelgoşk *m* kulak memesi
pel hatin *l/ngh* (bir şey) dik (veyadikine) gelmek
pelhewês *bnr* pelçimhewêz
pelhûk *bnr* pelûr
pelhûrik *zo/m* tatlı ve kabukları kalın olan bir üzüm çeşidi
pelijîn *m* heyecanla bir nesneye dokunma
pelijîn *l/ngh* heyecanla bir nesneye dokunmak
pelik (I) *m* (p kalın okunur) **1.** çapak (madenler dövülürken sıçrayan ince ufak parçalar) **2.** kıymık
pelik (II) *n* **1.** yapracık, yaprakcık **2.** penes
pelik (III) *n* pul, sikke, antika para * pelikên zêr altın sikkeler
pelik (IV) *zo/n* pul (balıkların, sürüngenlerin ve bazı kuşlarla memelilerin vücudunu kaplayan boynuzsuz levhacık) * **pelikê masî** balık pulu
pelika guh *ant/nd* kulak memesi
pelikan *m* **1.** mızırdanma **2.** kıskanış **3.** çekinme, korkma
pelikandin *m* **1.** mızırdama **2.** kıskandırma **3.** çekindirme, ürkütme
pelikandin *l/gh* **1.** mızırdamak **2.** kıskandırmak **3.** çekindirmek, ürkütmek
pelikê kewan *bot/nd* bir bitki adı
pelikî *rd* yapraksı
pelikîn *m* **1.** mızırdanma **2.** kıskanma **3.** çekinme, ürkme, korkma
pelikîn *l/gh* **1.** mızırdanmak **2.** kıskanmak **3.** çekinmek, ürkmek, korkmak * **ji maran dipelikîne** yılanlardan çekiniyor
pelikokî *rd* yapraksı
pelimandin *m* soldurma
pelimandin *l/gh* soldurmak
pelimandî *rd* soluk, solgun
pelimî *rd* solgun
pelimîbûn *m* solgunlaşma
pelimî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
pelimîn *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
pelimîn *l/ngh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
pelimok *rd* solgun
pelimokî *rd* solgunca
pelimokîbûn *m* solgunlaşma
pelimokî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
pelimokîtî *m* solgunluk
pelisandin (I) *m* soldurma
pelisandin (II) *m* ovuşturma
pelisandin (I) *l/gh* soldurmak
pelisandin (II) *l/gh* ovuşturmak
pelisandî *rd* soluk, solgun
pelisî *rd* solgun
pelisîbûn *m* solgunlaşma
pelisî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
pelisîn (I) *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
pelisîn (II) *m* ovulma
pelisîn (I) *l/ngh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
pelisîn (II) *l/ngh* ovulmak
pelisok *rd* solgun
pelisokî *rd* solgunca
pelisokîbûn *m* solgunlaşma
pelisokî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
pelisokîtî *m* solgunluk
pelişan *m* **1.** yıkım, yıkılış **2.** dağılış, dağılma, çöküş
pelişandin *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** dağıtma, çöktürme
pelişandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** dağıtmak, çöktürmek
pelişandî *rd* **1.** yıkık **2.** dağıtılmış, mefsuh
pelişî *rd* **1.** yıkık **2.** çökük, göçük **3.** darmadağın, biçimsiz * **pozekî mezin î pelişî lê bû** iri biçimsiz bir buruna sahipti
pelişîn *m* **1.** yıkılma, yıkılış **2.** yıkılma, çökme, göçme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) **3.** dağılma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) **2.** dağılma, dağılış (parçalanarak yayılma, ufalanma) **3.** dağılma, fesholunma (lağvolma) **4.** dağılış, dağılma, çökme, çöküş (son bulma) * **pelişîna dewletan** devletlerin dağılışı **5.** çökme, yı-

ğılı verme (gelir gelmez oturma) **6.** koçma (cinsel ilişkide bulunma)

pelişîn *l/ngh* **1.** yıkılmak * **dîwar pelişî** duvar yıkıldı **2.** yıkılmak, çökmek, göçmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) **3.** dağılmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) * **dîlan pelişî** düğün dağıldı **2.** dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak) * **hingî ku kartol têr pijiya pelişî** patates çok pişince dağıldı **3.** dağılmak, fesholunmak (lağvolmak) * **komeleya me pelişî** derneğimiz dağıldı **4.** dağılmak, çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bîzans di 1453'yan de pelişî** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü **5.** çökmek, yığılı vermek (gelir gelmez oturmak) * **ji der de hat nehat pelişî ser sedreyê** dışardan gelir gelmez sedire çöktü **6.** koçmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **hev** koçmak (birbiriyle cinsel ilişkide bulunmak)

peliştin *m* **1.** kurcalama, karıştırma **2.** tahriş etme

peliştin *l/gh* **1.** kurcalamak, karıştırmak **2.** tahriş etmek

pelixan *m* **1.** ezilme **2.** zedeleme **3.** *mec* çiğneme (ezme)

pelixandin *m* **1.** ezmek **2.** zedeleme **3.** ezme (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçme) * **4.** *mec* çiğneme (ayak veya tekerlek altına alarak ezme)

pelixandin *l/gh* **1.** ezmek * **zebeş pelixand** karpuzu ezdi **2.** zedelemek **3.** ezmek (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçmek) * **trenê çêlek pelixand** tren ineği ezdi **4.** *mec* çiğnemek (ayak veya tekerlek altına alarak ezmek) * **hema mabû ku erebe wê bipelixîne** az kalsın araba onu çiğneyecekti

pelixandî *rd* **1.** ezik * **seriyekî şikestî û pelixandî** kırık ve ezik bir kafa **2.** zedeli

pelixî *rd* **1.** ezik, ezgin (meyveler için) **2.** bereli, çörük

pelixîbûn *m* **1.** eziklik **2.** berelenme

pelixî bûn *l/ngh* berelenmek

pelixîn *l/ngh* **1.** ezilmek **2.** zedelenmek **3.** turşusu çıkmak (çok ezilmek) **4.** göynümek (sebze ve meyva çok olgunlaşmak) * **petêx pelixiye** kavun göynümüş **5.** *mec* çökmek, yığılmak (gelir gelmez oturmak) * **mêrik li vir pelixiye ranabe** kadın burada yığılmış kalkmıyor * **ji der de hat nehat pelixî ser sedreyê** dışardan gelir gelmez sedire çöktü **6.** *mec* kurulmak, yayılmak (sofraya rahatça oturmak)

pelixîner *rd* ezici

pelixok *rd* ezilgen

pelixokî *rd* ezilgence, ezikçe

pelizandin *m* göynetme

pelizandin *l/gh* göynetmek

pelizî *rd* göynük, cırtlak (olgunluktan ezilecek duruma gelmiş meyve ve sebze)

pelizîn *m* göynüme (sebze veya meyva çok olgunlaşma)

pelizîn *l/ngh* göynümek (sebze veya meyva çok olgunlaşmak)

peliya kartolan *nd* patates puresi

pelî (I) *m* püre * **peliya kartolan** patates püresi

pelî (II) *rd* kötü, iyi olmayan

pelîd *rd* **1.** kötü, pis **2.** iblis, şeytan

pelîdî *rd* şeytanî

pelîkan *zo/m* pelikan, kaşıkçı kuşu (Pelecanus onocrotalus)

pelîn (I) *bot/m* pelin (Artemisia absinthium)

pelîn (II) *rd* yapraksı

pelîn (III) *m* **1.** dokunulma **2.** *bj* muayene **3.** lemis

pelîn *l/ngh* **1.** dokunulmak **2.** muayene edilmek

pelînî *rd* yaprağımsı

pelînxane *m* muayenehane

pelîse (I) *rd* gırla (piyasada bir malın çokça bulunması durumu)

pelîse (II) *n* **1.** kısmet, nasip * **li benda pelîseya (an jî nisîb û qismetê) xwe bûn** kısmet beklemek **2.** azık

pelîşk *m* çapak (göz çapağı)

pelîşkgirtin *m* çapaklanma

pelîşk girtin *l/gh* çapaklanmak

pelîşok *m* çabuk ezilen bir üzüm türü

pelît *bnr* belot

pelîtan *m* kelebek

pelk (I) *bot/m* köknar (Abies)

pelk (II) *bot/n* **1.** yaprak **2.** yaprak (özelikle asma yaprağı) **3.** yaprak (kitap, defter gibi şeylerde ön ve arka yüzü oluşturan kâğıtlardan her biri, varak)

pel kirandin *l/gh* ateş püskürmek * **pelan dikirin** ateş püskürtüyordu

pel kirin *l/gh* (*p* kalın okunur) dahra ile kesmek * **lê xistin dar pel kirin** ağacı dahrayla kesmişler

pelkirin *m* göz kapağının iç kısmının pürüzlü hala gelip gözü rahatsız etmesi

pelkî *h* **1.** amudî **2.** kılıcına, kılıçlama * **divê mirov mertekan pelkî bi keys bike** kirişleri kılıcına yerleştirmeli

pelkut *m* haşat

pelkutbûn *m* haşat olma

pelkut bûn *l/ngh* haşat olmak

pelkutkirin *m* haşat etme

pelkut kirin *l/gh* haşat etmek

pelkutkî *h* haşat edercesine

pelkutkîkirin *m* haşat etme

pelkutkî kirin *l/gh* haşat etmek

pelmêw *m* asma yaprağı

pelnexş *bot/m* bir tür bitki

pelok *m* bulamaç

pelopînco *nd* pürüzlü ve keskin taş

pelos (I) *rd* bezgin

pelos (II) *rd* iğrenç, mekruh

pelosî (I) *m* bezgınlik
pelosî (II) *m* iğrençlik
pelot *rd* çürük
pelox *m* köz
pelp *m* **1.** bahane **2.** dayatma
pelpel *h* gizlice, çaktırmadan
pelpelîşk *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pelpelîtank bnr pelpelîtk
pelpelîtk *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pelpitandin *bnr* perpitandin
pelpitîn *bnr* perpitîn
pelpizêk *bnr* pirpizêk
pelpîne *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pelpkirin *m* **1.** bahane etme **2.** dayatma
pelp kirin *l/gh* **1.** bahane etmek **2.** dayatmak (kendi istediğini yaptırmakta diretmek)
pelq (I) *m* şırak
pelq (II) *m* **1.** kabarcık, domur **2.** *bj* kabarcık ~ ~ domur domur, kabarık kabarık * **ji ber nexweşînê çermê canê wê pelq pelq dabû** hastalıktan derisi domur domur olmuştu
pelqaz *m* vucüttaki kabarcık
pelqdan *m* kabarma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma)
pelq dan *l/gh* kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak)
pelqeçîçk *zo/m* kursak
pelqewîz *m* arpadan yapılmış bir aş
pelqik *m* **1.** kabarcık **2.** su kabarcığı **3.** pütür (küçük kabarcık) ~**ê avê** su kabarcığı
pelqikdan *m* **1.** kabarma **2.** pütürlenme **3.** tarazlanma, kabarma
pelqik dan *l/gh* **1.** kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak) **2.** pütürlenmek **3.** tarazlanmak, kabarmak
pelqikdayîn *m* **1.** kabarış **2.** pütürleniş **3.** tarazlanış, kabarış
pelqizandin *m* fışkırtma
pelqizandin *l/gh* fışkırtmak
pelqizîn *m* fışkırma
pelqizîn *l/ngh* fışkırmak
pelqî *rd* kabarcıklı
pelqîn *m* şırak
pelsot *n* ucu yanık odun sopa
pelstrî *bot/m* iğne yaprak
pelşayîk *bot/m* bir bitki adı
pelt (I) *bot/m* bir tür kara ağaç
pelt (II) *rd* **1.** pelte (bu kıvamda olan madde) **2.** pelte (çok yorulmuş olan)
pelt (III) *rd* **1.** pısırık, uyuz, yüreksiz **2.** *psî* edilgen, pasif (olayların gidişini etkilemek veya denetlmek için hiç çaba sarfetmeme durumu) **3.** yordamsız (çevik, canlı olmayan)
peltbûn *m* pısırıklaşma, uyuzlaşma
pelt bûn *l/ngh* pısırıklaşmak, uyuzlaşmak
pelte (I) *m* küme
pelte (II) *sos/m* imece
pelte (III) *rd* peltek
pelte (IV) *m* **1.** pelte **2.** *rd* pelte (bu kıvamda olan madde) **3.** *kîm* pelte
peltebûn *m* pelteleşme, peltelenme
pelte bûn *l/ngh* pelteleşmek, peltelenmek
peltebûyîn *m* pelteleşiş, pelteleniş
peltek (I) *rd* **1.** pelte **2.** peltek (dilini dişlerinin arasına alır gibi konuşan ve bu yüzden *s*, *z* gibi sesleri kusurlu söyleyen) **3.** peltek (tutuk, titrek, kekeme)
peltek (II) *rd* (p kalın okunur) **1.** pısırık, yüreksiz **2.** edilgen, pasif (bir şeye karşı tepki göstermeyen) **3.** yordamsız (çevik, canlı olmayan)
peltekbûn *m* pısırıklaşma, uyuzlaşma
peltek bûn *l/ngh* pısırıklaşmak, uyuzlaşmak
peltekî (I) *m* pelteklik (kekemelik, tutukluk)
peltekî (II) *m* **1.** pısırıklık, yüreksizlik **2.** edilgenlik, pasiflik **3.** pısırıkça
peltekîbûn (I) *m* peltekleşme
peltekîbûn (II) *m* **1.** pısırıklaşma **2.** pasifleşme
peltekî bûn (I) *l/ngh* peltekleşmek
peltekî bûn (II) *l/ngh* **1.** pısırıklaşmak **2.** pasifeşmek
peltekîbûyîn (I) *m* peltekleşme
peltekîbûyîn (II) *m* **1.** pısırıklaşma **2.** pasifeşme
peltektî (I) *m* pelteklik
peltektî *m* pısırıklık
pel tije kirin *l/gh* sarma yapmak, sarma doldurmak (yemek)
peltî *m* **1.** pısırıklık **2.** edilginlik, pasiflik
pelur *m* pelür
pelû *ant/m* göz kapağı
pelûk *m* bir tür yemek
pelûl *m* palûze (bir tür pelte)
pelûle *bnr* pelûr
pelûr *m* bulamaç ~ **bi ser de rijîn** başına bir çok olay geçmiş olmak
pelûrik *bot/m* bir üzüm türü
pelûsk *nd* bir yemek adı
pelûş *m* pelüş
pelûşek *rd* hamarat olmayan, üşengen kadın
pelweşan *m* yaprak dökümü
pelweşandin *m* yaprak dökümü, yaprak dökme
pel weşandin *l/gh* yaprak dökmek
pelweşandî *rd* dükük yapraklı, yaprakları dökük * **dara pelweşandî** yaprakları dökük ağaç
pelweşîn *m* **1.** yaprak dükümü **2.** *rd* yaprak döken **3.** *m* yel ismi (ekim ayında eserek yaprakların dökülmesine neden olanr rüzgâr)
pelx *m* ezme, eziliş
pelxewes *bnr* pelçimhewêz
pembe *n* **1.** pembe **2.** *rd* pembe (bu renkten olan) ~**yê girtî** koyu pembe
pembebûn *m* pembeleşme
pembe bûn *l/ngh* pembeleşmek
pembebûyîn *m* pembeleşme

pembekirin *m* pembeleştirme
pembe kirin *l/gh* pembeleştirmek
pembetî *m* pembelik
pembeyê girtî *nd* **1.** koyu pembe **2.** *rd* koyu pembe (bu renkten olan)
pembeyê sar *nd* **1.** çingene pembesi **2.** çingene pembesi (bu renkten olan)
pembeyî *rd* pembemsi
pembezar *m* pembezar
pembo *bnr* pembû
pembû *bot/n* **1.** pamuk (Gossypium) **2.** pamuk (bu bitkinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı) **3.** pamuk (işlenmiş pamuk) * **pembû danî ser birînê** yaraya pamuk bastı **4.** *rd* pamuk (dokumacılıkta, işlenmiş pamuktan yapılmış şey) * **tayê ji pembû** pamuk ipliği ~ **jendin** pamuk atmak **(bi)** ~ **(yek) şerjê kirin** kadife eldivenle vurmak **~yê dermankirî** (an jî **eczakirî**) eczalı pamuk
pembûçin *nd/nt* pamuk toplayıcısı
pembûçinî *m* pamuk toplayıcılığı
pembûdane *n* pamuk çekirdeği
pembûdar *rd* pamuklu
pembûfiroş *nd/nt* **1.** pamukçu (satan kimse) **2.** pamukçu (pamuk satılan yer)
pembûfiroşî *m* pamukçuluk
pembûjen *nd/nt* atımcı, hallaç
pembûjenî *m* atımcı, hallaç
pembûk *n* pamukçuk
pembûlok *bot/m* bir tür bitki
pembûvan *nd/nt* pamukçu
pembûvanî *m* pamukçuluk
pembûwî *rd* pamuk gibi
pembûyî *rd* pamuklu (pamuktan yapılma)
pembûyîn *rd* **1.** pamuklu **2.** pamuklu, pamuktan olan * **qumaşê pembûyîn** pamuklu kumaş
pembûyok *nd* ağızda oluşan bir tür mantar hastalığı
pemo *bnr* pembû
pempûsek *nd* bir tür ceviz
pemû *bnr* pembû
pemûk *n* pamukçuk
pena *m* **1.** sığınma, iltica **2.** koruma **3.** *nd* sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey)
penaber *nd/nt* **1.** sığınmacı, ilticacı, mülteci **2.** sığınık **~ê siyasî** (an jî **polîtîk**) politik göçmen
penaberî *m* sığınmacılık, ilticacılık, mültecilik
penageh *m* **1.** sığınak, sığınacak yer **2.** korunak, barınak **~a seyan** (an jî **kûçikan**) köpek barınağı
penah *m* **1.** sığınma, iltica **2.** koruma **3.** *nd* sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey) * **pişt û penahê wan bû** onların hamisi ve sığınağıydı
penahdar *nd/nt* sığınmacıyı koruyan kimse
penahende *nd/nt* **1.** sığınmacı, ilticacı, mülteci **2.** sığınık, sığıntı
penahendetî *m* sığınmacılık, ilticacılık, mültecilik
penahgeh *m* **1.** sığınak, sığınacak yer **2.** korunak, barınak
penahvêj *nd/nt* sığınmacı
penaker *nd/nt* koruyucu, koruyan
penakirin *m* koruma
pena kirin *l/gh* korumak
penakirî *rd* korunaklı
penaltî *sp/m* penaltı
penav *erd/n* **1.** plato **2.** düzlük (dağlık alanda)
penaxwaz *nd/nt* sığınmacı, ilticacı
penaxwazî *m* sığınmacılık, ilticacımlık
penbe *bnr* pembe
penbû *bnr* pembû
penc *n* pençe ~ **kirin** tırmalamak **di ~ê xwe de digire** elinde tutmak
pence *n* **1.** pençe (yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla tırnakları) **2.** pençe (etkisi çok olan güç, etkisinden kurtulmak olanaksız) **3.** pençe (ayakkabının tabanındaki kösele) ~ **avêtin (tiştekî)** pençe atmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) **1)** pençe vurmak **2)** pençe vurmak (ayakkabı altını pençelemek) ~ **kirin** pençelemek (ayakkabıya pençe vurmak) **~ek** bir avuç **~yê xwe avêtin (tiştekî)** pençe atmak (gücüne güvenerek bir şeyi elde etmeye çalışmak)
penceker *n* pençeci (pençe yapan)
pencekerî *m* pençecilik
pencekirin *m* **1.** pençeleme (pençe vurma) **2.** pençeleme (ayakkabıya pençe vurma)
pence kirin *l/gh* **1.** pençelemek (pençe vurmak) **2.** pençelemek (ayakkabıya pençe vurmak)
pencekirî *rd* pençeli (ayakkabı için)
pencenekirî *rd* pençesiz (ayakkabı için)
pencere *m* pencere
penceresor *rd* kırmızı pencereli
pencereya duqanatî *nd* çift pencere
pencerok *m* pencerecik, küçük pencere
pencik *n* **1.** pençe (yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla tırnakları) ~ **avêtin (tiştekî)** pençe atmak ~ **alê xistin** (an jî **dan**) pençe vurmak **~yê xwe avêtin tiştekî)** pençe atmak (gücüne güvenerek bir şeyi elde etmeye çalışmak)
pencikkirin *m* pençelemek (pençe vurma)
pencik kirin *l/gh* pençelemek (pençe vurmak)
pencinandin *m* budama
pencinandin *l/gh* budamak
pencinandî *rd* budanık, budanmış olan
pencinîn *m* budanma
pencinîn *l/ngh* budanmak
penckirin *m* tırmalama
penc kirin *l/gh* tırmalamak
penç *n* **1.** cırnak **2.** *zo* kıskaç (böceklerde besin maddelerini parçalamaya ve kendilerini savunmaya yarayan organ)
pençe **1.** pençe (yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla tırnakları) **2.** pençe (etkisi çok olan

güç, etkisinden kurtulmak olanaksız) **3.** pençe (ayakkabının tabanındaki kösele) ~ **avêtin (tiştekî)** pençe atmak ~ **avêtin (yekî)** *sp* el ense çekmek (veya etmek ~ **lê xistin (an jî dan) 1)** pençe vurmak **2)** pençe vurmak (ayakkabı altını pençelemek) ~ **kirin** pençelemek (ayakkabıya pençe vurmak)
pençebazî *m* pençeleşme ~ **kirin** pençeleşmek
pençer *rd* patlak
pençerbûn *m* patlama (araba tekerleği için)
pençer bûn *l/ngh* patlamak (özellikle araç tekerleklerinin infilâk etmesi)
pençerbûyîn *m* patlayış (araba tekerleğinin patlaması gibi)
pençeşêr *bot/m* **1.** aslan pençesi (Alchemilla) **2.** *bj* aslan pençesi, şirpençe, kızıl yara **3.** kanser ~ **girtin** kansere yakalanmak
pençeşêrgirtî *rd* **1.** şirpençeli **2.** kanserli (kimse)
pençeşêrî *rd* **1.** şirpençeli **2.** kanserli (kimse)
pençeşêrîbûn *m* kanserleşme
pençeşêrî bûn *l/ngh* kanserleşmek
pençetûj *rd* keskin pençeli
pençik *n* **1.** cırnak, pençe **2.** *zo* kıskaç (böceklerde besin maddelerini parçalamaya ve kendilerini savunmaya yarayan organ)
pençikandin *m* cırnaklama
pençikandin *l/gh* cırnaklamak
pend *m* öğüt ~ **dan** öğüt vermek, nasihat vermek ~ **kirin** öğütlemek, nasihat etmek ~ **lê dan** nasihatte bulunmak ~ **lê kirin** öğüt vermek (veya öğütte bulunmak), nasihat vermek * **car carinan pendan li min dike** arasıra bana öğtte bulunuyor
penddan *m* öğüt verme, nasihat verme
pend dan *l/gh* öğüt vermek, nasihat vermek
pende *bnr* gewende
pendeke *bnr* bendeke
pendgo *nd/nt* öğüt verici, nasihat verici
pendgotî *m* öğüt vericilik, nasihat vericilik
pendiyar *bnr* pendyar
pendî *rd* **1.** belirli **2.** açık, aşîkar, belli, alenî (gizli olmayan, ortada olan) **3.** *mec* legal
pendîbûn *m* **1.** aşîkarleşme **2.** *mec* legalleşme
pendî bûn *l/ngh* **1.** aşîkarleşmek **2.** legalleşmek
pendîkirin *m* **1.** aşîkarleştirme **2.** legalleştirme
pendî kirin *l/gh* **1.** aşîkarleştirmek **2.** legalleştirmek
pendîtî *m* **1.** belirlilik **2.** aşîkarlık, alenîlik **3.** legallık
pend lê kirin *l/bw* öğütte bulunmak, öğüt vermek
pendname *m* öğüt kitabı
pendyar *nd/rd* nasihatçı, öğütleyici
pendyarî *m* nasihatçılık, öğütleyicilik
pene *m* mızrap
peneplen *erd/m* peneplen, yontuk düz
penes *m* penes, pul (bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik genellikle metal levhacık) ~ **kirin** pullamak
penêr *n* peynir ~**ê babûrî** küflü peynir ~**ê bisîrik** yabani sarımsaklı peynir ~**ê derfa** bir peynir çeşidi ~**ê eyar** tulum peyniri ~**ê gvîpincar** bir peynir çeşidi -**ê helandî** eritilmiş peynir ~**ê kezî** örüklü peynir, örgülü peynir ~**ê meşkê** tulum peyniri ~**ê pûngê** yarpuzlu peynir ~**ê reşreşkê** çörek otlu peynir ~**ê rijî** yağsız peynir ~**ê siyaboyê** çörek otlu peynir ~**ê sîrikê (an jî sîrikkirî)** yabani sarımsaklı peynir ~**ê ter** taze peynir (tuzsuz olan)
penêrdar *rd* peynirli
penêrê eyaran *nd* tulum peyniri
penêrê kezî *nd* örüklü peynir
penêrê meşkê *nd* tulum peyniri
penêrê pûngê *nd* yarpuzlu peynir
penêrê reşreşkê *nd* çörek otlu peynir
penêrê rijî *nd* yağsız (imansız) peynir
penêrê rîçal *nd* örüklü peynir
penêrê siyaboyê *nd* çörek otlu peynir
penêrê sîrikê *nd* yabani sarımsaklı peynir
penêrê spî *nd* beyaz peynir
penêrê sûravkê *nd* salamura peyniri
penêrê ter *nd* taze peynir (tuzsuz)
penêrfiroş *nd/nt* peynirci (satan kimse)
penêrfiroşî *m* peynircilik
penêrker *nd/nt* peynirci (imal eden)
penêrkerî *m* peynircilik
penêrok *bot/m* bir bitki adı
penêrxane *m* peynirhane
peng (I) *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
peng (II) *m* durum, vaziyet
peng (III) *m* **1.** çile (iplik kangalı) * **penga ta** iplik çilesi **2.** yumak yapılırken çaprazlamasına atılan bağlar
peng (IV) *bot/m* maydanoza benzer, kar altında yeşeren, kökü kırmızı, boyu iki karış olan ve pişirilerek yenilen bir bitki
peng (V) *rd* durgun (kımıldanış ve hareket göstermeyen) * **av peng e** su durgun
pengandin *m* biriktirme
pengandin *l/gh* biriktirmek
pengav (I) *m* hamle, atak, savlet
pengav *m* **1.** irkinti (su için) **2.** gölek, gölet **3.** bataklık
pengavî *rd* bataklı
pengbûn *m* durgunlaşma
peng bûn *l/ngh* durgunlaşmak
penge *m* çile (iplik kangalı)
pengir (I) *m* irkinti (su için)
pengir (II) *n* köz, kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası)
pengire *bnr* pengir (I)
pengivandin *m* dinlendirme, durulmaya bırakma
pengivandin *l/gh* dinlendirmek, durulmaya bırakmak
pengivîn *m* dinlenme, durulma
pengivîn *l/ngh* dinlenmek, durulmak

pengizandin *m* **1.** fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) **2.** seğirtme **3.** sıçratma, zıplatma
pengizandin *l/gh* **1.** fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) **2.** seğirtmek **3.** sıçratmak, zıplatmak
pengizîn *m* **1.** fırlama, fırlayış (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkma, ayrılma) **2.** seğirtmek **3.** sekme (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitme) **4.** sekme (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirme) **5.** sıçrama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma) **6.** zıplama
pengizîn *l/ngh* **1.** fırlamak (hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak) **2.** seğirtmek **3.** sekmek (atılan bir nesne bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak gitmek) **4.** sekmek (bir yere veya cisme çarparak yön değiştirmek) **5.** sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak) **6.** zıplamak
pengîtî *m* durgunluk
pengkirin *m* durgunlaştırma
peng kirin *l/gh* durgunlaştırmak
pengo *m* pengö (İkinci Dünya Savaşı sonlarına kadar kullanılmış Macar para birimi)
pengûen *zo/m* penguen (Aptenodytes patagonica)
penha, penhan *bnr* penî
penihandin *m* barındırma
penihandin *l/gh* barındırmak
penihîn *m* **1.** sığınma, sığınış, barınma **2.** sığınma, iltica etme
penihîn *l/gh* **1.** sığınmak, barınmak **2.** sığınmak, iltica etmek
penî (I) *rd* **1.** belirli **2.** aşîkâr, açık, belli, alenî
penî (II) *m* peni (Sterlinin yüzde biri değerindeki para birimi)
penîr *bnr* penêr
penîs *n* penis
penîsîlîn *m* penisilin
penje *m* skala
pense *m* pens, pense
pentan *kîm/m* pentan
pentatlon *sp/m* pentatlon
pentegram *mzk/m* porte
penûstraş *m* kalemtıraş
penye *m* penye
pep *n* pati (küçük çocuk ayağı) **2.** tay küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir ~ ~ tay tay
pepa *b* tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir) ~ ~ tay tay
pepe *n* pati (küçük çocuk ayağı)
pepê *m* mama (çocuk dilinde)
pepik (I) *n* **1.** pati (küçük çocuk ayağı) **2.** ayakçık **3.** pabûç (çocuk dilinde) **4.** pabuç (masa, sandalye gibi mobilyaların ayaklarına takılan metal veya plâstik eklenti)
pepik (II) *n* **1.** paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları) **2.** paçe (kasaplık hayvanların kesilmiş ayaklarından yapılan yemek)
pepik (III) *zo/n* kurtcuk (solucan)
pepik (IV) *bot/n* bir tür bitki
pepike *n* pabuç (çocuk dilinde)
pepikê kewê *bot/nd* bir tür bitki
pepikfiroş *nd/nt* **1.** paçacı (satan kimse) **2.** *m* paçacı (paça satılan dükkan)
pepikfiroşî *m* paçacılık
pepikpêj *nd/nt* paçacı (pişirip satan kimse)
pepo *n* pati, ayak (çocuk dilinde)
pep pep *b* tay tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir)
pepsîn *biy/m* pepsin
pepton *m* pepton
pepû *b* **1.** guguk (biriyle eğlenmek veya kızdırmak amacıyla çıkarılan ses) **2.** *mec* abu, abo
pepûk *zo/m* **1.** guguk (Cuculus canorus) **2.** *mec* halinden sürekli şikayet eden kimse **3.** *mec* zavallı, sefil **~a silêman** hüthüt kuşu **~ê evdalê** zavallı (kadın için) **~o evdalo** zavallı (erkek için)
pepûkî *mec/m* zavallılık **~ kişandin** cefa çekmek
pepûko *b* be zavalı (adam)
pepûle *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pepûlemele *sp/m* kelebek yüzme
peq *m* **1.** kabarcık **2.** baloncuk, kabarcık
peqan *m* patlama
peqandin *m* **1.** patlatma (patlamak işine yol açma) **2.** patlatma (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşleme) **3.** patlatma (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltıhabı dışarı çıkarma) **4.** *mec* patlatma (bir insanın sabrını tüketme, bir kimseyi nispet vererek kızdırma)
peqandin *l/gh* **1.** patlatmak (patlamak işine yol açmak) * **min dengekî tûj ê ku guhê mirovan dipeqand, bihîst** kulakları patlattan bir ses duydum **2.** patlatmak (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşlemek) * **demançe teqand** tabancayı patlattı **3.** patlatmak (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltıhabı dışarı çıkarmak) * **birîn peqand** yarayı patlatmak **4.** *mec* patlatmak (bir insanın sabrını tüketmek, bir kimseyi nispet vererek kızdırmak) * **bes e, we camêr teqand** yeter, adamı patlatınız
peqandî *rd* **1.** patlak **2.** patlak (araba tekerleği için)
peqav *m* su kabsarcığı
peqijok *n* kabarcık
peqijokî *rd* kabarcıklı
peqik *m* **1.** kabarcık **2.** baloncuk **~ dan** balon vermek
peqilk *bj/m* kabarcık **~ dan** (yara) su toplamak
peqilkî *rd* kabarcıklı
peqiyayî *rd* **1.** patlak **2.** patlak (araba tekerleği için)

peqîn *m* **1.** patlama, ateş alma etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılma, infilâk etme) **2.** patlama (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılma) **3.** patlama (yara, çıban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) **4.** patlama (ansızın bir gürültü duyulma) **5.** *mec* patlama (çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etme **6.** *mec* patlama (zorlu tepki gösterme) ~ **pê ketin** patlak vermek

peqîn *l/ngh* **1.** patlamak, ateş almak etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilâk etmek) * **nepoxa ku min jê re kirîbû peqiya** ona satın aldığım balon patladı * **dînamît peqiyaye** dinamit patlamış **2.** patlamak (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılmak) * **hin çalên kanalîzasyonê cih bi cih peqiyabûn** kanalizasyon çukurları yer yer patlamıştı **3.** patlamak (yara, çıban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) * **birîn peqiya** yara patladı **4.** patlamak (ansızın bir gürültü duyulmak) **5.** *mec* patlamak (çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etmek) * **min xwe ranegirt, ez peqiyam** dayanamadım patladım **6.** *mec* patlamak (zorlu tepki göstermek)

peqînbar *rd* patlamalı * **motora peqînbar** patlamalı motor

peqîşk *n* kabarcık

peqle (I) *bot/n* **1.** bakla (Vicia faba) **2.** bakla (bu bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi)

peqle (II) *rd* patlak * **çavên wî yên peqle** onun o patlak gözleri

peqlik *m* kabarcık **~ê sabûnê** sabun kabarcığı

peqlok *m* kabarcık

peqok *m* **1.** kabarcık **2.** baloncuk ~ dan balon vermek

peqoq *m* kabarcık

peqpeq *m* kabarcık

peqpeqok *n* kabarcık

peqpeqokî *rd* kabarcıklı

peqpeqonk *m* **1.** kabarcık **2.** balon, baloncuk * **çav lê bûn peqpeqonk** gözleri balon gibi oldu

peqpeqonkî *rd* **1.** kabarcıklı **2.** baloncuklu

peqpeqoq *m* kabarcık

peqsîmet *m* peksimit

peqûşk *m* **1.** kabarcık **2.** balon, baloncuk

per (I) *n* **1.** kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) **2.** yüzgeç, kanat (balıklarda) * **perê masî** balık yüzgeci **3.** kanat yeleği **4.** sorguç (serpuşların ön tarafına takılan tüy) **5.** değirmen çark kanatı ~ **bi bin (yekî) xistin** (birine) umut vermek, onun umuutlandırmak ~ **jê kêm bûn ku bifire** nerdeyse uçacaktı ~ **kutan** kanat çırpmak ~ **li xwe xistin** kanat çırpmak ~ **û bask jê re çêbûn** koltukları şişmek ~ **û baskên (yekî) şikîn (an jî şikestin)** kolu kanadı kırılmak **~ên (yekî) bilind bûn** koltukları kabarmak **~ên (yekî) hebin wê bifirin** ayakları yere değmemek

per (II) *m* yaprak

per (III) *bnr* kel û per, ker û per

per (IV) *m* ense * **pera stûyê wî stûr e** ensesi kalın

per (V) *n* **1.** kenar * **perê gund** köy kenarı **2.** ücra * **ez li perekî Amedê bi cih bûm** Diyarbakır'ın ücra bir yerine yerleştim **~ê dinyayê** dünyanın öbür (veya bir) ucu **~ê esmanan** cehennemin bucağı (veya dibi)

per (VI) *nd* (**r** kalın okunur) sikke

perakende *m* **1.** perakende, dağınık, perişan **2.** perakende (malların teker teker veya bir kaç parça şeklinde azar azar satma biçimi, toptan karşıtı)

perakendefiroş *nd/nt* perakendeci

perakendefiroşî *m* perakendecilik

perakendetî *m* **1.** perakendelik, dağınıklık, perişanlık **2.** perakendelik (perakende olarak satma biçimi)

perakendeyî *m* perakendelik, dağınıklık, perişanlık

perandin (I) *m* geçirme

perandin (II) *m* kazanma

perandin (III) *m* orgazm etme

perandin (I) *l/gh* geçirmek

perandin (II) *l/gh* kazanmak

perandin (III) *l/gh* orgazm etmek

peranewa *m* münacat

peranî *n* **1.** canavar (kurt gibi cana kıyan yabanî hayvan, yırtıcı hayvan) **2.** kurt sürüsü **3.** *mec* arsız, yaman kimse **4.** *rd* canavar * **eynî peranî ye** canavar gibi, saldırgan (acımasız, zalim kimse)

peranîtî *m* canavarlık

peransû *bnr* parsû

perasû *bnr* parsû

perav *n* **1.** kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) * **keştî li peravê sekiniye** kıyıya gemi yanaşmış **2.** kıyı, sahil (karanın deniz boyunca uzanan bölümü) **~ên avê** kara suları

peravparêz *nd/nt* sahil mühafız, sahil güvenlikçi

peravparêzî *m* sahil mühafızlığı, sahil güvenliiği

perawêz *m* **1.** kenar (bir şeyi çevreleyen çizgi) **2.** çıkma, kenar yazısı **3.** dipnot

perawêzkirin *m* **1.** çıkma yapma, tahşiye **2.** dipnot etmek

perawêz kirin *l/gh* **1.** çıkma yapmak, tahşiye etmek **2.** dipnot etmek

perawî *m* defter

perazing *n* kanat, pervaz ~ **li xwe xistin** kanat çırpmak

perbelek *rd* alaca kanatlı

perbijan *m* göz kapağı

percû *m* mucize

perç *m* **1.** şiş, şişlik * **perça min danîşt** şişim indi **2.** *bj* ödem
perçem *n* perçem, kakül ~ **û bisk** kakül ve zülüf
perçemk *zo/m* yarasa (Vespertilio)
perçemok *zo/m* yarasa (Vespertilio)
perçemsor *rd* kızıl perçemli
perçifîn *m* **1** şişme (bir şey emerek hacmi büyüme) **2.** şişme (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doyma) **3.** kabarmak (şişmek, genişlemek) **4.** *sp* şişmek (yorularak koşuyu sürdürmez olma) **5.** *fiz* genleşme
perçifîn *l/ngh* **1** şişmek (bir şey emerek hacını büyümek) * **derî ji ber avê perçifiye** kapı su dan dolayı şişmiş **2.** şişmek (çok yemek yiyerek rahatsız olacak kadar doymak) **3.** kabarmak (şişmek, genişlemek) **4.** *sp* şişmek (yorularak koşuyu sürdürmez olmak) **5.** *fiz* genleşmek
perçiftin *m* şişme
perçiftin *l/ngh* şişmek
perçimok *m* yapışkan bir madde
perçinandin (I) *m* belirleme
perçinandin (II) *m* perçinleme
perçinandin (I) *l/gh* belirlemek
perçinandin (II) *l/gh* perçinlemek
perçinandî *rd* perçinli
perçiqandin *m* **1.** ezme **2.** ezme (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçme, çiğneme)
perçiqandin *l/gh* **1.** ezmek * **tirî pelçiqand** üzümü ezdi **2.** ezmek (ağır bir şey başka bir şeyin üzerinden geçmek, çiğnemek)
perçiqîner *rd* ezici
perçiv *m* **1.** şiş, şişkinlik, şişlik **2.** sinir **~a (yekî) danîn** sinirleri yatışmak
perçivî *rd* **1.** şiş, şişik, şişkin **2.** kabarık (hamur vb. için, kabarmış olan) **3.** kabartılı
perçivîbûn *m* **1.** şişlik, şişkinlik **2.** kabarıklık
perçivandin *m* **1.** şişirme **2.** kabartma **3.** *fiz* genleştirme
perçivandin *l/gh* **1.** şişirmek **2.** kabartmak **3.** *fiz* genleştirmek
perçivandî *rd* **1.** şiş, şişkin **2.** kabarık
perçivandîbûn *m* **1.** şişlik, şişkinlik **2.** kabarık
perçivpîv *m* genleşmeölçer
perçîçeq *zo/m* **1.** kursak **2.** kursak (kuş kursağı şişirilip kurutularak yapılan veya ona benzetilen şişkin şey)
perçîmek *zo/m* yarasa (Vespertilio)
perçîn *m* perçin
perçînbûn *m* perçinlenme
perçîn bûn *l/ngh* perçinlenmek
perçînbûyîn *m* perçinleniş
perçînin *m* perçinlenme
perçînin *l/ngh* perçinlenmek
perçînkirin *m* perçinleme
perçîn kirin *l/gh* perçinlemek
perçînkirî *rd* perçinli
Perçîs *astr/m* Jüpiter
perço *m* mucize
perçok *rd* tahripkâr
perçokandin *m* yıkma, kırıp dökme, tahrip etme
perçokandin *l/gh* yıkmak, kırıp dökmek, tahrip etmek
perçokîn *m* yıkılma, tahrip olma
perçokîn *l/ngh* yıkılmak, tahrip olmak
perdan *m* **1.** musiki aletinin tek olanı **2.** ipekten giyinme
perdank *m* para cüzdanı
perdax *m* perdah, açkı ~ **kirin 1)** tamamlamak **2)** perdah vurmak (veya etmek), açkılamak
perdaxker *nd/nt* perdahçı
perdaxkerî *m* perdahçılık
perdaxkirin *m* **1.** perdahlama, açkılama . tamamlama
perdax kirin *l/gh* **1.** perdahlamak, açkılamak **2.** tamamlamak
perdaxkirî *rd* perdahlı, perdahlanmış
perde *m* **1.** perde (görüşü, ışığı engellemek veya bir şeyi gizlemek için bir açıklığın önüne gerilen örtü) * **perdeya pacê** pencere perdesi **2.** perde (üzerine bir cismin görüntüsü yansıtılan saydam olmayan yüzey) * **perdeya sînemayê** sinema perdesi **3.** *mec* perde (doğruyu görmeye engel şey) **4.** *bj* perde, katarakt, ak su, ak basma **5.** *şn* perde (bir sahne eserinin büyük bölümlerinden her biri) **6.** *mzk* perde (bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi) **7.** perde (bu ses derecelerini sağlamak için çalgılarda bulunup parmakla basılan yer) **8.** perde (ses için, pes perde) * **ji perdeya zirav strî** ince perdeden söyledi **9.** *zo* perde (parmakları birbirine bitiştiren zar) **10.** *ant* zar * **perdeya guh** kulak zarı **11.** mec perde (utanma duygusu) * **perdeya heyaya xwe hilaniye** utanma perdesini kaldırmış ~ **avêtin (tiştekî)** perde çekmek ~ **girtin ser çav** perde inmek, ak basmak (gözde katarakt olmak) ~ **hilanîn** perdeyi kaldırmak ~ **ji serê rakirin** perdesini çekip kaldırmak ~ **kişandin** perde çekmek ~ **kişandin ser (tiştekî) 1)** üstüne perde çekmek, perdeyle örtmek **2)** perde çekmek (gizlemek, örtmek) ~ **pê de kirin** perde kurmak ~ **saz kirin** perde kurmak (Karagöz oyununa başlamak) ~ **vekirin** perdelerini açmak (tiyatro yeni mevsimde temsillerine başlamak **~ya çav** *ant* gözün saydam tabakası **~ya deng** ses perdesi **~ya firnikê poz** *ant* burun perdesi **~ya mij** sis perdesi (savaşlarda ordunun hareketlerini düşmandan saklamak için sisten oluşturan perde) **~ya rû çirandin** ar damarı çatlatmak **~ya rûçikê (yekî) qetîn** ar damarı çatlamak **~ya rûyê (yekî) qetîn** ar damarı çatlamak **~ya rûyê (yekî) qîş bûn** ar damarı çatlamak

perdedar *dîr/n* **1.** perdedar, perdeci **2.** *rd* perdeli **3.** *mzk* perdeli * **saz amûreke perdedar e** saz perdeli bir çalgıdır **4.** *mec* gizli
perdedarî *dîr/m* perdedarlık, perdecilik
perdefiroş *nd/nt* perdeci (satan kimse)
perdefiroşî *m* perdecilik
perdege *rd* **1.** iyi örtünmüş, perdeli kız ya da kadın **2.** namuslu
perdekirin *m* perdeleme
perde kirin *l/gh* perdelemek
perdekirî *rd* perdeli (perde çekilmiş, perdelenmiş olan)
perdekuşa *m* perde açma
perdemêz *m* masa örtüsü
perdenişîn *rd* **1.** perdenin ardında oturan **2.** namuslu
perdenuxêf *rd* örtünen, saklanan
perdepîlaw *m* perde pilavi
perdepoş *rd* **1.** perdelenmiş olan **2.** örtünen, perde arkası olan, gizlenen (özellikle örtünen ve erkeklere görünmek istenmeyen kadınlar için) ~ **kirin** perde çekmek
perdepoşkirin *m* perdeleme (perdeyle örtme)
perdepoş kirin *l/gh* perdelemek (perdeyle örtmek)
perdepûş *bnr* perdepoş
perdevan *nd/nt* **1.** perdeci (perde diken kimse) **2.** perdeci (tiyatrolarda perde açıp kapamakla görevli kimse)
perdevanî *m* perdecilik
perdeya çav *ant/nd* göz perdesi, kornea
perdeya guh *ant/nd* kulak zarı, kulak davulu
perdeya hesin *şn/nd* demir perde
perdeya navbirê *nd* diyafram
perdeya qîzantiyê *nd* kızlık zarı, himen
perdeya spî *sn/nd* beyaz perde (sinama oyununun gösterildiği yüzey)
perdeya zik *ant/nd* karın zarı
perdeyî *rd* perdelik * **Lîstika du perdeyî** iki perdelik oyun
perdik *m* **1.** perdecik, küçük perde **2.** küçük sırık (dam kirişi örtüsü için)
perdoş *m* heyecan
pere *n* **1.** para **2.** para (eskiden; kuruşun kırkta biri) **3.** paralık * **tu çend pere mirovek î?** kaç paralık adamsın? ~ **anîn** para getirmek (para kazanmak) ~ **bêş kirin** defter açmak ~ **bûn xwelî** para değer yetmek ~ **çap kirin** para basmak ~ **çêkirin** para kesmek (para basmak) ~ **çirpandin** para aşırmak ~ **dan hev** para yapmak, para biriktirmek ~ **dan ser hev** para tutmak para tutmak ~ **danîn ser (...)** para basmak (kumarda ortaya para sürmek) ~ **derxistin** para çıkarmak (para basmak) ~ **di quzê dêlikê de ye** *argo* ekmek aslanın ağzında ~ **di qûna dêlikê de ye** *argo* on para on aslanın ağzında ~ **girtin** defter tutmak ~ **hûr kirin** para bozmak ~ **jê çirpandin** (birinden) para sızdırmak (veya koparmak) ~ **jê stendin** an **jî xwarin)** para çekmek (birinden birtakım gerekçelerle para almak) ~ **jimartin** para kırmak (çok kazanmak) ~ **jimartin destê (yekî)** (parayı) avucuna saymak, (birinin) eline para saymak ~ **kafir kirin** kokozlanmak, parasını tüketmek ~ **kerê nêr e li ber derî dizire** paralı adamın hali başkadır, anlamında bir deyim ~ **ketin destê (yekî)** eline para geçmek ~ **kirin 1)** para etmek, değerli olmak, paha biçilmez olmak **2)** para etmek * **reca, minet pere nekir** rica, minet para etmedi ~ **kirin berîka (yekî) 1)** cebine para koymak **2)** para yedirmek (rüşvet vermek) ~ **kirin devê (yekî)** (birine) para yedirmek (rüşvet vermek) ~ **kirin (tiştekî)** para yatırmak (yatırım yapmak) ~ **kişandin** para çekmek * **dixwaze ji bankayê pere bikişîne** bankadan para çekmek istiyor ~ **lê bûn** (birisi) borçlu olmak, bara borcu olmak ~ **lê hebûn** para borcu olmak ~ **lê bûn hesret** (para) suyunu çekmek ~ **nanê pehtî ye** para dayanmaz ~ **nekirin 1)** para etmemek (değeri, pahasına satılmamak) **2)** para etmemek (fayda etmemek) ~ ~ **tîne** para parayı çeker ~ **pê dan** para vererek almak ~ **pê dan xwarin** (birine) para yedirmek (gereksiz yere başkasına para harcamak) ~ **pê de perdan** parasının birine geçmesine göz yummak ~ **pê de çûn** (birine) parası geçmek ~ **pê de hatin** (birine) parası geçmek ~ **pê re gotin** (birine) para sözü vermek ~ **qiloçê mêran e** altın anahtar her kapıyı açar ~ **razandin** para yatırmak * **pere razande bankayê** bankaya para yatırdı ~ **razandin bankayê** bankaya (para) yatırmak ~ **rijandin** para dökmek ~ **şandin (verê kirin** an **jî hinartin)** para çıkarmak (birine para yollamak) ~ **şîrîn e** paranın yüzü sıcaktır ~ **temam kirin** çıkıştırmak ~ **tê dan** para vererek almak, para saymak ~ **tê de nebûn** (an jî **tune bûn)** para olmamak * **di masîvaniyê de pere tune** balıkçılıkta para yok ~ **tê de hebûn 1)** para olmak * **di masîvaniyê de pere heye** balıkçılıkta para var **2)** para dönmek * **di vî karî de gelek pere heye** bu işte çok para dönüyor ~ **têr nekirin** para çıkmamak ~ **û xwelî li balê** (an jî **cem) yek bûn 1)** paraya para dememek, paraya pul dememek (çok para kazanır olmak) **2)** çok cömert olmak, paraya değer vermemek **3)** paraya para dememek (bol para harcamak) ~ **û xwelî li balê yek in** denizde kum onda para ~ **wekî avê çûn** (para) su gibi gitmek ~ **weşandin** saçılıp dökülmek (gereğinden çok harcamak) ~ **xerc kirin 1)** para harcamak **2)** masraf etmek ~ **xwarin 1)** para yemek (gereksiz olarak çok para harcamak) **2)** para yemek (rüşvet almak) ~ **zêha kirin 1)** para harcamak **2)** paradan çıkmak (para harcamak zorunda olmak) **bi**

~yekî hindik leyîstin küçük oynamak (kumarda) ~yekî pir büyük para ~yê çayê (bexşîş) kahve parası ~yê gir tüm para, büyük para (ufak para karşıtı) ~yê hazir nakit para ~yê heram haram para ~yê hûr 1) bozuk para, bozukluk, ufak para 2) Çingene parası ~yê (yekî) jê re bûn derd parasıyla rezil olmak ~yê kêmeyar çürük para ~yê (yekî) pê de çûn (birinin) parası (birine) geçmek ~yê rê yol parası ~yê serê baş serafiye (para değiştirilirken verilen veya alınan üstelik) ~yê sifir fülüs ~yê zêde paranın üstü ~yê xwe avêtir avê parayı denize atmak ~yê xwe avêtin kuçeyê parasını sokağa atmak ~yê xwe beredayî meavêjin parayı araya değil, paraya vermeli ~yê xwe çirtovirto nekin parayı araya değil, paraya vermeli ~yê xwe derxistin parasını çıkarmak ~yê xwe ji binî xelas kirin kokozlanmak, parasını tüketmek ~yê xwe lê xistin parasını bir şeye yatırmak

pereçongî *m* pençeleşme ~ kirin pençeleşmek

peredan *m* ödeme

peredank *m* kumbara

peredar *rd* paralı (mangırlı)

peredarbûn *m* paralanma (paralı olma)

peredar bûn *l/ngh* paralanmak (parasız iken para elde etmek)

peredarbûyîn *m* paralanmak (para'ı olma durumu)

peregende *m* 1. perakende, dağınık, perişan 2. perakende (malların teker teker veya bir kaç parça şeklinde azar azar satma biçimi, toptan karşıtı)

peregendefiroş *nd/nt* perakendeci

peregendefiroşî *m* perakendecilik

peregendetî *m* 1. perakendelik, dağınıklık, perişanlık 2. perakendelik (perakende olarak satma biçimi)

perakendeyî *m* perakendelik, dağınıklık, perişanlık

peregihor *nd/nt* dövizci

peregihorî *m* dövizcilik

perehebîn *nd/nt* para göz, para canlısı, maddiyatçı ~ bûn para canlısı olmak

perehebînî *m* para canlısı olma

perehesin *nd* metal para

perehez *nd/nt* parasever, para göz

perehezî m paraseverlik

perehûrker *nd/nt* dövizci

perehûrkerî *m* dövizcilik

perek *n* paracık

perekende *bnr* peregende

pereker *nd/nt* atımcı, hallaç

perekerî *m* atımcılık, hallaçlık

peren *m* sürü * perenek gur tên pêşiyê önüne bir kurt sürüsü çıkıyor

perenas *nd/nt* para bilimci

perend *n* pala (bir tür kılıç) ~ lê kişandin pala çekmek

perende *m* 1. kanatlı, kuş (uçan kanatlılar) 2. uçan uçucu 3. perende (havada dönerek atılan takla)

perenek *m* sürü, yırtıcı hayvan sürüsü

pereng *m* 1. köz, kor, ateş közü 2. cemre ~ê agir ketin cemre düşmek

perengbûn *m* korlanma

perengî *m* korluk

perengîr *rd* ateşe düşen

perepaş *bnr* berepaş

pereperest *rd* para göz

pereperestî *m* para gözlülük

perepêş *bnr* berepêş

peresan *m* evrim, gelişim, tekamül

peresandin *m* 1. geliştirme, tekamül etme 2. yetkinleştirme (tekemmül etme, olgunlaşma) 3. yayma, yaygınlaştırma (bir düşünceyi, bir ürünü her tarafa dağıtma)

peresandin *l/gh* 1. geliştirmek, tekamül etmek 2. yetkinleştirme (tekemmül etmek, olgunlaşmak) 3. yaymak, yaygınlaştırmak (bir düşünceyi, bir ürünü her tarafa dağıtmak)

peresanparêz *nd/rd* evrimci

peresanparêzî *m* evrimcilik

peresdar *rd* tapınan

peresend *m* evrim, tekamül

peresêlke *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

peresî *m* ense gopalê xwe li peresiya wî xist

peresîn *m* 1. gelişme, evrim geçirme 2. yetkinleşme (olgunlaşma) 3. yayılma (genelleşme)

peresîn *l/ngh* 1. gelişmek, evrim geçirmek 2. yetkinleşmek (olgunlaşmak) 3. yayılmak (genelleşmek)

pereslêr *zo/m* kırlangıç (Hirundo)

perespan *n* 1. yama 2. yakı

perespandin *m* yamalama, yamama

perespandin *l/gh* yamalamak, yamamak

perespandî *rd* yamalı, yamalanmış olan

perestar *nd* 1. hizmetçi, besleme 2. hemşire

perestarî *m* 1. hizmetçilik 2. hemşirelik

pereste *n* 1. mabut 2. *m* mabude

perestek *rd* abid

perestgeh *m* ibadethane, tapınak, mabet

perestin *m* 1. tapma, tapınma, tapış 2. ibadet, ibadet etme

perestin *l/gh* tapmak, tapınmak 2. ibadet etme

perestin^ *n* ibadet

perestî *m* 1. tapınma 2. ibadet

perestîş *m* perestiş, ibadet ~ kirin perestiş etmek, ibadet etmek

perestîşgeh *m* ibadethane

perestîşkar *nd/nt* perestişkâr, tapınan, ibadetkâr

perestîşkarane *h* perestişkârane, ibadetkârca

perestîşkirin *m* ibadet etme

perestîş kirin *l/gh* ibadet etmek

perestîşxane *m* ibadethane, tapınak, mabet

peresto *n* 1. mabut 2. *m* mabude 3. *nd nt* ilâh (çok beğenilen, çok tutulan)

perestobûn *m* ilâhlaşma
perestok *rd* mabut
perestxane *m* tapınak, mabet
perestyar *rd* abid
peresû *bnr* parsû
pereşût *m* paraşüt
pereşûtbaz *nd/nt* paraşüçü
pereşûtbazî *m* paraşüçülük
pereşûtvan *nd/nt* paraşütçü
peretas *mzk/m* vurmalı bir çalgı
perexwer *nd/nt* paracı (rüşvetçi)
pereyê reş *nd* kara para
pereyî *rd* **1.** parasal, nakdî **2.** paralık (herhangi bir para değerinde)
perez *m* bir süs
perê bajêr *nd* dolay, banliyö
perê dinyayê *nd* dünyanın öbür ucu (veya köşesi)
perê esmanan *nd* cehennemin bucağı (veya dibi) * **li ber perê esmanan be jî ez dê herimê** cehennemin bucağı da olsa giderim
performans *m* performans, başarım
perg (I) *n* cürüf
perg (II) *n* durum * **hûn hal û pergê me nabînin?** durumuınuzu görmüyormusunuz?
perga zik *bj/nd* karın zarı
pergal *m* **1.** düzen, nizam, sistem **2.** düzen, sistem (soyut ve somut nesnelerin bir sıraya, bir hedefe, bir amaca göre sıralanması) **3.** düzen, sistem (bir devletin belli başlı ilkeleri bakımında yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi) **5.** *sos* düzen (toplumsal bir yapı içinde öğelerin bütüne, bütünün öğelere ve öğelerin birbirine göre ilişkileri) **6.** sistem (yöntemler düzeni) * **sîstemên perwerdeyan** eğitim sistemleri **7.** sistem, cihaz **8.** *biy* sistem, aygıt * **pergala bêhnkêşanê** solunum aygıtı **9.** *fiz/kîm* sistem, aygıt **10.** *fel/wj* sistem, dizge **11.** *mec* kiyafet **~a bendetiyê** *sos* kölelik düzeni **~a dehandinê** sindirim sistemi **~a givêrînê** sindirim sistemi **~a hewayî ya paraziyê** hava savunma sistemi **~a hewayî ya paraziyê** hava savunma sistemi **~a koletiyê** *sos* kölelik düzeni **~a metreyî** metre sistemi, metrik sistem **~a (yekî) pelişîn** dirliği düzeni bozulmak **~a pişînî** solunum sistemi **~a rehikan** sinir sistemi **~a rêxistî** kurulu düzen **~a sinêrê ya parasempatîk** *ant* parasempatik sinir sistemi **~a şiliyê** *erd* yağış düzeni **~a tûreyan** (**an jî rehikan**) sinir sistemi **~a (yekî) xera bûn** dirliği düzeni bozulmak, ahengi bozulmak **~a (yekî) xera kirin** düzenini bozmak **~a xwîngerînê** kan dolaşım sistemi
pergaldar *rd* **1.** düzenli **2.** sistematik, dizgeli
pergalî *rd* **1.** düzensel, nizamî **2.** dizgesel
pergalparêz *rd* düzen savunucusu (veya yanlısı)
pergalparêzî *m* düzen savunuculuğu
pergandin *m* karşılama
pergandin *l/gh* karşılamak
pergar *mat/m* pergel, yayçizer
pergarkirin *m* pergelleme
pergar kirin *l/gh* pergellemek
pergel *mat/m* pergel, yayçizer
pergende *m* perakende, dağınık, perişan **~ bûn** perakende olmak, perişan olmak **~ kirin** perakende etmek, perişan etmek
pergendetî *m* perakendelik, dağınıklık, perişanlık
perger *bnr* pergal
pergihandin (I) *m* **1.** biriktirme **2.** yığma
pergihandin (II) *m* karşılaştırma
pergihandin (I) *l/gh* **1.** biriktirmek **2.** yığmak
pergihandin (II) *l/gh* karşılaştırmak
pergihandî *rd* **1.** biriktirilmiş olan **2.** yığılı
pergihîn *m* karşılaşma
pergihîn *l/ngh* karşılaşmak
perginandin *m* karşılama (yanına, katına alma)
perginandin *l/gh* karşılamak (yanına, katına almak)
pergî (I) *ant/nd* kulak davulu, zar
pergî (II) *m* karşılama **~ (yekî) bûn** (birine) rast gelmek, rastlamak, (biriyle) karşılaşmak **~ (yekî) hatin** (birine) rast gelmek, rastlamak (biriyle) karşılaşmak
pergîbûn *m* rastlaşma, rastlama
pergî bûn *l/ngh* rastlaşmak, rastlamak
pergîbûyîn *m* rastlama, rastlayış
pergî hev bûn *l/bw* (birbiriyle) karşılaşmak
pergî hev hatin *l/bw* (birbiriyle) karşılaşmak
pergîkar *nd/nt* karşılamacı
pergîkarî *m* karşılamacılık
pergîn *m* karşılama
pergîngeh *m* karşılama yeri
pergînî *ant/rd* zarsı
pergîvan *nd/nt* karşılamacı
perhêşîn *rd* mavı kanatlı
perhîz *bnr* parêz (III)
perhîzkar *bnr* parêzkar
perijandin *m* kamıştırma (diş için)
perijandin *l/gh* kamıştırmak (diş için)
perijandî *rd* kamışmış olan (diş için)
perijîn *m* kamaşma (diş için)
perijîn *l/ngh* kamaşmak (diş için)
perik (I) *bot/n* **1.** yapracık, yaprak **2.** tütün yaprağı **3.** pul (üzerinde bulunduğu organa yapışık, biçim ve yapıca çok basit yaprakların her biri)
perik (II) *zo/n* kelebek
perik (III) *ant/m* zar * **perikê mozê** arının zarı
perik (IV) *n* **1.** kanat, kanatçık **2.** telek (kuş kanadının büyük tüyü) **3.** yelek (okun yay kirişine takılan tüylü kısmı) **4.** kanat, yüzgeç (balıklarda) * **perikê masî** balık yüzgeçi **5.** sorguç (serpuşların ön tarafına takılan tüy) **6.** değirmen çark kanatı **~ê (yekî) bi erdê re**

kişîn ufak tefek ve yere eğik olmak **~ên (yekî) gihîştin erdê** kolu kanadı kırılmak
perik (V) *n* pul, sikke
perik (VI) *m* kabarma, pul pul dökülme (duvar için) **~ dan** pul pul olmak, pullanmak **~ ~** pul pul
perika serî *nd* çığa (horoz ve birtakım kuşların başlarında uzun tüyü)
perikdan *m* **1.** pullanma (pul pul olma) **2.** kabarma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma)
perik dan *l/gh* **1.** pullanmak (pul pul olmak) **2.** kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak) * **dîwarên odeyê saxek perik dabûn** odanın duvarları hepten kabarmıştı
perikdayîn *m* **1.** pullanış (pul pul olma) **2.** kabarış (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma)
perikperikî *rd* **1.** pütür pütür **2.** pullu (derinin pullanması için) **~ bûn 1)** pütür pütür olmak **2)** pullanmak * **canê wê perikperikî bûye** vücudu pullanmış
perikperikîbûn *m* **1.** pütür pütür olma **2.** pullanma
perikperikî bûn *l/ngh* **1.** pütür pütür olmak **2.** pullanmak
perikperikîbûyîn *m* **1.** pütür pütür oluş **2.** pullanış
peripatetîzm *fel/m* peripatetizm, gezimcilik
perisan *m* evrilme
perisandin (I) *m* geliştirme, çındırma
perisandin (II) *m* ufalama (un ufak etme)
perisandin (I) *l/gh* geliştirmek, açındırmak
perisandin (II) *l/gh* ufalamak (un ufak etmek)
perisandî *rd* gelişkin
perisî *jeo/rd* yenik, aşınmış olan
perisîn (I) *m* **1.** gelişme, açınma, tekemmül etme **2.** *mat/biy* açınım
perisîn (II) *m* ufalanma (un ufak olma)
perisîn (III) *m* tapınma
perisîn (I) *l/ngh* gelişmek, açınmak, tekemmül etmek
perisîn (II) *l/ngh* ufalanmak (un ufak olmak)
perisîn (III) *l/ngh* tapınmak
perisînparêz *nd/nt* evrimci
perisînparêzî *m* evrimcilik
perist *m* ibadet
peristar *m* hemşire
peristarî *m* hemşirelik
peristgeh *m* tapınak, mabed
peristin *m* tapma
peristin *l/gh* tapmak
peristo *nd* ilah, idol
perişandin *m* süründürme
perişandin *l/gh* süründürmek
perişt *m* denetleme, teftiş
periştin *m* denetleme, teftiş etme
periştin *l/gh* denetlemek, teftiş etmek
peritandin *m* **1.** paralama, pareleme, yıpratma **2.** yakma (keskin, sert ve ısırıcı bir duyum verme) **3.** yakma (yanıyormuş gibi bir etki yapma) **4.** yakma (güçlü sevgi uyandırma) **5.** kavurma, mahvetme **6.** haşlama, haşat etme (kaynar sıvı için; yakma) **7.** haşlama, dalama **8.** haşlama, haşat etme, azarlama (sertçe paylama) **9.** çok pişirmek **10.** *mec* pişirme (bunaltacak kadar ısıtma) **11.** yolma
peritandin *l/gh* **1.** paralamak, parelemek, yıpratmak * **sola xwe ya nipnû di mehekê de peritand** yepyeni ayakkabılarını bir ayda paraladı **2.** yakmak (keskin, sert ve ısırıcı bir duyum vermek) * **îsotê devê min peritand** biber ağzımı yaktı **3.** yakmak (yanıyormuş gibi bir etki yapmak) * **meyê nava min peritand** şarab içimi yaktı **4.** yakmak (güçlü sevgi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez peritandim** bu kızın sevdası beni yaktı **5.** kavurmak, mahvetmek **6.** haşlamak, haşat etmek (kaynar sıvı için; yakmak) * **ava kelandî lingê min peritand** kaynar su ayağımı haşladı **7.** haşlamak, dalamak * **kêzikê lingê kurikê peritandiye** böcek çocuğun bacağını haşlamış **8.** haşlamak, haşat etmek, azarlamak (sertçe paylamak) **9.** çok pişirmek **10.** *mec* pişirmek (bunaltacak kadar ısıtmak) * **vî saqoyî ez peritandim** bu ceket beni pişirdi **11.** yolmak
peritandî *rd* **1.** yıprak, pareli (paralanmış olan **2.** haşat etmiş olan **3.** yoluk, yolmuş olan * **mirîşka peritandî** yoluk tavuk
peritî *rd* yıprak * **ji berîka xwe diravekî kaxiz ê peritî derxist** cebinden yıprak bir kâğıt para çıkardı
peritîn *m* **1.** yıprama, yıpranma, paralanma, farımak **2.** yanma (keskin, sert ve ısırıcı bir duyum verm) **3.** yanmak (yanık acısına benzer bir acı duyma) **4.** göynüme (çok olgunlaşma) **5.** haşlanma (kaynar sıvı için; yakma) **6.** haşlanma, dalanma **7.** *mec* haşlanma, azarlanma, paylanma **8.** çok pişme **9.** *mec* pişme kavrulma, mavolma (bunalacak kadar sıcaklık duyma)
peritîn *l/ngh* **1.** yıpramak, yıpranmak, paralanmak, farımak * **şalê wî paqij lê peritîbû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı **2.** yanmak (keskin, sert ve ısırıcı bir duyum verme) **3.** yanmak (yanık acısına benzer bir acı duymak) * **ji ber îsotê devê min diperite** biberden ağzım yanıyor **4.** göynümek (çok olgunlaşmak) **5.** haşlanmak (kaynar sıvı için; yakmak) **6.** haşlanmak, dalanmak **7.** *mec* haşlanmak, azarlanmak, paylanmak **8.** çok pişmek **9.** *mec* pişmek kavrulmak, mavolmak (bunalacak kadar sıcaklık duymak)
peritokî *rd* yıprak, yıprakça
perixandin (I) *bnr* pelixandin
perixandin (II) *m* ovalama, ovma
perixandin (II) *l/gh* ovalamak, ovmak * **çavên xwe perixandin** gözlerini ovdu

perixîn *m* ovulma
perixîn *l/ngh* ovulmak
periyod *m* **1.** periyod **2.** devre
periyodîk *rd* periyodik, süreli
periyot *fiz/m* periyot, devir
perizîn *m* **1.** tapınma, tapımış **2.** kült
perizîn *l/ngh* tapınmak
perî (I) *m* perde * **bûka ber periyê** perdenin önündeki gelin
perî (II) *n* **1.** kanat (fırıldak biçimindeki şeylerde kol) **2.** kanat, vantilatör gibi makinalarda dönen kanatlar
perî (III) *rd* gözde * **periya malê** evin gözdesi
perî (IV) *m* ışık * **periyê rojê** güneş ışığı
perî (V) *m* **1.** peri **2.** *mec* peri (çok güzel kadın) * **wekî periyan** peri gibi **~ya îlhamê** ilham perisi
perî (VI) *m* dağılma
perî dan *l/gh* dağılmak * **pez perî daye** davarlar dağılmış
perîdot (I) *m* peri kızı
perîdot (II) *jeo/m* peridot, perido
perîdotît *jeo/m* peridotit
perîk *m* tüy (yazmak için)
perîkart *ant/m* perikart
perîkoşk *m* yatak
perîn (I) *m* **1.** orgazm, orgazm olına **2.** çok cinsel ilişkiye girme
perîn (II) *m* kazanma, kazanış
perîn (III) *m* geçirilme
perîn (I) *l/gh* **1.** orgazm olmak **2.** çok cinsel ilişkiye girmek
perîn (II) *l/ngh* kazanmak (kazanç sağlamak)
perîn (III) *l/ngh* geçirilmek
perînî *rd* orgazmik
perîrû *rd* peri yüzlü
perîskop *der/m* periskop
perîspan *m* yama ~ **kirin** yama yapmak, yamamak
perîşan (I) *m* kadın hotozun etrafına bağlanan bir tür süs **~a zêr** bu süsün altından olanı
perîşan (II) *rd* **1.** perişan **2.** zavallı, acınacak durumda olan * **di rewşeke perîşan de ye** acınacak durumda ~ **bûn** perişan olm..k ~ **ketin** per perişan olmak ~ **kirin** perişan etmek **(yek)** ~ **kirin** (birini) fena etmek * **vê bêhnê ez perîşan kirim** bu koku beni fena etti
perî'·nbûn *m* **1.** perişan olm· , sürünme **2.** perişan olma, kavrulma, mahvolma
perîşan bûn *l/ngh* **1.** perişan olmak, sürünme **2.** perişan olmak, kavrulmak, mahvolmak
perîsanbûyîn *m* **1.** perişan oluş, sürünüş **2.** perişan olŞ, kavruluş mahvoluş
perîşanî *m* perişan· .k, sefalet, sefill·k
perîşanî bûn *l/ngh* yerlerde sürünmek
perîşanker *rd* perişan edici, süründürücü
perîşanketin *m* per perişan olma
perîşan ketin *l/gh* per perişan olmak
perîş· ketî *rd* perişan olmuş olan
perîşan kirin *l/gh* **1.** perişan etmek, süründürmek **2.** kavurmak, mahvetmek **3.** fena yapmak, canına okumak * **zîpikê debr perîşan kir** dolu, ekinlerin canına okudu
perîton *ant/m* periton, karın zarı
perîtonît *bj/m* peritonit, karın zarı yangısı (iltihâbı)
perîxan *m* peri hükümdarı kadın
perîxûy *rd* peri huylu
perîzad *nd* **1.** perizade, peri çocuğu **2.** çok güzel
perîzade *nd* **1.** perizade, peri çocuğu **2.** *bj/m* guatr
perîzadeyî *rd* guatırlı
perjeng *m* felaket, afet
perk *rd* verimsiz (toprak)
perkal *m* ışık
perkar *bnr* pergel
perkende *rd* perakende, perişan
perkende bûn *l/ngh* perişan olmak, yerlerde sürünmek
perkirin *m* mahmuzlama
per kirin *l/gh* mahmuzlamak
per li xwe xistin *l/bw* kanat çırpmak
perlon *m* perlon
perma *m* perma, permanant
permalî *nd* kümes hayvanları
permanganat *kîm/m* permanganat
permilandin *m* soldurma
permilandin *l/gh* soldurmak
permilîn *m* solma
permilîn *l/ngh* solmak
permiyen *nd/rd* permiyen
permî *m* **1.** permi (yazılı izin belgesi) **2.** permi, paso (demiryollarında)
permîl *m* fıçı
pernisandin *m* **1.** sindirme **2.** perişan etme
pernisandin *l/ngh* **1.** sindirmek **2.** perişan etmek
pernisîn *m* **1.** sinme (korku, yılgınlık gibi sebeplerle konuşmamak, hareket etmemek veya tepki göstermeme) **2.** perişan olma
pernisîn *l/ngh* **1.** sinmek (korku, yılgınlık gibi sebeplerle konuşmamak, hareket etmemek veya tepki göstermemek) **2.** perişan olmak
perok (I) *m* kumaş, tekstil
perok (II) *bj/rd* **1.** salgın **2.** bulaşıcı, geçici, bulaşıcı hastalık * **nexweşîna perok** bulaşıcı hastalık
perokfiroş *nd/nt* manifaturacı
perokfiroşî *m* manifaturacılık
perokî *m* **1.** bulaşıcılık, geçicilik **2.** *rd* bulaşıcı özeliği olan
perokîbûn *m* bulaşma, sirayet etme
perokî bûn *l/ngh* bulaşmak, sirayet etmek
peroksît *kîm/m* peroksit
perol *m* gizlilik kelimesi
peron *m* peron
peronospora *bj/m* peronospora

peroş *m* heyecan
peroşandin *m* heyecanlandırma
peroşandin *l/gh* heyecanlandırmak
peroşdar *rd* heyecanlı
peroşdêr *rd* heyecan verici
peroşîn *m* heyecanlanma, heyecanlanış
peroşîn *l/ngh* heyecanlanmak
peroşîner *rd* heyecanlandırıcı, heyecan verici
peroşmend *rd* heyecanlı, çoşkulu
perpaz *bnr* perwaz
perpereng *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
perperik (I) *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
perperik (II) *bot/m* nilüfer gülü
per perîşan *h* per perişan, sürüm sürüm ~ **bûn** per perişan olmak, sürüm sürüm sürünmek ~ **kirin** per perişan etmek, sürüm sürüm süründürmek
perperkî *rd* pütür pütür
perperkîbûn *m* pütür pütür olma
perperkî bûn *l/ngh* pütür pütür olmak
perperok *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
perperokî *ant/rd* zarsı
perpetok *rd* heyecanlı, telâşlı, çarpıntılı
perpetokî *rd* heyecanlıca, telâşlıca, çarpıntılıca
perpitan *m* çırpınma
perpitandin *m* 1. çırpındırma 2. debeletme
perpitandin *l/gh* 1. çırpındırmak 2. debeletmek
perpitîn *m* 1. çırpınma, çırpınış (acı ile kımıldanma) 2. çırpınma (telaş gösterme) 3. debelenme, kıvranma (bir acının etkisiyle veya bir baskıdan kurtulmak için çırpınma) 4. *mec* gezeleme, debelenme (boşuna uğraşıp durmak)
perpitîn *l/ngh* 1. çırpınmak (acı ile kımıldanmak) * **masiyê ku di serê nîkê de diperpite** oltanın ucunda çırpınan balık 2. çırpınmak (telaş göstermek) 3. debelenmek, kıvranmak (bir acının etkisiyle veya bir baskıdan kurtulmak için çırpınmak) 4. *mec* gezelemek, debelenmek (boşuna uğraşıp durmak)
perpitînî *m* çırpıntı
perpos *m* mantar (ağaçlarda oluşan mantar)
perposk *m* titreme (ışık için)
perposk dan *l/gh* titremek * **mûmik perposk da** mum ışığı titredi
perpotî *rd* yırtık pırtık
perpûn *bj/m* aşı ~a **xuriyan** çiçek aşısı
perpûnker *nd/nt* aşıcı
perpûnkerî *m* aşıcılık
pe ›ûnkirin *m* aşılama
perpûn kirin *l/gh* aşılamak
perpûnkirî *bj/rd* aşılı
perpûr *m* ağ (örümcek gibi bir takım hayvanların salgılarıyla oluşturdukları örgü) ~**a mirinê** ölüm ağı

persang *m* persenk (gereksiz tekrarlanan söz)
perseng *m* denge
persîv *m* nezle
personel *n* personel ~**ên gelemperî** kamu personeli
persor *rd* kırmızı kanatlı
perspektîf *m* perspektif
perspî *rd* beyaz kanatlı
perş *m* yayılma
perşbûn *m* yayılma
perş bûn *l/ngh* yayılmak
perşikandî *rd* 1. kolu kanadı kırık, melul 2. *mec* güçsüz
perşikestî *rd* 1. *rd* kolu kanadı kırık, melul kanadıkırık 2. *mec* güçsüz
perşkirin *m* yayma
perş kirin *l/gh* yaymak
pert (I) *rd* dalyan, iri yarı
pert *rd* yaygın ~ **kirin** yaygınlaştırmak
pertaf *m* irkilme, ürperme
pertafkirin *m* irkilme, ürperme
pertaf kirin *l/ngh* irkilmek, ürpermek
pertal (I) *n* büyük parça
pertal (II) *n* 1. mensucat, manifatura 2. dokuma (minder örtüsü, yatak kılıfı vb. için kullanılan boyalı iplikten dokunmuş bez) 3. pejmürde (eski püskü, yırtık elbise)
pertalfiroş *nd/nt* manifaturacı
pertalfiroşî *m* manifaturacılık
pertav (I) *m* ışık, parlaklık ~ **jê çûn** şavkımak
pertav (II) *m* 1. takat, mecal, güç, kuvvet (fiziksel güç) * **şiyan û pertava min têrî wê nake** ona yetecek kuvvetim yok 2. çırpınma **ji** ~ **ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) **ji)** ~ **ê Xwedê de ketin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **neman** takat kalmamak (veya kesilmek) ~ **tê de neman** mecal kalmamak ~**ên (yekî) şikestin** takattan düşmek
pertavdan *m* çırpınma
pertav dan *l/gh* çırpınmak
pertavdar *rd* takatlı
pertavşikandî *rd* takatsız, güçten düşmüş kimse ~ **bûn** takattan düşmek
pertavşikestî *rd* takatsız ~ **bûn** takattan düşmek
pertaw *m* ışık
pertbûn *m* yaygınlaşma
pert bûn *l/ngh* yaygınlaşmak
pertel *bnr* pertal
pertew *m* ışık, nur, ışın
pertewasa *rd* ışık gibi
pertewdar *rd* ışıklı, nurlu
pertewfiraz *rd* şaşalı
pertewsoj *m* mercek, pertavsız
pertî *m* yaygınlık
pertkirin *m* yaygınlaştırma
pert kirin *l/gh* yaygınlaştırmak
pertok *bnr* pirtûk

pertol *nd* eski püskü giysi
pertûk *bnr* pirtûk
perû *m* **1.** ödül, mükâfat **2.** armağan, hediye **3.** *mec* armağan (bağış, ihsan) **4.** dürü (düğüne çağrılanlara düğün sahibince verilen armağan) ~ **bi (yekî) ve danîn 1)** takı takmak **2)** *mec* birini ödüllendirmek ~ **dan** ödül vermek ~ **dan (yekî)** birine ödül vermek ~ **girtin** (an jî **stendin)** ödül almak ~**ya bûkê** görümlük ~**ya (...) dîtin** mükafâtını görmek ~**ya kozê** göçerlerden alınan vergi (ağa için)
perûbûn *m* ödüllendirilme
perû bûn *l/ngh* ödüllendirilmek
perûdar *rd* ödüllü, mükâfatlı
perûdarkirin *m* ödüllendirmek, mükafatlandırmak
perûdar kirin *l/gh* ödüllendirmek, mükafatlandırmak
perûk *n* peruk
perûkirin *m* ödüllendirme, mükâfatlandırma
perû kirin *l/gh* ödüllendirmek, mükâfatlandırmak
perûşî *m* heyecan
perûşk *n* cırnak (kedi gibi yırtıcı hayvan pençesi)
perwa *m* perva, korku
perwakirin *m* sakınmak, çekinmek, kaçınmak
perwa kirin *l/gh* sakınmak, çekinmek, kaçınmak
perwane *m* **1.** pervane (gece kelebeği) **2.** pervane **3.** fırıldak (havalandırmak amacıyla oda veya mutfak pencerelerine takılan araç) **4.** *dîr* pervane (Selçuklularda ve İlhanlılarda has, zeamet ve timar sahiplerine gönderilen ferman) ~**yên çerxê** değirmen çark kanatı
perwanedar *n* **1.** pervaneci (Selçuklu divanındabulunan, arazi defterlerine bakan görevli) **2.** *rd* pervazlı
perwar *rd* çekingen
perwarî *m* çekingenlik
perwaz (I) *n* **1.** pervaz (kapı, pencere gibi yerlerin kenarlarına geçirilen ensiz parça) **2.** pervaz (giysilerin kol, yaka, etek gibi yerlerine veya kumaştan yapılmış diğer eşyaların kenarlarına geçirilmiş dar, uzun parça) **3.** pervaz (cilt kapağının iç tarafına konulan deri parça)
perwaz (I) *m* uçuş, çırpış (kanat çırpma) ~ **dan xwe 1)** çırpışmak **2)** kalkmaya yeltenmek ~ **li xwe dan 1)** kanat çırpmak **2)** yeltenmek
perwazdan *m* çırpışma, kanat çırpma
perwaz dan *l/gh* çırpışma, kanat çırpmak
perwazdar *rd* pervazlı
perwazkirin *m* pervazlama
perwaz kirin *l/gh* pervazlamak
perwazkirî *rd* pervazlı
perwaznekirî *rd* pervazsız
perwend *m* izin, müsaade
perwende *rd* mezun
perwendebûn *m* mezun olma
perwende bûn *l/ngh* mezun olmak
perwendekirin *m* mezun etme
perwende kirin *l/gh* mezun etmek
perwendin *m* izin verme
perwendin *l/gh* izin vermek
perwendîş *m* mezuniyet
perwer (I) *rd* (*r* kalın okunur) kanatlı
perwer (II) *nd/nt* **1.** besleyen, besleyici **2.** yetiştirici **3.** eğitici, eğiten
perwerandin *m* **1.** besleme **2.** yetiştirme **3.** eğitme
perwerandin *l/gh* **1.** beslemek **2.** yetiştirmek **3.** eğitmek
perwerde *m* **1.** eğitim (belli bir konuda, bir bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirme, eğitme işi) **2.** eğitim (çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye) **3.** *rd* eğitilmiş, yetiştirilmiş olan ~ **dîtin** eğitim görmek
perwerdebûn *m* eğitilme, terbiye olma
perwerde bûn *l/gh* eğitilmek, terbiye olmak
perwerdebûnî *m* eğitim görme, formasyon
perwerdebûyîn *m* eğitiliş, terbiye oluş
perwerdebûyî *rd* eğitimli
perwerdedîtin *m* eğitim görme
perwerde dîtin *l/gh* eğitim görmek
perwerdedîtî *rd* eğitimli
perwerdegeh *m* okul, eğitim yeri
perwerdehiya bilind *nd* yüksek öğrenim
perwerdehiya honakî *nd* örgün eğitim
perwerdehiya seretayî *nd* ilk eğitim
perwerdehî *m* eğitim ~**ya arîşenî** moral eğitimi ~**ya besatiyê (an jî têrîkirinê)** yeterlik eğitimi ~**ya dîtinî-bihîstinî** görsel-işitsel eğitim ~**ya li ser kar** iş başında eğitim ~**ya navpîşeyî** meslek içi eğitim ~**ya pisporiyê dîtin** ihtisas yapmak ~**ya raserî lîsansê** lisans üstü eğitim ~**ya têkel** *ped* karma eğitim
perwerdekar *nd/nt* eğitimci, eğitmen, pedagog
perwerdekariyî *rd* pedagojik
perwerdekarî *m* eğitimcilik, eğitmenlik, pedagoji
perwerdeker *nd/nt* **1.** eğitimci **2.** eğitici, mürebbi
perwerdekerî *m* **1.** eğitimcilik **2.** eğiticilik
perwerdekirin *m* **1.** eğitme **2.** yetiştirme
perwerde kirin *l/gh* **1.** eğitmek **2.** yetiştirmek
perwerdekirî *rd* eğitimli
perwerdekirîbûn *m* eğitimlilik
perwerdenebûyî *rd* eğitimsiz
perwerdenebûyîtî *m* eğitimsizlik
perwerdeyar *nd/nt* eğitimci
perwerdeyarî *m* eğitimcilik
perwerdeyî *rd* eğitimsel

perwerdeyîtî *m* eğitimsellik
perwerdîn *nd* mart ayı
perwereş *m* bakım
perwerger *nd/nt* eğitimci
perwergerî *m* eğitimcilik
perwerî *m* 1. besleme, besleyicilik 2. yetiştiricilik 3. eğiticilik 4. *rd* eğitimli
perwerîş *m* 1. eğitim, eğitme 2. besleme
perwerkar *nd/nt* 1. besleyen, besleyici 2. yetiştirici 3. eğitici, eğiten
perweste *rd* yetişkin
perweş *m* tüylü ok
perweşîn *rd* tüy döken, tüy dökücü
perwirandin *m* eğitme
perwirandin *l/gh* eğitmek
Perwîn *ast/m* Ülker, Süreya
perxaç *m* pohaça
perxandin *l/gh* mesaj yapmak
perxandin *m* mesaj yapma
perxandî *rd* masajlı (mesaj yapılmış olan)
perzer *rd* sarı kanatlı
pes (I) *nd* pes, teslim
pes (II) *rd* pes (hafif, yavaş sesle söylenen)
pesader *nd/nt* sorgucu
pesaderî *m* sorguculuk
pesan *n* yama
pesar (I) *erd/n* 1. yamaç 2. meyilli yer, yamaç
pesar (II) *m* payanda
pesar (III) *m* 1. kır, kırlık (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu geniş yer) 2. kır (orman, dağ vb. ye karşıt olan açıklık yer) 3. ısızlık, yaban (insan yaşamayan ıssız yer)
pesar (IV) *bnr* pesare
pesardin *m* payandalama
pesardin *l/gh* payandalamak
pesare *m* 1. iskele (gemi, vapurların demir attığı yer) 2. iskele (yapıların dışında keresteden kat kat kurulan, çalışmak için üstüne çıkılan çatı) * **ji bo ku em avahiyê ji derve boyax bikin, pesare girê dabû** binayı dıştan boyamak için çatı kurmuştuk
pesarî (I) *m* tezek, doğal tezek
pesarî (II) *rd* 1. yabanıl, yabanî, yabansı (ilkel bir durumda yaşayan insan) 2. yabanıl, yabanî (görgüsü olmayan kaba ve hoyrat)
pesarîbûn *m* yabanıllaşma, yabanîleşme
pesarî bûn *l/ngh* yabanıllaşmak, yabanîleşmek
pesarîbûyîn *m* yabanıllaşma, yabanîleşme
pesarîtî *m* yabanıllık, yabanîlik
pesarkirin *m* payandalama
pesar kirin *l/gh* payandalamak
pesarkirî *rd* payandalı
pesarkî *rd/h* yabanîce
pesartin *m* destekleme, payandalama (destek koyma)
pesartin *l/gh* desteklemek, payandalamak (destek koymak)
pesartî *rd* destekli, payandalı
pesdeng *rd* alçak sesli
pesdengî *m* 1. alçak seslilik 2. sessizlik
pese *m* pusat
pesek *m* diş pası
pesend *m* 1. beğenme, seçme 2. onama, onay, tasdik
pesendane *h* 1. beğenerek 2. onaylayarak
pesendbûn *m* onaylanma
pesend bûn *l/ngh* onaylanmak
pesendbûyîn *m* onaylanış
pesende *rd* onaylı, tasdikli
pesendîde *rd* 1. beğenilmiş 2. onaylanmış
pesendker *nd/nt* onaylayıcı
pesendkirin *m* onama, onaylama, tasdik etme
pesend kirin *l/gh* onamak, onaylamak, tasdik etmek
pesendkirî *rd* onaylı, tasdikli (onaylanmış olan)
pesendname *m* takdirname
pesendnebûyî *rd* onaysız, onaylanmamış olan
pesend nekirin *l/gh* onaylamamak
peseta *m* peseta (İspanyol para birimi)
pesêv *bnr* talde
pesinadin *m* övme, methetme
pesinadin *l/gh* övmek, methetmek
pesindar *rd* övgücü
pesinde *m* 1. saygı, hürmet 2. *rd* saygın
pesindetî *m* saygınlık
pesinîn *m* öğünme
pesinîn *l/ngh* övünmek
pesîmîst *rd* pesimist, karamsar
pesîmîzm *fel/m* pesimizm, karamsarlık
peskirin *m* pesetme, teslim olma
pes kirin *l/gh* pesetmek, teslim olmak
peslûng *m* küllük
pesn (I) *m* sayıklama * **ji pesnan axaftin (peyîvîn, xeberdan** an **jî qise kirin)** gaibten konuşuyor)
pesn (II) *n* övgü, övme ~ **dan** övmek ~ **û pis** övgü ~ **û wesn** övgüler ~**ê (yekî) dan 1)** (birini) övmek 2) (birini) pohpohlamak ~**ê ji bû menfeatê** söz rüşveti ~**ê xwe dan** kendini övmek, övünmek
pesnane *h* övgüce
pesnayî *m* övünme
pesnbêj *nd/nt* methiyeci
pesnbêjî *m* methiyecilik
pesndan *m* 1. övme, methetme 2. pohpohlama
pesn dan *l/gh* 1. övmek, methetmek 2. pohpohlamak
pesndar *nd/nt* övücü, övüngen, methiyeci
pesndarî *m* övücülük, övüngenlik
pesndarî kirin *l/gh* tezgahtarlık yapmak, methetmek (bir malı satmak için fazlacak konuşmak)
pesndayî *rd* 1. övülmüş 2. övgücü ~**li erdê mayî** övüngenler sevilmez
pesndayîn *m* 1. övüş, methediş 2. pohpohlayış
pesndayîtî *m* övgücülük
pesnê xwe dan *l/bw* övünmek * **pir pesnê xwe dide** çok övünüyor

pesnkar *nd/nt* övgücü
pesnkarî *nt* övgücülük
pesnker *nd/nt* övgücü
pesnkerî *m* övgücülük
pesnname *m* **1.** beğence, takriz **2.** *wj/m* methiye
pesnok *nd/nt* **1.** övücü, övüngen **2.** methiyeci, pohpohçu, koltukçu (yüze karşı övmeyi huy edinmiş kimse)
pesnokatî *m* **1.** övücülük, övüngenlik **2.** methiyecilik, pohpohçuluk, koltukçuluk
pesnokî *m* **1.** övücülük, övüngenlik **2.** methiyecilik, pohpohçuluk, koltukçuluk **3.** *rd* övüngence
pesnoyî *rd* övgücü, övüngen
pesnoyîtî *m* övgücülük, övüngenlik
pesnwer *rd* övgüye değer
pesnwerî *m* övgüye değer olma
peso *m* peso (bir çok güney Amerika devletlerinde kullanılan para birimi)
pespaye *rd* pespaye, soysuz, aşağılık, alçak
pespayebûn *m* pespayeleşme, adîleşme, soysuzlaşma
pespaye bûn *l/ngh* pespayeleşmek, adîleşmek, soysuzlaşmak
pespayekirin *m* pespayeleştirme, adîleştirme, soysuzlaştırma
pespaye kirin *l/gh* pespayeleştirmek, adîleştirmek, soysuzlaştırmak
pespayetî *m* pespayelik, alçaklık, soysuzluk ~ **kirin** pespayelik etmek (veya yapmak)
pesqel *m* **1.** nükte, mizah **2.** *rd* komik
pesqele *nd/nt* mizahçı
pesqeletî *m* mizahçılık
pesqelyar *nd/nt* nüktedan
pest (I) *m* **1.** baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu, zorbalık) **2.** baskı, sıkıştırma **3.** *psî* baskı zorlama, manevi baskı **4.** basınç, tazyik ~ **lê kirin** baskı yapmak, baskı uygulamak **~a zêde** yüksek basınç
pest (II) *n* deri, ten
pest (III) *m* **1.** pes, alçak ses **2.** sayıklama ~ **gotin** sayıklamak
pestan *m* **1.** baskı **2.** stres **3.** *rz* vurgu
pestanbîn *m* baroskop
pestandin *m* **1.** basma, baskı yapma **2.** sıkıştırma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırma, tıkma)
pestandin *l/gh* **1.** basmak, baskı yapmak **2.** sıkıştırmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak)
pestandî *rd* **1.** baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan **2.** sıkıştırılmış
pestaniya bayî *fiz/nd* hava basıncı
pestanî *rz/rd* vurgulu
pestanpîv *fiz/m* **1.** basıölçer, manometre **2.** *fiz* basınçölçer, barometre
pestanpîva bayî *nd* aneroit
peste (I) *m* basınç ~ya hewayê *fiz* hava basıncı
peste (II) *bnr* beste
pestên *m* **1.** basınç, tazyik **2.** baskı ~ **kirin 1)** basınç yapmak **2)** baskı yapmak
pestêner *m* sıkmaç, kompresör
pestênkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
pestên kirin *l/gh* baskı yapmak, baskı uygulamak
pestênkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış
pestgotin *m* sayıklama
pest gotin *l/gh* sayıklamak
pestin *m* sıkma
pestin *l/gh* sıkmak
pestindar *rd* sıkmalı
pestinkî *h* sıkmaca
pestix *bnr* bastêq
pestîner *rd* bastırıcı
pestlêkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
pest lê kirin *l/bw* baskı yapmak, baskı uygulamak
pesto *m* **1.** basınç, tazyik **2.** baskı **~ya nizm** *meteor* alçak basınç **~ya xwînê** kan basıncı
pestok *m* sıkmaç, kompresör
pestopîv *m* basınçölçer, barometre
pestoya hewayê *fiz/nd* hava basıncı
pesûr *m* koruk
pesxel *bnr* pesqel
peşarî *m* politika
peşehukm *n* önyargı
peşikandin *m* **1.** sıçratma **2.** saçma, saçış
peşikandin *l/gh* **1.** sıçratmak **2.** saçmak
peşikîn *m* **1.** sıçrama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma) **2.** saçılma
peşikîn *l/ngh* **1.** sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak) **2.** saçılmak
peşîma *bnr* peşîman
peşîman *rd* pişman
peşîmanbûn *m* pişman olma
peşîman bûn *l/ngh* pişman olmak
peşîmanî *m* pişmanlık
peşîmankirin *m* pişman etme
peşîman kirin *l/gh* pişman etmek
peşk (I) *m* **1.** pay, hise **2.** kura (mal bölüşümü için çekilen kur'a) **3.** çekiliş ~ **avêtin** kura çekmek ~ **kirin** kura çekmek, kura çekip paylaşmak **~a (yekî) bi reş û heş be** hayrını görmeyesin
peşk (II) *m* kıvılcım
peşk (III) *m* **1.** damla **2.** saçıntı **3.** serpinti (dökülen veya akan bir şeyden sıçrayıp serpilen bölüm) * **peşkên deryayê tên li rûyê min dikevin** denizin serpintisi yüzüme vuruyor **4.** serpinti (azar azar veya küçük tanecikler durumunda yağan yağmur) **5.** damla (çok az) * **du peşk baran jî nebariya** iki damla yağmur bile yağmadı **6.** damla, yudum * **ca peşkek dew bidin min** hele bir yudum ayran verin bana **7.** zifos (yerden sıçrayan çamur) ~ **avêtin** serpelemek **~ek av li xwe ki-**

rin su dökünmek **~ek av rêtin** ufak su dökmek **~ê baranê hatin** yağmur serpelemek
peşk (IV) *m* uğursuzluk, musibet **~ jê re hatin** musibet gelmek **~ ketin nava (tiştekî)** (başına) belâ gelmek **~ lê xistin** 1) baltalamak, sabote etmek, engellemek, dinamitlemek 2) oyunbozanlık etmek **~a (yekî) di (yekî) gerîn** (birinin) yüzünde başı belâya girmek **~a (yekî) lê ketin** (birinden) dolayı işi ters gitmek **~a xwe li (yekî) xistin** (birinin) başını nâra yakmak **~a xwe tê gerandin** (birinin) başını nâra yakmak
peşkandin (I) *m* **1.** sıçratma **2.** püskürme (ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurtarak dışarıya atma) **3.** çileme
peşkandin (II) *m* budama, dallama
peşkandin (I) *l/gh* **1.** sıçratmak **2.** püskürmek (ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurtarak dışarıya atmak) **3.** çilemek * **baranê peşkand** yağmur çiledi
peşkandin (II) *l/gh* budamak, dallamak
peşkandî *rd* budanık
peşkavêtin (I) *m* serpeleme, serpiştirme
peşkavêtin (II) *m* kur'a çekme (parçalara ayrılan bir şeyin kimin payına düşeceğini belirtmek için kur'a çekme)
peşk avêtin (I) *l/gh* serpelemek, serpiştirmek
peş kavêtin (II) *l/gh* kur'a çekmek (parçalara ayrılan bir şeyin kimin payına düşeceğini belirtmek için kur'a çekmek)
peşkbireş *rd* uğursuz
peşkbireşî *m* uğursuzluk
peşke *m* sabote **~ lê dan** sabote etmek
peşkenar *n* ırmak kıyısı
peşkfeleqî *m* uğursuzluk
peşkilandin *m* **1.** dağıtma **2.** darma dağın etme **3.** sıçratma
peşkilandin *l/gh* **1.** dağıtmak **2.** darma dağın etmek **3.** sıçratma
peşkilîn *m* **1.** dağılma **2.** darmadağın olma **3.** sıçrama
peşkilîn *l/ngh* **1.** dağılmak **2.** darmadağın olmak **3.** sıçramak * **peşkek heri peşkilî min** bana zifos sıçradı
peşkinandin (I) *m* dağıtma, tarumar etme
peşkinandin (II) *m* **1.** sıçratma **2.** saçma, serpme **3.** püskürme (yanardağ ve benzeri şeyler için)
peşkinandin (I) *l/gh* dağıtmak, tarumar etmek
peşkinandin (II) *l/gh* **1.** sıçratmak **2.** saçmak, serpmek **3.** püskürmek (yanardağ ve benzeri şeyler için)
peşkinîn (I) *m* dağılma, tarumar olma
peşkinîn (II) *m* **1.** sıçrama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma) **2.** sıçrama, yayılma (bir yerden başka bir yere geçme) **3.** saçılma **4.** püskürülmek **5.** çiseleme, serpeleme
peşkinîn (I) *l/ngh* dağılmak, tarumar olmak
peşkinîn (II) *l/ngh* **1.** sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak) * **herî peşikinî min** çamur bana sıçradı **2.** sıçramak, yayılmak (bir yerden başka bir yere geçmek) * **pizrik peşkinîne çena wê jî** sivilceler çenesine de sıçramış **3.** saçılmak **4.** püskürülmek **5.** çiselemek, serpelemek * **baran dipeşke** yağmur serpeliyor
peşkî *rd* kısmî
peşkkirin *m* kur'a çekerek paylaştırma
peşk kirin *l/gh* kur'a çekerek paylaştırmak
peşklêxer *nd/nt* baltalayıcı
peşklêxistin *m* baltalama, darbelemek, sabote etme
peşk lê xistin *l/gh* baltalamak, darbelemek, sabote etmek (bir işi engelemek)
peşko peşko *h* damla damla, azar azar
peşkopeşko hatin *l/ngh* serpelemek
peşkreş *rd* **1.** ağzı kara, şom ağızlı **2.** ağzı kara (bir yerde konuşulanı veya yapılanı duyup görmesi istenilmeyen kimse)
peşkweşandin *m* serpeleme
peşk weşandin *l/gh* serpelemek
peşm *m* yapağı, yapak, yün yapağı
peşmal *m* peştemal
peşmî, peşmîn *rd* yapağıdan yapılma
peşqek *m* alev, yalaz, alaz
peşqele *m* kıvılcım
peşqinandin *m* **1.** fışkırtma **2.** püskürtme
peşqinandin *l/gh* **1.** fışkırtmak **2.** püskürtmek
peşqinîn *m* **1.** fışkırma **2.** püskürülmek
peşqinîn *l/ngh* **1.** fışkırmak **2.** püskürülmek
peşt *m* ad çekme, kur'a **~ avêtin** ad çekmek, kur'a çekmek **~ dan avêtin** ad çektirmek **~ kirin** ad çekmek
peştavêtin *sp/m* ad çekme, kur'a
peşt avêtin *l/gh* ad çekmek, kur'a çekmek
peştik *n* **1.** çırpı **2.** asma sürgünü
peştikandin *m* **1.** budama **2.** aralama (bitkilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirme)
peştikandin *l/gh* **1.** budamak **2.** aralamak (bitkilerin fazla dal ve çubuklarını seyrekleştirmek)
peştikandî *rd* budanık, budanmışolan
peştikîn *m* budanma
peştikîn *l/ngh* budanmak
peştkirin *m* **1.** ad çekme, kur'a çekme **2.** ok atma (miras kalan malları pay etme)
peştkirin *l/gh* **1.** ad çekmek, kur'a çekmek **2.** ok atmak (miras kalan malları pay etmek)
Peştû *nd* Peştu
Peştûkî *m* Peştuca
Peştûyî *m* Peştuca
peşûş *rd* kof
peşûşbûn *m* koflaşma
peşûş bûn *l/ngh* koflaşmak
peşûşî *m* kofluk
peşûşkirin *m* koflaştırma

peşûş kirin *l/gh* koflaştırmak
peşve *m* çeviri
peşvevan *nd/nt* çevirmen
peşvevanî *m* çevirmenlik
peta *bj/rd* **1.** bulaşıcı **2.** *bj* grip **3.** *m* salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimselere bulaşması)
petag *m* petek, arı kovanı
petandin *m* çürütme, çürütüş
petandin *l/ngh* çürütmek
petat *bot/m* patetes
petatî şîrîn *bot/nd* Hint yer elması
petax (I) *rd* kokuşuk
petax (II) *rd* viran
petayî *rd* salgınsal
petê *rd* **1.** kadınsı **2.** kılıbık
petêtî *m* **1.** kadınsılık **2.** kılıbıklık ~ **kirin** kılıbıklık etmek
petêx (I) *rd* kokuşuk
petêx *bot/m* **1.** kavun (Cucumis melo) **2.** kavun (bu bitkinin meyvesi) ~**a zer para kûsiyan e** armutun iyisini (dağda) ayılar yer, ahlatın iyisini (dağda) ayılar yer
petêxa salewext *bot/nd* altın baş
petêxên hacî heso *bo/nd* topatan (kavun türü)
petêxfiroş *nd/nt* kavuncu (satan kimse)
petêxfiroşî *m* kavunculuk
petêyî *rd* kılıbıkça
petêyîbûn *m* kılıbıklaşma
petêyî bûn *l/ngh* kılıbıklaşmak
petitandin *m* **1.** kokuşturma **2.** çürütme **3.** batırma (kirletme) **4.** berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme)
petixandin *l/gh* **1.** kokuşturmak **2.** çürütmek **3.** batırmak (kirletmek) **4.** berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek)
petixandî *rd* **1.** kokuşuk **2.** çürük **3.** berbat, batmış
petixî *rd* **1.** kokuşuk **2.** çürük **3.** berbat, batmış
petixîn *m* **1.** kokuşma **2.** çürüme **3.** batma, batırılma (kirlenme) **4.** berbat olma
petixîn *l/ngh* **1.** kokuşmak **2.** çürümek **3.** batmak, batırılmak (kirlenmek) **4.** berbat olmak
petiyayî *rd* çürük
petî (I) *rd* çürük
petî (II) *rd* **1.** arı, saf, sade (katıksız) **2.** duru (dil) **3.** *wj/rd* akıcı (kolayca söylenebilen, okunabilen, anlamca açık) * **zimanekî petî** akıcı bir dil
petîbar *rd* çürüyebilen
petîbûn *wj/m* akıcılık
petîgerî *m* sadecilik
petîkirin *m* **1.** arılaştırma, sadeleştirme **2.** durulaştırma **3.** akıcılaştırma
petî kirin *l/gh* **1.** arılaştırmak, sadeleştirmek **2.** durulaştırmak **3.** akıcılaştırmak * **zimanê xwe petî kiriye** dilini akıcılaştırmış
petîn *m* **1.** çürüme, çürüyüş (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) **2.** çürüme (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme)
petîn *l/ngh* **1.** çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak) * **laşên ku di erdê de petîne** toprakta çürümüş bedenler **2.** çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek)
petîşok *bot/m* ebucehil karpuzu, acı elma, acı hıyar (Citrullus colocynthis)
petîtî *m* çürüklük
petot *rd* çürük
petotbûn *m* **1.** çürüme (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) **2.** çürüme (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme)
petot bûn *l/ngh* **1.** çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak) **2.** çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek)
petotbûyîn *m* **1.** çürüyüş (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) **2.** çürüyüş (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme)
petotî *m* çürüklük
petraf *bnr* petrav
petrav *m* atlama, sıçrama, atlayış (sıçrayıp atlama) ~ **avêtin** atlamak, sıçramak, sıçrayıp atlamak ~ **dan** atlamak ~ **dan xwe** sıçramak ~ **pê dan avêtin** atlatmak
petravavêtin *m* atlama
petrav avêtin *l/gh* atlamak
petravdan *m* atlama, sıçrama
petrav dan *l/gh* atlamak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
petravdayîn *m* atlayış, sıçrayış
petrewa *nd* **1.** saçma, abes **2.** saçma söz
petrime *bnr* patrome
petrîşok *bnr* petîşok
petrograf *m* petrografi
petrografî *m* petrografi, taş bilimi
petrol *m* petrol
petrolfiroş *nd/nt* petrolcü (satan kimse)
petrolfiroşî *m* petrolcülük
petrolger *nd/nt* petrolcü (petrol çıkarmak için arayan)
petrolkêş *nd/nt* **1.** petrol taşımacı **2.** *m* petrol gemisi
petrolkêşî *m* petrol taşıma, petrol taşımacılığı
petrolojî *m* petroloji, taş bilim
petrûme *bnr* patrome
petûnya *bot/m* petunya (Petunia)
petût *bnr* petot
pev *nd* yek diğeri
pevanîn *m* anlaştırma, barıştırma, uyumlaştırma, bağdaştırma
pev anîn *l/gh* anlaştırmak, barıştırmak, uyumlaştırmak, bağdaştırmak
pevaxaftin *m* mükâleme, karşılıklı konuşma
pev axaftin *l/gh* karşılıklı konuşmak

pevbend *rd* müretteb
pevbestandin *m* **1.** birbirine bağlama **2.** montaj yapma
pev bestandin *l/gh* **1.** birbirine bağlamak **2.**montaj yapmak
pevbestin *sn/m* kurgulama (filmcilikte)
pev bestin *l/gh* kurgulamak (filmcilikte)
pevbestî *m sn/rd* kurgulu, kurgulanmış
pevbestîn *sn/m* kurgu, montaj * **pevbestîna film** filmin kurgusu
pevbestîner *nd/nt* kurgucu, montajcı
pevbestînerî *m* kurguculuk, montajcılık
pevborîn *m* geçişim
pevcebirandin *m* kaynaştırma
pev cebirandin *l/gh* kaynaştırmak (kemik vb. için)
pevcebirandî *rd* kaynaştırılmış
pevcebirî *rd* kaynaşık
pevcebirîn *m* kaynaşma
pev cebirîn *l/ngh* kaynaşmak
pevcivan *m* birleşim
pevcivandin *m* bir araya getirme, toplama
pev civandin *l/gh* bir araya getirmek, toplamak
pevcivandî *rd* mecmu, bir araya getirilmiş
pevcivîn *m* birikme
pev civîn *l/ngh* birikmek
pevçok *rd* vuruşkan
pevçokî *m* vuruşkanlık
pevçûn *m* **1.** kavga, dövüş, dövüşme **2.** kızma **3.** vuruşma ~ **çêkirin** kavga çıkarmak ~ **qewimîn**, çıngar kopmak
pev çûn *l/gh* **1.** kavga etmek, dövüşmek, kavgalaşmak **2.** kızmak **3.** vuruşmak
pev de bûn *l/bw* birbirine takılmak
pevdegirîn *m* ağlaşma
pev de girîn *l/bw* ağlaşmak
pev de ketin *l/bw* birbirine düşmek
pev de kirin *l/bw* birbirine iliştirmek
pevdeng *rz/m* ikili ünlü, diftong
pevdengîbûn *m* diftonglaşma
pevdengî bûn *l/ngh* diftonglaşmak
pev de xistin *l/bw* **1.** birbirine düşmek **2.** iliklemek
pevdîtin *m* görüşme
pev dîtin *l/gh* görüşmek
peve *rd* **1.** bütün (ufaklık olmayan) **2.** yapışık * **cêwiyê peve** yapışık ikizler **3.** bitişik
pevedanîn *m* çatma, monte (kereste ve benzeri gereci birbirine tutturma)
pevek *rz/m* cümle
peveşidandî *rd* kenetli
pevfedkirîn *m* bakışma
pev fed kirîn *l/bw* bakışmak
pevfirîn *m* uçuşma
pev firîn *l/ngh* uçuşmak
pevgaltekirin *m* şakalaşma
pev gal tekirin *l/bw* şakalaşmak
pevgerîn *m* kaynaşma (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik, kıpırdama)
pev gerîn *l/ngh* kaynaşmak (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik olmak)
pevgihan *m* **1.** birleşim, birleşme **2.** kavuşma, vuslat
pevgihandin *m* **1.** birleştirme **2.** kavuşturma
pev gihandin *l/bw* **1.** birleştirmek **2.** kavuşturmak
pevgihanek *rz/m* bağlayıcı
pevgihanî *m* koalisyon
pevgihîn *m* **1.** birleşme **2.** kavuşma, visal **3.** *ast* kavuşum **4.** *rz* kaynaşma
pev gihîn *l/ngh* **1.** birleşmek **2.** kavuşmak
pevgihîştandin *m* **1.** birleştirme **2.** kavuşturma
pevgihîştandin *m* **1.** birleştirmek **2.** kavuşturmak
pevgihîştin *m* **1.** birleşme **2.** kavuşma, vuslat
pevgihîştin *l/ngh* **1.** birleşmek **2.** kavuşmak
pevgirêdan *m* **1.** bağlantı, ilişki kurma **2.** antlaşma
pev girê dan *l/bw* birbirine bağlamak
pevgirêdanî *m* **1.** bağlantı, irtibat **2.** bağlaşıklık
pevgirêdayî *nd/rd* **1.** bağlantılı **2.** bağlaşık (karşılıklı bağımlı olan)
pevgirtin *m* **1.** dalaşma, dalaş, kapışma, kapış, sürtüşme **2.** tutuşma (birbirine ilinip dokunma) **3.** kaynaşma
pev girtin *l/gh* **1.** dalaşmak, kapışmak, sürtüşmek **2.** tutuşma (birbirine ilinip dokunmak) **3.** kaynaşmak
pevguhartin *m* değiş, değiştirme, takas
pev guhartin *l/gh* değiştirmek, takas etmek
pevguhazî *tek/m* iletişim, bildirişim, haberleşme (telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alış verişi)
pevguhazîkirin *m* iletişme
pevguhazî kirin *l/gh* iletişmek
pevguherandin *m* **1.** değiştirme **2.** mübadele etme
pev guherandin *l/gh* **1.** değiştirmek **2.** mübadele etmek
pevguherîn *m* **1.** değiş, değişme **2.** değiş tokuş, mübadele **3.** sayışma, takas **4.** değişim * **pevguherîna dengan** ses değişimleri
pevguhêran *m* **1.** değişim **2.** *ab* değişim **3.** değişme, mubadele
pevhatin *m* bağdaşma, uzlaşma
pev hatin *l/ngh* bağdaşmak, uzlaşmak
pevhenekkirin *m* şakalaşma
pev henek kirin *l/bw* şakalaşmak
pevhînî *m* öğürlük, istinas
pevjelî *rd* çatallı (çatal durumunda olan)
pevjik *zo/n* **1.** duyarga, anten **2.** *biy* duyarga
pevjilandin *m* **1.** silkeleme, silkindirme **2.** didikleme **3.** kımıldatma
pevjilandin *l/gh* **1.** silkelemek, silkindirmek (hayvanlar için) **2.** didiklemek **3.** kımıldatmak

pevjilîn *m* **1.** silkelenme, silkinme, silkeleniş **2.** didiklenme **3.** kımıldama, kımıldanma, kımıldayış
pevjilîn *l/ngh* **1.** silkelenmek, silkinmek **2.** didiklenmek **3.** kımıldamak, kımıldanmak
pevk *n* **1.** borç **2.** kredi (ödünç alınan para veya mal)
pevkelandin *m* kaynaştırma
pev kelandin *l/gh* kaynaştırmak
pevkelandî *rd* kaynaşık, kaynaştırılmış
pevkelijandin *m* **1.** kaynaştırma **2.** kaynaştırma (metal şeyler için)
pev kelijandin *l/gh* **1.** kaynaştırmak **2.** kaynaştırmak (metal şeyler için)
pevkelijandî *rd* kaynaşık, kaynaştırılmış
pevkelijî *rd* kaynaşık
pevkelijîn *m* **1.** kaynaşma **2.** *rz* kaynaşma
pev kelijîn *l/ngh* **1.** kaynaşmak **2.** *rz* kaynaşmak
pevkeliyayî *rd* kaynaşık
pevkelîn *m* kaynaşma
pev kelîn *l/ngh* kaynaşmak
pevkenîn *m* gülüşme
pev kenîn *l/ngh* gülüşmek
pevketin *m* **1.** (birbirine) düşme, kapışma (kavgaya tutuşma), sürtüşme **2.** bir araya gelme **3.** kaynaşma (birbirine iyice uyuşma)
pev ketin *l/ngh* **1.** (birbirine) düşmek, kapışmak (kavgaya tutuşmak), sürtüşmek **2.** bir araya gelmek **3.** kaynaşmak (birbirine iyice uyuşmak)
pevketî *rd* çatışık, kavgalı
pevkêfkirin *m* sevişme
pev kêf kirin *l/bw* sevişmek
pevkirin *m* **1.** anlaşma, bağdaşma, uzlaşma **2.** kaynaşma (birbirine iyice uyuşma)
pev kirin *l/ngh* **1.** anlaşmak, bağdaşmak, uzlaşmak **2.** kaynaşmak (birbirine iyice uyuşmak)
pevleqkirin *m* şakalaşma
pev leq kirin *l/bw* şakalaşmak
pevleyîstin *m* oynaşma
pev leyîstin *l/gh* oynaşmak
pevmêzekirin *m* bakışma
pev mêze kirin *l/bw* bakışmak
pevmêzî *rd* bakışan
pevmêzîn *m* bakışma
pevnasîn *m* tanışma, tanışış
pev nasîn *l/ngh* tanışmak
pevnehatî *m* uyuşmaz, bağdaşmaz
pevnehatinî *m* uyuşmazlık, bağdaşmazlık
pevnekirin *m* anlaşmazlık, bağdaşmazlık
pevnekirî *m* uzlaşmaz, bağdaşmaz
pevnêrî *rd* bakışan
pevnêrîn *m* bakışma
pevnihêrtin *m* bakışma
pev nihêrtin *l/gh* bakışmak
pevnihêrtî *rd* bakışan
pevnivisî *m* yazışma
pevnûsikandî *rd* yapışık
pevnûsikandîbûn *m* yapışıklık
pevragihan *tek/m* iletişim, bildirişim, haberleşme (telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alış verişi)
pevragihandin *m* bildirişme
pev ragihandin *l/gh* bildirişmek
pevragihanî *m* iletiş
pevragihanî kirin *l/gh* iletişmek
pevrasthatin *m* karşılaşma
pev rast hatin *l/bw* karşılaşmak
pevratî *m* birliktelik
pevrayî *m* **1.** birliktelik, ortaklık **2.** *rd* kolektif
pevrayîkirin *m* kolektifleştirme
pevrayî kirin *l/gh* kolektifleştirmek
pev re *h* **1.** beraber, birlikte, bir arada **2.** birden * **tev pevre keniyan** hepsi birden güldüler **3.** el birliği * **em pevre deynê wî bidin** el birliğiyle onun borcunu ödeyelim **4.** *h* başbaşa * **cihekî bibîne ku em pevre rûnin** bir yer bul da başbaşa oturalım **5.** hep birlikte, koşa ~ **pîr û kal bûn** koşa karımak
pevreajûtin *m* çığrışma
pev re ajûtin *l/bw* çığrışmak
pevrealîkarîkirin *m* yardımlaşmak
pev re alîkarî kirin *l/bw* yardımlaşmak
pevreaxivîn *m* söyleşme
pev re axivîn *l/bw* söyleşmek
pevreborîn *m* geçim (anlaşma, uyuşma)
pev re borîn *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uyuşmak)
pevrebûn *m* birliktelik, birlikte olma
pev re bûn *l/bw* birlikte olmak
pev re çene kirin *l/bw* çeneleşmek
pev re fisefis kirin *l/bw* fısıldaşmak
pev re fisfisîn *l/bw* fısıldaşmak
pevregirîn *m* ağlaşma
pev re girîn *l/bw* ağlaşmak
pevrehewtîn *m* ürüşme
pev re hewtîn *l/bw* ürüşmek
pevrejiyan *m* birlikte yaşam
pevrejiyîn *m* birlikte yaşama
pev re jiyîn *l/bw* birlikte yaşamak
pevrekenîn *m* gülüşme (birlikte gülme)
pev re kenîn *l/bw* gülüşmek (birlikte gülmek)
pevre kirin berînî *l/bw* meleşmek
pevrenebor *rd* geçimsiz, bağdaşmaz
pevreneborî *m* geçimsizlik, bağdaşmazlık
pev re neborîn *l/ngh* geçinmemek, bağdaşmamak
pevrenivîsî *m* haberleşme, yazışma
pevrepeyîvîn *m* dilleşme, söyleşme
pev re peyîvîn *l/bw* dilleşmek, söyleşmek
pev re peyman bestandin *l/bw* bağıtlaşmak
pev re peyman danîn *l/bw* antlaşmak, ahitleşmek, bağıtlaşmak
pev re peyman girê dan *l/bw* **bağıtlaşmak**
pevrepispisîn *m* fısıldaşma

pev re pispisîn *l/bw* fısıldaşmak
pevreqajîn *m* bağrışma, çığrışma
pev re qajîn *l/bw* bağrışmak, çığrışmak
pev re qise kirin *l/bw* söyleşmek
pevreqîjîn *m* bağrışma, çığrışma
pev re qîjîn *l/bw* bağrışmak, çığrışmak
pevreqîrîn *m* bağrışma, çığrışma
pev re qîrîn *l/bw* bağrışmak, çığrışmak
pev re raketin *l/bw* (birbiriyle) yatmak, aşk yapmak, cinsel ilişkide bulunmak
pev re razan *l/bw* (birbiriyle) yatmak, aşk yapmak, cinsel ilişkide bulunmak
pevrereyîn *m* ürüşme, havlaşma
pev re reyîn *l/bw* ürüşmek, havlaşmak
pev re têr bûn *l/bw* doyuşmak
pevretî *m* birliktelik, beraberlik (birlikte olma durumu)
pev re xeber dan *l/bw* söyleşmek
pevrûniştin *m* **1.** birlikte oturma **2.** birleşim
pev rûniştin *l/ngh* birlikte oturmak
pevşabûn *bnr* pevşadbûn
pevşadbûn *m* **1.** sevişme **2.** sevişme (aşk yapma, cinsel ilişkide bulunma)
pev şad bûn *l/bw* **1.** sevişmek **2.** sevişmek (aşk yapmak, cinsel ilişkide bulunmak)
pevşêwr *rd* danışık
pevşêwrî *rd/nd* danışık, danışıklı
pevşêwrîn *m* danışma
pev şêwrîn *l/ngh* danışmak
pevşêwrîtî *m* danışıklık
pevtemizandin *m* kaynaştırma
pev temizandin *l/gh* kaynaştırmak
pevve *rd* **1.** bütün (ufaklık olmayan) **2.** yapışık * **cêwiyê peve** yapışık ikizler **3.** bitişik
pevvebûn *m* yapışıklık
pev ve bûn *l/bw* birbirine yapışmak, takılmak
pev ve danîn *l/bw* çatmak, monte etmek
pev ve kirin *l/bw* birbirine yapıştırmak, takmak
pevxistin *m* **1.** çatma (bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirme) **2.** kurma, kurgu, monte, montaj * **pevxistina fabrîkayê qediya, dest bi fealiyetê kir** fabrikanın kurgusu bitti, işletmeye açıldı **3.** müteşekil, bileştirme **4.** ilikleme
pev xistin *l/gh* **1.** çatmak (bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirmek) **2.** kurmak, monte etmek, montaj yapmak * **pevxistina fabrîkayê qediya, dest bi fealiyetê kir** fabrikanın kurgusu bitti, işletmeye açıldı **3.** müteşekil olmak, bileştirmek **4.** iliklemek
pevxistî *rd* **1.** çatılı (birbirine çatılmış, çakılmış şeylerin bütünü) **2.** montajlı, monte edilmiş olan **3.** bileşik * **hêzên pevxistî** bileşik güçler
pevyarîkirin *m* şakalaşma
pev yarî kirin *l/bw* şakalaşmak
pevzeliqandin *m* kaynaştırma
pev zeliqandin *l/gh* kaynaştırmak
pevzeliqandî *rd* yapışık
pevzeliqandîbûn *m* yapışıklık
pevzeliqîn *m* kaynaşma
pev zeliqîn *l/ngh* kaynaşmak
pewere *m* değirmen çark kanatı
pexîl *rd/nt* kıskanç, günücü, hasetçi **2.** sinsi ~ **bûn 1)** kıskanç olmak **2)** sinsi olmak
pexîlane *h* **1.** kıskançça **2.** sinsice
pexîlî *m* **1.** kıkançlık, çekememezlik, haset **2.** sinsilik ~ **kirin** kıskanmak, çekememek, haset etmek, kıskançlık yapmak
pexîlîkirin *m* kıskanma
pexîlî kirin *l/gh* kıskanmak
pexş *m* yayım, yayın ~ **kirin** yayım yapmak, yayın yapmak ~ **pê kirin** bir şeyle yayım yapmak
pexşan *wj/m* nesir, düz yazı ~**a helbestane** şiirsel nesir
pexşaneyî *rd* nesirsel, düz yazı ile ilgili
pexşanhelbest *nd* nesir şeklinde yazılmış şiir
pexşanî *rd* düz yazısal
pexşannivîs *nd/nt* nasir, nesirci, düzyazıcı
pexşannivîsî *m* nesircilik, düzyazıcılık
pexşanşiîr *nd* nesir şeklinde yazılmış şiir
pexşbûn *m* yayımlanma, yayınlanma
pexş bûn *l/ngh* yayımlanmak, yayınlanmak
pexşer *nd/nt* yayımcı
pexşerî *m* yayımcılık
pexşker *nd/nt* yayımcı (herhangi bir eseri radyo ve televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye ulaştırılmasını sağlayan kimse)
pexşkerî *m* yayımcılık
pexşkirin *m* yayımlama, yayınlama (televizyon, radyo aracılığıyla)
pexş kirin *l/gh* yayımlamak, yayınlamak
pexşkirî *rd* yayımlanmış
pexwîl *nd/nt* kıskanç, hasetçi
pexwilî *m* kıskançlık, haset
pey (I) *bnr* pihîn
pey (II) *m* alehte konuşma
pey (III) *nd/rd* **1.** art, peş, arka **2.** erte * **di pey şer** de savaş ertesi **bi** ~ **xelkê ketin** kocaya kaçmak ~ **der** ~ *h* peyderpey
pey (IV) *m* övgü ~ **dan xwe** övünmek
peya (I) *rd* **1.** yaya, yayan **2.** inik ~ **û pêxas** yayan yapıldak ~**yî ser rûyê erdê bûn** karaya ayak basmak (deniz taşıtından karaya çıkmak)
peya (II) *n* **1.** adam, er (erkek kişi) * **ev peyayê bişewqe kî ye?** bu şapkalı adam kim **2.** yiğit * **peyayê mala bavê min** babagillin yiğidi **3.** adam, uşak (birinin kullandığı, yararlandığı kimse) * **peyayên aliyê din pir in** karşı tarafın adamları çoktur **4.** adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırıcı) * **ev peyayê min e, li gotina min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler **5.** adam, bey (eş, koca anlamın-

da) * **peyayê wê li bendê ye, divê ku here** beyi onu beni bekliyor, gitmesi lazım **6.** *mec* piyon (bir çıkar sağlamak için kullanılan kimse) **7.** piyon (satrançta) ~**ê (karekî)** (bir işin) adamı * **tu tam peyayê vî karî yî** sen tam da bi işin adamısın ~**yê me** *nd* bizimki (alay yoluyla yakın olan bir kimseden söz ederken kullanılır)
peyabûn *m* inme, iniş (araç, yük hayvanı veya yüksek bir yerden inme)
peya bûn *l/ngh* inmek (araç, yük hayvanı veya yüksek bir yerden yere basmak)
peyabûyî *rd* inik, inmiş olan
peyabûyîn *m* iniş, inme
peya çûn *l/ngh* yaya gitmek
peyadar *rd* piyade
peyade *rd* yaya
peyak *n* piyade, piyon, paytak (satranç oyununda)
peyakirin *m* indirme, indiriş (taşıttan, binek hayvanında indirme)
peya kirin *l/gh* indirmek (bir taşıt veya binek hayvanından aşağıya almak) * **ew bi zorekê ji erebeyê peya kir** onu zorlukla arabadan indirdiler
peyakuj *nd/nt* katil
peyakujî *m* katillik
peyal *m* **1.** içki kadehi **2.** tas
peyam (I) *m* badem
peyam (II) *m* **1.** haber, sava, mesaj **2.** haber (iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi) * **ji televizyonê guhdarî li peyamên cîhanê kirin** televizyondan dünya haberlerini izledi **3.** vahiy ~ **şandin** (an jî **hinartin) 1)** haber geçmek (teleks, telefon vb. ile yazışma iletimi yapmak) **2)** haber göndermek
peyamber *nd/nt* **1.** haberci, ulak **2.** kurye (görevli kimse) **3.** öncü, müjdeci (edebiyat ve sanat alanında) ~ **şandin** ulak çıkarmak
peyamberî *m* **1.** habercilik, ulaklık **2.** kuryelik
peyamdar *nd/nt* haberci, haber veren
peyamdarî *m* habercilik haber verme
peyamhinêr *nd/nt* haberci, muhabir
peyamhinêrî *m* habercilik, muhabirlik
peyamname *m* haber metni
peyamnêr *nd/nt* haberci, muhabir ~**ê şer** savaş muhabiri
peyamnêrî *m* habercilik, muhabirlik
peyan *m* **1.** kalkışma **2.** yeltenme **3.** girişim, teşebbüs
peyandin *m* **1.** kalkışma (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) **2.** yeltenme **3.** girişme, girişim yapma, teşebbüs etme
peyandin *l/gh* **1.** kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) **2.** yeltenmek **3.** girişmek, girişim yapmak, teşebbüs etmek
peyaner *nd/nt* girişimci
peyanerî *m* girişimcilik
peyanî *bnr* yabanî
peyapey *h* peyderpey, ardarda
peyar *rd* **1.** yaya, yayan **2.** piyade, piyon (satrançta)
peyarê *m* **1.** kaldırım, yaya kaldırımı **2.** patika ~**ya navrê** orta kaldırım, refüj
peyarêk *m* **1.** kaldırım, yaya kaldırımı, yaya yolu **2.** patika
peyariya berberkirî *nd* Arnavut kaldırımı
peyarî *h* yayan, yaya
peyase *m* **1.** piyasa, pazar **2.** piyasa (bir yol üzerinde gidip gelerek gezinme) ~ **kirin** piyasa etmek ~**ya êvarê** akşam piyasası * **me ji xwe re peyaseya êvarê kir** akşam piyasasına çıktık
peyasekirin *m* adımlama, tur atma, dolaşma (bir yerde ileriye geriye doğru giderek dolaşma)
peyase kirin *l/gh* adımlamak, tur atmak, dolaşmak (bir yerde ileriye geriye doğru giderek dolaşmak) * **gava me ew dît li odeyê peyase dikir** onu odayı adımlarken bulduk
peyatî (I) *m* adamlık ~**yê netebitî** yaramaz (kimse) ~**yê sivik** *mec* tavşan
peyatî (II) *h* yayan, yaya olarak ~ **çûn** yayan gitmek ~ **hatin** yayan gelmek
peyayî *h* yaya, yaya olarak
peyben *m* hayvanları bağlamada kullanılan halat
peyda *bnr* peyde
peydandin *m* temin etme, sağlama
peydandin *l/gh* temin etmek, sağlamak
peydandî *rd* temin edilmiş, sağlanmış olan
peydax *m* bayrak
peyde *m* **1.** peyda olma **2.** sağlanma, temin etme ~ **kirin** peyda etmek ~ **bûn** peyda olmak
peydebûn *m* **1.** peydahlanma, bitme **2.** ortaya çıkma, oluşma **3.** görünme, belirme, zuhur etme **4.** türeme, peydahlanma **5.** hâsıl olma **6.** bulunma, sağlanma, temin edilme ~**a gerdûnê** evren doğumu, kozmogoni ~**a hebûnan** türüm
peyde bûn *l/ngh* **1.** peydahlanmak, bitmek * **ha min dît ku va ye li pêşberî min peyde bûye** bir de baktım ki karşımda bitivermiş **2.** ortaya çıkmak, oluşmak * **qeyrana siyasî peyde bû** siyası kriz ortaya çıktı **3.** görünmek, belirmek, zuhur etmek **4.** türemek, peydahlanmak **5.** hâsıl olmak **6.** bulunmak, sağlanmak, temin edilmek
peydebûna peyhatî *biy/nd* sıralı oluş
peydebûyîn *m* **1.** peydahlanış, bitiş **2.** ortaya çıkış, oluşma **3.** görünüş, beliriş, zuhur ediş **4.** türeyiş, peydahlanış **5.** hâsıl oluş **6.** bulunuş, sağlanış, temin ediliş
peydekar *bnr* peydeker
peydeker *rd* **1.** bulucu, sağlayıcı, temin edici **2.** *rz* türetici **3.** *m* araştırma **motur** (bilgisayar için)

peydekerî *m* buluculuk, sağlayıcılık, temin edicilik
peydekirin *m* 1. peydahlama 2. bulma (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşma, bir şeyi elde etme) 3. bulma, sağlama, temin, temin etme 4. tedarik etme, tedarikleme 5. *mec* yaratma
peyde kirin *l/gh* 1. peydahlamak 2. bulmak (arayarak veya aramadan bir şey ile, bir kimseyle karşılaşmak, bir şeyi elde etmek) 3. bulmak, sağlamak, temin etmek 4. tedarik etmek, tedariklemek 5. *mec* yaratmak
peydekirî *rd* 1. bulunmuş olan 2. sağlanmış, temin edilmiş olan 3. tedarik edilmiş olan
pey der pey *h* peyderpey
peydok *m* römork
peygan *m* temren
peyger *nd/nt* kovuşturmacı
peygerî *m* kovuşturmacılık
peygerîn *m* 1. bir şeyin ardına düşme 2. kovuşturma
peyhate *m* artçıl * **hejeka peyhate** artçıl deprem
peyhatin *m* ardından gelme
pey hatin *m* ardından gelmek
peyhatî *nd/nt* 1. ardıl, halef 2. *rd* ardışık 3. -den sonra doğan
peyhatîbûn *m* ardıllık, haleflik
peyhatîk *m* dizi, ardçıl
peyhatîtî *m* 1. ardıllık, haleflik 2. ardışıklık
peyidandin *m* 1. peydahlama 2. bulma, sağlama, temin etme
peyidandin *l/gh* 1. peydahlamak 2. bulmak, sağlamak, temin etmek
peyidîn *m* 1. peydahlanma 2. sağlanma, temin edilme
peyidîn *l/ngh* 1. peydahlanmak 2. sağlanmak, temin edilmek
peyiftin *m* konuşma ~ **kirin** konuşma yapmak
peyiftin *l/ngh* konuşmak
peyiftî *rd* konuşmuş olan
peyik (I) *n* ayı pençesi
peyik (II) *nd/nt* 1. ulak, tatar, posta 2. *rd* çevik
peyik (III) *m* uygulama, tatbik
peyikan *m* uygulama, tatbuk
peyikandin *m* uygulama, tatbik etme
peyikandin *l/gh* uygulamak, tatbik etmek
peyikandî *rd* tatbik edilmiş olan
peykdar *rd* çevik
peyikdarane *rd/h* çevikçe
peyikdarbûn *m* çevikleşme
peyikdar bûn *l/ngh* çevikleşmek
peyikdarbûyîn *m* çevikleşme
peyikdarî *m* çeviklik
peyirk (I) *bnr* peyk
peyirk *m* 1. defter 2. sicil * **derbasî peyirkê kirin** sicile geçirmek
peyitandin (I) *m* 1. katılaştırma 3. *fiz* katılaştırma
peyitandin (II) *m* 1. tanıtlama, tanıtlayış, ispatlama, kanıtlama 2. saptama, saptayış
peyitandin (I) *l/gh* 1. katılaştırmak 3. *fiz* katılaştırmak
peyitandin (II) *l/gh* 1. tanıtlamak, ispatlamak, kanıtlamak 2. saptamak
peyitandî (I) *rd* katılaştırılmış
peyitandî (II) *rd* tanıtlı, ispatlı, ispat edilmiş olan
peyitîn (I) *m* 1. katılaşma 2. *fiz* katılaşma (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etme)
peyitîn (II) *m* 1. tanıtlanma, ispatlanma 2. saptanma, saptanış
peyitîn (I) *l/ngh* 1. katılaşmak 2. *fiz* katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek)
peyitîn (II) *l/ngh* 1. tanıtlanmak, ispatlanmak 2. saptanmak
peyîtîner *rd* 1. tanıtlayıcı, ispatlayıcı 2. saptayıcı
peyiv *m* 1. konuşma 2. söz, lâf
peyivandin *m* 1. konuşturma 2. *wj* dillendirme, intak
peyivandin *l/gh* 1. konuşturmak 2. *wj* dillendirmek
peyivîn *m* 1. konuşma 2. konuşmak (söylev verme, konuşma yapma) 3. konuşma (konuşma dili olarak kullanma) 4. konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) 5. konuşma (ilişki kurma veya ilişkiyi sürdürme) 6. konuşma (belli bir biçimde söyleme) 7. *mec* konuşma (şık ve zarif görünmek)
peyivîn *l/ngh* 1. konuşmak * **zarok hîna napeyive** çocuk daha konuşamıyor 2. konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftiyê di civînê de bipeyivim** bu hafta toplantıda konuşacağım 3. konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî baş dipeyive** Kürtçeyi iyi konuşuyor 4. konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re dipeyivin** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar 5. konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêrê re dipeyîvin** alt kattakilerle konuşuyoruz 6. konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de dipeyive** genizden konuşuyor 7. *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)
peyivok *rd* konuşkan
peyivokî *m* konuşkanlık
peyîftin *m* ölçme
peyîftin *l/gh* ölçmek
peyîk *bnr* peyk
peyîn *m* toz haline gelmiş hayvan gübresi, hayvan pisliği ~ **belav kirin** *mec* halt etmek
peyîsk *m* basamak, merdiven

peyîskan *m* kar ayakkabısı
peyîtandin *bnr* peyitandin
peyje *m* küçük merdiven
peyk (I) *bot/m* dere kenarlarında yeşerip çiçek açan bir bitki
peyk (II) *nd/nt* **1.** peyk, ulak **2.** peyk (bir başkasına bağlı olan) **3.** kurye (görevli kimse) **4.** *ast/m* uydu **5.** uydu, stalayt, satelit **~a çêkirî** yapma uydu
peykar *m* izafe
peykbûn *m* uydulaşma
peyker *nd/nt* **1.** sürat, yüz **2.** heykel **3.**cısınanî
peykerçêker *nd/nt* heykeltıraş
peykerçêkerî *m* heykeltıraşlık
peykerok *m* heykelcik
peykersaz *nd/nt* heykeltıraş
peykersazî *m* heykeltıraşlık
peykertraş *nd/nt* heykeltıraş, heykelci
peykertraşî *m* heykeltıraşlık, heykelcilik
peyketin *m* kovuşturma, takibat
peykî (I) *m* **1.** peyklik, uyduluk (bağınlılık) **2.** kuryelik
peykî (II) *rd* tatbikî
peyman *m* **1.** anlaşma, pakt **2.** anlaşma **3.** söz, vaat (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) **4.** sözleşme, bağıt, mukavele ~ **bi hev re bestin** antlaşmak, ahitleşmek ~ **bestin** (an **jî bestandin**) **1)** antlaşına (veya anlaşma) yapmak **2)** sözleşmek ~ çêkirin **1)** antlaşına (veya anlaşına) yapımak **2)** sözleşme yapmak, mukavele yapımak ~ **danîn 1)** anlaşma yapmak **2)** sözleşmek ~ **girê dan 1)** antlaşma (veya anlaşma) yapmak, anlaşma sağlamak **2)** sözleşmek **3)** bağlamak (bir iş için anlaşma yapmak) * **min ji bo vî karî peyman girê da** bu işi anlaşmaya bağladım ~ **şikandin** antlaşmayı (veya anlaşmayı) bozmak **~a berê** ahdi atik **~a êrîşnekirinê** saldırmazlık paktı **~a kar** iş sözleşmesi, hizmet akdi **~a nû** Ahdicedit
peymana hemûkî *nd* toplu sözleşme
peymana berê *nd* Ahdiatik
peymana nû *nd* Ahdıcedid
peymana pêşîn *nd* Ahdikadim
peymanbest *nd/nt* bağıtçı, âkit
peyman bestandin *m* **1.** antlaşma **2.** bağlaşma, ittifak etme
peyman bestandin *l/gh* **1.** antlaşmak **2.** bağlaşmak, ittifak etmek
peymanbestin *m* **1.** antlaşma **2.** bağlaşma, ittifak etme
peymanbestî *rd* **1.** anlaşmalı **2.** bağlaşık (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) **3.** sözleşmeli
peymanbestîbûn *m* bağlaşıklık
peyman çêkirin *l/gh* **1.** antlaşma (veya anlaşma) yapmak **2.** sözleşme yapmak
peymandanêr *nd/nt* bağıtçı, âkit (sözleşme yapan, mukavele yapan)
peymandanêrî *m* bağıtçılık, âkitlik
peymandanî *rd* **1.** bağıtlı **2.** sözleşmeli
peymandanîn *m* **1.** antlaşma **2.** bağlaşma, ittifak etıne
peyman danîn *l/gh* **1.** antlaşınak **2.** bağlaşmak, ittifak etmek
peymandanîna komelî *nd* toplu sözleşme
peymandar *rd* **1.** anlaşmalı, antlaşmalı **2.** sözleşmeli, mukaveleli
peymander *nd/nt* yüklenici, üstlenici
peymanderî *m* yüklenicilik, üstlenicilik
peymane *bnr* peyman
peymangeh *m* **1.** akademi (yüksek okul) * **peymangeha hunerên ciwan** güzel sanatlar akademisi **2.** fakülte
peymangirêdan *m* **1.** antlaşma **2.** akdetme, bağlaşma **3.** antlaşma sağlama **4.** sözleşme yapma
peyman girê dan *l/bw* **1.** antlaşmak **2.** akdetmek, bağlaşmak **3.** antlaşına sağlamak **4.** sözleşıne yapmak
peymangirêdayî *rd* **1.** anlaşınalı **2.** bağlaşık (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) **3.** sözleşmeli
peymangirêdayîbûn *m* bağlaşıklık
peymanî *rd* ahdî, antlaşma gereği olan, anlaşma ile ilgili
peymanker *rd* bağlaşık
peymanname *m* **1.** antlaşma belgesi, ahitname **2.** mukavelename, sözleşme metni
peyman şikandin *l/gh* **1.** antlaşmayı (veya anlaşmayı) bozmak **2.** sözleşmeyi bozmak
peymanşikên *rd* **1.** antlaşmayı (veya anlaşmayı) bozan, ihlal eden **2.** sözleşmeyi bozan, ihlal eden
peymanşikênî *m* **1.** antlaşmayı (veya anlaşmayı) ihlal etme **2.** sözleşmeyi ihlal etme
peymanşikênî kirin *l/gh* **1.** antlaşmayı (veya anlaşmayı) ihlal etmek **2.** sözleşmeyi ihlal etmek
peyn *m* tozlaşmış hayvan gübresi
peynêr *bnr* penêr
peypûsk *rd* **1.** acayip, tuhaf, garip **2.** anlamsız ve isabetsiz konuşma
peyraçûng *m* **1.** rekabet **2.** güreş
pey re rast bûn *l/bw* uğurlamak
peyrew *nd/nt* **1.** ardıl, halef **2.** bağlı, tabi
peyrewî *m* **1.** ardıllık, haleflik **2.** bağlılık, tabilik
peyrûze *bnr* pîroze
peysaj *m* peysaj
peyşîv *m* akşam yemeğinden sonra yenilen
peyt (I) *rd* **1.** katı (yumuşak karşıtı) * **hevir peyt e, ron bike** hamur katı biraz seyrelt **2.** sert, berk, sağlam
peyt (II) *m* **1.** tanıt, ispat **2.** saptanım
peytandin *m* tanıtlama, ispat etme, tespit etme
peytandin *l/gh* tanıtlamak, ispat etmek, tespit etmek

peytandî *rd* 1. tanıtlı, ispatlı, tespitli 2. sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan)
peytbûn *m* tanıtlanma
peyt bûn *l/ngh* tanıtlanmak
peytbûyî *rd* ispatlı, tanıtlı
peytbûyîn *m* tanıtlanış
peytî *m* 1. katılık 2. berklik, sertlik, sağlamlık
peytker *rd* saptayıcı
peytkirin (I) *m* 1. katılaştırma 2. sağlamlama, sağlamlaştırma
peytkirin (II) *m* tanıtlama, ispatlama
peyt kirin *l/gh* 1. katılaştırmak 2. sağlamlamak, sağlamlaştırmak
peytkirin (II) *l/gh* tanıtlamak, ispatlamak
peytkirî *rd* ispatlı
peyv *m* 1. sözcük, kelime, söz * **peyv heye ku kar diqedîne** söz var iş bitirir 2. konuşma 3. söz (kavil, lâkırdı) 4. söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * **peyv û tîpên romanê yên di wê ne** romanın sözleri, tipleri onun ~ **bi** ~ 1) kelime kelime 2) kelimesi kelimesine * **gotinên kekê xwe peyv bi peyv ji me re gotin** Ağabeyinin sözlerini kelimesi kelimesine bize söyledi ~ **li peyvê sekinîn** söz sözle durdurulmak ~**a çûbûyî** (an jî **çêkirî**) *rz* türemiş kelime ~**a guhêrbar** *rz* değişken sözcük ~**a hevedudanî** bileşik sözcük ~**a kurtebêj** kısaltmalı kelime ~**a kurtkirî** kısaltmalı kelime ~**a neguhêrbar** *rz* değişmez sözcük ~**a pir ji mirovê ehmeq re ye** çok söz ahmaklar için sarfedilir ~**a sade** (an jî **saltgir**) *rz* basit kelime ~**a tehl** acı söz ~**a (yekî) tê de derbas bûn** (birine) nazı geçmek ~**a xurtkirî** *rz* pekiştirmeli kelime * **s+ip+sor** kıpkırmızı * **k+ip+kesk** yemyeşil ~**a xwe dipêje hê dirêje** kelimeleri tartarak konuşmak ~**a xwerû (sade** an jî **saltgir)** *rz* basit kelime ~**a xweş mar ji qulê dertîne** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~**ên nemayê** olmadık lâflar ~**ên nêzewate** yakın anlamlı (kelimeler)
peyva guherbar *rz/nd* değişken sözcük
peyva guhêzbar *rz/nd* değişken kelime
peyva hevedudanî *rz/nd* bileşik sözcük
peyvan *m* konuşma
peyva neguherbar *rz/nd* değişmez sözcük
peyva neguhêzbar *rz/nd* değişmez sözcük
peyva neyînî *rz/nd* olumsuz sözcük
peyva pêkhatî *rz/nd* türetilmiş sözcük
peyva sade *rz/nd* yalın sözcük, basit kelime
peyva xwerû *rz/nd* basit kelime sade sözcük
peyvbaz *nd/nt* kelime oyuncusu (yazılarında kelimelerle oynayan)
peyvbazî *m* kelime oyunu
peyvbêj *nd/nt* konuşmacı
peyvbêjî *m* konuşmacılık
peyvdar *nd/nt* 1. sözcü 2. sözcü, röportör 3. konuşmacı
peyvdarî *m* 1. sözcülük 2. raportörlük 3. konuşmacılık
peyver *nd/nt* konuşmacı
peyverî *m* konuşmacılık
peyvgeh *m* 1. konuşma yeri 2. mihrap
peyvger *nd/nt* lâf taşıyıcı
peyvgerî *m* lâf taşıyıcılığı
peyvgerîn *nd/nt* lâf taşıyıcı
peyvgerînî *m* lâf taşıyıcılığı
peyvgiran *rd* büyük lâflar eden * **nivîskarên peyvgiran** büyük lâflar eden yazarlar
peyvguhêz *nd/nt* lâf taşıyıcı
peyvik *m* sözcük, kelime
peyvkar *nd/nt* konuşmacı
peyvkarî *m* konuşmacılık
peyvker *nd/nt* konuşmacı
peyvkirox *nd/nt* natık, söyleyen
peyvkiroxî *m* natıklık
peyvlirû *rd* açık sözlü
peyvnas *nd/nt* köken bilimci, etimolog
peyvnasiyî *rd* köken bilimsel
peyvnasî *m* köken bilimi, etimoloji
peyvniwazî *m* 1. kompliman (gönül okşayıcı söz) 2. *wj* methiye
peyvniwazîkirin *m* kompliman yapma
peyvniwazî kirin *l/gh* kompliman yapmak
peyvok *m* 1. sözcük, kelime 2. *rd* konuşkan
peyvrêziyî *rz/rd* söz dizimsel
peyvrêzî *rz/m* söz dizimi, sentaks
peyvsazî *rz/m* morfoloji
peyvşîrîn *rd* hoş sohbet
peyvyar *nd/nt* konuşmacı
peyvyarî *m* konuşmacılık
peyvzan *nd/nt* etimolog, köken bilimci
peyvzanî *m* etimoloji, köken bilim
peywan (I) *nd/nt* nöbetçi
peywan (II) *ast/m* Zühre yıldızı, Çoban yıldızı
peywend *m* 1. ilişki 2. bağıntı
peywendar *rd* 1. ilişkili, ilgili 2. bağıntılı
peywendî *m* 1. ilgi, alâka 2. ilişki
peywendîdar *rd* ilgili, alâkalı, alâkadar
peywendîgeh *m* irtibat bürosu
peywendîk *m* 1. ilgi, alâka 2. ilişki
peyweste *rd* sürekli, daima
peywestî *bnr* pêwîstî
peywir 1. görev, vazife 2. *fizy* görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) 3. *rz* görev (bir cümlede bir dil biriminin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) 4. *mat* görev (bir değerin başka değerlerle olan ilişkisi) ~ **girtin** (an jî **stendin**) görev almak ~ **girtin ser xwe** görev almak ~**a xwe kirin (anîn cih** an jî **pêk anîn)** görevini layikiyle yerine getirmek, ifa etmek **bi** ~**a xwe rabûn** görevini ifa etmek
peywirdar *rd* görevli, vazifeli
peywirdarbûn *m* görevlenme
peywirdar bûn *l/gh* görevlenmek
peywirdarî *m* görevlilik
peywirdarkirin *m* görevlendirme, vazifelendirme

peywirdar kirin *l/gh* görevlendirmek, vazifelendirmek
peywirhez *rd* görevsever
peywirhezî *m* görevseverlik
peywirî *rd* görevsel
peywîst *bnr* pêwîst
peyxam *m* **1.** haber **2.** mesaj **3.** ilham, esin
peyxamber *bnr* pêxember
pez *nd* davar, küçük baş hayvan, mal **2.** *zo* keçiler ~ **hatin nêrî** davar çiftleşme zamanı gelmek ~ **û dan** tan vakti ~ **û gur** çocuk oyunu (10-15 kişi arasında oynanır) ~**a bêşivan be wê gur bixwe** köpeksiz köye (veya sürüye) kurt iner (veya girer) ~**a bêşivan gur dixwe** köpeksiz köye (veya sürüye) kurt iner (veya girer) ~**a bigoşt malê kêrê ye** tavlı davar kesimlik olur ~**a ezeban** (an jî **aziban**) boyunduruk parası ~**a li paş mayî an gur dixwe an jî diz dibe** sürüden kopanı kurt kapar ~**a tenê kefa ber devê gur e** sürüden ayrılan koyunu (veya kuzuyu) kurt kapar ~**a tenê xura guran e** sürüden ayrılan koyunu (veya kuzuyu) kurt kapar ~**ên hemdanî** uzun ve yassı kulaklı koyun türü ~**ên hûrik** kulakları küçük, ufak yapılı bir koyun türü ~**ên kel** damızlık davar ~**ên nêr her ji bo kêr** yiğitler dar gün içindir, anlamında bir deyim
pezav *m* gerinme
pezav dan xwe *l/bw* gerinmek, (yemekten sonra) gerilmek
pezbend *n* geceleyin çobanı uyandırması için keçi veya koyunun ayağına bağlanan ip
pezber *nd/nt* kırkıcı
pezberî *m* kırkıcılık
pezbir *nd/nt* **1.** kırkıcı **2.** *m* mayis ve haziran aylarında küçükbaş hayvanları kırpma
pezbirik *nd/nt* kırkıcı
pezbirî *m* kırkıcılık
pezdar *nd/nt* küçükbaş hayvan sahibi
pezdarî *m* küçükbaş hayvancılık
pezdoş *nd/nt* mal, davar sağan
pezdoşî *m* mal, davar sağma
pezê beş *nd* kafası alacalı (kırmızı veya kara ile ak) koyun türü
pezê ezeban *nd* boyunduruk parası
pezê qer *nd* kara koyun
pezê qerqaş *nd* ak koyun
pezê reş *nd* keçi ve teke
pezê riser *nd* koyu kırmızı, kahvemsi, uzun kulaklı, uzun yapağlı, iri yapılı koyun türü
pezê sereş *nd* kara başlı bir koyun türü
pezê sîs *nd* yüzü, kafası ve kirpikleri tümden beyaz olan koyun türü
pezê sor *nd* kırmızı, kahvemsi renkte olan, iri yapılı koyun türü
pezê spî *nd* koyun ve koç familyası
pezê tebeş *nd* kafası alacalı (kırmızı veya kara ile ak) koyun türü
pezfiroş *nd* davar satıcısı
pezîzank *zo/m* kursak
pezkir *nd/nt* davar alıcısı
pezkoviya gewr *zo/nd* ala geyik, sığın (Dama dama)
pezkovî *zo/m* dağ keçisi, elik, yağmurca, yaban keçisi (Rupicapra tragus)
pezkuj *nd* tepeli toygar
pezkulek *nd* topal küçük baş hayvan
pezkûvî bnr pezkovî
pezmêjek *zo/m* koyun kenesi
pezmijk *zo/m* koyun kenesi
pezox *n* zayıf et
pezpezûk *zo/m* bir tür böcek
pezvan *nd/nt* davarcı * **rezvan rez nas dike, pezvan pez nas dike** bağcı bağı, davarcı davarı tanır
pezvanî *m* davarcılık
pezvîng *n* davarı bağlama ipi
pê (I) *n* **1.** ayak (bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü) **2.** ayak, bacak (vücudun belden aşağı bölümü) **3.** ayak, bacak (bir takım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri) * **piyê maseyê** masanın bacağı **4.** ayak (yürüyüşün ağırlık veya çabukluk derecesi) * **em bi piyê te heyanî êvarê nikarin bigihîjin gund** senin ayağınla köye akşama kadar varamayız **5.** ayak, kadem (30.5 cm uzunluğundaki ölçü birimi) * **firehiya odeyê çardeh pê ye** odanın genişliği ondört ayak (veya kadem) **6.** ayak, fut (30.480 cm uzunluğundaki İngiliz ölçü birimi, çoğulu fit) * **dirêjahiya odeyê deh pê ye** odanın uzunuluğu on fit **7.** kadem (uğur) ~ **avêtin 1)** adım atmak * **her cara ku me pê diavêt leşkerek derdikete pêşberî me** her adım atışımızda bir asker çıkıyordu karşımıza **2)** ayak atmak (girmek) * **ez pê navêjim wê odeyê** ben o odaya ayak atmam ~ **avêtin (cihekî) 1)** (bir yere) ayak atmak (ilk kez gitmek) **2)** (bir yere) ayak basmak (bir yere varmak, ulaşmak) ~ **avêtin bejahiyê** karaya ayak basmak ~ **avêtin hundir** içeriye adım atmak ~ **avêtin reşahiyê** karaya ayak basmak ~ **avêtin ser hev (û din)** ayak ayak üstüne atmak ~ **avêtin ser** ~ **1)** ayak ayak üstüne atmak, bacak bacak üstüne atmak **2)** yan gelip oturmak, yan gelmek ~ **bûn 1)** değmek, sürülmek **2)** güç getirebilmek, gücü yetmek **3)** (birine) bağlı olmak * **ev kar pê ye** bu iş ona bağlı ~ **çûn (cihekî)** ayak atmak (ilk kez gitmek) ~ **dan ber xwe 1)** ayaklarına basmak **2)** bağdaş kurmak ~ **dan erdê** ayak diremek ~ **dan ser (...)** baskı uygulamak veya yapmak ~ **dan serê** baskı yapmak ~ **di qeydê de bûn** ayak bağı olmak ~ **di zik de** içinden pazarlıklı (veya içten pazarlıklı) ~ **guhartin** ayak değiştirmek ~ **ji rê filitandin** ayağı yerden kesilmek (bir taşıta

binip yaya gitmekten kurtulmak) ~ **ji rê xelas kirin** ayağı yerden kesilmek (bir taşıta binip yaya gitmekten kurtulmak) ~ **kirin (...)** merdiven dayamak * **me pê kire pêncî û şêstan** elliye merdiven dayamışız ~ **kirin (cihekî)** yol geçen hanına çevirmek ~ **kirin erdê** ayak diremek ~ **kirin ser (yekî) 1)** baskı uygulamak **2)** imiğine sarılmak, yakasına çökmek, üzerine varmak ~ **kirin serê** baskı yapmak, üstüne varmak (bir şeyin yapmasını baskı yaparak istemek) ~ **kutan erdê** göğüs germek ~ **li ber ~ nexistin** kıpırdayamamak, hiç kıpraşmamak ~ **li cihê şil nekî naçerixî** yaş yere basmasan kayınazsın ~ **li exlaqê (yekî) kirin** damarına basmak ~ **li hafa goran** bir ayağı çukurda, toprağa bakıyor (ihtiyarlar için; ölümü yakın olmak) ~ **li hafa gorê bûn** toprağa bakmak, yere bakmak (ihtiyarlar için; ölümü yakın olmak) ~ **li hêkan nandin** sırtından yumurta küfesi olmak, çok yavaş yürümek ~ **li mala cinan kirin** esmayı üstüne sıçratmak, belâyı şanına sarmak ~ **li piyan ketin** iğne atsan yere düşmez ~ **li risqê** (an jî **nesîbê**) **xwe kirin** nimetini ayağıyla tepmek ~ **nedan binê xwe** ayağına üşenmemek (hamarat olmak, bıkmadan, usanmadan çalışmak) ~ **nehatin binê (yekî)** orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ **nehatin binê (yekî) gerîn** saka beygiri gibi (çok dolaşanlar için söylenir) ~ **pê nedan avêtin** adımını attırmamak ~ **pê kirin 1)** ayak atmak (ilk kez gitmek) * **min hîna piyê xwe bi wê nekiriye** oraya ayağımı atmış değilim **2)** ayak basmak (bir yere varmak, ulaşmak) ~ **kirin (cihekî)** bir yeri yol geçen hanına çevirmek ~ **pê neketin** ayak basmamak ~ **pê re negihîştin** yetiştirmemek, güç getirememek, vakti olmamak, vakit bulmak * **ez pê re nagihîjim ku karê te bikim** senin işini yapacak vakti bulamıyorum ~ **pê re neçûn** ayakları geri geri gitmek (gitmeye isteksiz olmak) ~ **radan** ayaklarını uzatmak ~ **tê re kirin** ayağına geçirmek ~ **û dest di hev de derbas kirin** çeyreklemek (süt çocuklarının kollarını ve ayaklarını çaprazlayarak vücutlarına idman yaptırmak) ~ **û dest di hev de hatin derbaskirin** çeyreklenmek ~ **û par** uğur, kadem **(bi)** ~ **û par be!** kademli olsun!, uğurlu olsun! ~ **û par lê hatin** ayağı uğurlu gelmek ~ **û pêgav avêtin** ayak atmak (girmek) ~ **û pêgav avêtin (cihekî)** (bir yere) ayak atmak (ilk kez gitmek) ~ **û pêgav neavêtin (cihekî)** (bir yere) ayak **atmamak ~yê (yekî) bi (cihekî) neketin** (bir yere) ayak basmamak * **piyê keçikê qet bi mala me nakeve** kız hiç evimize ayak basmıyor **~yê (yekî) bi oxir e** ayağı uğurlu **~yê (yekî) erd girtin** ayağı yere basmak **~yê (yekî) erd negirtin 1)** ayağı yere basmamak **2)** telaşlanmak, teredüte düşmek **~yê însanan lê neketiye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) **~yê însanan pê nebûye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) **~yê (yekî) ji (cihekî) birîn** (bir yerden birinin) ayağını kesmek **~yê (yekî) ji erdê birîn** ayağı yerden kesilmek (ayağı yere değmez olmak) **~yê (yekî) ji (cihekî) kirin** (bir yerden birinin) ayağını kesmek **~yê (yekî) kirê xwestin** ayağına kira istemek **~yê (yekî) kirin qeydê** ayağına bağ olmak * **min piyên wan kirine qeydê, ji ber min nikarin bi cihekî ve herin** ayaklarına bağ olmuşum, benden ötürü bir yere gidemiyorlar **~yê (yekî) li hafa gorê bûn** bir ayağı çukurda olmak, gözü toprağa bakmak **~yê (yekî) li hev çûn û hatin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak **~yê (yekî) li hev ketin** ayağı (veya ayakları) dolaşmak **~yê min di zikê wî de** cehennem olsun, gebersin **~yê mirovan** (an jî **merivan**) **lê neketiye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) **~yê mirovan** (an jî **merivan**) **pê nebûye** insan ayağı değmemiş (veya insan basmamış) **~yê (yekî) pê ketin** ayağı değmek, (bir yere) adım atmak (veya basmak) **~yê pêxas li ber deriyê soldirû ye** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkanıdır **~yê (yekî) şemitandin** ayağını kaydırmak **~yê te bi mal nekeve** eve adım attığını görmiyeyim **~yê (yekî) weşîn** eli (kolu veya kulağı) kopmak, soğuktan bihal olmak **~yê Xocê Xizir lê be pê zêde bike** bereketli ola! (yemek yemekte olanlara veya ürünlerini devşirenlere iyi dilek sözü olar söylenir) **~yê xwe bi denk avêtin** ayağını denk almak **~yê xwe bi hindaze avêtin** ayağını denk almak **~yê xwe bi hindaze danîn erdê** ayağını denk basmak **~yê xwe bi (cihekî) nekirin** (bir yere) ayak atmamak **~yê xwe bi (cihekî) xistin** ayağını sürümek (halk inanışına göre bir kimsenin gelmesi, ardından başkalarının da gelmesine yol açmak) **~yê xwe dan erdê** ayak diretmek **~yê xwe di gelek lepikan de kotiye** kaçın kur'ası **~yê xwe hilanîn** adımını açmak **~yê xwe ji (cihekî) birîn** (bir yerden) ayağını kesmek **~yê xwe ji (cihekî) kirin** (bir yerden) ayağını kesmek **~yê xwe kişandin ber xwe** ayağını denk almak **~yê xwe lê anîn** ayak uydurmak (yürüyüşte adım atışını başkalarınkine uydurmak) **~yê xwe lê xistin** (birine) kıç attırmak (birinden üstün olmak) * **kesê jîrek piyê xwe li kesê xweykeramet dixe** keskin zeka keramete kıç attırır **~yê xwe li firaqa ber (yekî) xistin** ekmeğine mani olmak **~yê xwe li gorî bera bavê xwe avêtin** ayağını yorganına göre uzatmak **~yê xwe li pêlava xwe xistin** (an jî **dan**) ayakkabısını

giymek ~**yê xwe li piyê (yekî) xistin** (an jî **dan)** (biriyle) aşık atmak, boy ölçmeye kalkışmak ~**yê xwe li sola xwe xistin** (an jî **dan)** ayakkabısını giymek ~**yê xwe li revê danîn** firara kadem basmak ~**yê xwe neavêtin (cihekî)** (bir yere) ayak atmamak ~**yê xwe neavêtin wî alî** semtine uğramamak ~**yê xwe pê kirin** ayağını sürümek (bir yerden uzaklaşmak üzere bulunmak) ~**yê xwe pê nekirin** (bir yere) adım atmamak **(ji)** ~**yê xwe re sivik e** ayağına çabuk ~**yê xwe sivik kirin** adımını açmak, finişe kalkmak, hızlanmak ~**yê xwe vêç avêtin** paytak adım ~**yê xwe zû avêtin** adımını açmak ~**yê zengûbilind** ağımlı ayak ~**ê zir** takma bacak (veya ayak) ~**yên (yekî) av dahiştin** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek ~**yên (yekî) bi ser serê (wî) ketin** nalları dikmek ~**yên (yekî) jê de ketin** (an jî **weşîn)** bacakları kopmak ~**yên (yekî) kirin ferekî solê** iki ayağını bir pabuca sokmak ~**yên (yekî) kirin solekê** iki ayağını bir pabuca sokmak ~**yên (yekî) kirin qeydê** (birini) prangaya vurmak ~**yên (yekî) li hev ketin** ayakları dolaşmak ~**yên (yekî) pê re neçûn 1)** ayakları geri geri gitmek **2)** bacakları tutamamak ~**yên (yekî) pê re nehatin** bacakları tutamamak ~**yên (yekî) qerimîn** ayaklarına (veya ayağına) kara (veya sular) inmek ~**yên (yekî) (ew) ranegirtin** bacakları tutamamak ~**yên (yekî) sar in destê (wî) germ in** ölmek özere olmak, can vermek ~**yên xwe bi hendaze neavêtin** yaş tahtaya (veya yere) basmak ~**yên xwe bi xwe re kaş kirin** ayaklarını sürümek ~**yên xwe dan binê xwe** ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~**yên xwe dirêj kirin** ayaklarını uzatmak, bacaklarını uzatmak ~**yên xwe hêdî avêtin** adımlarını seyrekleştirmek ~**yên xwe hilanîn** adımını açmak ~**yên xwe ji bera bavê xwe zêde avêtin** ayağını yorganına göre uzatmamak ~**yên xwe kirin binê xwe** ayağını (veya ayaklarını) altına almak ~**yên xwe kişandin ber xwe** ayaklarını denk almak ~**yên xwe neavêtin cihekî** (bir yere) adım atmamak ~**yên xwe pê nekirin** (bir yere) adım atmamak ~**ên xwe sivik avêtin** adımlarını sıklaştırmak, yürümek, yol almak * **em hinekî piyên xwe biavêjin em dereng man** biraz yürüyelim geç kaldık ~**yên xwe zû avêtin** adımlarını açmak

pê (II) *rz/nd* **1.** üçüncü tekil bileşik şahıs zamiri **2.** ile, aracılığıyla **3.** orası * **tu têkiliya xwe pê neke** sen işin orasına karışma ~ **be** (şuna veya buna) kalsa (veya kalırsa) * **pê be tiştek nade me** ona kalsa, bizse bir şey vermez ~ **çaxê** (an jî **wexta) xwe bihartin** vakit geçirmek ~ **çûn hedê mirinê** (bir şeyden dolayı) ölümden dönmek ~ **dan hisandin** (birine) sezdirmek, ihsas etmek ~ **de kirin qarewar (qîjewîj** an jî **qîrewîr)** (birine) çağırıp bağırmak, öfkeyle bağırmak ~ **de riye de îcar bişon** sıçtı Cafer, bez getir ~ **dema xwe bihartin** vakit geçirmek ~ **dilê (yekî) bihurîn** yüreğine dokunmak ~ **galteyên xwe kirin** (birini) alaya almak ~ **girtin 1)** (birini) tutmak, yakalamak **2)** bir yol tutturmak * **her kes ji xwe re bi tiştekî girtiye û diçe** herkes kendince bir yol tuturmuş gidiyor işte ~ **girtin û avêtin** silkip atmak, tutup atmak ~ **girtin û bernedan 1)** (birini) tutup bırakmamak, sımsıkı tutmak **2)** tam üstüne basmak ~ **girtin û çûn** kuş gibi uçup gitmek (çok kısa sören bir hastalıkla ölmek) ~ **henekên xwe kirin** (biriyle) matrak geçmek ~ **hewiya (yekî) hatin** ferahlık duymak ~ **hewiya xwe anîn** (biriyle veya bir şeyle) avunmak, oyalanmak ~ **hêstrî gêle kirin** (birinden) kötü bir şekilde öç almak ~ **kêfa dinyayê kirin** kilo almak ~ **nabe bi devê xwe dike** havan dövücünün hınk deyicisi ~ **rabûn û rûniştin** oturup kalkma * **bi gotina jinê radibe û rûdine** karı lafıyla oturup kalkıyor ~ **razî bûn** boynunu uzatmak (her şeye, her cezaya razı olmak) ~ **re 1)** ile (birlikteliği verir) * **lawik bi hevalê xwe re hat** çocuk arkadaşıyla geldi **2)** ile birlikte, ile beraber * **roj çû ava pê re dinya sar bû** güneşin batmasıyla beraber hava soğudu **3)** birlikte, yanında, yanı sıra, bu arada * **ez kincan dişom, ez dê pê re yên te jî bişom** çamaşırı yıkıyorum, bu arada sizinkini de yıkayacağım ~ **re bersîv dan** bastırmak, hemen cevap vermek * **pê re bersiva wê dayê** cevabını bastırdı ~ **re bi xwe girtin** yüreğine inmek (ansızın ölmek) ~ **re bûn** yanında, beraberinde ~ **re bûn alîkar** (birine) yardımcı olmak ~ **re çi dike?** ne arar (veya onda ... ne gezer) * **pere pê re çi dike?** onda para ne arar ~ **re dayiktî** (an jî **daykatî) kirin** (birine) analık etmek ~ **re derketin** (biriyle) çıkmak, flört etmek * **bi keçikeke din re derdike** başka bir kızla çıkıyor ~ **re dêtî kirin** (birine) analık etmek ~ **re eleqedar bûn** yakından ilgilenmek ~ **re gihîştin** (an jî **negihîştin)** baş etmek (veya etmemek) ~ **re (..) gotin** (birine) bir şey vaatetmek ~ **re hatin gihandin** gıcırı bükme, hemen yetiştirilen ~ **re hatin gotin 1)** (birine) bir şey vaatetmek **2)** biriyle iyi geçinmek ~ **re hatin xwarin** (biriyle) geçinmek ~ **re hevaltî kirin 1)** eşlik etmek (bir solist, bir çalgı veya orkestra ile birlikte müzik icra etmek) **2)** eşlik etmek (beraberinde gitmek, arkadaşlık etmek) ~ **re kap avêtin** (biriyle) aşık atmak ~ **re ketin belayê** (biriyle) başı belâda olmak ~ **re ketin heft û heştê** *argo* (biriyle) tartışmak, çene yapmak ~ **re ketin îdiayê**

(biriyle) iddiaya tutuşmak, iddialaşmak ~ **re ketin peywendiyê** (an jî **îrtibatê**) (biriyle) bağlantı kurmak ~ **re ketin şertê** bahise girmek ~ **re ketin têkiliyê** (biriyle) ilişki kurmak, (biriyle) bağlantı kurmak ~ **re kîn kudirandin** (birine) kin gütmek ~ **re li hev hatin** (biriyle) barışmak, barış görüş olmak ~ **re nan û av xwarin** (biriyle) peynir ekmek yemek ~ **re pevçûn 1)** (biriyle) kavga etmek, dövüşmek **2)** (birine) kızmak **3)** (birini) paylamak, azarlamak ~ **re pêwendî** (an jî **têkilî**) **danîn** (biriyle) ilişki kurmak, bağlantı yapmak ~ **re qelp derketin** (birine) ihanet etmek ~ **re qelp gerîn** (birine) ihanet etmek ~ **re rabûn û rûniştin 1)** (birinin) dediğiyle hareket etmek **2)** düşüp kalkmak (yakın arkadaşlık kurmak) **3)** (biriyle) düşüp kalkmak, yatıp kalkmak, (biriyle) ilişkide bulunmak, ilişkiye geçmek (erkek ve kadın birbiriyle töre veya yasa dışı ilişki kurmak) ~ **re raketin** (biriyle) temasta bulunmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **re rawestîn** geçirmek, selâmetlemek (konuğu geçirmek) ~ **re refaqet kirin 1)** (birine) refakat etmek **2)** eşlik etmek (bir solist, bir çalgı veya orkestra ile birlikte müzik icra etmek) ~ **re ricifîn** üstüne düşmek, özen göstermek ~ **re sadiq man** (birine) sadık kalmak ~ **re serî kirin der** (biriyle) başa çıkmak * **ew yekî belakir e, tu nikarî pê re serî bikî der** o belâlının tekidir, onunla başa çıkamazsın ~ **re serî kişandin** (birisiyle) boy ölçüşmek * **birako mêrik zengîn e, tu karî pê re seriyan bikişînin?** kardeşim adam zengin, sen onunla boy ölçüşebilecek misin? ~ **re serî nekirin der** çıkışamamak ~ **re serî nekişandin** çıkışamamak ~ **re (..) soz dan** (birine) bir şey vaatetmek ~ **re şert girtin** (biriyle) bahise girmek, bahis tutmak, iddiaya tutuşmak, iddialaşmak ~ **re têkilî danîn** (biriyle) ilişki kurmak, temasa geçmek ~ **re têkoşîn li dar xistin** (birine) savaş açmak veya ilan etmek (ortadan kaldırmak için uğraşmak) ~ **re verê kirin** posta etmek ~ **re xayîn gerîn 1)** (birine) ihanet etmek **2)** ihanete uğramak ~ **re xeyîdîn** azarlamak, tekdir etmek ~ **seroberoyî dan kirin** kabuksuz yumurtlatmak ~ **serwext nebûn** havsalasına sığmamak ~ **sond dan xwarin** yemin verdirmek ~ **şeleguyî dan kirin** kabuksuz yumurtlatmak ~ **(tiştek) şêwirîn** (birine) fikir danışmak ~ **tinazên xwe kirin 1)** (birini) alaya almak **2)** (birini) hor tutmak ~ **tiraneyên xwe kirin** (birini) alaya almak ~ **ve danîn 1)** yapıştırmak **2)** bire bin katmak (çok abartmak) ~ **ve eyan bûn** (birine) ayan olmak ~ **ve girêdayî man** bağlı kalmak * **ez sond dixwim ku ez dê bi rêzikên vê peymanê ve girêdayî bimînim** bu anlaşmanın kurallarına bağlı kalacağıma ant içerim ~ **ve hatin girêdan** (an jî **bestandin**) -e bağlanmak, baş bağlamak (birine veya bir şeye bağlanmak) * **ew êdî bi karê xwe ve hatiye girêdan** o işine bağlanmış biri ~ **ve vebestî man** -e bağlı kalmak ~ **wexta xwe bihartin** (an jî **derbas kirin**) vakit geçirmek, oyalanmak

pêacizbûn *m* **1.** dokunma, alt üst olma (sağlığını bozma, rahatsızlanma) **2.** bozma (dokunma, zarar verme)

pê aciz bûn *l/bw* **1.** dokunmak, alt üst olmak (sağlığını bozmak, rahatsızlanmak) * **ez bi vê xwarinê aciz bûm** bu yemek bana dokundu **2.** bozmak (dokunmak, zarar vermek) * **bi vê xwarinê ez aciz bûm** bu yemek midemi bozdu

pêanîn *m* **1.** becerme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **2.** gerçekleştirme, yerine getirme

pê anîn *l/ngh* **1.** becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) * **zarok dikarin vî karî pê bînin?** çocuklar bu işi becerebilirler mi? **2.** gerçekleştirmek, yerine getirmek

pêaş *nd* değirmen hareket mili

pêaşbûn *m* avunma

pê aş bûn *l/bw* avunmak

pê avil nekirin *l/bw* baş edememek

pêaxêv *nd* -e konuşan * **pêaxêvên van zimanan** bu dilleri konuşanlar

pêbask *n* **1.** atlama taşı **2.** basamak (kuyuya inmek için basılan taş)

pê baş bûn *l/bw* (bir şeyden dolayı) iyileşmek

pêbawer *rd* **1.** inanılır **2.** güvenilir, mutemet

pêbawerbûn *m* **1.** inanma **2.** inanma, iman etme **3.** güvenme, emin olma

pê bawer bûn *l/bw* **1.** (birine veya bir şeye) inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek) **2.** inanmak, iman etmek * **bi Xwedê bawer bûn** Tanrıya inanmak **3.** (birine) güvenmek, emin olmak

pêbawerbûyîn *m* **1.** inanış **2.** inanış, iman ediş **3.** güveniş, emin oluş

pê baweriya xwe anîn *l/bw* itimat etmek

pêbawerî *m* **1.** inanma, inanırlık **2.** inanca, teminat **3.** güven, itimat **4.** güvence

pêbawerîanîn *m* **1.** -e inanma **2.** -e güvenme

pê bawerî anîn *l/bw* **1.** -e inanmak (bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek) **2.** -e güvenmek

pêbawerîkirin *m* güven duyma

pê bawerî kirin *l/bw* güven duymak

pêbawerkirin *m* **1.** -e inanma **2.** inanma (birini doğru sözlü olarak bilme) **3.** -e güvenme

pê bawer kirin *l/bw* **1.** -e inanmak **2.** inanmak (birini doğru sözlü olarak bilmek) **3.** -e güvenmek **4.** yutmak, inanmak * **kes bi vê virê bawer nake** bu yalanı kimse yutmaz

pêbawernebûn *m* **1.** ninanmama **2.** güvenmeme **3.** inanmazlık

pêbawernebûn *l/bw* **1.** inanmamak **2.** güvenmemek
pêbaz *m* atlama taşı
pêbazdonek *m* atlama taşı
pêbazk *m* atlama taşı
pê behecîn *l/ngh* -den kahrolmak
pêbend *n* **1.** ayak bağı **2.** künde, köstek
pêbendî *m* bağlılık
pê berşoşkî bûn *l/bw* baymak (mideyi bulandırmak, midede ezinti yapmak)
pêbestin *m* istinat
pêbestî *rd* ilişik
pê bextewer bûn *l/bw* (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak
pê bextyar bûn *l/bw* (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak
pêbihurîn *m* **1.** ana rahmine düşme (cenin oluşına) **2.** gebe kalma
pê bihurîn *l/ngh* **1.** ana rahmine düşmek (cenin oluşmak) **2.** gebe kalmak
pê bili bûn *l/bw* **1.** uğraşmak, iştigal etmek **2.** didinmek, uğraşmak, meşgul olmak **3.** ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lîseyê ez bi werzîşê bilî bûm** lisede sporla ilgilendim **4.** faaliyette bulunmak * **partiyên siyasî nikarin bi xebatên sendîkayî bilî bibin** siyasi **5.** eğilmek (bir işi önemseyip ele almak)
pê bilî kirin *l/bw* **1.** uğraştırmak **2.** oyalamak **3.** vakit kazanmak
pê bi navê ketin *l/bw* bir yere ayak basmak
pêbûn (I) *m* **1.** olma (bir kazayla karşılaşma, başına bir şey gelme) **2.** olma (ne ile birlikte; ne gibi bir ilginin bulunduğunu sormak veya hiçbir ilgi olmayacağını belirtmek için) **3.** olunma
pêbûn (II) *m* **1.** görme (yapma, etme) **2.** becerme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **3.** gelme (kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılama) **4.** -e bağlı olma (gerçekleşmesi bir şartı gerektiren) **5.** *rd* bağlı (gerçekleşmesi bir şartı gerektiren) * **hatina me bi te ye** gelişimiz sana bağlı
pêbûn (III) *m* **1.** değme, dokunma, temas etme **2.** ilişme (hafifçe dokunma) **3.** sıyırma, yalma (dokunarak geçme) **4.** bulaşma, sürülme (istenmeyerek bir maddeye sürülme)
pê bûn (I) *l/ngh* **1.** olmak (bir kazayla karşılaşmak, başına bir şey gelmek) * **gidî bila tiştek pê nebe** aman, ona bir şey olmasın **2.** olmak (ne ile birlikte; ne gibi bir ilginin bulunduğunu sormak veya hiçbir ilgi olmayacağını belirtmek için) * **çi bi te bû ku tu têkilî pê dikî?** sana ne oldu da karışıyorsun? **3.** olunmak * **mirov bi vê îlacê baş nabe** bu ilâçla iyi olunmaz
pê bûn (II) *l/ngh* **1.** görmek (yapmak, etmek) * **kar pê bûn** iş görmek **2.** becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) * **xiratî bi kurikê dibe?** çocuk marangozluğu beceriyor mu? **3.** gelmek (kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılamak) * **henek bi zilam dibin** adam şakaya gelir * **henek pê nabin, tafilê nerihetiyan dike** şakaya gelmez, hemen şımarır **4.** -e bağlı olmak (gerçekleşmesi bir şartı gerektirmek) * **hatina me bi te ye** gelişimiz sana bağlı * **dahatûya me pê ye** geleceğimiz ona bağlı
pê bûn (III) *l/ngh* **1.** değmek, dokunmak, temas etmek * **destê min bi agir bû** elim ateşe değdi * **her gava ku ba tê, antên bi guliyên darê dibe** rüzgâr estikçe, anten ağacın dallarına dokunuyor **2.** ilişmek (hafifçe dokunmak) * **destê min pê bû nebû nizanim vazo ket û şikiya** elim vazoya ilişti mi bilimiyorum vazo devrilip kırıldı **3.** sıyırmak, yalmak (dokunarak geçmek) **4.** bulaşmak, sürülmek (istenmeyerek bir maddeye sürülmek)
pêbûyî (I) *rd* becerikli
pêbûyî (II) *rd* değmiş, dokunmuş, temas etmiş olan
pêbûyîn (I) *m* **1.** oluş (bir kazayla karşılaşma, başına bir şey gelme) **2.** oluş (ne ile birlikte; ne gibi bir ilginin bulunduğunu sormak veya hiçbir ilgi olmayacağını belirtmek için) **3.** olunuş
pêbûyîn (II) *m* **1.** görme (yapma, etme) **2.** beceriş (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **3.** geliş (kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılama) **4.** -e bağlı oluş (gerçekleşmesi bir şartı gerektiren)
pêbûyîn (III) *m* **1.** değiş, dokunuş, temas ediş **2.** ilişme (hafifçe dokunma) **3.** sıyırış, yalma (dokunarak geçme) **4.** bulaşma, sürülüş (istenmeyerek bir maddeye sürülme)
pêcanik *bot/m* öksürük otu (Tussilago farfara)
pêcat *m* karasabanın yatay gövdesi
pêceme *m* pijama
pêcemidî *rd* ayağı üşümüş olan
pêcûne *m* iç merdiven
pêç (I) *m* civata
pêç (II) *ant/m* kuyruk sokumu
pêç (III) *m* **1.** sargı, bağ, bandaj * **ez dê pêça birîna xwe biguhêrim** yaramın bağını değiştireceğim **2.** sarım (bir şeyi bir kez saracak miktar) **3.** *fiz* sarım **4.** kıvrım ~ **û vêç** eğri büğrü
pêç (IV) *m* sarık * **pêça serê wî mezin bû** başındaki sarık büyük idi
pêç (V) *m* an, lahza
pêç (VI) *m* aldırış, umursama **~a xwe dan (...)** aldırış etmek, umursamak
pêçal *rd* **1.** sekili * **hespê pêçal** sekili at **2.** bukağılı (bilekleri beyaz olan hayvan)

pêçan (I) *m* 1. sarma 2. dürme 3. herekeleme (asma ağaçlarının dallarını toplama ve düzeltme) 4. sarım (bir şeyi bir kez saracak miktar) ~**a rezan** herekeleme
pêçan (II) *m* giyim kuşam ~ **û girêdan** giyim kuşam
pêçander *bot/m* sarılgan
pêçandin (I) *m* 1. sarma, sarış 2. sarma (kâğıt veya bir bitki yaprağıyla dürme) 3. sarma, bağlama 4. dürme (silindir şeklinde kendi üzerine sarma) 5. sarmalama 6. herekleme (asma ağaçları için) 7. beleme (çocuğu kundaklamak)
pêçandin (II) *l/gh* 1. kuşama (giyim kuşam için) 2. kuşama (silâh kuşama)
pêçandin (I) *l/gh* 1. sarmak 2. sarmak (kâğıt veya bir bitki yaprağıyla dürmek) * **cigare pêçandin** sigara sarmak 3. sarmak, bağlamak * **piştî ku birîn derman kiriye pêçaye** yarayı ilaçladıktan sonra bağlamış 4. dürmek (silindir şeklinde kendi üzerine sarmak) * **xalî pêçandin** halıyı dürmek 5. sarmalamak 6. hereklemek (asma ağaçları için) 7. belemek (çocuğu kundaklamak)
pêçandin (II) *l/gh* 1. kuşamak (giyim kuşam için) 2. kuşamak (silâh kuşamak)
pêçandî (I) *rd* 1. sarılı 2. dürülü 3. herekelenmiş (bağ) 4. belenmiş çocuk
pêçandî (II) *rd* kuşamlı
pêçang *m* sargı
pêçangdar *rd* sargılı
pêçangkirin *m* sargılama
pêçang kirin *l/gh* sargılamak
pêçangkirî *rd* sargılanmış
pêçanok *m* sigara sarıcısı
pêçawk *bnr* poçax
pêçayî (I) *rd* 1. sarılı 2. dürülü 3. belenmiş (kundak çocuğu için)
pêçayî (II) *rd* kuşamlı
pêçe *m* bebe kundağı
pêçek (I) *bot/m* sarmaşık
pêçek (II) *m* 1. kundak, belek 2. *nd/nt* kundak, bebek (kundağa sarılmış bebek)
pêçek (III) *m* zarf (mektup zarfı gibi)
pêçek (IV) *m* 1. sargı 2. *rd* sarma
pêçek (V) *bnr* îşk, aşk
pêçeka daran *bot/nd* küsküt (Cuscuta)
pêçeka dîwaran *bot/nd* gece sefası (Mirabilis jalapa)
pêçeka spî *bot/m* çit sarmaşığı (Convolvulus sepium)
pêçekkirin *m* 1. kundaklama, kundaklayış 2. sargılama
pêçek kirin *l/gh* 1. kundaklamak (bebeği kundağa sarmak) 2. sargılamak
pêçekkirî *rd* 1. kundaklı * **zarokê pêçekkirî** kundaklı çocuk 2. sargılı
pêçevanî *rd* aksi (uygun olmayan)
pêçewan *n* çerçeve
pêçeyî *rd* sarmal
pê çêbûn *l/ngh* (bir işin gerçekleşmesi veya yapılması birine) bağlı olmak
pê çêkirin *l/ngh* 1. (birine) yaptırmak * **Elî osteyekî baş e, xanî pê çêke** Ali iyi bir usta evi ona yaptır 2. (birinin) aracılığıyla yapmak 3. mal, para ile bir şey yapmak
pê çêr dan gotin *l/lb* sövdürmek
pê çêr dan kirin *l/lb* sövdürmek
pê çi bûn *l/bw* ne olmak, başına ne gelmek
pêçik (I) *m* zarf, mektup zarfı
pêçik (II) *m* badıç
pêçik (III) *ant/n* bacak
pêçik (IV) *ant/m* 1. parmak 2. eldiven ~**a eşhedê** şahadet parmağı ~**a îşaretê** gösterme parmağı
pêçik (V) *m* köfte gibi şekil verilerek yapılan tür yemek
pêçik (VI) *m* tetik * **pêçika tivingê** tüfek tetiği
pêçikandin *m* sardırma
pêçikandin *l/gh* sardırmak
pêçing *ant/m* parmak
pêçir *bnr* pêçira
pêçira *m* çıra ayağı
pêçiya babelîçkê *nd* yüzük parmağı
pêçiya beranê *nd* baş parmak
pêçiya dirêj *nd* ortancı parmak
pêçiya mezin *nd* baş parmak
pêçiya navîn *nd* ortancı parmak
pêçiya qilîçê *nd* küçük parmak
pêçiya qilîçkê *nd* küçük parmak
pêçiyê pîrê *bot/nd* bir tür bitki
pêçî *m* 1. parmak (hem el hem de ayak parmakları için) 2. parmak, inç, pus (uzunluk ölçüsü için) 3. parmak (3 cm kadar olan uzunluk ölçüsü için) 4. parmak (el parmağının eni kadar) * **gere meriv şivikê du pêçî kin bike** değneği iki parmak kısaltmalı 5. *rd* parmak (koyu sıvılara daldırıp çıkarılınca parmağa bulaşan miktar) * **pêçiyek hingiv** bir parmak bal 6. *mec* parmak (bir işe karışmış olma ilgisi) * **pêçiya wê di vî tiştî de heye** onun bu işte parmağı var ~ **avêtin (yekî)** *argo* (birini) parmaklamak ~ **alastin** küçük çıkar elde etmek ~ **bêhn kirin** parmağını koklamak, tahminde bulunmak ~ **lê xistin (an jî dan)** (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~ **pê danan** benzerleri arasında birine karar vermek ~ **rakirin** parmak kaldırmak, söz hakkı istemek ~ ~ parmak parmak ~ **tê re kirin** parmaklamak * **pêçiya xwe di hingiv re kir** balı parmaklardı ~ **û tiliyên (yekî) mîna mûmên rêtî ne** kalem parmaklı ~**ya babelîçkê** yüzük parmağı ~**ya beranê** baş parmak ~**ya beranê ya pê** ayak baş parmağı ~**ya (yekî) di her qulî de bûn** bin tarakta bezi olmak ~**ya (yekî) di karekî de hebûn** (bir işte) eli olmak ~**ya di qulan de** her şeye burnunu sokan ~**ya di qulan de wê**

rojek mar pê vede her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ya gustîlkê yüzük parmağı ~ya (yekî) hilpekîn parmağı kanamak ~ya ku bikeve qulan wê mar pê vede her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ya ku di qulan de be wê mar pê vede her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~ya ku şe'r (an jî şerîet) jê bike xwîn jê nayê şeriatın kestiği parmak acımaz ~ya mezin baş parmak ~ya mezin a pê ayak baş parmağı ~ya navîn orta parmak ~ya (yekî) tê de hebûn (bir işte) parmağı olmak, rolü olmak ~ya (yekî) tê de heye (bir işte) parmağı var ~ya xwe bilind kirin parmak kaldırmak, parmağını kaldırmak ~ya xwe di çav re nake çok tembel olma ~ya xwe lê hilkirin birini tehdit etmek ~ya xwe lê xistin (an jî dan) (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~ya xwe pê nekirin parmağını bile kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~a xwe pê re xwarin parmaklarını (birlikte) yemek ~ya xwe tê re kirin parmaklamak * pêçiya xwe di hingiv re kir balı parmaklardı ~yek bir parmak (parmak ucuyla alınan miktar veya parmak ucuyla alarak) * pêçiyek hingiv bide min, ez li tehma vî binêrim bir parmak bal ver de, tadına bakayım ~yên xwe pê re xwarin iştahla yemek

pêçîdirêj (I) *m* gelin parmağı (üzüm türü)

pêçîdirêj (II) *rd* **1.** uzun parmaklı **2.** *mec* hırsız

pêçîfirî *b* parmağı kırılsıca anlamında beddua

pêçîk *m* parmak (hem el hem de ayak parmakları için) ~ **li qûnê ketin** (biri) fitili almak

pêçîka babelîçkê *nd* yüzük parmağı

pêçîka beranê *nd* baş parmak

pêçîka dirêj *nd* ortancı parmak

pêçîka eşhedê *nd* şahadet parmağı, işaret parmağı

pêçîka îşaretê *nd* işaret parmağı, şahadet parmağı

pêçîka mezin *nd* baş parmak

pêçîka navîn *ant/nd* orta parmak, ortancı parmak

pêçîka qilîçê *nd* küçük parmak

pêçîk tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak

pêçîn *m* **1.** sarılma, sarılış **2.** sarmalanma **3.** sargı, bandaj

pêçîn *l/ngh* **1.** sarılmak **2.** sarmalanmak

pêçîqûn kirin *l/gh* dedikodu yapmak

pêçî rakirin *l/gh* **1.** parmak kaldırmak, söz hakkı istemek **2.** tehdît etmek

pêçîşimşatî *rd* kalem parmaklı

pêçî tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak

pêçk *fiz/m* **1.** sargı bezi **2.** sargı

pêçke *n* teker, tekerlek

pêçkedar *rd* tekerlekli

pêçk lê pêçandin *l/bw* sargılamak

pê çok dan erdê *l/bw* çökermek, çökertmek

pêçoke *m* helezon

pêçokedar *rd* helezonlu

pêçokeyî *rd* helezonî, helisel, sarmal

pêçokeyîbûn *m* helezonlaşma

pêçokeyî bûn *l/ngh* helezonlaşmak

pêçokî *rd* spiral

pêçolk *m* kundak, bebe kundağı

pêçûbelav *bj/nd* leff ü neşr

pê çûn *l/bw* **1.** (bir şeyle) gitmek * **bi erebeyê çûn** arabayla gittiler **2.** ile ölmek, -den dolayı ölmek **3.** götürmek, öldürmek (ölmesine yol açmak) * **gelek mirov bi vê nexweşînê çûn** bu hastalık bir çok insanı götürdü * **ev mêrik bi alkolê çû** bu adamı içki öldürdü

pêçve *m* tercüme

pêçvevan *nd/nt* tercüman

pêdagir *nd/nt* ısrarcı

pêdaketin *m* **1.** uğraşma **2.** ilgilenme, meşgul olma

pêdaketin *l/gh* **1.** uğraşmak **2.** ilgilenmek, meşgul olmak

pêdan (I) *m* ödenek, tahsisat

pêdan (II) *m* **1.** değiş etme, takas etme **2.** verme, değiş **3.** değiştirme (olumsuz biçimiyle; değer verme)

pêdan (III) *l/gh* sürme (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpme, dökme)

pê dan (I) *l/gh* **1.** değiş etmek, takas etmek **2.** vermek, değiş etmek * **min pere pê da kirî** ben ona para verip aldım **3.** değiştirmek (olumsuz biçimiyle; değer vermek) * **ez malê xwe bi yê te nadim** ben malımı seninkiyle değiştirmem

pê dan (II) *l/gh* sürmek (bir maddeyi bir yüzey üzerine yaymak, serpmek, dökmek) * **melhem pê da** melhem sürdü

pêdanandin *m* yapıştırma

pê danandin *l/gh* yapıştırmak

pê dan avakirin *l/lb* kurdurtmak

pê dan avdan *l/lb* sulatmak * **dar pê dan avdan** ağaçları sulattı

pê dan bawerkirin *l/lb* inandırmak

pê dan ber xwe *l/bw* **1.** ayaklarına basmak **2.** bağdaş kurmak

pê dan bêhnkirin *l/lb* koklatmak

pê dan bihîstin *l/lb* işittirmek

pê dan birandin *l/lb* kestirmek

pê dan birin *l/lb* götürtmek

pê dan birîn *l/lb* kestirmek

pê dan bizdandin *l/lb* koparttırmak

pê dan çandin *l/lb* **1.** ektirmek **2.** diktirtmek

pê dan çavdêrîkirin *l/lb* gözetletmek

pê dan çêkirin *l/lb* yaptırtmak

pê dan çêstandin *l/lb* tattırmak

pê dan çikandin *l/lb* diktirtmek

pê dan çikilandin *l/lb* diktirtmek

pê dan çinandin *l/lb* **1.** biçtirmek **2.** koparttırmak

pê dan dabinartin *l/lb* diktirtmek
pê dan daçikandin *l/lb* diktirtmek
pê dan damalandin *l/lb* sildirtmek
pê dan damezirandin *l/lb* kurdurtmak
pê dan danîn *l/lb* **1.** diktirtmek **2.** koydurmak **3.** kurdurtmak
pê dan dehfandin *l/lb* ittirmek
pê dan dehfdan *l/lb* ittirmek
pê dan derxistin *l/bw* hissettirmek, sezdirmek, belli etmek
pêdandin (I) *m* pekiştirme, sağlamlaştırma
pêdandin (II) *m* saptama, , saptayış, tespit etme
pêdandin (I) *l/gh* pekiştirmek, sağlamlaştırmak
pêdandin (II) *l/gh* saptamak, tespit etmek
pê dan dirûtin *l/lb* diktirtmek
pêdandî (I) *rd* pekiştirmeli
pêdandî (II) *rd* **1.** sabit, durağan (yerinden oynamayan, yer değiştirmeyen) **2.** saptanmış, tespitli
pê dan dîtin *l/lb* gördürmek
pê dan ecibandin *l/lb* beğendirmek
pê dan erdê *l/bw* **1.** ayak diretmek, inadı tutmak **2.** direnmek **3.** ısrar etmek
pê dan fetisandin *l/lb* boğdurtmak
pê dan fehmkirin *l/lb* anlatmak (inandırmak, belirtmek) * **ne hêsan e ku mirov deryayê pê bide fehmkirin** denizi ona anlatmak kolay değil
pê dan girtin *l/lb* **1.** yakalatmak **2.** kavratmak (elle sıkıca tutmasını sağlamak)
pê dan gotin 1. söyletmek, dedirnek, dedirtmek **2.** dile getirmek (konuşturmak) **3.** söyletmek, itiraf ettirmek, bülbül gibi konuşturmak (veya söyletmek)
pê dan heşifandin *l/lb* sildirtmek
pê dan hezkirin *l/lb* sevdirmek
pê dan hisandin duyurmak anons kirin
pê dan hisandin *l/lb* **1.** hissettirmek, sezdirmek, sezindirmek, belli etmek * **bi her awayî bi me da hisandin ku viran dike** yalan söylediğini her haliyle belli etti **2.** duyurmak, aksettirmek
pêdanî (I) *rd* ödenekli
pêdanî (II) *sos/m* imece
pê danîn *l/gh* bastırmak, diş geçirmek
pê dan îtirafkirin *l/lb* itiraf ettirmek
pê dan jêkirin *l/lb* **1.** kestirmek **2.** koparttırmak
pê dan kaşkirin *l/lb* sürüklendirmek, sürükletmek
pê dan kelistin *l/lb* gözetletmek
pê dan kincandin *l/lb* kaşındırtmak
pê dan kirin *l/lb* **1.** yaptırmak **2.** yaptırmak, kıldırmak * **nimêj pê da kirin** namaz kıldırdı **3.** azmettirmek
pê dan kirîn *l/lb* satın aldırtmak
pê dan kişandin *l/lb* **1.** çektirmek * **Xwedê pê bide kişandin** Allah ona çektirsin **2.** içirmek
pê dan kişkişandin *l/lb* sürüklendirmek
pê dan kutandin *l/lb* dövdürtmek
pê dan maçkirin *l/lb* öptürmek
pê dan malaştin *l/lb* sildirtmek
pê dan mistdan *l/lb* okşatmak, sıvazlatmak
pê dan nîşandan *l/lb* göstertmek
pê dan nûrandin *l/lb* katlatmak
pê dan qatkirin *l/lb* katlatmak
pê dan qutkirin *l/lb* kestirmek
pê dan raçavkirin *l/lb* gözetletmek
pê dan reşandin *l/lb* serptirmek
pê dan sazkirin *l/lb* kurdurtmak
pê dan ser *l/bw* baskı uygulamak
pê dan serê *l/bw* baskı yapmak, baskı uygulamak
pê dan stendin *l/lb* aldırtmak
pê dan şikênandin *l/lb* kırdırtmak
pê dan şopandin *l/lb* izletmek
pê dan taqîbkirin *l/lb* izletmek
pê dan tehmdan *l/lb* ittirmek
pê dan tehmkirin *l/lb* tattırmak * **ez dê aliyê nexweş ên jiyanê pê bidim tehmkirin** ona hayatın acı yanlarını tattıracağım
pê dan temaşekirin *l/lb* izletmek
pê dan terikandin *l/bw* vazgeçirtmek
pê dan ve kirin *l/lb* taktırmak
pê dan vedan *l/lb* sokturmak
pê dan vexwarin *l/lb* içirmek
pê dan werkirin *l/lb* serptirmek
pê dan xeniqandin *l/lb* boğdurtmak
pê dan xijikandin *l/lb* sürükletmek, sürüklendirmek
pê dan xijkirin *l/lb* sürükletmek, sürüklendirmek
pê dan xirikandin *l/lb* sürüklendirmek, sürükletmek
pê dan xistin *l/lb* düşürtmek
pê dan xişikandin *l/lb* sürüklendirmek, sürükletmek
pê dan xurandin *l/lb* kaşındırtmak
pê dan xurmiçandin *l/lb* kaşındırtmak
pê dan xwarin *l/lb* **1.** yedirmek **2.** yedirmek (bir kimseye rüşvet vermek)
pê dan xwendin *l/lb* (biri şeyi birine) okutmak * **name pê dan xwendin** mektubu okuttular
pê dan xwestin *l/lb* istetmek
pê dan zanîn *l/bw* **1.** bildirmek * **encama ezmûnê bi nameyekê bi min bidin zanîn** sınav sonucunu mektupla bana bildirin **2.** anlatmak (inandırmak, belirtmek) * **ne hêsan e ku mirov deryayê pê bide zanîn** denizi ona anlatmak kolay değil
pê dan zîn *l/bw* ata binmek
pêda pêda *h* peyderpey
pêdar (I) *rd* **1.** ayaklı **2.** payidar
pêdar (II) *m* şaha kalkma (atın ön ayaklarını yerden keserek arka ayakları üstünde ayakta durması)
pêdarî *m* **1.** ayak direnme **2.** direnme

pêdarîkirin *m* **1.** ayak direme **2.** direnme
pêdarî kirin *l/gh* **1.** ayak diremek **2.** direnmek
pêdark *m* nalın, takunya
pêdarkvan *n* nalıncı
pêdarkvanî *m* nalıncı
pê de (I) *c* ona (yönelme durmu)
pê de (II) *h* sürekli, sürekli olarak
pê debar bûn *l/bw* (bir şeyle) geçinmek
pê de barîn *l/bw* (üstüne) yağmak (üst üste ve çok yağmak) * **gule bi me de didibariyan** üstümeze kurşun yağıyordu
pê debar kirin *l/bw* (bir şeyle) geçindirmek
pêdeberdan *m* **1.** sarkıtma **2.** dökme, salma, bırakma **3.** kaptırma (ele geçirilmesine, kapmasına yol açma) **4.** *argo* altına kaçırma
pê de berdan *l/gh* **1.** sarkıtmak **2.** dökmek, salmak, bırakmak * porên xwe bi eniya xwe de berdaye saçlarını alnına dökmüş **3.** kaptırmak (ele geçirilmesine, kapmasına yol açmak) * **ez tu tiştê xwe pê de bernadim** hiçbir şeyimi ona kaptırmam **4.** *argo* altına kaçırmak
pêdeberdayî *rd* dökük * **porê wê pêdeberdayî bû** saçları omuzlarına döküktü
pêdeberdayîbûn *m* döküklük
pê de bûn *l/bw* üstüne dökülmek * **av pê de bû** üstüne su döküldü
pêdeçûn (I) *m* **1.** kapılına, kapılış **2.** aparma
pêdeçûn (II) *m* **1.** boğazından geçme, hazmetme, sindirme **2.** hazmetme, içine sindirme, katlanma, dayanmak
pêdeçûn (III) *m* **1.** yürüme (bir işte ilerleme) **2.** açılma, ayrıntıya girme, yayılma **3.** gözden geçirme (inceleme)
pêdeçûn (IV) *m* **1.** çizmeyi aşma **2.** artırma (herhangi bir davranışta ileri gitme) **3.** (birine) verip veriştirme **4.** ifrata kaçma
pêdeçûn (V) *m* kaçırma (aptestini kaçırma)
pêdeçûn (VI) *m* gabin (alış verişte)
pêdeçûn (VII) *m* (bir yere) gitme, uğrama
pêdeçûn (VIII) *m* yolu izleme
pê de çûn (I) *l/bw* **1.** kapılmak * **bi lehiyê de çû** sele kapıldı **2.** aparmak * **ew bi avê de çû** su onu apardı
pê de çûn (II) *l/bw* **1.** boğazından geçmek, hazmetmek, sindirmek **2.** hazmetmek, içine sindirmek, katlanmak, dayanmak
pê de çûn (III) *l/bw* **1.** yürümek (bir işte ilerlemek) **2.** açılmak, ayrıntıya girmek, yayılmak * **ez naxwazin zêde pê de herim** şimdilik yayılmak istemiyor **3.** gözden geçirmek (incelemek)
pê de çûn (IV) *l/bw* **1.** çizmeyi aşmak **2.** artırmak (herhangi bir davranışta ileri gitmek) * **tu heycar pê de diçî** sen de artırdın ha **3.** (birine) verip veriştirmek **4.** ifrata kaçmak
pê de çûn (V) *l/bw* kaçırmak (aptestini kaçırmak)
pê de çûn (VI) *l/bw* (birine) parası geçmek * **perê min pê de çû** ona param geçti
pê de çûn (VII) *l/bw* (bir yere) gitmek, uğramak * **cihekî ku ez pê de biçim tune** gideceğim bir yer de yok
pêdeçûn (VIII) *l/bw* yolu izlemek, yolu izleyerek bulmak
pê de çûn xwarê *l/bw* yiyebilmek
pê de daleqîn *l/bw* gevşeyip sarkmak, torbalanmak
pêde dan *l/gh* saldırmak
pê de der bûn *l/bw* (birine) patlamak (birine kızıp, çağırıp bağırmak)
pê de gêr kirin *l/bw* **1.** üstüne yuvarlamak **2.** *mec* (birinin) üstüne atmak
pê de girîn *l/bw* üstüne ağlamak * **tu diçî pê de digirî** ? ne diye üstüne ağlıyorsun ki ?
pê de girtin *l/bw* gebe kalmak
pê de hatin (I) *l/bw* (birine) hakkı veya bir şeyi) geçmek * **heqê wî bi min de hatibû, min dayê** hakkı bana geçmişti, ona verdim
pê de hatin (II) *l/bw* **1.** -e gelmek (olmak, -e uğramak) * **belayek bi serê me de hat qet mepirse** başımıza bir belâ geldi, hiç sorma **2.** başına bir şey gelmek * **qezayek pê de hat** başına bir kaza geldi
pê de hûr bûn *l/bw* **1.** üstünde yoğunlaşmak **2.** incelemek
pêdeketin *m* **1.** uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) **2.** uğraşma (bir iş üzerinde sürekli çalışma) **3.** didinme **4.** eğilme (bir işi önemseyip ele alma) **5.** ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma) **6.** üstüne düşme, ısrar etme
pê de ketin *l/bw* **1.** uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **zarok pê de dikeve ku cigare bi berxikê bide kişandin** çocuk kuzuya sigara içmeye uğraşıyordu **2.** uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas pê de ketim jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim **3.** didinmek **4.** eğilmek (bir işi önemseyip ele almak) **5.** ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lîseyê ez bi werzîşê de ketim** lisede sporla ilgilendim * **kurê min naxwaze bizewice, hûn herin pê de bikevin** oğlum evlenmek istemiyor, siz gidin ilgilenin **6.** üstüne düşmek, ısrar etmek
pêdekirin (I) *m* **1.** dökme (yemeğe su, baharat vb. katma) **2.** katma, salma **3.** atma (koyma) **4.** üstüne dökme, boşaltma
pêdekirin (II) *m* **1.** giydirme **2.** asma (elbiseyi bir şeye asma)
pêdekirin (III) *m* azarlama, paylama
pêdekirin (IV) *m* pisleme
pê de kirin (I) *l/bw* **1.** dökmek (yemeğe su, baharat vb. katmak) **2.** katmak, salmak * **birincê pîlawê pê de kir** pilavın pirincini saldı **3.** atmak (koymak) * **te xwê bi xwarinê**

de **kir**? yemeğe tuz attın mı? **4.** üstüne dökmek, boşaltmak * **ez dê satilek av bi serê wî de bikim** bir kova suyu başına boşaltacağım
pê de kirin (II) *l/bw* **1.** giydirmek * **cil pê de bike** elbise giydir **2.** asmak (elbiseyi bir şeye asmak)
pê de kirin (III) *l/bw* azarlamak, paylamak * **bav pir pê de kir** babası onu çok payladı
pê de kirin (IV) *l/bw* pislemek * **pisîk bi xaliyê de kiriye** kedi halıya pislemiş
pê de kirin qîrîn *l/bw* (birine) bağırmak (yüksek sesle azarlamak)
pêdemeylbûn *m* meyletme
pê de meyl bûn *l/bw* meyletmek
pê de neçûn *l/bw* **1.** boğazından geçmemek, yiyememek * **xwarin bi min de neçû** yemek boğazımdan geçmedi **2.** haksızlığa tahamül etmemek, hazmedememek, içine sindirememek * ew gotina wî bi min de naçe o sözünü içime sindiremedim
pê de nuqt dan *l/bw* birine nutuk çekmek
pêdepîsbûn *m* pisleme
pê de pîs bûn *l/bw* pislemek * **pisîk bi xaliyê pîs bûye** kedi halıya pislemiş
pê de qîrîn *l/bw* (birine) bağırmak (yüksek sesle azarlamak
pêderanîn *m* kestirme, tahmin etme
pê deranîn *l/gh* kestirmek, tahmin etmek
pê derbas kirin *l/bw* **1.** (bir şeyle) geçinmek **2.** ile geçirmek
pê de rîn *l/bw* **1.** içine etmek, içine sıçmak **2.** içine etmek, içine sıçmak, sıçmak (bozmak, berbat etmek)
pê derketin *l/ngh* çıkarmak (sonunu getirmek) * **em dê bi vî pereyî derkevin serê mehê** biz bu parayla ayı çıkarırız
pêderxistin *m* **1.** anlama (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) **2.** çıkarma (anlama, ne olduğunu bilme) **3.** çıkarma, çıkarsama (hatırlama) **4.** ayrımsama **5.** bilme (tanımak, farkına varma) **6.** çözme (bir bilmeceyi, işlemi halletme) **7.** çözme (bir şeyin anlamını çözme) **8.** kesip (veya kestirip) atma, kesin olarak çözme **9.** hissetme, farkına varma, sezme, seziş, anlama, fark etme **10.** kestirme, tahmin etme **11.** varma (bir şeyi iyice anlama veya duyma) **12.** bilmece
pê derxistin *l/gh* **1.** anlamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek) * **min hîna wê rojê pê derxistibû ku dê ew qebûl neke** kabul etmeyeceğini ben daha o gün anlamıştım **2.** çıkarmak, çıkarsamak (anlamak, ne olduğunu bilmek) * **min bi têkiliya di navbera wan derxist** aralarındaki ilişkiyi çıkardım **3.** çıkarmak (hatırlamak) * **min pê dernexist ev çi ye?** bu ne, çıkaramadım? **4.** ayrımsamak **5.** bilmek (tanımak, farkına varmak) * **ez hatim, te pê dernexist?** ben geldim, bilemedin mi? **6.** çözmek (bir bilmeceyi, işlemi halletmek) * **me pê derxist ku kê ev tişt kiriye** bu işi kimin yaptığını çözdük **7.** çözmek (bir şeyin anlamını çözmek) * **bi şîfreyê derxist** şifreyi çözdü **8.** kesip (veya kestirip) atmak, kesin olarak çözmek **9.** hissetmek, farkına varmak, sezmek, anlamak, fark etmek * **me pê derdixist ku nexweş e** hasta olduğunu hissediyorduk * **te pê derxistibû ku wê şer çêbibe** savaşın olacağını sen sezmiştin **10.** kestirmek, tahmin etmek **11.** varmak (bir şeyi iyice anlamak veya duymak) * **bi raza meseleyê derxist** işin sırrına vardı
pêderxistinok *m* bilmece
pêdews *m* **1.** ayakla bastırma **2.** ayakla basarak sıkma, sıkıştırma
pêdewsbûn *m* **1.** ayakla bastırılma **2.** bastırılma **3.** ayakla sıkıştırılma
pêdews bûn *l/ngh* **1.** ayakla bastırılmak **2.** bastırılmak **3.** ayakla sıkıştırılmak
pêdewskirin *m* **1.** ayakla bastırma **2.** bastırma **3.** sıkıştırma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırma, tıkma) **4.** tepme (üzerine basarak sıkıştırma) **5.** gömme
pêdews kirin *l/gh* **1.** ayakla bastırmak **2.** bastırmak **3.** sıkıştırmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak) **4.** tepmek (üzerine basarak sıkıştırmak) **5.** gömmek * **ez dê hîn pir mezelan pêdews bikim** ben daha çok insan gömmerim
pêdexûzbûn *m* meyletme
pê de xûz bûn *l/bw* meyletmek
pêdexwarbûn *m* meyletme
pê de xwar bûn *l/bw* üzerine eğilmek, meyletmek
pêdihevdan *m* **1.** ayakları dikme **2.** tepinme (bir şeyi istememe)
pê di hev dan *l/bw* **1.** ayakları dikmek **2.** tepinmek (bir şeyi istememek)
pê dijûn dan gotin *l/lb* sövdürmek
pê dijûnî dan kirin *l/lb* sövüştürmek
pê dilmînî bûn *l/bw* avunmak, teselli bulmak
pê dilşad bûn *l/bw* (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak
pê dilxweş bûn *l/bw* **1.** mutlu olmak, memnun olmak **2.** ferahlık duymak
pêdirêjî *m* haddini aşma
pêdirêjîkirin *m* haddini aşma
pêdirêjî kirin *l/ngh* haddini aşmak
pêdiviyatî *m* ihtiyaç
pêdivî *m* **1.** gereksinim, gereksinme, ihtiyaç **2.** lüzum, icap **3.** *rd* gereklik, zarurî, zorunlu * **oksîjen ji bo jînê pêdivî ye** oksijen hayat için zorunludur ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duymak ~ **pê dîtin** gerek görmek, gerekli bulmak ~ **pê hebûn** ihtiyacı olmak
pêdivîbûn *m* gereklilik

pêdivîtî *man/m* gerekçe
pêdî *bnr* pidî
pêdîv *rd* gerekli
pêdoş *m* bakraç
pê ebûr kirin *l/bw* (bir şeyle) geçinmek, geçimini sağlamak
pêeleqedar *rd* ilgili, alâkadar, ilintili, ilişkili
pêeleqedarbûn *m* **1.** alâkadar olma, alâka duyma, ilgilenme, ilgi duyma **2.** uğraşma (zamanını bir işe verme durumunda kalma)
pê eleqedar bûn *l/bw* **1.** alâkadar olmak, alâka duymak, ilgilenmek, ilgi duymak **2.** uğraşmak (zamanını bir işe verme durumunda kalmak) * **ma em dê êdî bi te eleqedar bibin?** be adam yeter, senle mı uğraşacağız?
pê emîn bûn *l/bw* -den emin olmak
pêewle *rd* güvenilir * **çavkaniyeke pêewle** güvenilir bir kaynak
pêewlebûn *m* güvenme, güven duyma, emniyet etme, itimat etme
pê ewle bûn *l/bw* güvenmek, güven duymak, emniyet etmek, itimat etmek
pêewlebûyîn *m* güveniş, güven duyuş
pêewleneker *rd* itimatsız, güven vermeyen
pêewletî *m* güvenirlik
pêfexirbûn *m* (biriyle, bir şeyle) gururlanma, gurur duyma
pê fexir bûn *l/bw* (biriyle, bir şeyle) gururlanmak, gurur duymak
pê êşîn *l/ngh* **1.** acı çekmek (veya acı duymak) **2.** üzülmek * **ez bi van kirinên wî diêşim** bu yaptıklarına üzülüyorum **3.** dokunmak, rahatsız olmak * **ez bi goşt diêşim** et bana dokunuyor
pêg *n* piyon (santraçta)
pê galte kirin *l/bw* (birini) alaya almak
pêgav *m* adım (bir adımda alınan yol, bu uzunluk 73 cm sayılır) **~a xwe neavêtin (cihekî)** (bir yere) adım atmamak
pêgavkirin *m* atlama
pêgav kirin *l/gh* atlamak
pêgeh *m* ayak yolu, apteshane, kademgâh, helâ
pêgehîn *m* anlama, kavrama, idrak etme
pê gehîn *l/ngh* anlamak, kavramak, idrak etmek
pêger (I) *rz/m* nesne
pêger (II) *m* **1.** araştırı, araştırma **2.** tahkik
pêgeran *m* **1.** arama, arayış **2.** araştırma, araştırı,
pêgerî *m* **1.** arama **2.** soruşturma
pêgerîn *m* **1.** araştırma **2.** soruşturma, tahkik etme
pê gerîn *l/gh* **1.** araştırmak **2.** soruşturmak, tahkik etmek
pêgermbûn *m* (bir şeyle) ısınma
pê germ bûn *l/bw* (bir şeyle) ısınmak
pêgermok *m* volta (bir aşağı bir yukarı dolaşmak) ~ **gerandin** volta atmak
pêgih *m* zemin * **pêgiha maseyê** masanın zemini
pêgihîştin *m* anlama, kavrama, idrak etme
pê gihîştin *l/gh* anlamak, kavramak, idrak etmek
pêgir (I) *nd/nt* yakalayıcı
pêgir (II) *m* **1.** raptiye **2.** tutamak (dayanılacak, tutunacak şey)
pêgir (III) *nd* **1.** bağımlı, tabi **2.** mensup **3.** taraftar, yandaş **4.** koşuntu, tayfa **~ê (...) bûn** **1)** (birine) bağımlı olmak**2)** mensup olmak
pêgir (IV) *rd* ilişik
pêgir (V) *rz/m* koşaç
pêgiran *rd* **1.** yürüyüşte ağır olan, ağır hareket eden **2.** hantal **3.** hamile, gebe
pêgiranbûn *m* ağrına gitme
pê giran bûn *l/bw* ağrına gitmek
pêgiranhatin *m* ağrına gitme, gücüne gitme
pê giran hatin *l/bw* ağrına gitmek, gücüne gitmek
pêgiranî *m* **1.** hantallık **2.** gebelik **3.** kan tutma
pêgiranî lê ketin *l/bw* kan tutmak (adam öldürme veya kaza geçirme vb. için; kimse şok geçirmek)
pêgirêdan *m* -e bağlama
pê girêdan *l/bw* -e bağlamak
pêgirêdayî *rd* **1.** bağlı, bağımlı **2.** bağlı (bir kuruluşun yetkisi altında bulunan) * **fakulteyên bi zanîngehê girêdayî** universiteye bağlı fakülteler **3.** güdümlü
pêgirî (I) *m* nöbet (vakit vakit ortaya çıkan aynı türden fızyolojik bozuklukların tümü) * **pêgiriya kuxikê** öksürük nöbeti
pêgirî (II) *m* **1.** bağımlılık **2.** mensubiyet
pêgirîbûn *m*bağımlı olma
pêgirî bûn *l/ngh* bağımlı olmak
pêgirt (I) *nd* adet, anane
pêgirt (II) *m* tutturaç
pêgirtek *m* tutamaç, tutamak
pêgirtin (I) *m* **1.** ısırma, dalama (kurt, köpek gibi ısırıcı hayvanlar için) **2.** dalama (ısırgan otu gibi yakıcı maddesi bulunan maddeler için) **3.** sokma (böcek, zehirli hayvan zehirleme)
pê girtin (II) **1.** tutma **2.** tutma (elde bulundurma, ele alma) **3.** yakalama (arayarak veya rastlantı sonucu bulma) **4.** yakalama (belirleme, anlama) **5.** tutma, zaptetme **6.** asılma (tutup çekme) **7.** tutma (giyinmesine yardım etme) **8.** tutma (ağrıma, sancıma) **9.** alıkoyma **10.** kavrama, kavzama (elle sıkıca tutma) **11.** yapışma (sıkıca yakalama, tutma, sarılma) **10.** tutturma (bir şeyi yapmakta olma, bir işe başlayıp sürdürme)
pêgirtin (III) *m* **1.** abanma, dayanma **2.** yaslanma, dayanma **3.** yuvarlanıp gitme (ansızın, beklenmedik bir zamanda ölme)
pê girtin (I) *l/gh* **1.** ısırmak, dalamak (kurt, köpek gibi ısırıcı hayvanlar için) * **ma kû-**

çikê bi te girt? köpek mi seni daladı? **2.** dalamak (ısırgan otu gibi yakıcı maddesi bulunan maddeler için) **3.** sokmak (böcek, zehirli hayvan zehirlemek) * **mar pê girt** yılan soktu

pê girtin (II) *l/gh* **1.** tutmak * **ji min re pê bigire** benim için tut **2.** tutmak (elde bulundurmak, ele almak) * **bi agir negire wê destê te bişewitîne** ateşi tutma elini yakar **3.** yakalamak (arayarak veya rastlantı sonucu bulmak) **4.** yakalamak (belirlemek, anlamak) * **bi zeafiyeta wî girtibû** onun zayıf damarını yakalamıştı **5.** tutmak, zaptetmek * **sê kêsan pê girtine jî dîsa ew nekişandine ber pencereyê** üç kişi tutarlarmış da onu pencerenin önüne çekemezlermiş **6.** asılmak (tutup çekmek) **7.** tutmak (giyinmesine yardım etmek) * **jê re bi paltoyê wî girt** paltosunu tuttu **8.** tutmak (ağrımak, sancımak) * **gava bi qumarê dileyîze û jê diçe hêrs dibe, êş bi serê wî digire** kumar oynadığında yenilirse kızıyor, başı tutuyor **9.** alıkoymak **10.** kavramak, kavzamak (elle sıkıca tutmak) * **min baş bi binçengên kurikê girt û rakir** çocuğu koltuk altlarından kavrayıp kaldırdım **11.** yapışmak (sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak) * **bi dawa wê girtiye bernade** eteğine yapışmış bırakmıyor **10.** tutturmak (bir şeyi yapmakta olmak, bir işe başlayıp sürdürmek) * **min pê girtiye straneke dibêjim** bir türkü tutturmuşum ~ **û virvirandin** hallaç pamuğu gibi atmak

pê girtin (III) *l/gh* **1.** abanmak, dayanmak * **bi kurê xwe girt û rabû** oğluna abanarak kalktı **2.** yaslanmak, dayanmak * **bi kurê xwe girt û rabû** oğluna dayanarak kalktı **3.** yuvarlanıp gitmek (ansızın, beklenmedik bir zamanda ölmek)

pêgirtî (I) *nd/nt* **1.** yanaşma **2.** tutma, uşak

pêgirtî (II) *rd* **1.** bağımlı, tabi **2.** uydu (bir şeye bağlı olan) **~yê (yekî) bûn** (birine) bağımlı olmak

pêgirtîbûn *m* bağımlı olma, uydulaşma

pêgirtî bûn *l/gh* bağımlı olmak, uydulaşmak

pêgirtîtî *m* yanaşmalık

pêgoç *rd* yumru ayaklı

pêgog *sp/m* ayak topu, futbol

pêgogvan *nd/nt* futbolcu

pêgork *rd* yumru ayaklı

pê golik ser kirin *l/bw* biriyle işini bitirmek

pê gotin *l/gh* -e söylemek, demek

pêgotî *m* deyim, deyiş

pêguhartin *m* (bir şeyle) değiştirme, mübadele etme

pê guhartin *l/gh* (bir şeyle) değiştirmek, mübadele etmek

pêguhartî *rd* mübadil, mübadele **edilmiş**

pêguherîng *m* kavşak

pêguhêr *bz/m* takas, kliring

pêguhêrk *nd* berdel (ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirine gelin olarak vermeleri)

pêguhork *nd* berdel (ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirine gelin olarak vermeleri)

pêguhurk *bnr* pêguhork

pêgumanbûn *m* **1.** -den kuşku duyma **2.** mec -den umut etme

pê guman bûn *l/bw* **1.** -den kuşku duymak **2.** *mec* -den umut etmek

pêgumankirin *m* **1.** -den kuşku duyma **2.** *mec* -den umut etme

pê guman kirin *l/bw* **1.** -den kuşku duymak **2.** *mec* -den umut etmek

pêgûzek *m* ayak bileği

pê hatin *l/ngh* **1.** -den dolayı gelmek **2.** ile gelmek * **bi erebê hatiye** arabayla gelmiş **3.** ile gelmek (satın alabilmek) * **pere têr kir, ew qas mal pê hat?** onca mala para yetti mi, o paraya geldi mi?

pê hatin dabelandin *l/ltb* yutturulmak

pê hatin dabelihandin *l/ltb* yutturulmak

pê hatin daqulandin *l/ltb* yutturulmak

pê hatin daqurtandin *l/ltb* yutturulmak

pê hatin daûrandin *l/ltb* yutturulmak

pê hatin girtin *l/tb* kavranılmak, kavranmak (elle sıkıca tutulmak)

pê hatin hisandin *l/tb* sezilmek

pê hatin kişandin *l/tb* **1.** çekilmek **2.** içirilmek

pê hatin leyîstin *l/tb* **1.** (bir şey veya kimseyle) oynanmak **2.** kurcalanmak

pê hatin vexwarin *l/tb* içirilmek

pê hatin xwarin *l/tb* yedirilmek

pêhatî *rd* **1.** becerikli **2.** parlak (göze çarpan, başarılı) * **kargêrekî pêhatî** parlak bir yönetici

pêhatîbûn *m* beceriklilik

pê hebûn *l/ngh* **1.** süresi olmak **2.** tam kıvamında olmamak, eksikliği olmak * **hinek bi xwêya xwarinê heye** yemeğin tuzu biraz eksik

pê hedûriya xwe anîn *l/bw* avunulmak

pêhel *rd* üstün

pêhenekkirin *m* alay etmek, alaya alma

pê henek kirin *l/bw* alaya almak, alay etmek

pê henekên xwe kirin *l/bw* (biriyle) gır gır geçmek

pêherizîn *m* (bir şeyi) kurcalama, elleşme, oynama

pê herizîn *l/ngh* (bir şeyi) kurcalamak, elleşmek, oynamak

pêhesan *bnr* pêhisan

pê hesandin *bnr* pê hisandin

pê hesîn *bnr* pê hisîn

pê hest bûn *l/bw* hissedilmek

pê hest kirin *l/bw* hissetmek

pê hewesên xwe kirin *l/bw* biriyle eğlenmek, film çevirmek

pê hewiya xwe anîn *l/bw* (bir şeyle) avunmak, oyalanmak

pê heyîrî man *l/bw* (bir şeyle veya kimseyle) ne yapacağını şaşırmak
pê hezir kirin *l/bw* tahminde bulunmak
pê hêstrî gêle kirin *l/bw* (birinden) öç almak
pê hingime kirin *l/bw* (biriyle) eğlenmek, matrak geçmek
pêhisan *m* 1. hissetme 2. duyum * **li gorî pêhisana min** aldığım duyumlara göre 3. *biy/m* dokunum
pêhisandin *m* 1. hissettirme 2. duyurma, değirme, yayma 3. duyumsatma 4. hissettirme, sezdirme, sezindirme 5. çıtlatma (başkaların duymasını, sezmesini sağlama) 6. hissettirme, sezdirme, çaktırma 7. yansıtma, aksettirme 8. haberdar etme 9. uyarma, ikaz etme
pê hisandin *l/gh* 1. hissettirmek 2. duyurmak, değirmek, yaymak 3. duyumsatmak 4. hissettirmek, sezdirmek, sezindirmek 5. çıtlatmak (başkaların duymasını, sezmesini sağlamak) 6. hissettirmek, sezdirmek, çaktırmak * **bêyî ku bavê xwe pê bihisîne ji malê derket** babasına çaktırmadan evden çıktı 7. yansıtmak, aksettirmek 8. haberdar etmek 9. uyarmak, ikaz etmek
pêhisek *m* duyu
pêhisiyî *biy/rd* dokunsal
pêhisî *m* 1. his, sezgi, sezi 2. duyum 3. *fiz* duyum, ihsas ~**ya derazînê** duyum eşiği
pêhisîn *m* 1. hissetme, duyma 2. duyumsama, sezilme, sezinleme, sezinleyiş, farketme, farkına varma 3. duyma (bilgi alma, öğrenme, haber alma) 4. duyma (dokuma, koklama vb. duyularla algılama) 5. duyma (nesnelere dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinme) 6. kulağına gelme (biri tarafından duyulma)7. uyanma (gerçekleri anlar ve kavrar duruma gelme) 8. haberdar olma 9. duyum
pê hisîn *l/ngh* 1. hissetmek, duymak * **ez bi hatina te nehisiyam** geldiğini hissetmedim 2. duyumsamak, sezilmek, sezinlemek, farketmek, farkına varmak * **tu qet pê nehisiyayî?** sen hiç mi farketmedin? 3. duymak (bilgi almak, öğrenmek, haber almak) * **ez bi kirinên wê hesiyam** onun yaptıklarını duydum 4. duymak (dokuma, koklama vb. duyularla algılamak) * **ez bi bêhna xwarinê hesiyam** yemeğin kokusunu duydum 5. duymak (nesnelere dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinmek) * **ez pê hesiyam ku kurmikek li ser destê min digere** elimin üzerinde bir böceğin gezdiğini duydum 6. kulağına gelmek (biri tarafından duyulmak) 7. uyanmak (gerçekleri anlar ve kavrar duruma gelmek) 8. haberdar olmak ~ **û nehisîn** duyulur duyulmaz (haber öğrenilir öğrenilmez)
pêhisîpîv *psî/m* duyumölçer
pêhisyar *rd* duyumlu
pê hiştin *l/gh* herhangi bir şeyi birine bırakmak
pêhînan *m* bireşim, sentez
pêhnik *m* güverte
pêht *rd* gergin
pê ilam bûn *l/bw* haberdar olmak (bir şeyden bilgisi olmak)
pê îdare bûn *l/bw* (bir şeyle) geçinmek
pê îdare kirin *l/bw* (bir şeyle) geçindirmek
pê îşê xwe qedandin *l/bw* 1. (biriyle veya bir şeyle) işini görmek 2. (birini) sömürmek
pê îtimad kirin *l/bw* (birine) itimat etmek, güvenmek
-pêj *rz/m* isimden isim yapım soneki (pijandin fiilinin emir kipi kökünden)
pêjan *m* pişirme
pêjanok *rd* pişirici
pêjdîn *m* arılık, kovanlık
pêjek *bot/m* bir bitki adı
pêjek *nd/n* aşçı, pişirici
pêjer *nd/n* aşçı, pişirici
pêjerî *m* aşçılık
pêjgar *m* muslalat olma, tebeleş olma ~**î (yekî) bûn** (birine) musalat olmak ~**î (yekî) kirin** (birine) musallat etmek
pêjgeh *m* mutfak, aş damı
pêjgîr *m* havlu
pêjgîra destan *nd* el havlusu
pêjgîra hemamê *nd* hamam havlusu
pêjgîrdank *m* havluluk (havlu konulan yer)
pêjgîrfiroş *nd/nt* havlucu (satan kimse)
pêjgîrfiroşî *m* havluculuk
pêjgîrker *nd/nt* havlucu (imal eden)
pêjgîrkerî *m* havluculuk
pêjimar *m* rakam
pêjinan *m* sezilme
pêjinandin *m* sezme, sezinleme
pêjinandin *l/gh* sezmek, sezinlemek
pêjinîn *m* sezinlenme, sezinlenme
pêjinîn *l/ngh* sezilmek, sezinlenmek
pêjîn *m* pişim, pişme
pêjîngeh *m* mutfak
pêjker *nd/nt* pişirici
pêjn *m* 1. sezgi, sezi, seziş 2. his, duygu 3. ses soluk ~ **jê hatin** (birinden) ses seda gelmek ~**a (yekî) hilanîn 1)** (birini) sezinlemek, hissetmek 2) haberini almak ~**a (...) kirin** sezmek, duyumsamak
pêjnayî *m* sezgi, hissiyet
pêjnbar *rd* sezgili, hassas (duyum ve duyguları algılayan)
pêjnbarî *m* hassaslık
pêjndar *rd* sezgili
pêjnekiyî *rd* sezgisel
pêjnekî *rd* sezgili
pêjnger *rd* hassas, duyarlı
pêjngiran *rd* hasas olmayan
pêjnhilanîn *m* sezinleme, duyum alma
pêjn hilanîn *l/gh* sezinlemek, duyum almak

pêjnîtî *fel/m* sezgicilik
pêjn ji xwe anîn *l/bw* seslenmek
pêjnkar *rd* hassas, duyarlı
pêjnker *rd* hassas, duyarlı (duyum ve duyguları algılayan)
pêjnkerî *m* hassaslık
pêjnkirin *m* sezinleme
pêjn kirin *l/gh* sezinlemek
pêjnparêz *fel/nd* sezgici
pêjnparêzî *fel/m* sezgicilik
pêjor *m* netice
pêjxwarin *m* kuzine
pêk (I) *rz/m* bileşik şahıs zamiri
pêk (II) *n* **1.** pati (kedi, köpek için) **2.** pati (küçük çocuk ayağı için)
pêk (III) *n* paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)
pêk (IV) *ant/n* ayak ~ **bi** ~ kademe kademe
pêkan *rd* mümkün ~ **bûn** mümkün olmak
pêkanî *m* **1.** gerçekleştirme **2.** uygulama
pêkanîn *m* **1.** gerçekleştirme, icra etme **2.** gerçekleştirme, sağlama, temin etme **2.** oluşturma, meydana getirme **3.** yaratma (yeni bir şey yapma) **4.** becerme, başarma (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **5.** *kîm/fiz* bileştirme, terekküp ettirme **6.** toparlama, hazırlama
pêk anîn *l/gh* **1.** gerçekleştirmek, icra etmek **2.** gerçekleştirme, sağlamak, temin etmek * **li malê pêkanîna huzûrê wezîfeya dê ye** evde huzuru temin annenin görevidir **2.** oluşturmak, meydana getirmek **3.** yaratmak (yeni bir şey yapmak) **4.** becermek, başarmak (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) **5.** *kîm/fiz* bileştirmek, terekküp ettirmek **6.** toparlamak, hazırlamak
pêkar (I) *rd* hâkim (duygu, davranış vb.yi iradesiyle denetleyebilen kimse)
pêkar (II) *m* etmen, faktör
pêkark *m* ayaklık, pedal
pê kar kirin *l/bw* **1.** (bir şeyle) çalışmak, iş yapmak **2.** (bir şeyi) kullanmak
pê karên xwe kirin *l/bw* (biriyle veya bir şeyle) işini görmek
pêkaribûn *m* **1.** baş etme, gücü yetme, baş gelme **2.** (birine) söz geçirme
pê karîn *l/ngh* **1.** baş etmek, gücü yetmek, baş gelmek (biriyle baş edebilecek durumda olmak) **2.** (birine) söz geçirmek
pêkdar *rd* binek
pêkdarbûn *m* binme
pêkdar bûn *l/ngh* binmek
pê kena xwe anîn *l/bw* kendini güldürmek (veya eğlendirmek)
pêkenî (I) *m* **1.** güldürü **2.** mizah, eğlendiri **3.** fıkra (nükteli, güldürücü hikaye, anekdot)
pêkenî (II) *nd/rd* **1.** güldürücü, maskara **2.** gülünç
pêkenîbêj *nd/nt* fıkracı (fıkra anlatan)
pêkenîbêjî *nd/nt* fıkracılık (fıkra anlatma)
pêkenîbûn *m* gülünçleşme
pêkenî bûn *l/ngh* gülünçleşmek
pêkenîker *nd/nt* mizahçı
pêkenîkerî *m* mizahçılık
pêkenîkirin *m* gülünçleştirme
pêkenî kirin *l/ngh* gülünçleştirmek
pêkenîn *m* **1.** gülünme, (biriyle) gülme **2.** gülmece, mizah
pê kenîn *l/ngh* gülünmek, (biriyle) gülmek, alay etmek
pêkenîna reş *nd* kara mizah
pêkenîtî *m* maskaralık
pêkenok (I) *m* **1.** eğlendiri, gülmece, mizah **2.** fıkra (nükteli, güldürücü hikaye, anekdot) **3.** güldürü
pêkenok (II) *rd* **1.** komik **2.** maskara, gülünüç
pêkenokî *rd* **1.** gülmeceli, mizahî **2.** ironik **3.** gülünç
pêkenoktî *m* gülünçlük
pêker *rd* etken, faktör
pêkesk *bot/m* yenilen bir bitki
pêketin (I) *m* **1.** bayma (mideyi bulandırma, midede ezinti yapma) **2.** dokunma, tutma (sağlığını bozma) **3.** tutma (otobüs, vapur, uçak vb. için; dokunma, hasta etme) **4.** vurma, dokunma **5.** tutulma, yakalanma, şifayı bulma (veya kapma) * **pêketina bi zekemê** nezleye yakalanma **6.** zehirlenme
pêketin (II) *m* **1.** yakışma, yaraşma **2.** yakışma, yaraşma, gitme, iyi gitme (iyi durma, uygun gelme) **3.** yakışma (uygun olma, münasip olma, iyi karşılanma) **4.** uygun düşme, uygun gelme **5.** düşme, yakışık alma, yaraşık alma **6.** açma (yakışma, güzel gösterme) **7.** andırma, benzeme
pêketin (III) *m* **1.** gelişme, kalkınma, kalkınış, inkişaf etme **2.** girişme (yapmaya yeltenme) **3.** girişme (dövmeye başlama) **4.** uğrama **5.** artırımlı olma, bereketli olma **6.** köşeyi dönme (zengin olma)
pêketin (IV) *m* **1.** çatma, dalaşma **2.** sataşma, bulaşma
pêketin (V) *m* **1.** tutuşma, yanma (ateş alma, yanmaya başlama, ateş durumuna geçme) **2.** yanma (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirme)
pê ketin (I) *l/ngh* **1.** baymak (mideyi bulandırmak, midede ezinti yapmak) **2.** dokunmak, tutmak (sağlığını bozmak) * **bi xwarina ku xwaribû ket** yediği yemek onu tuttu * **ez bi vê xwarinê ketim** bu yemek bana dokundu **3.** tutmak (otobüs, vapur, uçak vb. için; dokunmak, hasta etmek) * **ew bi erebeyê dikeve** onu araba tutuyor **4.** vurmak, dokunmak * **bi komirê ketiye** kömür başına vur-

du **5.** tutulmak, yakalanmak, şifayı bulmak (veya kapmak) * **bi nexweşînê ket** hastalığa tutuldu * **bi zekemê ketin** nezleye yakalanmak **6.** zehirlenmek * **bi zencê ketine** bakır çalığından zehirlenmişler
pê ketin (II) *l/ngh* **1.** yakışmak, yaraşmak * **ev gotin bi te nakevin** bu lâflar sana yaraşmıyor **2.** yakışmak, yaraşmak, gitmek, iyi gitmek (iyi durmak, uygun gelmek) * **ev qazak pê dikeve** bu kazak ona iyi gidiyor * **porê dirêj pê ketiye** uzun saç ona yakışmış * **ev reng bi te neket** bu renk sana gitmedi **3.** yakışmak (uygun olmak, münasip olmak, iyi karşılanmak) * **ev lebat bi te nakevin** bu davranış sana yakışmıyor **4.** uygun düşmek, uygun gelmek **5.** düşmek, yakışık almak, yaraşık almak * **ev îş bi te nakeve** bu iş sana düşmez **6.** açmak (yakışmak, güzel göstermek) * **ev reng bi odeyê ket** bu reng odayı açtı **7.** andırmak, benzemek
pê ketin (III) *l/ngh* **1.** gelişmek, kalkınmak, inkişaf etmek * **welatê ku bi saya aboriyê pê ketine** ekonomi sonucu gelişmiş ülkeleri * **bi ticaretê pê ketine** ticaret sonucu kalkınmışlar **2.** girişmek (yapmaya yeltenmek) **3.** girişmek (dövmeye başlamak) **4.** uğramak * **erebe bi gund nakeve** araba köye uğramıyor **5.** artırımlı olmak, bereketli olmak **6.** köşeyi dönmek (zengin olmak)
pê ketin (IV) *l/ngh* **1.** çatmak, dalaşmak * **tê malê bi me dikeve** eve gelip bize çatıyor **2.** sataşmak, bulaşmak
pê ketin (V) *l/ngh* **1.** tutuşmak, yanmak (ateş alma, yanmaya başlamak, ateş durumuna geçmek) * **êzing pê ketin** odunlar yandı **2.** yanmak (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirmek) * **lemba pê ket** lamba yandı
pêketî (I) *rd* **1.** baymış **2.** dokunulmuş (sağlığını bozmuş) **3.** tutulmuş, yakalanmış, şifayı kapmış olan **4.** zehirlenmiş olan
pêketî (II) *rd* **1.** yakışık, yaraşıklı **2.** uygun, yakışık alan, yakışık alır **3.** uygun, munasîb ~ **bûn** uygun düşmek
pêketî (III) *rd* **1.** gelişkin, inşikaf etmiş olan **2.** kalkınmış olan
pêketî (IV) **1.** yanık (lamba, çıra vb. şeyler için) * **lembaya wan pêketî ye** lambaları yanık **2.** tutuşuk (yanmaya başlanmış olan)
pêketî (V) *rd* artımlı (pişince şiştiği için miktarı artmış gibi görünen) * **birincê pêketî** artımlı pirinç
pêketîbûn *m* yaraşma, yakışık alma, uygunluk
pêkevok *bot/m* yenilen bir bitki
pêkê bizinê *bot/nd* bir bitki
pê kêf kirin *l/bw* zevklenmek
pêkguhartin *m* değiş, değiştirme
pêk guhartin *l/gh* değiş etmek, değiştirmek
pêkhatin *m* **1.** gerçekleşme **2.** oluşma, olma (gerçekleşme, veya yapılma) **3.** ibaret olma (veya kalma) **4.** *kîm* birleşme (kaynaşma) **5.** *kîm/fiz* bileşme, terekküp etme
pêk hatin *l/ngh* **1.** gerçekleşmek **2.** oluşmak, olmak (gerçekleşmek, veya yapılmak) **3.** ibaret olmak (veya kalmak) * **ev deste ji deh kesan pêk hatiye** bu kurul on kişiden ibaret **4.** *kîm* birleşmek (kaynaşmak) **5.** *kîm/fiz* bileşmek, terekküp etmek
pêkhatinzaniya gerdûnê *nd* kozmografya
pêkhatî (I) *rd* **1.** becerikli **2.** becerikli, hamarat **3.** girişken **4.** girgin (pısırık karşıtı)
pêkhatî (II) *rd* **1.** gerçekleşmiş olan **2.** *jeo* oluşuk **3.** ibaret, müteşekkil **4.** *kîm* bileşik * **av madeyeke pêkhatî ye** su bileşik bir maddedir **5.** *rz* bileşik **6.** türetilmiş * **lêkera pêkhatî** türetilmiş fiil **7.** *nd* halita (karmaşık bir bütün)
pêkhatîbûn *m* **1.** beceriklilik **2.** beceri, maharet **3.** girişkenlik **4.** girginlik
pêkhênan *m* **1.** gerçekleştirme, icraat, icra etme **2.** gerçekleştirme, sağlama, temin etme **2.** oluşturma, meydana getirme **3.** yaratma (yeni bir şey yapma) **4.** becerme, başarma (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma) **5.** *kîm/fiz* bileştirme, terekküp ettirme **6.** *kîm/m* bileşim, terkip * **di pêkhênana avê de hîdrojen û oksîjen heye** suyun bileşiminde oksijenle hidrojen vardır **7.** *kîm* bireşim, sentez **8.** oluşum, teşekkül
pêk hênan *l/gh* **1.** gerçekleştirmek, icra etmek **2.** gerçekleştirme, sağlamak, temin etmek * **li malê pêkhênana huzûrê wezîfeya dê ye** evde huzuru temin annenin görevidir **2.** oluşturmak, meydana getirmek **3.** yaratmak (yeni bir şey yapmak) **4.** becermek, başarmak (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak) **5.** *kîm/fiz* bileştirmek, terekküp ettirmek **6.** toparlamak, hazırlamak
pêkhênayî *rd* bireşimli, sentetik
pêkhêner (I) *nd/nt* icracı, icraatçı, yerine getiren
pêkhêner (II) *rd* **1.** gerçekleştirici **2.** oluşturucu, oluşturan, meydana getirici * **pêkhênerên avê oksîjen û hîdrojen** in suyu oluşturanlar oksijen ve hidrojendir **3.** birleştirici (iki veya daha çok nesnenin birliğini sağlayan) **4.** sentezleyici, oluşturucu
pêkhênerê nexweşînê *rd* hastalık oluşturan, patojen
pêk hînan *bnr* pêk hênan
pêkik *n* ayakcık
pêkin *m* tatbik
pêkinî *rd* tatbiki
pêkirin (1) *m* **1.** etme (belgisiz sıfatlarla; kötülükte bulunma) **2.** ile yaptırma **3.** aracılığıy-

la yapma **4.** (biri ya da birşey üzerine) yemin etme **5.** (birine) kötülük yapma
pêkirin (II) *m* basma, merdiven dayama
pêkirin (III) *m* **1.** dokunma, temas etme **2.** değdirme, sürme, dokunma **3.** değme (eş değerde olma)
pê kirin (I) *l/gh* **1.** etmek (belgisiz sıfatlarla; kötülükte bulunmak) * **felekê çi bi min kir** felek bana neler etti **2.** ile yaptırmak * **karê xwe bi Ehmed dike** işini Ahmed'e yaptırıyor **3.** aracılığıyla yapmak * **min bi wî ev iş kir** onun aracılığıyla bu işi yaptım **4.** (biri ya da birşey üzerine) yemin etmek * **ez bi quranê bikim** Kuran üzerine yemin ederim ki **5.** (birine) kötülük yapmak
pê kirin (II) *l/gh* basmak, merdiven dayamak * **dê îro pê bike bîstan** bu gün yirmi yaşına basacak * **me pê kire pêncî û şêstan** elliye merdiven dayamışız
pê kirin (III) *l/gh* **1.** dokunmak, temas etmek **2.** değdirmek, sürmek, dokunmak * **destê xwe pê nekin** elinizi oraya sürmeyiniz **3.** değmek (eş değerde olmak) * **çavên te bi dinyayê dikin** gözlerin dünyaya değer
pê kişandin *l/gh* (birini) süründürmek
pêkirî *rd* değdirilmiş, vuruk
pêk nehatin *l/ngh* **1.** gerçekleşmemek **2.** gerçekleşmemek, kaynamak * **ders pêk nehat** ders kaynadı
pê kok berdan *l/bw* kökleştirmek
pêkol *m* **1.** eşinme **2.** tepinme **3.** *mec* çaba
pêkolî *m* **1.** eşinme, eşeleme **2.** ayak direme
pêkolîker *nd/nt* ayak direyen
pêkolîkirin *m* **1.** eşinme, eşeleme **2.** ayak direme **3.** ısrar etme
pêkolîkirin *l/gh* **1.** eşinmek, eşelemek **2.** ayak diremek **3.** ısrar etmek
pêkotir *bot/m* haseki küpesi
pêkre *h* birlikte
pêkreajûtin *m* çığrışma
pêk re ajûtin *l/bw* çığrışmak
pêkreqajîn *m* çığrışma
pêk re qajîn *l/bw* çığrışmak
pêkreqîjîn *m* çığrışma
pêk re qîjîn *l/bw* çığrışmak
pêkreqîrîn *m* çığrışma
pêk re qîrîn *l/bw* çığrışmak
pêkulînk *m* üzerine bir şeyler konulmak için hazırlanan seki
pêkutî *m* baskı, zorbalık * **gel di bin pêkutiyê de ye** halk baskı altında ~ **dan ser (yekî)** (bir kimseyi) ağır basmak ~ **dan serê** sıkıştırmak, dara getirmek ~ **kirin** baskı yapmak, zorbalık yapmak ~ **li ser serê (yekî) bûn** ensesinde boza pişirmek
pêkutîkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
pêkutî kirin *l/gh* baskı yapmak, baskı uygulamak
pêkutîlêkirin *m* baskı yapma
pêkutî lê kirin *l/bw* baskı yapmak
pêkutîlêkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan
pêkve *h* **1.** beraber, birlikte, bir arada, beraberce, hep birlikte, el birliği * **em pêkve deynê wî bidin** el birliğiyle onun borcunu ödeyelim **2.** bütün, hep, hepsi, bilcümle, tümü, topu **3.** topluca, toptan, büsbütün, tümden, top yekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak **4.** hep beraber, hep birden, hep birlikte, koşa ~ **pîr û kal bûn** koşa karımak
pêkvebûn *m* koşalık
pêkvedan *m* birleşme
pêk ve dan *l/bw* birleştirmek
pêkvedayî *kîm/m* alaşım
pêkvehî *m* birliktelik
pêkvejiyan *m* birlikte yaşama
pêkveyî *m* **1.** birliktelik **2.** *rd* toplu (hep bir arada) * **lihevkirina pêkveyî** toplu sözleşme **3.** toplu (topunu içine alan)
pêl (I) *rd/argo* hantal, tembel
pêl (II) *m* **1.** an, lâhza * **pêla ku derbasî hundir bû** içeriye geçtiği an **2.** süre **~ek** bir süre, biraz * **pêlek bê cem me** biraz yanımıza gel
pêl (III) *m* **1.** dalga (deniz ve göl gibi geniş su yüzeylerinde çeşitli etkenler sonucu oluşan kıvrımlı hareket) * **pêla deryayê** deniz dalgası **2.** dalga (sıcak, oğuk ve moda için; belli bir süre etkili olan dönem) * **pêla germê** sıcak dalgası **3.** *fiz* dalga (titreşimin bir ortam içinde yayılma hareketi) * **pêla deng** ses dalgası **4.** sütun * **pêla avê** su sütünü ~ **avêtin ser pêlan** dalgalar şaha kalkmak, köpürmek, çok dalgalı olmak ~ **hilanîn** dalka kapmak ~ **ji pêlê mezintir heye** beterin beteri var * **ne ku ez bi ber nakevim, lê pêl ji pêlê mezintir heye, gere mirov jê re şikrîma xwe bîne** üzülmemek elde değil ama, beterin beteri var, buna da şükretmek lazım ~ **û şe a avê** dalga ve su şıpırtısı **~a dirêj** *fiz* uzun dalga **~a mezin** *fiz* büyük dalga **~a radyoyê** radyo dalgası **~a (...) rakirin** dalgalandırmak * **bayê pêlên deryayê rakirin** rüzgâr denizi dalgalandırdı **~a rawestiyayî** *fiz* duraklı dalga **~a sivik** ölü dalga **~ên (yekî) li hev nenihêrtin** saati saatine uymamak, sık sık düşünce değiştirmek, daldan dala konmak **~ên deng** *fiz* ses dalgaları **~ên elektromanyetik** elektromanyetik dalgalar **~ên hertz** elektromanyetik dalgalar **~ên mayî ji yên bihurî bêhtir in** kalan dalgalar geçmiş olanlardan daha çoktur
pêl (IV) *n* **1.** anlık ruh hali **2.** sinir * **pêlê zilaman wekî pêlê behrê ye** erkeklerin siniri tıpkı deniz dalgası gibidir ~ **hatin (yekî)** sinirleri gerilmek ~ **tê de hebûn** cömertliği tutmak

pêl (V) *rd* eğik * **serpêl** başı eğik olan
pêl (VI) *m* basma **~î kirin** basmak **~î (yekî) kirin** birini hiçe saymak **~î mala cinan kirin** yılanın kuyruğuna basmak
pêla dirêj *fiz/nd* uzun dalğa
pêla kin *fiz/nd* kısa dalga
pêla kurt *fiz/nd* kısa dalga
pêla navîn *fiz/nd* orta dalga
pêlandin (I) *m* dalgalandırma
pêlandin (II) *m* basma
pêlandin (I) *l/gh* dalgalandırmak
pêlandin (II) *l/gh* basmak
pêlav *m* ayakkabı ~a (yekî) danîn *mec* ayakkabılarını çevirmek (bazı davranışlala misafiri gitmeye zorlamak) ~ **ji pê (an jî ling) derxistin** ayakkabısını çıkarmak ~ **ji pê** (an jî **ling) kirin** ayakkabısını çıkarmak ~ **lê dan** ayakkabı vurmak ~ **lê xistin** ayakkabı vurmak ~ **li lingê (yekî) xistin** (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **li piyê (yekî) xistin** (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **rast kirin** ayakkabılarını çevirmek **~a jinan** kadın ayakkabısı **~a mêran** erkek ayakkabısı **~a zarokan** çocuk ayakkabısı
pêlavdank *m* ayakkabılık (ayakkabı konulan yer)
pêlavfiroş *nd/nt* ayakkabıcı (satan kimse)
pêlavfiroşî *m* ayakkabacılık
pêlavker *nd/nt* ayakkabıcı (imal eden)
pêlavkerî *m* ayakkabıcılık
pêlavvan *n* başmakçı (ayakkabılara bekçilik eden kimse)
pêlavvanî *m* başmakçılık
pêlawaz *wj/m* **1.** bahir, düzün **2.** dizem, tartım, ritın
pêlawazdar *wj/rd* düzünlü
pêlawazî *rd* **1.** düzünsel **2.** dizemli, tartımlı, ritmli
pêlbir *m* dalgakiran
pêlbûn *m* eğilme
pêl bûn *l/ngh* eğilmek
pêldan *m* dalgalanma
pêl dan *l/gh* dalgalanmak (deniz, göl için)
pêldar (I) *rd* **1.** dalgalı * **deryaya pêldar** dalgalı deniz **2.** dalgalı, çalkantılı
pêldar (II) *rd* engebeli arazi
pêldarbûn *m* dalgalanma
pêldar bûn *l/ngh* dalgalanmak
pêldayî *rd* dalgalı, dalgalanmış olan
pêldayîn *m* dalgalanış
pêle *m* dalga
pêlekuç *n* ğır taş
pêledar (I) *rd* dalgalı
pêledar (II) *m* abanma
pêledarbûn *m* abanma, çullanma
pêledar bûn *l/ngh* abanmak, çullanmak * **zengîn li malê xwe pêledar bû** zengin malına abandı
pêlefkî *m* kurbağalama (tırmanma)
pêleguh *bnr* belegoşk
pêlek *h* biraz, bir süre (kısa bir süre için)
pêlekan *m* **1.** basamak **2.** sabit merdiven **3.** *mec* aşama
pêleng *m* patika
pêlepaş *h* gerisin geri, gerisin geriye ~ **çûn** gerisin geri gitmek
pêlepok *rd* maskara
pêlepokî *m* maskaralık
pêlesû *m* kıvılcım
pêlevan *nd/nt* hokkabaz
pêlevanî *m* hokabazlık
pêlewan *nd/n* **1.** pehlivan, güreşçi **2.** dövüşçü **3.** yiğit, kahraman
pêlewanî *m* **1.** pehlivanlık, güreşçilik **2.** dövüşçülük **3.** yiğitlik, kahramanlık **4.** *sp/m* güreş
pêlewantî *m* pehlivanlık, güreşçilik
pêlewar *nd/nt* **1.** çarkçı (vapurda makine bölümünü yöneten kimse) **2.** *m* gemi jurnalı
pêlewarî *m* çarkçılık
pêlewer *n* çerçi, gezgin satıcı, seyar satıcı **~ê gerîde (an jî seyar)** seyyar satıcı
pêlewerî *m* çerçilik, gezgin satıcılık
pêleyîstik *m* **1.** oyuncak **2.** *rd* oyuncak (başkalarınca bir araç gibi kullanılan, hiçe sayılan güçsüz kimse)
pêleyîstok *m* **1.** oyuncak **2.** *rd/nd* kukla (kendi istek ve kararıyla iş görmeyen, başkasının etkisinde olan) **3.** kukla gibi (kişiliksiz) **~a zarokan 1)** çocuk oyuncağı **2)** çocuk oyuncağı (önem verilecek değerde olmayan) **3)** çocuk oyuncağı (kolay iş)
pêleyîstin *m* **1.** oynama (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini verme) **2.** oynama (bir şeyi sürekli evirip çevirme veya sürekli olarak dokunma) **3.** oynama (sporla ilgili çalışmalara katılma) **4.** kurcalama **5.** kurcalama (sivri bir şey sokup karıştırarak zorlama) **6.** kurcalama (karıştırıp azdırma, tahriş etme) **7.** tahrif etme, bozma, kalem oynatma **8.** *mec* oynama (rastgele yön verme, aldatma) **9.** *mec* oynama (herhangi birine karşı önemsemeyici davranışlarda bulunma) **10.** oynama (büyük bir ustalık, beceri ve kolaylıkla bir işi yapma) **11.** oynama (tehlikeye koyma) **12.** dama taşı gibi oynatma 13. (birinin) gönlü ile oynama
pê leyîstin *l/gh* **1.** oynamak (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini vermek) * **bi qumarê dileyîze** kumar oynuyor * **em bi topê dileyîzin tu jî têyî?** top oynuyoruz sende gelirmisin? **2.** oynamak (bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak dokunmak) * **bi radyoyê dileyîst** radyo ile onuyordu **3.** oynamak (sporla ilgili çalışmalara katılmak) * **ez bi tenîsê dileyîzim** tenis oynuyorum **4.** kurcalamak **5.** kurcalamak (sivri bir şey sokup karıştırarak zor-

lamak) * **bi qeflê leyîstine** kilidi kurcalamışlar 6. kurcalamak (karıştırıp azdırmak, tahriş etmek) 7. tahrif etmek, bozmak, kalem oynatmak 8. *mec* oynamak (rastgele yön vermek, aldatmak) * **felek bi me dileyîze** felek bizimle oynuyor 9. *mec* oynamak (herhangi birine karşı önemsemeyici davranışlarda bulunmak) * **tu çima bi camêr dileyîzî?** sen niye adamla oynuyorsun? 10. oynamak (büyük bir ustalık, beceri ve kolaylıkla bir işi yapmak) * **bi gotinan dileyîze** sözlerle oynuyor 11. oynamak (tehlikeye koyınak) * **tu nikarî bi nanê min bileyîzî!** sen benim ekmeğimle oynayamazsın! 12. dama taşı gibi oynatmak 13. (birinin) gönlü ile oynamak

pêleyîstî *rd* 1. oynanmış 2. kurcalanmış 3. tahrif edilmiş, kalem oynatılmış olan

pêleyîzer *nd/nt* kurcalayıcı

pêleyîzîn *m* 1. oynama (herhangi bir tutku, ilgi veya oyalanma gibi sebeple bir şeye kendini verme) 2. oynama (bir şeyi sürekli evirip çevirme veya sürekli olarak dokunma) 3. oynama (sporla ilgili çalışmalara katılma) 4. kurcalama 5. kurcalama (sivri bir şey sokup karıştırarak zorlama) 6. kurcalama (karıştırıp azdırma, tahriş etme) 7. tahrif etme, bozma, kalem oynatma

pêleyîzk *m* oyuncak

pêlê kirin *bnr* pêlî kirin

pêlgeh *m* pedal ~**a gazê** gaz pedalı

pêlgir *m* radar

pêlhûrik *rd* sürünerek yürüyen çocuk

pêlihewa *rd/mec* azgın, ateşli

pêlik (I) *m* dalgacık

pêlik (II) *m* 1. ayaklık, pedal 2. ayaklık (ayak basacak yer)

pêlik (III) *m* 1. basamak 2. tahtadan merdiven 3. *mec* aşama ~ **bi** ~ basamak basamak

pêlik (IV) *m* semer

pêling *m* basamak ~ **bi** ~ basamak basamak

pêlî (I) *fiz/rd* dalgalı (belli dalga boylarını alabilen) * **radyoya sê pêlî** üç dalgalı radyo

pêlî (II) *m* basma ~ **aqilê xwe kirin** *argo* aklı bokuna karışmak ~ **dafikê kirin** tuzağa düşmek ~ **darê rizî bike, dar bi xwe dernaxe** karda gezip izini belli etmemek ~ **darê rizî dike bi xwe dernaxe** karda gezip izini belli etmemek ~ **darê rizî dike di binî de naşikê** karda gezip izini belli etmemek ~ **darê (an jî textê) rizî kirin** çürük tahtaya basmak ~ **gazê kirin** gaza basmak ~ **kirin** basmak **(...) kirin 1)** -e basmak (bir şeye basmak) * **pêlî bişkojê bike** düğmeye bas **2)** -e basmak, ihlal etmek ~ **(yekî) kirin 1)** (birini) hiçe saymak, ona rağmen bir şey yapmak **2)** onurunu ayaklar altına almak **3)** (birinin) kuyruğuna basmak ~ **mala cinan kirin** esmayı üstüne sıçratmak, belâyı şanına sarmak ~ **pêlika gazê kirin** gazlamak, gaza basmak ~ **rêça (yekî) kirin** sırtı sıra ~ **şerefa (yekî) kirin** onurunu kırmak (veya rencide etmek) ~ **tetikê kirin** tetiğe basmak (tetiğe dokunmak veya tetiği çekmek) ~ **tûşan kirin** tuşlamak

pêlîke *m* merdiven

pêlîkirin *m* 1. basma 2. çiğneme (sayıp takmama) 3. çiğneme, ihlal etme

pêlî kirin *l/gh* 1. basmak * **pêlî çîmenan mekin** çimenlere basmayınız 2. çiğnemek (sayıp takmamak, (sayılması gereken bir şeyi saymamak, takmamak) 3. çiğnemek, ihlal etmek

pêlîn *m* dalgalanma

pêlîn *l/ngh* dalgalanmak * **ber bi asoyê ve dipêliya** ufuğa doğru dalgalanıyordu

pêlînan *m* ayakla basma

pêlînan *l/gh* ayakla basmak * **pêlîna rawert** basıp geçti

pêlî nisîbê xwe kirin *l/bw* kısmetini ayağıyla tepmek

pêlî qismetê xwe kirin *l/bw* kısmetini ayağıyla tepmek

pêlîstik *m* 1. oyuncak 2. *rd/nd* kukla (kendi istek ve kararıyla iş görmeyen, başkasının etkisinde olan)

pê lîstin *bnr* pê leyîstin

pêlîstok *m* oyuncak

pêlkirin *m* eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme)

pêl kirin *l/gh* eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek)

pêl lê xistin *l/gh* yalmak

pêlpelik *m* basamak

pêlpêlan *m* dalgalanma

pêlpêlandin *m* dalgalandırma

pêlpêlandin *l/gh* dalgalandırmak

pêlpêle *m* 1. dalga 2. hare

pêlpêledar *rd* hareli

pêlpêledarbûn *m* harelenme

pêlpêledar bûn *l/ngh* harelenmek

pêlpêledarkirin *m* harelendirme

pêlpêledar kirin *l/ngh* harelendirmek

pêlpêle lê xistin *l/bw* harelenmek

pêlpêlî *rd* 1. dalgalı 2. dalgalı (dalga dalga görülen) 3. hareli, menevişli * **çavê pêlpêlî** hareli göz

pêlpêlîbûn *m* 1. dalgalanma 2. harelenme, menevişlenme

pêlpêlî bûn *l/ngh* 1. dalgalanmak 2. harelenmek, menevişlenmek

pêlpêlîn *m* dalgalanma

pêlpêlîn *l/ngh* dalgalanmak

pêlpêlkî *rd* 1. dalgalı (dalga dalga görülen) 2. *mec* gelgitli, istikrarsız kimse

pêlpêlok (I) *rd* 1. dalgalı, dalga dalga 2. *mec* istikrarsız, kararsız (kimse) **ji ~an metirse, ji nermnermokan bitirse** sert görünenden değil yumuşak görünenden çekinmek lazım

pêlpêlok (II) *m* basamak
pêlpêlokî *rd* **1.** dalgalıca **2.** *mec* gelgitli, istikrarsız, kararsız (kimse
pêlpîne *bot/m* semiz otu
pêlrakirin *m* dalgalandırma
pêl rakirin *l/gh* dalgalandırmak
pêlşikên *m* dalgakiran * **pêlşikêna benderê** limanın dalgakıranı
pêlû *m* göz kapağı
pêlût *m* göz kapağı
pêlwergir *m* anten
pêlweş *fiz/m* **1.** verici **2.** radyo (elektrik dalgalarının özelliğinden yararlanarak seslerin iletilmesi sistemi)
pêma *m* kalıt, miras
pêmahî *bnr* pêmayî
pêman *m* **1.** -e kalma **2.** -e kalma (görevi veya yetkisi içinde olma, düşme) **3.** -e kalma (yetinme) **4.** -e kalma (olumsuz olarak; oluşma, meydana gelme) **5.** -e kalma, var olma, süresi olma **6.** kıvamında olmama
pê man *l/ngh* **1.** -e kalmak * **xanî bi te maye** ev sana kalmış * **dinya bi te maye** dünya sana kalmış **2.** -e kalmak (görevi veya yetkisi içinde olmak, düşmek) * **ev kar bi te ma?** bu iş sana mı kaldı? **3.** -e kalmak (yetinmek) * **bi lêdanê tenê nema, çêr û bêçarî jî pê dikirin** dayak atmakla kalmadı, küfürler de savuruyordu **4.** -e kalmak (olumsuz olarak; oluşmak, meydana gelmek) * **rewşa ku em rast lê hatin tenê bi bûyera Şêx Receb nema** karşılaştığımız vaziyet sadece Şeyh Recep vakasıyla kalmadı **5.** -e kalmak, var olmak, süresi olmak * **bi xwarinê maye** yemeğe daha var **6.** kıvamında olmamak
pê man heyirîn *l/bw* ne yapacağını şaşırmak
pêmayî *m* **1.** kalıt, miras **2.** kalıntı
pêmayîn *m* **1.** -e kalış **2.** -e kalış (görevi veya yetkisi içinde olma, düşme) **3.** -e kalış (yetinme) **4.** -e kalış (olumsuz olarak; oluşma, meydana gelme) **5.** -e kalış, var olma, süresi olma **6.** kıvamında olmama
pêmen *rd* mahrum, yoksun ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **kirin** mahrum etmek, yoksun bırakmak ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **man** mahrum kalmak, yoksun kalmak
pêmende *rd* mahrum, yoksun
pêmenî *m* yoksunluk, mahrumiyet
pêmijûlbûn *m* **1.** uğraşma, meşgul olma, iştigal etme **2.** uğraşma (bir işi başarmaya çalışma) **3.** uğraşma (bir iş üzerinde sürekli çalışma) **4.** uğraşma, eğilme (bir işi önemseyip ele alma) **5.** uğraşma (zamanını bir işe verme durumunda kalma) **6.** ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma) **7.** faaliyette bulunma **8.** vakit geçirme, oyalanma
pê mijûl bûn (I) *l/bw* **1.** uğraşmak, meşgul olmak, iştigal etmek * **wextê min ê ku ez dê bi van karan re mijûl bibim nîn** e benim bu işlerle uğraşacak vaktim yok **2.** uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **zarok pê mijûl dibû ku cixare bi berxikê bide kişandin** çocuk kuzuya sigara içmeye uğraşıyordu **3.** uğraşmak (bir iş üzerinde sürekli çalışmak) * **ez çi qas pê mijûl bûm jî ez bi ser neketim** ne kadar uğraştıysamda beceremedim **4.** uğraşmak, eğilmek (bir işi önemseyip ele almak) **5.** uğraşmak (zamanını bir işe verme durumunda kalmak) * **bese camêr, ma em dê êdî bi te mijûl bibin?** be adam yeter, senle mı uğraşacağız? **6.** ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak) * **wexta lîsevê ez bi werzîşê mijûl bûm** lisede sporla ilgilendim **7.** faaliyette bulunmak * **partiyên siyasî nikarin bi çalakiyên sendîkayî mijûl bibin** siyasi partiler sendikal faaliyette bulunmazlar **8.** vakit geçirmek, oyalanmak
pê mijûl bûn (II) *l/bw* **1.** konuşmak, sohbet etmek (bir konuda karşılıklı konuşmak) **2.** -den konuşmak, -den bahsetmek (veya sözetmek) **3.** haletmeye çalışmak, çözüm bulmaya çalışmak, (bir şeye çözüm bulmak için konuşmak)
pêmijûlî *m* **1.** uğraş **2.** oyalanma
pê mijûl kirin *l/bw* uğraştırmak
pêmik *rd* sakar, beceriksiz
pêmikî *m* sakarlık, beceriksizlik
pê mirad kirin *l/bw* (bir şeyden) kâm almak
pê mînan *l/ngh* -e benzemek * **ev ê hanê bi min mînaye** bu bana benziyor
pê muferih bûn *l/bw* **1.** ferahlanmak, ferahlık duymak **2.** açılmak, ferahlanmak açılma (sıkılması, çekinmesi, tutukluğu kalmamak)
pên *m* **1.** tekme **2.** vuruş * **pêna azadiya yekser** serbest vuruş ~**a goşe** *sp* köşe atışı ~**a serbest a yekser** *sp* serbest vuruş
pêna cot *sp* çift vuruş
pênandin *m* basma
pê nandin *l/gh* basmak * **pê li hêkan nanda** yumurtalara bastı
pênas *m* **1.** tanım **2.** tarif (bir işin yapılış yöntemini açıklama, belirtme) **3.** tarif, tanım (bir şeyin bulunduğu yeri, çevre ile ilgisini belirterek açıklama) **4.** kimlik, cüzdan, hüviyet, paso, kimlik belgesi **5.** unvan **6.** mahles ~**a neteweyî** ulusal kimlik
pêna serbest *sp/nd* vuruşu (veya atışı), serbest atış, frikik
pênasî *m* **1.** tanı **2.** tanıtım
pênaskî *h* mahles olarak
pênaw *m* uğur
pênayêbawerkirin *rd* inanılmaz
pênc *n* **1.** beş (5, V) **2.** *rd* beş (dörtten bir fazla) **(yekî)** ~ **pere** beş paralık (biri) * **yekî pênc pereyê dera hanê ye** beş paralık bir

herif ~ **pere jê çêtir bûn** boka nispetle tezek amberdir ~ **pere nestendin** (an jî **negirtin**) beş para almamak ~ **qiruş nake** metelik etmez ~ **qiruş nestendin** (an jî **negirtin**) beş para almamak ~ **qurişan bidiyê heft neqilan kumê xwe hildiavêje** on paraya on takla atar ~ **sehker (sehek** an jî **hest)** beş duyu ~ **wext nimêj** beş vakit namaz
pêncal *mat/m* beşgen
pêncane *wj/m* **1.** beşli, muhammes **2.** beşli (halk edebiyatında üçlemeli bir bende aynı ölçüde iki dizenin eklemisiyle oluşan manzume) **3.** beşlik
pêncanekirin *m* beşleme (bir şeyin sayısını beşe çıkarma)
pêncane kirin *l/gh* beşlemek (bir şeyin sayısını beşe çıkarmak)
pêncanekirî *wj/m* beşleme, tahmıs
pêncanî *rd* beşlik (beş tane alabilen, beşi birarada) * **cezweyê pêncanî** beşlik cezve
pêncbare *nd* beş kat
pêncberane *m* beştaş oyunu
pênccarî *rd* beşleme (bir işi beş kez yapma)
pênccarîkirin *m* beşleme
pênccarî kirin *l/gh* beşlemek (bir işi beş kez yapmak)
pêncçik *mat/m* beşgen
pêncek *nd* beşte bir
pêncem *rd* beşinci
pêncemîn *rd* beşinci
pêncepênc *rd* beşer, beşer beşer * **sêvan pêncepênc bide wan** elmaları onlara beşer beşer ver
pêncêk (I) *m* **1.** pencik (savaş esirlerinden asker yetiştirmek için ayırılan beşte bir oranın) **2.** pencik (kölelik belgesi)
pêncêk *nd* **1.** beşte bir **2.** *mzk/m* kuintet
pêncgah *mzk/m* pençgâh
pêncgîsnî *rd* beşleme (bir iş beş kez yapılmış olan)
pêncgîsnîkirin *m* beşlemek (bir işi beş kez yapma)
pêncgîsnî kirin *l/gh* beşlemek (bir işi beş kez yapmak)
pêncgoşe *mat/m* beşgen
pêncik (I) *m* beştaş oyunu
pêncik (II) *n* pençe
pênciyanî *m* ellilik (içinde elli tane bulunan)
pênciyem *rd* ellinci
pênciyemîn *rd* ellinci
pêncî *n* **1.** elli (50, L) **2.** *rd* elli (kırk dokuzdan bir artık) **3.** *mec* kırk (pek çok) * **pêncî car çû û hat** kırk sefer gitti geldi **(li)** ~ **cihê din gerîn** doksan (veya kırk, seksen) kapının ipini çekmek ~ **derî vekirin** seksen kapının ipini çekmek **li** ~ **malî gerîn** kırk kapının ipini çekmek ~ **sal** kırk yıl (çok uzun bir süre) ~ **sal e** kırk yıllık (çok eski, köklü)
pêncî libî *nd* ellilik (içinde elli tane bulunan)
pêncî pêncî *rd* ellişer
pêncî salî *m* ellilik (elli yaşında)
pêncîwanî *m* ellilik (içinde elli tane bulunan)
pênckevirk *n* beştaş oyunu
pêncla *mat/m* beşgen
pênc libî *rd* **1.** beşli, beşizli **2.** beşlik (beş tane alabilen, beşi birarada)
pêncmend *rd* beşli (üzerinde beş işareti bulunan kâğıt, veya pul)
pêncok *nd* beştaş
pêncoke *nd* beştaş, beştaş oyunu
pênco pênco *rd* beşer, beşer beşer
pênc pere *nd* beşlik (beş lira)
pênc qiruş *nd* beşlik (beş kuruş)
pêncşem *m* perşembe
pêncûdu *n* pencüdü (tavla oyununda)
pêncûsê *n* pencüse (tavla oyununda)
pêncûyek *n* pencüyek (tavla oyununda)
pêncwîk *rd/nd* beşiz
pêneanîn *m* **1.** sonunu getirememe **2.** (birini) yarı yolda bırakma **3.** dikiş tutturmama (bir işte veya bir yerde herhangi bir sebeple uzun süre kalmama)
pê neanîn *l/gh* **1.** sonunu getirememek **2.** (birini) yarı yolda bırakmak **3.** dikiş tutturmamak (bir işte veya bir yerde herhangi bir sebeple uzun süre kalmamak)
pênebawer *rd* güvenilmez
pê nebûn *l/ngh* beceremekek, beceriksiz olmak * **ez êdî kal bûme, nêçîr bi min nabe** ben artık yaşlanmışım, avı beceremem
pêneewle *rd* gövenilmez
pêneewletî *m* güvensizlik
pênegirtin *bj/m* bağışıklık
pênegirtî *bj/rd* bağışık
pê nehisandin *l/gh* **1.** sezdirmemek, duyurmamak **2.** saklamak (gizli tutmak, duyurmamak)
pênekaribûn *m* **1.** baş etmeme, gücü yetmeme **2.** elden gelmeme
pê nekarîn *l/ngh* **1.** baş etmemek, gücü yetmemek **2.** elden gelmemek
pê neketin *l/ngh* **1.** yakışmamak, yama gibi durmak **2.** yakışık almamak, çirkin kaçmak **3.** uygun düşmemek
pêneketî *rd* **1.** yakışıksız, yaraşıksız **2.** eğreti (uyumsuz, yakışmamış) * **îçlikî pêneketî lê bû** gömleği üstünde eğreti duruyordu **3.** çirkin * **ev celeb libat ji bo jineke binamûs, tiştên pêneketî ne** bu davranışlar namuslu bir kadın için çirkin şeylerdir
pêneketîbûn *m* **1.** yakışıksızlık, yaraşıksızlık **2.** eğretilik **2.** yakışıksız olma **4.** eğreti olma
pêneketî bûn *l/ngh* **1.** yakışıksız olmak **2.** eğreti olmak
pê nexweş bûn *l/bw* **1.** (biriyle) hamile olmak **2.** hoşuna gitmemiş olmak
pêneyirîn *m* acınma
pêneyirîn *rd* acınmak

pênezan *rd* **1.** bilgisiz, vukufsuz **2.** yabancı (bir konuda bilgisi tecrübesi olmayan) * **ez pênezanê vî karî me** ben bu işin yabancısıyım
pêngav *m* **1.** adım (bir adımda alınan yol, bu uzunluk 73 cm sayılır) **2.** adım, girişim, hamle, atılım ~ **avêtin 1)** adım atmak, girişmek, teşebbüse geçmek (bir işe ilk kez girişmek) **2)** atılım yapmak ~**a xwe neavêtin (cihekî)** (bir yere) adım atmamak
pêngavavêj *rd/nt* hamleci
pêngavavêtin *m* hamle etme (veya yapma)
pêngav avêtin *l/ngh* hamle etmek (veya yapmak)
pêngavker *rd* atılımcı
pênijandin *m* uyuklatma
pênijandin *l/gh* uyuklatmak
pênijîn *m* uyuklanma
pênijîn *l/ngh* uyuklamak
pê nikaribûn *l/ngh* baş etmemek, gücü yetmemek
pênivîs *m* kalem
pê nizanî *h* bilmeyerek, bilmeden
pênîr *bnr* penêr
pênîş *m* pusula
pênîşandan *m* **1.** (birine) gösterme **2.** (birine) öğretme
pê nîşan dan *l/bw* **1.** (birine) göstermek **2.** (birine) öğretmek
pênîşandêr *m* gösterici, projektör (projeksiyon aleti)
pênûs *m* **1.** kalem **2.** kalem (yazı, yazarlık) * **bi pênûsa xwe, xwe didebirîne** kalemiyle geçiniyor **3.** *nd/nt* kalem (yazar) ~ **kişandin serê** (üstüne) kalem çekmek ~ **tûj kirin** kalem açmak ~ **xebitandin** kalem oynatmak (yazı yazmak)
pênûsa hibrî *nd* dolma kalem
pênûsa rêjiyî *nd* kurşun kalem
pênûsa rijî *nd* kurşun kalem
pênûsa zirîçî *nd* kurşun kalem
pênûsdank *m* kalemlik
pênûsgêç *m* tebeşir
pênûsjen *nd/nt* kalemşör
pênûskêş *nd/nt* kalemşör
pênûsrejî *m* kara kalem
pênûsşor *nd/nt* kalemşor
pênûsşorî *m* kalemşorluk
pênûstraş *m* kalemtıraş
pênûszirîç *nd* kurşun kalem
pê pal dan *l/lb* kaykıltmak
pêpan *rd* **1.** düztaban **2.** yürümesini bilmeyen **3.** iri ayaklı **4.** taraklı (ayak)
pêpanî *ant/m* **1.** düz taban **2.** *rd* düz taban
pêpantî *m* düz tabanlık
pê papo kirin *l/bw* **1.** oyalamak, avutmak **2.** vakit kazanmak
pêpar *rd* oğur, kadem
pêpask *m* atlama taşı
pêpaşk *m* çelme ~ **avêtin (yekî)** (birine) çelme atmak (veya takmak) ~ **avêtin ber (yekî)** (birine) çelme atmak (veya takmak), çelmelemek, bağdalamak, ayağına çelme takmak
pêpaşkavêtin *m* **1.** çelme atma, çelme takma **2.** *sp* çangal, çelme (güreşte)
pêpaşk kavêtin *l/gh* çelme atmak, çelme takmak
pê paxav kirin *l/bw* (birini) takmak, ilgi göstermek
pêpaxêl *n* kızak ayağı
pêpehn *ant/m* **1.** düz taban **2.** *rd* iri ayaklı **3.** *rd* taraklı (ayak)
pêpelan *m* basamak, seyar merdiven
pêpelank *m* seyar merdiven
pêpeling *m* basamak ~ **bi** ~ basamak basamak
pêpelînk *bnr* pêpeling
pêpelk *m* merdiven
pêpelok *m* basamak
pêpelûk *m* basamak * **pêpelûka nêrdewanê** merdiven basamağı ~ **bi** ~ basamak basamak
pêpence *m* tahterevali ~ **qilince** tahterevali inip kalkarken söylenen tekerleme
pêpend *n* ayak bağı
pêperisîn *m* -e tapınma
pê perisîn *l/ngh* -e tapınmak
pêpes *m* basma ~ **kirin** basmak
pêpesbûn *m* **1.** basılma **2.** tepelenme
pêpes bûn *l/ngh* **1.** basılmak **2.** tepelenmek
pêpesbûyîn *m* **1.** basılış **2.** tepeleniş
pêpesinîn *m* (biriyle) övünme, iftihar etme
pê pesinîn *l/ngh* (biriyle) övünmek, iftihar etmek * **em bi te pesinîn** seninle övündük
pêpesk *n* atlama taşı
pêpeskirin *m* **1.** basma, ayakla basma (depikleme) **2.** basma **3.** tepme, tepeleme (üzerine basarak sıkıştırma) **4.** ezme **5.** çiğneme (sayıp takmama) **6.** çiğneme, ihlal etme
pêpes kirin *l/gh* **1.** basmak, ayakla basmak (depiklemek) * **çîmenan pêpes mekin** çimenlere basmayınız **2.** basmak **3.** tepmek, tepelemek (üzerine basarak sıkıştırmak) **4.** ezmek **5.** çiğnemek (sayıp takmamak) **6.** çiğnemek, ihlal etmek * **qanûn pêpes kirin** kanunları çiğnemek
pêpeskirî *rd* **1.** basılmış, tepiklenmiş olan **2.** ezik, çiğnenmiş
pêpest *m* sıkmaç
pêpetî *rd* yalın ayak
pêpêwendîdar *rd* **1.** ilgili **2.** ilintili
pê pêwendîdar bûn *l/bw* ilgilenmek, ilgi duymak
pêpik (I) *n* pati, ayak
pêpik (II) *m* basamak
pêpilang *m* basamak
pêpilanik *m* basamak
pêpiling *m* basamak
pêpince *m* tahtarevali

pêping *m* basamak
pêpirik *m* merdiven
pêpirk *m* yeni uçmaya başlayan kanatlıların kanat ve ayaklarıyla beraber uçmaya yeltenme
pêpizivîn *m* (birine) arkasını dayama (birinin koruyuculuğuna güvenme)
pê pizivîn *l/ngh* (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek)
pêpîk *m* düdük
pêpîng *m* eşik (kapı eşiği)
pê pîs bûn *l/bw* kirlenmek (onuru lekelenmek)
pê pîs kirin *l/bw* lekelemek, kirletmek (onuruna, namusuna zarar verecek bir bir suç yüklemek)
pêpilke *m* basamak
pêping *m* **1.** eşik, kapı eşiği **2.** basamak
pêpling *m* basamak
pêplûk *bnr* pêpelûk
pêq *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
pêqaîl *rd* **1.** benimsemiş, kabullenmiş olan **2.** yetinmiş, razı gelmiş olan
pêqaîlbûn *m* **1.** benimseme, kabulenme **2.** yetinme, kanıklanma, razı gelme
pê qaîl bûn *l/bw* **1.** benimsemek, kabulenmek **2.** yetinmek, kanıklanmak, razı gelmek
pê qaîl nebûn *l/bw* **1.** az bulmak, azımsamak **2.** bunmak * **me çi anî pê qaîl nebû** ne getirdikse bunmadı
pêqayîl *bnr* pêqaîl yetinmiş, kanaat getirmiş olan
pê qayîl bûn *bnr* pê qaîl bûn
pêqazk *bot/m* kaz ayağ (Chenopodium)
pê qedandin *l/gh* ile bitirmek
pê qedîn *l/ngh* **1.** ile bitmek **2.** gücü yetmek, imkanları el vermek * **ev yek tenê bi min naqede** buna gücüm yetmiyor **3.** elinden gelmek (bir kişi ağırlığını koyduğunda yapabileceği şey)
pê qeneat kirin *l/bw* -e kanaat etmek
pê qerf kirin *l/bw* (birini) alaya almak
pêqijik *zo/n* saksağan büyüklüğünde bir av kuşu
pê qinyat anîn *l/bw* **1.** -e kanaat etmek **2.** atıştırmak (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırmak) * **heta ku xwarin hazir dibe qinyata xwe bi nan û penêr bîne** yemek hazırlanıncaya kadar biraz ekmek peynirle atıştır
pê qinyat bûn *l/bw* **1.** -e kanaat etmek **2.** açlığini yatıştırmak (veya bastırmak)
pê qinyat kirin *l/bw* **1.** kani olmak **2.** açlığini yatıştırmak (veya bastırmak)
pê qîma xwe anîn *l/bw* kifaflanmak (çok az bir şeyle yetinmek)
pê qure bûn *l/bw* (birine) gurur gelmek
pêr (I) *nd* evvelki gün, evelisi gün, önceki gün
pêr (II) *nd* **1.** görgü * **pêr tê de tune** görgüsüzün teki **2.** düzen, nizam * **bêpêr û pergal** düzensiz, dağınık
pêr (III) *rd* ön (bir şeyin ön tarafı) * **ji pêr re** ön taraftan
pêr (IV) *bnr* pêr û mêzîn
pêrabûn *m* **1.** birlikte olma **2.** birliktelik, beraberlik
pê rakişîn *l/ngh* yıkılmak
pêrar *nd* evelki yıl, önceki yıl
pêratî *m* **1.** birliktelik, beraberlik **2.** refakat
pêrayîbûn *m* beğenme
pê rayî bûn *l/bw* beğenmek * **bi kincê min rayî nebû** elbiselerimi beğenmedi
pêrazî *rd* razı, kanaat getirmiş olan
pêrazîbûn *m* **1.** rıza gösterme, razı gelme, kanıklanma **2.** yetinme, kanaat, doyum
pê razî bûn *l/bw* rıza göstermek, razı gelmek, kanıklanmak **2.** yetinmek, kanaat etmek
pê razî nebûn *l/bw* göz yummamak, hoş görmemek
pêrbest *rz/m* edat
pêrçenk *zo/m* yarasa (Vespertilio)
pêrçêm *zo/m* yarasa (Vespertilio)
pêrçîs *ast/m* müşteri yıldızı
pê re (I) *c* onda, şunda * **pereyê min pê re ma** benim param şunda kaldı
pê...re (II) *d/g* **1.** ile (birlikteliği verir) * **lawik bi hevalê xwe re hat** çocuk arkadaşıyla geldi **2.** ile beraber * **roj çû ava pê re dinya sar bû** güneşin batmasıyla beraber hava soğudu **3.** *h* elden (birinin aracılığıyla) * **min pere pê re şand** parayı elden yolladım
pê re (III) *h* **1.** anîden, hemen, birdenbire **2.** şakkadak, şıp diye * **pê re fehm kir** şıp diye anlayıverdi
pê re axiftin *l/bw* (biriyle) konuşmak
pêrebestî *rz/rd* bileşik
pê re bihartin *l/bw* geçinilmek * **jixwe ev ne ew mirov bûn ku mirov bi wan re bibihêre** hoş, zaten bunların hiç biri geçinilir insanlar değildi
pêrebûn *m* **1.** ile beraber olma, birlikte olma **2.** ilgilenme **3.** -de olmak
pê re bûn *l/bw* **1.** ile beraber olmak, birlikte olmak **2.** ilgilenmek **3.** -de olmak * **pere pê re bû** para ondaydı
pêreçêbûn *m* **1.** içine doğma (düşünce, hayal gibi şeyler için **2.** *mec* filizlenme
pê re çêbûn *l/bw* **1.** içine doğmak (düşünce, hayal gibi şeyler için) * **ramaneke nû bi min re çêbû** bende yeni bir fikir doğdu **2.** *mec* filizlenmek * **di nava dilê min de hestên nû bi min re çêbûn** içimde yeni duygular filizlendi
pê re çêkirin *l/bw* arada çıkarmak
pêreçûn *m* **1.** ile gitme, birlikte gitme **2.** (birine) refakat etme **3.** -e kapılma (su ya da rügâra kapılıp gitme)
pê re çûn *l/bw* **1.** ile gitmek, birlikte gitmek **2.** (birine) refakat etmek **3.** -e kapılmak (su ya da rügâra kapılıp gitmek)

pêreçûnk *sp/m* güreş
pê re danîn *l/bw* çeyiz dizmek, çeyiz vermek * **cihêz pê re danîne** ona çeyiz dizmişler
pê re eleqedar bûn *l/bw* **1.** (biriyle) alâkadar olmak, ilgilenmek **2.** (birine) yakınlık göstermek
pêrefser *lşk/n* başçavuş
pêrefserî *m* başçavuşluk
pê re gerîn *l/bw* birlikte olmak, berebar çıkmak (erkek ve kadın arasındaki ilişki için)
pê re girtin *l/bw* yuvarlanmak (ansızın, beklenmedik bir zamanda ölmek)
pê re gotin (I) *mzk/bw* eşlik etmek, refakat etmek
pê re gotin (II) *l/bw* adamak, nezretmek
pêreh *nd* iş hayvanı
pê reh berdan *l/bw* kökleştirmek
pê re hebûn *l/bw* **1.** kendisinde bulunmak, var olmak **2.** taşımak (duymak, hissetmek) * **hezkirina welêt bi min re heye** yurt sevgisi taşıyorum **3.** kaçık olmak, kafasının bir tahtası noksan olmak
pê re hevaltî kirin *l/bw* **1.** (biriyle) arkadaşlık etmek **2.** refakat etmek
pê re hêrs bûn *l/bw* (birine) kızmak, azarlamak
pê re kenîn *l/bw* **1.** (birine) gülmek **2.** *mec* (birine) yüz vermek
pê re ketin eksê *l/bw* (birine) inatlaşmak
pê re ketin rikê *l/bw* (birine) inatlaşmak, karşılıklı inatlaşmak
pê re kirin *l/bw* yapmak, muamele yapmak, davranmak * **ev çi ye ku te bi me re kiriye, nayê qebûlkirin** bu bize yaptığın kabul edilmez
pê re kirkitandin *l/bw* (biriyle) az da olsa geçinmek
pê re lepikîn *l/bw* ile uğraşmak
pê re li hev kirin *l/bw* (biriyle) geçinmek, geçinilmek (anlaşmak, uzlaşmak) * **ez nikarim bi tiralan re li hev bikim** ben tembellerle geçinemem * **jixwe ev ne ew mirov bûn ku mirov bi wan re li hev bike** hoş, zaten bunların hiç biri geçinilir insanlar değildi
pê re mijûl bûn *l/bw* ilgilenmek
pê re mijûl bûn *l/bw* (biriyle) sohbet etmek, muhabbet etmek
pê re neaxiftin *l/bw* konuşmamak
pê re negihîştin *l/bw* baş edememek
pê re nepeyiftin *l/bw* konuşmamak
pê re nericifîn *l/bw* hafiften almak
pêrepevçûn *m* (birine) kızma, azarlama, paylama
pê re pev çûn *l/bw* (birine) kızmak, azarlamak, paylamak
pê re peyîvîn *l/bw* (biriyle) konuşmak
pê re pêşbazî kirin *l/bw* kıyışmak
pê re qedandin *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak)
pê re qelp derketin *l/bw* (birine) ihanet etmek
pê re qelp gerîn *l/bw* (birine) ihanet etmek
pê re qise kirin *l/bw* (biriyle) konuşmak
pê re qise nekirin *l/bw* (biriyle) konuşmamak
pêreraketin *m* **1.** (biriyle) yatma **2.** (biriyle) yatma, yatıp kalkma (cinsel ilişkide bulunma)
pê re raketin *l/bw* **1.** (biriyle) yatmak **2.** (biriyle) yatmak, yatıp kalkmak (cinsel ilişkide bulunmak)
pê re rêstin *l/bw* geçinmek (anlaşmak, uzlaşmak)
pê re ricifîn *l/bw* özenip bezenmek
pê re rûniştin *l/bw* **1.** (biriyle) oturmak **2.** (biriyle) görüşmeye oturmak, görüşme masasına oturmak
pê re serî derketin *l/bw* (biriyle) baş edebilmek
pê re serî derxistin *l/bw* (biriyle) baş etmek
pê re strîn *mzk/bw* eşlik etmek, refakat etmek
pêreş *rd* uğursuz, çifteli
pê re şad bûn *l/bw* **1.** sevişmek **2.** sevişmek, aşk yapmak
pê re şer kirin *l/bw* **1.** (biriyle) kavga etmek, dövüşmek **2.** -e savaşmak
pê re şitexlîn *l/bw* (biriyle) konuşmak
pêreşî *m* uğursuzluk
pê re şor kirin *l/bw* (biriyle) konuşmak
pê re ta badan *l/bw* (biriyle) boy ölçmek
pêrew (I) *rd* bağlı, tabi
pêrew (II) *m* hayalet
pêrewî *m* bağlılık, bağımlı olma
pê re xayîn gerîn *l/bw* (birine) ihanet etmek
pê re xeber dan *l/bw* (biriyle) konuşmak
pê re xeber nedan *l/bw* (biriyle) konuşmamak
pêrexeyîdîn *m* (birine) kızma, çıkışma, azarlama, paylama
pê re xeyîdîn *l/bw* (birine) kızmak, çıkışmak, azarlamak, paylamak * **jinikên cîranan bi zarok re xeyidîn** komşu kadınları çocuğu payladılar * **keçik pir şûm bû, piçek pê re bixeyîde** çocuk pek şımardı, biraz azarlayıver
pê re yek bûn *l/bw* birlikte olmak
pêreyî *m* **1.** beraber olma, birlikte olma **2.** refakat
pêrenc *m* ücret (ayak teri, çekilen zahmet)
pêrgan *m* karşılama
pêrgandin *m* karşılatma
pêrgandin *l/gh* karşılamak
pêrginandin *l/gh* karşılamak
pêrgî *m* karşılama ~ (...) hatin karşılaşmak
pêrgîbûn *m* rastlama
pêrgî bûn *l/ngh* rastlamak
pêrgîhatin *m* rastlama
pêrgîhatin *l/ngh* rastlamak
pêrgîhevbûn *m* karşılaşma
pêrgî hev bûn *l/bw* karşılaşmak
pêrgîhevhatin *m* karşılaşma
pêrgî hev hatin *l/bw* karşılaşmak

pêrgî lê kirin *l/bw* (birini) karşılamak
pêrgîn *m* karşılama, karşılayış
pêrgîngeh *m* karşılama yeri
pêrgînî *m* karşılama
pêrgînî lê kirin *l/bw* (birini) karşılamak
pêrgîvan *nd/nt* karşılamacı
pêrgîvanî *m* karşılamacılık
pê rihet bûn *l/bw* iyileşmek
pêrist *m* **1.** fihrist, dizin, indeks (bir kitabın veya derginin kişi, konu, yer adı vb. bakımından içindekileri yer numarasıyla belirten ve eserin arkasında bulunan alfabetik liste) **2.** fihrist, dizin, indeks (belli bir konuda çıkan kitap ve dergideki yazılarla ilişkiyi sağlayan ve ayrı bir kitap veya süreli yayım biçiminde çıkan eser) **3.** fihrist, dizin, indeks (kitaplık, belge vb. için düzenlenen belli bir bilginin veya belgenin bulunduğu yeri gösteren düzenli liste)
pêristname *m* kaynakça
pêrkît *rz/m* önek
pêrkîta sade *rz* yalın önek
Pêrû *ast/nd* Terazi yıldızı
pêrû (I) *m* avize
pêrû (II) *m* hava savuran kanat
pêr û mêzîn *ast/nd* Terazi takım yıldızları
pêr û pergal *m* **1.** görgü **2.** düzen
pêrût *rd* **1.** yalın ayaklı **2.** donsuz, serseri
pêr û terazî *ast/nd* Terazi takım yıldızları
pêrûz *bnr* pîroz
pêsanî *m* kurgu, mefhume
pêsarkirin *m* soğutma, soğutuş (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olma)
pê sar kirin *l/bw* soğutmak (birine, bir yere veya bir şeye karşı duyulan sevgi ve ilginin yok olmasına sebep olmak)
pê sebir hatin *l/bw* ile avunmak, oyalanmak
pê sebra xwe anîn *l/bw* (biriyle veya bir şeyle) avunmak
pê sekinîn *l/ngh* **1.** birilerine) yardımı dokunmak * **çima kes bi te nasekine?** niye kimseye yardımın dokunmuyor? **2.** (kadın) kocasını istemek, sevmek
pêselmandin *m* **1.** belgelendirme **2.** *man* savı kanıtsama
pê selmandin *l/gh* **1.** belgelendirmek **2.** *man* savı kanıtsamak
pê selmandî *rd* mevsuk, doğruluğuna güvenilen
pêseqet *rd* ayağı sakat
pêserbilindbûn *m* (biriyle, bir şeyle) gurur duyma
pê serbilind bûn *l/bw* (biriyle, bir şeyle) gurur duymak * **em bi te serbilind in** seninle gurur duyuyoruz
pê serwext bûn *l/bw* -ile kavramak
pêsikan *m* çocuk edinme
pêsikandin *l/gh* çocuk edinmek
pêsintek *m* **1.** yayık sehpası ağaçları **2.** çadır kurmada kullanılan sırıklar
pêsirk *m* basamak
pêsivik *rd* ayağına çabuk, çevik, hızlı yürüyen
pê sixêf dan kirin *l/lb* sövdürmek
pêsîr *m* **1.** göğüs, meme **2.** bağır **3.** yaka * **bi pêsîra wî girt** yakasından tuttu ~ **dan (yekî)** meme vermek ~**a xwe bi dest re berdan** yaksını kaptırmak ~**a ebayê xwe bi hev xistin** kapatmak ~**a xwe jê filitandin** paçayı kurtarmak ~**a xwe jê weşandin** yakadan atmak ~**a xwe jê xelas kirin 1)** yakadan atmak **2)** yakayı kurtarmak (veya sıyırmak) ~**a xwe ji destê (yekî) xelas kirin** yakasını birinin elinden kurtarmak
pêsîrgir (I) *rd* iri göğüslü
pêsîrgir (II) *m* sutyen
pêsîrmezin *rd* göğüslü (iri kocaman memeleri olan)
pêsîrmezinî *rd* göğüslüce
pêsîrmezinokî *rd* göğüslüce
pêsîrtengî *m* dara düşme, , sıkışıklık ~ **lê çêbûn** darda kalmak, dara düşmek (zor duruma düşmek)
pêsîrvekirî *rd* göğsü açık
pêst *n* ten, cilt, deri
pê stendin *l/gh* ile satın almak
pêstirk *m* **1.** basamak **2.** merdiven
pê stirîn *l/ngh* sığınmak
pêstsor *rd* kızılderili
pêstûr *nd/nt* zorba
pêstûrane *rd* zorbaca
pêstûrî *m* **1.** baskı **2.** sıkıştırma, sık boğaz etme **3.** zorbalık ~ **ji gayê cot re namîne** kimsenin ahı kimseye kalmaz ~ **kirin** baskı yapmak, zorbalık yapmak ~ **lê kirin** sık boğaz etmek
pêstûrî kirin *l/gh* baskı yapmak, baskı uygulamak
pêstûrî lê kirin *l/bw* **1.** baskı uygulamak, sıkıştırmak **2.** üzerine varmak (baskı uygulamak)
pêsûj *m* lamba
pêsûs *m* **1.** ateş (vücut ısısı) **2.** kavurucu sıcaklık, yüksek ateş (hastalıkta) * **nexweş e, ar û pêsûs ketiyê dişewite** hasta, yüksek ateşi var
pêş-(I) *rz/nd* isiinden isim yapım öneki * **pêş+gotin** ön+söz
pêş (II) *nd* **1.** ileri, ön (geri karşıtı) **2.** ileri (bir şeyin ulaşılacak yönü) * **li pêş rê rast e** yolun ilerisi düz **3.** ileri (henüz gelmemiş zaman) **4.** *rd* ileri, ön (önde bulunan) * **qereqola li pêş** ileri karakol **5.** *rd* ileri (doğrusundan daha çok gösteren (saat) * **saet pênc deqîqe li pêş e** saat beş dakika ileridir **6.** *sp* ileri (temel duruşta ayak uçlarının gösterdiği yön)
pêş (III) *nd* **1.** ön (arka karşıtı) **2.** ön, ön yüz, alnaç (bir şeyin ön tarafı, ön yüzü) **3.** *rd* ön (benzerler arasında bakılan veya gidilen yönde olan) * **min li pêş şer dikir** ben önde savaşıyordum **4.** *der* pruva (geminin veya

sandalın ön tarafı, baş bölümü)
pêş (IV) *m* **1.** etek etek (giysinin belden aşağı kalan bölümü) * **ba lê da pêşa wê rakir** rüzgâr savurdu eteklerini kaldırdı **2.** etek, peş * **zarok di pêşa xwe de sunet kiriye** çocuğu peşinde sünnet ettirdi **3.** kucak (herhangi bir durumun veya şeyin sınırlarının arası, iç) * **di pêşa (yekî) de rûniştin** (birinin) kucağına oturmak * **kurik di pêşa xalê xwe de rûniştibû û nedixwest bê ba me** çocuk dayısının kucağına oturmuş, gelmek istemiyordu **4.** etek (dağ eteği) * **pêşa çiyê** dağ eteği **5.** kıyı, kenar * **di pêşa avê de berjê çû** su kenarı boyunca aşağışa doğru gitti **~a wê di ber de ye** eteği belinde **~ek pere tê dan** bir çuval parayla satın almak
pêş (V) *n* **1.** ileri gelen **2.** yakın akraba * **pêşên me ev in** yakın akrabamız bunlar
pêş (VI) *h* evvel, ilk, önceki * **dema pêş** evel zaman
pêş (VII) *nd* huzur, karşı, kat, ön
pêş (VIII) *nd* kadın cinsel organı
pê şa bûn *bnr* pê şad bûn
pêşadbûn *m* **1.** (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olma **2.** sevinme **3.** sevme, okşama **4.** (biriyle) eğlenme **5.** sevişme
pê şad bûn *l/bw* **1.** (bir kimseyle veya şeyle) mutlu olmak **2.** sevinmek **3.** sevmek, okşamak * **em hinek bi kurikê şa bûn** çocuğu biraz okşadık **4.** (biriyle) eğlenmek **5.** sevişmek
pêşadkirin *m* sevindirme
pê şad kirin *l/bw* sevindirmek
pêşagahî *m* ön belirti
pêşaheng *rz/m* ön uyum
pêşajo *nd/nt* **1.** öncü, önder **2.** öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta)
pêşajotî *m* önderlik ~ kirin önderlik etmek
pêşamadeyî ön hazırlık
pêşan *m* gösterme ~ **dan** göstermek **~a siwariyan** atlı gösteri, fantazya
pêşanazbûn *m* **1.** (biriyle, bir şeyle) gururlanma, gurur duyma, iftihar etme **2.** (biriyle) övünme * em bi te şanaz bûn seninle övündük
pê şanaz bûn *l/bw* **1.** (biriyle, bir şeyle) gururlanmak, gurur duymak, iftihar etmek **2.** (biriyle) övünmek * em bi te şanaz bûn seninle övündük
pêşandan *m* **1.** gösterme **2.** sergileme **~a balkêş** *m* ilgi çekici gösteri, atraksiyon **~a fîlman** film gösterimi
pêşan dan *l/gh* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) **2.** sergilemek
pêşandar *nd/nt* sergileyici
pêşandayîn *m* **1.** gösterme **2.** sergileyiş
pêşande *m* **1.** gösteri **2.** gösteri, gösterim (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi) **3.** gösteri, sergi ~ **ya asmanî** hava gösterisi
pêşander (I) *nd/nt* **1.** gösterici, sergici, sergileyici **2.** *psî* göstermeci, teşhirci **3.** *rd* gösterici (gösterme özelliği bulunan)
pêşander (II) *nd/nt* önder
pêşanderî (I) *m* **1.** göstericilik, sergicilik, sergileyicilik **2.** *psî* göstermecilik, teşhircilik **3.** *rd* göstericilik
pêşanderî (II) *m* önderlik
pêşandeyî *rd* görsel
pêşandin *m* **1.** gösterme **2.** sergileme **3.** takdim etme
pêşandin *l/gh* **1.** göstermek **2.** sergilemek **3.** takdim etmek
pêşandî *rd* sergin
pêşane (I) *m* sergi ~ **vekirin** sergi açmak
pêşane *man/m* **1.** öncül, mukaddem **2.** *sos* öncül, mukaddem
pêşanek *m* işaret parmağı * **tiliya pêşanekê** işaret parmağı
pêşaner *nd/nt* **1.** gösterici, sergici, sergileyici **2.** *psî* göstermeci, teşhirci
pêşanerî *m* **1.** göstericilik, sergicilik, sergileyicilik **2.** *psî* göstermecilik, teşhircilik
pêşangeh *m* **1.** sergi **2.** sergi evi, galeri (teşhir salonu)
pêşangehvan *nd/nt* galerici
pêşangehvanî *m* galericilik
pêşanî (I) *m* gösterme
pêşanî (II) *m* öncelik
pêşanî (III) *m* **1.** gösterme **2.** gösterim, gösteri (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi) * **pêşaniya fîlman** film gösterisi **3.** gösteriş (yapay davranış) ~ **(yekî) kirin** (birine) göstermek
pêşanîdan *m* gösterme
pêşanî dan *l/gh* göstermek
pêşanîk *m* perçem
pêşanîkar *nd/nt* **1.** gösterici **2.** göstermeci, teşhirci
pêşanîkarî *m* **1.** göstericilik **2.** göstermecilik, teşhircilik
pêşanîker *nd/nt* **1.** gösterici (gösterme özelliği bulunan) **2.** göstermeci, teşhirci
pêşanîkirin *m* gösterme
pêşanî kirin *l/gh* göstermek
pêşasêgeh *m* ön savunma mevzisi
Pêş Asya *nd* Ön Asya
pêşawa *nd/nt* lider, önder
pêşawatî *m* önderlik, liderlik
pêşawe *bnr* pêşawa
pêşawer *nd/nt* selef
pêşbar *n* yaylaya önde gidin yükçü
pêşbaz *nd/nt* **1.** yarışçı **2.** yarışmacı
pêşbazî *m* **1.** yarış **2.** yarışma **3.** rekabet ~ **kirin 1)** yarış etmek yarış yapmak **2)** rekabet yapmak ~ **pê dan kirin** yarıştırmak
pêşbazîkirin *m* **1.** yarışma **2.** karşılaşma **3.** ölçüşme, yarışma
pêşbazî kirin *l/gh* **1.** yarışmak **2.** karşılaşmak **3.** ölçüşmek, yarışmak

pêşbazîtî *m* yarışçılık
pêşbend *rz/m* önek
pêşber (I) *nd* gelecek, ati
pêşber (II) *nd* **1.** karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin önü, esas tutulan yüzünün ilerisi) * **li pêşberî min mesekine** karşımda durma **2.** karşı, ön (bulunan yere göre önde, ileride o-lan) * **keçên taxa pêşber** karşı mahallenin kızları * **mala li pêşber** öndeki ev **3.** *h* karşı (yüzünü bir yöne doğru çevirerek) **4.** karşılık, mukabil **5.** karşı, huzur * **ez li pêşberî we vê dibêjim** sizin huzurunuzda bunu söylüyorum
pêşber (III) *nd/nt* rehber, kılavuz
pêşber (IV) *nd* ilk olgunlaşan meyve veya sebze
pêşberî (I) *m* rehberlik, kılavuzluk
pêşberî (II) *m* karşılık
pêşberîhev *rd* **1.** karşı karşıya olan **2.** *m* yüzleşme
pêşberîhevbûn *m* yüzleşme, yüzyüze gelme
pêşberî hev bûn *l/bw* yüzleşmek, yüzyüze gelmek
pêşberîhevkirin *m* yüzleştirme
pêşberî hev kirin *l/bw* yüzleştirmek
pêşbez *nd/nt* **1.** yarışçı **2.** yarışmacı
pêşbezî kirin *l/gh* **1.** yarış yapmak **2.** yarışmak, yarışma yapmak
pêşbezîkirin *m* **1.** yarış yapma **2.** yarışma, yarışma yapma
pêşbezîn *m* **1.** yarış **2.** yarışma
pêşbijartin *m* ön seçim
pêşbijartî *rd* ön seçimli seçilmiş olan
pêşbir (I) *nd/nt* **1.** yarışçı **2.** yarışmacı
pêşbir (II) *nd/nt* **1.** öncü **2.** ön kesici
pêşbirî (I) *m* **1.** yarışçılık **2.** yarışmacılık
pêşbirî (II) *m* ön kesme
pêşbirk (I) *m* **1.** yarış * **pêşbirka çekan zindî dike** silahlanma yarışını canlandırıyor **2.** yarışma **3.** yarış, rakabet ~ **kirin** yarış etmek ~ **pê dan kirin** yarıştırmak ~**a bedewiyê (ciwaniyê** an jî **xweşikbûnê)** güzellik yarışması ~**a keştiyên bibabirk (bibavan** an jî **bixêlî)** yelken yarışı ~**a werzîşê** (an jî **sporê)** spor yarışması
pêşbirk (II) *nd* önü kesilmiş, set çekilmiş
pêşbirke *m* yarış
pêşbirkîkirin *m* yarışma, yarış yapma
pêşbirkî kirin *l/gh* yarışmak, yarışma yapmak
pêşbîn *rd* **1.** ileri görüşlü **2.**ön görülü
pêşbînî *m* **1.** ileri görüşlülük **2.** öngörülülük **3.** öngürü, tahmin
pêşbînîtî *m* **1.** ileri görüşlülük **2.** öngörülülük
pêşbîr *m* erek, gaye, hedef
pêşcênîk *m* alın çıkıntısı
pêşçav *nd* göz önü, yakın yer, göz önünde
pêş çavan kirin *l/bw* göstermek
pêşçavk *m* gözlük
pêşçavkirin *m* gözler önüne serme
pêş çav kirin *l/bw* gözler önüne sermek
pêşçêbûn *biy/m* ön oluş, ön oluşum
pêşçêkerî *rz/m* ön türeme, protez
pêşçûnî *m* karşılama
pêşçûnî kirin *l/gh* karşılaşmaya gitmek
pêşdaçek *rz/m* ön edat
pêşdan (I) *rz/m* önek
pêşdan (II) *m* gösterme
pêşdan *l/gh* göstermek
pêşdaniya hevedudanî *rz/nd* bileşik önek
pêşdaniya sade *rz/nd* yalın önek
pêşdanî (I) *rz/m* önek
pêşdanî (II) *m* öneri, proje
pêşdanî (III) *m* gösteri
pêşdank *rz/m* önek
pêşdar *nd/nt* **1.** öncü (önde gidip haber ulaştıran kimse) **2.** *lşk* öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) * **hêzên me yên pêşdar** öncü güçlerimiz **3.** keşif kolu
pêşdaraz *rd* peşin yagılı, peşin hükümlü
pêşdarazî *m* ön yargı, peşin yagı, peşin hüküm
pêşdarî (I) *m* **1.** öncülük **2.** öncülük (askerlikte) ~ **kirin** öncülük etmek
pêşdarî (II) *m* gösterme
pêşdarî kirin *l/gh* göstermek
pêşdatir *rd* öncelikli
pêşdebirin *m* ilerletme
pêş de birin *l/bw* ilerletmek
pêşdebirî *rd* ilerletilmiş, geliştirilmiş
pêşdeçûn *m* **1.** ilerleme **2.** gidiş
pêşdehatin *m* **1.** gerçekleşme, meydana gelme **2.** atılım, hamle
pêş de hatin *l/bw* gerçekleşmek, meydana gelmek
pêşdehatî *rd* ilerlemiş, gelişmiş
pêşdem prematüre, vaktinden önce doğmuş olan
pêşdeng *rz/n* önses
pêşder *nd/nt* **1.** öncü **2.** öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) * **hêzên me yên pêşder** öncü güçlerimiz
pêşderî *m* **1.** öncülük **2.** öncülük (askerlikte) ~ **kirin** öncülük etmek
pêşderkî *rz/rz* ön çıkışlı (ses)
pêşdestî *m* inisiyatif
pêşdestî *m* **1.** önel, mehil, ek süre **2.** öncelik
pêşdetir *rd* daha önce
pêşdibistan *m* **1.** okul öncesi **2.** anaokul
pêşdibistanî *rd* okul öncesi (ile ilgili olan)
pêşdîtin *m* öngörüşme
pêşe (I) *bnr* pîşe
pêşe (II) *wj/m* nesir
pêşebijarî *m* **1.** ön seçim (siyasi partinin aday tespiti için yapılan ön seçim) **2.** ön seçim (yarışmalara katılacak kimseler için yapılan seçim) **3.** *fiz* ön seçim
pêşebijêr *m* ön seçici
pêşebir *rd* engeleyici, ön alıcı
pêşedem *m* gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati)

pêşederbî *rz/m* ön vurgu
pêşek *m* **1.** sunu, sunuş **2.** öndeyiş, prolog **3.** *wj/m* giriş, mukaddime
pêşekar *bnr* pîşekar
pêşekemper *man/m* ön tasım
pêşekî *h* ilk (birinci olarak, en başta) * **salên pêşekiyê** ilk yıllar
pêşeman *bnr* poşman
pêşemanî *bnr* poşmanî
pêşemerc *m* ön koşul, ön şart
pêşende *m* **1.** gelecek (daha gelmemiş yaşanacak zaman; istikbal, ati) **2.** önceden verilen haber
pêşeng *nd/nt* **1.** öncü, önder **2.** öncü, müjdeci (edebiyat ve sanat alanında)
pêşengane *h* öncüce
pêşengî *m* **1.** öncülük, önderlik **2.** öncülük ~ **kirin 1)** öncülük etmek, önderlik etmek **2)** öncülük etmek **~ya (tiştekî) kirin** öncülüğünü yapmak, bayraktarlığını yapmak
pêşengîkirin *m* öncülük etme
pêşengî kirin *l/gh* öncülük etmek
pêşengok *nd/nt* öncü
pêşenimûne *m* ilk örnek, ilk tip, prototip
pêşenivîs *nd/nt* nesirci
pêşenivîsar *m* taslak, eskiz
pêşenivîsî *nd/nt* nesircilik
pêşenî *m* cephe ilerisi
pêşenîk *m* gösterme
pêşepeyman *hiq/m* ön sözleşme
pêşepeyv *m* önsöz
pêşepêş *h* önceden
pêşepirsî *m* ön soruşturma
pêşerê *m* yöntem
pêşeroj *m* **1.** geçmiş (bu güne göre geride kalmış olan zaman, mazi) **2.** gelecek (ati)
pêşerojbîn *nd/nt* geleceği bilen
pêşesmandevî *rz/rd* ön damaksılar
pêşevanî *nd/nt* öncü
pêşevanî *m* öncülük
pêşevebirin *m* geliştirme
pêşeve birin *l/gh* geliştirmek
pêşewa *nd/nt* önder, lider
pêşewatî *m* önderlik, liderlik
pêşewer *bnr* pêşawer
pêşêwirîn *m* **1.** (birine) danışma, akıl danışma **2.** (birinden) fikir alma, (birinin) fikrini alma, fikir danışma
pê şêwirîn *l/bw* **1.** (birine) danışmak, akıl danışmak **2.** (birinden) fikir almak, (birinin) fikrini almak, fikir danışmak
pêşêwr *nd* fikir danışılan (kimse)
pêşgarî sataşma, musallat olma ~ **(yekî) kirin** (birine) musallat etmek saldırtmak
pêşgav *n* ön adım
pêşgeh *m* giriş, methal, antre
pêşgep *ant/m* ön avurt
pêşger *m* kanaat, kanı
pêşgir (I) *m* entarinin önüne bağlanan uzun giysi
pêşgir (II) *rd* önlem alıcı, tedbir alıcı
pêşgir (III) *rz/m* önek
pêşgira sade *rz* yalın önek
pêşgirî *m* önlem, tedbir
pêşgirtin *m* önlem alma, önünü alma
pêş girtin *l/gh* önlem alymak, önünü almak
pêşgirtî *rd* önlemli, önü alınmış olan
pêşgîn *rz/m* önek
pêşgîr *m* peşkir, havlu
pêşgîrker *nd/nt* peşkirci (imal eden)
pêşgîrkerî *m* peşkircilik
pêşgo *nd/rd* kâhin
pêşgotin *m* **1.** önsöz **2.** öndeyiş, prolog
pêşgotî *m* kâhinlik
pêşgurd *nd* gergi iplerini askıya alan bir halı tezgahı parçası
pêşhate *rd* öncü * **hejeka pêşhate** öncü deprem
pêşhatin *m* önden gelme
pêşhatî *rd* **1.** öncül, selef **2.** önde gelenv **3.** gelecek, müstakbel * **xezûrê min ê pêşhatî** müstakbel kayınpederim **4.** önceki
pêşhatîbûn *m* **1.** öncül olma **2.** önden gelme
pêşhatîbûn *l/ngh* **1.** öncül olmak **2.** önden gelmek
pêşhilbijartin *m* ön seçim
pêşik (I) *bot/m* yaban mersini
pêşik (II) *m* **1.** öncelik **2.** öncelik (çocuk oyunlarında) **3.** *man* öncel **~î dan (tiştekî)** öncelik tanımak
pêşikandî *rd* ayağı kırık
pêşikestî *rd* ayağı kırık
pêşikî *m* **1.** öncelik **2.** öncecilik
pêşikvan *nd/nt* öncü
pêşil *rd* ayağı ıslak, yalın ayak
pêşinde (I) *m* peşinat ~ **dan** peşinat vermek ~ **kişandin** avans (veya peşinat) çekmek ~ **stendin** (an jî **girtin**) peşinat almak, avans almak
pêşinde (II) *rd* peşin, muaccel
pêşing (I) *m* çadırın önü
pêşing (II) *n* öncü asker
pêşiyê *h* **1.** ilk önce **2.** önceden, evvelce * **pêşiyê nizanibû paşê hîn bû** önceden bilmiyordu sonra öğrendi
pêşiya her tiştî *h* öncelikle * **gere pêşiya her tiştî li ser vî qanûnî gotûbêj bê kirin** öncelikle bu qanun görüşülmeli
pêşiya pêşî *h* ilk önce
pêşî (I) *h* **1.** önce (ilk olarak) * **pêşî wê got** önce o söyledi **2.** önce, evvel * **pêşiya vê, tiştên ku divê li serê bên hizirkirin hene** bundan evvel düşünecek şeyler var **3.** ilk, önceki, ilk önce **4.** önce (zaman anlatan kelimelerden sonra) * **pêşiya we bi hivdeh salan** sizden on yedi yıl önce **5.** *rd* peşin (daha önce, önceden) * **min pêşî ji we re got** ben size peşin söyledi ~ **hesp bikire hîna afir çêke** önce atı al sonra yemliğini yap (de-

reyi görmeden paçaları sıvama) ~ **Xwedê** önce Allah
pêşî (II) *m* 1. ön (arka karşıtı) * **pêşiya min veke** önümü aç 2. ön (bir kimsenin ilerisi) * **hema wisa carekê li pêşiya me dengên stranan hat** bir aralık önümüzden şarkı sesleri geldi 3. ön (yakın gelecek zaman) * **pêşiya me zivistan e, divê ku em amedehiyên xwe bikin** önümüz kış, hazırlıklarımızı yapmak lazım 4. *rd* ön (benzerler arasında bakılan veya gidilen yönde olan) * **min li pêşiyê şer dikir** ben önde savaşıyordum 5. *m* ileri, ön 6. ileri (henüz gelmemiş zaman) 7. *m* ön, cephe (yapılarda) * **pêşiya vî xaniyî li başûr e** bu evin cephesi güneye bakar 8. yüz, cephe (bir şeyin ön tarafta bulunan bölümü) ~ **jê stendin** ileri geçmek, öne geçmek ~ **lê girtin** önünü almak ~**ya (tiştekî, karekî)** (yolun, işin) ilerisi ~**ya derî** siperlik, siper, güneşlik (kapıya yapılan koruyucu engel) ~**ya (tiştekî) girtin** ardını kesmek, önünü kesmek (akar sular için, akmasına engel olmak) ~**ya şewqeyê** şapka siperliği ~**ya (yekî) vekirin** 1) önünü açmak 2) ufkunu açmak ~**ya xanî mişt, paşiyê di gû de hişt** dışa değil içe önem vermek gerekir, anlamında bir deyim ~**ya xwe dîtin** ileriyi görmek, önünü görmek, uzağı görmek ~**ya xwe lê xistin** toslamak (arabalar için)
pêşî (III) *nd* 1. ata 2. öncel (çoğul olarak bizden önce yaşamış olanlar) * **pêşiyên** me öncellerimiz 3. *rd* geçmiş (kişinin ölmüş yakınları) * **rehmet ji heft pêşiyên te re jî xwend** senin de yedi göbek geçmişine rahmet okudu ~**yan ji paşiyan re tiştek nehiştiye** atalar gelecek nesillere epey şey bırakmamış ~**yan tiştek ji paşiyan re nehiştiye** atalar gelecek nesillere epey şey bırakmış ~**yên (yekî)** (birinin) geçmişleri (birinin ölmüş anası, babası, dedeleri...) ~**yên (yekî) kirin** (an jî **xistin) navê** (birinin) geçmişlerini karıştırmak (birinin ölmüşlerini yermek) ~**yên (me)** *n* ecdat, atalar
pêşî (IV) *zo/m* kumuç (sivrisineğe benzer küçük sinek türü)
pêşî berdan *l/gh* önünü açmak (engel olmamak)
pêşîbir *nd/nt* 1. ön kesici, ön alıcı 2. önleyici ~ **jê stendin** önünü almak, önünü kesmek
pêşîbîn *rd* öngürülü
pêşîbirîn *m* 1. önünü kesme 2. önünü kesme (akar sular için, akmasına engel olma)
pêşî birîn *l/gh* 1. önünü kesmek 2. önünü kesmek (akar sular için, akmasına engel olmak)
pêşî danîn *l/gh* bir işi başlatmak, temel atmak
pêşî der bûn *l/bw* sökün etmek
pêşîgirî *m* 1. önünü kesme (veya alma) 2. önlem, tedbir
pêşîgirtin *m* 1. önünü kesme (veya alma) 2. önünü kesme (akar sular için, akmasına engel olma) 3. önleme 4. engelleme
pêşî girtin *l/gh* 1. önünü kesmek (veya almak) 2. önünü kesmek (akar sular için, akmasına engel olmak) 3. önlemek 4. engellemek
pêşî jê stendin *l/bw* ardını kesmek
pêşîk (I) *m* ön (arka karşıtı)
pêşîk (II) *nd* ata
pêşîkar *nd/nt* öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) * **hêzên me yên pêşîkar** öncü güçlerimiz
pêşîkarî *m* öncülük ~ **kirin** öncülük etmek
pêşîkêş *nd/nt* 1. öncü, önder, lider 2. öncü (müjdeci, avangart) 3. *n* kösemen (sürünün önünde giderek ona öncülek eden koç veya teke)
pêşîkêşî *m* 1. öncülük, önderlik 2. kösemenlik ~ **kirin** öncülük etmek, fener çekmek ~**ya (tiştekî) kirin** (bir şeye) ön ayak olmak
pêşîkêşîkirin *m* öncülük etme
pêşîkêşî kirin *l/gh* öncülük etmek
pêşî lê birîn *l/bw* önünü kesmek
pêşî lê girtin *l/bw* 1. (bir şeyin) önünü almak 2. (bir işin) önüne geçmek, önlemek, tedbir almak 3. engellemek
pêşî li berê girtin *l/bw* önlem almak
pêşî li rê girtin *l/bw* yolunu kapatmak
pêşîmam *n* öncü imam, imamların öncüsü
pêşîmamî *m* öncü imamlık
pêşîman *bnr* poşman
pêşîmanî *bnr* poşmanî
pêşîn *rd* 1. ilk (son karşıtı) 2. *nd* ilk (önce geleni, önde olanı) 3. *h* ilk, birinci (birinci olarak, en başta) * **bûyera ku cara pêşîn tê bîra min...** ilk hatırladığım olay...4. *nd* önce (baştaki, geçmişteki bölüm, geçmiş zaman) 5. *rd* peşin * **pere pêşîn bide** parayı peşin ver 6. öncelik 7. *h* peşin (tutarın, ücretin önceden verilmesi şartı) * **kirê pêşîn dixwaze** kirayı peşin istiyor 8. *h* evvel, ilk, önceki, ilk önce, ilkin, evvel ~ **dan** peşin vermek, saymak * **pere pêşîn tê da û ji min re kirî** parayı sayıp bana onu aldı
pêşînat *m* peşinat, öndelik
pêşînatî *m* peşinat
pêşînde *m* 1. peşinat, öndelik 2. avans
pêşîne *m* 1. peşin (çalışmadan verilen ücret veya aylık) 2. peşinat ~ **dan** avans vermek ~ **kişandin** avans çekmek ~ **stendin (an jî girtin)** avans almak
peşîne (II) *m* sunu
peşînek *m* kapora, pey
pêşînekurt *nd* kısa sunu
pêşînî *rd* 1. ilkin, evvel 2. *m* kehanet
pê şîrîn bûn *l/bw* 1. hoşuna gitmek 2. kıymete binmek
pêşîtî *m* öncelik
pêşîvan *nd/nt* öncü
pêşîwa *bnr* pêşawa

pêşîrewa *bnr* pêşawa
pêşk (I) onur, gurur * **ev gotin li pêşka wî tê** bu söz onuruna dokundu
pêşk *m* 1. edim 2. iş güç
pêşkanî *m* alın çatısı
pêşkar (I) *nd/nt* komisyoncu, temsilci
pêşkar (II) *rd/nt* kışkırtıcı, fitleyici
pêşkar (III) *m* musallat olma, tebeleş olma * **mirin pêşkarî me bûye** ölüm bize tebeleş olmuş **~î (yekî) bûn 1)** (birine) musallat olmak * **ev çi bela bû pêşkarê me bû** bu ne belâ bize musallat olmuş **2)** (birine) sataşmak, bulaşmak, (birine) zifos atmak **~î (yekî) kirin 1)** (birine) musallat etmek, başına dolamak * **ev çi bela bû Xwedê pêşkarî me kir?** bu ne balâdır Allah bize musallat etmiş? **2)** fitlemek, kışkırtmak **(yek) ~î (yekî) kirin** (birine) fit vermek (veya sokmak)
pêşkarî (I) *m* komusyonculuk
pêşkarî (II) *m* kışkırtıcılık, fitleyicilik
pêşkarî (III) *m* 1. müsallat olma, bulaşma 2. fit (birini başkasına karşı kışkırtma)
pêşkarîbûn *m* maskaralaşma
pêşkarîbûn *l/ngh* maskaralaşmak
pêşkarîker *rd* fitçi
pêşkarîkerî *m* fitçilik
pêşkarîkirin *m* kışkırtma, fitleme
pêşkarî kirin *l/gh* kışkırtmak, fitlemek
pêşkenar *nd* kıyıdaki
pêşkenî *nd/nt* 1. maskara 2. *rd* gülünç, komik
pêşkenîbûn *m* 1. maskaralaşma, maskara olma 2. gülünçleşme
pêşkenî bûn *l/ngh* 1. maskaralaşmak, maskara olmak 2. gülünçleşmek
pêşkenîkirin *m* 1. maskaralaştırma, maskara etme 2. gülünçleştirme
pêşkenî kirin *l/gh* 1. maskaralaştırmak, maskara etmek 2. gülünçleştirmek
pêşkenîtî *m* 1.maskaralık 2. mostralık, gülünçlük
pêşkenoyî *rd* gülünç
pêşkenoyîtî *m* gülünçlük
pêşkepî *nd/nt* hasım, karşıt
pêşker *nd/nt* 1. öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) * **hêzên me yên pêşker** öncü güçlerimiz 2. karşıt, muhalif
pêşkerî *m* 1. öncülük (askerlikte) 2. karşıtlık **~ kirin** öncülük etmek
pêşketin *m* 1. ilerleme, yol alma 2. ilerleme, gelişme, kalkınma 3. ilerleme, terfi olma 4. *fel* ilerleme, terakki (basamak basamak oluşan gelişme)
pêşketinane *h* ilerlenmece
pêşketinxwaz *nd/nt* gelişme yanlısı, ilerleme yanlısı
pêşketinxwazî *m* gelişme yanlılığı, ilerleme yanlılığı
pêşketî *rd* 1. ileri, gelişmiş, ilerlemiş, ilerlek * **welatê pîşesaziyê yên pêşketî** sanayileşmiş ileri ülkeler 2. gelişkin, kalkınmış 3. ileri, derin * **alimekî pêşketî** derin bir alim
pêşkêş (I) *m* armağan, hediye **~ kirin** armağan etmek, hediye etmek **~î (..) kirin** (birine) sunmak **~î pesendkirina (yekî) kirin** (birinin) onayına sunmak
pêşkêş (II) *nd/nt* öncü, önder
pêşkêş (III) *nd/nt* 1. sunucu, takdimci 2. sunu, sunma
pêşkêşgeh *m* sunak
pêşkêşî *m* 1. sunma, sunuş 2. sunma, takdim 3. *bz* sunu, arz **~ kirin** sunmak, arz **~ û daxwazî** sunu ve istem, arz ve talep
pêşkêşî (II) *m* öncülük, önderlik
pêşkêşîtî *m* sunuculuk, takdimcilik
pêşkêşkar *nd/nt* sunucu, takdimci
pêşkêşkarî *m* sunuculuk, takdimcilik
pêşkêşker *nd/nt* sunucu, takdimci
pêşkêşkerî *m* sunuculuk, takdimcilik
pêşkêşkirin *m* 1. sunma, takdim etme 2. bahşetme
pêşkêş kirin *l/gh* 1. sunmak, takdim etmek 2. bahşetmek
pêşkêşkirî *rd* sunulmuş olan
pêşkêşkî *h* ileriye doğruca
pêşkirin *m* gösterme
pêş kirin *l/gh* göstermek
pêş (...) kirin *l/bw* (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîstoka di camekanê de pêş min bikira** vitrindeki oyuncağı bana gösterecekti
pêşkirî *hiq/m* ön alım
pêşkivan *n* eyerin ön karpuzu
pêşkî (I) *m* 1. öncelik 2. *h* önceden
pêşkî (II) *rz/m* ön ses
pêşkît *rz/m* önek
pêşkoçî *nd* öncü (göçe öncülük eden)
pêşlêgerîn *m* ön araştırma
pêşlêkolîn *m* ön inceleme, ön araştırma
pêşlêgirtin *m* 1. ön alma (veya kesme) 2. önlem, tedbir
pêş lê girtin *l/bw* 1. ön almak (veya kesmek) 2. önlem almak, tedbir almak
pêşmal (I) *bnr* pêşmalk
pêşmal *m* sundurma, ev önü (evlerin önündeki alan)
pêşmalk *m* peştemal, önlük, iş önlüğü, dizlik **~ girê dan** peştemal kuşanmak (zaanatta ustalık kazanmak)
pêşmalkfiroş *nd/nt* peştemalcı, peştemal satan
pêşmalkfiroşî *m* peştemalcılık
pêşmalker *nd/nt* peştemalcı
pêşmalkerî *m* peştemalcılık
pêşmergane *h* peşmergelere yaraşır bir şekilde
pêşmerge *nd/nt* 1. canfeda, fedai 2. peşmerge, Kürt askeri, kürt gerilası
pêşmergetî *m* peşmergelik
pêşmergeyane *h* peşmergelere yaraşır bir şekilde

pêşmêr *n* **1.** hami, koruyucu, himayeci **2.** öncü (önde gidip haber ulaştıran kimse) **3.** mec maşa
pêşmêrî *m* **1.** hamîlik **2.** öncülük **3.** *mec* maşalık ~ **kirin 1)** öncülük etmek **2)** maşalık etmek
pêşmirov *nd* yakın akraba * **ev ê hanê pêşmirovên me ne** bunlar bizim yakın akrabalarımız oluyorlar
pêşmûde *rd* pejmürde
pêşn *bnr* pêjn
pêşnav *n* önad, soyadı
pêşnayî *m* geçmiş
pêşnetik *m* evli kadınların alınlarına çattıkları siyah leçek
pêşnêrî *m* ültümaton
pêşnihat *bnr* pêşniyaz
pêşnima *bnr* pêşnuma
pêşnimêj *n* imam
pêşnimêjî *m* imamlık
pêşnivîs *m* sunu yazısı
pêşnivîsar *m* sunu yazısı
pêşniyar *m* öneri ~ **kirin** öneride bulunmak
pêşniyaz *m* **1.** öneri, teklif **2.** öneri (incelenmek için ileri sürülen şey) **3.** önerme ~ **kirin** öneride bulunmak
pêşniyaza guhêranê *nd* değiştirge
pêşniyaza qanûnê *nd* kanun önergesi
pêşniyaza tadîlê *nd* değiştirge
pêşniyazbiryar *m* karar tasarısı
pêşniyazî *rd* teklifsel
pêşniyazkirin *m* önerme, öneriş, teklifetme
pêşniyaz kirin *l/gh* önermek, teklif etmek
pêşniyazkirî *rd* önerilmiş, teklif edilmiş olan
pêşniyazname *m* önerge ~ **dan** önerge vermek ~**ya besatiyê** yeterlik önergesi ~**ya pêneewletiyê** güvensizlik önergesi ~**ya pirsiyareyê** gensoru önergesi ~**ya pirsiyareyê dan** gensoru önergesi vermek
pêşniyazpirs *m* soru önergesi
pêşniyazqanûn *m* yasa tasarısı, kanun tasarısı
pêşnîhad *m* öneri, teklif
pêşnîhadî *rd* teklifsel
pêşnîhadkirin *m* önerme, teklif etme
pêşnîhad kirin *l/gh* önermek, teklif etmek
pêşnîşanî *m* ön belirti
pêşnuma *m* **1.** taslak **2.** *hiq* tasarı (yasa tasarısı) **3.** tasarı, proje
pêşnumaker *nd/nt* tasarımcı
pêşnumakerî *m* tasarımcılık
pêşnumaya ewilî *nd* ön tasarı
pêşnûma *bnr* pêşnuma
pêşo *m* ayak yıkama kabı
pêşok *m* bulaşık önlüğü
pêşpenî *h* vicahî, yüzlemece * **divê mirov li paşpenî nebêje, li pêşpenî bibêje** arkadan söylemek doğru değil, yüzlemece söylenmeli
pêşpeyman *hiq/m* ön sözleşme
pêşpêkî *h* ilerice
pêşpirtik *rz/m* önek
pêşpûrde *bnr* pejmûrde
pêşqebale *hiq/m* ön sözleşme
pêşqertaf *rz/m* önek
pêşqiyas *man/m* ön tasım
pêşrew (I) *mzk/m* **1.** peşrew **2.** *sp* peşrev **3.** *wj* peşrev
pêşrew (II) *n* **1.** imam (Hz. Muhammed'den sonra onun vekilliği görevini üzerine alan halifelere verilen ad) **2.** imam, önder **3.** *nd/nt* öncel, selef
pêşrew (III) *psî/m* sanrı ~ **hatin ber çavê (yekî)** sanrılamak
pêşrewa bnr pêşrewan
pêşrewan *nd/nt* öncü, önder
pêşrewanî *m* öncülük, önderlik
pêşrewî *m* imamlık, önderlik
pêşrewkirin *m* peşrevleme
pêşrew kirin *l/gh* peşrevlemek
pêşrû *n* ön yüz
pêştemal *m* peştemal, önlük
pêşteng *bnr* bersing
pêştexte *m* peştahta
pêştir *h* **1.** -den hariç, -den gayri **2.** ilk önce, ilkten. evvel emirde
pêşû *zo/m* sivri sinek (Culex pipiens)
pêşûdan *m* soluklanma, teneffüs
pêşû dan *l/gh* soluklanmak, teneffüs etmek
pêşûle *zo/m* tatarcık (Phebotomus)
pêşûştî *rd* **1.** temiz, bakımlı **2.** başkaları tarafında hizmetleri yapılan kimse
pêşvan *nd/nt* öncü
pêşvanî *m* öncülük
pêşve *b* ileri
pêşveber *rd* **1.** ilerletici **2.** geliştirci
pêşvebirin *m* **1.** ilerletme **2.** geliştirme
pêşve birin *l/gh* **1.** ilerletmek **2.** geliştirmek
pêşveçûn *m* **1.** ilerleme, yol alma **2.** ilerleme, gelişme, terakki **3.** *fel* ilerleme (basamak basamak oluşan gelişme) **4.** *wj* gelişme
pêşveçûnî *m* ilerleyiş * **pêşveçûniya hêzên me ber bi baregehên dijminî ve** güçlerimizin düşman kamplarına ilerleyişi
pêşveçûyî *rd* **1.** ileri, gelişmiş, ilerlemiş **2.** gelişkin
pêşveçûyîn *m* **1.** ilerleme, yol alma **2.** ilerleme, gelişme, terakki **3.** *fel* ilerleme (basamak basamak oluşan gelişme) **4.** *wj* gelişme
pêşveçûyînî *m* gelişim, inkişaf
pêşvehatin *m* gelişme
pêşveker *rd* ön açıcı
pêşveketin *m* ilerleme, gelişme
pêşve ketin *l/ngh* ilerlemek, gelişmek
pêşvekirin *m* irşad etme
pêşvekirin *l/gh* irşad etmek
pêşvekolan *m* ön incelme
pêşveneçûyî *rd* azgelişmiş
pêşveneçûyîbûn *m* azgelişmişlik
pêşvenêr *rd* temsilci * **zimanê nivîsê pêşve-**

nêrê dengan e yazı dili sesleri temsilcisidir
pêşverû *nd/rd* ilerici
pêşverûtî *m* ilericilik
pêşvexistin *m* ilerletme, geliştirme
pêşvexistin *l/gh* ilerletmek, geliştirmek
pêşvexer *nd/nt* ilerletici, geliştirici
pêşvexwaz *nd/rd* ilerici
pêşvexwazî *m* ilericilik
pêşwaz *nd/nt* karşılamacı, karşılayıcı
pêşwazî *m* karşılama, teşrifat
pêşwazîkar *nd/nt* karşılayıcı, teşrifatçı
pêşwazîkarî *m* karşılayıcılık, teşrifatçılık
pêşwazîker *nd/nt* karşılayıcı, karşıcı
pêşwazîkerî *m* karşılayıcılık, karşıcılık
pêşwazîkirin *m* karşılama, karşılayış
pêşwazî kirin *l/gh* karşılamak
pêşwazî lê bûn *l/bw* karşılanmak
pêşwazî lê kirin *l/bw* karşılamak
pêşwext *rd* erken, tasarlanan vakitten önce
pêşxebat *m* ön çalışma, etüt
pêşxeber *m* **1.** önsöz **2.** öndeyiş
pêşxer *rd* ilerletici, geliştirici
pêşxistin *m* ilerletme, geliştirme
pêşxistî *rd* ilerletilmiş, geliştirilmiş
pêşxwarin *m* yemek öncesi yenen hafif yemek
pêşzan *rd* ileri görüşlü
pêşzanî *m* ileri görüşlülük
pêşzanîn *m* ön bilgi
pêşzîn *n* eyerin ön karpuzu
pêt (I) *m* **1.** diz ile ayak bileği arası bölge **2.** tekme **3.** *sp* şut ~ **lê dan** şut çekmek ~**a tacê** *sp* taç atışı
pêt (II) *m* alev, alaz, yalaz * **pêta agir** ateş alevi ~ **girtin** alev almak
pêt (III) *rd* 1. berk, sağlam **2.** dinç
pêtag *m* **1.** kovan, petek (bal kovanı) **2.** aşırı derecede şişman (kimse)
pêtak *m* petek
pêtal *m* meşale
pêtav *m* **1.** çarık ve ayakkabı içine döşenen keçe tabakası **2.** suyu çıkma, halsızlık, bitap olma * **bûn pêtav** halden düştü, suyu çıktı
pêtavent *zo/m* örümcek
pêtavêj *m* alev makinası
pêtax *m* ambar
pêtazî *rd* yalın ayak
pêtehlbûn *m* gücenme, kırılma, incinme
pê tehl bûn *l/bw* gücenmek, kırılmak, incinmek * **ew yekî welê ye ku gelek mirov pê tehl bûne** o öyle biri ki bir çok insan ondan incinmiş
pêtek *m* petek, arı kovanı
pê temam kirin *l/bw* -e tamamlamak
pêterikandin *m* vazgeçirme
pê terikandin *l/gh* vazgeçirmek
pêterok *m* net olmayan görüntü
pêteselîbûn *m* avunma, teselli bulma
pê teselî bûn *l/bw* avunmak, teselli bulmak
pêteşî *rd* bacakları çok zayıf olan
pêtexmînkirin *m* tahminde bulunma
pê texmîn kirin *l/bw* tahminde bulunmak
pêtêkildar *h* ilişkili
pê têkildar bûn *l/bw* ilgilenmek
pê tê re kirin *l/bw* ayağına geçirmek
pêtêx *m* ufak kavun cinsi
pêtgirtin *m* alevlenme
pêt girtin *l/gh* alevlenmek
pêtik (I) *m* diz ile ayak bileği arası bölge
pêtik (II) *m* kibrit
pêtik (III) *m* kıvılcım
pêtik (IV) *m* ense
pê tinazên xwe kirin *l/bw* **1.** (birini) alaya almak, (biriyle) gır gır geçmek **2.** (biriyle) eğlenmek, film çevirmek
pê tinaz kirin *l/bw* (biriyle) alay etmek
pêtiranekirin *m* (biriyle) alay etme
pê tirane kirin *l/bw* (biriyle) alay etmek
pê tiraneyên xwe kirin *l/bw* **1.** (birini) alaya almak, (biriyle) gır gır geçmek **2.** (biriyle) eğlenmek, film çevirmek
pêtiyê biharê *nd* turna geçidi
pêtî (I) *m* alev, yalaz, yalım ~**yek ardû** bir yakımlık yakacak
pêtî (II) *m* **1.** sağanak * **ji nişka ve pêtiya baranê dayê** birdenbire bir sağanak yağış başladı **2.** tipi ~**yê baranê lê dan** sağnak yağış olmak
pêtî (III) *rd* arı, duru, sade
pêtîbûn *m* duruluk (dil ve üslûp için)
pêtîger *nd/nt* sadeci
pêtîgerî *m* sadecilik
pê û par *n* uğur, meymenet, şans ~ **lê hatin** ayağı uğurlu gelmek
pê û pel *n* uğur, şans
pêvajo *m* süreç, proses
pêvajok *m* süreç
pêvajokî *rd* süreçsel
pêvajoyî *rd* süreçsel
pêve (I) *rd* **1.** bitişik **2.** ilişik **3.** yapışık **4.** bağlı, bağlı olma (bir kuruluşun yetkisi altında bulunan) * **fakulteyên bi zanîngehê ve** üniversiteye bağlı fakülteler * **ên li ser bajarê me** ilimize bağlı olanlar **5.** düşkün * **jin û mêrê ku pir bi hev ve ne** birbirine düşkün karı koca * **pir bi bavê xwe ve ye** çocuk babasına çok düşkün zarok ~ **hatin danîn** (an jî **kirin**) iliştirilmek
pê ve (II) *h* bağlı olarak, rapten
pêveber *rz/m* yüklem
pêveberdan *m* ödünleme, taviz
pê ve berdan *l/bw* ödünlemek, ödün vermek
pêveberder *nd/nt* tavizci
pêveberderî *m* tavizcilik
pêveberî *rz/rd* yüklemsel
pê ve bestandin *l/bw* düğümlemek (düğüm yaparak bağlamak)
pêvebestî (I) *rd* bitişik
pêvebestî (II) *rz/nd* şahıs çekim eki

pêvebûn *m* **1.** bitişik olma **2.** yapışık olma, yapışma (iyice yaklaşma, sokulup değme) **3.** yapışma (aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunma) **4.** bağımlı, bağlı **5.** düşkün, bağlı, tutkun * **diyeke ku pir bi zarokên xwe ve ye** çocuklarına bağlı bir anne **6.** ilgilenme (birilerine refakat ederek yardım etme) **7.** eklenme

pê ve bûn *l/bw* **1.** bitişik olmak **2.** yapışık olmak, yapışmak yapışmak (iyice yaklaşmak, sokulup değmek) * **bi dîwêr ve bû** duvara yapıştı **3.** yapışmak (aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunmak) * **kinc bi canê wê ve bû** elbise vücuduna yapıştı **4.** bağımlı olmak, bağlı olmak * **ez pê ve me** ben ona bağlıyım **5.** (bir şeye) düşkün olmak, bağlı olmak, tutkun olmak **6.** ilgilenmek (birilerine refakat ederek yardım etmek) * **ji serê sibehê de bi me ve ye** sabahtan beri bizle ilgileniyor **7.** eklenmek ~ **dêlî** (birine) sırnaşmak, yapışmak, bir şeye asma ağacı (sarmaşık) gibi yapışıp kalmak

pêvebûnî *m* **1.** bitişiklik **2.** düşkünlük, tutkunluk

pêvebûyî *rd* **1.** bağlı **2.** yapışık, yapışık olan

pêveçûn *m* **1.** kapılma **2.** imdadına gitme (veya koşma) **3.** izleme (izini sürerek peşini bırakmama)

pê ve çûn *l/bw* **1.** kapılmak * **bi avê ve çûn** suya kapıldı **2.** imdadına gitmek (veya koşmak) **3.** izlemek (izini sürerek peşini bırakmamak) ~ **û hatin 1)** (biriyle) ilişkide olmak **2)** birine bağlanmak

pêvedan *m* **1.** ısırma (yılan ve böcek ısırmaları için) **2.** sokma, sokuş, dalama (böcek, zehirli hayvan zehirleme) **3.** *mec* dövme

pê vedan *l/gh* **1.** ısırmak (yılan ve böcek ısırmaları için) * **mar bi min veda** yılan beni ısırdı **2.** sokmak, dalamak (böcek, zehirli hayvan zehirlemek) * **moz pê veda** arı soktu **3.** *mec* dövmek * **kuro kê bi te veda?** Kim seni dövdü çocuk?

pêvedaniyayî *rd* tutuşturulmuş, takılı (yapıştırılmış şeyler için)

pêvedanîn *m* **1.** yapıştırma **2.** yapıştırma, yerleştirme (tokat, şamar vurma, hızla vurma, dövme) **3.** iliştirme, tutturma, tutuşturma, raptetme (çivi, toplu iğne, iğne vb. ile iliştirme) **4.** yivleme (dikerek ekleme) **5.** ekleme, ilave etme, ulama **6.** ekleme (üstüne ekleme), yapıştırma **7.** takma (asma) **8.** takma (takı için) **9.** kondurma (birden söyleyiverme) **10.** kondurma **11.** yakıştırma, mal etme **12.** dokundurma, yapıştırma

pê ve danîn *l/bw* **1.** yapıştırmak **2.** yapıştırmak, yerleştirmek (tokat, şamar vurmak, hızla vurmak, dövmek) **3.** iliştirmek, tutturmak, tutuşturmak, raptetmek (çivi, toplu iğne, iğne vb. ile iliştirmek) **4.** yivlemek (dikerek eklemek) **5.** eklemek, ilave etmek, ulamak **6.** eklemek (üstüne eklemek), yapıştırmak * **te jî hinekî bi vira wî ve danî** sen de yalanına biraz ekledin * **we derewek bi me ve danî** bize bir yalan yapıştırdınız **7.** takmak (asmak) * **kê lewhe bi dîwar ve daniye?** levhayı duvara kim taktı? **8.** takmak (takı için) * **nîvzêrk pê ve danî** bir yarım altın taktı **9.** kondurmak (birden söyleyivermek) * **gotin pê ve danî** sözü kondurdu **10.** kondurmak * **çîçek bi serê xwe ve danîbûn** başına çiçekler kondurmuştu **11.** yakıştırmak, mal etmek * **kes nikare van gotinan bi min ve deyne** bu sözleri kimse bana yakıştıramaz * **tu van tiştan bi me ve datînî qey xêr e** niye bunları bize yakıştırıyorsun ki **12.** dokundurmak, yapıştırmak * **min gotin pê ve danî** lâfı dokundurdum

pêvedayî *rd* ilişik

pêveder *nd/nt* **1.** sokucu **2.** ihbarcı, muhbir

pêvederî *m* ihbarcılık, muhbirlik

pê ve derketin *l/bw* (biriyle) karşılaşmak

pêvedêr *bnr* pêveder

pê ve dirûtin *l/bw* yivlemek (dikerek eklemek)

pê ve eyan bûn *l/bw* (birine) ayan olmak

pê ve gihandin *l/bw* (birine) ulaştırmak

pê ve girê dan *l/bw* -e bağlamak, düğümlemek (düğüm yaparak bağlamak) * **qeyîk bi xeleka hesin ve girê da** kayığı demir halkaya düğümledi

pêvegirêdayî *rd* bağlı, bağımlı olma ~ **mayîna bi rêzik û rêzanan** ahde vefa

pê ve girêdayî *h* bağlı olarak, rapten

pê ve girêdayî bûn *l/bw* bağlı olmak

pê ve hatin kirin *l/tb* **1.** takılmak, geçirtilmek **2.** takılmak * **gelek xişr bi bûkê ve hatin kirin** geline çok takı takıldı

pêvek *rz/m* ek, ilave

pêveker *m* yapıştırıcı (filmlerin yapıştırılması işinde kullanılan cihaz)

pêvekirin (I) *m* **1.** -e geçirme **2.** ipe dizme, dizme (bazı nesneleri ipliğe, tele vb. ye geçirme) **3.** takma **4.** takma (takı için) * **pêvekirina zêran** altın takma **5.** iliştirme, raptetme, takma, tutturma **6.** çakma, asma **7.** yapıştırma **8.** *mec* ekleme, abartma

pêvekirin (II) *rz/m* ekleme

pê ve kirin (I) *l/gh* **1.** -e geçirmek * **ji min xwest ku ez ta bi derziyê ve bikim, min jî pê ve kir** ipliği iğneye geçirmemi istedi, ben de geçirdim **2.** ipe dizmek, dizmek (bazı nesneleri ipliğe, tele vb. ye geçirmek) * **dê û keç rûniştibûn kakilên gûzan pê ve dikirin** ana kız oturmuş ceviz içlerini diziyorlardı **3.** takmak * **ta bi derziyê ve bike** ipi iğneye tak * **bi serê şûr ve neke** kılıcın ucuna takma **4.** takmak (takı için) * **min pere bi bûkê ve kir** geline para taktım **5.** iliştirmek, raptetmek, takmak, tutturmak **6.** çakmak,

asmak * **xalî bi dîwar ve kiribûn** halıyı duvara çakmışlardı 7. yapıştırmak 8. *mec* eklemek, abartmak
pê ve kirin (II) *l/bw* eklemek
pêvekirî *rd* 1. dizili (iplik delikte geçirilmiş) 2. takılı (takı takılmış olan) 3. ilişik, , takılı 4. yapışık, yapıştırılmış, tutuşturulmuş (yapıştırılmış şeyler için)
pêvekî *rz/m* bitişken, eklemeli, iltisak, iltisakî * **zimanên pêvekî** iltisakî diller
pêvekîtî *m* bitişkenlik
pêveman *m* bağlanma
pê ve man *l/bw* bağlanmak * **em beredayî pê ve man** boşuna ona bağlandık
pêvemen *rd* yoksun, mahrum ~ **bûn** mahrum olmak, yoksun olmak ~ **kirin** mahrum etmek, yoksun bırakmak ~ **man** mahrum kalmak, yoksun kalmak
pêvemenî *m* yoksunluk, mahrumiyet
pêvenişt *rz/m* koşuntu
pê ve ricifîn *l/bw* (bir şeyin) üzerine titremek, içi titremek (özen göstermek)
pêveşar *rd* saklayan, saklayıcı (bir şey yardımıyla saklanan şey)
pêveşartin l/bw ile saklamak
pê ve şidandin *l/bw* -e bastırmak
pêvetî *m* 1. bitişiklik 2. düşkünlük, tutkunluk
pê ve xuya kirin *l/bw* ile görünmek
pê ve zeliqandin *l/bw* -e yapıştırmak
pêvezeliqîn *m* 1. yapışma (sıkıca yakalama, tutma, sarılma) 2. şırnaşma 3. çekişe çekişe pazarlık etme
pê ve zeliqîn *l/bw* 1. yapışmak (sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak) * **bi dawa wê ve zeliqiye bernade** eteğine yapışmış bırakmıyor 2. şırnaşmak 3. çekişe çekişe pazarlık etmek
pêvêç *rd* it elli
pêvî *rd* gerek
pêvketin *m* anlaşma, barışma
pêwan *nd/nt* nöbetçi
pêwanê *h* dolayısıyla, sebebiyle, yüzünden, -den ötürü
pêwar *m* sembol, simge
pêwarî *rd* simgesel
pêwehş *rd/argo* iri ayaklı
pêwend (I) *n* 1. ayak bağı 2. pranga
pêwend (II) *m* 1. ilgi, bağ, alâka 2. bağıntı
pêwendar *rd* ilgili, alâkalı, alâkadar
pêwende *rd* ilgili
pêwendetî *m* ilgililik
pêwendiya çawahîn *rz/nd* niteleme bağlantısı
pêwendiya çawaniyê *rz/nd* niteleme bağlantısı
pêwendiya pêvekirinê *rz/nd* ekleme bağlantısı
pêwendî *m* 1. ilgi, alâka, bağ 2. *psî* ilgi, alâka (dikkatı öncelikle bir şey üzerinde toplama özelliği) 3. ilişki 4. bağlantı, irtibat 5. *rz* ilişki, bağlantı ~ **danîn** 1) ilişki kurmak 2) bağlantı kurmak, irtibat kurmak ~ **girê dan** 1) ilişki kurmak 2) bağlantı kurmak ~ **ligel danîn** ilişki kurmak, kontak kurmak ~ **ligel kirin** ilişki kurmak ~ **pê kirin** ilgi duymak ~ **pê re danîn** (biriyle) ilişki kurmak ~ **pê re neman** ilişiği kalmamak ~ **ya çawahiyê** niteleme bağlantısı ~**ya pêvekirinê** *rz* ekleme bağlantısı ~**ya xwe jê birîn** alâkayı kesmek, ilgisini kesmek ~**ya xwe jê qut kirin** ilgisini kesmek ~**yên taybetî** özel ilişkiler
pêwendî bestin *l/gh* ilişki kurmak
pêwendîdar *rd* 1. ilgili, alâkalı, alâkadar 2. ilişkili 3. bağlantılı 4. ilişkin, ilgili
pêwendîdarbûn *m* 1. ilgilenme, alâkadar olma, alâkalanma (bir şeye karşı merak duyma) 2. ilgilenme (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulma)
pêwendîdar bûn *l/ngh* 1. ilgilenmek, alâkadar olmak, alâkalanmak (bir şeye karşı merak duymak) * **hevalê min bi dahênanên nû re pêwendîdar dibe** arkadaşım yeni buluşlarla ilgileniyor 2. ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak)
pêwendîdarbûyîn *m* ilgileniş, ilgilenme
pêwendîdarî *m* ilgililik, alâkadarlık
pêwendîdarkirin *m* 1. ilgilendirme, alâkadar etme, alâkalandırma 2. ilgilendirme (elverişli, uygun bulma)
pêwendîdar kirin *l/gh* 1. ilgilendirmek, alâkadar etmek, alâkalandırmak * **biryareke ku karkeran pêwendîdar dike** işçileri ilgilendiren bir karar 2. ilgilendirmek (elverişli, uygun bulmak) * **xebatên we me pêwendîdar dikin** çalışmalarınız bizi ilgilendiriyor
pêwendîgeh *m* irtibat bürosü
pêwendîgir *rd* ilişkili
pêwendî girê dan *l/bw* ilişki kurmak
pêwendmend *rd* ilgili, alâkalı
pêwendî pê hebûn *l/bw* ilgili olmak
pêweran *m* basamak ***pêwerana nêrdewanê** merdiven basamağı
pêwerbûn *m* serpilme
pê werbûn *l/ngh* serpilmek
pêwerkirin *m* serpme, serpiş saçalama
pê werkirin *l/gh* serpmek, saçalamak * **min î-sot bi xwarinê werkir** yemeğe biber ektim
pêwerkirî *rd* saçık
pê wext derbas kirin *l/bw* ile vakit geçirmek, oyalanmak
pêwist *bnr* pêwîst
pêwîst *rd* 1. gerek, lâzım, zorunlu, zorunda olma * **pêwîst e here wê derê** oraya gitmek zorunda 2. gerekli, lüzumlu, zarurî ~ **bike neke** gerekli gereksiz, lüzumlu lüzumsuz ~ **bûn** gerekli olmak, lâzım olmak, vacip olmak ~ dîtin gerekli görmek ~ **kirin** gerekmek, lâzım gelmek, gerekli kılmak ~ **nake** gerek yok ~ **nedîtin** gerekli görmemek ~ **pê dîtin** gerek görmek
pêwîstbûn *m* 1. gerekme 2. gereklilik
pêwîst bûn *l/ngh* gerekmek

pêwîstek *hiq/m* gerekçe
pêwîsteker *rd* gerektirici
pêwîstekerî *m* gerektirme
pêwîstekî *hiq/nd* gerekçeli
pêwîstî *m* **1.** gereksinim, gereksinme, ihtiyaç **2.** gereklik, lüzum, hacet, icap * **pêwistî bi ev çend mesrefan nedikir** bunca masrafa lüzum yoktu * **min dê pêlî zîlê bikira pêwistî pê nema** zile basacaktım hacet kalmadı **3.** gereklilik, mecburiyet, zorunluluk, zaruret * **pêwistî bi xebatê heye** çalışma zarureti var ~ **pê bûn** gerekli olmak, bakmak (yapılabilmesi bir şeye bağlı olmak) ~ **pê çêbûn** ihtiyaç duyulmak ~ **pê dîtin** gerekli görmek (veya saymak), lüzum görmek, hacet görmek ~ **pê hebûn** gerekli olmak, ihtiyaç olmak ~ **pê nedîtin** gerekli görmemek, lüzum görmemek ~ **pê neman** hacet kalmamak, gereği olmamak
pêwîstî pê bûn *l/bw* gerekli olmak, bakmak (yapılabilmesi bir şeye bağlı olmak) * **ji bo vî karî pêwîstî bi pênc milyonan heye** bu iş beş milyona bakar
pêwîstî pê dîtin *l/bw* gereksemek, gereksinmek
pêwîstî pê hebûn *l/bw* gerekli olmak
pêwîstker *rd* gerektirici, gerektiren, gereken, gerekli olan, muktezi
pêwistkirin *m* gerektirme, lüzum etme
pêwîst kirin *l/gh* gerektirmek, lüzum etmek
pêwr (I) *bnr* pêr û mêzîn
pêwr (II) *ast/m* nebula
Pêwr *ast/m* zühre yıldızı, venüs
pêxam *m* **1.** haber **2.** ileti, mesaj ~ **danîn** 1) haber vermek **2)** mesaj bırakmak
pêxapîn *m* **1.** -e kanma, -e aldanma **2.** yanılsama
pê xapîn *l/ngh* **1.** -e kanmak, -e aldanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) **2.** aldanmak, oyalanmak **3.** yutmak, inanmak * **kes bi vê virê naxape** bu yalanı kimse yutmaz **4.** yanılsamak
pêxas *rd* **1.** dal taban, yalın ayak **2.** *n* ayak takımı, serseri, baldırı çıplak, kırık, kabadayı, bıçkın, külhanbeyi, külhani
pêxasî *m* **1.** dal tabanlık, yalın ayaklık **2.** serserilik, kırıklık, külhanbeyilik
pêxaskî *h* **1.** yalın ayak, yalın ayakla, çıplak ayakla **2.** serserice, külhanbeyce
pê xelas bûn *l/bw* -den kurtulmak
pê xelitîn *l/ngh* -e kanmak
pêxem (I) *h* **1.** -den dolayı, yüzünden dolayı * **ji pêxema te de ez li vir mam** senin yüzünden dolayı birda kaldım **2.** *m* engel
pêxem (II) *m* **1.** haber **2.** ileti, mesaj ~ **danîn** 1) haber vermek **2)** mesaj bırakmak
pêxember *n* **1.** peygamber, savacı **2.** peygamber (Hz. Muhammed) ~**ê axrê zeman** ahir zaman peygamberi (yani Hz. Muhammed)
pêxemberane *h* peygamberce, peygamberane
pêxemberî *m* peygamberlik
pêxemberkî *rd/h* **1.** peygamberce, peygambere yaraşır bir şekilde **2.** etrafı örülü mezar
pêxembertî *m* peygamberlik
pê xemilîn *l/ngh* ile donanmak * **di biharê de dar bi kûlîlkan xemilîn** baharda ağaçlar çiçeklerle donandı
pêxew *m* yorgan, örtü
pêxêr *bnr* pêxir
pêxil *bnr* pêxir
pêxim *m* cayma, cayış
pêximandin *m* caydırma
pêximandin *l/gh* caydırmak
pêximî *rd* caygın
pêximîn *m* cayma
pêximîn *l/ngh* caymak
pêximkar *nd/nt* caydırıcı
pêximkar *m* caydırıcılık
pêximker *nd/nt* caydırıcı
pêximkerî *m* caydırıcılık
pêxir *m* **1.** sine, bağır **2.** meme, göğüs **3.** koyun **4.** yaka, göğüs (elbise için) * **destê me di pêxira we de ye** iki elimiz yakasında
pêxirandin *m* kandırma
pê xirandin *l/gh* kandırmak
pêxirîn *m* kanma
pê xirîn *l/ngh* kanmak
pêxistin (I) *m* sürme (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpme, dökme)
pêxistin (II) *l/gh* **1.** yakma, tutuşturma **2.** yakma (ışık vermesini sağlama) **3.** uyandırma (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
pêxistin (III) *m* **1.** yakıştırma, yaraştırma **2.** değinme, bahsetme
pê xistin (I) *l/gh* sürmek (bir maddeyi bir yüzey üzerine yaymak, serpmek, dökmek) * **pot bi maseyê bixe** bezi masaya sür
pê xistin (II) *l/gh* **1.** yakmak, tutuşturmak * **cigara xwe pê xist** sigarasını yaktı **2.** yakmak (ışık vermesini sağlamak) * **roniyê pê bixe** ışığı yak **3.** uyandırmak (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
pê xistin (III) *l/gh* **1.** yakıştırmak, yaraştırmak **2.** değinmek, bahsetmek
pêxistî (I) *rz/m* yüklem ~**ya hevpar** (an jî **hevpişk)** *rz* ortak yüklem
pêxistî (II) *rd* **1.** yanık (lamba, çıra vb. şeyler için) * **lembaya wan pêxistî ye** lambaları yanık **2.** yanık, tutuşuk * **soba pêxistî ye** soba yanık
pêxistî (III) *rd* sürülmüş (bir madde bir yüzey üzerine yayılmış, serpilmiş veya dökülmüş olmak)
pêxişre *m* kızak ayağı (kaymayı sağlayan ağaç)
pêxîl *bnr* pêxir
pêx pê hatin *l/bw* -e güvenmek, inanmak
pêşxistin *m* ilerletme
pêş xistin *l/gh* ilerletmek

pêşxistî *rd* ilerletilmiş olan
pêxwarin *m* **1.** azık **2.** katık, kahvaltılık (ekmeğe katılan peynir, zeytin vb. şey) **2.** katık (yağı alınmış yoğurt, ayran)
pê xwarin *l/gh* **1.** ile yemek * **me nan pê xwar** ekmeği onula yedik **2.** (biri sayesinde) ekmeğini kazanmak, geçimini temin etmek
pêxwarinî 1. azık **2.** katık, kahvaltılık
pêxwas *rd* **1.** dal taban, yalın ayak **2.** *n* ayak takımı, serseri, baldırı çıplak, kabadayı, bıçkın, kırık, külhanbeyi, külhani, kopuk
pêxwasî *m* **1.** dal tabanlık, yalın ayaklık **2.** serserilik, kırıklık, bıçkınlık, kopukluk, külhanbeyilik
pêxwaskî *h* **1.** yalın ayak, yalın ayakla, çıplak ayakla **2.** serserice, külhanbeyce
pê xwendin *l/gh* ile okumak
pêxweşbûn *m* **1.** hoşlanma, sevme (çok hoşlanma) **2.** (birinin) hoşuna gitme **3.** göz yumma (kusurlarını görmezlikten gelme)
pê xweş bûn *l/bw* **1.** hoşlanmak, sevmek (çok hoşlanmak) * **kîjan xwarin bi te xweş e?** sen hangi yemeği seviyorsun? **2.** (birinin) hoşuna gitmek * **kirinên wî bi bavê xweş bû** yaptıkları babasının hoşuna gidiyordu hoşuna gitmek **3.** göz yummak (kusurlarını görmezlikten gelmek)
pêxweşkirin *m* **1.** hoşuna gitmesini sağlama, sevdirmeye çalışma **2.** iştahlandırma
pê xweş kirin *l/bw* **1.** hoşuna gitmesini sağlamak, sevdirmeye çalışmak **2.** iştahlandırmak
pê xwe têr kirin *l/bw* kifaflanmak
pêyarîk *nd/rd* maskara
pê yarî kirin *l/bw* birini alaya almak
pêz *kîm/m* glüten
pêzan *nd/nt* **1.** ehil, erbap (bir işi yapan, yeterli) **2.** *hiq* bilir kişi * **kesê pêzan bihayê bînayê diyar kir** binanın değerini bilir kişi yaptı **3.** *rd* bilgili, vukuflu, vâkıf
pê zanibûn *l/ngh* bir şeye bilmek, hakında bilgi sahibi olmak
pêzanî (I) *m* **1.** ehillik **2.** bilir kişilik
pêzanî (II) *m* bilgi, malumat
pêzanîn *m* **1.** bilme (birini, veya bir şeyi iyi tanıma, hakkında gereken her şeyi bilme) **2.** bilme (bir iş yapmaya alışmış olma, elinden gelme) **3.** bilme, anlama, vâkıf olma (bir şey üzerine bilgisi olma) **4.** bilgi, malumat
pê zanîn *l/ngh* **1.** bilmek (birini, veya bir şeyi iyi tanımak, hakkında gereken her şeyi bilmek) * **ez bi ruhî wî dizanim** ben onun ruhunu bilirim **2.** bilmek (bir iş yapmaya alışmış olmak, elinden gelmek) * **baş bi rojnamegeriyê dizane** gazeteciliği iyi bilir **3.** bilmek, anlamak, vâkıf olmak (bir şey üzerine bilgisi olmak) * **ez ji pûrta çivîkan pê dizanim ku ew ji kîjan avhewayî hatine** tüylerinin renginden bilirim, kuşların hangi iklimden geldiklerini * **ez bi qumaş dizanim** kumaştan anlarım
pêze *fel/m* özdek
pêzewar *fel/rd* özdekçi, materyalist
pêzewarî *fel/m* özdekçi, materyalizm
pêzeweng *n* pezevenk, kavat
pêzewengî *m* pezevenklik, kavatlık
pêzeyî *rd* özdeksel
pic *m* defetme, kovma ~ **kirin 1)** defetmek, kovmak **2)** oyundan dışarı atmak, bir nevi kırmızı kart göstermek
piç *m* **1.** kırıntı **2.** parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bölüm) * **piçên kaxiz** kâğıdın parçaları **3.** çıngı, zere **4.** az, az şey **5.** damla (çok az) * **piçek baran jî nebariya** iki damla yağmur bile yağmadı **6.** çitmik, çimdik, fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **piçek îsot** bir çitmik biber * **piçek xwê** bir fiske tuz **7.** çimdik (baş parmak ile işaret parmağı arasanıa alınan miktar) **8.** zırnık * **piçek jî nadim** zırnık vermem **9.** *rd* az, azıcık, tike * **min piçek goşt hilda û avête devê xwe** bir tike et aldıp ağzıma attım ~ **bi** ~ azar azar **~a aqil di serî de tune bûn** akıldan yoksun olmak **~a xwe kirin (tiştekî)** çorbada tuzu (veya maydanozu) olmak * **ka ez jî hinek alî te bikim, qet nebe bila piça me jî tê de hebe** ben de sana yardım edeyim, hiç olmasa çorbada biraz tuzumuz da olsun **~a xwe pê xistin** (bir şeyde) tuzu olmak ~ **û parî 1)** kırıntılar **2)** abur cubur * **piç û parî xwar** abur cubur yedi **~ek 1)** azıcık, biraz **2)** bir parça, azıcık, bir nebze **3)** bir damla (çok az) * **piçek av jî nîn e** bir damla su bile yok **~ek av rêtin** küçük su dökmek, küçük aptesini yapmak **~ek av tê de neman** suyu seli kalmamak, seli suyu kalmamak **~ek e dikin deh piç** habbeyi kubbe yapmak **~ek jî nadim** zırnık vermem **~ek jî nedan (yekî)** (bile) koklatmamak **~ek jê nema** katresi kalmadı **~ek kirin ber dilê xwe** safra bastırmak
piçandin *m* sarma
piçandin *l/gh* sarmak
piçek *rd* **1.** azıcık * **piçek nan bide min** azıcık ekmek ver bana **2.** biraz (az miktarda, çok değil) * **piçek baran barî** biraz yağmur yağdı **3.** biraz, bir parça * **min piçek araq vexwar** bir parça rakı içtim * **em piçek bêhna xwe vedin** pir parça dinlenelim **4.** az buçuk **5.** bir avuç (az, çok az) * **li vir bi qasî piçekî muhacir mane** burada bir avuç muhacir kalmış **6.** çat pat, çatapata ~ **av rêtin** küçük su dökmek, küçük aptesini yapmak ~ **baş** iyice * **maleke piçek baş** iyice bir ev ~ **fireh** genişçe, biraz geniş ~ **ji xwe re gerîn** lam elif çevirmek (veya çizmek) ~ **ma 1)** biraz kaldı **2)** parmak kaldı ~ **vebûn** aralanmak ~ vekirin aralamak * min derî piçek vekir kapıyı araladım ~ **xwe noqî binê avê kirin** dalıp çıkarmak

piçê piçê *b* inek çağırma ünlemi
piçiçek *rd* azıcık
piçik *m* **1.** kırıntı **2.** kırpıntı (kırpılan şeyden kalan küçük parça) **3.** *rd* kırpıntı (kırpıntı biçiminde olan) **4.** *m* parça (bir bütünden kopmak, kırılmak, yırtılmak vb. yoluyla ayrılmış bölüm) * **piçikên kaxiz** kâğıdın parçaları **5.** çıngı, zere. parçacık, ufak parça **6.** az, az şey **7.** damla (çok az) * **piçek baran jî nebariya** iki damla yağmur bile yağmadı **8.** çitmik, çimdik, fiske (iki parmak ucu ile tutulabilen miktar) * **piçek îsot** bir çitmik biber * **piçik xwê** bir fiske tuz **9.** çimdik (baş parmak ile işaret parmağı arasanıa alınan miktar) **10.** zırnık * **piçek jî nadim** zırnık vermem **11.** *rd* az, azıcık * **piçik nan bide min** azıcık ekmek ver bana ~ ~ **kirin** parça pürçük etmek, parça parça etmek ~ **û parî** (an jî **parîk**) kırıntı, parça pürçük ~ **a xwînê tê de neman** bir damla bila kanı kalmamak ~**ek jî** zere kadar * **piçikek jî havila wê nîn e** zerre kadar yararı yok ~**ek jî nîn e** zeresi olmamak (veya yok) ~**ek jê neman** zeresi kalmamak ~**ek jî ... hebûya** zere kadar ... olsaydı * **piçikek jî aqlê wî hebûya** zerre kadar aklı olsaydı
piçikandin *m* **1.** üşürme **2.** biriktirmek
piçikandin *l/gh* **1.** üşürmek **2.** biriktirmek
piçikek *rd* **1.** azıcık, azca **2.** birazcık
piçikî *rd* **1.** azca **2.** bir damla (çocuk için çok küçük) * **tu li kirên vî piçikî binêre** bir damla çocuğun yaptıklarına bak **3.** *h* kısmen
piçikîn *m* **1.** üşme, üşüşme **2.** birikme, toplanma **3.** yığılaşma
piçikîn *l/ngh* **1.** üşmek, üşüşmek **2.** birikmek, toplanmak **3.** yığılaşmak
piçikok *rd* azıcık
piçikokek *rd* birazcık
piçirandin *m* yolma
piçirandin *l/gh* yolmak
piçirandî *rd* yoluk
piçirîn *m* yolunma
piçirîn *l/ngh* yolunmak
piçîn *m* sarılma
piçîn *l/ngh* sarılmak
piçke *m* kibrit
piçkok *rd* azıcık
piço piço *h* **1.** az az, azıcık azıcık, parça parça **2.** azar azar, damla damla **3.** ufak ufak, azar azar **4.** azar azar (küçük ölçülerle) **5.** çim çim ~ **bûn** ufalmak, parça pürçük olmak ~ **jê xwarin 1)** azar azar alıp yemek **2)** çöplenmek ~ **kirin** parça pürçük etmek, parça parça etmek ~ **xwarin** çim çim yemek, kuş gibi yemek
piç piç *h* **1.** az az, azıcık azıcık, parça parça **2.** azar azar, damla damla **3.** ufak ufak, azar azar **4.** çim çim
piçûç *m* köftelik bulgur, soğan ve yağ ile yapılan bir yemek
piçûçik *rd* küçücük
piçûdank *ant/m* döl yolu
piçûk *rd* küçük
pid *n* çekilmiş diş yeri
pidî *ant/n* diş eti
pif *m* **1.** üfürme **2.** üfürük **3.** nefes (şifa verir diye hastaya okuyup üfleme) **3.** *b* püf ~ **kirin** üflemek, üfürmek ~ **kirin (yekî)** nefes etmek **(yek)** ~ **kirin agir** üstüne tuz biber ekmek ~ **kirin dora (yekî)** nefes etmek ~ **kirin esmanan 1)** alçacık dağları ben yarattım demek (çok kurumlu olmak) **2)** *argo* hava basmak ~ **kirin û dan bayê** yele vermek (savurmak, boşa harcamak) ~**î bêvilê kirin** (birini) tahrik etmek, kışkırtmak ~**î (tiştekî) kirin** (birine veya bir şeye) üflemek, üfürmek
pifandin *m* **1.** üfleme, üfürme **2.** şişirme
pifandin *l/gh* **1.** üflemek, üfürmek **2.** şişirmek
pifdan *m* şişirme
pif dan *l/gh* şişirmek
pifdanik *m* balon
pifdank *bnr* pifdanik
pifdanok *m* balon
pifdayî *rd* **1.** şişkin **2.** şişik, şişirilmiş * **nepoxa pifdayî** şişik balon
pifdayîbûn *m* **1.** şişkinlik **2.** şişiklik
pifdayîn *m* şişiriş
pifepif *m* pofur pofur ~**a (yekî) bûn** pofurdayıp durmak
pifepifkirin *m* puflama
pifepif kirin *l/gh* puflamak
pifên *bnr* pifîn
pifik (I) *m* sprey
pifik (II) *m* **1.** körük **2.** balon
pifikkêş *nd/nt* körükçü (imal eden kimse)
pifikkêşî *m* körükçülük
pifikkirin *m* körükleme
pifik kirin *l/gh* körüklemek
pifîn *m* **1.** pofurdama puflama, üfleme püfleme2. şişme
pifîn *m* **1.** pofurdamak puflamak, üflemek püflemek **2.** şişmek * **zikê dadê pifiya** annenin karnı şişti
pifînkirin *m* pofurdama
pifîn kirin *l/gh* pofurdamak
pifînok **1.** üfürücü **2.** üfürükçü
pifînokî *m* üfürükçülük
pifînoktî *m* öfürükçülük ~ **kirin** üfürükçülük yapmak
pifker (I) *m* sprey
pifker (II) *nd/nt* üfürükçü
pifkerî *m* üfürükçülük
pifkirin *m* **1.** üfleme, üfürme **2.** püfkürme, püfleme **3.** nefesleme (okuyup üfleme, nefes etme) **3.** tılsımlama, sihir altına alma
pif kirin *l/gh* **1.** üflemek, üfürmek **2.** püfkürmek, püflemek **3.** nefeslemek (okuyup üflemek, nefes etmek) **3.** tılsımlamak, sihir altına almak

pifpifandin *m* şişindirme
pifpifandin *l/gh* şişindirmek
pifpifîn *m* şişinme
pifpifîn *l/ngh* şişinmek, dargın durmak
pigment *biy/m* pigment
pih *m* oflama, puflama ~ ~ oflama puflama
pihêt *rd* **1.** berk, sağlam **2.** sıkı (gevşek karşıtı) * **ben pihêt bigire** ipi sıkı tut **3.** sıkı, katı (ilkelerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan) **4.** *h* kıskıvrak ~ **girê dan** kıskıvrak bağlamak ~ **pê girtin** sıkıca tutmak
pihêtandin *m* berkitme, pekiştirme, sağlamlaştırma
pihêtandin *l/gh* berkitmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak
pihêtandî *rd* pekiştirmeli
pihêtbûn *m* **1.** berkime, pekişme, sağlamlaşma **2.** sıkılaşma (sıkı duruma gelme)
pihêt bûn *l/ngh* **1.** berkimek, pekişmek, sağlamlaşmak **2.** sıkılaşmak (sıkı duruma gelmek)
pihêtbûyîn *m* **1.** berkime, pekişme, sağlamlaşma **2.** sıkılaşma (sıkı duruma gelme)
pihêtî *m* **1.** berklik, sağlamlık **2.** sıkılık
pihêtkirin *m* **1.** berkitme, pekiştirme, sağlamlaştırma **2.** sıkılaştırma, sıkılama, sıkma (sıkı duruma getirme) **3.** sıkıştırma (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirme)
pihêt kirin *l/gh* **1.** berkitmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak **2.** sıkılaştırmak, sıkılamak, sıkmak (sıkı duruma getirmek) **3.** sıkıştırmak (gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirmek)
pihêtkirî *rd* **1.** berkitili, pekiştirmeli **2.** sıkılaştırılmış **3.** sıkıştırılmış (gevşek olan şeyleri sıkı duruma getirme)
pihîn *m* **1.** tekme **2.** tepik ~ **avêtin** tekme atmak ~ **avêtin (tiştekî)** (bir şeye) tekme atmak (veya vurmak) ~ **dayîn** tekmek vurmak, tekmeleyip kovmak ~ **danîn (yekî)** (birine) tekme vurmak (veya savurmak) ~ **lê dan** (an jî **xistin)** tekmelemek, tekme vurmak ~ **lê hatin xistin** tekmelenmek ~ **lê xistin 1)** tekmelemek, tekmeyi vurmak **2)** mukayesede aşırılığı ifade etmek için * **Elo pihîn li welo dixe** Elo'nun welo'dan daha aşırı olduğunu gösterir ~ **li devê qûna (yekî) dan** (an jî **xistin)** kıçına tekmeyi atmak (vurmak veya yapıştırmak) ~ **li qûnê xistin** kıçına tekmeyi atmak (vurmak veya yapıştırmak) ~ **xwarin** tekmeyi yemek
pihînko *m* tekmeleme
pihînlêdan *m* **1.** tekmeleme, tepme (ayakla vurma), tekme atma (veya vurma) **2.** *mec* tepme (değerini anlamama, geri çevirme)
pihîn lê dan *l/bw* **1.** tekmelemek, tepmek (ayakla vurmak), tekme atmak (veya vurmak) **2.** *mec* tepmek (değerini anlamamak, geri çevirmek)
pihînlêdayîn *m* tekmeleyiş, tepme
pihînlêxistin *m* **1.** tekmeleme, tepme (ayakla vurma) **2.** *mec* tepme (değerini anlamama, geri çevirme)
pihîn lê xistin *l/bw* **1.** tekmelemek, tepmek (ayakla vurma) **2.** *mec* tepme (değerini anlamamak, geri çevirmek) * **pihîn li risqê xwe dixe** rıskını tepiyor
pihnijandin *bnr* bêhnijandin
pihnijîn *bnr* bêhnijîn
pihpihandin *m* pohpohlama
pihpihandin *l/gh* pohpohlamak
pihpihîn *m* pohpohlanma
pihpihîn *l/ngh* pohpohlanmak
pijak *m* akis, yansıma
pijakdan *m* yansıtma, aksettirme
pijak dan *l/gh* yansıtmak, aksettirmek
pijan *sp/m* güreş
pijandin *m* **1.** pişirme, pişiriş **2.** *mec* pişirme (çalışarak öğrenme) **3.** *mec* yoğurma, yoğuruş (bir düşünceye belli bir biçim verme, nitelik kazandırma)
pijandin *l/gh* **1.** pişirmek **2.** *mec* pişirmek (çalışarak öğrenmek) **3.** *mec* yoğurmak (bir düşünceye belli bir biçim vermek, nitelik kazandırmak) * **gotina xwe pêşî bipêje pişt re birêje** düşünceni önce yoğra ondan sonra söyle
pijandî *rd* **1.** pişmiş **2.** pişkin (gereğince pişmiş)
pijandîbûn *m* pişkinlik
pijaq (I) *n* bacak
pijaq (II) *fîz/m* **1.** yansı, akis **2.** damla (fışkıran şeyin damlası)
pijaqdan *m* yansıtma, aksettirme
pijaq dan *l/gh* yansıtmak, aksettirmek
pijbênik *m* kadın veya erkeklerin bele bağladıkları kilim türü yünden kumaş
pijdanok *bot/m* süpürge out
pijek *rd* pişeğen
pijêrîk *m* kavurga
pijêrk *bnr* pijêrîk
pijik *bnr* pizrik
pijik *n* askı
pijik (I) *n* kırıntı, taş parçaciği * **pijikê kevir** taş kırıntısı
pijilandin *m* **1.** saçma**2.** yaymak
pijilandin *l/gh* **1.** saçmak **2.** yaymak
pijilîn *m* **1.** saçılma **2.** yayılma, dağılma
pijilîn *l/ngh* **1.** saçılmak **2.** yayılmak, dağılmak
pijiq *m* **1.** fışkırtı **2.** püskürme **3.** ışın * **pijiqên rojê** güneş ışınları
pijiqandin *m* **1.** fışkırtma, püskürtme **2.** püskürme (yanardağ için) **3.** sıçratma **4.** saçma
pijiqandin *l/gh* **1.** fışkırtmak, püskürtmek **2.** püskürmek (yanardağ için) **3.** sıçratmak **4.** saçma
pijiqîn *m* **1.** fışkırma **2.** çıvlama **3.** pırtlama **4.** sıçrama (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulma)

pijiqîn *l/gh* 1. fışkırmak 2. çıvlamak 3. pırtlamak 4. sıçramak (yerinde koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak)
pijiqîner *m* fışkırtıcı
pijiqînî *m* fışkırtı
pijiqîn hev *l/ngh* birbirine çatmak
pijiqînok *m* fışkırtıcı
pijirandin (I) *bnr* pijandin
pijirandin (II) *m* silkeleme
pijirandin *l/gh* silkelemek
pijirîn (I) *bnr* pijîn
pijirîn (II) *m* silkelenme
pijirîn *l/ngh* silkelenmek
pijiyayî *rd* 1. pişmiş 2. pişkin (gereğince pişmiş)
pijiyayîtî *m* pişkinlik
pijîk (I) *n* kıymık
pijîk (II) *m* topak, bitki topağı
pijîn *m* 1. pişme (ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda yenebilir duruma getirme) * **kebab pijiya** kebab piştî 2. *mec* pişme (bir konuyu iyice öğrenme) 3. *mec* pişirme (bunalacak kadar sıcaklık duyma)
pijîn *l/ngh* 1. pişmek (ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda yenebilir duruma getirmek) * **kebab pijiya** kebab piştî 2. *mec* pişmek (bir konuyu iyice öğrenmek) 3. *mec* pişirmek (bunalacak kadar sıcaklık duymak)
pijîpijî *rd* saçın diken diken olması
pijîpijî bûn *l/ngh* saç diken diken olmak
pijkoj *bnr* bişkok
pijkûrî *nd* sekiz oniki yaşlarıda çocuk
pijminandin *m* aksırtma, hapşırtma
pijminandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
pijmîn *m* 1. aksırma, hapşırma, tıksırma 2. tıksırık
pijmîn *l/ngh* aksırmak, hapşırmak, tıksırmak
pijpij *m* pişme (çocuk dilinde)
pijpijbûn *m* pişme (çocuk dilinde)
pijpijbûn *l/ngh* pişmek (çocuk dilinde)
pijpijkirin *m* pişirme (çocuk dilinde)
pijpij kirin *l/gh* pişirmek (çocuk dilinde)
pijq *m* püskürme
pijvandin *m* sıkma
pijvandin *l/gh* sıkmak
pik *rd* dik kap
piknîk *m* piknik ~ **kirin** piknik yapmak
pil (I) *bnr* şil û pil
pil (II) *m* fıske
pil (III) *rd* per pereşan ~ **û perîşan** per perişan
pil (IV) *n* 1. ön bacak 2. ayak * **pilê sêpayê** sehpanın ayağı
pil (V) *nd* lime ~ ~ lime lime ~ ~ **kirin** lime lime etmek
pil (VI) *rd/nt* kibirli, kurumlu
pilbûn *m* kibirlenme
pil bûn *l/ngh* kibirlenmek
pilbûyîn *m* kibirleniş
pilçepilç *h* 1. fokur fokur * **pilçepilça beroşê ye dikele** tencere fokur fokur kaynıyor 2. cazır cazır, cazur cazur (bir cismin kaynaması için çıkan güçlü sesi için)
pilçepilçkirin *m* fokurdama
pilçînî kirin *l/gh* fokurdamak
pilçînî *m* fokurtu
pilçînîkirin *m* fokurdama
pilçînî kirin *l/gh* fokurdamak
pile *m* 1. derece * **di pileya herî mezin de dibistan kuta kir** en iyi dereceden okulu bitirdi 2. *fiz* derece (ölçü aletlerin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri) * **pileya germpîvê** sıcakölçerin derecesi 3. *kîm* derece (bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim) 4. *mat* derece (bir çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi) 5. *sp* derece (spor musabakalarında) ~ **bi** ~ derece derece ~ ~ derece derece ~ ~ **bi pêş ketin** derece derece ilerlemek ~ **pileyî** *h* tedricî ~**ya cemidanê** donma dereces ~**ya dûkelê** buharlaşma derecesi ~**a germê** sıcaklık derecesi ~**ya helînê** izabe noktası ~**ya hevberiyê** *rz* karşılaştırma derecesi ~**ya kelê** *kîm/fiz* kaynama noktası ~**ya qerisanê (an jî qerimanê)** donma dereces ~**ya wekheviyê (an jî yeksaniyê)** *rz* eşitlik derecesi
pileberaz *m* jambon
piledar *rd* 1. dereceli 2. aşamalı, kademeli
pilek *m* derece
pilekirin *m* dereceleme
pile kirin *l/gh* derecelemek
pilenavincî *rd* orta dereceli
pilepil (I) *h* 1. bıcır bıcır (sürekli ve çok konuşmak için kullanılır) 2. mırıl mırıl
pilepil (II) *h* 1. fokur fokur * **pilepila beroşê ye dikele** tencere fokur fokur kaynıyor 2. cazır cazır, cazur cazur (bir cismin kaynaması için çıkan güçlü sesi için)
pilepilkirin (I) *m* ınırıldanma, söylenme (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme)
pilepilkirin (II) *m* fokurdama
pilepil kirin (I) *l/gh* mırıldanmak, söylenmek (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek)
pilepil kirin (II) *l/gh* fokurdamak
pilepist *m* fısıltı
pilepîv *m* 1. açıölçer 2. *mat* iletki, minkale
pilewil *h* 1. homur homur 2. mırıl mırıl 3. *m* fanfın
pilewilî *m* 1. homurtu 2. mırıltı
pilewilkirin *m* 1. homurdanma 2. mırıldanma (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söyleme) 3. fanfın etme
pilewil kirin *l/gh* 1. homurdanmak 2. mırıldanmak (alçak sesle, kendi kendine bir şeyler söylemek) 3. fanfın etmek
pileya helanê *fiz/nd* erirlik
pileya rasertiyê *rz/nd* üstünlük derecesi; Kürtçede üstünlük derecesi "herî, tewrî ve -tirîn" ile yapılır, ki Türçede bunlara karşılık "en

ve pek" vardır * **keça herî xweşik tu yî** en güzel kız sensin
pilik (I) *n* göbek (yağ bağlanmış şişman karın)
pilik (II) *m* damlacık, damla * **pilikek xwîn ji devê min hat** ağzımda bir damla kan geldi
pilindar *n* **1.** kuş avlamada kullanılan sopa **2.** havada yatay olarak atılarak oynanan sopa ~ **avêtin (yekî)** laf dokundurmak
pilindir *zo/m* **1.** örümcek (Aranea) **2.** örümcek ağı
pilindirokî *rd* örümceksi
piling (I) *m* kor, cemre, ateş közü **~a agir ketin** cemre düşmek
piling (II) *zo/n* kaplan (Felis tigris)
pilingê pinpinî *zo/nd* jaguar
pilingir *zo/m* örümcek
pilitan *m* bir çocuk oyunu
pilî *bnr* şilî pilî
pilîç *m* çapak (göz çapağı)
pilîçgirtin *m* çapaklanma
pilîç girtin *l/gh* çapaklanmak
pilîk *m* kıvılcım
pilînek *m* ibik, emzik (çaydanlık vb. için)
pilînî *m* fokurtu
pilîse *m* kıvılcım
pilîsk *m* oluk
pilîşk *m* göz çapağı
pilîte *m* **1.** pelte **2.** *kîm* pelte
pilîtebûn *m* pelteleşme, peltelenme
pilîte bûn *l/ngh* pelteleşmek, peltelenmek
pilîtebûyîn *m* pelteleşme, peltelenme
pilîtî *m* kibirlilik, kurumluluk ~ **kirin** kibirlik yapmak
pilol, pilole (I) *rd* tembel
pilol (II) *m* söylenti, dedikodu
pilol (III) *m* haşlama
pilolkirin *m* haşlama
pilolkirin *l/gh* haşlamak
pilolo (I) *m* zifiri karanlık
pilopilo (II) *zo/m* karınca aslanı (Myrmeleon formicarius)
pilor *m* **1.** bulamaç **2.** palûze
pilora serdims *nd* su muhallebisi
pilorsorik *m* bir tür muhalebi
pilosk *m* vana
piloşk *m* çapak, göz çapağı
pilox (I) *rd* çaptan düşmüş, ihtiyarlanmış kimse
pilox (II) *n* kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası)
piloxe *rd* çaptan düşmüş, ihtiyarlanmış kimse
pilpilandin *m* haretlendirme
pilpilandin *l/gh* hareketlendirmek
pilpilîk *zo/m* kelebek
pilpilîn *m* hareketlenme, kıpırdanma
pilpilîn *l/ngh* hareketlenmek, kıpırdanmak * **ewr dipilpile** bulut hareketleniyor
pilpilîng *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pilpilînik *m* **1.** fıskiye, fışkırık, su fıskıyesi **2.** ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) * **pilpilînika çaydank** çaydanlık ibriği
pilpilok *rd* fanfan
pilpisandin *m* ışıldama
pilpisandin ışıldamak
pilpisîn *m* ışıldanma
pilpisîn *l/ngh* ışıldanmak
pilpitandin *m* kıpırdatma
pilpitandin *l/gh* kıpırdatmak
pilpitîn *m* **1.** kıpırdanma **2.** yürek pırpır etme
pilpitîn *l/ngh* **1.** kıpırdanmak **2.** yürek pırpır etmek
pilpixandin *m* ekşitme
pilpixandin *l/gh* ekşitmek
pilpixandî *rd* ekşitilmiş
pilpixî *rd* ekşimiş
pilpixîn *m* ekşime
pilpixîn *l/ngh* ekşimek
pilqepilq *h* fokur fokur
pilqik *m* **1.** su kabarcığı **2.** *bj* kabarcık
pilqînî fokurtu
pilsteng *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
pilt *rd* gevşek (sıkı veya gergin olmayan)
piltan *zo/m* çökeleklekte tatlandırıcı olarak kullanılan bir ot
piltbûn *m* gevşeme
pilt bûn *l/ngh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak)
pilte *m* fitil (dinamit vb. ateşlemede kullanılan kaytan biçiminde tutuşucu madde) * **pilteya dînamîtê** dînamit fitili
piltedar *rd* fitilli (dinamit gibi patlayıcılar için) * **topa piltedar** fitilli top
piltepilt *h* **1.** fokur fokur **2.** bıcır bıcır (sürekli ve çok konuşmak için kullanılır) * **piltepilta zarok e, diaxive** çocuk bıcır bıcır konuşuyor
pilûç (I) *rd* **1.** çarpık **2.** kavisli **3.** kıvrık
pilûç (II) *rd* sapık (yoldan çıkmış olan)
pilûçî (I) *m* **1.** çarpıklık **2.** kavislik **3.** kıvrıklık
pilûçî (II) *m* sapıklık
pilûçîbûn (I) *m* çarpıklaşma
pilûçîbûn (II) *m* sapıklaşma
pilûçî bûn *l/ngh* çarpıklaşmak
pilûçî bûn *l/ngh* sapıklaşmak
pilûçkî (I) *rd* çarpıkça
pilûçkî (II) *h* sapıkça
pilûçtî *m* **1.** çarpıklık **2.** kavislik **3.** kıvrıklık
pilûr (I) *m* demet halinde olmayan ekin yığn
pilûr (II) *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
pilûre *m* arı kovanı
pilxaltî *nd* teyzezade, teyze çocuğu
pimpar *rd* fazla, epey, gırla, (aşırı derecede çoğalmayı ifade etmede kullanılır) * **wer pir wer pir e, pimpar e** o kadar çok o kadar çok ki, gırla
pimpişandin *m* kabartma

pimpişandin *l/gh* kabartmak
pimpişandî *rd* kabarık
pimpişî *rd* kabarık (hacmi büyümüş olan)
pimpişîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
pimpişîn *l/ngh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek)
pin (I) *m* giz, sır
pin (II) *n* **1.** tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) **2.** kök (bazı şeylerde dip bölüm) **~ê kevn** eski tüfek
pinator *n* kireç taşını dövmekte kullanılan ağaç tokmak
pinaxûn *m* öğütülmek üzere hazırlanmış buğday
pinc *m* çanak
pincar (I) *bot/m* **1.** pancar (Beta vulgaris) **2.** pancar (bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli
pincar (II) *m* **1.** çiğ veya pişirilerek yenilen her türlü bitki, ot **2.** aşırı eskimişliği ifade etmede kullanılır * **kevn bûye bûye pincar** eskimiş pancar gibi olmuş **~a çiyayî** aynı bezin parçası **~a çiyayekî bûn** aynı bezin parçası olmak **~a eynî çiyayî** aynı bezin parçası **~a eynî çiyayekî bûn** aynı bezin parçası olmak **~a her girarî** her şeye maydanoz
pincar (III) *bot* madımak otu
pincara beyanî *bot/nd* yabani ot
pincarê *bot/nd* yenilir bir ot
pincarfiroş *nd/nt* pancarcı (satan kimse)
pincarfiroşî *m* pancarcılık
pincarok *bot/m* yenilen bir ot
pincartin *m* avuçta sıkarak ezmek
pincartin *l/gh* avuçta sıkarak ezmek
pincarvan *nd/nt* pancarcı
pincarvanî *m* pancarcılık
pincfiroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)
pincfiroşî *m* çanakçılık
pincikî *rd* çanaksı
pincir *bnr* pincar
pinciran *m* ezilme
pincirandin *m* **1.** ezme **2.** örseleme **3.** tartaklama
pincirandin *l/gh* **1.** ezmek * **canê wê tev pincirandibûn** vücudunu hep ezmişlerdi **2.** örselemek * **bayê pelên çîçekan pincirandibûn** rüzgâr çiçeklerin yapraklarını örselemişti **3.** tartaklamak
pincirandî *rd* **1.** ezik, bere, çürük * **canê wî tev pincirandî bû** vücudu eziklerle dolu idi **2.** tartaklanmış olan
pincirî *rd* ezik, bere, çürük * **canê wî tev pincirî bû** vücudu eziklerle dolu idi
pincirîn *m* **1.** ezilme **2.** örselenme, örseleniş **3.** tartaklanma **4.** eski püskü olma, yırtık pırtık olma
pincirîn *l/ngh* **1.** ezilmek **2.** örselenmek **3.** tartaklanmak **4.** eski püskü olmak, yırtık pırtık olmak
pincker *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)
pinckerî *m* çanakçılık
pind *m* **1.** kıç, göt, **2.** kıç yolu, anüs, makat
pindam *m* set, baraj
pinde *m* afaroz
pindebûn *m* afarozlanma, aforoz olma
pinde bûn *l/ngh* afarozlanmak, aforoz olmak
pindebûyîn *m* afarozlanış, aforoz oluş
pindekirin *m* aforozlama, aforoz etme
pinde kirin *l/gh* aforozlamak, aforoz etmek
pindekirî *rd* aforozlu, aforoz edilmiş olan
pindepîr *zo/m* **1.** örümcek (Aranea) **2.** örümcek ağı
pindik (I) *m* gonca, gonca gül
pindik (II) *m* **1.** kıç, göt **2.** kıç yolu
pindil *m* popo
pindir *zo/m* örümcek (Aranea) örümcek
pindirî *rd* uysal
pindirîbûn *m* uysallaşma
pindirî bûn *l/ngh* uysallaşmak
pindoyî *rd* şımarık
pindoyîbûn *m* şımarma
pindoyî bûn *l/ngh* şımarmak
pinedûz *nd/nt* yamaca, eskici
pinepin *m* **1.** cık cık **2.** *h* cıh cık **~ kirin** cık cık etmek
pineping *h* mırıl mırıl
pingandin *m* kızdırma
pingandin *l/gh* kızdırmak
pingal *m* folluk
pingar *m* irkinti (su için)
pingardan *m* **1.** irkilme (akan bir şey; bir engel karşısında duraklanıp birikme) **2.** göllenme, gölerme (göl durumuna gelme)
pingar dan *l/gh* **1.** irkilmek (akan bir şey; bir engel karşısında duraklanıp birikmek) **2.** göllenmek, gölermek (göl durumuna gelmek)
pingardayî *rd* kabarık (su için)
pingardayîbûn *m* kabarıklık
pingardayîn *m* **1.** irkiliş (akan bir şey; bir engel karşısında duraklanıp birikme) **2.** gölleniş, gölerme (göl durumuna gelme)
pingav *m* gölek, su birikintisi
pinger *m* fol
pingêr *bnr* pangêr
pingihandin *m* ağzına kadar oldurma
pingihandin *l/gh* ağzına kadar doldurmak
pingihîn *m* ağzına kadar dolma
pingihîn ağzına kadar dolmak
pingil *n* kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası)
pingirandin *m* gölleme
pingirandin *l/gh* göllemek
pingirîn (I) *m* irkilme, göllenme
pingirîn (II) *m* kasılarak küsme
pingirîn (I) *l/ngh* irkilmek, göllenmek
pingirîn (II) *l/ngh* kasılarak küsmek
pingîn *m* kahkaha

pingîn pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak
pingînî *m* kahkaha
pingînî jê anîn *l/bw* kahkahayı basmasına sebep olmak
pingînî jê hatin *l/bw* kahkahayı basmak
pingîr *bot/m* yenilen ot
pingok *zo/m* üvez
pingpingandin *m* ağlamaklı olmasına neden olma
pingpingandin *l/gh* ağlamaklı olmasına neden olmak
pingpingîn *m* ağlamaklı olma
pingpingîn *l/ngh* ağlamaklı olmak
pingurandin *m* **1.** şişirme **2.** kasarak küsmesine neden olma
pingurandin *l/gh* **1.** şişirmek **2.** kasarak küsmesine neden olmak
pingurandî *rd* **1.** şişik * **zik li berê pingurandî** ye karnı şişik **2.** küs
pingurîn *m* **1.** taşma, moralı bozuk olma **2.** kabarma (büyük dalgalar oluşma) **3.** kabarma (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) **4.** kabarma (kafa tutma, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranma) **5.** şişinme **6.** dargın durma, alınma
pingurîn *l/ngh* **1.** taşmak, moralı bozuk olmak **2.** kabarmak (büyük dalgalar oluşmak) **3.** kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenmek) **4.** kabarmak (kafa tutmak, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranmak) **5.** şişinmek **6.** dargın durmak, alınmak
pinhan *rd* gizli
pinihandin *m*kavgaya tutuşturma
pinihandin *l/gh* kavgaya tutuşturmak
pinik *m* kümes
piniya kor *ant/nd* kör nokta
piniyên rojê *nd* güneş lekeleri
pinî (I) *m* nokta
pinî (II) *rd* sinsi ~ **bûn** sinsi olmak
pinîbûn *m* sinsileşme
pinî bûn *l/ngh* sinsileşmek
pinîtî *m* sinsilik
pink *m* nokta
pino (I) *m* popo
pino (II) *m* bir tür un helvası
pinok *m* leke
pinokî *rd* lekeli
pinotî *m* şaka, oyun, numara
pinpinî *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pinpinîk *zo/m* kelebek
pintik *m* nokta
pintî *rd* pinti, kısmık
pintîtî *m* pintilik
pintiyîbûn *m* pintileşme
pintiyî bûn *l/ngh* pintileşmek
pintû *rd* pinti
pinujandin *m* hapşırtma
pinujandin *l/gh* hapşırtmak
pinujîn *m* hapşırma
pinujîn *l/ngh* hapşırmak
piperî *m* uğurlu olduğuna inanılan bir ağaç
pipinîk *m* kelebek
pipo *m* nargilenin ağza konulan kısmı
pippaqij *rd* tertemiz
pippehn *rd* yamyassı
pippembe *h* pespembe
pippihêt *h* sımsıkı, sıkı sıkıya
piqilq *m* kabarcık
piqilqdan *m* kabarcıklanma, su toplama
piqilq dan *l/gh* kabarcıklanmak, su toplamak
pir- (I) *rz/nd* pür (önek olarak) * **pirşên** pürneşe
pir (II) *m* **1.** köprü **2.** köprü (ilişki) **3.** *sp* köprü (güreş ve sportif etkinliklerinde) **4.** duvar ana kirişi ~**a hilawistî** asma köprü ~**a kaptaniyê** kaptan köprüsü ~**a siratê** sırat köprüsü
pir (III) *rd* (**r** kalın okunur) **1.** çok (sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımdan büyük ve aşırı olan; az karşıtı) * **îro karê me pir e** bu gün işimiz çok **2.** *h* çok (sayı, güçlük, süre vb. bakımından aşırılık bildirir) * **ez dibêjim qey ez pirtir ji diya xwe hez dikim** sanırım, anamı daha çok seviyorum **3.** çok, geniş * **navçeyeke ku xweyî karistanên pir e** geniş iş alanlarına sahip bir ilçe **4.** *h* pek (gerekenden, olandan çok) * **ez pir westiyam** pek yoruldum * **ez van pirtûkan pir naxwînim** bu kitapları pek okumam **5.** fazla, ziyade **6.** *rd/mec* derin (kendi türünden çok gelişmiş) * **alimekî pir zana** derin bir alim **7.** *mec* derin (yoğun) * **Fatma di nav şaşwaziyeke pir mezin de bû** Fatma derin bir şaşkınlık içindeydi **8.** *h* gayet **9.** *rd* fena * **îro gelek karê min heye** bu gün fena işim var ~ **ajotin** uzun sürmek ~ **bêhnteng bûn** boğum boğum boğulmak ~ **bi erzan** bedavadan ucuz ~ **bi giranî, bêyî ku weziyeta xwe xera bike** ağır ezgi (veya endam) fıstıkî makam (şakayla) ~ **bilezet** çok lezetli, ballı börek ~ **çû hindik ma** çoğu gitti, azı kaldı ~ **dan ber xwe** açılmak (işini gereğinden veya götürebileceğinden geniş tutmak) * **ji ber ku mêrik pir da ber xwe îflas kir** adam fazla açılınca iflas etti ~ **di ser de derbas nebû** (an **jî neçû**) çok geçmeden ~ **di ser de nebihurî** çok geçmeden ~ **di pey de 1)** epey sonra **2)** neden sonra ~ **dirêj kirin 1)** uzun sürmek **2)** sözü uzatmak ~ **dûrî hev in 1)** birbirinden çok uzak **2)** tavşanın suyunun suyu ~ **germ 1)** çok sıcak **2)** boğucu, çok sıcak (sıkıntı veren) * **hewayeke pir germ heye** boğucu bir hava var ~ **hatin** (bir şey) çok gelmek (gereğinden fazla gelmek) ~ **hêja ye** çok değerli ~ **in bêsir in** çok olmalarına rağmen bir şeye yaramamak ~ **hindik 1)** az çok * **pir hindik ev da te** az çok bunu sana verdi **2)** yaklaşık ~ **kêf kirin** çok

sevinmek ~ **lavayî kirin** yalvarıp yakarmak ~ **ne ajot** çok geçmeden (tiştek) ~ **neajotin** kısa sürmek ~ **nemabû** az kaldı (veya az kalsın), neredeyse * **pir nemabû ku bikeve** neredeyse düşecekti ~ ~ **1)** çok çok * **ev kar pir pir du seat biajo** bu iş çok çok iki saat sürer **2)** pek pek ~ ~ **bike li gorî kîloya xwe wê bike** ateş olsa cürmü kadar yer yakar ~ **serxweş** çok sarhoş, leş gibi sarhoş ~ **şerpeze** sersefil, çok sefil olan ~ **tengijîn** (an jî **tengav bûn**) boğum boğum boğulmak ~ **û hindik** az çok ~ **û** ~ **1)** aşırı (gereğinde fazla) **2)** bol bol ~ **xweş** nefis, çok hoş ~ **xweş e 1)** çok hoş **2)** fıstık gibi * **karekî pir xweş** fıstık gibi bir iş ~ **zêde 1)** bol keseden **2)** aşırı, fena halde (gereğinde fazla) * **zarok pir zêde bêriya diya xwe dike** çocuk annesini aşırı özlüyür * **pir zêde jê hez dike** onu fena halde seviyor ~ **zêde kirin** ifrata vardırmak **~ê (tiştekî) çû hinekî (tiştekî) ma** çoğu gitti, azı kaldı **~î car** (an jî **caran**) *h* sıkça **~î pir serxweş** zil zurna **~î pir serxweş bûn** zil zurna sarhoş olmak **~kî** pek çok, epey **~kî** ~ hatırı sayılır * **li der sermayeke pirkî pir heye** dışarda hatırı sayılır bir soğuk var

pir (IV) *m* pır (r sesi uzatılarak okunur) * **çivîkê got pir û firiya** kuş, pır diye uçtu

pir (V) *m* su, tükürük vs. fırlatma **~î (yekî) kirin** (birinin) üstüne su fırlatmak, tükürük atmak

piraç *m* hareket

pira esmanî *nd* hava köprüsü

pirahî *bnr* pirayî

piralî *rd* **1.** çok yanlı, çok yönlü (ikiden çok yanı olan) **2.** çok yanlı, çok yönlü (bir çok konuda bilgi ve çalışması olan) * **nivîskareke piralî ye** çok yönlü bir yazar

piralîparêz *nd/rd* **1.** çoğulcu (çoğulculuk yanlısı olan kimse) **2.** *sos* çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) **2.** *nd/rd* çoğulcu

piralîparêzî *m* **1.** çoğulculuk **2.** *sos* çoğulculuk

piramîd *mat* **1.** piramit **2.** *dîr* piramit (Mısır firavunların mezarlarına verilen ad) **3.** *sp* piramit

piramîdal *mat/rd* piramidal

piramîdê sêkuj *nd* üçgen piramit

pirandin *m* yırtma

pirandin *l/gh* yırtmak

pirane *rz/rd* çoğul

piranî (I) *nd* kurt sürüsü

piranî (II) *m* **1.** çokluk * **guherandina qanûnan bi şertê piraniyê ve girêdahî ye** yasaların değişebilmesi çokluk şartına bağlı **2.** çoğunluk, , ekseriyet * **hate ragihandin ku di nav mêvanan de wê bi piranî jin hebin** misafirlerin içinde kadınların çoğunlukta olacağı bildirildi **3.** rz çoğul ~ **mêranî betilandiye** üşüntü köpek mandayı paralar **~ya dengan** (an jî **rayan**) oy çokluğu **~ya sereke** ezici çoğunluk **~ya wan jê** çokları **~ya zêde** salt çoğunluk

piranîgir *nd/nt* çoğunlukçu

piranîgirî *m* çoğunlukçuluk

piranîkirin *m* çoğullama

piranî kirin *l/gh* çoğullamak

piranîparêz *nd/nt* **1.** çoğulcu (çoğulculuk yanlısı olan kimse) **2.** *sos* çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) **3.** *fel* çokçu

piranîparêzî *m* **1.** çoğulculuk **2.** *sos* çoğulculuk **3.** *fel* çokçuluk

pirar *bnr* pêrar

pirasa *bot/m* pırasa (Allium porrum)

piraştin *m* **1.** türeme **2.** *rz* türetme

piraştin *l/gh* türetmek

piraştî *rd* türemiş

piratî *m* çokluk

piravaker *n* **1.** köprücü **2.** *lşk* köprücü (askerî birlik)

pirax *m* sarma (yemeği)

pirayî *m* **1.** çokluk **2.** çoğunluk

pirbar *rd* faydalı

pir baş *h* pek âlâ (çok iyi) * **te pir baş dizanibû ku ez dê bême vira** buraya geleceğimi pek âlâ biliyordun

pirbêj *rd/nt* geveze, ağzı kalabalık, gürültücü, farfara, konuşkan, zevzek (çenesi düşük)

pirbêjî *m* gevezelik, farfaracılık, konuşkanlık, zevzeklik ~ **kirin** gevezelik etmek, zevzeklik etmek,

pirbêjokî *rd/h* gevezece, konuşkanca, zevzekçe

pirbêjtî *m* gevezelik, farfaracılık, konuşkanlık, zevzeklik ~ **kirin** zevzeklik etmek, zevzeklenmek

pirbicar *h* çoğunlukla

pirbûn (I) *m* pırlama

pirbûn (II) *m* çoğalma, artma **~a nifûsê** nüfus artması, nüfus patlaması

pirbûn (III) *m* püskürülme

pirbûn (IV) *m* dolma

pir bûn (I) *l/ngh* pırlamak

pir bûn (II) *l/ngh* çoğalmak, artmak

pir bûn (III) *l/ngh* püskürülmek

pir bûn (IV) *l/ngh* dolmak

pirbûnî *m* çoğalma, artım

pirbûyîn *m* çoğalış, artış

pircare *m* tekrarlama

pircure *rd* çok çeşitli

pirç *m* **1.** kıl **2.** tüy **3.** yülük ~ **bi (yekî) ve hatin** palazlanmak, zenginleşmek ~ **bi zimanê (yekî) ve hatin** dilinde tüy bitmek ~ **hêşîn bûn** tüy düzmek, tüyü düzelmek (hayvanlar için) ~ **li ser zimanê (yekî) hêşîn bûn** dilinde tüy bitmek * **min çendî car got ku qirş û qalên xwe mavêjin kuçeyê, êdî pirç li ser zimanê min hêşîn bû** defalarca söyledim sokağa çöp atmayın diye, artık dilimde tüy bitti ~ **li ziman hatin** dilinde tüy bitmek ~ **pê ve hatin** palazlanmak, zenginleşmek ~ **weşandin** tüy atmak **~a binçeng** koltuk altı kılı ~ **û pal** yülük, kesilen saç kırpıntıları **~a**

binçegê diya te *argo* ananın örekesi ~**a dehşikê dan ser pişta kerê** (Dimyat'a) pirinçe giderken evdeki bulgurdan olmak ~ **a kerê dan ser pişta dehşikê** sermayeyi kediye yüklemek, bir dirhem bal için bir çeki keçiboynuzu çiğnemek
pirçak *rd* **1.** çok iyi **2.** değerli
pirçazkî *rd* tüy dökmüş olan
pirçemask *bnr* pirçemek
pirçemek *zo/m* yarasa (Vespertilio)
pirçik (I) *m* ağaç dalı
pirçik (II) *m* **1.** tüy, kıl **2.** tüy (bazı bitki ve meyvelerle bazı dokumalar üzerinde görülen ince, kısa ve sık uzantılar) **3.** ülger * **pirçika biyokê** ayvanın ülgeri * **pirçika xoxê** şeftali ülgeri
pirçikandin *m* **1.** yolma (tüylerini yolma) **2.** yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma)
pirçikandin *l/gh* **1.** yolmak (tüylerini yolmak) **2.** yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak)
pirçikandî *rd* yoluk
pirçikî *rd* tüylüce
pirçikîn *m* yolunma
pirçikîn *l/ngh* yolunmak
pirçikînî *rd* kıllı
pirçikînîbûn *m* kıllanma (kılları çıkma)
pirçikînî bûn *l/ngh* kıllanmak (kılları çıkmak)
pirçikokek *rd* birazcık
pirço *rd* kıllı kimse
pirçolaskî *rd* **1.** kıllı, tüylü **2.** tüylerin birbirinin içine girmesi
pirçonek *rd* kıllı, tüylü
pirçonekî *rd* **1.** tüylü * **şêrekî weza û pirçonekî** sıska ve tüylü bir aslan **2.** tüylüce
pirçoyî *rd* kıllı
pirçoyîbûn *m* kıllanma (kılları çıkma)
pirçoyî bûn *l/ngh* kıllanmak (kılları çıkmak)
pirçsor *rd* kızıl tüylü
pirçû *n* yüz ifadesi, surat ~ **kirin 1)** surat asmak **2)** kapris yapmak ~**yê xwe kirin** surat asmak ~**yê xwe pîs kirin** suratını asmak
pirçûk *n* **1.** tüy **2.** püskül **3.** ürperme, tüyleri diken diken olma ~ **(yek) hilanîn** tüyleri diken diken olmak ~ **canê (yekî) hilanîn** içi kalkmak (veya kabarmak), duygulanmak, heyecanlanmak ~ **hatin (yekî)** ürpermek, tüyleri diken diken olmak
pirçûkandin *m* yolma
pirçûkandin *l/gh* yolmak (tüylerini yolmak)
pirçûkandî *rd* yoluk
pirçûkdan *m* tüyleri diken diken olma (soğuk ve korkudan dolayı)
pirçûk dan *l/gh* tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı)
pirçûkirin *m* surat asma
pirçû kirin *l/gh* surat asmak
pirçûkirî *rd* surat (veya suratı) bir karış
pirçûkîn *m* yolunma
pirçûkîn *l/ngh* yolunmak
pirçûlaskî *rd* **1.** kıllı, tüylü **2.** tüylerin birbirinin içine girmesi
pirçûlaskîbûn *m* tüyleri diken diken olma (soğuk ve korkudan dolayı)
pirçûlaskî bûn *l/ngh* tüyleri diken diken olmak (soğuk ve korkudan dolayı)
pirçûlk *zo/m* örümcek
pirçûng *m* iple yapılan süs eşyası
pirçûyê xwe kirin *l/bw* suratını asmak * **dota gurcan te çima purçiyê xwe kiriye?** ey Gürcü kızı niye surat asmışsın?
pird *m* köprü
pirdar *rd* köprülü
pirdeng *rd* çok sesli
pirdengî *rd* çok sesli
pirdestî *rd* birkaç kişinin eli dokunmuş iş
pirdîtin *m* çoksama, çoğumsama
pir dîtin *l/gh* çoksamak, çoğumsamak
pire *m* köprü
pirebawerî *rd* çok inançlı
pirebaz *m* köprü
pireçandî *rd* çok kültürlü
pireçandîtî *m* çok kültürlülük
piredengiyî *mzk/rd* polifonîk
piredengî *mzk/rd* **1.** çok sesli * **muzîka piredengî** çok sesli müzik **2.** *rz/rd* çok sesli (dilde bir çok sesi bildiren harf)
piredengîtî *mzk/m* **1.** çok seslilik, polifonî **2.** *rz/m* çok seslilik (dilde birden fazla sesi çarşılaması niteliği)
pirediran *n* diş köprüsü
piregoşe *mat/m* çokgen
pirehejmar *rz/rd* çoğul
pirejimar *rz/rd* çoğul
pirejimarbûn *rz/m* çoğullanma
pirejimar bûn *l/ngh* çoğullanmak
pirejimarî *m* çoğulluk
pirejimarîbûn *rz/m* çoğullandırılma, cemilenme
pirejimarî bûn *l/ngh* çoğullandırılmak, cemilenmek
pirejimarîkirin *rz/m* çoğullandırma, cemilendirme
pirejimarî kirin *l/gh* çoğullandırmak, cemilendirmek
pirejimarkirin *rz/m* çoğullaştırma
pirejimar kirin *rz l/gh* çoğullaştırmak
pirejinî *sos/m* çok karılık, polijini
piremêrî *sos/m* çok kocalılık, poliandri
pirenav *rz/n* cins isim
pirende *m* uçurtma
pireneteweyî *rd* çok uluslu * **şirkêten pireneteweyî** çok uluslu şirketler
pireng *n* kor, öteş közü
pireparêz *nd/rd* çoğulcu, plüralist
pireparêzî *m* çoğulculuk, plüralizm
pirepartî *rd* çok partili
pirepir *m* pır pır ~ **kirin** pır pır **etmek**

pirereng *rd* çok renkli
pirerengî *rd* çok renkli
pirerengîtî *m* çok renklilik
pireşaneyî *biy/rd* çok hücreli
pireşûtî *sos/m* çok kocalılık, poliandri
pireşûyî *sos/m* çok kocalılık, poliandri
piretexlit *rd* çok çeşitli
pireyezdanî *m* çok tanrıcılık
pireziman *rd* çok dilli
pirezimanî *rd* çok dilli olan
pirê *c/nd* çoğu * **pirê wî ji min re, hindikê wî ji te re** çoğu bana, azı sana
pirêz (I) *m* triko etme ~ **kirin** triko etmek
pirêz (II) *m* ottan dmet bağlama bağı
pirêze *m* **1.** anız, firez (ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap) **2.** anız (ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla) **3.** *argo* racon, yol yöntem, pratik ~ **çinîn** anız biçmek ~ **kirin** racon kesmek ~ **rakirin** anız bozmak ~**ya te li ber çavan e** pratiği gözler ~**yên (yekî) hebûn** künyesi bozuk
pirêzk *m* ince kar
pirêzekirin *m* racon kesme
pirêze kirin *l/gh* racon kesmek
pirfiraz *rd* mukkades
pirg (I) *biy/n* lârva
pirg (II) *zo/n* kurtçuk, sürfe
pirgal *bnr* pergel
pirgewz *rd* pürneşe, çok keyifli
pirgo *rd* geveze, zevzek
pirgoşe *mat/rd* çeşitkenar
pirgot *rd* geveze, zevzek
pirgotî *m* gevezelik, zevzeklik
pirgulî *rd* çok örüklü
pirguman *rd* evhamlı, vesveseli
pirhejmar *rz/rd* çoğul
pirhevser *rd m* çok eşli
pirhevserî *m* çok eşlilik
pirhêl *rd* **1.** çok yanlı (ikiden çok yönü olan) **2.** çok yönlü * **ew nivîskareke pirhêl e** o çok yönlü bir yazar
pirhêlî *rd* **1.** çok yanlı, çok yönlü (ikiden çok yanı olan) **2.** çok yönlü (bir çok konuda bilgi ve çalışması olan) * **nivîskareke pirhêlî ye** çok yönlü bir yazar
pirhucreyî *biy/rd* çok hücreli
piriçandin *m* sıkıştırıp içiçe geçirme
piriçandin *l/gh* sıkıştırıp içiçe geçirmek
piriçîn *m* sıkışıp içiçe geçme
piriçîn *l/ngh* sıkışıp içiçe geçmek
pirik (I) *bnrd* şirik û pirik
pirik (II) *m* çorap, kazak, çul gibi zanaat işlerinde dekorasyon öğesi motif
pirik (III) *m* **1.** köprücük **2.** köprü (dişçilikte) **3.** silâh küprüsü **4.** *mzk* eşik telli (çalgılarda üzerine tellerin geçirildiği küprü) **5.** karasabanın bir parçası
pirik (IV) *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pirik (V) *m* öfke dolu ağız kalabalığı, lâf
pirik (VI) *m* kanat, kanatcık
pirik (VII) *b* hoppala
pirika mêjî *ant/nd* beyin köprücüğü, varoli küprüsü
pirika mil *ant/nd* köprücük kemiği
pirikandin *m* püskürtme
pirikandin *l/gh* püskürtmek
pirika piştê *nd* küçük köprü (veya el diz köprüsü)
pirikîn *m* püskürme
pirikîn *l/ngh* püskürmek
piring *m* köz
piringî *rd* kaskatı
piringîbûn *l/ngh* kaskatı kesilmek
pirisandin *m* ışıldatma, kıvılcım saçtırma
pirisandin *l/ngh* ışıldatmak, kıvılcım saçtırmak
pirisîn *m* ışıma, kıvılcım saçma
pirisîn *l/ngh* ışımak, kıvılcım saçmak
pirî (I) *ant/n* diş eti
pirî (II) *m* çokluk
pirî car *h* çoğu kez, sık sık **2.** ekseriya
pirî caran *h* **1.** çoğu * **pirî caran min zevî dikola** tarlayı çoğu ben bellerdim **2.** çoğu kez (veya zaman)
pirî jê *h* önemli oranda * **xalên qanûnê pirî jê guhartine** yasa maddelerini önemli oranda değiştirmişler
pirîn *m* yırtılma
pirîn *l/ngh* yırtılmak
pirînî *m* çokluk, çoğunluk
pirî pir *h* tonla
pirîsk (I) *m* zere, maddenin en ufak parçası
pirîsk (II) *m* kar tanesi
pirîsk (III) *m* **1.** kıvılcım (yanmakta olan bir maddeden sıçrayan küçük ateş parçası) **2.** kıvılcım (demir ve taş gibi maddelerin güçlü çarpışmasında sıçrayan ateş durumundaki küçük parça) **3.** *ast* kıvılcım (güneş yüzeyinde görülen kesikli ışımalara verilen ad) ~ **jê çûn** kıvılcım saçmak ~ **jê rijîn** kıvılcım saçmak
pirîskdan *m* kıvılcımlanma
pirîsk dan *l/gh* kıvılcımlanmak
pirîskdar *rd* kıvılcımlı
pirîskdayîn *m* kıvılcımlanış
pirîskvedan *m* kıvılcım saçma, kıvılcımlanma
pirîsk vedan *l/gh* kıvılcım saçmak, kıvılcımlanmak
pirîtî *m* çokluk
pirîzk (I) *m* kar tanesi
pirîzk (II) *m* kıvılcım
pirj *m* sprey
pirjan *rd* marazlı
pirjimar *rz/rd* **1.** çoğul **2.** çoğunluk (sayısal olarak)
pirjinî *m* çok karılık, polijini
pirk *m* **1.** köprücük **2.** su arkı üzerindeki küçük köprü

pirkandin (I) *m* olunma
pirkandin (II) *m* aniden kahkahayı basma
pirkandin (I) *l/gh* yolunmak
pirkandin (I) *l/gh* aniden kahkahayı basmak
pirkenar *mat/nd* çokgen poligon
pirkirin (I) *m* çoğaltma, artırma
pirkirin (II) *m* püskürtme (geri dönmek zorunda bırakma)
pirkirin (III) *m* doldurma
pir kirin (I) *l/gh* çoğaltmak, artırmak
pir kirin (II) *l/gh* püskürtmek (geri dönmek zorunda bırakmak)
pir kirin (III) *l/gh* doldurmak * **çayê pir bike** çayı doldur
pirkîn (I) *m* dırdır ~ **û wirkîn** dırdır mırdır
pirkîn (II) *m* yolunma
pirkîn (III) *m* kahkahayı basma
pirkîn (I) *l/ngh* yolunmak
pirkîn (II) *l/ngh* kahkahayı basmak
pirkîte *rz/rd* çok heceli
pirlanta *m* 1. pırlanta 2. *rd* pırlanta (üzerinde pırlanta olan) * **gûstîrka pirlanta** pırlanta yüzük
pirlayen *rd* 1. çok yanlı, çok yönlü (ikiden çok yanı olan) 2. çok yönlü (bir çok konuda bilgi ve çalışması olan)
pirm *rd* şişman ve hantal kadın
pirmandin *m* 1. burnundan soluma 2. öfkeyle söyleme
pirmandin *l/gh* 1. burnundan solumak 2. öfkeyle söylemek
pirmaneyî *rd* çok anlamlı
pirmaneyîtî *m* çok anlamlılık
pirmis *m* üfleç, hamlaç
pirnag *m* demet (tahıl demeti)
pirnagkirin *m* demetleme
pirnag kirin *l/gh* demetlemek
pirnagkirî *rd* demetli, demetlenmiş
pirnav *rd* çok adlı
pirnaw *m* 1. mırnav 2. *argo* cinsel istekte bulunma isteği
pirnaw kirin *l/gh* 1. mırnavlamak 2. *argo* cinsel istekte bulunmak istemek
pirnax *m* kibir, kurum
pirnaxî *rd* kibirli, kurumlu
pirnaxîbûn *m* kibirlenme, kurumlanma
pirnaxî bûn *l/ngh* kibirlenmek, kurumlanmak
pirnaz *rd* çok nazlı
pirneteweyî *rd* çok uluslu * **şirkêten pirneteweyî** çok uluslu şirketler
pirnexş *bot/nd* bir bitki
pirnijandin *m* uyuklatma
pirnijandin *l/gh* uyuklatmak
pirnijîn *m* uyuklama
pirnijîn *l/ngh* uyuklamak
pirnisandin *m* sindirme, sindiriş (pusmasını sağlama)
pirnisandin *l/gh* sindirmek (pusmasını sağlamak)
pirnisandî *rd* sindirilmiş (pusması sağlanmış olan)
pirnisîn *m* sinme, pusma
pirnisîn *l/ngh* sinmek, pusmak
pirnîjadî *rd* çok kavimli, çok etnikli
pirnîjadîn *rd* 1. çok kavimli, çok etnikli 2. çok uluslu * **şirkêten pirnîjadîn** çok uluslu şirketler
pirnîk *rd* tıknaz * **ew zilamê pirnîk hate mala me** o tıknaz adam bize geldi
pirnîkî *rd* tıknazca
pirnîkîtî *m* tıknazlık
pirol *rd* tembel
pirole (I) *rd* tembel
pirole (II) *m* 1. abartı, abartma, mübalağa 2. *rd* aşırı
pirolebûn *m* tembelleşme
pirole bûn *l/ngh* tembelleşmek
pirolebûyîn *m* tembelleşiş
piroleker *rd/nd* abartıcı, abartmacı, mübalâğacı
pirolekerî *m* abartıcılık, abartmacılık, mübalâğacılık
pirolekirin (I) *m* abartma, mübalağa etme
pirolekirin (II) *m* tembelleştirme
pirole kirin (I) *l/gh* abartmak, mübalağa etmek
pirole kirin (II) *l/gh* tembelleştirmek
pirolekirî *rd* abartılı, abartmalı, mübalâğalı
piroletî (I) *m* 1. abartılılık 2. aşırılık
piroletî (II) *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
piroleyane *h/nd* 1. abartılıca 2. aşırıca
pirotang *zo/m* 1. örümcek 2. örümcek, küf
pirpar *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirparêz *rd* çoğulcu
pirparêzî *m* çoğulculuk
pirparik *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirpartî *rd* çok partili
pirpartîtî *m* çok partililik
pirpê *zo/nd* çok ayaklı böcek
pir pê de çûn *l/bw* üzerine üzerine gitmek
pir pê ve bûn *l/bw* (bir şeyin) üstüne titremek
pirpêj *rd* gevez, zevzek
pirpêjî *m* gevezlik, zevzeklik
pirpir (I) *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirpir (II) *m* pır pır ~ **kirin** pır pır etmek
pirpirandin *m* kıpraştırma, kıpırdatma
pirpirandin *l/gh* kıpraştırmak, kıpırdatmak
pirpirim *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pirpirîn (I) *zo/m* kelebek
pirpirîn (II) *m* kıpraşma, kıpırdama
pirpirîn *l/ngh* kıpraşmak, kıpırdamak * **pêlûyên çavê wî pirpirîn** göz kapakları kıdırdadılar
pirpirînek *zo/m* kelebek
pirpirînk *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pirpirk *zo/m* 1. kelebek 2. pervane (gecemleri ışık çevresindedönen küçük kelemek)
pirpirka gezgezkê *zo/nd* kurdeşen kelebeği
pirpirok *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)

pirpisandin *m* ifildetme, hafifçe ürpertme
pirpisandin *l/gh* ifildetmek, hafifçe ürpertmek
pirpisîn *m* ifildeme, hahifçe ürperme
pirpisîn *l/ngh* ifildemek, hahifçe ürpermek
pirpisk *m* ifildeme
pirpiskdan *m* ifildeme, hahifçe ürperme
pirpisk dan *l/gh* ifildemek, hahifçe ürpermek
pirpişandin *m* kabartma
pirpişandin *l/gh* kabartmak
pirpişandî *rd* kabarık, kabartılmış
pirpişî *rd* kabarık, kabarmış (hacını büyümüş olan)
pirpişîn *m* kabarma (ağırlığı artınadan hacmi büyüme)
pirpişîn *l/ngh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek)
pirpişkdar *rd* çok ortaklı
pirpişkdarî *m* çok ortaklılık
pirpitandin *m* **1.** çarpındırma, çırpındırma **2.** kıpraştırma, kıpırdatma
pirpitandin *l/gh* **1.** çarpındırmak, çırpındırmak **2.** kıpraştırmak, kıpırdatmak * **çavên xwe yên kesk dipirpitandin** yeşil gözlerini kıpraştırıyordu
pirpitîn *m* **1.** çarpınma, çırpınma **2.** kıpraşma, kıpırdama
pirpitîn *l/ngh* **1.** çarpınmak, çırpınmak **2.** kıpraşmak, kıpırdamak
pirpixandin *m* şişirme
pirpixandin *l/gh* şişirmek
pirpixîn *m* şişinme
pirpixîn *l/ngh* şişinmek
pirpizêk *bot/m* nevruz çiçeği
pirpizêrk *bnr* pirpizêk
pirpizik *bnr* pirpizêk
pirposk (I) *m* ince ve çok seyrek yağan kar tanesi
pirposk (II) *m* **1.** yalabık, parıltı * **pirposkên agir** ateş yalabığı **2.** yıldız (göz kararması sonucu oluşan yıldız) ~ **hatin ber çavê (yekî)** yıldızları saymak ~ **ji ber çavê (yekî) çûn** yıldızları saymak
pirposk (III) *m* **1.** kırpışma (ışık yanıp sönmek gibi olma) **2.** zıplama ~ **dan 1)** kırpışmak **2)** zıplamak
pirposkdan *m* **1.** kırpışma (ışık yanıp sönmek gibi olma) **2.** yalabımak
pirposk dan *l/gh* **1.** kırpışmak (ışık yanıp sönmek gibi olmak) **2.** yalabımak
pirposkdayîn *m* **1.** kırpışma (ışık yanıp sönmek gibi olma) **2.** yalabımak
pirq kahkahayı basma * **got pirq û keniya** bir anda kahkahayı bastı
pirqelaçik *bnr* pirqelaçk
pirqelaçk *bot/m* yenilir bir bitki
pirqepirq *m* kahkaha
pirqîn *m* kahkaha ~ **ketin (yekî)** kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek), kahkahayı patlatmak
pirqînî *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak
pirqînî lê ketin *l/bw* kahkahayı basmak
pirqînî pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
pirs *m* **1.** soru **2.** soru (bir öğrenciye sınavda yöneltilen söz veya yazı) **3.** sorun, problem **4.** diyecek * **pirseke we ya dî heye?** başka diyeceğiniz var mı? **5.** selam * **pirsa te kir** sana selam etti ~ **kirin** sormak, soru sormak ~ **lê girê dan** soru yağmuruna tutmak ~ **lê kirin** selâm söylemek ~ **pirs kirin** soru sormak ~ **pirsîn** soru sormak ~ **û pirsyar** sorgu sual **~a devkî** sözlü soru **~a (yekî) kirin 1)** (birine) selam söylemek, selâm etmek, selamlarını iletmek * **ji ber min ve jî pirsa wî bikin** benden tarafta ona selam söyleyin **2)** hal hatırını sormak **~a li hal û wextan** hal hatır sorma **~a zarkî** (an jî **devkî**) sözlü soru **~ê bikin ji zarokan** (an jî **zariyan**) çocuktan al haberi **~ê eyb tê tune be** sormak (veya sorması) ayıp olmasın **bi ~ê mirov diçe Qersê** (an jî **Xursê**) Sora sora Bağdat (veya Kâbe) bulunur **~ên civakî** toplumsal sorunlar, sosyal sorunlar **~ên sir û kerametan kirin** ahiretlik sorular sormak
pirsalî *bot/nd* çok yıllık (bitki)
pirsandin *m* sordurma
pirsandin *l/gh* sordurmak
pirsaz *dîr/nd* **1.** köprücü **2.** *lşk* köprücü (askerî birlik)
pirsekar *rd* soru sorma meraklısı
pirsên civakî *nd* toplumsal sorunlar, sosyal sorunlar
pirsgeh *m* danışma bürosu
pirsgelale *m* soru önergesi
pirsgirêk *m* sorun, problem
pirsiyan *nd* soru, sual * **bêpirs û pirsiyan** sorgusuz sualsız
pirsiyar *bnr* pirsyar
pirsîn *m* **1.** sorma **2.** sorma, arama (ziyarete, hatır sormaya gitme)
pirsîn *l/gh* **1.** sormak **2.** sormak, aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek) * **ku tu ketî kes li te napirse** bir düştün mü kimse seni aramaz
pirsjêker *nd/nt* sorgulayıcı
pirsjêkerî *m* sorgulayıcılık
pirsjêkirin *m* **1.** soru sorma **2.** sorgulama
pirs jê kirin *l/bw* **1.** soru sormak **2.** sorgulamak
pirsker *nd/nt* sorgucu, sorgulayıcı
pirskerî *m* sorguculuk, sorgulayıcılık
pirskirin *m* **1.** sorma **2.** sorma, arama (ziyarete, hatır sormaya gitme) **3.** selam söyleme **4.** soruşturma
pirs kirin *l/gh* **1.** sormak **2.** sormak, aramak (ziyarete, hatır sormaya gitmek) * **ku tu ketî kes te pirs nake** bir düştün mü kimse seni aramaz **3.** selam söylemek **4.** soruşturmak

pirsko *m* azim
pirsname *m* sualname
pirsnîşan *rz/nd* soru işareti
pirsok *m* bilmece
pirsyar *m* soru, sual ~ **kirin** soru sormak, sormak
pirsyarane *h* sorarcasına
pirsyare *m* gensoru, istizah * **pirsyare dan** gensoru vermek
pirsyarger *nd/nt* sorgulayıcı
pirsyargerî *m* sorgulayıcılık
pirsyarî *m* 1. sorgu 2. *hiq* sorgu, istintak 3. soruşturma, tahkikat (kovuşturma) ~ **çêkirin** soruşturma açmak ~ **li dar xistin** soruşturma açmak
pirsyarîkirin *m*1. sorgu yapma, sorgulama 2. soruşturma, kovuşturma
pirsyarî kirin *l/gh* 1. sorgu yapmak, sorgulamak 2. soruşturmak, kovuşturmak
pirsyarkar *nd/nt* sorgucu, sorgulayıcı
pirsyarkarî *m* sorguculuk, sorgulayıcılık
pirsyarker *nd/nt* sorgucu, sorgulayıcı
pirsyarkerî *m* sorguculuk, sorgulayıcılık
pirsyar kirin *m* 1. sorma, soru sorma 2. soruşturma
pirsyar kirin *l/gh* 1. sormak, soru sormak 2. soruşturmak
pirsyarkî *h* sorgulayarak
pirşing *m* kıvılcım
pirşirîkî *rd* çok ortaklı
pirt (I) *b* pır * **çivîkê got pirt û firî** kuş, pır diye uçtu
pirt (II) *m* tekstil ~ **pal** pılı pırtı
pirtal *bnr* pertal
pirtandin *m* dırlama
pirtandin *l/gh* dırlamak
pirtav *m* şavk
pirtepûş nd kümes hayvanları
pirtê *h* zıplayarak * **kêç bi pirtê diçe** pire zıplayarak uçuyor
pirtik (I) *n* 1. kepek, saç kepeği (saçlı deride oluşan pulcuklar) 2. *bj* kepek (bazı deri hastalıklarında deriden dökülen parçacıklar)
pirtik (II) *m* 1. tüy (bazı bitki ve meyvelerle bazı dokumalar üzerinde görülen ince, kısa ve sık uzantılar) 2. ülger * **pirtika xoxê** şeftalinin ülgeri 3. pütür, pürtük, pürüz 4. taraz ~ jê kirin tarazlamak
pirtik (III) *rz/m* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler) ~**a çivanê** *rz* çekim eki
pirtik (IV) *n* 1. kırpıntı (kırpılan şeyden kalan küçük parça) 2. kesinti (kesilen parçalar) 3. kıtık (minderlere doldurulan parçalar) ***pirtik kirin zikan** kıtıklamak 4. kırıntı * **pirtikê nan** ekmek kırıntısı ~ ~ kıtır kıtır ~ ~ **bûn** kıtır kıtır doğranmak ~ ~ **kirin** kıtır kıtır doğramak
pirtik (V) *zo/n* telek
pirtik (VI) *rd* azıcık
pirtik (VII) *n* 1. parçacik, ufak parça 2. tozuntu
pirtik (VIII) *n* tekstil, kumaş ~ mirtik hırtı pırtı
pirtikandin *m* yolma
pirtikandin *l/gh* yolmak
pirtikandî *rd* yoluk
pirtikdan *m* 1. tüylenme 2. tiftiklenme 3. havlanma, kabarma 4. pamuklaşma (elbiseler için) 5. tarazlanma (kumaş için)
pirtik dan *l/gh* 1. tüylenmek 2. tiftiklenmek 3. havlanmak, kabarmak * **kincê min tev pirtik daye** elbisem havlanmış (veya kabarmış) 4. pamuklaşmak (elbiseler için) 5. tarazlanmak (kumaş için)
pirtikdayî *rd* 1. tüylenmiş 2. tiftiklenmiş 3. tarazlı (kumaş için)
pirtikdayîn *m* 1. tüyleniş2. tiftikleniş 3. havlanış, kabarış 4. pamuklaşma (elbiseler için) 5. tarazlanış (kumaş için)
pirtikî *rd* 1. tüylüce 2. pürtüklü, pütürlü
pirtikîbûn *m* pürtüklenme
pirtikî bûn *l/ngh* pürtüklenmek
pirtikîbûyîn *m* pürtüklenme
pirtikîn *m* yolunma
pirtikîn *l/ngh* yolunmak
pirtikpirtik *h* parça parça
pirtikpirtikbûn *l/ngh* paramparça olmak
pirtikpirtikî *rd* tüylü, pütür pütür
pirtikpirtikîbûn *m* tiftiklenme, pütür pütür olma
pirtikpirtikî bûn *l/ngh* tiftiklenmek, pütür pütür olmak
pirtikpirtik kirin *l/gh* parça parça etmek
pirtiqal *m* portakal
pirtir *h* 1. çoğu * **pirtir min zevî dikola** tarlayı çoğu ben bellerdim 2. daha çok, daha fazla
pirtirbûn *m* çoğalmak, üreme
pirtir bûn *l/ngh* çoğalmak, üremek
pirtirîn *nd/rd* 1. azamî, en çok, maksimum 2. *rd* ekseri
pirtî (I) *n* sigara izmariti
pirtî (II) *m* mensucat, manifatura, tekstil
pirtî (III) *m* 1. parça, ufak parça 2. lime, parça ~ ~ 1) parça parça, lime lime 2) kıtır kıtır ~ ~ **bûn** kıtır kıtır doğranmak ~ ~ **kirin** kıtır kıtır doğramak
pirtîfiroş *nd/nt* manifaturacı
pirtîkek *rd* azıcık
pirtî mirtî *nd* hırtı pırtı
pirtîpirtî *h* 1. parça parça 2. kıtır kıtır, şahrem şahrem
pirtîpirtîbûn *m* parça parça olma
pirtîpirtî bûn *l/ngh* parça parça olmak
pirtîpirtîkirin *m* 1. ditme (çok küçük parçalara ayırma) 2. doğrama (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırma) 3. lime lime etme, kıtır kıtır doğrama

pirtîpirtî kirin *l/gh* **1.** ditmek (çok küçük parçalara ayırmak) **2.** doğramak (keserek, yırtarak ufak parçalara ayırmak) **3.** lime lime etmek, kıtır kıtır doğramak
pirtîpirtîkirî *rd* **1.** ditilmiş **2.** doğranık
pirtû *n* mensucat, manifatura
pirtûfiroş *nd/nt* manifaturacı
pirtûfiroşî *m* manifaturacılık
pirtûk *m* kitap **~a cêban** cep kitabı **~a destan** el kitabı **~a navnîşanan** (an jî **adreseyan**) adres kitabı (veya rehberi) **~a pêjanê** yemek kitabı **~a sereke** ana kitap **~a spî** beyaz kitap (bir sorunu aydınlatmak veya savunmak üzere bir kurum veya hükümetçe yayımlanan kitap) **~a xwendinê** okuma kitabı
pirtûkçe *m* kitapçık
pirtûkçêker *nd/nt* kitapçı (yapan kimse)
pirtûkçêkerî *m* kitapçılık
pirtûkfiroş *nd/nt* kitapçı (satan kimse)
pirtûkfiroşî *m* kitapçılık
pirtûkgeh *m* **1.** kütüphane, kitaplık (kitapların yerleştirildiği raflardan oluşan mobilya) **2.** kütüphane, kitaplık (kitap, film, plâk gibi her türlü düşünce ve sanat ürünlerini okurlara sunan kuruluş)
pirtûkhez *nd/nt* kitabsever
pirtûkhezî *m* kitabseverlik
pirtûknivîs *nd/nt* müellif, kitab yazarı
pirtûknivîsî *m* müelliflik
pirtûkxane *m* **1.** kütüphane, kitaplık (kitapların yerleştirildiği raflardan oluşan mobilya) **2.** kütüphane, kitaplık (kitap, film, plâk gibi her türlü düşünce ve sanat ürünlerini okurlara sunan kuruluş)
pirtûkxaneger *nd/nt* kütüphaneci
pirtûkxanegerî *m* kütüphanecilik
pirtûkxanekar *nd/nt* kütüphaneci
pirtûkxanekarî *m* kütüphanecilik
pirtûkxanevan *nd/nt* kütüphaneci
pirtûkxanevanî *m* kütüphanecilik
pirtûkxaneya gelemperî *nd* kitab sarayı
pirtûqal *bnr* porteqal
pirtûsekî *bnr* pirtûzerkî
pirtûzerk *rd* sarışın, sarı tüylü
pirtûzerkî *rd* **1.** sarışınca, sarı tüylüce **2.** ayva tüylü (kimse)
pirûmûd *rd* çok umutlu
pir û pak *rd* tertemiz
pir û pir *h* bolca, bol bol, çamçak çamçak
pirûsk (I) *ant/m* bel kemiği, omurga
pirûsk (II) *m* kıvılcım
pirûsk (III) *m* zerre, maddenin en ufak parçası
pirûş *n* kırıntı, ufak kırıntı
pirût *bnr* pîrot
pirûtî *bnr* pîrotî
pirwateyî *rd* çok anlamlı
pirwateyîtî *m* çok anlamlılık
pirwîn *m* çırpınma (acı ile kımıldanma)
pirwîn *l/ngh* çırpınmak (acı ile kımıldanmak)
pirxandin *m* horlatma
pirxandin *l/gh* horlatmak
pirxanî *nd* grup evler, mahalle
pirxanîg *bnr* pirxanî
pirxeber *rd* konuşkan
pirxîn (I) *m* kahkaha
pirxîn (II) *m* horlama
pirxîn *l/ngh* horlamak
pirxur *rd* obur, çok yiyen
pirxurî *m* oburluk
pirxuroş *rd* velveleci
pirxwaz *rd* ihtiraslı
pirxwazî *m* ihtiras
pirxwedêperest *rd* çok tanrıcı, pagan, politeist
pirxwedêperestî *m* çok tanrıcılık, paganizm politeizm
pirxwedêtî *m* çok tanrıcılık, paganlık, paganizm
pirxwer *rd* obur
pirxwerî *m* oburluk
pirxweşik *rd* çok güzel, harikulade
pirzan *rd/nd* bilge
pirzana *rd/nd* **1.** bilge **2.** çok bilmiş
pirzane *bnr* pirzana
pirzewacî *m* çok evlilik
pirzik *m* sivilce **~a ser zimanan** dil pelesengi
pirziman *rd* **1.** çok dilli **2.** çok dil bilen
pirzimanî *m* çok dillilik
pirzimanîtî *m* **1.** çok dillilik **2.** çok dil bilme
pirzî *m* uçkurluk
pis (I) *bnr* his û pis
pis (II) *n* **1.** oğul (erkek çocuk) **2.** *biy/m* dölüt, cenin **~ê pisan 1)** oğmlunun oğlusu **2)** dış kapının dış mandalı (çok uzan akraba)
pisap *n* amca oğlu, amcazade
pisaxa *n* ağa oğlu, ağazade
pisdan *ant/m* etene, meşime, son, eş, döl eşi
pisepis *h* **1.** fıs fıs * **bû pisepisa wan axiftin** fıs fıs konuştular **2.** *m* fısıltı
pisepiskirin *m* fısıldama
pisepis kirin *l/gh* fısıldamak
piser *n* oğul, erkek evlat
pisêliya pez *bot/nd* köpek sarımsağı
pisêlî *bot/m* zambakgillerden, acımsı bir tada sahip ve pişirilerek yenilen bir bitki
pisêriya bizinê *bot/m* keçi kömüreni
pisêrî *bot/m* kömüren (Allium rotuntum)
pisik *bot/m* bir bitki
pising *m* **1.** kedi (Felis domesticus) **2.** şeytan arabası **~a heft malan** kırk evin kedisi **~a qûnşewitî** 1) kıçı yanık kedi **2)** *mec* evde çıkmayan, içine kapanık kimse **~ê gotiye new new** nuh diyor peygamber demiyor
pisinga ber agir *nd/nt* kül kedisi
pisinga kelemê *zo/m* yaban kedisi (Felis silvestris)
pisingçalix *bot/m* yumrusu yenilen bitki
pisîk *zo/m* **1.** kedi (Felis domesticus) **2.** şeytan arabası **~ ne li mal** (an jî **ban**) **e navê mişk Evdirehman e** koyunun bulunmadığı yerde

keçiye Abdurrahman Çelebi derler **~a çavgirtî** *mec* nankör **~a heft malan** kırk evin kedisi **~a heft canî** yedi canlı **~a heft ruh** (an jî **ruhî**) yedi canlı **~a nav firaqan** nefsine düşkün kimse **~a nav malan** kırk evin kedisi **~a pûrtzer** sarman kedi **~a sebatê** mart kedisi
pisîka avî *zo* deniz ayısı (Arctocephalus ursinus)
pisîka ber agir *nd/nt* kül kedisi
pisîka ber kuçikê *nd/nt* kül kedisi
pisîka çinaq *nd* tekir
pisîka kovî *zo/m* yaban kedisi (Felis silvestris)
pisîlok *m* kedi
pisîng *bnr* pising
pisîsraîl *nd* beni israil
piskûle *n* püskül
pismam *n* amca oğlu, emi oğlu, amcazade
pismamî *m* amcazadelik
pismamtî *m* amcazadelik
pismîr *n* beyzade, bey oğlu, prens
pismîrî *m* beyzadelik, prenslik
pispan *m* yama
pispankirin *m* yamalama, yamama
pispan kirin *l/gh* yamalamak, yamamak
pispankirî *rd* yamalı
pispis *m* fis fis, fiskos ~ **kirin** fiskos etmek
pispisandin *m* fısıldama
pispisîn fısıldamak
pispisandin *l/gh* fısıldamak
pispisîn *m* fısıldanma
pispisîn *l/ngh* fısıldanmak
pispisok (I) *m* ateş böceği (Lampyris noctiluca)
pispisok (II) *m* su, yağ, un, soğan ve baharattan yapılan bir yemek
pispor *nd/nt* **1.** uzman, eksper **2.** bilir kişi **~ê dervekariyê** dış işler uzmanı ~ê dil kalp uzmanı **~ê hesaban** hesap uzmanı **~ê hîndekariyê** öğretim uzmanı **~ê hunerê** sanat uzmanı **~ê kompîturê** bilgisayar uzmanı **~ê nexweşînên hundirî** iç hastalıkları uzmanı, dahiliye mütehassısı, dahiliyeci **~ê sefîriyê** elçilik uzmanı **~ê stratejiyê** strateji uzmanlığı
pisporane *h* uzmanca
pisporbûn *m* uzmanlaşma, ihtisaslaşma
pispor bûn *l/ngh* uzmanlaşmak, ihtisaslaşmak
pisporî *m* uzmanlık
pisqilêt *bnr* bisîklet
pist (I) *rd* pes, pest (hafif, yavaş sesle söylenen)
pist (II) *m* yaka * **bi pista wî bigire** yakasına yapış
pistan (I) *bnr* bistan
pistan (II) *n* damla, çisenti * **pistan pistan baran dibare** damla damla yağmur yağıyor
pistandin *m* çiseleme
pistandin *l/gh* çiselemek * **baranê pistandiye** yağmur çiseliyor
piste *bot/n* **1.** yer fıstığı (Arachis hypogaea) **2.** yerfıstığı (bu bitkinin tohumu)
pistepist *m* **1.** fiskos **2.** *h* fis fis, fısır fısır * **bû pistepista wan axiftin** fıs fıs konuştular ~ **kirin** fiskos etmek
pistepistkirin *m* fısıldama
pistepist kirin *l/gh* fısıldamak
pisteq *nd* kalitesiz kuru üzüm
pistikandin *m* göz kırpma
pistikandin *l/gh* göz kırpmak
pistikîn *l/ngh* kırpılmak
pistîk *m* zar * **pistîka hêkê** yumurta zarı
pistîn *m* fısıldanma
pistîn *l/ngh* fısıldanmak
pistînî *m* fısıltı, fısırtı
pistînîkirin *m* fiskos etme
pistînî kirin *l/gh* fiskos etmek
pisto (I) *n* yeleğin yaka kısmı
pisto (II) *nd/nt* ispiyoncu
pistotî *m* ispiyonculuk
pistû *n* yaka * **piştûyê gomlek** gömlek yakası ~ **rast kirin** birine güvenmek
pisû *rd* dargın, küskün
pisûle *m* **1.** pusula (üzerinde kuzey güney doğrultusunu gösteren, bir mıknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç) **2.** pusula (küçük bir kâğıda yazılmış kısa mektup, tezkere) **3.** pusula (üzerinde alacak hesabı yazılmış kâğıt)
pisûtî *m* dargınlık
pisxal *n* dayı oğlu, dayızade
pisxalî *n* , dayızadelik
pisxalet *n* teyze oğlu
pisxaletî *n* teyze oğlu
pisxalîtî *m* kuzenlik
pisxaltî *n* teyze oğlu
pisxaltîbûn *m* kuzenlik
pisxwendekar *n* erkek öğrenci
piszan *nd/nt* embriyolog
piszanî *biy/m* embriyoloji
piş (I) *rd* enayi (*argo*)
piş (II) *m* pay, hisse
piş (III) *ant/m* ak ciger
piş (IV) *m* **1.** höl, yaşlık, nem (topraktaki nem için) **2.** *rd* tavlı (tarla, toprak için)
piş (V) *rd* gevrek
piş (VI) *n* **1.** öğütülen bulgurun altında kalan un **2.** un ufağı
piş (VII) *b* pisi (kedi çağırma ünlemi) ~ ~ pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir)
pişad, pişade *m* şans
pişafkar *nd/nt* asimileci, asimilasyoncu
pişafker *nd/nt* asimileci, asimilasyoncu
pişaftin *m* **1.** eritme **2.** *mec* asimile etme
pişaftin *l/gh* **1.** eritmek **2.** *mec* asimile etmek
pişaftî *rd* özel çömlekte iritilmiş olan kuru çökelek topağı
pişa reş *ant/m* kara ciğer
pişartin *m* **1.** doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama) **2.** ufalama (avuç içi ile)
pişartin *l/gh* **1.** doğramak (ekmek vb.yi kese-

rek parçalamak) **2.** ufalamak (avuç içi ile)
pişartî *rd* doğranık, doğranmış olan
pişavisî *m* bir tür hastalık
pişavk *m* **1.** çökelek eridikten sonra kalan parçacıkları **2.** sabun kırıntısı
pişbîrik *m* pişpirik
pişbûn (I) *m* **1.** nemlenme (toprak için) **2.** tavlanma (toprak için)
pişbûn (II) *m* gevreme
piş bûn (I) *l/ngh* **1.** nemlenmek (toprak için) **2.** tavlanmak (toprak için)
piş bûn (II) *l/ngh* gevremek
pişe *m* kedi
pişemasî *zo/m* deniz anası
pişê *m* pisi (çocuk dilinde kedi)
pişêfk *m* keşkenin suda çözülmesinden sonra kalan tortu
pişê pişê *b* pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir)
pişêrandin *m* doğrama (ekmek vb.yi keserek parçalama)
pişêrandin *l/gh* doğramak (ekmek vb.yi keserek parçalamak)
pişêrandî *rd* doğranık, doğranmış olan
pişêv *rd* açık saçık
pişêvk *m* keşkenin suda çözülmesinden sonra kalan tortu
pişifîner *nd/nt* asimilasyoncu
pişik *ant/n* ak ciger **~ê (yekî) mezin bûn** göğsü kabarmak, hava basmak **~ê (yekî) mezin kirin** pohpohlamak **~ê (yekî) werimîn** göğsü kabarmak, koltukları şişmek **~ê xwe mezin kirin** gururlanmak, kabarmak, şişinmek
pişikandin *m* aksırtma, hapşırtma
pişikandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
pişikîn *m* aksırma, hapşırma
pişikîn *l/ngh* aksırmak, hapşırmak
pişikreş *bj/m* (hayvan) hastalığı
pişikreşî bûn *l/ngh* bu hastalığa yakalanmak
pişiran *m* erozyon
pişirandin *m* **1.** ufalama, ovuşturma **2.** aşındırma, erozyona uğratma **3.** *mec* yalan atma
pişirandin *l/gh* **1.** ufalamak, ovuşturma **2.** aşındırma, erozyona uğratma **3.** *mec* yalan atmak
pişirîn *m* **1.** ufalanma **2.** pülpül dökülme **3.** aşınma, erozyona uğrama
pişirîn *l/ngh* **1.** ufalanmak **2.** pülpül dökülmek **3.** aşınmak, erozyona uğramak
pişivan *m* erime
pişivandin *m* eritme
pişivandin *l/gh* eritmek
pişivîn *m* **1.** erime (katı cisim sıvı içine karışarak sıvı duruma geçme) **2.** erimek (katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelme)
pişivîn *l/ngh* **1.** erimek (katı cisim sıvı içine karışarak sıvı duruma geçmek) * **şekir di avê de dipişive** şeker suda erir **2.** erimek (katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek)
pişivîner *rd* eritici
pişîk *zo/m* kedi (Felis domesticus)
pişîka avî *zo* deniz ayısı (Arctocephalus ursinus)
pişîle *zo/m* kedi (Felis domesticus)
pişîn *m* solunum
pişînk *m* respratör
pişînkirin *m* soluma, teneffüs etme
pişîn kirin *l/gh* solumak, teneffüs etmek
pişîtî *m* gevreklik
pişk (I) *m* **1.** pay, hisse (birden fazla kişi arasından bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm) **2.** pay (eşit bölüm) * **vê bikin pênc pişkan** bunu beş pay yapın **~ kirin** pay etmek **3.** bölüm, kesim **4.** bölük, kısım (parçalara ayrılmış bir şeyin bölümü) **5.** kürsü (bir fakültede araştırma ve öğretim birimi) * **pişka dîrokê** tarih kürsüsü
pişk (II) *m* kur'a, ad çekme **~ avêtin** ad çekmek **~ avêtin ser (...)** kura çekme usulu ile paylaşmak **~ kişandin** ad çekmek
pişk (III) *m* hapşırık
pişk (IV) *m* tike, et tikesi
pişk (V) *nd* tıpkı, tıpatıp, aynı * **pişk bavê xwe ye** tıpatıp babası **~ ji pozê bavê xwe ketin** hık demiş babasının burnundan düşmüş **~ û li bavê (an jî dê) çûn** hık demiş (anasının, babasının) burnundan düşmüş * **keçik pişk û li diya xwe çûye** kız hık demiş anasının burnundan düşmüş
pişkan *m* aksırık
pişkandin *m* aksırtma, hapşırtma
pişkandin *l/gh* aksırtmak, hapşırtmak
pişkane *h* müşterek, hisseli mülk
pişkavêtin *m* kur'a çekme
pişk avêtin *l/gh* kur'a çekmek
pişkçap *m* tıpkıbasım
pişkdar *nd/nt* **1.** paydaş, hissedar, hisseli, ortak **2.** ortak, şerik, partner **3.** *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên pişkdar ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır
pişkdarane *h* **1.** paydaşça, hisedarca **2.** ortaklaşa, müştereken
pişkdarî *m* **1.** paydaşlık, hissedarlık **2.** ortaklık **3.** katılım, iştirak **4.** ortaklık, şirket **~ kirin** ortaklık etmek **~ lê kirin** katılmak, iştirak etmek **~ya komandît** komandit ortaklık (veya şirket)
pişkdarîbûn *m* ortaklaşma
pişkdarî bûn *l/ngh* ortaklaşmak
pişkdarîbûyîn *m* ortaklaşma
pişkdarîkirin *m* **1.** ortaklaştırma **2.** katılma, iştirak etme
pişkdarî kirin *l/gh* **1.** ortaklaştırmak **2.** katılmak, iştirak etmek
pişkdarî lê kirin *l/bw* katılmak, iştirak etmek
pişkek *rd* birazcık
pişkepişk *m* kahkaha

pişker *m* subjeckt
pişkêşan *m* kura çekme
pişkik *m* koyun, keçi gübresi
pişkinan *m* **1.** denet, denetim **2.** bakı, teftiş **3.** *sn* denet (filmin dağıtımcıya verilmeden önce incelenmesi) ~ **kirin** denetleme yapmak
pişkinandin (I) *m* **1.** denetleme, kontrol etme **2.** denetleme, teftiş etme
pişkinandin (II) *m* **1.** hapşırtmak **2.** *mec* sızdırma (haber, sır vb. duyurma, yayma)
pişkinandin (III) *m* sıçratma
pişkinandin (I) *l/gh* **1.** denetlemek, kontrol etmek **2.** denetlemek, teftiş etmek
pişkinandin (II) *l/gh* **1.** hapşırtmak **2.** *mec* sızdırmak (haber, sır vb. duyurmak, yaymak) * **heta ez karên xwe temam nekim ez tiştek ji devê xwe napişkinînim** işleri tamamlayana kadar kimseye bir şey sızdırmayacağım * **kê ev nûçe ji devê xwe pişkinandibe çapemeniyê, bibînin** basına bu haberi kim sızdırmışsa bulun getirin
pişkinandin (III) *l/gh* sıçratmak
pişkinandî *rd* denetimli
pişkiner *nd/nt* **1.** denetçi **2.** müfettiş
pişkinerî *m* **1.** denetçilik **2.** müfettişlik
pişkinîn (I) *m* **1.** denetlenme, kontrol etme **2.** denetim, kontrol
pişkinîn (II) *l/ngh* **1.** hapşırma **2.** *mec* sızma, sızış
pişkinîn (III) *m* sıçrama, sirayet etme
pişkinîn (I) *l/ngh* denetlenmek, kontrol etmek
pişkinîn (II) *l/ngh* **1.** hapşırmak **2.** *mec* sızmak * **ev xebera hanê ji devê kê pişkiniye?** bu haber kimden sızmış?
pişkinîn (III) *l/ngh* sıçramak, sirayet etmek
pişkirin (I) *m* **1.** nemlendirme **2.** tavlama
pişkirin (II) *m* gevretmek
pişkirin (III) *m* sümkürme
piş kirin (I) *l/gh* **1.** nemlendirmek **2.** tavlamak
piş kirin (II) *l/gh* gevretmek
pişkirin (III) *l/gh* sümkürmek
pişkî *rd* **1.** payca, hissece **2.** bölümsel
pişkîn (I) *m* kahkaha ~ jê çûn kahkahayı basmak ~ **ketin (yekî)** (biri) kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek) ~ **pê ketin** zembereği boşalmak, vidaları gevşemek, kendini tutamayıp çok gülmek
pişkîn (II) *m* **1.** aksırma, hapşırma **2.** tıksırık, tıksırma
pişkîn (III) *m* fışkırma
pişkîn (IV) *m* çözülme
pişkîn (I) *l/ngh* hapşırmak, tıksırmak
pişkîn (II) *l/ngh* fışkırmak
pişkîn (III) *l/ngh* çözülmek
pişkînan *m* denetim, denetleme, kontrol
pişkîner *nd/nt* **1.** denetçi, kontrolör **2.** denetçi, murakıp 3. müfettiş 4. *sn* denetçi (film dağıtımcıya verilmeden önce son bir kez inceleyen)
pişkîneriya kamê *m* higrostat
pişkînerî *m* **1.** denetçilik, kontrolörlük **2.** müfettişlik
pişkînî *m* kahkaha
pişkîn jê çûn *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
pişkîn pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak, zembereği boşalmak (veya boşanmak), vidaları gevşemek, kendini tutamayıp çok gülmek
pişk kirin *m* paylaşma
pişk kirin *l/gh* paylaşmak
pişkkişandin *m* kur'a çekme, ad çekme
pişk kişandin *l/gh* kur'a çekmek, ad çekmek
pişko *m* cemre ~**ê agir ketin** cemre düşmek
pişkoj *m* çadırı kazığa bağlayan ip
pişkok *bnr* bişkok
pişkole *rd* boş, değersiz
pişkorî *bnr* bişkûrî
pişksal *m* mevsim
pişkul *bnr* bişkul
pişkurî *bnr* bişkûrî
pişmaniye *m* pişmaniye
pişmaniyefiroş *nd/nt* pişmaniyeci (satan kimse)
pişmaniyekar *nd/nt* pişmaniyeci (imal eden)
pişo *n* pisi, kedi (çocuk dilinde)
pişok *n* pisi, kedi (çocuk dilinde)
pişo pişo *b* pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir)
pişopişo kirin *l/gh* (*argo*)oyalamak, sırtını sıvazlamak
pişor *m* kor, köz
pişpanî *m* arka topuk
pişpiş (I) *b* pisi pisi (kedileri çağırmak için söylenilir) ~ **kirin 1)** pışpışlamak, tıpışlamak, tapışlamak, tapıklamak **2)** *argo* yatıştırmak, oyalamak
pişpiş (II) *rd* kabarıklı
pişpişan *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
pişpişandin *m* kabartma
pişpişandin *l/gh* kabartmak * **hevîr pişpişand** hamuru kabartı
pişpişandî *rd* kabarık, şişkin
pişpişandîbûn *m* kabarıklık, şişkinlik
pişpişî *rd* **1.** kabarık (hamur vb. için, kabarmış olan) **2.** kabarıklı, kabartılı
pişpişîbûn *m* kabarıklık
pişpişîn *m* **1.** kabarma, kabarış (ağırlığı artmadan hacmi büyüme) **2.** kabarma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma) **3.** kabarma (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) **4.** kabarma (kafa tutma, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranma) **5.** fıkrama, fışlama, fışnama (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşime) **6.** kükreme (mayalanıp kabarma)
pişpişîn *l/ngh* **1.** kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek) * **nan pişpişî** ekmek kabardı **2.** kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerin-

den kurtulmak) * **kontraplak şil bûye, tev bi hev de pişpişiye** kontraplak ıslanmış hep kabarmış **3.** kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenmek) **4.** kabarmak (kafa tutmak, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranmak) **5.** fıkramak, fışlamak, fışnamak (herhangi bir yiyecek mayalanarak ekşimek) **6.** kükremek (mayalanıp kabarmak)
pişpişkirin *m* **1.** pışpışlama, tıpışlama, tapışlama, tapıklama **2.** *argo* yatıştırma, oyalama
pişpiş kirin *l/gh* **1.** pışpışlamak, tıpışlamak, tapışlamak, tapıklamak **2.** *argo* yatıştırmak, oyalamak
pişqinandin *m* püskürme
pişqinandin *l/gh* püskürtmek
pişqinîn *m* püskürülme
pişqinîn *l/ngh* püskürülmek
pişrûk (I) *m* **1.** az yoğrulmuş hamur **2.** az yoğrulmuş çamur
pişrûk (II) *m* **1.** un çorbası **2.** et, mercimek, soğan, keşk ayranı ile yapılan bir yemek **~a merî ji pelawa xelkê çêtir e** kendi çorbanı elin baklavasına değiştirme
pişrûk (III) *m* süt ve undan yapılan bir tatlı
pişrûn *m* bulgur pilavı
pişrûng *m* saman karıştırılarak yapılan çamur harc
pişstû *m* yaka
pişt (I) *b* pist (kediyi kovma ünlemi)
pişt (II) *m* **1.** sırt sırt (insan sırtı) * **pişta min diêşe** sırtım ağrıyor **2.** sırt (hayvan sırtı) * **li ser pişta hêstirê siwar bûye** katırın sırtına binmiş **3.** sırt (kesici aletlerin kesmeyen kenarı) * **pişta kêrê** bıçağın sırtı **4.** arka (bir şeyin sırtı durumunda olan yüzeyi) * **pişta zarok diêşe** çocuğun arkası ağrıyor **5.** arka (otururken sırtın dayandığı yer) * **pişta sendeliyeyê** sandalyenin arkası **6.** *rd* arka, art (arkada olan, arkada bulunan) * **bexçeyê li pişt xanî** evin arka bahçesi **7.** bel (sırtın altına rastlayan bölgesi) **8.** bel (hayvanlarda omuz başı ile sağrı arası) **9.** bel (geminin orta bölümü) **10.** sırt, yağır **11.** *nd/nt* arka, hami (koruyucu, kayırıcı) **12.** *mec* döl **~ bi hev girê dan** (birbirine) güvenmek **~ bi (yekî) qayîm bûn** (birine) güvenmek, güven duymak **~ bi (yekî) rast bûn** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) **~ bi zik dayîn** arka çıkanını çıkarı için satmak **~ çemandin** belini bükmek (veya eğmek) **~ dan (...)** (bir kimseye veya şeye) dayamak ~ dan (yekî) 1) (birine) arka çıkmak, arka vermek, bel vermek, (birine) koltuk vermek (birine destek olmak) **2)** (birine) sırt çevirmek **bi ~ guhê xwe ve avêtin** kulak ardı etmek **~ jê hilanîn** (birinden) destek almak, arka bulmak **~ jê qewî bûn** (birine) güvenmek, güven duymak **~ lê kun kirin 1)** ikazla bezdirmek **2)** acele ettirmek **~ lê rast nebûn 1)** fırsat bulmamak, durumunu düzeltememek **2)** aralıksız çalışmak, hep çalışmak durumda olmak **~ lê şikandin 1)** belini kırmak **2)** kök sökmek **(tiştek) ~ lê şikandin** (bir şey birinin) belini bükmek * **vê bêkariyê pişt li min şikandiye** bu işsizlik belimi bükmüş **~ li erdê 1)** sırtı yerde **2)** yenik, mağlup **~ nehatin erdê 1)** sırtı yere gelmemek, zengin olmak **2)** sırtı yere gelmemek, yenilmez olmak **~ pê girê dan 1)** (birine) sırtını dayamak veya vermek, (birine) güvenmek, güven duymak (güçlü birine güvenmek) **2)** (birine) bel bağlamak (birine güvenmek, birinin kendisine yardımcı olacağına inanmak) **~ pê qalind kirin** (birine) güvenmek, güven duymak **~ pê qayîm bûn** (birine) güvenmek, güven duymak **~ pê rast kirin 1)** (birine) sırtını dayamak veya vermek (güçlü birine güvenmek) **2)** başkası sayesinde dardan kurtulmasına rağmen ona sırt dönmek **~ rast kirin** belini doğrultmak **~ tewandin** belini bükmek (veya eğmek) **ji ~a (yekî) bûn** (birinin) belinden gelmek, zürriyetinden olmak **~a (yekî) dananîn erdê** arkası (veya sırtı) yere gelmemek **~a (yekî) danîn** (birinin) sırtını yere getirmek, pes etirmek (yenmek) **~a (yekî) danîn erdê 1)** (birinin) sırtını yere getirmek **2)** (birinin) sırtını yere getirmek, tuş etmek (güreşte) **ji ~a (yekî) derxistin** (birinin) sırtından çıkarmak **~a destê xwe jê şewitandin** (bir şeyden) ağzı yanmak **~a destê xwe şewitand** maymun gözünü açtı **~a destê xwe şewitandin** tövbeler etmek **~a (yekî) girtin 1)** (birine) arka çıkmak, (birini) desteklemek (arka olmak) **2)** (birinden) taraf olmak **~a (yekî) hatin** beli gelmek **~a (yekî) hatin danîn** sırtı yere **~a (yekî) hatin erdê** sırtı yere gelmek **~a (yekî) hebûn** hamisi olmak, sırtı güçlü olmak **~a hespî** at sırtı **~a hev girtin** dayanışmak **~a (yekî) ketin (tiştekî)** (bir şeye) arkası dönük olmak **~a (yekî) ketin berê** bel fıtığı olmak **bi ~a (yekî) kirin** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) **~a mirov ji bêkesî difire** insanın beli kimsesizlikten bökülür **~a (yekî) mist dan** (birinin) arkasını sıvamak **~a (yekî) nehatin danîn** arkası (veya sırtı) yere gelmemek **~a perdeyê** perde arkası **bi ~a (yekî) pizivîn** (birine) arkasını dayamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) **~a (yekî) qewî ye** arkası pek, arka kavi **~a (yekî) qilomî bûn 1)** kamburu çıkmak **2)** kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) **~a (yekî) qilûzî bûn 1)** kamburu çıkmak **2)** kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) **~a xwe qoq kirin** kamburunu çıkarmak **~a (yekî) saxlem bûn** arkası (veya sırtı) yere gel-

memek ~**a (yekî) saxlem e** arkası pek (veya arka kavi) ~**a stûyê xwe dîtin** ense tıraşını görmek ~**a (yekî) şikandin** belini bükmek, belini kırmak **(tiştek)** ~**a (yekî) şikandin** (bir şey birinin) belini bükmek ~**a (yekî) tenik bûn** beli açılmak (küçük aptestini tutamaz olmak) ~**a (yekî tewandin** belini bükmek ~**a (yekî) tewîn** beli bükülmek (yaşlılık yüzünden güçsüz kalmak, iş yapamayacak duruma düşmek) ~**a (yekî) tune bûn** arkası olmamak ~**a (yekî) xûl bûn 1)** kamburu çıkmak **2)** kamburu çıkmak (eğilerek yapılan işler için; çok çalışmış olmak) ~**a (yekî) xwar bûn** kamburu çıkmak (ihtiyarlamak) ~**a xwe bi her kesî girê medin** her gördüğün sakallıyı baban sanma ~**a xwe bi kîsê xwe girê dan** kesesine güvenmek ~**a xwe bi zik dan** çıkar için yandaşını yüzüstü bırakmak ~**a çemandin** belini eğmek (veya bükmek) ~**a xwe dan (cihekî)** (birine) sırtını dayamak (veya vermek) ~**a xwe dan (tiştekî) 1)** (bir şeye veya kimseye) dayamak (güç almak) **2)** yaslanmak, sırtını vermek ~**a xwe dan (yekî) 1)** (birine) arka (veya sırt) çevirmek, (birine) dirsek göstermek **2)** (birine) arkasını dayamak, arkasını (birine) vermek, birine bağlamak (birinin koruyuculuğuna güvenmek) ~**a xwe dan (tiştekî) 1)** arkasını (bir şeye) vermek, yaslanmak * **pişta xwe daye agir** arkasını ateşe vermiş **2)** dayanmak (birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek) * **pişta xwe dida gelê xwe û têkoşîna xwe didomand** halkına dayanarak mücadelesini sürdürüyordu ~**a xwe dan felekê berê xwe dan oxirê** feleğe sırtını verip kendi yoluna gitmek ~**a xwe dan û lê xistin çûn** sırtını dönüp gitmek **li** ~**a xwe kes dîtin** sırt bulmak ~**a xwe nerm kirin** cinsel ilişki sonrası rahatlamak ~**a xwe pê girê dan 1)** (birine) güvenmek, güven duymak, ümit bağlamak **2)** eşeğini (veya atını) sağlam kazığa bağlamak ~**a xwe pê girê nedan** (birine) güvenmemek ~**a xwe pê rast kirin** (birine) güvenmek, yaslanmak ~**a xwe qilozî kirin** kamburunu çıkarmak ~**a xwe rast kirin** belini doğrultmak ~**a xwe tewandin** eğilmek, belini bükmek (veya eğmek) ~**a xwe xûz kirin** kamburunu çıkarmak ~**a (yekî) xwêdan nedan** hiç zorlanmamak, zorlanmadan bir şey yapmak ~**girêdayî kirin, piştvekirî xwarin** parsayı başkası toplamak

pişt (III) *m* kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) * **pişta Ecem dabû pişta xwe** Acem kuşağı bağlamıştı ~ **bi pişta (yekî) girê dan** beline kuşak bağlamak ~ **dan pişta (yekî)** beline kuşak bağlamak

pişt (IV) *nd* **1.** erte * **piştî şer** savaş ertesi **2.** *d/h* **1.** -den sondra, üzerine * **piştî rê rêl dest pê dike** yoldan sonra orman başlar **3.** sonra (makam, sıra, değer ve önemde arkada oluşu bildirir) **4.** müteakip, ardı sıra * **piştî dersê** dersi müteakip ~**î bîskekê** neden sonra * **piştî biskekê serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı ~**î (yekî) bûn** sonradan olma ~**î hingê** *h* sonradan ~**î Îsa pêxember** (Hz.) İsa'dan sonra, milattan sonra ~**î ku bû, hîna ax û wax bêfeyde ye** at çalındıktan sonra ahırın kapısını kapamak ~**î ku (tiştek) dibe hê rê nîşan didin** araba devrilince yol gösteren çok olur ~**î tengasiyan firehî ye** her yokuşun bir inişi de vardır ~**î vê** bundan sonra ~**î wê** ondan sonra

pişt (V) *m* **1.** ters (bir şeyin önü veya yüzü değil arkası) * **pişta dest** elin tersi **2.** ters (kesici bir aletin kesmeyen yanı) * **pişta kêrê** bıçağın tersi

pişt (VI) *rd* **1.** üst, arka **2.** *m* üst örtüsü (mimarlık terimi) **3.** *rd* üst (bazı terkiplerde zaman zaman bildirir) * **piştî êvarê** akşam üstü

pişt (VII) *m* **1.** arka, destek, dayanak **2.** *nd/nt* kolayıcı, hamî, koruyucu, **2.** *mec* güc, kuvvet

pişt (VIII) *erd/m* sırt ~ **û** ~ sırt sırt

pişta ecem *nd* Acem kuşağı

pişta kesre *nd* bir tür kuşak

pişta lahor *nd* Lahor malı bir tür kuşak

pişta qez *nd* bir tür ipekli kuşak

piştbaz *nd/nt* arka çıkan, hami, koruyan

piştbazî *m* arka çıkma, dayanışma

piştbehr *nd* deniz aşırı

piştbend *m* kuşak ipi (kuşak köşesine dikilen, kuşak bağlandıktan sonra ona devamla bele dolaştırılıp bağlamada kullanılan ip)

piştber *rd* diğerinden sonra doğan çocuk (çoğu yerde erkek çocuk için)

piştbimil *rd* kamburlu, kambur sırt

piştbimilik *rd* kamburlu, kambur sırt

pişçemandî *rd* beli bükük, sırtı eğik

piştçemiyayî *rd* beli bükük, sırtı eğik

piştçeper *nd* cehpe gerisi

piştda *nd/nt* arka çıkan, hamî

piştdan *m* **1.** arka çıkma, arkalama, destekleme **2.** dal verme, yaslanma

pişt dan *l/gh* **1.** arka çıkmak, , arkalamak, destekleme **2.** dal vermek, yaslanmak

pişt dan hev *l/bw* (birbirine) arka çıkmak, dayanışmak

piştdanîn *m* sırtını yere getirme, pes etirme

pişt danîn *l/gh* sırtını yere getirmek, pes etirmek

piştdar *nd/rd* **1.** artçı **2.** hamî, koruyucu kimse

piştdarî *m* **1.** artçılık **2.** hamîlik

piştdawî *m* ahiret

piştdayîn *m* **1.** arka çıkış, arkalama, destekleyiş **2.** dal verme, yaslanış

piştderî *m* **1.** kapı ardı **2.** gelin çıkarırken istenilen hediye

piştdest *n* el sırtı

pişte (I) *b* pist (kediyi kovma ünlemi)
pişte (II) *bot/m* yer fıstığı
piştedar *n* hamal
piştedarî *m* hamallık
piştek (I) *m* **1.** dayanak, mesnet **2.** dayanak, destek (güç verici, yardımcı) **3.** ızgara (marangozlukta) * **pişteka derî** kapı ızgarası
piştek (II) *nd* aşık kemiğinin tümsek kısmı
piştek (III) *m* **1.** yüklük **2.** bir sırtlık çalı çırpı
pixtek kirin *l/gh* ızgaralamak
piştemal *m* peştemal (hamamda örtünmek ve kurulanmak için kullanılan örtü)
piştemalfiroş *nd/nt* peştemalcı (satan kimse)
piştemalfiroşî *m* peştemalcılık
piştemasî *nd* balık sırtı
piştemele *sp/m* sırt üstü yüzme
piştemêr *n* hamî, arka çıkan, kollayan, koruyan kimse
piışteng *m* paldum
piştenî *m* cephe gerisi
piştevan *nd/nt* **1.** hamî, arka çıkan, koruyucu **2.** dayanışmacı **3.** dayanak, destek (güç verici, yardımcı) * **gotinên ku dihatin gotin pesend dikir û ji wan re dibû piştevan** söylenenleri destekliyor, onlara dayanak oluyordu **4.** yandaş, taraftar, tarafgir, destekleyen **~ê (yekî) bûn** **1)** (birinin) hamisi olmak **2)** yandaş olmak **~ê (yekî) tune bûn** arkası olmamak
piştevanî *m* **1.** hamilik, arkalama, arka çıkma, koruyuculuk, himaye **2.** dayanışmacılık **3.** destekleme **4.** yandaşlık, taraftarlık, tarafgirlik **5.** dayanışma **6.** sos dayanışma (bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirilerine karşılıklı bağlanması) **7.** yardımlaşma **~ kirin** **1) hamîlik yapmak, koruyuculuk yapmak** **2)** yandaşlık yapmak, taraftarlık yapmak, tarafgirlik yapmak **~ya hev kirin** dayanışmak **~ya (yekî) kirin** (birine) arka çıkmak, birini arkalamak, taraftarlık etmek, (birine) taraf olmak
piştevanîkirin *m* destekleme, arka olma, arka çıkma
piştevanî kirin *l/gh* desteklemek, arka olmak, arka çıkmak
piştevanîtî *m* **1.** hamîlik, koruyuculuk **2.** dayanışmacılık
piştexûz *rd* kamburlu
piştexûzî *m* kamburluluk
pişteywan t terasa bakan oda
piştên *m* **1.** kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) **2.** kemer **~a rizgariyê** cankurtaran kemeri
piştêş *m* sırt ağrısı
piştfirî *rd* çökmüş, beli kırılmış kımse
piştfiroş *rd* hamîsini, arka çıkanını satan kimse
piştgeh *m* araba bagajı
piştgerm *rd* **1.** himaye görmüş, **arkası pek,** kuvvetli kimse **2.** zengin
piştgermî *m* **1.** güven, itimat **2.** zenginlik
piştgir *nd/nt* **1.** hamî, koruyucu, arka çıkan, arkalayan **2.** destekleyici, destekçi, destekleyen, taraftar **3.** arka, iltimasçı, kayırıcı **4.** dayanışmacı
piştgirêdahî *rd* **1.** beli bağlı, kuşaklı **2.** işe girişmek için hazırlıklı olan **~yan kir, piştvekiriyan xwar** parsayı başkası topladı
piştgirêdan (I) *m* belbağı (gelin kardeşinin gelinin beline kurdeleyi bağladığında aldığı hediye)
piştgirêdan (II) *m* **1.** bel bağlama, güvenme **2.** işe başlama, iş hazırlığını bitirme **3.** üstünü kapatma, dam haline getirme, inşaatı bitirme
pişt girê dan *l/bw* **1.** bel bağlamak, güvenmek **2.** işe başlamak, iş hazırlığını bitirmek **3.** üstünü kapatmak, dam haline getirmek, inşaatı bitirmek
piştgiriya hev kirin *l/bw* yardımlaşmak
piştgirî *m* **1.** hamilik, koruyuculuk, arka çıkma, arkalama **2.** destekleyicilik, destekçilik, destekleme, taraftarlık **3.** iltimasçılık, kayırıcılık **4.** dayanışmacılık **5.** dayanışma **6.** *sos* dayanışma (bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirilerine karşılıklı bağlanması) **7.** destek, el birliği **8.** iltizam **~ dan (yekî)** dayanışmak **~ hatin kirin** **1)** desteklenmek **2)** kayrılmak **~ya hev kirin** dayanışmak **~ya (yekî) kirin** (birinden) taraf olmak, taraftarlık etmek, (birine) arka çıkmak, (birini) kayırmak **~yê hev** dayanışık
piştgirîdan *m* destek verme
piştgirî dan *l/gh* destek vermek
piştgirîkirin *m* **1.** arka çıkma, arkalama, destekleme, destek olma, koruma **2.** destekleme, yardım etme (yardım sağlama)
piştgirî kirin *l/gh* **1.** arka çıkmak, arkalamak, desteklemek, destek olmak, korumak **2.** desteklemek, yardım etmek (yardım sağlamak)
piştgirî lê kirin *l/bw* desteklemek, dayanışmak (yardım sağlamak)
piştgirîtî *m* **1.** hamîlik, koruyuculuk **2.** dayanışmacılık
piştgirtin *m* **1.** arka çıkma, dayanışma, destekleme **2.** (inşaat için) üstünü kapatma
pişt girtin *l/bw* **1.** arka çıkmak, dayanışmak, desteklemek **2.** (inşaat için) üstünü kapatmak
piştgirtî *rd* korunmuş, dayanışmada bulunmuş kimse
piştguh *n* kulak ardı
piştguhkirin *m* önem vermeme, ihmal etme, görmezden gelme
piştguh kirin *l/gh* önem vermemek, ihmal etmek, görmezden gelmek
piştgûrî *rd* **1.** işe yarar hale gelmiş çocuk **2.** tıfıl, masum, küçük çocuk, yeni yetme çocuk * **çar piştgûriyên min hene** dört masumum var

pişthatik *rd* kambur (kamburu olan)
pişthatikî *m* kamburluk
pişthatikîbûn *m* kamburlaşma
pişthatikî bûn *l/ngh* kamburlaşmak
pişthatikîbûyîn *rd* kamburlaşa
pişthatikîkirin *m* kamburlaştırma
pişthatikî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
pişthişk *rd* kolay kolay kanmayan
piştik (I) *m* **1.** kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş) **2.** kemer, yassı bel dalağı
piştik (II) *n* semer, arkalık (hamal arkalığı)
piştik (III) *n* yelek parçası
piştikandin *m* doğrulama, teyit etme
piştikandin *l/gh* doğrulamak, teyit etmek
piştikandî *rd* doğrulanmış, teyitli
piştikî *rd* teyitli, doğrulanmış
piştikîn *m* doğrulanma
piştikîn *l/ngh* doğrulanmak
piştinî *m* kuşak, kemer
piştî (I) *m* kuşak, bel bağı
piştî (II) *m* pişti
piştî (III) *n* sırtlık, yük, yüklük, şelek (sırtta taşınan yük) * **haydê bikeve binê vî piştiyî** haydi şu yüke giriver ~**yê genim** buğday şeleği
piştî (IV) *d/h* **1.** -den sondra, üzerine * **piştî rê rêl dest pê dike** yoldan sonra orman başlar **2.** sonra (makam, sıra, değer ve önemde arkada oluşu bildirir) **3.** müteakip, ardı sıra * **piştî dersê** dersi müteakip ~ **bîskekê** neden sonra * **piştî biskekê serê xwe rakir li min nihêrt** neden sonra başmı kaldırdı bana baktı ~ **(yekî) bûn** sonradan olma ~ **hingê** *h* sonradan ~ **Îsa pêxember** (Hz.) İsa'dan sonra, milattan sonra ~ **ku (tiştek) dibe hê rê nîşan didin** araba devrilince yol gösteren çok olur ~ **tengasiyan firehî yê** her yokuşun bir inişi de var ~ **vê** bundan sonra ~ **wê** ondan sonra
piştîdar *n* hamal, yükçü, sırtında yük taşıyan
piştîdarî *m* hamallık, yükçülük
piştî dibistanê *nd* **1.** okul sonrası **2.** okul sonrası (bu döneme ilişkin) * **perwerdehiya piştî dibistanê** okul sonrası eğitim
piştî hingê *nd* sonradan
piştî Îsa *nd* İsa'dan sonra, milattan sonra
piştîkêş *n* hamal, yükçü
piştîkêşî *m* hamallık, yükçülük
piştî ku *d* -den sonra, müteakiben, kelli * **piştî ku te wiha got, ez êdî dikarim çi bikim** sen böyle söyledikten kelli, ben ne yapabilirim
piştî lehdê *m* pazartesi
piştî mîladê *nd* milattan sonra
piştî zayînê *nd* milattan sonra
piştîn *m* kuşak
piştînî *bnr* piştên
piştîvan (I) *nd/nt* destekçi, destekleyici, himayeci
piştîvan (II) *n* hamal, sırtçı, yükçü, sırtlık taşıyan
piştîvanî (I) *m* destekçilik, destekleyicilik, himayecilik
piştîvanî (II) *m* hamallık, , yükçülük
piştî zayînê *nd* milattan sonra
pişt jê hilanîn *l/bw* (birinden) destek almak, arka bulmak
pişt jê qewî bûn *l/bw* (birine) güvenmek
Pişt Kafkasya *nd* Trans Kafkasya
piştkal *rd* kambur (kamburu olan)
piştkirin *l/gh* sırtlama, yüklenme, ağırlığını taşıma
pişt kirin *l/gh* sırtlamak, yüklenmek, ağırlığını taşımak
piştko *rd* kamburlu, kambur sırt
piştkod *rd* kamburlu, kambur sırt
piştkov *rd* kamburlu, kambur sırt
piştkovbûn *m* kamburlaşma, beli çökme
piştkov bûn *l/ngh* kamburlaşmak, beli çökmek
piştkovî *m* kamburluk
piştkovîbûn *m* **1.** kamburlaşma, kamburu çıkma **2.** kamburu çıkma (ihtiyarlama)
piştkovî bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak, kamburu çıkmak **2.** kamburu çıkmak (ihtiyarlamak)
piştkovîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştkovîkirin *m* kamburlaştırma
piştkovî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştkubik *rd* kamburlu, kambur sırt
piştkul *rd* **1.** sırtı yara ve bereli **2.** mec (birinden, birşeyden) emin olmayan, güvenemeyen
piştkulav *n* **1.** sırtı keçeli **2.** çoban
piştkulbûn *m* (birinden) emin olmama, güvenememe
piştkul bûn *l/ngh* (birinden) emin olmamak, güvenememek
piştkulî *m* emin olmama, güvenmeme
piştkurmî *rd* sırtı yara bere içinde olan kimse
piştkûz *rd* kambur (kamburu olan)
piştkûzî *m* kamburluk
piştkûzîbûn *m* kamburlaşma
piştkûzî bûn *l/ngh* kamburlaşmak
piştkûzîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştkûzîkirin *m* kamburlaştırma
piştkûzî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştkûzokî *rd* kamburluca
piştlêbûn *m* (birine veya bir şeye) sırtı dönük olma
pişt lê bûn *l/bw* (birine veya bir şeye) sırtı dönük olmak
piştlêbûyî *rd* -e sırtı dönük
piştlêbûyîn *m* (birine veya bir şeye) sırtı dönük oluş
piştlêdek *m* ayanak, mesnet
pişt li erdê bûn *l/bw* sırtı yerde olmak
piştlierdê *m* **1.** kadın **2.** *rd/argo* ırzına geçilmiş olan
pişt lê kun kirin *l/bw* **1.** ikazla bezdirmek **2.** acele ettirmek

pişt lê rast bûn *l/bw* **1.** kendine gelmek, toparlanmak **2.** soluk almak **3.** başarmak
pişt lê rast nebûn *l/bw* **1.** fırsat bulmamak, durumunu düzeltememek **2.** aralıksız çalışmak, hep çalışmak durumda olmak
pişt lê şikandin *l/bw* belini bükmek, belini kırmak
pişt lê şikîn *l/bw* beli bökülmek, beli kırılmak
piştmêr *nd/nt* **1.** hamî, koruyan , arka çıkan, dayı (bir kimsenin kayırıcısı, sözü geçer kimsesi) **2.** sırtdaş, destekleyen **3.** fedaî
piştmêrî *m* **1.** hamîlik, korumalık, dayılık **2.** sırtdaşlık **3.** fedaîlik
piştmilk *rd* kamburlu, kambur sırt
piştok *m* sırtlık, yüklük, şelek
piştokêş *n* hamal
piştokêşî *m* hamallık
pişto, piştok *m* ilkel çakmak
piştol *m* fitilli, çakmaklı tüfek
piştostan *h* sırt üstü * **xwe wekî cehşikê kerê piştostan avêt** eşek sıpası gibi kendini sırt üstü attı
piştovan *nd/nt* **1.** hamî, koruyucu **2.** destekleyici, taraftar
piştovanî *m* **1.** hamîlik **2.** destekleyicilik, taraftarlık
piştpan *rd* sırtı geniş
piştpanî *m* topuk
piştperde *rd* **1.** perdepoş, perde arkası olan, gizlenen (özellikle örtünen ve erkeklere görünmek istenmeyen kadınlar için) **2.** gizli, perde arkası
piştperdeyî *rd* **1.** perde arkasında saklı olan **2.** perde arkası, gizili olarak
piştpê *n* ayak sırtı, ağım
pişt pê girê dan *l/bw* (birine) güvenmek, güven duymak
pişt pê qalind kirin *l/bw* (birine) güvenmek
piştqayîm *rd* **1.** arkası pek, arka kavi **2.** kendinden emin
piştqewî *rd* **1.** arkası pek, arka kavi **2.** kendinden emin
piştqewî bûn *l/ngh* **1.** arkası pek olmak **2.** kendinden emin olmak
piştqewîn *rd* **1.** arkası pek, arka kavi **2.** kendinden emin
piştqewîn bûn *l/ngh* **1.** arkası pek olmak **2.** kendinden emin olmak
piştqilom *rd* kambur (kamburu olan)
piştqilomî *m* kamburluk
piştqilomîbûn *m* kamburlaşma
piştqilomî bûn *l/ngh* kamburlaşmak
piştqilomîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqilomîkirin *m* kamburlaştırma
piştqilomî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştqilûz *rd* kamburlu (kamburu olan)
piştqilûzbûn *m* kamburlaşma, beli çökme
piştqilûz bûn *l/ngh* kamburlaşmak, beli çökmek
piştqilûzî *m* kamburluk
piştqilûzîbûn *m* **1.** kamburlaşma **2.** iki büklüm olma, iki kat olma
piştqilûzî bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak **2.** iki büklüm olmak, iki kat olmak
piştqilûzîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqilûzîkirin *m* kamburlaştırma
piştqilûzî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştqilûzok *rd* kamburlu
piştqilûzokî *rd* kamburluca
piştqop *rd* kamburlu
piştqopbûn *m* kamburlaşma
piştqop bûn *l/ngh* kamburlaşmak
piştqopî *m* kamburluluk
piştqoq *rd* kamburlu
piştqoqî *m* kamburluk, kamburluluk
piştqoqîbûn *m* kamburlaşma
piştqoqî bûn *l/ngh* kamburlaşmak
piştqoqîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqoqîkirin *m* kamburlaştırma
piştqoqî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştqov *rd* kamburlu, kambur (kamburu olan)
piştqovî *m* kamburluk
piştqovîbûn *m* kamburlaşma
piştqovî bûn *l/ngh* kamburlaşmak
piştqovîbûyîn *rd* kamburlaşma
piştqovîkirin *m* kamburlaştırma
piştqovîkirin *l/gh* kamburlaştırmak
pişt ra *bnr* pişt re
piştrast *rd* **1.** (birine) güven duyan, emin * **ji xwe piştrast e** kendinden emin **2.** müsterih **3.** çalışmayan, rahatına düşkün
piştrastbûn *m* **1.** güven duyma, emin olma **2.** müsterih olma
pişt rast bûn *l/bw* **1.** güven duymak, emin olmak **2.** müsterih olmak
piştrastî *m* **1.** kendinden emin olma **2.** müsterihlik
pişt re *h* **1.** sonra, sonradan, , bilâhare **2.** sonraları * **berê baş bû pişt re xera bû** öncele-ri iyi idi sonraları bozuldu **3.** ardınca, ardından, arkasından, akabinde, hemen sonra **4.** neden sonra * **pişt re ez navê wî hîn bûm** neden sonra adını öğrendim **5.** müteakiben, ardı sıra
pişt reş kirin *l/gh* (inşaat için) üstünü kapatmak, inşaatı şöyle böyle bitirmek
piştsiruşt *fel/m* doğa ötesi, metafizîk
piştsiruştî *rd* doğa ötesi, metafizîk
piştsiruştzan *nd/nt* metafizikçi
piştsiruştzanî *m* metafizikçi
piştsist *rd* **1.** uçkuruna düşkün **2.** yosma
piştsistî *bj/m* bel soğukluğu
piştşikestî *rd* beli kırık
piştşikestî bûn *l/ngh* **1.** beli kırılmak **2.** hayalkırıklığına uğramak
piştşîv *m* akşam yemeğinden sonra atıştırılan aparatif yemek
piştteng *m* palan veya semeri yük hayvanının

göğsünden sırtına bağlamada kullanılan, çoğu zaman ucu madenî halkalı örme yassı ip
piştteniк *rd* arkasız, arkası olmayan, güçsüz
pişt tê dan *l/bw* dedikodu etmek, arkasından konuşmak
piştû *m* yaka
pişt û pişt *h* sırt sırt, tepe tepe, yükseltiyi izleyerek
piştvan *nd/nt* **1.** arka, hamî, koruyucu **2.** dayanak, destek (güç verici, yardımcı) **3.** dayanışmacı **4.** yandaş, taraftar **~ê (yekî) bûn** yandaşı olmak
piştvanek *nd/nt* **1.** hamî, koruyucu, arkalayan, dayı, himayeci **2.** dayanışmacı **3.** destekleyici, yandaş, taraftar **4.** arka, iltimasçı, kayırıcı **~ê (yekî) bûn** yandaşı olmak **~ê hev** dayanışık
piştvanekî *m* **1.** hamîlik, koruyuculuk, dayılık, himayecilik **2.** dayanışmacılık **3.** destekleyicilik, yandaşlık, taraftarlık **4.** iltimasçılık, kayırıcılık **5.** arkalama, destekleme, dayanışma **~ya (yekî) hatin kirin** kayrılmak
piştvanik *bnr* piştvanek
piştvaniya hev kirin *l/bw* yardımlaşmak
piştvanî *m* **1.** hamîlik, korumalık, koruyuculuk, koruma **2.** arka çıkma, arkalama, destekleme, destek olma **3.** yandaşlık, taraftarlık **4.** destek, dayanışma, dayanışmacılık **5.** sos dayanışma (bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirilerine karşılıklı bağlanması) **~ lê bûn** himaye görmek **~ lê kirin 1)** himaye etmek **2)** desteklemek, dayanışmak **~ya hev kirin** dayanışmak **~ya (yekî) kirin** 1) destekte bulunmak, dayanışmada bulunmak **2)** taraftarlık etmek
piştvanîkirin *m* **1.** arkalama, arka çıkma, koruma **2.** destekleme, destek olma **3.** kayırma, iltimas etme
piştvanî kirin *l/gh* **1.** arkalamak, arka çıkmak, korumak **2.** desteklemek, destek olmak **3.** kayırmak, iltimas etmek
piştvanîtî *m* dayanışmacılık
piştvank *bnr* piştvanek
pişt vekirin *l/gh* kovmak
piştevikirî *rd* çalışmayan, emek sarfetmeden yiyen * **piştgirêdahiyan kir, piştvekiriyan xwar** parsayı başkası toplamak
piştxotik *rd* kamburlu
piştxotikbûn *m* kamburlaşma
piştxotik bûn *l/ngh* kamburlaşmak
piştxurt *rd* arkası kuvvetli, arkası pek, güçlü desteği olan
piştxurtî *m* arkası kuvvetli olma
piştxûl *rd* kamburlu
piştxûlî *m* kamburluk
piştxûlîbûn *m* **1.** kamburlaşma, kamburu çıkma **2.** kamburu çıkma (ihtiyarlama)
piştxûlî bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak, kamburu çıkmak **2.** kamburu çıkmak (ihtiyarlamak)
piştxûlîbûyîn *m* **1.** kamburlaşma, kamburu çıkma **2.** kamburu çıkma (ihtiyarlama)
piştxûlîkirin *m* kamburlaştırma
piştxûlî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştxûlok *rd* kamburlu
piştxûlokî *rd* kamburluca
piştxûz *rd* kamburlu
piştxûzbûn *m* kamburlaşma, beli çökme
piştxûz bûn *l/ngh* kamburlaşmak, beli çökmek
piştxûzik *rd* kamburlu
piştxûzikî *rd* kamburluca
piştxûzî *m* kamburluluk
piştxûzîbûn *m* **1.** kamburlaşma, kamburu çıkma **2.** kamburu çıkma (ihtiyarlama)
piştxûzî bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak, kamburu çıkmak **2.** kamburu çıkmak (ihtiyarlamak)
piştxûzîbûyîn *m* **1.** kamburlaşma, kamburu çıkma **2.** kamburu çıkma (ihtiyarlama)
piştxûzîkirin *m* kamburlaştırma
piştxûzî kirin *l/gh* kamburlaştırmak
piştxûzok *rd* kamburlu
piştxûzokî *rd* kamburluca
piştxwar *rd* **1.** beli bükük **2.** kamburlu **~ bûn 1)** beli bükülmek (yaşlılık yüzünden güçsüz kalmak, iş yapamayacak duruma düşmek) **2)** beli çökmek (kamburlaşmak)
piştxwarin *nd* yemekten sonra yenilen şey, tatlı, meyve vb. gibi
piştxwîl *rd* kamburlu, beli bükük
piştzirav *rd* ince belli
pişû *m* izin
pişûl *m* lânet
pişûllêbûn *m* lânetlenme
pişûl lê bûn *l/bw* lânetlenmek
pişûllêbûyî *rd* lânetli, lânetlenmiş
pit (I) *nd/nt* **1.** bebe, bebek **2.** küçük
pit (II) *rd* kör (keskinliğini yitirmiş olan) **~ bûn** körelmek * **diran pit bûne** dişler körelmiş
pit (III) *m* sesisleşme, suskunlaşma
pitandin *m* eleştirme
pitandin *l/gh* eleştirmek
pitat *bnr* kartol
pitbûn (I) *m* körelme (keskinliğini yitirme)
pitbûn (II) *m* sessizleşme, suskunlaşma, sus pus olma
pit bûn (I) *l/ngh* körelmek (keskinliğini yitirmek)
pit bûn (II) *l/ngh* sessizleşmek, suskunlaşmak, sus pus olmak
pitepit (I) *m* **1.** daraban (kalp için vuruş, atış) **2.** *h* pıtır pıtır
pitepit (II) *h* dırdır **~ kirin** dırdır yapmak, vıdı vıdı etmek
pitepitkirin (I) *m* pıtırdama
pitepit kirin (II) *m* dırdırlanma
pitepit kirin (I) *l/gh* pıtırdamak
pitepit kirin (II) *l/gh* dırdırlanmak

pitew *rd* gürbüz
pitewî *m* gürbüzlük
pitê *m* **1.** kız bebek **2.** küçük kız çocuğu **3.** *b* küçük (seslenmede, kız çocuklar için) * **hê pitê bê vir** hey küçük buraya gel
pitik (I) *n* düğü (en ince bulgar)
pitik (II) *m* yakı
pitik (III) *m* nokta
pitik (IV) *nd/nt* **1.** bebek, çağa **2.** süt kuzusu (çok küçük bebek) **3.** yavrucuk * **pitika min** yavrucuğum **~ê berşîr 1)** agucuk **2)** agu bebek (alay yoluyla)
pitikandin *m* noktalama
pitikandin *l/gh* noktalamak
pitikane *h* bebekçe
pitiktî *m* **1.** bebeklik (bebek olma durumu) **2.** bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) **3.** bebeklik (bebek gibi davranışlarda bulunma) **~ kirin** bebeklik etmek
pitir (I) *rd* önceki, evvelki
pitir(II) *rd* fazla, daha çok * **di dewra komarê de ji bîstî pitir serhildan çêbûne** cumhuriyet devrinde yermiden fazla isyan patlak vermiş
pitirbûn *m* çoğalma, fazlalaşma
pitir bûn *l/ngh* çoğalmak, fazlalaşmak
pitirbûyîn *m* çoğalma, fazlalaşma
pitirkirin *m* çoğaltına, fazlalaştırma
pitir kirin *l/gh* çoğaltmak, fazlalaştırmak
pitirpar *bnr* betirpar
pitirpêr *bnr* betirpêr
pitî (I) *nd* parça, ufak * **pitî pitî ji esmanan ax dibarî** gökten ufak ufak toprak yağıyordu
pitî (II) *rd* minik
pitîk *m* emzik (meme ucu)
pitîn *m* dırlanma **~ û wirkîn** dırlama, vıdı vıdı
pitînî (I) *m* pıtırtı **~ jê anîn** pıtırdatmak **~ jê çûn** pıtırdamak
pitînî (II) *m* dırıltı ~ kirin dırıltı çıkarmak
pit kirin (I) *m* körleştirme (keskiniliğinin yitirmesine neden olma)
pitkirin (II) *m* suskunlaştırma, sus pus etme
pit kirin (I) *l/gh* körleştirmek (keskiniliğinin yitirmesine neden olmak)
pitkirin (II) *l/gh* suskunlaştırmak, sus pus etmek
pito *n* **1.** erkek bebek **2.** küçük, oğlan çocuğu **3.** *b* küçük (seslenmede, erkek çocuklar için)
pitok *n* erkek bebek
pitpit *biy/m* vuru
pitpit *m* dırdır, cırcır, kaynana zırıltısı **~ kirin** dırdır etmek
pitpitîn (I) *m* **1.** tıpırdama (hafif hafif vurma) **2.** vurma, çarpma (vuru durumunda olma, yürek atma) **3.** pıtırdamak, pıt pıt atma, helecanlanma, helecan (korku ve heyecan gibi sebeple kalbi fazla çarpma) **4.** çarpıntı, daraban (kalp için vuruş, atış) **~a dil derbas kirin** yürek çarpıntısı geçirmek, alıp vermek
pitpitîn (II) *m* **1.** çarpınma, çırpınma **2.** kıpırdama, hareketlenip yağmur yağdırma (bulutlardan yağmur yağma)
pitpitîn (I) *l/ngh* **1.** tıpırdamak (hafif hafif vurmak) * **dilê wê dipitpite** yüreği tıpırdıyor **2.** vurmak, çarpmak (vuru durumunda olmak, yürek atmak) * **dilê min wisa dipitpite ku...** kalbim öylesine vuruyor ki **3.** pıtırdamak, pıt pıt atma, helecanlanmak (korku ve heyecan gibi sebeple kalbi fazla çarpmak)
pitpitîn (II) *l/ngh* **1.** çarpınmak, çırpınmak **2.** kıpırdamak, hareketlenip yağmur yağdırmak (bulutlardan yağmur yağmak) * **ewrê me dipitpite** bulut hareketleniyor
pitpitk (I) *m/argo* kitap * **mele devê pitpitkê bigire** imam efendi kitabın ağzını kapat da sadede gelelim
pitpitk (II) *m* benek
pitpitkirin *m* dırdır etme
pitpit kirin *l/gh* dırdır etmek
pitpitkî *rd* benekli, beneklice
pitpito (I) *zo/m* sarı serçe
pitpito (II) *rd* **1.** dırdırcı **2.** *h* vıdı vıdı **~ kirin** vıdı vıdı etmek
pitpitok (I) *m* benek
pitpitok (II) *rd* **1.** dırdırcı, vıdı vıdı, mızmız **2.** cırcır, geveze
pitpitok (III) *rd* benek benek
pitpitoke *bot/m* kırmızı bir bahar çiçeği
pitpitokî (I) *rd* benekli, beneklice
pitpitokî (II) *rd/h* mızmızca
pitpitokîbûn (I) *m* beneklenme
pitpitokîbûn (II) *m* mızmızlanma
pitpitokî bûn (I) *l/ngh* beneklenmek
pitpitokî bûn (II) *l/ngh* mızmızlanmak
pitpitokîkirin *m* mızmızlanma
pitpitokî kirin *l/gh* mızmızlık etmek, mızmızlanmak
pitpitoktî *m* mızmızlık **~ kirin** mızmızlık etmek
pitrik *n* patrik
pitrikî *m* patriklik
pitrûg bu deyimde geçer * **ji kulê re dibêje pitrûg** vız gelir
pitûk *m* meme ucu
piv *b* inanılmadığını belirten bir ünlem
pivikî *rd* kibirli, kurumlu
pivîn *bnr* peyivîn
pivît *bot/m* çiğdem
pivpive *rd/argo* kodaman
pix *b* korkutma ünlemi
pix (II) *m* püskürme (ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurtarak dışarıya atma)
pixar *m* aşırı koku, kesif **koku**
pixare *bnr* pixêrî

pixe *m* kesme (çocuk dilinde)
pixepix *m* **1.** horlama, uykuda çıkarılan ses **2.** mışıl mışıl * **pixepixa wî ye razaye** mışıl mışıl uyuyor ~ **jê hatin** uyuma sesini çıkarmak
pixepix kirin *l/gh* **1.** horlamak 2. mışıl mışıl uyumak
pixêrî *m* şömine, ocak
pixêrîk *m* şömine, ocak
pixîn *m* **1.** horlama 2. mışıl mışıl uyuma
pixînker *rd* horlayan
pixkirin *m* püskürme
pix kirin (I) *l/gh* püskürmek (ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurtarak dışarıya atmak)
pix kirin (II) *l/gh* temizleme, süpürmek (toprak üstündeki karı temizleyerek toprağın hayvanların otlamasını sağlamak) * **berfê pix bike bila reşayî derkeve** karı temizle toprak görünsün
pixmik *m* saman tozu
pixok *rd* gevrek
pixokî *rd* gevrekçe
pixokîtî *m* gevreklik
pixonek *rd* gevrek
pixonekî *rd* gevrekçe
pixonekîtî *m* gevreklik
pixpixandin *m* sinsice saklama, kötü niyetle saklama
pixpixandin *l/gh* sinsice saklamak, kötü niyetle saklamak
pixpixok *rd* gevrek
pixpixokî *rd* gevrekçe
pixpixokîbûn *m* gevrekleşme
pixpixokî bûn *l/gn* gevrekleşmek
pixt *bnr* puxte
pixtî *m* pıhtı
pixtîbûn *m* pıhtılaşma
pixtî bûn *l/ngh* pıhtılaşmak
pixtîkirin *m* pıhtılaştırma
pixtî kirin *l/gh* pıhtılaştırmak
pixtok (I) *m* kist
pixtok (II) *rd* gevrek (taşlar için)* **hin kevir pixtok in** bazı taşlar gevrek olur
pixtokî *rd* gevrekçe
pixtokîtî *m* gevreklik
pixudî *rd* porsuk, pörsük (pörsümüş olan)
pixudîn *m* porsuma, pörsüme
pixudîn *l/ngh* porsumak, pörsümek
pixûdîtî *m* porsukluk, pörsüklük
pixunandin *m* bereleme, bertilleme (morartma, çürütme)
pixunandin *l/gh* berelemek, bertillemek (morartmak, çürütmek)
pixunandî *rd* bereli (yara bere)
pixunî *rd* bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)
pixunîn *m* **1.** berelenme, bertilme (morarma, çürüme) **2.** eprime (ekşiyip çürüme) **3.** eprime (yemiş dura dura olgunlaşma, yumuşama) **4.** tiritlenme, tiritleşme
pixunîn *l/ngh* **1.** berelenmek, bertilmek (morarmak, çürümek) * **canê wê ji ber derban tev pixunîbû** vücudu darb sonucu berelenmişti **2.** eprimek (ekşiyip çürümek) **3.** eprimek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak) **4.** tiritlenmek, tiritleşmek
pixur *m* tütsü
pixurandin *m* ufalama
pixurandin *l/gh* ufalamak
pixurîn *m* ufalanma, pul pul dökülme
pixurîn *l/ngh* ufalanmak, pul pul dökülmek * **nan dipixure** ekmek ufalanıyor * **destê xwe dide dîwar dipixure** duvarı ellediğinde pul pul dökülüyor
pixûdî *rd* **1.** somurtkan **2.** *ps* içe kapanık
pixûdîtî *m* **1.** somurtkanlık **2.** içe kapanıklık
pixudok *rd* **1.** somurtkan, suratı asık, kekremsi **2.** *ps* içe kapanık
pixudokî *rd* **1.** somurtkanca, kekremsice **2.** *ps* içe kapanıkça
pixudokîtî *m* **1.** somurtkanlık, surat asıklığı, kekremsilik **2.** içe kapanıklık
pixûr *m* **1.** tütsü **2.** *argo* esrar ~ **şewitandin** tütsü yakmak
piy *b* aa!
piyade *nd/rd* **1.** yaya **2.** *n* piyade (yaya savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf) **3.** *rd* piyade
piyader *m* kaldırım
piyale *m* **1.** piyale, kadeh, bardak 2. şarap bardağı, içki kadehi **3.** kadeh, bardak (bir bardağın veya kadehin alacağı miktar) ~ **bilind kirin** kadeh kaldırmak ~ **li hev xistin** (an jî **dan**) kadeh tokuşturmak ~ **rakirin** kadeh kaldırmak
piyalok *m* kadehcik, küçük kadeh
piyan (I) *bj/m* piyan
piyan (II) *m* **1.** bardak, kadeh * **piyana meyê di dest de** şarap pardağı elinde **2.** ufak tas **3.** bardak (bir bardağın alacağı miktar) * **tu dikarî piyanek şekirê hûr bidî min?** bir bardak toz şeker verebilir misin? ~ **li hev xistin** kadeh tokuşturmak
piyango *m* **1.** piyango **2.** *mec* piyango (beklenmedik olay veya durum) ~ **jê re derketin** (birine) piyango vurmak (veya çıkmak) ~ **jê re lê xistin** (birine) piyango vurmak piyango çıkmak (beklenmedik bir yerden büyük kazanç sağlamak) ~ **kişandin** piyango çekmek
piyangofiroş *nd/nt* **1.** piyangocu **2.** *m* piyangocu (piyango biletlerinin satıldığı yer)
piyangofiroşî *m* piyangoculuk
piyanîst *nd/nt* piyanist
piyanîstî *m* piyanistlik
piyano *mzk/m* piyano
piyanojen *nd/nt* piyanist
piyanojenî *m* piyanistlik
piyanosaz *nd/nt* piyanocu (piyano tamir veya akort eden kimse)

piyanosazî *m* piyanoculuk
piyaq *erd/m* dağ seti
piyar *rd* şafkatlı, sevecen
piyarî *m* şefkat, sevecenlik
piyarî lê kirin *l/bw* şefkat etmek
piyarîtî *m* şefkatlılık
piyase *ab/m* **1.** piyasa, pazar **2.** piyasa (geçerli fiyat, alış veriş fiyatı) **3.** *mec* piyasa, gezinme ~ **kirin** gezinmek ~**ya derveyî** dış piyasa ~**ya ekonomiyê** piyasa ekonomisi ~**ya hundirîn** iç piyasa ~**ya hêza kar** iş gücü piyasası ~**ya kar** iş piyasası ~**ya navxweyî** iç piyasa ~**ya serbest** serbest piyasa (veya pazar)
piyasekirin *m* piyasa etme, dolaşma
piyasekirin *l/gh* piyasa etmek, dolaşmak
piyaz *m* **1.** soğan **2.** piyaz
piyazfiroş *nd/nt* piyazcı (satan kimse)
piyazfiroşî *m* piyazcılık
piyazpêj *nd/nt* piyazcı (yapan kimse)
piyazpêjî *m* piyazcılık
piyes *şn/m* piyes
piyê tazî *rd* yalın ayak
piyê xwas *rd* yalın ayak
piyê zengûbilind *rd* ağımlı ayak
piyik *n* ayakçak (dokuma tezgahı ayaklığı)
piyimsa *m* beyaz leke
piyon *n* **1.** piyon (satrançta) **2.** *mec* piyon
piyore *bj/m* piyore
piz (I) *nd/nt* **1.** bebe 2. *biy/m* dölüt, cenin, embriyo
piz (II) *rd* **1.** ufak, ufak tefek kimse **2.** bastıbacak, bacak kadar kimse
piz (III) *m* uçkurluk
piz *rd/nt* kibirli, kurumlu, kuruntulu, mağrur
pizan *ant/m* etene, meşime, döl eşi, plâsanta (memeli küçük baş hayvanlar için)
pizav *m* **1.** devinim **2.** hareket
pizben *n* kolçak
pizbend *n* kolçak
pizbûn *m* kibirlenme
pizbûn *m* kibirlenme, böbürlenme
pizbûyîn *m* kibirleniş, böbürleniş
piz bûn *l/ngh* kibirlenmek, böbürlenmek
pizdan (I) *ant/m* etene, meşime, son, eş, döl eşi, plâsanta (memeli küçük baş hayvanlar için) ~ **avêtin** nekahat döneminde olmak
pizdan (II) *rd* **1.** gevşek (sıkı veya gergin olmayan) * **werîsê pizdan** gevşek urgan **2.**yavaş hareket eden kimse
pizdank *ant/m* döl yatağı
pizê *m* kız bebek
pizik (I) *rd* **1.** bızdık, ufaklık, ufak tefek kimse **2.** bastıbacak, bacak kadar * **vî pizikê hanê** bacak kadar çocuk **3.** yumruk kadar (iri olması gereken şeyler için) * **zarokekî pizik mêrik xiste erdê** yumruk kadar bir çocuk adamı devirdi
pizik (II) *m* sıvilce
pizikek *rd* bacak kadar
pizirandin *m* ufalama
pizirandin *l/gh* ufalamak
pizirîn (I) *m* **1.** ufalanma, , pul pul dökülme **2.** kesilme (bozularak kesilme)
pizirîn (II) *m* sıvışma
pizirîn (I) *l/ngh* **1.** ufalanmak, pul pul dökülmek **2.** kesilmek (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulmak)
pizirîn (II) *l/ngh* sıvışmak
pizirk *m* **1.** sıvilce 2. çıban
pizivandin *m* kıvratma
pizivandin *l/gh* kıvratmak
pizivîn *m* **1.** kıvrama (harekete geçme) **2.** kıvrılma
pizivîn *l/ngh* **1.** kıvramak (harekete geçmek) **2.** kıvrılmak * **nexweş e li qunc piziviye** hasta köşede kıvrılmış
pizî *ant/n* **1.** kasık **2.** uçkurluk
pizî *rd* dölütsel
pizîng *m* emzik (süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme)
pizînk *bnr* pizîng
pizmam *bnr* pismam
pizo (I) *n* erkek bebek
pizo (II) *g/h* ancak
pizok *m* egzama hastalığı
pizot *n* **1.** kor, köz, cemre (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası) ~**ê agir ketin** cemre düşmek **2.** *rd/mec* ateşli (coşkulu, coşkun) * **xortekî pizot** ateşli bir delikanlı **3.** *mec* çok çalışkan
pizotbûn *m* korlanma
pizotbûyîn *m* korlanış
pizotî *m* **1.** korluk **2.** *mec* ateşlilik
pizoz *zo/m* mayıs böceği
pizpizandin *m* tıka basa doldurma
pizpizandin *l/gh* tıka basa doldurmak
pizpizandî *h* tıka basa dolu
pizpizîn *m* tıka basa dolma
pizpizîn *l/ngh* tıka basa dolmak
pizpizok *bot/m* peynire katılan bir ot
pizrik *m* **1.** sivilce **2.** fiske (insan derisinde herhangi bir sebeple ortaya çıkan içi su dolu bakartı) **3.** çıban ~**a ser ziman** dil pelesengi ~**a ser zimanê (yekî) bûn** (falan) aşağı (falan) yukarı ~**ên balixiyê** ergenlik sivilceleri
pizron *m* pürüz
pizronekî *rd* pürüzlü, pürüzlüce
pizrûk (I) *m* kıvılcım
pizrûk (II) *m* isilik, ufak sivilce
pizrûk (III) *m* kar tanesi
pizrûnekî *jeo/rd* yenik, aşınmış olan
pizûg *bnr* pirzik
pizûr hayvanın döl yatağı?
pizûr *ant/m* işkembenin bir parçası
pizûşk *m* ateş kıvılcımı
pizzan *nd/nt* embriyolog
pizzanî *biy/m* embriyoloji
pî (I) *ant/n* **1.** kol * **pî vemaliştine** kolları sı-

vamış **2.** taraf, yön ~ **bi** ~ omuz omuza (dayanışarak, birlikte) ~ **bi** ~ **ve** omuz omuza (sıkışık bir durumda, yan yana) ~ **dan (yekî)** omuz vermek (destek olmak) ~ **dan ber (tiştekî)** omuz vermek (omuzuyla dayanmak) ~**yê rastê** sağ taraf ~ **li** ~ omuz omuza
pî (I) *b* vış
pîb *m* fıçı
pîber *nd/nt* hami, koruyucu
pîberî *m* hamilik, korumalık, koruyuculuk
pîbil *ant/m* **1.** göz bebeği **2.** *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)
pîceme *n* pijama
pîç *nd/nt* **1.** piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) **2.** *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk) **3.** fırıldak 4. *rd* bozuk **5.** *rd* piç (bir şeyin küçüğü, aslına benzemeyeni) ~ **mehîn** kendikenidine mayalanmak, süte maya katmadan mayalanmak * **mast pîç mehiyaye** yoğurt kendikendine bayalanmış ~ **weled** velet, veledi zina (çocukları paylarken kullanılır) ~ê beriya bavê fırlama, müzavir, kahpe dölü ~**ê ne ji bavê** dokuz babalı ~**ê pîç** piç kurusu ~**ê zinê** veledi zina
pîçbûn *m* piçleşme
pîçexet *nd* kendiliğinde yazı yazma
pîçezanîn *m* kulaktan dolma bilgi
pîçîtî *m* piçlik
pîço *nd* piç kurusu (erkek için)
pîçûk *m* kabuk
pîde *n* pide
pîdefiroş *nd/nt* pideci (satan kimse)
pîdepêj *nd/nt* pideci (pişiren kimse)
pîdirêj *rd* uzun kollu
pîgar *nd/nt* **1.** destekleyici, yardımcı * **ji xwe re pîgarekî bigire** kendine bir yardımcı tut **2.** dayanışmacı **3.** ortak (bir işi beraber yapmak için) **4.** yaylayı satın alan, o yayladan sorumlu kimse
pîgarî *m* **1.** destekleyicilik, yardımcılık **2.** dayanışma **3.** ortaklık 4. kolektiflik, birlikte bir iş yapma **5.** maddî, manevî yardım
pîgarîkirin *m* maddî, manevî olarak yardım etme
pîgarî kirin *l/gh* maddî, manevî olarak yardım etmek
pîgarîtî *m* **1.** destekleyicilik, yardımcılık **2.** dayanışmacılık
pî hey *b* tuh, tuh sana
pîj (I) *m* **1.** sereserpe **2.** tuş (güreşte) ~ **kirin 1)** sereserpe uzatmak **2)** tuş etmek
pîj (II) *n* yassı küçük taş
pîj (III) *n* **1.** kıymık **2.** diken, kazık **3.** ucu sivri çubuk **4.** şiş, örgü şişi
pîj (IV) *rd* sivri * **kevirê pîj** sivri taş
pîj (V) *rd* piç
pîj (VI) *n* **mekik (dokuma aracı)**
pîj (VII) *rd* dik
pîjak *m* (*fiz/kîm*) akis
pîjan *bot/m* yarpuz
pîjaq (I) *ant/n* bacak, baldır
pîjaq (II) *rd* sereserpe bir vaziyette olan
pîjaqdirêj *rd* uzun bacaklı
pîjbûn (I) *m* **1.** sere serpe uzanma **2.** tuş olma
pîjbûn (II *m* sivrileşme, sivrilme
pîjbûn (III) *m* **1.** diklenme **2.** kışkırtılmak
pîjbûn (IV) *m* tahrik olma (cinsel olarak)
pîj bûn (I) *l/ngh* **1.** sere serpe uzanmak **2.** tuş olmak
pîj bûn (II) *l/ngh* sivrileşmek, sivrilmek
pîj bûn (III) *l/ngh* **1.** diklenmek **2.** kışkırtılmak
pîj bûn (IV) *l/ngh* tahrik olmak (cinsel olarak)
pîjek *rd* **1.** piç **2.** yapay, doğal olmayan
pîjema *n* pijama
pîjende *bot/m* dere otu (Anethum)
pîjik (I) *m* kıvılcım
pîjik (II) *n* **1.** kıymık * **pîjik avêtiye** kıymık atmış **2.** diken
pîjik (III) *m* şiş (bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk)
pîjik (IV) *n* **1.** kazık **2.** sikke (hayvanları bağlamak için yere çakılan ağaç kazık) **3.** kazgıç
pîjik (V) *jeo/n* **1.** sarkıt sarkıt * **pîjikê cemedê** buz sarkıtı
pîjik (VI) *n* mekik (dokuma aracı)
pîjik (VII) *bot/n* boyu 20-30 cm olan dikensi bir bitki
pîjik (VIII) *rd* sivri
pîjikî *rd* sivrice
pîjinda *bot/m* dere otu (Anethum)
pîjî *m* sivrilik
pîjîkirin *m* kaçamak yapma
pîjî kirin *l/gh* kaçamak yapmak
pîjîn *rd* sivri, sivrimsi
pîjkirin (I) *m* **1.** birini yere serme, sereserpe uzatma **2.** tuş etme, tuşa getirme
pîjkirin (II) *m* sivrileştirme, sivriltme
pîjkirin (III) *m* **1.** dikleme **2.** kışkırtma **3.** şişirme, gaza getirmek
pîjkirin (IV) *m* tahrik etme (cinsel duygularını artırma)
pîj kirin (I) *l/gh* **1.** birini yere sermek, sereserpe uzatmak **2.** tuş etmek, tuşa getirmek
pîj kirin (II) *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek * **serê xilçê xwe pîj kir** kazgıcının ucunu sivriltti
pîj kirin (III) *l/gh* **1.** diklemek **2.** kışkırtmak **3.** şişirmek, gaza getirmek.
pîj kirin (IV) *l/gh* tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)
pîjkirî (I) *rd* tuş olmuş olan
pîjkirî (II) *rd* sivrileştirilmiş, sivriltmiş
pîjot *n* yanmış odun
pîk (I) *m* pik, font (dökme demir)
pîk (II) *mzk/m* düdük * **saz û pîk** saz ve düdük

pîk (III) *bnr* dek û pîk
pîk (IV) *rd* dik (eğik olmayan)
pîk (V) *n* ayakçak (dokuma tezgahı ayaklığı)
pîk (VI) *n* **1.** traktorun iki yanındaki oturma yeri **2.** iki taraflı bir şeyin bir tarafı
pîkaj *m* pikaj
pîkajkar *nd/nt* pikajcı
pîkajkarî *m* pikajcılık
pîkan desise
pîkap *m* **1.** pikap (elektrik veya pille çalışan, plâk dinlemekte kullanılan araç) **2.** pikap (küçük kamyonet)
pîkbûn *m* başaklanma
pîk bûn *l/ngh* başaklanmak
pîke (I) *m* **1.** pike (kabartmalı, pamuklu kumaş) **2.** *rd* pike (bu kumaştan yapılmış olan)
pîke (II) *m* pike (yüksekten hedefin üzerine dik olarak saldırma, dik açı olarak inme) ~ **kirin** pike yapmak
pîket *m* piket
pîkirin *m* sırtlama
pî kirin *l/gh* sırtlamak
pîko *m* piko ~ **kirin** pikoya vermek
pîkoker *nd/nt* pikocu
pîkokirin *m* pikolama
pîko kirin *l/gh* pikolamak
pîkolî *m* **1.** eşinme, eşeleme **2.** ayak direme, ayak sürme
pîkolîker *nd/nt* ayak direyen
pîkolîkirin *m* **1.** eşinme, eşeleme **2.** ayak direme, ayak sürme, tepinme (bir şeyi istememe) **3.** ısrar etme
pîkolîkirin *l/gh* **1.** eşinmek, eşelemek **2.** ayak diremek, ayak sürmek, tepinmek (bir şeyi istememek) **3.** ısrar etmek
pîl (I) *ant/m* dalak
pîl (II) *ant/n* **1.** kol **2.** kol, karaca, üst kol (koyun, kuzu, dana, keçi vb. için ön ayağın üst bölümü) **3.** kürek kemiği ~ **û bask** bnr per û bask **di ~ê xwe de zanîn** kehanet sahibi olmak
pîl (III) *n* pul
pîl (IV) *m* pil **~a ziwa** kuru pil
pîl (V) *m* teneke
pîla reş *ant/nd* dalak
pîlajo *nd* yürümekte güçlük çekme hastalığı (yük hayvanı için)
pîlajoyî *nd* yürümekte güçlük çeken hayvan
pîlajoyî bûn *l/ngh* yürümekte güçlük çekmek (yük hayvanı için)
pîlak *m* pikap (elektrik veya pille çalışan, plâk dinlemekte kullanılan araç)
pîlakî *m* pilâki
pîlan *m* **1.** plan **2.** oyun, düzen, komplo **gerandin** komplo kurmak
pîlanbaz *nd/nt* komplocu, düzenbaz
pîlanbazî *m* komploculuk, düzenbazlık
pîlanger *nd/nt* komplocu, düzenbaz
pîlangerî *m* komploculuk
pîlanî *m* plânya
pîlaqe *m* plâka (araba plâkası)
pîlar *m* bir tür cevher
pîlaw *m* pilav
pîlawxwer *nd/nt* pilavcı
pîlax *m* dal, kol
pîldar (I) *rd* pilli
pîldar (II) *nd/nt* falcı
pîle (I) *bnr* hîl û pîle
pîle (II) *m* derece
pîle (III) *m* pli, kırma (kumaşı katlayarak yapılan giysi süsü)
pîleberêz *nd* pastırma, jambon
pîledar *rd* tenekeli
pîlekan *m* basamak
pîlekirin *m* teneke kaplama
pîle kirin *l/gh* teneke kaplamak
pîlekirî *rd* teneke ile kaplanmış
pîlewer (I) *nd/nt* tenekeci
pîlewer (II) *nd/nt* çerçi, çerçici
pîlewerî (I) *m* tenekecilik
pîlewerî (II) *m* çerçilik
pîlik (I) *m* emzik
pîlik (II) *n* pul (ince madeni levha)
pîlk *n* elçi, ulak
pîlon *m* palto
pîlot *nd/nt* **1.** pilot **2.** *rd* pilot (deneme niteliğinde olan)
pîlotaj *m* pilotaj * **xetaya pîlotajê** pilotaj hatası
pîlotî *m* pilotluk
pîltan *rd* kocaman, iri, fil vücutlu
pîltanbûn *m* kocamanlaşma
pîltan bûn *l/ngh* kocamanlaşmak
pîltane *rd* kocamanca
pîltan kirin *l/gh* kocamanlaştırmak
pîltankirin *m* kocamanlaştırma
pîm *n* pim
pîn kirin *l/gh* tepiklemek (binek hayvanını yürütmek)
pîn (I) *m* **1.** kümes **2.** *mec* kümes (ufak ev)
pîn (II) *m* tekme, tepik
pîn (III) *m* makat, anus
pînav *m* fedakarlık, özveri
pînc (I) *nd/nt* **1.** piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk) **2.** *mec* piç (terbiyesiz, arsız çocuk) **3.** fırıldak **~ê pînc** piş kurusu
pînc (II) *bot/nd* su kenarındaki otlar
pînc (III) *n* **1.** kama, kıskı (kütüğü yarmak için) **2.** kama (marangozlukta) **3.** siğil (odun yarmakta kullanılan ağaç veya demir kama) **4.** duvara çakılı askı ~ **bi xelkê re kutan** başkasıyla aşık atmaya çalışmak
pîncbûn *m* piçleşme
pîncê nênokê *nd* şeytan tırnağı
pîncik (I) *n* tirpidin, tirpit, tirpitil (ufak bahçe çapası)
pîncik (II) *n* kama, kıskı (kütüğü yarmak için)
pîncik (III) *m* tekme, çifte (hayvanın art ayağıyla vurması) ~ **avêtin (tiştekî)** tekme/çif-

te atmak (veya vurmak) ~ **lê hatin xistin** tekmelenmek
pîncik *nd/rd* 1. piç 2. *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz) ~ **dan** sürgün vermek
pîncikavêtin *m* çifte atma, tekmeleme
pîncik avêtin *l/gh* çifte atmak, tekmelemek
pîncikdan *m* sürgün verme
pîncik dan *l/gh* sürgün vermek
pîncikkirin *k*tirpitleme
pîncik kirin *l/gh* tirpitlemek
pîncik lê dan *l/bw* kamalamak
pîncîtî *m* 1. piçlik 2. *mec* piçlik (kalleşlik)
pînckirin *m* kamalama
pînc kirin *l/gh* kamalaınak
pînclêdan *m* kamalama
pînc lê dan *l/bw* kamalamak
pînclêxistin *m* kamalama
pînc lê xistin *l/bw* kamalamak
pînco *nd* piç kurusu
pîne *n* yama ~ **lê xistin** yama vurmak
pînebûn *m* yamalanma
pîne bûn *l/ngh* yamalanmak
pînebûyîn *m* yamalanış
pînedir *nd/nt* ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi
pînedirî *m* ayakkabıcılık
pînedirû *nd/nt* yamacı, elbise tamircisi
pînedirûtî *m* yamacılık, elbise tamirciliği
pînediz *bnr* pînedoz
pînedoz *nd/nt* 1. yamacı 2. ayakkabı, eskicisi, ayakkabı tamircisi
pînedozî *m* 1. yamacılık 2. ayakkabıcılık
pînedûz *bnr* pînedoz
pînek *m* kümes
pînekar *nd/nt* yamacı
pînekarî *m* yamacılık
pîneker *nd/nt* yamacı
pînekerî *m* yamacılık
pînekirin *m* yamalama, yamama
pîne kirin *l/gh* yamalamak, yamamak
pînekirî *rd* 1. yamalı, yamalanmış 2. çalık (yüzünde çıban veya yara yeri olan)
pînel *der/m* pinel
pînetar *m* metin, tekst
pînevan *nd/nt* yamacı
pînevanî *m* yamacılık
pîng *m* kümes
pînîpînî *m* vücutta oluşan beyaz leke
pîngpong *m* pingpong
pînik (I) *m* 1. kümes 2. *mec* kümes (ufak ev)
pînik (II) *m* gübrelik
pînkirin *m* tepikleme (binek hayvanını yürütme)
pîn kirin *l/gh* tepiklemek (binek hayvanını yürütmek)
pînotî *m* komiklik * **pînotiyan dike** komiklik yapıyor
pînpînik *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pînpînk *bnr* pînpînik
pîp (I) *m* kızların oynadığı bir oyun
pîp (II) *m* 1. fıçı 2. *rd* fıçı (bir fıçının alacağı miktar)
pîpan *rd* geniş omuzlu
pîpet *kîm/m* pipet
pîpik (I) *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)
pîpik (II) *m* ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı)
pîpik (III) *mzk/m* düdük, dilli düdük
pîpikandin (I) *m* süsleyip püsleme
pîpikandin (II) *m* tıka basa doldurma
pîpikandin (I) süsleyip püslemek
pîpikandin (II) *l/gh* tıka basa doldurmak
pîpikandî (I) *rd* süslü püslü
pîpikandî (II) *rd* tıka basa dolu
pîpikfiroş *nd/nt* düdükçü (satan kimse)
pîpikfiroşî *m* düdükçülük
pîpikvan *nd/nt* düdükçü
pîpil (I) *ant/m* göz bebeği
pîpil (II) *m* soba kapısındaki ateşi gözetleme ve hava deliği
pîpîk *bnr* pîpik
pîpnok *bot/m* haşhaşın bir türü
pîpok (I) *ant/m* 1. göz bebeği 2. *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse)
pîpok (II) *m* cam ~**a belorîn** kristal cam
pîpokî *rd* camsı
pîq *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
pîqle *bot/m* bir tür ot
pîqut *nd* kısa qol
pîr (I) *m* nene, nine, büyük anne ~**a cirnexweşik** acuze ~**a keftore** acuze ~**a li axreta xwe poşmanbûyî** alıcı verici (bağışladığını geri alan) ~**ê bawer nedikir mêr bike, daweya heftikan û heştikan dike** aza kanaat getirmemek ~**ê ji bêkesî kalo ji bênefsî her duyan li halê hev pirsî** yaşlıların (bayan ve erkek için) birbirine muhtaçlığını ifade eden bir deyim
pîr (II) *n* 1. yaşlı, ihtiyar (yaşlı kimse, genelikle kadın) 2. yaşlı (yaşı ilerlemiş kimse) 3. kronik (hastalık) ~ **û kal bûn** saçı başı ağarmak, yaş ilerlemek ~**a keftar** köftehor ~**a sêhriyan** 1) cadı 2) çöpçatan ~**ê fanî** pirifanî ~**ê ferfût** pirifanî ~**ê keftar** köftehor (erkek) ~**ê memire bihar tê, kero memire qîbal tê** ölme eşeğim, ölme (yaza yonca bitecek) ~**ê zemanan** yaşlı, güngörmüş kimse
pîr (III) *nd* 1. görgü 2. âdet, alışkı ~ **pê tune bûn** huyu olmamak, ilgi duymamak ~ **û pergal 1)** görgü, görgü ve adab * **ez ji pîr û pergalên wî re heyran mam** görgüsüne hayran kaldım 2) düzen, çeki düzen * **min pîr û pergala odeyê neeciband** odanın düzenini beğenmedim ~ **û pergal girtin** kaldırım çiğnetmek, görgüsü artmak ~ **û şinûlk** görgü, görgü ve adab ~**ê (yekî) bi henekan**

hebûn şaka kaldırmak, şakaya gelmek, şakadan hoşlanmak **~ê (yekî) bi henekan tune bûn** şaka kaldırmamak, şakaya elmemek **~ê (yekî) bi tiştan tune bûn** (bazı şeyler) ilgi alanına girmemek, -den hoşlanmamak **~ê (yekî) bi xeberdanê tune bûn** konuşmayı sevmemek **~ê (yekî) pê hebûn** (bir şeye) ilgisi (veya hevesi) olmak
pîr (IV) *n* **1.** pir (bir tarikat veya sanatın ilk kurucusu) **2.** *mec* pir (herhangi bir konuda, bir meslekte tecrübe kazanmış, uzmanlaşmış kimse) **3.** pir (Yezidilikte, dini törenlerde şeyhlere yardım eder ve pirler arasından seçilir) **4.** pir, dede (Alevilikte) **5.** pir (Mevlevilikte dini bir ünvan)
pîraboçk *m* al karısı
pîrabok *m* al karısı
pîrabotik *m* al karısı
pîra cirnexweşik *rd* acuze
pîra dê *nd* haminne, kocakarı, ihtiyar (anne)
pîrahen *n* gömlek
pîra keftar *rd* köftehor (bayan)
pîra keftore *rd* acuze kadın
pîramîd *mat* **1.** piramit **2.** *dîr* piramit (Mısır firavunların mezarlarına verilen ad) **3.** *sp* piramit
pîramîdal *mat/rd* piramidal
pîra melekdas *zo/nd* bukalemum
pîrane *h* yaşlıca, yaşlılara yakışır bir şekilde
pîranî *m* ihtiyarlık, yaşlılık
pîra sêr *m* cadı
pîra sêriyan *nd* cadı, çöpçatan
pîratî *m* ihtiyarlık, yaşlılık
pîravok *zo/m* **1.** örümcek (Aranea) **2.** örümcek ağı
pîravokî *rd* örümcekli
pîravokîbûn *m* **1.** örümceklenme **2.** örümceklenme (bakımsız ve terk edilmiş olma) **3.** *bj* örümceklenme (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olma)
pîravokî bûn *l/ngh* **1.** örümceklenmek **2.** örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak) **3.** *bj* örümceklenmek (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olmak)
pîravtonk *m* örümcek ağı
pîravtonkî *rd* örümcekli
pîravtonkî bûn *l/ngh* **1.** örümceklenmek **2.** örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak)
pîraye *m* süs, süsleme, bezek
pîrbendik *m* örümcek ağı
pîrbûn *m* **1.** ihtiyarlanma, yaşlanma, kocalma, karıma **2.** ihtiyarlanma (ihtiyar görünüşünü alma) **3.** kronikleşme, süreğenleşme (hastalık için)
pîr bûn *l/ngh* **1.** ihtiyarlanmak, yaşlanmak, kocalmak, karımak **2.** ihtiyarlanmak (ihtiyar görünüşünü almak) **3.** kronikleşmek, süreğenleşmek (hastalık için)
pîrbûnî *m* ihtiyarlık, yaşlılık
pîrbûyî *rd* kronik (hastalık) * **nexweşîna pîrbûyî** kronik hastalık
pîrbûyîn *m* **1.** ihtiyarlanış, yaşlanış, kocalma, karıma **2.** ihtiyarlanış (ihtiyar görünüşünü alma) **3.** kronikleşme, süreğenleşme (hastalık için)
pîrebî *m* dul yaşlı kadın
pîrebok (I) *zo/m* örümcek
pîrebok (II) *m* **1.** al karısı **2.** cadı **3.** cadı, cadaloz (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)
pîrebokî *m* **1.** al karılık **2.** cadılık ~ **kirin** cadılık etmek
pîreboktî *bnr* pîrebokî
pîreçizkê *m* körebe (oyunu)
pîredayik *m* haminne
pîredê *m* kocakarı (anne)
pîrehen *n* gömlek
pîrejin *m* **1.** kocakarı **2.** kocakarı, kadın nine (yaşı ilerlemiş kadın)
pîrejinî *m* kocakarılık
pîrejink *zo/m* bir tür toprak haşeresi
pîrek *m* **1.** kadın, karı **2.** eş (kocaya göre eş)
pîrekî *m* **1.** kadınlık **2.** *rd* nisaî, kadınla ilgili
pîrelk *m* **1.** al karısı **2.** cadı **3.** cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)
pîrelkî *m* **1.** al karılık **2.** cadılık
pîremêr *n* koca, koca adam
pîremêrî *m* koca adamlık
pîrepind (I) *m* kör ebe
pîrepind (II) *zo/m* **1.**örümcek (Aranea) **2.** örümcek ağı
pîrepind (III) *m* bilge kadın
pîrepindik *zo/m* örümcek
pîrepisk *m* kör ebe
pîresêr *m* **1.** cadı, sihirbaz (kadın) **2.** cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın) **3.** çok becerikli
pîresêrbûn *m* cadılaşma
pîresêrbûyîn *m* cadılaşış
pîresêrî *m* **1.** sihirbazlık (kadın için) **2.** cadılık **3.** *mec* beceriklik **4.** *rd* cadıca ~ **kirin** cadılık etmek
pîresêrîbûn *m* cadılaşma
pîresêrî bûn *l/ngh* cadılaşmak
pîresêrîkirin *m* **1.** kendinden büyük laflar etme, şirinlik yapma **2.** kendini naza çekme
pîresêrî kirin *l/gh* **1.** kendinden büyük laflar etmek, şirinlik yapmak **2.** kendini naza çekmek
pîreş *rd* uğursuz (kimse)
pîrê (I) *b* nine (yaşlı kadınlara seslenme için)
pîrê (II) *nd/m* **1.** öcü **2.** örümcek
pîrê (III) *m* mart ayının başlarında oluşan bir fırtına
pîrheftar *m* cadı
pîrhevîr *m* al karısı

pîrhevok (I) *m* 1. örümcek 2. örümcek ağı
pîrhevok (II) *m* 1. al karısı 2. cadı
pîrik (I) *zo/m* 1. örümcek (Aranea) 2. ağ, örümcek ağı 3. küf ~ **avêtin (tiştekî) 1)** (bir yer) örümcek bağlanmak 2) küf bağlamak (veya tutmak) ~ **lê danîn** (bir yer) örümcek bağlanmak ~ **lê girê dan** (bir yer) örümcek bağlanmak ~ **lê pêçîn** (bir yeri) örümcek sarmak
pîrik (II) *m* 1. nine, nene, büyük anne, nenecik, ninecik, ebe 2. yaşlı kadın * **yeke pîrik bû** yaşlı biriydi 3. ebe (doğum işini yaptıran kadın) * **pîrikî nîvê doktoriyê ye** ebe demek yarım doktor demektir 4. ebe (oyunda)
pîrika avê *zo/nd* su örümceği
pîrika hebhebok *nd* cadı
pîrika melekdas *zo/m* bukalemun (Chamaeleo chamaeleon)
pîrika tevnê *nd* gücü (iplikleri ayarlayan tezgah tarağı)
pîrika veşronek *nd* saklambaç
pîrika zarokan *nd* ebe
pîrika zinaran *zo/nd* kaya örümceği
pîrikdan *m* 1. örümceklenme 2. küflenme
pîrik dan *l/gh* 1. örümceklenmek 2. küflenmek
pîrikê *b* nine (yaşlı kadınlara seslenme için)
pîrikgirtin *m* örümceklenme
pîrik girtin *l/gh* 1. örümceklenmek 2. *mec* örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak)
pîrikgirtî *rd* örümcekli, örümcek tutmuş olan
pîrikî (I) *m* ebelik
pîrikî (II) *rd* örümcekli
pîrikîbûn *m* örümceklenme
pîrikî bûn *l/gh* 1. örümceklenmek 2. *mec* örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak) 3. *bj* örümceklenmek (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olmak)
pîrikîbûyîn *m* örümcekleniş
pîrikoyî *bnr* pîrkoyî
pîrî *m* ihtiyarlık, yaşlılık
pîrînasî *bj/m* geriatri
pîrît *jeo/m* pirit
pîrîtî *m* ihtiyarlık, yaşlılık
pîr jê hilanîn *l/bw* -den görgüyü kapmak
pîrk *m* havuz
pîrkirin *m* 1. ihtiyarlatma, kocaltma 2. *mec* eskitme
pîr kirin *l/gh* 1. ihtiyarlatmak, kocaltmak 2. *mec* eskitmek * **alkol, titûn û evîn ez pîr kirim** alkol, tütün ve aşk eskitti beni
pîrkotkî *bnr* pîrkoyî
pîrkoyî *rd* 1. örümcekli, küflü 2. küflü (zamanı geçmiş, köhne) 3. buruşuk (ten, cilt için)
pîrkoyîbûn *m* 1. örümceklenme, küflenme 2. *mec* örümceklenme (bakımsız ve terk edilmiş olma) 3. *mec* küflenme (zamanı geçme, köneleşme) 4. *bj* örümceklenme (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olma) 5. buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)
pîrkoyî bûn *l/gh* 1. örümceklenmek, küflenmek 2. *mec* örümceklenmek (bakımsız ve terk edilmiş olmak) 3. *mec* küflenmek (zamanı geçmek, köneleşmek) 4. *bj* örümceklenmek (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olmak) 5. buruşmak (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)
pîrkoyîbûyî *rd* 1. örümcekli, küflü, küflenmiş olan 2. buruşuk
pîrkoyîbûyîn *m* 1. örümcekleniş, küfleniş 2. *mec* örümcekleniş (bakımsız ve terk edilmiş olma) 3. *mec* küfleniş (zamanı geçme, köneleşme) 4. *bj* örümcekleniş (ateşli hastalıklarda ağız, göz gibi yerler kurumuş salgılarla perdelenir gibi olma) 5. buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)
pîrkoyî kirin *m* 1. küflendirme, küfletme 2. buruşturma
pîrkoyî kirin *l/gh* 1. küflendirmek, küfletmek 2. buruşturmak
pîrmend *nd/nt* senatör
pîrmendî *m* senatörlük
pîrogravur *m* pirogravür, dağlama resmi
pîrok *zo/m* örümcek
pîrokî *rd* yaşlıca
pîroksen *jeo/m* piroksen
pîrometre *fiz/m* pirometre
pîrometrî *m* pirometri
pîropind *zo/m* örümcek
pîrosfer *jeo/m* pirosfer
pîrot *nd/nt* çömlekçi, testici
pîrotan *rd* buruşuk (ten, cilt için)
pîrotankî *rd* buruşukça
pîrotankîbûn *m* buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)
pîrotankî bûn *l/ngh* buruşmak (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)
pîrotankîkirin *m* buruşturma
pîrotankî kirin *l/gh* buruşturmak
pîrotî *m* çömlekçilik, testicilik
pîrovtang *m* örümcek ağı
pîroz *rd* 1. kutsal, kutsi, mukaddes 2. kutsal (tapınılacak veya yolunda can verecek kadar sevilen, kutsi) 3. kutsal (dokunulmaması, bozulmaması gereken, üstüne titrenilen) * **malbat pîroz e** aile kutsaldır 4. kutlu, mübarek ~ **be! 1)** kutlu olsun, mübarek olsun! 2) hayırlı (veya hayırlısı) olsun ~ **be li (yekî)** (birine) hayırlı olsun
pîrozan *m* fıruze
pîrozane *h* 1. kutsalca 2. kutluca
pîrozank *m* alnın ortasına takıla bir **kadın** takısı

pîrozbahî *bnr* pîrozbayî
pîrozbayî *m* kutlama ~ **kirin** kutlamak, kutlama yapmak ~**ya (yekî) kirin** (birini) kutlamak, tebrik etmek
pîrozbayîkirin *m* kutlama, tebrik etme
pîrozbayî kirin *l/gh* kutlamak, tebrik etmek
pîrozbayîkirî *rd* kutlanmış olan
pîrozbûn *m* **1.** kutsallaşma **2.** kutlanma
pîroz bûn *l/ngh* **1.** kutsallaşmak **2.** kutlanmak * **newroz pîroz bû** nevruz kutlandı
pîrozbûyîn *m* **1.** kutsallaşma **2.** kutlanış
pîroze (I) *mîn/m* firuze
pîroze (II) *m* **1.** türkuaz **2.** *rd* türkuaz (bu renkten olan)
pîrozî (I) *m* **1.** kutsallık, kutsiyet **2.** kutluluk
pîrozî (II) *m* nazar boncuğu
pîrozkirin *m* **1.** kutsama, takdis etme **2.** kutlama, kutlulama
pîroz kirin *l/gh* **1.** kutsamak, takdis etmek **2.** kutlamak, kutlulamak
pîrozkî *rd* **1.** kutsalca **2.** kutsalca
pîrozmend *rd* **1.** kutsal **2.** kutlu, mübarek
pîrozmendî *m* **1.** kutsallık, kutsiyet **2.** kutluluk
pîrozname *m* tebrikname, kutlama kartı, tebrik kartı
pîrozwer *rd* **1.** kutsal, kutsi, mukaddes **2.** kutsal (tapınılacak veya yolunda can verecek kadar sevilen, kutsi) **3.** kutsal (dokunulmaması, bozulmaması gereken, üstüne titrenilen) **4.** kutsal (Tanrı'ya adanmış olan, tanrısal olan) **5.** kutlu
pîrozwerbûn *m* kutsallaşma
pîrozwer bûn *l/ngh* kutsallaşmak
pîrozwerbûyîn *m* kutsallaşış
pîrozwerî *m* kutsallık, kutsiyet ~ **kirin** kutsallaştırmak
pîrozwerkirin *l/gh* kutsallaştırma
pîrozwer kirin *l/gh* kutsallaştırmak
pîrpincik *bot* bir bitki
pîrpîrk *m* nenenin nenesi ***qunên pîrpîrkên wan li ser Pira Batmanê li hev ketine** tavşanın suyunun suyu
pîrpîrok *m* örümcek
pîrqelaçik *bot/m* semiz otu (Portulaca oleracea)
pîrqelaçk *bot/m* yenilir bir bitki
pîrtanokî *rd* buruşuk
pîrtanokîbûn *m* buruşma (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)
pîrtanokî bûn *l/ngh* buruşmak (suda fazla kalma sonucu oluşan buruşukluk gibi)
pîrtanokîbûyîn *m* buruşuklaşış
pîrtanokîkirin *m* buruşturma
pîrtanokî kirin *l/gh* buruşturmak
pîrtî *m* dedelik (Alevilik, yezidilik ve Mevlevilikte)
pîrûkan yorulma, bitkin olma
pîrûkandin *m* yorma, bitkinleştirme
pîrûkandin *l/gh* yormak, bitkinleştirmek
pîrûkîn *m* yorulma, bitkinleşme
pîrûkîn *l/ngh* yorulmak, bitkinleşmek
pîrûpergal *m* görgü
pîrûşinûlk *rd* görgülü
pîrzola *m* pirzola
pîs (I) *rd* **1.** pis (toz, leke veya kirle kaplı olan, kirli) **2.** pis (kendinde pislik olan veya pislenmiş olan) * **avên lexeman pîs in** lağım suları pistir **3.** *mec* pis (beğenilmeyecek durumda olan, kötü) * **xûyekî wê yê pîs heye** pis bir huyu var **4.** pis (kendisinde kir veya pislik olmamasına rağmen bazı sebeplerden dolayı iğrenilen) * **ew penêr pîs e, mişk kenarên wê xwarine** şu peynir pistir, kenarlarını fare yemiş **5.** pis (çirkin ve sevimsiz olan) * **nizanim hûn ku derê vê pisînga pîs hez dikin?** şu pis kedinin nesini seviyorsunuz? **6.** pis (söz için; dinleyenleri utandıracak durumda olan) * **gotinên pîs gotin** pis sözler sarfetti **7.** pis (içinden çıkılması güç olan, karışık) * **karekî pîs** pis bir iş **8.** fena (hoşa gitmeyen, rahatsız edici) * **bêhneke pîs** fena bir koku **9.** bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksinilen) **10.** kirli (toplumun değer yargılarına aykırı olan) * **karê pîs** kirli iş **11.** pislik, namerd, kötü (kimse) * **meriv bi pîsan re pîs dibe** insan namertlerle namert olur **12.** yiğit olmayan, işe yaramaz (kimse) * **pîsê wan bi sedî ne** en işe yaramazı yüze bedel **(yek)** ~ **kirin** becermek, kirletmek ~ ~ **1)** pis pis **2)** kıs kıs ~ ~ **pê kenîn** kıs kıs gülmek ~ **û pas** pislik ~**a qerpalî** (an jî genî) bitli kokuş ~**ê heram** *mec* cenabet ~**ê mirdar** bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksinilen)
pîs (II) *m* **1.** pislik (kir) **2.** *mec* pislik (kötü durum)
pîsar *m* ay başı, adet
pîsatî *m* pislik
pîsayî *m* pislik
pîsbûn *m* **1.** pislenme **2.** rezil olma
pîs bûn *l/ngh* **1.** pislenmek * **qelem pîs bû** kalem pislendi **2.** rezil olmak
pîsbûyîn *m* **1.** pisleniş **2.** rezil oluş
pîsek *rd* namert, işe yaramaz kimse
pîsemêr *n* pinti herif (kötü, yaramaz kimse)
pîsgo *nd/nt* ağzı bozuk, küfürbaz
pîsgotî *m* ağzı bozuk olma, küfürbazlık
pîsik *rd* **1.** çirkin **2.** yiğit olmayan, işe yaramaz (kimse)
pîsikî *rd* çirkince kimse
pîsikîbûn *m* çirkinleşme
pîsikî bûn *l/ngh* çirkinleşmek
pîsî *n* **1.** pislik **2.** dışkı, ters, necaset **3.** bok
pîsîbêj *rd* kötü söylemli
pîsîtayî *m* pislik
pîsîtî *m* **1.** pislik **2.** pislik (kötü, zararlı davranış veya iş) * **em cezayê pîsîtiyên wî dikişînin** onun pisliklerinin cezasını çekiyoruz

pîsk *bot/m* yabanî bir ot
pîsker *nd/nt* kirletici
pîskirin *m* **1.** pisleme, pisletme **2.** rezil etme (gururuyla oynama)
pîs kirin *l/gh* pislemek, pisletmek (kirletmek, pis duruma getirmek) * **kurik xwe pîs kiriye** çocuk üstünü pisletmiş **2.** rezil etmek (gururuyla oynamak)
pîskî *m* cüzzam hastalığı
pîso *m* yanık, yanıklık (yanmış veya yanmakta olan şey; daha çok bez türü şeyler yanarken)
pîsomîso *rd* pisçe
pîsor *m* basur
pîsoyî *rd* yanık (dibi tutmuş yemek) * **xwarina pîsoyî** yanık yemek
pîsoyîbûn *m* **1.** tutma (yemek için; hafifçe yanma) **2.** yanma (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulma)
pîsoyî bûn *l/ngh* **1.** tutmak (yemek için; hafifçe yanmak) **2.** yanmak (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulmak) * **xwarin pîsoyî bû** yemek yandı
pîsperîk *zo/m* kelebek
pîspîsk *mzk/m* düdük
pîspîzk *bnr* pîspîsk
pîspotik *m* al karısı
pîst *m* **1.** pist (gösteri yapmak, dans etmek vb. için düzenlenmiş, genellikle yuvarlak yer) * **pîsta dansê** dans pisti **2.** pist (bir hava alanında uçakların kalkıp inmesine, park yerine yerlerine idip gelmelerine yarayan özel olarak hazırlanmış yer) * **pîsta balafirê** uçak pisti **3.** *sp* pist (yarışlar ve koşular için özel olarak düzenlenmiş yer)
pîst *n* basit giysi **~ê xwe daqelaştin** hayrete düşmek, yakınmak
pîste fıstık
pîstêkilî *m* çirkin ilişki
pîstik *ant/n* **1.** zar, yumurta zarı **2.** kesecik
pîston *m* piston, itenek
pîstondar *rd* pistonlu
pîstûr *rd* zorba, zalim
pîş (I) *m* kin
pîş (II) *m* kullanım ~ **pê kirin** kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)
pîşad *m* rastlantı, tesadüf
pîşadî *rd* rastlantı sonucu, tesadüfî
pîşan *m* atama, tayin, tayin etme * **pîşana min derket** tayınım çıktı **~î (cihekî) kirin** (bir yere) atamak, tayin etmek **~a (yekî) derketin** (an jî **yek hatin țayînkirin)** tayını çıkmak (veya edilmek)
pîşandin *l/gh* atamak, tayin etmek * **ez pîşandim Amedê** beni Diyarbakır'a tayin ettiler
pîşandî *rd* atanmış olan
pîşare *m* uzak yerden gelen hediye
pîşat *bnr* pîşad

pîşe *m* **1.** meslek, zanaat **2.** sanat **3.** iş ~ **hilbijartin** meslek seçmek **~ya serbest** serbest meslek **~ya şanoyî** sahne sanatları **di ~ya xwe de nav dan** kariyer yapmak **~yên** spehî güzel sanatlar
pîşebaz *rd* **1.** becerikli, mahir **2.** profesyonel **~ê (tiştekî) bûn** (bir işin) profesyoneli olmak
pîşebazane *h* **1.** beceriklice, mahirane **2.** profesyonelce
pîşebazbûn *m* profesyonelleşme
pîşebaz bûn *l/ngh* profesyonelleşmek
pîşebazî *m* profesyonellik
pîşebazkirin *m* profesyonelleştirme
pîşebaz kirin *l/gh* profesyonelleştirmek
pîşedest *n* el sanatı
pîşeger *nd/nt* zanaatkâr
pîşegerî *m* zanaatkârlık
pîşekar *nd/nt* **1.** sanatkâr **2.** zanaatçı, zanaatkâr **3.** hizmetçi, uşak
pîşekarî *m* **1.** sanatkârlık **2.** zanaatçılık, zanaatkârlık **3.** hizmetçilik
pîşekarîkirin *l/gh* zaanatkârlık yapmak
pîşemend *rd* meslek sahibi
pîşemendî *m* meslek sahibi olma
pîşesaz *nd/nt* sanayici
pîşesaziyî *rd* endüstriyel, sınaî
pîşesaziyîbûn *m* endüstrileşme
pîşesaziyî bûn *l/ngh* endüstrileşmek
pîşesaziyîbûyîn *m* endüstrileşme
pîşesazî *m* endüstri, sanayi **~a asîmanî** hava sanayisi **~ya berevaniyê** savunma sanayi **~ya cengê** savaş sanayisi **~ya gemiyan** gemicilik, gemi endüstrisi **~ya giran** ağır sanayi **~ya keştiyan** gemicilik, gemi endüstrisi **~ya kîmyawî** kimya endüstrisi (veya sanayisi) **~ya neftê** petrol sanayisi **~ya otomobîlan** otomobil sanayisi **~ya parêziyê** savunma sanayi **~ya petrolê** petrol sanayisi **~ya sivik** hafif sanayi **~ya sînemayê** sinama endüstrisi (veya sanayii) **~ya şer** savaş endüstrisi (veya sanayisi)
pîşesazîbûn *m* sanayileşme
pîşesazî bûn *l/bw* sanayileşmek
pîşesazîbûyîn *rd* sanayileşme
pîşesazîkirin *m* sanayileştirme
pîşesazî kirin *l/gh* sanayîleştirmek
pîşesazîparêz *nd/nt* sanayici (sanayiden yana kimse)
pîşesazîparêzî *m* sanayileşmeden yana olma
pîşesazîtî *m* endüstriyalizm, sanayicilik
pîşevan *bnr* pîşekâr
pîşevantî *bnr* pîşekârî
pîşewer *nd/nt* zanaatkâr
pîşewerî *m* zaanatkârlık
pîşewerî kirin *l/gh* zaanatkârlık yapmak
pîşeyî *rd* meslekî
pîşik *m* muamele
pîşk (I) *m* **1.** fiil, edim, eylem **2.** *rz* **eylem, fiil**

pîşk (II) *m* hile, komplo, düzen
pîşk (III) *rd* uğursuz
pîşkar *nd/nt* komplocu, düzenbaz
pîşkarî *m* komploculuk, düzenbazlık
pîşke *m* kibrit
pîşko *m* cemre
pîşo (I) *bnr* pîso
pîşo (II) *bot/n* **1.** ağaç mantarı **2.** kav * **pîşoyê heste** çakmak kavı
pîşotk *m* iğde ağacının meyvesi
pîşoyî *bnr* pîsoyî
pîş pê kirin *l/bw* kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)
pîştov *m* piştov (bir tür tabanca)
pît (I) *m* harf
pît (II) *m* kıvılcım
pît (III) *nd* gemi babası
pît (IV) *rd* dinç, sağlam, mazbut
pît (V) *rd* rengi gitmiş, kurumuş şey
pît (VI) *m* bereket
pîtak *m* katkı, yardım
pîtanîk *m* bir çiçek adı
pîtanok *zo/m* **1.** kelebek **2.** *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
pîtav *bnr* pêtav
pîtazî *nd* kısa kollu elbise
pîte *bnr* pûte.
pîtin *m* eleme
pîtin *l/gh* elemek
pîtîfer *m* hayır (iyilik, karşılık beklemeden yapılan yardım)
pîtkirin *m* sağlamlaştırma, perçinletme
pîtkirin *l/gh* sağlamlaştırmak, perçinletmek
pîtnas *rd* okur yazar
pîtnasî *m* okur yazarlık
pîtnenas *rd* cahil, okur yazar olmayan, ümmî
pîtnenasî *m* cahillik, okur yazar olmama, ümmîlik
pîtol *rd* dâhi
pîtolane *rd/h* dâhice
pîtolî *m* dâhilik
pîtolkî *rd/h* dâhice
pîton *zo/n* piton (Python)
pîtros *m* **1.** kovalamaca **2.** saklambaç
pîtût *m* tetir, gövek
pîv (I) *m* çuv (silâh sesi)
pîv (II) *m* ölçü * **pîv û pîvan** ölçü, ölçüler
pîvan *m* **1.** ölçü **2.** ölçü (ölçü birimi için) * **metre pîvanek** e metre bir ölçüdür **3.** ölçü (ölçme sonucu elde edilen rakam) * **pîvana odeyê** odanın ölçüsü **4.** ölçü (belirlenmiş boyut) * **pîvna newqê** bel ölçüsü **5.** *mzk* ölçü **6.** *wj* ölçü **7.** ölçme ~ **dan** ölçü vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) **1)** ölçü almak **2)** ölçü almak (terzi, vücut ölçülerini almak) ~**a (tiştekî) dan** (bir şeyin) ölçüsünü vermek ~**a maweyê** süre ölçümü
pîvan *l/gh* **1.** ölçmek **2.** *mec* ölçmek (aşırı olmamasına dikkat etmek) * **gotina xwe roke bipîve û hîna bibêje** sözünü ölç öyle söyle ~ **û rokirin** düşünüp taşınmak * **nepîvayî gotin sê çap û nîv e** kesip atmak, kestirip atmak * **nepîvayî tu dibêjî sê çap e** damdan düşer gibi (düşercesine)
pîvandar *nd/nt* **1.** ölçücü **2.** hesaplayıcı, hesaplayan **3.** *rd* ölçülü
pîvandarî *m* **1.** ölçücülük **2.** hesaplayıcılık **3.** ölçülülük, ılım, itidal
pîvandin *m* ölçme
pîvandin *l/gh* **1.** ölçmek **2.** sürtmek (başı boş dolaşmak, yararsız dolaşmak) * **kuçeyan dipîve** sokaklarda sürtüyor
pîvandî *rd* ölçülü
pîvane *m* **1.** ölçü (mizan) * **rabûn û rûniştina wan bipîvane bû** oturup kalkışları ölçülüydü **2.** ölçü (ölçme birimi) * **metre pîvaneyek e** metre bir ölçüdür **3.** ölçü (ölçme sonucu bulunan rakam) * **pîvaneya odeyê** odanın ölçüsü **4.** ölçü (belirlenmiş boyut) * **pîvaneya newqê** bel ölçüsü **5.** standart
pîvanebûn *m* standartlaşma
pîvane bûn *l/ngh* standartlaşmak
pîvanegirtin *m* ölçü alma
pîvane girtin *l/gh* ölçü almak
pîvanek *m* **1.** ölçüm **2.** *erd/mat* ölçek
pîvanekirin *m* standartlaştırma
pîvane kirin *l/gh* standartlaştırmak
pîvanekirî *rd* standartlaştırılmış
pîvang *m* **1.** ölçüt, kriter, kıstas **2.** ölçü **(wek)** ~ **dîtin** kıstas almak **(wek)** ~ **girtin** ölçüt almak ~**a dirêjahiyê** uzunluk ölçüsü
pîvangîkirin *m* kıstaslaştırma
pîvangîkirin *l/gh* kıstaslaştırmak
pîvaniyî *rd* normal, düzgülü
pîvanî *fel/m* **1.** norm, düzgü **2.** *fel/rd* düzgüsel
pîvanok *m* ölçü, ölçüt
pîvayî *rd* ölçülü
pîvaz *bot/m* soğan (Aliumcepa) ~ **kirin (tiştekî)** soğanlamak, soğan koymak ~**ên hêşîn** (an jî **teze)** yeşil soğan
pîvaza hirçê *bot/m* köpek soğanı
pîvazfiroş *nd/nt* soğancı (satan kimse)
pîvazî *rd* soğan kabuğu rengi
pîvazok (I) *bot/m* zambakgillerden bir bitki
pîvazok (II) *m* soğancık
pîvazoka mêjî *ant/nd* soğancık
pîvazokî *h* ağacı dikine dörde bölme
pîvazterk *nd* yeşil soğan
pîvazxage *bot/nd* ada soğanı (Urginea maritima)
pîvazxwer *rd* soğan yiyicisi
pîve *m* ölçü
pîvek *m* **1.** ölçü **2.** ölçek
pîver (I) *m* ölçüt, kriter
pîver (II) *nd/nt* ölçücü, yer ölçmeci
pîvîn *m* ölçüş, ölçme
pîvît *bot/m* çiğdem (Colchicum)
pîvok (I) *bot/m* çiğdem (Colchicum)

pîvok (II) *m* ölçü kabı
pîvoka bej *bot/nd* bir bitki
pîvoka cotyaran *bot/m* acı çiğdem (Colchicum autumnale)
pîvong *bot/m* çiğdem (Colchicum)
pîvonk *bnr* pîvong
pîvpîvok *bot/m* çiğdem (Colchicum)
pîvyar *nd/nt* ölçücü, yer ölçmeci
pîxm *m* engelleme, baltalama
pîxm lê xistin *l/bw* baltalamak, engellemek, boşa çıkarmak
pîz *m* dürtük, dürtme
pîzalok *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris)
pîzag *zo/m* yaban arısı (Vespavulgaris)
pîzak *bot/m* bir ot türü
pîzang *zo/m* eşek arısı (Vespa crabro)
pîzank *bnr* pîzang
pîzav *bnr* pîvaz
pîzîcato *mzk/m* pizzicato
pîzkirin *m* dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
pîz kirin *l/ngh* dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
pîzlag *bnr* pîzlak
pîzlak *zo/m* eşek arısı
pîzolît *jeo/m* pizolit
pîzot *n* **1.** kor, ateş közü **2.** kıvılcım
pîzpîzik *mzk/m* düdük
pîzpîzk *mzk/m* **1.** iki kamıştan oluşan üflemeli bir Kürt çalgısı **2.** düdük
pîzpîzok *zo/m* uğur böceği
plaj *m* plaj, kumsal, kumla
plajiyoklaz *jeo/m* plâjiyoklaz
plak *mzk/m* plâk
plaka *m* **1.** plâka (araba plâkası) **2.** plâka, levha (metalik levha)
plakavan *nd/nt* plâkacı (plâka yapıp satan kimse)
plakavanî *m* plâkacılık
plakçêker plâkçı
plakçêkerî plâkçılık
plaket *m* plâket
plakvan *nd/nt* plâkçı
plakvanî *m* plâkçılık
plan *n* **1.** plân (bir işin, bir eserin gerçekleştirilmesi için uyulması tasarlanan düzen) * **plana pêncsale** beş yıllık pâlan **2.** plân (bir şehrin, bir yapının, bir makinenin çeşitli bölümlerini gösteren çizim) **3.** *sn* plân (çekim) **4.** plân (düşünce, niyet, maksat, tasavvur) * **der barê vê havînê de tu planekî me tune** bu yaza yönelik bir plânımız yok ~ **anîn serê (yekî)** birine plân kurmak ~ **çêkirin** plân kurmak ~ **dan girêdan** komplo kurmak ~ **hatin danîn** plânlanmak ~ **hazir kirin 1)** plân hazırlamak **2)** plân kurmak
plançete *m* plânçete
plan çêkirin *l/gh* plânlamak, plân kurmak
plandanîn *m* **1.** plânlama **2.** plân kurma
plan danîn *l/gh* **1.** plânlamak **2.** plân kurmak
plandar *rd* plânlı
planerît *mîn/m* plânerit
planetaryûm *ast/m* planetaryum, gök evi, yıldız evi, yıldızlık
planger *nd/nt* **1.** plânlayıcı **2.** *mec* komplocu
plangerî *m* **1.** plânlayıcılık **2.** plânlama **3.** *mec* komploculuk **~ya malbatî** aile plânlaması
plangerandin *m* komplo kurma
plan gerandin *l/gh* komplo kurmak
plangêr *bnr* planger
plangêrî *bnr* planlgerî
plankar *nd/nt* **1.** plânlayıcı **2.** *mec* komplocu
plankarî *m* **1.** plânlayıcılık **2.** plânlama **3.** *mec* komploculuk **~ya malbatî** aile plânlaması
plankirin *m* plânlama **~a nifûsê** nüfus plânlaması
plan kirin *l/gh* plânlamak
plankirî *rd* **1.** plânlı **2.** güdümlü * **aboriya plankirî** güdümlü ekonomi
plankirîbûn *m* **1.** plânlılık **2.** güdümlülük
plankton *bot/m* plânkton
plannekirî *rd* plânsız
planor *m* plânör
planorajo *nd/nt* plânörcü
planorajotî *m* plânörcülük
planparêz *nd/nt* **1.** plânlama yanlısı **2.** güdümcü
planparêzî *m* **1.** plânlama yanlılığı **2.** güdümcülük
plansaz *nd/nt* plânlamacı
plansazî *m* plânlama * **beşa plansaziyê** plânlama bölümü **~ya gelheyê** nüfus plânlaması
plansazîtî *m* plânlamacılık
plansaz kirin *l/gh* plânlamak
plantasyon *m* plântasyon
planya *m* plânya
planyakirin *m* plânyalama
planya kirin *l/gh* plânyalamak
planyavan *nd* plânyacı
plase *m* plase
plaster *m* plâster
plastîk *m* **1.** plastik **2.** *rd* plastik (plastikten yapılmış şey)
plâstron *m* **1.** plâstron (erkek giyiminde, gömleğin göğüs tarafının üzerine takılan parça) **2.** plâstron (kılıç oyunu oynanırken kullanılan meşin göğüslük)
platform *jeo/m* **1.** plâtform **2.** plâtform (bir siyaset programında, dayanılan düşünce veya düşüncelerin tümü) * **werin em gelşên xwe di platformeke siyasî de gengeşî bikin** gelin sorunları siyasi bir platformda tartışalım (mec)
platîn *kîm/m* platin (kısaltması Pt)
plato *erd/m* **1.** plâto **2.** *sn* plâto
platonîk *rd* platonik
Platonîzm *fel/m* Platonculuk
plazma *m* **1.** plâzma (kanda al yuvarlarla ak yuvarların içinde bulunduğu sıvı) **2.** *fiz* plâzma **~ya xwînê** *ant* kan plâzması

plebîsît *m* plebisit
pleîstosen *jeo/m* pleistosen
plevra *ant/m* plevra
pleybek (play-back) *tv/sn m* pleybek
pliyosen *jeo/m* pliyosen
pluralîst *rd/sos* **1.** plüralist, çoğulcu (çoğulculukla ilgili olan) **2.** *nd/rd* plüralist, çoğulcu, (çoğulculuk yanlısı olan kimse)
pluralîzm *sos/m* plüralizm, çoğulculuk
plutokrasî *sos/m* plutokrasi, zengin erki, varsıl erki
Pluton *ast/m* Plüton
plutonyûm *kîm/m* plütonyum (kısaltmasıPu)
pluviyometre *m* plüviyometre, yağışölçer
Pm *kîm* Pm (prometyum'un kısaltması)
Po *kîm* Po (polonyum'un kısaltması)
poç *n* saç
poçax *m* tepelik, kırkma (ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç)
poçaxk *bnr* poçax
poçik (I) *n* saç
poçik (II) *n* **1.** kuyruk **2.** *ant/n* kuyruk sokumu **3.** sigara izmariti ~ **lê bûn pîzpîzik** kuyruğu dikleştirmek
poçik (III) *m* kök (bazı şeylerde dip bölüm) ~ **berdan** kök salmak
poçikdan *m* kök salma
poçik dan *l/gh* kök salmak
poçikê pîrê *bot/nd* bir tür yemlik
podosue *m* **1.** podösüet **2.** *rd* podösüet (bu deriden yapılmış olan)
podra *m* pudra
podrakirin *m* pudralama
podra kirin *l/gh* pudralamak
podyûm *m* podyum
pof *rd* **1.** tombiş, tombul **2.** yaşlı keler ~**a diya mar** atlar anası (iri yarı kadın)
pofa diya mar *nd* **1.** çiyan **2.** atlar anası (iri yarı kadın)
pofik (I) *m* **1.** puf böreği **2.** *mec* somun ekmek
pofik (II) *rd* tombul, tombiş
pofikî *rd/h* **1.** tombulca, tombişçe **2.** *m* tombulluk
pofînî *m* pofurtu
pojan *bot/m* yavşan otu
pojinok *m* kavranmış düşünce
pojnewaj *rd* kuruntulu
pojnewajî *m* kuruntu, işkil, evham
pok *ant/n* diş eti
poker *m* poker ~ **leyîstin** poker oyhnamak (veya çevirmek)
pokerbaz *nd/nt* pokerci
pokerbazî *m* pokercilik
pokilandin *bnr* pokirandin
pokirandin *m* iyice doldurma
pokirandin *l/gh* iyice doldurmak
pokirîn *m* iyice dolma
pokirîn *l/ngh* iyice dolmak
pol (I) *m* sınıf * **ew di pola pêncan de dixwîne** beşinci sınıfta okuyor ~**a amadehiyê** hazırlık sınıfı ~**a destpêkî** *nd* ana sınıfı
pol (II) *m* kürek kemiği
pol (III) *n* **1.** kürek kemiği **2.** omuz ~**ê milê xwe hilavêtin** omuz kaldırmak ~**ê xwe li ber firandin** uğrunda canından geçmek
pol (IV) *n* meyve çekirdeği
pol (V) *n* **1.** pul (eskiden kullanılan küçük metal para) **2.** pul, değersiz para ~ **û pere** para pul
pol (VI) *rd* şişkin, içi hava dolu şey
pol (VII) *n* köz
pol (VIII) * **pol û poşman** bin pişman (bu deyimde geçer)
pola destpêkî *nd* ana sınıfı
pola *n* **1.** çelik **2.** *rd* çelik (çelikten yapılmış) ~ **seqandin** çeliğe su vermek ~ **ye** demir boku gibi (çok güçlü, çok kuvvetli) * **eynî pola ye** pulat gibi
polabûn *m* **1.** çelikleşme **2.** demirleşme (demir gibi sağlam duruma gelme)
polabûyîn *m* çelikleşme
polad *n* çelik, pulat
Polan *ast/m* Kova (burcu)
polarîmetre *fiz/m* polarimetre, polarölçer
polarîmetrî *fiz/m* polarimetri
polarîskop *fiz/m* polariskop
polarîte *fiz/m* polarite
polarîzasyon *m* polarizasyon, polarma
polarîzebûn *m* polarma
polarîze bûn *l/ngh* polarmak
polaroît *fiz/m* polaroit
polaxane *m* çelikhane
polayî *rd* çelikten olan, çelik gibi
polayîbûn *m* çelikleşme
polayî bûn *l/ngh* çelikleşmek
polbus *rd* şişkince
poldan *m* balon
poldank *m* balon
pole *rd* aşırı kimse
polemîk *m* polemik
polen *bot/m* polen
polên *m* sınıf, katagorize
polênkirin *m* sınıflama, sınıflandırma, katagorize etme
polên kirin *l/gh* sınıflamak, sınıflandırmak, katagorize etmek
polênkar *rd* sınıflayıcı
polês *bnr* polîs
polik (I) *bot/n* **1.** bezelye (Pisum sativum) **2.** bezelye (bu bitkinin yuvarlak tanesi)
polik (II) *n* düğme
polik (III) *n* **1.** pul (eskiden kullanılan küçük metal para) **2.** sikke (para)
poliuretan *m* poliüretan
polî poşman *nd* bin pişman ~ **vegerîn** bir şeyden pişman olmak, istediğini elde edemeden pişman olup dönmek
polîandrî *sos/m* poliandri, çok kocalılık

polîasîd *kîm/m* poliasit
polîçe *m* **1.** poliçe **2.** poliçe (sigorta senedi)
polîetîlen *kîm/m* polietilen
polîfonî *mzk/m* **1.** polifonî, çok seslilik 2. *rz* polifonî, çok seslilik (dilde birden fazla sesi karşılaması niteliği)
polîfonîk *mzk/rd* **1.** polifonik, çok sesli **2.** *rz* polifonik, çok sesli (dilde bir çok sesi bildiren harf)
polîgam *sos/rd* poligam, çok eşli, çok karılı
polîgamî *bos/m* poligami, çok eşlilik, çok karılılık
polîgon *m* poligon
polîjînî *sos/m* polijini, çok karılılık
polîklînîk *m* poliklinik
polîmer *kîm rd/nd* polimer
polîmerî *kîm/m* polimeri
polîmerîbûn *kîm/m* polimerleşme
polîmerî bûn *l/ngh* polimerleşmek
polîmerîkirin *kîm/m* polimerleştirme
polîmerî kirin *l/gh* polimerleştirmek
polîmerîtî *kîm/m* polimerlik
polîp *zo/m* **1.** polip **2.** *bj* polîp
polîs *nd/nt* polis **~ê leşkerî** askeri inzibat **~ê nihênî** gizli polis, detektif **~ê sîvîl** sivil polis **~ê trafîkê** trafik polisi, trafikçi **~ê xefî** gizli polis, dedektif
polîsaj *m* polisaj
polîsgeh *m* polis karakolu
polîsiye *rd* polisiye
polîsî *m* polislik
polîsxane *m* polis karakolu
polîtburo *m* politbüro
polîteîst *rd* politeıst, çok tanrıcı
polîteîzm *m* politeizm, çok tanrıcılık
polîteknîk *rd* politeknik
polîtîk *rd* **1.** politik, siyasî, siyasal (siyasetle ilgili) 2. siyasî, siyasetçi **3.** *mec* siyasetçi, politikacı (karşısındakinin duygularını okşayarak çıkar sağlayan)
polîtîka *m* **1.** politika, siyaset **2.** *mec* politika, siyaset (bir amaca, hedefe varmak için baş vurulan bütün yollar) ~ **kirin** politika yapmak ~ **kudirandin** (an jî **ajotin**) politika gütmek
polîtîkazan *nd/nt* siyaset bilimci
polîtîkazanî *m* siyaset bilim
polk *m* iftira
polke *bot/n* **1.** bezelye (Pisum sativum) **2.** bezelye (bu bitkinin yuvarlak tanesi) **3.** fasulye
polkexatûn *bot/m* yabanî yulaf
Polonî *nd/rd* Polonyalı
Polonyayî *nd/rd* Polonyalı
polonyûm *kîm/m* polonyum (kısaltmasıPo)
polos *rd* silik, pisirik * **li ber (yekî) bûn polos** (bir şeyi veya bir kimseyi) gölgede bırakmak
polosk *bnr* polos
polos kirin *l/gh* **1.** silmek (ikinci plâna atmak) * **ew ji gorepanê polos kirin** onları sahadan sildiler **2.** silmek (ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek)
polyester *rd/nd* polyester
pomad *m* pomat
Pomak *nd* Pomak
Pomakî *m* Pomakça
pompa *m* pompa
pompekirin *m* pompalama
pompe kirin *l/gh* pompalamak
pompil *m* uç (bir şeyin başı, tepesi) * **pompila darê** ağacın ucu
poncandin *m* ileri sürme, öne sürme
poncandin *lngh* ileri sürmek, öne sürmek
poncîn *m* ileri sürme
poncîn *l/ngh* ileri sürülmek
ponijandin *m* kara kara düşündürme
ponijandin *l/gh* kara kara düşündürmek
ponijandî *rd* kara kara düşünen
ponijîn *m* **1.** kara kara düşünme 2. düşünceye dalma, derin derin düşünme (üzüntülü düşünceye dalma) **3.** *mec* hüzünlenme
ponijîn *l/ngh* **1.** kara kara düşünmek **2.** düşünceye dalmak, derin derin düşünmek (üzüntülü düşünceye dalmak) **3.** *mec* hüzünlenmek
poniştin *m* kara kara düşünme
poniştin *l/ngh* kara kara düşünmek
ponksiyon *bj/m* ponksiyon
ponpon *m* ponpon
ponponî *rd* **1.** dolgun (dolarak biçimi yuvarlaklaşmış) * **balîfa ponponî** dolgun yastık **2.** dolgun (şişmana yakın, balık etinde) * **laşekî ponponî** dolgun bir vücut
ponponîbûn *m* dolgunluk
ponponkî *rd* dolgunca
ponponkîbûn *m* dolgunlaşma
ponponkî bûn *l/ngh* dolgunlaşmak
ponponkîbûyîn *m* dolgunlaşma
ponton *der/m* ponton, duba
ponza *m* ponza
ponzakirin *m* ponzalama
ponza kirin *l/gh* ponzalamak
pop (I) *mzk/m* ('popular' kelimesinin kısaltması) pop * **muzîka pop** pop müzik
pop (II) *m* posa
popereş tbir tür tavuk hastalığı
poperîşk *n* yele
popisk *rd* tozan * **erda popisk** tozan toprak
popiskî *rd* tozan
popiskîbûn *m* kalkerleşme
popiskî bûn *l/ngh* kalkerleşmek
popîn *m* hotoz, tarak, sorguç, kepez (tavus kuşu, tavük gibi kuşların başlarında bulunan tüyler)
poplîn *m* **1.** poplin **2.** *rd* poplin (bu kumaştan yapılmış olan)
poplîzok *m* zirve
popok *m* buzağı (çocuk dilinde)
populer *rd* **1.** popüler **2.** popüler (her kesin tanıdığı)

populîzm *m* popülizm, halkçılık
poqîn *n* çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm)
poqînî *rd* çıkıntılı
por (I) *zo/m* duraç, turaç
por (II) *n* saç ~ **berdan** saç bırakmak ~ **çêkirin 1)** saç tıraşı yapmak, saç tıraş etmek **2)** saç yapmak * **porê bûkan tê çêkirin** gelin saçı yapılır ~ **di ber de spî kirin** (bir işte) saç sakal ağartmak ~ **dirêj kirin** saç uzatmak ~ **jê kirin** saç kesmek ~ **kirin hirî** saçını süpürge etmek ~ **kur kirin** saç kesmek, saç tıraş etmek ~ **li ber tavê spî kirin** saçlarını değirmende ağartmak ~ **li serî bûn şûjin 1)** saçları diken diken olmak **2)** ürkmek ~ **pê ve neman** saçı dökülmek ~ **spî kirin** saç ağartmak ~ **şe kirin** saç taramak ~ **şikandin** saç taramak ~ **û gijik** saç baş * **por û gijika wê li hev ketibû** saçı başı birbirine karışmıştı ~ **û gijik hilkirin** saçını başını yolmak ~ **û gijika (yekî) hilkirin** (birinin) saçını başını yolmak ~ **û riyê (yekî) hatiye** saç sakala karışmış ~ **û riyê wî kişiyaye** saç sakala karışmış ~ **weşandin** saç dökmek ~ **ê (yekî) bij e** saçları diken diken ~**ê (yekî) gijomijo ye** saçı dağınık **(bi)** ~**ê (yekê) girtin û kaş kirin** saçlarından sürüklemek ~**ê (yekî) hatin** saç tıraşı gelmek (veya uzamak) ~**ê (yekê) hatin li qorikê ketin** saçı topuklarını dövmek ~**ê (yekê) hatin pehniya wê** saçı topuklarını dövmek ~**ê (yekî) kişîn** saçları uzamak ~**ê (yekî) nîvo nîvo bûn** saçları iki türlü olmak ~**ê reş** siyah saç ~**ê reşê fîlîkî** siyah dalgalı saç ~**ê serê (yekê) piçirandin** (birinin) saçını başını yolmak ~**ê serê (yekî) spî bûn** saçı başı ağarmak ~**ê wan î dirêj e aqilê wan î kin e** saçı uzun aklı kısa ~**ê xwe berdan** saçını bırakmak ~**ê xwe bi keys kirin** başını toplamak (saçını toplayıp bir çeki düzen vermek) ~**ê xwe çêkirin 1)** saçını kesmek, saç tıraşını yaptırmak **2)** saçını yapmak ~**ê xwe dan hev** başını toplamak (saçını toplayıp bir çeki düzen vermek) ~**ê xwe di ber (karekî) de spî kirin** (bir işte) saç sakal ağartmak ~**ê xwe dirêj kirin** saç uzatmak, saçını uzatmak ~**ê xwe hilkirin** saçını kesmek (veya tıraş etmek) ~**ê xwe jê kirin** saçını kesmek (veya tıraş etmek) ~**ê xwe kaş kirin** (kendi) saçını başını yolmak ~**ê xwe kur kirin** saç tıraşı olmak, saçını kesmek (veya tıraş etmek) ~**ê xwe piçirandin** (kendi) saçını başını yolmak **(li)** ~**ê xwe yê spî nanêre** saçına başına bakmadan **(li)** ~**ê xwe yê spî şerm nake** saçına başına bakmadan ~**ê zir 1)** fırça gibi (sert saç için) **2)** takma saç
por (III) *rd* kapalı, örtük ~ **kirin** kapatmak
porak *m* soda
porang *m* bir tür sepi (bulgur unu, tüz ve maya birbirine karıştırılarak hazırlanan sepi)
porawî *m* defter
porbela *rd* saçı dağınık
porbigû *rd/argo* yaşlı paspal
porbir *nd/nt* saç kesicisi
porbûn *m* bir halı motifi
porç *n* saç
porçe *n* peruk
porçhêşîn *rd* kırçıl
porçik *n* **1.** saç **2.** perçem, kakül
pore *m* yetki
poredar *rd* yetkili ~ **kirin** yetkili kılmak
porê keçikan *bot/nd* baldırıkara
porê kurîşkî *nd* kıvırcık saç
porê qir *nd* kır saç (kar tutmuş dağlara benzetilerek) beyazlaşmaya başlamış saç baş (erkek için)
porê req *rd* seyrek saç
porê xwe çêkirin *l/bw* **1.** saçını yapmak **2.** saç tıraşını yapmak
porfîr *jeo/m*
porfir
porfîrît *jeo/m* porfirit
porg *bj/n* kabarcık
porgevel *bnr* porgewel
porgewel *m* al karısı
porgevez *rd* güvez saçlı
porgên xwînê *ant/nd* kan damarı
porgij *rd* saçı dik ve karmakarışık olan
porgijik *rd* saçı dik ve karmakarışık olan
porgijikî *rd* saçları dolaşık
porgijikîbûn *m* dolaşıklık
porgî *rd* kabarcıklı
porgîbûn *m* kistleşme
porgî bûn *l/ngh* kistleşmek
porguzwan *rd* saçları lule lule (olan)
porhatî *rd* saç tıraşı uzamış kimse
porhilkirî saçları kesilmiş
porik (I) *n* **1.** saç **2.** perçem, kakül **2.** çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar)
porik (II) *bot/m* **1.** kılçık (fasuyle, bakla gibi sebzelerin yeşil kabuğunda ve ekin başaklarında bulunan sert ve kıl gibi uzun lif) **2.** bağboğan, küsküt, şeytan saçı, cin saçı (Cuscuta) 3. asma bıyığı, sülük **4.** mısır püskülü 5. ek kök
porika gilgil *nd* mısır püskülü
porîk *bnr* poçax
porîn *m* azarlama
porjan *bot/m* hayvanlarca yinilen bir dikenli ot
porkej *rd* kumral saçlı
porkirin *m* 1.örtme, kapatma **2.** saklama
porkirin *l/gh* 1.örtmek, kapatmak * **ser wî por bike** üstünü ört **2.** saklamak
porkur *rd* **1.** kısa saçlı, kesilmiş saçlı **2.** saçı kesilesi (ilenç) 3. saçlarını, örüklerini kesmiş yas tutan kadın ~ **ê dûrî seriyan** kaza belâ uzak dursun
porkurîşkî *rd* kıvırcık saçlı

porkurkirî *rd* kesik saçlı
pormijîn *m* kara kara düşünme
pormijîn *l/ngh* kara kara düşünmek
porneşekirî *rd* saçı taranmamış
porno *m* porno
pornografî *m* pornografi
pornografîk *rd* pornografik
porpare *rd* kılcal
porpir *nd/nt* kuaför
porpor *rd* geveze
porpore *m* sitem, serzeniş
porporî *m* gevezelik
por poşman *nd* bin pişman
porqiran *bj/m* saçkıran
porqirêjî *rd* kirli saçlı
porreş *rd* siyah saçlı
porsak *m* şuur, bilinç
porsat *nd* gereç
porselen *m* porselen
porselenfiroş *nd/nt* **1.** porselenci **2.** *m* porselenci (porselen satılan yer)
porselenfiroşî *m* porselencilik
porselenkar *nd/nt* porselenci (imal eden)
porselenkarî *m* porselencilik
porsil *n* ters (tek tırnaklı hayvan pisliği)
porsiyon *m* porsiyon
porsor *rd* **1.** kızıl saçlı **2.** *mec* yiğit erkek
porsorik *rd* kızıl saçlı
porsorî *rd* kızıl saçlı
porsorî bûn *l/ngh* saçları kızıllaşmak
porspî *rd* **1.** ak saçlı **2.** geline eşlik eden kadın
porşekirî *rd* saçı taralı
porşitî *rd* düz saçlı
porşitûnî *rd* düz saçlı
port (I) *m* palavra
port (II) *n* saç
portatîf *rd* portatif, taşınabilir, seyyar
portbebe *m* portbebe
Portekîzî *nd/rd* Portekizli
Portekîzkî *m* Portekizce
porteqal *bot/m* **1.** portakal (Citrus aurantium) 2. portakal (bu ağacın meyvesi) **~a navsor** kan portakalı
portma *bnr* faine
portmanto *m* portmanto
porto (Porto şehrinin adından) *m* porto (bir tür şarap)
portor *bj/rd* taşıyıcı
portre *m* **1.** portre **2.** *wj* portre
portresaz *nd/nt* portreci
porwerihandin *m* saç dökme
porwerihandin *l/gh* saç dökmek
porwerîn *m* saç dökümü
porweşandin *m* saç dökme
por weşandin *l/gh* saç dökmek
porweşandî *rd* saçları dökük * **mamosteyê porweşandî** saçları dökük öğretmen
porweşiyayî *rd* saçları dökük
porweşî *rd* yaşlı sefil (kadınları için, aşağılama)
porweşîn *m* saç dökümü
porxan *m* künk
porxanî *m* **1.** emek takası karşılığında çalışmak **2.** *nd* imece de karşılıklı gönderilen kimse
porxelek *rd* kıvırcık saçlı
porxelekî *rd* saçları kıvırcıkça
porxingal *rd* saçı bukleli, kıvırcık saçlı
porxingalokî *rd* saçı kıvırcıkça
porxirpûşkî *rd* kıvırcık saçlı
porzer *rd* sarı saçlı
porzerik *rd* sarı saçlı
porzerîn *rd* sarı saçlıca
porziwaker *m* saç kurutucusu, saç kurutma makinası
posandin *m* öpme
posandin *l/gh* öpmek
posad *bnr* posat
posat *m* **1.** pusat, araç **2.** pusat (silâh)
posatdar *rd* pusatlı
posatdarkirin *m* pusatlandırma
posatdar kirin *l/gh* pusatlandırmak
posdaxî *m* ayıbını yüzüne vurma
posing *m* hızma
posîde (I) *rd* **1.** pişman **2.** perişan
posîde (II) *m* **1.** etki, tesir **2.** gam, hüzün
posîdebûn (I) *m* **1.** pişman olma **2.** perişan olma
posîdebûn (II) *m* **1.** etkilenme **2.** gamlanma, hüzünlenme
posîde bûn (I) *l/ngh* **1.** pişman olmak **2.** perişan olmak
posîde bûn (II) *l/ngh* **1.** etkilenmek **2.** gamlanmak, hüzünlenmek * **diya min kete bîra min ez hinekî posîde bûm** annem aklıma geldi, biraz hüzünlendim
posîle *m* işkillenme, huylanma
posîlebûn *m* işkirlenme, huylanma
posîle bûn *l/ngh* işkirlenmek, huylanmak
posîlekirin *m* işkirlendirme, huylandırma
posîle kirin *l/ngh* işkirlendirmek, huylandırmak
posîn *m* öpülme
posîn *l/ngh* öpülmek
post *n* **1.** post (tüylü hayvan derisi) **2.** mec post (tarikatlarda şeyhlik makamı) **3.** post (ınakam yerine) ~ **bi hestî man** bir deri bir kemik kalmak ~ **ji ser kirin 1)** derisini yüzmek **2)** soymak, soygunla zarara uğratmak **~ê avrênc** traş edilmiş, temizlenmiş tulum, özel amaçlar için kullanılır **~ê (yekî) li ser hestiyan man** kaburgaları çıkmak, didi çıkmak, bir deri bir kemik kalmak **~ê mêşînê** koyun postu **~ê (yekî) nerm kirin** (birine) adam akıllı dayak atmak **~ê nimêjê** üzerinde namaz kılmak için özel olarak işlenmiş tüylü post
posta *m* **1.** posta (bir yere gelen veya bir yerden gönderilen mektup ve emanetlerin tümü) **2.** posta (bu emanetleri toplayan ve dağıtan kuruluş ve bu kuruluşun bulunduğu yer) **3.** posta (genellikle posta götüren taşıt)

4. posta (takım, kol) **5.** *lşk/n* posta (hizmet nöbetinde bulunan er) **6.** posta (vardiya) **7.** posta (bir sanayi veya ticaret işletmesinde aynı süre içinde çalışanların tümü) ~ **kirin** posta etmek
postabar *n* posta yükü
postaber *nd/nt* çapar, ulak
postaberî *m* çaparlık, ulaklık
postager *nd/nt* postacı
postagerî *m* postacılık
postal *m* postal
postavan *nd/nt* postacı
postavanî *m* postacılık
postaxane *m* postahane
postdar *rd* postlu
postek *m* küçük çocukların yürümeye başladıkları için yapılan kutlama
poster *m* poster
postik *n* **1.** örtenek, deri **2.** post, pösteki (koyun veya keçi postu)
postîn *rd* post, postan yapılma
postkirin *m* deri yüzleme (veya tulum çıkarma), derisini yüzme
post kirin *l/gh* deri yüzlemek (veya tulum çıkarmak), derisini yüzmek
postnişîn *n* postnişin
postulat *m* postulat (*man/mat*)
poş (I) *rd* yağsız
poş *m* tos ~ **lê dan** (an jî **xistin**) tos vurmak ~**ek lê xistin** toslamak
poşak *n* giyecek, giysi
poşan *m* giyme
poşandin *m* **1.** giydirme, giydiriş **2.** örtme
poşandin *l/gh* **1.** giydirmek **2.** örtmek
poşandî *rd* **1.** giyinik **2.** örtük
poşandox *rd* örtücü, saklayıcı, gaffar
poşandoxî *m* örtücülük, saklayıcılık, gaffarlık
poşayî *rd* **1.** giyinik **2.** örtük
poşdan *m* boynuzlama, toslama
poş dan *l/gh* boynuzlamak, toslamak
poşe *nd* çingene
poşet *m* poşet
poşetî *m* çingenelik
poşing *m* kül
poşirandin *m* pişman etme, pişmanlık duymasını sağlama
poşirandin *l/gh* pişman etmek, pişmanlık duymasını sağlamak
poşirîn *m* pişman olma, pişmanlık duyma
poşirîn *l/ngh* pişman olmak, pişmanlık duymak
poşiyok *n* bir tür poşi
poşî (I) *bnr* pêşû
poşî (II) *m* **1.** poşu, peçe **2.** başörtü, başörtüsü
poşîde *n* giysi, giyecek * **poşîdeyê zirî** zırhlı giysi
poşîkirin *m* peçeleme
poşî kirin *l/gh* peçelemek
poşîkirî *rd* poşulu, peçeli
poşîman *rd* pişman ~ **bûn** pişman olmak ~ **kirin** pişman etmek
poşîmanî *m* pişmanlık
poşîn (I) *m* kül, ateş külü
poşîn (II) *m* **1.** giyme, giyiş, giyiniş, giyinme **2.** örtünme
poşîn *l/ngh* **1.** giymek **2.** örtünmek
poşkirin *m* toslama
poş kirin *l/gh* toslamak
poşlêdan *m* boynuzlama, toslama, süsme
poş lê dan *l/bw* boynuzlamak, toslamak, süsmek
poşlêxistin *m* boynuzlama, toslama, süsme
poş lê xistin *l/bw* toslamak, süsmek
poşlihevxistin *m* tokuşma, tokuşturma
poş li hev xistin *l/bw* tokuşmak, tokuşturmak
poşman *rd* **1.** pişman **2.** tövbekâr ~ **bûn 1)** pişman olmak **2)** vazgeçmek ~ **bûn ji gotina xwe re** sözünü geri almak (söylediğine pişman olmak, haksızlığını kabul etmek) ~ **e ku ji diya xwe bûye 1)** anasından doğduğuna bin pişman (çok tembel, üşengeç) **2)** anasından doğduğuna bin pişman (canından bezmiş, bezgin) ~ **kirin** pişman etmek ~**î gotina xwe bûn** sözünü geri almak (söylediğine pişman olmak, haksızlığını kabul etmek) ~**î yê (berê) bûn** (eskisini) aratmak
poşmanbûn *m* **1.** pişman olma **2.** vazgeçme
poşman bûn *l/ngh* **1.** pişman olmak **2.** vazgeçmek
poşmanbûyî *rd* caygın
poşmanbûyîn *m* **1.** pişman oluş **2.** vazgeçiş
poşmandar *rd* pişman, tövbekâr
poşmaniye *m* pişmaniye
poşmaniyevan *nd/nt* pişmaniyeci
poşmanî *m* **1.** pişmanlık **2.** tövbekarlık
poşmankar *rd* pişman olmuş, tövbekâr
poşte *rd* şık giyinen
poştin *m* **1.** giyme **2.** örtme
poştin *l/ngh* **1.** giymek **2.** örtmek
pot (I) *m* pot **1.** (kötü dikiş sebebiyle kumaşta oluşan büzülme veya kıvrım) **2.** pot (poker gibi iskâmbil oyunlarında oyuncuların tümünce ortaya sürülen para veya fiş)
pot (II) *m* pot, gaf
pot (III) *rd* **1.** kısa, boyu az olan **2.** sevgiden dolayı kızlara ya da kısa saçlı kızlara söylenir * **pota min ka tasek av bide min** kızım bana bir tas su ver 2. kısa
pot (IV) *n* **1.** bez **2.** bez (herhangi bir iş için kullanılan dokuma) * **potê sifreyê** sofra bezi **3.** bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) ~ **li binê (yekî) girê dan** bez bağlamak (bebeklerin altına bez koymak) ~ **pê xistin 1)** bezle silmek, tozunu almak **2)** paspas yapmak, paspaslamak ~ **û pertal 1)** pusat (giysi veya giysilik kumaş), dokuma, tekstil **2)** pılı pırtı **3)** çul çaput ~ **û qerpal) 1)** çul çaput (dokunmuş eski giysi) **2)** çul çaput (her

türlü dokunmuş kumaş) ~ê **arvan** iteği (un elerken dökülmemesi için yere serilen örtü) ~ê **ber** (an jî **potê ber xwe**) bağıldak, bağırdak (kadınların adet dönemlerinde bağladıkları bez) ~ê **bin** etek bezi ~ê **binê xonçe** kendirik ~ê **destan** el bezi ~ê **mîziyê** etek bezi ~ê **nan** sofra bezi, sofra örtüsü ~ê **sifreyê** sofra bezi, sofra örtüsü ~ê **tozê** toz bezi ~ê **ûtiyê** ütü bezi ~ê **zarokan** çocuk bezi
potal *rd* cüce
potalî *m* cücelik
potansiyel *fiz/m* **1.** potansiyel, gizil güç **2.** potansiyel (varlığı gücü ortaya çıkmamış, gizil)
potar *m* dalga (alay) * **li potara (yekî) ketin** (biriyle) dalga geçmek
potas *kîm/m* potas
potasyûm nîtrat *kîm/m* potasyum nitrat
potasyûm *kîm/m* potasyum (kısaltması K) ~ **hîdroksît** (an jî **potas kostîk**) potasyum hidroksit (veya potas kostik) ~ **klorur** potasyum klorür ~ **nîtrat** potasyum nitrat ~ **sulfat** potasyum sülfat ~ **sulfur** potasyum sülfür
potepot *m* dırdır
potê arvan *nd* iteği (un elerken dökülmemesi için yere serilen örtü)
potê ber *nd* bağıldak, bağırdak (kadınların adet dönemlerinde bağladıkları bez)
potê destan *nd* el bezi
potik (I) *n* peçete, peşgir (yemek yerken kullanılan, el kurulanan, büyük mendil biçiminde bez)
potik (II) *n* bez, çaput (gelişi güzel kumaş parçası) ~ **li binê (yekî) girê dan** bez bağlamak (bebeklerin altına bez koymak) ~ê **binê zarokan** çocuk bezi ~ê **destan** el bezi ~ê **zarokan** çocuk bezi
potikê destan *nd* el bezi
potikî *rd* potuk (kırmalı ve geniş)
potikkirin *m* bez bağlama (bebeklerin altına bez koyma)
potik kirin *l/gh* bez bağlamak (bebeklerin altına bez koymak)
potirik *m* fırtına
potîn (I) *m* potin
potîn (II) *rd* bez (bezden yapılmış olan) * **bebeka potîn** bez bebek
potkal *der/m* potkal
potokî *rd* geçmiş ve buruşmuş meyve ve sebze
potpot *m* dırdır ~ê **bi ser (yekî) de kirin** (birine) dırdır etmek
potpotek *nd/nt* dırdırcı * **potpotek motmotek** dırdırcı mırdırcı
potpotî *rd* patavatsız
potpûrî *mzk/m* potpuri
pow *m* örü
pox *n* **1.** halt (uygunsuz söz söyle veya iş yapma) **2.** pislik (kötü, zararlı davranış veya iş) * **em cezayê poxên wî dikişînin** onun pisliklerinin cezasını çekiyoruz ~ê **(yekî) derketin** açık vermek, pisliği ortaya çıkmak, ipliği pazara çıkmak ~ê **(yekî) derketin rastê** birinin foyası meydana (veya ortaya) çıkmak ~ê **(yekî) derxistin** ipliğini pazara çıkarmak ~**ên (yekî) derketin** (birinin) kirli çamaşırları ortaya çıkmak ~**ên (yekî) derxistin** (birinin) kirli çamaşırlarını ortaya çıkarmak (veya sermek)
poxaça *m* poğaça
poxaçafiroş *nd/nt* poğaçacı (satan kimse)
poxaçeker *nd/nt* poğaçacı
poxan (I) *bnr* puan
poxan (II) *m* **1.** hol, koridor **2.** mesken, yer yurt
poxang *m* küllük
poxik *n* **1.** püskül * poxikek di nîveka serî de ye başının tam ortasında bir püskül var **2.** kökçük, bitki kökü için
poxîn (I) *m* kaval
poxîn (II) *m* un helvası, hububat unundan yapılan helva
poxîn (III) *m* **1.** kavut **2.** öğütülmüş kavurga yemeği, öğütülen buğday, (ya da arpa), nohut, pekmez ve yağ ile yapılan yemek
poxpoxandin *m* kabartma
poxpoxandin *l/gh* kabartmak
poxpoxandî *rd* kabartılmış
poxpoxî *rd* kabarıklı, kabarmış (hacmi büyümüş olan) * **nanekî poxpoxî** kabarıklı bir ekmek
poxpoxîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
poxpoxîn *l/ngh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek)
poxpoxkî *nd* yumuşak ve içi delikli bir tür ekmek
poxte *bnr* puxte
poz (I) *m* **1.** poz (resim ve fotografta duruş) **2.** poz (fotografta objektifin açık kaldığı süre) ~ **dan** poz vermek ~ **girtin** poz çekmek ~ **kişandin** poz çekmek
poz (II) *n* kıç, göt
poz (III) *ant/n* **1.** burun **2.** burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü) **3.** *erd* dil (denize uzanan dar ve alçak kara parçası) ~ **av kirin** burnu akmak ~ **bi erdê re çûn** fiyakası bozulmak ~ **hilgerandin** burun kıvırmak ~ **kirin** burun kıvırmak ~ **lê bilind kirin** burun yapmak ~ **lê hatin şikandin** burnu kırılmak ~ **lê nekirin** takmamak ~ **li hewayê bûn** burnu havada olmak ~ **pê nekirin** aldırış etmemek, ilgi göstermemek ~ê **(yekî) av kirin** burnu akmak ~ê **(yekî) dagerîn** içerlemek, darılmak, bozulmak ~ê **(yekî) firikandin** burnunu sürtmek ~ê **(yekî) hatin** burnu akmak ~ê **hilketî** kalkık burunlu ~ê **(yekî) jan dan** (biri, bir şey) burnunda (veya gözünde) tütmek ~ê **(yekî lîk kirin** burnu akmak ~ê **(yekî) neşewitîn** uslanmamak ~ê **(yekî) quloz bûn** kimseyi beğenmemek, ki-

birli olmak ~ê (yekî) şewitîn uslanmak ~ê (yekî) şikandin burnunu kırmak ~ê (yekî) tê de bûn burnunu her şeye sokmak ~ê min ve man birine sataşmak ~ê (yekî) weşîn burnunun direği kırılmak * **ev çi bêhn bû, pozê min weşiya** ne biçim koku bu, burnumun direği kırıldı ~ê **xwe hildan** burun şişirmek ~ê **xwe jê kişandin** burnunu çekmek (umduğunu bulamamak) ~ê **xwe kirin (tiştekî)** burnunu sokmak * **ez bala xwe didimê ku tu pozê xwe dikî her tiştî** bakıyorum da sen her şeye burnunu sokuyorsun ~ê **xwe lê hildan** burun kıvırmak ~ê **xwe lê xwarin** burun kıvırmak ~ê **(yekî) xwînî nebûn** burnu bile kanamamak

pozber *nd/nt* hasım, karşıt, rakip

pozberan *rd* koç burunlu

pozberanî *rd* koç burunluca

pozberî *m* 1. hasımlık, karşıtlık, rakiplik, rekabet 2. çatışma ~ **kirin** 1) rekabet yapmak 2) çatışmak

pozberîkirin *m* 1. rakabet etme 2. kavga etme, çatışma

pozberî kirin *l/gh* 1. rakabet etmek 2.kavga etmek, çatışmak

pozbiçilm *rd* sümüklü

pozbiçûk *rd* küçük burunlu

pozbilind *rd/nt* burunlu, burnu havada, burnu büyük, kendini beğenmiş, kibirli, kurumlu

pozbilindane *h* burunluca, kibirlice, kurumluca

pozbilindayî *m* 1. burunluluk, burnu büyüklük, kibirlilik, kurumluluk ~ **kirin** kibirlik yapmak

pozbilindbûn *m* burnu büyüme, kibirlenme, kurumlanma

pozbilind bûn *l/ngh* burnu büyümek, kibirlenmek, kurumlanmak

pozbilindî *m* burun, kibir, kibirlilik, kurumluluk, çalımlılık, büyüklenme * **ji ber pozbilindiyê mirov nikare here cem** burnundan yanına varılmıyor ~ **kirin** kibirlik yapmak

pozbilîk *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)

pozbînk *m* tayların ağzına takılan araç

pozcûlix *rd* hindi burunlu

pozçanqil *n* karga burnu (ucları karga gagası gibi kıvrık olan araçların ortak adı)

pozdagirtî *rd* sümüklü

pozdaxî *m* bir kimsenin aybını yüzüne vurma

pozdirêj *rd* uzun burunlu

pozfîncik *rd* kalkık burunlu

pozgolik *nd* dana burnu

pozheçî *rd* karga burunlu

pozhevcar *rd* susak burunlu

pozhildayî *rd* kalkık burunlu

pozik *ant/n* 1. burun, buruncuk 2. burun (bazı şeylerin ön ve sivri bölümü) 3. çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm) 4. burunsak

pozikderketî *rd* çıkıntılı

pozikê pozîtîf *kîm/nd* artı uç

pozimk *n* hızma

pozî *rd* burunsal

pozîsyon *m* pozisyon, konum

pozîtîf *rd* 1. pozitif, olumlu 2. pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı) 3. *fiz/mat* pozitif, olumlu

pozîtîfî *fiz/m* 1. pozitiflik 2. pozitiflik, olumluk

pozîtîvîst *rd/nd* pozitivist, olgucu

pozîtîvîzm *m* pozitivizm, olguculuk

pozîton *fiz/m* poziton

pozîtonyûm *fiz/m* pozitonyum

pozîtron *fiz/m* pozitron

pozîtronyûm *fiz/m* pozitronyum

pozkel *rd* eğri burunlu

pozkepî *rd* rakip ~ **yê hev bûn** (birbirinin) rakibi olmak

pozkepî bûn *l/ngh* madara olmak

pozkepî kirin *l/gh* madara etmek

pozkêr *rd* karga burunlu

pozkêrî *rd* karga burunluca

pozkir *rd* (**r** kalın okunur) kısa burunlu

pozkirik *rd* (**r** kalın okunur) kısa burunlu

pozkufte *rd* köfte burunlu

pozkuling *rd* 1. burnaz (iri ve uzun burunlu) 2. gaga burunlu

pozkutilkî *rd* köfte burunlu

pozlaz *rd* laz burunlu

pozlîçik *rd* sümüklü (burnundan sürekli sümük akan)

pozmezin *rd* iri burunlu

pozmik *n* 1. hızma 2. burunluk, burunsak

poznarîn *rd* narin burunlu

pozneşewitî *rd* arsız, arlanmaz, utanmaz, sırnaşık, yırtık, pek pişkin kimse (utanması, çekinmesi olmayan) * **ew, yekî pozneşewitî** ye o, yırtığın biridir

pozneşewitîbûn *m* 1. arsızlaşma, yırtılma 2. yırtıklık, arsızlık, utanmazlık, arlanmazlık ~ **kirin** arsızlık yapmak

pozneşewitî bûn *l/ngh* arsızlaşmak, yırtılmak

pozneşewitîtî *m* yırtıklık, arsızlık, utanmazlık, arlanmazlık

poznikul *rd* gaga burunlu

pozo *n* burun (çocuk dilinde)

pozpelixî *rd* basık burunlu

pozpêkirin *m* ilgi gösterme

poz pê kirin *l/bw* ilgi göstermek

poz pê nekirin *l/bw* ilgilenmemek, ilgi göstermemek

pozpîjîn *rd* sivri burunlu

pozqotan *rd* iri ve yassı burunlu

pozqul *rd* delik burunlu

pozquloz *rd* burunlu, kibirli, kurumlu

pozqut *rd* kısa burunlu

pozqûnî *rd/argo* mahçup

pozqûnî bûn *l/ngh argo* mahçup olmak

pozqûnî kirin *l/gh argo* mahçup etmek

pozşûjin *rd* sivri burunlu
poztûj *rd* sivri burunlu
pozwehş *rd* domuz burunlu
pozweqî *rd* iri burunlu
pozxirtik *rd* sivri küçük burunlu
pozxîn *rd* üzgün, üzünçlü
pozxînbûn *m* üzülme
pozxîn bûn *l/ngh* üzülmek
pozxînî *m* üzgünlük
pozxînkirin *m* üzme
pozxîn kirin *l/gh* üzmek
pozxîtîk *rd* sümüklü
pozxwark *bot/m* bir bitki adı
Pr *kîm* Pr (praseodim'in kısaltması)
pragmatîst *nd/nt* pragmatist, pragmacı
pragmatîzm *m* pragmatizm, pragmacılık
praseodîm *kîm/m* praseodim (kısaltması Pr)
pratîk *m* **1.** pratik, uygulama **2.** *rd* pratik, amelî, tatbikî
pratîkbûn *m* pratikleşme
pratîk bûn *l/ngh* pratikleşmek
pratîkbûyîn *m* pratikleşme
pratîkkirin *m* pratikleştirme
pratîk kirin *l/gh* pratikleştirmek
pratîktî *m* pratiklik
pratîsyen *nd* pratisyen
prefabrikasyon *m* prefabrikasyon
prefabrîke *m* prefabrike, kurma * **xaniyê prefabrîke** kurma ev
prehîstorîk *rd* prehistorik
prehîstorya *m* prehistoriya, tarih öncesi
prelut *mzk/m* prelüt
premature *rd* prematüre
prens *n* **1.** prens **2.** prens (bazı ülkelerde en yüksek soyluluk unvanı)
prenses *m* **1.** prenses (hükümdar karısı) **2.** prenses (hükümdar ailesinden olan kadın veya kızlara verilen unvan)
prensesî *m* prenseslik
prensestî *m* prenseslik
prensî *m* prenslik
prensîp *m* **1.** prensip, ilke **2.** prensip, ilke (temel bilgi) **3.** *man* prensip, ilke (her türlü tartışmanın dışında sayılan öncül) **4.** prensip, ilke (davranış kuralı)
prensîpbûn *m* prensipleşme, ilkeleşme
prenstî *m* prenslik
pres *m* press, baskı (bir maddeyi sıkıp ezen alet) ~ **kirin** *sp* pres yapmak
presbiteryen *rd* presbiteryen
presbiteryenî *m* presbiteryenlik
preskirin *m* presleme
pres kirin *l/gh* preslemek
preskirî *rd* prese
prestîj *m* prestij
presto *mzk/m* presto
presvan *nd/nt* presçi
presvanî *m* presçilik
prevantoryûm *m* prevantoryum
prezervatîf *m* prezervatif, kaput
prezîdyûm *m* prezidyum
prês *m* matiz (iki halatı ek yeri kalınlaşmayacak biçimde birbirine ekleme)
prêskirin *m* matizleme
prês kirin *l/gh* matizlemek
prîm *m* **1.** prim (işverence iş hacmiyle orantılı olarak ve iş yapanı isteklendirmek amacıyla verilen para) **2.** prim (sosyal sigortalar yasasına bağlı işçilerin ve bunları işverenlerin sosyal sigortalar kurumuna verdiği para) **3.** prim (pay senetlerinin asıl fiyatı ile piyasa fiyatı arasındaki artış)
prîmadonna *mzk/m* primadonna
prîmat *zo/nd* primat
prîmîtîf *rd* **1.** primitif, ilkel **2.** primitif, ilkel (sanatta)
prîmîtîfkî *rd/h* primitifçe, ilkelce
prîmîtîvîzm *m* primitivizm, ilkelcilik
prînter *m* printer, yazıcı
prîz *m* priz
prîzma *mat/m* **1.** prizma **2.** *fiz* prizma ~**ya sêkuj** üçgen prizma
probabîlîzm *fel/m* probabilizm, olasıcılık
probelo *m* parabellum
problem *m* **1.** problem, sorun **2.** *mat* problem
problematîk *rd* problematik, sorunsal
prodiksiyon *m* prodüksiyon, yapım
produksiyona hevpar *nd* ortak prodüksiyon, eş yapım
produktivîte *m* prodüktivite
produktor *sn/nt* prodüktör, yapımcı
produktorî *m* prodüktörlük, yapımcılık
profesor *nd/nt* profesör
profesorî *m* profesörlük
profesortî *m* profesörlük
profesyonel *nd/rd* profesyonel ~**ê (karekî) bûn** (bir işin) profesyoneli olmak
profesyonelbûn *m* profesyonelleşme
profesyonel bûn *l/ngh* profesyonelleşmek
profesyonelbûyîn *m* profesyonelleşme
profesyonelî *m* profesyonellik
profesyoneltî *m* profesyonellik
profîl *m* **1.** profil (yandan görünüş) **2.** *mat* profil
program *m* **1.** program **2.** program (bilgisayara bir işlemi yaptırmak için yazılan komutlar dizisi) ~ **çêkirin** program yapmak ~ **danîn** programlamak, programlaştırmak ~ **kirin** programlamak ~ **saz kirin** programlamak, programlaştırmak
programdan *nd/nt* programcı
programkar *nd/nt* programcı
programkarî *m* programcılık
programkirin *m* programlama, programlaştırma
program kirin *l/gh* programlamak, programlaştırmak
programkirî *rd* programlı
programnekirî *rd* programsız, programlanmamış olan

programnivîs *nd/nt* program yazıcısı
programsaz *nd/nt* programcı
programsazî *m* programcılık
programsazkirin *m* programlama, programlaştırma
program saz kirin *l/bw* programlamak, programlaştırmak
proje *m* **1.** proje, tasarı **2.** proje (mal sahibinin isteğine göre yapılacak bir yapıyı, belli bir programa göre inşa edilecek bir yapı bütününü, bir makine veya bir kuruluşu plân durumunda gösteren çizim) ~ **amade kirin** proje hazırlamak, projelendirmek ~ **çêkirin** proje yapmak
projeksiyon *m* **1.** projeksiyon, iz düşümü **2.** *sn* gösterim ~**a (cismekî) derxistin** (bir cismin) izini düşürmek
projektor *m* **1.** projektör, ışıldak **2.** projektör, gösterici
projesaz *nd/nt* projeci
projesazî *m* projelendirme
prokjektor *m* projektör
proletarya *m* proletarya
proleter *nd/nt* proleter * **proleterên hemû cîhanê yek bin** bütün dünya proleterleri birleşin
proleterbûn *m* proleterleşme
proleter bûn *l/ngh* proleterleşmek
prolog *m* prolog, öndeyiş
prometyûm *kîm/m* prometyum (kısaltması Pm)
promiyer *şn/m* prömiyer, oyunun ilk temsili
proname *m* program, proje
pronav *rz/nd* adıl, zamir
pronava hevdûtiyê *rz/nd* işteş zamir
pronava pêwendiyê *rz/nd* ilgi zamiri
pronava şanîdanê *rz/nd* işaret zamiri
pronavê kesîn *rz/nd* şahıs zamiri
pronavê pirsyarkî *rz/nd* işaret zamiri
pronavên kurtkirî *rz/nd* kısaltılmış zamirler
pronivîs *m* **1.** taslak, eskiz **2.** program
propaganda *m* propaganda ~ **dan meşandin** propaganda yürütmek ~ **kirin** propaganda yapmak
propagandakar *nd/nt* propagandacı
propagandakarî *m* propagandacılık
propagandîst *nd/nt* propagandist, propagandacı
propaxande *bnr* propaganda
prosedûr *m* prosedür
prosesor *nd* prosesör
prospektus *m* prospektüs
prostat *m* prostat, kestanecik
proteîn *kîm/m* protein
Protestan *nd* **1.** Protestan **2.** *rd* Protestan (bu mezhepten olan kimse)
Protestanî *m* **1.** Protestanlık **2.** Protestanlık (Anglikan, Lutherci, Calvinci gibi türlü kolları içine alan, papanın dinî başkanlığında ve Katolik kuralları tanımayan kiliseler birliği)
protesto *m* **1.** protesto (bir davranışı, bir düşünceyi, bir uyulamayı haksız, yersiz bularak karşı çıkma, kabul etmememe) **2.** protesto (herhangi bir davranışın, haksız, yersiz, gereksiz görülerek onaylanmadığını bildiren resmî açıklama) **3.** *hiq* protesto, ihtarname ~ **şandin** protesto çekmek ~ **kirin** protesto etmek
protestokar *nd/nt* protestocu
protez *m* **1.** protez **2.** *rd* protez (protez olan organ)
protezsaz *nd/nt* protezci
protezsazî *m* protezcilik
protojîn *jeo/m* protojin
protokol *m* **1.** protokol (bir toplantı, oturum, soruşturma sonunda imzalanan belge) **2.** protokol (diplomatlar arasında yapılan anlaşma tutanağı) **3.** protokol (diplomatlıkta, devletler arasındaki ilişkilerde geçen yazışmalarda, resmî törenlerde, devlet başkanları ile onların temsilcileri arasındaki görüşmelerde uygulanan kurallar) **4.** protokol (protokol olarak misafirlere ayrılmış olma)
protokolvan *nd/nt* protokolcu
proton *fiz/m* proton
protonema *bot/m* protonema
protoplazma *biy/m* protoplâzma
prototîp *m* prototip
prova *m* **1.** prova (bir şeyin amaca uygun, istenilen düzeyde olup olmadığını anlamak için yapılan deneme) **2.** prova (bir giysiye son biçimini vermeden önce giysiyi giyecek kişinin üzerinde yapılan düzeltme) **3.** prova (yazar veya düzeltmence üstünde düzeltmeler yapılan basılı metin) ~ **kirin** prova yapmak
providansiyalîst *nd/nt* providensiyalist, kayracı
providansiyalîzm *fel/m* providensiyalizm, kayracılık
provîzyon *m* provizyon, karşılık
provokasyon *m* provokasyon, kışkırtma
provokator *rd/nt* provokatör, kışkırtıcı
provokatorî *m* provokötürlük, kışkırtıcılık
prozodî *mzk/m* prozodi
prûva *der/m* pruva (geminin veya sandalın ön tarafı, baş bölümü)
psikastenî *psî/m* psikasteni
psikometrî *m* psikometri
psîkanalîst *nd/nt* psikanalizci
psîkanalîz *m* psikanaliz
psîkiyatr *nd/nt* psikiyatr
psîkiyatrî *m* psikiyatri
psîkiyatrîst psikiyatrist
psîkolog *nd/nt* psikolog, ruh bilimci
psîkolojî *m* **1.** psikoloji, ruh bilim **2.** *wj* psikoloji ~**ya civakî** sosyal psikoloji
psîkolojîk *rd* psikolojik, ruh bilimsel
psîkolojîzm *m* psikolojizm, ruh bilimcilik
psîkometrî *m* psikometri, ruh ölçümü

psîkopat *rd* psikopat, ruh hastası
psîkopatî *m* psikopati, akıl hastalığı
psîkopatolojî *m* psikopatoloji
psîkopatolojîk *rd* psikopatolojik
psîkoterapî *m* psikoterapi
psîkoz *m* psikoz
psîşîk *rd* psişik, ruhsal, ruhî
Pt *kîm* Pt (platin elementinin kısaltması)
ptîyalîn *biy/m* ptiyalin
Pu *kîm* Pu (plutonyum'un kısaltması)
puan *n* **1.** puan (çeşitli sporlarda kullanılan, ölçüsü ve değeri değişen birim) **2.** puan (genellikle test biçimindeki sınavlarda cevaplandırılacak soruların sayı olarak değeri veya cevaplayanın başarı değeri) ~ **dan** puan vermek ~ **stendin (**an jî **girtin)** puan almak (veya kazanmak)
puandan *m* puanlama
puan dan *l/gh* puanlamak
puandar *rd* puanlı
puandarkirin *m* puanlandırma
puandar kirin *l/gh* puanlandırmak
puandayîn *m* puanlayış
puanî *m* puanlık * **pirsa deh puanî** on puanlık soru
puantaj *m* puantaj, işaret koyma
puantor *nd/nt* puantör
puantorî *m* puantörlük
pudîng *m* **1.** puding (bir tatlı türü) **2.** *jeo* puding
pudra *m* pudra ~ **tê dan** pudra sürmek
pudradank *m* pudralık
pudrakirin *m* pudralama
pudra kirin *l/gh* pudralamak
pudrakirî *rd* pudralı (pudra sürülmüş olan)
pudû *n* diş eti
puf *b* puf (bezginlik, usanç belirtir)
pufandin *m* öfleme
pufandin *l/gh* öflemek
pufdanok *m* balon
pujak *m* damla
pulge *m* patates
pulik *rd* tombul, tombiş
pult *m* alev titreşimi ve kaynatılan sıvılardan çıkan patırtı, doğal ses ~ **û** ~ kaynama sesi
punca palûlê *nd* kızak bağlama pimi
puncik *bnr* tûncik
pung *bot/m* yosun ~ **girtin** yosun bağlamak (veya tutmak)
pungal *m* folluk
pungalek *m* folluk
pungirşirt *nd* bir çalı süpürgesi
pungijandin *m* darıltma
pungijandin *l/gh* darıltmak
pungujîn *m* darılma
pungujîn *l/ngh* darılmak
punwer *m* nazariye
pur *n* kabuk (bitkilerin yumuşak kabuğu ve yaprağı) * **purê gûan** ceviz kabuğu * **purê pîvazê** soğan yaprağı ~ **kirin** soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak)
puran *n* **1.** çiğnem, çiğnemlik **2.** lokma * **puranek nan jî nekiriye devê xwe** bir lokma dahi ağzına almamış
purandin *m* paylama
purandin *l/gh* paylamak
purçû *m* somurtma, surat asma
purçûyê xwe kirin *l/bw* suratını asmak
purçûkirî *rd* somurtkan
pure *m* püre
purêşan *rd* acılı * **perîşan û purêşan im** perişan ve acılıyım
purik *n* yaprakçık, yumruyu örten zar
puris *rd* yavan
purisandin *m* kemirme
purisandin *l/gh* kemirmek
purisandî *rd* kemirilmiş
purisbûn *m* yavanlaşma
puris bûn *l/ngh* yavanlaşmak
purisîn *m* kemirilme
purisîn *l/ngh* kemirilmek
puriskirin *m* yavanlaştırma
puris kirin *l/gh* yavanlaştırmak
puristî *m* yavanlık
purkirin *m* **1.** soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma) **2.** soyma, gaspetme
pur kirin *l/gh* **1.** soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak) **2.** soymak, gaspetmek
purkirî *rd* soyuk (soyulmuş olan)
purtik *n* ağaç yaprağı
purxun *rd* **1.** üzgün **2.** umutsuz, karamsar
purxunî *m* **1.** üzgünlük, hüzün **2.** umutsuzluk, karamsarlık
puser *bnr* piser
pusul *m* amel, edim
puşirandin *m* kendini sorgulamasını sağlama, pişmanlık duymasını sağlama
puşirandin *l/gh* kendini sorgulamasını sağlamak, pişmanlık duymasını sağlamak
puşirîn *m* kendini sorgulama, pişmanlık duyma
puşirîn *l/ngh* kendini sorgulamak, pişmanlık duymak
puşk *m* ekinin arta kalan kısmı
puşrug *m* nemli toprak
puşu *m* tatil
puşul *m* edep
puşulpîs *nd/rd* edepsiz
puşulpîsî *m* edepsizlik
puwandin *m* baskı yapma, baskı uygulama
puwandin *l/gh* baskı yapmak, baskı uygulamak
puwandî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış
puwaz *m* dolgu (diş dolgusu) * **puwaza diranan** diş dolgusu

puwazkirin *m* dolgu yapma
puwaz kirin *l/gh* dolgu yapmak
puwazkirî *rd* dolgulu
pux *m* püskürme
puxizk *rd* tombul, tombiş
puxkirin *m* püskürme
pux kirin *l/gh* püskürmek
puxrak *m* su kireci
puxte *m* 1. öz, hulâsa * **puxteya rûnê di şîr de** sütteki yağ hulâsası * **puxteya mêweyê** meyve özü 2. özüt, hulâsa 3. özet, hulâsa ~ **kirin** özetlemek ~**ya gotinê** sözün kısası
puxtedar *rd* özlü
puxtekirin *m* 1. damıtma 2. özetleme
puxte kirin *l/gh* 1. damıtmak 2. özetlemek
puxteya daran *bot/nd* odun özü
puxteya gotinê *nd* özcesi, uzun lâfın (veya sözün) kısası
puxteyî *rd* özsel
pû *zo/n* baykuş
pûç (I) *n* yassı küçük taş
pûç (II) *rd* 1. kof, içsiz * **gûza pûç** kof ceviz 2. evinsiz 3. kavuk (içi boş şey) 4. *mec* kof (güçsüz, dermansız) * **merivê pûç** kof adam 5. çürük (sağlam ve dayanıklı olmayan) 6. çürük (sağlam bir temele ve dayanağa dayanmayan) 7. *mec* uyuşuk 8. *argo* fos ~ **û pehnî kirin** yele vermek (savurmak, boşa harcamak)
pûçbêj *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklamayan)
pûçbêjî *m* boşboğazlık, gevezelik
pûçbûn *m* 1. koflaşma 2. çürüme 3. çürüme (düşünce, dava için) 4. *mec* uyuşma 5. *biy* körelme (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 6. *fizy* dumur, dumura uğrama 7. yanma (oyun dışı kalma, çocuk oyunlarında)
pûç bûn *l/ngh* 1. koflaşmak 2. çürümek 3. çürümek (düşünce, dava için) 4. *mec* uyuşmak 5. *biy* körelmek (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülmek) 6. *fizy* dumura uğramak 7. yanmak (oyun dışı kalmak, çocuk oyunlarında)
pûçbûyîn *m* 1. koflaşma 2. çürüyüş 3. çürüyüş (düşünce, dava için) 4. *mec* uyuşma 5. *biy* köreliş (görevi kalmadığı için veya başka sebeplerden dolayı bir organ beslenmeyerek küçülme) 6. *fizy* dumura uğrama
pûçderketin *m* foslama
pûç derketin *l/gh* foslamak
pûçek *nd* kavuz (içi boş kabuklu yemiş)
pûçekî *rd* 1. kofça 2. evinsiz
pûçekîbûn *m* koflaşma
pûçekî bûn *l/ngh* koflaşmak
pûçekîkirin *m* koflaştırma
pûçekî kirin *l/gh* koflaştırmak
pûçelaxî kof, kofça
pûçelaxîbûn *m* koflaşma
pûçelaxî bûn *l/ngh* koflaşmak
pûçik *m* kuyruk sokumu
pûçî *m* 1. kofluk 2. kofluk (güçsüzlük, dermansızlık) 3. çürüklük
pûçîtî *bnr* pûçî
pûçkirin *m* 1. koflaştırma 2. *mec* çürütme (bir iddiayı, bir düşünceyi çürütme) 3. *mec* uyuşturma 4. yakma (oyunda oyun dışı etme, çocuk oyunlarında) 5. *biy* köreltme
pûç kirin *l/gh* 1. koflaştırmak 2. *mec* çürütmek (bir iddiayı, bir düşünceyi çürütmek) 3. *mec* uyuşturmak 4. yakmak (oyunda oyun dışı etmek, çocuk oyunlarında) 5. *biy* köreltmek
pûf *m* şiş (şiş olan yer)
pûg *bnr* pûk
pûjan *bot/m* nane (Mentha piperita)
pûk (I) *ant/n* diş eti
pûk (II) dikkate alma
pûk (III) *m* 1. ince, ufak kar * **berfa pûk** ince hafif kar 2. kar tipisi * **pûk û badev** fırtına, tipi
pûka diran *ant* diş iç orta tabaka
pûkandin (I) *m* tipileme
pûkandin (II) *m* 1. sızlama, sızlanma, sızlayış, yakınma, yanıp yakılma, sitemde bulunma 2. mızıldanma, mızırdanma 3. ağız yapma (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşma)
pûkandin (I) *l/gh* tipilemek
pûkandin (II) *l/gh* 1. sızlamak, sızlanmak, yakınmak, yanıp yakılmak, sitemde bulunmak * ev mêrik jî pir dipûkîne bu herif de çok sızlanıyor 2. mızıldanmak, mızırdanmak 3. ağız yapmak (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşmak)
pûke *m* 1. kuru hafif kar 2. talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırıntılar)
pûkepûkkirin *m* ağız yapmak (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşma)
pûkepûk kirin *l/gh* ağız yapmak (birini yanıltma, kandırma amacıyla başka türlü konuşmak)
pûkîn *m* sızlanma, yakınma, vızıldanma
pûkîn *l/ngh* sızlanmak, yakınmak, vızıldanmak
pûkînî *m* sızıltı, yakınma
pûkînîkirin *m* sızlanma, vızıldama
pûkînî kirin *l/gh* sızlanmak, vızıldamak
pûl *bnr* pol (I)
pûl (II) *n* 1. pul (posta parası karşılığı mektuplara, damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası) 2. pul, para (eskiden kullanılan akçeden küçük metal para) 3. pul (tavla oyununda kullanılan plâstik, tahta vb.den yapılmış yassı yuvarlak levhacık) 4. pul, taş (dama, domino gibi oyunlarında kullanılan metal, kemik veya tahta parçalardan her biri) 5. pul (vida, civata

vb. şeylerin boynuna geçirilen, ortası delik metal levhacık) **6.** pul (üzerinde bulunduğu organa yapışık, biçim ve yapıca çok basit yaprakların her biri) **7.** pul (propaganda amacıyla kullanılan yazılı küçük kâğıt) ~ **lê hatin xistin** (an jî **dan**) pullanmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) pullamak * **te pûl li ser nameyê xist?** mektubu pulladın mı? ~**ê postayê** posta pulu ~**ê taksayê** taksa pulu ~**ên demxeyê** damga pulu
pûl (III) *n* kabara (iri başlı çivi)
pûl (IV) *m* ot yığını
pûl (V) *rd* alacalı (hayvan) * **bizina pûl** alacalı keçi
pûldar *rd* **1.** pullu **2.** pullu, paralı
pûlfiroş *nd/nt* pulcu (satan kimse)
pûlfiroşî *m* m pulculuk
pûlik (I) *m* emzik
pûlik (II) *rd* ufak alacalı (hayvan)
pûlke *m* defetme
pûlkekirin *m* defetme
pûlke kirin *l/gh* defetmek
pûlkirin *m* pullama
pûl kirin *l/gh* pullamak
pûlkirî *rd* pullu * **nameya pûlkirî** pullu mektup
pûlêxistin *m* pullama, pul yapıştırma
pûl lê xistin *l/bw* pullamak, pul yapıştırmak
pûlêxistî *rd* pullu * **nameya pûlêxistî** pullu mektup
pûlman *m* pulman
pûlperest *rd* paragöz
pûluc *m* boş konuşma
pûm (I) *m* üzüntü
pûm (II) *zo/n* baykuş
pûma zo/*m* puma (Feisconcolor)
pûmkirî *rd* üzüntülü
pûn (I) *m* **1.** kümes **2.** folluk
pûn (II) *m* esir almaca oyununa benzer çocuk oyunu
pûn (III) *m* eğirme
pûn (IV) *m* sepileme, tabaklama
pûn (V) *m* adet, aybaşı
pûn (I) *l/gh* eğirmek
pûn (II) *l/gh* sepilemek, tabaklamak
pûnc (I) *bot/m* saçak kök
pûnc (II) *m* bük (çalı topluluğu)
pûnc (III) *rd* gür
pûncbûn *m* gürleşme
pûnc bûn *l/ngh* gürleşmek
pûncbûyîn *m* gürleşme, gürleyiş
pûncir *bot/m* saçak kök
pûncik (I) *m* perçem
pûncî (II) *m* gürlük
pûnckirin *m* gürleştirme
pûnc kirin *l/gh* gürleştirmek
pûne *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)
pû nekirin *l/gh* daha kurşun sıkmamak (ateşli silahlarda)
pûng (I) *m* folluk
pûng (II) *bot/m* yarpuz (Mentha pulegium)
Pûnga avî *bot/nd* sulu yarpuz
pûnga bejî *bot/nd* yabanî yarpuz
pûngal *m* **1.** folluk **2.** yuva
pûnik *m* **1.** folluk **2.** kümes **3.** aile yaşamının geçtiği çar naçar ev
pûnize *m* kuşların hazırladığı ve henüz içine yumurtlamadığı boş yuva
pûnî *rd* adet halinde kadın, muayen gününde olan
pûnkirin *m* sepileme
pûn kirin *l/gh* sepilemek
pûnkirî *rd* sepili
pûnto *m* punto
pûntoyî *rd* puntolu * **sernaveke deh pûntoyî** on puntolu başlık
pûpa *der/m* **1.** pupa (geminin arkası) **2.** *h* pupa, arkadan
pûpû *zo/n* baykuş
pûr (I) *bnr* hûr û pûr
pûr (II) *m* pür (çam, ardıç, lâdin ağaçlarının iğne gibi yaprakları)
pûr (III) *m* vergi
pûr (IV) *n* saban görmemiş sert arazi
pûr (V) *nd* eşya, özel eşya
pûr (VI) *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * **pûrê pîvazê** soğan kabuğu
pûrank *kîm/m* boraks
pûrbûn *m* **1.** soyulma **2.** yolunma **3.** soyulup soğana çevrilme
pûr bûn *l/ngh* **1.** soyulmak **2.** yolunmak **3.** soyulup soğana çevrilmek
pûrçbûn *m* sünnet olma
pûrç bûn *l/ngh* sünnet olmak
pûrçkirin *m* sünnet etme (veya yapma)
pûrç kirin *l/gh* sünnet etmek (veya yapmak)
pûrçik *n* kenger dalı
pûre (I) *m* yağmalama
pûre (II) *m* öbek
pûre (III) *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovandan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek ~ **girtin** oğul çıkarmak
pûredan *l/gh* oğullanma, oğul verme
pûre dan *l/gh* oğullanmak, oğul vermek
pûrg *bnr* porg
pûrik (I) *m* suyun bıraktığı iz
pûrik (II) *m* pür (çam, ardıç, lâdin ağaçlarının iğrne gibi yaprakları)
pûrkirin *m* **1.** soyma **2.** yolma **3.** soyup soğana çevirme
pûr kirin *l/gh* **1.** soymak **2.** yolmak **3.** soyup soğana çevirmek
pûrkirî *rd* **1.** soyuk **2.** yoluk
pûrm *m* **1.** fırın (çömlek vb. için) **2.** fırınlamak için yapılan çömlek yığını
pûrm *bnr* hetûn
pûro *m* puro

pûrs *bnr* pars û pûrs
pûrt *m* tüy ~ **hêşîn bûn** tüy düzmek, tüyü düzelmek (hayvanlar için) ~ **kirin** yolmak ~ **weşandin** tüy atmak, kavlamak, cavlamak ~**a bij** kirpik ~**a binçeng** koltuk altı kılı ~**a çivîkan** (an jî **çûkan**) kuş tüyü
pûrta çivîkan *nd* 1. kuş tüyü (yatak, yorgan yastık doldurmaya yarayan bazı kuşların tüyü) 2. *rd* kuş tüyü (bu tüylerle doldurulmuş olan) * **balîfa ji pûrta çivîkan** kuş tüyü yastık
pûrta deveyê *nd* 1. deve tüyü 2. *rd* deve tüyü (deve tüyünden yapılma)
pûrta teyran *nd* 1. kuş tüyü (yatak, yorgan yastık doldurmaya yarayan bazı kuşların tüyü) 2. *rd* kuş tüyü (bu tüylerle doldurulmuş olan)
pûrtbijî *zo/rd* kirpikli
pûrtgij *rd* tüyleri kirpininki gibi dik olan kimse
pûrtik *m* 1. tüy, tüycük 2. hav * **pûrtikê qedîfeyê tev weşiyabû** kadifenin hava hep dökülmüştü
pûrtikandin *m* yolma
pûrtikandin *l/gh* yolmak
pûrtikdan *m* kabarma, havlanma (kumaşlar için)
pûrtik dan *l/ngh* kabarmak, havlanmak (kumaşlar için) * **kincê min tev pûrtik daye** elbisem havlanmış
pûrtikdar *rd* 1. tüylü 2. havlı * **qumaşê pûrtikdar** havlı kumaş
pûrtikdayî *rd* kabarmış, havlanmış (kumaşlar için)
pûrtikdayîn *m* kabarış, havlanış
pûrtikî *rd* tüylüce
pûrtikîn *m* yolunma
pûrtikîn *l/ngh* yolunmak
pûrtweşîn *m* 1. karınsa 2. *rd* tüy dökücü
pûrtzerik *n* ayva tüyü (vücuttaki ince, sarı tüy)
pûrtzerikî *rd* sarı tüylü kimse
pûs *bnr* mij û pûs
pûsat *bnr* posat
pûsk *rd* acayip, tuhaf, garip
pûskebeq *zo/m* yusufçuk kuşu (Tudtur auritus)
pûş (I) *bot/n* yaprak
pûş (II) *n* 1. haşiş (kuru ot) 2. kav 3. kavrak 4. tuturuk (ateş tutuşturulacak şey) ~ **û pelaş** (an jî **pelûş**) 1) kuru otlar 2) çer çöp ~ û pelax 1) kavrak şeyler 2) çalı çırpı ~ **kutan** akıntıya kürek çekmek, boşa kürek sallamak, avucunu yalamak ~ **xistin eyarê (yekî)** (birine) ağzının payını (veya ölçüsünü) vermek
pûş (III) *nd* savaş elbisesi, savaşta giyilen elbise
pûşak *m* giysi, kıyafet
pûşakname *m* kıyafetname
pûşane *m* çayır vergisi
pûşandin *m* 1. örtme 2. giydirme
pûşandin *l/gh* 1. örtmek 2. giydirmek
pûşenî *m* giyecek, kıyafet
pûşexal *rd* kupkuru
pûşexalî *rd* kupkuruca
pûşik *bot/n* yaprak, yapracık
pûşikgirtin *m* yapraklanma
pûşik girtin *l/gh* yapraklanmak
pûşil *m* edep
pûşildar *rd* edepli
pûşildarbûn *m* edeplenme
pûşildar bûn *l/ngh* edeplenmek
pûşilî *m* edepli, edeplice
pûşî (I) *bot/n* ağaç mantarı
pûşî (II) *n* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
pûşî (III) *n* kav * **pûşiyê heste** çakmak kavı
pûşî (IV) *zo/m* sivrisinek
pûşî (V) *m* poşu, duvak, peçe
pûşîbûn *m* kavlaşma
pûşîbûyîn *m* kavlaşma
pûşîde *m* elbise, giysi
pûşîkirin *m* duvaklama, peçeleme
pûşî kirin *l/gh* duvaklamak, peçelemek
pûşîkirî *rd* duvaklı, peçeli, duvak takmış olan
pûşîl (I) *m* felâket
pûşîl (II) *rd* uğursuz
pûşîl *m* 1. beddua, ilenme, ilenç 2. lânet ~ **kirin** 1) beddua etmek 2) lânet etmek ~ **lê kirin** 1) (birine) beddua okumak 2) (birine) lânet okumak
pûşîlkirin *m* 1. ilenme 2. lânetleme
pûşîl kirin *l/gh* 1. ilenmek 2. lânetlemek
pûşîlkirî *rd* lânetli, lânetlemiş olan
pûşîn *m* 1. örtme 2. giyinme
pûşîn *l/gh* 1. örtmek (korumak, gizlemek ve görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak) 2. giyinmek
pûş kutan *l/gh* akıntıya kürek çekmek, avucunu yalamak
pûşper *m* haziran (yılın 30 gün süren altıncı ayı)
pûşt *n* 1. püşt (eşcinsel erkeklerin zevklerine hizmet eden erkek çocuk) 2. püşt (ağır ve kaba sövgü sözü olarak/
pûştî *m* puştluk
pût (I) *m* yem, yeygi (hayvan yiyeceği) ~ **dan** yem kestirmek (hayvanlara yem vermek) ~ **xwarin** yem kesmek (hayvan yem, saman yemek) ~ **û pelat** yem (hayvan yemi)
pût (II) *nd* bir ağırlık ölçüsü * **heft pût zêr** yedi putt altın
pût (III) *rd* çürük (ağaç vb gibi)
pût (IV) *n* put ~ **û pelat** putlar
pûtbûn *m* putlaşma
pût bûn *l/ngh* putlaşmak
pûtbûyîn *m* putlaşma
pûtdan *m* yemleme
pût dan *l/gh* yemlemek (büyük ve küçük baş hayvanlara yem vermek)

pûte (I) *nd* bakım, hayvan bakımı (yeme içme işini yapma)
pûte (II) *m* özen, itina, ihtimam ~ **pê dan** özen göstermek, ihtimam etmek (veya göstermek), önem vermek, önemsemek, ehemiyet vermek, sıkı tutmak ~ **pê nedan** önem vermemek, umursamamak, hasbî geçmek
pûtedar *rd* özenli, itinalı
pûtepêdan *m* özenme, özen gösterme, itina etme (veya gösterme)
pûte pê dan *l/bw* özenmek, özen göstermek, itina etmek (veya göstermek)
pûtepêdanî *m* özeni, ihtimam, itina
pûtepêdayî *rd* özenli, itinalı (özen gösterilerek yapılmış iş)
pûtepêdayîn *m* özeniş, özen gösteriş, itina etme (veya gösterme)
pûtepêder *rd* özenli, özen gösteren
pûtepêker *rd* özenli, özen gösteren
pûtepêkirin *m* özen gösterme, önemseme, değer verme
pûte pê kirin *l/bw* özen göstermek, önemsemek, değer vermek
pûte pê nedan *l/bw* özen göstermemek, itina göstermemek, geçiştirmek, kayıtsız kalmak, önem vermemek, umursamamak, hasbî geçmek, hafifsemek, değer vermemek, turfalamak
pûtepênedayî *rd* özensiz, itinasız
pûtepênedayîbûn *m* özensizlik, itinasızlık
pûtepênedayîtî *m* özensizlik, itinasızlık
pûtepêneder *rd* özensiz, özen göstermeyen kimse
pûtepênederî *m* özensizlik
pûtgeh *m* puthane
pûtî *rd* **1.** besili, besili ev hayvanı **2.** kışın küçük baş hayvan beslemeyip başkalarına bakılması için verilen davar
pûtkirin *m* putlaştırma
pûtparêz *nd/nt* putperest
pûtparêzî *m* putperestlik
pûtperest *nd/nt* putperest
pûtperestî *m* putperestlik
pûttraş *n* put yontucusu, yapıcısı
pûtvan *nd/nt* putçu
pûtxane *m* puthane
pûwaz *m* dolgu * **pûwaza diranan** diş dolgusu
pûwîn *bnr* pûyîn
pûxte *bnr* puxte
pûyimsa *m* beyaz bez
pûyîn *m* sepileme, sepileniş, tabaklanış
pûyîn *l/gh* sepilemek, tabaklamak
pûyînî *m* tabaklama, tabaklık
pûyînker *nd/nt* sepici
pûyînkerî *m* sepicilik
pûyînkirin *m* sepileme
pûyîn kirin *l/gh* sepilemek
pûyînkirî *rd* sepili
pûyînxane *m* tabakhane
pûz *m* ağaç sakızı, reçine

Q

q, Q Kürt alfabesinin yirminci harfi ve *qê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından damaksı, genizsel, ötümsüz kapantılı ünsüzleri gösterir
qab (I) *bnr* qeys û qab
qab (II) *m* **1.** kap, kap kacak **2.** kap, kılıf, kapak (kitap kapağı) * **qaba Quranê** Kur'an kabı **3.** kutu ***qaba niftikê** kibrit kutusu **4.** kap (kabın içindeki yemek, çeşit) * **du qab xwarina germ** iki kap sıcak yemek ~ **kirin** kaplamak (kitap kaplamak) ~ **û qincor** (an jî **qincar**) kap kacak ~**a niftikê (kibrîtê** an jî **çixatê)** kibrit kutusu
qab (III) *m* **1.** kubbe **2.** *rd* kubbe (kubbe biçiminde olan)
qab (IV) *m* miktar
qabil (I) *n* kabuk
qabil (II) *rd* olabilir, mümkün ~ **dan** olabirlik vermek
qabilcewab *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap olmak
qabilcewabî *m* hazırcevaplık
qabildan *m* olabilirlik verme
qabil dan *l/gh* olabilirlik vermek
qabiliyet *m* kabiliyet, yetenek
qabîn *m* kabin
qabîne *m* kabine
qabkirin (I) *m* kaplama (kitap vb. için)
qabkirin (II) *m* kubbeli hale getirme, kemerli hale getirme
qab kirin (I) *l/gh* kaplamak (kitap kaplamak)
qabkirin (II) *l/gh* kubbeli hale getirmek, kemerli hale getirmek
qabkirî (I) *rd* kaplı * **deftera qabkirî** kaplı defter
qabkirî (II) *rd* **1.** kubbeli, kemerli **2.** tol (taş kemer veya taş kemerle yapılmış ev, oda, kapı vb.)
qablo *m* kablo
qablodar *rd* kablolu
qabnekirî *rd* kapsız (kitap, defter için)
qabqab *m* takunya
qabqabik *m* takunya
qabqabk *m* takunya
qabqabker *n* takunyacı (imal eden)
qabqabkerî *m* takunyacılık
qabqabkvan *n* takunyacı
qabqabkvanî *m* nalıncı
qabreş *rd* kara kaplı
qabsûn *m* kapsül (ateşli silâhlarda)
qac *bot/m* çam (Pinus)
qacik *m* çam
qaç (I) *bot/m* ardıç, yayvan yabanî ardıç
qaç (II) *nd* ağaçların çaprak uçları
qaç (III) *n* **1.** kalça **2.** paça (kasaplık hayvanın kesilmiş ayakları)
qaçanî *m* **1.** tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) **2.** *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
qaçax *nd/rd* **1.** kaçak (gümrük ve vergileri ödenmeden bir yere sokulan veya bir yerden çıkarılan) * **malê qaçax** kaçak mal **2.** kaçak **3.** *h* kaçak (gizlice) * **heta şer hebû qaçak digeriya** savaş boyunca kaçak yaşadı ~**ê leşkeriyê** (an jî **eskeriyê)** asker kaçağı
qaçaxçî *m* kaçakçılık
qaçaxçîtî *m* kaçakçılık
qaçik (I) *m* binanın çatısını çatarken kirişlerin üzerine konulan küçük direk
qaçik (II) *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * **qaçikê hêkê** yumurta kabuğu ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~**ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
qaçikgirtin *m* kabuk bağlama
qaçik girtin *l/gh* kabuk bağlamak
qaçil (I) *n* **1.** kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm, sebze meyve kabuğu gibi) * **qaçilê zebeşê** karpuz kabuğu * **qaçilê mêweyan** meyve kabuğu **2.** soyuntu ,soyularak elde edilen kabuk ~ girtin kabuk bağlamak veya

tutmak ~ê (...) jê kirin kabuğunu soymak
qaçil (II) *bot/n* kapçık * **qaçilê tenê genim** buğday kabçığı 3. çenet (açıldığında tohumların ortaya çıktığı kabuk)
qaçildar (I) *rd* kabuklu
qaçildar (II) *rd* kapçıklı, çenetli
qaçilgirtin *m* kabuklanma
qaçil girtin *l/gh* kabuklanmak
qaçilgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qaçoçî *m* hayvan sayısı veya miktarı
qaçor *m* sayım vergisi, hayvan vergisi
qaçore *m* hayvan taşıma ve vergi belgesi
qaçûçik *m* kilden bir tas
qaçûr *bnr* qaçor
qaçxûn *nd/nt* kaçak
qaçxûnî *m* kaçaklık
qad *m* **1.** alan, meydan, saha **2.** meydan (yarışma veya karşılaşma yeri) * **qada şer** savaş meydanı **3.** *fiz* alan (içinde birtakım kuvvet çizgilerinin yayılmış bulunduğu var sayılan uzay parçası) * **qada axkişanê** yer çekimi alanı ~**a esmanî** hava sahası ~**a manyetîk** manyetik alan ~**a pêşbirkê** yarış alanı ~**a ramyarî** siyaset meydanı ~**a siyasetê)** siyaset meydanı ~**a sizayê** *sp* ceza alanı ~**a şer** (an jî **şerî)** savaş alanı, savaş meydanı, muharebe meydanı
qada esmanî *hiq* hava sahası
qada pêşbirkê *nd* yarış alanı
qada sizayê *sp* ceza alanı
qadastro *m* kadastro
qadir *rd* **1.** kadir (gücü yeter) **2.** kadir (Allah'ın sıfatlarından biri) **3.** edebilme, yapabilme, yetebilme
qadir ~ê (yekî) be (an jî **ye)** gücü yeterse, elinden gelirse * **hûn wisa lê menêrin, qadirê wî ye ku kurikê bixwe** ona bakmayın, gücü yeterse çocuğun çiğ çiğ yer ~**ê (yekî) bûn** elinden gelirse, gücü yeterse
qadirbûn *m* kadir olma
qadir bûn *l/ngh* kadir olmak
qadircewab *rd* hazırcevap ~ **bûn** hazırcevap olmak
qadircewabî *m* hazırcevaplık
Qadirî *nd/nt* Kadirî (Şeyh Abdulkadir Geylânî'nin kurduğu tarikata girmiş kimse)
Qadirîtî *m* Kadirîlik
qadî (I) *m* bir tür üç taş oyunu
qadî (II) *n* kadı
qadîtî *m* kadılık ~ **kirin** kadılık yapmak
qadran *fiz/m* ölçek
qadro *nd/nt* kadro
qadûk *m* küçük tencere
qadûş *m* iyi insanları övme
Qaf *nd* Kaf Dağı
qaf (I) *n* **1.** çanak çömlek **2.** topraktan kap ~ **û qiraf** çömlek ~ **û qul** (an jî **qulûç)** kap kacak
qaf (II) *n* **1.** kafa (özellikle insan başı) **2.** kafa (hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun, kulak gibi organların bulunduğu en ön bölüm) **3.** *mec* kafa (zihniyet) * **tu bi vî qafî nikanî tiştekî bikî** bu kafayla bir şey yapamazsın **3.** *mec* kafa (kavrama ve anlama yeteneği zekâ, zihin) **4.** kafa (bellek) ~ **avêtin** kafası bozulmak ~ **lê xistin** (an jî **dan)** kafa vurmak ~ **li ser teqandin** kafa patlatmak ~ **tune** kafa yok! ~**ekî bêmêjî ye!** kafa yok! ~**ê berê** eski kafa ~**ê (yekî) birin** kafa şişirmek ~**ê (yekî) çûn** kafası dönmek (sıkışık bir durumda sersemlemek) ~**ê (yekî) hatin cih** kafası yerine gelmek ~**ê (yekî) negirtin** kafası almamak (kavrayamamak) ~**ê (yekî) ne li cih bûn** kafası yerinde olmamak ~**ê (yekî) neman** kafa kâğıdı kalmamak ~**ê (yekî) ne temam e** kafadan gayri müsellâh (aklından bozukluk olan) ~**ê (yekî) pelaxtin** kafasını ezmek ~**ê (yekî) sekinîn** kafası durmak ~**ê (yekî) şixulîn** kafası çalışmak, kafası işlemek ~**ê (yekî) tev li hev bûn** kafası bulanmak ~**ê vala** kuru kafa (akılsız kafa) ~**ê wan yek e** bir kafada ~**ê (yekî) werimîn** kafası şişmek (zihni yorulmak) ~**ê (yekî) xebitîn** kafası çalışmak, kafası işlemek ~**ê (yekî) xweş e** kafası dumanlı (hafif sarhoş) ~**ê xwe dan hev** kafasını toplamak **(di)** ~**ê xwe de derbas kirin** kafasından geçirmek **(di)** ~**ê xwe de girtin** kafasından tutmak **(ji)** ~**ê xwe ve ne mezbût e** kafadan kontak ~**ê xwe xebitandin** (an jî **şixulandin)** kafasını kullanmak ~**ê xwe xweş kirin** kafayı çekmek
qaf (III) *m* tasavur gücüyle yaştma ~ **û kûn** zihinsel yaşatma, tasavur gücüyle yaştma ~ **û qaf** birinden birine, birinden diğerine geçiş (bir mantıktan diğerine)
qafa *n* kafa, baş ~**yê berê** eski kafa ~**yê vala** kuru kafa (akılsız kafa)
qafadar *nd/nt* kafadar, kafa dengi
qafadarî *m* kafadarlık
qafhesin *rd* **1.** demir kafalı **2.** nato mermer (kafalı)
qafik (I) *m* **1.** çömlek, kab kacak **2.** çömlek kırığı ~ **û qirik** çanak çömlek, kab kacak
qafik (II) *n* kabuk (bir şeyin sert kabuğu) * **qafikê şeytanokê** salyangoz kabuğu ~**ê gûzê** ceviz kabuğu ~**ê gûzê tije nake** incir çekirdeğini doldurmaz
qafika çivîkan *nd* sulak (kuş su kabı)
qafikê erdê *erd* yer kabuğu
qafikfiroş *nd/nt* çömlekçi (satan kimse)
qafilqeda *m* **1.** kaza, belâ **2.** *h* kazaren ~ **lê bikeve** Allah belasını versin
qafiye *wj/m* kafiye, uyak ~**ya tam** tam kafiyeli
qafiloç *m* kilden kap kacak
qafok *m* selin, suyun getirdiği odun
qafqafik *nd* bir yılbaşı oyunu
qafqafk *m* takunya
qafqiloz *nd* toprak kap

qafreş *n* kara baş (çoban köpeği)
qafrût *rd* dazlak
qafû *nd* silkelenen çevizlerin suya düşerken su üzerinde birikmeleri * **gûz bûne qafû** cevizler dizilmiş
qafû kef *nd* selin sürüklediği çar çöp, köpük vs gibi şeyler
qaf û kûn *nd* zihinsel yaşatma, tasavur gücüyle yaştma
qaf û qaf *nd* birinden birine, birinden diğerine geçiş (bir mantiktan diğerine)
qaf û qiraf *nd* kab kacak
qaf û qul *nd* kap kacak
qaf û qulûç *nd* kab kacak
qafûr (I) *m* ağzı geniş yuvarlak çömlek
qafûr (II) *bot/m* kafur, kafure
qahfik bnr qafik
qahîm *bnr* qayîm
qahtî *rd* kuru, kupkuru ~ **man** kupkuru kalmak
qahû *m* gam, tasa
qaîde *n* kaide, kural
qaîdedanîn *m* **1.** kaide koyma, kural koyma **2.** *hiq/m* yasama
qaîde danîn *l/gh* kaide koymak, kural koymak
qaîdeparêz *rd* kaideci, kuralcı
qaîdeparêzî *m* kaidecilik, kuralcılık
qaîl *rd* kail, razı
qaîlbûn *m* kail olmak
qaîl bûn *l/ngh* kail olmak
qaîlî *m* kail olma, razı olma, kabul etme ~**ya xwe dan** razı olmak
qaîlkirin *m* kail etme, razı etme
qaîl kirin *l/gh* kail etmek, razı etmek
qaîm *rd* kaim, dayanıklı, sağlam
qaîmî *m* kaimlik, dayanıklılık, sağlamlık
qaîmker *rd* sağlamlaştırıcı, güçlendirici
qaîmkirin *m* sağlamlaştırma, güçlendirme
qaîm kirin *l/gh* sağlamlaştırmak, güçlendirmek
qaj (I) *bnr* nêrbend
qaj (II) *bot/m* çam (Pinus)
qaj (III) *zo/m* karga (Corvus)
qajandin *m* bağırtma
qajandin *l/gh* bağırtmak
qajeqaj *m* **1.** bağırtı **2.** yaygara **3.** *h* car car, cıyak cıyak ~ **kirin** car car etmek
qajewaj *m* bağırış çağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
qajik *n* sakız (sakız agacında elde edilen sakız)
qajîn *m* **1.** bağırma, bağırış, cıyaklama **2.** haykırmak ~ **jê anîn** bağırtmak, cıyaklatmak ~ **jê çûn (an jî hatin)** bağırmak, cıyaklamak ~ **pê ketin** çığlık atmak (koparmak veya basmak)
qajîn *l/ngh* **1.** bağırmak, cıyaklamak **2.** haykırmak
qajînî *m* **1.** bağırtı, çığırtı **2.** çığlık ~ **jê çûn (an jî hatin)** çığlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **pê ketin** çığlık atmak (koparmak veya basmak)

qajok *bot/m* çam
qajqaj *rd* carcar, yaygaracı
qajqajok *nd/nt* bağırıcı, carcar, yaygaracı, çığırtkan
qajqajokane *rd/h* çığırtkanca
qajqajokî *m* **1.** çığırtkanlık **2.** *rd* çığırtkan gibi
qal (I) *bnr* qirş û qal
qal (II) *m* kama (oyunda kazanılan her parti) ~ **birin ba (yekî)** kama basmak ~ **kirin (yekî)** kama basmak ~ **li alî min nema** sayım suyum yok (çocuk oyunlarda) ~ **xîş kirin** kama silmek
qal (III) *m* **1.** kal, lakırdı, lâf **2.** bahis, bahsetme **3.** konuşma, söyleme ~**a gur bike ço hazir bike** iti an çomağı hazırla ~**a guran dikin gur hazir e** iti an çomağı hazırla ~**a (yekî an jî tiştekî) kirin** (birinden veya bir şeyden) bahsetmek * **îro ji me re qala wêrankeriya cengê kir** bu gün bize savaşın yıkıcılığından bahsetti ~**a (yekî) kirin** (bir şeyden) söz etmek
qal (IV) *n* kavga, dövüş ~ **û bela** kalubelâ ~ **û ceng** savaş ~ **û meqal** kavga patırtı ~ **û qewlik** kavga dövüş, savaş * **roja qal û qewlikên giran** aranılan dövüş günleri ~ **û qir** kavga patırtı, gürültü, patırtı ~ **û qirş** çer çöp ~ **û qotik** dertler, gamlar * **qal û qotikên jiyanê** hayatın dert ve gamları
qal (V) *m* kal (bir alaşımdaki madenlerin erime derecesi farkından yararlanarak bunları birbirinden ayırma işlemi)
qalas *m* çoban su matarası
qalbûn *m* öfkelenme, kızgınlaşma
qal bûn *l/ngh* öfkelenmek, kızgınlaşmak
qalç *ant/m* kalça
qalçik (I) *ant/m* kalça
qalçik (II) *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm, sebze meyve kabuğu gibi) * **qalçikê mêweyan** meyve kabuğu ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~**ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
qalçikgirtin *m* kabuklanma
qalçik girtin *l/gh* kabuklanmak
qalçikî *rd* kuyruk sokumu kemiği zedeleniş olan
qalçikî bûn *l/ngh* kuyruk sokumu kemiği zedelenmek
qalçîçek *bot/m* yıldız çiçeği (Dahlia)
qaldank *n* kese, cüzdan
qale *m* kale (futbol oyununda)
qaleş *m* saf gümüş
qaleş *rd* kalleş
qaleşane *h* kalleşçe
qaleşî *m* kalleşlik ~ **kirin** kalleşlik etmek
qaleşkî *rd* kalleşçe
qalevan *sp/n* kaleci
qalevanî *m* kalecilik
qalfa *n* **1.** kalfa **2.** kalfa (ustalıkta yetişme mi-

mar yardımcısı) **3.** *dîr/m* kalfa (halaylıkların başı kadın)
qalfatî *m* kalfalık
qalger *rd* netleşmiş olan
qalib *n* **1.** kalıp (bir şeye biçim vermeye veya eski biçimini korumaya yarayan araç) * **qalibê şewqeyê** şapka kalıbı **2.** *rd* kalıp (genelikle küp biçiminde bir kalıba dökülerek yapılmış olan) * **du qalib sabûn** iki kalıb sabun **3.** kalıp (biçki, model, patron, terzicilikte) **4.** kalıp (belirli bir biçim) * **helbest ji qalibên berê filitandiye** şiiri eski kalıptan kurtarmış ~ **girê dan** beton kalıbını yapmak ~ **ji berê derxistin** patron çıkarmak ~**ê cilsê** alçı kalıbı ~**ê çapê** baskı kalıbı ~**ê danînê** kurma kalıbı ~**ê melêvan** yaba kalıbı ~**ê rû** yüz kalıbı ~**ê tewandinê** büküm kalıbı
qalibfiroş *nd/nt* kalıpçı (satan)
qalibfiroşî *m* kalıpçılık
qalibgirtin *m* kalıplaşma
qalib girtin *l/ngh* kalıplaşmak
qalibgirtî *rd* kalıplaşmış
qalibker *nd/nt* **1.** kalıpçı (imal eden) **2.** patroncu (kalıp yapan)
qalibkerî *m* **1.** kalıpçılık **2.** patronculuk
qalibkirî *rd* kalıplı * **şewqeya qalibkirî** kalıplı şapka
qalibvan *nd/nt* **1.** kalıpçı (görevi herhangi bir şeyi kalıba vurmak olan kimse) **2.** kalıpçı (inşaatlarda beton kalıplarını yapan kimse)
qalibvanî *m* kalıpçılık
qalik (I) *bot/n* **1.** kapçık * **qalikê tenê genim** buğday kabçığı **2.** çenet (açıldığında tohumların ortaya çıktığı kabuk)
qalik (II) *n* kamga, yonga
qalik (III) *n* **1.** kap **2.** kapak (kitap kapağı) **3.** kın
qalik (IV) *n* davul tokmağı
qalik (V) *n* **1.** kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * **qalikê darê** ağaç kabuğu * **qalikê zebeşê** karpuz kabuğu **2.** kabuk (ekmeğin pişme sırasında içinden daha çok sertleşen dış bölümü) * **qalikê nên** ekmek kabuğu **3.** *zo* kavkı, kabuk (hayvanı dıştan saran örtü) * **qalikê kosî** kaplumbağa kabuğu **4.** *ast* kabuk * **qalikê erdê** yer kabuğu **5.** *bj* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) **6.** döküntü (kimi hastalıklarda görülen çıban, leke, uçuk gibi hastalık belirtisi) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~**ê gûzê** ceviz kabuğu ~**ê gûzê tije nake** fındık kabuğunu doldurmaz, incir çekirdeğini doldurmaz ~**ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak ~**ê hêkê** yumurta kabuğu doldurmaz ~**ê hêkê tije nake** incir çekirdeğini doldurmaz ~**ê mêweyan** meyve dışı ~**ê reqê (an jî kosî)** bağa kabuğu
qalikdar *rd* **1.** kabuklu **2.** kabuklu, kavkılı
qalikgirtin *m* **1.** kabuklanma **2.** *jeo* kabuklanma
qalik girtin *l/gh* kabuklanmak
qalikgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qalikokî *zo/rd* kabuksu
qalind *rd* **1.** kalın (yassı şeyler için, ince karşıtı) * **kaxizê qalind** kalın kâğız **2.** kalın (enli ve gür) * **biriyên qalind** kalın kaşlar **3.** kalın (yoğun, akıcılığı az olan) * **mijekî qalind kumişîbû ser bajêr** kalın bir sis tabakası şehri kaplamıştı **4.** kalın (etli, dolgun) * **lêvên qalind** kalın dudaklar **5.** kalın (ses için; gür) * **stranbêjekî dengqalind** kalın sesli bir şarkıcı
qalindbûn *m* kalınlaşma
qalind bûn *l/ngh* kalınlaşmak
qalindbûyîn *m* kalınlaşma
qalindî *m* kalınlık
qalindkirin *m* **1.** kalınlaştırma, kalınlatma **2.** terbiye etme (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırma)
qalind kirin *l/gh* **1.** kalınlaştırmak, kalınlatmak **2.** terbiye yapmak (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırmak)
qalindokî *rd* kalınca
qaling *bnr* qalind
qalingî *bnr* qalindî
qalî *m* sırt
qalîbre *m* kalibre
qalîşk *bot/m* kara hindiba (Taraxacum)
qalîte *m* kalite
qalkirin *m* **1.** bahsetme **2.** konuşma
qal kirin (I) *l/gh* **1.** bahsetmek **2.** konuşmak
qal kirin (II) *l/gh* kal etmek (gümüşü yabancı maddelerden arındırmak)
qalm *m* düven ~ **gerandin** düven sürmek (veya dövmek)
qalmecal *bnr* neçar
qalmeqal *m* yaygara
qalmeqalm *m* **1.** gürültü, patırtı, şamata **2.** kargaşa, karışıklık
qalmeqalmî *m* kargaşalık
qalmkirin *m* düven sürme (veya dövme)
qalm kirin *l/gh* düven sürmek (veya dövmek)
qalmkirî *rd* düven sürülmüş (veya dövülmüş olan)
qalo *n* üzerinde yemek pişirilen yassı taş veya kiremit
qaloçe *bnr* gûgerînk
qalonçe *zo/nd* buğday biti (Sitophilus granarius)
qalpax *m* **1.** kapak (herhangi bir şeyin kapağı) **2.** kapak (biçilen ağaç kütüklerin her iki yanından çıkan düzgün olmayan tahta) ~**ê serê (yekî) avêtin** tepesi (veya beyni) atmak, tepesinin tası atmak
qalpaxa çav *ant/m* göz kapağı
qalpêt *n* kalıp
qalş *bnr* qirş û qalş
qaltax *m* **1.** kaltak (eyerin tahta bölümü) **2.** kaltak (iffetsiz kadın)

qaltaxî *m* kaltaklık
qalû *m* kavurga
qalûç *m* kavrama (küçük orak)
qalûçk *m* kavrama (küçük orak)
qal û qoç *nd* ateş kütüğü
qal û qir *m* çökel (taşan bir suyun çekildikten sonra bıraktığı tortu)
qalyap *m* ham meyve
qam (I) *m* murat, dilek, istek, arzu
qam (II) *m* boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) ~ **hebûn** boy vermemek (sığ olmak) ~ **kirin** boy vermek (suya dalarak suyun derinliğini ölçmek)
qam (III) *nd* kadar, çok * **baran bêqam hat** yağmur sınırsız yağdı
qam (IV) *m* türkü
qam (V) *nd* emsal
qambexş *rd* ihsan edici
qambêj *nd/nt* türkücü
qambihost *rd* kısa boylu, yer cücesi, yerden bitme, yerden yapma, bir karış, beberuhi, bodur, bacaksız
qambihostî *m* kısa boyluluk, cücelik
qambîr *bot/m* **1.** kamış (Phragmites australis) **2.** *rd* kamış (bu bitkiden yapılmış)
qambost *bnr* qambihost
qamçik *m* ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û qamçika xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi
qamçika stû *nd* ense kökü
qamçir *m* ense * **destê xwe diavêtin qamçira hev** birbirinin ensesine ellerini atıyorlardı
qamçî *n* kamçı, kırbaç ~ **çelpandin (...)** kamçı çalmak ~ **lê xistin** kamçı çalmak
qamçîkirin *m* kamçılama, kırbaçlama
qamçî kirin *l/gh* kamçılamak, kırbaçlamak
qamçor *bnr* qamçûr
qamçûr *m* sayım vergisi, hayvan vergisi
qamdaketî *rd* bitik
qamdirêj *rd* uzun boylu
qame (I) *m* kama (topun gerisini kapayan kapak)
qame (II) *m* kama (iki ağzı keskin ucu sivri bıçak) **(bi) ~yan lê xistin** (an jî **dan**) kamalamak (kamayla vurmak)
qamelêdan *m* kamalama (kama vurma)
qame lê dan *l/bw* kamalamak (kamayla vurmak)
qamelêxistin *m* kamalama (kama vurma)
qame lê xistin *l/bw* kamalamak (kamayla vurmak)
qamet *m* **1.** kamet, boy **2.** kamet (camide namaza kalkmak için okunan ezan) **3.** kıyam (namazda ~ **anîn** kamet etmek ~ **kirin** kamet etmek
qamik *ant/m* eklem, mafsal
qamir *bot/n* **1.** hasır otu, saz **2.** *rd* hasır, saz (bu bitkiden yapılmış)
qamire *nd* iri, içi boş hafif ot vs.
qamirgeh *m* sazlık (yer)
qamirokî *rd* kamışsı
qamîş *bot/m* **1.** kamış (Phragmites australis) **2.** *rd* kamış (bu bitkiden yapılmış) **3.** sipsi (zurnanın dudaklara gelen kamış bölümü) **4.** kamış (erkeklik organı, penis) **~ê mêraniyê** kamış, erkeklik organı
qamk *ant/nd* baş parmak
qamkar *rd* isteğine kavuşmuş, mutlu
qamkin *rd* kısa boylu, boysuz
qamkinik *rd* kısa boylu
qamkirin *m* boy verme
qam kirin *l/gh* boy vermek
qamkurt *rd* kısa boylu
qamkutik *rd* kısa boylu
qamkutikî *rd* kısa boyluca
qampanya *bnr* kampanya
qamqut *rd* kısa boylu
qamqutik *rd* kısa boylu
qamqutikî *rd* kısa boyluca
qamrast *rd* dik vücutlu
qamrî *bnr* qemerî (III)
qamtûle *rd* yerden bitme, yerden yapma
qamûs *m* kamus, büyük sözlük
qamûszan *nd/nt* sözlük bilimci
qamûszanî *m* sözlük bilimi
qamûş (I) *bnr* qamîş
qamûş *bj/n* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) * **birîn qamûş girtiye** yara kabuk bağlanmış ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qamûşgirtin *m* kabuk bağlanma
qamûş girtin *l/gh* kabuk bağlanmak
qamyon *bnr* kamyam
qamyonet *bnr* kamyonet
qanad *n* **1.** kanat (kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ) **2.** kanat (kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı) **~ê pencereyê** (an jî **paceyê**) pencere kanadı **3.** kanat (fırıldak biçimindeki şeylerde kol) * **qanatê perwaneyê** pervane kanadı
qanat *bnr* qanad
qançîbaz *bnr* qinarebaz
qand *d* **1.** kadar (ölçüsünde, derecesinde) **2** kadar (büyüklüğünde) **3.** kadar, denli **4.** kadar (süre belirtir) **5.** kadar (miktar, derece) **6.** kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) **bi ~î deriyekî** ye kapı kadar **bi ~î dinyayê** kucak dolusu * **bi qandî dinyayê silavên min ji te re hene** sana kucak dolusu selamlarım var **bi ~î kevçiyekî** kaşık kadar **bi ~ mûyekê jê re man** (bir şeyin olmasına) kıl (kadar) kalmak **bi ~î tiliyekî** parmak kadar
qandir *rd* doyumsuz kimse
qane (I) *bnr* qaneh

qane (II) *n* kanat (kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı) * **deriyê duqane** iki kanatlı kapı
qaneh *m* ikna
qanebûn *m* ikna olma
qane bûn *l/ngh* ikna olmak
qanekirin *m* ikna etme
qane kirin *l/gh* ikna etmek
qandelik *m* kilden süt veya yağ konulan kap
qangal *bot/m* kara diken
qangilî *m* kağnı
qanih *nd* kani
qanihbûn *m* kani olma
qanih bûn *l/ngh* kani olmak
qanihker *rd* ikna edici, mukni
qanik (I) *m* sapan, atmaca
qanik (II) *n* kenger sakızı ~ **vêxistin** sakız yapmak için kenger sütünü çıkarmak
qanî (I) *m* kağnı
qanî (II) *m* **1.** kani **2.** ikna
qanîbûn *m* **1.** kani olma **2.** ikna olma
qanî bûn *l/ngh* **1.** kani olma **2.** ikna olmak
qanîk *m* sapan (taş atma aracı)
qanîkirin *m* **1.** kani etme **2.** ikna etme
qanî kirin *l/gh* **1.** kani etmek **2.** ikna etmek
qanîker *rd* **1.** inandırıcı **2.** ikna edici
qankol *bnr* kankol
qanok *bot/m* kesilince süt veren ,sütü kurutulup sakız olarak kullanılan bir bitki
qanora *rd* işi yaramaz (ekseri köpek için)
qanos *rd* **1.** bilecen, çok bilmiş **2.** konuşkan, dilli, çenebaz (çocuk ve kadınlar için) **3.** yer cücesi, bacaksız, şeytan çekici (yaşından büyük işlere kalkışan çocuk)
qanosî *m* **1.** bilecenlik, çok bilmişlik **2.** konuşkanlık, dillilik, çenebazlık **3.** yer cüceliği, bacaksızlık
qanosîkirin *m* gevezelenme
qanosî kirin *l/gh* gevezelenmek
qanqanik *rd* benekli, benek benek
qanqilî *m* kağnı
qanqol *bnr* kankol
qanser *bnr* kanser
qantar *m* kantar (tartı aleti)
qantir *zo/nd* katır
qantirbaş *bot/m* aynabakar
qantirvan *n* katırcı
qantirvanî *m* katırcılık
qanûn (I) *mzk/m* kanun (müzik aleti)
qanûn (II) *hiq/m* **1.** kanun, yasa * **qanûna cezayan** ceza yasası **2.** kanun, yasa (bilimde; çok sayıda deney ve gözlemlerden sonra, aynı şartlarda aynı sonuçları verdiği kesin olarak belirlenmiş durum) * **qanûna axkişînê** yer çekimi yasası **3.** *sos* kanun, yasa (toplumsal hayat içinde kendiliğinde oluşan ve uyulması toplum içinde yaşamanın bir zorunluluğu olan toplum alışkanlıklarının tümü) * **qanûna sincê** ahlâk yasası **4.** *fel* kanun, yasa (düşüncenin mantıksal bir değeri olması için uyulması şart olan temel) * **qanûna ramînê** düşünme yasaları ~ **çêkirin** kanun (veya yasa) yapmak ~ **danîn** kanun (veya yasa) koymak) ~ **derxistin** kanun çıkarmak, yasa çıkarmak ~**a asayî** örf ve geleneklere dayanan kanun ~**a bazirganî** *hiq* ticaret kanunu ~**a birêvebirinê** idarî kanun ~**a dadgerînê** idarî kanun ~**a danînkî** pozitif hukuku ~**a demxeyan** *hiq* damga kanunu ~**a esasî** (an jî **eslî**) anayasa ~**a gelemperî** kamu hukuk ~**a hilbijartinê** seçim kanunu ~**a hîmî** anayasa ~**a jiyarî** (an jî **şaristanî**) medeni kanun ~**a medenî** *hiq* medenî kanun ~**a rêvebirinê** idarî kanun ~**a serdestiyê** başatlık yasası ~**a sincê** ahlâk yasası ~**a siruştê** (an jî **tebîetê**) doğa yasası ~**a siruştî** doğal hukuk ~**a welatiyan** (an jî **medenî**) *hiq* yurttaşlar yasası
qanûna bingehîn *nd* anayasa
qanûna esasî *nd* anayasa
qanûna gişkî *nd* genel hukuk
qanûna hîmî *nd* anayasa
qanûna şarwerî *nd* medenî kanun
qanûna tawanî *nd* ceza hukuku
qanûna taybetî *nd* özel hukuk
qanûna welatiyan *nd* medenî kanun
qanûnane *h* kanunca
qanûnbar *rd* kanunî, yasal
qanûnbarî *m* kanunîlik, yasallık
qanûnbûn *m* kanunlaşma
qanûnbûyîn *m*kanunlaşış
qanûnçêkirin *hiq/m* yasama, kanun yapma, teşri
qanûn çêkirin *l/gh* yasamak, kanun yapmak
qanûnçekirinî *rd* teşriî, yasama ile ilgili
qanûnçêker *nd/nt* kanun koyucu, yasa koyucu
qanûnçêkerî *m* kanun koyuculuk, yasa koyuculuk
qanûndan *nd/nt* kanun koyucu, vazıkanun
qanûndanan *m* yasama
qanûndaner *nd/nt* kanun koyucu, yasa koyucu
qanûndanerî *m* kanun koyuculuk, yasa koyuculuk
qanûndanêr *bnr* qanûndaner
qanûndanîn *hiq/m* yasama
qanûn danîn *l/gh* yasamak
qanûndanînî *rd* yasamalı
qanûndayende *nd/nt* kanun koyucu
qanûndayendetî *m* kanun koyuculuk
qanûnê esasî *nd* anayasa
qanûnfiroş *nd/nt* kanuncu (bu müzik aletini satan)
qanûngerî *m* yasama
qanûnî (I) *nd/nt* kanunî, kanuncu (kanun aletini çalan)
qanûnî (II) *rd* **1.** kanunî, yasal **2.** legal
qanûnîbûn *m* **1.** kanunlaşma, yasalaşma **2.** legalleşme
qanûnî bûn *l/ngh* **1.** kanunlaşmak, yasalaş-

mak **2.** legalleşmek
qanûnîbûyîn *m* **1.** kanunlaşma, yasalaşma **2.** legalleşme
qanûnîkirin *m* **1.** kanunlaştırma, yasalaştırma **2.** legalleştirme
qanûnî kirin *l/gh* **1.** kanunlaştırmak, yasalaştırmak **2.** legalleştirmek
qanûnîtî *m* kanunîlik
qanûnjen *nd/nt* kanuncu, kanunî (kanun aletini çalan kimse)
qanûnkarî *m* yasama
qanûnker *nd/nt* kanuncu (kanun aletini imal eden kimse)
qanûnkî *rd/h* **1.** kanunca **2.** hukuken
qanûnname *m* kanunname
qanûnnas *nd/nt* hukukçu
qanûnnasî *m* hukukçuluk
qanûnnenas *rd* kanun tanımaz
qanûnnenasî *m* kanun tanımamazlık
qanûnram *rd* kanunlara, yasalara uyan
qanûnşikên *rd* kanunları, yasaları ihlal eden
qanûnzan *nd/nt* hukukçu
qanûnzanî *m* hukukçuluk
qanz *bnr* qaz
qap (I) *m* kahpe
qap (II) *m* gömlek (dosya kartonu)
qap (III) *m* kemer, tonoz
qapal *n* eski giysi, eski püskü elbise
qapan (I) *m* caka, çalım, fiyaka, kurum * **ji qapana xwe nakeve** fiyakasından geri kalmıyor ~ **kirin** caka satmak, çalım yapmak, fiyaka satmak
qapan (II) *m* kapan (hayvan tuzağı) ~ **vedan** tuzak kurmak
qapan (III) *m* kantar (tartı) ~ **kutan** ağır basmak, okka çekmek (ağırlığı fazla gelmek)
qapanfiroş *nd/nt* kantarcı (satan kimse)
qapanfiroşî *m* kantarcılık
qapanhez *rd* cakacı, fiyakacı, kurumlu
qapanhezî *m* cakacılık, fiyakacılık
qapanî *m* caka, fiyaka, kurum ~ **kirin** caka satmak
qapankar *nd/nt* kantarcı (kantar görevlisi)
qapankarî *m* kantarcılık
qapanvan *nd/nt* kantarcı (kantar görevlisi)
qapax *m* kapak (kitap kapağı vb. için)
qapil *m* kabuk
qapiz *rd/nt* kibirli, mağrur
qapizî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapmak
qapqapik *m* takunya
qapsûl *m* kapsül
qaptan *bnr* kaptan
qapûs *bnr* kapûs
qapût (I) *m* kaput, kaporta * **qapûta texsiyê kopiyaye** taksinin kaputu çökmüş
qapût (II) *n* **1.** kaput (asker paltosu **2.** kaput (palto)
qaq (I) *n* kak
qaq (II) *m* kırman
qaq (III) *m* topaç ~**a ser cemedê** hafif kimse (ağır başlı olmayan)
qaq (IV) *m* **1.** yumurta **2.** kırılabilir eşya (çocuk dilinde)
qaq (V) *m* buz ~ **girtin** buzlanmak, buz tutmak
qaqa *m* yumurta (çocuk dilinde)
qaqarcik *ant/m* soluk borusu
qaqereş *m* kara kırman
qaqa reş *b* illâllah
qaqerîşk *ant/m* yutak borusu
qaqê (I) *m* bir oyun ismi
qaqê (II) *m* **1.** yumurta **2.** kırılabilir eşya (çocuk dilinde)
qaqgirtin *m* buzlanma
qaq girtin *l/gh* buzlanmak
qaqib (I) *m* kazan
qaqib (II) *m* **1.** keklik ötüşü **2.** *mec* meydan okuma
qaqib (III) *n* ceviz içinin parçalanmamış bir bütünü
qaqiban *m* kazan, büyük kazan
qaqibîn *m* keklik ötme
qaqibîn *l/ngh* keklik ötmek
qaqibo *m* **1.** ötme (keklik için) **2.** *mec* meydan okuma ~ **kirin** meydan okumak
qaqibokirin *m* **1.** keklik ötme **2.** *mec* meydan okuma
qaqibo kirin *l/gh* **1.** keklik ötmek **2.** *mec* meydan okumak
qaqijandin *m* **1.** kızıştırma **2.** kızıştırmak (çok ısıtmak)
qaqijandin *l/gh* **1.** kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) **2.** kızıştırmak (çok ısıtmak)
qaqijandî *rd* **1.** kızgın, kızıştırılmış **2.** kızgın
qaqijîn *m* **1.** kızışma **2.** için için yanma **3.** kızışma (çok ısınma)
qaqijîn *l/ngh* **1.** kızışmak **2.** için için yanmak **3.** kızışmak (çok ısınmak)
qaqil (I) *bot/m* yenilen bir bitki
qaqil (II) *bnr* kakil
qaqilk *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qaqilok *bot/m* yer elmasına benzer yumrusu siyah bir bitki
qaqim *n* kelle, baş
qaqip *m* büyük kazan
qaqircik *m* **1.** kurutulmuş et ve içyağı kavurgası **2.** *m* kakırdak
qaqircîk *ant/m* bronş
qaqirçik *ant/m* kıkırdak
qaqirîşk *m* kışkırtma
qaqismet *m* peksimet
qaqîjok *bot/m* Manisa lâlesi
qaqîlok *bot/m* fındık büyüklüğündeki yumrusu yenilen bir bitki
qaqîşk *zo/m* güvercinden küçük siyah renkli bir kuş

qaqlîbaz *zo/m* martı (Larus)
qaqos *bot/m* bir tür mısır
qaqot *ant/n* kafa tası, kuru kafa ~**ê serî** *ant* kafa tası, baş çanağı
qaqotê rût *ant/nd* kuru kafa
qaqotê serî *ant/n* kafa tası
qaqreş *bot/m* rengi siyaha çalan bir kabak türü
qaqût *bnr* qaqot
qar (I) *bot/m* defne (Laurus nobilis)
qar (II) *m* **1.** kakınç, kakma, başa kakma **2.** ayıbını yüzüne vurma ~ li hev xistin elleşmek (birine dokunacak söz söylemek) ~ **lê xistin** başına kakmak, gagalamak (azarlamak) ~**a serê (yekî)** başına kakılacak şey, eksiklik, kusur
qar (III) *rd* sıska
qarafîl *m* buruna takılan bir tür takı
qaramatî *m* iftira
qaran *m* bağırma, çağırma
qarandin (I) *m* bağırtma
qarandin (II) *m* **1.** kızdırma, öfkelendirme **2.** fitilleme
qarandin (I) *l/gh* bağırtmak
qarandin (II) *l/gh* **1.** kızdırmak, öfkelendirmek **2.** fitillemek
qarandî *rd* kızgın, öfkeli
qaranfîn *bnr* qerenfîl
qarangozel *bot/m* yer elmasına benzer, yumrusu sarı bir bitki
qarbonat *m* karbonat
qarç (I) *bot/m* **1.** mantar ağacı **2.** *bj* mantar ~**a piyan (an jî lingan)** ayak mantarı
qarç (II) *m* tavan (ev tavanı)
qarçe *ant/m* kalça, sağrı
qarçik (I) *ant/m* kuyruk sokumu, pöçük
qarçik (II) *bot/m* mantar
qarçik (III) *m* tavan (ev tavanı)
qarçika vizikdar *bot/nd* kurt mantarı
qarçikî (I) *rd* kuyruk sokumundan dolayı rahatsız olan
qarçikî (II) *bj/rd* mantarlı
qarçikzan *nd/nt* mantar bilimci
qarçikzanî *m* mantarbilim
qarçilok *bnr* qarçîlok
qarçimandin *m* kırıştırma
qarçimandin *l/gh* kırıştırmak
qarçimîn *m* kırışma
qarçimîn *l/ngh* kırışmak
qarçimonk *m* kıvrım
qarçîlok *rd* sıska
qarçîlokî *rd* sıskaca
qarçîlokîbûn *m* sıskalaşma
qarçîlokî bûn *l/ngh* sıskalaşmak
qarçîloktî *m* sıskalık
qarçîmonk *m* kıvrım
qare *m* keçi kuyruğu
qareqar *m* **1.** bağırış, haykırış **2.** tavuk, hindi ötüşü
qarewar *m* bağırış çağırış, bağırtı ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
qarewarkirin *m* bağırma, feryat etme, haykırma, direk direk bağırma
qarewar kirin *l/gh* bağırmak, feryat etmek, haykırmak, direk direk bağırmak
qargûme *bot/m* yenilen bir bitki
qarik *rd* sıska
qarikîbûn *m* sıskalaşma
qarikî bûn *l/ngh* sıskalaşmak
qarikîtî *m* sıskalık
qarix *m* **1.** ekili halde sebze dizisi **2.** karık
qarixî *rd* kataraktlı
qarixîn *m* bulanık görme
qarixîn *l/ngh* bulanık görmek
qariyayî *rd* kızgın, öfkeli
qarî *bot/m* dana ayağı (Arum)
qarîbelik *n* **1.** dana ayağı bitkisinin orta sürgünü **2.** *mec* çok acı, çok acılaşmayı ifade etmede kullanılır
qarîn (I) *m* bağırma, bağırış ~ **jê anîn** bağırtmak ~ **jê çûn** bağırmak, çığlığı basmak ~ **jê hatin** bağırmak, çığlığı basmak ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
qarîn (II) *m* kızma, kızış, öfkelenme, sinirlenme
qarîn (I) *l/ngh* bağırmak
qarîn (II) *l/ngh* kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek
qarînî *m* bağırtı, çığırtı, çığltı ~ **jê anîn** bağırtmak ~ **jê çûn** çığlığı basmak ~ **jê hatin** çığlığı basmak ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
qarît (I) *rd* sıska
qarît (II) *zo/m* batak çulluğu ~**ê devê çeman** mezar kaçkını (çok zayıf kimse)
qarîtik *zo/m* batak çulluğu
qarîtika avî *zo/nd* batak çulluğu (Gallinago gallinago)
qarlêxistin *m* kakalama, kakıma, ayıbını yüzüne vurma
qar lê xistin *l/bw* kakalamak, kakımak, ayıbını yüzüne vurmak
qarlêxistî *rd* kakınmış
qarok (I) *rd* sinirli (çok çabuk kızıp parlayan kimse)
qarok (II) *rd/nt* kıskanç ~ **bûn** kıskanç olmak
qarokî *m* kıskançlık ~ **kirin** kıskançlık yapmak
qarolî *m* karyola
qarot *n* **1.** sap **2.** yenilebilir bitki içi
qarpiçûk *rd* çok zayıf kimse
qarpûz *m* kaş (eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm) * **qarpûza zîn** eyer kaşı
qarqarok (I) *zo/nd* kara karga
qarqarok (II) *rd* bağırtkan, çığırtkan
qarqarokî *m* **1.** çığırtkanlık **2.** *rd* çığırtkanca, çığırtkan gibi * **yekî qarqarokî ye** çığırtkan gibi birisi
qarqazî *bot/m* **1.** keçi boynuzu (Caratonia siliqua) **2.** keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)
qars *m* kasılma

qarsbûn *m* kısalma (büzülme)
qars bûn *l/ngh* kısalmak (büzülmek)
qarsele *m* saman artığı
qarskirin *m* kısaltma (elbise için, büzüştürme)
qars kirin *l/gh* kısaltmak (elbise için, büzüştürmek)
qarşim *bot/m* peynire katılan ot
qartik (I) *m* geğirme
qartik (II) *n* pim
qartîbelig *bnr* qartîpe
qartîpe *m* karasabanda belirli bir pim
qartîpoz *n* görünmeyen korkunç masal canavarı
qartîşî *nd* nasırdan çatlamış yer
qarure *m* cam kap
qarûç *bot/m* **1.** kanyaş **2.** *mec* sıska
Qarûn *nd* Karun (çok zengin kimse)
qarûşe *m* çalı süpürgesi
qas (I) *d* **1.** kadar (ölçüsünde, derecesinde) **2** kadar (büyüklüğünde) **3.** kadar, denli **4.** kadar (süre belirtir) **5.** *nd* kadar (miktar, derece) * **ew qas jî bes e** o kadarı da yeter **6.** kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) **bi ~î dinyayê** kucak dolusu * **bi qasî dinyayê silavên min ji te re hene** sana kucak dolusu selamlarım var **bi ~î giraniya xwe hêjayî zêran bûn** ağırlığınca altın değmek
qas (II) *m* an, lâhza * **qasa ku derbasî hundir bû** içeriye geçtiği an **~ek** biraz, azıcık (süre için) * **tu dikarî qasekê werî vir?** azıcık buraya gelir misin? * **tu dikarî qasekê pênûsa xwe bidî min** biraz kalemini bana verebilir misin? **~ek berê** *h* az önce, biraz önce, şimdi, demin, yeni * otobus qasek berê derbas bû otubüs şimdi geçti **~ek bi şûn de** neden sonra * **qasek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı
qas (III) *n* paça (hayvan ayağı)
qase *m* **1.** kasa (para veya değerli eşya saklanan çelik kasa) **2.** kasa (ticarethanelerde para alınıp verilen yer) **3.** kasa (bazı oyunlarda oyunu yönetme veya para karşılığında fiş verme işi) **4.** kasa (araba kasası) **5.** kasa (bazı şeyler için sandık) * **qaseyên kolayan** kola kasaları **6.** kasa (basımcılıkta dizgi harflerinin konulduğu gözelerden oluşan tabla) **7.** kasa, söğe (kapı, pencere kasası) * **qaseya derî** kapı kasası **~ya bikirê** kiralık kasa
qaseb *m* kadın giysisinin göğüs kısmında sim ile işlenen süs
qasedar *nd/nt* kasiyer
qasedarî *m* kasiyerlik
qasek *h* biraz, azıcık (süre için) * **tu dikarî qasekê werî vir?** azıcık buraya gelir misin? * **tu dikarî qasekê pênûsa xwe bidî min** biraz kalemini bana verebilir **misin?** ~ **bi şûn de** *h* birazdan
qasid *nd/nt* **1.** aracı, elçi **2.** haberci, ulak **3.** düğüne çağıran kimse ~ **êrî û bêrî ye** elçiye zeval olmaz **~ê qolfelekê** (an jî **qorfelekê**) Azrail **~ê qolfelekê li ser canê (yekî) peya bûn** Azrail ruhunu almak
qasidandin *m* sağlamlaştırma
qasidandin *l/gh* sağlamlaştırmak
qasidî *m* **1.** aracılık, elçilik **2.** habercilik, ulaklık ~ **kirin** aracılık etmek, elçilik etmek (veya yapmak)
qasidînî *m* **1.** aracılık, elçilik **2.** habercilik, ulaklık
qasik *m* kase, kasecik
qasîdok *m* kaside
qasnax *m* kasnak
qaspûn *bnr* qapsûl
qast (I) *m* kast
qast (II) *bnr* qas (I)
qastik *h* kasten
qastî *h* -e kadar
qaş (I) *m* **1.** kaş, yüzük taşı * **qaşa gustîrkê** yüzük kaşı * **qaşa gustîlkê** yüzük taşı **2.** eyer kaşı
qaş (II) *m* çukur (çevresine göre alçak olan, aşağı çökmüş olan yer)
qaş (III) *m* **1.** kabuk **2.** soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qaşar *m* kaşar, kaşar peyniri
qaşax ince ağaç çubuklarından örülerek yapılan portatif seperesyon aracı
qaşbûn *m* soyulma
qaş bûn *l/ngh* soyulmak
qaşbûyî *rd* soyuk
qaşe *m* kaşe
qaşekirin *m* kaşeleme
qaşe kirin *l/gh* kaşelemek
qaşekirî *rd* kaşeli, kaşelenmiş
qaşik (I) *m* küçük tencere
qaşik *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) * **qaşikê gûzê** ceviz kabuğu * **qaşikê zebeşan** karpuz kabuğu ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak **~ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
qaşikgirtin *m* kabuklanma
qaşik girtin *l/gh* kabuklanmak
qaşikgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qaşil (I) *n* çenet (açıldığında tohumların ortaya çıktığı kabuk)
qaşil (II) *n* **1.** kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm, sebze meyve kabuğu gibi) **2.** soyuntu, soyularak elde edilen kabuk ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak **~ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
qaşilgirtin *m* kabuklanma
qaşil girtin *l/gh* kabuklanmak
qaşing *bnr* qaşil (II)

qaşkirin *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qaş kirin *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak
qaşkirî *rd* soyuk (soyulmuş olan)
qaşo *h* **1.** güya, sözüm ona **2.** sözde
qaşo *m* **1.** çevgen **2.** polo oyunu
qaşûl *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~**ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
qaşûlgirtin *m* kabuklanma
qaşûl girtin *l/gh* kabuklanmak
qaşwan *m* **1.** eski bir Kürt oyunu, hem binik hem de binik olmadan uzun bir sopayla topa vurarak oynanan bir oyun, polo oyunu **2.** *n* çevgen sopasını kullanan
qat (I) *n* **1.** kat (yapılarda) * here cîrana qata jêrê alt kattaki komşuya git **2.** kat (tabaka, üst üste konulmuş şeylerden her biri) **3.** kat, takım (giyecekler için) **4.** kat (daire) **5.** kat, misil (nicelikçe kez, defa) * **ev du qat jê bihatir e** bu ondan iki kat daha pahalı * **deh qat hîn jê mezintir** on misli daha büyük **6.** *mat* kat (tekrarlanan her sayının toplamı) * **qatên hejmara sisiyan 6, 9, 12, 15 ....** üç sayısının katları 6, 9, 12, 15 ... **7.** katmer (bir şeyi oluşturan tabakalardan her biri) **8.** *jeo* kat (jeoloji zamanlarında bir dönem içinde oluşmuş katmanlı kayaçlar) ~ **lê kirin** kat çıkmak ~ **bi** ~ **1)** kat kat (nicelik için) **2)** kat kat (üst üste) * **qat bi qat kinc li xwe kirine** kat kat giyinmiş ~ ~ **1)** kat kat * **ev ji wî qat qat çêtir e** bu ondan kat kat iyi **2)** kat kat (üst üste) **3)** katmer katmer ~**a li ser erdê** zemin katı ~**a neftê** (an jî **petrolê**) petrol katmanı ~**a zemînê** bodrum katı
qat (II) *m* **1.** kat, tabaka **2.** *sos* kat, katman, tabaka * **qata karker** işçi tabakası **3.** kat, tabaka (katlama sonucu oluşan her bir kat)
qat (III) *m* **1.** kat, kırma (katlama) **2.** bürüm * qatek to bir bürüm kaymak
qat (IV) *rd* kıt * **ji qata mêran re** erkek kıtlığından * **ji qatê re navê dîk Evdirehmane** koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler ~**a mêran biriyabû** erkeklere kıran girmişti
qata jor *nd* çekme kat
qata Xwedê *m* ledün
qata zemînê *nd* zemin katı, yer katı
qatar *mz/m* Kürt müziğinde bir makam
qatbûn *m* katlanma
qat bûn *l/ngh* katlanmak
qatbûyîn *m* katlanış
qatil *nd/nt* katil ~ê kirêkirî (an jî **kirêgirtî**) kiralık katil
qatilbûn *m* katillik
qatilhez *rd* celadını seven
qatix *m* katık, beyazlık, ağartı (süt, yoğurt, peynir, ayran gibi yiyecek ve içecekler)
qatî (I) *m* tavan (ev tavanı)
qatî (II) *m* deney ~ **kirin** deney yapmak
qatî (III) *rd* ram, boyun eğme
qatî (IV) *rd* **1.** katlı * **xaniyê du qatî** iki katlı ev **2.** misli
qatjimar *mat/m* kat sayı
qatke *h* şerefe
qatker *nd/nt* kırmacı, katlayıcı
qatkirin *m* **1.** katlama, katlayış **2.** dürme (üst üste katlama)
qat kirin *l/gh* **1.** katlamak **2.** dürmek (üst üste katlamak)
qatkirî *rd* **1.** katlanık, katlı, katlanmış **2.** dürülü, dürülmüş (üst üste katlanmış)
qatman *m* katman
qatme *m* yayla çorbası
qatmer *m* katmer (ekmeği)
qatmir *bnr* qatmer
qator *nd/nt* **1.** taşçı, taş ustası **2.** *nd* taş ocağı
qatorî *m* taşçılık
qatqat *m* katmer (ekmeği)
qatqatî (I) *rd* **1.** katmanlı **2.** katmerli
qatqatî (II) *sos/m* kast
qatqatîbûn *m* katmerleşme, tabakalanma
qatqatî bûn *l/ngh* katmerleşmek, tabakalanmak
qatûf *m* **1.** küfe **2.** *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
qatûffiroş *nd/nt* küfeci (satan kimse)
qatûffiroşî *m* küfecilik
qatûfker *nd/nt* küfeci (imal eden)
qatûfkerî *m* küfecilik
qavik *m* göbek (insan ve memelilerde göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında buluman çukurluk)
qawan *n* bir tür kavun
qawat *m* kavut
qawe *m* kahve
qawêr (I) *m* **1.** kasnak **2.** kenar, çerçeve
qawêr (II) *m* **1.** gedik, rahne **2.** kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) * **qawêra diran** diş kovuğu
qawêrdar *rd* gedikli (gediği olan)
qawin *m* kavun
qawink *m* kadran
qawir *bot/m* bir bitki
qawiş *m* kabuk soyma
qawişkirin *m* soyma, kabuğunu soyma
qawiş kirin *l/gh* soymak, kabuğunu soymak
qawit *m* kavut
qawîk *m* göbek
qawîl *bnr* qebûl
qawîş *m* koğuş ~**a zarokan** sübyan koğuşu
qawît *bnr* qawit
qawût *bnr* qawit
qax *bnr* kax
qaxizvan *bot/m* çizildiği zaman hoş kokulu sıvı akıtan ve sıvısı el çatlaklarında kullanılan, geniş ve düz yapraklı bir ağaç
qayde (I) *mzk/n* **1.** makam, usul **2.** e- gibi

(davranış olarak) * **qaydeyê te jî nabe** senin gibi de olmaz ki **3.** taklit (genelikle birini fiziki olarak taklit etmek) **~yê govendê** oyun havası **(bi) ~yê (yekî) kirin 1)** (birini) taklit etmek **2)** taklidini yapmak **~yê reqsê** oyun havası
qayde (II) *n* kaide, kural, usul **~yê Elemanan** Alman usulü
qaydebûn *m* kurallaşma
qayde bûn *l/ngh* kurallaşmak
qaydedar *rd* kurallı
qaydekirin *m* kurallaştırma
qayde kirin *l/ngh* kurallaştırmak
qaydeperest *rd* kuralcı
qaydeperestî *m* kuralcılık
qaydînî *rd* olağan
qayil *rd* kail, razı
qayilbar *rd* kanabilir, yetinebilir
qayilbûn *m* razı olma, razı gelme
qayil bûn *l/ngh* razı olmak, razı gelmek
qayilbûnî *m* razı gelme
qayilkirin *m* razı etme
qayil kirin *l/gh* razı etmek
qayim *rd* kaim, dayanıklı, sağlam
qayimî *m* kaimlik, dayanıklılık, sağlamlık
qayimker *rd* sağlamlaştırıcı, güçlendirici, kuvvetlendirici
qayimkirin *m* sağlamlaştırma, güçlendirme
qayim kirin *l/gh* sağlamlaştırmak, güçlendirmek
qayiş *bnr* qayîş
qayîl *bnr* qayil
qayîm *bnr* qayim
qayîş (I) *m* eşek koşusu
qayîş (II) *m* **1.** kayış, kemer **2.** kayış * **qayîşa saetê** saat kayışı **3.** kayış (ustura bilinen cilalı kösele) **4.** karasaban parçası **5.** *mec* rekabet~ **e** kayış gibi **~ kişandin** rekabet etmek **~ pê re kişandin** (biriyle) rekabete girişmek (veya girmek) **~a reş** kara maşa (zayıf, esmer, ufak tefek kadın)
qayîşfiroş *nd/nt* kayışçı, kemerci (satan kimse)
qayîşker *nd/nt* kayışçı, kemerci (imal eden)
qayîşkêş *nd/nt* rakip
qayîşkêşan *m* rakabet
qayîşkêşî *m* **1.** rakiplik, rekabet, çekişme **2.** *sp* halat çekme **~ kirin** rekabet yapmak
qayîşkêşîkirin *m* çekişme
qayîşkêşî kirin *l/gh* çekişmek
qayîşkêşîtî *m* rakabetçilik **~ kirin** rekabetçilik yapmak
qayîşkêşîtî kirin *l/gh* rakabetçilik yapmak
qayîşok *rd* **1.** elâstik **2.** esnek
qayîşokî *rd* **1.** elâstikî **2.**bükülgen (kolay eğilip bükülen) **3.** esnek, esnekçe * **kaûçik cîsmekî qayîşokî ye** kauçuk esnek bir cisimdir **4.** lâstik gibi (iyice pişmemiş et için) **5.** kösele gibi (aslında yumuşak şeyler için; çok sert, çiğnenmesi güç, koparılamaz) **6.** kayış gibi * **goştê qayîşokî** kayış gibi et **7.** kak, zayıf ve kuru
qayîşokîbûn *m* esnekleşme
qayîşokî bûn *l/ngh* esnekleşmek
qayîşokîbûyîn *m* esnekleşme
qayîşokîkirin *m* esnekleştirme
qayîşokî kirin *l/gh* esnekleştirmek
qayîşokîtî *m* elâstikiyet, elâstiklik **2.** esneklik **3.** bükülgenlik
qayîşoktî *m* **1.** elâstiklik **2.** esneklik **3.** bükülgenlik
qayme *m* kaime (kâğıt para)
qayt (I) *m* umur
qayt (II) *m* bakma
qaytkirin *m* bakma
qayt kirin *l/gh* bakmak
qaz *zo/m* kaz (anser) **~ bi qaz re baz bi baz re** davul dengi dengine diye çalar **~ bi qazan re baz bi bazan re** her kes kendi dengiyle **~ a fesixî** kaz gibi paytak paytak yürüyen
qaza îraqî *zo/m* kuğu (Cygnus olor)
qaza kûvî *zo/nd* yaban kazı, sakar meke
qazan *m* **1.** kazan **2.** kazan (buhar makinelerinde, kalorifer tesisatlarında suyun kaynatıldığı kap)
qazanc *m* kazanç
qaza qumriyê *zo/nd* kuğu
qazax *n* kazak * **qazaxek bi xwe de bike** üstüne bir kazak geçir
qazcax bot/m yenilir bir ot
qazik *m* çinko kab
qazî (I) *m* bir tür takı
qazî (II) *n* **1.** kadı **2.** *mec* çenesi düşük, konuşkan, laf ebesi **~ rabû miftî şad bû** biri kalkınca yeri bir başkasına kalınca söylenen bir deyim
qazîtî *m* **1.** kadılık **2.** *mec* konuşkanlık, laf ebeliği **~ kirin** kadılık yapmak
qazol *m* gaz yağı
qazox *n* kazık (eskiden insanı üzerine oturtarak öldürdükleri yere dik çakılı sivri uçlu olan şey) **li ~an xistin** kazığa oturtmak **~ê dostan** dost kazığı
qazqaz *b* kaz çağırma ünlemi
qazvan *nd/nt* kazcı, kazları güden
qazvanî *m* kaz güdücülüğü
qeb (I) *m* güreş
qeb (II) *m* meydan okuma
qeb (III) *m* savunma
qeba (I) *rd* kaba
qeba (II) *bnr* kefî
qebal (I) *rd* mükemel
qebal (II) *bnr* qebale
qebale (I) *hiq/m* sözleşme, mukavele, kontrat, akit, bağıt **~ çêkirin** sözleşme yapmak **~ danîn** sözleşme yapmak **~ girêdan** bağıtlamak
qebale (II) *rd/h* götürü, kabala **~ girtin** götürü almak
qebalegirêdan *m* bağıtlama

qebale girê dan *l/bw* bağıtlamak
qebalegirêdayî *rd* bağıtlı
qebalek *m* duvar içinde ufak dolap
qebalewî *h* götürü bir şekilde
qebalok *m* duvar içinde ufak dolap
qebandin *m* öttürmek (keklik için)
qebandin *l/gh* öttürmek (keklik için)
qebanoz *m* **1.** kavanoz **2.** kavanoz (.,. kavanoz dolusu)
qebare *m* hacim
qebaredar *rd* hacimli
qebaredarokî *rd* hacimlice
qebareyî *rd* hacimsel
qebaxêr *m* kavak
qebe (I) *rd* tok (ses)
qebe (II) *rd* kaba
qebebûn *m* kabalaşma
qebe bûn *l/ngh* kabalaşmak
qebed *n* şans, talih
qebede *nd/nt* kabadayı
qubedebûn *m* kabadayılaşma, kabadayılanma, bıçkınlaşma
qubede bûn *l/ngh* kabadayılaşmak, kabadayılanmak, bıçkınlaşmak
qebedekî *rd* kabadayıca
qebedetî *m* kabadayılık
qebehet *n* kabahat ~ **kirin** kabahat etmek (veya işlemek) ~ **tê de dîtin** (birinde) kabahat bulmak ~**ê xwe kirin ê (yekî)** kabahati (birine veya bir şeye) yüklemek
qebehetdar *rd* kabahatlı
qebel *n* şans, talih
qebeqeb *m* keklik ötüşü
qebetî *m* kabalık ~ **kirin** kabalık etmek
qebeyîkirin *m* kabalaştırma
qebeyî kirin *l/ngh* kabalaştırmak
qebhet *bnr* qebehet
qebik *m* kuluçka, gurk
qebilandin *m* kabul etme
qebilandin *l/gh* kabul etmek
qebilandî *rd* kabul edilmiş olan
qebilî *rd* kabul olmuş olan
qebilîn *m* kabul olma
qebilîn (I) *m* **1.** kabul olma **2.** olma, oluşma **3.** ceviz, badem vb. yemişlerin kabuklarının soyulması
qebilîn (II) *m* dönme
qebilîn (I) *l/ngh* **1.** kabul olmak **2.** olmak, oluşmak **3.** ceviz, badem vb. yemişlerin kabuklarının soyulması
qebilîn (II) *l/ngh* dönmek
qebitandin *m* çöktürme
qebitandin *l/gh* çöktürmek
qebitîn *m* çökme
qebitîn *l/ngh* çökmek
qebîh *rd* **1.** çirkin **2.** yakışıksız, ayıp, iğrenç
qebîhtî *m* **1.** çirkinlik **2.** yakışıksızlık, iğrençlik
qebîle *sos/m* kabile, boy
qebîn (I) *m* kabin
qebîn (II) *m* ötme (keklik için)
qebîn *l/ngh* ötmek (keklik için) * **kew diqebiyan** keklikler ötüyordu
qebker *nd/nt* savunucu
qebkirin *m* savunma
qeb kirin *l/gh* savunmak
qebo (I) *m* bodrum, zemin kat
qebo qebo *m* elini göğsüne vurup güreşe çağrı (çocuklar için)
qebqeb *m* ötme (keklik için)
qebqebkirin *m* ötme
qebqeb kirin *l/gh* ötmek (keklik için)
qebr *m* kabir, mezar ~**a sar** kara toprak, mezar~**a tarî** kara toprak, mezar ~**a te fireh be** toprağın bol olsun
qebrax *nd/n* kavat, pezevenk
qebraxî *m* kavatlık, pezevenklik
qebristan *m* kabristan, mezarlık
qebûl *m* **1.** kabul (bir şeye istiyerek veya istemeyerek razı olma) * **min her tiş qebûl e** her şey kabulum **2.** kabul (sunulan bir şeyi, armağanı alma) **3.** kabul (bir öneriyi uygun bulma, onaylama) **4.** kabul (bir yere alınma) * **ji bo qebûlê min daxwaznameyek da dibistanê** okula kabulum için dilekçe verdim ~ **bûn** kabul olmak ~ **kirin 1)** kabul etmek **2)** kabul etmek (bir armağanı almak) **3)** kabul etmek (onaylamak) **(bi serê xwe)** ~ saymak, gibi görmek * **ez van kirinên te bi serê xwe qebûl dikim** yaptıklarını kendime borç sayarım ~**î hafa xwe kirin** katına almak, yanına kabul etmek
qebûlbûn *m* **1.** kabul olma **2.** oturma (kökleşme, yerleşme)
qebûl bûn *l/ngh* **1.** kabul olmak **2.** oturmak (kökleşmek, yerleşmek) * **ev sêr û adêtên nû wisa bi hêsanî di civaka me de qebûl nabin** bu yeni adetler toplumumuzda kolay kolay oturmaz
qebûlbûyîn *m* kabul oluş, kabul olma
qebûlker *rd* kabul edici, kabul eden
qebûlkirin *m* **1.** kabul etme, kabullenme, benimseme **2.** *hiq* kabul etme, tanıma (hukukî yönden; varlığını tanıma) **3.** tanıma (boyun eğme, yargısına uyma, sayma) **4.** bilme (sayma) ~**a têkçûnê** yenilgiyi kabul etme
qebûl kirin *l/gh* **1.** kabul etmek, kabullenmek, benimsemek **2.** kabul etmek, tanımak (hukukî yönden; varlığını tanımak) * **ez mafên we qebûl dikim** haklarınızı tanıyorum **3.** tanımak (boyun eğmek, yargısına uymak, saymak) **4.** bilmek (saymak) * **ez vê malavahiyê ji xwe re deyn dipejirînim** teşekkürü borç bilirim
qebûlnekir *rd* benimsemeyen, kabullenmeyen, hazımsız
qebûlnekirin *m* kabul etmemem, almamazlık
qebz *bj/nd* kabız, peklik
qebze *m* kabza, tutak

qebzî *rd* kabız, peklik çeken
qebzîbûn *m* kabız olma
qebzî bûn *l/ngh* kabız olmak
qebzîbûyîn *rd* kabız oluş
qebzîtî *m* kabızlık
qeçik *rd* bebek
qed (I) *m* **1.** taraf, yer **2.** ağacın aşağı tarafı
qed (II) *n* boy ~ **û qamet** boy pos ~ **û qisawet** tasalanma
qeda *m* kada (can veya mal kaybına sebep olan kötü olay, belâ) * **ez qedaya te bigirim** kadan alam ~ **bi dinyayê** yıkılası dünya ~ **lê bikeve** şerine lânet, Allah belasını versin, lânetler olsun ~ li bextê dinyayê bikeve yıkılası dünya ~ **li (we) bikeve** yazıklar olsun ~ **li (yekî) bikeve** yediği naneye bak ~ li piştê kirin derdini, sıkıntısını birnine yüklemek (aşağılayıcı lakırdı) ~ **li te be** tuh sana ~ **li te bikeve** tu sana, yazıklar olsun
qedam *rd* büyük
qedan *m* bitim (bitme işi)
qedandek *rz/m* belirten, tamlayan
qedandin *m***1.** bitirme (yetirme) **2.** tüketme, yoğaltma **3.** bitirme, tamamlama **4.** doldurma (yaşını, yılını bitirme) **5.** etme (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılama) **6.** atlatma (kötü bir durum veya bir işi geçiştirme) **7.** dayanma, geçinme, idare etme **8.** sıvıyı kıvamlı hale getirme
qedandin *l/gh* **1.** bitirmek (yetirmek) * **min karê xwe qedand** işimi bitirdim **2.** tüketmek, yoğaltmak **3.** bitirmek, tamamlamak * **neviyê min roja ku sala xwe qedand bi ser piyan ket** torunum bir yaşını tamamladığı gün yürüdü **4.** doldurmak (yaşını, yılını bitirmek) * **bîst salên xwe qedand** yirmi yaşını doldurdu **5.** etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * **mirov bêyî avê nikare biqedîne** insan susuz edemez **6.** atlatmak (kötü bir durum veya bir işi geçiştirmek) **7.** dayanmak, geçinmek, idare etmek * **te çawan pê re qedand?** bununla nasıl geçindin? * **ez êdi nikarim ji destê wî biqedînim** artık ona dayanamıyorum **8.** sıvıyı kıvamlı hale getirmek
qedandî (I) *rz/m* belirtilen, tamlanan
qedandî (II) *rd* bitmiş, bitirilmiş olan
qedar *m* ayak bastı parası
qedayif *n* kadayıf
qedayifiroş *nd/nt* kadayıfçı (satan)
qedayifiroşî *m* kadayıfçılık
qedayifkar *nd/nt* kadayıfçı
qedayifkarî *m* kadayıfçılık
qedayifvan *nd/nt* kadayıfçı
qedayifvanî *m* kadayıfçılık
qedayifê tawotawo *nd* tel kadayif
qedeh *m* **1.** kadeh, bardak **2.** *rd* kadeh (bir kadehin alacağı miktar) ~ **bilind kirin** kadeh kaldırmak ~ **li hev xistin** (an jî **dan**) kadeh tokuşturmak ~ **rakirin** kadeh kaldırmak ~**a araqê** rakı bardağı ~**a banyoya çavan** *bj* göz kadehi ~**ek** tek (bir kadeh içki) * **qedehek vexwaribû û hatibû malê** bir tek atıp eve gelmişti
qedeha çayê *nd* çay bardağı
qedehnoş *m* kadeh tokuşturma
qedehok *m* kadehcik, küçük kadeh
qedele *m* büyük cilali küp
qedem *m* bir yürüyüş çeşidi
qedeme *m* kademe ~ bi ~ kademe kademe
qedemgeh *m* kademgâh, tuvalet, abdesthane
qedemsûk *m* kan tutma
qedemsûk girtin *l/gh* kan tutmak (adam öldürme veya kaza geçirme vb. için; kimse şok geçirmek)
qedemxane *m* kademgâh, tuvalet
qedene *n* **1.** kadana (iri at) **2.** *argo* iri yarı kadın
qedeng *m* tuvalet
qeder (I) *m* **1.** an, lâhza **2.** mühlet * **qederekê raweste** bir mühlet dur ~**ek berê** *h* biraz önce, yeni ~**ek bi şûn de** neden sonra * **qederek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı
qeder (II) *d* **1.** kadar (ölçüsünde, derecesinde) **2** kadar (büyüklüğünde) **3.** kadar, denli **4.** kadar (süre belirtir) * **qederê sê mehan, li wir mam** üç ay kadar orada kaldım **5.** kadar (miktar, derece) **6.** kadar (sıfatlarla kullanıldığında kesinlikle belli olmayan bir niceliği gösterir) * **li ber kaniyê qederê sed kesî li hev piçikîbûn** çeşmenin önünde yüz kadar insan birikmişti ~a (...) bile, o da , hatta, üstelik * **qedera ew jî hatibû** hatta o da gelmişti
qeder (III) *m* kader, yazgı, alın yazısı * **qederê ew neanîn nik hev** kader onları bir araya getirmedi ~ **çibe ew e** Allah dokuzda verdiğini sekizde almaz ~**a bireş** kör talih, kötü kader, kör şeytan ~**a (yekî) bi reş bûn** kaderi kötü olmak ~**a (yekî) bi reş gerîn** şansı dönmek ~**a (yekî) bi reş hatin nivîsandin** talihi kara yazılmak **(di)** ~**a (yekî) de nivîsandî bûn** alnında yazılmış olmak ~**a (...) girê dan** kısmetini bağlamak ~**a (yekî) hatin girêdan** kısmeti bağlanmak ~**a ku li jor Xwedê kiribe li jêr betal nabe** Allah dokuzda verdiğini sekizde almaz ~**a ku Xwedê nivîsandiye bila betal bike** Allah yazdı ise bozsun ~**a (yekê) li eniya lawê xelkê çêbûn** kaderi el oğluna yazılmış olmak ~**a reş** kara yazı ~**a Xwedê** Allahın emri ~**a (yekî) ya reş** alnının kara yazısı * **qedera wê ya reş wisan e** alnının kara yazısı böyle ~**ê tevna xwe dihonand** kader ağını örüyordu
qeder (1V) bot/*m* **1.** dört yapraklı yonca, sans getireceğine inanılır **2.** talih, şans

qederek *h* biraz, azıcık (kısa bir süre için) ~**ek berê** *h* biraz önce, yeni ~ bi şûn de *h* birazdan, neden sonra * **qederek bi şûn de serê xwe rakir li min fed kirî** neden sonra başını kaldırdı bana baktı
qederguhêr *rd* kader dönüştürücü
qederiye *m* kaderiye (kader anlayışını red ederek insanların irade ve hareket özgürlüklerinin bulunduğunu ileri süren İslâm felsefesi)
qederparêz *nd/rd* kaderci, yazgıcı, fatalist
qederparêzî *m* kadercilik, yazgıcılık, fatalizm
qederperest *nd/rd* kaderci, yazgıcı, fatalist
qederperestî *m* kadercilik, yazgıcılık, fatalizm
qedexe *m* **1.** yasak * **qedexeya nêçîrkirinê** av yasağı **2.** *rd* yasak (yapılmaması istenilmiş olan) ~ **bûn** yasak olmak ~ **kirin** yasak etmek, yasaklamak ~**ya çavan tune** göze yasak olmaz ~**yên olî** *nd* din yasakları, menhiyat
qedexebûn *m* yasaklanma
qedexe bûn *l/ngh* yasaklanmak
qedexebûyî *rd* yasaklı, yasaklanmış olan
qedexebûyîn *m* yasaklanış
qedexedar *rd* yasaklı
qedexeker *nd/nt* **1.** yasakçı **2.** *rd* yasaklayıcı
qedexekirin *m* yasaklama
qedexe kirin *l/gh* yasaklamak
qedexekirî *rd* yasaklı, yasaklanmış olan
qedexeşikên *rd* yasak delici, yasağı ihlâl eden
qedexetî *m* yasaklılık, yasak olma durumu
qedexexêz *m* yasak hat
qediman *m* sunma, takdim
qedimandin *m* sunma, takdim etme
qedimandin *l/gh* sunmak, takdim etmek
qedimandî *rd* sunulmuş olan
qedimîn *m*sunulma, takdim edilme
qedimîn *l/ngh* sunulmak, takdim edilmek
qedir *n* kadir, değer, kiymet ~ **û qîmet** kadır kiymet, sayma, hürmet gösterme ~ **û qîmet dan (yekî)** (birine) değer vermek, (birine) saygı göstermek, hürmet etmek ~ **û qîmet nizanîn** hatır gönül bilmemek, hatır saymamak veya tanımamak (kırıcı davranmak) ~ **û qîmet tê de bûn** (biri) yol yordam bilmek ~ **û qîmetê (yekî) girtin** kadrini bilmek, (birine) değer vermek, itibar etmek, paye vermek ~ **zanîn** kadir bilmek, kadir kiymet bilmek, iyilik bilmek ~**ê (yekî) girtin** kadrini bilmek, değer vermek, (birinin) hatırını saymak, hürmet göstermek ~**ê gulê çizane, kerbeş divê kerê reş** eşek hoşaftan ne anlar (suyunu içer tanesini bırakır) ~**ê (yekî) li balê (cem** an jî **nik) hebûn** (birinin yanında veya nezdinde) değeri olmak ~**ê (yekî) şikandin** onurunu incitmek, onurunu kırmak (veya rencide etmek) ~**ê Xwedê** Allah aşkına ~**ê (yekî) zanîn** kadrini bilmek, değerini bilmek

qedirandin *m* tahmin etme
qedirandin *l/gh* tahmin etmek
qedirbilind *rd* yüksek değerli
qedirbilindî *m* yüksek değerlilik
qedirgir *rd* kadirbilir, değerbilir, kadirbilen, hürmetkâr, hatırşinas
qedirgirî *m* kadirbilirlik, değerbilirlik, hürmetkârlik, hatırşinaslık
qedirgirtin *m* değer verme, saygı gösterme
qedirgirtin *l/gh* değer vermek, saygı göstermek
qedirnegir *rd* kadirbilmez, değerbilmez
qedirnegirî *m* kadirbilmezlik, değerbilmezlik
qedirnezan *rd* kadirbilmez, değerbilmez
qedirnezanî *m* kadirbilmezlik, değerbilmezlik
qedirnizmî *rd* alçak, namert
qedirnizmî *m* alçaklık, namertlik
qedirqûn *rd* değerbilmez, iyilikbilmez, nankör
qedirqûnî *m* değerbilmezlik, iyilikbilmezlik, nankörlük
qedirqûnîbûn *m* nankör olma
qedirqûnî bûn *l/ngh* nankör olmak
qedirqûnîkirin *l/gh* nankörlük yapmak
qedirşînas *rd* kadirşinas, kadirbilir, değerbilir, iyilikbilir
qedirşînasî *m* kadirşinaslık, kadirbilirlik, değerbilirlik, iyilikbilirlik
qedirzan *rd* kadirbilir, kadirbilen, değerbilir
qedirzanî *m* kadirbilirlik, değerbilirlik
qedixandin *m* savunma
qedixandin *l/gh* savunmak
qedixîn *m* savunulma
qedixîn *l/ngh* savunulmak
qediyayî *rd* **1.** bitik, bitmiş **2.** bitmiş olan, tamamlanmış olan **3.** tükenik
qediye *man/m* önerme
qediyeya biçûk *man/nd* küçük önerme
qedîfe *n* **1.** kadife **2.** *rd* kadife (kadifeden yapılma şey)
qedîfeyî *rd* kadifeyle ilgili
qedîfokî *rd* kadifemsi
qedîm *rd* kadim, bayrı
qedîn *m* **1.** bitme, bitiş **2.** bitme, tamamlanma (sona erme) **3.** dolma (süre, hesap tamamlanma) **4.** bitme, kopma (bütün ilişkileri kesilip büsbütün ayrılma veya uzaklaşma) **6.** tükenme **7.** bitme (çok yorulma, güçsüz kalma, zayıflanma) **8.** imkanları el verme, elinden gelme, gücü yetme **9.** elinden gelme, gücü yetme
qedîn *l/ngh* **1.** bitmek * **do êvarê pereyê min qediyabû** dün akşam param bitmişti **2.** bitmek, tamamlanmak (sona ermek) * **axaftin qediyabûn, dor hatibû ser hilbijartinê** konuşmalar bitmiş, sıra seçime gelmişti **3.** dolmak (süre, hesap tamamlanmak) * **qewlê wî qediya malnişîn bû** suresi doldu emekliye ayrıldı **4.** bitmek, kopmak (bütün ilişkileri

kesilip büsbütün ayrılmak veya uzaklaşmak) **6.** tükenmek **7.** bitmek (çok yorulmak, güçsüz kalmak, zayıflanmak) **8.** imkanlar el vermek, elinden gelmek, gücü yetmek * **hema bi min bideqe ez nana nakim** imkanlarım el verirse yok demem **9.** elinden gelmek, gücü yetmek * **ku ew biqedîne heya ya nahêle ku kes li vir bimîne** elinden gelse var ya kimsenin burda kalmasına izin vermez

qedînek *m* **1.** son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) **2.** *rz* tamlama, terkip **~a navdêran** *rz* ad tamlaması, isim tamlaması **~a rengdêrîn** *rz* sıfat tamlaması

qedîner *nd/nt* **1.** bitirici **2.** tüketici

qedînerî *m* **1.** bitiricilik **2.** tüketicilik

qedr *bnr* qedir

qedûk *m* dar boğaz, darbend

qedûm *m* **1.** çapa **2.** keser

qedûmkirin *m* çapalama

qedûm kirin *l/gh* çapalamak

qedxen *m* savunma

qedxenker *nd/nt* savunucu

qedxenkerî *m* savunuculuk

qedxenkirin *m* savunma

qedxen kirin *l/gh* savunmak

qef (I) *m* kabza, tutak

qef (II) *m* **1.** barınak, korunak, sığınak **2.** taş oyuğu

qefa *m* **1.** doğal sığınak, mağara **2.** taş oyuğu * **qefaya zinar** kaya oyuğu

qefal *m* göğsü örten elbiselerin düğmeli kısımı

qefaltin *m* **1.** yakalama (bir kimseyi veya şeyi elle tutma) **2.** yakalama (kaçan kimseyi ele geçirme, derdest etme) **3.** yakalıma (bir kimsenin gitmesine engel olma, durdurma) **4.** yakalıma (bir kimseyi hoşa gitmeyecek bir durumda bulma, bir kimsenin suçu ortaya çıkma) **5.** yakalama (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etme) **6.** tutma (anlama, farkına varma) **7.** ilikleme, kapama, kapatma **8.** kilitleme, kitleme **9.** kapatma (yolsuz olarak bir malı değerinden daha aşağı bir karşılıkla elde etme) **10.** *argo* yakalama, kıstırma, sıkıştırma

qefaltin *l/gh* **1.** yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) **2.** yakalamak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek) **3.** yakalamak (bir kimsenin gitmesine engel olmak, durdurmak) * **li ber derî min ew qefalt û ez pê re axivîm** onu kapıda yakalayıp konuştum **4.** yakalmak (bir kimseyi hoşa gitmeyecek bir durumda bulmak, bir kimsenin suçu ortaya çıkmak) **5.** yakalamak (bir kimsenin suçluluğunu gösteren söz, bakış veya işareti fark etmek) **6.** tutmak (anlamak, farkına varmak) * **min du heb virên wî qefaltin** iki yalanını tuttum **7.** iliklemek, kapamak, kapatmak * **bişkokên xwe biqefêle** düğmelerini kapa (veya ilikle) **8.** kilitlemek, kitlemek * **derî qefalt** kapıyı kilitledi **9.** kapatmak (yolsuz olarak bir malı değerinden daha aşağı bir karşılıkla elde etmek) * **taximê palgehan bi erzanî qefaltin** koltuk takımını ucuza kapattılar **10.** *argo* yakalamak, kıstırmak, sıkıştırmak * **di quncikekî de jinik qefalt** kadını bir köşede sıkıştırdı

qefaltî *rd* **1.** yakalanmış olan **2.** kapalı, ilikli **3.** kilitli, kitli

qefandin (I) *m* **1.** yakalama (bir kimseyi veya şeyi elle tutma) **2.** yakalama (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etme)

qefandin (II) *m* **1.** barındırma **2.** koruma

qefandin (I) *l/gh* **1.** yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) **2.** yakalamak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek)

qefandin (II) *l/gh* **1.** barındırmak **2.** korumak

qefandî *rd* korunaklı, korunmuş

qefçe *m* düğme

qefçil *bnr* qevçil

qefd *bnr* qevd

qefdegul *bnr* qevdegul

qefel *m* **1.** ön göğüs **2.** *ant* köprücük kemiği

qefes *m* **1.** kafes (aralıklı telden, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış, genellikle taşınabilir koyacak) * **qefesa kewan keklik kafesi** **2.** kafes (vahşî hayvanlar için yapılmış taşınabilir bölme) * **qefesa şêran** aslan kafesi **3.** *mec* gögüs * **heya qefesê çêre bilind dibe** çayırlar göğüse kadar uzanmış

qefesa sing *ant* göğüs kafesi

qefesfiroş *nd/nt* kafesçi (satan)

qefes kirin *l/gh* kafeslemek, kafese koymak

qefeskirî kafese tıkılmış olan

qefesokî *rd* kafesimsi (kafes biçiminde olan)

qefesvan *nd/nt* kafesçi

qefil (I) *m* asma kilit ~ **avêtin ser derî 1)** kapısına kilit vurmak **2)** kapısına kilit vurmak, kapıyı mühürlemek (bir yerin çalışmasına son vermek) ~ **avêtin ser devê (yekî)** ağzına kilit takmak (veya vurmak) ~ **avêtin serê** kilit (kürek) altına almak, kilitlemek, asma kilit takmak ~ **lê xistin** kilit vurmak ~ **li derî xistin** kapıya kilit vurmak ~ **li devê (yekî) ketin** ağzı kilitlenmek ~ **li devê xwe xistin** (kendi) ağzını kilitlemek

qefil (II) *m* bir kaç desteden oluşan demet, bir kucaklık ekin

qefîlandin (I) *m* **1.** yakalama (bir kimseyi veya şeyi elle tutma) **2.** yakalama (kaçan kimseyi ele geçirme, derdest etme)

qefîlandin (II) *m* **1.** kilitleme **2.** dondurma, üşütme **3.** yorma

qefîlandin (I) *l/gh* **1.** yakalamak (bir kimseyi veya şeyi elle tutmak) **2.** yakalamak (kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek)

qefîlandin (II) *l/gh* **1.** kilitlemek * **derî qefîlandiye** kapıyı kilitlemiş **2.** dondurmak, üşütmek * **min ew qefîland** onu dondurdum **3.** yormak

qefilandî (I) *rd* yakalanmış
qefilandî (II) *rd* **1.** kilitli **3.** dondurulmuş **4.** yorgun
qefilî *rd* yorgun
qefilîn (I) *m* **1.** yakalanma **2.** yakalanma, derdest edilme
qefilîn *m* **1.** kilitlenme, kitlenme **2.** donma **3.** buymak, donmak, kıkırdamak, üşümek (çok üşüme, donacak kadar üşüme) **4.** donma (soğuktan yaşamını yitirme) **5.** yorulma
qefilîn (I) *l/ngh* **1.** yakalanmak **2.** yakalanmak, derdest edilmek
qefilîn *l/ngh* **1.** kilitlenmek, kitlenmek * **derî li serê naqefile** üzerine kapı kilitlenmiyor **2.** donmak **3.** buymak, donmak, kıkırdamak, üşümek (çok üşümek, donacak kadar üşümek) **4.** donmak (soğuktan yaşamını yitirmek) **5.** yorulmak
qeflkirin *m* kilitleme
qefil kirin *l/gh* kilitlemek
qefilkirî *rd* kilitli, kilitlenmiş
qefilvan *nd/nt* demet toplayıcı
qefîle *m* **1.** kafile **2.** kafile, konvoy
qefîş *m/argo* anüs
qefl *bnr* qefil (I)
qefle (I) *m* iki ellen ancak kaldırılacak büyüklükte ekin demeti
qefle (II) *m* asma kilit
qefle (III) *m* kafile, grup, sürü (insan sürüsü) ~ **bi** ~ öbek öbek, fevç fevç ~ ~ öbek öbek
qeflik *m* yığın, yığıntı (meşe yapraklarından oluşturulmuş dörtköşe yığın)
qeflok *rd* çabuk üşüyen
Qefqaz *m* Kafkasya
Qefqazî *nd/rd* Kafkasyalı
qefrax *bnr* qebrax
qefs *rd* **1.** kabız **2.** *m* kabızlık
qefsing *ant/m* göğüs kafesi
qefsî *rd* kabız, peklik çeken
qefsîbûn *m* kabızlık olma
qefsî bûn *l/ngh* kabızlık olmak
qefş *m* bağ, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktar) * qefşek giya bir tutam ot ~**ek jê hilanîn** tutamlamak
qeft (I) *m* **1.** bilek **2.** tutak, kabza **3.** tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) * **qeftek por** bir tutam saç
qeft (II) *m* oyuk, doğal barınak * **berfa ber qeftan** oyuk önlerindeki kar
qeftan *n* kaftan
qefz (I) *bnr* qefs
qefz (II) *m* atlayış, sıçrayış
qefzbûn *m* atlama, sıçrama (üstünden atlama)
qefz bûn *l/ngh* atlamak, sıçramak (üstünden atlamak)
qehar *rd* kahredici
qehdelik *m* içine yağ reçel konulan küp
qehf (I) *n* kafa
qehf (II) *bnr* qaf (I)
qehfik *bnr* qafik (I)
qehifîn *m* kıt şeyler veya bazı şeyler bulunmama
qehifîn *l/ngh* kıt şeyler veya bazı şeyler bulunmamak
qehim *bnr* qayim
qehir *m* kahir, kızgınlık, öfke ~**a (yekî) jê hatin** (birinden veya bir şeyden) nefret etmek
qehirandin *m* **1.** kızdırma **2.** öfkelendirme, hiddetlendirme, hırslandırma **3.** bezdirme
qehirandin *l/gh* **1.** kızdırmak **2.** öfkelendirmek, hiddetlendirmek, hırslandırmak **3.** bezdirmek **(yek)** ~ (birini) ifrit etmek
qehirandî *rd* kızgın, öfkeli
qehirbûn *m* **1.** kahrolma **2.** *mec* kahrolma (çok üzülme)
qehir bûn *l/ngh* **1.** kahrolmak * **bila qehir bibe** kahrolsun **2.** *mec* kahrolmak (çok üzülmek)
qehirbûyîn *m* kahroluş
qehirî *rd* kızgın, öfkeli, hiddetli
qehirîn *m* **1.** kızma, kızış **2.** kahrolma, kahroluş **3.** öfkelenme, hiddetlenme, hırslanma, sinirlenme **4.** bezme
qehirîn *l/ngh* **1.** kızmak **2.** kahrolmak **3.** öfkelenmek, hiddetlenmek, hırslanmak, sinirlenmek **4.** bezmek **5.** ot sararıp solmaya yüz tutmak
qehirkar *rd* kahredici, kahhar
qehirker *rd* kahredici
qehirkêş *rd* kahir çeken
qehirkirin *m* **1.** kahretme **2.** kahretme (ilenme, beddua etme)
qehir kirin *l/gh* **1.** kahretmek **2.** kahretmek (ilenmek, beddua etmek)
qehîk *m* odundan yapılma bir tür kızak
qehîm *rd* sağlam (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz)
qehîmbûn *m* sağlamlaşma
qehîm bûn *l/ngh* sağlamlaşmak
qehîmbûyîn *rd* sağlamlaşış
qehîmî *m* sağlamlık
qehîmkirin *m* sağlamlama, sağlamlaştırma
qehîm kirin *l/gh* sağlamlamak, sağlamlaştırmak
qehp *bnr* qehpe
qehpe *m* **1.** kahpe **2.** *mec/rd* kahpe (dönek)
qehpekî *rd* kahpece
qehpetî *m* **1.** kahpelik **2.** *mec* kahpelik (döneklik) ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)
qehpetîkirin *m* **1.** kahpelenme **2.** *me* kahpelenme (kaleşlik, döneklik etme)
qehpetî kirin *l/gh* **1.** kahpelenmek **2.** *mec* kahpelenmek (kaleşlik, döneklik etmek)
qehpexane *m* kerhane, randevu evi
qehpik *m* kahpe ~**a alemê** genel kadın, oruspu ~**a kuçeyan** kaldırım süpürgesi (veya yosması)
qehpikî *rd* kahpece

qehpikîbûn *m* 1. kahpeleşme 2 *mec* kahpeleşme (dönek olma)
qehpikî bûn *l/ngh* 1. kahpeleşmek 2. *mec* kahpeleşmek (dönek olmak)
qehpikîkirin *m* kahpelik etme (veya yapma)
qehpikî kirin *l/gh* kahpelik etmek (veya yapmak)
qehr *m* kahir, öfke, kızgınlık ~ **bûn** kahrolmak ~ **kirin** 1) kahretmek 2) kahretmek (ilenmek, beddua etmek)
qehreman *nd/rd* 1. kahraman (savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren, yiğit) 2. kahraman (bir olayda önemli bir yeri olan kimse) 3. *wj* kahraman (roman, hikaye, tiyatro gibi edebiyat türlerinde, filmlerde en önemli kişi) 4. şampiyon
qehremanbûn *m* kahramanlaşma
qehremanbûyîn *m* kahramanlaşma
qehremane *h* kahramanca
qehremanî *m* 1. kahramanlık 2. şampiyonluk ~**yeke mezin** (an jî **bêhempa**) **kirin** büyük (veya eşsiz) bir kahramanlık sergilemek
qehremankî *rd* kahramanca
qehremantî *m* 1. kahramanlık 2. şampiyonluk
qehrîtî *m* kızgınlık (öfkeli olma durumu)
qehrkar *rd* kahredici, kahhar
qehrker *rd* kahredici
qehrkêş *rd* kahir çeken
qehrok *rd* kızan, kahrolan kimse
qehrokî *rd* kızan, kahrolan kimse
qehsî *n* sert taş
qeht *rd* 1. kıt (bol karşıtı) 2. kıt (duygu, söz vb. için; az) 3. kesat
qehtbûn *m* kıtlaşma
qeht bûn *l/ngh* kıtlaşmak
qehtî *m* 1. kıtlık (ihtiyaca yetmeyecek derecede azlık) 2. kesatlık
qehwe (I) *bot/m* 1. kahve (Cofea arabica) 2. kahve (bu bitkinin meyve çekirdeği) 3. kahve (bu çekirdeklerin kavrulup öğütülmesiyle elde edilen toz) 4. kahve (bu tozla hazırlanan içecek) ~**ya avşoqî** kestane suyu gibi ~**ya biîman** okkalı kahve ~**ya bişeref** okkalı kahve ~**ya hebî** çekirdek kahve (dövülmemiş kahve) ~**ya hişk** kuru kahve ~**ya qelandî** kuru kahve
qehwe (II) *m* kahve, kahvehane (kıraathane)
qehwedank *m* kahvelik (kahve koymaya yarar kap)
qehwefiroş *nd/nt* kahveci (satan kimse)
qehwefiroşî *m* kahvecilik
qehwehêr *m* kahve değirmeni
qewhwekar *n* kahveci
qehweker *nd/nt* kahveci (kahve imal eden)
qehwekerî *m* kahvecilik
qehweşîr *m* sütlü kahve
qehwevan *nd/nt* kahveci (kahveyi çalıştıran veya kahvede çalışan kimse)
qehwevanî *m* kahvecilik
qehwexane *m* kahvehane ~**ya çolterê** kır kahvesi
qehwexanevan *nd/nt* kıraathaneci
qehweya hişk *nd* kuru kahve
qehweya qelandî *nd* kuru kahve
qehweyî *nd/rd* kahve rengi
qel (I) *zo/m* karga (Corvus)
qel (II) *m* kesim, kırım, katliam ~**a (...) anîn** kökünü kazımak, kökünden kazımak ~**a mêran anîn** yiğitlerin kökünü kazımak
qela (I) *zo/m* kara karga
qela (II) *m* 1. kalay 2. kalay (kalaylanmış bir kabın üzerindeki alaşım tabakası)
qelabûn *m* kalaylanma
qela bûn *l/ngh* kalaylanmak
qelaç (I) *erd/n* 1. yamaç 2. etek (dağ eteği) 3. *nd/rd* kayalık
qelaç (II) *m* omuzdan parmak ucuna kadar uzunluk birimi
qelaç (III) *rd* kıraç
qelaçe *m* barikat
qelaçî *rd* kıraç * **axa qelaçî** kıraç toprak
qelaço *m* 1. katliam, kırım, toplu kıyım 2. *bj* kıran, ölet 3. kırım (hayvanların hastalık, soğuk gibi sebeplerle ölmesi)
qelaçoker *rd* katliamcı
qelaçokerî *m* katliamcılık
qelaçokirin *m* kırımdan geçirme, toplu kıyım yapma
qelaço kirin *l/gh* kırımdan geçirmek, toplu kıyım yapmak
qelaçokirî *rd* kırımdan geçirilmiş olan
qelaçoyî *m m* tenkil, topluca ortadan kaldırma
qelaçoyîkirin *m* tenkil etme, topluca ortadan kaldırma
qelaçoyî kirin *l/gh* tenkil etmek, topluca ortadan kaldırmak
qeladar *rd* kalaylı
qelaf *n* kılıf
qelafet *n* 1. bünye, cüsse (vücut yapısı) 2. kılık, fiziki görünüş (insan için)
qelakar *nd/nt* kalaycı
qelaker *nd/nt* kalaycı
qelakerî *m* kalaycılık
qelakirin *m* kalaylama
qela kirin *l/gh* kalaylamak
qelakirî *rd* kalaylı, kalaylanmış
qelamizgînî *zo/m* ekin kargası (Corvus frugilegus)
qelan (I) *m* kavurma
qelan (II) *m* 1. kırım * **Xwedê qelana wê bîne** Allah sizi kırımdan geçirsin 2. yok etme, eradikasyon * **qelana tayê** sıtma erdikasyonu
qelancik *m* serçe parmağı
qelandin (I) *m* 1. kavurma, kavuruş (kızartarak pişirme) 2. kızartma (kızgın yağda pişirme) 3. ütme
qelandin (II) *m* 1. kırma, kırıp geçirme, kırımdan geçirme (öldürme, yok etme, yok olma-

larına sebep olma) **2.** soyunu kurutma, kökünü kazıma (veya kurutma) **3.** köreltme (soyunun bitmesine sebep olma)
qelandin (I) *l/gh* **1.** kavurmak (kızartarak pişirmek) * **goşt qelandin** et kavurmak **2.** kızartmak (kızgın yağda pişirmek) **3.** ütmek
qelandin (II) *l/gh* **1.** kırmak, kırıp geçirmek, kırımdan geçirmek (öldürmek, yok etmek, yok olmalarına sebep olmak) * **sermaya îsal heywan qelandin** bu seneki soğuklar hayvanları kırdı **2.** soyunu kurutmak, kökünü kazımak (veya kurutmak) * **şêr qelandine** aslanların soyunu kurutmuşlar **3.** köreltmek (soyunun bitmesine sebep olmak)
qelandî *rd* **1.** kavruk, kavurma (kavrulmuş olan) **2.** kızartılmış
qelandîbûn *m* kavrukluk
qelanîk *m* kalay
qelanîn *m* kökünü getirme
qel anîn *l/gh* kökünü getirmek
qelantor *rd* cüsseli
qelap *kîm/m* evirtim
qelapik avêtin *l/gh* pütür pütür olmak (ellerin çatlaması gibi)
qelaptin *m* **1.** devirme **2.** devirme, yıkma **3.** yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) **4.** yıkma (yük indirme) **5.** aktarma (çatı, dam için) **6.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **7.** çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) **8.** çevirme, aktarma (bir dilden başka bir dile tercüme etme) **9.** çevirme (bir durumdan başka bir duruma getirme, dönüştürme) **10.** döndürme, çevirme **11.** evirme, tersine çevirme **12.** çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtalarını çevirme) **13.** çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)
qelaptin *l/gh* **1.** devirmek **2.** devirmek, yıkmak * **min dar qelapt** ağacı yıktım * **me dar qelapt** ağacı devirdik **3.** yatırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) * **bayê debr qelaptiye** rüzgâr ekini yatırmış **4.** yıkmak (yük indirmek) * **bar qelapt** yük yıktı **5.** aktarmak (çatı, dam için) * **xanî qelaptine, dar marên ku şikiyane diguhêrin** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar **6.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê qelaptin** defterin sayfalarını çevirdi **7.** çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan qelapt** sözü işine geldiği gibi çevirdi **8.** çevirmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qelapte Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim **9.** çevirmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek, dönüştürmek) * **dixwazin dêrê biqelêbin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar **10.** döndürmek, çevirmek **11.** evirmek, tersine çevirmek **12.** çalkalamak, çalkamak (kuluçka yumurtalarını çevirmek) **13.** çırpınak (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurmak) ~ **henekan (hewesan** an jî **yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **tinazan** (an jî **henekan)** alaya bozmak ~ **tiştekî** işi ...e vurmak * **mesele qelapte henekan** işi şakaya vurdu
qelaptî *rd* **1.** devrik * **porê wî yê qelaptî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu **2.** devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) **3.** yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qelaptî** yatık yaka **4.** inik (yük) **5.** çevrik **6.** çevrili, dönük **7.** *kîm* evirtik
qelaptîbûn *m* **1.** devriklik **2.** yatıklık
qelaqûç *m* serçe parmağı
qelareşk *zo/m* kuzgun
qelaş (I) *bnr* qîş û qelaş
qelaş (II) *m* çapul
qelaştin *m* **1.** yarma **2.** yarma (içinden geçme) **3.** açma (yarma) **4.** yarmalama (uzunlamasına ikiye bölme) **5.** yırtma, yırtış **6.** yırtma (vücudu kanatacak kadar derin çizme) **7.** yırtma (zorlama) **8.** *mec* bir şeye yüksek fiyat biçme **9.** *mec* fazla gelir getirme
qelaştin *l/gh* **1.** yarmak **2.** yarmak (içinden geçmek) * **keştî av qelaşt** gemi suyu yardı **3.** açmak (yarmak) * **wah kînor qelaşt** çıbanı açtılar **4.** yarmalamak (uzunlamasına ikiye bölmek) **5.** yırtmak **6.** yırtmak (vücudu kanatacak kadar derin çizmek) * **pisîkê destê zarok qelaşt** kedi çocuğun ellini yırttı **7.** yırtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir, min qirika xwe qelaşt** bağıra bağıra gırtlağımı yırttım **8.** *mec* bir şeye yüksek fiyat biçmek **9.** *mec* fazla gelir getirmek
qelaştî *rd* **1.** yarık **2.** yırtık, yirik * **destmaleke qelaştî** yırtık bir mendil
qelaştîbûn *m* **1.** yarıklık **2.** yırtıklık
qelat *bnr* qût û qelat
qilatîk *m* kavurga
qelawiz *n* **1.** im, belirti **2.** nişan **3.** göbel (sınırları belirlemek için tarla kenarlarındaki toprak tepecikler, belirtiler) **4.** alaca (ağaçta ilk olgunlaşan meyve) ~ **avêtin (tiştekî)** alaca düşmek ~ **rast kirin** (bir şeyi veya bir şeye) nişan koymak
qelawî *dîr/m* kallavi
qelax *m* kalak (tezek yığını)
qelastin *m* **1.** gizlice sızma **2.** pusma, gizlice bekleme
qelastin *l/gh* **1.** gizlice sızmak **2.** pusmak, gizlice beklemek
qelb *ant/n* **1.** kalp, yürek **2.** yürek, kalp (kalp hastalığı) **3.** *mec* kalp (bir ülkenin, bir kuruluşun işleyiş, yönetim ve varlığını sürdürme bakımından en önde gelen yeri) **4.** *mec* hatır * **zinhar, qelbê wê nehêlî** sakın onun hatırını kırma ~**ê (yekî) lê dan** nabzı atmak ~**ê**

(yekî) paqij e kalbi temiz ~ê (yekî) sekinîn kalbi yerinden oynamak
qelbet *m* mukayyet olma
qelbetî *m* mukayyet olma **~ya (...) kirin** (birine veya bir şeye) mukayyet olmak, göz kulak olmak
qelbetîkirin *m* mukayyet olma, göz kulak olma
qelbetî kirin *l/gh* mukayyet olmak, göz kulak olmak
qelbet kirin *l/gh* mukayyet olmak, göz kulak olmak
qelbez (I) *m* şelâle
qelbez (II) *m* atlama
qelbizan *bnr* qelpezan
qelbezeng *bnr* qelpezan
qelbî *rd* kalbî, kardiyak, kalple ilgili
qele *m* kale
qelebaçke *zo/m* saksağan, alaca karga (Pica pica)
qelebalix *m* **1.** kalabalık **2.** *rd* kalabalık (sayıca çok) **3.** gürültü, patırtı, şamata ~ **lê çêkirin** (an jî **rakirin)** (ortalığı) gürültüye (veya patırtıya) vermek **~a beredayî** kuru kalabalık
qerebalixbûn *m* kalabalıklaşma
qerebalix bûn *l/ngh* kalabalıklaşmak
qerebalixbûyîn *m* kalabalıklaşma
qelebalixî *m* **1.** kalabalıklık **2.** gürültü, şamata
qelebalixkirin *m* kalabalık etme
qelebalix kirin *l/gh* kalabalık etmek
qelebask *zo/m* saksağan, alaca karga (Pica pica)
qelebaze *m* dövülmüş et
qelebend *rd* kalebent
qelebendî *m* kalebentlik
qelebîsk *bnr* qilûsk
qelefat *bnr* qelafet
qelefek *m* gürültü
qelefîsk *m* çömelme
qelem (I) *nd* kalem ucu biçiminde kesilmiş ağaç dalı
qelem (II) *m* **1.** kalem **2.** kalem (yontma işlerinde kullanılan ucu sivri veya keskin araç) **3.** kalem (yazı, yazarlık) * **bi qelema xwe xwe didebirîne** kalemiyle geçiniyor **4.** *nd/nt* kalem (yazar) ~ **avêtin ser kaxiz** yazıp çizmek ~ **kirin** karalamak, kalemle çizmek, kalem çekmek ~ **kişandin serê** (üstüne) kalem çekmek ~ **li ser kaxiz birin û anîn** yazıp çizmek ~ **tûj kirin** kalem açmak ~ **xebitandin** kalem oynatmak (yazı yazmak) **(ji) ~a (yekî) hatin nivîsandin** kaleminden çıkmak **~a hubrê** dolma kalem **~a kolandinê** oyma kalemi **~a komirî** kömür kalem **~a nexşan** oyma kalemi **~a qîjot** kömür kalem **~a sor lê xistin** ölüm fermanını çıkarmak **~a zilikî** kamış kalem
qelembaz *nd/nt* kalemşör
qelembazî *m* kalemşörlük
qelemdank *m* kalemlik
qelemkar *n* kalemkâr (kalemle tavan ve duvarlara kabartma gibi görünen resimleri yapan sanatçı)
qelemkarî *m* kalemkârlık
qelemkêş *nd/nt* kalemşor
qelemkêşî *m* kalemşorluk
qelemkirin *m* **1.** karalama, cızıktırma (kalemle çizme) **2.** karalama, kalem çekme (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma) **3.** ucunu sivri bir biçimde kesme
qelem kirin *l/gh* **1.** karalamak, cızıktırmak (kalemle çizmek) **2.** karalamak, kalem çekmek (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) **3.** ucunu sivri bir biçimde kesmek
qelemkî *h* ucunu sivri bir biçimde kesme
qelemon *n* baba hindi
qelemrejî *m* kara kalem
qelemrew *n* bir hükümdarın hükmünün geçtiği yer
qelemşor *nd/nt* kalemşor
qelemşorî *m* kalemşorluk
qelemtraş *m* kalemtıraş
qelemtraşk *bnr* qelemtraş
qelemûn *bnr* qelemon
qelemzirêç *bnr* qelemzirîç
qelemzirîç *m* kurşun kalem
qelen *n* başlık, başlık parası ~ **birîn** başlık kesmek ~ **dan** başlık vermek ~ **vebirîn** başlık kesmek **~ê diya xwe xwestin** anasının nikâhını istemek
qelenbirîn *m* başlık kesme
qelenbirîn *l/gh* başlık kesmek
qelend *n* başlık, başlık parası
qelendayî *rd* başlık parası verilmiş kız, nişanlı
Qelender *nd* Kalender (Kalenderiye tarikatına mensüp)
qelender *nd/rd* **1.** kalender, rint, ehlidil **2.** babacan
qelenderane *h* kalenderce
qelenderbûn *m* **1.** kalenderleşme **2.** babacanlaşmak
qelender bûn *l/ngh* **1.** kalenderleşmek **2.** babacanlaşmak
Qelenderiye *m* Kalenderiye (dünya malına ve gösterişe önem vermeyen bir İslam tarikatı)
qelenderî *m* **1.** kalenderlik, rintlik **2.** babacanlık
qelenderîtî *m* kalenderlik
qelenderkî *rd* kalenderce
qeleng *n* başlık parası
qelenqoz *bot/m* bir tür bitki
qelen vebirîn *l/gh* başlık kesmek
qelepele *m* gürültü, bağırtı
qeleqend *n* şeker parçası
qelereş *zo/m* kara karga
qelereşk *zo/m* kara karga
qeleş *rd* kalleş

qeleşî *m* kalleşlik
qeleşînk *zo/m* mavi kuzgun
qeletûn *m* kahvaltıdan önce yenilen yemek, aperetif yiyecek
qelevîsk *m* çömelme
qelew *rd* **1.** şişman, kilolu **2.** semirgin, semiz, besili, gödeş
qelewbûn *m* **1.** şişmanlanma, şişmanlaşma, etlenme, toplanma **2.** semirme, semizleme, semen peyda etme, yağ bağlama **3.** kendini toparlama, kendini toplama (şişmanlanma) **~a (yekî) danîn** kilo vermeye başlamak
qelew bûn *l/ngh* **1.** şişmanlanmak, şişmanlaşmak, etlenmek, toplanmak **2.** semirmek, semizlemek, semen peyda etmek, yağ bağlamak **3.** kendini toparlamak, kendini toplamak (şişmanlanmak)
qelewbûyîn *m* **1.** şişmanlanış, şişmanlaşma, etleniş, toplanma **2.** semiriş, semizleyiş, semen peyda etme, yağ bağlama **3.** kendini toparlama, kendini toplama (şişmanlanma)
qelewet *m* cüsse, kılık
qelewiz *bnr* qelawiz
qelewî *m* **1.** şişmanlık, kiloluluk **2.** semirginlik, semizlik, besililik, tav (hayvanlarda) **3.** *rd* şişmanca
qelewîbûn *m* **1.** şişmanlanma **2.** semizleşme
qelewî bûn *l/ngh* **1.** şişmanlanmak **2.** semizleşmek
qelewîsk *bnr* qelevîsk
qelewkirin *m* **1.** şişmanlatma **2.** semirtme, besiye çekme
qelew kirin *l/gh* **1.** şişmanlatmak **2.** semirtmek, besiye çekmek
qelewkirî *rd* semiz, besili
qelewtî *m* **1.** şişmanlık, şişkoluk **2.** semizlik
qelex *m* kırkı (makasa benzer araç)
qelexbir *m* kırkma * **ez diçim qelexbirê** kırkmaya gidiyorum
qelezeng *m* bir tatlı adı
qelf *m* kafile
qelfat *bnr* qelafet
qelfe *m* kafile
qelênek *bnr* qelînek
qelh *m* kesim **~a (...) anîn** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek **~a (...) hatin** kökü kazınmak
qelhkirin *m* kökten kesme
qelh kirin *l/gh* kökten kesmek
qelibandin *m* **1.** devirme **2.** devirme, yıkma **3.** yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) **4.** yıkma (yük indirme) **5.** aktarma (çatı, dam için) **6.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **7.** çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) **8.** çevirme, aktarma (bir dilden başka bir dile tercüme etme) **9.** çevirme (bir durumdan başka bir duruma getirme, dönüştürme) **10.** döndürme, çevirme **11.** evirme, tersine çevirme **12.** çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtalarını çevirme) **13.** çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)
qelibandin *l/gh* **1.** devirmek **2.** devirmek, yıkmak * **min dar qeliband** ağacı yıktım * **me dar qelibandibû** ağacı devirmiştik **3.** yatırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) * **bayê debr qelibandiye** rüzgâr ekini yatırmış **4.** yıkmak (yük indirmek) * **bar qeliband** yük yıktı **5.** aktarmak (çatı, dam için) * **xanî qelibandine, dar marên ku şikiyane diguhêrin** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar **6.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê qelibandine** defterin sayfalarını çevirdi **7.** çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan qeliband** sözü işine geldiği gibi çevirdi **8.** çevirmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qelibande Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim **9.** çevirmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek, dönüştürmek) * **dixwazin dêrê biqelibînin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar **10.** döndürmek, çevirmek **11.** evirmek, tersine çevirmek **12.** çalkalamak, çalkamak (kuluçka yumurtalarını çevirmek) **13.** çırpmak (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurmak) ~ **henekan (hewesan** an jî **yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **tinazan (**an jî **henekan)** alaya bozmak ~ **tiştekî** işi ...e vurmak * **mesele qelibande henekan** işi şakaya vurdu
qelibandî *rd* **1.** devrik * **porê wî yê qelaptî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu **2.** devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên qelibandî** devrik ağaçlar **3.** yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qelaptî** yatık yaka **4.** inik (yük) **5.** çevrik **6.** çevrili, dönük **7.** *kîm* evirtik
qelibandîbûn *m* **1.** devriklik **2.** yatıklık
qelibîn *m* **1.** devrilme, devriliş **2.** devrilme, devirilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için) **3.** devrilme, yıkılma **4.** yatma, eğilme **5.** çevrilme, tercüme olma **6.** dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme, döneklik yapma) **7.** dönme (durumdan duruma geçme, değişme, olduğundan daha değişik bir durum alma) **8.** alabora olma **9.** aşma, gözden kaybolma **10.** fenalaşma, kötüleşme (durumu gittikçe ağırlaşma) **11.** cayma, pişman olma
qelibîn *l/ngh* **1.** devrilmek **2.** devrilmek, devirilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için) **3.** devrilmek, yıkılmak **4.** yatmak, eğilmek * **debr ji ber bayê tev qelibîne** ekinler rüzgârdan dolayı yattı **5.** çevrilmek, tercüme olmak **6.** dönmek (inanç, din veya düşüncesi-

ni değiştirmek, döneklik yapmak) **7.** dönmek, değişmek (durumdan duruma geçmek, olduğundan daha değişik bir durum almak) * **hewa ji nişka ve qelibî** hava birden döndü * **rengê wî qelibî** rengi değişti **8.** alabora olmak **9.** aşmak, gözden kaybolmak * **ji çiya qelibîn** dağı aştılar **10.** fenalaşmak, kötüleşmek (durumu gittikçe ağırlaşmak) * **nexweş hey car qelibî** hasta gittikçe kötüleşti **11.** caymak, pişman olmak
qeliç *m* saban tutacağı
qelihandin *bnr* qelandin (II)
qelind *n* başlık, başlık parası ~ **dan** başlık vermek
qeling *bnr* qelind
qeliqandin (I) *m* **1.** kararsızlığa düşürme **2.** endişelendirme
qeliqandin (II) *l/gh* **1.** kımıldatma, ırgalama, ırgama **2.** sallama **3.** sendeletme
qeliqandin (I) *l/gh* **1.** kararsızlığa düşürmek **2.** endişelendirmek
qeliqandin (II) *l/gh* **1.** kımıldatmak, ırgalamak, ırgamak **2.** sallamak * **milên xwe diqeliqand** kollarını sallıyordu **3.** sendeletmek
qeliqîn (I) *m* **1.** kararsızlığa düşme **2.** endişelenme
qeliqîn (II) *m* **1.** kımıldama, kımıldanma, kımıldayış, ırganma (devinme, hareket etme) **2.** sallanma (bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) **3.** sendeleme
qeliqîn (I) *l/ngh* **1.** kararsızlığa düşmek **2.** endişelenmek
qeliqîn (II) *l/ngh* **1.** kımıldamak, kımıldanmak, ırganmak (devinmek, hareket etmek) * **em ji cihê xwe neqeliqîn** yerimizden kımıldamayız **2.** sallanmak (bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) * **tabûta wê hêdî hêdî diqeliqî** tabutu yavaş yavaş sallanıyordu **3.** sendelemek
qeliqînî *m* kımıltı
qelişandin *m* **1.** yarma **2.** yarma (içinden geçme) **3.** açma (yarma) **4.** yarmalama (uzunlamasına ikiye bölme) **5.** yırtma, yırtış **6.** yırtma (vücudu kanatacak kadar derin çizme) **7.** yırtma (zorlama) **8.** *mec* bir şeye yüksek fiyat biçme **9.** *mec* fazla gelir getirme
qelişandin *l/gh* **1.** yarmak **2.** yarmak (içinden geçmek) * **keştî av qelişand** gemi suyu yardı **3.** açmak (yarmak) * **wan kînor qelişand** çıbanı açtılar **4.** yarmalamak (uzunlamasına ikiye bölmek) **5.** yırtmak **6.** yırtmak (vücudu kanatacak kadar derin çizmek) * **pisîkê destê zarok qelişandibû** kedi çocuğun ellini yırtmıştı **7.** yırtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir, min qirika xwe qelişand** bağıra bağıra gırtlağımı yırttım **8.** *mec* bir şeye yüksek fiyat biçmek **9.** *mec* fazla gelir getirmek
qelişandî *rd* **1.** yarık **2.** yırtık, yirik * **destmaleke qelişandî** yırtık bir mendil
qelişandîbûn *m* **1.** yarıklık **2.** yırtıklık
qelişî *rd* **1.** yarık **2.** yırtık, yirik
qelişîn *m* **1.** yarılma **2.** yırtılma, yırtılış
qelişîn *l/ngh* **1.** yarılmak **2.** yırtılmak
qeliz *m* **1.** merakını giderme **2.** kaçamak (hoş görülmeyen bir şeyi ara sıra yapma)
qelizandin (I) *m* kaydırma, kaydırış
qelizandin (II) *m* **1.** sindirme, sindiriş (pusmasını sağlama) **2.** pusuya yatma, gizlice bekleme **3.** tecessüs, beli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışma **4.** merakını gidermeye çalışma
qelizandin (I) *l/gh* kaydırmak
qelizandin (II) *l/gh* **1.** sindirmek (pusmasını sağlamak) **2.** pusuya yatmak, gizlice beklemek * **pisîk xwe li ber mişk qelizandiye** kedi fare için pusuya yatmış **3.** beli etmeden kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışmak **4.** merakını gidermeye çalışmak
qelizandî (I) *rd* kaydırılmış
qelizandî *rd* sindirilmiş (pusması sağlanmış olan)
qelizgeh *ast/m* rasathane, gözlem evi
qelizîn (I) *m* **1.** kayma, kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **2.** kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme)
qelizîn (II) *m* **1.** pusma, sinme **2.** çömme **3.** tüymek, kaçmak (görünmeden gitme, sıvışma) **4.** kaytarma (işten kaçma) **5.** tecessüs etme
qelizîn (I) *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
qelizîn (II) *l/ngh* **1.** pusmak, sinmek **2.** çömmek **3.** tüymek, kaçmak (görünmeden gitmek, sıvışmak) **4.** kaytarmak (işten kaçmak) **5.** tecessüs etmek
qelizok *rd* **1.** casus (çaktırmadan dinleyen) **2.** kaytarıcı
qelî *m* kavurma ~ **ji qijikê çênabe** Çingene çergesinde musandıra ne arar ~ **ji serê çûkan çênabe** Çingene çergesinde musandıra ne arar
qelîbotk *m* fıkra
qelîçk *m* serçe parmağı
qelîfiroş *nd/nt* kavurmacı (satan kimse)
qelîfiroşî *m* kavurmacılık (satma işi)
qelîhêk *m* kavurmalı yumurta
qelîn (I) *m* **1.** kavrulma, kavruluş (et, çekirdek vb. için) **2.** kızarma, kızarış (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kızararak pişme)
qelîn (II) *m* **1.** kırılma (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan veya hayvan ölme, mahvolma) **2.** körelme, soyu tükenme, soyu kuruma, kökü kazılma **3.** soğuktan kırılma

qelîn (I) *l/ngh* 1. kavrulmak (et, çekirdek vb. için) * **goşt têr baş qeliyaye** et iyice kavrulmuş 2. kızarmak (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kızararak pişmek)
qelîn (II) *l/ngh* 1. kırılmak (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan veya hayvan ölmek, mahvolmak) 2. körelmek, soyu tükenmek, soyu kurumak, kökü kazılmak * **babir dikin biqelin** kaplanların soyu tükenmek üzere 3. soğuktan kırılmak
qelîncik *zo/m* kurbağa
qelîne *m* 1. tariz, dolaylı söz söyleme 2. kinaye, dokunaklı söz, iğneli söz, imalı konuşma ~ **avêtin** imalı konuşmak, **(bi) ~yan çûn (yekî)** (birine) lâf dokundurmak, imalı sözlerle birinin üzerine gitmek * **bi qelineyan neyên me** imalı sözlerle üzerimize gelmeyin
qelînek *m* kavurga
qelînok *m* 1. kırım, katliam, kıyım 2. kırım, kıran (hayvanların hastalık, soğuk gibi sebeplerle ölmesi) 3. *bj* kıran, ölet ~ **danîn** kırım yapmak ~ **hatin danîn** kıyım yapılmak ~ **jê re hatin** kıran girmek ~ **ketin (...)** kıran girmek ~ **ketin nav (...)** içine kıran girmek ~**a (...) anîn** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek, kökünü kazımak ~**a (tiştekî) bê** köküne kibrit suyu ~**a (...) danîn** soyunu kurutmak ~**a (...) hatin** kökü kazınmak, kıran girmek, kökü kurumak
qelîpîvaz *m* soğanlı kavurma
qelîsêlk *m* sac kavurması
qelîsîr *m* sarımsaklı kavurma
qelîşek *bnr* qelîştek
qelîştek *m* 1. yarık, rahne 2. yırtmaç
qelîşteka qûmê *nd* kıç yolu
qelîştekî *rd* 1. yarıklıca 2. yırtmaçlı
qelîştekîtî *m* yarıklık
qelîştok *m* 1. yarma, yarık * **êzingên qelîştok** yarma odun 2. *rd* yalıngaç
qelîz *m* 1. merakını giderme 2. kaçamak (hoş görülmeyen bir şeyi ara sıra yapma)
qelîzgeh *bnr* qelizgeh
qelm *m* düven ~ **û tûzik** diken
qelp *rd* 1. kalp, sahte 2. yalancı, dürüst olmayan 3. kof (değersiz) ~ **derketin 1)** sahte çıkmak 2) kof çıkmak
qelpbûn *m* kalplaşma
qelp bûn *l/ngh* kalplaşmak
qelpeçîçik *zo/m* kursak, havsala,
qelpemel *rd* ameli kötü olan kimse
qelpezan *nd/nt* kalpezan
qelpezanî *m* kalpazanlık
qelpik *m* bilmece
qelpî *m* kalplık, sahtelik
qelpîtî *m* kalplık, sahtelik
qelpjen *nd/nt* kalpazan
qelpkar *nd/nt* kalpezan
qelpkarî *m* kalpazanlık
qelpreş *rd/nt* duygusuz, katı yürekli, gönlü kara
qelpreşî *m* duygusuzluk, katılık
qelpûçk *m* kovuk
qelq *m* 1. kımıldama, devinim, hareket (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. kımıldama, hareket (vücut oynatma, kıpırdatma veya kımıldatma)
qelqoyî *rd* kıprak, yerinde duramayan,
qelqoyîbûn *m* kıpraklaşma (biri yerinde duramayacak hale gelme)
qelqoyî bûn *l/ngh* kıpraklaşmak (biri yerinde duramayacak hale gelmek)
qelqoyîkirin *m* kıpraklaştırma (birini yerinde duramayacak hale getirme)
qelqoyî kirin *l/gh* kıpraklaştırmak (birini yerinde duramayacak hale getirmek)
qels *rd* 1. zayıf (insan ve hayvan için) 2. zayıf, güçsüz (görevini yapacak yeterli gücü olmayan, âciz) * **artêşeke qels** zayıf bir ordu ~ **bûn** zayıflamak ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketin** zayıf düşmek, güçsüz düşmek
qelsbûn *m* 1. zayıflama 2. güçsüzleşme
qels bûn *l/ngh* 1. zayıflamak 2. güçsüzleşmek
qelsbûyîn *m* 1. zayıflayış 2. güçsüzleyiş
qelsemêr *rd* 1. güçsüz erkek 2. namert
qelsemêrî *m* namertlik
qelsî *m* 1. zayıflık 2. güçsüzlük, âcizlik ~**ya vînê** (an **jî îradeyê**) irade zayıflığı
qelsketin *m* zayıf düşme, zayıflama
qels ketin *l/ngh* zayıf düşmek, zayıflamak
qelskirin *m* zayıflatma
qels kirin *l/gh* zayıflatmak
qelso *rd* 1. zayıf 2. güçsüz
qelsok *rd* 1. zayıf 2. güçsüz
qelsokî *rd* 1. zayıfça 2. güçsüzce
qelş *rd* 1. yarık 2. *m* yarık, rahne 3. çatlak ~ **lê ketin** yarıklar oluşmak, yarılmak
qelşî *m* yarıklık
qelşkirin *m* yarma, yarmalama (uzunlamasına ikiye bölme)
qelş kirin *l/gh* yarmak, yarmalamak (uzunlamasına ikiye bölmek)
qelşo *rd* palavracı (çok yalan atan erkek)
qeltax *n* 1. leş, kadavra 2. büyük heykel
qelûn *m* 1. ağızlık, çubuk (sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık) 2. lüle, pipo
qelûnçêker *nd/nt* 1. ağızlıkçı 2. lüleci (imal eden)
qelûndank *m* çubukluk
qelûndirêj *rd* uzun çubuklu, uzun pipolu
qelûnfiroş *nd/nt* ağızlıkçı (satan kimse)
qelûnker *nd/nt* lüleci (imal eden)
qelûnkerî *m* lûlecilik
qelûnkêş *rd* sigara tiryakisi (lüle veya pipoyla için kimse için)
qelûnvan *nd/nt* çubukçu
qelûştik *m* kabuk
qelye *kîm/m* potas
qelz *bnr* qeliz
qem (I) *nd* hısım, akraba

qem (II) *m* ottan demet bağlama bağı
qem (III) *m* ense, ense kökü
qemb *nd* ikiz (meyve, ceviz, badem vb.)
qember *bnr* qemer
qemç (I) *m* **1.** avuç (elin yarı yumulmuş durumu) * **qemçek xwelî** bir avuç toprak **2.** avuç (yarı yumulmuş elin alacağı miktar)
qemç (II) *m* **1.** kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) * **qemça kerê** eşeğin kuyruğu **2.** *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) * **qemça balafirê** uçağın kuyruğu **3.** *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) **4.** kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) **5.** kuyruk (bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi) ~ **di qûnê de** apaşık ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **ker kirin** *argo* nalları dikmek ~ **lê kêm e** başında torbası eksik ~ **rep kirin 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~ **veweşandin** kuyruk sallamak ~**a diya (yekî) rast kirin** *argo* alnını karışlamak ~**a wan di bin piyê hev de bûn** (birbirinin) sırrını, kirli çamaşırını bilmek ~**a xwe dan ser milê xwe 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) **3)** dellenmek ~**a xwe kirin nav piyên (an jî lingên) xwe** kuyruğunu kısmak
qemçik (I) *m* **1.** sak, sap, sapçık (meyve, sebze sapçığı) * **qemçika tirî** üzüm sapı **2.** *ant* sapçık **3.** ökçe (topuğun arka bölümü) * **qemçika sola wê** ayakkabısının ökçesi
qemçik (II) *biy/m* kamçı
qemçik (III) *m* ense, boyun arkası * **bi qemçika stû girt** ensesinden tuttu
qemçik (IV) *m* **1.** kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) **2.** kuyruk (kuşlarda gövdenin art yanında bulunan tüy demeti) **3.** *mec* kuyruk (bazı şeylerde kuyruğa benzeyen uzantı veya baş tarafın aksi yönünde kalan bölümü) **4.** *mec* kuyruk (birinin arkasına takılıp ayrılmayan kimse) * **filan kes tevî qemçika xwe digere** Falanca kuyruğu ile birlikte geziyor **5.** kuyruk (başın arkasına toplanmış saç demeti) **6.** kuyruk (bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde birden bir dönüş yapan çizgi) **7.** bir tür baş bandı (kadın için) ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **rep kirin 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) ~ **veweşandin** kuyruk sallamak ~**a xwe kirin nav piyên (an jî lingên) xwe** kuyruğunu kısmak
qemçû *m* kamçı
qemçûr *m* hayvan vergisi
qeme *m* kama
qemelax *m* karda tavşan avı
qemer (I) *m* ay
qemer (II) *rd* **1.** yağız, karaşın, kavruk **2.** yağız, doru * **hespê qemer** yağız at **3.** kara, konur, esmer (kimse) **4.** esmer (siyaha çalan buğday rengi) **5.** esmer (teni ve saçı bu karaya çalan, koyu buğday rengi) ~ **bûn** arap gibi olmak ~**ê vekirî** açık esmer tenli
qemerbûn *m* **1.** esmerleşme **2.** kararma (güneşte kararma)
qemer bûn *l/ngh* **1.** esmerleşmek **2.** kararmak (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qemer bûye** güneşte dura dura teni kararmış
qemerbûyîn *m* **1.** esmerleşiş **2.** kararış (güneşte kararma)
qemerdîn *m* kayısı pestili
qemerî (I) *as/m* **1.** sütun **2.** *ast* ay takvimi
qemerî (II) *m* **1.** yağızlık **2.** esmerlik
qemerî (III) *m* metelik
qemerîtî *m* yağızlık, kavrukluk
qemerkirin *m* **1.** esmerleştirme **2.** karartma (güneşte karartma)
qemer kirin *l/gh* **1.** esmerleştirmek **2.** karartmak (rengini karaya çevirmek, esmerleştirmek)
qemerokî *rd* esmerce, karaca, yağızca
qemhît *m* değirmen taşının altından çıkarak havalanan çok ince toz
qemik (I) *m* alaca karanlık (akşamınki için) * **di qemika êvarê de** akşamın alaca karanlığında ~**a êvarê** akşam karanlığı ~ **mexribê** akşam karanlığı
qemik (II) *m* ense, ense kökü
qemilandin *bnr* qemitandin
qemilîn *bnr* qemitîn
qemirandin *m* **1.** yakma (ısı etkisiyle bozma) **2.** yakma, karatma, esmerleştirme, karartma (rengini karaya çevirme, güneşte karartma) **3.** kavurma, kavuruş, bronzlaştırma, tunçlama (tunç rengine getirme)
qemirandin *l/gh* **1.** yakmak (ısı etkisiyle bozmak) * **gava ku şalê xwe kewî kir qemirand** pantolunu ütülerken yaktı **2.** yakmak, karatmak, esmerleştirmek, karartmak (rengini karaya çevirmek, güneşte karartmak) * **tavê tenên wan qemirandibûn** güneş tenlerini karartmıştı * **li ber tavê canê xwe qemirand** güneşte vücudunu yaktı **3.** kavurmak, bronzlaştırmak, tunçlamak (tunç rengine getirmek)
qemirandî *rd* yağız, kavruk, yanık
qemirî *rd* yağız, kavruk, yanık * **mêrikê rûqemirî** yanık yüzlü adam
qemirîbûn *m* yağızlık, kavrukluk, yanıklık

qemirîn *m* **1.** yanma (ısı etkisiyle) **2.** esmerleşme, kararma, bronzlaşma, tunçlaşma (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) **3.** kavrulma (güneş ve soğuktan dolayı)
qemirîn *l/ngh* **1.** yanmak (ısı etkisiyle) **2.** esmerleşmek, kararmak, bronzlaşmak, tunçlaşmak (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qemiriye** güneşte dura dura teni kararmış **3.** kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı)
qemirîtî *m* yağızlık, kavrukluk, yanıklık
qemişandin *m* kamıştırma (göz için)
qemişandin *l/gh* kamıştırmak (göz için)
qemişîn *m* kamışma (göz için)
qemişîn *l/ngh* kamışmak (göz için)
qemit *m* **1.** yakma **2.** kavurma **3.** yanma **~a tavê** güneş yanığı
qemitandin (I) *m* burma, buruşturma (ağza kekre tat verme)
qemitandin (II) *m* **1.** yakma (sıcak veya soğuktan) **2.** dağlama (çok sıcak veya soğuk bir şey, yakma) **3.** haşlama (kaynar sıvı için; yakma) **4.** karartma, kavurma, kavuruş, esmerleştirme, tunçlama (rengini karaya çevirme, bronzlaştırma, tunç rengine getirme) **5.** kesme (rüzgâr, soğuk vb. çok etkili olma)
qemitandin (III) *m* yapıştırma
qemitandin (I) *l/gh* burmak, buruşturmak (ağza kekre tat vermek) * **vê bihokê devê min qemitand** bu ayva ağzımı burdu
qemitandin (II) *l/gh* **1.** yakmak (sıcak veya soğuktan) * **sermaya sar rûyê mirov diqemitîne** soğuk rüzgâr insanın yüzünü yakıyor **2.** dağlamak (çok sıcak veya soğuk bir şey, yakmak) * **sermayê rûyê wê qemitand** soğuk yüzünü dağladı **3.** haşlamak (kaynar sıvı için; yakmak) * **ava kelandî lingê min qemitandibû** kaynar su ayağımı haşlamıştı **4.** karartmak, kavurmak, esmerleştirmek, tunçlamak (rengini karaya çevirmek, bronzlaştırmak, tunç rengine getirmek) **5.** kesmek (rüzgâr, soğuk vb. çok etkili olmak) * **ba rûyê min diqemitîne** rüzgâr yüzümü kesiyor
qemitandin (III) *l/gh* yapıştırmak
qemitandî (I) *rd* buruk (ağza kekre tat vermiş olan)
qemitandî (II) *rd* yağız, kavruk, yanık
qemitî (I) *rd* buruk, buruşuk, buruşmuş olan (kekrelik veren)
qemitî *rd* **1.** kavruk, yağız, yanık (rengi koyulaşmış olan) * **mêrikê rûqemitî** yanık yüzlü adam **2.** göynük (güneşte yanma)
qemitîbûn *m* yağızlık, kavrukluk, yanıklık
qemitîn (I) *m* buruşma (ağızda kekrelik duyma)
qemitîn (II) *m* **1.** yanma (ısı etkisiyle) **2.** kararma, tunçlaşma, esmerleşme, bronzlaşma (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) **3.** kavrulma, kavruluş (güneş ve soğuktan dolayı) **4.** haşlanma (kaynar sıvı için; yanma)
qemitîn (III) *m* yapışma (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalma)
qemitîn (I) *l/ngh* buruşmak (ağızda kekrelik duymak) * **min hermî xwar devê min qemitî** armut yedim ağzım buruştu
qemitîn (II) *l/ngh* **1.** yanmak (ısı etkisiyle) **2.** kararmak, tunçlaşmak, esmerleşmek, bronzlaşmak (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qemitiye** güneşte dura dura teni kararmış **3.** kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı) **4.** haşlanmak (kaynar sıvı için; yanmak)
qemitîn (III) *l/ngh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak)
qemitok *rd* buruk, kekre (tadı kekre olan) * **bihoka qemitok** buruk ayva
qemitokî *rd* burukça, kekrece (tadı biraz buruk olan)
qemitokîtî *m* burukluk, kekrelik * **qemitokîtiya bihokê** ayvanın burukluğu
qemixandin (I) *m* kavurma (bronzlaştırma)
qemixandin (II) *m* yapıştırma
qemixandin (I) *l/gh* kavurmak (bronzlaştırmak)
qemixandin (II) *l/gh* yapıştırmak
qemixîn (I) *m* kavrulma (güneş ve soğuktan dolayı)
qemixîn (II) *m* yapışma
qemixîn *l/ngh* kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı)
qemixîn *l/ngh* yapışmak * **bi erdê ve qemixiye** yere yapışmış
qemîs *n* gömlek
qemqûş *m* **1.** kabuk (ekmeğin pişme sırasında içinden daha çok sertleşen dış bölümü) **2.** gevrek **~ girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qemsî *nd/nt* dedikoducu
qemsîtî *m* dedikoduculuk
qemtik (I) *m* bir tür serpoş * **bûk deranîn bêqemtik e** gelini çıkardılar serpoşsuzdur
qemtik (II) *m* küçük ipek mendil
qemûs *n* gömlek
qemûşk (I) *m* çapak (göz çapağı)
qemûşk (II) *rd* gevrek
qemûşk (III) *m* **1.** koparılmadan kendi kendine kurumuş üzüm (kuru üzüm gibi) **2.** kuru üzüm ufağı
qemûşk (III) *m* **1.** kabuk (herhangi bir şeyin kabuğu) **2.** kabuk (ekmeğin pişme sırasında

içinden daha çok sertleşen dış bölümü) **3.** *bj* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak (veya tutmak) **~ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
qemûşkgirtin (I) *m* çapaklanma
qemûşkgirtin (II) *m* kabuklanma
qemûşk girtin (I) *l/gh* çapaklanmak
qemûşk girtin (II) *l/gh* kabuklanmak
qemûşkgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qenaet *bnr* qeneat
qenaf *bnr* qenap
qenalîsk *m* Hindistan cevizi tadında bir meyve
qenap *n* kınnap, sicim
qenar *bot/m* kara diken
qenare *m* giyotin
qenarebaz *nd* **1.** giyotin kullanan cellât **2.** cellât
qenarebazî cellâtlık
qenarî *zo/m* kanarya (Serinus canaria)
qenc *rd* **1.** iyi * **merivê qenc qenc e** iyi insan iyidir **2.** iyi, âlâ (yerinde, uygun) * **bersîveke qenc** iyi bir cevap **3.** dürüst, hırlı **4.** *nd/nt* eren, ermiş, evliya ~ **bêhna xwe venedan** ayağının tozu ile ~ **bûn 1)** iyi olmak, iyileşmek (hastalıktan kurtulmak **2)** iyi olmak (yerinde olmak, uygun gelmek) ~ **dêhna xwe danê** iyice bakmak, dikkat etmek ~ **e xerab e?** hırlı mıdır, hırsız mıdır? * **ez wî nas nakim, nizanim qenc e xerab e** ben onu tanımıyorum, hırlı mıdır hırsız mıdır bilmem ~ **kirin 1)** iyi etmek, iyileştirmek **2)** iyi etmek (uygun, yerinde bir davranışta bulunmak * **we qenc kir ku hûn hatin** iyi ettiniz de geldiniz ~ **li me rast nayên, pîs ji me danayên** iyiler bize rast gelmez kötüler ise bizden eksik olmaz ~ **nedîtin** beğenmemek (kuşku duymak, kuşku ile karşılamak) ~ **û xweş** oh oldu, oh olsun ~ **û xweş bûye** oh olsun ~ **û xweş kirin** iyi hoş etmek ~ **xerab 1)** iyi kötü **2)** acı tatlı **~ê wan Behdîn e ew jî (diz û) derewîn e** doğru dürüst birisi o ailede yoktur **~ê Xwedê** evliya, ermiş
qencahî *bnr* qencayî
qencayî *m* **1.** iyilik (iyi olma durumu) **2.** iyilik (karşılık beklenmeden yapılan yardım) ~ **bi (yekî) kirin** (birine) iyilikte bulunmak
qencbûn *m* **1.** iyileşme (iyi duruma gelme) **2.** iyileşme (hastalıktan kurtulma, salâh olma) **3.** kıyaklaşma
qenc bûn *l/ngh* **1.** iyileşmek (iyi duruma gelmek) **2.** iyileşme (hastalıktan kurtulmak, salâh olmak) **3.** kıyaklaşmak
qencbûyîn *m* **1.** iyileşme (iyi duruma gelme) **2.** iyileşme (hastalıktan kurtulma, salâh olma) **3.** kıyaklaşma
qenc dîtin *l/gh* beğenmek (benzerleri arasında birini seçmek)
qencelîsk *bot/m* Hint yer elması
qencinik *m* ağaç budama makası
qencino *b* eren, erenler
qencî *m* **1.** iyilik, hayir (karşılık beklenmeden yapılan yardım) **2.** kayra, lutüf, inayet **3.** iyilik (iyi olma durumu) ~ **beyhûde naçe** iyilik yap denize at ~ **gilî kirin** iyiliklerini saymak ~ **hêkek be jî nayê jibîrkirin** bir fincan (veya bir acı) kahvenin kırk yıl hatırı vardır ~ **ji bîr mekirin** iyilik bilmek ~ **kirin 1)** iyilik etmek (veya yapmak), ihsan etmek **2)** lütuf etmek, inayet etmek (veya eylemek) ~ **lê bûn** iyilik görmek ~ **lê nehatin** (birine) iyilik yaramamak ~ **li ser (yekî) hebûn** iyilik görmek ~ **pê kirin** (birine) iyilik yapmak, iyilikte bulunmak ~ **pê re kirin** (birine) iyilikte bulunmak ~ **sêvek be jî nayê jibîrkirin** bir fincan (veya bir acı) kahvenin kırk yıl hatırı vardır ~ **zanîn** iyilik bilmek **~ya di dil de** gönül borcu **~ya (yekî) gihîştin (yekî dîtir)** iyiliği dokunmak **~ya ku pê kirin, di çav de deranîn** kaşıkla yedirip sapıyla (gözünü) çıkarmak **~ya ne li cih, bela ye** yerinde yapılmayan iyilik başa belâdır, anlamında bir deyim **~ya te nagihîje me bila xerabiya te jî negihîje me** ağzından hayır çıkmazsa bari şer söyleme
qencîbîr *nd/nt* iyilikbilen
qencîkar *nd/nt* **1.** iyilikçi, iyiliksever, lütufkâr **2.** kayracı, providensiyalist
qencîkarî *m* **1.** iyilikçilik, iyilikseverlik, lütufkârlık **2.** *fel* kayracılık, providensiyalizm
qencîker *nd/nt* iyilikçi, iyiliksever, lütufkâr, iyilik perisi, iyilik yapan
qencîkerî *m* iyilikçilik, iyilikseverlik, lütufkârlık
qencîkirin *m* **1.** iyilik etme (veya yapma), ihsan etme **2.** lütuf etme, inayet etme (veya eyleme)
qencîkirin *l/gh* **1.** iyilik etmek (veya yapmak), ihsan etmek **2.** lütuf etmek, inayet etmek (veya eylemek)
qencîkirox *nd/nt* iyilik yapan, iyilikçi
qencîkiroxî *m* iyilik yapma, iyilikçilik
qencînas *rd* iyilikbilir
qencînasî *m* iyilikbilme
qencîxwaz *rd/nt* **1.** hayırsever, hayırperver, iyiliksever, iyicil, hayırhah **2.** özgeci, diğerkam
qencîxwazî *m* **1.** hayırseverlik, hayırperverlik, iyilikseverlik, iyicillik, hayırhahlık **2.** özgecilik, diğerkamlık **3.** sağistem
qencîxwazkî *rd* özgecilce, diğerkamca
qencker *rd* iyileştirici
qenckirin *m* **1.** iyileştirme **2.** iflah etme
qenc kirin *l/gh* **1.** iyileştirmek **2.** iflah etmek * **qenckiro bi xwe re kiro, xerab kiro bi xwe re kiro** iyilik yapan da kötülük yapan da sonda kendisine yapar, anlamında bir deyim
qenco *rd* iyilik yapan (erkek)

qencokar *bnr* qencîkar
qenctî *m* **1.** iyilik, lütuf **2.** ermişlik
qend (I) *nd/nt* bilge
qend (II) *d* kadar
qend (III) *m* **1.** kant, nebat şekeri **2.** kant (şekerli sıcak su)
qendank *m* şekerlik
qendav *m* kant, şekerli su
qende *d* kadar * **ew qende** o kadar
qendelan *m* şekerlik
qendiqandin *bnr* xeniqandin
qendiqîn *bnr* xeniqîn
qendîl (I) *zo/m* yılda bir sefer iki adet yumurta yapan bir kuş (yuvası salıncağa benzer)
qendîl (II) *m* **1.** kandil (aydınlatma aracı) **2.** kandil (kandil gecesi) ~a hev pîroz kirin kandilleşmek, birbirinin kandilini kutlamak **~a kêmronî** kör kandil
qendîl (III) *m* tahtadan kaşıklık
qendîldank *m* kandillik
qendîlfiroş *n* kandilci (satan)
qendîlker *n* kandilci (imal eden)
qendîlvan *n* kandilci (kandilleri yakmakla görevli kimse)
qene *d/h* bari, en azında, hiç olmasa, hiç değilse * **qene deh tene hene** hiç olmasa on tane var ~ **ez bikenim!** gülerim! (veya güleyim bari!)
qeneat *m* **1.** kanaat, inanma, kanı * **li gor qeneata min** kanıma göre (veya kanımca) **2.** kanaat, inanç **~a (yekî) jê re çûbûn** (birine) kanaat getirmek, inanmak **~a (yekî) lê rûniştin** kanaat getirmek **~a xwe pê anîn** kanaat getirmek
qeneatkar *rd* kanaatkâr, kanaatlı, kanık, yetingen
qeneatkarî *m* kanaatkârlık, kanıklık, yetingenlik
qeneatkirin *m* kanaat etme
qeneat kirin *l/gh* kanaat etmek
qeneatkirî *rd* kani, inanmış
qenebixêr *rd* uğursuz (kimse)
qenefe *m* kenevir liflerinden yatak
qeneh *m* kanı, ikna ~ **bûn** kanı olmak, ikna olmak ~ **kirin** ikna etmek
qenepe *m* kanepe
qeneq *bot/m* kına ağacı (Lawsonia inermis)
qenewiz *n* kırmızı kadife
qenewîç *n* **1.** kanaviçe, kanava **2.** *rd* kanaviçe (bu bezin üzerine yapılmış işleme)
qenêr *bnr* kînor
qengoz *m* kuşburnuna benzer yabani bir meyve
qenik *m* kümes
qenim *h* hiç olmasa, hiç değilse
qentar *m* kantar
qenter *m* katar, dizi * **mih qenter bûne diherî** koyunlar dizili sıra halinde gidiyor
qentere *m* oluk şeklinde uzun direk
qenterî *m* tak
qenterkî *m* bir çocuk oyunu
qentirî *m* kantari (buğdayı)
qenyat *m* kanaat
qep *m* güreş
qepaçe *m* **1.** kucaklama **2.** sarma
qepaçekirin *m* **1.** kucaklama **2.** sarma
qepaçe kirin *l/gh* **1.** kucaklamak **2.** sarmak * **ewr çiya qepeçe kir** bulut dağı sardı
qepal (I) *n* yırtık pırtık giysi
qepal (II) *nd/nt* tefeci
qepalî *m* tefecilik
qeperçe *m* **1.** dikleme **2.** debelenme, kıvranma
qeperçebûn *m* **1.** diklenme **2.** debelenme, kıvranma
qeperçe bûn *l/ngh* **1.** diklenmek **2.** debelenmek, kıvranmak
qeperçebûyîn *m* **1.** dikleniş **2.** debeleniş, kıvranış
qeperçekirin *m* **1.** dikleştirme **2.** debelendirme, kıvrandırma
qeperçe kirin *l/gh* **1.** dikleştirmek **2.** debelendirmek, kıvrandırmak
qepijandin *m* **1.** debelendirme **2.** kıvrandırmak
qepijandin *l/gh* **1.**debelendirmek **2.** kıvrandırmak
qepijîn *m* **1.** debelenme **2.** kıvranma
qepijîn *l/ngh* **1.** debelenmek **2.** kıvranmak
qepişandin *m* kabartma
qepişandin *l/gh* kabartmak
qepişandî *rd* kabarık, kabarıklı
qepişî *rd* kabarık, kabarmış (hacmi büyümüş olan)
qepişîn *m* kabarma (ağırlığı artmadan hacmi büyüme)
qepişîn *l/ngh* kabarmak (ağırlığı artmadan hacmi büyümek)
qepitandin *m* çökertme
qepitandin *l/gh* çökertmek
qepitîn *m* çökme
qepitîn *l/ngh* çökmek (bulunduğu düzeyden aşağışa inmek, çukurlaşmak)
qepîs *m* güreş
qepol *ant/n* kafa tası, kuru kafa
qepûlk (I) *ant/m* göz kapağı
qepûlk (II) *n* kabuk (ceviz, yumurta kabuğu gibi)
qepûşk (I) *m* koza (bitkilerde içinde tohum bulunan koruncak)
qepûşk (II) *zo/m* salyangoz (Helix)
qepût *bnr* qapût (II)
qeqê *m* yumurta (çocuk dilinde)
qeqloyî *rd* kımkım (ağır ağır konuşan kimse)
qer (I) *nd/rd* **1.** parlak siyah **2.** kara, esmer (kimse) **3.** yağız * **hespê qer** kara yağız at ~ **û qirûdî** kara kuru kimse
qer (II) *mat/fiz rd* iç bükey, obruk
qer bnr ker (III)

qerac *bnr* qeraç
qeraca bir buğday türü * **genimê qeraca** karaca buğday
qeraç *rd* kıraç (verimsiz toprak)
qeraçedar *nd/rd* konar göçer
qerafe *m* su değirmeni dolabı
qeram (I) *bot/m* hasırotu (Typha)
qeram (II) *n* kapak
qeram (III) *rd* enayî
qerame *m* kışlık ekin
qeramik *m* soğuktan dolayı yerin buzlanması
qeramî *m* enayilik
qerampûçk *m* tırmık, tırmalama
qerampûşk *m* tırmık, tırmalama
qeran *n* kral
qerandin (I) *m* yatıştırma, ıstırabını dindirme
qerandin (II) vazgeçirme, caydırma
qerandin (I) *l/gh* yatıştırmak, ıstırabını dindirmek
qerandin (II) *l/gh* vazgeçirmek, caydırmak
qerar *n* **1.** karar (bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı) * **ez ji vî qerarê xwe venagerim** ben bu kararımdan dönmem **2.** karar (herhangi bir durum için; tartışılarak verilen kesin yargı) * **qerarê dadgehê** mahkeme kararı **3.** karar (bu yargıyı bildiren belge) * **qerarê dadgehê wergirt** mahkeme kararını aldı **4.** karar (değişmeyen, düzenli durum) * **makîne li ser qerarekê dişixule** makine bir karar üzre çalışır **5.** *mzk* karar **6.** karar (hava için; değişmez olma) ~ **betal kirin** kararı bozmak (feshetmek) ~ **dan** karar vermek ~ **derxistin** karar çıkarmak ~ **girtin** (an jî **stendin**) karar almak ~ **lê anîn** karar vermek ~ **lê dan** karar kılmak ~ **lê hatin dan** kararlaşmak * **ev kar êdî qerar lê hatiye dan** bu iş artık kararlaştı ~ **li serê dan** karar altına almak ~ **li serê hatin dan** kararlaştırılmak * **ji bo geştê qerar li ser seat pêncan hate dan** gezinti saat beşe kararlaştırıldı ~**ê Xwedê li canê (yekî) şikestî be** and olsun ki, şart olsun
qerardan *m* karar verme, kararlaştırma
qerar dan *l/gh* karar vermek, kararlaştırmak
qerardar *rd* **1.** kararlı **2.** kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)
qerardarî *m* **1.** kararlılık **2.** kararlılık (istikrarlılık)
qerardayî *rd* karar vermiş olan, kararlaştırılmış
qerardayîn *m* karar veriş, kararlaştırma
qerarder *nd/nt* karar verici
qerarderxistin *m* karar çıkarma
qerar derxistin *l/gh* karar çıkarmak
qerargeh *m* karargâh ~ **lê danîn** karargâh kurmak
qerargirtin *m* karar alma
qerar girtin *l/gh* karar almak
qerargirtî *rd* karar alınmış olan
qerarname *m* kararname
qerarstendin *m* karar alma
qerar stendin *l/gh* karar almak
qerarstendî *rd* karar alınmış olan
qerase (I) *n* **1.** kaldıraç, manivela **2.** arkıt (kapıların arkasına konulan kalın kuşak)
qerase (II) *rd* iri, iriyarı, cesametli, kocaman
qerastin (I) *m* **1.** kaldırmaya çalışma (bir şeyi yerden kaldırmaya çalışma) **2.** kıstırma (kapatarak sıkışmasına neden olma) **3.** *mec* zora koşma
qerastin (II) *m* kasılma, dayılanma
qerastin (III) *m* oyalama, geciktirme
qerastin (I) *l/gh* **1.** kaldırmaya çalışmak (bir şeyi yerden kaldırmaya çalışmak) **2.** kıstırmak (kapatarak sıkışmasına neden olmak) **3.** *mec* zora koşmak
qerastin (II) *l/gh* kasılmak, dayılanmak
qerastin (III) *l/gh* oyalamak, geciktirmek * **çi qas bavê min lez dikir, apê min diqerast** ne kadar babam acele ediyorduysa da amcam oyalıyordu
qerastin *l/ngh* kasılmak
qeraş (I) *n* **1.** kıraçlık **2.** *rd* kıraç (verimsiz toprak)
qeraş (II) *n* değirmenci
qeraşî *m* değirmencilik
qeraşîbûn *m* kıraçlaşma
qeraşî bûn *l/ngh* kıraçlaşmak
qeratî *m* şekil
qerawal *bnr* qerewêl
qerawêl *bnr* qerewêl
qerawil *bnr* qerewêl
qerax *n* **1.** kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) * **taxên li qeraxên bajêr** şehrin kenar mahalleleri **2.** kıyı (kara ile suyun birleştiği yer) **3.** kıyı, sahil (karanın deniz boyunca uzanan bölümü) **4.** boy (yol, ırmak, deniz kıyısı) * **li qeraxê rê mirov bi rêz bûbûn** yol boyu insanlar dizilmiş **5.** yan, yan tarf
qeraze *m* gelekte güvence için ayrılan mal veya arazi
qerbaş *bnr* qerwaş
qerbelek *rd* alacalı
qerbend *m* yeraltı hapishanesi
qerbûs *n* eğerin ön ve arka taraflarından her biri
qerçimandin (I) *m* katlama
qerçimandin (II) *m* buruşturma
qerçimandin (I) *l/gh* katlamak
qerçimandin (II) *l/gh* buruşturmak
qerçimandî (I) *rd* katlanık, katlı
qerçimandî *rd* buruşuk (buruşturulmuş olan)
qerçimî (I) *rd* katlanık
qerçimî (II) *rd* buruşuk
qerçimîn (I) *m* katlanma
qerçimîn (II) *m* buruşma
qerçimîn (I) *m* katlanma

qerçimîn (II) *l/ngh* buruşmak
qerçimokî *rd* buruşukça
qerçî *bnr* qereçî
qerçîmek *bnr* qermûçek
qerd (I) *ast/m* kadir
qerd (II) maymun
qerd (III) *n* borç
qerdan (I) *bnr* kerdan
qerdan (II) *m* kovma
qer dan *l/gh* kovmak
qerddar *rd* borçlu
qerddarî *m* borçluluk
qere *nd* 'qere êrî lê kirî' deyiminden geçer ~ **êrî lê kirî** cehennemin dibine gitsin
qerebalix *bnr* qelebalix
qerebaş *bnr* qerwaş
qerebe *bnr* qerebû
qerebîn *m* karabina (kısa namlulu tüfek türü)
qerebû *m* telâfi ~ **bûn** telafi olmak ~ **kirin** telâfi etmek
qerebûker *rd* telâfi edici
qerebûkirin *m* telafi etme
qerebû kirin *l/gh* telafi etmek
qerec *bnr* qereçî
qereçî *nd/nt* **1.** çingene **2.** zanaatkar çingene, elekçi **3.** çalgı çalan çingene
qereçîtî *m* **1.** çingenelik **2.** elekçilik
Qeredax *nd* Karadağ
Qeredaxî *rd/nd* Karadağlı
qerefîl *bnr* qerenfîl (II)
qerefîsk *bnr* qulûsk
qeregûn *rd* zavallı
qereltûn *bnr* qeretûn
qerem *ant/m* diz (kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer) **~ên (yekî) sist bûn 1)** diz bağı çözülmek **2)** cesareti kırılmak, gözü korkmak
qeremaç *nd* iskambil oyunu
qereman *bnr* qehreman
qereme *rd* donan şey
qeremetî *m* iftira
qeremît *m* kiremit
qeremok *m* **1.** donma **2.** kırım (hayvanlarınsoğuktan dolayı ölmesi)
qeremokî *rd* hastalıklı (soğuklar sonucu hastalanmış olan)
qeremokîbûn *m* soğuktan dolayı hayvan kırıma uğrama
qeremokî bûn *l/ngh* soğuktan dolayı hayvan kırıma uğramak
qeremûşk (I) *m* **1.** kabuk **2.** yara kabuğu
qeremûşk (II) *m* tırmık, tırmalama
qeremûşkdan *m* tırmalama
qeremûşk dan *l/gh* tırmalamak
qeremûx *m* kuşkonmaz
qerenfîl (I) *m* hızma
qerenfîl (II) *bot/m* **1.** karanfil (Dianthus caryophylllus) **2.** karanfil (bu bitkinin baharat olarak kullanılan boncuğu)
qerengoz *bot/m* kengergillerden bir bitki
qerepere *m* gürültü, fızan, şamata
qereperene *m* karartı * **qereperene tên ber çavê min** gözümün önünde karartılar oluşuyor
qerepîn *bnr* qerebîn
qereqas *m* bir tür ağaç
qereqol *m* karakol ~a nîzamiyeyê nizamiye karakolu **~a polîsan** polis karakolu
qereqûçik *m* serçe parmağı
qereqûçk *m* serçe parmağı
qereqûşî *rd* karakuşi, keyfî (gerçeğe, akla, yol ve yöntemlere uymayan)
qereqûşîtî *m* karakuşilik, keyfilik
qererîşk *m* kıkırdak
qerese (I) *m* karın buzlanması, sertleşmesi ~ **girtin** kar buz tutmak, sertleşmek
qerese (II) *m*arkıt (kapıların arkasına konulan kalın kuşak)
qeresî *bot/m* **1.** kiraz (Cerasus avium) **2.** kiraz (bu ağacın meyvesi)
qereşîn *m* hanzal
qereşpere *m* sarap
qeretû *m* karartı
qeretûk *m* karartı
qeretûn *m* **1.** kahvaltı **2.** kahvaltılık türü yiyecek, hafif yemek
qerewal *bnr* qerewêl
qerewaşîn *m* hizmet
qerewat *n* kravat
qerewaz *nd/nt* casus
qerewazî *m* casusluk
qerewêl *nd/nt* **1.** koruma, kuruyucu, muhafız **2.** bekçi, gözcü, nöbetçi **3.** *dir* kavas **~ê şevê** gece bekçisi
qerewêldar *nd/nt* muhafız
qerewêlî *m* **1.** korumalık, koruyuculuk, muhafızlık **2.** bekçilik **3.** kavaslık ~ **kirin 1)** korumalık yapmak **2)** bekçilik etmek ~ **sekinîn** nöbete durmak
qerawêlî kirin *l/gh* **1.** muhafızlık yapmak **2.** gözlemlemek
qerewêlxane *m* bekçi kulübesi
qerewil *bnr* qerewêl
qerewildar *bnr* qerewêldar
qerewîl *bnr* qerewêl
qerewîlk *m* gırgır, şamata
Qerexanî *nd* Karahanlı
qerez *m* garaz
qerezan *m* tartışma, münakaşa
qerezî *m* garazlık
qerf *m* **1.** alay (bir şeyle öğlenme, onu küçümseme) **2.** nükte, espri **3.** *wj/m* mizah, gülmece **4.** *sn/şn* gülüt ~ **kirin** alay etmek ~ **pê kirin** (biriyle) alay etmek, (birini) alaya almak ~ **û qotik** nükte espri ~ **û qotikên (yekî) hebûn** (biri) nüktedan olmak ~ **û qûçik** nükte, espri **~ên xwe pê kirin** (biriyle) alay geçmek, dalga geçmek, (birini) alaya almak

qerf pê kirin *l/bw* 1. (birini) alaya almak, (biriyle) alay etmek 2. (biriyle) eğlenmek * **divê mirov qerfan bi kesî neke** insan kimseyle eğlenmemeli
qerêsîn *m* kasalma, dayılanma
qerêsîn *l/ngh* kasalmak, dayılanmak * **xwe li me diqerêsin** bize dayılanıyorlar
qerfî *rd* mizahî
qerfkar *nd/nt* mizahçı
qerfkarî *m* mizahçılık
qerfnivîs *nd/nt* 1. mizah yazarı 2. gülütçü
qerfok (I) *nd* bir üzüm türü
qerfok (II) *nd/nt* 1. güldürücü 2. alaycı, şakacı
qerfokî *m* 1. güldürücülük 2. alaycılık 3. *rd* gülmeceli
qerfokîkirin *m* güldürecek şeyler yapma, tuhaflık etme
qerfokî kirin *l/gh* güldürecek şeyler yapmak, tuhaflık etmek
qerfoyî *rd* gülmeceli
qerh *rd* bezgin
qerhe *bj/m* ülser
qeridandin *m* 1. iştahlandırma 2. imrendirme
qeridandin *l/gh* 1. iştahlandırmak 2. imrendirmek
qeridîn *m* 1. iştahlanma, iştahı çekme 2. imrenme
qeridîn *l/ngh* 1. iştahlanmak, iştahı çekmek 2. imrenmek * **gava min kebab dîtin wisa dilê min qeridî wan** kebabları görünce öyle bir imrendim ki
qerih *m* bezme
qerihandin *m* bezdirme
qerihandin *l/gh* bezdirmek
qerihandî *rd* bezgin, bezdirilmiş olan
qerihîn *m* bezme
qerihîn *l/ngh* bezmek
qerijîn *m* kırılma
qerijîn *l/ngh* kırılmak
qeriman *m* 1. donma 2. *fiz* katılaşma 3. yorulma
qerimandin *m* 1. dondurma 2. *fiz* katılaştırma 3. yorma 4. tutuk duruma getirme 5. kuluçkaya yatırma
qerimandin *l/gh* 1. dondurmak 2. *fiz* katılaştırmak 3. yormak 4. tutuk duruma getirmek 5. kuluçkaya yatırmak
qerimandî *rd* 1. donuk, camit, dondurulmuş 2. *fiz* katılaştırılmış 3. tutuk, yorulmuş (işlevini göremez duruma gelmiş olan)
qerimanî *m* 1. donma 2. *fiz* katılık
qerimî *rd* 1. donuk, camit 2. *fiz* katılaştırılmış 3. tutuk, yorulmuş (işlevini göremez duruma gelmiş olan) 4. kuluçkaya oturmuş (veya yatmış olan)
qerimîn *m* 1. donma (soğuktan donma) 2. *fiz* katılaşma (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp) 3. kaskatı kesilme, tutulma (tutuk duruma gelme) 4. hamlama, hamlaşma 5. yorulma 6. kuluçkaya oturma (veya yatma), gurklama, gurka yatma
qerimîn *l/ngh* 1. donmak (soğuktan donmak) * **di berfê de qerimîne** karda donmuşlar * **rûn qerimîbû** yağ donmuştu 2. *fiz* katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek) 3. kaskatı kesilmek, tutulmak (tutuk duruma gelmek) * **ez qerimîme** her tarafım tutulmuş 4. hamlamak, hamlaşmak * **hingî li dukanê rûniştiye qerimiye** dükkanda otura otura hamlamış 5. yorulmak 6. kuluçkaya oturmak (veya yatmak), gurklamak, gurka yatmak * **li ser hêkan qerimîn** kuluçkaya yatmak
qerimîner *rd* dondurucu
qerimîtî *m* tutukluk
qerimok *m* dondurma * **li pastexaneyê her yek ji me hebek qerîmok xwar** pastanede birer dondurma yedik
qerimokî *rd* ahırlaşmış (hayvan)
qerimokîbûn *m* ahırlama
qerimokî bûn *l/ngh* ahırlamak
qeris *m* bulgur ve mercimek irmiğiyle yapılan ekmek
qerisan *m* donma
qerisandin (I) *m* 1. sıkıştırma, sokuşturma (zorla koyma, zorlayarak yerleştirme) 2. *argo* koyma, sokma
qerisandin (II) *m* 1. dondurma 2. *fiz* katılaştırma 3. soğutma 4. üşütme 5. ayazlatma
qerisandin (I) *l/gh* 1. sıkıştırmak, sokuşturmak (zorla koymak, zorlayarak yerleştirmek) 2. *argo* koymak, sokmak * **qerisandiye devê wî** ağzına sokmuş
qerisandin (II) *l/gh* 1. dondurmak 2. *fiz* katılaştırmak 3. soğutmak 4. üşütmek 5. ayazlatmak
qerisandî *rd* 1. donuk, camit, dondurulmuş olan 2. *fiz* katılaştırılmış 3. soğutulmuş olan
qerisdank *m* buzluk
qerisî *rd* 1. donuk, , camit 2. *fiz* katılamış 3. soğumuş olan
qerisîn (I) *m* 1. sıkışma (zorla yerleşme) 2. *argo* sokulma
qerisîn (II) *m* 1. donma 2. donma, üşüme (çok üşüme) 3. *fiz* katılaşma (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etme) 4. kıkırdama (donarak ölme) 5. soğuma, soğuyuş, ayazlanma
qerisîn (III) *m* böbürlenme, kasılma, şişinme
qerisîn (I) *l/ngh* 1. sıkışmak (zorla yerleşmek) 2. *argo* sokulmak
qerisîn (II) *l/ngh* 1. donmak 2. donmak, üşümek (çok üşümek) * **ez qerisîm** ben dondum 3. *fiz* katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek) 4. kıkırdamak (donarak ölmek) 5. soğumak, ayazlanmak * **av qerisiye** su ayazlanmış

qerisîn (III) *l/ngh* böbürlenmek, kasılmak, şişinmek
qerisîner *rd* **1.** dondurucu **2.** soğutucu
qerisînk *m* soğutucu
qerisok *rd* **1.** dondurucu **2.** ayaz (hava ve gece için; soğuk)
qerisokî *rd* dondurucu, dondurucuca
qerî *m* parlak siyahlık
qerîn (I) *m* vazgeçme
qerîn (II) *m* yatışma, ıstırabı dinme
qerîn (I) *l/ngh* vazgeçmek
qerîn (II) *l/ngh* yatışmak, ıstırabı dinmek
qerîne *m* **1.** dokunaklı söz, iğneli söz, imalı söz, kinaye **2.** *wj* kinaye ~ **di ber re avêtin** (birini) iğnelemek, (birine) lâf dokundurmak ~ **li bin çengê (yekî) xistin** (birini) iğnelemek, lâf dokundurmak
qerînedar *rd* imalı, kinayeli
qerînek *ant/m* kıkırdak
qerînekirin *m* imalı konuşma, lâf dokundurma
qerîne kirin *l/gh* imalı konuşmak, lâf dokundurmak
qerîngan *bot/m* korunga
qerînok *ant/m* kıkırdak
qerîsok *m* mercimek unundan yapılan ekmek
qerîze *ps/m* iç güdü
qerîzedar *rd* iç güdülü
qerke *m* çadır ipi bağlama çivisi
qerkirin *m* kesme, ayırma
qerkirin *l/gh* kesmek, ayırmak
qerme (I) *m* kırma, pli (kumaşı katlayarak yapılan giysi süsü)
qerme (II) *m* dağ ve ya tepe eteklerine yakın taşlık arazi
qerme (III) *m* kırılmış, dövülmüş sap
qermelax *m* sürü (kuş sürüsü)
qermiçandin *m* **1.** buruşturma, kırıştırma **2.** büzüştürme
qermiçandin *l/gh* **1.** buruşturmak, kırıştırmak **2.** büzüştürmek
qermiçandî *rd* **1.** buruşuk, kırışık **2.** büzüşük
qermiçandîbûn *m* **1.** buruşukluk, kırışıklık **2.** büzüşüklük
qermiçî *rd* **1.** buruşuk, kırışıklık **2.** muşmula gibi (veya muşmula suratlı)
qermiçîbûn *m* buruşukluk, kırışıklık
qermiçîn *m* **1.** buruşma, kırışma **2.** büzüşme, büzülme, büzülüş
qermiçîn *l/ngh* **1.** buruşmak, kırışmak **2.** büzüşmek, büzülmek
qermiçîtî *m* **1.** buruşukluk, kırışıklık **2.** büzüşüklük
qermiçikandin *bnr* qermiçandin
qermiçkîn *bnr* qermiçîn
qermik *m* buğdaya benzer içi kırmızı, dışı siyah bir meyve
qermiş *m* pişmiş kil
qermix *bot/m* karamuk

qermîçek *m* **1.** kırışık, kırışıklık (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım) * **qermîçekên rûyên wê** yüzünün kırışıkları **2.** büzgü * **torbeyê devbiqermîçek** ağzı büzgülü torba
qermîçekî *rd* kırışıkça, kırış kırış
qermîçekîbûn *m* kırışma
qermîçekî bûn *l/ngh* kırışmak
qermîçkî *rd* kırışıkça
qermîçok *m* **1.** kırışık, kırışıklık, buruşukluk (ciltte oluşmuş kırışık) **2.** büzgü
qermîçokî *rd* kırışıkça, buruşukça, kırış kırış
qermîçokîbûn *m* kırışma
qermîçokî bûn *l/ngh* kırışmak
qermîçong *m* **1.** kırışık, kırışıklık, buruşukluk **2.** büzgü
qermîçongî *rd* **1.** kırışıkça **2.** büzüşük **3.** büzgülü
qermîçonk *bnr* qermîçong
qermîçonkî *bnr* qermîçongî
qermît (I) *m* keremit
qermît (II) *n* hayvan gübresi keseği
qermok *m* ahırlaşma, tutulma (tavuk gibi hayvanların ayaklarının tutuklaşması)
qermokî *rd* **1.** tutuk **2.** hamlanmış olmak (insan için)
qermox *m* diken üzümü
qermûç *m* kırışık, kırışıklık
qermûçandin *m* **1.** kırıştırma, buruşturma **2.** büzme
qermûçandin *l/gh* **1.** kırıştırmak, buruşturmak **2.** büzmek
qermûçandî *rd* **1.** kırışık, buruşuk **2.** büzük
qermûçek *m* **1.** buruşukluk (ciltte oluşmuş kırışık) **2.** büzgü **3.** kırma, akordeon (makine ile yapılmış kırma), pli (dikim vb. kıvrım) **4.** pot (kötü dikiş sebebiyle kumaşta oluşan büzülme veya kıvrım) ~ **lê ketin** buruşuklar oluşmak, buruşmak ~**a qûnê** kıç kırışığı
qermûçekî *rd* **1.** kırışıkça **2.** büzgülü **3.** potur **4.** potuk (kırmalı ve geniş)
qermûçekîbûn *m* **1.** kırışma **2.** potlanma
qermûçekî bûn *l/ngh* **1.** kırışmak **2.** potlanmak
qermûçekî kirin *m* **1.** büzgüleme **2.** pot yapma (dikiş dikerken kumaşta kıvrım oluşturma)
qermûçekî kirin *l/gh* **1.** büzgülemek **2.** pot yapmak (dikiş dikerken kumaşta kıvrım oluşturmak)
qermûçok *bnr* qermîçok
qermûçokî *bnr* qermîçokî
qern *zo/m* kene
qernebît *m* yeşil lahana
qernefîl *bnr* qerenfîl
qernequşk *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
qerneqûçik *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
qernew *bnr* qirnew
qernî *bnr* qirnî

qero *nd* gri renkte bir tür kuş
qerok *bot/m* bir tür sarmaşık olup yaprakları sarma olarak kullanılır
qerpal *n* **1.** alık (eskimiş giyecek), pırpıt (eski püskü, işe yaramaz) **2.** paçavra, çaput **3.** *mec* paçavra (değersiz ve iğrenç şey veya kimse) * **eynî qerpal e** paçavra gibi **4.** *rd* bitli (fakir ve üstü başı kirli olan kimse) **5.** tembel, işe yaramaz kimse ~ **merpal** eski püskü
qerpalfiroş *nd/nt* paçavracı
qerpalfiroşî *m* paçavracılık
qerpeqerp *h* takır takır, takur tukur
qerpeşû *m* tırmalama
qerpeşûkirin *m* tırnalama
qerpeşû kirin *l/gh* tırmalamak
qerpişandin *m* tırmalama
qerpişandin *l/gh* tırmalamak
qerpişandî *rd* tırmalamış olan
qerpişîn *m* tırmalanma
qerpişîn *l/ngh* tırmalanmak
qerpîn *m* patırdama ~ **ketin (tiştekî)** patırdamak
qerpînî *m* patırtı ~ **jê anîn** patırdatmak ~ **jê çûn** patırdamak
qerpîşk *bot/m* bir bitki
qerpor *m* kaş (eğerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm)
qerqas *m* parlaklık, parlak olma hali
qerqasî *rd* yatay durumda olan
qerqaş (I) *nd* bir tür ceviz
qerqaş *nd* yüzü siyah çizgili olan beyaz koyun
qerqaşe *m* kargaşa
qerqaşî *nd* bir keçi cinsi
qerqawon *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
qerqef *m* **1.** sürahi **2.** içki kadehi
qerqencik *zo/m* kurbağa
qerqer (I) *m* taşlık (yer)
qerqer (II) *bot/n* keten (Linumusitatissimum)
qerqer (III) *n* kefen
qerqerdirû *nd/nt* kefenci (kefen diken)
qerqerkirin *m* kefenleme
qerqer kirin *l/gh* kefenlemek
qerqerkirî *rd* kefenli
qerqerûşk *m* yanmış ekmek parçası
qerqeşe *m* kara kılçık
qerqeşûn *m* kargaşa, karışıklık
qerqeşûnî *m* kargaşalık
qerqeşûr *kîm/m* kurşun (kısaltması Pb)
qerqewil *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
qerqez *m* uçurum
qerqitandin *m* **1.** kemirme **2.** çatra patra konuşma, çat pat bilme, çatapata konuşma, çakma *
qerqitandin *l/gh* **1.** kemirmek **2.** çatra patra konuşmak, çat pat bilmek, çatapata konuşmak, çakmak * **ez hema hindik nivîsê diqerqitînim** yazıyı çat pat biliyorum
qerqît *m* kavun (ve karpuz) kurutu
qerqîtik *m* kavun (ve karpuz) kurutu
qerqîtk *bnr* qerqîtik
qerqode *n* **1.** iskelet (insan ve hayvan bedeninin kemik çatısı) **2.** iskelet (yumuşak bölümleri dökülmüş, ölü bir vücudun kemiklerinin bütünü) * **bûye qerqode maye** iskelet gibi olmuş
qerqot *bnr* qerqode
qerqûde *bnr* qerqode
qerqûş *m* **1.** kabuk (ekmeğin pişme sırasında içinden daha çok sertleşen dış bölümü) **2.** *bj* kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qerqûşgirtin *m* kabuklanma
qerqûş girtin *l/gh* kabuklanmak
qerqûşgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qerqût *nd* Çingene
qers *m* şiddetli soğuk
qersandin *m* süsleme
qersandin *l/gh* süslemek
qersandî *rd* süslü, süslenmiş olan
qersel *m* **1.** sap **2.** kalburunu üstünde biriken hububat çer çöpü
qersele *m* kırılmamış buğday, arba vb. sapı
qersîl *m* buz sarkıtı
qersûn *m* geniş ağızlı çömlek
qerşûn *m* kurşun
qerşûnkirin *m* kurşunlama (kurşun ile ateş etme)
qerşûn kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun ile ateş etmek)
qerşûnkirî *rd* kurşunlanmış (kurşun ile ateş edilmiş)
qert *rd* **1.** kart (gençliği ve körpeliği kalmamış) * **mêrê qert** kart adam **2.** anaç, kart * **qîzên qert serî kutabûne hev dipeyîvîn** iki anaç kız baş başa konuşuyordu
qertaf (I) *m* kovandan bal almada kullanılan araç
qertaf (II) *m* **1.** ek, ilave, ulama (sonradan yapıştırılan, katılan ek) **2.** *rz* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler) ~ **mertafkirî** ekli püklü ~ **pê dan kirin** ekletmek **~a baneşanî** *rz* seslenme eki **~a biçûkkirinê** *rz* küçültme eki **~a erênî ya diyarkirinê** *rz* olumlu bildirme eki **~a kesîn** *rz* kişi eki **~a kêşanê** *rz* çekim eki **~a pêwendiyê** *rz* ilgi eki **~a pirejmariyê** çoğul eki **~a pirsê** *rz* soru eki **~a wekheviyê (an jî yeksaniyê)** *rz* eşitlik eki **~ên kesîn** *rz* kişi ekleri **~ên pirejmariyê** çoğul ekleri
qertafa kesîn *rz/nd* z şahıs eki
qertafa navê *rz/nd* iç ek
qertafa neyînî *rz/nd* olumsuzluk eki
qertafa pêwendiyê *rz/nd* **ilgi eki, nispet eki**
qertafcînavk *rz/nd* ek zamir
qertafdar *rz/rd* ekli

qertafa neyînî *rz/nd* olumsuzluk eki
qertafa çêkirinê *rz/nd* yapım eki
qertafa demê *rz/nd* zaman eki
qertafa xwedîbûnê *rz/nd* iyelik eki
qertafa bikêrhatî *rz/nd* işlek ek
qertafcînavk *rz/m* ek zamir
qertafî *rd* eklemeli
qertafîbûn *rz/m* ekleşme
qertafî bûn *rz l/ngh* ekleşmek
qertafîbûyîn *rz/m* ekleşme
qertafkirin *m* ekleme, ulama
qertaf kirin *l/gh* eklemek, ulamak
qertafkirî *rd* ekli, ulama
qertaflêker *rz/m* ek fiil
qertal (I) *m* kuru kenger sapı
qertal (II) *m* uzun, yassı, geniş, büyük sepet
qertbûn *m* **1.** kartlaşma, kartalma **2.** tohuma kaçma (evlenme çağı geçip kartlaşma)
qert bûn *l/ngh* **1.** kartlaşmak, kartalmak **2.** tohuma kaçmak (evlenme çağı geçip kartlaşmak)
qertbûyîn *m* **1.** kartlaşma, kartalma **2.** tohuma kaçma (evlenme çağı geçip kartlaşma)
qerteberan *n* kart koç
qertel *zo/n* kartal
qertelê spî *zo/nd* ak doğan
qertelê marxwer *nd* yılan kartalı
qertemêr *rd* kart adam
qertenêrî *n* kart teke
qertifandin *m* ekleme, ulama
qertifandin *l/gh* eklemek, ulamak
qertilandin *m* saç veya tüyleri makasla gelişigüzel veya acemice kesme
qertilandin *l/gh* saç veya tüyleri makasla gelişigüzel veya acemice kesmek * **te serê lawik qertilandiye** çocuğun saçını gelişigüzel kesmişsin
qertiş *m* balık kılçığı
qertîbe *m* karasabanın çift boyunduruğunu bağlayan ağaç parça
qertîj *bnr* qertîşk
qertîş *m* **1.** kabuk **2.** çatlak (deri çatlağı) **3.** nasır
qertîşî *rd* **1.** çatlak **2.** nasırlı nasır * **destê wî yê qertîşî** nasırlı elleri
qertîşk *bj/m* **1.** kabuk (deri üzerinde bir yaranın veya sivilcenin kurumasıyla oluşan sertçe bölüm) **2.** döküntü, deri düküntüsü ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qertîşkgirtin *m* kabuklanma, kabuk bağlamak
qertîşk girtin *l/gh* kabuklanmak
qertîşkgirtî *rd* kabuklanmış, kabuk bağlanmış (veya tutmuş)
qertîşok *m* deri döküntüsü, pul pul olarak dökülen deri
qertîşokî bûn *l/ngh* pul pul dökülmek
qertûş *bnr* qertîş
qerwane *m* derin ve genişçe bir yemek kabı
qerwaş *m* **1.** hizmetçi kadın, gündelikçi kadın **2.** karavaş, cariye, halayık **3.** besleme, beslek, beslengi (evlatlık olarak alınan ve ev işlerinde çalıştırılan kız) ~**a navmalê** besleme kız ~**a we (an jî te) 1)** cariyeniz (veya cariyeleri) (eskiden aşırı saygıdan dolayı kadınlar "ben" zamiri yerine kullanırlardı) * **ez qerwaşa we kulfetê Ahmed im** ben cariyeniz Ahmedin eşiyim **2)** cariyeniz (veya cariyeleri) (aynı maksatla genç kadınlardan söz edilirken onları anlatan kelimelere bir unvan gibi getirilirdi) * **qerwaşa we be keça min e** kerimem cariyeniz
qerwaşî *m* **1.** hizmetçilik **2.** karavaşlık
qerz *n* **1.** borç, verecek **2.** *mec* borc (birine karşı bir şeyi yerine getirme gerekliliği, yükümlülük) ~ **girtin** borç almak ~ **jê stendin** (an jî **girtin**) (birinden) borç alınak ~ **kirin** borç etmek (veya yapmak) ~ **stendin** borç almak
qerzdar *rd* **1.** borçlu **2.** *mec* borçlu (bir yüküm altında bulunan) **3.** borçu (bir şeyi bir başkasının yardımıyla yapmış olan) ~ **bûn** borçlu olmak ~ **derketin** borçlu çıkmak
qerzdarbûn *m* **1.** borçlanma **2.** *mec* borçlanma (manevî bir yükümlülük altına girmek)
qerzdar bûn *l/ngh* **1.** borçlanmak **2.** *mec* borçlanmak (manevî bir yükümlülük altına girmek)
qerzdarbûyîn *m* **1.** borçlanış **2.** *mec* borçlanış (manevî bir yükümlülük altına girmek)
qerzdarderketin *m* borçlu çıkma
qerzdar derketin *l/ngh* borçlu çıkmak
qerzdarderketî *rd* borçlu çıkmış olan
qerzdarî *m* borçluluk
qerzdarkirin *m* **1.** borçlandırma **2.** *mec* borçlandırma (manevî bir yükümlülük altına sokma)
qerzdar kirin *l/gh* **1.** borçlandırınak **2.** *mec* borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altına sokmak)
qerzker *nd/nt* borç alıcı
qerzkirin *m* borç etme, borç yapma
qerz kirin *l/gh* borç etmek, borç yapmak
qerzkirî *rd* borç edilmiş, borç yapılmış olan
qesab *nd/nt* **1.** kasap **2.** kasap (dükkanı) **3.** *mec* kasap (kan dökücü) ~**ê seriyan** insan kasabı
qesabe *m* kasaba
qesabeyî *rd* kasabalı
qesabî *m* **1.** kasaplık **2.** *mec* kasaplık (kan dökücülük)
qesabxane *m* **1.** kasaphane, mezbaha **2.** *mec* katliam yeri
qesandin *m* makaslama
qesandin *l/gh* makaslamak
qesar (I) *m* soğutucu, dondurucu
qesar (II) *m* baharda hayvan mayısı (vıcık vıcık dışkısı)
qesar (III) *m* **1.** kastar **2.** *nd/nt* kastarcı (kastarlama işini yapan kimse)
qesaran m kastarlamanın yapıldığı çeşme, pınar veya akarsulara yakın ve belirli bir yer.
qesarbûn *m* kastarlanma

qesarbûyî *rd* kastarlı
qesaret *m* **1.** kastarlama **2.** yıkıma, temizleme
qesarker *nd/nt* kastarcı
qesarkerî *m* kastarcılık
qesarkirin *m* kastarlama
qesar kirin *l/gh* kastarlamak
qesarkirî *rd* kastarlı, kastarlanmış
qesav *bnr* qesab
qesawet *m* kasavet
qesbende *h* şakadan, öylesine
qesd *m* kast, kasıt
qesdane *h* kasti
qesdanî *h* kasıtlı, maksatlı, bilerek, bile bile
qesdegeh *m* kastedilen yer
qese *bnr* qise
qeseb *m* kordon
qese dan *bnr* qise dan
qesel (I) *bnr* qesar (III)
qesel (II) *m* sap (buğday, arpa sapı) **2.** iri çer çöp (kalburunu üstünde biriken hububat çer çüpü gibi) ~ **kişandin** sap çekmek
qesele *m* sap (buğday, arpa sapı)
qeselîn *rd* saptan yapılma
qeselmemûd *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki
qesem *m* kasem (ant içme, yemin etme) ~ **û qerarê Xwedê li canê (yekî) şikestî** (an jî **şikandî) be** ant olsun ki, ahd olsun ki
qesemkirin *m* ant içme (veya etme), ahdetme
qesem kirin *l/gh* ant içmek (veya etmek), ahdetmek
qesem mehmûd *bnr* qeselmemûd
qesetûre *m* kasatura
qesewat *bnr* qesawet
qesidandin *m* başvuruda bulunma
qesidandin *l/gh* başvuruda bulunmak
qesidîn *m* **1.** başvurma **2.** yönelme, takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma) **3.** yerleşme, oturma
qesidîn *l/ngh* **1.** başvurmak **2.** yönelmek, takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak) **3.** yerleşmek, oturmak
qesifandin (I) *m* **1.** felç etme, inme geçirmesine sebep olma **2.** *fiz* katılaştırma
qesifandin (II) *m* doğrama (eti keserek parçalama)
qesifandin (I) *l/gh* **1.** felç etmek, inme geçirmesine sebep olmak **2.** *fiz* katılaştırmak
qesifandin (II) *l/gh* doğramak (eti keserek parçalamak)
qesifandî (I) *fiz/rd* katılaştırılmış
qesifandî (II) *rd* doğranık, doğranmış olan
qesifîn (I) **1.** felç olma, inme geçirme **2.** *fiz/m* katılaşma (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp)
qesifîn (II) doğranma
qesifîn (I) *l/ngh* **1.** felç olmak, inme geçirmek **2.** katılaşmak (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek
qesifîn (II) *l/ngh* doğranmak
qesir *m* kasır, köşk ~ **û qisûr** köşkler saraylar
qesirandin (I) *m* kastarlama
qesirandin (II) *m* üşütme
qesirandin (I) *l/gh* kastarlamak
qesirandin (II) *l/gh* üşütmek
qesirandî *rd* kastarlı, kastarlanmış
qesirbend *nd/nt* yapı ustası, kasır yapıcısı
qesirbendî *m* yapı ustalığı, kasır yapıcılığı
qesirîn (I) *m* kastarlanma
qesirîn (II) *m* üşüme
qesirîn (I) *l/ngh* kastarlanmak
qesirîn (II) *l/ngh* üşümek
qesîde *m* **1.** kaside, ilahî (Allah'ı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım) **2.** Yezidilikte Kürtçe dışındaki yabancı dillerle söylenen dini deyişler
qesîdebêj *nd/nt* kaside okuyucusu
qesîdenivîs *nd/nt* kasideci (kaside yazan kimse)
qesîl *bot/m* **1.** hasırotu (Typha) **2.** hasır (saz dan yapılmış yaygı)
qesîl *m* tarla parçası
qesîle *bnr* qesîlk
qesîlî *m* ekilecek ekin yeri
qesîlk *m* fide
qesîlkdanîn *m* fideleme
qesîlk danîn *l/gh* fidelemek
qesîlkfiroş *nd/nt* fideci, fide satan kimse
qesîlkfiroşî *m* fidecilik
qesîlkirin *m* hasırlama
qesîl kirin *l/gh* hasırlamak
qesîlkvan *nd/nt* fideci
qesîlkvanî *m* fidecilik
qesîr (I) *bnr* qesîl
qesîr (II) *m* üç katlı yapı adı
qesîs *rd* cimri
qesîsbûn *m* cimrileşme
qesîs bûn *l/ngh* cimrileşmek
qesîsî *m* cimrilik ~ **kirin** cimrilik etmek
qesp (I) *m* hurma
qesp (II) *m* altın parçacığı
qespik *m* altın parçacığı
qesqesk *zo/m* kırlangıç
qesqezik *bnr* quzquzik
qesr *bnr* qesir
qesran *bnr* qesir
qesrawî *rd* kasırvari, köşkvari
qest (I) *m* **1.** kez, defa **2.** ilk ürün, ürünün ilk partisi * **qesta pêşîn a firingiyan** domateslerin ilk partisi **3.** parti (bazı oyunlarda bir kez) **4.** kafile, parti * **qestek radibû yek dihat** bir kafile kalkıp biri geliyordu
qest (II) *m* taksit
qest (III) *m* **1.** kasıt (amaç, istek) **2.** kasıt (kötü niyet) ~**a xerab** kötü niyet, suikast ~**î canê (yekî) kirin** canına kastetmek, **(birine)** kastı olmak ~**î (yekî) kirin 1)** kastetmek **2)** canına kastetmek
qestane *h* kasten

qestel *m* su fiskiyesi
qestî *rd/h* kastî ~ **mestî** **1.** şakacık makacık **2.** gerçek dışı
qestîka *h* şakacıktan, yalancıktan
qestîkan *bnr* qestîka
qestkirin *m* kastetme
qest kirin *l/gh* kastetmek
qestûk *h* şaka, yalancıktan
qestûka *h* şakadan, kasten, sözde
qesûl *bnr* qesûle
qesûle *rd* kesici
qestûr *m* kalın bez
qeswet *m* kasvet
qeş (I) *rd* esmer
qeş (II) *rd* kem göz
qeş (III) *m* soyma * **kartol qeş kirin** patates soymak
qeşa *m* **1.** buz **2.** don (havanın sıcaklığın sıfırdan aşağı inmesiyle suların buz tutması) ~ **çêbûn** (hava) dona çekmek ~ **şikîn** don çözülmek
qeşadank *m* buzluk
qeşafiroş *nd/nt* buzcu (buz satan kimse)
qeşageh *m* buzluk
qeşagirtin *m* **1.** buz bağlama **2.** buz tutma (sıvı için; üstünde buz oluşma, buzla kaplanma) **3.** don tutma
qeşa girtin *l/gh* **1.** buz bağlamak **2.** buz tutmak (sıvı için; üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak) **3.** don tutmak
qeşagirtî *rd* **1.** buzlu (buz bağlanmış veya tutmuş) **2.** donlu, don tutmuş
qeşahelîn *m* buzçözer, defroster
qeşahî *m* buzul
qeşalêdan *m* don vurma
qeşa lê dan *l/bw* don vurmak
qeşalêdayî *rd* don vurulmuş olan
qeşalêdayîn *m* don vurma
qeşalêketin *m* don kesme
qeşa lê ketin *l/bw* don kesmek
qeşalêketî *rd* don kesilmiş olan
qeşa lê xistin *l/bw* don vurmak
qeşalêxistin *m* don vurma
qeşalêxistî *rd* don vurulmuş olan
qeşare *m* soyulmuş badem
qeşarî *rd* soyuk
qeşartin *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qeşartin *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak) * **sêv qeşart** elmayı soydu
qeşartî *rd* soyuk (soyulmuş olan) * **sêva qeşartî** soyuk elma
qeşaşikên *m* buzkıran
qeşawî (I) *m* kaşağı
qeşawî (II) *m* **1.** kaşıntı sonucu oluşan yara **2.** *rd* kaşıntı hastalığına tutulmuş olan
qeşawîkirin *m* kaşağılama
qeşawî kirin *l/gh* kaşağılamak
qeşawug *bnr* qeşawî (I)
qeşaxwarî *rd* vurgun (ekinlerde)
qeşayî *m* buzul
qeşayîdar *rd* buzullu
qeşe *m* özen, ihtimam ~ **pê dan** ihtimam etmek (veya göstermek) ~ **pê nedan** ihtimam etmemek, kale almamak
qeşem (I) *m* Ermeni kadın
qeşem (II) *m* **1.** buz **2.** don (havanın sıcaklığın sıfırdan aşağı inmesiyle suların buz tutması) ~ **helîn** buzlar çözülmek (buzlar erimeye, kırılmaya başlanmak) ~**a deryayê** deniz buzu
qeşembir *m* buzkıran
qeşemdank *m* buzluk
qeşemdar *rd* buzlu
qeşemfiroş *nd/nt* buzcu (satan kimse)
qeşemgirtin *m* **1.** buz bağlama, buz kesme **2.** buz tutma, buzlanma (sıvı için; üstünde buz oluşma, buzla kaplanma)
qeşem girtin *l/gh* **1.** buz bağlamak, buz kesmek * **hundir qet germ nedibû, hetanî beyaniya sibehê binê piyên min qeşem girtin** içeri bir türlü ısınmıyordu, sabaha kadar ayaklarım buz kesti **2.** buz tutmak, buzlanmak (sıvı için; üstünde buz oluşmak, buzla kaplanmak)
qeşemgirtî *rd* buzlu, buzlanmış olan, buz tutmuş olan
qeşemok *m* buzluk (dolapta)
qeşemokî *rd* buzluca
qeşemxane *m* buzhane
qeşemzan *nd/nt* buzul bilimci
qeşemzanî *erd/m* buzul bilimi
qeşeng *m* **1.** güzel, yakışıklı **2.** şık
qeşengbûn *m* **1.** güzelleşme **2.** şıklaşma
qeşeng bûn *l/ngh* **1.** güzelleşmek **2.** şıklaşmak
qeşengbûyîn *m* **1.** güzelleşme **2.** şıklaşma
qeşengî *m* **1.** güzellik, yakışıklılık **2.** şıklık
qeşepêdan *m* önem verme, ihtimam gösterme
qeşe pê dan *l/bw* önem vermek, ihtimam etmek (veya göstermek)
qeşiftin *m* kavlanma
qeşiftin *l/ngh* kavlanmak
qeşik *rd* sevimli, güzelcik
qeşirandin (I) *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qeşirandin (II) *m* defetme, savma, savuşturma
qeşirandin (III) *m* seçme (ne olduğunu anlama, fark etme)
qeşirandin (I) *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak)
qeşirandin (II) *l/gh* defetmek, savmak, savuşturmak
qeşirandin (III) *l/gh* seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek)
qeşirandî *rd* soyuk (soyulmuş olan)
qeşirî *rd* soyuk

qeşirîn (I) *m* soyulma, kavlanmak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyler çıkmış olma)
qeşirîn (II) *m* defolma
qeşirîn (III) *m* seçilme (ne olduğu anlaşılma, fark edilme)
qeşirîn (I) *l/ngh* soyulmak, kavlanmak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyler çıkmış olmak)
qeşirîn (II) *l/ngh* defolmak
qeşirîn (III) *l/ngh* seçilme (ne olduğu anlaşılma, fark edilme)
qeşişandin *m* dondurma (donmaya yüz tutmasını sağlama)
qeşişandin *l/gh* dondurmak (donmaya yüz tutmasını sağlamak)
qeşişîn *m* donmaya yüz tutma
qeşişîn *l/ngh* donmaya yüz tutmak
qeşitandin (I) *m* defetme, savma, savuşturma
qeşitandin (II) *m* sıyırma, sıyırış
qeşitandin (I) *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak
qeşitandin (II) *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
qeşitandî (I) *rd* defedilmiş
qeşitandî (II) *rd* sıyrık
qeşitîn (I) *m* defloma, çekilip gitme, yıkılmak, cehennem olmak
qeşitîn (II) *m* sıyrılma
qeşitîn (I) *l/ngh* defolmak, çekip gitmek, yıkılmak, cehennem olmak, siktirmek * **biqeşite** siktir ~ **çûn** siktirip gitmek * **biqeşitîne** siktir et
qeşitîn (II) *l/ngh* sıyrılmak
qeşî *m* kaşıntı hastalığı
qeşkirin *m* soyma (kabuğunu çıkarma)
qeş kirin *l/gh* soymak (kabuğunu çıkarmak) * **kartol qeş kirin** patates soymak
qeşmax *m* yaranın kabuk bağlaması
qeşmer *nd/nt* **1.** maskara, soytarı **2.** paskal, güldürücü, eğlendirici kimse **3.** maskara, soytarı (rezil, haysiyetsiz) **4.** zibidi ~**ê karnavalê** karnaval maskarası
qeşmerbûn *m* maskaralaşma
qeşmerî *m* **1.** maskaralık, soytarılık **2.** maskaralık, soytarılık, kepazelik (rezalet) **3.** paskallık, güldürücülük **4.** gırgır, dalga ~ **kirin** maskaralık etmek, soytarılık etmek ~**yên xwe bi (karekî) kirin** (bir işin) alayında olmak ~**yên xwe bi (tiştan) kirin** işin alayında olmak ~**yên xwe bi (yekî) kirin** (birine) dil çıkarmak, (birini) kesintiye almak, (birini) maskaraya almak ~**yên xwe pê kirin (biriyle)** alay etmek, (biriyle) dalgasını geçmek, eğlenmek
qeşmerîbûn *m* maskaralaşma
qeşmerî bûn *l/gh* maskaralaşmak
qeşmerî kirin *l/gh* maskaralanmak
qeşmerîtî *m* karagözlük (güldürüp eğlendirecek davranış) z~ **kirin** karagözlük etmek
qeşmerkî *rd/h* maskaraca
qeşmerok *nd/nt* **1.** maskara **2.** gülünç
qeşmerokî *rd/h* **1.** maskaraca, soytarıca **2.** *rd* gülünçlü
qeşmerokîbûn *m* gülünçleşme
qeşmerokî bûn *l/ngh* **1.** maskaralaşmak **2.** gülünçleşmek
qeşmerokîkirin *m* gülünçleştirme
qeşmerokî kirin *l/ngh* gülünçleştirmek
qeşmeroktî *m* **1.** maskaralık **2.** gülünçlük
qeşmertî *m* **1.** maskaralık, soytarılık **2.** maskaralık, soytarılık, kepazelik (rezalet) **3.** zibidilik
qeşo *m* kar ve soğukta yüzün (cildin) kararması hali * **li ber sermayê qeşo girtiye** soğukta yüzü kararmış ~ **girtin** yüzü kararmak
qeşqelîk *n* kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak
qeşqelîkgirtin *m* kabuklanma
qeşqelîk girtin *l/gh* kabuklanmak
qeşrik *m* kabuk
qeşto *rd* yarım, sakat kimse
qeşûl *bnr* qeşûr
qeşûr *m* kabuk soyma
qeşûrbûn *l/ngh* soyulma, kavlanma
qeşûr bûn *l/ngh* soyulmak, kavlanmak
qeşûrbûyî *rd* soyuk
qeşûrbûyîn *m* soyuluş
qeşûrikî *rd* kavlak (kabuğu dökülmüş)
qeşûrkirin *m* soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma)
qeşûr kirin *l/gh* soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak) * **sêv qeşûr kir** elmayı soydu
qeşûrkirî *rd* soyuk (soyulmuş olan)
qeşwan *bnr* qaşwan
qet (I) *n* **1.** örk, örük, hıltar **2.** duşak **3.** ilmik, yağlı ip ~ **avêtin stûyê (heywan)** örklemek ~**ê xwe (jê) qetandin** *argo* (bir yerden) payandaları çözmek
qet (II) *m* kesit (bir şey yanlamasına kesildiğinde ortaya çıkan yüzey)
qet (III) *n* **1.** parça * **şûr dikir du qet** kılıç iki parça ediyordu * **qetek nan** bir parça ekmek
qet (IV) *h* **1.** hiç * **îro yekşem e, li kuçeyan qet kes nîn** e bugün pazar, sokaklarda hiç kimse yok **2.** hiç, asla, kat'iyen **3.** tek (yalnız bir) * **qet kesek nîn** e tek bir kişi yok **4.** hiç (soru cümlelerinde belirsiz zamanı belirtir) * **hûn qet çûne nêçîrê?** hiç ava gittiniz mi? **5.** hiç (bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilir * **te çi dît? -qet** ne gördün? -hiç **6.** *rd* sıfır (kötü, başarısız, verimsiz) **7.** hiç-

ten (çok değersiz, önemsiz) ~ **cihê tune** hiç yoktan ~ **dengê xwe nekirin** hiç ses çıkarmadan, kuzu kuzu ~ **dev jê berde** deme (veya değme) gitsin * **min wisa kêf kir, qet dev jê berde** öyle sevindim ki deme gitsin **(yek)** ~ **hesab kirin** hiçlemek ~ **hiş be** hiç bahset ~ **jê hêvî nekirin 1)** (birinden) hiç beklememek **2)** umulmadık ~ **jê re** (birine bir şey) vız gelmek ~ **ji cih ranebe** yaşı yerde (veya topraktan) sayılası ~ **ji wan re** testiyi kıran da bir, suyu getiren de ~ **jî** hiç de * **dersên wê qet jî ne baş in** dersleri hiç de iyi değil me ~ **mepirse** (an jî **mepirsin)!** sorma! (sormayın veya sorma gitsin) ~ **na 1)** kat'iyen, hiç değil * **pito kalê xwe bi nefs e -qet na** küçük tıpkı dedesi -hiç değil **2)** yo, istemem, kabul etmem ~ **nabe** olacak gibi değil ~ **nebe** bari, hiç değilse, hiç olmazsa, olmazsa * **qet nebe min ev pirtûk xwendin** hiç olmazsa ben bu kitapları okudum ~ **nebixêr** oğursuz ~ **nelivîn** hiç kıpırdamamak, milim oynamamak ~ **paxav pê nekirin** hiçe saymak (veya hiçe indirgemek) ~ **pirs meke**(an jî **mekin)** sorma! (sormayın veya sorma gitsin) ~ ~ hiç mi hiç * **kêfa wî qet qet ji tiştên romantîk re nayê** romantik şeylerden hiç mi hiç hoşlanmaz

qet (V) *wj/m* kat, kesme

qetab *m* **1.** ek, ilave (bir şeyin eksiğini tamamlamak için ona katılan parça) * **qetabên hesin** demirin ekleri **2.** ek (sonradan katılan, yapıştırılan parça) **3.** saban demirine ulanan parça

qetabkirin *m* **1.** ekleme, ilave etme, ulama **2.** saban demirine parça ekleme

qetabkirin *l/gh* **1.** eklemek, ilave etmek, ulamak **2.** saban demirine parça eklemek

qetabkirî *rd* ekli, ilâveli, ulanmış

qetan (I) *m* kopma

qetan (II) *m* yırtılma, yırtılış

qetan (III) *m* ayrılma

qetandin (I) *m* koparma, koparış **2.** *mec* oynatma (korkutma, heyecanlandırma)

qetandin (II) *m* **1.** yırtma, yırtış **2.** yırtma (zorlama) **3.** eskitme

qetandin (III) *m* **1.** ayırma (bir yeri bir engelle bölme) **2.** ayırma (birbirinden uzaklaştırma) **3.** ayırma (seçme) **4.** ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) **5.** ayırma (tahsis etme)

qetandin (I) *l/gh* koparmak * **bend qetand** ipi kopardı **2.** *mec* oynatmak (korkutmak, heyecanlandırmak) * **nava min qetand** yüreğimi oynattı ~ **û avêtin** koparıp atmak

qetandin (II) *l/gh* **1.** yırtmak **2.** yırtmak (zorlamak) * **hingî min gazî kir min qirika xwe qetand** bağıra bağıra gırtlağımı yırttım **3.** eskitmek * **zarok şalê xwe qetand** çocuk pantolonunu eskitti

qetandin (III) *l/gh* **1.** ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek) **2.** ayırmak (birbirinden uzaklaştırmak) **3.** ayırmak (seçmek) * **min ji bo pirtûkê wêne qetandin** kitab için resimler ayırdım **4.** ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şûyê wê qetandin** kadını kocasından ayırdılar **5.** ayırmak (tahsis etmek)

qetandî (I) *rd* kopuk, koparık

qetandî (II) *rd* **1.** yırtık * **destmaleke qetandî** yırtık bir mendil **2.** eski, eskimiş olan

qetandî (III) *rd* ayrı (yerleri bir olmayan) * **keçik qetandî ye** kız ayrı oturuyor * **ez jê qetandî me** ben ondan ayrıyım

qetandîbûn (I) *m* kopukluk

qetandîbûn (II) *m* yırtıklık

qetandîbûn (III) *m* ayrı olma, ayrılık

qetanjen *n* kırıkçı

qetanjenî *m* kırıkçılık

qetar (I) *m* katar

qetar (II) *mzk/m* bir şarkı türü

qetarbêj *nd/nt* bu tür şarkıları söyleyen

qetav *bnr* qetab

qetayî *rd* yırtık

qetayîbûn *m* yırtıklık

qetbûn *m* **1.** kopma **2.** kesilme **3.** parçalara bölünme

qet bûn *l/ngh* **1.** kopmak **2.** kesilmek **3.** parçalara bölünmek

qetbûnî *m* kopukluk

qetbûyîn *m* **1.** kopma **2.** kesilme

qeteber *m* yük hayvanların sırtında cam, kerpiç gibi hassas şeyleri taşımada kullanılan araç

qetek (I) *m* tepsi biçiminde tahta araç

qetek (II) *m* **1.** su tevzi kanalı **2.** savak (değirmen arkındaki fazla suyu kesmek için açılan ikinci su yolu)

qetek kirin *l/gh* savaklamak

qetel *rd* zavallı

qeter (I) *m* katar

qeter (II) *m* bir kadın süs takısı

qeter (III) *n* pipi

qeterehm *rd* acımasız, merhametsiz, duygusuz, katı yürekli, gaddar, insafsız ~ **bûn** acımasız olmak, merhametsiz olmak, gaddar olmak

qeterehmî *m* acımasızlık, merhametsizlik duygusuzluk, katılık, gaddarlık ~ **kirin** gaddarlık yapmak

qeterehmîbûn *m* acımasız olma, merhametsiz olma, duygusuz olma, kütükleşme (sert ve duygusuz bir duruma gelme)

qeterehmî bûn *l/ngh* acımasız olmak, merhametsiz olmak, duygusuz olmak, kütükleşmek (sert ve duygusuz bir duruma gelmek)

qeterkî *bnr* qenterkî

qeterme *m* barut ölçeği

qeth *m* kesme **~a (yekî) ji xwe kirin** başından savmak (defetmek)

qetha *m* bıçkı, şerit

qethe *m* su tevzi kanalı
qethiya *h* kat'iyen
qethiyen *h* kat'iyen, kesinlikle
qethî *rd* kat'î, kesin ~ **kirin** kesinleştirmek
qethîbûn *m* **1.** kesinleşme **2.** *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme)
qethî bûn *l/ngh* **1.** kesinleşmek **2.** *hiq* kesinleşmek (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girmek)
qethîbûyîn *m* **1.** kesinleşiş **2.** *hiq* kesinleşiş (değişme olanağı olmadan yürürlüğe gi ıne)
qethîkirin *m* kesinleştirme
qethî kirin *l/gh* kesinleştirmek
qethîtî *m* **1.** kat'îlik, kesinlik **2.** *fel* kesinlik
qetik (I) *bot/m* acur
qetik (II) *m* **1.** örk, örük **2.** yular **3.** ilmik ~ avêtin (....) örklemek
qetik (III) *n* **1.** parça **2.** kopuntu
qetil *bnr* qetl
qetirme *n* leş (kokmuş hayvan ölüsü)
qetiyayî (I) *rd* kopuk, koparık
qetiyayî (II) *rd* **1.** yırtık * **destmaleke qetiyayî** yırtık bir mendil **2.** eski, eskimiş olan * **şalekî qetiyayî** eski bir pantolon
qetiyayî (III) *rd* ayrı, ayrık, ayrılmış olan * **keçik qetiyayî ye** kız ayrı oturuyor
qetiyayîbûn *m* yırtıklık
qetiyen *h* kat'iyen
qetî *rd* kat'î, kesin,
qetîbe *m* bir karasaban öğesi
qetîbûn *m* kesinleşme, kat'îleşme
qetî bûn *l/ngh* kesinleşmek, kat'îleşmek
qetîl *bnr* çembilheya
qetîn (I) *m* **1.** kopma **2.** kopma (yerinden ayrılma)
qetîn (II) *m* **1.** yırtılma **2.** yırtılma, atma (yapışık olduğu yerden ayrılma) **3.** yırtılma, açılma **4.** patlama (yırtılıp açılma) **5.** yıpranma, aşınma
qetîn (III) *m* **1.** ayrılma, ayrılış **2.** ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) **3.** ayrılma (karı koca için, evlilik birliğini bozma)
qetîn (I) *l/ngh* **1.** kopmak * **bend qetiya** ip koptu **2.** kopmak (yerinden ayrılmak) * **bişkoka min qetiya** düğmem koptu
qetîn (II) *l/ngh* **1.** yırtılmak **2.** yırtılmak, atmak (yapışık olduğu yerden ayrılmak) **3.** yırtılmak, açılmak * **serçokên şal qetiyane** pantolonun dizleri açılmış **4.** patlamak (yırtılıp açılmak) * **kêlekên sola min qetiyane** ayakkabımın yanları patlamış **5.** yıpranmak, aşınmak * **kincên wê qetiyane** elbisesi aşınmış
qetîn (III) *l/ngh* **1.** ayrılmak * **ji zilamê cem xwe qetiya hate nik me** yanındaki adamdan ayrılıp bize geldi **2.** ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak) **3.** ayrılmak (karı koca için, evlilik birliğini bozmak) * **ji mêrê xwe qetiya** kocasından ayrıldı
qetînek *kîm/m* ayıraç, ayraç, miyar
qetî qetî *h* şahrem şahrem
qetît *m* dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) ~ **bi** ~ dilim dilim
qetîtkirin *m* dilimleme
qetît kirin *l/gh* dilimlemek
qetîtkirî *rd* dilimli, dilimlenmiş olan
qetkirin *m* **1.** kesme **2.** koparma **3.** parçalama
qet kirin *l/gh* **1.** kesmek **2.** koparmak **3.** parçalamak
qetkirî *rd* **1.** kesik **2.** kopuk
qetl *m* **1.** katl, öldürme **2.** cinayet ~ **kirin** 1) katletmek 2) cinayet işlemek ~ **û qitûl** öldürme, cinayet ~**a (yekî) helal kirin** ölüm fermanını çıkarmak (veya vermek) ~**a (yekî) kirin stûyê xwe** kanına girmek (birini öldürmek veya öldürtmek)
qetlaz *nd* baş yapıt
qet lê lefîn *l/bw* gölermek (hayvanının ipinin boynuna ve ayağına dolanması)
qetlhez *rd* öldürmeyi seven
qetlîam *m* katliam
qetlîamker *rd* katliamcı
qetlîamkerî *m* katliamcılık
qetlkirin *m* **1.** katletme **2.** cinayet işleme
qetl kirin *l/gh* **1.** katletmek **2.** cinayet işlemek
qetlkirî *rd* katledilmiş olan
qetlxûn *rd* cani, kanlı katil
qetlxwîn rd cani, kanlı katil
qetmer *m* katmer
qetmerî *rd* katmerli
qetmerîbûn *m* katmerleşme
qetmerî bûn *l/ngh* katmerleşmek
qetoqeto *rd* parça pürçük edilmiş olan
qetoqetokirin *m* parça pürçük etme
qetoqeto kirin *l/gh* parça pürçük etmek
qetqetî *rd* parça pürçük edilmiş olan
qetqetîbûn *m* parça pürçük olma, parça parça olma
qetqetî bûn *l/ngh* parça pürçük olmak, parça parça olmak
qetqetîbûyîn *m* parça pürçük oluş, parça parça oluş
qetqetîkirin *m* parçalama, doğrama
qetqetî kirin *l/gh* parçalamak, doğramak
qetran *kîm/m* katran
qetrandar *rd* katranlı
qetranfiroş *nd/nt* katrancı (satan kimse)
qetranî *rd* katran gibi siyah, koyu siyah
qetranker *nd/nt* katracı
qetrankirin *m* katranlama
qetran kirin *l/ggh* katranlamak
qetrankirî *rd* katranlı, katranlanmış olan
qetrîbe *m* karasabanın bir parçası
qetûbir *m* **1.** kesin **2.** kesip atma
qetûbir kirin *l/gh* sekteye uğratmak
qevastin *m* atlama, çıvdırma, sıçrama
qevastin *l/gh* atlamak, çıvdırmak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri tepe-

rek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
qevaz *m* atlama, sıçrama, sıçrayış
qevazdan *m* atlama, sıçrama
qevaz dan *l/gh* atlamak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) * **kurik ji ser keviran qevaz da çû** çocuk taştan taşa sıçrayarak gitti
qevazdayîn *m* atlayış, sıçrayış
qevçil *rd* iğrenç, mekruh, çirkin
qevd (I) *m* **1.** tutak, kabza * **qevda şûr** kılıç kabzası **2.** bilek * **qevda ling** ayak bileği **~a pê** *ant* ayak bileği
qevd (II) *m* **1.** kavram, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) * **qevdek gul** bir tutam gül **2.** bağ, buket, deste, demet ~ek jê hilanîn tutamlamak **~a gulan** gül demeti
qevdegul *m* gül demeti, gül buketi
qevdik (I) *m* **1.** tutak, kabza **2.** bilek * **qevdika dest** el bileği
qevdik (II) *m* **1.** kavram, tutam (avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen muktar) **2.** bağ, buket, deste, demet
qevdkirin *m* **1.** demetleme **2.** kavzama
qevd kirin *l/gh* **1.** demetlemek **2.** kavzamak
qevdkirî *rd* demetli, demetlenmiş
qevdkî *h* ekin veya ot biçme şekli
qevdzer *rd* altın kabzalı
qevistin *l/gh* atlamak, çıvdırmak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
qevizan *m* atlama, çıvma, sıçrama
qevizandin *m* atlatma, sıçratma
qevizandin *l/gh* atlatmak, sıçratmak
qevizîn *m* atlama, çıvma, sıçrama
qevizîn *l/ngh* atlamak, çıvmak, sıçramak
qevî *bnr* mimkun
qevsing *n* göğüs, bağır
qevş tutam, demet * **qevşa giha** ot tutamı
qevşal *m* birden fazla inci boncuk gibi takı dizisinden oluşan süs
qevz (I) *m* tutak, kabza
qevz (II) *m* **1.** atlama, atlayış, sıçrama, sıçrayış **2.** *sp* adım **3.** adım, fule (adım aralığı) * **bi qevzên mezin meydanê dipîva** uzun fulelerle alanı adımlıyordu * **rê kir sê qevz** yolu üç adım etti **~ek xwe nedan alî** hiç geri çekilmemek
qevzdan *m* atlama, çıvma
qevz dan *l/gh* atlamak, çıvmak
qevzdayîn *m* atlayış, çıvma
qevzek *rd* adımlık, bir adımlık * **pir ne dûr e, qevzek e** çok uzak değil bir adımlık yer
qewad *n* kavat, pezevenk,
qewadî *m* kavatlık, pezevenklik
qewal *n* **1.** Yezidilikte deyiş söyleyen kimse **2.** düğünlerde türkü çığıran kimse (Bitlis yöresi)
qewalbêj *bnr* qewal
qewale *rd/m* kabala, götürü ~ **girtin** götürü almak
qewam *m* **1.** olma, oluş, vuku **2.** gelişme, olan biten **3.** olay, hadise ~ **derxistin** hâdise çıkarmak
qewan (I) *m* kovan, kapçık (fişek kovanı) * **qewana fişekê** fişek kapçığı
qewan (II) *mzk/m* plâk **~a dirêj** uzun çalar
qewandêr *nd/nt* plâkçı
qewandêrî *m* plâkçılık
qewanjen *m* plâkçalar
qewaq *nd/nt* çömlekçi, testici
qewaqî *m* çömlekçilik, testicilik
qewar (I) *n* astar * **qewarê saqo** ceket astarı
qewar (II) *m* **1.** oyma **2.** oyum, oyuk **3.** açma, delik, menfez **4.** yarık, gedik, rahne * **qewara di dîwar de** duvardaki gedik **5.** oylum
qewardan *m* nasırlaşma
qewar dan *l/gh* nasırlaşmak
qeware (I) *m* **1.** oyuntu * **qewareya saqo** ceketin oyuntusu **2.** büyük yara
qeware (II) *m* kalıp
qeware (III) *m* hacim
qewaredar *rd* hacimli
qewaredarokî *rd* hacimlice
qewareyî *rd* hacimsel
qewarkar *nd/nt* oymacı
qewarkarî *m* oymacılık
qewarok (I) *m* kabuğu sertleşmemiş ceviz içi
qewarok (II) *rd* **1.** oyuk **2.** gedikli, yarık
qewarokî *rd* **1.** oyukça **2.** gediklice
qewartin *m* **1.** oyma (sivri uçlu bir cisimle bir şeyi delerek çukur açma) **2.** oymak (kumaş gibi bir şeyi girintili bir biçimde kesme)
qewartin *l/gh* **1.** oymak (sivri uçlu bir cisimle bir şeyi delerek çukur açmak) * **meke ez dê wan çavên te biqewêrim** bak gözlerini oyarım **2.** oymak (kumaş gibi bir şeyi girintili bir biçimde kesmek)
qewartî *rd* oyuk, oymalı
qewas (I) *n* kavas
qewas (II) *nd/nt* dalgıç
qewasî *m* dalgıçlık
qewastî *m* kavaslık
qewaş *m* kevgir
qewat (I) *m* iftira
qewat (II) *m* **1.** anane, gelenek **2.** alışkı
qewatgir *nd/nt* gelenekçi
qewatgir *m* gelenekçilik
qewatî *rd* geleneksel
qewatîbûn *m* gelenekleşme, gelenekselleşme
qewatî bûn *l/ngh* gelenekleşmek, gelenekselleşmek
qewatîkirin *m* gelenekleştirme, gelenekselleştirme
qewatî kirin *l/gh* gelenekleştirmek, gelenekselleştirmek
qewatîtî *m* geleneksellik
qewatkar *rd/nd* iftiracı

qewatker *rd/nd* iftiracı
qewatkerî *m* iftiracılık
qewax *nd/nt* çömlekçi
qewaxî *m* çömlekçilik
qewaz (I) *bnr* qevaz
qewaz (II) *nd/nt* **1.** tellâl **2.** kurye (görevli kimse) ~ **dan gazîkirin** tellâl çağırtmak
qewaz dan *bnr* qevaz dan
qewaze *rd* iri kıyım, iri yapılı, iri yarı
qewazî *m* **1.** telâllık **2.** kuryelik
qewaztin *bnr* qevastin
qewd *bnr* qevd
qewde *m* öbek ~ ~ öbek öbek
qewe *rd* ahmak
qewet *m* **1.** kuvvet, güç (fizik, düşünce ve ahlâk yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği) **2.** kuvvet, güç (bir olaya yol açan her türlü hareket) **3.** kuvvet, güç (büyük etkinliği ve önemi olan) * **qeweta pereyan** paranın gücü **4.** *fiz* kuvvet, güç (birim zamanda yapılan iş) **5.** *mat* kuvvet **6.** kuvvet, güç (bir cihazın, bir mekanizmanın iş yapabilme niteliği) * **qeweta motorê** motorun gücü **7.** kuvvet, güç (siyasi, ekonomik, askeri vb. bakımlardan etki ve önemi büyük olan devlet) **8.** kuvvet, güç (bir ulusun ekonomik, endüstriyel ve askeri potansiyeli) **9.** *lşk* güç, kuvvet (bir ülkenin savaşçı silâhlı kuruluşları veya gücü) **10.** *mec* kuvvet, güç (yeterliliğini ve güvenirliliğini kanıtlamış kimse) **11.** *erd* kuvvet, güç (bir akarsuyun aşındırma ve taşıma yeteneği) **12.** kuvvet, güç (bir toprağın verimlilik yeteneği) **13.** vakit (para bakımında imkan) * **di qeweta wî de ku ev çend pere bide tune** onun bu kadar para vermeye vakti yok **14.** kolaylık, imkan * **ji bo ku ez vî xaniyî bikirim tu qewetekî bidî min baş e** bu evi satın almak için bana bir kolaylık sağlasan iyi olur ~ **be!** kolay gele! (veya gelsin!) ~ **dan (yekî)** **1)** birine güç vermek **2)** yüreklendirmek **3)** (birine) kolaylık göstermek ~ **dan can** cana can katmak ~ **di xwe de nedîtin** kuvvet bulamamak ~ **gihîştin (...)** gücü yetmek ~ **girtin** güç (veya kuvvet) almak ~ **hew gihîştin (tiştekî)** dama demek, gücünü aşmak ~ **stendin** güç (veya kuvvet) almak **~a bedenê** bilek kuvveti **di ~a (yekî) de tune bûn** kesesi el vermemek **~a dest** bilek gücü **~a (yekî) gihîştin (tiştekî)** gücü yetmek **~a (yekî) gihîştinê (an jî negihîştinê)** *l/ngh* baş etmek (veya etmemek), gücü yetmek (veya yetmemek) **~a mêrikê zengîn digihîje her tiştî** varlığa darlık olmaz **~a mil** bilek gücü, bilek kuvveti **~a (yekî) negihîştinê** **1)** kesesi el vermemek **2)** el ermez, güç yetmez **~a (yekî) têrî kirin** (**an jî nekirin)** gücü yetmek (veya yetmemek) **~î cebrî** meta zori

qewetdan *m* **1.** güç verme **2.** yüreklendirme
qewet dan *l/gh* **1.** güç vermek **2.** yüreklendirmek
qewetî *m* ahmaklık ~ **kirin** ahmaklık etmek
qewêr *m* **1.** oyum, oyuk **2.** kofluk (içi boş yer) **3.** büyük yara
qewêtî *bnr* qewîtî
qewil *m* ilahî, deyiş
qewilbêj *nd/nt* ilahî söyleyen kimse
qewildar *nd/nt* sözcü
qewiman *m* **1.** olma, oluş **2.** olay
qewimandin *m* **1.** oluşturma, meydana getirme, geliştirme **2.** vuku bulmasını sağlama, olay yaratma
qewimandin *l/gh* **1.** oluşturmak, meydana getirmek, geliştirmek **2.** vuku bulmasını sağlamak, olay yaratmak
qewimî *rd* **1.** olmuş, oluşmuş, ileri gelmiş, meydana gelmiş **2.** olacak
qewimîn *m* **1.** oluşma, olma, oluş, cereyan etme, husul bulma, meydana gelme, vuku bulma **2.** gerçekleşme, hâsıl olma, gelişme (olan biten) **3.** kaçınılmaz olma, beklenmedik durumda gerekli olına **4.** gelme (çıkma, yönelme) **5.** gelme (sonuç çıkma)
qewimîn *l/ngh* **1.** oluşmak, olmak, cereyan etmek, husul bulmak, meydana gelmek, vuku bulmak, geçmek * **dîsa çi qewimiye?** yine ne olmuş? * **qewimiye çûye** bir iştir olmak * **cihê ku bûyer lê qewimiye** olayın geçtiği yer **2.** gelişmek, gerçekleşmek, hâsıl olmak **3.** kaçınılmaz olmak, beklenmedik durumda gerekli olmak * **îro qewimiye** bugün gerekiyor **4.** gelmek (çıkmak, yönelmek) * **metirse jê xerabî naqewime** korkma ondan kimseye kötülük gelmez **5.** gelmek (sonuç çıkmak) * **nayê zanîn ku wê çi ji van lebatê te biqewimin** bu davranışlarından ne gelir bilinmez
qewiqew *m* uzaktan işitilip anlam verilemeyen konuşmalar
qewiran (I) *m* oyma, oyuş
qewiran (II) *m* kovma, kovuş
qewirandin (I) *m* oyma
qewirandin (II) *m* **1.** kovma, kovalama, kovalayış, savma **2.** kovma (işine son verme, görevinden atma) **3.** kovma, defleme, defetme **4.** *mec* püskürtme (geri döndürmek zorunda bırakma)
qewirandin (III) *m* **1.** kavurma (kızartarak pişirme) **2.** ütme
qewirandin (I) *l/gh* oymak
qewirandin (II) *l/gh* **1.** kovmak, kovalamak, savmak * **sazbendên ku hatibûn ber derî qewirandin** kapıya gelen çalgıcıları kovdu **2.** kovmak (işine son vermek, görevinden atmak) **3.** kovmak, deflemek, defetmek * **me dijmin qewirand** düşmanı defettik **4.** *mec* püskürtmek (geri döndürmek zorunda bırakmak)

qewirandin (III) *l/gh* **1.** kavurmak (kızartarak pişirmek) **2.** ütmek
qewirandî (I) *rd* oyuk, oyuntu
qewirandî (II) *rd* kovuntu, kovulmuş
qewirandî (III) *rd* kavruk
qewirîn (I) *m* oyulma
qewirîn (II) *m* **1.** kovulma, kovuluş **2.** defedilme **3.** *mec* püskürtülme
qewirîn (III) *m* kavrulma (et, çekirdek vb. için)
qewirîn (I) *l/ngh* oyulmak * **birîna wî qewiriye** yarası oyulmuş
qewirîn (II) *l/ngh* **1.** kovulmak **2.** defedilmek **3.** *mec* püskürtülmek
qewirîn (III) *l/ngh* kavrulmak (et, çekirdek vb. için)
qewirîner *nd/nt* kovucu, kovalayıcı
qewitandin *m* kovma, kovalama, kovalayış, defetme
qewitandin *l/gh* kovmak, kovalamak, defetmek
qewitandî *rd* kovuntu, kovulmuş, defedilmiş
qewitîn *m* kovulma, kovuluş
qewitîn *l/ngh* kovulmak
qewiyatî *m* vasiyet
qewî (I) *h* epey ~ **dîn** zır deli
qewî (II) *rd* **1.** kavi, dayanıklı, güçlü, zorlu **2.** sağlam
qewîbûn *m* kapanma
qewî bûn *l/ngh* kapanmak
qewîbûyîn *m* kapanış
qewî dîn *nd* zır deli
qewîkirin *m* kapatma
qewî kirin *l/gh* kapatmak
qewîn (I) *rd* mizantrop, merdümgiriz
qewîn (II) *m* keklik ötüşü * **qewîna kewan** keklik ötüşü
qewîn (III) *rd* **1.** kavi, güçlü, dayanıklı **2.** berk, sağlam
qewîn (IV *m* delinme
qewîn (II) *l/ngh* delinmek
qewînbûn *m* kavileşme, berkime, sağlamlaşma
qewîn bûn *l/ngh* kavileşmek, berkimek, sağlamlaşmak
qewînbûyîn *m* kavileşme, berkime, sağlamlaşma
qewînî *m* **1.** kavilik, dayanıklılık **2.** sağlamlık, berklik
qewînkirin *m* kavilleştirme, berkitme, sağlamlama, sağlamlaştırma
qewîn kirin *l/gh* kavilleştirmek, berkitmek, sağlamlamak, sağlamlaştırmak
qewînkirî *rd* berkitilmiş olan, sağlamlaştırılmış
qewîntî *m* kavilik, sağlamlık
qewît (I) *m* hafıf yemek
qewît (II) *m* kaynatılarak koyu hale getirilmiş pekmez
qewîtî (I) *m* kavilik, dayanıklılık, sağlamlık
qewîtî (II) *m* **1.** tembih **2.** tavsiye **3.** vasiyet **4.** ısmarlama, sipariş ~ **kirin 1)** tembih etmek **2)** tavsiye etmek **3)** vasiyet etmek
qewîtîkirin *m* **1.** tembihleme **2.** ısmarlam
qewîtî kirin *l/gh* **1.** tembihlemek **2.** ısmarlama
qewîtîkirî *rd* tembihli, tembihlenmiş olan
qewîtî lê kirin *l/bw* **1.** tembihte bulunmak, tembih etmek **2.**ısmarlamak * **ma min ev qewîtî li te kiribû?** ben sana böyle mi ısmarlamıştım?
qewîtîname *m* vasiyetname
qewîtk *m* kavut
qewl (I) *n* **1.** kavil, söz **2.** kavil, anlaşma, sözleşme * **ma qewlê me wiha bû?** kavlimiz böyle mi idi? **3.** randevu ~ **dan** randevu vermek ~ **dan hev** sözleşmek (belli bir yerde, belli bir saatte buluşmayı kararlaştırmak) ~ **danîn** gün koymak ~ **jê stendin** randevu almak ~ **ji hev re danîn** kavilleşmek, sözleşmek ~ **ji xwe re danîn** kavilleşmek, sözleşmek ~**ê nebî sê car e** Allahın hakkı üçtür ~ **î ku** *h* faraza
qewl (II) *n* **1.** süre, mühlet, vade, mehil **2.** süre, miat (kullanma süresi) **3.** çoban aylığı ~ **bi ser xistin** süreyi geçirmek ~ **dan** süre vermek, mühlet vermek ~ **danîn** süre tanımak, mühlet vermek, süre vermek ~ **derbas bûn** süresi geçmek, aşmak ~ **dirêj kirin** süreyi uzatmak ~ **xwestin** mühlet istemek ~ **zêde kirin** süre uzatmak (süreyi artırmak) ~**ê (yekî) bi ser ketin** süresini doldurmak (veya geçirmek) ~**ê (yekî) derbas bûn** süresi dolmak, zamanı geçmek ~**ê (tişteKî) hatin** vadesi gelmek (veya yetmek) ~**ê qupbûnê** kuluçka dönemi (veya devri) ~**ê xwe temam kirin 1)** süresini tamamlamak **2)** miadı dolmak
qewl (III) *n* deyiş, ilahî (Yezidilikte) ~ **û beyt** (an jî **qesîde**) deyiş
qewlax *rd* yoksul, elinden iş gelmeyen, takatsız ~ **ketin** yoksullaşmak, yaşlanmak
qewlbêj *nd* deyişleri söyleyen kimse
qewldan *m* süre tanıma
qewl dan *l/gh* süre tanımak
qewl dan hev *l/bw* randevulaşmak
qewldanîn *m* kararlaştırma, kesme
qewl danîn *l/gh* kararlaştırmak, kesmek, belirtmek * **me hîna qewl dananiye** gününün daha kesmedik
qewldayîn *m* süre tanıma
qewlerk *m* mani (heceli, kafıyeli halk şiiri)
qewlerkbêj *nd/nt* manici
qewlik (I) *bnr* qewl (III)
qewlik (II) *n* mesel
qewlik (III) *n* **1.** kılıf **2.** bez çanta
qewlikbêj *nd* mesele anlatıcısı
qewlzan *bnr* qewlbêj
qewm *n* kavim, budun
qewman *m* olay
qewmik *m* uzun kuyruğu olan bir kabak türü
qewmiyet *m* kavmiyet
qewmî *rd* kavmî, budunsal

qewmîn *m* olay
qewmîtî *m* kavmiyet
qewmnas *nd/nt* etnograf
qewmnasî *m* etnografya
qewmperest *nd/nt* ırkçı
qewmperestî *m* ırkçılık
qewnik *bot/n* su kabağı (Lagenaria vulgaris)
qewqizandin *m* uğraştırma, oyalama
qewqizandin *l/gh* uğraştırmak, oyalamak
qewqizîn *m* uğraşma, oyalanma
qewqizîn *l/ngh* uğraşmak, oyalanmak
qewraş *bnr* qerwaş
qewraşî *m bnr* qerwaşî
qewre (I) *m* oyma, oyuk
qewre (II) *m* eğe, törpü
qewrekirin *m* eğeleme, törpüleme
qewre kirin *l/gh* eğelemek, törpülemek
qews *m* kavis, eğmeç ~ **kişandin** kavis çizmek ~**a rojê** *ast* gün yayı
qewsdar *rd* kavisli
qewsel *m* **1.** bilmece **2.** *rd* imalı
qewsen *m* çok kök salan ot
qewsik (I) *m* kuş sapanı, çatal lastik
qewsik (II) *n* kavis, eğmeç
qewsokî *rd* **1.** eğmeçli, eğri (yay gibi kavislenmiş) * **şûrê qewsokî** eğri kılıç **2.** kemerli (kemer biçiminde olan)
qews û qezeh *nd* gök kuşağı
qewş (I) *m* önüne katıp sürme
qewş (II) *m* **1.** ekin sapını dövenin önüne atma **2.** kez, defa, parti
qewşkirin (I) *m* önüne katıp sürme
qewşkirin (II) *m* ekinin harmanda düvenin önüne atma
qewş kirin (I) *l/gh* önüne katıp sürmek
qewş kirin (II) *l/gh* ekinin harmanda düvenin önüne atmak
qewt *m* fırka, kafile (insan topluluğu)
qewte *m* **1.** grup, kafile, sürü (insan sürüsü **2.** sürü * **qewteya masiyan** balık sürüsü **3.** alay (herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk) **4.** tayfa (aynı işi yapan kimseler topluluğu)
qewtekirin *m* sürme, sürgün etme
qewte kirin *l/gh* sürmek, sürgün etmek
qewtekirî *rd* sürgün edilmiş olan
qewxe *m* kavga, dövüş
qewxekirin *m* kavga etme, vuruşma
qewxe kirin *l/gh* kavga etmek, vuruşmak
qewz *m* **1.** tutam, buket **2.** bilek **3.** avuç içi, aya
qewzegul *m* çelenk
qewzeqor *m* gök kuşağı
qey *h* **1.** niye galiba **3.** âdeta * **ez dibêjim qey we bawerî bi gotina zarok anî** çocuğun sözüne âdeta inandınız **4.** her halde **5.** sanki (soru cümlelerinde) **6.** *h/d* diye, diyerek (iki cümleyi sebep belirterek birbirine bağlar) * **min got qey dê îro bê loma ez hatim** bu gün gelir diye geldim **7.** *nd* gerek (güçlü ihtimal belirtir) * **qey ew bi tiştekî dizanin** bunların bir bildiği olsa gerek **8.** *nd* mı/mi, mu/mü (soru vurgusu, Türkçe'ye nerdeyse bunlara denk gelir) ~ **bêhna te teng bû?** çatladın mı? ~ **bi viran e?** yalan mı? ~ **bi zor e?** zorla mı? ~ **bihostek hate ser te?** boyun bir karış uzadı? ~ **canê (wî) jî ne can e?** (birinin) canı yok mu? * **ji serê sibehê de dixebite, qey canê wî jî ne can e, tu jî ji kar xwe didî alî** onun canı yok mu, sabahtan beri çalışıyor, sen ise işten kaçıyorsun ~ **çavê te nerijiyaye** kör kör parmağım gözüne ~ **çi bû?** ne çıkar (ne zararı var) * **di roja teng de me çar pênç qiruş ji yekî stend qey çi bû?** dar günde birinden üç beş kuruş almışım ne çıkar? ~ **çi bûye ?** ne olacak! (ne değeri var) * **qey çi bûye, me erka xwe anî cih** ne olacak, görevinizi yaptık ~ **çi dibe?** ne olur (veya ne olursa, ne olursunuz) * **qey çi dibe, min jî bibin** ne olursunuz beni de götürünüz ~ **derew e?** yalan mı? ~ **destê (yekî) ne girêdayî ye!** eli armut devşirmiyor (veya toplamıyor) ya! * **ku tu li min bixî, qey destê min ne girêdayî ye** sen bana vurursan benim elim armut devşirmiyor ya ~ **deve bûn** deve yapmak (başkasının malını kendine mal etmek) ~ **dê qiyamet rabe?** kıyamet mi kopar? ~ **ev der cihê heywanan e?** Dingo'nun ahırı mı? ~ **ew der axûr e?** Dingo'nun ahırı mı? ~ **ewê qiyamet rabe?** kıyamet mi kopar? ~ **ez di etra (wî) de bûm?** dibi kırmızı mumla (veya bal mumuyla) mı çağırdım? ~ **Ezraîl wê ruhê (wî) bistîne!** arkasında (veya sırtında) yumurta küfesi yok ya! ~ **hawara (...) ye?** şimdi sırası mı ~ **hedê (...) e** haddimi (veya haddinemi düşmüş) * **qey hedê te ye, tu ne hêjayî tayek porê min** haddinemi düşmüş senin, saçımın teline bile ulaşamazsın **(yek)** ~ **ji damariyê bûn** üvey evlât gibi tutmak (veya saymak) ~ **kavir û gîskên te belav bûne?** Karadeniz'de gemilerin mi battı? ~ **kuliyan zimanê te xwariye?** dilini kedi (fare) mi yedi? ~ **mezelê miriyan e** daha ölmedik ~ **min canê xwe li erdê nedîtiye!** canımı sokakta bulmadın ya! ~ **ne wisan (welê** an jî **wilo) ye?** öyle değil mi? ~ **rodiyê me bi hev ve ne?** göbeğimiz mi birbirine bağlı? ~ **serê (keçikê) gihîştiye kêranan?** (kızın) boyu bacadan mı aştı? (daha evlenecek yaşta değil) ~ **te pere li ser sergo berhev kiriye?** paranı niye sokağa atıyorsun? ~ **tu dê bibî bûka Badikiyan?** Bulgurlu'ya gelin mi gidecek? ~ **tu jina mele yî tu wisa xwe dinixêmî?** Ebussuut efendinin gelini gibi ~ **tu ji me jî vedişêrî** bize de mi lolo? ~ **tu yê nexş lê deynî?** kuş mu konduracak ~ **vir (an jî derew) e?** yalan mı? ~ **xwêdana eniya xwe di ber de rêtiye?** taş attın da kolun mu

yoruldu? (veya taş atıp kolu yorulmak) ~ **zar û zimanê te hatiye girêdan?** dilini kedi (fare) mi yedi?
qeyar (I) *m* sahil, kıyı, kenar
qeyar (II) *m* lökün, lök
qeyare (I) *m* gövede
qeyare (II) *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)
qeyarkirin *m* lökleme (lökle yapıştırma)
qeyar kirin *l/gh* löklemek (lökle yapıştırmak)
qeyas *d* kadar * **qeyasê deh mirovan jîr e** on insan kadar zekididir
qeyase *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)
qeyax (I) *m* ellik (ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen tahtadan bir araç)
qeyax (II) *nd* bir tür el işi adı
qeybe *n* koç adı
qeyçî *bnr* qêçî
qeyd (I) *m* **1.** bukağı, ayak prangası, keşen (ayak kösteği), künde **2.** köstek (hayvanın kaçmasını önlemek için ayağına bağlanan şey) ~ **avêtin piyê (yekî)** bukağı vurmak ~ **kirin** prangaya vurmak ~ **kirin piyê (yekî)** ayağına bukağı vurmak ~ **li lingan xistin 1)** ayağına bukağı vurmak **2)** ayağına köstek vurmak ~ **xistin lingê (....) 1)** ayağına bukağı vurmak **2)** (hayvanı) bukağılamak
qeyd (II) *m* **1.** kayıt (bir yere mal ederek deftere geçirme) * **qeyda zarok nehate dîtin** çocuğun kaydı bulunmadı **2.** kayıt (bir yazının, bir hesabın tarih, numara vb. nin veya kopyasının bir yerde yazılı bulunması) **3.** kayıt (şart, sınırlama, davranışlarını çevreleme) * **bêyî ku tu merc û qeydekî bide pêş, ji lihevhatinê re hazir e** hiç bir kayıt ileri sürmeksizin anlaşmaya hazır **4.** kayıt (resmi belge) **5.** kayıt (ses veya resmi, manyetik bant üzerine geçirme işlemi) **(yek)** ~ **kirin** (birinin) burnundan yakalamak (birini yönetimi altına almak) ~ **û bend** kayıt kuyut ~ **û bend danîn** kayıt koymak **~a (tiştekî) kirin** kayda geçirmek **~a (yekî) xera kirin** (birinin) kaydını silmek **~î bandê kirin** banda almak **~î (..) bûn** -e kaydolmak, -e yazılmak * **zarok qeydî dibistanê bûn** çocuklar okula yazıldı **~î (...) kirin** -e kaydetmek, kayda geçirmek, -e yazmak (bir yere kaydetmek)* **kurik qeydî dibistanê kir** çocuğu okula kaydetti **~î teybê kirin** teype kaydetmek, teype almak
qeydbûn (I) *m* kösteklenme, bukağılanma
qeydbûn (II) *m* **1.** kaydolma, yazılma **2.** kaydolma (ses kaydı vb. için)
qeydbûn (I) *l/ngh* kösteklenmek, bukağılanmak
qeyd bûn (II) *l/ngh* **1.** kaydolmak, yazılmak **2.** kaydolmak (ses kaydı vb. için)
qeydbûyîn (I) *m* kösteklenış, bukağılanış
qeydbûyîn (II) *m* kaydoluş
qeydik (I) *n* kayıt (marangozlukta)
qeydik (II) *m* sakandırık (baş giysilerinde çene bağı)
qeydik (III) *n* bilek
qeydî (I) *m* zarar, ziyan
qeydî (II) *m* **1.** kayıt (bir yere mal ederek deftere geçirme) **2.** kayıt (bir yazının, bir hesabın tarih, numara vb. nin veya kopyasının bir yerde yazılı bulunması) **3.** kayıt (resmi belge) **~ya rabirdayê** (an jî **sabiqeyê**) *hiq* sabıka kaydı
qeydker *nd/nt* **1.** kaydedici, mukayyit **2.** *fiz/m* imleç, kaydedici
qeyd kirin (I) *m* köstekleme, bukağılama, prangalama
qeyd kirin (II) *m* **1.** kaydetme (yazma) **2.** kaydetme (herhangi bir şeyi bir yere mal etme, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirme) **3.** kaydetme (hatırlamak için not etme) **4.** kaydetme (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirme **5.** kaydetme (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etme)
qeyd kirin (I) *l/gh* kösteklemek, bukağılamak, prangalamak
qeyd kirin (II) *l/gh* **1.** kaydetmek (yazmak) **2.** kaydetmek (herhangi bir şeyi bir yere mal etmek, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirmek) **3.** kaydetmek (hatırlamak için not etmek) **4.** kaydetmek (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirmek) * **dengê min qeyd kire band** sesimi kasete kaydetti **5.** kaydetmek (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etmek)
qeydkirî (I) *rd* köstekli, bukağılı, prangalı (bukağılanmış olan)
qeydkirî (II) *rd* kayıtlı, kaydedilmiş
qeyimandin *m* tutulmasına neden olma
qeyimandin *l/gh* tutulmasına neden olmak
qeyimîn *m* tutulma
qeyimîn *l/ngh* tutulmak
qeyiqandin *m* sıkıştırma, sıkılama, zorlama (köşeye sıkıştırma)
qeyiqandin *l/gh* sıkıştırmak, sıkılamak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak)
qeyiqandî *rd* sıkıştırılmış (zorlanmış, köşeye sıkıştırılmış)
qeyiqîn *m* sıkışma (zor durumda kalma)
qeyiqîn *l/ngh* sıkışmak (zor durumda kalmak)
qeyîk *der/m* kayık **~a hawarê** can kurtarma kayığı
qeyîkvan *nd/nt* kayıkçı
qeyîkvanî *m* kayıkçılık
qeyîkxane *m* kayıkhane
qeyînî *h* sanki
qeylûn *bnr* qelûn
qeymastik *m* çekilmiş yoğurt

qeymax *n* **1.** kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman) **2.** *mec* kaymak (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) ~ **girtin** kaymak bağlamak (veya tutmak) ~**yê (tiştekî) ji xwe birin** (an **jî hilanîn**) (bir şeyin) kaymağını almak
qeyme (I) *m* kayme (kâğıt para)
qeyme (II) *m* şart tutma
qeymeqam *nd/nt* kaymakam, ilçebay
qeymeqamî *m* kaymakamlık
qeymeqamtî *m* kaymakamlık
qeymeyî *rd* kaymelik * **ev bi çend qeymeyî ye** bu kaç kaymelik
qeymik kuru, kurumuş olan şey
qeynat *bnr* qeneet
qeynax (I) *m* ellik (ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen tahtadan bir araç)
qeynax (II) *bot/m* bir tür bahar çiçeği
qeynenax *m* **1.** bir tür tatlı **2.** undan yapılan bir tür yemek
qeynî *h* sanki (soru cümlelerinde)
qeynter *m* kantar ~**a destan** el kantarı
qeyntere *m* büyük pencere
qeyran *bj/m* **1.** kriz **2.** *bz* bunalım, kriz * **qeyrana aborî** ekonomik kriz **3.** bunalım (ruhî durum için) ~ **derbas kirin** (an jî **borandin**) kriz geçirmek, bunalım geçirmek * **qeyrana dil derbas kir** kalp krizi geçirdi ~**a bêewletiyê** güven bunalımı ~**a ramyarî** (an jî **siyasî**) siyasî kriz
qeyrandar *rd* buhranlı
qeys (I) *n* loğlama ağacı
qeys (II) *n* **1.** ölçü **2.** bir üzünluk ölçüsü ~ **û qab 1)** kalıp (biçim, durum) * **qeys û qab ji mêrik re tune** adam kalıbtan kalıba giriyor **2)** ölçü **3)** karar (hava için; değişmez olma) ~ **û qab jê re tune** dönek, güvenilmez, sağlam ayakkabı değil ~ **û qab jê re tune bûn** kılıktan kılığa girmek (sık sık düşünce değiştirmek) ~ **û qab ji (yekî) re tune bûn** bir dalda durmamak, kalıbtan kalıba girmek ~ **û qerar** karar (değişmeyen, düzenli durum)
qeyser (I) *m* kapalı çarşı, bedesten
qeyser (II) *n* kayser, kayzer, kral * **Qeyserê Rûm** Roma Kayseri
qeyserî (I) *m* kayzerlik, krallık
qeyserî (II) *m* bedesten, kapalı çarşı
qeyserî (III) *m* **1.** sezaryen **2.** *rd* sezaryenli
qeyserûn *m* kaysi , şeker ve yağdan yapılan bir tür tatlı
qeysik (I) *n* koltuk değneği
qeysik (II) *n* loğlama ağacı
qeysî (I) *bnr* qasî
qeysî (II) *bot/m* **1.** kayısı (Prunus armeniaca) **2.** kayısı (bu bitkinin meyvesi)
qeyskirin *m* ölçme
qeys kirin *l/gh* ölçmek
qeyş *m* çatlak
qeytan *n* **1.** kaytan, şerit * **qeytanê hevrîşim** ipek şerit **2.** ayakkabı bağı, bağcık * **qeytanê sola min vebû** ayakkabımın bağı çözüldü **3.** fitil (kumaşın altında kaytan biçiminde bükülmüş bir şey koyup üstten dikerek yapılan kabartma yol ~ **kirin** kaytanlamak ~**ê pehn** kordon
qeytankirin *m* zıhlama
qeytan kirin *l/gh* zıhlamak
qeytankirî *rd* zıhlı
qeytik (I) *m* zıh, ince çita
qeytik (II) *n* **1.** dirsek (bir direği veya başka bir şeyi sağlamlaştırmak için yanına eğik olarak yerleştirilen ağaç) **2.** bilek * **qeytika dest** el bileği
qeytik (III) *n* kızaklık
qeyto *n* erkek eşeklere sıkça konan isim * **ji qeyto re gotine Tu lawê kê yî? Gotiye ez xwarziyê hespê qir im. Ne gotiye ez lawê kerê me.** aslını inkar etmenin yanlışlılığına işaret etmede kullanılır
qeyûm *hiq/nd* kayyum, kayyım
qeyûmtî *m* kayyumluk
qeyxane *m* kaygana
qeyzer *n* kayzer, kral **ji** ~ **bêhtir qeyzer bûn** kraldan çok kralcı olmak
qeyzerî *m* krallık
qez *n* **1.** ipek **2.** *rd* ipek (ipekten yapılmış olan)
qeza (I) *m* kaza (can veya mal kaybına sebep olan kötü olay) ~ **bûn** kaza olmak ~ **ji destê (yekî) qewimîn** elinden kaza çıkmak ~ **kirin** kaza etmek, kaza geçirmek ~ **li ser** ~**yê** kambur üstüne kambur (veya kambur kambur üstüne) ~ **û neza** kaza belâ ~ **û qeder** kaza ve kader ~**yek ji destê (yekî) qewimîn** elinden bir kaza (veya sakatlık) çıkmak
qeza (II) *m* kaza (vaktinde kılınmayan namazı veya tutulmayan orucu sonradan dinî kurallara uygun olarak yerine getirme) ~ **kirin** kaza etmek (vaktinde kılınmayan namazı, tutulmayan orucu dinî kurallara uygun olarak yerine getirmek)
qeza (III) *m* ilçe, kaza
qezajentî *rd/nd* kazazade
qezakirin (I) *m* kaza geçirme
qezakirin (II) *m* kaza etme (vaktinde kılınmayan namazı, tutulmayan orucu dinî kurallara uygun olarak yerine getirme)
qeza kirin (I) *l/gh* kaza geçirmek
qeza kirin (II) *l/gh* kaza etmek (vaktinde kılınmayan namazı, tutulmayan orucu dinî kurallara uygun olarak yerine getirmek)
qezakirî *rd* kazalı (kaza geçirmiş olan)
Qezakistan *m* Kazakistan
qezaser *dîr/nd* kazasker
qezaskerî *m* kazaskerlik
Qezax *nd/rd* Kazak
Qezaxî *m* Kazakça
Qezaxkî *m* **1.** Kazakça **2.** *h* Kazaklara yaraşır bir şekilde

qezaz *nd/nt* kazaz, ipekçi
qezazede *rd/nd* kazazade
qezazî *m* kazazlık, ipekçilik
qezazxane *m* ipekhane
qezenc *m* kazanç ~ **kirin 1.** kazanmak **2.** kâr etmek, kazanç elde etmek ~ **bi dest xisitin** *argo* yolunu bulmak
qezenckirin *m* kazanma, kazanış
qezenc kirin *l/gh* **1.** kazanmak (kazanç sağlamak) **2.** kazanmak (olumlu, iyi bir sonuç elde etmek)
qezenckirî *rd* kazanılmış olan
qeziye *man/m* kaziye
qezî *m* **1.** söz, lâf (kavil, lâkırdı) **2.** konuşma ~ **kirin** konuşmak ~ **nakeve tûrik** lâf torbaya girmez ~**ya xweş** tatlı dil, gönül alıcı söz
qezîbêj *nd/nt* **1.** konuşmacı **2.** lâfçı
qezîbêjî *m* **1.** konuşmacılık **2.** lâfçılık
qezîkirin *m* konuşma
qezî kirin *l/gh* konuşmak
qezî lê xistin *l/bw* taşlamak, iğneleyici söz söylemek
qezîxweş *rd* hoşsohbet
qezîxweşî *m* hoşsohbetlik
qezwan *bot/m* meneviş
qêçî *m* makas (makas gibi üst üste ağaç)
qêjîn *bnr* qîjîn
qêl (I) *m* sarı sıcak
qêl (II) *n* meme, yelin (hayvan memesi için)
qêle *m* sarı sıcak
qêleqij *m* sarı sıcak
qêlik *bot/m* ak kavak (Populus alba)
qêmîş *m* kıyma ~ **nekirin li rûyê (yekî) nihêrtin** yüzüne bakmaya kıyamamak (veya yüzüne bakmaya kıyılmaz)
qêmîşkirin *m* kıyma
qêmîş kirin *l/gh* kıymak
qêna *h* zor, her halde * **qêna hat** zor geldi.
qênbine *bot/m* bir tür ot
qêr (I) *m* çığlık, bağırış
qêr *m* bükle, lule
qêrbûn *m* bukle bukle olma
qêr bûn *l/gh* bukle bukle olmak
qêrîn *bnr* qîrîn
qêr kirin *l/gh* örtmek
qêrqas *mat/rd* yatay
qêrqaş (I) *bnr* qerqaş
qêrqaş (II) *m* pah
qêrqaş (III) *rd* paralel
qib *m* keklik ötüşü
qibale *m* **1.** gömme dolap **2.** çiçeklik (süs eşyası konulan raflı duvar oyuğu)
qibalok *m* **1.** gömme dolap **2.** çiçeklik (süs eşyası konulan raflı duvar oyuğu)
qibe *bnr* qube
qibeqib *m* keklik ötüşü
qibeqibkirin *m* **1.** (keklik) ötme **2.** *mec* meydan okuma
qibeqib kirin *l/gh* **1.** (keklik) ötmek **2.** *mec* meydan okumak
qibîn *m* **1.** keklik ötme **2.** keklik ötüşü
qibîn *l/ngh* keklik ötmek
qibrax (I) *m* elbisenîn yola çıkıyorcasına kemer gibi şeyle bele bağlanması
qibrax (II) *bnr* qebrax
Qibris *m* Kıbrıs
Qibrisî *nd/rd* Kıbrıslı
qibrisî *m* bir Kürt tüfeği
qibûr *n* tabanca kılıf
qic *rd* **1.** küçük, minik **2.** *b* küçük (seslenmede, kız çocuklar için)
qicê *rd* minnoş, ufaklık (kız çocuk için)
qicicikî *rd* minnacık, minimini
qicik *rd* **1.** küçük * **birayê qicik** küçük kardeş **2.** bızdık, güdük, minik, tıfıl, ufak **3.** ufak tefek, çelimsiz **4.** çocuk
qicikbûn *m* **1.** küçükleşme **2.** küçüklük
qicik bûn *l/ngh* küçükleşmek
qicikbûyîn *m* küçülüş
qicikê *m* minnoş, ufaklık (kız çocuk için)
qicikî *rd* ufacık, minicik, cüssesiz
qicikkirin *m* küçültme
qicik kirin *l/gh* küçültmek
qiciko *n* ufaklık (erkek çocuk için)
qiciktî *m* küçüklük, ufaklık
qiciqandin *m* için için kendini yemesine neden olma, aşırı kızdırma
qiciqandin *l/gh* için için kendini yemesine neden olmak, aşırı kızdırmak
qiciqîn *m* için için kendini yeme, aşırı kızma
qiciqîn *l/ngh* için için kendini yemek, aşırı kızmak
qicî *bot/m* yaban teresi
qico *n* **1.** ufaklık **2.** *b* küçük, ufaklık (seslenmede, erkek çocuklar için) * **hê qico bê vir** hey küçük buraya gel **3.** *rd* badik (kısa boylu)
qicok *rd* minik ~ **micok 1)** minicik **2)** cici bici (süslü giysi veya süs eşyası)
qicoqico *rd* ufak, ufacık, minacık
qicqicî *rd* ufacık, minicik, cüsesiz, ufak tefek
qicqicandin *bnr* qijqijandin
qicqicîn *bnr* qijqijîn
qicûcan *rd* ufak tefek, güdük
qicûcanî *rd* küçümen, minyon, çıtı pıtı
qicûcank *rd* küçümen, minik, güdük
qicûcankî *rd* küçümencik, minicik, güdükçe, bücür, beberuhi, ufacık tefecik ~ **man** güdük kalmak
qicûcankîbûn *m* güdükleşme
qicûcankî bûn *l/ngh* güdükleşmek
qicûcik *rd* ufacık
qicûcokî *rd* ufakça
qiç (I) *n* bacak, ayak
qiç (II) *m* dikleştirme
qi (III) *m* büyük kaya parçası
qiçandin *m* kırma
qiçandin *l/gh* kırmak
qiçbûn *m* diklenme, dikleşme

qiçkirin *m* dikleştirme
qiç kirin *l/gh* dikleştirmek * **dûv qiç kir hate min e** kuyruğu dikleştirip bana geldi
qiçqiç *h* çatur çutur
qiçqiçandin *m* çatırdatma
qiçqiçandin *l/gh* çatırdatmak
qiçqiçîn *m* çatırdama
qiçqiçîn *l/ngh* çatırdamak
qiçqiçînî *m* çatırtı ~ **jê anîn** çatırdatmak ~ **jê çûn** (an **jî hatin**) çatırdamak
qiçt *rd* güzel
qiçûl *m* budama
qiçûlkirin *m* budama
qiçûl kirin *l/gh* budamak
qidam *m* ateşte kavrulan leblebi, nohut
qidamk *m* **1.** ateşte kavrulan leblebi, nohut **2.** çerez (asıl yemekten sayılmayan peynir, zeytin gibi yiyecekler)
qidas *d* kadar
qidem *m* **1.** kıdem (bir görevde rütbece eskilik) **2.** kıdem (bir görevde geçirilen süre)
qidemdar *rd* kıdemli
qidemdarî *m* kıdemlilik
qidikandin *m* gıdıklama
qidikandin *l/gh* gıdıklamak
qidikîn *m* gıdıklanma
qidikîn *l/ngh* gıdıklanmak
qidîk (I) *m* karın ağrısı
qidîk (II) *m* **1.** gıdıklama **2.** gıklanma, huylanma ~ **hatin (yekî)** 1) gıdıklanmak 2) huylanmak ~ **jê hatin** huylanmak **~a (yekî) anîn** (birini) gıdıklamak **~a (yekî) hatin** gıdıklanmak
qidîsk *rd* oval, beyzi, söbe, söbü
qidoş *nd* **1.** uğur, kut **2.** *rd* uğur (bu nitelikte olduğuna inanılan şey)
qidoşdîtin *m* uğursama
qidoş dîtin *l/gh* uğursamak
qidoşî *rd* uğurlu
qidqid *m* kıtkıt kıdak
qidqidan *m* gıdıklanma, gıdıklanış
qidqidandin *m* gıdıklama
qidqidandin *l/gh* gıdıklamak
qidqidank *m* gıdgıdak
qidqidîk *m* gıdıklama **~a (yekî) anîn** gıdıklamak **~a (yekî) hatin** gıdıklanmak
qidqidîn *m* gıdıklama, gıdaklayış
qidqidîn *l/ngh* gıdıklanmak
qidqidînî *m* gıdaklama
qidûm (I) *m* biçim, şekil
qidûm (II) *n* mecal, takat ~ **di çokên (yekî) de neman** mecal kalmamak ~ **hatin ber (yekî)** dizlerine derman gelmek ~ **tê de neman** mecal kalmamak **~ê (yekî) sist bûn** dizlerinin bağı çözülmek **~ê (yekî) şikestin** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek), dizlerinin bağı çözülmek
qidûm (III) *m* çapa, çapalama
qidûmkirin *m* çapalama
qidûm kirin *l/gh* çapalamak
qidûmkirî *rd* çapalı (çapalanmış yer)
qidûmşikestî *rd* dermanı kesilmiş (veya dermandan kesilmiş), dizlerinin bağı çözülüş olan
qif *nd* herhangi bir işe düşkünlük
qifar *bnr* qîbal
qifbûn *l/ngh* bir işin inceliklerini bilmek
qifik *m* küfe
qifkirin *l/gh* bir işin inceliklermi bilmesini sağlamak
qifl *m* qefil (I)
qij (I) *m* cız (kızgın yağın içine bir şey atınca çıkan ses)
qij (II) *bnr* qic
qij (III) *rd* dağınık
qij (IV) *rd* cüseli
qijandin *m* **1.** kızartma **2.** kızartma (tavada kızgın yağda pişirme)
qijandin *l/gh* **1.** kızartmak * **rûn qijand** yağ kızarttı **2.** kızartmak (kızgın yağda pişirmek)
qijandî *rd* **1.** kızartılmış **2.** kızartma (kızgın yağda pişirilmiş olan)
qijang *nd* siyah, parlak, pürüzsüz, sert ve kesici özeliği olan bir taş
qijaq *zo/m* saksağan (Pica pica)
qij behîv *bot/nd* yabanî badem
qijbihîvk *bot/nd* yabanî badem
qijeqij *m* **1.** sarı sıcak, aşırı sıcaklık **2.** *h* haşım haşım * **em di binê tavê de bi qijeqij qijilîn** güneş altında haşım haşım haşlandık **3.** cızır cızır (pişmekte olan kebabın, yağda kızartılan yiyeceğin sesi anlatır)
qijik (I) *bnr* qicik
qijik (II) *zo/m* **1.** karga **2.** *mec* zavallı, pejmürde ~ **bi qewraş e** hazır mezarın ölüsü (her hizmeti başkasında bekleyenler için söylenir) **~a reş** kara maşa (zayıf, esmer, ufak tefek kadın)
qijika belek *zo/m* alaca karga
qijika berateyan *zo/m* leş kargası (Corvus cornis)
qijika berû *nd/nt* eti yenilen bir tür kuş
qijika karsek *zo/nd* kestane kargası
qijika reş *zo/nd* **1.** siyah karga, kuzgun **2.** kara maşa (zayıf, esmer, ufak tefek kadın)
qijilandin (I) *m* alazlama, ütme (tüylerini yakmak için alevden geçirmek)
qijilandin (II) *m* **1.** kızartma **2.** kızartma (tavada kızgın yağda pişirme) **3.** *mec* yakma
qijilandin (III) *m* buruşturma
qijilandin (I) *l/gh* alazlamak, ütmek (tüylerini yakmak için alevden geçirmek)
qijilandin (II) *l/gh* **1.** kızartmak **2.** kızartmak (kızgın yağda pişirmek) **3.** *mec* yakmak * **tavê em diqijilandin** güneş bizi yakıyordu
qijilandin (III) *l/gh* buruşturmak
qijilandî *rd* **1.** kızgın, kızartılmış **2.** kızartma (tavada kızgın yağda pişirilmiş yiyecek)

qijilandîbûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)
qijilî *rd* **1.** kızgın **2.** yağız, yanık, kızılca insan siması
qijilîn (I) *m* alazlanma
qijilîn (II) *m* **1.** kızarma, kızarış (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kırmızılaşarak pişme) **2.** yanma (güneşte)
qijilîn (III) *m* **1.** buruşma **2.** büzüşme (soğuktan dolayı)
qijilîn (I) *l/ngh* alazlanmak
qijilîn (II) *l/ngh* **1.** kızarmak (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kırmızılaşarak pişmek) **2.** yanmak (güneşte)
qijilîn (III) *l/ngh* **1.** buruşmak **2.** büzüşmek (soğuktan dolayı)
qijirandin *bnr* qijilandin (II)
qijirîn *bnr* qijilîn (II)
qijîn *m m* cızırtı
qijînî *m* cızırtı (kızgın yağ sesi için)
qijkirin *m* çocuklar birbirine meydan okuma
qij kirin *l/gh* çocuklar birbirine meydan okumak
qijlan *m* keskin soğuk
qijnax *zo/m* kene
qijnik *zo/m* **1.** kene **2.** *argo* ufak tefek kimse **~ê qûna bizinê** şiret kimse
qijnî *zo/n* kene * **weka qijniyê jê neqetîn** kene gibi yapışmak
qijnîk *zo/n* kene
qijonek *m* büzgü
qijqij *m* yaygara
qijqijandin (I) *m* **1.** kavurma, kızartma **2.** yakma, kavurma (güneş için)
qijqijandin (II) *m* fitilleme, kızdırma
qijqijandin (I) *l/gn* **1.** kavurmak, kızartmak **2.** yakmak, kavurmak (güneş için)
qijqijandin (II) *l/gh* fitillemek, kızdırmak
qijqijîn (I) *m* **1.** kavrulma, kızarma **2.** çıtır çıtır yanma **3.** yanma, kavrulma (güneşte)
qijqijîn (II) *m* fıtırma, çok kızmiş olma
qijqijîn (I) *l/ngh* **1.** kavrulmak, kızarmak **2.** çıtır çıtır yanmak **3.** yanmak, kavrulmak (güneşte) * **ez ji germê qijqijîm** sıcaktan kavruldum
qijqijîn (II) *l/ngh* fıtırmak, çok kızmiş olmak
qijqijok *zo/m* bir tür kuş
qijvijandin *m* celallendirme
qijvijandin *l/gh* celallendirmek
qijvijîn *m* celâlenme
qijvijîn *l/ngh* celâlenmek
qik *n* kol, su kolu
qil (I) *m* kırıntı * **qilek şekir** bir şeker kırıntısı
qil (II) söz, lakırdı
qil (III) fırlama, sıçrama ~ **bûn** sıçramak, yerinden fırlamak
qilafet *n* **1.** fizik, yapı (insanın fiziki olarak yapısı) **2.** fizik (kişinin fiziki görünüşü) **3.** yapı (canlı bir varlığın beden özeliklerinin tümü) * **jineke qilafetê wê xweşik** e yapısı güzel bir kadın **4.** kalıp (gösterişli görünüş) * **ku tu li qilafetê wî binêrî nola şêran e** kalıbına bakarsan aslan gibi **5.** kalıp kıyafet
qilafîsk *bnr* qelefîsk
qilal *m* endişe
qilan *m* tufan
qilanc *m* halay türü
qilanik *m* kalay
qilawiz *nd/nt* **1.** kılavuz **2.** *m* kılavuz, nişan, im, belirti
qilawizî *m* kılavuzluk
qilawizî kirin *l/gh* kılavuzluk yapmak, rehberlik yapmak, yol göstermek
qilawûç *m* takla atma
qilbûn *m* sıçrama, yerinden fırlama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)
qil bûn *l/ngh* sıçramak, yerinden fırlamak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak)
qilç (I) *bnr* xulç
qilç (II) *n* eğik kesim
qilçik *n* salma (giysi kolunun yeninde sarkan kumaş parçası)
qilçînk *n* kıymık
qildik *n* küçük baş hayvan dışkısı
qile *m* soda tozu
qilewî *bnr* qilêwî
qilê *m* **1.** kalay **2.** kalay (kalaylanmış bir kabın üzerindeki alaşım tabakası)
qilêdar *rd* kalaylı
qilêker *nd/nt* kalaycı
qilêkerî *m* kalaycılık
qilêkirin *m* kalaylama
qilê kirin *l/gh* kalaylamak
qilêkirî *rd* kalaylı (kalaylanmış olan) * **derdana qilêkirî** kalaylı kap
qilênekirî *rd* kalaysız (kalaylanmamış olan)
qilêr *m* kir, pasak ~ girtin kir tutmak, kirlenmek **(tiştek) ~ girtin** (bir şey) kir tutmak **(tiştek) ~ lê xuya kirin** (bir şey) kir tutmak **(tiştek) ~ winda kirin** (bir şey) kir götürmek * **ev kinc qilêrê winda dike** bu elbise kir götürür **~a destan 1)** el kiri **2)** el kiri (kolayca vazgeçilir, atılır şey) **~a (tiştekî) nemijîn** (an jî **nerm bûn)** kiri kabarmak **~a xwe dan** kiri kabarmak **(tiştek) di ~ê de winda bûn** (bir şeyi) kir götürmek * **ev saqoyê hanê di qilêrê de winda bûye** bu ceketi kir götürmüş **di ~ê de xeniqîn** (bir şeyi) kir götürmek
qilêrgirtin *m* kir tutma
qilêr girtin *l/gh* kir tutmak
qilêrî *rd* kirli, pasaklı
qilêrîbûn *m* kirlenme
qilêrî bûn *l/ngh* kirlenmek
qilêrîbûyîn *m* kirleniş

qilêrîkirin *m* kirletme
qilêrî kirin *l/gh* kirletmek
qilêrîn *rd* kirli, pasaklı
qilêrîtî *m* kirlilik
qilêrok *rd* kirli, kirloş, kirloz, pasaklı (üst başı temiz olmayan)
qilêrokî *rd* kirlice, pasaklıca
qilêrokîbûn *m* 1. pasaklı olmak 2. pasaklık
qilêrokî bûn *l/ngh* pasaklı olmak
qilêw *m* bulaşık
qilêwî *nd/nt* bulaşıkçı
qilêwkar *nd/nt* bulaşıkçı
qilêwkarî *m* bulaşıkçılık
qilf *n* 1. kılıf 2. *mec* kılıf (yolsuz bir işe bulunan bahane) **jê re ~ çêkirin** (an jî **dîtin**) kılıfına uydurmak **~ kişandin (tiştekî)** kılıflamak, kılıf çekmek **~ê balgehê** yastık kılıfı
qilfkirin *m* kılıflama
qilf kirin *l/gh* kılıflamak
qiliçandin *m* kıpırdatma
qiliçandin *l/gh* kıpırdatmak
qiliçîn *m* kıpırdama
qiliçîn *l/ngh* kıpırdamak
qilik (I) *m* 1. sürgü 2. ağaçtan kapı kilidi
qilik (II) *nd* tekesakal
qilix *m* kırkı (makasa benzer araç)
qilixvan *nd/nt* kırkıcı
qilixvanî *m* kırkıcılık
qilî *m* 1. gıdı, gıdık 2. ~ ~ gıdı gıdı **~a (yekî) anîn** gıdıklamak **~ya (yekî) hatin** gıdıklanmak
qilîbûn *m* gıdıklanma
qilî bûn *l/ngh* gıdıklanmak
qilîç (I) *m* karasaban parçası
qilîç (II) *m* serçe parmağı
qilîçank *m* serçe parmağı
qilîçik *m* serçe parmağı
qilîkirin *m* gıdıklama
qilî kirin *l/gh* gıdıklamak
qilîncek *m* serçe parmağı
qilît *n* baba hindi
qil kirin *l/gh* otlamak
qilm *m* yudum
qiloç (I) *biy/n* duyarga
qiloç (II) *n* boynuz **~ lê dan** (an jî **xistin**) boynuzlamak, tos vurmak **~ê beran 1)** koç boynuzu 2) bir halı motifi **~ê (yekî) çêbûn** (an jî **hatin**) boynuzlanmak (boynuzu çıkmak)
qiloçîn *rd* 1. boynuz (boynuzdan yapılma) 2. boynuzsu
qiloçlêdan *m* boynuzlama, süsme
qiloç lê dan *l/gh* boynuzlamak, süsmek
qiloçlêxistin *m* boynuzlama, tos vurma
qiloç lê xistin *m* boynuzlamak, tos vurmak
qiloçxiştik *rd* kabak boynuzlu (kısa boynuzlu hayvan)
qilofînk *m* takla, taklak
qilol (I) *bnr* kankol
qilol (II) *n* biliye şeklini almış hayvan pisliği, genelikle yünlerine yapışık olur
qilom *n* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan) 3. *erd* tümsek **~ milomî** kambur zambur (veya kambur kambur)
qilombûn *m* kamburlaşma
qilom bûn *l/ngh* kamburlaşmak
qilombûnî *m* kamburluk
qilombûyîn *m* kamburlaşış
qilomkirin *m* kamburlaştırma
qilom kirin *l/gh* kamburlaştırmak
qilonç *bnr* qiloç
qilozn *bnr* qiloz
qilonz bûn *bnr* qiloz bûn
qilop *n* kambur **~ bûn** kamburlaşmak
qilopanç *bnr* qilopanî
qilopandî *bnr* qilopanî
qilopanî *m* 1. takla, taklak 2. tepetakla, tepetaklak **~ bûn** tepetaklak olmak, tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) **~ kirin** tepetaklak etmek (veya devirmek)
qilopanîbûn *m* 1. takla atma (veya kılma) 2. tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
qilopanî bûn *l/ngh* 1. takla atmak (veya kılmak) 2. tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
qilopanîkirin *m* tepetaklak etme
qilopanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek
qilopazî *m* 1. takla, taklak 2. tepetakla, tepetaklak **~ bûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) **~ kirin** tepetaklak etmek (veya devirmek)
qilopazîbûn *m* tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
qilopazî bûn *l/gh* tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
qilopbûn *m* kamburlaşma
qilop bûn *l/ngh* kamburlaşmak
qilopbûyîn *m* kamburlaşış
qilopilo jê derketin (altında) Çapanoğlu çıkmak
qilopilo kirin gargaraya getirmek
qilopilo kirin *l/gh* işler becermek
qilopilo *m* 1. dalavere, alavere dalavere 2. bit yeniği 3. *rd* gizli kapaklı (açık seçik olmayan) **(tiştê) ~ kirin** alavere dalavere yapmak (veya çevirmek)
qilopinç *bnr* qilopanî
qiloqijik *zo/m* bir tür kuş
qiloqoç *h* çeprast
qilor *m* yuvarlama
qilorbûn *m* yuvarlanma
qilor bûn *l/ngh* yuvarlanmak
qilordan *m* yuvarlama
qilordan *l/gh* yuvarlamak
qilordayî *rd* yuvarlaklaşmış olan
qilorîk *m* yuvarlama (yemeği)
qilorkirin *m* yuvarlama
qilor kirin *l/gh* yuvarlamak
qilote *rd* lümpen, serseri
qilotik (I) *m* yarmadan yapılan **ince bulgur**

qilotik (II) *rd* yuvarlak
qiloz (I) *m* sıçrama, yerinden fırlama
qiloz (II) *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan)
qiloz (III) *m* **1.** takla, taklak **2.** domalma
qilozan *m* takla, perende
qilozanî *h* tepetakla, tepetaklak
qilozanîbûn *m* tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
qilozanî bûn *l/ngh* tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
qilozanîkirin *m* tepetaklak etme (veya devirme)
qilozanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek (veya devirmek)
qilozbûn (I) *m* sıçrama, yerinden fırlama
qilozbûn (II) *m* kamburlaşma
qilozbûn (III) *m* **1.** tepetaklak olma, tepetaklak gitme (veya yuvarlanma) **2.** domalma
qiloz bûn (I) *l/ngh* sıçramak, yerinden fırlamak * **ji cihê xwe qiloz bû** yerinden fırladı
qiloz bûn (II) *l/ngh* kamburlaşmak
qiloz bûn (III) *l/ngh* **1.** tepetaklak olmak, tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) **2.** domalmak
qilozbûnî *m* kamburluk
qilozikî *rd* kamburumsu
qilozkirin (I) *m* sıçratmak yerinden fırlamasını sağlama
qilozkirin (II) *m* kamburlaştırma
qilozkirin (III) *m* **1.** tepetaklak etme (veya devirme) **2.** domaltma **3.** bir şeyin yüzünü, yönünü yukarı doğru çevirme
qiloz kirin (I) *l/gh* sıçratmak, yerinden fırlamasını sağlamak
qiloz kirin (II) *l/gh* kamburlaştırmak
qiloz kirin (III) *l/gh* **1.** tepetaklak etmek (veya devirmek) **2.** domaltmak **3.** bir şeyin yüzünü, yönünü yukarı doğru çevirmek
qilp *m* fokurtu
qilpeqilp *m* fokurdama
qilpik *m* geğirme ~ **anîn (yekî)** (birini) geğirtmek ~ **hatin (yekî)** (birin) geğirmek
qilpûşik *n* kabuk * **qilpûşikê pîvazê** soğan kabuğu
qilq *m* kılık * **li qilqê me binêre** kılığımıza bak
qilqal *m* **1.** tedirginlik **2.** telâş, kaygı, endişe
qilqaldar *rd* **1.** tedirgin **2.** telâşlı
qilqalok *rd* telâşlı
qilqalokîtî *m* telâşlılık
qilqandin *m* kımıldatma, kıpırdatma
qilqandin *l/gh* kımıldatmak, kıpırdatmak
qilqilandin *l/gh* **1.** tedirgin etme, rahatsızlık verme, taciz etme **2.** telâşlandırma, telâşa düşürme, endişelendirme **3.** gerginleştirme
qilqilandin *l/gh* **1.** tedirgin etmek, rahatsızlık vermek, taciz etmek **2.** telâşlandırmak, telâşa düşürmek, endişelendirmek **3.** gerginleştirmek
qilqilandî *rd* **1.** tedirgin **2.** telâşlı
qilqilî *rd* **1.** tedirgin **2.** telâşlı
qilqilîn *m* **1.** tedirginleşme, tedirgin olma, işkilli olma **2.** telâşlanma, telâşlanış, telâş etme, endişelenme **3.** çırpınma, kıvranma (telaş gösterme) **4.** çırpınma (aşırı derecede çaba harcama) **5.** yüpürme
qilqilîn *l/ngh* **1.** tedirginleşmek, tedirgin olmak, işkilli olmak **2.** telâşlanmak, telâş etmek, endişelenmek **3.** çırpınmak, kıvranmak (telaş göstermek) **4.** çırpınmak (aşırı derecede çaba harcamak) **5.** yüpürmek
qilqilk *m* **1.** kilit dili **2.** kapı mandalı, sürgü, tırkaz ~ **kirin cih** tırkazlamak
qilqilok *rd* **1.** tedirgin **2.** telâşlı, çarpıntılı
qilqilokî *rd* **1.** tedirgince **2.** telâşlıca, çarpıntılıca
qilqilokîbûn *m* telâş alma ~**a xwe nîşan dan** telâş göstermek
qilqilokî bûn *l/ngh* telâş almak
qilqilokîtî *m* **1.** tedirginlik **2.** telâşlılık
qilqîn *m* kımıldama, kımıldanma, kıpırdama
qilqîn *l/ngh* kımıldamak, kımıldanmak, kıpırdamak
qilûç *rd* kambur
qilûlik *n* püsür (bir şeyin can sıcıkı, karışık ayrıntısı)
qilûmik *rd* **1.** felç veya romatizmadan organları eğri büğrü olmuş kimse **2.** dalları kesilmiş ağaç
qilûsk *m* çömme
qilûskdan *m* çömme
qilûsk dan *l/gh* çömmek
qilûskdayî *rd* çömük
qilûskdayîn *m* çömme
qilûz (I) *m* tepetaklak olma
qilûz (II) *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan)
qilûzbûn (I) *m* tepetaklak olma
qilûzbûn (II) *m* kamburlaşma
qilûz bûn (I) *l/ngh* tepetaklak olmak
qilûz bûn (II) *l/ngh* kamburlaşmak
qilûzbûnî *m* kamburluk
qilûzî stûyê hev bûn *l/bw* kucaklaşmak
qilûzkirin *m* kamburlaştırma
qilûz kirin *l/gh* kamburlaştırmak
qilvilandin *m* çalkalama
qilvilandin *l/gh* çalkalamak
qilvilîn *m* **1.** çalkalanma **2.** çalkanma (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşma)
qilvilîn *l/ngh* **1.** çalkalanmak * **ewr li hev diqilvilîn** bulutlar çalkalanıyordu **2.** çalkanmak (haber, söylenti gibi şeylerin herkesin ağzında dolaşmak) * **li ser vê nûçeyê ew bajarê mizin qilvilî** bu haber üzerine koca şehir çalkalandı
qilx *bnr* hevring
qilxan *bot/m* bir tür bitki
qim *m* **1.** içim, fırt, yudum * **qimtek av** bir i-

çim su **2.** biraz, bir parça * **min qimek araq vexwar** bir parça rakı içtim ~ **kirin** yudumlamak
qimandin *m* **1.** yakma (ısı etkisiyle bozma) **2.** yakma, karatma, esmerleştirme, karartma (rengini karaya çevirme, güneşte karartma) **3.** kavurma, kavuruş, bronzlaştırma, tunçlama (tunç rengine getirme)
qimandin *l/gh* **1.** yakmak (ısı etkisiyle bozmak) * **gava ku şalê xwe kewî kir qimand** pantolunu ütülerken yaktı **2.** yakmak, karatmak, esmerleştirmek, karartmak (rengini karaya çevirmek, güneşte karartmak) * **tavê tenên wan qimandibûn** güneş tenlerini karartmıştı * **li ber tavê canê xwe diqimîne** güneşte vücudunu yakıyor **3.** kavurmak, bronzlaştırmak, tunçlamak (tunç rengine getirmek)
qimandî *rd* **1.** yağız, kavruk, yanık **2.** yanık (rengi koyulaşmış olan)
qimatk *m* **1.** kundak **2.** *nd/nt* kundak (kundağa sarılmış bebek) **3.** bebek (meme veya kucak çocuğu)
qimatk kirin *l/gh* kundaklamak (bebeği kundağa sarmak)
qimatkkirin *m* kundaklama, kundaklayış
qimatkkirî *rd* kundaklı
qimatok *m* **1.** kundak **2.** *nd/nt* kundak (kundağa sarılmış bebek)
qimçik *m* kopça
qimek *m* yudumluk
qimil *zo/n* kımıl (Aelia rostrata)
qimiyayî *rd* yanık (rengi koyulaşmış olan)
qimiz *m* kımız
qimîn *m* **1.** yanma (ısı etkisiyle) **2.** esmerleşme, kararma, bronzlaşma, tunçlaşma (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) **3.** kavrulma (güneş ve soğuktan dolayı)
qimîn *l/ngh* **1.** yanmak (ısı etkisiyle) **2.** esmerleşmek, kararmak, bronzlaşmak, tunçlaşmak (güneşte kalma sonucu ten renginin esmere çalması) * **hingî li ber tavê rawestiyaye canê wî qimiyaye** güneşte dura dura teni kararmış **3.** kavrulmak (güneş ve soğuktan dolayı)
qimkirin *m* yudumlama
qim kirin *l/gh* yudumlamak
qimoqimo *h* yudum yudum
qimqimok *zo/m* kertenkele (Lacertus)
qin (I) *n* çiğe, iç (ceviz, badem gibi yemişlerin içi)
qin (II) *m* yassı taşlarla oynanan bir çocuk oyunu
qin (III) *m* **1.** tekerleme **2.** eleştiri
qin (IV) *m* kâğıt
qinab *n* kınnap, sicim
qina biqinê *nd* karşılıklı, bir şey verilirken aynı esnada karşılığının alınması
qinap *n* kınap, sicim
qinar (I) *m* karnas (adlı silah)
qinar (II) *bnr* qinare
qinarbaz *bnr* qinarebaz
qinare *m* **1.** asma çengel **2.** askı çengeli, kasap çengeli **3.** giyotin
qinarebaz *nd/nt* cellât
qinarebazî *m* cellâtlık
qinarevan *nd/nt* cellât
qinc (I) *rd* **1.** amudî, dikey **2.** *fîz/m* şakul
qinc (II) *nd/nt* ufakıık, küçük, tıfıl
qincik *nd/nt* ufaklık, ufak
qincilandin *m* **1.** büzme **2.** sindirme
qincilandin *l/gh* **1.** büzmek **2.** sindirme
qincilandî *rd* büzük
qincilî *rd* büzük **~ya xwe kirin** büzüşmek, pusmak
qincilîn *m* **1.** büzülme **2.** sinme, pusma
qincilîn *l/ngh* **1.** büzülmek **2.** sinmek, pusmak
qincirok *n* diken
qincor *bnr* qab û qincor
qinç *rd* düşey
qinçîtî *m* düşeylik
qinet *m* kanaat
qinê *nd* **1.** yiğit, efe **2.** bilirkişi
qinêber *bot/m* bir bitki adı
qinêberk *bnr* qinêber
qinêbinê *m* bir bitki
qinik (I) *m* kümes
qinik (II) *m* **1.** gıdım **2.** yumurta büyüklüğünde taş **~ek** bir gıdım, azıcık
qinik (III) *m* tekerleme
qinik (IV) *rd* ufacık
qinike *m* tekerleme
qinîk *m* tekerleme
qinot *rd* kısmık, cimri
qinotî *m* aparatif, aperitif
qinotîtî *m* kısmıklık, cimrilik
qinqilandin *m* kıpırdatma
qinqilandin *l/ngh* kıpırdatmak
qinqilandî *rd* kıpırdatılmış
qinqilî *rd* kıpırdaşmış, kımıldamış
qinqilîn *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kıpraşma, kımıldama
qinqilîn *l/ngh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kıpraşmak, kımıldamak
qintor *mim/m* direk veya sütün başlığı
qinût *bnr* qinot
qinyat *m* **1.** kanaat **2.** yetinme **3.** avunç, avunma **~a xwe pê anîn** yetinmek
qinyatdan *m* teseli verme
qinyat dan *l/gh* teseli vermek
qinyatkirin *m* kanaat etme, kani olma
qinyat kirin *l/gh* kanaat etmek, kani olmak
qinyatkirî *rd* kani, inanmış
qipçe *m* kenet
qipçekirin *m* kenetleme
qipçe kirin *l/gh* kenetlemek (birbirine geçirerek bağlamak)
qipqerisî *rd* sopsoğuk

qipqermiçî *rd* bumburuş, bumburuşuk
qipqilêrî *rd* kipkirli
qipqirêjî *rd* kipkirli
Qipt *nd* Kıptî
Qiptî *rd* Kıptî (Kıbtîlere özgü)
Qiptîtî *m* Kıptîlik
qir (I) *zo/m* **1.** karga (Corvus) **2.** *m* gak (karganın çıkardığı ses)
qir (II) *nd* **1.** kır * hespê qir kır at **2.** kır (bu renkte olan)
qir (III) *bnr* **2.** qal û qir
qir (IV) *m* **1.** kır (şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer) **2.** taşlık, taşlık ve sert arazi, otun yeşermediği taşlık arazi
qir (V) *m* kırağı * **qirê li balîcanê xistiye** patlıcanı kırağı çalmış ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek ~ **lê xistin** (an jî **dan)** kırağı çalmak (veya vurmak)
qir (VI) *m* kuru ayaz * **qira sermayê** soğuk ayaz ~ **û qotik 1)** öldürücü soğuklar ve birlikte getirdiği hastalıklar; grip, boğmaca gibi **2)** *mec* kavga gürültü
qir (VII) *rd* şaşı kimse
qir (VIII) *m* **1.** kırım, kıyım **2.** kırım (hayvanların hastalık, soğuk gibi sebeplerle ölmesi) **3.** kıran, kırgın (toplu ölümlere yol açan bulaşıcı hastalık) ~ **bikevê** köküne kibrit suyu ~ **ketin nava (...)** kıran girmek, soyu kurumak ~ **kirin** kırım yapmak ~ **lê anîn** kökünü kurutmak, kökünü kazımak ~ **lê hatin** kökü kazınmak ~**a (...) anîn** kökünü kurutmak, kökünü kazımak, köküne kibrit suyu dökmek, tırpan atmak, kırıp geçirmek, tırpanlamak (bir şeyi ortadan kaldırınaya, yıkmaya girişmek) ~**a (...) danîn** kökünü kurutmak, kırımdan geçirmek, soyunu kurutmak ~**a (...) hatin** kökü kazınmak ~**a hev anîn** (birbirini) kırımdan geçirmek, birbirinin soyunu kurutmak ~**a (yekî) rabûn** kökü kazınmak ~**a (...) rakirin** kökünü kazmak, kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek
qir (IX) *m* çanak çömlek ~ **û qaf** çanak çömlek
qira kirin *l/gh* zayıf etmek
qira reş *zo/m* kara karga
qirak (I) *zo/m* karga
qirak (II) *m* yanıp kömürleşme hali * **şewitiye bûye qiraq** yanıp kömürleşmiş
qiral *n* **1.** kral **2.** *mec* kral (herhangi bir alanda başkalarından üstün olan kimse) **3.** kral (çok başarılı ve zengin iş adamı) * qiralê şekir şeker kralı
qiralgeh *m* krallık (kral yönetiminde yönetilen dtoprak)
qiralî *m* krallık
qiralîçe *m* **1.** kraliçe **2.** *mec* kraliçe (kendi cinsleri arasında herhangi bir bakımdan üstünlüğü olan) * **qiralîçeya ciwaniyê** güzellik kraliçesi
qiralîçetî *m* **1.** kraliçelik **2.** *mec* kraliçelik
qiralperest *rd/nd* kralcı
qiralperestî *m* kralcılık
qiraltî *m* krallık
qiram (I) *m* suyla gelen çerçöp * **qiram û qirşik** çer çöp
qiram (II) *bot/m* su içinde yetişen bir tür bitki
qiram (III) *m* sepili sert deri parçası; ıslatılıp küh ağızları kapatılır
qiram (IV) *rd* uzun süre bellenmemiş ve otlağa dönüşmüş nemli arazi
qiran (I) *m* kıran, ölet ~ **hatin (tiştekî)** kıran girmek
qiran (II) *n* kral
qirandin (I) *m* kökünü kazıma, kökten kazıma, kökünü kurutma, kırımdan geçirme
qirandin (II) *m* yuvarlatma
qirandin (I) *l/gh* kökünü kazımak, kökten kazımak, kökünü kurutmak, kırımdan geçirmek
qirandin (II) *l/gh* yuvarlatmak
qirandin (III) *bnr* seqirandin
qirang *bot/m* kayışkıran (Onosis spinosa)
qiranîn *m* kırım yapma, kökünü kurutma
qir anîn *l/gh* kırım yapmak, kökünü kurutmak
qiraq *zo/m* karga (Corvus)
qirar *bnr* qerar
qirase (I) *m* kaldıraç, manivela
qirase (II) *nd/rd* iri yarı, iri kıyım, iri yapılı, yarma gibi, azıman, adam azmanı, ızbandut, toraman, dalyan, dızman, yapılı, zebellâ * **zilamekî qirase ye** yapılı bir adam
qiraş *m* yöre (değirmende taşla kasnak arasında kalan ve hayvan yemi olarak kullanılan un)
qirat *n* kırat (elmas, zümrüt gibi değerli taşların tartısında kullanılan iki desigramlık ölçü birimi)
qiratik *ant/m* kıkırdak
qiratî *nd* kıratlık * **kevirê ku hêjayî deh qiratî ye** on kıratlık değerinde taş
qirav *m* kırç (ağaç dallarını, toprak çıkıntılarını vb. yerleri kaplayan buz tabakası)
qiravî *m* kırç
qiraw kirin *l/gh argo* kız er istemek, ersemek
qirbûn *m* kırıma uğrama, kökü kazınma, kırımdan geçme
qir bûn *l/ngh* kırıma uğramak, kökü kazınmak, kırımdan geçme
qirbûyîn *m* kırıma uğrama, kökü kazınma, kırımdan geçme
qirç *m* çırpı ~ **û qal** çalı çırpı
qirç (II) *m* **1.** çat (sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses) * **got qirç û şikiya** çat diye kırıldı **2.** çıt (küçük bir şey kırılırken çıkardığı hafif ve süreksiz ses) **3.** *b* işte bak! çatla patla! anlamında ~ **û** ~ **1)** çatır çatır **2)** çıt çıt
qirç (III) *rd* yumuk, yumulu ~ **bûn** yumulmak
qirçan *m* gıcırdama, gıcırdayış
qirçandin (I) *m* **1.** çatırdatma, çıtırdatma, çıtırdatış **2.** çıtlatma **3.** çıtlama (çerezleri yerken ses çıkartma)

qirçandin (II) *m* 1. gacırdatma 2. gıcırdatma
qirçandin (I) *l/gh* 1. çatırdatmak, çıtırdatmak 2. çıtlatmak 3. çıtlamak (çerezleri yerken ses çıkartmak)
qirçandin (II) *l/gh* 1. gacırdatmak 2. gıcırdatmak
qirçbûn *m* yumulma
qirç bûn *l/ngh* yumulmak
qirçeqirç (I) *h* 1. çatır çatır (sert şey kırılırken, yanarken, yerinden sökülürken veya sıkıştırılınca çıkan ses) 2 çatur çutur 3. *h* çıtır çıtır (odun, kömür gibi şeyler yanarken, ince tahtalar kırılırken çıkan ses) 4. cayır cayır (bir cismin çabuk ve şiddetlice yandığını anlatır) 5. cazır cazır, cazur cazur (ateş sesi için) 6. hatır hatır (sert şeyler kesilir, yenilir, koparılırken çıkan ses) 7. takır takır 8. gırç gırç ~ **jê anîn** çıtır çıtır çıtırdatmak ~ **jê çûn** 1) çatırdamak 2) çıtır çıtır ses çıkarmak ~ **jê hatin** 1) çatırdamak 2) çıtır çıtır ses çıkarmak ~ **kirin** 1) çatur çutur etmek 2) gırç gırç etmek 3) cazır cazır etmek, cayırdamak
qirçeqirç (II) *h* 1. gacır gacır, gacır gucur 2. gıcır gıcır (diş gıcırtısı için) ~ **kirin** 1) gacır gucur etmek, gacır gacır etmek 2) gıcır gıcır etmek
qirçeqirçkirin (I) *m* 1. çatur çutur etme 2. gırç gırç etme 3. cazır cazır etme, cayırdama (ateş için)
qirçeqirçkirin (II) *m* 1. gacır gucur etme, gacır gacır etme 2. gıcır gıcır etme
qirçeqirç kirin (I) *l/gh* 1. çatur çutur etmek 2. gırç gırç etmek 3. cazır cazır etmek, cayırdamak (ateş için)
qirçeqirç kirin (II) *l/gh* 1. gacır gucur etmek, gacır gacır etmek 2. gıcır gıcır etmek
qirçik (I) *n* kıymık
qirçik (II) *m* ense
qirçik (III) *m* kırık çanak çömlek parçalarıyla oynanan bir oyun
qirçimandin *m* 1. buruşturma 2. büzüştürme
qirçimandin *l/gh* 1. buruşturmak 2. büzüştürmek
qirçimandî *rd* 1. buruşuk 2. büzüşük
qirçimî *rd* 1. buruşuk 2. büzüşük
qirçimîn *m* 1. buruşma 2. büzüşme, büzülüş
qirçimîn *l/ngh* 1. buruşmak 2. büzüşmek
qirçimîtî *m* 1. buruşukluk 2. büzüşüklük
qirçîn (I) *m* 1. çatırdama, çıtırdama, çıtırdayış 2. çıtlama 3. çıtlama (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 4. cayırdama 5. takırdama
qirçîn (II) *m* 1. gacırdama 2. (diş) gıcırdama
qirçîn (I) *l/ngh* 1. çatırdamak, çıtırdamak 2. çıtlamak * **agir diqirçe** ateş çıtlıyor 3. çıtlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 4. cayırdamak 5. takırdamak
qirçîn (II) *l/ngh* 1. gacırdamak 2. (diş) gıcırdamak

qirçînî (I) *m* 1. çatırtı, çıtırtı 2. cayırtı (ateş sesi için) 3. harıltı 4. takırtı ~ **jê anîn** 1) çatırdatmak, çıtırdatmak 2) takırdatmak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) 1) çatırdamak, çıtırdamak 2) takırdamak ~ **kirin** cayırdamak
qirçînî (II) *m* 1. gacırtı 2. gıcırtı (diş için)
qirçînî jê çûn *l/bw* 1. çatırdatmak, çıtırdatmak 2. çıtlamak * **gava êzing dişewitî qirçînî jê diçû** odun yanarken çıtlıyordu 3. çıtlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses)
qirçînî jê hatin *l/bw* 1. çatırdatmak, çıtırdatmak * **gava ku pêlî texte kir, qirçînî jê hat** tahtaya basınca çıtırdadı 2. çıtlamak * **gava êzing dişewitî qirçînî jê dihat** odun yanarken çıtlıyordu 3. çıtlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses)
qirçînîkirin *m* 1. çatırdama, çıtırdama 2. çıtlama (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 3. cayırdama (ateş için)
qirçînî kirin *l/gh* 1. çatırdamak, çıtırdamak * **gava ku pêlî texte kir, qirçînî kir** tahtaya basınca çıtırdadı 2. çıtlamak (sert kabuklu yemişler yenilirken çıkarılan ses) 3. cayırdamak (ateş için)
qirçînok *m* ham incir
qirçoqirço *h* yudum yudum
qirçqirç (1) *h* 1. çatır çatır (sert şey kırılırken, yanarken, yerinden sökülürken veya sıkıştırılınca çıkan ses) 2 çatur çutur ~ **jê çûn** çatırdamak
qirçqirç (II) *h* 1. gacır gacır, gacır gucur 2. gıcır gıcır (diş gıcırtısı için)
qirçûmek *m* kıvrım
qird (I) *n* şans, baht
qird (II) *n* koç adı
qird (III) *rd* 1. soytarı 2. güldürücü, komik 3. *mec* azgın
qirdik *nd/nt* 1. soytarı, maskara 2. güldürücü, paskal 3. komik (komedi oyununda oynayan kimse) 4. palyaço 5. *mec* kukla (kendi istek ve kararıyla iş görmeyen, başkasının etkisinde olan) 6. zibidi 7. yılbaşı oyununda yaşlı komik rolünde olan kimse
qirdikane *h* soytarıca, maskaraca
qirdikê sersalê *nd* yılbaşı dedesi (yaşlı dede rolunde olan kimse)
qirdikî *m* 1. soytarılık, maskaralık 2. güldürücülük, paskallık 3. komiklik 4. zibidilik 5. *rd* soytarıca, maskaraca 6. gülünçlü ~ **kirin** soytarılık yapmak, maskaralık etmek
qirdikîbûn *m* 1. maskaralaşma, soytarılaşma 2. gülünçleşme
qirdikî bûn *l/gh* 1. maskaralaşmak, soytarılaşmak 2. gülünçleşmek
qirdikîbûyîn *m* 1. maskaralaşma, soytarılaşma 2. gülünçleşme
qirdikîkirin *m* 1. maskaralaştırma, soytarılaştırma 2. gülünçleştirme

qirdikî kirin *l/ngh* **1.** maskaralaştırmak, soytarılaştırmak **2.** gülünçleştirmek
qirdiktî *m* **1. 1.** soytarılık, maskaralık **2.** güldürücülük, paskallık **3.** komiklik **4.** zibidilik **5.** palyaçoluk
qirdî *m* soytarılık, maskaralık
qire *m* kavun
qirecir *m* arbede
qireqir *m* gaklama
qireqirkirin *m* gaklama
qireqir kirin *l/gh* gaklamak
qirê *m* bir tür meyhoş kavun
qirêc *bnr* qirêj
qirêder *m* greyder
qirêj *m* kir, pasak ~ **girtin** kir tutmak, kirlenmek **(tiştek)** ~ **girtin** (bir şey) kir tutmak **(tiştek)** ~ **lê xuya kirin** (bir şey) kir tutmak **(tiştek)** ~ **winda kirin** (bir şey) kir götürmek * **ev kinc qirêjê winda dike** bu elbise kir götürür ~ **û gemar** kir pas ~**a destan 1)** el kiri **2)** el kiri (kolayca vazgeçilir, atılır şey) ~**a (tiştekî) nemijîn** (an jî **nerm bûn)** kiri kabarmak ~**a xwe dan** kiri kabarmak **(tiştek) di** ~**ê de winda bûn** (bir şeyi) kir götürmek * **ev saqoyê hanê di qirêjê de winda bûye** bu ceketi kir götürmüş **di** ~**ê de xeniqîn** (bir şeyi) kir götürmek
qirêja destan *nd* el kiri
qirêja guh *nd* kulak kiri
qirêjgirtin *m* kir tutma
qirêj girtin *l/gh* kir tutmak
qirêjgirtî *rd* kirli, kir tutmuş olan
qirêjî *rd* kirli, pasaklı
qirêjîbûn *m* **1.** kirlenme **2.** yağlanma (yağdan kirlenme)
qirêjî bûn *l/ngh* **1.** kirlenmek **2.** yağlanmak (yağdan kirlenmek)
qirêjîbûyîn *m* **1.** kirleniş **2.** yağlanış (yağdan kirlenme)
qirêjîkirin *m* **1.** kirletme **2.** pisletme
qirêjî kirin *l/gh* **1.** kirletmek **2.** pisletmek
qirêjîtî *m* kirlilik, pasaklılık * **qirêjîtiya derdorê** çevre kirliliği
qirêjok *rd* **1.** kirli, pasaklı (üst başı temiz olmayan) **2.** bitli (fakir ve üstü başı kirli olan kimse)
qirêjokî *rd* **1.** kirli, pasaklı, kirloş, kirloz (üst başı temiz olmayan) **2.** çapaçul **3.** kirlice, pasaklıca
qirêjokîbûn *m* **1.** kirlenme **2.** çapaçul olma **3.** kirlilik, pasaklılık
qirêjokî bûn *l/ngh* **1.** kirlenmek **2.** çapaçul olmak
qirêjokîbûyîn *m* **1.** kirleniş **2.** çapaçul oluş
qirêjokîkirin *m* kirletme
qirêjokî kirin *l/gh* kirletmek
qirêjokîtî *m* **1.** kirlilik **2.** çapaçulluk
qirêjoyî *rd* kirli, pasaklı
qirên *m* kavga ~ **derxistin** kavga çıkarmak
qirênkirin *m* kavga etme, vuruşma
qirên kirin *l/gh* kavga etmek, vuruşmak
qirêt *m* kir
qirfok *nd* gevrek bir üzüm türü
Qirgiz *nd* Kırgız
Qirgizî *m* Kırgızca
Qirgizkî *m* **1.** Kırgızca **2.** *h* Kırgızlara yaraşır bir şekilde
qirh *rd* iğrenç, kötü görünüşlü
qiriçandin *m* (diş) gıcırdatma
qiriçandin *l/gh* (diş) gıcırdatmak
qiriçîn *m* (diş) gıcırdanma
qiriçîn *l/ngh* (diş) gıcırdanmak
qirijîn (I) *l/ngh* aniden toplanmak
qirijîn (II) bnr qijilîn
qirik (I) *zo/m* kara karga, kuzgun
qirik (II) *m* çömlek ~ **û qafik** çanak çömlek
qirik (III) *ant/m* **1.** gırtlak, imik, ümük, emik **2.** *mzk* hançere, gırtlak **3.** geniz **4.** boğaz * **pariyê nan di qirika min de ma** lokma boğazımda kaldı **5.** kursak (mide anlamında) * **işelah di qirika te de bimîne** kursağmda kalır inşallah **6.** boyun (şişe, güğüm gibi kapların veya vida, civata gibi araçların dar kısmı) ~ **dan dest** yakayı ele vermek * **ew dê rojekê qirikê bide dest** o bir gün yakayı ele verecek ~ **û gewrî li xwe qetandin** boğazını yırtmak ~**a (yekî) lê werimîn** boğaz olmak (boğazı ağırmak) ~**a (yekî) pê re qetîn** ağzı kurumak (bir konuyu çok söylemek sebebiyle ondan bıkmak) ~**a (yekî) tije bûn** boğazı düğümlenmek ~**a (yekî) tije girî bûn** gözleri dolmak (veya dolu dolu olmak) ~**a (yekî) vekirî bûn** *argo* istemek ~**a xwe qetandin** boğazını yırtmak, nefesini tüketmek ~**a xwe qiyame kirin** başını kaldırıp dua etmek ~**a xwe şil kirin** bir şeyler içmek ~**a (yekî) ziwa bûn** ağzı dili kurumak, boğazı kurumak, nefesi tükenmek ~**ên (yekî) kifş bûn** bademcikleri şişmek ~**ên (yekî) ziwa bûn** dili damağına yapışmak, dili damağı kurumak (susuzluktan ağzı korumak)
qirik (IV) *m* yanıp kül olma, kömürleşme * **şewitî bû qirik** yanıp kül oldu
qirika belek *zo/m* ala karga (Garrulus glandarius)
qirika berfê *zo/nd* siyah karga
qirika reş *zo/nd* kara karga, kuzgun
qirika sîs *zo/nd* alaca karga
qirika zeviyan *zo/nd* ekin kargası (Corvus frugilegus)
qirikbûn *m* kömürleşme (yanma sonucu)
qirikên reş *zo/nd* karakuş
qirikfireh *rd* boğazlı, iştahlı
qirikî *rz/rd* gırtlaksı, genizsi
qirikîbûn *rz/m* genizsileşme
qiriko *n* boğaz (çocuk dilinde)
qiriktehlî *m* **1.** acı, dert, elem, keder **2.** acılanma ~ **dîtiye** acı görmüş * **vê jinikê pir qi-**

riktehlî dîtiye bu kadın çok acı görmüş
qiriktehlîbûn *m* acılanma (üzülme)
qiriktehlî bûn *l/ngh* acılanmak (üzülmek)
qirikziwa *rd* açgözlü, sürekli isteyen
qirim *m* tırpan, çalgı orağı
Qirim *m* Kırım
Qirimî *nd* Kırımlı
qirimkêş *nd/nt* tırpancı (tırpanla ekin biçen kimse)
qirimkêşî *m* tırpancılık
qirimkirin *m* 1. tırpanlama 2. kesmek 3. kırıp geçirme, yok etme, tırpanlama (bir şeyi ortadan kaldırmaya, yıkmaya girişme)
qirim kirin *l/gh* 1. tırpanlamak 2. kesmek 3. kırıp geçirmek, yok etmek, tırpanlamak (bir şeyi ortadan kaldırmaya, yıkmaya girişmek)
qirimsax *nd* kadın satıcısı ~ê deyûs deyyus, hem kendi eşini hem de başka kadınları satan kadın simsarı
qirincek *bot/m* bir bitki
qirincok *bot/m* bir tür bitki
qirinte *rd* orta yaşlı
qirişandin *m* kırıştırma
qirişandin *l/gh* kırıştırmak
qirişîn *m* kırışma
qirişîn *l/ngh* kırışmak
qirix *m* kusur
qirîn (I) *m* yuvarlanma
qirîn (II) *m* ötme (kargalar için)
qirîn (I) *l/ngh* yuvarlanmak
qirîn (II) *l/gh* ötmek (kargalar için)
qirîn (III) *bnr* seqirîn
qirînî *m* gaklama
qirînîkirin *m* gaklama
qirînî kirin *l/gh* gaklamak
qirîz *bnr* krîz
qirjale *bot/m* bir tür bitki
qirke *m* kuru hurma, sert ve kuru hurma
qirker *nd/rd* kıyımcı, kırımdan geçiren
qirkirin (I) *m* kıyım yapma, kırım yapma, katliam yapma, kökünü kazıma, kökünden kazıma ~a nîjadî soy kırım
qirkirin (II) *m* gurk gurk etme
qir kirin (I) *l/gh* kıyım yapmak, kırım yapmak, katliam yapmak, kökünü kazımak, kökünden kazımak
qir kirin (II) *l/gh* gurk gurk etmek
qirlêdan *m* kırağı çalma (veya vurma)
qir lê dan *l/bw* kırağı çalmak (veya vurmak
qirlêdayî *rd* kırağılı
qirlêdayîn *m* kırağı çalma (veya vurma)
qirlêxistin *m* kırağı çalma (veya vurma)
qir lê xistin *l/bw* kırağı çalmak (veya vurmak)
qirlêxistî *rd* kırağılı
qirma *m* kırma (ortasından kırılarak doldurulan çifte veya tüfek)
qirme *m* 1. büzgü 2. yaprak* qirma paş a dawê eteğin arka yaprağı
qirmekirin *m* büzgülü yapma
qirme kirin *l/gh* büzgülü yapmak
qirmekirî *rd* büzgülü
qirmiçandin *bnr* qermiçandin
qirmiçaq *bnr* qermûçek
qirmik *m* dil kökü (bi) ~a zimanê (yekî) girtin sözü ağzında bırakmak (veya sözü ağzından almak)
qirmiz *zo/m* 1. kırmız böceği (Coccus ilicis) 2. kırmız, çiçek boyası
qirmizî *nd* kırmızı
qirn (I) *m* 1. kök (bazı şeylerde dip bölüm) * qirna diran diş kökü * qirna darê ağaç kökü 2. gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) 3. kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü)
qirn *m* 1. asır, yüzyıl 2. asır, yüzyıl, çağ (içinde yaşanılan zaman) * qirna navendî orta çağ 3. asır, yüzyıl (milat başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem) * qirna bîst û yekan yirmi birinci yüzyıl
qirn (III) *n* kafile * qirnek hat û yek çû bir kafile geldi biri gitti
qirnab *n* kınap
qirnaqoz *bnr* qirneqos
qirnate *mzk/m* gırnata
qirnatejen *nd/rt* gırnatacı
qirnaxse *m* kaldıraç, manivela
qirne *m* asır, yüzyıl
qirneqos *m* tahtarevali
qirnew *m* kırnav (dişi kedi)
qirnewî *rd* ersemiş olan
qirnewîbûn *m* erseme
qirnewî bûn *l/ngh* ersemek
qirnewkirin *m* erseme, kız er isteme
qirnew kirin *l/gh* ersemek, kız er istemek
qirnê berê *bot/nd* tarlalarda yetişen bir bitki
qirnik *m* 1. kök, kökçük (bazı şeylerde dip bölüm) 2. çöp * qirnikê hirmiyê armut çöpü 3. sap * qirnika çîçekê çiçek sapı
qirnî *zo/n* 1. kene 2. *mec* ufak tefek kimse
qirnoş *zo/n* bir tür kene
qirocir *bnr* xirecir
qirofek gevrek, çabuk kırılan
qirofek *rd* 1. gevrek 2. kırılgan (kolay ve çabuk kırılan)
qirofekî *rd* 1. gevrekçe 2. kırılganca
qirofekîtî *m* 1. gevreklik 2. kırılganlık
qirofektî *m* 1. gevreklik 2. kırılganlık
qirp *m* kırt
qirpandin (I) *m* çıtırdatma, çıtırdatış
qirpandin (II) *m* 1. kırpma (göz kapaklarını açıp kapama) 2. göz kırpma
qirpandin (I) *l/gh* çatırdatmak, çıtırdatmak * tiliya xwe qirpand parmağını çıtırdattı
qirpandin (II) *l/gh* 1. kırpmak (göz kapaklarını açıp kapamak) 2. göz kırpmak
qirpeqirp *h* 1. çıtır çıtır (gevrek bir şeyler yenilirken çıkan ses) 2. takur tukur ~ jê anîn

çıtır çıtır çıtırdatmak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) çıtır çıtır ses çıkarmak
qirpik (I) *ant/m* yutak
qirpik (II) *m* geğirme, geğirti ~ **anîn (yekî)** (birini) geğirtmek ~ **hatin (yekî)** (biri) geğirmek
qirpîn (I) *m* çatırdama, çıtırdama, çıtırdayış ~ **jê çûn** çatırdamak, çıtırdamak ~ **jê hatin** çatırdamak, çıtırdamak
qirpîn (II) *m* kırpılma
qirpîn (I) *l/ngh* çatırdamak, çıtırdamak
qirpîn (II) *l/ngh* kırpılmak
qirpînî *m* **1.** çatırtı, çıtırtı **2.** çıt (küçük bir şey kırılırken çıkardığı hafif ve süreksiz ses) ~ **jê anîn** çatırdatmak çıtırdatmak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) çatırdamak, çıtırdamak
qirpînî jê anîn *l/bw* çatırdatmak, çıtırdatmak
qirpînî jê çûn *l/bw* çatırdamak, çıtırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar qirpînî jê dihat** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu
qirpînî jê hatin *l/bw* çatırdamak, çıtırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar qirpînî jê dihat** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu
qirpînîkirin *m* **1.** çatırdama, çıtırdama **2.** çıt yapma
qirpînî kirin *l/gh* **1.** çatırdamak, çıtırdamak * **gava ku nanê hişk dixwar di devê wê de dikir qirpînî** sert ekmek yiyince ağzında çıtırdıyordu **2.** çıt yapmak
qirqan *bot/m* bir tür bitki
qirqap *m* takunya
qirqaş *bot/m* bir bitki adı
qirqiçandin *m* için için yanmasına neden olma
qirqiçandin *l/gh* için için yanmasına neden olmak
qirqiçîn *m* **1.** için için yanma, için için yeme **2.** kuruma (yorgunluktan)
qirqiçîn *l/ngh* **1.** için için yanmak, için için yemek **2.** kurumak (yorgunluktan)
qirqilandin *bnr* qilqilandin
qirqilîn *bnr* qilqilîn
qirqire *fiz/m* çıkrık
qirqirevan *nd* çıkrıkçı
qirqirevanî *m* çıkrıkçılık
qirqirandin *m* gıdıklama
qirqirandin *l/gh* gıdıklamak
qirqirîn *m* gıdıklanma, gıdaklanış
qirqirîn *l/ngh* gıdıklanmak
qirqirînî *m* gıdaklama
qirqirok *ant/m* kıkırdak
qirş (I) *m* dikleşme ~ **bûn** dikleşmek * **mûyên wî qirş bûn** kılları dikleşti
qirş (II) *n* **1.** çöp (saman, dal, çırpı v. parçası) **2.** çalı çırpı, ufak bitki kırıntıları ~ **û qal 1)** çer çöp **2)** çer çöp, döküntü, süprüntü ~ **û qelaş** (an jî **qalş**) çalı çırpı
qirşdank *m* çöp kutusu, çöp kovası, çöplük
qirşbûn *m* dikleşme
qirş bûn *l/ngh* dikleşmek * **mûyên wî qirş bûn** kılları dikleşti
qirşgeh *m* çöplük
qirşik *n* çırpı, çer çöp
qirşkirin (I) *m* dikleştirme
qirşkirin (II) *m* çalı çırpı döşeme
qirşkirin (III) *m* kötüleme (kötü sözler söyleme)
qirş kirin (I) *l/gh* dikleştirmek
qirş kirin (II) *l/gh* çalı çırpı döşemek
qirş kirin (III) *l/gh* kötülemek (kötü sözler söylemek)
qirşvan *nd/nt* çalı çırpıcı (çalı çırpı toplayan kimse)
qirtasiye *m* kırtasiye
qirtasiyefiroş *nd/nt* kırtasiyeci
qirtasiyefiroşî *m* kırtasiyecilik
qirtasiyevan *nd/nt* kırtasiyeci
qirtasiyevanî *m* kırtasiyecilik
qirteqirt *m* gıdaklama
qirtik (I) *ant/m* yutak
qirtik (II) *m* geğirti
qirtik (III) *rd* yılışık
qirtik (IV) *zo/m* eşek arısı
qirtîn *m* gıdıklama, gıdaklayış
qirt û virt *rd* ikircikli * **dilê wê qirt û virt e** çok ikircikli
qiruncok *bot/m* dikenli meyvesi olan bir bitki
qiruş (I) *m* kilit (keçi için)
qirûş (II) *n* kuruş ~ **bi** ~ kuruşu kuruşuna
qiruşî *rd* kuruşluk * **bi sed qiruşî dendikan bide** yüz kuruşluk çekirdek ver
qir û cir *bnr* xir û cir
qirûdî *rd* **1.** kurada, enez, eneze, cılız **2.** arık, kuru, sıska
qirûdîbûn *m* **1.** enezeleşme, cılızlaşma **2.** sıskalaşma
qirûdî bûn *l/ngh* **1.** enezeleşmek, cılızlaşmak **2.** sıskalaşmak
qirûdîbûyîn *m* **1.** enezeleşme, cılızlaşma **2.** sıskalaşma
qirûdîkî *rd* **1.** kuradaca, enezce, cılızca **2.** arıkça, sıskaca
qirûdîman *m* kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma)
qirûdî man *l/ngh* kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)
qirûdîtî *m* **1.** enezlik, cılızlık **2.** arıklık, sıskalık
qirûdok *rd* **1.** kurada, enez, cılız **2.** arık, sıska
qirûdokî *rd* **1.** kuradaca, enezce, cılızca **2.** arıkça, sıskaca
qirûfek *rd* gevrek
qir û qaf *nd* kab kacak, çanak çömlek
qirûş bûn *l/ngh* **1.** eğilmek **2.** eğilik ağzıyla su içmek
qirûşkirin *l/gh* **1.** eğdirmek **2.** eğilip ağzıyla su içmek
qirvanç *m* kırbaç
qirxûn *m* kıyım, kırım ~**a hev danîn** (birbirinin) kökünü kazımak

qisar *bnr* qesar (III)
qisar kirin *bnr* qesar kirin
qisas *hiq/m* **1.** kısas **2.** *hiq/nt* fail **~ê serê (yekî)** (birinin) can düşmanı **~ê seriyan** insan kasabı
qise (I) *m* **1.** konuşma **2.** söz, lâf (kavil, lâkırdı) **3.** söz, sözcük, kelime **4.** söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * **qise û tîpên romanê yên di wê ne** romanın sözleri, tipleri onun **~ kirin** konuşmak, lâflamak **~ xweş kirin** sohbeti koyulaştırmak **~ya qor** saçma sapan söz **~ya xwe bikelîne pişt re birijîne** sözlerini tart biç ondan sonra söyle
qise (II) *m* öykü, hikaye
qisebêj (I) *nd/nt* sözcü
qisebêj(II) *nd/nt* öykücü (anlatan kimse)
qisebêjî (I) *m* sözcülük
qisebêjî (II) *m* öykücülük
qisebêjî (III) *m* söyleyim, diksiyon
qisedan *m* **1.** konuşma **2.** sohbet, söyleşi **~ kirin** konuşma yapmak
qise dan *l/gh* konuşmak, nutuk çekmek
qisedayîn *m* konuşma
qiseker *nd/nt* **1.** konuşmacı **2.** sözcü
qisekerî *m* **1.** konuşmacılık **2.** sözcülük
qisekirin *m* **1.** konuşma **2.** konuşma (söylev verme, konuşma yapma) **3.** konuşma (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşma) **4.** konuşma (konuşma dili olarak kullanma) **5.** konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) **6.** konuşma (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürme) **7.** konuşma (belli bir biçimde söyleme) **8.** *mec* konuşma (şık ve zarif görünmek)
qise kirin *l/gh* **1.** konuşmak * **zarok hîna qise nake** çocuk daha konuşamıyor **2.** konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftiyê di civînê de qise bikim** bu hafta toplantıda konuşacağım **3.** konuşmak (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşmak) **4.** konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî xweş qise dike** Kürtçeyi güzel konuşuyor **5.** konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re qise dikin** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar **6.** konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêrê re qise dikin** alt kattakilerle konuşuyoruz **7.** konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de qise dike** genizden konuşuyor **8.** *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek)
qiset *m* **1.** söz, lâf (kavil, lâkırdı) **2.** konuşma **3.** hikaye, öykü
qisetbêj *nd/nt* hikayeci, öykücü (anlatan kimse)
qisetkirin *m* hikaye etme, anlatma
qiset kirin *l/gh* hikaye etmek, anlatmak
qisetvan *nd/nt* konuşmacı
qisewat *m* endişe, merak * **qisewata te dikim** seni merak ediyorum **~a (yekî) kirin** endişe duymak, endişeya kapılmak, merak etmek
qisexweş *rd* hoş sohbetli
qisexweşî *m* hoş sohbetlilik
qishet *rd* büyüleyici olan, mühteşem
qisil *m* kireç
qisim *n* **1.** kısım, bölüm (bir cinsten veya mesleklerden olanların tümü) **2.** kısım, kesim **3.** *sos* kısım, bölüm, kesit **~ bi ~** kısım kısım **~ ~** kısım kısım
qisir *n* kısır (haşlanmış bulgur, taze soğan, maydanoz, ve baharatla yapılan bir tür yemek)
qisîl *m* döşeme
qism *bnr* qisim
qismen *h* kısmen
qismet *n* **1.** kısmet **2.** kısmet (olayların kötü sonuçlarını tevekülle karşılama durumu) **3.** *b* kısmet ('şimdiden belli değil, ya olur ya olmaz' anlamında) **~ bûn** kısmet olmak * **eger qismet be em dê hev bibînin** kısmet olursa görüşürüz **~ û nisîbê (yekê) çêbûn** kısmet (veya kısmeti) çıkmak **~ê (yekê) derketin** kısmet (veya kısmeti) çıkmak **~ê (yekî) fireh bûn** kısmeti bol olmak **~ê (...) girê dan** kısmetini bağlamak **~ê (yekî) hatin** kısmeti ayağına (kadar) gelmek **~ê (...) vebûn 1)** kısmeti açılmak (kazancı artmak, bolluğa ermek) **2)** kısmeti açılmak (kendisiyle evlenmek istiyen biri çıkmak)
qismî *rd* kısmî, bölümsel **2.** *fel* tikel
qisqançik *zo/m* bir tür böcek
qisrik *m* elek üstünde kalan çer çöp veya hububat
qistas *m* kıstas, ölçüt
qisûmat *m* belâ
qisûr (I) *bnr* qesr û qisûr
qisûr (II) *m* **1.** kusur, eksiklik, defo **2.** kusur (özür) * **li qisûra min menêre** kusuruma bakma **3.** eksiklik, kusur (bilerek veya bilmeyerek bir işi gereği gibi yapmamak) **~ jê re tune bûn** su götürür yeri olmamak **~ kirin** kusur etmek, kusur işlemek * **gere hûn ji aliyê giramiyê de lê qisûrekê mekin** ona saygıda kusur etmeyeceksiniz **~ lê dîtin** kusur bulmak **~ nayê serê** su (veya söz) götürmez **~ tê de dîtin** (birinde veya bir şeyde) kusur bulmak **~a (...) dan rûyî (yekî)** ayıbını yüzüne vurmak **~a (tiştekî) derketin** sırıtmak (kusuru ve çirkinliği ortaya çıkmak) **~ek lê tune bûn** kusursuz olmak **~ên (yekî) dan bin lingan** (an jî **piyan**) (birinin) kusurlarını affetmek
qisûrdar *rd* kusurlu, özürlü, **defolu**
qisûrdarî *rd* kusurluluk

qişle *m* kışla
qişlexane *m* karargâh
qişt *m* **1.** kakül, küçücük kakül **2.** küçük ziynet eşyası **3.** *rd* güzel ve narin
qiştek *m* sapan, çatallastik
qişteqist *m* gaklama
qişteqiştkirin *m* gaklama
qişteqişt kirin *l/gh* gaklamak
qiştik (I) *m* kibrit çöpü
qiştik (II) *rd* **1.** hoppa, oynak (ağırbaşlı olmayan kadın) **2.** köçek (ağır başlı davranışları olmayan kimse) **3.** dengesiz (tutum ve davranışlarında uyum olmayan kişi) * **zarokekî qiştik e** dengesiz bir çocuk
qiştikî *m* **1.** hoppalık, oynaklık **2.** köçeklik **3.** dengesizlik **4.** *rd* oynakça (ağır başlı olmayacak bir biçimde) * **keçikeke qiştikî ye** oynakça bir kız
qiştîn *m* ötme
qiştîn *l/ngh* ötmek (kargalar için)
qit (I) *n* bacak
qit (II) *n* küçük budak
qit (III) *rd* kesik
qita *erd/m* kıta, ana kara
qitab *n* **1.** ek **2.** karasabanın demir kısmının eki
qitabkirî *m* ekleme
qitab kirin *l/gh* eklemek
qitabkirî *rd* ekli, ekleme
qitbûn *m* kesilme
qit bûn *l/ngh* kesilmek (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulmak)
qite *erd/m* kıta
qiteya merasîmê *lşk* şeref kıtası
qitik (I) *bot/m* acur, kıtır
qitik (II) *m* bilek * **qitika dest** el bileği
qitik (III) *zo/m* kekliğe benzer bir kuş türü
qitikandin *m* kirletme, pisletme, batırma
qitikandin *l/gh* kirletmek, pisletmek, batırmak
qitikîn *m* kirlenme, pislenme, batma
qitikîn *l/ngh* kirlenmek, pislenmek, batmak
qitî (I) *bot/m* acur
qitîtk *n* **1.** kavun kurutu **2.** pıhtılaşmış kan
qitkirin *m* kesme
qit kirin *l/gh* kesmek
qitkî *rd* bok rekli
qitleme *m* gırtlama
qitqadik *n* bir börek çeşidi **~ê firnê** fırın böreği
qitqitî *m* gıdıklama **~ hatin (yekî)** gıdıklanmak **~a (yekî) anîn** gıdıklamak
qitûl *bnr* qetl û qitûl
qitût *rd* **1.** kıt (bol karşıtı) * **îsal ber qitût e** bu yıl ürün kıt **2.** tutumlu, tasarruflu (parasını ölçülü, dikkatlıca kullanan)
qitûtbûn *m* kıtlaşma
qitût bûn *l/ngh* kıtlaşmak
qitûtî *m* **1.** kıtlık (ihtiyaca yetmeyecek derecede azlık) **2.** tutum, tasarruf (aşırı harcamalardan kaçınma, idareli tüketme) **3.** kısıntı **4.** tutumluluk, tasaruf **bi ~ debara xwe kirin** kıt kanaat geçinmek **~ kirin** kısıntı yapmak **~ xwarin** tutumlu yemek, azar azar yemek, tutumluca yemek
qitûtîbûn *m* tutumlu olma (veya davranma)
qitûtî bûn *l/ngh* tutumlu olmak (veya davranmak)
qitûtîkirin *m* tutumlu davranma, tasarruf etme (bir şeyi dikkatlı ve idareli kullanma)
qitûtî kirin *l/gh* tutumlu davranmak, tasarruf etmek (bir şeyi dikkatlı ve idareli kullanmak)
qivş *m* kepek (saç kepeği)
qivzan *bnr* qizban
qiyafet *m* kıyafet **~ guhartin** kiyafet değiştirmek **~ guhartin û wisa gerîn** tebdil gezmek
qiyafetname *m* kıyafetname
qiyale *m* **1.** eğlek (sürünün yazın öğlen sıcağında dinlendiği gölgelik) **2.** gölgelendirme **3.** dinlenme, gün ortası dinlenmesi, ırgatların öğle dinlenme zamanı
qiyame *n* yokuş **~ dan ber (yekî)** zora koşmak
qiyamet *m* **1.** kıyamet **2.** *mec* kıyamet (gürültülü karışıklık) **3.** *mec* derya (bir şeyin bol olduğu yer) * **ji ber baranê gund ji çamûrê bûbû wekî qiyamet** yağmur yağınca köy çamur deryasına dönmüştü **4.** *mec* furya * **qiyameta masiyan** balık furyası **~ li ser serê (yekî) rakirin** kıyameti (kıyametler veya kıyametleri) koparmak **~ rabûn 1)** kıyamet kopmak **2)** kıyamet kopmak (bir yerde çok gürültü ve telâş olmak) **~ rakirin** kıyameti koparmak **~a Xwedê ye** kıyamet gibi, kıyamet kadar (pek çok) **~eke zor rabûn** kızılca kıyamet kopmak
qiyanet *bnr* şer û qiyanet
qiyar *m* kayar (binek hayvanları için)
qiyarkirin *m* kayarlama
qiyarkirin *l/gh* kayarlamak
qiyas *m* **1.** kıyas (bir tutma, denk sayma) * **ez te nikarim bi wî qiyas bikim** seni onunla kıyas edemem **2.** kıyas, karşılaştırma **3.** *man* kıyas, tasım **4.** *rz* örnekseme
qiyasbûn *m* kıyaslanma
qiyas bûn *l/ngh* kıyaslanmak
qiyasdar *rd* kıyaslı
qiyasdarî *rd* kıyaslamalı
qiyasî *rd* kıyasî, tasımsal
qiyaskirin *m* kıyaslama
qiyas kirin *l/gh* kıyaslamak
qiyaskirî *rd* kıyaslı, kıyaslanmış olan
qizban *bot/m* melengiç
Qizilbaş *nd/nt* Kızılbaş
Qizilbaşî *m* Kızılbaşlık
qizilme *m* sıcak basma, sıkıntı basma **~ hatin (yekî)** (birine) sıcak basma, sıkıntı basma
qizilqurt *zo/n* kızıl kurt
qizir *n* **1.** kızıl **2.** *rd* kızıl (bu renkten olan)
qizirî *rd* kızılca

qizqancik *n* cimbiz
qizwan *bot/m* bıtım
qî *m* **1.** (horoz) ötme **2.** *argo* ezan okuma ~ **kirin 1)** ötmek **2)** *argo* ezan okumak
qîbal *n* kenger bitkisinin muz gibi kabuğu soyulduktan sonra kalan iç kısmı
qîble *m* **1.** kible **2.** *mec* kible (sıkıntılı bir durumda yardım umarak baş vurulan)
qîblename *bnr* qîblenuma
qîblenuma *m* kıblenüma
qîç (I) *rd* **1.** açık sarı **2.** açık (renk için; koyu olmayan) * **keskê qîç** açık yeşil
qîç (II) *n* bacak
qîç (III) *n* şübe
qîç (IV) *n* **1.** ön dişlere verilen genel ad, diş **2.** *rd* sırıtkan **bi ~ û pîlan ketin (tiştekî)** açmaza düşmek **~ên xwe beş kirin** sırıtmak
qîçandin *m* sırıtma (sırıtıp diş gösterme)
qîçandin *l/gh* sırıtmak (sırıtıp diş göstermek)
qîçbeş *rd* sırıtık, sırıtkan
qîçbeşî *m* sırıtıklık, sırıtkanlık
qîç beş kirin *m* sırıtma
qîç beş kirin *l/bw* sırıtmak
qîçbûn (I) *m* sırıtma
qîçbûn (II) *m* **1.** şaşılaşma **2.** kısılma (göz için)
qîç bûn (I) *l/ngh* sırıtmak
qîç bûn (II) *l/ngh* **1.** şaşılaşmak * **çavên wî qîç bûbûn** gözleri şaşılaşmıştı **2.** kısılmak (göz için)
qîçbûyîn *m* **1.** şaşılaşma **2.** kısılma (göz için)
qîçik (I) *n* ön dişler, diş
qîçik (II) *n* küçük parça
qîçik (III) *n* **1.** saman rengi, saman sarısı (açık, soluk sarı renk) **2.** *rd* saman rengi (bu renkten olan)
qîçikbûn *m* rengi solma
qîçik bûn *l/ngh* rengi solmak
qîçî *m* şaşılık
qîçkirin (I) *m*sırıtma
qîçkirin (II) *m* **1.** kırpma (göz kapaklarını açıp kapama) **2.** kısma (göz için; biraz kapama)
qîç kirin (I) *l/gh* sırıtmak
qîç kirin (II) *l/gh* **1.** kırpmak (göz kapaklarını açıp kapamak) **2.** kısmak (göz için; biraz kapamak)
qîçkirî *rd* kısık, kısılmış (göz için; biraz kapatılmış)
qîçmez *rd* **1.** cimri, pinti **2.** kötü ahlaklı kimse
qîço *n* diş (çocuk dilinde)
qîçoyî *rd* sırıtık, sırıtkan
qîçoyîtî *m* sırıtıklık, sırıtkanlık
qîçxwar *rd* eğri dişli, dişleri eğri büğrü olan
qîdîk *m* **1.** gıdıklanma **2.** huylanma ~ **jê hatin** -den huylanmak
qîfar (I) *bot/m* bir cins diken otu
qîfar (II) *bnr* qîbal
qîj *m* **1.** bağırış, çığırış, çığlık **2.** nara ~ **bereqîj** çığıra çığırara bağırma **~î ser (...) kirin** birine çığlık atmak

qîjak *zo/m* karga
qîjalek *zo/nd* sürü halinde gezen kuş türü
qîjalk *zo/m* karga (Corvus)
qîjandin *m* bağırtma, çığırtma, haykırtma
qîjandin *l/gh* bağırtmak, çığırtmak, haykırtmak
qîjdan *m* bağırma, çığırma
qîj dan *l/gh* bağırmak, çığırmak
qîjek (I) *m* fişek
qîjek (II) *rd* bağırtkan, çığırtkan
qîjekî *m* bağırtkanlık, çığırtkanlık
qîjemîj *m* bağırış çağırış ~ **pê ketin** bağırıp çağırmak
qîjemîjkirin *m* **1.** bağırıp çağırma **2.** ötme (kargalar için)
qîjemîj kirin *l/gh* **1.** bağırıp çağırmak **2.** ötmek (kargalar için)
qîjeqîj *m* **1.** bağırış çağırış **2.** yaygara **3.** cazır cazır, cazur cazur (ateş sesi için) **4.** cayır cayır (bir cismin çabuk ve şiddetlice yandığını anlatır) ~ **kirin 1)** bağırıp çağırmak **2)** ötmek (kargalar için) **3)** cayırdamak **~a çûkan** kuş ötüşleri, kuş bağırış çağırışları
qîjeqîjkirin *m* **1.** bağırıp çağırma **2.** ötme (kargalar için) **3.** cayırdama (ateş için)
qîjeqîj kirin *l/gh* **1.** bağırıp çağırmak **2.** ötmek (kargalar için) **3.** cayırdamak (ateş için)
qîjevîj *m* **1.** bağırış çağırış, çağırtı bağırtı **2.** yaygara ~ **kirin 1)** bağırıp çağırmak **2)** ötmek (kargalar için) **~a çûkan** kuş ötüşleri, kuş bağırış çağırışları
qîjewîj *m* **1.** bağırış çağırış **2.** çağırtı bağırtı ~ pê ketin bağırıp çağırmak
qîjewîjînî *m* çağırtı bağırtı
qîjewîjînî kirin *l/gh* cayırtıyı basmak (veya cayırtı koparmak)
qîjik *zo/m* kakım, kakum (Mustela erminea)
qîjîn *m* **1.** bağırma, bağırış, haykırma, haykırış **2.** çığlık, çığlık atma ~ **jê anîn** bağırtmak ~ **jê çûn 1)** bağırmak **2)** çığlık atmak ~ **jê hatin 1)** bağırmak **2)** çığlık atmak ~ **pê ketin 1)** bağırıp çağırmak **2)** çığlık atmak (koparmak veya basmak), çığlığı basmak
qîjîn *l/ngh* **1.** bağırmak, haykırmak **2.** çığlık atmak
qîjînî *m* **1.** bağırtı, haykırtı **2.** çığlık **3.** cayırtı (ateş sesi için) ~ **jê çûn 1)** bağırmak **2)** çığlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **jê hatin 1)** bağırmak **2)** çığlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **kirin** çığlık atmak ~ **pê ketin 1)** bağırıp çağırmak **2)** çığlığı basmak
qîjînîkirin *m* feryat etme, haykırma
qîjînî kirin *l/gh* feryat etmek, haykırmak
qîjkirin *m* bağırma, feryat etme
qîj kirin *l/gh* bağırmak, feryat etmek
qîjok *rd* bağırtkan
qîjokî *rd/h* bağırtkanca
qîjokîtî *m* bağırtkanlık
qîjot *m* **1.** kömür kalem **2. ucu yanık odun**

qîjqîjik *zo/m* saksağan
qîjqîjok (I) *bot/m* yeşil renkli ve ince bir bitki
qîjqîjok (II) *nd/nt* **1.** bağırtkan, çığırtkan **2.** *zo/m* cırcır böceği
qîjqîjokane *rd/h* bağırtkanca, çığırtkanca
qîjqîjokî *m* **1.** çığırtkanlık **2.** *rd/h* bağırtkanca, çığırtkanca
qîkirin *m* **1.** ötme **2.** *argo* ezan okuma
qî kirin *l/gh* **1.** ötmek **2.** *argo* ezan okumak
qîl (I) *nd* ince ve uzun kız veya kadın
qîl (II) *ant/n* **1.** köpek dişi **2.** diş
qîl (III) *m* ayar
qîl (IV) *m* lâf ~ **û bahane** bahane~ **û qal** lafügüzaf
qîl beş kirin *l/bw* sırıtmak
qîlewîl *m* gürültü, uğultu
qîlê fîlan *nd* **1.** fıl dişi **2.** *rd* fıl dişi (fil dişinden yapılmış şey) * **şeyê qîlê fîl** fıl dişi tarak
qîlkirin (I) *m* batma (arpacık batması gibi)
qîlkirin (II) *m* üstünden atlama
qîl kirin (I) *l/gh* batmak (arpacık batması gibi) * **çavê min qîl dike** gözüme bir şey batıyor
qîl kirin (II) *l/gh* üstünden atlamak
qîloqaç *rd* yampiri
qîlspî *rd* beyaz dişli
qîm *m* **1.** yetme, kâfi gelme **2.** rıza, kanaat **3.** beğeni ~ **hatin** razı gelmek ~**a xwe bi (tiştekî) anîn 1)** (herhangi bir şeyi) beğenmek **2)** (herhangi bir şeyle) yetinmek 3) (herhangi bir şeye) talim etmek ~**a xwe pê anîn 1)** yetinmek **2)** rıza göstermek, kanaat getirmek **3)** beğenmek ~**a xwe pê neanîn 1)** az bulmak, azımsamak, bunmak **2)** kanaat getirmemek ~**î (...) kirin** -e yetmek, kafı gelmek, gitmek (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * **ev pere qîmî kirîna pirtûkê nake** bu para kitabı almaya yetmez * **ev komir sê mehan qîmî me dike** bu kömür bize üç ay gider ~**î (...) nekirin** (bir şey) az gelmek, yetmemek * **qîmî min nake** bana yetmiyor
qîmanîn *m* **1.** yetinme, razı olma **2.** rıza gösterme
qîm anîn *l/gh* **1.** yetinmek, razı olmak **2.** rıza göstermek
qîma xwe pê anîn *l/bw* **1.** yetinmek, oluruyla yetinmek **2.** razı olmak, kabul etmek
qîmet *m* **1.** kıymet, değer **2.** *mec* ad (anılacak değer, önem) * **ma qîmeta seriyek pîvazê jî heye?** bir baş soğanın da adı mı olurmuş? ~ **dan 1)** kıymet vermek, değer vermek **2)** önem vermek, değer biçmek, saymak * **ew pir qîmet dide van adetan** o bu gibi adetleri pek sayar ~ **dan (tiştekî** an **jî yekî)** (birine veya bir şeye) değer biçmek, değer vermek ~ ji (yekî) re neman yerde kalmak, yüzüne bakılmamak ~ **ji xwe re nehiştin** sakalı saydırmak ~ **nedan** takmamak (önemli saymamak, değer vermemek) ~ **pê dan** -e kıymet vermek, değer biçmek * **em qîmeteke mezin didin ramanên we** düşüncelerinize büyük bir değer biçiyoruz ~**a (tiştekî) hebûn** (bir şey) ifade etmek * **ji bo min qîmeta dostaniyê pir heye** benim için dostluk çok şeyi ifade ediyor ~**a hunerî** sanat değeri ~**a (yekî) li balê (cem** an **jî nik) hebûn** (birinin yanında, nezdinde) değeri olmak ~**a xwe winda kirin** değerini yitirmek ~**a (yekî) zanîn** kıymetini bilmek
qîmetdan *m* kıymet verme, değer verme
qîmet dan *l/gh* kıymet vermek, değer vermek
qîmetdayîn *m* kıymet veriş, değer veriş
qîmetdar *rd* kıymetli, eğerli
qîmetdarbûn *m* kıymetlenme, kıymetleşme
qîmetdar bûn *l/ngh* kıymetlenmek, kıymetleşmek
qîmetdarbûyîn *m* kıymetleniş
qîmetdarî *m* kıymetlik, değerlilik
qîmetdarkirin 1. kıymetlendirme, kıymetleştirme **2.** kıymetlendirme, değerlendirme (bir şeyi yerinde ve yararlı bir yolda kullanma)
qîmetdar kirin *l/gh* **1.** kıymetlendirmek, kıymetleştirmek **2.** kıymetlendirmek, değerlendirmek (bir şeyi yerinde ve yararlı bir yolda kullanmak)
qîmetnedan *m* takmama (önemli saymama, değer vermeme)
qîmet nedan *l/gh* takmamak (önemli saymamak, değer vermemek)
qîmetpêdan *m* değer verme, değer biçme
qîmet pê dan *l/bw* değer vermek, değer biçmek
qîmet pê nedan *l/bw* değer vermemek, turfalamak
qîmkir *rd* yeterli
qîmkirin *m* yetme, yeterli olma, kafı gelme, yetirme, çıkışma (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olma)
qîm kirin *l/gh* yetmek, yeterli olmak, kafı gelmek, yetirmek, çıkışmak (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * **ev pere qîm nake ku em xanî bikirin** bu para ev almaya yetmez * **pereyê min qîm nekir ku ez vê bikirim** param bunu almaya çıkışmadı * **pere qîm kir** parayı yetirdi
qîmnekir *rd* yetersiz
qîmnekirin *m* yetersizlik
qîmpêanîn *m* **1.** yetinme **2.** razı olma, kanaat getirme **3.** beğenme, kanaat getirme
qîm pê anîn *l/bw* **1.** yetinmek **2.** razı olmak, kanaat getirmek **3.** beğenmek, kanaat getirmek
qîmpêneanîn *m* kanmazlık, yeterli bulmama
qîm pê neanîn *l/bw* yeterli bulmamak
qîntê *m* çelik çomak
qîp *n* diz ile ayak arası bölüm
qîq (I) *m* diklenme
qîq (II) *rd* kikirik (zayıf, ince uzun boylu kimse)

qîqaqîq *m* horoz ötüşü
qîqbûn (I) *m* kubarma (tüyleri kabarma)
qîqbûn (II) *m* zayıflama, sıskalaşma
qîq bûn (I) *l/ngh* kubarmak (tüyleri kabarmak)
qîq bûn (II) *l/ngh* zayıflamak, sıskalaşmak
qîqî *zo/m* **1.** ağaç kakan **2.** *mec* horoz
qîqîk *zo/m* ağaçkakan (Picus)
qîqît *m* gıdıklama ~ **hatin (yekî)** gıdıklanmak ~**a (yekî) anîn** gıdıklamak
qîqkirin *m* banlama (horoz ötme)
qîq kirin *l/gh* banlamak (horoz ötmek)
qîr (I) *m* zift ~ **kirin** ziftlemek ~ **û nêrebend** yakı ~ **lê xistin (an jî dan)** yakı vurmak
qîr (II) *m* **1.** çığlık **2.** haykırı **3.** nara
qîr (III) *m* kin ~**a xwe dan (yekî)** (birine) kafayı takmak ~**a xwe tê dan** belâsını bulaştırmak, takılmak
qîraç *geo/mat m* açı
qîraça fireh *mat* geniş açı
qîrandin *m* bağırtma, haykırtma
qîrandin *l/gh* bağırtmak, haykırtmak
qîrç *m* çat (sert bir şey kırılırken çıkardığı ses)
qîrçînok *m* ham incir
qîrdan *m* bağırma, çığlık atma
qîr dan *l/gh* bağırmak, çığlık atmak
qîreqird *m* koyunlara öncülük yapan öncü koyun
qîreqîr *m* **1.** bağırtı, çağırtı, çığlık **2.** gürültü patırtı, şamata **3.** *h* cazır cazır, cazur cazur (ateş sesi için) **4.** cayır cayır (bir cismin çabuk ve şiddetlice yandığını anlatır) ~ **kirin 1)** çağırıp bağırmak **2)** cayırdamak
qîreqîrkirin *m* **1.** çağırıp bağırma **2.** cayırdama (ateş için)
qîreqîr kirin *l/gh* **1.** çağırıp bağırmak **2.** cayırdamak (ateş için)
qîrewîr *m* **1.** bağırış, bağırış çağırış **2.** çağırtı bağırtı ~ pê ketin bağırıp çağırmak
qîrewîrkirin *m* bangırdama
qîrewîr kirin *l/gh* bangırdamak
qîrhe *m* eski yapı
qirijandin *l/gh* ani toplanmasına sebep olmak
qîrijîn *m* ani toplanma
qîrijîn *l/ngh* ani toplanmak
qîrî *m* çığlık, bağırış
qîrî dan *l/gh* bağırmak, çığlık atmak
qîrîn *m* **1.** çığlık, çığlık atma **2.** bağırma, bağırış, haykırış, haykırı, haykırma ~ **dest pê kirin** çığlık kopmak ~ **jê anîn** bağırtmak, haykırtmak ~ **jê çûn** çığlık atmak (veya basmak) ~ **jê hatin** çığlık atmak ~ **ketin (yekî)** bağırmak ~ **li erşan** avazı göklerde ~ **pê ketin 1)** çığlık atmak (koparmak veya basmak) **2)** bağırıp çağırmak ~**a (yekî) li erşan e** avazı göklerde ~**ek li erdê yek li esman** avazı yeri göğü doldurma ~**ek li erdê yek li esman bûn** avazı yeri göğü doldurmak
qîrîn *l/ngh* **1.** çığlık atmak **2.** bağırmak, haykırmak

qîrînî *m* **1.** çığltı **2.** bağırtı, haykırtı **3.** cayırtı (ateş sesi için) ~ **jê çûn** çığlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **jê hatin** çığlık atmak (koparmak veya basmak) ~ **neman jê hatin** çığlığı kesilmek ~ **pê ketin 1)** çığlık atmak (koparmak veya basmak) **2)** bağırıp çağırmak
qîrînîkirin *m* bangırdama, feryat etme, haykırma
qîrînî kirin *l/gh* bangırdamak, feryat etmek, haykırmak
qîrînker *nd/nt* bağırıcı
qîrîn pê ketin *l/bw* çığlık atmak
qîrker *nd/nt* tellâl ~ **dan gazîkirin** tellâl çağırtmak
qîrkerî *m* tellâllık
qîrkirin (I) *m* ziftleme, asfaltlama
qîrkirin (II) *m* **1.** bağırma, çığlık atma, haykırma **2.** çığırma
qîr kirin (I) *l/gh* ziftlemek, asfaltlamak
qîr kirin (II) *l/gh* **1.** bağırmak, çığlık atmak, haykırmak **2.** çığırmak * **qîr kir kilamek got** türkü çığırmaya başladı
qîrok *rd* bağırtkan
qîrokî *h* bağırtkanca
qîrqîr *m* bağırış
qîrqîrok *nd/nt* **1.** bağırıcı, bağırtkan **2.** şamatacı
qîrqîrokî *h* bağırtkanca
qîş (I) *nd/rd* **1.** kayalık, iri ve yassı volkanik taş **2.** kayalık yer, taşla kaplı arazi
qîş (II) *m* yırtmaç ~ **û qelaş** yırtık pırtık
qîşbûn *m* yırtılma, cart diye yırtılma
qîş bûn *l/ngh* yırtılmak, cart diye yırtılmak
qîşbûyîn *m* yırtılış, cart diye yırtılma
qîşkirin *m* yırtma, cart diye yırtma
qîş kirin *l/gh* yırtmak, cart diye yırtmak
qîşkirî *rd* yırtık
qît (I) *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
qît (II) *bnr* qût
qît (III) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)
qît (IV) *rd* dik (yatık durmayan) ~ **kirin** dikleştirmek ~ **sekinîn** dik durmak
qît (V) *m* çelik (çelik çomak oyununda iki ucu sivri kısa değnek)
qîtal *m* kital, savaş * **meydana qîtalê** savaş meydanı
qîteqît gıcırtı * **qîtiqîta diranan** diş gıcırtısı
qîtê *m* çelik çomak
qîtik (I) *bot/m* acur
qîtik (II) *m* budak (dalın göde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm)
qîtik (III) *n* çelik (çelik çomak oyununda iki ucu sivri kısa değnek)
qîtik (IV) *zo/m* kara batak (Phalacrocorax)
qîtik (V) *n* bacak * **hestiyê qîtikê** bacak kemiği
qîtik (VI) *bnr* gilik

qîtik (VII) *n* parça
qîtikqîtikî *rd* parça parça
qîtikqîtikî bûn *m* parça parça olma
qîtikqîtikî bûn *l/ngh* parça parça olmak
qîtk *n* çelik (çelik çomak oyununda iki ucu sivri kısa değnek)
qîtqît *m* gıdıklama **~a (yekî) hatin** gıdıklanmak
qîvar (I) *bot/m* sapları kırmızımsı, ekşi ve yenilen bir bitki
qîvar (II) *bot/m* mantar
qîvarok *bot/m* mantar
qîwar *bnr* qîbal
qîxane *bot/m* bir bitki
qîz *m* **1.** kız (dişi çocuk) **2.** kız (kız oğlan kız, erden, bakire) **3.** *rd* kız (dişi) ~ **anîn** kız almak ~ **birin** kız almak ~ **dan** kız vermek ~ **dan hev û din** (birbirine) kız alıp vermek ~ **dan mêr** (an jî **şû**) gelin etmek ~ **derketin** kız çıkmak ~ **dîtin** (an jî **xwestin**) erkeğe kız istemek, gelin almak ~ **hê ne li danê ye rakirine rihela wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **hîna nehatiye danê dest avêtine cihêzê wê** kız beşikte (veya kundakta) çeyiz sandıkta ~ **nîn e xezal** e güzel kız, ay parçası ~ **rencber e qewl qediya** kız eninde sonunda kocaya varır ~ **revandin** kız kaçırmak ~ **sêva sora li darê ye, her kes gopalê xwe diavêjê, êdî ka bû nisîbê kê ye** bir kızı bin kişi ister, bir kişi alır ~ **xwestin** kız istemek ~ **û keçên malê** (birinin) kızı kısrağı **~a bavan** yiğit, namuslu kız **~a meleyê biharê** *argo* dişi eşek **~a mirovan (merivan** an jî **însanan)** insan evlâdı **~a paşê jî bêqusûr nabe** bu kadar kusur kadı kızında da olur **~a qîzîn** kız oğlan, kız oğlan kız (erden, bakire) **~a raşikestî** kız kurusu **~a xelkê** el kızı **~ên bavan** yiğit, namuslu kız **~ên malê** (birinin) kızı kısrağı
qîzanî *m* **1.** kızlık (kızlık çağı) **2.** kızlık, bakirelik, bekaret **3.** *ant* kızlık, kızlık zarı
qîzankî *rd* kızca, kızlara özgü
qîzantî *m* **1.** kızlık (kızlık çağı) **2.** kızlık, bakirelik
qîzap *m* amca kızı, emi kızı, amcazade
qîzê *b* kız (seslenirken) * **qîzê were vir** kız buraya gel
qîzhilî *m* üvey kız (kız çocuğu için)
qîzik *m* **1.** kız (dişi çocuk) **2.** kızcağız **3.** kız, dam (iskambil kâğıtlarında) **4.** *rd* kız (dişi)
qîzika çav *nd* göz bebeği
qîzîn *rd* **1.** kız oğlan kız, bâkirex erden **2.** kız ile ilgili
qîzîtî *m* **1.** kızlık (kızlık çağı) * **çaxê qîzîtiyê** kızlık dönemi **2.** kızlık, bakirelik, erdenlik
qîzmam *m* amca kızı, emi kızı, amcazade
qîzmet *m* hala kızı, halazade
qîzmetik *m* hala kızı, halazade
qîzol *n* kız
qîzole *m* kızcagız
qîzxal *m* dayı kızı
qîzxaltî *m* teyze kızı
qîzxatî *m* teyze kızı
qoalîsyon *bnr* koalîsyon
qob *rd* kambur
qobit *n* gıda
qoc *n* **1.** kütük, omaca (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) **2.** omaca, omça, bağ kötüğü **3.** çotuk **4.** çotuk, tevek (asma kötüğü) * **qocê mêwê** asma teveği **~ê salan 1)** yılların kütüğü **2)** tecrübeli, deneyimli kimse
qocik (I) *n* **1.** kütük, omaca (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) **2.** çotuk, omça
qocik (II) *n* gocuk
qoç (I) *n* dürüm, dürmaç **~ê mêranî** (an jî **şivanî**) iri dürüm, büyük dürmaç
qoç (II) *n* **1.** boynuz **2.** kafa kafaya tokuşma ~ **ji guh rawirtin** (an jî **bihartin**) boynuz kulağı geçmek ~ **lê hildan** boynuzlamak **~ê (yekî) çêbûn** (an jî **hatin**) boynuzlanmak (boynuzu çıkmak)
qoç (III) *n* vahşı hayvan kapanı
qoçan *n* **1.** koçan * **qoçanê meqbûzan** makbuz koçanı **2.** koçan (tapu senedi)
qoçanik *m* sapan (taş atma aracı)
qoçanîk *m* sapan (taş atma aracı)
qoçax *rd* koçak
qoçik *m* bir tür ipek mendil
qoçkêş *n* kösemen (sürünün önünde giderek ona öncülek eden koç veya teke)
qoçkêşî *m* kösemenlik
qoçlêdan *m* boynuzlama
qoç lê dan *l/bw* boynuzlamak
qoçlêhildan *m* boynuzlama
qoç lê hildan *l/bw* boynuzlamak
qoçxank *m* tencere
qode *m* ekilmeyip otlatılmaya bırakılmış tarla
qodî (I) *rd* kurnaz, numaracı
qodî (II) *m* ayna
qodîk *m* ayna
qodîtî *m* kurnazlık
qodkilor *rd/argo* mihnet duymayan, nankör
qodoş *rd* boynuzlu (karısının veya yakınlarından birinin iffetsizliğine göz yuman)
qof *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan)
qofbûn *m* kamburlaşma
qof bûn *l/ngh* kamburlaşmak
qofbûyîn *m* kamburlaşma
qofcan *n* kafes
qofkirin *m* kamburlaştırma
qof kirin *l/gh* kamburlaştırmak
qok *rd* kalkık (düzeyine göre yüksekte olan)
qokbûnî *m* kalkıklık
qol (I) *n* tomruk **~ê daran** ağaç tomruğu
qol (II) *n* **1.** koltuk (kolun gövde ile birleştiği

yer) **2.** kol (makinelerde tutup çevirmeye veya çekmeye yarayan ağaç veya metal parçası) **3.** taraf, yan * **bi sê qolan govend geriya** halay üç tarafta çekildi **4.** *lşk* kol (devriye) **5.** *lşk* birlik **6.** *lşk* kanat, yan (savaş düzeninde ordunun iki yanında bulunan her biri, cenah) **~ê derî** kapı kolu **~ê mil** kolun gövdeyle birleştiği yer
qol (III) *rd* **1.** gücük (kuyruksuz, kuyruğu kesik hayvan) **2.** güdük (kuyruğu kesik veya kopmuş olan) **3.** kısa, kesik (kesilmiş olan) **4.** acımasız, gaddar, zalim * **kafirê qol** acımasız kafir **~ felek** zalim felek **~ û qalind** kısa ve iri * **mirovekî qol û qalind** kısa ve iri yapılı
qol (IV) *rd* kambur * **pişta min qol e** sırtım kambur
qol (V) *n* karabasana geçirilip boyunduruğa dek uzanan parça
qol (VI) *n* **1.** kızak **2.** kızaksız, yanlız halat üzerinde yapılan ot çekimi
qola (I) *m* kola **~ kirin** kolalamak
qola (II) *rd* zinde, dinç * **ew yekî qola ye** o zinde biri
qolaç *n* **1.** kulaç **2.** taraf * **li çar qolaçê dinê** dünyanın dört bir tarafında
qolakirin *m* kolalama
qola kirin *l/gh* kolalamak
qolakirî *rd* kolalı
qolan (I) *n* koltuk (kolun gövde ile birleştiği yer)
qolan (II) *m* **1.** kolan **2.** kolan (bele bağlanan ve iç kısmında cepleri olan bir kemer çeşidi)
qolaxasî *dîr/n* kolağası
qolbûn *m* güdükleşme
qol bûn *l/ngh* güdükleşmek
qolbûyîn *m* güdükleşme
qoleçan *m* kolaçan
qoleçankirin *m* kolaçan etme
qoleçan kirin *l/gh* kolaçan etmek
qoledar *n* iki metre boyunda toruk
qolej *bnr* kolej
qolek *bot/m* **1.** bir çiçek adı **2.** bitki kökü
qolfelek *nd* zalim felek
qolê siwariyan *m* süvari kolu, ceride,
qolik (I) *m* ağaçtan kepçe
qolik (II) *bj/m* kelebek hastalığı
qolik (III) *n* **1.** sopa, dövüş sopası **2.** davul tokmağı
qolik (IV) *n* iç donu, külot, dizlik
qolik (V) *rd* kesik
qolinc *n* **1.** kürek kemiği altındakı bölge adı **2.** kulunç, şiddetli omuz ağrısı **~ şikandin** kulunc kırmak **~ê (yekî) girtin** kulunc kırmak **~ê (yekî) firikandin** kulunc kırmak
qolincî *rd* kulunçlu
qolincîbûn *m* kulunçolma
qolincî bûn *l/ngh* kulunç olmak
qolincîbûyîn *m* kulunç oluş
qolincîkirin *m* kulunç etme
qolincî kirin *l/gh* kulunç etmek
qolingor *bot/m* bir ot türü
qolixe *rd* topal
qolixetî *m* topallık
qolkirin *m* güdükleştirme
qol kirin *l/gh* güdükleştirmek
qolop *m* menteşe
qolqut *n* kısacık sopa
qolsîmanok *zo/m* bıldırcın (Coturnix)
qoltî *m* güdüklük
qolyar *nd* çok olgunlaşmış meyve
qolye *m* kolye
qom (I) *m* bidon
qom (II) *m* moral
qomandin (I) *bnr* qewmandin
qomandin (II) *bnr* qimandin
qomax *n* duvar kirişi
qombil (I) *bot/n* kamış
qombil (II) *n* humbara
qomçe *m* kurdele
qomik *m* kale
qomî *m* kavun
qomîn (I) *bnr* qewmîn
qomîn (II) *bnr* qimîn
qomîser *bnr* komîser
qomîsyon *bnr* komîsyon
qomk *nd* ebe (oyunda ebe)
qompanî *m* toplantı
qompîr *m* **1.** patates (Solanum tuberosum) **2.** patates (bu bitkinin toprak altında oluşan yenebilen yumruları)
qomqa *n* yonga
qomunîst *bnr* komunîst
qomunîzm *bnr* komunîzm
qonax (I) *m* **1.** süreç, proses **2.** aşama, merhale
qonax (II) *m* **1.** konak, menzil **2.** konak, menzil (bir günlük yol) **3.** konak (konaklanan yer) **~ bi ~** kona göçe * **me qonax bi qonax rê dikudand** kona göçe yol alıyorduk **~ germ kirin** abayı sermek **~ vegirtin 1)** postu sermek, konmak (geceyi geçirmek, konuk olmak) 2) kazık dikmek (bir yerde sürekli kalmak)
qonax (III) *m* **1.** konak (hükümet konağı) **2.** saray (kamu işlerinin görüldüğü yapı) * **qonaxa hikûmetê** hükümet sarayı **~a hikûmetê** hükümet konağı
qonaxa hikûmetê *m* hükümet konağı
qonaxdar *nd/nt* konakçı
qonaxî (I) *rd* süreçsel
qonaxî (II) *rd* konaklık * **riya sê qonaxî** üç konaklık yol
qonax vegirtin *l/gh* konaklamak
qonc (I) *n* taş yığını
qonc (II) *n* **1.** kütük **2.** odun kütüğü, düğümü olan ve zor kırılabilen **odun**
qonç *n* kuyruk
qonçik *n* kol ağzı

qondax *m* dipçik
qondere *m* kundura
qonderefiroş *nd/nt* kunduracı (satan kimse)
qonderefiroşî *m* kunduracılık
qondereker *nd/nt* kunduracı (imal eden)
qonderekerî *m* kunduracılık
qonêr *m* çıban
qongre *bnr* kongre
qonî *m* dağın güne bakan tarafı
qonser *bnr* konser
qonserve *bnr* konserve
qontak *m* kontak
qonvoy *bnr* konvoy
qooperatîf *bnr* kooperatîf
qop (I) *erd/n* **1.** tepe * derketibû serê qop û dikir gazî tepeye çıkıp bağırıyordu **2.** doruk, zirve
qop (II) *fiz/mat m* dış bükey, konveks
qop (III) *m* **1.** kambur **2** *rd* kambur (kamburu olan)
qop (IV) *rd* **1.** aksak, topal **2.** sakat (özürlü) ~ **kirin** sakat etmek
qop (V) *n* penis
qopal *bnr* gopal
qopbûn (I) *m* kamburlaşma
qopbûn (II) *m* sakatlanma
qop bûn (I) *l/ngh* kamburlaşmak
qop bûn (II) *l/ngh* sakatlanmak
qopbûnî (I) *m* kamburluk
qopbûnî (II) *m* sakatlık
qopbûyîn *m* sakatlanış
qopçe *m* düğme
qopçefiroş *nd/nt* düğmeci (satan kimse)
qopçefiroşî *nd/nt* düğmecilik
qopçeker *nd/nt* düğmeci (imal eden kimse)
qopçekerî *m* düğmecilik
qopçekirin *m* düğmeleme
qopçe kirin *l/gh* düğmelemek
qopçekirî *rd* düğmeli, düğmelenmiş
qopçevan *nd/nt* düğmeci
qoper *m* doruk, zirvesi
qopik (I) *n* **1.** kambur **2.** hörgüç (devenin sırtındaki tümsek) * **qopikê hêştirê** deve hörgücü **3.** yumru
qopik (II) *nd/rd* **1.** hovarda **2.** zıpır, zirzop ~ **bûn** zirzoplaşmak
qopik (III) *rd* **1.** aksak, topal **2.** sakat (organın bir kısmı kesik kimse)
qopik (IV) *n* doruk, zirve
qopikî (I) *rd* konveksi
qopikî *m* **1.** hovardalık
qopikî *rd* konveksi **2.** zıpırlık
qopir (I) *m* dağ zirvesix
qopir (II) *rd* eli ayağı sakat veya gelişmemiş olan
qopitk *m* doruk, zirve
qopix *rd* çapkın, hovarda
qopî (I) *m* sakatlık
qopî (II) *m* kopya
qopîkirin *m* kopya etme (veya yapma)
qopî kirin *l/gh* kopya etmek (veya yapmak)
qopkirin (I) *m* kamburlaştırma
qopkirin (II) *m* sakatlama
qop kirin (I) *l/gh* kamburlaştırmak
qop kirin(II) *l/gh* sakatlamak
qoplanî *h* tepetaklak
qoplanîbûn *m* tepetaklak olma
qoplanî bûn *l/ngh* tepetaklak olmak
qoplanîkirin *m* tepetaklak etme
qoplanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek
qopya *m* kopya, eşlem
qopyaker *nd/nt* kopyacı
qopyakerî *m* kopyacılık
qopyakirin *m* kopya etme (veya yapma)
qopya kirin *l/gh* kopya etmek (veya yapmak)
qoq (I) *ant/n* **1.** kafa, kele **2.** kafa tası, kuru kafa
qoq (II) *m* **1.** kuka (tespih, sigara ağızlığı gibi şeylerin yapımında kullanılan Hindistan cevizi kökü) **2.** *rd* kuka (bundan yapılmış olan) * **tizbiya qoq** kuka tesbih **3.** kuka (dantel veya nakış ipliği yumağı) **4.** makara
qoq (III) *m* **1.** kambur (hayvanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan)
qoq (IV) *m* **1.**bezeme, süsleme **2.** akort
qoq (V) *m* topraktan yayık
qoq (VI) *n* doruk, zirve * **qoqê çiyê** dağ zirvesi
qoq (VII) *rd* **1.** bombe (şişkin, kabarık, tümsekli) **2.** çıkık (çıkıntısı olan) * **yekî enîqoq bû** alnı çıkık biriydi **3.** hödük * **enîqoq** hödük alınlı
qoq (VIII) *rd* **1.** olgunlaşmamış ham meyva, henüz öz suyu girmemiş ham meyva **2.** *mec* çiğ, yavan insan
qoqal *bot/m* bir bitki
qoqbûn (I) *m* kamburlaşma
qoqbûn (II) *m* **1.** bezenme **2.** akort olma
qoq bûn (I) *l/ngh* kamburlaşmak
qoqbûn (II) *m* **1.** bezenmek **2.** akort olmak
qoqbûnî *m* kamburluk
qoqbûyîn *rd* kamburlaşma
qoqdar (I) dizili, düzenli
qoqdar (II) *rd* bombeli
qoqê serî *ant/n* kafa tası
qoqilandin *m* kıpırdatma
qoqilandin *l/ngh* kıpırdatmak
qoqilandî *rd* kıpırdatılmış
qoqilî *rd* kıpırdaşmış, kımıldamış
qoqilîn *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kımıldama, kıpraşma
qoqilîn *l/ngh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kımıldamak, kıpraşmak
qoqiz *n* çıkıntı (bir yüzeyde ileriye doğru çıkan bölüm)
qoqizî *rd* çıkıntılı
qoqî *m* çıkıklık
qoqkirin (I) *m* kamburlaştırma
qoqkirin (II) *m* **1.** bezeme, süsleme **2.** akortetme

qoq kirin (I) *l/gh* kamburlaştırmak
qoqkirin (II) *l/gh* **1.** bezemek, süslemek **2.** a-kortetmek
qoqol *m* perçem
qoqperest *nd/nt* kafa tasçı
qoqperestî *m* kafa tasçılık
qoqrûvkî *rd* şok geçirmiş olan, şoke olmuş o-lan kimse
qor (I) *m* **1.** dizi, sıra (yan yana, art arda veya zaman sırasına göre sıralanmış olan şey) **2.** dizi, sıra (bu biçimdeki topluluğun durumu) **3.** *lşk* dizi (saf durumundaki bir kıtanın, bir-biri arkasında duran erlerine verilen ad) **4.** koşun, saf (yan yana durmuş asker dizisi) **5.** koşun (yan yana dizilmiş insanların oluştur-duğu dizi) **5.** takı dizisi ~ **bi** ~ saf saf, sıram sıram ~ **bi** ~ **bûn** sıram sıram dizilmek ~ **girê dan** dizilmek ~**a kêranan** palalık
qor (II) *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kam-bur (kamburu olan)
qor (III) *n* bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
qor (IV) *rd* zor, güç
qor (V) *rd* zayıf, cılız hayvan
qor (VI) *rd* eğri, eğik
qorandin *m* böğürtme (manga, öküz vb. için)
qorandin *l/gh* böğürtmek (manga, öküz vb. i-çin)
qorat (I) *n* dip (dikili duran bir şeyin yerle bir-leştiği nokta ve çevresi) **2.** kök (bazı şeyler-de dip bölüm) **3.** sap
qorat (II) *n* **1.** otun kalınlaşan gövdesi, dalı **2.** yapraklardaki kalın damar
qorbace *m* bir tür boğmaca
qorbeqe *bj/m* difteri, kuş palazı
qorbeşe *zo/m* porsuk
qorbûn (I) *m* dizilme
qorbûn (II) *m* eğilme
qorbûn (III) *m* kamburlaşma
qor bûn (I) *l/ngh* dizilmek
qor bûn (II) *l/ngh* eğilmek
qor bûn (III) *l/ngh* kamburlaşmak
qorbûyîn (I) *m* dizilme
qorbûyîn (II) *m* eğilme
qorbûyîn (III) *m* kamburlaşma
qorbûyî (I) *rd* dizili
qorbûyî (II) *rd* eğik
qorbûyî (III) *rd* kamburlaşmış
qorç (I) *m* yığın (taş yığını)
qorç (II) *bj/m* bir tür deri hastalığı
qorç (III) *m* tetir, gövek (cevizin yeşil kabu-ğu)
qorçal *m* gamze
qorebelgir *m* beygir
qorede *rd* arık, sıska
qoreqor *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) bö-ğürmek
qorêşik *m* kalça ağrısı
qorfelek *m* kahpe felek
qorfeleqî *h* yanlışlıkla
qorgewde *m* etsiz gövde
qorgirêdan *m* dizilme, saf tutma
qor girê dan *l/bw* dizilmek, saf tutmak
qorican *bot/m* kulunç otu
qorik (I) *rd* koruk
qorik (II) *ant/m* **1.** kalça **2.** kıç, popo **3.** sağrı, terki * **qorika hêsp** atın terkisi **4.** kuyruk so-kumu **5.** baldır
qorik (III) *m* tandir şeklinde buğday, arpa ko-nulan kap
qorik (IV) *m* sırt
qorikpehn *rd* sırtı geniş
qorim *rd* **1.** sakat (özürlü) **2.** *m* felç ~ **kirin** sa-kat etmek
qorimbûn *m* sakatlanma
qorim bûn *l/ngh* sakatlanmak
qorimî *m* **1.** sakatlık **2.** *rd* felçli, inmeli
qorimîbûn *m* felç olma
qorimî bûn *l/ngh* felç olmak
qorimkirin *m* sakatlama
qorim kirin *l/gh* sakatlamak
qorimsax *n* deyus
qorimsaxî *m* deyusluk
qorix (I) *m* koruk (üzüm koruğu) ~ **bi sebrê dibe tirî** sabrın sonu selamettir
qorix (II) *ast/m* sabah yıldızı
qorixkirin *m* etrafını taş ve ağaçlarla çevirme
qorix kirin *l/gh* etrafını taş ve ağaçlarla çevir-mek
qorî (I) *m* **1.** demlik **2.** ibrik
qorî (II) *m* tarla kenarında budanmış ağaçlık
qorîcan *bot/m* kulunç otu
qorîkirin *m* koruma, kollama
qorî kirin *l/gh* korumak, kollamak
qorîn *m* böğürme, böğürüş ~ **jê çûn** (an jî **ha-tin**) böğürmek
qorîn *l/ngh* böğürmek (öküz, manda vb. için)
qorînî *m* böğürtü ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) böğür-mek
qorîn pê ketin *l/bw* böğürmek
qorkirin (I) *m* dizileme
qorkirin (II) *m* eğme
qorkirin (III) *m* dizme, izileme (yan yana ve-ya üst üste sıralama)
qor kirin (I) *l/gh* dizilemek
qor kirin (II) *l/gh* eğmek
qor kirin (III) *l/gh* dizmek, izilemek (yan ya-na veya üst üste sıralamak)
qorkirî *rd* dizili, dizilmiş
qormatix *ant/m* **1.** kalça **2.** sağrı kemiği
qorotî *m* bir kadın takısı
qors *m* ağır ağırlık
qortan *bnr* kurtan
qorzî *m* köşe (iki duvarın birleştiği yer)
qorzîber *m* köşe taşı
qorzîk *m* köşe, köşecik
qose *m* sigara ağızlığı
qosêsî *n* kırpıcı

qosfirfir *m* bir Kürt oyunu
qosik *m* sapan, çatal lastik
qoske *rd* gösterişli
qoş (I) *bnr* qûş
qoş (II) *m* hayvanın doğum esnasındaki hareketi
qoşk *m* sapan, çatal lastik
qoşxane *bnr* qûşxane
qot (I) *n* **1.** höyük **2.** tepe * **derketibû serê qot û dikir gazî** tepeye çıkıp bağırıyordu **3.** *erd* doruk, zirve
qot (II) *n* sap
qot (III) *rd* **1.** sakat, topal **2.** *mec* topal (masa gibi eşyalar için) **3.** güdük * **minareya qot** güdük minare **4.** sakat (özürlü) ~ **kirin** sakat etmek
qot (IV) *n* kafa, baş, kelle
qot (V) *rd* tek, değersiz (bir şey) * **qotek xaniyê me heye** bir tek evimiz var
qot (VI) *rd* kesik
qotaqota *h* başa baş
qotax *nd/nt* hayvan otlatan çocuk
qot bûn (I) *m* kesilme
qot bûn (II) *m* **1.** sakatlanma **2.** güdükleşme **3.** topallık, sakatlık
qot bûn (I) *l/ngh* kesilmek
qot bûn (II) *l/ngh* **1.** sakatlanmak **2.** güdükleşmek
qoteqot *h* başa baş
qotik (I) *bj/m* **1.** boğmaca **2.** kıran, ölet, kırgın (toplu ölümlere yol açan bulaşıcı hastalık) ~ **ketin (...)** kıran girmek
qotik (II) *erd/n* **1.** höyük **2.** tepecik **3.** tümsek **4.** *mec* kafa, kele, baş
qotik (III) *n* sigara izmariti
qotik (IV) *n* inci boncuk veya altın dizisi, kadın başlığı olan kofiyle beraber kulanılan ve şakak kısımlarına sarkıtılan süs
qotik (V) *m* **1.** dert, elem, kahir **2.** ağır söz, dokunan cinsten (şakavari de olsa)
qotik (VI) *nd* **1.** çakar çakmaz, tabanca **2.** eski süpürge
qotik (VII) *n* ince barsaklara musalat olan bir kurtçuk
qotik (VIII) *rd* çolak
qotikî (I) *rd* çolakça
qotikî (II) *rd* bastıbacak (ayakları kısa ve çarpık)
qotikî *h* soyunmadan sadece kafasını yıkama
qotî *m* **1.** topallık, sakatlık **2.** çolaklık **3.** güdüklük
qotîl *nd* kuru odun, ağaç
qotkirin (I) *m* kesme (dibinden ayırma)
qotkirin (II) *m* sakatlama
qot kirin (I) *l/gh* kesmek (dibinden ayırmak)
qot kirin (II) *l/gh* sakatlamak
qotkî *h* soyunmadan sadece kafasını yıkama
qotlofîska *m* ördek yürüyüşü
qotromî *rd* kötürüm
qov *m* kambur
qovan *m* disk, plâk
qovbûn *m* kamburlaşma
qov bûn *l/ngh* kamburlaşmak
qovbûnî *m* kamburluk
qovikî *rd* kamburumsu
qovkirin *m* kamburlaştırma
qov kirin *l/gh* kamburlaştırmak
qowe *m* evden dama veya çatıya çıkış, evden ahura iniş geçiti
qoz *m* yay, kavis
qozax *m* yosma
qozaxe *m* koza
qoze *n* **1.** koza (içinde tohum veya krizalit bulunan koruncak) * **qozeya hevrîşim** ipek kozası * **qozeya tirtûl** tırtıl kozası **2.** ipek böceği ~ **danîn** ipek böceği yetiştirmek
qozeqer *m* gök kuşağı, ebe kuşağı, ebem kuşağı, Meryem Ana kuşağı, yağmur kuşağı
qozexane *m* ipekhane
qozî (I) *m* durum, durmaç
qozî (II) *m* **1.** dış köşe **2.** açı
qozî (III) *m* iğne (bazı böceklerde bulunan savunma organı)
qozî (IV) *n* **1.** uç (uzun bir şeyin baş veya son noktası) **2.** göz ucu
qozîbir *n* köşe taşı
qral *bnr* kral
qraltî *bnr* kral
qralgeh *bnr* kralgeh
qralîçe *bnr* kralîçe
qub (I) *rd* kuruntulu
qub (II) *m* **1.** kubbe **2.** başlık (bir sütunun., bir tepeliğin başı)
qubale *m* duvara gömülü pencere şeklinde dolap
qubale *m* götürü
qubale *rd/h* **1.** götürü, toptan iş **2.** *m* mukavele ~ **danîn** mukavele yapmak ~ **girtin** götürü almak
quban *m* kurban (çocuk dilindi)
qubanê *b* kurban olam (çocuklar için)
qube (I) *m* **1.** kubbe **2.** *as* kemer (iki sütün veya ayağı birbirine üstten yarım çember, basık eğri yonca yaprağı gibi biçimlerde bağlayan tonos bağlantı) **3.** *rd* kubbe (kubbe biçiminde olan) **4.** *mec* bombeli, çıkıntılı ~**ya mezin** ana kubbe
qube (II) *m* mutfak, tandır yeri
qube (III) *rd* **1.** tok, dik (ses için) * **dengekî wê yê qube heye** dik bir sesi var **2.** *nd/nt* çıtak
qubedane *h* **1.** kabadayıca **2.** hoyratça
qubede *nd/rd* **1.** kabadayı, dayı, bıçkın **2.** kaba, hoyrat (sert, kırıcı kimse) **3.** *rd* fiyakacı, cakalı, cakacı
qubedebûn *m* **1.** kabadayılaşma, kabadayılanma, bıçkınlaşma **2.** hoyratlaşma
qubede bûn *l/ngh* **1.** kabadayılaşmak, kabadayılanmak, bıçkınlaşmak **2.** hoyratlaşmak

qubedekî *rd/h* **1.** kabadayıca **2.** hoyratça
qubedetî *m* **1.** kabadaylık, dayılık, bıçkınlık **2.** hoyratlık **3.** caka, cakacılık ~ **kirin 1)** kabadayılık yapmak (veyataslamak) **2)** hoyratlık etmek **3)** caka satmak
qubedetîkirin *m* kabadayılık taslama, erkeklenme, bıçkınlaşma
qubedetî kirin *l/gh* kabadayılık taslamak, erkeklenmek, bıçkınlaşmak
qubedeyane *rd/h rd/h* **1.** kabadayıca **2.** hoyratça
qubekirin *m* kubbeleştirme
qube kirin *l/gh* kubbeleştirmek
qubekirî *rd* kubbeli
qubeqaz *zo/m* kuğu (Cygnus olor)
qubik (I) *m* **1.** kubbe **2.** *rd* kubbe şeklinde olan **3.** küme (küme biçiminde olan)
qubik *m* kalak (tezek yığını)
qubikî *rd/h* **1.** kubbevari, kubbemsi **2.** tepeleme
qubîdank *m* kalak (tezek yığını)
qubîn *m* okuma, ötme (keklik için)
qubîn *l/ngh* okumak, ötmek (keklik için)
qublet *m* kible
qubûr *m* tabanca kılıfı
qucûcan *rd* ufak tefek
qucûcankî *rd* ufak tefekçe, çıtı pıtı
qucûcanik *rd* ufak tefek
qucûcanikî *rd* çıtır pıtır, çıtı pıtı
qucûcanî *rd* bücür, ufak tefek
qucûcanîbûn *m* bücürleşme
qucûcanî bûn *l/ngh* bücürleşmek
qucûcanîtî *m* bücürlük
qucûcankî *rd* bücürce, ufak tefek
qucûr *rd* ufak tefek
quçek *nd* sivri uçlu şey
quçirandin *m* çimdikleme
quçirandin *l/gh* çimdiklemek
qudb *n* kutub
qude (I) *rd* etrafındakilere aldırmadan dobra dobra konuşan
qude (II) *biy/n* gudde, bez
qudeya dergî *ant/nd* kalkan bezi
qudifîn *m* fırtınada boğulma
qudifîn *l/ngh* fırtınada boğulmak
qudîk *m* ayna
qudoş *m* uğur
qudqudîn *m* gıdaklama
qudqudîn *l/gh* gıdaklamak
qudret *m* **1.** kudret (güç, erk, iktidar) **2.** kudret (Tanrı yapısı) **3.** kudret (Tanrı'nın ezeli gücü) **ji ~a Xwedê** kudretten * **çavên wî yê ji qudreta Xwedê kilkirî hene** kudretten sürmeli gözleri var
qudretketî *rd* güçten düşmüş olan
qudum *m* kudüm
qudûm (I) *n* takat, mecal, derman * **heta qudûm di çokên min de hebe** dizlerimde derman olduğu sürece **ji ~ ketin** takattan düşmek ~ **şikestin** takattan düşmek **~ê (yekî) sist bûn** dizlerinin bağı çözülmek **~ê (yekî) şikestin** takattan düşmek
qudûm (II) *m* çapa, çapalama
qudûmbûn *m* çapalanma
qudûm bûn *l/ngh* çapalanmak
qudûmketî *rd* takatten düşmüş
qudûmkirin *m* çapalama
qudûm kirin *l/gh* çapalamak
qudûmkirî *rd* çapalı, çapalanmış olan
qudûmreş *rd* bir bedua
qudûmşikestî *rd* takatsız, takattan düşmüş olan ~ **bûn** takattan düşmek
quf *n* küfe
qufaltin *m* **1.** yakalama, zaptetme **2.** kilitleme
qufaltin *l/gh* **1.** yakalamak, zaptetmek **2.** kilitlemek
qufaltî *rd* kilitli, kitli
qufçik *m* düğme
qufe *m* **1.** küfe **2.** *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
qufefiroş *nd/nt* küfeci (satan kimse)
qufefiroşî *m* küfecilik
qufeker *nd/nt* küfeci (imal eden)
qufekerî *m* küfecilik
qufik (I) *m* **1.** küfe **2.** *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
qufik (II) *m* yüzme kabağında yapılan tas
qufik (III) *m* bayanların ziynet gibi değerli eşyalarını sakladıkları küçük sandık
qufil *m* asma kilit ~ **avêtin serê** kilit (kürek) altına almak, kilitlemek ~ **lê xistin** kilit vurmak
qufilandin *m* **1.** yakalama, zaptetme **2.** kilitleme, kitleme **3.** dondurma, üşütme
qufilandin *l/gh* **1.** yakalamak, zaptetmek **2.** kilitlemek, kitlemek **3.** dondurmak, üşütmek
qufilandî *rd* **1.** yakalanmış, zaptedilmiş olan **2.** kilitli, kilitlenmiş
qufilbûn *m* kilitlenme
qufil bûn *l/ngh* kilitlenmek
qufilîn *m* **1.** yakalanma, zaptedilme **2.** kilitlenme, kitlenme **3.** donma (çok üşüme) **4.** donma (soğuktan yaşamını yitirme)
qufilîn *l/ngh* **1.** yakalanmak, zaptedilmek **2.** kilitlenmek, kitlenmek **3.** donmak (çok üşümek) **4.** donmak (soğuktan yaşamını yitirmek)
qufilkirin *m* kilitleme
qufil kirin *l/gh* kilitlemek
qufilkirî kilitli (asma kilitli)
qufir *n* tarladan temizlenenen taşlar
qufl *bnr* qufıl
qufle *m* asma kilit
qujandin *bnr* qîjandin
qujîn *bnr* qîjîn
qujmirandin *bnr* qermiçandin
qujmirîn *bnr* qermiçîn
qul *m* **1.** delik * zarok di qulê de asê bûbû çocuk deliğe sıkışmıştı **2.** *rd* delik (delinmiş),

yırtık (yırtılma sonucu oluşmuş yarık) * **goreya qul** delik çorab * **qula goreyê** çorabın yırtığı **3.** delik (küçük hayvan yuvası) * **qula mar** yılan deliği ~ **mezin e, ji qewetê der e** delik büyük yaına küçük **4.** in (yabani hayvanların barınağı) **5.** kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) **6.** yara (bir şeyin iç veya dış yüzünde oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık) * **qula di keştiyê de** gemideki yara **7.** göz (ev) * **hema qulek xaniyê me hebûye** bir göz evimiz olsaydı **8.** *argo* göt, kıç * **bike qula xwe** kıçma sok ~ **girtin 1)** gedik kapamak (küçük bir ihtiyacını karşılamak) **2)** gedikleri tıkamak (çıkan veya çıkacak olan zorlukları önlemek) ~ **bi ~** karış karış * **ez van deran qul bi qul dizanim** ben bunları karış karış bilirim ~ **bi ~ gerîn 1)** kapı kapı aramak **2)** köşe bucak dolaşmak **1)** bucak bucak aramak **2)** (bir yer) kazan (biri) kepçe ~ **bi ~ (cihek) zanîn** avucunun içi gibi bilmek ~ **mezin e pîne biçûk e** yarık büyük kapatmak zor ~ **mil 1)** delik melik **2)** eksik gedik ~ **milên biçûk girtin** eksik gedik kapamak ~ **û bexşik 1)** delik, rahne **2)** köşe bucak ~ **û mil** delik deşik **(di) ~ û milan de lê gerîn** delik deşik aramak ~ **û pingêr 1)** delik, kovuk, rahne **2)** köşe bucak, el kapısı, yer, yurt * **tu çi li qul û pingêran digerî?** buralarda ne arıyorsun? ~ **û qawêr 1)** delik, rahne **2)** kovuk, in **3)** kıyı bucak * **di qul û qawêran de** kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede) ~ **û qawêr jî bi dest neketin** sıçan deliğime paha biçilmez olmak **di ~ û qawêran de** kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede) **di ~ û qawêran de man** kıyıda köşede kalmak ~ **û qewar 1)** kovuk **2)** gedik, rahne ~ **û qewar girtin 1)** gedik kapamak (küçük bir ihtiyacını karşılamak) **2)** gedikleri tıkamak (çıkan veya çıkacak olan zorlukları önlemek) ~ **û qewar vebûn** gedilmek ~ **û qulçik** köşe bucak ~ **vebûn** gedik açılmak **di ~a hundirê xwe de bûn** kendi köşesinde yaşamak **~a ku ba tê de tê lepek herî lê xistin** rüzgâr gelecek delikleri tıkamak **~a maziyê** mec fare deliği (izlenilecek yer) **~a mişk** fare deliği **~ek girtin yeke din vebûn** iki yakası bir araya gelmemek **~ek vedike yek digire** bir kapı açıp birini kapamak **~ek vekirin yek girtin** bir kapı açıp birini kapamak **~eke ku tiliya (yekî) tê de tune be nîn e** kırk tarakta bezi olmak **(li) ~eke ku xwe bikê digere** kaçacak delik aramak **(li) ~ê digere ku tê kevê** kaçacak delik aramak **~ên ku tê de ba hatin xitimandin** rüzgâr gelecek delikleri tıkamak **~ên mişkan bi hezaran e** sıçan deliği bin akçe **~ên şalûl û bilbilan** delik deşik (yer)

qulabe *m* reze

qulaç (I) *n* köşe

qulaç (II) *n* kulaç

qulampere *rd* oğlancı

qulamperetî *m* oğlancılık

qulant *n* **1.** topak **2.** kar topu * **qulantê berfê** kar topu

qulap (I) *m* supap

qulap (II) *n* nefes, yudum * **sê qulabên xweş li cixarê xistin** sigaradan üç güzel nefes çekti

qulaptin *m* **1.** devirme **2.** devirme, yıkma **3.** yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) **4.** yıkma (yük indirme) **5.** aktarma (çatı, dam için) **6.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **7.** çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) **8.** çevirme, aktarma (bir dilden başka bir dile tercüme etme) **9.** çevirme (bir durumdan başka bir duruma getirme, dönüştürme) **10.** döndürme, çevirme **11.** evirme, tersine çevirme **12.** çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtalarını çevirme) **13.** çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)

qulaptin *l/gh* **1.** devirmek **2.** devirmek, yıkmak * **min dar qulapt** ağacı yıktım * **me dar qulaptibû** ağacı devirmiştik **3.** yatırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) * **bayê debr qulaptiye** rüzgâr ekini yatırmış **4.** yıkmak (yük indirmek) * **bar qulapt** yük yıktı **5.** aktarmak (çatı, dam için) * **xanî qulaptine, dar marên ku şikiyane diguhêrin** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar **6.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê qulaptine** defterin sayfalarını çevirdi **7.** çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan qulapt** sözü işine geldiği gibi çevirdi **8.** çevirmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qulapte Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim **9.** çevirmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek, dönüştürmek) * **dixwazin dêrê biqulêbin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar **10.** döndürmek, çevirmek **11.** evirmek, tersine çevirmek **12.** çalkalamak, çalkamak (kuluçka yumurtalarını çevirmek) **13.** çırpmak (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurmak) ~ **henekan (hewesan** an **jî yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **tinazan (an jî henekan)** alaya bozmak ~ **tiştekî** işi ...e vurmak * **mesele qelibande henekan** işi şakaya vurdu

qulaptî *rd* **1.** devrik * **porê wî yê qulaptî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu **2.** devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên qulptî** devrik ağaçlar **3.** yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qulaptî** yatık yaka **4.** inik (yük) **5.** çevrik **6.** çevrili, dönük **7.** *kîm* evirtik

qulaptîbûn *m* **1.** devriklik **2.** yatıklık
qulat (I) *n* **1.** kelle, baş (şeker için) * **qulatê şekir** şekerin kellesi **2.** parça * **qulatek goşt** bir parça et
qulat (II) *n* **1.** topak, yumak **2.** kar topu * **qulatê berfê** kar topu
qulatik *n* buğday kavurgası
qulav *bnr* qulab (II)
qulb *n* **1.** dirsek **2.** taraf, yön * **çar qulbê dinê** dünyanın dört bir tarafı
qulbe *m* kible
qulbend *bnr* qulik û qulbend
qulbişkok *m* düğme iliği
qulbişkovk *m* düğme iliği
qulbûn *m* **1.** delinme (delmek işine konu olma) **2.** delinme, yırtılma
qul bûn *l/ngh* **1.** delinmek (delmek işine konu olmak) * **mîdeya wê qul bû** midesi delindi **2.** delinmek, yırtılmak
qulbûyîn *m* **1.** deliniş **2.** yırtılış
qulç (I) *n* köşe, iç köşe
qulç (II) *n* duvara gömülü ağaçtan askı
qulçik *m* **1.** delikçik **2.** gedik, rahne **3.** göz, oda, yer * **qulçikên tarî** karanlık yerler
quldir *nd/rd* **1.** dolandırıcı **2.** palavracı, yalancı (sözüne güvenilmeyen kimse)
quldirî *m* **1.** dolandırıcılık **2.** palavracılık, yalancılık ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
quldînik *rd* **1.** zırdeli **2.** kaba adam, yol iz bilmez kimse **3.** salak
quldînikî *rd* **1.** zırdelice **2.** kaba sabaca **3.** salakça
quldînikîtî *m* **1.** zırdelilik **2.** kaba sabalık **3.** salaklık
qule (I) *nd* **1.** açık kahve rengi at donu **2.** sekili at
qule (II) *m* fazla doğurgan olmayan inek
qule (III) *m* dalavere, üçkâğıt, yalan dolan
qulebaz *rd* dalavereci, üçkağıtçı
qulebazî daleverecilik, üçkağıtçılık
qulebazîtî *m* dalaverecilik, üçkağıtçılık
qulek (I) *bnr* qûlek
qulek (II) *rd* **1.** delikli **2.** *argo* ibne
qulepanî *m* perende, takla
quleteyn *m* **1.** kuleteyn **2.** havuz
qulf *n* **1.** kanca **2.** kopça
qulêl *bnr* qulêr
qulêr (I) *bot/m* kovucuk
qulêr *m* **1.** açma, delik, menfez **2.** gedik, rahne * **qulêra di dîwar de** duvardaki gedik **2.** kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) **3.** *rd* delikli, göz göz delikli
qulêrik *bot/m* kovucuk
qulêrî hev bûn *l/bw* birbirine açılmak
qulfik *m* düğme, kopça
qulhe *m* payanda ~ **kirin berê** payanda vurmak ~ **li berê xistin** payanda vurmak
qulhekirin *m* payandalama
qulhe kirin *l/gh* payandalamak
quliban *m* **1.** devrilme, devriliş **2.** devrilme, devirilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için) **3.** devrilme, yıkılma **4.** yatma, eğilme **5.** çevrilme, tercüme olma **6.** dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme, döneklik yapma) **7.** dönme (durumdan duruma geçme, değişme, olduğundan daha değişik bir durum alma) **8.** *kîm* evirtim
qulibandin *m* **1.** devirme **2.** devirme, yıkma **3.** yatırma, yıkma (bir tarafa eğme) **4.** yıkma (yük indirme) **5.** aktarma (çatı, dam için) **6.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **7.** çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) **8.** çevirme, aktarma (bir dilden başka bir dile tercüme etme) **9.** çevirme (bir durumdan başka bir duruma getirme, dönüştürme) **10.** döndürme, çevirme **11.** evirme, tersine çevirme **12.** çalkalama, çalkama (kuluçka yumurtalarını çevirme) **13.** çırpma (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurma)
qulibandin *l/gh* **1.** devirmek **2.** devirmek, yıkmak * **min dar quliband** ağacı yıktım **3.** yatırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) * **bayê debr qulibandiye** rüzgâr ekini yatırmış **4.** yıkmak (yük indirmek) * **bar quliband** yük yıktı **5.** aktarmak (çatı, dam için) * **xanî qulibandine, dar marên ku şikiyane diguhêrin** damı aktarmışlar, kırıkları değiştiriyorlar **6.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê qulibandine** defterin sayfalarını çevirdi **7.** çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan quliband** sözü işine geldiği gibi çevirdi **8.** çevirmek, aktarmak (bir dilden başka bir dile tercüme etmek, nakletmek) * **min berhem ji Kurdî qulibande Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim **9.** çevirmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek, dönüştürmek) * **dixwazin dêrê biqulibînin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar **10.** döndürmek, çevirmek **11.** evirmek, tersine çevirmek **12.** çalkalamak, çalkamak (kuluçka yumurtalarını çevirmek) **13.** çırpmak (güreşte rakibini sırtı üstü sağa sola savurmak) ~ **henekan (hewesan** an jî **yariyan)** şakaya boğmak (dökmek veya bozmak) ~ **tinazan** (an jî **henekan)** alaya bozmak ~ **tiştekî** işi ...e vurmak * **mesele qelibande henekan** işi şakaya vurdu
qulibandî *rd* **1.** devrik * **porê wî yê qulibandî pê diket** devrik saçları ona yakışıyordu **2.** devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên qulibandî** devrik ağaçlar **3.** yatık (çevrilmiş, devrik) * **berstûka qulibandî** yatık yaka **4.** inik (yük) **5.** çevrik **6.** çevrili, dönük **7.** *kîm* evirtik
qulibandîbûn *m* **1.** devriklik **2.** yatıklık

qulibîn *m* **1.** devrilme, devriliş **2.** devrilme, devirilip yuvarlanma (araba, otomobil vb. için) **3.** devrilme, yıkılma **4.** yatma, eğilme **5.** çevrilme, tercüme olma **6.** dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme, döneklik yapma) **7.** dönme (durumdan duruma geçme, değişme, olduğundan daha değişik bir durum alma) **8.** alabora olma **9.** aşma, gözden kaybolma **10.** fenalaşma, kötüleşme (durumu gittikçe ağırlaşma) **11.** cayma, pişman olma
qulibîn *l/ngh* **1.** devrilmek **2.** devrilmek, devirilip yuvarlanmak (araba, otomobil vb. için) **3.** devrilmek, yıkılmak **4.** yatmak, eğilmek * **debr ji ber bayê tev qulibîne** ekinler rüzgârdan dolayı yatmışlar **5.** çevrilmek, tercüme olmak **6.** dönmek (inanç, din veya düşüncesini değiştirmek, döneklik yapmak) **7.** dönmek, değişmek (durumdan duruma geçmek, olduğundan daha değişik bir durum almak) * **hewa ji nişka ve qulibî** hava birden döndü * **rengê wî qulibî** rengi değişti **8.** alabora olmak **9.** aşmak, gözden kaybolmak * **ji çiya qulibîn** dağı aştılar **10.** fenalaşmak, kötüleşmek (durumu gittikçe ağırlaşmak) * **nexweş hey car qulibî** hasta gittikçe kötüleşti **11.** caymak, pişman olmak ~ **ser piştê** ata vb. binmek
qulik *m* **1.** delik, delikçik * zarok di qulikê de asê bûbû çocuk deliğe sıkışmıştı **2.** aydınlık (damın ortasında açılan boşluk) **3.** delik (küçük hayvan yuvası) * **qulika mişk** fare deliği **4.** göz, ev * **hema qulikek xaniyê me hebûye** bir göz evimiz olsaydı **5.** kiler **6.** *argo* delik, dam (kodes, hapishane, mahpushane) ~ **milik 1)** delik melik **2)** kıyı köşe, dip bucak ~ **û bexşik** kıyı bucak, köşe bucak **di ~ û bexşikan de** kıyıda bucakta (veya kıyıda köşede), kenarda köşede **di ~ û bexşikan de man** kıyıda köşede kalmak ~ **û milik 1)** delik melik **2)** kıyı köşe, dip bucak **li ~ û milikan** kenarda köşede ~ **û qewar 1)** kovuk **2)** gedik, rahne ~ **û qulbend** köşe bucak, kıyı köşe, dip bucak ~**a dewla aşê** çörtü
quliming *rd* kötürüm
quling *zo/m* turna (Grus grus)
qulingê rehwan *zo/nd* telli turna (Anthropoides virgo)
qulingvan *n* turnacı
qulipandin *bnr* qulibandin
quliptin *bnr* qelaptî
quliptî *bnr* qelaptî
qulix (I) *m* **1.** kulübe, nöbetçi kulübesi **2.** nokta (nöbetçi bulunan yer)
qulix (II) *m* hizmet ~ **kirin** hizmet etmek
qulixahî *m* hizmet
qulixayî *m* hizmet
qulixdar *nd/nt* hizmetçi, hizmetkâr
qulixdarî *m* hizmetçilik, hizmetkârlık
qulixkirin *m* hizmet etme
qulix kirin *l/gh* hizmet etmek
qulizandin *m* eğme, bükme
qulizandin *l/gh* eğmek, bükmek
qulizîn *m* eğilme, bükülme
qulizîn *l/ngh* eğilmek, bükülmek
qulî *n* kuyu, petrol kuyusu
qulîbînek *m* takla, taklak
qulîfîsk *m* çömelme
qulîlik *nd* **1.** boş şeyler **2.** sorun, mesele
qulîne *rd* delikli * **kevirê qulîne** delikli taş
qulîsk *m* çömelme
qulîskdan *m* çömelme ~**a Qazaxan** Kazak çömelmesi
qulîsk dan *l/gh* çömelmek
qulîtk *m* barınak * **qulîtka karikan** oğlak barınağı
qulîvanî *rd* beli bükük, kamburlu
qulîzandin *m* **1.** çökerme, çökertme **2.** pusatına
qulîzandin *l/gh* **1.** çökermek, çökertmek **2.** pusatmak
qulîzîn *m* **1.** çökme **2.** pusma
qulîzîn *l/ngh* **1.** çökmek **2.** pusmak
qulker *rd* delici
qulkirin *m* **1.** delme **2.** gedme, gedik açma **3.** burgulama **4.** delmek, yemek (aşındırmak, kemirmek) **5.** *argo* bozma (kızlığını giderme, kızlığını bozma) ~**a yewmiyeyê** kıstelyevm (görev başına gelinmediği gün kesilen para)
qulkirin *l/gh* **1.** delmek **2.** gedmek, gedik açmak **3.** delmek, yemek (aşındırmak, kemirmek) **4.** burgulamak **5.** *argo* bozmak (kızlığını gidermek, kızlığını bozmak) * **keçik qul kirine** kızı bozmuşlar
qulkirî *rd* **1.** delme, delinmiş **2.** bozma (kızlığını gidermiş olma)
quloç *n* boynuz
qulofîsk *m* çömelme
qulolîlk *nd* fasafiso şey, ipe sapa gelmez şey **2.** fıkra
qulolîk *nd* **1.** fasafiso şey **2.** dedikodu
qulomilo *rd* delik deşik **(yek)** ~ **kirin** delik deşik etmek (bir canlının vücudunda bir araçla birçok yaralar, kesikler açmak)
qulomilobûn *m* delik deşik olma
qulomilo bûn *l/ngh* delik deşik olmak (bir şeyin her yanında delikler oluşmak)
qulomilobûyîn *m* delik deşik oluş
qulomilokirin *m* delik deşik etme
qulomilo kirin *l/gh* delik deşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak)
qulopanî *m* **1.** takla, taklak, perende **2.** tepetakla, tepetaklak
qulopanîbûn *m* **1.** takla atma (veya kılma) **2.** tepetaklak gitme (veya yuvarlanma), tepetaklak olma **3.** *mec* devirilme, tepetaklak olma (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden alınma)

qulopanî bûn *l/ngh* **1.** takla atmak (veya kılmak) **2.** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak), tepetaklak olmak **3.** *mec* devirilmek, tepetaklak olmak (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden alınmak)
qulopanîkirin *m* **1.** takla attırma **2.** tepetaklak etme **3.** *mec* devirme, tepetaklak etme (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak
qulopanî kirin *l/gh* **1.** takla attırmak **2.** tepetaklak etmek **3.** *mec* devirmek, tepetaklak etmek (bir yönetim organının veya başkanının yönetim gücünü zorla elinden almak) * **ew ji serokatiyê qilopanî kirin** onu başkanlıktan devirdiler
qulopilo *m* dalavere, yalan dolan
qulopilotî *m* dalaverelik
quloqulo *rd* delikli * **şekirê quloqulo** delikli şeker ~ **revîn** kaçacak delik aramak
qulor *m* kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü) * **qulora daran** ağaç kovuğu
quloxe *m* kovuk (oyuk durumda olan bir şeyin iç bölümü)
qulozan *m* takla, taklak
qulozanî *h* tepetaklak
qulozanîbûn *m* tepetaklak olma
qulozanî bûn *l/ngh* tepetaklak olmak
qulozanîkirin *m* tepetaklak etme
qulozanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek
qulp (I) *m* **1.** kulp (kapların halka biçimindeki tutacak yeri) **2.** bakla (bir zinciri oluşturan halka veya parçalardan her biri) **3.** *mec* ip ucu, delil **4.** *mec* kulp (bahane) ~ **jê re dîtin** kulbunu bulmak ~ **lê xistin** kulp takmak
qulp (II) *m* **1.** az, azıcık, bir parça * **qulpek zevî hebû laserê ew bir** bira parça tarla vardı onu da sel aldı **2.** yudum * **qulpek av** bir yudum su
qulpe *m* ilik (giysi, yorgan gibi şeylerdeki küçük yarık)
qulpequlp *m* geğirti, geğirme
qulpik (I) *m* ilik (giysi, yorgan gibi şeylerdeki küçük yarık)
qulpik (II) *m* **1.** geğirme, geğirti **2.** hıçkırık (çok yemek yeme veya diğer sebeplerden dolayı boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses) ~ **anîn (yekî)** 1) geğirtmek 2) hıçkırtmak ~ **anîn xwe** 1) geğirmek 2) hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** 1) geğirmek 2) hıçkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** hıçkırık tutmak
qulp kirin *m* kulplama
qulp kirin *l/gh* kulplamak
qulpkirî *rd* kulplu, kulplanmış
qulpok *m* ilik (giysi, yorgan gibi şeylerdeki küçük yarık) ~ **qefaltin** iliklemek, düğmelemek
qulpokgirtin *m* ilikleme
qulpok girtin *l/gh* iliklemek
qulpokkirin *m* ilikleme
qulpok kirin *l/gh* iliklemek
qulpokkirî *rd* ilikli, iliklenmiş
qulpoknekirî *rd* iliksiz, iliklenmemiş
qulqulandin *m* **1.** delme **2.** çağrıştırma, tırmalama **3.** tırmalama (rahatsız etme) **4.** fazla konuşmaktan dolayı karşıdakini rahatsız etme
qulqulandin *l/gh* **1.** delmek **2.** çağrıştırmak, tırmalamak * **ev dengê hanê guhê min diqulqulîne** bu ses kulağıma birini çağrıştırıyor **3.** tırmalamak (rahatsız etmek) **4.** fazla konuşmaktan dolayı karşıdakini rahatsız etmek
qulqulandî *rd* delinik
qulqule (I) *rd* delikli
qulqule (II) *m* menteşe
qulqulik *n* desise, oyun, hile * **hezar qulqulik di binî de ne** binbir desiseye sahip
qulqulî *rd* **1.** delikli **2.** delik deşik
qulqulî bûn *l/ngh* delik deşik olmak (bir şeyin her yanında delikler oluşmak)
qulqulîbûn *m* delik deşik olma
qulqulîbûyîn *m* delik deşik oluş
qulqulîk *rd* delikli (halkalı şeyler için)
qulqulîkirin *m* delik deşik etme
qulqulî kirin *l/gh* delik deşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak)
qulqulîkirî *rd* delik deşik edilmiş
qulqulîlk *m* **1.** delik **2.** gözenek (delikli bir nesnenin deliklerinden her biri)
qulqulîlkî *rd* **1.** gözenekli **2.** göz göz **3.** karıncalı **4.** çopur ~ **bûn** göz göz olmak
qulqulîlkîbûn *m* **1.** gözenekli olma, göz göz olma **2.** karıncalanma (metal yüzeyinde, pas yüzünde yer yer delikler oluşma) **3.** çopurlaşma
qulqulîlkî bûn *l/ngh* **1.** gözenekli olmak, göz göz olmak **2.** karıncalanmak (metal yüzeyinde, pas yüzünde yer yer delikler oluşmak) **3.** çopurlaşmak
qulqulîlkîkirin *m* **1.** gözenekli hale getirme, göz göz etme **2.** çopurlaştırma
qulqulîlkî kirin *l/gh* **1.** gözenekli hale getirmek, göz göz etmek **2.** çopurlaştırmak
qulqulîn (I) *m* **1.** delinme (delmek işine konu olma) **2.** çağrıştırılma, tırmalanma **3.** fazla konuşulmaktan dolayı rahatsız olma
qulqulîn (II) *l/ngh* yudumlama
qulqulîn (I) *l/ngh* **1.** delinmek (delmek işine konu olmak) **2.** çağrıştırılmak, tırmalanmak **3.** fazla konuşulmaktan dolayı rahatsız olmak
qulqulîn (II) *l/ngh* yudumlamak
qulqulkî *rd* **1.** delikli (kalbur türü şeyler için) **2.** deliklice **3.** delik delik
qulqulkîbûn *m* delik delik olma
qulqulkî bûn *l/ngh* delik delik olmak
qult *m* **1.** fırt, yudum * **qultek av vexwar** bir yudum su içti **2.** lıkır ~**ê meşkê qijê tawê** katık biriktirmeyip çar çur eden ev hanımı

qultandin *m* 1. yudumlama 2. yutmak
qultandin *l/gh* 1. yudumlamak 2. yutmak
qulte *n* külçe
qulteqult *h* lıkır lıkır
qultequltkirin *m* lıkırdama
qulteqult kirin *l/gh* lıkırdamak
qulteyn *bnr* quleteyn
qultik *m* yudum
qultîn *m* fokurdama
qultîn *l/ngh* fokurdamak
qulubandin *bnr* qulibandin
qulumik *rd* kötürüm
qulûbe *m* 1. kulübe 2. kulübe (bir yeri beklemekle görevli kimsenin içinde bulunduğu küçük barınak) * **qulûbeya nobedaran** nöbetçi kulübesi
qulûlik *m* 1. mesel 2. fasafiso şey, ipe sapa gelmez şey ~ **milûlikên beredayî** ipe sapa gelmeyen (veya gelmez)
qulûr *bnr* kunc û qulûr
qulûsk *m* çömelme
qulûskdan *m* çömelme
qulûsk dan *l/gh* çömelmek
qulûwelk *nd* fasafiso şey, ipe sapa gelmez şey
qilûz *m* kambur
qulûzik *bnr* qilûsk
qulûzî bûn *l/ngh* iki büklüm olmak, iki kat olmak
qilûzî stûyê hev bûn *l/bw* kucaklaşmak
qul vebûn *l/ngh* gedilmek, gedik açılmak
qulya *m* kuyu (petrol kuyusu) * **qulyaya petrolê** petrol kuyusu
qulzem *bnr* qulzim
qulzim *m* kızıl deniz
qum *bnr* qim
qumar *m* 1. kumar 2. kumar (olumlu sonuçlanması şüpheli olan şeylere bile bile girişmek) ~ **leyîstikandin** kumar oynatmak ~ **leyîstin** kumar oynamak
qumarbaz *rd/nd*kumarbaz, kumarcı
qumarbazî *m* kumarbazlık, kumarcılık
qumarleyz *rd/nd* kumarbaz, kumarcı
qumarleyzî *m* kumarbazlık, kumarcılık
qumarxane *m* kumarhane
qumarxanevan *nd/nt* kumarhaneci
qumarxanevanî *m* kumarhanecilik
qumaş *n* kumaş
qumatk *m* kundak, belek
qumatkkirin *m* kundaklama, beleme
qumatk kirin *l/gh* kundaklamak, belemek
qumatkkirî *rd* kundağa konulmuş, belenmiş çocuk
qumbara *bnr* qumbere
qumbere *m* el bombası,
qumbereavêj *n* 1. kumbaracı (asker) 2. bomba atcısı
qupçe *m* 1. kopça 2. düğme
qumçekirin *m* 1. kopçalama 2. düğmeleme
qumçe kirin *l/gh* 1. kopçalamak 2. düğmelemek
qumçekirî *rd* 1. kopçalı, kopçalanmış olan 2. düğmeli, düğmelenmiş
qumçik *m* 1. düğme 2. düğme, komütator (çevrilmek veya üzerine basılmak yoluyla elektrik akımını açan, kapayan herhangi bir makineyi işleten veya durduran parça)
qumçikfiroş *nd/nt* düğmeci (satan kimse)
qumçikfiroşî *nd/nt* düğmecilik
qumçikkirin *m* düğmeleme
qumçik kirin *l/gh* düğmelemek
qumçikvan *nd/nt* düğmeci
qumçikvanî *nd/nt* düğmecilik
qumik *bot/m* kapçık
qumilte *m* küme, öbek * **çend qumilte dar hene** bir kaç ağaç öbeği var
qumitandin *bnr* qemitandin
qumitîn *bnr* qemitîn
qumpir *bot/m* patates
qumqume (I) *rd* şatafatlı
qumqume (II) *bnr* gumgumok
qumqumok *bnr* gumgumok
qumrî *zo/m* kumru (Streptopelia)
qunc *n* 1. köşe (iki duvarın birleştiği iç taraf) * **quncê odeyê** odanın köşesi 2. köşe (güzel, hoş yer) 3. köşe (basında bir yazarın yazı yazdığı özel sütun) 4. *mat* açı ~ **girtin** köşe başını tutmak ~**ê odeyê** başköşe * **li quncê odeyê rûniştin** başköşeye kurulmak
quncal *n* köşe, korner
quncandin *m* tahriş etmek
quncandin *l/gh* tahriş etmek
quncartin *m* 1. çimdikleme, mıncıklama 2. didikleme
quncartin *l/gh* 1. çimdiklemek, mıncıklamak 2. didiklemek
quncartî *rd* çimdiklenmiş, mıncıklanmış olan
quncdank *nd* köşelik
quncdar *rd* köşeli
quncêrîn *m* mıncıklanma
quncêrîn *l/ngh* mıncıklanmak
quncêrk *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
quncifan *m* büzme
quncifandin *m* büzme
quncifandin *l/gh* büzmek
quncifandî *rd* büzük, süklüm püklüm ~ **û melisandî** süklüm püklüm
quncifî *rd* 1. büzük, büzülmüş olan 2. kıvrılmış (dar bir yere büzülere yatmış olan)
quncifîn *m* 1. büzülme, inkıbaz, toplanma 2. büzülme (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinme) 3. kıvrılma, kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma) 4. ufalma 5. kasılma
quncifîn *l/ngh* 1. büzülmek, toplanmak 2. büzülmek (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinmek) * **ji ber sermayê quncifiye** soğuktan büzülmüş 3. kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak) 4. **ufalmak** 5. kasılmak

quncifînî *m* tdoplanma, büzülme
quncifok *rd* büzük
quncifokî *rd* **1.** büzükçe **2.** süklüm püklümce
quncik (I) *n* sigara izmariti
quncik (II) *m* çimdik ~ **kirin** çimdiklemek
quncik (II) *n* **1.** köşe (iki duvarın birleştiği iç taraf) **2.** köşe (güzel, hoş yer) * **ev dera hanê eynî quncikê cenetê ye** burası bir cennet köşesi **3.** köşe (basında bir yazarın yazı yazdığı kendi köşesi) * **nivîsara quncik** köşe yazısı
quncikkirin *m* çimdikleme
quncik kirin *l/gh* çimdiklemek
quncikniνîs *nd/nt* köşe yazarı
quncikniνîsî *m* köşe yazarlığı
quncilandin *m* büzme
quncilandin *l/gh* büzmek
quncilî *rd* büzük
quncilîn *m* büzülme
quncilîn *l/ngh* büzülmek
quncir (I) *bot/m* pırtlak
quncir (II) *m* çımdik, çırnak
quncirandin *m* çimdikleme, mıncıklama
quncirandin *l/gh* çimdiklemek, mıncıklamak
quncirîk *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak) ~ **kirin** çimdiklemek, çimdik atmak
quncirîkkirin *m* çimdikleme
quncirîk kirin *l/gh* çimdiklemek
quncirîn *m* çimdiklenme, mıncıklanma
quncirîn *l/ngh* çimdiklenmek, mıncıklanmak
quncirk (I) *bot/m* peynire katılan bir ot
quncirk (II) *m* çimdik
quncisan *m* büzülme
quncisandin *m* büzme
quncisandin *l/gh* büzmek
quncisandî *rd* büzük
quncisî *rd* **1.** büzük, büzülmüş olan **2.** kıvrılmış (dar bir yere büzülere yatmış olan)
quncisîn *m* **1.** büzülme, büzülüş **2.** kıvrılma, kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma) **3.** gömülme
quncisîn *l/ngh* **1.** büzülmek **2.** kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak) * **li quncekî ez ji xwe re quncisîm raketim** bir köşeye kıvrıldım yattım **3.** gömülmek * **di palpiştê de quncisîbû** koltuğa gömülmüştü
quncîn *m* tahriş, tahriş olma
quncîn *l/ngh* tahriş olmak
quncîrik *m* çimdik ~ **kirin** çimdiklemek ~ **lê dan** (an jî **xistin**) çimdiklemek
quncnivîs *nd/nt* köşe yazarı
quncnivîsî *m* köşe yazarlığı
quncnivîsar *m* köşe yazısı
qunçik *n* sigara izmariti
qunêr *bnr* kînor
qungandin *l/gh* öttürmek
qungivandin *m* öttürme
qungivandin *l/gh* öttürmek
qungivîn *m* (turna) ötme, turna ötüşü
qungivîn *l/ngh* (turna) ötmek
qungîn *m* (turna) ötme
qungîn *l/ngh* (turna) ötmek
qunît *nd* genelde kadın akraba
qup (I) *rd* **1.** dik (eğik olmayan) * **qup sekiniye** dik durmuş **2.** dimdik **3.** baston gibi, baston yutmuş gibi (dimdik duran veya yürüyen) ~ **sekinîn** dikilip durmak (veya kalmak)
qup (II) *m* kuluçka, gurk
qupbûn *m* dikelme, dikilme
qup bûn *l/ngh* dikelmek, dikilmek
qupbûyîn *m* dikelme, dikiliş
qupçe *m* **1.** kopça **2.** düğme
qupçekirin *m* kopçalama
qupçe kirin *l/gh* kopçalamak
qupçekirî *rd* kopçalı, kopçalanmış
qupçik *m* **1.** kopça **2.** düğme **3.** düğme, komütator * **qubçika elektrîkê** elektrik düğmesi
qupik *m* kuluçka, gurk ~ **a ser çûçikan 1)** kuluçka (kuluçkaya yatmış tavuk) **2)** *mec* çoluk çocuğu çok ve daha küçük olan anne
qupketin *m* kuluçkaya oturma (veya yatma), gurklama, gurka yatma
qup ketin *l/ngh* kuluçkaya oturmak (veya yatmak), gurklamak, gurka yatmak
qupketî *rd* kuluçkaya oturmuş (veya yatmış olan)
ququme *zo/m* kakım, kakum (Mustela erminea)
qur (I) *bot/n* kındıra (bir tür çayır otu)
qur (II) *m* balçık, çamur ~ **û şêl** çamur balçık
qur (III) *rd* kaba ve tok ses
qur (IV) *m* yudum ~ **kirin** yudumlamak
qurabiye *m* kurabiye
qurabiyefiroş *nd/nt* kurabiyeci (satan kimse)
qurabiyefiroşî *m* kurabiyecilik
qurabiyeker *nd/nt* kurabiyeci (imal eden)
qurabiyekerî *m* kurabiyecilik
qurabî *m* kurabiye
qurade *bot/m* sarmısağa benzer bir bitki
quraf *m* devşirme (meyve, sebze için)
qurafkirin *m* devşirme
quraf kirin *l/gh* devşirmek
quraftin *m* **1.** derme, devşirme **2.** koparma, dalından koparma **3.** bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) **4.** kırıtma, kıvırtma **5.** bükerek kırma (demir, plâstik vb. gibi sert şeyleri bükerek kırma)
quraftin *l/gh* **1.** dermek, devşirmek * **were em gulan biqurêfîn** gel gül derelim **2.** koparmak, dalından koparmak **3.** bozmak (bağ veya bostanın son ürününü toplamak) **4.** kırıtmak, kıvırtmak **5.** bükerek kırmak (demir, plâstik vb. gibi sert şeyleri bükerek kırmak)
quraftî *rd* **1.** derilmiş, devşirilmiş olan **2.** bozulmuş olan (bağ veya bostanın son ürününün toplanmış olması) **3.** bükerek kırıymış olan

Quran *m* Kur'an ~ li min bixe! Kuran (veya ekmek) çarpsın! ~ **xenîmî min be!** Kuran (veya ekmek) çarpsın! ~**a kerîm** Kuranikerim
quranxwendî *rd* Kuranıkerim okumuş kimse
quranxwîn *rd* Kuranıkerim okumuş kimse
qurat *bot/m* pırasa
qurbace *m* bir boğaz hastalığı
qurban *m* **1.** kurban, sungu **2.** kurban (bir ülkü uğruna feda edilmiş veya kendini feda eden kimse) **3.** kurban (bir kaza veya felakette ölen kimse) **4.** *b* kurban (seslenme sözü olarak) ~ **dan** kurban vermek ~ **kirin** kurban etmek ~ **lê ketin** kurban verecek durumda olmak ~ **şerjê kirin** kurban kesmek ~**ê şer** (an jî **cengê**) savaş kurbanı ~**a serê (yekî) bûn** (birinin) ölüsünü görmek
qurbandan *m* kurban verme
qurban dan *l/gh* kurban vermek
qurbandayî *rd* kurban vermiş olan
qurbandayîn *m* kurban veriş
qurbangeh *m* sunak
qurbanî *m* **1.** kurbanlık **2.** kurban (bir kaza veya felakette ölen kimse) **3.** günah keçisi ~ **dan** kurban vermek (can kaybına uğramak)
qurbanîdan *m* **1.** kurbanlık verme **2.** kurban verme
qurbanî dan *l/gh* **1.** kurbanlık vermek **2.** kurban vermek
qurbet *rd/nt* geveze, yanşak (çenesi düşük)
qurbetî *m* gevezelik, yanşaklık
qurbetîkirin *m* gevezelenme, yanşama
qurbetî kirin *l/gh* gevezelenmek, yanşamak
qurcifandin *m* büzme
qurcifandin *l/gh* büzmek
qurcifîn *m* büzülme
qurcifîn *l/ngh* büzülmek
qurç *m* **1.** yudum **2.** *mec* çıkar, fayda ~**a (yekî) tê de hebûn** (birinin) çıkarı olmak ~**ek avêtin devê (yekî)** ağzına (veya önüne) bir kemik atmak
qurçandin (I) *m* **1.** yudumlama **2.** yutma **3.** mec yutma
qurçandin (II) *m* dürtme
qurçandin (III) *m* göz kırpma
qurçandin (I) *l/gh* **1.** yudumlamak **2.** yutmak **3.** mec yutmak * **kelîme di devê xwe de diqurçîne** kelimeleri yutuyor
qurçandin (II) *l/gh* dürtmek
qurçandin (III) *l/gh* göz kırpmak
qurçbûn *m* kırpılma, kırpışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılma)
qurç bûn *l/gh* kırpılmak, kırpışmak (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılmak)
qurçbûyîn *m* kırpılma, kırpışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılma)
qurçek *m* yudumluk
qurçik (I) *m* kulübe
qurçik (II) *n* köşe, iç köşe
qurçimandin *m* **1.** buruşturma **2.** koparma, koparış (daldan, ağaçtan alıp toplama)
qurçimandin *l/gh* **1.** buruşturmak **2.** koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak) * **çîçek qurçimandin** çiçekleri kopardılar
qurçimandî *rd* **1.** buruşuk **2.** koparık, koparılmış
qurçimîn *m* **1.** buruşma **2.** koparma
qurçimîn *l/ngh* **1.** buruşmak **2.** koparmak
qurçivandin *m* **1.** koparma **2.** kesme
qurçivandin *l/gh* **1.** koparmak **2.** kesmek
qurçivîn *m* **1.** kopma **2.** kesilme
qurçivîn *l/ngh* **1.** kopmak **2.** kesilmek
qurçî *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
qurçîkirin *m* çimdikleme
qurçî kirin *l/gh* çimdiklemek
qurçînî *bnr* qirçînî
qurçkirin (I) *m* **1.** kırpma, kıpma, kırpıştırma (göz kapaklarını açıp kapama) **2.** kapama, kapatma (göz kapaklarını örtme)
qurçkirin (II) *m* yudumlama
qurç kirin (I) *l/gh* **1.** kırpmak, kıpmak, kırpıştırmak (göz kapaklarını açıp kapamak) **2.** kapamak, kapatmak (göz kapaklarını örtmek)
qurç kirin (II) *l/gh* yudumlamak
qurdele *m* kurdele
qurdêşan *bj/m* **1.** kurdeşen, ürtiker **2.** *rd/argo* gıcık
qurdêşane *h* gıcıkça
qurdêşenî *m* gıcıklık ~ **kirin** gıcıklık yapmak
qure (I) *m* kura, ad çekme ~ **dan kişandin** ad çektirmek ~ **danîn** kura çekmek ~ **hatin kişandin** ad çekilmek ~ **kişandin** ad çekmek, kura çekmek
qure (II) *rd* kurumlu, çalımlı, fodul, kasıntılı, kibirli, mağrur, havalı ~ ~ gerile gerile ~ ~ **a-xaftin** kırılıp bükülmek (kibarlığa üzenerek konuşmak)
qurebeş *m* porsuk
qurebeşk zo/*m* (*r* kalın okunur) porsuk
qurebûn *m* kurumlanma, kurum, kibirlenme, kurulma, büyüklenme, böbürlenme, gururlanma, mağrurlanma, gururlanma, şişme, avurtlama, çalım atma, kubarma (çalımlı bir tavır takınma)
qure bûn *l/ngh* kurumlanmak, kibirlenmek, kurulmak, büyüklenmek, böbürlenmek, gururlanmak, mağrurlanmak, gururlanmak, şişmek, avurtlamak, çalım atmak, kubarmak (çalımlı bir tavır takınmak)
qurebûyîn *m* kurumlanış, kibirleniş, kurulma, büyükleniş, bübürleniş, gururlanış, mağrurlanışa, gururlanış, şişme, avurtlama, çalım atma, kubarış (çalımlı bir tavır takınma)
quredanîn *m* kura çekme
qure danîn *l/gh* kura çekmek
qureder *b* zıkkım
qurekirin *l/gh* kurumlandırma, böbürlendirme

qure kirin *l/gh* kurumlandırmak, böbürlendirmek
qurekişandin *m* kura çekme, ad çekme
qure kişandin *l/gh* kura çekmek, ad çekmek
qurequr (I) *m* **1.** gurultu **2.** *h* gurul gurul
qurequr (II) *nd* kuvak, kuvak vak, vak vak
qure qure *h* kurumlu kurumlu, çalımlı çalımlı, havalı havalı, kasım kasım
qurequrkirin *m* guruldama, gurultu yapma
qurequr kirin *l/gh* guruldamak, gurultu yapmak
q覧uretî *m* kurum, kurumluluk, mağrurluk, bübürtü, fodulluk, kibir, kibirlilik, tekebbür, kasıntı ~ **kirin** kurum yapmak, çalım satmak, kibirlik yapmak, tafra yapmak ~ **lê kirin** kurum satmak
quretîkirin *l/gh* kurumlanma, kasılma, çalımlama, fiyaka etme
quretî kirin *l/gh* kurumlanmak, kasılmak, çalımlamak, fiyaka etmek
qureyane *h* kurumluca, mağrurca, fodulca
qurêf *m* kırıtım
qurêfîn *m* **1.** kırılma, kırıtış **2.** kırılma (yürürken sallanmak, nazlı yürüyüş)
qurêfîn *m* **1.** kırılmak **2.** kırılmak (yürürken sallanmak, nazlı yürüyüş)
qurf (I) *m* **1.** panik, ürkü **2.** yılgı, dehşet ~ **çêbûn** panik olmak ~ **çêkirin** panik yaratmak ~ **girtin pişta (yekî)** yıldırımla vurulmuşa dönmek ~ **di pişta (yekî) ketin** (biri) paniğe kapılmak ~ **jê re çêbûn** paniğe kapılmak * **têgihîşt ku ez dê pê re neçim, qurf jê re çêbû** kendisiyle gelmiyeceğimi anlayınca paniğe kapıldı ~ **kirin nava (yekî)** (birini) paniğe vermek ~ **kirin pişta (yekî)** (birini) paniğe vermek ~ **ketin nava (...)** paniğe kapılmak ~ **ketin navê** panik olmak
qurf (II) *m* **1.** başak (tarlalarda tek tük kalmış **2.** başak) taraş (bağ, bağçe, tarla gibi yerlerle kaldırılan ürünlerden artakalanlar)
qurf (III) *m* **1.** kırılma, koparılma **2.** kırılma (yürürken sallanma, nazlı yürüyüş)
qurfbar *rd* kırılgan (kolay ve çabuk kırılan)
qurfiçandin *bnr* qurmıçandin
qurfiçîn *bnr* qurmiçîn
qurfkirin (I) *m* **1.** devşirmek **2.** başaklama **3.** taraşlama
qurfkirin (II) *m* kırpma
qurf kirin *l/gh* **1.** devşirmek **2.** başaklamak **3.** taraşlamak
qurf kirin (II) *l/gh* kırpmak
qurfok *rd* gevrek
qurfokî *rd* gevrekçe
qurfoktî *m* gevreklik
qurfonek *nd* gevrek bir üzüm türü
qurh *bnr* kul
quricandin *m* çimdikleme, mıncıklama
quricandin *l/gh* çimdiklemek, mıncıklamak
quricîn *m* çimdiklenme, mıncıklanma
quricîn *l/ngh* çimdiklenmek, mıncıklanmak
quriç *b* yumudlayarak su içirtme ünlemi, davarlara su verilirken kullanılan ünlem
quriçandin *m* yudumlayarak su içirtme
quriçandin *l/gh* yudumlayarak su içirtmek
quriçîn *m* yudumlayarak su içme
quriçîn *l/ngh* yudumlayarak su içmek
quriçkirin *m* davarları su içmeye teşvik etme
quriçkirin *l/gh* davarları su içmeye teşvik etmek
qurifandin (I) *m* **1.** sindirme, sindiriş (pusmasını sağlama) **2.** korkutarak sindirme **3.** paniğe verme
qurifandin (II) *m* **1.** koparma (dalından koparmak **2.** devşirme **3.** bükerek kırma
qurifandin (I) *l/gh* **1.** sindirmek (pusmasını sağlamak) **2.** korkutarak sindirmek **3.** paniğe vermek
qurifandin (II) *l/gh* **1.** koparmak (dalından koparmak **2.** devşirmek **3.** bükerek kırmak
qurifandî *rd* **1.** sinik, sindirilmiş (pusması sağlanmış olan) **2.** paniklenmiş olan
qurifîn (I) *m* **1.** sinme (pusma) **2.** panikleme, sinme (korku, yılgınlık gibi sebeplerden dolayı)
qurifîn (II) *l/ngh* **1.** kırılmak, bükülerek kırılmak **2.** kopma (çok ağrıma) **3.** patlama (yırtılıp açılma) **4.** kırınma, salınma, salınış
qurifîn (I) *l/ngh* **1.** sinmek (pusmak) **2.** paniklemek, sinmek (korku, yılgınlık gibi sebeplerden dolayı)
qurifîn (II) *l/ngh* **1.** kırılma, bükülerek kırılma **2.** kopmak (çok ağrımak) **3.** patlamak (yırtılıp açılmak) * **rûyê sola min qurifîne** ayakkabının yüzeyler patlamış **4.** kırınmak, salınmak
qurimandin *bnr* qerimandin
qurimîn *bnr* qerimîn
qurimsax *bnr* qirimsax
qurinc (I) *m* dürtü
qurinc (II) *bot/m* bir ot türü
qurincandin *m* çimdikleme
qurincandin *l/gh* çimdiklemek
qurince *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
qurincek *bot/m* bir bitki adı
qurincekirin *m* çimdikleme
qurince kirin *l/gh* çimdiklemek
qurincok *m* çimdik
qurintî *m* yazın sabah yıldızı ışıklarının, kırdaki koyunların sırt kısmındaki yünlerine vurarak bozması * **qurintî lê xistiye pişta mihan tev gewr bûye** sabah yıldızı koyun yünlerine vurup bozmuş
qurisandin *bnr* qerisandin
qurisîn *m* eğilip suyu yudumlayarak içme
qurisîn (I) *l/ngh* eğilip suyu yudumlayarak içmek
qurisîn (II) *bnr* qerisîn

quriş (I) kuruş ~ **û otmalî pê re neman** on parasız kalmak ~ **û metelîk tê nedan** metelik vermemek ~**ê qul pê nedan** metelik vermemek
quriş *m* akıtma, isale (keçiler için)
qurix (I) *m* muhafaza edilen otlak
Qurix *ast/m* **1.** Kutup yıldızı **2.** yaz sıcaklarının etkisinin kırılmaya başlanması, sonbaharın gelişinin görülmeye başlanması
qurî *m* **1.** hayvan su yudumlama **2.** hayvan gibi eğilerek ağzıyla su yudumla ~ **kirin** su yudumlamak
qurîn *m* **1.** bağırma **2.** kurbağa ötme
qurîn *l/ghn* **1.** bağırmak **2.** kurbağa ötmek
qurîncek *m* çimdik
qurîncok *m* çimdik
qurînek *m* çimdik
qurînî *m* gurultu ~ **ji zik hatin** karnı guruldamak ~ **kirin** gurultu yapmak
qurînîkirin *m* guruldama
qurînî kirin *l/gh* guruldamak
qurk (I) *ant/m* kalça
qurk (II) *m* kuluçka, gurk
qurkketin *m* kuluçkaya yatma, gurklama, gurka yatma
qurk ketin *l/ngh* kuluçkaya yatmak, gurklamak, gurka yatmak
qurkirin *m* yudumlama
qur kirin *l/gh* yudumlamak
qurm (I) *n* asır, yüzyıl
qurm (II) *n* **1.** kök (bazı şeylerde dip bölüm) **2.** kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) **3.** gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) **4.** *rz* kök (kelimenin her türlü ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * **qurmê lêkerê** fiilin kökü
qurma dêlê *nd* at butu
qurmeşk *m* deri tulumdan bir tür sepet
qurmê peyvê *m* kelime kökü
qurmêwk *m* asma çubuğu
qurmiçandin (I) *m* **1.** buruşturma **2.** kırıştırma **3.** büzme, büzüştürme **4.** koparma
qurmiçandin (II) *m* çimdikleme
qurmiçandin (I) *l/gh* **1.** buruşturmak **2.** kırıştırmak **3.** büzmek, büzüştürmek **4.** koparmak
qurmiçandin (II) *l/gh* çimdiklemek
qurmiçandî *rd* **1.** buruşuk **2.** kırışık **2.** büzük, büzüşük
qurmiçik *m* pile
qurmiçî *rd* **1.** buruşuk **2.** kırışık **3.** büzük
qurmiçîbûn *m* **1.** buruşukluk **2.** kırışıklık **3.** büzüklük
qurmiçîn *m* **1.** buruşma **2.** kırışma **3.** büzüşme, büzülüş
qurmiçîn *l/ngh* **1.** buruşmak **2.** kırışmak **3.** büzüşmek
qurmiçîtî *m* **1.** buruşukluk **2.** kırışıklık **3.** büzüklük
qurmiçk *m* kırışık ~**a enîşkê** dirsek kırışığı ~**a qûnê** kıç kırışığı
qurmiçkî *rd* kırışıkça, kırış kırış
qurmiçok *m* **1.** kırışık **2.** buruşuk **3.** buruşukluk (ciltte oluşmuş kırışık)
qurmiçokî *rd* **1.** kırışıkça **2.** buruşukça
qurmik *n* **1.** kök **2.** kütük, kütükçük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü)
qurmiz *bot/m* bir kök boya
qurmî *rd* **1.** kökensel **2.** *rz* köksel
qurmîçik *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
qurmîçk *m* kırışık, kırışıklık (deride esnekliğin kaybolmasıyla oluşan kıvrım)
qurmîçong *m* **1.** kırışık **2.** büzgü
qurmîçongkî *rd* **1.** kırıkça **2.** büzgülü
qurmîşk *rd* kıvırcık (küçük küçük kıvrımları olan)
qurmîşkî *rd* kıvırcıkça
qurmîşkîbûn *m* kıvırcıklanma
qurmîşkî bûn *l/ngh* kıvırcıklanmak
qurmîşkîbûyîn *m* kıvırcıklanış
qurn (I) *n* asır
qurn (II) *n* **1.** kök (bazı şeylerde dip bölüm) **2.** kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü) **3.** gövde (ağaçların dal ve köklerden sonra kalan bölümü) **4.** *rz* kök (kelimenin her türlü ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * **qurnê lêkerê** fiilin kökü
qurnas *rd* kurumlu, gururlu, mağrur
qurnasane *rd/h* kurumluca, gururluca
qurnasî *m* kurumluluk, gururluluk
qurnaz *rd* kurnaz
qurnazane *h* kurnazca
qurnazbûn *m* kurnazlaşma
qurnaz bûn *l/ngh* kurnazlaşmak
qurnazî *m* kurnazlık
qurnazkî *h* kurnazca
qurne *n* kurna
qurnefêl *bnr* qerenfîl
qurnefîl *bnr* qerenfîl
qurnet *n* ev köşesi
qurnewêlk *zo/m* semender (Salamandra)
qurnewîlka japonî *zo/nd* japon kertenkelesi
qurnî *m* köşe taşı
qurofek *rd* **1.** gevrek * **nanekî qurofek** gevrek bir ekmek **2.** kırıtkan
qurofekî *rd* **1.** gevrekçe **2.** kırıtkanca
qurofekîbûn *m* gevreme
qurofekî bûn *l/ngh* gevremek
qurofekîkirin *m* gevretme
qurofekî kirin *l/gh* gevretmek
qurofektî *m* **1.** gevreklik **2.** kırıtkanlık
qurp (I) *m* löpür ~e~ löpür löpür
qurp (II) küt, kütürdeme * **dar got qurp û şikiya** ağaç küt diye kırıldı
qurp (III) *m* kuluçka, gurk ~ **ketin** kuluçkaya yatmak, gurklamak, gurka yatmak

qurpan *m* yutulma
qurpandin (I) *m* **1.** yutma **2.** yudumlama, lıkırdama
qurpandin (II) *m* çırpma, çalıp çırpma (çalmak, hırsızlık etme)
qurpandin (III) *m* kütürdetme
qurpandin (I) *l/gh* **1.** yutmak **2.** yudumlamak, lıkırdamak
qurpandin (II) *l/gh* çırpmak, çalıp çırpmak (çalmak, hırsızlık etmek)
qurpandin (III) *l/gh* kütürdetmek
qurpequrp *h* **1.** kütür kütür **2.** kırıta kırıta, kırım kırım
qurpik *m* yutak
qurpîn (I) *m* **1.** yutulma, yutuluş **2.** yudumlanma, lıkırdanma
qurpîn (II) *m* **1.** kıtırdama, kütürdeme **2.** patırdama
qurpîn (I) *l/ngh* **1.** yutulmak **2.** yudumlanmak, lıkırdanmak
qurpîn (II) *l/ngh* **1.** kıtırdamak, kütürdemek **2.** patırdamak ~ **ketin (tiştekî)** 1) kıtırdamaya başlamak 2) patırdamak ~ **pê ketin 1)** kıtırdamaya başlamak 2) patırdamaya başlamak
qurpînî *m* **1.** kütürtü **2.** kıtırtı (kemikten çıkan ses için) 3. patırtı ~ **jê anîn** patırdatmak ~ **jê çûn** patırdamak
qurpînî jê anîn *l/bw* kıtırdatmak, kütürdetmek
qurpînî jê birin *l/bw* kütürdetmek
qurpînî jê hatin *l/bw* kütürdemek * **pişta min kire qurpînî** belim kütürdedi
qurpînî kirin *m* kıtırdama, kütürdeme
qurpînî kirin *l/gh* kıtırdamak, kütürdemek
qurpketin *m* kuluçkaya yatma, gurklama, gurka yatma
qurp ketin *l/ngh* kuluçkaya yatmak, gurklamak, gurka yatmak
qurquçandin (I) *m* yudumlayarak su içirtme
qurquçandin (II) *m* çimdikleme
qurquçandin (III) *m* koparma, koparış (daldan, ağaçtan alıp toplama)
qurquçandin (I) *l/gh* yudumlayarak su içirtmek
qurquçandin (II) *l/gh* çimdiklemek
qurquçandin (III) *l/gh* koparmak (daldan, ağaçtan alıp toplamak)
qurquçandî *rd* koparık, koparılmış
qurquçîn (I) *m* yudumlayarak su içme
qurquçîn (II) *m* çimdiklenme
qurquçîn (III) *m* koparılma
qurquçîn (I) *l/ngh* yudumlayarak su içmek
qurquçîn (II) *l/ngh* çimdiklenmek
qurquçîn (III) *l/ngh* koparılmak
qurqur *m* kurbağa sesi ~ **beg** *argo* kurbağa
qurqure *rd* kurumlu, kibirli
qurquretî *m* kurumluluk, kibirlilik
qurs (I) *m* kurs, ağırşak (teker biçiminde yassı nesne)
qurs (II) *n* büyük dağ * **qursê nûr** nurlu dağ
qurs (III) *rd* **1.** şiddetli, yeğin, zorlu **2.** zor * **karekî giran û qurs** ağır ve zor bir iş
qursbûn *m* şiddetlenme
qurs bûn *l/ngh* şiddetlenmek
qursbûyîn *m* şiddetlenme
qursik *m* krep
qursî *m* şiddet
qurskirin *m* şiddetlendirme
qurs kirin *l/gh* şiddetlendirmek
qurşe *m* kırç (ağaç dallarını, toprak çıkıntılarını vb. yerleri kaplayan buz tabakası)
qurşûn *m* **1.** kurşun **2.** kurşun (tabanca, tüfek gibi hafif ateşli silâhlarda kullanılan mermi)
qurt (I) *nd* leş kargası
qurt (II) *m* **1.** içim, yudum * **qurtek av** bir içim su **2.** fırt ~**ek** bir damla (çok az) * **qurtek av jî nîn e** bir damla su bile yok ~ ~ lıkır lıkır * **qurt qurt av vexwar** lıkır lıkır su içti
qurtal *m* kurturma
qurtandin *m* **1.** yudumlama **2.** alma (ilaç alma)
qurtandin *l/gh* **1.** yudumlamak **2.** almak (ilaç almak)
qurtek *m* yudumluk
qurtequrt *h* **1.** lıkır lıkır **2.** şorolop
qurtik *m* yemek borusu
qurtin *bot/m* bir tür ağaç
qurtkirin *m* yudumlama
qurt kirin *l/gh* yudumlamak
qurtoqurto *h* yudum yudum
qurûfek *rd* gevrek
qurûfekî *rd* gevrekçe
qur û qaf *nd* çanak çömlek
qurûş *bnr* xuroş
qurxî *zo/nd* bir kuş türü
qusan (I) **1.** kesme (ucunu alma) **2.** kırkma, kırpma
qusan (II) *m* **1.** berelenme **2.** el veya ayakta oluşan kabarcık
qusan (III) *m* kesilme (süt kesilme vb. gibi)
qusandin (I) *m* **1.** kesme (ucunu alma) **2.** kırkma, kırpma, tıraşlama (saç, sakal için; kesme) **3.** kırkmak (bir hayvanın tüylerini kesme)
qusandin (II) *m* **1.** bereleme **2.** çürütme, çürütüş (darb sonucu lekeler oluşturma)
qusandin (III) *m* kestirme
qusandin (I) *l/gh* **1.** kesmek (ucunu almak) **2.** kırkmak, kırpmak, tıraşlamak (saç, sakal için; kesmek) **3.** kırkmak (bir hayvanın tüylerini kesmek)
qusandin (II) *l/gh* **1.** berelemek * **hingî ku li binê piyên wî xistibûn, tev qusandibûn** ayaklarına vura vura berelemişlerdi **2.** çürütmek (darb sonucu lekeler oluşturmak)
qusandin (III) *l/gh* kestirmek * **min şîr qusand** sütü kestirdim

qusandî (I) *rd* **1.** kesik (ucu alınmış olan) **2.** kırpık, tıraşlı (kırkmış, saç, sakal için) * **serê wî qusandî ye** başı tıraşlı
qusandî (II) *rd* **1.** bereli (yara bere) **2.** çürük (darb sonucu oluçan ezilme) **3.** nasırlı * **destên qusandî** nasırlı eller
qusandî (III) *rd* kesik (kesilerek bozulmuş olan) * **şîrê qusandî** kesik süt
qusandîbûn *m* kesiklik
qusek (I) *m* pekmez topağı, marn
qusek (II) *m* çürük, morartı (dövme, çarpma sonucu oluşan) * **di her aliyê canê wê de qusek hebûn** vücudunun her tarafında çürükler vardı
qusekî *rd* kalkerli
qusekîbûn *m* kalkerleşme
qusekî bûn *l/ngh* kalkerleşmek
qusektî *m* çürüklük
quses *nd/nt* kırkıcı
qusesî *m* kırkıcılık
qusêk *nd/nt* kırkıcı
qusêkî *m* kırkıcılık
qusês *nd/nt* kırpıcı
qusêsî *m* kırpıcılık
qusikandin *m* bozma (kızarıp bozmasına neden olma)
qusikandin *l/gh* bozmak (kızarıp bozmasına neden olmak)
qusikîn *m* **1.** bozulma, bozum olma, kızarıp bozarma **2.** beti benzi kireç kesilme, beti benzi atmak veya solma, beti uçma
qusikîn *l/ngh* **1.** bozulmak, bozum olmak, kızarıp bozarmak **2.** beti benzi kireç kesilmek, beti benzi atmak veya solmak, beti uçmak
qusiyayî (I) *rd* kesik, tıraşlı
qusiyayî *rd* **1.** bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) **2.** nasırlı
qusiyayî (III) *rd* kesik (kesilerek bozulmuş olan) * **şîrê qusiyayî** kesik süt
qusiyayîbûn *m* kesiklik
qusî *m* kesilmiş süt veya ısıtılmış ayran
qusîn (I) *m* **1.** kesilme (ucu alınma) **2.** kesilme, tıraş edilme **3.** kırkılma, kırkım, kırkma
qusîn (II) *m* **1.** bere, berelenme **2.** çürüme, çürüyüş (darb sonucu lekeler oluşma) **3.** nasırlanma, nasır bağlama (veya tutma)
qusîn (III) *m* kesilme, kesiliş (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulma)
qusîn (I) *l/ngh* **1.** kesilmek (ucu alınmak) **2.** kesilmek, tıraş edilmek **3.** kırkılmak
qusîn (II) *l/ngh* **1.** berelenmek * **canê wê ji ber derban tev qusiyabû** vücudu darb sonucu berelenmiş **2.** çürümek (darb sonucu lekeler oluşmak) **3.** nasırlanmak, nasır bağlamak (veya tutmak) * **destên di wî tev qusiyane** elleri nasır bağlamış
qusîn (III) *l/ngh* kesilmek (içindeki maddeler birbirinden ayrılarak bozulmak) * **şîr qusiya** süt kesildi
qusîs *nd/nt* kırkıcı
qusîsî *m* kırkıcılık
qusosk *m* ufak yama bezi
qusqusandin *m* **1.** bereleme **2.** çürütmek (darb sonucu lekeler oluşturma)
qusqusandin *l/gh* **1.** berelemek **2.** çürütmek (darb sonucu lekeler oluşturmak)
qusqusandî *rd* bereli (yara bere)
quskusî *rd* bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan)
qusqusîn *m* **1.** berelenme, bertilme **2.** çürüme (darb sonucu lekeler oluşma)
qusqusîn **1.** berelenmek, bertilmek **2.** çürümek (darb sonucu lekeler oluşmak)
qusrik *m* lazımlık
qusûr (I) *bnr* qesr û qusûr
qusûr (II) *m* kusur, özür * **qusûreka vî cilî heye** bu elbisenin bir özrü var ~ **neanîn ser xwe** üstüne toz kondurmamak **~a (yekî) derketin meydanê** (birinim) keli görünmek
qusûrdar *rd* kusurlu
qusûrkirin *m* kusur eyleme, kusurda bulunma
qusûr kirin *l/gh* kusur eylemek, kusurda bulunmak
quşandin *m* örseleme
quşandin *l/gh* örselemek
quşxane *m* tencere
qut (I) *n* **1.** yem, gıda **2.** kuş yemi ~ **xwar qûn çû** azıcık yemek için ırzından olmak
qut (II) *rd* **1.** kısa (boyu, uzunluğu az olan) **2.** kısa (kısa olan şey) **3.** kısa boylu, boysuz, bodur **4.** sakat
qut (III) *m* **1.** kesme **2.** *rd* kesik (kesilmiş olan)
qut (IV) *rd* sağır
quta *m* kesme ~ **kirin** kesmek
qutabî *nd/nt* öğrenci
qutabîtî *m* öğrencilik
qutaf *m* kuvvet
qutakirin *m* kesme
quta kirin *lgh* kesmek
qutan *m* **1.** dövme (vurarak canını acıtma) **2.** dövme (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizleme) **3.** dövme (bir şeyi toz duruma getirmek için ezme) **4.** dövme (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirme) **5.** dövme (topa tutma) **6.** vurma **7.** çalma (enstrüman çalma) **8.** çakma **9.** çivileme (aynı noktaya sürekli bakma) **10.** dayak, dayak atma **11.** (su) çırpma **12.** koyma, sıkıştırma **13.** çarpma, vurma **14.** *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma) ~ **heq kirî** dayak düşkünü (veya kaçkını)
qutan *l/gh* **1.** dövmek (vurarak canını acıtmak) **2.** dövmek (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizlemek) **3.** dövmek (bir şeyi toz duruma getirmek için ezmek) * **di hawin de sîr quta** dö-

veçte sarmısak dövdü **4.** dövmek (ateşte kızdırılarak yumuşatılmış bir madeni vurarak istenilen biçime getirmek) * **hesin qutan** demir dövmek **5.** dövmek (topa tutmak) * **keştiyê bi topan kel diquta** gemi kaleyi toplarıyla dövüyordu **6.** vurmak **7.** çalmak (enstrüman çalmak) * **defê diqute** davul çalıyor * **baş zirne diqute** zurnayı iyi çalıyor **8.** çakmak * **min mix di texte de quta** çiviyi tahtaya çaktım **9.** çivilemek (aynı noktaya sürekli bakmak) * **çavê xwe quta riya ku dê kekê wê bihata** gözlerini ağabeyinin geleceği yola çiviledi **10.** dayak atmak **11.** (su) çırpmak * **av diquta** su çırpıyordu **12.** koymak, sıkıştırmak **13.** çarpmak, vurmak * **tavê pişta wî qutabû** güneş sırtına **14.** *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **(yekî) 1)** (birine) dürtmek **2)** *argo* (birine) sokmak, koymak ~ **nav (...)** dayamak (hızla, öfke ile veya korkutmak için yaklaştırmak, uzatmak) * **name quta nav çavên wî** mektubu gözüne dayadı **(yek)** ~ **pêş** (birini) öne sürmek ~ **xwarin** dayak yemek

qutanbar *rd* dövülgen

qutanbarî *m* dövülgenlik

qutandin (I) *m* **1.** dövme **2.** dayak atma, vurma **3.** çakmak **4.** çalma, vurma **5.** *argo* koyma, sokma (cinsel ilişkide bulunma)

qutandin (II) *m* kesme

qutandin (II) *m* kısma (göz için; biraz kapamak)

qutandin (I) *l/gh* **1.** dövmek **2.** dayak atmak, vurmak **3.** çakmak **4.** çalmak, vurmak **5.** *argo* koymak, sokmak (cinsel ilişkide bulunmak)

qutandin (II) *l/gh* kesmek

qutandin (III) *l/gh* kısmak (göz için; biraz kapamak)

kutandî (I) *rd* **1.** dövme, dövülmüş (dövülerek kabuğu çıkarılmış) **2.** dövme (kızgın durumda iken dövülerek biçim verilmiş metal eşya) **3.** çakılı

qutandî (II) *rd* kesik, kesilmiş olan

qutb *erd/m* **1.** kutup (yer yuvarlağının, ekvatordan en uzak olan yer ekseninin geçtiği var sayılan iki noktasından her biri) **2.** *mec* kutup (bir konuda yüksek bilgisi ve yetkisi olan) * **ev kes qutbê zemanê me ye** bu adam zamanımızın kutbudur **3.** *ast* kutup **~a pozîtîf** *fiz* pozitif kutup

qutba esmanî *ast/nd* gök kutbu

qutbarut *zo/m* belli aralıklarla konup ve uçan bir kuş

qutbe *m* hutbe

qutbirî *m* **1.** kesinti **2.** ilişki kesme

qutbûn *m* **1.** kesilme **2.** kesilme (ara verilme) **3.** kopma **4.** kısalma **5.** kesilme (dinme, durma)

qut bûn *l/ngh* **1.** kesilmek * **telefon qut bû** telefon kesildi **2.** kesilme (ara verilme) **3.** kopmak **4.** kısalmak **5.** kesilmek (dinmek, durmak)

qutbûnî *m* **1.** kesiklik **2.** kopukluk

qutbûyî *rd* **1.** kesik, kesilmiş **2.** kopuk, kopmuş olan **3.** kısalmış olan

qutbûyîn *m* **1.** kesiliş **2.** kopuş **3.** kısalış**4.** kesiliş (dinme, durma)

qute *nd* üç ile dört yaşları arasında tay

qutebir *nd/rd* **1.** kestirme, kese, kestirme yol * **riya qutebir** kestirme yol **2.** kestirme (amacı fazla uzatmadan alanlatan) * **bersîva qutebir** kestirme cevap **3.** kesin, kat'î

qutebirî *m* kestirme, kısa kesme

qutedar *n* kuş avlamada kullanılan kısa sopa

qutek *n* gömlek

qutifandin *m* **1.** sindirme, sindiriş, yıldırma (korku vb. nedenlerden ötürü) **2.** ürkütme **3.** kasıp kavurma **4.** büzdürme, sindirme (soğuk gibi etkenler sonucu)

qutifandin *l/gh* **1.** sindirmek, yıldırmak (korku vb. nedenlerden ötürü) * **gelê me tev qutifandine** halkımızı sindirmişler **2.** ürkütmek **3.** kasıp kavurmak **4.** büzdürmek, sindirmek (soğuk gibi etkenler sonucu)

qutifandiyane *h* yılgınca

qutifandî *rd* sinik, singin, yılgın

qutifandîbûn *m* siniklik, singinlik, yılgınlık

qutifî *rd* sıngın, sinik, yılgın

qutifîn *m* **1.** sinme, yılma (korku, yılgınlık gibi sebeplerden dolayı) **2.** büzülme, sinme, şoke olma (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinme) **3.** ürkme (şaşkınlık ve korku duyma) **4.** donmaya yüz tutma

qutifîn *l/ngh* **1.** sinmek, yılmak (korku, yılgınlık gibi sebeplerden dolayı) **2.** büzülmek, sinmek, şoke olmak (korku, şaşkınlık, soğuk gibi etkenlerle bir kenara sinmek) **3.** ürkmek (şaşkınlık ve korku duymak) **4.** donmaya yüz tutmak

qutifok *rd* sinik (sinmiş, pusmuş olan)

qutifokî *rd* sinikçe (sinmiş, pusmuş olan)

qutik (I) *n* **1.** jile, yelek **2.** mintan (kollu yelek) **3.** gömlek

qutik (II) *rd* kısa, ufak boylu

qutik (III) *m* kalp krizi

qutilk *n* bir tür giysi

qutim *n* kütük (kesimden sonra ağaç gövdesinin toprakta kalan bölümü)

qutî *m* kutu (kapaklı kap) * **qutiya cewheran** mücevher kutusu **2.** *m* tabaka * **qutiya titûnê** tütün tabakası **3.** *elk* kutu (buat) **4.** kutu (elektrik veya telefon tellerinin toplanıp bağlandığı kap) **5.** *rd* kutu (bir kutunun alabildiği kadar olan) * **qutiyek loqim** bir kutu lokum **~ya cixareyê** sigara tabakası **~ya niftikê (kibrîtê an jî çixatê)** kibrit kutusu **~ya reş** kara kutu **~ya sabûnê** sabun kutusu **~ya vitêsê** vites kutusu

qutîçixareng *nd* sigara tabakası
qutîfiroş *nd/nt* kutucu (satan kimse)
qutîfiroşî *m* kutuculuk
qutîk *m* kutu, kutucuk
qutîka reş *nd* kara kutu
qutîker *nd/nt* kutucu (imal eden)
qutîkerî *m* kutuculuk
qut kirin *m* **1.** kesme, kesiş **2.** kesim, kesinti * **qutkirina avê** su kesintisi **3.** kesme (dibinden ayırma) **4.** kesme (ara veya son verme) **5.** kesme (bir şeyden yoksun bırakma, vermeme) **6.** kesme (akımı durdurma) **7.** kesme (yazı, film için; kısaltma) **8.** kapma (koparma, kıstırma)
qut kirin *l/gh* **1.** kesmek **2.** kesmek (dibinden ayırmak) **3.** kesmek (ara veya son vermek) * **alîkarî qut kirine** yardımı kesmişler **4.** kesmek (bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek) **5.** kesmek (akımı durdurmak) **6.** kesmek (yazı, film için; kısaltmak) * **fîlm qut kirine** filmi kesmişler **6.** kapmak (koparmak, kıstırmak)
qutkirî *rd* kesik (kesilmiş olan)
qutkirîbûn *m* kesiklik
qutnî (I) *m* kutnu
qutnî (II) *m* ütü ~ **kirin** ütülemek
qutnîn bnr qutnî (II)
qutsiyet *m* kutsiyet, kutsallık
qutsî *rd* kutsi, kutsal
qutûbir *m* tümden kesme, ilişkiyi tümden kesme ~ **lê xistin** kapıları kapamak
quwet *bnr* qewet
quwandin *m* kuğurtma
quwandin *l/gh* kuğurtmak
quwîn *m* kuğurma (güvercin ötme)
quwîn *l/ngh* kuğurmak (güvercin ötmek)
quz *n* am, ferç, vulva ~**ê gur bi (yekî) re ye** (an jî ~**ê gur pê re ye**) yıldızı dişi ~**ê gur pê re hebûn** (bir kimsede) şeytan tüyü (olmak)
quzdek *argo/m* oruspu
quzgezk *zo/m* makaslı böcek, yer eşeği
quzik *n* amcık
quzilqurt *bot/m* bir bitki adı
quzilqurt *b* **1.** zıkkım, zıkkımın kökü, elinin körü **2.** zıkkım (içki, sigara gibi zararlı şeylerin etkisini belirtmek için) * **vê quzilqurtê venexwe** bu zıkkımı içme
quzkêş *argo/rd* pezevenk
quzmaz *bot/m* yenilir ekşimsi bir ot
quzquzk *zo/m* makaslı böcek, yer eşeği
qû *zo/m* kuğu (Cygnus olor)
qûb (I) *m* mutfak
qûb (II) *m* böbürlenme
qûbbûn *m* böbürlenme, gururlanma
qûb bûn *l/ngh* böbürlenmek, gururlanmak
qûbbûyîn *m* böbürleniş, gururlanış
qûç (I) *n* **1.** taş **2.** *m* yığıntı, taş yığını ~**a şeytên** şeytanın laneti
qûç (II) *mat/m* koni, mahrut
qûç (III) *m* kapan (yabanî hayvan tuzağı)
qûç (IV) *rd* dik ~ **hatin** dik gelmek
qûçanik *m* sapan (taş atma aracı)
qûçanîk bnr qûçanik
qûçek *mat/m* koni
qûçik *bnr* kuçik
quçik (II) *m* koni
qûçikî *mat/rd* konik, konikçe
qûçî *mat/rd* konik
qûç kirin *m* taş yığma
qûç kirin *l/gh* taş yığmak
qûçxane *bnr* qûşxane
qûdik *m* kupa (bardak)
qûl *nd/nt* kul, abd **(yek)** ~**ê milê xwe bûn** kimseye muhtaç olmadan kendi emeğiyle geçinmek
qûlampara *n* oğlancı
qûlamparatî *m* oğlancılık
qûle *m* kule
qûlek *rd* **1.** delikli **2.** *argo* zilli, şıllık
qûling *bot/m* bir tür bitki
qûm (I) *m* kum ~ **û qûmistan** kum ve kumluk ~**a berjekî** karasal kumul ~**a hûr** ince kum, kayır
qûm (II) *m* topraktan yayık
qûmbere *m* bomba, humbara
qûmbereavêj *n* humbaracı
qûmberexane *m* humbarehane
qûmfiroş *nd/nt* kumcu (satan kimse)
qûmfiroşî *m* kumculuk
qûmistan *m* kumluk, çöllük
qûmk *n* izmarit, sigara izmariti
qûn *m* **1.** göt, kıç, popo, anüs **2.** dip, alt taraf * **quna darê** ağacın dibi **3.** *mec* göt (güç ve yüreklilik) **4.** *der/m* kıç, pupa (gemi, kayık vb. için; arka) ~ **belot kirin** kıçını dikmek ~ **bi erdê re** kıçtan bacaklı ~ **erd çûçê nekirin** dama taşı gibi (sık sık bir yerden başka bir yere giden) ~ **erd negirtin** dama taşı gibi (sık sık bir yerden başka bir yere giden) ~ **ji erdê ranekirin** zahmet edip yerden kalkmamak (saygı için) ~ **kewiya hê hewiya** dayağı yiyince uslandı ~ **kutan hev** baş başa (veya kafa kafaya) vermek (dayanışmak) ~ **lê teng bûn** sıkışmak, dara düşmek ~ **li Bexdayê çûye, bi xwe li vir e** *argo* kendinden haberi yok ~ **li xwe qetandin** kıçını yırtmak (bütün gücünü kullanarak uğraşmak) ~ **loqandin** kıç kıvırtmak, sağa sola sallamak **2)** kadınlığını ortaya koymak ~ **pehn kirin** *argo* kurulmak (sofraya rahatça oturmak) ~**a bêaran benîştên daran** dayak arsızı (dayak yemekten korkmaz olmuş, dayağa alışmış kimseler için söylenir) ~**a (yekî) çarderî avêtin** götü üç buçuk atmak ~**a (yekî) dan ber tavê** (birinin olumsuzluklarını) açığa çıkartmak, deşifre etmek ~**a (tiştekî) derxistin** (bir şeyin) gözünü çıkarmak (beceriksizce davranmak, zarara uğratmak) ~**a (yekî)**

derxistin sucuğunu çıkarmak (çok yormak) **~a elimî tiran, devê elimî viran, rast nabe heta kurê kuran** huylu huyundan vazgeçmez **~a (yekî) erd girtin** barmmak (bir yerde etkili olmak) * **rasterast di tu karî de qûna wî erd negirt** doğru dürüst hiç bir işte barınmadı **~a hev dîtin** (birbirini) denemek, sınamak **~a mirî bi hingivîn e** kör ölünce badem gözlü olur **~a reş û spî li hemamê kifş dibe** ak koyun kara koyun dönemeçte belli olur **~a (yekî) şil bûn** etekleri tutuşmak **~a (yekî) şonik kirin** birini dayakla uslandırmak **~a (yekî) şûştin dan ser pûngê** birini aklamak **~a tazî sazê (an jî tambûrê) dixwazî** ayranı yok içmeye atla gider sıçmaya **~a tirû** kötü alışkanlıklardan vazgeçmeyen **~a (yekî) vitvitk lê xistin** *argo* üç buçuk atmak **~a xwe ba dan** 1) kıç kıvırtmak **~a xwe çirandin** kıçını yırtmak (bağırıp çağırmak) **~a xwe hejandin** kıçını sallamak **~a xwe hilavêtin** kıçını sallamak **~a xwe ji derpê derxistin** *argo* çizmeyi aşmak **~a xwe qetandin** kıçını yırtmak (bütün gücünü kullanarak uğraşmak) **~a xwe li avê xistin** boşa kürek çekmek **~a xwe nîşanî zarokan bide lê devê xwe na** ağzından çıkana dikkat et **~a xwe qîş kirin** kıçını yırtmak (bağırıp çağırmak) **~a xwe şûştin û dan ser pûngê** *argo* kendini aklamak, kendini aklayıp paklamak **~a yekî) ya mirîşkê ye radibe hêkên qazan dike** tavuk kaza bakmış da kıçını yırtmış **~ên pîrpîrkên wan li ser Pira Batmanê li hev ketine** tavşanın suyunun suyu

qûnafîr *rd* işe yaramayan, tembel

qûnaqûna *h* gerisin geri, gerisingeriye ~ **çûn** gerisingeri gitmek, gerisingeriye gitmek

qûnax (II) *m* **1.** konak, menzil **2.** konak, menzil (bir günlük yol) **3.** konak (konaklanan yer) ~ **bi** ~ kona göçe * **me qûnax bi qûnax rê dikudand** kona göçe yol alıyorduk ~ **germ kirin** abayı sermek ~ **vegirtin 1)** postu sermek, konmak (geceyi geçirmek, konuk olmak) 2) kazık dikmek (bir yerde sürekli kalmak)

qûnbalês *rd/argo* kemik yalayıcı

qûnbel *rd* dik kıçlı, kıçı dik olan

qûnbelot *rd* dik kıçlı, kıçı dik olan

qûnbelot kirin *l/gh* kıçını dikmek

qûnbiçûk *rd* küçük kıçlı

qûnbipîne *rd* **1.** kıçı yamalı **2.** *mec* donsuz

qûnbiriqa *rd* **1.** kıçı yamalı **2.** *mec* donsuz

qûnbizîrç *rd* kıçı sağılı, kıçı boklu

qûncêrk *m* testilik (testi konulan ağaçtan ya da topraktan yer)

qûnconî *rd* dibek götlü

qûnç *m* taş yığını

qûnçik *n* sigara izmariti

qûnçir *bot/m* dikenli bir dağ bitkisi

qûndaq *m* dipçik

qûndar *m* dipçik

qûndax (I) *erd/m* etek (dağ eteği)

qûndax (II) *m* kundak, dipçik ~ **lê dan** kundaklamak (dipçik takmak)~ **lê xistin** kundaklamak (dipçik takmak)

qûndax (III) *m* **1.** kundak, belek **2.** kundak (yangın çıkarmak için bir yere konulmuş tutuşmuş yağlı bez parçası) **3.** kundak (saç için) * **qûndaxa por** saç kundağı ~ **kirin (cihekî)** kundak sokmak (veya koymak) ~ **xistin (cihekî)** kundak sokmak (veya koymak)

qûndaxker *nd/nt* kundakçı (tüfek kundakları yapan kimse)

qûndaxkerî *m* kundakçılık

qûndax kirin (I) *m* kundaklama, kundaklayış, dipçikleme

qûndax kirin (II) *m* **1.** kundaklama, kundaklayış (bebeği kundağa sarma) **2.** kundaklama (bir yere kundak koyarak yakma) **3.** kundaklama (saçları toplayarak bağlamak)

qûndax kirin (I) *l/gh* kundaklamak, dipçiklemek

qûndax kirin (II) *l/gh* **1.** kundaklamak (bebeği kundağa sarmak) **2.** kundaklamak (bir yere kundak koyarak yakmak) **3.** kundaklamak (saçları toplayarak bağlamak)

qûndaxkirî (I) *rd* kundaklı (dipçikli) * **çeka qûndaxkirî** kundaklı silâh

qûndaxkirî (II) *rd* **1.** kundaklı (kundağa konulmuş, belenmiş çocuk) **2.** kundaklı (saçını kundaklamış olan)

qûndaxlêxistin *m* kundaklama (kundak takma)

qûndax lê xistin *l/bw* kundaklama (kundak takma)

qûndaxsaz *nd/nt* kundakçı (tüfek kundakları yapan kimse)

qûndaxsazî *m* kundakçılık

qûnde *rd/n* **1.** götlek, ibne, götveren, oğlan, püşt, nonoş (cinsel bakımdan erkeklerin zevkine hizmet eden sapık erkek) **2.** *argo* ibne, kaypak, kişiliksiz

qûndetî *m* **1.** ibnelik, nonoşluk, oğlanlık, götverenlik (ibne olma durumu) **2.** ibnelik (ibne gibi davranma durumu)

qûnderz *m* çift dikiş, elle yapılan sık dikiş, makina ile yapılan dikiş gibi

qûnderz kirin *l/gh* çift dikiş etmek

qûnek *rd/n* **1.** götlek, ibne, götveren **2.** *argo* ibne, kaypak, kişiliksiz **3.** *argo* kıytırık, kıçı kırık

qûnekî *m* **1.** ibnelik, götverenlik (ibne olma durumu) **2.** *argo* ibnelik (ibne gibi davranma durumu)

qûner *bnr* kînor

qûnfireh *rd/argo* korkak, ödlek

qûngilover *rd* yuvarlak kıçlı

qûngiran *argo/rd* hantal

qûngiranî *argo/m* hantallık
qûnhejok *zo/m* kuyruksallayan (Motacilla)
qûnhejhejok *zo/m* kuyruksallayan, yont kuşu (Motacilla)
qûnhestî *n* kalça kemiği
qûnhildayî *rd* kalkık kıçlı
qûnik *m* **1.** kök, dip, alt taraf **2.** sigara izmariti
qûnkaşk *m* kıç sürünme
qûnkaşkî *h* kıç üstü
qûnkêlk *m* iğne ardı ~ **kirin** iğne ardı yapmak
qûnmezin *rd* iri kıçlı, iri popolu
qûno *nd* kıç, popo (çocuk dilinde)
qûnpehn *rd* yassı kıçlı
qûnperest *n* oğlancı
qûnperestî *m* oğlancılık
qûnqijik *rd* küçük kıçlı
qûnqûnkî *h* kıç üstü
qûnrim *nd* mızrak dibi
qûnrim kirin *l/gh* hasmını alt etmek
qûnriqa *rd* **1.** kıçı yamalı **2.** *mec* donsuz
qûntar *erd/m* etek, dağ eteği * **qûntara çiyê** dağ eteği
qûntax *m* kundak, dipçik
qûnteşî (I) *m* kara erik türü
qûnteşî *zo/m* helikopter böceği
qûntor *erd/n* dağ eteği
qûnxirk *m* basûr (kıç basuru)
qûnxirok *zo/m* kıçı dikenli bir böcek
qûnxişk *m* kıç sürünme
qûnxişkî *h* kıç üstü sürünme
qûnxuşêl *m* kıç sürünme
qûnza *zo/nd* tek delikliler
qûnzêrî *rd/argo* değerli, kiymetli
qûnzêrîbûn *argo/m* değerlenme, kiymete binme
qûnzêrî bûn *l/gh (argo)* değerlenmek, kiymete binmek (argo)
qûnziwa *rd* kıçı kuru ~ **biçe masiyan qûnziwa venagere** hamama giden terler
qûnzozan *rd* domalık
qûnzozanbûn *m* domalma
qûnzozan bûn *l/gh* domalmak
qûnzozanî *m* domalına
qûpik *m* topak, bitki topağı
qûpon *bnr* kûpon
qûqû *zo/m* **1.** guguk (Cuculus canorus) **2.** *b* guguk ~ **kirin** guguk yapmak
qûrandin *m* kükretme
qûrandin *l/gh* kükretmek
qûrandî *rd* kükremiş
qûrç *m* yığın (taş yığını)
qûre *n* çaydanlık
qûrîn *m* **1.** üveyme **2.** kükreme
qûrîn *l/ngh* **1.** üveymek **2.** kükremek
qûsqûs *m* kuskus
qûş (I) *m* kuşak
qûş (II) *m* **1.** kuskun **2.** köstek (kuskun kayışına eklenen kayış) ~ **dan** kuskun sıkmak ~ **lê qetandin** imanını gevretmek, perişan etmek, dara düşürmek ~ **lê qetîn** imanı gevremek, göbeği çatlamak ~ **lê teng kirin** (birini) fena sıkıştırınak ~ **li diya (yekî) qetandin** (birinin) anasını ağlatmak ~**a (hesp) daketî ye** kuskunu düşük ~**a (wî) daxistî ye** kuskunu düşük
qûş (III) *mat/m* açı
qûş (IV) *rd* tepeleme dolu
qûşak *m* kuşak (bele sarılan uzun ve enli kumaş)
qûşdar *rd* kuşkunlu
qûşkanîk *m* sapan (taş atma aracı)
qûşlêqetiyayî *rd* perişan
qûşxane *m* tencere ~**ya hemetî** düdüklü tencere ~**ya vêtik** kulaklı, yayvan kazan
qût (I) *n* kavara (kovanda arıların yemesi için bırakılan bal)
qût (II) *n* taşlık (kuş, tavuk vb. için)
qût (III) *n* **1.** aşlık, gıda **2.** hazın, kışlık yiyecek **3.** yem (tavuk, kuş yemi) ~ **avêtin dafikê** yem dökmek (veya koymak) ~ **li ber derê me dixwe dihere li deran hêk dike** beslendiği yere değil başka yere hizmet ediyor, nankörlük ~ **û berqut** azık, gıda ~ **û mûnet** gıda, aşlık ~ **û pût** kışlık yiyecek ~ **û pûtê zivistanê** kış kayıtı ~ **û qelat** azık, zahire, gıda ~ **xwar qûn çû** *argo* küçük bir çıkar için rezil olmak ~**ê nemir û nejînê** (an jî **nejiyê**) kifafı nefes etmek ~**ê nemirê 1)** kifaf (ancak yetecek kadar azık) **2)** kıt kanaat geçinme ~**ê nemirinê** kifaf, açlıktan ölmeyecek kadar (gereğinden az) ~**ê zivistanê** kış kayıtı
qûtdan *m* yemleme
qût dan *l/gh* yemlemek (kuş, kümes hayvanlarına yem vermek)
qûtê hişk *nd* kuru gıda
qûtê zivistanê *nd* hazın, kışlık yiyecek
qûtil *n* azık
qûtildank *ant/m* taşlık
qûz (I) *zo/n* sansar (Martes martes)
qûz (I) *n* **1.** kambur **2.** kavis, eğmeç **3.** *rd* kambur **4.** *rd* eğik ~**î (...) bûn** -e eğilmek ~**î ser destê (yekî) bûn** birinin elini öpmeye eğilmek
qûzbûn *m* **1.** kamburlaşma **2.** eğilme
qûz bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak **2.** eğilmek
qûze (I) *rd* güneş görmeyen yer
qûze (II) *zo/n* sansar (Martes martes)
qûzik *zo/n* sansar (Martes martes)
qwirç *bnr* qirç
qwîmik *bnr* qumik
qwît *n* aşlık, gıda
qwîz *zo/n* sansar (Martes martes)

R

r, R Kürt alfabesinin yirmi birinci harfi ve *rê* diye okunan bu ses, fonetik bilimi bakımından dişsel, titreşimli akıcı ünsüzleri gösterir
Ra *kîm* Ra, radyum'un kısaltması
ra- (I) *rz/m* sade fiilden fiil türetme öneki * *ra*girtin, *ra*kirin
ra (II) *ant/m* **1.** damar * rayên serî kafa damarı **2.** *bot* damar (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) **3.** kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) ~ **û rîş** kök ~ **avêtin** kök salmak
ra (III) *m* yol
ra (IV) *m* gösterme ~**yî (yekî) dan** (birine) göstermek ~**yî (yekî) kirin** (birine) göstermek
rab *m* doğum lekesi ~ **lê ketin** kendisinde doğum lekesi oluşmak
raber (I) *nd/nt* rehber
raber (II) *nd* **1.** karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin ünü, esas tutulan yüzünün ilerisi) * **li raber min rawestiyabû** karşımda durmuştu **2.** karşı (bulunan yere göre önde, ileride olan) * **keçên taxa raber** karşı mahallenin kızları
raber (III) *m* **1.** derpiş, öngörme **2.** gösterme ~**î (yekî)** kirin (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **kêr raberî paşayî kir** bıçağı paşaya gösterdi
raberisandin *m* sataştırma
raberisandin *l/gh* sataştırmak
raberizîn *m* **1.** sataşma **2.** ağız dalaşı yapma
raberizîn *l/ngh* **1.** sataşmak **2.** ağız dalaşı yapmak
raberî (I) *m* rehberlik
raberî (II) *m* öngörü
raberî (III) *m* **1.** gösteri (ilgi, dikkat çekmek için, bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun) **2.** gösteri (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi)
raberî (IV) *m* **1.** sunu **2.** sunma, sunuş
raberî hev kirin *l/bw* (birbirine) kıyaslamak, karşılaştırmak
raberîn *ant/nd* atar damar
raberkirin (I) *m* öngörme, derpiş etme
raberkirin (II) *m* **1.** gösterme (görülmesini sağlama, görmesine yol açma) **2.** (birini) bir şeye sefketme, kafasına koyma
raberkirin (III) *m* sunma
raberkirin (IV) *m* karşılaştırma, kıyaslama, mukayese
raber kirin (1) *l/gh* öngörmek, derpiş etmek
raber kirin (II) *l/gh* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) **2.** (birini) bir şeye sefketmek, kafasına koymak
raber kirin (III) *l/gh* sunmak
raber kirin (IV) *l/gh* karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek
raberkirî *rd* karşılaştırmalı, mukayeseli
raberxistin *m* **1.** (birini) bir şeye sevketme **2.** kafasına koyma
ra ber xistin *l/bw* **1.** (birini) bir şeye sevketmek **2.** kafasına koymak * **xalê wî ra berxistiye dibêje ez dê bibim doktor** dayısı kafasına koymuş, doktor olacağım diyor
rabes *m* tutum (aşırı harcamalardan kaçınma)
rabesî *rd* tutumlu
rabesîtî *m* tutumluluk
rabest *m* tutum (aşırı harcamalardan kaçınma)
rabestan *m* kuşanma
rabestandin *m* kuşatma
rabestandin *l/gh* kuşatmak (çevresini sarmak, muhasara etmek)
rabestandî *rd* kuşanık, kuşatılmış
rabestin *m* kuşanma
rabestin *l/gh* kuşanmak
rabestî (I) *rd* tutumlu
rabestî (II) *rd* kuşanık
rabestîbûn *m* kuşanıklık, kuşanmışlık
rabezandin *m* **1.** ürkütüp kaçırma **2.** saldırma
rabezandin *l/gh* **1.** ürkütüp kaçırmak **2.** saldırmak

rabezîn *m* **1.** ürküp kaçma **2.** saldırma
rabezîn *l/ngh* **1.** ürküp kaçmak **2.** saldırmak
rabihartin *m* geçirme
rabihartin *l/gh* geçirmek
rabihor *m* geçme, geçiş
rabihorî *m* geçmiş, mazi
rabihortin *m* geçirme
rabihortin *l/gh* geçirmek
rabihurandin *m* geçirme
rabihurandin *l/gh* geçirmek
rabihurîn *m* geçme
rabihurîn *l/ngh* geçmek
rabirda *m* sabıka
rabirdayar *rd* sabıkalı
rabirdû geçmiş, mazi
rabirdû *m* **1.** geçmiş, mazi (bu güne göre geride kalmış olan zaman) **2.** geçmiş, mazi (arkadan kalan hayat) * **rabirdiya wî paqij e** onun geçmişi temiz
rabirtin *m* geçme
rabirtin *l/gh* geçmek
rabiwar *rd* **1.** geçirgen **2.** bulaşıcı
rabiwarî *m* **1.** geçirgenlik **2.** bulaşıcılık
rabiwartin *m* **1.** geçirme **2.** geçirme, bulaştırma
rabiwartin *l/gh* geçirmek **2.** geçirmek, bulaştırmak
rabîr *m* bellek, hafıza
rabor *m* geçim, geçinme
raboran *m* **1.** geçirim, geçiş **2.** geçinme, geçim
raborandin *m* **1.** geçirme **2.** geçinmek (hayatını kazanma) * **raborandina te li ser çi ye?** geçimin ne üzerine?
raborandin *l/gh* **1.** geçirmek **2.** geçinmek (hayatını kazanmak) * **tu jiyana xwe çawan radiborînî?** nasıl geçiniyorsun?
raboriya berdest *rz/nd* bileşik hikaye ~ **a çîrokî** *rz* süreli bileşik hikaye
raboriya çîrokî *rz/nd* -mişli geçmiş zaman * **zarok pir giriyaye** çocuk çok ağlamış
raboriya diyar *rz/nd* dili geçmiş zaman
raboriya dûr *rz/nd* -mişli geçmiş hikaye ~ **a bilaniyê** istek miş'li geçmiş hikaye ~ **a liberbûyînê** yaklaşık mış'li geçmiş hikaye
raboriya nediyar *rz/nd* belirsiz geçmiş zaman ~**a niyazî** sanal mişli geçmiş zaman
raboriya sade *rz* belirli geçmiş, dili geçmiş zaman * **zilam hat** adam geldi
raboriyî *rd* atik (eski zamanla ilgili)
raborî (I) *rd* **1.** geçmiş (geçme işini yapmış olan) **2.** geçmiş (zaman bakımından geride kalmış olan) * **bûyerên raborî** geçmiş olaylar **3.** *m* geçmiş, mazi (bu güne göre geride kalmış olan zaman) * **tiştên ku di demên raborî de bûne û qediyane** geçmişte olup bitenler **4.** geçmiş, mazi (arkada kalan hayat) * **raboriya wî paqij e** onun geçmişi temiz ~**ya berdest a çîrokî** *rz* hikâye bileşik zamanı ~**ya dûr a bilaniyê** *rz* istek mişli geçmiş hikaye ~**ya dûr a li berbûyînê** *rz* yakşık mış'li geçmiş hikaye
raborî (II) *m* geçim, geçinme
raborîkirin *m* geçinme
raborî kirin *l/gh* geçinmek
raborîn *m* **1.** geçme **2.** geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) **3.** geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma)
raborîn *l/ngh* **1.** geçmek **2.** geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) **3.** geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak)
raburîn *bnr* raborîn
rabuwar *bnr* rabiwar
rabuwartin *bnr* rabiwartin
rabûn *m* **1.** kalkma (oturuş durumundan dik durumuna gelme, doğrulma) **2.** kalkma (uyanarak yataktan ayrılma) **3.** kalkma (gitmek üzere yerinden ayrılma) **4.** kalkma (yukarı doğru yükselme) **5.** kalkma (taşıt yola çıkma) **6.** kalkma (uçma) **7.** kalkma (yerinden ayrılıp yol almaya başlama) **8.** kalkma (hayvan iki art ayakları üzerinde dik durma) **9.** kalkma, kabarma, ayrılma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma) **10.** kalkma (kapak, örtü; kaldırma, atma) **11.** kalkma (derlenip götürülme) **12.** kalkma (iyileşerek gezecek duruma gelme) **13.** kalkma (varlığı, hayatı son bulma) **14.** kalkma (yok olma, artık bulunmama) **15.** kalkma (girişme, başlama) **16.** kalkma (geçerli olmama, geçerliliğini yitirme, geçmez olma) **17.** kalkma (uygulanmaz olma) **18.** kalkma (güncelliğini yitirme) **19.** kalkma (geçme) **20.** kalkma (başka yere gitme, taşınma) **21.** kalkma (erkek cinsel organı dikleşme) **22.** dirilme **23.** kalkışma (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) **24.** ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme **25.** büyme (büyüyüp gelişme) **26.** boylanma (boyu uzama), boy atma, (çocuk) boya çekme, boy atma, boyuna büyüme, gelişme **27.** boy verme (büyüme, ekinler için) **28.** kalkınma (gelişme, gelişme gösterme) **29.** kanama (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) **30.** yükselme, artma, çıkma (fiyat artma, çoğalma) **31.** fırlama (fiyatı birden bire yükselme) **32.** kabarma (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) **33.** kabarma (kafa tutma, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranma) **34.** kaynama (artma, çoğalma) **35.** çıkma (olma, oluşma) **36.** çıkma, eğitilme **37.** göçme, göçetme **38.** kopma (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) **39.** patlama (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş gösterme) **40.** kabarma (sıvılar için, taşmaya yüz tutma) **41.** kabarma (büyük dalgalar oluşma) **42.** taşma (su ve sel için) **43.** *erd* yükselme (suların yükselmesi) **44.** ağma (su buharının ve başka gazlar yerden havaya doğru çıkma) ~ **û rûniştina hendaze** ölçülü biçili davranma ~**a avê** su taşkını ~**a xeman** tepme (depreşme, yeniden ortaya çıkma)

rabûn *l/ngh* **1.** kalkmak (oturuş durumundan dik durumuna gelmek, doğrulmak) * **diya min ji cihê xwe rabû, hate cem min** annem yerinden kalktı, yanıma geldi **2.** kalkmak (uyanarak yataktan ayrılmak) * **bi bêyî hemd û dilê xwe ji nav nivînan rabûm** istemeye istemeye yataktan kalktım **3.** kalkmak (gitmek üzere yerinden ayrılmak) * **hûn çima rabûn, hinekî din jî hûn bimana?** niye kalktınız, biraz daha otursaydınız **4.** kalkmak (yukarı doğru yükselmek) * **gava ku çaviyekî teraziyê rûnê ya din radibe** terazinin bir gözü inince öbürü kalkar **5.** kalkmak (taşıt yola çıkmak) * **erebe saet di dehan de radibe** araba saat onda kalkıyor **6.** kalkmak (uçmak) * **balafir rabû** uçak kalktı **7.** kalkmak (yerinden ayrılıp yol almaya başlamak) * **kewek rabû** bir keklik kalktı **8.** kalkmak (hayvan iki art ayakları üzerinde dik durmak) * **hesp, rabû ser piyên xwe yên paş** at, art ayakları üzerine kalktı **9.** kalkmak, kabarmak, ayrılmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak) * **boyaxa meseyê rabûye** masanın boyası kabarmış * **kontraplaka maseyê rabûbû** masanın kontraplakı kalmıştı **10.** kalkmak (kapak, örtü; kaldırmak, atmak) **11.** kalkmak (derlenip götürülmek) * **debr rabû** harından kalktı **12.** kalkmak (iyileşerek gezecek duruma gelmek) * **nexweş nagihîje heftiyekê dê rabe** hasta bir haftaya kadar kalkar **13.** kalkmak (varlığı, hayatı son bulmak) * **xelîfetî rabû** halifelik kalktı **14.** kalkmak (yok olmak, artık bulunmamak) * **gava ku berf rabû were** kar kalkınca gel **15.** kalkmak (girişmek, başlamak) * **bêyî ku berçavka xwe bide ber çavê xwe rabû dest bi xwendinê kir** gözlüklerini takmadan okumağa kalktı **16.** kalkmak (geçerli olmamak, geçerliliğini yitirmek, geçmez olmak) * **xala vê qanûnê rabû** yasanın bu maddesi kalktı **17.** kalkmak (uygulanmaz olmak) * **rêveberiya awarte rabû** sıkı yönetim kalktı **18.** kalkmak (güncelliğini yitirmek) * **ev adet ji zû de rabûye** bu âdet çoktan kalkmış **19.** kalkmak (geçmek) * **hesp rabû çargavê** at dörtnala kalktı **20.** kalkmak (başka yere gitmek, taşınmak) * **dibistan ji vir rabûye** okul burdan kalkmış **21.** kalkmak (erkek cinsel organı dikleşmek) **22.** dirilmek * **mirî rabûn** ölüler dirildi **23.** kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) * **bêyî ku li nexweşîna xwe bifikire rabû dest avête spîkirina xanî** hastalığını düşünmeyerek evi badana etmeye kalkıştı **24.** ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek **25.** büymek (büyüyüp gelişmek) * bila nazik ranebe nazik bir şekilde büyümesin **26.** boylanmak (boyu uzamak), boy atmak, (çocuk) boya çekmek, boy atmak, boyuna büyümek, gelişmek **27.** boy vermek (büyümek) * **debr rabûne** ekinler büyüdü * **şitil êpê rabûne** fideler epey boy vermişler **28.** kalkınmak (gelişmek, gelişme göstermek) * **ev fîrma li ber îflasê bû, lê bi hewlên gerînendeyê nû fîrma car din rabû** bu firma batmak üzereyken, yeni müdürün çabalarıyla kalkındı **29.** kanamak (manevi acılar için; yeniden etkisini göstermek, depreşmek) * **derd û kulên min rabûn, dev ji min berdin** yaram kanıyor, beni rahat bırakın **30.** yükselmek, artmak, çıkmak (fiyat artmak, çoğalmak) * **bihayê erseyan rabû** arsa fiyatları yükseldi * **fiyet rabûn** fiyatlar çıktı **31.** fırlamak (fıyatı birden bire yükselmek) * **bihayê zêr rabûye** altın fıyatları fırlamış **32.** kabarmak (öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenmek) **33.** kabarmak (kafa tutmak, öfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranmak) **34.** kaynamak (artmak, çoğalmak) * **hêrseke ku rabûye** kaynayan bir hiddet * **bi hêrseke rabûyî bi ser de çû** kaynayan bir hiddetle üzerine yürüdü **35.** çıkmak (olmak, oluşmak) * **firtûne rabûn** fırtına çıkmak **36.** çıkmak, eğitilmek * **ji nav me jî mirovên mezin rabûne** aramızda da büyük insanlar çıkmış * **kurik baş rabûye** çocuk iyi eğitilmiş **37.** göçmek, göçetmek * **ji gund çend mal rabûn çûn bajêr** köyden birkaç ev şehire göçtü **38.** kopmak (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) * **şer rabû** savaş koptu * **firtûne rabû** fırtına koptu * **qiyamet rabû** kiyamet koptu **39.** patlamak (ansızın, tehlikeli ve gürültülü bir şey baş göstermek) * **şer rabû** savaş patladı **40.** kabarmak (sıvılar için, taşmaya yüz tutmak) * **ava çem rabû** nehir suyu kabardı **41.** kabarmak (büyük dalgalar oluşmak) * **çem rabûye** nehir kabarmış **42.** taşmak (su ve sel için) **43.** *erd* yükselmek (suların yükselmesi) **44.** ağmak (su buharının ve başka gazlar yerden havaya doğru çıkmak) ~ **(yekî) 1)** (birine) girişmek **2)** (birini) fena yapmak ~ **bi dinyayê ketin** köşe bucak dolaşmak ~ **bi xwe ketin** papaza kızıp oruç (veya perhiz) bozmak ~ **cirîdan 1)** cirit atmak **2)** (bir yerde) cirit atmak ~ **çargavê** dört nala gitmek ~ **êrîşê** hücuma kalkmak ~ **govendê** halaya kalkmak, halaya durmak ~ **hev 1)** kapışmak **2)** birbirine girişmek, kavgaya tutuşmak * **di odeyê de em rabûn hev** oda da birbirimize giriştik **3)** kapışmak (hırsla güreşe girmek) ~ **hev û din 1)** kapışmak (kavgaya tutuşmak) **2)** kapışmak (hırsla güreşe girmek) ~ **hilobiyan** havalanmak, beğenilmeyen davranışlardan bulunmak ~ **îlan kirin** malumu ilâm etmek ~ **nimêjê** namaza kalkmak, namaza durmak ~ **paşîvan** sahura kalkmak ~ **pepan** çocuk ayaklarının

üstene kalkmak ~ **pêdarê** şaha kalkmak, şahlanmak ~ **pêşbirkê** (an jî **pêşbaziyê**) yarışa kalkmak ~ **piyan 1)** ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri durumuna geçmek) **2)** ayağa kalkmak (hasta iyi olmak, iyileşmek) ~ **ser hev 1)** *argo* çiftleşmek **2)** çatışmak, çiftleşmek (hayvanları için) ~ **ser lepan** amuda kalkmak ~ **ser lingan 1)** ayağa kalkmak (ayakları üzerine dikilmek) **2)** ayağa kalkmak (telâşlanmak, heyecanlanmak) ~ **ser lingên paşîn** sustaya kalkmak (köpekler için) ~ **ser lingên xwe 1)** ayakları üstüne kalkmak **2)** gezmek (hasta için; ayağa kalkmak) ~ **ser piyan 1)** ayağa kalkmak, ayakları üstüne kalkmak (ayakları üzerine dikilmek) **2)** dikelmek, ayakta durmak **3)** ayağa kalkmak (telâşlanmak, heyecanlanmak) ~ **ser piyekî (an jî lingekî)** yeltenmek ~ **ser piyên paşîn** sustaya kalkmak (köpekler için) ~ **ser piyên xwe** ayakları üstüne kalkmak ~ **ser tetikan** babalanmak, öfkelenmek ~ **ser xwe 1)** ayağa kalkmak, ayağa fırlamak **2)** ayaklanmak (ayağa kalkıp gitmeye davranmak **3)** ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri durumuna geçmek) **4)** ayağa kalkmak, kalkmak, ayaklanmak, kalkınmak (iyi olmak, iyileşmek, iyileşerek gezecek veya yürüyebilir duruma gelmek) * **nexweş nagihîje heftiyekê wê rabe ser xwe** hasta bir haftaya kadar kalkar **5)** dirilmek (hasta için; yeniden sağlığını kazanmak, iyileşmek) **6)** kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) **7)** ayaklanmak, isyan etmek ~ **ser zengûyan** *mec* şahlannmak ~ **serê 1)** üstüne çıkmak **2)** *argo* üstüne çıkmak (cinsel ilişkide bulunmak) **3)** aşmak (erkek hayvan dişiyle çiftleşmek) ~ **silavê** selâm durmak (veya selâma durmak) ~ **û rûniştin** baş kıç vurmak * **rabe piya** ayağa kalk * **rabe ser linga!** ayağa kalk * **rabî rûnêyî** yatıp kalkıp, sürekli * **radibe vê dêşa xanî bi vî (agirî) germ dike** ok meydanında buhurdan yakmak

rabûna deryayê *erd/m* met, deniz kabarması

rabûna lawê *nd* lâv taşması

rabûna pêdarê *m* şahlanma, şahlanış

rabûneve *m* yeniden kalkma

rabûngerî *m* kalkınma

rabûn pêdarê *l/ngh* şahlanmak, şaha kalkmak * **hesp rabû pêdarê** at şahlandı (veya şaha kalktı)

rabûn ser hev *l/bw* çatışmak, çiftleşmek (erkek ve dişi hayvanın döllenmek için bir araya gelmek)

rabûn ser xwe *l/bw* **1.** ayağa kalkmak, ayağa fırlamak **2.** ayaklanmak (ayağa kalkıp gitmeye davranmak **3.** ayağa kalkmak (saygı göstermek için oturma durumundan ayak üzeri durumuna geçmek) **4.** ayağa kalkmak, kalkmak, ayaklanmak, kalkınmak (iyi olmak, iyileşmek, iyileşerek gezecek veya yürüyebilir duruma gelmek) * **nexweş nagihîje heftiyekê wê rabe ser xwe** hasta bir haftaya kadar kalkar **5.** dirilmek (hasta için; yeniden sağlığını kazanmak, iyileşmek) **6.** kalkışmak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) **7.** ayaklanmak, isyan etmek

rabûn û danîn *erd/m* gelgit, medücezir

rabûyî *rd* **1.** kalkık **2.** kalkık (kabararak yerinden ayrılmış) * **naveka cizûbendê rabûyî ye** ciltin ortası kalkık **3.** boy atmış olan **4.** büyümüş * **genimê rabûyî** büyümüş buğday **5.** taşkın (su, nehir, dere) **6.** kabarık (su için)

rabûyîn *m* **1.** kalkış **2.** kalkış, kabarış, ayrılış (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma) **3.** kalkış (kapak, örtü; kaldırma, atma) **4.** kalkış (iyileşerek gezecek duruma gelme) **5.** kalkış (varlığı, hayatı son bulma) **6.** kalkış (yok olma, artık bulunmama) **7.** diriliş (dinî inanışlara göre ölümden sonra dirilme) **8.** kalkışma (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) **9.** ayaklanış, baş kaldırış, isyan ediş **10.** boylanma (boyu uzama), boy atış, (çocuk) boya çekme, boy atış, boyuna büyüme, gelişme **11.** boy verme (büyüme, ekinler için) **12.** kalkınma (gelişme, gelişme gösterme) **13.** kanayış (manevi acılar için; yeniden etkisini gösterme, depreşme) **14.** yükseliş, artış, çıkış (fiyat artma, çoğalma) **15.** fırlayış (fiyatı birden bire yükselme) **16.** kabarış(öfke, kin gibi duyguların gittikçe güçlenme) **17.** kabarış (kafa tutma, üfkelenip ütüne yürüyecek gibi davranma) **18.** kopuş (gürültülü veya tehlikeli olaylar için) **19.** kabarış (sıvılar için, taşmaya yüz tutma) **20.** kabarış (büyük dalgalar oluşma) **21.** taşma (su ve sel için) **22.** *erd* yükseliş (suların yükselmesi) **23.** ağış (su buharının ve başka gazların yerden havaya doğru çıkışı)

raca *n* raca

raceniqandin *m* belinmesine neden olma

raceniqandin *l/gh* belinmesine neden olmak

raceniqî *rd* belinlemiş olan

raceniqîn *m* belinleme, benildeme, benildeme

raceniqîn *l/ngh* belinlemek, benildemek, benildemek (aniden ve korkuyla kalkıp çevresine bakınmak)

racivandin *m* **1.** toplama **2.** toplama, büzme

racivandin *l/gh* **1.** toplamak **2.** toplamak, büzmek

racivandî *rd* **1.** toplanık **2.** büzük

racivîn *m* **1.** toplanma **2.** toplanma, büzülme **3.** felçte şekil değişimine uğrama

racivîn *l/ngh* **1.** toplanmak **2.** toplanmak, büzülmek **3.** felçte şekil değişimine uğramak

racol *n* zarif, yakışıklı erkek

raçan *m* **1.** dokuma **2.** örme
raçande *m* dokuma (bez vb. için)
raçandin *m* **1.** dokuma (tezgahta kumaş yapma) **2.** örme **3.** vurma
raçandin *l/gh* **1.** dokumak (tezgahta kumaş yapmak) * **xalî raçandin** halı dokumak **2.** örmek * **dapîrok tewn raçandiye** örümcek ağ örmüş **3.** vurmak
raçandî *rd* **1.** dokulu, dokuma **2.** örülü
raçav *m* **1.** gözleme **2.** dikiz, gözetleme ~ **kirin** 1) gözlemek, gözlemlemek 2) gözetlemek, dikizlemek
raçavî *m* **1.** gözleme **2.** gözlem **3.** gözetleme **4.** gözetim, himaye ~ **ya (yekî) kirin** (birini) gözlemlemek
raçavîkirin *m* **1.** gözleme, gözlemleme **2.** gözetleme **3.** gözetme, himaye etme
raçavî kirin *l/gh* **1.** gözlemek, gözlemlemek **2.** gözetlemek **3.** gözetmek, himaye etmek
raçavker *nd/nt* **1.** gözlemleyici, gözlemci **2.** gözetici, gözetleyici, gözeten
raçavkerî *m* **1.** gözlemleyicilik, gözlemcilik **2.** gözeticilik, gözetleyicilik
raçavkirin *m* **1.** gözleme, gözlemleme, izleme **2.** gözetleme (birine veya bir şeye gizlice bakma) **3.** gözetleme (birinin yaptıklarını belli etmeden izleme) **4.** kollama **5.** kolaçan etme
raçav kirin *l/gh* **1.** gözlemek, gözlemlemek, izlemek * **kurik bi çavan çivîk raçav kir** çocuk gözleriye kuşu izledi **2.** gözetlemek (birine veya bir şeye gizlice bakmak) **3.** gözetlemek (birinin yaptıklarını belli etmeden izlemek) **4.** kollamak **5.** kolaçan etmek
raçeliqandin *m* çırpındırma
raçeliqandin *l/gh* çırpındırmak
raçeliqîn *m* çırpınma
raçeliqîn *l/ngh* çırpınmak
raçende *m* dokuma
raçendeker *nd/nt* dokumacı
raçendekerî *m* dokumacılık
raçikandin *m* dikme, saplama (bir cismi dik olarak durdurma)
raçikandin *l/gh* dikmek, saplamak (bir cismi dik olarak durdurmak)
raçikandî *rd* dikili, saplı
raçikilandin *m* saplama
raçikilandin *l/gh* saplamak
raçikilîn *m* saplanma
raçikilîn *l/ngh* saplanmak
raçikîn *m* dikilme, saplanma
raçikîn *l/ngh* dikilmek, saplanmak
raçinandin *m* dokuma
raçinandin *l/gh* dokumak
raçinîn *m* dokunma
raçinîn *l/ngh* dokunmak
raçîn *m* dokunma
raçîn *l/ngh* dokunmak
raçînk *biy/m* **1.** doku **2.** *mec* doku (bir bütünün yapısı ve özeliği) **~a hestî** kemik doku
raçînka bez *ant/nd* yağ doku
raçînka çermî *ant/nd* korun doku
raçînka hestiyok *ant/nd* kemik doku
raçînka lemlateyê *ant/nd* kas doku
raçînka palîsat *ant/nd* palisat doku
raçînka xunaftinê *nd* özümleme dokusu
raçînkzan *nd/nt* doku bilimci
raçînkzanî *m* dokubilim
radan (I) *m* **1.** kapama, kapanış, kapatma, kapatış **2.** kapama, kapatma (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirme) **3.** kilitleme, kitleme
radan (II) *m* **1.** davranma, girişme (bir şeye el atma) **2.** saldırma
radan (III) *m* **1.** uzatma, ayakları uzatma **2.** germe (kol, bacak için uzatma) **3.** içiriye doğru uzatma **4.** sokma
radan (IV) *m* geçirme
radan (V) *m* temizleme
radan (I) *l/gh* **1.** kapamak, kapatmak * **derî radan** kapıyı kapatmak **2.** kapamak, kapatmak (çalışamaz, iş ve görev yapamaz duruma getirmek) * **derê fabrîkayê radane** fabrikayı kapamışlar **3.** kilitlemek, kitlemek * **derî rada** kapıyı kilitledi
radan (II) *l/gh* **1.** davranmak, girişmek (bir şeye el atmak) * **rada çek** silaha davrandı **2.** saldırmak ~ **ser** hücuma kalkmak ~ **ser (yekî)** 1) üstüne atlamak 2) üstüne saldırmak, üstüne vermek
radan (III) *l/gh* **1.** uzatmak, ayakları uzatmak * **lingên xwe radan** ayaklarını uzattı **2.** germek (kol, bacak için uzatmak) **3.** içiriye doğru uzatmak **4.** sokmak * **şonik rade te** tokacı sana soksun
radan (IV) *l/gh* geçirmek * **genim di bêjinghe de rada** buğdayı kalburdan geçirdi
radan (V) *l/gh* temizlemek * **pozê xwe rada** burnunu temizledi
radar *m* radar
radarkar *nd/nt* radarcı
radarkarî *m* radarcılık
radarvan *nd/nt* radarcı
radarvanî *m* radarcılık
radayî *rd* **1.** kapalı, kapanık * **deriyê radayî** kapalı kapı **2.** kapalı (iş yeri için; çalışma süresi sona ermiş) **3.** kilitli, kitli
radayîbûn *m* **1.** kapalılık, kapanıklık **2.** kapalılık (iş yeri için)
radayîtî *m* **1.** kapalılık **2.** kapalılık (iş yeri için)
radbehîn *n* baş çoban
rade *m* **1.** derece, rade * **di radeya tewrî mezin de dibistan kuta kir** en iyi dereceden okulu bitirdi **2.** *fiz* derece (ölçü aletlerin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri) * **radeya germpîvê** sıcakölçerin derecesi **3.** *kîm* derece (bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim) **4.** *mat*

derece (bir çemberin 360'ta birine eşit olan açı birimi) **5.** *sp* derece (spor musabakalarında) **6.** seviye, düzey **7.** sınır, had **~ya karê** kâr haddi, kazanç sınırı
radebar *rd* **1.** sınırlı, kısıtlı **2.** sınırlanabilir
radedar *rd* **1.** dereceli **2.** sınırlı
radek *m* derece
radeker *rd* sınırlayıcı
radekirin *m* **1.** dereceleme **2.** kısıtlama, sınırlama, tahdit etme
rade kirin *l/gh* **1.** derecelemek **2.** kısıtlamak, sınırlamak, tahdit etmek
radekirî *rd* **1.** dereceli, derecelenmiş olan **2.** kısıtlı, sınırlı, tahditli
raden *m* merhale
radeng *rz/m* çıkak
rader *rz/m* eylemlik, mastar
radera hevedudanî *rz/nd* bileşik mastar
raderîn *rd* mastara özgü
radest *m* **1.** teslim etme, derdest, derdest etme **2.** ele geçirme, yakalama **~ bûn 1)** teslim olmak **2)** yakalanmak **~ kirin 1)** teslim etmek **2)** ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek **~î (yekî) bûn** (birine) teslim olmak **~î (yekî) kirin** (birine) teslim etmek
radestbûn *m* **1.** teslim olma **2.** yakalanma, derdest olma
radest bûn *l/ngh* **1.** teslim olmak **2.** yakalanmak, derdest olmak
radestbûyî *rd***1.** teslim olmuş olan **2.** yakalanmış, derdest olmuş olan
radestbûyîn *m* **1.** teslim oluş **2.** yakalanış, derdest oluş
radestgir *nd/nt* teslimatçı
radestgirî *m* teslimatçılık
radestî *m* **1.** teslimiyet **2.** teslim etme
radestkirin *m* **1.** teslim alma (tutsak alma, esir alma) **2.** teslim etme (sahibine verme) **3.** ele geçirme, yakalama, derdest etme
radest kirin *l/gh* **1.** teslim almak (tutsak almak, esir almak) **2.** teslim etmek (sahibine vermek) **3.** ele geçirmek, yakalamak, derdest etmek
radestkirî *rd* **1.** teslim edilmiş olan, tutsak edilmiş olan **2.** ele geçirilmiş, yakalanmış, derdest edilmiş
radêr *rz/nd* yalın hal
radî *rd* **1.** ısmarlama, özel (yanlız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin) **2.** özel, şahsî (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **nameya radî** özel mektup
radîkal *nd/rd* radikal, köktenci
radîkalîzm *m* radikalizm, köktencilik
radîkirin *m* ısmarlama
radî kirin *l/gh* ısmarlamak * **ez diçim sûkê hûn tiştek radî min dikin?** çarşıya gidiyorum, bir şey ısmarlayacak mısınız?
radîşo *rd* meyhoş
rado *m* duvardaki kapının kilitlenmesi
radon *kîm/m* radon (radon elementinin kısaltması Rn)
rador *m* bir şeyin peşine düşme, çıkar peşine düşme
radorvan *nd/nt* çıkar peşinde olan
radyan *m* radyan
radyason *fiz/m* radyason, ışınım
radyator *m* radyatör
radyatorfiroş *nd/nt* radyatörcü (satan kimse)
radyatorsaz *nd/nt* radyatörcü (radyatör tamircisi veya imalatçısı)
radyatorsazî *nd/nt* radyatörcülük
radyatorvan *nd/nt* radyatörcü
radyo *m* **1.** radyo (elektrik dalgalarının özelliğinden yararlanarak seslerin iletilmesi sistemi) **2.** radyo (elektrik dalgalarıyla düzenli olarak yayın yapan istasyon ve bu istasyonun programlarını düzenlemekle görevli kuruluş, radyo istasyonu) **3.** radyo (radyo istasyonlarının yayınlarını alan araç) **~ guhdarî kirin** radyo dinlemek
radyoaktîf *rd* radyoaktif
radyoaktîfî *m* radyoaktiflik
radyoaktîvîte *m* radyoaktivite, radyo etkinliği, ışın etkinliği
radyobiyolojî *m* radyobiyoloji
radyoelektrîk *m* radyoelektrik
radyofiroş *nd/nt* radyocu (satan kimse)
radyofiroşî *m* radyoculuk
radyofonî *m* radyofoni
radyofonîk *rd* radyofonik
radyofoto *nd/rd* radyofoto
radyografî *nd/rd* radyografi
radyogram *m* radyogram
radyoîzotop *m* radyoizotop
radyoker *nd/nt* radyocu (yapan kimse)
radyokerî *m* radyoculuk
radyokimya *m* radyokimya
radyolînk *m* radyolink
radyolog *nd/nt*
radyolog *nd/nt* radyolog, ışın bilimci
radyolojî *m* radyoloji, ışın bilimi
radyometre *m* radyometre, ışınölçer
radyometrî *fiz/m* radyometri
radyometrîk *fiz/rd* radyometrik
radyonivîs *m* radyogirafı
radyosaz *nd/nt* **1.** radyocu, radyo tamircisi **2.** radyocu (radyo tamir edilen yer)
radyosazî *m* radyoculuk
radyoskopî *m* radyoskopi
radyoteknolojî *m* radyoteknoloji
radyotelefon *m* radyotelefon
radyotelgraf *m* radyotelgraf
radyoterapî *m* radyoterapi
radyovan *nd/nt* radyocu (radyoda görevli kimse)
radyovanî *m* radyoculuk (radyo görevlisi olma durumu)
radyûm *kîm/m* radyum (bu elementinin kısaltması Ra)

raêx *m* döşeme, mefruşat
raêxistin *m* **1.** serme **2.** döşeme
raêxistin *l/gh* **1.** sermek **2.** döşemek
rafirandin *m* bükme
rafirandin *l/gh* bükmek
rafisk *n* koltuk altı
rafizirandin *m* sıvıştırma
rafizirandin *l/gh* sıvıştırmak
rafizirîn *m* sıvışma, sıvışıp kaçma, tüyme
rafizirîn *l/ngh* sıvışmak, sıvışıp kaçmak, tüymek
Rafizî *nd/nt* Rafızî
Rafizîtî *m* Rafızîlik
rafînerî *m* rafıneri, arıtma evi
rafît *biy/m* rafıt
raftar bnr reftar
rag *bnr* reh
rageh *m* yol, mezhep
ragehandin *bnr* ragihandin
ragerîn *m* kalkıp dolaşma
ragerîn *l/ngh* kalkıp dolaşmak
rageş *rd* **1.** sinirli, gergin **2.** heyecanlı
rageşandin *m* germe
rageşandin *l/gh* germek
rageşdar *rd* gerilimli, gergin
rageşî *m* **1.** sinirlilik, gerginlik **2.** gerilim, gerginlik, tansiyon **3.** heyecan
rageşîbûn *m* gerginleşme
rageşî bûn *l/ngh* gerginleşmek
rageşîkirin *m* gerginleştirme
rageşî kirin *l/gh* gerginleştirmek
rageşîn *l/ngh* gerilmek
rageşokî *rd* gergince
ragih *m* **1.** iletim **2.** *fiz* iletim (iletken şeylerden ısı ve elektriğin geçmesi)
ragihan *m* **1.** bildirim, bildirme **2.** bildirişim, iletişim, haberleşme **3.** *tek* bildirişim, iletişim, haberleşme (telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alış verişi) **4.** iletim **5.** ulaşma, ulaşım ~**a nav bajêr** şehir hatları, şehir içi ulaşımı
ragihanbar *fiz/rd* iletken
ragihanbarî *fiz/m* iletkenlik
ragihandin *m* **1.** bildirme (herhangi bir şeyi haber verme, herhangi bir konuda bilgi verme) **2.** iletme **3.** iletişim, haberleşme, komünikasyon **4.** geçme (haberi bir iletişim aracıyla bildirme) **5.** duyurma, ilân etme **6.** yayma, ilân etme **7.** ulaştırma (münakalât) ~**a girseyî (cemawerî** an jî **komelî)** kitle iletişimi
ragihandin *l/gh* **1.** bildirmek (herhangi bir şeyi haber vermek, herhangi bir konuda bilgi vermek) **2.** iletmek, haberleşmek **3.** geçmek (haberi bir iletişim aracıyla bildirmek) **4.** duyurmak, ilân etmek, aksetmek **5.** yaymak, ilân etmek * **navê çeteyê ragihande her aliyî** çetenin ismini her tarafa yaydı **6.** ulaştırmak, eriştirmek
ragihandin hev *l/gh* bildirişmek, iletişmek
ragihandî *rd* **1.** bildirilmiş olan, ihbarlı **2.** iletilmiş **3.** duyurulmuş, ilân edilmiş olan, deklare
ragihandok *nd/nt* **1.** bildirici **2.** iletici, iletişimci **3.** ulaştırıcı
ragihanî *m* ulaşım, erişim * **ragihaniya di navbera her du gundan de qut bû** iki köy arasında ulaşım (veya erişim) kesildi
ragihanzanî *m* bilişim, informatik
ragihbar *fiz/rd* iletken
ragihbarî *fiz/m* iletkenlik
ragiheştin *bnr* ragihîştin
ragihijandin *bnr* ragihîştandin
ragihîn *m* **1.** bildirilme, bildirim ***ragihîna niviskî** yazılı bildirim **2.** iletilme, iletim **3.** iletişim **4.** ulaşma, ulaşım **5.** duyurulma, ilân edilme, duyuru, ilân **6.** aksedilme, yansıma (duyulma) ~**a niviskî** yazılı bildirim
ragihîn *l/ngh* **1.** bildirilmek **2.** iletilmek **3.**ilân edilmek, duyurulmak **4.** ulaşılmak **5.** aksedilmek, yansımak (duyulmak)
ragihîndar *nd/nt* iletişimci
ragihîndarî *m* iletişimcilik
ragihîner *nd/nt* **1.** bildirici **2.** iletimci, iletişimci **3.** ulaştırıcı
ragihînerî *m* **1.** bildiricilik **2.** iletimcilik, iletişimcilik **3.** ulaştırıcılık
ragihînok *rd* iletken
ragihînokî *rd* iletkence
ragihînokîtî *m* iletkenlik
ragihînzanî *m* bilişim, informatik
ragihîştandin *m* erginleştirme
ragihîştandin *l/gh* erginleştirmek
ragihîştandî *rd* erginleştirilmiş
ragihîştin *m* **1.** yetişme, erme **2.** ulaşma **3.** erginleşme **4.** kestirme, tahmin etme **5.** anlama, sezinleme, sezme
ragihîştin *l/ngh* **1.** yetişmek, ermek **2.** ulaşmak **3.** erginleşmek **4.** kestirmek, tahmin etmek **5.** anlamak, sezinlemek, sezmek
ragihîştî *rd* ergin
ragihîştîbûn *m* erginleşme
ragihîştî bûn *l/ngh* erginleşmek
ragihîştîtî *m* erginlik
ragir *m* dayanak, mesnet, taşıyıcı * **pergala ragir** taşıyıcı sistem
ragire *m* dayanak, mesnet
ragirî *hiq/m* **1.** gözetim, göz altı, nezaret **2.** disiplin
ragirname *hiq/m* göz altı belgesi
ragirtin (I) *m* **1.** dayanma, tutunma, mukavemet etme **2.** tahammül etme, katlanma **3.** direme, taşıma, kaldırabilme (nesne için; ağırlığını yüklenme) **4.** kaldırma (çekme) **5.** çalışma (bir yapı elemanının yük altında biçim değiştirmesi) * **ragirtina kêran a di bin bar de hatiye hesabkirin** kirişin yük altında çalışması göz önüne alınmıştır

ragirtin (II) *m* 1. tutma (yanında bulundurma) 2. tutma, temin etme 3. alıkoyma, tutma (bırakmama) 4. göz altına alma, gözetime alma 5. tutma, tutuklama, tevkif (özgürlüğünden mahrum bırakma)
ragirtin (III) *m* 1. döl tutma 2. tatmin etme (karşısındakinin cinsel isteklerini giderme)
ragirtin (IV) *m* 1. yangı, iltihap 2. irinleme, irinlenme, iltihablanma, yangılanma, cerahatlenme (çıban, yara için) 3. *bj* dolama, kurlağan, etyaran
ragirtin (I) *l/gh* 1. dayanmak, tutunmak, mukavemet etmek * **dijmin tenê karî du rojan li ber artêşa me xwe ragire** düşman ordumuzun karşısında ancak iki gün dayanabildi 2. tahammül etmek, katlanmak 3. diremek, taşımak, kaldırabilmek (nesne için; ağırlığını yüklenmek) * **kutek êdî giraniyê ranagirin** dirsekler ağırlığı artık taşıyamıyorlar * **ling vê avahiyê radigirin** bu yapıyı ayaklar diriyor 4. kaldırmak (çekmek)
ragirtin (II) *l/ngh* 1. tutmak (yanında bulundurmak) * **heta ku hûn bên ez dikarim zarok li cem xwe ragirim** siz gelinceye kadar çocuğu ben tutarım 2. tutmak, temin etmek * **şivanekî nû ragirtine** yeni bir çoban tutmuşlar 3. alıkoymak, tutmak (bırakmamak) 4. göz altına almak, gözetime almak 5. tutmak, tutuklamak, tevkif etmek (özgürlüğünden mahrum bırakmak) 6. yorgunluk ve uykusuzluktan gözlerini açıp kapamak * **tu çima çavê xwe radigirî?** niye gözlerini açıp kapatıyorsun?
ragirtin (III) *l/gh* 1. döl tutmak 2. tatmin etmek (karşısındakinin cinsel isteklerini gidermek)
ragirtin (IV) *l/gh* irinlemek, irinlenmek, iltihablanmak, yangılanmak, cerahatlenmek (çıban, yara için)
ragirtî (I) *rd* ağır başlı
ragirtî (II) *nd/rd* 1. tutuklu 2. gözetim altında olan
ragirtî (III) *rd* irinli, cerahatlı, yangılı, iltihaplı
ragirtî (IV) *rd* 1. döl tutmuş olan 2. tatmin edilmiş (cinsel istekleri giderilmiş olan)
ragirtîbûn *m* tutukluluk
ragirtîtî *m* tutukluluk
ragirtîxane *m* tutuk evi
ragişe *m* abartı
raguhastin *m* 1. aktarma, nakletme 2. tehcir etme 3. iletme 4. *fiz* iletme, iletim, konveksiyon (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürmek) 5. ısı yayma
raguhastin *l/gh* 1. aktarmak, nakletmek 2. tehcir etmek 3. iletmek 4. *fiz* iletmek (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürmek) 5. ısı yaymak
raguhastin hev *l/gh* iletişmek
raguhastî *rd* 1. aktarık, nakledilmiş 2. tehcir edilmiş olan 3. iletilmiş
raguherandin *m* ileriye doğru değiştirme
raguherandin *l/gh* ileriye doğru değiştirmek
raguhêz *m* 1. aktarma, nakil 2. ileti 3. *tek* ısıyayar, konvektör 4. *rd* iletken
raguhêzan *m* 1. tehcir, göç ettirme
raguhêzbar *rd* 1. aktarılabilir 2. *fiz* iletken
raguhêzbarî *m* 1. aktarabilirlik 2. *fiz* iletkenlik
raguhêzdar *rd* 1. aktarmalı 2. iletimli 3. ısı yayımlı
raguhêzî *m* 1. aktarım 2. *tek* ısı yayımı, konveksiyon
rahatin *m* 1. alışına, alışkanlık kazanma 2. uyarlanma, adapte olma 3. *wj* adaptasyon
rahatin *l/ngh* 1. alışmak, alışkanlık kazanmak 2. uyarlanmak, adapte olmak
rahatinbar *rd* uyarlanabilir, adapte edilebilir
rahatî *rd* 1. alışık 2. uyarlanmış, adapte
rahatîbûn *m* 1. alışıklık 2. uyarlanmışlık
rahavêj *rd* rahatlatıcı
rahbik *m* rahibe
rahbikî *m* rahibelik
rahejandin *m* 1. sarsma 2. sallama
rahejandin *l/gh* 1. sarsmak 2. sallamak * **çima tu hema serê xwe radihejînî** başını sallayıp durma
rahejikandin *m* 1. sarsma 2. sallama
rahejikandin *l/gh* 1. sarsmak 2. sallamak * **çima tu hema serê xwe radihejikînî** başını sallayıp durma
rahejikîn *m* 1. sarsılma 2. sallanma
rahejikîn *l/ngh* 1. sarsılmak 2. sallanmak
rahejîn *m* 1. sarsılma, sarsılış 2. sallanma, , sallanış (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak 3. sallanma (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelme)
rahejîn *l/ngh* 1. sarsılmak 2. sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) 3. sallanmak (belli noktasında bir yere bağlı kalmak şartıyla o noktanın iki tarafına sürekli olarak gidip gelmek)
rahesîn *m* kalkıp harekete geçme, gitme
rahesîn *l/ngh* kalkıp harekete geçmek, gitmek * **bi ber bayê wî ket, rahesiya çû bajêr** ona uyup şehire gitti
raheşandin *m* yığma
raheşandin *l/gh* yığmak
raheşîn *m* yığılma
raheşîn *l/ngh* yığılmak
raheştin *m* 1. kapma 2. kapışma
raheştin *l/gh* 1. kapmak 2. kapışmak
ra hev xistin *l/bw* sürtmek * **destê xwe ra hev dixe** ellerini birbirine sürütüyor
rahêlan (I) *m* bırakma, terketme
rahêlan (II) *m* dokuma, örme
rahêlan (III) *m* 1. kapma, alma (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) 2. saldırma 3. a-

dımlarını hızlandırma
rahêlan (I) *l/gh* bırakmak, terketmek
rahêlan (II) *l/gh* dokumak, örmek * **kurm sidê radihêle** böcek ağ örüyor
rahêlan (III) *l/gh* **1.** kapmak, almak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **dihat şekir ji destê min radihêla** gelir elimdeki şekeri kapardı **2.** saldırmak **3.** adımlarını hızlandırmak * **gavan radihêle** adımlarını hızlandırıyor
rahênan *m* **1.** alıştırma, tedrib **2.** uygulama, uygulayım **3.** antrenman, idman, prova, alıştırma, egzersiz **4.** uyarlama, adaptasyon ~ **kirin** antrenman yapmak ~**a destkarî** (an jî **kirdarî**) el alıştırması, el becerisi kazandırma
rahênandin *m* **1.** alıştırma **2.** uygulama **3.** uyarlama, adapte etme
rahênandin *l/gh* **1.** alıştırmak **2.** uygulamak **3.** uyarlamak, adapte etmek
rahênankirin *m* prova yapma, alıştırma yapma, antrenman yapma
rahênan kirin *l/gh* prova yapmak, alıştırma yapmak, antrenman yapmak
rahêner *nd/nt* antrenör, çalıştırıcı
rahênerî *m* antrenörlük, çalıştırıcılık
rahij *m* **1.** kapma **2.** davranma, girişim, teşebbüs
rahijmend *bz/nd* girişimci, müteşebbis
rahijmendî *m* girişim, teşebbüs
rahijmendîtî *m* girişimcilik, müteşebbislik
rahilandin *m* saldırma
rahilandin *l/gh* saldırmak
rahiştin *m* **1.** alma (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırma, kaldırma) **2.** davranma, girişme, teşebbüs etme (bir şeye el atma) **3.** sarılma, sarılış (bir işe var gücüyle girişme) **4.** asılma (hızla eline alma) **5.** kapma, kapışma, kapış (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) **6.** kapma, yanına alma **7.** kapma (ısırıp parçalama) **8.** yapışma (bir şeyi eline alma) **9.** tutma, kaldırma, uzanıp alma **10.** alı koyma **11.** duyurma, ilân etme ~**a kevirê mezin ne mehna lêxistinê ye** büyük taşa davranma vurmaya delalet etmez
rahiştin *l/gh* **1.** almak (bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak) * **bi maşikê rahişte agir** ateşi maşa ile aldı **2.** davranmak, girişmek, teşebbüs etmek (bir şeye el atmak) * **rahişt çek** silaha davrandı **3.** sarılmak (bir işe var gücüyle girişmek) **4.** asılmak (hızla eline almak) * **bi lez û bez rahişte bêrikan** hızla küreklere asıldı **5.** kapmak, kapışmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **min ji nişka ve rahişte nanê destê wê û virvirande derve** aniden elindeki ekmeği kaptım dışarıya fırlattım **6.** kapmak, yanına almak * **rahişt çend peyayan ligel xwe anîn** birkaç adamı kapıp yanında getirdi **7.** kapmak (ısırıp parçalamak) **8.** yapışmak (bir şeyi eline almak) **9.** tutmak, kaldırmak, uzanıp almak * **rahiştê ji erdê hilanî** tutup yerden kaldırdı **10.** alı koymak **11.** duyurmak, ilân etmek ~ **(karekî)** (bir işe) el atmak (teşebüs etmek) ~ **(tiştekî) 1)** eline almak (bir işi kendi yapmaya başlamak) **2)** kapışmak (birbirinin elinden kapmak) **3)** yapışmak (bir işi yapmak amacıyla, hevesle bir şeyi eline almak) * **rahiştin kindir** halata yapıştılar ~ **hev û din 1)** birbirine girişmek, kapışmak, kavgaya tutuşmak **2)** güreşmek ~ **ji dest hev revandin** kapan kapana ~ **kaxiz û qelemê** kâğıda kaleme sarılmak ~ **qelemê** kaleme sarılmak * **rahêje darê dar bi destan re tê** taşı sıksa suyunu çıkarır
rahiştin hev *l/gh* **1.** kapışmak, birbirine girişmek, kavgaya tutuşmak **2.** kapışmak, güreşmek
rahiştî *rd* duyurulmuş, ilan edilmiş olan
rahîb *n* rahip
rahîbe *m* rahibe
rahîbetî *m* rahibelik
rahîbî *m* rahiplik
rahînan *m* **1.** alıştırma **2.** uygulama, uygulayım **3.** antrenman, idman **4.** uyarlama, adaptasyon ~ **kirin** antrenman yapmak ~**a destkarî** (an jî **kirdarî**) el alıştırması, el becerisi kazandırma
rahînan *l/gh* **1.** alıştırmak **2.** uygulamak **3.** uyarlamak, adapte etmek
rahînanbar *rd* **1.** alıştırılabilir **2.** uygulanabilir
rahînanbarî *m* **1.** alıştırılabilirlik **2.** uygulanabilirlik
rahînanî *rd* uygulamalı
rahînankî *h* uygulamalıca
rahînayî *rd* **1.** alışık **2.** uygulamalı, tatbikî **3.** antremanlı
rahîptî *m* rahiplik
rahn *n* but
rahnik *n* but
raht *n* at takımı
rajandin *m* **1.** çalkalama, çalkama **2.** silkme
rajandin *l/gh* **1.** çalkalamak, çalkamak * **tu lê binêre bê çawa navmilê xwe radijîne** nasıl da omuz çalkalıyor **2.** silkmek
raje *m* hizmet
rajedar *nd/nt* hizmetkâr, hizmetçi
rajedarî *m* hizmetçilik, hizmetkârlık
rajen *bj/m* nabız
rajeyî *rd* hizmetsel
rajêr *nd/nt* **1.** alt (üst karşıtı) **2.** ast **3.** itaat eden **4.** bağımlı, tâbi **5.** uyruklu, tabiiyetli
rajêrbûn *m* bağılmı olma, tâbi olma
rajêr bûn *l/ngh* bağılmı olmak, tâbi olmak
rajêre *rd* **1.** bağımlı, tâbi **2.** uyruklu, tabiiyetli
rajêrî *nd/nt* **1.** itaat, söz dinleme, boyun eğme,

buyruğa uyma **2.** bağım **3.** uyruk, tebaa * **ketine rajêriya Fransizan** Fransız uyruğuna girmişler
rajêrîbûn *m* bağımlılık, tâbiiyet
rajêrîkirin *m* sözünü dinleme, itaat etme
rajêrî kirin *l/gh* sözünü dinlemek, itaat etmek
rajêrîn *rd* alt, ast ile ilgili
rajêrtî *m* uyrukluluk
rajor *rd* **1.** üst, yukarı (alt karşıtı) **2.** metbu, kendisine uyruk olunan **3.** eğemen, hakim
rajorî *m* **1.** metbuluk **2.** eğemenlik
rakaşkirin *l/gh* çekme, çekip sürükleme
rakaş kirin *l/gh* çekmek, çekip sürüklemek
rakelandin *m* haşlama (suda kaynatarak pişirme)
rakelandin *l/gh* haşlamak (suda kaynatarak pişirmek)
rakelî *rd* **1.** haşlama **2.** rafadan * **hêka rakelî** rafadan yumurta
rakelîn *m* haşlanma (suda kaynatarak pişirmek)
rakelîn *l/ngh* haşlanmak (suda kaynatarak pişirmek)
rakenandin *m* güldürme, gülümsetme
rakenandin *l/gh* güldürmek, gülümsetmek
rakend *bîo/m* irs, kalıt, kalıtım
rakendî *rd* irsî, kalıtsal, kalıtımsal
rakendîtî *m* mirsîlik, kalıtsallık, kalıtımsallık
rakenîn *m* gülme, gülümseme
rakenîn *l/ngh* gülmek, gülümsemek
raker (I) *m* silgi
raker (II) *rd* **1.** kaldıran, kaldırıcı **2.** *tek/n* kaldırıcı
raket *sp/m* raket, vuraç
raketandin *m* yatırma
raketandin *l/gh* yatırmak
raketin *m* **1.** yatma, yatış, uzanma, uzanış (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) **2.** yatma (geceyi geçirmek için bir yerde kalma) **3.** uyuma, uyunma, uyuyuş **4.** yatma (hapsedilme) **5.** yatma (ölü gömülmüş olma) **6.** *mec* doğurma
raketin *l/ngh* **1.** yatmak, uzanmak (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanmak) * **ez li ser cihan raketim** yatağa uzandım **2.** yatmak (geceyi geçirmek için bir yerde kalmak) * **em dê îşev li ku rakevin?** bu gece nerede yatacağız **3.** uyumak, uyunmak **4.** yatmak (hapsedilmek) **5.** yatmak (ölü gömülmüş olmak) * **li vir şehîd radikevin** burda şehitler yatıyor **6.** *mec* doğurmak
raketî *rd* **1.** yatık, yatkın, uzanık **2.** uyuk, uyur **3.** sergin (yatan hasta)
rakêş *rd.* **1.** çekici **2.** çekici, sürükleyici **3.** çekici, cazip
rakêşan (I) *m* **1.** çekme, çekiş **2.** çekim, cazibe **~a zayendî** cinsel cazibe
rakêşan (II) *biy* göçüm
rakêşana kîmyewî *biy/m* kimya göçümü, şimiotaksi
rakêşandin *m* **1.** çekme **2.** germe **3.** çekme, cezbetme **4.** *rz* çekme (fiil çekme) **5.** saldırma için gerinme
rakêşandin *l/gh* **1.** çekmek **2.** germek * **têlê zêde ranekişîne tu dê biqetînî** teli fazla germe kopartacaksın **3.** çekmek, cezbetmek **4.** *rz* çekmek (fiil çekmek) **5.** saldırmak için gerinmek
rakêşandî *rd* gergin
rakêşandîbûn *m* gerginleşme
rakêşandî bûn *l/ngh* gerginleşmek
rakêşandîtî *m* gerginlik
rakêşayî *rd* gergin, gerili
rakêşayîbûn *m* gerginleşme
rakêşayî bûn *l/ngh* gerginleşmek
rakêşer *nd/nt* **1.** çekici (çekme işini yapan) **2.** çekici, sürükleyici **3.** *rd* çekici, cazip
rakêşerî *m* **1.** çekicilik **2.** çekicilik, sürükleyicilik **3.** çekicilik, caziplik
rakêşî *m* **1.** çekicilik **2.** çekicilik, cazibe
rakêşîn *m* **1.** çekilme **2.** gerilme
rakêşîn *l/ngh* **1.** çekilmek **2.** gerilmek
rakih *m* kafes
rakihokî *rd* kafesimsi (kafes biçiminde olan)
rakirin *m* **1.** kaldırma, kaldırış (bulunduğu yerden alma) **2.** kaldırma (yukarı doğru hareket ettirme) **3.** kaldırma (yükseltme) **4.** kaldırma (çekme, taşıma) **5.** kaldırma (lağvetme, feshetme) **6.** kaldırma (hastayı hastaneye yatırma) **7.** kaldırma (ölü için; gerekli töreni yaparak gömme) **8.** kaldırma (alıp başka yere götürme, toplama) **9.** kaldırma, uyandırma **10.** kaldırma (piyasadan çekme) **11.** kaldırma (elin ulaşamıyacağı yere koyma, saklama) **12.** kaldırma (kaçırma) **13.** kaldırma (iyi etme, iyileştirme) **14.** kaldırma (bir şeyden çokça satın alma) **15.** kaldırma (erkek; cinsel organını dikleştirme) **16.** kökertme, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarma) **17.** kökertme, kökleme (toprakta kalan bitki köklerini ayıklama) **18.** sökme, söküm (bir şeyi bulunduğu yerden çekip ayırma) **19.** sökme (rüzgâr, sel akarsu bir şeyi yerinden çıkarıp alma, götürme) **20.** artırma, yükseltme (değerini olduğundan daha çok gösterme) **21.** alma, kapma (birdenbire yakalayarak, çekerek alma) **22.** ilga etme, varlığını ortadan kaldırma **23.** açma (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma) **24.** açma (engeli kaldırma) **25.** çekme (asma) **26.** kalkındırma **27.** büyütme, yetiştirme **28.** tartma (güreşçiyi kucağına alıp ayağını yerden kesme)
rakirin *l/gh* **1.** kaldırmak (bulunduğu yerden almak) * **hûn dikarin maseyê ji cihê wê rakin?** masayı yerinden kaldırabilir misiniz? **2.** kaldırmak (yukarı doğru hareket ettirmek) * **serê xwe rakir** kafasını kaldırdı **3.** kaldırmak (yükseltmek) * **dîwar du metre**

rakir duvarı iki metre kaldırdı **4.** kaldırmak (çekmek, taşımak) **5.** kaldırmak (lağvetmek, feshetmek) * **vê qanûnê rakin** bu kanunu kaldırın **6.** kaldırmak (hastayı hastaneye yatırmak) * **nexweş pir giran bû, tafilê rakirin nexweşxaneyê** hasta çok ağırdı, onu hemen hastaneye kaldırdılar **7.** kaldırmak (ölü için; gerekli töreni yaparak gömmek) **8.** kaldırmak (alıp başka yere götürmek, toplamak) **9.** kaldırmak, uyandırmak * **min saet di heştan de rakin** saat sekizde beni kaldırınız * **min ji xew rake** beni uyukudan uyandır **10.** kaldırmak (piyasadan çekmek) **11.** kaldırmak (elin ulaşamıyacağı yere koymak, saklamak) **12.** kaldırmak (kaçırmak) * **mêrik revandine rakirine çiyê** adamı kaçırıp dağa kaldırdılar **13.** kaldırmak (iyi etmek, iyileştirmek) * **vê îlacê nexweş ji nav nivînan rakir** bu ilâç hastayı yataktan kaldırdı **14.** kaldırmak (bir şeyden çokça satın almak) * **pir mal rakiribû** çok mal kaldırmıştı **15.** kaldırmak (erkek; cinsel organını dikleştirmek) **16.** kökertmek, köklemek (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) **17.** kökertmek, köklemek (toprakta kalan bitki köklerini ayıklamak) **18.** sökmek (bir şeyi bulunduğu yerden çekip ayırmak) * **dar ji cihê wê kaş kir rakir** ağacı yerinden söküp çıkardı * **mix rakirin** çivi sökmek **19.** sökmek (rüzgâr, sel akarsu bir şeyi yerinden çıkarıp almak, götürmek) **20.** artırmak, yükseltmek (değerini olduğundan daha çok göstermek) **21.** almak, kapmak (birdenbire yakalayarak, çekerek almak) * **rakê ji erdê hilîne** yerden al yerden kap al **22.** ilga etmek, varlığını ortadan kaldırmak **23.** açmak (bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **perdeyê rake** perdeyi aç **24.** açınak (engeli kaldırmak) **25.** çekmek (asmak) * **alaya serhildanê rakir** isyan bayrağını çekti **26.** kalkındırmak * **em li ber îflasê bûn, hatin hawara me û em rakirin** batmak üzereydik imdadımıza yetişip bizi kalkındırdılar **27.** büyütmek, yetiştirmek * **bi tembelî rakirine** tembel bir şekilde büyütmüşler **28.** tartmak (güreşçiyi kucağına alıp ayağını yerden kesınek) ~ **banî** yukarı kaldırmak ~ **(karekî) 1)** (bir işe) el atmak (müdahele etmek) **2)** (bir işe) el atmak (teşebbüs etmek) ~ **(tiştekî)** eline almak (bir işi kendi yapmaya başlamak) ~ **(yekî)** birini tutup kavgaya tutuşmak ~ **ber depreş** (an jî **texte)** tahtaya kaldırmak ~ **çargavê** dört nala kaldırınak **(...)** ~ **dan ser serê xwe** karga tulumba etmek ~ **hev** (an jî **û din) 1)** kavgaya tutuşmak, birbirine girişmek **2)** güreşe tutuşmak, güreşmek ~ **lihêfa xwe** bohçasını koltuğuna almak * **carekê ez pê hisiyam ku rakiriye lihêfa xwe û çûye cem heka xwe** bir de baktım ki bohçasını alıp ablasının yanına gitmiş ~ **nexweşxaneyê** hastahanye kaldırmak ~ **pêdarê** şaha kaldırmak, şahlandırmak ~ **por û gijika hev** (an jî **û din)** saç saça baş başa gelmek (veya dövüşmek) ~ **ser piyan** (an jî **lingan) 1)** ayağa kaldırmak (ayakları üzerine dikilmek, ayaklarının üstüne kaldırmak) **2)** ayakta durdurmak **3)** ayaklandırmak * **rakin nanê xwe berdin ganê xwe** besle kargayı oysun gözünü

rakirin hev *l/gh* **1.** kavgaya tutuşmak **2.** güreşe tutuşmak, güreşmek

rakirin pêdarê *l/gh* şahlandırmak, şaha kaldırmak

rakirî *rd* **1.** kalkık **2.** sökük **3.** kalkındırılmış

rakiş *m* sürükleme

rakişbûn *m* sürüklenme

rakiş bûn *l/ngh* sürüklenmek

rakişkirin *m* sürükleme

rakiş kirin *l/gh* sürüklemek

rakişan *m* **1.** çekme **2.** germe **3.** kökleme

rakişandin *m* **1.** çekme **2.** germe **3.** kökertme, kökleme (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarma) **4.** kökünden sökme **5.** sürükleme **6.** *mec* diklenme, saldırmak için gerinme

rakişandin *l/gh* **1.** çekmek **2.** germek **3.** kökertmek, köklemek (bir ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak) **4.** kökünden sökmek **5.** sürüklemek **6.** *mec* diklenmek, saldırmak için gerinmek

rakişandî *rd* **1.** çekik **2.** gerili, gergin **3.** kökünden sökülmüş

rakişandîkirin *m* gerginleştirme

rakişandî kirin *l/gh* gerginleştirmek

rakişiyayî *rd* **1.** çekik **2.** gerili, gergin **3.** kökünden sökülmüş

rakişîn *m* **1.** çekilme **2.** gerilme **3.** kökertilme **4.** kökünden sökülme **5.** saldırma, önene atılma **6.** sürüklenme

rakişîn *l/ngh* **1.** çekilmek **2.** gerilmek **3.** kökertilmek **4.** kökünden sökülmek **5.** saldırmak, önene atılmak **6.** sürüklenme

rakolandin *m* kazma

rakolandin *l/gh* kazmak

rakolîn *m* kazılma

rakolîn *l/ngh* kazılmak

rakor *m* rakor

rakotî *m* bahane

rakotîkirin *m* bahane arama

rakotî kirin *l/gh* bahane aramak

rakutandin *m* serme, üstüne serme

rakutandin *l/gh* sermek, üstüne sermek

rakutîn *m* serilme, üstüne serilme

rakutîn *l/ngh* serilmek, üstüne serilmek

ral *bnr* rihel

ralî *m* ralli

ralîvan *nd/nt* rallici

ralîvanî *m* rallicilik

ram *rd* ram, boyun eğen ~ bûn ram olmak, boyun eğmek ~ **kirin** ram etmek, boyun eğdirmek ram ~î (...) **kirin** buyruğuna almak, egemenliğine almak, boyunduruğuna almak * **ramî bin fermana xwe kir** kendi buyruğuna aldı
ramakî *rd* sıradan, bayağı
ramakîtî *m* sıradanlık, adilik
ramalan *m* süpürme, süpürüş
ramalandin *m* 1. süpürme 2. aşındırma
ramalandin *l/gh* 1. süpürmek 2. aşındırmak
ramalandî *rd* süpürülmüş olan
ramaliştin *m* 1. süpürme 2. silip süpürme
ramaliştin *l/gh* 1. süpürmek 2. silip süpürmek * **beroş ramaliştine** tencereyi silip süpürmüşler
ramaliştî *rd* 1. süpürülmüş 2. silip süpürülmüş olan
ramaliyayî *rd* süpürülmüş
ramalîn *m* 1. süpürülme 2. aşınma, erozyon
ramalîn *l/gh* 1. süpürülmek 2. aşınmak
raman *m* 1. düşünce, fikir 2. ide ~ **dan** fikir vermek * **vî filmî ramanên nû dan min** bu film bana yeni fikirler verdi ~ **li ser beyan kirin** mütaalada bulunmak ~**a bingehî** ana düşünce ~**a dînî** dinî düşünce ~**a olî** dinî düşünce ~**a paşvemayî** geri düşünce ~**a sabit** sabit fikir ~**a sereke** ana düşünce, ana fikir ~**a tewat** (an jî **sabit)** sabit fikir, saplantı ~**a xwe aşkera kirin** düşüncesini açıklamak ~**a** (an jî **fikra) xwe derbirin** düşüncesini bildirmek, fikir vermek ~**a** (an jî **fikra) xwe gotin** düşüncesini bildirmek, düşüncesini açmak, fikir vermek ~**a** (an jî **fikra) xwe kirin rê** fikir yürütmek ~**a zanistî** bilimsel düşünce ~**ek hatin (yekî)** (birisini, bir) düşüncedir almak ~**ên xwe xweş darêtin** eli kalem tutmak (düşündüğünü güzel bir anlatımla yazmak)
ramana sereke *nd* ana düşünce, ana fikir
ramana tevane *nd* kamuoyu
ramana tewat *nd* sabit fikir, saplantı
ramandar *rd* 1. düşünceli, düşünce sahibi 2. *nd/nt* düşünür 3. *rd* kurgusal
ramandarî *m* düşüncelilik
ramandin *m* düşündürme
ramandin *l/gh* düşündürmek
ramanger *nd/nt* düşünür, fikir adamı 2. akılcı
ramangerî *m* düşünürlük, fikir adamlığı 2. akılcılık
ramangîr *nd/nt* 1. düşünür, fikir adamı, mütefikkir 2. akılcı
ramangîrî *m* 1. düşünürlük, fikir adamlığı 2. akılcılık
ramanî *rd* düşünsel, fikrî
ramankar *nd/nt* 1. düşünür 2. entelijansiya 3. kavramcı
ramankarî *m* 1. düşünürlük 2. kavramcılık
ramankarîtî *fel/m* kavramcılık
ramankî *h* 1. düşüncesel 2. bile bile, kasten, taammüden
ramanmend *nd* 1. düşünür 2. fikir sahibi
ramanmendî *m* 1. düşünürlük 2. fikir sahipliği
ramannas *nd/nt* fikir bilimci
ramanneguhêz *rd* fikri sabit, saplantılı
ramansaz *nd/nt* kavramcı
ramansazî *fel/m* kavramcılık, konseptüalizm
ramantewat *rd* saplantılı
ramanwer *nd/nt* düşünür
ramanwerî *m* 1. düşünürlük 2. *rd/nd* düşünce, düşüncesel * **ramanweriya dinî** dinî düşünce
ramax *m* 1. kat, tabaka (bina katı) 2. tabaka, katman
rambûn *m* ram olma
ram bûn *l/ngh* ram olmak
ramedan *m* uzanma
ramedandin *m* 1. uzandırma, yatırma 2. uzatma, germe (kol, bacak için uzatma) 3. yatırma (bir tarafa eğme) 4. yatırma (parayı işletmek amacıyla bir yere verme)
ramedandin *l/gh* 1. uzandırmak, yatırmak 2. uzatmak, germek (kol, bacak için uzatmak) 3. yatırmak (bir tarafa eğmek) * **porê xwe ramedandiye** saçını yatırmış 4. yatırmak (parayı işletmek amacıyla bir yere vermek)
ramedandî *rd* uzanık, yatık, yatkın
ramedankî *h* uzunlamasına
ramedayî *rd* 1. uzanık, yatık, yatkın 2. *h* yatay
ramediyayî *rd* uzanık, yatık
ramedî *rd* uzanık, yatık, yatkın
ramedîn *m* 1. uzanma, yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) 2. yatırılma
ramedîn *l/gh* 1. uzanmak, yatmak (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanmak) 2. yatırılmak
ramekî *nd* basbayağı
ramistin *m* öpme
ramistin *l/gh* öpmek
ramitandin *m* uzandırma, yatırma
ramitandin *l/gh* uzandırmak, yatırmak
ramitîn *m* uzanma, yatma
ramitîn *l/ngh* uzanmak, yatmak
ramîn *m* 1. düşünme, düşünüş (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri inceleme, karşılaştırma ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretme, muhakeme etme) 2. düşünme (zihniyle arayıp bulma)
ramîn *l/ngh* 1. düşünmek (bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, muhakeme etmek) * **eger keçik ji wê derketa dê ji xwe re rihet rihet biramiya û biryar bidaya** kız orada çıksa, rahat rahat düşünecek, karar verecekti 2. düşünmek (zihniyle arayıp bulmak) * **ji bo vî tiştî ez li çareyekê ramîm** bu iş için bir çare düşündüm

ramîsan *m* buse, öpücük
ramkirin *m* **1.** ram etme, boyun eğme, baş eğme **2.** boyunduruk altına alma
ram kirin *l/gh* **1.** ram etmek, boyun eğmek, baş eğmek **2.** boyunduruk altına almak
ramp *şn/m* ramp
rampa *m* **1.** rampa (araçların yüklenmesi çin oluşturulan set) **2.** rampa (bir vagonu raydan çıkarmak veya raya sokmak için kullanılan araç) **3.** *der* rapma (bir geminin bir başka gemiye, dubaya, iskeleye veya sala değecek biçimde yanaşması) **4.** *lşk* rapına (füzeli mermi veya makinelerin, havaya fırlatmak için üstüne yerleştirdikleri eğik destek) ~ **kirin** rampa etmek
rampakirin *m* rampalama
rampa kirin *l/gh* rampalamak
rampavan *nd/nt* rampacı
ramux *m* kireç
ramûsan *m* buse, öpücük ~ **şandin** öpücük göndermek (veya yollamak) ~ **verê kirin** öpücük göndermek (veya yollamak) ~**ek lê danîn** öpücük kondurmak
ramûsandar *nd/nt* öpücü
ramûsandin *m* öpme
ramûsandin *l/gh* öpmek
ramûsîn *m* öpme, öpüş
ramûsîn *l/gh* öpmek
ramûstin *l/gh* öpmek
ramyar *nd/nt* siyasetçi
ramyarî *m* **1.** siyaset **2.** *rd* siyasî
ramyarîbûn *m* siyasallaşma, siyasîleşme
ramyarî bûn *l/ngh* siyasallaşmak, siyasîleşmek
ramyarîbûyîn *m* siyasallaşış, siyasîleşiş
ramyarîzan *nd/nt* siyaset bilimci
ramyarîzanî *m* siyaset bilim
ran *n* **1.** but, uyluk **2.** *ant* uyluk, uyluk kemiği
rana *rd* güzel
ranandin *m* **1.** uzatma **2.** değdirme
ranandin *l/gh* **1.** uzatmak **2.** değdirmek * **destê xwe rane** elini değdir
ranav *rz/nd* adıl, zamir ~**ê kesînî** şahıs adılı ~**ê nîşankirinê** işaret adılı (veya zamiri) ~**ê pirsyariyê** soru adılı
ranavîş *m* telkin (bir duyguyu, bir düşünceyi aşılama)
ranavîşkirin *m* telkin etme
ranavîş kirin *l/gh* telkin etmek
ranavketin *m* içine girme, içine dalma
ranav ketin *l/gh* içine girmek, içine dalmak
ranavtin *m* telkin etme
ranavtin *l/gh* telkin etmek
randa *der/m* randa
randevû *m* randevu ~ **dan** randevu vermek ~ **girtin (an jî stendin)** randevu almak, gün almak, ~**ya (yekî) bûn** randevusu olmak
randevû dan hev *l/bw* randevulaşmak
randevûvan *nd/nt* randevucu (randevu evini işleten kimse)
randevûvanî *m* randevuculuk
randevûxane *m* randevu evi
randiman *m* randıman, verim
ranegirtî *rd* yangısız, iltihapsız
ranerm *rd* ince, zarif (düşünce, duygu veya davranış bakımından insanın sevgi ve saygısını kazanan)
ranermî *m* incelik, zerafet
ranê stûr *ant/n* kasık
ranî *n* geniş pantolon
ranîn *m* sürme
ranîn *l/gh* sürmek
rant *m* rant
rantabilîte *m* rantabilite
rantabl *rd* rantabl
rantazî *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)
rantazîtî *m* baldırı çıplaklık
rantiye *m* rantiye
rantxur *nd/nt* rantçı, rantyer
ranveşar *n* mayo
ranza *m* ranza
rapeç *m* gasp
rapeçkirin *m* gaspetme
rapeç kirin *l/gh* gaspetmek
rapelan *m* tırmanma
rapelandin *m* **1.** tırmandırma **2.** birbirine düşürme
rapelandin *l/gh* **1.** tırmandırmak **2.** birbirine düşürmek
rapelikan *m* tırmanma
rapelikandin *m* tırmandırma
rapelikandin *l/gh* tırmandırmak
rapelikîn *m* **1.** tırmanma, tırmanış **2.** diklenme, birine kafa tutma **3.** atılma, saldırma
rapelikîn *l/ngh* tırmanmak **2.** diklenmek, birine kafa tutmak **3.** atılmak, saldırmak * **rapelikî dijmin** düşmanın üzerine atıldı
rapelîn *m* **1.** tırmanma, tırmanış **2.** tırmanma (bitki için) **3.** sıçrama, ileriye atılma **4.** kapışma (kavgaya tutuşma)
rapelîn *l/ngh* **1.** tırınanmak **2.** tırmanmak (bitkiler için) * **lavlak rapeliyane dîwarê bexçe** sarmaşıklar bahçe duvarına tırmanmışlar **3.** sıçramak, ileriye atılmak **4.** kapışmak (kavgaya tutuşmak) ~ **hev** kapışmak (kavgaya tutuşmak)
raper *m* tırmanma, tırmanış ~**î (cihekî) bûn** bir yere tırmanmak
raperan *m* tırmanma
raperandin (I) *m* **1.** tırmandırma **2.** hamle yaptırmak **3.** ayaklandırma **4.** birbirine düşürme
raperandin (II) *m* icra, icra etme
raperandin (III) *m* tozutma, toz kaldırma
raperandin (I) *l/gh* **1.** tırmandırmak **2.** hamle yaptırmak **3.** ayaklandırmak **4.** birbirine düşürmek
raperandin (II) *l/gh* icra etmek
raperandin (III) *l/gh* tozutmak, toz kaldırmak * **tozê radiperine** tozu kaldırıyor

raperandî *rd* 1. tırmanık, tırmandırılmış olan 2. ayaklanmış olan
raperanker *nd/nt* 1. icracı 2. icraatçı
raperankerî *m* icracılık
raperiyayî *rd* 1. tırmanık 2. baş kaldırmış, isyan etmiş olan
raperîn (I) *m* 1. tırmanma 2. atılım, hamle 3. ayaklanma, baş kaldırma, kalkışma, isyan, isyan etme
raperîn (II) *m* icra edilme
raperîn (III) *m* tozutulma, toz kaldırılma
raperîn (I) *l/ngh* 1. tırmanmak 2. atılmak, hamle yapmak 3. ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek
raperîn (II) *l/ngh* icra edilmek
raperîn (III) *l/ngh* tozutulmak, toz kaldırılmak
raperîner *rd* 1. tırmanıcı 2. ayaklanmacı
raperînxwaz *nd/nt* ayaklanmacı, ayaklanma yanlısı
rapey *rd* ardıl
rapeyv *m* söylev, nutuk
rapeyvandin *m* nutuk verdirme
rapeyvandin *l/gh* nutuk verdirmek
rapeyvîn *m* nutuk verme, hitab etme
rapeyvîn *l/ngh* nutuk vermek, hitab etmek
rapêç *m* 1. sarma, çevreleme 2. kuşatma, abluka 3. kuşam
rapêçan *m* 1. sarma, çevreleme 2. kuşam, kuşanma
rapêçandin *m* 1. sarma, çevreleme, çepeçevre sarma 2. kuşatma (çevresini sarma, muhasara etme) 3. kuşandırma
rapêçandin *l/gh* 1. sarmak, çevrelemek, çepeçevre sarmak 2. kuşatmak (çevresini sarmak, muhasara etmek) 3. kuşandırmak
rapêçandî *rd* kuşanık, sarılı
rapêçandîbûn *m* kuşanmışlık
rapêçayî *rd* kuşanık, sarılı,
rapêçe *m* bürünme
rapêçebûn *m* bürünme
rapêçe bûn *l/ngh* bürünmek
rapêçebûyîn *m* bürünüş
rapêçek *ant/m* apandis
rapêçîn *m* 1. sarılma, sarılış, çevrelenme 2. kuşatılma 3. kuşanma, kuşanış
rapêçîn *l/ngh* 1. sarılmak, çevrelenmek 2. kuşatılmak 3. kuşanmak
rapêçker *nd/nt* kuşatmacı
rapêl *m* tırmanma **~î (...)** -e tırmanmak
rapêlbûn *m* tırmanma
rapêl bûn *l/ngh* tırmanmak
rapêlbûyîn *m* tırmanış
rapêlk *m* tırmık
rapêş *m* gösterme **~î (...)** 1) -e göstermek 2) -e sunmak, takdim etmek
rapêşî *m* 1. gösteri (ilgi, dikkat çekmek için, bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun) * **rapêşiyên firînê yên balafiran** uçakların uçuş gösterileri 2. gösteri (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi)
rapêşkirin *m* 1. gösterme 2. sunma, takdim etme 3. temsil etme (bir eseri sahnede oynama)
rapêş kirin *l/gh* 1. göstermek 2. sunmak, takdim etmek 3. temsil etmek (bir eseri sahnede oynamak)
rapir *rd* aşırı, müfrit
rapirî *m* 1. aşırılık 2. ifrat (herhangi bir konuda çok ileri gitme, ölçüyü aşma, aşırı davranma)
rapirîkirin *m* ifrata vardırma
rapirî kirin *l/gh* ifrata vardırmak
rapirsî *m* soruşturma, araştırma (bir gerçeği ortaya çıkarmak için araınalarda bulunma)
rapirsîn *m* soruşturma
rapirsîn *l/gh* soruşturmak
rapirsîner *nd/nt* soruşturmacı
rapirsînerî *m* soruşturmacılık
rapor *m* 1. rapor, yazanak 2. *bj* rapor (hastanın durumu ile ilgili doktor veya doktorlar kurulunca verilen yazı) ~ **dan** rapor vermek ~ **girtin** 1) rapor almak 2) rapor tutmak ~ **stendin** rapor almak **~a kar** iş raporu **~a morgê** morg raporu **~a tenduristiyê** temiz raporu
raporane *h* rapor şeklinde
rapordar *rd* 1. raporlu 2. raporlu (hastalandığı için rapor alarak işinden ayrılmış olan)
raporgir *nd/nt* raporcu
raporgirtin *m* 1. rapor alma 2. rapor tutma
rapor girtin *l/gh* 1. rapor almak 2. rapor tutmak
raporgirtî *rd* 1. raporlu 2. raporlu, deli raporunu almış olan
raportaj *m* rapörtaj
raportor *nd/nt* raportör
raportorî *m* raportörlük
raprapandin *m* kırpıştırma
raprapandin *l/gh* kırpıştırmak
raprapîn *m* kırpışma (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılma)
raprapîn *l/gh* kırpışmak (göz kapakları için; çok ışıktan sık sık kırpılmak)
rapsodî *wj/m* 1. rapsodi 2. *mzk* rapsodi
raptiye *m* raptiye ~ **lê xistin** raptiyelemek
raqetan *m* 1. koparma 2. ayrılma
raqetandin *m* 1. koparma, koparış, koparıp ayırma 2. ayırma (bir yeri bir engelle bölme)
raqetandin *l/gh* 1. koparmak, koparıp ayırmak 2. ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek)
raqetandî *rd* 1. koparık, koparılmış olan 2. ayırık
raqetiyayî *rd* 1. kopuk, kopmuş olan 2. ayırık
raqetîn *m* 1. kopma, koparış 2. ayrılma, , ayrılış
raqetîn *l/ngh* 1. kopmak 2. ayrılmak
raqetok *rd* 1. koparıcı 2. ayırıcı
raqewirandin *m* kovma, kovalama

raqewirandin *l/gh* kovmak, kovalamak
raqewirandî *rd* kovuntu, kovulmuş olan
raqewirîn *m* kovulma, kovuluş
raqewirîn *l/ngh* kovulmak
raqî *m* rakı
raqîxur *nd/nt* rakıcı, ayaş
raqîxurî *m* rakıcılık, ayaşlık
raqutandin *m* serme, üstüne serme
raqutandin *l/gh* sermek, üstüne sermek
raqutîn *m* serilme, üstüne serilme
raqutîn *l/gh* serilmek, üstüne serilmek
rareşandin *m* **1.** serpme, serpeleme **2.** serpiştirme, serpme (azar azar, ince ince yağma)
rareşandin *l/gh* **1.** serpmek, serpelemek **2.** serpiştirmek, serpmek (azar azar, ince ince yağmak)
rarevandin *m* kaçırma
rarevandin *l/gh* kaçırmak
rarevîn *m* kaçma
rarevîn *l/ngh* kaçmak
rarê *m* **1.** yollama **2.** yolculama
rarêker *nd/nt* yollayan, gönderici
rarêkirin *m* **1.** yollama **2.** yolculama, yolcu etme
rarê kirin *l/gh* **1.** yollamak **2.** yolculamak, yolcu etmek
rarêxistin *m* **1.** yola düşürme, yola koyma, yolcu etme **2.** yönlendirme, yönetme, dikte etme
rarê xistin *l/gh* **1.** yola düşürmek, yola koymak, yolcu etmek **2.** yönlendirmek, yönetmek, dikte etmek
rarêxistî *rd* **1.** yola düşürülmüş **2.** yönlendirilmiş
rarû *m* **1.** yüzleşme **2.** yüz göz olma
rarûbûn *m* **1.** yüzleşme **2.** yüz göz olma
rarû bûn *l/ngh* **1.** yüzleşme **2.** yüz göz olmak
rarûbûyîn *m* **1.** yüzleşme **2.** yüz göz oluş
rarûkirin *m* **1.** yüzleştirme **2.** yüz göz etme
rarû kirin *l/gh* **1.** yüzleştirmek **2.** yüz göz etmek
rasad *ast/m* rasat, gözlem
rasadker *nd/nt* rasatçı, gözlemci
rasadkerî *m* rasatçılık, gözlemcilik
rasadvan *nd/nt* rasatçı, gözlemci
rasadvanî *m* rasatçılık, gözlemcilik
rasadxane *ast/m* rasathane
rasandin *m* örme
rasandin *l/gh* örmek
rasayî *rd* **1.** örülü **2.** dikenli * **têlên rasayî** dikenli teller
raselat *m* **1.** musallat olma, sataşma **2.** dadanma ~**î (yekî) bûn** (birine) musallat olmak
raselitandin *m* **1.** musallat etme, sataştırma **2.** dadandırma
raselitandin *l/gh* **1.** musallat etmek, sataştırmak **2.** dadandırmak
raselitandî *rd* musallat edilmiş olan, dadandırılmış olan
raselitîn *m* **1.** musallat olma, sataşma, sarkıntı olma **2.** dadanma (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok isteme) **3.** dadanma (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğrama)
raselitîn *l/ngh* **1.** musallat olmak, sataşmak, sarkıntı olmak * **belayek lê raselitîbû** bir belâ ona musallat olmuştu **2.** dadanmak (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok istemek) **3.** dadanmak (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğramak) ~ **(yekî)** birine musallat olmak
raser *n* **1.** üst (birine göre yüksek aşamada olan kimse, mevki) * **raserê wê** onun üstü **2.** üst (bir kaç şeyden birine göre yukarıda olan) * **meqamê raser** üst makam **3.** *rd* yukarı (benzerlyeri arasında üstte bulunan) * **taxa raser** yukarı mahalle **4.** *rd* hâkim (yüksekten bir yeri bütün olarak gören) * **koşkeke ku ji deryayê re raser** e denize hâkim bir köşk **5.** *rd* havale (yüksek ve büyük bir görünüşü olan) * **cihekî ku ji gund re raser e** köye havale bir yer **6.** *rd* yüksek (belirli bir yere göre daha yukarıda olan) **7.** *rd* üstün * **jîrahiyeke raser** üstün zekâ, zehir gibi zekâ * **ew raserî ser min e** o benden üstün **8.** *rd* klâs * **leyzvanekî raser** klâs oyuncu **9.** *rd* baskın, dominat, üstün **10.** *rd* ezici * **piraniya raser** ezici çoğunluk ~**î (tiştekî)** (bir yerin) üst başı ~ **(tiştekî) bûn** bir şeye hâkim olmak, tepeden görmek
raserbûn *m* **1.** üstünleşme, üstün duruma gelme, yeğinleşme **2.** üstünlük **3.** baskınlık, dominatlık
raser bûn *l/ngh* üstünleşmek, üstün duruma gelmek, yeğinleşmek
rasergirtin *m* üstün tutma
raser girtin *l/gh* üstün tutmak
raserî *m* **1.** üstlük **2.** üstünlük, rüçhan **3.** hâkim olma, tepeden görme
raserîn *rd* **1.** üst ile gilgili **2.** ünlükle ilgili
rasernav *n* yazı üst başlığı
rasertî *m* **1.** üstlük **2.** üstünlük
rasîf *m* teras, teraça
rasmal *m* (reshulma'den bozulma) sermaye
raspa *m* raspa ~ **kirin** raspa etmek
raspaker *n* raspacı
raspakirin *m* raspalama
raspa kirin *l/gh* raspalamak
raspar *m* emanet, inam
rasparde *m* **1.** emanet **2.** vasiyet
raspartin *m* emanet etme, ısmarlama
raspartin *l/gh* emanet etmek, ısmarlamak * **bavê te tu rasparte min** baban seni bana ısmarladı
raspartî *rd* emanet edilmiş, mevdu
raspêr *nd/nt* amanet eden
raspêrî *m* **1.** emanet **2.** ödev
rast (I) *mzk/nd* rast (rast makamı)

rast (II) *m* **1.** düzlük (düzlük alan) **2.** düzlük, kayran **3.** alan, meydan, saha **4.** meydan, ortalık (bulunulan yer ve çevresi)* **li rastê tu kes tune ye** meydanda (veya ortalıkta) kimseler yok **5.** sahanlık * **rasta ber derî** kapı sahanlığı **6.** orta (görünür, algılanır durumda) * **her tişt danîn rastê** her şey ortaya konuldu * **derew derketin rastê** yalanlar ortaya çıktı **7.** *rd* düzgün, müntazam * **riyeke rast** düzgün yol **8.** düz (yatay durumda olan, eğik olmayan) * **textê rast** düz tahta **9.** düz (kıvrımlı olmayan, doğru) * **çixêza rast** düz çizgi **10.** düz (engebesiz olan yer) * **em di araziyekî rast de dikişiyan** düz bir araziden geçiyorduk **11.** *rd* dik ~**a tîravêjan** *dîr* ok meydanı

rast (III) *rd* **1.** doğru (gerçek, yalan olmayan, doğru olan şey) * **bersîva rast bide min** bana doğru cevab ver **2.** doğru (bir ucundan öbür ucuna kadar değişmeyen, eğri karşıtı) **3.** doğru (akla, mantığa uygun) * **ne tiştekî rast bû ku we pêkve êrîşî mêrik kir** hep birlikte adama saldırmanız doğru değildi **4.** doğru, dürüst (yasa ve yönteme, ahlâka bağlı) * **însanekî rast e** dürüst bir insan **5.** doğru, dürüst (gerçeğe ve kurala uygun, doğru, yanlışsız) * **hesabê rast** doğru hesap * **vegotineke rast** dürüst bir anlatım **6.** doğru, gerçek, hakikat, reel (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) **7.** gerçek (temel, başlıca, asıl) * **exlaqê rast** gerçek ahlak * **mexseda rast ne ev e** asıl maksat bu değil **8.** doğru, düzgün (kurala uygun olarak, kusursuz bir biçimde, yanlışsız, eksiksiz) * **zarok nivîsar rast xwend** çocuk yazıyı doğru okudu * **rast qise dike** düzgün konuşuyor **9.** *mec* sağlıklı (gerçek, doğru, güvenilir) * **ramana rast** sağlıklı düşünce **10.** *nd* rast, tesadüf **11.** rast, hedefi vurma **12.** *n* yüz (bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli kısmı) * **rastê kinc** elbisenin yüzü **13.** *h* doğru (dosdoğru, hiçbir yöne sapmadan) * **rast çû malê** doğru eve gitti ~ **anîn** rast getirmek ~ **axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** doğru (veya harbi) konuşmak ~ **bi** ~ dos doğru ~ **bimeşe** harbi bas (doğru hızlı yürü) ~ **çûn** doğru gitmek, dostdoğru gitmek~ **derketin** doğru çıkmak * **gotina ku zarok got rast derket** çocuğun dediği doğru çıktı ~ **dîtin** doğru bulmak (uygun görmek) ~ **here dirust were** doğru yoldan şaşma **(yek)** ~ **kirin** hizaya getirmek, davranışını düzeltmek ~ **nîşan dan çep lê xistin** sağ gösterip sol vurmak ~ **peyîvîn (qise kirin** an jî **xeber dan)** doğru (veya harbi) konuşmak ~ **sekinîn** doğru durmak (dik durmak) ~ **û** ~ doğrudan (veya doğrudan doğruya) ~ **û** ~ doğrudan doğruya ~ **û rê** dosdoğru ~ **xeber dan** doğru (veya harbi) konuşmak ~**î belayê hatin** belâya uğramak, belâya çatmak ~**î (tiştekî** an jî **yekî) hatin 1)** (birine veya bir şeye) rast gelmek, duş gelmek **2)** -e çatmak (üzücü olaylarla karşılaşmak) * **em rastî belayê hatin** belaya çattık ~**î (yekî) hatin** (birine) rastlamak, rast gelmek, karşılaşmak * **bi rê de ez rastî birayê we hatim** yolda kardeşine rast geldim ~**î cerdê hatin** baskına uğramak ~**î mirovan (an jî merivan) hatin** adama düşmek ~**î mirovê (an jî merivê) xwe hatin 1)** adamına düşmek **2)** tam adamını bulmak (veya tam adamına düşmek) alaylı olarak, uygunsuz kişeye düşmek ~**î roja xwe hatin** gününü görmek (kötü bir sonla karşılaşmak) ~**î xezeba (yekî) hatin** gazapa uğramak ~**î xişma (yekî) hatin** gazapa uğramak ~**î zilamê xwe hatin** tam adamını bulmak (veya tam adamına düşmek) alaylı olarak, uygunsuz kişeye düşmek ~**î zorê hatin** sıkıya gelmek

rast (IV) *rd* **1.** sağ (sol karşıtı) **2.** *nd* sağ (bu taraftaki yön) * **li rastê vegere** sağa dön **3.** rast (ekonomi ve siyasette eskiden yana olan, gelenekçi görüş veya kimse) ~ **û çep 1)** sağ ve sol **2)** sağlı sollu

rasta *rd* yaşlı koyun

rasta gûniyan *nd* gevenlik

rasta navendî *nd* ortanın sağı

rastandin *m* **1.** doğrulama, teyit etme (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarma) **2.** *fel* doğrulama, teyid **3.** doğrulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma) **4.** gerçekleme

rastandin *l/gh* **1.** doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarmak) **2.** doğrulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak) **3.** gerçeklemek

rastandî *rd* **1.** doğrulanmış, teyitli **2.** doğruluğu kesin bilinen, doğrulanmış olan **3.** gerçekli

rastane *h* **1.** gerçekten, hakikaten **2.** doğrudan doğruya, dolambaçsız

rastanîn *m* rast getirme

rast anîn *l/gh* rast getirmek

rastaxaftin *m* **1.** doğru söyleme **2.** söyleyim, diksiyon

rast axaftin *l/gh* doğru söylemek

rastaxêv *rd* doğrucu, doğru söyleyen

rastbawer *rd* sağ görüşlü

rastber *rd* gerektirici, gerektiren, mucip

rastbêj *rd/nd* doğrucu, doğru, harbi, açık sözlü, kalbi bütün

rastbêjî *m* doğruculuk, harbilik, açık sözlülük, doğru söyleme

rastbîn *rd* **1.** sağgörülü **2.** gerçekçi, realist

rastbînî *m* sağgörü

rastbînîtî *m* **1.** sağgörülülük **2.** gerçekçilik

rastbîr *nd/rd* sağ görüşlü, sağcı,
rastbîrî *m* sağgörüşlülük, sağcılık
rastbûn (I) *m* **1.** doğruluk **2.** doğruluk, gerçeklik, hakikat
rastbûn (II) *m* **1.** doğrulma (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelme, toparlanma) **2.** doğrulma (eğik veya eğri olan bir şey düz duruma gelme) **3.** düzelme, düzleşme, düzlenme **4.** düzelme (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) **5.** yatma (düz bir duruma gelme, düzleşme) **6.** oturma (kökleşme, yerleşme)
rastbûnî (I) *m* **1.** doğruluk **2.** doğruluk, gerçeklik, hakikat
rastbûnî (II) *m* düzlük
rast bûn *l/ngh* **1.** doğrulmak (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelmek, toparlanmak) * **li ser cihê xwe, rast bû û li me nihêrt** yattığı yerden doğrulup bize baktı **2.** doğrulmak (eğik veya eğri olan bir şey düz duruma gelmek) * **texte rast bû** tahta doğruldu **3.** düzelmek, düzleşmek, düzlenmek * **erd li vir hingî hatiye pêdewskirin rast bûye** burada toprak basıla basıla düzelmiş **4.** düzelmek (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelmek) * **kar û îşê me rast bûn** işlerimiz düzeldi **5.** yatmak (düz bir duruma gelmek, düzleşmek) * **piştî ku qumaş hate ûtîkirin rast bû** kumaş ütülenince yattı **6.** oturmak (kökleşmek, yerleşmek) * **ev sêr û adêtên nû wisa bi hêsanî di civaka me de rast nabin** bu yeni adetler toplumumuzda kolay kolay oturmaz
rastbûyîn (II) *m* **1.** doğruluş (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelme, toparlanma) **2.** doğruluş (eğik veya eğri olan bir şey düz duruma gelme) **3.** düzeliş, düzleşme, düzleniş **4.** düzeliş (kötü, bozulmuş bir durumda iken düzenli bir duruma gelme) **5.** yatış (düz bir duruma gelme, düzleşme) **6.** oturuş (kökleşme, yerleşme)
rastçûn *m* **1.** doğru gitme, dosdoğru gitme **2.** rast gitme
rast çûn *l/gh* **1.** doğru gitmek, dosdoğru gitmek **2.** rast gitmek * **karê wê rast diçe** işi rast gidiyor
rastder *rd* doğrulayıcı, teyit edici
rastderêxistin *m* doğrulama, teyit etme
rast derêxistin *l/gh* doğrulamak, teyit etmek
rastderketin *m* doğru çıkma
rast derketin *l/ngh* doğru çıkmak
rastderketî *rd* doğru çıkmış olan
rastdêrandin *m* doğrulama, , teyid, teyid etme
rast dêrandin *l/gh* doğrulamak, teyid etmek
rastdêrandî *rd* teyitli, doğrulanmış
rastdil *rd* samimi, ciddi
rastdilî *m* samimilik, ciddilik
rastder *m* düzlük yer
raste *rd* düz olan
rasteban *mat/m* düzlem
rastebîn *nd/nt* gerçekçi, realist
rastebînî *m* gerçekçilik
rasteder (I) *m* dümdüz yer
rasteder (II) *h* dosdoğru
rasteder (III) *rd* gerçek dışı, gerçeğe aykırı
rastederbûn *m* doğruluk ortaya çıkma, ortaya çıkma
rasteder bûn *l/ngh* doğruluk ortaya çıkmak, ortaya çıkmak
rastederî *m* gerçek dışılık
rastedûz *m* düz ayak
rasteerd *n* düz arazi
rasteheyber *m* gerçek obje
rastejimar *m* gerçek sayı
rastek (I) *m* düz yer
rastek (II) *m* **1.** cetvel **2.** *mat* doğru (iki nokta arasındaki en kısa çizgi)
rastekî *rd* düzce
rastemal *n* demirbaş
rasteng *m* sağ taraf
rasteqîn *rd* **1.** gerçek (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) **2.** gerçek (aslına uygun nitelikleri taşıyan) * **almasta rasteqîn** gerçek elmas **3.** *fel* gerçek (düşünülen, tasarlanan, imgelenen şeylere karşıt olarak var olan) **4.** *m* gerçeklik, hakikat **5.** *rd* otantîk
rasteqîne *m* **1.** gerçeklik **2.** *rd* gerçek ***rasteqîneya aşopî** sanal gerçeklik **3.** fiilî * **rewşa rasteqîne ya piyaseyê** piyasalardaki fiilî durum **4.** *nd/rd* gerçekçi **~ya aşopî** sanal gerçeklik
rasteqîneyî *rd* gerçekle ilgili, hakikatla ilgili
rasteqînî *m* gerçeklik
rasterast *h* **1.** doğruca, dosdoğru, direkt (doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) **2.** *rd* dolaysız, direkt, doğrudan, doğrudan doğruya (aracısız) * **ev otobus rasterast diçe Stenbolê** bu otobüs direkt İstanbul'a gidiyor * **rasterast em bi xwe rojnameyê dikirin** gazeteyi doğrudan doğruya kendimiz satın alıyoruz **3.** doğrudan doğruya, dolambaçsız **4.** doğru dürüst (eksiksiz, tam olarak) **5.** *h* açıkça, açık seçik olarak ~ **axaftin (peyivîn, xeber dan** an jî **qise kirin)** açık konuşmak ~ **êrîş birin serê** cepheden hücuma geçmek ~ **peyivîn (axaftin** an jî **xeber dan)** açık konuşmak
rasterevî *m* sağa kayma (siyaset ve ekonomide)
rasterevîbûn *m* sağa kayma (siyaset ve ekonomide)
rasterevî bûn *l/ngh* sağa kaymak (siyaset ve ekonomide)
rasterê (I) *h* **1.** doğruca, dosdoğru, direkt (doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) **2.** *rd* dolaysız, doğruca, doğrudan doğruya, direkt (aracısız)

rasterê (II) *m* doğru yol, düz yol
rasterû *mat/m* düzlem * **goşeya rasterû** düzlem açı ~**ya dunîvker** *mat* açıortayı düzlemi
rasterûyî *rd* düzlemsel
rasteser *h* **1.** doğruca, direkt (doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) **2.** *rd* dolaysız, doğrudan doğruya, direkt (aracısız)
rastexêz *mat/m* doğru çizgi ~**a navikê** *mat* orta dikme
rastexwe *rd* dolaysız, direkt
rastewxo *rd* dolaysız, direkt
rastezilam *n* doğrucu adam
rastênhev *rd* **1.** paralel, koşut (aynı zaman içinde gelişen, aynı özelikleri gösteren olay, düşünce vb.) **2.** *mat* paralel
rastênhevî *m* paralellik, koşutluk
rastênhevîkirin *m* paralelleştirme, koşutlaştırma
rastênhevî kirin *l/gh* paralelleştirmek, koşutlaştırmak
rastgele *nd* rastgele
rastger *nd/nt* gerçekği arayan, hakikatı arayan, muhaki
rastgerî *m* gerçekği arama, hakikatı arama
rastgir *nd/rd* sağcı, sağ görüşlü
rastgirî *m* sağcılık, sağgörüşlülük
rastgo *nd/nt* doğrucu, dürüst, harbi, açık sözlü, açık fikirli
rastgotî *m* doğruculuk, dürüstlük, harbilik, açık sözlülük, açık fikirlilik
rastgoyî *m* doğruculuk, harbilik
rasthatin *m* **1.** rast gelme, rastlaşma, karşılaşma **2.** tesadüf, tesadüf etme
rast hatin *l/ngh* **1.** rast gelmek, rastlaşmak, karşılaşmak **2.** tesadüf etmek
rasthatinî *h* rastlantı, tesadüf
rasthatî *rd* rastgele
rastik (I) *m* **1.** düzlük, düzlük yer **2.** meydancık, meydan, alan,
rastik (II) *m* rastık, yiv (saç için; ayırma yeri)
rastimal *m* küçük baş hayvanları birinin bakması için verildiğinde, onlarda elde edilen yavruların yarıyarıya paylaşımı
rastiyar *rd* doğru söyleyen
rastiyatî *m* gerçeklik
rastî *m* **1.** doğruluk **2.** gerçek (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) **3.** gerçek, gerçeklik, hakikat (gerçek durum) * **gera dinyayê ya li dora rojê rastiyek e** dünyanın güneş etrafında döndüğü gerçek **4.** gerçek (yalan olmayan, doğru olan şey) * **rastî nayên înkarkirin** gerçekler inkar edilemez **5.** gerçek, hakikat (bir işin doğrusu, gerçeği) * **pêwist e tu rastiyê bipejirînî** hakikatı kabul etmen lazım * **rastiyê bibêjin, hûn bawer nakin ku ademîzad biexlaq bibe** söyleyin doğrusunu, insanoğlunun ahlâklı olabileceğine inanmıyorsunuz **6.** *mec* dürüstlük ~ **derketin meydanê** (bir durum) açığa çıkmak ~ **derxistin** gerçeği ortaya çıkarmak ~ **pere nake** doğruluk para etmez ~ **şûrê Xwedê ye** doğruluk Allah'ın kılıcıdır ~**ya (tiştekî) derketin** aslı çıkmak ~ **derketin meydanê** (bir durum) açığa çıkmak ~**ya (tiştekî) derketin rastê** gerçek ortaya çıkmak ~**ya wê** doğrusu, iyisi ~**ya xwe dan hev** (birbirine) güven vermek
rastîbêj *nd/nt* doğrucu, harbi
rastîbêjî *m* doğruculuk, harbilik
rastîbîn *nd/rd* gerçekçi, realist (gerçeği gören, ona göre davranan) * **bi qandî ku gelparêz bû rastîbîn jî bû** halkçı olduğu kadar gerçekçiydi de
rastîbînî *m* gerçekçilik
rastîbûn *m* sahileşme
rastî bûn *l/ngh* sahileşmek
rastîder *rd* **1.** gerçek dışı **2.** gerçek üstü
rastîderî *m* **1.** gerçek dışılık **2.** gerçek üstülük
rastîger *nd/nt* gerçeği araştıran, doğru olanı araştıran, muhaki
rastîgerî *m* gerçeği araştırma, muhakilik
rastî gotin *l/gh* çın tutmak
rastîhevbûn *m* rastlaşma, karşılaşma
rastî hev bûn *l/bw* rastlaşmak, karşılaşmak
rastîhevhatin *m* **1.** rastlaşma, karşılaşma **2.** karşı karşıya gelme (birden karşılaşma) ~**a dengdêran** *rz* kesinti
rastî hev hatin *l/bw* **1.** rastlaşmak, karşılaşmak **2.** karşı karşıya gelmek (birden karşılaşmak)
rastîhez *rd/nd* gerçekçi, realist (gerçeklik yanlısı)
rastîhezî *m* gerçekçilik
rastîn *rd* **1.** gerçek,hakikat (var olan, varlığı inkar edilmeyen, olgu durumunda olan) **2.** *fel* gerçek (düşünülen, tasarlanan, imgelenen şeylere karşıt olarak var olan)
rastînî *m* gerçeklik
rastîparêz *nd/nt* gerçekçi, realist (gerçekçilik yanlısı olan) * **nivîskareke rastîparêz e** gerçekçi bir yazar **2.** hakperest, haksever, hakikat savunucusu
rastîparêzî *m* **1.** gerçekçilik **2.** hakperestlik, hakseverlik, hakikat savunuculuğu
rastîtî *m* gerçeklik
rastîxwaz *nd/nt* gerçeklik yanlısı
rastîxwazî *m*gerçeklik yanlılığı
rastker (I) *rd* doğrulayıcı
rastker (II) *fiz/m* doğrultmaç
rastker (III) *nd/nt* **1.** düzeltici, düzeltmen, tashihçi **2.** düzlemeci, tasviyeci
rastkerî *m* **1.** düzelticilik, düzeltmenlik, tashihçilik **2.** düzlemecilik, tasviyecilik
rastkerîtî *m* düzelticilik, düzeltmenlik, tashihçilik
rastkêş *m* cetvel
rastkirin (I) *m* **1.** düzeltme, düzelti, doğrultma **2.** düzeltme, tashih, tashih etme (yanlışlık-

tan kurtarma) **3.** düzelti, tashih (basılmak üzere olan esirin yanlışlarını düzeltme) **4.** düzeltme, ayar, ayarlama (saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü) **5.** doğrulama **6.** rayına oturtmak, işler duruma getirmek

rastkirin (II) *m* **1.** doğrultma (düz, dik veya doğru duruma getirme) **2.** kurma (hazırlama) **3.** salma

rastkirin (III) *m* **1.** düzleme, düzeçleme, tesviye (düz duruma getirme) **2.** yatırma (yassılatma, düzeltme)

rast kirin (I) *l/gh* **1.** düzeltmek, doğrultmak * **şaşî rast kirin** yanlışları düzeltti **2.** düzeltmek, tashih etmek (yanlışlıktan kurtarmak) * **tu bibêje, eger çewtî hebin em rast bikin** sen söyle, yanlış varsa düzeltelim **3.** düzeltmek, ayarlamak * **saetê li gorî radyoyê rast bike** saati radyoya göre ayarla **4.** doğrulamak **5.** rayına oturtmak, işler duruma getirmek

rast kirin (II) *l/gh* **1.** doğrultmak (düz, dik veya doğru duruma getirmek) * **bi zorekê pişta xwe rast kir** belini zor doğrulttu **2.** kurmak (hazırlamak) * **ca here li sofreya ku daniye binêre** git de kurduğu sofraya bak **3.** salmak * **karikên xwe rast kirin** oğlakları saldı ~ **û pev xistin** kurup takmak, monte etmek

rast kirin (III) *l/gh* **1.** düzlemek, düz duruma getirmek **2.** yatırmak (yassılatmak, düzeltmek) * **porê xwe rast kir** saçlarını yatırdı

rastkirî (I) *rd* **1.** düzeltilmiş, tashihli **2.** doğrultmuş (doğru duruma getirilmiş olan) **3.** ayarlı (saat, makine vs. için)

rastkirî (II) *rd* kurulu * **sêdara rastkirî** kurulu darağacı

rastkirî (III) *rd* stabilize (düz duruma getirilmiş)

rastkîno *rd* gerçek

rast lê hatin *l/bw* **1.** rast gelmek, rastlaşmak, karşılaşmak **2.** rast gelmek, hedefi bulmak * **sê kevir avêtin, lê hebek jî lê rast nehat** üç taş attı, ama hiçbirisi rast gelmedi **3.** rast gelmek, bulmak * **pir li malan geriyam, lê li tu yekê rast nehat** çok ev aradı, ama hiçbir yer de rast gelmedi

rastlêhatî *rd/h* **1.** rastgele, lâlettayin **2.** *rd* rastlayan

rastmal *m* para varlığı, sermaye

rastmend *rd/nd* doğrucu, doğru söyleyen

rastmendî *m* doğruculuk, doğru söyleme

rastnavî *m* **1.** meydanlık **2.** düzlem

rastnivîs *rz/m* imla, yazım

rastnivîsandin *rz/m* imla, yazım

rasto *rd/nd* doğrucu, dürüst, hakperest * **rasto dirusto, xwaro şikesto** dürüst olan bükülmez ~ **bi Xwedê re, xwaro bi erdê re** dürüst ol Allah yardımcın olur

rastok *nd/nt* doğrucu

rastovajî *rd/h* ters yüz

rastparêz *rd/nd* sağcı

rastparêzî *m* sağcılık

rastpeyvîn *m* düzgün konuşma, retorik, belâğat

rast pê hatin *l/bw* rast gelmek, rastlaşmak, karşılaşmak

rastraman *nd/nt* sağ görüşlü, sağcı

rastramanî *m* sağ görüşlülük, sağcılık

rastrew *nd/nt* sağ görüşlü, sağcı

rastrewî *m* sağ görüşlülük, sağcılık

rastxwendin *m* doğru okuma

rastyar *rd/nd* doğrucu

rastyarî *m* doğruculuk

rasyonal *rd* rasyonal, ussal

rasyonalîst *nd/rd* rasyonalist, usçu, akılcı

rasyonalîte *fel/m* rasyonalite, ussallık

rasyonalîzasyon *m* rasyonalizasyon, ussallaştırma

rasyonalîzm *fel/m* **1.** rasyonalizm, usçuluk, akılcılık **2.** *sos* rasyonalizm, usçuluk, akılcılık

rasyonel *rd* rasyonel

rasyonelkirin *m* rasyonelleştirme

rasyonel kirin *l/gh* rasyonelleştirmek

raş *m* sağanak

raşehitî *rd* **1.** sapık **2.** sapkın

raşehitîbûn *m* **1.** sapıklık **2.**sapkınlık

raşehitandin (I) *m* güçsüzleştirmek, gerilemesini sağlamak, perişan etmek

raşehitandin (II) *m* **1.** sapıklaştırma **2.** sapkınlaştırma

raşehitandin (I) *l/gh* güçsüzleştirmek, gerilemesini sağlamak, perişan etmek

raşehitandin (II) *l/gh* **1.** sapıklaştırmak **2.** sapkınlaştırmak

raşehitîn (I) *m* güçsüzleşme, gerilemesini neden olma, perişan olma

raşehitîn (II) *m* **1.** sapıklaşma **2.** sapkınlaşmak

raşehitîn (I) *l/ngh* güçsüzleşmek, gerilemesini neden olmak, perişan olmak

raşehitîn (II) *l/ngh* **1.** sapıklaşmak **2.** sapkınlaşmak

raşidandin *m* **1.** sıkma (sıkı duruma getirme) **2.** sıkma, germe

raşidandin *l/gh* **1.** sıkmak (sıkı duruma getirmek) **2.** sıkmak, germek

raşidîn *m* **1.** sıkılma (sıkı duruma gelme) **2.** sıkılma, gerilme

raşidîn *l/ngh* **1.** sıkılmak (sıkı duruma gelmek) **2.** sıkılmak, gerilmek

raşikestin *m* **1.** kartlaşma, kartalma **2.** tohuma kaçma (evlenme çağı geçip kartlaşma)

raşikestin *l/gh* **1.** kartlaşmak, kartalmak **2.** tohuma kaçmak (evlenme çağı geçip kartlaşmak)

raşikestî *rd* **1.** kart (gençliği ve körpeliği kalmamış) **2.** geçkin (ihtiyarlanmaya yüz tutmuş) * **Azade keçeke raşikestî, bejnkurt, pofikî û bixeberdan e** Azade geçkin, kısa boylu, tombul, konuşkan bir kızdır **3.** anaç,

kart, kalık (evlenme çağı geçmiş kız) * **qîzên raşikestî serî kutabûne hev dipeyîvîn** iki anaç kız baş başa konuşuyordu
raşikestîbûn *m* **1.** kartlık **2.** geçkinlik
raşiqitandin *m* kaydırma
raşiqitandin *l/gh* kaydırmak
raşiqitîn *m* **1.** kayma **2.** takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
raşiqitîn *l/ngh* **1.** kaymak **2.** takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
raşişandin *m* serpiştirme
raşişandin *l/gh* serpiştirmek
raşişîn *m* serpiştirilme
raşişîn *l/ngh* serpiştirilmek
raşîm *m* harman yerinde tahıl işaretleme aleti
raşîtîzm *bj/m* raşitizm
ratehisandin *m* sendeletme
ratehisandin *l/gh* sendeletmek
ratehisîn *m* sendeleme
ratehisîn *l/ngh* sendelemek
ratekandin *m* şok etme
ratekandin *l/gh* şok etmek
ratûtikandin *l/gh* üstüne sermek * **rakeve ezê lihêfê ratûtikînim** we yatın üstünüze sorganı sereyim
ratib (I) *m* **1.** azık, kumanya **2.** medrese öğrencilerine giden kumanya **3.** ırgat kumanyası
ratib (II) *rd* ücretli çoban
raûnd *sp/m* raunt
rav (I) *m* iz ~ **hilanîn** hayvan izi sürmek
rav (II) *m* **1.** av **2.** sürek avı **3.** av (avlanan şey) ~ **kirin** avlamak ~**a kewan** keklik avı
rav (III) *m* paralel çizgi
rav (IV) *bnr* rab
ravajtin *k* ısrar etme
ravajtin *l/gh* ısrar etmek
rava *m* gösterme ~ **yî (...) kirin** -e göstermek
ravadan *m* gösterme
rava dan *l/gh* göstermek
rave *m* **1.** açıklama, izah **2.** açımlama
raveber *rz/m* tamlanan
ravedar *rd* açıklamalı, izahlı
ravegeşt *m* safarî
ravejandin *m* sallama
ravejandin *l/gh* sallamak * **dergûş ravejandin** beşik sallamak
ravejîn *m* sallanma (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama)
ravejîn *l/ngh* sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak)
ravek (I) *m* açıklama, izah, izahat
ravek (II) *rz/m* tamlama, izafe ~**a navdêran** isim tamlaması ~**a rengdêran** sıfat tamlaması ~**a zincîrîn** zincirleme tamlama
ravekar *nd/nt* açıklayıcı, izah edici
ravekarî *m* açıklayıcılık
raveker *nd/nt* açıklayıcı, izah edici
ravekerî *m* açıklayıcılık
ravekirin *m* **1.** açıklama, izah etme **2.** açımlama, yorumlama
rave kirin *l/gh* **1.** açıklamak, izah etmek **2.** açımlamak, yorumlamak
ravekirî *rd* **1.** açıklamalı, izahlı **2.** açıklanmış
ravezimanî *m* morfolojji
ravêj *m* muaşeret, toplumsal ilişkiler
ravkar *nd/nt* **1.** avcı **2.** *rd* avcı (başka hayvanları yakalamakta usta olan hayvan)
ravkarî *m* avcılık ~ **kirin** avcılık etmek
ravkirin *m* avlama
rav kirin *l/gh* avlamak
ravpeyv *m* yorum, şerh
ravrav *nd* sarıya çalan kırmızı saç
ravravî *rd* çubuklu (kumaştaki düz çizgi için)
ravyar *nd/nt* avcı
ravyarî *m* avcılık ~ **kirin** avcılık etmek
raw *bnr* rav (II)
rawe *rz/m* kip, sıyga * raweyên pêşkêr belirtme kipleri ~**ya bilanî** *rz* gereklilik kipi ~**ya çêbiwar** *rz* geçmiş zaman partisibi ~**ya daxuyanî** *rz* haber kipi ~**ya daxwazî** (an jî **daxwaziyê)** *rz* istek kipi, dilek kipi ~**ya dema bê** *rz* gelecek zaman kipi ~**ya divêtî** *rz* gereklilik kipi ~**ya fermanî** *rz* emir kipi ~**ya gerekî** *rz* gereklilik kipi ~**ya hekanî** (an jî **hekînî)** *rz* şart kipi ~**ya hevedudanî** *rz* bileşik kip ~**ya kerkar** *rz* partisip ~**ya merc û daxwazê** *rz* dilek şart kipi ~**ya mercî** *rz* şart kipi ~**ya pêdivî** *rz* gereklilik kipi ~**ya pêşkarî** *rz* bildirme kipi ~**ya pêşker** (an jî **pêşkerî)** *rz* bildirme kipi, haber kipi ~**ya pêwîstiyê** (an jî **vînî)** *rz* gereklilik kipi ~**ya rader** *rz* mastar kipi ~**ya şert-daxwaz** *rz* şart-dilek kipi ~**ya şertî** *rz* şart kipi ~**ya vînî** *rz* gereklilik kipi ~**ya xwestinî** (an jî **xwestekî)** *rz* istek kipi ~**ya xwestiniyê** isteme kipi ~**yên pêşkerî** *rz* bildirme kipleri
rawend *bot/m* bir bitki
rawer *m* yakarı
rawerî *m* yakarı, yakarış
rawerîn *ant/m* toplar damar
rawerkirin *m* yakarma
rawer kirin *l/gh* yakarmak
rawes *m* **1.** dinlenme, mola **2.** *mzk/m* es, durak
rawest (I) *m* **1.** durma, duruş **2.** sekte, durgu ~**a amadeyî** esas duruş (vaziyet) ~**a dil** kalp sektesi
rawest (II) *m* **1.** *rz* durak (cümle sonundaki nokta) **2.** *mzk* durak (bir ülçü uzunluğunda susma) **3.** *wj* durak (hece ölçüsüyle yazılmış eserlerde, ölçü kalıpları içindeki durma yerleri) **4.** *mzk* durgu
rawesta amadeyî *sp* hazır ol duruşu
rawesta dil *nd* sekteyikalp, kalbin durması
rawestak *m* durak
rawestan *m* **1.** durma, duruş **2.** durgu, sekte **3.** dinme **4.** *fîz* duruk, statik **5.** duruk, statik

(gelişme, ilerleme göstermeyen) ~a **giramiyê** saygı duruşu ~a **rêzdariyê** saygı duruşu
rawestandin *m* **1.** durdurma **2.** yakalama (bir kimsenin gitmesine engel olma, durdurma) **3.** dindirme **4.** *mec* dondurma (bir şeyi değiştirmez durumda tutma)
rawestandin *l/gh* **1.** durdurmak **2.** yakalamak (bir kimsenin gitmesine engel olmak, durdurmak) * **li ber derî ew rawestandin û pê re axivîn** onu kapıda yakalayıp konuştular **3.** dindirmek * **ez li dostekî welê digerim ku hêstrên çavên min rawestîne** göz yaşlarımı dindirecek bir dost arıyorum **4.** *mec* dondurmak (bir şeyi değiştirmez durumda tutmak) * **bihayên eşyayan rawestandin** eşya fiyatları dondurmak
rawestandî *rd* **1.** duruk, durdurulmuş **2.** *mec* durgun (sönük, hareketsiz) * **piyase rawestandî ye** piyasa durgun **3.** donmuş vaziyette (artmayan, değişmeyen)
rawestandîbûn *m* durgunlaşma
rawestandî bûn *l/ngh* durgunlaşmak
rawestandîbûnî *m* durgunluk
rawestandîkirin *m* durgunlaştırma
rawestandî kirin *l/gh* durgunlaştırmak
rawestane *m* **1.** durma, duruş **2.** *rd* durgunca
rawestanetî *m* durukluk
rawestang *m* durak
rawestank *m* durak (tren, tramvay, otobüs gibi genel taşıtların durduğu yer)
rawesta rihet *sp* rahat duruş
rawestayî *rd* **1.** duruk **2.** durgun **3.** *fiz* duraklı **4.** dural
rawestayîbûn *m* durallık
rawestayîtî *m* durukluk
rawestbêhnok *rz/m* noktalı virgül
rawestdanîn *m* noktalama
rawest danîn *l/gh* noktalamak (yazıda noktalama işaretlerini yerli yerine kullanmak)
raweste! *b* dur!, stop! ıstop
rawestek *m* **1.** durak, istasyon **2.** durak (cümle sonundaki nokta) **3.** fren
rawestgeh *m* durak (tren, tramvay, otobüs gibi genel taşıtların durduğu yer)
rawestik *rz/m* durak (cümle sonundaki nokta)
rawestiyayî *rd* **1.** duruk, durmuş **2.** *mec* durgun (sönük, hareketsiz)
rawestî *rd* **1.** duruk **2.** durgun
rawestîn *m* **1.** durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) **2.** durma (işlemez olma, çalışmama) **3.** durma (dinme, kesilme, sona erme, bitme) **4.** bekleme, durma (bir yerde bir süre oyalanma, dikilme, eğleşme, eğlenme) **5.** durma (kalma) **6.** durma (hareketsiz durumda olma) **7.** durma (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) **8.** geçirme (yola çıkan birini uğurlamaya gitme) **9.** düşme (yürüme, birlikte gitme) **10. iş görme, iş tutma**, hizmet görme
rawestîn *l/ngh* **1.** durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) * **tu qasekê li vir raweste** sen biraz burada dur **2.** durmak (işlemez olmak, çalışmamak) * **saet rawestiyaye** saat durmuş **3.** durmak (dinmek, kesilmek, sona ermek, bitmek) * **baran rawestiya** yağmur durdu **4.** beklemek, durmak (bir yerde bir süre oyalanmak, dikilmek, eğleşmek, eğlenmek) * **niha li cihê ku tren lê radiwestin me dipê** trenlerin durduğu yerde şimdi bizi bekler * **ew qas saet li ber derî rawestîn, li zora min çû** kapının önünde onca saat durmak gücüme gitti * **piştî ku heftiyek li Beyrûdê rawestiyaye, hîna çûye gundên Cebelê** Beyrut'ta bir hafta eğlenmiş ondan sonra Cebel köylerine gitmiş **5.** durmak (kalmak) * **em li bajêr zêde ranewestiyan** şehirde fazla durduk **6.** durmak (hareketsiz durumda olmak) * **hûn çi rawestiyane, wext hat** ne duruyorsunuz, vakit geldi **7.** durmak (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) * **ji serê sibehê de ez qet ranewestiyam** sabahtan beri hiç durmadım **8.** geçirmek (yola çıkan birini uğurlamaya gitmek) * **ez bi hevalê xwe re rawestiyam** arkadaşımı geçirmeye gittim **9.** düşmek (yürümek, birlikte gitmek) * **ez jî pê re rawestiyam** ben de önüne düştüm **10.** iş görmek, iş tutmak, hizmet görmek ~a **giramiyê (an jî rêzgirtin)** saygı duruşu
rawestîner *rd* **1.** durdurucu **2.** dindirici **3.** *m* fren ~a **hewayî** havalı fren
rawestok *rd* **1.** durağan, durgun **2.** *fiz/m* stator, duruk
rawestyar *rd* durağan, durgun
raweşan *m* **1.** dökülme **2.** sallanma, silkme **3.** çırpma
raweşandin *m* **1.** dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi) **2.** dökme, yığma **3.** dökülme, dermanı kalmama **4.** sallama, silkme **5.** çırpma (hızla ve kesik kesik silkeleme)
raweşandin *l/gh* **1.** dökmek (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) **2.** dökmek, yığmak * **we çi ew raweşandine vir?** ne diye buraya onları yığdınız? **3.** dökülmek, dermanı kalmamak * **hûn çi raweşiyane rabin bişixulin** ne ne öyle dökülmüşsünüz kalkıp çalışın **4.** sallamak, silkmek **5.** çırpmak (hızla ve kesik kesik silkelemek) * **doşek raweşandin** döşeği çırpmak
raweşîn *m* **1.** dökülme **2.** dökülme, yığılma (çok sayıda birikme, toplanma) **3. dökülme,** dermanı kalmama **4.** sallanma, silkilme **5.** çırpılma
raweşîn *l/ngh* **1.** dökülmek **2.** dökülmek, yığılmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **her kes raweşiyabû gund** herkes köye dökülmüştü * **gel raweşiyaye vir** halk buraya

yığılmış **3.** dökülmek, dermanı kalmamak **4.** sallanmak, silkilmek **5.** çırpılmak ~ **kuçe û kolanan** sokağa dökülmek
rawêj (I) *m* **1.** tahmin, var sayım **2.** zan, sanı
rawêj (II) *m* danış, danışma, istişare
rawêjdar (I) *rd* var sayımlı
rawêjdar (II) *rd* danışmalı
rawêjer *nd/nt* **1.** danışman **2.** müsteşar * **rawêjerê bazırganiyê** ticaret müsteşarlığı
rawêjerî *m* **1.** danışmanlık **2.** müsteşarlık
rawêjgeh *m* **1.** danışmanlık (makam yeri) **2.** istişare meclisi (istişare yapılan yer)
rawêjî (I) *m* **1.** danışma **2.** *rd* danışmayla ilgili
rawêjî (II) *rd* var sayımsal, tahmini
rawêjîn *rd* varsayımsal, tahminî
rawêjkar *nd/nt* **1.** danışman, müşavir **2.** müsteşar (bakanlıklarda, elçiliklerde bakan veya elçiden sonra gelen)
rawêjkarî *m* **1.** danışmanlık, müşavirlik **2.** müsteşarlık
rawêjkirin *m* danışma, istişare etme
rawêj kirin *l/gh* danışmak, istişare etmek
rawêştin *m* **1.** kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **2.** kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma)
rawêştin *l/gh* **1.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **2.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak)
rawêştî *rd* kazık, kazılmış olan
rawêtin *m* geçirme
rawêtin *l/gh* geçirmek
rawir *n* yabanî hayvan rawir ~**ên berî** (ovada yaşayan) yabanî hayvanlar
rawiran *m* geçme, geçiş
rawirandin *m* **1.** geçirme **2.** geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) **3.** geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) **4.** aşma, geçme **5.** aşma (dağ, tepe aşma)
rawirandin *l/gh* **1.** geçirmek **2.** geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) **3.** geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş rawirandin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn rawirandin** hastalık geçirmek **4.** aşmak, geçmek * **ji bavê xwe rawirandiye** babasını aşmış **5.** aşmak (dağ, tepe aşmak)
rawirbar *rd* (*fizjeo*) geçirgen
rawirbarî *m* geçirgenlik
rawirî *rd* **1.** geçmiş (geçme işini yapmış olan) **2.** geçmiş (zaman bakımında geride kalmış olan)
rawirîn *m* **1.** geçme **2.** geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) **3.** geçme (bir yeri açma, öbür yana ulaşma) **4.** geçme (zaman için; aşma, geride bırakma) **5.** aşılma **6.** çıkma (ay, mevsim geçme)
rawirîn *l/ngh* **1.** geçmek * **çend kes bi lez û bez di ber derî re rawirîn** kapının önünden birkaç kişi aceleyle geçtiler **2.** geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) **3.** geçmek (bir yeri açmak, öbür yana ulaşmak) **4.** geçmek (zaman için; aşmak, geride bırakmak) * **saet ji dehan radiwire** saat onu geçiyor **5.** aşılmak **6.** çıkmak (ay, mevsim geçmek) * **zivistan rawirî** kış çıktı
rawirtin *m* **1.** geçirme **2.** geçirme (bir süre yaşama, oturma, kalma) **3.** geçirme (herhangi bir durumu yaşamış olma) **4.** aşma, geçme **5.** aşma (dağ, tepe aşma)
rawirtin *l/gh* **1.** geçirmek **2.** geçirmek (bir süre yaşamak, oturmak, kalmak) **3.** geçirmek (herhangi bir durumu yaşamış olmak) * **rojên xweş rawirtin** iyi günler geçirmek * **nexweşîn rawirtin** hastalık geçirmek **4.** aşmak, geçmek * **ji bavê xwe rawirtiye** babasını aşmış **5.** aşmak (dağ, tepe aşmak)
rawirtî *rd* **1.** geçmiş **2.** aşmış
rawisandin *m* ütme (tüylerini yakma)
rawisandin *l/gh* ütmek (tüylerini yakmak)
rawî (I) *bnr* rêwî
rawî (II) *m* tuluktan yapılma su aracı
rawî (III) *m* hafif kurumuş arazi
rawîsan *bnr* ramûsan
rawisîn *m* ütülme
rawisîn *l/ngh* ütülmek
rawjandin *bnr* ravejandin
rawlikêş *m* sulama tevzi yeri
rawşandin *bnr* raweşandin
rawusandin *l/gh* tayların kuyruğunu kırpmak
rax *n* **1.** dağ eteğinde bahçe **2.** yalak **3.** in, yabanî hayvan ini
raxa qeşahiyê *erd/nd* buzul yalağı
raxe *m* döşeme, mefruşat
raxedar *rd* döşemeli
raxefiroş *nd/nt* döşemeci (satan kimse)
raxefiroşî *m* döşemecilik
raxekirin *m* döşeme yapma
raxe kirin *l/gh* döşeme yapmak
raxekirî *rd* döşemeli
raxer (I) *m* çok taşlı yer
raxer (II) *nd/nt* **1.** döşemeci, mefruşatçı **2.** *m* döşeme, mefruşat, taban ~**ê kabloyê** kablocu (kablo düşeyen kimse) ~**ê peyariyan** kaldırımcı
raxeritandin *l//gh* saptırmak
raxerî *m* döşemecilik
raxirandin *m* sürükleme
raxirandin *l/gh* sürüklemek
raxirîn *m* sürüklenme
raxirîn *l/ngh* sürüklenmek
raxistek *m* örtü
raxistin *m* **1.** serme **2.** serme (göstermek amacıyla serme veya asma) **3.** serme (kurutmak için düz bir yere yayma) **4.** serme (açarak yayma veya döşeme) **5.** yayma **6.** döşeme **7.** döşeme (açıp yayma) **8.** döşeme (bir ev veya dairenın oturulabilir duruma getirmek i-

çin gerekli eşyayı yerleştirme) ~a **rûpelan** sayfa düzenleme
raxistin *l/gh* 1. sermek * **kinc raxistin û vegeriya malê** çamaşırları serip eve döndü 2. sermek (göstermek amacıyla sermek veya asmak) * **cihêz raxistin** çeyiz sermek 3. sermek (kurutmak için düz bir yere yaymak) * **mewîj raxistin** üzüm sermek 4. sermek (açarak yaymak veya döşemek) * **fotograf raxistin ser maseyê** fotografları masanın üstüne serdi 5. yaymak * **cih raxistin** yatakları yaymak 6. döşemek 7. döşemek (açıp yaymak) * **xalî li odeyê raxistin** halıyı odaya döşediler 8. döşemek (bir ev veya dairenin oturulabilir duruma getirmek için gerekli eşyayı yerleştirmek) * **mala xwe raxist û hîna çû tê de rûnişt** evini döşedikten sonra gidip oturdu ~ **û xemilandin** dayayıp döşemek
raxistî *rd* 1. serili 2. yayılı 3. dayalı döşeli 4. döşemeli
raxistok *m* 1. sergi 2. döşeme 3. örtü
raxwestin *m* güvence isteme
raxwestin *l/gh* güvence istemek
ray (I) *m* 1. yol * **nayê rayê** yola gelmiyor 2. çare (bir şeyi önleme, tedavi yolu, deva) * **ne mirin e kü ray lê nebe** ölüm değil ki çare bulunmasın ~ **ji diziyê re dibe, ray ji zêdezimaniyê re nabe** hırsızlığa çare bulun da sivri dilliliğe çare zor bulunur ~ **lê nebûn** çaresi bulunmamak ~ **li her tiştî dibe, li birçîbûnê nabe** boğaz durmaz ~ **li her tiştî dibe li mirinê nabe** ecele çare bulunmaz, olacakla öleceğe çare yok ~ **li zikê birçî dibe li yê nîvbirçî (an jî nîvco) nabe** boğaz durmaz (açlığa çare bulur da yarı açlığa çare bulunmaz)
ray (II) *m* ray (tren, tramvay gibi taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demir yol)
ray (III) *m* 1. rey, oy * **di hilbijartinên dawî de ji sedî pazdeh ray stendiye** son seçimlerde yüzde on beş rey almış 2. rey, oy (bu tercihi belirten söz veya yazı) ~ **avêtin 1)** oy kullanmak, oy vermek 2) oya koymak (veya sunmak) ~ **dan** rey vermek, oy vermek ~ **hatin avêtin** *l/tb* oylanmak ~**a aşkera** açık oy ~**a dijber** kırmızı oy ~**a spî** beyaz oy ~**a veşarî** gizli oy ~**a xwe avêtin** oyunu kullanmak
ray (IV) *m* temin, temin etme
ray (V) *m* 1. görüş, düşünce, fikir (kanaat) * **bi raya min** benim görüşüme göre * **li gorî raya min** görüşüme göre 2. karar, söz, söz ve karar 3. düzen 4. gösterme ~ **dan** göstermek ~ **dan (tiştekî)** öyle uygun görmek ~**a (yekî) li balê hebûn** nezdinde değeri olmak ~**a mala xwe kirin** kendi evinin iç düzeniyle ilgilenmek ~**a malê malxwe dizane** evin iç düzenini ev reisi bilir ~ **raya Xwedê ye Al**lah'ın dilediği olur ~ **û şêwr** söz ve karar ~ **û tevdîr** düzen ~ **û tevdîr dan (tiştekî)** düzenlemek ~ **û tevdîra malê di destê pîrekê de ye** evin iç düzeninde kadın sorumludur, yuvayı dişi kuş yapar ~**a (yekî) pê neketin** birini alâkadar etmemek ~**a xwe gotin** görüş bildirmek ~**î (yekî) dan 1)** (birine) göstermek 2) (birine) öğretmek ~**î (yekî) kirin 1)** (birine) göstermek 2) (birine) öğretmek
ray (VI) *n* raca * **rayê Hind** Hint racası
raya gel *nd* halkoyu
raya gelemperî *nd* kamu oyu, efkârıumumiye
raya giştî *nd* kamu oyu, genel düşünce
raya pêbaweriyê *nd* güven oyu
rayavêtin *m* 1. oylama 2. oya koyma (veya sunma) 3. oylamaya geçme (veya gitme)
ray avêtin *l/gh* 1. oylamak 2. oya koymak (veya sunmak) 3. oylamaya geçmek (veya gitmek)
rayavêtina pêbaweriyê *nd* güven oylaması
rayba *m* rayba, pürüzalır
rayber *bnr* rêber
rayberî *bnr* rêberî
raybilind *rd* kibirli, kurumlu
raybûn *l/ngh* bulunma, sağlanma, temin edilme
ray bûn *l/ngh* bulunmak, sağlanmak, temin edilmek
raybûyîn *l/ngh* bulunuş, sağlanış, temin ediliş
rayda *rd* etkili
raydan (I) *m* oy verme ~**a bi îşaretan** işarî oy
raydan (II) *m* gösterme
ray dan (I) *l/gh* oy vermek
ray dan (II) *l/gh* göstermek
raydana ewlekî *nd* güven oyu, güven oylaması
raydayîn (I) *m* oy veriş
raydayîn (II) *m* gösteriş
rayde *rd* etkili
raye *m* yetki, salâhiyet ~ **dan** yetki vermek ~ **xwestin** yetki istemek
rayedar *nd/nt* yetkili, salâhiyetli ~ **kirin** yetkili kılmak
rayedarkirin *m* yetkilendirme
rayedar kirin *l/bw* yetkilendirmek
rayek *rz/m* kök (kelimenin her türlü ekler çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölüm) * **rayeka lêkerê** fiilin kökü ~**a dema borî** *rz* geçmiş zaman kökü ~**a dema niha** *rz* şimdiki zaman kökü ~**a lêkerê** *rz* fiil kökü ~**a navdêrî** (an jî **navdêrê**) *rz* ad kökü, isim kökü
rayekî *rz/rd* köksel
rayel *m* tel (türlü metallerden yapılmış kopmaya karşı dirençli ince uzun nesne)
rayexwestin *m* yetki isteme
raye xwestin *l/gh* yetki istemek
rayeya qanûnçêkirinê yasama yetkisi
rayêl *m* hat, çizgi
rayêx *m* 1. yaygı 2.döşeme
rayî (...) dan *l/bw* 1. (birine) göstermek (birini

veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîstoka di camekanê de rayî min bida** vitrindeki oyuncağı bana gösterecekti **2.** göstermek (kanıtla inandırmak) **3)** göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê rayî wî dide** ona ders gösteriyor **4)** *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê rayî te bidim** sana göstereceğim
rayî (...) kirin *l/gh* (birine) göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak)
rayîş *m* rayiç
rayker *rd* sağlayıcı, temin edici
raykirin *m* bulma, sağlama, temin etme
ray kirin *l/gh* bulmak, sağlamak, temin etmek * **pere ray bike** para bul
raykirî *rd* bulunmuş, sağlanmış, temin edilmiş olan
raymezin *rd/nt* **1.** kibirli **2.** fikir sahibi ulu kimse **3.** *mec* ileri gelen, ekabir ~ **kirin** kibirlik yapmak
raymezintî *m* kibirlilik ~ **kirin** kibirlik yapmak
raz (I) *n* **1.** kaya **2.** uçurum
raz (II) *m* **1.** giz, sır (varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey) **2.** sır (insan aklının yeterince açıklık getiremediği şey) ~ **dan der** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **dan gotin** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **der dan** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **nedan der** sır tutmak (veya saklamak) ~ **nedan gotin** sır tutmak (veya saklamak) ~ **veşartin** sır saklamak **(bi)** ~ **û sirê hev zanîn** (birbirinin) sırını bilmek ~**ên xwe ji kesî re gilî nekirin** sırını kimseye açıklamamak
razan *m* **1.** uyuma, uyuyuş **2.** yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) **3.** uyuma (çevresinde olan bitenden habersiz olma) **4.** doğum **5.** doğurma, doğum yapma **6.** yatma (cinsel ilişkide bulunma) **7.** yatırım, plâsman ~**a te hebe rabûna te tune be** uyupta kalkmayasın
razan *l/ngh* **1.** uyumak **2.** yatmak (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanmak) **3.** uyumak (çevresinde olan bitenden habersiz olmak) **4.** doğurmak, doğum yapmak * **jinik razaye zarokeke keçîn jê re çêbûye** kadın bir kız çocuğunu doğurmuş **5.** yatmak (cinsel ilişkide bulunmak) * **bi jinikê re razaye** kadınla yatmış
razandin *m* **1.** uyutma **2.** yatırma **3.** yatırma (parayı işletmek amacıyla bir yere verme) **4.** yatırım, mevdüat
razandin *l/gh* **1.** uyutmak **2.** yatırmak **3.** yatırmak (parayı işletmek amacıyla bir yere vermek)
razandî *rd* **1.** uyutulmuş **2.** yatık, yatırılmık
razanxane *m* yatakhane
razayandin *bnr* razandin
razayî *rd* **1.** uyur, uyur durumda **2.** yatık, uykuda olan
razbar *rd* gizemli
razber *fel/rd* soyut
razberî *m* soyutluk
razberîtî *fel/m* soyutçuluk
razberker *rd* soyutlayıcı
razberkirin *fel/m* soyutlama
razber kirin *l/gh* soyutlamak
razberkirî *rd* soyutlanmış olan
razdader *rd* sır veren
razdar *rd* **1.** gizemli, sırlı esrarlı, esrarengiz * **maleke razdar** esrarlı bir ev **2.** *rd/nd* gizemli, mistik
razdarî *m* **1.** esrarlılık, esrarengizlik **2.** *fel* gizemcilik, mistizm
razderdan *m* sır verme, dışarıya sır verme
raz derdan *l/gh* sır verme, dışarıya sır vermek
razderdar *nd/nt* sır verici, dışarıya sır veren
razdoz *nd/nt* casus
razdozî *m* casus
razeke *m* taklit
razekekirin *m* taklit etme
razeke kirin *l/gh* taklit etmek
razemend *rd* hoşnut
razemendî *m* hoşnutluk
razgir *nd/nt* **1.** sekreter, sır kâtibi **2.** sır küpü, sır saklayan ~**ê giştî (an jî gelemperî)** genel sekreter
razgirî *m* sekreterlik, sır kâtipliği
razgirîtî *m* açmazlık, ketumiyet
razirav *rd* zarif
ziravî *m* zerafet
razî (I) *rd* sırrî, gizemsel
razî (II) *rd* **1.** razı **2.** hoşnut, memnun ~ **bûn 1)** razı olmak **2)** hoşnut olmak ~ **kirin 1)** razı etmek **2)** hoşnut etmek
razîbûn *m* **1.** razı olma **2.** rıza gösterme **3.** hoşnut olma, tatmin olma
razî bûn *l/ngh* **1.** razı olmak **2.** rıza göstermek **3.** hoşnut olmak, tatmin olmak
razîbûnî *m* **1.** razı olma, rıza **2.** hoşnutluk, memnunluk, memnuniyet ~**ya xwe nîşan dan** hoşnutluk getirmek
razîbûyî *rd* bir şeye razı olmuş kimse
razîbûyîn *m* **1.** razı oluş **2.** rıza gösteriş **3.** hoşnut oluş, tatmin oluş
razîkirin *m* **1.** razı etme **2.** hoşnut etme, tatmin etme **3.** yatıştırma (yumuşatma)
razî kirin *l/gh* **1.** razı etmek **2.** hoşnut etmek, tatmin etmek **3.** yatıştırmak (yumuşatmak)
razikirî *rd* bir şeye razı edilmiş kimse
razîtî **1.** razı olma, rıza **2.** hoşnutluk, memnunluk, memnuniyet ~**ya xwe nîşan dan** hoşnutluk getirmek
razmend *rd* gizemli
razmendî *m* gizemlilik
razpûş *nd/nt* sekreter, sır kâtibi
razpûşî *m* sekreterlik, sır kâtipliği
razû *m* dua
razûxwaz *nd/nt* duacı

razveşartin *m* sır saklama
raz veşartin *l/gh* sır saklamak
razveşêr *rd* sır saklayan, sır küpü
razyar *nd/nt* sekreter
razyarî *m* sekreterlik
Rb *kîm* Rb (rubidyum elementinin kısaltması)
Re *kîm* Re (renyum elementinin kısaltması)
re *mzk/m* **1.** re (gam dizisinde *do* ile *mî* arasında ses) **2.** re (bu sesi ggösteren nota kısaltması)
reaksiyon *m* **1.** reaksiyon, tepki **2.** *kîm* reaksiyon, tepkinme ~ **nîşan dan** rekasiyon göstermek, tepkimek
reaksiyoner *rd* reaksiyoner, tepkili
reaksiyonî *rd* tepkisel
reaktor *m* reaktör ~**a atomê** atom reaktörü ~**a nukleerî** nükleer reaktör
realîst *nd/rd* realist, gerçekçi (gerçeği gören, ona göre davranan)
realîte *m* realite
realîzm **1.** realizm, gerçekçilik **2.** *fel* realizm, gerçekçilik
reasurans *m* reasürans
reaya *nd* reaya
Reb *n* Rab ~**ê min** Rabım
rebanî *rd* **1.** rabbanî, ilâhî, tanrısal **2.** rabbanî (Tanrıya ulaşmış)
rebas *m* sulanmış ziraat
rebbena *nd* rebbena
reben *nd/nt* **1.** zavallı **2.** garib, gariban * **jê vegere yekî reben e** boş ver garibanın tekidir **3.** âciz, zebun (güçbüz, zayıf) **4.** tutsak (kendisini her şeyin etkisinden kurtarmayan kimse) * **hûn rebenê patronê xwe ne** siz patronunuzun tutsağısınız **5.** *mec* fakir (alçak gönüllülük için birinci kişi zamiri görevinde kullanılır) * **ez rebenê Xwedê do hatim mala we jî, min hûn nedîtin** fakir dün evinize geldimsede bulamadım
rebenî *m* **1.** zavallılık **2.** zavallılık (gücü bir şeye yetmeme) **3.** garibanlık **4.** âcizlik, zebunluk
rebenok *nd/nt* **1.** zavallı **2.** gariban **3.** allahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse) **4.** kadıncık (zavallı kadın)
rebenokî *rd* **1.** zavallıca **2.** garibanca **3.** garip garip (üzgün bir biçimde)
rebête *bnr* revête
rebisandin *m* araziyi sulama
rebisandin *l/gh* araziyi sulamak
rebisandî *rd* sulanmış olan
rebît *rd* gürbüz
rebîtbûn *m* gürbüzleşme
rebît bûn *l/ngh* gürbüzleşmek
rebîtbûyîn *m* gürbüzleşme
rebîtî *m* gürbüzlük
reca *m* rica ~ **jê kirin** (birine) ricada bulunmak (veya birinden rica etmek) ~ **kirin** rica etmek
ricakar *nd/nt* ricacı
recaker *nd/nt* ricacı
recakerî *m* ricacılık
recakirin *m* rica etme
reca kirin *l/gh* rica etmek
receb *m* receb, receb ayı
recifandin *bnr* ricifandin
recifîn *bnr* ricifîn
reciftin *m* titretme
reciftin *l/ngh* titretmek
recî *bnr* recû
recm *ol/m* recim
recmandin *m* recmetme
recmandin *l/gh* recmetmek
recmandî *rd* recmedilmiş olan
recmkirin *m* recmetme
recm kirin *l/gh* recmetmek
recmkirî *rd* recmedilmiş olan
recû *m* **1.** yardım parası (yardım için toplanmış para) **2.** dillenme
recûkar *nd/nt* **1.** yardım parası toplayan **2.** dilenci
recûkarî *m* **1.** yardım parası toplama **2.** dilencilik
recûxwaz *nd/nt* **1.** yardıma muhtaç (yardım için para toplamaya muhtaç kimse) **2.** dilenci
recûxwazî *m* **1.** yardıma muhtaçlık **2.** dilencilik
reçale *bnr* rîşale
reçel *bnr* rîçal
reçete *m* reçete ~ **çêkirin** reçeteyi yaptırmak
reçêle *zo/m* sığırcık, çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
reçîne *m* **1.** reçine, akındırık **2.** *kîm* reçine
red (I) *m* ret ~ **bûn** red olmak ~ **kirin** redetmek ~**a (yekî) kirin** (birimi) ret etmek, (birini) men etmek
red (II) *m* bitme, tamamlama, sona erme ~ **bûn** bitmek, tamamlamak ~ **kirin** bitirmek, tamamlamak ~**a (yekî) anîn** (birini) yenmek ~**a (yekî) birin** (birini) yenmek ~**a (yekî) hatin** eriyip bitmek, zayıflaşmak
redaksiyon *m* **1.** redaksiyon (yazı yazma, yazı kaleme alma) **2.** redaksiyon (yazıyı yayına hazır duruma getirme)
redaktor *nd/n* **1.** redaktör (yazı yazan, bir yazıyı kaleme alan kimse) **2.** redaktör (bir yazı üzerine gerekli düzeltmeleri yaparak onu yayına hazır duruma getiren kimse) ~**ê berpirs** sorumlu redaktör
redaktorî *m* redaktörlük
redandin *m* reddetme
redandin *l/gh* reddetmek
redandî *rd* rededilmiş
redbar *rd* red edilebilir
redbarî *m* red edilebilirlik
redbûn (I) *m* reddolunma, reddedilme
redbûn (II) *l/ngh* **1.** bitme, bitirilme **2.** bitme (sona erme, tamamlanma) **3.** *mec* bitme, sıska olma, aşırı zayıflanma

red bûn (I) *l/ngh* reddolunmak, reddedilmek
red bûn (II) *l/ngh* **1.** bitmek, bitirilmek **2.** bitmek (sona ermek, tamamlanmak) **3.** *mec* bitmek, sıska olmak, aşırı zayıflanmak
redbûyîn (I) *m* reddolunuş, reddediliş
redbûyîn (II) *l/ngh* **1.** bitiş **2.** bitiş (sona erme, tamamlanış, tamamlanma) **3.** *mec* bitme, sıska olma, aşırı zayıflanma
rediman *m* yıkım
redimandin (I) *m* yıkma
redimandin (II) *m* doldurma, dolum
redimandin (I) *l/gh* yıkmak
redimandin (II) *l/gh* doldurmak
redimandî (I) *rd* yıkık
redimandî (II) *rd* dolu
redimîn (I) *m* yıkılma
redimîn (II) *m* dolma
redimîn (I) *l/ngh* yıkılmak
redimîn (II) *l/ngh* dolmak
rediye *m* reddiye
redîf *wj/m* redif
redîngot *n* redingot (bir tür resmî erkek ceketi)
redkar *nd/nt* redçi, reddeci
redker (I) *nd/nt* reddedici
redker (II) *nd/nt* bitirici
redkirin (I) *m* reddetme
redkirin (II) *m* **1.** bitirme **2.** bitirme, tamamlama
red kirin (I) *l/gh* reddetmek * **dîrok îxaneteke wiha napejirîne red dike** ihanetin böylesini tarih kabul etmez, reddeder
red kirin (II) *l/gh* **1.** bitirmek * **min karê xwe red kir** işimi bitirdim **2.** bitirmek, tamamlamak * **xanî red kir** evi tamamladı
redkirî (I) *rd* reddedilmiş olan
redkirî (II) *rd* **1.** bitirilmiş, bitik **2.** bitirilmiş, tamamlanmış olan
redkok *m* köken
redoks *kîm/m* redoks
redresor *fiz/m* redresör, doğrultmaç
redûksiyon *m* (*mat/kîm*) redüksuyon, indirgeme
redûseker *kîm/rd* indirgeyici
redûsekirin *m* **1.** *kîm* indirgeme **2.** *mat* indirgeme
redûse kirin *l/gh* **1.** *kîm* indirgemek **2.** *mat* indirgemek
reel *rd* reel
ref (I) *m* **1.** grup, saf **2.** dizi, sıra **3.** koşun, saf (yan yana durmuş asker dizisi) **4.** sürü (kuş sürüsü) **5.** *mec* kuşak (aynı dönemin insanları) ~ **bi** ~ öbek öbek, saf saf, takım takım ~ **girtin** saf bağlamak (veya tutmak) ~**ê qulingan** turna katarı
ref (II) *m* **1.** raf **2.** sergen
refah *m* refah, genlik
refandin *m* **1.** çitme, gözeme (kumaştaki deliği örerek kapatma) **2.** örme
refandin *l/gh* **1.** çitmek, gözemek (kumaştaki deliği örerek kapatmak) * **qula di qumaş de refandine** kumaşın deliğini çitmişler **2.** örmek * **min qulika li ser çoka xwe refand** pantalonum diz kısmındaki deliği ördüm
refandî *rd* **1.** çitilmiş **2.** örük, örülü
refaqet *m* refakat
refaqetî *m* refakatlık
refaqetvan *nd/nt* rafakatçı
refde *m* sürü, yırtıcı hayvan sürüsü
referandûm *m* referandum, halk oylaması
referans *m* referans
refes *m* çifte, tekme (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıya vurması) ~ **avêtin (tiştekî)** tekme atmak, çifte atmak (veya vurmak) ~ **avêtin (yekî)** (birini) çiftelenmek ~ **lê hatin xistin** tekmelenmek ~ **avêtin hev (û din)** tepişmek ~ **dan** *argo* zıplamak
refesavêtin *m* çifteleme, çifte atma, tekmeleme
refes avêtin *l/gh* çiftelemek, çifte atmak, tekmelemek
refesdan *m* çifte atma
refes dan *l/gh* çifte atmak
refesk *m* raf, seren
refeslêxistin *m* tepme (hayvan ayağıyla vurma)
refes lê xistin *l/bw* tepmek (hayvan ayağıyla vurmak
refesok *rd* **1.** çifteli (çifte atan hayvan) **2.** *argo* sataşkan (rahat durmayan)
refgirtin *m* saf tutma
refgirtin *l/gh* saf tutmak
refik (I) *m* **1.** raf, tereke **2.** sergen **3.** lâmbalık **4.** tabaklık ~**a bixêriyê** baca başı ~**a çirayê** çıralık (çıra konulan yer)
refik (II) *m* **1.** seki (toprak üstündeki yükseklik) **2.** *erd* seki, taraça, teras **3.** ocak (bostanlarda her cins sebze için ayrılmış, çevresi yükseltilmiş toprak parçası) * **refika xiyaran** hıyar ocağı **4.** kerde **5.** yastık (fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer) **6.** evlek, maşala
refik (III) *m* lavaş ekmeğini tandıra yapıştırmada kullanılan bezden araç
refikandin *m* **1.** çitme, gözeme (kumaştaki deliği örerek kapatma) **2.** örme
refikandin *l/gh* **1.** çitmek, gözemek (kumaştaki deliği ürerek kapatmak) **2.** örmek
refikandî *rd* **1.** çitilmiş **2.** örük, örülü
refikîn *m* çitilme, gözelenme
refikîn *l/ngh* çitilmek, gözelenmek
refikkirin *m* **1.** sekileme **2.** evlekleme
refik kirin *l/gh* **1.** sekilemek **2.** evleklemek
refikkirî *rd* **1.** sekili, sekilenmiş olan **2.** evlekli
refîn *m* çitilme, gözelenme
refîn *l/ngh* çitilmek, gözelenmek
refîne *rd* **1.** rafine **2.** *m* rafineri
refînerî *m* rafineri, arıtım evi
refîq *n* refik, arkadaş
refîqî *m* refıklik, arkadaşlık
refleks *biy/m* **1.** refleks, tepke, tepki **2.** *psî* ref-

leks, tepke **~a bêmerc** şartsız refleks **~a mercdar** koşullu tepke
reflektor *m* reflektör, yansıtıcı
reform *m* reform, düzeltim, ıslahat **~a erd** toprak reformu
reformîst *nd/nt* reformist, reformcu
reformîzm *m* reformizm, reformculuk
reformparêz *rd/nd* reformcu, reformist, reform savunucusu
reformparêzî *m* reformculuk, reform savunuculuğu
reformxwaz *rd/nd* reformcu, ıslahatçı, reform yanlısı
reformxwazî *m* reformculuk, ıslahatçılık
reftar *m* davranış, tutum
reftarî *m* davranış
reg *ant/m***1.** damar **2.** *bot* damar (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) **3.** kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) **4.** *mat* kök (denklemde) **~a ducar** *mat* kare kök **~a ducar hesap kirin** *mat* kare kök almak
regaîb *m* **1.** regaip (Amina Hatun'un Hz. Muhmmed'e gebe kaldığı gece) **2.** regaip (recep ayının kandil olarak kullanılan ilk cuma gecesi)
regez (I) *m* **1.** kök, damar **2.** soy, nesep **3.** ırk
regez (II) *m* cinsiyet
regezî (I) *rd* ırkî, ırksal
regezî (II) *rd* **1.** cinsel, seksi **2.** çapkın (cinsellik taşıyan veya hatırlatan)
regezîkirin *m* **1.** seksileştirme, cinselleştirme **2.** erotize etme
regezî kirin *l/gh* **1.** seksileştirmek, cinselleştirmek **2.** erotize etmek
regezîkirî *rd* **1.** cinselleştirilmiş, seksileştirilmiş **2.** erotize edilmiş olan
regezîtî *m* ırkçılık
regezmend *nd/nt* ırkçı
regezname *m* kimlik (ırkı kimlik)
regeznas *nd/nt* etnolog, budun bilimci
Regeznasî *m* etnoloji, budun bilimi
regezperest *nd/n* ırkçı
regezperestî *m* ırkçılık ~ **kirin** ırkçılık yapmak
regî *rd* köksel
regîtî *m* köktencilik
reglan *m* reglan (bir tür palto)
regulator *fiz/m* regülâtör, düzenleyici
regan *n* **1.** regan **2.** *rd* regan (bu deriden yapılmış şey)
reh (I) *m* yol
reh (II) *ant/m* **1.** damar **2.** *ant* bağ **3.** *bot* damar (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) * **reha darê** ağacın damarı **4.** kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) **5.** sinir, damar **6.** kök, köken, asıl, orijin ~ **berdan 1)** kök salmak, kökleşmek **2)** kök salmak (soy yönünden genişleyip yayılmak) * **ew ji ajareke ku reh berdaye, dihat** dal budak salmış bir soydan geliyordu ~ **berdan erdê** yere kök salmak (bir yere iyice yerleşmek) ~ **berî erdê dan** köklenmek (temeli bir biçimde yerleşmek) ~ **û çik** kökten, tamamıyla ~ **û damar** sinir ve damar ~ **û damarên diran** diş sinir ve damarları ~ **û rîş 1)** kök, damar **2)** soy sop ~ **û rîşa (yekî) ji dinyayê rabûn** soyu kurumak ~ **û rîşal** kök ~ **û rîşal berdan** kök salmak, kökleşmek * **têkoşîna azadiyê di nav Kurdan de reh û rîşal berdaye** özgürlük mücadelesi Kürtler arasında kök salmış ~ **û rîşal berî erdê dan** kök salmak, köklenmek (bir yere iyice yerleşmek, temeli bir biçimde yerleşmek) * **li gund reh û rîşal berî erdê daye nayê** köye kök salmış gelmiyor ~ **û rîşalên (...) ji dinyayê birandin** kökünü kurutmak, köküne kibrit suyu dökmek ~ **û rîşalên (...) ji dinyayê birîn** kökü kazınmak **~a bihîstinê** işitme siniri **~a bînahiyê** *ant* görme siniri **~a porpare** kılcal damar **~ên qûna xwe qetandin** kıçını yırtmak (bağırıp çağırmak)
reha (I) *rd* mutlak
reha *m* kurtuluş
rehab *n* rahib
rehabar *rd* kurtarılabilir
rehabilîtasyon *bj/m* rehabilitasyon
rehabûn *m* kurtulma
reha bûn *l/ngh* kurtulmak
rehabûyî *rd* kurtulmuş, vareste
rehabûyîn *m* kurtuluş
rehabûnî *m* kurtulma
reha ducar *mat/* kare kök ~ **hesap kirin** *mat* kare kök almak
rehakar *nd/nt* kurtarıcı
rehaker *nd/nt* kurtarıcı
rehakerî *m* kurtarıcılık
rehakirin *m* kurtarım, kurtarma, kurtarış
reha kirin *l/gh* kurtarmak
rehakirî *rd* kurtarılmış olan
rehal *m* çeyiz
reha mirinê *nd* şah damarı
reha navîn *bot/nd* orta damar
rehawet *m* rehavet
reha xelekî *nd* halkalıdamar
rehaxwaz *nd/nt* kurtuluşçu
rehaxwazî *m* kurtuluşçuluk
rehayî *m* mutlakiyet
reha zer *bot/m* Hint safranı
reha zirav *nd* koledok
rehber *nd/nt* **1.** rehber **2.** *m* rehber **~a adreseyan** adres kitabı (veya rehberi) **~a bajêr** şehir rehberi **~a navnîşanan (an jî adreseyan)** adres kitabı (veya rehberi) **~a telefonê** telefon rehberi
rehberdan *m* kök salma, köklenme, kökleşme

reh berdan *l/gh* kök salmak, köklenmek, kökleşmek
rehberdayî *rd* kök salmış, kökleşmiş olan
rehberdayîn *m* kök salış, kökleniş, kökleşiş
rehbik *m* rahibe
rehbikî *m* rahibelik
rehçik *m* kökçük
rehdar *rd* **1.** köklü **2.** kökenli
rehdarkirin *m* köklendirme
rehdar kirin *l/gh* köklendirmek
rehepeyv *m* etimoloji
rehêle *m* sağanak yağmur
rehêş *bj/m* siyatik
rehêşan *bj/m* siyatik
rehgirtin *m* köklenme
reh girtin *l/gh* köklenmek
rehgirtî *rd* köklenmiş
rehik *ant/m* **1.** sinir **2.** damarcık (küçük damar) **3.** *biy* lif ~ **dan** liflenmek * **petêxan rehik dane** kavunlar liflenmiş **4.** *bot* kıl (bitkilerde görülen, genelikle silindirimsi, içi boş ince uzantı) **5.** *bot* ek kök, telcik **6.** çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar) **7.** kökçük (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) **8.** kök sap
rehikdan *m* liflenme
rehik dan *l/gh* liflenmek
rehikî *rd* kılcal, kıl gibi
rehikîtî *m* kılcallık
rehim *m* rahim
rehistin *m* kök salma, yeşerme
rehistin *l/gh* kök salmak, yeşermek
rehî *rd* **1.** köksel **2.** kökensel **3.** *rz* köksel
rehîm (I) *ant/m* rahim, döl yatağı
rehîm (II) *rd* rahîm, koruyan, acıyan
rehîn *m* rehin ~ **dan** rehin vermek
rehîne *nd/nt* rehine, tutak
rehînkirî *rd* tutulu (tutu olarak alınmış)
rehîv *m* doğum lekesi
rehjen (I) *nd/nt* yolcu, yol tepen
rehjen (II) *bj/m* nabız
rehjenîn *m* nabız çarpması ~**a (yekî) jimartin** nabzını saymak
rehkar *nd/nt* ırkçı, rasist
rehkarî *m* ırkçılık, rasizm
rehle *m* rahle
reh li xwe xistin *l/bw* köklenmek
rehm *m* **1.** rahm, acıma, merhamet **2.** bereket (yağmur) * **rehm dibare** bereket yağıyor ~ **ketin dilê (yekî)** birinde acıma duygusu oluşmak ~**a Xwedê lê be 1)** Allah rahmet eylesin **2)** süngüsü depreşmesin (ölülerden kötü bir anışla söz edilirken söylenir) ~**a Xwedê li dê û bavê te be! 1)** cedine rahmet!, anana babana rahmet **2)** su gibi aziz ol! ~**a Xwedê li te be!** su gibi aziz ol! ~**a Xwedê li miriyên we be û lê be jî** ölülerinize ve ona da Allah rahmet eeylesin ~**a Xwedê li miriyên we û yên haziran be** ölülerine rahmet
rehman *nd/rd* rahman (merhamet eden, Tanrı)
rehmanî *rd* **1.** rahmanî (Tanrısal, Şeytanî karşıtı) **2.** rahmanî (tanrı yolunda olan) * **jineke rehmanî ye** rahmanî bir kadın
rehmdar *rd* rahman, acıyan, merhamet eden
rehmet *m* **1.** rahmet (Allah birinin suçunu bağışlama) **2.** rehmet (yağmur) * **ava rehmetê** rahmet suyu ~ **lê be** geçmiş ola ~ **li bavê te (be)** babana rahmet, cedine rahmet! ~ **li dê û bavê te be!** cedine rahmet!
rehmetdar *rd* rahmetli
rehmetî *rd* **1.** rahmetli, rahmetlik **2.** *nd/nt* rahmetli, rahmetlik. Merhum, merhume (ölmüş bir kimsenin adı yerine kullanılır)
rehmetkirin *m* rahmetli (veya rahmetlik) olma, merhum olma (vefatetme)
rehmet kirin *l/gh* rahmetli (veya rahmetlik) olmak, merhum olmak (vefatetmek)
rehmker *rd* rahman, acıyan, merhamet eden
rehmkirin *m* acıma, merhamet etme
rehm kirin *l/gh* acımak, merhamet etmek
rehm lê kirin *l/gh* (birine) acımak, merhamet etmek
rehne *m* rahne, gedik
rehnik *rd* aydınlık
rehnuma *m* yol gösterici
rehok *rd* kökçük
rehokî *rd* kökçül
rehoştin *bnr* rihoştin
rehqelan *m* soykırım
rehrehkî *rd* **1.** damarlı * **destê rehrehkî** damarlı el **2.** damar damar
rehsinîn *m* terkedilme
rehsinîn *l/ngh* terkedilmek
rehsinandin *m* terketme
rehsinandin *l/gh* terketmek * **mêrê xwe rehsinand** kocasını terketi
rehsinandî *rd* terkedilmiş olan
rehşik *m* **1.** kökçük **2.** damar, damarcık
reht *rd* yorgun, argın * **destê reht li ser zikê têr e** yorgun el tok karın üzerine kurulur ~**an kir, rihetan xwar** yapan değil yapmayan yedi
rehtbûn *m* **1.** yorulma **2.** kesilme (bitkin düşme) **3.** yorgunluk, argınlık ~ **jê re tune bûn 1)** üstüne kapanmak, aralıksız çalışmak **2)** menzilci beygiri gibi koşmak
reht bûn *l/ngh* **1.** yorulmak **2.** kesilmek (bitkin düşmek) * **dernekete serê kaş reht bû** yokuşu çıkamadan kesildi
rehtbûnî *m* yorgunluk
rehtbûyî *rd* apışık (kuyruğunu apış arasına alarak yılgın yılgın giden hayvan)
rehtbûyîn *m* **1.** yoruluş **2.** kesiliş (bitkin düşme)
rehtî *m* yorgunluk
rehtker *rd* yorucu
rehtkirin *m* yorma
reht kirin *l/gh* yormak

rehwan *bnr* rewan
rehwanî *bnr* rewanî
rehzexm *rd* sağlam köklü
reil *bnr* rihil
reilandin *bnr* rihilandin
reilîn *bnr* rihilîn
reiya *m* **1.** reaya **2.** *mec* adî, bayağı, şirret
reîs *n* reis, başkan **~ê belediyê** belediye başkanı
reîseşir *n* aşeret reisi
reîsî *m* reislik, başkanlık
reîstî *m* reislik, başkanlık
rejî (I) *m* reji (sinema, tiyatro, radyo ve televizyon oyunlarında oyunu yönetme)
rejî (II) *m* **1.** kömür **2.** (tekel idaresi) **3.** *rd* kömür (koyu, kara rengi belirtmek için kullanılır) **~ ye** kömür gibi **~ya hestî** kemik kömürü
rejîber *n* maden kömürü
rejîbûn *m* kömürleşme
rejî bûn *l/ngh* kömürleşmek
rejîdank *m* kömürlük
rejîdar *rd* kömürlü
rejîfiroş *nd/nt* kömürcü (satan kimse)
rejîfiroşî *m* kömürcülük
rejîkirin *m* kömürleştirme
rejî kirin *l/gh*.kömürleştirmek
rejîm **1.** rejim, yönetim **2.** rejim (bir devletin yönetim biçimi) **3.** rejim (perhiz, diyet) **4.** rejim *erd/m* ~ kirin rejim yapmak **~a girtî** kapalı rejim **~a parlementeriyê** parlamenter rejim, açık rejim
rejîsor *nd/nt* rejisör, yönetmen **~ê fîlman** film yönetmeni
rejîsorî *m* rejisörlük, yönetmenlik
rejîvan *nd/nt* kömürcü
rejîvanî *m* kömürcülük
rejû *m kömür*
rejûber *m* taş kömürü
rejwake *m* biçilmiş ve yerde peşpeşe olan tahıl demetleri
rek *m* doldurmada kullanılan küçük taş, çamur ya da çimento karışımı ara dolgu
rekandin (I) *m* indirmek (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlama)
rekandin (II) *m* kısmak
rekandin (I) *l/gh* indirmek (yüksekten veya yukarından aşağıya inmesini sağlamak)
rekandin (II) *l/gh* kısmak
rekat *m* rekât
rekeh *m* **1.** kafes (aralıklı telden, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış, genellikle taşınabilir koyacak) * **rekeha çûkan** kuş kafesi **2.** kafes (vahşi hayvanlar için yapılmış taşınabilir bölme)
rekeha sing *ant* göğüs kafesi
rekehdar *rd* kafesli
rekehfiroş *nd/nt* kafesçi (satan kimse)
rekehfiroşî *m* kafesçilik
rekehkar *nd/nt* kafesçi (imal eden)
rekehkarî *m* kafesçilik
rekehokî *rd* kafesimsi (kafes biçiminde olan)
rekih *bnr* rekeh
rekî *m* iki duvar arasındaki taş ve çamur harcı
reklam *m* **1.** reklâm (bir şeyi halka tanıtmak, beğendirmek ve böylelikle sürümünü sağlamak için denenen her türlü yol) **2.** reklâm (bu amaç için kullanılan yazı, resim, film vb.) ~ **kirin** reklâm etmek
reklamkar *nd/nt* reklâmcı
reklamkarî *m* reklâmcılık
reklamker *nd/nt* reklâmcı
reklamkerî *m* reklâmcılık
reklamkirin *m* reklâm etme
reklam kirin *l/gh* reklâm etmek
rekolte *m* rekolte
rekor *m* rekor ~ **bi pêş ve birin** rekor kırmak
rekorşikandin *m* rekor kırma
rekor şikandin *l/gh* rekor kırmak
rekorşikên *nd/nt* rekortmen
rekorşikênî *m* rekortmenlik
rekortmen *nd/nt* rekortmen
rekortmenî *m* rekortmenlik
rektor *nd/nt* rektör
rektorî *m* rektörlük
remakî *rd* **1.** adî, sıradan **2.** seviyesiz
remakîbûn *m* **1.** adîleşme **2.** seviyesizleşme
remakî bûn *l/ngh* **1.** adîleşmek **2.** seviyesizleşmek
remakîbûyîn *m* **1.** adîleşme **2.** seviyesizleşme
remakîkirin *m* **1.** adîleştirme **2.** seviyesizleştirme
remakî kirin *l/gh* **1.** adîleştirmek **2.** seviyesizleştirme
remakîtî *m* **1.** adîlik **2.** seviyesizlik
remandin *m* devirme, yıkma, yıkış
remandin *l/gh* devirmek, yıkmak
remandî *rd* devrik, yıkık
remaq *m* damak
remax *m* tavan (ev tavanı)
rembeşk *m* küçük tencere
remekî *rd* adî, sıradan
remendol *m* incir gibi meyveleri devşirmede kullanılan bir araç
remeq *m* ramak
remezan *m* ramazan * cejna remezanê ramazan bayramı
remezaniye *nd* ramazaniyelik
remezanî *m* ramazanlık
remêl *m* güvercine benzeyen ve eti yenilen bir kuş
remil (I) *m* remil, kum falı (bazı işaretlerle gayıptan haber çıkarma) **bi ~an çûn (yekî)** birini iğnelemek
remil (II) *m* **1.** tortu, çökelti **2.** balçık
remilandin *m* **1.** tıkama **2.** tıkama (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirme)
remilandin *l/gh* **1.** tıkamak **2.** tıkamak (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek)

remilandî *rd* tıkanık
remilavêtin *m* fal bakma
remil avêtin *l/gh* fal bakmak
remilbaz *nd/nt* remilci, remmal
remilbazî *nd/nt* remilcilik
remildar *nd/nt* remilci, mmal ~**ê ku li ser pîlan remil vedike** kebzeci
remildarî *m* remilcilik
remilî *rd* tıkanık, tıkanmış olan
remilîn *m* tıkanma
remilîn *l/ngh* tıkanmak
remilvan *bnr* remildar
remî (I) *m* ateş alazı
remî (II) *m* tarama (yaylım ateşi ile tarama)
remî (III) *m* gösterme
remîdan *m* gösterme
remî dan *l/gh* göstermek
remîk *m* incir gibi meyveleri devşirmede kullanılan bir araç
remîkirin (I) *m* tarama, tarayış (yaylım ateşi ile tarama) ~**a gur** yoğun yaylım ateş, baraj ateşi
remîkirin (II) *m* gösterme
remî kirin (I) *l/gh* taramak (yaylım ateşi ile taramak)
remîkirin (II) *l/gh* göstermek
remk *n* sebep * **sê remkên stranan hene**
reml (I) *bnr* remil (I)
reml (II) *bnr* remil (II)
remour *m* reomür
remtandin *m* uzatma
remtandin *l/gh* uzatmak
remtandî *rd* uzanık
remtele *bnr* rewtele
remteletî *bnr* rewtele
remûzat *nd/nt* komik kimse
remz (I) *m* rumuz, sembol
remz (II) *m* taklit
remzî *rd* sembolik
remzkar *nd/nt* taklitçi
remzker *nd/nt* taklitçi
remzkerî *m* taklitçilik
rena *nd* -e gibi, -e benzer
renandin *m* rendeleme
renandin *l/gh* rendelemek
renc *m* **1.** ağrı, sızı, acı **2.** cefa, eziyet, üzgü **3.** sıkıntı, güçlük, meşakkat, zahmet ~ **dan** acı vermek ~ **kişandin 1)** acı çekmek **2)** zahmet çekmek, meşakat çekmek, zahmet görmek
rencandin *m* **1.** incitme **2.** incitme, üzme (kötü söz veya davranışla birini kırma)
rencandin *l/gh* **1.** incitmek **2.** incitmek, üzmek (kötü söz veya davranışla birini kırmak)
rencandî *rd* **1.** incinik (incinmiş) **2.** gücenik
rencandîbûn *m* **1.** incinik (incinmiş) **2.** güceniklik
rencber *nd/nt* rençper (tarım işçisi)
rencberî *m* rençperlik
rencdan *m* **1.** acı verme, incitme **2.** sıkıntı verme
renc dan *l/gh* **1.** acı vermek, incitmek **2.** sıkıntı vermek
rencdar *rd* **1.** incitici **2.** meşakkatlı, zahmetli **3.** acılı, zahmetkeş
rencdarî *m* **1.** inciticilik **2.** meşakkatlılık, zahmetlilik **3.** zahmetkeşlik
rencîde *rd* **1.** rencide **2.** zahmet çeken ~ **bûn** rencide olmak ~ **kirin** rencide etmek
rencîdebûn *m* **1.** incinme **2.** incinme, üzülme
rencîde bûn *l/ngh* **1.** incinmek **2.** incinmek, üzülmek
rencîdekirin *m* **1.** incitme **2.** incitme, üzme (kötü söz veya davranışla birini kırma)
rencîde kirin *l/gh* **1.** incitmek **2.** incitmek, üzmek (kötü söz veya davranışla birini kırmak)
rencîdetî *m* **1.** rencide olma **2.** zahmet çekme
rencîn *m* incinme
rencîn *l/ngh* incinmek
rencîner *rd* incitici
renckar *rd* eziyetli, eziyet verici
renckêş *nd/rd* **1.** çileli, çilekeş, zahmetkeş **2.** ezgin (çok cefa görmüş kimse)
renckêşan *m* acı çekme, eziyet çekme
renckêşî *m* **1.** çilecilik, çilekeşlik, zahmetkeşlik **2.** ezginlik (cefa görme halı)
rencor *bnr* rencûr
rencûr *rd* **1.** sızılı, ağrılı, sancılı **2.** sıkıntılı, meşakkatlı, çileli, zahmet * **karekî rencûr** çileli bir iş **3.** üzgülü **4.** *m* eziyet külfet, zorluk
rencûrbûn *m* **1.** incinme, rencide olma **2.** zahmet görme, eziyet görme
rencûr bûn *l/ngh* **1.** incinmek, rencide olmak **2.** zahmet görmek, eziyet görmek
rencwer *rd* **1.** rencide **2.** zahmet çeken
rencwerî *m* **1.** rencideti **2.** zahmet çekme
rend *rd* rint
rendandin *m* rendeleme
rendandin *l/gh* rendelemek
rende *m* rende ~ **kirin** rendelemek ~**ya daran** küstere ~**ya dirêj** küstere
rendek *m* mahalle
rendekirin *m* rendeleme
rende kirin *l/gh* rendelemek
rendeş *m* rende
rendetraş *m* rende
renêşan *bj/m* siyatik
reng (I) *bot/m* **1.** kızıl kök, kızıl boya, kök boyası (Rubia tinctorum) **2.** *kîm* kızıl kök, kızıl boya, kök boyası, alizarin (bu bitkiden elde edilen boya)
(II) *n* **1.** renk **2.** beniz (yüz rengi) **3.** renk (nitelik) * **rengê vî tiştî guherî** bu işin rengi değişti **4.** tarz, şekil * **bi vî rengî nabe** bu şekilde olmaz ~ **avêtin 1)** renk atmak, solmak * **li ber tavê perdeyan reng avêtiye** güneşten dolayı perdelerin rengi attı **2)** benzi atmak (veya uçmak), beti benzi atmak veya solmak, beti uçmak ~ **dan** (tiştekî) renk

vermek (veya katmak ~ **e belki ~ e ku** olabilir ki ~ **gîrtin** renk almak ~ **hatin (yekî)** (birine) renk gelmek ~ **jê çûn 1)** rengi atmak, rengi kaçmak rengi uçmak, solmak **2)** rengi atmak, rengi kaçmak, rengi uçmak (korku, heyecanı vb. den dolayı) **3)** benzi solmak, beniz geçmek ~ **lê neman 1)** rengi atmak, rengi kaçmak, rengi uçmak) (korku ve heyecandan dolayı) **2)** benzi uçmak, sararıp solmak ~ **lê neman bûn weka kilsê** kireç gibi olmak ~ ~ renk renk ~ **û deng** ses seda ~ **û deng hatin (yekî)** (biri) ses seda duymak ~ **û rû 1)** yüz göz (bir kimsenin fiziki görünüşü) **2)** beti benzi ~ **û rûçik** yüz göz ~ **û rûçik lê neman** beti beniz kalmamak ~ **û rûçik lê zer bûn** beti benzi kireç kesilmek, beti benzi atmak veya solmak, beti uçmak ~ **û rûyê (yekî) xweş bûn** yanağından kan damlamak ~ **û sîfet** kalıp kıyafet **~ê avî** sulu boya **~ê (yekî) bûn wekî çiftexas** (birinin yüzü) kâğıt gibi (olmak) **~ê (...) çilmisîn** rengi solmak **~ê çivîtê** çivid mavisi **~ê di hev de** (an jî **lihevqelaptî**) karışık renkli **~ê germ** sıcak renk **~ê girtî** koyu renk **~ê kirasê hespan** at donu **~ê (yekî) li hev ketin** ağzı burun birbirine karışmak (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) **~ê (yekî) li hev qelibîn 1)** (yüzü, rengi veya benzi) kül kesilmek **2)** ağzı burun birbirine karışmak, nevri dönmek (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) **~ê miriyan bi ser (yekî) de hatin** ölü toprağı üstüne serpilmiş gibi olmak **~ê miriyan bi (yekî) ketin** beti benzi sararmış olmak **~ê miriyan lê ketiye** cenaze gibi **~ê pûrta hespan** at donu **~ê qehweyî** kahve rengi **~ê (yekî) qelabtî bûn** rengi solmuş olmak **~ê (yekî) qelibîn 1)** (biri) fena olmak (hasta gibi olmak) **2)** kızarıp bozarmak **~ê (yekî) qemitîn** reng atmak, sararmak **~ê qeşmerokî** deli alacası **~ê qirêjî 1)** tahin rengi 2) *rd* tahin rengi (bu renkten olan) **~ê (yekî) qusikîn 1)** reng atmak, rengi uçmak (korku ve heyecandan ötürü) **2)** kızarıp bozarmak **3)** (yüzü, rengi veya benzi) kül kesilmek **~ê sar** soğuk renk, ölü renk **~ê (yekî) spî bûn** kireç gibi olmak **~ê tevlihev** karışık renkli **~ê tûnc** tunç rengi **~ê (yekî) vebûn** açılmak, ferahlanmak (kendine gelmek, biraz iyileşmek) * **piştî ku êşa nexweş xwe danî rengê wê vebû** acısı dinince hasta biraz açıldı **~ê (yekî) vegerîn** açılmak, ferahlamak, kendine gelmek **~ê (...) xera bûn** rengi bozulmak **~ê xwe winda kirin** rengini kaybetmek, kirden rengini kaybetmek (kirden matlaşmak) **~ê xweliya agir** kül rengi **~ê (yekî) xweş bûn 1)** sağlığı yerinde olmak **2)** ekonomik durumundan dolayı iyi durumda olmak **~ê zengarê** demir pası rengi **~ê (...) zer bûn** rengi sararmak, sapsarı kesilmek (veya olmak) **~ê (yekî) zer kirin wekî şimayê** (birinin yüzü) kâğıt gibi (olmak) **~ê zincarê** bakır çalığı rengi **~ê zîv** gümüş rengi **~ên germ** sıcak renkler **~ên sar** (an jî **reş**) soğuk renkler

rengandin *m* **1.** renklendirme **2.** renkleme

rengandin *l/gh* **1.** renklendirmek **2.**renklemek (renklerle boyamak)

rengareng *rd* rengâreng, renkli menkli

rengavêtin *m* reng atma, solma, uçuklaşma (rengini yitirme, rengi uçma)

reng avêtin *l/gh* reng atmak, solmak, uçuklaşmak (rengini yitirmek, rengi uçmak)

rengavêtî *rd* **1.** solgun, soluk **2.** solgun (kumaş, giysi vb. için)

rengavêtîbûn *m* solgunlaşma, soluklaşma

rengavêtî bûn *l/ngh* solgunlaşmak, soluklaşmak

rengavêtîbûnî *m* solgunluk, solukluk

rengbir *kîm/m* renkgideren

rengdan *m* **1.** reng verme **2.** *mec* renklendirme, renk verme

reng dan *l/gh* **1.** reng vermek **2.** *mec* renklendirmek, renk vermek * **reng da şeva me** gecemizi renklendirdi

rengdanek *m* renk kutusu

renkdank *m* renklik, renk kutusu

rengdar *rd* renkli

rengdarbûn *m* renklenme

rengdar bûn *l/ngh* renklenmek

rengdarbûyîn *m* renklemiş

rengdarî *m* renklilik

rengdarkirin *m* renklendirme

rengdar kirin *l/gh* renklendirmek

rengdayîn *m* **1.** reng veriş **2.** *mec* renklendiriş, renk veriş

rengdêr *rz/m* sıfat, ön ad **~a çawahîn (çawanî** an jî **çilobûn)** *rz* niteleme sıfatı **~a çûbûyî** (an jî **çêkirî**) *rz* türemiş sıfat **~a diyarker** (an jî **diyarkirî**) *rz* belirtme sıfatı **~a hejmara beşdarî** *rz* üleştirme sayı sıfatı **~a hejmara hîmî** *rz* asıl sayı sıfatı **~a hejmara kesrî** *rz* kesir sayı sıfatı **~a hejmara rêzdarî** *rz* sıra sayı sıfatı **~a hejmarî** *rz* sayı sıfatı **~a hevedudanî** *rz* bileşik sıfat **~a îşarkî** *rz* gösterme sıfatı **~a jimarîn (an jî jimarde)** *rz* sayı sıfatı **~a jimarîn a rêzîn** *rz* sıra sayı sıfatı **~a kifşker** *rz* belirtme sıfatı **~a nebinavkirî (nebinav** an jî **nexuya)** *rz* belgisiz sıfat **~a nîşandanê** (an jî **şanîdanê**) *rz* işaret sıfatı **~a parvekirinê** *rz* üleştirme sıfatı **~a pêkhatî** *rz* türetilmiş sıfat **~a pêşanî** *rz* gösterme sıfatı **~a pêşker (an jî pêşkarî)** *rz* işaret sıfatı **~a pêveber** *rz* yüklem sıfatı **~a pirsyarî (pirsê** an jî **pirsyarkî, pirsgerî)** *rz* soru sıfatı **~a rêzîn** (an jî **rêzda)** *rz* sıra sıfatı **~a şanîdanê** *rz* işaret sıfatı **~a wesfîn** *rz* niteleme sıfatı **~a xurtkirî** *rz* pekiştirmeli

sıfat * **kincên têrpaqij** tertemiz elbiseler **~a xwedîtiyê** (an jî **xweyîtiyê)** *rz* iyelik sıfatı **~a xwemalîn** *rz* iyelik sıfatı **~a xwerû** *rz* sade sıfat **~a zêdedar** *rz* artılgan sıfat **~ên çawaniyê** niteleme sıfatları **~ên îşarkî** işaret sıfatları **~ên jimarîn** sayı sıfatları **~ên nebinavkirî** belgisiz sıfatlar **~ên pirsyarkî** (an jî **pirsyariyê)** soru sıfatları **~ên wesfîn** niteleme sıfatları **~ên xwedîtiyê** iyelik sıfatları **~ên xwemalîn** iyelik sıfatları
rengdêran *m* niteliğini belli etme
reng dêran *l/gh* niteliğini belli etmek
rengdêrî *rd* sıfatımsı
rengdêrîkirin *m* sıfatlaştırma
rengdêrî kirin *l/gh* sıfatlaştırmak
rengdêrîkirî *rd* sıfatlaştırılmış
rengdêrîn *rd* sıfatımsı
rengedeng *n* ses tonu
rengekor *nd/nt* reng körü
rengekorî *m* rengkörlüğü
rengenîgarî *m* çok renklilik
rengezer *nd* sarı renk
rengezêr *nd* altın rengi
rengezêrî *rd* altınımsı renkli
rengê *bo/m* boya kökü
rengê avî *nd* **1.** sulu boya **2.** *rd* sulu boya (sulu boya ile yapılmış olan)
rengê bindeqê *rd* fındıkî
rengê çivîtê *nd* çivid mavisi
rengê dû *nd* **1.** duman rengi **2.** *rd* duman rengi (bu renkten olan)
rengê germ *nd* sıcak renk
rengê porteqalan *nd* **1.** portakal rengi **2.***rd* **portakal rengi** (bu renkten olan)
rengê qehweyî *nd/rd* kahve rengi
rengê rengê *nd* kök kırmızısı
rengê sar *nd* soğuk renk
rengê sifir *nd* **1.** bakır rengi **2.** *rd* bakır rengi (bu renkten olan)
rengê ten *nd* **1.** ten rengi **2.** *rd* ten rengi (bu renkten olan)
rengê titûnê *nd* **1.** tütün rengi **2.** *rd* tütün rengi (bu renkten olan)
rengê zengê *nd* **1.** pas rengi **2.** *rd* **pas rengi** (bu renkten olan şey)
rengguhêr *rd* renk değiştiren, renk değiştirme özelliği olan
rengguhêz *rd* renk değişikliğine uğrayan
rengî *rd* renkser
rengîn *rd* **1.** renkli **2.** renkli (beyaz rengi dışında başka rengi veya renkleri olan) **3.** *sn* renkli * **fîlmê rengîn** renkli film **4.** renkli, boyalı * **xaniyê rengîn û penceresor** sarı boyalı kırmızı pencereli ev
rengînbûn *m* renklenme
rengîn bûn *l/ngh* renklenmek
rengînî *m* renklilik
rengînkirin *m* renklendirme
rengîn kirin *l/gh* renklendirmek
rengjêçûn *l/bw* rengini yitirme, rengi uçma, solma
reng jê çûn *l/bw* rengini yitirmek, rengi uçmak, solmak
rengkal *rd* yaşlıca (55 60 yaşlarında)
rengker *rd* renklendirici
rengkirin *m* renkleme (renklerle boyama)
reng kirin *l/gh* renklemek (renklerle boyamak)
rengkirî *rd* **1.** renkli, renklendirilmiş **2.** renkli, boyalı (renklerle boyanmış olan) * **xaniyê rengkirî û penceresor** sarı boyalı kırmızı pencereli ev
rengkor *rd* renk körü
rengkorî *m* renk körlüğü
rengkore *rd* renk körü
rengkoreyî *m* renk körlüğü, daltonizm
renglêçûn *m* benzi solma
reng lê çûn *l/bw* benzi solmak
renglêneman *m* **1.** benzi solma, rengi uçuklama **2.** solma (rengini yitirmek, rengi uçma)
reng lê neman *l/bw* **1.** benzi solmak, rengi uçuklamak **2.** solmak (rengini yitirmek, rengi uçmak)
reng lê qelibîn *l/bw* benzi atmak (veya uçmak)
reng lê qusikîn *l/bw* kızarıp bozarmak
reng lê sor bûn *l/bw* kızarıp bozarmak
rengnas *nd/nt* renk bilimci
rengnasî *m* renk bilimi
rengnasîtî *m* renk bilimcilik
rengnavêj *rd* solmaz
rengnebîn *rd* renk körü
rengnebînî *m* renk körlüğü, daltonizm
rengnedêr *rd* solmaz
rengnesax *rd* soluk benizli
rengo mengo *rd* alaca bulaca, alacalı bulacalı
rengorengo *rd* rengâreng, renk renk
rengpîşe *rz/m* belirteç, zarf **~ya cihkî** yer belirteci **~ya demkî** zaman belirteci **~ya gumanî** *rz* kuşku belirteci **~ya pêşanî** (an jî **îşarkî)** *rz* gösterme zarfı **~ya pirsyarkî** soru belirteci
rengpîşeya awakî *rz/nd* durum belirteci
rengpîşeya cihkî *rz/nd* yer belirteci
rengpîşeya çiqasî *rz* nicelik belirteci
rengpîşeya demkî *rz/nd* zaman belirteci
rengpîşeya gumanî *rz/nd* kuşku belirteci
rengpîşeya pirsyarkî *rz/nd* soru belirteci
rengpîv *m* kolorimetre, renk ölçer
rengpîvanî *m* kolorimetri
rengpîvî *m* renk ölçme
rengqelibî *rd* **1.** solgun **2.** solgun (kumaş, giysi vb. için)
rengqelibîbûn *m* solgunlaşma
rengqelibî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
rengqelibîn *m* **1.** benzi solma **2.** solma (rengini yitirmek, rengi uçma)
reng qelibîn *l/ngh* **1.** benzi solmak **2.** solmak (rengini yitirmek, rengi uçmak)
rengqelibîtî *m* solgunluk

rengrengî *rd* rengâreng
rengsefal *rd* alçak, değersiz
rengsemawî *rd* gök rengi
rengsor *rd* ala renkli, kızıl renkli
rengsorîn *rd* ala renklice
rengşîn *rd* mavi renkli
rengşînok *rd* mavi renkli
rengşînokî *rd* mavi renklice
rengtal *rd* buruk, tatlı acı karışımı bir tat
rengtarî *rd* koyu renk
rengtewifî *rd* benzi uçuk
rengtûj *rd* keskin renkli
rengvan *nd/nt* renkçi
rengvedan *m* renk verme, renklendirme
reng vedan *l/gh* renk vermek, renklendirmek
rengxwaz *rd* kromofil
rengxwelî *rd* kül rengi
rengxweş *rd* güzel renkli
rengyaqût *rd* yakut renkli
rengzan *nd/nt* renk uzmanı
rengzanî *m* renk uzmanlığı
rengzehferanî *rd* safran renkli
rengzer *rd* **1.** sarı renkli **2.** sarı benizli, hasta
rengzerhimî *rd* solgun, saz benizli (kimse)
rengzerî *rd* sarı renklice
rengzêrîn *rd* altın renkli
rengzirêç *bnr* rengzirîç
rengzirîç *nd* **1.** kurşunî **2.** kurşunî (bu renkten olan)
rengzîvîn *rd* gümüş renkli
renik *m* **1.** silgi **2.** silgi (keçeden yapılma silgi)
renî *m* **1.** çığ **2.** kar seli (kar suyunun oluşturduğu seli)
renîn *m* rendelenme
renîn *l/ngh* rendelenmek
rentele *rd* deli dolu
renû *m* çığ
renyûm *kîm/m* renyum (renyum elementinin kısaltması Re)
renza *bnr* ranza
reograf *nd* reograf
reorganîzasyon *m* reorganizasyon
reosta *m* reosta
rep *m* rap ~ ~ rap rap ~ ~ kirin rap rap etmek
rep *rd* 1. dik (yatık durmayan, sert) * **guhê rep** dik kulak **2.** dikik **3. 3.** tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan) ~ **bûn** dikleşmek ~ **kirin** dikleştirmek
repal *bnr* rût û repal
repandin *m* **1.** girişme, pataklama (dövmeye başlama) **2.** girişme (yeme)
repandin *l/gh* **1.** girişmek, pataklamak (dövmeye başlamak) * **min repande kurikê** çocuğa giriştim **2.** girişmek (yemek) * **wisa repandiye nan ku...** ekmeğe öyle girişmiş ki... ~ **(yekî)** (birine) girişmek, pataklamak ~ **hev** (birbirine) girişmek, kavgaya tutuşmak
repbûn *m* **1.** dikelme, dikleşme, diklenme **2.** dikilme (bazı üreme organlarının dokularına kan dolmasıyla sert ve dik duruma gelmesi) **3.** kalkma (erkek cinsel organı dikleşme) **4.** tıkızlaşma **5.** çığalanma (atın kuyruğu dikilme)
rep bûn *l/ngh* **1.** dikelmek, dikleşmek, diklenmek **2.** dikilmek (bazı üreme organlarının dokularına kan dolmasıyla sert ve dik duruma gelmesi) **3.** kalkmak (erkek cinsel organı dikleşmek) **4.** tıkızlaşmak **5.** çığalanmak (atın kuyruğu dikilmek)
repbûnî *m* **1.** dikleşme, dikilme **2.** ereksiyon
repbûyî *rd* **1.** dikik (dikelmiş, dikleşmiş) **2.** kalkık (erkek cinsel organı için) **3.** tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan)
repbûyîn *m* **1.** dikeliş, dikleşiş, dikleniş **2.** dikiliş (bazı üreme organlarının dokularına kan dolmasıyla sert ve dik duruma gelmesi) **3.** kalkma (erkek cinsel organı dikleşme) **4.** tıkızlaşma **5.** çığalanış (atın kuyruğu dikilme)
repbûyîtî *m* **1.** dikiklik **2.** kalkıklık **3.** tıkızlık
reperep *h* tıpır tıpır
reperepkirin *m* tapırdama, tıpırdama (yürürken tıpır tıpır ses çıkarma)
reperep kirin *l/gh* tapırdamak, tıpırdamak (yürürken tıpır tıpır ses çıkarmak)
repertuar *mzk/m* repertuar
repetep *h* lângir lungur
repibandin *m* sıkılaştırma
repibandin *l/gh* sıkılaştırmak
repibandî *rd* sıkılaştırılmış
repik *rd* dikik
repikbûn *m* diklenme, dikleşme
repik bûn *l/gh* diklenmek, dikleşmek
repikkirin *m* dikleştirme, dikleme
repik kirin *l/gh* dikleştirmek, dikleme
repikkirî *rd* dikleştirilmiş
repin (I) *bot/m* bir bitki adı
repin (II) *m* haşat etme
repinkirin *m* haşat etme
repin kirin *l/gh* haşat etmek
repisandin *m* **1.** tıkıştırma, tıka basa doldurma **2.** tıkma (iterek, zorla sokma) **3.** basma (sıkıştırarak yerleştirmek) **4.** *argo* dövme, aşırı bir biçimde dövme
repisandin *l/gh* **1.** tıkıştırmak, tıka basa doldurmak **2.** tıkmak (iterek, zorla sokmak) **3.** basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) **4.** *argo* dövmek, aşırı bir biçimde dövmek
repisandî *rd* **1.** tıkışık **2.** tıkız, sıkı (iyice sıkıştırılmış, doldurulmuş) * **ev balîf pir repisandî ye** bu yastık pek tıkız olmuş **3.** basılmış olan, sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan **4.** dolgun (dolarak biçimi yuvarlaklaşmış) * **balîfa repisandî** dolgun yastık **5.** *h* tıka basa
repisandîtî *m* **1.** tıkışıklık **2.** tıkızlık
repisî *rd* **1.** tıkışık **2.** tıkız, sıkı (çok sıkıştırılmaktan) * **ev balîf pir repisî ye** bu yastık pek tıkız olmuş
repisîn *m* **1.** tıkışma **2.** tıkılma **3.** tıkızlaşma

repisîn *l/ngh* **1.** tıkışmak **2.** tıkılmak **3.** tıkızlaşmak
repisîtî *m* tıkızlık
repisok *rd* **1.** tıkışık **2.** tıkız, sıkı (iyice sıkıştırılmış, doldurulmuş)
repisokî *rd* **1.** tıkışıkça **2.** tıkızca, sıkıca
repîn (I) *nd* bastırılıp düzeltilmiş alan
repîn (II) *m* **1.** tapırdama, tıpırdama (yürürken tıpır tıpır ses çıkarma) **2.** patırdama ~ **ketin (tiştekî)** patırdamak
repîn (III) *m* **1.** girişilme, pataklanma (dövülmeye başlanma) **2.** girişilme (yemek yenilme)
repîn *l/ngh* **1.** girişilmek, pataklanmak (dövülmeye başlanmak) **2.** girişilmek (yemek yenilmek)
repînî *m* **1.** tapırtı, tıpırtı **2.** patırtı ~ **jê anîn** patırdatmak ~ **jê çûn** patırdamak
repînîkirin *m* **1.** tapırdama, tıpırdatma **2.** patırdama
repînî kirin *l/gh* **1.** tapırdamak, tıpırdatmak **2.** patırdamak
repîtî *m* diklik
repkirin *m* **1.** dikleştirme **2.** kaldırma (cinsel organ için)
rep kirin *l/gh* **1.** dikleştirmek **2.** kaldırmak (erkek; cinsel organını dikleştirmek)
repkirî *rd* **1.** dikik (dikleştirilmiş) **2.** kalkık (cinsel organ için)
replîk *şn/m* replik
reportor *nd/nt* raportör, sözcü
reportorî *m t* raportörlük, sözcülük
reprep (I) *rd* tıkız ~**ê zilaman** iri kıyım
reprep (II) *h* tıpır tıpır
reprepkirin *m* tapırdama, tıpırdama (yürürken tıpır tıpır ses çıkarma)
reprep kirin *l/gh* tapırdamak, tıpırdamak (yürürken tıpır tıpır ses çıkarmak)
reprepok *rd* sıkı, daracık (giysi) * **cilên reprepok** sıkı giysiler
reprepokî *rd* sıkıca, daracıkça (giysi)
repsokî *bnr* repisokî
reptiye *m* raptiye, pünez
req (I) *bnr* teq û req
req (II) *m* küt (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) ~ ~ küt küt * **got req req li derî da** küt küt diye kapıyı vurdu ~ **û çûn** anîden gitmek
req (III) *rd* **1.** katı, sert (yumuşak karşıtı) * **nanê req** sert ekmek **2.** kuru, sert, katı * **sabûna req** sert sabun **3.** takır takır * **nanekî req û hişk** takır takır bir ekmek **4.** kaskatı **5.** sert, sivri, keskin * **zimanê wî req e** dili sivri **6.** *h* takır takır (sert ve kuru biçimde) ~ **bûn** katı olmak
req (IV) *zo/m* su kaplumbağası ~**ê beqê bû çawîşê erzeqê** *argo* hakketmediği göreve gelmek
req (V) *rd* **1.** seyrek (sık karşıtı) * **teyrikê lê xistiye, pelê darê req bûne** dolu vurumuş ağacın yaprakları seyrekleşmiş **2.** sığ (göl, deniz, akarsu vb. için) * **reqa avê** suyun sığ yeri
req (VI) *m* taşlık arazi
reqabet *m* **1.** rakabet **2.** yarışma, rakabet ~ **kirin** rekabet yapmak
reqaço *m* **1.** kramp **2.** bir tür kasılma (bir tür kasılma sonucu oluşan hastalık)
reqakirî *rd* kolalı
reqalav *m* donanım (bilgisayar terimi olarak)
reqandin (I) *m* **1.** sertleştirme, katılaştırma **2.** kolalama, kolalayış **3.** sık dokuma
reqandin (II) *m* **1.** takırdama **2.** tıklatma **3.** şakırdama **4.** girişme (yemeye başlama) **5.** girişme (dövmeye başlama, vurma, aşketme)
reqandin (I) *l/gh* **1.** sertleştirmek, katılaştırmak **2.** kolalamak **3.** sık dokumak
reqandin (II) *l/gh* **1.** takırdamak **2.** tıklatmak * **me reqande derî** kapıyı tıklattık **3.** şakırdamak **4.** girişmek (yemeye başlamak) * **bi kevçiyan reqande savar** kaşıkla bulgura girişti **5.** girişmek (dövmeye başlamak, vurmak, aşketmek) * **wisa reqandiye nan ku...** ekmeğe öyle girişmiş ki... ~ **(tiştekî)** yumulmak, girişmek, saldırmak * **mîna gurê har reqandibûn xwarinê** yemeğe aç kurtlar gibi yumulmuşlardı ~ **hev 1)** birbirine girişmek **2)** atışmak
reqandî *rd* **1.** sertleştirilmiş, katılaştırılmış **2.** kolalı **3.** sıkı dokunmuş olan
reqas (I) *fîz/m* pandül, sarkaç
reqas (II) *n* rakkas (raksı meslek edinmiş erkek)
reqase *m* rakkase, dansöz
reqasetî *m* rakkaselik, dansözlük
reqasger *m* rekkase
reqasok *n* rekkas
reqatî *m* **1.** sertlik, katılık **2.** kuruluk
reqayî *rd* sertçe
reqbûn (I) *m* **1.** sertleşme, katılaşma **2.** kuruma (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) **3.** kaskatı kesilme, kaskatı olma **4.** donma (buz tutma) * **pileya reqbûnê** donma derecesi
reqbûn (II) *m* sığlaşma
req bûn (I) *l/ngh* **1.** sertleşmek, katılaşmak **2.** kurumak (nesneler için; yumuşaklığını yitirmek) **3.** kaskatı kesilmek, kaskatı olmak **4.** donmak (buz tutmak)
req bûn (II) *l/ngh* sığlaşmak
reqbûyîn (I) *m* **1.** sertleşiş, katılaşış **2.** kuruyuş (nesneler için; yumuşaklığını yitirme) **3.** kaskatı kesiliş, kaskatı oluş **4.** donuş (buz tutma)
reqbûyîn (II) *m* sığlaşış
reqdîsk *m* harddisk (bilgisayar hardiski)
reqeçem *m* su kıyısındaki taşlık arazi
reqeço *m* çelik çomak
reqeçov *m* çelik çomak
reqedar *rd* kolalı
reqel *bnr* çeqel û reqel
reqele *rd* arık, sıska, cılız
reqelebûn *m* arıklama, arıklaşma

reqele bûn *l/ngh* arıklamak, arıklaşmak
reqelekirin *m* arıklatma
reqele kirin *l/gh* arıklatmak
reqeletî *m* arıklık
reqem (I) *m* rakam ~ **lê danîn** rakamlamak ~**a pir mezin** astronomik rakam
reqem (II) *n* organ, uzuv
reqemeşk *m* kuru tulum
reqemên Romen *nd* Romen rakamları
reqemî *rd* rakamlı * **hejmareke sê reqemî** üç rakamlı sayı
reqem lê danîn *l/bw* rakamlamak
reqereq *h* 1. takır takır 2. şakır şakır
reqesok *m* rakkase
reqezevî *m* sert kuru arazi, çorak
reqf *m* set
reqên *bnr* reqîn
reqên deryayê *zo/nd* deniz kamlumbağaları
reqhêzan *m* tahtarevali
reqif *m* set
reqifandin *m* set çekme
reqifandin *l/gh* set çekmek
reqisandin *m* 1. raksettirme 2. oynatma (herhangi bir canlıya istenilen hareketleri yaptırma)
reqisandin *l/gh* 1. raksettirmek 2. oynatmak (herhangi bir canlıya istenilen hareketleri yaptırmak) * **hirç reqisandin** ayı oynatmak
reqisîn *m* raksetme, kırınma
reqisîn *l/ngh* raksetmek, kırınmak
reqisvan *nd/nt* rakseden
reqişandin *m* su serpme
reqişandin *l/gh* su serpmek
reqî (I) *m* rakı
reqî (II) *m* sertlik, katılık
reqî (III) *m* katı yeşil sabun
reqîb *nd/nt* 1. rakip 2. hasım, karşıt
reqîbî *m* rakiplik, rekabet ~ **kirin** rekabet yapmak
reqîn *m* 1. takırdama, tıkırdama 2. şakırtı * **reqîna kevçiyan bû** her tarafta kaşık şakırtıları 3. silâh sesi ~ **jê anîn** kütletmek ~ **jê çûn** kütlemek ~ **jê birin** kütletmek ~ **ji serê (yekî) çûn** kafasına dank etmek (veya demek)
reqînî *m* 1. takırtı 2. şakırtı ~ **jê anîn** takırdatmak ~ **jê hatin** takırdamak
reqînî jê anîn *l/bw* 1. takırdatmak 2. şakırdatmak
reqîn jê anîn *l/bw* kütletmek
reqîn jê birin *l/bw* kütletmek
reqîn jê çûn *l/bw* kütlemek
reqîptî *m* 1. rakiplik 2. hasımlık, karşıtlık
reqîtî (I) *m* 1. sertlik, katılık 2. kuruluk
reqîtî (II) *m* sığlık
reqkirin *m* 1. sertleştirme, katılaştırma, pekleştirme 2. dondurma
req kirin *l/gh* 1. sertleştirmek, katılaştırmak, pekleştirmek 2. dondurmak
reqoyî *rd* katıca, sertçe
reqreq *bnr* reqereq
reqs *m* rakıs ~ **kirin** rakıs etmek, raksetmek
reqsandin *bnr* reqisandın
reqsgeh *m* dansing, disko
reqsker *nd/nt* rakkas, dansçı
reqskirin *m* raksetme
reqs kirin *l/gh* raksetmek
reqsok *m* 1. rakase 2. *rd* kıvrak
reqsvan *nd/nt* rakkase
reqsxane *m* disko
reqûn *h* dört nala
resam *nd/nt* ressam
resamî *m* ressamlık
resandin *m* olgunlaştırma, yetiştirme, olgunlaştırıp yenecek hale gelmesini sağlama
resandin *l/gh* olgunlaştırmak, yetiştirmek, olgunlaştırıp yenecek hale gelmesini sağlamak
resed (I) *m* alışkı, huy, alışkanlık * **vî karî ji xwe re bike resed** bu işi kendine alışkanlık edin
resed (II) *m* rasat, gözlem
resedkirin *m* alışkı yapma, huy edinme
resed kirin *l/gh* alışkı yapmak, huy edinmek
resednişîn *nd* rasathanede oturan
resedxane *ast/m* rasathane, gözlem evi
resek *nd* yünlü ve kıllı hayvanlar
resen *rd* 1. özgün, orijinal, asıl 2. özgün (bir buluş sonucu olan, nitelikleri bakımında benzerlerinden ayrı ve üstün olan) 3. *nd/rd* özgün (çeviri olmayan, asıl olan) 4. soylu, asil 5. asil (yüksek duygu ile yapılan) 6. kökenli (belli bir kaynağa dayanan)7. köklü * **malbateke resen** köklü bir aile 8. sade, duru (dil için)
resenatî *m* 1. özgünlük, orijinallik, orjinalite 2. soyluluk, asalet, asillik 3. köklülük
resene *rd* hirpanî, kaba saba
resenî *m* 1. özgünlük 2. soyluluk, asillik, asalet 3. duruluk (dil ve üslûp için)
resenîbûn *m* özgünleşme
resenî bûn *l/ngh* özgünleşmek
resenîkirin *m* özgünleştirme
resenî kirin *l/gh* özgünleştirmek
resenkî *h* özgünce
resenperest *nd/nt* sadeci, sadelik taraftarı
resenperestî *nd/nt* sadecilik
resepsiyon *m* resepsiyon
reseptor *fiz/m* reseptör, almaç, ahize
resesîf *biy/rd* resesif, çekinik
residandin *m* olgunlaştırma
residandin *l/gh* olgunlaştırmak
residîn *m* erişme, olgunlaşma
residîn *l/ngh* erişmek, olgunlaşmak
resilqet *erd/m* burun (karanın türlü biçinde uzanan kısmı)
resimandin *m* resimleme
resimandin *l/gh* resimlemek
resimandî *rd* resimlenmiş olan

resîd *m* silinme
resîdbûn *m* silinme
resîd bûn *l/ngh* silinmek
resîdkirin *m* silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)
resîd kirin *l/gh* silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)
resîf (I) *jeo/m* resif (su yüzeyindeki sıra kayalar)
resîf (II) *m* döşeme
resîfkirin *m* döşeme
resîf kirin *l/gh* döşemek
resîn *m* erişme, olgunlaşma
resîn *l/ngh* erişmek, olgunlaşmak
resît *m* karalanma (çizilme) ~ **bûn** karalanmak
resîtal *m* resital (tek bir sanatçının tek bir enstrümanla verdiği konser)
resîtbûn *m* karalanma
resît bûn *l/ngh* karalanmak (çizilmek)
resîtkirin *m* **1.** karalama, karalayış **2.** karalama (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma)
resît kirin *l/gh* **1.** karalamak (kalemle çizmek) **2.** karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak)
resîtkirî *rd* karalı (çizilmiş)
res ketin *l/ngh* olgunlaşmak
resm (I) *m* merasim, tören * **resmên xwe yên olî bi serbestî dikin** dinî törenlerini özgürce yapıyorlar
resm (II) *n* **1.** resim **2.** resim (resim sanatı) **3.** işaret ~ **çêkirin 1)** resim yapmak **2)** resmetmek, çizmek ~ **kişandin** resim çekmek (veya çıkarmak) ~**ê (...) çêkirin** resmini yapmak ~**ê (yekî) derketin** resmi çıkmak ~**ê (yekî) hatin xêzkirin** resmi çizilmek ~**ê ji caman** cam resim
resmandin *m* resmetme
resmandin *l/gh* resmetmek
resmdank *m* resimlik
resmdar *rd* resimli
resmen *h* resmen, kanunî olarak
resmiyet *m* resmiyet, resmîlik
resmî *rd* **1.** resmî (devlete ait, devletle ilgili, devletin olan) **2.** resmî (devletin öngördüğü yöntemlere uyun olarak yapılan) **3.** resmî, teklifli (içten, samimî olmayan) **(tiştek)** ~ **kirin** işi resmiyete dökmek
resmîkirin *m* resmîleştirme
resmî kirin *l/gh* resmîleştirmek
resmîn *m* resmedilme
resmîn *l/ngh* resmedilmek
resmîtî *m* resmîlik
resmkirin *m* resmetme, çizme
resm kirin *l/gh* resmetmek, çizmek
resmkirî *rd* resimli, resmedilmiş olan
resmokî *rd* resimsi
rest *m* rest ~ **kişandin** rest çekmek (poker oyununda)
reste *m* muhtaç olma
resteban *rd* muhtaç
restem *jeo/nd* çakmak taşı
restîş *m* ihtiyaç
restoran *m* restoran
restorasyon *m* restorasyon
restore *m* restore ~ **kirin** restore etmek
restorekirin *m* onarma
restore kirin *l/gh* restore etmek
resûl *n* resul, kitaplı peygamber
resûltî *m* resulluk
resûlulallah *n* resululallah
reş (I) *n* **1.** kara, siyah (en koyu renk) * **çavên wê yên reş ên gir hene** iri siyah gözleri var **2.** *rd* kara, siyah (bu renkten olan) **3.** *nd* kara, esmer **4.** siyah (baskıda) * **tîpa reş** siyah harf **5.** *mec* kara (kötü, uğursuz) * **bextê min ê reş** kara bahtım * **rojên reş** kara günler **6.** hayal, hayalet (belil belirsiz görülen şey, gölge) * **reşek bi pêş çavê min ket** bir hayalet gördüm sanki **7.** karartı, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) * **min di heyveronê de reşê wî dît** ay ışığında onun karartısını gördüm * **ez dibêjim qey reşê jinikekê ji min re xuya dibe** bir kadının siluetini görür gibiyim **8.** karı erimiş kara parçası ~ **bûn wekî qitran** arap gibi olmak ~ **dakirin** karalara bürünmek ~ **girê dan** karalar bağlamak (veya giymek), başına karalar bağlamak ~ **û heş oğursuz** * **ew şev reş û heş be** o geceye lanet olsun ~ **û mor** morarma ~ **û mor bûn** morarmak, gövermek ~ **û spî** siyah beyaz siyah beyaz film ~ **û şîn** morarma ~ **û şîn bûn** morarmak, bertilmek (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak) ~ **û şîn kirin** morartmak ~ **û tarî** kapkaranlık ~ **û tarî bûn** bulanmak (parlaklığını ve açıklığını yitirmek) ~**a xwe girê dan** siyahlara bürünmek, yas tutmak ~**ê cancankî** çitlembik gibi (ufak tefek, esmer ve sevimli) ~**ê cûnikî** donuk siyah **di** ~**ê (yekî) de** kendine ... süsü vermek ~**ê girtî** koyu siyah ~**ê keskûnî 1)** ördek başı **2)** *rd* ördek başı (bu renkten olan) ~**ê (yekî) li vir xuya nebû** burada görünmedi, bu semte uğramadı ~**ê qemerî** kara yağız ~**ê qetran** kuzgunî ~**ê qîr** kuzgunî siyah, koyu parlak siyah ~**ê sor** donuk siyah ~**ê zirhimokî** kara sarı
reş (II) *nd* **1.** korkuluk (bir işe yaramayan, beceriksiz kimse) **2.** gulyabanî
reş (III) *rd* **1.** kutsal * **mishefa reş** kutsal kitap * **çarşema reş** kutsal çarşamba **2.** büyük
reşad *bot/m* bir bitki
reşadî *m* reşadiye (Osmanlı döneminde altın sikke)
reşahî *bnr* reşayî
reşal *bot/m* dere otu
reşandin *m* **1.** serpme, saçma, saçış **2.** serpme (azar azar, ince ince yağma) **3.** püskürtme

(hızla ve savurtarak çıkartma) **4.** sıkma (basınçlı bir araçla fışkırtma) **5.** sızdırma **6.** *mec* yağdırma (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atma, indirme, savurma, söyleme) **7.** *mec* atıp tutma (abartılı konuşma)
reşandin *l/gh* **1.** serpmek, saçmak **2.** serpmek (azar azar, ince ince yağmak) * **baran direşîne** yağmur serpiyor **3.** püskürtmek (hızla ve savurtarak çıkartmak) **4.** sıkmak (basınçlı bir araçla fışkırtmak) * **av reşande agir** suyu ateşe sıktı **5.** sızdırmak * **cêr av direşîne** testi su sızdırıyor **6.** *mec* yağdırmak (bir şeyi çok sayıda ve aralıksız atmak, indirmek, savurmak, söylemek) * **çêr lê reşandin** ona küfürler yağdırdılar **7.** *mec* atıp tutmak (abartılı konuşmak) ~ **(yekî) 1)** verip veriştirmek ateş yağdırmak (çevresindekilere ağır sözler söylemek) **2)** kurşun atmak, düşmanlık etmek
reşandî *rd* serpme (duvar)
reşanewe *bj/m* taun
reşaş *m* bir tür otomatik silâh
reşaşe *m* makineli tüfek
reşatî *m* **1.** karalık, siyahlık **2.** karartı
reşav *bj/m* kıran, ölet
reşava girêyî *nd* veba, kırlağan
reşayî *m* **1.** karalık, siyahlık **2.** *jeo* kara, toprak (yer yüzünün denizle örtülü olmayan yüzü) * **derkete reşayiyê** toprağa ayak bastı **3.** karartı, siluet **4.** morluk, morartı (darp, hastalık vb. nedenlerden ötürü oluşan morluk)
reşbelek (I) *m* **1.** mektup **2.** karalama, yazı **3.** *rd* alaca, siyah beyaz karışımı
reşbelek (II) *m* kadınlı erkekli halay
reşbend *m* kuş tuzağı
reşberî *m* alaca, kar lekesi
reşbîn kirin *l/gh* karamsarlaştırmak
reşbîn *rd* karamsar, kötümser
reşbînane *h* karamsarca, kötümserce
reşbînbûn *m* karamsarlaşma, kötümserleşme
reşbîn bûn *l/ngh* karamsarlaşmak, kötümserleşmek
reşbînbûyîn *m* karamsarlaşış, kötümserleşiş
reşbînî *m* karamsarlık, kötümserlık ~ **kirin** karamsarlık yapmak ~ **pê re çêbûn** (birinde) karamsarlık oluşmak
reşbînîbûn *m* karamsarlaşma, kötümserleşme
reşbînî bûn *l/ngh* karamsarlaşmak, kötümserleşmek
reşbînîkirin *m* karamsarlaştırma, kötümserleştirme
reşbînî kirin *l/gh* karamsarlaştırmak, kötümserleştirmek
reşbînkirin *m* karamsarlaştırma
reşbîn kirin *l/gh* karamsarlaştırılmak
reşboz *nd* **1.** kır **2.** kır (bu renkte olan)
reşbûn *m* **1.** kararma, karalanma, siyahlanma, siyahlaşma **2.** karalanma (çizilme) **3.** morarma, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma) **4.** kararma (kederlenme) **5.** *mec* görünme, karartısı görünme
reş bûn *l/ngh* **1.** kararmak, karalanmak, siyahlanmak, siyahlaşmak **2.** karalanmak (çizilmek) **3.** morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak) **4.** kararmak (kederlenmek) * **dilê me reş bû** içimiz karardı **5.** *mec* görünmek, karartısı görünmek
reşbûnî *m* karalık, siyahlık
reşbûyî *rd* kararmış, siyahlaşmış
reşbûyîn *m* **1.** kararış, karalanış, siyahlanış, siyahlaşış **2.** karalanış (çizilme) **3.** moranş, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma) **4.** kararış (kederlenme) **5.** *mec* görünüş, karartısı görünme
reşçav *rd* karagözlü (göz rengi kara olan)
reşçêlek *zo/m* kuzgun
reşçole *rd* siyahımsı, siyahtırak
reşdakirin *m* karalara bürünme
reş dakirin *l/gh* karalara bürünmek
reşdakirî *rd* karalara bürünmüş
reşdar (I) *rd* karalı
reşdar (II) *bot/m* kara ağaç (Ulmus)
reşdîtin *m* kötümseme
reş dîtin *l/gh* kötümsemek
reşdîtinî *m* kötümseme
reşe (I) *rd* siyahımsı, siyahımtırak
reşe (II) *n* **1.** karartı, ağartı, silvet, siluet * **li bexçe reşeyek heye, lê min tê dernexist bê kî ye** bahçede bir karartı var kim olduğunu çözemedim **2.** korkuluk, bostan korkuluğu (tarlalarda, bağ, bahçe veya bostanlarda kuşların zarar vermesini önlemek için konulan insana benzeyen kukla) **3.** korkuluk (bir işe yaramayan, beceriksiz kimse) **4.** hayal, hayalet (belil belirsiz görülen şey, gölge) * **reşeyek bi pêş çavê min ket** bir hayalet gördüm sanki **5.** gerçek olmayan şey, aslı astarı olmayan şey
reşeba *m* karayel
reşebêj *nd/nt* kara propagandacı
reşebêjî *m* kara propaganda
reşebîn *nd/nt* karamsar, kötümser
reşebînî *m* karamsarlık, kötümserlik
reşedan *m* kara propaganda etme
reşe dan *l/gh* kara propaganda etmek
reşegiraneta *bj/m* tifüs
reşegah *argo/m* kadın avret yeri
reşe gotin *l/gh* kara propaganda etmek
reşek (I) *m* görüntü, hayalet
reşek (II) *m* taslak, eskiz
reşek (III) *m* tayf
reşekon *n* karaçadır
reşekone *bnr* reşekon
reşekor *nd/nt* gece körü
reşekorî *m* gece körlüğü
reşekuj *nd/nt* terorist

reşekujî *m* **1.** terör **2.** suikast
reşel *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
reşele *m* taslak
reşemar *zo/n* kara yılan (Coluber)
reşemî *m* şubat (yılın ikinci ayı)
reşenivîs karalama, müsvedde
reşeqîr *rd* zift karası, çok koyu
reşeroj *m* kara gün
reşerojî *m* musibet
reşetarî *rd* **1.** zifirî **2.** zifirî karanlık, koyu karanlık
reşeve *rd* siyahımsı, siyahtırak
reşexelk *nd* sıradan halk
reşexewn *m* kabus, karabasan
reşê bajarî *nd* bir üzüm türü
reşê çê *bot/nd* bir tür üzüm
reşê girtî *nd* koyu siyah
reşê kerkûş *bot/nd* bir üzüm türü
reşê keskûnî *nd* **1.** ördek başı **2.** *rd* ördek başı (bu renkten olan)
reşêle *zo/m* sığırcık (Sturnus vulgaris)
reşêlek *bnr* reşêle
reşê qetran *nd* kuzgunî
reşê qîr *nd* kuzgunî siyah, koyu parlak siyah
reşêş *m* çisenti
reşêşk *m* az miktarda yağan ve kısa süren yağmur
reşê şevê *nd* gulyabanî
reşê tarî *nd* kuzgunî
reşferş *n* kara yası taş
reşgirêdan *m* karalar bağlama (veya giyme), karalara bürünme, siyahlara bürünme, yasa bürünme, yaslanma, yas tutma
reş girê dan *l/bw* karalar bağlamak (veya giymek), karalara bürünmek, siyahlara bürünmek, yasa bürünmek, yaslanmak, yas tutmak
reşgirêdayî *rd* karalar bağlanmış (veya giymiş kimse), yaslı, matemli
reşgirêdayîn *m* karalar bağlama (veya giyme), karalara bürünme, siyahlara bürünme, yasa börünme, yaslanma, yas tutma
reşgon *nd* siyah renk
reşgul *m* siyah gül
reşgûn *nd* siyah renk
reşh *m* siyah damla, mürekkeb damlası
reşhe *m* siyah damla
reşik (I) *bnr* mêrê şevê
reşik (II) *zo/m* çekirge kuşu (Sturnus vulgaris)
reşik (III) *m* **1.** keçi kılından yapılmış bir tür ayakkabı **2.** ayakkabı ipi (ayakkabı yüzü ipi)
reşik (IV) *bot/m* **1.** çörek otu (Nigella damascena) **2.** siyah kimyon **3.** bir tür siyah üzüm
reşik (V) *m* **1.** kara * **çavê reşik** kara gözler **2.** karalık (siyaha yakın leke) **3.** *nd* kara, esmer (kimse) **4.** siyahî, zenci **5.** Arap **6.** yas süresince karalara bürünme **7.** karanlık ~**a muxribê** alaca karanlık (akşamınki için)
reşik (VI) *m* göz karası, irisi
reşik (VII) *m* dalak
reşik (VIII) *m* yabani ceviz yaprağında elde edilen siyah kök boya
reşika çav *ant/nd* iris, göz karası
reşika çavan *and/nd* iris
reşikan *nd* esmerler
reşikê şevê *nd* gülyabanî
reşikî *rd* **1.** karaca, siyahça, siyahımsı **2.** esmerce
reşikîbûn *m* siyahlaşma
reşikî bûn *l/ngh* siyahlaşmak
reşikîbûyîn *m* siyahlaşış
reşişandin *bnr* raşişandin
reşî (I) *m* **1.** karalık, siyahlık **2.** karartı
reşî (II) *m* kara * **bi reşiyê ketin** karaya çıkmak **2.** karı erimiş kara parçası
reşî (III) *m* koçların arkalarına bağlanan süs
reşîd *rd* reşit, ergin
reşîdbûn *m* reşit olma, erginleşme
reşîd bûn *l/ngh* reşit olmak, erginleşmek
reşîdbûyîn *m* reşit oluş, erginleşme
reşînî *rd* siyahımsı, siyahtırak
reşîle *zo/m* sığırcık kuşu
reşîş *m* sağnak yağmur
reşît *bnr* reşîd
reşk *m* kıskanma
reşke *bot/m* **1.** kimyon (Cuminum cyminum) **2.** kimyon (bu bitkinin tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)
reşkew *m* kırçıl koyun
reşkezî *m* kara örük
reşkirin (I) *m* tobrağı beleme
reşkirin (II) *m* **1.** karartma, siyahlaştırma, siyahlatma **2.** karalama, karalayış (kalemle çizme) **3.** karalama (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma) **4.** karalama (taslak olarak yazma veya çizme) **5.** karartma (kötü bir duruma getirme) **6.** yakma (karatma) **7.** morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü) **8.** söndürme **9.** gölgeleme (resim sanatında)
reş kirin (I) *l/gh* tobrağı belemek
reş kirin (II) *l/gh* **1.** karartmak, siyahlaştırmak, siyahlatmak **2.** karalamak (kalemle çizmek) * **dîwar reş kirine** duvarı karalamışlar **3.** karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) **4.** karalamak (taslak olarak yazmak veya çizmek) **5.** karartmak (kötü bir duruma getirmek) * **dilê me reş kir** içimizi kararttı **6.** yakmak (karatmak) * **li ber tavê canê xwe reş kiriye** güneşte vücudunu yaktı **7.** morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü) **8.** söndürmek * **lembayê reş bike** lambayı söndür **9.** gölgelemek (resim sanatında)
reşkirî *rd* **1.** karartılmış, siyahlaştırılmış **2.** karalı (çizilmiş)
reşkî *bnr* reşikî
reşkole *rd* **1.** sıyahımsı **2.** *zo* bir kuş
reşkon *n* kara çadır

reşmal *m* kara çadır, otak
reşmalvan *n* otakçı
reşmar *zo/n* kara yılan (Coluber)
reşme *m* reşme (hayvanın başlığı, yuları ve gemi)
reşmeh *nd* kış ayları
reşname *m* karalama yazısı
reşnivîs *m* **1.** karalama (el alıştırmak için tekrarlanarak yazılan yazı) **2.** taslak
reşokî *rd* **1.** siyahımsı, siyahtırak **2.** adî, sıradan
reşole *rd* siyahımsı, siyahtırak
reşpatî *m* morartı (darp, hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan morluk)
reşpatîbûn *m* morarma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
reşpatî bûn *l/ngh* morarmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
reşpatîbûyîn *m* morarış (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
reşpatîkirin *m* morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
reşpatî kirin *l/gh* morartmak
reşpel *n* müsvede, karalanmış kâğıt
reşpêst *nd/nt* zenci, siyahî
reşpost *nd/nt* zenci, siyahî
reşpoş *nd/nt* karalar giymiş, siyah giyimli
reşqatil *nd/mec* katil (yar için)
reş qelîn *m* kararma
reş qelîn *l/ngh* kararmak
reşreşik (I) *bot/m* mürdüm erik
reşreşik (II) *bot/m* çörek otu
reşreşk (I) *bot/m* mürdüm erik
reşreşk (II) *bot/m* çörek otu (Nigella damascena)
reşreşk (III) *m* püskürük
reştarî *m* kapkaranlık, zifiri karanlık
reştik *m* karakeçi
reştoz *m* kara toz
reşûpêş *n* korkuluk (tarlalarda, bağ, bahçe veya bostanlarda kuşların zarar vermesini önlemek için konulan insana benzeyen kukla)
reşûpêşkirin *m* ürkütme
reşûpêş kirin *l/gh* ürkütmek
reşûşînbûn *m* morarma
reşûşînbûn *l/ngh* morarmak
reşûşînî *m* morartı
reşûşînkirin *m* morartma
reşûşînkirin *l/gh* morartmak
reşûtankî *rd* kara kuru
reşyanave *bj/m* kolera
retîna *ant/m* retina, ağ tabakası
retorîk *m* retorik (söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı)
rev *m* **1.** kaçma, kaçış **2.** kaçırma ~ **lê ketin** bozguna uğramak, hezimete uğramak ~ **lê xistin** bozguna uğratmak, püskürtmek ~ **pê ketin** bozguna uğramak ~ **pê xistin** bozguna uğratmak, püskürtmek ~**a pisîkê heta ber devê kadînê ye** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkanıdır
revakiye *fel/m* revakiye
revaluasyon *m* revalüasyon
revandek *nd/nt* kaçakçı
revandekî *m* kaçakçılık
revandin *m* **1.** kaçırma, kaçırış **2.** kaçırma (zor kullanarak yanında götürme) **3.** kaçırma (çalma, aşırma, gizlice götürme) **4.** kaçırma (yasal olmayan yoldan mal çıkarma) **5.** kaçırma (delirme) ~**a jinê adetê dinê** kız kaçırmak bir adettir
revandin *l/gh* **1.** kaçırmak * **xewa min revand** uykumu kaçırdı **2.** kaçırmak (zor kullanarak yanında götürmek) * **keç revand** kız kaçırdı **3.** kaçırmak (çalmak, aşırmak, gizlice götürmek) * **eşya ji gumrikê revandin** eşyayı gümrükten kaçırdılar **4.** kaçırmak (yasal olmayan yoldan mal çıkarmak) * **mal direvînin derveyî welat** yurt dışına mal kaçırıyorlar **5.** kaçırmak (delirmek)
revandî *rd* **1.** kaçırılmış **2.** kaçırılan kız **3.** rehine
revandîtî *m* kaçakçılık
revaştin *m* kemirme
revaştin *l/gh* kemirmek
revaştî *rd* kemirik, kemirilmiş
revayî *rd* kaçmış olan * **jina revayî** kaçmış kadın
revd *m* **1.** grup, guruh **2.** kurt sürüsü
revde kurt sürüsü
revde *m* **1.** derinti, güruh (değersiz, aşağı görülen topluluk) **2.** sürü (yırtıcı, vahşî hayvan sürüsü) **3.** kurt sürüsü
revek *bnr* revok
revend *nd/nt* göçer
revendî *rd* göçer
reverans *m* reverans ~ **kirin** reverans etmek
reverev *h* **1.** kaçaraktan **2.** alelâcele, çok acele ederek ~**a (yekî) bûn** kaçışmak
reverevî *h* **1.** kaçaraktan **2.** alelâcele, çok acele ederek
revête *m* **1.** bakım **2.** besleme, büyütme
revêtekirin *m* **1.** bakım yapma **2.** besleme
revête kirin *l/gh* **1.** bakım yapmak **2.** beslemek * **wî pezê xwe baş revête kiriye** davarlarını iyi beslemiş
revêtekirî *rd* **1.** bakımlı **2.** besili, iyi beslenmiş olan
revêze *m* irsî bir hastalık
reviyayî *rd* kaçmış olan
revî (I) *rd* kaçmış olan
revî (II) *m* hafif ateş alevi
revî (III) *m* **1.** at sürüsü **2.** at, eşek, katır sürüsü
revîn *m* **1.** kaçma, kaçış (kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılma) **2.** kaçma (hızla koşup bir yere saklanma) **3.** kaçma (kendini göstermeme, rastlatmamaya çalışma) **4.** kaçma (kaçınma) **5.** kaçma (ipliği kopma) **6.**

kaçma, sıvışma, tüyme (görünmeden gitme, sıvışma) **7.** kaçma (hızlı koşma) **8.** kaçma (kız, kadın için, evlenmek için evinden ayrılma, birene varma)

revîn *l/ngh* **1.** kaçmak (kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak) * **keça wan ji malê reviye** kızları evden kaçmış **2.** kaçmak (hızla koşup bir yere saklanmak) * **gava ku pisîkê em dîtin hema reviya çû kete hundirû** kedi bizi görünce hemen içeriye kaçtı **3.** kaçmak (kendini göstermemek, rastlatmamaya çalışmak) * **tim ji bavê xwe direviya** babasından sürekli kaçıyordu **4.** kaçmak (kaçınmak) * **ez ji kar narevim** ben işten kaçmam **5.** kaçmak (ipliği kopmak) * **goreya min reviya** çorabım kaçtı **6.** kaçmak, sıvışmak, tüymek (görünmeden gitmek, sıvışmak) * **hevalê we li vir bû, bi ku de reviya?** arkadaşınız burdaydı, nereye kaçtı? **7.** kaçmak (hızlı koşmak) **8.** kaçmak (kız, kadın için, evlenmek için evinden ayrılmak, birene varmak) * **keçik reviyaye bi pey yekî ketiye** kız herifin birine kaçmış

revînok *rnd/nt* kaçırıcı

revînokî *m* kaçırıcılık

revîr *m* revir

revîrevî *h* **1.** kaçaraktan **2.** koşar adım **3.** alelâcele, çok acele ederek ~ **(ji cihekî) çûn** tası tarağı toplamak ~ **hatin** kaçaraktan gelmek

revîze *rd* revize

revîzekirin *m* revize etme

revîze kirin *l/gh* revize etmek

revîzyon *m* revizyon

revîzyonîst *nd/nt* revizyoncu, revizyonist

revîzyonîzm *nd/nt* revizyonculuk, revizyonizm

revlêketin *m* bozguna uğrama, hezimete uğrama

rev lê ketin *l/bw* bozguna uğramak, hezimete uğramak

revlêketî *rd* bozguna uğramış, hezimete uğramış olan

revo *m* **1.** at sürüsü, öğrek **2.** yılkı (at, eşek gibi tek tırnaklı hayvan sürüsü) **3.** sürü (tek tırnaklı, yük hayvanı sürüsü)

revoguro *h* kurtvari kaçma

revok (I) *rd* seyrek (ekin ot gibi şeylerin seyrekliği)

revok (II) *nd/nt* **1.** kaçak, firar **2.** kaçkın, tabansız **3.** *n* aynı kızı tekrar kaçıran erkek **4.** *rd* kaçar, kaçma ve koşmaya elverişli **~ê dibistanê** okul kaçağı, mektep kaçağı

revoke *nd/nt* **1.** kaçak, firar **2.** kaçkın, tabansız **3.** kaçınık

revoketî *m* **1.** kaçaklık, firarlık **2.** kaçkınlık, tabansızlık **3.** kaçınıklık

revokî *m* **1.** kaçkınlık, tabansızlık **2.** kaçamak (hoş görülmeyen bir şeyi ara sıra yapma) * **ji erka xwe revokiyan dike û diçe nêçîrê** görevinden kaçamak yapıp ava gidiyor **3.** kaçamak (bir şeyden kaçınma yolu)

revokîkirin *m* kaçamak yapma

revokî kirin *l/gh* kaçamak yapmak

revoktî *m* **1.** kaçaklık **2.** kaçkınlık **3.** kaçınıklık

revolver *m* revolver

revonek *nd/nt* kaçkın

revonekî *m* kaçkın

revovan *n* yılkıcı

revovanî *m* yılkıcılık

revpêketin *m* bozguna uğrama

rev pê ketin *l/bw* bozguna uğramak

revpêxistin *m* **1.** bozguna uğratma **2.** püskürtme

rev pê xistin *l/bw* **1.** bozguna uğratmak **2.** püskürtmek * **rev bi eskeran xistin** askerleri püskürtüler

revrev *m* **1.** kaçışma **2.** *h* kaçaraktan

revrevî *n* koşakoşa

revrevok *rd* kaçkın

revrevokî *m* kaçkınlık

revû *m* revü

revye *m* büyük su tulumu

rewa (I) *m* alev

rewa (II) *m* **1.** nem, gönen, höl (hafif ıslaklık) **2.** nem, höl, yaşlık (topraktaki nem) **~ya xwe hilanîn** nemini almak

rewa (III) *rd* **1.** meşru **2.** reva ~ **dîtin** reva görmek ~ **hesibandin** meşru saymak ~ **kirin** meşru kılınak, meşru etmek

rewa (IV) *m* belleme, öğrenme ~ **kirin** bellemek (öğrenmek)

rewabit *m* şiraze

rewabûn *m* meşrulaşma

rewa bûn *l/ngh* meşrulaşmak

rewabûyîn *m* meşrulaşma

rewac *m* **1.** revaç, geçerlik * **ev pere ji rewacê hate hilanîn** bu para geçerlikten kaldırıldı **2.** sürüm

rewacdar *rd* geçerli

rewadar *rd* nemli, gönen (toprak için)

rewahilanîn *m* soğuşma

rewa hilanîn *l/ngh* soğuşmak

rewahî *m* meşruiyet

rewajok *m* kazıtıc

rewake *m* demetlerden oluşan ekin yığını, yığın, tınaz (ekin yığını)

rewaker *nd/rd* belletici

rewakirin (I) *m* belleme, öğrenme

rewakirin (II) *m* meşrulaştırma

rewa kirin (I) *l/gh* bellemek (öğrenmek)

rewa kirin (II) *l/gh* meşrulaştırmak

rewakirî *rd* bellemiş, öğrenmiş olan

rewal *rd* **1.** delikanlı, tüysüz delikanlı **2.** genç, toy (zihin bakımından yeterince gelişmemiş)

rewalî *m* delikanlılık (insanın delikanlı olduğu çağ)

rewan (I) *m* can, ruh

rewan (II) *rd* **1.** rahvan, revan (rahvan at) **2.** yürük (çok çabuk yürüyen, iyi yol alan) **3.**

ulak, tatar * **rewanê mala paşê** paşagilin ulağı ~ **şandin** ulak çıkarmak
rewan (III) *wj/rd* **1.** akıcı (kolayca söylenebilen, okunabilen, anlamca açık) * **zimanekî rewan** akıcı bir dil **2.** kıvrak * **vegotineke rewan** kıvrak bir anlatım **3.** *mzk* akıcı
rewanbêj *nd/nt* beliğ, belâğatlı
rewanbêjane *h* beliğce, belâğatlıca
rewanbêjî *m* **1.** belâgat **2.** retorik (söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı) **3.** *wj* belâgat (düzgün anlatım sanatı) **4.** talakat (düzgün söz söyleme kolaylığı)
rewanbêjkî *h* belâğatlı bir şekilde
rewandar *rd* gönderilen
rewandin (I) *m* akaçlama
rewandin (II) *m* icra etme
rewandin (III) *m* havlatma
rewandin (I) *l/gh* akaçlamak
rewandin (II) *li/gh* icra etmek
rewandin (III) *l/gh* havlatmak
rewandî *rd* icra edilmiş olan
rewanî (I) *rd* ruhanî
rewanî (II) *m* revani (tatlı türü)
rewanî (III) *m* rahvan (biniciyi sarsmayan koşma biçimi)
rewanî *m* **1.** rahvanlık **2.** yürüklük **3.** akıcılık, kıvraklık
rewanîfiroş *nd/nt* **1.** revanici (revani satan) **2.** *m* revanici (revanî satılan yer)
rewanîker *nd/nt* revanici (revani yapan kimse)
rewanîkerî *m* revanicilik
rewankirin *m* akıcılaştırma
rewan kirin *l/gh* akıcılaştırmak * **zimanê xwe rewan kiriye** dilini akıcılaştırmış
rewankirî *rd* akıcılaştırılmış olan
rewankî *h* **1.** rahvan, rahvan bir biçimde **2.** akıcı bir şekilde, kıvrakça
rewannas *nd/nt* psikolog, ruh bilimci
rewannasî *m* psikoloji, ruh bilim
rewanpak *nd/nt* şehit
rewanpakî *m* şahadet, şehitlik
rewanxurt *rd* nefsine hakim, güçlü
rewapîv *m* nemölçer, higrometre
rewaq *m* hol, salon (bir evin en geniş bölümü)
rewaqî *m* salon, hol
rewas *bnr* ribês
rewatin *m* kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)
rewatin *l/gh* kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak)
rewatî (I) *rd* kazınık
rewatî (II) *m* meşruluk, meşruiyet
rewatok *m* kazıtıc, silici
rewatox *nd/nt* silici
rewayî *m* meşruluk, meşruiyet
rewd *m* **1.** guruh **2.** sürü
rewdane *m* kurt sürüsü, it sürüsü
rewend *nd/rd* **1.** göçer **2.** *rd* göçücü (mevsimine göre yer değiştiren hayvan)
rewende *bnr* rewendî
rewendî *nd/rd* **1.** göçebe, göçer, göçmen **2.** konar göçer **3.** *rd* göçeri
rewendîbûn *m* göçebeleşme
rewendîbûyîn *m* göçebeleşiş
rewendîtî *m* göçebelik
rewez *m* dizi sayısı
rewêjandin *m* danıştırma
rewêjandin *l/gh* danıştırmak
rewêjek *m* kazıtıc ~ **kirin** kazıtıcla kazmak
rewêjîn *m* danışma
rewêjîn *l/ngh* danışmak
rewêlek kanatlı hayvanlar
rewêrte *nd/nt* yontu
rewêrtek *nd/nt* yontucu
rewêrtekî *m* yontuculuk
rewêrtin *l/gh* yontmak
rewêrtekî *m* yontuculuk
rewêrtin *m* yontma
rewêrtin *l/gh* yontmak
rewil *bnr* rawir
rewiqandin (I) *m* **1.** çapma, eştirme (atı hızlı sürme, koşturma) **2.** savurganlık yapma **3.** keyif sürme **4.** kovma, kovalama, kovalayış (her birini bir tarafa kovma)
rewiqandin (II) *m* sıcağın tanenin olgunlaşmadan büzülerek kurumasına neden olması
rewiqandin (I) *l/gh* **1.** çapmak, eştirmek (atı hızlı sürmek, koşturmak) **2.** savurganlık yapmak **3.** keyif sürmek * **ew dê çend salan birewiqîne** birkaç yıl keyif sürer **4.** kovmak, kovalamak (her birini bir tarafa kovmak)
rewiqandin (II) *l/gh* sıcak tanenin olgunlaşmadan büzülerek kurumasına neden olmak
rewiqandî *rd* tanenin olgunlaşmadan büzülerek kurumuş olması
rewiqiyayî *rd* tanenin olgunlaşmadan büzülerek kurumuş olması
rewiqîn (I) *m* **1.** eşme (at hızlı gitme) **2.** kovulma, kovalanma **3.** zıplama (kavurulurken)
rewiqîn (II) *m* tane sıcaktan dolayı olgunlaşmadan büzülerek kuruması
rewiqîn (I) *l/ngh* **1.** eşmek (at hızlı gitmek) **2.** kovulmak, kovalanmak **3.** zıplamak (kavurulurken)
rewiqîn (II) *l/ngh* tane sıcaktan dolayı olgunlaşmadan büzülerek kurumak
rewir *nd* hayvan (her türlü yabani hayvan)
rewisandin *m* **1.** alazlama, ütme, ütüleme **2.** tane olgunlaşmadan sıcaktan dolayı büzülüp kuruma
rewisandin *l/gh* **1.** alazlamak, ütmek, ütülemek **2.** tane olgunlaşmadan sıcaktan dolayı büzülüp kurumak
rewisîn *m***1.** alazlanma, ütülme **2.** ekin olgunlaşmadan kuruma
rewisîn *l/ngh* **1.** alazlanmak, ütülmek **2.** ekin olgunlaşmadan kurumak
rewişt *m* **1.** öz yapı, yaradılış, karakter, seciye,

ıra * **rewişta Îgilîz** İngiliz karakteri **2.** *fel* karakter **3.** ahlâk **4.** adet, töre
rewiştdan *m* ıralama
rewişt dan *l/gh* ıralamak
rewiştdar *rd* ahlâklı
rewiştdarî *m* ahlâklılık
rewiştin *bnr* rihotin
rewiştî *rd* ahlâkî
rewiştxwaz *nd/nt* ahlakçı
rewiştxwazî *m* ahlakçılık
rewiştzanîn *m* ahlak bilimi
rewizîn *bnr* rewisîn
rewî *n* sürü, at sürüsü * **rewiyê hespan** at sürüsü
rewîn *m* havlama
rewîn *l/ngh* havlamak
rewîşk *bnr* rihojk
rewîşte *m* ayîn
rewîtandin *m* havlatma
rewîtandin *l/gh* havlatmak
rewîtîn (I) *m* havlama, havlayış
rewîtîn (II) *m* yaprak dökme
rewîtîn (I) *l/ngh* havlamak
rewîtîn (II) *l/ngh* yaprak dökme
rewjok *m* kazıtma aracı
rewk *m* araç
rewnaq *m* **1.** revnak, parlaklık, göz alıcılık **2.** parıltılı
rewnaqdan *m* **1.** parlama **2.** parıldama, şavkıma
rewnaq dan *l/gh* **1.** parlamak **2.** parıldamak, şavkımak
rewnaqdar *rd* **1.** parlak **2.** parıltılı, ışıltılı, gösterişli, zengin * **kincekî rewnaqdar** zengin bir elbise
rewnaqdarbûn *m* parıldama, şavkıma, nurlanma
rewnaqdar bûn *l/ngh* parıldamak, şavkımak, nurlanmak
rewnaqdarbûyîn *m* parıldayış, şavkıma, nurlanış
rewnaqî *m* parlaklık, göz alıcılık
rewneq *bnr* rewnaq
rewrew (I) *bnr* rewrek
rewrew (II) *rd* çok konuşan, çenesi düşük
rewrewk *psî/m* **1.** sanrı **2.** serap, yalgın **~a tîrêjê rojê** şeytan örümceği
rewrewok *bnr* revrevok
rewş (I) *m* süs, bezek
rewş (II) *m* **1.** durum, hâl, vaziyet (bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü) * **her kes li gor rewşa xwe diyariyek da** her kes hâline göre bir hediye verdi **2.** hâl, tutum (davranış, tavır, gidiş) * **ez tu tiştî jê vê rewşa te fehm nakim** senin bu hâline bir anlam veremiyorum * **ez rewşa vî camêrî naecibînim** bu adamın gidişini **3.** durum, konum (bireyin toplum içindeki ilişkileriyle belirlenen yeri) **4.** *rz* durum **5.** ortam (canlı bir varlığın içinde bulunduğu maddî ve doğal şartların tümü) **6.** perese, kerte, derece * **gere nehata vê rewşê** iş bu pereseye gelmemeliydi **7.** bir süre, biraz, iyice * **rewşek lê bide** hele biraz çal * **rewşek xweş li hev dan** iyice kavga ettiler ~ **amade kirin** ortam yaratmak ~ li gora dil bûn (an jî **nebûn**) hava iyi (veya fena) esmek **~a (yekî) li meydanê bûn** durumu ortada olmak ~ **ne xweş bûn** geri gitmek ~ **û merc** durum ve şartlar **~a baş** iyi hâl **~a debara xwe bi keys kirin** tıkırını yoluna koymak **~a derûnî 1)** ruhî durum **2)** iç denge **~a navdêrî** (an jî **navdêrê**) *rz* ad durumu, isim hali **~a netewandî** *rz* bükümsüz durum **~a rojê** *ast* gün durumu (güneş açılımının ençok olduğu gün; 21 haziranda, öbürü 21 aralıkta olmaz üzere yılda iki kez olur) **~a sade** *rz* yalın durum **~a şer** savaş hali **~a (yekî) xera bûn** durumu bozulmak **~a (yekî) xweş bûn** durumu düzelmek **~a xwe xweş kirin** durumunu düzeltmek **~ên dilzîzî lê qewimîn** duygulu anlar yaşanmak **~ên hestgermî çêbûn** duygulu anlar yaşanmak
rewşa ablatîf *rz/nd* çıkma durumu (Kürtçede /ji, jê/ edatlarıyla olur) * **ji malê, ji kuçeyê** evden, sokaktan
rewşa binavkirî *rz/nd* belirlilik durumu
rewşa cihkî *rz/nd* yersel durum
rewşa derûnî *nd* haletiruhiye
rewşa diyarker *rz/nd* belirtme durumu
rewşa neasayî *nd* olağanüstü durum
rewşa nebinavkirî *rz/nd* belirsizlik durumu
rewşa pêveberî *rz/nd* yüklemsel durum
rewşedar *rd* gösterişli, görkemli, muhteşem
rewşen *rd* **1.** aydın, aydınlık **2.** ışıklı **3.** parlak
rewşenbîr *rd/nd* aydın, entelektüel (münevver)
rewşenbîrane *h* aydınca, entelektüelce
rewşenbîrî *m* **1.** aydıncılık, entelektüellik **2.** aydınlanma
rewşenbîrkî *rd/h* aydınca, entelektüelce
rewşenbîrok *nd/nt* aydın, aydıncık (alay yoluyla)
rewşenbûn *m* **1.** aydınlanma **2.** *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
rewşen bûn *l/ngh* **1.** aydınlanmak **2.** *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek)
rewşenbûyî *rd* aydınlanmış olan
rewşenbûyîn *m* **1.** aydınlanış **2.** *mec* aydınlanış (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
rewşendar *rd* aydınlık
rewşendarbûn *m* **1.** aydınlanma **2.** *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
rewşendar bûn *l/ngh* **1.** aydınlanmak **2.** *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek)

rewşendarî *m* aydınlanma
rewşendarkirin *m* **1.** aydınlatma (bir yerin karanlığını giderme) **2.** *mec* aydınlatma (bir sorun üzerine bilgi verme)
rewşendar kirin *l/gh* **1.** aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) **2.** *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek)
rewşendarkirî *rd* aydınlatılmış olan
rewşenger *nd/nt* aydınlanmacı
rewşengerî *m* aydınlanmacılık
rewşenî *m* **1.** aydınlık **2.** parlaklık
rewşenkirin *m* aydınlatma
rewşen kirin *l/gh* aydınlatmak
rewşenkirî *rd* aydınlatılmış olan
rewşguhêr *rd* durum değiştiren
rewşguhêrî *m* durum değişikliği
rewşîn *rz/rd* durumsal
rewşname *m* ilmühaber
rewşparêz *nd/nt* statukocu
rewşparêzî *m* statukoculuk
rewştengî *m* sıkışık durum ~**ya aborî** ekonomik darboğaz, ekonomik kriz
rewt *n* sırık
rewtanî *rd* sırık gibi (kimse)
rewtek *m* akım, cereyan ~**a çandî** kültür akımı ~**a karebayî** (an jî **elektrîkê**) elekrik akımı ~**a pêlpêlokî** *fiz/nd* alternatif akım
rewteka yekser *fiz/nd* doğru akım
rewtele *rd* sırık gibi, yalı kazığı gibi (kimse)
rewtik (I) *fiz/m* akım
rewtik (II) *n* sırık
rex (I) *n* kale (satranç oyunumda)
rex (II) *n* **1.** yan (bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü) * **were li rex min rûnê** gel yanıma otur **2.** yan, yön, taraf * **bi kîjan rexî ve çûn?** hangi yana gittiler? **3.** yön, cephe * **ez naxwazim bi wêjeyên yekrexî bixapim** tek cepheli edebiyatlara aldanmak isteımiyorum **4.** kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) **5.** kıyı, uç ~ **(yekî) ketin** birine takılmak, sataşmak ~ **û rexê kersaxê çûn** kıyıyı izlemek
rexanîn *m* inkâr etme
rex anîn *l/gh* inkâr etmek
rexav *n* kıyı, sahil
rexbet *m* rağbet
rexbik *m* rahibe
rexcencere *m* harman döven ayağı
rexdar *nd/nt* taraftar
rexder *n* **1.** kapı sereni **2.** kapı kasası
rexekî *m* kenar yazısı
rexgerdûm *m* özek ağacı
rexê cencerê *nd* döven makinasının kızağı
rexhev *rd* bitişik
rexistin *bnr* raxistin
rexîz *rd* en kötü
rexkî *h* yandan, yanlamasına
rexm *m* inat, nispet * **ji rexma wî re** ona nispet olsun diye
rexma *h* gerçi
rexne *m* **1.** eleştiri, tenkit (bir insanı, bir eseri, bir konuyu doğru ve yanlış yanlarını bulup göstermek maksadıyla yapılan inceleme işi) **2.** *wj* eleştiri (bir edebiyat veya sanat eserini her yönüyle inceleyip açıklamak, anlaşılmasını sağlamak ve değerlendirmek ammacıyla yazılan yazı türü) **3.** *fel* eleştiri (özellikle bilginin temellerini ve doğruluk durumunu inceleme, sınama, yargılama) ~ **lê girtin** eleştiriye tabi tutmak ~ **lê hatin girtin 1)** eleştiriye tabi tutulmak **2)** eleştiriye uğramak
rexnebûn *m* eleştirilme
rexne bûn *l/ngh* eleştirilmek
rexnedar *nd/nt* **1.** eleştirmen, eleştirici **2.** *rd* eleştirili
rexnedarî *m* eleştirmenlik, eleştiricilik
rexnegir *nd/nt* eleştirmen, eleştirmeci, eleştirici
rexnegirî *m* eleştirmenlik, , eleştirmecilik, eleştiricilik
rexnegirtin *m* eleştirme
rexne girtin *l/gh* eleştirmek
rexnekar *nd/nt* eleştirmen, eleştirici
rexnekarane *h* eleştirmence
rexnekarî *m* eleştirmenlik, eleştiricilik
rexneker *nd/nt* **1.** eleştirici, eleştirmeci * **lênêrîneke rexneker** eleştirici bir görüş **2.** *fel* eleştirimci **3.** eleştirmen, eleştirmeci, eleştirici
rexnekerane *h* **1.** eleştiricice **2.** eleştirmence
rexnekerî *m* **1.** eleştiricilik, eleştirmecilik **2.** *fel* eleştiricilik, eleştirimcilik **3.** eleştirmenlik eleştirmecilik, eleştiricilik
rexnekirane *rd* eleştirel
rexnekirin *m* eleştirme
rexne kirin *l/gh* eleştirmek
rexnekirî *rd* eleştirilmiş olan
rexnevan *nd/nd* **1.** eleştirmen, eleştirmeci **2.** *fel* eleştirmen, eleştirmeci
rexnevanî *m* **1.** eleştirmenlik, eleştirmecilik **2.** *fel* eleştirmenlik, eleştirimcilik
rexneyî *rd* eleştirel, eleştirmeli, tenkidî
rexrexkî *h* yandan, yanlamasına
rexsandin *m* toplama
rexsandin *l/gh* toplamak
rexsernivîs *m* yan başlık
rexş *n* yürük, gösterişli at
rexşê belek Zaloğlu Rustem'ın atı
rext *n* fişeklik, kargılık
rextik *bot/n* **1.** kabak (Cucurbita)
reyan *m* havlama, ürüme
reyandin (I) *m* **1.** havlatma **2.** hırlatma
reyandin (II) *m* yassılama
reyandin (I) *l/gh* **1.** havlatmak **2.** hırlatmak
reyandin (II) *l/gh* yassılamak
reyhanî *m* bir tür yazı biçimi
reyîn *m* **1.** havlama, havlayış, ürüme **2.** hırlama (kızgınlıkla ters konuşma)
reyîn *l/ngh* **1.** havlamak, ürümek * **se direye**

karvan li riya xwe diçe it ürür karvan yürür **2.** hırlamak (kızgınlıkla ters konuşmak) ~ **hev** (an jî **û din**) hırlaşmak, ağız dalaşına girmek
reyîvan *n* deve çobanı
reyon *m* reyon
reys *n* **1.** reis **2.** reis (küçük tekne kaptanı)
reyse *m* yığın, tınaz (ekin yığını)
reysê cumûr *nd/nt* reisicumhur
reysîtî *m* reislik
rez *n* **1.** bağ (üzüm bağı) **2.** meyve bahçesi ~ **baş bû teyrok lê hat** herşey iyiydi bir de .... olmasaydı ~ **berdan** bağ bozmak ~ **birîn** bağ budamak ~ **çinîn** bağ bozmak (bağın üzümlerini toplamak) ~ **danîn 1)** bağ kurmak **2)** demir atmak (bir kimse bir yerde uzun süre kalmak) ~ **hilanîn** (an jî **quraftin)** bağ bozmak (bağın üzümlerini toplamak) ~ **kesaxtin** (an jî **dapitandin)** bağ budamak ~ **ne tu rez bû terezê jî lê xist** zaten durum kötüydü bir de üstüne ... geldi ~ **pêçandin** bağ budamak **~ê Xwedê birîn** günah işlemek * **me tu rezhe Xwedê nebiriye lo** ne günah işledik?
reza *m* rıza ~ **dilê (yekî) bûn** rızası olmak ~ **lê dîtin** rıza göstermek
rezadil *n* gönül rızası
rezadilî *rd* gönüllü * **bi rezadilî bûbûn leşker** gönüllü asker oldu
rezalet *m* rezalet
reza lê dîtin *l/bw* uygun görmek
rezamend *rd* razı
rezamende *rd* razı
rezamendî *m* razı olma, onay * **rezamendiya parêzgar me stend** valinin onayını aldık
rezber *m* eylül (yılın 30 gün süren dokuzuncu ayı)
rezberdan *m* bağ bozumu
rezçinîn *m* **1.** bağ bozumu **2.** bağbozumu dönemi
rezeksiyon *bj/m* rezeksiyon
rezene *bot/m* rezene
rezerv *m* rezerv
rezervasyon *m* **1.** rezervasyon **2.** rezervasyon (rezervasyon yapılan yer) ~ **kirin** rezervasyon yapmak
rezik *n* **1.** bağ, küçük bağ **2.** *bot/m* bağlarda yetişen bir bitki
rezika rûvî *bot/nd* bağlarda yetişen bir bitki
rezîdans *m* rezidans
rezîl *rd* rezil, alçak ~ **bûn** rezil olmak ~ **kirin** rezil etmek ~ **û kepaze bûn** rezil kepaze olmak ~ **û riswa bûn** rezil rüsva olmak ~ **û riswa kirin** rezil rüsva etmek, kepaze rezil etmek **(yek)** ~ **û riswa kirin** (birinin) maskarasını çıkarmak
rezîlane *h* rezilce, alçakça
rezîlayî *m* rezillik, alçaklık
rezîlbûn *m* rezilleşme, rezil olma
rezîl bûn *l/ngh* rezilleşmek, rezil olmak
rezîlî *m* rezillik, rezalet
rezîlkirin *m* rezilleştirme, rezil etme
rezîl kirin *l/gh* rezilleştirmek, rezil etmek
rezîlkirî *rd* rezil edilmiş olan
rezîlkî *rd/h* rezilce
rezîltî *m* rezillik, rezalet
rezîn *m* bağlık
rezîstans *fiz/m* rezistans
rezkê rovî *bot/nd* bağlarda yetişen bir bitki
rezm (I) *m* ritim
rezm (II) *m* savaş
rezmgeh *m* savaş alanı
rezmî *rd* ritmik
rezom *m* bağlık, bağ (üzüm bağı)
rezonans *fiz/m* rezonans
rezqelîng *bot/m* bir bitki adı
rezrenîn *m* bağ bozumu
rezûk *bot/m* ayrık otu (Agropyrum repens)
rezvan *nd/nt* bağcı ~ **rez nas dike, pezvan pez nas dike, tevneçêker gulan nas dike, cotkar tov nas dike** bağcı üzümü, davarcı davarı, halıcı deseni, çiftçi ise tohumu tanır
rezvanî *m* bağcılık
rê *m* **1.** yol (karada, havada, suda bir yerden başka bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik) **2.** yol (karada insan veya hayvanların geçmesi için açılan veya kendisi oluşmuş yürümeye uygun yer) **3.** yol (genelikle yerleşim alanlarını bağlamak için düzeltilerek açılmış ulaşım şeridi) * **li ser rê zarok dileyîstin** yolda çocuklar oynuyordu **4.** yol (içinde veya üstünde bir sıvının geçtiği, aktığı yer) * **riya avê** su yolu **5.** yol (yolculuk) * **ketin rê** yola çıkmak **6.** *mec* yol (çare, çıkar yol, yöntem) * **riyeke kirina vî karî heye** bu işi yapmanın bir yolu vardır **7.** yol (davranış, tutum, gidiş veya davranış biçimi) * **min ew riya ku te pê girtiye necibiband** tuttuğu yolu beğenmedim **8.** yol (uyulan ilke, usul, tarz) **9.** yol (gaye, maksat) * **di vê rê de gelek ked da** bu yolda çok emek harcadı **10.** yön (tutulacak, izlenecek yol) **11.** *lşk* gedik (yarına saldırılarında düşman mevzilerinde açılan yol) * **li dijmin xistin rê ji xwe re vekirin** düşman çemberini yarıp gedik açtılar ~ **avêtin ber (yekî)** (birini) engellemeye çalışmak ~ **bi ber (yekî) xistin** (birine) rehberlik etmek ~ **birîn** yol kesmek, yol vurmak, bağlamak geçişi engellemek (geçmesine engel olmak) * **hemû riyan birîne** bütün yolları bağlamışlar ~ **çêkirin** yol açmak, yol yapmak ~ **çûn** yol gitmek, yol tepmek ~ **dan 1)** yol vermek, geçit vermek **2)** yol vermek (birinin geçmesi için kenara çekilip yol vermek) **3)** izin vermek ~ **dan (yekî)** işine son vermek, yol vermek ~ **dan ber (...)** baştan savmak, işi yokuşa sürmek ~ **dan ber xwe** yol çizmek (bir konuda plân

yapmak) ~ **dan berê** kaçamak yol (veya yolu) ~ **dan (yekî) ew jî îcar pê de çûn** yüz verince astar istemek, yüz bulunca astar istemek * **me rê da te, tu jî îcar pê de diçî** sana yüz verince sen de astar istiyorsun ~ **dîtin** nazı geçmek * **rê nedîta nediçû wê derê** nazı geçmeseydi oraya gitmezdi ~ **girtin 1)** yol tutmak, yol kapatmak, bağlamak, geçişi engellemek (bir yoldan kimseyi geçirmeyecek biçimde düzen kurmak) * **leşker rê girtiye** asker yol tutmuş * **hemû riyan girtine** bütün yolları bağlamışlar**2)** yolları tutmak (geçecek kimselere engel olmak, bırakmamak) **3)** yola çıkmak ~ **girtin û çûn** yola koyulmak, yola koyulup gitmek ~ **guhartin 1)** yol değiştirmek **2)** rotayı değiştirmek ~ **hiştin 1)** yol bırakmak **2)** açık kapı bırakmak (kesip atmamak) ~ **jê birin** ekmek (herhangi bir anlama almak) * **binêre, te çawan rê ji gotina me bir** bak, sözümüzü nereye çektin ~ **jê çûn** lâf olmak, söz olmak, değişik anlamlara gelmek * **em wiha nekin, paşê wê jê rê biçe** böyle yapmayalım, sonra lâf olur ~ **jê re xuya bûn** yol görünmek ~ **ji dilan naçe dilan** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~ **ji gotinên (yekî) çûn** (biri) imalı konuşmak ~ **ji (yekî) re xuya bûn** yol görünmek ~ **kirin çirik** yolu aşındırmak ~ **kudandin 1)** yol almak, yolda ilerlemek, yol gitmek, yol tepmek, yol yürümek **2)** yol katetmek ~ **kutan** yol tepmek ~ **lê girtin** önlemek, önünü almak ~ **li ber xistin** yol göstermek (ne yapacağını nasıl davranacağını öğretmek) ~ **li berê girtin** (bir işin) önüne geçmek, önünü kesmek ~ **li berê winda bûn** şaşırıp kalmak ~ **li te girtiye, tu yê bi ku de herî!** düşün düşün, boktur işin! ~ **nedan** yol vermemek, geçit vermemek ~ **nedan (tiştekî)** meydan vermemek (veya bırakmamak) * **divê mirov rê nede pevçûnê** kavgaya meydan vermemek lazım ~ **nedan (yekî) 1)** (birine) yol vermemek **2)** (birine) izin vermemek, sıra vermek **3)** ağız açtırmamak ~ **nedîtin** meydan bulamamak, fırsat bulamamak ~ **nîşan dan 1)** yol göstermek **2)** yol göstermek, rehberlik yapmak **3)** yol göstermek (ne yapacağını nasıl davranacağını öğretmek) ~ **nîşanî (yekî) kirin** hırsıza yol göstermek ~ **pê hatin xistin** uğranmak ~ **pê ketin** yolu düşmek, (bir yere) ayağı veya yolu düşmek ~ **pê xistin** uğramak * **vapûr wê riya xwe bi Îzmîrê nexe** vapur İzmir'i uğramayacakmış ~ **pîvandin** yol katetmek ~ **qîmî (...) nekirin** yol dayanmamak ~ **şaş bûn** yol şaşmak ~ **şaş kirin 1)** yolu şaşırmak **2)** pusulayı şaşırmak ~ **tê de dîtin** naz geçirmek ~ **tê de hiştin** *mec* kapıyı açık bırakmak ~ **vekirin 1)** yol açmak, yolu açmak **2)** yol açmak, yol vermek (birinin geçmesi için kenara çekilip yol vermek) ~ **û ban** yol ~ **û bihur** yol bel ~ **û bihur tê de nedîtin** burundan kıl aldırmamak ~ **û bihur tê de tune bûn** burundan kıl aldırmamak ~ **û biwar** yol yordam ~ **û dirb** yol yordam, yol yöntem, adap erkân ~ **û dirb zanîn 1)** yol iz bilmek (gideceği yolu ve yeri bilmek) **2)** yolunu bilmek (yöntemini bilmek) ~ **û pê** yollar * **rê û pê girtiye** yollar kapalı ~ **û** ~ yol boyunca, yoldan sapmadan ~ **û rêbar** yol, geçit ~ **û rêbar lê teng kirin** dünyasını daraltmak ~ **û rêbar lê winda bûn** çaresiz kalmak ~ **û rêbaz 1)** yol yöntem, yol yordam **2)** pratik, teamül ~ **û rêç** (an jî **rêçik**) yol yordam ~ **û rêç** (an jî **rêçik**) **zanîn** yol iz bilmek ~ **û resm 1)** merasim, tören **2)** resmigeçit ~ **û resma olî** ayin, dini merasim ~ **û rêwanî** yol yordam ~ **û rêzan 1)** yol yordam, yol yöntem, adap erkân **2)** doğrultu (tutulan, izlenen yol) **3.** prosedür, pratik, teamül, usul * **rê û rêzana her karekî heye** her işin bir usulu var ~ **û rêzan nezanîn** hatır gönül bilmemek, hatır saymamak veya tanımamak (kırıcı davranmak) ~ **û rêzan zanîn** yol iz bilmek **(bi)** ~ **û rêzanan zanîn** kadirbilir olmak ~ **û rêzanên sincî** ahlâk yasası ~ **û rêzanên şêl û tevgeran** davranış töresi, adabımuaşeret ~ **û rêzik 1)** kaide, kural **2)** *hiq* usul ~ **û rêzikên tevgerînê** yol erkân ~ **û rû dan (yekî)** (birine) yüz vermek ~ **vekirin 1)** yol açmak **2)** kapı yapmak (bir şey istemek veya söylemek için karşısındakini önceden başka sözlerle hazırlamak) **3)** *lşk* gedik açmak ~**ya aqil yek e** akıl için yol birdir ~**ya axaftinê (peyîvînê** an jî **xeberdanê) nedan (yekî)** ağız açtırmamak * **Ûsif efendî riya axaftinê nedida rebeno** Yusuf efendi biçareye ağız açtırmıyordu ~**ya (yekî) birîn** (birinin) yolunu kesmek ~**ya çareyê** (an jî **çareseriyê**) çözüm yolu, hâl çaresi ~**ya daraziyê** yargı yolu, başvuru hakkı ~**ya debarê** (an jî **ebûrê**) geçim yolu ~**ya deng** ses yolu ~**ya derî nîşanî (yekî) dan** kapıyı göstermek (kovmak) ~**ya deriyê (yekî) kirin çirik** (birinin) kapısını aşındırmak ~**ya (cihekî) girtin** yolunu tutmak * **riya malê girtin çûn** evin yolunu tuttular ~**ya hatin û nehatinê** dönüşü belli olmayan yol, dönme ihtimalı olmama ~**ya hatnehatê** dönüşü belli olmayan yol, dönme ihtimalı olmama ~**ya heq** (an jî **heqiyê**) hak yolu ~**ya heqiyê ajotin** hakkaniyeti savunmak ~**ya hev zanebûn ne ji pirî û hindikî ye** yarım elma gönül alma ~**ya însanetiyê nizanîn** insanlık nedir bilmemek ~**ya (tiştekî) ji xwe re dîtin** kolayını bulmak ~**ya (yekî) ketin (cihekî)** (bir yere) yolu (veya ayağı) düşmek ~**ya (cihekî) kirin çirik** (bir yeri) komşu kapısına çevirmek, eşiğini aşındırmak ~**ya (yekî) kirîn**

(birini) gitmekten kurtarmak ~**ya ku pê de çûn ne rast bûn** öküzün altında buzağı aramak ~**ya ku tu diçiyê ez jê zivirîme** gittiğin yerden geliyoruz, gittiğin yoldan ben yeni geliyorum ~**ya kurt 1)** kısa yol **2)** kestirme yol ~**ya mala (yekî) kirin çirik** (birinin) kapsını (veya eşiğini) aşındırmak ~**ya malê malxwayê malê dizane** evin iç düzenini ev reisi bilir ~**ya nehatê** dönüşü olmayan yol ~**ya nevegerê** dönüşü olmayan yol ~**ya (yekî) pê ketin** (bir yere) yolu (veya ayağı) düşmek ~**ya pêxasan di ber mala soldirû re derbas dibe** tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkanıdır ~**ya peyîvîn (qisekirinê** an jî **xeberdanê) nedan (yekî)** ağız açtırmamak * **Dara efendî riya peyîvînê nedida rebeno** Dara efendi biçareye ağız açtırmıyordu ~**ya rast** doğru yol ~**ya rast bernedan** hatır gönül bilmemek, hatır saymamak veya tanımamak (sevgi, saygı duyduğu kimsenin gücenmesini bile göze alarak doğru bildiğini yapmak) ~**ya rastkirî** (an jî **stabilîze)** stabilize yol ~**ya rêzê** göçebeler yaylaya giderken izledikleri yol ~**ya we ronî be** yolunuz açık olsun ~**ya şaş** yanlış yol ~**ya şemetok** kızaklı yol ~**ya te vekirî be** yolun açık olsun ~**ya tekalî** tek yönlü yol ~**ya (kesekî** an jî **tiştekî) vekirî ye** yolu açık ~**ya xwar dan ber (yekî)** (birine) doğru yolu göstermemek ~**ya xwe bi ser (cihekî) xistin** bir yere uğramak ~**ya xwe dîtin 1)** iş yoluna girmek **2)** yol tutmak (yaşayış ve davranışını kendine göre bir düzende sürdürmek) ~**ya xwe guhartin** (an jî **guherandin)** yolunu değiştirmek ~**ya xwe ji (cihekî) girtin** (bir yerden) ayağını kesmek ~**ya xwe pê xistin** bir yere uğramak ~**ya xwe qedandin** yolu almak ~**ya xwe rast kirin** yön bulmak, doğrultmak * **min li girên li hember nihêrt û wisan riya xwe rast kir** karşıkı tepelere bakarak yolumu doğrulttum ~**ya xwe şaş kirin** yolunu şaşırmak ~**ya xwe winda kirin** yolunu kaybetmek **(di)** ~**ya Xwedê de** Allah yolunda ~**ya Xwedê û pêxemberan ji berê girtin** (birine) yalvarıp yakarmak, (birinden) yalvararak izin almak ~**ya yekalî** (an jî **tekalî)** tek yönlü yol ~**ya (tiştan** an jî **kesan) zanîn** kadirbilir olmak ~**ya (yekî) zanîn** (an jî **zanibûn)** (birinin) kadrini bilmek ~**yek dîtin** yol bulmak ~**yek jê re dîtin** bir yolunu bulmak ~**yeke din a vî tiştî heye** kolayı var ~**yeke giran dan ber xwe** zoru seçmek ~**yeke nû vekirin** çığır açmak * **Ebasko ketiye rê** Abbas yolcu ~**yên nav bajêr** şehir iç hatları ~**yên navxweyî** iç hatlar * **balafirên riyên navxweyî** iç hat uçakları

rêav *m* **1.** su yolu **2.** akak, yatak, mecra

rêba *m* hava (hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı)

rêbar *bnr* rê û rêbar

rêbaz *m* **1.** yol yordam, yol yöntem, yöntem, metot **2.** siyaset, politika (yöntem) * **rêbaza bihayan** fiyat politikası **3.** akım (sanatta, siyasette, düşüncede ortaya çıkan yeni bir görüş, yöntem, hareket, tarz) * **rêbaza hunerî** sanat akımı **4.** teknik, uygulayım **5.** *wj* buluş * **rêbazên nû yên nivîskar hene** yazarın yeni buluşları var ~**a taybet** özel yöntem

rêbazdar *rd* yöntemli, metotlu

rêbazî *rd* metodik

rêbaznasî *m* metodoloji

rêbej *m* kara yolu

rêbejahî *m* kara yolu

rêbendan *m* ocak (yılın 31 gün çeken birinci ayı)

rêber *nd/nt* **1.** rehber, kılavuz, önder **2.** rehber, kılavuz (ruhî ve zihnî bakımda yol gösteren, ışık tutan kimse) * **rêberê me Ehmedê Xanî ye** rehberimiz Ehmedê Xanî'dir **3.** rehber, kılavuz (bir devletin kılavuz alınması mecburî olan sularında gemilere yol gösteren kimse) **4.** *m* rehber ***rêbera navnîşanan** (an jî **edreseyan)** adres kitabı (veya rehberi) ~**ê gel** halk önderi

rêberatî *m* rehberlik

rêberdan *m* sapma

rêberdan *l/gh* sapma

rê berdan *l/gh* sapmak

rêberî *m* rehberlik, kılavuzluk, önderlik ~ **kirin** rehberlik etmek, kılavuzluk etmek

rêberîkirin *m* rehberlik yapma, kılavuzlama, yol gösterme

rêberî kirin *l/gh* rehberlik yapmak, kılavuzlamak, yol göstermek

rêbername *m* rehber ***rêbernameya navnîşanan** (an jî **edreseyan)** adres kitabı (veya rehberi)

rêberze *rd* yolunun kaybetmiş olan

rêbihurek *m* geçit, yol güzergâhı

rêbihurtîk *m* geçit

rêbir *nd/nt* haydut, harami, şaki, yol kesen, yol kesici

rêbirî *m* haydutluk, haramilik, şakilik ~ **kirin** haydutluk etmek

rêbirîkirin *m* yol kesme, soygunculuk yapma

rêbirî kirin *l/gh* yol kesmek, soygunculuk yapmak

rêbiwar *nd/nt* **1.** yolcu **2.** *rd* transit **3.** *m* geçek, güzergâh (çok geçilen yer)

rêbiwarî yolculuk

rêborî *rd/nd* **1.** yolu düşen, yolu uğrayan **2.** *m* yolu düşme, yolu geçme

rêbuwar *bnr* rêbiwar

rêbûrî *bnr* rêborî

rêcû *m* dilenme * **ji xwe re digere li rêcûyê** kendisine dileniyor

rêç *m* **1.** iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **rêça pê** ayak izi **2.** iz (bir olay veya durumdan kalan belirti) **3.** ayak izi **4.** çığır ~ **gerandin** iz sürmek (ayak izlerini bakarak gittiği yeri bulmak) ~ **hiştin** iz bırakmak ~ **jê çûn** izi silinmek ~ **li serê şopandin** birini takibata almak ~ **û** ~ iz sürerek ~ **û** ~**rê dîtin** iz sürerek yolunu bulmak ~**a ling** ayak izi ~**a (yekî) nexuya bûn** izi belirsiz olmak ~**a pê** ayak izi ~ **rêça kera cûn e, lê fêşk fêşkên bûka nû ne** her nekadar ispat etmesek de bunlar onun fiilleridir, anlamında bir deyim ~**a (yekî) winda bûn** izi belirsiz olınak, izi kaybolmak ~**a (yekî) winda kirin** izini kaybetmek
rêçandin *m* iz sürme, izleme
rêçandin *l/gh* iz sürmek izlemek
rêçar *nd* sütten yapılan yiyecekler
rêçare *m* çözüm yolu
rêçenas *nd/nt* izci (iz süren)
rêçenasî *m* izcilik
rêçezan *nd/nt* izci (iz süren)
rêçezanî *m* izcilik
rêçger *nd/nt* izci, iz sürücü
rêçgerî *m* izcilik, iz sürcülük
rêçgerîn *nd/nt* izci (iz süren)
rêçgerînî *m* izcilik
rêçik *m* iz ~**a (wî) hînî (cihekî) bûn** (bir yere) ayağı alışmak ~**a wî ketin (cihekî)** (bir yere) alışmak, dadanmak ~**a xwe ji (cihekî) birîn** (bir yerden) ayağını çekmek ~**a xwe kirin (cihekî)** (bir yere) ayağı alışmak
rêçikandin *m* gütme (bir düşünceyi, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışma)
rêçikandin *l/gh* gütmek (bir düşünceyi, bir ilkeyi veya bir duyguyu gerçekleştirmeye çalışmak)
rêçî *nd/nt* izci, iz sürücüsü
rêçûn *m* **1.** yol yürüme, yol tepme **2.** yürüme, yürüyüş ~**a kosî** kaplumbağa yürüyüşü ~**a (...) nerm (an jî giran) bûn** ağırlaşmak (yavaşlamak) * **rêçûna wan giran bû** yürüyüşleri ağırlaştı
rê çûn *l/ngh* **1.** yol yürümek, yol tepmek, yol gitmek **2.** yürümek
rêçûyîn *m* **1.** yol yürüme, yol tepme **2.** yürüme, yürüyüş
rêdan (I) *m* gösterme
rêdan (II) *m* **1.** yol verme, geçit verme **2.** izin, izin verme ~**a avakirinê** yapım ruhsatnamesi ~**a çêkirinê** yapım ruhsatnamesi
rê dan (I) *l/gh* göstermek
rêdan (II) *l/gh* **1.** yol vermek, geçit vermek **2.** izin vermek
rêdar (I) *rd* yollu
rêdar (II) *m* ağaçlı yol
rêdarîn *rd* ağaçlı yol
rêdayîn (I) *m* gösterme, gösteriş
rêdayîn (II) *m* **1.** yol veriş, geçit veriş **2.** izin veriş
rêder *m* çıkış (bir yerden çıkmak için kullanılan yer)
rêderketî *rd* sapkın, sapık
rêderketîbûn *m* sapkınlaşma, sapıklaşma, sapkın olma
rêderketî bûn *l/ngh* sapkınlaşmak, sapıklaşmak, sapkın olmak
rêderketîbûyîn *m* sapkınlaşma, sapkın oluş
rêderya *m* denizyolu
rêdêrandin *m* belli bir yöne çevirme, yöneltme
rê dêrandin *l/gh* belli bir yöne çevirmek yöneltmek
rêdêrî *m* belli bir yöne çevirme, yöneltme
rêdîtin *m* nazı geçme
rê dîtin *l/gh* nazı geçmek
rêdûr *nd/nt* uzak yolun yolcusu, yolu uzak olan kimse
rêesman *n* hava yolu
rêfirîn *m* hava yolu, fır hatı
rêgah *bnr* rêgeh
rêganî *m* yolu düşme, uğrama * **bi rêganî çûm mala wan** evlerine yolum düştü
rêgar *m* seviye
rêgayî *m* ulaşım
rêgeh *m* **1.** güzergâh (yol üstü uğranılacak, geçilecek yer) **2.** güzergâh (yol boyu) **3.** güzergâh (çok geçilen yer, geçek) **4.** *mat/ast* yörünge **5.** yol, rota **6.** mezhep
rêgeh guhartin *l/gh* rotayı değiştirmek
rêger *rd* gezgin
rêgerî *m* gezginlik
rêgeyê hawayî *nd* hava yolları
rêgez *m* **1.** ilke, prensip **2.** ilke, prensip (temel bilgi) * **rêgezên kîmyayê** kimyanın ilkeleri **3.** *man* ilke, prensip (her türlü tartışmanın dışında sayılan öncül) **4.** ilke (davranış kuralı) ~**a sedemîtiyê** nedensellik ilkesi
rêgezandî *rd* ilkeli
rêgezbûn *m* ilkeleşme
rêgezbûyîn *m* ilkeleşme
rêgezmend *rd* ilkeli, prensipli
rêgezmendî *m* ilkelilik, prensiplilik
rêgihanî *m* ulaşım
rêgir (I) *nd/nt* haydut, yol kesen, yoltutan
rêgir (II) *rd* önleyici
rêgirtin *m* **1.** yol kapatma, caddeyi tutma **2.** yola çıkma **3.** *mec* önleme
rêgirtin *l/gh* **1.** yol kapatmak, caddeyi tutmak **2.** yola çıkmak **3.** *mec* önlemek
rêgiz *bnr* rêgez
rêguhartin *m* yolu değiştirme, rotayı değiştirme
rê guhartin *l/gh* yolu değiştirmek, rotayı değiştirmek
rêguzar *m* geçit, yol güzergâhı (geçecek yer)
rêhesin *m* demiryolu
rêheval *nd/nt* **1.** yoldaş (yol arkadaşı) **2.** yoldaş (ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri)

rêhevaltî *m* yoldaşlık
rêhewa *m* hava yolu
rêhil *m* vasıta, araç, servis arabası
rêj *rz/m* isimden isim yapım soneki (rêtin fiilinin emir kipinden)
rêjanok *m* hafif yağmur
rêjav *m* şelale
rêje *m* **1.** oran, nispet **2.** *mat* oran, orantı **3.** *rd* ölçülü, dengeli ~**ya bêkariyê** işsizlik oranı
rêjedar *rd* **1.** oranlı, nispetli **2.** *mat* orantılı
rêjeker *rd* oranlayıcı
rêjekirin *m* oranlama
rêje kirin *l/gh* oranlamak
rêjekirî *rd* oranlanmış olan
rêjeyî *rd* oransal, nispî
rêjêbirin *m* çekme (herhangi bir anlama alma)
rê jê birin *l/bw* çekmek (herhangi bir anlama almak) * **binêre, te çawa rê ji gotina me bir** bak, sözümüzü nereye çektin
rêjêçûn *m* **1.** söz olma, lâf olma **2.** değişik anlamlara gelme
rê jê çûn *l/bw* **1.** söz olmak, lâf olmak **2.** değişik anlamlara gelmek * **em wiha nekin, paşê wê jê rê here** böyle yapmayalım, sonra laf olur
rê jê neçûn *l/bw* kusursuz olmak
rêjgeh *erd/m* çavlan, şelâle
rêjing *m* otomatik silâh
rêjî *bnr* rejî (II)
rêjîkirin *m* süpürme
rêjî kirin *l/gh* süpürmek
rêjkar *nd/nt* dökümcü
rêjkarî *m* **1.** dökümcülük **2.** döküm
rêjne *m* sağanak
rêjnebaran *m* sağanak
rêk *m* yol ~ **û rêzan** yol yordam ~**a we ronî be** yolunuz açık olsun ~**ek av bîne** bir yol su getir
rêka kadizê *ast/m* saman yolu
rêka kayê *ast/m* saman yolu
rêkar *m* seviye
rêkeft *m* antlaşma
rêkeftname antlaşma metni
rêketin *m* **1.** hareket (yola çıkma) * **du roj ma ji rêketina me re** hareketimize iki gün kaldı **2.** hareket (demir yollarında, katarların hangi saatte yola çıkacağı ve hangi durağa uğrayacağı düzenleme) * **lîsteya rêketinê** hareket cetveli
rêkevtin *m* anlaşma
rêkevtinname *m* anlaşma belgesi
rêkew *m* kafes
rêkewtname *bnr* rêkevtinname
rêgir *nd/nt* haydut, yoltutan, eşkiya
rêkguherîn *m* yol değişimi
rêkirin *m* **1.** yollama, gönderme **2.** yolcu etme
rê kirin *l/gh* **1.** yollamak, göndermek **2.** yolcu etmek
rêkirî *rd* **1.** yollanmış **2.** elçi, delege
rêkînan *m* **1.** düzen **2.** düzenleme, sistemleştirme
rêk înan *l/gh* düzenlemek, sistemleştirmek
rêkînan *m* düzenlilik
rêkîner *nd/nt* düzenleyici
rêkînerî *m* düzenleyicilik
rêkkirin *m* düzenleme
rêk kirin *l/gh* düzenlemek
rêkkirî *rd* düzenlenmiş
rêkok *m* küçük yol, dar yol
rêkork *m* çıkmaz yol
rêkûpêk *rd* **1.** düzenli, tertipli, sistemli, düzgün (kurala uygun olarak, kusursuz bir biçimde) **2.** dakik, düzenli işleyen **3.** düzenli, derli toplu
rêkûpêkane *h* düzenlice, düzgünce
rêkûpêkî *m* **1.** düzen (soyut ve somut nesnelerin bir sıraya, bir hedefe, bir amaca göre sıralanması) * **rêkûpêkiyekê da ramanên xwe** düşüncelerine bir düzen verdi **2.** düzen, nizam, çeki düzen **3.** düzenlilik, düzgünlük
rêkûpêkker *nd/nt* düzenleyici, tanzim edici
rêkûpêkkirin *m* düzme, düzen verme, düzene koyma (veya düzene sokma)
rêkûpêk kirin *l/gh* düzmek, düzen vermek, düzene koymak (veya düzene sokmak)
rêkûpêkkirî *rd* düzenli, sistemli (sistemli hale getirilmiş olan)
rêkûpêktî *m* düzenlilik, sistemlilik
rêkxer *nd/nt* **1.** düzenleyici, düzenleyen, organizer **2.** örgütleyici, organizatör
rêkxerî *m* **1.** düzenleyicilik **2.** örgütleyicilik, organizatörlük
rêkxiraw *m* örgüt ~**a xêrxwazî** insanî örgüt
rêkxistin *m* örgüt
rêl *m* **1.** koru, koruluk, ağaçlık **2.** orman , küçük orman
rêla qajan *nd* çamlık, çam ormanı
rêlbûn *m* ormanlaşma
rêlbûyîn *m* ormanlaşma
rêlêgir *rd* engelleyici önleyici
rêlêgirtin *m* **1.** yolunu kapatma (veya tutma) **2.** önüne geçme, önleme
rê lê girtin *l/bw* **1.** yolunu kapatmak (veya tutmak) **2.** önüne geçmek, önlemek
rêlibergirtin *m* **1.** yolunu kesme, önünü kesme **2.** önleme, önlem alma, tedbir alma
rê li ber girtin *l/bw* **1.** yolunu kesme, önünü kesmek **2.** önlemek, önlem almak, tedbir almak
rê li ber xistin *l/bw* yol göstermek
rêlistan *m* ormanlık
rêlvan *nd/nt* ormancı
rêlvanî *m* ormancılık
rêman *m* **1.** kavram **2.** *fel* kavram (nosyon, mefhum)
rêmanbûn *m* kavramlaşma
rêman bûn *l/ngh* kavramlaşmak
rêmanbûyîn *m* kavramlaşma

rêmanî *rd* kavramsal
rêmanîbûn *m* kavramsallaşma
rêmanî bûn *l/ngh* kavramsallaşmak
rêmankar *nd/nt* kavramcı
rêmankarî *m* kavramcılık
rêname *m* yol rehberi, yol haritası
rênas *nd/nt* rehber, kılavuz (yol bilen, tanıyan)
rênasî *m* rehberlik, kılavuzluk
rêncber *nd/nt* rençper (tarım işçisi)
rêncberî *m* rençperlik
rênckêş *rd* acı çeken
rênckêşî *m* acı çekme
rênenas *rd* yol bilmeyen, yol bilmez
rênexşe *m* yol haritası
rêng *m* yol
rênima *bnr* rênuma
rênimûn *bnr* rênumîn
rênivîs *rz/m* yazım, imla
rênîş *m* rehber, kılavuz * **rênîşa vekîteyê** imla kılavuzu
rênîşan delil
rênîşan *m* yol gösterme
rênîşandar *nd/nt* kılavuz
rênîşandarî *m* kılavuzluk
rênîşander *ndnt* yol gösterici
rênîşanderî *m* yol göstericilik
rênîşanî *m* yol gösterme, kılavuzluk, delalet
rênîşî *m* yol gösterme, delalet
rêntin *bnr* nihêrtin
rênuma *nd/nt* rehber, yol gösterici
rênumatî *m* rehberlik, yol göstericilik
rênumîn *nd/nt* yol gösterici
rênûs *rz/m* yazım, imla
rêol *m* mezhep
rêoltî *m* mezhepçilik
rêpan *m* yol gözleme, bekleme **~a (yekî) kirin** yolunu gözlemek **~a rê kirin** yol gözlemek **~a riya (yekî) kirin** yolunu gözlemek
rêpanî *m* yol gözleme, yol bekleme **~ya (yekî) kirin)** yolunu beklemek (veya gözlemek)
rêpanîkirin yol gözlemek, beklemek
rêpanî kirin *l/gh* yol gözlemek, beklemek
rêpanker *rd* gözleyen, bekleyen
rêpankirin *m* yolunu bekleme, gözleme
rêpan kirin *l/gh* yolunu beklemek, gözlemek
rêpê *m* yaya yolu
rêpêketin *m* (bir yere) yolu düşme
rê pê ketin *l/bw* (bir yere) yolu düşmek
rêpêketî *rd* uğrak, çok uğranılan yer
rêpêşander *rd* yol gösterici
rêpêşanderî *m* yol göstericilik
rêpêxistin *m* uğrama, yolunu düşürme
rê pê xistin *l/bw* uğramak, yolunu düşürmek * **ez dê riya xwe bi gund jî bixînim** köye de uğrayacağım
rêpîv *nd* yol ölçen
rêpîvan *m* yürüyüş (bir olayı protesto etmek, bir konuya dikkat çekmek amacıyla topluca yürüme) ~ **kirin** yürüyüş yapmak ~ **li dar xistin** yürüyüş düzenlemek **~a bêdeng** sessiz yürüyüş
rê pîvandin *l/gh* yol katetmek
rêrast *rd* doğru yolda olan
rêrêwî *rd* yol yolcusu
rêsandin *m* eğirme
rêsandin *l/gh* eğirmek
rêsandî *rd* eğrili, örülü
rêsayî eğrili, örülü, örgülü
rêsî *n* burma (yaş iken burulmuş ot)
rêstin *m* eğirme
rêstin *l/gh* eğirmek
rêstinî *rd* eğrili, örgüsel
rêşander *rd* yol gösterici
rêşanderî *m* yol göstericilik
rêşandin *m* tahriş etme, yakarak kaşındırma
rêşandin *l/gh* tahriş etmek, yakarak kaşındırmak
rêşaş *rd* **1.** sapık **2.** sapkın
rêşaşane *h* **1.** sapıkça **2.** sapkınca
rêşaşîbûn *m* **1.** sapıklaşma **2.** sapkınlaşma
rêşaşî bûn *l/ngh* **1.** sapıklaşmak **2.** sapkınlaşmak
rêşaşî *m* **1.** sapıklık **2.** sapkınlık
rêşaşkî *h* sapıkça
rêşbûn *m* kazınma (iyice temizleme)
rêş bûn *l/ngh* kazınmak (iyice temizlemek)
rêşe *nd* kafasına göre
rêşî *m* **1.** saçak (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) **2.** mısır püskülü
rêşaş *rd* sapık, sapkın
rêşaşî *m* sapıklık, sapkınlık
rêşivan *m* patika
rêşînas *nd/nt* kılavuz, mürşit
rêşker *m* **1.** silecek **2.** rende (mutfak rendesi için) ~ **kirin 1)** kazımak **2)** rendelemek
rêşkirin *m* **1.** silme (kazıyarak veya sürterek yok etme) **2.** kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **3.** rendeleme **4.** süpürmek (kazıyarak süpürme)
rêş kirin *l/gh* **1.** silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek) **2.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **3.** rendelemek **4.** süpürmek (kazıyarak süpürmek)
rêşkirî *rd* **1.** silinmiş **2.** kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma) **3.** rendeli **4.** süpürülmüş
rêşte *m* nesil
rêştin *bnr* rêtin
rêt *m* bağışlama
rêt bûn *l/ngh* bağışlanmak
rêtik *m* akıtma (bir tür hamur yemeği)
rêtin *m* **1.** dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) **2.** dökme, boşaltma, boca etme (belli bir yere boşaltma) **3.** dökme (bir şey için göçlük çekme, zahmet çekme) **4.** dökme

(bol bol verme, ödeme, sarfetme) **5.** dökme (bir şeyi yok etmek için atma) **6.** dökme (açığa vurma) **7.** akıtma
rêtin *l/gh* **1.** dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) * **rahêje vê avê bibe birêje** bu suyu al götür dök **2.** dökmek, boşaltmak, boca etmek (belli bir yere boşaltmak) * **xwelîdankê birêje û bîne** kül tablasını döküp getir **3.** dökmek (bir şey için göçlük çekmek, zahmet çekmek) * **me di ber te de xwêdan rêt** senin için ter döktük **4.** dökmek (bol bol vermek, ödemek, sarfetmek) * **di dîlanê de gelek pere rêtin** düğünde çok para döktüler **5.** dökmek (bir şeyi yok etmek için atmak) * **masiyên ku nehatin firotin gişk rêtin deryayê** satılmayan balıkları hep denize döktüler **6.** dökmek (açığa vurmak) * **derdê xwe rêt** derdini döktü **7.** akıtmak ~ **qalib** kalıba dökmek
rêtî *rd* **1.** döküük, dökülmüş olan **2.** dökme
rêt kirin *l/gh* bağışlamak
rê û resm *m* **1.** merasim, tören **2.** resmigeçit ~**a olî** ayin, dinî merasim
rêûresmî *rd* törensel
rê û rê *h* yol boyunca, yoldan sapmadan
rê û rêbaz *n* **1.** yol yordam, yol yöntem **2.** pratik, teamül
rê û rêzan *m* **1.** yol yordam, yol yöntem **2.** prosedür, teamül, pratik **3.** usul * **rê û rêzana her karekî heye** her işin bir usulu var
rê û rêzik *m* **1.** kural **2.** *hiq* usul
rê û rêzikparêz *nd/nt* protokolcu, kurallara sıkı sıkıya bağlı olan
rêv *ant/m* **1.** ferç, vulva, vagina, vajina, döl yolu **2.** etek tıraşı
rêvaçûyîn *m* yürüyüş
rêvas *bnr* ribês
rêveber *nd/nt* **1.** idareci, yönetici **2.** güdücü ~**ê kamerakêşiyê** kamera direktörü
rêveberiya awerte *nd* sıkı yönetim, örfî idare
rêveberiyî *rd* yönetimsel, idarî
rêveberî *m* **1.** idare, yönetim **2.** yürütme * **desteya rêveberiyê** yürütme kurulu ~**ya awerte** sıkı yönetim ~**ya cihkî** (an jî **deverî**) *hiq* yerel yönetim ~**a gelemperî** (an jî **giştî**) kamu yönetimi
rêveberîtî *m* idarecilik, yöneticilik
rêvebername *m* yönetmelik
rêvebirin *m* **1.** yönetim, idare **2.** yürütme * **karîna rêvebirinê** yürütme gücü ~**a cihî (cihkî** an jî **cîgeyî)** yerel yönetim, mahalî idare
rêvebirina rêhesin *nd* demiryolu (işletmeciliği)
rêvebirina hevpişk *nd* ortak yönetim
rêvebirinî *rd* idarî, yönetsel
rêveçûn *m* yürüyüş ~**a bi tepkî** paytak yürüme
rêveçûyîn *m* yürüyüş
rêvedok *rd* yol açıcı, yol açan
rêveger *m* dönüş yolu
rêveke *m* yığın
rêveker *rd* yol açıcı
rêvekirin *m* **1.** yol açma **2.** söz kesme **3.** nişanlı erkeğin nişanlılık döneminde kız evini ziyaret için yolunu açma
rê vekirin *l/gh* **1.** yol açmak **2.** söz kesmek **3.** nişanlı erkeğin nişanlılık döneminde kız evini ziyaret için yolunu açmak
rêvin *m* kir * **kincên min rêvin bûne** elbiselerim kirlenmiş
rêvinbûn *m* kirlenme
rêvin bûn *l/ngh* kirlenmek
rêvinbûyîn *m* kirleniş
rêvinî *rd* kirli
rêvinkirin *m* kirletme
rêvin kirin *l/gh* kirletmek
rêviya qoltemezê *nd* on iki bparmak bağırsağı
rêviya zêde *ant/nd* apandis
rêvî (I) *ant/n* bağırsak
rêvî (II) *zo/n* **1.** tilki (Vulpes) **2.** *rd/nd* tilki (tilki derisinden yapılmış olan) **3.** tilki (çok kurnaz) ~**yê fenek** (an jî **lehpek**) tilki, çok kurnaz kimse
rêvîn *bnr* rêvin
rêvîn bûn *bnr* rêvin bûn
rêvînk *bnr* rêwing
rêvîn kirin *bnr* rêvin kirin
rêwaçûn *bnr* rêveçûn
rêwas (I) *bot/m* ravent, ışkın (Rheum oêcinale)
rêwas (II) *m* kuyruk ile yelenin tıraş edilmesi
rêwerz *m* talimat
rêwerzdan *m* talimat verme
rêwerz dan *l/gh* talimat vermek
rêwerzdayîn *m* talimat veriş
rêwerzname *m* talimatname
rêwinda *rd* yolunun kaybetmiş, yolunu şaşırmış olan
rêwindayî *rd* yolunu kaybetmiş, yolunu şaşırmış olan
rêwing *nd/nt* **1.** yolcu (yolculuğa çıkmış kimse) **2.** yolcu (yolculuğa çıkmaya hazırlanan kimse) ~ **kirin** yolcu etmek
rêwingatî *m* yolculuk
rêwingî *m* **1.** yolculuk (gezi, seyehat) **2.** yolculuk (gidiş geliş esnasında geçen süre) **3.** yolculuk (herhangi bir taşıtla bir yere gidip gelme) ~ **kirin** yolculuk etmek
rêwirt *rd* incelik, naziklik
rêwirtin *m* yontma
rêwirtin *l/gh* yontmak
rêwirtî *m* ince, nazik
rêwiştandin *m* yürütme
rêwiştandin *l/gh* yürütmek
rêwiştin *m* yürüme
rêwiştin *l/ngh* yürümek
rêwî *nd/nt* **1.** yolcu (yolculuğa çıkmış kimse) **2.** yolcu (yolculuğa çıkmaya hazırlanan kimse) ~ **bi rê kirin** selâmetlemek (konuğu geçirmek) ~ **kirin** yolcu etmek ~**yê wê riyê**

ye o yolun yolcusu (ölümle sonuçlanacak bir durumda olan kimse) * **Ebasko rêwî ye** Abbas yolcu
rêwîk *nd/nt* yolcu
rêwîtiyî *rd* seferî (yolculukla ilgili)
rêwîtî *m* **1.** yolculuk (gezi, seyahat) **2.** yolculuk (gidiş geliş esnasında geçen süre) **3.** yolculuk (herhangi bir taşıtla bir yere gidip gelme) ~ **kirin** yolculuk etmek
rêx *m* mayis (taze sığır gübresi) ~ **bela kirin** halt işlemek ~ **kirin** mayıslamak
rêxer *nd/nt* örgütleyici
rêxerî *m* örgütleyicilik
rêxet *m* yol hatı
rêxistin *m* örgüt, organizasyon, teşkilat **~a bazirganiyê** ticaret odası **~a bazirganî** ticarî organizasyon **~a nehênî** gizli örgüt **~a nehikumî** illegal örgüt **~a plansaziyê ya dewletê** devlet planlama teşkilatı **~a xêrxwaziyê** insanî örgüt **~ên nehikûmetî** hükümet dışı örgütler
rêxistinî *rd* örgütsel
rêxistinîbûn *m* **1.** örgütlenme **2.** örgütlülük
rêxistinî bûn *l/ngh* örgütlenmek
rêxistinkar *nd/nt* örgütçü, örgütleyici, teşkilâtçı
rêxistinkarî *m* örgütçülük, örgütleyicilik, teşkilâtçılık
rêxistinkirî *rd* örgütlü (örgütlendirilmiş olan)
rêxistî *rd* **1.** örgütlü, teşkilâtlı **2.** güdümlü * **aboriya rêxistî** güdümlü ekonomi **3.** kurulu
rêxistîbûn *m* **1.** örgütlenme **2.** örgütlü olma **2.** güdümlülük
rêxistî bûn *l/ngh* **1.** örgütlenmek **2.** örgütlü olmak
rêxistîbûyîn *m* **1.** örgütleniş, örgütlenme **2.** örgütlü oluş
rêxistîkirin *m* örgütleme, örgütleyiş
rêxistî kirin *l/gh* örgütlemek, örgütlendirmek
rêxîner *nd/nt* örgütleyici
rêxkirin *m* mayıs yapma, pisleme (büyük baş hayvanlarda)
rêx kirin *l/gh* mayıs yapmak, pislemek (büyük baş hayvanlarda)
rêxok *bot/m* su kenarlarında yetişen, bazen boyu bir metreyi bulan, yaprakları makasımsı ve kötü bir kokuya sahip bir bitki
rêxok *rd* mayıs yapan (sığır), boklu * **çêleka rêxok** boklu inek
rêxwedîkirin *m* yol gözleme, beklemek-
rê xwedî kirin *l/gh* yol gözlemek, beklemek
rêxweşker *rd* yol açıcı, zemir hazırlayıcı * **divê hûn ji bo me rêxweşker bin** bize yolaçıcı olmanız lazım
rêxweşkirin *m* zemin hazırlama
rê xweş kirin *l/bw* zemin hazırlamak
rêyî (...) dan *l/bw* **1.** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek) * **dê leyîstoka di camekanê de rêyî min bida** vitrindeki oyuncağı bana gösterecekti **2.** göstermek (kanıtla inandırmak) **3.** göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê rêyî min dide** bana ders gösteriyor **4.** *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê rêyî te bidim** sana göstereceğim
rêz (I) *m* saygı, hürmet ~ **girtin** saygı göstermek
rêz (II) *m* **1.** sıra, dizi (bir çizgi üzerinde yan yana veya sırt sırta olan şey veya kimselerin tümü) **2.** sıra (bu biçimdeki topluluğun durumu) * **rêza xwe xera mekin** sırayı bozmayın **3.** koşum (yan yana dizilmiş insanların oluşüturduğu dizi) **4.** sıra (belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu) * **rêza bejnan** boy sırası **5.** sıra (düzen) * **bikevin rêzê** sıraya girin **6.** dizi, zincir (art arda gelen şeylerin oluşturduğu dizi) * **rêza otomobîlan** otomobiller zinciri **7.** zincir (kesintisiz süren olaylar, sebep vb. dizi) * **rêza bûyeran** olaylar zinciri **8.** dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) * **du rêz morîk** iki dizi boncuk **9.** dizi, sıra (yan yana, art arda veya zaman sırasına göre sıralanmış birbiriyle ilişkili nesne veya olay) **10.** *lşk* dizi (saf durumundaki bir kıtanın, birbiri arkasında duran erlerine verilen ad) **11.** *mzk* dizi (bir oktavın içinde sıralanan sekiz sesin bütünü) **12.** kuyruk (insanların bıra beklerken art arda oluşturdukları dizi) * **li ber firinê milet rêz bûye** fırının önünde uzun bir kuyruk oluşmuş **13.** dize, mısra **14.** satır (bir sayfa üzerinde yan yana dizilmiş kelimeler) **15.** kol * **rêza meşê** yürüyüş kolu **16.** silsile ~ **bi** ~ **1)** sıra sıra **2)** saf saf **3)** satır satır **4)** sıram sıram, katar katar ~ bi ~ bûn sıram sıram dizilmek ~ **girtin** saf bağlamak (veya tutmak) ~ **û rêzik 1)** kaide kural **2)** yönetmelik ~ **û rêzikên edebê** görgü kuralları ~ **û rist** dize mısra ~ **û rusm** örf adet ~ **û tertîb** tertib **~a alfabeyê** (an jî **alfabetîk)** alfabetik sırası **~a arîtmetîk** *mat* aritmetik dizi **~a tîpan** harf sırası ~ **a vala** boş satır
rêzan (I) *m* **1.** yol yordam **2.** kural, kaide **3.** düzen, nizam
rêzan (II) *nd/nt* **1.** rehber, kılavuz **2.** yol, üsul bilen kimse
rêzanan *m* eylül (ayı)
rêzandar *rd* düzenli, intizamlı, muntazam
rêzandarî *m* düzenlilik, düzgünlük, intizam
rêzandin (I) *m* sıralama, sıraya koyma
rêzandin (II) *m* tanzim etme
rêzandin (I) *l/gh* sıralamak, sıraya koymak
rêzandin (II) *l/gh* tanzim etmek
rêzanî saygı, hürmet
rêzanname *m* nizamname
rêzanwer düzenli, nizamî * **siwarên rêzanwer** düzenli süvariler
rêzbar *rd* saygın

rêzbarî *m* saygınlık
rêzbend *wj/m* kafiye
rêzbûn *m* **1.** dizilme, sıra olma **2.** koşun bağlama, saf bağlama (veya tutına), saflaşma
rêz bûn *l/ngh* **1.** dizilmek, sıra olmak **2.** koşun bağlamak, saf bağlamak (veya tutmak), saflaşmak
rêzbûyî *rd* dizili, sıralı (sıralanmış olan)
rêzbûyîn *m* **1.** diziliş, sıra oluş **2.** koşun bağlayış, saf bağlayış (veya tutuş), saflaşma
rêzda *rd* ardışık
rêzdar *rd* **1.** saygılı **2.** saygın, itibarlı, hatırlı, hatırı sayılır
rêzdarî *m* **1.** saygı **2.** saygınlık, itibarlılık, prestij
rêzdarkî *h* **1.** saygıca **2.** saygınca
rêze *m* **1.** dizi, seri (herhangi bir bakımdan bir bütünü oluşturan şeylerin tümü) * **ji bo rêzeya pirtûkên min divê ku ez pêşgotinekê binivîsim** kitaplarımın dizisi için bir önsöz yazmam gerekecek **2.** dizi (tv ve sinema)
rêzecivîn *m* dizi toplantı
rêzeçalakî *m* dizi eylem
rêzeçiya *erd/n* sıra dağ, dağ silsilesi
rêzefîlm *m* dizi film
rêzejimar *mat/m* tertipli sayı
rêzekirin *m* dizileme
rêze kirin *l/gh* dizilemek
rêzekirî *rd* dizilenmiş
rêzeklasîk *m* klasik dizisi
rêzen *nd/nt* haydut, yolkesen
rêzenivîs *m* **1.** yazı dizisi **2.** *rd* yazı dizisi, tefrika (dizi halinde yayınlanan yazı)
rêzenivîsar *m* dizi yazı, seri yazı
rêzerya *m* denizyolu
rêzgir *rd* saygılı, hürmetkâr, hürmetli
rêzgirtin *m* saygı gösterme
rêz girtin *l/gh* saygı göstermek
rêzgîn *rd* kurallı, düzenli
rêzhûnan *m* sentaks
rêzik (I) *m* **1.** kural, kaide * **rêzikên rêzimanî** gramer kuralları **2.** *sos* kanun, yasa (toplumsal hayat içinde kendiliğinde oluşan ve uyulması toplum içinde yaşamanın bir zorunlulğu olan toplum alışkanlıklarının tümü) * **rêzikên sincê** ahlâk yasaları **3.** yasa, kural (olayların gidişinde olağan dışına yer vermeyen, değişmezlik ve mecburiyet gösteren kural) * **rêzikên siruştê** doğa yasaları **4.** adet, anane **5.** yönetmelik (bir kuruluşun çalışma yöntemlerini belirleyen ve kuruluşta çalışanların uyması gereken kuralların tümü) **~a cengê** savaş kuralı **~ên ramînê (hizirkirinê** an jî **fikirînê)** *fel* düşünme yasaları
rêzik (II) *m* düzen, sistem, nizam **~a bêhnkişanê** (an jî **bêhndanê**) solunum sistemi **~a dehandinê** (an jî **givirînê**) sindirim sistemi
rêzik (III) *m* **1.** dizi **2.** dizi * **rêzika morîkan** boncuk dizisi **3.** alın kısmına takılan süs, alınlık **~a hendesî** (an jî **geometrîk**) geometrik dizi
rêzik (IV) *bot/m* zerdaliya benzer bir bitki
rêzika balîcanan *nd* patlıcan dizmesi
rêzika kayê *ast/m* saman yolu
rêzikar *m* düzengeç, regulator
rêzika xwîngerînê *nd* kan dolaşım sistemi
rêzikdanîn *hiq/m* yasama
rêzikdar *rd* **1.** kurallı, kaideli **2.** düzenli, nizamlı
rêzikî *rd* **1.** kurallı **2.** düzenli, sistematik **3.** nizamlı (tüzüğe uygun)
rêzikîbûn *m* kurallaşma
rêzikî bûn *l/ngh* kurallaşmak
rêzikîkirin *m* kurallaştırma
rêzikî kirin *l/ngh* kurallaştırmak
rêzikname *m* tüzük
rêzikparêz *nd/nt* kuralcı, kaideci
rêzikparêzî *m* kuralcılık, kaidecilik
rêzikperest *nd/nt* kuralcı
rêzikperestî *m* kuralcılık
rêzil *bot/m* küsküt (Cuscuta)
rêzil *rd* dizili
rêzile *m* zincir
rêzilkî *rd/h* zincirleme
rêziman *m* dilbilgisi, gramer
rêzimanî *rd* dilbigisel, gramatik, gramatikal
rêzimanî kirin *m* gramatize etme
rêzimanî kirin *l/gh* gramatize etmek
rêzimanîkirî *rd* gramatize
rêzimanzan *nd/nt* dilbilgisi uzmanı, gramerci
rêzimanzanî *mt* dilbilgisi uzmanlığı **~ya hevberkî** (an jî **berawirdî**) karşılaştırmalı dil bilgisi
rêzîn (I) *rd* ardışık
rêzîn (II) *m* yeşerme
rêzîn *l/ngh* yeşermek * **her giha li ser helqa xwe dirêze** her bitki kendi kökü üzerine yeşerir
rêzkar *rd* saygılı, hürmetkâr
rêzkarî *m* disiplin, düzence
rêzker *nd/nt* **1.** dizgici, dizici **2.** sıralayıcı
rêzkerî *m* dizgicilik
rêzkirin *m* **1.** sıralama, sıraya koyma **2.** dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
rêz kirin *l/g* **1.** sıralamak, sıraya koymak **2.** dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak) * **sendelye li dora maseyê rêz kirin** sandalyeleri masanın etrafına dizdiler
rêzkirî *rd* **1.** sıralı (sıralanmış olan) **2.** dizili, dizilmiş
rêzlêgirtin *m* saygı gösterme, saygılı olma, saygı duyma
rêz lê girtin *l/bw* saygı göstermek, saygılı olmak, saygı duymak * **pêwîst e ku mirov ji kal û pîran re rêz bigire** yaşlılara saygılı olmak lazım
rêzname *m* tüzük

rêznameya hundirîn *nd* iç tüzük
rêznameya navxweyî *nd* iç tüzük
rêznezan *rd* saygısız
rêznezanî *m* saygısızlık
rêzok *m* dizi
rêzrêzî *h* dizi dizi
rêzsernivîs *m* satır başlığı
rêz û rêzik *hiq/m* yönetmelik
Rh *kîm* Rh (rodyum elementinin kısaltması)
rib *rd* çeyrek, dörte bir
riba *baz/m* faiz, ürem
ribab *mzk/m* rebab, rübab
ribabvan *nd/nt* rebabcı, rebabî
ribanek *n* **1.** mertek **2.** sırık
ribase *m* araziyi ekin için sulayıp hazırlama
ribat (I) *n* **1.** çağırtkan (erkek keklik) * **kewê ribat** çığırtkan keklik **2.** avlama kekliği
ribat (II) *m* davar sürülerin gecelediği yer
ribaxwer *nd/nt* faizci
ribaxwerî *m* faizcilik
ribazedîk *n* uzun boyunlu bir horoz türü
ribe *n* değirmi sakal
ribêjik *m* kulplu ve tasa benzer bir kab (genelikle çobanlar süt içmede kullanırlar)
ribês *bot/m* ravent, ışkın (Rheum oêcinale)
ribik *m* dörtte bir, çeyrek **~a (yekî) nehatin** tırnağı olamamak, tırnağına değmez olmak
ric *bnr* rîç
rica *m* rica **~ kirin** rica etmek
ricaf *m* titreme **~ (yek) hilanîn** (biri) titremeye tutulmak
ricakar *nd/nt* ricacı
ricaker *nd/nt* ricacı
rical *nd* rical
ricf *m* **1.** titreme **2.** titreşim (küçük ve hızlı salının) **3.** sakırtı **4.** *h* tir tir **~ (yek) hilanîn** (biri) titremeye tutulmak **~ (yek) hildan** titremeye tutulmak **~li (yekî) ketin** (birini) titreme almak, titremeye başlamak **~ pê girtin** tir tir titremek
ricifandin *m* titretme, titretiş
ricifandin *l/gh* titretmek
ricifîn *m* **1.** titreme, , titreyiş, tirildeme **2.** sakırdama (korkudan veya soğuktan titreme)
ricifîn *l/ngh* **1.** titremek, tirildemek **2.** sakırdamak (korkudan veya soğuktan titremek)
ricifînek *m* titreme
ricifker *rd* titretici
ricifok *rd* titrek
riciftin *m* titretme
riciftin *l/ngh* titretmek
ricim *m* ürperti (korku kaynaklı titreme) * **ricim tên canê min** ürperiyorum **~ hatin (yekî)** ürpermek
ricimandin *m* recmetme, taşlama
ricimandin *l/gh* recmetmek, taşlamak
ricimandî *rd* recmedilmiş olan
ricimîn *m* recmedilme
ricimîn *l/ngh* recmedilmek
ricm *ol/m* recim **~a şeytan** şeytan taşlama
ricmkirin *m* recmetme, taşlama
ricm kirin *l/gh* recmetmek, taşlamak
ricricandin (I) *m* titretme
ricricandin (II) *m* morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
ricricandin (I) *l/gh* titretmek
ricricandin (II) *l/gh* morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
ricricî (I) *rd* titrek
ricricî (II) *rd* mosmor
ricricîbûn (I) *m* titrekleşme
ricricîbûn (II) *m* mosmor kesilme
ricricî bûn (I) *l/ngh* titrekleşmek
ricricî bûn (II) *l/ngh* mosmor kesilmek
ricricîn (I) *m* titreme, titreyiş
ricricîn (II) *m* morarma, moranş, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)
ricricîn (I) *l/ngh* titremek
ricricîn (II) *l/ngh* morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
ricricîtî *m* titreklik
ricricok *rd* titrek
ricricokî *rd* titrekçe
ricû *m* **1.** yardım parası (yardım için toplanmış para) **2.** dillenme
ricûdar *bnr* ricûkar
ricûkar *nd/rd* dilenci
ricûkarî *m* **1.** dilencilik (dilenci olma durumu) **2.** dilencilik (dilenciye yakışır davranış) **~ kirin** dilencilik etmek
ricûxwaz *nd/nt* **1.** yardıma muhtaç (yardım için para toplamaya muhtaç kimse) **2.** dilenci
ricûxwazî *m* **1.** yardıma muhtaçlık **2.** dilencilik
riçêle *zo/m* eti yenilen, daha çok kış aylarında dere kenarlarında görülen ve sürekli kendisini salayan, fazla iri olmayan bir kuş
ridam *m* bataklık
ridê *m* atkı, argaç (dokuma tezgahlarında mekikle enine atılan iplik)
ridêkirin *m* atkılama, argaçlama
ridê kirin *l/gh* atkılamak, argaçlamak
Rifaî *nd/rd* Rufaî
Rifaîtî *m* Rufaîlik
rig *bnr* rik (III)
rih (I) *n* ruh
rih (II) *bnr* rî
rihal *bnr* rewal
rihan *bot/m* reyhan, fesleğen (Ocimum asilicum)
rihana bej *bot/nd* bir tür fesleğen
rihana kêwîle *bot/nd* kandil çiçeği
rihana maran *bot/m* yer fesleğeni
rihandin *m* aşındırma, yıpratma
rihandin *l/gh* aşındırmak, yıpratmak
rihandî *rd* aşınık, yıprak
rihber *rd* canlı

rihdirêj *rd* uzun sakallı
rihek *m* bitki
rihel *m* **1.** çeyiz **2.** gardırop (bir kimsenin sahip olduğu bütün giysileri) ~ **çêkirin** çeyiz düzmek ~ **danîn** çeyiz hazıırlamak **~a tiştek le ne kêm e** çeyiz çemen **~a (yekê) amade** (an jî **hazir) kirin** çeyizlemek
rihelçêker *nd/nt* çeyizci
rihelçêkerî *m* çeyizcilik
riheldanîn *m* çeyiz hazırlama
rihel danîn *l/gh* çeyiz hazırlamak
rihelfiroş *nd/nt* çeyizci (satan kimse)
rihelfiroşî *m* çeyizcilik
rihelker *nd/nt* çeyizci (imal eden)
rihelkerî *m* çeyizcilik
rihet (I) *rd* iyi (esen, sağlıkklı) * **hûn rihet in?** iyi misiniz? ~ **bûn** iyileşmek, iyi olmak ~ **dibe cihê xenceran, rihet nabe cihê xeberan** bıçak yarası onulur, dil yarası onulmaz ~ **kirin** iyi etmek, iyileştirmek
rihet (I) *rd* **1.** rahat (üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan) * **tu rojên rihet bibînî,** rahat günler göresin **2.** rahat (sıkıntı, yorgunluk veya tedirginlik vermeyen) * **livîneke rihet** rahat bir yatak **3.** rahat, kolay (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) **4.** kolay, basit **5.** hafif, sıkıntısız, ferah **6.** geniş (kolay kolay tasalanmayan, hoşgörülü) **7.** sakin * **ji xwe re rihet rihet bisekine** sakin sakin dur **8.** *h* rahat **9.** *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ **bisekine!** rahat dur!, uslu dur! ~ **e** kolay da * **ew tişt rihet e, lê yê din zor e** o iş kolayda, diğeri zor **(yek)** ~ **nehiştin** (birini) rahat bırakmamak, (birine) rahat vermemek ~ **nesekinîn** tek durmamak, uslu durrmamak ~ ~ **1)** rahat rahat **2)** kolay kolay * **ew wisan rihet rihet nakeve dest** o öyle kolay kolay ele geçmez **3)** sakin sakin * **ji xwe re rihet rihet bisekine** sakin sakin dur ~ **rûniştin** uslu oturmak, doğru oturmak ~ **sekinîn** rahat durmak, uslu durmak (veya oturmak), tek durmak
rihetbûn (I) *m* iyileşme, afiyet bulma, sağlığını kazanma, salâh olma, sağalma
rihetbûn (II) *m* **1.** rahatlama, hafifleme (bir sıkıntıdan kurtulma) **2.** tatmin olma **3.** boşanma (dertlerini veya yakınmalarını anlatma) **4.** kolaylaşma **4.** basitleşme
rihet bûn (I) *l/ngh* iyileşmek, afiyet bulmak, sağlığını kazanmak, salâh olmak, sağalmak
rihet bûn (II) *l/ngh* **1.** rahatlamak, hafiflemek (bir sıkıntıdan kurtulmak) * **piştî ku dev ji karê xwe yê duyem berda, rihet bû** ikinci görevini bırakınca hafifledi **2.** tatmin olmak **3.** boşanmak (dertlerini veya yakınmalarını anlatmak) **4.** kolaylaşmak **4.** basitleşmek
rihetbûyîn (I) *m* iyileşme, afiyet bulma, sağlığını kazanma, salâh olma, sağalış
rihetbûyîn (II) *m* **1.** rahatlayış, hafifleyiş (bir sıkıntıdan kurtulma) **2.** tatmin oluş **3.** boşanış (dertlerini veya yakınmalarını anlatma) **4.** kolaylaşma **4.** basitleşiş
rihetî *m* **1.** rahatlık **2.** rahat, huzur **3.** rahatlık, dirlik, düzenlik **4.** kolaylık **5.** konfor (işlerin kolay bitmesini sağlayan şey) ~ **dan** rahatlık vermek, huzur vermek ~ **dan (yekî)** (birine) rahat vermek ~ **nedan (yekî)** (birine) rahat vermemek, rahat bırakmamak ~ **nedîtin** dirlik yüzü görmemek ~ **nehiştin** rahat bırakmamak **~ya can** can sağlığı **~ya dil** gönül ferahlığı **li ~ya (tiştekî) nihêrtin** (an jî **mêzandin)** (bir işin) kolayına bakmak (veya kolayına kaçmak) **~yek jê re neman** rahatı kaçmak
rihetker (I) *nd/nt* iyileştirici
rihetker (II) *rd* **1.** rahatlatıcı **2.** kolaylaştırıcı
rihetkirin (I) *m* iyileştirme, sağaltma
rihetkirin (II) *m* **1.** rahatlaştırma **2.** kolaylaştırma **3.** basitleştirme
rihet kirin (I) *l/gh* iyileştirmek, sağaltmak
rihet kirin (II) *l/gh* **1.** rahatlaştırmak **2.** kolaylaştırmak **3.** basitleştirmek
rihetkirî (I) *m* iyileştirilmiş, sağaltılmış olan
rihetkirî (II) *m* **1.** rahatlaştırılmış **2.** kolaylaştırılmış **3.** basitleştirilmiş
rihê nêrî *bot/nd* çayır melikesi
rihê palik *nd* çember sakal??
rihil *m* titreşim (küçük ve hızlı salınım)
rihilandin *m* titretme, tirildetme
rihilandin *l/gh* titretmek, tirildetmek
rihelîn (I) *m* titreme, titreyiş, tirildeme
rihilîn (II) *m* çözülme (gevşeme, güçsüz kalma)
rihilîn (I) *l/ngh* titremek, tirildemek
rihilîn (II) *l/ngh* çözülmek (gevşemek, güçsüz kalmak)
rihiyayî *rd* **1.** yıprak * **ji berîka xwe pereyekî kaxiz ê rihiyayî derxist** cebinden yıprak bir kâğıt para çıkardı **2.** yatık, yatkın (zamanla dayanıklığını yitirmiş) * **qumaşê rihiyayî** yatık kumaş
rihîn *m* **1.** aşınma, yıpranma, yenme **2.** tirfillenme (havı dökülme) **3.** akma (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkma) **4.** yatkınlaşma
rihîn *l/ngh* **1.** aşınmak, yıpranmak, yenmek * **şalê wî paqij lê rihiyabû** pantolonu temiz ama yıpranmıştı * **enîşka saqo rihiyaye** ceketin dirseği yenilmiş **2.** tirfillenmek (havı dökülmek) **3.** akmak (kumaş için; yıpranıp ipleri ortaya çıkmak) * **fote jî cih bi cih rihiyabû** çarşafın kumaşıda yer yer akmıştı **4.** yatkınlaşmak
rihnik *bot/m* bir üzüm türü
rihojek *m* sistire
rihojîn *m* **1.** kazınma **2.** kazınma (derisini yüzercesine tıraş olma)
rihojîn *l/ngh* **1.** kazınmak **2.** kazınmak (derisini yüzercesine tıraş olmak)

rihojk *m* **1.** sistire **2.** kazımık * **rihojka binê beroşê** tencere dibinin kazmığı
rihojkkirin *m* sistireleme
rihojk kirin *l/gh* sistirelemek
rihojkkirî *rd* sistirelenmiş
rihoşk *m* **1.** sistire **2.** kazımık, kazıntı **3.** sıyrıntı (kaptan kalan yemek artığı)
rihoşkî *rd* kazıntılı
rihoştin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)
rihoştin *l/gh* kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak)
rihoştî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
rihotin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **2.** kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma) **3.** kazıma (tıraş etme) **4.** sıyırma (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmama)
rihotin *l/gh* **1.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) * **binê beroşê rihot** tencerenin dibini kazıdı **2.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) * **bi derziyê nivîs rihot û jê bir** yazıyı iğneyle kazıyıp çıkardı **3.** kazımak (tıraş etmek) **4.** sıyırmak (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak) * **binê miqilkê rihotiye** tavayı sıyırmış
rihotî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
rihotk *m* kazıntı (kazıma sonucu oluşan iz)
rihspî *bnr* rîspî
rihstîn *bnr* ruhstîn
rij *rd* **1.** yağsız **2.** yavan, yabanî (görgüsüz, bilgisiz)
rijandin *m* **1.** dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltına) **2.** boşaltma, boca etme (belli bir yere boşaltma) **3.** dökme (bir şey için göçlük çekme, zahmet çekme) **4.** dökme (bol bol verme, ödeme, sarfetme) **5.** dökme (bir şeyi yok etmek için atma) **6.** savurma (boşuna ve çok miktarda para harcama)
rijandin *l/gh* **1.** dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) **2.** boşaltmak, boca etmek (belli bir yere boşaltmak) * **xwelîdankê birijîne û bîne** kül tablasını döküp getir **3.** dökmek (bir şey için göçlük çekmek, zahmet çekmek) * **me di ber te de xwêdan rijand** senin için ter döktük **4.** dökmek (bol bol vermek, ödemek, sarfetmek) * **di dîlanê de gelek pere rijandin** düğünde çok para döktüler **5.** dökmek (bir şeyi yok etmek için atmak) **6.** savurmak (boşuna ve çok miktarda para harcamak)
rijandî *rd* dökük, dökülmüş
rijandîbûn *m* döküklük
rijav *m* ırmak ağzı, kavşak, mansap
rijbûn *m* **1.** yağsızlaşma **2.** yavanlaşma
rij bûn *l/ngh* **1.** yağsızlaşmak **2.** yavanlaşmak
rijbûyîn *m* yavanlaşış
rijd (I) *rd* cimri
rijd (II) *m* inat * **rijda nivîskar** yazarın inadı
rijdbûn (I) *m* cimrileşme
rijdbûn (II) *m* inatlaşma
rijd bûn (I) *l/ngh* cimrileşmek
rijd bûn (II) *l/ngh* inatlaşmak
rijde *m* dağınık akan su
rijdî *m* cimrilik
rijik *m* **1.** kül **2.** kül (yanmış bir yapının veya şeyin kalıntısı) * **rijika cixareyê** sigara külü **3.** kurum (odun, kömür kurumu)
rijikbûn *m* kömürleşme (yanma sonucu)
rijikdank *m* küllük, kül tablası
rijikîbûn *m* karbonlaşma
rijikî bûn *l/ngh* karbonlaşmak
rijiyayî *rd* dökük
rijî (I) *rd* **1.** yağsız, katıksız, yavan, sade suya (içine yağ konulmamış, yağsız yapılmış olan) * **şorbeya rijî** sade suya çorba **2.** yavan (görgüsüz, bilgisiz) **3.** *argo* abazan ~ **man 1)** katıksız kalmak, yavan kalmak **2)** *argo* abazan kalmak
rijî (I) *m* **1.** kül, ateş külü **2.** kurum **3.** odun kömürü
rijîbûn *m* **1.** yavanlaşma **2.** yağsızlık
rijî bûn *l/ngh* yavanlaşmak
rijîkirin *m* yavanlaştırma
rijî kirin *l/gh* yavanlaştırmak
rijîn *m* **1.** dökülme, dökülüş **2.** boşalma (dışarıya akma, dökülme) **3.** akma (aşağıya, yere düşme)
rijîn *l/ngh* **1.** dökülmek **2.** boşalmak (dışarıya akmak, dökülmek) **3.** akmak (aşağıya, yere düşmek) * **av li serê dirije** üstünde sular akıyor
rijîtî *m* **1.** yağsızlık, yavanlık **2.** abazanlık
rijkirin *m* **1.** yağsızlaştırma **2.** *mec* yavanlaştırma
rij kirin *l/gh* **1.** yağsızlaştırmak **2.** *mec* yavanlaştırmak
rijtin *bnr* rêtin
rijtî *m* yavanlık
rijû *m* kömür
rijyar *ast/m* gök taşı
rik (I) *m* ince dikey konumda taşıyıcı, ince direk ~ **û pişt** dikey taşıyıcı ve taşıyıcıları yatay olarak bağlanan elemanlar grubu
rik (II) *m* keklik kafesi
rik (III) *m* **1.** inat **2.** inat (birine karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme) **3.** hınç **4.** kin, garaz **5.** sinir (rahatsız edici, hastalık derecesine varan özellik) **5.** nefret ~ **anîn** nefret etmek ~ **avêtin (yekî)** (birini) kafaya takmak,

(birine) kafayı takmak ~ **jê hatin** -den nefret etmek ~ **kutan (yekî)** (birine) kafayı takmak, kancayı takmak, (birini) kafaya takmak ~ **û kîn girtin** kin beslemek (veya kin tutmak) ~**a (yekî) anîn** kızdırmak, sinirlendirmek ~**a (yekî) hatin** kızmak, sinirlenmek ~**a (yekî) jê çûn** 1) (birinden) gıcık almak, (birine) gıcık olmak 2) (birinden) nefret etmek ~**a (yekî) jê hatin** 1) (birinden) gıcık almak, (birine) gıcık olmak, (birinden) gıcık kapmak 2) (birinden) nefret etmek, tiksinmek ~**a (yekî) jê re hatin** kıcık kapmak ~**a (yekî) kişandin dilê xwe** (birine) garaz olmak ~**a (yekî) lê bûn** kin bağlamak ~**a (wî) li (yekî) bûn** (birine) kastı olmak ~**a (yekî) pê girtin** inadı tutmak ~**a xwe dan (yekî)** 1) (birine) kin beslemek (veya kin tutmak), (birine) garaz bağlamak 2) (birine) kafa takmak, (birine) çengel takmak, (birine) kancayı takmak (veya atmak), (birini) kafaya takmak ~**a xwe dan (kesekî an jî tiştekî)** (birine veya bir şeye) takmak * **carekê wî rika xwe daye min** bir kere o bana takmış ~**a xwe jê anîn** -den tiksinti duymak, tiksinmek ~**a xwe kutan (yekî)** (birine) kafayı takmak ~**a xwe lê danîn** (birine) kafayı takmak ~**a xwe lê girtin** (birine) kafayı takmak ~**a xwe li (yekî) danîn** (birine) kafayı takmak ~**ên (yekî) hatin** kahırlanmak, kızmak ~**î (yekî) bûn** (birine) diklenmek, kafa tutmak

rikak *m* çok ince sac ekmeği
rikan (I) *m* itimat
rikan (II) *m* hınç, öfke
rikandin *m* **1.** kinlendirme, öfkelendirme **2.** üstelenme, ısrar etme
rikandin *l/gh* **1.** kinlendirmek, öfkelendirmek **2.** üstelenmek, ısrar etmek
rikat *bnr* rekat
rikatî *m* **1.** inatlık **2.** kindarlık, kincilik, garazlık
rikber *nd/nt* karşıt, rakip, çekişilen kimse
rikberî *m* çekişme
rikdar *nd/nt* **1.** inatçı **2.** hınçlı **3.** kinci, kinli, kindar
rikdarî *m* **1.** inatçılık **2.** hınçlılık **3.** kincilik, kindarlık
rike *bnr* rekeh
rikeb *bnr* rikêb
rikeber *nd/nt* karşıt, muhalif, rakip
rikeberî *m* karşıtlık, muhaliflik, rakabet
rikegir *rd* inatçı
rikegirî *m* inatçılık
rikeh *m* kafes ~**a sîng** göğüs kafesi
rikew *bnr* rikeh
rikewî *nd/nt* **1.** inatçı **2.** kinci
rikewîtî *m* **1.** inatçılık **2.** kincilik
rikêb (I) *bnr* rikêf
rikêb (II) *m* üzengi
rikêf *m* saldırı ~**î (yekî) kirin** (birine) saldırmak
rikêfkirin *m* saldırma
rikêf kirin *l/gh* saldırmak
rikgir *rd/nt* kinci, kindar
rikgirî *m* kincilik
rikhildan *m* gıcık kapma
rik hildan *l/gh* gıcık kapmak
rikibandin *m* **1.** uydurma, düzme **2.** uyarlama
rikibandin *l/gh* **1.** uydurmak, düzmek **2.** uyarlamak
rikibandî *rd* **1.** uyumlu **2.** uyarlanmış
rikibandîbûn *m* uyumluluk
rikibîn *m* uyma, uyuşma, bağdaşma
rikibîn *l/ngh* uymak, uyuşmak, bağdaşmak
rikifandin *m* saldırma
rikifandin *l/gh* saldırmak
rikifîn *m* saldırılma
rikifîn *l/ngh* saldırılmak
rikî *rd* inadına, dikine
rikîn (I) *m* şakırdama
rikîn (II) *m* kinlenme, kin duyma, öfkelenme
rikîn (I) *l/ngh* şakırdamak
rikîn (II) *l/ngh* kinlenmek, kin duymak, öfkelenmek
rikînî *m* şakırtı
rikjêhildan *m* gıcık kapma
rik jê hildan *l/bw* gıcık kapmak
rikker *rd* inatçı
rikkirin *m* **1.** inatlaşma, inat etme **2.** tiksinme
rik kirin *l/ngh* **1.** inatlaşmak, inat etmek **2.** tiksinmek
rik lê girê dan *l/bw* (birini) kafaya takmak, (birine) kafayı (veya kancayı) takmak
rikman *m* dizgin
rikmane *m* zıt anlam
riko *rd* inatçı
rikok *rd/nt* **1.** inatçı **2.** kinci, kindar
rikokî *rd* **1.** inatçıca **2.** kincice, kindarca
rikotî *m* **1.** inatçılık **2.** kincilik, kindarlık
rikoyane *h* **1.** inatçıca **2.** kincice, kindarca
rikoyî *nd/nt* **1.** inatçı **2.** kinci, kindar, garazkâr
rikoyîtî *m* **1.** inatçılık **2.** kincilik, kindarlık, garazkârlık
rikrikandin *m* **1.** şakırdatma **2.** takırdatma, tıkırdatma
rikrikandin *l/gh* **1.** şakırdatmak * **diranên di devê xwe de dirikrikandin** ağzındaki dişleri şakırdatıyor **2.** takırdatmak, tıkırdatmak
rikrikîn *m* **1.** şakırdama **2.** takırdatma, tıkırdama
rikrikîn *l/ngh* **1.** şakırdamak **2.** takırdamak, tıkırdamak
rikşar *rd* sebatlı
rikun *n* **1.** köşe taşı **2.** temel, esas
rim *m* **1.** mızrak, kargı **2.** *sp* mızrak (atletizmde kullanılan cirit) ~ **avêtin** mızrak atmak ~ **di çewalan de nayê veşartin** mızrak çuvala sığmaz ~ **di têran de venaşire** mızark çuvala girmez (veya sığmaz) ~ **di têran re hilnayê** mızark çuvala girmez (veya sığmaz) ~

di xêşan de winda nabin mızrak çuvala sığmaz ~ e di têrê re nayê veşarê kırmızı gömlek (gizlenemeyen şey) ~ê mazor marazo mızrağı
rimandin *m* yıkma
rimandin *l/gh* yıkmak
rimbaz *nd/nt* mızrakçı
rimbazî *m* mızrakçılık
rimbêz *bnr* ribês
rimdar *rd* mızraklı
rimêl *zo/m* bıldırcın
rimêle *zo/m* bıldırcın
rimêz *bnr* ribês
rimil *m* alaz, alev
rimilk *m* toz duman
rimî *m* alev, yalım
rimkar *nd/nt* mızrakçı
rimkarî *m* mızrakçılık
rimkirin *m* kargılama
rim kirin *l/gh* kargılamak
rimlîz *nd/nt* mızrakçı
rimokî *rd* mızraksı
rimrim *m* rap rap, tap rap (ayak sesi)
rimzirav *rd* ince mızraklı
rinandin *m* silme (kazıyarak veya sürterek yok etme)
rinandin *l/gh* silmek (kazıyarak veya sürterek yok etmek)
rind (I) *nd/nt* rint
rind (II) *rd* **1.** güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) **2.** *m* güzel (güzel kız veya kadın) **3.** güzellik kraliçesi **4.** *rd* iyi **5.** iyi (esen, sağlıklı) * **hûn rind in?** iyi misiniz? **6.** iyi (yerinde, uygun) * **bersîveke rind** iyi bir cevap ~**a Boşnaqî** Boşnak güzeli
rindayî *m* **1.** güzellik **2.** iyilik
rindbûn *m* **1.** güzelleşme, güzel olma **2.** iyileşme (iyi duruma gelme) **2.** iyileşme (hastalıktan kurtulma, salâh olma)
rind bûn *l/ngh* **1.** güzelleşmek, güzel olmak **2.** iyileşmek (iyi duruma gelmek) **2.** iyileşmek (hastalıktan kurtulmak, salâh olmak)
rindbûyîn *m* **1.** güzelleşiş, güzel oluş **2.** iyileşiş (iyi duruma gelme) **2.** iyileşiş (hastalıktan kurtulma, salâh olma)
rinde *m* **1.** rende **2.** rende (mutfak rendesi için) ~ **kirin** rendelemek ~**ya daran** küştire ~**ya mezin** kargın (büyük rende)
rinde bûn *l/ngh* rendelenmek
rindebûn *m* rendelenme
rindebûyîn *m* rendeleniş
rindek *m* rende
rindekirin *m* rendeleme
rinde kirin *l/gh* rendelemek
rindekirî *rd* rendeli
rindenekirî *rd* rendesiz
rindik *rd* **1.** güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) **2.** *m* güzel (güzel kız veya kadın) **3.** *rd* iyi, güzel * **bila hindik be bila rindik be** az olsun uz olsun **4.** *rd* cici **5.** güzel, şık, yakışıklı
rindikane *h* **1.** güzelce **2.** iyice
rindikî *h* **1.** güzelce **2.** iyice **3.** şıkça
rindî (I) *m* rintlik
rindî (II) *m* **1.** güzellik **2.** iyilik (iyi olma durumu)
rindker *rd* güzelleştirici
rindkirin *m* güzelleştirme
rind kirin *l/gh* güzelleştirmek
rinek *m* fırça
ring *m* güm ~ **û vin** güm pat
ringandin *m* gümbürdetme, gümbürdeyiş, gürletme
ringandin *l/gh* gümbürdetmek, gürletmek
ringering *m* **1.** gümbür gümbür **2.** homur homur (taşıt, alet vb. için) **3.** sakır sakır ~ **jê çûn** homurdanmak
ringering kirin *l/gh* homurdanmak (taşıt, alet vb. için)
ringîn *m* gümbürdeme, gürleme ~ **û gurmîn** gümbürtü
ringîn *l/ngh* gümbürdemek, gürlemek
ringînî *m* **1.** gümbürtü **2.** homurtu (taşıt, alet vb. için)
rinik *m* fırça
rinî *m* çığ.
rinîn *m* silinme (kazıyarak veya sürterek yok edilme)
rinîn *l/gh* silinmek (kazıyarak veya sürterek yok edilmek)
rip *m* kaza, olay
ripin *m* **1.** kök (bazı şeylerde dip bölüm) **2.** sap **3.** fundalık **4.** kök, köken (kaynak)
ripînkirin kökleştirmek
ripin kirin *l/gh* kökleştirmek
ripîrast *bnr* riprast
ripîrep *bnr* riprep
ripîreş *bnr* ripreş
ripîronî *bnr* ripronî
ripîronîtî *bnr* ripronîtî
riprast *rd* **1.** dosdoğru **2.** dümdüz **3.** dimdik
riprep *rd* dimdik (kaskatı, çok sertleşmiş olarak)
ripreş *rd* kapkara, simsiyah ~ **bûn** simsiyah olmak
riprihet *rd* kopkolay
riprind *rd* güpgüzel
ripronî *rd* apaydın
ripronîbûn *m* **1.** apaydın olma **2.** apaydınlık
ripronî bûn *l/ngh* apaydın olmak
ripronîtî *m* apaydınlık
riprût *h* çırçıplak, çırılçıplak
riprûtîtî *m* çırçıplaklık, çırılçıplaklık
rip *nd* zınk ~ **sekinî** zınk diye durdu
riq *rd* sert, katı
riqa *m* yama

riqabûn *m* yamalanma
riqa bûn *l/ngh* yamalanmak
riqaço *m* kramp, kasılma
riqakirin *m* yamalama, yamama
riqa kirin *l/gh* yamalamak, yamamak
riqakirî *rd* yamalı, yamalanmış olan
riqayî 1. sertlik, katılık 2. *rd* sertçe, katıca
riqoyî *rd* 1. sertçe, katıca 2. *m* peksimet
risandin *m* kanatma
risandin *l/gh* kanatmak
risas (I) *n* elden taşınabilir uzun sopa
risas *kîm/m* 1. kurşun (kısaltması Pb) 2. *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan) ~ **helandin** kurşun dökmek
risasfiroş *nd/nt* kurşuncu (satan kimse)
risasfiroşî *m* kurşunculuk
risaskirin *m* kurşunlama (kurşun dökme veya kurşunla kaplama)
risas kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun dökmek veya kurşunla kaplamak)
risaskirî *rd* kurşunlu (kurşun dökülmüş veya kaplanmış olan)
risikandin *m* yeşertme
risikandin *l/gh* yeşertmek
risikîn *m* yeşerme
risikîn *l/ngh* yeşermek
risil *m* 1. gömme dolap 2. ev içinde, diz boyu bir duvarla çevrili hububat yeri
risim *m* Yezidilikte zekkat
risîner *rd* kanatıcı
rism *m* dolgu
risq *n* rızk, doygu ~ **yek e, nabe dudo** rızk neyse odur
risqbir *rd* rızk kesici
rist (I) *m* 1. şerit 2. dokuma tezgahında uzunlamasına ip 3. çoban ipi ~**a kamê** döven çekme zinciri
rist (II) *m* 1. kural 2. rol
rist (III) *m* 1. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) * **rista zêran** altın dizisi 2. dize 3. *wj* manzum, şiir
ristandin *m* 1. dizileme 2. dizme (yan yana veya üst üste sıralama) 3. dizeleştirme
ristandin *l/gh* 1. dizilemek 2. dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak) 3. dizeleştirmek
ristandî *rd* 1. dizili, dizilmiş 2. dizme 3. dizeleştirilmiş
ristbûn *m* dizilme
rist bûn *l/ngh* dizilmek
ristbûyî *rd* dizili
ristbûyîn *m* diziliş
riste (I) *m* erişte
riste (II) *m* 1. dize, mısra 2. satır (bir sayfa üzerinde yan yana dizilmiş kelimeler) 3. *wj* manzume, nazım, şiir ~ **bi** ~ satır satır
ristebûn *m* dizeleştirilme
riste bûn *l/ngh* dizeleştirilmek
ristekirin *m* dizeleştirme
riste kirin *l/gh* dizeleştirmek
ristekirî *rd* dizeleştirilmiş
ristesazî *rz/m* söz dizimi, sentaks
ristevan *nd/nt* şair
ristevanî *m* şairlik
ristik (I) *m* 1. dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey, boncuk dizisi, altın dizisi) * **ristika zêran** altın dizisi 2. gerdanlık 3. askı (gelinin oturacağı yerin üstüne asılan süsler)
ristik (II) *m* mandal (çamaşır mandalı)
ristikdar *rd* mandallı
ristikkirin *m* mandallama
ristik kirin *l/gh* mandallamak
ristikkirî *rd* mandallı
ristim *jeo/m* granit
ristimbûn *jeo/m* granitleşme
ristimbûyîn *jeo/m* granitleşme
ristin *m* 1. eğirme, iğme 2. *mec* örme, kurgulama
ristin *l/gh* 1. eğirmek, iğmek 2. *mec* örmek, kurgulamak
ristî *rd* eğrili, bükülü
ristîn *m* dizilme
ristîn *l/ngh* dizilmek
ristkirî *rd* dizili
ristok *m* gerdanlık
ristvan *nd/nt* şair
ristvanî *m* şairlik
riswa *rd* rüsva
riswabûn *m* rısva olma
riswa bûn *l/ngh* rısva olmak
riswakirin *m* rüsva etme
riswa kirin *l/gh* rüsva etmek
riswatî *m* rüsvalık
riswayetî *m* rüsvalık
riswayî *m* rüsvalık
risyank *bnr* rizyank
rişetas *mzk/m* vurmalı bir çalgı
rişik *bnr* rişk
rişk *zo/m* sirke (bit ve tahta kurusu gibi asalak böceklerin yumurtası) ~ **ketin (...)** sirkelenmek ~**ên (yekî) bûn nûtik** biti kanlanmak, yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek) riş ~**ên (yekî) bûn spî** biti kanlanınak ~**ên (yekî) fetiqîn** biti kanlanmak, yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek)
rişke *bnr* rişk
rişkoyî *m* çiti ~ **kirin** çiti yapmak
rişkoyîkirin *m* çitme
rişkoyî kirin *l/gh* çitmek (tarağın dişlerini iplikle bağlayarak sıkıştırmak)
rişın *bnr* rişme
rişme *m* koşum, at koşumu
rişmeker *nd/nt* koşumcu
rişt (I) *rd* istekli, arzulu * **kesê di karê xwe de ne rişt be serketî nabe** işinde istekli olmayan başarılı olmaz
rişte (I) *n* 1. balast (taş kırıkları) 2. çakıl
rişte (II) *m* 1. erişte 2. şehriye
rişte (III) *rd* istekli arzulu

rişwet *m* rüşvet ~ **dan** rüşvet vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) rüşvet almak ~ **xwarin** rüşvet yemek
rişwetdan *m* rüşvet verme
rişwet dan *l/gh* rüşvet vermek
rixşwetxwarin *m* rüşvet yeme
rişwet xwarin *l/gh* rüşvet yemek
rişwetxur *nd/nt* rüşvetçi, rüşvet yiyici
rişwetxurî *m* rüşvetçilik, rüşvet yiyicilik
ritam *m* **1.** balçık, çökelge **2.** batak, bataklık
ritil (I) *ant/m* taşak
ritil (II) *m* batman
ritim *m* telve, tortu
ritiman *m* tıkanma
ritimandin *m* **1.** tıkama **2.** tıkama (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirme)
ritimandin *l/gh* **1.** tıkamak **2.** tıkamak (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek)
ritimandî *rd* tıkalı, tıkanık
ritimandîbûn *m* tıkanıklık
ritimî *rd* tıkanık, tıkanmış olan
ritimîn (I) *m* tıkanma
ritimîn (II) *m* halsiz bir şekilde uzanma, yatma
ritimîn (I) *l/ngh* tıkanmak
ritimîn(II) *l/ngh* halsiz bir şekilde uzanmak, yatmak
ritm *m* tortu, çökelti
riv *m* barut
rivên *m* alev, alaz, yalaz
rivî (I) *bnr* rovî
rivî (II) *ant/m* bağırsak
rivîk *ant/m* bağırsak
rivîka kore *ant/nd* apandis
rivîn (I) *m* alev, alaz, yalaz, yalım, yalın
rivîn (II) *m* gelişip serpilme
rivîn *l/ngh* gelişip serpilmek
riwal *n* tüysüz delikanlı
riwange *m* bakış açısı
riwangeh *ast/m* gözlem evi, rasathane
riwayet *m* rivayet, söylenti ~**a dema boriya nediyar** *rz* mişli geçmiş zamanın rivayeti
riwek *bot/m* bitki ~**ên bikulîlk** *bot* tohumlu bitkiler ~**ên çandî** kültür bitkileri
riwekî *rd* bitkisel, nebatî
riwekîbûn *m* bitkileşme
riwekî bûn *l/ngh* bitkileşmek
riweknas *nd/nt* bitki bilimci, botanikçi
riweknasî *m* bitki bilimi, botanik
riwekokî *rd* bitkimsi
riwekzan *nd/nt* bitki bilimci
riwekzanî *m* bitki bilimi, botanik
riwele *ant/rd* zarsı
riwêk *m* su tulumu
riwîn *rd* **1.** ince (sıvılar için; akışkanlığı çok olan, yoğun ve koyu olmayan) * **dewê riwîn** ince ayran **2.** akıcı (akma özeliği olan) **3.** yıvışık, cıvık
riwînbûn *m* **1.** incelme (sıvılar için) **2.** cıvıklaşma, yıvışma
riwîn bûn *l/ngh* **1.** incelmek (sıvılar için) **2.** cıvıklaşmak, yıvışmak
riwînkirin *m* **1.** inceltme (sıvılar için) **2.** özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) **3.** cıvıklaştırma
riwîn kirin *l/gh* **1.** inceltmek (sıvılar için) **2.** özemek (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltmek) **3.** cıvıklaştırmak
riwînokî *rd/h* yıvış yıvış
riwîtin *m* dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi)
riwîtin *l/gh* dökmek (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi)
riwîtî *rd* dökük
rixlik *m* kurpe et tikesi
rixok *bot/m* yabanî ak diken (Rhamnus frengula)
rixonik *m* bir tür alıç
rixtan *m* koşum
rixtim *m* rıhtım
riya avikê *nd* atar kanal, spermatik kanalı
riya bazirgan *ast/m* saman yolu
riya bazirganan samanyolu
riya bixurdik *nd* naldöken
riya çareyê *nd* çıkış yolu
riya çobanê *nd* asma köprü
riya dol *ant/m* vagina, vajina
riya dûr *nd* **1.** uzak yol **2.** uzun yol ~ ~ **û dirêj** uzurn yürüyüş
riya kadiz *ast/nd* saman yolu
riya karwanan *ast/nd* saman yolu, hacılaryolu, gök yolu
riya mezin *m* ana cadde
riya nehatê *nd* dönüşü olmayan yol
riya nevegerê *nd* dönüşü olmayan yol
riya ramînê *(fel/man)* *rd* gidimli, düşünce yolu
riya rêzê *nd* göçebeler yaylaya giderken izledikleri yol
riya xwe pê xistin *l/bw* (bir yere) uğramak
riyakar *rd* riyakâr, ikiyüzlü
riyakarî *m* riyakârlık, ikiyüzlülük
riyal *n* **1.** riyal (peseta'nın dörte biri değerinde İspanya parası) **2.** riyal (İran, Suudî Arabistan ve Yemen para birimi)
riyalî *m* **1.** gösteriş, göstermelik (yapay davranış) * **her tiştê ku dike riyalî ye** her yaptığı gösteriş içindir **2.** *rd* gösterişçi * **ew yekî riyalî ye** gösterişçi birisi
riyalî kirin *l/gh* gösteriş yapmak
riyalîtî *m* gösterişçilik
riyê kurkirî *nd* sinekkaydı
riyê nêrî *bot/nd* çayır melikesi
riyê palik *nd* çember sakal
riyê qît *nd* dik türü
riyên nav bajêr *nd* şehir iç hatları
riyên navxweyî *nd* iç hat, içhatlar * **balafirên riyên navxweyî** iç hat uçakları
riyîn *m* sıçma, sıçış

riyîn *l/ngh* sıçmak
riyolît *jeo/m* riyolit
riz (I) *bot/n* 1. pirinç (Oryza sativa) 2. pirinç (bu bitkinin besin olarak kullanılan tanesi)
riz (II) *m* tetir (ceviz kabuğu gibi bitkilerin bıraktığı kalıcı boya)
riz (III) *rd* kızgın (öfkelenmiş, sinirlenmiş olan) ~ **bûn** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
riza *m* rıza
rizamend *rd* 1. razı, hoşnut 2. istekli
rizamendî *m* 1. razı olma, rıza gösterme, hoşnutluk 2. onay
rizandin *m* çürütme, çürütüş
rizandin *l/ngh* çürütmek
rizandî *rd* çürük * **hestiyên min rizandî ne** kemiklerim çürük
rizbe *m* 1. kilit halkası (asma kilidin takıldığı halka) 2. toka, kemer tokası
rizbûn *m* kızma (öfkelenme, sinirlenme)
riz bûn *l/ngh* kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
rizbûyî *rd* kızgın, kızmış olan
rizbûyîn *m* kızış (öfkelenme, sinirlenme)
rizde (I) *m* reze, menteşe
rizde (II) *n* 1. kayalık ve sarp yer 2. palandöken
rizdeber *n* bağ etrafındaki duvar
rizdeçiya *erd/n* sıra dağlar
rizdekirin *m* rezeleme
rizde kirin *l/gh* rezelemek
rizgar *m* kurtulma, kurtuluş
rizgarbar *rd* kurtarılabilir
rizgarbûn *m* 1. kurtulma 2. kurtulma (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma)
rizgar bûn *l/ngh* 1. kurtulmak * **gava dîtin ku ez ji destê wan rizgar bûme kêf kirin** ellerinden kurtulduğumu görünce sevindiler 2. kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak) * **ji bo ku ji bin bandora wî rizgar bibe, hewl dida xwe** onun etkisinden kurtulmak için çaba harcıyordu
rizgarbûyî *rd* kurtulmuş, vareste
rizgarbûyîn *m* 1. kurtuluş 2. kurtuluş (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma)
rizgarî *m* kurtuluş
rizgarîxwaz *nd/nt* kurtuluşçu, kurtuluştan yana
rizgarîxwazî *m* kurtuluşçuluk
rizgarkar *rd/nd* kurtarıcı
rizgarkarî *m* kurtarıcılık
rizgarker *rd/nd* kurtarıcı
rizgarkerî *m* kurtarıcılık
rizgarkirin *m* 1. kurtarım 2. kurtarma, kurtarış (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırma) 3. kurtarma (kurtulmasını sağlama) 4. kurtarma (kazandırma, yeniden ele geçirme) 5. kurtarma (ceza almasını önleme) 6. kurtarma (bir kimseye zerar gelmesini önleme)
rizgar kirin *l/gh* 1. kurtarmak (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak) * **ew ji fetisandinê rizgar kir** onu boğulmaktan kurtardı 2. kurtarmak (kurtulmasını sağlamak) 3. kurtarmak (kazandırmak, yeniden ele geçirmek) * **xanî ji barimteyê rizgar bike** evi rehineden kurtar 4. kurtarmak (ceza almasını önlemek) * **ancax parêzerek dikare te rizgar bike** ancak bir avukat seni kurtarabilir 5. kurtarmak (bir kimseye zerar gelmesini önlemek) * **me karibû ew bi şertekî ji vî malê rizî rizgar bikira** onu bir şartla bu çürük maldan kurtarabilirdik
rizgarkirî *rd* kurtarılmış * **herêma rizgarkirî** kurtarılmış bölge
rizge *bnr* rizde
rizgeh *erd/m* dağ silsilesi
rizgoz *m* tetir (ceviz kabuğunun bıraktığı kalıcı boya)
riziyayî *rd* çürük, çürümüş
rizî (I) *n* kılağı, zağ * **riziyê devê kêrê** bıçak zağı
rizî *rd* 1. çürük (sağlam ve dayanıklı olmayan) * **dara rizî** çürük ağaç 2. çürük (sağlam bir temele ve dayanağa dayanmayan) 3. çürük (diş için) * **diranê rizî** çürük diş
rizîbûn *m* 1. çürüme (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme) 2. çürüme (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 3. çürüme (diş için)
rizî bûn *l/ngh* 1. çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek) 2. çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak) * **laşên ku di erdê de rizî bûne** toprakta çürümüş bedenler 3. çürümek (diş için)
rizîbûyîn *m* 1. çürüyüş (saglamlığını, dayanıklılığını yitirme) 2. çürüyüş (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 3. çürüyüş (diş için)
rizîkirin *m* çürütme, çürütüş
rizî kirin *l/gh* çürütmek
rizîn *m* 1. çürüme, çürüyüş (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirme) 2. çürüme (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılma) 3. çürüme (diş için) 4. bertilme (morarma, çürüme)
rizîn *l/ngh* 1. çürümek (sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek) 2. çürümek (türlü etkilerle kimyasal değişikliğe uğrayarak bozulup dağılmak) * **laşên ku di erdê de rizîne** toprakta çürümüş bedenler 3. çürümek (diş için) 4. bertilmek (morarmak, çürümek)
rizînbar *rd* 'irüyebilir
rizîtî *m* çürüklük
rizok *rd* çürük
rizq *n* rızk, doygu
rizvan *bnr* rezvan

rizyane *bot/m* rezene (Foeniculum vulgare)
rizyaneya avî *bot/nd* su rezenesi
rizyang *bnr* rizyanik
rizyanik *bot/m* rezene (Foeniculum vulgare)
rî *n* **1.** sakal **2.** sakal (bazı hayvanlarda çene altında bulunan kılların tümü) ~ **berdan** sakal bırakmak (koyuvermek, salıvermek veya uzatmak) ~ **bi xwe ve danîn** bir şeyi yapacağına dair söz vermek, bir şeyi vaat etmek ~ **çêkirin** sakal tıraş etmek ~ **dibe bihost, dijmin nabe dost** ayıdan post düşmandan dost olmaz, elden vefa, zehirden şifa ~ **hildan** sakal tıraş etmek ~ **kur kirin** sakal tıraş etmek ~ **ribe kirin** sakalı değirmi sakal haline getirmek ~ **traş kirin** sakal tıraş etmek ~**yê (yekî) çêbûn** sakalı çıkmak, kıllanmak ~**yê (yekî) hatin** sakalı uzamak, sakal tıraşı gelmek ~**ê (yekî) ji bejna wî dirêjtir bûn** sakalı çok uzun olmak **(bi)** ~**yê (yekî) kenîn** (birinin sakalına gülmek ~**ê kurkirî** sinekkaydı ~**yê min tune ku ji min şerm bikin** sakalım yok ki sözüm dinlensin ~**ê qît** dik sakal ~**ê ribekirî** değirmi sakal ~**yê xwe çêkirin** sakal olmak ~**yê xwe di aşê Mîrzo de spî kirin** sakalı değirmende ağartmak ~**yê xwe hildan** sakal olmak ~**yê xwe kur kirin** sakal olmak, sakal tıraşı olmak ~**yê xwe li ber tavê spî kirin** sakalı değirmende ağartmak ~**yê xwe li aşê spî kirin** sakalı değirmende ağartmak ~**yê xwe mist dan** sakalını sıvazlamak ~**yê zir** fırça gibi (sert sakal için)
rîayet riayet *m* ~ **kirin** riayet etmek
rîayetkar *rd* riayetkâr
rîayetkirin *m* riayet etme, uyma
rîayet kirin *l/gh* riayet etmek, uymak
rîberdan *m* sakal bırakma
rî berdan *l/gh* sakal bırakmak
rîberdayî *rd* **1.** sakallı (sakalı uzatmış kimse) **2.** sakallı (sakal tıraşı olmamış olan)
rîberdayîn *m* sakal bırakış
rîç *m* **1.** kök, damar **2.** pürçek, pürçük (bitkilerin saçaklı kökü veya püskülü) **3.** *mec* köken, ırk ~ **raweşandin** kökünü kurutmak
rîçal (I) 1. *n* çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar) **2.** *bot* damar, kök (içinden ongun besi suyunun dolaştığı odunsu dokundan boru) **3.** *biy* lif ~ **dan** liflenmek
rîçal (II) *m* reçel
rîçal (III) *n* örgülü peyniri
rîçaldan *m* liflenme
rîçal dan *l/gh* liflenmek
rîçalfiroş *nd/nt* reçelci (satan kimse)
rîçalfiroşî *m* reçelcilik
rîçalker *nd/nt* reçelci (reçel yapan)
rîçalkerî *m* reçelcilik
rîçalok *n* **1.** damarcık, kökçük
rîçalokî *rd* damarımsı, köksü
rîçemberî *n* çember sakal
rîçik *n* **1.** çil (köklerdeki kıl gibi uzantılar) **2.** kökçük, kıl damar ~ **deranîn** bir şeyi iyice deşmek
rîçperest *nd/nt* ırkçı
rîçperestî *m* ırkçılık
rîderge *rd* kaba sakal
rîdirêj *rd* uzun sakallı
rîf *m* veri, bilgi
rîg *m* rıh
rîgdank *m* rıhdan
rîgîsk *rd* keçi sakal
rîhatî *rd* sakal tıraşı uzamış kimse
rîhildan *m* sakal tıraşı olma
rî hildan *l/gh* sakal tıraşı olmak
rîjik *n* inek biti
rîk (I) *n* sakal, sakalcık
rîk (II) *m* kum
rîkelan *m* kumsal
rîkelanî *m* kumsallık
rîko *nd/argo* sakallı
rîkose *rd* köse sakal
rîkurkirin *m* sakıl tıraş etme ~**a zavê** damat traşı
rî kur kirin *l/bw* sakıl tıraş etmek
rîkurkirî *rd* kesik sakallı, sakal tıraşı olmuş olan, sakalsız
rîmel *m* rimel, maskara ~ **kişandin** rimel çekmek
rîmelkirin *m* rimelleme
rîmel kirin *l/gh* rimellemek
rîmelkirî *rd* rimelli
rîn *m* sıçma
rîn *l/gh* sıçmak ~ devê bavê (yekî) *argo* (birinin) üstüne başına etmek ~ **navê** içine etmek, bok etmek, bokunu çıkarmak, ağzına burnuna bulaştırmak ~ **navê û şûştin** *argo* bozup sonra da durumu düzeltmeye çalışmak ~ **û xwe tê dan** sıçıp sıvamak * **dirî navê û bi her du destan dikevê dişo** bozup sonra da durumu düzeltmeye çalışıyor
rînek *m* fırça
rîng *m* ring
rîp (I) *bnr* îp û rîp
rîp (II) *m* belâ * **li serê wî bû rîp** başına belâ oldu * **te em ji rîpa vî stemkarî xelas kirin** bizi o zalimin belâsından kurtardın
rîp (III) *m* desise, hile, oyun, entrika
rîp (IV) *rd* dik ~ **bûn** dikleşmek * **fasûlye rîp bûye** fasulye dikleşmiş
rîp (V) *m* girdap
rîpalik *rd* çember sakallı
rîpejik *rd* süpürge sakallı
rîpkar *rd* hileci, hilekâr, hilebaz
rîpkarî *m* hilecilik, hilekârlık, hilebazlık
rîqijik *rd* keçi sakal
rîqne *bnr* zîrç
rîreş *rd* kara sakallı
rîs (I) *rd* çıplak ~ **kirin soymak,** çıplak etmek
rîs (II) *rd* kıl (keçi tüyünden yapılmış veya dokunmuş olan) * **palasa rîs** kıl kilim

rîsale *m* risale, broşur
rîsandin *m* eğirme, örme
rîsandin *l/gh* eğirmek, örmek
rîsandî *rd* örülü
rîsê keçan *nd* keten helva
rîsikandin *bnr* rûsikandin
rîsikîn *bnr* rûsikîn
rîsîn *rd* kıl, kıldan yapılma
rîsk *m* risk
rîskirin *m* soyma, çıplak etme
rîs kirin *l/gh* soymak, çıplak etmek
rîskirî *rd* soyunuk, soyulmuş, çıplak edilmiş
rîspî *n* **1.** ak sakal **2.** *rd* ak sakallı **3.** yaşlı
rîspîtî *m* aksakallık
rîş (I) *m* kök (bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm) ~ **raweşandin** kökünü kurutmak, kökine kibrit suyu dökmek
rîş (II) *m* **1.** sakal **2.** saçak, püskül (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) **3.** yün iplik
rîş (III) *m* **1.** yara, yenirce **2.** *bj* şark çıbanı **~a merivxur** öldüren şark çıbanı **~a mê** bir tür sulu şark çıbanı **~a nêr** bir tür susuz şark çıbanı **~a pûç** bir hastalık **~a salê** bir yıl boyunca iyileşmeyen şark çıbanı
rîşal *m* kök, kıl kök
rîşalberdan *m* kökleşme
rîşal berdan *l/gh* kök salmak
rîşalberdayî *rd* kökleşmiş
rîşalberdayîn *m* kökleşme
rîşale *m* **1.** kök **2.** köken, orijin
rîşalgirtin *m* köklenme
rîşal girtin *l/gh* köklenmek
rîşalgirtî *rd* köklenmiş
rîşalk *bot/m* **1.** kıl (bitkilerde görülen, genellikle silindirimsi, içi boş ince uzantı) **2.** pürçek, pürçük (bitkilerin saçaklı kökü veya püskülü) **3.** kılcal damar
rîşalkî *rd* **1.** pürçekli **2.** kılcalca
rîşalkîbûn *m* pürçeklenme
rîşalkî bûn *l/ngh* pürçeklenmek
rîşalkîbûyîn *m* pürçeklenme
rîşalkîtî *m* kılcallık
rîşalok *bot/n* köksü
rîşdar *rd* sakallı
rîşe *m* **1.** kök, kıl kök **2.** *ant* sinir
rîşelte *rd* kaba sakal
rîşeyî *rd* **1.** köklü **2.** *mec* köklü * **çareseriyeke rîşeyî** köklü bir çözüm
rîşê bizinê *bot/nd* teke sakalı
rîşêş *m* damla
rîşik (I) *zo/n* **1.** telcik **2.** *bot* tırtılsı (kavak, söğüt, fındık gibi bitkilerin tırtılı andıran çiçek durumları)
rîşik (II) *m* **1.** saçak, püskül (havlu, halı, kuşakların kenarlarına dikilen püskül) **2.** iplik iplik (göz yaşı için) * **ji çavên wî rondik wekî rîşikan dihatin xwarê** gözlerinden iplik iplik yaşlar akıyordu ~ **paç kirin** *dîr* saçak öpmek ~ **pê de hatin berdan** saçaklanmak
rîşikî *rd* saçakıca. püsküllüce
rîşikîbûn *m* saçaklanma
rîşikî bûn *l/ngh* saçaklanmak
rîşikkirin *m* saçaklama, püskülleme
rîşik kirin *l/gh* saçaklamak, püsküllemek
rîşikkirî *rd* püsküllü
rîşing *m* saçak, püskül
rîşî *m* saçak, püskül
rîşole *zo/m* çekirge kuşu, sığırcık (Sturnus vulgaris)
rîşrîşkî *rd* saçaklı, püsküllü
rîşt *n* püskül
rîtevşik *rd* keçi sakal
rîtik *m* **1.** taraz **2.** püskül ~ **jê kirin** tarazlamak
rîtik paralanınış bez dilimi
rîtikdan *m* tarazlanma (kumaş için)
rîtik dan *l/gh* tarazlanmak (kumaş için)
rîtikdayî *rd* tarazlı (kumaş için)
rîtikdayîn *m* tarazlanma (kumaş için)
rîtil *bnr* ritil (II)
rîtin *m* sıçma
rîtin *l/gh* sıçmak
rîtm *m* (*wj/mzk*) ritim, dizem, tartım
rîtmîk *rd* ritmik, ritimli, dizemli
rîtol *n* **1.** paçavra **2.** taraz **~ê (yekî) li ba bûn** kılık kıyafet köpeklere ziyafet, (birinin) üstü başı dökülmek
rîtolî *rd* sırım sırım, lime lime
rîtolîbûn *m* sırım sırım parelenme
rîtolî bûn *l/ngh* sırım sırım parelenmek
rîvaz *bot/m* geniş yapraklı, sapları kırmızımsı, ekşimsi bir tadı olan yenilir bir bitki
rîviyê heşandî *nd* bumbar
rîvî *n* bağırsak
rîvî *bnr* rovî
rîwayet *bnr* riwayet
rîx mayıs (sığır dışkısı) ~ **û pîx** pislik
rîxandin *m* bozma
rîxandin *l/gh* bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirmek)
rîxandî *rd* bozulmuş olan
rîxo *rd* boklu (inek)
rîxok (I) *rd* boklu (inek)
rîxok (II) *bot/m* gövem eriği
rîze *m* yayın
rîzîko *m* risk, riziko
Rn *kîm* Rn (radon elementinin kısaltması)
ro (I) *m* nehir, ırmak **bi ~ de çûn** boş yere harcanıp gitmek
ro (II) *bnr* roj
roava *bnr* rojava
robar *nd* akarsu, çay
robilindî *ast* baş ucu noktası
robot *n* **1.** robot **2.** robot (başkasının buyruğu ile iş yapan, kendi akıl ve iradesini kullanmayan)

robotbûn *m* robotlaşma
robotbûyîn *m* robotlaşma
robotî *m* robotluk
robotîk *m* robotik
robotkirin *m* robotlaştırma
roda *der/m* roda
rodaj *m* rodaj
rodeo *m* rodeo
rodiya badayî *nd* kıvrım bağırsak
rodiya berate *zo/nd* kör bağırsak, kalın bağırsak, haram bağırsak
rodiya dozdehgirê *ant/nd* on iki parmak bağırsağı
rodiya dozdetilik *ant/nd* on iki parmak bağırsağı
rodiya heram *ant/nd* kalın bağırsak, haram bağırsak
rodiya kor *ant/nd* kör bağırsak
rodiya stûr *ant/nd* kalın bağırsak
rodiya zêde *ant/nd* apandis
rodiya zirav *ant/nd* ince bağırsak
rodiyê navikê *ant/nd* göbek bağı
rodî *ant/n* bağırsak ~ **ber girtin** bağırsak rahatsızlığından dolayı sindirimde güçlük çekmek ~**ya berate** (an jî **heram**) haram bağırsak ~**ya navikê** göbek bağı ~**ya tirtiranok** bir bağırsak adı ~**yên (yekî) ketin hev** bağırsakları tıkanmak
rodîk *ant/n* bağırsak
rodyûm *kîm/m* rodyum, (kısaltması Rh)
rofle *m* röfle
roftar *bnr* reftar
rohilat *bnr* rojhilat
rohilatzan *bnr* rojhilatzan
rohilatzanî *bnr* rojhilatzanî
rohin *n* tunc
rohnî *bnr* ronî
roj *ast/m* **1.** güneş **2.** güneş, gün * **gava ku roj hilbê** gün doğarken **2.** gündüz, gün * **havînê roj dirêj dibin** yazın günler uzar * **di rojên herî kin ên zivistanê de** kışın en kısa günlerinde **3.** gün (yer yuvarlağın kendi ekseni etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre) * **heta deh rojan ez li wê derê me** on güne kadar oradayım **4.** gündüz (gece karşıtı) **5.** gün (içinde bulunan zaman) **6.** gün (zaman, sıra) * **wê roja min jî bê** benim de günüm gelecek **7.** gün (çağ, devir) * **roj roja wan e** gün onların günüdür **8.** gün (iyi yaşanmış zaman) * **rebeno qet rojeke xweş nedît** zavallı, hiç gün görmedi **9.** gün (bayram niteliğinde özel gün) * **îro roja wan a rizgarbûnê ye** bu gün onların kurtuluş günü **10.** gün (çoğunlukla ev hanımlarının ayın belirli günlerinde konuk ağırlamak için yaptıkları toplantı) * **îro dora roja Ayşe xanim e** bu gün Ayşe hanımın günü **11.** gün (tarih) **12.** *m* günlük (o günkü, o günle ilgili) * **hêka rojê** günlük yumurta **12.** günlük, yevmiye * **roja wî bi çendan e?** yevmiyesi kaça? ~ **avêtin 1)** güneş çavmak **2)** güneş doğmak, gün doğmak ~ **bejnek avêtin** (an jî **bilind) bûn** gün epey doğmuş olmak ~ **bi bêjingê nayê girtin** (an jî **veşartin**) güneş balçıkla sıvanmaz ~ **bi** ~ **1)** gün be gün **2)** günden güne, günügüne, hergün biraz daha ~ **bi** ~ **hê îro du roj** dün bir bu gün iki ~ **bi ser ketin** (an jî **xistin**) gün almak (yaşını günü gününe bitirmiş olmak) * **roj bi ser dusaliya wê ketine** iki yaşında gün almış ~ **bi ser xistin** gün geçirmek (süre için) ~ **bixêrî tê dan** (birine) iyi sabahlar dilemek ~ **çûn ava** güneş batmak, gün batmak, gün kavuşmak ~ **danîn** gün koymak ~ **derketin 1)** güneş çavmak **2)** güneş doğmak, gün doğmak ~ **di zeriyan de** güneş batmak üzere olduğu zaman ~ **di zeriyan de bûn** güneş batmak üzere olmak ~ **dibihure, qeda nabihure** gün kazasız geçmez ~ **diçe tifaq** (an jî **bêqeza**) **naçe** gün kazasız geçmez ~ **disekine Rom nasekine** su uyur düşman uyumaz ~ **dîtin** güneş almak (veya güneş görmek) ~ **hatin bêriyan** kaba kuşluk vakti olmak (öğlenden bir iki saat önceki zaman) ~ **hatin taştiyan** kuşluk vakti olmak ~ **heye zemanê wî bê** gün ola harman ola ~ **hilbûn** güneş yükselmek ~ **hilhatin** güneş doğmak, gün doğmak ~ **jê re li hev hatin** (birine) gün doğmak ~ **ji ewr derketin** güneş açmak ~ **ji** ~**ê çêtir** (an jî **baştir**) günden güne, gün günden, hergün biraz daha ~ **kifş kirin** gün koymak ~ **lê bûn şev** günleri gece olmak ~ **lê çûn ava** akşamı etmek ~ **lê hatin çi çaxan** üstüne bir iki güneş doğmak ~ **lê hatin nîvro** üstüne bir iki güneş doğmak ~ **lê hilhatin** (birinin üzerine) güneş doğmak ~ **lê reş bûn** dara düşmek (zor durumda kalmak) ~ **li ava** kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ **li ava bûn** güneş batmak üzere olmak ~ **li ber ava bûn** gün (veya güneş) batmak üzere olmak ~ **li bêriyan** kaba kuşluk (öğlenden bir iki saat önceki zaman) ~ **li hukmê nîvro bûn** gün dikilmesi ~ **li nîvro** öğle vakti ~ **li nîvrobûn** gün dikilmesi ~ **li nîvro bûn** güneş öğle zamanında olmak ~ **li qameta esrê bûn** güneş ikindi vaktinde olmak ~ **li** ~**ê nanêre** gün olur yılı besler, yıl olur günü beslemez (ticarette kazanç, günü gününü uymaz) ~ **li taştiyan** kuşluk vakti ~ **li zeriyan** kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ **li zeriyan bûn** gün batmak üzere olmak ~ **nabîne** gün görmez (hiç güneş ışığı almaz yer) ~ **nayê vemirandin** güneş balçıkla sıvanmaz ~ **pê de** sürekli ~ **qelibîn** gün kavuşmak, gün batmak ~ ~ **gün günden** günden güne, hergün biraz daha ~ **şirîn bûn** güneş sabahları biraz yükselmek ~**a (yekî)** günün adamı (o günlerde çok söz edilen kişi ~**a a-**

gir Rumî takvimine göre 14 şubat (27 şubat) akşamı halk meşalelerini yakar, halay çeker ve eğlenirler, halay çekerler. İnanca göre gunahlardan arınmak için bu eğlenceyi yaparlar. Bu güne xetire de denir **~a baş** iyi gün **~a (we) bi xêr be** *b* gün aydın **~a (yekî) bûn** günün adamı olmak **~a çûyî** geçen gün, öte gün **~a dûman e kêfa guran e** kurt puslu havayı sever **~a erefayê** arife günü **~a felatê (rizgariyê an jî xelasiyê)** kurtuluş günü **~a fireh** iyi gün (dar gün karşıtı) **~a giran** dar gün **~a gonê (an jî gorînî)** o bilinen gün, söylenen gün **~a (tiştekî) hatin** gelip çatmak (veya gelip dayanmak) * **rojên me yên malnîşîniyê hatin** emeklilik günleri gelip çattı **~a heq û hîsaban** hesap günü (kiyamet günü) **~a îmzeyê** imza günü **~a îro** bu gün (içinde bulunduğumuz çağ, zaman) **(ji) ~a ku dinya ava bûye** kalubelâdan beri **~a kurê bavan** yiğitler günü **~a (yekî) li hev hatin** gününü görmek (güzel, mutlu günleri olmak) **~a mahşerê 1)** mahşer günü **2)** mahşer günü, ana baba günü **~a mêvandariyê** kabul günü **~a nehşemê** çıkmaz ayın son çarşambası, balık kavağa çıkınca (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir) **~a pişt îniyê** cumartesi **~a piştdawiyê** kıyamet günü **(ji) ~a qalûbelayê** kalubelâdan beri **~a qendîlê** kandil günü **~a qiyametê** kıyamet günü **~a qiyametê dawedarî îmana (yekî) bûn** iki eli (birinin) yakasında olmak **~a rabûnê** kıyamet günü **~a reş** kara gün **~a reş, kul hat** çok yiğit ve kanlı katil kimse **~a reş dost kifş dibe** dost kara günde belli olur **~a reş mirov ji yarê diya xwe re dibêje bavo** köprüden (veya köprüyü) geçene kadar ayıya dayı derler **~a rizgariyê (an jî xelasiyê)** kurtuluş günü * **amadehiyên ji bo roja felata Amedê dihatin kirin** Amed'in kurtuluşunu kutlamak için hazırlıklar yapılıyordu **(ji) ~a ~ de** kalubelâdan beri **~a (yekî) temam bûn** günü yetmek, emrihak vaki olmak, defteri dürülmek (ölüm zamanı gelmek) **~a teng** dar gün, kara gün **~a teng mirov ji yarê diya xwe re dibêje bavo** köprüden (veya köprüyü) geçene kadar ayıya dayı derler, denize düşen yılana sarılır **~a we (an jî te) bi xêr be** iyi günler **~a xelasiyê** kurtuluş günü **~a xerab çêdibe, mirovê (an jî însanê) xerab çênabe** can çıkar huy çıkmaz **~a xwe birin çûn** göçüp gitmek (ölmek) **~a xwe derbas kirin 1)** gün görmek (esenlik, bolluk, mutluluk içinde yaşamak) **2)** ömür sürmek (yaşamı belli şartlar içinde sürüp gitmek) **3)** akşamlamak **~a xwe nedîtin** gün görmemek **~a xwe temam (an jî xelas) kirin** sırasını savmak **~a xweş 1)** güzel gün **2)** iyi gün **~a xweş ji hingûra êvarê diyar e** perşembenin gelişi çarşambadan belli olur **~a zêdê** artık gün **~ek berî rojekê** bir gün evvel, olabildiği kadar çabuk, bir an önce, bir ayak önce, yol yakınken **~ek du rojan** dünden bu güne (çabucak, az zamanda) **~ek herê yek na** gün aşırı **~ek ji felekê dizîn** felekten bir gün (veya gece) çalmak **~ek ji rojan** günlerden bir gün **~ek ji rojên Xwedê** bir gün olsun **~ek jî ~ek e** bir günlük beylik beyliktir **~ek li ~ekê nanêre** gün güne uymaz **~eke bihesab** önemli bir gün **~eke bûnê yeke çûnê ye** ölümlü dünya **~ên bijimar** sayılı günler **~ên bijimar zû diçin** sayılı günler çabuk geçer **~ên (yekî) bijimar in** günleri sayılı (bir yerde kalmak için ancak birkaç günü bulunmak) **~ên karkirinê** *nd* iş günü **~ên keliyayî** sarı sıcak **~ên (yekî) li hev nenihêrtin** günü gününe uymaz **~ên reş** kara günler, dar günler **~ên tehl û şîrîn** acı tatlı günler **~ên tehl û şîrîn bi hev re dîtin** (birbiriyle) acı tatlı günleri olmak **~ên xwe derbas kirin 1)** geçinip gitmek **2)** gününü gün etmek (hiçbir şeyi dert edinmeyip gününü hoş geçirmek) **~ên xwe jimartin 1)** gününü doldurmak (bir işin sona ermesi için gereken süreyi tamamlamak) **2)** gününü (veya günlerini) saymak, gününü beklemek (kurtulmayacak hasta; son günlerini yaşamak) **3)** günleri sayılı olmak (ölümü yakın olmak) **~ên xwe pê derbas kirin** gönül eğlendirmek, dalga geçmek (geçici sevgi ilişkisi kurmak)

roja agir *nd* Rumî takvimine göre 14 şubatta (miladi 27 şubat), halk akşamleyin yaktığı ateş eşliğinde dansederek eğlenir. İnanışa göre bu kutlamayla insanlar gunahlarından arınır. Bitlis yöresinde bu güne xetre ad verilir.

roja beriyê *nd* ön gün

roja bûyînê *m* doğum günü

roja îro *nd* bu gün (içinde bulunduğumuz çağ, zaman)

roja jidayikbûnê *nd* yaş günü

rojane *m* **1.** günlük (o günkü, o günle ilgili) * **ez lê difikirim ku ez sohbetê me yên rojane binivîsim** günlük sohbetlerimizi yazmayı düşünüyorum **2.** günlük (her gün yapılan, her gün çıkan) * **rojnameya rojane** günlük gazete **3.** gündelik (her gün yayımlanan, her gün çıkan) * **rojnameya rojane** gündelik **4.** aktüalite **5.** gündelik, yevmiye

rojaneyî *rd* güncel, aktüel

rojaneyîbûn *m* güncelleşme

rojaneyî bûn *l/ngh* güncelleşmek

rojaneyîtî *m* güncellik **~ya xwe winda kirin** güncelliğini yitirmek

rojanî *rd* **1.** günlük (o günkü, o günle ilgili) **2.** gündelik (her günkü) * **xebatên rojanî** gündelik çalışmalar **3.** *m* gündelik, yevmiye * **rojaniya te bi çendan e?** gündeliğin kaça? **4.** günlük ücret, yevmiye **5.** *rd* güncel

rojanîvan *nd/rd* yevmiyeci
roja rabûnê kıyamet günü
roja reş *nd* kara gün
rojava *n* **1.** gün batısı, gün batımı **2.** batı (başlıca dört yönden, güneşin battığı yön) **3.** batı (batıya düşen bölge) **4.** batı (siyasî anlamda, Avrupa ve Kuzey Amerika) **5.** *ast/erd* batı (güneşin 22 martta ve 23 eylülde battığı nokta)
rojavahez *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı
rojavahezî *m* batıcılık, garpçılık
rojavakarî *rd* garpkârî (batı yapısı)
rojavakî *rd* garpkârî (batı yapısı)
rojavaparêz *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı
rojavaparêzî *m* batıcılık, garpçılık
rojavaperest *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı
rojavaperestî *m* batıcılık, garpçılık
rojavaperwer *nd/rd* batıcı, garpçı, batı yanlısı
rojavaperwerî *m* batıcılık, garpçılık
rojavatî *nd/rd*batılılık, garplılık
rojavayî *nd/rd* **1.** batılı, garplı (batı ülkeleri veya batı bölgesi halkından olan) **2.** batılı (batı uygarlığını benimsemiş kimse)
rojavayîbûn *m* batılılaşma, garplılaşma
rojavayî bûn *l/ngh* batılılaşmak, garplılaşmak
rojavayîbûyî *rd* batılılaşmış olan
rojavayîbûyîn *m* batılılaşma
rojavayîkirin *m* batılılaştırma, garplılaştırma
rojavayî kirin *l/gh* batılılaştırmak, garplılaştırmak
rojavayîkirî *rd* batılılaştırılmış olan
rojavayîtî *m* **1.** batılılık (batılı olma durumu) **2.** batılılık (batı uygarlığını benimsem)
rojayî *ast/rd* güneşsel
roja zêdê *nd* artık gün
rojbaş *b* günaydın
rojbend *ast* güneş sistemi
rojbilindî *ast* baş ucu noktası
rojbixêr *b* günaydın, hayırlı sabahlar ~ **dan (yekî)** (birine) günaydın demek, iyi günler dilemek
rojbixêrî *m* iyi günler dileme ~ **tê dan** (birine) iyi günler dilemek
rojborî *m* geçmiş (bu güne göre geride kalmış olan zaman, mazi)
rojbûyîn *m* doğum günü, yaş günü
rojçêbûn *m* doğum günü
roj çûn ava *l/bw* güneş batmak
roj derketin *l/ngh* güneş doğmak
rojdûrk *ast/m* yer öte, gün öte, evç
roje *rd* **1.** günlük (o günkü, o günle ilgili) **2.** *m* gündelik, yevmiye
rojek *m* sistire
rojen *m* **1.** tepe camı **2.** güneş hüzmesi **3.** *rd* parlak
rojenivîsk *m* günce
rojenivîskname *m* güncelik
rojenot *m* günlük not
rojev *m* gündem
rojgar *n* zaman
rojgarê kevn *nd* paleozoik
rojger *ast/m* gezegen
rojgeran *ast/m* gezegen
rojgerk *m* gezegen, plânet
rojgêran *ast/m* gezegen
rojgiran *ast/m* güneş tutulması
rozgirî *ast/m* güneş tutulması
rojgîn *nd/nt* eyamcı
rojgînî *m* eyamcılık
rojhelat *bnr* rojhilat
rojhelatnas *bnr* rojhilatnas
rojhilat *m* **1.** doğu, gün doğusu (göneşin doğduğu ana yön) **2.** doğu (bulunan yere göre güneşin doğduğu yönde kalan bölge) **3.** doğu (Avrupa'ya göre Asya ve Kuzeydoğu Afrikan'nı bir böllümü) **4.** doğu, şark (güneşin 21 mart ve 23 eylülde doğduğu yön) **~a dûr** uzak doğu ~ **a navîn** orta doğu **~a nêzîk** yakın doğu
Rojhilata Dûr *nd* Uzak Doğu
Rojhilata Naverast *m* Orta Doğu
Rojhilata Navîn *m* Orta Doğu
Rojhilata Nêzîk *nd* Yakın Doğu
rojhilathez *nd/nt* doğucu, doğu yanlısı
rojhilathezî *m* doğuculuk, doğu yanlılığı
rojhilatî *rd* **1.** doğulu, şarklı **2.** doğulu (doğu uygarlığını benimseyen, savunan kimse) **3.** şarkî, oryantal, doğuyla ilgili
rojhilatîbûn *m* **1.** doğululaşma **2.** doğululuk, şarklılık (doğulu olma durumu) **3.** doğululuk (doğunun ahlâk, gelenek ve göreneklerine bağlı olma durumu)
rojhilatî bûn *l/ngh* doğululaşmak
rojhilatîtî *m* **1.** doğululuk, şarklılık (doğulu olma) **2.** doğululuk (doğunun ahlâk, gelenek ve göreneklerine bağlı olma durumu)
rojhilatnas *nd/nt* doğu bilimci, şarkiyatçı, oryantalist
rojhilatnasî *m* doğu bilimi, şarkiyat, şarkiyatçılık, oryantalizm
rojhilatparêz *nd/rd* doğulu (doğu uygarlığını benimseyen, savunan kimse)
rojhilatparêzî *m* doğululuk (doğu uygarlığını benimseme, savunma)
rojhilatzan *nd/nt* doğu bilimci, şarkiyatçı, oryantalist
rojhilatzanî *m* doğu bilimi, şarkiyat, şarkiyatçılık, oryantalizm
rojhilatzantî *m* şarkiyatçılık, oryantalizm
rojhilatperwer *nd/nt* doğucu, doğu yanlısı
rojhilatperwerî *m* doğuculuk, doğu yanlılığı
roj hilhatin *l/ngh* güneş doğmak
roj hilbûn *l/ngh* güneş yükselmek
rojik *fiz/m* mercek, adese, büyüteç
rojikdar *rd* mercekli
rojimêr *m* **1.** takvim (zamanı yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem) **2.** takvim (bir yılın günlerini, aylarını sayılı günlerini gösteren çizelge)

rojing *m* **1.** şömine, ocak **2.** baca
rojî *m* **1.** oruç **2.** oruç (haz veren şeylerden yoksunluk **3.** *rd* günlük (üzerinde gün geçmiş veya gececek) * **zaroka deh rojî** on günlük çocuk ~ **girtin** oruç tutmak ~ **lê ketin** oruç tutma şartını yerine getirmek durumda olmak ~ **şikandin** oruç açmak (veya bozmak) ~**ya aşûreyê** aşure orucu ~**ya xwe şikandin** iftar açmak ~**a xwe vekirin** iftarını açmak ~**ya xwe xwarin 1)** oruç yemek **2)** *mec* günah işlemek, suç işlemek * **ma me rojiya xwe xwar ku me got?** dedikse suç mu işledik?
rojîgir *nd/nt* oruç tutan kimse
rojîgirtî *rd* oruçlu
rojîkar *nd/nt* oruç tutan kimse
rojîn (I) *rd* **1.** günlük (o günkü, o günle ilgili) **2.** güncel **3.** güneşsel
rojîn (II) *m* **1.** şömine, ocak **2.** baca **3.** aydınlatma bacası **4.** davlumbaz
rojînegirtî *rd* oruçsuz
rojîşikandin *l/gh* oruç bozmak
rojîşikandin *m* oruç bozma
rojîşikên *rd* oruç bozucu
rojîtî *m* **1.** oruçlu olma **2.** oruç zamanı
rojîxwarin *m* oruç yeme
rojîxwarin *l/gh* oruç yemek
rojîxwer *nd/nt* oruc tutmayan, orucunu yiyen
rojkî *rd* **1.** güneş ile ilgili, gün ile ilgili **2.** güneşe tapanlar
rojkor *rd* gündüz görmeyen kimse
rojkorî *m* gündüz görmeme
rojkorî bûn *l/ngh* kamaşmak (göz kamaşması için)
rojkorî kirin *l/gh* kamaştırmak (göz için)
roj li ava *h* akşam üstü, akşam üzeri
roj li ava bûn *l/bw* güneş batmak üzere olmak
roj li ber ava bûn *l/bw* güneş batmak üzere olmak
roj li nîvro *nd* öğle vakti, öğle zamanı
roj li nîvro bûn *l/bw* güneş öğle zamanında olmak
rojmezax *m* günlük harçlık
rojmizî *m* günlük ücret
rojname *m* **1.** gazete * **rojnameya rojane** günlük gazete **2.** gazete (gazetenin yazıldığı, basıldığı yer) * **her roj diçû rojnameyê** hergün gazeteye gidiyordu ~**ya dîwêr** duvar gazetesi ~**ya êvarkî** akşam gazetesi ~**ya hefteyî** haftalık gazete ~**ya rojane** günlük gazete
rojnamedank *m* gazetelik
rojnamefiroş *nd/nt* gazete bayisi, gazete satıcısı
rojnamefiroşî *m* gazetecilik
rojnameger *nd/nt* gazeteci
rojnamegerî *m* gazetecilik
rojnamenivîs *nd/nt* gazeteci yazar
rojnamenivîsî *m* gazeteci yazarlık
rojnamenûs *bnr* rojnamenivîs
rojnamesaz *nd/nt* gazeteci (gazeteyi yayımlayan kimse)
rojnamesazî *m* gazetecilik
rojnamevan *nd/nt* gazeteci
rojnamevanî *m* gazetecilik
rojne *m* baca
rojnedîtî *rd* **1.** göngörmemiş, görgüsüz **2.** bahtsız, gün yüzü görmemiş
rojnedîtîbûn *m* **1.** güngörmemişlik, görgüsüzlük **2.** gün yüzü görmemişlik
rojnêzk *ast/m* gün beri
rojnivîsk *m* **1.** günce, günlük **2.** *wj* günlük (günü gününe tutulan anı yazısı veya bu yazıların içinde bulunan eser)
rojnîş *m* takvim (zamanı yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem)
rojpale *nd/nt* gündelikçi ırgat
rojperest *nd/nt* güneşe tapan
rojperestî *m* güneşe tapma
rojreş *m* kara gün
rojreşî *m* bahtsızlık
roj qelibîn *l/ngh* gün batmak
rojşikên *m* güneş gözlüğü
rojtir *m* ertesi gün, diğer gün
rojtîr *m* keskin güneş
rojvan *nd/nt* **1.** gündüzcü (gündüz çalışan) **2.** gündüzcü (gündüz öğrenim gören öğrenci)
rojveger *m* gün dönümü (gece ile gündüzün eşit olduğu dönem)
rojxebat *m* günlük çalışma
rojxêr *b* iyi günler
rok *bnr* riwek
rok *m* **1.** güneş **2.** gün * **roka din** başka bir gün
roket *m* roket
roketavêj *m* roketatar
rokirin *m* **1.** dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) **2.** dökme, yığma (bir yere çokça bir şey yığma, taşıma) **3.** kotarma (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltma)
rokirin *l/gh* **1.** dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) * **çewalê genim rokirê navrastê** buğday çuvalını ortalığa döktü **2.** dökmek, yığmak (bir yere çokça bir şey yığmak, taşımak) * **min qûm û çîmento rokire ber wan** kum ile çimentoyu önlerine yığdım **3.** kotarmak (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltmak) ~ **pîvan** hesap etmek, kitap etmek ~ **û pîvan** düşünüp taşınmak, ölçüp biçmek, tartmak (bir şeyin bütün sonuçlarını düşünmek) * **roke bipîve hêja** ayağını tek almak * **ronake û napîve, hema çi tê berdevê (wê) dibêje** denli densiz söz söylemek
rokirî *rd* dökük, dökülmüş
rokoko *nd/rd* rokoko
rol *m* **1.** rol **2.** rol (mec) ~ **girtin** rol almak ~

kirin rol yapmak ~ stendin rol almak ~ leyîstin rol yapmak ~a (yekî) tê de hebûn rolü olmak
rola sereke *nd* başrol
rolans *m* rölans
rolantî *m* rölanti
rolatîv *fel/rd* rölâtif, bağıntılı, izafî
rolatîvî *m* izafîlik, izafet
rolatîvîte *m* rolâtivite, bağıntı, bağıntılılık, görelilik, izafıyet
rolativîst *nd/nt* rölâtivist, bağıntıcı, görececi
rolatîvîzm *m* rolâtivizm, bağıntıcılık, görececilik, görecelik, izafıye
role *nd/nt* evlât, çocuk
rolyef *m* rölyef, kabartma
Rom *nd* 1. Roma, Bizans 2. *mec* Osmanlı **~a reş** Osmanlı **~a rûtik** züğürt, sefil (Osmanlı) **~a xayîn** hain (Osmanlı)
rom *m* rom (içki)
Roman *nd/nt* Roman, Çingene, Çigan
roman *wj/m* roman **~a dîrokî (mêjûyî an jî ta-rîxî)** tarihî roman
romana direj *wj* ırmak roman
romanesk *rd* romanesk
romanhez *nd/nt* romansever, roman dostu
Romanî (I) *dîr/nd* Romalı (Doğu Roma İmparatorluğu sınırlarında yaşayan, Roma yurtaşı haklarına sahip olan halk)
Romanî (II) *nd/nt* 1. Romen 2. *m* Romence
romankirin *m* romanlaştırma
Romankî *m* Romence
romankî *rd* romansal, romana özgü
romannivîs *nd/nt* romancı
romannivîsî *m* romancılık
romansiyet *m* romantizm
romantîk *rd* 1. romantik 2. *nd/nt* romantîk (romantizmi çığrında olan yazar)
romantîzm *m* romantizm
Romanya *m* Romanya
Romanyayî *nd/rd* Romanyalı
romatîzma *bj/m* romatizma
Romayî *nd/rd* Romalı
roma zavê *nd* gençlerinin damadın yakınlarından topladıkları yiyecek, içecek, çerez veya para, toplananlar sonra gençlerce hep beraber yenilir
Romen (I) *nd/nt* 1. Rumen (Romanya halkından veya bu halkın soyundan olan) 2. *rd* Rumen (bu halka ilgili şey)
Romen (II) *nd/nt* Romen (Roma halkından olan)
Romenkî *m* Rumence
romizî *m* günlük ücret
Romî (I) *rd* 1. Rumî (Bizans İmparatorluğuna ve bu imparatorluğun egemenliğindeki halklara ilişkin) 2. Rumî (Türk ve Anadolu ile ilgili) 3. Rumî (Milâdî takviminde 13 gün geri bir güneş takvimi) ~ **ne tişt e lê xopana Enqereyê li pişt e** hakkından çıkarım ama neyleyim ki Ankara arkasında **~yê nan li ser çokê** nankör (Türk)
Romî (II) *nd/rd* Romalı
romork *m* römork
romorkor *m* römorkör
ron *rd* 1. aydınlık 2. açık, ince (sıvılar için; akışkanlığı çok olan, yoğun ve koyu olmayan) * **dewê ron** ince ayran * **çaya ron** açık çay 3. sıvı * **rûnê ron** sıvı yağ 4. *mec* bilirgin, aşikâr, besbeli ~ **dikim Elo naxwe tîr dikim Welo naxwe** yukarı tükürsem bıyık aşağı tükürsem sakal
ronahiya dûmahiyê *nd* kedi gözü (arabaların arkasındaki kırmızı ışık)
ronahiya pêewle *sn/nd* güven ışığı
ronahî (I) *m* testinin gelin tarafından kırılması
ronahî (II) *m* 1. aydınlık 2. ışık 3. fer (gözde canlılık) **~ya rawestanê** trafik lambası
ronahîbûn *m* aydınlanma, ışıma
ronahîbûn *l/ngh* aydınlanmak, ışımak
ronahîker *nd/nt* 1. aydınlatmacı 2. aydınlatıcı 3. *m* aydınlatıcı (aydınlatma aracı)
ronahîkirin *m* 1. aydınlatma 2. *şn* aydınlatma
ronahîkirin *l/gh* aydınlatmak
ronahîlok *m* aydınlatıcı
ronahîparêz *nd/nt* aydınlatmacı (aydınlatma yanlısı
ronahîparêzî *m* aydınlamacılık
ronahîpîv *m* ışıkölçer, fotometre
ronahîpîvî *m* ışık ölçümü, fotometri
ronahîsaz *nd/nt* ışıkçı (ışık teknisiyeni)
ronahîsazî *m* ışıkçılık
ronak *rd* 1. aydın, aydınlık * **odeyeke ronak** aydın bir oda 2. ışıklı 3. aydın, vazıh ~ **bûn** vazıh olmak, aydın olmak
ronakbîr *nd/nt* aydın
ronakbîrane *h* aydınca
ronakbîrî *m* aydıncılık, entelektüellik
ronakbîrkî *rd/h* aydınca
ronakbûn *m* 1. aydınlanma 2. *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine bilgi edinme)
ronak bûn *l/ngh* 1. aydınlanmak 2. *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine bilgi edinmek)
ronakbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. *mec* aydınlanış (bir sorun üzerine bilgi edinme)
ronakî *m* 1. aydınlık 2. ışık
ronakkirin *m* 1. aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) 2. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek)
ronak kirin *l/gh* 1. aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) 2. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek)
ronakkirî *rd* aydınlatılmış olan
ronakrewan *rd* rahmetli, merhum
ronakrewanî *m* rahmet
ronavêj *m* 1. ışıldak, projektör 2. far, ışık verici
ronayî *m* 1. aydınlık 2. ışık 3. *m* fer (gözde canlılık)

ronayîdar *rd* 1. aydınlık 2. ışıklı
ronayîker *nd/nt* 1. aydınlatmacı 2. aydınlatıcı 3. *m* aydınlatıcı (aydınlatma aracı)
ronayîkirin *m* 1. aydınlatma 2. *şn* aydınlatma
ronayîkirin *l/gh* aydınlatmak
ronayîkirî *rd* aydınlatılmış olan
ronayîparêz *nd/nt* aydınlatmacı (aydınlatma yanlısı
ronayîparêzî *m* aydınlamacılık
ronayîpîv *m* ışıkölçer, fotometre
ronayîpîvî *m* ışık ölçümü, fotometri
ronayîsaz *nd/nt* ışıkçı (ışık teknisiyeni)
ronayîsazî *m* ışıkçılık
ronbûn *m* 1. aydınlanma 2. incelme, seyreltilme (sıvılar için) 3. *mec* belirginleşme
ron bûn *l/ngh* 1. aydınlanmak 2. incelmek, seyreltilmek (sıvılar için) 3. *mec* belirginleşmek
ronbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. inceliş, seyreltiliş (sıvılar için) 3. *mec* belirginleşiş
rondar *rd* 1. aydın, aydınlık 2. ışıklı
rondarbûn *m* aydınlanma
rondar bûn *l/ngh* aydınlanmak
rondarkirin *m* aydınlatma
rondarkirin *l/gh* aydınlatmak
rondik *m* yaş, göz yaşı * **rondik ji çavên wê hatin** gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin** yaş akıtmak, göz yaşı dökmek ~ **kirin xwarê** göz yaşı dökmek, yaş dökmek ~ **rijandin** göz yaşı dökmek, yaş dökmek ~ **werandin** göz yaşı dökmek ~**ên girîna xwe berî nava xwe dan** yaşını içine akıtmak
rondikbarîner *rd/nd* yaşartıcı, göz yaşartıcı * **bombaya rondikbarîner** göz yaşartıcı bomba
rondikî *rd* lâkrimal (göz yaşıyla ilgili)
ronedî *rd* 1. gün görmemiş (kimse) 2. bahtsız, göngörmemiş kimse
ronedîtî *bnr* ronedî
ronek (I) *m* göz yaşı
ronek (II) *rd* aydınlatıcı
Ronesans *m* Rönesans
ronik *bnr* ron
ronikayî *m* göz feri
roniya çavan *nd* Hz. Muhamed
roniyas *bnr bnr*ronyas
ronî *m* 1. aydınlık 2. ışık 3. ışık (etrafına ışık saçan araç) 4. *mec* ışık * **tu roniya me yî** sen bizim ışığımızsın 4. ışık (sevinç, mutluluk vs. için) 5. fer (gözde canlılık) * **roniya çavê min kêm bûye** gözlerimin feri azalmış 6. *rd* aydın, aydınlık ~ **dan** yydınlatmak * **çira rind ronî nade** çıra iyi aydınlatmıyor ~ **dan (yekî)** *mec* ışık tutmak ~ **di çavê (yekî) de tune bûn** gözlerinin feri gitmek (veya gitmiş olmak) ~ **û tîn dan** ışık saçmak ~ **xistin ser (tiştekî)** (bir şeye) açıklık getirmek (veya açıklık kazandırmak) ~**ya çav** göz feri ~**ya çavan 1)** göz nuru **2)** göz nuru (değerli bir işi ortaya çıkarmak için gözleri yoran) ~**ya çavê min** gözümün nuru **(wekî)** ~**ya çavê xwe lê nihêrtin** (bir şeyi) gözü gibi sakınmak (saklamak veya esirgemek) ~**ya daborînê** trafik ışığı ~**ya her du çavên min** iki gözümün nuru ~**ya heyvê** ay ışığı ~**ya kesk** yeşil ışık ~**ya kesk pê xistin** yeşil ışık yakmak ~**ya rojê** güneş ışığı
ronîbûn *m* 1. aydınlanma 2. ışıklanma 3. *fiz* aydınlanma 4. ışıma, ağarma, tan atma, şafak sükme, şafak atma 5. *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme) 6. *mec* açıklık kazanma
ronîbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. ışıklanış 3. *fiz* aydınlanış 4. ışıma, ağarma, tan atma, şafak sökme, şafak atma 5. *mec* aydınlanış (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme) 6. *mec* açıklık kazanma
ronî bûn *l/ngh* 1. aydınlanmak 2. ışıklanmak 3. ışımak, ağarmak, tan atmak, şafak sökmek, şafak atmak * **gava ku dinya ronî bû** gün ışırken * **dinya ronî bû** gün ağardı 4. *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek) 5. *mec* açıklık kazanmak
ronîda *rd* aydınlatıcı
ronîdan *m* 1. aydınlatma 2. ışıma, ışık saçma 3. yansıma, şavkıma
ronî dan *l/gh* 1. aydınlatmak 2. ışımak, ışık saçmak 3. yansımak, şavkımak
ronîdak *m* ışıldak
ronîdar *rd* 1. aydın, aydınlık * **devereke ronîdar e** aydınlık bir yer 2. ışıklı 3. *nd/nt* aydınlatmacı
ronîdarbûn *m* 1. aydınlanma 2. ışıklanma 3. *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
ronîdar bûn *l/ngh* 1. aydınlanmak 2. ışıklanmak 3. *mec* aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek) * **der barê vê mijarê de ez têr ronîdar bûm** bu konuda yeterince aydınlandım
ronîdarbûyîn *m* 1. aydınlanış 2. ışıklanış 3. *mec* aydınlanış (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
ronîdarî *m* 1. aydınlanma 2. ışıklanma 3. *mec* aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
ronîdarîparêz *nd/nt* aydınlanmacı
ronîdarîparêzî *m* aydınlanmacılık
ronîdarkirin *m* 1. aydınlatma (bir yerin karanlığını giderme) 2. ışıklandırma, ışıtma 3. *mec* aydınlatma (bir sorun üzerine bilgi verme)
ronîdar kirin *l/gh* 1. aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) 2. ışıklandırmak, ışıtmak 3. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek)
ronîder *rd* aydınlatıcı
ronîgaz *fiz/m* gazışı

ronîgazî *fiz/rd* gazışıl
ronîgirtin *m* **1.** ışığı kapatmak, karartma **2.** karartma (savaşlarda ışıkları kapatma)
ronî girtin *l/gh* **1.** ışığı kapatmak, karartmak **2.** karartmak (savaşlarda ışıkları kapatmak)
ronîgirtî *rd* karartılmış (savaşlarda ışıkları kapatma)
ronîk *m* **1.** ışık **2.** göz feri **~a çavê (yekî)** gözünün nuru
ronîker *nd/nt* aydınlatıcı
ronîkirin *m* **1.** aydınlatma (bir yerin karanlığını giderme) **2.** ışıklandırma **3.** *sn* ışıklama **4.** *mec* aydınlatma (bir sorun üzerine bilgi verme) **5.** *mec* aydınlatma, izah etmek, açıklamak
ronî kirin *l/gh* **1.** aydınlatmak (bir yerin karanlığını gidermek) **2.** ışıklandırmak **3.** *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek) **4.** *mec* aydınlatmak, izah etmek, açıklamak
ronîkirî *rd* **1.** aydınlatmalı **2.** ışıklandırmalı **3.** aydınlatılmış
ronîkirox *nd/nt* aydınlatıcı
ronîkiroxî *m* aydınlatıcılık
ronîpîv *m* aydınlıkölçer, ışıkölçer
ronîpîvî *m* ışık ölçümü
ronîşank *m* yıldızlama
ronîtî *m* **1.** aydınlık **2.** belirginlik
ronîvan *nd/nt* ışıkçı (sînema ve tiyatroda ışık işiyle igilenen kimse)
ronkayî *m* **1.** aydınlık **2.** ışık **~ya dinyayê** dünya penceresi (göz)
ronker *rd/nd* inceltici
ronkirin *m* **1.** aydınlatma **2.** inceltme, inceltiş, seyreltme (sıvılar için) **3.** özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) **4.** açıklık getirme (veya açıklık kazandırma) **5.** belirginleştirme
ron kirin *l/gh* **1.** aydınlatmak **2.** inceltmek, seyreltmek (sıvılar için) **3.** özemek (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltmek) **4.** açıklık getirmek (veya açıklık kazandırmak) **5.** belirginleştirmek
ronkirî *kîm/rd* seyreltik
ronkirîbûn *kîm/m* seyreltiklik
ronronî *rd* ışıl ışıl
rontgen *m* röntgen röntgen filmi
rontgenkar *nd/nt* röntgenci (*argo*)
rontgenkarî *m* röntgencilik
rontgenkêş *nd/nt* röntgenci (rötgen çeken kimse)
rontgenkêşî *m* röntgencilik
rontgenkirin *m* röntgenleme
rontgen kirin *l/gh* röntgenlemek
rontgenvan *nd/nt* röntgenci
rontgenvanî *m* röntgencilik
ronyas *bot/m* kızıl kök, kırmızı boya otu, alizarin
roportaj *m* röportaj **~ çêkirin** ropörtaaj yapmak **~ pêk anîn röportaj** gerçekleştirmek
roportajker *nd/nt* röportajcı
roportajkerî *m* röportajcılık
roran rd doğurması yakın kadın
rosto *m* rosto
roşahî *m* şenlik
roşan *m* bayram
roşman *rd* yerel, lokal
rot (I) *n* sırık
rot (II) *m* rot
rota *m* rota
rotar *m* rötar
rotasyon *m* rotasyon
rotatîf *rd* rotatif
rotik *n* sırık, küçük sırık
rotor *fiz/m* rotor, döneç
rotrole *n* sırık (sırık gibi uzun kimse)
rotûş *m* **1.** rötuş (resimcilikte) **2.** rötuş (düzeltme amacıyla yapılan değiştirme)
rotûşker *nd/nt* rötuşçu
rotûşkerî *m* rötuşçuluk
rotûşkirin *m* rötuş etme
rotûş kirin *l/gh* rötuş etmek
rotûşkirî *rd* rötuşlu
rovanş *m* rövanş
rovik *bnr* rûvik
roviya dawîn *ant/nd* rektum
roviya dozdegirê *ant/nd* on iki parmak bağırsağı
roviya kore *ant/nd* kör bağırsak
rovî (I) *zo/n* **1.** tilki (Vulpes) **2.** *rd/nd* tilki (tilki derisinden yapılmış olan) **3.** *mec* sıska, çelimsiz kimse **4.** *mec* tilki (çok kurnaz) **5.** çalışıp didinen kimse **6.** düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci erkek**~ bi ber mêwê de çû, devê wî negihîşte tirî got tirş e** kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş **~ lepek e, ku dikeve lepekê bi çar piyan dikevê** çekirge bir sıçra iki sıçra üçüncüsünde kapana ... **~ nediçû qûlê, hijekî bi teriya (dûvê an jî qemça) xwe ve datanî 1)** fare deliğe sığmamış bir de kuyruğuna (veya kıçına) kabak bağlamış, paldımı aşmak (yapamayacağı kadar ağır iş varken başka bir iş daha yüklenmiş) **2)** fare deliğe sığmamış bir de kuyruğuna (veya kıçına) kabak bağlamış (kendisi bir yerde sığıntı durumunda iken yanına başka biri daha almış) **~ nediçû qulê şeltekî hêstrî bi dûvê xwe ve datanî** fare deliğe sığmamış bir de kuyruğuna (veya kıçına) kabak bağlamış, paldımı aşmak **~ têr e tirî tirş e** kedi yetişemediği (veya uzanamadığı) cigere pis (veya murdar) dermiş **~yê fenek** tilki, çok kurnaz kimse **~yê gerok ji şêrê raketî çêtir e** gezgin bir tilki yatmış bir aslandan daha iyidir **~yê lehpek** tilki, çok kurnaz kimse **~yekî serbest ê beredayî çêtir e ji şêrekî girêdayî** yaramaz serbest bir tilki bağlanmış bir aslandan daha iyidir

rovî (II) *ant/m* bağırsak **~ya heşandî** bumbar, sucuk dolması **~ya qalind** kalın bağırsak
rovîkore *ant/m* kör bağırsak
rovîtî *m* tilkilik
rov *bnr* rav (IV)
rox *rd* kıraç (verimsiz toprak)
roxandin *m* yıkma
roxandin *l/gh* yıkmak
roxandî *rd* yıkık
roxîn *m* yıkılma
roxîn *l/ngh* yıkılmak
roya rojê *ast* güneş günü
roza *m* **1.** roza (bir tür pembe elmas) **2.** *rd* roza (bu elmasla yapılmış olan)
rozet *m* rozet
rozgar *n* şans
rozgeh *m* solaryum
rozleme *m* imamların muskalara bakarak yaptıkları fal
Ru *kîm* Ru (rutenyum'un kısaltması)
rubaî *wj/m* rubai
ruble *m* ruble (Rus para birimi)
rubyan *zo/m* karides (Palaemon)
rucû *fel/m* kayıtım
ruh *n* **1.** ruh **2.** ruh, can (canlılık, duygu) * **di vî mirovî de ruh nîn e** bu adamda ruh yok **3. 3.** ruh, can (güç, dirlik) * **di te de qet ruh tune lo** sende hiç can yokmuş be **4.** ruh (en önemli nokta, öz) * **hemî ruhê meseleyê di vir de ye** meselenin bütün ruhu burada **5.** *fel* ruh (bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayal gücü) **6.** *psî* ruh, tin ~ **ber pê de hatin** canlanmak ~ **bi ber ketin** dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak) * miribû, ji nû ve ruh bi ber ket ölmüştü, tekrar dirildi ~ **bi ber (yekî) ketin** (birine) can gelmek ~ **bi (yekî) ve hatin 1)** kendine gelmek **2)** canlanmak ~ **bi ber xistin** diriltmek ~ **dan 1)** can vermek (ölmek) **2)** ödü kopmak (veya patlamak) çok korkmak ~ **dan ber** canlandırmak ~ **dan hev** içli dışlı olmak (kız ve oğullarını karşılıklı olarak evlendirmek) ~ **di ber (yekî) de berdan** canlandırmak, diriltmek ~ **di ber re berdan** canlandırmak, yeniden diriltmek ~ **di ber re çûn** canlanmak ~ **hatin (yekî) 1)** (birine) can gelmek, canı yerine gelmek, canlanmak, dirilmek (güçlenip canlanmak) **2)** canlanmak, hasta iken kendini toparlamak **3)** canlanmak, dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak) ~ **jê çûn 1)** canı çıkmak (çok yıpranmak) * **ji ber ku her roj cil li xwe kirin ruh jê çû** her gün giyilmekten elbisemin canı çıktı **2)** can vermek, son nefesini vermek ~ **jê kişîn** canı çekilmek, canı çıkmak, son nefesini vermek ~ **ketin (yekî)** (birine) can gelmek, canı yerine gelmek ~ **kişandin** can çekişmek ~ **lê neman 1)** bitkin olmak **2)** cansızlaşmak, zayıflanmak ~ **li ber hatin** canlanmak ~ **pê de hatin** canlanmak ~ **rewa lê tune** kansız cansız ~ **tê de neman** can kalmamak ~ **û canê xwe dan berçavê xwe** kanı pahasına ~ **û îmana (yekî) qetandin** canını çıkarmak (çok yormak, zora sokmak) ~ **û îmana xwe qetandin** kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek) ~ **û îmana xwe stendin** kendine eziyet çekmek ~ **û rewa li (yekî) tune bûn** güçsüz, takatsız olmak ~ **û rewa tê de neman** dermanı kesilmek (veya dermandan kesilmek) ~ **û rewa lê tune bûn** güçsüz takatsız olmak **~ê canê min** canımın içi **~ê çivîkê tê de tune bûn** kuş kadar canı olmak **~ê (yekî) çûn 1)** canı gitmek * **ruhê wê diçe ku wê tiştekî bi pênûsa wê bibe** kalemine bir şey olur diye canı gidiyor **2)** canı çıkmak (ölmek) **~ê (yekî) çûn û hatin** canı gelip gitmek **~ê (tiştekî) jê kirin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) **~ê (yekî) derketin** canı çıkmak (yorulmak veya çok zorluk çekmek) **~ê (yekî) hatin serê pozê (yekî)** canı burnuna gelmek **~ê (yekî) jê çûn 1)** (birinden) nefret etmek, (birine) uyuz olmak, sinir olmak * **ruhê min ji vî mirovî diçe** bu adama uyuz oluyorum **2)** *mec* can vermek **~ê (yekî) jê derxistin** canını çıkarmak (hırpalamak, çok yormak, yıpratmak) **~ê (yekî) jê hatin** (birinden) nefret etmek, (birine) uyuz olmak, sinir olmak **~ê (yekî) jê stendin 1)** canını almak **2)** göbeği çatlamak **~ê kulmekî tê de tune bûn** bir sıkımlık canı olmak **~ê (yekî) li serê çûn** (bir şeye) düşkün olmak, can atmak **~ê min 1)** canım, ruhum, şekerim!, güzelim (samimi konuşmalarda) **2)** ömrümün varı **~ê mirov** (an jî **meriv**) **jê çûn** can sıkıcı olmak * **tiştekî wisan e ku ruhê mirov jê diçe** can sıkıcı bir şey **~ê (yekî) pê nehisîn** ruhu (bile) duymamak **~ê (yekî) qetandin** (birini) canından bezdirmek **~ê (yekî) qetîn** canı çıkmak (çok yorulmak) **~ê (yekî) stendin** canını çıkarınak **~ê (wî) şad be!** ruhu şad olsun! **~ê (yekî) şad kirin** ruhunu şad etmek **~ê (yekî) şîrîn bûn** (biri) sempatik olmak **~ê xwe dan** canını vermek, can borcunu ödemek **~ê xwe dan (yekî)** canını almak (canını verdirecek kadar memnun etmek) **~ê xwe dan ber çavê xwe** kanı pahasına, kellesini koltuğuna almak **~ê xwe dan destê xwe** canını dişine takmak **~ê xwe kirin bedêla ruhê (yekî)** (birine) kendini feda etmek **~ê xwe qetandin** kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek) **bi ~ê (yekî) zanîn** (an jî **zanibûn**) kalini okumak **~ê xwe stendin** canını çıkarmak
ruhaniyet *m* ruhaniyet
ruhanî *rd* **1.** ruhanî **2.** ruhanî (din ve mezhep işlerini ele alan, bunlarla ilgili bulunan) * **serokê ruhanî** ruhanî reis

ruhban *nd* ruhban
ruhbaniyet *m* ruhbaniyet
ruhbanîtî *m* ruhbaniyet
ruhber *m* canlı (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık)
ruhberîtî *m* canlıcılık, animizm
ruh bi ber ketin *l/bw* dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak) * miribû, ji nû ve ruh bi ber ket ölmüştü, tekrar dirildi
ruh bi ber xistin *l/bw* diriltmek
ruhdan *m* **1.** ödü kopma (veya patlama) **2.** can verme (ölme)
ruh dan *l/gh* **1.** ödü kopmak (veya patlamak) **2.** can vermek (ölmek)
ruh dan ber *l/bw* canlandırmak, diriltmek
ruhdar *rd* ruhlu, canlı
Ruhistîn *ol/n* Azrail, Ezrail
ruhiya esansê *nd* esans ruhu
ruhiya sirkeyê *nd* sirke ruhu
ruhiya xwê *kîm/nd* tuz ruhu
ruhî (I) *rd* **1.** ruhî, ruhsal, tinsel, psişik **2.** ruhanî, ruhla ilgili
ruhî (II) *m* ruh, esans **~ya sirkeyê** sirke ruhu
ruhkelijî *rd* duygulu, duygulanmiş olan
ruh lê neman *l/bw* bitkin olmak
ruhliber *rd* canlı
ruhn *bnr* ron
ruhnas *nd/nt* ruh bilimci, ruh bilgini, ruhiyatçı, psikolog
ruhnasî *m* ruh bilimi, ruhiyat, psikoloji
ruhnasîtî *m* ruh bilimcilik, psikolizm
ruhnik (I) *n* göz yaşı
ruhnik (II) *rd* saydam, şeffaf
ruhnikbûn *m* saydamlaşma, şeffaflaşma
ruhnik bûn *l/ngh* saydamlaşmak, şeffaflaşmak
ruhnikkirin *m* saydamlaştırma, şeffaflaştırma
ruhnik kirin *l/gh* saydamlaştırmak, şeffaflaştırmak
ruhsat *m* ruhsat
ruhsatiye *m* ruhsatiye
ruhsatname *m* ruhsatname
ruhsivik *rd* cana yakın, sıcak kanlı, sempatik
ruhsîfet *rd* çok güzel kadın
ruh stendin *l/gh* ruh almak, can almak
Ruhstîn *ol/n* Azrail, Ezrail
ruhxulamok *rd* köle ruhlu
ruhzarok *rd* çocuk ruhlu
rukn *n* **1.** rükün **2.** yapı taşı **3.** köşe taşı **4.** rükün, temel * **ruknê dînê îslamê** islamın dininin rükünleri
rukû *m* rükü
ruman *m* harabe, yıkıntı, enkaz
ruse *m* harmanda kabuklu ekin
rustandin *m* affetme, bağışlama
rustandin *l/gh* affetmek, bağışlamak
rustandî *rd* affedilmiş, bağışlanmış
ruste *m* affetme, bağışlama
rustîn *m* affedilme, bağışlanma
rustîn *l/ngh* affedilmek, bağışlanmak
rustîş *m* af
rusûmat *m* rüsumat
ruswa *rd* rüsva
rusvabûn *m* rüsva olma
rusvabûn *l/ngh* rüsva olmak
ruswakirin *m* rüsva etme
ruswa kirin *l/gh* rüsva etmek
ruswatî *m* rezalet
ruşt *m* rüşt, erginlik,
ruştiye *m* rüştiye
ruşwet *m* rüşvet
ruşwetxur *nd/nt* rüşvetçi
ruşwetxurî *m* rüşvetçilik
rutbe *m* rütbe **~ jê kirin** apoletleri sükülmek **~ li milê (yekî) xistin 1)** (birini) mükafatlandırmak **2)** (birini) mükafatlandırmak (alay yoluyla) **~ mezin kirin** terfı ettirmek, yükseltmek
rutbebiçûk *rd* küçük rütbeli
rutbedar *rd* rütbeli
rutbemezin *rd* büyük rütbeli
rutenyûm *kîm/m* rutenyum (kısaltması Ru)
rutherfordyûm *kîm/m* rutherfordyum (kısaltması Rf)
rutûbet *m* rutubet, nem
rutûbetdar *rd* rutubetli
ruvêl *m* rowelwer (tabanca markası)
ruwês *bnr* ribês
rux (I) *n* yüz, surat
rux (II) *m* santraçta yer değiştirme
ruxandin *bnr* rûxandin
ruxîn *bnr* rûxîn
ruxkirin *m* santraçta yer değiştirme
rux kirin *l/gh* santraçta yer değiştirmek
ruxsar *n* **1.** çehre, yüz, surat **2.** yüzey
ruye *m* üsul
ruz *m* talih
rû *n* **1.** yüz, surat, çehre, sima **2.** yüz (yüzü herhangi bir niteliğe sahip olan) * **keçika ku rûyê wê xweşik e** güzel yüzlü kız **3.** yüz (yüzey, satıh) * **li ser rûyê avê** suyun yüzünde **4.** yüz (bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli kısmı) * **rûyê kinc** elbisenin yüzü **5.** yüz (kılıf) * **rûyê balîfê** yastık yüzü **6.** yüz (bır şeyin görünen bölümünde kullanılan kumaş) * **rûyê lihêfê** yorgan yüzü * **rûyê kanepeyê** kanepenin yüzü **7.** örtü * **rûyê doşekê** yatak örtüsü **8.** döşeme (mobilyalar için) **9.** yüz (utanma) * **bi mêrik re rû tune** adam da yüz yok ki **10.** yüz (birinin görülegelen veya umulan hoşgörürlüğüne güvenilerek gösterilen cüret) * **te bi çi rûyî ev kir?** ne yüzle bunu yaptın? **11.** yüz (nedeniyle, sebebiyle) * **ji rûyê vê yekê ez nikarim bêm ba we** bu yüzden ben size gelemem **12.** yan * **were li rû min rûne** gel yanıma otur * ez li rû wan mam yanlarında kaldım * **di rû de xanî lê kir** yanına

ev inşa etti **13.** yan, yanında * **bînaya li rû tiştek pê nebûye** yanındaki binaya bir şey olmamış **14.** yüz (bir yapının dışa bakan düşey yüzlerinin tümü) * **rûyê derve yê xanî** evin dış yüzü **15.** üst, üzeri (bir şeyin görünen yanı, yüzü) ~ **badan** yüz çevirmek ~ **bi ~ 1)** yüz yüze **2)** yüz yüze (birbirine çok yakın) ~ **bi ~ guneh efû** yüzleşelim kim suçlu ortaya çıksın ~ **bi rûyê hev bûn 1)** yüzleşmek **2)** tanışmak ~ **bi rûyê hev kirin 1)** yüzleştirmek **2)** tanıştırmak ~ **dan** yüz vermek ~ **dan (yekî)** (birine) yüz vermek ~ **dan girtin** kaplatmak (yüzü geçirtmek) ~ **dan kişandin** kaplatmak, kaplama yaptırmak ~ **girtin** yüz tutmak ~ **girtin (tiştekî)** yüzlemek, çarşaflamak * **rû girte lihêfê** yorganı yüzledi (veya çarşafladı) ~ **girtin lihêfê** yorgan kaplamak ~ **hatin girtin** (an jî **kişandin)** yüzü çekilmek, kaplanmak ~ **kişandin (tiştekî)** yüzlemek, çarşaflamak * **rû kişandibû lihêfê** yorganı yüzlemişti (veya çarşaflamıştı) ~ **kişandin lihêfê** yorgan kaplamak ~ **lê bûn** yüz bulmak ~ **lê tehl bûn** (birine) surat asmak ~ **li ber (yekî) çûn erdê** ağız yer, yüz utanır ~ **li erdê** yüzü yerde ~ **li erdê bûn** yüzü yerde olmak ~ **sor bûn** yüz kızartmak ~ **tehl kirin** surat asmak ~**yekî xweş nîşanî (yekî) dan** sıcak yüz göstermek ~**yê bûkê çêkirin** yüzünü yazmak ~**yê (yekî) çûn erdê** surat kalmamak, utancından yere geçmek **(ji şerman)** ~**yê (yekî) çûn erdê** yüzü yere gelmek (geçmek veya yüzünün derisi yere geçmek) ~**yê (yekî) dan** (bir şey yapmaya) yüzü tutmak ~**yê dinyayê nedîtin** dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak) ~**yê erdê** yer yüzü ~**yê (yekî) eynî çermê kerê bûn** yüz surat davul derisi (yüz surat hak getire veya yüz surat mahkeme duvarı) ~**yê (yekî) eynî çermê kerê ye** yüzünün derisi kalın ~**yê (yekî) eynî diwarê mehkemeyê ye** surat mahkeme duvarı ~**yê (yekî) eynî qazox e** surat mahkeme duvarı (utanmaz, sıkılmaz kimse) ~**yê (tiştekî) germ bûn** yüzü sıcak olmak ~**yê (yekî) germ kirin** (birinin) yüzünü kızartmak, utandırmak ~**yê (tiştekî) geş bûn** yüzü sıcak ~**yê (yekî) girtin** (bir şey yapmaya) yüzü tutmak ~**yê (tiştekî) hatin girtin** (an jî **kişandin)** çarşaflanmak, yüzlenmek (yastık, yorgan vb. gibi şeyler irin kılıfını geçirmek) * **rûyê lihêfê hate kişandin** yorgan çarşaflandı ~**yê (yekî) kenîn** yüzü gülmek (sevinci yüzünde belli olmak) ~**yê (tiştekî) kişandin (...)** geçirmek, çekmek * **rûyê balîfê kişandinê** yastığa kılıfı geçirdiler ~**yê (yekî) li xwe vekirin** (birine) yüz vermek ~**yê min ji rûyê te re!** utanmıyor musun? ~**yê min li bin lingê te be** kadanı, belanı alayım, kurbanın olayım ~**yê (yekî) nedan** (bir şeye) yüzü olmamak, yüzü tutmamak ~ **yê (tiştekî) nedîtin** yüzü görmemek * **van erdê hanê bi salan e ku rûyê gîsn nedîtiye** yıllardır bu topraklar saban yüzü görmemiş ~**yê (yekî) neêşîn** utanmamak ~**yê (yekî) negirtin 1)** yüzü kalmamak, surat kalmamak **2)** (bir şeye) yüzü olmamak ~**yê (yekî) nerm e** yüzü yumuşak ~**yê pel** yaprak ayası ~**yê pê** ayak yüzü ~**yê (yekî) qalind bûn** yüzü pek olmak, yüzsüz olmak ~**yê (yekî) qelibîn** rengi solmak ~**yê (yekî) sar bûn** (bir şey yapmaya) yüzü tutmak ~**yê (yekî) sor bûn** yüzü kızarmak (utanmak, sıkılmak) ~**yê (yekî) sor bûn mîna dendikhe hinarê** nar gibi kızarmak ~**yê (yekî) sor û gizrî kirin** yanağından kan damlamak ~**yê spî** yüz akı ~**yê (yekî) spî bûn** yüzü ağarmak ~**yê (yekî) spî, eniya (yekî) bilind e** alnı açık yüzü ak ~**yê (wî) spî û eniya (yekî) hildayî ye** alnı açık yüzü ak ~**yê (yekî) spî kirin 1)** (birinin) yüzünü ağartmak **2)** hamamın namusunu kurtarmak ~**yê (yekî) spî ye** yüzü ak ~**yê şîr** süt başı ~**yê (yekî) tirş bûn** yüzü asılmak, suratı asılmak, ekşimek ~**yê (yekî) tune** yüzü yok ~**yê (yekî) tune bûn** (bir şeye) yüzü olmamak ~**yê (yekî) vebûn** yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek) ~**yê wan li hev vekirin** yüzlerini gözlerini açmak (bir cocuğa veya gence bilmediği bir takım cinsel bilgiler vermek) ~**yê (yekî) weka çiyayê ku berf lê barî ye** surat mahkeme duvarı ~**yê xwe badan** yüzünü çevirmek, teveccüh etmek ~**yê xwe bi gûyê xwe şûştin** yüzü (veya suratı) kasap süngeriyle silinmiş olmak ~**yê xwe bi gûyê xwe şûştiye** yüzü (veya suratı) kasap süngeriyle silinmiş ~**yê xwe bi hev spî kirin** birbirini aklamak ~**yê xwe dan erdê** çok ısrar etmek ~**yê xwe di erdê dan** utanmak ~**yê xwe êşandin** yüzünü kızartmak (veya yüzünü kızdırmak) ~**yê xwe kirin devê xwe** yüzünü kızartmak (veya yüzünü kızdırmak) ~**yê xwe qalind kirin** yüz kızdırmak ~**yê xwe qurmiçandin** yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek) ~**yê xwe şûştin** ar ve hayâ perdesi yırtılmak ~**yê xwe tehl û tirş kirin** suratını asmak (veya ekşitmek) ~**yê xwe tirş kirin** surat asmak, ekşitmek * **hemen rûyê xwe tirş kir** hemen suratını astı ~**yê (tiştekî) xweş bûn** yüzü sıcak * **rûyê pere xweş e** paranın yüzü sıcak ~**yê zavê** düğünde damat için toplanan para vs. bağışta bulunanların isimleri toplulukta söylenerek yapılan merasim ~**yê (yekî) zer bûn** yüzü solmak

rûam *n* ruam, sakağı, mankafa

rûbadan *m* yüz çevirme

rû badan *l/gh* yüz çevirmek

rûbal *n* **1.** yamaç **2.** yan, yakını **~î (yekî) bûn** karşılaşmak, yüzyüze gelmek

rûbalet *bnr* rûbal
rûbalgî *m* yastık yüzü
rûbalîf *m* yastık yüzü, yastık kılıfı
rûbar (I) *n* yüzey, satıh * **rûbarê dinyayê** dünya yüzeyi
rûbar (II) *m* akarsu, çay, dere
rûbar (II) *h* yüze karşı
rûbarî *rd* yüzeysel, sathî
rûbarîbûn *m* yüzeyleşme, sathîleşme
rûbarî bûn *l/ngh* yüzeyleşmek, sathîleşmek
rûbarîhevbûn *m* yüzeyleşme, sathîleşme
rûbarî hev bûn *l/ngh* yüzeyleşmek, sathîleşmek
rûbarîhevketin *m* yüzleşme
rûbarî hev ketin *l/bw* yüzleşmek
rûbarî hev kirin *l/gbw* karşılaştırmak, mukayese etmek
rûbarîkirin *m* yüzeyleştirme, sathîleştirme
rûbarî kirin *l/gh* yüzeyleştirmek, sathîleştirmek
rûbarîtî *m* yüzeysellik, sathîlik
rûbarok *m* dere, çay
rûbayî *mat/n* yüzeysel
rûbaz *rd* iki yüzylü, dalkavuk
rûbazî *m* iki yüzlülük, dalkavukluk ~ **kirin** dalkavukluk yapmak
rûbed *rd* surat düşkünü
rûbedî *m* surat düşkünlüğü
rûber (I) *n* nevresim, örtü * **rûberê maseyê** masa örtüsü * **rûberê doşekê** yatak örtüsü
rûber (II) *mat/n* 1. yüz ölçümü, mesahe 2. *mat* yüzey * **rûberê dinê** dünya yüzeyi 3. üzeri, üst * **li ser rûberê cîhanê** dünya üzerinde
rûber (III) *nd* 1. karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin ünü, esas tutulan yüzünün ilerisi) 2. *h* karşı (yüzünü bir yöne doğru çevirerek)
rûberbûn *m* karşıkarşıya gelme, yüzleşme
rûber bûn *l/gh* karşıkarşıya gelmek, yüzleşmek
rûberî (I) *m* 1. karşılaştırma, kıyas 2. kıyas, örnekseme (benzetme yoluyla)
rûberî (II) *rd* 1. karşılaştırmalı, mukayeseli 2. yüzeysel
rûberîhev *m* yüzleşme
rûberîhevbûn *m* 1. yüz yüze gelme (bir araya gelme) 2. karşılaştırılma
rûberî hev bûn *l/bw* 1. yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) 2. karşılaştırılmak
rûberîhevkirin *m* 1. yüzleştirme 2. yüz yüze getirme (bir araya getirme) 3. birbiriyle kıyaslama, karşılaştırma, mukayese etme
rûberî hev kirin *l/bw* 1. yüzleştirmek 2. yüz yüze getirmek (bir araya getirmek) 3. birbiriyle kıyaslamak, karşılaştırmak, mukayese etmek
rûberîkirin *m* kıyaslama, mukayese etme
rûberî kirin *m* kıyaslamak, mukayese etmek
rûberîkirî *rd* kıyaslanmış
rûberk *m* örtü
rûberka riwekî *nd* flora, bitki örtüsü
rûberkirin *m* 1. karşıkarşıya getirme 2. karşılaştırma, kıyaslamak, mukayese etme
rûber kirin *l/gh* 1. karşıkarşıya getirmek 2. karşılaştırmak, kıyaslamak, mukayese etmek
rûbês *bnr* ribês
rûbidyûm *kîm/m* rubidyum (rubidyum elementinin kısaltması Rb)
rûbiken *rd* güleç, güleçyüzlü, güleryüzlü
rûbikenî *m* güleçlik, güleryüzlülük ~ **nîşan dan** güleryüzlülük göstermek
rûbirqandî *rd* yüzü parlatılmış şey
rûbirtin *m* pürüzlerini giderme
rûbirtin *l/gh* pürüzlerini gidermek
rû bi rû *h* yüz yüze, yüzleşmece
rûbixêlî *rd* duvaklı, peçeli
rûbiwar *m* hoş görülü, anlayışlı
rûbiwarî *m* hoş görme, anlayış
rûcefîq *bnr* rûcefrîq
rûcefîqî *bnr* rûcefrîqî
rûcefrîq *rd* 1. arsız, yüzsüz, sıyrık (utanması olmayan) 2. sırnaşık, yılışkan
rûcefrîqane *rd/h* 1. arsızca, yüzsüzce 2. sırnaşıkça
rûcefrîqî *m* 1. arsızlık, yüzsüzlük 2. sırnaşıklık, yılışkanlık
rûcefrîqîbûn *m* 1. arsızlaşma, yüzsüzleşme 2. sırnaşma
rûcefrîqî bûn *l/ngh* 1. arsızlaşmak, yüzsüzleşmek 2. sırnaşmak
rûcefrîqîkirin *m* 1. arsızlaştırma, yüzsüzleştirme 2. sırnaştırma
rûcefrîqî kirin *l/gh* 1. arsızlaştırmak, yüzsüzleştirmek 2. sırnaştırmak
rûcefîqîtî *m* 1. arsızlık, yüzsüzlük 2. sırnaşıklık, yılışkanlık
rûciwan *rd* 1. güzel yüzlü 2. genç yüzlü
rûçal *rd* (*mat/fiz*) iç bükey, konkav
rûçalî *rd* konkavca
rûçelaq *rd* yüzsüz, utanmaz
rûçelaqî *m* 1. yüzsüzlük, utanmazlık 2. *rd* yüzsüzce
rûçelaqîbûn *m* yüzsüzleşme
rûçelaqî bûn *l/ngh* yüzsüzleşmek
rûçelaqîkirin *m* yüzsüzleştirme
rûçelaqî kirin *l/gh* yüzsüzleştirmek
rûçerm *ant/n* 1. korun 2. *mec* utanmaz
rûçermî *m* utanmazlık
rûçêr *m* otlak öcreti, yaylakıye
rûçêrk *m* otlak öcreti, otlakiye, mera ücreti
rûçik *n* 1. yüz, surat, çehre 2. beniz, surat (yüz rengi, yüz ifadesi) * **rûçikê wî ne xweş e** suratı asık 3. görünüş, zevahîr 4. *mec* maske (bir kimsenin gerçek duygu, davranış veya görünüşü) ~ **hatin xwarin** görünüşü güzelleşmek **~ê (yekî) aşkera bûn** (birinin) maskesi düşmek, gerçek yüzü ortaya çıkmak **~ê (yekî) aşkera kirin** (birinin) maskesini kal-

dırmak ~ê (yekî) tehlotirşo suratı asılmak (veya ekşimek) ~ê (yekî) tehl û tirş bûn suratı asılmak (veya ekşimek) ~ê wî li min heram be şeytan görsün yüzünü ~ê (yekî) xuya bûn maskesi düşmek ~ê xwe aşkera kirin (kendi) maskesini atmak ~ê xwe tirş kirin suratını asmak (veya ekşitmek) ~ê xwe veşartin gerçek yüzünü gizlemek, maskelemek ~ê (yekî) xweş bûn yüzü gülmek (temiz, tertipli duruma gelmek) ~ê (yekî) zerhimîn yüzü solmak

rûçikandin *m* **1.** yolma **2.** sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma) **3.** yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma) **4.** soyup soğana çevirme

rûçikandin *l/gh* **1.** yolmak * **porê xwe rûçikand** saçlarını yoldu **2.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) **3.** yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak) **4.** soyup soğana çevirmek

rûçikandî *rd* **1.** yoluk **2.** sıyrık **3.** soyup soğana çevrilmiş kimse

rûçikgirtî *rd* asık suratlı

rûçikî *rd* **1.** yoluk **2.** sıska, zayıf

rûçikîn *m* **1.** yolunma **2.** sıyrılma **3.** yolunma, soyup soğana çevrilme

rûçikîn *l/ngh* **1.** yolunmak **2.** sıyrılmak **3.** yolunmak, soyup soğana çevrilmek

rûçikveşarî *rd* maskeli (davranış ve tutumlarında kişiliğini saklayan)

rûçikxerab *rd* bet suratlı

rûd *mzk/m* bir çalgı

rûdan (I) *bnr* rûdên

rûdan (II) *m* **1.** olay, hadise **2.** oluş, olma, oluşma, ortaya çıkış, tezahür **2.** gelişme, olan biten

rûdan (III) *m* **1.** yüzü tutma **2.** yüz verme

rûdan *l/gh* **1.** olmak, oluşmak, geçmek, vuku-a gelmek, vuku bulmak * **cihê ku bûyer lê rûdaye** olayın geçtiği yer **2.** hâsıl olmak, meydana gelmek, gelişmek

rû dan *l/gh* **1.** yüzü tutmak * **bi wî halê ku deynê xwe nedabû, çawa rûyê wî dida dîsa pere dixwest** borcunu ödemediği halde yüzü nasıl tutuyor da yine para istiyordu **2.** yüz vermek

rûdanî *m* **1.** yüz, sima, surat **2.** baskı * **rûdanî dan ser min** bana baskı uyguladılar ~**ya yekî li xwe heram kirin** şeytan görsün yüzünü

rûdav *m* **1.** olay, hadise **2.** gelişme, olan biten

rûdaw *bnr* rûdav

rûdayî (I) *rd* ileri gelmiş, meydana gelmiş

rûdayî (II) *rd* yüzlü, şımartılmış, yüz bulmuş kimse

rûdayîn (I) *m* **1.** oluş, oluşma, ortaya çıkış, tezahür **2.** gelişme, olan biten

rûdayîn (II) *m* **1.** yüzü tutma **2.** yüz veriş

rûdeyn *n* **1.** yüz, çehre, sima, surat **2.** cemal, yüz güzelliği

rûdên *n* **1.** yüz, çehre, sima, surat **2.** cemal, yüz güzelliği

rûdir *rd* güzel yüzlü

rûdiya stûr *m* bumbar

rûdî n bağırsak

rûdîk *m* bumbar

rûdîtin *m* şımarma, yüz görme

rû dîtin *l/gh* şımarmak, yüz görmek

rûdîtî *rd* şımarık, yüzlü (şımartılmış, yüz bulmuş kimse)

rûde *m* ahali

rûdoşek *m* döşek yüzü

rûerd *m* yer yüzü

rûesman *n* gök yüzü

rûfirîşte *rd* melek yüzlü

rûgeh *m* kible

rûgemar *rd* kirli yüzlü

rûgeş *rd* güleç, yüzü güleç, neşeli, şen

rûgeşî *m* güleçlik, neşelilik

rûgilover *rd* yuvarlak yüzlü

rûgiloverî *m* yuvarlak yüzlülük

rûgirtin *m* **1.** kaplama, kaplayış, yüzleme (bir kılıfın, bir ürtünün içine alma) **2.** küllenme, kül bağlama (ateş için; sünme) **3.** yüz tutma **4.** *mec* şımarma

rû girtin *l/gh* **1.** kaplamak, yüzlemek (bir kılıfın, bir ürtünün içine almak) * **rû girtin lihêfê** yorgan kaplamak **2.** küllenmek, kül bağlamak (ateş için; sünmek) **3.** yüz tutmak **4.** *mec* şımarmak

rûgirtî *rd* **1.** kaplı, yüzlü, kaplanmış (bir kılıfın, bir örtünün içine alınmış olan) **2.** kül bağlamış olan (ateş için; sünmüş) **3.** şımarık

rûgul *rd* gül yüzlü

rûhevîrk *n* hamur örtüsü

rûheyv *rd* ay yüzlü

rûhilî *rd* kose

rûhilîtî *m* koselik

rûhinarok *m* yanak

rûhişk *rd* **1.** yüzsüz, utanmaz, kösele suratlı, yüz surat davul derisi, yüz surat hak getire, yüz surat mahkeme duvarı **2.** inatçı

rûhişkî *m* **1.** yüzsüzlük, utanmazlık, kösele suratlılık **2.** inatçılık

rûhîv *rd* ayyüzlü

rûj *m* ruj

rûjêbadan *m* (birinden) yüz çevirme

rû jê badan *l/bw* (birinden) yüz çevirmek

rûkal (I) *m* yüz, yüzey * **rûkala dinyayê** yer yüzü

rûkal (II) *m* karşı (bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin ünü, esas tutulan yüzünün ilerisi)

rûkalî *rd* yüzeysel

rûkalîhevbûn *m* **1.** yüz yüze gelme (bir araya gelme) **2.** karşılaşma

rûkalî hev bûn *l/bw* **1.** yüz yüze gelmek (bir araya gelmek) **2.** karşılaşmak

rûkalî hev hatin *l/bw* karşılaşmak
rûkalî hev kirin *l/bw* **1.** yüz yüze getirmek (bir araya getirmek) **2.** karşılaştırmak
rûkar *bnr* rûkal (I)
rûkelpitî *rd* çopur yüzlü
rûken *rd* güler yüzlü, güleç yüzlü
rûkenet *m* yüz, yüzey * **rûkeneta dinyayê** yer yüzü
rûkenî *m* güler yüz, güler yüzlülük
rûkenok *rd* güler yüzlü, güleç, güleç yüzlü
rûkenokî *h* güler yüzlüce, güleççe, güleç yüzlüce
rûkenokîtî *m* güleçlik, güler yüzlülük, güleç yüzlülük
rûkentî *m* güler yüzlülük
rûkêf *bnr* rikêb
rûkêş *m* **1.** kaplama (ağaç kaplama, doğramacılıkta) **2.** kaplama (diş için
rûkêşer *nd/nt* kaplamacı
rûkêşerî *m* kaplamacılık
rûkêşî *m* kaplama ~**ya darîn** ağaç kaplama
rûkêşk *m* **1.** kaplama (ağaç kaplama, doğramacılıkta) **2.** kaplama (diş için) ~ **kirin** kaplama yapmak
rûkêşker *nd/nt* kaplamacı
rûkêşkerî *m* kaplamacılık
rûkêşkirin *m* kaplama yapma, kaplama, kaplayış
rûkêş kirin *l/gh* kaplama yapmak, kaplamak
rûkêşkirî *rd* **1.** kaplamalı (doğramacılıkta) * **mobîlyaya bi dara gûzê rûkêşkirî** ceviz kaplamalı mobilya **2.** kaplamalı (dişçilikte)
rûkêşk kirin *l/gh* **1.** kaplama yapmak (doğramacılıkta) **2.** kaplama yapmak (dişçilikte)
rûkirêt *nd* çehre züğürdü
rûkirin *m* **1.** kaplama (bir kılıfın, bir örtünün içine alma) **2.** kaplama (kitap, defter kaplama)
rû kirin *l/gh* **1.** kaplamak (bir kılıfın, bir ürtünün içine almak) **2.** kaplamak (kitap, defter kaplamak)
rûkirî *rd* **1.** kaplanmış (bir kılıfın, bir örtünün içine alınmış olan) **2.** kaplı * **deftera rûkirî** kaplı defter
rûkişandin *m* yüzleme, kaplama (bir kılıfın, bir örtünün içine alma)
rû kişandin *l/gh* yüzlemek, kaplamak (bir kılıfın, bir ürtünün içine almak)
rûkişandî *rd* kaplı, kaplanmış (bir kılıfın, bir örtünün içine alınmış olan)
rûkmitêl *m* yorgan yüzü
rûkosele *rd* kösele suratlı
rûl (I) *bot/m* zakkum (Nerium oleander)
rûl (II) *tek/m* direksiyon
rûlet *m* rulet
rûlêbadan *m* (birinden) yüz çevirme
rû lê badan *l/bw* (birinden) yüz çevirmek
rû lê bûn *l/bw* yüzü -e dönük olmak
rûlihêf *m* yorgan yüzü, nevresim
rûliken *rd* güler yüzlü
rûlikenî *m* güler yüz ~ **bûn** güler yüzlü olmak
rûlikentî *m* güler yüzlülük
rûlman *m* rulman
rûlo *m* rulo
rûm *m* rom
Rûm *nd/nt* **1.** Rum **2.** *rd* Rum (Rumlara ilişkin, Rumlarla ilgili
rûmale *m* toprak damlı evlerde mutfak işlevini gören bölüm
rûmase *m* amasa örtüsü
rûmeh *rd* ay yüzlü
rûmelext *rd* arsız, utanmaz
rûmelextî *m* arsızlık, utanmazlık
rûmet *m* **1.** yüz, surat **2.** onur, şeref **3.** saygı, hürmet **4.** değer, kiymet ~ **dan (...) 1)** (birine) şeref vermek **2)** -e saygı göstermek, hürmet etmek, saymak **3)** -e değer biçmek ~ **kirêt kirin** kara çalmak ~ **şikandin** onur incitmek
rûmetbilind *rd* **1.** saygıdeğer **2.** yüksek değerli
rûmetdar *rd* **1.** onurlu, şerefli **2.** şerefli (onur veren, şeref veren) **3.** değerli, kiymetli
rûmetdarbûn *m* onurlanma, şereflenme
rûmetdar bûn *l/ngh* onurlanmak, şereflenmek
rûmetdarbûyîn *m* onurlanış, şerefleniş
rûmetdarî *m* **1.** onurluluk **2.** onurlanma
rûmetdarkirin *m* onurlandırma, şereflendirme
rûmetdar kirin *l/gh* onurlandırmak, şereflendirmek
rûmetgir *rd* **1.** hürmetkâr, hürmetli **2.** saygıdeğer **3.** değerbilir
rûmetgiran *rd* saygıdeğer, çok değerli
rûmetgirî *m* **1.** hürmetkârlık, hürmetlilik **2.** değerbilirlik
rûmetî *rd* onursal * **endamên rûmetiyê** onursal üyeler * **serekê rûmetî yê komeleya me** derneğimizin onursal başkanı
rûmetketî *rd* **1.** onuru zedelenmiş **2.** değeri, kiymeti azalmış kimse
rûmetnegir *rd* değerbilmez
rûmetnegirî *m* değerbilmezlik
rûmetnizm *rd* namert, alçak
rûmetnizmî *m* namertlik, alçaklık
rûmetpak *rd* temizyüzlü
rûmetşikên *rd* onurkırıcı
rûmetşikênî *m* onurkırıcılık
rûmetwer *rd* onurlu, onur sahibi
rûmetwerî *m* onurluluk
rûmetyar *rd* onurlu, şerefli, müşerref
rûmetyarbûn *m* onurlanma, müşeref olma
rûmetyar bûn *l/ngh* onurlanmak, müşeref olmak
rûmetyarî *m* onurluluk, müşerreflik
rûmetyarkirin *m* onurlandırma
rûmetyar kirin *l/gh* onurlandırmak
rûmirûzî *rd* çatık yüz (çehre veya yüz)
Rûmî *dîr/nd* Romalı (Doğu Roma İmperator-

luğu sınırlarında yaşayan, Roma yurtaşı haklarına sahip olan halk)
Rûmî *m* Rumca
rûmînder *m* minder yüzü
Rûmîtî *m* Rumluk
rûmîzad *rd* çirkin, çepel
Rûmkirin *m* Rumlaştırma
Rûmkî *m* Rumca
rûn *n* **1.** yağ **2.** yağ (fizik nitelikleriyle yağları andıran ve sanayide kullanılan mineral madde) * **rûnê neftê** neft yağı **3.** yağ (vücudun atılması gereken amonyak, üre gibi bazı maddeleri içine alarak deriden sızan ve ter kokusunu veren madde) ~ **dan ber hevîr** yağı hamura yedirmek ~ **kirin (tiştekî)** yağ basmak ~ **pê dan xwarin** yağ yedirmek ~ **sor kirin** yağ yakmak (tavada yağ ısıtmak) ~ **tê dan 1)** yağlamak **2)** yağ çekmek veya yapmak ~**ê avekî** (an jî **şile)** sıvı yağ ~**ê badem** badem yağı ~**ê dendikê gulan** ay çiçeği yağı ~ê kuyruk yağı ~**ê genî** kokuşuk yağ ~**ê genî li ser nanê xwe dîtin** baktıki papuç pahalı (herhangi bir durum veya girişilen işin sonunda zararlı çıkma ihtimali bulunduğunda söylenir) ~**ê gilgilan** mısır yağı ~**ê giran** ağır yağ ~**ê grêsê** gres yağı, yağlama yağı ~**ê helandî** süzme yağ ~**ê hişk** katı yağ ~**ê kele** tere yağı ~**ê kinfan** kenevir yağı ~**ê kunciyan** susam yağı, şırlağan ~**ê lazûtan** mısır yağı ~**ê makîneyan** makine yağı ~**ê malê** tere yağı, sade yağ, sağ yağ ~**ê masiyan** balık yağı ~**ê me di dewê me de** kol kırılır yen içinde ~**ê motoran** motor yağı ~**ê nebat** nebatî yağ ~**ê nivîşk** tere yağı ~ê pembûyan pamuk yağı ~**ê qijilandî** kızgın yağ, kızartılmış yağ ~**ê riwekan** bitkisel yağ, nebatî yağ, margarin ~**ê sorkirî** kızgın yağ ~**ê şewatê** yağ yakıt ~**ê şile** sıvı yağ ~**ê xwerû** sade yağ, sağ yağ ~**ê zeytê** zeytin yağı ~**ên berbesî** (an jî **mîneral)** mineral yağlar
rûnan *m* oturum, celse
rûnandin *m* oturtma
rûnandin *l/gh* oturtmak
rûnas (I) *bot/m* kızıl kök
rûnas (II) *rd* bildik kimse
rûnbirêşk *m* tava
rûndank *m* yağdanlık
rûnek *bnr* rûniştek
rûnegirtî *rd* kapsız (yorgan, yastık vb. için)
rûnekişandî *rd* örtüsüz, çarşafsız (üzerinde çarşaf olmayan)
rûnek *rd* yağımsı
rûnekî *rd* yağımsıca
rûnerm *rd* **1.** yumuşak yüzlü, yüzü yumuşak **2.** söz dinleyen, mülayim, yumuşak huylu **3.** eslek, muti
rûnermî *m* **1.** yumuşak yüzlülük, yüzü yumuşaklık **2.** mülayimlik, yumuşak huyluluk **3.** esleklik, mutilik
rûnêkirin *m* oturma (daha çok çocuk dilinde)
rûnê kirin *l/gh* oturmak (daha çok çocuk dilinde)
rûnfiroş *nd/nt* yağcı, yağ satıcısı
rûnfiroşî *m* yağcılık, yağ satıcılığı
rûnik *n* margarin
rûnikandin *bnr* rûniştandin
rûnişkandin *m* oturtma
rûnişkandin *l/gh* oturtmak
rûniştan *m* oturum, celse
rûniştandin *m* **1.** oturtma **2.** çöktürme **3.** çöktürme (avurlar, şakaklar için) **4.** *mec* makat, kıç
rûniştandin *l/gh* **1.** oturtmak **2.** çöktürmek **3.** çöktürmek (avurlar, şakaklar için)
rûniştandî *rd* **1.** oturuk, oturmuş **2.** dökük, dökümlü * **kincekî rûniştandî li xwe kiribû** dükük bir elbise giymişti
rûniştandîbûn *m* döküklük
rûniştcih *rd* ikamet eden
rûniştdem *hiq/m* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri)
rûniştek *m* **1.** sıra (üzerine birkaç kişinin yer almasına yarar tahtadan oturacak yer) * **li ser rûniştekê rûniştibû** sıraya oturmuş **2.** sıra (dershane, meclis gibi yerlerde kullanılan ve oturup yazı yazacak biçimde yapılmış mobilya) **3.** oturak, oturacak, kürsü ~**a bisîkletê** sele (bisikletin oturulacak yeri)
rûniştevan *nd/nt* sakin, oturan, yerleşik, mütemekkin (bir yerin yerlisi olmuş)
rûniştevanî *m* sakinlik, yerleşiklik
rûniştgeh *m* **1.** konut, ikametgâh **2.** mesken, oturma yeri, yerleşme yeri
rûniştikandin *m* oturtma
rûniştikandin *l/gh* oturtmak
rûniştiman *nd/nt* **1.** sakin (bir yerde oturan kimse, sekene) **2.** yerli, ahali (bir yerin sakinleri)
rûniştin *m* **1.** oturma, oturuş **2.** oturma (yerleştiği yerde kalma) **3.** oturma (bir yerde ikamet etme) **4.** oturma (boş durma, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirme) **5.** oturma (yer alma, geçme) **6.** yaşama (oturma, eğleşme) **7.** oturma (sıvı tortular için; dibe çökme, dipte toplanma) **8.** oturma (herhangi bir durumda belli bir süre kalma) **9.** oturma, göçme, çökme (bulunduğu düzeyden aşağıya inme, çukurlaşma, toprak veya yapı için; çökme) **10.** alçalma (toprak çökme) **11.** çökme (üzerinde bulunduğu yere yıkılma) **12.** çökme (gelir gelmez oturma) **13.** çökme (şakak, avurt vb. için; içeri doğru gitme, çukurlaşma) **14.** sönme (havası kaçıp şişkinliği inme) **15.** sönme (duygular için; dinme, yatışma) **16.** dökülme (kumaş için, dökümlü olma) **17.** geçme (tükenme, bitme, sona erme) **18.** inme (alçalıp eski durumuna gelme) **19.** kuluçkaya oturma (veya yatma) **20.** gelme,

patlama (mal olma) **21.** *hiq* duruşma, oturum, celse **22.** yerleşim **~a girtî** gizli oturum **~a pendî** özel oturum (veya celse) ~a taybet gizli celse (veya duruşma) **~a veşarî** kapalı oturum **~a veşarî çêkirin** (an jî **pêk anîn**) kapalı oturum (veya duruşma) yapmak

rûniştin *l/ngh* **1.** oturmak * **were li ser kursî rûne** gel kürsiye otur **2.** oturmak (yerleştiği yerde kalmak) * **nêzî saetekê ye ku ez li vir rûdinim** bir saate yakındır burada oturuyorum **3.** oturmak (bir yerde ikamet etmek) * **ji zûde ye ku em li vê taxê rûdinin** uzun yıllardan beri biz bu mahallede oturuyoruz **4.** oturmak (boş durmak, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek) * **heta ku hûn wisa betal wetal rûdinin ji xwe re bixebitin** böyle oturacağınıza çalışın **5.** oturmak (yer almak, geçmek) * **li meqamê parêzgariyê rûnişt** valilik makamına oturdu **6.** yaşamak (oturmak, eğleşmek) * **em li gund rûdinin** biz köyde yaşıyoruz **7.** oturmak (sıvı tortular için; dibe çökmek, dipte toplanmak) * **telpa çayê rûnişt** çayın tortusu dibe oturdu **8.** oturmak (herhangi bir durumda belli bir süre kalmak) * **min nikaribû dengê xwe nekira û li cihê xwe rûniştama** susup yerime oturamazdım **9.** oturmak, göçmek, çökmek (bulunduğu düzeyden aşağıya inmek, çukurlaşmak, toprak veya yapı için; çökmek) * **li vir erd deh santîm rûniştiye** burada toprak on santim oturmuş * **erd rûniştiye** toprak çökmüş * **ji ber giraniya berfê xanî rûnişt** karın ağırlığından dolayı ev göçtü **10.** alçalmak (toprak çökmek) **11.** çökmek (üzerinde bulunduğu yere yıkılmak) **12.** çökmek (gelir gelmez oturmak) * **ji der de hat nehat li ser sedreyê rûnişt** dışardan gelir gelmez sedire çöktü **13.** çökmek (şakak, avurt vb. için; içeri doğru gitmek, çukurlaşmak) * **gepên wî rûniştibûn û gelek jî lewaz bûbû** avurtları çökmüş, çok zayıflamıştı **14.** sönmek (havası kaçıp şişkinliği inmek) * **nepox rûniştiye** balon sönmüş **15.** sönmek (duygular için; dinmek, yatışmak) **16.** dökülmek (kumaş için, dökümlü olmak) **17.** geçmek (tükenmek, bitmek, sona ermek) * **meraqan meke wê hêrsa wî zû rûne** merak etme, hırsı çabuk geçer **18.** inmek (alçalıp eski durumuna gelmek) * **av rûnişt** sular indi **19.** kuluçkaya oturmak (veya yatmak) **20.** gelmek, patlamak (mal olmak) * **heba qedehan bi sed hezarî li me rûnişt** bardakların tanesi yüz bin liraya geldi * **ev erebe bi du milyaran li ser min rûnişt** bu araba iki milyara bana patladı ~ **kurkan** kuluçkaya yatmak

rûniştî *rd* **1.** oturuk, oturmuş olan, oturmuş vaziyette olan **2.** oturmuş, istikrarlı **3.** çökük **4.** *erd* alçalma, alçalmış olan (toprak) **5.** yerleşik **6.** sönük (şişkinliği inmiş) **7.** kuluçkaya oturmuş (veya yatmış olan)

rûniştîbûn *m* **1.** oturmuşluk **2.** oturmuşluk, istikrarlılık **3.** çöküklük **4.** sönükleşme

rûniştî bûn *l/ngh* sönükleşmek

rûniştîtî *m* **1.** oturmuşluk **2.** oturmuşluk, istikrarlılık **3.** çöküklük **4.** sönüklük

rûniştker *rd* **1.** sakin (bir yerde oturan) **2.** *nd* sakin (bir yerde oturan kimse, sekene)

rûniştok *m* **1.** sıra (okul sırası, üzerine oturulan oturak) **2.** oturak, oturacak **3.**

rûniştvan *rd* **1.** sakin (bir yerde oturan) * **li Culemêrgê rûniştvan e** Hakkari'de sakin **2.** *nd* sakin (bir yerde oturan kimse, sekene) * **rûniştvanên taxê** mahalle sakinleri **3.** mukim, bir yerde ikâmet eden **4.** ahali, yerleşik **~ê gund** köy sakini

rûniştvanê pansiyonê *nd/nt* pansiyoner

rûnivîn *m* yatak örtüsü (veya yüzü), çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü)

rûnivîs *m* nüsha, kopya, teksir

rûnivîser *nd/nt* nüshacı (nüshaları çoğaltan)

rûnixamtî *rd* yüzü örtülü, yüzü örtük

rûnî *rd* **1.** yağlı * **xwarinên rûnî** yağlı yemekler **2.** yağlı (yağı çok olan)

rûnîbûn *m* yağlılık

rûnîgar *erd/m* engebe

rûnîgarî *m* engebelik

rûnîşikîn *l/ngh* oturmak

rûnker *nd/nt* yağcı (makineleri yağlayan kimse)

rûnkerî *m* yağcılık

rûnkêş *argo/rd* yağcı

rûnkêşî *argo/m* yağcılık

rûnkirin *m* yağlama

rûn kirin *l/gh* yağlamak

rûnkirî *rd* yağlı, yağ sürülmüş olan

rûnmêj *rd* yağ emici

rûnpêj *m* tava, kızartama tavası

rûnpîv *m* yağölçer

rûniştan *m* **1.** oturum **2.** *hiq* oturum (yasama meclislerin birleşimlerinden her biri)

rûntêdan *m* yağlama, yağ sürme

rûn tê dan *l/bw* yağlamak, yağ sürmek

rûnvan *nd/nt* yağcı

rûnvanî *m* yağcılık

rûnxane *m* yağhane

rûpak *rd* ak pak yüzlü, temiz yüzlü

rûpakî *m* ak pak yüzlülük, temiz yüzlülük

rûpel *m***1.** sayfa **2.** sayfa (gazete, dergi gibi yayınlarda özel bir alan için ayrılmış bölüm) * **rûpela hunerê** sanat sayfası **3.** sayfalık * **deftereke pêncî rûpel** elli sayfalık bir defter **~ raxistin** sayfa düzenlemek **~ saz kirin** sayfa düzenlemek ~ **vepêçandin** defter kapatmak * **me ev rûpel vepêçand** biz bu defteri kapatık

rûpelî *m* sayfalık * **deftereke pêncî rûpelî bîne** elli sayfalık bir defter getir

rûpelraxer *nd/nt* mizanpatör, mizanpajcı, say-

fa düzenleyici, sekreter (basında sayfa düzenlemesini yapan)
rûpelraxerî *m* mizanpatörlük, mizanpajcılık, sayfa düzenleyicilik, sekreterlik
rûpelraxêr *bnr* rûpelraxer
rûpelraxistin *m* sayfa düzenleme, mizanpaj yapma, mizanpaj
rûpel raxistin *l/gh* sayfa düzenlemek, mizanpaj yapmak
rûpelsaz *nd/nt* mizanpajcı, mizanpatör, sayfa düzenleyici
rûpelsazî *m* **1.** mizanpaj, sayfa düzenleme **2.** mizanpajcılık, mizanpatörlük
rûpelsazîtî *m* mizanpajcılık, mizanpatörlük
rûper *bnr* rûpel
rûperî *rd* peri yüzlü
rûpêçandî *rd* yüzü kapalı
rûpişt *m* astar
rûpit *rd* yumuşak yüzlü olmayan
rûpî *m* rupi (Hindistan ve Asya devletlerinde para birimi)
rûpîroz *rd* kutsal yüzlü
rûpîv *m* yüz ölçümü, mesahe
rûpîvan *m* yüzölçüm, yüz ölçümü
rûpîver *nd/nt* yüz ölçmeci, mesaheci
rûpîvî *m* yüz ölçüm, mesahe
rûpoş *m* maske, maskara **~a karnavalê** karnaval maskesi
rûpoşdar *rd* maskeli
rûpoşî *m* tebdilikiyafet
rûpoşkirin *m* maskeleme
rûpoş kirin *l/gh* maskelemek
rûpoşkirî *rd* maskeli, maske takılmış
rûqaîm *bnr* rûqayîm
rûqal *n* yüzey, satıh
rûqalind *rd* yüzsüz, pek yüzlü **~ bûn** yüzsüz olmak
rûqalindî *m* yüzsüzlük
rûqayîm *rd* yüzsüz, utanmaz, sıkılmaz **~ bûn** yüzsüz olmak
rûqayîmî *m* yüzsüzlük, utanmazlık
rûqayîş *rd* yüzsüz, utanmaz kimse **~ bûn** utanmaz olmak
rûqayîşî *m* yüzsüzlük
rûqayîşîbûn *m* yüzsüzleşme
rûqayîşî bûn *l/ngh* yüzsüzleşmek
rûqazox *rd* **1.** yüzü pek, kösele suratlı **2.** yüz surat davul derisi, yüz surat hak getire, yüz surat mahkeme duvarı **3.** sıyrık (utanması olmayan) **4.** söz dinlemeyen, sert kafalı, lâf dinlemeyen inatçı kimse
rûqazoxî *m* **1.** yüzü peklik, kösele suratlılık **2.** yüzsüzlük, sıyrıklık (utanması olmama) **4.** söz dinlememe, sert kafalılık
rûqazoxîbûn *m* yüzsüzleşme
rûqazoxî bûn *l/ngh* yüzsüzleşmek
rûqazoxîkirin *m* yüzsüzleştirme
rûqazoxî kirin *l/gh* yüzsüzleştirmek
rûqebîh *nd* çehre züğürdü
rûqemerî *rd* yağız yüzlü, kavruk yüzlü, yanık yüzlü
rûqermiçî *rd* muşmula gibi (veya muşmula suratlı), yüzü kırışıklı
rûqewîn *rd* inatçı
rûqewînî *rd* inatçılık
rûqeyîm *bnr* rûqayîm
rûqurmiçî *rd* yüzü kırışıklı
rûreş *rd* **1.** kara yüzlü **2.** yüzü kara (yüz kızartıcı bir şey yapan kimse) **(yek) ~ kirin** yüzünü kara çıkarmak
rûreşanî *m* yüz kızartıcı suç
rûreş bûn *l/ngh* yüzü karalaşmak
rûreşî *m* **1.** yüz kızartıcı **2.** yüz karası **3.** kara (yüz kızartıcı durum)
rûreşkirin *m* utandırma
rûreş kirin *l/gh* utandırmak
rûroj *rd* güneş yüzlü
Rûs *nd* **1.** Rus **2.** *rd* Rus (Ruslarla ilgili) * **malê Rûs** Rus malı
rûs *rd* **1.** çıplak **2.** dalyan kılıç * **şûrê rûs** dalyan kılıç
rûsade *rd* tüysüz ve parlak yüz
rûsar *rd* **1.** sevimsiz, soğuk yüzlü, soğuk kimse **2.** utangaç, sıkılgan, mahcup * **li pêş wî rûsar im** size karşı mahcubum
rûsarbûn *l/ngh* **1.** sevimsizleşme **2.** mahcup olma
rûsar bûn *l/ngh* **1.** sevimsizleşmek **2.** mahcup olmak
rûsarî *m* **1.** sevimsizlik **2.** mahcupluk
rûsarkirin *m* sevimsizleştirme
rûsarkirin *l/gh* sevimsizleştirmek
rûsik *rd* surat düşkünü
rûsikî *m* surat düşkünlüğü
rûsikandin *m* yeşertme
rûsikandin *l/gh* yeşertmek
rûsikîn *m* yeşerme
rûsikîn *l/ngh* yeşermek
Rûsî *m* Rusça
Rûsîzan *nd/nt* Rusça bilen
Rûskirin *m* Ruslaştırma
rûskirin *m* **1.** soyma, çıplak etme **2.** soyma, soygun yapma
rûs kirin *l/gh* **1.** soymak, çıplak etmek **2.** soymak, soygun yapmak
rûskirî *rd* **1.** soyunuk, soyulmuş, çıplak edilmiş **2.** soyulmuş, soyguna uğranmış kimse
rûsor *rd* **1.** al yüzlü **2.** soylu
rûspî *n* **1.** ak yüzlü, temiz **2.** ak sakallı **3.** ak sakallı, danışman
rûspîker *rd* yüz ağartıcı
rûspîkirin *m* yüzünü ak çıkarma
rûspî kirin *l/gh* yüzünü ak çıkarmak
rûspîtî *m* **1.** ak yüzlülük, temiz olma durumu **2.** ak sakallılık **3.** yüz akı
rûşikandin *m* rezil etme
rûşikandin *l/gh* rezil etmek
rûşikandî *rd* rezil edilmiş olan

rûşikênandî *rd* moralsız ~ **bûn** moralı bozulmak ~ **kirin** moralını bozmak
rû şûştin *l/gh* yüz yıkamak
rûşîrîn *rd* şirin yüzlü, sevimli
rûşûştî *rd* **1.** yüzsüz, pek yüzlü, meşin suratlı, yüzü kasap süngeriyle silinmiş, ar namus tertemiz (utanması olmayan), utanmaz, sıkılmaz **2.** pişkin (saygısızca davranarak işini yürüten) ~ **bûn** yüzsüz olmak, utanmaz olmak
rûşûştîbûn *m* yüzsüzleşme, yüz suyu dökme, pek yüzlü olma, sıkılmaz olma
rûşûştî bûn *l/ngh* yüzsüzleşmek, yüz suyu dökmek, pek yüzlü olma, sıkılmaz olmak
rûşûştîkirin *m* yüzsüzleştirme
rûşûştî kirin *l/gh* yüzsüzleştirmek
rûşûştîtî *m* **1.** yüzsüzlük, utanmasızlık **2.** pişkinlik
rûşûştkî *rd/h* **1.** yüzsüzce, utanmasızca **2.** pişkince
rût *rd* **1.** tüysüz, çıplak **2.** çıplak, üryan **3.** çıplak, cavlak (baş için saçsız, kabak gibi) * min bi destê xwe hebek danî serê wî yê rût elimle cavlak kafasına bir tane geçirdim **4.** çıplak, kel (üzerinde bitki bulunmayan) * **erdeke rût** çıplak bir arazi * **girên rût** kel tepeler **5.** kel (yapraklarını ökmüş ağaç) **6.** daz (toprak) **7.** çıplak, kel (içinde gerekli eşya bulunmayan) * **menzela rût** çıplak oda **8.** kuru (yalnızlık, tek başına) **9.** *nd* çıplak, züğürt, yoksul, cıbıl (yoksul kimse) ~ **bûn** cavlamak ~ **û recale** *h* çırçıplak, çırılçıplak ~ **û repal** 1) çırçıplak, çırılçıplak 2) soyup soğana çevirme ~ **û repal bûn** soyulup soğana dönülmek ~ **û repal kirin** soyup soğana çevirmek ~ **û repal** yırtık pırtık ~ **û tazî** açık saçık
rûtal (I) *rd* **1.** çıplak **2.** daz **3.** dazlak **4.** çıplak, kel (üzerinde bitki bulunmayan) * **çiyayê rûtal** çıplak dağlar
rûtal (II) *rd* **1.** suratı asık, somurtkan **2.** acımtırak
rûtalî *m* somurtkanlık
rûtalîbûn *m* somurtma
rûtalî bûn *l/ngh* somurtmak
rûtalîbûyîn *m* somurtuş
rûtandin *m* **1.** yolma **2.** yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma)
rûtandin *l/gh* **1.** yolmak **2.** yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak)
rûtandî *rd* yoluk, yolunmuş olan
rûtbûn *m* **1.** cavlama, çıplaklaşma **2.** temizlenme (kumar oyununda yenilme) **3.** züğürtleşme
rût bûn *l/ngh* **1.** cavlamak, çıplaklaşmak **2.** temizlenmek (kumar oyununda yenilmek) **3.** züğürtleşmek
rûtbûnî *m* **1.** çıplaklık, cavlaklık **2.** dazlaklık, kellik **3.** züğürtlük
rûtbûyîn *m* **1.** cavlamak, çıplaklaşma **2.** temizlenme (kumar oyununda yenilme) **3.** züğürtleşme
rûtehl *rd* çatık, asık suratlı
rûtehlî *m* çatıklık, asık suratlılık
rûtek *rd* daz, kel
rûtenik *rd* yüzü yumuşak
rûterikî *rd* yüzü kırışık (yaşlı kimse)
rûtik (I) *rd* **1.** dazlak, saçsız **2.** kel, çıplak (ağaçsız, otsuz yer) **3.** züğürt **~ê heram** züğürt çulsuz
rûtik (II) *n* göbek aşağısı
rûtin *m* yolunma
rûtin *l/ngh* yolunmak
rûtirş *rd* **1.** yüzü asık, asık suratlı, asık yüzlü, ekşi yüz (veya surat), çatık **2.** somurtkan, suratsız, surat düşkünü ~ **bûn** suratı asılmak
rûtirşbûn *m* suratı asılma
rûtirş bûn *l/ngh* suratı asılmak
rûtirşî *m* **1.** asık suratlılık **2.** somurtkanlık, suratsızlık
rûtî *m* **1.** çıplaklık, cavlaklık **2.** dazlaklık **3.** züğürtlük
rûtker *rd* **1.** çıplaklaştırıcı **2.** dazlaklaştırıcı **3.** kelleştirici
rûtkirin *m* **1.** çıplaklaştırma **2.** soyma, yolma (dolandırarak, hile ile birinin parasını alma) **3.** sıfıra vurma (saç için) **4.** temizleme, temizleyiş (kumar oyununda) **5.** züğürtleştirme
rût kirin *l/gh* **1.** çıplaklaştırmak **2.** soymak, yolmak (dolandırarak, hile ile birinin parasını almak) **3.** sıfıra vurmak (saç için) **4.** temizlemek (kumar oyununda) **5.** züğürtleştirmek
rûto *n* köse buğday
rûv *n* **1.** etek, tıraş yeri (edep yeri) **2.** *ant* ferç, vulva, döl yolu
rûvayî *rd* fiziki, dışsel
rûvekirin *m* **1.** yüz açma **2.** yüz görümlüğü, görümlük
rûvekirin *l/gh* yüz gaçmak
rûvekirî *rd* **1.** yüzü açık **2.** *mec* sosyal, girişken
rûvêl *m* rowelwer (tabanca markası)
rûvik (I) *n* etek tıraşı
rûvik (II) *n* bağırsak
rûviya badayî *nd* kıvırım bağırsak
rûviya berate *nd* haram bağırsak
rûviya birçî *nd* boş bağırsak
rûviya dawîn *nd* göden, göden bağırsağı, rektum
rûviya heram *nd* haram bağırsak
rûviya kor *ant/nd* kör bağırsak
rûviya stûr *ant/nd* kalın bağırsak
rûviya zêde *ant/nd* apandis
rûviya zirav *ant/nd* ince bağırsak
rûviyê lepek *nd* **1.** oyunbaz tilki **2.** *rd* hacı yatmaz (mec)

rûviyên heşandî *nd* sucuk dolması
rûvî (I) *n* tilki ~ **nediçû qulê hijek jî bi dûvê xwe ve datanî** sıçan deliğe sığmamış bir de kuyruğuna kabak bağlamış ~ **nediçû qulê şeltekek strî jî bi dûvê xwe datanî** sıçan deliğe sığmamış bir de kuyruğuma kabak bağlamış ~ **xelit be** hey kurnaz bir kerecik olsun aldan ~**yê lepek 1)** oyunbaz tilki **2)** *rd* hacı yatmaz (mec)
rûvî (II) *m* bağırsak ~ **ber girtin** bağırsak rahatsızlığından dolayı sindirimde güçlük çekmek ~**ya badayî** kıvırım bağırsak ~**ya berate** (an jî **heram)** haram bağırsak ~**ya birçî** boş bağırsak ~**ya dawîn** göden, göden bağırsağı, rektum ~**ya kor** kör bağırsak ~**ya stûr** kalın bağırsak ~ya qalind kalın bağırsak ~**ya zêde** apandis ~**ya zirav** ince bağırsak
rûvîtî *m* tilkilik
rûwek *m* bitki, nebat
rûwekî *rd* bitkisel
rûwês *bnr* ribês
rûwikandin *m* yeşertme
rûwikandin *l/gh* yeşertmek
rûwikîn *m* yeşerme
rûwikîn *l/ngh* yeşermek
rûx *n* **1.** yüz, yer yüzü **2.** *mat* yüzey
rûxafk *m* kızartılan yağın üstünde biriken köpük
rûxal (I) *n* **1.** yüz **2.** *mat* yüzey
rûxal (II) *m* yüz beni
rûxalî *rd* yüzeysel
rûxalbûn *m* yüzleşme
rûxal bûn *l/bw* yüzleşmek
rûxalkirin *m* yüzleştirme
rûxal kirin *l/gh* yüzleştirmek
rûxan *m* yıkım, yıkma
rûxandin *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** göçürme **3.** tahrip etme **4.** çöktürme
rûxandin *l/gh* **1.** yıkmak **2.** göçürmek * **berfê xanî rûxand** karlar evi göçürdü **3.** tahrip etmek **4.** çöktürmek
rûxandî *rd* **1.** yıkık **2.** göçük
rûxandox *rd* **1.** yıkıcı **2.** tahripkâr
rûxandoxî *m* **1.** yıkıcılık **2.** tahripkârlık
rûxar *m* **1.** yüz **2.** *mat* düzlem **3.** *mat* yüzey ~**a terîb (hevhesû** an jî **paralel)** *mat/nd* paralel yüz
rûxara paralel *mat/nd* paralel yüz
rûxara spî *nd* beyaz perde (sinama oyununun gösterildiği yüzey)
rûxarî *rd* yüzeysel, sathî
rûxarîbûn *m* yüzeyleşme, sathîleşme
rûxarî bûn *l/ngh* yüzeyleşmek, sathîleşmek
rûxarîkirin *m* yüzeyleştirme, sathîleştirme
rûxarî kirin *l/gh* yüzeyleştirmek, sathîleştirmek
rûxarîtî *m* yüzeysellik, sathîlik
rûxarkî *rd* **1.** yüzeysel, sığ **2.** *rd/h* yüzeyselce
rûxarkîbûn *m* yüzeysellik, sığlık
rûxiyayî *rd* yıkık
rûxî *m* yıkım
rûxîn *m* **1.** yıkılma **2.** göçürme, göçme, çökme **3.** çökme (son bulma)
rûxîn *l/ngh* **1.** yıkılmak * **dîwar rûxiya** duvar yıkıldı **2.** göçürmek, göçmek, çökmek **3.** çökmek (son bulmak) * **Împeratoriya Bîzans di 1453'yan de rûxî** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü
rûxîner *nd/nt* **1.** yıkımcı, yıkmacı, yıkıcı **2.** yıkıcı, tahripkâr
rûxînerî *m* **1.** yıkmacılık, yıkmacılık, yıkıcılık **2.** yıkıcılık, tahripkârlık
rûxsar *n* **1.** sima **2.** *mat* yüzey
rûxurî *rd* çopur
rûxurîtî *m* çopurluk
rûxweş *rd* hoş yüzlü
rûxweşik *rd* güzel yüzlü
rûxweşî *m* hoşgörü
rûyê asîman *nd* gök yüzü
rûyê derve *nd* dış yüz
rûyê erdê *erd/nd* yer kabuğu
rûyê esman *nd* gök yüzü
rûyê pê *nd* ayak yüzü
rûyê şîr *nd* süt başı
rûyê zavê *nd* düğünde damat için toplanan para vs. bağışta bulunanların isimleri toplulukta söylenerek yapılan merasim
rûyî *rd* yüz, suratla ilgili
rûyîn *m* maske, maskara
rûyîndar *rd* maskeli
rûyînkirin *m* maskeleme
rûyîn kirin *l/gh* maskelemek
rûyînkirî *rd* maskeli, maske takılmış
rûzemîn *m* yer yüzü
rûzer *rd* sarı yüzlü, sarı benizli, soluk yüzlü
rûzerbûn *m* yüz solma
rû zerbûn *l/bw* yüz solmak
rûzerhimî *rd* soluk yüzlü
rûzerhimîbûn *m* soluk yüzlülük
rûzêrîn *rd* **1.** altın kaplama **2.** altın gibi temiz yüzlü
rûziq *rd* dış bükey, dışa çıkıntılı düzlem
rûzişt *rd* surat düşkünü, çirkin
rûziştî *m* surat düşkünlüğü, çirkinlik
rûzîv *nd* **1.** gümüş kaplama
rûzîvîn *m* gümüş kaplama
rûzîvînî *rd* gümüş kaplamalı
rwîn *rd* açık (sıvılar için, yoğun ve koyu olmayan) * **çaya rwîn** açık çay

S

s, S Kürt alfabesinin yirmi ikinci harfi ve *sê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz sızıcı dişi eti ünsüzlerini gösterir
S *kîm* S (kükürt'ün kısaltması)
sa (I) *n* ne * **çi sa ye?** neyin nesidir ~ **bûn** ne olmak * **çi sa bûye?** ne olmuş?
sa (II) *zo/n* **1.** köpek, it **2.** *mec* köpek, it (değersiz, terbiyesiz kimse) **3.** *mec* köpek, it (aşağılık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır) ~ **direye karwan dibuhire** it ürür kervan yürür ~ **pêlî dêla hev nakin** it itin kuyruğuna basınaz ~**ê heram** it kopuk
saavî *zo/n* su samuru
saba *m* saba (Kürt müziğinde bir makamı)
sabat *m* sandık
sabav *argo/n* köpoğlu
sabavî *argo/m* köpoğluluk
sabiqa *m* sabıka
sabiqadar *rd* sabıkalı
sabir *m* kırkma, kırpma
sabirbûn *m* kırkılma, kırpılma
sabir bûn *l/ngh* kırkılmak, kırpılmak
sabirkirin *m* kırkma, kırpma
sabir kirin *l/gh* kırkmak, kırpmak
sabirkirî *rd* kırpık, kırkılmış, kırpılmış olan
sabit *rd* **1.** sabit, durağan (yerinden oynamayan, yer değiştirmeyen) **2.** sabit (gerçekliği tespit edilmiş, kanıtlanmış olan) **3.** sabit (değişmeyen) sabit, yerleşik * **tiyatroya sabit** yerleşik tiyatro ~ **bûn** sabit olmak
sabitbûn *m* sabitleşme
sabit bûn *l/ngh* sabitleşmek
sabitbûnî *m* sabitlik
sabitbûyî *rd* sabitleşmiş olan
sabitbûyîn *m* sabitleşiş
sabitî *m* **1.** sabitlik **2.** sabitlik, yerleşiklik
sabitkirin *m* sabitleştirme
sabit kirin *l/gh* sabitleştirmek
sabitkirî *rd* sabitleştirilmiş olan
sabotaj *m* sabotaj, baltalama
sabotajker *nd/rd* sabotajcı
sabotajkerî *m* sabotajcılık
sabotajkirin *m* sabotaj yapma
sabotaj kirin *l/gh* sabotaj yapmak
sabotator *nd/nt* sabotatör
sabotatorî *m* sabotatörlük
saboteker *nd/nt* sabotajcı, baltalayıcı
sabotekirin *m* sabote etme, baltalama
sabote kirin *l/gh* sabote etmek, baltalamak
sabrofît *biy nd/rd* sabrofit, çürükçül
sabûn *m* **1.** sabun (sabun maddesi) **2.** sabun (bu maddenin kalıp durumundaki şekli) * **qalibek sabûn bide min** bana bir sabun ver ~ **di ser dan** üstüne perde çekmek ~ **di serê dan** sabunlamak ~**a bêhndar** mis sabunu ~**a destan** el sabunu ~**a rûyan 1)** yüz sabunu **2)** traş sabunu ~**a traşê** traş sabunu
sabûna destan *nd* el sabunu
sabûna kizwanan *nd* arap sabunu
sabûna reş *nd* arap sabunu
sabûna toz *nd* toz sabun
sabûnbûn *kîm/m* sabunlaşma
sabûndank *m* sabunluk (içine sabun konulan kap)
sabûndar *rd* sabunlu
sabûnfiroş *nd/nt* sabuncu (satan kimse)
sabûnfiroşî *m* sabunculuk
sabûnkar *nd/nt* sabuncu
sabûnkarî *m* sabunculuk
sabûnker *rd* sabunlayıcı
sabûnkirin *m* sabunlama, sabunlayış
sabûn kirin *l/gh* sabunlamak
sabûnkirî *rd* sabunlu, sabunlanmış olan
sabûnok *bot/m* sabun otu
sabûnpêj *nd/nt* sabuncu (imal eden)
sabûnxane *m* sabunhane
sabxol *m* tasma
sabxor *m* **1.** kabız, peklik **2.** karın ağrısı
sabxorî *rd* kabız, peklik çeken
sabxorîbûn *m* kabız olma, peklik çekme

sabxorî bûn *l/ngh* kabız olmak, peklik çekmek
sabxorîkirin *m* kabız etme
sabxorî kirin *l/gh* kabız etmek
sac *n* **1.** sac (yassı demir çelik ürünü) **2.** *rd* sac (bu maddeden yapılmış olan)
saçî *bnr* saçû
saçme *m m* saçma (avda kullanılan fişeklerin içine konulan türlü boylardaki yuvarlak kurşun tanesi)
saçû *m* düğün davetiyesi
sade *rd* **1.** sade, katışıksız, katkısız (katıksız, halis) * **qehweya sade** sade kahve **2.** sade, gösterişsiz (süsü, gösterişi olmayan) * **xaniyekî sade** sade bir ev **3.** *wj* sade, yalın (üslûp için; süssüz, anlaşılır olan) **4.** basit (süssüz, gösterişsiz) **5.** tabiî, saf (katıksız olmayan, arı) * **ava sade ya mêweyan** tabiî meyve suları **6.** sade, sıradan insan **7.** duru, arı (dil) **8.** yalın, süssüz, çıplak, düz * **vegotineke sade** düz (veya çıplak) bir anlatım çıplak bir anlatım **8.** özlü (gereksiz söz kullanmadan düşünceyi belirtme) **9. 2.** düz (çizgisiz, desensiz, ve tek renkli) **10.** *rz* basit
sadebûn *m* **1.** sadeleşme **2.** sadeleşme, saflaşma, arılaşma **3.** sadeleşme, yalınlaşma **4.** özleşme **5.** basitleşme
sade bûn *l/gh* **1.** sadeleşmek **2.** sadeleşmek, saflaşmak, arılaşmak **3.** sadeleşmek, yalınlaşmak **4.** özleşmek **5.** basitleşmek
sadebûyîn *m* **1.** sadeleşme **2.** sadeleşme, saflaşma, arılaşma **3.** sadeleşme, yalınlaşma **4.** özleşme **5.** basitleşme
sadedil *rd* safdil
sadedilî *m* safdillik
sadekirin *m* **1.** sadeleştirme **2.** sadeleştirme, saflaştırma, arılaştırma, arıtma **3.** sadeleştirme, yalınlaştırma **4.** özleştirme **5.** basitleştirme
sade kirin *l/gh* **1.** sadeleştirmek **2.** sadeleştirmek, saflaştırmak, arılaştırmak, arıtmak **3.** sadeleştirmek, yalınlaştırmak **4.** özleştirmek **5.** basitleştirmek
sadekirî *rd* sadeleştirilmiş olan
sadetî *m* **1.** sadelik **2.** sadelik, saflık **3.** sadelik, gösterişsizlik **4.** duruluk (dil ve üslûp için) **5.** *wj* yalınlık **6.** basitlik
sadeyî **1.** sadelik **2.** sadelik, saflık **3.** sadelik, gösterişsizlik **4.** duruluk (dil ve üslûp için) **5.** *wj* yalınlık **6.** basitlik
sadiq *rd* sadık, bağlı, sadakatli ~ **man** sadık kalmak
sadiqane *rd* sadıkane, sadakatça, sadıkça
sadiqî *m* sadakat, bağlılık, sadakatlilik
sadiqtî *m* sadakatlilik
sadir (I) *m* fide ~ **danîn** fidelemek
sadir (II) *m* olma, oluşma, meydana çıkma
sadirbûn *m* olma, oluşma, meydana gelme
sadir bûn *l/ngh* olmak, oluşmak, meydana gelmek
sadirdanîn *m* fideleme
sadir danîn *l/gh* fidelemek
sadirgeh *n* kerde
sadirkirin *m* oluşturma, meydana getirme, olmasına sebep olma (bir şeyi meydana getirme)
sadir kirin *l/gh* oluşturmak, meydana getirmek, olmasına sebep olmak (bir şeyi meydana getirmek)
sadîk *nd/rd* sadik, sadist
sadîst *nd/rd* sadist, el ezer
sadîstî *m* sadistlik
sadîzm *psî/m* sadizm, el ezerlik
sadrab *n* satrap
saet *m* **1.** saat (bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit zaman parçası) **2.** saat (vakit, zaman) * **di wê saetê de kesek li wê tune** o saatte orada kimse bulunmaz **3.** saat (yürüyerek bir saatte alınan yol) * **gund bi du saetan dûrî vir e** köy buraya iki saat uzaklıkta **4.** saat (günün hangi saatı olduğunu gösteren âlet) * **saet çend e?** saat kaç? * **saet ji pêncan re kêm bîst û pênc deqe** saat beşe yermi beş dakika var * **saet ji dehan pênc deqîqe dibihure** saat onu beş geçiyor **5.** saat (sayaç) * **saeta avê** su saatı ~ **ba dan** saat kurmak ~ **bar kirin** saat kurmak ~ **bi pêş de çûn** saat ileri gitmek ~ **di ~a xwe de** saati saatine ~ **dozdeh û nîv** (saat) yarım **ev ~ e** saat bu saat ~ **li paş man** saat geri kalmak ~ **sekinîn** saat durmak ~ **û saniyên (yekî) hev negirtin** saati saatine uymamak **~a avê** su saatı (veya sayacı) **~a cêban** cep saati **~a destan** kol saatı **~a dîwaran** duvar saatı **~a elefrangî** alafranga saat **~a eletirkî** alaturka saat **~a (yekî) hatin** saatı çalmak **~a havînê** yaz saati **~a kar** (an **jî xebatê**) çalışma saati, mesaî saati **~a (yekî) li ~ê nenihêrtin** saati saatine uymamak **~a meydanê** meydan saati **~a rojê** güneş saati **~a sereke** ana saat **~a tavê** güneş saatı **~a xîzê** kum saati **~a xwe ba dan** saatını kurmak **~a xwe bar kirin** saatını kurmak **~a zengildar** çalar saat
saetçêker *nd/nt* saatçi (saat imalatçısı)
saetçêkerî *m* saatçilik
saetdar *rd* saatli
saetfiroş *nd/nt* saatçi (saat satıcısı)
saetfiroşî *m* saatçilik
saetî *m* saatlik * **gund bi mesafeya du saetî dûrî vir e** köy buraya iki saatlik mesafede
saetker *nd/nt* saatçi (saat imalatçısı)
saetkerî *m* saatçilik
saetsaz *nd/nt* **1.** saatçi (saat imalatçısı) **2.** saatçi (saat tamircisi)
saetsazî *m* **1.** saatçilik (saat imalatçılığı) **2.** saatçilik (saat tamirciliği)
saf *rd* **1.** saf, arı (öz, katıksız) **2.** tabiî, sade, katışıksız, katkısız * **ava saf a mêweyan** tabiî meyve suları **3.** *fel* salt, arı **4.** saf (kolaylıkla

aldatılabilen) ~ ~ saf saf ~ê **dilê xwe** 1) açık yürekli 2) saf, safdil (kolaylıkla aldatılabilen) * **mêrik yekî safê dilê xwe bû** adamcağız saf biriydi ~ê **dilê xwe bûn** 1) açık yürekli olmak 2) safdil olmak
safarî *m* safarî
safaye *m* süzgeç
safbûn *m* 1. saflaşma, arılaşma 2. sadeleşme, yalınlaşma
saf bûn *l/ngh* 1. saflaşmak, arılaşmak 2. sadeleşmek, yalınlaşmak
safedil *rd* safdil
safedilî *m* safdillik
safêrîk *bot/m* bir tür bitki
safgeh *m* rafineri, arıtma evi, arıtım evi
safik (I) *m* sofa
safik (II) *rd* safdil, bön
safikî *rd* safdillice, safça (birz saf olan)
safikîbûn *m* saflaşma, safdillileşme
safikî bûn *l/ngh* saflaşmak, safdillileşmek
safikîtî *m* safdillik, saflık
safirî *rd* açık sarı
safiyane *h* safça
safî (I) *m* hal olma, çözüm
safî (II) *rd* 1. safı, sade, katıksız 2. safı, net (kesintilerden sonra geriye kalan miktar) 3. som * **zêrê safî** som altın
safîbûn (I) *m* hal olma, çözülme
safîbûn (II) *m* 1. saflaşma, sadeleşme 2. özleşme, arılaşma
safî bûn (I) *l/ngh* hal olmak, çözülmek
safî bûn (II) *l/ngh* 1. saflaşmak, sadeleşmek 2. özleşmek, arılaşmak
safîbûyîn (I) *m* hal oluş, çözülüş
safîbûyîn (II) *m* 1. saflaşma, sadeleşme 2. özleşme, arılaşma
safîkirin (I) *m* 1. halletme, çözme (bir olay veya duruma çözüm yolu bulma)
safîkirin (II) *m* 1. saflaştırma, sadeleştirme 2. özleştirme, arılaştırma
safî kirin (I) *l/gh* 1. halletmek, çözmek (bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak) **(yek) ~ kirin** (birini) ortadan kaldırmak, öldürmek
safî kirin (II) *l/gh* 1. saflaştırmak, sadeleştirmek 2. özleştirmek, arılaştırmak
safîr *n* safır
safîtî *m* 1. saflık, arılık 2. netlik (kesitilerden sonra arta kalan miktarlar için)
safker *rd* arıtıcı
safkirin *m* arılaştırma, arıtma
saf kirin *l/gh* arılaştırmak, arıtmak
safkirî *rd* arılaştırılmış, arıtılmış olan
safo *bnr* safok
safok *rd* 1. arıtıcı 2. *m* süzgeç, süzek
safûk *bnr* safok
safûnik *m* süzgeç
safxwîn *rd* safkan
sahaf *nd/nt* sahaf, kitap satıcısı
sahaftî *m* sahaflık
sahar *rd* sade, katıksız
saharî *m* 1. sadelik 2. *wj* sadelik, yalınlık
sahib *n* sahip
sahibnezer *rd* görüş sahibi
sahil *rd* hafıf
sahilbûn *m* kendine gelme, rahatlanma
sahil bûn *l/ngh* kendine gelmek, rahatlanmak
sahipdil *rd* gönül sahibi
sahipkemal *rd* olgun, kemala ermiş kimse
sahîfe *m* sahife
sahîh *rd* sahih, sağın
sahîl *nd/nt* haberci
saîq *m* 1. saik, güdü (bilinçli veya bilinçsiz olarak davranışı doğuran, sürekliliğini sağlayan ve ona yön veren herhangi bir güç) 2. *fel* saik, güdü (kaynağı duygulanma değil, akıl olan sebep)
sak (I) *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
sak (II) *m* dizlik, yünden dizlik
sak (III) *zo/m* malak
sakanîn *m* malaklama
sak anîn *l/gh* malaklamak
sakar (I) *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
sakar (II) *rd* 1. basit, sade * **mirovê sakar** sade adam 2. alışılmış, alışık
sakarîmetre *kîm/m* sakarimetre
sakarîmetrî *kîm/m* sakarimetri
sakarîn *m* sakarin
sakaroz *kîm/m* sakaroz
sakîn *rd* 1. sakin, sessiz 2. sakin (kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen) 3. sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) ~ **bûn** sakin olmak, sakin duruma gelmek
sakînbûn *m* 1. sakinleşme (heyecan ve telâşı kalmama) 2. sakinleşme, yatışma
sakîn bûn *l/ngh* 1. sakinleşmek (heyecan ve telâşı kalmamak) 2. sakinleşmek, yatışmak
sakîn kirin *m* sakinleştirme, yatıştırma
sakîn kirin *l/gh* sakinleştirmek, yatıştırmak * **me nexweş sakîn kir** hastayı iğneyle sakinleştirdik
sak kirin *l/gh* 1. tapan çekmek 2. bir meselenin üstünü örtmek
sakol (I) *m* çalgıç, çalkı, çalı süpürgesi
sakol (II) *rd/nd* zügürt
sakol (III) *nd/nt* 1. çocuk 2. *rd* toy, delikanlı
sakre *m* bakraç
saksofon *mzk/m* saksofon
saksofonjen *nd/nt* saksofoncu (saksafon aletini çalan kimse)
saksofonjenî *m* saksofonculuk
sakûl *nd/nt* 1. çocuk 2. *rd* toy, delikanlı
sal (I) *n* 1. kayrak (yassı, düz taş) 2. oturtmalık ~**ên mezelan** mezar taşları
sal (II) *m* 1. yıl, sene * **sala çûyî** (an jî **bihurî**)

geçen yıl **2.** yıl (milâdi takvimine göre ocak ayının birinden başlayıp aralık ayının otuz birinde biten dönem) **3.** yıl (başlangıç tarihi belli olmayan on iki aylık süre) **4.** *ast* yıl (bir gezegenin Güneş çevresindeki dolanım süresine o gezegenin adıyla yıl denir) **5.** yaş (ömür) * **ez sî û pênc salî me** otuz beş yaşındayım * **çend salî ye?** kaç yaşında? **6.** *nd* yaş (bir kurum, kuruluş, düzen vb. nin kurulduğundan bu yana geçen zaman) * **enstîtuya me pê kire sala xwe ya dehan** enstitümüz on yaşına bastı **7.** *meteor* yaş (bir gök cisminin oluşmaya başladığı günden bu güne kadar geçirdiği zaman) ~ **dewr bûn** yıl devretmek ~ **dozdeh meh** yıl on iki ay ~ **misal** yıl boyunca, yıllar yılı ~ **tê re çûn** arada yel geçmek **~a (yekî) bûn** altın çağ (veya çağı) olmak * **sala çûyî sala wî bû** geçen sene onun altın çağıydı **~a budçeyê** bütçe yılı **~a dadî** adlî yıl **~a darayî** *ab* malî yıl **~a dubihar** kış bitmeden baharın erken geldiği yıl **~a edlî** adlî yıl **~a gonê** bildiğin yıl, bilinen yıl (hatırda olan, unutulmayan yıl) **~a heyvî** *ast* ay yılı (354 gün, 8 saat) **~a îsalîn** bu sene **~a ku ji pêr re bê** geyikler kırkımında (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir) **~a parîn** geçen yıl (veya sene) **~a pilingê 1)** bilinmez bir tarihte **2)** geyikler kırkımında (hiçbir zaman olmayacak işler için söylenir) **~a pîran zengilê keran** kırktan sonra tambur **~a rojê** *ast* güneş yılı **~a roniyê** ışık yılı **~a stêrkê** yıldız yılı **~a zêdebar** artık yıl **(ji) ~an mehan carekî** ayda yılda bir **~eke xwe tije kirin** yıllanmak, bır yılını doldurmak **~ê carekê** bayramdan bayrama **~ên dilgeş** mutlu yıllar **~ên xwe tije kirin** yaşını doldurmak **~ên (yekî) gihîştin (...)** -e ayak basmak * **salên min gihîştin 25'an** 25'e ayak bastım

sala çûyî *rd/h* bıldır, geçen yıl
sala jidayikbûnê *nd* doğum yılı
salam *m* salam
salane *rd* **1.** yıllık (yılda bir yapılan) ***civîna salane ya saziyê** kuruluşun yıllık toplantısı **2.** *m* yıllık (bir yılda verilen ücret) * **kirêya me ya salane dan** yıllık kiramızı verdiler
salanî *rd* yıllık (bir yıl için, senelik)
sala par *rd/h* bıldır, geçen yıl
salar *nd/nt* komutan, serdar
salarî *m* komutanlık
sala zêde *rd* artık yıl
salbend *m* paket taşı
salbihurî *rd* yaşı geçmiş, yaşlıca, geçkin
salborî *rd* geçkin, yaşlıca * **zilamekî salborî yê ku temenê wî ji pêncî salî zêdetir bû, taqîba me dikir** elli yaşını geçkin bir adam bizi izliyordu
salborîbûn *m* geçkinlik
salborîn *m* yıl dönümü
salçe *m* salça ~ **kirin xwarinê** yemeğe salça katmak
salçekirin *m* salçalama
salçe kirin *l/gh* salçalamak
saldanî yıllık burs
saldar *nd* yıllıkçı, yıllıklı
saldîde *rd* gün görmüş (birçok hayat tecrübesi olan)
saldîtî *rd* gün görmüş (birçok hayat tecrübesi olan)
saldo *m* kalan, artık, bakiye
sale *m* yaş, ömür
salebend *m* dizili taşlar
saledem *m* **1.** mevsim **2.** yaz kış, bütün yıl boyunca
salep *bot/m* **1.** salep (Orchis) **2.** salep (bu bitkinin kökünden elde edilen toz) **3.** salep (bu bitkinin tozundan hazırlanan sıcak içecek)
salepfiroş *nd/nt* salepçi (satan kimse)
salepfiroşî *m* salepçilik
salepker *nd/nt* salepçi
salepkerî *m* salepçilik
salewext *m* yıl boyu, yıl on iki ay, yaz kış, bütün yıl boyunca **~a (...)** yıllığına
salgir *rz/rd* basit
salife *m* olay
salifzerk *zo/nd* bir tür kertenkele
salih *n* aziz, eren **~ê Xwedê** eren
salik (I) *n* yıl, sene ~ **dozdeh meh** yıl on iki ay
salik (II) *nd* yolda geçen
salik (III) *bnr* selik
salikî *m* bir börek türü
salim *m* nezle
saliqe t meharet
salitandin *bnr* selitandin
salix *bnr salox*
salixandin *m* belirleme
salixandin *l/gh* belirlemek
salix dan *bnr* salox dan
salixdar *bnr* saloxdar
salixder *bnr* saloxder
salixîn *m* belirlenme
salixîn *l/ngh* belirlenmek
salî *nd* yıllık, senelik * **dara deh salî** on yıllık ağaç * **sê salî** üç senelik
salîb *m* salip, haç
salîn (I) *m* senelik
salîn (II) *m* yassı mezar taşı
salînî *rd* yıllık, senelik (bir yıl için)
salîs *fiz/m* kutup
salîsbûn *m* kutuplanma
salîs bûn *l/ngh* kutuplanmak
salîse *m* salise
salîsî *rd* kutupsal
salîsîlat *kîm/m* salisilât
salîsîlîk *kîm/m* salisilik
salkar *m* bir yıllık kuzu
salkirin *m* yaş sürme, yaşında olma
sal kirin *l/gh* yaş sürmek, yaşında olmak * **hesp bîst sal kiriye** at yermi yaşında
salname *m* **1.** salname, yıllık (yılda bir çıkan

veya o yılın olgularını anlatan kitap) * **salnameya me ya damezraweyê li ber derketinê ye** kurumumuzun yıllığı çıkmak üzere **2.** takvim (bir yılın günlerini, aylarını sayılı günlerini gösteren çizelge) **~ya heyvê** *ast* ay takvimi **~ya koçî** hicrî takvimi **~ya rojê** *ast* güneş takvimi
salok *m* orak
salol *m* kara erik
salon *m* **1.** salon **2.** salon (toplantı, kutlama, gösteri ve düğünlerin yapılabildiği büyük yer) * **salona dîlanê** düğün salonu **~a dîlanê (dawetê** an jî **bûyê)** düğün salonu **~a guhdanê** dinleme salonu **~a hesîneyê (vehesanê** an jî **bêhnvedanê)** dinlenme salonu **~a konferansê** konferans salonu **~a pergînê** kabul salonu **~a rêwiyan** yolcu salonu **~a şerefê** şeref salonu **~a xwarinê** yemek salonu
salor (I) *bnr* salol
salor (II) *rd* terbiyeli
salorî *m* terbiyelilik
salos *bnr* şalûs
salox *m* **1.** salık, haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi) **2.** bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) **3.** bilgi, malumat * **saloxa wî ji hunerê nîn e** sanattan haberi yok **~ hilanîn** bilgi alınak **~ jê çêbûn** (birinden) salık almak **~ stendin** bilgi almak, haber almak, salık almak **~ û silûx** salık, haber, salık alma
saloxdan *m* **1.** bilgi verme **2.** salık verme, tavsiye
salox dan *l/gh* **1.** bilgi vermek **2.** salık vermek, tavsiye etmek
saloxdar *nd/nt* **1.** salık veren **2.** *rd* bilgi sahibi, malumat sahibi
saloxdarî *m* istihbarat
saloxdayîn *m* **1.** bilgi veriş **2.** salık veriş
saloxder *nd/nt* **1.** ihbarcı **2.** muhbir
saloxderî *m* **1.** ihbarcılık **2.** muhbirlik
saloxdêr *bnr* saloxder
saloxdêrî *bnr* saloxderî
saloxgêr *nd/nt* istihbaratçı
saloxgêrî *m* istihbarat
saloxgêrîtî *m* istihbaratçılık
saloxgirî *m* istihbarat, haber ve bilgi alma
saloxî *m* **1.** bildirim, bildirme **2.** istihbar, istihbarat, haber ve bilgi alma **3.** bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) **~ bi dest xistin** bilgi edinmek **~ dan** bildirmek **~ hilanîn** bilgi almak **~ hildan** haber almak, bilgi edinmek * **min saloxiya hatina te hilda** geldiğini haber aldım **~ jê negirtin** haber çıkmamak **~ya (...) dan** (birini, bir şeyi) salık vermek **~yek jê derneketin** haber çıkmamak
saloxîgirtin *m* istihbar alma, haber alma, haber ve bilgi alma, bilgi edinme
saloxî girtin *l/gh* istihbar almak, haber almak, haber ve bilgi almak, bilgi edinmek * **min saloxiya hatina te girt** geldiğini haber aldım
saloxî hildan *l/gh* bilgi edinmek * **min saloxiya hatina te hilda** geldiğini haber aldım
saloxname *m* ihbarname, ihbariye
salroj *m* yıl dönümü
salsed *m* yüzyıl, asır
salt *rd* tek, yanlız başına
salte *m* dam saçağı
saltir *h* ertesi yıl, ertesi sene * **saltira din** ertesi sene **~a din** bir dahaki sene
saltirk *h* ertesi yıl, ertesi sene
salûl *m* cezaevindeki tek hücre
salûs *nd/nt* yalaka, yağcı
salûsî *m* yalakalık, yağcılık
salûx *bnr* salox
salveger *m* yıl dönümü * **îro salvegera partiyê ye** bu gün partinin yıl dönümü **~a zêrîn** altın yıl dönümü
salvo *lşk/m* salvo
salxurde *rd* gün görmüş (birçok hayat tecrübesi olan)
salxurdetî *m* gün görmüşlük
salxwirde *bnr* salxurde
salyan *m* **1.** yıllık vergi **2.** yıllık bir tür haraç
salyar *m* yıl aşımı
sam *m* **1.** aşırı korku **2.** heybet
saman (I) *n* varlık, varidat, servet (bir kimsenin varı yoğu) **~ê dewletê** devlet serveti
saman (II) *m* tahammül, götürüm, katlanma **~ kirin** tahammül etmek, katlanmak
samaryûm *kîm/m* samaryum (kısaltması Sm)
samba *m* samba
sambolber *nd/nt* yüzücü
sambolberî *m* yüzme
samdar *rd* **1.** korkulu **2.** heybetli
samêrdag *bot/m* börek, çörek ve bazı çorbaların yapımında, ayrıca yeşil salata için de tüketilen boylu otsu bir bitki
samir *n* sam yeli
samitandin *m* haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma)
samitandin *l/gh* haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak)
samitîn *m* haşlanma (kaynar su vb. dökülme veya daldırılma, kaynar su ile haşlanma)
samitîn *l/ngh* haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak)
Samî *nd/rd* **1.** Samî (Hz. Nuh'un oğlu Sam'dan türediklerine inanılan beyaz ırkın Arapça, Asurca, İbranice ve Habeşçe konuşan çeşitli kavimlerin toplandığı kol) **2.** Samî (bu kola özgü olan) * **zimanên Samî** Samî diller
samî (I) *m* zelve
samî (II) *n* sam yeli
samîmiyet *m* samimiyet, samimîlik, içtenlik

samîmî *rd/h* **1.** samimî, içten **2.** samimî (candan açık yüreklikle davranan) ~ **bûn** samimî olmak
samîmîbûn *m* samimîleşme
samîmî bûn *l/ngh* samimîleşmek
samîmîtî *m* samimîlik, samimiyet
samîr *m* **1.** darı bulguru **2.** öğütülen darıdan yapılan yemek
samîtel *n* boyunduruk ipi
samnak *rd* korku verici, dehşetengiz
samorik *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
samotik *m* kabûs
samûr *zo/n* samur (Martes zibelina)
samûrak *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
samûrayî *n* samurai
samûrî *rd* samur (samurdan yapılma)
-san *rz/m* sıfat yapıın soneki * **yek*san*** eşit
san *m* sahan, tabak
sana *bnr* sanayî
sanahî *bnr* sanayî
sanatoryûm *m* sanatoryum
sanayî *rd* **1.** kolay, rahat (sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) **2.** *h* kolay, basit (kolayca, sıkıntısız bir biçimde) ~ ~ kolay kolay
sanayîbûn *m* **1.** kolaylaşma **2.** basitleşme
sanayî bûn *l/ngh* **1.** kolaylaşmak **2.** basitleşmek
sanayîbûyîn *m* **1.** kolaylaşma **2.** basitleşme
sanayîker *rd* kolaylaştırıcı
sanayîkirin *m* **1.** kolaylaştırma **2.** basitleştirme
sanayî kirin *l/gh* **1.** kolaylaştırmak **2.** basitleştirmek
sanayîtî *m* **1.** kolaylık **2.** kolaylık (işlerin kolay bitmesini sağlayan şey, konfor) **3.** *rd* kolayca
sancax *m* sancak
sancî *m* sancı, buru, buruntu, karın ağrısı
sancîkirin *m* sancıma
sancî kirin *l/gh* sancımak
sanco *m* sancı
sancobir *rd* sancı giderici
sancor *m* karın ağrısı
sancoyî *rd* sancılı
sancoyîbûn *m* sancılanma
sancoyî bûn *l/ngh* sancılanmak
sancûl *m* tasma
sandal *m* sandal (ayakkabı türü)
sander *m* saçak taşı (saçakta kullanılan yassı taş)
sandîl *rd/nd* vurduğunu deviren babayiğit
sandoq *m* sandık ~**a sepetkî** sepet sandık
sandûqa *m* sanduka
sandwîç *m* sandviç
sandwîççêker *nd/nt* sandviççi
sandwîçfiroş *nd/nt* sandviççi (satan kimse)
sanik (I) *m* **1.** ağaçtan bir tür kab **2.** topraktan el, yüz yıkama kabı
sanik (II) *m* sahan
sanik (III) *n* sünnet edilen çocuk * **kirîv û sanik** kirve ve sünet edilmiş çocuk
saniye *m* **1.** saniye **2.** saniye (fizik ve mekanikte zaman birimi)
saniyeyî *rd* saniyelik
sanîdîn *jeo/m* sanidin
sanqol *bnr* saqol
sansasyon *m* sansasyon ~ **çêkirin** sansasyon yaratmak
sansasyonî *rd* sansasyonel
Sanskrît *m* Sanskrit
Sanskrîtî *m* Sanskritçe
sansualîzm *m* (*fel/psî)* sansüalizm, duyumculuk
sansur *bnr* sansûr
sansûr *m* sansür, sıkı denetim ~ kirin sansür etmek
sansûrker *nd/nt* sansürcü
sansûrkerî *m* sansürcülük
sansûrkerîtî *m* sansürcülük
sansûrkirin *m* sansürleme
sansûr kirin *l/gh* sansürlemek
sansûrkirî *rd* sansürlü, sansürlenmiş olan
santil *bnr* satil
santîar *mat/m* santiar (ca)
santîgram *mat/m* santigram (cgr)
santîgrat *fizt/m* santigrat
santîlître *mat/m* santilitre (cl)
santîm *mat/m* santim ~ **jê şaş nebûn** santim kaçırmamak
santîmetre *mat/m* santimetre (cm)
santîmî *m* santimlik
santral *m* **1.** santral * **santrala elektrîkê** elektrik santralı **2.** santral (telefon santralı) ~**a gerdîleyî** (an jî **atomê)** atom santralı ~**a hîdroelektrîkê** hidroelektrik santral ~**a nukleerî** nükleer santral ~**a termîkê** termik santral
santralvan *nd/nt* santralcı
santrfor *sp/n* santrfor
santrhaf *sp/n* santrhaf
santrîfujor *m* santrifüjör
santrozom *biy/m* santrozom
sap *n* sap ~ **kişandin** sap çekmek
sape *m* kaçamak (hoş olmayan şeyleri arasıra yapma) ~ **kirin** kaçamak yapmak
sapik *n* küçük çömlek
sapîte *m* tavan (ev tavanı)
saplig *m* yassı taşlarla oynanan bir çocuk oyunu
sapog *bnr* sapok
sapok *m* çizme, uzun konçlu çizme
saq *m* **1.** bacağın diz ile ayak arasındaki bölüm **2.** konç * **saqa gorê** çorab koncu * **saqa gîzmeyê** çizme koncu **3.** şalvarın dizden ayak bileklerine kadar olan kısmı **4.** tozluk
saqatat *nd* sakatat
saqatatfiroş *nd/nt* sakatatçı (satan kimse)
saqatatfiroşî *m* sakatatçılık
saqdar *rd* konçlu
saqî *n* saki (içki toplantılarında içki dağıtan kimse)

saqîtî *m* sakilik
saqo *n* ceket
saqol (I) *bot/m* 1. süpürge çalısı 2. çalı süpürgesi, çöp süpürgesi, çar çöp süpürgesi
saqol (II) *bnr* şaqûl
-sar *rz/m* sfat yapım soneki * **bîrsar** unutkan
sar *rd* 1. soğuk * **ava sar** soğuk su 2. *mec* soğuk (duygudan, sevgiden yoksun olan, sokulgan olmayan, sevimsiz kimse) * **yekî sar e** soğuk bir kişi 3. *mec* soğuk, dargın (yakın ve içten olmayan, isteksiz, ilgisiz, kırgın) * **pêşwazîkirineke sar** soğuk bir karşılama * **diya min li ber deriyê bexçe bi du gotinên sar ez pêşwazî kirim** annem bahçe kapısında beni iki dargın kelime ile karşıladı 4. *mec* soğuk (sevimsiz veya yersiz) * **bersîveke sar** soğuk bir cevap 5. *mec* soğuk (kadın için; cinsel istek duymayan) 6. *mec* acı (kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı) * **xebera sar** acı haber * **ev gotinên te yên sar min diêşînin** acı sözlerin beni üzüyor e * **gotineke sara cemidî jê re hat** ona acı bir haber geldi * **ev gotinên te yên sar min diêşînin** acı sözlerin beni üzüyor 7. *b* buz (çok soğuk bir etki uyandıran şey veya kimseleri anlatmak için kullanılır) ~ **û germ kirin** aşılamak ılıklaştırmak (soğuk ve sıcaklığını ayarlamak)
sarbûn *m* 1. soğuma 2. soğuklaşma 3. dinme (ses için; susma) 4. donup kalma
sar bûn *l/ngh* 1. soğumak 2. soğuklaşmak 3. dinmek (ses için; susmak) * **dengê pitikê sar bû** bebeğin sesi dindi 4. donup kalmak ~ **bûn man** donup kalmak ~ ~ **bûn** sopsoğuk olmak
sarbûyî *rd* 1. soğumuş olan 2. soğuklaşmış olan
sarbûyîn *m* 1. soğuyuş 2. soğuklaşma 3. dinme (ses için; susma) 4. donup kalış
sarcîn *m* tezek dizisi
sardûnya *bot/m* sardunya (Geranium)
saregermî *rd* ılıcak
saregermîkirin *m* ılıştırma
saregermî kirin *l/gh* ılıştırmak
saretûn *m* soğuk hava deposu
sarêj (I) *m* onma, iyileşme ~ **û sax bûn** iyileşmek
sarêj (II) *m* göl
sarêk *nd* yarı işlenmiş deri
sarêx *m* dindirme
sarêxkirin *m* dindirme
sarêx kirin *l/gh* dindirmek * **xemê dilê Memê sarêx û kêm bike** Mem'in gamlarını dindir
sarge *m* su korunağı
sargeh *m* buzhane
sarik *m* soğutucu
sarimk *m* soğutucu
sarinc *m* buzdolabı
sarinc *m* 1. sarnıç 2. soğutucu, buz dolabı 3. *rd* soğutkan
sarincok *m* buzdolabı
sariyan *m* seher * bi sariyana sibehê re
sarî (I) *m* 1. seher, tan ağartısı 2. *mzk* seherî (makamı) ~**ya (serê) sibehê** çın sabah, fecir, gün açımı
sarî (II) *m* 1. soğukluk 2. soğukluk (cinsel istek duymama durumu)
sarîç *m* sarnıç
sarîçxane *m* sarnıç
sarîh *rd* belgin
sarî kirin *l/gh* sabah erkenden çalgıcıların seheri makamında müzik icra ederek düğüncüleri uyandırmak
sarîsibeh *m* çın sabah, fecir, gün açımı
sarîtî *m* soğukluk
sarkanî *m* soğuk pınar
sarker *m* 1. soğutucu, buzdolabı 2. soğutmaç, radyatör 3. *rd* soğutucu, frigorofik 4. soğutkan
sarkirin *m* 1. soğutma, soğutuş 2. soğuklaştırma
sar kirin *l/gh* 1. soğutmak * **avê sar bike** suyu soğut 2. soğuklaştırmak
sarkirî *rd* 1. soğutulmuş 2. soğuklaştırılmış
sarkom *bj/m* sarkom
sarkul *n* sütün başlığı
sarogermî *rd* 1. aşılama (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katılarak elde edilmiş su) 2. soğuk almış kimse (düzensiz havadan dolayı)
sarogermo *rd* aşılama
sarogermobûn *m* ılınma
sarogermo bûn *l/ngh* ılınmak
sarogermokirin *m* aşılama, ılıştırma
sarogermo kirin *l/gh* aşılamak, ılıştırmak
sarox *m* füze
saroxavêj *lşk/m* füze fırlatıcısı, füzeatar
saroxe *m* çırpı
sarsarok *m* atlı karınca
sarsûr *rd* ılık
sarsûrî *rd* aşılama (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katılarak elde edilmiş su)
sarsûrîbûn *m* ılınma
sarsûrî bûn *l/ngh* ılınmak
sarsûrîkirin *m* aşılamak, ılıklaştırma
sarsûrî kirin *l/gh* aşılamak, ılıklaştırmak
sarûgermî *bnr* sarogermî
sarûx *bnr* sarox
sat *m* 1. an, kısa bir süre * **satekê çû hat** kısa bir an için gitti geldi 2. *h* hemen ~**ekê çû hat** hemen gidip geldi
satalît *m* satelit
satandin *m* kıvamına getirme
satandin *l/gh* kıvamına getirmek
satar *n* baltalık (bir köyün veya kimsenin odun ihtiyacını karşılamak için ayrılan ormanlık alan)
saten *m* saten
sath *mat/n* satıh, yüzey
sathî *rd* sathî, yüzeysel

sathîbûn *m* sathîleşme
sathî bûn *l/ngh* sathîleşmek
sathîkirin *m* sathîleştirme
sathî kirin *l/gh* sathîleştirmek
sathîtî *m* sathîlik, yüzeysellik
satif *m* **1.** silindir **2.** merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
satil *m* **1.** bakraç **2.** *rd* bakraç (bir bakracın alacağı miktar) * **jinik satilek mast dibe** kadın bir bakraç yoğurt götürüyor
satilcan *bj/m* satlıcan, zatülcenp
satilî *m* saplı tencere
satilok *m* küçük bakraç
satin *m* kıvamına getirmek
satin *l/gh* kıvamına getirmek
satir *m* satır (bir sayfa üzerinde yan yana dizilmiş kelimeler)
satircemî *bnr* satilcanî
satîr *m* hiciv, yergi
satok *m* çapa küreği
satol *m* topraktan küçük su testisi
sator (I) *m* satır (bir tür bıçak)
sator (II) *rd* sarhoş
satore (I) *m* satır (bir tür bıçak)
satore (II) *rd* lümpen
satorî *m* sarhoşluk
Saturn *ast/m* Satürn, Zühal, Sekendiz
saûna *m* sauna, Fin hamamı
savar *n* **1.** bulgur **2.** bulgur pilavı ~ **bi kevir** e vaziyet kötü ~ **pehtin li hev hatin** işi bağlamak, işi haletmek ~ **pehtin tirşik dan berê** işi bağlamak, işi haletmek (bir kimsenin haberi olmadan işi çözüme bağlamak) ~**ê birişte** şehriyeli pilav ~**ê serbizêr** mercimekli bulgur pilavı
savarfiroş *nd/nt* bulgurcu (satan kimse)
savarok *nd/m* dolu, küçük dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak
savarpêj *nd/nt* bulgurcu (bulgur pişiren)
saw (I) *m* sanrı, birsam ~ **û sepet 1)** görüntü, hayalet, *psî* hayal, imge * **li zarok saw û sepet çêdibin** çocuk hayaller görüyor **2)** *psî* yanılsama
saw (II) *bj/m* nezle
saw (III) *m* **1.** korku **2.** heybet, ürküntü **3.** yılgı, dehşet **4.** terör, tedhiş ~ **dan 1)** ürküntü vermek **2)** dehşet saçmak ~ **(yek) hilanîn** korkuya kapılmak ~ **jê girtin** -den korkmak, -den korkuya kapılmak, dehşete kapılmak ~ **jê re çêbûn** korkuya kapılmak ~ **kirin ser (...)** korkutmak, korku salmak, terör estirmek ~ **kirin zikê (yekî)** korku saçmak (veya salmak) ~ **kirin zikê xwe** korkuya kapılmak ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~**a (yekî) di zikê (yekî) de bûn** birinden çok korkmak (veya çekinmek) ~**a (yekî) kirin ser (yekî)** (birinin) korkusunu üzerine salmak ~**a xwe kirin ser (yekî)** korku vermek
sawa *rd* **1.** körpe (hayvan için; yetişmekte olan) * **karika sawa** körpe kuzu **2.** körpe (genç, yeni yetişmiş) **3.** taze
sawan *m* korku, yılgı **û pawan** harta ~ û pawan jê re tune bûn hartası hurtası olmamak
sawandin *m* dehşete düşürme
sawandin *l/gh* dehşete düşürmek
sawatî *m* körpelik, taravet
sawayî *m* körpelik
sawdar *rd* **1.** korkulu, korkunç, korku verici **2.** heybetli, ürküntülü **3.** dehşetli **4.** tedhişli
sawdarane *h* **1.** korkuluca **2.** heybetlice
sawer *bnr* sawêr
saweys *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
sawêr *m* **1.** görüntü, hayalet **2.** hayal (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey)
sawêx *rd* ihmalkâr
sawêxî *m* ihmalkârlık
sawgirtin *m* **1.** korkuya kapılma, dehşete kapılma **2.** *mec* ürperme, ürperix
saw girtin *l/gh* **1.** korkuya kapılmak, dehşete kapılmak **2.** *mec* ürpermek
sawgirtî *rd* dehşete kapılmış olan
sawhilgir *rd* korkunç, dehşet verici
sawil *m* ibrik
sawir *m* **1.** korku, heybet **2.** evham
sawirî *rd* **1.** heybetli **2.** evhamlı
sawî *rd* **1.** düz (yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan) **2.** *m* seviye
sawîbûn *m* düzelme
sawî bûn *l/ngh* düzelmek
sawîkirin *m* düzeltme
sawî kirin *l/gh* düzeltmek
sawîlk *rd* avanak, saftirik
sawîlke *rd* avanak, saftirik
sawîlkî *m* avanaklık, saftiriklik ~ **kirin** avanaklık etmek
sawîn (I) *m* yanılsama * **ew sawîna min ji bîra min naçe** o yanılsamamı unutamiyorum
sawîn (II) *m* korkuya kapılma, dehşetlenme
sawîn (I) *l/ngh* yanılsamak
sawîn (II) *l/ngh* korkuya kapılmak, dehşetlenmek
sawîr *bnr* sawêr
sawker *nd/rd* terorist, tedhişçi
sawkerî *m* terorizm, tedhişçilik
sawkêş *rd* korku verici
sawnak *rd* korkunç, dehşet verici, dehşetengiz
sawnakbûn *m* korkunçlaşma
sawnak bûn *l/ngh* korkunçlaşmak
sawnakî *m* korkunçluk
sawokî *rd* körpecik
sawsoyî *rd* evhamlı, kuruntulu
sax (I) *bnr* saq
sax (II) *rd* **1.** sağ, sağlam, esen **2.** sağ, diri (yaşayan, hayatta olan) * **ew hîn jî sax** e o hâlâ sağ **3.** sağ, diri, canlı ~ **bî!** sağ ol! ~ **bûn**

sağ olmak ~ **hiştin** sağ komak ~ **man** sağ kalmak ~ **selîm** sağ salim ~ **û saxlem** sapasağlam **(yekî)** ~**î saxlem** eli ayağı düzgün
sax (III) *h* **1.** hep, bütün, tüm, tümü, bütünü, topu, tamamı (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan sax tu bike** bu işleri hep sen yap * **pere sax bîne** paranın tamamını getir **2.** hep (daima, sürekli) * **sax tu dikî** hep sen yapıyorsun **3.** *nd* hep, hepsi * **ez we saxan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi saxan re qelem heye** hepsinde kalem var **4.** *rd* bütün bütün (parçalanmamış) * **nanekî sax** bir bütün ekmek **5.** *rd* olanca ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber, hep birden ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak
sax (IV) *rd* saf, safdil ~**ê dilê xwe** safdilli ~**ê dilê xwe bûn** safdil olmak
saxberî *m* sağlık
saxbûn *m* **1.** dirilme **2.** iyileşme, salâh olma
sax bûn *l/ngh* **1.** dirilmek **2.** iyileşmek, salâh olmak
saxbûnî *m* **1.** dirilik **2.** dirlik, sağlık
saxbûyîn *m* **1.** dirilme **2.** iyileşme, salâh olma
saxek *h* tümü, hepsi, tümünü
saxekî *h* tümden
saxer *m* içki bardağı
saxesax *h* diri diri (canlı olarak)
saxik (I) *h* **1.** hep, bütün, tüm, tümü, bütünü, topu, tamamı (hiç biri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan saxik tu bike** bu işleri hep sen yap **2.** hep (daima, sürekli) * **saxik tu dikî** hep sen yapıyorsun **3.** *nd* hep, hepsi * **ez we saxikan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi saxikan re qelem heye** hepsinde kalem var ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi hev re** hep beraber ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak
saxik (II) *rd* **1.** saf, safdil, safderun (kolaylıkla aldatılabilen) **2.** aval, avanak, bön **3.** allahlık (kendisinden hiç bir işte yararlık umulmayan saf, zararsız kimse) ~ ~ saf saf ~**ê Xwedê** eren
saxikane *h* safca, safdilce
saxikî *rd* **1.** safça (biraz saf olan) **2.** *m* saflık, safdillik
saxikîbûn *m* saflaşma
saxikî bûn *l/ngh* saflaşmak
saxikîtî *m* **1.** saflık **2.** safdillik **2.** avanaklık
saxirî *m* kalça
saxitandin *m* taklit etme
saxitandin *l/gh* taklit etmek
saxitîn *m* taklit edilme
saxitîn *l/ngh* taklit edilmek
saxî (I) *rd* bütün, hep
saxî (II) *rd* **1.** diril, diriksel **2.** sağlık * **di saxiya xwe de gotibû** sağlığında söylemişti
saxî (III) *m* **1.** arama, arama tarama **2.** kontrol
saxîkirin *m* arama, kontrol etme
saxî kirin *l/gh* aramak, kontrol etmek
saxîtî (I) *m* bütünlük
saxîtî (II) *m* sağlık
saxker *rd* **1.** diriltici **2.** iyileştirici
saxkirin iyileştirmek
saxkirin *m* **1.** diriltme **2.** iyileştirme
sax kirin *l/gh* **1.** diriltmek **2.** iyileştirmek
saxkirî *rd* iyileştirilmiş olan
saxl *m* taş taşımada kullanılan araç
saxlem *rd* **1.** sağlam, berk (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz) **2.** sağlam (zarar görmemiş, bozulmamış) * **eşyayê saxlem** sağlam eşya **3.** sağlam, sağlıklı (esen, sakatlık veya hastalığı bulunmayan) **4.** zinde, güçlü **5.** sağlam, dürüst (güvenilir) **6.** sağlamcı (işini saglama bağlayan kimse) **7.** sağlam (sahte olmayan) **8.** sağlam, sağlıklı (gerçek, doğru, güvenilir, inanılır bir temeli olan) **9.** *mec* temiz, aydınlık (kötülükten uzak, saf) ~ **bûn** sağlam olmak ~ **çêbûn** sağlam olmak ~ **çêkirin** sağlam yapmak ~ **e** kaya gibi (sağlam, dürüst kimse)
saxlemane *h* sağlamca
saxlembûn *m* sağlamlaşma
saxlem bûn *l/ngh* sağlamlaşmak
saxlembûnî *m* sağlamlık
saxlembûyî *rd* sağlamlaşmış olan
saxlembûyîn *m* sağlamlaşma
saxlemî *m* **1.** sağlamlık **2.** sağlık
saxlemkirin *m* **1.** sağlamlama, sağlamlaştırma **2.** sağlamlama (gerçek olduğunu kanıtlama)
saxlem kirin *l/gh* **1.** sağlamlamak, sağlamlaştırmak **2.** sağlamlamak (gerçek olduğunu kanıtlamak)
saxlemkirî *rd* **1.** sağlamlaştırılmış **2.** stabilize (sağlamlaştırılmış)
saxlemkî *h* sağlamca
saxlemtî *m* **1.** sağlamlık **2.** dürüstlük **3.** zindelik
saxol *m* çalı süpürgesi
saxsax *h* diri diri (canlı olarak)
saxsî *rd* çok sağlam, en sağlam * **dîwarê xanî bi kevirê saxsî çêkir** evin duvarlarını en sağlam taşlarla yaptı
saxtî *m* **1.** kontrol **2.** *hiq* arama (araştırma işlemi) ~ kirin arama yapmak
saxtîkirin *l/gh* **1.** kontrol etme **2.** arama (araştırma, yoklama)
saxtî kirin *l/gh* **1.** kontrol etmek **2.** aramak (araştırmak, yoklamak)
say (I) *m* lütuf
say (II) *bnr* saye
saya *rd* **1.** düz desensiz **2.** çizgisiz, sade * **kaxizê saya** çizgisiz kâğıt
saye *m* **1.** gölge (saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oyuşan karanlık) **2.** gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) **3.** gölge, siluet (ne oldu-

ğu anlaşılmayan karartı) **4.** *mec* saye (kuruma, yardım, kayırma, himaye) * **bi saya wî** onun sayesinde ~ **ketin ser (...)** gölge düşmek **(bi) ~ya qelema xwe jiyîn** kalemiyle yaşamak (veya geçinmek)
sayeban *m* gölgelik
sayedar *rd* gölgeli
sayedarkirin *m* gölgelendirme
sayedar kirin *l/gh* gölgelendirmek
sayekirin *m* gölgeleme, gölgeleyiş
saye kirin *l/gh* gölgelemek
sayekirî *rd* gölgeli, gölgelendirilmiş olan
sayekod *m* elbise dolabı
sayeperwerde *rd* gölgede eğitim yapan
sayewer *rd* gölgeli, gölge veren
sayil *nd/nt* haberci veya damat evinden gelin evine giden yardımcı
sayî *rd* **1.** bulutsuz, duru, açık, berrak (açık hava, açık aydınlık gök yüzü) * **rojeke sayî ya zivistanê bû** berrak bir kış günüydü **2.** parlak * **esman sayî** parlak gökyüzü **3.** nakışsız, desensiz olan (kazak, çorap,vb. şeyler için) * **goreyê sayî** nakışsız çorap **4.** *h* ıpıl ıpıl * **esmanekî sayî** ıpıl ıpıl bir gök
sayîbûn *m* berraklaşma, yıldızlama
sayî bûn *l/ngh* berraklaşmak, yıldızlamak
sayîtî *m* **1.** bulutsuzluk, duruluk, berraklık **2.** desensiz, nakışsız
saz (I) *m* **1.** saz, çalgı (her tür müzik aracı) **2.** saz (telli müzik araçların genel adı) **3.** saz (gödevsi oyularak yapılmış uzun saplı telli çalgı) **4.** saz (çalgı takımı) **5.** saz, çalgı (müzik) * **ma nîvê şevê jî saz dibe?** gece yarısı çalgı olur mu? ~ **jendin** saz (veya çalgı) çalmak **~ên jîdar** telli çalgılar
saz (II) *rd* **1.** işler, durumda, arızasız (işler, çalışır durumda olan) **2.** düzeni yerinde olan
saz (III) *m* **1.** düzen, nizam **2.** *rd* harika, şahane
-saz (IV) *rz/m* isimden isim yapım soneki * **diran*saz*** dişçi
saza dîwanan *mzk/nd* divan sazı
sazamûr *n* enstrüman
sazamûrî *rd* enstrümantal
sazandin *m* **1.** düzenleme, tertip etme **2.** düzenleme, tanzim etme **3.** kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) **4.** işler hale getirme, çalışır duruma getirme (tamir edip çalışır duruma getirme)
sazandin *l/gh* **1.** düzenlemek, tertip etmek **2.** düzenlemek, tanzim etmek **3.** kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) **4.** işler hale getirmek, çalışır duruma getirmek (tamir edip çalışır duruma getirmek)
sazandî *rd* **1.** düzenlenik, tertipli, tertiplenmiş **2.** düzenlenmiş, tanzimli **3.** kurulmuş (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) **4.** işler hale getirilmiş, çalışır duruma getirilmiş (tamir edip çalışır duruma getirme)
sazbar *rd* işler (saat gibi araçların çalışır durumda olma)
sazbarî *m* işlerlik
sazbat *m* uzun namlulu bir silâh
sazbend (I) *nd/nt* **1.** düzenleyici **2.** kurucu
sazbend (II) *nd/nt* sazcı, çalgıcı (saz çalan kimse)
sazbendî (I) *m* **1.** düzenleyicilik **2.** kuruculuk
sazbendî (II) *m* **1.** sazcılık, çalgıcılık **2.** müzik
sazbendzan *nd/nt* müzisyen
sazbendzanî *m* müzisyenlik
sazber *rd* **1.** işler **2.** *rz* türetilmiş
sazbûn *m* **1.** düzenlenme, tertip edilme **2.** kurulma **3.** işleme (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) **4.** onarılma, tamir edilme **5.** akort edilme
saz bûn *l/ngh* **1.** düzenlenmek, tertip edilmek **2.** kurulmak **3.** işlemek (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek) **4.** onarılmak, tamir edilmek **5.** akort edilmek
sazbûyî *rd* **1.** düzenlenmiş, tertip edilmiş **2.** kurulu **3.** işler **4.** onarılmış olan **5.** akort edilmiş
sazbûyîn **1.** düzenleniş **2.** kuruluş **3.** işleyiş (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) **4.** onarılış, tamir ediliş **5.** akort ediliş
sazçêker *nd* sazcı, saz ustası (saz imal eden)
sazçêkerî *m* sazcılık, saz ustalığı
sazdanî *mzk/m* konser
sazdar (I) *rd* çalgılı, sazlı sözlü
sazdar (II) *rd* **1.** düzenli, tertipli **2.** kurulu **3.** teşekküllü
sazdarbûn *m* teşekkül teşekül etme, kuruluş olarak kurulma
sazdar bûn *l/ngh* teşekkül teşekül etmek, kuruluş olarak kurulmak
sazdêran *mzk/m* konser ~ **dan** konser vermek
sazende (I) *nd/nt* sazcı (saz çalan kimse)
sazende (II) *nd/nt* **1.** kurucu **2.** yapıcı
sazendetî (I) *m* sazcılık (saz çalma)
sazendetî (II) *m* **1.** kuruculuk **2.** yapıcılık
sazendeyî *m* kuruculuk
sazevanî *m* müzik
sazfiroş *nd/nt* sazcı (satan kimse)
sazfiroşî *m* sazcılık
sazgeh *m* **1.** kurum **2.** kuruluş, tesis, işletme **~a bazirganî (an jî bazirganiyê)** ticaret işletmesi
sazgerîn *m* mekanizma, düzenek
sazgêr *nd/nt* **1.** düzenleyici, düzenleyen, tertipçi, tertipleyici **2.** kurucu
sazgêrî *m* **1.** düzenleyicilik, tertipçilik, tertipleyicilik **2.** kuruculuk
saziyî *rd* kurumsal
saziyîbûn *m* kurumsallaşma
saziyî bûn *l/ngh* kurumsallaşmak
sazî *m* **1.** kurum, kuruluş **2.** oluşum, kurum **~ya pîşesazan** sanayi odası

sazîbûn *m* kurumlaşma
sazîbûn *l/ngh* kurumlaşmak
sazîbûyîn *m* kurumlaşma
sazîdar *rd* kurumlu, kuruluşlu
sazîkirin *m* kurumlaştırma
sazî kirin *l/gh* kurumlaştırmak
sazjen *nd/nt* sazcı (saz çalan kimse)
sazjenî *m* sazcılık
sazkar *nd/nt* **1.** düzenleyici, tertipçi, tertipleyici **2.** kurucu
sazkarî *m* **1.** düzenleyicilik, tertipçilik, tertipleyicilik **2.** kuruculuk
sazker (I) *nd/nt* sazcı (saz imal eden kimse)
sazker (II) *nd/nt* **1.** düzenleyici, düzenleyen, tertipçi, tertipleyici, tertip eden, hazırlayan **2.** kurucu **3.** onarıcı, tamirci * **sazkerê televizyonê** televizyon tamircisi
sazkerî (I) *m* sazcılık (saz imal etme)
sazkerî (II) *m* **1.** düzenleyicilik, tertipçilik, tertipleyicilik **2.** kuruculuk **3.** onarıcılık, tamircilik
sazkirin *m* **1.** düzenleme, tertip etme, tertipleme **2.** kurma (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirleme) **3.** kurma (bir araya getirme, toplama) **4.** düzen kurma, işler duruma getirme, çalışır hale (veya duruma) getirme **5.** ayarlama (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirme) **6.** düzeltme, onarma (bozukluğunu onarma, çalışır duruma getirme) **7.** akort etme (yapma)
saz kirin *l/gh* **1.** düzenlemek, tertip etmek, tertiplemek **2.** kurmak (belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek) **3.** kurmak (bir araya getirmek, toplamak) * **dîwanê saz bikin** divanı kurun **4.** düzen kurmak, işler duruma getirmek, çalışır hale (veya duruma) getirmek **5.** ayarlamak (bir aygıtı belli bir iş yapabilecek duruma getirmek) * **makîne teribîbû, saz kir** makine bozuktu ayarladı **6.** düzeltmek, onarmak (bozukluğunu onarmak, çalışır duruma getirmek) **7.** akort etmek (yapmak)
sazkirî *m* **1.** düzenlenmiş olan, tertipli **2.** kurulu, muesses, kurulmuş olan * **pergaleke sazkirî** kurulu bir düzen **3.** işler durumda, çalışır halede olan **4.** ayarlı (saat, makine vs. için) **5.** düzeltilmiş **6.** akortlu
sazman *bnr* sazûman
saznekirî *rd* **1.** düzenlenmemiş, tertipsiz **2.** kurulmamış **3.** işler duruma getirilmemiş **4.** ayarsız (saat, makine vs. için) **5.** akortsuz
saznekirîtî *m* **1.** düzenlenmemişlik **2.** kurulmamışlık **3.** ayarsızlık **4.** akırtsuzluk
sazûman *m* **1.** düzen, nizam **2.** düzen, sistem (bir devletin belli başlı ilkeleri bakımında yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi) **3.** *sos* düzen (toplumsal bir yapı içinde öğelerin bütüne, bütünün öğelere ve öğelerin birbirine göre ilişkileri) **4.** kurum, kuruluş **~a bendetiyê** *sos* kölelik düzeni **~a gelemperî** kamu düzeni **~a koletiyê** *sos* kölelik düzeni **~a rûniştî** kurulu düzen
sazûmankar *nd/nt* **1.** düzenleyici, organizatör **2.** kurucu, müessis
sazûmankarî *m* **1.** düzenleyicilik, organizatörlük **2.** kuruculuk
sazvan *bnr* sazbend
sazyar *bnr* sazkar
Sb *kîm* Sb (antimon'un kısaltması)
Sc *kîm* Sc (skandiyum'un kısaltması)
Se *kîm* Se (selenyum'un kısaltması)
se (I) *n* **1.** köpek, it **2.** *nd/nt* köpek, it (değersiz, terbiyesiz kimse) **3.** *mec* köpek, it (aşağılık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır) **~ direye karwan dibuhire (an jî dibore)** it ürür kervan yürür **~ (an jî kûçik) goştê se (an jî kûçikê) naxwe** it itin kuyruğuna basmaz **~ kevir kirin** aylak aylak dolaşmak **~ lar kirin** boş şeylerle iştigal etmek **~ pêlî dêla (an jî qemçika) hev nakin** it itin kuyruğuna basmaz **~yan hay ji hingiv çi ye** eşek hoşaftan ne anlar **~ê çê li kuşkûl belî ye** adam olacak çocuk boyunda belli olur **~ê heram** it kopuk **~ê ku bi zorê here nêçîrê, wê çi nêçîr bike, û wê çi bîne** zorla güzellik olmaz **~yê ku risqê wî qet be, cejna qurbanê xewa wî tê** insanın şansı bir kere ters gitmesin **~ê kurê kûçikan** it oğlu it, köpoğlu köpek **~ê min e li ber deriyê xelkê direyî** sahibine yaramayan başkasına da yaramaz **~ê nano nano** *argo* karın tokluğuna çalışan **~ê nêçîrê** av köpeği **~yê ravê** av köpeği **~ê şivaniyê** çoban köpeği **~ê şil** ıslak karga, ıslak sıçan (çok ıslanmış kimseler için) **~yê tirsonek û bêzirav gur tîne nav pez** korkak ve ödlek it sürüye kurtu getirir **~yê tole** av köpeği **~ê xwe zexm bike da te bixwe** besle kargayı oysun gözünü
se (II) *m* **1.** arama **2.** tarama (sıkıca arama) **~ kirin 1)** aramak **2)** taramak (sıkıca aramak) **3)** muayene etmek
seat *bnr* saet
seadet *m* saadet, mutluluk
seans *m* seans, gösterim
seb (I) *m* gaybet, çekiştirme **~ kirin** gaybet etmek, çekiştirmek **~a (yekî) kirin** (birini) çekiştirmek (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökmek)
seb (II) *m* **1.** neden, sebep **2.** *fel* neden, sebep (bir varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, doğuran şey) **3.** için **4.** *fel* güdü, saik (kaynağı duygulanma değil, akıl olan sebep) **5.** -den dolayı * **ez seba te hatim vir** senden dolayı buraya geldim **~a ...** sebebiyle, -den dolayı, nedeniyle, yüzünden **~a çi** ne diye? **~a xatir** hatır için **(tiştek, kesek) ~ xatirê (...)** (bir şey veya kimsenin) hatırı için * **min ev xanî seba xatirê erseyê kirî** bu evi arsanın hatırı için aldım

seba *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
sebab *bnr* sebav
sebaret *d/h* hakkında, ilişkin, münasebet, -den dolayı
sebat (I) *m* şubat (yılın ikinci ayı) ~ **û selewat** hayvan yeminin azaldığı ve kışın hâlâ hüküm sürdüğü dönem ~ **e selewat e** *bnr* sebat û selewat **~ê sibitî gul û giya libitî** kışın ardı bahardır
sebat *m* sebat, direşme
sebatkar *rd* sebatlı, direşken, metin, güçlü
sebatkirin *m* direşme
sebat kirin *l/gh* direşmek
sebatok *m* şubat ayı ~ **e kela xwe direje** aldırmayın şubat ayıdır işte **~a dîn** (an jî **dînik) 1)** şubat ayı (kararsız ve düzensiz geçtiği için) **2)** ne zaman neyapacağı kestirilmeyen kimse
sebav *nd/nt* **1.** it oğlu, köpoğlu, hinoğlu hin **2.** köpek, it (değersiz, terbiyesiz kimse) **~ê heram** it kopuk
sebax *m* boya ~ **bi kar anîn** boya kullanmak ~ **girtin** boya tutmak ~ **lê xistin** boya vurmak (veya çekmek) **~a (wê) çilmisîn** boyası atmak (solmak) **~a (wê) reng dan** boyası atmak (solmak)
sebaxane *m* boyahane
sebaxbûn *m* boyalanma
sebax bûn *l/ngh* boyalanmak
sebaxdar *rd* boyalı
sebaxfiroş *nd/nt* boyacı (boya satıcısı)
sebaxfiroşî *m* boyacılık
sebaxker *nd/nt* boyacı (yapan, imal eden kimse)
sebaxkerî *m* boyacılık
sebaxkirin *m* boyalama, boyama
sebax kirin *l/gh* boyalamak, boyamak
sebaxkirî *rd* boyalı (boya sürülmüş, boyalanmış olan)
sebaxxane *m* boyahane
sebaz *nd/nt* köpek terbiyecisi
sebazî *m* köpek terbiyeciliği
sebeb *n* **1.** sebep, neden **2.** *fel* sebep, neden (bir varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, doğuran şey) **3.** *rd* müsebip ~ **dîtin** neden bulmak, vesile bulmak
sebebbûn *m* sebep olma
sebebbûyîn *m* sebep oluş
sebebiyat *m* sebebiyet
sebebî *rd* nedensel
sebebkar *nd/nt* müsebip
sebebkarî *m* müsebiplik
sebebker *nd/nt* müsebip
sebenestîn *l/ngh* gebermek (köpek)
sebenêz *bj/m* kuduz
sebenêzî *m* kuduzluk
sebenêzkî *rd* kuduzca
sebet *m* (s kalın okunur) **1.** sepet **2.** çeyiz sandığı
sebeta sing *ant* göğüs kafesi
sebil *m* tavla (at ahırı)
sebiq *rd* turfanda
sebir *m* **1.** sabır, dayanç, götürüm (acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi) **2.** sabır, çıdam (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) **3.** avuntu * **sebra dilê min** gönlümün avuntusu ~ **bike!** sabret, patlama! ~ **kirin 1)** sabretmek, sabır çekmek, çıdamak **2)** tahammül etmek, katlanmak ~ **nekirin** sabretmemek, dayanamamak **~a dilan** gönül eğlencesi **~a dilê (yekî)** avuntusu, varlık nedeni **~a dilê (yekî) bûn** (birinin) tesellisi olmak, avuntusu olmak **~a (yekî) hatin** çıdamak, avunmak **~a (yekî) neman** sabrı taşmak (veya tükenmek) **~a (yekî) pê hatin** (bir şeyle) avunmak **~a (yekî) tune bûn** sabırsız olmak **~a xwe pê anîn** avunmak, oyalanmak, teselli bulmak **~a Xwedê kirin** sen dur hele **~a xwedê kişandin** sabretmek
sebirane *rd* sabırlıca
sebirî *rd* sabretmiş olan kimse
sebirîn *m* sabretme
sebirîn *l/ngh* sabretmek * **sebiriyo debiriyo** sabreden derviş muradına ermiş
sebirker *nd/nt* sabredici, sabreden
sebirkirin *m* **1.** sabretme, çıdama **2.** tahammül etme, katlanma
sebir kirin *l/gh* **1.** sabretmek, çıdamak **2.** tahammül etmek, katlanmak
sebirkirî *rd* sabretmiş olan kimse
sebixandin *m* boyalama, boyama
sebixandin *l/gh* boyalamak, boyamak
sebixandî *rd* boyama, boyalanmış olan
sebixîn *m* boyalanma, boyanma
sebixîn *l/ngh* boyalanmak, boyanmak
sebiyane *h* **1.** çocukça **2.** bebekçe
sebî (I) *n* yük taşımada kullanılan bir araç
sebî (II) *nd/nt* **1.** çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) **2.** çocuk, evlât (soy bakımından oğul veya kız) **3.** çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) **4.** *mec* çocuk (büyüklere yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan kimse) * **sî salî ye, lê hîna jî sebî ye** otuz yaşında ama hâlâ çocuk **5.** koca bebek (yaşından daha küçük davranışlar gösteren) **6.** çocuk (büyükler arasında daha az yaşlılar için) **7.** çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) ~ **anîn 1)** çocuk getirmek **2)** çocuk dünyaya getirmek ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **ber bi oxur bûn** kafası görünmek (doğum başlangıcı için) ~ **çêbûn** çocuk olmak (doğmak) ~ **jê çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin**

çocuk aldırmak ~ **ketin xizneyê** kafası görünmek, kanala girmek (doğum başlangıcı için) ~ **mezin kirin** çocuk büyütmek (veya yetiştirmek) ~ **û subyan** çoluk çocuk ~ **xweyî** (an jî **xwedî**) **kirin** çocuk yetiştirme ~**yê ber şîr** süt çocuğu, emzik çocuğu ~**yê berdil** kucak çocuğu ~**yê biçûk fêkî ne** çocuklar evin neşesidir ~**yê (yekî) çûbûn** çocuğu olmak ~**yê duh** dünkü çocuk (deneyi az, toy) ~**yê ser bêjingê** bebek ~**yên biçûk fêkî ne** çocuklar evin neşesidir
sebîanîn *m* çocuk doğurma
sebî anîn *l/gh* çocuk doğurmak
sebîk *nd/nt* **1.** çocuk , evlât **2.** çocukcağız, yavrucak * **car caran ji sebîkê re şekir dikirim** yavrucağa arasıra şeker alırım
sebîl (I) *m* sigaralık, sigara ağızlığı
sebîl (II) *m* sebil
sebîlxane *m* sebilhane
sebîtî *m* **1.** çocukluk (çocuk olma durumu) **2.** çocukluk, bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) **3.** çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) **4.** çocukluk (çocukça davranış) ~ **kirin 1)** çocukluk etmek, bebeklik etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) **2)** çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~**ya (yekî) pê girtin** çocukluğu tutmak
sebîtîkirin *m* çocuklaşma, bebekleşme
sebîtî kirin *l/gh* çocuklaşmak, bebekleşmek
sebkirin *m* gaybet etme, çekiştirme (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökme)
seb kirin *l/gh* gaybet etmek, çekiştirmek (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökmek)
sebkîhîndî *wj/m* sebkihindi (edebiyatta süslü bir anlatım biçimi)
sebl *m* hayvan sırtına vurularak yük ve su taşımada kullanılan alet
sebr *bnr* sebir
sebt *m* cumartesi
sebûn *n* sam yeli
secade *m* secade, namazlık ~**ya nimêjê** namaz seccadesi
secaet *m* secaat, yiğitlik
secde *m* secde ~ **birin** secdeye varmak ~ **bûn** secde etmek
secdegeh *m* secde yeri
secdekirin *m* secde etme
secde kirin *l/gh* secde etmek
secerat *m* şecere, soy kötüğü
secere *m* **1.** şecere, soy ağacı, soy kötüğü, hayat ağacı **2.** şecere (atın soyunun yazılılı olduğu çizelge)
seceredar *rd* şecereli
seciye *m* seciye, ıra, karakter
secî *wj/m* seci (nesirde yapılan kafiye veya uyak)
sed *n* **1.** yüz (100) **2.** *rd* yüz (doksan dokuzdan bir artık) **3.** *nd* yüz (kez, kere kelimeleriyle birlikte kullanılır) * **min sed car ji te re got** yüz kere sana söyledim **4.** *nd* yüz adımlık arazi parçası **5.** bir sürüm hattı ~ **car 1)** yüz kere **2)** bin kat (pek çok) * **ev xanî sed car jê çêtir e** bu ev bin kat ondan daha iyi ~ **hezar car** (an jî **bar**) **şikur ji Xwedê re** Allaha (bin) şükür ~ **korayî ne** yazıkki, maalesef ~ **neqil** yüz kere ~ **qat** bin kat (pek çok) * **ev xanî sed qat jê çêtir e** bu ev bin kat ondan daha iyi ~ **û bîst car** çok çok, çok yaşa (olumlu anlamda) ~ **xeber bi xeberekê disekine** her şey usülüne yapıldığında iş biter
seda *m* ses
sedagir *rd* sesi gür ve güçlü olan
sedane *m* yüzdelik * **min sedaneya xwe xwest** yüzdeliğimi istedim
sedanî *mat/m* **1.** yüzlük, yüzler hanesi **2.** *rd* yüzlük (yüzü, yüz tanesi bir arada olan)
sedar *bot/m* sedir ağacı (Cedrus)
seddane *nd* yüz taneli tespih
sede *m* **1.** yüzyıl, asır **2.** yüz yıl, asır (milât başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem)
sedef *m* **1.** sedef **2.** *rd* sedef (sedeften yapılma şey)
sedefa diran *nd* emaye
sedefîn rd sedef, sedeften yapılma
sedefkar *nd/nt* sedefçi
sedefkarî *m* **1.** sedefçilik **2.** sedef kakma
sedefkarîtî *m* sedefçilik
sedefokî *rd* sedefsi
sedefwar *rd* sedefli
sedem (I) *rd* yüzüncü
sedem (II) *m* **1.** neden, sebep **2.** *fel* neden, sebep (bir varlığı veya olayı etkileyen, oluşturan, doğuran şey, sebeb) **3.** gerekçe **4.** vesile, bahane * **bi sedema vî tiştî** bu vesileyle ~ **nîşan dan 1)** sebep göstermek **2)** gerekçe göstermek ~**a ku ...** sebebiyle ~**a pêwîstker** gerekçe, mucip sebep ~**a zorker** *hiq* mücbir sebep ~**î** -den dolayı * **sedemî te ez hatim girtin** senden dolayı tutuklandım
sedema pêwîstker *hiq/nd* gerekçe, mucip sebep ~ **nîşan dan** gerekçe göstermek
sedema pêwîstkerî *hiq/nd* gerekçeli
sedema zorker *nd* zorlayıcı sebep
sedembûn *m* sebep olma
sedembûyîn *m* sebep oluş
sedemî *rd* nedensel
sedemîn *rd* yüzüncü
sedemîtî *rd* nedensellik
sedemkar *rd* ettirgen
sedemnasî *m* etioloji, sebep bilimi
sedeq *b* bravo, tam da öyle
sedeqat *m* sadakat, bağlılık
sedeqe *m* **1.** sadaka (dilenciye verilen para) **2.** sadaka (yoksullara yapılan karşılıksız yardım) ~ **lê çûn** sadakaya muhtaç

sedeqet *bnr* sedeqat
seder *m* kavrama
sederbûn *m* kavranma
seder bûn *l/ngh* kavranmak
sederkirin *m* kavratma
seder kirin *l/gh* kavratmak
sedesed *rd* yüzer yüzer
sedêk *n* yüzerlik, yüzdelik
sedê pez *nd* davarın çiftleşmesinden sonraki yüz gün
sed hezarkan *mat/nd* yüz binler basamağı
sedinandin *m* duraklatma, duraksatma
sedinandin *l/gh* duraklatmak, duraksatmak
sedinandî *rd* duraklatılmış
sedinî *rd* duraklamış, duraksamış
sedinîn *m* 1. duraklama, duralama 2. duraksama, teredüt etme
sedinîn *l/ngh* 1. duraklamak, duralamak (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durmak veya arada bir durmak) * **erebe deqeyekê sedinî** araba bir dakika durakladı 2. duraksamak, duraksamak, teredüt etmek * **keçik gava destê xwe dirêjî zîla derî kir, sedinî** kız elini kapı ziline doğru uzatırken durakladı
sedir *bnr* sedre
sedirbûn *m* evrim geçirme, gelişme
sedir bûn *l/ngh* evrim geçirmek, gelişmek
sedî *m* yüzde
sedîmantalojî *m* sedimantaloji, tortul bilimi
sedîmantasyon *bj/m* sedimantasyon, tortulaşma
sedkan *mat/nd* yüzler basamağı
sedkane *bnr* sedkan
sedkorayî *b* maalesef
sedlibî *nd* yüzerlik
sed libî *rd* yüzlük (yüzü, yüz tanesi bir arada olan)
sedo sedo *rd* yüzer yüzer
sedr *nd/nt* başkan
sedrab *bnr* sadrab
sedre *m* sedir, divan, kerevet
sedrenc *m* satranç
sedrezam *dr/n* 1. sadrazam 2. bandırma lokum
sedrezamî *m* sadrazamlık
sedrezamtî *m* sadrazamlık
sedrtî *m* başkanlık
sedsal *m* 1. yüzyıl, asır 2. yüz yıl, asır (milât başlangıç alınarak 1-100, 101-200, 201-300 vb. olarak sayılan yüzyıllık dönem)
sedsalî *rd* yüzyıllık, asırlık
sedye *m* sedye
sef (I) *m* sofa
sef (II) *m* 1. dizi, sıra 2. saf * **ketin nav sefên me** saflarımıza katıldılar ~ **girtin** saf tutmak, saflaşmak
sefa *m* 1. sefa 2. keyif, zevk
sefahet *m* sefahet, uçarılık
sefalet *m* sefalet
sefaletxane *m* sefalethane
sefandin (I) *m* 1. sıralama, sıraya koyma 2. dizileme, dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
sefandin (II) *m* süzme
sefandin (I) *l/gh* 1. sıralamak, sıraya koymak 2. dizilemek, dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)
sefandin (II) *l/gh* süzmek
sefandî (I) *rd* 1. sıralı 2. dizili, dizilmiş
sefandî (II) *rd* süzme, süzülmüş olan
sefar *n* 1. bakırcı, bakır ustası 2. kalaycı (bakır kalaylayan kimse)
sefaret *m* sefaret, elçilik
sefaretxane *m* sefarethane
sefarî *m* 1. bakırcılık 2. kalaycılık
sefbûn *m* dizilme
sefbûyîn *m* dizilme
sefer *m* 1. sefer 2. sefer, kez, kere ~ **kirin** sefer yapmak, posta yapmak
seferber *m* seferber ~ **kirin** seferber etmek
seferbûn *m* seferber olma
sefer bûn *l/ngh* seferber olmak
seferberî *m* seferberlik ~ **îlan kirin** seferberlik ilan etmek
seferî *rd* 1. seferî (yolculukla ilgili) 2. seferî (savaşla ilgili olan) 3. seferî (yolcu olduğunda oruç tutmak veya namaz kılmak zorunda olmayan kimse)
sefername *m* sefername, gezi notları
sefêk *rd* safdilli
sefêkî *m* safdillilik
sefgirtin *m* saf tutma, saflaşma
sef girtin *l/gh* saf tutmak, saflaşmak
sefhe *m* safha
sefik (I) *m* 1. sofa 2. siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel) 3. *as* markiz (bir kapı veya pencere önünde yağmurdan korumak için yapılan saçak) 4. *mec* ön dişler * **sefika devê wî tev ketiye** ön dişleri hep dökülmüş
sefik (II) *m* süzgeç
sefirne *m* dam saçağı
sefî *rd* bön, gerzek, saftirik
sefîl *rd* sefil
sefîlî *m* sefillik
sefîn (I) *m* gemi
sefîn (II) *m* dizilme
sefîn (III) *m* süzülme, süzülüş
sefîn (I) *l/ngh* dizilmek
sefîn (II) *l/ngh* süzülmek
sefîng *rd* saf, budala
sefîne *m* gemi, Nuh Peygamber'in gemisi
sefînek *m* merhale
sefîr *nt/nt* sefir, elçi ~**ê mezin** büyük elçi ~**ê navîn** orta elçi
sefîre *m* sefire, bayan sefir
sefîretî *m* sefirelik
sefîrî *m* sefirlik, elçilik ~ **kirin** sefirlik (veya elçilik) etmek (veya yapmak)
sefîrtî *m* sefirlik, elçilik

sefkirin *m* dizileme, dizme
sef kirin *l/gh* dizilemek, dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)
sefkirî *rd* dizili
seforî *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
sefsete *m* safsata (gerçeklere dayanmayan)
sefsetekar *nd/nt* safsatacı
sefsetekarî *m* safsatacılık
sefseteker *rd/nd* safsatacı
sefsetekerî *m* safsatacılık
sefsetetî *m* safsatacılık
sefşikîn *rd* safları yaran, kırıp dağıtan
seg *zo/n* **1.** köpek, it **2.** *nd/nt* köpek, it (değersiz, terbiyesiz kimse) **3.** *mec* köpek, it (aşağılık niyetlerle yaltaklanan, veya davranışları kötü olan kimse için sövgü sözü olarak kullanılır) **~ê bihewtehewt dev li mirov nake** havlayan köpek ısırmaz
segarik *n* ayçiçeği çekirdeği
segav *zo/n* su samuru (Lutra)
segban *nd* seğmen, seymen
segbav *nd/nt* **1.** köpoğlu (düzenbaz, hain anlamında kullanılan sövgü sözü) **2.** köpoğlu (kurnaz, işini bilir, zeki kimseler için sevgiyle söylenir) **~ê ~** köpoğlu köpek
segbavî *m* köpoğluluk, itlik
segbavî kirin *l/ngh* itlenmek, itleşmek
segbaz *n* köpek eğiticisi
segbazî *m* köpek eğiticiliği
segdar *rd* köpekli
segezîn *m* kuduz
segeztî *rd* kuduz (köpek tarafında ısırılıp kuduz olmuş olan)
segîtî *m* **1.** köpeklik, itlik **2.** zağarlık (av köpeği gibi izleme)
segîtî kirin *m* köpeklenme
segîtî kirin *l/gh* köpeklenmek
seglawî *rd* seklavi
segman *n* **1.** seğmen **2.** piyade (piyade sınıfından olan asker) **3.** piyon (satraçta)
segoyî *rd* köpekvari, köpek gibi
segoyîbûn *m* köpekleşme
segoyî bûn *l/ngh* köpekleşmek
segvan (I) *n* köpek bakıcısı
segvan (II) *n* **1.** sekban **2.** seğmen **3.** muhafız **4.** nişancı
segvanî (I) *m* köpek bakıcılığı
segvanî (II) *n* **1.** muhafızlık **3.** nişancılık
seh (I) *m* duyu
seh (II) *m* arama, kontrol **~a (yekî) kirin** (birini) kontrol etmek
seha *m* saha, alan **~ya hewayî** *hiq* hava sahası
sehabe *nd* sahabe
sehal *rd* dingin
sehalbûn *m* dinme (sızı, sancı durma)
sehal bûn *l/gh* dinmek (sızı, sancı durmak)
sehalî *rd* iyicil (hastalık için; sonu iyi, kötücül olmayan) * **nexweşîna wê sehalî ye** onun hastalığı iyicil
sehan (I) *m* sahan
sehan (II) *m* **1.** arama, kontrol **2.** yoklama
sehandin *m* **1.** arama, kontrol etme **2.** yoklama (el ile dokunarak inceleme)
sehandin *l/gh* **1.** aramak, kontrol etmek **2.** yoklamak (el ile dokunarak incelemek) * **min têkbêrên ku li derdora xwe dîtin, bi destên xwe ew sehandin** etrafımda gördüğüm eşyayı ellerimle yokladım
sehanî *m* sahanlık (bir sahanın aldığı miktar)
sehar *m* seher, tan ağartısı
sehaya hewayî *hiq/nd* hava sahası
sehbar *rd* **1.** duyulur, duyulan **2.** anlaşılan
sehek *m* **1.** duyu * **pênc lebatên me yên sehekê** beş duyu organımız **2.** sezgi, sezi
sehekî *rd* **1.** duysal **2.** sezgisel
sehekyar *rd* sezgili
sehenk *m* sahan
seher *m* **1.** seher **2.** *mzk* seherî (makamı)
sehergeh *m* seher vakti
sehet *bnr* saet
sehêtî *m* deneme, sınama
sehgur *bnr* sewgur
sehil *rd* kolay
sehilbûn *m* kolaylaşma
sehil bûn *l/ngh* kolaylaşmak
sehilî *m* kolaylık
sehilkirin *m* kolaylaştırma
sehil kirin *l/gh* kolaylaştırmak
sehir *bnr* seher
sehî (I) *rd/h* **1.** hep, bütün, tüm, tümü, bütünü, topu, tamam, tamamı * **van karan sehî tu bike** bu işleri hep sen yap **2.** bütünsel **3.** *rd* bütün bütün (parçalanmamış) * **rûpel sehî reklam bû** sayfanın bütünü reklamdı
sehî (II) *m* deneyim
sehî (III) *m* **1.** arama, kontrol **2.** *hiq/m* arama, arama tarama (araştırma işlemi) **3.** yoklama **~ kirin** arama yapmak
sehîbûn (I) *m* tümlenme
sehîbûn (II) *m* **1.** aranma, kontrol edilme **2.** aranmak taranma **3.** yoklanma
sehî bûn (I) *l/ngh* tümlenmek
sehî bûn (II) *m* **1.** aranmak, kontrol edilmek **2.** aranmak taranmak **3.** yoklanmak
sehîfe *m* sahife, sayfa
sehîker *nd/nt* **1.** aramacı, kontrolcu **2.** tarayıcı (araç)
sehîkerî *m* aramacılık, kontrolculuk
sehîkirin (I) *m* tümleme
sehîkirin (II) *m* **1.** arama yapma, kontrol, kontrol etme * **sehîkirina ser û bin** üst baş kontrolu **2.** arama, yoklama (bakma, gözden geçirme, araştırma) **3.** muayene etme **4.** tarama, tarayış (sıkıca arama) **~a giştî ya laşî** sağlık taraması (veya yoklaması) **~a tenduristiyê** sağlık taraması
sehî kirin (I) *l/gh* tümlemek
sehî kirin (II) *l/gh* **1.** arama yapmak, kontrol

etmek **2.** aramak, yoklamak (bakmak, gözden geçirmek, araştırmak) * **leşker xanî sehî kirin tiştek nedîtin** askerler evi aradı bir şey bulmadı * **polîs li rê em sehî kirin** polis bizi yolda yokladı **3.** muayene etmek **4.** taramak (sıkıca aramak)
sehînç *m* yağmur sularıyla dolan kuyu
sehîtî (I) *m* bütünlük
sehîtî (II) *m* **1.** arama, kontrol **2.** deneme, sınama
sehîw *m* **1.** kuruntu **2.** yanıltı ~ **girtin** kuruntulanmak
sehkar *m* duyarga
sehker (I) *m* duyu, duyu organı ~**a çêjkirinê** (an jî **tehmstînê)** tat alma duyusu (veya tat duyusu) ~**a destdanê** dokunma duyusu ~**a dîtinê** görme duyusu ~**a şeşemîn** altıncı his ~**a tehmê** tat alma duyusu ~**a tehmkirinê** *biy* tat alma yetisi ~**a tehmstînê** tat alma duyusu (veya tat duyusu)
sehker (II) *nd/nt* **1.** arayıcı (arama işiyle görevlendirilmiş kimse) * **sehkerê gumrikê** gümrük arayıcısı **2.** muayeneci **3.** *ped* ayırtman **4.** *m* tarayıcı * **sehkera kompîturê** bilgisayar tarayıcısı **5.** detektör
sehkerî *m* **1.** arayıcılık **2.** ayırtmanlık
sehkirin (I) *m* **1.** duyma, işitme (bilgi alma, öğrenme, haber alma) **2.** anlama **3.** anlama (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görme, yararlanma) **4.** hissetme, sezme
sehkirin (II) *m* **1.** arama, , tarama, kontrol **2.** arama, yoklama, tarama (araştırma, bakma, gözden geçirme) **3.** *hiq/m* arama (araştırma işlemi) **4.** muayene, muayene etme **5.** deneme
seh kirin (I) *l/gh* **1.** duymak, işitmek (bilgi almak, öğrenmek, haber almak) * **min ev nûçe seh nekiribû** ben bu haberi duymamıştım **2.** anlamak * **niha tu ji min seh nakî ku ez çi dibêjim?** şimdi benim ne dediğimi beni anlamıyor musun? **3.** anlamak (olumsuz veya soru biçiminde; iyilik görmek, yararlanmak) * **min tu tiştek ji vê îlacê seh nekir** ben bu ilaçtan hiç birşey anlamadım **4.** hissetmek, sezmek * **meriv seh nake ka ew heye an tune** insan onun varlığını hissetmiyor
seh kirin (II) *l/gh* **1.** arama yapmak, taramak, kontrol etmek **2.** aramak, yoklamak taramak, (araştırmak, bakmak, gözden geçirmek) * **polîs li rê em seh kirin** polis bizi yolda yokladı * **berîkên mêrik seh kirin** adamın ceplerini aradı **3.** aramak * **leşker xanî seh kirin tiştek nedîtin** askerler evi aradı bir şey bulmadı **4.** muayene etmek **5.** denemek
sehkirinbar *rd* taranabilir
sehkirî (I) *rd* işitilmiş, duyulmuş, mesmu
sehkirî (II) *rd* **1.** arama yapılmış, kontrol edilmiş **2.** aranmış, taranmış
sehl (I) *bnr* sêl
sehl (II) *bnr* sehil
sehm (I) *m* kargaşa, kaos
sehm (II) *m* **1.** korku, yılgı, dehşet **2.** *psî* korku ~ **girtin** korkuya kapılmak, dehşete kapılmak ~ **jê girtin** -den korkmak, -den korkuya kapılmak ~ **jê re çêbûn** korkuya kapılmak ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~ **kirin zikê (yekî)** korku saçmak (veya salmak) ~ **kirin zikê xwe** korkuya kapılmak ~**a xwe kirin ser (yekî)** korku vermek
sehmek *m* korku
sehmgirtin *m* korkuya kapılma, dehşete kapılma
sehm girtin *l/gh* korkuya kapılmak, dehşete kapılmak
sehmgirtî *rd* korkuya kapılmış, dehşete kapılmış olan
sehmkar *rd* **1.** korkunç, dehşetli (korku veren dehşete düşüren)
sehmkarbûn *m* korkunçlaşma
sehmkar bûn *l/ngh* korkunçlaşmak
sehmkarî *m* korkunçluk
sehmnak *rd* korku verici, korkunç (korku veren dehşete düşüren)
sehmnakbûn *m* korkunçlaşma
sehmnak bûn *l/ngh* korkunçlaşmak
sehmnakî *m* korkunçluk
sehne *m* **1.** sahne **2.** *mec* sahne, görüntü
sehnekirî *rd* **1.** duymamış olan kimse **2.** anlamamış olan kimse
sehol *m* **1.** buz **2.** buzul, cümudiye ~ **helîn** buzlar çözülmek (buzlar erimeye, kırılmaya başlanmak)
seholbend *erd/m* kutup (yer yuvarlağının, ekvatordan en uzak olan yer ekseninin geçtiği var sayılan iki noktasından her biri)
seholgirtin *m* buz bağlama
sehol girtin *l/gh* buz bağlamak, buz tutmak, buzlanmak
seholgirtî *rd* buzlu, buz bağlanmış olan
seholşikên *m* buzkıran
seholzan *nd/nt* buzul bilimci
seholzanî *erd/m* buzul bilimi
sehra *m* sahra
sehw *bnr* saw
sehwa *m* bir şeyi bir anlık unutmak
sehwa bûn *l/ngh* şaşırmak
sehwan *n* deve çobanı, deve güdücüsü
sehwîr *m* korku
seîs *n* üç yaşında teke
sek (I) *rd* sek * **araqa sek** sek rakı
sek (II) *n* it, köpek
sekala *m* memnuniyetsizlik
sekan (I) *der/m* kürek (kayıkçı küreği)
sekan (II) *m* durma, duruş
sekan (III) *rd* **1.** durgun (kımıldanış ve hareket göstermeyen) * **ava sekan** durgun su **2.** sakin, durgun, dingin (hareket etmeyen) **3.** durgun, kımıltısız, ayna gibi (deniz için) **4.**

mec durgun, cansız (sönük, hareketsiz) * **î-sal piyaseya titûnê hinek sekan e** bu yıl tütün piyasası biraz durgun (veya cansız) **5.** duruk, dural, statik **6.** duruk, statik (gelişme, ilerleme göstermeyen) **7.** *fiz* duraklı **8.** sükünetli **9.** yerleşik

sekanbûn *m* **1.** durgunlaşma, dinginleşme **2.** sekte verme, kesintiye uğrama **3.** yerleşme

sekan bûn *l/ngh* **1.** durgunlaşmak, dinginleşmek **2.** sekte vermek, kesintiye uğramak **3.** yerleşmek * **hin malên koçeran li vir sekan nebûne** daha köçer evleri buraya yerleşmemişler

sekanbûyî *rd* **1.** durgunlaşmış, dinginleşmiş olan **2.** yerleşmiş olan

sekanbûyîn *m* **1.** durgunlaşma, dinginleşme **2.** sekte verme, kesintiye uğrama **3.** yerleşme

sekandî *rd* **1.** durgun, dingin **2.** durgun (sönük, hareketsiz) * **piyase sekandî ye** piyasa durgun

sekandîbûn *m* **1.** durgunlaşma, dinginleşme **2.** durgunluk

sekandî bûn *l/ngh* durgunlaşmak, dinginleşmek

sekandîbûnî *m* durgunluk, dinginlik

sekandîkirin *m* durgunlaştırma, dinginleştirme

sekandî kirin *l/gh* durgunlaştırmak, dinginleştirmek

sekane *rd* statik, duruk

sekanetî *m* durukluk

sekanî *m* **1.** durgunluk (kımıldanış ve hareket göstermeme) **2.** sakinlik, durgunluk, dinginlik (hareket etmeme) **3.** durgunluk, kımıltısızlık, ayna gibi olma (deniz için) **4.** *mec* durgunluk, cansızlık (sönüklük, hareketsizlik) * **sekaniya piyaseya titûnê** tütün piyasasının durgunluğu **5.** durukluk, durallık **6.** *fiz* duraklılık **8.** sükünetlik **9.** yerleşiklik

sekan kirin *m* durgunlaştırma, dinginleştirme

sekan kirin *l/gh* durgunlaştırmak, dinginleştirmek

sekantî *bnr* sekanî

sekar *m* meyve konulan kap

sekav *zo/nd* su samuru (Lutra)

sekban *nd* sekban

seke *m* sikke (hayvanları bağlamak için yere çakılan demir kazık)

sekerat *m* sekerat, can çekişme

sekih (I) *bnr* seke

sekih (II) *m* para yapımında kullanılan alet

sekihandin *m* kamıştırma (diş için)

sekihandin *l/gh* kamıştırmak (diş için)

sekihandî *rd* kammışık (diş için)

sekihî *rd* kamaşmış (diş için)

sekihîn *m* kamaşma (diş için)

sekihîn *l/ngh* kamaşmak (diş için)

sekin *m* **1.** durma, duruş * **sekna li nav derî** kapıda durma **2.** sekte, durgu ~ **dan (...)** sekte vurmak ~ **jê re tune** harıl harıl * **sekn ji sobayê re tune, dişixule** soba harıl harıl yanıyor ~ **jê re tune bûn 1)** koşmak, koşuşturmak (bir işle çok ilgilenmek) * **îro ji serê sibehê heta niha sekn ji min re tune bûye** sabahtan akşama kadar bugün koşmuşum **2)** saka beygiri gibi (çok dolaşanlar için söylenir) ~ **nehatin (yekî)** kıvrım kıvrım kıvranmak (çok acı çekerek kıvranmak) ~ **pê neketin 1)** durmak nedir bilmemek **2)** orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ **û sekan** duruş ~**a serserkî** mum duruşu ~**a Xwedê pê neketin** durmak nedir bilmemek

sekina dil *nd* sekteyikalp, kalp durması

sekinandin *m* **1.** durdurma **2.** durdurma, dindirme **3.** durdurma, yakalma (bir kimsenin gitmesine engel olma) **4.** alı koyma, hapsetme (birini boş yere bekletme) **5.** bekletme **6.** *mec* dondurma (bir şeyi değiştirmez durumda tutma)

sekinandin *l/gh* **1.** durdurmak **2.** durdurmak, dindirmek * **ez li dostekî welê digerim ku hêstrên çavên min bisekinîne** göz yaşlarımı dindirecek bir dost arıyorum **3.** durdurmak, yakalmak (bir kimsenin gitmesine engel olmak) * **li ber derî ew sekinandin û pê re axivîn** onu kapıda yakalayıp konuştular **4.** alı koymak, hapsetmek (birini boş yere bekletmek) **5.** bekletmek **6.** *mec* dondurmak (bir şeyi değiştirmez durumda tutmak) * **fiyetên eşyayan sekinandin** eşya fiyatları dondurmak

sekinandî *rd* **1.** duruk, durdurulmuş **2.** durgun, dingin **3.** durgun (sönük, hareketsiz) * **piyase sekinandî ye** piyasa durgun **4.** donmuş vaziyette (artmayan, değişmeyen)

sekinandîbûn *m* durgunlaşma, dinginleşme

sekinandî bûn *l/ngh* durgunlaşmak, dinginleşmek

sekandîkirin *m* durgunlaştırma, dinginleşme

sekinandî kirin *l/gh* durgunlaştırmak, dinginleşmek

sekinî *rd* **1.** duruk **2.** durgun, dingin **3.** *mec* durgun (sönük, hareketsiz)

sekinîn *m* **1.** durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) **2.** durma (işlemez olma, çalışmama) **3.** durma, eğleşme (bir yerde bir süre oyalanma, eğlenme) **4.** durma, dinme, kesilme, kesiliş **5.** durma, bekleme (dikilme) **6.** bekleme (süre tanıma, acele etmeme) **7.** durma (kalma) **8.** durma (hareketsiz durumda olma) **9.** oturma (boş durma, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirme) **10.** durma (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) **11.** yatma (işlemez, çalışmaz durumda kalma) **12.** yüzme (bir sıvının yüzeyinde batmadan durma) **13.** yatışma (rüzgâr için) **14.** ikamet etme, yaşama

sekinîn *l/ngh* **1.** durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) * **tu qasekê li vir bisekine** sen biraz burada dur **2.** durmak (işlemez olmak, çalışmamak) * **saet sekiniye** saat dur-

muş **3.** durmak, eğleşmek (bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek) * **niha li cihê ku tren lê disekinin me dipê** trenlerin durduğu yerde şimdi bizi bekler * **piştî ku heftiyek li Beyrûdê sekiniye, hîna çûye gundên Cebelê** Beyrut'ta bir hafta eğlenmiş ondan sonra Cebel köylerine gitmiş **4.** durmak, dinmek, kesilmek * **baran sekinî** yağmur durdu * **rondikê çawên min sekinîn, bêhna min derket** gözyaşlarım dindi, ferahladım * **ba sekiniye** rüzgâr kesilmiş **5.** durmak, beklemek (dikilmek) * **ew qas saet sekinîna li ber der, li zora min çû** kapının önünde onca saat durmak gücüme gitti * **li derve bisekinin** dışarda bekleyin **6.** beklemek (süre tanımak, acele etmemek) * **hinekî din jî bisekine, çawan be dê pak bibe** biraz daha bekle, nasılsa iyileşecek **7.** durmak (kalmak) * **em li bajêr zêde nesekinîn** şehirde fazla durmadık **8.** durmak (hareketsiz durumda olmak) * **hûn çi sekinîne, wext hat** ne duruyorsunuz, vakit geldi **9.** durmak (olumsuz biçimiyle; ara vermeden, sürekli olarak) * **ji serê sibehê de ez qet nesekinîme** sabahtan beri hiç durmadım **10.** oturmak (boş durmak, hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek) **11.** yatmak (işlemez, çalışmaz durumda kalmak) * **keştî li benderê sekiniye** gemi limanda yatıyor **12.** yüzmek (bir sıvının yüzeyinde batmadan durmak) * **texte li ser avê disekine** tahta suda yüzer **13.** yatışmak (rüzgâr için) * **bisekinin wê helaw erzan bibe** Karamanın koyunu sonra çıkar oyunu * **sekinî mekinî** durdu murdu **14.** ikamet etmek, yaşamak * **tu li ku disekinî?** nerde yaşıyorsun?

sekirin *m* **1.** arama yapma, kontrol etme **2.** arama, yoklama (bakma, gözden geçirme, araştırma) **3.** tarama (sıkıca arama) **4.** muayene etme

se kirin *l/gh* **1.** arama yapmak, kontrol etmek **2.** aramak, yoklamak (bakmak, gözden geçirmek, araştırmak) **3.** taramak (sıkıca aramak) **4.** muayene etmek * **bila doktor canê min se bike** doktor beni bir muayene etsin

sekitandin *m* gebertme

sekitandin *l/gh* gebertmek * **kûçik sekitandin** köpeği geberttiler

sekitandî *rd* geberik, gebertilmiş

sekitî *nd/rd* geberik, gebermiş olan

sekitîn (I) *m* geberme, zıbarma (hayvanlar için)

sekîtîn (II) *m* anîden durma, kesilme

sekitîn (I) *l/ngh* gebermek, zıbarmak (hayvanlar için) * **kûçik sekitiye** it gebermiş

sekîtîn (II) *l/ngh* anîden durmak, kesilmek

seklawî *rd* seklavî (bir tür soylu at)

sekn *m* **1.** durma, duruş * **sekna li nav derî** kapıda durma **2.** sekte, durgu ~ **dan (...)** sekte vurmak ~ **jê re tune 1)** durmadan, dinlenmeden çalışma **2)** harıl harıl * **sekn ji sobayê re tune, dişixule** soba harıl harıl yanıyor ~ **jê re tune bûn 1)** üstüne kapanmak , aralıksız çalışmak **2)** koşmak, koşuşturmak (bir işle çok ilgilenmek) * **îro ji serê sibehê heta niha sekn ji min re tune bûye** sabahtan akşama kadar bugün koşmuşum **2)** saka beygiri gibi (çok dolaşanlar için söylenir) ~ **nehatin (yekî)** kıvrım kıvrım kıvranmak (çok acı çekerek kıvranmak) ~ **pê neketin 1)** durmak nedir bilmemek **2)** orası senin, burası benim dolaşmak (veya gezmek) ~ **û sekan** duruş **~a serserkî** mıın duruşu **~a Xwedê pê neketin** durmak nedir bilmemek

sekna dil *nd* sekteyikalp, kalbin durması

seknok *rd* durağan

sekn pê neketin *l/bw* durmak nedir bilmemek

seko *bnr* sekû

sekran *m* sarhoşluk

sekre *m* süt konulan kap

sekreter *nd/nt* **1.** sekreter **2.** sekreter, sayfa düzenlemesini yapan (basında) **~ê giştî (an jî gelemperî)** genel sekreter

sekreterî *m* sekreterlik

sekreterya *m* sekreterya

seks *biy/m* sexs, cinsiyet

seksepel *m* seksepel

seksiyon *m* seksiyon

seksiyane *h* seksice

seksî *rd* seksi

seksîbûn *m* seksileşme

seksî bûn *l/ngh* seksileşmek

seksîkirin *m* seksileştirme

seksî kirin *l/gh* seksileştirmek

seksîkirî *rd* seksileştirilmiş olan

seksîkî *h* seksice

seksolog *nd/nt* seksolog, cinslik bilimci

seksolojî *m* seksoloji

sekstant *m* sekstant

seksuel *rd* seksüel

sekte *m* sekte, durgu **~ya dil** sekteyikalp, kalp sektesi, kalbin durması

sekter *rd/nd* sekter

sekterî *m* sekterlik

sektor *m* sektör * **sektora parêziyê** savunma sektörü **~a arizî** özel kesim veya sektör **~a gelemperî** kamu sektörü

sekû *m* **1.** seki (evlerin önüne oturmak için taş veya çamurdan yapılma set) **2.** seki (oturulacak sedir şeklinde taş veya set), sıra, bank **3.** seki (toprak üstündeki yükseklik) **4.** *erd* seki, taraça, teras * **sekûyên çem** nehir sekileri **5.** platform **~ya bênderê** rıhtım

sekûk *m* **1.** seki **2.** peyke **3.** küçük ayaklık **4.** . *erd* seki, taraça, teras * **sekûkên çem** nehir sekileri

sekûkirin *m* sekileme, teraslama

sekû kirin *l/gh* sekilemek, teraslamak

sekûkirî *rd* sekili, sekilenmiş olan
sekûya benderê *nd* rıhtım
sekvan *nd/nt* atıcı, avcı
sekyan *nd* sahip
sekvanî *m* atıcılık, avcılık
sel (I) *n* **1.** kayrak (yassı, düz taş) **2.** oturtmalık
sel (II) *rd* loş
sela (I) *m* sermaye, kapital
sela (II) *ol/m* salâ ~ **dan** (an jî **xwendin)** salâ vermek (veya okumak)
selab *m* kayak, sky
seladar *nd/nt* sermayedar, sermaye sahibi
seladarî *m* sermayedarlık, kapitalizm
selahiyet *m* salâhiyet, yetki ~ **dan** yetki vermek ~**ya xwe bi kar anîn** yetkisini kullanmak
selahiyetdar *rd* salâhiyetli, yetkili ~ **kirin** yetkili kılmak
selahiyetdarkirin *m* yetkilendirme
selahiyetdar kirin *l/bw* yetkilendirmek
selam *bnr* silav
selamet bûn esenliğe kavuşmak
selamet *m* **1.** selâmet, esenlik **2.** selâmet (güvenlik içinde olma) **3.** *rd* selâmet, esen
selametî *m* esenlik
selamineleykim *bnr* selamunaleykum
selamunaleykum *b* selamünaleyküm
selandin *bnr* şêlandin
selat (I) *m* **1.** salât, namaz **2.** salât (Hz. Muhammed'in adı anıldığında okunan dua)
selat (II) *ol/m* salâ ~ **dan** (an jî **xwendin)** salâ vermek (veya okumak)
selawat *bnr* selewat
selb *m* su, taş vb.yi hayvanla taşımada kullanılan askı
selbend *n* yassı ve ince taş parçası, büyük yassı taş
selbendkirin *m* (taşlarla) bend kurma
selbend kirin *l/gh* (taşlarla) bend kurmak
Selçûqî *nd* Selçuklu
selebî *bot/m* Lâtin çiçeği (Tropeoalum)
selef (I) *m* **1.** faiz, getiri (işletmek için bir yere ödünç verilen paraya karşılık alınan kâr, ürem) **2.** *bz* faiz, getiri (kiralanan paranın bedeli) **3.** tefe
selef (II) *nd/nt* selef, öncel
selef (III) *m* düğme
selef (IV) *n* **1.** grup * **em bûn sê selef** üç gruba ayrıldık **2.** grup (binek hayvanları için) **2.** at kafilesi ~**ê siwaran** süvari alayı, süvari öncüsü
selefdar *nd/nt* **1.** faizci **2.** tefeci
selefdarî *m* **1.** faizcilik **2.** tefecilik
selefkar *nd/nt* **1.** faizci **2.** tefeci
selefkarî *m* **1.** faizcilik **2.** tefecilik
selefon *m* selefon
selefxur *nd/nt* **1.** faizci **2.** tefeci
selefxurî *m* **1.** faizcilik **2.** tefecilik
selehiyet *bnr* selahiyet
selek *m* sepet
selekker *nd/nt* sepetçi (imal eden)
seleksiyon *m* seleksiyon
selektor *m* selektör (araba selektörü)
selem *m* **1.** borca karşılık olarak alınan koyun **2.** tek vade üzerine mal satışı **3.** peşin parayla veresiye mal almak
selemdar *nd/nt* selemle mal alan kimse
selende *m* saçak, dam saçağı
selenge *bnr* sengele
selenyûm *kîm/m* selenyum (kısaltması Se)
selep *m* **1.** geriz, lâğım **2.** lâğım döşemi
selete *m* salata ~**ya xesa xirpûşkî** kıvırcık salatası
seleteya Rûs *nd* Rus salatası
seletûn *m* buzhane (soğuk hava deposu)
selewat *m* **1.** salâvat (namazlar) **2.** salâvat (Hz. Muhammed'e ve onun soyundakilere saygı göstermek için okunan dua) **3.** *ol* salâ ~ **dan** salâ vermek (veya okumak)
selexane *m* **1.** mezbaha, kesim evi **2.** *nd/rd* şapişal, salak ve kaba saba **3.** tembel kimse
selexanetî *m* **1.** salaklık **2.** aylaklık, başıboşluk, tembellik
selexandin *bnr* selixandin
selfservîs *m* selfservis
selhe *m* sepet
selibandin *m* çarmıha germe
selibandin *l/gh* çarmıha germek
selibîn *m* çarmıha gerilme
selibîn *l/ngh* çarmıha gerilmek
selibyar *rd* haçlı, hristiyan
selih *m* tamir, onarım
selihan *m* onarma
selihandin *m* **1.** onarma, tamir etme **2.** ıslah etme **3.** barıştırma
selihandin *l/gh* **1.** onarmak, tamir etmek **2.** ıslah etmek * **Xwedê we biselihîne** Allah sizleri ıslah etsin 3. barıştırmak
selihandî *rd* **1.** tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan **2.** barıştırılmış olan
selihîn *m* **1.** onarılma, tamir edilme **2.** islah edilme 3. barışma
selihîn *l/ngh* 1. onarılmak, tamir edilmek **2.** islah edilmek **3.** barışmak
selihîner *nd/nt* tamirci
selihînerî *m* tamircilik
selik *m* sepet, zembil, kazevi ~ **a gilêşî** çamaşır sepeti ~ **a nanî** ekmek sepeti ~ **a şehîran** nakışlı, kulpsuz yayvan sepet ~ **a şivik** çalı çırpıdan yapılma sepet ~ **a zilik buğday** sapından yapılma sepet
selikfiroş *nd/nt* sepetçi (satan kimse)
selikfiroşî *m* sepetçilik
selikker *nd/nt* sepetçi (imal eden)
selikkerî *m* sepetçilik
selipûrî *rd* çelimsiz
selipûrîtî *m* çelimsizlik
selitandin *m* dadandırma, **musalat etme**

selitandin *l/gh* dadandırmak, musalat etmek
selitandî *rd* dadandırılmış, musalat edilmiş olan
selitîn *m* **1.** dadanma (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok isteme) **2.** dadanma, musalat olma (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğrama)
selitîn *l/ngh* **1.** dadanmak (tadını aldığı, hoşlandığı bir şeyi çok istemek) **2.** dadanmak, musalat olmak (yarar, çıkar veya alışkanlık sonucu bir yere sık sık uğramak)
selixandin (I) *m* tembelleştirme
selixandin (II) *m* derisini yüzme
selixandin (I) *l/gh* tembelleştirmek
selixandin (II) *l/gh* derisini yüzmek
selixandî (I) *rd* tembelleştirilmiş olan
selixandî (II) *rd* yüzük (derisi yüzülmüş olan)
selixîn (I) *m* tembelleşme, çömüp oturma
selixîn (II) *m* derisi yüzülme
selixîn (I) *l/ngh* tembelleşmek, çömüp oturmak
selixîn (II) *l/ngh* derisi yüzülmek
selî *m* loşluk
selîb *ol/m* haç
selîbûn *m* loşlaşma
selî bûn *l/ngh* loşlaşmak
selîb kirin *l/gh* çarmıha germek
selîbyar *rd* haçlı (Hristiyan)
selîkirin *m* loşlaştırma
selî kirin *l/gh* loşlaştırmak
selîm (I) *rd* salim, esen
selîm (II) *rd* selim, iyicil (sonucu kötü olmayan)
selîn *n* kapaklık, kapak taşı (mezarlarda en üstte bulunan taş)
selîqe *m* ezgi, melodi
selîtî *m* loşluk
selk *n* yumru (sap, kök veya dallarda bullunan yedek besin taşıyan şişkinlik)
selketûr *bot/m* kırmızı turp (Raphanus sativus var radicula)
selman *m* **1.** ispat, tanıt **2.** saptanım, tespit **3.** *mat* sağlama
selmandin *m* **1.** ispatlatma, tanıtlama, tanıtlayış **2.** saptama, saptayış, tespit etme **3.** *mat* sağlama
selmandin *l/gh* **1.** ispatlatmak, tanıtlamak **2.** saptamak, tespit etmek **3.** *mat* sağlamak
selmandî *rd* **1.** ispatlı, tanıtlı **2.** saptanmış, tespitli
selmask *bnr* şêlmask
selmiyayî *rd* **1.** ispatlı, tanıtlı **2.** saptanmış, tespitli
selmî *m* peynir helvası
selmîn *m* **1.** ispatlanma, tanıtlanma **2.** saptanma, tespit edilme **3.** ispat, tanıt
selmîn *l/ngh* **1.** ispatlanmak, tanıtlanmak **2.** saptanmak, tespit edilmek
selmînbûn *m* ispatlanma, tanıtlanma
selmînbûn *l/ngh* ispatlanmak, tanıtlanmak
selmînbûyîn *m* ispatlanış, tanıtlanış
selmîner *rd* **1.** ispatlayıcı **2.** saptayıcı
seloteyp *n* seloteyp
selsal *m* kuru balçık
selte *m* cekete benzer bir üstlük
seltenat *m* **1.** saltanat **2.** saltanat (bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış) ~ **kirin** saltanat sürmek
seluloît *m* selüloit
seluloz *m* selüloz
selulozîk *rd* selülozik
selûk *bnr* silûk
selûw *m* selvi
selûwbejn *rd* selvi boylu
selwa *m* selvi
selwan *n* deve çobanı
selxik *m* küçük baş hayvan yavrusu
sem *m* huy, mizaç
sema (I) *m* sema, gök, gök yüzü
sema (II) *m* sema, semah ~ **girtin** semah dönmek (veya tutmak)
semadar *rd* semahlı
semafor *m* semafor
semager *nd/nt* semazen
semagerî *m* semazenlik
semah *bnr* sema (II)
semaî *mzk/* **1.** semaî **2.** *wj* semaî
semajen *nd/nt* semazen
semajenî *m* semazenlik
semakar *nd/nt* semazen
semakirin *m* raksetme
sema kirin *l/gh* raksetmek
seman *m* seman
semanek *zo/m* sülün (Phasianus colchicu
semantîk *m* **1.** semantik, anlam bilimi **2.** *rd* anlam bilimsel
semasî *zo/n* köpek balığı (Mustelus mustelus)
semavan *bnr* semager
semawend *m* oyun alanı
semawer *m* semaver
semawî *rd* **1.** semavî, gökçe **2.** semavî, gökçül (gökle ilgili)
semax (I) *m* **1.** sabır, dayanç (acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi) **2.** sabır (olacak veya gelecek bir şeyi telâş göstermeden bekleme) **3.** sebat, direşme **4.** tahammül, katlanma ~ **kirin** 1) sabretmek, sabır göstermek **2)** sebat etmek (veya göstermek) **3)** tahammül etmek, katlanmak **~a (yekî) tune bûn** sabırsız olmak
semax (II) *m* tav * **hesin semax kir** demire su verdi
semaxane (I) *m* semahane
semaxane (II) *rd* sabırlıca
semaxbûn *m* tavlanma
semax bûn *l/ngh* tavlanmak
semaxdar *rd* sabırlı

semaxker *rd* 1. sabırlı 2. sebatlı, direşken
semaxkirin (I) *m* 1. sabretme, çıdama 2. direşme 3. tahamül etme, katlanma
semaxkirin (II) *m* tavlama, tav verme
semax kirin (I) *l/gh* 1. sabretmek, çıdamak 2. direşmek 3. tahamül etmek, katlanmak
semax kirin (II) *l/gh* tavlamak, tav vermek
semaxkirî (I) *rd* sabretmiş olan kimse
semaxkirî (II) *rd* tavlı
sembîsek *m* börek, şam börek **~a firinê** fırın böreği **~a penêrî** peynirli börek **~a sêlê** sac böreği
sembol *m* sembol
sembolî *rd* sembolik
sembolîk *rd* sembolik
sembolîst *nd/rd* sembolist
sembolîze *rd* sembolize **~ kirin** sembolize etmek
sembolîzekirin *m* simgeleme
sembolîzm *m* sembolizm, simgecilik
sembolkirin *m* sembolleştirme
sembol kirin *l/gh* sembolleştirmek
seme *rd* sersem, alık, ahmak, bön **~ bûn** sersem olmak
semeberd *jeo/m* kalker, kireç taşı
semebûn *m* sersemleme, sersemleşme
seme bûn *l/ngh* sersemlemek, sersemleşmek
semed (I) *m* 1. neden, sebep 2. -den dolayı, yüzünden, ötürü
semed (II) *m* bir tür kek
semeker *rd* sersemletici
semekirin *m* sersemletme
seme kirin *l/gh* sersemletmek
semen (I) *n* paha
semen (II) *bot/m* yasemin
semenber *rd* semenber (yasemin göğüslü)
semene *bot/m* yonca
semer (I) *m* 1. yüz tane davar 2. yüz atlı birlik
semer (II) *m* semer, ürün
semere *m* semere, yemiş
semetî *m* sersemlik, alıklık, bönlük
semikandin *m* katmerleştirme, kat kat olmasını sağlama
semikandin *l/gh* katmerleştirmek, kat kat olmasını sağlamak
semikîn *m* katmerleşma, katkat olma
semikîn *l/ngh* katmerleşmak, katkat olmak
semilik *bot/m* yumurtayla beraber pişirilen bir ot
semitandin *l/gh* çürütüp dökülmesine neden olmak
semitîn *l/ngh* yanma ve yara sonucu vücut etinin çürüyüp dökülmek * **goştê piyê wî semitîbû** ayağının eti hep dökülmüştü
semiyolojî *bj/m* 1. semiyoloji 2. semiyoloji, gösterge bilim
semiyotîk *m* 1. semiyotik, gösterge bilim 2. *rd* semiyotik
semî *bot/m* kaz ayağ (Chenopodium)
semînar *bnr* semîner
semîner *m* seminer, toplu çalışım
semînerdar *nd/nt* seminerci
semînerdarî *m* seminercilik
semolok *zo/m* sincap
semorik *zo/m* sincap
sempatî *m* sempati
sempatîk *rd* 1. cana yakın, sıcak kanlı, sempatik 2. sempatik (çok hoş, hoşa giden)
sempatîzan *nd/nt* sempatizan
sempatîzanî *nd/nt* sempatizanlık
sempozyûm *m* sempozyum
semptom *bj/m* semptom, bulgu
semt (I) *m* semt
semt (II) *m* 1. ihtiyat 2. usul 3. **uygun * cihekî semt bibîne** uygun bir yer bul 4. *h* usul usul
semt (III) *m* 1. dikkat 2. fırsat * **se semtê nadê** köpek fırsat vermiyor
semtdar *rd* ihtiyatkâr, ihtiyatlı
semtexalî *rd* tenhalık, ıssız (tenha yer), cinlerin cirit oynadıkları yer (bomboş yer için)
semtexalîbûn *m* kuytuluk
semtik *m* ihtiyat
semtika *h* usulca
semtûr *bnr* sentûr
semtxalî *rd* tenhalık, ıssız (tenha yer), şenliksiz, gayri meskûn
semûm *n* sam yeli
semûr *nd* temmuz ayı yeli) güneyden esen sıcak yel
semx *m* zamk
semxerat *h* -den dolayı, hatırından dolayı
semyan (I) *m* 1. görkem, ihtişam 2. heybet, büyüklük, ululuk
semyan (II) *n* reis, başkan
semyandar *rd* 1. görkemli, ihtişamlı 2. heybetli
semyanî *rd* görkemli
senet *n* 1. sanat 2. zanaat 3. zanaat (ustalık istiyen iş)
senetkar *nd/nt* 1. sanatkâr 2. zanaatçı, zanaatkâr
senetkarî *m* 1. sanatkârlık 2. zanaatçılık, zanaatkârlık
sena *n* sena, övgü
senakar *nd/nt* övgücü
senakarî *m* övgücülük
senarîst *nd/nt* senarist, senaryocu
senarîstî *m* senaristlik, senaryoculuk
senaryo *m* senaryo
senaryonivîs *nd/nt* senaryocu, senarist
senaryonivîsî *m* senaryoculuk, senaristlik
senato *m* senato
senator *nd/nt* senatör
senatorî *m* senatörlük
senaxwên *nd/nt* methiyeci
senayî *m* sanayi, endüstri
senbûse *m* samsa (baklavaya benzer bir tür hamur tatlısı)

senc (I) *mzk/m* vurmalı bir çalgı
senc (II) kiyas
sencan (I) *m* ödeme
sencan (II) *m* onama
sencandin (I) *m* ödeme
sencandin (II) *m* onama
sencandin (III) *m* kıyaslama
sencandin (I) *l/gh* ödemek
sencandin (II) *l/gh* onamak
sencandin (III) *l/gh* kıyaslamak
sencandî (I) *rd* ödenmiş olan
sencandî (II) *rd* onanmış olan
sencanî *rd* ödemeli
senceq *m* **1.** sancak (askerî bayrak) **2.** *dîr* sancak (illerle ilçeler arasında kalan yönetim bölümü, mutasarrıflık) **3.** sancak (gemilerin sağ yanı)
sencîn (I) *m* ödenme
sencîn (II) *m* onanma
sencîn (III) *m* kıyaslanma
sencîn (I) *l/ngh* ödenmek
sencîn (II) *l/ngh* onanmak
sencîn (III) *l/ngh* kıyaslanmak
sencîş *m* kıyaslama, mukayese
sendel *bot/m* sandal (Santalum album)
sendelî *m* sandelye
sendelîfiroş *nd/nt* sandalyeci (satan kimse)
sendelîfiroşî *m* sandalyecilik
sendelîker *nd/nt* sandalyeci (imal eden kimse)
sendelîkerî *m* sandalyecilik
sendîk *nd/nt* sendik
sendîka *m* sendika
sendîkager *nd/nt* sendikacı
sendîkagerî *m* sendikacılık
sendîkalîst *nd/nt* sendikalist
sendîkalîzm *m* sendikalizm, sendikacılık
sendîkavan *nd/nt* sendikacı
sendîkavanî *m* **1.** sendikacılık **2.** *rd* sendikalı
sendîkavanîtî *m* sendikacılık, sendikalizm
sendîkayî *rd* sendikal * **mafên sendîkayî** sendikal hakklar
sendîkayîbûn *m* sendikalaşma
sendîkayî bûn *l/ngh* sendikalaşmak
sendîkayîkirin *m* sendikalaştırma
sendîkayî kirin *l/gh* sendikalaştırmak
sendîkayîtî *m* sendikalılık
sendrom *bj/m* sendrom
sendoq *m* sandık
sene *m* sene, yıl
sened *m* senet, belgit ~ **dan** senet vermek ~ **dan hev û din** senetleşmek ~ **û belge** senet sepet ~**a pardariyê** hisse senedi ~**a sîgortayê** sigorta senedi, poliçe ~**a vekirî** açık senet ~**ê xatiran** *bz* hatır senedi
sened *m* kuskun
senede *m* senet
Senegalî *rd/nt* Senegalli
senem *n* **1.** sanem, put **2.** *mec* sanem (çok güzel kadın)
senewber *m* çama benzeyen ağaç
senfoniyî *rd* senfonik
senfonî *mzk/m* senfoni
senfonîk *rd* senfonik
seng (I) *n* taş
seng (II) *rd* ağır (hafif karşıtı)
seng (III) *sp/m* disk
seng (IV) *m* denge
seng (V) *n* dana
seng (VI) *m* değer ~ **pê dan** değer vermek
sengandin (I) *m* kıyaslama
sengandin (II) *m* tartma
sengandin (I) *l/gh* kıyaslamak
sengandin (II) *l/gh* tartmak
senganî *m* ağırlık
sengele *n* **1.** yeni yetme (erkek çocuğu) **2.** delikanlı, genç erkek
sengeletî *m* **1.** yeni yetmelik **2.** delikanlılık (insanın delikanlı olduğu çağ)
senger *m* **1.** siper, mevzi **2.** *lşk* tabya
sengergeh *m* istihkâm
sengergirtin *m* mevzilenme
senger girtin *l/gh* mevzilenmek
senger kirin *l/gh* sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, tahkim etmek
sengesîr *m* sarmısaklı bir yemek
sengilesûtî *rd* alık, bön
sengîn (I) *m* kıyaslanma
sengîn (II) *m* tartılma
sengîn (I) *l/ngh* kıyaslanma
sengîn (II) *l/ngh* tartılmak
sengînî *m* ağırlık
sengo *n* **1.** dana **2.** *mec* tosun, tosuncuk
sengol *n* iri kafalı köpek
sengolik *n* iki senelik buzağı
seng pê dan *l/bw* (birine) değer vermek
sengtraş *nd/nt* taşçı
sengtraşî *m* taşçılık
sengû *bnr* sengo
sengûr *n* **1.** beş altı aylık buzağı **2.** *mec* gürbüz, tosun
senidandin *m* duraklatma, duraksatma
senidandin *l/gh* duraklatmak, duraksatmak
senidandî *rd* duraklatılmış, duraksatılmış
senidî *rd* duraklamış, duraksamış
senidîn *m* **1.** duraklama, duralama **2.** duraksama, teredüt etme
senidîn *l/ngh* **1.** duraklamak, duralamak (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durmak veya arada bir durmak) * **erebe deqeyekê senidî** araba bir dakika durakladı **2.** duraksamak, duraklamak, teredüt etmek (ses çıkarmamak)
senifan *m* sınıflama, tasnif
senifandin *m* sınıflama, sınıflandırma, tasnif etme
senifandin *l/gh* sınıflamak, sınıflandırmak, tasnif etmek
senifandî *rd* tasnifli, sınıflanmış, sınıflandırılmış olan

senifîn *m* sınıflanma, tasnif edilme
senifîn *l/ngh* sınıflanmak, tasnif edilmek
senifîner *nd* sınıflandırıcı
senîk *m* sahan
senîmanî *nd* cesedin el, kulak, burun organları
senît *m* eğir, kirebolu
senkretîzm *fel/m* senkretizm
senkron *m* senkron, eş zaman
senkronî *m* senkroni, eş zamanlılık
senkronîk *rd* senkronik, eş zamanlı
senkronîzasyon *sîn/m* senkronizasyon, eşleme
senkronîze *rd* senkronize
senkronîzekirin *m* senkronize etme, eşleme (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlama)
senkronîze kirin *l/gh* senkronize etmek, eşlemek (ses ile görüntü arasında gerekli bağı sağlamak)
senkronîzekirî *sîn/rd* eşlemeli
senober *bot/m* çama benzer bir tür ağaç
senozoîk *m* senozoik, üçücü çağ
sensitî *m* kokuşmuş su kokusu
sensualîst (fel/psî) *nd/nt* sansualist, duyumcu
sentagma *rz/m* sentagma, dizim
sentaks *rz/m* sentaks, söz dizimi
sentaktîk *rd* sentaktik, söz dizimsel
sentetîk *rd* sentetik, bireşimli
sentez *kîm/m* sentez, bireşim
sentezçêker *rd* sentezleyici
sentezker *rd* sentezleyici
sentezkirin *m* sentezleme
sentez kirin *l/gh* sentezlemek
sentêl *m* durum, hal
sentûr *mzk/m* santur
sentûrî *nd/nt* santurcu
sentûrjen *nd/nt* santurcu
senyor *n* senyör
senyorî *m* senyörlük
sepan (I) *m* sapan
sepan (II) *m* uygulama, tatbik
sepandin *m* **1.** uygulama, tatbik etme **2.** empoze etme, zorla kabul ettirme **3.** vergilendirme, vergi koyma **4.** koruma, kollama, saklama
sepandin *l/gh* **1.** uygulamak, tatbik etmek **2.** empoze etmek, zorla kabul ettirmek **3.** vergilendirmek, vergi koymak **4.** korumak, kollamak, saklamak
sepandî (I) *rd* **1. 1.** uygulanmış, tatbik edilmiş **2.** empoze edilmiş, zorla kabul ettirilmiş **3.** vergilendirilmiş **4.** korunmuş, kollanmış, saklanılmış
sepandî (II) *n* çoban köpeği
sepanî *rd* **1.** uygulamalı, tatbikî **2.** *fel* tatbikî
sepenî *nd/nt* paralı ev içi hizmetçi
sepet (I) *m* **1.** hayalet, fantasma (gerçekte var olmadığı halde görüldüğü sanılan şey, görüntü) * **sepetên ku qet ji pêş çavên min naçin hene** gözümün önünden geçmeyen hayaller var **2.** *psî* hayal, imge, imaj (duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri) * **li zarok saw û sepet çêdibin** çocuk hayaller görüyor **3.** *psî* sanrı ~ **jê re çêbûn** sanrılamak
sepet (II) *m* **1.** sepet **2.** sepet (basketbol sepeti) **3.** göğüs kafesi **4.** *rd* sepet (bir sepetlik, bir sepetin alacağı miktar) ~ **çêkirin** sepet yapmak
sepetfiroş *nd/nt* sepetçi (satan kimse)
sepetfiroşî *m* sepetçilik
sepetkar *nd/nt* sepetçi (imal eden)
sepetkarî *m* sepetçilik
sepetkî *rd* sepet, sepetvari, sepete benzer * **sindoqa sepetkî** sepet sandık
sepetsaz *nd/nt* sepetçi (imal eden)
sepetsazî *m* sepetçilik
sepîkirin *m* arıtma
sepî kirin *l/gh* arıtmak
sepîkirî *rd* arıtılmış olan
sepîn *m* **1.** uygulanma **2.** empoze edilme **3.** vergilendirilme **4.** saklanma, korunma
sepîn *l/ngh* **1.** uygulanmak **2.** empoze edilmek **3.** vergilendirilmek **4.** saklanmak, korunmak
sepînbar uygulanabilir
sepînbarî uygulanabilirlik
sepîner *nd/nt* uygulayıcı, tatbikatçı
sepînerî *m* uygulayıcılık, tatbikatçılık
sepîtk *m* tavan (ev tavanı)
septîk *fel/rd* septik, kuşkucu, şüpheci
septîsemî *bj/m* septisemi
septîsîzm *fel/m* septisizm, kuşkuculuk, şüphecilik
septîzm *fel/m* septizm, kuşkuculuk
seqa (I) *ast/m* **1.** atmosfer (gaz yuvarı) **2.** *ast* atmosfer (hava yuvarı) **3.** iklim
seqa (II) *m* **1.** tavlama **2.** su * **ev kêr baş seqa nekirine** bu bıçağın suyunu iyi vermemişler **~ya xwe stendin 1)** tavını almak **2)** *mec* bağışıklık kazanmak
seqakar *nd/nt* **1.** tavlayacı **2.** demire su veren
seqakirin *m* **1.** tavlama **2.** su verme (çeliğe su verme gibi)
seqa kirin *l/gh* **1.** tavlamak **2.** su vermek (çeliğe su vermek gibi)
seqakuj *zo/m* kaşıkçı kuşu
seqamgir *rd* istikrarlı
seqamgirî *m* istikrar
seqandin (I) *m* kamıştırma
seqandin (II) *m* **1.** su verme (çeliğe su vermek gibi) **2.** tavlama
seqandin (I) *l/gh* kamıştırmak
seqandin (II) *l/gh* **1.** su vermek (çeliğe su vermek gibi) **2.** tavlamak
seqar *m* rahatlama, yatışma ~ **pê nakeve** hiç duramıyor ~ **pê neketin** yatışmamak, rahatlanmamak
seqav *m* sakağı, ruam
seqavêl *m* çalı süpürgesi
seqavêlk *m* çalı süpürgesi

seqayî *rd* atmosferik
seqem *m* ayaz ~ **lê xistin** (an jî **dan**) ayaz kesmek ~ **li (yekî) xistin** ayazlamak, ayazda kalıp üşümek
seqemdar *rd* ayazlı
seqemgirtin *m* ayazlanma
seqem girtin *l/gh* ayazlanmak
seqemgirtî *rd* ayazlanmış olan
seqemîbûn *m* ayazlama, ayazda kalıp üşüme
seqemî bûn *l/ngh* ayazlamak, ayazda kalıp üşümek
seqer (I) *m* inanca göre cehennemin en soğuk yeri
seqer (II) *rd* naçar, gariban
seqet *nd/nt* **1.** sakat (özürlü) **2.** *rd/mec* sakat (eksik veya bozuk şey) ~ **kirin** sakat etmek ~ **û sûqet** sakat özürlü
seqetbûn *m* **1.** sakatlanma **2.** *mec* sakatlanma, bozulma
seqet bûn *l/ngh* **1.** sakatlanmak **2.** *mec* sakatlanmak, bozulmak
seqetî *m* **1.** sakatlık, özür, kusur **2.** *mec* sakatlık (kaza, terslik)
seqetkirin *m* **1.** sakatlama **2.** *mec* sakatlama, bozma
seqet kirin *l/gh* **1.** sakatlamak **2.** *mec* sakatlamak, bozmak
seqetok *rd* sakat, özürlü
seqetokî *rd* sakatça, özürlüce
seqevêl *m* süpürge
seqew *m* sakağı, ruam
seqilandin *m* cilâlama
seqilandin *l/gh* cilâlamak
seqilandî *rd* cilâlı
seqilîn *m* cilâlanma
seqilîn *l/ngh* cilâlanmak
seqir *rd* ıssız, tenha yer * **bi cihekî seqir ve biçûma** ıssız, tenha bir yere gitseydim
seqirandin *m* **1.** ferahlatma, rahatlatma, rahata kavuşturma **2.** kurtarma (bir kimseye zerar gelmesini önleme)
seqirandin *l/gh* **1.** ferahlatmak, rahatlatmak, rahata kavuşturmak **2.** kurtarmak (bir kimseye zerar gelmesini önlemek) * **em dikarin te bi şertekî ji vî malê rizî biseqirînin** seni bir şartla bu çürük maldan kurtarabiliriz
seqirandî *rd* **1.** sıkıntısız, fariğ (rahatlatılmış, rahata kavuşturulmuş olan) **2.** kurtarılmış
seqirî *rd* **1.** sıkıntısız, fariğ **2.** gürültüsüz (kimseyi tedirgin etmeyen, kimsenin dikkatini çekmeyen) **3.** rahat **4.** kurtulmuş
seqirîbûn *m* ferahlanma, rahatlanma, rahata kavuşma
seqirî bûn *l/ngh* ferahlanmak, rahatlanmak, rahata kavuşmak
seqirîn *m* **1.** ferehlama, ferahlanma, rahatlama **2.** kurtulma (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) **3.** serbestleme
seqirîn *l/ngh* **1.** ferehlamak, ferahlanmak, rahatlamak **2.** kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak) * **ez carek ji vî mirovî biseqirîma** bu adamdan bir kurtulsam **3.** serbestlemek
seqî (I) *m* fundalık, bahçe
seqî (II) *nd* sert taş
seqîn *m* kamışma
seqîn *l/ngh* kamışmak
seqlan *n* **1.** dere **2.** ağaçlık ve içinde dereler bulunan yer
ser- *rz/m* sıfat ve isim yapım öneki * ***ser*dest** üstün * ***ser*tabîb** sertabib
ser *ant/n* **1.** baş, kafa **2.** kafa (hayvanlarda genellikle ağız, göz, burun, kulak gibi organların bulunduğu en ön bölüm) **3.** baş, başkan, reis (bir topluluğu yöneten kimse) * **serê êlê** oymak başı **4.** baş (başlangıç) * **serê heftiyê** hafta başı * **serê mehê** ay başı **5.** baş (temel, esas) * **serê her tiştî tenduristî ye** her şeyin başı sağlıktır **6.** baş (arazide en yüksek nokta) * **serê çiya** dağın başı **7.** baş (bir şeyin genellikle toparlak ucu) * **serê cixareyê** sigara başı **8.** baş (bir şeyin uçlarından biri) * **serên pirê** köprünün başları **9.** baş (bir şeyin yakını veya çevresi) * **li ser serê min nehêwirin** başıma üşüşmeyin **10.** baş (bazı deyimlerle beraber, öz varlık anlamında) * **belaya serî** baş belası * **bila serê te xweş be** başın sağ olsun **11.** baş (önem veya yönetim bakımında ileride olan, en önemli, en üstün, önek olarak kelimenin başına gelir) * ***ser*tabîb** baştabib **12.** baş, başına (üleştirmede) * **serê mirovê pênc milyon** adam başına beş milyon **13.** baş (bir şeyin ön tarafı) **14.** yalman (delici aletlerin ucu) * **serê derziyê** iğne yalmanı **15.** uç (bir nesnenin incelerek biten son kısmı) * **serê kêrê** bıçağın ucu **16.** uç (uzun bir şeyin baş veya son noktası) **17.** uç (bir uzaklığın son noktası) * **li serê rê gund xuya bû** yolun ucunda köy göründü **18.** uç, tepe (bir şeyin en üst bölümü) **19.** tepe (baş ucu, yanı başı) * **li ser serê min mesekine!** tepemde durma! **20.** tepe (bir yerin, bir nesnenin vb. nin üstü, tam hizası) * **roj tam li ser serê wan e** güneş tam tepelerinde **21.** uç, sınır (bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi) * **serê daristanê** ormanın sınırı **22.** *mat* üs (5^3, anlatımında üç sayısı üstür) **23.** üzeri * **serê xanî** evin üzeri **24.** üzeri (sorumluluk, yükümlülük belirten bazı deyimlerde) * **girtin ser xwe** üzerine almak **25.** üst * **ser xanî** damın üstü **26.** üst (bir şeyin görünen yüzü, yanı) * **ji ser kevir peya bû li erdê rûnişt** taşın üstünden inip yere oturdu **27.** üst (bir şeyin dış yüzü, yüzey) * **şekir li ser zimanê xwe digerand** şekeri dilinin üstünde gezdiriyordu

28. üst (bazı deyimlerde sorumluluk, yükümlülük anlatır) * **ji ser xwe avêtin** üstünden atmak **29.** üst (ilgilenilen, üzerinde durulan konu) **30.** kere, kez * **cotê xwe du ser bike** çiftini iki kez sür **31.** *rd* üstün * **li gorî wan mal û pere di ser her tiştî re ye** onlara göre mal ve para her şeyden üstündür **32.** üzerine, ilgili, ilişkin * **em li ser çi dipeyîvin?** ne üzerine konuşuyoruz? ~ **bêder** (an jî **bênder)** harman zamanı ~ **çav û seran** baş göz üstüne, peki, emrin olur **li ~ çoka (yekî) rûniştin** (birinin) kucağına oturmak ~ **dan sir nedan** ser veririp sır vermemek ~ **dilê (yêkî) lê xistin** yüreği çarpmak (çoşku sebebiyle kalp hızlı hızlı çarpmak veya çalışmak) ~ **dilê (yekî) tehlotirşoyî bûn** mide fesadına uğramak ~ **girtin** sonuca varmak ~ **(tiştekî) girtin 1)** üstünü kapatmak **2)** üstünü örtmek ~ **lê bûn kewara mêşan** kafası davul gibi olmak ~ **lê gerandin 1)** sermest etmek **2)** başını belâya sokmak ~ **lê gerîn** sermest olmak, mest olmak ~ seran olur, peki,emrin olur, baş göz üstüne ~ **serqot ji binê hev derketin** fena kavga etmek ~ **û bin 1)** altı üstü **2)** girdi çıktı, girdisi çıktısı (bilinmeyen karışık yönler, ayrıntılar) ~ **û bin jê re nebûn** bitmez tükenmez (veya bitip tükenmez) ~ **û bin kirin** ne altını bırakmak ne üstünü, altını üstüne getirmek (bir şey bulmak için aradık yer bırakmamak) ~ **û bin serad kirin** kalbura çevirmek ~ **û binê (tişteki)** alt tarafı, alt yanı (değeri, olup olacağı) * **ser û binê wê pirtûkeke bi milyonekî ye** alt yanı bir milyonluk kitap ~ **û binê (...)** girdisi çıktısı (bir şeyin karışık ayrıntıları) * **ez bi ser û binê vê erebeyê dizanim** bu arabanın girdisini çıktısını biliyorum ~ **û binê behsê** meselenin aslı ~ **û binê beroşê jê re bûn** her şeyin en iyisi birine olmak ~ **û binê erdê dîtin** dünyanın kaç bucak olduğunu anlamak ~ **û binê hev bûn 1)** alan talan olmak **2)** allak bullak olmak ~ **û binê hev kirin 1)** alan talan etmek, allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek) **2)** aramak taramak (veya arayıp taramak), dikkatle aramak **3)** didiklemek (karıştırarak aramak) * **ji bo dîtina kaxizê ku navnîşan lê nivisandîbû, min hemû berîkên xwe li hev xistin** adresin yazılı olduğu kâğıdı bulmak için bütün ceplerimi didikledim **4)** araştırmak (incelemek, okumak için) **(cihek)** ~ **û binê hev kirin** (bir yer) kazan (biri) kepçe * **min Amed ser û binê hev kir, ez sê rojan lê geriyam** Amed kazan ben kepçe, üç gün onu aradım ~ **û binê vî** şunun şurası ~ **û çav** yüz göz ~ **û çav kirin ka** kafa göz yarmak ~ **û çav lê ricifin** yokluktan dem vurup habire çalışmak ~ **û çav lê tarî bûn** gözleri kararmak ~ **û guh 1)** yüz göz **2)** üst baş (giysiler için) ~ **û guhê (tiştekî) dan hev** elden geçirmek ~ **û guhê (yekî) mist dan** (birini) okşamak (dövmek) ~ **û guhê xwe dan hev 1)** kendine çeki düzen vermek, kuşanıp giyinmek **2)** çulu düzmek veya düzeltmek (giyim kuşamını yenilemek) **3)** çulu düzmek veya düzeltmek (maddi durumu iyileşmek ~ **û sedem** (an jî **sebeb)** baş müsebip ~ **û sîç** *bnr* ser û sînç ~ **û sînç 1)** huy ahlâk **2)** fiziki görünüş **3)** üst baş, kılık kıyafet ~**an pîran hîna ecêbên giran** kırkından sonra saz çalmak ~**ê ...** - beri * **serê çend salan e bi dû wî ketiye** yıllardan beri onun peşine düşmüş ~**ê (yekî) av dan** beynini yıkamak ~**ê (yekî) belav bûn** başı çatlamak ~**ê ber minetan, bila here nav zîyaretan** minnetle yaşamaktansa ölmek yeğdir ~**ê (yekî) berdan** başını boş bırakmak ~**ê (yekî) bi gorî bûn** (birine) kurban olmak ~**ê (wî) bi hîro be jî** iki eli kanda (veya kızıl kanda) olsa * **hema tu bes gazî min bike, serê min bi hîro be jî ez dê bêm** sen yeter ki çağır, elim kanda olsa dahi gelirim ~**ê (yekî) bi tayê xav girê dan** boş vaatlerle birini kandırmak ~**ê (yekî) bidewlet e** başı devletli (talihli) ~**ê (yekî) bilind bûn 1)** gururlanmak, mağrur olmak, gurur duymak **2)** başını dik tutmak ~**ê (yekî) bilind nebûn** utancından başını kaldıramaz olmak ~**ê (yekî) birin 1)** başını ağrıtmak, baş ağrıtmak (bir iş için birini tedirgin etmek, uğraştırmak) * **tu têyî dibêjî ev bû, filan bû, bes e te êdî serê min bir** ikide bir şu oldu bu oldu deyip başımı ağrıtma **2)** kafa şişirmek, kafa ütülemek, kafasını şişirmek, içini bayıltmak veya kıymak (çok konuşarak birini usandırmak) **3)** (birinin) başının etini yemek (karşısındakini bezdirinceye kadar sürekli söylemek) ~**ê biskê 1)** harman sonu dervişlerin **2)** imtiyazlı kimse, kendini üstün gören, her şeyin iyisini kendisi için isteyen ~**ê biskê bûn** imtiyazlı olmak, herşeyin iyisi birine olmak ~**ê bîst û bavê (yekî) bi qurbano** yedi göbeği kurban olsun ~**ê bêmal bila qet tune be** fakirlik başa belâdır **(li)** ~**ê (yekî) bûn amir** (birinin başına) kâhya kesilmek ~**ê (yekî) bûn wekî dolabê** başı kazan gibi olmak ~**ê (yekî) bûn wekî dolab man** kafası kazan olmak ~**ê çengel** çengel ucu ~**ê çiya** dağ başı ~**ê çûn** kafası şişmek, kafası patlamak ~**ê dar bigû ye, binê dar bigû ye (nava dar bigû ye)** iki ucu boklu değnek ~**ê darê xwe di erdê dan** kara kara düşünmek ~**ê daweyê** elebaşı ~**ê dawê** etek ucu ~**ê (yekî) daxistin 1)** başını eğmek **2)** onuruyla oynamak **(di)** ~**ê (yekî) de bi cih nebûn** kafasına sığmamak **(bi)** ~**ê (yekî) de çûn** kafasına yatmak **(di)** ~**ê (yekî) de çûn** akıla sığar gibi **(di)** ~**ê (yekî) de neçûn** akıla sığmamak **(di)** ~**ê (yekî) de neniçilîn**

akıla sığmamak **(di) ~ê (yekî) de niçilîn** akıla sığar gibi **(di) ~ê (yekî) de rûniştin** kafasına yatmak **~ê devê** yok devenin başı **~ê dewara stûr miraz e** büyük baş hayvan uğurludur **~ê (yekî) di av de kirin** (birinin) işini bitirmek, işini görmek, (birini) ortadan kaldırmak (öldürmek) **~ê (yekî) di avê de hatin kirin** ortadan kaldırılmak (yok edilmek) **~ê (yekî) di ciharê vala de bûn** boş hayaller peşinde olmak **~ê (yekî) di gêjahiyê de ye** başı kalabalık **~ê (me) di riya te de** başı(mız) yoluna kurban **~ê (yekî) dike biteqe** başı çatlamak **~ê du beranan di beroşekê de nakele** iki cambaz bir ipte oynamaz **~ê du beranan di dîzekê de nabin** (an jî **napijin)** iki cambaz bir ipte oynamaz **~ê du beranan di dîzê de napije** iki cambaz bir ipte oynamaz, bir çöplükte iki horoz ötmez **~ê du beranan di dîzikekê de nayê kelandin** iki cambaz bir ipte oynamaz **~ê du hêkan li hev xistin** misafire yumurta kırmak **~ê duriyanê** iki yol ağzı **~ê (yekî) êşandin** başını ağrıtmak (gereksiz sözlerle birini bunaltmak) **~ê (yekî) firandin** başını uçurmak, (birinin) kellesini uçurmak, başını koparmak **~ê gacê** düğüm noktası (bir şeyin sonuçlanması için çüzülmesi; açıklığa kavuşturulması gereken güç yanı) **~ê gavekî** adım başı (veya adım başında) * **serê gavekî leşkerek derdiket pêşiya me** adım başı bir asker çıkıyordu karşımıza **~ê (yekî) genî bûn** kulakları dolmak (aynı şeyi dinlemekten usanmak) **~ê (yekî) genî kirin 1)** başını ağrıtmak (bir iş için birini tedirgin etmek, uğraştırmak) **2)** (birinin) başının etini yemek (kaşısındakini bezdirinceye kadar sürekli söylemek) **~ê (yekî) gihîştin esmanan** başı göğe ermek (veya değmek) **~ê gir 1)** tepe başı **2)** dağ tepesi **~ê yekî girtin 1)** başını örtmek **2)** aklına yatmak **~ê (yekî) gizgizîn** beyni karıncalamak **~ê goşe** köşe başı **~ê gulanê** rumî takvimine göre 1 mayis, miladi takvimine göre de 13 mayis; özelikle silvan yöresinde bugün murat şenliği şeklinde kutlanılır **~ê gunehan** günah keçisi **~ê gûxuran** (an jî **gûxweran)** bok yedi başı **~ê (yekî) hatin cih** kafası yerine gelmek **~ê (yekî) hatin tijekirin** doldurulmak (başkası için kötü düşünecek duruma getirilmek) **~ê heft gotinan gotinek dibire** her şey yerinde kullanılacak bir söze bağlı **~ê heftiyê** hafta başı **~ê her piyî** adım başı (veya adım başında) **~ê her tiştî rihetiya canê mirov e** her işin (her şeyin) başı sağlık **~ê hewiyan** davarları içeride barındırma mevsimi **~ê hezar newalî newalek e, ~ê galgalî galgalek e** her şey yerinde kullanılacak bir söze bağlı **~ê (yekî) hêrs bûn** kafası kızmak **~ê (yekî) hilfirandin** başını uçurmak, (birinin) kellesini uçurmak, başını koparmak **~ê (yekî) hilqetandin** başını uçurmak, kellesini koparmak, başını koparmak **~ê hingiv** bal başı (en temiz bal) **~ê (yekî) hişk e** kafası nato mermer **~ê (yekî) jê kirin** (birinin) kafasını vurmak **~ê (yekî) ji ba Xwedê ve bilind e** başı dimdik (onurlu) **~ê kalanê şûr** kılıç papucu **~ê kaniyan zift kirin** köşe başını tutmak **~ê kaniyê 1)** suyun başı (suyun çıktığı yer) **2)** suyun başı (en çok yarar sağlanacak yer) **3)** suyun başı (bir işin asıl yetkililerinin bulunduğu yer) **~ê keçan** (an jî **qîzan) bermedin** kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya kaçar (veya varır) ya zurnacıya **~ê kerê 1)** eşek kafalı **2)** eşek başı * **ma tu li vir serê kerê yî?** sen eşek başı mısın burada? **bi ~ê (yekî) ketin** kavramak (anlamak, algılamak) **(li) ~ê (yekî) ketin** ders çıkarmak (bir olaydan tecrübe kazanmak) **~ê (yekî) ketin belayê** başı belâya girmek, belâya uğramak **~ê (yekî) ketin berê** utancından yerin dibine girmek (utancından bir kimseye bakamaz olmak, çok utanmak) **~ê (yekî) ketin derd û belayan** başını ateşlere yakmak **~ê (yekî) ketin gêjahiyan** başı derde girmek **~ê (yekî) ketin kindir** ipe gitmek **~ê (yekî) ketin teq û reqan 1)** başı derde girmek, tan tuna gitmek **2)** başını ateşlere yakmak **~ê (yekî) kete xax û bendê giran** başı derde girmek **~ê (yekî) kirin belayê 1)** baş yakmak **2)** (birinin) başını belâya sokmak **~ê (yekî) kirin ber (yekî)** yüzünü yere getirmek **~ê (yekî) kirin derd û belayê** başını derde sokmak **~ê (yekî) kirin geremolê** başını yakmak (güç bir duruma sokmak) **~ê (yekî) kirin gêjahiyan** başını yakmak (güç bir duruma sokmak) **~ê (yekî) kirin nav piyên (yekî)** yüzünü yere getirmek **~ê kînorê** çıban başı **~ê ku ji dê derketiye (careke din) nakeve dê** akacak kan damarda durmaz **~ê ku nediêşiya rabûn benik lê girê dan** ağrısız başına kaşbastı bağlamak, dertsiz başını derde sokmak, başına iş açmak **~ê ku neêşê benikan lê girê mede** korkulu rüya (veya düş) görmekten uyanık yatmak yeğdir **~ê ku neêşê meriv destmal lê girê nade** korkulu rüya (veya düş) görmekten uyanık yatmak yeğdir **~ê ku serî jê nebehicin bila ew serî qet tune be** ardında yüz köpek havlamayan kurt, kurt sayılmaz **~ê kurmoriyê** karınca duası gibi (çok ufak yazı) **~ê (yekî) lê xistin** (birinin) kafasını vurmak **~ê (wî) li (yekî) ranebûn** (birine) tavır takınmış olmak **~ê (yekî) li ser pirtûkan** (an jî **kitêban) ranebûn** kitap kurdu olmak **~ê (yekî) li şel û pelan ketin)** başı derde girmek, tan tuna gitmek **~ê (yekî) li tehtan ketin** başı derde girmek, tan tuna gitmek **~ê (yekî) li tehtekî xistin** (birini) ortadan kaldırmak (öldürmek) **~ê (yekî)**

li tehtê xistin defterini dürmek (öldürmek) ~ê **loqme** lokma başlığı ~ê **me di oxura te de** yoluna baş vermeye hazırız, emrine amadeyiz ~ê **mehê** ay başı (ayın ilk günleri) ~ê **merivê** kişi başına, adam başına * **mezaxtina serê merivê** kişi başına harcama ~ê **meseleyê 1)** işin başı, ip ucu **2)** düğüncübaşı ~ê **meseleyê dan** ip ucu vermek ~ê **meseleyê gihîştin (yekî)** işin ucu birine dokunmak ~ê **min şûştî ye, keziya min vegirtî ye** bir abam var atarım, nerede olsa yatarım (tek başına yaşayan kimsenin istediği yerde barınıp rahat edebileceğini anlatır) ~ê **min bi tayê xav girê da** beni bir kuru sözle bağladı ~ê **min niqir** oyun oynanırken pardon anlamında söylenilir ~ê **mirovê** kişi başına, adam başına ~ê **(yekî) mist dan** (birini) haklamak ~ê **mişk û maran di mala (yekî) de tune bûn** evi tam takır olmak (çok fakir olmak) ~ê **(yekî) mîna dolabê bûn** kafası davul gibi olmak ~ê **(yekî) ne temam e** kafadan gayri müsellâh (aklından bozukluk olan) ~ê **(yekî) neçûn ser balîfê** başı yastık yüzü görmemek ~ê **(yekî) neman** kafa kâğıdı kalmamak ~ê **(yekî) neseqirandî bûn** kafası yerinde olmamak ~ê **parçeyê** parça başına ~ê **(yekî) pelaxtin** (an jî **pelçiqandin)** kafasını ezmek ~ê **pengê li ber (yekî) winda bûn** yolunu şaşırmak, ne yapacağını bilememek ~ê **(yekî) pê neêşandin** (an jî **ez serê we pê neêşînim)** başını ağrıtmamak (veya başınızı ağrıtmayayım) ~ê **pênûsê** (an jî **kalemê)** kalem ucu ~ê **pênûsê** (an jî **kalemê) tûj kirin** kalem açmak ~ê **pêşîn 1)** ilk önce, öncelikle, ilkin, evvelâ, peşinen, başında **2)** başlıca, asıl * **qebahet serê pêşîn di vî de ye** kabahat asıl bundadır ~ê **pizirkê 1)** çıban başı **2.** *mec* çıban başı ~ê **pizirkê derbûn** çıban işlemek ~ê **pizirkê derkirin** çıbanın başını koparmak ~ê **poz 1)** burun ucu **2)** mayhoş (bozulmaya yüz tutmuş ilişki) * **têkiliyên me bi serê poz e** ilişkilerimiz mayhoş ~ê **pozê xwe nedîtin** burnunun ucunu görmemek ~ê **pozê (yekî) xwînî nebûn** burnu bile kanamamak ~ê **qîzan bermedin** kızı gönlüne bırakırsan ya davulcuya kaçar (veya varır) ya zurnacıya ~ê **qûç e binî pûç e** altı alay üstü kalay ~ê **rihet balîfê naxwaze** yorulmamış baş yastık istemez ~ê **rihet naçe ser balîfê** yorulmamış baş yastık istemez ~ê **saetê** saat başı ~ê **sebeban** şamar oğlanı ~ê **sed newalî newalek** ~ê **sed galegalî galegalek** her şey yerinde kullanılacak bir söze bağlı ~ê **(yekî) sekinîn** kafası durmak ~ê **(yekî) seqirandî bûn** başı dinç olmak ~ê **(yekî) seqirandî ye** başı dinç ~ê **(yekî) seqirîn** kafası düzelmek ~ê **sêavê** kavşak (üç suyun birleştiği kavşak) ~ê **sêriyanê** kavşak (üç yolun birleştiği kavşak) ~ê **sibehan** sabahları ~ê **sibehê 1)** sabah **2)** *h* sabahleyin, yarın sabah **3)** sabah vakti ~ê **sibehê fikirek hatin (yekî) êvarê fikirek hatin (yekî)** kırk fikirli olmak ~ê **sibehê li wî serî** sabah erkenden, sabahın erken saati ~ê **sibehê zû** sabah erkenden, erkenden * **serê sibehê zû em dê bikevin rê** sabah erkenden yola çıkacağız ~ê **sibekê** sabahleyin ~ê **sipêdeyê 1)** sabah **2)** *h* sabahleyin ~ê **şeşriyanê** altı yol ağzı ~ê **(yekî) şixulîn** kafası çalışmak, kafası işlemek ~ê **şîr** süt başı, süt kaymağı ~ê **(yekî) şûştin 1)** başını yıkamak **2)** *mec* beynini yıkamak ~ê **tavê** şafak sökümü ~ê **tavê avêtin** (an jî **derketin)** güneş çavmak, güneş doğmak, tan yeri ağarmak ~ê **teq û reqan** başı dertlerden kurtulmayan ~ê **(yekî) tev li hev bûn** kafası bulanmak ~ê **(yekî) tê çûn** ipe gitmek (ölümüne neden olsa da vazgeçmemek) ~ê **(yekî) tê de çûn** ipe gitmek (ölümüne neden olsa da vazgeçmemek) ~ê **(yekî) tê de derketin** (birine) görünmek, biriyle karşıkarşıya gelmek, karşılaşmak ~ê **(yekî) tê de rast nebûn** (bir yere) sığmaz olmak (alçak yerler için) ~ê **(yekî) tê here jî** ne pahasına olursa olsun, ne yârdan geçer ne serden ~ê **(yekî) tije kirin** (birinin) kulağını doldurmak ~ê **(yekî) vala bûn** sepette pamuğu olmamak ~ê **(tiştekî) vekirin** (bir şeyden) kapı açmak (bir şeyin sözünü etmek veya bir işe başlamak) ~ê **wan bi hev re li ser balîfekê bûn** bir yastığa baş koymak ~ê **we xweş** sizlere ömür ~ê **(yekî) wekî dolab e** kafası dumanlı (çözemediği karışık düşüncelerle kafası yorgun) ~ê **(yekî) werimandin** kafasını şişirmek ~ê **(yekî) werimîn** kafası şişmek (zihni yorulmak) ~ê **(yekî) werimiye** kafası dumanlı (çözemediği karışık düşüncelerle kafası yorgun) ~ê **(yekî) winda kirin 1)** birini ortadan kaldırmak **2)** hiçe saymak, (birini) takmamak, bir şeye saymamak * **Gulê, ma te serê min winda kiriye ku tu li zarokan dixî?** Güley, sen beni hiçe mi saymışsın ki çocukları dövüyorsun? ~ê **(yekî) xebitîn** kafası çalışmak, kafası işlemek **bi** ~ê **(yekî) xistin** (birine) kavratmak ~ê **(yekî) xistin belayê** (bir kimse) baş yemek, başını yemek (birinin güç duruma düşmesinin sağlamak) ~ê **(yekî) xistin derd û belayê** başını derde sokmak ~ê **(yekî) xwarin** (birinin) başını yemek ~ê **xwe berî ber xwe dan** kafasını önüne eğmek ~ê **xwe bi hev re bi yek kirin** bir yastığa baş koymak ~ê **xwe bi (yekî) re bi yek kirin 1)** yekvücut olmak **2)** bir yastığa baş koymak ~ê **xwe bi keys kirin** başını toplamak (saçını toplayıp bir çeki düzen vermek) ~ê **xwe bixwe** ölesin, geberesin ~ê **xwe çêkirin 1)** saçını yapmak **2)** saç tıraşı olmak ~ê **xwe dan** kelleyi vermek ~ê **xwe**

dan beranan başa güreşmek (en üstün sonucu elde etmek için mücadele vermek) ~**ê xwe dan dest** kuyruğu ele vermek ~**ê xwe dan hev** kafasını toplamak ~**ê xwe danîn 1)** kafayı vurup yatmak, kafayı (yere) vurmak (uyumak için yatmak) **2)** gözünü (veya gözlerini) kapamak (ölmek) ~**ê xwe danîn razan** kafayı vurup yatmak ~**ê xwe danîn ser axa sar** dünyaya gözlerini kapamak (veya yummak), hayata gözlerini yummak (veya kapamak) **(di)** ~**ê xwe de derbas kirin** kafasından geçirmek **(di)** ~**ê xwe de girtin** kafasından tutmak **(tiştek)** ~**ê xwe derxistin** kendini göstermek (ortaya çıkmak) * **tunebûnê serê xwe derxist** yokluk kendini göstermeye başladı ~**ê xwe di ber de dan** başını vermek (kendini feda etmek) ~**ê xwe di bin destê (yekî) de dîtin** (biri tarafından hep) ezildiğini görmek ~**ê xwe dîtin** kendini tanımak, olgunlaşmak ~**ê xwe filitandin** başını kurtarmak (geçimini sağlayacak bir duruma gelmek) ~**ê xwe girtin** baş bağlamak (başna bir örtü örtmek) * **tu çima serê xwe nagirî?** niye başını bağlamıyorsun? ~**ê xwe guhartin** kafayı değiştirmek ~**ê xwe hilanîn** başını alıp gitmek, terki diyar (veya dünya) olmak ~**ê xwe hilanîn û çûn** başını alıp gitmek, çekip gitmek ~ **ê xwe hilanîn çûn (cihekî)** (bir yere) kapağı atmak ~**ê xwe jê êşandin** kafasına takmak, her hangi bir şeyden dolayı başını ağırtmak ~**ê xwe jê filitandin** başını kurtarmak (canını korumak) ~**ê xwe jê neêşandin 1)** gönlünü ferah tutmak **2)** kayıtsız kalmak, önem vermemek, umursamamak ~**ê xwe jê nefilitandin** (bir şeyden) başını alamamak ~**ê xwe jê neseqirandin** (bir şeyden) başını alamamak * **serê xwe ji derdan naseqirîne** başını dertten alamıyor ~**ê xwe jê re hejandin** (birine) kavuk sallamak ~**ê xwe jê xelas kirin** başını kurtarmak (canını korumak) ~**ê xwe ji serê hilanîn** (an jî **hilneanîn**) başını kaldırmak (veya kaldıramamak) ~**ê xwe ji serê rakirin** (an jî **ranekirin**) başını kaldırmak (veya kaldıramamak) ~**ê xwe kirin (tiştekî)** kafasını sokmak * **ji quleke ku serê xwe bikê jî mehrûm e** kafasını sokacak bir damdan mahrum ~**ê xwe kirin ber xwe 1)** kafasını önüne eğmek, önüne bakmak **2)** deve kuşu gibi başını kuma sokmak (veya gömmek) * **te çi serê xwe kiriye ber xwe, ji te tirê kes te nabîne** ne deve kuşu gibi başını kuma sokmuşsun, kimselerin seni görmediğini mi zanediyorsun ~**ê xwe kirin ber xwe û çûn** boynunu kırmak (çekip gitmek) ~**ê xwe kirin her qulî** dalıp çıkarmak, birçok yerlere girmek ~**ê xwe kirin hundir** içeri girmek ~**ê xwe kirin pêşa (yekî)** (birinin) kucağına oturmak * **a soxîn çû serê xwe kire pêşa neyarê xwe** sonunda gidip düşmanın kucağına oturdu ~**ê xwe kutan (cihekî)** kıvranmak ~**ê xwe kutan erdê** kafasını yere koymak ~**ê xwe kutan hev 1)** kafa kafaya vermek **2)** ağıllanmak (sürü, toplanıp bir arada ourmak) ~**ê xwe li (yekî) herikandin** (birine) kafa tutmak ~**ê xwe li serê danîn** mal olmak * **serê xwe li ser nêçîrvaniyê danî** avcılık hayatına mal oldu ~**ê xwe li serê êşandin** (bir şey üzerine) zihin yormak ~**ê xwe li vî dîwarî li wî dîwarî dan** (an jî **xistin**) kafasını taştan taşa çarpmak, başını taştan taşa vurmak ~**ê xwe li vî kevirî li wî kevirî xistin** (an jî **dan**) başını taştan taşa vurmak, kafasını taştan taşa çarpmak ~**ê xwe nexistin cihere (yekî)** (birine) teslim olmamak, kucağına oturmamak ~**ê xwe nexistin pêşa (yekî)** (birine) teslim olmamak, kucağına oturmamak ~**ê xwe nû kirin** eski ağıza yeni taam (turfanda bir şey yenirken söylenen söz) ~**ê xwe pê êşandin 1)** başma dert etmek, kafasına takmak, kafanı takmak **2)** (bir şey üzerine) zihin yormak ~**ê xwe pê mijûl kirin** (bir şey üzerine) zihin yormak ~**ê xwe pê re bi yek kirin** (biriyle) yek vucüt olmak ~**ê xwe pê re êşandin 1)** başı ağrımak **2)** özenip bezenmek ~**ê xwe pê re kirin** (an jî **têxistin**) **yek** yek vücut olmak ~**ê xwe pê re neêşandin** hafiften almak ~**ê xwe rihet kirin** başını dinlemek, kafa dinlemek ~**ê xwe seqirandin** kafa dinlemek, kafayı dinlemek, başını dinlemek **(bi)** ~**ê xwe sond xwarin** kalıbını basmak ~**ê xwe şîşî bin (tiştekî) kirin** kafasını bir şeyin altına sokmak ~**ê xwe şûştin** kafanı yıkamak, yıkanmak, banyo yapmak ~**ê xwe xebitandin** (an jî **şixulandin**) kafasını kullanmak ~**ê xwe tê de deranîn** kendini göstermek (ortaya çıkmak) ~**ê xwe xelas kirin** başını kurtarmak (geçimini sağlayacak bir duruma gelmek) ~**ê xwe xwar kirin** boyun kesmek, başını eğmek **bi** ~**ê xwe yê rût man** yalnız başına kalmak ~**ê (yekî) xweş bûn** kafayı bulmak ~**ê (yekî) xweş e** kafası dumanlı (hafif sarhoş) ~**ê zimane şil bûn** bir şeyleri bilmek (bildiği şeyi söylemeye çalışmak, saklamak) ~**o tu bi qurbana lingan bî** tabana (veya tabanlara) kuvvet

sera *m* sera
serab *m* serap
serabera *rd/h* gelişigüzel, üstünkörü
serabûn *m* üstünlük
serac *n* saraç
seracî *m* saraçlık
seracîtî *m* saraçlık
seracxane *m* saraçhane
serad (I) *m* **1.** elek **2.** çalkağı, çalkar, çalkak ~ **kirin** elekten geçirmek
serad (II) *m* başaklanma
seraddan *m* başaklanma, başağa **durma**

seraddan *l/gh* başaklanmak, başağa durmak
seraddayîn *m* başaklanış, başağa durma
serade *m* çöp birikintisi
seradfiroş *nd/nt* elekçi (satan kimse)
seradfiroşî *m* elekçilik
seradker *nd/nt* elekçi
seradkerî *m* elekçilik
seradkirin *m* eleme, kalburlama
serad kirin *l/gh* elemek, kalburlamak
seradvan *nd/nt* elekçi (imal eden)
seraf *nd/nt* sarraf ~**ê merivan (mirovan** an jî **însanan)** insan sarrafı
serafiye *m* sarafiye
serafî *m* sarraflık
seramîk *rd/nd* seramik
seramîkvan *nd/nt* seramikçi
seramîkvanî *m* seramikçilik
seranat *mzk/m* serenat
serane *m* **1.** kafa vergisi **2.** kişi başına * **mezaxtina serane** kişi başına harcama
seranpê *h* baştan ayağa. tepeden tırnağa (kadar)
seranpêl *h* baştan ayağa
seranser *h* baştan başa, boydan boya
serapêl *bnr* seranpêl
seraqet *rd* boyuna, durmadan, sürekli, mütemadiyen
seraqetî *m* süreklilik
serasa *rd* olağan üstü
serasatî *m* olağan üstülük
serasîstan *nd/nt* başasistan
serasîstanî *m* başasistanlık
seraşpêj *nd/nt* ahçıbaşı
seraşpêjî *m* ahçıbaşılık
seratir *rd* **1.** ast, üstün **2.** daha iyi, pek iyi
seratî *m* üstünlük
serav *m* **1.** ilk sulama **2.** yağmur sonrası ekim **3.** su üstüne (veya yüzeyine) çıkma * **serê birinc serav bûye** pirinç uçları su ustüne çıkmış ~ **zane ku binav çi xwariye** aşırı yemekten sonra çok susamak
serava *m* üstyapı
seravayî *rd* **1.** üstyapısal **2.** üst yapı
seravbûn *m* **1.** ilk sulaması yapılma **2.** su yüzeyine çıkma
serav bûn *l/ngh* **1.** ilk sulaması yapılmak **2.** su yüzeyine çıkmak
seravkirin *m* ilk sulamayı yapma
serav kirin *l/gh* ilk sulamayı yapmak
serawa *bnr* serhewa
serax (I) *m* yer üstü
serax (II) *m* üst ürtü, yorgan
seray *m* **1.** saray (hükümdarların veya devletbaşkanlarının oturduğu büyük yapı) **2.** konak (hükümet konağı) **3.** saray (kamu işlerinin görüldüğü yapı) * **seraya werzîş û pêşangehê** spor ve sergı sarayı **4.** saray (görkemli, zevkli ve iyi döşenmiş yapı)
seraza *rd* **1.** özgür, hür **2.** bir şeye bağlı olmayan, başı rahat
serazad *rd* **1.** serazat, özgür, hür **2.** bir şeye bağlı olmayan
serazadî *m* bir şeye bağlı olmama durumu
serazatî *m* **1.** özgürlük, hürlük **2.** başı rahat olma
serbajar *n* başkent, başşehir
serbajarî *m* başkentlik
serban *n* dam üstü
serbanê *m* davarları daha verimli bir yerde yaymaya götürme
serbanî *n* dam, dam üstü
serbar (I) *ab/m* artık değer
serbar (II) *n* yük üstü
serbarbir *n* hamalbaşı
serbarbirî *m* hamalbaşılık
serbarkêş *n* hamalbaşı
serbarkêşî *m* hamalbaşılık
serbaş *nd/nt* iyilerin başı
serbaz *nd/nt* **1.** korkusuz, cesaretli, yürekli, yiğit **2.** asker **2.** asker (ordunun yanlız er rütbesinde olan bölümü) ~ **berhev kirin** asker çıkarmak ~ **kişandin (cihekî)** (bir yere) asker çıkarmak ~ **û cebilxane kişandin** asker konuşlandırmak
serbazane *h* **1.** korkusuzca, cesurca, yiğitçe **2.** askerce
serbazgeh *m* kışla
serbazgir *nd/rd* militarist
serbazgirî *m* militarizm
serbazirgan başbezirgan
serbazirgan başbezirganlık
serbazî *m* **1.** korkusuzluk, cesaret, yiğitlik **2.** askerlik
serbazkî *rd/h* **1.** korkusuzca, cesurca, yiğitçe **2.** askerce
serbazxane *m* kışla
serben (I) *bnr* serbene
serbend (II) *m* **1.** başınakale **2.** paragraf (herhangi bir yazının bir satır başından öteki satır başına kadar olan bölümü)
serbend (III) *n* baş bağı (başa sarılan veya bağlanan şey)
serbend (IV) *nd/nt* müfreze komutanı
serbend (V) *nd/nt* parti başkanı
serbene *m* herek, sırık (asma, fasulye gibi sarılgan bitkilerin tutunması için yanlarına dikilen sırık, ispalya) ~ **li ber danîn** hereklemek, sırıklamak
serbenekirin *m* herekleme, sırıklama
serbene kirin *l/gh* hereklemek, sırıklamak
serber *m* hazırlama ~ **kirin** hazırlamak
serberbû *m* geline eşlik eden kadın
serberdan *m* başıboş bırakma, dizginleri salıverme
ser berdan *l/gh* başıboş bırakmak, dizginleri salıvermek
serberdayî *nd/rd* **1.** başıboş, berduş **2.** yılkıya bırakılmış olan **3.** *h* **dolu dizgin (son hızla) 4.** dolu dizgin (önüne geçilmiyecek biçimde) **(yek)** ~ **kirin** (birini) başıboş bırakmak

~ **man** başıboş kalmak
serberdayîbûn *m* başıboş olma
serberdayî bûn *l/ngh* başıboş olmak
serberdayîkirin *m* **1.** başıboş bırakma, dizginleri salıverme **2.** yılkıya bırakma
serberdayî kirin *l/gh* **1.** başıboş bırakmak, dizginleri salıvermek **2.** yılkıya bırakmak
serberdayîkirî *rd* **1.** başıboş bırakılmış, dizginleri salıverilmiş **2.** yılkıya bırakılmış olan
serberdayîtî *m* başıboşluk
serberedayî *bnr* serberdayî
serberhem *m* başeser, şaheser
serberjêr *nd/m* **1.** iniş **2.** *rd* iniş **3.** *rd/h* yokuş aşağı, baş aşağı **4.** *mec* mahçup, suçlu (işlemiş olduğu suçtan dolayı başını önüne eğen) ~ **bûn 1)** baş aşağı olmak **2)** iniş aşağıya doğru gitmek
serberjêrbûn *m* **1.** baş aşağı olma **2.** *mec* mahçup olma
serberjêr bûn *l/ngh* **1.** baş aşağı olmak **2.** *mec* mahçup olmak
serberjêrbûyî *rd* **1.** baş aşağı olmuş olan **2.** *mec* mahçup, mahçup olmuş olan
serberjêrbûyîn *m* **1.** baş aşağı oluş **2.** *mec* mahçup oluş
serberjêrkirin *l/gh* **1.** baş aşağı etmek **2.** *mec* mahçup etme
serberjêr kirin *l/gh* **1.** baş aşağı etmek **2.** *mec* mahçup etmek
serberjor *m* **1.** yokuş **2.** *rd/h* yukuş yukarı
serberkirin *m* hazırlama
serber kirin *l/gh* hazırlamak
serberz *rd* **1.** mağrur, kurumlu **2.** mümtaz, seçkin
serberzî *m* **1.** mağrurluk, kurumluluk **2.** mümtazlık, seçkinlik
serbest *rd* **1.** serbest, erkin (hiç bir şarta bağlı olmayan, istediği gibi davranan) **2.** serbest, özgür, hür (tutuklu veya bağımlı olmayan) **3.** serbest, özgür (herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya, şarta bağlı olmayan) **4.** serbest (zamanını istediği gibi kullanabilen, yapacak işi olmayan) **5.** özgür (bir ülke, devlet için; yönetim bakımında herhangi bir yabancı gücün etkisi altında olmayan, başka bir yönetime bağlı olmayan) **6.** serbest (bazı kurallara bağlı olmayan) * **bazirganiya serbest dike** serbest ticaret yapıyor **7.** serbest, özgür (kendi kendine hareket etme, davranma, karar gücü olan) * **her kes aserbest e, çawa dixwaze dikare wilo tevgere** herkes özgür, istediği gibi davranır **8.** özgür (başkasının kölesi olmayan) * **demokrasî navê wê sazûmanê ye ku takekesê serbest ew pêk anîne** demokrasi özgür bireylerin oluşturduğu bir düzendir **9.** özgür (siyasi bir güç tarafından denetlenmeyen, cngellenmeyen) * **çapemeniya serbest** özgür basın **10.** özgür (toplumsal baskılara, özellikle görgü kurallarına boyun eğmeyen) **11.** serbest (sıkılmadan, şaşırmadan konuşan ve davranan) * **bi serbestî dipeyîve, bêyî ku şerm bike** takılmadan, sıkılmadan konuşuyor **12.** serbest (hareketi herhangi bir şekilde engellenmeyen) * **qolê pîstonê serbest e** piston kolu serbest **13.** hâkim (herhangi bir konuya vakıf olan) * **nivîskareke welê ye ku ji mijarên xwe re serbest e** kendi konularına hâkim bir yazar **14.** *h* serbest (rahat, özgür bir şekilde) **15.** *h* çıtır çıtır (çocuklar için, kolaylıkla ve tatlı tatlı konuşmak) ~ **berdan** serbest bırakmak ~ **bûn** serbest olmak, özgür olma ~ **bûn jê re** su gibi ezberlemek
serbestane *h* serbestçe, özgürce
serbestberdan *m* **1.** serbest bırakma, azat etme **2.** serbest bırakma, salı verme, tahliye etme, tahliye (tutukluyu serbest bırakma) **3.** koyuverme
serbest berdan *l/gh* **1.** serbest bırakmak, azat etmek **2.** serbest bırakmak, , salı vermek, tahliye etmek **3.** koyuvermek
serbestberdayî *m* **1.** serbest bırakılmış, azat edilmiş **2.** salı verilmiş, tahliye edilmiş **3.** koyuverilmiş olan
serbestberdayîn *m* **1.** serbest bırakış, azat ediş **2.** serbest bırakış, tahliye ediş **3.** koyuveriş
serbestbûn *m* **1.** serbestleme, serbestleşme, özgürleşme **2.** serbestleme, salı verilme **3.** özgürlük ~**a ramanê** (an jî **fikrê)** düşünce özgürlüğü
serbest bûn *l/ngh* **1.** serbestlemek, serbestleşmek, özgürleşmek **2.** serbestlemek, salı verilmek
serbestbûyî *rd* **1.** serbestleşmiş, özgürleşmiş olan **2.** serbestleşmiş, salı verilmiş olan
serbestbûyîn *m* **1.** serbestleşiş, özgürleşiş **2.** serbestleyiş, salı veriliş
serbestî *m* **1.** serbestlik, özgürlük **2.** erkinlik **3.** *hiq* serbestlik ~**ya raman û derbirînê** düşünce ve ifade özgürlüğü
serbestîparêz *rd/nd* erkinci, liberal
serbestîparêzî *m* erkincilik, liberalizm
serbestîtî *m* serbestlik, özgürlükçülük
serbestîxwaz *nd/nt* **1.** özgürlükçü **2.** erkinci, liberal
serbestîxwazî *m* **1.** özgürlükçülük **2.** erkincilik, liberalizm
serbestkirin *m* **1.** serbest bırakma, azat etme **2.** bırakma, salıverme **3.** serbestleştirme, özgürleştirme
serbest kirin *l/gh* **1.** serbest bırakmak, azat etmek **2.** bırakmak, salıvermek **3.** serbestleştirmek, özgürleştirmek
serbestkirî *rd* **1.** serbest bırakılmış, azat edilmiş **2.** bırakılmış, salıverilmiş **3.** serbestleştirilmiş, özgürleştirilmiş
serbestkî *h/rd* serbestçe, özgürce
serbeş *nd/nt* bölüm başı, bölüm **başkanı**
serbeşî *m* bölüm başkanlığı

serbê *m* kader, alın yazısı
serbêje *nd/nt* ilk konuşma sırası kendisine ait olan kimse
serbêjing *rd* **1.** bir tür yarma **2.** kalbur üstü, seçkin
serbêjingî *m* kalbur üstülük, seçkinlik
ser bênderan *nd* harman zamanı
serbêr *nd/nt* **1.** küçük baş hayvanları süt sağmak için tutan kimse **2.** *m* önce sağılan koyun
serbêrî *m* süt sağıcıların başı
serbêrîvan *m* süt sağıcıların başı
serbiçûk *rd* küçük kafalı
serbidev *h* yüz üstü
serbidew *m* yarma, kızartılmış yağ ve keşkten yapılan bir yemek
serbidims *m* yarma, kızartılmış yağ ve keşkten yapılan, sonradan üzerine pekmez dökülen bir yemek
serbiha *n* diyet, haraç
serbihur *m* üst geçit
serbihurdî *m* macera, serüven
serbihurî *m* macara, serüven
serbihurk *m* üst geçit
serbijêr *m* **1.** iniş **2.** *rd/h* baş aşağı, yokuş aşağı
serbijîşk *nd/nt* başhekim, baştabib
serbijîşkî *m* başhekimlik, baştabiblik
serbijor *rd* **1.** yokuş **2.** yokuş yukarı
serbilind *rd* **1.** başı havada, sevinçli **2.** onurlu **3.** mağrur, gururlu, kurumlu ~ **e** başı dimdik (onurlu)
serbilindbûn *m* müşeref olmak, gurur duyma
serbilind bûn *l/ngh* müşeref olmak, gurur duymak
serbilindkirin *m* müşeref etme
serbilind kirin *l/gh* müşeref etmek
serbilod *rd* tepeleme, tepeleme dolu (taşacak kadar dolu olan)
serbilodkirin *m* tepeleme doldurma
serbilod kirin *l/gh* tepeleme doldurmak
serbilodkirî *rd* tepeleme doldurulmuş olan
serbimast *nd* yoğurtlu bir aş
serbir *nd/nt* cellât
serbira mêran *nd* iki çatışan gücün orta yeri
serbirî (I) *m* cellâtlık
serbirî (II) *rd* kesik başlı
serbirîn *m* kelle verme
serbirxane *m* mezbaha
serbiser (I) *h* baştan başa, baştan aşağı
serbiser (II) *rd* babası kadar iyi olan (kimse)
serbiser *m* mübadele, takas, eşdeğerde takas
serbiserdan *m* mübadele etme, takas etme
ser bi ser dan *l/bw* mübadele etmek, takas etmek
serbiserî *bz/m* takas, kliring
serbiserkirin *m* ödeşme, sayışma
serbiser kirin *l/gh* ödeşmek, sayışmak
serbisk *n* yun ve pamuğun ince, uzun ve taranmış tüyleri ~**ê hevrîşm** kamçı başı
serbist *m* iplik çilelerinin takıldığı sacayağı şeklinde araç (dokuma işlerinde)
serbişûr *zo/n* kılıç balığı
serbixêlî *rd* başı örtülü, puşulu
serbixwe *rd* **1.** bağımsız (hür, kimseye bağlı olmayan) **2.** bağımsız (herhangi bir kuruluşa veya partiye bağlı olmayan) **3.** *h* resen ~ **bûn** bağımsız olmak
serbixwebûn *m* **1.** bağımsızlaşma, bağımsız olma **2.** bağımsızlık
serbixwe bûn *l/ngh* bağımsızlaşmak, bağımsız olmak
serbixwebûyî *rd* bağımsızlaşmış, bağımsız olmuş olan
serbixwe bûyîn *m* bağımsızlaşış, bağımsız oluş
serbixwekirin *m* bağımsızlaştırma
serbixwe kirin *l/gh* bağımsızlaştırmak
serbixwekirî *rd* bağımsızlaştırılmış olan
serbixwelî *rd* topraklı, üstü toprak olan
serbixwetî *m* bağımsızlık
serbixweyî *m* bağımsızlık
serbizêr *m* bol mercimek ve bulgur karıştırılarak yapılan yemek
serbor *m* macera, serüven
serborî *m* **1.** macera, serüven **2.** tecrübe **2.** özgeçmiş
serborîname *m* öz geçmiş
serbork *m* macera, serüven
serborknivîs *nd/nt* macera yazarı
serbornivîs *nd/nt* macera yazarı
serbornivîsî *m* macera yazarlığı
serbûyer *m* macera
sercehşik *nd/nt* kurucu başı
sercem *m* **1.** sonuç, netice **2.** toplam
sercerd *nd/nt* baskıncı başı
sercêz *m* rüzgârdan savrulduktan sonraki temiz hububat kümesi
sercil *m* eğer
sercivat *nd/nt* meclisin başı, serê civatê bû
serconî *n* soku (dibek taşı, dibek tokmağı, dibekte tahıl dövmeye yarayan tokmak)
sercûn *rd* gri başlı * **marê sercûn** gri başlı yılan
serçaq *n* çuvaldızın deliğine ipi geçirmek için kullanılan ince ip
serçav *n* **1.** yüz, surat, çehre **2.** kaynak, memba **3.** *mec* kaynak * **serçavên hunerî** sanat kaynakları ~**ê (yekî) bûn nanê avkiyê** çeteleye dönmek (insanın yüzü üzerinde birçok kesikler veya sıyrıklar oluşmak) ~**ê (yekî) ji par re xuya kirin** yüzü dolgun olan ~**ê (yekî) pehn e** ablak suratlı
serçavan *h* başımla beraber, baş göz üstüne, peki, tamam, evet, olur, pek âlâ, emrin olur (dediğin gibi olsun) ~ **hatin** hoş geldin
serçavbiçûk *rd* kepçe surat
serçavdêr *nd/nt* başmüfetiş
serçavdêrî *m* başmüfetişlik
serçavgirover *rd* ablak
serçavî *m* **1.** kaynak, pınar, kaynarca, gözenek (bir suyun çıktığı yer) **2.** kaynak, referans (araştırma ve incelemede yararlanılan belge)

serçavk *m* 1. kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) 2. kaynak (araştırma ve incelemede yararlanılan belge)) 3. yüz örtüsü
serçavneşûştî *nd/nt* utanmaz, arlanmaz kimse
serçavneşûştîbûn *m* utanmazlık, arlanmazlık
serçavpîne *rd* yamalı (insan için yüzünde lekeler bulunan)
serçavpînetî *m* yamalılık
serçavxurî *rd* çapar, çopur yüzlü, işkembe suratlı, çiçek bozuğu (kimse)
serçavxurîtî *m* çopurluk, işkembe suratlılık
serçavzîwan *rd* çilli
serçawîş *lşk/n* üstçavuş
serçawîşî *m* üstçavuşluk
serçekuçk *m* bir tür balık
serçelqî *m* bunama
serçelqîbûn *m* bunama
serçelqî bûn *l/ngh* bunamak
serçelîkirin *m* bunatma
serçelî kirin *l/gh* bunatmak
serçeng *nd/nt* kol beyi
serçeq *n* 1. budanmış ağaçta belli bir düzeyden yukarıya çıkan sürgün, dal * **çilo birîn serçeq berdan** ağacı budayıp tepeden sürgün bıraktılar 2. kuyruk ucu * **roviyê serçeq spî** kuyruk ucu beyaz olan tilki
serçeşnîgir *n* çeşnibaşı
serçeşnîgirî *m* çeşnibaşılık
serçik *m* göğüs çukuru
serçil *rd* uç, uçta olan
serçilî *m* bağnazlık, taassup
serçim *m* seçmece yapma
serçimandin (I) *m* seçme
serçimandin (II) *m* baş eğme, boyun eğme
serçimandin (I) *l/gh* seçmek
ser çimandin (II) *l/gh* baş eğmek, boyun eğmek
serçimk *n* 1. uç, sınır (bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi) 2. uç, son 3. *erd* doruk, zirve 4. uç (bir şeyin başı, tepesi) * **serçimka çayê** çay yapraklarının ucu
serçimka guh *ant/nd* sarmal
serçimkirin *m* seçmece yapma
serçim kirin *l/gh* seçmece yapmak
serçink *m* 1. serçin (mekik dili) 2. *rd* serçin (seçme, seçkin olan)
serçivîk *rd* 1. kuş kafalı 2. kuş kafalı, geri zekalı
serçîçî *n* üst baş
serçîn *bnr* heçû
serçok *ant/m* 1. diz kapağı 2. diz üstü (pantalon gibi giyeceklerde diz üstü) 3. kadın tümanı (dize kadar inen kadın donu)
serçopî *bnr* sergovend
serdab *m* bodrum, mahzen (bodrum katı)
serdabir *h* silme
serdaborî *m* macera, serüven
serdadan *m* baskın, ablukaya alma
serdadger *nd/nt* baş hakim, baş yargıç
serdadgerî *m* baş hakimlik, baş yargıçlık
serdan (I) *m* 1. görüşme, ziyaret, ziyaret etme 2. baş sağlığına gitme ~ **lê kirin** ziyaret etmek, ziyarette bulunmak ~**a nexweşan** hasta ziyareti ~**î (cihekî) kirin** bir yeri ziyaret etmek
serdan (II) *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
serdan (III) *m* uç verme
ser dan (I) *l/gh* ziyaret etmek
ser dan (II) *l/gh* uç vermek
serdangeh *m* ziyaretgâh
serdanî *m* görüş, görüşme, ziyaret * **ji serdaniya dostan hez dikin** dost ziyaretlerini severler ~ **kirin** ziyaret etmek
serdanîn *l/gh* hayata gözlerini yumma, ölme
ser danîn *l/gh* hayata gözlerini yummak, ölmek
serdanîvan *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
serdankar *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
serdan lê kirin *l/bw* ziyaret etmek, ziyarette bulunmak
serdanpê *h* baştan aşağı, tepeden tırnağa (kadar), tümden
serdanser *h* baştan başa
serdanvan *nd/nt* ziyaretçi
serdar (I) *n* ağacın en yüksek dalı
serdar (II) *nd/nt* ağaçlara iyi tırmanan, tırmanmada becerisi olan kimse
serdar (III) *n* cins kekliği
serdar (IV) *nd/nt* 1. serdar, komutan, başkomutan 2. *lşk* binbaşı
serdarî *m* 1. serdarlık, komutanlık, başkomutanlık 2. binbaşılık
serdav *m* sarnıç
serdaw *m* etek (giysinin alt kenarı)
serdawet *n* düğüncübaşı, düğün kahyası
serdawetî *n* düğüncübaşılık, düğün kahyalığı
serdawî *h* sonunda
serdawiye *h* sonuç olarak, sonunda
serdayîn *m* görüşme, ziyaret, ziyaret etme
serdeborî *m* macera, serüven
serdeborîn *m* macera
serdebuhirtî *m* macera
serdegir *n* baskıncı
serdegirî *n* baskıncılık
serdehatî *m* macera, serüven
serdelal *n* baş tellâl
serdem *m* 1. çağ (tarihin ayrıldığı bölümlerden her biri) * **serdema pêşîn** ilkçağ * **dinya di serdema atomê de, em jî hîna di nav şerê ji bo şaristaniyê de ne** dünya atom çağında, biz hâlâ medeniyet kavgası içindeyiz * **zanayên serdemê** çağın bilginleri 2. dönem, devir * **hunermend guvahê serdema xwe ye** sanatçı döneminin tanığıdır ~**a atomê** atom çağı ~**a berdîn** taş devri ~**a berdîn a sîqalkirî** cilâlı taş devri ~**a beriya olê** *nd* din öncesi ~**a bestelekê** (an jî **pleîstosenê**) *jeo* buzul dönemi (veya çağı) ~**a çaremîn** dördüncü çağ ~**a daykaniyê** anaerkil

dönem ~a **kevirîn** taş devri ~a **kevirîn a sêyekî** *dîr* cilâlı taş devri ~a **pêşîn** *jeo* birinci çağ, paleozik serdem ~a **qeşahiyê** (an jî **qeşayî**) *jeo* buzul dönemi, pleistosen ~**ên tarî** karanlık çağlar
serdema antîk *nd* antik çağ
serdema berbesî *dîr/nd* maden devri
serdema berdîn *nd* taş devri
Serdema Berê *dîr/nd* Eski Çağ
serdema bestelekê *jeo* buzul dönemi (veya çağı)
serdema daykaniyê *dîr/nd* anaerkil dönem
serdema duyemîn *jeo/nd* ikini çağ, mezozoik
serdema kevirîn *dîr* taş devri
serdema kevnare *nd* 1. antik çağ 2. *rd* antik çağ (bu çağa özgü olan)
serdema madenî *dîr/nd* maden devri
Serdema Navîn *dîr/nd* Orta Çağ
Serdema Nêzik *dîr/nd* Yakın Çağ
Serdema Nû *dîr/nd* Yeni Çağ
Serdema Pêşîn *dîr/nd* İlk Çağ
serdema qeşahiyê *jeo/nd* buzul dönemi (veya çağı)
serdema qeşayî *jeo/nd* buzul dönemi (veya çağı)
serdema sêyemîn *nd* üçücü çağ, senozoik
serdema sifirîn *rd/nd* kalkolitik
serdema zêrîn *nd* altın çağ
serdeq *rd* kalbur üstü, seçkin
serder *m* 1. atkı (üst eşik) * **serdera derî** kapı atkısı 2. lento, boyunduruk (kapı veya pencereler için) * **serdera paceyê** pencere lentosu 3. rüzgarlık
serderî *m* 1. siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel) 2. atkı, üst eşik
serderk *bnr* serder
serderkirin *m* kavratma
serder kirin *l/gh* kavratmak
serdest *rd* 1. egemen 2. egemen (sözünü geçiren, üstünlük kazanan) 3. üstün * **jîrahiyeke serdest** üstün zekâ, zehir gibi zekâ 4. baskın, üstün * **kurik li gorî hevalên xwe serdest derket** çocuk arkadaşlarına göre baskın geldi 5. başat, dominant 6. hâkim (herhangi bir konuya vakıf olan) * **nivîskarekî ku ji ziman re serdest e** dile hâkim bir yazar 8. hâkim (duygu, davranış vb.yi iradesiyle denetleyebilen kimse) * **ji hêrsa xwe re serdest e** sinirlerine hâkim birisi 9. kazak (karısına söz geçirebilen) 10. üst, yukarı (makam, sınıf, aşama olarak yukarıda olan) * **ew polek ji me serdest bû** o bizden yukarı sınıftandı 11. *nd/nt* ezen ~ **bûn** 1) üstün olmak 2) hâkim olmak 3) başat olmak ~ **hatin** üstün gelmek * **dilê jinikê bi ser xort de meyl dibû, lê di encamê de aliyê aqil û mantiq serdest hatin** kadıncağızın gönlü gence kayıyordu, fakat neticede akıl ve mantık tarafı üstün geldi
serdestane *h* 1. üstünce 2. baskınca, başatça 3. hâkimane
serdestbûn *m* 1. üstünleşme, üstün duruma gelme, yeğinleşme 2. baskınlaşma 3. hâkim olma
serdest bûn *l/ngh* 1. üstünleşmek, üstün duruma gelmek, yeğinleşmek 2. baskınlaşmak 3. hâkim olmak
serdestbûyîn *m* 1. üstünleşme, üstün duruma gelme, yeğinleşme 2. baskınlaşma 3. hâkim olma
serdeste (I) *rd* 1. üstün 2. kalbur üstü, seçkin
serdeste (II) *lşk/n* onbaşı
serdestetî *m* onbaşılık
serdestî *m* 1. egemenlik 2. üstünlük 3. başatlık 4. hâkimlik (duygu, davranış vb.yi iradesiyle denetleyebilme) 5. kazaklık (karısına söz geçirebilme)
serdestpêk *m* 1. başlangıç, iptida 2. *rd* ilk 3. *wj/m* giriş (edebî eserlerde önsözden sonra yer alan bölüm)
serdestpêkî *rd* ilkel, iptidaî (gelişmesinin başında bulunan)
serdevk *m* kapak (herhangi bir şeyin kapağı) ~**a aşikê (madeyê an jî madê)** mide ağzı
serdevka aşikê *ant* mide ağzı
serdevka madeyê *ant* mide ağzı
serdevkî *h* yüzükoyun * **ez hez dikim ku li ser devkî xwe li ser çîmenê dirêj bikim** çimene yüzükoyun uzanmayı seviyorum
serdew *m* yarma, kızartılmış yağ ve keşkten yapılan bir yemek
serdewlet *nd/nt* devlet başkanı
serdewletî *m* devlet başkanlığı
serdeyî *wj/m* edebiyatta başkalarının gazallerine eklemede bulunma
serdêr *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
serdêrî *m* görüşmecilik, ziyaretçilik
serdifin *n* yular
serdil *n* 1. bağır, göğüs 2. can evi ~ **tehl û tirş bûn** mide ekşimek ~**ê (yekî) tehl û tirş bûn** midesi ekşimek (kaynamak veya yanmak)
serdilk (I) *rd* aziz, sevgili, sevilen kimse
serdilk (II) *m* 1. elbisenin açık sine kısmına sonradan takılan süslü parça 2. bir tür gerdanlık ~**a zîv** gerdanlık olarak takılan süslü bir kadın takısı
serdîlanî *nd/nt* halay başı
serdîwar *n* duvar kirişi
serdor *nd* döveni başta çeken öküz (harman dövmede kullanılan hayvanlarda en başta olanı)
serdoş ilk sağma
serdozger *nd/nt* başsavcı
serdozgerî *m* başsavcılık
serdoznêr *nd/nt* başsavcı
serdoznêrî *m* başsavcılık
serdûmen *n* serdümen, dümen başı
sere (I) *m* fıdye, kurtulmalık
sere (II) *rd* 1. seçkin, başta gelen 2. yaşlı başlı 3. yaşlı, yaşlıca * **manga sere** yaşlıca inek

4. *n* kıranta (saçları ağırlaşmış orta yaşlı erkek)
sereb *m* **1.** geriz, lağım **2.** kanalizasyon, lâğım döşemi, su yolu
serebere *h* üstünkörü, gelişigüzel, yüzeysel
serecam *bnr* serencam
serece *m* **1.** aşırı yemeden ötürü oluşan bir rahatsızlık **2.** bir tür at hastalığı
serecem *m* içerik, içindekiler, münderecat (bir kitap, dergi, gazete vb. nin içinde bulunan konular veya kapsadığı şeyler) * **li beşa serecemê ya pirtûkê binêre** kitabın içindekiler bölümüne bak
sereceyî *rd* yenilen yemekten dolayı zehirlenmiş veya rahatsızlanmış olan
sereceyîbûn *m* yenilen yemekten dolayı zehirlenme veya rahatsızlanma
sereceyî bûn *l/ngh* yenilen yemekten dolayı zehirlenmek veya rahatsızlanmak
seredan *m* **1.** görüş, görüşme, ziyaret **2.** *nd/nt* görüşmeci, ziyaretçi
seredanî *m* görüş, görüşme, ziyaret * **ji seredaniya dostan hez dikin** dost ziyaretlerini severler
sereder *m* baş etme, gücü yetme ~ **lê kirin** baş etmek, gücü yetmek ~ **lê nekirin** baş etmemek, gücü yetmemek
serederî (I) *m* baş etme ~ **pê re kirin** (biriyle) baş etmek
serederî (II) *m* kavrama (anlama, algılama)
sereder lê kirin *l/bw* baş etmek, gücü yetmek
seredî *m* durum
seref *m* düğme süsü
serefraz *rd* **1.** başı dik **2.** *mec* başarılı ~ **bûn** başarılı olmak
serefrazbûn *m* başarma
serefraz bûn *l/ngh* başarmak
serefrazbûyîn *m* başarma
serefrazî *m* **1.** başı dik olma **2.** başarma, başarı ~ **nîşan dan** başarı göstermek
serejêr *rd* **1.** iniş **2.** *h* yokuş aşağı **3.** baş aşağı ~ **û serejor** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)
serejimar *mat/nd* asal sayılar
serejin *m* **1.** orta yaşlı kadın **2.** düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın
serejor *rd* yokuş yukarı
serek *nd/nt* **1.** başkan, reis **2.** başkan (bazı devletlerde hükümet veya devlet başkanı) **3.** lider ~**ê aşpêjan** aşçıbaşı ~**ê bazarê** pazarbaşı ~**ê benderê** liman reisi ~**ê beşê 1)** bölüm başkanı **2)** kolbaşı ~**ê keçikan** *dîr* kızlar ağası ~**ê loncayê** lonca ustası ~**ê mehterê** mehterbaşı ~**ê rûmetiyê** onursal başkan
serekalîkar *nd/nt* başyardımcı
serekanî *m* **1.** pınar, kaynak **2.** *mec* kaynak, referans
serekaşpêj *nd/nt* aşçıbaşı
serekaşpêjî *m* aşçıbaşılık
serekatî *m* başkanlık
serekavahîsaz *dîr/n* mimarbaşı
serekbajar *n* başkent, metropol
serekcumhûr *nd/nt* cumhurbaşkanı
serekçavnêr *nd* başmubassır, gözetmenlerin başı
serekdar *nd* reis, serdar
serekdeng *n* baş ses
serekdewlet *nd/nt* devlet başkanı
serekdewletî *m* devlet başkanlığı
serekdozger *nd/nt* başsavcı
serekdozgerî *m* başsavcılık
sereke (I) *rd* **1.** hâkim **2.** baş, başta gelen **3.** baskın **4.** başat, dominant ~ **bûn** başat olmak
sereke (II) *nd/rd* **1.** as (bir işte başta gelen) * **leyzvanê sereke** as oyuncu ana, temel * **riya sereke** ana yol **2.** ana, esas, asıl, temel (en önemli, belli başlı) * **ramanên sereke** temel düşünceler **3.** asal, esasî
serekebûn (I) *m* **1.** hâkim olma **2.** başat olma
serekebûn (II) *m* **1.** as olma **2.** esas olma, temel olma
sereke bûn (I) *l/ngh* **1.** hâkim olmak **2.** başat olmak
sereke bûn (II) *l/ngh* **1.** as olmak **2.** esas olmak, temel olmak
serekendezyar *nd/nt* başmühendis
serekendezyarî *m* başmühendislik
serekerkan *nd/nt* kurmay başkan
serekerkanî *m* kurmay başkanlık
serekerol *nd/nt* başrol
serekeşîr *nd/nt* aşiret reisi
serekeşîrî *m* aşiret reisliği
sereketî *m* **1.** hâkimlik **2.** başatlık
serekeyî *rd* başlıca, esas
serekê aşpêjan *nd* aşçıbaşı
serekê bazarê *nd* pazarbaşı
serekê benderê *nd* liman reisi
serekê beşê *nd* **1.** bölüm başkanı **2.** kolbaşı
serekê loncayê *nd* lonca ustası
serekê mehterê *n* mehterbaşı
serekê rûmetiyê *nd* onursal başkan
serekêl *nd/nt* aşiret reisi
serekêlî *m* aşiret reisliği
serek garson *nd/nt* başgarson, metrdotel
serek garsonî *m* başgarsonluk, metrdotellik
serekgerînende *nd/nt* başmüdür
serekgerînendetî *m* başmüdürlük
serekgernas *wj/nd* başkahraman
serekgernasî *m* başkahramanlık
serekhakem *nd/nt* başhakem, başyargıcı
serekhakemî *m* başhakemlik, başyargıcılık
serekhemal *n* hamalbaşı
serekhemşîre *m* başhemşire
serekhemşîretî *m* başhemşirelik
serekhêz *nd/nt* komutan
serekhêzî *m* komutanlık
serekhoz *nd/nt* aşiret reisi
serekhozî *m* aşiret reisliği
serekî *rd* **1.** temel, ana **2.** aslî

serekîmam *n* başimam
serekîmamî *m* başimamlık
serekîn *rd* **1.** başlıca, başta gelen başat, dominant ~ **bûn** başat olmak
serekkarvan *n* baş kervan
serekkatib *dîr/n* başkâtip, reisülkütap
serekkatib *m* başkâtiplik, reisülkütaplık
serekkeşe *ol/n* başpapaz
serekkeşetî *m* başpapazlık
serekkeşîş *ol/n* başpapaz
serekkeşîşî *m* başpapazlık
serekkomar *nd/nt* cumhurbaşkanı
serekkomarî *m* **1.** cumhurbaşkanlığı **2.** cumhurbaşkanlığı (cumhurbaşkanının makamı)
serekkonsolos *nd/nt* başkonsolos
serekkonsolosî *m* başkonsolosluk
serekkonsul *nd/nt* başkonsolos
serekkonsulî *m* başkonsolosluk
serekleyîstikvan *nd/nt* başoyuncu
serekleyîstikvanî *nd/nt* başoyunculuk
serekleyzvan *nd/nt* başoyuncu
serekmabeynvan *n* başmabeynci, başaracı
serekmabeynvanî *m*başmabeyncilik, başaracılık
serekmamoste *nd/nt* başöğretmen
serekmamostetî *m* başöğretmenlik
serekmilîs *n* başmilis
serekmilîsî *m* başmilislik
serekmîmar *dîr/n* mimarbaşı
serekmîmarî *m* mimarbaşılık
serekmudir *nd/nt* başmüdür
serekmudirî *m* başmüdürlük
sereknivîsevan *nd/nt* başkâtip
sereknivîsevanî *m* başkâtiplik
serekomar *bnr* serekkomar
serekpêlewan *n* başpehlivan
serekpêlewanî *m* başpehlivanlık
serekpêlewar *nd* çarkçıbaşı
serekpispor *nd/nt* başuzman, başeksper
serekpisporî *m* başuzmanlık, başeksperlik
serekrahib *ol/n* başrahip
serekrahibî *ol/m* başrahiplik
serekşahyar *bnr* serekşalyar
serekşalyar *bnr* serekşaryar
serekşaryar *nd/nt* başbakan, başvekil
serekşaryarî *m* başbakanlık
serekşêwirdar *nd/nt* başdanışman
serekşêwirdarî *m* başdanışmanlık
serekşêwirmend *nd/nt* başdanışman
serekşêwirmendî *m* başdanışmanlık
serekşivan *n* başçoban
serekşivanî *m* başçobanlık
serektiya beşê *nd* **1.** böyüm başkanlığı **2.** kolbaşılık
serektî *m* başkanlık, reislik ~ **kirin** başkanlık etmek
serektîprêz *nd/nt* başmürettip
serektîprêzî *m* başmürettiplik
serekvan *nd/nt* lider, önder
serekwelat *n* başülke
serekwezîr *nd/nt* başbakan, başvekil
serekwezîrî *m* başbakanlık
serekxaxam *n* hahambaşı
serekxaxamî *m* hahambaşılık
serekxwedawend *n* baş tanrı
serekyawer *n* başyaver
serekyawerî *m* başyaverlik
seremele *nd/nt* taşeron, çavuş
seremeletî *m* taşeronluk, çavuşluk
seremonî *m* seremoni
seren *der/m* seren
serena alayê *der/nd* giz, bayrak sereni
serenav *rz/n* özel ad, özel isim
serenc *m* **1.** inzar **2.** macera **3.** dikkat ~ **rakişandin** dikkat çekmek
serencam *m* **1.** son, sonuç **2.** akibet, sonuç **3.** sonuç (eserin son bölümü)
serencperest *rd* maceracı, maceraperest
serencperestî *m* maceracılık, maceraperestlik
serend *m* bilmece
sereng *m* enjektör
serenivîs *m* yazı başlığı
sereqet *h* aralıksız, biteviye, bitevi
sereqet *h* daima, habire, daima, devamlı, sürekli, sürekli olarak
sereqetî *m* devamlılık, süreklilik
sereqûn *rd* **1.** başlı ayaklı **2.** *h* baş aşağı
sererast *m* **1.** düzeltme **2.** düzenleme, tanzim etme
sererastî *m* **1.** düzeltme **2.** düzenleme, tanzim etme **3.** revizyon ~ **kirin** revize etmek
sererastker *nd/nt* **1.** düzeltmen, düzeltici, tashihçi **2.** düzenleyici
sererastkerî *m* **1.** düzeltmenlik, düzelticilik, tashihçilik **2.** düzenleyicilik
sererastkirin *m* **1.** düzeltme, , düzelti, teshîh, tashih etme (yanlışlıktan kurtarma) **2.** düzeltme, doğrultma **3.** düzenleme, tanzim etme **4.** düzen verme, düzene koyma (veya sokma), yoluna koyma **5.** *mzk* düzenleme, arajman **6.** *argo* ayarlama (kandırma)
sererast kirin *l/gh* **1.** düzeltmek, tashih etmek (yanlışlıktan kurtarmak) **2.** düzeltmek, doğrultmak **3.** düzenlemek, tanzim etmek **4.** düzen vermek, düzene koymak (veya sokmak), yoluna koymak **5.** *mzk* düzenleme yapmak, aranje yapmak **6.** *argo* ayarlamak (kandırmak) * **ku ez keçikê karibim sererast bikim** kızı bir ayarlayabilsem
sererastkirî *rd* **1.** düzeltilmiş, tashihli **2.** düzenlenmiş, tanzimli **3.** *argo* ayarlanmış
sererd *m* yer üstü
sererêz *m* satır başı
sererol *m* (*sn/şn*) baş rol
seresehekî *fel/m* duyu üstü
sereser (I) *m* baş yapıt
sereser (II) *bnr* seranser
seresere *rd* yüzeysel, yüzeyselce

seresker *n* 1. başkomutan 2. *dîr* serasker
sereskerî *m* 1. başkomutanlık 2. seraskerlik
sereş *rd* evli olmayan, bekâr kız
sereta *m* 1. başlangıç, iptida, ilk, başta gelen 2. *rd* ana, esas, asıl, birincil, temel (en önemli, belli başlı)
seretan *bj/m* yenirce
seretatî *m* başlangıçlık, ilklik
seretaya binyatî *man/mat* konut, konsulat, koyut
seretayane *h* ilkelce, iptidaice
seretayî *rd* 1. ilk 2. ilkel, iptidaî (gelişmesinin başında bulunan) * **komala seretayî** ilkel toplum 3. ilkel, iptidaî
seretayîtî *m* ilkellik, iptidaîlik
seretaykî *rd/h* ilkelce
seretîp *m* ilk harf
seretûn *m* buzhane (soğuk hava deposu)
serevan *nd/nt* seracı
serevanî *m* seracılık
serevde *m* 1. başa kakma 2. *rd* yaramaz (kimse) ~ **kirin** başa kakmak
serevraz *bnr* serefraz
sereyî *rd* başat, başta gelen ~ **bûn** başat olmak
serezanav *n* üst kimlik
serê avê *nd* sapak (suyun kollara ayrıldığı yer)
serê bask *zo/nd* kanatçık
serê beran *nd* 1. koç başı 2. bir halı motifi
serê berê *nd* ebe (çocuk oyunlarında baş olan kimse)
serê beşê *nd* 1. bölüm başı 2. kolbaşı
serê borîjenan *nd* borazancıbaşı
serê dawetê *nd* düğüncübaşı
serê duavê *m* çat, kavşak, koyar (iki suyun birleştiği kavşak)
serê duriyanê *m* çat, kavşak (iki yolun birleştiği kavşak)
serê ewilî *h* önceleri
serê gulanê *nd* rumi takvimine göre 1 mayis, miladi takvimine göre de 13 mayis (özelikle Silvan yöresinde bugün şenlik havasında kutlanılır)
serê gunehan *nd* gunah keçisi
serêj *rd* aşırı
serêjî *m* aşırılık
serê kaniyan *nd* köprü başları ~ **di destê (yekî) de bûn** köprü başlarını tutmak
serê kaniyê *nd* 1. pınar başı 2. *mec* köprü başı (önemli mevki) ~**yê şolî ye** balık baştan kokar
serê karwan *nd* kervanbaşı
serê kînorê *nd* çıban başı
serêl *nd/nt* aşiret reisi
serêlî *m* bir şarkı türü
serêlî eske türkü
serêlok *m* bir şarkı türü
serê meseleyê *nd* 1. düğüncübaşı 2. ip ucu ~**ê meseleyê dan** ip ucu vermek
serê mitriban *nd* çeribaşı
serê partê *nd/nt* elebaşı (çocuk oyunlarında)
serê pê *sp/nd* ayak ucu
serê pêşîn *h* ilk önce, öncelikle, ilkin, ilkten, peşinen, evvelâ
serê pirê *nd* köprü başı
serê pizirkê *nd* 1. çıban başı 2. *mec* çıban başı ~ **derbûn** çıban işlemek ~ **derkirin** çıbanın başını koparmak
serê risteyê *nd* satır başı
serê rûspiyan *n* kocabaşı
serê salê *nd* yılbaşı
serê sêavê *m* kavşak (üç suyun birleştiği kavşak)
serê sêriyanê *m* kavşak (üç yolun birleştiği kavşak)
serê sibehan *h* sabahları
serê sibehê *nd* 1. sabah 2. *h* sabahleyin, yarın sabah ~ **fikirek hatin (yekî) êvarê fikirek hatin (yekî)** kırk fıkirli olmak ~ **zû** sabah erkenden
serê sibekê *h* sabahleyin
serê sipêdeyê *nd* 1. sabah 2. *h* sabahleyin
serêş *m* baş ağrısı
serêşan *m* 1. baş ağrısı 2. *mec* sorun, sıkıntı (baş ağrısı yaratan sorun)
serêşanî *m* baş ağrısı
serêşî *m* 1. baş ağrısı 2. *mec* sorun, sıkıntı, uğraş (baş ağrısı yaratan sorun)
serê şîr *nd* süt başı, süt kaymağı
serf (I) *m* 1. sarf (harcama, tüketme, kullanma) 2. sarf (dil bilgisi, gramer)
serf (II) *nd/nt* serf
serfaudin *m* sarfetme
serfandin *l/gh* sarfetmek
serfbûn *m* sarf edilme
serf bûn *l/ngh* sarf edilmek
serfbûyîn *m* sarf ediliş
serfermandar *n* başkomutan
serfermandarî *m* başkomutanlık
serfermander *n* başkomutan
serfermanderî *m* başkomutanlık
serfesal *h* tam yerinde, yerli yerine
serfetih *m* 1. siftah (alış verişe başlama) 2. *h* siftah ~ **kirin** siftah etmek
serfetihkirin *m* siftahlanma
serfetih kirin *l/gh* 1. siftahlanmak 2. siftahlamak (turfanda bir şeyi ilk kez yemek)
serfinaz *bnr* serfiraz
serfinazane *h* serfirazane
serfinaz bûn *bnr* serfiraz bûn
serfinazî *bnr* serfirazî
serfinyaz *bnr* serfiraz
serfiraz *rd* 1. başı dik, onurlu, ak alınlı 2. başarılı 3. galip, muzafer, yenen ~ **bûn 1)** başarılı olmak **2)** muzafer olmak, galip gelmek
serfirazane *h* 1. başı dikçe, ak alınla 2. başarılıca 3. muzaferce, muzaferane
serfirazbûn *m* 1. başarma 2. muzafer olma
serfiraz bûn *l/bw* 1. başarmak 2. muzafer olmak

serfirazbûyî *rd* 1. başarmış 2. muzafer olmuş olan
serfirazbûyîn *m m* 1. başarış 2. muzafer oluş
serfirazî *m* 1. başarı, muvafakiyet (bir yarışma veya uğraşşıda, çaba sonucu elde edilen başarı) 2. başarı, utku, zafer, yengi, galibiyet ~ **nîşan dan** 1) başarı göstermek, liyakat göstermek 2) derece almak (başarı göstererek ödül almak)
serfirazkirin *m* başarma
serfiraz kirin *l/gh* başarmak
serfiraznebûn *m* başarısızlık
serfiraznebûnî *m* başarısızlık
serfirîn *nd/nt* başuçuran, kele uçuran kimse
serfirû *rd* muti, yumuşak başlı
serfirûtî *m* itaat
serfiyet *m* sarfıyat
serfînaz *bnr* serfiraz
serfîraz *bnr* serfiraz
serfkar *nd/nt* 1. sarfedici 2. tüketici
serfkarî *m* 1. sarfedici 2. tüketicilik
serfker *nd/nt* 1. sarfedici 2. tüketici
serfkirin *m* 1. sarfetme, sarfediş 2. harcama, harcayış 3. sarfetmek (kullanmak) * **gotinên ne baş serf kirin** kötü sözler sarf etti
serf kirin *l/gh* 1. sarfetmek 2. harcamak 3. sarfetmek (kullanmak) * **gotinên ne baş serf kirin** kötü sözler sarf etti
sergadoş *rd* 1. iri kafalı 2. kabak (bilgisiz görgüsüz, kaba kimse)
sergamêş *rd/argo* iri kafalı
sergardiyan *nd/nt* başgardiyan
sergardiyanî *m* başgardiyanlık
sergarson *nd/nt* başgarson
sergarsonî *m* başgarsonluk
sergeliya xezalan *nd* geyik sürüsünün başı çeken geyik
sergelî (I) *nd* sürü öncüsü
sergelî (II) *n* vadi üstü
sergerandî *rz/rd* geçişli
sergerdan (I) *n* 1. sergerde, elebaşı 2. başıboş ~ **kirin** başıboş bırakmak
sergerdan (II) *rd* başı dönen, sersem
sergerdanî *m* sergerdelik, elebaşılık
sergerdankirin *l/gh* sersemletme
sergerdan kirin *l/gh* sersemletmek
sergerde *nd/nt* 1. sergerde, elebaşı, serseri 2. sersem, başı dönmüş
sergerdetî *m* sergerdelik, elebaşılık, serserilik ~ **kirin** serserilik etmek
sergerîn lê ketin *l/bw* paniğe kapılmak
sergerînende *nd/nt* başmüdür, başyönetmen
sergerînendetî *m* başmüdürlük, başyönetmenlik
sergerm *rd* 1. heyecanlı, çoşkulu, çoşkunluk gösteren, hışır, taşkın (kimse) 2. tecrübesiz, toy, başında kavak yelleri esen ~ **bûn** başında kavak yeli esmek (sorumluluktan uzak, zevk eğlence peşinde olmak)
sergermbûn *m* taşma (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)
sergerm bûn *l/ngh* taşma (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)
sergermî *m* 1. taşkınlık, coşkunluk 2. tecrübesizlik, toyluk
sergeşt *bnr* başı dönmüş olan
sergeşte *rd* 1. sergeşte, sersem 2. mest 3. başıboş ~ **bûn** mest olmak ~ kirin mest etmek
sergeştetî *m* 1. sergeştelik 2. meslik 3. başıboşluk
sergevaz *bnr* sergevez
sergevazî *bnr* sergevezî
sergevez *rd* 1. ağır başlı 2. dik başlı, kurumlu, mağrur 3. vakarlı, vakur 4. önder, lider
sergevezbûn *m* ağırlaşma (ağır başlı olma)
sergevez bûn *l/ngh* ağırlaşmak (ağır başlı olmak)
sergevezî *m* 1. ağır başlılık 2. mağrurluk, dik başlılık, kurumluluk 3. vakar, gurur, benlik 4. önderlik, liderlik
sergevêrk *rd* üstün
sergewar *rd* üstün
sergewaz *nd/nt* lider, önder
sergewazî *m* liderlik, önderlik
sergewe *rd* ast
sergewer *rd* asilzade
sergewez *rd* mağrur
sergewezî *m* mağrurluk
sergêj *rd* 1. sersem 2. bön
sergêjanî *m* 1. sersemlik 2. baş dönmesi
sergêjayî *m* 1. sersemlik 2. *mec* sorun, sıkıntı, uğraş (baş ağrısı yaratan sorun)
sergêjbûn *m* sersemleme, sersemleşme
sergêjbûn *l/ngh* sersemlemek, sersemleşmek
sergêjî *m* 1. sersemlik 2. başdönmesi, başağrısı 3. bönlük 4. sorun, problem
sergêjînek *m* kargaşa
sergêjker *rd* sersemletici
sergêjkirin *m* sersemletme
sergêj kirin *l/gh* sersemletmek
sergêr *n* döveni başta çeken öküz
sergêre *bnr* sergêr
sergihayî *rd* tamamlanmış, bitmiş olan şey ~ **bûn** tamamlanmak, sonuçlanmak ~ **kirin** tamamlamak, sonuçlamak
sergihayîbûn *m* tamamlanma, bitme, sonuçlanma
sergihayî bûn *l/ngh* tamamlanmak, bitmek, sonuçlanmak
sergihayîbûyîn *m* tamamlanma, bitme, sonuçlanma
sergihayîkirin *m* 1. tamamlama, sona erdirme, bitirme, ardını alma (veya getirme), arkasını alma (bir işi tamamlama) 2. sonuç alma, sonuca varma
sergihayî kirin *l/gh* 1. tamamlamak, sona erdirmek, bitirmek, ardını almak (veya getirmek), (bir işin) sonunu getirmek, arkasını

almak (bir işi tamamlamak) **2.** sonuç almak, sonuca varmak
sergij *rd* saçı başı dağınık
sergijik *rd* saçı başı dağınık
sergir *n* zirve
sergiran *rd* ağır başlı, denli, oturaklı, uslu, dölek * **yekî sergiran e ku dizane çi dibêje** ne söylediğini bilen, denli biri
sergiranî *m* ağır başlılık, denlilik, oturaklılık
sergirdan *rd* başı dönen, sersem
sergirdanî *m* başı dönme, sersemlik
sergirde *bnr* sergerde
sergirêdan *m* **1.** baş bağlama **2.** baş bağı, gelin başını bağlayana verilen hediye **3.** *mec* beyin yıkamak
sergirêdanan kirin *l/gh* beyin yıkamak
sergirêdanî *m* gelin başını bağlayana verilen hediye
sergirk *m* omuz, omuz köprüsü
sergirtin *m* **1.** üstünü örtme **2.** sonuca varma, sonuç verme **4.** bir şeyi ispat etme
ser girtin *l/gh* **1.** üstünü örtmek **2.** sonuca varmak, sonuç vermek **3.** bir şeyi ispat etmek
sergirtî *rd* **1.** başı örtülü, örtülü, başlıklı, kapalı (başı örtülü) * **jineke navsere, sergirtî li kêleka min rûdinişt** orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda oturuyordu * **jinên sergirtî** başlıklı kadınlar **2.** üstü kapalı (yer) ~ **axaftin** üstü kapalı konuşmak, bilmece gibi konuşmak
sergirtîbûn *m* **1.** kapalılık (kapalı kadın için) **2.** *wj* kapalılık
sergîn *m* tezek
sergo *n* gübrelik, kemrelik, küllük, mezbele, çöplük, çöp yeri, fışkılık, süprüntülük ~ **kûn kirin** gübre yığını altında açılan tünel içinden geçirilen çocukların hastalıklara karşı direncinin artacağına inanılır, bunun için yapılan işlemler
sergom *m* sürgün
sergomgeh *m* sürgün yeri
sergoşt *rd* et kafalı, alık kimse
sergotar *m* başyazı, başmakale
sergovend *nd/nt* halay başı
sergovendî *m* **1.** halay başılık **2.** halay başını çekme işi
serguher *m* değiştirme **~î (..) bûn** geçmek, değişmek * **serguherî şevê din bûn** geçen geceye geçti geçmek, değişmek **~î (...) kirin** -e değiştirmek * **em gotinê serguherî tiştekî din bikin** sözü başka bir şeye değiştirelim
serguherî kirin *l/gh* değiştirmek
sergul *rd* mümtaz, seçkin
sergur *m* tan yeri **~a (serê) sibehê** sabaha doğru (veya sabaha karşı)
sergurî *rd* kel * **sergurî ye, dilnişmî ye** kendisi kel olduğu halde her kızı beğenmeyen
sergurk *m* tan yeri
serguzeşt *m* **1.** sergüzeşt, macera, serüven **2.** *rd* mest **3.** başıboş ~ **bûn** mest olmak ~ kirin mest etmek
serguzeştî *m* **1.** macara **2.** mestlik, mest olma **3.** başıboşluk
serguzeştperest *nd/nt* sergüzeştçi, maceraperest, serüvenci
serguzeştperestî *m* sergüzeştçilik, maceraperestlik, serüvencilik
sergûn *bnr* sergîn
sergûvk *bnr* sergo
serhatî *m* **1.** anı, hatır **2.** macera, serüven, sergüzeşt **3.** serencam (başa gelen bir durum veya olay) **4.** *rd* gün görmüş, tecrübeli (birçok hayat tecrübesi olan)
serhatîperest *nd/nt* maceracı, maceraperest, serüvenci
serhatîperestî *m* maceracılık, maceraperestlik, serüvencilik
serhed *m* serhat, sınır boyu
serhednişîn *rd* sınır boyunda yaşayan
serhefsar *n* çılbır
serhej *rd* sersem
serhejhejok *rd* **1.** sallabaş **2.** *mec* sallabaş (her sözü düşünmeden onaylayan)
serhejmar *m* nüfus
serhejmarî *m* nüfus sayımı
serhekîm *nd/nt* başhekim
serhekîmî *m* başhekimlik
serhelmet *rd* evde kadınların işlerine karışan, ev işlerini soran erkek
serhelqe *m* halka başı
serheng *lşk/n* albay, alay beyi
serhengî *lşk/n* albaylık
serhesin *rd* demir uclu
serhespî *h* at sırtında
serhevçûyî *rd/rz* büzüşük
serhevdanî *h* üst üste (birbirinin üstüne konulmuş olarak)
serhevde *rd* **1.** kötü (insan için; iyi niteliklere sahıp olmayan) **2.** sersem, hörlanan kimse **3.** salak, manyak **4.** başa kakma, ayıbını yüzüne vurma, kara çalma
serhevdekirin *m* **1.** kötüleme, kötüleyiş (kötü sözler söyleme) **2.** karalma, kara çalma (leke sürme) **3.** başa kakma
serhevde kirin *l/gh* **1.** kötülemek (kötü sözler söylemek) **2.** karalmak, kara çalmak (leke sürmek) **3.** başa kakmak
serhevdî *m* **1.** kötüleme **2.** kara çalma, karalama (leke sürme) **3.** başa kakma
serhevraz *rd* **1.** başı dik **2.** yokuş yukarı
serhevsar *n* çılbır
serhevyvane *m* ay başı (ayın ilk günleri)
serhewa *mzk* **1.** uzun hava **2.** taksim, ara taksim **3.** ağırlama ~ **lê xistin** taksim etmek, kısa bir süre çalgı çalmak **~ya sazê** saz semaisi
serhêçk (I) *zo/m* fener balığı (Lophius piscatoris)
serhêçk (II) *n* çocuk oyununda ebe
serhêşî *n* çadırın bağlandığı kenar kazığı

serhêz nd/nt tümgeneral
serhilatî *rd* firarî
serhildan *m* başkaldırma, baş kaldırı, isyan, ayaklanma, kalkışma
serhildankirin *m* ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme
serhildan kirin *l/gh* ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek
serhildayî *rd* baş kaldırmış, isyan etmiş olan
serhildayîn *m* baş kaldırış, isyan ediş, ayaklanış
serhildêr *nd/nt* baş kaldıran, isyancı, isyankâr, asi
serhildêrî *m* isyancılık, isyankârlık, asilik ~ **kirin** asillik etmek
serhildêrîbûn *m* asileşme
serhildêrî bûn *l/ngh* asileşmek
serhildêrîbûyî *rd* asileşmiş olan
serhildêrîbûyîn *m* asileşme
serhildêrîkirin *m* asileştirme
serhildêrî kirin *l/gh* asileştirmek
serhildêrîkirî *rd* asileştirilmiş olan
serhilêl *nd* eskisi gibi yaprak tutmayan ağaçların dallarının aşağıya sarkması
serhing *bnr* serhişk
serhişîn *nd* bilinç üstü
serhişk *rd* **1.** inatçı, dik başlı, dik kafalı **2.** kalın kafalı, taş kafa, pek başlı, laf anlamaz **3.** katır (inatçı ve huysuz)
serhişkbûn *m* **1.** inatçı olma, dik başlı olma, dik kafalı olma **2.** kalın kafalı olma, pek başlı olma
serhişk bûn *l/ngh* **1.** inatçı olmak, dik başlı olmak, dik kafalı olmak **2.** kalın kafalı olmak, pek başlı olmak
serhişkî *m* **1.** inatçılık, dik başlılık, dik kafalılık **2.** kalın kafalılık, pek başlılık ~ kirin inatçılık etmek
serhişkîkirin *m* **1.** inat etme, direnme **2.** kafasının dikine gitme
serhişkî kirin *l/gh* **1.** inat etmek, direnmek **2.** kafasının dikine gitmek
serhonas *n* baş ırgat (ekin biçmede)
serhonasî *m* baş ırgatlık
serhosta *nd/nt* ustabaşı
serhostatî *m* ustabaşılık
sericxane *m* sarnıç
seridan *m* **1.** eleme **2.** *sp* eleme
seridandin *m* **1.** çalkalama, çalkama, eleme (kalburdan geçirme) **2.** eleme (yarışma ve sınavlarda en iyilerini seçme) **3.** eleme (bir yarışmacıyı yarışma dışı bırakma)
seridandin *l/gh* **1.** çalkalamak, çalkamak, elemek * **genim seridandin** buğday çalkalamak (kalburdan geçirmek) **2.** elemek (yarışma ve sınavlarda en iyilerini seçmek) **3.** elemek (bir yarışmacıyı yarışma dışı bırakmak)
seridandî *rd* eleme, elenmiş olan
seridî (I) *rd* **1.** çalkalanmış, elenmiş **2.** elenmiş olan
seridî (II) *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan
seridîn (I) *m* **1.** çalkalanma, elenme **2.** elenme
seridîn (II) *m* **1.** çalarma, başaklanma, baş verme, başak bağlama (veya tutma) **2.** evinlenme **3.** bitki arsızlaşma
seridîn (I) *l/ngh* **1.** çalkalanmak, elenmek **2.** elenmek
seridîn (II) *l/ngh* **1.** çalarmak, başaklanmak, baş vermek, başak bağlamak (veya tutmak) **2.** evinlenmek **3.** bitki arsızlaşmak
serifandin *m* sarfetme
serifandin *l/gh* sarfetmek
serifîn *m* **1.** sarfedilme **2.** birine kalma
serifîn *l/ngh* **1.** sarfedilmek **2.** birine kalmak
serik (I) *n* iri çiğköftelik bulgur
serik (II) *lşk/n* tapa
serik (III) *m* iğ başı
serik (IV) *n* ağızlık (sigara ağızlığı)
serik (V) *n* tütün bitkisinin çiçek veren uçkısmı
serik (VI) *n* **1.** uç (bir nesnenin incelerek biten son kısmı) * **serikê pênûsê** kalemin ucu **2.** uç (bir şeyin başı, tepesi) **3.** baş (bir şeyin genellikle toparlak ucu) * **serikê cixareyê** sigara başı **4.** başlık (aletlerin baş tarafına takılan parça) **5.** tepelik (bir yapının veya mobilyanın en yukarısına süs olarak yapılan bölüm) serik **~ê stûna kon** çadır ağırşağı
serika kunêrê *nd* çıban başı
serikîn *m* uç verme, çiçeklenmeye başlanma
serikîn *l/ngh* uç vermek, çiçeklenmeye başlanmak
serik kirin *l/gh* tütün bitkisinin çiçek veren uc kısmını kırpmak
serinc *m* **1.** dikkat **2.** not ~ **dan** dikkat çekmek ~ **rakişandin** dikkat çekmek
serinckêş *rd* dikkat çekici, ilginç
serinckêşbûn *l/ngh* ilginçleşme
serinckêş bûn *l/ngh* ilginçleşmek
serinckêşî *m* dikkat çekicilik, ilginçlik
serinckêşkirin *m* ilginçleştirme
serinckêş kirin *l/gh* ilginçleştirmek
serinckişan *m* ikaz, ihtar, uyarma
serinckişandin *m* ikaz etme, ihtar etme, uyarma
serinc kişandin *l/gh* ikaz etmek, ihtar etmek, uyarmak
serincrakêş *rd* dikkat çekici, ilginç
serincrakêşan *m* dikkat çekme
serincrakêşandin *m* dikkat çekme
serinc rakêşandin *l/gh* dikkat çekmek
seriyê negatîf *nd* eksi uç
seriyê rût *ant/nd* kuru kafa
serî (I) *m* seri, dizi * **hilberîna serî** seri üretim
serî (II) *ant/n* **1.** baş, kafa **2.** baş (bir topluluğu yöneten kimse) **3.** *nd/nt* beyin (bir şeyi yönetmede önemli görevi olan kimse) **4.** *mec* kafa (zihniyet) * **tu bi vî seriyî nikanî tiştekî bikî** bu kafayla bir şey yapamazsın **5.** *mec* kafa (kavrama ve anlama yeteneği zekâ, zihin) **6.** kafa (bellek) **7.** baş (derecelemede

en başta olan) **8.** baş (bir şeyin ön tarafı) **9.** baş (büyük baş hayvanlar ve bazı yiyeceklerde tane) * **seriyek pîvaz** bir baş soğan * **bîst serî dewar** yermi baş büyük baş hayvan **10.** kelle, baş (şeker için) * **seriyê şekir** şekerin kellesi **11.** kök (köküyle ve sapıyla çıkarılan bitkilerde tane) * **sê serî pîvaz** üç kök soğan **12.** yumru (sap, kök veya dallarda bullunan yedek besin taşıyan şikinlik) * **seriyê kartolê** patates yumrusu **13.** uc, tepe (bir şeyin en üst bölümü) **14.** uç, sınır (bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi) ~ **al e binî** (an jî **navran) başewal e** başı kapalı kıçı açık ~ **av dan** kandırmak, aldatmak * **serê çend salan e ku serê wan av dide** kaç yıldır durmadan onları kandırıyor ~ **bajarê mirov e** ayağı yürüten baştır ~ **ben lê girê dan** beynini yıkamak ~ **berdan 1)** başıboş bırakmak, dizginleri salıvermek **2)** yayılması için hayvanları serbest bırakmak **3)** ipin ucunu kaçırmak ~ **bi gorî bûn** (birine) kurban olmak, canı feda olma ~ **bi ~ 1)** göğüs göğüse **2)** burun buruna (birbirine çok yakın) **3)** uç uca, ucun ucun **4)** kafa kafaya takas ~ **bidûman** başı dumanlı ~ **bimij** başı sisli (veya dumanlı) ~ **bimij û dûman** başı dumanlı ~ **bilind kirin** baş kaldırmak, karşı çıkmak, isyan etmek * **gundiyê ku serî bilind kir, hate girtin** baş kaldıran köylü tutuklandı ~ **bilind nekirin** hastalıktan dolayı yataktan çıkmamak ~ **birin** baş ağrıtmak ~ **bişkaftin** olayın esrarını çözmek ~ **çêkirin 1)** baş yapmak (saç bakım ve tualetini yapmak) **2)** saç tıraş etmek ~ **dan 1)** uç vermek (çıban baş vermek gibi) **2)** kaybolan kimse yada bir şeyin bulunmak, kendisinden haber alınmak **3)** uç vermek (ortaya çıkmak) **4)** başağa durmak ~ **dan (yekî)** ziyaretine gitmek, birisine uğramak ~ **dan der** baskıda kalmak (yağmurdan sonra tohumlar fidelenip toprak üstüne çıkmak) ~ **dan erdê** ölüp göçmek ~ **dan ser hev 1)** kafa kafaya vermek **2)** koyunlar dizi dizi olmak **3)** uzlaşarak berlik ve beraberlik halin de hareket etmek ~ **dan ser riyekê** (bir yola) baş komak (veya koymak) ~ **dan serê** ardına düşmek, kovalamak ~ **dananîn ser balîfê** başı yastık yüzü görmemek ~ **danîn 1)** boyun eğmek **2)** ölüp göçmek ~ **danîn ser erda sar** göçüp gitmek, ölmek ~ **danîn û bilind nekirin** başı yastığa düşmek (yorgunluktan veya güçsüzlükten uykuya dalmak) ~ **danîn ser axa** (an jî **erda) sar** ecel şerbeti içmek, göçüp gitmek (ölmek) ~ **di av de kirin** (birini) ortadan kaldırmak, becermek (öldürmek) ~ **di belayê** (an jî **gêjahiyan) de ye** başı belâda ~ **di ber de** başı önünde ~ **di ber de ye** başı yerde (utançla, üzüntüyle) ~ **di derdan de ye** başı dertte ~ **di erdê de ye** başı yerde (utançla, üzüntüyle) ~ **di gêjahiyê de ye** başı dertte ~ **di nav gû de bûn** yaşından büyük işler yapmak ~ **di riya (tiştekî) de dan** kelleyi vermek ~ **di teq û reqan de ye** başı dertte ~ **(yek) e** asıl o ~ **êşandin** baş ağırtmak ~ **filitîn** ipin ucunu kaçırmak ~ **firikandin** birini öldürmek ~ **girê dan 1)** başak bağlamak, başağa durmak, baş bağlamak, başak vermek, başlanmak, yumru bağlamak * **genim serî girê daye** buğday başak bağlamış * **pîvazê serî girê da** soğan başlandı **2)** hal etmek **3)** başını bağlamak, evlendirmek ~ **hejandin** kafa sallamak ~ **hildan 1)** kafasını kaldırmak **2)** ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek, kalkışmak karşı gelmek ~ **hilqetandin** kafa koparmak ~ **jê re danîn** (birine) boyun eğmek ~ **jê re dananîn** (birine) kafa tutmak ~ **jê re hejandin** kafa sallamak (doğru veya yanlış bir şeye evet demek) ~ **jê re tewandin** (birine) boyun eğmek **2)** gemi azıya galmak ~ **jê re xwar kirin** baş eğmek (saygı göstermek için) ~ **jê stendin 1)** baş tutamamak ~ **ji dest derketin** (bir işin) ucunu kaçırmak ~ **ji dest hatin berdan** (bir işin) ucunu kaçırmak ~ **ji hev stendin** gemi azıya galmak (söz dinlemez olmak) ~ **ji kesî re dananîn** kimseye boyun eğmemek ~ **ji qet filitandin** palamarı koparmak (veya çözmek) ~ **ji ser balîfê bilind nekirin** başını kaldıramamak (iyileşmemek, yataktan çıkamamak) ~ **ji ser (karekî) rabûn** (an jî **ranebûn)** başını kaldırmak (veya kaldıramamak) ~ **jî tê here em bi hev re ne** anca beraber kanca beraber ~ **ketin (tiştekî)** arkası gelmek, çorap söküğü gibi gitmek (veya gelmek) ~ **kirin (tiştekî)** (bir şeyden) kapı açmak (bir şeyin sözünü etmek veya bir işe başlamak) ~ **kirin ber (yekî)** yere baktırmak (utandırmak) ~ **kirin ber xwe** önüne bakmak ~ **kirin bin çengê xwe** boyunduruka atmak, boyunduruk almak (güreşte) ~ **kirin dolab** başını şişirmek, baş ağrıtmak ~ **kirin ser (tiştekî) 1)** dadanmak * **îsal jî vî zilamî serî kire mala me** bu sene tekrar bu adam evimize dadandı **2)** (bir şeye) zihni saplanmak ~ **kirin ser (yekî)** (birini) kafaya takmak ~ **kirin serê** (bir yola) baş komak (veya koymak) ~ **kişandin** başı çekmek **(bi yekî re)** ~ **kişandin** kafa tutmak ~ **kur kirin** saç tıraş etmek ~ **kutan erdê** kafayı vurup yatmak ~ **kutan hev 1)** baş başa (veya kafa kafaya) vermek (iki veya daha çok kimse bir iş aralarında konuşmak için bir araya gelmek) **2)** baş başa (veya kafa kafaya) vermek (dayanışmak) **3)** koyunlar dizi dizi olmak ~ **lê bûn dolab** kafası, şişmek, kafası kazan olmak ~ **lê bûn kundir** başı kazan gibi olmak ~ **lê bûn tevnî** kafası kazan olmak ~ **lê dan 1)** kafa vurmak **2)** baş vurmak, müraca-

at etmek 3) uğramak, ziyaret etmek ~ **lê gerandin** başını şişirmek, sersemletmek ~ **lê hildan** kafasını kaldırıp bakmak ~ **lê mezin bûn** kafası büyümek ~ **lê şikandin** 1) kafasını kırmak 2) başını çevirmek, hayvanın yayalması için yönünü değiştirmek ~ **lê tewandin** (birini) dize getirmek ~ **lê werimîn** 1) kafası şişmek (zihni yorulmak) 2) kafası şişmek (gürültüden tedirgin olmak) ~ **lê xistin** 1) kafa vurmak 2) baş vurmak, müracaat etmek 3) uğramak, ziyaret etmek ~ **li kevirê hedê ketin** aklı başına gelmek, akıllanmak ~ **li pêncî cihê din xistin** doksan (veya kırk, seksen) kapının ipini çekmek ~ **li ser êşandin** kafa yormak ~ **li ser teqandin** kafa patlatmak ~ **li telıt xistin** başına çorap örerek öldürmek ~ **li (yekî) werimandin** kafa şişirmek ~ **ne horehor e, serî qewş û dor e** lâfa bakılmaz işe bakılır ~ **pelaxtin** (an jî **pelçiqandin)** kafasını ezmek ~ **pê re derxistin** (an jî **dernexistin)** baş etmek (veya etmemek) ~ **pê re kirin der** (bir kimseyle, bir şeyle) baş edebilmek, baş etmek ~ **pê re kişandin** 1) (birine) kafa tutmak 2) (biriyle) rakabet etmek) ~ **pê re nekirin der** baş etmemek, gücü yetmemek ~ **pê ve neman** kafa kâğıdı kalmamak ~ **rakirin** 1) kafasını kaldırmak 2) baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek, kalkışmak ~ ~ **di hev de derketin** burun buruna gelmek ~ ~ **li hev rast hatin** yüz yüze gelmek (aniden karşılaşmak) ~ **şarîn e, binî behrîn e** altı kaval üstü şişhane (giysi için, altı üstüne uymaz) ~ **şikandin** kafa kırmak ~ **tê de derketin** karşılaşmak, karşı karşıya kalmak ~ **tije kirin** 1) başaklanmak 2) (birini) fıtlemek, (birini) dolduruşa getirmek ~ **tune** kafa yok! ~ **werimandin** baş ağırtmak, başını şişirmek ~ **xwar kirin** baş eğmek, başını eğmek ~ **xwarin** baş yemek ~ **xweş kirin** kafa cilâlamak (alkol içmek) **(bi)** ~**yan rabûna topê** *sp* kafa çıkışı ~**yek lê xistin** (birine) uğramak, ziyaret etmek ~**yek lê xistin û derketin** girip çıkmak (az kalmak üzere uğramak) ~**yek li erdê yek li esmanan** kocaman (yaratıklar için) ~**yekî** bir süre ~**yekî bêdeng e** ağzı var, dili yok (pek sessiz, kendi halinde) ~**yekî bêmêjî ye!** kafa yok! ~ **yekî sergîn be dîsa mêrê min e** çalı idi, çırpı idi, evim idi ya, ayı idi, uyu idi, kocam idi ya ~**yên birîn nayê kirîn** ölen geri gelmez ki ~**yo qurbana lingan** tabanlara kuvvet ~**yo tu bi qurbana ling bî** tabanlara kuvvet

serî ber dan *l/bw* (birini) başıboş bırakmak

serî bilind kirin *l/bw* baş kaldırmak, isyan etmek * **gundiyê ku serî bilind kir, hate girtin** baş kaldıran köylü tutuklandı

serî bi serî *h* **1.** uç uca, ucun **ucun 2.** kafa kafaya takas

serî çêkirin *l/gh* baş yapmak (saç bakım ve tualetini yapmak)

serîdan *m* **1.** yüz gösterme, ortaya çıkma **2.** uçlanma, uç verme **3.** baş verme (çıban olgunlaşına) **4.** baş verme, başak oluşmaya başlama **5.** baskıda kalma (yağmurdan sonra tohumlar fıdelenip toprak üstüne çıkma)

serî dan *l/gh* **1.** yüz göstermek, ortaya çıkmak **2.** uçlanmak, uç vermek **3.** baş vermek (çıban olgunlaşmak) **4.** baş vermek, başak oluşmaya başlamak **5.** baskıda kalmak (yağmurdan sonra tohumlar fidelenip toprak üstüne çıkmak)

serîdanîn *m* **1.** başı yastığa düşme (yorgunluktan veya güçsüzlükten uykuya dalma) **2.** boyun eğme, itaat etme **3.** göçüp gitme, ölme

serî danîn *l/gh* **1.** başı yastığa düşmek (yorgunluktan veya güçsüzlükten uykuya dalmak) **2.** boyun eğmek, itaat etmek **3.** göçüp gitmek, ölmek

serîdayîn *m* **1.** yüz gösterme, ortaya çıkış **2.** uçlanış **3.** baş veriş (çıban olgunlaşma) **4.** baş veriş, başak oluşmaya başlama **5.** baskıda kalma (yağmurdan sonra tohumlar fıdelenip toprak üstüne çıkma)

serîgirêdan *m* **1.** baş bağlama **2.** başını bağlama, evlendirme **3.** başlanma, baş verme, başak oluşmaya başlama **4.** yumru bağlama (yumru sebzeler için) **5.** hal etme

serî girê dan *l/bw* **1.** baş bağlamak **2.** başını bağlamak, evlendirmek **3.** başlanmak, baş vermek, başak oluşmaya başlamak * **pîvazê serî girê da** soğan başlandı **4.** yumru bağlamak (yumru sebzeler için) **5.** hal etmek

serîgrafî *m* serigrafı

serîhildan *m* baş kaldırma, ayaklanma, isyan etme, baş kaldırma, kalkışma, karşı gelme

serî hildan *l/gh* baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek, baş kaldırmak, kalkışmak, karşı gelmek

serîkêş *nd/nt* **1.** öncü, önder, lider **2.** öncü (yürüyüşte kolun ilerisinde giden kıta) **3.** öncü (müjdeci, avangart)

serîkêşî *m* öncülük, liderlik ~ **kirin** öncülük etmek

serîkişandin *m* **1.** başı çekme **2.** kafa tutma

serî kişandin *l/gh* **1.** başı çekmek **2.** kafa tutmak

serîlêdan *m* **1.** kafa vurma **2.** baş vurma, müracaat etme **3.** başvuru, müracaat (herhangi bir eserden yararlanma) **4.** uğrama, ziyaret etme

serî lê dan *l/bw* **1.** kafa vurmak **2.** baş vurmak, müracaat etmek **3.** başvuru, müracaat (herhangi bir eserden yararlanmak) **4.** uğramak, ziyaret etmek

serîlêdayîn *m* **1.** kafa vuruş**2.** baş vuruş, müracaat ediş **3.** başvuru, müracaat (herhangi bir eserden yararlanma) **4.** uğrayış, ziyaret ediş

serî lê gerandin *l/bw* baş ağırtmak, sersemletmek

serî lê hildan *l/bw* kafasını kaldırıp bakmak
serî lê şikandin *l/bw* **1.** kafasını kırmak **2.** yönünü çevirmek, hayvanın yayılması için yönünü değiştirmek
serî lê tewandin *l/bw* (birini) dize getirmek
serî lê werimîn *l/bw* **1.** kafası şişmek (zihni yorulmak) **2.** kafası şişmek (gürültüden tedirgin olmak)
serîlêxistin *m* **1.** kafa vurma **2.** baş vurma, müracaat etme **3.** uğrama, ziyaret etme
serî lê xistin *l/bw* **1.** kafa vurmak **2.** baş vurmak, müracaat etmek **3.** uğramak, ziyaret etmek
serî li berê hildan *l/bw* karşı çıkmak, isyan etmek
serî li hev dan *l/bw* **1.** kafa tokuşmak **2.** kavgaya tutuşmak
serîn *rd* üst ile illgili, üstsel* **çermê serîn** **üst deri**
serîpas *rd* başı açık, üstü açık
serîraker *nd/nt* başkaldıran, asî
serîrakirin *m* baş kaldırma, ayaklanma, isyan etme, kalkışma
serî rakirin *l/gh* baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek, kalkışmak
serîrakirî *rd* baş kaldırmış, ayaklanmış olan
serîsnak *m* yazdan sonbahara geçiş süreci
serî tê çûn *l/ngh* uğrunda başını vermek, bir şey uğrunda ölmek
serî tije kirin *l/bw* **1.** başaklanmak **2.** (birini) fıtlemek, dolduruşa getirmek
serîtî *m* başkanlık, reislik ~ **kirin** başkanlık yapmak, reislik yapmak
serîvala *rd* **1.** boş kafalı **2.** aptal, akılsız
serjêkirin *m* kesme (hayvan için; başını gövdesinden ayırma)
serjê kirin *l/gh* kesmek (hayvan için; başını gövdesinden ayırmak)
serjêkiringeh *m* mezbaha
serjêkirî *rd* başı kesik
serjêrek *m* baş aşağı, bayır aşağı ~ **bûn** baş aşağı olmak
ser jê stendin *l/bw* başı almak
serjimar *m* nüfus
serjimarî *m* sayım, nüfus sayımı
serjimêr *nd/nt* nüfusçu, nüfus memuru
serjimêrî *m* sayım, nüfus sayımı
serjinik *rd* **1.** kılıbık **2.** *argo* korkak
serjinikî *m* **1.** kılıbıklık **2.** kadınlık ~ **kirin** kadınlık etmek
serjinikîbûn *m* **1.** kılıbıklaşma **2.** karılaşma
serjinikî bûn *l/ngh* **1.** kılıbıklaşmak **2.** karılaşmak
serjinikîkirin *m* kılıbıklık etme
serjinikî kirin *l/gh* kılıbıklık etmek
serjiniktî *m* kılıbıklık ~ **kirin** kılıbıklık etmek
serjinû *ant/m* diz kapağı
serjorek *rd* baş yukarı, yukuş yukarı
serkan *n* **1.** kurmay **2.** *rd* kurmay (kurmaylık yetkisi ve niteliği olan) ~**a giştî ya leşkerî** genel kurmay
serkana giştî *nd* genel kurmay
serkanî (I) *m* **1.** kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer) **2.** baş çeşme **3.** kaynakça
serkanî (II) *n* kabile başı
serkanî (III) *m* kurmaylık
serkantiya giştî *nd* genel kurmaylık
serkantî *n* kurmaylık, kurmay * **serekê serkantiya giştî** genel kurmay başkanı
serkap *m* etek, eteklik (vücudun belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde kadın giysisi)
serkar *nd/nt* **1.** ustabaşı, formen * **serkarê me ji m · re gelek baş bû** bizim formen bize iyi davraniyordu **2.** formen, ustabaşı, işçi başı, başçı (işçilerin düzenli ve verimli çalışmalarını sağlayan ve işçiler üzerinde otoritesi olan işçi) **3.** şef, direktör **4.** kâhya **5.** taşeron
serkarê arastinê *nd* donatımcı
serkarî *m* **1.** ustabaşılık, formenlik **2.** şeflik, direktörlük **3.** taşeronluk **4.** kâhyalık ~ **kirin** kâhyalık etmek
serkarî lê kirin *l/bw* komuta etmek
serkarwanî *nd/nt* başkarvancı
serkaş *n* bayır üstü
serkatip *nd/nt* başkâtip
serkatipî *m* başkâtiplik
serkeftin *bnr* serketin
serkeftî *bnr* serketî
serkeftiyane *bnr* serketiyane
serkel *bnr* serkele
serkele *n* başlık (hayvan koşumunun başa geçirilen bölümü) ~ **bû îro bûye qûş** şah iken şahbaz olmak (herhangi birsebeple durumunun kötülüğü artan kimseler için) ~ **bûn bûn qûş** şah iken şahbaz olmak, neydi ne oldu
serkepir *bnr* sergijik
serker *rd* **1.** eşek kafalı, katır gibi, inatçı **2.** iri kafalı **3.** horoz akıllı (veya kafalı), akılsız
serkerşe *m* eşek dikeninin topuz gürünümdeki yumrusu
serkeşe *n* baş keşiş
serketin *m* **1.** başarı, utku, zafer, yengi (savaşta kazanılan başarı) **2.** başarma **3.** başarı (bir yarışma veya uğraşıda, çaba sonucu elde edilen başarı) ~ **bi dest anîn** başarı elde etmek ~ **bi dest xistin** başarı elde etmek, başarmak ~ **nîşan dan** başarı göstermek
serketinane *m* başarılıca, muzaferane
serketiyane *h* başarılıca, muzaferane
serketî *rd* **1.** başarılı, başarmış, muvafak **2.** başarılı (başarılı iş) **3.** muzafer, utkulu, galip
serketîbûn *m* başarılı olma
serketî bûn *l/ngh* başarılı olmak
serketîbûyî *rd* başarılı olmuş olan
serketîbûyîn *m* başarılı oluş
serkevank *nd* yün dolabını eğiren kimse
serkevtin *bnr* serketin
serkeyî *bnr* çefî, kefî

serkêl *bnr* mişefl
serkêlekî *h* yanlamasına
ser kirin *l/gh* hayvan sağma sırasında memelere süt girsin diye yavrusunu emzirmek
serkêran *bnr* mirdiyaq
serkêş *nd/nt* **1.** öncü, lider **2.** geçimsiz, hırıltıcı, huysuz, dirliksiz * **yekî serkêş e** geçimsiz bir insan **3.** serkeş, asi, itaatsız (kafa tutan, baş kaldıran) ~ **bûn** geçimsiz olmak, huysuz olmak
serkêşbûn *m* geçimsizleşme
serkêş bûn *l/ngh* geçimsizleşmek
serkêşî *m* **1.** öncülük, liderlik **2.** geçimsizlik, hırıltı, huysuzluk **3.** serkeşlik, asilik, itaatsizlik **4.** diklenme ~ **kirin 1)** öncülük etmek **2)** huysuzluk etmek **3)** serkeşlik etmek, itaatsizlik etmek **4)** karşı gelmek, diklenmek ~ **lê kirin** ön ayak olmak, meşale çekmek
serkêşîbûn *m* huysuzlanma, huysuzlaşma
serkêşî bûn *l/gh* huysuzlaşmak, huysuzlanmak
serkêşîkirin *m* **1.** başa geçme, başı çekme, baş çekme, ön ayak olma **2.** huysuzlaştırma **3.** diklenme, karşı gelme
serkêşî kirin *l/gh* **1.** başa geçmek, başı çekmek, baş çekmek, ön ayak olmak **2.** huysuzlaştırmak **3.** diklenmek, karşı gelmek
serkêşî lê kirin *l/bw* ön ayak olmak, meşale çekmek
serkêşîtî *m* **1.** öncülük **2.** huysuzluk, geçimsizlik **3.** serkeşlik **4.** dirliksizlik
serkinik *nd* brakisefal
serkiras *n* üst gömlek
serkirdayetî *m* **1.** önderlik, liderlik **2.** başkanlık
serkirde *nd/nt* **1.** önder, lider **2.** başkan **3.** komutan
serkirdetî *m* **1.** önderlik, liderlik **2.** başkanlık **3.** *lşk* komuta ~ **hildan dest xwe** komutayı ele almak ~ **kirin 1)** önderlik etmek **2)** komuta etmek
ser kirin *l/gh* hububat kalbur edilirken üste biriken sap ve yabanî şeyleri almak
serkî *rd* **1.** üstten **2.** yüzeysel, sathî **3.** yüzeysel (derine inmeyen, gelişigüzel) * **agahiya serkî** yüzeysel bilgi **4.** yüzeysel, sığ * **ramaneke serkî** sığ düşünce **5.** *h/rd* üstünkörü
serkîbûn *m* **1.** yüzeyleşme, sathîleşme **2.** yüzeysellik, sığlık
serkî bûn *l/ngh* yüzeyleşmek, sathîleşmek
serkîkirin *m* yüzeyleştirme, sathîleştirme
serkî kirin *l/gh* yüzeyleştirmek, sathîleştirmek
serkîtî *m* **1.** yüzeysellik, sathîlik **2.** yüzeysellik, sığlık
serkol *rd* başı açık
serkolî *m* başı açıklık
serkomar *nd/nt* cumhurbaşkanı, reisicumhur
serkomarî *m* **1.** cumhurbaşkanlığı **2.** cumhurbaşkanlığı (cumhurbaşkanının makamı)
serkon *n* baş çadır
serkubandin *m* başını eğdirme
ser kubandin *l/gh* başını eğdirmek
serkubandî *rd* başı eğik
serkubandîbûn *m* başı eğiklik
serkul (I) *rd* başı yara bere içinde
serkul (II) *nd* hayvan pisliği
serkulav *n* külah (keçeden erkek başlık) **~ê lûlekî** ucu sivri külah
serkumandan *n* başkumandan
serkumandanî *m* başkumandanlık
serkundir *rd* **1.** dazlak, kabak kafalı (saçları dökülmüş) **2.** kabak kafalı (saçları ustura ile kazılmış) **3.** kabak (saman kafalı, bilgisiz görgüsüz, kaba kimse) **4.** kabak kafalı (aptal, budala) **5.** iri kafalı, uzun kafalı
serkundirî *m* **1.** dazlaklık, kabak kafalılık **2.** kabaklık, saman kafalılık (görgüsüzlük, kabalık) kimse
serkupî *m* temenna, temennah, reverans ~ **kirin** temenna etmek, reverans etmek
serkur *rd* (**r** kalın okunur) saçı başı yoluk (kadın), yastan dolayı saçını kesmiş olan
serkurt *ant/rd* kısa kafalı
serkut *m* tepeleme, bastırma ~ **û berkutî kirin** tepelemek, bastırmak
serkutbûn *m* tepelenme
serkut bûn *l/ngh* tepelenmek
serkutbûyîn *m* tepeleniş
serkutî *m* tepeleme (kıyasıya dövme)
serkutî kirin *l/gh* tepelemek (kıyasıya dövmek)
serkutker *rd* tepeleyici
serkut kirin *l/gh* **1.** tepelemek (bozguna uğratmak) * **me dijmin serkut kir** düşmanı tepeledik **2.** bastırmak, yatıştırmak (zararlı bir olayı önlemek) * **serhildan serkut kirin** isyanı bastırdılar (veya yatıştırdılar)
serkut kirin *m* **1.** tepeleme (bozguna uğratma) **2.** bastırma, yatıştırma (zararlı bir olayı önleme)
serkutkirî *rd* **1.** tepelenmiş olan **2.** bastırılmış olan
serleheng *wj/nd* başkahraman, başkişi
serlehengî *m* başkahramanlık
serleşker *n* **1.** başkomutan **2.** *dîr* serasker
serleşkerî *m* **1.** başkomutanlık **2.** seraskerlik
serlewhe *m* yazı başlığı
serleyzvan *nd/nt* başoyuncu, başrol
serleyzvanî *m* başoyunculuk
serlêdan *m* **1.** başvurma, başvuru, müracaat etme, müracaat **2.** uğrama, ziyaret etme
ser lê dan *l/bw* **1.** baş vurmak, müracaat etmek **2.** uğramak, ziyaret etmek
serlêdanî *m* başvuru, müracaat
serlêdanname *m* başvuru formu, müracaat formu
serlêdayî *rd* **1.** başvurmuş, müracaat etmiş olan **2.** uğramış, ziyaret etmiş olan
serlêdayîn *m* **1.** başvuruş, müracaat ediş **2.** uğrayış, ziyaret ediş

serlêder *nd/nt* başvurucu, müracaatçı
serlêderî *m* başvuruculuk, müracaatçılık
ser lê gerandin *l/bw* sermest etmek
serlêgerîn *m* sermest olma, mest olma
ser lê gerîn *l/bw* sermest olmak, mest olmak
serlêgeriyayî *rd* sermest
serlêxist *nd/nt* başvurucu, müracaatçı
serlêxistin *m* **1.** başvurma, başvuru, müracaat etme, müracaat **2.** uğrama, ziyaret etme
ser lê xistin *l/bw* **1.** baş vurmak, müracaat etmek **2.** uğramak, ziyaret etmek
serliber *rd* sinsi, hain kimse
serliq *lşk/nd* astsubay, gedikli
serliqî *lşk/m* astsubaylık
serlîstikvan *nd/nt* başoyuncu, başrol
serlîstikvanî *m* başoyunculuk
serlûs *rd* dazlak
serlûsî *m* dazlaklık
serma *m* **1.** soğuk * **li hember sermayê** soğuğa karşı **2.** soğukluk ~ **çêbûn** soğuk çıkmak ~ **girtin** soğuk almak, soğuk kapmak ~ **hilanîn** soğuk kapmak ~ **ketin hestiyê (yekî)** soğuk kemiklerine işlemek ~ **ketin nava (yekî)** iliğine işlemek veya geçmek (çok üşümek) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) **1)** soğuk kapmak **2)** soğuk vurmak (veya yakmak) **3)** ayaz kesmek, ayazlamak, ayaz vurmak ~ **lê kar kirin** (bir şeye) soğuk işlemek ~ **pê nikare** sırtı pek ~ **pê nikarîn** soğuk işlememek ~ **stendin** soğuk almak ~ **tê re çûn** (bir şeye) soğuk işlemek ~ **xwarin** soğuk yemek ~**ya zivr** (an jî **hişk**) kuru soğuk
sermagirtin *m* **1.** soğuk algınlığı **2.** soğuklama, soğuk alma, soğuk kapma, üşütme
serma girtin *l/gh* soğuklamak, soğuk almak, soğuk kapmak, üşütmek
sermagirtî *rd* soğuklanmış, soğuk almış olan
sermahilanîn *m* soğuk kapma
serma hilanîn *l/gh* soğuk kapmak
sermak *m* arı beyi
sermakirin *m* üşüme
serma kirin *l/gh* üşümek
sermal (I) *m* baş örtüsü, serpoş
sermal (II) *m* **1.** maliyet **2.** sermaye
serma lê xistin *l/bw* **1.** soğuk kapmak **2.** soğuk vurmak (veya yakmak) **3.** ayaz kesmek, ayazlamak, ayaz vurmak
sermast *n* kaymak
sermastendin *m* **1.** soğuk algınlığı **2.** soğuklama, soğuk alma
serma stendin *l/gn* soğuklamak, soğuk almak
sermastendî *rd* soğuklanmış, soğuk almış olan
sermatirs *rd* üşüyen
sermawez *m* kasım ayı (yılın 30 gün çeken on birinci ayı)
sermaye *m* **1.** ana mal, sermaye **2.** sermaye, ana mal (paraya çevirilebilecek malların bütünü) **3.** *mec* sermaye (genel ev kadını) ~ **winda kirin** batmak ~**ya veberhênanê** döner sermaye ~**ya zivirek** (an jî **zivirok**) döner sermaye
sermayedar *nd/nt* **1.** anamalcı, sermayeci, kapitalist (ana mal sahibi) **2.** *rd* anamalcı, sermayeci, kapitalist (anamalcılık düzenini benimsemiş kimse)
sermayedarî *m* ana malcılık, sermayecilik, kapitalizm
sermayên biharê *nd* kocakarı soğuğu
sermayî *m* soğukluk
sermed *nd* ebet
sermedî *rd* **1.** ebedî, ebediyen **2.** müebbet, ömür boyu * **cezayê girtîgehê yê sermedî danê** ona müebbet hapis cezası verdiler
sermedîbûn *m* ebedîleşme
sermedî bûn *l/ngh* ebedîleşmek
sermedîkirin *m* ebedîleştirme
sermedî kirin *l/gh* ebedîleştirmek
sermedîtî *m* ebediyet
sermelek *nd* ırgat başı
sermemik *ant/m* meme başı, meme ucu
sermeqam *mzk/m* uzun hava
sermest *rd* **1.** sermest, mest, esrik, sarhoş **2.** *mec* sermest, sarhoş (hoşa giden bir etki ile kendinden geçmiş olan) ~ **bûn** sermest olmak, mest olmak, sarhoş olmak ~ **kirin** sermest etmek, mest etmek, sarhoş etmek
sermestane *h* mestane, sarhoşça
sermestbûn *m* mest olma, esrime, sarhoş olma, sarhoşlaşma
sermest bûn *l/ngh* mest olmak, esrimek, sarhoş olmak, sarhoşlaşmak
sermestbûyî *rd* mest olmuş, esrimiş, sarhoşlaşmış
sermestbûyîn *m* mest oluş, esrime, sarhoş oluş, sarhoşlaşma
sermestik *rd* mest edici
sermestî *m* mestlik, esriklik, sarhoşluk
sermestîbûn *m* mest olma, mahmurlaşma
sermestî bûn *l/ngh* mest olmak, mahmurlaşmak
sermestkirin *m* mest etme, esritme, sarhoşlaştırma
sermest kirin *l/gh* mest etmek, esritmek, sarhoşlaştırmak
sermestkirî *rd* mest edilmiş, sarhoşlaştırılmış olan
sermeşq *m* meşk etme, talim terbiye, örnek temrin yazısı, talebelerin öğrenmesi için yazılan yazı, örnek yazı
sermetran *ol/n* başpiskopos
sermetranî *ol/n* başpiskoposluk
sermezin *rd/nd* **1.** makrosefal **2.** *rd* iri kafalı
sermijar *m* temel konu
sermil (I) *n* **1.** omuz, çiğin **2.** omuz başı **3.** elbisenin omuz kısmı **4.** karıkın sırt kısını
sermil (II) *n* pelerin
sermil (III) *n* yele
sermilik *nd/nt* ırgat başı

sermilk *n* **1.** askılık **2.** kolluk (kolluk, kolçak (ceket veya gömleğin kolları kirlenmesin diye kola takılan eğreti kolluk) **3.** omuzluk **4.** *erd* sırt (dağ sırtı)
sermirovî *rd* insanüstü
sermişar *m* karık (arklar arasında kalan toprak parçası)
sermiyan (I) *m* ana mal, ana para, sermaye **~ê xwe jê derxistin** parasını çıkarmak
sermiyan *nd/nt* **1.** başkan, reis **2.** orta yaşlı (kimse) **~ê berê** eski başkan, sabık başkan **~ê malê** aile reisi
sermiyandar *nd/nt* sermayedar, kapitalist
sermiyandarî *m* sermayedarlık, kapitalizm
sermiyanî *m* başkanlık, reislik
sermiyantî *m* başkanlık, reislik
sermosele *m* ok demiri ucu
sermuretîp *nd/nt* başdizgici, başmürettip
sermuretîpî *m* başdizgicilik, başmürettiplik
sermûçe *m* ay başı (ayın ilk günleri)
sername *m* **1.** başlık, yazı başlığı **2.** başlangıç, giriş
sernanpêj *nd/nt* ahçıbaşı
sernanpêjî *m* ahçıbaşılık
sernav *n* başlık, yazı başlığı **~ lê kirin** başlık atmak (veya koymak)
ser negirtin *l/gh* **1.** hayır etmemek * **me ew çend şîret lê kirin, ser negirtin** o kadar öğüt ettik, hayır etmedi **2.** ispatlamamak
serneketî *rd* başarısız
serneketîbûn *m* başarısızlık
serneketîbûyî *rd* başarısız olmuş, başarmamış olan
sernerm *rd* **1.** yumuşak başlı, başı yumuşak, yumuşak huylu, mülayim, uysal, eslek, söz dinler **2.** ağır başlı, uslu, hırlı, dölek **3.** ılımlı, itidalli
sernermbûn *m* uysallaşma
sernerm bûn *l/ngh* uysallaşmak
sernermbûyîn *m* uysallaşma
sernermî *m* **1.** yumuşak başlılık, yumuşak huyluluk, mülâyimlik, uysallık, esneklik **2.** usluluk, döleklik **3.** ılımlılık
sernetewe *nd* ulus üstü
sernivîsar *m* başyazı
sernewq *rd* alçak, aşağılık * **zilamê sernewq** aşağılık adam
sernewqî *m* alçaklık, aşağılık olma hali
sernext *n* hediye
sernigûm *bnr* sernigûn
sernigûn *rd/h* **1.** baş aşağı **2.** *mec* talihsiz **3.** yenilgi
sernigûnbûn *m* **1.** baş aşağı olma **2.** yenilme
sernigûn bûn *l/ngh* **1.** baş aşağı olmak **2.** yenilmek
sernigûnbûyî *rd* **1.** baş aşağı olmuş olan **2.** yenik
sernigûnbûyîn *m* **1.** baş aşağı oluş **2.** yeniliş
sernigûnî *m* **1.** baş aşağılık **2.** yenilgi
sernijdevan *n* **1.** baş akıncı, akıncı başı **2.** baş baskıncı
sernijdevanî *m* baş akıncılık **2.** baş baskıncılık
sernikul *rd* sivri kafalı
sernikûn *bnr* sernigûn
sernisî *m* güneşte kurutulmuş et
sernişiv *bnr* sernişîv
sernişîv *m* **1.** iniş, bayır, şev **2.** *rd* iniş, yokuş aşağı, baş aşağı **3.** *h* yokuş aşağı, baş aşağı **4.** *mec* boyun eğme **~ bûn** iniş aşağıya doğru gitmek, baş aşağı olmak
sernişîvbûn *m* **1.** baş aşağı olma **2.** boyun eğme
sernişîv bûn *l/nhg* **1.** baş aşağı olmak **2.** boyun eğmek
sernişîvî *m* **1.** bayırlık **2.** baş aşağı **~ bûn** baş aşağı olmak
sernişîvkirin *m* **1.** baş aşağı etme **2.** boyun eğdirme
sernişîv kirin *l/gh* **1.** baş aşağı etmek **2.** boyun eğdirmek
sernişûv *bnr* sernişîv
sernivişt *m* **1.** kader, yazgı, alın yazısı **2.** başlık, yazı başlığı
sernivîs *m* **1.** kader, yazgı, alın yazısı **2.** başlık, yazı başlığı **3.** baş makale **~ lê danîn** başlık atmak (veya koymak)
sernivîsar *m* **1.** başyazı **2.** başlık, yazı başlığı
sernivîser *nd/nt* başyazar
sernivîserî *m* başyazarlık
sernivîsevan *nd/nt* başkâtip, başyazman
sernivîsevanî *m* başkâtiplik, başyazmanlık
sernivîskar *nd/nt* başyazar, başmuharir
sernivîskarî *m* başyazarlık, başmuharirlik
sernivîsyar *nd/nt* başkâtip, başyazman
sernivîsyarî *m* başkâtiplik, başyazmanlık
sernivîşt *bnr* sernivişt
sernixamtî *rd* başı örtülü, örtülü * **jineke navsere, sernixamtî li kêleka min rûdinişt** orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda oturuyordu
sernixêl *rd* **1.** başı eğik **2.** *mec* kişiliksiz
sernixûn *rd* **1.** başı eğik **2.** namert, alçak, başı önüne eğmiş
sernixûnbûn *m* **1.** başı eğilme **2.** rezil olma
sernixûn bûn *l/ngh* **1.** başı eğilmek **2.** rezil olmak
sernixûnî *m* **1.** başı eğiklik **2.** namertlik, alçaklık
sernixûnî kirin *l/gh* başını önüne eğdirmek, rezil etmek
sernixûnkirin *m* boyun eğdirme, rezil etme
sernixûn kirin *l/gh* boyun eğdirmek, rezil etmek
sernixwîn *bnr* sernixûn başı eğik
sernixwînî *bnr* sernixûnî
sernize *m* mızrağın demir ucu
sernizm *rd* namert, alçak
sernizmî *m* **1.** namertlik, alçaklık **2.** itaat
sernizmî kirin *l/gh* boyun eğdirmek

sernîvek *m* merkez (belirli bir yerin ortası)
serno *rd* sert kafalı
sernuxîn *bnr* sernixûn
sernûçe *m* baş haber, manşet
sernûser *bnr* sernivîser
sero *n* baş, kafa (çocuk dilinde)
serobero *rd/h* **1.** gelişigüzel, ters türs, rastgele, özensiz, sallapati, üstünkörü, yalandan (kaba saba, özensizce yapılmış olan şey) * **paqijiyeke serobero kir** yalandan bir temizlik yaptı **2.** düzensiz, eğreti (iyi yerleşmemiş, yerini bulmamış) **3.** yarım yamalak **4.** orasına burasına * **hema bi boyaxê xwe serobero kiribû** orasına burasına boya sürmüştü ~ **kirin** çırpıştırmak, üstünkörü yapmak, görünüşü kurtarmak ~ **nivîsandin** çiziktirmek
seroberokirin *m* **1.** gelişigüzel yapma, üstünkörü yapma, özen göstermeden yapma **2.** yarım yamalak yapma, karambola getirme (gereken özeni göstermeme), görünüşü kurtarma **3.** orasına burasına sürme
serobero kirin *l/gh* **1.** gelişigüzel yapmak, üstünkörü yapmak, özen göstermeden yapmak **2.** yarım yamalak yapmak, karambola getirmek (gereken özeni göstermemek), görünüşü kurtarmak **3.** orasına burasına sürmek
seroberokî *h* **1.** gelişigüzelce, üstünkörüce, yalapşap, yalap şalap **2.** orasına burasına * **hema bi boyaxê xwe seroberokî kiribû** orasına burasına boya sürmüştü
seroberotî *m* eğretilik, özensizlik, salapatilik
serobin (I) *nd* iki katlı ev
serobin (II) *nd* alt üst
serobinbûn *m* **1.** alt üst olma, düzeni bozulma **2.** *der* tumba, alt üst olma
serobin bûn *l/ngh* **1.** alt üst olmak, düzeni bozulmak **2.** *der* tumba olmak, alt üst olmak
serobinkirin *m* **1.** alt üst etme (zarar verme, yıkma) **2.** alt üst etme, düzenini bozma **3.** karıştırma (bir şeyi aramak için) **4.** *der* tumba etme
serobin kirin *l/gh* **1.** alt üst etmek (zarar vermek, yıkmak) **2.** alt üst etmek, düzenini bozmak **3.** karıştırmak (bir şeyi aramak için) **4.** *der* tumba etmek
serobinkirî *rd* alt üst edilmiş olan
serobino *rd* **1.** al tüst **2.** allak bulak
serobinobûn *m* **1.** alt üst olma **2.** allak bullak olma
serobino bûn *l/ngh* **1.** alt üst olmak **2.** allak bullak olmak
serobinobûyî *rd* **1.** alt üst olmuş **2.** allak bullak olmuş
serobinobûyîn *m* **1.** alt üst oluş **2.** allak bullak oluş
serobinokirin *m* **1.** alt üst etme (zarar verme, yıkma) **2.** allak bullak etme (karmakarışık bir duruma getirme) **3.** çarpıtma, saptırma
serobino kirin *l/gh* **1.** alt üst etmek (zarar vermek, yıkmak) **2.** allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek) **3.** çarpıtmak, saptırmak
serobinokirî *rd* **1.** alt üst edilmiş (zarar verilmiş) **2.** allak bullak edilmiş (karmakarışık bir duruma getirilmiş) **3.** çarpıtılmış, saptırılmış olan
serobinoyî *rd* **1.** alt üst **2.** allak bullak
serok *nd/nt* **1.** başkan **2.** başkan (bazı devletlerde hükümet veya devlet başkanı) **3.** lider ~**ê belediyê** belediye başkanı ~**ê berê** eski başkan, sabık başkan ~**ê dadgeha giran** ceza reisi ~**ê rûmetiyê** onursal başkan ~**ê xaxaman** hahambaşı
serokanî *m* kaynak, membaa
serokatî *m* **1.** başkanlık **2.** liderlik ~ **kirin** başkanlık etmek ~**ya giştî ya leşkerî** genel kurmay
serokayî *m* başkanlık ~ **kirin** başkanlık etmek
serokbazirgan *nd/nt* başbezirgan
serokbelediye *nd/nt* belediye başkanı
serokdewlet *nd/nt* devlet başkanı
serokdewletî *m* devlet başkanlığı
seroke *m* **1.** kalbur **2.** *rd* kalbur üstü
serokê xaxaman *n* mbaşı
serokî *m* başkanlık ~ **kirin** başkanlık etmek
serokkomander *nd* baş komutan
serokkomar *nd/nt* cumhurbaşkanı, reisicumhur ~**ê berê** eski cumhurbaşkanı
serokkomarî *m* **1.** cumhurbaşkanlık **2.** cumhurbaşkanlık (cumhurbaşkanının makamı)
serokkomartî *m* cumhurbaşkanlık
serokmilîs *n* milis komutanı
serokşalyar *nd/nt* başbakan
serokşalyarî *m* başbakanlık
seroktayî *m* başkanlık
seroktî *m* başkanlık ~ **kirin** başkanlık etmek
serokwezîr *nd/nt* başbakan, başvekil ~**ê berê** eski başbakan, sabık başbakan
serokwezîrî *m* başbakanlık, başvekâlet
serolî *m* üst kat
seromişt *rd* **1.** tepeleme (taşacak kadar dolu olan) **2.** bire karşı birinin daha fazla takası
seromiştkirin *m* tepeleme doldurma
seromişt kirin *l/gh* tepeleme doldurmak
seromiştkirî *rd* tepeleme doldurulmuş olan
seropişto *h* sırt üstü olarak
seropî *bnr* serûpê
seroqûnî *h* başlı ayaklı
seroqûnko *h* başlı ayaklı ~ **raketin** başlı ayaklı yatmak
seroqûnkobûn *m* baş kıç vurma
seroqûnko bûn *l/ngh* baş kıç vurmak
seroqûno *h* başlı ayaklı
serpace *m* atkı (üst eşik)
serpale *n* başorakçı
serpaletî *m* başorakçılık
serpane *m* herek, sırık (fasulye, domates sırığı için)

serpantîn *jeo/m* serpantin, yılan taşı
serpare *m* ikramiye, prim
serpas *rd* başı açık
serpasî *m* başı açıklık
serpel *lşk/n* başçavuş
serpelî (I) *m* erkek temanul uzvu başı
serpelî (II) *m* başçavuşluk
serpence *n* parmak ucu
serpene (I) *m* meşe için bir tür özel budama çeşidi
serpene (II) *m* herek, sırık (fasulye, domates sırığı için)
serpenekirin *m* sırıklama
serpene kirin *l/gh* sırıklamak
serperişt *nd/nt* **1.** denetçi, murakıp, müfetiş **2.** gözetmen **3.** danışman (üniversitelerde) **4.** öncü, önder, başkan **5.** yönetmen , rejisör **6.** amir ~**ê asayîşê** emniyet amiri ~**ya giştî ya leşkerî** genel kurmay ~**ê zarevekirinê** seslendirme yönetmeni
serperiştî *m* **1.** denetçilik, murakıplık, müfetişlik **2.** gözetmenlik **3.** danışmanlık (üniversitelerde) **4.** öncülük, önderlik, başkanlık **5.** yönetmenlik **6.** amirlik **7.** denetleme, gözetim
serperiştîtî *m* **1.** danışmanlık **2.** gözetmenlik
serperiştkar *nd/nt* **1.** denetimci **2.** yönetmen ~**ê ronahiyê** ışık yönetmeni
serperiştkarî *m* **1.** denetimcilik **2.** yönetmenlik
serperiştyar *bnr* serperiştkar
serperî *nd* deniz kızı
serpeyî *rd* muvakkat, geçici
serpê (I) *bnr* serûpê
serpê (II) *m* yorgan, örtü
serpêcî *n* isyan başı
serpêç *m* sarık
serpêçandin *m* baş örtme
ser pêçandin *l/gh* baş örtmek
serpêçandî *rd* başı örtülü, örtülü * **jineke navsere, serpêçandî li kêleka min rûdinişt** orta yaşlı, başı örtülü bir kadın yanımda oturuyordu
serpêçî *m* parmak ucu
serpêhatî *m* **1.** macera, serüven, sergüzeşt **2.** serencam (başa gelen bir durum veya olay) **3.** *rd* tecrübeli
serpêkî *h* çivileme (suya, denize atlama)
serpêl *rd* **1.** başı eğik **2.** başı eğik, başkasına bakmaya yüzü tutmayan **3.** alçak, aşağılık, rezil
serpêlbûn *m* **1.** başı eğilme **2.** alçaklaşma, rezilleşme
serpêl bûn *l/ngh* **1.** başı eğilmek **2.** alçaklaşmak, rezilleşmek
serpêlî *m* **1.** baş eğikliği **2.** alçaklık, rezillik
serpêlkirin *m* **1.** başını eğdirme **2.** rezil etme
serpêl kirin *l/gh* **1.** başını eğdirmek **2.** rezil etmek
serpênûs *m* kalem ucu
serpêt *m* **1.** kepek (un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları) **2.** öğütülen kahvenin elendiğinde kalan iri taneleri **3.** köftün
serpêç *m* baş örtüsü
serpilik *m* yüzey
serpilk *m* yüzey
serpilkane *h* yüzeyselce
serpilkiyî *m* doğaçlama
serpilkî (I) *rd* yüzeysel (derine inmeyen, gelişigüzel)
serpilkî (II) *wj/m* doğaç, doğaçtan
serpir *nd* köprü başı
serpirişt *bnr* serperişt
serpisîk *nd* **1.** kedi başı **2.** yumruk büyüklüğünde yapılarda kullanılan taş
serpispor *nd/nt* başuzman
serpisporî *m* başuzmanlık
serpişk *nd/nt* grup başı
serpiştê *nd* sırt üstü yüzme
serpiştkî *h* sırt üstü, arka üstü
serpî *n* omuz başı
serpîs *rd* cenabet
serpoş *m* **1.** serpuş, başlık, baş örtüsü **2.** demir başlı zırh **3.** kapak (herhangi bir şeyin kapağı) **4.** örtme ~**a bûkê** gelin başlığı
serpoşfiroş *nd/nt* başlıkçı (satan kimse)
serpoşîn *bnr* serpoş
serpûşvan *nd/nt* başlıkçı
serpoz *n* zirve
serpozik *n* **1.** burunluk, burunsak (hayvanların burunlarına geçirilen ip) **2.** ayakkabinin sivri ucu
serpûş *bnr* serpoş
serqeda *rd* belâlı, kavgacı, şirret (kimse)
serqedatî *m* belâlılık
serqelem *m* kalem ucu
serqelemkirin *m* kalemle yazma
serqelem kirin *l/gh* kalemle yazmak
serqelî *nd* kavurmalı yemiş
serqerpal *rd* pasaklı, üstü başı kirli
serqilol *rd* çok küçük kafalı
serqiloz *rd* **1.** başaçık, serpuşsuz (fakirlikten ötürü) **2.** önüne bakmaz, pervasız
serqisê *nd* örneği
serqiyame *rd* yokuş
serqoq *rd* sivri kafalı
serqot *rd* başı açık, ~ **û pêxas** yalın ayak başı kabak
serqotî *m* başı açıklık
serqotkî *h* başı kabakça
serqûnê *h* **1.** götün götün, kıçın kıçın **2.** *rd* kıç üstü
serqûnkî *h* götün götün, kıçın kıçın, kıç üstü
serqûnkî ketin *l/gh* kıç üstü oturmak (kıçı yere gelir dudumda düşmek)
serqûş *m* kuskun üstü
serqût *bnr* serqot
serrakirin *m* baş kaldırma, ayaklanma, isyan etme

ser rakirin *l/gh* baş kaldırmak, ayaklanmak, isyan etmek
serrastî *m* sürrealite, gerçek üstü
serrastîparêz *nd/rd* sürrealist
serrastîparêzî *m* sürrealizm
serrastîtî *m* gerçek üstücülük, sürrealizm
serrast kirin *l/gh* doğrultmak, düzeltmek
serredaktor *nd/nt* baş redaktör
serredaktorî *m* baş redaktörlük
serreq *rd* **1.** inatçı, dik başlı, dik kafalı **2.** kalın kafalı, taş kafa, pek başlı, laf anlaınaz
serreş *rd* kara kafalı
serrewa *m* **1.** güzlek (güz yağmuru) **2.** ekim ayı
serrez *nd* bağ bozumu
ser rê *nd* **1.** yol üstü, çiğnek **2.** gurbet * **çûye ser rê** gurbete gitmiş
serrim *m* temren, mızrağın demir ucu
serrût *rd* **1.** dazlak, damdazlak **2.** başaçık
serrût *m* **1.** dazlaklık, damdazlaklık **2.** başaçıklık
sersal *m* yılbaşı ~**a darayî** *ab* malî yıl
sersam *rd* sersem
sersambûn *m* sersemleme, sersemleşme
sersam bûn *l/ngh* sersemlemek, sersemleşmek
sersamî *m* sersemlik
sersamkirin *m* sersemletme
sersam kirin *l/gh* sersemletmek
sersap *n* asma ağacının altına yerleştirilen çatallı ağaç
sersar *rd* **1.** üşengeç, üşengen **2.** savsak, ihmalcı, ihmalkâr
sersarî *m* **1.** üşengeçlik, üşengenlik **2.** savsaklık, ihmalcılık, ihmalkârlık **3.** ihmal ~ **hatin kirin** savsaklanmak ~ **kirin** ihmal etmek, ihmalkârlık yapmak
sersarîkirin *m* savsaklama, savsaklayış
sersarî kirin *l/gh* savsaklamak
sersarîtî *m* savsaklık, ihmalcılık
sersaxî *m* baş sağlığı
sersebeb *rd* müsebip
sersed (I) *nd* bir sürümlük hatın bitim ucu, tarla sürümünde çizgi başı
sersed (II) *n* yüzbaşı
sersedem *rd* müsebip
sersedmêr *n* yüzbaşı
sersefhe *m* kâğıdın bir tarafına yazılan başlık
sersem *rd* sersem, sangı
sersembûn *m* sersemleşme, sangılama
sersem bûn *l/ngh* sersemleşmek, sangılamak
sersemî *m* sersemlik, sangılık ~ **kirin** sersemletmek
serseqirandî *rd* başı dinç, huzurlu
serseqirandîbûn *m* başı dinçlik, huzurluluk
ser seran *h* baş üstüne, başımla beraber, emrin olur, olur, peki ~ **hatin** hoş geldin
serserconî *rd* uzun sivri kafalı
serserî (I) *h* **1.** tepetakla, tepetaklak **2.** baş aşağı ~ **(yek) berî erdê dan** (birinin) ağzına tükürmek (birini küçültmek) ~ **çûn** kaybolmak
serserî (II) *rd* **1.** serseri **2.** ipsiz, kopuk, ayak takımı **3.** serseri (hedefsiz)
serserîbûn *m* **1.** serserileşme **2.** serserilik, kopukluk
serserî bûn *l/ngh* serserileşmek
serserîtî *m* serserilik ~ **kirin** serserilik etmek
serserkî (I) *h* **1.** tepesi üstü **2.** tepetakla, tepetaklak **3.** *h/m* balıklama **4.** *sp* çivi yukarı (yağlı güreşte hasmını ayaklarından yakalayıp tepe üstü diktikten sonra sırtını yere getirerek yenme yolu) ~ **berî erdê dan** tepetaklak etmek (veya devirmek) ~ **çûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) ~ **hatin** can atarak gelmek
serserkî (II) *rd/h* serserice
serserkîkirin *m* tepetaklak etme (veya devirme)
serserkî kirin *l/gh* tepetaklak etmek (veya devirmek)
sersext *rd* **1.** inatçı, dik başlı, dik kafalı **2.** kalın kafalı, taş kafa, pek başlı, laf anlamaz
sersextî *m* **1.** inatçılık, dik başlılık, dik kafalılık **2.** kalın kafalılık, taş kafalık, pek başlılık, laf anlamazlık
sersêl *nd* taze sac ekmeği
sersifirne *nd* bir tür tıraş biçimi
sersimt *rd* seçkin
sersindir *n* **1.** soku (dibekte tahıl dövmeye yarayan tokmak) **2.** iri kafalı **3.** akılsız
sersindoq *nd* gelin sandığının üzerine oturulana verilen hediye
sersing *n* **1.** önlük **2.** iki meme arasındaki kısım
sersirûşt *rd* doğa üstü
sersirûştiyî *nd/rd* doğa üstücü
sersirûştî *rd* doğa üstü, tabiat üstü
sersirûştîtî *m* doğa üstücülük, tabiat üstücülük, sürnatüralizm
sersirûştîparêz *nd/rd* doğa üstücü
sersirûştîparêzî *m* doğa üstücülük
sersivik *rd* **1.** alık, gerzek **2.** kalbi geniş
sersivikî *m* alıklık, gerzeklik
sersivil *bnr* dik
sersî *m* **1.** güneş tam batmadan dağın oluşturduğu göle **2.** dağın kuzey yamacı ~ **daketin** dağın gölgesi düşmek
sersîç *n* **1.** huyu suyu **2.** yüz, sima
sersîndir *n* havan eli
sersîng *n* iki meme arasındaki kısım
sersînor *n* serhat, sınır boyu
sersom *rd* sersem
sersor *bnr* sosret
Sersor *nd/nt* Kızılbaş
Sersorî *m* Kızılbaşlık
sersork *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
sersot *n* **1.** eğsi, köseği **2.** kızgın
sersotik *n* köseği
sersotî *m* kızgınlık
serspî *m* **1.** düğün alayı öncesi gelin evine gönderilen haberci kadın **2.** *rd* başı beyaz, ak kafalı

serspîk *bot/m* üç yapraklı bir bitki olup pilavlara katılır
serstûn *m* başsütün, sütün başlığı
sersum *n* 1. küp 2. kilden yayık
sersûr *rd* 1. sersem 2. şaşkın
sersûrhêner *rd* 1. garip, acayip 2. dehşet verici, dehşetengiz
sersûrhênerî *m* 1. gariplik, acayiplik 2. dehşet vericilik, dehşetengizlik
sersûrî *m* 1. sersemlik 2. şaşkınlık
sersûrman *m* 1. şaşılma 2. hayret etme, acep, hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) 3. ünlem işareti, dikkat işareti
sersûr man *l/ngh* şaşırmak, hayret etmek* **ez sersûr man ez dê çawa ji vî derkevim** bundan nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım
sersûrmayî *rd* 1. şaşkın 2. sersem **(yek) ~ kirin** (birini) şaşkına çevirmek
sersûrmayîn *m* şaşılma, hayret etme
serşan *n* omuz başı
serşaran *nd* öncü deve
serşare *rd* üstü örtülü
serşe, serşeh *nd* taraklanmış ilk yün
serşe *m* tarantı **~a binî** kıl veya yün tarantısı
serşikandî *rd* başı kırık
serşivan *n* başçoban
serşivanî *m* başçobanlık
serşıkestî *rd* başı kırık
serşîr (I) *n* süt kaymağı, krema (sütün yüzünden toplanan yağlı katman)
serşîr (II) *m* ilk önce doğuran koyun
serşo *m* 1. yıkanma 2. damat veya gelinin düğün için hamama götürülüp yıkanması **~ya zavê** gerdek için damadın yıkanması merasimi
serşogeh *m* banyo, hamam
serşok *m* banyo, hamam
serşoka tevayî *nd* umumî hamam
serşor *rd* 1. başı eğik 2. ram, boyun eğen 3. namert, alçak, rezil
serşorbûn *m* 1. başı eğilme 2. boyun eğme 3. alçalma, namertleşme, rezil olma
serşor bûn *l/ngh* 1. başı eğilmek 2. boyun eğmek 3. alçalmak. namertleşmek, rezil olmak
serşorbûyî *m* 1. başı eğilmiş 2. boyun eğmiş 3. alçalmış, namertleşmiş, rezil olmuş olan
serşorbûyîn *m* 1. başı eğilme 2. boyun eğiş 3. alçalış, namertleşme, rezil oluş
serşorî *m* 1. baş eğiklik 2. boyun eğme 3. namertlik, alçaklık, rezillik 4. temenna, temennah **~ kirin** temenna etmek
serşor kirin *m* 1. başını eğme 2. boyun eğdirme 3. rezil etme
serşor kirin *l/gh* 1. başını eğmek 2. boyun eğdirmek 3. rezil etmek
serşorkirî *rd* 1. başı eğilmiş 2. boyun eğdirilmiş 3. rezil edilmiş olan
serşû *nd* erkek tarafından gelini yıkayıp hazırlayan kadın grubu
serşûr *bnr* serşor
serşûrmasî *zo/n* kılıç balığı (Xiphias gladius)
serşûş *m* rüzgârdan savrulduktan sonra temiz hububat kümesi
serşûştin *m* yıkanma, banyo yapma
ser şûştin *l/gh* yıkanmak, banyo yapmak
sersûştî *rd* 1. banyolu (yıkanmış, banyo yapmış kimse, yeni yıkanmiş kimse) 2. bakımlı, temiz, temiz giyimli
sersûştîbûn *m* 1. banyolu olma 2. bakımlılık, temiz olma, iyi giyimli olma
sert *rd* 1. sert (yumuşak karşıtı) * **texteyê sert** sert tahta 2. sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen) 3. sert (kolay dayanılmayan, etkili) 4. sert (hırçın, öfkeli, hiddetli) * **bi dengekî sert** sert bir sesle 5. sert (titizlikle uygulanan, sıkı) * **rêveberiyeke sert** sert bir yönetim 6. sert (çarpıcı niteliği olan, keskin) * **meya sert** sert şarab * **titûna sert** sert tütün 7. sert, keskin (koku için) * **bêhneke sert** ağır bir koku 8. sert (bağışlaması, hoşgörüsü olmayan) * **bi awayekî sert bersîva wê dayê** sert bir şekilde cevabını verdi 9. sert (gönül kırıcı, katı, aksi) 10. sert, zorlu 11. granit gibi, sert
serta *n* ağaç dallarının uçlarından alınan ve hayvan yemi olarak toplanan yaprak
sertabîb *nd/nt* baştabib, başhekiml
sertabîbî *m* baştabiblik, başhekimlik
sertac *nd* 1. baş tacı 2. baştacı, onur * **sertaca me ye** onurumuzdur
sertar *m* 1. dağ başı 2. *erd* doruk, zirve
sertaser *h* baştan başa, baştan aşağı
sertaş *nd/nt* berber
sertaşî *m* berberlik
sertazî *rd* başı açık
sertazîkî *h* başı kabakça
sertazîtî *m* baş açıklık
serteçûk *zo/m* bir tür at haşeresi
serteknîsyen *nd/nt* başteknisyen
serteknîsyenî *m* başteknisyenlik
serteser bnr sertaser
serteşî *m* 1. ağırşak, iğ başı 2. *bot* bir tür dikenli ot
serteşîk *zo/m* 1. helikopter böceği 2. *bot* bir tür dikenli ot
sertewan *m* ram etme, boyun eğme
sertewandin *m* baş eğme, boyun eğme
ser tewandin *l/gh* baş eğmek, boyun eğmek
sertewandî *rd* 1. başı eğik 2. ram, boyun eğmiş olan
sertewiyayî *rd* başı eğik olan
sertêdan *m* 1. baş sağlığına gitme 2. ziyaret etme, ziyaret
ser tê dan *l/bw* 1. baş sağlığına gitmek 2. ziyaret etmek
sertêr *h* ziyadesiyle
ser tê re çûn *l/bw* ölüm pahasına
sertêşt *m* kahvaltı

sertifîka *m* sertifika
sertilî *m* 1. parmak ucu 2. başparmak
sertixûb *n* serhat, sınır boyu
sertîlk *m* hayvan memesinin sağılan kısmı
sertîm *sp/n* kaptan
sertîmî *sp/m* kaptanlık
sertîp *dîr/n* kolağası
sertîpî *m* kolağalık
sertîprêz *nd/nt* başdizgici, sermürettip
sertîprêzî *m* başdizgicilik
sertîr *m* 1. meme ucu 2. temren, ok ucu ~**a Diyarbekirî** Diyarbakır yapımı ok ucu
sertîrk *ant/m* 1. meme başı, meme ucu 2. temren, ok ucu
sertîrka çiçik *ant* meme başı, meme ucu
sertîtune *nd* akılsızca yapılan iş
sertîxwaz *nd/nt* sertlik yanlısı
sertîxwazî *m* sertlik yanlısı olma
sertok *n* kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman)
sertot *rd* kel kafalı
sertoyî *h* mecburen, zorunlu
sertraş *nd/nt* berber
sertraşî *m* berberlik
sertraşîn *m* saç tıraşı
sertû *bnr* sertok
sertûj *rd* 1. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) 2. ucu siviri veya keskin 3. başı sivri, sivri ve uzun kafalı
sertûjik *rd* 1. sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) * **çiyayên sertûjik** sivri dağlar 2. uzun ve sivri kafalı
sertûjikî *rd* sivrice
sertûjikîbûn *m* sivrileşme
sertûjikî bûn *l/ngh* sivrileşmek
sertûjikîbûyî *rd* sivrileşmiş
sertûjikîbûyîn *m* sivrileşiş
sertûjikîkirin *m* sivrileştirme, sivriltme
sertûjikî kirin *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek
sertûjikîkirî *rd* sivrileştirilmiş, sivriltmiş
sertûjî *m* sivrilik
sertûjîbûn *m* sivrilme
sertûjî bûn *l/ngh* sivrilmek
sertûjîbûyî *rd* sivrilmiş olan
sertûjîbûyîn *m* sivrilme
sertûtikan *nd* ayak tabanlarının üzerine oturma
serûber (I) *n* üst baş
serûber (II) *rd* düzenli, tertipli, sistemli
serûberane *rd* düzenlice, sistemlice
serûberî *m* 1. düzen, intizam (soyut ve somut nesnelerin bir sıraya, bir hedefe, bir amaca göre sıralanması) 2. düzenlilik, sistemlilik
serûberker *nd/nt* düzenleyen
serûberkirin *m* düzenleme (düzenli, düzgün duruma getirme)
serûber kirin *l/gh* düzenlemek (düzenli, düzgün duruma getirmek)
serûberkirî *rd* düzenli, sistemli hale getirilmiş olan
serûbertî *m* düzenlilik
serûbin (I) *bj/nd* tıpta gastroenteritis diye bilinen bağırsak enfeksiyonu hastalığı (bi) ~ **an ketin** gastroenteritis hastalığına yakalanmak
serûbin (II) *nd* üst baş (giyecekler, giysiler)
serûbin (III) *n* 1. alt üst 2. bütün) çıplaklığıyla, hiçbir şey saklamaksızın * **ser û binê meseleyê ji min re vegot** olayı bütün çıplaklığıyla bana anlattı 3. ıcığı cıcığı ~**ê hev bûn** altüst olmak ~**ê hev kirin** altüst etmek **li** ~**ê (tiştekî) tev nihêrtin** ıcığını bıcığını çıkarmak
serûbinbûn *m* 1. alt üst olma 2. alabora olma
serûbin bûn *l/ngh* 1. alt üst olmak 2. alabora olmak
serûbinbûyîn *m* 1. alt üst oluş 2. alabora oluş
serûbinê hev bûn *l/bw* alt üst olmak (çok karışık duruma gelmek)
serûbinê hev kirin *l/bw* 1. alt üst etmek (zarar vermek, yıkmak) * **erdhejê gund serûbinê hev kir** deprem köyü alt üst etti 2. karıştırmak (bir şeyi aramak için) 3. karıştırmak (araştırmak, incelemek, okumak) * **min hemû pirtûkxane serûbinê hev kirin, lê ez rastî tiştê ku ez lê digeriyam, nehatim** bütün kütüphaneleri karıştırdım, ama aradığımı bulamadım
serûbinkirin *m* 1. alt üst etme (zarar verme, yıkma) 2. karıştırma (bir şeyi aramak için) 3. karıştırma (araştırma, inceleme, okuma)
serûbin kirin *l/gh m* 1. alt üst etmek (zarar vermek, yıkmak) 2. karıştırmak (bir şeyi aramak için) 3. karıştırmak (araştırmak, incelemek, okumak)
serûbinkirî *rd m* 1. alt üst edilmiş (zarar verilmiş) 2. karıştırılmış (bir şeyi aramak için) 3. karıştırılmış (araştırmak, incelemek, okumak için)
serûçav *n* yüz, surat, çehre ~ **çêkirin** birini fena halde dövmek
serûderî *m* kavrama (anlama, algılama)
ser û guh *nd* 1. yüzü gözü 2. üst baş (giyecekler, giysiler) ~**ê xwe dan hev** iyice kuşanıp giyinmek
serûk *m* peçe
serûkanî *m* kaynak, pınar
serûlî *m* üst oda
serûm *m* serum
serûpepik *n* kelle paça
serûpê *n* kelle paça
serûqûnî *h* 1. başlı ayaklı 2. alt üst, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak olmak ~ **kirin** tepetaklak etmek
serûrt *rd* baba ocağında olan ~**ê bavê xwe** baba ocağında kalan kimse
serûsebeb *nd* müsebbip
serûsedem *nd* müsebbip
serûsînç *n* 1. ahlâk, huy, huyu suyu 2. yüz, surat, çehre 3. üst baş, kılık kıyafet 4. bir kimsenin fiziki görünüşü

serût *rd* daz, dazlak (saçları dükülmüş, kabak kafalı)
serûtbûn *m* dazlaklaşma, kabaklaşma
serût bûn *l/ngh* dazlaklaşmak, kabaklaşmak
serûtî *m* dazlaklık, kabaklık, tüysüzlük
serva *m* ilk sulama
servahatî *rd* nekahat devresinde olan hasta
serve (I) *rz/n* nesne **~ya binavkirî** belirtili nesne **~ya nebinavkirî** belirtisiz nesne **~ya nerasterast** dolaylı nesne, **~ya rasterast** düz nesne
serve (II) *m* ayrıcalık, imtiyaz
serve birin *bnr* bi ser ve birin
serve bûn *bnr* bi ser ve bûn
serve çûn *bnr* bi ser ve çûn
servedar *rd* 1. ayrıcalıklı, imtiyazlı 2. mümtaz, seçkin
servedarî *m* 1. ayrıcalıklılık, imtiyazlılık 2. mümtazlık, seçkinlik
servehatin *m* nekahat
servekirî *rd* 1. başı açık * **jina servekirî** başı açık kadın 2. üstü açık, açık * **sinemaya servekirî** açık hava sinemasi 3. başlıksız
servekirîbûn *m* 1. başı açıklık 2. üstü açıklık
servekirîtî *m* 1. başı açıklık 2. üstü açıklık
servenav *rz/n* nesne isim
servexwar *rd* bir tarafa eğilmiş, meyletmiş kimse
servexwarî *m* bir tarafa eğilme, meyletme
serveya binavkirî *rz/nd* belirtili nesne
serveya nebinavkirî *rz/nd* belirtisiz nesne
serveyî *rd* yüzeysel (derine inmeyen, gelişigüzel) * **agahiya serveyî** yüzeysel bilgi
serveyîbûn *m* yüzeyleşme, sathîleşme
serveyî bûn *l/ngh* yüzeyleşmek, sathîleşmek
serveyîkirin *m* yüzeyleştirme, sathîleştirme
serveyî kirin *l/gh* yüzeyleştirmek, sathîleştirmek
serveyîkî *h* yüzeyselce
serveyîtî *m* yüzeysellik, sathîlik
servîs *m* 1. servis (sofra hizmeti) 2. servis (yemekte gerekli olan tabak, kaçık, çatal, peçete gibi şeylerin tümü) 3. servis (bir yönetimde, bir kurum veya kuruluşta bütünün bir parçasını oluşturan iş, hizmet; bu işin yapıldığı yer ve burada görevli kimselerin tümü) * **servîsa nehênî** gizli servis 4. servis (herhangi bir kuruluşun ulaşım işlerinde kullanılan taşıma aracı) 5. *sp* servis (voleybol, pinpong gibi oyunlarda oyuna başlama vuruşu) **~ avêtin** servis atmak **~ kirin** servis yapmak **~a acîlê** acil servis **~a tengaviyê** acil servis
serw *bnr* serwî
serwan bnr selwan
serwar *rd* dikey
serwe *rd* layık
serwe *m* selvi
serwehş *argo/rd* 1. domuz kafalı 2. inatçı
serwer *nd/nt* 1. baş, başkan 2. egemen, hakim, hükümran * **serwerê bajêr** şehrin hâkim
serwerane *h* egemence, hâkimane, hükümranca
serwerbûn *m* egemen olma, hâkim olma
serwer bûn *l/ngh* egemen olmak, hâkim olmak
serwerî *m* 1. başkanlık 2. egemenlik, hâkimiyet, hâkimlik **~ lê kirin** hükmetmek **~ya dêrê** kilise egemenliği
serwerîkirin *m* hükümet etme
serwerî kirin *l/gh* hükümet etmek
serwerî lê kirin *l/bw* hükmetmek
serwerîs *n* urgan ucu
serwertî *m* 1. egemenlik, hâkimiyet, hâkimlik 2. hüküm, hâkimiyet
serwet (I) büyük simitimsi ekmek
serwet (II) *m* 1. servet, zenginlik 2. servet (birinin) varı yoğu * **min serweta xwe li vê rê da** varımı yoğumu bu yolda harcadım
serwext *rd* 1. anlayışlı, kavrayışlı 2. müdrik, aklı ermiş 3. bilinçi, bilgili 4. *fel* algılayıcı
serwextbûn *m* 1. kavrama, anlama, algılama 2. bilincine varma, idrak etme 3. bilinçlenme 4. aydınlanma (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
serwext bûn *l/ngh* 1. kavramak, anlamak, algılamak 2. bilincine varmak, idrak etmek 3. bilinçlenmek 4. aydınlanmak (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinmek) * **der barê vê mijarê de ez têr serwext bûm** bu konuda yeterince aydınlandım
serwextbûyîn *m* 1. kavrayış, anlama, algılayış 2. bilincine varış, idrak ediş 3. bilinçleniş 4. aydınlanış (bir sorun üzerine gereği kadar bilgi edinme)
serwextî *m* 1. kavrama, anlama, algılama 2. kavrayış 3. bilinçleniş 4. algılayıcılık
serwextker *rd* 1. kavratıcı, algılatıcı 2. aydınlatıcı 3. bilinçlendirici
serwext kirin *m*1. kavratma, algılatma 2. bilinçlendirme 3. *mec* aydınlatma (bir sorun üzerine bilgi verme)
serwext kirin *l/gh* 1. kavratmak, algılatmak 2. bilinçlendirmek 3. *mec* aydınlatmak (bir sorun üzerine bilgi vermek) * **sax be, der barê sînemayê de ez serwext kirim** sağ olsun beni sinema konusunda aydınlattı
serwezîr *nd/nt* başbakan, baş vezir
serwezîrî *m* başbakanlık, baş vezirlik
serwêris *nd/nt* 1. vasi (bir yetimin veya akılca zayif, hasta birininmalını yöneten kimse) 2. vasi (ölen bir kimsenin vasiyetini yerine getirmekle yükümlü kimse)
serwêrisî *m* vasilik, vesayet
serwinda *rd* kayip (akibeti bilinmeyen)
serwindakirin *m* birini ortadan kaldırma, öldürme
serwinda kirin *l/gh* birini ortadan kaldırmak, öldürmek
serwî *bot/m* servi (Cupressus sempervirens)
serwîbejn *rd* servi boylu

serwîbostan *rd* selvi boylu
serwîqed *rd* servi boylu,. Poylu poslu
serwîzad *bot/m* servazad (bir tür servi)
serxan *m* üst yapı
serxanî *n* **1.** dam, çatı **2.** dam üstü
ser xatira *h* hatırından dolayı
serxelek *nd* halka başı
serxerac *bnr* xerac û serxerac
serxew *rd* mahmur (uyku sersemi)
serxewî *m* mamurluk * **ew serxewiya ku di çavên min de maye** gözlerimde kalmış olan o mahmurluk
serxulam *n* başuşak
serxulamî *m* başuşaklık
serxur *rd* baş yiyen, uğursuz
serxurî *m* uğursuzluk
serxure *rd* baş yiyen, uğursuz
serxuretî *m* uğursuzluk
serxûl *rd* başı önünde, başı eğik kimse
serxwar *rd* başı eğik
serxwarî *m* başı eğiklik
serxwas (I) *rd* başı açık
serxwas (II) *rd* yiğit
serxwasî (I) *m* başı açıklık
serxwasî (II) *m* yiğitlik
serxwe (I) *rd* zinde, dinç
serxwe (II) *rd* bağımsız
serxwebûn *m* bağımsızlık
serxwebûnî *m* bağımsızlık
serxwebûnxwaz *nd/rd* bağımsızlıkçı
serxwebûnxwazî bağımsızlıkçılık
serxwebûnxwazî *m* bağımsızlıkçılık
serxwebûyî *rd* bağımsız
serxwegir *n* üstenci
serxwegirî *m* üstencilik
serxwer *rd* baş yiyen, uğursuz
serxwerî *m* baş yeme, uğursuzluk
serxwerabî *nd/nt* asî
serxwerabîtî *m* aslik
serxwerabûn *m* **1.** ayakları üstüne kalkma, kalkma **2.** ayaklanma, baş kaldırma, isyan etme, kalkışma, kıyam
ser xwe rabûn *l/bw* **1.** ayakları üstüne kalkmak, kalkmak **2.** ayaklanmak, baş kaldırmak, isyan etmek, kalkışmak
serxwerabûnî *m* isyankârlık
serxwerabûyî *nd/rd* isyancı, isyankâr, baş kaldırmış olan
serxwerabûyîn *m* **1.** ayakları üstüne kalkma, kalkış **2.** ayaklanış, baş kaldırış, isyan ediş
serxwereçûn *m* sapıtma
ser xwe re çûn *l/bw* sapıtmak
serxwereçûyîn *m* sapıtış
serxweş *rd* **1.** sarhoş **2.** *mec* sarhoş (hoşa giden bir etki ile kendinden geçmiş olan) ~ **bûn** sarhoş olmak ~ **kirin** sarhoş etmek ~**ê bêhiş** kör kütük
serxweşane *h* sarhoşça
serxweşbûn *m* sarhoşlaşma, sarhoş olma, esrime
serxweş bûn *l/ngh* sarhoşlaşmak, sarhoş olmak, esrimek
serxweşbûyîn *m* sarhoşlaşma, sarhoş olma, esrime
serxweşî (I) *m* sarhoşluk
serxweşî (II) *m* baş sağlığı ~ **dan (yekî)** (birine) baş sağlığı dilemek ~ **jê re xwestin** baş sağlığı dilemek, ecir sabır dilemek ~ **tê dan** baş sağlığı dilemek
serxweşker *rd* sarhoşlaştırıcı, sarhoş edici
serxweşkirin *m* sarhoşlaştırma, esritme
serxweş kirin *l/gh* sarhoşlaştırmak, esritmek
serxweşkirî *rd* sarhoşlaştırılmış
serxweşkî *rd/h* sarhoşça
seryawer *n* başyaver
seryawerî *m* baş yaverlik
seryûm *kîm/m* seryum (kısaltması Ce)
serzabit *nd* zabit başı
serzan *m* koyunların doğum başlangıcı
serzavayî *m* damatların üzerine söylenen türkü
serzelût *rd* **1.** tüysüz, saçsız baş **2.** dazlak, damdazlak, cascavlak, başı kabak **3.** kabak kafalı (saçları ustura ile kazılmış)
serzelûtî *m* **1.** tüysüzlük, başı saçsız olma **2.** dazlaklık, damdazlaklık **3.** kabak kafalılık
serzemîn *m* yer yüzü
serzer *rd* **1.** sarı başlı * **marê serzer** sarı başlı yılan **2.** sarı saçlı
serzê *nd* Rumî takvimine göre Şubat ayında küçük baş hayvanlarda doğurma başlangıcı
serzêr *rd* altın başlı
serzik *nd* **1.** karın üstü **2.** karın üst bölgesi
serzikî *h* karın üstü
serzikîçûn *m* sürünme (sürünerek ilerleme)
serzikî çûn *l/ngh* sürünmek (sürünerek ilerlemek)
serzikîçûyîn *m* sürünüş
serzîzok *rd* kel
serzîzokî *m* kellik
set *sp/m* set (pinpong, voleybol gibi oyunlarda maçın her bir bölümü) * **seta pêşîn takima reqîp stend** ilk seti rakip takım aldı
setar *rd* settar, örten
setem (I) *bnr* stem
setem (II) *m* sebep
seth *m* satıh, yüzey
setimandin (I) *m* susturma
setimandin (II) *m* **1.** sendeletme **2.** tökezletme
setimandin (I) *l/gh* susturmak
setimandin (II) *l/gh* **1.** sendeletmek **2.** tökezletmek
setimandî (I) *rd* susturulmuş olan
setimandî (II) *rd* **1.** sendeletilmiş **2.** tökezletmiş olan
setimîn (I) *m* susma (konuşmayı kesmek veya konuşmaktan kaçınma)
setimîn (II) *m* **1.** sendeleme **2.** tökezleme, tökezme
setimîn (I) *l/ngh* susmak (konuşmayı kesmek

veya konuşmaktan kaçınmak)
setimîn (II) *l/ngh* 1. sendelemek 2. tökezlemek, tökezmek
setî *m* köpeklik
setlican *bnr* satilcan
setme *m* tökezleme
setmebûn *m* tökezleme
setme bûn *l/ngh* tökezlemek, tökezmek
setrenc *bnr* sedrenc
setruh *n* boynuz
sevder *m* eşik (kapı eşiği)
sevet *bnr* sepet
sevî *m* 1. küfe 2. *rd* küfe (bir küfenin alabileceği miktar)
sevîl *m* yaş üzüm taşımada kullanılan küfe
sevor *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
sevorî *bnr* sevor
sew *m* sebep, neden
sewab (I) *m* sevap ~ **kirin** sevap kazanmak (veya işlemek)
sewab (II) *n* 1. benzeme, andırma 2. benzer, andırış 3. *psî* imaj, imge, hayal (duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri) ~ **bi hev ketin (an jî xistin)** birbirine benzemek, benzeşmek ~**ê (yekî) lê xistin** (birine) benzemek, (birini) andırmak ~**ê (tiştekî) pê ketin** 1) -e benzemek, andırmak 2) (birinde, bir kimsenin) havası olmak * **sewabê bavê wî pê dikeve** çocukta babasının havası var ~**ê wan bi hev ketin** birbirine benzemek ~**ê wan çûn ser hev** birbirlerini andırmak, birbirine benzemek
sewabpêketin *m* andırışma, benzeşme
sewab pê ketin *l/bw* andırışmak, benzeşmek
sewab pê xistin *l/bw* 1. benzetmek (benzer duruma getirmek) 2. benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak)
sewad *m* savat (bir tür nakış)
sewade *m* otlak
sewadkirin *m* savatlama
sewad kirin *l/gh* savatlamak
sewadkirî *rd* savatlı
sewal (I) *m* sual, soru
sewal (II) *n* davar, küçük baş hayvan
sewalvan *nd/nt* davarcı
sewalvanî *m* davarcılık
sewan (I) *n* deve çobanı
sewan (II) *m* otağ, otak, çerge
sewander *n* saçak, dam saçağı
sewandin *bnr* sewihandin
sewane *wj/m* dize, şiir dizesi
sewanvan *nd* çergeci
sewaq *n* kalın bezden yapılmış suluk
sewaqêl *m* çalı süpürge
sewax *m* sıva
sewaxbûn *m* sıvanma
sewaxbûn *l/ngh* sıvanmak
sewaxker *nd/nt* sıvacı
sewaxkerî *m* sıvacılık
sewaxkirin *l/gh* sıvalamak
sewax kirin *l/gh* sıvalamak
sewaxkirî *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
sewda *m* sevda ~ **li serî xistin** aşık olmak
sewdakirî *nd/nt* sevda alıcısı
sewdan *m* 1. sevda 2. akıl
sewdaser *nd/nt* 1. sevdalı, âşık, başı dumanlı, kara sevdalı 2. *rd* âşık (dalgın)
sewdaserî *m* aşıklık, kara sevda
sewdayî *rd* sevdalı, âşık, başı dumanlı, kara sevdalı
sewdayîbûn *m* sevdalanma
sewdayî bûn *l/ngh* sevdalanmak
sewdayîbûyîn *m* sevdalanış
sewere *zo/m* yonca (Trifolium)
sewesî *bnr* sewsî
sewêlî *m* üst kat
sewgiran *m* 1. garanti 2. temin,, temin etme, sağlama
sewgirandin *m* 1. garantileme, garanti etme (bir işin gerçekleşmesi için gereken önlemleri almak, sağlama bağlama) 2. temin etme, sağlama
sewgirandin *l/gh* 1. garantilemek, garanti etmek (bir işin gerçekleşmesi için gereken önlemleri almak, sağlama bağlamak) 2. temin etmek, sağlamak
sewgirandî *rd* 1. garantili 2. temin edilmiş, sağlanmış olan
sewgirîn *m* 1. garantilenme 2. temin edilme, sağlanma
sewgirîn *l/ngh* 1. garantilenmek 2. temin edilmek, sağlanmak
sewgur *m* 1. alaca karanlık (sabahınki için) * **di sewgura sibehê de hat** sabahın alaca karanlığında geldi 2. *rd* kör (az aydınlık veren) * **di sewgura sibehê de** sabahın köründe ~**a sibehê** 1) sabahın alaca karanlığı 2) sabahın körü
sewh *m* 1. korku 2. sanrı, birsam
sewhedarî *rd* sapık
sewhedarîtî *m* sapıklık
sewihan *rd* 1. yetişkin, olgun (yetişmiş, olgunlaşmış) 2. *ped/nd* yetişkin (beden, ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişmiş olan kimse) 3. *rd* yetişkin, kamil 4. *m* olgunlaşma
sewihandin *m* yetiştirme, olgunlaştırma
sewihandin *l/gh* yetiştirmek, olgunlaştırmak
sewihandî *rd* yetiştirilmiş, olgunlaştırılmış
sewihanî *m* 1. yetişkinlik, olgunluk 2. yetişkinlik
sewihayî *rd* gelişkin
sewihîn *m* yetişme, olgunlaşma
sewihîn *l/ngh* yetişmek, olgunlaşmak
sewik *n* 1. un, süt, yağ ile yoğurulup, mayalandıktan sonra yüzüne yumurta sürülerek pişirilen bir ekmek 2. saç altında piyşirilen hamur kütlesi, ekmek olarak tüketildiği gibi çeşitli yemek harcı olarak da kullanılır ~ê

rohn yuvarlak biçimli bir sewik ekmeği türü **~ê şîr** etrafı motiflenen ve un, süt, yağ ile yoğurulup, mayalandıktan sonra yüzüne yumurta sürülerek pişirilen bir ekmek
sewil *n* sebil, küçük testi,
sewilik *bot/m* yumurta ile pişirilen bitki
sewir *rd* kısır (döl vermeyen, öreme imkanı olmayan)
sewiye *m* seviye, düzey
sewiyebilind *rd* yüksek seviyeli
sewiyenizm *rd* düşük seviyeli
sewî *m* sebze ve meyve sepeti
sewîk *n* pestil
sewîl *n* küçük su testisi
sewîlk *bnr* sewîl
sewîlok *n* küçük su testisi
sewîn *bnr* sewihîn
sewk *bnr* sekû
sewkî **1.** seki (evlerin önüne oturmak için taş veya çamurdan yapılma set) **2.** divan
sewl (I) *bot/m* horoz ibiği (Amaranthus)
sewl (II) *m* kayıkçı küreği
sewm *m* savm, oruç **~ selat** savm ve salât, oruç ve namaz
sewq (I) *m* sevk **~ bûn** sevk olmak **~ kirin** sevketmek
sewq (II) *m* **1.** tetir (ceviz kabuğu gibi bitkilerin bıraktığı kalıcı boya) **2.** renk **~ dan** renk vermek, boya vermek
sewqbûn *m* sevk olma
sewq bûn *l/ngh* sevk olmak
sewqbûyîn *m* sevk oluş
sewqdan *m* boya verme, renk verme
sewq dan *l/gh* boya vermek, renk vermek
sewqdayîn *m* boya veriş, renk veriş
sewqê tabiî *m* sevkıtabiî, iç güdü
sewqiyat *m* sevkiyat
sewqkirin *m* sevketme
sewq kirin *l/gh* sevketmek
sewr *rd* gebe kalmamış süt hayvanı **~a hişk** gebe kalmayıp süt vermeyen sağım hayvanı **~a şîr** gebe kalmayıp süt veren sağım hayvanı
sewrûşîr *rd* gebe kalmayıp süt vermeyen sağım hayvanı
sews *m* sersemlik, aklını yitirme
sewsî *rd* **1.** sersem, aklını yitirmiş **2.** melânkolik
sewsîbûn *m* sersemleşme, aklını oynatma, aklını yitirme
sewsî bûn *l/ngh* sersemleşmek, aklını oynatmak, aklını yitirmek
sewsoyî *rd* delimsi, sersem
sewt *m* **1.** savt, ses (kulağın duyabildiği titreşim) **2.** savt, ses (ciğerlerden gelen havanın yaptığı titreşim) **3.** savt, ses (güzel ve etkileyici ses) **~ jê çûn** inlemek **~a nerm** yumuşak ses **~a serî** kafa sesi **~a sing** *mzk* göğüs sesi, diyafram sesi **~a tûj** keskin ses **~a xweş** güzel ses
sewtanî *rz/rd* sedalı
sewtelî *rd* lümpen
sewtelîtî *m* lümpenlik
sewttûj *rd* keskin sesli
sewttûjî *m* keskin seslilik
sewtxweş *rd* güzel sesli
sewtxweşî *m* güzel seslilik
sewuk *m* Çarşema Sor'da dağıtmak üzere özel olarak hazırlanmış ekmek
sewxirandin *m* angarya çalıştırma
sewxirandin *l/gh* angarya çalıştırmak
sewxirîn *m* angarya çalıştırılma
sewxirîn *l/ngh* angarya çalıştırılmak
sewyan *m* afiş
sewz *n* **1.** yeşil **2.** *rd* yeşil (bu renkten olan)
sewze *n* sebze
sewzedar *rd* yeşilli
sewzedarî yeşillik
sewzî *m* **1.** yeşillik **2.** *rd* yeşilimsi
sex *rd* hile
sexal *nr* davar
sexawet *m* sahavet, cömertlik
sexawetkar *rd* cömert
sexawetkarane *h* cömertçesine
sexbêr *rd* **1.** tasarruflu, tutumlu * **mirovê sexbêr** tasarruflu insan **2.** bakıcı, bakımcı **3.** bakan, mukayyet olan * **tu li van zarok sexbêr be** bu çocuklara mukayyet ol
sexbêrî *m* **1.** tasarruf, tutum (aşırı harçamalardan kaçınma, idareli tüketme) **2.** bakım **3.** bakım (mal devar besleme) **4.** mukayyet olma **~ kirin 1)** tutumlu davranmak, ekonomik davranmak **2)** bakım yapmak, beslemek **3)** mukayyet olmak
sexbêrîbûn *m* tutumlu olma (veya davranına)
sexbêrî bûn *l/ngh* tutumlu olmak (veya davranmak)
sexbêrîkirin *m* **1.** tasarruf etme, tutumlu davranma, ekonomik davranma (bir şeyi dikkatlı ve idareli kullanma) **2.** kırpma (kesinti yapma, tutumlu davranma) **3.** bakım yapma **4.** mukayyet olma (bir şeye dikkat etme)
sexbêrî kirin *l/gh* **1.** tasarruf etmek, tutumlu davranmak, ekonomik davranmak (bir şeyi dikkatlı ve idareli kullanmak) **2.** kırpmak (kesinti yapmak, tutumlu davranmak) **3.** bakım yapmak **4.** mukayyet olmak (bir şeye dikkat etmek)
sexbêrîtî *m* **1.** tutumluluk, kısıntı **2.** bakıcılık, bakım **~ kirin 1)** kısıntı yapmak **2)** bakım yapmak
seşbîr *bnr* sexbêr
seşbîrî *bnr* sexbêrî
sexel *nd* küçük baş hayvan yavrusu, kuzu ve oğlağın ortak adı
sexelî *rd* doğal olarak sakat
sexelvan *nd/nt* kuzu oğlak çobanı
sexer (I) **1.** sıkma, bıktırma, başını şişirme **2.** kalbini kırmak **~a (yekî) birin** (birini) rahat-

sız etmek, başını şişirmek * **te gelek zêde xeber da, te sexera min bir** çok konuşup başımı şişirdi
sexer (II) *rd* mağlûp
sexerbûn *m* mağlûp olma
sexer bûn *l/ngh* mağlûp olmak
sexerî *m* mağlûbiyet, yenilgi
sexerkirin *m* mağlûp etme
sexer kirin *l/gh* mağlûp etmek
sexes *bot/m* eğrelti otu (Dniopteris filix-mas)
sexik *rd* safdil
sexil *bnr* sexel
sexî (I) *rd* tez canlı
sexî (II) *rd* **1.** cömert, eli açık **2.** fedakar ~ **kirin 1)** cömertlik yapmak **2)** fedakarlık yapmak
sexîtî (I) *m* tez canlılık
sexîtî (II) *m* **1.** cömertlik **2.** fedakarlık
sexl *nd* küçük baş hayvan yavrusu, kuzu ve oğlağın ortak adı
sexlemal *ant/m* aminios
sexlik *m* kuzu ve oğlağın ortak adı
sexmankar *nd/nt* mühendis, inşaat mühendisi
sexmankarî *m* mühendislik
sexme *m* herek, ispalya
sexmer *h* -den dolayı * **sexmera te ez hatim vir** senden dolayı buraya geldim
sexmerat *m* gaye
sexr *m* hile, oyun, desise
sexrbaz *rd* hilekâr, hilebaz
sexrbazî *m* hilekârlık, hilebazlık
sexre *n* sarp kaya
sext *rd* **1.** sert, katı (yumuşak karşıtı) **2.** sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen) **3.** sert (titizlikle uygulanan, sıkı) * **rêveberiyeke sext** sert bir yönetim **4.** zor, çetin, güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan) **5.** yoğun ~ **bûn 1)** katı olmak **2)** zor olmak, zorlaşmak **3)** yoğunlaşmak
sextbûn *m* **1.** katılaşma **2.** zorlaşma **3.** yoğunlaşma
sext bûn *l/ngh* **1.** katılaşmak **2.** zorlaşmak **3.** yoğunlaşmak
sextbûyîn *m* **1.** katılaşma **2.** zorlaşma **3.** yoğunlaşma
sexte *rd* sahte, düzme, düzmece
sextebaz *rd/nt* **1.** sahtekâr, sahteci, düzmeci **2.** dolandırıcı
sextekar *rd/nt* **1.** sahtekâr, sahteci, düzmeci **2.** dolandırıcı
sextekarî *m* sahtekârlık, sahtecilik, düzmecilik **2.** dolandırıcılık ~ **kirin 1)** sahtekârlık yapmak **2)** dolandırıcılık yapmak
sextetî *m* sahtelik, kalplık
sextiyan *n* sahtiyan
sextî *m* **1.** katılık, sertlik **2.** güçlük, zorluk **3.** yoğunluk
sextkirin *m* **1.** katılaştırma **2.** güçleştirme, zorlaştırma **3.** yoğunlaştırma
sext kirin *l/gh* **1.** katılaştırmak **2.** güçleştirmek, zorlaştırmak **3.** yoğunlaştırmak
sexur *m* foseptik
sexurdank *m* foseptik çukuru
sexwar *m* puşi
sey *m* **1.** ders (bir konuda öğretmenin öğrenciye sınıfta belirli bir sürede verdiği bilgi) **2.** ders (bul bilginin aktarımı için ayrılan süre) * **pênc deqe maye ku sey biqede** dersin bitmesine beş dakika var **3.** ders (öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi)
seyaf *m* ikileme (tarlayı iki kez sürme)
seyah *nd/rd* seyyah, gezgin
seyahet *m* seyahat, gezi ~ **kirin** seyahat etmek
seyahetname *m* seyahatname
seyahî *m* seyyahlık, gezginlik
seyal *fiz nd/rd* akışkan
seyalî *m* akışkanlık
seyandin (I) *m* bileme * **seyandina didanan** diş bileme
seyandin (II) *m* sıvama, sıvalama (sıva ile kaplama)
seyandin (I) *l/gh* diş bilemek
seyandin (II) *l/gh* sıvamak, sıvalamak (sıva ile kaplamak) * **xanî seyand** evi sıvadı
seyandî (I) *rd* bilenik
seyandî (II) *rd* sıvalı, sıvanmış olan
seyar *rd* **1.** seyyar, gezici, gezginci **2.** seyyar belli bir yeri olmayan)
seyare (I) *ast/m* gezegen, plânet
seyare (II) *m* araba, vesait, taşıt
seyarî *m* gezgincilik, gezicilik
seyd *m* av * **bavê wê-çûye seydê** babası ava gitmiş
seyda *n* **1.** müderis **2.** üstat **3.** hoca (Müslümanlıkta din görevlisi) ~ **berde** *argo* at arazı bol
seydatî *m* **1.** müderislik **2.** üstatlık **3.** hocalık ~ **kirin** hocalık etmek
seydbaz *nd/nt* avcı
seydbazî *m* avcılık
seydgeh *m* avlanma yeri
seydkirin *m* avlama
seyd kirin *l/gh* avlamak
seydvan *nd/nt* **1.** avcı **2.** *rd* avcı (başka hayvanları yakalamakta usta olan hayvan)
seydvanî *m* avcılık ~ **kirin** avcılık etmek
seyek *m* sıva ~ lê xistin sıva vurmak
seyekker *nd/nt* sıvacı
seyekkerî *m* sıvacılık
seyekkirin *m* sıvama
seyek kirin *l/gh* sıvamak
seyekkirî *rd* sıvalı (sıvalanmış olan)
seyeklêdan *m* sıvama (harcı bir yere vurma)
seyek lê dan *l/bw* sıvamak (harç vurmak)
seyelan *m* seyelân, akı
seyê avî *zo/nd* su samuru (Lutra)
seyê gurêx *nd* kurt köpeği
seyhet *m* seyahet
seyhetname *m* seyahatname
seyifandin *m* ikileme (tarlayı iki kez sürme)

seyifandin *l/gh* ikilemek (tarlayı iki kez sürmek)
seyifandî *rd* ikileme (iki kez sürülmüş tarla)
seyinandin *m* sıvama (sıva ile kaplama)
seyinandin *l/gh* sıvamak (sıva ile kaplamak)
seyinandî *rd* sıvalı (sıva ile kaplanmış)
seyinîn *m* sıvanma
seyinîn *l/ngh* sıvanmak
seyirandin *m* seyrettirme
seyirandin *l/gh* seyrettirmek
seyirîn *m* seyretme, izleme
seyirîn *l/ngh* seyretmek, izlemek
seyis *n* iki üç yaşındaki erkek kuzu
seyîd *rd* seyit
seyîdî *m* seyitlik
seyînç *m* su dalağı, taştan su yalağı
seyînî *m* köpeklik, itlik
seyînî *m* köpeklik, itlik
seyîp *rd* başı boş
seyîrîn seyretmek
seyîs *n* seyis
seyîsî *m* seyislik
seyîtî *m* itlik, köpeklik
seyl *m* sel
seylab *bnr* seylav
seylak *bnr* sêlak
seylanî *jeo/m* **1.** seylanî **2.** seylanî taşı
seylav *m* seylâp, sel, taşkın, su baskını
seynik *m* kadran * **seynika saetê** saat kadranı
seypesan *nd/nt* dalkavuk, şaklaban
seypesanî *m* dalkavukluk ~ **kirin** dalkavukluk etmek
seypesanîbûn *m* dalkavuklaşma
seypesanî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak
seypis *nd/nt* it oğlu
seypisan *nd/nt* **1.** itoğlu, köpoğlu, köpek oğlu (düzenbaz, hain anlamında kullanılan sövgü sözü) **2.** köpoğlu (kurnaz, işini bilir, zeki kimseler için sevgiyle söylenir) ~**ê** ~ köpoğlu köpek
seypisanî *m* itoğluluk, köpoğluluk
seyqal *nd* saykal
seyqalkirin *m* **1.** saykallama **2.** tırpan bileme
seyqal kirin *l/gh* **1.** saykallamak **2.** tırpan bilemek
seyqel *bnr* seyqal
seyr (I) 1. seyir, izleme **2.** seyir (yola çıkma) ~ **û sefer** gidiş geliş
seyr (II) *rd* **1.** acayip, tuhaf, garip, ilginç, şaşılacak şey **2.** tuhaf, yabansı (alışılmamış) **3.** korkunç (şaşkınlık veren) * **vegotineke seyr** korkunç bir anlatım **4.** korkunç (çok aşırı, pek çok) **5.** düşündürücü * **bûyereke seyr e** düşündürücü bir olay **6.** *h* acayip, garip (şaşmayı anlatır) ~ **bûn** acayip olmak
seyran kirin *l/gh* gezinmek
seyran kirin *l/gh* gezmek * **em vê havînê me li gelek cderan kêf û seyran kir** bu yazın bir çok yeri gezdik
seyran *m* seyran, gezinme, gezinti, gezme ~ **kirin** seyran etmek (veya eylemek)
seyrangeh *m* seyrangah, seyranlık, gezi yeri, gezinti yeri
seyrbûn *m* acayipleşme, garipleşme, ilginçleşme, tuhaflaşma
seyr bûn *l/ngh* acayipleşmek, acayip olmak, garipleşmek, ilginçleşmek, tuhaflaşmak * **kena wê jî seyr bûbû** gölmeside garipleşmişti
seyrbûyîn *m* acayipleşiş, garipleşiş, ilginçleşiş, tuhaflaşma
seyrdîtin *m* garipseme, yabansıma
seyr dîtin *l/gh* garipsemek, yabansımak
seyregeh *m* güzergâh
seyrî bûn *l/ngh* tuhaflaşmak, başkalaşmak
seyrî *m* **1.** acayiplik, gariplik, ilginçlik, tuhaflık **2.** yabansılık **3.** *mec* korkunçluk
seyrîbûn *m* acayipleşme, garipleşme, tuhaflaşma
seyrî bûn *l/ngh* acayipleşmek, garipleşmek, tuhaflaşmak
seyrîtî *m* acayiplik, gariplik, ilginçlik, tuhaflık
seyrker *nd/nt* **1.** seyirci, izleyici (bir olayı gören, izleyen kimse) **2.** seyirci, izleyici (izlemek, eğlenmek için bakan)
seyrkirin (I) *m* **1.** seyretme, izleme **2.** izleme, seyretme (bir olaya karışmadan bakma) **3.** izleme, seyretme (eğlenme, görme, öğrenme vb. için bakma) **4.** bakma
seyrkirin (II) *m* acayipleştirme, garipleştirme, ilginçleştirme, tuhaflaştırma
seyr kirin (I) *l/gh* **1.** seyretmek, izlemek **2.** izlemek, seyretmek (bir olaya karışmadan bakmak) **3.** izlemek, seyretmek (eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakmak) * **dixwaze li leyîstika şanoyê seyr bike** tiyatro oyununu seyretmek istiyor **4.** bakmak
seyr kirin (II) *l/gh* acayipleştirmek, garipleştirmek, ilginçleştirmek, tuhaflaştırmak
seyrmayî *rd* baka kalmış, şaşkın
seyrtî *m* acayiplik, gariplik, tuhaflık
seys *n* seis
seysî *m* seislik
seytar *nd/nt* baytar
seytarî *m* baytarlık
seyvan *bnr* mehir
seywan *m* şemsiye
seza (I) *m* ceza
seza (II) *rd* uygun, yaraşır, lâyik
sezabûn *m* lâyik olma
seza bûn *l/ngh* lâyik olmak
sezabûnî *m* lâyiklık
sezaker *rd* cezalandırıcı
sezakirin *m* cezalandırma
seza kirin *l/gh* cezalandırmak
sezawar *rd* lâyik, müstahak
sezawer *rd* lâyik, müstahak
sezawerî *m* liyakat

sezeryen *m* sezaryen
sezeryenbûn *m* sezaryen olma
sezeryen bûn *l/ngh* sezaryen olmak
sezeryenbûyî *rd* sezaryenli
sezeryenkirin *m* sezaryen etmek
sezeryen kirin *l/gh* sezaryen etmek
sezeryenkirî *rd* sezaryenli
sezyûm *kîm/m* sezyum (kısaltması Cs)
sfenks *m* sfenks
sê *n* **1.** üç (ikiden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 3, III) **2.** *rd* üç (ikiden bir artık olan) ~ **bar û du** sebayüdü ~ **berik dan** (erkek) kadını boşamak ~ **birîne** üç yıldan beri iğdiş olan (teke veya koç) ~ **çar** üç beş * **sê çar qurişan bidê bes e** üç beş kuruş ver yeter ~ **gîsn** üçleme (tarlayı üç kez sürme) ~ **gîsn kirin** üçlemek (tarlayı üç kez sürmek) ~ **kevir 1)** üç taş **2)** talak-ı selase (boşama) **3)** nikah esnasında ve gelin getirildiğinde damadın üç taşı atması ~ **libî** üçlü ~ **mehan** üç aylar ~ **rojên dinyayê** üç günlük ömür ~ **telaq** talak-ı selase ~ **avêtin** üçten dokuza ~ **telaqê bêfitya** talak-ı selase ~ **telaqên (yekî) jê çûn** nikahı bozulmak ~ **û yek** seyek (tavlada)
sêbare *rd* **1.** üçleme (üçleme işi) **2.** üç kere **3.** üçlü, üç yanlı, üç kollu ~ **kirin** üçlemek
sêbayî *m* yüzme
sêbayîkirin *m* yüzme
sêbayî kirin *l/gh* yüzmek
sêbazî *sp/m* üç adım atlama
sêbelg *bot/m* yonca
sêber (I) *rd* üç boyutlu
sêber (II) *m* karartı, hayal
sêberî *rd* üçleme, triloji
sêberk *m* üç taşla oynanılan bir zeka oyunu
sêbeşî *rd* üç bölümlü
sêbineh *m* yük hayvanıyla su taşıma aracı
sêbisk *bot/m* yenilen bir ot
sêbiske *bot/m* ayran aşı, bulgur gibi yemeklere katılan ve kurutularak ta yenilen bir ot türü
sêble *m* yük hayvanlarıyla taş taşımada kullanılan düzenek
sêbûn *m* üçleme, teslis
sêcare *m* üçleme (üçleme işi) ~ **kirin** üçlemek
sêcarkirin *m* üçleme
sêcar kirin *l/gh* üçlemek
sêcarkirî *rd* üçlenmiş olan
sêçark *m* üçte bir
sêçik *m* üçgen
sêdar (I) *m* ağaçlarla oynanan bir oyun
sêdar (II) *m* sehpa, dar ağacı ~**a îdamı** idam sehpası
sêdare *m* dar ağacı ~ **dan** darağacına çekmek, idam etmek ~ **kirin** darağacına çekmek, dargacına asmak
sêdar vedan *l/gh* darağacını kurmak
sêdeng *rz/n* üç ünlü, triftong
sêder *m* kapı üstü
sêdirank *bot/m* bir bitki adı
sê dîmenî *rd* üç boyutlu
sêfî *m* kürtün (kar yığını)
sêfîl *rd* sefil
sêgah *mzk/m* segâh
sêgav *sp/m* **1.** üç adım atlama **2.** bir halay adı
sêgavê *sp/m* üç adım atlama
sêgeh *m* dirgen
sê gîsn kirin *l/bw* üçlemek (tarlayı üç kez sürmek)
sêgo *m* dirgen, üç çatallı yaba
sêgoşe *mat/m* **1.** üçgen **2.** *rd* üçgen ~**ya duhevsan** ikiz kenar üçgen ~**ya goşefireh** geniş üçgen ~**ya goşeçik** dik açılı üçgen ~**ya goşeteng** dar açılı üçgen ~**ya stêlî** dik açılı üçgen ~**ya tîk** dik üçgen ~**ya çeşîdkenar** çeşitkenar üçgen
sêgoşeyî *rd* üçgen
sêgoşezaniyî *rd* trigonometrik
sêgoşezanî *mat/m* trigonometri
sêguh (I) *n* dirgen
sêguh (II) *mat/m* üçgen
sêgulî *m* üçlü çatal
sêgulîk *m* dırgen, demirden yaba
sêgûç *m* üçgen
sêgwîç *m* üçgen
sêhanî *rd* üçlük
sêhil *m* kum, mil
sêhl *bnr* sêl
sêhir *bnr* sêhr (II)
sêhr (I) *m* narh, rayiş
sêhr (II) *m* sihir
sêhrbaz *nd/nt* sihirbaz, büyücü
sêhrbazî *m* sihirbazlık
sêhrdar *rd* sihirli
sêhrebaz *bnr* sêrbaz
sêhrebend *nd/nt* sihirbaz
sêhrebendî *m* sihirbazlık
sêhrek *nd/nt* **1.** büyücü, afsuncu **2.** cilveli
sêhrekî *m* **1.** büyücülük, afsunculuk **2.** cilvelilik
sêhrik *m* gez (silâhta)
sêhrî *rd* büyüsel
sêhrkar *nd/nt* sihirbaz, büyücü
sêhrkarî *m* sihirbazlık, büyücülük
sêhrker *nd/nt* sihirbaz, büyücü
sêhrkerî *m* sihirbazlık, büyücülük
sêk *m* sirke
sêkîte *rz/m* üç heceli
sêkuçk *n* **1.** üç köşe **2.** üç taş oyunu
sêkuj *mat/m* üçgen
sêkujî *rd* üçgen
sêkujyarî *mat/m* trigonometri
sêkutî *m* maraba
sêkûzî *m* **1.** üçgen **2.** üç vadinin birleştiği yer
sêl (I) *m* sac ~**a esmanî** gök kubbe
sêl (II) *m* mil, kumlu toprak
sêlak *m* **1.** kumluk, sahra **2.** *rd* kumsal (kumlu toprak) **3.** kum

sêlakgirtin *m* millenme
sêlak girtin *l/gh* millenmek
sêlak lê rêtin *l/bw* kumlamak
sêlaser *m* bir halı motifi
sêlav *m* sel, taşkın, su baskını
sêlax *m* **1.** alüvyon, lıg **2.** kum
sêlaxdar *jeo/rd* lığlı
sêlaxdarbûn *m* lığlanma
sêlaxdar bûn *l/ngh* lığlanmak
sêlaxkirin *m* lığlama
sêlax kirin *l/gh* lığlamak
sêlbend *bnr* selbend
sêle *m* **1.** mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak) **2.** kum
sêleh *m* kum
sêlehfiroş *nd/nt* kumcu
sêlehfiroşî *m* kumculuk
sêlek *n* çocuk, evlât
sêlekan *m* kumsal
sêlekanî *m* kumsallık
sêleqelî *m* sac kavurma
sêlewan *m* kumluk
sê libî *rd* üçlü, üçlük
sêlih *bnr* sêleh
sêlihîn *rd* kumlu, içinde kum bulunan
sêlik (I) *m* mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak)
sêlik (II) *m* **1.** plâk, disk (gramafon plağı) **2.** disk, cd
sêlika dewrdirêj *m* longpley
sêlikdêr *nd/nt* plâkçı
sêlikdêrî *m* plâkçılık
sêlikger *m* pikap, gramafon
sêlikjen *m* cd çalar, diskçalar
sêliknivîs *m* cd yazıcı
sêlim *m* **1.** merdiven **2.** seyar ağaçtan merdiven
sêlimî *m* **1.** tavadan kızartılıp yağı alınmış peynir **2.** un, pekınez ve peynirden yapılan bir tür helva
sêling *m* **1.** sacayağı, sacayak **2.** sehpa **3.** *argo* çok gezen
sêlinge *m* sacayağı, sacayak
sêlix *m* mil, ince kum,
sêlîn kum, kumdan yapılma * **kevirê sêlîn** kumdan taş
sêlm *m* küçük merdiven
sêlûbêl *m* kargaşa ~ **derxistin** kargaşa çıkarmak
sêlûbêlbûn karışma (bulanma, duruluğunu yitirme)
sêl û bêl bûn *l/bw* karışmak (bulanmak, duruluğunu yitirmek)
sêlûbêlî *m* kargaşalık, karışıklık, anarşizim, baş tanımazlık
sêlûn *m* eşik (kapı eşiği) * **li ser sêlûna derî rûniştibû rêpana rê dikir** kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu
sêlvole *m* büyük bir kara faresi
sêlxan *m* kumluk, kumsal
sêlxane *m* kumsallık
sêmehî *rd* üç aylık
sêmend *rd* **1.** üçlü * **kaxizê sêmend** üçlü kâğız **2.** *mzk* üçlü, trio
sêmilî *rd* üçüz, üç yanlı, üç kollu
sênc *m* **1.** çeper, çit * **ez di ser sênca bostan re qevizîm** bostan çitinin üstünden atladım **2.** harım (tarla ve bahçe etrafındaki çit) **3.** havale (bir arsayı çevirmek için, kapamak için çekilen perde) **4.** barı, bahçe duvarı ~**a devê derê (yekî) bûn** (birinin) koruyanı, kollayanı olmak
sêncî *bot/m* adî hunnap
sênckirin *m* çeperleme, çeper çekme, çitleme
sênc kirin *l/gh* çeperlemek, çeper çekmek, çitlemek
sênder (I) *m* düz arazi
sênder (II) *m* kapı üst eşiği (taş olanı)
sênderik *m* sandık
sênderûk *m* sandık
sêne *m* fıdan
sênex *m* **1.** örk, örük **2.** kalınca kıl iplik
sênik *bnr* sênîk
sêniq *bnr* distan
sênî *m* sini
sênîk *m* **1.** tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) **2.** *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
sênuqte *rz/nd* üç nokta yanyana
sêpa *m* **1.** sehpa **2.** sehpa (küçük masa) **3.** sehpa (resim sehpası)
sêpanê sêling *nd* bir masal kahramanı
sêparî *nd* maraba
sêper *zo/m* yonca (Trifolium)
sêpê (I) *m* halay adı
sêpê (II) *m* ayakçak (dokuma tezgahı ayaklığı)
sêpê (III) *m* çatkı, sehpa, dar ağacı, idam sehpası
sêpêk *m* sacayağı, sacayak
sêpik *m* **1.** sehpa **2.** sehpa, dar ağacı **3.** sehpa (resim sehpası) **4.** sacayağı **5.** tuluğun asıldığı sehpa
sêpika dardekirinê *nd* idam sehpası
sêpikî *m* çatkı (uc uca birbirine çatılan şeylerin bütünü)
sêpî *m* yayık yayma düzeneği, yayık sehpası
sêpîroz *ol* üçleme, teslis (baba, oğul ve kutsal ruh)
sêqat *rd* **1.** üç katlı, tripleks **2.** üçleme
sêqolî *nd* üç kişinin karşılıklı türkü okuması, üçlü seklinde çığırma
sêqorzî *m* üçgen
sêqûçê *m* üç taşla oynanan bir tür oyun
sêr (I) *bnr* seyr
sêr (II) *m* sihir, büyü, efsun ~ **betal bûn** büyü bozulmak ~ **betal kirin** büyü bozmak ~ **kirin** sihir yapmak, büyü yapmak (veya yaptırmak) ~ **lê kirin** birine büyü yapmak (veya yaptırmak)

sêr (III) *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan) * **ev jinik sêr e** bu kadın kısır
sêr (IV) *m* **1.** âdet, kaide, kural, usul * **we sêrek li me rast kir** yeni bir âdet icat ettiniz ~ **betal kirin** âdeti ortadan kaldırmak ~ **çi be ew e** bezi herkesin arşınına göre vermezler ~**eke nû rast kirin** eski köye yeni âdet, icat çıkarmak **2.** rayiş * **sêra belediyê** belediye rayışı
sêr (V) *m* meyve tutan ağaç * **gûza sêr** ceviz tutan ağaç
sêrangeh *bnr* seyrangeh
sêrbaz *nd/nt* sihirbaz, büyücü, göz bağcı
sêrbazî *m* sihirbazlık, büyücülük, göz bağcılık
sêrbend *nd/nt* sihirbaz
sêrbendî *m* sihirbazlık
sêrbûn (I) *m* kısırlaşma
sêrbûn (II) *m* büyülenme
sêr bûn (I) *l/ngh* kısırlaşmak
sêr bûn (II) *l/ngh* büyülenmek
sêrbûyî (I) *rd* kısırlaşınış
sêrbûyî (II) *rd* büyülü, büyülenmiş olan
sêrbûyîn (I) *m* kısırlaşma
sêrbûyîn (II) *m* büyüleniş
sêrdar *nd/nt* sihirbaz, büyücü **2.** *rd* sihirli, büyülü
sêrdarî *m* sihirbazlık, büyücülük
sêrebend *nd/nt* **1.** sihirbaz, büyücü **2.** cadı **3.** cadı (huysuz, çirkin, ihtiyar kadın)
sêrebendî *m* **1.** sihirbazlık, büyücülük (kadın için) **2.** *mec* cadılık **3.** *mec* beceriklik ~ **kirin** cadılık etmek
sêrebendîbûn *m* cadılaşma
sêrebendî bûn *l/ngh* cadılaşmak
sêrek (I) *nd/nt* **1.** sihirbaz **2.** *mec* numaracı
sêrek (II) *m* ufak taneli üzüm türü
sêrekî *m* **1.** sihirbazlik **2.** numaracılık
sêrik *nd/nt* sihirbaz, büyücü
sêrikî *m* sihirbazlık, büyücülük
sêriyan *m* üç yol, üç yol kavşağı
sêrî (I) *m* kısırlık
sêrî (II) *rd* örfî
sêrî (III) *rd* sihirsel, büyüsel
sêrîn *rd* sihirle ilgili
sêrker *nd/nt* sihirbaz, büyüleyici
sêrkerî *m* sihirbazlık, büyüleyicilik
sêrkirin (I) *m* efsunlama
sêrkirin (II) *m* kısırlaştırma
sêr kirin (I) *l/gh* efsunlamak
sêr kirin (II) *l/gh* kısırlaştırmak
sêrkirî (I) *rd* sihirli (sihirlenmiş olan), büyülü, büyülenmiş olan
sêrkirî (II) *rd* kısırlaştırılmış
sêr lê bûn *l/bw* büyülenmek
sêro (I) *m* bir tür sıtma
sêro (II) *bnr* sêrok
sêroj *m* gelinin damat evine getirildikten üç gün sonra gelin ve damat yakınlarının, hediyelerle gelini ziyareti
sêrok *m* üç gün sonra verilen ölü yemeği
sêrokî *m* üçüncü günden sonra baba evine el öpmeye gitme, üç günlüken gelinin baba evine gitmesi
sêrrastkirin *m* yeni âdet icat etme
sêr rast kirin *l/bw* yeni âdet icat etmek
sêrûn *m* sarmısak, ekmek ve yoğurtan yapılan bir yemek
sêsale *rd* üç yaşında
sêsek *m* üçleme
sêselet *m* âdet, anane ~ **kişandin** irsi şeyler sürmek
sêşem *m* salı (günü)
sêşemb *bnr* sêşem
sêta *rd* **1.** üç katlı, tripleks **2.** üçleme
sêtar *m* sitar (yaylı bir müzik aleti)
sêtayîn *m* üç katlı, tripleks
sêtebeq *m* üç katlı, tripleks
sêtelk *n* çatal (yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç)
sêtilik *m* çatal
sêtir *rd* dolgun, yapılı ~ **pêtirî** balık etli, etine dolgun
sêtî *bnr* sihêtî
sêv *bot/m* **1.** elma (Pirus malus) **2.** elma (bu ağacın meyvesi) ~**a çê para (devê) pirçê** armudun iyisini ayılar yer ~**a çolê** dağ elması ~**a meyxweş** meyhoş elma ~**a sor** elma gibi (kırmızı yanak) ~**a sor e li darê ye kes nizane nesîbê (an jî qismetê) kê ye** al elmaya taş atan çok olur ~**ê starî** kırmızı ve içi sert bir elma türü, kış için saklanır ~**ê Xelatî** kırmızı, içi yumuşak, ağızda dağılan bir elma türü ~**ên binerd** yer elması
sêva binerdê *bot/m* **1.** yer elması (Helianthus tuberosus) **2.** yer elması (bu bitkinin besin oylarak yararlanılan kök sapı)
sêva hirçê *bot/m* muşmula
sêvanik *ant/m* oyluk kemiği
sêvanok *bnr* sêvok
sêvarxin *bot/m* yer elması
sêva şekirkirî *nd* elma şekeri
sêva şekirok *bot/nd* kiraz elması
sêvatehlik *zo/m* soyka
sêvaxink *bot/m* yer elması
sêvaxîn *bot/m* **1.** yer elması (Helianthus tuberosus) **2.** yer elması (bu bitkinin besin oylarak yararlanılan kök sapı)
sêvaxînk *bnr* sevaxîn
sêvelok *m* **1.** yabanî elma **2.** elma kurutu
sêvesor *m* kızılelma
sêvetalk *bot/m* **1.** yer elması (Helianthus tuberosus) **2.** yer elması (bu bitkinin besin oylarak yararlanılan kök sapı)
sêvetehlik (I) *bot/m* yer elması (Helianthus tuberosus)
sêvetehlik (II) *zo/nd* eti yenilen, grimsi ve kartal büyüklüğünde olup sürü halinde gezerler
sêvetirşk *m* ekşi yabanî elma

sê' **ıroş** *nd/nt* elmacı (elma satan)
s' **iiroşî** *m* elmacılık
ɔevhirçik *bot/m* muşmula
sêvik (I) *ant/m* oyluk kemiği
sêvik (II) *m* **1.** elma, elkmacık **2.** yabanî elma **3.** yanak * **sêvikên rû** yanakları **4.** *bot* patates
sêvikî *zo/m* keten kuşu
sêvkok *m* elma, elmacık, küçük elma
sêvok (I) *ant/m* oyluk kemiği
sêvok (II) *m* **1.** elma, elmacık **2.** yanak * **sêvokê rûyê jinikê** kadının yanakları
sêvşekir *nd* elmalı şeker
sêvtirşik *m* meyhoş elma
sêw (I) *zo/m* kırmızı, iri bir arı türü
sêw (II) *m* **1.** yılkıya bırakma, başı boş bırakma **2.** atıl duruma getirme ~ **kirin 1)** yılkıya bırakmak, başı boş bırakmak * **hesp sêw kirine** atı yılkıya bırakmışlar **2)** atıl duruma getirmek * **ode sêw kiribûn** odayı atıl duruma getirmişlerdi
sêwak *rd* **1.** başıboş, berdoş **2.** aylak, atıl
sêwakî *m* **1.** başıboşluk, berdoşluk **2.** aylaklık, atıllık
sêwan *n* çit kazığı
sêwanî *rd* üçlük
sêwek *rd* **1.** başıboş, berdoş **2.** aylak, atıl
sêwekî *m* **1.** başıboşluk, berdoşluk **2.** aylaklık, atıllık
sêwelek (I) *nd/nt* **1.** çocuk **2.** kendi başına buyruk büyümüş kimse
sêwelek (II) *n* çekirdek (etli meyvelerin içinde bir veya birden fazla bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum)
sêwertal *bnr* sûtal
sêwincî *ant/n* şakak
sêwir *fel/m* tasarım
sêwiran *m* **1.** tasavvur **2.** tasarı **3.** tasarım, dizayn
sêwirandin (I) *m* **1.** tasavur etme, tasarlama, tasarlayış, tasımlama **2.** tasavur etme, sıralama **3.** canlandırma, düşleme, kurma (düşünmek)
sêwirandin (II) *m* **1.** sakinleştirme, yatıştırma **2.** susturma, yatıştırma (ağlayan çocuklar için) **3.** uzlaştırma
sêwirandin (I) *l/gh* **1.** tasavur etmek, tasarlamak, tasımlamak **2.** tasavur etmek, sıralamak * **mijarên ku ez dê di rojên pêş de binivîsim min ew di serê xwe de sêwirandine** ilerde yazacağım konuları sıralamışım **3.** canlandırmak, düşlemek, kurmak (düşünmek) * **pêşî ew di serê xwe de sêwirand** önce onu kafasından canlandırdı
sêwirandin (II) *l/gh* **1.** sakinleştirmek, yatıştırmak **2.** susturmak, yatıştırmak (ağlayan çocuklar için) * **zarokan bisêwirînin** çocukları susturun **3.** uzlaştırmak * **zarokan rind li hev disêwirand** çocukları güzel bir şekilde uzlaştırıyordu
sêwirandî (I) *rd* **1.** tasavur edilmiş, tasarlanmış, tasımlanmış olan **2.** tasavur edilmiş, sıralanmış **3.** canlandırılmış, düşlenmiş, kurmaca
sêwirandî (II) *rd* **1.** sakinleştirilmiş, yatıştırılmış **2.** susturulmuş, yatıştırılmış (ağlayan çocuklar için) **3.** uzlaştırılmış olan
sêwirî (I) *rd* **1.** tasavur edilmiş, tasarlanmış, tasımlanmış olan **2.** tasavur edilmiş, sıralanmış **3.** kurmaca, canlandırılmış, düşlenmiş
sêwirî (II) *rd* **1.** sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) **2.** sesiz, susmuş, sakit
sêwirîn (I) *m* **1.** tasavvur edilme, tasarlanma **2.** tahayyül edilme, düşlenme, canlandırılma
sêwirîn (II) *m* **1.** sakinleşme, yatışma (heyecan ve telâşı kalmama) **2.** susma (ses veya görültüyü kesme veya yapmama) **3.** susma (yatışma) **4.** uykuya varma (sükünet içine girme)
sêwirîn (I) *l/ngh* **1.** tasavvur edilmek, tasarlanmak **2.** tahayyül edilmek, düşlenmek, canlandırılmak
sêwirîn (II) *l/ngh* **1.** sakinleşmek, yatışmak (heyecan ve telâşı kalmamak) **2.** susmak (ses veya görültüyü kesmek veya yapmamak) **3.** susmak (yatışmak) * **zarok bisêwirîn** çocuklar sustu **4.** uykuya varmak (sükünet içine girmek) * **şev sêwiriye** gece uykuya varmış
sêwirîner *nd/nt* tasarımcı
sêwirînerî *m* tasarımcılık
sêwî *rd/nd* **1.** yetim, öksüz **2.** *mec* öksüz, kimsesiz ~ **man 1)** öksüz kalmak **2)** *mec* öksüz kalmak, kimsesiz kalmak ~**yê ber (taq û) dîwaran** öksüz, kimsesiz, zavallı kimse ~**yê binçeng şewitî** sokaklara düşmüş, aç, per perişan kimse ~**yê ser qimatkê** saçı bitmedik (yetim)
sêwîk (I) *rd/nd* **1.** yetim, öksüz **2.** *mec* öksüz, kimsesiz
sêwîk (II) *rd* üçüz (üçü birlikte doğmuş olan kardeş)
sêwîlk *n* küçük su testisi
sêwîtî *m* **1.** yetimlik, öksüzlük **2.** *mec* öksüzlük, kimsesizlik
sêwîxane *m* yetimhane
sêwkirin *m* **1.** yılkıya bırakma, başı boş bırakma **2.** atıl duruma getirme
sêw kirin *l/gh* **1.** yılkıya bırakmak, başı boş bırakmak * **hesp sêw kirine** atı yılkıya bırakmışlar **2.** atıl duruma getirmek * **ode sêw kiribûn** odayı atıl duruma getirmişlerdi
sêwl *m* müddet, süre
sêwlek *nd/nt* **1.** çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) **2.** çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız) **3.** çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) **4.** çocuk (büyükler arasında daha

az yaşlılar için) 5. çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) ~ **çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu var olmak
sêwlik *nd/nt* çocuk
sêwr *m* tasarım, tasarlama
sêwr û pêwr *nd* Pervin yıldızı
sêxal *nd* üç nokta ~ **li rex hev** *rz* üç nokta yan-yana
sêxaşik *bot/m* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
sêxil *nd* kuzu, oğlak (davar yavrusu)
sêyane *m* üçleme
sêyanî *m* üçlük
sêyatî *mzk/m* üçlü, trio
sêyek *rd* **1.** üçlü **2.** *m* üçte bir
sêyem *rd* üçüncü
sêyemîn *rd* üçüncü
sêyemînî *m* üçüncülük
sêyemtî *m* üçüncülük
sêyîn *wj/m* üçleme (bentleri üçer dizeli olan)
sêyîne *wj/m* **1.** üçleme, triloji (bir yazarın konu ve fikrî yapı olarak birbirini izleyen üç eseri) **2.** üçleme (bentleri üçer dizeli olan)
sêzdeh *nd/rd* on üç
sêzdehem *rd* on üçüncü
sêzdehemîn *rd* on üçüncü
sibabet *bnr* sosret û sibabet
sibande *m* sundurma
sibat *bnr* sebat
sibe *bnr* sibeh
sibeh *m* **1.** sabah * **sibehê serê sibehê têm** yarın sabahleyin geliyorum **2.** yarın * **sibeh ez têm** yarın geliyorum ~ **bi nexweş de nehatin** (hasta) sabaha çıkmamak ~ **bûn** ortalık ağarmak ~ **dan** şafak sökmek ~ **êvar** sabah akşam (devamlı, her vakit, sürekli) ~ **lê safî (an jî zelal) bûn** sabahı bulmak (veya sabahı etmek), üzerine safak sökülmek ~ **li ber gewrbûnê bûn** gün ağarmak üzere olmak ~ **pê de nehatin** (hasta) sabaha çıkmamak ~ **roj 1)** günün birinde **2)** yarın öbür gün ~ **roj mirov nizane çi çêdibe** gün doğmadan kemliği söylenmez ~ **ronî bûn** gün ışımak ~ **safî bûn** gün ağarmak, gün ışımak, şafak sökülmek ~ **safî kirin** sabahı bulmak (veya sabahı etmek) ~ **tê xêr pê re** gün doğmadan neler doğar ~ **û êvar 1)** sabah akşam **2)** (falan) aşağı (falan) yukarı (bir kimseninin adının dilden düşürülmediğini, onun pek gözde olduğunu anlatır) ~ **û êvar jê re tune** anasının ipini satmış (veya çıkarmış) ~ **û êvara (yekî) li hev nenihêrtin** (an **jî tune bûn)** günü gününe uymamak, saati saatine uymamak, bin kalıba girmek ~ **zelal bûn** gün ağarmak, gün ışımak, şafak sökülmek ~**a we bi xêr** sabahlar hayrolsun ~**a dî** (an jî **din)** öbürsü gün ~**a we bi xêr be** hayırlı sabahlar ~**ê zû** sabah erkenden, sabah sabah, erkenden * **sibehê zû em dê bikevin rê sabah erkenden yola çıkacağız**
sibehbûn *m* sabah olma, ortalık ağarma
sibeh bûn *l/ngh* sabah olmak, ortalık ağarmak
sibehê *h* **1.** sabahleyin **2.** yarın * **ez dê sibeyê werim** yarın geleceğim
sibehî *m* gelinin ardında (veya gelin getirilirken) tutulan halay
sibehînî *h* sabahleyin
sibehker *nd/nt* sabahçı (uyumadan sabahı bulan kimse)
sibehkirin *m* sabahlama
sibeh kirin *l/gh* sabahlamak
sibehtir *nd* sabah ertesi, ertesi sabah, ertesi gün
sibehxêr *b* hayırlı sabahlar, günaydın * **sibexêra te xortê delal** hayırlı sabahlar güzel delikanlı
sibeng *m* sabah
siberoj *m* yarın, yarın öbür gün, ilerdeki zaman
sibexêr *bnr* sibehxêr
sibeyê *bnr* sibehê
sibeynî *rd/h* **1.** sabahleyin, sabahki **2.** yarınki
sibhanallah *b* suphanallah
sibitîn *l/ngh* yerinde durmak
sic *biy/m* parazit
sicar ateş (hastalık halinde)
sicdar *biy/rd* parazitli
sicihî *rd* tığ gibi, sırım gibi, çivi gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse)
sicilhicil *hiq/m* sorgu, istintak
sicîl *m* sicil ~**a dadî** (an jî **edlî)** *hiq* adlî sicil
sicîldar *rd* sicilli
sicîlkirî *rd* sicilli
sicûq *m* sucuk
sicûqfîroş *nd/nt* sucukçu (satan kimse)
sicûqfîroşî *m* sucukçuluk
sicûqî *rd* düdük gibi (giysi için, çok dar, daracık)
sicûqker *nd/nt* sucukçu (imal eden)
sicûqkerî *m* sucukçuluk
sicûr tutuşturmalık yakacak * **beriya sicûrê xwe diavêje tenûrê** boş yere gereği yokken kendini feda eden, bir şeye atılan
sid *m* tarla bölümü
sidan *m* küp biçiminde kap
sidê *m* arış, çözgü ~ **avêtin tevnê** çözmek (çözgü ipini tezhaha yerleştirmek) ~ **rahêlan** mekik dokumak, mekik atmak (hiçbir yerde duramayıp iki yer arasında gidip gelnmek)
sidinandin *m* duraklatma, duraksatma
sidinandin *l/gh* duraklatmak, duraksatmak
sidinandî *rd* duraklamış, duraksamış
sidinî *rd* **1.** duraksamış olan **2.** tereddütlü
sidinîn *m* **1.** duraksama **2.** tereddüt etme
sidir *m* soku, taş dibek
sidinîn *l/ngh* **1.** duraksamak **2.** tereddüt etmek

sidq *n* sıdk, sıd-kı, doğruluk **~ê safî** içten, içtenlikle
sifat *n* **1.** sıfat (bir kimsenin toplum içindeki sıfatı) **2.** *rz* sıfat
sifatdan *m* sıfatlandırma
sifat dan *l/gh* sıfatlandırmak
sifet *bnr* sifat
sifik *m* sofa, sundurma
sifil sofa, sundurma
sifir (1) *kîm/n* **1.** bakır (kısaltması Cu) **2.** *rd* bakır (bakırdan yapılmış kap) * **li ser sifreyê taseke sifir hebû** sofrada bakır bir tas vardı **~ê nêr** erkek bakır
sifir (II) *m* **1.** sıfır **2.** sıfır (hiç yok) **~a rehayî** (an jî **sade**) *fiz/kîm* salt sıfır **(ji) ~ê dest pê kirin** sıfırdan başlamak
sifirdêr *rd* sıfırcı (öğretmen)
sifirfiroş *nd/nt* bakırcı (bakır veya bakır kap satan kimse)
sifirfiroşî *m* bakırcılık
sifirîn *rd* bakırdan yapılmış olan
sifirkel (I) *nd/nt* kaynakçı (bakır, tunç işlerini yapan)
sifirkel (II) *m* tutukluk (silâhlar için) **~ kirin** tutukluk yapmak, kurşun silâlı namlusunda kaynayıp kalmak
sifirker *nd/nt* bakırcı (bakırdan kap kacak yapan)
sifirkerî *m* bakırcılık
sifirkirin *m* sıfırlama
sifir kirin *l/gh* sıfırlamak
sifirne *m* saçak (ev saçağı)
sifîn *m* madde
sifn *n* köken, asil
sifnik *m* süpürge
siforî *zo/m* sincap
sifre *m* **1.** sofra **2.** sofra (yeme ve yedirme) * **sifreya wî ji her kesî re danandî ye** onun sofrası herkese açıktır **3.** sofra (birlikte yemek yiyenlerin tümü) **~ amade kirin** sofra kurmak, nevaleyi düzmek **~ danîn** (an jî **danandin**) sofra kurmak, sofrayı kurmak, nevaleyi düzmek **~ hazir kirin** sofra kurmak, nevaleyi düzmek **~ hilanîn** sofra (veya sofrayı) kaldırmak, sofra toplamak **~ rast kirin** sofra (veya sofrayı) kurmak **~ xemilandin** sofra donatmak **~ya alkolê** içki sofrası **~ya (wî) danandî ye** sofrası açık **~ya fitarê** iftar sofrası **~ya li erdê** yer sofrası **~ya nan** yemek sofrası **~ya xwînê** barış yemeği
sifregêr *nd* sofracı, sofra hizmetçisi
sifrevan *nd* sofracı
sifrî *m* bakır kazan
sifrîk *m* sofra
sifrîn *rd* bakır, bakırdan yapılma
sifrotezik *m* fıskiye
sift *rd* **1.** yoğun, kesif **2.** koyu (sulu karşıtı)
siftbûn *m* **1.** yoğunlaşma, tekasüf etme **2.** koyulaşma **3.** *kîm* derişme
sift bûn *l/ngh* **1.** yoğunlaşmak, tekasüf etmek **2.** koyulaşmak **3.** *kîm* derişmek
siftbûnî *fîz/m* **1.** yoğunluk **2.** derişiklik
siftbûyî **1.** yoğunlaşmış, tekasüf etmiş **2.** koyulaşmış **3.** *kîm* derişik
siftbûyîn *m* **1.** yoğunlaşış, tekasüf ediş **2.** koyulaşış **3.** *kîm* derişme
sifte *rd* ilk
siftê *h* ilkin
siftî *m* **1.** yoğunluk, kesafet **2.** kıvam, koyuluk
siftker *fîz/m* yoğunlaç
siftkirin *m* **1.** yoğunlaştırma **2.** koyulaştırma
sift kirin *l/gh* **1.** yoğunlaştırmak **2.** koyulaştırmak (sıvı şeyler için)
siftkirî *rd* **1.** yoğunlaştırılmış olan **2.** koyulaştırılmış
sifto *rd* **1.** kokak **2.** bozuk (yiyecekler için)
siftobûn *m* kokuşma
sifto bûn *l/ngh* kokuşmak
siftotî *m 1.* kokaklık **2.** bozukluk
siftpîv *m* yoğunlukölçer, dansimetre
siger *m* şato
sih (I) *m* **1.** gölge (saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık) **2.** gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) **3.** gölge, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) **4.** *mec* gölge (koruma, kayırma, himaye) **~ ketin ser (...)** gölge düşmek **~ şiqitîn** (an jî **zivirîn**) gölge dönmek
sih (II) *n* **1.** otuz (30, XXX.) **2.** *rd* otuz (yermi dokuzdan bir artık)
sih (III) *rd* tüfekli kimse
sih (IV) *rd* dargın, küs, küskün **~ ketin** gücenmek, kızmak, darılmak **~ ketin** gücendirmek, kızdırmak
sih (V) *ant/m* ak ciger
siha *m* saha
sihabe *n* sahabe
sihak *m* dizlik, yünden dizlik
sihan *m* sahan
sihanet *m* köşk
sihar *m* seher, sabah
sihbet *m* **1.** sohbet **2.** *wj* sohbet, söyleşi **~ kirin** sohbet etmek
sihbetkirin *m* sohbet etme, söyleşme
sihbet kirin *l/gh* sohbet etmek, söyleşmek
sohbetvan *rd* hoşsohbetli kimse
sihbetxweş *rd* hoşsohbet
sihbetxweşî *m* hoşsohbetlik
sihet *m* **1.** sıhhat, sağlık **2.** sıhhat, sağlık (vücudun iyi veya kötü olması durumu) **~ be** sıhhatler olsun, afiyet olsun **~ û şîfa be** yarasın, afiyet olsun **~ xweş be** ağzına (veya diline) sağlık **~a (yekî) xweş bûn** sağlığı yerinde olmak **~a te xweş be 1)** ağzına (veya diline) sağlık **2)** ağzını öpeyim (veya seveyim)
sihetxweş *rd* **1.** sıhhatlı, sağlıklı **2.** *b* ağzına (veya diline) sağlık

sihê *rd* bütün, tamam, tüm, tümü
sihêbûn *m* bütünlenme
sihê bûn *l/ngh* bütünlenmek
sihêkirin *m* bütünleme
sihê kirin *l/gh* bütünlemek
sihêl (I) *m* mil (selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak)
sihêl (II) *rd* basit
sihêltî *m* basitlik
sihêm *rd* dehşetli, müthiş
sihêr *m* sihir
sihêrîn *rd* sihir ile ilgili
sihêt *m* deneyim, tecrübe
sihêtî *m* **1.** deneme, sınama **2.** deneyim, tecrübe **3.** yoklama ~ **kirin 1)** denemek, sınamak **2)** yoklamak **~ya (yekî) kirin** (birini) denemek, sınamak, sınava çekmek **~ya (wê) kirin û anîn** (bir kızı) leğen başında almak **~ya xwe kirin** kendini tartmak
sihêtîkirin *m* **1.** deneme, sınama, sınayış **2.** deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme) **3.** yoklama, ağzını yoklama **4.** tartışma (güreşte rakibinin zayıf yanlarını arama)
sihêtî kirin *l/gh* **1.** denemek, sınamak **2.** denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek) * **rabû ser piyan sihêtî kir ku here heta ber derî** ayağa kalkıp kapıya doğru gitmeyi denedi **3.** yoklamak, ağzını yoklamak * **ca sihêtiya wê bike, belîm em tiştekî jê hîn bibin** onu yokla belki bir şey öğreniriz **4.** tartışmak (güreşte rakibinin zayıf yanlarını aramak)
sihêtîkirî *rd* denenmiş, sınanmış
sihêyî *m* bütünlük
sihik *m* sirke
sihikbûn *m* sirkeleşme
sihikdar *rd* sirkeli
sihikfiroş *nd/nt* sirkeci (satan kimse)
sihikfiroşî *m* sirkecilik
sihikîl *kîm/m* asetil
sihik kirin *l/gh* sirkelemek
sihikkirî *rd* sirkeli, sirke katılmış olan
sihikpîv *m* asîtometre
sihikvan *nd/nt* sirkeci
sihikvanî *m* sirkecilik
sihink *m* sirke
sihir *m* sihir
sihirbend *nd/nt* sihirbaz
sihirbendî *m* sihirbazlık
sihirdar *rd* sihirli
sihiye *nd/nt* sihhiye, sağlıkçı
sihî *rd* sıhhî
sihîk *m* sirke
sihketin *m* **1.** gücenme **2.** kızma (öfkelenme, sinirlenme)
sih ketin *l/gh* **1.** gücenmek **2.** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
sihketî *rd* **1.** gücenik **2.** kızmış
sihketîbûn *m* güceniklik
sihkok *m* gölgecik
sihkolî *bj/m* bir akciger hastalığı
sihme *m* görüntü, hayalet
siho siho *mat/rd* otuzar
sihor *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris) ~ **û bi ritila (an jî lîtira) xwe** yarım elma gönül alma, karınca kararınca (veya kaderince)
sihorik *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
sihorî *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
sihorîk *bnr* sihorik
sihoyî *rd* gölgecil
sihrebend *bnr* sêrebend
sihrik *m* gez (silâhlarda)
sihspî *rd* bembeyaz
sihurandin *m* kahretme
sihurandin *l/gh* kahretmek
sihurîn *m* kahrolma
sihurîn *l/ngh* kahrolmak
sihûd *m* baht
sihûdxerab *rd* bahtsız
sihûdxerabî *m* bahtsızlık
sihxistin *m* gücendirme
sih xistin *l/gh* gücendirmek
sijî *m* irin
sik *nd/nt* **1.** çirkin **2.** iğrenç, menfur
sikak *m* sokak
sikane *rd/h* çirkince
sikard *m* kısa saplı balta
sikatî *m* çirkinlik
sikayî *m* çirkinlik
sikbûn *m* **1.** çirkinleşme **2.** çirkinlik
sik bûn *l/ngh* çirkinleşmek
sikbûnî *m* çirkinlik
sikeh *m* kısa demir çubuğu, kazık için
sik dîtin *l/gh* çirkinsemek
sikene *m* yan etki
sikerat *m* sekerat **~a mewtê xelas kirin** ölüp kurtulmak
sikir *m* su bendi **2.** savak, tesviye havuzu
sikitandin *m* gebertme
sikitandin *l/gh* gebertmek
sikitîn *m* geberme
sikitîn *l/ngh* gebermek * **rovî sikitiye** tilki gebermiş
sikî *m* çirkinlik
sikîsar *rd* sopsoğuk
sikkirin *m* çirkinleştirme
sik kirin *l/gh* çirkinleştirmek
siklet *m* siklet
sikleta giran *sp/nd* ağır siklet, baş ağırlık
sikleta navçe *sp* yarı orta siklet
sikleta navîn *nd* **1.** orta ağırlık, orta siklet (boksta 71 kg dan 75 kg a kadar olan boksörlere verilen ad) **2.** orta ağırlık, orta sıklet güreşte, güllede ve halterde 72-790 kg ağırlıktaki oyuncular için kullanılır)
sikleta nîvgiran *sp* yarı ağır siklet
sikleta nîvsivik *sp/nd* sinek ağırlık

sikleta sivik *nd* hafif siklet (güreşte 68 kg, boks ve halterde 67,5 kg olarak tespit edilmiş ağırlık)
sikran *m* sekerat
sikrat *m* sekerat **~a mewtê** can çekişme
siktir *m* siktir **~ bike** siktir et **~ bûn** siktir olmak **~ bûn çûn** siktir olup gitmek, siktirip gitmek **~a (yekî) danê** (birini) siktir etmek **~a wî bidê** siktir et
siktirkirin *m* siktir etme
siktirkirin *l/gh* siktir etmek
sikur (I) *m* yaka
sikur (II) *n* su bendi, baraj su barajı **~ girê dan** büğemek
sikure *m* kepçe, derin tas
sikurpehn *rd* geniş yakalı
sikut *rd* rezil
sikûm *n* **1.** sıfat, surat (yüz, çehre) **2.** beniz (yüz rengi), yüz ifadesi **3.** surat (asık yüzlülük) **~ê (yekî) ne xweş e** suratı asık **~ lê neman** benzi atmak (veya uçmak), beti benzi kireç kesilmek, beti benzi atmak (veya) solmak, beti uçmak **~ekî ne xweş li serê bûn** kötü bir surata sahip olmak **~ê (yekî) ketin hev** ağzı burun birbirine karışmak (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) **~ê (yekî) li hev qelibîn** ağzı burun birbirine karışmak (yüzde aşırı öfke, üzüntü, yorgunluk gibi durumların izleri görünmek) **~ê wî li ser kûçikan e** surat fukarası **~ê xwe kirin** suratını asmak
sikûmkirî *rd* surat (veya suratı) bir karış **~ye weka çiyayê ku berf lê hatiye** surat mahkeme duvarı
sikûnet *m* sükûnet, dinginlik
sik û sar *rd* sop soğuk
sil (I) *m* mayis, hayvan pisliği
sil (II) *bj/m* bir akciger hastalığı **~a sihê** bir akciger hastalığı
sil (III) *rd* **1.** sinirli, gergin, asabî, öfkeli **2.** küskün, dargın, gücenik **~ kirin** sinirlendirmek
silam *bnr* selav
silav *m* selâm **~ dan** selâm vermek **(li ser piyan) ~ dan** selâm vermek, selâm durmak, selâma durmak **~ dan hev (û din)** selâmlaşmak, esenleşmek **~ girtin** selâm almak **~ jê re şandin** (biriyle) selâm söylemek (veya selâm yollamak) **~ lê be** selâm olsun **~ lê dan 1)** selâm çakmak **2)** selâm vermek **~ lê hatin kirin** selâmlanmak **~ lê kirin** selâm etmek **~ lê nekirin** dıştalamak, tecrit etmek **~ li qewetê** her kes göcüne göre **~ li qewetê ye** selâm para, kelâm para **~ li sifreya hazir e** kurulu sofraya çekinmeden oturulur, anlamında bir deyim **~ û kelam** selâm sabah **~ û kilav** selâm sabah **~ vegirtin (an jî vedan)** selâm almak **~a (wan) ji hev re tune bûn** (birbirine) selâmı sabahı kesmek **~a miya ye ne ya riya ye** madiyat ile parasal varlığın önemini belirten bir deyim **~a Xwedê** Allahın selâmı **~a Xwedê lê nekerin** dıştalamak, tecrit etmek **~ên (yekî) jê re gotin** selâm söylemek **~ên (yekî) lê hebûn** (birine) selâmları olmak * **silavên metê li we hebûn** halanın size selamları vardı **~ên Xwedê lê nekirin** dıştalamak, tecrit etmek
silavdan *m* **1.** selâmlama **2.** tarlada buğday ve arpanın rüzgârda dalgalanması durumu, hava dalgalanmasına güre ekinin yatma biçimi
silav dan *l/gh* selâmlamak
silavdar *rd* selâmlı
silavdayîn *m* selâmlayış
silavgeh *m* şeref trübünü
silavgirtin *m* selâmını alma (selâma selâmla karşılık verme)
silav girtin *l/gh* selâmını almak (selâma selâmla karşılık vermek)
silavkirin *m* selâmlama
silav kirin *l/gh* selâmlamak
silav lê dan *l/bw* esenlemek, (birine) selâm vermek
silav lê hildan *l/bw* selâmlamak
silav lê kirin *l/bw* esenlemek
silavname *m* selâmname
silavtêdan *m*esenleme
silav tê dan *l/bw* esenlemek
silav vedan *l/gh* selâm vermek
silav vegirtin *l/gh* selâmını almak
silbûn *m* **1.** sinirlenme, kızma, öfkelenme **2.** gocunma **3.** küsme, darılma **4.** ürkme, huylanma
sil bûn *l/ngh* **1.** sinirlenmek, kızmak, öfkelenmek **2.** gocunmak **3.** küsmek, darılmak **4.** ürkmek, huylanmak
silbûnî *m* **1.** sinirlenme, kızgınlık, öfke **2.** dargınlık **3.** ürkme
silbûyîn *m* **1.** sinirleniş, kızış, öfkeleniş **2.** gocunuş **3.** küsüş, darılış **4.** ürküş, huylanış
silebend *m* göğüslük
silek *rd* **1.** asabî, sinirli, agresif **2.** alıngan, darılgan **3.** ürkek, huylu (hayvanlar için)
silekî *rd* **1.** asabîce, sinirlice, agresifçe **2.** alınganca, darılganca **3.** ürkekçe
silekîbûn *m* **1.** asabîleşme, gerginleşme **2.** alınganlaşma **3.** ürkekleşme
silekî bûn *l/ngh* **1.** asabîleşmek, gerginleşmek **2.** alınganlaşmak **3.** ürkekleşmek
silekîkirin *m* **1.** asabîleştirme, gerginleştirme **2.** alınganlaştırma **3.** ürkekleştirme
silekî kirin *l/gh* **1.** asabîleştirmek, gerginleştirmek **2.** alınganlaştırmak **3.** ürkekleştirmek
silekîtî *m* **1.** asabîlik, sinirlilik, agresiflik **2.** alınganlık, darılganlık **3.** ürkeklik
silêmanê dunikul *zo/nd* ibibik, hüthüt, çavuş kuşu (Upopa epops)
silêmanok *zo/nd* ibibik, hüthüt
silik *bnr* kizrik

silikandin *m* 1. kızdırma, sinirlendirme 2. gocundurma 3. darıltma, gücendirme 4. ürkütme
silikandin *l/gh* 1. kızdırmak, sinirlendirmek 2. gocundurmak 3. darıltmak, gücendirmek 4. ürkütmek
silikandî *rd* 1. kızdırılmış, kızgın, sinirli 2. gocunuk 3. darıltılmış, gücenik, gücendirilmiş 4. ürkütülmüş olan
silikî *rd* 1. kızdırılmış, kızgın, sinirli 2. gocunuk 3. darıltılmış, gücenik, gücendirilmiş 4. ürkütülmüş olan
silikîn *m* 1. kızma, öfkelenme, sinirlenme 2. gocunma 3. alınma, darılma, gücenme, küsme (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılma) 4. ürkme, huylanma
silikîn *l/ngh* 1. kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek 2. gocunmak 3. alınmak, darılmak, gücenmek, küsmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak) 4. ürkmek, huylanmak
silim *m* merdiven
silin *rd* gevşek, uyuşuk
silis *m* üçte bir
silisî *m* araştırma, soruşturma * **ez ketim silisiyê** bir şeyi araştırdım soruşturdum
silî *rd* 1. sinirlilik, gerginlik, asabîlik, öfkelilik 2. küskünlük, dargınlık, güceniklik
silîkat *kîm/m* silikat
silî kirin *l/gh* kuşku duymak
silîng *m* vinç
silîsyûm *kîm/m* silisyum (kısaltması Si)
silk *bot/m* 1. pancar (Beta vulgaris) 2. pancar (bu bitkinin şeker elde edilen kalın ve etli kökü) ~**a sor** kırmızı pancar ~**ên şekir** şeker pancarı
silkirin *m* 1. kızdırma, sinirlendirme, öfkelendirme 2. gocundurma 3. gücendirme, küstürme 3. ürkütme
sil kirin *l/gh* 1. kızdırmak, sinirlendirmek, öfkelendirmek 2. gocundurmak 3. gücendirmek, küstürmek 3. ürkütmek
silkoke *bot/m* yabanî pancar
silkvan *nd/nt* pancarcı
silkvanî *m* pancarcılık
silm (I) *m* sürgü
silm (II) *n* başak, kelle, (ekinlerde) * **silma genim** buğday başağı (veya kelesi) ~**a (yekî) weşîn** incileri dökülmek
silmask *bnr* şêlmask
silmastik *bnr* şêlmast
silme *m* sürme, sürgü (tüfek sürgüsü)
silmgirêdan *m* başaklanma
silm girê dan *l/bw* başaklanmak
silmgirêdayî *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan
silmgirêdayîn *m* başaklanış
silmik *bot/m* bir tür bitki
silmok *bot/m* bir bitki
silok *rd* 1. asabî, sinirli, agresif 2. alıngan, darılgan 3. ürkek, huylu (hayvanlar için)
silokî *rd* 1. asabîce, sinirlice, agresifçe 2. alınganca, darılganca 3. ürkekçe
silokîbûn *m* 1. asabîleşme, gerginleşme 2. alınganlaşma 3. ürkekleşme
silokî bûn *l/ngh* 1. asabîleşmek, gerginleşmek 2. alınganlaşmak 3. ürkekleşmek
silokîkirin *m* 1. asabîleştirme, gerginleştirme 2. alınganlaştırma 3. ürkekleştirme
silokî kirin *l/gh* 1. asabîleştirmek, gerginleştirmek 2. alınganlaştırmak 3. ürkekleştirmek
silokîtî *m* 1. asabîlik, sinirlilik, agresiflik 2. alınganlık, darılganlık 3. ürkeklik
silop *rd/argo* tembel, yerinden kalkamayan
silorî *m* ateş kıvılcımı
silove *bnr* şilope
silq *bot/m* 1. pancar (Beta vulgaris) 2. pancar (bu bitkinin şeker ellde edilen kalın ve etli kökü)
silqa biyanî *bot/m* pazı, yaban pancarı
silqa derewîn *bot/m* yabanî pancar
silqa sor *bot/nd* kırmızı pancar
silqa spî *bot/m* 1. şalgam (Brassica rapa) 2. şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
silqfiroş *nd/nt* pancarcı (satan kimse)
silqfiroşî *m* pancarcılık
silqok *bot/m* şeker pancarı
silqvan *nd/nt* pancarcı
silqvanî *m* pancarcılık
silsil (I) *ant/m* omurga, bel kemiği
silsil (II) *m* nehirlerdeki büyük buz parçası
silsil (III) *bnr* silsile
silsile *m* 1. silsile 2. silsile (bilinen en eski atadan yaşayan torunlara kadar aile sırası) * **ji silsileya bav û kalê xwe de serhildêr in** silsileden adamlar asidir
silsilebend *nd* zincir gibi birbirine bağlı
silsilename *m* silsilename
siltan *dîr/nt* 1. sultan (padişah) 2. sultan (padişah ailesinin unvanı) 3. sultan (bazı Bektaşî azizlerine verilen ad) ~ **efendî** sultan efendi
siltanî *m* sultanlık
silus *m* sülüs, üçte bir
silûet *m* siluet * **ez dibêjim qey silhuetê jinikekê ji min re xuya dibe** bir kadının siluetini görür gibiyim
silûk (I) *m* fors, caka ~ **şikestin** cakası bitmek
silûk (II) *m* 1. hücre (küçük oda) 2. çilehane
silûn *m* onur
silûs (II) *m* sülüs (Arap alfabesiyle yazılan bir tür yazı adı)
silûs (II) *m* halvet
silûsgeh *m* halvethane
silûx (I) *bnr* salix û silûx
silûx (II) *m* sırık, dört metre boyunda sırık
silxe *zo/m* bağ böceği
sim *ant/n* toynak ~**ê xwe nefirîne, mala Xwedê bi sebrê ava bûye** sabreden derviş muradına ermiş

sim (II) *n* doruk, zirve * **simê çiyê** dağ zirvesi
simakpalan *m* delikli bakır, mercimek ayıklamada kullanılır
simandin *m* delme
simandin *l/gh* delmek
simandî *rd* delme, delinmiş
simaq *m* sumak
simarte m posa **~ya tirî** üzüm posası
simarte *m* zımpara **~ kirin** zımparalamak
simartekirin *m* zımparalama
simarte kirin *lgh* zımparalamak
simbêl *n* **1.** bıyık * **simbêlekî wî yê xweşik heye** güzel bir bıyığı var **2.** bıyık (balıklarda deri uzantısı) **~ avêtin ser lêvan** bıyığı terlemek **~ ba dan 1)** bıyık burmak (veya bükmek) **2)** bıyığını silmek (bir işi olmuş bitmiş sayarak onunla uğraşmaktan vazgeçmek) **3)** kurulmak, büyüklenmek **~ berdan** bıyık bırakmak **~ ketin dev** çok üzülmek **~ li ber pozê (te) ye** saçından, sakalından utan **~ teze bûtik dabû** bıyıkları yeni terlemişti **~ tije kirin** bıyığını ele almak **~ xwê dan** bıyığı terlemek **~ê (yekî) avêtin** bıyıklanmak, bıyığı oluşmak **~ê (yekî) bûtik dan** kıllanmak, bıyığı çıkmak **~ê (yekî) çêbûn** bıyıklanmak, bıyığı çıkmak **~ê (yekî) dagerîn** hevesi kursağında kalmak, çok üzülmek **~ê (yekî) hatin** bıyıklanmak, bıyığı çıkmak **~ê (yekî) hê nû bûtik bûn** bıyığı terlemek **~ê (yekî) hê nû xwê** (an jî **xwêdan) dan** bıyığı terlemek **~ê qeytanî** kaytan bıyık **~ê xwe ba dan** kurulmak, hava atmak **~ê (yekî) xwê** (an jî **xwêdan) dan** bıyığı terlemek
simbêlbadayî *rd* burma bıyıklı
simbêlberdayî *rd* bıyıklı, bıyık bırakmış olan
simbêlboq *nd* **1.** pala bıyık **2.** *rd* pala bıyık (pala bıyıkları olan)
simbêlboqî *rd* pala bıyıklı
simbêlbor *rd* pırasa bıyıklı
simbêldar *rd* bıyıklı
simbêlê cebele *bot/nd* kedi otu (Valeriana)
simbêlgêzî *rd* pis bıyık
simbêlgij *rd* dik bıyıklı
simbêlkej *rd* sarıca bıyıklı
simbêlnivişt *rd* badem bıyıklı
simbêlpalik *nd* **1.** pala bıyık **2.** *rd* pala bıyık (pala bıyıkları olan)
simbêlpalikî *rd* pala bıyıklı
simbêlpan *n* pala bıyık
simbêlpereşût *rd/argo* pala bıyık (bıyıkları aşağıya sarkık ve gür olan)
simbêlqeytan *rd* kaytan bıyıklı
simbêlqît *rd* bıyıkları dik olan (yatık olmayan)
simbêlreş *rd* kara bıyıklı
simbêlsivnik *nd* pis bıyık
simbêlsosinî *rd* turuncuya çalan bıyıklı
simbêlsor *rd* **1.** kızıl bıyıklı **2.** *mec* yiğit
simbêltenik *rd* seyrek bıyıklı
simbêlvîrik *rd* yukarı doğru burmalı bıyık
simbêlxişt *rd* çangal bıyık
simbêlzer *rd* sarı bıyıklı
simbêlzir çangal bıyık (bıyıklarının kılları dik duran)
Simbil *ast/m* Başak
simbil (I) *bot/m* sümbül (Hyacinthus orientalis)
simbil (II) *m* başak, kelle (ekinlerde)* **simbila genim** buğday başağı
simbildan *m* başağa durma
simbil dan *l/gh* başağa durmak
simbilgirêdan *l/bw* başağa durmak, başaklanmak
simbil girê dan *l/bw* başağa durmak, başaklanmak
simbilgirêdayî *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan
simbilgirtin *m* başaklanma
simbil girtin *l/gh* başaklanmak
simbilgirtî *rd* başaklanmış, başağa durmuş olan
simbilreş *bot/m* kara kılçık (buğdayı)
simbilteber *bot/n* sümbülteber (Polianthes)
simbir *bnr* simtraş
simbolek *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
simd *m* meyhane pilavı yapılan bulgur
simdar *rd* toynaklı
sime *m* harbe, harbi
simedî *m* buğday çorbası
simêl *bnr* simbêl
simêlpalik *bnr* simbêlpalik
simêlqeytan *bnr* simbêlqeytan
simik *m* **1.** çörek **2.** motifli bir fırın ekmeği
simil *m* başak, kelle, başak (ekinlerde)
simildan *m* başağa durma
simil dan *l/gh* başağa durmak
simitandin (I) *m* haddinden fazla ısıtma
simitandin (II) *m* delme
simitandin (I) *l/gh* haddinden fazla ısıtmak
simitandin (II) *l/gh* delmek * **texte simitand** tahtayı deldi
simitandî *rd* delme, delinmiş
simitîn (I) *m* ısınma (çok ısınma)
simitîn (II) *m* delinme
simitîn (I) *l/ngh* ısınmak (çok ısınmak)
simitîn (II) *l/ngh* delinmek (delmek işine konu olmak)
simîd *m* simit
simîda canxelas *nd* cankurtaran simidi
simîdçêker *nd/nt* simitçi (imal eden)
simîdçêkerî *m* simitçilik
simîdfiroş *nd/nt* simitçi (satan kimse)
simîdfiroşî *m* simitçilik
simîlîk *m* birdirbir oyunu
simîn *m* delinme
simîn *l/ngh* delinmek
simîtir *m* ertesi gün **~a rojê** ertesi gün
simîtk *m* irmik
simkot *m* maşrapa
siml *bnr* simil

simnik *m* süpürge
simnikirin *m* süpürme
simnik kirin *l/gh* süpürmek
simnikirî *rd* süpürülmüş
simok *m* burgu, delgi, matkap
simokkirin *m* burgulama
simok kirin *l/gh* burgulamak
simokkirî *rd* burgulu, burgulanmış olan
simoknekirî *rd* burgusuz, burgulanmamış olan
simolek *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
simore *zo/m* sincap
simorek *zo/m* sincap
simotek *rd* kaygan
simotekî *h* kayganca
simsik *rd/nt* pis boğaz, otlakçı (argo)
simsikî *m* pis boğazlık, otlakçılık (argo)
simsikîkirin *m* otlanma
simsikî kirin *l/gh* otlanmak
simsimê *m* sinsin (halay adı)
simsimî *rd* benekli, beneklice
simsimîbûn *m* beneklenme
simsimî bûn *l/ngh* beneklenmek
simsiyar *zo/nd* akbaba
simsiyark *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
simsîre *m* posa
simspî bnr sipsipî
simt (I) *ant/m* **1.** kalça **2.** kıç
simt (II) *m* doruk, zirve
simt (III) *m* irmik
simt (IV) *m* delme
simtek *m* **1.** delgi, matkap **2.** *rd* delici
simtin *m* delme
simtin *l/gh* delmek
simtir *m* ertesi gün **~a rojê** ertesi gün
simtî *m* delik, küçük dar delik
simtok *m* delgi, matkap
simtraş *m* nalbant bıçağı, suntiraç, suntiraş (nalbant keskisi)
simûçk *m* davar tırnağı
simûçkdar *rd* çift tırnaklı
sin (I) irice kaya
sin (II) *zo/m* süne (Eurigaster integriceps)
sinahî *m* loş ışık
sinaî *rd* sınaî
sinarîn *m* **1.** eleştiri, tenkit **2.** eleştirme
sinarîn *l/gh* eleştirmek
sinarînî *rd* eleştirel, tenkidî
sinayî *m* loş ışık
sinbêl *bnr* simbêl
sinbêlok *bot/m* çan çiçeği (Campanella)
sinbil *bnr* simbil
sinc (I) *n* ahlâk
sinc (II) *bot/m* **1.** iğde **2.** çit, çeper
sinca genî *bot/nd* kokulu iğde
sincak *m* **1.** broş **2.** iğne (toplu iğnenin süs olarak kullanan türü)
sincaq *m* kalın bağırsaktan anüse kadar uzanan 1,5 m uzunluğunda bir **bağırsak**
sincar *m* ateş (hasta ateşi)
sincdar *rd* ahlâklı
sincdarî *m* ahlâklılık
sinceq *m* sancak
sincêr *bot/m* iğde
sincêrî *nd* Kürt üzümü
sincik *bot/m* iğde
sinciran *m* ısınma
sincirandin *m* **1.** ısıtma, kızdırma, kızgınlaştırma (katı şeyler için) **2.** ısındırma, hararetlendirme, ısısını artırma **3.** fırınlama, pişirme (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirme; çömlek, testi, tuğla pişirmek gibi) **4.** ateşlendirme (vücut ısısını artırma)
sincirandin *l/gh* **1.** ısıtmak, kızdırmak, kızgınlaştırmak (katı şeyler için) * **tenûr sincirand** tandırı ısıttı **2.** ısındırmak, hararetlendirmek, ısısını artırmak **3.** fırınlamak, pişirmek (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirmek; çömlek, testi, tuğla pişirmek gibi) * **cêran disincirîne** testileri fırınlıyor **4.** ateşlendirmek (vücut ısısını artırmak)
sincirandî *rd* **1.** ısıtılmış, kızdırılmış, kızgın **2.** pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için) **3.** alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış) * **rûyê wî sincirandî lê destên wî sipsar bûn** yüzü alev alev yandığı halde elleri sop soğuktu
sincirandîbûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)
sincirî *rd* **1.** kızmış, kızgın * **erda sincirî** kızgın toprak **2.** pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için) **3.** alev alev (vücut ısısı herhangi bir sebeple artmış)
sincirîbûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)
sincirîn *m* **1.** kızma, kızış, kızgınlaşma (sıcaklığı çok artma) **2.** ısınma, ısınış, hararetlenme, ısısı artma **3.** pişme, fırınlanma **4.** hamlama, hamlaşma (çini toprağında yapılmış nesnelerin ilk pişirilmesi) **5.** yanma (vücut veya nesneler için ısısı artma) **6.** ateşlenme (vücut ısısı artma)
sincirîn *l/ngh* **1.** kızmak, kızgınlaşmak (sıcaklığı çok artmak) **2.** ısınmak, hararetlenmek, ısısı artmak **3.** pişmek, fırınlanmak **4.** hamlamak, hamlaşmak (çini toprağında yapılmış nesnelerin ilk pişirilmesi) **5.** yanmak (vücut veya nesneler için ısısı artmak) * **di nav şewatê de, bi rojan ricifî û disincirî** ateşler içinde, günlerce titreyerek yandı **6.** ateşlenmek (vücut ısısı artmak)
sincî (I) *bot/m* **1.** hünnap (Zizyphus sativa) **2.** hünnap (bu bitkinin meyvesi)
sincî (II) *rd* ahlâkî, etik
sincîkirin *m* ahlakîlaştırma
sincî kirin *l/gh* ahlâkîlaştırmak
sincîkirî *rd* ahlâkîlaştırılmış
sincîtî *fel/m* ahlâkçılık, törelcilik, moralizm

sincnas *nd/nt* ahlâk bilinci, ahlâkçı
sincnasî *sos/m* ahlâk bilimi
sincoq *m* **1.** sucuk, bumbar **2.** bandırma
sincpak *rd* onat, iyi ahlâklı, temiz ahlâklı, nezih
sincparêz *nd/nt* ahlâkçı (herşeyi ahlâk açısından değerlendiren)
sincparêzî *fel/m* ahlâkçılık
sincperest *nd/nt* ahlâkçı (herşeyi ahlâk açısından değerlendiren)
sincperestî *fel/m* ahlâkçılık
sincûq (I) *m* kancalı iğne
sincûq (II) *m* sucuk, bumbar
sincûr *m* kıvam * **beriya sincûrê xwe diavêje tenûrê** dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ **girtin** kıvamına gelmek
sincûrgirtin *m* kıvamını bulma, kıvamına gelme
sincûr girtin *l/ngh* kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
sincûrgirtî *rd* kıvamında
sincûv *m* kireç ~ **girtin** kireç tutmak
sincûvbûn *m* kireçleşme
sincûvbûyîn *m* kireçleşiş
sincûvgirtin *m* **1.** kireçlenme **2.** *ant* kireçlenme (eklem yerleri kireç tutma)
sincûv girtin *l/gh* **1.** kireçlenmek **2.** *ant* kireçlenmek (eklem yerleri kireç tutmak)
sincûvgirtî *rd* kireçlenmiş, kireç tutmuş olan
sincûvî *rd* kireçli
sincûvkirin *m* kireçleme
sincûv kirin *l/gh* kireçlemek
sincûvkirî *rd* kireçli (kireç sürülmüş olan)
sincûv tê dan *l/bw* kireçlemek (kireç sürmek)
sincûv tê gerîn *l/bw* kireçlenmek, kireç bulaşmak
sincxwaz *nd/nt* ahlâkçı
sincxwazî *m* ahlâkçılık
sinczan *nd/nt* ahlâkçı, töre bilimci
sinczanî *sos/m* ahlâk bilimi, töre bilimi
sinç *bnr* sênc
sindan (I) *m* **1.** fıçı **2.** *rd* fıçı (bir fıçının alacağı miktar)
sindan (II) *n* **1.** örs (üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli demir araç) **2.** örs (üzerine çivi çakılacak ayakkabı geçirilen kunduracı aracı)
sindif *m* pranga
sindik *n* simit, döğürcük, çiğköftelik
sindir *n* soku
sindirbotan *rd* **1.** yaramaz, her şeye karışan ergin kız **2.** arsız **3.** güzel **4.** etli butlu
sindirûk *m* **1.** sandık, sanduka **2.** dolap (genelikle tahtadan yapılmış, bölme ve çekmecelerine eşya konulan kapaklı mobilya) * **sindirûka cilan** çamaşır dolabı
sindirûkfiroş *nd/nt* dolapçı (satan kimse)
sindirûkvan *nd/nt* dolapçı (yapan kimse)
sindî *bot/m* **1.** greypfrut (Citrus decumane) **2.** greypfrut (bu bitkinin meyvesi)
sindoq *m* **1.** sandık **2.** sandık (bir kurumda para alınıp verilen yer) **3.** çekmece, süslü sandık **~a boyaxê** boya sandığı **~a dengan** (an jî **rayan)** oy sandığı **~a hilbijartinê** seçim sandığı
sindoqfiroş *nd/nt* sandıkçı (satan kimse)
sindoqfiroşî *m* sandıkçılık
sindoqker *nd/nt* sandıkçı (imal eden kimse)
sindoqkerî *m* sandıkçılık
sindor *bnr* sînor
sindûf bnr sindif
sinem *bot/m* bir bitki
sinet (I) *n* (sin'et) **1.** sanat **2.** sanat (bir meslekte uyulması gereken kuralların tümü) **3.** zanaat ~ **çek e di berîka xwe ke** sanat altın bileziktir
sinet (II) *m* **1.** sünnet (Hz. Muhemed'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş olduğu söz) **2.** sünnet (erkek çocukların sünnet edilmesi) **3.** sünnet (sünnet düğünü) ~ **bûn** sünnet olmak ~ **kirin** sünnet etmek (veya yapmak)
sinetbûn *m* sünnet olma
sinet bûn *l/ngh* sünnet olmak
sinetbûyî *rd* sünnetli
sinetbûyîn *m* sünnet oluş
sinetkar *nd/nt* sanatkâr, sanatçı
sinetkarane *h* sanatkârane
sinetkarî *m* sanatkârlık, sanatçılık
sinetker *nd/nt* sünnetçi
sinetkerî *m* sünnetçilik
sinetkirin *m* sünnet etme (veya yapma)
sinet kirin *l/gh* sünnet etmek (veya yapmak)
sinetkirî *rd* sünnetli
sinewber *bnr* sinober
sinêde (I) *rd* **1.** eğreti **2.** eften püften **3.** *h* hafiften * **kêrê sinêde biriye** bıçak hafiften kesmiş
sinêde (II) *nd/rd* hamî, kolayan, koruyucu kimse
sinêdetî *m* hamîlik
sinêdî *m* kaba taslak
sinêle *rd* yeni yetme (erkek çocuğu)
sinêletî *m* yeni yetmelik
sinêr *m* **1.** sinir (asabîlik) **2.** sinir **~a (...) li serê (yekî) xistin** afyonu başına vurmak **~a (yekî) rakirin** (birinin) afyonunu patlatmak, sinirlendirmek
sing (I) *n* **1.** göğüs, sine (vücudun boyunla karın arasında bulunan ve yürek, ak ciger gibi organları içine alan bölümü) **2.** göğüs, bağır, sine (bu vücut bölümün ön tarafi, sırt karşıtı) **3.** göğüs (bu bölümün içindeki organlar) ~ **kêşandin** iç geçirmek ~ **û ber** göğüs, meme ~ **û ber av girtin** ergenlik çağına girmek ~ **û berê gerdenê** göğüs, memeler (kadın için) **~ê xwe dan (tiştekî)** göğüslemek, göğüsle zorlamak * **singê xwe da derî** kapıyı

göğüsledi ~ê **xwe gumgumandin** göğsünü kabartmak ~ê **xwe ji guleyan neguhastin (an jî nedan alî)** gözü pek olmak ~ê **xwe kutan ber (...)** göğüslemek, karşı durmak, engellemek
sing (II) *n* **1.** kazık * **singê kon** çadır kazığı **2.** kazık (yapılarda kulanılan) **3.** sikke (hayvanları bağlamak için yere çakılan ağaç kazık) **4.** kızak tespit çubukları **5.** örgü şişi **(yek)** ~ **dikute ew cihar diavêjê** yumurtaya kulp takmak ~ **kutan** kazık çakmak ~ **kutan tûr pê vekirin** işi pişirmek ~ê **du serî di erdê re naçe** iki uçlu kazık yere çakılmaz ~ê **sertopikî** *der* deniz babası
singar *rd* göğsünde hasta olan
singbend *m* göğüslük
singdan (I) *m* zindan
singdan (II) *m* göğüsleme
sing dan *l/gh* göğüslemek
singebend *m* göğüslük
singesîr *m* lavaş ekmeği, sarmısaklı koyun yoğurdu, tereyağı ve tuz ile yapılan yemek
singê maran *bot/nd* at kuyruğu otu
singfireh *rd* göğüslü, geniş göğüslü
singik *n* örgü şişi
singil *bnr* berdûv
singilk *m* **1.** kısa kazık **2.** askı (duvardakı kazık şeklinde çakılmış askı)
singir (I) *n* bet beniz ~ **û pingur** beti benzi
singir (II) *n* bir vuruşta kesilen ağacın en keskin kesim yeri ~ **kirin 1)** bir vuruşta ağacı kesmek **2)** kelle uçurmak
singirbotan *rd* **1.** yaramaz, her şeye karışan ergin kız **2.** arsız **3.** güzel **4.** etli butlu
singirkirin *m* **1.** bir vuruşta ağacı kesme **2.** kelle uçurma
singir kirin *l/gh* **1.** bir vuruşta ağacı kesmek **2.** kelle uçurmak
singirostkî *rd* **1.** tam pişmeden sertleşme **2.** yüzü gerilme, yüzü kararıp gerilmesi
singirostkîbûn *m* **1.** tam pişmeden sertleşme **2.** yüzü gerilme, yüzü kararıp gerilme
singirostkî bûn *l/ngh* **1.** tam pişmeden sertleşmek **2.** yüzü gerilmek, yüzü kararıp gerilmek * **rûyê wî singirostkî bûye** yüzü kararıp gerilmiş
singjan *m* göğüs ağrısı
singkêşan *m* iç geçirme
singkirin *m* kazıklama, kazıklayış (kazık çakma)
sing kirin *l/gh* kazıklamak (kazık çakmak)
singkirî *rd* kazıklı, kazıklanmış, kazık vurulmuş olan
singlêxistin *m* kazıklama, kazıklayış (kazık çakma)
sing lê xistin *l/bw* kazıklamak (kazık çakmak)
singlêxistî *rd* kazıklanmış, kazık vurulmuş olan
singmele *sp/m* yüzüstü yüzme
singnekirî *rd* kazıksız (kazık çakılmamış olan)
singo *m* **1.** süngü **2.** kazık
singpêşî *m* önlük
singşewat *rd* sineyi yakan
singû *m* süngü
sing û ber *m* göğüs, meme
singûdar *rd* süngülü
singûkirin *m* süngüleme
singû kirin *l/gh* süngülemek
singûkirî *rd* süngülenmiş olan
singzîvîn *rd* beyaz tenli, beyaz sineli
sinif *m* **1.** sınıf * **ew di sinifa pêncan de dixwîne** beşinci sınıfta okuyor **2.** sınıf, dershane **3.** *sos* sınıf * **sinifa karkeran** işçi sınıfı **4.** sınıf, kategori **5.** *man* sınıf **(di)** ~ê **de hiştin** sınıfta bırakmak (veya çaktırmak) **(di)** ~ê **de man** sınıfta kalmak (veya çakmak) ~ **çêbûn** sınıflaşmak
sinifa endezyarî *lşk/m* istihkâm sınıfı
sinifa ragihandinê *lşk* mubahere sınıfı
sinifdar *rd* sınıflı
sinifî *sos/rd* sınıfsal
sinik (I) *m* manivela
sinik (II) *m* süpürge
sinî *rd* bulûğ, ergin
sinîbûn *m* bulûğ olma, erginleşme
sinî bûn *l/ngh* bulûğ olmak, erginleşmek
sinîbûyîn *m* bulûğ olma, erginleşme
sinît *m* eğir, kirebolu
sink *bnr* sing
sinkolk *n* **1.** çapa (toprağı eşelemek için kulanılan ağaç saplı deemir kazı aracı) **2.** çapa (çapalama işi)
sinober *bot/m* çam ağacı
sinsil (I) *m* **1.** omurga **2.** tümsek **3.** sıra dağ
sinsil (II) *nd* cıngıl (balta girmemiş orman)
sinsilî *rd* cıngıl gibi (orman için) * **daristaneke sinsilî** cıngıl gibi orman
sinsiyarik *zo/m* akbaba
sintîrk *m* ağaçtan ok
sinuzît *bj/m* sinüzit
sinûs *bj/m* **1.** sinüs **2.** *mat/m* sinüs
sinyal *m* sinyal
sinyaldan *m* sinyal verme
sinyal dan *l/gh* sinyal vermek
sinyaldayîn *m* sinyal veriş
sinyalîzasyon *m* sinyalizasyon
sip *rd* tam, sağlam
sipa *m* **1.** ordu (bir devletin silâlı kuvvetlerin tümü) **2.** ordu (bu topluluğun başlıca bölümlerinden her biri)
sipah *bnr* sipa
sipahî *n* sipahi, asker
sipak *n* it
sipand *bot/m* sedef otu
sipande *m* dam saçağı
sipasalar *nd* baş komutan
sipardin *bnr* spartin
sipartin *bnr* spartin

sipartî *bnr* spartî
sipas *bnr* spas
sipehî *bnr* spehî
sipih *bnr* spih
sipik *m* terlik
sipil (I) *m* ayran kaynatılarak elde edilen çökelek
sipil (II) *ant/m* dalak
sipilik *bot/m* yemlik
sipindû *rd* lümpen
sipindûtî *m* lümpenlik
siping *bot/m* yemlik (çiğ ve pişirilerek yenilen ve halk hekimliğinde kanamayı durdurmak için kullanılır) ~**a kesk** bir yemlik tür ~**a pepûkê** bir yemlik türü
sipitak *bot/m* yenilen bir bitki
sipî *bnr* spî
sipîndar *bnr* spindar
sipîsar *rd* sopsoğuk
sipîsax *rd* sapasağlam, sapsağlam
sipîsaxlem *rd* sapasağlam, sapsağlam
sipîselamet *rd* sapa sağlam
sipsar *rd* sopsoğuk
sipsax *rd* **1.** dipdiri **2.** sapasağlam, sapsağlam
sipsaxlem *rd* sapasağlam, sapsağlam
sipselamet *rd* sapa sağlam
sipsor *rd* kıpkırmızı, kıpkızıl
sipspehî *rd* güpgüzel
sipspî *rd* bembeyaz
siqa *bnr* seqa
siqal *m* selamlık
siqawêl *m* **1.** çöp süpürgesi **2.** kuş burnunun dallarından yapılan çöp süpürgesi
siqeyl *m* çalı süpürgesi, çöp süpürgesi
siqêf *bnr* sixêf
siqil *m* küçük kazık
siqilk *m* küçük kazık
siqîl *bnr* xilsik
siqurix *bot/m* uzun, çiçekleri sarı olan ve çalıya benzer bir bitki
sir (I) *m* **1.** sır, giz (varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey) **2.** sır, giz (insan aklının yeterince açıklık getiremediği şey) ~ **beyan bûn** esrar perdesi aralanmak ~ **dan der** sır vermek ~ **dan gotin** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **der dan** sır vermek (veya sızdırmak) ~ **nedan der** sır tutmak (veya saklamak) ~ **nedan gotin** sır tutmak (veya saklamak) ~ **veşartin** sır saklamak **(bi)** ~**ê hev zanîn** (birbirinin) sırını bilmek ~**ên xwe ji kesî re gilî nekirin** sırını kimseye açıklamamak
sir (II) *m* **1.** esin, esinti, sabah yeli **2.** ayaz, kuru soğuk ~ **(yek) birin** üşümek ~ **birîn** soğuktan yanmak ~ **lê xistin** ayaz vurmak ~ **piyê (yekî) birîn** soğuktan ayağı yanmak ~ **û seqem** ayaz, kuru soğuk ~ **û seqem lê xistin** (an jî **dan) 1)** ayaz kesmek, ayazlamak **2)** ayaz vurmak ~**a serê sibehê** sabah ayazı
siragoşt *nd* bütün halinde kemiksiz et
sirandin *m* **1.** üşütme **2.** dondurma **3.** soğuk vurma, soğuk yakma (bitki için; çok soğuğun etkisiyle kuruma)
sirandin *l/gh* **1.** üşütmek **2.** dondurmak **3.** soğuk vurmak, soğuk yakmak (bitki için; çok soğuğun etkisiyle kurumak)
sirandî *rd* **1.** üşütülmüş **2.** dondurulmuş **3.** soğuk vurmuş, soğuk yakmış olan (bitki için)
sirasacî *m* bir yemek türü
sira sibehê *nd* sabah yeli, tan yeli
sirat *m* sirat köprüsü
sirb *kîm/m* **1.** kurşun (kısaltması Pb) **2.** *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan)
Sirb *nd* Sırp
sirbirî *m* dondurucu soğuk
Sirbistan *m* Sırbistan
Sirbî *m* Sırpça
sirbînek *bnr* sivêrnek
Sirbîstanî *nd/rd* Sırbistanlı
Sirbkî *m* **1.** Sırpça **2.** *rd* Sırblara yaraşır bir şekilde
sirbûn *m* üşüme, donma
sir bûn *l/ngh* üşümek, donmak * **destê wî sir bûye** elleri donmuş
sirco *m* açıkça, saklamadan söyleme
sirçirk *zo/m* cırcır böceği
sirdar *rd* sırlı, gizemli, esrarlı, esrarengiz
sirdarî *m* esrarengizlik, gizemlilik
sirf *h* sırf, sadece, salt,, yalnız * **sirf pereyê wê têrî dikir ku pê karibe here Stenbolê** kendisini yalnız İstanbul'a kadar götürecek parası vardı
sirfe *h* bütün, tümü, tamamı
sirêş *bnr* şîrêz
sirgûn *m* **1.** sürgün, nefiy (sürgün etme) **2.** sürgün (bir kimsenin sürüldüğü yer)
sirgûnbûn *m* sürgün olma
sirgûn bûn *l/gh* sürgün olmak
sirgûnbûyî *rd* sürgün olmuş olan
sirgûnbûyîn *m* sürgün oluş
sirgûnkirin *m* sürgün etme
sirgûn kirin *l/gh* sürgün etmek
sirgûnkirî *rd* sürgün edilmiş olan
sirim *m* merdiven
sirin *m* **1.** sır (bazı nesnelere parlaklık vermek, dış etkilerden kurumak için vurulan bir tür vernik) **2.** sır (aynaların arkalarına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince metal tabaka)
sirinc *m* **1.** sarnıç **2.** buzdolabı
sirincok *m* sarnıç, küçük sarnıç
sirincxane *m* buzhane
sirinde *rd* **1.** sırlı **2.** sırlı, tılsımlı * **serê sibehê di şiva sirinde de dawirt** şafakta tılsımlı halkadan geçti
sirişk *bnr* sirîşk
sirî (I) *rd* gizemsel
sirî (II) *rd* soğuklanmış, soğuk **almış olan**

sirîn *m* **1.** üşüme, donma (çok üşüme) **2.** soğuk alma, soğuklama **3.** donma, soğuk çalma (bitki soğuktan zarar görme)
sirîn *l/ngh* **1.** üşümek, donmak (çok üşümek) **2.** soğuk almak, soğuklamak **3.** donmak, soğuk çalmak (bitki soğuktan zarar görmek)
sirîşk *m* göz yaşı
sirke *m* sirke ~ **çi qas ar be wê kûpê xwe biteqîne** keskin sirke küpüne (veya kabına) zarar ~ **lê hatin kirin** sirkelenmek
sirkebûn *m* sirkeleşme
sirkedar *rd* sirkeli
sirkefiroş *nd/nt* sirkeci
sirkefiroşî *m* sirkecilik
sirkekirin *m* sirkelenme
sirke kirin *l/bw* sirkelenmek
sirkekirî *rd* sirkeli, sirke katılmış olan
sirkepîv *m* asîtometre
sirkevan *nd/nt* sirkeci
sirkevanî *m* sirkecilik
sirkîk *m* sirke
sirkulasyon *m* sirkülasyon, tedawul
sirkuler *m* sirküler, tamim, genelge
sirlêdan *m* don vurma
sir lê dan *l/bw* don vurmak
sirlêdayî *rd* don vurulmuş olan
sirlêdayîn *m* don vurma
sirlêxistin *m* don vurma
sir lê xistin *l/bw* don vurmak
sirlêxistî *rd* don vurulmuş olan
sirman *bnr* misilman
sirme (I) *m* **1.** sırma **2.** *rd* sırma (sırmadan yapılma) ~**yên (yekî) weşîn** boncukları dökülmek, incileri dökülmek
sirme (II) *m* sürgü, sürgü kolu
sirme kenar (herhangi bir şeyin sivri kenarı) ~ **hatin şikandin** törpülenmek ~ **şikandin** törpülemek (sivri noktalarını gidermek)
sirmedar *rd* sırmalı
sirmekêş *nd/nt* sırmakeş
sirmekêşxane *m* sırmakeşhane
sirmekirin *m* sırmalama
sirme kirin *l/gh* sırmalamak
sirmekirî *rd* sırmalı
sirmeşikandin *m* törpüleme (sivri noktalarını giderme)
sirme şikandin *l/gh* törpülemek (sivri noktalarını gidermek)
sirmeşikandî *rd* törpülü, törpülenmiş (sivri noktalarını gidermiş olan)
sirmo *bot/m* peynire katılan bir tür ot
sirnî *m* **1.** mazı (ağaç dingil) **2.** dingil **3.** iğ (araba okunun ekseni)
sirnîdar *rd* dingilli
sirok *m* suna (ördek)
sirok *rd* soğuk
sirokî *rd* soğukça
siroşt *bnr* siruşt
sirsîrk *zo/m* kara fatma (Carabus)
sirsûm *m* **1.** yayık (genellikle topraktan yayık) **2.** yayık ~ **kulandin** yayık yaymak
sirt (I) *rd* **1.** sert, berk (yumuşak karşıtı) * **texteyê sirt** sert tahta **2.** sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen) **3.** sert (kolay dayanılmayan, etkili) **4.** sert, haşin (hırçın, öfkeli, hiddetli) * **bi dengekî sirt** sert bir sesle **5.** sert (titizlikle uygulanan, sıkı) * **rêveberiyeke sirt** sert bir yönetim **6.** sert (çarpıcı niteliği olan, keskin) * **meya sirt** sert şarab * **titûna sirt** sert tütün **7.** ağır, sert (koku için; keskin, boğucu) * **bêhneke sirt** ağır bir koku **8.** sert (bağışlaması, hoşgörüsü olmayan) * **bi awayekî sirt bersîva wê dayê** sert bir şekilde cevabını verdi **9.** sert, ters, aksi(gönül kırıcı, katı) **10.** aksi, kaba, anif (kimse) **11.** ters (gönül ve cesaret kırıcı, huysuz) * **bersîva sirt** ters cevap **12.** granit gibi, sert ~ **axaftin (peyvîn** an **jî xeber dan)** yüksek perdeden konuşmak, sert konuşmak, pek söylemek
sirt (II) *m* **1.** sırt (dağların veya tepelerin üst bölümü) * **sirta çiyê** dağ sırtı **2.** sırt (dikilmiş veya kaplanmış kitapların dikişli bölümü)
sirta çiyê *nd* dağ sırtı, senir
sirta masî *nd* balık sırtı
sirta pişt *nd* yağır
sirtbûn *m* **1.** sertlenme, sertleşme **2.** sertleşme (zorlu bir durum alma) **3.** sertleme (öfkeli bir durum alma) **4.** *mec* acılaşma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) **5.** haşinleşme **6.** sertlik * **sirtbûna titûnê ez aciz kirim** tütünün sertliği beni rahatsız etti
sirt bûn *l/ngh* **1.** sertlenmek, sertleşmek * **beton sirt bûye** beton sertleşmiş **2.** sertleşmek (zorlu bir durum almak) **3.** sertlemek (öfkeli bir durum almak) **4.** *mec* acılaşmak (konuşma için; kırıcı, sert bir durum almak) **5.** haşinleşmek
sirtbûyîn *m* **1.** sertleniş, sertleşiş **2.** sertleşiş (zorlu bir durum alma) **3.** sertleyiş (öfkeli bir durum alma) **4.** *mec* acılaşma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) **5.** haşinleşme
sirtikî (I) *rd* sertçe
sirtikî (II) *rd* şımarık
sirtikîbûn *m* şımarma
sirtikî bûn *l/ngh* şımarmak
sirtikîbûyîn *m* şımarma, şımarış
sirtikîkirin *m* şımartma
sirtikî kirin *l/gh* şımartmak
sirtiktî *m* şımarıklık
sirtî *m* **1.** sertlik **2.** sertlik (keskinlik) **3.** sertlik (şiddet) **4.** haşinlik
sirtîxwaz *rd* sertlik yanlısı
sirtîxwazî *m* sertlik yanlısı olma
sirtkirin *m* **1.** sertleştirme **2.** pekiştirme, pekleştirme
sirt kirin *l/gh* **1.** sertleştirmek **2.** pekiştirmek, pekleştirmek

siru *m* boynuz
siruşt *bnr* sirûşt
sirûd *mzk/m* **1.** marş (müzik parçası) **2.** *mzk* güzelleme
sirûdbêj *nd/nt* marşçı (marş söyleyen)
sirûdbêjî *m* marşçılık
sirûm *n* **1.** pah (eğik olarak kesilmiş kenar) **2.** pah (bir yapı elemanında eğik bir yüzey elde etmek amacıyla keskinliği gidermek) **3.** kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) **4.** bir şeyin keskin kenarı
sirûmşikandin *m* pahlama
sirûm şikandin *l/gh* pahlamak
sirûş *n* ilham (Allah'ıh peygamberlerin yüreğine doldurduğu tanrısal âleme özgü duygu ve düşünceler)
sirûşt *m* **1.** yaradılış, huy, doğa **2.** doğa, tabiat **3.** doğa, tabiat (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim)
sirûştegaz *m* doğalgaz
sirûştger *nd/rd* doğacı, natürist
sirûştgerî *m* doğacılık, natürizm
sirûştî *rd* **1.** doğal, tabiî * **gaza sirûştî** doğal gaz **2.** doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) **3.** doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış) **4.** olağan, tabii
sirûştîbûn *m* doğallaşma, tabiîleşme
sirûştî bûn *l/ngh* doğallaşmak, tabiîleşmek
sirûştîbûyîn *m* doğallaşış, tabiîleşme
sirûştîbûyî *rd* doğallaşmış, tabiîleşmiş olan
sirûştîkirin *m* doğallaştırma, natüralize etme
sirûştî kirin *l/gh* doğallaştırmak, natüralize etmek
sirûştîkirî *rd* doğallaştırılmış olan
sirûştîparêz *rd* doğalcı, natüralist
sirûştîparêzî *fel/m* doğalcılık, natüralizm
sirûştîtî *m* **1.** doğallık, tabiîlik **2.** *fel/* doğalcılık, natüralizm
sirûştkar *nd/rd* doğacı, natürist
sirûştkarî *m* doğacılık, natürizm
sirûştnas *nd/nt* doğa bilimci
sirûştnasî *m* doğa bilimi
sirûştpak *rd* güzel yaradılışlı
sirûştparêz *nd/nt* doğacı, natürist
sirûştparêzî *m* doğacılık, natürizm
sirûştzan *nd/nt* doğa bilimci
sirûştzanî *m* doğa bilimi
sirveşêr *rd* sır küpü, sır saklayan
sirwe *m* esim, esinti, ipilti
sirwedar *rd* esintili
sisê *n* **1.** üç (ikiden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, 3, III) **2.** *rd* üç (ikiden bir artık olan)
sisê sisê *rd* üçer üçer
sisêyane *wj/m* üçleme
sisêyî *rd* üçlü
sisiyane *wj/m* üçleme
sist *rd* **1.** gevşek (sıkı veya gergin olmayan) * **girêka sist** gevşek düğüm **2.** gevşek (ilgisiz, kayıtsız) * **sist lebat kirin** gevşek davranmak **3.** hafif (yoğun olmayan) * **karê me weke ku sist e** işlerimiz biraz hafiflemiş gibi **4.** hantal, hareketleri ağır olan **5.** *mec* isteksiz, niyetsiz * **ji çûnê re sist bû** gitmeye isteksizdi (ya da niyetsizdi) **6.** laşka ~ **bûn** gevşemek **(tiştek)** ~ **bûn** hızını kaybetmek (veya yitirmek) * **şer sist bû** savaş hızını kaybetti ~ **kirin** gevşetmek ~ **û pist** gevşek, laçka
sistahî *m* gevşeklik ~ **kirin** gevşeklik yapmak
sistayî *m* gevşeklik ~ **kirin** gevşeklik yapmak
sistayîkirin *m* gevşek davranma
sistayî kirin *l/gh* gevşek davranmak
sistbûn *m* **1.** gevşeme (sertlik ve gerginliği bozulma) **2.** gevşeme, çözülme (güçsüz kalma) **3.** gevşeme (yumuşama, yatışma, sakinleşme) **4.** gevşeme (istek, çaba, ciddiyet azalma) **5.** gevşeme, boşalma (açılma) **6.** isteksiz olma **7.** azalma (etkisini yitirme, hafiflenme) **8.** gevşeme, tavsama **9.** laçkalaşma **10.** sünme
sist bûn *l/gh* **1.** gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak) * **şirîta cilan sist bûye, wê hinekî bişidîne** çamaşır ipi gevşemiş, onu biraz geriver **2.** gevşemek, çözülmek (güçsüz kalmak) * **destên wê yên ku avêtibûn stûyê min sist bûn** boynuma dolanan elleri gevşedi **3.** gevşemek (yumuşamak, yatışmak, sakinleşmek) * **gotina leyîstinê nebihîze pê re sist dibe** oyun lafı duymasın hemen gevşiyor **4.** gevşemek (istek, çaba, ciddiyet azalmak) **5.** gevşemek, boşalmak, açılmak * **bend têr sist bû** ip iyice boşaldı **6.** isteksiz olmak **7.** azalmak (etkisini yitirmek, hafiflenmek) * **sancoya wê sist kiriye** sancısı azalmış **8.** gevşemek, tavsamak **9.** laçkalaşmak **10.** sünmek
sistbûnî *m* gevşeklik
sistbûyîn *m* **1.** gevşeyiş (sertlik ve gerginliği bozulma) **2.** gevşeyiş, çözülüş (güçsüz kalış) **3.** gevşeyiş (yumuşama, yatışma, sakinleşme) **4.** gevşeyiş (istek, çaba, ciddiyet azalma) **5.** gevşeyiş, boşalış (açılma) **6.** isteksiz oluş **7.** azalış (etkisini yitirme, hafiflenme) **8.** gevşeyiş, tavsayış **9.** laçkalaşış **10.** sünün
sistek *rd* **1.** gevşek (ilgisiz, kayıtsız) **2.** gevşek, uyuşuk kimse **3.** *rd* batak yer
sistekî *rd* **1.** gevşekçe **2.** gevşekçe, uyuşukça
sistekîtî *m* **1.** gevşeklik **2.** gevşeklik, uyuşukluk
sisteron *m* loş, zayıf aydınlık
sistesist *h* **1.** gevşek gevşek **2.** ifil ifil (kar ve rüzgâr için) **3.** isteksizce
sistik *rd* **1.** gevşek, miskin, uyuşuk **2.** lâpacı* **hûn wisa lê mêze nekin yekî sistik e** gösterişine bakmayın lâpacının biridir
sistikî *rd* **1.** gevşekçe, uyuşukça, miskince **2.** lâpacı

sistî *m* **1.** gevşeklik **2.** gevşeklik (kayıtsız davranış) **3.** ağırlık (uyuşukluk ve gevşeklik durumu) **4.** gevşeklik, tembellik **5.** *mec* vıcıklık
sistîkirin *m* boşlama, savsama, serme
sistî kirin *l/gh* boşlamak, savsamak, sermek * **kar sist kir** işi serdi
sistkirin *m* **1.** gevşetme **2.** gevşeme, tavsatma **3.** azaltma (etkisini yitirmesine sebep olma, hafifletme) **4.** boşaltma **5.** hızını alma **6.** hızını yitirme, yavaşlama **7.** dinme (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma) **9.** dinme (sızı, sancı durma) **10.** yatışma (hızı, etkisi azalma, aşırılığı geçme) **11.** kabartma (toprağı yumuşatma)
sist kirin *l/gh* **1.** gevşetmek **2.** gevşemek, tavsatmak **3.** azaltmak (etkisini yitirmesine sebep olmak, hafifletmek) **4.** boşaltmak * **hefsarê hesp sist kir, hesp hîn rihet beziya** atın yularını boşaltı, at daha rahat koşmaya başladı **5.** hızını almak * **firtûne sist kir** fırtına hızını aldı **6.** hızını yitirmek, yavaşlamak **7.** dinmek (kar, yağmur için; kesilmek, yağması durmak) * **berfê sist kir** kar dindi **9.** dinmek (sızı, sancı durmak) * **êşa min sist kir** acım dindi **10.** yatışmak (hızı, etkisi azalmak, aşırılığı geçmek) * **firtûneyê sist kir** fırtına yatıştı **11.** kabartmak (toprağı yumuşatmak)
sisto *bnr* sistok
sistok *rd* **1.** gevşek, miskin, uyuşuk (cansız, hareketsiz) **2.** gevşek (ilgisiz, kayıtsız) **3.** salpa
sistokî *rd* **1.** gevşekçe, miskince, uyuşukça **2.** gevşekçe (ilgisizce, kayıtsızca) **3.** salpaca
sistokîtî *m* **1.** gevşeklik, uyuşukluk **2.** gevşeklik (ilgisizlik, kayıtsızlık) **3.** salpalık
sistolek *rd* **1.** gevşek, miskin, uyuşuk (cansız, hareketsiz) **2.** gevşek (ilgisiz, kayıtsız) **3.** salpa
sistolekî *rd* **1.** gevşekçe, miskince, uyuşukça **2.** gevşekçe (ilgisizce, kayıtsızca) **3.** salpaca **4.** çuval gibi (kaba ve seyrek kumaş)
sistopisto *rd* **1.** gevşek (ilgisiz, kayıtsız) **2.** sölpük (kevşeyip kendini koyu vermiş) **3.** gevşek, laçka
sistopistobûn *m* **1.** gevşekleşme **2.** sölpüme **3.** laçkalaşma
sistopisto bûn *l/ngh* **1.** gevşekleşmek **2.** sölpümek **3.** laçkalaşmak
sistopistokirin *m* **1.** gevşetme **2.** sölpükleştirme **3.** gevşetme, laçkalaştırma
sistopisto kirin *l/gh* **1.** gevşetmek **2.** sölpükleştirmek **3.** gevşetmek, laçkalaştırmak
sistopistoyî *rd* **1.** gevşekçe **2.** sölpükçe
sistoyî *rd* gevşekçe
sisûm *bnr* sirsûm
sitam *m* nezle
sitare *m* sığınak
site *bnr* heste
sitem *m* zulüm, kıyın ~ **dîtin** zulüm görmek ~ **kirin** zulmetmek
sitembar *rd* mazlum
sitemdîtî *rd* zulüm görmüş olan kimse, mazlum
sitemkar *rd* zalim ~ **bûn** zalim olmak
sitemkêş *rd* çilekeş, mazlum
sitemkêşî *m* çilekeşlik, mazlumluk
sitil *m* bakraç
sitim *m* temel
sitimandin *m* tıkatma
sitimandin *l/gh* tıkatmak
sitimandî *rd* tıkalı
sitimîn *m* tıkanma
sitimîn *l/ngh* tıkanmak
sitlik *m* kova
sitrax *m* saçak
situv *m* doğrulama, teyid
situvandin *m* doğrulama, teyid etme
situvandin *l/gh* doğrulamak, teyid etmek
situvîn *m* doğrulanma, teyid edilme
situvîn *l/ngh* doğrulanmak, teyid edilmek
sitû *rd* pürüzsüz, düz
sitvan *lşk/n* yüzbaşı
sitvanî *m* yüzbaşılık
sitvanyar *lşk/n* başçavuş
sitvanyarî *m* başçavuşluk
sitxû *nd/nt* çıkarcı
sitxûtî *m* **1.** çıkar **2.** çıkarcılık
sitxûtîbûn *m* çıkarcılık
siûd *m* talih, şans ~**a (yekî) çep gerîn** şansı dönmek ~**a (yekî) lê hatin** şansı (veya talihi) yaver gitmek ~**a (yekî) lê xistin** başına devlet kuşu konmak
sivande *m* raf
sivane *m* dam saçağı
sivang *m* yaka
sivat *bnr* sebat
sivder *m* **1.** eşik (kapı eşiği) **2.** sundurma, revak (evlerin önündeki alan) **3.** siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel)
sive *bnr* sibeh sabah
sivêk *m* sepet
sivênder *m* eşik (kapı eşiği)
sivêrnek *m* çelen, ev saçağı, dam saçağı
sivgal *m* dam saçağı
sivgalkî *nd* Kürt tıraşı; kulak uçları hizasından dairesel bir çizginin aşağısını kesip tepe kısmını salarken, saçak olarak biçim alması. Erkek çocuklar ergin döneme kadar böyle tıraş edilirdi
siwêda *h* sabahleyin
sivik (I) *bnr* sivênek
sivik *rd* **1.** hafif (ağır karşıtı) **2.** hafif (miktarı az, sindirimi kolay yiyecek) * **eger tu xwarinên sivik bixwî dê baş be** hafif yemekler yesen iyi olur **3.** hafif (etkisi az olan) * **vexurikeke sivik** hafif bir içki **4.** hafif, kolay (güç veya yorucu olmayan, sıkıntı çekme-

den, yorulmadan yapılan, zahmetsiz, emeksiz) * **karekî sivik** hafif bir iş **5.** basit * **zimanekî sivik hatiye bikaranîn** basit bir dil kullanılmış **6.** hafif (zorlu olmayan) * **serêşeke sivik** hafif bir başağrısı **7.** hafif (önemli olmayan) * **sizayeke sivik danê** ona hafif bir ceza verdiler **8.** hafif (uyku için, çabuk uyanılan) * **xewawê sivik e** uykusu hafif **9.** hafif (çok dik olmayan; sırt, yokuş) * **em ji paleke sivik daketin jêrê** hafif bir meyilden indik **10.** hafif (belli belirsiz) * **ez îro xwe pir sivik dibînim** bugün kendimi çok hafif hissediyorum **11.** hafif, ince, uçuk * **kena sivik** ince gülüş uçuk * **bi bişirîneke sivik** uçuk bir gülümsemeyle **12.** atik, çevik **13.** genç delikanlı **14.** tez, sürek (hızlı giden, çabuk olan, süratlı) **15.** yüğrük, yürük (iyi yürüyen, iyi koşan) **16.** *mzk* hareketli, ritmik, oynak (hareket, canlılık veren) * **hadê ji me re straneke sivik bistrê** hadi bize şöyle bir oynak türkü söyle **17.** hafif, hoppa, oynak (ciddi olmayan, davranışları ağır başlı olmayan) * **jineke sivik** hafif bir kadın **18.** basit (bayağı, görgüsüz) * **mirovekî sivik** basit bir adam **19.** köçek (ağır başlı davranışları olmayan kimse) **20.** *h* çabuk (yavaşın karşıtı) ~ **be** çabuk ol ~ **bimeşe** harbi bas (doğru hızlı yürü) ~ **e** kuş gibi (çok hafif) ~ ~ **leyîstin** şıkır şıkır oynamak

sivikahî *bnr* sivikayî

sivikayî *m* **1.** hafiflik **2.** kolaylık, kolay **3.** hafiflik, rahatlık * **piştî ku ez ji serşokê derketim bi min resivikahiyek çêbû** banyodan çıkınca bir hafiflik duydum **4.** atiklik, çeviklik **5.** tezlik, süreklik **6.** yüğrüklük, yürüklük **7.** hareketlilik, oynaklık, ritmiklik **8.** hafiflik, hoppalık, oynaklık **9.** basitlik (görgüsüzlük) **10.** *mec* köçeklik

sivikbez *rd* **1.** yüğrük, koşucu **2.** koşucu at

sivikbûn *m* **1.** hafifleme, hafifleşme (eski ağırlığı azalma) **2.** hafifleme (etkisi, gücü azalma) **3.** çabuklaşma, tezleşme **4.** hafifleme, rahatlama **5.** ritmikleşme, oynaklaşma, hareketlileşme **6.** hafifleşme, hoppalaşma (ağırbaşlılığını yetirme) **6.** basitleşme

sivikbûyîn *m* **1.** hafifleyiş, hafifleşiş (eski ağırlığı azalma) **2.** hafifleyiş (etkisi, gücü azalma) **3.** çabuklaşma, tezleşiş **4.** hafifleyiş, rahatlama **5.** ritmikleşiş, oynaklaşma, hareketlileşme **6.** hafifleyiş, hoppalaşma (ağırbaşlılığını yetirme) **7.** basitleşiş

sivik bûn *l/ngh* **1.** hafiflemek, hafifleşmek (eski ağırlığı azalmak) **2.** hafiflemek (etkisi, gücü azalmak) * **êşa serê min sivik bû** baş ağrım hafifledi **3.** çabuklaşmak, tezleşmek **4.** hafiflemek, rahatlamak **5.** ritmikleşmek, oynaklaşmak, hareketlileşmek **6.** hafifleşmek, hoppalaşmak (ağırbaşlılığını yetirmek) **7.** basitleşmek

sivikçûn *m* hızlı gitme

sivik çûn *l/gh* hızlı gitmek

sivikî *m* **1.** hafiflik **2.** kolaylık, kolay **3.** hafiflik, rahatlık * **piştî ku ez ji serşokê derketim bi min re sivikiyek çêbû** banyodan çıkınca bir hafiflik duydum **4.** atiklik, çeviklik **5.** tezlik, çabukluk, süreklik **6.** yüğrüklük, yürüklük **7.** hareketlilik, oynaklık, ritmiklik (hareketli, canlı olma durumu) **8.** hafiflik, hoppalık, oynaklık (ağır başlı olmamama durumu) **9.** basitlik (görgüsüzlük) **10.** *mec* köçeklik **11.** *rd* yeleme, havaî **12.** *rd/h* oynakça (hareketli bir biçimde) **13.** *rd/h* oynakça (ağır başlı olmayacak bir biçimde) ~ **kirin** hafiflik etmek, hoppalık etmek

sivikker *rd* **1.** hafifletici **2.** çabuklaştırıcı, tezleştirici **3.** ritmikleştirici

sivikkirin *m* **1.** hafifleştirme, hafifletme **2.** hafifletme, hafifletme (gücünü, etkisini azaltmasını sağlama) **3.** çabuklaştırma, tezleştirme **4.** hafifletme, rahatlatma **5.** ritmikleştirme, oynaklaştırma, hareketlileştirmek **6.** hafifleştirme, hoppalaştırma (ağırbaşlılığını yitirmesine neden olmak) **7.** basitleştirme

sivik kirin *l/gh* **1.** hafifleştirmek, hafifletmek **2.** hafifletmek, hafifletmek (gücünü, etkisini azaltmasını sağlamak) **3.** çabuklaştırmak, tezleştirmek **4.** hafifletmek, rahatlatmak **5.** ritmikleştirmek, oynaklaştırmak, hareketlileştirmek **6.** hafifleştirmek, hoppalaştırmak (ağırbaşlılığını yitirmesine neden olmak) **7.** basitleştirmek

sivikok *rd* hafif

sivikokî *rd/h* **1.** hafifçe **2.** ritmik, hareketlice, oynakça (hareketli bir biçimde) * **muzîkeke sivikokî lê dikeve** oynakça bir müzik çalıyor

sivikpê *rd* ayağına çabuk

siviktî *m* **1.** hafiflik **2.** kolaylık, kolay **3.** hafiflik, rahatlık **4.** atiklik, çeviklik **5.** tezlik, çabukluk, süreklik **6.** yüğrüklük, yürüklük **7.** hareketlilik, oynaklık, ritmiklik (hareketli, canlı olma durumu) **8.** hafiflik, hoppalık, oynaklık (ağır başlı olmamama durumu) **9.** basitlik (görgüsüzlük) **10.** *mec* köçeklik ~**ya aqil** akıl zayıflığı

sivikziman *rd* belâğatli

sivikzimanî *m* belâgat

sivil *m* sofa, sundurma

siving (I) *bnr* sibeh

siving (II) *m* **1.** çelen, ev saçağı, dam saçağı **2.** siperlik, kapı üstünde ileri çıkarılan gölgelik, özel çıkıntılı saçak

sivingal *m* dam saçağı

sivirandin *m* tecavüz etme (başkasının hakına el uzatma)

sivirandin *l/gh* tecavüz etmek (başkasının hakına el uzatmak)

sivirîn *m* tecavüz edilme (başkasının hakına el uzatılma)

sivirîn *l/ngh* tecavüz edilmek (başkasının hakına el uzatılmak)
siviyandin *m* kullanma
siviyandin *l/gh* kullanmak
siviyandî *rd* kullanılmış
siviyîn *m* kullanılma
siviyîn *l/ngh* kullanılmak
sivî (I) *m* enlemesine geniş olan bir tür küfe
sivî (II) *m* kepek (bulgur ve yarma kepeği)
sivîl *rd* 1. sivil (askeri olmayan) * **parêziya sivîl** sivil savunma 2. sivil (asker sınıfından olmayan kimse) 3. sivil (özel bir biçimde olmayan giysi) 4. sivil (üniforma veya özel elbise giymemiş kimse) 5. sivil (polis)
sivîlî *m* sivillik
sivîlîtî *m* sivillik
sivîng *bnr* sivin (II)
sivîrnek *m* dam saçağı
sivloke *rd* rezil
sivloketî *m* rezillik
sivnik *m* süpürge
sivnikfiroş *nd/nt* süpürgeci (satan kimse)
sivnikfiroşî *m* süpürgecilik
sivnikker *nd/nt* süpürgeci (imal eden)
sivnikkerî *m* süpürgecilik
sivnikkirin *m* süpürme
sivnik kirin *l/gh* süpürmek
sivnikvan *nd/nt* süpürgeci (sokakları, caddeleri süpüren)
sivnikvanî *m* süpürgecilik
sivor, sivore *zo/m* sincap
sivorî *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris) ~ **bi bertîla xwe** karınca kararınca
sivorîk *zo/m* sincap
sivsilvik *m* çok renkli küçük bir kuş
siwanok *bot/m* bir tür bitki
siwar *nd/nt* 1. binici (binen) 2. binici (ata iyi binen kimse) 3. atlı, süvari 4. süvari (atlı asker) 4. *mec* hükmü geçen, hakim ~ **dan ser pişta (yekî)** arkadan kovalayanı olmak, atla kovalayanı olmak, topla tüfekle kovmak ~ **birin peya hiştin** baştan savma yapmak ~**ê hesp mirin** (atın) eyeri boş kalmak ~**ê hespê xelkê tim peya ye** elin ipiyle kuyuya inilmez ~**ê kerê ne tu siwar e** eşeğin biniciliği de binicilik değil
siwarbazî *nd/nt* binici (spor)
siwarbazî *m* binicilik (sporu)
siwarbûn *m* 1. binme, bini * **ev heywan hîna nehatiye siwarbûnê** bu hayvan biniye gelmemiş 2. binme (bir yere gitmek için, tren, vapur, uçak, otomobil gibi bir taşıtta yer alma) 3. binme (dama gibi oyunlarda) 4. kurulma (yayı veya zembereği gerilme)
siwar bûn *l/ngh* 1. binmek (yüksek bir şeyin veya hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak) 2. binmek (bir yere gitmek için, tren, vapur, uçak, otomobil gibi bir taşıtta yer almak) 3. binmek (dama gibi oyunlarda) 4. kurulmak (yayı veya zembereği gerilmek)
siwarbûyî *rd* binik, binmiş olan
siwarbûyîn *m* 1. biniş 2. biniş (bir yere gitmek için, tren, vapur, uçak, otomobil gibi bir taşıtta yer alma) 3. biniş (dama gibi oyunlarda)
siwarçak *rd* iyi binici
siwarçakî *m* binicilik
siware *m* araba
siwaredar *rd* arabalı
siwarefiroş *nd/nt* arabacı (satan kimse)
siwarefiroşî *m* arabacılık
siwaresaz *nd/nt* araba tamircisi
siwaresazî *m* araba takirciliği
siwarî *m* 1. binicilik 2. binicilik (sporu) 3. süvarilik 4. *lşk/rd* atlı, süvarî 4. *mec* yaman, cazgır (kadın) * **ev jinik yeka siwarî ye** bu kadın cazgırı tekidir ~ **dan ser pişta (yekî)** atla kovalayanı olmak, topla tüfekle kovmak
siwarîtî *m* süvarilik
siwarjin *m* kadın binici
siwarkirin *m* 1. bindirme 2. kurma (yayı veya zembereği germe)
siwar kirin *l/gh* 1. bindirmek * **zarok li kerê siwar kir** çocuğu eşeğe bindirdi 2. kurmak (yayı veya zembereği germek)
siwarkirî *rd* 1. binik, bindirilmiş olan 2. kurulu (zembereği kurulu)
siwarmêr *n* erkek binici
siwe *bnr* sibeh
siwe *m* teğet
siwî *m* gölge
siwûrî *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
six *rd* sık mêşeke six
sixbûn *m* sıklaşma, sık olma
six bûn *l/ngh* sıklaşmak, sık olmak
sixêf *m* küfür, sövgü ~ **pê hatin kirin** sövülmek
sixêf bi hev kirin *l/bw* sövüşmek
sixêfker *nd/rd* küfürbaz, sövgücü
sixêfkerî *nd/nt* küfürbazlık
sixêfkirin *m* sövme, küfretme, sövüş
sixêf kirin *l/gh* küfretmek, sövmek
sixik *m* küçük şiş
sixil *n* döl
sixim *m* sıkımlık
sixintî *m* sıkıntı ~ **hatin (yekî) 1)** sıkılmak **2)** üstüne fenalık gelmek
sixirandin *m* sıklaştırma
sixirandin *l/gh* sıklaştırmak
sixirîn *m* sığlaşma
sixirîn *l/ngh* sığlaşmak
sixî *m* kuru sıkı
sixî *n* diken * **sixiyê gulê** gül dikeni
sixîl *bnr* xilsik
sixlet *m* 1. sıklık, çokluk 2. *rd* **sık (seyrek karşıtı)** 3. sıkı, yoğun
sixletbûn *m* sıklaşma

sixlet bûn *l/ngh* sıklaşmak
sixletî *m* sıklık
sixre *rd* **1.** kurak (yağışsız) **2.** kurak (toprak için; nem tutmayan, çorak) **3.** kıraç (verimsiz toprak)
sixrî *m* kar küreme küreği
sixt *m* inanç
sixtenî *m* yakacak
sixur *n* moral * sixurê wê xera bû moralı bozuldu **~ê (yekî) şikandin** moralını bozmak **~ê (yekî) şikestin** moralı bozulmak
sixurandin *m* tasarruf etme (istediği gibi bir malı kullanma)
sixurandin *l/gh* tasarruf etmek (istediği gibi bir malı kullanmak)
sixurîn *m* tasaruf edilme
sixurîn *l/ngh* tasaruf edilmek
sixurşikestî *rd* moralı bozuk
siyabo *bot/m* yanlız Gever/yüksekovada yetişen nefis bir peynir otu
siyagon *bnr* siyahgon
siyah *m* kara
siyahgon *nd* siyah renk
siyahkar *nd/nt* karalayıcı
siyahkarî *m* karalayıcılık
siyahmar *n* kara yılan
siyakevnk *n* alık (eskimiş giyecek)
siyale *bot/m* ıspanak
siyalok *m* kamış
siyambû *bot/m* peynire katılan bir ot
siyamo *bot/m* bir bitki
siyan *m* lâğım suyu
siyanet *m* siyanet
siyanojen *kîm/m* siyanojen
siyanûk *bot/m* peynire katılan bir ot
siyanûr *kîm/m* siyanür
siyar (I) *m* siyer (Hz. Muhammed'in hayatını anlatan kitap)
siyar (II) *bnr* siwar
siyare *m* menteşe
siyaredar *bot/m* kızıl kabak
siyarî *bnr* siwarî
siyar bûn *bnr* siwar bûn
siyar kirin *bnr* siwar kirin
siyarkirî *bnr* siwarkirî
siyaset *m* **1.** siyaset, politika **2.** *mec* siyaset, politika (bir amaca, hedefe varmak için baş vurulan bütün yollar) **~ ajotin** politika gütmek **~ gerandin** siyaset yapmak **~ kirin** siyaset yapmak **~ kudirandin** politika gütmek **~a aborî** ekonomi politik **~a çawalêhato** idareimaslahat politikası **~a nealîgirî** bağlantısızlık siyaseti (veya politikası)
siyasetger *nd/nt* siyasetçi
siyasetgerî *m* siyasetçilik
siyasetkar *nd/nt* siyasetçi
siyasetkarî *m* siyasetçilik
siyasetmedar *nd/nt* siyasetçi, politikacı
siyasetmedarî *m* politikacılık
siyasetmend *nd/nt* siyasetçi
siyasetmendî *m* siyasetçilik
siyasetname *m* siyaset belgesi
siyasetvan *nd/nt* politikacı
siyasetvanî *m* politikacılık
siyasetzan *nd/nt* siyaset bilimci, siyaset uzmanı
siyasetzanî *m* siyaset bilimi
siyasetzanîn *m* siyaset bilim
siyasetzanîtî *m* siyaset bilimcilik, siyaset uzmanlığı
siyasî *rd* **1.** siyasî siyasal, politik **2.** siyasî (siyasetçi) **3.** *mec* siyasî, politikacı (karşısındakinin duygularını okşayarak çıkar sağlayan)
siyasîbûn *m* siyasallaşma, siyasîleşme
siyasî bûn *l/ngh* siyasallaşmak, siyasîleşmek
siyasîbûyîn *m* siyasallaşma, siyasîleşme
siyasîname *bnr* siyasetname
siyatîk *bj/m* siyatik
siyax *bnr* sewax
siyayî *m* alışveriş listesi
siyele *bot/m* şeker pancarı
siyenît *jeo/m* siyenit
siyer (I) *m* yüklük, yataklık
siyer (II) *m* siyer (Hz. Muhammed'in
siyesî *h* otuzar
siyînî *rd* gönden yapılmış * **kîsikekî siyînî** gönden yapılma kese
siyokî *rd* gölgecil
siyonîst *nd/rd* siyonist
siyonîzm *m* siyonizm
siyûng *m* dam saçağı
siza *n* ceza **~ girtin** ceza almak **~ kirin** cezalandırmak **~ kişandin** ceza çekmek **~ li (yekî) birîn** (birine) ceza kesmek **~ lê birîn** ceza kesmek **~ nivîsandin** ceza yazmak **~ stendin** ceza almak **~yê bendûbariyê** (an jî **dîsiplînê**) disiplin cezas **~yê diravî** para cezası
sizadan *m* cezalandırma
siza dan cezalandırmak
sizadayîn *m* cezalandırış
sizakirin *m* cezalandırma
siza kirin *l/gh* cezalandırmak
sizakirî *rd* cezalı, cezalandırılmış olan
sizandin *m* cezalandırma
sizandin *l/gh* cezalandırmak
sizandî *rd* cezalı, cezalandırılmış olan
sizanekirî *rd* cezasız, cezalandırılmamış olan
sizayî *rd* cezaî
sizik *m* süpürge
sizing *m* süpürge
Sî *kîm/m* Si (silisyum'un kısaltması)
sî (I) *m* **1.** gölge (saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık) **2.** gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) * **li bin siya darê xwe vedihesandin** ağacın gölgesinde dinleniyorlardı **3.** gölge, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) * **gava min di pencereyê re li der dimêzand, ji nişka ve siyek bihûrî çû min**

tê dernexist bê ew çi bû pencereden dışarıya bakarken aniden bir gölge geçti, ne olduğunu seçemedim **4.** *mec* gölge (kuruma, kayırma, himaye) * **di bin siya wî de dijî** onun gölgesinde yaşıyor ~ **jê çûn** gölgesi kaybolmak ~ **ketin** gölgelenmek, gölgesi düşmek ~ **ketin ser (...)** gölge düşmek ~ **şiqitîn** (an jî **zivirîn**) gölge dönmek ~**ya biyan siya diyan, siya bavan siya benavan, siya gûzan siya qîzan, siya guran, siya birayan** koruma duygusunun dereceleri, çeşitli ağaç gölgelerin güneşten koruma durumlarıyla açıklanmak istenen koruma dereceleri ~**ya (yekî) xwar bûn** bir kusurun var diyememek
sî (II) *ant/m* ak ciger
sî (III) *mzk/m* **1.** si (gam dizisinde *la* ile *do* arasındaki ses) **2.** si (bu sesi gösteren nota işareti)
sî (IV) *n* **1.** otuz (30, XXX.) **2.** *rd* otuz (yermi dokuzdan bir artık)
sî (VI) *m* simurg
sî (VII) *m* **1.** işlenmiş deri, gön **2.** pazval **3.** sapanın taş konulan deri kısmı
sî (VIII) *m* tiksinti ~**yê (yekî) jê çûn** tiksinti duymak, nefret etmek
sîbande *bnr* berbank
sîbax *m* yarışma, musabaka ~ **kirin** yarışma yapmak
sîber *m* **1.** gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) **2.** gölge (kuruma, kayırma, himaye) **3.** gölgelik **4.** gölgelik (gölgesinde oturulan şey) ~ **û sîtavk** gölge ve şavk
sîbergeh *m* gülgelik
sîberkirin *m* gölgeleme
sîber kirin *l/gh* gölgelemek
sîbernasyon *m* sibernasyon
sîbernetîk *m* sibernetik, güdüm bilimi
Sîbirî *nd/nt* Sibiryalı
Sîbirya *m* Sibirya
Sîbiryayî *nd/nt* Sibiryalı
sîdam *m* gölgelik
sîdank (I) *rd* çok kirli, berbat durumda olan
sîdank (II) *m* cüzdan
sîdar (I) *nd/bot* abanoz
sîdar (II) *rd* **1.** gölgeli **2.** siperli şapka (veya asker şapkası)
sîdarî *m* **1.** gölgelik **2.** *mec* himaye
sîdarkirin *m* gölgelendirme
sîdar kirin *l/gh* gölgelendirmek
sîdayok *rd* **1.** gölgeli, gölge veren **2.** gölgelik
sîderît *jeo/m* siderit
sîderoz *jeo/m* sideroz
sîf *m* bulaşık teli
sîfet *n* sıfat (yüz, çehre)
sîfik (I) *bnr* sefık
sîfik (II) *n* pembe rengi
sîfon *m* sifon ~ kişandin sifonu çekmek
sîfteh *m* **1.** siftah (alış verişe başlama) **2.** *h* siftah ~ **kirin** siftah etmek
sîftehkirin *m* **1.** siftahlanma **2.** siftahlama (turfanda bir şeyi ilk kez yeme)
sîfteh kirin *l/gh* **1.** siftahlanmak **2.** siftahlamak (turfanda bir şeyi ilk kez yemek)
sîgorta *m* **1.** sigorta, güvence * **sîgortaya jiyanê** hayat sigortası **2.** sigorta (şirketi) **3.** sigorta (elektrik sigortası) ~ **avêtin** sigorta atmak ~ **bûn** sigorta olmak ~ **kirin** sigorta etmek ~**ya civakî** sosyal sigorta ~**ya jiyanê** hayat sigortası ~**ya karkeran** işçi sigortası ~**ya karkeriyê** işçilik sigortası ~**ya otomatîk** otomatik sigorta ~**ya tenduristiyê** (an jî **xweşiyê**) sağlık sigortası
sîgortadar *rd* **1.** sigortalı **2.** sigortalı (sigortalanmış olan)
sîgortadarkirin *m* sigortalama
sîgortadar kirin *l/gh* sigortalamak
sîgortaker *nd/nt* sigortacı
sîgortakerî *m* sigortacılık
sîgortakirin *m* sigortalama, sigorta etme
sîgorta kirin *l/gh* sigortalamak, sigorta etmek
sîgortakirî *rd* sigortalı (sigortalanmış olan)
sîgortanekirî *rd* sigortasız
sîgortanekirîtî *m* sigortasızlık
sîgortavan *nd/nt* sigortacı
sîgortavanî *m* sigortacılık
sîh *n* **1.** güderi **2.** *rd* güderi (bu deriden yapılmış olan)
sîhale *m* gölgelik
sî heb sî heb *mat/rd* otuzar
sîhek *rd* koyu
sîhem *rd* otuzuncu
sîhemîn *rd* otuzuncu
sîhesî *mat/rd* otuzar
sîhêtî *m* deneme, sınama
sîhêtîkirin *m* deneme, sınama
sîhêtî kirin *l/gh* denemek, sınamak
sîhêtîkirî *rd* denenmiş, sınanmış
sîhik *m* sirke
sîhne *m* hayal
sîhre *m* sihir
sîhrekar *nd/nt* sihirbaz
sîhrekarî *nd/nt* sihirbazlık
sîhter *m* bir enstrüman adı
sîk *m* **1.** gölge (saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık) **2.** gölge (güneş ışınlarından korunacak yer) **3.** gölge, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı) **4.** *mec* gölge gölge (kuruma, kayırma, himaye)
sîkat *m* foseptik çukuru, lâğım çukuru
sîkatîf *kîm/rd* sikatif
sîkav *zo/nd* **1.** kar kurdu **2.** su samuru
sîke (I) *m* **1.** sikke (para) **2.** sikke (madenî paralara vurulan damga)
sîke (II) *m* sikke (Mevlevî dervişlerin taktıkları yüksek düz külah)
sîke (III) *m* demir kazık * **sîke di bedena kelê de kuta** kalenin bedenine kazıkları çaktı

sîketin (I) *m* (*fiz/mat*) iz düşümü, irtisam
sîketin (II) *m* **1.** küsme **2.** kızına
sî ketin *l/gh* **1.** küsmek **2.** kızmak
sîkevnk *n* alık, eski püskü, yırtık (eskimiş giyecek) * **sîkevnkên xwe dan min** yırtık elbiselerini bana verdi
sîkirin *m* gölgeleme, gölgeleyiş
sî kirin *l/gh* gölgelemek
sîkirî *rd* gölgeli, gölgelendirilmiş olan
sîklet *bnr* siklet
sîklon *m* siklon
sîkuling *zo/m* kartaldan küçük, beyaz renkli bir göçmen kuş
sîlank *m* kabzasız bıçak
sîlav *bnr* sûlav
sîlbend *m* gögüslük
sîle (I) *m* mil, ince kum
sîle (II) *m* tokat, sile ~ **avêtin (yekî)** tokatlamak, (birine) sile atmak * **min sîleyek avête wê** ona bir tokat attım ~ **jê xwarin** tokatlanmak, (birinden) tokat yemek ~**ek çelpandin (yekî)** (birine) tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **xwarin** tokat yemek
sîlebend *bnr* sînebend
sîleh *m* **1.** silâh **2.** *mec* silâh (savunmak veya saldırmak için kullanılan, başvurulan her şey) ~ **berdan** silâh sıkmak ~ **girê dan** silâh kuşanmak ~ **lê kişandin** (birine) silâh çekmek ~ **lê rast kirin** (birine) silâh doğrultmak ~ **teqandin** (an jî **berdan**) silah patlatmak
sîlehbidest *rd* silâhlı, eli silâhlı
sîlehdar *n* silâhlı, silâhtar ~ axa *dîr* ağa silâhtar
sîlehendaz *n* silâhendaz (deniz eri)
sîlehşor *nd/nt* silâhşor
sîlehşorî *m* silâhşorlük
sîlehxane *m* silâhhane
sîlerik *bot/m* bir tür ot
sîlexane *m* kumluk
sîlik *m* mil, ince kum
sîlikgirtin *m* millenme
sîlik girtin *l/gh* millenmek
sîlindir *mat/m* **1.** silindir, üstüvane **2.** silindir (sanayide kullanılan merdane) **3.** silindir (arabalarda) **4.** silindir (yol yapımında toprağı sıkıştırarak düzleştirmek için kullanılan genellikle motorlu araç)
sîlindirdar *rd* silindirli
sîlindirîk *mat/rd* silindirik, silindirsel, üstüvanî
sîlindirkirin *m* silindirleme, silindiraj
sîlindir kirin *l/gh* silindirlemek
sîlîkon *kîm/m* silikon
sîlîs *kîm/m* silis
sîlmask *bot/m* yenilir bir bitki
sîlo *m* silo (büyük buğday ambarı)
sîluryen *jeo/m* silüryen
sîm *n* **1.** sim, gümüş **2.** sim genelikle işlemelerde kullanılan, gümüş görünüşünde ve parlaklığında olan iplik vb.) **3.** *rd* sim (gümüş gibi parlayan) **4.** sırma **5.** *rd* sırma (sırmadan yapılma)
sîma *m* sima, çehre
sîman *m* sima
sîmav *m* civa
sîmaw *m* Merkür
sîmaxweşik *rd* güzel simalı, çehresi güzel
sîmdar *rd* **1.** gümüşlü **2.** simli
sîmek *m* taraktan geçirilmiş eğrilmeye hazır yün tutamı
sîmerx *nd* simurg
sîmetrî *m* **1.** simetri, bakışım **2.** *mat/m* simetri, bakışım
sîmetrîk *mat/rd* simetrik, bakışımlı, simetrili
sîmir *nd* simurg
sîmitir *m* ertesi ~**a salê** ertesi yıl
sîmix *bnr* sîmerx
sîmîn *rd* gümüş, gümüşten olan, gümüşten yapılma
sîmkêş *nd/nt* sırmakeş
sîmkêşxane *m* sırmakeşhane
sîmkirn *m* **1.** simleme **2.** sırmalama
sîm kirn *l/gh* **1.** simlemek **2.** sırmalamak
sîmkirî *rd* **1.** gümüşlü **2.** sırmalı
sîmore *zo/m* sincap
sîmorîk *zo/m* sincap
sîmsar *nd/nt* simsar, komisyoncu
sîmsariye *m* simsariye
sîmsarî *m* simsarlık, komisyonculuk
sîmsarîtî *m* simsarlık
sîmûrg simurg ~**ê anka** anka kuşu, zümrüdüanka
sîmya *m* simya, alşimi
sîmyager *nd/nt* simyaci, alşimist
sîn *m* **1.** dağ doruğu **2.** Erdelan perenslerin ünvanı
sînagog *m* sinagog, havra
sînan m bir halı çeşidi
sîncok *m* sucuk
sînç *bnr* sinc
sîndir *m* havan
sîndirûk *m* sandık, sanduka
sînebend *m* **1.** göğüslük **2.** atların göğüs altına bağlanan bir çeşit süs
sînem *m* sinem, sevgili
sînema *m* **1.** sinama **2.** sinama salonu ~**ya bêdeng** sessiz sinama ~**ya dengdar** sesli sinema ~**ya servekirî** açık hava sineması
sînemager *nd/nt* sinemacı, filmci (film yapımcısı veya yönetmeni)
sînemagerî *m* sinemacılık, filmcilik
sînemahez *nd/nt* sinemasever
sînemahezî *m* sinemaseverlik
sînemakar *nd/nt* sinemacı, filmci (film yapımcısı veya yönetmeni)
sînemakarî *m* sinemacılık, filmcilik
sînemakî *bot/m* **1.** sinamaki (Cassia) **2.** sinamaki (bu bitkinin meyvesi)
sînemaperwer *nd/nt* sinemasever

sînemaperwerî *m* sinemaseverlik
sînemasaz *nd/nt* sinemacı, filmci
sînemasazî *m* sinemacılık, filmcilik
sînemaskop *sn/m* sinemaskop
sînematek *m* sinematek
sînematîk *m* sinematik
sînematograf *m* sinematograf
sînemavan *nd/nt* **1.** sinemacı (sinema kollarından birinden çalışan kimse) **2.** sinamacı (sinamayı çalıştıran)
sînemavanî *m* sinemacılık
sînerama *sn/m* sinerama
sînerjî *fizy/m* sînerji, görevdeşlik
sînesaf *rd* safdil
sînesafî *m* safdillik
sînesoj *rd* sine yakan
sînestezî *psî/m* sinestezi
sîng *bnr* sing (I)
sîngerf *bot/m* zencefil
sîngerî *bot/m* zencefil
sîngtalde *m* damlarda kurulan dulda
sînî *m* sini
sînik *m* sini (küçük sini)
sînîzm *fel/m* kinizm
sînk *m* galvaniz
sînkkirin *m* galvanizleme
sînk kirin *l/gh* galvanizlemek
sînkkirî *tek/rd* galvanize, galvanizli
sînobend *bnr* sînebend
sînok (I) *m* kadran
sînok (II) *m* **1.** dam saçağı **2.** siperlik (şaqka siperliği)
Sînolog *nd/nt* Sinolog
Sînolojî *m* Sinoloji
sînonîm *nd/rd* sinonim, anlamdaş, eş anlamlı
sînonîmî *m* sinonimlik, anlamdaşlık, eş anlamlılık
sînonîmtî *m* sinonimlik, anlamdaşlık, eş anlamlılık
sînor *n* **1.** sınır, hudut (komşu il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) **2.** sınır, hudut (iki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) ~ **kişandin** sınır çekmek ~ **rast kirin** sınır çekmek (veya belirlemek) ~**ê jî (temen** an **jî emr)** yaş haddi ~**ê parêziya dijmin qelaştin** (düşman) savunmasını yarmak ~**ê xortan tune** gençler için haddin olmadığı, bazı şeylerini hoş görmek gerektiğini anlatılan bir deyim
sînordanîn *m* **1.** sınırlama (sınırını belirleme) **2.** sınırlama (belli bır sınır içinde bırakma, belirleme)
sînor danîn *l/gh* **1.** sınırlamak (sınırını belirlemek) **2.** sınarlamak (belli bir sınır içinde bırakmak, belirlemek)
sînordar *rd* sınırlı, hudutlu
sînordarî *m* **1.** sınırlama **2.** sınırlama, kayıtlama (bir takım şartlara bağlama)
sînordarîkirin *l/gh* **1.** sınırlama **2.** kayıtlama, sınırlama (bir takım şartlara bağlama)
sînordarî kirin *l/gh* **1.** sınırlamak **2.** kayıtlamak, sınırlamak (bir takım şartlara bağlamak)
sînordarker *rd* sınırlayıcı
sînordarkirin *m* **1.** sınırlama, sınırlandırma **2.** sınırlama, tahdit etme **3.** tahdit etme, kısma (sınırını daraltma) **4.** *man* belirleme
sînordar kirin *l/gh* **1.** sınırlamak, sınırlandırmak **2.** sınırlamak, tahdit etmek **3.** tahdit etmek, kısmak (sınırını daraltmak) **4.** *man* belirlemek
sînordarkirî *rd* **1.** sınırlı, sınırlandırılmış **2.** sınırlı, kısıtlı
sînordarkirîbûn *m* sınırlılık, kısıtlılık
sînorderî *rd* sınırdışı edilmiş olan
sînorderîbûn *m* sınırdışı olma
sînorderî bûn *l/ngh* sınırdışı olmak
sînorderîbûyî *rd* sınırdışı olmuş olan
sînorderîbûyîn *m* sınırdışı oluş
sînorderîkirin *m* sınırdışı etme
sînorderî kirin *l/gh* sınırdışı etmek
sînorderîkirî *rd* sınırdışı edilmiş olan
sînorker *rd* sınırlayıcı
sînorkirin *m* **1.** sınırlama **2.** sınırlama, tahdit etme
sînor kirin *l/gh* **1.** sınırlamak **2.** sınırlamak, tahdit etmek
sînorkirî *rd* **1.** sınırlı, hudutlu **2.** sınırlı, mahdut, mahdutlu hale getirilmiş **3.** sınırlı, sınırlanmış olan, bağlı * **kirariyeke bi rêziknameyê ve sînorkirî** tüzüğe bağlı bir işlem
sînorkişandin *m* sınırlama (sınırını belirleme)
sînor kişandin *l/gh* sınırlama, hudutlandırma
sînorkişandî *rd* sınırlanmış (sınırı belirlenmiş)
sînorparêz *nd/nt* sınır muhafızı
sînorparêzî *m* sınır muhafızlığı
sînorte *nd/nt* piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk)
sînorvan *nd/nt* sınırcı
sînorvanî *m* sınırcılık
sîntir *nd/nt* öksüz çocuk
sîntîgrafî *bj/m* sintigrafi
sîntîne *der/m* sintine
sînuzîdal *rd* sinüzidal
sînuzoît *mat/m* sinüzoit
sînûs m sinüs ~**a cênîkê** şakak sinüsü ~ **eniyê** alın sinüsü
sînyor *n* sinyor
sîp *n* **1.** sıpa **2.** *arfo* ergen sayılan erkek çocuk ~ **û sengele** delikanlı
sîpah *m* ordu
sîpal *rd* üstü başı yırtık pırtık
sîpalbûn *m* üstü başı yırtık pırtık olma
sîpal bûn *l/ngh* üstü başı yırtık pırtık olmak
sîpan *n* buzluğan (dorukları buzlu dağ)
sîpe *n* **1.** sıpa (bir yaşını doldurmuş at, katır ve eşek yavrusu) **2.** *argo* yeni yetme (erkek çocuğu, ergen sayılan erkek çocuk) **3.** aylak

sîpeh *nd/nt* 1. sipahî 2. asker
sîpek *n* 1. sıpa 2. *argo* yeni yetme, toy delikanlı
sîpel *m* şelâle
sîpelk *ant/m* ak ciger
sîpelok *argo/n* yeni yetme, toy delikanlı
sîper (I) *zo/m* şahine benzer pençeli bir kuş
sîper (II) *m* 1. siper (korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer) 2. *lşk* siper (üstü açık hendek) 3. siperlik, güneşlik 4. siper, siperlik (şapka siperi) * **sîpera şewqeyê** şapkanını siperi ~ **girtin** (bir şeyi veya yeri) siper almak
sîpergirtin *m* mevzilenme
sîper girtin *l/gh* mevzilenmek
sîperik *zo/m* 1. kelebek 2. *rd* kelebek (kelebek biçiminde olan)
sîpêle *m* karartı
sîpik (I) *m* eşik
sîpik (II) *n* 1. sıpa 2. argo yeni yetme (erkek çocuk)
sîpl *n* süt ürünleri
sîplak *ant/m* ak ciger
sîpob *m* supap ~**a ewlekariyê** güvenlik vanası
sîpolîn *jeo/m* sipolin
sîqal (I) *m* ince sıva
sîqal (II) *m* cilâ ~ **kirin 1)** cilâlamak **2)** tırpan bilemek
sîqalk *zo/nd* akbaba (Vultur monachus) ~**a gurî** akbaba
sîqalker *nd/nt* cilâcı
sîqalkerî *m* cilâcılık
sîqalkirin *m* cilâlama
sîqal kirin *l/gh* cilâlamak
sîqalkirî *rd* cilâlı, cilâlanmım olan
sîqan *m* gıcırdama, gıcırdayış
sîqandin *m* gıcırdatma
sîqandin *l/gh* gıcırdatmak
sîqesîq *h* gıcır gıcır (diş gıcırtısı için) ~ **kirin** gıcır gıcır etmek
sîqilandin *m* 1. kışkırtma, tahrik etme, fitleme 2. kızdırma, kızıştırma, dolduruşa getirme, fitilleme 3. kurma (başkalarına karşı öfkelendirme)
sîqilandin *l/gh* 1. kışkırtmak, tahrik etmek, fitlemek 2. kızdırmak, kızıştırmak, dolduruşa getirmek, fitillemek 3. kurmak (başkalarına karşı öfkelendirmek)
sîqilandî *rd* 1. kışkırtılmış, tahrik edilmiş 2. kızdırılmış, kızıştırılmış, dolduruşa getirilmiş olan 3. kurulmuş (başkalarına karşı öfkelendirilmiş olan)
sîqilîn *m* 1. kışkırtılma, tahrik edilme, fitlenme 2. kızdırılma, kızıştırılma, dolduruşa getirilme, fitilleme
sîqilîn *l/ngh* 1. kışkırtılmak, tahrik edilmek, fitlenmek 2. kızdırılmak, kızıştırılmak, dolduruşa getirilmek, fitillemek
sîqirandin *m* gıcırdatma
sîqirandin *l/gh* gıcırdatmak * **ji hêrsa diranê xwe disîqirandin** öfkesinden dişlerini gıcırdatıyordu
sîqisîr *m* tahterevalı
sîqî (I) *bot/m* çubuk ağacı (Mabea)
sîqî (II) *m* patlangaç, patlangıç
sîqîn *m* (diş) gıcırdama
sîqîn *l/ngh* (diş) gıcırdamak
sîqînî *m* gıcırtı (diş için)
sîqlûsimaq *m* tahterevali
sîquling *zo/m* turna (Grus grus)
sîr *bot/m* 1. sarımsak (Allium sativum) 2 sarımsak (bu bitkinin baharat olarak kullanılan dişli bölümü) 3. babuko (sarmısak, tereyağı, ekmek ve yoğurtan yapılan yemek) ~ **kirin (...)** sarımsaklamak ~ **tê de nesekînin** çok asabî olmak ~ **xistin (tiştekî)** sarımsaklamak * **sîr xiste xwarinê** yemeği sarımsakladı
sîrace *m* sakağı, ruam
sîramok *bot/m* yaban sarmısağı
sîranî *m* dingil
sîrava *m* sarımsak, yağ ve ekmekten yapılan yemek
sîravk (I) *m* sarmısak ve yumurtadan yapılan sulu bir yemek
sîravik (II) *m* pişirilmiş nohut
sîrayet *m* sirayet
sîrayetkirin *m* sirayet etme (hastalık geçme)
sîrayet kirin *l/gh* sirayet etmek (hastalık geçmek)
sîrçirk *zo/m* cırcır böceği
sîrdim bir tür bitki
sîrdim *m* bir tür yabanî sarmısak
sîrebend *bnr* sînebend
sîreç *m* çiriş otu kökü (şirez yapımında kullanılır)
sîregir *nd/nt* nişancı
sîren *m* siren
sîrên *m* yılan sesi
sîrik *m* bir tür yabanî sarmısak (peynire katılır)
sîrika maran *bot/nd* uyuz otu (Scabiosa rotata)
sîrikandin *m* gıcırdatma
sîrikandin *l/gh* gıcırdatmak * **diranên xwe disîrikîne** dişlerini gıcırdatıyor
sîrikîn *m* gıcırdama
sîrikîn *l/ngh* gıcırdamak
sîrim (I) *m* sicim ~ **kişandin** sicim yapmak
sîrim (II) *bot/m* yabanî sarmısak
sîrima zinaran *bot/nd* kaya sarımsağı (Allium ampeloprasum)
sîrî *m* sarmısak acısı
sîrk *m* sirk
sîrkesîrk *m* fare sesi
sîrkirin *m* sarımsaklamak
sîr kirin *l/gh* sarımsaklamak
sîrkirî *rd* sarımsaklı (sarımsak katılmış olan)
sîrkulasyon *bz/m* sirkülasyon, tedavül
sîrkut *n* döveç, sarmısak tokmağı
sîrkutk *bnr* sîrkut
sîrkutok *zo/nd* yonca böceği

sîrmast *n* sarımsaklı yoğurt
sîrmastik *bot/m* bir bitki
sîrmo *bot/m* sirmo (Allium atrovilaceum, Allium vineale)
sîrmok *bot/m* yabanî sarmısak
sîrokî *bnr* sîrî
sîroz *bj/m* siroz
sîrozdar *rd* sirozlu
sîrqet *rd* **1.** kaçak, saklı * **pezê sîrqet** saklı mal (vergi vermemek için) **2.** çalınmış koyun
sîrqûn *argo/rd* sabırsız, hırçın kimse
sîrsîrk *zo/m* cırcır böceği
sîrsîrok *zo/m* cırcır böceği
sîrtakî *m* sirtaki
sîrûs *erd/m* sirrus
sîrûş *m* **1.** ilham, esin **2.** vahiy **3.** melek
sîs (I) *n* **1.** ak, beyaz **2.** ak, beyaz (bu renkten olan) **3.** kır
sîs (II) *rd* kelek (yer yer çıplaklığı olan)
sîs (III) *m* her tarafı kar alma ~ **bûn** her tarafı kar almak
sîsalek *zo/m* **1.** kutsal sayılan ve çok yükseklerde uçan bu kuş, grup hayatı yaşar ve yüksek zirvelere yuva yapar. Çocuklar onu uçarken görünce hemen bu tekerlemeyi söylerler hilo. hilo, sîsaleko bimbareko **2.** temizlik sembolüdür * **lawikê min xwe şûşt, tendiraz bû, bû sîsalek** oğlum temizlenip pırıl pırıl oldu
sîsalk *bnr* sîsark
sîsarik *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
sîsark *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
sîsayî *m* aklık, beyazlık
sîsbûn (I) *m* **1.** beyazlanma, beyazlaşma **2.** kırlaşma
sîsbûn (II) *m* kar tipisi sonucu çukur ve düz olmayan alanların dümdüz bir hâl alması
sîs bûn (I) *l/ngh* **1.** beyazlanmak, beyazlaşmak **2.** kırlaşmak
sîsbûn (II) *l/ngh* kar tipisi sonucu çukur ve düz olmayan alanlar dümdüz bir hâl almak
sîsbûyî *rd* beyazlanmış, beyazlaşmış olan
sîsbûyîn *m* **1.** beyazlanış, beyazlaşış **2.** kırlaşış
sîsele *rd* cılız
sîselebûn *m* cılızlaşma
sîsele bûn *l/ngh* cılızlaşmak
sîseletî *m* cılızlık
sîsik (I) *ant/m* **1.** göz bebeği **2.** *mec* göz bebeği (çok sevilen, önem verilen kimse) **3.** *rd* cici
sîsik (II) *n* **1.** çekirdek (etli meyvelerin içinde bir veya birden fazla bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum) * **sîsika zeytûnan** zeytin çekirdeği **2.** *biy* çekirdek (bir hücrenin merkezini oluşturan cisimcik) ~**ek li heft mehseran gerandin** bir mesele üzerinde çok durmak, aşırı büyütmek
sîsik (III) *m* sepicilikte kullanılan bir meşe ürünü ~**a ser cemedê** hafif kadın ~**a serê daran bû kevaniya malan** beğenilmeyen bir kadın veya kıza küçümseme yoluyla söylenir
sîsik (IV) *rd* **1.** kaygan **2.** kel, tüysüz
sîsik (V) *bnr* sîsark
sîsikdar *rd* çekirdekli
sîsildanik *m* çekirdeklik
sîsirk *zo/m* cırcır böceği, cırlak, cırlayık (Grillus domesticus, G. campestris)
sîsker *rd* beyazlatıcı
sîskirin (I) *m* kar tipisinin çukur ve düz olmayan alanları dümdüz etmesi
sîskirin (II) *m* **1.** beyazlatma **2.** kırlaştırma
sîs kirin (I) *l/gh* kar tipisi çukur ve düz olmayan alanları dümdüz etmek
sîs kirin (II) *l/gh* **1.** beyazlatmak **2.** kırlaştırmak
sîsmik *rd* sismik
sîsmograf *m* sismograf, depremyazar
sîsmolog *nd/nt* sismolog, deprem bilimci
sîsmolojî *m* sismoloji, deprem bilimi
sîsolek *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
sîsot (I) *m* siyah kuru üzüm
sîsot (II) *m* bir tür egzama
sîstem *m* **1.** sistem, dizge **2.** *fel/wj* sistem, dizge **3.** sistem, düzen **4.** sistem (bir devletin belli başlı ilkeleri bakımından yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi) ~**a esmanî ya parêziyê** (an jî **berevaniyê**) hava savunma sistemi ~**a rojê** *ast* güneş sistemi ~**a televizyona dewregirtî** kapalı devre televizyon sistemi ~**a tûreyan** (an jî **rehikan**) sinir sistemi
sîstema aksiyoman *man/nd* belitken
sîstema dehaniyê *nd* ondalık sistem
sîstema metrîk *nd* metre sistemi, metrik sistem
sîstematîk *rd* **1.** sistematik, dizgeli **2.** sistematik, dizgesel **3.** sistematik, sistemli
sîstematîkbûn *m* sistemleşme
sîstematîk bûn *l/ngh* sistemleşmek
sîstematîkkirin *m* sistemleştirme
sîstematîk kirin *l/gh* sistemleştirmek
sîstematîkkirî *rd* sistemli, sistemli hale getirilmiş olan
sîstît *bj/m* sistit
sîstol *fizy/m* sistol
sîsyank *zo/m* kel aynak
sîsyarek *zo/nd* akbaba (Vultur monachus) ~**a gurî** akbaba
sîsyarik *zo/nd* akbaba (Vultur monachus)
sîşiqitîn *m* gölge dönme
sî şiqitîn *l/ngh* gölge dönmek
sîtard *bnr* sêtar
sîtarxûnî *m* bir tür erkek elbisesi
sîtav *bnr* sîtavk
sîtavk *m* **1.** yansı, akis (bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi) * **sîtavkên heyvê yên di avê de** mehtabın suda akisleri **2.** *fiz* yansı, akis **3.** pencereden akan güneş ışığı
sîte *m* **1.** site (konutlar topluluğu) **1.** *dîr* site (bir veya bir kaç kentten oluşan devlet)

sîtem *m* zulüm
sîtemdîde *rd* mazlum
sîtemkar *rd* zalim
sîtemkêş *rd* zulüm çeken
sîtil *m* **1.** büyük bakraç **2.** kazan ~ **qelaptin** kazan kaldırmak ~**a dûkelê** buhar kazanı ~**a hilm û gulmê** buhar kazanı
sîtol *m* donanma (belli bir amaçla kullanılan gemilerin tümü)
sîtola sivik *der* ince donanma
sîtolojî *biy/m* sitoloji, hücre bilimi, göze bilimi
sîtoplazma *biy/m* sitoplâzma
sîtoq *m* çapak (göz çapağı)
sîtoqgirtin *m* çapaklanma
sîtoq girtin *l/gh* çapaklanmak
sîvan *nd/nt* sayacı
sîvander *m* dam saçağı
sîvanok *zo/m* saka kuşu
sîvgal *bnr* sivgal
sîvik *m* dam saçağı
sîvok *bnr* sêvok
sîvorek *zo/m* sincap
sîwak *bnr* miswaq
sîwan *m* **1.** gölgelik, güneşlik **2.** şemsiye **3.** ayla, ağıl, hale (ay çevresinde görülen ışık halkası) **4.** hale, ayla, ağıl (resimlerde bazı insanların başlarının çevresinde çizilen ışık halkası) **5.** *sn* ağıl, hale, ayla ~**a dora heyvê** ay ağılı ~**a heyvê** ayla, hale, ay ağılı ~**a rojê** *ast* güneş tekeri
sîwana heyvê *nd* ay evi
sîwandank *m* şemsiyelik, şemsiyelerin konulduğu yer
sîwandar *rd* haleli
sîwane *m* **1.** gölgelik (gölgesinde oturulan şey) **2.** şemsiye, güncek **3.** paraşüt
sîwanebaz *nd/nt* **1.** paraşûtçü (bir uçaktan paraşütle atlamak ve yere iner inmez savaşabilmek amacıyla eğitilmiş asker) **2.** paraşütçü (bi hava taşıtında paraşütle atlayarak yere inen kimse)
sîwanebazî *m* paraşûtçülük
sîwanfiroş *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye satan
sîwanfiroşî *m* şemsiyecilik, şemsiye satıcılığı
sîwangirtin *m* ağıllanma, halelenme, harmanlanma (ay etrafında ağıl oluşma)
sîwan girtin *l/gh* ağıllanmak, halelenmek, harmanlanmak (ay etrafında ağıl oluşmak)* **dora heyvê sîwan girtiye,dê baran bibare** ayın etrafı halelenmiş, yağmuryağacak
sîwangirti *rd* ağıllı
sîwankar *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye imal eden
sîwankar *m* şemsiyecilik
sîwanker *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye imal eden
sîwankerî *m* şemsiyecilik
sîwanok *bot/m* şemsiye çiçeği
sîwansaz *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye tamircisi
sîwansazî *m* şemsiyecilik, şemsiye tamirciliği
sîwanvan *nd/nt* paraşûtçü
sîwetir *m* ertesi
sîwor *zo/m* sincap (Sciurus vulgaris)
sîwtang *bnr* sîwtank
sîwtank *m* **1.** yansı, akis (bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi) * **sîwtankên heyvê yên di avê de** mehtabın suda akisleri **2.** *fiz* yansı, akis **3.** görüntü, hayal * **li sîwtanka xwe ya di eyneyê de mêze kir** aynadaki hayaline baktı
sîx (I) *n* **1.** diken **2.** tığ
sîx (II) *n* telmek
sîxboz *n* **1.** kıranta, kırçıl, kır saçlı (saç sakal için, kırlaşmış) **2.** kıranta (saçları ağırlaşmış orta yaşlı erkek)
sîxbozbûn *m* kırçıllanma, kırçıllaşma
sîxboz bûn *l/ngh* kırçıllanmak, kırçıllaşmak
sîxbozî *rd* ağarık (aklaşmış)
sîxbozkî *rd* kırçılca
sîxboztî *m* kırantalık, kırçıllık
sîxe *bnr* xwisî
sîxur (I) *zo/m* oklu kirpi
sîxur (II) *nd/nt* ajan, casus, çaşıt, ihbarcı ~**ê navtêder** kışkırtıcı ajan
sîxurî *m* ajanlık, casusluk, çaşıtlık, ihbarcılık
sîxurîkirin *m* ajanlık yapma, casusluk yapma, çaşıtlama
sîxurî kirin *l/gh* ajanlık yapmak, casusluk yapmak, çaşıtlamak
sîxurme *m* darbe (vuruş, çarpış)
sîzivirîn *m*gölge dönme
sî zivirîn *l/ngh* gölge dönmek
skala *m* **1.** skala (bestelerdeki aynı ses grubu) **2.** skala (gösterge listesi) **3.** *mzk* gam
skandal *m* skandal
skandiyûm *kîm/m* skandiyum (kısaltması Sc)
skavêl *m* çalı süpürgesi, çöp süpürgesi
skayîl *m* çöp süpürgesi
skenck *m* **1.** beze **2.** *bj* yumurcak
Skender İskender, Büyük İskender
Skenderê Dukuloç *nd* Büyük İskender
sket *n* yüz, çehre * **sketê xwe sorav daye** yüzüne alık sürmüş
skêç (I) *m* desen
skêç (II) *m* skeç
skênç *bnr* skenc
skî *m* ski, kayak
skîbaz *nd/nt* kayakçı
skîbazî *m* **1.** kayakçılık (kayakçı olma durumu) **2.** kayakçılık (kayak sporculuğu)
skleroz *bj/m* skleroz
Skoç *nd/rd* İskoç
Skoçî *m* **1.** Skoçça **2.** İskoç, İskoçyalı
skolastîk *fel/m* skolastik
skur *m* yaka
Slav *nd* **1.** Slâv **2.** *rd* Slâv (Slâvlara ait veya özgü olan)
Slavî *m* Slâvca
Slavîstîk *m* Slâvistik
Slavkî *m* **1.** Slâvca **2.** *rd* Slâvlara yaraşır bir biçimde

Slavnas *nd/nt* Slâvîst
Slavnasî *m* Slâvistik
Slavzan *nd/nt* Slâvîst
Slavzanî *m* Slâvistik
slayt *m* slâyt, diyapozitif
slogan *m* slogan ~ **gotin** slogan atmak
sloganî *rd* sloganik
sloganparêz *rd* slogancı
Slovak *nd* **1.** Slovak **2.** *rd* Slovak (bu halka özgü olan)
Slovakî *m* **1.** Slovakça **2.** *rd* Slovaklara yaraşır bir biçimde
Slovakyayî *nd/rd* Slovakyalı
Sloven *nd/rd* Sloven
Slovenî *m* Slovence
Slovenkî *m* **1.** Slovence **2.** *rd* Slovenlere yaraşır bir biçimde
Slovenyayî *nd/rd* Slovenyalı
Sm *kîm* Sm (samaryum'un kısaltması)
smokîn *n* smokin
Sn *kîm* Sn (kalayın kısaltması)
so *bot/m* dere boylarında yetişen ve kökü yenen bir bitki
sob *nd* sabahın erken saati
soba (I) *m* soba ~**ya don** (an jî **gazê**) gaz sobası
soba (II) *rd* **1.** bir (veya tek) başına, tek (tek başına, yalnız olan) **2.** *h* azade
soba (III) *nd/nt* yüzücü
sobafiroş *nd/nt* sobacı (satan kimse)
sobafiroşî *m* sobacılık
sobahî *m* yüzme (suda yüzme)
sobahîkirin *m* yüzme
sobahî kirin *l/gh* yüzmek
sobaker *nd/nt* sobacı (imalat eden)
sobakerî *m* sobacılık
sobandin *m* yüzdürme (yüzmesini sağlama)
sobandin *l/gh* yüzdürmek (yüzmesini sağlamak)
sobanî *m* yüzme
sobanîkirin *m* yüzme
sobanî kirin *l/gh* yüzmek
sobarî *bnr* soberî
sobasaz *nd/nt* soba tamircisi
sobasazî *m* sobacılık
sobayî kirin *l/gh* yüzmek
sobayî *m* yüzme
sobayîkirin *m* yüzme
sobayî kirin *l/gh* yüzmek
sobe (I) bnr soba (I)
sobe *rd* tek (tek başına), yalnız (tek başına olan, yanında başkaları bulunmayan)
sobeber *nd/nt* **1.** yüzücü **2.** yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse) **3.** dalıcı (su altına dalan kimse veya hayvan)
sobeberî *m* **1.** yüzme **2.** yüzücülük **3.** dalıcılık ~**ya li serpiştê** sırt üstü yüzme
sobeberîkirin *m* yüzme
sobeberî kirin *l/gh* yüzmek
sobeberîtî *m* yüzücülük
sobehî *bnr* sobahî
sobekar *nd/nt* **1.** yüzücü **2.** yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
sobekarî *m* **1.** yüzme **2.** yüzücülük
sobekarîkirin *m* yüzme
sobekarî kirin *l/gh* yüzmek
sober *nd/nt* **1.** yüzücü **2.** yüzücü (yüzme sporunu profesyonel yapan kimse)
soberî *m* yüzme ~**ya li serpiştê** sırt üstü yüzme
soberî kirin *l/gh* yüzmek
soberîtî *m* yüzücülük
sobetî *m* teklik (bir başına olma durumu)
sobîn *m* yüzme (suda yüzme)
sobîn *l/ngh* yüzmek (suda yüzmek)
soda *m* soda, kabartma tozu
sodret *rd* **1.** acayip **2.** ucube
sodretî *m* **1.** acayiplik **2.** ucubelik
sodyûm *kîm/m* sodyum (kısaltması Na) ~ **bîkarbonat** sodyum bikarbonat, kabartma tozu ~ **flurît** sodyum flürit ~ **fosfat** sodyum fosfat ~ **hîdroksîl** sodyum hidroksil ~ **hîdroksît** sodyum hidroksit ~ **hîposulfît** sodyum hiposülfit ~ **karbonat** sodyum karbonat ~ **klorur** sodyum klorür ~ **nîtrat** sodyum nitrat ~ **sulfat** sodyum sülfat
sof *nd* kalın kumaş
sofik *n* sofucuk (alay yoluyla)
sofiyane *h* sofıyane, sofuca
sofî *nd/rd* **1.** sofu **2.** aşık oyununda aşığın tümsekçe yeri ~**yê hayjêtune** kaba sofu ~**yê rîkurkirî** sahtekar
sofîgar *nd/rd* sofist
sofîgarî *m* sofizm
sofîger *nd/rd* **1.** sofist, bilgici **2.** *fel* mistik, gizemci
sofîgerî *m* **1.** sofizm, bilgicilik **2.** *fel* gizemcilik
sofîkî *rd/h* sofuca
sofîkok *n* sofucuk
sofist *nd/nt* sofist, bilgici
sofîstî *m* sofistlik
sofîstîk *rd* sofistik
sofîşeytan *nd/rd* sahtekar, sofuluğa aykırı hareket eden, sapkın
sofîtî *m* sofuluk
sofîzm *fel/m* sofizm
sofre *bnr* sifre
sogij *m* özel yemekli davet
sohbet *m* **1.** sohbet **2.** *wj* sohbet, söyleşi ~ **kirin** sohbet etmek
sohbetkirin *m* sohbet etme, söyleşme
sohbet kirin *l/gh* sohbet etmek, söyleşmek
sohbetvan *nd/nt* hoşsohbet kimse
sojer *rd* yakıcı
sojerî *m* yakıcılık
sojîn *m* yanma (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olma)
sojîn *l/ngh* yanmak (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak)

sokerana avî *bot/nd* su baldıranı, su rezenesi
sol (I) *mzk/m* **1.** sol (gam dizisinde *fa* ile *la* arasındaki ses) **2.** sol (bu sesi gösteren nota işareti)
sol (II) *m* tuz
sol (III) *m* **1.** ayakkabı **2.** nal * **hesp sol kirin** atı nalladılar ~ **ji pê** (an **jî ling) derxistin** ayakkabısını çıkarmak ~ **ji pê** (an **jî ling) kirin** ayakkabısını çıkarmak ~ **ters kirin piyê/lingê (yekî)** papucunu ters giydirmek ~ **lê dan** ayakkabı vurmak ~ **lê xistin** ayakkabı vurmak ~ **li lingê (yekî) xistin** (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **li piyê (yekî) xistin** (ayakkabı) ayağına vurmak ~ **rast kirin** ayakkabılarını çevirmek **~a (yekî) dan destê (yekî)** papucunu eline vermek **~a (yekî) danîn 1)** (birinin) papuçlarını çevirmek **2)** ayakkabılarını çevirmek (bazı davranışlala misafiri gitmeye zorlamak) **3)** (birinin) kuyusunu kazmak **~a (yekî) di taqê re avêtin** pabucunu dama atmak **~a hev danîn** (birbirinin) kuyusunu kazmak **~a jinan** kadın ayakkabısı **~a ku ji piyê (yekî) re nebûn avêtin** ayağının bağını çözmek (eşini boşamak) **~a ku nebûn mirov ji piyê xwe derxistin** ayağının bağını çözmek (eşini boşamak) **~a mêran** erkek ayakkabısı **~a şeytan ters kirin piyê wî** şeytana külahı (veya pabucu) ters giydirmek **~a (yekî) ters kirin piyê (yekî)** papucunu ters giydirmek **~a xwe kirin piyê** (an **jî lingê) xwe** ayakkabısını giymek **~a xwe lê qetandin** (an **jî dirandin)** papuç eskitmek (veya paralamak) **~a xwe li riyekê qetandin** eşiğini aşındırmak **~a xwe li (vê) riyê qetandin** papuç eskitmek (veya paralamak) **~a xwe li xwe kirin** ayakkabısını giymek **~a zarokan** çocuk ayakkabısı
solaryûm *m* solaryum
solbend *nd/nt* **1.** ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi **2.** nalbant **~ê xwas culhê bêkiras** kendi işlerine karşı ihmalkar olan kimse
solbendî *m* **1.** ayakkabıcılık **2.** nalbantlık
solbismar *n* ayakkabı çivisi
solçêker *nd/nt* ayakkabıcı (imal eden kimse)
solçêkerî *m* ayakkabıcılık
soldank *m* ayakkabılık, başmaklık (ayakkabı konulan yer)
soldir *bnr* soldirû
soldirî *bnr* soldirûtî
soldirû *nd/nt* ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi
soldirûtî *m* ayakkabacılık, ayakkabı tamirciliği
soldiz *bnr* soldûz
soldûz *nd/nt* ayakkabıcı, ayakkabı tamircisi
soldûzî *m* ayakkabıcılık
sole (I) *m* **1.** sap **2.** darı sapı
sole (II) *m* nal ~ **kirin** nal çakmak
solekirin *m* nallama
sole kirin *l/gh* nallamak
solen *zo/m* süline, deniz çakısı (Solen)
solfej *mzk/m* solfej
solfiroş *nd/nt* ayakkabıcı (satan kimse)
solfiroşî *m* ayakkabacılık
solger *nd/nt* ayakkabıcı
solgerî *m* ayakkabıcı
solik *m* ayakkabı, küçük ayakkabı
solîn (I) *m* boru
solîn (II) *m* kaynak, pınar, kaynarca (bir suyun çıktığı yer)
solîn (III) *bot/m* bir tür kır çiçeği
solînk *m* boru
solîpsîzm *fel/m* solipsizm, tek bencilik
solîst *mzk/nd* solist, solocu
solker *nd/nt* ayakkabıcı (imal eden kimse)
solkerî *m* ayakkabacılık
solmest *m* mest (hafif ve yumuşak bir tür ayakkabı)
solo *mzk/m* solo ~ **strîn** solo yapmak
solvan *nd/nt* ayakkabıcı, başmakçı (ayakkabı nöbetçisi)
solvanî *m* ayakkabacılık, başmakçılık
som (I) *rd* somurtkan
som (II) *rd* sersem
soma *m* soma (cinsiyet hücrelerin dışında, vücut hücrelerin tümü)
some (I) *bnr* fame
some (II) *m* yüzme (suda yüzme)
some kirin *l/gh* yüzmek
somer *m* bir ölçü birimi (2,5 teneke bir somer'e eşittir)
somerî *m* bir tür yuvarlak mayalı ekmek
somestre *m* sömestre, yarı yıl
somevan *nd/nt* yüzücü
somik *m* somuna benzer yassı ekmek
somin (I) *n* somun ekmeği
somin (II) *m* somun (civataların ucuna geçirilen yivli başlık)
somî (I) *m* somurtkanlık
somî (II) *m* sersemlik
somkar *rd* kapsayıcı
somon *zo/m* som balığı (Salmo salar)
somya *bnr* somye
somye *m* somya
son *m* sûna
sonar *m* sonar
sonat *mzk/m* sonat
sond *m* **1.** ant, yemin **2.** ant, yemin (kendi kendine söz verme) ~ **bi (yekî) dan xwarin** (birine) ant verdirmek ~ **dan xwarin** ant içirmek ~ **lê qelibîn** yemini çarpmak ~ **li xwe qelaptin** yeminler içmek (veya etmek) ~ **pê dan xwarin** (birine) ant verdirmek ~ **xwarin** yemin etmek, yemin içmek **~a (yekî) lê ketin** yemini çarpmak **~a (yekî) li cih bûn** yemini geçerli olmak, yerinde olmak **~a mezin xwarin** büyük yemin etmek **~a temam 1)** kesin, kesin olarak **2)** yeminler olsun (li) **~a xwe poşman bûn** andını bozmak **~a (yekî) xwarin 1)** (birini) cezalandıraca-

ğına dair yemin etmek 2) (birinin) canına kıymak için yemin içmek **(yek) dan ~dan** ant vermek
sonda (I) *h* sahi, essah
sonda (II) *m* **1.** sonda **2.** *bj* sonda
sondaj *m* sondaj ~ **kirin** sondaj yapmak
sondajker *nd/nt* sondajcı
sondajkirin *m* sondajlama
sondakirin *m* sondalama
sonda kirin *l/gh* sondalamak
sonder *m* saçak, dam saçağı
sondik *m* yemin **~a (yekî) xwarin**
sondname *m* yemin metni
sondnexwarî *rd* yeminsiz
sondşikîn *rd* sözünden cayan
sondxwarin *m* ant içme (veya etme), yemin etme
sond xwarin *l/gh* ant içmek (veya etmek), yemin etmek
sondxwarî *rd* **1.** antlı, yeminli
sondxwarî *rd* bağlaşık (aralarında anlaşma veya sözleşme sağlanmış olan kimse veya topluluk) **2.** şartlı (şart etmiş olan) **3.** *nd/rd* bağlaşık, müttefik **~yê hev bûn** antlaşmalı olmak
sondxwarîbûn *m* **1.** antlılık, yeminlilik **2.** bağlaşıklık, müttefiklik
sondxwer *rd* ant içen, yemin içen
sondxur *bnr* sondxwer
sone (I) *m* gövel, yeşil başlı ördek
sone (II) *wj/m* sone
sonek *n* suna (erkek ördek)
sonewêrk *m* suna
sopa *m* ordu
sopanî *bnr* sobanî
soprano *nd* **1.** soprano (en ince kadın ve genç erkek sesi) **2.** soprano (sesi böyle olan sanatçı) **3.** *mzk* soprano (bir çalgı topluluğunda enci sesleri veren müzik araçları)
soq *bnr* saq
soqî *m* dibek
sor (I) *bnr* sol (II)
sor (II) *n* **1.** kırmızı, kızıl, al **2.** *rd* kırmızı, kızıl, al (bu renkten olan) * **alaya sor** al bayrak **3.** *rd* sıcak, har (ısısı yüksek olan, çok ısınmış) * **şorbe sor e** çorba sıcak **4.** kızgın **5.** acı (biber acısı gibi) ~ **bûn 1)** kızıllaşmak, al al olmak **2)** kızarmak, kızgınlaşmak ~ **bûn îsin** kor gibi yanmak * **çavên wî sor bûne dîisin** gözleri kor gibi yanıyor ~ **bûn mîna xurmeyê** nar gibi kızarmak ~ **e** ateş gibi (çok sıcak) ~ **û gizrî** etli canlı ~ **û gizrî bûn** benzine kan gelmek ~ **û gizrî ye** kanlı canlı ~ **û sorçiko bûn** kızarıp bozarmak ~ **û spî** kırmızı beyaz ~ **û spî kirin** al al olmak **~ê gizrî** kan kırmızı
sor (III) *nd* **1.** kırmızı koyun **2.** açık kahve renkli deve
sorab *m* bir tür saçak
sorahiya rojê *nd* ala gün
sorahî *m* kırmızılık, kızıllık, allık ~ **ketin canê (yekî)** (birine) renk gelmek **~ya pêşiya rojê** gurup rengi **~ya rojê** ala gün
sorandin *m* kızıllaştırma
sorandin *l/gh* kızıllaştırmak
sorandî *rd* kızıllaştırılmış olan
Soranî *m* Soranice (Kürtçenin Güney veya orta lehçesi)
Soranîaxêv *nd/nt* bu lehçeyi konuşan kimse
soratî *m* **1.** kırmızılık, kızıllık, allık **2.** kızıltı
sorav *m* allık (kadınların süslemek için yanaklarına sürdükleri al boya)
soravdan *m* allıklama
sorav dan *l/gh* allıklamak
soravdayî *rd* allıklı (allık sürmüş olan)
soravdayîn *m* allıklayış
soravk *bnr* sûravk
sorax *m* denet, teftiş
soraxan *m* denet, teftiş
soraxkar *nd/nt* denetçi, müfettiş
soraxkarî *m* denetçilik, müfettişlik
soraxkirin *m* denetleme, teftiş etme
sorax kirin *l/gh* denetlemek, teftiş etmek
soraxkirî *rd* denetimli
soraxvan *nd/nt* denetçi, müfettiş
soraxvanî *m* denetçilik, müfettişlik
sorayî *m* **1.** kırmızılık, kızıllık, allık **2.** kızartı ~ **ketin (...)** kızarmaya başlamak (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlamak)
sorayîbûn *m* turunculaşma
sorayî bûn *l/ngh* turunculaşmak
sorbelek *rd* alaca, alacalı
sorbor *nd* kırmızı noktalı beyaz at
sorboz *nd* demir kırat
sorbûn *m* **1.** kırmızılaşma, kızıllaşma **2.** kızarma (kırmızı veya ona yakın bir renk alma) **3.** kızarma (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlama) **4.** kızarma (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk alma) **5.** kızarma (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kırmızılaştırarak pişirme) **6.** ısınma (sıvı şeyler için) **7.** kızma (sıcaklığı çok artma) **8.** kızgınlaşma **9.** kızışma, ateşlenme **10.** kızışma (bitkiler için; ıslaklık ve mikropların etkisi altında çürürken ısınma) **11.** kızışma, azışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) **12.** hararetlenme **13.** kırmızılık, kızıllık
sor bûn *l/ngh* **1.** kırmızılaşmak, kızıllaşmak **2.** kızarmak (kırmızı veya ona yakın bir renk almak) * **rûyê wê sor bû** yüzü kızardı **3.** kızarmak (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlamak) * **firingî sor dibin** domatesler kızarmaya başladı **4.** kızarmak (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk almak) **5.** kızarmak (yiyecekler için; tavada kızgın yağ i-

çinde kırmızılaştırarak pişirmek) **6.** ısınmak (sıvı şeyler için) * **av sor nebûye** su ısınmamış **7.** kızmak (sıcaklığı çok artmak) * **kevir ji tavê sor bûbûn** taşlar güneşten kızmıştı **8.** kızgınlaşmak **9.** kızışmak, ateşlenmek **10.** kızışmak (bitkiler için; ıslaklık ve mikropların etkisi altında çürürken ısınmak) * **balyayên titûnê sor bûne** tütün balyaları kızışmış **11.** kızışmak, azışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) * **şer sor bû** savaş kızıştı (veya azıştı) **12.** hararetlenmek * **gengeşî sor bû** tartışma hararetlendi
sorbûnî *m* **1.** kırmızılık, kızıllık **2.** kızgınlık (ısınmış olma durumu)
sorbûyî *rd* **1.** kırmızılaşmış **2.** kızarmış olan **3.** kızgın, kızmış
sorbûyîn *m* **1.** kırmızılaşış, kızıllaşış **2.** kızarış (kırmızı veya ona yakın bir renk alma) **3.** kızarış (sebze, meyve için; olgunlaşmaya başlama) **4.** kızarış (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk alma) **5.** kızarış (yiyecekler için; tavada kızgın yağ içinde kırmızılaştırarak pişirme) **6.** ısınış (sıvı şeyler için) **7.** kızış (sıcaklığı çok artma) **8.** kızgınlaşış **9.** kızışış, ateşleniş **10.** kızışış (bitkiler için; ıslaklık ve ve mikropların etkisi altında çürürken ısınma) **11.** kızışış, azışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) **12.** hararetleniş
sordîn *m* tuzla (davarlara kırda tuz verilen taşlık düz yer)
sore *rd* kırmızımsı, kırmızımtırak
soreaxk *m* kızıl toprak
soredalk *zo/m* kırmızı bacaklı bir kuş
soregoşt *n* kırmızı et
sorelêv *m* kızıl dudak, kırmızı dudak
sorereng *n* kırmızı renk, kızıl renk, koyu kırmızı
soreve *rd* kırmızımsı, kırmızımtırak, kızılca
sorevêrik *bnr* sorevêrk
sorevêrk *zo/m* sülüngillerden bir kuş
sorevîçk *m* küçük baş hayvanlarda ince uzun haram bağırsak
sorewîlk *zo/m* flâmingo, flâman kuşu (Phoenicoptrerus ruber)
sorê acûran *nd* **1.** kiremit rengi **2.** *rd* kiremit rengi (bu renkten olan)
sorê difsê *nd* bir tür üzüm
sorê eşqer *nd* **1.** kızıl **2.** kızıl (bu renkten olan)
sorê gizirî *nd* kıpkızıl
sorê jengalî *nd* pas rengine çalan kırmızı
sorê kiremîtan *nd* **1.** kiremit rengi **2.** *rd* kiremit rengi (bu renkten olan)
sorê kulîlka hinarê *nd* **1.** nar çiçeği (reng için) **2.** *rd*
nar çiçeği (bu renkten olan)
sorê kumêt *rd* doru
sorê rengê *nd* **1.** fes rengi **2.** *rd*
fes rengî (bu renkten olan)
sorê şuhledayî *nd* **1.** firfiri **2.** *rd* firfiri (bu renkten olan)
sorfîstan *n* kırmızı fistan
sorgilorik *ant/m* al yuvar
sorgul (I) *m* kızıl gül
sorgul (II) *bot/m* kızılca (buğday türü)
sorgulî *rd* kızıl gül kırmızısı
Sorik *nd/nt* Kızılderili
Sorik (I) *n* **1.** kırmızı, kızıl **2.** *rd* kırmızımsı, kızılca **3.** kızarık
sorik (II) *nd* bir üzüm türü
sorik (III) *bj/nd* kızamık ~ **derxistin** kızamık çıkarmak
sorik(IV) *bot/m* kızılca (buğday türü) * **genimê sorik** kızılca buğday
sorikî *rd* kırmızımsı, kızılca
soring *m* **1.** aşı boyası, toprak boya **2.** *rd* aşı boyası (bu renkten olan)
soringî *rd* aşı boyası renginde
sorî *m* **1.** kırmızılık, kızıllık, allık **2.** kızıllık (güneş batarken oluşan kızıllık)
sorîcih *ant/m* yemek borusu
sorîçk *ant/m* yemek borusu
sorîn kirin belirgin olmak
sorîn *rd* kırmızıca, kızılca
sorînî *m* kırmızılık, kızıllık
sorîşk *rd* kırmızımsı
sorîşkî *rd* kırmızımsıca
sorît *man/m* sorit
sorîtî *m* kırmızılık
sorkelem *bot/m* kara lâhana, kızıl lahana
sorkew *nd* kızıl ve başı beyaz koyun
sorkirin *m* **1.** kırmızılaştırma, kızıllaştırma **2.** kızartma (kırmızı veya ona yakın bir renk almasını sağlama) **3.** kızartma (kızarmasına sebep olma) **5.** kızartma (kızgın yağda pişirme) **6.** kızdırma (sıcaklığı çok artırma) **8.** kızgınlaştırma **9.** ateşleme, kışkırtma **10.** kızıştırma (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirme, şidetlendirme) **11.** hararetlendirme
sor kirin *l/ngh* **1.** kırmızılaştırmak, kızıllaştırmak **2.** kızartmak (kırmızı veya ona yakın bir renk almasını sağlamak) * **rûyê wê sor kir** yüzünü kızarttı **3.** kızartmak (kızarmasına sebep olmak) * **te rûyê min sor kir** yüzümü kızarttı **5.** kızartmak (kızgın yağda pişirmek) **6.** kızdırmak (sıcaklığı. çok artırmak) * **tavê kevir sor kiribû** güneş taşı kızdırmıştı **8.** kızgınlaştırmak **9.** ateşlemek, kışkırtmak **10.** kızıştırmak (zorlu, sert ve kızışık bir duruma getirmek, şidetlendirmek) **11.** hararetlendirmek * **gengeşî sor kir** tartışmayı hararetlendirdi
sorkirî *rd* **1.** kırmızılaştırılmış, kızıllaştırılmış olan **2.** kızartılmış **3.** kızartma (tavada kızgın yağda pişirilmiş yiyecek) * **goştê sorkirî** kızartma et **4.** kızartmalık **5.** kızgın * **hesinê sorkirî** kızgın demir * **rûnê sorkirî** kızgın yağ

sorkirîbûn *m* kızgınlık (ısınmış olma durumu)
sorkî *rd* kırmızımsı
sorkîn *m* kırmızı yuvarlak ve armuta benzer bir meyve
sorlam *rd* kırmızı yanaklı
soromoro *rd* **1.** kızarık bozarık **2.** *m* kızarıp bozarma
soromorobûn *m* **1.** kızarıp bozarma, alacalanma **2.** kıpkırmızı kesilme (veya olma) **3.** (birine) ateş basma **4.** yüzü kızarma (utanma, sıkılma) **5.** kulaklarına kadar kızarma, çok utanma
soromor bûn *l/ngh* **1.** kızarıp bozarmak, alacalanmak **2.** kıpkırmızı kesilmek (veya olmak) **3.** (birine) ateş basmak **4.** yüzü kızarmak (utanmak, sıkılmak) **5.** kulaklarına kadar kızarmak, çok utanmak
soromorobûyî *rd* kızarık bozarık
soromorobûyîn *m* **1.** kızarıp bozarış alacalanış **2.** kıpkırmızı kesiliş (veya olma) **3.** (birine) ateş basma **4.** yüzü kızarma (utanma, sıkılma) **5.** kulaklarına kadar kızarma, çok utanma
soromorokirin *m* kızartıp bozarma
soromoro kirin *l/gh* kızartıp bozarmak
soromoroyî *rd* alı al, moru mor
sorpoş *rd* kırmızı giymiş olan
sorsorik (I) *ant/m* yemek borusu
sorsorik (II) *bot/m* süpürge otu
sorsorî *rd* allı, allı pullu
sorsorîbûn *m* **1.** kızarıp bozarma **2.** kızarma (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk alma)
sorsorî bûn *l/ngh* **1.** kızarıp bozarmak **2.** kızarmak (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk almak)
sorsorîbûyî *rd* **1.** kızarık bozarık **2.** kızarmış olan (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle)
sorsorîbûyîn *m* **1.** kızarıp bozarma **2.** kızarış (utanç, öfke vb. duyguların etkisiyle)
sorsorîk *bot/m* kızılcık
sorsork (I) *bot/m* süpürge otu
sorsork (II) *ant/m* yemek borusu
sorsorkî *rd* allıca, allı puluca
sorsorok *ant/m* yemek borusu
sortî *m* sorti (uçak için)
sorûgizrî *rd* kızıl, kızılca
sorûgizrîbûn *m* kızıllaşma
sorûgizrî bûn *l/ngh* kızıllaşmak
sorvîçî *rd* kırmızımtırak, turuncuya çalan renk
sorxaç *m* soğan ve unu yağda kızartılarak yapılan bir yemek sosu
soryaz (I) *rd* melez (değişik bir bitkiden üremiş)
soryaz (II) *bot/m* yumrusu kırmızı olan, geniş yapraklı ve bir karıştan fazla boya sahip yemeklere de katılan ıtırlı bir bitki
soryazik bnr soryaz (II)
sos (I) *m* sos (yemek sosu)
sos (II) *m* sos (tehlike işareti)
sosekî *bj/m* frengi
sosik (I) *nd* beyaz yüzlü veya beyaz benekli keçi yavrusu * **karika sosik** beyaz benekli oğlak
sosik (II) *zo/m* gelin böceği, hanım böceği (Coccinella)
sosin *bot/m* **1.** süsen (İris germanica) **2.** zambak
sosina avê *bot/m* nilüfer (Nympha)
sosinalan *rd* ala renkli
sosing *bnr* sosin
sosirandin *m*hayrette bırakma
sosirandin *l/gh* hayrette bırakmak
sosirîn *m* hayrette kalma
sosirîn *l/ngh* hayrette kalmak
sosîn *zo/m* uğur böceği (Coccinella septempunctata)
sosîs *m* sosis
sosret *rd* **1.** acayip, tuhaf, garip **2.** ucube **3.** düşündürücü * **bûyereke sosret e** düşündürücü bir olay **4.** *m* skandal 5. *b* acayip, tuhaf, garip (şaşma anlatır) * **nexwe wisa got he, sosretê** öyle dedi ha, acayip ~ **bê serê (yekî)** ağzı kurusun (ilenme sözü olarak) ~ **bûn** acayip olmak (yek) ~ **kirin** birini fena etmek ~ **û sibabet** skandal, felaket, insanı reziledici durum~**a giran** skandal, felaket ~**a (yekî) jê re çêbûn** acayibine gitmek
sosretane *h* acayipçe, tuhafça, garip bir şekilde
sosretbûn *m* acayipleşme
sosret bûn *l/ngh* acayipleşmek
sosretî *m* **1.** acayiplik, tuhaflık, gariplik **2.** ucubelik
sosretkirin *m* acayipleştirme
sosret kirin *l/gh* acayipleştirmek
sosretwer *rd* hayret verici
sosyal *rd* sosyal, toplumsal ~ **demokrasî** sosyal demokrasi ~ **demokrat** sosyal demokrat
sosyalîst *nd/rd* sosyalist, toplumcu
sosyalîzasyon *m* sosyalizasyon
sosyalîze kirin *l/gh* sosyalleştirmek
sosyalîzm *m* sosyalizm, toplumculuk ~**a nasyonal** nasyonal sosyalizm ~**a şoreşger** ihtilalci manksizm ~**a zanistî** bilimsel sosyalizm
sosyete *nd* sosyete
sosyetîk *rd* sosyetik
sosyo-ekonomîk *rd* sosyo-ekonomik
sosyo-kulturî *rd* sosyo-kültürel
sosyo-lenguîstîk *m* sosyo-lengüistik
sosyolog *nd/nt* sosyolog, toplum bilimci
sosyolojî *m* sosyoloji, toplum bilim
sosyolojîk *rd* sosyolojik, toplum bilimsel
sot (I) *nd* lahza
sot (II) *m* göyük, yanık

sotan *m* yakım * **sotana êzingan** odun yakımı
sotandin *m* yakma
sotandin *l/gh* yakmak
sotandî *rd* yanık
sotandîbûn *m* yanıklık
sote *m* sote
sotebar *rd* yanıcı
sotemen *rd* tutuşucu
sotemenî *m* **1.** yakacak **2.** yakıt
sotemenîfiroş *nd/nt* yakıtçı
soter *rd* yakıcı
sotik ateş közü
sotik *n* **1.** ateş közü, kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası) **2.** cemre **~ê agir ketin** cemre düşmek * **sotikê agir kete avê** suya cemre düştü **~ê hûrik** fındık ateşi
sotikbûn *m* korlanma
sotikbûyîn *m* korlanış
sotikê sor *nd* ak kor, narıbeyza
sotikî *m* korluk
sotiktefîn *rd* **1.** hain **2.** oğursuz (kimse)
sotin *m* **1.** yakma, yakış (ateşle yok etme) **2.** yakma (yanıyormuş gibi bir etki yapma) **3.** yakma (güçlü sevgi uyandırma) **4.** yakma (kurutma, zarar verme) **5.** yakma (çok sıcak olma)
sotin *l/gh* **1.** yakmak (ateşle yok etmek) * **dar sotin** ağaçları yaktı **2.** yakmak (yanıyormuş gibi bir etki yapmak) * **meyê hundirê min sot** şarab içimi yaktı **3.** yakmak (güçlü sevgi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez sotim** bu kızın sevdası beni yaktı **4.** yakmak (kurutmak, zarar vermek) * **ma tu nabînî bê çawan tavê çîmen sotiye?** güneş çimleri yakmış, görmüyor musun? **5.** yakmak (çok sıcak olmak) * **îroj tav mirov disotîne** bugün güneş insanı yakıyor
sotingeh *m* krematoryum (ölülerin yakıldığı yer)
sotinkar *nd/nt* yakıcı
sotinkarî *m* yakıcılık
sotî *rd* yanık, göynük
sotîbûn *m* yanıklık
sotîdil *rd* bağrı yanık
sotîkirin *m* yakma (ateşle yok etme)
sotî kirin *l/gh* yakmak (ateşle yok etmek)
sotîn *m* yanma, yanış
sotîner *rd* **1.** yakıcı (yakan) **2.** *kîm* yakıcı (başka bir maddeyle birleşerek o maddeyi yakan)
sotînerî *m* yakıcılık
sotyan sütyen
sov *m* kıtlık
sove m yüzme (suda yüzme)
sovekar *nd/nt* yüzücü
sovekarî *m* **1.** yüzücülük **2.** yüzme
sovyet *m* sovyet
sow *bot/m* su ve dere boylarında yetişen, uzun boylu, geniş yapraklı bir bitki
soxal *m* pirinç sapı
Soxdkî *m* Soğdca
soxe *nd* **1.** metrukât, ölen birinin bıraktığı şeyler **2.** *rd* meret * **ev çi soxe ye, her roj cihekî wê xera dibe** ne meret şeymiş bu, hergün bir tarafı bozuluyor
soxî *nd* nihayet
soxîn *rd* son, ahir (artık ondan ötesi veya başkası olmayan)
soxme *m* entari üstüne giyilen bir tür yelek
soxtenî *m* yakacak
soxum *m* sürülmemiş tarla
soya *bot/m* soya (Soia hispida)
soye derbas bûn *l/bw* teğet geçmek
soybet *bnr* sohbet
soymece *m* kuru kayısı, kayısı kurutu
soyterî *rd* soytarı
soyterîtî *m* soytarılık
soz *n* söz (bir işi yapacağını kesin olarak vaat etme) **~ dan hev** sözleşmek **~ danîn** sözleşmek **~ girtin** söz almak **~ jê girtin** söz alınak **~ jê stendin** * **min jê soz stend ku dê karê min çêkin** işimin yapılacağı hakkında ondan söz aldım **~ stendin** söz almak **~ û bext** söz, garanti **~ û bext dan** söz vermek, vaatte bulunmak **~ û bext dan hev 1)** birbirine güvence vermek **2)** centilmenlik antlaşması yapmak **~ û bext jê setendin** birinden güvence istemek **~ û bext xwestin** güvence istemek **~ û bextê mêrê berê dan hev** (birbirine) güvence vermek, (birbirine) kesin söz vermek **~ û peyman** söz **~ û peyman dan hev** sözleşmek **~** û qerar söz, güvence **~** û qerar dan **1)** söz vennek **2)** vaatte bulunmak **~** û qerar dan hev sözleşmek **~ û qerar xwestin** güvence istemek **~ û qerarê (yekî) temam bûn** sözünün eri olmak **~ û qerarê Xwedê li canê (min) şikestî be** and olsun ki **~ê êvaran dikeve kewaran** uygun zamanhda verilmeyen söze bel bağlanmamalı, anlamında bir deyim **(bi) ~ê mêrê berê 1)** erkek sözü **2)** söz bir Allah bir **~ê namûsê** namus sözü **~ê şerefê** şeref sözü **(li) ~ê xwe poşman bûn 1)** sözünü geri almak (üstüne aldığı işten vazgeçmek) **2)** su koyuvermek (sözünde durmamak) **~ê xwe şikandin** (an jî **pêk neanîn)** çamura yatmak (sözünü yerine getirmemek), su koyuvermek (sözünde durmamak **~ê xwe xera kirin** sözünden durmamak **~ê xwe xwarin** sözünden caymak, sözünden durmamak
sozak *bj/m* frengi
sozanî *m* rakkase
sozdan *m* **1.** sözleşme, söz verme **2.** nişanlanma
soz dan *l/gh* **1.** sözleşmek, söz verme **2.** nişanlanmak
sozdanî *rd* sözleşmeli
sozdanîn *m* sözleşme
soz danîn *l/gh* sözleşmek
sozdar *rd* **1.** sözlü (söz kesilmiş, evlenmek için birine söz vermiş olan) **2.** sadık, bağlı **~ man** sadık kalmak

sozdayî *rd* **1.** mevut, söz verilmiş **2.** şartlı (şartlamış olan)
sozder *nd/nt* üstlenici
sozşikandî *rd* su koyuveren
sozşikandîbûn *m* su koyuverme (sözünde durmama)
sozşikandî bûn *l/ngh* su koyuvermek (sözünde durmamak)
sozwinda *rd* sözünü tutmayan
sozyar *nd* sözlü
spagetî *m* spaghetti
spahî *dîr/nd* sipahi
spahîtî *m* sipahilik
spandêlî *bnr* spindêlî
sparde *m* **1.** dayanak, mesnet **2.** emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) **3.** havale (devretme, sorumluluğuna bırakma) **4.** ev ödevi **5.** depozit, depozito
spardegeh *m* emanet (eşyanın emanet olarak bırakıldığı yer)
spardegir *nd/nt* emanetçi
spardegirî *m* emanetçilik
spardehî *m* amanetlik
spare *m* emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse)
sparij *m* sipariş
sparî *m* **1.** dayanak **2.** emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) **3.** havale (devretme, sorumluluğuna bırakma)
sparîş *m* sipariş, ısmarlayış ~ **dan** sipariş vermek ~ **kirin** sipariş etmek ~ **stendin** (an jî **girtin)** sipariş almak
sparîşker *nd/nt* siparişçi
sparîşkerî *m* siparişçilik
sparîşkirin *m* ısmarlama
sparîş kirin *l/gh* ısmarlamak * **min ji bo kincan qumaş sparîş kirin** elbise için kumaş ısmarladım
sparîşkirî *rd* ısmarlama
sparte *m* **1.** dayanak, mesnet **2.** emanet (korunmak için bir yere veya birine bırakılan eşya veya kimse) **3.** havale (devretme, sorumluluğuna bırakma) **4.** ev ödevi ~ **kirin** havale etmek * **min kirina vî karî sparte kire wî** bu işin yapılmasını ona havale ettim ~**yî (...) kirin 1)** -e teslim etmek **2)** -e havale etmek
spartedar (I) *rd* **1.** dayanaklı, mesnetli **2.** havaleli
spartedar (II) *nd/nt* vekil
spartedarî *m* vekillik, vekalet
spartek *m* **1.** dayanak, mesnet, istinat **2.** dayanak, payanda **3.** *mec* dayanak (bir iddiayı güçlendirmeye yarayan tanıt) **4.** ev ödevi
spartename *m* havalename, devretme kâğıdı **2.** vekaletname
spartin *m* **1.** dayama, yaslama **2.** çatma, çapraz dayama **3.** dayama, dayandırma **4.** havale etme, göçerme **5.** teslim etme(bırakma, devretme, terk etme) * **di dema spartina bajêr de gelek xwîn rijiya** şehrin teslimi sırasında çok kan döküldü **6.** ısmarlama, yüz etme **7.** emanet etme **8.** himayesine verme
spartin *l/gh* **1.** dayamak, yaslamak **2.** çatmak, çapraz dayamak * **çek spartine hev** silahları çatmışlar **3.** dayamak, dayandırmak * **tu van ramanên xwe dispêrî kîjan belgeyan?** bu düşünceleri hangi belgelere dayandırıyorsun? **4.** havale etmek, göçermek **5.** teslim etmek (bırakmak, devretmek, terk etmek) **6.** ısmarlamak, yüz etmek **7.** emanet etmek **8.** himayesine vermek ~ **(yekî) 1)** (birine) teslim etmek **2)** göçermek * **hevalê min karê xwe sparte min** arkadaşım işini bana göçerdi **3)** üstune yıkmak ~ **hev û din** çatmak, çapraz dayatmak ~ **xakê** toprağa vermek (ölüyü gömmek)
spartin hev *l/gh* **1.** (birbirine) dayamak **2.** çatılmak **3.** birbirine teslim etmek, birbirine havale etmek
spartî *rd* **1.** dayanık, yaslanık **2.** çatık, çapraz dayanık durumda olan **3.** dayalı (dayanmış olan) **4.** teslim edilmiş **5.** emanet edilmiş
spas *m* **1.** teşekkür **2.** şükretme ~ **kirin** teşekkür etmek
spasdar *rd* **1.** müteşekkir **2.** minnettar (minnet duyan) ~ **bûn** müteşekkir olmak ~ **kirin** müteşekkir etmek ~ **man** minnettar kalmak
spasdarî *m* **1.** şükür **2.** minnettarlık
spasguzar *rd* şükreden
spasguzarî *m* şükretme
spasguzarîkirin *m* şükretme, şükranlarını sunma
spasguzarî kirin *l/gh* şükretmek, şükranlarını sunmak
spasî *m* **1.** şükran **2.** minnet, memnuniyet duyma ~**ya (yekî) kirin** -e teşekkür etmek ~**ya xwe jê re anîn** (bir kimseye veya şeye) minnet duymak
spaskar *rd* müteşekkir ~ **bûn** müteşekkir olmak ~ **kirin** müteşekkir etmek
spaskirin *m* **1.** teşekkür etme **2.** şükretme
spas kirin *l/gh* **1.** teşekkür etmek **2.** şükretmek
spasname *m* teşekürname
spastîk *rd* spastik
spatûla *m* spatula
spazm *m* spazma
speh *rd* **1.** güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) * **kinceke speh** güzel bir elbise **2.** *m* güzel (güzel kız veya kadın)
spehbûn *m* güzel olma
speh bûn *l/ngh* güzel olmak
spehdar *rd* güzel
spehiyandin *m* güzelleştirme
spehiyandin *l/gh* güzelleştirmek
spehiyandî *rd* güzelleştirilmiş olan

spehî *rd* 1. güzel, cıcık, alımlı 2. güzel * **jina spehî bela ye** güzel kadın başa belâdır 4. iyi 3. *m* güzellik
spehîbûn *m* güzelleşme
spehî bûn *l/ngh* güzelleşmek
spehîbûyî *rd* güzelleşmiş olan
spehîbûyîn *m* güzelleşme
spehîker *rd* güzelleştirici
spehîkirin *m* güzelleştirme
spehî kirin *l/gh* güzelleştirmek
spehîkirî *rd* güzelleştirilmiş olan
spehîtayî *m* güzellik
spehîtî *m* 1. güzellik 2. güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) 3. estetik, güzellik
spehnivîs *m* güzel yazı
spehnivîsîn *m* güzel yazma
speh nivîsîn *l/gh* güzel yazmak
spektroskop *m* spektrokop, tayfölçer
spektroskopî *m* spektrokopi, tayf ölçümü
spekulasyon *fel/m* 1. spekülasyon 2. *bz* spekülasyon
spekulatîf *rd* spekülatif, kurgusal
spekulator *nd/nt* spekülatör, vurguncu
spekulatorî *m* spekülatörlük, vurgunculuk
spend *bot/m* sedef otu (Ruta graveolens)
sperm *m* sperm, bel, atmık, meni
sperma *m* sperma, sperm
spermatozoît *m* spermatozoit
spetroskop *m* spetroskop
spetroskopî *m* spetroskopi
spêde *m* 1. sabah, şafak 2. tan vakti
spêde bûn *m* 1. şafak sökme 2. tan ağarma (veya atma)
spêde bûn *l/ngh* 1. şafak sökmek 2. tan ağarmak (veya atmak)
spêle (I) *m* şafak
spêle (II) *m* 1. hayalet, hortlak (gerçekte var olmadığı halde bazen görüldüğü sanılan cin, peri, hortlak gibi görüntüler) 2. hayal, hayalet (gerçekte var olmadığı halde görüldüğü sanılan şey, görüntü) * **spêleyên ku qet ji pêş çavên min naçin hene** gözümün önünden geçmeyen hayaller var 3. karartı, siluet (ne olduğu anlaşılmayan karartı)
spêne *m* takoz ~ **dan ber (erebeyê)** takozlamak
spêre *m* dayanak, mesnet
spêredar *rd* dayanaklı, mesnetli
spêrer *nd/nt* mudî
spêrtek *bnr* spartek
spih *zo/m* bit (pediculus) ~**ê daran** *zo* ağaç biti (Psylla)
spil *ant/m* dalak
spildax *m* yanma sonucu oluşan soyulma
spilik *m* çökelek
spiling *bot/m* yemlik
spilk *bot/m* yemlik
spindar *bot/n* ak kavak, akça kavak (Populus alba)
spindelî *bnr* spindêlî
spindê Afrîkayê *bot/nd* üzerlik
spindêlî *m* gelin parmağı (üzüm türü)
sping *bot/m* yemlik
spiro *m* fırtına
spiyatî *m* 1. aklık, beyazlık 2. beyazlık, ağartı (katık)
spiyav *m* üstübeç
spiyaw *m* pudra ~ **tê dan** pudra sürmek
spiyawdank *m* pudralık
spiyawkirin *m* pudralama
spiyaw kirin *l/gh* pudralamak
spiyawkirî *rd* pudralı
spiye *rd* beyazımsı, beyazımtırak
spiyên daran *zo/nd* ağaç biti (Psylla)
spiyên genim *zo/nd* ekin biti
spî (I) *zo/m* bit (pediculus) ~ **ji qerpalan gotin** (an jî **gotinên pîs**) **ji mirdaran** bit pasaklılardan beklemediğin lâflar da pintilerde olur ~ **ketin (tiştekî) 1)** bitlenmek 2) böcelenmek * **spî ketine genim** buğday böcelenmiş ~ **ketin (yekî)** bitlenmek * **te ew bidîta, felaket spî ketibûnê** bir görseydin, felaket bir şekilde bitlenmişti ~ **kuştin** sinek avlamak (işi veya müşterisi olmamak) ~**ya (yekî) beloq bûn** her yaptığı ortaya çıkmak ~**ya biqemçik** kuyruklu bit ~**yên daran** *zo* ağaç biti ~**yên (yekî) kuştin** bitlemek (birinin bitlerini ayıklamak) ~**yên mirîşkan** tavuk biti ~**yên xwe kuştin** bitlenmek (kendi bitlerini ayıklamak)
spî (II) *n* 1. ak, beyaz 2. *rd* ak, beyaz (bu renkten olan) 3. *rd* beyaz (beyaz ırktan olan kimse) 4. *n* beyaz (baskıda normal karalıkta görülen harf) 5. billûr gibi (çok beyaz ve pürüzsüz gerden, kol, göğüs) 6. *mec* ak (temiz, namuslu) * **eniya wî hildayî û rûyê wî spî ye** alnı açık, yüzü ak ~ **kirin 1)** beyazlamak, ağartmak 2) kalaylamak 3) badana yapmak 4) soymak (meyve, sebze vb. için) ~ **ye lûlîka gû ye, reş e mewija xweş e** beyazın adı esmerin tadı ~**yê fîq** kar beyazı ~**ê girtî** açık gri, koyu beyaz ~**yê qirêjokî** ak kirpani ~**yê vekirî** açık beyaz ~**yê wekî çira şîr** süt beyaz
spîbext *rd* bahtı açık, bahtlı
spîbir *bot/m* bir tür ot
spîboz *rd* beyazımsı
spîbûn *m* 1. beyazlanma, beyazlaşma, aklanma, aklaşma 2. ağarma (ak duruma gelme)
spî bûn *l/ngh* 1. beyazlanmak, beyazlaşmak, aklanmak, aklaşmak 2. ağarmak (ak duruma gelmek)
spîbûyî *rd* 1. beyazlanmış, beyazlaşmış, aklanmış, aklaşmış 2. ağarık, ağarmış (ak duruma gelmiş olan)
spîbûyîn *m* 1. beyazlanış, beyazlaşış, aklanış, aklaşış 2. ağarış (ak duruma geliş)
spîçal (I) *rd* akça, beyazca

spîçal (II) *m* çarşaf (yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan beyaz bez örtü)
spîçale *rd* beyazımsı, beyazımtırak
spîçalkî *rd* beyazca
spîçik ak, yumurta akı * **spîçka hêkê** yumurta akı
spîçilokî *bnr* spîçolkî
spîçk *m* ak, yumurta akı * **spîçka hêkê** yumurta akı
spîçka çav *ant/nd* göz akı
spîçka hêkê *nd* yumurta akı
spîçkayî *m* aklık
spîçke *m* kibrit
spîçole *rd* **1.** beyazımsı, beyazımtırak **2.** kırçıl
spîçolebûn *m* kırçıllanma
spîçole bûn *l/ngh* kırçıllanmak, kırçıllaşmak
spîçolebûyîn *m* kırçıllanış
spîçolekî *rd* **1.** beyazımsıca, beyazımtırakça **2.** kırçılça
spîçolkî (I) *nd/rd* karyağdı (kumaş için)
spîçolkî *rd* **1.** akça, akçıl **2.** kırçıl **3.** uçuk (açık renk) **4.** kül gibi (bet, beniz için; çok solgun) **5.** apak
spîçolkîbûn *m* **1.** akçıllanma, akçıllaşma **2.** kırlaşma **3.** kül gibi olma, benzi kül gibi olma (bet, beniz için; çok solgun olma) **4.** apak olmak
spîçolkî bûn *l/ngh* **1.** akçıllanmak, akçıllaşmak **2.** kırlaşmak **3.** kül gibi olmak, benzi kül gibi olmak (bet, beniz için; çok solgun olmak) **4.** apak olmak
spîçolkîkirin *m* kırlaştırma
spîçolkî kirin *l/gh* kırlaştırmak
spîçolkîtî *m* akçıllık
spîdar (I) *rd* aklı
spîdar (II) *bnr* spindar
spîde *bnr* spêde
spîdeman *rd* düşük ayarlı, saf olmayan
spîgilorik *ant/m* ak yuvar
spîgilorik *bj/m* lokosit, ak yuvar
spîk *m* **1.** ak, yumurta akı * **spîka hêkê** yumurta akı **2.** ak, göz akı (beyaz leke, katarakt) * **li ser çavekî wê spîk heye** bir gözünde ak var **~a neynûkê** akçıyay
spîka çav *ant/nd* göz akı
spîkahî *bnr* spîkayî
spîkatî *m* aklık, beyazlık
spîkayî *m* **1.** aklık, beyazlık **2.** beyazlık (katık)
spîker (I) *rd* **1.** beyazlatıcı **2.** *nd/nt* kalaycı **3.** badanacı
spîker (II) *nd/nt* spiker
spîkerî (I) *m* **1.** kalaycılık **2.** badanacılık
spîkerî (II) *m* spikerlik
spîkirin *m* **1.** beyazlatma, ağartma **2.** ağartma (kuyumculukta gümüş temizleme) **3.** soyma (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarma) **4.** *mec* badanalama, badana yapma **5.** *mec* kalaylama
spî kirin *l/gh* **1.** beyazlatmak, ağartmak **2.** ağartmak (kuyumculukta gümüş temizlemek) **3.** soymak (bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar gibi şeyleri çıkarmak * **sêv spî kir** elmayı soydu **4.** *mec* badanalamak, badana yapmak * **xanî spî kir** evi badana etti **5.** *mec* kalaylamak * **sifir spî dikin** bakır kalaylıyorlar
spîkirî *rd* **1.** beyazlatılmış, ağartılmış olan **2.** badanalı (badanalanmış olan) **3.** kalaylı **4.** soyuk (soyulmuş olan)
spîkî *rd* beyazımsı
spîkuj *rd* **1.** bit öldürücü **2.** *argo/m* başparmak
spî kuştin *l/gh* sinek avlamak (işi veya müşterisi olmamak)
spîlk (I) *ant/m* ak ciger
spîlk (II) *m* **1.** yumurta akı **2.** göz akı
spîloçkî *bnr* spîçolkî
spîloşkî *rd* beyazımsı
spînax *bot/m* ıspanak
spîndar *bot/m* ak kavak, akça kavak (Populus alba)
spînekirî *rd* **1.** beyazlatılmamış **2.** badanasız **3.** kalaysız
spînî *rd* beyazımsı, beyazımtırak
spîpanik *zo/n* kırkayak, kasık biti
spîpehnik *bnr* spîpanik
spîpoş *rd* beyazlar giymiş
spîral *m* spiral
spîrdak *bot/m* bir bitki türü
spîrîl *bjy/m* spiril
spîrît *m* spirit
spîrîtîst *nd/nt* ispiritizmacı
spîrîtîzm *m* spiritizm
spîrîtîzma *m* ispiritizma
spîrîtualîst *rd* spiritüalist
spîrîtualîzm *psî/m* spiritüalizm, tinselcilik
spîsar *rd* sopsoğuk, bumbuz
spîsax *rd* sapsağlam
spîselamet *rd* sapasağlam, sapsağlam
spîşke *m* kibrit
spîtahî *bnr* spîtayî
spîtak *bot/m* yenilir bir bitki
spîtayî *m* **1.** aklık, beyazlık **2.** beyazlık, ağartı (katık, süt, yoğurt, peynir, ayran gibi yiyecek ve içecekler) **3.** ak, yumurta akı
spîtî *m* aklık, beyazlık
spontane *rd/h* spontane
spontaneîzm *m* spontaneizm
spor (I) *m* **1.** spor **2.** *rd* spor (kulanışı rahat, kolay olan)
spor (II) *bot/m* **1.** spor (çiçeksiz bitkilerde üreme organı) **2.** *zo* spor (bir hücreli hayvanların çok özelleşmiş üreme hücresi)
spor loto *m* spor loto
spor toto *m* spor toto
spordar *bot/nd* sporlular
sporhez *nd/rd* sporsever
sporhezî *m* sporseverlik
sporî *rd* sportif

sporî bûn *l/ngh* (*biy*) sporlanmak
sporkar *nd/nt* sporcu
sporkarî *m* sporculuk
spormend *nd/nt* sporcu
spormendî *m* sporculuk
sportîf *rd* sportif
sportmen *rd* sportmen
sporvan *nd/nt* sporcu
sporvanî *m* sporculuk
spot *m* spot
sprey *m* sprey
Sr *kîm* Sr (stronsiyum'un kısaltması)
Srî Lanka *m* Sri Lanka
Srî Lankayî *nd/rd* Sri Lankalı
stabilîzator *m* stabilizatör, dengeleyici (otomobillerde)
stabîlîze *rd* stabilize (sağlamlaştırılmış)
stabîlîzekirin *m* stabileze etme
stabîlîze kirin *l/gh* stabileze etmek
stad *m* stat, stadyum
stadya *m* stadya
stadyûm *m* stadyum
stafîlokok *m* stafılokok
stagflasyon *m* stagflasyon
staj *m* staj
stajyer *nd/rd* stajyer
stajyerî *m* stajyerlik
stam *m* nezle * **bi stamê ketin** nezle olmak
stamî *rd* nezle (nezle olmuş olan)
stan (I) *bnr* zivistan
stan (II) *m* alım, alma
stan (III) *m* **1.** toprak, yer, sınırlandırılmış ve bir halka ait toprak **2.** toprak (ülke)
stand by *m* stand by
stand *m* stant
standin *bnr* stendin
standard *rd* standart
standardbûn *m* standartlaşma
standard bûn *l/ngh* standartlaşmak
standardbûyî *rd* standartlaşmış
standardbûyîn *m* standartlaşış
standardkirin *m* standartlaştırma
standard kirin *l/gh* standartlaştırmak
standardkirî *rd* standartlaştırılmış
star (I) *nd/nt* star, yıldız (sinema ve müzikhol sanatçısı)
star (II) *m* **1.** barınak, sığınak **2.** sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey) **3.** koruma (korumak işi) **4.** yatak (gizli barınak veya bir şuçluyu gizlice barındırılan yer) * **stara dizan** hırsızlar yatağı ~ **dan ser (...)** birini korumak (himaye etmek) ~ **di cilên (yekî) de neman** (birinin) üstü başı dükülmek ~ **lê kirin** (birini) korumak, sahiplenmek ~ **nedan serê (yekî)** (birini) korumamak, sahiplememek **~a dizan** hırsız yatağı **~a xwe dan serê** himayesine almak
starbûn *m* barınma
star bûn *l/ngh* barınmak
stare *m* **1.** barınak, korunak, sığınak **2.** *lşk* sığınak **3.** sığınak (kötülüklerden koruyan, sığınılan kimse veya şey) **4.** dulda, siper, koruma
stare lê kirin *l/bw* (birini) korumak, sahiplenmek,
stargeh *m* **1.** barınak **2.** *lşk* sığınak
starî *m* koruma, himaye etme
starî kirin *l/gh* korumak (himaye etmek)
starî lê kirin *l/gh* korumak (himaye etmek)
starkirin *m* **1.** barındırma **2.** koruma
star kirin *l/gh* **1.** barındırmak **2.** korumak
starkirî *rd* **1.** barındırılmış **2.** korunmuş
start *sp/m* start
stasyon *bnr* îstasyon
statîk *fîz/m* **1.** statik **3.** statik (bilimi) **3.** *rd* statik, duruk
statîkî *m* durukluk
statîstîk *bnr* îstastîk
statolît *ant/m* statolit
stator *fîz/m* stator, duruk
statosît *ant/m* statosit
statu *m* statü
statuko *m* statuko
statukoparêz *rd* statukocu
statukoparêzî *m* statukoculuk
stayîş *n* sitayiş, övgü, övme, methetme
stayîşkar *nd/nt* öven, övücü
stayîşker *nd/nt* öven, övücü
stayîşkerî *m* övücülük
stayîşkirin *m* övme, methetme
stayîş kirin *l/gh* övmek, methetmek
stayîşname *m* methiye
stearîk *kîm/m* stearik
stearîn *kîm/m* stearin
steber *m* çakmak
steh *m* boynuz
stekan *m* **1.** bardak, çay bardağı **2.** bardak (bir bardağın alacağı miktar)
stem *m* zulüm ~ **dîtin** zulüm görmek ~ **û pêkutî** eza cefa
stemandin *m* zülmetme, gadretme
stemandin *l/gh* zülmetmek, gadretmek
stemandî *rd* mazlum, kıygın, mağdur
stemandîbûn *m* mazlumluk, kıygınlık, mağduriyet
stembar *rd* **1.** mazlum, kıygın, mağdur **2.** mazlum, ezilen, ezilmiş
stembarî *m* **1.** mazlumluk, mağdurluk, kıygınlık **2.** mazlum, ezilmişlik
stemdîde *rd* mazlum
stemdîdetî *m* mazlumluk
stemdîtî *rd* mazlum, zulüm görmüş olan kimse
stemî *m* zulüm, gadirlik, kıygılık
stemkar *rd* **1.** zalim, kıyıcı **2.** *nd/nt* ezen, baskıcı ~ **bûn** zalim olmak
stemkarane *h* zalimane, zalimce
stemkarbûn *m* **1.** zalimleşmek **2.** *mec* gâvurlaşma (acımasız davranmaya başlama)

stemkar bûn *l/ngh* **1.** zalimleşmek **2.** *mec* gâvurlaşmak (acımasız davranmaya başlamak)
stemkarî *m* **1.** zalimlik, kıyıcılık **2.** mezalim **3.** acımasızlık ~ **kirin** zalimlik yapmak ~ **lê kirin** zulmetme
stemkarîkirin *m* **1.** baskı uygulama **2.** gâvurluk etme
stemkarî kirin *l/gh* **1.** baskı uygulamak **2.** gâvurluk etmek
stemkarîlêkirin *m* zulmetme
stemkarî lê kirin *l/bw* zulmetmek
stemker *rd* **1.** zalim, kıyıcı **2.** *nd/nt* ezen, baskıcı ~ **bûn** zalim olmak
stemkerî *m* **1.** zalimlik, kıyıcılık **2.** mezalim **3.** acımasızlık ~ **kirin** zalimlik yapmak ~ **lê kirin** zulmetme
stemkêş *rd* çilekeş, mazlum
stemkêşî *m* çilekeşlik, mazlumluk
stemkirin *m* zulmetme, gadretme
stem kirin *l/gh* zulmetmek, gadretmek
stemlêbûn *m* zulüm görme, gadrolma
stem lê bûn *l/bw* zulüm görmek, gadrolmak
stemlêbûyî *rd* mazlum
stemlêkirin *m* zulüm etme, gadretme
stem lê kirin *l/bw* zulüm etmek, gadretmek
stemlêkirî *rd* mazlum
stempa *m* ıstampa
stempafiroş *nd/nt* ıstampa satıcısı
stempaker *nd/nt* ıstampacı
sten (I) *m* sten (bir tür otomatik tüfek)
sten (II) *m* sten (kısaltması Sn)
sten (III) *m* alım, alma
stendin *m* **1.** alma, satın alma, alış **2.** alma (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırma) **3.** alma (kabul etme) **4.** alma (kendine ulaştırılma, iletilme) **5.** alma (...ile evlenme) **6.** alma (zararlı, tehlikeli bir şeye uğrama) **7.** alma (bir yeri savaşla ele geçirme) **8.** alma (kazanç sağlama) **9.** alma (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarma)
stendin *l/gh* **1.** almak, satın almak * **xanî stendin** ev almak **2.** almak (bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak) **3.** almak (kabul etmek) * **bertîl stendin** rüşvet almak **4.** almak (kendine ulaştırılmak, iletilmek) * **name stendin** mektup almak **5.** almak (...ile evlenmek) * **ez wê nastînim** ben onu almıyorum **6.** almak (zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak) * **serma stendin** soğuk almak * **ceza stendin** ceza almak **7.** almak (bir yeri savaşla ele geçirmek) **8.** almak (kazanç sağlamak) * **ji şalekî milyonekê distînin** bir pantolondan bir milyon alıyorlar **9.** almak (vücuttaki hasta bir organı ameliyatla çıkarmak) * **bi emeliyetê fatereşka wê jê stendin** ameliyatla dalağını aldılar * **bistînin kalan bixwin malan** yaşlılarla evlenin oturup mallarını yeyin * **nestînin xortên kundirvala** beyinsiz gençlerle evlenmeyin
stendî *rd* alınmış olan
stendox *nd/nt* alıcı
stendoxî *m* alıcılık
stenkar *rd* alacaklı
stenkarbûn *m* alacağı olma
stenkar bûn *l/ngh* alacağı olmak
steno *m* steno
stenograf *nd/nt* stenograf
stenografî *m* stenografi
stenotîp *m* stenotip
step *m* step, bozkır
stepne *m* stepne
ster *m* ster (odun hacmi için)
steradyan *m* steradyan (kısaltması Sr)
stereo *m* stereo
stereofonîk *rd* stereofonik
stereografî *fiz/m* stereografi
stereografîk *rd* stereografik
stereoskop *m* stereoskop
stereoskopîk *rd* stereoskopik
stereotîpî *m* stereotipi
sterîl *bj/rd* steril
sterîlîzasyon *m* sterilizasyon
sterîlîze *rd* sterilize ~ **kirin** sterilize etmek
sterlîn *n* sterlin (İngiliz lirası)
sterol *kîm/m* sterol
steteskop *m* steteskop
stevlok *zo/m* köstebek
stewan *m* erişme, olgunlaşma
stewandin *m* eriştirme, olgunlaştırma (meyveler için)
stewandin *l/gh* eriştirmek, olgunlaştırmak (meyveler için)
stewandî *rd* erişkin, olgun
stewihandin *m* eriştirme, olgunlaştırma
stewihandin *l/gh* eriştirmek, olgunlaştırmak
stewihandî *rd* erişkin, olgun
stewihî *rd* **1.** olgun, olmuş (meyveler için) **2.** ergin * **tiriyê stewihî** ergin üzüm
stewihîbûn *m* olgunluk (meyveler için)
stewihîn *m* erişme, olgunlaşma
stewihîn *l/ngh* erişmek, olgunlaşmak
stewiyayî *rd* ergin * **tiriyê stewiyayî** ergin üzüm
stewîbûn *m* erginlik
stewîl (I) *m* mandıra
stewîl (II) *m* **1.** karar (değişmeyen, düzenli durum) **2.** karar (hava için; değişmez olma) **3.** *rd* kararlı (düzenli, dengeli, istikrarlı)
stewîlî *m* kararlılık (istikrarlılık)
stewîn *m* **1.** erişme, erginleşme, olgunlaşma (meyveler için) **2.** göynüme (ham meyva olgunlaşma)
stewîn *l/ngh* **1.** erişmek, erginleşmek, olgunlaşmak (meyveler için) * **tirî baş stewiyane** üzümler çok erişmiş **2.** göynümek (ham meyva olgunlaşmak)
stewl tavla * **stewla hespan** at tavlası
stewr *rd* **1.** sütten kesilmiş, steril **2.** kısır

stewrî *m* kısırlık
stewrkirin *m* verimsizleştirme, kısırlaştırma
stewr kirin *l/gh* verimsizleştirmek, kısırlaştırmak
steyr bnr stêr (I)
steyrk bnr stêrik
steyrn *bnr* stêrk
steyşin *nd/rd* steyşın (araba)
stêl *mat/m* dik açı
stêle (II) *rd* **1.** iyi huylu genç ve çocuk **2.** şık, yakışıklı **3.** cömert **4.** kıyılmaz (heyf)
stêle (II) *nd/rd* **1.** başıboş, berduş
stêlih yazık (bir şeyin yok olması, yıkılması, bozulması halinde iyi birşeydi, keşke olmasaydı anlamında kulanılır) * **ne stêlih bû** yazık oldu
stêlî *rd* dik açılı
stêlîn *mat/rd* dik açılı
stêr (I) *m* **1.** yıldız **2.** *nd/nt* yıldız, star (sinema ve müzikhol sanatçısı) **3.** yıldız (bir noktadan çevreye doğru çekilmiş bir çok kısa çizgiden veya üçgenden oluşmuş şekil) * **stêra li ser alan** bayraklardaki yıldız **4.** yıldız (yıldız şeklinde olan şey) ~ **avêtin** yıldız doğmak ~ **hilhatin** yıldız doğmak ~ **rijîn** yıldız akmak, kaymak ~ **şemitîn** yıldız kaymak ~ **şîş kirin** yıldız kaymak ~ **xuricîn** yıldız akmak veya kaymak ~ **bidûvek** (an jî **biqemçik)** kuyruklu yıldız ~**a cotarî** (an jî **cuhtarî)** batıya doğru gök ortasında olan bir yıldız ~**a çilek** akşama doğru ilk olarak gökte beliren yıldız ~**a êvarê** *ast* akşam yıldızı ~**a gelawêj** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başlandığının işaretidir) ~**a mangadoşê** sabah yıldızından önce doğan bir yıldız ~**a nîvro** doğudan doğan bir yıldız ~ **a qurixê** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başlandığının işaretidir) ~**a rijyar** meteorit, gök taşı ~**a sibehê** sabah yıldızı ~**a sibehê avêtin** sabah yıldızı sökmek ~**a sibehê lê avêtin** sabahı etmek ~**a spêdeyê** sabah yıldızı ~**ên perû** (an jî **pêwir)** ülker, sürreya yıldızı (bu yıldızların belirmesi yazın müjdecisidir) ~**ên terazû** terazi takım yıldızları (bu yıldızlar 25 haziranda belirirler, üç tanesi sağ da, üç tanesi solda ve bir tanesi de ortalarında olup terazi gibi gürünürler)
stêr (II) *m* yüklük (yatak, yorgan yeri)
stêr (III) *m* göz yaşı ~ **wekî ava kaniyê ji çavên (yekî) de hatin** iki gözü iki çeşme olmak
stêr (IV) *m* istif
Stêra Bakur *ast/nd* Kutup Yıldızı
stêra bidûv *nd* Kuyruklu Yıldız
stêra bidûvik *nd* kuyruklu yıldız
stêra biqemçik *nd* kuyruklu yıldız
Stêra Cemserê *ast/nd* Kutup Yıldızı
stêra deryayê *nd* deniz yıldızı
stêra dûlik *nd* kuyruklu yıldız
stêra dûmdar *nd* kuyruklu yıldız
Stêra Gelawêj *ast/m* Çoban Yıldızı
stêra gerok *nd* hareketli yıldız
Stêra Karwanqir *nd* Kervan yıldızı, Kervankıran
Stêra Qawanê *ast/nd* Kutup Yıldızı
Stêrka Qurixê *ast/m* Çoban Yıldızı, Demir Kazık, Kutup Yıldızı
stêra rijyar *ast/nd* meteorit, gök taşı
stêra sekan *ast/nd* durağan yıldız, sabite
stêra sibehê sabah yıldızı
Stêra Şivanan *ast/m* Çoban Yıldızı, Ak Yıldız, Çulpan, akşam yıldızı, Venüs Zühre,
stêrdar *rd* yıldızlı
stêre *m* bir şeye gözünü dikme
stêreger *nd/nt* uzay adamı, astronot
stêregul *bot/m* yıldız gülü, yıldız çiçeği (Dahlia)
stêre lê girtin *l/bw* süzmek, gözünü bir şeyden alamadan bakmak
stêrerij *ast/m* akan yıldız, ağma, şahap
stêrezan *ast/nd* gök bilimci, astrolog
stêrezanî *ast/m* gök bilimi, astroloji, astronomi
stêrger *nd/nt* astronot
stêrgerî *m* astronotluk
stêrik *m* yıldız, yıldızcık
stêrîk *m* yüklük (yatak, yorgan yeri)
stêrîn *rd* yıldızlı
stêrk (I) *m* **1.** yıldız **2.** *nd/nt* yıldız, star (sinema ve müzikhol sanatçısı) **3.** yıldız (bir noktadan çevreye doğru çekilmiş bir çok kısa çizgiden veya üçgenden oluşmuş şekil) * **stêra li ser alan** bayraklardaki yıldız **4.** yıldız (yıldız şeklinde olan şey) ~ **avêtin** yıldız doğmak ~ **hilhatin** yıldız doğmak ~ **rijîn** yıldız akmak, kaymak ~ **şemitîn** yıldız kaymak ~ **şîş kirin** yıldız kaymak ~ **xuricîn** yıldız akmak veya kaymak ~ **bidûvek** (an jî **biqemçik)** kuyruklu yıldız ~**a cotarî** (an jî **cuhtarî)** batıya doğru gök ortasında olan bir yıldız ~**a çilek** akşama doğru ilk olarak gökte beliren yıldız ~**a êvarê** *ast* akşam yıldızı ~**a gelawêj** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başlandığının işaretidir) ~**a mangadoşê** sabah yıldızından önce doğan bir yıldız ~**a nîvro** doğudan doğan bir yıldız ~ **a qurixê** çoban yıldızı (15-20 ağustosta gökte belirir, sıcakların etkisinin kırılmaya başlandığının işaretidir) ~**a rijyar** meteorit, gök taşı ~**a sibehê** sabah yıldızı ~**a sibehê avêtin** sabah yıldızı sökmek ~**a sibehê lê avêtin** sabahı etmek ~**ên perû** (an jî **pêwir)** ülker, sürreya yıldızı (bu yıldızların belirmesi yazın müjdecisidir) ~**ên terazû** terazi takım yıldızları (bu yıldızlar 25 haziranda belirirler, üç tanesi sağ da, üç tanesi solda ve bir tanesi de ortalarında olup terazi gibi gürünürler)

stêrk (II) *m* yaş, göz yaşı * **stêrk ji çavên wê hatin** gözlerinden yaşlar aktı ~ **barandin** yaş akıtmak, göz yaşı dökmek ~ **bi roj di ber (tiştekî) de dîtin** (birinin) anası ağlamak ~ **bi roj dîtin 1)** akla karayı seçmek * **heta min ev kar qedan min stêrk bi roj dîtin** bu işi bitirene kadar akla karayı seçtım **2)** deveye hendek atlatmak * **heta em tiştekî bi te didin fêmkirin, em stêrkan bi roj dibînin** sana bir şey anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha zordur **3)** kırk (veya bin) dereden su getirmek (birini kandırmak için çok çaba harcamak) ~ **di çavê yekî de avêtin** gözlerinden yaşlar gelmek ~ **kirin xwarê** yaş dökmek ~ **rijandin** ~ **rijandin** yaş (veya göz yaşı) dökmek **~ên girîna xwe berî nava xwe dan** yaşını içine akıtmak **~ên kêfan** sevinç göz yaşları * **di şûna stêrkan de xwîn barandin** kanlı yaşlar dökmek
stêrk (III) *m* yüklük
stêrka bidûvik *nd* kuyruklu yıldız
stêrka biqemçik *nd* kuyruklu yıldız
stêrka deryayê *nd* deniz yıldızı
stêrka dûlik *nd* kuyruklu yıldız
stêrka dûmdar *nd* kuyruklu yıldız
Stêrka Gelawêj *ast/m* Çoban Yıldızı
Stêrka Karwanqir *nd* Kervan yıldızı, Kervankıran
Stêrka Qawanê *ast/nd* Kutup Yıldızı
Stêrka Qurixê *ast/m* Çoban Yıldızı, Demir Kazık, Kutup Yıldızı
Stêrka Şivanan *ast/m* Çoban Yıldızı, Ak Yıldız, Çulpan, akşam yıldızı, Venüs Zühre,
stêrka xul *nd* sabah yıldızı
stêrkkirin (I) *m* yaşarma
stêrkirin (II) *m* istifleme
stêrk kirin (I) *l/gh* yaşarmak
stêr kirin (II) *l/gh* istifletmek
stêrkok (I) *m* yıldızcık
stêrkok (II) *bot/m* sarı tükürük
stêrnas *ast/nd* **1.** gök bilimci, astrolog **2.** yıldız falcısı
stêrnasiyî *rd* gök bilimsel
stêrnasî *ast/m* **1.** gök bilimi, astroloji **2.** yıldız falcılığı
stêrperest *nd/nt* yıldızlara tapan
stêrzan *nd/nt* gök bilimci, astrolog
stêrzaniyî *rd* gök bilimsel
stêrzanî *m* gök bilimi, astroloji
stêrzanîn *m* gök bilimi, astroloji
stêvlok *zo/n* köstebek
stêyrik *bnr* stêrk
stiman *m* tıkanma
stimandin *m* tıkama
stimandin *l/gh* tıkamak
stimî *rd* tıkanık, tıkanmış olan
stimîn *m* tıkanma
stimîn *l/ngh* tıkanmak
stir *n* penis
stirandin (I) *m* **1.** barındırma, sığındırma **2.** esirgeme
stirandin (II) *m* **1.** koruma, esirgeme (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) **2.** koruma (himaye etme) **3.** koruma, esirgeme, saklama
stirandin (I) *l/gh* **1.** barındırmak, sığındırmak **2.** esirgemek
stirandin (II) *l/gh* **1.** korumak, esirgemek (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) **2.** korumak (himaye etmek) **3.** korumak, esirgemek, saklamak * **Xwedê bistrîne** Allah saklasın
stirih *n* diken
stirihandin *m* yoğurma
stirihandin *l/gh* yoğurmak
stirihîn *m* yoğrulma
stirihîn *l/ngh* yoğrulmak
stirîn *m* **1.** barınma, sığınma **2.** esirgenme
stirîn *l/ngh* **1.** barınmak, sığınmak **2.** esirgenmek
stirk *kîm/m* koloit
stirkî *kîm/m* koloidal
stiyok *m* matmazel
stî (I) *bnr* stû
stî (II) *m* **1.** hanım, hatun (unvan olarak) **2.** bayan (bayan özel adları yerine kullanılır)
stîkok *m* bayancık
stîkokî *rd/h* hanımcıkça
stîl *m* stil
stîlîst *nd/nt* stilist
stîlîstîk *m* stilistik, anlatım bilimi
stîn *m* alınma, satın alınma
stîn *l/ngh* alınmak, satın alınmak
stîndar *rd* **1.** alacaklı (borçlu karşıtı) **2.** alacaklı (birinde alacağı olan kimse) ~ **bûn** alacaklı olmak ~ **derketin**alacaklı çıkmak
stîndarî *m* alacaklı olma
stîner *nd/nt* alıcı **1.** (kendisine bir şey gönderilmiş kimse) **2.** *fiz/mz* alıcı (bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz) **3.** *nd/nt* alımcı
stînkar *rd* **1.** alacaklı (borçlu karşıtı) **2.** alacaklı (birinde alacağı olan kimse) ~ **bûn** alacaklı olmak ~ **derketin**alacaklı çıkmak
stînkarî *m* alacaklı olma
stînok *fiz/m* alıcı (bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz)
stîrîk *bot/m* peynire katılan bir ot
sto *bnr* stû
stoaparêz *nd/rd* stoacı
stoaparêzî *m* stoacılık
stoatî *fel/m* stoacılık, revakiye
stobazin *zo/nd* bir sürüngen hayvan
stok (I) *m* kurna
stok (II) *m* **1.** stok, istif **2.** stok (bir sanayi dalında yararlanılan ham, işlenmiş veya yarı işlenmiş maddelerin tümü) **3.** *bz* stok (satılmamış, istif edilmiş mal)

stokker *nd/nt* stokçu
stokkerî *m* stokçuluk
stokkirin *m* stok etme, stoklama
stok kirin *l/gh* stok etmek, stoklamak
stokkirî *rd* stok edilmiş
stol *m* **1.** donanma (bir devletin deniz kuvvetleri, savaş gemileri) **2.** donanma (belli bir amaçla kullanılan gemilerin tümü) **3.** filo (bir arada ve bir komuta altında bulunan savaş gemilerinin veya uçaklarının bütünü) **4.** filo (aynı tür yük taşıyan ticaret gemilerinin veya kara taşıtların tümü) **~a bazirganî** (an jî **bazirganiyê**) ticaret filosu, ticaret donanması
stop *b* stop! istop **~ kirin** stop etmek
stopaj *m* stopaj
stop kirin *l/gh* stop etmek, istop etmek
stor *m* stor * **perdeyên stor li paceyê xistibûn** pencereye stor perdeler takılmıştı
stovank *n* boyun bağı, kravat
stran *m* şarkı, türkü, yır **~ çêkirin** türkü yapmak, türkü yakmak **~ gotin** türkü çığırmak, türkü söylemek, yırlamak **~ li serê gotin** üstüne türkü yakmak **~a yekî gotin** (an jî **strîn**) türkülemek **~ strîn** türkü çığırmak **~a şivanan** eglog **~ên ber conî** dibek türküleri **~ên ber dolabê** yün eğirirken söylenen türküler **~ên ber meşkê** yayık yayılırken söylenen türküleri **~ên dewetan** düğün dernek türküleri **~ên dilan** sevda türküleri, aşk türküleri **~ên duqolî** karşılıklı söylenen türkü **~ên henekan** şaka türküleri **~ên hespsiwarî** cirit ve benzeri oyunlar oynanırken söylenen türküler **~ên palehiyê** ırgatlık türküleri **~ên şeran** savaş türküleri, güzelleme **~ên werzîşê** spor türküleri **~ên zarokan** çocuk türküleri **~ên zorewarî** güreş türküleri
stranbêj *nd/nt* şarkıcı, türkücü, ses sanatkârı **~ê muzîka gelêrî** folk sanatçısı
stranbêjî *m* şarkıcılık, türkücülük **~ kirin** türkücülük yapmak
stranbûn *m* türküleşme
strançêkirin *m* yakma, besteleme
strandêr *mzk/m* plâk
strandin (I) *m* çığırtma, yırlama (şarkı, türkü söyleme)
strandin (II) *m* **1.** koruma, koruyuş, esirgeme (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutma) **2.** koruma (himaye etme) **3.** koruma, esirgeme, saklama
strandin (III) *l/gh* yoğurmak
strandin (I) *l/gh* çığırtmak, yırlamak (şarkı, türkü söylemek)
strandin (II) *l/gh* **1.** korumak, esirgemek (bir kimseyi veya şeyi dış etkilerden, tehlikeden veya zor bir durumdan uzak tutmak) **2.** korumak (himaye etmek) **3.** korumak, esirgemek, saklamak * **Xwedê bistrîne** Allah saklasın
strandin (III) *l/gh* yoğurmak
strandî *rd* korunmuş
stranvan *nd/nt* şarkıcı, türkücü, ses sanatkârı
stranvanî *m* şarkıcılık, türkücülük
stranyezdî *nd* ilahî, kaside
stratejî *m* **1.** strateji (önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için izlenen yol) **2.** strateji (politik, ekonomik, psikolojik ve askeri güçleri bir arada kullanma bilimi ve sanatı)
stratejîk *rd* stratejik
stratejîst *nd/nt* stratejist
stratejîzan *nd/nt* stratejist
stratejîzanî *m* stratejistlik
stratosfer *ast/m* stratosfer, kat yuvarı
stratûs *m* stratus (bulutu)
strax *m* saçak
streofonî *m* streofoni
streptokok *m* streptokok
streptomîsîn *m* streptomisin
stres *m* stres
strih (I) *bnr* stro
strih (II) *n* diken
striyokî *rd* dikensi
strî *n* **1.** diken **2.** diken (dikeni çok olan bitki)
strîbeloq *bot/m* deve dikeni (Silybum marianum)
strîdar *rd* dikenli * **gula strîdar** dikenli gül
strîgeh *m* dikenlik yer
strîk *m* diken
strîlok *bot/nd* sarımsak otu (Alliaria petiolata)
strîmişk *bot/m* deve dikeni (Silybum marianum)
Swîsreyî nd/rd İsviçreli
Swîsrî nd/rd İsviçreli
strîn (I) *m* çığırma, söyleme, çekme, yırlama, okuma (şarkı, türkü okuma
strîn (II) *m* **1.** korunum, korunma, esirgenme **2.** korunma (himaye eddilme)
strîn (II) *m* yoğrulma
strîn (I) *l/ngh* çığırmak, söylemek, çekmek, yırlamak, okumak (şarkı, türkü okumak) * **lawikek got** bir uzunhava çekti
strîn (II) *l/ngh* **1.** korunmak, esirgenmek **2.** korunmak (himaye eddilmek)
strîn (II) *l/ngh* yoğrulmak
strîn *rd* dikenli
strîngeh *m* liman, korunak
strînî *rd* dikenli yer * **zeviya strînî** dikenli tarla
strînreşk *m* bir tür diken
strîpor *bot/m* tarak otu (Dipsacus)
strîptîz *m* striptiz
strîptîzker *m* striptizci
strîptîzkerî *m* striptizcilik
strîzerk *bot/m* sarı diken
stro *n* boynuz **~ê (yekî) hatin** boynuzlanmak (boynuzu çıkmak) stro **~yê xwe tê hildan** boynuzlamak (boynuzla vurmak)
stroh *bnr* stro
stronsiyom *kîm/m* stronsiyom (kısaltması Sr

stro tê hildan *l/bw* boynuzlamak (boynuzla vurmak)
strotêzîk *m* fiskiye
strotêzk *m* fiskiye, su püskürtme borusu
stroyî *rd* boynuzsu
struktur *sos/m* strüktür, yapı
strukturalîst *nd/rd* strüktüralist, yapısalcı
strukturalîzm *m* strüktüralizm, yapısalcılık
strukturî *rd* yapısal
studyo *m* **1.** studyo (sanat çalışmaları için hazırlanmış oda) **2.** studyo (fotografçı işliği) **3.** studyo (tv, sînama ve radyo için film çekilen, ses alınan ve yayın yapılan yer)
stuv *bnr* stûv
stuvandin *bnr* stûvandin
stû *n* **1.** boyun **2.** boyun (sorumluluk) ~ **bifire!** boynu devrilesi (veya kırılası)! ~ **bişikê!** boynu kırılası!, boynu devrilesi! ~ **dirêj kirin 1)** boynunu uzatmak (her şeye, her cezaya razı olmak) **2)** ölümü beklemek ~ **jê kirin** boynunu vurmak ~ **jê re xwar e** (birine karşı) boynu eğri ~ **jê re xwar kirin 1)** (birine) boyun eğmek **2)** boynunu bükmek (bir durumu, bir işi ister istemez kabul etmek) **3)** boynunu uzatmak (her şeye, her cezaya razı olmak) ~ **kirin ber xwe** boyun kırmak (saygı duyulan kimseye başını eğerek selam vermek) ~ **lê bûn wekî leglegê** boynu armut sapına dönmek ~ qalind **kirin** ense bağlamak ~ **şikandin** boyun kırmak (saygı duyulan kimseye başını eğerek selam vermek) ~ **xwar kirin** boyun eğmek ~ **zirav kirin** zayıflanmak **(karek) di ~yê (yekî) de man** (bir iş) kâğıt üzerinde (üstünde) olmak **~yê me û kêra we** boynumuz kıldan ince **~yê (yekî) li hewa** ye ağzı havada (alık) **(li) ~yê (yekî) siwar bûn** dalına binmek (sıkıştırmak, musallat olmak) **~yê te bişikê** boynun kırılsın (veya devrilsin) **~yê (yekî) û kêra (yekî)** boynu kıldan ince olmak * **hûn çi cezayî bidin ez pê razî me, ev e stûyê min û kêra we** verilecek cezaya karşı boynum kıldan incedir **~yê xwe avêtin aliyekî** boynunu bükmek **~yê xwe bişikêne!** kır boynunu! (defol!, çekil!) **~yê xwe kirin kindir** elini taşın altına koymak **~yê xwe li berê xwar kirin** birinden yardım dilemek, medet ummak **~yê xwe xwar kirin** boynunu bükmek (acındırıcı, çaresiz bir durumda kalmak) **~yê xwe xwar kirin û çûn** boynunu kırmak (çekip gitmek)
stûben *n* boyun ipi
stûbend *n* boyun bağı, kravat
stûbendik *n* boyun bağı
stûdirêj *rd* uzun boyunlu
stûdayî *rd* söz dinleyen
stûfirî *rd* **1.** boynu kırılası **2.** *mec* boynu bükük ~**yo** boynu kırılası (veya devrilesi)
stûkirk *m* boyun, boyun omurları
stûkur *m* **1.** boyun * **wê bikeve stûkura me** boynumuza kalır **2.** ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û stûkura xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi **3.** dal * **kurik da ser stûkura xwe** çocuğu dalına bindirdi **~a (yekî) neçûn ber nîr û kulaban** kelli felli olmak
stûkurbend *n* kravat
stûkurk *ant/m* boyun eklemleri, boyun omurları
stûmal *m* atkı, kaşkol, boyun atkısı
stûn *as/m* **1.** sütun **2.** sütun (kolon, basında) **3.** sütun (alt alta sıralanmış şeyler dizisi) * **stûna reqeman** rakamlar sütünü **4.** direk (kimi özel adlarda) **5.** *mec* direk (en önemli kimse) * **bavê me stûna malê bû** babamız evin direğiydi **6.** bel kemiği (bir şeyin varlığı ile ilgili temel bölümü, esas) **~a cemedê şikîn** kara kışın bitmesiy, ve şubatta cemrenin düştüğü dönem **~a malê (an jî kon)** temel direği (sevip sayılan kimse) **~a mezin û stûr** temel direği **~a nav malê 1)** evin direği **2)** hamarat, iyi kız
stûna mezin *nd* temel direk
stûna piştê *ant/nd* bel kemiği, oma, omurga
stûndar *rd* sütünlü
stûnk *m* sütun
stûnka poz *ant/nd* kalbur kemiği
stûnkon *n* çadır direği
stûparêz *m* atkı, kaşkol
stûpêç *m* kaşkol, atkı
stûpêçk *m* kaşkol
stûr *rd* **1.** kalın (silindirik şeyler için, ince karşıtı) * **stûneke stûr** kalın bir sütün **2.** kalın (enli ve gür) * **biriyên stûr** kalın kaşlar **3.** kalın, etli, dolgun * **lêvên stûr** kalın dudaklar * **lêvên wê yê stûr ku dişiqitîn jêrê hebûn** aşağı sarkan etli dudakları vard **4.** kalın (ses için; gür) * **stranbêjekî dengstûr** kalın sesli bir şarkıcı **5.** *mec* büyük (tamlarda) * **dewarên (an jî heywanên) stûr** büyük baş hayvanlar
stûrahî *bnr* stûrayî
stûrayî *m* **1.** kalınlık (silindir şeklindeki nesnelerin kalınlığı) **2.** kalınlık (enli ve gür) **3.** kalınlık (ses için) **4.** baskı ~ **kirin** baskı yapmak, zülmetmek
stûrbûn *m* kalınlaşma
stûr bûn *l/ngh* kalınlaşmak
stûrbûyî *rd* kalınlaşmış
stûrbûyîn *m* kalınlaşış
stûre *n* boynuz
stûreh *bnr* stûre
stûrî *m* **1.** kalınlık (silindir şeklindeki nesnelerin kalınlığı) **2.** kalınlık (enli ve gür) **3.** kalınlık (ses için) **4.** baskı, zor, şiddet ~ **kirin** baskı yapmak, baskı uygulamak, zülmetmek ~ **lê kirin** (birine) baskı yapmak, zülmetmek

stûrîpîv *m* kalınlık ölçücü
stûrkirin *m* kalınlaştırma, kalınlatma
stûr kirin *l/gh* kalınlaştırmak, kalınlatmak
stûrkirî *rd* kalınlaştırılmış
stûrokî *rd* kalınca
stûrparsû *rd/mec* gururlu, mağrur
stûşikandî *rd* boynu kırık, boynu bükük
stûv *m* doğrulama, teyit
stûvan *m* doğrulama, teyit
stûvandin *m* doğrulama, teyit etme
stûvandin *l/gh* doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarmak)
stûvandî *rd* doğrulanmış, teyitli
stûvank *m* gerdanlık, kolye
stûvîn *m* doğrulanma, teyit edilme
stûvîn *l/ngh* doğrulanmak, teyit edilmek
stûwan *m* ses plağı
stûwane *mat/m* silindir
stûwaneyî *mat/rd* silindirik, silindirsel
stûxûz *rd* boynu bükük
stûxûzî *m* boyun büküklüğü
stûxwar *rd* boynu bükük
stûxwarî *m* boynu büküklüğü
stûxwarkirin *m* boyun eğme
stûxwar kirin *l/gh* boyun eğmek
stûzirav *rd* **1.** ince boyunlu **2.** *mec* güçsüz, fakir
stwîr *bnr* stûr
sual *m* sual, soru ~ **kirin** sual etmek
suare *m* suare
subang *m* sabah
subap *m* supap
sube bnr sibeh
subhanalah *b* fesuphanallah
subje *fel/m* subje, özne
subjektivîst *rd/nd* sübjektivist
subjektîf *rd* sübjektif, öznel
subjektîfî *m* sübjektivite
subjektîv *rd* subjektif, öznel
subjektîvîst *rd/nd* subjektivist, öznelci
subjektîvîte *m* sübjektivite, öznellik
subjektîvîzm *m* subjektivizm, öznelcilik
sublîme *kîm/m* süblime
sublîmebûn *m* süblimleşme
sublîme bûn *l/ngh* süblimleşmek
sublîmekirin *m* süblimleştirme
sublîme kirin *l/gh* süblimleştirmek
subûn *m* küsme
su bûn *l/gh* küsmek
subvansiyon *m* sübvansiyon
subyan *nd* sübyan
suçûn *m* küsme, darılma
su çûn *l/gh* küsmek, darılmak
suet *n* süet
sufle *şn/m* sufle ~ **kirin** sufle etmek
suflor *nd/nt* suflör
suflorî *m* suflörlük ~ **kirin** suflörlük yapmak
suftin *l/gh* delmek
Suheyl *ast/m* Süheyl
Suheyla *ast/m* Yıldırak
suhin *m* korku
suhirandin *m* kahretme
suhirandin *l/gh* kahretmek
suhirî *rd* kahrolmuş
suhirîn *m* kahrolma, kahroluş
suhirîn *l/ngh* kahrolmak
suhîn *m* korku
suhketin *m* **1.** küsme, darılma **2.** kızma, sinirlenme
suh ketin *l/ngh* **1.** küsmek, darılmak **2.** kızmak, sinirlenmek
suhketî *rd* küskün ~ **bûn** küskünolmak
suhn *m* korku
suhre *m* sur
suhtin *bnr* sotin
suhurandin *m* tecavüz etme (cinsi anlamında)
suhurandin *l/gh* tecavüz etmek (cinsi anlamında)
suhxistin *m* **1.** küstürme **2.** kızdırma, sinirlendirme
suh xistin *l/gh* **1.** küstürmek **2.** kızdırmak, sinirlendirmek
suhxistî *rd* **1.** küstürülmüş **2.** kızdırılmış, sinirlendirilmiş olan
suîîstîmal *m* suiistimal ~ **kirin** suiistimal etmek
suîqest *m* **1.** kötü niyet, suikast **2.** suikast (plân kurarak öldürme)
suîqestker *nd/rd* suikastçı
suîqestkerî *m* suikastçılık
suît *mzk/m* süit
sujde *m* yükünme
sujde bûn *l/ngh* yükünmek
suketin *m* **1.** küsme, darılma **2.** kızma, sinirlenme
su ketin *l/gh* **1.** küsmek, darılmak **2.** kızmak, sinirlenmek
suketî *m* **1.** küskün, darılmış **2.** kızgın, sinirlenmiş olan
sukir (I) *m* boyun * **sukra xwe dirêj kir** boynunu uzattı
sukir (II) *n* **1.** büğet **2.** savak **3.** baraj (su barajı)
sukirê avê *nd* su bendi
suklîk *m* ense * **min bênder ba kir, suklîka min tije ka bû** harmanı savururken ensem saman doldu
suknayî *m* sükûnet
sukse *m* sükse ~ **kirin** sükse yapmak
suksekirin *m* sükse yapma
sukse kirin *l/gh*sükse yapmak
sukur bnr sukir (II)
sukure *m* tas
sukûnet *m* sükûnet, durgunluk, dinginlik
sukût *m* sükût, susku, sessizlik ~ **zêr e** söz gümüşse sükût altındır
sul *m* kenar, uç (bir şeyin kenarı)
sulale *m* sülale, uruk
sulav *bnr* sûlav

suleymanî *nd* sülümen
sulf *m* tür, nevi
sulfamît *kîm/m* sülfamit
sulfat *k/m/m* sülfat
sulfatbûn *kîm/m* sülfatlaşma, sülfatlanma
sulfatkirin *m* sülfatlama
sulfirîk asît *nd* sulfirik asit, kara boya
sulfît *kîm/m* sülfit
sulfîtkirin *m* sülfitleme
sulfît kirin *l/gh* sülfitlemek
sulfur *kîm/m* sülfür
sulfurîk *kîm/m* sülfürik
sulfurîmetere *m* sülfürimetere
sulfurkirin *m* sülfürleme
sulfur kirin *l/gh* sülfürlemek
sulh (I) *m* oğul * **sulha mêşa hingiv** bal arısı oğulu
sulh (II) *m* **1.** sulh, barış **2.** sulh, barış (savaştan sonraki süreç) ~ **çêkirin** barışı sağlamak ~ **kirin nava (wan)** barıştırmak
sulhî *rd* barışla ilgili, hazarî
sulhker *nd/nt* **1.** barışçı **2.** bağdaştırıcı
sulhperwer *rd* barışsever
sulhperwerî *m* barışseverlik
sulhxwaz *rd* barışçı
sulhxwazî *m* barışçılık
sulik *m* ayakkabı
sulta *m* sulta, yetke
sultan *dîr/nt* **1.** sultan (padişah) **2.** sultan (padişah ailesinin unvanı) **3.** sultan (bazı Bektaşî azizlerine verilen ad) ~ **efendî** sultan efendi
sultanî (I) *m* **1.** sultanlık **2.** *mec* sultanlık (rahat yaşama durum)
sultanî (II) *rd* **1.** sultanî (sultanlarla ilgili veya onlara yaraşan) **2.** *m* sultanî (1908'den sonra bugünkü liseye denk okul) **3.** *dîr* sultanî (Mısır, Trablusgarb ve Cezayir darphanelerinde basılan Osmanlı altını) **4.** *rd* sultanî (çekirdeksiz bir üzüm adı)
sultanî yêgah *mzk/nd* sultanî yegâh
sulte *m* sulta, yetke
sulûk *m* **1.** süluk (bir yola girme, yol tutma) **2.** süluk (bir tarikata girme)
sulûn *m* sarnıç
sumaqî *nd* somaki (bir mermer türü)
sumen *m* sumen
Sumer *nd/rd* Sumer
Sumerî *m* Sumerce
Sumerkî *m* **1.**Sumerce **2.** *rd* Sumerlere yaraşır bir biçimde
Sumernas *nd/nt* Sumerolog
Sumernasî *m* Sumeroloji
Sumerolog *nd/nt* Sumerolog
Sumerolojî *m* Sumeroloji
Sumerzan *nd/nt* Sumerolog
Sumerzanî *m* Sumeroloji
sumestr *m* sömestr
sumet *n* yanak, suret
sund *bnr* sond
sund xwarin *bnr* sond xwarin
sunet *n* sünnet
sunetbûn *m* sünnet olma
sunet bûn *l/ngh* sünnet olmak
sunetbûyî *rd* sünnetli, sünnet olmuş olan
sunetbûyîn *m* sünnet oluş
sunetkirin *m* sünnet etme
sunet kirin *l/gh* sünnet etmek
sunetkirî *rd* sünnetli, sünnet edilmiş olan
sunetvan *nd/nt* sünnetçi
sunetvanî *m* sünnetçilik
sungêr *zo/m* **1.** sünger **2.** sünger (bu hayvanın temizlik işlerinden kullanılan suyu fazlaca çeken esnek iskeleti)
sungêrfiroş *nd/nt* süngerci (satan kimse)
sungêrfiroşî *m* süngercilik
sungêrgir *nd/nt* süngerci (sünger avlayan)
sungêrgirî *m* süngercilik
sungêrkir *nd/nt* süngerci (satın alan)
sungêrkirî (I) *m* süngercilik
sungêrkirî (II) *rd* süngerli
sungêrokî *rd* süngersi
Sunî *rd* Sünnî (sünnet ehlinden olan)
Sunîtî *m* Sünnîlik
super *nd/rd* süper
superhêz *nd* süper güç
supermarket *m* süpermarket
supermarketvan *nd/nt* süpermarketçi
supundî *n* **1.** çoban köpeği **2.** *argo* kişiliksiz, bağımlı (kimse)
supya *zo/m* mürekkep balığı (Sepia oêicinalis)
suqirix *bot/m* süpürge otu olarak kulanılan ve bazen insan boyunu aşan sarı çiçekli bir ot
suqum *m* çehre, yüz, somurtkanlık
sur (I) *m* **1.** sır (bazı nesnelere parlaklık vermek, dış etkilerden kurumak için vurulan bir tür vernik) **2.** sır (aynaların arkalarına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince metal tabaka) ~ **kirin** sırlamak
sur (II) *m* biber acısı
sur (III) *bnr* sor
sur (IV) *m* biçim
sur (V) *m*doğa
suran *m* yoğrum
surandin (I) yoğurma
surandin (II) *m* **1.** ovalama (ufak parçalara ayırma) **2.** ufalama **3.** sıvazlama
surandin (III) *m* silme
surandin (I) *l/gh* yoğurmak
surandin (II) *l/gh* **1.** ovalamak (ufak parçalara ayırmak) **2.** ufalamak **3.** sıvazlamak
surandin (III) *l/gh* silmek
surdar *rd* sırlı
surdarî *m* sırlılık
sure *m* sure (Kur'an suresi)
surehî *m* sürahi
suret *m* surat, hız, ivinti ~ **dan (tiştekî)** hız vermek, hızlandırmak, dayanmak * **şofêr suret da erebeyê** şoför gaza dayandı **~a ji**

nişka ve anî hız
Sureya *ast/m* Ülker
surişt *bnr* sirûşt
surîn (I) *m* yoğrulma
surîn (II) *m* **1.** ovalanma **2.** ufalanma **3.** sıvazlanma
surîn (III) *m* silinme
surîn (I) *l/ngh* yoğrulmak
surîn (II) *l/ngh* **1.** ovalanmak **2.** ufalanmak **3.** sıvazlanmak
surîn (III) *l/ngh* silinmek
surîner *m* silecek
surk *m* musluk
surkirin *m* sırlama
sur kirin *l/gh* sırlamak
surkirî *rd* sırlı, sırlanmış olan * **kûpê surkirî** sırlı küp
surman *bnr* misilman
surme *m* sürme
surmedar *rd* sürmeli
surmenaj *bj/m* sürmenaj
surnatural *rd* sürnatüral, doğa üstü
surnaturalîst *nd/rd* sürnatüralist, doğa üstücü
surnaturalîzm *m* sürnatüralizm, doğa üstücülük
surnekirî *rd* sırsız (sır sürülmemiş olan) * **kûpê surnekirî** sırsız küp
surnî *m* poyra
surperî *rd* peri gibi
surprîz *m* sürpriz ~ **kirin** sürpriz yapmak
surrealîst *nd/rd* sürrealist, gerçek üstücü
surrealîte *rd* sürrealite, gerçek üstü
surrealîzm *m* sürrealizm, gerçek üstücülük
sursim *m* yayık
surşarj *m* sürşarj
surûde *bnr* sirûd
Suryanî *nd* Süryani
Suryankî *m* **1.** Süryanice **2.** Süryanilere yaraşır bir şekilde
susik *m* bıldırcın
suspansiyon *fîz û kîm/m* süspansiyon, asıltı
suste *m* susta * **sustaya kêrikê** çakının sustası
sut *m* üstü kapalı kuş tuzağı çukuru
sutyen *m* sutyen
sutyenfiroş *nd/nt* sutyenci (satan kimse)
sutyenfiroşî *m* sutyencilik
sutyenker *nd/nt* sutyenci
sutyenkerî *m* sutyencilik
sutyenvan *nd/nt* sutyenci
sutyenvanî *m* sutyencilik
suwar *rd* bnr siwar
suweter *n* süveter
suxen *m* konuşma
suxme (I) *rd* yedek (gerektiğinde kullanılmak için fazladan bulundurulan, ayrılmış olan) * **kilîda suxme** yedek anahtar
suxme (II) *m* korse
suxmefiroş *nd/nt* korseci (satan kimse)
suxmefiroşî *m* korsecilik
suxmeker *nd/nt* korseci
suxmekerî *m* korsecilik
suxmetî *m* yedeklik
suxre *m* **1.** angarya (ücretsiz yaptırılan iş) **2.** angarya (feodalite döneminde köylülerin zorunlu, ücretsiz yaptıkları hizmet) **3.** angarya (usandırıcı, bıktırıcı, zorla yapılan iş) **4.** halallık (kaba ve ağır iş) **5.** ayak işi, hizmet ~ **bi olam e, olam jî bi xulam e** hazır mezarın ölüsü (her hizmeti başkasında bekleyenler için söylenir) ~**ya (karekî) kirin** (bir işin) hamallığını etmek (veya yapmak)
suxrekar *nd/nt* **1.** angaryacı **2.** hizmetkâr
suxrekarî *m* **1.** angaryacılık **2.** hizmetkârlık
suxrekêş *nd/nt* angaryacı
suxrekêşî *m* angaryacılık
suxre kirin *l/gh* hizmet etmek
suxrevan *nd/nt* **1.** angaryacı **2.** hizmetçi, hizmetkâr
suxrevanî *m* **1.** angaryacılık **2.** hizmetçilik, hizmetkârlık
suxte *n* **1.** softa (medrese öğrencisi) **2.** *nd/nt* öğrenci **3.** softa (tutucu)
suxtekî *rd/h* softaca
suxtetî *m* **1.** softalık **2.** öğrencilik
suzenî *bnr* sûzenî (I)
sû (I) *nd* taraf
sû (II) *rd* keskin (çok kesici, iyi kesen) * **tevşo sû ye** keser keskindir * **kêr sû ye** bıçak keskin
sû (III) *m* sirt * **sûya kêrê** bıçak sirti
sû (IV) *rd* **1.** dargın, küskün **2.** küs, küskün ~ **bûn 1)** darılmak, küskün olmak **2)** kızmak, sinirlenmek ~ **ketin 1)** darılmak (herhangi bir sebepten ötürü gücenip ilgiyi kesmek) * **ji ber ku min bi gotina wê nekir, sû ketiye** dediğini yapmadığım için darıldı **2)** darılmak (gücenmek, kırılmak) **3)** kızmak, sinirlenmek
sûbûn *m* **1.** darılma, küsme **2.** kızma, sinirlenme
sû bûn *l/ngh* **1.** darılmak, küsmek **2.** kızmak, sinirlenmek
sûbûyîn *m* **1.** darılış, küsüş **2.** kızış, sinirleniş
sûc *n* **1.** suç (törelere, ahlâk kurallarına aykırı davranış) **2.** suç (yasaya aykırı davranış, cürüm) ~ **bi ser (yekî) de tehm dan** suçu birinin üstüne yıkmak ~ **ji qebehet mezintir e** özrü kabahatinden büyük ~ **kirin** suç işlemek ~ **kirin stûyê (yekî)** (birine) suç yüklemek ~ **pê de hatin** kabahat işlemek ~ **tê de cemidandin** suçu birinin üstüne yıkmak ~**ê bendûbariyê (an jî dîsiplînê)** disiplin suçu **(di)** ~**ê (yekî) borîn** (birinin) suçundan geçmek ~**ê (yekî) efû kirin** suçunu bağışlamak ~**ê rûreşiyê** yüz kızartıcı suç ~**ê (yekî) tê de bi cih bûn** suçu sabit olmak ~**ê (yekî) tê de rast kirin** suçunu sabit etmek (veya kabul ettirmek) ~**ê xwe avêtin stûyê (yekî)** kabahati (birine veya bir şeye) yüklemek ~**ê xwe kirin stûyê (yekî)** kabahati (birine) yüklemek, suçunu üstüne yıkmak

sûcbar *rd* **1.** suçlu **2.** töhmetli
sûcbarî *m* **1.** suçluluk **2.** töhmet
sûcdar *rd* suçlu ~ **bi sûcê xwe dizane** suçlu suçunu bilir ~ **hatin hesibandin** suçlu sayılmak
sûcdarî *m* **1.** suçluluk **2.** itham
sûcdarîtî *m* suçluluk
sûcdarker *rd* **1.** suçlayıcı **2.** itham edici
sûcdarkirin *m* **1.** suçlama, suçlayış **2.** itham etme, itham ediş
sûcdar kirin *l/gh* **1.** suçlamak **2.** itham etmek
sûcdarkirî *rd* suçlanmış olan
sûckar *nd/nt* suç işleyen, mucrim
sûckarî *m* suç işleme, mucrimlik
sûcker *nd/nt* suç işleyen, mucrim
sûckerî *m* suç işleme, mucrimlik
sûcoyî *rd* suçlu
sûd *m* fayda, yarar ~ **dîtin** fayda (veya yarar) görmek ~ **nedan (tiştekî)** fayda vermemek ~ **lê kirin** fayda etmemek ~**a giştî (an jî gelemperî)** kamu yararı ~**a (tiştekî) jê re hebûn** faydası olmak
Sûdan *m* Sudan
Sûdanî *nd/rd* Sudanlı
sûdar *rd* cimri
sûdbar *rd* faydalı, yararlı
sûdbexş *rd* faydalı, yaralı
sûde *m* fayda, yarar, istifade
sûdebar *rd* faydalı, yararlı
sûdegir *rd* **1.** faydacı, yararlanmacı **2.** *fel* faydacıl
sûdegirî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık
sûdemend *nd/nt* faydalanıcı, yararlanmacı
sûdemendî *m* **1.** faydalanıcılık, yararlanmacılık **2.** faydalanma
sûdeperest *rd* **1.** faydacı, yararlanmacı **2.** *fel* faydacıl
sûdeperestî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık
sûdewar *rd* faydalı, yararlı
sûdewarbûn *m* faydalanma, yararlanma
sûdewar bûn *l/ngh* faydalanmak, yararlanmak
sûdewarî *m* **1.** faydalılık, yararlılık **2.** fayda, yarar
sûdewarkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
sûdewar kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdewart *rd* **1.** faydacı, yararlanmacı **2.** *fel* faydacıl, yararcıl
sûdewartî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık, yararcılık
sûdewer *rd* faydalı, yararlı
sûdewerbûn *m* faydalanma, yararlanma
sûdewer bûn *l/ngh* faydalanmak, yararlanmak
sûdewergirtin *m* istifade etme
sûde wergirtin *l/gh* istifade etmek
sûdewerî *m* **1.** faydalılık, yararlılık **2.** fayda, yarar
sûdewerkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
sûdewer kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdgir *rd* **1.** faydacı, yararlanmacı **2.** *fel* faydacıl
sûdgirî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık
sûdmend *nd/nt* faydalanıcı, yararlanmacı ~ **bûn** yararlı olmak
sûdmendbûn *m* **1.** yararlanma, faydalanma **2.** asılanma, yarar sağlama
sûdmend bûn *l/ngh* **1.** yararlanmak, faydalanmak **2.** asılanmak, yarar sağlamak
sûdmendî *m* **1.** faydalanıcılık, yararlanmacılık **2.** faydalanma, yararlanma **3.** istifade, istifade etme ~ **kirin** istifade etmek
sûdmendkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
sûdmend kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdperest *rd* **1.** faydacı, yararlanmacı **2.** *fel* faydacıl
sûdperestî *m* **1.** faydacılık, yararlanmacılık **2.** *fel* faydacılık
sûdwar *bnr* sûdwer
sûdwar bûn *bnr* sûdwer bûn
sûdwer *rd* faydalı, yararlı
sûdwerbûn *m* **1.** faydalanma, yararlanma **2.** asılanma, yarar sağlama
sûdwer bûn *l/ngh* **1.** faydalanmak, yararlanmak **2.** asılanmak, yarar sağlamak
sûdwergir *rd* faydalanıcı
sûdwergirtin *m* **1.** faydalanma, yararlanma **2.** istifade etme
sûd wergirtin *l/gh* **1.** faydalanmak, yararlanmak **2.** istifade etmek
sûdwerî *m* **1.** faydalılık, yararlılık **2.** fayda, yarar
sûdwerkirin *m* faydalandırma, yararlandırma
sûdwer kirin *l/gh* faydalandırmak, yararlandırmak
sûdxwer *nd/nt* tefeci
sûdxwerî *m* tefecilik
sûf (I) *zo/m* levrek (Labrax labrax)
sûf (II) *m* **1.** kurum, övünme **2.** onur **3.** yüz ifadesi * **li sûfê (yekî) ketin** (birini) bozmak, onurunu incitmek
sûjî *m* peynir ve çökelek suyu
sûk (I) *m* **1.** çıra (çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü) **2.** çıralık (budaksız taze meşe fidanı ateş közünden ısıtılır sonradan dövülür; kurutularak çıralık olarak kullanılır) **3.** meşale
sûk (II) *m* **1.** çarşı **2.** pazar (belli bir şeyin satıldığı yer) * **sûka masiyan** balık pazarı ~ **tije qumaş e, lê mele bêşaş e** parasına kıyamamak, cimri olmak ~**a sar** çok soğuk yer
sûka reş *nd* kara borsa
sûka sergirtî *nd* kapalı çarşı
sûker *nd/nt* bileyici
sûkerî *m* bileyicilik
sûketin *m* **1.** darılma, küsme (herhangi bir se-

bepten ötürü gücenip ilgiyi kesme) **2.** darılma, gücenme (kırılma) **3.** kızma (öfkelenme, sinirlenme)
sû ketin *l/ngh* **1.** darılmak, küsmek (herhangi bir sebepten ötürü gücenip ilgiyi kesmek) * **ji ber ku min bi gotina wê nekir, sû ketiye** dediğini yapmadığım için darıldı **2.** darılmak, gücenmek (kırılmak) **3.** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
sûketinî *m* **1.** dargınlık **2.** kızgınlık
sûketî *rd* **1.** dargın, küskün **2.** dargın, gücenik, kırgın (kırılmış olan) **3.** kızgın (öfkelenmiş, sinirlenmiş olan) ~ **bûn** kırgın olmak
sûketîbûn *m* **1.** dargınlık, küslük, küskünlük **2.** güceniklik, kırgınlık **3.** kızgınlık
sûkreşvan *nd/nt* kara borsacı
sûkreşvanî *m* kara borsacılık
sûkur *m* boyun, ense
sûkurxwar *rd* boynu bükük
sûl *rd* kaygan
sûlav (I) *erd/m* çavlan, çağlayan, çağlar, şelâle, gürlek
sûlav (II) *m* savak (eğimli değirmen savağı)
sûlava aşê *nd* seğirdim
sûlbûn *m* kaygan olma, kayganlaşma
sûl bûn *l/ngh* kaygan olmak, kayganlaşmak
sûlbûnî *m* kayganlık
sûl·*m* şelale
sûle *m* savak (eğimli değirmen savağı)
sûlix *bnr* salix û sûlix
sûlûn *m* cendere
sûmurx *bnr* sîmir
sûn *m* bileme
sûn *l/ngh* bilemek
sûna *zo/nd* yeşilbaş
sûnawêrk *n* suna (erkek ördek)
sûnbil *m* sümbül
sûnc *bnr* sûc
sûnd *bnr* sond
sûnik *rd* alıngan
sûnikî *m* alınganlık
sûnî *rd* sunî, yapay, yapma
sûnîtî *m* sunîlik, yapaylık
sûnta *m* sunta
sûpûndî *bnr* supundî
sûr (I) *m* sur, beden (kâle duvarı)
sûr (II) *bnr* şor (I)
sûr (III) *m* **1.** sûr (büyük boynuzdan boru) **2.** sûr (kiyamet günü İsrafı'in üfleyeceği boru)
sûr (IV) *m* düğün, eğlence
sûr (V) *rd* (**r** kalın omunur) azgın, hırçın * **seyê sûr** azgın köpek ~ **kirin** azgınlaştırmak, hırçınlaştırmak
sûr (VI) *bnr* sor (II)
sûrandin *m* **1.** yoğurma **2.** karma (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirme)
sûrandin *l/gh* **1.** yoğurmak **2.** karma (toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirmek)
sûrandî *rd* **1.** yoğuruk **2.** karılmış
sûravî *m* kırmızı yabani ördek
sûravk (I) *bot/m* bir tür bitki
sûravk (II) *m* **1.** salamura (tuzlu su) **2.** *rd* salamura (bu suyun içinde tutulmuş yiyecek) * **penêrê sûravkê** salamura peyniri * îsotên sûravkê salamura biberi ~ **e** şap gibi (çok tuzlu olan yemek) ~**a xwe jê xwarin 1)** canı yanmak (acı bir deneme geçirmek, bir işte zarar görmek) **2)** kazık yemek, kazıklanmak (aldatılmak) ~**a xwe xwarin** arap uyandı (veya arabın gözü açıldı)
sûrbûn *m* azgınlaşma, hırçınlaşma
sûr bûn *l/ngh* azgınlaşmak, hırçınlaşmak
sûrdar *bot/m* kına çiçeği (Balsamina hortensis)
sûret (I) *n* surat, yüz, yanak, çehre ~**ê (yekî) rûniştin** avurtu avurduna geçmek
sûret (II) *n* **1.** suret, biçim, şekil **2.** suret (nüsha) **3.** suret, resim, fotograf **4.** *fel* suret (islâm felsefesinde varlığın görünen yanına beş duyu ile algılanan yönüne verilen ad)
sûretmelek *rd* melek yüzlü
sûretsor *rd* al yanaklı kızıl yanaklı ~**ê li ber soran** yıl boyu yanakları al al olan kimse
sûretvan *nd/nt* ressam
sûretvanî *m* ressamlık
sûrêde *bnr* sirûd
Sûriye *m* Suriye
Sûriyeyî *nd/rd* Suriyeli
Sûrî *m* **1.** Suriye **2.** *nd/rd* Suriyeli
sûrîkandin *m* tipileme
sûrîkandin *l/gh* tipilemek
sûrîn *m* **1.** yoğrulma **2.** karılma
sûrîn *l/ngh* **1.** yoğrulmak **2.** karılmak
sûrkirin *m* azgınlaştırma, hırçınlaştırma
sûr kirin *l/gh* azgınlaştırmak, hırçınlaştırmak
sûrmil *n* sırt, set * **sûrmilê berfê** kar sırtı
sûrpencik *bot/m* çoban değneği (Polygonum aviculare)
sûrpêncok *bot/m* madımak
sûs (I) *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)
sûs (II) *zo/m* bıldırcın (Coturnix)
sûs (III) *zo/nd* güve (Tinea pellionella) ~ **(tiştek) xwarin** güvelenmek
sûsa maran *bot/nd* dikenli meyan (Glycyrrhiza echinata)
sûse (I) *m* kaba kuvvet
sûse (II) *m* keşif (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme)
sûsek *zo/m* çil (Tetrastes bonasia)
sûsik (I) *bot/m* meyan kökü (Glycyrrhiza glabra)
sûsik (II) *zo/m* orman tavuğu
sûsik (III) *zo/m* bıldırcın (Coturnix)
sûsika maran *bot/nd* dikenli meyan (Glycyrrhiza echinata)
sûsika strîn *bot/nd* dikenli meyan (Glycyrrhiza echinata)

sûsk (I) *m* tereke, bırakıt
sûsk (II) *zo/m* orman tavuğu
sûske *m* yeşilimsi koyun
sûsmar *zo/m* kertenkele
sûstem *m* bir tüfek türü
sûsûm *m* topraktan yayık
sûsxwarin *m* güvelenme
sûs xwarin *l/gh* güvelenmek
sûsxwarî *rd* güveli, güve yeniği
sût *rd* soytarı
sûtal *n* **1.** genç erkek **2.** aylak, avare, başıboş, lümpen, soytarı. serseri
sûtalî *m* aylaklık, avarelik, soytarılık ~ **kirin** serserilik etmek
sûtalokî *rd* soytarıca
sûtar (I) *bnr* sûtal
sûtar (II) *m* örtme, koruma
sûte *rd* aylak, serseri, hayta
sûtemenî *m* **1.** yakacak **2.** yakıt, akar yakıt
sûtemenîfiroş *nd/nt* yakıtçı (satan kimse)
sûtetî *m* aylaklık, serserilik ~ kirin serserilik etmek
sûtik *n* **1.** ufak tefek, çocuk **2.** aylak, avare, serseri
sûtikandin *m* sürtme
sûtikandin *l/gh* sürtmek
sûtikîn *m* sürtünme
sûtikîn *l/ngh* sürtünmek
sûtin (I) *m* **1.** bileme **2.** keskinleştirme
sûtin (II) *m* keçeleştirme
sûtin (I) *l/gh* **1.** bilemek * **kêra xwe têr baş bisû** bıçağını iyice bile **2.** keskinleştirmek
sûtin (II) *l/gh* keçeleştirmek
sûtî *rd* **1.** bilenik, bilenmiş olan **2.** keskinleştirilmiş
sûtxû *rd* **1.** fahiş, aşırı **2.** çıkarcı
sûtxûtî *m* **1.** fahişlik, aşırılık **2.** çıkarcılık
sûtxûyî *m* **1.** fahişlik, aşırılık **2.** çıkarcılık
sû ve hatin *l/bw* **1.** darılmak, küsmek **2.** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
sûxar *m* pirinç sapı
sûxistin *m* **1.** küstürme **2.** darıltma, gücendirme
sû xistin *l/gh* **1.** küstürmek **2.** darıltmak, gücendirmek
sûxistî *rd* **1.** küskün **2.** dargın, gücenik
sûxtenî *m* yakacak
sûxure *bnr* suxre
sûya awête *nd* bileşik faiz
sûyan *m* bileme, bileyiş
sûzek *bj/m* bel soğukluğu
sûzen *rd* kuşkulu, şüpheli
sûzenbûn *m* kuşkulanma, şüphelenme
sûzen bûn *l/ngh* kuşkulanmak, şüphelenmek
sûzenek *bj/m* bel soğukluğu ~ **pê re çêbûn** bel soğukluğuna uğramak
sûzenî *m* **1.** acı **2.** kuşku, şüphe ~ **lê çêbûn** kuşkulanmak, kuşkuya kapılmak
sûzenî *m bj/m* bel soğukluğu, frengi
sûznak *rd* yakıcı (etkili, dokunaklı)
sûznakî *m* yakıcılık
Swêçistan *m* İsveç
Swêçî *nd/rd* İsveçli
Swêd *m* İsveç
Swêdî *m* **1.** İsveççe **2.** *rd* İsveçli
Swêdkî *m* **1.** İsveççe **2.** *rd* İsveçlilere yaraşır bir biçimde
swêlek *bnr* sêlek
Swîçistanî *nd/rd* İsveçli
Swîçre *m* İsviçre
Swîçreyî *nd/rd* İsviçreli
Swîsre *m* İsviçre
Swîsreyî *nd/rd* İsviçreli
Swîsrî *nd/rd* İsviçreli

Ş

ş, Ş Kürt alfabesinin yirmi üçüncü harfi ve *şê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz öndamaksı ünsüzlerini gösterir
şa *bnr* şad
şaban *m* duvak
şabaş *m* **1.** teşekkür, şükran **2.** bağış **3.** *mec* armağan, hediye **4.** düğünde çalgıcıların düğüne katılanlardan topladığı bahşiş **5.** düğünde damat için toplanan para vs. bağışta bulunanların isimleri toplulukta söylenerek yapılan merasim **6.** *h* aferin, bravo ~ **ji Xwedê re** Allaha (bin) şükür ~ **kirin 1)** teşekkür etmek **2)** armağan etmek, hediye etmek
şabaşger *bnr* şabaşker
şabaşî *m* **1.** şükran **2.** şükür **3.** bahşiş, bahşişlik, ikram, armağan
şabaşker *nd/nt* teşekkür edici
şabaşkirin *m* **1.** teşekkür etme **2.** bağışlama, hibe
şabaş kirin *l/gh* **1.** teşekkür etmek **2.** bağışlamak, hibe etmek
şabaşkirî *rd* **1.** teşekkür edilmiş olan **2.** bağışlanmış, hibe edilmiş olan
şabaşxwan *nd/nt* armağanları, bağışları kimin verdiğini söyleyen kimse
şabelot *bnr* şahbelot
şabender *bnr* şehbender
şablon *m* **1.** şablon (üzerindeki harf ve şekillerin çevre çizgileri kalem ucu girecek biçimde oyuk olan, bu çizgilerden kalemle istenilen biçim elde edilen metal veya plâstikten araç) **2.** şablon (değişik alanlarda düzeltme, belirleme, ölçme, denetleme işlerinde kullanılan ve yaptığı işe göre yapısı değişen araç) **3.** *mec* şaplon (körü körüne yansılanan, çok kez tekrarlandığında kanıksanmış basma kalıp örnek)
şa bûn *bnr* şad bûn
şad *rd* **1.** sevinçli **2.** şad, mutlu ~ **bûn 1)** sevinmek **2)** şad olmak, mutlu olmak ~ **kirin 1)** sevindirmek **2)** mutlu etmek
şadan *rd* **1.** sevinçli **2.** mutlu ~ **bûn 1)** sevinmek **2)** mutlu olmak ~ **kirin 1)** sevindirmek **2)** mutlu etmek
şadanik *bot/m* zegerek
şadanî *m* mutluluk
şadbûn *m* **1.** sevinme **2.** mutlanma, gönenme ~**a hirçê** kaba birşekilde sevgisini gösterme
şad bûn *l/ngh* **1.** sevinmek **2.** mutlanmak, gönenmek
şadbûyîn *m* **1.** seviniş **2.** mutlanış, göneniş
şade *nd/nt* şahit ~ **û şût** şahitler ~ **dan** tanıklık etmek
şadetî *m* şahitlik, tanıklık
şadetîdan *m* şahitlik verme
şadetî dan *l/gh* şahitlik vermek
şadeyî *m* şahitlik, tanıklık ~ **dan** şahadet etmek, tanıklık etmek
şadik (I) *nd/nt* sevgili
şadik (II) *m* küçük maymun
şadirwan *m* şadırvan
şadiyatî *fel/m* mutçuluk
şadî *m* **1.** sevinç **2.** mutluluk **3.** mut, kut, saadet **4.** eğlenti, şenlik
şadîk *nd/nt* eğlendirici
şadîman *rd* **1.** sevinçli **2.** mutlu ~ **bûn 1)** sevinçli olmak **2)** mutlu olmak ~ **kirin 1)** sevinçli kılmak **2)** mutlu etmek
şadîmanî *m* **1.** sevinçlilik **2.** mutluluk
şadîmanker *rd* **1.** sevindirici **2.** mutlu edici
şadîmankirin *m* **1.** sevinçli kılma **2.** mutlu etme, gönendirme
şadîman kirin *l/gh* **1.** sevinçli kılmak **2.** mutlu etmek, gönendirmek
şadkirin *m* **1.** sevindirme **2.** mutlandırma **3.** şenlendirme **4.** *mec* mutlu etme, yaşatma
şad kirin *l/gh* **1.** sevindirmek **2.** mutlandırmak **3.** şenlendirmek **4.** *mec* mutlu etmek, yaşatmak
şador *m* değirmen burcunun suyunun çiktiği yer

şadûman *bnr* şadîman
Şafiî *nd* 1. Şafiî (İslâmlıkta sünnet ehli denilen dört mezhepten biri) 2. *rd* Şafiî (bu mezhepten olan kimse)
Şafiîtî *m* Şafiîlik
şafik *bnr* tevş, tevşik
şafilît *nd* olağanüstü güçte hayali yaratıklar
şafir *n* burtlak, çalılık, çaltılık
şaft *m* şaft
şafûn *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** 1) tapan çekmek 2) *mec* yerleri süpürmek * **fîstanê wê erd şafûn dikir**
şafûnkirin *m* tapanlama
şafûn kirin *l/gh* tapanlamak
şafûnkirî *rd* tapanlanmış olan (tarla)
şagirt *nd/nt* 1. öğrenci 2. şagirt, çömez 3. çırak
şagirtbûn *m* 1. öğrencileşme 2. çıraklaşma
şagirt bûn *l/ngh* 1. öğrencileşmek 2. çıraklaşmak
şagirtî *m* 1. öğrencilik 2. *m* çömezlik, şagirtlik 3. çıraklık (çırak olma durumu) 4. çıraklık (çırağın yaptığı iş) 5. çıraklık (çırağa verilen ücret) ~ **kirin** 1) öğrencilik yapmak 2) şagirtlik etmek 3) çıraklık etmek
şah (I) *bnr* şad
şah (II) *n* 1. şah 2. şah (satranç oyununda en önemli taş) 3. *rd* şah, kral (benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi, herhangi bir alanda başkalarından üstün olan kimse) * **şahê sedrencê** satranc kralı * **şahê dengbêjan** ozanların kralı * **şahê xortan** gençlerin şahı 4. temel, ana * **şah rê** ana yol 5. önek olarak kullanıldığında da en iyi, en üstün vb. anlamları belirtir * **şahsiwar** en iyi binici * **şaheser** baş yapıt ~ **dengbêjan** ozanlar kıralı ~**ê xortan** gençlerin şahı (veya kralı)
şahan *nd* şahan
şahadet *m* şahadet
şahadetdan *m* şahitlik yapma
şahadet dan *l/gh* şahitlik yapmak
şahadetname *m* diploma, sertifika
şahane *rd* 1. şahane (şahlarla ilgili, şahlara özgü olan) 2. şahane (şahlara yakışacak durumda olan) 3. şanhane (çok güzel, mükemmel, üstün nitelikli) 4. *b* fevkalede
şahanî *rd* 1. şahane (şahlarla ilgili, şahlara özgü olan) 2. şahane (şahlara yakışacak durumda olan)
şahbano *m* 1. kraliçe, prenses (hükümdar karısı) 2. *mec* kraliçe (kendi cinsleri arasında herhangi bir bakımdan üstünlüğü olan) ~**ya ciwaniyê** (an jî **bedewiyê**) güzellik kraliçesi
şahbanotî *m* 1. kraliçelik 2. *mec* kraliçelik
şahbanû *bnr* şahbano
şahbanûtî *bnr* şahbanotî
şahbaz *zo/n* 1. doğan, beyaz doğan 2. şahbaz (gösterişli, yiğit kimse)
şahbelot *bot/m* 1. kestane (Castanea sativa) 2. kestane (bu bitkinin meyvesi)
şahbelotî *rd* kestane rengi
şahbelût *bnr* şahbelot
şahbender *nd/nt* şehbender, konsolos
şahbenderî *m* şehbenderlik, konsoloslukk (konsolosun yaptığı iş)
şahbenderxane *m* konsolosluk, konsoloshane
şahberû *bot/m* 1. kestane (Castanea sativa) 2. kestane (bu bitkinin meyvesi) ~**ya hespî** at kestanesi
şahbeyt *wj/m* şah beyit
şahbitandin *m* sıyırma
şahbitandin *l/ngh* sıyırmak
şahbitîn *m* sıyrılma
şahbitîn *l/ngh* sıyrılmak
şah bûn *bnr* şad bûn
şahdamar *m* şah damarı, aort
şahde *nd/nt* şahit ~ **û şûd** (an jî **şût**) şahitler ~ **dan** tanıklık etmek
şahdedan *m* şahitlik yapma
şahde dan *l/gh* şahitlik yapmak
şahdetî *m* şahitlik, tanıklık
şahdetîdan *m* şahitlik verme
şahdetî dan *l/gh* şahitlik vermek
şaheng *zo/nd* arı beyi, ana kraliçe, ana arı
şaheser *m* 1. şaheser, başeser, başyapıt (üstün ve kalıcı nitelikte olan eser) 2. *rd* şaheser (değeri üstün olan, üstün nitelikli)
şahestûn *m* temel direk
şahfîk *bnr* tevşik
şahgêre *n* karınca beyi
şahgul *m* çok güzel bir tür çiçek
şahid *nd/nt* şahit, tanık ~ **nîşan dan** tanık göstermek, tanıklamak ~ **û şihûd (an jî mişûd)** şahitler ~**ê derewîn** yalancı tanık (şahit) ~**ê rovî dêla wî ye** bozacının şahidi şiracı
şahidî *m* şahitlik, tanıklık ~ **dan** şahitlik etmek ~ **kirin** şahitlik etmek (veya yapmak), tanıklık etmek ~ **lê kirin** (birinin aleyhine) şahitlik yapmak
şahiyan (I) *m* eğlenti
şahiyane (II) *h* şahane
şahî (I) *m* şahlık, krallık
şahî (II) *m* 1. eğlence, keyif 2. şenlik (eğlenti), şölen 3. parti (belli bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence) ~ **çêkirin 1)** eğlence düzenlemek, şenlik yapmak **2)** parti vermek ~ **gerandin** eğlence düzenlemek, şenlik yapmak ~ **xistin (cihekî)** ruh kazandırmak (veya vermek) ~**ya li çolê** kır eğlencesi ~**ya sinetê** sünnet düğünü
şahîbaz *bnr* şahbaz
şahîgerandin *m* eğlence düzenleme, şenlik yapma, şölen yapma
şahî gerandin *l/gh* eğlence düzenlemek, şenlik yapmak, şölen yapmak
şahîgêr *nd/nt* eğlence düzenleyen, şöleni yapan
şahîgêrî *m* eğlence düzenleme, şöleni yapma

şahîkirin *m* keyfetme
şahî kirin *l/gh* keyfetmek
şahîn *zo/n* şahin (Buteo buteo)
şahîne *bnr* şahînet
şahînet *m* **1.** eğlence, eğleti (neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı) **2.** eğlenti **3.** şenlik, şölen, parti (belli bir şeyi kutlamak için düzenlenen eğlence) **4.** kutlaına, kutlama töreni ~ **çêkirin 1)** eğlence düzenlemek **2)** parti vermek ~ **danîn** parti vermek ~ **kirin 1)** eğlence düzenlemek **2)** parti vermek **3)** kutlama yapmak
şahînetkirin *m* **1.** eğlenme **2.** kutlama yapma
şahînet kirin *l/gh* **1.** eğlenmek **2.** kutlama yapmak
şahînî (I) *rd* şahane (şahlarla ilgili, şahlara özgü olan)
şahînî (II) *bnr* şahînet
şahînşah *n* şahinşah, şahların şahı, ulu hükümdar
şahînşahî *m* şahinşahlık
şahînvan *n* şahinci
şahîtî *m* **1.** şahlık, krallık **2.** *dîr* şahlık (Afgan ve İran hükümdarlığı)
şahîtok *rd* kaygan, kayan, pürüzsüz
şahîtokî *h* kayganca
şahîwarî *h* eğlenvari
şahjin *m* kraliçe
şahjinî *m* kraliçelik
şahkar *m* şaheser, başyapıt
şahkase *m* şah ve vezirlere has kase
şahlewend *rd* **1.** boylu poslu, güzel genç **2.** *mec* güzellerin şahı
şahmalik *wj/m* şahbeyt (bir koşuğun en güzel beyti)
şahmar *n* kırkayak
şahmerdan (I) *n* şahmerdan, yiğit, kahraman
şahmerdan (II) *m* **1.** şahmerdan (vurucu ağırlığın, mekânik olarak yükselmesi ve düşmesi sonucu dövme işlemi yapan makine) **2.** şahmerdan (bir yapının temel kazıklarını çakmakta kullanılan bir çeşit araç) **3.** şahmerdan (çok ağır bir çeşit tokmak veya çekiç)
şahmîro *m* büyük karınca
şahname *wj/m* **1.** şahname (hükümdarların niteliklerini, üstün başarılarını anlatan, mesnevi biçiminde yazılmış manzume) **2.** şahname (manzum olarak yazılmış tarih)
şahnamenivîs *n* şehnameci
şahnişîn (I) *m* şahniş, şahnişin, balkon, ayazlık
şahnişîn (II) *m* krallık (kral yönetiminde yönetilen toprak)
şahnîş bnr şahnişîn (I)
şaho *zo/m* kuğu (Cygnus olor)
şahper *m* en uzun telek
şahperest *rd/nd* kralcı, monarşist
şahperestî *m* kralcılık, monarşizm
şahpesend *bot/m* mine çiçeği (Verbena)
şahreg *ant/m* toplar damar
şahrewa *nd* şahların öncüsü
şahrê *m* ana yol, ana cadde
şahsaman *m* krallık, kraliyet (kral yönetiminde yönetilen toprak)
şahsiwar *nd/nt* **1.** süvarilerin şahı **2.** iyi binici, ata iyi binen, en iyi binici
şahstûn *m* temel direk
şahşelanî *rd* debdebeli, azametli
şahtac *n* şah tacı
şahyan (I) *h* şahane
şahyar *nd/nt* bakan, vezir * **şalyara bazirganiyê** ticaret bakanı ~**ê karê derveyî** dış işleri bakanı
şahyargeh *m* bakanlık, vezaret (bakanlık konutu)
şahyarî *m* bakanlık, vezirlik ~**ya aboriyê** ekonomi bakanlığı ~**ya darayî** maliye bakanlığı ~**ya karê derve** dışişleri bakanlığı ~**ya navxwe** içişleri bakanlığı
şahyarxane *m* bakanlık (bakanın yönetimindeki kurumların tümü, nezaret, vekâlet)
şair *nd/nt* **1.** şair **2.** ozan, halk şairi ~**ê gel** halk ozanı
şairane *rd* **1.** şairane (şair gibi) **2.** *h* şairane, şairce (şair niteliği taşıyan)
şairanetî *m* **1.** şairanelik **2.** ozansılık
şairîtî *m* şairlik
şairkî *h* şairane, şairce
şak *n* iki yaşında koç
şakar (I) *rd* seçkin, mumtaz
şakar (II) *nd* baş yapıt
şakil *n* gazel (sonbaharda kuruyup dökülen ağaç yaprağı)
şa kirin *bnr* şad kirin
şakolte *nd* işe yaramaz hacet, işe yaramaz araç gereç
şaktoyî *rd* ishalli
şaktoyîbûn *m* ishal olma
şaktoyî bûn *l/ngh* ishal olmak
şakulî *n* **1.** şakul, çekül **2.** *rd* düşey
şakulîtî *m* düşeylik
şal (I) *rd* felç
şal (II) *m* şal ~**a gerdenê** kaşkol
şal (III) *n* pantolon ~**ê golêf** golf pantolon ~**ê teng** zurna gibi ~**ê xwe didime te lê lingê xwe tê vemeke** pantolonumu sana veriyorum ama giymemen lazım
şal (IV) *nd* sana ne * **şalê te pê nîn e** sana ne
şala gerdenê *nd* kaşkol
şalakî *rd* şalakî (şal türünde kumaş)
şalap *m* şap (tokat veya vurma sonucu çıkan ses)
şalapî *bnr* çelepe
şaldirû *nd/nt* pantoloncu
şaldirûtî *m* pantolonculuk
şale *b* inşallah
şale (II) *m* şuphe
şaledar *rd* şupheli
şalê *b* inşallah

şalêşîn *m* güzel ev
şalgerdan *m* atkı, kaşkol
şalik (I) *m* namazlık, secade ~**a nimêjê** namaz seccadesi
şalik (II) *m* **1.** şal **2.** örtü, bohça (çarşaf gibi geniş bez) **3.** çocuk sırtlama bezi **4.** yaygı
şalik (III) *m* bulaşık yıkama yeri
şalik (IV) *bot/m* kapsül * **malika nokan** nohut kapsülü ~ **dagirtin** kapsülünü doldurmak, evinlenmek * **nîskan şalik dagirtine** mercimekler kapsüllerini doldurmuş
şalik (V) *m* bir şeyin etkisiyle fırlama
şalikan *m* ince dokumalı bez
şalikgirtin *m* evinlenme
şalik girtin *l/gh* evinlenmek
şalikşîr *m* süt imbiği
şalî *m* şalî (tiftikten dokunan ince bir kumaş)
şalîkan *bnr* şalikan
şalîn *rd* şalî (tiftikten dokunan ince bir kumaş)
şalok *m* orak, kavrama (küçük orak)
şalokî *rd* orakvarî
şalokîbûn *m* oraklaşma
şalokî bûn *l/ngh* oraklaşmak
şalos *bnr* şalûs
şalpişt *m* kuşak (bir tür yünden kuşak)
şalsûn *m* elde iğ ile eğrilen yünün ev tezgahında dokunup kumaş haline getirildikten sonra, yumuşatılması ve sıklaştırılması için ılık su ve sabunla pürüzlü yüzeylere sürtünmesi işlemi
şalsûyan *bnr* şalsûn
şalşeqitî *rd* **1.** pantolonu inik kimse **2.** *mec* paspal, şapşal
şalşîn bir tür şal ~ **e lê tiştek li mal nîn e** ayranı yok içmeye atla gidiyor sıçmaya
şalt *rd* pejmürde giyinişli ~ **û palt** pejmürde, üstü başı dağınık
şaltebalte *rd* çap pat
şalter *fiz/m* şalter, çevirgeç
şalûl *zo/m* arı kuşu (Merops apiaster)
şalûr *bnr* şalûl
şalûs *nd/nt* dalkavuk, yaltak, yaltakçı, yılışık
şalûsî *m* dalkavukluk, yaltakçılık, yaltaklık, yılışıklık ~ **kirin** dalkavukluk etmek (veya yapmak), yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek
şalûsîbûn *m* dalkavuklaşma, yaltaklanma, yılışma
şalûsî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak, yaltaklanmak, yılışmak
şalûsîbûyîn *m* dalkavuklaşış, yaltaklanış, yılışma
şalûsîkirin *m* dalkavukluk etme, yaltaklanma, yılışma
şalûsî kirin *l/gh* dalkavukluk etmek, yaltaklanmak, yılışmak
şalûskî *rd/h* dalkavukça, yaltakça, yılışıkça
şalûş *bnr* şalûs
şalûz *bnr* şalûs
şalwar *n* şalvar ~**ê kar** (an jî **îş**) iş donu * **wekî** (an jî **eynî**) ~ **e** şalvar gibi (çok geniş ve bol)
şalyar *nd/nt* bakan, vezir * **şalyara bazirganiyê** ticaret bakanı ~**ê karê derveyî** dış işleri bakanı
şalyargeh *m* bakanlık, vezaret (bakanlık konutu)
şalyarî *m* bakanlık, vezirlik
şalyarxane *m* bakanlık (bakanın yönetimindeki kurumların tümü, nezaret, vekâlet)
Şam *m* Şam (Şam şehri) ~ **dûr e qey mişar jî dûr e** Haleb orda ise arşın burada
şam (I) *m* geceleyin yenilen aş
şam (II) *m* mum
şaman *n* şaman
şamandira *m* **1.** şamandıra **2.** şamandira (denizde yol göstermeye, bir tehlikeyi veya geçiş yolunu haber vermeye yarayan yüzer cisim) **3.** şamandira (kapama düzenini sağlayan, metal veya plâstikten yapılmış suda yüzen top)
şamanîtî *m* şamanlık, şamanizm,
şamanîzm *m* şamanizm, şamanlık
şamar *m* şamar, sile, tokat
şamarî *m* bir halı ismi
şamarok *rd* münkir, kabul etmeyen, inkar eden
şambaba *rd* şam baba, şam babası, baba tatlısı
şambelot *bot/m* **1.** kestane (Castanea sativa) **2.** kestane (bu bitkinin meyvesi)
şambelotfiroş *nd/nt* kestaneci
şambelotî *nd* **1.** kestane rengî **2.** *rd* kestane rengi (bu renkten olan)
şambelût *bnr* şambelot
şamborek *m* muska böreği
şamdank *m* şamdan, mumluk
şamdankfiroş *nd/nt* şamdancı (şamdan satan kimse)
şamdankker *nd/nt* şamdancı (şamdan yapan kimse)
şamdankvan *dîr nd/nt* şamdancı (sarayda aydınlatma işleriyle görevli kimse)
şamê *h* keşke
şamik (I) *m* domates
şamik (II) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo)
şamî (I) *zot/nt* hindi (Meleagris gallopavo) ~**ya make** dişi hindi
şamî (II) *rd* iri, büyük (türüne göre daha iri olyan şey) * **kerê şamî** iri eşek * **kuliyê şamî** büyük çekirge
şamî (III) *m* mezarda ölünün gömüldüğü yer
şamîl *rd* şamil
şamîlbûn *m* kapsama
şamîl bûn *l/ngh* kapsamak
şamîşamî (I) *b* hindi çağırma ünlemi
şamîşamî (II) *m* meyve veya sebzenin ilk yetişen ürünü
şamoşewlo *rd* **1.** şapşal (giyecek için; bol, dökük ve biçimsiz) **2.** pejmürde, bakımsız **3.** kılıksız, sünepe (giyimi düzgün olmayan)
şamoşewlobûn *m* **1.** şapşallaşma **2.** kılıksızlaşma

şamoşewlo bûn *l/ngh* **1.** şapşallaşmak **2.** kılıksızlaşmak
şamoşewlobûyîn *m* **1.** şapşallaşış **2.** kılıksızlaşış
şamoşewlotî *m* **1.** şapşallık **2.** kılıksızlık
şampanya *m* şampanya
şampiyon *nd/rd* şampiyon
şampiyona *m* şampiyona
şampiyonî *m* şampiyonluk
şampiyontî *m* şampiyonluk
şampûan *m* şampuan
şamqutnî *m* Şam malı kutnu (pamuk veya ipek karışımı kumaş)
şamşet *rd* gözü açık, uyanık kimse
şan (I) *mzk/m* şan (Fransızca *chant*)
şan (II) *b* inşallah
şan (III) *m* **1.** ben (çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı) * **li rûyê wê şan hebûn** yüzünde benler vardı **2.** ben (saçta, sakalda beliren beyazlık) * **di porê wî de şaneke spî hebû** saçında beyaz bir beni vardı ~ **avêtin canê (yekî)** benlenmek * **rûyê min tev şanan avêtinê** yüzüm hep benlenmiş
şan (IV) *m* şan, şöhret ~ **û şoq** şan şöhret ~ **û şuhret** şan şöhret
şan (V) *n* **1.** işaret (anlam yükletilen şey, im) **2.** belirti, alâmet, işaret, haberci * **ev ewr ez dibêjim qey şanê baranê ne** bu bulutlar yağmurun habercisi olsa gerek * **şanê xerabûnê lê ketin** yıkılmanın alâmetleri var **3.** işaret (el, yüz hareketleriyle gösterme) **4.** gösterge, işaret **5.** araz, sempton * **şanên vê nexweşînê** bu hastalığın arazı ~**ê (tiştekî) bûn** haber vermek (bir olayın, bir durumun belirtisi olmak) * **ba şanê felaketê bû** rüzgâr felaketin haberini veriyordu ~**ê dinya xerabûnê** kıyamet alâmeti (içinde yaşanılan zamanın durumunu beğenmiyenlerin kullandığı bir deyim) ~**ê hêviyê** umut ışığı ~**ê qiyametê** kıyamet alâmeti ~**ê xerabûnê lê ketin** yıkılmaya yüz tutmaya başlamak
şan (VI) *m* gösterme ~**î (yekî) dan 1)** (birine) göstermek (birini veya bir şeyi işaretle belirtmek)* **dê leyîstoka di camekanê de şanî min bida** vitrindeki oyuncağı bana gösterecekti **2)** göstermek (kanıtla inandırmak) **3)** göstermek (öğretmek, açıklamak) * **dersê şanî wî dide** ona ders gösteriyor **4)** *mec* göstermek (ser bir biçimde karşılık vermek) * **ez dê şanî te bidim** sana göstereceğim
şan (VII) *n* omuz ~ **bi** ~ omuz omuza
şan (VIII) *n* **1.** bal peteği *2. biy* hücre ~**ê hingiv** arı dalağı
şanaz *rd* **1.** gururlu, iftihar eden **2.** kıvançlı
şanazane *rd/h* **1.** gururluca **2.** kıvançlıca
şanazbûn *m* **1.** gururlanma, iftihar etme **2.** kıvanç duyma
şanaz bûn *l/ngh* **1.** gururlanmak, iftihar etmek **2.** kıvanç duymak
şanazbûyîn *m* **1.** gururlanış, iftihar ediş **2.** kıvanç duyuş
şanazî *m* **1.** iftihar, gururluluk, övünç, övünme **2.** kıvanç ~**ya (yekî) dan** (birini) övmek, methetmek
şanazîkirin *m* **1.** iftihar etme, gurur duyma **2.** kıvanma, kıvanç duyma, kıvanış
şanazî kirin *l/gh* **1.** iftihar etmek, gurur duymak **2.** kıvanmak, kıvanç duymak
şanazîn *m* iftihar etme
şanazîn *l/ngh* iftihar etmek
şanazî pê kirin *l/bw* (biriyle, bir şeyle) gurur duymak, iftihar etmek, onur duymak
şanborek *bnr* şamborek
şandar *bnr* şandî
şandbar *rd* gönderilen
şande *nd/nt* **1.** delege **2.** heyet **3.** *rd* gönderen
şandelîk *zo/m* sarıca bir arı türü
şander *nd/nt* gönderici, gönderen
şandetî *m* delegelik
şandin *m* **1.** gönderme, gönderiş **2.** gönderme (yetki vererek gitmesini sağlama) **3.** gönderme (bir kaynaktan çıkıp gelme, ulaşma) **4.** gönderme (yolcu etme) **5.** yollama **6.** çekme (yollama) **7.** yağdırma (verme, söyleme)
şandin *l/gh* **1.** göndermek * **name şandin** mektup göndermek **2.** göndermek (yetki vererek gitmesini sağlamak) **3.** göndermek (bir kaynaktan çıkıp gelmek, ulaşmak) * **roj tîn û ronî dişîne dinyayê** güneş dünyaya ısı ve ışık gönderir **4.** göndermek (yolcu etmek) **5.** yollamak **6.** çekmek (yollamak) * **telgraf şandin** telgraf çekmek **7.** yağdırmak (vermek, söylemek) * **emir li ser emrê dişîne Edeneyê** Adanaya emirler yağdırıyor **(yek)** ~ **cihekî** posta etmek ~ **mişextiyê** (an jî **sirgûnê**) sürgün gitmek, sürgüne göndermek ~ **nefiyê** sürgüne göndermek
şandiyar (I) *m* ahize
şandiyar (II) *nd/nt* **1.** delege **2.** gönderici
şandiyar (III) *nd/nt* spiker
şandiyarî *m* delegelik
şandî (I) *m* gönderi
şandî (II) *nd/nt* **1.** delege **2.** elçi, sefir **3.** mebus, temsil için gönderilen kişi
şandî (III) *rd* gönderilmiş olan
şandîtî *m* **1.** delegelik **2.** elçilik
şandkar *nd/nt* gönderici, gönderen
şandkarî *m* göndericilik
şandname *m* gönderme belgesi
şandok *nd/nt* gönderici
şandokî *m* göndericilik
şandyar (I) *nd/nt* **1.** delege **2.** gönderici
şandyar (II) *nd/nt* gönderici, gönderen
şane (I) *m* **1.** belirti **2.** gösteriş, göz alıcılık
şane (II) *biy/ant* hücre, göze ~**ya xwînê** kan hücresi
şane (III) *m* petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)

şane (IV) *n* kıl tarağı, yün tarağı
şane (V) *m* dirgen
şane (VI) *n* **1.** hayvan vergisini toplayan tahsildar **2.** bekçi
şanedaqurt *biy/m* yutar hücre, fagosit
şanedaqurtî *biy/m* hücre yutarlığı, fagositoz
şanedar *rd* gösterişçi, gösterişli
şanedarî *m* gösterişçilik
şanedêr *m* panayır
şanek *m* **1.** belirti, im, işaret **2.** not
şanenas *nd/nt* hücre bilimci
şanenasî *biy/m* hücre bilimi, göze bilimi, sitoloji
şanenav *m* **1.** imza * **di dawiya nameyê de şanenavê wî hebû** mektubun sonunda imzası vardı **2.** imza (imzalama işi)
şanenavkirin *m* **1.** imza etme, imzalama **2.** parafe etme
şanenav kirin *l/gh* **1.** imza etmek, imzalamak **2.** parafe etmek
şanenavkirî *rd* **1.** imzalı, imzalanmış olan **2.** parafeli
şanese *n* bekçi köpeği
şaneşîn *m* şahniş, şahnışin, çıkma, balkon **~a sergirtî** sundurma
şanezan *nd/nt* hücre bilimci
şanezanî *biy/m* hücre bilimi, göze bilimi, sitoloji
şanezerk *zo/m* eşek arısı
şanik (I) *m* **1.** ben (çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı) * **li rûyê wê şanikek hebû** yüzünde bir ben vardı **2.** ben (saçta, sakalda beliren beyazlık) * **di porê wî de şanikeke spî hebû** saçında beyaz bir beni vardı **3.** nokta, leke **4.** işaret **~ avêtin canê (yekî)** benlenmek * **rûyê min tev şanan avêtinê** yüzüm hep benlenmiş
şanik (II) *biy/ant* hücre
şanik (III) *m* petek (bal mumu yuvacıklar topluluğu)
şanika bînahiyê *zo/nd* görme hücresi, ommatidyum
şanîdan *m* gösterme, gösteriş
şanî dan *l/gh* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan şanî bide** kitapları göster **2.** göstermek (belirtmek, anlatmak) * **ev gotin niyeta wî ya pak şanî dide** bu söz onun iyi niyetini gösteriyor **3.** göstermek (kanıtla inandırmak) * **ez dê şanî bidim ku ev ne wisan e** bunun böyle olmadığını göstereceğim **4.** göstermek (güzelliğini ortaya çıkarmak) * **yê ku mirov şanî dide cil in** insanı gösteren giyimidir
şanîdanî *m* gösteriş, gösterme
şanîdayîn *m* gösterme, gösteriş
şanîder *fiz/m* gösterge, indikatör * **radyoyeke kevn a ku şanîdera wê li ser Stenbolê bû, vekir** göstergesi İstanbul üzerinde duran eski bir radyoyu açtı
şanîk *bnr* şanik
şanîker *rd* belirtken
şanîkirin *m* **1.** gösterme **2.** işaret etme
şanî kirin *l/gh* **1.** göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak) * **pirtûkan şanî kike** kitapları göster **2.** işaret etmek
şanjan *m* şanjan, yanar döner
şanjman *m* şanjman
şanmezin *rd* anlı şanlı kimse
şannasî *m* gösterge bilim
şano *m* **1.** tiyatro (drama, komedi gibi edebi türlerin oynandığı yer) **2.** tiyatro (bu türleri izleyiciler önünde oynama sanatı) **3.** tiyatro (oyun yazma sanatı) **4.** tiyatro (yazılmış oyunların tümü) **5.** sahne (gösteri yeri) **6.** *şn* sahne (tiyatro sahnesi) **~ya kabareyî** kabare tiyatrosu **~ya sîberî** gölge tiyatrosu **~ya tulûatê** tulûat tiyatrosu
şanogeh *m* **1.** sahne (gösteri yeri) **2.** *şn* sahne, tiyatro sahnesi
şanoger *nd/nt* tiyatrocu
şanogerî *m* **1.** tiyatroculuk **2.** tiyatro **~ya pêşeng** öncü tiyatro
şanokar *nd/nt* tiyatrocu
şanokarî *m* tiyatroculuk
şanoname *m* tiyatro eseri, piyes
şanonivîs *nd/nt* tiyatro yazarı
şanonivîser *şn nd/nt* oyun yazarı
şanonivîserî *şn/m* oyun yazarlığı
şanonivîsî *m* tiyatro yazarlığı
şanovan *nd/nt* tiyatrocu (tiyatro işleten kimse)
şanovanî *m* tiyatroculuk
şanoyî *rd* **1.** benli (teninde ben veya benler olan kimse) **2.** benekli, beneklice
şanozan *şn nd/nt* oyun yazarı
şanozanî *şn/m* oyun yazarlığı
şanpaz *m* becerikli
şanpaz *rd* becerikli, maharetli
şanpazî *m* beceri, maharet
şanpazîtî *m* beceriklilik
şanperîkirin *m* kuşun uçmaması için kanatlarını yolma
şanperî kirin *l/gh* kuşun uçmaması için kanatlarını yolmak
şans *n* şans **~ anîn** şans getirmek **~ dan (yekî)** (birine) şans tanımak **~ û sihûda (yekî) çep gerîn** baş aşağı gitmek (sürekli zarar görmek veya kötüleşmek) **~ û sihûda (yekî) lê nexistin** şansı yaver gitmemek, kara bahtlı olmak **~ê (yekî) ketin kema diriyê** şansı bir türlü yaver gitmemek **~ê (yekî) lê hatin** talihi yaver gitmek **~ê (yekî) lê xistin** şansı yaver gitmek, başına devlet kuşu konmak
şansbireş *rd* bahtı kara
şansolye *n* şansölye
şanstêr *m* galaksi
şantaj *m* şantaj **~ lê kirin (birine)** şantaj yapmak
şantajkar *nd/nt* şantajcı
şantajkarî *m* şantajcılık

şantajker *nd/nt* şantajcı
şantajkerî *m* şantajcılık
şantiye *m* **1.** şantiye **2.** şantiye (inşa durumundaki ev, fabrika, baraj gibi her türlü yapı) **3.** şantiye (gemi tezgâhı)
şanzûman *bnr* şanjman
şap (I) *bnr* şapik
şap (II) *m* **1.** çığ **2.** seylâp, su baskını
şapane *m* tapan
şapat *m* **1.** felâket **2.** gazap, belâ, azap
şape (I) *m* **1.** çığ **2.** saylâp, su baskını
şape (II) *zo/n* bir tür kartal
şaper *n* yüzyeç, kanat (balıklarda)
şapik (I) *m* bakla kabugu
şapik (II) *m* geleneksel Kürt giysilerinden ceket veya üstlük
şapik (III) *m* merdane oklava
şapik (IV) *m* taze baklalardan yapılann aş
şapik (V) *m* terlik
şapîk *rd* kâmil, olgun
şapînêz *m* örtbas
şapînoz *m* **1.** uydurma **2.** hataları örtme
şapînozî *m* hataları örtme
şapînozkirin *m* hataları örtme
şapînoz kirin *l/gh* hataları örtmek
şapîr *m* bir Kürt paltosu
şapoşewlê *nd* düttürü Leylâ (tuhaf ve dar giyinmiş kadın)
şapoşewlo *rd* **1.** şapşal (giyecek için; bol, dökük ve biçimsiz) **2.** şallak, şallak mallak (giyimine özen östermeyen kimse) **3.** düttürü (kılığı ciddi olmayan, tuhaf ve hafıf giyimli) **4.** özensiz kılıklı
şapoşewlokî *rd/h* şapşalca (bol ve biçimsiz bir şekilde)
şapoşewloyîbûn *m* şapşallaşma
şapoşewloyî bûn *l/ngh* şapşallaşmak
şapşewêlî *bnr* şapoşewlo
şapûle *rd* şapşal, şallak (üstüne, başına önem vermeyen, özen göstermeyen)
şapûlekî *rd/h* şapşalca, şallakça (üstü başı dağınıkça)
şapûletî *m* şapşallık, şallaklık
şapûleyîbûn *m* şapşallaşma
şapûleyî bûn *l/ngh* şapşallaşmak
şaqil *n* bakla **~ê biskê** bir bitki adı **~ê çûkan** bir bitki adı **~ê maran** bir bitki adı
şaqis *bnr* şaqiz
şaqithilo *bot/m* su kenarlarında yetişen ve yenilebilir bir bitki
şaqiz *rd* **1.** kudurgan **2.** yaramaz, haşarı, şımarık **~ bûn** yaramaz olmak, yaramazlaşmak, şımarmak
şaqizbûn *m* **1.** kudurma **2.** şımarma
şaqizî *m* **1.** kudurganlık **2.** şımarıklık, yaramazlık **3.** *rd* şımarık, yaramaz **~ kirin** yaramazlık yapmak
şaqizîbûn *m* **1.** kudurma **2.** şımarma, yaramazlaşma
şaqizî bûn *l/ngh* **1.** kudurmak **2.** şımarmak, yaramazlaşmak
şaqizîbûyîn *m* **1.** kuduruş **2.** şımarış, yaramazlaşma
şaqizîkirin *m* şımartma
şaqizî kirin *l/gh* şımartmak
şaqizîtî *m* **1.** kudurganlık **2.** şımarıklık
şaqizkî *h* **1.** kudurganca **2.** şımarıkça
şaqo *m* beştaş oyunu
şaqol *m* tuzak (kuş ve fare tuzağı gibi)
şaqul *bnr* xar
şaqulî *zo/m* bir tür iri çegirge
şaqûl (I) *m* keman yayı biçiminde kuş tuzağı
şaqûl (II) *fiz/n* şakul, şavul, çekül
şaqûlê asoyî *nd* düzeç, tesviye aleti
şaqûlî (I) *m* çelme **~ avêtin ber (yekî)** (birine) çelme atmak (veya takmak), çelmelemek
şaqûlî (II) *rd* şakulî
şaqûlkirin *m* şakuleme, şavullama
şaqûl kirin *l/gh* şakulemek, şavullamak
şar (I) *m* şal **~a Besrayî** Basra malı şal **~a Hemayî** (an jî **Hema**) Hama malı şal **~a kesrewan** (an jî **kesre**) bir şal türü **~a Mûsilî** Musul şalı
şar (II) *m* **1.** çelgi (alna bağlanan yazma) **2.** yazma (baş örtüsü)
şar (III) *m* (**r** kalın) sağım, sağma **~ bûn** sağılmak **~ kirin** sağmak
şar (IV) *n* şehir, kent
şaran *m* **1.** dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) **2.** gerdanlık **3.** bandırma, sucuk
şarandin (I) *m* **1.** kızıştırma (hareketlendirme, hızlandırma) **2.** kışkırtma, tahrik etme **3.** kızıştırma, kızdırma
şarandin (II) *m* **1.** ısıtma **2.** közleme (ateş üzerinde sebze pişirme)
şarandin (I) *l/gh* **1.** kızıştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak) * **germkirin û şarandina vî şerî** bu savaşın kızıştırılması **2.** kışkırtmak, tahrik etmek **3.** kızıştırmak, kızdırmak
şarandin (II) *l/gh* **1.** ısıtmak **2.** közlemek (ateş üzerinde sebze pişirmek)
şarandî (I) *rd* **1.** kızıştırılmış (hareketlendirilmiş, hızlandırılmış) **2.** kışkırtılmış, tahrik edilmiş **3.** kızıştırılmış, kızdırılmış olan
şarandî (II) *rd* közleme
şaranfiroş *nd/nt* bandırmacı, sucukçu (satan kimse)
şaranfiroşî *m* bandırmacılık, sucukçuluk
şarang *bnr* şaran
şaranvan *nd/nt* bandırmacı, sucukçu (imal eden)
şaranvanî *m* bandırmacılık, sucukçuluk
şarax *bot/m* acur
şaraza *rd* becerikli
şarazatî *m* beceriklilik
şarbon *bj/m* şarbon, yanıkara
şarbûn (I) *m* sağılma

şarbûn (II) *m* kentleşme
şar bûn *l/ngh* sağılmak
şarbûnî *m* kentleşme
şarbûyîn (I) *m* sağılış
şarbûyîn (II) *m* kentleşme
şare *m* dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey)
şareban *bnr* şarevan
şaredar *nd/nt* belediye başkanı
şaredarî *m* belediye
şaredarîtî *m* belediye başkanlığı
şaredarîvan *nd/nt* belediyeci
şaredarîvanî *m* belediyecilik
şareder *rd* şehir dışı olmuş olan
şarederbûn *m* şehirdışı olma
şarederbûn *l/ngh* şehirdışı olmak
şarederbûyîn *m* şehirdışı olma
şarederî *m* şehir dışı olma
şarederkirin *m* şehirdışı etme, şehir dışına atma
şarederkirin *l/gh* şehirdışı etmek, şehir dışına atmak
şaredê *m* ilçe, kasaba
şaresaz *nd/nt* şehirci
şaresazî *m* şehircilik
şarevan *nd/nt* belediye başkanı
şarevanî *m* **1.** belediye **2.** belediyecilik **3.** *rd* kentli, medeni
şarewer *rd* **1.** kentli, şehirli **2.** sivil
şarewerî *m* sivillik
şarewî *rd* kentli, şehirli
şareyar *n* **1.** belediye başkanı **2.** *dîr* kent hakimi, şehir hükümranı, hükümdar
şareyarî *m* **1.** belediye başkanlığı **2.** *dîr* kent hükümranlığı, hükümdarlık
şareza *rd* **1.** uygar, medenî * **civakeke şareza** uygar bir toplum **2.** uygar, medenî (kültürlü, eğitimli, görgü kurallarına uyan kimse) * **mirovekî şareza** uygar bir insan **3.** becerikli, hünerli
şarezabûn *m* uygarlaşma, medenîleşme
şareza bûn *l/ngh* uygarlaşmak, medenîleşmek
şarezabûyîn *m* uygarlaşma, medenîleşme
şarezanebûyî *rd* medeniyetsiz
şarezatî *m* **1.** uygarlık, medeniyet **2.** beceriklik
şarezayî *m* **1.** uygarlık, medenîlik, medeniyet **2.** beceriklik
şarezayîbûn *m* uygarlaşma
şarezayî bûn *l/ngh* uygarlaşmak
şarge *bnr* şargeh
şargeh *m* **1.** korunak, barınak **2.** siper
şarik *m* başlığın etrafına sarılan baş bağı
şaristan *n* **1.** kent, şehir (büyük kent) **2.** *dîr* kent, site devlet
şaristane *h* uygarca, medenice
şaristaniyet *m* medeniyet, uygarlık
şaristaniyî *rd* kentsel
şaristanî *rd* **1.** şehirli, kentli **2.** *m* uygarlık, medenîlik, medeniyet
şaristanîbûn *m* **1.** kentlileşme **2.** uygarlaşma, medenîleşme
şaristanî bûn *l/ngh* **1.** kentlileşmek **2.** medenîleşmek, kentlileşmek
şaristanîbûyîn *m* **1.** kentlileşme **2.** uygarlaşma, medenîleşme
şaristanînas *nd* uygarlık bilimci
şaristanînebûyî *rd* medenileşmemiş
şarî (I) *rd* beledî, şehirle ilgili olan
şarî (II) *m* eşarp, başörtüsü
şarî (II) *m* ufak delikli kalbur
şarîn (I) *m* **1.** kızıştırılma (hareketlendirilme, hızlandırılma) **2.** kışkırtılma, tahrik edilme **3.** kızıştırılma, kızdırılma
şarîn (II) *m* **1.** ısıtılma **2.** közlenme (ateş üzerinde sebze pişirilme)
şarîn (I) *l/gh* **1.** kızıştırılmak (hareketlendirilmek, hızlandırılmak) **2.** kışkırtılmak, tahrik edilmek **3.** kızıştırılmak, kızdırılmak
şarîn (II) *l/gh* **1.** ısıtılmak **2.** közlenmek (ateş üzerinde sebze pişirilmek)
şarj *m* şarj ~ **bûn** şarj olmak
şarjkirin *m* şarjetme, yükleme
şarj kirin *l/gh* şarjetmek, yüklemek
şarjkirî *rd* şarjlı, yüklü (şarj edilmiş olan)
şarjor *m* şarjör
şarker *nd/nt* sağıcı
şarkerî *m* sağıcılık
şarkirin *m* sağma
şar kirin *l/gh* sağmak
şarkirî *rd* sağılmış olan
şarkuterî *m* şarküteri
şarlatan *rd* şarlatan
şarlatanî *m* şarlatanlık
şarmar *n* kırkayak
şarmend *rd* **1.** uygar, medenî * **civakeke şarmend** uygar bir toplum **2.** uygar, medenî (kültürlü, eğitimli, görgü kurallarına uyan kimse) * **mirovekî şarmend** uygar bir insan
şarmendî *m* uygarlık, medeniyet
şarmendîbûn *m* uygarlaşma, medenîleşme
şarmendî bûn *l/ngh* uygarlaşmak, medenîleşmek
şarnîr *m* menteşe
şaroçke *m* ilçe, kasaba, kaza
şarod *zo/m* arı kuşu (Merops apiaster)
şarpe *m* eşarp
şarsaniyet *m* uygarlık, medeniyet
şartîl *m* tohrak topağı, toprak keseği
şarûçke *n* ilçe, kasaba, kaza
şarûd *zo/m* arı kuşu (Merops apiaster)
şarûr *bnr* şalûr
şarwer *rd* **1.** sivil (askeri olmayan) * **parêziya şarwerî** sivil savunma **2.** sivil (asker sınıfından olmayan kimse)
şarwerî *m* sivillik
şarwerî *rd* sivil (özel bir biçimde olmayan giysi)
şarwerîtî *m* sivillik
şaryar *n* **1.** belediye başkanı **2.** *dîr* kent hakimi, şehir hükümranı, hükümdar

şaryarî *m* 1. belediye başkanlığı 2. *dîr* kent hükümranlığı, şehir hükümranlığı, hükümdarlık
şaryo *m* şaryo
şase *m* şase
şasî *m* şasi (fotoğraf makinesinin şasisi)
şaso *rd* serseri
şaş (I) *m* sarık
şaş (II) *rd* şaşı, yılık ~ **im kûr im** gözü bağlı elde sopa salamaca oyunun ,bir çocuk oyunu
şaş (III) *nd* 1. yanlış, hata 2. *rd* yanlış, hatalı (bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymayan, aykırı olan) * **hesabê şaş** yanlış hesab 3. *fel/rd* yanlış ~ **derketin** yanlış çıkmak şaş ~ **lê xistin** yanlış çalmak, falso yapmak ~ **strîn** falso yapmak, yanlış söylemek
şaş (IV) *rd* şaşkın, şaşırmış olan ~ **dimînim ji aqilê wan re** aklına şaşayım (veya şaşarım) ~ **û metelmayî** şaşkın şaşkın
şaşaa *m* şaşaa, görkem, gösteriş, tantana
şaşaq *nd* dağ silsilesinde ortalama bir yükselikten yukarı çıkan tepeler, dağ kütlesinin çıkıntılarından her biri, tepe ucları * **şaşaqên gir** tepe ucları
şaşbûn (I) *m* şaşılaşma
şaşbûn (II) *m* 1. şaşma, şaşırma, tanlama, tanma 2. şaşırma, sapkınlaşma
şaş bûn (I) *l/ngh* şaşılaşmak * **çavên wî şaş bûbûn** gözleri şaşılaşmıştı
şaş bûn (II) *l/ngh* 1. şaşmak, şaşırmak, tanlamak, tanmak * **ez jî şaş bûm ez dê çawan ji vî derkevim** bundan nasıl çıkacağımı ben de şaşırdım 2. şaşırmak, sapkınlaşmak
şaşbûyî *rd* 1. şaşkın 2. sapkın
şaşbûyîn (I) *m* şaşılaşma
şaşbûyîn (II) *m* 1. şaşma, şaşırış, tanlayış, tanma 2. şaşırma, sapkınlaşma
şaşe *m* ekran, görüntülük * **şaşeya televizyonê** televizyon ekranı
şaşea *m* şaşaa, görkem, gösteriş, debdebe
şaşê *rd* şaşkaloz (bayan için)
şaşik (I) *m* kız çocuğu oyunu
şaşik (II) *m* 1. sarık 2. çatkı, kaşbastı (başbağlama tür)
şaşikspî *rd* beyaz sarıklı
şaşikvan *n* sarıkçı
şaşî (I) *m* şaşılık
şaşî (II) *m* 1. yanlışlık 2. yanıltı, yanılgı 3. yanlış 4. yanlış, falso * **hîna şaşiyeke wî li me çênebûye** bana karşı bir falsosu olmadı ~ **kirin** hata etmek (veya işlemek) ~**iya (yekî) derxistin** yanlışını çıkarmak ~**yên vekîtê** imla yanlışı
şaşîkirin *m* yanılma
şaşî kirin *l/ngh* yanılmak
şaşîtî *m* yanlışlık
şaşker *rd* şaşırtıcı
şaşkirin *m* 1. şaşırma (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiyecek duruma gelme) 2. şaşma
şaş kirin *l/gh* 1. şaşırmak (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiyecek duruma gelmek) * **riya xwe şaş kir** yolunu şaşırdı 2. şaşmak * **riya xwe şaş kirin** yolunu şaşmak
şaşkirî *rd* şaşırmış olan
şaşkî *h* 1. şaşırmaca 2. yanlış olarak
şaş lê xistin *l/bw* yanlış çalmak, falso yapmak
şaşman *m* şaşırma
şaş man *l/ngh* şaşırmak * **ez jî şaş mam ez dê çawa ji vî mirovî bifilitim** bu adamdan nasıl kurtulacağımı ben de şaşırdım
şaşmayî *rd* 1. şaşkın 2. apışıp kalmış olan (kimse) **(yek)** ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek
şaşmayîn *m* şaşırış
şaşmetelî *rd* şaşkın
şaşmî *rd* saşkın
şaşmîbûn *m* şaşırma, şaşılma
şaşmî bûn *l/ngh* şaşırmak, şaşılmak * **tiştên ku mirov jê şaşmî dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor
şaşmîbûyîn *m* şaşırış, şaşılış
şaşmîman *m* şaşakalma, donakalma
şaşmî man *l/ngh* şaşakalmak, donakalmak
şaşmîmayî *rd* şaşa kalmış, donakalmış
şaşmîmayîn *m* şaşakalış, donakalış
şaşmîtî *h* 1. yanlışlıkla 2. şaşırtmaca, yanıltmaca 3. *m* yanıltı 4. *m* yanlışlık
şaşnebar *rd* şaşmaz
şaşo *rd* şaşkaloz (erkek için)
şaşomaşo (I) *h* şaşı (gözlerini çarpıtarak) * **şaşomaşo lê nihêrtin** şaşı bakmak ~ **kirin** (gözlerini) şaşı yapmak
şaşomaşo (II) *rd* şaşırmış, afallamış, afallaşmış olan
şaşomaşobûn *m* 1. şaşırma, şaşakalma 2. afallama, afallaşma 3. ahmaklaşma, bocalamak, şaşalayıp bocalama 4. tersi dönme
şaşomaşo bûn *l/ngh* 1. şaşırmak, şaşakalmak 2. afallamak, afallaşmak 3. ahmaklaşmak, bocalamak, şaşalayıp bocalamak 4. tersi dönmek
şaşomaşokirin (I) *m* çarpıtma, saptırma
şaşomaşokirin (II) *m* 1. şaşırtma, şaşa kalmasına vesile olma 2. afallatma, afallaştırma 3. ahmaklaştırma, bocalatma
şaşomaşo kirin (I) *l/gh* çarpıtmak, saptırmak
şaşomaşo kirin (II) *l/gh* 1. şaşırtmak, şaşa kalmasına vesile olmak 2. afallatmak, afallaştırmak 3. ahmaklaştırmak, bocalatmak
şaşopaşo *bnr* şaşomaşo
şaşopaşo bûn *bnr* şaşomaşo bûn
şaşwaz *rd* şaşkın ~ **bûn** hayrette (veya hayretler içinde) kalmak ~ **man** şaşakalmak, şaşmak, şaşırmak, tuhaflaşmak ~ **û metel** yan pala Zeydün
şaşwazbûn *m* 1. şaşkınlaşma, şaşalama, şaşırma, şaşılma, şaşma, taaccüp etme, tanlama, tanma 2. afallama, afallaşma, şoke olma
şaşwaz bûn *l/ngh* 1. şaşkınlaşmak, şaşalamak,

şaşırmak, şaşılmak, şaşmak, taaccüp etmek, tanlamak, tanmak * **tiştên ku mirov jê şaşwaz dibe dike** şaşılacak şeyler yapıyor **2.** afallamak, afallaşmak, şoke olmak
şaşwazbûyîn *m* **1.** şaşkınlaşış, şaşalayış, şaşırış, şaşılış, şaşma, taaccüp ediş **2.** afallayış, afallaşış, şoke oluş
şaşwazhiştin *m* hayrette bırakma
şaşwaz hiştin *l/gh* hayrette bırakmak
şaşwazhiştî *rd* hayrette bırakılmış olan
şaşwazî *m* **1.** şaşkınlık, şaşma **2.** şoke **3.** hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık) **4.** şaşkınlık, bozuntu ~ **bûn** bozuntuya uğramak **(yek)** ~ **bûn** (biri) şaşkına dönmek **(yek)** ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek ~ **man** hayrete (veya hayretlere) düşmek
şaşwazîbûn *m* şaşkınlaşma
şaşwazî bûn *l/ngh* şaşkınlaşmak
şaşwazîbûyîn *m* şaşkınlaşış
şaşwazîkirin *m* şaşkınlaştırma, şaşkın yapma
şaşwazîkirin *l/gh* şaşkınlaştırmak, şaşkın yapmak
şaşwazker *nd* **1.** şaşırtıcı **2.** *nd* şaşırtmaca
şaşwazkirin *m* **1.** şaşırtma, şaşalatma **2.** yanıltma **3.** afallatma, afallaştırma **4.** şoke etme
şaşwaz kirin *l/gh* **1.** şaşırtmak, şaşalatmak **2.** yanıltmak **3.** afallatmak, afallaştırmak **4.** şoke etmek
şaşwazkirî *rd* **1.** şaşırtılmış, şaşalatılmış **2.** yanıltılmış **3.** afallatılmış, afallaştırılmış **4.** şoke edilmiş olan
şaşwazkî *h* şaşkınca
şaşwazman *m* şaşakalma, şaşma, şaşırma, tuhaflaşma
şaşwaz man *l/ngh* şaşakalmak, şaşmak, şaşırmak, tuhaflaşmak
şaşwazmayî *rd* şaşkın, tuhaflaşmış **(yek)** ~ **kirin** (birini) şaşkına çevirmek
şaşwazmayîn *m* şaşakalış, şaşış, şaşırış, tuhaflaşış
şat *rd* felç, felçli
şatafat *m* şatafat
şathiyat *wj/m* şathiyat
şatik *m* ense * **ji beriya xwe kemnikeke biçûk deranî, pê rûyê xwe û şatika xwe malaşt** cebinden küçük bir mendil çıkardı, yüzünü ve ensesini sildi
şatika stû *nd* ense kökü
şatir *rd* **1.** şatır, şen şakrak * **xortê şatır** şen şakrak genç **2.** *mec* komik
şatî *m* el tezgahından yapılma şalvardaki ince çizgi
şato *m* şato
şatû *m* bir tür dut
şatûf *m* raspa, değirmen taşlarını oyma aracı ~ **kirin** raspa etmek
şatûfker *n* raspacı
şatûfkirin *m* raspalama
şatûf kirin *l/gh* raspalamak
şavêr *rd* hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen)
şavêrdar *rd* sindirim güçlülüğü olan
şavêrî *m* sindirim güçlüğü
şaw *m* yol, kabile
şawan *m* çok taşlı yer
şaweys *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
şawêr *rd* hazımsız (yediklerini kolay sindiremeyen)
şawêrî *m* hazımsızlık
şawir *mzk/m* düdük
şawir *nd/nt* müşavir
şawirî *m* müşavirlik
şawirgerî *m* müşavirlik
şawşaw *m* velvele
şawşawe *m* velvele
şax (I) *n* **1.** dağ **2.** dağlardaki küçük vadi ~ **û çiya** dağ bayır (inişli çıkışlı yer)
şax (II) *n* **1.** boynuz **2.** boynuzdan barutluk * **şaxê nêriyan** teke boynuzu
şax (III) *m* **1.** fidan **2.** fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerden çıkarılan taze ağaç) **3.** çıvgın, fışkın, sürgün (bir bitkide yeni süren fılız) **4.** dal **5.** *biy* dal, şube **6.** bölüm, kısım, seksiyon, branş, şube * **şaxa bankayê** banka şubesi **7.** *rd* genç (bitki için; gelişmesini tamamlamamış olan) * **ev dar hîna şax e mebirin** bu ağaç daha genç, kesmeyin **8.** *mec* kol, kanat ~ **dan** kol atmak (bitki için; gödesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak ~ **hêşîn dibe li koka xwe diçe** her şey souna çeker ~ **jê ber dan** (bir işi) dallandırıp budaklandırmak ~ **jê çûn** (bir iş) dallanıp budaklanmak ~ **ji ber çûn** sürgün vermek **2)** kol atmak (bitki için; gödesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak ~ **lê mekin** (an jî **xistin**) sürgün vermek ~ **û dax** dal budak ~ **û dax dan** dal budak salmak ~ **û per** kol kanat ~ **û per kirin** kol kanat germek * **wekî şaxa rihanê** fidan boylu (veya fidan gibi)
şax (IV) *n* kanat (kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı)
şax (V) *wj/m* varyant ~ **û şov** varyant
şaxa jêrîn *nd* alt şube
şaxap *m* matkap ucu
şaxawî *rd* dağlık
şaxberdan *m* dallanma
şax berdan *l/gh* dallanmak
şaxberdayî *rd* dallı budaklı, çapraşık (karışık bir duruma gelmiş olan)
şaxberdayîn *m* dallanış
şaxdan *m* dallanma, sürgün verme
şax dan *l/gh* dallanmak, sürgün vermek
şaxdar *nd/rd* dağlı
şaxdayî *rd* dallı budaklı, çapraşık (karışık bir duruma gelmiş olan) * **derdekî wî yê şaxdayî heye** dallı budaklı bir derdi var

şaxemar *n* boynuzlu yılan
şaxewî *nd/rd* dağlık
şaxgeh *m* fidanlık
şaxik *m* **1.** fidan **2.** fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerdençıkarılan taze ağaç) **3.** çıvgın (ağaç sürgünü)**4.** çöğür (küçük fidan)
şaxikê hestyar *nd* dokunaç
şaxir *bnr* baxir û şaxir
şax ji ber çûn *l/bw* sürgün vermek
şax lê danîn *l/bw* (bir yere) fidan dikmek
şax lê ketin *l/bw* **1.** sürgün vermek **2.** kardeşlenmek (ekin için, bir kökten birkaç sap üremek)
şaxme *m* bağ çubuğu
şaxneşîn *m* omuz, omuz başları
şaxnişîn *bnr* şahnişîn
şaxor *m* koyak, kovuk, yarık, kepez, oyuk (dağlardaki oyuk)
şax pekandin *l/gh* sürgün vermek
şaxşaxkî *rd* dallı (kumaş)
şaxvedan *m* **1.** sürgün verme, fidan verme **2.** dallanma, dal budak salma
şax vedan *l/gh* **1.** sürgün vermek, fidan vermek **2.** dallanmak, dal budak salmak
şaxvedayî *rd* dallanmış, dak budak salmış olan
şayan *rd* şayan, yaraşır, değer, lâyık, değim ~ **dîtin** layık görmek ~ **nîn e** bir şey değil, önemli değil
şayandar *rd* değimli
şayax *m* şayak
şayed *g* şayet
şayes *m* **1.** betim, tasvir (betimleme) **2.** *bj* betim, tasvir (bir şeyi, bir kimseyi, bir olayı veya duyguyu betimleyen söz veya yazı)
şayesandin *m* betimleme, tasvir etme
şayesandin *l/gh* betimlemek, tasvir etmek
şayesandî *rd* betimli, tasvirli (betimlenmiş, tasvir edilmiş olan)
şayesî *rd* betimsel, tasvirî
şayest *bnr* şayeste
şayeste *rd* yaraşır, lâyık ~ **yî (...) bûn** -e lâyık olmak
şayestegî *m* yaraşırlık, liyakat
şayestî *m* liyakat
şayik *rd* **1.** kayağan, kaygan **2.** pütürsüz, düz (yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan)
şayikbûn *m* **1.** kayganlaşma **2.** pütürsüzleşme **3.** kayağanlık
şayik bûn *l/ngh* **1.** kayganlaşmak **2.** pütürsüzleşmek
şayikî *m* **1.** kayganlık **2.** pütürsüzlük
şayikîbûn *m* pürüzsüzleşme, pütürsüzleşme
şayikî bûn *l/ngh* pürüzsüzleşmek, pütürsüzleşmek
şayikkirin *m* pütürsüzleştirmek, pürüzünü gidererek parlatma
şayik kirin *l/gh* pütürsüzleştirmek, pürüzünü gidererek parlatmak
şayisandin *bnr* şayesandin
şayitok *rd* kaygan, pürüzsüz
şayî *m* şenlik, şölen
şayîk *bnr* şayik
şayîne *m* **1.** eğlence **2.** şenlik, şölen
şayîneger *rd* uçarı, sefih (zevk ve eğlenceye düşkün)
şayînegerî *m* uçarılık, sefihlik (zevk ve eğlenceye düşkün olma)
şayîş *m* endişe, gam, kaygı, tasa ~ **kişandin** kaygı çekmek, gam çekmek ~ **kirin** endişe etmek, kaygı çekmek
şayîşdar *rd* endişeli, kaygılı, tasalı
şayişdarbûn *m* kaygılanma
şayişdar bûn *l/ngh* kaygılanmak
şayîşdarbûyîn *m* kaygılanış
şayişdarkirin *m* kaygılandırma
şayişdar kirin *l/gh* kaygılandırmak
şayîşkirin *m* endişelenme, kaygılanma, kaygılanış, tasalanma
şayîş kirin *l/gh* endişelenmek, kaygılanmak, tasalanmak
şayîşkişandin *m* endişelenme, tasalanma
şayîş kişandin *l/gh* endişelenmek, tasalanmak
şayîtok *rd* **1.** kaygan **2.** pütürsüz
şayîtokî *rd* **1.** kayganca **2.** pütürsüzce
şayîtokîtî *m* **1.** kayganlık **2.** pütürsüzlük
şaytok bnr şayîtok
şazdeh *nd/rd* on altı
şazdehderb *nd* on altı patlar
şazdehem *rd* on altıncı
şazdehemîn *rd* on altıncı
şazdehêk *mzk/nd* on altılık
şazdexur *nd* onaltı atışlı tabanca
şazdexwar *nd* on altı patlar tabanca
şe (I) *n* sorguç, ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
şe (II) *n* **1.** tarak **2.** tarak (insanda ayağın yüksek olan üst bölümü) ~**yê dest 1)** el tarağı **2)** tarak kemikleri ~**yê tevnê** dokuma tarağı
şe (III) *m* **1.** yapabilme, edebilme, müktedir olma **2.** becerme ~ **kirin 1)** yapabilmek, edebilmek, müktedir olmak **2)** becermek
şeb (I) *kîm/m* şap ~ **û şekir ji hev nas nekirin 1)** cahilin teki olmak **2)** bunak olmak
şeb (II) *m* şap (ince kum ve çimentoyla yapılan düzgün döşeme sıvası) ~ **lê xistin** şaplamak ~ **rêtin** şaplamak (bir yapının tabanına ince kum ve çimentoyla hazırlanan karışımla sıvamak)
şeb (III) *m* gece
şebab (I) *rd* **1.** genç **2.** en iyisi, değme
şebab (II) *m* bir tür kaval
şebab (III) *bnr* şewab
şebak *m* tasma
şeban *m* şaban (ay takviminin sekizinci ayı, üç aylardan ikincisi)
şebçirax *n* **1.** şimşirek taşı **2.** gece çırası (geceleyin sokakları aydınlatmak için kullanılan çıra gibi)

şebdîz *nd* Hüsrev Perviz'in karayağız atı
şebeh *m* siluet
şebek (I) *zo/m* **1.** şebek **2.** *rd* şebek (çirkin ve arsız kimse) (mec)
şebek (II) *m* ağ, balık ağı
şebeke *m* **1.** şebeke, ağ * **şebekeya ragihanê** haberleşme şebekesi **2.** *mec* şebeke (birbiriyle bağlantılı ve gizli çalışan kimselerin tümü) **3.** şebeke (üniversite öğrencilerinin kimlik kartı) ~**ya boriyan** boru ağı
şebeng *m* **1.** hayalet, görüntü **2.** *fiz* tayf
şebengbîn *fiz/m* tayfölçer, spetroskop
şebengbînî *m* tayf ölçümü, spetroskopi
şebengpîv *m* spektrometer
şebengbînzan *nd/nt* tayfölçer bilimcisi
şebeq *bnr* şefeq
şebeş *bnr* zebeş
şebikandin *m* **1.** aksatma **2.** kramp girmesine neden olma **3.** hamlatma, hamlanmasına neden olma
şebikandin *l/gh* **1.** aksatmak **2.** kramp girmesine neden olmak **3.** hamlatmak, hamlanmasına neden olmak
şebikandî *rd* aksatılmış olan
şebikîn *m* **1.** aksama **2.** kasılma (takallüs etme, organlar kasılma) **3.** kramp girme **4.** hamlanma
şebikîn *l/ngh* **1.** aksamak **2.** kasılmak (takallüs etmek, organlar kasılmak) **3.** kramp girmek **4.** hamlanmak
şebk *m* kramp ~ **ketin (cihekî)** -e kramp girmek
şebkirin (I) *m* şaplama (bir şeyi şaplı su ile ıslatma)
şebkirin (II) *m* şaplamak (bir yapının tabanına ince kum ve çimentoyla hazırlanan karışımla sıvama)
şeb kirin (I) *l/gh* şaplamak (bir şeyi şaplı su ile ıslatmak)
şeb kirin (II) *l/gh* şaplamak (bir yapının tabanına ince kum ve çimentoyla hazırlanan karışımla sıvamak)
şebkirî *rd* şaplı (yapının tabanı ince kum ve çimentoyla sıvanmış olan)
şebnem *m* şebnem, çiy
şebo *rd* yaramaz (haşarı kimse)
şebok *zo/m* ala balık
şebşebok *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şeçêker *nd/nt* tarakçı (imal eden)
şeçêkerî *m* tarakçılık
şed *bnr* hed û şed
şedan *m* taş tıraş etme
şe dan *l/gh* taş tıraş etmek
şedandin *m* sarma
şedandin *l/gh* sarmak
şedayîn *m* taş tıraş etme
şedayî *rd* tıraşlı taş, kesme taş
şede *m* şedde
şef *nd/nt* **1.** şef ***şefê buroyê** burö şefi **2.** şef (önder) **3.** *rd* şef (baş yönetici durumunda bulunan) * **karsonê şef** şef karson ~**ê orkestrayê** orkestra şefi
şefaet *m* şefaat ~ **kirin** şefaat etmek
şefaetkar *nd/nt* şefaatçı
şefaetkarî *m* şefaatçılık
şefaetker *nd/nt* şefaatçı
şefaetkerî *m* şefaatçılık
şefaetxwaz *nd/nt* şafaatçı
şefaetxwazî *m* şefaatçılık
şefaf *rd* şefaf, saydam
şefafbûn *m* şefaflaşma, saydamlaşma
şefaf bûn *l/ngh* şefaflaşmak, saydamlaşmak
şefafbûyî *rd* şefaflaşmış, saydamlaşmış olan
şefafbûyîn *m* şefaflaşma, saydamlaşma
şefafî *m* şefaflık, saydamlık
şefafkirin *m* şefaflaştırma, saydamlaştırma
şefaf kirin *l/gh* şefaflaştırmak, saydamlaştırmak
şefafkirî *rd* şefaflaştırılmış, saydamlaştırılmış olan
şefal *m* dozer
şefeq *m* şafak ~ **bi xwe de anîn** sabahı bulmak (veya sabahı etmek) ~ **dan** şafak sökmek, ağarmak, tan atmak ~ **lê dan** şafak sökmek ~ **li ber gewrbûnê bûn** gün ağarmak üzere olmak ~ **ronî dan** gün ağarmak ~ **vedan** şafak sökmek ~ **zelal bûn** gün ağarmak
şefeqbûn *m* şafak sökme, sabah olma
şefeq bûn *l/ngh* şafak sökmek, sabah olmak
şefeqdan *m* şafak atma, ağarma, şafak sökme, tan ağarma (veya atma)
şefeq dan *l/gh* şafak atmak, ağarmak, şafak sökmek, tan ağarmak (veya atmak)
şefeqdayîn *m* şafak atış, ağarış, şafak söküş, tan ağarış (veya atış)
şefeqlêdan *m* şafak sökme
şefeq lê dan *l/bw* safak sökmek
şefîl *rd* **1.** eğik, meyil **2.** dik (rende gibi araçlar için)
şefîlî *m* **1.** eğiklik **2.** diklik
şefîroş *nd/nt* tarakçı (satan kimse)
şefîroşî *m* tarakçılık
şefîtî *m* **1.** şeflik **2.** şeflik (liderlik)
şefqet *m* şefkat, sevecenlik
şefr *m* sator
şeftalî *bot/m* **1.** şeftali (Persica vulgaris) **2.** şeftali (bu ağacın meyvesi)
şeftik *m* salgın hastalık
şeftûl *rd* çarpık
şeftûlî *m* çarpıklık
şeg *n* değnek
şeh (I) *bnr* şah
şeh (II) *n* **1.** tarak **2.** tarak (insanda ayağın yüksek olan üst bölümü) **3.** taş tıraş etme aracı ~**ê hiriyê** yün tarağı ~**ê mû** kıl tarağı ~**yê tevnê** dokuma tarağı
şeh (III) *n* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)

şehadet *m* 1. şahadet, tanıklık 2. şahadet, şehit olma
şehadetname *m* şahadetname
şehandin *m* kişnetme
şehandin *l/gh* kişnetmek
şehane *h* şahane
şehar *n* şehir
şehbaz *nd* 1. şahbaz (bir tür ak doğan 2. *rd* şahbaz (yiğit, mert)
şehbender *bnr* şahbender, konsolos
şehbenderî *bnr* şahbenderî
şehbenderxane *bnr* şahbenderxane
şehbûn *m* taranma
şeh bûn *l/ngh* taranmak
şehbûyî *rd* taralı
şehbûyîn *m* taranış
şehd *m* gömeç balı, bal
şehde *bnr* şahde
şehderwan *m* şadırvan
şeher *bnr* şehir
şehewî *rd* şehevî, kösnül (şehvetle ilgili)
şehê mar *zo/nd* kırkayak (Julus terrestris)
şehê hiriyê *nd* yün tarağı
şehê mû *nd* kıl tarağı
şehhirî *nd* yün tarağı
şehik *n* tarak, tarakçık
şehirî *b* yün tarağı
şehitan *m* 1. felçetme 2. sarsıntı (bir kurum veye kuruluşun dengesini etkileyen bozukluk)
şehitandin (I) *m* 1. felçetme 2. *mec* (bir işi) felçe uğratma 3. *mec* halel verme, sarsma 4. parça parça etme
şehitandin (II) *l/gh* yanıltma
şehitandin (I) *l/gh* 1. felçetmek 2. *mec* (bir işi) felçe uğratmak 3. *mec* halel vermek, sarsmak * **şer aborî şehitand** savaş ekonomiye halel verdi 4. parça parça etmek
şehitandin (II) *l/gh* yanıltmak
şehitî (I) *bj/m* 1. felç, inme, nüzul 2. *rd* felçli 3. *rd* yanık, kavruk (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş) * **zarokekî şehitî** yanık bir çocuk
şehitî (II) *rd* yanılgı içinde olan
şehitîbûn *m* 1. felç olma 2. yanık olma, kavruk olma (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmeme)
şehitî bûn *l/ngh* 1. felç olmak 2. yanık olmak, kavruk olmak (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemek)
şehitîn (I) *m* 1. felç olma, inme, inme gelme 2. *mec* (bir iş) felçe uğrama 3. yanma, kavrulma (bodur kalma, herhangi bir sebepten dolayı gelişmeme) 4. ağzından kaçırma 5. *mec* kayma, sarsıntı geçirme
şehitîn (II) *m* yanılma
şehitîn (I) *l/ngh* 1. felç olmak, inmek, inme gelmek 2. *mec* (bir iş) felçe uğramak * **baran barî trafîk şehitî** yağmur yağınca trafik felce uğradı 3. yanmak, kavrulmak (bodur kalmak, herhangi bir sebepten dolayı gelişmemek) * **titûn ji tînan şehitiye** tütün susuzluktan kavrulmuş 4. ağzından kaçırmak * **ku mirov bi linga bişehite xwe digire lê bi ziman bişehite xwe nagire** insanın ayağı kayarsa kendini tutabilir ama ağzından kaçırırsa tutması zor olur 5. *mec* kaymak, sarsıntı geçirmek
şehitîn (II) *l/ngh* yanılmak
şehitîtî (I) *m* 1. felçlik 2. *mec* kavrukluk, yanıklık
şehitîtî (II) *m* yanılgı
şehiyan *m* şenlik, şölen
şehîd *nd/nt* şehit ~ **bûn** şehit olmak ~ **kirin** şehit etmek ~ **ketin** (bir kimse) şehit düşmek
şehîdbûn *m* 1. şehit olma 2. şahadet, şehitlik
şehîd bûn *l/ngh* şehit olmak
şehîdbûyîn *m* şehit oluş
şehîdî *m* şehitlik
şehîn (I) *m* terazi
şehîn (II) *m* kişneme, kişneyiş
şehîn *l/ngh* kişnemek
şehîne *m* terazi
şehînî *m* kişneme
şehîre *m* şehriye
şehkas *m* şahlara layık kase
şehkirin *m* tarama
şeh kirin *l/gh* taramak
şehkirî *rd* taralı
şehla *rd* şaşı
şehlewend *bnr* şahlewend
şehmoz *bnr* şemûz
şehmû *n* kıl tarağı, tiftik tarağı
şehn *d* göre, layık, uygun, uygun olma, yaraşma, * **ev kinc şehnê min e** bu giysi bana göre ~**ê (yekî) bûn** (birine) yaraşmak, uygun olmak
şehnaz (I) *m* 1. nazlı dilber 2. şehnaz (bir müzik makamı)
şehne *n* kâhya
şehneyî *m* kâhyalık ~ **kirin** kâhyalık etmek
şehnik *zo/m* zebra
şehnişîn *bnr* şahnişîn
şehr *n* şehir, kent
şehrbûn *m* şehirleşme
şehrbûyîn *m* şehirleşme
şehrdar *bnr* şehredar
şehredar *nd/nt* belediye başkanı
şehredarî *m* belediye
şehredêr *m* panayır
şehrevan *rd* şehirli
şehrevanî *rd* 1. şehirli 2. uygar, medenî
şehrevanîbûn *m* şehirlileşme
şehrevanî bûn *l/ngh* şehirlileşmek
şehrevanîtî *m* şehirlilik
şehreyar *bnr* şareyar
şehreyarî *bnr* şareyarî
şehreza *bnr* şareza
şehreza bûn *bnr* şareza bûn

şehrezatî *bnr* şarezatî
şehrezayî *bnr* şarezayî
şehristan *bnr* şaristan
şehriyar *bnr* şaryar
şehriyarî *bnr* şaryarî
şehriye *m* şehriye
şehrî *rd* şehirli
Şehrîwar *ast/m* Başak
şehrsaz *nd/nt* kentçi, şehirci, şehir uzmanı, şehircilik uzmanı
şehrsazî *m* kentçilik, şehircilik, şehircilik uzmanlığı
şehrvanî *rd* şehirli
şehsiwar *nd/nt* **1.** süvarilerin şahı **2.** iyi binici
şeht *bj/m* **1.** felç, nüzul, inme **2.** *rd* felçli inmeli, nüzullü **3.** *rd* kötürüm (bacak için; yürümelyecek derecede sakat) **4.** *rd* sakat, sökel (kimse) **5.** *m* sarsıntı (bir kurum veye kuruluşun dengesini etkileyen bozukluk)
şehtbûn *m* **1.** felç olma **2.** kötürüm olına (veya kalma) **3.** sakatlanma **4.** *mec* felç olma (felçe uğrama, düzeni bozulma)
şeht bûn *l/ngh* **1.** felç olmak **2.** kötürüm olmak (veya kalmak) **3.** sakatlanmak **4.** *mec* felç olmak (felçe uğramak, düzeni bozulmak)
şehtbûyî *rd* **1.** felç olmuş olan **2.** kötürüm olmuş olan
şehtbûyîn *m* **1.** felç oluş **2.** kötürüm oluş(veya kalış) **3.** sakatlanış **4.** *mec* felç oluş (felçe uğrama, düzeni bozulma)
şehtik *m* su yüzeyindeki buz parçası
şehtî *m* **1.** felçlik **2.** kötürümlük **3.** sakatlık
şehtkirin *m* **1.** felçetme **2.** kötürümleştirme **3.** sakatlama **4.** felç etme, felçe uğratma (düzenini bozma)
şeht kirin *l/gh* **1.** felçetmek **2.** kötürümleştirmek **3.** sakatlamak **4.** felç etmek, felçe uğratmak (düzenini bozmak)
şehtkirî *rd* **1.** felçedilmiş olan **2.** kötürümleştirlmiş **3.** sakatlandırılmış olan
şehtomehto *h* felçli bir şekilde
şehvanî (I) *nd* bir halı ismi
şehwanî *rd* şehvanî
şehwanîtî *m* şehvaniyet, kösnüllük
şehwer *h* şahane
şehwet *m* **1.** şehvet **2.** şehvet (cinsel istek için)
şehwetî *m* şehvaniyet
şehwetperest *rd* şehvanî, şehwetperest, şehvet düşkünü
şehwetperestî *m* şehvetperestlik, şehvet düşkünlüğü
şehyane *bnr* şahane
şeil *rd* şiddetli * **bi şeil şeil şirqam lê da** şiddetli bir şekilde tokat aşk etti
şeje *m* kesme (çocuk dilinde) ~ **pixe kirin** bir şeyi kesip doğramak
şek (I) *rd* **1.** atik, çevik, güçlü **2.** çalışkan
şek (II) *m* **1.** dalga **2.** dalga (dünya hali) ~ **ber şekan** dalgalara kapılmak ~ **û pek** dalga, olay, genel durum * **ew jî ket ber şek û pekan** o da dalgalara kapıldı ~ **û şemal** genel görünün (insanın)
şek (III) *n* iki yaşında koç
şek (IV) *m* engel ~ **dan** engellemek
şek (V) *m* **1.** darbe, vuruş * **şekek li serê wê da** başına bir darbe vurdu **2.** vuruş, misket oyununda vuruş ~ **lê dan** (an jî **xistin**) darbe vurmak (veya indirmek) ~ **xwarin** darbe yemek
şek (VI) *m* dolap, düzen, fend, desise, hile, oyun ~ **û pek** hile hurda **~an nizane** hile hurda bilmez **~û pekên giran** acayip durum, felaket
şek (VII) *bnr* şik
şek (VIII) *n* **1.** bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü)
şek (IX) *m* aşık kemiğinin yan kısmı
şek (X) *zo/m* panter
şekal *m* başmak ~ **lê rast kirin** şapka çıkartmak
şekalok *m* başmak (eskimiş olan)
şekdan *m* engelleme
şek dan *l/gh* engellemek
şekdayîn *m* engelleyiş
şekel *m* şekel (Israil para birimi)
şekelî *m* küçük sel
şekelol *rd* tam içli olmayıp hafif kakarmış ceviz içi
şeker *bnr* şekir
şekerok (I) *m* bir yaban armudu
şekerok (II) *n* kavalye
şekerokî *m* kavalyelik ~ **kirin** kavalyelik etmek
şekerxend *rd* tatlı gülüşlü
şekerxwend *m* gülçe
şekêrt *m* kadına ait özel mülk
şekil *n* **1.** şekil, biçim * **firaqeke di şekilê qeyikê de** kayık şeklinde bir tabak **2.** şekil, biçim (yakışık alan şekil, uygun şekil) * **divê mirov şekilekî nû bide vê odeyê** bu odaya bir biçim vermeli **3.** şekil, biçim (herhangi bir şeyin benzeri) **4.** biçim (manzumelerin uyak düzenlerine göre olan dış görünüşü) * **çarîn û malik şekilên helbestê ne** rubai ve beyt birer şiir biçimidir **5.** şekil, resim, fotograf * **di vê pirtûkê de gelek şekil hene** bu kitapta bir çok şekil var **6.** şekil (tarz) * **ne rast e ku mirov bi vî şekilî tevbigere** bu şekilde hareket etmet doğru değil **7.** şekil (tür, değişik) * **şekilên bitenêtiyê hene** yanlızlığın şekilleri vardır **8.** şekil (toplumsal bir bütünün kuruluş biçimi) * **şekilê birêvebirinê** yönetim şekli **9.** şekil (olma biçimi, durum, hâl) * **sifir di siruştê de bi şekilê hevgirtî peyde** dibe bakır doğada birleşik şekilde bulunur **10.** *mat* şekil (matematimksel varlıkların gösterilmesine yarayan resim) * **şekilê geometrîk** geometrik şekil **11.** şekil (anlatım biçimi) * **ez şekilê pirsê diguhêrim** sualin şeklini değiştiriyorum ~ **dan (tiştekî)** şekil vermek, biçime sokmak

(veya vermek) ~ **girtin 1)** şekil almak **2)** resim çekmek (veya çıkarmak) ~ **û şemal** şekil ve şemail ~**ê (yekî) girtin** fotografını almak ~**ên rûxarî** *erd* yüzey şekilleri
şekilandin *m* şekillendirme
şekilandin *l/gh* şekillendirmek
şekilandî *rd* şekilli, şekillendirilmiş
şekildan *m* **1.** şekillendirme, biçimlendirme **2.** *mec* yön verme
şekil dan *l/gh* **1.** şekillendirmek, biçimlendirmek **2.** *mec* yön vermek
şekildar *rd* şekilli,
şekildayî *rd* şekil verilmiş, biçimlendirilmiş olan
şekildayîn *m* şekillendiriş, biçimlendiriş
şekilgirtin *l/gh* şekillenme, şekil alma, biçim alma
şekil girtin *l/gh* şekillenmek, şekil almak, biçim almak
şekilgirtî *rd* şekil almış, şekillenmiş, biçim almış olan
şekilîn *m* şekillenme
şekilîn *l/ngh* şekillenmek
şekilparêz *nd/rd* şekilci, biçimci
şekilparêzî *m* şekilcilik, biçimcilik
şekilperest *nd/nt* şekilci, şekilperest, biçimci, formaliteci, formalist
şekilperestî *m* şekilcilik, şekilperestlik, biçimcilik, formalizm
şekir *n* **1.** şeker **2.** şeker (şeker katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata gibi tatlı yiyeceklerin genel adı) **3.** *rd* şeker (mec) * **mirovekhi eynhi wekî şekir e** şeker gibi bir adam ~**ek şikandin** söylemeye başlamak, çekinmeyi üzerinden atıp konuşmak ~**ê hebî** küp şeker * **wekî (an jî eynî) şekir e** şeker gibi
şekirav *m* şerbet
şekirbehîv *m* badem şekeri
şekirdank *m* şekerlik
şekirdar *rd* şekerli
şekirdarî *m* şekerlilik
şekirê behîvan *nd* badem ezmesi
şekirê dîklokî *nd* horoz şekeri
şekirê gijnîjan *nd* kişniş şekeri
şekirê hebî *nd* kesme şeker
şekirê hûr *nd* toz şeker
şekirê nane *nd* nane şekeri
şekirê nokan *nd* leblebi şeker
şekirê pembû *nd* keten helva
şekirê pudrayê *nd* pudra şeker
şekirê qul *nd* halkalı şeker
şekirê qulqulîlk *nd* halkalı şeker
şekirê şambelotan *nd* kestane şekeri
şekirê tirî *kîm/m* glikoz
şekirê toz *nd* toz şeker
şekirfiroş *nd/nt* **1.** şekerci (şeker satan kimse) **2.** *m* şekerci (şeker satılan yer)
şekirfiroşî *m* şekercilik
şekirgirtin *m* şekerlenme
şekir girtin *l/ngh* şekerlenmek
şekirgirtî *rd* şekerlenmiş olan
şekirin (I) *m* **1.** tarama, tarayış **2.** tarama (yün ve kıl tarama) **3.** tarama (taşın yüzünü çelik kalemle işleme) **4.** (taş vb.) yontma
şekirin (II) *m* **1.** edebilme, yapabilme, muktedir olma **2.** becerme (üstesinden gelme, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulma)
şe kirin (I) *l/gh* **1.** taramak * **porê xwe şe kir** saçını taradı **2.** taramak (yün ve kıl taramak) **3.** taramak (taşın yüzünü çelik kalemle işlemek) **4.** (taş vb.) yontmak * **kevir şe kirin** taş yontmak
şe kirin (II) *l/ngh* **1.** edebilmek, yapabilmek, muktedir olmak **2.** becermek (üstesinden gelmek, güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak)
şekirî (I) *rd* **1.** taralı (taranmış olan) **2.** taraklama (taşçı tarafından taraklanmış taş)
şekirî (II) *rd* **1.** şekerden yapılmış olan **2.** *m* bir armut türü
şekirîbûn *m* şekerleşme
şekirî bûn *l/ngh* şekerleşmek
şekirîbûyîn *m* şekerleşme
şekirîn *rd* **1.** şekerli **2.** şekerden yapılmış olan
şekirk *n* küçük şekerler, draje
şekirkar *nd/nt* şekerci (imal eden)
şekirkarî *m* şekercilik
şekirken *rd* şeker gülüşlü, tatlı gölüşlü
şekirlêv *rd* şeker dudaklı
şekirmiz *bj/rd* şekerli, diyabetli
şekirmîz *bj/m* **1.** diyabet, şeker hastalığı **2.** üre şekeri
şekirok (I) *bot/m* **1.** yaban armudu **2.** tarlalarda yetişen bir bitki
şekirok (II) *jeo* şist
şekirok (III) *m* **1.** küçük ve ufak şeker, draje **2.** şekerleme
şekirokî *rd* şererimsi
şekirokîbûn *m* şekerlenme
şekirokî bûn *l/ngh* şekerlenmek
şekirpare *bot/m* **1.** şekerpare (bir tür kayısı) **2.** şekerpare (bir tür hamurlu tatlı)
şekirpîv *kîm/m* şeker ölçer, sakarimetre
şekirreng *rd* şekerrenk
şekirvan şekerci
şekirvanî *m* şekercilik
şekl *bnr* şekil
şeklêdan *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
şek lê dan *l/bw* darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek)
şeklêdayî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
şeklêdayîn *m* darbeleyiş, darbe vuruş (veya indiriş)
şeklêketin *m* darbelenme
şek lê ketin *l/bw* darbelenmek
şeklêketî *rd* darbelenmiş

şeklêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
şek lê xistin *l/bw* darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek)
şeklêxistî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
şeklî *rd* şeklî, biçimsel
şeklîtî *m* şekillilik, biçimsellik
Şeko *nd* erkek adı ~ **navê xwe li hevalê xwe biko** suçunu başkaların üstüne attan lar için
şekok *bot/m* **1.** ahlat ağacı (Pirus piraster) **2.** ahlat, yaban armudu, yabanî armut, dağ armudu (bu ağacın yemişi)
şekoka fetisok *nd* gelinboğan (bir tür ahlat)
şekoke (I) *bnr* şekok
şekoke (II) kuru kığ (kuru davar dışkısı)
şekre *bj/m* şekir, diyabet
şekrok *m* bir kara erik türü
şekronek *bot/m* dere boylarında yetişen ve kökü yenen bir bitki
şekûl *m* ibre * **şekûla aboriyê** ekonomi ibresi
şekûnat *m* bir tür yer elması
şekxwarin *m* darbe yeme
şek xwarin *l/gh* darbe yemek
şekxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan
şel (I) *n* kesek, topak (toprak topağı) ~ **û pel** kesekler, topaklar * **serê (yekî) li şel û pelan ketin** başı derde girmek, başına bir iş gelmek
şel (II) *m* **1.** oyulga, oyulgama (elle yapılan seyrek dikiş) **2.** teyel ~ **dan** teyel yapmak (veya atmak)
şel (III) *bnr* şal (III)
şel (IV) *m* **1.** büyük torba, büyük tahıl torbası **2.** üzüm sıkılmak için özel yapılmış torba
şel (V) *rd* yaş, ıslak
şel (VI) *m* **1.** felç **2.** *rd* felçli ~ **bûn** felç olmak ~ **û şeht** felç melç ~ **û şeht bûn** felç olmak
şel (VII) *m* iftira ~ **lê kirin** (birine) iftira etmek
şelab *argo/rd* sulu, yağçı
şelaf *nd/nt* dalkavuk, yalaka
şelafî *m* dalkavukluk, yalakalık ~ **kirin** dalkavukluk etmek, yalakalık yapmak
şelafîbûn *m* dalkavuklaşma
şelafî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak
şelafî kirin *l/gh* dalkavukluk etmek, yalakalık yapmak
şelafkî *rd/h* dalkavukça, yalakaca
şelag (I) *rd* hantal
şelag (II) *n* şelek (bir sırtlık yük)
şelal (I) *rd* **1.** felç **2.** çürük
şelal (II) *rd* seyrek
şelalbûn *m* kıvrıla kıvrıla geçme
şelal bûn *l/ngh* kıvrıla kıvrıla geçmek
şelale *m* şelale
şelan (I) *m* oyulga, oyulgama (elle yapılan seyrek dikiş) ~ **dan (..)** oyulgalamak, oyulgamak, teyel yapmak (veya atmak)
şelan (II) *n* kesek, topak (toprak topağı) * **şelanê xweliyê** toprak topağı
şelandin (I) *m* **1.** oyulgalama, oyulgama, teyelleme **2.** kökleme (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutma) **3.** köpüleme (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikme)
şelandin (II) *l/gh* soyma (birinin giysilerini çıkarma) **2.** soyma (birini soymak, zorla birşeylerini alma)
şelandin (I) *l/gh* **1.** oyulgalamak, oyulgamak, teyellemek **2.** köklemek (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutmak) **3.** köpülemek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
şelandin (II) *l/gh* **1.** soymak (birinin giysilerini çıkarmak) **2.** soymak (birini soymak, zorla birşeylerini almak)
şelandî (I) *rd* **1.** oyulgalı, teyelli **2.** köklemeli (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutulmuş) **3.** köpülemeli (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikilmiş olan)
şelandî (II) *l/gh* soyuk (birinin giysileri çıkarılmış olan)
şelane *bot/m* **1.** zerdali (Armaniaca vulgaris) **2.** zerdali (bu bitkinin meyvesi) **3.** kayısı
şelanîbûn *m* topaklanma
şelanî bûn *l/ngh* topaklanmak
şelanker *nd/nt* soyguncu
şelankerî *m* soygunculuk
şelap *rd* sulu (yersiz şakalar yapan, davranışları ile çevresinin tedirgin eden kimse) * **yekî şelap e** sulu birisi
şelapî *m* sululuk ~ kirin sululuk yapmak (veya etmek)
şelapîbûn *m* sululaşma
şelapî bûn *l/ngh* sululaşmak
şelaq (I) *m* kamçı, kırbaç
şelaq (II) *m* pişik
şelaq (III) *nd/nt* dalkavuk, yalaka, yaltak, yaltakçı
şelaqî *m* dalkavukluk, yalakalık, yaltaklık, yaltakçılık ~ **bûn** dalkavuk olmak, yalaka olmak ~ **kirin** dalkavukluk yapmak, yalakalık yapmak, yaltaklık etmek, yaltakçılık etmek
şelaqîbûn *m* dalkavuklaşma, yalakalaşma, yaltaklanma
şelaqî bûn *l/ngh* dalkavuklaşmak, yalakalaşmak, yaltaklanmak
şelaqkirin *m* kamçılama, kırbaçlama
şelaq kirin *l/gh* kamçılamak, kırbaçlamak
şelat *rd* serseri
şelatî *m* serserilik
şelav *m* sel
şelax (I) *m* kamçı, kırbaç
şelax (II) *rd* şapşal, paspal, pejmürde ~ **pelax** şapşal, paspal
şelaxkirin *m* kamçılama
şelax kirin *l/gh* kamçılamak

şelbik *bnr* şerbik
şelbûn *m* felç olma
şel bûn *l/ngh* felç olmak
şelbûyîn *m* felç oluş
şeldan *m* sırıma (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikme)
şel dan *l/gh* sırımak (yorgan ve şelte gibi şeyleri ıri ve aralıkla dikmek)
şeldayîn *m* sırıyış (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikme)
şele *m* **1.** yığın **2.** parça **3.** biçilmiş ekini harman yerine getirilmesi eylemi
şele *n* şelek (sırtta taşınan yük)
şeleg *n* şelek (sırtta taşınan yük)
şelegan *n* kesek (mayıs keseği)
şelege *n* **1.** şelek, yük (sırtta taşınan yük) **2.** külfet (manevi yük)
şelek (I) *n* şelek (bir sırtlık yük)
şelek (II) *n* karasaban parçası
şeleme *m* yünden yapılan ve genişliği 10-15 cm olan bir tür kuşak
şelengo *bnr* şelangok
şelengok *m* bir tür acur
şelep *m* şırak
şelepanî *h* kuyruklama
şelerût *rd* **1.** züğürt **2.** herşeye burnunu sokan kimse
şelerûtî *m* **1.** züğürtlük **2.** herşeye burnunu sokma
şeleşehitî *rd* **1.** felç, felçli **2.** felçli gibi kimse
şeletan *rd* pejmürde
şeletanî *m* pejmürdelik
şelewle *rd* karışık (karışmış olan)
şelewletî *m* karışıklık
şelêq *m* göz çapağı
şelifandin *m* tökezletme
şelifandin *l/gh* tökezletmek
şelifîn *m* tökezleme, tökezme
şelifîn *l/ngh* tökezlemek, tökezmek
şelig (I) *m* yaylım ateşi
şelig (II) *m* balya
şelihandin (I) *m* **1.** şaşalatma, şaşırtma **2.** afallatma, afallaştırma
şelihandin (II) *m* **1.** soyma (üstünü çıkarma) **2.** soyma (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürme)
şelihandin (I) *l/gh* **1.** şaşalatmak, şaşırtmak * **tu li vir disekinî û min dişelihînî** sen burda durup beni şaşırtıyorsun **2.** afallatmak, afallaştırmak
şelihandin (II) *l/gh* **1.** soymak (üstünü çıkarmak) **2.** soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek)
şelihandî (I) *rd* **1.** şaşalatılmış, şaşırtılmış **2.** afallatılmış, afallaştırılmış olan
şelihandî (II) *l/gh* **1.** soyuk (üstü çıkarılmış olan) **2.** soyuk, soyulmuş olan **3.** üstü başı dağınık * **ew ê nelihev î şelihandî** o üstü başı dağınık olan
şelihîn (I) *m* **1.** şaşalama, şaşırma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememe, hayret etme) **2.** afallanma, afallaşma
şelihîn (II) *m* **1.** soyunma **2.** soyulma
şelihîn (I) *l/ngh* **1.** şaşalamak, şaşırmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtim şelihî** beni görünce şaşırdı **2.** afallanmak, afallaşmak
şelihîn (II) *l/ngh* **1.** soyunmak **2.** soyulmak
şelik (I) *m* balya
şelik (II) *m* içine süt sağılan kabın üzerine konulan bez
şelik (III) *ant/m* bıngıldak
şelik (IV) *m* kesek, toprak topağı
şelimandin *m* göz kirpiklerin diplerini kızarmasına neden olma
şelimandin *l/gh* göz kirpiklerin diplerini kızarmasına neden olmak
şelimîn *m* göz kirpiklerin dipleri kızarma
şelimîn *l/ngh* göz kirpiklerin dipleri kızarmak * **çavê min şelimîne** kirpiklerimin dipleri kızarmış
şelipan *m* gaf
şelipandin (I) *m* **1.** kaydırma **2.** *mec* yanıltma **3.** ayartma
şelipandin (II) *m* yolma
şelipandin (I) *l/gh* **1.** kaydırmak **2.** *mec* yanıltmak **3.** ayartmak
şelipandin (II) *l/gh* yolmak
şelipandî *rd* yoluk
şelipîn (I) *m* **1.** kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **2.** kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) **3.** *mec* yanılma
şelipîn (II) *m* yolunma
şelipîn (III) *m* gaf yapma
şelipîn (I) *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) **3.** *mec* yanılmak
şelipîn (II) *l/ngh* yolunmak
şelipîn (III) *l/ngh* gaf yapmak
şelipîner *rd* **1.** kaydırıcı **2.** yanıltıcı
şeliq *m* pişik
şeliqan *m* **1.** közleme **2.** pişik
şeliqandin (I) *m* böğürtme
şeliqandin (II) *l/gh* koparma
şeliqandin (III) *l/gh* **1.** közleme (ateş üzerinde sebze pişirme) **2.** pişik olmasını sağlama **3.** çapak olmasına sebep olma
şeliqandin (IV) *l/gh* bölme
şeliqandin (I) *l/gh* böğürtmek
şeliqandin (II) *l/gh* koparmak
şeliqandin (III) *l/gh* **1.** közlemek (ateş üzerinde sebze pişirmek) * **me îsot şeliqandin** bi-

ber közledik **2.** pişik olmasını sağlamak **3.** çapak olmasına sebep olmak
şeliqandin (IV) *l/gh* bölmek
şeliqandî *rd* közleme * **balîcanê şeliqandî** közleme patlıcan
şeliqî *rd* pişik, pişikli
şeliqîn (I) *m* böğürme
şeliqîn (II) *m* koparılma
şeliqîn (III) *m* **1.** közlenme **2.** pişik olma, pişme, yanma (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olma, kızarma veya rengi koyulaşma, pişik oluşma) **3.** çapak oluşma **4.** ayran veya yoğurt sıcaktan erime, vıcık vıcık olma **5.** vıcık vıcım olma (karpuz, kavun gibi şeyler için)
şeliqîn (IV) *m* bölünme
şeliqîn (I) *l/ngh* böğürmek
şeliqîn (II) *l/ngh* koparılmak
şeliqîn (III) *l/ngh* **1.** közlenmek **2.** pişik olmak, pişmek, yanmak (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak, pişik oluşmak) * **nav piyên wê şeliqîne** apışları yanmış * **navrana zarok tevde şeliqiye** çocuğun apış arası hep pişmiş **3.** çapak oluşmak **4.** ayran veya yoğurt sıcaktan erimek, vıcık vıcık olmak **5.** vıcık vıcım olmak (karpuz, kavun gibi şeyler için)
şeliqîn (IV) *l/ngh* bölünmek
şelişandin *m* **1.** sendeletme **2.** yalpalatma **3.** şaşırtına
şelişandin *l/gh* **1.** sendeletmek **2.** yalpalatmak **3.** şaşırtmak
şelişandî *rd* şaşkın
şelişî *rd* şaşkın
şelişîbûn *m* şaşkınlık
şelişîn *l/ngh* **1.** sendelemek **2.** yalpalamak **3.** şaşırmak
şelîn (I) *m* **1.** oyulgalanma, teyellenme **2.** köklenme (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutma) **3.** köpülenme (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikme)
şelandin (II) *m* **1.** soyunma (birinin giysileri çıkarılma) **2.** soyunma (soyguna uğrama)
şelîn (I) *l/ngh* **1.** oyulgalanmak, teyellenmek **2.** köklenmek (minder, şilte gibi şeylerin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutmak) **3.** köpülenmek (yorgan, şilte yastık vb. aralıklı dikmek)
şelandin (II) *l/gh* **1.** soyunmak (birinin giysileri çıkarılmak) **2.** soyunmak (soyguna uğramak)
şelîpan *rd* arka arkaya
şelîpanî *h* kuyruklama
şelîq *m* çapak (göz çapağı)
şelîqgirtin *m* çapaklanma
şelîq girtin *l/gh* çapaklanmak
şelît *bnr* şerît
şelîte *bnr* şerît
şel kirin *m* oyulgalama
şel kirin *l/gh* oyulgalamak, oyulgamak
şel lê kirin *l/bw* (birine) iftira etmek
şelme *bot/m* karamuk
şelmêtirş *m* şerbet
şelol *bnr* şelor
şelopel *bnr* şel û pel
şelp (I) *m* şak * **gote şelp û li rûyê wî xist** şak diye yüzüne vurdu **~e ~** çıpıl çıpıl
şelp *m* darbe, vuruş * **şelpeyek li serê wê da** başına bir darbe vurdu ~ **xwarin** darbe yemek
şelpandin *m* **1.** şaklatma, şaplatma (sesli şamar atma, şamarlama) **2.** pataklama, patlatma (tokat atma)
şelpandin *l/gh* **1.** şaklatmak, şaplatmak (sesli şamar atmak, şamarlamak) * **şîrqamek şelpande rûyê wî** yüzüne bir tokat şaplattı * **hebek şelpande rûyê wî** bir tane yüzene şaklattı **2.** pataklamak, patlatmak (tokat atmak) * **ez dê bişelpînim te ha!** şimdi patlatırım ~ **(yekî)** şamarlamak
şelpe (I) *m* eşarp
şelpe (II) *m* **1.** darbe, vuruş **2.** şamar, tokat **3.** şalpa (telli sazı penasız, pençe ile çalma tekniği)
şelpeşelp *h* çıpıl çıpıl
şelpeze *bnr* şerpeze
şelpîn *m* şaplama, şap sesi
şelpîn *l/ngh* şaplamak, şap diye ses çıkarmak ~ **anîn** şaplatmak ~ **jê çûn** şaplamak ~ **jê hatin** şaplamak
şelpînî *m* şapırtı
şelpxwarin *m* darbe yeme
şelp xwarin *l/gh* darbe yemek
şelpxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan
şelq (I) *m* çalkantı
şelq (II) *m* pişik
şelqedem bot/m yenilen bir bitki
şelte (I) *m* diken demeti
şelte (II) *m* şilte
şeltek *rd* sidikli, çişli (sidiğini tutamayan, üstüne eden)
şeltik *m* şilte
şelûf *bnr* şelûfk
şelûfk *n* ferik, piliç (horozun küçüğü, erginleşmemiş horoz)
şelûşeht *rd* kötürüm (bacak için; yürümeyecek derecede sakat)
şelûvk *bnr* şelûfk
şelwer *bnr* şalwar
şelxem *bot/m* **1.** şalgam (Brassica rapa) **2.** şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
şem (I) *m* mum
şema (I) *m* bal mumu
şema (II) *m* şema * **şemayek xêz bike** bir şema çiz
şemareng *n* bal mumu rengi
şemal *m* **1.** şavk, yansı **2.** ışık **3.** yüz veya gözlerden yayılan ışık, parlaklık **4.** dalgır, menevİş, hare **5.** meşale **6.** mum ~ **dan 1)** şavkımak, aksetmek, ansımak **2)** parıl parıl parlamak ~ **dide** nur gibi

şemaldan *m* 1. şavkıma, aksetme, yansıma 2. parıl parıl parlaına
şemal dan *l/gh* 1. şavkımak, aksetmek, yansımak 2. parıl parıl parlamak
şemaldayîn *m* 1. şavkıyış, aksediş, yansıyış 2. parıl parıl parlayış
şemalik *m* 1. şavk, yansı 2. ışık 3. mum
şemalk *bnr* şemalik
şemam (I) *bot/m* 1. şaınama (Cucumis dudaim) 2. şamama (bu bitkinin kavuna benzer kokulu meyvesi)
şemam (II) *m* mum
şemame *bot/m* 1. şamama (Cucumis dudaim) 2. şamama (bu bitkinin kavuna benzer kokulu meyvesi)
şemamik *m* mum
şemamk *bnr* şemamok
şemamok *bot/m* 1. şamama (Cucumis dudaim) 2. şamama (bu bitkinin kavuna benzer kokulu meyvesi) * **eynî şemamok e** şamama gibi (ufak tefek, sevimli insan)
şemaq *m* sille, tokkat
şemaqî *m* bir tür kadın baş örtüsü * **şemaqiyê hevirmûşî** ipekli şemaki
şemar (I) *zo/n* kırkayak (Julus terrestris)
şemar (II) *m* inkar ~ **kirin** inkar etmek
şemare *rd* metruk, bırakılmış, terkedilmiş
şemareng *m* cilâ
şemarkirin *m* inkar etme
şemar kirin *l/gh* inkar etmek
şemarok *rd* inkarcı
şemarokî *m* inkârcılık
şemart *m* inkâr
şemartek *rd* inkârcı, münkir
şemartekî *m* inkarcılık
şemartin *m* inkâr etme
şemartin *l/gh* inkâr etmek
şemartî *rd* inkâr edilmiş
şemate *m* şamata, gürültü, patırtı, yaygara
şemateker *rd* şamatacı, yaygaracı
şematekerî *m* şamatacılık, yaygaracılık
şematîk *rd* şematik
şemaz *nd* sinegogda görevli din adamı
şembelîk *bnr* şembelîlk
şembelîlk *m* 1. kar dişi, buz saçağı 2. *jeo* sarkıt
şembelot *bnr* şahbelot
şembelotî *bnr* şahbelotî
şembelûlî *m* kar dişi, buz saçağı
şembelûlk *bot/m* çemen (Cuminum cyminum)
şembelût *m* kar dişi, buz saçağı
şembêle *m* ağız bağı (harman dövme zamanında hayvanın ağzına bağlanan çubuktan ağız bağı)
şembî *bnr* şemî
şemçe *m* kibrit
şemdan *bnr* şamdank
şeme (I) *m* mum
şeme (II) *zo/m* maymun
şemedan *m* yağmurluk
şemender *zo/m* salamandra
şemera *nd* soylu bir at cinsi
şemet *m* 1. müsibet 2. *rd* uğursuz
şemete *m* şamata
şemetok *rd* kaygan, kaypak, zıypak * **riya şemitok** kaygan yol
şemetokbûn *m* 1. kayganlaşma 2. kayganlık, kaypaklık
şemetok bûn *l/gh* kayganlaşmak
şemetokbûyîn *m* kayganlaşış
şemetoke *rd* kayan (kayarak yer değiştiren)
şemetokî *rd/h* kayganca, kaypakça
şemetokîbûn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
şemetokî bûn *l/ngh* kayganlaşmak, kaypaklaşmak
şemetokîbûyî *rd* kayganlaşmış, kaypaklaşmış
şemetokîbûyîn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
şemetokîtî *m* kayganlık
şemirandin (I) *m* 1. terketme, bırakma 2. bırakma, vazgeçme (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme) 3. uyuşturma 4. ihmal etme
şemirandin (II) *m* çemreme, sıvama (kol veya parça için; yukarıya çekekip toplamak veya kıvırma)
şemirandin (I) *l/gh* 1. terketmek, bırakmak 2. bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) 3. uyuşturmak * **destê min andiye** elimi uyuşturmuş 4. ihmal etmek
şemirandin (II) *l/gh* çemremek, sıvamak (kol veya parça için; yukarıya çekekip toplamak veya kıvırmak) * **daw û delinga xwe şemirand** eteğini çemredi
şemirandî (I) *rd* 1. metruk, terk edilmiş 2. bırakılmış, vazgeçilmiş 3. uyuşturulmuş4. ihmal edilmiş
şemirandin (II) *m* çemrenik, sıvanmış (kol veya parça için)
şemirî *rd* metruk
şemirîn (I) *m* 1. terk edilme 2. bırakılma, vazgeçilme 3. uşuma 4. ihmal edilme
şemirîn (II) *m* çemrenme, sıvanma (kol veya parça için)
şemirîn (I) *l/ngh* 1. terk edilmek 2. bırakılmak, vazgeçilmek 3. uşumak 4. ihmal edilmek
şemirîn (II) *l/ngh* çemrenmek, sıvanmak (kol veya parça için)
şemisandin *m* itham etme, suçlama, suçlayış
şemisandin *l/gh* itham etmek, suçlamak
şemisandî *rd* itham edilmiş, suçlanmış olan
şemisîn *m* itham edilme, suçlanma
şemisîn *l/ngh* itham edilmek, suçlanmak
şemitandin *m* kaydırma, kaydırış
şemitandin *l/gh* kaydırmak
şemitandî *rd* 1. kaydırılmış 2. kayık (bir yana kaymış)
şemitîn *m* 1. kayma, kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3.

kayma (toprak yer değiştirme) **4.** *mec* kayma (görüş, düşünce değiştirme) **5.** kayma (isteıneden bir şey yapma) **6.** kızaklama, kızak yapma (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kayma) **7.** kaçma (bir yana doğru kayma) **8.** *argo* kül yeme, kül yutma (kurnazca yapılan bir oyuna düşme, aldatılma)
şemitîn *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) * **lingê min şemitî ez ketim** ayağım kaydı düştüm **3.** kaymak (toprak yer değiştirmek) * **erd şemitîbû** toprak kaymıştı **4.** *mec* kaymak (görüş, düşünce değiştirmek) **5.** kaymak (istemeden bir şey yapmak) * **ez şemitîm** dilim kaydı **6.** kızaklamak, kızak yapmak (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kaymak) **7.** kaçmak (bir yana doğru kaymak) * **xalî bi jêr de şemitiye** halı aşağıya kaçmış **8.** *argo* kül yemek, kül yutmak (kurnazca yapılan bir oyuna düşmek, aldatılmak) * **şemitiyo şewitiyo** düşenin dostu olmaz
şemitok *rd* kaygan, kaygın * **masiyê şemitok** kaygın balık
şemitonkî *h* kayganca
şemitoyî *rd* kaygan, kaypak
şemitoyîbûn *m* **1.** kayganlaşm **2.** kayganlık, kaypaklık
şemitoyî bûn *l/ngh* kayganlaşmak
şemitoyîtî *m* kayganlık
şemixandin *m* **1.** ekşitme **2.** kokuşturma
şemixandin *l/gh* **1.** ekşitmek **2.** kokuşturmak
şemixandî *rd* **1.** ekşitilmiş **2.** kokuşuk
şemixî *rd* **1.** ekşitilmiş **2.** kokuşuk
şemixîn *m* **1.** ekşime **2.** kokuşma **3.** sıcaktan dolayı yemek vb. şeylerin tadı bozulma
şemixîn *l/ngh* **1.** ekşimek **2.** kokuşma **3.** sıcaktan dolayı yeınek vb. şeylerin tadı bozulmak
şemî *m* cumartesi
şemîr *rd* yalnız (tek başına olan, yanında başkaları bulunmayan)
şemkur *zo/m* dağ keçisi (Rupicapra tragus)
şeml (I) *m* **1.** püsküllü bir tür kuşak **2.** bir giysi **3.** fiyaka, giyimdeki fiyaka, giyimdeki görüntü
şeml (II) *m* süs, bezek
şeml (III) *m* **1.** görkem, ihtişam
şemldar *rd* görkemli, ihtişamlı, gösterişli
şemlûlik (I) *bnr* şembelîlk
şemlûlik (II) *fîz/m* pandül, sarkaç
şemo *m* **1.** maymun **2.** *rd* şebek (çirkin ve gülünç, çirkin ve arsız kimse) **3.** maskara
şempanze *zo/m* şempanze (Pan troglodytes)
şems *m* şems, güneş
şemsanî *nd* güneşe tapan
şemse *m* şemse
şemsemotik *nd* bir sürüngen hayvan
şemsiye *m* şemsiye, güncek
şemsiyefiroş *nd/nt* şemsiyeci, şemsiye satan
şemsiyefiroşî *m* şemsiyecilik, şemsiye satıcılığı
şemsî (I) *m* şemsiye
şemsî (II) *rd* ardak (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç) * **dara şemsî** ardak ağaç ~ **bûn** ardaklanmak
şemsîbûn *m* ardaklanma
şemsî bûn *l/ngh* ardaklanmak
şemsîbûyî *rd* ardak, ardaklanmış olan
şemsîbûyîn *m* ardaklanış
şemsîkirin *m* ardaklama
şemsî kirin *l/gh* ardaklamak
şemsîkirî *rd* ardaklanmış olan
şemşaq *m* sürahi
şemşîlik *bot/m* dere boylarında yetişen ve kökü yenen bir bitki
şemtok *rd* kaygan
şemujek *bot/m* **1.** kişniş (Coriandrum sativum) **2.** kişniş (bu bitkinin baharat olarak kullanılan kurutulmuş meyvesi veya tohumu)
şemûg *m* eşik (kapı eşiği)
şemûk *m* eşik (kapı eşiği) * **li ser şêmûga derî rûniştibû rêpana rê dikir** kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu **~a (yekî)** (birinin) aile ocağı
şemûs *rd* huysuz, azgın, haşarı, delibaş (huysuzluk yapan hayvan) * **hespê şemûs** huysuz at ~ **bûn** huysuz olmak
şemûsane *rd/h* huysuzca
şemûsî *m* **1.** huysuzluk, haşarılık **2.** *mec* katırlık
şemûsîbûn *m* **1.** huysuzlanma, huysuzlaşma, haşarılaşma **2.** katırlaşma
şemûsî bûn *l/ngh* **1.** huysuzlanmak, huysuzlaşmak, haşarılaşmak **2.** katırlaşmak
şemûsî kirin *m* huysuzlaştırma
şemûsî kirin *l/gh* huysuzlaştırmak
şemûskî *rd/h* huysuzca, haşarıca
şemûz *bnr* şemûs
şemze *m* süt kuzusu, süt oğlağı, körpe, yeni doğmuş yavru * **karika şemze** körpe oğlak
şemzî *m* karpuz
şenaq *m* idam
şenbaz *bnr* şahbaz
şendil *rd* şen şakrak
şene (I) çatal
şene (II) *m* tırmık (kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayıklamak için kullanılan seyrek dişli tarak biçiminde araç)
şenekirin *m* tırmıklama
şene kirin *l/gh* tırmıklamak
şenekirî *rd* tırmıklanmış olan
şenê *nd* bir oyun ismi
şeng (I) *bot/m* teke sakalı
şeng (II) *rd* **1.** şen, neşeli, canlı, coşkulu, cıvıl cıvıl * **mirovê şeng** şen adam **2.** güzel, şuh **3.** yosma ~ **û şong** şen şakrak
şeng (III) *m* sokma (haşereler için)
şengdar *rd* sokucu

şengebî *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)
şengegul *m* bir tür gül
şengesiwar *n* **1.** gözde süvari **2.** atlı prens (yiğit) * **keçikê şengesiwarê xwe dîtiye dê here** kız atlı prensini görmüş gidecek
şengezerî *m* şen şakrak kız
şengêl *bot/m* **1.** çitlembik, melengiç (Celtis) **2.** çitlembik, melengiç (bu ağacın meyvesi)
şengik *rd* hafif, hoppa (ağır başlı olmayan)
şengikî *rd* hafifçe, hoppaca
şengikîtî *m* hafiflik, hoppalık
şengilandin (I) *m* saç tuvaleti yapma
şengilandin (II) *m* yapıştırma
şengilandin (I) *l/gh* saç tuvaleti yapmak
şengilandin (II) *l/gh* yapıştırmak
şengilîn (I) *m* saç tuvaleti yapılma
şengilîn (II) *m* yapıştırma
şengilîn (I) *l/ngh* saç tuvaleti yapılmak
şengilîn (II) *l/ngh* yapıştırmak
şengirandin *m* sokma (haşereler için)
şengirandin *l/gh* sokmak (haşereler için)
şengirîn *m* sokulma
şengirîn *l/ngh* sokulmak
şengist *m* esas, ilke
şengişte *m* esas, ilke
şengî *m* **1.** şenlik, neşelilik, canlılık **2.** güzellik, şuhluk **3.** yosmalık
şengîtî *m* **1.** şenlik, neşelilik, canlılık **2.** güzellik, şuhluk **3.** yosmalık
şenik *m* çatal
şeniqandin *m* asma, asarak idam etme
şeniqandin *l/gh* asmak, asarak idam etmek
şeniqandî *rd* idam edilmiş olan
şeniqîn *m* asılma, asılarak idam edilme
şeniqîn *l/ngh* asılmak, asılarak idam edilmek
şenî *rd* mekruh
şenq *m* idam
şenqkirin *m* idam etme
şenq kirin *l/gh* idam etmek
şenqkirî *rd* idam edilmiş olan
şens *bnr* şans
şep (I) *bnr* şepe
şep (II) *m* darbe, vuruş
şep (III) *m* fırsat
şepal (I) *m* çökek, bataklık
şepal (II) *m* **1.** güzel, uyumlu, zarif, narin ve ince belli **2.** güzel, şuh, sempatik **3.** dişi aslan (veya panter)
şepal (III) *nd* uyanık köpek
şepane *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
şepanekirin *m* tapanlama
şepane kirin *l/gh* tapanlamak
şepcû *rd* fırsatçı
şepe *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek ~ **pê ketin** yıkılmak
şepelî *m* kargın (karla karışık yağan yağmur)
şepelor *bnr* şepelûr
şepelûr *m* **1.** alerji **2.** kısa süreli kızarıklıklarla kendini gösteren alerjik bir durum
şepene *bnr* şepane
şepêl *m* dalga ~**a dirêj** kısa dalga ~**a kurt** kısa dalga ~ **navîn** orta dalga
şepêldan *m* dalgalanma
şepêl dan *l/gh* dalgalanmak
şepêldar *rd* dalgalı
şepêldayî *rd* dalgalanmış
şepêldayîn *m* dalgalanış
şepên *m* fırsat bilme
şepik *m* koyunun sırt yününden yapılan mintan
şepikandin *m* **1.** aksatma **2.** bağlama (başka bir işle uğraşmaz olma)
şepikandin *l/gh* **1.** aksatmak **2.** bağlamak (başka bir işle uğraşmaz olmak) * **vî karî ez şepikandim** bu iş beni bağladı
şepikîn *m* **1.** aksama (bir iş gereği gibi yürümeme) **2.** işinden gücünden geri kalma
şepikîn *l/ngh* **1.** aksamak (bir iş gereği gibi yürümemek) **2.** işinden gücünden geri kalmak
şepikkar *n* ilkel cerrah
şepilandin (I) *m* perişan etme
şepilandin (II) *m* **1.** ağızdan kaçırtma, ağzından kaçırtma **2.** şaşalatma, şaşırma, hayrette bırakma, afallatma
şepilandin (I) *l/gh* perişan etmek
şepilandin (II) *l/gh* **1.** ağızdan kaçırtmak, ağzından kaçırtmak **2.** şaşalatmak, şaşırmak, hayrette bırakmak, afallatmak
şepilandî (I) *l/gh* perişan, per perişan
şepilandî (II) *rd* **1.** ağızdan kaçırtmış olan **2.** şaşalatılmış, şaşırmış, hayrette bırakılmış, , afallatılmış olan
şepilî (I) *l/gh* perişan olmuş olan
şepilî (II) *rd* **1.** ağzından kaçırmış olan **2.** afallaşmış, şaşa kalmış, şaşkın
şepilîbûn (I) *l/gh* perişan olma
şepilîbûn (II) *m* şaşkınlaşma
şepilîn (I) *m* perişan olma
şepilîn (II) *m* **1.** ağzından kaçırma **2.** şaşalama, şaşakalma, afallama, afallaşma, hayret etme
şepilîn (I) *l/ngh* perişan olmak
şepilîn (II) *l/ngh* **1.** ağzından kaçırmak **2.** şaşalamak, şaşakalmak, afallamak, afallaşmak, hayret etmek
şepilk *ant/m* kürek kemiği
şepilte *m* tuzak (yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen)
şepinî *m* hata, yanlış
şepirze *rd* **1.** perişan, acınacak (durumda) * **di rewşeke şepirze de ye** acınacak durumda **2.** dağınık
şepirzetî *m* **1.** perişanlık **2.** dağınıklık
şepî *m* bezden top
şepîlk *m* omuz (at için)
şeple *bj/m* **1.** felç, inme, nüzul **2.** *rd* felçli
şeplebûn *m* felç olma
şeple bûn *l/ngh* felç olmak

şeple pê ketin *l/bw* **1.** felç olmak **2.** cinnet getirmek
şepleyî *rd* inmeli, felçli, nüzullü
şeplorî *bj/m* kurdeşen
şepne *n* tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
şepnekirin *m* taraklama (taş taraklama)
şepne kirin *l/gh* taraklamak (gereksiz maddelerden ayıklamak amacıyla araç geçirmek, taramak)
şepol *m* dalga **~a dirêj** *fiz* uzun dalga **~a kin** *fiz* kısa dalga **~a navîn** *fiz* orta dalga
şepûl *rd* perişan
şepûlî *m* perişanlık
şepûr *zo/m* ala balık
şeq (I) *n* **1.** iki kalça arası **2.** apış, apış arası * **şeqê xwe fireh kir** apışını açtı ~ **û berzik** popo ve eteklik yeri (kadın için)
şeq (II) *n* karşı * **li şeqê din** karşı tarafta
şeq (III) *m* **1.** çatlak (sert cisimler için) **2.** yarık **3.** yırtmaç ~ **û deq 1)** çatlama **2)** çatlayıp dağılma ~ **û deq lê ketin** dağılmak ~ **û deqên giran** büyük olay, hadise
şeq (IV) *b* **1.** şak (sert cisimden çıkan ses içi) **2.** şakırdama ~ **û** ~ silâh sesi, şakırdama ~ **û teq** şakır şukur
şeq (V) *n* yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) * **şeqê zebeşê** karpuzun yarımı
şeq *rd* çalışkan
şeqa *n* karşı, taraf * **li vî şeqayî** bu tarafta
şeqaf *m* kovuk (dağ kovuğu)
şeqal *zo/n* çakal (Canis aureus)
şeqalî *nd* bakkallık çakallık anlamındaki 'şeqalî beqalî' deyiminden geçer
şeqam (I) *m* cadde, büyük cadde
şeqam (II) *m* tokat, sille ~ **avêtin (yekî)** (birine) tokat atmak, tokatlamak ~ **jê xwarin** (birinden) tokat yemek, tokatlanmak ~ **xwarin** tokat yemek **~ek avêtin (yekî)** (birine) tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) **~ek çelpandin (yekî)** (birine) tokat aşk etmek (veya patlatmak) **~ek danîn (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak)
şeqam lê xistin *l/bw* şamarlamak
şeqandin (I) *m* **1.** şaklatma **2.** şakırdatma **3.** şangırdatma **4.** çatırdatma **5.** çakıldatma **6.** *argo* atma (yalan atma)
şeqandin (II) *m* **1.** kovalama **2.** takip etme, izleme
şeqandin (III) *m* saptırma (doğruluktan ayrılmasına neden olma)
şeqandin (I) *l/gh* **1.** şaklatmak * **hebek şeqande rûyê wî** bir tane yüzene şaklattı **2.** şakırdatmak **3.** şangırdatmak **4.** çatırdatmak **5.** çakıldatmak **6.** *argo* atmak (yalan atmak)
şeqandin (II) *l/gh* **1.** kovalamak **2.** takip etmek, izlemek
şeqandin (III) *l/gh* saptırmak (doğruluktan ayrılmasına neden olmak)
şeqaqî *rd* **1.** susuzluktan çatlamış olan **2.** çok susamış olan
şeqaqîbûn *m* **1.** çatlama (susuzluktan çatlama) **2.** çok susama, çok susamaktan ötürü bol bol su içme
şeqaqî bûn *l/ngh* **1.** çatlamak (susuzluktan çatlamak) * **erd şeqaqî bûye** toprak çatlamış **2.** çok susamak, çok susamaktan ötürü bol bol su içmek * **ez ji tînan şeqaqî bûme** çok susamışım
şeqar *m* yarık, kovuk, dağ kovuğu
şeqatir *m* bir tür yaban armudu
şeqawet *bnr* şeqewat
şeqe *m* dokuma tezgahı
şeqedar *nd* sopadan bir tür kılıç oyunu
şeqeleqe *m* linç
şeqeleqekirin *m* linç etme
şeqeleqe kirin *l/gh* linç etmek
şeqelor *m* bir mazı ürünü
şeqepeqe *rd* **1.** paramparça **2.** darmadağın, tarumar ~ **bûn 1)** paramparça olmak **2)** darmadağın olmak, tarumar olmak ~ **kirin 1)** paramparça etmek **2)** darmadağın etmek, tarumar etmek
şeqepekebûn *m* **1.** parçalanma, paralanma **2.** darmadağın olma, tarumar olma
şeqepeke bûn *l/ngh* **1.** parçalanmak, paralanmak **2.** darmadağın olmak, tarumar olmak
şeqepekebûyîn *m* **1.** parçalanış, paralanış **2.** darmadağın oluş, tarumar oluş
şeqepekekirin *m* **1.** parçalama, paralama **2.** darmardağın etme, tarumar etme
şeqepeke kirin *l/gh* **1.** parçalamak, paralamak * **şêr ask şekepeke kir** aslan ceylanı paraladı **2.** darmardağın etmek, tarumar etmek
şeqepîlo *m* bacakları fazla açmaktan dolayı incinme
şeqepîlo bûn *l/ngh* cart diye yırtılmak (iki bacak arasından)
şeqereq *h* şangır şangır
şeqeser *bj/m* migren
şeqeşeq *h* **1.** şak şak **2.** şakır şakır
şeqeşûq *h* çakır çukur
şeqewat *rd* **1.** olağanüstü dolaşan, çalışan kimse **2.** çileli, amansız yolculuğu yapmış kimse
şeqawetî *m* **1.** olağanüstü dolaşma, çalışma **2.** çileli, amansız yolculuk
şeqetandin *bnr* şeqitandin
şeqetîn *bnr* şeqitandin
şeqil (I) *m* seki (at, eşek, ve sığırların ayaklarında bileğe kadar çıkan beyazlık)
şeqil (II) *m* **1.** mühür **2.** damga
şeqilbûn *m* **1.** mühürlenme **2.** hububat yığını damgalanma
şeqil bûn *l/ngh* **1.** mühürlenmek **2.** hububat yığını damgalanmak

şeqilkirin *m* **1.** mühürleme **2.** hububat yığınını damgalama
şeqil kirin *l/gh* **1.** mühürlemek **2.** hububat yığınını damgalamak
şeqitandin (I) *m* **1.** sıyırma (deri sıyırmak gibi) **2.** sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma) **3.** sıyırma, indirme **4.** kaydırma
şeqitandin (II) *l/gh* **1.** yarma **2.** yarmalama (uzunlamasına ikiye bölme)
şeqitandin (I) *l/gh* **1.** sıyırmak (deri sıyırmak gibi) **2.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) **3.** sıyırmak, indirmek **4.** kaydırmak
şeqitandin (II) *l/gh* **1.** yarmak **2.** yarmalamak (uzunlamasına ikiye bölmek)
şeqitandî (I) *rd* sıyrık
şeqitandî (II) *rd* yarık, çatlak
şeqitî (I) *rd* **1.** sıyrık **2.** sıyrık, soyuk **3.** inik **4.** sarkık
şeqitî (II) *rd* **1.** yarık **2.** yarık, çatlak * **erda şeqitî** çatlak toprak * **lêvên şeqitî** çatlak dudaklar
şeqitîn (I) *m* **1.** sıyrılmak (teni sıyrılma) **2.** sıyrılma, soyulma **3.** sıyrılma, inme **4.** kayma **5.** sarkma **6.** sürüklenip inme
şeqitîn (II) *m* **1.** yarılma **2.** yarılma, çatlama
şeqitîn (I) *l/ngh* **1.** sıyrılmak (teni sıyrılmak) **2.** sıyrılmak, soyulmak **3.** sıyrılmak, inmek * **şalê wî şeqitibû** pantolonu inmişti **4.** kaymak **5.** sarkmak **6.** sürüklenip inmek * **mar şeqitiye** yılan sürünüp inmiş
şeqitîn (II) *l/ngh* **1.** yarılmak **2.** yarılmak, çatlamak
şeqiz *rd* **1.** şaşkın, şaşa kalmış, hayrete düşmüş **2.** kızarıp bozulmuş ~ **bûn 1)** şaşa kalmak, şaşılmak **2)** bozulmak, kızarıp bozulmak ~ **man 1)** şaşa kalmak, donup kalmak, şaşıp kalmak **2)** kızarıp bozulmak, bozulmak
şeqizandin *m* **1.** şaşırtma, hayrete düşürme **2.** bozum etme, mahçup etme, foslatma, utandırma **3.** bozma (bir kimseye herhangi bir sebepten ötürü küçük düşürme)
şeqizandin *l/gh* **1.** şaşırtmak, hayrete düşürmek **2.** bozum etmek, mahçup etmek, foslatmak, utandırmak **3.** bozmak (bir kimseye herhangi bir sebepten ötürü küçük düşürmek) * **we zilam pir fena şeqizand** adamı fena bozdunuz
şeqizandî *rd* **1.** şaşa kalmış, hayrete düşürülmüş kimse **2.** mahçup edilmiş **3.** bozulmuş olan (herhangi bir sebepten ötürü küçük düşürülmüş olan)
şeqizî *rd* **1.** şaşa kalmış, hayrete düşürülmüş kimse **2.** mahçup edilmiş **3.** bozulmuş olan
şeqizîn *m* **1.** şaşırma, şaşa kalma **2.** mahçup olma **3.** bozarma, bozum olma, bozulma, kızarma
şeqizîn *l/ngh* **1.** şaşırmak, şaşa kalmak **2.** mahçup olmak **3.** bozarmak, bozum olmak, bozulmak, kızarmak
şeqizbûn *m* **1.** şaşılma **2.** mahçup olma **3.** bozulma, kızarıp bozulma
şeqiz bûn *l/ngh* **1.** şaşılmak **2.** mahçup olmak **3.** bozulmak, kızarıp bozulmak
şeqizman *m* şaşırma, şaşılma, şaşırıp kalma
şeqiz man *l/ngh* şaşırmak, şaşılmak, şaşırıp kalmak * **ez ji xwe re şeqiz man ez dê çawan ji vî tiştî rizgar bibim** bundan nasıl kurtulacağımı ben de şaşırdım * **tiştên ku mirov jê şeqiz dimîne dike** şaşılacak şeyler yapıyor
şeqizmayîn *m* şaşılma, şaşırış, şaşırıp kalış
şeqî *rd* **1.** yorgun **2.** rahatsız, rahatı kaçmış kimse **3.** olağanüstü dolaşan, çalışan kimse * **hevalê me gelek şeqî ye** arkdaşımız çok çalışkan **4.** çileli, amansız yolculuk **5.** arsız, utangaçlığı kalmamış kimse
şeqîbûn *m* **1.** yorulma, zahmette bulunma **2.** rahatı kaçma **3.** arsızlaşma, utangaçlığı gitme
şeqî bûn *l/ngh* **1.** yorulmak, zahmette bulunmak **2.** rahatı kaçmak **3.** arsızlaşmak, utangaçlığı gitmek
şeqîbûyîn *m* **1.** yoruluş **2.** rahatı kaçma **3.** arsızlaşma, utangaçlığı gitme
şeqîdeqî *rd* **1.** derbeder **2.** darmadağın, tarumar **3.** ipini koparmış, çekingenliği üstünden atmış kimse
şeqîdeqîbûn *m* **1.** derbeder olma **2.** darmadağın olma, tarumar olma **3.** ipini koparmak, çekingenliği üstünden atma
şeqîdeqî bûn *l/ngh* **1.** derbeder olmak **2.** darmadağın olmak, tarumar olmak **3.** ipini koparmak, çekingenliği üstünden atmak
şeqîdeqîkirin *m* **1.** derbeder etme **2.** darmadağın etme, tarumar etme **3.** çekingenliğini ortadan kaldırma
şeqîdeqî kirin *l/gh* **1.** derbeder etmek **2.** darmadağın etmek, tarumar etmek **3.** çekingenliğini ortadan kaldırmak
şeqîdeqîtî *m* **1.** derbederlik **2.** darmadağınıklık **3.** çekingen olmama durumu
şeqîf *m* yarık, koyak, kovuk (dağ kovuğu)
şeqîfe *m* yarma, yarık
şeqîkirin *m* **1.** yorma **2.** rahatını kaçırma **3.** arsızlaştırma, utangaçlığını üstünde attırma
şeqî kirin *l/gh* **1.** yormak **2.** rahatını kaçırmak **3.** arsızlaştırmak, utangaçlığını üstünde attırmak
şeqîn (I) *bnr* qaşwan
şeqîn (II) *m* **1.** şaklama **2.** şakıma, şakırdama **3.** şangırdama (tabak, bardak ve benzerleri için) **4.** çatırdama **5.** çakıldama ~ **û teqîn** şangır şungur * **eyne şikiya şeqîn û teqîna wê hat** ayna şangır şungur kırıldı
şeqîn (III) *m* **1.** kovalanma **2.** takip edilme, izlenme

şeqîn (IV) *m* sapma (doğruluktan ayrılma)
şeqîn (I) *l/ngh* **1.** şaklamak **2.** şakımak, şakırdamak **3.** şangırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) **4.** çatırdamak **5.** çakıldamak
şeqîn (II) *l/ngh* **1.** kovalanmak **2.** takip edilmek, izlenmek
şeqîn (III) *l/ngh* sapmak (doğruluktan ayrılmak)
şeqînî *m* **1.** şakırtı **2.** şangırtı **3.** çatırtı, çıtırtı **4.** çakıltı
şeqînî jê anîn *l/bw* **1.** şaklatmak **2.** şakırdatmak **3.** şangırdatmak **4.** çakıldamak
şeqînî jê çûn *l/bw* **1.** şaklamak **2.** şakımak, şakırdamak **3.** şangırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) **4.** çatırdamak **5.** çakıldamak
şeqînî jê hatin *l/bw* **1.** şaklamak **2.** şakımak, şakırdamak **3.** şangırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) **4.** çatırdamak **5.** çakıldamak
şeqînî kirin *l/gh* **1.** şaklamak **2.** şakımak **3.** şangırdamak **4.** çakıldamak
şeqîb *m* yarık, kovuk, dağ yarığı
şeqîz *bnr* şeqiz
şeqkirin *m* şakketme
şeq kirin *l/gh* şakketmek
şeql (I) *m* sütun * **li ser bîstû çar şeqlan e** yermi dört sütun üstüne kurulu
şeql (II) *m* harmanda bir tür ölçek
şeqle *n* mertek
şeqlebend *nd/nt* **1.** şaklaban (şakacı ve güldürücü) **2.** geveze, çaçaron, çene kavafı (çenesi düşük) 3. dalkavuk
şeqlebendane *h* **1.** şaklabanca **2.** gevezece, çaçaronca 3. dalkavukça
şeqlebendî *m* **1.** şaklabanlık **2.** gevezelik, çaçaronluk 3. dalkavukluk
şeqlebendîkirin *m* **1.** şaklabanlık yapma **2.** gevezelenme 3. dalkavukluk yapma
şeqlebendî kirin *l/gh* **1.** şaklabanlık yapmak **2.** gevezelenmek **3.** dalkavukluk yapmak
şeqlebendkî *rd/h* **1.** şaklabanca **2.** gevezece, çaçaronca 3. dalkavukça
şeqlevan *bnr* şeqlebend
şeqlevanî *bnr* şeqlebendî
şeqlewend *bnr* şeqlebend
şeqlêketin *m* çatlama, yarılma
şeq lê ketin *l/bw* çatlamak, yarılmak
şeqlîşa *m* büyük tarla
şeqopîlo *rd* çatlak, yarık
şeqopîlobûn *m* çatlama, çatır çatır çatlama, yarılma
şeqopîlo bûn *l/ngh* çatlamak, çatır çatır çatlamak, yarılmak * **destên min tev şeqopîlo bûne** ellerim hep yarılmış
şeqoq *bot/m* **1.** ahlat ağacı (Pirus piraster) **2.** ahlat, yaban armudu (bu ağacın yemişi)
şeqşeko *m* tokmak, kapı tokmağı
şeqşeq (I) *m* çakıldak
şeqşeq (II) *m* **1.** şak şak **2.** *h* **şak şak**
şeqşeqîn *m* şakırtı
şeqşeqker *nd/nt* şakşakçı
şeqşeqo (I) *m* **1.** çakıldak **2.** tokmak, kapı tokmağı
şeqşeqo (II) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
şeqt *rd* yarık
şeqûteq *h* şakır şukur
şe'r *m* şeriat **~a (Nebî) Muhemed** şeriat, şeriata göre
şer (I) *m* şer, kötülük
şer (II) *n* **1.** savaş **2.** savaş (uğraşma, kavga) **3.** savaş (hayvanların birbirleriyle yaptıkları mücadele) * **şerê hiloyan** kartalların savaşı **4.** savaş (bir şeyi ortadan kaldırmak, yok etmek için girişilen mücadele) **5.** çatışma **6.** kavga, dövüş ~ **danîn** şavaş vermek, savaşmak ~ **derxistin 1)** savaş çıkarmak **2)** kavga çıkarmak ~ **dest pê kirin** savaş başlamak, silâh patlatmak ~ **germ** (an jî **xweş) bûn** savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek ~ **geş bûn** savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek ~ **gewz bûn** savaş şiddetlenmek ~ **hate devê derê me** kavga bizim yorganın başına imiş ~ **îlan kirin** savaş ilân etmek ~ **ji betaliyê çêtir e** savaş boş durmaktan yeğdir ~ **ji meydanê bikeve gur û rovî tewr û bazan didin xwe** meydanı boş bulmak ~ **kirin 1)** savaş etmek, savaşmak, harp etmek **2)** kavga etmek, dövüşmek **3)** çatışmak ~ **lê qewiwîn** başına bir hâl gelmek ~ **qewimîn** çıngar kopmak ~ **rabûn** savaş çıkmak, şavaş kopmak ~ **û pevçûn 1)** savaş, çatışma **2)** kavga dövüş ~ **û pevçûn çêkirin** maraza çıkarmak ~ **û pevçûn derxistin** kavga çıkarmak ~ **û qal 1)** savaş, harp 2) kavga dövüş ~ **û qiyamet** mahşer günü gibi ~ **vekirin** savaş açmak ~ **xweş bûn** savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek ~ **xweş e li şûvê ne li bênderê** asıl olan zordan kaçmamaktır, anlamında bir deyim **~ekî xweş çêbûn** (an jî **qewimîn)** pantomima kopmak **~ekî zor** kızıl kıyamet **~ê çekdarî** silâhlı mücadele, sıcak savaş **~ê deshilatê 1)** iktidar savaşı **2)** iktidar kavgası (post kavgası) **~ê derûnî** sinir harbi **~ê dîkan** horoz dövüşü **~ê felatê** (an jî **xelasiyê)** kurtuluş savaşı **~ê gerîla** gerilla savaşı **~ê germ** sıcak savaş (veya harp) **~ê hatin û nehatinê** dönüşü belli olmayan savaş, ölme ihtimali olan savaş **~ê hevhêrskirinê** (an jî **hevqarandinê)** sinir harbi **~ê hev kirin** (birbiriyle) kavga etmek, mücadele etmek **~ê hundirîn** iç savaş, iç harp **~ê jiyanê 1)** yaşam savaşı **2)** yaşama çabası veya uğraşısı **~ê (yekî) kirin** (biriyle) mücadele etmek, (birine) karşı mücadele etmek **~ê koran** (an jî **kiwîran)** kör dövüşü **~ê li ser qulûskan** *sp* horoz dövüşü **~ê man û nemanê** ölü kalım savaşı (veya meselesi) **~ê menfeatê** çıkar kavgası, yorgan kavgası **~ê meydanê** meydan savaşı (veya muharebesi) **~ê mezinatiyê** post kav-

gası ~ê **mirin û xelasê** ölü kalım savaşı (veya meselesi) ~ê **mitriban** çingene kavgası ~ê **navxweyî** iç savaş, iç harp ~ê **pevşêwrî** danışıklı dövüş ~ê **post** post kavgası ~ê **rizgariyê (felatê** an jî **xelasiyê)** kurtuluş savaşı ~ê **sar** soğuk savaş (veya harb) ~ê **xapînî** danışıklı dövüş ~ê **xelasiyê** kurtuluş savaşı ~ê **xwe kirin** kendini savunmak
şerab *m* şarap
şerabfiroş *nd/nt* **1.** şarapçı (şarap satan) **2.** şarapçı (şarap satılan yer)
şerabfiroşî *m* şarapçılık
şerabî *nd* **1.** şarabî, şarap rengi **2.** *rd* şarabî, şarap rengi (bu renkten olan)
şerabker *nd/nt* şarapçı (şarap imal eden)
şerabkerî *m* şarapçılık
şerabok *bot/m* yabanî yulaf
şerabperest *nd/nt* şarapçı, şarap düşkünü
şerabperestî *m* şarapçılık, şarap düşkünlüğü
şerabxane *m* şaraphane
şerabxur *rd* şarapçı (çok şarap içen, şaraba düşkün kimse)
şerabxurî *m* şarapçılık (şarap düşkünlüğü)
şerafe *m* alınlık (kadınların alınlarına taktıkları süs eşyası)
şeraît *n* şerait (şartın çoğulu)
şerampol *m* şarampol
şeran *m* inkâr, yadsıma
şerandek *rd* inkârcı, münkir
şerandekî *m* inkârcılık
şerandin (I) *m* inkâr etme, yadsıma
şerandin (II) *m* pişirme (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirme)
şerandin (I) *l/gh* inkâr etmek, yadsımak
şerandin (II) *l/gh* pişirmek (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirmek) * **cêr şerandin** testi pişirmek
şerandî (I) *rd* inkâr edilmiş
şerandî (II) *rd* pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için)
şeranî *mzk/m* savaş makamı
şerapnel *m* şarapnel
şerar *rd/nt* **1.** savaşkan, savaşçı **2.** vuruşkan
şeraret *m* ısrar
şerarî *m* **1.** savaşkanlık **2.** vuruşkanlık
şerawe *nd/nt* hafıye
şerawetî *m* hafiyelik
şeraweyî *m* hafiyelik
şerax *rd/nt* savaşkan, savaşçı
şeraxî *m* savaşkanlık, savaşçılık
şerb *m* şarbon
şerbaz *nd/nt* savaşçı
şerbazî *m* savaşçılık
şerbet *m* **1.** şerbet (meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek) **2.** şerbet (belli olaylar sebebiyle konuklara sunulan şekerli içecek) **3.** şerbet merasimi **4.** şerbet (bazı maddelerin suda eritilişi) * **şerbeta ziblê** gübre şerbeti * **şerbeta kilsê** kireç şerbeti **5.** badana ~ **kirin** badana etmek ~**a distaniyan** loğusa şerbeti
şerbeta kilsê *nd* kireç sütü
şerbetfiroş *nd/nt* **1.** şerbetçi, şerbet satan **2.** *m* şerbetçi (şerbet satılan yer)
serbetdar *rd* **1.** serbetli **2.** *nd/nt* şerbetçi
şerbetdarî *m* şerbetçilik
şerbetkar *nd/nt* şerbetçi
şerbetkarî *m* şerbetçilik
şerbetkirin *m* badanalama
şerbet kirin *l/gh* badanalamak
şerbetkirî *rd* badanalı (badanalanmış olan)
şerbetnekirî *rd* badanasız
şerbetnexwarî *rd* şerbetsiz (yılan vb. hayvanların sokmasına karşı şerbetli olmayan)
şerbetxwarin *m* şerbetleme (yılan vb. hayvanların sokmaması veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanma)
şerbet xwarin *l/gh* şerbetlemek (yılan vb. hayvanların sokmaması veya soktuğunda zehirinin etkisiz olması için avsunlanmak)
şerbetxwarî *rd* şerbetli (yılan vb. hayvanların sokmasından zarar görmeyen)
şerbê *m* verem
şerbik (I) *n* kumkuma (küçük testi) ~ê **ronahiyê** testinin gelin tarafından kırılması olayı ~ê **şewibî** suyunu soğutmayan kumkuma
şerbik (II) *nd* Yezidilikte sadaka toplama zamanı
şerbikfiroş *nd/nt* kumkumacı (satan kimse)
şerbilandin *m* dolandırma (dolaştırma)
şerbilandin *l/gh* dolandırmak (dolaştırmak)
şerbilandî *rd* dolanık, dolanmış olan
şerbilîn *m* dolandırılma (dolaştırılma)
şerbilîn *l/ngh* dolandırılmak (dolaştırılmak)
şerbot *zo/n* kefal (Mugil cephalus)
şerdanîn *m* savaşma, şavaş verme
şer danîn *l/gh* savaşmak, şavaş vermek
şerdar *nd/nt* savaşçı
şerdarî *m* savaşçılık
şerde *m* **1.** eğitim, terbiye (belli bir konuda, bir bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirme, eğitme işi) **2.** eğitim, terbiye (çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme) **3.** adap **4.** *rd* terbiyeli, edip
şerdebûn *m* eğitilme, terbiye olma, terbiye edilme
şerde bûn *l/gh* eğitilmek, terbiye olmak, terbiye edilmek
şerdebûyî *rd* eğitimli, terbiyeli
şerdebûyîn *m* eğitiliş, terbiye oluş, terbiye ediliş
şerdef *nd/rd* yatıştırıcı (barıştırıcı insan tipi)
şerdeker *nd/nt* eğitici, terbiyeci
şerdekerî *m* eğiticilik, terbiyecilik
şerdekirin *m* eğitme, terbiye etme
şerde kirin *l/gh* eğitmek, terbiye etmek

şerdekirî *rd* eğitimli, terbiyeli
şerdekirîbûn *m* eğitimlilik, terbiyelilik
şerdewer *rd* akîl, akıllı
şerdewerî m akîllik, akıllılık
şerecûn *m* hiciv, yergi
şerecûnî *m* bir tür hiciv
şeredevî *m* ağız kavgası, dırlaşma, dilleşme
şeredevî kirin *m* dırlaşma, dilleşme
şeredevî kirin *l/gh* dırlaşmak, dilleşmek
şeref *m* **1.** şeref, onur **2.** şeref (erdem, gözü peklik ve yetenekle kazanılmış iyi şöhret) ~ **dan (yekî)** (birine) şeref vermek ~ **û hesyet** şeref ve hasiyet, izzetinefis **~a (yekî) bar nedan** onuruna yedirememek **~a (yekî) şikandin** onurunu ayaklar altına almak
şerefdar *rd* şerefli, müşerref
şerefe *m* şerefe * **şerefeya minareyê** minarenin şerefesi
şerefmend *rd* şerefli, onurlu, müşerref ~ **bûn** müşerref olmak
şerefmendî *m* şereflilik, onurluluk
şerefnak *rd* şerefli, onurlu, müşerref
şerefnakbûn *m* onurlanma, müşerref olma
şerefnak bûn *l/ngh* onurlanmak, müşerref olmak
şerefnakbûyîn *m* onurlanış, müşerref oluş
şerefnakî *m* **1.** şereflilik, onurluluk **2.** şereflenme, onurlanma
şerefnakkirin *m* onurlandırma
şerefnak kirin *l/gh* onurlandırmak
şerefyar *rd* **1.** şerefli, onurlu, müşerref **2.** şerefli (onur veren, şeref veren)
şerefyarbûn *m* şereflenme, onurlanma, müşeref olma
şerefyar bûn *l/ngh* şereflenmek, onurlanmak, müşeref olmak
şerefyarbûyîn *m* şerefleniş, onurlanış, müşeref oluş
şerefyarî *m* **1.** şereflilik, onurluluk **2.** şereflenme, onurlanma
şerefyarî bûn *l/ngh* şereflenmek, onurlanmak
şerefyarî kirin *l/gh* şereflendirmek, onurlandırmak
şerefyarkirin *m* şereflendirme, onurlandırma
şerefyar kirin *l/gh* şereflendirmek, onurlandırmak
şerenîx *m* mesel
şereşir *m* şırlama
şerevanî *nd/nt* savaşçı, cengâver
şerevanî savaşçılık, cengâverlik
şerevanîtî *m* savaşçılık
şerê derûnî *nd* sinir harbi
şerê dîkan horoz dövüşü
şerê hundirîn *nd* iç savaş, iç harp
şerê navxweyî *nd* iç savaş
şerê xapînî *nd* danışıklı dövüş
şerfiroş *nd/nt* savaş çığırtkanı
şerfiroşî *m* savaş çığırtkanlığı
şergeh *m* savaş alanı, savaş meydanı
şer germ bûn *l/bw* savaş kızışmak, savaş şiddetlenmek
şer geş bûn *l/bw* savaş şiddetlenmek
şer gewz bûn *l/bw* savaş şiddetlenmek
şerh **1.** şerh, yorum, açımlama **2.** şerh (bir şeyi açıklamak amlacıyla yazılmış kitap) ~ **kirin** şerh etmek
şerhez *nd/nt* savaş yanlısı, savaş çığırtkanı
şerhezî *m* savaş yanlılığı, savaş çığırtkanlığı
şerhkirin *m* şerhetme, yorumlama, açımlama
şerh kirin *l/gh* şerhetmek, yorumlamak, açımlamak
şeridandin (I) *m* ardaklama
şeridandin (II) *m* sıyırma (silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmama)
şeridandin (III) *m* dizme (yan yana veya üst üste sıralama)
şeridandin (I) *l/gh* ardaklamak
şeridandin (II) *l/gh* sıyırmak (silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak) * **pelên darê tevde şeridandine** ağacın yapraklarını hep sıyırmışlar
şeridandin (III) *l/gh* dizmek (yan yana veya üst üste sıralamak)
şeridandî (I) *rd* ardak, ardaklanmış olan
şeridandî (II) *rd* sıyrık
şeridandî (III) *rd* dizili (yan yana veya üst üste sıralı)
şeridî *rd* ardak (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç)
şeridîn (I) *m* ardaklanma
şeridîn (II) *m* sıyrılma
şeridîn (III) *m* dizilme
şeridîn (I) *l/ngh* ardaklanmak
şeridîn (II) *l/ngh* sıyrılmak
şeridîn (III) *l/ngh* dizilmek
şerih *m* içinde kemik olmayan et parçası
şerikandin (I) *m* **1.** dağıtma **2.** sindirme, yıldırma
şeriqandin (II) *m* ardaklama, kavurma (iyi gelişmemesine, cılız ve zayıf kalmasına neden olma)
şeriqandin (III) *m* uykusunu bölme
şerikandin (I) *l/gh* **1.** dağıtmak **2.** sindirmek, yıldırmak
şeriqandin (II) *l/gh* ardaklamak, kavurmak (iyi gelişmemesine, cılız ve zayıf kalmasına neden olmak)
şeriqandin (III) *l/gh* uykusunu bölmek
şerikandî (I) *rd* **1.** darmadağın **2.** sinik, yılgın
şeriqandin (II) *rd* ardak, kavruk (iyi gelişmemiş, cılız ve zayıf kalmış olan)
şeriqandin (III) *rd* uykusunu bölünmüş kimse
şeriqîn (I) *m* **1.** dağılma **2.** sindirilme, yıldırılma
şeriqîn (II) *m* ardaklama, kavurma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma)
şeriqîn (III) *m* uykusu bölünme
şeriqîn (I) *l/ngh* **1.** dağılmak **2.** sindirilmek, yıldırılmak

şeriqîn (II) *l/ngh* ardaklamak, kavurmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)
şeriqîn (III) *l/ngh* uykusu bölünmek
şerit *m* çadır dikmelerini kazıklara bağlar araç
şeritandin *m* sıyırma
şeritandin *l/gh* sıyırmak
şeritîn *m* sıyırılma
şeritîn *l/ngh* sıyırılmak
şerî *rd* harbi (savaşla ilgili)
şerîd *bnr* şerît (II)
şerîet *m* şeriat
şerîetmedar *nd/nt* şeriatçı
şerîetmedarî *m* şeriatçılık
şerîetparêz *nd/rd* şeriatçı, şeriat savunucusu
şerîetparêzî *m* şeriatçılık, şeriat savunuculuğu
şerîetxwaz *nd/rd* şeriatçı, şeriat yanlısı
şerîetxwazî *m* şeriatçılık, şeriat yanlılığı
şerîf *n* şerif * **şerîfê qesabeyê** kasabanın şerifı
şerîf *m* şeriflik
şerîn (I) *m* inkâr edilme, yadsınma
şerîn (II) *l/ngh* şırlama
şerîn (III) *l/ngh* pişme (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygu duruma gelme)
şerîn (I) *l/ngh* inkâr edilmek, yadsınmak
şerîn (II) *l/ngh* şırlamak
şerîn (III) *l/ngh* pişmek (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygu duruma gelmek) ***acûr şeriyaye** tuğla pişmiş
şerît (I) *m* **1.** dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) **2.** ilmik
şerît *m* **1.** şerit (herhangi bir maddenin dar, düz, ince ve uzun parçası) * **şerîta dektîloyê** daktilo şeridi **2.** şerît (bir kara yolunda trafık çizgileri ile ayrılmış bölümlerden her biri) * **şerîta çepê ji çûnê re hatiye veqetandin** sol şerit geçişe ayrılmış **3.** bant (ses alma cihazlarında kullanılan şerit ~ **tije kirin** bant doldurmak
şerîtfiroş *nd/nt* bantçı, kasetçi (satan kimse)
şerîtfiroşî *m* bantçılık, kasetçilik
şerjê *m* kesim, kesme (hayvan için; başını kesme)
şerjêker *nd/nt* kasap, kesici (kasaplık hayvanları kesen kimse)
şerjêkerî *m* kasaplık, kesicilik
şerjêkirin *m* **1.** boğazlama **2.** kesim, kesme (hayvan için; başını kesme)
şerjê kirin *l/gh* **1.** boğazlamak **2.** kesmek (hayvan için; başını gödesinden ayırmak) * **mirîşk şerjê kirin** tavuk kesmek
şerjêkirî *rd* **1.** boğazlanmış olan **2.** kesilmiş olan (kasaplık hayvanlar için)
şerjêxane *m* mezbaha
şerkar *nd/nt* savaşçı
şerkarî *m* savaşçılık
şerker *nd/nt* **1.** savaşçı, cengâver **2.** dövüşçü
şerkerî *m* **1.** savaşçılık, cengâverlik **2.** dövüşçülük
şerkirin *m* **1.** savaşma, cenkleşme **2.** vuruşma **3.** kavga etme **4.** uğraşma, mücadele etme
şer kirin *l/gh* **1.** savaşmak, cenkleşmek **2.** vuruşmak **3.** kavga etmek **4.** uğraşmak, mücadele etmek
şerkirî *rd* savaşmış olan
şerletan *rd* şarlatan
şerletanî *m* şarlatanlık
şerm *m* **1.** utanç, utanma, hicap **2.** hayâ, utanç **3.** ayıp, çekinme ~ **e ku mirov eybê bîne ser diyariyê** beleş (veya bahşiş) atın dişine (veya yaşına) bakılmaz ~ **kirin 1)** utanç duymak, hicap duymak (veya etmek) **2)** çekinmek, utanmak ~ **li rûyê (yekî) tune bûn** ar ve hayâ perdesi yırtılmak ~ **û heya jê re neman** hayâ perdesi yırtılmak **~a (wan) bi hev şikîn** yüz göz olmak **~a (yekî) revandin** açmak, utangaçlığını gidermek (sıkılganlığını, utangaçlığını gidermek) * **mamoste lê dixebitî ku şerma xwendekar birevîne** öğretmen öğrenciyi açmaya çalışıyordu **~a (yekî) revîn** kabak çiçeği gibi açılmak **~a (yekî) şikandin** (birinin) yüzünü gözünü açmak (bir cocuğa veya gence bilmediği bir takım cinsel bilgiler vermek) **~a (yekî) şikîn** yüzü gözü açılmak (sıkılmaz, utanmaz bir duruma gelmek) **~a xwe avêtin 1)** utangaçlığı üstünden atmak **2)** yüzsüzleşmek, hayâsızlaşmak, keçeyi suya atmak, ar ve hayâ perdesi yırtılmak
şermamiz *rd* utanç verici
şermandin *m* **1.** utandırma **2.** kınama
şermandin *l/gh* **1.** utandırmak **2.** kınamak
şermandî *rd* **1.** utandırılmış **2.** kınanmış
şermane *h* **1.** utangaçça **2.** çekingeççe
şermayî *m* **1.** utanma, utanış **2.** çekinme, çekiniş
şermdar *rd* mahcup, utangaç
şermdarî *m* mahcupluk, utangaçlık
şermecî *bnr* şermecih
şermecih *m* avret yeri
şermedar *rd* mahcup, utangaç
şermedarî *m* mahcupluk, utangaçlık
şermekar *rd* mahcup, utangaç
şermekarî *m* mahcupluk, utangaçlık
şermelûd *rd* utangaç, utangan
şermelûdî *m* utangaçlık
şermende *rd* **1.** utangaç, mahcup **2.** çekingen
şermendetî *m* **1.** utangaçlık, mahcupluk **2.** çekingenlik
şermendebûn *m* mahcup olma
şermende bûn *l/ngh* mahcup olmak
şermendebûyîn *m* mahcup oluş
şermendekirin *m* mahcup etme, utandırma
şermende kirin *l/gh* mahcup etmek, utandırmak
şermendeyî *m* **1.** utangaçlık, mahcupluk **2.** çekingenlik
şermendeyîbûn *m* çekingenleşme
şermendeyî bûn *l/ngh* çekingenleşmek
şermendeyîkirin *m* çekingen davranma

şermendeyî kirin *l/gh* çekingen davranmak
şermesar *rd* utangaç, mahcup
şermesarî *m* utangaçlık, mahcupluk
şermesarkirin *m* mahcup etme
şermesar kirin *l/gh* mahcup etmek
şermezar *rd* utangaç, mahçcup
şermezarbûn *m* mahcup olma, utanma
şermezar bûn *l/ngh* mahcup olmak, utanmak
şermezarî *m* **1.** utangaçlık, mahcupluk, bozum **2.** utanma **3.** kınama
şermezarîbûn *l/gh* utanma, mancup olma, bozum olma
şermezarî bûn *l/gh* utanmak, mancup olmak, bozum olmak
şermezarîkirin *m* utandırma, mahcup etme, bozum etme
şermezarî kirin *l/gh* utandırmak, mahcup etmek, bozum etmek
şermezarkirin *m* **1.** utandırma, mahcup etme **2.** kınama, ayıplama
şermezar kirin *l/gh* **1.** utandırmak, mahcup etmek **2.** kınamak, ayıplamak
şermezarkirî *rd* **1.** utandırılmış, mahcup edilmiş **2.** kınanmış, ayıplanmış olan
şermik *rd* **1.** utangaç, mahçcup **2.** *m* utanç
şermikî *m* utangaçlık, mahcupluk
şermisar *bnr* şermesar
şermixandin (I) *m* **1.** epritme (ekşitip çürütme) **2.** epritme (yemiş için, yumuşatma)
şermixandin (II) *m* **1.** sıyırma, sıyırış, yalma (dokunarak geçme) **2.** sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)
şermixandin (I) *m* **1.** epritmek (ekşitip çürütmek) **2.** epritmek (yemiş için, yumuşatmak)
şermixandin (II) *l/gh* **1.** sıyırmak, yalmak (dokunarak geçmek) **2.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak) * **guleyê destê wê şermixand** kurşun elini sıyırdı
şermixandî (I) *rd* eprimiş olan
şermixandî (II) *rd* sıyrık
şermixîn (I) *m***1.** eprime (ekşiyip çürüme) **2.** eprime (yemiş dura dura olgunlaşma, yumuşama)
şermixîn (II) *l/ngh* sıyrılmak * **birîn şermixiye** yara sıyrılmış
şermixîn (I) *l/ngh* **1.** eprimek (ekşiyip çürümek) **2.** eprimek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak)
şermixîn (II) *l/ngh* sıyrılmak * **birîn şermixiye** yara sıyrılmış
şermixok *rd* sası (küf ve çürük kokan)
şermixokî *rd* sasıca, eprime olmuş
şermixokîbûn *m* sasıma, eprime
şermixokî bûn *l/ngh* sasımak, eprimek
şermixokîkirin *m* sasılama
şermixokî kirin *l/gh* sasılamak

şermî *rd* utangaç, mahcup **di xwe de ~ bûn** (herhangi bir nedenden dolayı) bozarmak, kızarıp bozarmak, mahcup olmak **(yek) ~ kirin** (birini) mahcup etmek **~yê (yekî) bûn** (birine) karşı mahcup olmak
şermîbûn *m* **1.** mahcup olma, utanma **2.** bozarma, bozum olma, bozulma
şermî bûn *l/ngh* **1.** mahcup olmak, utanmak **2.** bozarmak, bozum olmak, bozulmak
şermîbûyîn *m* **1.** mahcup oluş, utanış **2.** bozarış, bozum olma, bozuluş
şermîker *rd* utandırıcı
şermîkirin *m* **1.** mahcup etme, utandırma **2.** bozum etme, bozma (bir kimseye herhangi bir sebepten ötürü küçük düşürme) **3.** kınama
şermî kirin *l/gh* **1.** mahcup etmek, utandırmak **2.** bozum etmek, bozmak (bir kimseye herhangi bir sebepten ötürü küçük düşürmek) * **we zilam pir fena şermî kir** adamı fena bozdunuz **3.** kınamak
şermîn (I) *bot/m* mimoza (Mimosa)
şermîn (II) *m* **1.** mahcup olma, utanma, utanış **2.** *rd* mahcup, utangaç, arlı
şermîn *l/ngh* mahcup olmak, utanmak
şermînde *bot/m* küstüm otu (Mimosa pudica)
şermînî *m* utangaçlık
şermînok *bot/m* küseğen, küskün, küstüm otu
şermîsar *rd* mahcup, utangaç
şermîsarî *m* mahcupluk, utangaçlık
şermîtî *m* mapçupluk, utangaçlık
şermker *rd* utangaç, utangan
şermkerî *m* utangaçlık
şermkirin *m* **1.** utanma, arlanma **2.** utanma, sıkılma, sıkılış, utanıp çekinme **3.** utanma, çekinme
şerm kirin *l/gh* **1.** utanmak, arlanmak **2.** utanmak, sıkılmak, utanıp çekinmek * **şerm dikirin ku wê peyva xerab a ku dihat ser zimanê wan bibêjin** dillerinin ucuna gelen kötü kelimeyi kullanmaktan utanırlardı * **şerm kir nepeyivî** sıkılıp konuşmadı **3.** utanmak, çekinmek * **me şerm dikir ku em bi hev re bipeyivin** birbirimizle konuşmaktan utanıyorduk
şermkirî *rd* **1.** utanmış, arlanmış olan **2.** çekinmiş
şermnak *rd* utanç verici
şermnekir *rd* utanmaz, arlanmaz
şermnekirî *m* utanmazlık, arlanmazlık
şermnizag *rd* utanç içinde olan
şermnizayî *m* utanç verici kavga
şermok *rd* **1.** utangaç, utangan **2.** utangaç, çekingen
şermokane *h* **1.** utangaççа **2.** çekingence
şermokayî *m* utangaçlık, mahcupluk
şermoke *rd* **1.** utangaç **2.** kaçınık, sıkılgan
şermokebûn *m* **1.** utangaç olma **2.** utangaçlık **3.** kaçınıklık, sıkılganlık
şermoke bûn *l/ngh* utangaç olmak

şermoker *rd* utangaç
şermoketî *m* **1.** utangaçlık **2.** kaçınıklık, sıkılganlık
şermokî bûn *l/ngh* çekingenleşmek
şermokî kirin çekingen davranmak
şermokî *m* **1.** utangaçlık, mahcupluk **2.** utangaçlık, çekingen, sıkılganlık **3.** *rd/h* utangaççа, çekingence ~ **kirin** utangaçlık yapmak
şermokîbûn *m* utangaçlaşma, çekingenleşme
şermokî bûn *l/ngh* utangaçlaşmak, çekingenleşmek
şermokîtî *m* **1.** utangaçlık **2.** çekingenlik
şermoktî *bnr* şermokîtî
şermoxek *rd* sası (küf ve çürük kokan)
şermoxekî *rd* sasıca, eprime olmuş
şermoyî *rd* utangaç, çekingen
şermoyîtî *m* utangaçlık, çekingenlik
şermsar *rd* utangaç, mahcup
şermsarî *m* utangaçlık, mahcupluk
şermût (I) *m* bağ halinde iplik demeti
şermût (II) *rd* kahpe (dönek)
şermûtî *m* kahpelik (döneklik) ~ **kirin** kahpelik etmek (veya yapmak)
şermûtîbûn *m* kahpeleşme
şermûtî bûn *l/ngh* kahpeleşmek
şermûtîkirin *m* kahpelenme (kalleşlik, döneklik etme)
şermûtî kirin *l/gh* kahpelenmek (kalleşlik, döneklik etmek)
şernekir *rd* savaşmayan, kavga etmeyen
şernekirî *rd* savaşmamış, kavga etmemiş olan kimse
şerok *rd* **1.** savaşkan **2.** vuruşkan **3.** dövüşken, kavgacı
şeroke *rd* kavgacı
şeroketî *m* kavgacılık
şerokî *m* **1.** savaşkanlık **2.** vuruşkanlık **3.** dövüşkenlik, kavgacılık
şerong *m* bir Yezidi bayramı
şeroyî *rd* kavgacı
şeroyîtî *m* kavgacılık
şerp *m* kadın başlığı
şerpandin *bnr* şelpandin
şerpe *m* eşarp
şerpele *rd* sakar
şerpeletî *m* sakarlık
şerperest *nd/nt* savaş çığırtkanı, savaş yanlısı
şerperestî *m* savaş çığırtkanlığı, savaş yanlılığı
şerpeze *rd* **1.** perişan, acınacak (durumda) * **di rewşeke şepirze de ye** acınacak durumda **2.** dağınık
şerpezetî *m* **1.** perişanlık **2.** dağınıklık
şerpezebûn *m* perişan olma, sürüm sürüm sürünme
şerpeze bûn *l/ngh* perişan olmak, sürüm sürüm sürünmek
şerpezebûyîn *m* perişan oluş, sürüm sürüm sürünüş
şerpezekirin *m* perişan etme, süründürme
şerpeze kirin *l/gh* perişan etmek, süründürmek
şerpezeyî *m* **1.** perişanlık **2.** dağınıklık
şerpilandin *m* dolama
şerpilandin *l/gh* dolamak
şerpilî *rd* dolanık
şerpilîn *m* dolanma (bir şeyin çevresine sarılma)
şerpilîn *l/ngh* dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak)
şerpîn *m* şakırtı
şerpînî *m* şakırtı * **şerpînî kete avê** su şakırdamaya başladı
şerpûg *bot/m* darücan
şerq *m* **1.** şark, doğu, gün doğusu (göneşin doğduğu ana yön) **2.** şark, doğu (bulunan yere göre güneşin doğduğu yönde kalan bölge) **3.** şark, doğu (Avrupa'ya göre Asya ve Kuzeydoğu Afrikan'nı bir böllümü) **4.** *ast/erd* şark, doğu (güneşin 21 mart ve 23 eylülde doğduğu yön)
şerqî *rd* **1.** şarklı, doğulu **2.** şarkî, doğuyla ilgili
şerqîtî *m* şarklılık
şer rabûn *l/ngh* savaş çıkmak
şerragirtin *m* ateşkes
şerrawestan *lşk/m* ateşkes mütareke
şer rawestandin *l/gh* ateşkes yapmak, bırakışmak
şerrawestin *m* ateşkes, bırakışma
şert *n* **1.** şart, koşul * **bi şertê ku pirtûk li min vegere ez dikarim wê bidim** kitabımı geri gönderilmek şartıyla verebilirim **2.** şart (sınırlama, davranışlarını çevreleme) * **bêyî ku tu şertekî bide pêş, ji lihevhatinê re hazir e** hiç bir şart ileri sürmeksizin anlaşmaya hazır **3.** bahis (görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma) **4.** farz * **şert e ku pîvaz tê de be?** içinde soğan olması farz mı? ~ **avêtin ber (yekî)** önüne koşul sürmek ~ **avêtin rastê** şart koşmak, şart ileri sürmek ~ **dan ber (yekî)** önünü şart koşmak, şart koşmak, şart ileri sürmek ~ **dan gotin** şart koşmak, şart ileri sürmek * **ji bo lihevhatinê tu şert nadin gotin** anlaşma için hiç bir şey şart koşmuyorlar ~ **danîn** şart koşmak ~ **girtin 1)** şart etmek, şartlaşmak **2)** bahis tutmak **3)**lâdes tutuşmak ~ **hatin danîn** şart aranmak, şart koşulmak ~ **lê ketin** bahisi kaybetmek ~ **lê xistin** bahisi kazanmak ~**û şûrt** şartlar ~**û şûrtan qebûl nake** şart şurt tanımaz ~ **û şirût** şartlar ~ **xêrdîn** e herşey hayırlı olsun
şertandin *m* koşullama
şertandin *l/gh* koşullamak
şertanî *m* bahis (görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma)
şertdar *rd* şartlı, koşullu
şerteziman *n* güvence akçesi, rücu hakkı
şertgirtin *m* **1.** şartlaşma **2.** bahis tutma **3.** lâdes tutuşma

şert girtin *l/gh* **1.** şartlaşmak **2.** bahis tutmak **3.** lâdes tutuşmak
şertgirtî *rd* **1.** şartlaşmış **2.** bahise tutulmuş **3.** lâdes tutuşmuş olan
şertik *n* **1.** bahis (görüşünde veya iddiasında haklı çıkacak tarafa bir şey verilmesini kabul eden sözlü anlaşma) **2.** lâdes
şertikgirtin *m* lâdes tutuşma
şertik girtin *l/gh* lâdes tutuşmak
şertlêketin *m* bahisi kaybetme
şert lê ketin *l/bw* bahisi kaybetmek
şertlêketî *rd* bahisi kaybetmiş olan
şertlêxistin *m* bahisi kazanma
şert lê xistin *l/bw* bahisi kazanmak
şertlêxistî *rd* bahisi kazanmiş olan
şertname *m* şartname
şerûd (I) *nd* bir tür kuş
şerûd (II) *nd/nt* **1.** savaşkan **2.** dövüşken, dövüşçü, kavgacı **3.** vuruşkan **4.** çatak, bulaşkan, sataşkan (sataşma, kavga etme durumu olan) **5.** *n* kösemen (dövüşken koç veya teke)
şerûde *bnr* şerûd
şerûdî *m* **1.** savaşkanlık **2.** dövüşkenlik, dövüşçülük, kavgacılık **3.** vuruşkanlık **4.** çataklık, bulaşkanlık, sataşkanlık **5.** kösemenlik (koç veya teke için)
şerûn *nd/nt* **1.** savaşkan **2.** kavgacı
şerûnî *m* **1.** savaşkanlık **2.** kavgacılık
şervan *nd/nt* savaşçı
şervanî *m* savaşçılık
şervantî *m* savaşçılık
şerwal *bnr* şarwar
şerwel *bnr* şarwar
şerzan *rd* savaşı, kavgayı ili bilen
şestebaran *m* sağanak
şeş *n* **1.** altı (6, VI.) **2.** *rd* altı (beşten bir artık) ~ **payî** en çok da * **şeş payî Eminê Zînê** en çok da Emine zîney ~ **û pênc lê dixe** savurgan olmak
şeşagir *m* altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşal *nd/rd* altıgen
şeşan *rd* altıncı
şeşane *wj/m* altılı, müseddes (her bendi altı mısradan oluşan nazım biçimi)
şeşane kirin *l/gh* sayısını altıya çıkarmak
şeşanekirî *wj/m* tesdis
şeşanî *rd* altılık * **qaseya şeşanî** altılık kasa
şeşar *m* altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşavêj *m* prostat
şeşbaxî *nd* altın veya gümüşten bir tür bayan süsü
şeşbendî *m* en az iki kişinin söylediği, iki kişinin de söylenen kıtayı tekrarladığı, makamı karışık, sözleri çetrefilli, sadece geceleri divanda söylenen türkü
şeşber *n* erkeklerin giydiği geniş ve bol şalvar
şeşçik *nd/rd* altıgen
şeşderb *m* altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşe *nd* altı adet, yarım düzine
şeşek *nd* **1.** altı adet **2.** altılık **3.** Ramazan Bayramı bitiminden sonra tutulan altı günlük oruç
şeşem *rd* altıncı
şeşemîn *rd* altıncı
şeşene *m* altılık
şeşeşeş *rd* altışar
şeşgoşe *nd/rd* altıgen
şeşgule *m* altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşik *nd* **1.** altılık **2.** beş taş oyunu
şeşims *m* güneş (Yezidilikte kutsal güneş)
şeşimstan *nd* güneş ülkesi
şeşîne *wj/m* altılı, müseddes (altı dizelik şiir)
şeşkêlî kirin *l/gh* üstün körü yapmak, bir işi kabaca yapmak
şeşkok *nd* altılık
şeşla *nd/rd* altıgen
şeş libî *rd* altılı, altılık * **şamdanka şeş libî** altılı şamdan
şeşmend *m* altılı (iskambil, domino gibi oyunlarda üzerinde altı işareti bulunan kâğıt veya pul)
şeşo *rd* altı parmak
şeşoşeşo *rd* altışar
şeşper (I) *nd* erkeklerin giydiği geniş ve bol şalvar
şeşper (II) *n* şeşper (savaş araçlarında altı dilimli topuz)
şeşperdar *rd* şeşperli
şeşperî *dîr/n* bozdoğan (gürz türü)
şeşpêçî *rd* altı parmak
şeşriyan *m* altı yol
şeştêl *nd* alt telli saz
şeştilî *rd* altı parmak
şeş û çar *nd* şeşcihar (tavla oyununda)
şeş û du *nd* şeşidü (tavla oyununda)
şeş û pênc *nd* şeşbeş (tavla oyununda) ~ **lê xistin** düşeş gelmek
şeş û sê *nd* şeşüse (tavla oyununda)
şeş û şeş *rd* altışar
şeş û yek *nd* şeşyek (tavla oyununda)
şeşwîk *rd/nd* altız
şeşxane *m* içi altı köşeli, yivli bir tür tüfek ~**ya botanî** Botan bölgesinde imal edilen bu tür bir tüfek
şeşxur *m* altıpatlar (altı fişek alan toplu tabanca)
şeşxwar *m* altıpatlar
şet (I) *n* nehir ~**ek berdan** altmı ıslatmak
şet (II) *rd/h* çapraz
şetat *rd* **1.** şaşı **2.** yamuk
şetefet *m* şatafat, cafcaf
şetefetî *m* şatafatlık, cafcaflık
şetek *rd* işegen
şetekî *m* işegenlik
şetele *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
şetha *rd* uyanık,, bilinçli, aklı başında kimse
şethiye *wj/m* **1.** şathiye (yergiye, alaya, şakaya yer veren manzum eser) **2.** şathiye (Tanrı ile şakalı, takmalı bir söyleyişle, konuşur gibi

yazılan tekke edebbiyatı şiir türü)
şetland *nd* şetlant
şetrenc *m* satranç
şetrencbaz *nd/nt* satranç oyuncusu
şetrencbazî *nd/nt* satranç oyunculuğu
şev *m* **1.** gece (güneş batıktan gün ağırmaya başlayıncaya kadar geçen süre) **2.** gece (bu süre içindeki karanlık) **3.** *h* gece (gece vaktinde, geceleyin) * **divê mirov bi şev rakeve, bi roj jî bixebite** gece uyumalı, gündüz çalışınalı **4.** gece (eğlence, anma vb. amaçlarla geceleri yapılan toplantı) * **şeva desthineyê** kına gecesi **5.** gecelik (bir gece için ödenen ücret) * **şeva otelê pênc milyon e** otelin geceliği beş milyon ~ **baş** iyi geceler ~ **bi ser de hatin** üstüne karanlık çökmek ~ **çûn** gece ilerlemek ~ **giran bûn** gece geç vakit olmak ~ **lê gerîn** gece uykusu kaçmak ~ **û roj** gece gündüz ~ **û roj jê re tune bûn** gece gündüz dememek ~**a xwe li (cihekî) kirin** (an jî **derbas kirin**) gecelemek * **ez dê îro li mala we şeva xwe bikim** bu gün sizde geceleyeceğim ~ **ker bûn** (geceleyin) etraf sakinleşmek ~ **ketin ser (cihekî)** karanlık basmak (veya çökmek), üstüne gece çökmek ~ **kirin roj roj kirin** ~ **1)** gecesini gündüzüne katmak **2)** yemedi içmedi ~ **lê bûn tarî** üstüne karanlık çökmek ~ **lê gerîn** yıldızları saymak, uykusu kaçmak (geceleri uyku yuyamamak) ~ **lê şikestin** (birine) gece geç vakit olmak ~ **şad** iyi geceler ~ **yek xerab gelek** kötüler karanlığı sever ~**a din** dün gece ~**a gerdekê** gerdek gecesi ~**a hineyê** (an jî **desthineyê**) kına gecesi ~**a mîhracê** miraç gecesi ~**a nîvê şevê** gece yarısı ~**a qedrê** kadir gecesi ~**a reş** karanlık gece ~**a reş ji êvarê diyar e** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir ~**a tarî bi ser (yekî) de hatin** gözleri görmez olmak ~**a tarî diz hezarî** fırsat düşkünlerine gün doğmak ~**a tarî ji êvar de kifş e** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir ~**a tarî ji hingurê kifş e** perşembenin gelişi çarşambandan bellidir ~**a tarî kifş e ji êvarî** perşembenin gelişi çarşambadan bellidir ~**a te (an jî we) bimîne xweş** iyi geceler (veya hayırlı geceler) ~**a te** (an jî **we**) **xweş be** iyi geceler (veya hayırlı geceler) ~**a zavatiyê** gerdek gecesi, zifaf ~**a zîfafê** gerdek gecesi, zifaf **(ê ku)** ~**ê xewê li xwe diherimîne** gece işçiliği (geceleyin yapılan hırsızlık)
şeva beratê *nd* berat gecesi
şeva desthineyê *nd* kına gecesi
şeva hineyê *nd* kına gecesi
şevane *rd* gecelik (gece yapılan)
şevanî *m* **1.** gecelik **2.** gecelik (bir gece için ödenen ücret) * **şevaniya otelê pênc milyon e** otelin geceliği beş milyon
şeva qedrê *nd* kadir gecesi
şeva qendîlê *nd* kandil gecesi
şevar *m* gece, akşam partisi, akşam eğlencesi, suare
şevbaş *b* iyi geceler
şevbaşî *m* iyi geceler dileme ~ **tê dan** iyi geceler dilemek
şevberat *nd* berat gecesi
şevbêhn *bot/m* şebboy (Cheiranthus cheiri)
şevbêrk *bnr* şevbihêrk
şevbihêrî *bnr* şevbihêrk
şevbihêrk *m* **1.** gece (eğlence, anma vb. amaçlarla geceleri yapılan toplantı) **2.** akşam eğlencesi, akşam partisi, eğlence **3.** yatı, oturma * bê em îro herin şevbihêrka wan gel bugün onlara oturmaya gidelim ~ **gerandin** gece düzenlemek
şevbiwar *bnr* şevbihêrk
şevbiwêrk *bnr* şevbihêrk
şevborî *m* **1.** gece, akşam eğlencesi, akşam partisi, eğlence **2.** yatı, oturma
şevçira *m* **1.** ateş böceği (Lampyris noctiluca) **2.** gece feneri,
şevçirax *n* gece feneri, gece meşalesi
şevdanî *m* gecekondu
şevder *nd/nt* **1.** gececi, gece bekleyen **2.** dışarda geceyi geçiren kimse
şevdest *m* gece keklik av
şevdêr *nd/nt* gececi
şevedar *nd/nt* sabahçı
şeveder *nd/nt* **1.** gececi **2.** akşamcı (çalışması akşama rastlayan) **3.** geceyi dışarda geçiren ~ **man** ay dedeye misafir olmak
şevederî *m* **1.** gececilik **2.** geceyi dışarda geçirme
şeveheng *m* gece, gece eğlencesi
şevekor *rd* gece körü
şevekorî *m* gece körlüğü
şevekur *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şeveq *bnr* şefeq
şevereş *m* karanlık gece, zifiri karanlık gece ~ **ji şevgeran re pir in** yiğit isen fırsatı bulursun; anlamında bir deyim
şeveroj *h* gece gündüz
şevezeng (I) *m* karanlık gece
şevezeng (II) *rd* **1.** civelek **2.** yılışık
şevezengî (I) *m* alaca karanlık, zifiri karanlık
şevezengî (II) *m* **1.** civeleklik **2.** yılışıklık ~ **kirin** şirinlik yapmak
şevêrk *bnr* şevbihêrk
şevger (I) *nd/nt* **1.** geceleyin dolaşan, gececi **2.** gece baskıncısı
şevger (II) *rd* uyur gezer
şevgerî (I) *m* **1.** geceleyin dolaşma, gececilik **2.** gece baskıncılığı
şevgerî (II) *m* uyur gezerlik
şevgerîn *rd* gece kuşu (gece gezmesini seven kimse)
şevgerînî *m* gece kuşuluğu
şevgerkî *m* uyur gezerlik
şevgerok *rd* uyur gezer

şevgerokî *m* uyur gezerlik
şevgeş *bot/m* gece sefası (Mirabilis jalapa)
şevgêr *rd* akşamcı (çalışması akşama rastlayan)
şevhelû *zo/nd* keçisağan (Caprimulgus europeus)
şevil *rd* bayır, şev
şevistan *m* karanlık yer
şevî *m* **1.** gecelik **2.** *rd* bayat (yemek vb.)
şevîle *m* patika
şevîn *m* **1.** yatsı **2.** gecelik **3.** örüm (hayvanı gece otlaması) **4.** *rd* leylî ~ **kirin** hayvanları geceleyin otlatmak ~**a pez** mal davar örümü
şevînek *zo/m* yarasa
şevînî *rd* geceki
şevkiras *m* gecelik, gece elbisesi
şevkî *rd* geceki
şevkor *rd* gece körü
şevkorî *m* gece körlüğü
şevkorkî *rd* gece körü
şevkulav *n* gece giyilen keçe
şevkur *zo/m* yarasa
şevkurtik *bnr* şevbihêrk
şevlêgeriyayî *rd* gece kuşu (gece uyuyamayan, uykusu kaçmış olan)
şevlêgerîn *m* gece uykusu kaçma, uykusu bölünme
şev lê gerîn *l/bw* gece uykusu kaçmak, uykusu bölünmek
şevnem *m* şebnem
şevnimêj *m* yatsı ve sabah namazı arasında kılınan namaz
şevnistî *rd* bayat (yemek)
şevnişîn *m* gecekondu
şevok *m* örün (gece otlatılması)
şevot *m* bir çıban türü
şevpest *m* kâbus, karabasan
şevreng *nd* gece rengi
şevreş *m* **1.** karanlık gece, zifiri karanlık **2.** *mec* zindan (çok karanlık ve sıkıntılı yer) **3.** *rd* kör (olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkatı olmayan) ~ **bi ser de girtin** karanlığa kalmak
şevreşî *m* karanlık gece
şevreşîng *zo/m* yarasa
şevreşk (I) *m* hayalet, öcü
şevreşk (II) *m* zifiri karanlık gece
şevrevînek *zo/nd* yarasa
şevrevîng *bnr* şevrevînk

şevrevînk *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şevşad *b* iyi geceller
şevşayî *m* gece partisi, akşam eğlencesi
şevşevik *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şevşevînek *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şevşevîng *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şevşevok *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şevşevoka xwînmij *zo/m* vampir
şevta *m* gece sıtması
şevtarî *m* karanlık gece
şevtir *m* ertesi gece ~**a dinertesi** geci, öbür gece
şevwar *n*gece kervan konaklama yeri
şevxapînk *zo/m* yarasa
şevxûnk *zo/m* bülbül
şevzengil *nd* ocak ayının 30. günü
şew (I) *bnr* şev
şew (II) *m* şap * **wekî şew e** şap gibi beyaz ~ **kirin** deri dabaklamak
şewab *rd* güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran)
şewal *m* şevval (ay takviminin onuncu ayı)
şewandin *m* yakma, acıtma (kamçı, çubuk vb. ile vurarak yanma duygusunu uyandırma)
şewandin *l/gh* yakmak, acıtmak (kamçı, çubuk vb. ile vurarak yanma duygusunu uyandırmak)
şewane *m* **1.** dize, mısra **2.** *wj* koşuk, nazım
şewanekirin *m* dizeleştirme
şewane kirin *l/gh* dizeleştirmek
şewanekirî *rd* dizeleştirilmiş
şewat (I) *bnr* sebat
şewat (II) *m* **1.** yanma **2.** yangın **3.** yanık (yanmış veya yanmakta olan şey) * **di vê odeyê de bêhna şewatê heye** bu odada yanık kokusu var **4.** ateş (vücut ısısı) **5.** *mec* acı, ıstırap * **şewata wê kete dilê min** acısı yüreğimi işledi **6.** acıma duygusu * **qet pê ra şewat tune** onda hiç acıma duygusu yok **7.** *rd* dokunaklı, yanık (ses için)
şewate *m* **1.** yakacak **2.** yangın **3.** *rd* yanmış yerler
şewatek *m* **1.** yakacak, yakıt **2.** *rd* yakıcı
şewatekî *m* yakıcılık
şewatker *rd* yakıcı
şewatok *rd* **1.** yanık **2.** yanıcı, tutuşturucu, tutuşturmalık * **ardûyê şewatok** tutuşturucu yakacak
şewatokî *rd* **1.** yanıkça **2.** *mec* yakıcı, dokunaklı, acıklı * **dengekî şewatokî** yakıcı bir ses
şewb *bj/m* **1.** salgın hastalık **2.** salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimselere bulaşması) **3.** *bj/rd* bulaşıcı, yaygın (hastalık)
şewçen *m* çekim (dil için)
şewebe *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
şewebekirin *m* merdaneleme
şewebe kirin *l/gh* merdanelemek
şewender *bot/m* şeker kamışı
şewibandin *m* **1.** ardaklama **2.** kavurma, kavuruş (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma) **3.** testi ve buna benzer toprak kapları uzun süre sudan yoksun bırakarak soğutma özelliklerini kaybolmalarına sebep olma
şewibandin *l/gh* **1.** ardaklamak **2.** kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak) **3.** testi ve buna benzer toprak

kapları uzun süre sudan yoksun bırakarak soğutma özelliklerini kaybolmalarına sebep olmak
şewibandin *m* ardaklama
şewibandin *m* kavurma,
şewibandî *rd* **1.** ardak **2.** kavruk
şewibî *rd* **1.** ardak (içten çürümeye yüz tutmuş ağaç) **2.** kavruk (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmışş olan) * **zarokekî şewibî û tiltîlokî ku têr baş nehatiye xweyîkirin** fena beslenmiş, kavruk ve cılız bir çocuk
şewibîbûn *m* **1.** ardaklık **2.** kavrukluk
şewibîn *m* **1.** ardaklanma **2.** kavrulma, susuzluktan yanma (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalma) **3.** tane sıcaktan dolayı olgunlaşmadan büzülerek kuruma **4.** testi ve benzeri şeylerin soğutma öelliklerini kaybetme
şewibîn *l/ngh* **1.** ardaklanmak **2.** kavrulmak, susuzluktan yanmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak) **3.** tane sıcaktan dolayı olgunlaşmadan büzülerek kurumak **4.** testi ve benzeri şeylerin soğutma öelliklerini kaybetmek
şewid *bnr* şiwît
şewilandin *m* ışıldatma
şewilandin *l/gh* ışıldatmak
şewilîn *m* ışıldama
şewilîn *l/ngh* ışıldamak
şewiqandin *m* şavkıtma
şewiqandin *l/gh* şavkıtmak
şewiqîn *m* şavkıma
şewiqîn *l/ngh* şavkımak
şewişandin *m* **1.** sendeletme **2.** yalpalatma
şewişandin *l/gh* **1.** sendeletmek **2.** yalpalatmak
şewişîn *m* **1.** sendeleme **2.** yalpalama
şewişîn *l/ngh* **1.** sendelemek **2.** yalpalamak
şewit *n* yanık
şewitandin *m* **1.** yakma, yakış (ateşle yok etme) **2.** yakma (ısı etkisiyle bozma) **3.** yakma (keskin, sert ve ısırıcı bir duyum verme) **4.** yakma (yanıyormuş gibi bir etki yapma) **5.** yakma (güçlü sevgi uyandırma) **6.** yakma (kurutma, zarar verme) **7.** yakma (çok sıcak olma) **8.** pişirme (bunaltacak kadar ısıtma) **9.** yakma (yıkıma, zarara yol açma) **10.** haşlama (don, kırağı için; bitkilere zarar verme) **11.** soğuk çalma (bitki için; soğuk zarar verme) **12.** kavurma (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma) **13.** yakma (oyunda birini oyun dışı bırakma)
şewitandin *l/gh* **1.** yakmak (ateşle yok etmek) * **dar şewitandin** ağaçları yaktı **2.** yakmak (ısı etkisiyle bozmak) * **gava ku şalê xwe kewî kir şewitand** pantolunu ütülerken yaktı **3.** yakmak (keskin, sert ve ısırıcı bir duyum vermek) * **îsotê devê min şewitand** biber ağzımı yaktı **4.** yakmak (yanıyormuş gibi bir etki yapmak) * **meyê nava min şewitand** şarab içimi yaktı **5.** yakmak (güçlü sevgi uyandırmak) * **evîna vê keçikê ez şewitandim** bu kızın sevdası beni yaktı **6.** yakmak (kurutmak, zarar vermek) * **ma tu nabînî bê çawan tavê çîmen şewitandiye?** güneş çimleri yakmış, göjmüyor musun? **7.** yakmak (çok sıcak olmak) * **îroj tav mirov dişewitîne** bugün güneş yakıyor **8.** pişirmek (bunaltacak kadar ısıtmak) * **vî saqoyî ez şewitandim** bu ceket beni pişirdi **9.** yakmak (yıkıma, zarara yol açmak) * **wî mal û halê min şewitandiye** o evimi, barkımı yakmış **10.** haşlamak (don, kırağı için; bitkilere zarar vermek) **11.** soğuk çalmak (bitki için; soğuk zarar vermek) **12.** kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak) **13.** yakmak (oyunda birini oyun dışı bırakmak) **(yek)** ~ (birinin) kuyruğuna teneke bağlamak
şewitandî *rd* yanık
şewitandîbûn *m* yanıklık
şewitbar *rd* yanabilen, tutuşabilen
şewitî *rd* **1.** yanık **2.** yanık, kavruk (sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş) * **zarokekî şewitî** yanık bir çocuk **3.** yanık (verimsiz duruma gelmiş olan, kıraç) **4.** çalgın (soğuk veya sıcaktan gelişmeyen, cılız kalan ekin) **5.** vurgun (ekinlerde) **6.** küskün (gelişmemiş, küçük kalmış) **7.** yanık (oyunda)
şewitîbûn *m* **1.** yanıklık **2.** yanıklık, kavrukluk **3.** çalgınlık (soğuk veya sıcaktan gelişmeme, cılız kalma; ekin için)
şewitîn *m* **1.** yanma, yanış (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olma) **2.** yanma (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulma veya kömür durumuna geçme) **3.** yanma (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olma, kızarma veya rengi koyulaşma) **4.** pişik olma **6.** yanma (birtakım etmenlerin etkisiyle işe yaramaz duruma gelme) **6.** yanma (yanık acısına benzer bir acı duyma) **7.** *mec* yanma (hükümsüz kalma, değerini yitirme) **8.** yanma (zarara, kötülüğe uğrama) **9.** yanma (çocuk oyunlarında oyun dışı olma) **10.** yanma (soğuktan dolayı vücudun herhangi bir yanı yanma) **11.** aldanma (bitkiler için; havanın birden ısınmasıyla zamansız açan çiçek soğuk sebebiyle donma) **12.** haşlanma (don, kırağı için; bitkilere zarar verilme) **13.** kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma) **14.** karıkma (kar yağmış alana bakmaktan göz kamaşma) **15.** biber gibi yanma (deri, göz vb. çok acıma) **16.** soğuktan kırılma
şewitîn *l/ngh* **1.** yanmak (birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı, ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak) * **daristan şewitîn** ormanlar yandı **2.** yanmak (bütünü veya bir bölümü ateşin etkisiyle bozulmak veya kömür durumuna geçmek) * **xwarin şewitî**

yemek yandı **3.** yanmak (ısı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak) * **destê wê şewitî** eli yandı **4.** pişik olmak **5.** yanmak (birtakım etmenlerin etkisiyle işe yaramaz duruma gelmek) * **qumaş ji ber boyağı şewitiye** kumaş boyadan yanmış * **debr ji ber qeşayê şewitîne** ekinler dondan dolayı yanmış **6.** yanmak (yanık acısına benzer bir acı duymak) * **ji ber îsotê devê min dişewite** biberden ağzım yanıyor **7.** *mec* yanmak (hükümsüz kalmak, değerini yitirmek) * **pereyê kaxiz ên ku di wexta xwe de nehatine guhirandin şewitîn** vaktinden önce değiştirilmeyen kâğıt paralar yandı **8.** yanmak (zarara, kötülüğe uğramak) **9.** yanmak (çocuk oyunlarında oyun dışı olmak) **10.** yanmak (soğuktan dolayı vücudun herhangi bir yanı yanmak) * **ji ber berfê tiliyên di wê şewitîne** kardan dolayı parmakları yanmış **11.** aldanmak (bitkiler için; havanın birden ısınmasıyla zamansız açan çiçek soğuk sebebiyle donmak) **12.** haşlanmak (don, kırağı için; bitkilere zarar verilmek) **13.** kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak) **14.** karıkmak (kar yağmış alana bakmaktan göz kamaşmak) **15.** biber gibi yanmak (deri, göz vb. çok acımak) **16.** soğuktan kırılmak * **em tev ji sermayan şewitîn** hepimiz soğuktan kırıldık

şewitîner *rd* **1.** yakıcı (yakan) **2.** *kîm* yakıcı (başka bir maddeyle birleşerek o maddeyi yakan)

şewitînerî *m* yakıcılık

şewitok *rd* **1.** yakıcı **2.** yanık

şewitokî *rd* **1.** yanıksı **2.** kavruk (iyi gelişmemiş olan **3.** kavruk (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan)

şewitokîbûn *m* **1.** yanıklık **2.** kavrukluk

şewitokîman *m* kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma)

şewitokî man *l/ngh* kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)

şewk (I) *m* dişeği (taşları yontmak için kullanılan dişli bir çekiç)

şewk (II) *m* alınlık (kadın. alınlarına taktıkları süs eşyası)

şewk (III) *n* mandal * **şewkê derî** kapı mandalı

şewk (IV) *m* olta

şewkçêker *nd/nt* oltacı (olta yapan)

şewkçêkerî *m* oltacılık

şewket *m* şevket (büyüklük, ululuk, heybet)

şewkfiroş *nd/nt* oltacı (satan kimse)

şewkfiroşî *m* oltacılık

şewl (I) *n* çalılık, çıkralık ~ **û şafir 1)** burtlak, çopra (sık çalıklı) **2)** balta değmemiş (girmemiş veya görmemiş)

şewl (II) *n* **1.** dağda düz ve bağlık yer **2.** kır

şewl (III) *n* şavk, yansı, ışık

şewle *m* şavk, ışık

şewliq *m* kötüleşim

şewliqan *m* **1.** kötüleşim **2.** apışma **3.** kavrulma, yanma

şewliqandin (I) *m* **1.** kötüleştirme **2.** apıştırma **3.** pişik yapma **4.** kavurmak yakma (ekin için)

şewliqandin (II) *m* böğürtme

şewliqandin (I) *l/gh* **1.** kötüleştirmek **2.** apıştırmak **3.** pişik yapmak **4.** kavurmak, yakmak (ekin için)

şewliqandin (II) *l/gh* böğürtmek

şewliqandî *rd* **1.** kötüleştirilmiş **2.** apıştırılmış **3.** pişik **4.** kavruk, yanık (ekin için)

şewliqdar *rd* kötüleşebilir

şewliqî *rd m* **1.** kötüleşmiş, fenalaşmış (sağlığı bozulmuş **2.** apışık **3.** pişik **4.** kavrulma, yanma (ekin için) **5.** çapak oluşmuş olan

şewliqîn *m* **1.** kötüleşme, kötüleşim, fenalaşma, kötüleme (sağlığı bozulma) **2.** apışma **3.** pişik oluşma **4.** kavrulma, yanma (ekin için) **5.** çapak oluşma

şewliqîn *l/ngh* **1.** kötüleşmek, fenalaşmak, kötülemek (sağlığı bozulmak) **2.** apışmak **3.** pişik oluşmak **4.** kavrulmak, yanmak (ekin için) **5.** çapak oluşmak * **çavê wî şeliqîne** gözlerinde çapak oluşmuş

şewlo *rd* pejmürde

şewm *rd* uğursuz

şewmî uğursuzluk

şewq (I) *n* mandal

şewq (II) *m* **1.** şevk, istek **2.** neşe, sevinç ~ **dan** şevk vermek

şewq (III) *m* **1.** şavk, balkır, akis **2.** akis (bir cismin parlak bir yüzeyde görünmesi) **3.** *rz* yansıma ~ **dan** şavkımak ~ **hatin vedan** yansıtılmak ~**a xwe dan (tişteki)** şavkı vurmak

şewqdan *m* **1.** şavkıma, aksetme, yansıma **2.** şavkıma, aksetme, yansılama, yansıtma **3.** parlama (bir ışığın yansıması için)

şewq dan *l/gh* **1.** şavkımak, aksetmek, yansımak **2.** şavkımak, aksetmek, yansılamak, yansıtmak * **darên ku şewqa xwe dane ava sekan** durgun suya akseden ağaçlar **3.** parlamak (bir ışığın yansıması için)

şewqdar *rd* **1.** şavklı, parıltılı, pırıltılı **2.** *rz* yansımalı

şewqdayîn *m* **1.** şavkıyış, aksediş, yansıyış **2.** şavkıyış, yansılayış, yansıtış **3.** parlayış (bir ışığın yansıması için)

şewqe *m* şapka ~**ya lengerî** silindir şapka, fötr şapka

şewqedank *m* şapkalık

şewqefiroş *nd/nt* şapkacı (satan kimse)

şewqefiroşî *m* şapkacılık

şewqeker *nd/nt* şapkacı (imal eden)

şewqekerî *m* şapkacılık

şewqîn *rd* şavkımsı

şewqvedan *m* şavkıma

şewq vedan *l/gh* şavkımak

şewqvedêr *m* yansıtaç, yansıtıcı, reflektör

şewrex *nd/nt* silâh yapımcısı
şewş (I) *psî/m* sarsıntı
şewş (II) *rd* çarpık
şewşandin *m* çarpıtma
şewşandin *l/gh* çarpıtmak
şewşewîk *zo/m* yarasa
şewşî (I) *m* çarpıklık
şewşî (II) *m* sendeleme
şewşîbûn *m* sendeleme, yalpalama
şewşî bûn *l/ngh* sendelemek, yalpalamak
şewşîkirin *m* sendeletme, yalpalatma
şewşî kirin *l/gh* sendeletmek, yalpalatmak
şewt *m* **1.** yanma **2.** *kîm* yanma **3.** yakım * **şewta êzingan** odun yakımı **4.** ateş (vücut ısısı) ateşi **5.** acı **6.** acıma duygusu ~ **ketin nava dilê (yekî)** yüreği cız etmek (veya cızlamak) ~**a (yekî) avêtin nav dilê (....)** (birini) etkilemek, silkelemek * **şewta rewşa xerab a zarokên koçberan avête nava dilê min** göçmen çocukların kötü durumu beni silkeledi
şewtemenî *m* **1.** yakacak **2.** yakıt
şewter *rd* yanıcı
şewterî *m* yanıcılık
şewtokî *rd* yakıcı
şewtpîv *m* yanışölçer
şexar *bnr* şaxor
şexelî *rd* aşırı yemek yeme sonucu göbek bırakmış ve yürümekten zorluk çeken kimse, yemek dokunması
şexelîbûn *m* **1.** aşırı yemek yeme sonucu göbek bırakma, yediğini hazmetme ve yürümekten zorluk çekme **2.** yemek dokunma
şexelî bûn *l/ngh* **1.** aşırı yemek yeme sonucu göbek bırakmak, yediğini hazmetmemek ve yürümekten zorluk çekmek **2.** yemek dokunmak
şexs *n* **1.** şahıs, kimse, kişi **2.** şahıs (bir olayda veya edebi bir eserde yer alan kimse) ~**ek e, ancax dikare xwe xweyî bike** iki el bir baş için ~**ê heqîqî** *hiq* gerçek kişi
şexsen *h* **1.** şahsen **2.** şahsen (tanışmadan, dış görünüşü ile, uzaktan) * **ez wî şexsen nas dikim** onu şahsen tanıyorum
şexsiyet *m* **1.** şahsiyet, kişilik (bir kişiye özgü belirgin özellik, manevî ve ruhî niteliklerin bütünü) **2.** şahsiyet, kişilik (insanlara yakışacak durum ve davranış) **3.** *sos* şahsiyet, kişilik (bireyin toplumsal hayatı içinde edindiği alışkanlıkların ve davranışların bütünü) **4.** *nd* şahsiyet (değerli kişi)
şexsî *rd* **1.** şahsî, kişisel **2.** özel, şahsi (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **nameya şexsî** şahsî (veya özel) mektup
şext (I) *m* bir tür bitki hastalığı
şext (II) *n* parça
şexte *m* kırağı
şexteşexte *m* parça parça ~ **bûn** parça parça olmak
şeyax *m* şayak
şeyda *rd* **1.** şeyda, sevda sersemi **2.** çılgın
şeydabûn *m* **1.** şeydalaşma, mecnun olma **2.** çılgınlaşma
şeyda bûn *l/ngh* **1.** şeydalaşmak, mecnun olmak **2.** çılgınlaşmak
şeydabûnî *m* **1.** şeydalık **2.** çılgınlık
şeydane *h* **1.** şeydayane **2.** çılgınca, çılgıncasına
şeydatî *m* **1.** şeydalık **2.** çılgınlık
şeydayane *h* **1.** şeydayane **2.** çılgınca
şeyê dest *nd* **1.** el tarağı **2.** tarak kemikleri
şeyîk *nd* turna yavrusu ~**ê bin çengê quling** anasında veya babasından pek ayrılmayan kimse (alay yolu söylenir)
şeyît *m* yanlışlık yapma
şeyîtandin *m* yanlışlık yaptırma, şaşırtma
şeyîtandin *l/gh* yanlışlık yaptırmak, şaşırtmak
şeyîtîn *m* yanlışlık yapma, şaşırma
şeyîtîn *l/ngh* yanlışlık yapmak, şaşırmak
şeylandin *m* bulandırma
şeylandin *l/gh* bulandırmak
şeylîn *m* bulanma
şeylîn *l/ngh* bulanmak
şeylo *rd* bulanık
şeylobûn *m* bulanıklaşma
şeylo bûn *l/ngh* bulanıklaşmak
şeylondin *m* bulandırma
şeylondin *l/gh* bulandırmak
şeylotî *m* bulanıklık
şeyokî *rd* taraksı
şeytan *n* **1.** şeytan **2.** *nd/rd* şeytan (çok kurnaz, uyanık kimse) **3.** iblis, düzenci, fesat, karıştırıcı ~ **destê xwe jê kişandiye** (birinden) şeytan elini çekmiş ~ **dibêje ku** şeytan diyor ki ~ **jê re heyirî man** şeytana parmak ısırtmak ~ **ketin binê (yekî)** (birini) şeytan dörtmek ~ **ketin qelbê (yekî)** (birini) şeytan dörtmek ~ **ku şeytan e nikare wî bixirîne** şeytana külahı (veya pabucu) ters giydirmek ~ **negihîne (yekî)** toprağına ağır gelmesin ~ **negihînê** süngüsü depreşmesin (ölülerden kötü bir anışla söz edilirken söylenir) ~ **pê kenîn** şeytan aldatmak, düş azmak ~ **tiliya xwe tê re kirin** şeytan dürtmek ~ **û fesad dixwazin ku tim dinya lihevketî be** kurt dumanlı havayı sever ~ **(yek) xirandin** şeytan birini ayartmak, yoldan çıkarmak ~ **zixta xwe tê re kirin** şeytan dürtmek ~**ê kor (ê lanetî)** kör şeytan ~**ê (yekî) kor bûn** huysuzluk etmeden bir şeyi yapmak ~**ê kurê şeytanan** hin oğlu hin ~**ê wan kor bûn** buzlar çözülmek (aradaki soğukluk, gerginlik, dargınlık ortadan kalkmak) ~**ê (yekî) zor dan (yekî)** şeytana uymak * **wekî** ~ **hatin** (an jî **xwe kirin) rastê** ortaya bir balgam atmak * **wekî** (an jî **eynî) şeytan e** şeytan gibi
şeytanî *m* **1.** şeytanlık **2.** *mec* şeytanlık, kurnazlık **3.** *rd* şeytanî (şeytanla ilgili) **4.** şeytanî, kötü düşünce **5.** şeytanca ~ **kirin 1)** şey-

tanlık etmek, şeytanlık yapmak, 2) şeytanlık etmek, kurnazlık etmek
şeytankî *h* şeytanca
şeytanok *zo/m* **1.** salyangoz (Helix) **2.** *ant* salyangöz, kulak salyangozu **3.** *mec* fırlama, afacan
şeytanokî *rd* şeytan, hin
şeytanokîbûn *m* şeytanlaşma, hinleşme
şeytanokî bûn *l/ngh* şeytanlaşmak, hinleşmek
şeytanoktî *m* hinlik
şeytanperest *rd* şeytana tapan, satanist
şeytanperestî *rd* şeytana tapına, satanizm
şeytan pê kenîn *l/bw* düş azmak
şeytanqûnî *m* hortlak
şeytanqûnîbûn *m* hortlama
şeytanqûnî bûn *l/ngh* hortlamak
şeytanqûnîtî hortlaklık
şeytantî *m* şeytanlık ~ **kirin** şeytanlık etmek
şezlong *m* şezlong
şê (I) *m* perçem, zülüf ~ **û bisk** kakül, zülüf
şê (II) *rd* **1.** al (al rengi) **2.** al (at donu için)
şêbisk *n* **1.** perçem **2.** *bot* yemlik
şêd *rd* üzgün
şêdî *m* üzgünlük
şêfelet *bot/m* gebre, kebere otu
şêfil *rd* **1.** meyilli, eğik **2.** eğik, akıntılı **3.** ağzı açık (rende, saban demiri vb. için) * **gîsn şêfil e** saban demirin ağzı fazla açık
şêfî *m* çığ ~ **hatin** çığ düşmek
şêhîn *m* terazi
şêhr *bnr* şêr
şêjîr *m* süzme ayrandan yapılan bir tür katık
şêjn *m* tavır, davranış, tutum * **şêjna te bi min ne xweş e** tavrın hoşuma gitmiyor
şêkert *m* kadının özel mülkü
şêkir *m* minnet, memnuniyet duyma ~ pê re tune bûn (birinde) minnet duygusu olmamak **~a (yekî) tune bûn** (biri) nankör olmak
şêkirandin *m* **1.** minnet duyma **2.** şükretme, hamdetme
şêkirandin *l/gh* **1.** minnet duymak **2.** şükretmek, hamdetmek
şêkirandî *rd* **1.** minnet duymuş **2.** şükretmiş, hamdetmiş olan
şêkirdar *rd* **1.** minnettar (minnet duyan) **2.** müteşekkir ~ **bûn 1)** minnettar olmak **2)** müteşekkir olmak ~ **kirin** müteşekkir etmek ~ **man 1)** minnettar kalmak **2)** müteşekkir kalmak
şêkirdarî *m* **1.** minnettarlık **2.** şükran
şêkirdarîkirin *m* minnet etme
şêkirdarî kirin *l/gh* minnet etmek
şêkirîn *m* **1.** minnet duym**2.** müteşekkir olma
şêkirîn *l/ngh* **1.** minnet duymak **2.** müteşekkir olmak
şêkirkirin *m* minnet duyma
şêkir kirin *l/gh* minnet duymak
şêl (I) *bot/n* çim (Lolium)
şêl (II) *m* **1.** davranış, eda, hareket, tavır, tutum * **ez li şêla wî dinêrim li xweşa min nayê** hareketlerine bakıyorum da hoşuma gitmiyor **2.** *psî* davranış (organizmanın uyaranlar karşısındaki tepkilerin bütünü) **3.** hâl, durum, vaziyet * **ez li şêla wî zilamî dinêrim ku** bu adamın hâline bakıyorum da... ~ **û bêl** hâl tutum
şêl (III) *m* kar kuyusu
şêl (IV) *m* şube, klup
şêl (V) *rd* hamarat * **çi jineke şêl e** ne hamarat bir kadın
şêl (VI) *m* fen, oyun ~ **û fêl** hile, desise, yalan dolan
şêl (VII) *m* kilim gibi yaygıları ilmek suretiyle yapılan ve tütün, pamuk vb. şeyleri taşımada kullanılan geçici büyük çuval
şêl (VIII) *m* badana ~ **kirin** badana etmek
şêl (IX) *m* **1.** teyelleme **2.** nakışsız, duz dikilmiş yorgan ~ **dan** teyellemek ~ **kirin** teyellemek
şêlan *m* soygun
şêlandin (I) *m* **1.** soyma (birinin giysilerini çıkarma) **2.** soyma (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürme)
şêlandin (II) *m* köpüleme, sırıma (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikme)
şêlandin (III) *m* kuluçkaya yatan tavuk vb. nin yumurtalarını civciv çıkaracak kıvama getirme
şêlandin (I) *l/gh* **1.** soymak (birinin giysilerini çıkarmak) * **cilên xwe şêland** elbiselerini soydu **2.** soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek) * **banka şêlandine** bankayı soymuşlar
şêlandin (II) *l/gh* köpülemek, sırımak (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikmek)
şêlandin (III) *l/gh* kuluçkaya yatan tavuk vb. nin yumurtalarını civciv çıkaracak kıvama getirmek * **mirîşk hêkên xwe şêlandine** tavuk yumurtalarını kıvamına getirmiş
şêlandî (I) *m* **1.** soyuk, soyulmuş **2.** soyuk (soyguna uğramış kimse)
şêlandî (II) *m* köpülenmiş, sırımış (yorgan ve şelte gibi şeyler iri ve aralıkla dikilmiş olma)
şêlandî (III) *m* kuluçka altına konulmuş olma (yumurta için)
şêlandox *nd/nt* soyguncu
şêlandoxî *m* soygunculuk
şêlanker *rd/nt* soyguncu
şêlankerî *m* soygunculuk
şêlav *m* **1.** bulanık su **2.** sel **3.** salya
şêlavk *m* badana ~ **kirin** badana etmek
şêlavkkirin *m* badanalama
şêlavk kirin *l/gh* badanalamak
şêlavkirî *rd* badanalı (badanalanmış olan)
şêlavok *rd* salyalı kimse
şêlazk *m* iğne işi motif

şêldan *m* köpüleme, sırıma (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikme)
şêl dan *l/gh* köpülemek, sırımak (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikmek)
şêlgenî *rd* **1.** kötü, kötü fiiller yapan kimse **2.** *m* evinin görünümü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın
şêlihandin *bnr* şelihandin (II)
şêlihandî *bnr* şelihandî (II)
şêlihîn (I) *bnr* şelihîn (II)
şêlihîn (II) *m* **1.** akma **2.** ilerleme
şêlihîn (III) *m* utançtan kızarma
şêlihîn (I) *l/ngh* **1.** akmak **2.** ilerlemek
şêlihîn (II) *l/ngh* utançtan kızarmak
şêlik *m* teneke parçası
şêlim *bot/m* **1.** şalgam (Brassica rapa) **2.** şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
şêlindir *bot/m* pancar
şêlî *rd* bulanık
şêlîbûn *m* bulanıklaşma
şêlî bûn *l/ngh* bulanıklaşmak
şêlîbûyî *rd* bulanıklaşmış
şêlîbûyîn *m* bulanıklaşma
şêlîkirin *m* bulanıklaştırma, bulandırma
şêlî kirin *l/gh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şêlîkirî *rd* bulanıklaştırılmış olan
şêlîn *m* **1.** soyunma **2.** soyulma **3.** soygun
şêlîn *l/ngh* **1.** soyunmak **2.** soyulmak
şêlînkar *nd/nt* soyguncu
şêlînkarî *m* soygunculuk
şêlînker *rd/nt* soyguncu
şêlînkerî *m* soygunculuk
şêlîtî *m* bulanıklık
şêlker *nd/nt* badanacı
şêlkerî *m* badanacılık
şêlkirin (I) *m* badanalama
şêlkirin (II) *m* **1.** teyelleme **2.** köpüleme, sırıma (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikme)
şêl kirin (I) *l/gh* badanalamak
şêl kirin (II) *l/gh* **1.** teyellemek **2.** köpülemek, sırımak (yorgan ve şelte gibi şeyleri iri ve aralıkla dikmek)
şêlkirî *rd* badanalı (badanalanmış olan)
şêlmask *bot/m* taze iken pişirilerek yenilen bir bitki, yaprakları tüylü olan bu bitki kartlaşınca boyu bir metreyi aşmakta
şêlmok *bot/m* bir tür bitki
şêlnekirî *rd* badanasız
şêlo *rd* bulanık
şêlobûn *m* bulanıklaşma, bulanma
şêlo bûn *l/ngh* bulanıklaşmak, bulanmak
şêlokirin *m* bulanıklaştırma, bulandırma
şêlo kirin *l/gh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şêlotî *m* bulanıklık
şêlpîs *rd* **1.** kötü, kötü fiiller yapan kimse **2.** *m* evinin görünümü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın
şêlû *rd* **1.** bulanık **2.** nemli (göz için)
şêlûbêl *m* kargaşa, anarşi, dağıntı
şêlûbêlî *rd* **1.** anarşik **2.** *m* keşmekeş
şêlûtî *m* bulanıklık
şêlxerab *rd* **1.** kötü, kötü filler yapan kimse **2.** *m* evinin görünümü kötü olan, evini kötü çekip çeviren kadın
şêmik *m* eşik, kapı eşiği
şêmî (I) *bnr* şamî (II)
şêmî (II) *bot/m* **1.** ahu dudu (Rubus ideaeus) **2.** ahu dudu, ağaç çileği (bu bitkinin yemişi)
şêmîk *m* eşik (kapı eşiği) * **li ser şêmûga derî rûniştibû rêpana rê dikir** kapının eşiğine oturmuş yolu gözlüyordu
şêmûg *bnr* şêmûk
şêmûk *m* eşik, kapı eşiği ~**a derî** kapı eşiği
şêmûs *bnr* şemûs
şên (I) *rd* **1.** şen, neşeli * **mirovê şên** şen adam **2.** şen (neşelendirici) **3.** canlı, cıvıl cıvıl, şen * **mirovekî şên bû** çok canlı bir insandı **4.** şakrak (ses için) * **dengekî şên** şakrak bir ses **5.** şakrak (insan için) * **keçeke şên û gewz** şakrak bir kız **6.** abat, bayındır, şen, şenlikli * **köy gundekî şên** şenlikli bir **7.** meskûn, insan oturan, şenlenmiş yer **8.** *mec* renkli, ruhlu ~ **bî ava bî** kendisine ikram edilen yemek, içecek gibi şeyler için şükran ifadesi, özelikle sofradan çekilince veya evi terkedince söylenilir ~ **û şeng** şen şakrak (veya şen şatır)
şên (II) *m* **1.** edebilme, yapabilme, muktedir olma **2.** etme (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılama) **3.** iktidar, kuvvet
şên *l/gh* **1.** edebilmek, yapabilmek, muktedir olmak **2.** etmek (olumsuz olarak; bir ihtiyacı karşılamak) * **ez bêyî wê naşêm** onsuz edemem
şênayî *m* **1.** neşe şenlik, şen olma durumu * **ev mirov diçe ku bi xwe re şênayiyê jî dibe** bu adam gittiği yere neşe (veya şenlik) götürür **2.** bayındırlık, şenlik, abat olma durumu **3.** *mec* renklilik * **şênayiya mêrik bala min kişand** adamın renkliliği dikkatımı çekti **(cihek)** ~ **kirin** ruh kazandırmak (veya vermek) ~**ya hundir e** evlere şenlik (alaylı olarak) * **keçeke wan heyê şênayiya hundir e** evlere şenlik kızları var
şênayîbûn *m* **1.** şenlenme, şenelme (bayındır duruma gelme) **2.** şenelme (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi)
şênayî bûn *l/ngh* **1.** şenlenmek, şenelmek (bayındır duruma gelmek) **2.** şenelmek (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi)
şênayîbûyîn *m* **1.** şenleniş, şeneliş (bayındır duruma gelme) **2.** şeneliş (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi)
şênayîkirin *m* şeneltme, meskûn kılma

şênayî kirin *l/gh* şeneltmek, meskûn kılmak
şênber *rd* **1.** somut **2.** maddî
şênberbûn *m* somutlaşma
şênber bûn *l/ngh* somutlaşmak
şênberbûyî *rd* somutlaşmiş
şênberbûyîn *m* somutlaşma
şênberî *m* somutluk
şênberker *rd* somutlaştırıcı
şênberkirin *m* somutlaştırma
şênber kirin *l/gh* somutlaştırmak
şênberkirî *rd* somutlaştırılmış
şênbûn *m* **1.** şenlenme, neşelenme **2.** şen olma, şenlenme (canlılık, hareket kazanma) **3.** şenlenme, şenelme (keyfi gelme, keyflenme, sevinme) **4.** şenelme (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi) **5.** abat olma, bayındır olma, mamur olma **6.** *mec* renklenme **7.** şakraklık
şên bûn *l/ngh* **1.** şenlenmek, neşelenmek **2.** şen olmak, şenlenmek (canlılık, hareket kazanmak) **3.** şenlenmek, şenelmek (keyfi gelmek, keyflenmek, sevinmek) **4.** şenelmek (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi) **5.** abat olmak, bayındır olmak, mamur olmak **6.** *mec* renklenmek
şênbûnî *m* **1.** neşelilik **2.** neşelilik, canlılık **3.** abatlık, mamur olma durumu
şênbûyîn *m* **1.** şenleniş, neşeleniş **2.** şen oluş, şenleniş (canlılık, hareket kazanış) **3.** şenleniş, şeneliş (keyfi gelme, keyfleniş, seviniş) **4.** şeneliş (boş bir yer insanların yerleşmesiyle yurt durumuna gelmesi) **5.** abat oluş, bayındır oluş, mamur oluş **6.** *mec* renkleniş
şêndar *rd* **1.** neşeli, şen **2.** sevinçli
şêndarî *m* neşelilik, şenlik
şênî *n* **1.** sakin (bir yerde oturan kimse, sekene) * **şêniyên taxê** mahalle sakinleri **2.** ahali * **şêniyên Mêrdînê** Mardin ahalisi ~**yê gund** köy sakini
şênkahî *bnr* şênkayî
şênkayî *m* yeşillik
şênker *rd* şen, şenlendirici, neşelendirici * **stranên şênker** şen şarkılar
şênkirin *m* **1.** şenlendirme, neşelendirme **2.** şeneltme, meskûn kılma **3.** abat etme (veya eyleme), mamur etme **4.** canlandırma, hareketlendirme, doldurma **5.** *mec* renklendirme
şên kirin *l/gh* **1.** şenlendirmek, neşelendirmek **2.** şeneltmek, meskûn kılmak **3.** abat etmek (veya eylemek), mamur etmek **4.** canlandırmak, hareketlendirmek, doldurmak * **mal, ne tenê bi dengê xwe bi gewdeyê xwe jî şên kir** evi sade sesiyle değil, vücudu ile doldurdu **5.** *mec* renklendirmek * **şeva me şên kir** gecemizi renklendirdi
şênkirî *rd* **1.** şenlendirilmiş, neşelendirilmiş **2.** şeneltilmiş, meskûn **3.** abat, abat edilmiş (veya eylemiş), mamur **4.** canlanlı, hareketli **5.** *mec* renkli, renklendirilmiş

şêp *m* kırbaç ucunda bulunan yassı iki deri parçası
Şêr *ast/nd* Aslan
şêr *zo/n* **1.** aslan **2.** *mec* aslan (yiğit ve gürbüz) ~ **û xet** yazı tura ~ **û xêt avêtin** yazı tura atmak ~ê Elî Ali kıran baş kesen ~**ê (yekî) bûn** gücü birine yetmek * **ma tu şêrê min î?** gücün bana mı yetiyor?
şêrane *h* aslanca
şêranî *m* yiğitlik
şêraze *bnr* şîrez
şêrejin *m* aslan gibi kadın, cesur kadin, yiğit kadın
şêremêr *m* aslan gibi erkek, cesur erkek, yiğit erkek
şêrêşt *bot/m* çiris otu
şêrgeh *m* aslan yuvası
şêrgel *rd* yiğit
şêrgelan *n* yiğit
şêrgele *nd* **1.** aslan sürüsü **2.** aslan gibi **3.** *mec* yiğit
şêrgelî *m* yiğitlik ~ **kirin** yiğitlik etmek
şêrgîn *rd* cesur
şêristan *m* aslan yurdu
şêrîkî *bot/m* yenilir bir bitki
şêrîn *bnr* şîrîn
şêrkî *h/rd* aslanca, aslanvari
şêrkuj *rd* gözüpek, atılgan
şêrmask *bot/m* tazeyken yenilen bu bitki, hem sulak em de susuz arazide yetişir; boyu bir metreyi aşar
şêro *b* aslanım!
şêrpençe *bot/m* **1.** aslan pençesi (Alchemilla) **2.** *bj* aslan pençesi, şirpençe, kızıl yara **3.** kanser, incitme beni
şêrpençebûn *m* kanserleşme
şêrpençeyî *rd* kanserli
şêrpençeyî bûn *l/ngh* kanserleşmek
şêrt *m* dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) * **şêrta zebeşê** karpuz dilimi * **şêrtek gindor bide min** bana bir dilim kavun ver ~ **bi** ~ dilim dilim
şêrtik *m* şalgam turşusu
şêrtkirin *m* dilimleme
şêrt kirin *l/gh* dilimlemek
şêrtkirî *rd* dilimlenmiş
şêst *n* **1.** altmış (60, LX.) **2.** *rd* altmış (elli dokuzdan bir artık) ~ **deqeyî** altmışlık kasset ~ **salî** altmışlık (kimse)
şêstanî *rd* altmışlık * **pakêta şêstanî** altmışlık paket
şêstem *rd* altmışıncı
şêstemîn *rd* altmışıncı
şêsteşêst *rd* altmışar
şêst libî *rd* altmışlık * **pakêta şêst libî** altmışlık paket
şêstoşêsto *rd* altmışar
şêstûçarî *mzk/m* altmış dörtlük
şêst û şeş *nd* altmış altı (bir iskambil oyunu)

şêst û şêst *rd* altmışar
şêşet *rd* tuhaf, acayip tavırlara sahip kimse
şêt (I) *m* **1.** çeper **2.** bağdadî ~ **kirin** çeperlemek
şêt (II) *rd* **1.** deli (aklını yitirmiş, aklı dengesi bozuk, mecnun) **2.** çılgın, deli, kaçık (davranışları aşırı ve taşkın olan)
şêtane *h* **1.** delice **2.** çılgınca, çılgıncasına
şêtatî *m* **1.** delilik **2.** çılgınlık, kaçıklık
şêtbûn *m* **1.** delirme **2.** çılgınlaşma
şêt bûn *l/ngh* **1.** delirmek **2.** çılgınlaşmak
şêtbûyîn *m* **1.** deliriş **2.** çılgınlaşış
şêtik (I) *m* **1.** çeper **2.** bağdadî **3.** havale (bir arsayı çevirmek için, kapamak için çekilen perde) * **şêtika texteyan** tahta havale **4.** tokat (tarla, bahçe vb. kapısı
şêtik (II) *rd* **1.** deli **2.** çılgın, kaçık (bazı davranışlarını delice olan)
şêtikî *rd* **1.** delimsi **2.** kaçıkça
şêtikîbûn *m* kaçıklık
şêtikkirin *m* çeperleme, çeper çekme
şêtik kirin *l/gh* çeperlemek, çeper çekmek
şêtî *m* **1.** delilik **2.** çılgınlık
şêtkirin *m* delirtme
şêt kirin *l/gh* delirtmek
şêtkî *rd/h* **1.** delice **2.** çılgınca, çılgıncasına
şêtok *rd* kaçık
şêtokî *rd/h* kaçıkça
şêtokîbûn *m* kaçıklık
şêtxane *m* akıl hastahanesi
şêwan *bj/nd* kreten
şêwandin *m* **1.** şekillendirme, biçimlendirme **2.** yön verme
şêwandin *l/gh* **1.** şekillendirmek, biçimlendirmek **2.** yön vermek
şêwandî *rd* şekillendirilmiş, biçim verilmiş
şêwanîtî *bj/m* kretenizm
şêwaz *m* **1.** üslup, biçem **2.** *wj* üslûp, biçem **3.** tarz, üslup, üsul
şêwaza sade *wj/nd* sade üslûp
şêwazdar *rd* üsluplu
şêwazkirin *m* üsluplaştırma
şêwaz kirin *l/gh* üsluplaştırmak
şêwazparêz *rd/nd* üslupçu
şêwazparêzî *m* üslupçuluk
şêwe *n* **1.** şive **2.** biçim, şekil **2.** biçim, form (sanat ve edebiyat eserlerinde dış görünüş) **3.** tarz, biçim, üsul **4.** figür (resim ve heykel sanatlarında varlıkların biçimi) **5.** tür, türlü **6.** *h* türlü * **bi vê şêweyê nabe** bu türlü olmaz
şêwedan *m* biçimlendirme, şekillendirme
şêwe dan *l/gh* biçimlendirmek, şekillendirmek
şêwedar *rd* **1.** şiveli **2.** biçimli, şekilli **3.** figürlü
şêwedarbûn *m* biçimlenme, şekillenme, formasyon
şêwedar bûn *l/ngh* biçimlenmek, şekillenmek
şêwedarbûnî *m* biçimlenme, formasyon
şêwegirtin *m* biçimlenme, biçim alma, şekillenme
şêwe girtin *l/gh* biçimlenmek, biçim almak, şekillenmek
şêwegirtî *rd* biçimlenmiş, şekillenmiş
şêwekar *nd/nt* resam, grafiker
şêwekarî *m* **1.** grafik * **hunerên şêwekarî** grafik sanatlar **2.** *nd/nt* figüratif
şêwenivîsîn *m* yazı şekli
şêweparêz *nd/rd* biçimci, şekilci
şêweparêzî *m* biçimcilik, şekilcilik
şêweperest *nd/nt* biçimci, şekilci, şekilperest, formaliteci, formalist
şêweperestî *m* biçimcilik, şekilcilik, şekilperestlik, formalitecilik, formalizm
şêwexet *m* yazı şekli
şêweyî *nd/nt* **1.** biçimsel, şeklî **2.** figüratif
şêweyîtî *m* biçimsellik
şêwezaniyî *rd* şekil bilgisiyle ilgili
şêwezanî *m* biçim bilimi, şekil bilgisi, morfoloji, yapı bilimi
şêwezar *m* şive, lehçe
şêwir *m* danış, danışma, istişare ~ **danîn** oyun kurmak, plân kurmak ~ **sinet e** danışmak iyidir ~ **û mişawre** (an jî **mişawret**) danışma ~ **û mişawre danîn** (an jî **kirin**) istişare etmek ~ **û mişêwr** danışma ~ **û mişêwr danîn** istişare etmek ~ **a çûkan li nav garisê feqîran e** herkesin göcü fakirlere yetiyor ~**a (tiştekî) kirin** plân kurmak ~**a xwe kirin** anlaşarak ortak hareket etmek
şêwirandin *m* danıştırma
şêwirandin *l/ngh* danıştırmak
şêwirdanî *rd/nd* danışık, danışıklı
şêwirdanîn *m* istişare etme
şêwir danîn *l/gh* istişare etmek
şêwirdanîtî *m* danışıklık
şêwirdar *nd/nt* danışman, müşavir
şêwirdarî *m* **1.** danışma (danışılan yer) **2.** danışmanlık, müşavirlik
şêwirdarîtî *m* danışmanlık, müşavirlik
şêwirgeh *m* danışma bürosu, danışma yeri
şêwirî *m* danışma
şêwirîn *m* danışma, istişare etme
şêwirîn *l/ngh* danışmak, istişare etmek
şêwirkar *nd/nt* danışman
şêwirkarî *m* danışmanlık
şêwirkirin *m* **1.** danışma, istişare etme **2.** konuşma, sohbet etme
şêwr kirin *l/gh* **1.** danışmak, istişare etmek **2.** konuşmak, sohbet etmek
şêwirmend *nd/nt* danışman, müşavir
şêwirmendî *m* danışmanlık, müşavirlik
şêwî *rd* sersem, şaşkın
şêwîbûn *m* sersemleşme, şaşkınlaşma
şêwî bûn *l/ngh* sersemleşmek, şaşkınlaşmak
şêwîbûyîn *m m* sersemleşiş, şaşkınlaşma
şêwîn *m* şekillenme, biçimlenme
şêwîn *l/ngh* şekillenmek, biçimlenmek
şêwîtî *m* sersemlik, şaşkınlık
şêwr *m* danış, danışma, istişare ~ **danîn** oyun

kurmak, plân kurmak ~ **sinet e** danışmak iyidir ~ **û mişawre** (an jî **mişawret**) danışma ~ **û mişawre danîn** (an jî **kirin**) istişare etmek ~ **û mişêwr** danışma ~ **û mişêwr danîn** istişare etmek ~**a (tiştekî) kirin** plân kurmak
şêwrdanî *rd/nd* danışık, danışıklı
şêwrdanîtî *m* danışıklık
şêwrdar *bnr* şêwirdar
şêx *n* **1.** şeyh * **şêxê terîqetê** tarikat şeyhi **2.** Yezidilikte dini lider (dini konularda görevlerde bulunur ve bavê şêxler yardımcı olur) **3.** şeyh (Arap kabile ve aşiret başkanı) ~ **û meşayîq** (an jî **muşayîq**) şeyhler evliyalar ~**ê (yekî) zor bûn** (biri) inat etmek
şêxanî *m* bir halay adı
şêxatî şeyhlik
şêxik bir tür balık
şêxînî *m* şeyhlik
şêxîslam *m* bandırma (lokum)
şêxîtî *m* şeyhlik
şêxok *n* şeyhcik (alay yoluyla)
şêxsiwar *bnr* şahsiwar
şêxşêxik *n* kutsal olduğuna inanılan bir balık türü
şêxşêxok *n* kutsal olduğuna inanılan bir balık türü
şêxulîslam *n* şeyhülislâm
şêxulîslamî *m* şeyhülislâmlık
şêxzade *n* şehzade
şêxzadetî *m* şehzadelik
şêyîn *bnr* şihîn
şêylandin *m* bulanıklaştırma, bulandırma
şêylandin *l/gh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şêylandî *rd* bulanık
şêylîn *m* bulanma
şêylîn *l/ngh* bulanmak * **av şêyliya** su bulandı
şêylo *rd* bulanık
şêylobûn *m* bulanıklaşma
şêylo bûn *l/ngh* bulanıklaşmak
şêylobûyî *rd* bulanıklaşmış olan
şêylobûyîn *m* bulanıklaşış
şêylokirin *m* bulanıklaştırma
şêylo kirin *l/gh* bulanıklaştırmak
şêylokirî *rd* bulanıklaştırılmış olan
şêylotî *m* bulanıklık
şêyloyî *rd* bulanıkça
şêz *zo/m* **1.** at sineği **2.** bağ ve bahçelere dadanan bir sinek
şêzer *nd* kula (sarı arası at donu)
şi *nd* adı bilinmeyen, adı hatırlanmayan veya adının söylenmesine gerek duyulmayan kimseleri çağrı için kullanılır (büyükler ve önemli kişiler için kullanılmaz)
şia *nd* **1.** (Hz. Ali'ye yandaş olanlar) **2.** şiîlik
şiar *m* şiar, belgi
şibak *m* pencere
şibake *m* pencere
şiban *m* benzeme
şibandin *m* **1.** benzetme (benzer duruma getirme) **2.** benzetme (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulma) **3.** dönüştürme (başka bir şekle çevirme)
şibandin *l/gh* **1.** benzetmek (benzer duruma getirmek) **2.** benzetmek (bir şeyden başka bir şeye benzer yönler bulmak) * **min ew şibande xezalê** onu ceylana benzettim **3.** dönüştürmek (başka bir şekle çevirmek) ~ **xwe** kendine benzetme, asimilâsyon
şibandî *rd* **1.** benzetilmiş **2.** dönüştürülmüş (başka bir şekle çevrilmiş)
şibdar *rd* benzer, benzeşen
şibdarî *m* benzerlik
şibe *bnr* mîna
şiben *bnr* dargurd
şibh *b* -e gibi
şibhet *m* gibi
şibihandin *bnr* şibandin
şibihîn *bnr* şibîn
şibil *rd* yaramaz, şımarık
şibilî *m* yaramazlık, şımarıklık
şibî *d* gibi
şibîn *l/ngh* **1.** benzemek **2.** andırmak **3.** dönüşmek (benzeşmek) * **naşibe tu tiştî** bir şeye benzememek
şibîn *m* **1.** benzeme, benzeyiş **2.** andırma **3.** dönüşme (benzeşme)
şibîner *rd* benzetici
şibîn hev *l/ngh* benzeşmek
şibîşke *m* kibrit
şibşibênek *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şicing *m* süpürge
şid *m* **1.** şiddet, hız * **baranê şida xwe pir kir** yağmur hızını artırdı **2.** *rd* sert (güçlü, kuvvetli) **3.** *h* hızlı * **derî şid lê da** kapıyı hızlı vurdu
şidahî (I) *m* **1.** şiddet **2.** sertlik
şidahî (II) *rd* sıkışık
şidan *m* **1.** sıkma **2.** gerilme **3.** *sp* gerilme (kasların son uzama gücü ile vücudun bütün bölümlerinde oluşan gergin durum)
şidandin *m* **1.** sıkma, presleme **2.** sıkma (sıkı duruma getirme, gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirme) **3.** sıkma, sıkıştırma (dar gelme) **4.** sıkılama (dolma tüfek, tabanca gibi silahları ağızdan doldurarak sıkıştırma) **5.** sıkılaştırma **6.** germe **7.** hızlanma, şiddetini artırma, hız verme **8.** sağlamlaştırma, tespit etme
şidandin *l/gh* **1.** sıkmak, preslemek **2.** sıkmak (sıkı duruma getirmek, gevşek olan bir şeyi sıkı duruma getirmek) * **min vîde şidand** vidayı sıkıştırdım * **ding baş şidandin** denkleri iyice sıktı **3.** sıkmak, sıkıştırmak (dar gelmek) * **sola min piyê min dişidîne** ayakkabı ayağımı sıkıyor **4.** sıkılamak (dolma tüfek, tabanca gibi silahları ağızdan doldurarak sıkıştırmak) **5.** sıkılaştırmak **6.** germek * **têlê zêde neşidîne tu dê biqetînî** teli

fazla germe kopartacaksın * **şirîta cilan sist bûye, wê hinekî bişidîne** çamaşır ipi gevşemiş, onu biraz geriver **7.** hızlanmak, şiddetini artırmak, hız vermek * **baranê şidand** yağmur hızını artırdı **8.** sağlamlaştırmak, tespit etmek
şidandî *m* **1.** sıkık, sıkılmış, prese, preslenmiş **2.** sıkı (gevşek karşıtı) * **dingekî şidandî** sıkı bir denk **3.** sıkılaştırılmış **4.** gerili, gergin **5.** hızlanmış, şiddetini artırmış olan **6.** çivi gibi, tığ gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse)
şidandîbûn *m* **1.** sıkıklık **2.** sıkılık (gevşek olma karşıtı) **3.** gerililik, gerginlik **5.** gerginleşme
şidandî bûn *l/ngh* gerginleşmek
şidandîkirin *m* gerginleştirme
şidandî kirin *l/gh* gerginleştirmek
şidandîtî *m* gerginlik
şidandokî *rd* gergince
şidayî *m* **1.** şiddet **2.** *fîz* şiddet, yeğinlik **3.** *rd* sert (güçlü, kuvvetli) * **bi gavên şidayî meşiya** sert adımlarla yürüdü **4.** *rd/h* sert, sertçe * **bi gavên şidayî çû** sert adımlarla gitti
şidayîbûn *m* şidetlenme, yeğinleşme
şidayî bûn *l/ngh* şiddetlenmek, yeğinleşmek
şidet *m* **1.** şiddet **2.** şiddet (kaba kuvvet kullanma) **3.** sertlik **4.** *fîz* şiddet, yeğinlik
şidetxwaz *rd* şiddet yanlısı
şidetxwazî *m* şiddet yanlılığı
şidih *rd* **1.** şiddetli **2.** sert, hızlı
şidiyayî *rd* **1.** sıkık, sıkılaşmış **2.** sıkı (gevşek karşıtı) * **dingekî şidiyayî** sıkı bir denk **3.** sıkılaştırılmış **4.** gerili, gergin **5.** hızlanmış, şiddetini artırmış olan **6.** çivi gibi, tığ gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse
şidî *m* şiddet
şidîn *m* **1.** sıkım **2.** sıkılma, sıkılış **3.** sıkışma **4.** sıkılaştırılma **5.** gerilme **6.** *sp* gerilme (kasların son uzama gücü ile vücudun bütün bölümlerinde
şidîn *l/ngh* **1.** sıkılmak **2.** sıkışmak **3.** sıkılaştırılmak **4.** gerilmek
şidîner *rd* sıkıştırıcı
şifil *rd* dik
şifirandin *m* ufalama
şifirandin *l/gh* ufalamak
şifirîn *m* ufalanma
şifirîn *l/ngh* ufalanmak
şifil *bnr* şifîle
şifîle *m* patika
şift (I) *nd* düz, sert kıl
şift (II) *m* **1.** çizgi, hat çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **şiftên li ser qumaş xweşik in** kumaştaki çizgiler güzel **2.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) **3.** çubuk (kumaşta düz çizgi) **4.** yol (uzun çizgi) * **şiftên qumaş** kumaşın yolları
şift *bnr* şiftî
şiftdar *rd* çizgili
şifterê ~**ya çepê** sol şerit
şiftî *bot/m* **1.** karpuz (Citrullus vulgaris **2.** karpuz (bu bitkinin meyvesi)
şiftîfiroş *nd/nt* karpuzcu (karpuz satan kimse)
şiftîfiroşî *m* karpuzculuk
şiftîtehlk *bot/m* yabanî karpuz
şiftkişandin *m* çizgileme
şift kişandin *l/gh* çizgilemek
şiftoşifto *rd* çubuklu, yol yol çizgili (çizgili kumaş gibi)
şigev *m* hayret (beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık)
şigevkirin *m* hayret etme
şigevkirin *l/gh* hayret etmek
şigevwer *rd* hayretverici
şihandin *m* kişnetme
şihandin (I) *l/gh* kişnetmek
şihandin (II) *bnr* şandin
şihdanik *bnr* şadanik
şihibandin *l/gh* kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak)
şihibandin *m* kavurma, kavuruş (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma)
şihibandî *rd* kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan)
şihibiyayî *rd* kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan)
şihibîn *m* kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma)
şihibîn *l/ngh* kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak)
şihitandin (I) *m* kaydırma
şihitandin (II) *m* **1.** felçetme **2.** felçetme, gelişmesine engel olma, güçten düşürme, güçsüz duruma getirme, zayıf düşürme **3.** boğma (gelişmesine engel olma) **4.** sarsma, sarsış, (zarar verecek yolda etkileme, aksatma) **5.** (birine) çelme atma (veya takma), gelişmesini engeleme **6.** kavurma (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kuruma, yanma)
şihitandin (I) *l/gh* kaydırmak
şihitandin (II) *l/gh* **1.** felçetmek **2.** felçetmek, gelişmesine engel olmak, güçten düşürmek, güçsüz duruma getirmek, zayıf düşürmek **3.** boğmak (gelişmesine engel olmak) **4.** sarsmak (zarar verecek yolda etkilemek, aksatmak) * **mirina diya wê ya ku pir jê hez dikir, ew şihitandibû** çok sevdiği annesinin ölümü onu sarsmıştı **5.** (birine) çelme atmak (veya takmak), gelişmesini engelemek **6.** kavurmak (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumak, yanmak) **(yek)** ~ ayağına çelme takmak (birinin işinden yükselmesine engel olmak)
şihitandî *m* **1.** felç, felçedilmiş olan **2.** felç, gelişmesi engellenmiş, güçten düşürülmüş, güçsüz duruma getirilmiş olan **3.** sarsılmış, sarsık **4.** kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan)

şihitî *m* **1.** felç, felçedilmiş olan **2.** felç, gelişmesi engellenmiş, güçten düşürülmüş, güçsüz duruma getirilmiş olan **3.** sarsılmış, sarsık **4.** kavruk (rüzgâr, soğuk, sıcak vs. den dolayı kurumuş, yanmış olan) **5.** çalgın (soğuk veya sıcaktan gelişmeyen, cılız kalan ekin) **6.** küskün (gelişmemiş, küçük kalmış)
şihitîbûn *m* kavrukluk, yanıklık
şihitîn (I) *m* **1.** felçolma **2.** felçolma, güçten düşme, zayıf düşme, işinden gücünden geri kalma, per perîşan olma **3.** tekerlenme, teker meker yuvarlanma (iyi durumda olan bir kişi durumunu aniden yitirme, durumu bozulma, kötüye gitme) **4.** kavrulma (iyi gelişmeme, cılız ve zayıf kalma) **5.** küsme (gelişememe, büyüyememe)
şihitîn (II) *m* **1.** kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **2.** kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) **3.** kayma (istemeden bir şey yapma) **4.** ağzından kaçırma, sürç, sürçme, yanılma
şihitîn (I) *l/ngh* **1.** felçolmak **2.** felçolmak, güçten düşmek, zayıf düşmek, işinden gücünden geri kalmak, per perîşan olmak **3.** tekerlenmek, teker meker yuvarlanmak (iyi durumda olan bir kişi durumunu aniden yitirmek, durumu bozulmak, kötüye gitmek) **4.** kavrulmak (iyi gelişmemek, cılız ve zayıf kalmak) **5.** küsmek (gelişememek, büyüyememek) * **darê cihê xwe neeciband, şihitiye** ağaç yerini sevmedi, küstü
şihitîn (II) *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) **3.** kaymak (istemeden bir şey yapmak) **4.** ağzından kaçırmak, sürçmek, yanılmak * **ez bi zimanê xwe şihitîm** dilim sürçtü
şihitokî *rd* kavruk (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan)
şihitokîbûn *m* kavrukluk
şihîn (I) *m* terazi, çeker
şihîn (II) *m* kişneme
şihîn *l/ngh* kişnemek
şihîre *m* şehriye **~dan** vücuttan şehriye gibi ovalama sonucu kir kallkmak **~yên kundirokî** arpa şehriye
şihnok *fiz/m* pandül, sarkaç
şihrik *m* nişane (ateşli silâhlarda)
şihubî *nd/nt* kırba (çok su içen kimse)
şihubîn *m* **1.** çok su içme sonucu oluşan karın şişkinliği veya hastalık **2.** kırba olmak
şihubîn *l/ngh* kırba olmak
şihûd *bnr* şahid û şihûd
Şiî *nd/rd* Şiî
şiîr *m* **1.** şiir **2.** şiir (şir şairin, bir dönemin bu sanatı kullandığı özel biçim) * **şiîra romantîk** romantik şiir **~a serbest** serbest şiir
şiîrbêj *nd/nt* şiir okuyucusu
şiîrbêjî *m* şiir okuyuculuğu
şiîrî *rd* şiirsel
Şiîtî *m* şiîlik
şij *m* kaynar peynir veya çökelek suyu
şijik *m* kaynar peynir veya çökelek suyu
şijing *m* süpürge
şijîkîn *m* nüfuz etme, etkileme
şijîkîn *l/ngh* nüfuz etmek, etkilemek
şijû *m* yoğurt öz suyu
şijûn *bnr* şûjin
şik (I) *rd* **1.** şık, güzel modeya uygun **2.** şık (modaya uygun giyinmiş olan)
şik (II) *m* kuşku, şüphe **~ birin 1)** kuşkulanmak, şüphelenmek **2)** akıl etmek **~ birin (...) 1)** -den kuşkulanmak, -dan kuşku duymak, küşümlemek, nem kapmak, şüphe duymak **2)** kuşku uyanmak, sanısına kapılmak **~ çûn (...)** -den kuşkulanmak **~ çûn ser (yekî)** (birinden) kuşkulammak, şüphelenmek **~ jê birin** -den şüphelenmek **~ jê re çêbûn** kuşku oluşmak, işkillenmek, sanısına kapılmak **~ nîn e** kuşku yok, şüphe yok **~ tê de çûn** (birinden) kuşkulanmak, şüphelenmek **~ tê nehiştin** şüphe bırakmamak **~ û şivikîkuşkular a (yekî) çûn (yekî)** birinden kuşkulanmak **~a (yekî) çûn ser (yekî)** (birinden) kuşkulanmak, şüphelenmek **~a (yekî) tê çûn** kuşku beslemek (veya kuşku duymak), -den kuşkulanmak
şikaftin *m* **1.** aşikar etme **2.** keşfetme
şikaftin *l/gh* **1.** aşikar etmek **2.** keşfetmek
şikaftî *rd* **1.** aşikar **2.** keşfedilmiş olan
şikaftmend *nd/nt* kaşif
şikaftmendî *m* kaşiflik
şikak *rd* şüpheci
şikal *m* başmak, kelik (eski ayakkabı)
şikalik *m* başınak
şikan *m* kırılma
şikandekek *jeo/m* fay, kırık
şikandin *m* **1.** kırma (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalama) **2.** kırma (iri parçalara ayırma) **3.** kırma (fıyat azaltma, indirme) **4.** *mec* kırma (gücünü, etkisini azaltma) **5.** *mec* kırma (yok etme) **6.** *bz* kırma (indirimle alma) **7.** kırma (dileğini kabul etmeyerek gücendirme, incitme) **8.** kırma (vücut kemiklerinden birini parçalama) **9.** yarma (derin yara açma) **10.** kırma, bozguna uğratma, hezimete uğratma, haklama, yenme, ezme **11.** bozma (oruç, namaz vb. için) **12.** bozma (sessizliği bozmak gibi) **13.** kırma (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirme, döndürme) **14.** kırma (daha iyi bir sonuç elde etme) **15.** kırpma **16.** ihlal etme **17.** benzetme **18.** öldürme (çok üzme) **19.** tarama (saç tarama) **20.** kırık (kemiği bir etki ile kırılması) * **şikandin di milê wê de nîn e** kolunda kırığı yok

şikandin *l/gh* **1.** kırmak (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak) * **şikandina keviran** taşları kırmak **2.** kırmak (iri parçalara ayırmak) * **nan şikandin** ekmek kırmak **3.** kırmak (fiyat azaltmak, indirmek) **4.** *mec* kırmak (gücünü, etkisini azaltmak) * **baranê çîka sermayê şikand** yağmur soğuğu kırdı **5.** *mec* kırmak (yok etmek) * **kêfa wî şikand** hevesini kırdı **6.** *bz* kırmak (indirimle almak) * **çek şikandiye** çeki kırmış **7.** kırmak (dileğini kabul etmeyerek gücendirmek, incitmek) * **ji bo ku ez xatirê we neşikînim ez hatim** sizin hatırınızı kırmamak için geldim **8.** kırmak (vücut kemiklerinden birini parçalamak) **9.** yarmak (derin yara açmak) * **serê wê şikandine** kafasını yarmışlar **10.** kırmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak, haklamak, yenmek, ezmek * **me dijmin şikand** düşmanı ezdik **11.** bozmak (oruç, namaz vb. için) * **rojiya xwe şikandin** orucunu bozmak **12.** bozmak (sesizliği bozmak gibi) * **bêdengî şikand** sessizliği bozdu **13.** kırmak (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirmek, döndürmek) * **dîreksiyonê li milê rastê bişikîne** arabanın direksiyonunu sağa kır **14.** kırmak (daha iyi bir sonuç elde etmek) * **rekor şikandin** rekor kırmak **15.** kırpmak * **çav şikandin** göz kırptı **16.** ihlal etmek * **soz di xwe de şikand** sözünü ihlal etti **17.** benzetmek * **min tu şikande Zozan** seni zozan'a benzettim **18.** öldürmek (çok üzmek) * **vê mirina hanê per û baskê kesê mayî jî şikandin** eve giren bu ölüm, kalanları da öldürdü **19.** taramak * **porê xwe şikandiye** saçını taramış ~ **û avêtin** kırıp dökmek * **ketiye mutbexê çi tiştê ku dikeve destêwê dişikîne û diavêje** mutfağa girmiş, eline geçirdiklerini kırıp döküyor ~**a dilan rihet e, çêkirina wan zor** kalbi yıkmak kolay, yapmak zordur

şikandî *rd* **1.** kırık (kırılmış olan) * **cama şikandî** kırık cam **2.** kırık, fay * **xeta şikandî** fay hatı **3.** ezik (üzüntülü) * **mirovekî şikandî** ezik bir insan **4.** taralı * **porê şikandî** taralı saç ~ **û jihevdeketî** kırık dökük * **maseyeke şikandî û jihevdeketî** kırık dökük bir masa

şikandîbûn *m* **1.** kırıklık **2.** eziklik * **em bi salan di nav şikandîbûnê de jiyan** yıllarca eziklik çektik

şikar *m* av

şikarte *m* **1.** kadına ait özel mülk **2.** zula

şikat (I) *m* ücretle mal davarlara çobanlık etmek

şikat (II) *bnr* şikayet

şikav *m* fıçı

şikayet *m* şikâyet

şikayet *m* **1.** şikâyet **2.** şikâyet, yakınma

şikayetkirin *m* şikâyet etme

şikayet kirin *l/gh* şikâyet etmek

şikayetname *m* şikayetname

şikbar *rd* kuşkulu, şüpheli

şikbarî *m* kuşkululuk

şikbarkirin *m* kuşkulandırma

şikbar kirin *l/gh* kuşkulandırmak

şikbarkirî *rd* kuşkulandırılmış

şikbe *m* koğuş

şikber *rd* **1.** kuşkucu, şüpheci **2.** *fel* kuşkucu, şüpheci, septik **3.** işkilli, kuşkullu, kuruntulu

şikberî *m* **1.** kuşkuculuk, şüphecilik **2.** *fel* kuşkuculuk, şüphecilik, septizm **3.** kuruntu, evham

şikberîkirin *m* kuruntulanma, evhamlanma

şikberî kirin *l/gh* kuruntulanmak, evhamlanmak

şikberkirin *m* kuşkulanuırına

şikber kirin *l/gh* kuşkulandırmak

şikbir *rd* **1.** kuşkucu, şüpheci **2.** *fel* kuşkucu, şüpheci, septik

şikbirin *m* **1.** kuşkulanma, şüphelenmek **2.** işkillenme

şikbirî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan

şikbirin *m* **1.** kuşkulanma, şüphelenme **2.** işkillenme

şik birin *l/gh* **1.** kuşkulanmak, şüphelenmek **2.** işkillenmek

şikbûn *m* şıklaşma

şik bûn *l/ngh* şıklaşmak

şikbûnî *m* şıklık

şikbûyîn *m* şıklaşma

şikçûn *m* kuşkulanma, şüphelenme

şikçûn *l/ngh* kuşkulanmak, şüphelenmek

şikdar *rd* kuşkulu, şüpheli

şikdarbûn *m* kuşkulanma

şikdar bûn *l/gh* kuşkulanmak

şikdarbûyîn *m* kuşkulanış

şikdarî *m* kuşkululuk

şikdarkirin *m* kuşkulandırma

şikdar kirin *l/gh* kuşkulandırmak

şikebar *rd* kuşkulu

şikebarî *m* kuşkululuk

şikeflotek *bnr* şikevlatok

şikeft *jeo/erd m* mağara ~ **berqefk** mağara ve korunak * **eynî şikeft e** faraş gibi (veya faraş kadar)

şikefta çav *ant/nd* göz yuvası

şikefta dev *ant/nd* damak

şikeftik *m* mağara, mağaracık

şikeftnas *nd/nt* mağara bilimci

şikeftnasî *m* mağara bilimi

şikeftok *m* mağara

şikelkû *m* kabuk

şikerf *rd* yufka yürekli

şikest *m* **1.** kırım **2.** kırılma **3.** bozgun, hezimet ~ **xwarin** bozguna uğramak

şikestandin *m* kırdırma

şikestandin *l/gh* kırdırmak

şikeste *m* 1. kırım, kırılma 2. yenilgi, bozgun, çözülüm, hezimet 3. *mat* kesir ~ **xwarin** bozguna uğramak, hezimete uğramak ~**ya pêkhatî** bileşik kesir ~**ya rahatî** bayağı kesir
şikestebend *nd/nt* kırıkçı, çıkıkçı, sınıkçı
şikestebendî *m* kırıkçılık, çıkıkçılık, sınıkçılık
şikestek *m* 1. kırma (dövülmüş veya kırılmış tahıl) * **şikesteka genim** buğday kırması 2. kırık (dövülerek kırılmış olan) * **şikestekê birinc** pirinç kırığı 3. leke, kusur 4. leke (yüz kızartan suç) * **ev rewş ji bo me şikestek e** bu durum bizim için bir lekedir 5. *rd* çirkin, yakışıksız, yakışık almaz, ters * **ev celeb libat ji bo jineke binamûs, tiştên şikestek in** bu davranışlar namuslu bir kadın için çirkin şeylerdir
şikestekfiroş *nd/nt* kırmacı
şikestekî *m* 1. yakışıksızlık, çirkinlik 2. kusur, leke
şikestexet *nd* italik, italik yazı
şikestexwarin *m* darbelenme, bozguna uğrama
şikeste xwarin *l/gh* darbelenmek, bozguna uğramak
şikestexwarî *rd* bozguna uğramış, sınık
şikesteya pêkhatî *mat/nd* bileşik kesir bileşik kesir
şikesteya rahatî *mat/nd* bayağı kesir
şikestik *mat/m* kesir ~**a asayî** bayağı kesir, adi kesir ~**a dehî** ondalık kesir ~**ya pêkhatî** bileşik kesir ~**ya rahatî** bayağı kesir
şikestikî *rd* kesirli
şikestin *m* 1. kırılma, kırılış 2. kırılma (cesaret, umut, onur vb. için; azalma, yok olma) 3. *fiz* kırılma (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirme) 4. kırılma (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölme) 5. kırılma (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalmama, azalma) 6. çözülme, çözülüş, yenilme, yeniliş, bozguna uğrama, bozgun yeme * **jevketina dijmin** düşmanın çözülüşü 7. bozulma (oruç ve namaz gibi şeyler için) 8. kaçma (yok olma) 9. kırık (kemiği bir etki ile kırılması) * **şikandin di milê wê de nîn e** kolunda kırığı yok
şikestin *l/ngh* 1. kırılmak 2. kırılmak (cesaret, umut, onur vb. için; azalmak, yok olmak) 3. *fiz* kırılmak (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirmek) 4. kırılmak (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölmek) * **di vî şerî de bi hezaran mirov şikestin** bu savaşta binlerce insan kırıldı 5. kırılmak (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalmamak, azalmak) 6. çözülmek, yenilmek, bozguna uğramak, bozgun yemek 7. bozulmak (oruç ve namaz gibi şeyler için) 8. kaçmak (yok olmak) * **kêfa min şikest** keyfim kaçtı ~ **xwarin** bozguna uğramak (veya vermek)
şikestinbar *rd* 1. kırılgan 2. kırılabilir
şikestin xwarin *l/gh* bozguna uğramak (veya vermek), yenilmek
şikestî *rd* 1. kırık (kırılmış olan) * **paceya şikestî** kırık pencere 2. yenik, yenik düşmüş, bozguna uğramış olan 3. ezik, buruk, gücenmiş (üzüntülü) * **bi dilekî şikestî çû** buruk bir kalple gitti * **mirovekî şikestî** ezik bir insan 4. bozuk, düşük (belli dil kurallarına uymayan) * **hevoka şikestî** düşük cümle * **bi zimanekî şikestî** bozuk bir dille
şikestîbûn *m* 1. kırıklık 2. yeniklik 3. eziklik * **em bi salan di nav şikestîbûnê de jiyan** yıllarca eziklik çektik 4. bozukluk, düşüklük (dil için)
şikestîk *bnr* şikestek
şikestok *rd* 1. kırılgan 2. *m* saç kırığı
şikestokî *rd* kırılganca
şikev (I) *m* 1. fıçı 2. *rd* fıçı (bir fıçının alacağı miktar)
şikev (II) *m* mutfak
şikev (III) *m* tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
şikeva *rd* 1. mayasız ekmek 2. *m* yufka ~ **bela kirin** 1) ölülerin ruhu için ya da kötü bir rüyadan sonra dağıtılan sadaka ekmeği 2) *argo* erkekçe dağıtmak, onlarla cömertçe yatmak (kadın için)
şikevaşekir *nd* bir çeşit kreb
şikevegezo *nd* kudret helvalı bir çeşit krep
şikevik *m* çanak, çanak çömlek
şikevikî *rd* çanaksı
şikevk *m* 1. fıçı 2. *rd* fıçı (bir fıçının alacağı miktar)
şikevkfiroş *nd/nt* fıçıcı (fıçı satan kimse)
şikevkvan fıçıcı (fıçı yapan)
şikevlotek *zo/m* kaplumbağa
şikey *rd* rehin
şikêlik *m* çanak çömlek
şikênandin *m* 1. kırma (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalama) 2. kırma (iri parçalara ayırma) 3. *bz* kırma (indirimle alma) 4. kırma (dileğini kabul etmeyerek gücendirme, incitme) 5. kırma (vücut kemiklerinden birini parçalama) 6. kırma (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirme, döndürme) 7. yenme, bozguna uğratma 8. tarama (saç tarama)
şikênandin *l/gh* 1. kırmak (sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak) 2. kırmak (iri parçalara ayırmak) 3. *bz* kırmak (indirimle almak) 4. kırmak (dileğini kabul etmeyerek gücendirmek, incitmek) * **ji bo ku ez xatirê we neşikênim ez hatim** sizin hatırınızı kırmamak için geldim 5. kırmak (vücut kemiklerinden birini parçalamak) 6. kırmak (hareket halindeki canlının veya taşıtın yönünü çevirmek, döndürmek) * **dîreksiyonê li milê rastê bişikêne** arabanın direksiyonunu

sağa kır 7. yenmek, bozguna uğratmak 8. taramak (saç taramak) * **porê xwe şikênandibû** saçını taramıştı ~ **û avêtin** kırıp dökmek * **ketiye mutbexê çi tiştê ku dikeve destê wê dişikêne û diavêje** mutfağa girmiş, eline geçirdiklerini kırıp döküyor
şikênandî *rd* kırık (kırılmış olan)
şikênandîbûn *m* kırıklık
şikêndar *rd* kırılgan, kırılabilir
şikêr (I) moloz
şikêr (II) *m* **1.** taş yığını **2.** duvar tarzında üstüste harçsız ve iğreti bir şekilde istif edilmiş taş dizisi **~a mêran** maktulun vurulduğu yer
şikêr rd mundar ~ **kirin** mundar etmek
şikêv *m* tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
şikêvlatok *m* kaplumbağa
şikil *bnr* şekil
şikir *bnr* şikur
şikiyar *rd* üstü açık
şikiyayî *rd* **1.** kırık, şikeste **2.** yenik, bozguna uğramış olan
şikîn *m* **1.** kırılma, kırılış **2.** kırılma (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölme) **3.** kırılma (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalmama, azalma) **4.** kırılma (cesaret, umut, onur vb. için; azalma, yok olma) **5.** kırılma (ağaç, dal üzerinde meyve, çiçek, yaprak çok olma) **6.** *fiz* kırılma (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirme) **8.** bozulma (namaz, oruç vb. için) **9.** inme (değeri düşme) **10.** kopma (çok ağrıma) **11.** kaçma (yok olma) **12.** yenilme, bozguna uğrama
şikîn *l/ngh* **1.** kırılmak **2.** kırılmak (savaş, bulaşıcı hastalık vb. sebebiyle çok insan ölmek) **3.** kırılmak (rüzgâr, soğuk için; eski gücü kalmamak, azalmak) * **çîka sermayê şikiya** soğun etkisi kırıldı **4.** kırılmak (cesaret, umut, onur vb. için; azalmak, yok olmak) * **cesareta wî şikiya** cesareti kırıldı **5.** kırılmak (ağaç, dal üzerinde meyve, çiçek, yaprak çok olmak) * **dar hingî mêwe girtine, gulî di binî de dişikên** ağaç o kadar meyve tutmuş ki, dalları kırılıyor **6.** *fiz* kırılmak (saydam bir ortamdan başka saydam bir ortama geçen bir ışın doğrultu değiştirmek) **8.** bozulmak (namaz, oruç vb. için) * **rojiya wê şikiya** orucu bozuldu **9.** inmek (değeri düşmek) * **fiyeta zêran şikiya** altın fiyatları indi **10.** kopmak (çok ağrımak) * **pişta min tê bişikê** belim koptu **11.** kaçmak (yok olmak) * **kêfa min şikiya** keyfim kaçtı **12.** yenilmek, bozguna uğramak ~ **û ji hev de ketin** kırılıp dökülmek (çok eskimek)
şikîner *rd* **1.** kırıcı, kıran (kırma işini yapan) **2.** *bz/nd* kırıcı (süresi gelmemiş senet, tahvil, bono vb. leri aıp satan kimse veya kuruluş)
şikînerî *m* kırıcılık
şik jê re çêbûn *l/bw* işkillenmek
şikkirin *m* kuşkulanma, şüphelenme
şik kirin *l/gh* kuşkulanmak, şüphelenmek
şikkirî *rd* kuşkulanmış, kuşku duymuş olan
şikl *bnr* şekil
şikoke *m* ahlat
şiko *m* kuşku, şüphe
şikomend *nd/nt* kuşkucu, şüpheci
şikomendî *m* kuşkuculuk, şüphecilik
şikra *h* sözüm ona, sözde * **şikra min jê re gotiye** sözüm ona ben ona söylemişim
şikrîm *m* şükretme **2.** şükran, minnet duyma **~a xwe anîn** şükran duymak, minnet duymak, şükretmek **~a xwe jê re anîn** (bir kimseye veya şeye) minnet duymak **~a xwe ji halê xwe re anîn** tencerede pişirip kapağında yemek (geçim konusunda)
şikund *m* diz üstü oturma
şikur *nd* şikur * **şikur ji Xwedê re** Alaha şükürler olsun ~ **îcar jî** ..., hele şükür * **şikur îcar jî tu hatî** hele şükür gelebildin ~ **jê re** şükürler olsun ~ **ji Xwedê re 1)** Allaha şükür, Allaha şükürler olsun, çok şükür **2)** bereket ki (veya bereket versin ki) ~ **karê (îşê) min li rê ye** i-şi(m) iş kaşığı(m) gümüş ~ **kirin** şükür etmek
şikurdar *rd* müteşekkir
şikirdarbûn *m* müteşekkir olma
şikirdarbûn *l/ngh* müteşekkir olmak
şikirdarkirin *m* müteşekkir etme
şikirdar kirin *l/gh* müteşekkir etmek
şikurkirin *m* şükretme
şikur kirin *l/gh* şükretmek
şikûdar *m* muhteşem, görkemli
şikûdarî *m* ihtişam, görkem
şikûnd *m* diz üstü durma
şil (I) *m* felç ~ **û şat** felçli, sakat ~ **û şeht** felçli ~ **û şêt 1)** felçli **2)** zır deli ~ **û şêt bûn** felç olmak
şil (II) *rd* laşka
şil (III) *rd* **1.** ıslak **2.** ıslak, yaş * **erda şil** yaş toprak ~ **bûn** ıslanmak ~ **kirin** ıslamak ~ ~ nemli nemli ~ **û pil** ıpıslak, sırılsıklam, yamyaş ~ **û pil bûn** sırılsıklam (veya sırılsıklam) olmak ~ **û ziwa** yazı tura ~ **û ziwa** (an jî **ziwayî**) **avêtin** yazı tura atmak
şilahî *bnr* şilayî
şilape *bnr* şilope
şilaq *m* çapak (göz çapağı)
şilat *rd* serseri
şilatî (I) *m* serserilik ~ **kirin** serserilik etmek
şilatî (II) *m* ıslaklık
şilav *rd* **1.** sırsıklam, sırılsıklam **2.** sulak yer, batak yer
şilavik *m* hayvan iç organından elde edilen bir madde
şilavî *fiz/rd* sıvı
şilawil *m* dere ve göllerde yaşayan bir tatlı su balığı

şilayî *m* 1. ıslaklık 2. yağış
şilbûn *m* 1. ıslanma 2. nemlenme 3. yaşarma, sulanma (gözleri ıslanma) 4. ıslaklık
şil bûn *l/ngh* 1. ıslanmak 2. nemlenmek * **xwê şil bûye** tuz nemlenmiş 3. yaşarmak, sulanmak (gözleri ıslanmak) * **çavê wê şil bûn** gözleri sulandı
şilbûnî *m* ıslaklık
şilbûyîn *m* 1. ıslanış 2. nemleniş 3. yaşarış, sulanış (gözleri ıslanma)
şildim *m* fanfin ~ **bildim** fanfin fon
şildir *m* fanfin ~ **mildir** fanfin fon * **dikire şildir mildir me jê fehm nedikir** fanfin on ediyordu, ondan birşey anlamıyorduk
şile (I) *m* bir çeşit kavun
şile (II) *m* bulgur, domates, soğandan yapılan yemek
şile (III) *fiz/rd* sıvı
şileberf *m* ıslak kar, yağmurumsu şekilde yağan kar
şilejan *rd* tedirgin
şilejanî *m* tedirginlik
şilek (I) *m* pişi (bir tür hamurlu yiyecek)
şilek (II) *rd* 1. malaz, sulak, sulak yer 2. bataklık 3. sulak, vıcık * **berfa şilek** vıcık kar
şilek (III) *rd* ateşli, azgın (cinsel olarak)
şilekayî *m* ıslaklık
şileke (I) *m* akıtma, kol gözlemesi
şileke (II) *m* bulgur, ot, sarmısak karışımı sulu bir yemek
şilekî (I) *m* akıtma, kol gözlemesi, gözleme ekmeği
şilekî (II) *m* sulaklık
şilemenî *m* 1. sıvı 2. sıvı, sulu sepken
şilepîv *m* sıvıölçer, areometre
şileyî *rd* sıvı
şileyîkirin *m* sıvılaştırma
şileyî kirin *l/gh* sıvılaştırmak
şilê *m* 1. iki yaşındaki oğlak yünü 2. güzün kırkılan koyun yünü
şilêl *bot/n* çavdar (Secale cereale)
şilêldar *rd* çavdarlı
şilêlvaş *bot/m* yabanî çavdar
şilêr *m* bir tür çiçek
şilêrî *rd* ıslak
şilêrîbûn *m* ıslanma
şilêrî bûn *l/ngh* ıslanmak
şilêrîbûyîn *m* ıslanış
şilêrîkirin *m* ıslatma
şilêrî kirin *l/gh* ıslatmak
şilêt *rd* nemli, rutubetli
şilf (I) *rd* 1. soyuk 2. yalın, dal, dalyan 3. çıplak ~ **û tazî** açık saçık, saçık ~**a şûr** dalyan
şilf (II) *m* 1. süngü 2. bıçağın demir kısmı 3. kamış (erkeklik organı, penis)
şilfbûn *m* 1. soyunma 2. yalınlaşma 3. çıplaklaşma, çıplak olma
şilf bûn *l/ngh* 1. soyunma 2. yalınlaşma 3. çıplaklaşmak, çıplak olmak
şilfik *m* 1. çakı 2. kınsız bıçak
şilfî tazî *rd* çırılçıplak, anadan doğma
şilfkirin *m* 1. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) 2. çıplak etme
şilf kirin *l/gh* 1. soymak (birinin giysilerini çıkarmak) 2. çıplak etmek
şilfkirî *rd* soyuk
şilf tazî *rd* 1. çırçıplak, çırılçıplak, dımdızlak 2. açık saçık, şallak mallak
şilftazîtî *m* çırçıplaklık, çırılçıplaklık
şilh (I) *m* (*ant/biy*) 1. üst deri, dış deri 2. tulum (bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi)
şilh (II) *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovandan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek ~ **girtin** oğul çıkarmak
şilihandin *m* şaşırtma, şaşalatma, afallatma, afallaştırma
şilihandin *l/gh* şaşırtmak, şaşalatmak, afallatmak, afallaştırmak
şilihandî *rd* şaşkın, afallaştırımış
şilhdan *m* oğullanma
şilh dan *l/gh* oğullanmak
şilihên *m* suyun hızlı akma sesi
şilihî *rd* şaşkın, afallaşmış olan
şilihîn *m* şaşına, şaşırma, şaşakalma, afallama, afallaşma
şilihîn *l/ngh* şaşmak, şaşırmak, şaşakalmak, afallamak, afallaşınak
şilik (I) *m* bir çeşit kavun
şilik (II) *nd* akıtma, gözleme, gözleme ekmeği
şilik (III) *m* örgü (dokumacılıkta atkı ve çözgü ipliklerinin, dokumayı oluşturacak biçimde belli bir desene göre kesişmesi)
şilik (IV) *m* uykuluk
şilik (V) *m* hafif kadın
şilik (VI) *ant/m* bıngıldak
şilika şevê *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şilikî *m* akıtma, gözleme, gözleme ekmeği
şilikîn *m* soyunma
şilikîn *l/ngh* soyunmak
şiling *m* salatalığın olmuş hali
şiliqandin *m* çalkalama, çalkama (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırma)
şiliqandin *l/gh* çalkalamak, çalkamak (sulu bir şeyi sarsarak veya çırparak karıştırmak) * **mast şiliqandiye** yoğurdu çalkalamış
şiliqîn *m* çalkalanma
şiliqîn *l/ngh* çalkalanmak
şilix *m* mesele, sorun * **ev karê te şilixî ye** işin mesele çıkarmak
şilixî *m* 1. sorun, problem 2. karambol
şilî *m* 1. yağış 2. yağmur 3. yağış (yağan yağmur veya kar miktarı) 4. yağışlı hava 5. ıslaklık ~ **şepelî** yağışlı ~ **pilî** yağışlı
şilîbir *rd* yağış kesen
şilîdar *rd* yağışlı
şilîl (I) *bot/m* çavdar (Secale cereale)
şilîl (II) *m* bir tür çiçek **harmanı**
şilîmar *bot/m* bir tür ot

şilîpelî *m* yağış
şilîpilî *rd* sırsıklam, sırılsıklam
şilîpîv *m* yağışölçer, plüviyometre
şilîtî *m* ıslaklık, yaşlık
şilker *rd* ıslatıcı
şilkirin *m* ıslama, ıslatma, ıslatış
şil kirin *l/gh* ıslamak, ıslatmak
şilnivîs *m* dolma kalem
şilok *rd* **1.** ıslakça, yaşça **2.** suluca
şiloke *rd* **1.** yağışlı **2.** ıslakça, yaşça
şilokî *rd* **1.** ıslakça, yaşça **2.** suluca
şilol *m* erik
şilomilo *rd* sırsıklam, sırılsıklam
şilomilobûn *m* sırsıklam (veya sırılsıklam) olma
şilomilo bûn *l/ngh* sırsıklam (veya sırılsıklam) olmak
şilop *m* çapak (göz çapağı) ~ **girtin** çapaklanmak
şilope *m* **1.** sulu sepken **2.** çıvgın (rüzgâr ve karla karışık yağan yağmur) **3.** kargın (karla karışık yağan yağmur) **4.** vıcık ~ **û dilope** sulu sepken
şilopeyî *rd* sırsıklam, sırılsıklam
şilopeyîbûn *m* sırsıklam (veya sırılsıklam) olma
şilopeyî bûn *l/ngh* sırsıklam (veya sırılsıklam) olmak
şilopgirtin *m* çapaklanma
şilop girtin *l/gh* çapaklanmak
şilopilo *rd* **1.** sırsıklam, sırılsıklam, yamyaş **2.** vıcık vıcık
şilopilobûn *m* sırsıklam (veya sırılsıklam) olma, su gibi olma, sucuk gibi olma (veya ıslanma), iliğine kadar ıslanma
şilopilo bûn *l/ngh* sırsıklam (veya sırılsıklam) olmak, su gibi olmak, sucuk gibi olmak (veya ıslanmak), iliğine kadar ıslanmak
şilopiloyî *rd* **1.** sırsıklam, sırılsıklam **2.** çiskin
şilopiloyîbûn *m* sırıksıklam olma, tazıya dönme
şilopiloyî bûn *l/ngh* sırıksıklam olmak, tazıya dönmek
şilopin *rd* çipil, çapaklı, çapak gözlü
şiloqî *m* endişe, kaygı
şilor *bot/m* **1.** erik (Prunus domestica) **1.** erik (bu ağacın meyvesi) ~ **ê reş** kara erik
şilove *rd* **1.** sulu sepken **2.** çıvgın, kargın **3.** vıcık
şilovebûn *m* yıvışma
şilove bûn *l/ngh* yıvışmak
şilovetî *m* cıvıklık
şiloveyî *rd* vıcık, yıvışık
şiloveyîbûn *m* cıvıklaşma
şiloveyî bûn *l/ngh* cıvıklaşma
şiloveyîkirin *m* cıvıklaştırma
şiloveyî kirin *l/gh* cıvıklaştırmak
şilovkî *rd/h* yıvış yıvış
şilp *bnr* şirp
şilpil *rd* sırsıklam, sırılsıklam
şilpilî *rd* sırılsıklamca
şilpilîbûn *m* sırılsıklam olma
şilpilî bûn *l/ngh* sırılsıklam olmak
şilpilîkirin *m* sırılsıklam etme
şilpilî kirin *l/gh* sırılsıklam etmek
şilpitî *rd* uyanık, çok konuşan, açık gözlü (kadın)
şilq *h* aniden, zıp
şilqam *bnr* şîrqam
şilqandin *bnr* şiliqandin
şiltaq *nd/nt* yalaka
şiltaqî *m* yalakalık
şiltax (I) *m* bahane
şiltax (II) *nd/nt* yalaka
şiltax *rd/nd* iftiracı, müfteri
şiltaxî (I) *m* yalakalık ~ **kirin** yalakalık etmek
şiltaxî (II) *m* iftira ~ **lê bûn** iftiraya uğramak ~ **lê kirin** (birine) iftira atmak, iftirada bulunmak
şiltaxîkirin *m* iftira etme
şiltaxî kirin *l/gh* iftira etmek
şiltaxîtî *m* iftiracılık
şilû *bnr* şolî
şilûg *m* **1.** çapak (göz çapağı) * **şilûga çavê wî heye** göz çapağı var **2.** *rd* yaşlı (göz için; yaşla dolmuş) * **bi çavên şilûg name nivîsand** yaşlı gözlerle mektup yazdı
şilûggirtin *m* çapaklanma
şilûg girtin *l/gh* çapaklanmak
şilûggirtî *rd* çapaklı (göz)
şilûpil *rd* ıpıslak, sırsıklam
şilûr (I) *m* karışık ve iyice pişmemiş çorba
şilûr (II) *n* **1.** koruk **2.** yabanî üzüm
şilût *rd* **1.** çıplak, çırçıplak, çırılçıplak **2.** *mec* fakir, yokluk içinde olan
şilûtî *m* çırçıplaklık, çırılçıplaklık
şilx *m* oğul (bal arısı için) * **şilxê mêşan** arı oğulu
şilxe *rd* bol
şilxebûn *m* bollaşma
şilxe bûn *l/ngh* bollaşmak
şilxeker *rd/nd* bollaştırıcı
şim (I) *m* terlik
şim (II) *nd* yüzünde sarı hatlar olan keçi
şima *m* **1.** bal mumu **2.** bal mumu (bu maddenin sanayide kullanılmak için yapay olarak hazırlanmışı) **3.** mum **4.** çok kirli, çok pis ~**ya morkirinê** mühür mumu ~**ya senîtê** eğir mumu
şimabûn *m* mumlaşma
şimadank *m* şamdan
şimadar *rd* mumlu (bal mumu için)
şimaker *sn/m* mumlayıcı
şimakirin *m* **1.** mumlama **2.** *sn* mumlama (filmin iki kenarına bal mumu sürme)
şima kirin *l/gh* mumlamak
şimakirî *rd* mumlu, mumlanmış olan (bal mumuyla)
şimamok *bnr* şemamok
şimaq *bnr* şîrmaq

şimaqî *m* **1.** bir baş örtüsü **2.** başa bağlanan bir tür yazma **~ya Diyarbekirî** Diyarbakır yapımı yazma
şimar *m* uçkur
şimareng *n* bal mumu rengi
şimayî *rd* bal mumundan yapılma
şime *m* son (hayvanlar için)
şimêl *m* **1.** küçük tahıl destesi **2.** sap (demet durumundaki ekin) **~ kişandin** sap çekmek
şimik *m* **1.** terlik **2.** şıpıdık (ökçesiz ve arkalıksız terlik)
şimika potîn *nd* pantufla
şimikbûk *m* el yapımı bir halı ismi
şimikfiroş *nd/nt* terlikçi (satan kimse)
şimikfiroşî *m* terlikçilik
şimikker *nd/nt* terlikçi (imal eden)
şimikkerî *m* terlikçilik
şimikokî *rd* terliksi
şimopiv *m* dedikodu **~ kirin** dedikodu etmek (veya yapmak)
şimşad *bot/m* **1.** şimşir (Buxus sempervirens) **2.** şimşir (bu ağacın kerestesi) **3.** *rd* şimşir (bu keresteden yapılan) * **kevçiyê şimşad** şimşir kaşık
şimsal *mzk/m* kaval (uzun kaval)
şimşaljen *nd/nt* kavalcı (çalan kimse)
şimşaljenî *m* kavalcılık
şimşimat *rd* kaygan, mat
şimşîr (I) *bnr* şimşûr
şimşîr (II) *bot/m* şimşir (Buxus sempervirens)
şimşîre (I) *m* posa
şimşîre (II) *m* kapı mandalı
şimşîrî *bot/m* kılıç çiçeği
şimşîrkî *bnr* şimşûrkî
şimşûr *n* kılıç
şimşûrkî *nd* iki kişinin karşılıklı olarak, birer sopa ile (sopaları kılıç gibi salayarak) oyanan bir kılıç oyunun (çocuk oyunu)
şincik *m* süpürge
şindilîn *m* süzülme
şindilîn *l/ngh* süzülmek
şindî *bot/m* **1.** kızılcık (Cornus mas) **2.** kızılcık (bu bitkinin meyvesi)
şindok *rd* miskin, kokuşmuş, şapşal (kimse)
şindolek *bnr* şindok
şing (I) *bot/m* taze olarak yenilen bir bitki
şing (II) *m* tırnık **~ û ~** çangır çungur * **beroş şing û şing ketin** tencereler çangır çungur devrildi
şingandin *m* **1.** şangırdatma **2.** şıkırdatma **3.** tangırdatma
şingandin *l/gh* **1.** şangırdatmak **2.** şıkırdatmak **3.** tangırdatmak
şingandî *rd* **1.** şangırdatılmış **2.** şıkırdatılmış **3.** tangırdatılmış
şingeçing *h* çangır çungur, tangır tungur * **beroş bi şingeçin ketin** tencereler çangır çungur devrildi
şingeming *h* tangır tungur
şingeşing *h* **1.** şangır şangır, şıngır şıngır **2.** tangır tangır **3.** cangıl cungul **4.** *m* cangıl cungul (bu biçimde gürültü)
şingil *m* ek, ilave
şingilandin (I) *m* ekleme, ilave etme
şingilandin (II) *m* sarkıtma
şingilandin (I) *l/gh* eklemek, ilave etmek
şingilandin (II) *l/gh* sarkıtmak
şingilîn (I) *m* eklenme
şingilîn (II) *m* sarkma, sarkış
şingilîn (I) *l/ngh* eklenmek
şingilîn (II) *l/ngh* sarkmak
şingên *bnr* şingîn
şingîn *m* **1.** şangırdama, şıngırdama (tabak, bardak ve benzerleri için) **2.** şıkırdama (birbirine çarpan metal paraların çıkardığı sese benzer ses çıkarma) **3.** çangırdama (madeni şeyler) **4.** tangırdama **5.** *fiz* tını, tınnet **~ û çingîn** *h* şangır şungur
şingîn *l/ngh* **1.** şangırdamak, şıngırdamak (tabak, bardak ve benzerleri için) **2.** şıkırdamak (birbirine çarpan metal paraların çıkardığı sese benzer ses çıkarmak) **3.** çangırdamak (madeni şeyler) **4.** tangırdamak **~ jê çûn** şangırdamak, şıngırdamak
şingînî *m* **1.** şangırtı, şıngırtı **2.** şıkırtı **3.** çangırtı **4.** tangırtı **~ jê anîn 1)** şangırdatmak, şıngırdatmak **2)** şıkırdatmak **3)** çangırdatmak **4)** tangırdatmak **~ jê hatin (an jî çûn) 1)** şangırdamak, şıngırdamak **2)** şıkırdamak **3)** çangırdamak **4)** tangırdamak **~ kirin** şangırdamak, şıngırdamak **2)** şıkırdamak **3)** tangırdamak
şingînkirin *m* şangırtı yapma, şıngırtı yapma
şingîn kirin *l/gh* şangırtı yapmak, şıngırtı yapmak
şingşing *h* **1.** çın çın **2.** çıkır çıkır
şingşingandin *m* çınlatma
şingşingandin *l/gh* çınlatmak
şingşingîn *m* çınlanma
şingşingîn *l/ngh* çınlanmak
şinguv *bot/m* bitki adı
şing û şing *h* çangır çungur * **beroş şing û şing ketin** tencereler çangır çungur devrildi
şinîr *m* boyunduruk kayışı
şino *m* idman
şintîl *m* doruk, zirve
şinûlk *m* marifet
şinûlknak *rd* marifetli
şip *m* çabuk, acele **~ kirin** acele etmek, hızlanmak
şipan *rd* hızlı
şipane *m* kapı eşiği
şipeşip *h* **1.** şıpır şıpır, pıtır pıtır (su damalasının sesi için) **2.** şak şuk (terlik sesi)
şipê *h* ayakta
şiphe *m* şüphe **~a (yekî) çûn ser (...)** -den şüphelenmek
şiphekirin *m* şüphe etme, şüphelenme

şiphe kirin *l/gh* şüphe etmek, şüphelenmek
şipik *m* terlik
şipil *rd* **1.** çabuk, cevval, hızlı, fişek gibi (hızlı) **2.** canlı, hareketli, atik, çevik, kıpırdak, kıpır kıpır **3.** lâstik gibi, tığ gibi (ince, zayıf, sağlam ve çevik kimse)
şipilane *rd/h* atikçe, çevikçe
şipilayî *m* **1.** çabukluk, ivinti **2.** atiklik, çeviklik, kıpırdaklık
şipilbûn *m* çevikleşme, acarlaşma, tetik davranma
şipil bûn *l/ngh* çevikleşmek, acarlaşmak, tetik davranmak
şipilbûyîn *m* çevikleşiş, acarlaşış, tetik davranış
şipilî *m* atiklik, çeviklik
şipilkirin *m* atikleştirme, çevikleştirme
şipil kirin *l/gh* atikleştirmek, çevikleştirmek
şipiltî *m* **1.** çabukluk, ivinti **2.** atiklik, çeviklik
şiping *m* kapı eşiği
şipiya *h* ayakta
şipîn *m* şıpırdama
şipîn *l/ngh* şıpırdamak
şipînî *m* şıpırtı (damla sesi)
şipîşil *rd* ıpıslak
şipîşolî *rd* busbulanık
şipkirin *m* acele etme
şip kirin *l/gh* acele etmek
şipkirî *rd* acele edilmiş, acele olarak yapılmış
şipl *bnr* şipil
şipne *m* sürgü, tapan (tarım aracı)
şipnekirin *m* sürgüleme
şipne kirin *l/gh* sürgülemek
şipşêylo *rd* busbulanık
şipşidandî *rd/h* sımsıkı
şipşil *rd* ıpıslak, yamyaş
şipşîn *rd* **1.** masmavi, gömgök **2.** mosmor ~ **bûn** mosmor olmak
şipşînî *rd* mosmor (darb sonucu)
şipşînîbûn *m* mosmor kesilme
şipşînî bûn *l/ngh* mosmor kesilmek
şipşîrîn *rd* şipşirin
şipşîlo *rd* busbulanık
şipşolî *rd* busbulanık
şiq *m* şık * **ji van şiqan kîjan rast e?** bu şıklarından hangisi doğru?
şiqat *m* kibrit
şiqawêl *m* çalı süpürgesi
şiqeşiq *m* şakırtı * **şiqeşiqa diranan** diş şakırtısı ~ **jê anîn** şakırdatmak ~ **jê çûn** (an jî **hatin**) şakırdamak
şiqeyt *n* taş oyuğu
şiqêr *bnr* şikêr
şiqitandin *m* **1.** sarkıtma **2.** sarkıtma, sıyırma **3.** ağdırma **4.** indirme (aşağıya inmesini sağlama) **5.** kaydırma
şiqitandin *l/gh* **1.** sarkıtmak **2.** sarkıtma, sıyırmak * **şalê xwe şiqitand** pantolonunu sıyırdı **3.** ağdırmak **4.** indirmek (aşağıya inmesini sağlamak) **5.** kaydırmak
şiqitandî *rd* **1.** sarkık **2.** sıyırık
şiqitandîbûn *m* **1.** sarkıklık **2.** sıyırıklık
şiqitî *rd* sarkık
şiqitîbûn *m* sarkıklık
şiqitîn *m* **1.** sarkma, sarkış **2.** sarkma, gevşeyip sarkma, torbalanma **3.** sıyırma (elbise çıkarma) **4.** sarkma, ağma, ağış, inme **5.** inme (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelme) **6.** inme (bir yerden başka bir yere gitme, varma) **7.** inme (bir yerden aşağıya inme) **8.** kayına (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **9.** kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) **10.** kaçma (bir yana doğru kayma) **11.** düşme (vurma, değme)
şiqitîn *l/ngh* **1.** sarkmak **2.** sarkmak, gevşeyip sarkmak, torbalanmak * **gepên wî şiqitîbûn** yanakları sarkmış (veya torbalanmış) **3.** sıyırmak (elbise çıkarmak) **4.** sarkmak, ağmak, inmek * **êdî roj şiqitîbû** güneş ağmıştı artık di **5.** inmek (dağ, tepe gibi yüksek yerlerden gelmek) * **gur şiqitîn bajêr** kurtlar şehre indi **6.** inmek (bir yerden başka bir yere gitmek, varmak) * **di çaxanê xortaniyê de em dişiqitîn ber devê deryayê** gençlik dönemimizde denize inerdik **7.** inmek (bir yerden aşağıya inmek) * **ji ser darê bişiqite jêrê** ağaçtan aşağı in **8.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **9.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) * **lingê min şiqitî** ayağım kaydı **10.** kaçmak (bir yana doğru kaymak) * **xalî bi jêr de şiqitiye** halı aşağıya kaçmış **11.** düşmek (vurmak, değmek) * **siya dara behîvê şiqitîbû ser rê** badem ağacının gölgesi yola düşmüştü
şiqîn *bnr* şîqîn
şiqlot *m* misket şeklini almış hayvan pisliği; genelikle yünlerine yapışık olur
şiqşiqandin *m* çatlatma
şiqşiqandin *l/gh* çatlatmak
şiqşiqandî *rd* çatlak
şiqşiqîn *m* çatlama, çatır çatır çatlama (çok çatlama)
şiqşiqîn *l/ngh* çatlamak, çatır çatır çatlamak (çok çatlamak) * **lêvên wî şiqşiqîne** dudakları çatlamış
şiqşiqok *bnr* çeqçeqok
şiqul *bnr* şixul
şirafe *bnr* şerafe
şirav *m* musluk
şirb (I) *m* kırk karıka verilen ad (dört defe verilen ad, bir def on karıktır)
şirb (II) *bot/m* karaçam
şirdan *m* **1.** dizi (bir iplik veya tel üzerine dizilmiş şey) **2.** tezek dizisi
şirde *m* inci boncuk dizisi
şire *m* şıra

şired *rd* çalışkan
şiredî *m* çalışkanlık
şir'en *h* şer'an
şireşir *h* **1.** şarıl şarıl, şar şar, şırıl şırıl, zırıl zırıl * **şireşira avê ye tê** zırıl zırıl su akar **2.** şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) **3.** faşır faşır
şireşirkirin *m* şarıldama
şireşir kirin *l/gh* şarıldamak
şirge *m* kalak
şirên *bnr* şirîn
şirhot *m* lazımlık (özelikle yaşlı kimselerin için küçük apdeslerini yaptıkları kap)
şiridandin *m* serkeş olmasına sebep olma
şiridandin *l/gh* serkeş olmasına sebep olmak
şiridîn *m* **1.** serkeş olma **2.** eve uğramama (evcil hayvan icin)
şiridîn *l/ngh* **1.** serkeş olmak **2.** eve uğramamak (evcil hayvan icin) * **mirîşk şiridiye** tavuk eve uğramıyor
şirik (I) *m* püskül ~ **kirin** püskülemek ~ **û pirik** püskül müskül
şirik (II) *m* **1.** çörten, oluk **2.** duş (su akıtan âlet) **3.** damla, damlacık * **şirikên baranê** yağmur damlaları ~**ê xwêdanê pê de hatin xwarê** boncuklanmak, terlenmek
şirikî *rd/nd* mor menekşe rengi
şirikandin *m* şırıldatma
şirikandin *l/gh* şırıldatmak
şirikîn *m* şırıldama
şirikîn *l/ngh* şırıldamak
şirikkirin *m* **1.** inci, boncuk, gümüş, altın dizileriyle süsleme **2.** püskülleme
şirik kirin *l/gh* **1.** inci, boncuk, gümüş, altın dizileriyle süslemek **2.** püsküllemek
şirikkirî *rd* **1.** süslü * **xizmên di şirikkirî** süslü hızmalar **2.** püsküllü
şiringa *m* **1.** şırınga **2.** şırınga, enjektör ~ **kirin** şırınga etmek (veya yapmak)
şiringî *m* aşarı sıcaklık, alev alev yanma
şiringîn (I) *m* çok ısınma
şiringîn (II) *m* tadına varma, tam tadını alma
şiringîn (I) *l/ngh* çok ısınmak
şiringîn (II) *l/ngh* tadına varmak, tam tadını almak
şirinqe *m* şırınga, enjektör
şiriqandin *m* kavurma (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşma, kuruma, yanma)
şiriqandin *l/gh* kavurmak (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşmak, kurumak, yanmak)
şiriqîn *m*kavurulma (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşma, kuruma, yanma)
şiriqîn *l/ngh* kavurulmak (sıcak, soğuk, rüzgâr vb. den dolayı koflaşmak, kurumak, yanmak) * **genim şiriqiye** buğday kavrulmuş
şirişim *m* tutkal
şirişimkirin *m* tutkallama
şirişim kirin *l/gh* tutkallamak
şirişimkirî *rd* tutkallı, tutkallanmış
şirişimnekirî *rd* tutkalsız, tutkallanmamış olan
şirîk *nd/nt* **1.** ortak **2.** *m* ortak (kuma) **3.** *rd* ortak (birden çok kimse, veya nesneyi ilgilendiren, onlara üzgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek) * **aliyên şirîk ên helbestvanan hene** şairlerin ortak yönleri vardır ~**ê derd** dert ortağı ~**ê sûc** suç ortağı
şirîkane *h* ortaklaşa, müştereken
şirîkatî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
şirîkayî *m* ortaklık
şirîkayîkirin *m* ortaklık etme
şirîkayî kirin *l/gh* ortaklık etmek
şirîkbûn *m* ortaklaşma
şirîk bûn *l/ngh* ortaklaşmak
şirîkbûyîn *m* ortaklaşma
şirîkî *m* ortaklık ~ **kirin** ortaklık etmek
şirîk kirin *l/gh* ortaklaştırmak
şirîn *m* **1.** şarıldama, şarlama, şırıldama, şorlama **2.** şakırdama
şirîn *l/gh* **1.** şarıldamak, şarlamak, şırıldamak, şorlamak **2.** şakırdamak
şirînek *m* oluk (yapılardaki oluk için)
şirînekî *rd* oluk gibi
şirînekîbûn *m* oluklaşma
şirînekî bûn *l/ngh* oluklaşmak
şirînî *m* **1.** şarıltı, şırıltı * **dengê şirîniya robarê ji vir tê bihîstin** derenin şırıltısı buradan duyuluyor **2.** şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için)
şirîs *bot/m* çiris
şirît (I) *m* şerit, hizar
şirît (II) *m* **1.** şerit **2.** fitil (koltuk ve sandalye gibi oturulan eşyanın yapımmda dikiş veya çivileri gizlemekte kullanılan şerit) **3.** askı (gelinin oturacağı yerin üstüne asılan süsler) **4.** askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi)
şirjav *rd* lâyık
şirk *nd* şirk
şirket *m* şirket, ortaklık ~**a anonîm** *hiq* anonim şirket ~**a komandît** komandit ortaklık (veya şirket) ~**a lîmîtet** *hiq* limited ortaklık, limitet şirket ~**a pişkdarî** (an jî **kolektîf**) kolektif şirket
şirn *n* domuz dişi
şirne *m* hortum (fil hortumu) * **şirneya fîl** fil hortumu
şirnik (I) *m* oluk suyunun aktığı yer
şirnik (II) *m* yırtıcı hayvan tırnağı, pençesi
şironek *m* oluk
şirp *h* anîden, zıp, pır (kaçmak) * **got çirp û baz da** pır deyip kaçtı ~ **û baz dan** tabanları yağlamak
şirpandin *m* **1.** anîden vurma **2.** yağmur bastırma
şirpandin *l/gh* **1.** anîden vurmak **2.** yağmur bastırmak * **baraneke wisa şirpandê qet mepirse** bir yağmur bastırdıki hiç sorma

şirpîn *m* şapırtı
şir şir *h* şar şar, şarıl şarıl
şirşiranek *m* fıskiye, fışkırık
şirşirik *m* fıskiye, fışkırık
şirşirandin *m* şırıldatma
şirşirandin *l/gh* şırıldatmak
şirşirîn *m* şırıldama
şirşirîn *l/ngh* şırıldamak
şirşirk *m* süzgeç (sulama kovasını ucuna takılan araç) ~**a destan** el duşu
şirt (I) *bot/m* **1.** süpürge çalısı **2.** çalgıç, çalkı, çalı süpürgesi
şirt (II) *m* kesilmiş asma çırpısı
şirtik (I) *m* çit, dal
şirtik (II) *bot/m* **1.** süpürge çalısı **2.** çalgıç, çalkı, çalı süpürgesi
şirtikî *rd* şımarık
şirtikîbûn *m* şımarma, yüzlenme
şirtikî bûn *l/ngh* şımarmak, yüzlenmek
şirtikîtî *m* şımarıklık
şirtînî *rd* düz saç
şirtoq *m* çapak (göz çapağı)
şirtoqgirtin *m* çapaklanma
şirtoq girtin *l/gh* çapaklanmak
şirûb *m* şurup
şirût *bnr* şert û şirût
şit *rd* **1.** düz **2.** kel * **serê wî şit e** başı kel
şitap *m* makyaj
şitar *rd* üstü açık (yatarken üstünü açık bırakan) * **ew razaye maye şitar** uyumuş ama üstü açık kalmış
şitexalî *m* **1.** konuşma **2.** söz, lâf **3.** söylenti
şitexilandin *m* konuşturma
şitexilandin *l/gh* konuşturmak
şitexilîn *m* konuşma
şitexilîn *l/ngh* konuşmak * **zarok hîna naşitexile** çocuk daha konuşamıyor
şitil *m* fide ~ **danîn** fidelemek, kökertmek * **wekî şitla tihokê** fidan boylu (veya fidan gibi)
şitilandin (I) *m* süsleyip püsleme
şitilandin (II) *m* budama
şitilandin (III) *m* fideleme
şitilandin (I) *l/gh* süsleyip püslemek
şitilandin (II) *l/gh* budamak
şitilandin (III) *l/gh* fidelemek
şitildanîn *m* fideleme, kökertme
şitil danîn *l/gh* fidelemek, kökertmek
şitilfiroş *nd/nt* fideci, fide satan kimse
şitilfiroşî *m* fidecilik
şitilgeh *m* fidelik
şitilîn (I) *l/ngh* süslenip püslenmek
şitilîn (II) *l/ngh* budanmak
şitilîn (III) *l/ngh* fidelenmek
şitilkirin *m* budama
şitil kirin *l/gh* budamak
şitilvan *nd/nt* fideci
şitilvanî *m* fidecilik
şitiyar *rd* üstü açık (yatarken üstünü açık bırakan)
şitî *rd* düz (kıvırcık veya dalgalı olmayan saç)
şitîr *m* çepiç
şitû *m* sert bir armut türü
şitûk *m* **1.** atık su **2.** kaynatılan ayranın üstünde biriken sarı renkli su
şitûn *nd* düz (kıvırcık veya dalgalı olmayan saç)
şitûnî *rd* **1.** düz saçlıca, düzce saç **2.** düz saçlı
şityar *rd* üstü açık
şiûr *m* şuur, bilinç
şiv (I) *rd* yoz (doğada olduğu gibi kalan, işlenmemiş)
şiv (II) *m* **1.** çubuk (körpe dal) * **şiva mêwê** asma çubuğu **2.** çubuk, değnek **3.** çubuk (değnek biçiminde ince, uzun ve sert şey) * **şiva hesinî** demir çubuk **4.** çelik (kök salmak amacıyla yere dikilen dal) **5.** çubuk (sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık) **6.** sopa (sopayla yapılan vurma) **7.** kamış (erkeklik organı, penis) ~ **ji terî li hev dadigere** ağaç yaşken eğilir ~ **li ber danîn** hereklemek ~**a ga rabûn** düvesimek ~**a mêwê** bağ çubuğu ~**a muxurkirî** ökse çubuğu
şiva nîr *m* gömüldürük
şivak *m* **1.** pencere, küçük pencere **2.** duvardaki dolap
şivan *nd/nt* **1.** çoban **2.** rençberlerin sondakisine verilen ad ~**o ço û dar, bûkê pê û par** herşeyin hayirlisi
şivandilke *zo/nd* bir kuş
şivanetî *m* çobanlık
şivanî *m* **1.** çobanlık **2.** *wj* pastoral ~ **kirin** çobanlık etmek
şivankî çobanca, çobana yaraşır biçimde * **şivankî av vexwar**
şivanmijolk *zo/m* çobanaldatan kuşu
şivanok (I) *bot/m* deve tabanı (Phlodentron)
şivanok (II) *zo/m* saka kuşu
şivanrêk *m* çobanların kullandığı yol, bir tür patika
şivanşitexalik *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
şivanşitexelînek *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
şivanşitexelîng *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
şivanşteklik *zo/m* çobanaldatan kuşu
şivantî *m* çobanlık ~ **kirin** çobanlık etmek
şivanxapînok *zo/m* çobanaldatan, keçisağan, dağ kırlangıcı (Caprimulgus europeus)
şivbadan *m* şafakleyin kesilen dikenli kuşburnu sürgünü ısıtılıp, bükülüp burarak yapılan dikenli halkanın tılsımlı sayılan ellerle (bu eller adaşı olmayan biridir) hasta veya yara bereli kimsenin üstünden üç defa (çıplatılarak) geçirme ve banyo yaptırma işlemi
şivdan *m* titleme
şiv dan *l/gh* titlemek * **hiriyê şiv bide** yünü title

şivdanîn *m* çelikleme
şiv danîn *l/gh* çeliklemek
şivdar (I) *n* asa, sopa
şivdar (II) *rd* **1.** çubuklu **2.** değnekli, sopalı
şiverê *m* patika, keçi yolu, yolak, izlek
şivfiroş *nd/nt* çubukçu (satan kimse)
şivik (I) *m* ark
şivik (II) *m* **1.** çubuk (körpe dal) * **şivika mêwê** asma çubuğu **2.** çubuk, değnek **3.** çubuk (değnek biçiminde ince, uzun ve sert şey) * **şivika hesinî** demir çubuk **4.** bızbız (dahol çubuğu) **5.** parmak (bir tekerleğin merkezinden çemberine kadar uzanan çubukların her biri) **~a dahole** bızbız **~a hesab** çetele **~a mêwê** bağ çubuğu **~a şêtikan** bağdadî, yapılarda kullanılan çıta
şivikkirin *m* çubuklama
şivik kirin *l/gh* çubuklamak
şivir *zo/m* geyik (Cervus elaphus)
şivira kedî *zo/nd* ren geyiği
şivist *m* asma çubuğu
şivî *m* iz
şivîl *bnr* şivîle
şivîle *m* **1.** iz **2.** izlek, keçi yolu, patika, yolak
şivîşk *bot/m* bir bitki
şivkirin *m* **1.** çubuklama **2.** değnekleme, sopalama **3.** aşılama (ağaç için)
şiv kirin *l/gh* **1.** çubuklamak **2.** değneklemek, sopalamak * **ê gundî misêwa kerê li pêşiya xwe şiv dikir** köylü önündeki eşeğini habire değnekliyordu **3.** aşılamak (ağaç için)
şivmehlî *m* tapan çubuğu
şivne *m* tapan
şivnîr *m* gömüldürük
şivşêt *m* bağdadî, yapılarda kullanılan çıta
şivşivî *rd* çubuklu, hatlı (kumaş vb. için)
şivşivok *rd* sıska
şivvan *nd/nt* çubukçu
şiwan *m* yas
şiwandin *bnr* şibandin
şiwar *m* musala taşı
şiware *m* ölü yıkama suyu
şiwe *mat/m* teğet
şiwen *m* şivan
şiwibandin *bnr* şewibandin
şiwitandin *l/gh* kavurmak, soğuk vurmak, soğuk yakmak (bitki için; çok soğuğun etkisiyle kurumak)
şiwîn (I) *m* **1.** eser, yapıt (bir kimsenin emek sonucu ortaya çıkardığı şey) **2.** eser, yapıt (sanatçının ortaya çıkardığı ürün)
şiwîn (II) *bnr* şibîn
şiwêt *bot/m* dere otu (Anethum)
şiwît *bot/m* yabantrak, dere otu türü
şiwtî *m* karpuz
şixab *m* matkap
şixat *m* **1.** kibrit **2.** kibrit (içinde kibrit çöpleri bulunan kutu) ~ **pê xistin** kibrit çakmak
şixatdank *m* kibritlik
şixatfiroş *nd/nt* kibritçi
şixatik *m* kibrit
şixav *m* delgi, matkap
şixl *nd* oğul
şixmêl *m* yabani buğday
şixre *m* angıç
şixrevan *nd/nt* angıçla, harman yerine sap taşıyan kimse
şixrevanî *m* (harman yerine) sap taşımacılık
şixrevanîtî *m* (harman yerine) sap taşımacılık
şixul *n* iş ~ **kirin** iş yapmak ~ **şêr e, dema meriv dest davêjiyê di destê meriv de dibe rovî** iş aslan gibidir, yapmaya başladın mı tilki oluverir
şixulandin *m* **1.** çalıştırma **2.** işletme, işletiş (işlemesini sağlama, çalıştırma) **3.** işletme (bir şeyi, bir yeri kullanarak veya çalıştırarak yarar sağlama) **4.** kullanma (bir hizmette bulundurma, çalıştırma) **5.** kullanma (işletme, değerlendirme) **6.** kullanma (araç veya alet işletme, yönetme) **7.** oynatma (bir araç, gereç kullanma) **8.** *m* çalışma (bünyesindeki suyun azalması veya çoğulması sonucu ağacın biçim veya boyut değişmesi)
şixulandin *l/gh* **1.** çalıştırmak **2.** işletmek (işlemesini sağlamak, çalıştırmak) * **makîne şixulandin** makineyi işletmek **3.** işletmek (bir şeyi, bir yeri kullanarak veya çalıştırarak yarar sağlamak) * **ez vê kargehê dişixulînim** bu işyerini ben işletiyorum **4.** kullanmak (bir hizmette bulundurmak, çalıştırmak) * **pir baş tivingê dişixulîne** çok iyi tüfek kullanıyor **5.** kullanmak (işletmek, değerlendirmek) * **dê pereyê xwe di bazirganiyê de bişixulîne** parasını ticarette kulanacakmış **6.** kullanmak (araç veya alet işletmek, yönetmek) * **erebeyê fena naşixulîne** arabayı fena kullanmıyor **7.** oynatmak (bir araç, gereç kullanmak) * **ma mirovekî biaqil li ser mermer tevşo dişixulîne?** akıllı adam mermer üzerinde keser oynatır mı? **8.** çalışmak (bünyesindeki suyun azalması veya çoğulması sonucu ağacın biçim veya boyut değişmesi) * **divê mirov bala xwe bide şixulandina darê** ağacın çalışmasına dikkat etmek lazım
şixulandî *rd* **1.** çalıştırılmış **2.** çalışır durumda olan **3.** işletilmiş **4.** kullanılmış
şixulbar *rd* çalışır, işler, işleyen, çalışan * **erebeya ku bi benzînê şixulbar e** benzinle çalışan araba
şixulbarî *m* işlerlik
şixuldar *nd/nt* işçi
şixuldarî *m* işçilik
şixulhez *rd* çalışkan, çalışıcı
şixulhezî *m* çalışkanlık
şixulhiştin *m* iş bırakma, grev
şixulî *rd* **1.** çalıştırılmış **2.** işletilmiş **3.** kullanılmış

şixulîn *m* **1.** çalışma (bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek verme) **2.** çalışma (işi veya görevi olma) **3.** çalışma (iş üzerinde bulunma) **4.** çalışma (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olma) **5.** çalışma (bir işi yapma, gerçekleştirmek için çaba harcama) **6.** çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) **7.** işleme, işleyiş (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) **8.** işleme (iyi çalışma, müşterisi bol olma) **9.** işleme, çalışma (durağan durumdan hareketli duruma geçme) **10.** işleme (işlek, etkin durumda olma) **11.** işleme (çıban; olgunlaşma yolunda olma) **12.** gelişme, gelişip serpilme **13.** *biy* açınma, gelişme **14.** açınma, gelişme, inkişaf etme (tohum ve hastalık için) **15.** işletilme, kullanılma **16.** yanma, parıldama, ışıl ışıl olma, göz alma

şixulîn *l/ngh* **1.** çalışmak (bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek vermek) * **ez ji bo vê berhemê sê salan şixulîm** bu eser için üç yıl çalıştım **2.** çalışmak (işi veya görevi olmak) * **heval di fabrîkayê de dişixule** arkadaş fabrikada çalışıyor **3.** çalışmak (iş üzerinde bulunmak) * **ez dizanim ku ew li daîreyeke fermî wekî wergêr û bi rojane dişixule** onun resmi bir dairede mütercim olarak yevmiye ile çalıştığını biliyorum **4.** çalışmak (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olmak) * **planye dişixule?** planya çalışıyor mu? **5.** çalışmak (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê şixulî ku mar bikuje** yılanı öldürmek için çok çalıştı **6.** çalışmak (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li dersa xwe dişixule** çocuk dersine çalışıyor **7.** işlemek (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek) **8.** işlemek (iyi çalışmak, müşterisi bol olmak) * **dukan xweş dişixule** dükkan iyi işliyor **9.** işlemek, çalışmak (durağan durumdan hareketli duruma geçmek) **10.** işlemek (işlek, etkin durumda olmak) * **ew rê naşixule** o yol işlemiyor **11.** işlemek (çıban; olgunlaşma yolunda olmak) **12.** gelişmek, gelişip serpilmek * **li keçikê mêze bike hîç neşixuliye** kıza bak hiç gelişmemiş * **îsal dar qet neşixulîn** bu sene ağaçlar hiç gelişmediler **13.** *biy* açınmak, gelişmek **14.** açınmak, gelişmek, inkişaf etmek (tohum ve hastalık için) **15.** işletilmek, kullanılmak **16.** yanmak, parıldamak, ışıl ışıl olmak, göz almak

şixulîner *nd/nt* **1.** çalıştırıcı, işletici **2.** işletmeci

şixulînerî *m* **1.** işleticilik **2.** işletmecilik

şixulkar *nd/nt* işçi

şixulkarî *m* işçilik

şixulker *nd/nt* işçi

şixulkerî *m* işçilik

şixulkirin *m* iş yapma

şixul kirin *l/gh* iş yapmak

şixûn *m* ıskuna

şiyafîk *bot/m* halk hekimliğinde ishal sürdürücü olarak kullanılan bir bitki

şiyan *m* **1.** yapabilme, edebilme **2.** kudret, iktidar (bir şeyi yapabilme gücü) **3.** takat, kuvvet (fiziksel güç) * **şiyan û pertava min têrî wê nake** ona yetecek kuvvetim yok **4.** erk * **şiyana siyasî** siyasi erk ~**a hespî** beygir gücü

şiyandar *rd* **1.** kadir (gücü yeter) **2.** kudretli, takatlı

şiyandarbûn *m* kadir olına

şiyandar bûn *l/ngh* kadir olınak

şiyandin *bnr* şandin

şiyane *m* erk, sulta

şiyanî *m* **1.** rüşt **2.** *fiz* gizil güç

şiyar (I) *n* tulum * **şiyarê avê** su tulumu

şiyar (II) *rd* **1.** uyanık **2.** uyanık, gözaçık **3.** bilinçli, şuurlu

şiyarbûn *m* **1.** uyanma (uyku durumundan çıkma) **2.** uyanma, bilinçlenme (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelme) **3.** uyanma, bilinçlenme (bilgisizlikten kurtulma)

şiyar bûn *l/ngh* **1.** uyanmak (uyku durumundan çıkmak) **2.** uyanmak, bilinçlenmek (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelmek) **3.** uyanmak, bilinçlenmek (bilgisizlikten kurtulmak)

şiyarbûyîn *m* **1.** uyanış(uyku durumundan çıkma) **2.** uyanış, bilinçleniş (gerçekleri anlar, kavrar duruma gelme) **3.** uyanış, bilinçleniş (bilgisizlikten kurtulma)

şiyare *m* izolasyon

şiyarekirin *m* izole etme

şiyare kirin *l/gh* izole etmek

şiyarekirî *rd* izole edilmiş olan

şiyarê avê *nd* su tulumu

şiyarî *m* **1.** uyanıklık **2.** bilinçlilik **3.** uyarı, ikaz

şiyarkirin *m* **1.** uyandırma **2.** *psî* uyandırma **3.** uyandırma, bilinçlendirme

şiyar kirin *l/gh* **1.** uyandırmak **2.** *psî* uyandırmak **3.** uyandırmak, bilinçlendirmek

şiyarkirî *rd* **1.** uyandırılmış **2.** *psî* uyandırılmış **3.** uyandırılmış, bilinçlendirilmiş olan

şiyatok *rd* **1.** kaygan **2.** *argo* yağ çeken

şiyatokî *rd* kayganca

şiyatokîbûn *m* kayganlaşma

şiyatokî bûn *l/ngh* kayganlaşmak

şiyatokîkirin *m* **1.** kayganlaştırma **2.** yağcılık etme, dalkavukluk etme

şiyatokî kirin *l/gh* **1.** kayganlaştırmak **2.** yağcılık etmek, dalkavukluk etmek.

şî (I) *bnr* şû

şî (II) *m* tahlil, analiz ~ **kirin** tahlil etmek, analiz etmek

şîar *m* şiar, belgi

şîfa *m* şifa ~ **dan (yekî)** şifa vermek ~ **dîtin** şifa bulmak, salâh bulmak, iyileşmek
şîfabexş *rd* şifa bahşeden, iyileştiren
şîfadar *rd* şifalı
şîfadîtin *m* sağalma, salâh bulma, iyileşme
şîfa dîtin *l/gh* sağalmak, salâh bulmak, iyileşmek
şîfon *n* **1.** şifon **2.** *rd* şîfon (şifondan yapılmış şey)
şîfonî *rd* şifon, şifondan yapılma
şîfonyer *m* şifonyer
şîfre *m* şifre
şîfredar *rd* şifreli * **qaseya şîfredar** şifreli kasa
şîfreker *nd/nt* şifreci, şifreleyici
şîfrekirin *m* şifreleme
şîfre kirin *l/gh* şifrelemek
şîfrekirî *rd* şifreli (şifrelenmiş olan) * **nameya şîfrekirî** şifreli mektup
şîfrexwîn *nd/nt* şifreci (şifreli bir metni çözen kimse)
şîheşîh *m* kişneme, kişneyiş
şîhê *m* maviş
şîjar *m* süt tulumu
şîjik (I) *m* çökelek suyu
şîjik (II) *n* çakıl
şîjikî *rd* çakılımsı
şîjing *bnr* şûjin
şîkar (I) *m* av
şîkar (II) *nd/nt* dokumacı
şîkar (III) *nd/nt* analist
şîkarî (I) *m* dokumacılık
şîkarî (II) *m* analistlik
şîke *sp/m* **1.** şike **2.** şike (kandırma) (mec) ~ **kirin** şike yapmak
şîkedar *sp/rd* şikeli
şîkirin *m* analiz etme, tahlil etme
şî kirin *l/gh* analiz etmek, tahlil etmek
şîl (I) *m* tüfek doldurma şişi
şîl (II) *m* **1.** kıymık **2.** yarma, dilim, ağaçtan kurtulan uzunlamasına lif demeti, katı nesneden koparılan parça ~ **avêtin** tüllenmek, karşılık vermek (doğramacılıkta)
şîlan (I) *bot/m* **1.** kuş burnu, yaban gülü (Rosa canina) **2.** kuş burnu, it burnu (yaban gülünün meyvesi)
şîlan (II) *m* ziyafet
şîla neynokî *nd* şeytan tırnağı
şîlank *bnr* şîlan
şîlaq çapak, göz çapağı
şîlaqgirtin *m* çapaklanma
şîlaq girtin *l/gh* çapaklanmak
şîlaqgirtî *rd* çapaklı
şîlav (I) *bnr* şîlan
şîlav (II) *m* uykuluk
şîlavêtin *m* tüllenme, karşılık verme (doğramacılıkta)
şîl avêtin *l/gh* tüllenmek, karşılık vermek (doğramacılıkta) * **texte şîl avêt** tahta tüllendi * **texte şîl avêt** tahta karşılık verdi
şîlavk *bot/m* yaban gülü (Rosa canina)
şîlavok *m* uykuluk
şîldan *m* tüllenme, karşılık verme (doğramacılıkta)
şîl dan *l/gh* tüllenmek, karşılık vermek (doğramacılıkta)
şîldayîn *m* tülleniş, karşılık veriş (doğramacılıkta)
şîle (I) *m* karışık ve iyice pişmemiş çorba
şîle (II) *m* şire
şîlep *m* şilep
şîlepvan *nd/nt* şilepçi
şîlepvanî *m* şilepçilik
şîlê *m* sonbaharda kırkılan koyun yünü ~ **kirin** bu yünü kırkmak
şîlg *m* öz su, usare
şîlik (I) *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
şîlik (II) *n* kıymık
şîlik (III) *m* öz su, usare
şîlixî *m* karambol, belirsizlik
şîlî *m* **1.** öz su, usare **2.** şire
şîlîn *m* **1.** şilin Avusturya para birimi) **2.** şilin (İngiliz lirasının yermi'de biri olan para) **3.** şilin (İngiliz sümürgelerinde ve başka bazı ülkelerde kullanılan para birimi)
şîlkirin *m* dilimleme
şîl kirin *l/gh* dilimlemek
şîlmoq *m* çapak (göz çapağı)
şîlmoqgirtin *m* çapaklanma
şîlmoq girtin *l/gh* çapaklanmak
şîlmoqgirtî *rd* çapaklı
şîlo *rd* bulanık
şîlobûn *m* bulanıklaşma, bulanma
şîlo bûn *l/ngh* bulanıklaşmak, bulanmak * **av şîlo bû** su bulandı
şîlobûyî *rd* bulanık, bulanmış
şîlobûyîn *m* bulanıklaşış, bulanış
şîlokirin *m* bulanıklaştırma, bulandırma
şîlo kirin *l/gh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şîlokirî *rd* bulanıklaştırılmış olan
şîlotî *m* bulanıklık
şîloz *m* ılık (soğuk ile sıcak arası)
şîlpax *m* şaplak, sille, tokat
şîlt *m* şilt * **şîlta hêzên bejayî** kara kuvvetleri şilti
şîmane *m* ihtimal, olasılık
şîmaq *m* sille, tokat,
şîmendîfer *m* şimendifer, tren
şîmêl *bnr* şimêl
şîmîotaksî *biy/m* kimya göçümü
şîmîotropîzm *bot/m* kimya doğrulumu
şîn (I) *m* teker çemberi
şîn (II) *m* yas, matem ~ **danîn** yas tutmak ~ **gerandin** yas tutmak ~ **gerîn** yas tutulmak ~ **girê dan** yas tutmak, matem tutmak ~ **girtin** yas tutmmak ~ **kirin** yas tutmak ~ **pê de hatin** yakını ölmek ~ **rast kirin** yas tutmak **~a (yekî) girtin (kirin** an jî **girê dan)** (birinin) yasını tutmak **~a mitriban** kör dövüşü * **bû-**

ye şîna mitriban, kes tiştek jê êfm nake bir kör döüşüdür gidiyor, kimse bir anlam veremiyor
şîn (III) *nd/n* 1. mavi 2. *rd* mavi (bu renkten olan) 3. *nd/rd* yeşil (bazen de bu anlamda kullanılır) ~ **û reş** mosmor ~ **û reş bûn** morarmak (darb sonucu) ~ **û reş kirin** morartmak ~**ê birqonek** maden mavisi ~**ê kulîlka leweuteyê** lâvanta mavisi
şînahî *bnr* şînayî
-şînas *rz/m* bilir anlamını veren sonek * **qedirşînas** kadirbilir
şînatî *m* 1. mavilik 2. yeşillik
şînayî (I) *m* 1. mavilik 2. morartı, morluk (darp, hastalık vb. gibi nedenler sonucu oluşan morluk)
şînayî (II) *m* 1. yeşillik 2. yeşillik (yeşilliği bol olan yer)
şînbêr *m* eskiden süt sağma yeri olarak kullanılmış yer
şînboz *n* 1. kula 2. *rd* kula (bu renkte olan at) * **hespê şînboz** kula at
şînbûn (I) *m* 1. mavileşme 2. morarma, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma)
şînbûn (II) *m* 1. yeşerme 2. yeşerme, yeşillenme (yeşil renk alma) 3. göverme, yeşerme 4. bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) 5. *mec* yeşerme, filizlenme
şîn bûn (I) *l/ngh* 1. mavileşmek 2. morarmak, morlaşmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)
şîn bûn (II) *l/ngh* 1. yeşermek 2. yeşermek, yeşillenmek (yeşil renk almak) 3. gövermek, yeşermek * **tov şîn bûn** tohumlar göverdi 4. bitmek (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişmek) 5. *mec* yeşermek, filizlenmek * **di nava dilê min de hestên nû şîn bûn** içimde yeni duygular filizlendi
şînbûnî *m* 1. yeşerme 2. göverme
şînbûyîn (I) *m* 1. mavileşiş 2. morarış, morlaşma (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarma)
şînbûyîn (II) *m* 1. yeşeriş 2. yeşeriş, yeşilleniş (yeşil renk alma) 3. göveriş, yeşeriş 4. bitme (bitki, tüy, saç gibi şeyler için çıkıp yetişme) 5. *mec* yeşeriş, filizleniş
şîndamar *ant/m* toplar damar
şîndanîn *m* yas tutma
şîn danîn *l/gh* yas tutmak
şîndar *rd* yaslı, matemli
şînek (I) *rd* mavi (bu renkten olan) * **çavê şînek** mavi göz
şînek (II) *nd/nt* dalkavuk, şaklaban, yalaka
şînekî *m* dalkavukluk, yalakalık ~ **kirin** dalkavukluk etmek, yalakalık yapmak
şînekîbûn *m* dalkavuklaşma
şînekî bûn *l/gh* dalkavuklaşmak
şînerek *bot/m* baharda susuz alanlarda yetişen bir bitki olup hem kökü hem de yapnrakları yenilir
şînet *m* fidan
şînê esmanî *nd* 1. havaî mavi 2. *rd* havaî mavi (bu renkten olan)
şîngerandin *m* yas tutma
şîn gerandin *l/gh* yas tutmak
şîngerî *m* 1. yas, matem 2. ağıt, mersiye
şîngerîn *m* yas tutma
şîngirêdan (I) *m* yas tutma
şîngirêdan (II) *m* mavi giyme
şîn girê dan (I) *l/bw* yas tutmak
şîn girê dan (II) *l/bw* yas tutmak
şîngirêdayî (I) *rd* yaslı, matemli
şîngirêdayî (II) *rd* mavili, mavi giyinmiş kimse
şîngirêdayîn *m* yas tutuş
şîngirtin *m* yas tutma, matem tutma, yasa bürünme, yaslanma
şîn girtin *l/gh* yas tutmak, matem tutmak, yasa bürünmek, yaslanmak
şîngirtî *rd* yaslı, matemli
şînik (I) *m* yas, matem
şînik (II) *bj/m* tifüs
şînik (III) *m* sinek (iskâmbil kağıtlarında)
şînikî *rd* mavimsi
şînî *rd* 1. yaslı, matemli 2.yas, matem
şînîgir *rd* matem tutan
şînîgirî *m* yas, matem
şînkayî (I) *m* mavilik
şînkayî (II) *m* yeşillik (yeşil bitkileri çok olan yer)
şînkir *rd* yas tutan
şînkirin (I) *m* 1. mavileştirme 2. morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
şînkirin (II) *m* yeşertme
şînkirin (III) *m* yas tutma
şîn kirin (I) *l/gh* 1. mavileştirmek 2. morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
şîn kirin (II) *l/gh* yeşertmek
şîn kirin (III) *l/gh* yas tutmak
şînkî *rd* mavilimsi
şînkole *rd* mavimsi
şînloskî *rd* mavimtırak
şînok (I) *m* nazar boncuğu
şînok (II) *bot/m* bıtım, melengiç
şînok (III) *m* bir çeşit eski tüfek
şînolekî *rd* mavimsi
şînomîno *rd* mavimsi, mavilimsi
şînordek *m* yeşil başlı suna
şînotek *rd* çakır (göz için)
şînoyî *rd* mavili, mavimsi
şînqelandin *m* 1. morartma 2. morartma (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
şînqelandin *l/gh* 1. morartmak 2. morartmak (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
şînqelandî *rd* morarık (darp, hastalık vb. gibi nedenlerden ötürü)
şînqelîn *m* 1. morarma 2. morarma (darp, has-

talık vb. gibi durumlar sonucu vücutta oluşan morarma)

şînqelîn *l/ngh* **1.** morarmak **2.** morarmak (darp, hastalık vb. gibi durumlar sonucu vücut morarmak)

şînreş *rd* morluk, çürük (darb sonucu oluşan)

şîntirîn *m* yıprama

şîntirîn *l/ngh* yıpramak

şînxalî *rd* masmavi, parlak mavi * **esmanê şînxalî** masmavi gök yüzü

şînxane *m* matemhane

şînzer *rd* turkuaz

şîp (I) *zo/n* biz (bir mersin balığı türü)

şîp (II) *m* **1.** akak (su için; ivinti yeri) * **şîpa avê** su akağı **2.** akak (eğimi, inişi fazla olan yer) **3.** çağlayan, çağlar, gürlek, harlak, şelâle **4.** eğimli değirmen savağı

şîp (III) *m* atkı (üst eşik)

şîp (IV) *mat/m* doğrultu * **di eynî şîpekî de ne** aynı doğrultudalar

şîp (V) *m* sırım

şîp (VI) *zo/m* panter

şipan *m* eşik, kapı eşiği

şîpanak *m* eşik, kapı eşiği

şîpande *bnr* şîpander

şîpander *m* eşik, kapı eşiği

şîpane *m* eşik **~a derî** kapı eşiği

şîpanek (I) kapı eşiği

şîpanek (II) *m* çağlayan, çağlar, şelâle

şîpax *m* sille, tokat

şîpik *m* kapı eşiği

şîpre *m* **1.** çayır **2.** ormanlık alanda ot biçim yeri **3.** ot ve meşe yapraklarını kesme yeri

şîqal *m* posa

şîqam *m* sille, tokat

şîqandin *m* **1.** şakırdatma **2.** kükretme (öfkelendirip bağırıp çağırmasına neden olma)

şîqandin *l/gh* **1.** şakırdatmak **2.** kükretmek (öfkelendirip bağırıp çağırmasına neden olmak)

şîqandî *rd* **1.** şakırdatılmış **2.** kükremiş (öfkelendirilmiş)

şîqaq *bnr* nîfaq

şîqeşîq *h* şakır şakır ~ **pê ketin** şakımak, şakırdamaya başlamak

şîqîn *m* **1.** şakıma **2.** kükreme (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırma)

şîqîn *l/ngh* **1.** şakımak **2.** kükremek (öfke ve kızgınlık ile yüksek sesle bağırmak) ~ **jê çûn** bülbül gibi şakımak ~ **pê ketin** şakımak, şakırdamaya başlamak

şîqînî *m* şakırtı

şîqînî jê anîn *l/bw* şakırdatmak

şîqînî jê çûn *l/bw* şakırdamak

şîqînî jê hatin *l/bw* şakırdamak

şîqîn pê ketin *l/bw* şakımak

şîqol *m* çapak (göz çapağı)

şîqolgirtin *m* çapaklanma

şîqol girtin *l/gh* çapaklanmak

şîqolgirtî *rd* çapaklı

şîr (I) *bnr* şûr (II)

şîr (II) *m* bir yaşında küçük tay

şîr (III) *n* **1.** süt (kadınların ve memeli dişi hayvanların memelerinden gelen besin değeri yüksek sıvı madde) **2.** *bot* süt (bazı bitkilerin türlü organlarında bulunan beyaz renkli öz su) **3.** süt (süte benzeyen her türlü sıvı) **4.** *mec* soy sop * **tu ji şîr û aveynê kê yî?** kimin soyu sopundansın? ~ **dan (yekî)** süt vermek ~ **hingiv** yağ bal (hoş, istenir bir biçimde) ~ **ketin (çiçikan)** sütlenmek ~ **lê ketin** (çocuğu) süt çalmak ~ **li (zarok) ketin** (çocuğu) süt çalmak ~ **pîç meyîn** süt kendilğinde mayalanır gibi olmak ~ **sayî** apaçık (gök yüzü) ~ **û aveyn (an jî haveyn)** hasebi nesebi ~ **û hingiv** süt bal **~ê binî** kaymak altı **~ê çilîtiyê di pozê (yekî) de anîn** Hanya'yı Konyay'yı gösterme (veya öğretmek) **~ê çilîtiyê di pozê (yekî) de derketin** burnundan (fitil fitil) gelmek, fıtil fitil burnundan gelmek **~ê çilîtiyê di pozê (yekî) de derxistin** burundan (fitil fitil) getirmek, (birine) kan kusturmak **~ê çilîtiya diya (wî) di pozê (wî) de derketin** (birini) anasından doğduğuna pişman etmek **~ê firîşk** ağız sütü **~ê helal xwariye** helâl süt emmiş **~ê (kesekî) heram e** ütü bozuk ~ **hilkişandin** sağım hayvanının süt sağma esnasında sütünü vermeme durumu **~ê berê xwe** kendi sütü (anne için) **~ê heram 1)** haram süt **2)** gebe olduğu halde annenin çocuğuna verdiği süt **~ê kerê** eşek sütü **~ê kerê pir e ji dehşika kerê re** herkesin faydası kendisine (yakın çevresine) olur **(li) ~ê (yekî) man** sütüne kalmak **~ê mirî** anne uykudayken çocuğuna verdiği süt **~ê sêrojkê di pozê (yekî) re anîn** burundan (fitil fitil) getirmek, (birine) kan kusturmak **~ê ter** ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) **~ê xav 1)** çiğ süt **2)** ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) **~ê xîç** ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) **(li) ~ê xwe çûn** süt çekmek **~ê xwe lê helal kirin** sütünü helal etmek **~ê zikmakî ji dev û pozê (yekî) hatin** anasından emdiği süt burnundan gelmek **~ê zikmakî ji devê (yekî) hatin** anasından emdiği süt burnundan gelmek **~ê zinc** doğumdan sonra ilk sağılan süt

şîrandin *m* **1.** kişnetme **2.** kükretme (kabarıp taşmasına neden olma)

şîrandin *l/gh* **1.** kişnetmek **2.** kükretmek (kabarıp taşmasına neden olmak)

şîrandî *rd* **1.** kişnetilmiş **2.** kükremiş (kabarıp taşmış)

şîranî *m* **1.** tatlı (şeker veya şekerle yapılan yiyecekler) * **wek şîranî ez ji beqleweyê hez dikim** tatlı olarak baklavayı severim **2.** şerbet merasimi **~ya kundiran** kabak tatlısı

~ya loqmeyan lokma tatlısı ~ya penêr peynir tatlısı ~ya pêçîkan parmak tatlısı
şîranîfiroş *nd/nt* **1.** tatlıcı (satan kimse) **2.** tatlıcı (tatlı satılan yer)
şîranîfiroşî *m* tatlıcılık
şîranîhez *nd/nt* tatlıcı (tatlıyı seven kimse)
şîranîhezî *m* tatlı sevme
şîranîkar *nd/nt* tatlıcı
şîranîkarî *m* tatlıcılık
şîrav (I) *m* çağlayan
şîrav (II) *m* **1.** bal özü **2.** öz su (bitki) **3.** sulu süt
şîravok *rd* **1.** süt tadından, tatlımsı **2.** sıcaklığı süt kıvamında **3.** kelek tadında (tam olgunlaşmamış meyve tadı)
şîravokî *rd* **1.** süt tadından olan, tatlımsıca **2.** sıcaklığı süt kıvamında olan **3.** kelek tadında olan
şîraze *m* şiraze
şîrazî *bnr* şîraze
şîrberf *m* dondurma
şîrbiha *m* süt hakkı
şîrbira *n* süt kardeşi (erkek için)
şîrbirinc *m* sütlaç
şîrdan (I) *zo/m* şirden
şîrdan (II) *m* süt yeri
şîrdangeh *m* süt sağım yeri
şîrdank *m* **1.** sütlük (süt kabı) **2.** biberon
şîrdar *rd* **1.** sütlü **2.** sütü bol olan, süt veren
şîrde *nd/nt* **1.** sağıcı **2.** *rd* sağmal
şîrden *zo/m* şirden
şîrdetî *m* sağıcılık
şîrdoş *nd/nt* sağıcı, süt sağıcı
şîrdoşî *m* sağıcılık, süt sağıcılık
şîrdoşk *m* süt bakracı
şîre *m* **1.** şıra (henüz mayalanmamış üzümsuyu) **2.** şıra (bazı meyve ve sebzelerin öz suyuna verilen ad) **3.** *bot* süt (bazı bitkilerin türlü organlarında bulunan beyaz renkli öz su) **4.** bal özü **5.** bitkilerin yapışkan sıvısı
şîredar *rd* şıralı * **tiriyê şîredar** şıralı üzüm
şîrefiroş *nd/nt* **1.** şıracı (şıra satan kimse) **2.** *m* şıracı (şıra satılan yer)
şîregerm *rd* **1.** süt sıcaklığında **2.** ılık
şîregermî *rd* **1.** ılıcak, ılıkça **2.** aşılama (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katılarak elde edilmiş su)
şîregermîbûn *m* ılıklaşma, ılınma, ılıma
şîregermî bûn *l/ngh* ılıklaşmak, ılınmak, ılımak
şîregermîbûyîn *m* ılıklaşış, ılınış, ılıma
şîregermîkirin *m* **1.** ılıklaştırma, ılındırma **2.** aşılama (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katma)
şîregermî kirin *l/gh* **1.** ılıklaştırmak, ılındırmak, ılıtmak **2.** aşılamak (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katarak su elde etmek)
şîregermîtî *m* ılıklık
şîregermokoyî *rd* ılıkça
şîreker *nd/nt* şıracı (imal eden)
şîrekerî *m* şıracılık (imal etme)
şîremenî *m* süt ürünleri
şîreq *m* şırak
şîreşîr *h* şakır şakır
şîret *m* öğüt, nasihat ~ **gotin** öğüt söylemek ~ **kirin** öğütlemek, nasihat etmek ~ **lê dan** nasihatte bulunmak ~ **lê kirin** öğüt vermek (veya öğütte bulunmak), nasihat vermek * **car carinan şîretan li min dike** arasıra bana öğtte bulunuyor ~ **li guhê xwe kirin** kulaklarına küpe etmek ~**a bavîtiyê** baba nasihatı ~**an li xwe nake li hevalan dike** halka (veya âleme) verir talkını (telkini) kendi yutar salkımı
şîretger *bnr* şîretker
şîretkar *nd/nt* öğütçü, öğütverici, nasihatçı
şîretkarî *m* öğütçülük, öğütvericilik, nasihatçılık ~ **kirin** öğütvericilik yapmak
şîretker *nd/nt* öğütçü, öğütleyici, nasihatçı
şîretkerî *m* öğütçülük, nasihatçılık
şîretkirin *m* öğüt verme, nasihat verme
şîretkirin *l/gh* öğüt vermek, nasihat vermek
şîretkirî *rd* nasihatlı, tembihli (öğüt verilmiş olan)
şîretmend *nd/nt* öğütçü, öğütleyici, nasihatçı
şîretmendî *m* öğütçülük, öğütleyicilik, nasihatçılık ~ **kirin** öğütvericilik yapmak
şîretname *m* öğüt kitabı
şîretvan *nd/nt* öğütçü, nasihatçı
şîretvanî *m* öğütçülük, nasihatçılık
şîreya şîrîn *nd* bal özü
şîrê mêşan *nd* arı sütü
şîrê rîs *bnr* şûrê rûs
şîrê dêlê *bot/nd* şiresi bulanık suların durulanmasında kullanılan bu bitkini şiresi deriye temas ettiğinde yakar ve şişirir
şîrê teyran *nd* kuş sütü (bulunmayan şey anlamında) ~ **lê kêm nebûn** kuş sütü eksik olmamak **bi ~ xwedî kirin** kuş sütü ile beslemek
şîrê toz *nd* süt tozu
şîrê xav *nd* çiğ süt
şîrê xîç *nd* ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü)
şîrêz *m* **1.** çiriş (çiris otundan elde edilmiş yapıştırıcı) **2.** yapıştırıcı, yapışkan
şîrêzdar *rd* çirişli
şîrê zinc *nd* doğumdan ilk sağılan süt
şîrêzkirin *m* çirişleme, zamklama
şîrêz kirin *l/gh* çirişlemek, zamklamak
şîrêzkirî *rd* çirişli (çirişlenmiş olan), zamklı
şîrfiroş *nd/nt* sütçü (satan kimse)
şîrfiroşî *m* sütçülük
şîrgerm *bnr* şîregerm
şîrgermî *bnr* şîregermî
şîrgirtin *m* sütlenme
şîr girtin *l/gh* sütlenmek
şîrgirtî *rd* sütlenmiş olan
şîrgiya *bot/m* ipek otu
şîrhelal *rd rd* helâlzade, helal süt emmiş kimse (doğruluktan ayrılmayan)

şîrheram *nd/rd* sütsüz, sütü bozuk, mayası bozuk, fürumaye, soysuz
şîrheramî *m* sütsüzlük, sütü bozukluk, fürumayelik, soysuzluk
şîrherimî *rd* sırasını kaybetmiş olan (çocuk, bebek)
şîrherimîbûn *m* (çocuk, bebek) sırasını kaybetme
şîrherimî bûn *l/ngh* (çocuk, bebek) sırasını kaybetmek
şîrhod *m* lazımlık, işeme kaba
şîrik (I) *rd* pembe
şîrik (II) *biy/m* öz su (bitkilerde)
şîrik (III) *bot/m* hayvan yemi olarak da kullanılmayan bir ot türü
şîrik (IV) *rd* sütlü (taneleri sertleşmemiş, yumuşak taneli mısır, buğday vb.)
şîrika daran *nd* bitki sütü
şîrikgirtin *m* sütlenme
şîrik girtin *l/gh* sütlenmek
şîrıka riwekan *nd* bitki sütü
şîrî *rd* **1.** süt beyazı **2.** sütten yapılma
şîrîdar *rd* süt veren, sütü bol olan
şîrîn (I) *rd* **1.** tatlı **2.** tatlı (acı olmayan, içilebilen, yenilebilen şey) * **xiyara şîrîn** tatlı salatalık **3.** *mec* tatlı (insanı çeken, göze kulağa hoş gelen, rahatlatan dinlendiren, sevindiren) * **xewa şîrîn** tatlı uyku **4.** *mec* şirin, tatlı, sevimli, sevecen, cana yakın, sempatik, sıcak kanlı, şeker * **zarokekî pir şîrîn** çok sevimli bir çocuk * **ca binêre çi qas tiştekî şîrîn e!** hele bak ne şeker şey! **5.** ömür (çok hoşa giden) * **tu mirovekî pir xweş î** sen ömür bir adamsın ~**ê ber dilê (...)** (birinin) azizi ~**ê berdilê dê û bavan** ana baba yavrusu
şîrîn (II) *m* **1.** kişneme, kişneyiş **2.** okrama (yiyecek veya su gördüğünde atın kişnemesi için) **3.** kükreme, kükreyiş (coşkuyla saldırma)
şîrîn *l/ngh* **1.** kişnemek **2.** okramak (yiyecek veya su gördüğünde atın kişnemesi için) **3.** kükremek (coşkuyla saldırmak)
şîrîna berdil *nd* gözde (önemli bir kimsenin beğendiği kadın) * **şîrîna berdil a mêrik** adamın gözdesi
şîrînatî *m* tatlı
şîrînayî *m* **1.** tatlılık **2.** şekerleme
şîrînbûn *m* **1.** tatlılaşma **2.** tatlılaşma, tatlanma, ballanma (meyveler için) **3.** *mec* tatlılaşma, sevimlileşme, şekerleşme (sevimli, hoşa gidecek bir durum alma)
şîrîn bûn *l/ngh* **1.** tatlılaşmak **2.** tatlılaşmak, tatlanmak, ballanmak (meyveler için) * **arûng têr baş şîrîn bûne** kaysılar iyice ballanmış **3.** *mec* tatlılaşmak, sevimlileşmek, şekerleşmek (sevimli, hoşa gidecek bir durum almak)
şîrînbûyîn *m* **1.** tatlılaşma **2.** tatlılaşma, tatlanma, ballanma (meyveler için) **3.** *mec* tatlılaşma, sevimlileşme, şekerleşme (sevimli, hoşa gidecek bir durum alma)
şîrînî (I) *m* **1.** kişneme **2.** kükreme
şîrînî (II) *m* **1.** tatlılık, tat * **az şîrîniya vê helawê kêm e** bu helvanın tadı **2.** şerbet merasimi **3.** şirinlik, sevimlilik, sevecenlik, sıcak kanlılık, cana yakınlık, tatlılık
şîrînkelam *rd* tatlı sözlü, hoş sohbetli
şîrînker *rd* tatlandırıcı
şîrînkirin *l/gh* **1.** tatlılaştırma **2.** *mec* tatlılaştırma, sevimlileştirme, sevimli hale getirme
şîrîn kirin *l/gh* **1.** tatlılaştırmak **2.** *mec* tatlılaştırmak, sevimlileştirmek, sevimli hale getirmek
şîrînkirî *rd* tatlılaştırılmış olan
şîrînmeh *m* bal ayı
şîrînmehî *m* bal ayı
şîrînok *rd* **1.** tatlıcık **2.** şirin, sempatik
şîrînokî *rd* **1.** tatlımlımsı, tatlıca (biraz tatlı, az tatlı) **2.** şirince, sevecence, sempatik
şîrînpeyv *rd* tatlı sözlü, hoşsohbet
şîrînşaho *zo/m* balıkçıl (Ardea cinerea)
şîrîntal *bot/m* yaban yasemini
şîrîntî *m* **1.** tatlılık **2.** şirinlik, sevimlilik, sevecenlik,
şîrîn û tal *bot/m* güzel avrat otu
şîrînziman *rd* tatlı dilli
şîrîşk *m* çiriş (şiraze)
şîrjar *n* süt tulumu
şîrkanî *m/argo* göğüs, meme
şîrkî *rd* mor
şîrmaq *m* sille, tokat ~ **di ser çav de lê xistin** (an jî **danîn**) suratına indirmek
şîrmeşk *m* süt tulumu
şîrmij *nd/nt* süt çocuğu, bebek (meme veya kucak çocuğu)
şîrmijî *m* süt hakkı
şîrnal *zo/m* soreks
şîrogermî *bnr* şîregermî
şîrok *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
şîrokî *rd* ılıcak, ılıkça (sıvılar için)
şîrokîbûn *m* ılıklaşma
şîrokî bûn *l/ngh* ılıklaşmak
şîrokîkirin *m* ılıklaştırma
şîrokî kirin *l/gh* ılıklaştırmak
şîrove *m* **1.** yorum (bir yazının, bir sözün güç yönlerini açıklayarak aydınlığa kavuşturma, tefsir) **2.** yorum (bir olayı belli bir görüşe göre açıklama, değerlendirme) **3.** yorum (gizli veya hayalî bir şeyden anlam çıkarma) **4.** yorum (tiyatro eserini veya müzik parçasını orijinal bir teknik veya duyarlılıkla sunulması) **5.** yorum, tabir (rüya tabiri)
şîrovebûn *m* yorulma, yorumlanma
şîrove bûn *l/ngh* yorulmak, yorumlanmak
şîrovebûyîn *m* yorumlanış
şîrovedar *rd* yorumlu
şîroveger *nd/nt* yorumcu ~**ê radyoyê** radyo yorumcusu

şîrovegerî *m* yorumculuk
şîrovekar *nd/nt* yorumcu
şîrovekarî *m* yorumculuk
şîroveker *nd/nt* **1.** yorumcu **2.** yorumlayıcı
şîrovekerî *m* **1.** yorumculuk **2.** yorumlayıcılık
şîrovekirin *m* **1.** yorumlama, yorumlayış (bir yazıyı veya bir sözü yorum yaparak açıklama) **2.** yorma, yorumlama (bir olaya, bir duruma anlam vermek, tabir etme) **3.** yorumlama, açıklama (bir düşünceyi veya bir yazıyı izah etme) **4.** yorumlama, tabir etme (rüya tabir etme)
şîrove kirin *l/gh* **1.** yorumlamak (bir yazıyı veya bir sözü yorum yaparak açıklamak) **2.** yormak, yorumlamak (bir olaya, bir duruma anlam vermek, tabir etmek) **3.** yorumlamak, açıklamak (bir düşünceyi veya bir yazıyı izah etmek) **4.** yorumlamak, tabir etmek (rüya tabir etmek)
şîrovekirî *rd* yorumlanmış olan
şîrovename *m* tabirname
şîrovexwaz *rd* yorum isteyen
şîrpak *rd* helâlzade, helal süt emmiş, soylu kimse
şîrpakî *m* helâlzadelik, soyluluk
şîrpalek *m* süt imbiği
şîrpandin *m* şaplatma (sesli şamar atma)
şîrpandin *l/gh* şaplatmak (sesli şamar atmak) * **şeqamek şîrpande rûyê wî** yüzüne bir tokat şaplattı
şîrparzîng *m* süt süzeği
şîrparzong *m* süt imbiği
şîrparzûn *m* süt imbiği
şîrpeşîrp *h* şak şuk
şîrpîn *m* şaplama
şîrpîn *l/ngh* şaplamak
şîrpînî *m* şaplama
şîrpîv *m* sütölçer
şîrq *m* şırak, şarkadak
şîrqal *m* **1.** posa **2.** *rd* yapışıcı, yapışkan (sıvı madde)
şîrqalk *bnr* şîrqal
şîrqalokî *rd* yapışkanca, yapış yapış
şîrqalokîbûn *m* yapışkanca olma
şîrqalokî bûn *l/ngh* yapışkanca olmak
şîrqam *m* sille, tokat ~ **avêtin (yekî)** (birine) tokat atmak, tokatlamak ~ **danîn (yekî)** (birine) tokat atmak, tokatlamak ~ **jê xwarin** (birinden) tokat yemek, tokatlanmak ~**ek avêtin (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~**ek çelpandin (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~**ek çelpandin danîn (yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak) ~ **xwarin** tokat yemek
şîrqandin *m* **1.** şaklatma **2.** şaklatma, şaplatma (sesli şamar atma, tokatlama)
şîrqandin *l/gh* **1.** şaklatmak **2.** şaklatmak, şaplatmak (sesli şamar atmak, tokatlamak) * **hebek şîrqande rûyê wî** bir tane yüzene şaklattı * **şîrqamek şîrqande rûyê wî** yüzüne bir tokat şaplattı ~ **(yekî)** tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak)
şîrqeşîrq *h* şak şuk ~ **kirin** şak şuk etmek
şîrqîn *m* **1.** şaklama, çakıntı * **şîrqîna birûskê** şimşek çakıntısı **2.** gürleme **3.** *h* şarkadak ~ **ji çepikan rabûn** alkış kopmak ~ **ketin çepikan** alkış kopmak
şîrqîn *l/ngh* **1.** şaklamak **2.** gürlemek
şîrqînî *m* çakıntı * **şîrqîniya birûskê** şimşek çakıntısı ~ **jê çûn** 1) şaklamak 2) gürlemek
şîrqîn jê çûn *l/bw* **1.** şaklamak **2.** gürlemek, top gibi gürlemek
şîrsahî *bnr* şîrsayî
şîr sayî *rd* apaçık (gök yüzü)
şîrşekir *m* süt şekeri
şîrşihitî *rd* **1.** sırasını kaybetmiş olan (çocuk, bebek) **2.** kavruk (yaşının ilerlemesine karşılık iyi gelişmemiş, cılız kalmış olan) * **zarokekî şîrşihitî û tîltîlokî** kavruk ve cılız bir çocuk
şîrşihitîbûn *m* **1.** sırasını kaybetme **2.** kavrukluk
şîrşîr *h* şakır şakır
şîrşîrkirin *m* şakıma
şîrşîr kirin *l/gh* şakımak
şîrşîrok *bot/m* güneş sütleğeni
şîrt *n* dilim
şîrtoz *m* süt tozu
şîrtûk *n* süt kaymağı
şîrvan *nd/nt* sütçü
şîrvanî *m* sütçülük
şîrxane *m* süthane
şîrxor *bnr* şîrxur
şîrxur *rd* **1.** süt bebeği **2.** sütçül
şîrxurî *m* **1.** süt bebekliği **2.** sütçüllük
şîrxwişk *m* süt kardeş (kız için)
şîrzak *bnr* firo
şîş (I) *n* yarma
şîşik (II) *ant/m* ak ciger
şîş (III) *m* şiş (bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) ~ **lê dan** (an jî **xistin**) şişlemek ~**a qeynterê** (an jî **qapanê**) kantar kolu ~**î erdê bûn** yere kapaklanmak
şîşa birûskê *nd* yıldırım
şîşa tivingê *nd* horoz ayağı
şîşberoş *m* bir yemek adı
şîşbûn *m* **1.** kayarak düşme **2.** kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şîş bûn *l/ngh* **1.** kayarak düşmek **2.** kandırılmak, yoldan çıkarılmak, enayi yerine konulmak
şîşbûyîn *m* **1.** kayarak düşme **2.** kandırılış, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şîşe *bnr* şûşe
şîşek *m* bir yaşında koyun
şîşelaq *bnr* sosin
şîşik (I) *m* **1.** şiş (bir ucu sivri, demir veya a-

ğaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) **2.** şiş (örgü örmede kullanılan ince uzun çubuk) ~ **çêkirin** örgü örmek
şîşik (II) *ant/m* akciger
şîşiltax *m* kalabalık
şîşiltok *rd* aniden oluşan kalabalık
şîşkebab *m* şiş kebab
şîşkirin (I) *m* şişleme
şîş kirin (II) *m* **1.** kaydırarak düşürme**2.** kandırma, yoldan çıkarma
şîş kirin (I) *l/gh* şişlemek
şîş kirin (II) *l/gh* **1.** kaydırarak düşürmek **2.** kandırmak, yoldan çıkarmak
şîşkirina stêrkan *nd* yıldız yağmuru
şîşkirî *rd/nd* **1.** şiş (şişe geçirilerek veya şişte pişirilmiş olan et) **2.** şişlenmiş olan
şîşko *rd* şişko
şîşkotî *m* şişkoluk
şîşman *rd* sişman ~ **bûn** adam olmak (şişmanlanmak) ~**ê laxerî** şişman hareketsiz kimse
şîşmanbûn *m* **1.** şişmanlama **2.** semirme, semizleme ~**a (yekî) danîn** kilo vermeye başlanmak
şîşman bûn *l/ngh* **1.** şişmanlamak **2.** semirmek, semizlemek
şîşmanbûyîn *m* şişmanlanış
şîşmanî *m* **1.** şişmanlık **2.** *rd* şişmanca * **yekî şîşmanî ye** şişmanca biri
şîşmantî *m* şişmanlık
şîşmankirin *m* şişmanlatma
şîşman kirin *l/gh* şişmanlatmak
şîşo *b* eşeği çağırma nidası
şît (I) *rd* pürüzsüz, kaygan
şît (II) *m* **1.** aysberg **2.** çığ **3.** karın yuvarlanarak büyümesi
şît (III) *rd* göz açık
şîtaiye *m* **1.** şitaiye (divan edebiyatında kış mevsimini konu alarak işleyen şiir) **2.** şitaiye (bir kasidenin kışı anlatan giriş bölümü)
şîtel *m* **1.** çözümleme, analiz, tahlil **2.** *kîm* tahlil
şîtelî *rd* **1.** çözümlemeli, analitik **2.** çözümsel, tahlilî
şîtelkar *nd/nt* çözümleyici, analist ~**ê derûnî** psikanalist
şîtelkarî *m* çözümleyicilik, analistlik ~**ya derûnî** psikanalitik
şîtêlker *nd/nt* çözümleyici, analist
şîtêlkerî *m* çözümleyicilik, analistlik
şîtelkirin *m* çözümleme, analiz etme, tahlil etme ~**a derûnî** psikanaliz
şîtel kirin *l/gh* çözümlemek, analiz etmek, tahlil etmek
şîtelkirî *rd* çözümlenmiş, analiz edilmiş
şîtik *bnr* şûtik
şîv (I) *bnr* şûv
şîv (II) *m* akşam yemeği ~**a şevê hawar Xwedê** günübirlik yaşayışla küçük mutluluklarla yetinmeyi, kaanatkârlığı ifade etme ~**a şevê taştiya sibehê** bir lokma bir hırka
şîv (III) *m* şivan, matem ~ **şîvan** şivan, matem
şîvale *m* iz, nişan, belirti
şîvelk *m* kanal altı
şîvînek *zo/m* yarasa (Vespertilio)
şîvkirin *m* akşam yemi, akşam otlatılması
şîv kirin *l/gh* akşam yemi vermek, akşam otlatılması yapmak
şîvleztî *rd* geceden kalma yemek
şîvmirî ölmüşlerin ruhu için fakir fukaralara verilen aş ~ **lê çûn** fülüsü ahmere muhtaç, sadakaya muhtaç olmak
şîvşelifî *rd* akşam yemeğine geç kalmış olan
şîvxwer *nd* akşam yemi, akşam otlatılması
şîwan *m* yas, matem
şîwar *rd* perişan
şîwarî *m* perişanlık
şîwaz *bnr* şêwaz
şîwen *m* şivan, yas, matem
şîxab *m* delgi, matkap
şîxik *n* kıymık
şîzofren *rd* şizofren
şîzofrenî *bj/m* şizofreni
şkandin *bnr* şikandin
şkef *m* tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
şkeflatok *zo/n* kaplumbağa (Testudo)
şkenc *m* acı, eza ~ **dan** acı vermek
şkencdan *m* acı vermek, incitme
şkenc dan *l/gh* acı vermek, incitmek
şkence *m* **1.** işkence * **ji bo ku mêrik bidin axaftin şkence lê kirin** adamı konuşturmak için ona işkence yaptılar **2.** işkence, eziyet **3.** işkence (azap, sıkıntılı durum)
şkencekar *nd/rd* işkenceci
şkencekarî *m* işkencecilik
şkencewer *nd/rd* işkenceci
şkencewerî *m* işkencecilik
şkencwer *bnr* şkencewer
şkencexane *m* işkencehane
şkestok *bnr* şikestok
şkev *bnr* şikev
şkevik *bnr* şkevk
şkevk *m* **1.** çanak **2.** kefe (terazi kefesi)
şkevkfiroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)
şkevkfiroşî *m* çanakçılık
şkevkker *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)
şkevkkerî *m* çanakçılık
şkevlatok *n* tos bağa, bağa, kaplumbağa (Testudo)
şkên kırılma
-şkên *rz/m* sonek (şikandin fiilinden)
şkênk *m* mağarlı ve taraçalı yer
şkêr *m* **1.** taş yığını **2.** bend
şkêvlatok *bnr* şkevlatok
şo (I) *bnr* şû
şo (II) *n* kelle * **şoyê penêr** peynir kellesi
-şo (III) *rz/m* sonek (şûştin fiilinden)
şo (IV) *m* yıkam, yıkama
şo (V) *m* salgın hastalık

şob *rd* 1. bulaşıcı hastalık, yaygın (hastalık) 2. *bj* bulaşıcı
şoba *bj/m* 1. salgın hastalık 2. salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimselere bulaşması) ~ **lê belav bûn** (hastalık) yayılmak, pek çok kimseye geçmek ~ **rabûn** hastalık yayılmak
şobayî *rd* 1. salgınsal, salgınla ilgili 2. bulaşma, geçme (hastalık)
şobelan *m* bulaşıcı tavuk hastalığı
şof *bj/m* 1. salgın hastalık 2. salgın (bir hastalığın veya başka bir durumun birçok kimselere bulaşması)
şofan *m* aklanma, ibra etme
şofandin *m* 1. aklama, ibra etme, temize çıkarma 2. kalaylama (eksiklikleri, kusurları görünüşte gizlemeye çalışma)
şofandin *l/gh* 1. aklamak, ibra etmek, temize çıkarmak * **ev sûc li ser camêr şofandin** adamı bu suçtan da akladılar 2. kalaylamak (eksiklikleri, kusurları görünüşte gizlemeye çalışmak)
şofandî *rd* 1. aklanık, ibra edilmiş, temize çıkarılmış 2. kalaylanmış (eksiklikleri, kusurları görünüşte gizlemeye çalışılmış olan)
şofar (I) *nd/nt* 1. casus, çaşıt 2. hafiye, polis hafiyesi
şofar (II) *rd/nt* fitneci
şofarî (I) *m* 1. casusluk, çaşıtlık 2. hafiyelik
şofarî (II) *m* fitnecilik
şofben *m* şofben
şofêr *nd/nt* şoför, sürücü
şofêrî *m* şoförlük, sürücülük
şofêrtî *m* şoförlük
şofîn *m* aklanma, ibra edilme, temize çıkma
şofîn *l/ngh* aklanmak, ibra edilmek, temize çıkmak
şogeh *m* yunak
şoher *n* eş, koca
şok (I) *m* şok
şok (II) *m* olta
şok (III) *m* yıkanma
şoke *m* şoke
şokebûn *m* şoke olma
şoke bûn *l/ngh* şoke olmak
şokekirin *m* şoke etme
şoke kirin *l/gh* şoke etmek
şokil *bot/m* yabanî bakla
şokola *m* şokola
şol (I) *bnr* şor
şol (II) *n* iş ~ **kirin** iş yapmak
şoleker *nd/nt* işbirlikçi
şoleker *m* işbirlikçilik
şolgeh *m* işlik, iş yeri
şolgenîk *bot/m* yabanî burçak
şolifandin *m* yüzüne gözüne bulaştırma
şolifandin *l/gh* yüzüne gözüne bulaştırmak
şolik (I) *m* yal
şolik (II) *bot/m* burçak
şolikê maran *bot/m* yenilmeyen bir tür burçak
şolikî *rd* bulanıkça
şolî *rd* 1. bulanık 2. nemli (göz için) 3. buğulu buğulu * **çavên wî yên şîn şolî bûn** mavi gözleri buğulu buğulu idi 4. kapalı, müphem (açık ve kesin söz kullanmadan söylenen) ~ **molî** boz bulanık
şolîbûn *m* 1. bulanıklaşma, bulanma 2. bulanıklık
şolî bûn *l/ngh* bulanıklaşmak, bulanmak * **av şolî bû** su bulandı
şolîbûyî *rd* bulanmış, bulanık
şolîbûyîn *m* bulanıklaşış, bulanış
şolîkirin *m* bulanıklaştırma, bulandırma
şolî kirin *l/gh* bulanıklaştırmak, bulandırmak
şolîkirî *rd* bulanıklaştırılmış olan
şolîtî *m* bulanıklık
şolkar *nd/nt* işçi
şolkarî *m* işçilik
şolker *nd/nt* 1. işçi (başkasının yararına bedenini, kafa gücünü veya el uzluğunu kullanarak ücretle çalışan kimse) 2. işçi (toplu olarak yaşayan böceklerde üreme yeteneğinde olmayan, topluluğun işlerini gören dişi veya erkek)
şolkerî *m* işçilik
şolkirin *m* iş yapma
şol kirin *l/gh* iş yapmak
şom *rd* uğursuz
şomtî *m* uğursuzluk
şong *bnr* şeng û şong
şonik (I) *zo/m* kurbağa yavrusu
şonik (II) kelle * **şonikek penêr** bir peynir kellesi
şonik (III) *n* 1. tokaç 2. filâriz ~ **li şûnê (an jî dewsê) kutan** (birine) atıp tutmak ~**ê serê mar** yılan kafası
şonik (IV) *m* başak * **şonika genim** buğday başağı ~ **girê dan** başaklanmak
şonikê qîrê *bot/nd* tokaça benzer yaprakları olan bir bitki, çiğ olarak yenilir
şonik girê dan *l/bw* başaklanmak
şonikkirin *m* 1. tokaçlama 2. filârizleme 3. dövme (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizleme)
şonik kirin *l/gh* 1. tokaçlamak 2. filârizlemek 3. dövmek (çamaşır, halı gibi şeyleri tokaç, sopa gibi şeylerle vurarak temizlemek)
şonikkirî *rd* tokaçlanmış
şop (şophiştin
iz bırakmak)
şop (I) *nd* kere, kez * **li şopekî çil viran dike** bir kerede kırk yalan atıyor
şop (II) *m* mühlet, süre
şop (III) *m* 1. iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **şopa pê** ayak izi 2. iz (bir olay veya durumdan kalan belirti) 3. çığır (çığın kar üzerde açtığı iz) 4. *mat* iz ~ **ajotin** iz sürmek

~ **gerandin** iz sürmek (ayak izlerini bakarak gittiği yeri bulmak) ~ **hiştin** iz bırakmak, yer etmek ~ **jê çûn** izi silinmek ~ **li serê dan alî** suçunu örtbas etmek ~ **li serê guhastin** suçunu örtbas etmek ~ **pê neketin** yolu düşmemek ~ **û delav** yol, imkan ~**a (yekî) ajotin** (birinin) iziden gitmek ~**a gumikê** parmak izi ~**a (yekî) hilanîn** izini bulmak ~**a (yekî) nexuya bûn** izi belirsiz olmak ~**a tiliyê** (an jî **pêçîkê**) parmak izi ~**a (yekî) winda bûn** izi belirsiz olmak ~**a (yekî) winda kirin** izini kaybetmek
şopajo *nd/nt* 1. iz sürücü 2. takip edici (bir düşünceyi veya kimseyi kendine rehber edinme)
şopajotî *m* 1. iz sürücülük 2. takip edicilik
şopan *m* izleme, takip
şopandin *m* 1. izleme, takip etme 2. izleme (bir şeye uymak, bağlı olma) 3. takip etme, izleme (herhangi bir olayla ilgilenme) 4. kovuşturma
şopandin *l/gh* 1. izlemek, takip etmek 2. izlemek (bir şeye uymak, bağlı olmak) * **ez modayê dişopînim** modayı izliyorum 3. takip etmek, izlemek (herhangi bir olayla ilgilenmek) * **ez weşanên nû dişopînim** yeni yayınları izliyorum 4. kovuşturmak
şopanî *wj/m* izlek
şopdar *nd/nt* takipçi
şopdarî *m* takipçilik
şope *m* kalıntı, iz
şopedîrok *nd* tarih izi
şoperê *m* izlek, izlenen yol
şoperêç *m* ayak izi
şopewer *nd* beyinde yer edinen kelimeler
şopger *nd/nt* izci, iz sürücü
şopgerên *nd/nt* izci (iz süren)
şopgerênî *m* izcilik
şopgerî *m* izcilik, iz sürücülük
şopgerîn *m* iz sürme, takibat
şophilgir *nd/nt* izci (iz süren)
şophilgirî *m* izcilik
şophiştin *m* iz bırakma
şop hiştin *l/gh* iz bırakmak
şopî *m* su mecrası
şopîn *m* izleyiş
şopîner *nd/rd* takibçi, takip edici
şopînerî *m* takibçilik, takip edicilik
şopnas *nd/nt* arkeolog
şopnasî *m* arkeoloji
şoprê *m* izlek, patika
şoq *m* şevk
şoqel *bnr* şoqil
şoqil (I) *bot/n* 1. bezelye (Pisum sativum) 2. bezelye (bu bitkinin yuvarlak tanesi)
şoqil (II) *n* ince ve uzun baldır
şor (I) *rd* 1. tuzlu 2. çorak (su için acı) ~ **e eynî şorik e** şap gibi (çok tuzlu olan yemek)
şor (II) *m* 1. söz, lâf, lâfız (kavil, lâkırdı) * **şorên ne xweş** kötü söz 2. söz (kelime, sözcük) * **şor heye ku kar diqedîne** söz var iş bitirir 3. söz (bir konuyu yazılı olarak açıklamaya yarayan kelime dizisi) * **şor û tîpên romanê yên di wê ne** romanın sözleri, tipleri onun ~ **lê xistin 1)** lâf dokundurmak **2)** taşlamak, azarlamak ~**ê loxik kirin** kendinden büyük lâflar etmek ~**ê pêşiyan** ata sözü ~**ê (yekî) tê neçûn** (birine) nazı geçmemek ~**ên pîs** pis lâkırdı (veya söz)
şor (III) *rd* 1. eğik 2. sarkık ~ **kirin 1)** eğmek * **serê xwe şor kir** başını eğdi **2)** sarkıtmak
şor (IV) *m* 1. *bj* salgın hastalık 2. nezle * **bi şorê ketine** nezle olmuşlar
şor (V) *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)
şor (VI) *rd* laçka, yalaına ~ **bûn** yalama olmak
şor (VII) *rd* şık ~ **û tor** kelli felli, şık ve güzel giyinen
şora *nd/nt* iyi ağıt yakan veya türkü söyleyen
şorahî *nd/rd* çorak, tuzlak
şoran *m* buhar
şorandin *m* laşka etme
şorandin *l/gh* laşka etmek
şorav *bnr* şoravk
şoravik *bnr* şoravk
şoravî *m* 1. tuzlu su 2. tuzlu öz su * **şoraviya fırîkên nokan** nohut fıriklerin tuzluluğu
şoravk *m* salamura (tuzlu su)
şorax *nd/rd* çorak, tuzlak (verimli olmayan toprak)
şoraxbûn *m* çoraklaşma
şorax bûn *l/ngh* çoraklaşmak
şoraxbûyîn *m* çoraklaşış
şoraxkirin *m* çoraklaştırma
şorax kirin *l/gh* çoraklaştırmak
şorayî *m* tuzluluk
şorbe *m* çorba ~ **ji bo xwe sar kirin** (bir şeyi) kendisi için yapmak ~**ya gilorîkan** yuvarlama çorbası ~**ya terhaneyê** tarhana çorbası
şorbebirinc pirinç çorbası
şorbefiroş *nd/nt* çorbacı (çorba yapıp satan kimse)
şorbefiroşî *m* çorbacılık
şorbemasî *nd* balık çorbası
şorbenan *nd* ekmek çorbası
şorbenîsk *m* mercimek çorbası
şorbepolik *nd* bezeliye çorbası
şorberişt *nd* şehriye çorbası
şorbesewzî *nd* sebze çorbası
şorbeşîr *m* süt çorbası
şorbeşîrîn *m* sütlaç
şorbexur *nd/nt* çorbacı (beleşçi)
şorbexurî *m* çorbacılık (beleşçilik)
şorbeya birinc *nd* pirinç çorbası
şorbeya dan *nd* göce
şorbeya gilorî *nd* yuvarlama çorbası
şorbeya mişewşî *nd* mercimek çorbası
şorbeya terbiyekirî *nd* etli çorba
şorbeya zozanî *nd* yayla çorbası

şorborî *m* sözü geçme, nazı geçme * **şorboriya min lê nabore** ona nazım geçmiyor
şorbûn (I) *m* **1.** eğilme **2.** sarkma
şorbûn (II) *m* tuzlu olma, tuzlu hale gelme
şorbûn (III) *m* yalama olma
şor bûn (I) *l/ngh* **1.** eğilmek **2.** sarkmak * **porê wê yê dirêj şor bûbû û ketibû ser milên wê** kadının uzun saçları sarmış omuzlarına kadar inmişti
şor bûn (II) *l/ngh* tuzlu olmak, tuzlu hale gelmek
şor bûn (III) *l/ngh* yalama olmak
şorbûyîn (I) *m* **1.** eğiliş **2.** sarkış
şorbûyîn (II) *m* tuzlu oluş, tuzlu hale geliş
şorbûyîn (III) *m* yalama oluş
şorçort *rd* patavatsız, kaba saba kimse
şore (I) *bnr* beyar
şore (II) *m* lâf, lâfız, lakırdı, söz
şore (III) *rd* lâçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak
şoreb *m* çember, kasnak, kuşak, halka (sandık, denk, fıçı gibi şeylerin dağılmaması için üzerlerine geçirilen dayanıklı bir cisimden kuşak, çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember, sağlamlığını artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ)* **şoreba sindoqê** sandık çemberi ~ **kirin** çember geçirmek
şorebdar *rd* çemberli, kasnaklı
şorebî *bot/m* salkım söğüt (Salix babylonica)
şorebkirin *m* çemberleme, halkalama, kuşaklama, kasnaklama
şoreb kirin *l/gh* çemberlemek, halkalamak, kuşaklamak, kasnaklamak (bir şeyin çevresini çember gibi kuşatmak)
şorebkirî *rd* çemberli, kuşaklı, çeber geçirilmiş olan
şorebnekirî *rd* çembersiz, kuşaksız, çember geçirilmemiş olan
şorebûn *m* lâçkalaşma
şore bûn *l/ngh* lâçkalaşmak
şorebûyîn *m* lâçkalaşış
şorek (I) *argo/rd* ateşli (cinsel olarak)
şorek (II) *rd* **1.** çorak **2.** kısır (döl vermeyen, öreme imkanı olmayan)
şorek (III) *rd* yağcı
şoreket *m* tuzlu, çorak toprak
şorekirin *m* lâçkalaştırma
şore kirin *l/gh* lâçkalaştırmak
şorekî (I) *m* çoraklık
şorekî (II) *m* yağcılık
şorerêz *m* söz dizimi
şoreş *m* devrim ~ **li dar ketin** devrim başlanmak ~ **li dar xistin 1)** devrimi başlatmak **2)** devrimi organize etmek ~**a karkeran** işçi devrimi, proletarya devrimi ~**a pîşesaziyê** sanayi devrimi ~**a prolataryayê** proletarya devrimi ~**a zanyarî** bilgi devrimi
şoreşger *nd/nt* devrimci
şoreşgerane *h* devrimcice, devrimciye yaraşır bir biçimde
şoreşgerî *m* devrimcilik
şoreşgêr *bnr* şoreşger
şoreşgêrî *bnr* şoreşgerî
şoreşî *rd* devrimsel
şoreşîtî *m* devrimsellik
şoreşvan *nd/nt* devrimci
şoreşvanî *m* devrimcilik
şoreşxwaz *rd* devrim taraftarı
şoreşxwazî *m* devrim taraftarlığı
şoret *rd* çirkin
şoretane *rd/h* çirkince
şoretbûn *m* çirkinleşme
şoret bûn *l/ngh* çirkinleşmek
şoret dîtin *l/gh* çirkinsemek
şoretî *m* çirkinlik
şoret kirin *m* çirkinleştirme
şoret kirin *l/gh* çirkinleştirmek
şoreyî *m* ayıp
şorezar *nd/rd* **1.** çorak, tuzlak **2.** çöl, bozkır * **hinek ji wan li şorezara Konyayê rast kirin** bazılarını Konya bozkırlarına gönderdiler * **şorezara Erebistanê** Arabistan çölü **3.** çöl, ıssız, tenha
şorê berê *nd* ata sözü
şorgerm *rd* güzül sözlü, hoşsohbetli
şorgermî *m* güzel konuşma, hoşsohbet
şorgermîkirin *m* güzel konuşma
şorgermî kirin *l/gh* güzel konuşmak
şorig *m* köylerde badana için kullanılan kil
şorik (I) *m* **1.** salamura (tuzlu su) **2.** *rd* salamura (bu suyun içinde tutulmuş yiyecek) * **î-sotên** şorikê salamura biberi **3.** eritilmiş tuzlu yağın tortusu ~ **xwarin** oltayı yutmak ~**a xwe jê xwarin** kazık yemek, kazıklanmak (aldatılmak) ~**a xwe xwarin** (bir şeyden) ağzı yanmak, canı yanmak, oltayı yutmak (acı bir deneme geçirmek, bir işte zarar görmek) * **eynî şorik** şap gibi (ağza alınmayacak kadar tuzlu)
şorik (II) *rd* ateşli, azgın (cinsel istekleri güçlü olan)
şorik (III) *m* salya, ağız salyası
şorik (IV) *m* çayır, mera
şorik (V) *m* nezle
şorikî (I) *m* ateşlilik, azgınlık (cinsel için)
şorikî (II) *rd* nezle (nezleye yakalanmış olan)
şorikîbûn (I) *m* azma, azgınlaşma (cinsel istekleri aşırılaşma, cinsel duyguları artma)
şorikîbûn (II) *m* nezle olma, nezleye yakalanma
şorikî bûn (I) *l/ngh* azmak, azgınlaşmak (cinsel istekleri aşırılaşmak, cinsel duyguları artmak)
şorikî bûn (II) *l/ngh* nezle olmak, nezleye yakalanmak
şorikîbûyîn (I) *m* azış, azgınlaşış (cinsel istekleri aşırılaşma, cinsel duyguları artma)
şorikîbûyîn (II) *m* nezle oluş, nezleye yakalanış

şorind *m* nutuk, vaaz
şorinddan *m* nutuk verme, vaaz verme
şorind dan *l/gh* nutuk vermek, vaaz vermek
şorindgo *nd/nt* vaiz, hatip
şoriş *bnr* şoreş
şorişvan *bnr* şoreşvan
şorî (I) *m* **1.** tuzluluk **2.** *rd* tuzlu * **gere tiştên şorî nexwe** tuzlu şeyleri yememesi lazım
şorî (II) tuzlu çökelek
şorker *nd/nt* konuşmacı
şorkirin (I) *m* **1.** konuşma **2.** lâflama **3.** tadını kaçırma
şorkirin (II) *m* tuzlu hale getirme
şorkirin (III) *m* **1.** eğme **2.** sarkıtma
şor kirin (I) *l/gh* **1.** konuşmak * **zarok hîna şor nake** çocuk daha konuşamıyor **2.** lâflamak **3.** tadını kaçırmak
şor kirin (II) *l/gh* **1.** tuzlu hale getirmek **2.** *mec* kızıştırmak (kışkırtmak için)
şor kirin (III) *l/gh* **1.** eğmek **2.** sarkıtmak
şorkirî *rd* konuşmuş olan
şorkirî *rd* tuzlu, çok tuzlu olmuş olan
şornok *n* tuzlu leblebi
şorpêş *rd* sözünü esirgemeyen, sonda söylemesi gerekeni başta söyleyen
şorşor *m* çağlayan
şort *n* şort
şortan *bnr* çortan
şorte *n* jandarma
şortetî *m* jandarmalık
şortik (I) *m* çapak, göz çapağı
şortik (II) *nd* çok su katılmış olan ayran **~a rûyê yekîqetîn** ar damarı çatlamak
şorxor *rd* sağılan hayvan
şorxweş *rd* hoşsohbet
şorxweşkirin *m* sohbeti koyulaştırma
şorxweş kirin *l/gh* sohbeti koyulaştırmak
şose *m* şose
şoso *rd* serseri
şoş *b* **1.** çüş (yürüyen eşeği durdurmak için) **2.** höst (at ve katırı durdurmak için çıkarılan ses) **3.** çüş (yakışıksız bir davranış için söylenen kaba söz) * **hoş kero, tu dizanî ku te çi got?** çüş lan, ne dediğini biliyor musun?
şoşan *m* uzantısı olan çentik
şoşban *n* sağdıç
şoşbanî *m* sağdıçlık
şoşbîn *n* sağdıç
şoşbînî *m* sağdıçlık
şoşbînîtî sağdıçlık
şoşbûn *m* **1.** kayarak düşme **2.** kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şoş bûn *l/ngh* **1.** kayarak düşmek **2.** kandırılmak, yoldan çıkarılmak, enayi yerine konulmak
şoşbûyîn *m* **1.** kayarak düşme **2.** kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şoşkirin *m* **1.** kaydırarak düşürme **2.** kandırmak, yoldan çıkarma
şoş kirin *l/gh* **1.** kaydırarak düşürmek **2.** kandırmak, yoldan çıkarmak
şoşman *n* sağdıç
şoşmanî *m* sağdıçlık
şoşmîn *n* sağdıç
şoşmînî *m* sağdıçlık
şoşo *m* (çocuk dilinde)
şoşo *m* bıcı bıcı, çıpı çıpı (çocuk dilinde yıkama)
şoşokirin *m* bıcı bıcı yapma (yıkanma, çocuklar için)
şoşo kirin *l/gh* bıcı bıcı yapmak (yıkanmak, çocuklar için)
şoşpan *n* sağdıç
şoşpanî (I) *m* sağdıçlık
şoşpanî (II) *m* saçı (gelinin başından saçılan şeyler) ~ **bi serî de kirin** saçı kılmak (veya saçı atmak)
şotik (I) *bj/m* ishal
şotik (II) *nd* çok su katılmış olan ayran
şotik (III) *bot/m* kokulu olup yemeklere katılan bir baharat çeşidi
şotik (IV) *n* soytarı
şotikî *rd* ishal (amel olan)
şotikîbûn *m* ishal olma
şotikî bûn *l/ngh* ishal olmak
şotî *m* karpuz
şov (I) *bnr* şûv
şov (II) *m* salgın hastalık
şov (III) m şov (show)
şovalye *n* **1.** *dîr* şövalye (eski Romad'da üç sınıftan ikincisinin üyesi olan yurttaş) **2.** şövalye (Orta Çağ Avrupa'sında özel eğitimle yetişmiş, belli ülküler taşıyan, soylu, atlı savaşçı) **3.** şövalye (derebeylik düzeninde soyluluk unvanlarının en alt basamağı) **4.** şövalye (günümüzde Fransız hükümetinin verdiği şeref belgesi ve nişanı)
şovalyetî *m* şövalyelik
şove *m* ağaçları kesilmiş orman
şoven *rd* şoven
şovenîst *rd* şovenist
şovenîzm *m* şovenizm
şoventî *m* şovenlik
şovikvan *n* deve çobanı
şovkirin *m* çift sürme
şov kirin *l/gh* çift sürmek
şoyar *nd/nt* yıkayıcı
şoyarî *m* yıkayıcılık
şow *m* şov
şowe *bnr* şoba
şox *rd* şuh ~ **û şeng (an jî şan)** göz alıcı, alımlı çalımlı
şoxî *m* şuhluk
şping *m* kapı eşiği
ştexalî *bnr* şitexalî
ştiyar *bnr* şityar
şube *m* **1.** şube **2.** *biy* **şube**
şubhet *nd* benzer, gibi
şubî *nd* gibi

şuhle *m* şule, pırıltı
şuhledan *m* **1.** parlama **2.** şavk verme
şuhle dan *l/ngh* **1.** parlamak (bir ışığın yansıması için) * **neynik şewq dide** ayna parlıyor **2.** şavk vermek
şuhledar *rd* pırıltılı
şuhledayîn *m* **1.** parlayış **2.** şavk veriş
şuhret *m* şöhret
şuhretdar *rd* şöhretli
şuhrethez *rd/mec* kariyerist
şuhrethezî *m/mec* kariyerizm
şukran *m* şükran
şukur *nd* **1.** şükür **2.** *g* şükür, neyse * **şukur gihiya me** neyse, bize yetişti
şukurdar *rd* müteşekkir
şukûr *m* onur
şulhe *m* oğul (arı için)
şulhemak *m* arı beyi
şulik *m* göz çapağı
şumik *rd* şımarık
şumikî *rd* şımarıkça
şumikîbûn *m* şımarma
şumikî bûn *l/ngh* şımarmak
şumikîkirin *m* şımartma
şumikî kirin *l/gh* şımartmak
şumûl *m* şümul, kapsam
şumûldar *man/rd* şümullü, kaplamlı ~ **kirin** kapsamını genişletmek
şumûlkirin *m* şümullendirme
şumûl kirin *l/gh* şümullendirmek
şunqar *zo/m* şenkar, bir av kuşu
şupe *m* şüphe ~ **kirin** şüphe etmek ~ **tê de hiştin** şüphe bırakmamak ~**ya (yekî) tê çûn** kuşku beslemek (veya kuşku duymak), kuşkulanmak
şupedar *rd* şüpheli
şupedarkirin *m* şüphelendirme
şupedar kirin *l/gh* şüphelendirmek
şupeker *rd* şüpheci
şupekerî *m* şüphecilik
şuphe *bnr* şupe
şuqa *m* bezelye
şuqul *bnr* şuxul
şur *m* (**r** kalın okunur) sıra, dizi * **şurek mercan** bir mercan dizisi
şure *m* duvar
şurek *bnr* şorek
şureşur *h* şorul şorul
şureşurkirin *m* şorlama
şureşur kirin *l/ngh* şorlamak
şuret *rd* **1.** güzel **2.** *m* süs, bezek * **ji bo şuretê** süs için
şurik *m* oluk (yapılardaki oluk için)
şuşterî *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
şuwa pîvazan *nd* yeşil soğan, yağ ve salçadan yapılan yemek
şuwa tirş *nd* ıspanak, yummurta, soğan, salça ve yağla yapılan yemek
şuxul *n* iş,
şuxulkar *nd/nt* işçi
şuxulkarî *m* işçilik
şû *n* koca, eş (bir kadının eşi) * **şûyê jinikê hate malê** kadının kocası eve geldi ~ **bûn** kocası olmak, tutmak * **birayê min şûyê xwişka wî ye** kardeşim onun kız kardeşini tutar ~ **kirin** kocaya varmak, evlenmek ~**yê xwe kirin** evlenmek (kadın için)
şûbira *n* kayın, kayın birader (kadına göre kocasının erkek kardeşi)
şûbiratî *m* kayınlık, kayınçoluk
şûd *bnr* şahde û şûd
şûdan *m* kocaya verme
şû dan *l/gh* kocaya vermek
şûde *rd* mutlu
şûdetî *m* mutluluk
şûf benzeme
şûf (I) *nd* benzer, gibi, şekil
şûf (II) *bnr* şûv
şûf (III) *m* şüphe
şûfa *m* şufa, ön alım
şûfandin *m* benzetme
şûfandin *l/gh* benzetmek
şûfguhartî *rd* değişim geçirmiş (şekil olarak)
şûfguhartîbûn *m* değişim geçirme
şûfguhartî bûn *l/ngh* değişim geçirmek
şûfîn *m* benzeme
şûfîn *l/ngh* benzemek
şûjik *n* çakıl, ufacık taş
şûjikandin *m* süründürme
şûjikandin *l/gh* süründürmek
şûjikandî *rd* süründürülmüş
şûjikî *rd* çakılımsı
şûjikîn *m* sürünme
şûjikîn *l/ngh* sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)
şûjikkirî *rd* çakıllık
şûjin *m* **1.** çuvaldız **2.** *mec* sıska, zayıf ve bakımsız kimse
şûjinî *rd* çekikçe (göz)
şûjirk *m* çakıl taşı
şûjî *m* **1.** peynir yapma işleminden sonra arta kalan su **2.** yoğurttan süzülen su,
şûkirin *m* kocaya varma, evlenme
şû kirin *l/gh* kocaya varmak, evlenmek
şûkirî *rd* evli (evli kadın)
şûl (I) *bnr* şol
şûl (II) *zo/m* karaca (Capreolus)
şûl (III) *m* iğne ardı, ilinti, teyel, oyulga, oyulgama (elle yapılan seyrek dikiş) ~ **kirin** teyel yapmak (veya atmak)
şûlar *m* kılık kıyafet düzeni
şûlik (I) *m* sürgün (bir bitkide yeni süren fılız)
şûlik (II) *m* çapak (göz çapağı)
şûlikgirtin *m* çapaklanma
şûlik girtin *l/gh* çapaklanmak
şûlikandin *m* **1.** kaydırma **2.** akıtma
şûlikandin *l/gh* **1.** kaydırmak **2.** akıtmak
şûlikîn *m* **1.** kayma (düz, ıslak ve kaygan bir

yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **2.** kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) **3.** akma **4.** hissetirmeden yaklaşma
şûlikîn *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) **3.** akmak * **çemê zirav dişûlike** ince nehir akıyor **4.** hissetirmeden yaklaşmak
şûlkirin *m* iğne ardı yapma, ilintileme, teyelleme, oyulgalama, oyulgama
şûl kirin *l/gh* iğne ardı yapmak, ilintilemek, teyellemek, oyulgalamak, oyulgamak
şûlkirî *rd* teyelli, teyellenmiş
şûm (I) *rd* oğursuz
şûm (II) *rd* **1.** haylaz, yaramaz, haşarı, şımarık **2.** yaman ~ **bûn** yaramaz olmak ~ **rakirin** şımarık yetiştirmek
şûmbûn *m* yaramazlaşma, şımarma
şûm bûn *l/ngh* yaramazlaşmak, şımarmak
şûmbûyîn *m* yaramazlaşış, şımarış
şûmit *rd* şımarık
şûmiyane *h* haylazca, yaramazca
şûmî *rd* haşarı, aramaz, şımarık * **ez di zaroktiya xwe de yekî pir şûmî bûme** çocukluğumdan çok haşarı birisiymişim
şûmîbûn *m* haşarılaşma, haylazlaşma, şımarıklaşma
şûmî bûn *l/ngh* haşarılaşmak, haylazlaşmak, şımarıklaşmak
şûmîkirin *m* şımartma
şûmî kirin *l/gh* şımartmak
şûmîtî *m* haşarılık, haylazlık, yaramazlık, şımarıklık ~ **kirin** haylazlık yapmak, yaramazlık yapmak
şûmkî *h* şımarıkça
şûmkirin *m* şımartma
şûm kirin *l/gh* şımartmak
şûn *m* **1.** yer, mahal (bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mekân) **2.** yer (bulunulan, yaşanılan, oturulan şehir, kasaba, mahalle) * **ev dera hanê şûna bav û kalên me ye** burası atalarımızın yeri **3.** yer (durum, konum vaziyet) * **Mezopotamya ji aliyê stratejîk ve li şûneke girîng** e Mezopotamya stratejik olarak önemli bir yerdedir **4.** yer (görev, makam) * **di dema van tayînên dawî de gerînende li şûna xwe ma** son atamalar sırasında müdür yerinde kaldı **5.** yer (herhangi bir şeye, bir işe ayrılmış bölüm, alan) * **şûna sobayê** sobanın yeri **6.** yer (üzerinde yapı kurulmaya veya ekime elverişli toprak parçası, arazi, arsa) * **li ber deryayê ji xwe re şûna xanî kirî** deniz kıyısında ev için bir yer aldı **7.** yer (bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan) * şûna civînê toplantı yeri **8.** yer (sinema ve tiyatroyada veya taşıtlarda oturulacak koltuk, sandalye) * **li sînemayê, li pêş ji xwe re şûnek dît** sinemada, kendine ön tarafta bir yer buldu **9.** yer (durum) * **di şûna te de ku ez bûma** senin yerinde ben olacaktım ki **10.** yer, mevki **11.** mevki (bazı ulaşım araçlarında yolculara veya sinama, tiyatro gibi yerlerde seyircilere sağlanan konfora ve bilet ücretlerine göre düzenlenmiş yer) **12.** iz (bir şeyin geçtiği veya önceden bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan) * **şûna teker** tekerlek izi **13.** iz (bir şeyin dokunmasıyla oluşan belirti) ***şûna nehpan** tırnak izi **14.** yer, iz * **şûna devê kêrê** bıçak izi ~ **dîtin** yer bulmak (oturacak yer sağlamak) ~ **guhartin** yer değiştirmek ~ **girtin** yer kapmak, yer tutmak ~ **zift kirin** yer kapmak **~a hendesî** (an jî **geometrîk**) *mat* geometrik yer **~a (yekî) li mirov xuya bûn** yeri gözükmek **~a ling** ayak izi **~a mişextiyê** (an jî **surgûnê**) sürgün yeri **~a pê** ayak izi **~a piyê** (an jî **lingê**) **xwe kirin** yerini yapmak **~a tiliyê** parmak izi **~a xenceran xweş dibe şûna xeberan xweş nabe** kılıç yarası onar dil yarası onmaz **~a xwe dan (yekî)** (birine) yer vermek (kendi yerini bir başkasına bırakmak) **~a xwe dîtin** yerini bulmak **~a xwe girtin** (an jî **zift kirin**) yerini kapmak **~a xwe kirin** (an jî **çêkirin**) yerini yapmak
şûnd *bnr* şûn
şûnayî *rd* lokal * **tevza şûnayi** lokal aneztezi
şûndadayî *rd* ertelenmiş
şûndan *m* ödence
şûndemanî *m* gerilik
şûndemayî *rd* geri, geri kalmış (gelişmemiş)
şûndemayîn *m* geri kalma, geri kalmışlık
şûndemayîtî *m* geri kalmışlık
şûndews *m* yer, iz
şûndiyarî *m* hediyeye karşılık verilen hediye
şûnek *m* yedek
şûnekirî *rd* evlenmemiş kadın
şûneşop *m* iz yeri
şûnewar *n* **1.** mekan **2.** harabe, kalıntı * **şûnwarên dîrokî** tarihi kalıntı **2.** eski yerleşim yeri
şûnewarî *rd* arkeolojik * **vekolînên şûnewarî** arkeolojik kazılar
şûnewarnas *nd/nt* arkeolog
şûnewarnasî *m* arkeoloji
şûngar *m* nişangeç
şûngir (I) *nd* yedek
şûngir (II) *nd/n t***1.** ardıl, halef **2.** vekil **~ê serok** (an jî **serek**) başkan vekili
şûngirî *m* vekillik
şûngirt *nd/nt* vekil
şûngirtî (I) *m* vekillik
şûngirtî (II) *nd* yedek (bir şeyin yerini tutabilme özeliğine sahip olan)
şûnik *n* tokaç
şûnkar *nd/nt* vekil

şûnkarî m vekillik
şûnmal *n* konak yeri
şûnpê *n* pedal
şûnpêk *m* ayak izi
şûnşewat *m* yangın yeri
şûn ve dan *l/bw* ertelemek
şûnvemayî *rd* geri kalmış
şûnvemayîtî *m* geri kalmışlık
şûnwar *n* **1.** yurt, mekân **2.** yerleşim yeri **3.** kalıntı, tarihî yer (bir toplum, kültür uygarlık vb. den artakalan şey)
şûnwarbûn *m* yerleşme, ikamet etme
şûnwar bûn *l/ngh* yerleşmek, ikamet etmek
şûnwarî *rd* arkeolojik
şûnwarnas *nd/nt* arkeolog
şûnwarnasî *m* arkeoloji
şûpik *m* oklava
şûr (I) *rd* eğik, meyil
şûr (II) *n* **1.** kılıç **2.** kılıç (saban ökçesini oka bağlayan ağaç parçası) ~ **danîn** kılıçı kınına koymak (savaşı bırakmak) ~ **hejandin** kılıç oynatmak ~ **ji kalan kişandin** kılıçı kınından çıkarmak ~ **kalan nabire** kılıç kınını kesmez ~ **kalanê xwe nabire** kılıç kınını kesmez ~ **kirin kalan** kılıçı kınına koymak (savaşı bırakmak) ~ **kişandin** kılıç çekmek ~ **kişandin û bi ser de çûn** kılıç üşürmek (kılıç çekerek saldırmak) ~ **lê xistin** (an **jî dan**) kılıç vurmak ~ **li ba kirin** kılıç sallamak ~ **li nava xwe girê dan** kılıç kuşanmak (veya takmak) ~ **mêrekî dikuje ziman hezaran** kılıç birini öldürürken kötü lâf binlercesini öldürür ~ **simbêl nebirîn** bıyığı balta kesmez olmak, kendinden çok emin olmak ~ **simbêlê (yekî) nebirîn** bıyığı balta kesmez olmak, alçacık dağları ben yarattım demek (çok kurumlu olmak) ~ **şam, xencer mam, jin dotmam** kılıçlardan Şam kılıcı, akrabalardan amca ve eş olarakda emmi kızını ~ **tazî kirin** kılıcı kınından çıkarmak ~**ê bêkalan** kınsız kılıç ~**ê pehn** süvari kılıcı ~**ê sedefbazind** kabzası sedef kakmalı kılıç ~**ê xwe ji hev re kişandin** (birbirlerine) kılıç çekmek
şûr (III) *rd* sersem
şûra *m* şura
şûran *m* sızma
şûrandin (I) *m* sızdırma
şûrandin (II) *m* şarıldatma, şarlatma
şûrandin (I) *l/gh* sızdırmak
şûrandin (II) *l/gh* şarıldatmak, şarlatmak
şûraya dewletê *nd* şûrayidevlet, danıştay
şûrbaz *nd/nt* eskrimci, kılıç oyuncusu
şûrbazî *m* eskrim, kılıç oyunu
şûrbûn *m* sersemleşme
şûr bûn *l/ngh* sersemleşmek
şûrdar *rd* kılıçlı
şûrdûv *zo/m* kılıç kuyruk (xiphophorus helleri)
şûre *m* barut
şûredank *m* barutluk (barut saklanan kap veya yer)
şûreger *mzk/m* beyat makamı (aralıklar dizine dayanır)
şûrepêj *dîr/nd* barutçu (imal eden)
şûrepêjî *m* barutçuluk
şûreşûr *h* şarıl şarıl, şırıl şırıl
şûreşûrkirin *m* şarıldama
şûreşûr kirin *l/gh* şarıldamak
şûret *bnr* şoret
şûrê *m* bağ etrafındaki duvar
şûrê cot *nd* karasaban keskisi
şûrê gergenî *nd* bir tür kılıç
şûrê kotanê *nd* pulluğun keski demiri
şûrê meqrawî *nd* Bitliste üretilmiş bir tür kılıç
şûrê misrî *nd* Şam kılıcı
şûrê rûs *nd* dal kılıç, dalyan kılıç
şûrê şamê *nd* dünyaca ünlü ve kiymetli çelikten Şam kılıcı
şûrê şêxanî *nd* Bitliste üretilmiş bir tür kılıç
şûrê şilf *nd* dal kılıç, yalın kılıç
şûrê tazî *nd* dalyan kılıç, yalın kılıç
şûrger *mzk/m* beyatî makamına yakın bir müzik makamı
şûrgiya *bot/n* uzun yapraklı bir bitki
şûrhilgêr *nd/nt* kılıç kuşanan
şûrhingêv *nd/nt* kılıç dövüşçüsü, kılıç ustası, iyi kılıç kullanan
şûrhingêvî *m* kılıç dövüşçülüğü, kılıç ustalığı
şûrik *n* kılıç (saban ökçesini oka bağlayan ağaç parçası)
şûrikandin *m* **1.** kaydırma **2.** akım yaptırma, cereyan yapma
şûrikandin *l/gh* **1.** kaydırmak **2.** akım yaptırmak, cereyan yapmak
şûrikîn *m* **1.** kayma, kayak yapma **2.** akım olma, cereyan olma **3.** sürünme, ilerleme
şûrikîn *l/ngh* **1.** kaymak, kayak yapmak **2.** akım olmak, cereyan olmak **3.** sürünmek, ilerlemek
şûrî *m* eğiklik
şûrîn (I) *m* sızma, sızış
şûrîn (II) *m* şarıldama, şırıldama, şorlama
şûrîn (I) *l/ngh* sızmak
şûrîn (II) *l/gh* şarıldamak, şarlamak
şûrînî *m* şırıltı
şûrker *nd/nt* kılıççı, kılıç imalatçısı
şûrkerî *m* kılıççılık
şûrkêş *nd/nt* kılıç çeken, kullanan
şûrkêşî *m* kılıç oyunu
şûrkirin *m* kılıçlama (kılıçla vurma)
şûr kirin *l/gh* kılıçlamak
şûrkî *h* **1.** kılıçlama, kılıcına **2.** kılıçlama, çaprazlama
şûrmasî *zo/n* kılıç balığı (Xiphias gladius)
şûrmend *nd/nt* eskrimci, kılıç oyuncusu
şûrmendî *m* eskrim, kılıç oyunu
şûr şûr *h* şar şar
şûrt *bot/m* çalı süpürgesi otu

şûrxane *m* kılıçhane
şûrzan *nd* kılıç ustası
şûş (I) *nd* rüzgârdan savrulmuş buğday
şûş (II) *m* kayma ~**î navê bûn** içine düşmek
şûşbûn (I) *m* **1.** kayarak düşme **2.** kandırılma, yoldan çıkarılma, enayi yerine konulma
şûşbûn (II) *m* **1.** süzülme (kanatlarını çırpmadan uçma) **2.** el ve ayaklarını çırpmadan yüzme
şûşbûn (III) *m* sendeleme
şûş bûn (I) *l/ngh* **1.** kayarak düşmek **2.** kandırılmak, yoldan çıkarılmak, enayi yerine konulmak
şûş bûn (II) *l/ngh* **1.** süzülmek (kanatlarını çırpmadan uçmak) **2.** el ve ayaklarını çırpmadan yüzmek
şûş bûn (III) *l/ngh* sendelemek
şûşan *bot/m* süsen
şûşe *m* **1.** şişe **2.** kadeh, bardak **3.** şişe (gaz lâmbasında fitil çevresine konulan cam koruyucu) **4.** *rd* şişe (bir şişenin alacağı miktar) * **şûşeyek mey** bir şişe şarab ~**ya dilê însan ku bişkê nacebire** kalbi yıkmak kolay, yapmak zordur ~**ya valak** termos * **eynî şûşe ye** çok güzel olan kadın
şûşebir *m* şişe kesici
şûşebend *m* camekan
şûşe dagirtin *l/gh* şişelemek
şûşekir *nd/nt* şişeci, şişe satın alan
şîşefiroş *nd/nt* şişeci, şişe satan
şûşik *m* akım, cereyan
şûşikandin *m* **1.** akıtma **2.** akım yaptırma, cereyan ettirme
şûşikandin *l/gh* **1.** akıtmak **2.** akım yaptırmak, cereyan ettirmek
şûşikandî *rd* akıtılmış olan
şûşikîn *m* **1.** akma **2.** akım yapma, cereyan etme
şûşikîn *l/ngh* **1.** akmak **2.** akım yapmak, cereyan etmek
şûşing *bnr* şişe
şûşkirin *m* **1.** kaydırarak düşürme **2.** kandırmak, yoldan çıkarma
şûş kirin *l/gh* **1.** kaydırarak düşürmek **2.** kandırmak, yoldan çıkarmak
şûştek *m* dere
şûşterî *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
şûştin *m* **1.** yıkama **2.** *kîm* yıkama (kimyasal maddelerle yapılan işlem) **3.** *sn* yıkama (arı suyla yapılan temizleme) * **şûştina fîlm** film yıkama
şûştin *l/gh* **1.** yıkamak, yumak **2.** *kîm* yıkamak ~**ji heriyê avêtin ser kema diriyê** eski hayratı da berbat etmek ~**a bi ava aravê** killeme ~**a yek carî be** teneşire gelesin
şûştî *rd* yıkanık
şût (I) *sp/m* şut ~ **lê xistin** şut çekmek
şût (II) *rd* **1.** dikik **2.** sivri
şût (III) *bnr* şahde û şût
şût (IV) *rd* **1.** kavgacı **2.** kaypak (kimse)
şût (V) *nd/nt* **1.** kurnaz **2.** becerikli, çalışkan
şût (VI) *rd* çıplak
şûtik (I) *rd* sivri
şûtik (II) *m* kuşak, bel bağı bele sarılan uzun ve enli kumaş)
şûtik (III) *m* ağız salyası, ağız suyu
şûtik (IV) *rd* fiyakalı
şûtikî *m* sivrilik
şûtikîbûn *m* sivrileşme, sivrilme
şûtikî bûn *l/ngh* sivrileşmek, sivrilmek
şûtikîbûyîn *rd* sivrileşiş
şûtikîkirin *m* sivrileştirme, sivriltme
şûtikî kirin *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek
şûtikîkirî *rd* sivrileştirilmiş, sivriltmiş olan
şûtî (I) *bot/m* **1.** karpuz (Citrullus vulgaris **2.** karpuz (bu bitkinin meyvesi)
şûtî (II) *m* **1.** kaypaklık **2.** kavgacılık
şûtî (III) *m* kocalık
şûtî (IV) *rd* parlak, temiz kimse
şûtîkirin *m* kendine bakma, temizlenme, taranma
şûtî kirin *l/gh* kendine bakmak, temizlenmek, taranmak
şûtî tazî *rd* çırılçıplak
şûtkî *rd* kaypakça
şûtkîbûn *m* kaypaklaşma
şûtkî bûn *l/ngh* kaypaklaşmak
şûtkîbûyîn *m* kaypaklaşış
şûttazî *h* çırçıplak, çırılçıplak
şûttazîtî *m* çırçıplaklık, çırılçıplaklık
şûv *m* **1.**herk, nadas **2.** keleme (sürülmeden bırakılmış tarla) ~ **hiştin** nadasa bırakmak (veya nadasa yatırmak), dinlendirmek ~ **kirin** herk etmek, nadas etmek (veya yapmak)
şûx *rd* şuh
şûxî (I) *m* şuhluk
şûxî (II) *m* şaka
şûxîkirin *m* şaka yapma
şûxî kirin *l/gh* şaka yapmak
şwar *m* musala taşı
şwîf *bnr* şûv
şwîr *n* kılıç
şwîtî *bnr* şûtî (I)

T

t, T Kürt alfabesinin yirmi dördüncü harfi ve *tê* diye okunan bu ses fonetik bilimi bakımından ise ötümsüz kapantılı ünsüzleri gösterir

T *kîm* T (trityum'un kısaltması)

Ta *kîm* Ta (tantal'ın kısaltması)

ta (I) *n* **1.** iplik (pamuk, yün, keten, ipek vb. dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri) **2.** iplik (liflerin birlikte bükülmüş ve çekilmiş durumu) * **tayê pembû** pamuk ipliği **3.** tel, saç teli * **tayên spî yê porê wê** saçının beyaz teli * **tu nikarî destê xwe bidî tayek porê wê jî** onun saçının tek teline dahi dokunamasın **4.** lif ~ **bi derziyê ve kirin 1)** bir şeyi uzun uzadıya söylemek, en ince ayrıntısına kadar söylemek **2)** sonuca gitmek ~ **bi** ~ **tel tel** ~ **kaş kirin** iplik çekmek (kumaştan iplik çekmek) ~ **kişandin** iplik çekmek (kumaştan iplik çekmek) ~ **pê re badan** (an jî **nedan**) baş etmek (veya etmemek) ~**yê deng** ses teli ~**yê hevrîşim** iplik ipliği ~**yê kêmba** iyice eğrilmemiş iplik ~**yê meftûlkirî** bir kaç kat olarak örülmüş inci boncuk ipliği ~**yê rizî** çürük çarık veya çarık çürük (sağlam olmayan, işe yaramaz) * **ev xanî êdî tayê rizî ye, mirov nikare tê de bijî** bu ev artık çürük çarık, yaşanılmaz ~**yê xav** sağlam olmayan iplik, çürük iplik ~**yê xav zû diqete** eğreti kuyruk tez kopar

ta (II) *bj/m* **1.** sıtma **2.** titreme **3.** nöbet (hastalık sebebiyle titreme, yüksek ateş) **4.** ateş, yüksek ateş (vücut ısısı) **5.** *mec* korku ~ **girtin 1)** sıtma tutmak, sıtmaya yakalanmak **2)** ateşi yükselmek ~**ya (yekî) bi mirina (yekî) nedan** birinin tırnağını bile ölüsüyle değiştirmemek ~**ya serê sibehê mirina êvarê be** ayakta öleyim ~**ya şanoyê** sahne korkusu ~**ya veşarî** (an jî **xebîs**) gizli sıtma ~**ya xwe nade mirov** günahını bile vermez

ta (III) *d/h* **1.** değin, dek, kadar (bir işin bittiği noktayı veya zamanı anlatır) * **ta vir** buraya değin **2.** hatta, ta * ta ji Stenbolê ve em di ber didin ku dengê wê bibirin ta İstanbul'dan beri onu susturamadık ~ **ku** ta ki ~ **roja îro** bu güne değin, bu güne bu gün

ta (IV) *n* **1.** tabaka, kat yapılarda) * ev xaniyê duta iki tabakalı **2.** kat * **du ta bike** ikiye katla **3.** büklüm * **du ta bûye** iki büklüm olmuş ~ **lê kirin** kat çıkmak

ta (V) *n* **1.** denk, eş, eşit, eşdeğer (birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri) * **tayê hev in** birbirine eş * **ma tu tayê kurê min î ?** çocuğuma denk misin ki? **2.** denk (ağırlık bakımından eşit olan) * **ev her du çewal tayê hev nayên** bu iki çuval denk gelmiyor **3.** denk (uygun, nitelik bakımında eşit) * **ew ne tayê we ye** o sizin denginiz olamaz **4.** *fiz* denk (destekleri paralel, yönleri aynı, şiddetleri eşit bulunan güçler) **5.** hiza ~**yê barê (yekî) rabûn** (birine) eşdeğer olmak **(di)** ~**yê (wî) de lê vegerandin** dengiyle karşılamak ~**yê (yekî) hatin** (birine) denk gelmek ~**yê hev anîn** denk getirmek **(di)** ~**yê hev de** dengi dengine~**yê hev derxistin** denk getirmek

ta (VI) *n* taraf * **tu tayê wî digirî** onun tarafını tutuyorsun

ta (VII) *n* **1.** kök (köküyle ve sapıyla çıkarılan bitkilerde tane) * **sê ta bexdenûs** üç kök maydanoz **2.** dal

ta (VIII) *n* **1.** tek **2.** dikme (tek çocuk) **3.** tay (hayvanın bir yanmdaki yük) **4.** tek en kilim ~**yê bi tenê** bir tane

ta (IX) *n* boy ~ **û tel** boy pos

ta (X) *n* dolu çuval * **tayek sêv** bir çuval dolusu elma

tab *m* **1.** yorgunluk **2.** sıkıntı, eziyet, zahmet **3.** emek ~ **kirin** dayanmak, katlanmak, direnmek ~**a Xelef çû ber telef** Halef'in onca emeği boşa gitti ~**a xwe anîn** dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)

tabdar *nd/nt* **1.** metanetli **2.** emekçi, emektar

tabdarî *m* metanet
tabela *m* **1.** tabelâ **2.** tabelâ (okul veya askeriye gibi yerlerde üzerine yemek listesi yazılı çizelge) **3.** tabelâ (hastanelerde her hastanın günlük yemek ve ilacının yazıldığı kâğıt) **4.** *şn* kartelâ
tabelanivîs *nd/nt* tabelâcı
tabelanivîsî *m* tabelâcılık
tabend *rd* eşteş, eşdeğer
tabi *rd* **1.** tâbi, bağımlı, bağlı **2.** uyruklu
tabien *h* tabiatıyla
tabi'iyet *m* **1.** tabiiyet, bağım **2.** tabiiyet, uyruk
tabiî *rd* **1.** tabiî, doğal **2.** tabiî, doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) **3.** tabiî, doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
tabiîbûn *m* tabiîleşme, doğallaşma
tabiî bûn *l/ngh* tabiîleşmek, doğallaşmak
tabiîbûyîn *m* tabiîleşme, doğallaşma
tabiîkirin *m* tabiîleştirme, doğallaştırma
tabiî kirin *l/gh* tabiîleştirme, doğallaştırmak
tabiîtî *m* doğallık
tabir *nd/nt* sıtmalı kimselirin sıtmasını kesen
tabitî *m* tabiiyet, uyrukluluk
tabiye *m* tabya
tabî *lşk/m* tabya, siper
tabîb *nd/nt* tabip, hekim
tabîbî *m* tabiplik, hekimlik
tabîbtî *m* **1.** tabiplik, hekimlik (tabip olma durumu **2.** tabiplik, tababet (hekimlik mesleği)
tabîet *m* **1.** tabiat, doğa **2.** huy
tabîetmelek *rd* melek huylu
tabîr *m* tabir, yorum (gizli veya hayalî bir şeyden anlam çıkarma)
tabîrker *nd/nt* yorumcu
tabîrkerî *m* yorumculuk
tabîrkirin *m* yorumlama, yorma, yorumlayış
tabîr kirin *l/gh* yormak, yorumlamak
tabîr lê xistin *l/bwh* yorumlamak
tabkirin *m* dayanma (tahamül etme, güç bir duruma katlanma)
tab kirin *l/gh* dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)
tabldot *m* tabldot
table *m* **1.** tabla **2.** tabla (bir şeyin düz ve geniş bölümü) **3.** tabla (makaraların yüzeylerini oluşturan dış bölümleri) **4.** *rd* tabla (bir tablanın alacağı miktar)
tableger *nd/nt* tablakâr
tablekar *nd/nt* tablakâr
tablekarî *m* tablakârlık
tablet *m* **1.** tablet, hap **2.** *dîr* tablet (eski medeniyetlerden kalma, kilden yapılma üzeri yazılı belge) * **tabletên ku ji şaristaniya Sumeran mane** Sümer medeniyetinden kalma tabletler
tablik *m* tepsi
tablo *m* **1.** tablo * **wênesaz tabloyeke xweş çêkiriye** resasam güzel bir tablo yapmış **2.** tablo * **tabloya kronolojiyê** kronoloji tablosu **3.** *şn* tablo (bir perdenin dekor değişikliğiyle belirlenen alt bölümü) **~ya carandinê** çarpım tablosu **~ya lêkdanê** çarpım tablosu **~ya logarîtmayê** logaritma tablosu
tabû *m* **1.** tabu (bazı şeylerin dokunulmaz olduğuna inanılan dini inanç) **2.** *rd* tabu (yasaklanarak korunan şey) **3.** *sos* tabu, tekinsiz
tabûparêz *nd/nt* tabucu
tabûparêzî *m* tabuculuk
tabûr *lşk/m* **1.** tabur **2.** tabur (düzgün sıralar halinde art arda dizilmiş insan topluluğu)
tabûre *m* tabure
tabût *m* tabut
tabûtgeh *m* tabutluk
tabûyîbûn *m* tabulaşma
tabûyî bûn *l/ngh* tabulaşmak
tabwinda *rd* emeği boşa gitmiş olan
tabya *lşk/m* tabya
tac (I) *m* **1.** taç (soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolu olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık) **2.** taç (gelinin başına takılan süs) **3.** taç (bazı tarikatlarda şeyhlerin giydikleri başlık) **4.** çelenk (kadınların başlarına taktıkları mücevher veya madenden yapılmış sorguç) **5.** *bot* taç (çiçeğin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların hepsi) **~ dan serê xwe** tac giymek **~a rojê** güneş tacı **~a serî** baş tacı * **hema bi ku de diçe dibe taca serê hevalan** nereye giderse onu baştacı ediyorlar
tac (II) *m* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
tac (III) *sp/m* taç
taca diran *ant/nd* diş tacı
taca gulan *m* çelenk
tacanbaz *nd/nt* cellât
tacdar *rd* taçlı, taç sahibi
tacegul *m* çelenk
tacel *bnr* decal
tacêwî *nd* ikizlerden her biri
tacir *nd/nt* tüccar
tacirî *m* tüccarlık
tacîdar *rd* **1.** taçlı, taç sahibi **2.** muktedir
tacîdarî *m* iktidar, muktedirlik
Tacîk *nd/rd* Tacik
Tacîkistan *m* Tacikistan
tacîz *m* taciz
tacîzî *m* tacizlik
tacîzkirin *m* taciz etme, rahatsızlık verme
tacîz kirin *l/gh* taciz etmek, rahatsızlık vermek
taclamb *m* avize
tacmalik *wj/m* taç beyit
tacwergirtin *m* taçlanma
tac wergirtin *l/gh* taçlanmak
tacwergirtî *rd* taçlanmış olan
tadar (I) *bot/m* okaliptüs (Eucalyptus globulus)
tadar (II) *rd* sıtmalı

tadat *lşk/m* tadat
tade *bnr* tehde
tadekar *bnr* tehdekar
tadîlat *m* tadilât, değişiklik
taet *m* namaz niyaz, ibadet
tafde *rd* anî
tafil *h* anında, çarçabuk, hemen, derhal, derekap ~ **gotin di serê (yekî) de çûn** kolay dolduruşa elmek ~ **lê qelibîn**, hemen caymak, pişman olmak ~ **poşman bûn** hemen caymak, çabuk pişman olmak
tafilankî *h* çarçabuk, çabucak, hemen, hoppadak, rapaddak, bir çırpıda
tafilê *h* anında, çabucak, çarçabuk, hemen, hemencecik, hoppadak, rapaddak, o saat, o anda, hemencecik ~ **hatin gihandin** gıcırı bükme, hemen yetiştirilen * **gotineke ku tafilê hatiye gihandin** gıcırı bükme bir lâf ~ **û bi darê zorê** *h* gıcırı bükme
tafilkê *h* anında, çarçabuk, hemencecik
tafiroş *nd/nt* iplikçi (satan kimse)
tafiroşî *m* iplikçilik
tafîl *bnr* tehfîl
tafta *m* 1. tafta 2. *rd* tafta (bu kumaştan yapılmış olan)
tagir *rd* tarafgir, taraftar * **hemî tagirên wî bûn** siz hepiniz onun tarafgiriydiniz
tagirî *m* tarafgirlik, taraftarlık ~ **kirin** tarafgirlik yapmak
tagirîkirin *m* 1. taraf tutına 2. tarafgirlik yapma, taraftarlık yapma
tagirî kirin *l/gh* 1. taraf tutmak 2. tarafgirlik yapınak, taraftarlık yapmak
tagirtin *m* 1. sıtmalanma, sıtmaya yakalanma 2. ateşi yükselme (vücut ısısı için)
ta girtin *l/ngh* 1. sıtmalanmak, sıtmaya yakalanmak 2. ateşi yükselmek (vücut ısısı için)
tagirtî *rd* sıtmalı, sıtmaya yakalanmış olan 2. ateşi yükselmiş olan kimse (vücut ısısı için)
tahar *rd* temiz
tahdît *m* tahdit, sınırlama
tahdîtker *rd* sınırlayıcı
tahdîtkirin *m* tahdit etme, sınırlama, kısıtlama
tahdît kirin *l/gh* tahdit etmek, sınırlamak, kısıtlamak
tahdîtkirî *rd* sınırlı, kısıtlı
tahdîtkirîbûn *m* sınırlılık, kısıtlılık
tahew *bnr* tihok
tahir *rd* temiz
tahirbûn *m* 1. temizlenme 2. sudan geçirilme (çamaşır durulanma)
tahir bûn *l/gh* 1. temizlenmek 2. sudan geçirilmek (çamaşır durulanmak)
tahirkirin *m* 1. temizleme 2. sudan geçirme (çamaşırı durulama)
tahir kirin *l/gh* 1. temizlemek 2. sudan geçirmek (çamaşırı durulamak)
tahkive *wj/m* öyküleme
tahkiyekirin *m* öyküleme
tahkiye kirin *l/gh* öykülemek
tahret *m* 1. taharet 2. taharet, aptes ~ **girtin** aptes almak
tahsîsat *m* tahsisat, ödenek
tahtî *m* dört köşeli olup sıkıştırılmamış keçe
tahûk *bot/m* 1. dardağan (Milium efusum) 2. dardağan (bu ağacın yemişi)
taîfe *m* 1. taife 2. kavim, kabile
tajan (I) *n* kamçı
tajan (II) *m* kerestesi yumuşak bir ağaç
tajan (III) *m* 1. ağrı, sızı 2. sancı, buru, buruntu, ezinç ~ **bi canê (yekî) ve çûn** sancılanmak
tajandan *m* 1. ağrıma 2. sancıma
tajan dan *l/gh* 1. ağrımak 2. sancımak
tajang (I) *m* hakaret ~ **kirin** hakaret etmek
tajang (II) *m* kırbaç, kamçı
tajangdan *m* kırbaçlama
tajang dan *l/gh* kırbaçlamak
taje *bnr* lavij
tajeng *m* 1. acı, sızı 2. sancı, ezinç
tajî *zo/nd* 1. tazı (Canis famillaris grajus hibernicus) 2. *mec* tazı, zayıf, sıska 3. yoksul, bir şeyi olmayan **bi ~ tajiyê xelkê nêçir nabe** başkaların tazısıyla ava gidilmez ~ **rakirine nêçîrê gû hatiye** bir işi kaynağından yapmayıp bahaneyle oyalanan kimseler için söylenir
tajîbûn *m* tazılaşma (zayıflama)
tajîbûn *l/ngh* tazılaşmak (zayıflamak)
tajîlok *rd* sıska
tajîlokî *rd* sıskaca
tak (I) *m* tepe camı
tak (II) *n* sopa * **min takek li pêşika eniya ga xist** öküzün alnına bir sopa indirdim
tak (III) *n* 1. tek 2. fert, birey
takekes *n* 1. fert, birey (kendine özgü niteliklerini yetirmeden, bölünmeyen varlık) 2. *man* fert, birey (bir türün kapsamı içene giren varlık) 3. *sos* fert, birey (toplumları oluşturan insanların her biri) 4. *psî* fert, birey (kendine özgü ayırıcı özelikleri olan)
takekesane *h* ferdice, bireyselce
takekesiyî *rd* bireysel olan
takekesiyîkirin *fel/m* bireyselleştirme
takekesiyî kirin *l/gh* bireyselleştirmek
takekesî *rd* ferdî, bireysel
takekesîbûn *fel/m* bireyleşme
takekesî bûn *l/ngh* bireyleşmek
takekesîbûyî *rd* bireyleşmiş olan
takekesîbûyîn *fel/m* bireyleşme
takekesîkirin *fel/m* bireyleştirme
takekesî kirin *l/gh* bireyleştirmek
takekesîkirî *rd* bireyleştirilmiş olan
takekesîtî *m* 1. bireysellik, ferdiyet 2. *sos/fel* bireycilik, bireylik
takekesparêz *rd* bireyci
takekesparêzî *sos/fel* bireycilik
takemaf *rd* imtiyazlı
takemafî *hiq/m* imtiyaz

takemilet *nd* tek ulus
takenetewe *nd* tek ulus
takeometre *m* takeometre
takepartî *nd* tek partî
taker *nd/nt* iplikçi (imal eden)
takerî *m* iplikçilik
takeşef *nd* tek şef
takeziman *nd* tek dil
takêş (I) *m* sıçan dişi, ajur
takêş (II) *rd* tarafgir
takêş (III) *rd* **1.** eşit, denk **2.** dengeli (muvazeneli) **3.** *m* yükün eşit olmayan durumda eğilme hali
takêşbûn *m* ipliklenme
takêş bûn *l/ngh* ipliklenmek
takêşî (I) *m* tarafgirlik ~ **kirin** tarafgirlik yapmak
takêşî (II) *m* **1.** denge, eşitlik **2.** *fiz* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durumı)
takêşîbûn (I) *m* ipliklenme
takêşîbûn (II) *m* dengelenme
takêşî bûn (I) *l/ngh* ipliklenmek
takêşî bûn (II) *l/ngh* dengelenmek
takêşîkirin *fiz/m* dengeleme
takêşî kirin *fiz l/gh* dengelemek
takêşîkirî *fiz/rd* dengelenmiş
takim *m* tarla sınırı
takirin *m* katlama, katlayış
ta kirin *l/gh* katlamak * **kaxiz du ta bike** kağıdı ikiye katla
takirî *rd* katlı, katlanmış
takîmetre *m* takimetre
takon *m* tek en kilim
takrihan *rd* reyhan boylu, ince boylu
taksa *m* taksa (pulu yapıştırılmadan gönderilen mektup için alıcının cezalı olarak posta ücreti)
taksî *m* taksi
taksîmetre *m* taksimetre
taksîvan *nd/nt* taksici
taksîvanî *m* taksicilik
taktik *m* çizgi
taktîk *lşk* 1. taktik 2. *mec* taktik (istenen sonuca ulaşmak için izlenen yol ve yöntemlerin tümü) ~ **çêkirin** oyun kurmak ~**a parêziyê** (an jî **berevaniyê**) savunma taktiği
taktîkker *nd/nt* taktikçi
taktîkkerî *m* taktikçilik
tal (I) *rd* **1.** boş **2.** boş (içinde kimse bulunmayan) * **xanî tal e, kes tê de tune** ev boş, içinde kimse yok **3.** açık, boş * **di kaxiz de cihekî tal nîn e** kâğıtta açık yer yok **4.** kof (boş, bilgisiz kimse) ~ **derketin** boş çıkmak ~ **hiştin** boş bırakmak ~**î (tiştekî) kirin** -e boşaltmak, -e aktarmak
tal (II) *m* **1.** rast gelme, karşılaşma * **li tala hev hatin** birbiriyle karşılaştılar **2.** yan * **li tala qesra mîr** beyin köşkünün yanında
tal (III) *rd* acı (tat alma organında bazı maddelerin bıraktığı yakıcı durum, badem acısı gibi) * **qehweya tal** acı kahve **2.** *mec* acı (kırıcı, üzücü, incitici) * **gotina tal** acı söz ~ **bûn** acılanmak, acılaşmak ~ **kirin** acılaştırmak, acılık vermek
tal (IV) *m* (a kalın okunur) top
tal, tel *n* **1.** boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) **2.** boy (uzunluk) * **telê mar** yılanın boyu ~ **avêtin** boy almak (veya sürmek)
talama *m* yumuşak peynir
talab *nd* dört nal (atın en hızlı koşusu)
talan (I) *m* **1.** talan, çapul **2.** *rd* yağma (çapul sonucu elde edilmiş olan) **3.** talan, soygun (hiçbir emek harcamadan ve yolsuz olarak elde edilen büyük kazanç) ~ **birin** talan yapmak, yağmalamak ~ **kirin** 1) talan etmek 2) vurgun vurmak ~ **tajan kirin** yağma etmek ~ **û tajan** talan, çapul ~ **û tajan kirin** yağmalamak ~**ê qijikê hijik** e varı yoğu
talan (II) *m* (*t* kalın okunur) fundalık * deviyê di nav hev de (t kalın)
talan (III) *m* top oyunu (Şırnak, Van, siirt yöreleri)
talanbûn *m* talan olma, yağmalanma
talan bûn *l/ngh* talan olmak, yağmalanmak
talanbûyîn *m* talan oluş, yağmalanış
talankar *rd* yağmacı
talankarî *m* yağmacılık
talanker *nd/nt* talancı, çapulcu
talankerî *m* talancılık, çapulculuk
talankirin *m* talan etme, talanlama, yağmalama, çapullama
talan kirin *l/gh* talan etmek, talanlamak, yağmalamak, çapullamak
talankirî *rd* talan edilmiş olan
talap *nd* dört nal
talaş *bnr* telaş
talaz *m* **1.** toz **2.** bir çeşit hortum
talbik *m* zembil
talbûn (I) *m* acılanma, acılaşma
talbûn (II) *m* **1.** boşalma **2.** boşalma (derdini birine açarak rahatlama)
tal bûn (I) *l/ngh* acılanmak, acılaşmak * **devê min tal bû** ağzım acılandı
tal bûn (II) *l/ngh* **1.** boşalmak **2.** boşalmak (derdini birine açarak rahatlama)
talbûyîn (I) *m* acılanış, acılaşış
talbûyîn (II) *m* boşalış
talde *m* **1.** aşıt, dulda, kuytu yer **2.** *rd* kuytu, kuz (gölgede kalan) **3.** *m* sütre, barınak **4.** *argo* zula
taldebûn *m* kuytuluk
tale (I) *m* kısrağın çiftleşmesi
tale (II) *rd* esmer
taleb *m* atlama, sıçrama ~ **dan xwe sıçramak,** sıçrama yapmak
talep *m* talep, istem

talepkâr *nd/nt* talepkâr
talepkârî *m* talepkârlık
talepname *m* talepname, istek bildiren belge
talerz *m* **1.** ıspazmoz **2.** nöbet, sıtma nöbeti **3.** ateşli hastalık **4.** *bj* havale (bir çeşit çırpınmalı, bazen ateşli olan hastalık) ~ **hatin (yekî)** havale gelmek * **talerz hatin zarok** çocuğa havale geldi ~ **pê girtin** ıspazmoza tutulmak
talhiştin *m* boş bırakma
tal hiştin *l/gh* boş bırakmak (bir yerde kimse oturmamak)
talhiştî *rd* boş bırakılmış olan (boş olan)
talib *nd/nt* **1.** talip, istek sahibi **2.** *ol* talip (Alevilikte)
talibî *m* taliplik
talibîtî *m* taliplik
talih *n* **1.** talih, şans **2.** uğur, kut **3.** kader, alın yazısı
talik (I) *bot/m* kantaron
talik (II) *m* **1.** kozalak (olmamış, ham meyve) **2.** koruk
talik (III) *m* öd
talik (IV) *m* yem * **talikekê dike devê xefikê** tuzağa yem koyuyor
talik (V) *m* **1.** ince, beyaz ve bazen de sarı bir kavun cinsi **2.** kavun, susuz ekilen kavun **3.** kavungillerin genel adı
talikfiroş *nd/nt* kavuncu, kavun satıcısı
talişandin *m* yarma
talişandin *l/gh* yarmak
talişandî *rd* yarık
talişîn *m* yarılma
talişîn *l/ngh* yarılmak
taliwandin *m* incitme
taliwandin l/gh incitmek
taliwandî *rd* incinik, incitilmiş olan
taliwîn *m* incinme
taliwîn *l/ngh* incinmek * **gava ku bi rê de çûye şemitiye, lingê wê taliwiye** yürürken kaymış, ayağı incinmiş
talî (I) *m* acılık
talî (II) *bot/m* kantaron
talî (III) *rd* **1.** son (ilk karşıtı) **2.** son (en arkadan bulunan) **3.** *m* son, nihaî, nihayet **4.** son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) **5.** yan, tali, ikincil (ikinci dereceden olan) * **bandorên îlacê yên talî** ilacın yan etkileri **6.** yan * **saziyên talî** yan kuruluşlar ~ **sim sim sim Smaîl** alevere dalavere Kurd memet nöbete
talîh *bnr* talih
talîjarî *bot/m* sarı sabir (Aleo vera)
talîm *m* **1.** talim, öğretim **2.** talim, yetiştirme **3.** talim, eğitme
talîmat *m* **1.** talimat, yönerge **2.** *lşk* talimat ~ **dan** talimat vermek ~ **jê girtin** (an jî **stendin**) -den talimat almak
talîmatname *m* talimatname, yönetmelik
talîmdîtî *rd* eğitimli, eğitim görmüş olan
talîmgeh *m* talımgah
talîmkirî *rd* eğitimli
talîşk (I) *bot/nd* acı bakla (Lupinus termis)
talîşk (II) *bot/m* hindiba (Cichorium endivia)
talîşk (III) *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için)
talîşkî *rd* **1.** acımsıca, acımtırakça **2.** *m* acımsılık
talîzok *m* hortum (hortum fırtınası)
talker *rd* acıtıcı
talkirin (I) *m* acılaştırma, acıtma, acılık verme
talkirin (II) *m* boşaltma, boşaltım, tahliye * **talkirina malê du rojan ajot** evin tahliyesi iki gün sürdü
tal kirin (I) *l/gh* acılaştırmak, acıtmak, acılık vermek
tal kirin (II) *l/gh* boşaltmak
talkirî (I) *rd* acılı, acılaştırılmış
talkirî (II) *rd* boşaltılmış olan
talkî *rd* acımsı
talman *m* boş kalma (kimse oturmama)
tal man *l/ngh* boş kalmak (kimse oturmamak) * **xanî tal ma** ev boş kaldı
talmayî *rd* boş kalmış olan
talmayîn *m* boş kalış
talokî *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için)
taloq *m* talik, erteleme
taloqbûn *m* ertelenme
taloq bûn *l/ngh* ertelenmek
taloqbûyîn *m* erteleniş
taloqdan *m* erteleme
taloq dan *l/gh* ertelemek
taloqdayî *rd* ertelenmiş olan
taloqdayîn *m* erteleyiş
taloqkirin *m* erteleme
taloq kirin *l/gh* ertelemek
taloqkirî *rd* ertelenik, ertelenmiş olan
taloşî *rd* acımsı, acımtırak (badem, kahve acısı gibi acılar için)
taloz *bnr* tolaz
talsêv *m* acı elma, acımsı elma
talşîr *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
taltîf *m* taltif
taltîfbûn *m* taltif olma
taltîf bûn *l/ngh* taltif olmak
taltîfkirin *m* taltif etme
taltîf kirin *l/gh* taltif etmek
talûke *m* **1.** tehlike **2.** tehlike (gerçekleşme ihtimalı bulunan fakat istenmeyen durum) ~ **li dû xwe hiştin** tehlike atlamak
talûkedar *rd* tehlikeli
talûkedarî *m* tehlikeli olma durumu
talûkedarkî *rd/h* tehlikelice
talûketî *m* tehlikelilik, tehlikeli olma durum
talûq *m* **1.** talik. erteleme **2.** talik (Arap harfleriyle yatık olarak yazılan bir yazı türü) ~ **kirin** talik etmek, ertelemek

Talyan *nd* **1.** İtalyan **2.** *rd* İtalyan (İtalyanlara özgü)
talyan *rd* dalyan gibi uzun
talyûm *kîm/m* talyum (kısaltması Tl)
tam (I) *m* hiza * **çûn gihîştin tam tama wî** gidip tam hizasına yetiştiler
tam (II) *m* **1.** tat, tadım **2.** tat (zevk, lezet, hoşa giden durum) ~ **jê derxistin** tadını çıkarmak ~ **jê girtin** (an jî **stendin**) tadını almak ~ **stendin** tat almak ~ **tê de neman** tadı gitmek (veya kaçmak) ~ **û ekl tê de tune** tadı tuzu yok ~**a (tiştekî) dan devê (yekî)** tadı damağında kalmak ~**a (tiştekî) di dev de man** tadı damağında kalmak ~**a (tiştekî) hilanîn** tadını almak ~**a xwe dan (...)** tadını vermek
tam (III) *rd* **1.** tam (eksik olmayan) **2.** tam, katıksız (niteliği hiç bir etkiyle bozulmamış) **3.** *mec* tam (ehliyetli, gerçek) * **tam jina malan e** tam bir ev kadını **4.** *h* tam (zaman ve yer için; anlamı kesinleştirir) * **wê tam ji derî derketa, hate girtin** tam kapıdan çıkacaktı, yakalandı **5.** *h* tam (uygun olarak, ayni, tıpkı) * **tam wekî ku min dixwest** tam istediğim gibi **6.** *h* tam (sırasında, anında) * **tam ku wê biketa mixazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi **7.** büsbütün **8.** *h* tamamı tamamına **9.** *h* iyice, iyicene * **tam fêm nekir ku min çi xeber da** ne konuştuğumu iyice anlamadı **10.** *h* kötü (aşırı, çok) * **tam nexweş ketiye** kötü hastalanmış **11.** *h* elfi elfine * **saet niha tam nehan nîşan dide** saat şimdi elifi elifine dokuzu gösteriyor **12.** *rd* tam, onluk (on puanı üzerinden) ~ **di çaxê xwe de** tam zamanında, dakikası dakikasına ~ **di wext de** tam zamanda, dakikası dakikasına ~ **di wextê xwe de** tam zamanında, saati saatine ~ **heqê (tiştekî) danê** hakkını vermek * **te tam heqê vê xwarinê nedayê** bu yemeğin hakkını vermemişsin ~ **lê bûn 1)** okka gibi oturmak (giysi için; vücuda iyice uymak) **2)** milim şaşmamak, ölçüsüne tam uygun gelmek ~ **lê hatin** tam gelmek, milim oynamamak (ölçüsüne tam uygun gelmek) * **pantalon tam li min hat** pantalon bana tam geldi ~ **lê rûniştin** okka gibi oturmak (giysi için; vücuda iyice uymak) ~ **li gorê 1)** tam uygun, biçilmiş kaftan **2)** isabet oldu ~ **li nav nîşanê xistin** taşı gediğine koymak **(tiştek)** ~ **malê (yekî) bûn** (bir şey birinin) ağzının kaşığı (kalıbı veya lokması) olmak ~ **pê derxistin** parmağını yaranın üzerine basmak ~ **rastî mirovê (merivê** an jî **zilamê) xwe hatin** tam adamını bulmak (veya tam adamına düşmek) ~ **roj** tam gün ~ **sîper** *lşk* tam siper ~ **temam 1)** dört dörtlük **2)** tas tamam, milim milimine ~ **û taş** dörtbaşı mamur ~ **wexta (wî)** ye tam zamanı, saat bu saat
tam (IV) *m* aşı (bitki aşısı için) ~ **dan** aşılamak (ağaç aşılamak)
tam (V) *m* itme; itek ~ **dan** itmek, iteklemek
tama *g* fakat, ama
taman *m* aşı (bitki aşılama)
tamandin *m* aşılama (bitki aşılama)
tamandin *l/gh* aşılamak
tamandî *rd* aşılı, aşılama (bitki) * **dara tamandî** aşılama ağaç
tamanît *mîn/m* tamanit
tamar (I) *bnr* damar
tamar (II) *m* mahmur, humar (uyku sersemliği) ~**a mirînê** ölüm uykusu
tamarî *m* mahmurluk
tamarîbûn *m* mahmurlaşma
tamarî bûn *l/ngh* mahmurlaşmak
tamarîbûyîn *m* mahmurlaşış
tamartin *m* gömme
tamartin *l/gh* gömmek
tamartî *rd* gömülü
tamaş *bnr* kamçoyî
tamdan (I) *m* itme, itekleme
tamdan (II) *m* aşılama (ağaç aşılama)
tam dan (I) *l/gh* itmek, iteklemek
tam dan (II) *l/gh* aşılamak (ağaç aşılamak)
tamdayîn (I) *m* itiş, itekleyiş
tamdayîn (II) *m* aşılayış (ağaç aşılama)
tamdar *rd* lezetli, leziz
tamdayî *rd* kaplama, kaplamalı (altın, gümüş kaplama) ~ **kirin** kaplama yapmak
tamdayîker *nd/nt* kaplamacı
tamdayîkerî *m* kaplamacılık
tamdayîkirin *m* kaplama, kaplayış
tamdayî kirin *l/gh* kaplamak (bir madeni bir başka madenle kimyasal yöntemle örtmek)
tame *bnr* dama
tametêz *m* domates
tametîtik *m* çerez
tamezro *m* bekleme ~**yî (yekî) bûn** (birini) beklemek
tamijandin *m* **1.** tadına vardırma, tatlandırma **2.** (bebeği) emzirmeye alıştırma **3.** *mec* alıştırma
tamijandin *l/gh* **1.** tadına vardırmak, tatlandırmak **2.** (bebeği) emzirmeye alıştırmak **3.** *mec* alıştırmak
tamijandî *rd* **1.** tadına vardırılmış, tatlandırılmış **2.** (bebeği) emzirmeye alıştırılmış **3.** *mec* alışık
tamijî *rd* **1.** bir şeyin tadını almış, alışmış **2.** alışılmış
tamijîn *m* **1.** tadına varma, tatlanma, tadı damağında kalma, zevkine varma **2.** (bebek) emmeye alışma **3.** *mec* alışma
tamijîn *l/ngh* **1.** tadına varmak, tatlanmak, tadı damağında kalmak, zevkine varmak **2.** (bebek) emmeye alışmak **3.** *mec* alışmak
tamijkî *rd* **1.** tadına varmış olan **2.** alışmış bir şekilde

tamik *m* yem (kuş ve balık tutmak için tuzağa bırakılan veya oltaya takılan yiyecek) * **tamika masî** balık yemi ~ **lê xistin** yemlemek (oltaya vb.ye yem takmak)
tamik lê xistin *l/bw* yemlemek (oltaya vb.ye yem takmak)
tamilandin *m* pörsütme
tamilandin *l/gh* pörsütmek
tamilî *rd* pörsük
tamilîn *m* pörsüme
tamilîn *l/ngh* pörsümek
tamiran *m* gömülme
tamirandin *m* gömme (toprakla örtme)
tamirandin *l/gh* gömmek (toprakla örtmek)
tamirandî *rd* gömülü
tamirîn *m* gömülme, gömülüş
tamirîn *l/ngh* gömülmek
tamîm *m* **1.** tamim, genelge **2.** *man* geneleme
tamîr 1. tamir, onarım **2.** *mec* tamir (yapılan bir yanlışı, kusuru düzeltmeye çalışma) ~ **dîtin** tamir görmek
tamîrat *m* tamirat
tamîrbûn *m* tamir olma, onarılma
tamîr bûn *l/ngh* tamir olmak, onarılmak
tamîrbûyî *rd* tamir olmuş, onarılmış olan
tamîrbûyîn *m* tamir oluş, onarılış
tamîrker *nd/nt* tamirci, onarımcı **~ê amyaran** taşıt tamircisi
tamîrkerî *m* tamircilik, onarımcılık
tamîrkirin *m* tamir etme, onarma
tamîr kirin *l/gh* tamir etmek, onarmak
tamîrkirî *rd* tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan
tamîşk *m* tadımlık
tamkirin (I) *m* aşılama (ağaç)
tamkirin (II) *m* **1.** tatma **2.** tatma (bir durnuma uğramış olma)
tam kirin (1) *l/gh* aşılamak (ağaç)
tam kirin (II) *l/gh* **1.** tatmak **2.** tatmak (bir durnuma uğramış olmak)
tamkirî (1) *m* aşılı (ağaç)
tamkirî (II) *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan
tam lêhatî *rd* tastamam
tamor *rd* saçı sık olan
tampon *m* tampon (bir deliği tıkamaya yarayan tıkaç) **2.** tampon (bir darbenin şiddetini azaltan içi yumuşak maddeyle dolu şey) **3.** tampon (taşıtların ön ve arkalarında bulunan ve çarpışmaların etkisini azaltan metal donanım) **4.** tampon (kanı silmek veya durdurmak için kullanılan gazlı bez yumağı) **5.** *mec* tampon (bir darbenin, çatışmanın etkisini azaltan faktör) ~ **kirin (...)** tamponlamak ~ **xistin (tiştekî)** tanponlamak
tamponkirin *m* tamponlama
tampon kirin *l/gh* tamponlamak
tamponkirî *rd* tamponlu, tamponlanmış olan
tamroj *m* tam gün, fultaym
tamsar *rd* **1.** tatsız, tadı kaçık, tat vermeyen **2.** nahoş, hoş olmayan **3.** sevimsiz
tamsarbûn *m* tadı kaçma, tatsızlaşma
tamsar bûn *l/ngh* tadı kaçmak, tatsızlaşmak
tamsarî *m* **1.** tatsızlık, tadı kaçık olma **2.** sevimsizlik
tamsarkirin *m* tadını kaçırma, tatsızlaştırma
tamsar kirin *l/gh* tadını kaçırmak, tatsızlaştırmak
tamsarkî *rd* tatsızca, tadı kaçıkça
tamtîtik *m* tadımlık
tamûçk *m* tadımlık, garnitür
tamzêr *m* **1.** altın kaplama, yaldız **2.** *rd* altın kaplama, yaldız (bu madde ile yapılınış süs)
tamzêrî *rd* altın kaplama, yaldızlı
tamzêrîkirin *m* altın kaplama
tamzêrî kirin *l/gh* altın kaplamak
tamzêrîkirî *rd* altın kaplamalı
tamzêrîn *rd* altın kaplamalı, yaldızlı
tamzêrker *nd/nt* altın kaplamacı, yaldızcı
tamzêrkerî *m* altın kaplamacılık, yaldızcılık
tamzêrkirin *m* altın kaplama, yaldızlama
tamzêr kirin *l/gh* altın kaplamak, yaldızlamak
tamzêrkirî *rd* altın kaplama, yaldızlı
tamzîv *m* gümüş kaplama
tamzîvî *rd* gümüş kaplama
tamzîvîbûn *m* gümüşlenme
tamzîvî bûn *l/ngh* gümüşlenmek
tamzîvkirin *m* gümüşleme, gümüş kaplama
tamzîv kirin *l/gh* gümüşlemek, gümüş kaplamak
tamzîvkirî *rd* gümüşlü (gümüş kaplanmış olan)
tan (I) *m* yan * **li tana wan** yanlarında
tan (II) *m* **1.** kamış **2.** çit, binanın bir bölümünü ikiye ayırmak için kullanılan çubuklar ~ **kirin** *l/gh* çitlemek
tan (III) *m* itek, itiş, itekleme ~ **lê dan (xistin)** iteklemek ~ **û niç lê dan** (an jî **xistin**) iteklemek
tanas *nd/nt* sıtma bilimci
tanasî *m* sıtma bilimi
tancik *bot/m* taç (çiçeğin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların hepsi)
tancikî *bot/rd* taç yapraklı
tand *sık* (aralarında çok az aralık bulunan)
tandan *m* itme, itekleme
tan dan *l/gh* itmek, iteklemek
tandayîn *m* itiş, itekleyiş
tane (I) *m* dana
tane (II) *nd* tane * **çend tane?** kaç tane? ~ ~ tane tane
tang (I) *m* enli yassı urgan
tang (II) *m* **1.** hiza, seviye **2.** taraf, yan * **li tanga wan axatî tune** yanlarında ağalık yok
tang (III) *nd* biraz (sayılmayan şeyler için)
tang (IV) *rd* sıkı
tangdan *m* yanaşma
tang dan *l/gh* yanaşmak
tangdayîn *m* yanaşma

tango *mzk/m* 1. tango 2. tango (bu dansın müziği)
tanik *m* dana
tanî *m* kuzu ve oğlak ağılı (çubukla örülerek oğlak ve kuzuları, analarından ayırmak için yapılan bölme)
tanîn *m* tanen
tanjant *mat/m* tanjant
tank *lşk/m* 1. tank 2. tank * **tanka avê** su tankı
tanker *m* tanker
tankirin *m* çitleme
tan kirin *l/gh* çitlemek
tankşikên *m* antitank, tanksavar
tankvan *nd/nt* tankçı
tanok *zo/m* bir balık türü
tanqal *m* yan, taraf, nezd
tanqolî *rd* 1. tangolu 2. tango (son modaya aşırı uyarak giyinmiş züpece şık kadın) 3. diz üstü etekli olan
tansiyoketrî *m* tansiyoketri, gerilim ölçümü
tansiyometre *m* tansiyometre, gerilimölçer
tansiyon *bj/m* 1. tansiyon, kan basıncı 2. *mec* tansiyon, gerilim 3. *rz* gerilim, tansiyon 4. *sn* gerilim, tansiyon ~ **pîvan** tansiyon ölçmek ~**a (yekî) girtin** tansiyonunu ölçmek ~**a zêde** yüksek tansiyon
tansiyona zêde *bj/m* hipertansiyon
tantal *kîm/m* tantal (kısaltması Ta)
tantiros *rd* hırpanî, kaba, kaba saba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz)
tantirosî *m* hırpanîlik, kabalık
tantiroskî *rd* kabaca
tantiroskîbûn *m* kabalaşma
tantiroskî bûn *m* kabalaşma
Tanzanî *rd* Tanzanyalı
Tanzanyayî *rd* Tanzanyalı
tanzere *m* tanzara (toplu olarak oynanan bir Kürt halk dansı)
tap (I) *m* dağlarda otlak yer
tap (II) *m* kapı eşiği
tapan (I) *m* tandırdan köze düşmüş ve hayvan yemi olarak kullanılan ekmek
tapan (II) *n* 1. dam saçaklarını devmede kullanılan bir tür tokaç 2. tapan, sürgü (tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen ağaçtan geniş araç) ~ **kirin** tapan çekmek
tapankirin *m* tapanlama, sürgüleme
tapan kirin *l/gh* tapanlamak, sürgülemek
tapik *m* kuşmar, kuş tuzağı, tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
tapikdanîn *m* tuzaklama, tuzak kurma
tapik danîn *l/gh* tuzaklamak, tuzak kurmak
tapî *bnr* tapo
tapîr *zo/m* tapir (Tapirus)
tapîsok *m* gelberi (ocak demiri)
tapkirin *m* ayarlama, ayartma
tapkirin *l/gh* ayarlamak, ayartmak
taployî *rd* saralı
taployîbûn *m* sara nöbeti geçirme
taployî bûn *l/ngh* sara nöbeti geçirmek
tapo (I) *m* tandırdan köze düşmüş ve hayvan yemi olarak kullanılan ekmek
tapo *m* 1. tapu 2. tapu (tapu işlerinin yürütüldüğü kuruluş) 3. *mec* abone (bir yere gitmeyi alışkan edinmiş kimse) * **camêr bûye tapoyê vir** adam buraya abone olmuş
tapoker *nd/nt* tapucu
tapokerî *m* tapuculuk
tapokirin *m* tapulama
tapo kirin *l/gh* tapulamak
tapokirî *rd* tapulu, tapulu hale getirilmiş olan
tapol (I) *m* biçilmiş ot veya ekin öbeği
tapol (II) *m* sulu sepken
tapûl *bnr* tapol (I)
tapûzk *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına iliştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan (an jî xistin)** fiskelemek, fiske vurmak
taq (I) *m* 1. tek başına ve tek taraflı duvar 2. tak (bayramlarda veya önemli bir olayı anmak için geçit yapılacak caddelere geçici olarak yapılan süslü kemer)
taq (II) *n* 1. tavan 2. çatı
taq (III) *m* 1. göz pencere (çatı katlarında veya kapı üstlerindeki küçük pencere) 2. baca (ev damında ışık için açılan delik)
taq (IV) *n* 1. kat (bükülen veya kıvrılan her şeyin her kıvrımı) 2. kat, tabaka
taq (V) *m* bin dallı
taqa (I) *m* göz pencere
taqa (II) *nd/nt* kabadayı
taqabûn *m* kabadayılaşma, kabadayılanma
taqa bûn *l/ngh* kabadayılaşmak, kabadayılanmak
taqakî *rd* kabadayıca
taqayane *h* kabadayıca
taqayî *m* kabadayılık
taqbineqş *nd* nakışlı taban
taqdîm *bnr* teqdîm
taqe (I) *m* göz pencere
taqe (II) *m* kat, katlanma
taqebûn *m* katlanma
taqe bûn *l/ngh* katlanmak
taqebûyî *rd* katlanmış
taqebûyîn *m* katlanış
taqet *m* 1. takat, kuvvet (fiziksel güç) 2. *mec* çekinme, nazını geçirememe ~ **kirin** takat etmek ~ **nekirin** 1) takat etmemek 2) çekinmek, nazını geçirememek, cesaret etmemek * **ez taqet nakim tiştek ji te bixwazim** senden bir şey istemeye çekiniyorum ~ **nekirin bi du çavân lê nihêrtin** bakmaya kıyamamak ~ **neman** takat kalmamak (veya kesilmek) ~ **tê de neman** mecal kalmamak ~**a (yekî) şikestin** takattan düşmek ~**ên (yekî) şikestin** takattan düşmek
taqik *m* göz pencere
taqî (I) *n* bin dallı (önü açık)

taqî (II) *m* **1.** imtihan, sınav **2.** sınama, test **3.** deney **4.** *bj* test ~ **kirin 1)** deney yapmak **2)** test etmek (veya yapmak)
taqîb *m* takip, izleme ~**a (yekî) kirin** (birini) takip etmek, izlemek
taqîbar *rd* testedilebilir
taqîbat *m* takibat, kovuşturma
taqîbat kirin *l/gh* takip etmek, kovuşturmak
taqîbûn *m* imtihan olma, sınav olma
taqî bûn *l/ngh* imtihan olmak, sınav olmak
taqîbker *nd/rd* takibçi, takip edici
taqîbkerî *m* takibçilik, takip edicilik
taqîbkirin *m* **1.** takip etme, izleme **2.** takip etme, izleme (bir şeye uyma, bağlı olma) **3.** takip etme, izleme (herhangi bir olayla ilgilenme) **4.** takip etme, kovuşturma
taqîb kirin *l/gh* **1.** takip etmek, izlemek **2.** takip etmek, izlemek (bir şeye uymak, bağlı olmak) * **ez modayê taqîp dikim** modayı izliyorum **3.** takip etmek, izlemek (herhangi bir olayla ilgilenmek) **4.** takip etmek, kovuşturmak
taqîgeh *m* lâboratuar
taqîkar *nd/nt* deneyci
taqîkarî *m* deneycilik
taqîker *rd/nd* deneyci
taqîkerî *m* deneycilik
taqîkirin *m* **1.** imtihan etme, sınav yapma **2.** test etme, sınama, deneme**3.** deneyleme, deney yapma
taqî kirin *l/gh* **1.** imtihan etmek, sınav yapmak **2.** test etmek, sınamak, denemek **3.** deneylemek, deney yapmak
taqîkirî *rd* **1.** test edilmi, sınanmış **2.** deneylenmiş olan
taqoz *n* takoz, kıskı ~ **dan ber (erebeyê)** takozlamak
taqtî *wj/m* takti
taqur *bj/m* fıtık
taqurî *rd* fıtıklı
taqurîbûn *m* fıtık olma
taqurî bûn *l/ngh* fıtık olmak
tar (I) *bot/m* **1.** şalgam (Brassica rapa) **2.** şalgam (bu bitkinin besin olarak kullanılan etli ve tatlı kökü)
tar (II) *m* **1.** kasnak **2.** kasnak, çember (kalbur ve tef gibi şeylerin tahta çemberi) * **tara bêjingê** kambur çemberi **3.** kasnak (nakış işlemek için) **4.** kasnak (makinelerde) **5.** beşiğin kavisli tahtası **6.** tahtadan "s" biçiminde olup, orakla biçimde sol ele geçirilerek kullanılan biçme yardımcı aleti **7.** halka
tar (III) *m* mahalle ~**a guhê bajêr** varoş
tar (IV) *m* tünek
tar (V) *m* sarık
tar (VI) *m* **1.** salgın (para veya mal olarak toplanan geçici vergi) **2.** salma (köyde halktan toplanacak para tutarını sağlamak için herkese biçilen pay) **3.** iane, yardım toplama ~ **kirin** salma toplamak
tar (VII) *mzk/m* tar (müzik aleti)
tar (VIII) *m* ense çukuru (m)
tar (IX) *m* kardaki yol
tar (X) *n* **1.** dağ **2.** yokuş
tar (XI) *m* keyif * **tar tara wê ye** keyif onun keyfı
tar (XII) *nd* meğer
tar (XIII) *rd* taze
tar (XIV) *m* tuzak
tarac *m* talan, çapul, yağma
taracbûn *m* talan olma, yağmalanma
tarac bûn *l/ngh* talan olmak, yağmalanmak
taracbûyî *rd* talan olunmuş olan
taracbûyîn *m* talan oluş, yağmalanış
taracker *nd/nt* talancı, çapulcu
tarackerî *m* talancılık, çapulculuk
tarackirin *m* talan etme, talanlama, çapullama, yağmalama
tarac kirin *l/gh* talan etmek, talanlamak, çapullamak, yağmalamak
taraçe *m* taraça
tarasî *m* artık, kalıntı (artıp kalan şey)
taraş *bnr* terş û taraş
taraştin *m* yarma
taraştin *l/gh* yarmak
taraw *m* sürgün
tarawgeh *m* sürgün, sürgün yeri (bir kimsenin sürüldüğü yer)
taraz *bnr* teraz
tarbûn *m* darmadağın olma, tarumar olma
tar bûn *l/ngh* darmadağın olmak, tarumar olmak
tarbûyîn *m* darmadağın oluş
tare (I) *m* dara (kabıyla tartılan bir nesnenin kabıyla ağırlığı)
tare (II) *m* öğlen sıcağı
tarek *bot/m* çoban çantası. (Capsella bursa pastoris)
tare kirin *l/gh* öğlen sıcağı esnasında mola vermek
tareqkew *m* toplu keklik avı
taret *bnr* teharet
tarew *bnr* taraw
targan *bot/m* kalitesiz bir tür buğday
targe *m* **1.** iskele ***ji vapûrê peya bû derkete ser targeyê** vapurdan indi iskeleye çıktı **2.** iskele (kıyıya yanaşan deniz aracına doğru uzatılan eğreti küçük köprü)
targirtin *m* tünekleme, tüneme
tar girtin *l/gh* tüneklemek, tünemek
targirtî *rd* tünemiş olan
targon *bot/m* yabanî buğday
tarik (I) *bot/m* kömeç
tarik (II) *m* **1.** kasnak **2.** gergef
tarik (III) *m* ibik, kepez (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
tarik *m* **1.** tas **2.** *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)

tarikan *bot/m* çavdar
tarikî *h* yanlamasına
taristan *m* 1. karanlık yer 2. zulmet, zifirî karanlık 3. *mec* zindan (çok karanlık ve sıkıntılı yer)
taristanî *rd* zifiri karanlık durumu
taristin *m* iplik çekme, iplik eğirme
ta ristin *l/gh* iplik çekmek, iplik eğirmek
tariş *nd* mal davar
tarişandin *m* yarma
tarişandin *l/gh* yarmak
tarişandî *rd* yarık
tarişîn *m* yarılma
tarişîn *l/ngh* yarılmak
tariyan karanlık * **tariyana sibehê** sabah karanlığı
tarî (I) *m* tazelik
tarî (II) *rd* mahalleli
tarî (III) *rd* karanlık (ışığı olmayan, bütünü veya bir kısmı ışıktan yoksun olan) * **odeya tarî** karanlık oda 2. *m* karanlık (ışık olmama durumu) * **di tariyê de xebat nayê kirin** karanlıkta çalışılmaz 3. *rd/nd* karanlık (gereğince anlaşılıp belirlenemeyen, ne olacağı, sonu belli olmayan) 4. *rd* koyu (acı, karaya kaçan renk) * **sorê tarî** koyu kırmızı * **keskê tarî** koyu yeşil * **keskê tarî** acı yeşil 5. sis perdesi (herhangi bir olayın gizli ve karanlık olduğunu belirtmek için kullanılır) 6. gölge (resimde bir şekli cisimlendirmek için, onun ışık almaması gereken yerlere vurulan az çok koyu renk) 7. *mec* gölgeli ~ **bi ser de girtin** karanlığa kalmak ~ **ketin** karanlık basmak (veya çökmek) ~ **ketin erdê** karanlık basmak (veya çökmek), ortalık kararmak, tünmek, hava kararmak, sular kararmak ~ **kirin** karanlık etmek ~ **kumişîn ser (cihekî)** karanlık basmak (veya çökmek) ~ **lê ketin erdê** üstüne karanlık çökmek ~ **li hev ketin** ortalık karışmak ~ **pilolo** zifiri karanlık ~ **qelaştin** karanlığı deşmek (veya yırtmak) ~**ya sibehê** tan vakti ~ **(di)** ~**yê de îşaret dan** karanlıkta göz kırpmak
tarîban *m* alaca karanlık
tarîbar *m* karanlık ~**a sibehê** tan vakti
tarîbûn *m* 1. kararma 2. *sn* kararma (görüntü için) 3. koyulaşma
tarî bûn *l/ngh* 1. kararmak * **dinya êdî baş tarî bûbû** hava iyice kararmıştı 2. koyulaşmak (renkler için)
tarîbûyîn *m* 1. karanış 2. koyulaşış (renkler için)
tarîf *m* tarif, tanım
tarîfe *m* 1. tarife (fiyat gösteren çizelge) 2. tarife (taşıtların gidiş geliş zamanlarını gösteren çizelge) 3. tarife (ilâç, alet vb. nasıl kullanılacağını açıklayan kâğıt, tanıtmalık)
tarîgan *bot/m* çavdar (Secale cereale)
tarîgewrik *m* alaca karanlık (sabahınki için)
tarîgewrikî *rd* karaca (esmerce)
tarîk *m* karanlık
tarîker *rd* karartıcı
tarîkirin *m* 1. karartma, karanlık etme 2. koyulaştırma (renkler için) 3. gölgeleme (resim sanatında)
tarî kirin *l/gh* 1. karartmak, karanlık etmek * **perdeyan ode tarî kirin** perdeler odayı kararttı 2. koyulaştırmak (renkler için) 3. gölgelemek (resim sanatında)
tarîkirî *rd* 1. karartılmış 2. koyulaştırılmış
tarînî *m* karanlık
tarîqelêş *rd* karanlık yırtma özeliği olan şey
tarîqet *m* tarikat ~ **dan destê (yekî)** el vermek
tarîqetparêz *nd/rd* tarikatçı (tarikatları savunan kimse)
tarîqetparêzî *m* tarikatçılık
tarîqetvan *nd/rd* tarikatçı (bir tarikata bağlı kimse)
tarîqetvanî *m* tarikatçılık
tarîstan *bnr* taristan
tarîş *bnr* tariş
tarîşk *ant/m* 1. kas, adale 2. damarcık, kılcar damar
tarîtî *m* 1. karanlık (ışık olmama durumu) 2. koyuluk, siyahlık
tarîx *m* 1. tarih (bir olayın gününü, ayını veya yılını bildiren söz veya gün) 2. tarih (bilim dalı olarak) * **tarîxa Kurdan** Kürt tarihi 3. tarih (evrensel tarihin herhangi bir bölümünü ele alan anlatı) * **tarîxa serdema nêzîk** yakın çağ tarihi 4. tarih (kitabı) 5. tarih (dersi) ~ **avêtin (cihekî)** tarih atmak (veya koymak) ~**a mucewher** mücevher tarih (divan edebiyatında, ebcet hesabına göre yalnız noktalı harfleri sayıldığında söz konusu olayın tarihini gösteren söz veya dize) ~**a (tiştekî) xuya (an jî diyar) kirin** tarihlendirmek
tarîxî *rd* 1. tarihî, tarihsel (tarihle ilgili, tarihe dair) 2. tarihî (tarihe geçmiş) 3. *mec* tarihî (unutulmayan, anılma değeri olan)
tarîxnivîs *nd/nt* tarihçi yazar
tarîxnivîsî *m* tarih yazarlığı
tarîxzan *nd/nt* 1. tarih bilimci 2. tarihçi
tarîxzanî *m* 1. tarih bilimi 2. tarihçilik
tarjen *nd/nt* tar aletini çalan kimse
tarjenî *m* tar aletini çalma durumu
tarkirin (I) *m* 1. darmadağın etme, dağıtma 2. dağıtma (bir yerin veya şeyin düzenini bozma)
tarkirin (II) *m* kasnaklama
tarkirin (III) *m* 1. yardım toplama 2. paylaşma
tar kirin (I) *l/gh* 1. darmadağın etmek, dağıtmak 2. dağıtmak (bir yerin veya şeyin düzenini bozmak)
tar kirin (II) *l/gh* kasnaklamak
tar kirin (III) *l/gh* 1. yardım toplamak 2. paylaşmak
tarkîbax *m* atın boynuna takılan süs

tarlatan *m* tarlatan (bir tür kumaş)
tarmilandin *m* büzdürme, porsutma
tarmilandin *l/gh* büzdürmek, porsutmak
tarmilandî rd büzük, porsuk
tarmilî *rd* porsuk, pörsük (pörsümüş olan)
tarmilîn *m* porsuma, sölpüme, büzülme, salkıma
tarmilîn *l/ngh* porsumak, sölpümek, büzülmek, salkımak
tarmilîtî *m* porsukluk, pörsüklük
tarmisandin *m* büyüleme
tarmisandin *l/gh* büyülemek
tarmisandî *rd* büyülenmi olan
tarmisîn *m* büyülenme
tarmisîn *l/ngh* büyülenmek
tarpêl *m* siperlik, siper, güneşlik (kapı, pencere, lâmba gibi şeylere yapılan koruyucu engel)
tarpilandin *m* tökezletme
tarpilandin *l/gh* tökezletmek
tarpilîn *m* tökezleme
tarpilîn *l/ngh* tökezlemek
tarş *m* yarıntı (selin açtığı çukur)
tart *m* tart (meyveli bir pasta türü)
tartak *rd* viran
tartale *m* talan, çapul
tartalekirin *m* yağmalama
tartale kirin *l/gh* yağmalamak
tartarat *kîm/m* tartarat
tartarîk *kîm/m* tartarik
tartarîkirin *m* paylaşma, bölüşme
tartarî kirin *l/gh* paylaşmak, bölüşmek
tarûmar *rd* **1.** tarumar, darmadağın, darmadağınık **2.** *h* alan talan, tartak martak ~ **bûn** tarumar olmak, darmadağın olmak ~ **kirin** tarumar etmek, darmadağın etmek
tarûmarbûn *m* **1.** tarumar olma, darmadağın olma **2.** darmadağın olma, dağılma (karışık duruma gelme, düzeni bozulma) **3.** bozguna uğrama (veya verme) **4.** çökme (son bulma)
tarûmar bûn *l/ngh* **1.** tarumar olmak, darmadağın olmak **2.** darmadağın olmak, dağılmak (karışık duruma gelmek, düzeni bozulmak) **3.** bozguna uğramak (veya vermek) **4.** çökmek (son bulmak) * **İmperatoriya Bîzans di 1453'yan de tarumar bû** Bizans İmparatorluğu 1453'te çöktü
tarûmarkirin *m* **1.** tarumar etme, darmadağın etme, hercümerç etme **2.** dağıtma (bir yerin veya şeyin düzenini bozma)
tarûmar kirin *l/gh* **1.** tarumar etmek, darmadağın etmek, hercümerç etmek **2.** dağıtmak (bir yerin veya şeyin düzenini bozmak)
tarûmarkirî *rd* tarumar edilmiş, darmadağın olmuş olan
tarûpo *m* dokuma tezgahın dikine ve yanlamasına ipleri
tar û mar bûn *l/bw* alan talan olmak
tar û mar kirin *l/bw* alan talan etmek
tar û tarîşk *ant/nd* **1.** damar **2.** damar (mermerde, bazı taşlarda ve tahta kesitlerinde renk ayrılığını gösteren dalgalı çizgi)
tar û tûr *nd* sebze ve meyve
tarvan *nd/nt* kasnakçı
tarvanî *m* kasnakçılık
tarxûn *bot/m* tarhun (Artemisia dracunculus)
tas *m* **1.** tas **2.** kefe * **tasa şihînê** tarazi kefesi **3.** *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan) ~**a hemamê** hamam tası ~**a kofiyê** kadın başlığı olan hotozunkasnağı ~**a li derve bimîne kûçik dialêse** sürüden ayrılanı kurt kapar ~**a serî** *ant* kafa tası, baş çanağı ~**a vala çingîn jê tê** boş çuval dik durmaz ~**ek av bi ser (tiştekî) de vexwarin** (bir şeyin) üstüne bir bardak (soğuk) su içmek, üzerine bir bardak su içmek
tasarûf *m* tassaruf, artırım
tasarûfî *m* tassarufluk
tasa seferê *nd* sefer tası
tasa serî *ant/n* kafa tası, çeper kemiği
tasdîq *m* tasdik, onay ~ **bûn** tasdik edilmek (veya olmak) ~ **kirin** tasdik etmek
tasewas *m* vesvese, evham
tasik *m* **1.** tas **2.** kefe (terazi kefesi) **3.** *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)
tasika destan *nd* el tası
tasilk *bot/m* çimenlik yerlerde yetişen, sert ve keskin kenarlı bir ot
tas kebab *nd* tas kebabı
tasûwas *bnr* tasewas
taswas *m* vesvese, kaygı, endişe
taş (I) *bnr* tevş
taş (II) *n* diz ile ayak arasındaki bölge adı
taşer *nd/nt* yontucu
taşerî *m* yontuculuk
taşeron *nd/nt* taşeron
taşeronî *m* taşeronluk
taşik *n* diz ile ayak arasındaki bölge adı
taşîn *m* (taş vb.) yontma
taşîn *l/gh* (taş vb.) yontmak
taşîr *bot/m* bir bitki adı
taşk *ant/n* baldır, bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) ~ **maşk** baldır bacak
taşke *m* at (veya eşek) arabası
taşkrût *rd* baldırı çıplak (ayak takımı, serseri)
taştê *m* **1.** kahvaltı **2.** kuşluk (günün sabahla öğlen arasındaki bölümü) **3.** kuşluk (kuşluk vakti yenilen yemek) ~ **şikîn** kuşluk vakti geçmek ~ **xwarin** kahvaltı etmek (veya yapmak) ~**ya mîranî** koca kuşluk ~**ya mîrê esmanan dibe** göğe merdiven dayamış ~**ya sibehê** sabah kahvaltısı ~**ya xwê** mahmurlu
taştêkirin *m* sabah yemi, sabah otlatılması
taştiya hakimî *nd* koca kuşluk
taşxane *m* hapishane
taşye *rd* denk, layik
Tat *nd* Tat (HazarDenizi kıyılarında, Azerbeycan sınırları içinde yaşayan İranî bir halk)
tat (I) *rd* **1.** dilsiz **2.** bön, aptal, alık, ebleh * **ma**

ez ne tat im, elbet ez êfm dikim alık değilim ya, elbet anlarım ~ **û lat 1)** dilsiz sağır **2)** bön, aptal, alık salık * **xizmên wî kesên tat û lat bûne** akramaları alık salık kimselermiş ~**î xewê bûn** uyku sersemi olmak
tat (II) *nd* **1.** muti köylü **2.** törelere uymayan kimse
tat (III) *n* kayaç, yassı kaya ~**ê rustî** yere derinden bağlı yassı taş
tat (IV) *n* el (çocuk dilinde)
tat (V) *n* ayak bileğinden parmak uclarına kadar olan çorap kısmı
tatbûn *m* alıklaşma
tat bûn *l/ngh* alıklaşmak
tatbûyîn *m* alıklaşış
tatebaş *m* çekilmez durum
tatebat *m* çikilmez durum
tateber *n* yassı taş, kaya
tatêl *m* **1.** merak **2.** endişe, tasa, kaygı ~ kirin **1)** merak etmek **2)** endişe etmek, tasalanmak
tatêldar *rd* **1.** meraklı **2.** endişeli, tasalı
tatêldarbûn *m* **1.** meraklanma **2.** endişelenme, tasalanma
tatêldar bûn *l/ngh* **1.** meraklanmak **2.** endişelenme, tasalanma
tatêldarbûyîn *m* **1.** meraklanış **2.** endişeleniş, tasalanış
tatêldarkirin *m* **1.** meraklandırma **2.** endişelendirme, tasalandırma
tatêldar kirin *l/gh* **1.** meraklandırmak **2.** endişelendirmek, tasalandırmak
tatig *rd* hazırlıklı
tatik (I) *n* davul tokmağı
tatik (II) ekmeği tandıra vurma aracı
tatikî *h* yanlama, yanlamasına
tatî (I) *n* keçe ~ **çêkirin** keçe yapmak ~**yê çerm** çarık yapımında kullanılmak üzere hazırlanmış deri dilimi
tatî (II) *m* alıklık, bönlük
tatkirin *m* alıklaştırma
tat kirin *l/gh* alıklaştırmak
tatol *m* **1.** merak **2.** endişe, tasa **3.** dert * **ketin tatola zikê xwe** kendi derdine düşmek ~ **kirin 1)** merak etmek **2)** endişe etmek
tatolek *m* merak
tav *ast/m* **1.** güneş **2.** güneş, gün ışığı (güneşin yaydığı ısı ve ışık) ~ **avêtin 1)** şafak sökmek **2)** güneş doğmak ~ **dan 1)** tan ağarmak (veya atmak), şafak sökmek, ortalık ağarmak **2)** güneş doğmak ~ **dan (cihekî)** çağmak ~ **dan serê** üstüne güneş doğmak ~ **derketin 1)** güneş açmak **2)** güneş doğmak ~ **dîtin** güneş almak (veya güneş görmek) ~ **gestin** güneş vurmak ~ **lê dan 1)** şafak sökmek **2)** (birinin üzerine) güneş doğmak ~ **lê xistin** (an **jî dan)** güneş vurmak, çağmak ~ **li (yekî) dan** (birine) gün geçmek, başına güneş geçmek ~ **li (yekî) xistin** (birine) gün geçmek, başına güneş geçmek ~ **nedan serê** üstüne güneş doğmamak ~**a êvarê** akşam güneşi ~**a heyvê** ay ışığı, mehtap ~**a sibehê** sabah güneşi
tava heyvê *nd* ay ışığı, mehtap
tava payîzê *nd* pastırma yazı
tavan *m* sağanak
tavdan *m* **1.** ağarma, tan ağarma (veya atma), şafak sökme **2.** güneş doğma
tav dan *l/gh* **1.** ağarmak, tan ağarmak (veya atmak), şafak sökmek **2.** güneş doğmak
tavdang *m* gün doğumu
tavdar *rd* güneşli, güneş ışığını alan yer
tavdarî *m* güneşlilik
tavdayîn *m* **1.** ağarma, tan ağarma (veya atma), şafak sökme **2.** güneş doğma
taveheyv *m* ay ışığı mehtap
tavehîv *m* **1.** ay ışığı, mehtap **2.** *rd* mehtaplı, aylı
taverna *m* taverna
tavernevan *nd/nt* tavernacı
tavernevanî *m* tavernacılık
taveroj *m* gün ışığı
tavgeh *m* **1.** güneşlik (güneş ışınlarının bol olduğu yer) **2.** güneşlenme yeri
tavger *bnr* tevger
tavgerm *m* sıcak güneş ışını
tavgestin *m* güneş çarpması
tavgestî *rd* güneş çarpığı
tavgez *m* güneş çarpması
tavgezî *rd* güneş çarpığı
tavgirî *ast/m* güneş tutulması
tavik *ast/m***1.** güneş, güneşcik **2.** gün ışığı, güneş ışığı **3.** *rd* güneşli * **di rojekî tavik de** güneşli bir günde
tavil *bnr* tafil
tavilê *bnr* tafilê
taving *bnr* tavî (II)
tavî (I) *m* mevzi
tavî (II) *m* sağanak, boğanak * **ji nişka ve taviya baranê dayê** birdenbire bir sağanak yağış başladı
tavîbaran *m* sağanak
tavîn *rd* güneşli (güneş ışınlarıyla aydınlanmış olan)
tavlêdan *m* güneş çarpma, güneş vurma
tav lê dan *l/bw* güneş çarpmak, güneş vurmak
tavlêdayî *rd* güneş çarpığı
tavlêxistin *m* güneş çarpma, güneş vurma
tav lê xistin *l/bw* güneş çarpmak, güneş vurmak
tavlêxistî *rd* güneş çarpığı
tavnejen *nd/nt* hallaç
tavnejenî *m* halaçlık
tavokî *rd* güneş çarpığı, güneş çalığı
tavokîbûn *m* güneş çalığı olma
tavokî bûn *l/ngh* güneş çalığı olmak
tavsor *bnr* tavsork
tavsork *m* güneş doğarken veya batarken oluşan kızıllık
tavsotî *rd* güneş çarpığı
tavşikên *m* güneş koruyucu

tavtavî *m* **1.** sağanak **2.** *h* sağnak sağnak
tavxane *m* sera
taw (I) *bnr* tav
taw (II) *rd* geçerli, kabul (çocuk oyunları gibi oyunlarda) * **ev jimar taw e** bu sayı kabul
taw (III) *m* an, zaman * **wê tawê** o zaman
taw (IV) *m* dayanç
taw (V) *m* at oynatma, yarıştırma ~ **dan** at oynatmak (yarışmak)
tawan (I) *m* kudret, güç
tawan (II) *m* **1.** suç (törelere, ahlâk kurallarına aykırı davranış) **2.** suç (yasaya aykırı davranış, cürüm) ~ **kirin** suç işlemek
tawanbar *rd* **1.** suçlu, suçlanan **2.** zanlı
tawanbarbûn *m* suçlanma
tawanbar bûn *l/ngh* suçlanmak
tawanbarbûyîn *m* suçlanış
tawanbarî *m* **1.** suçlanma, itham **2.** suçluluk
tawanbarker *rd* suçlayıcı, suçlayan
tawanbarkirin *m* **1.** suçlama, suçlayış **2.** itham etme, ithamda bulunma
tawanbar kirin *l/gh* **1.** suçlamak **2.** itham etmek, ithamda bulunmak
tawanbarkirî *rd* suçlanan, suçlanmış olan
tawandar *rd* suçlu ~ **hatin hesibandin** suçlu sayılmak
tawandarbûn *m* suçlanma
tawandar bûn *l/ngh* suçlanmak
tawandarbûyîn *m* suçlanış
tawandarî *m* suçlama
tawandarîtî *m* suçluluk
tawandarkirin *m* suçlama
tawandar kirin *l/gh* suçlamak
tawandarkirî *rd* suçlanmış olan
tawandin (I) *bnr* tewandin
tawandin (II) *m* suçlama
tawandin *l/gh* suçlamak
tawandî *rd* suçlanmış
tawang *bnr* tewang
tawankar *rd* suç işleyen, suç işleyici, mücrim
tawankarî *m* **1.** kriminalite **2.** suç işleme
tawanker *rd* suclayıcı
tawankerî *m* suclayıcılık
tawankir *rd* fail, suç işleyen kimse
tawanname *m* ithamname
tawannas *nd/nt* suç bilimci, kriminolog
tawannasî *m* suç bilim, kriminoloji
tawanzan *nd/nt* suç bilimci, kıyabilimci, kriminolog
tawanzaniyî *rd* suç bilimsel, kıya bilimsel
tawanzanî *m* suç bilim, kıya bilim, kriminoloji
tawdan *m* at koşturma
taw dan *l/gh* at koşturmak
tawdayîn *m* at koşturma
tawe *m* **1.** tava **2.** tava (tavada yapılmış yemek) ~**ya şêht** taraklı tavası
tawek *m* kızartma tavası
tawêr *m* selden arta kalan
tawik (I) *bot/m* **1.** dardağan (Milium eêusum) **2.** dardağan (bu ağacın yemişi)
tawik (II) *m* çoban tası
tawik (III) *m* kızak
tawik (IV) *m* tava, küçük tava
tawil *bnr* tavil
tawis *zo/nd* tavus (Pavo)
tawisî *nd/nt* Yezidi
tawistan *m* **1.** güneşlik (her tarafı güneş olan) **2.** yaz
tawî (I) *bot/m* **1.** dardağan (Milium eêusum) **2.** dardağan (bu ağacın yemişi) ~ **tê de kirin** nazar değmesin diye bir dardağan ağacı parçacığının asılması veya takılması (çocukların omuz başlarına nazar boncuğu ve kaplumbağa kürek kemiğiyle birlikte takılır)
tawî (II) *m* barikat, tabya
tawî *rd* **1.** sıtmalı **2.** ınec romatizınalı
tawîz *m* taviz, ödün ~ **dan** taviz verınek, ödün vermek
tawîzdan *m* taviz verme, ödünleme
tawîz dan *l/gh* taviz vermek, ödünlemek
tawîzdar *rd* **1.** tavizli, ödünlü (ödün vererek yapılan, ödün niteliğinde olan) **2.** tavizli, ödünlü (ödün veren kimse)
tawîzder *nd/nt* tavizci
tawîzderî *m* tavizcilik
tawo tawo *h* **1.** iplik iplik **2.** tel tel * **porê wê tawo tawo ji hev vekir** saçlarını tel tel ayırdı ~ ~ **rihek çêdibe** damlaya damlaya göl olur
tawtawe delimsi kimse
tawtawe *rd* **1.** alık, ebleh, sersem **2.** anormal (dengesi bozuk) **3.** serseri (tutarsız, beğenilmeyen davranışları olan)
tawtawebûn *m* **1.** alıklaşma **2.** serserileşme
tawtawebûn *l/ngh* **1.** alıklaşmak **2.** serserileşmek
tawtawekî *rd/h* **1.** alıkça, eblehçe **2.** serserice
tawtawetî *m* **1.** alıklık, eblehlik, sersemlik **2.** serserilik ~ **kirin** serserilik etmek
tawûg *bnr* taxok
tawûx *bnr* taxok
tax (I) *m* göz pencere
tax (II) *m* hiza, seviye
tax (III) *m* mahalle ~ **rakir ser lingan** (an jî **piyan)** mahalleyı ayağa kaldırınak ~**a li goşeyê bajêr** kenar mahalle ~**a li guhê bajêr** kenar mahalle ~**a perê bajêr** varoş
taxçe *m* tabakça (bardak altlığı gibi)
taxçik *m* tabakça (bardak altlığı)
taxe (I) *bnr* taqe
taxe (II) *m* askı, hevenk (saklanmak için tavana asılmış dizi)
taxe (III) *m* semt
taxe (V) *m* parsel (bahçelerde)
taxe (V) *m* **1.** bağ, demet **2.** demet (tahıl demeti) **3.** kat (üst üste konulmuş şeylerden her biri) **4.** tomar ~ **bi** ~ **1)** demet demet **2)** tomar tomar
taxe (VI) *m* paket ~ **kirin** paket etmek

taxebend *n* ot bağı
taxebûn *m* 1. demetlenme 2. katlanma
taxebûn *l/ngh* 1. demetlenmek 2. katlanmak
taxebûyîn *m* 1. demetleniş 2. katlanış
taxeker *nd/nt* desteci
taxekirin *l/gh* 1. demetleme 2. katlama, katlayış
taxe kirin *l/gh* 1. demetlemek 2. katlamak
taxekirî *rd* 1. demetli, demetlenmiş 2. katlı, katlanmış
taxim (I) *m* tarla sınırı
taxim (II) *m* 1. takım (bir yerde veya işte kullanılan âletlerin tümü) 2. takım (bir kat elbise) 3. takım (birbirini tamamlayan şeylerin tümü) * **taximê çayê** çay takımı 4. takım, ağızlık, sigaralık (sigara . ağızlığı 5. takım (spor takımı) ~ **girtin** takım tutmak ~ **temam kirin** dişlerini tamamlamak (çocuk için) ~ **tije kirin** diş çıkarma sürecini tamamlamak (çocuk) ~**ê hemamê** hamam takımı ~**ê nivistinê** (an jî **razanê**) yatak takımı ~**ê sifreyê** sofra takımı ~**ê sing û beran** göğüs, meme ~**ê şetrencê** (an jî **kişikê**) satranç takımı
taximdiran *n* diştakımı
taximê çayê *nd* çay takımı
taximê nîkan *nd* olta takımı
taxirandin *m* caydırma
taxirandin *l/gh* caydırmak
taxirîn *m* caymak-
taxirîn *l/ngh* caymak
taxî *rd* mahalleli
taxî *nd/nt* asi, isyankar ~ **baxî** asi
taxîbûn *m* asileşme
taxî bûn *l/ngh* asileşmek
taxok *m* 1. kızak 2. *der* kızak ~ **berdan** kızak kaydırmak ~ **xîj kirin** kızak kaydırmak
taxork (I) *bnr* taxok
taxork (II) *n* balyoz
taxurk *m* el arabası
taxûz (I) *m* filenk, felek
taxûz (II) *m* yayla çorbası, ayran çorbası
tay *n* 1. değirmen taşı 2. tekerlek
taya çilîtiyê *nd* albastı
taya giran *nd* kara humma, malarya
taya mirinê *nd* ölüm nöbeti
taya silisî bir yıl süren ve hergün nöbeti olan sıtma
taya veşarî gizli sıtma
tayax *m* dayax, dayanma
taya xebîs *nd* gizli sıtma, öldürücü sıtma
taya zer *bj/nd* sarı humma
taybet *rd* 1. özel, hususî (yanlız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin) * **bêhneke taybet a pitikê heye** bebeğin özel bir kokusu var 2. özel (resmî karşıtı) 3. özel (dikkate değer, istisnaî) * **rewşeke taybet heye** özel bir durum var 4. özel (her zaman görülenden farklı olan)
taybetî *m* özellik, hususiyet
taybetîtî *m* spesiyalite
taybetmend *rd* 1. özgün, kendine özgü, orijinal 2. özel, hususî 3. uzman, mütehasis
taybetmendiyane *h* özgünce
taybetmendî *m* 1. özgünlük, özgülük, hassa, orjinalite 2. özellik, hususiyet, spesiyalite 3. *rd* mahsus, münhasır * **bexçeyek taybetmendî zarokan** çocuklara mahsus bir bahçe
tayekî tenê *nd* dikme (çocuk) biricik
tayf (I) *fîz/m* tayf
tayf (II) *n* siyah parmak üzümü
tayfa *nd* koşuntu, tayfa
tayfe 1. taife 2. kavim, kabile
tayfebaz *nd/nt* kabileci
tayfebazî *m* kabilecilik
tayê deng *nd* ses teli
tayê hev bûn *l/bw* 1. denkleşmek 2. birbiriyle denk olmak
tayê kêmba *nd* iyice eğrilmemiş iplik
tayê tenê *n* dikme (bir evde aileyi sürdürecek tek çocuk)
tayfûn *m* tayfun, tufan
tayifî *n* siyah parmak üzümü
tayij *m* yolluk (yere serilen ınce uzun yaygı)
tayik (I) *m* kaymak
tayik (II) *n* iplik
tayin *bnr* tayin
tayisandin *m* ışıldatma
tayisandin *l/gh* ışıldatmak
tayisîn *m* ışıldama
tayisîn *l/ngh* ışıldamak
tayî (I) *m* yaygı
tayî *rd* katlı, tabakalı * **xaniyê du tayî** iki katlı ev * **du tayî** iki tabakalı
tayîf *nd* tayfa, koşuntu
tayîfî *bnr* tayifî
tayîhevkirin *m* denkleme, denkleştirme
tayî hev kirin *l/bw* denklemek, denkleştirmek
tayîhevkirî *rd* denkleştirilmiş, deng haline getirilmiş
tayîk *n* iplik
tayîn *m* 1. tayin, atama * **tayîna min derket** tayınım çıktı 2. tayın (asker vb. azığı) 3. medrese öğrencilerinin azığı ~**a esaletî** *hiq* asaleten atama ~**a (yekî) derketin** (an jî **yek hatin tayînkirin**) tayını çıkmak (veya edilmek) ~**î (cihekî) kirin** (bir yere) tayin etmek, atamak * **ez tayînî Amedê kirim** beni Diyarbakır'a tayin ettiler
tayînbûn *m* tayin olma, atanma
tayîn bûn *l/ngh* tayin olmak, atanmak
tayînbûyîn *m* tayin oluş, atanış
tayînker *rd* tayin edici
tayinkirin *m* tayin etme, atama
tayin kirin *l/gh* tayin etmek, atamak * **ez tayîn kirim Amedê** beni Diyarbakır'a tayin ettiler
tayinkirî *rd* atanmış olan
taylan dalyan (uzun boylu) * **seyda yekî tayla-**

nî dirêj bû ustat uzun boylu dalyan gibiydi
Tayland *m* Tayland
Taylandî *rd* Taylandlı
Taylorîzm *sos/* Taylorizm, Taylorculuk
tayor *n* tayyör
tayo tayo *rd* iplik iplik
tayoyî *rd* sıtmalı
tayrî *m* dolu (iri taneli)
tazandin *m* süzdürme
tazandin *l/gh* süzdürmek
taze *rd* **1.** taze (bozulmamış, bayatlanmamış, solmamış olan) * **penêrê teze** taze peynir **2.** taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) * **bûka ter û teze** taze gelin **3.** *mec* taze, yeni (son zamanı geçmemiş) * **hewadîsa teze** taze havadis **4.** taze (kuru olmayan, körpe) * **lobiyên taze** taze fasulye **5.** *nd* taze (kenç kadın) **6.** *mec* güzel
tazeger *nd/nt* yenilikçi
tazegerî *m* yenilikçilik
tazîm *m* muska
taziyane *n* kamçı
tazî (I) *rd* **1.** çıplak (şallak, üryan) * **zarok tazî bû** çocuk çıplaktı **2.** yalın, yalıncak (çıplak) **3.** çıplak, nu **4.** *nd* çıplak, donsuz (yoksul kimse) **5.** *n* et, ten * **taziyê wê bi taziyê min bû** teni tenime değdi * **îşlikê wî diriyaye, taziyê wî dixuye** gömleği yırtılmış eti görünüyor **6.** *mec* açık (kitap, resim, film vb. için; sevişme sahnesini bütün çıplaklığıyla anlatan) ~ **îpela** çırçıplak, açık saçık ~ **uryan** anadan doğma uryan ~ **û çîplaq** anadan üryan ~ **û çîplaq rastî hev tên** iki çıplak bir hamama yakışır ~**yê (yekê) dîtin** *argo* frikik yakalamak ~**yê (yekî) dîtin** vücudunu görmek ~**yê (yekî) xuya kirin** vücudu görünmek ~**yo vêxe** ben zavallı yoksul nereden getireyim ki
tazî (II) *m* taziye
tazî (III) *nd* Arap
tazîbûn *m* çıplaklaşma, çıplanma
tazî bûn *l/ngh* çıplaklaşmak, çıplanmak
tazîbûnî **1.** çıplaklık **2.** yoksulluk
tazîbûyîn *m* çıplaklaşış, çıplanış
tazîdar *rd* taziyesi olan
tazîîpela *rd* **1.** çırçıplak, çırılçıplak, anadan doğma, şallak mallak **2.** saçık, açık saçık
tazîîpelatî *m* **1.** çırçıplaklık, çırılçıplaklık **2.** açık saçıklık
tazîkirin *m* **1.** çıplaklaştırma **2.** soyma (birinin giysilerini çıkarma) **3.** soyma, soygun
tazî kirin *l/gh* **1.** çıplaklaştırmak **2.** soymak (birinin giysilerini çıkarmak) **3.** soymak (birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeylerini alıp götürmek) * **zêringer tazî kirine** altıncıyı soymuşlar
tazîkirî *rd* **1.** çıplaklaştırılmış **2.** soyuk (giysileri üstünde olmayan) **3.** soyuk, soyulmuş olan
tazîman *m* çıplak kalma, tırıllama
tazî man *l/ngh* çıplak kalmak, tırıllamak
tazîmayîn *m* tırıllama
tazîmazî *rd* çıpıldak
tazîr *m* azarlama
tazîrbûn *m* azarlanma
tazîr bûn *l/ngh* azarlanmak
tazîrker *rd* azarlayıcı
tazîrkirin *m* azarlama
tazîr kirin *l/gh* azarlamak
tazîtî *m* **1.** çıplaklık **2.** yoksulluk
tazmix *n* maya
tazyane *m* kamçı
tazyîk *m* tazyik, basınç
Tb *kîm* Tb (Terbiyum'un kısaltması)
Tc *kîm* Tc (Teknetyum'un kısaltması)
Te *kîm* Te (Tetellür'un kısaltması)
te *c* **1.** sen (bükünlü hali) * **te ew ji min re anîbû** onu sen bana getirmiştin **2.** sen, sana * **eger ez bêm ba te** sana gelsem ~ **bi vî destî da bila destê din pê nehise** bir (veya sağ) elinin verdiğini öbür (veya sol) elin duymasın ~ **çem nedîtiye tu pancikan hildiçenî** dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ **çi danî beroşê tu dê wê bixwî** ne ekersen onu biçersin ~ **çi jê ye) 1)** işine bak! sen karışma, sana ne! **2)** tasası sana mı düştü? ~ **çi ji pêşiyên (yekî) ye** (birinin) geçmişlerini karıştırmak (birinin ölmüşlerini yermek) ~ **çi ye?** ne oluyor? ~ **daniye ku îcar bibîne!** koydunsa bul! ~ **Dêrik qedand ma Dêrûn** boyayı boyadı bir fıstıkî yeşil (mi) kaldı, iş (veya işi) üç nalla bir ata kaldı ~ **digot qey esman qul bûye û baran dibare** bardaktan boşanırcasına yağmak ~ **dil nedikir çav jê hilînî** gözlerini alamamak ~ **divê ku... 1)** ister misin? * **te divê ku niha bavê te çûbe malê** ister misin şimdi baban eve gitmiş olsun **2)** var (varın, varsın, varsınlar) ~ **dît!** *b* **1)** gördün mü? **2)** hani (karşıdakinin daha önce bilmediği bir şey kendisine hatırlatılmak istendiğinde anlatılır) * **te dît gotinek heye** hani bir söz vardır * **te dît,em tev pev re çû bûn balê** hani beraber yanına gitmiştik ya ~ **dît ku...** bakarsın, olaki * **divê mirov li malê tim bi tedarek be, te dît ku hêr û mêvan hatin** evde tedarikli olmak lazım, bakarsın misafir gelir ~ **dîtiye!** bak sen! ~ **edilandiye!** sevsinler! (sevilmeyen, hoşa gitmeyen bir davranışta bulunan kimselere denir) ~ **em li ber aşê dîtine lê em ne aşvan in** her kuşun eti yenmez ~ **ew ji hiş û aqil kir** zurnacının karşışında limon yemek gibi ~ **fehm kir!** anlarsın ya! ~ **girt bermede, hey te berda bi pey mekeve** yakaladın mı bırakma, bıraktın mı da peşine düşme ~ **got çi** *b* efendim (anlaşılmayan bir sözü tekrarlatmak veya karşısındakinin ne düşündüğünü sormak için söylenir) * **ev çi tişt e yawo,**

te got çi? bu olacak iş değil, efendim? ~ **got erê** (ê an jî **herê**) **1)** tamam mı? (konuşma arasında cümlenin olumlu anlamını pekitmek için kullanılır) * **ez dê herim pê re bipeyîvim, pişt re jî te got erê** ...gidip onunla konuşacam, evet sonra da... **2)** e mi? * **ji Ayşe re bibêje bila sibehê bê, te got erê?** Ayşeye söyle yarın gelsin, e mi? ~ **got herê** (an jî **erê**)? tamam mı?, e mi? ~ **hela (...) nekiriye** kazın ayağı öyle değil! ~ **hiş ji serê wî bir** zurnacının karşışında limon yemek gibi ~ **hîna av nedîtiye te xwe hildaye** ayıyı vurmadan postunu satmak ~ **ji komê Sarkîs nas kir?** kediye peynir (veya ciger) ısmarlamak ~ **rez (li ku) datanî?** feneri nerede söndürdün? ~ **sihet şûşt** sıhhatler olsun (banyo yapmış olanlara söylenir) ~ **xerab dîtin de îcar qencan bişêkirîne** öpüp de başına koymak ~ **xêr e!** hayrola! ~ **xwar!** yedin mi naneyi? **(li)** ~ **xweşî helal be wekî şîrê (spî yê) diya te** ananın ak sütü gibi helâl olsun
teahûd *m* taahhüt, üstenme
teahûddar *rd* taahhütlü, üstenilmiş olan
teahûdkirin *m* taahüt etme, üstenme
teahûd kirin *l/gh* taahüt etmek, üstenmek
teahûdkirî *rd* taahhütlü, üstenilmiş olan
teahûdname *m* taahhütname
teahût *bnr* teahûd
Teala *m* Teala
tealî *m* teali (yükselme, yücelme)
team *n* **1.** aam, yiyecek **2.** meyve
teamkirin *m* aşılama (ağaç)
team kirin *l/gh* aşılamak (ağaç)
teamûden *h* taammüden, bile bile, kasten
teamûl *m* teamül
teamût *hiq/m* teamût
tearûz *m* taarruz
tearûzkirin *m* taarruz etme
tearûz kirin *l/gh* taarruz etmek
teasûb *m* taassup, bağnazlık
teasûbî *m* taassupluk, bağnazlık
teb *m* sara hastalığı
teba (I) *bnr* teyr û teba
teba (I) *m* kâbus, karabasan
teba (II) *nd* **1.** hayvan (her türlü yabani yırtıcı hayvan) **2.** yaratık (korkunç hayvanlar) **3.** *rd* mahlûk
teba (III) *nd* tebaa, uyruk
teba (IV) *nd* şey
tebab *m* **1.** miktar **2.** bir sürü, hayli, çok, epey
tebabek *rd* **1.** pek çok, pek bol **2.** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) pek çok * **tebabek firaqên qirêjî li berê hatin danîn** dağ gibi bulaşık önüne yığıldı
tebabûn *m* katılma, karışma
teba bûn *l/ngh* katılmak, karışmak
tebakirin *m* katma, karıştırma
tebakirin *l/gh* katmak, karıştırmak
tebançe (I) *bnr* demançe
tebançe (II) *m* tokmak, davul tokmağı
tebane *mat/m* silindir
tebanekirin *m* silindirleme
tebane kirin *l/gh* silindirlemek
tebaneyî *mat/rd* silindirik, silindirsel
tebaq *bj/m* pas, bar (genellikle midenin bozulmasından ötürü dilin üzerinde oluşan beyaz tabaka) ~**î bûn** bar tutmak
tebar *bnr* toz û tebar
tebare *m* hububat
tebarek *rd* teberrük
tebaret *n* alâmet (büyüklük, irilik bakımında şaşılacak şey)
tebat (I) *m* **1.** sebat, direşme **2.** tahammül, katlanma **3.** sabır, dayanç (acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi) **4.** avuntu * **tebata min bi te tê** seninle avunabiliyorum ~ **kirin 1)** sebat etmek **2)** tahammül etmek, katlanmak **3)** sabır etmek
tebat (II) *rd* **1.** dingin, durgun (kımıldanış ve hareket göstermeyen) **2.** edilgin
tebatbûn *m* durgunlaşma, dinginleşme
tebat bûn *l/ngh* durgunlaşmak, dinginleşmek
tebatbûnî *m* durgunluk, dinginlik
tebatbûyîn *m* durgunlaşış, dinginleşiş
tebatî (I) *m* durgunluk, dinginlik, sükûnet
tebatî (II) *m* **1.** sebat, direşme **2.** tahammül, katlanma **3.** sabır, dayanç (acı, yoksulluk, haksızlık gibi üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi) ~ **bi (yekî) neketin** yeri göğü tırmalamak (çok sancı, acı çekmek) ~ **hatin (yekî) 1)** dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak) **2)** rahat durmak, sakin durmak ~ **kirin 1)** dayanmak, tahamül etmek, katlanmak **2)** sakin olmak ~ **nehatin (yekî) 1)** ayağını alamamak, hop oturup hop kalkmak, yerinde duramamak **2)** kıvrım kıvrım kıvranmak yeri göğü tırmalamak, (çok acı veya sancı çekmek, çok acı çekerek kıvranmak) **3)** sabrı taşmak (veya tükenmek), dayanamamak ~ **nekirin 1)** dayanamamak, tahammül etmemek **2)** yerinde duramamak ~ **pê hatin** çıdamak, avunmak ~ **pê ketin** sakinleşmek, dinginleşmek
tebatî (III) *rd* **1.** edilgen, pasif (bir şeye karşı tepki göstermeyen) **2.** *rz* edilgen, pasif **3.** *bz/nd* pasif **4.** *fel* edilgen, pasif
tebatîbûn *m* **1.** dinginlik, sakinlik **2.** *rz* pasifleşme
tebatî bûn *l/ngh rz* pasifeşmek
tebatîbûnî *rz/m* edilgenlik, pasiflik
tebatîbûyîn *rz/m* pasifleşiş
tebatîkirin *m* **1.** direşme, sebat etme (veya gösterme) **2.** dayanma, tahamül etme (güç bir duruma katlanma) **3.** sabretme, sabır gösterme **4.** *rz* pasifleştirme
tebatî kirin *l/gh* **1.** direşmek, sebat etmek (ve-

ya göstermek) **2.** dayanmak, tahamül etmek (güç bir duruma katlanmak) * **piştî ku di navberê de hinek wext derbas bû, fermande tebatî nekir, dest bi gotinê kir** aradan biraz geçince, komutan dayanamadı, söze başladı **3.** sabretmek, sabır göstermek **4.** *rz* pasifleştirmek
tebatîkirî *rd* **1.** direşmiş, sebat etmiş (veya göstermiş) **2.** dayanmış, tahamül etmiş (güç bir duruma katlanmış) **3.** sabretmiş, sabır göstermiş **4.** *rz* pasifleştirmiş
tebatîtî *rz/m* edilginlik, pasiflik
tebatkirin *m* durgunlaştırma, dinginleştirme
tebat kirin *l/gh* durgunlaştırmak, dinginleştirmek
tebax *m* ağustos ~ **e mewîjan raxe** kuru üzüm yapma zamanını dile getiren bir deyim
tebayê hev *nd* birlikte
tebayîbûn *m* uyma
tebayî bûn *l/ngh* uymak
tebayîkar *nd/nt* uymacılık
tebayîkarî *m* uymacılık
tebdîl *m* tebdil, değiştirme
tebdîlhewa *m* tebdilhava, hava değişimi
tebdîlî qiyafet *nd* tebdilikiyafet
tebe *m* tavla zarı
tebe *bj/m* şarbon
tebek (I) *m* **1.** koyun ayaklarında görülen bir hastalık **2.** bir tür hayvan hastalığı
tebek (II) *m* **1.** sepet yapımında dalları kullanılarn bir ağaç **2.** bu ağaçtan yapılma yayvan büyük sepet
tebeq *bj/m* **1.** pas, bar (genellikle midenin bozulmasından ötürü dilin üzerinde oluşan beyaz tabaka) **2.** şap hastalığı
tebeqe (I) *m* tabaka, tütün tabakası ~**ya cixareyê** sigara tabakası
tebeqe (II) *m* **1.** kat (yapılarda) **2.** tabaka, kat * **tebeqeyek kaxiz** bir tabaka kâğıt **3.** *sos* kat, katman **4.** *jeo* kat (jeoloji zamanlarında bir dönem içinde oluşmuş katmanlı kayaçlar) ~**ya civakî** *sos* sosyal tabaka ~**ya ewr** katman bulut ~**ya jêr a atmosferê** alt hava yuvarı ~**ya sirt** *ant* sert tabaka
tebeqî *bj/rd* **1.** paslı, dili bar tutmuş olan **2.** şap hastalığına yakalanmış olan
tebeqîbûn *m* **1.** bar tutma, pas tutma **2.** şap hastalığına yakalanma
tebeqî bûn *l/ngh* **1.** bar tutmak, pas tutmak * **zimanê wê tebeqî bûbû** dili bar tutmuştu **2.** şap hastalığına yakalanmak
tebeqîbûyîn *m* **1.** bar tutma, pas tutma **2.** şap hastalığına yakalanma
teber *n* teber, ay balta (keskisi ayça biçiminde balta)
teberdar *dîr/n* baltacı
tebere (I) *m* değirmenle ilgili bir terim
tebere *m* teber, ayça balta (kısa saplı savaş baltası)
tebereşk *bj/m* bir tür sara hastalığı
teberik *rd* teberrük **2.** mübarek (çok saygı duyulan biri için söylenir)
teberok *m* teber, küçük teber
teberuh *m* hibe
teberuhkirin *m* hibe etme
teberuh kirin *l/gh* hibe etmek
tebeşîr *m* tebeşir
tebeşîrîbûn *bj/m* tebeşirleşme
tebeşîrî bûn *bj/m* tebeşirleşmek
tebet *m* huzur, sakinlik
tebetur *m* örümcek ağı
tebexçe (I) *m* **1.** tabakça **2.** fincan altı
tebexçe (II) *m* leğen büyüklüğünde geniş ve yayvan sepet
tebiqandin (I) *m* vıcıklaştırma
tebiqandin (II) *m* çöktürme
tebiqandin (I) *l/gh* vıcıklaştırmak
tebiqandin (II) *l/gh* çöktürmek
tebiqîn (I) *m* vıcıklaşma
tebiqîn (II) *m* çökme (bulunduğu düzeyden aşağışa inme, çukurlaşma)
tebiqîn (I) *l/ngh* vıcıklaşmak
tebiqîn (II) *l/ngh* çökmek (bulunduğu düzeyden aşağışa inmek, çukurlaşmak)
tebitandin *m* **1.** durgunlaştırma **2.** dinginleştirme, sakinleştirme **3.** pasifleştirme
tebitandin *l/gh* **1.** durgunlaştırmak **2.** dinginleştirmek, sakinleştirmek **3.** pasifleştirmek
tebitandî *rd* **1.** durgunlaştırılmış **2.** dinginleştirilmiş, sakinleştirilmiş **3.** pasifleştirilmiş
tebitî *rd* **1.** durgun, sakin **2.** durağan **3.** dingin, sakin **4.** sükûnetli, uslu **5.** edilgin
tebitîbûn *m* **1.** durgunlaşma **2.** dinginleşme, sakineşme **3.** durgunluk, durağanlık
tebitî bûn *l/ngh* **1.** durgunlaşmak **2.** dinginleşmek, sakineşmekx
tebitîbûnî *m* dinginlik, sakinlik
tebitîn *m* **1.** sakinleşme, sakin olma, sakin duruma gelme, yatışma **2.** tek durma, uslu durma, rahat durma **3.** dayanma, tahammül etme **4.** durağanlaşma **5.** *rz* pasifleşme
tebitîn *l/ngh* **1.** sakinleşmek, sakin olmak, sakin duruma gelmek, yatışmak **2.** tek durmak, uslu durmak, rahat durmak **3.** dayanmak, tahammül etmek **4.** durağanlaşmak **5.** *rz* pasifleşmek
tebîet *m* **1.** tabiat, doğa **2.** tabiat, doğa (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim) **3.** huy, yaradılış (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, mizaç) **4.** huy, alışkı, alışkanlık (iç güdü durumunu almış alışkanlık) * **me ji xwe re kiriye tebîet, piştî nîvro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişiz, öğleden sonra tombala oyunuyoruz **(bi) ser ~ê (yekî) ketin** (birinin) damarını bulmak **~ê (yekî) ne xweş bûn** huysuz olmak **~ê xwe xweş kirin** huyunu düzeltmek **~ên**

(yekî) pê girtin damarı tutmak
tebîetmelek *rd* melek huylu
tebîetnexweş *rd* huysuz, kötü yaradılışlı, tıynetsiz ~ **bûn** huysuz olmak
tebîetnexweşî *m* huysuzluk
tebîetpak *rd* iyi huylu, güzel huylu
tebîetxweş *rd* güzel huylu, halim, huylu
tebîetzan *nd/nt* doğa bilinci
tebîetzanî *m* doğa bilimi
tebîr *m* **1.** tabir, deyiş **2.** terim **3.** deyim **4.** tabir, yorum (rüya tabiri) ~ **lê dan** tabır etmek ~ **lê xistin** tabir etmek, yorumlamak, yorumda bulunmak ~**a xêrê lê xistin** hayıra yormak ~**eke baş lê xistin** hüsnükuruntu
tebîrker *nd/nt* yorumcu, rüya yorumcu
tebîrkirin *m* tabir etme, yorumlama
tebîr kirin *l/gh* tabır etmek, yorumlamak
tebîrname *m* tabirname
tebl *m* tabl darbuka gibi vurmalı çalgı), davul
teblexane *m* büyük davul
teblik *m* tabl (darbuka gibi vurmalı çalgı)
teblîx *m* tebliğ
teblîxat *m* tebligat ~ **wergirtin** bildirimi alma
teblîxkirin *m* tebliğ etme
teblîx kirin *l/gh* tebliğ etmek
tebrîk *m* tebrik, tebrik kartı
tebrîkkirin *m* tebrik etme, kutlama
tebrîk kirin *l/gh* tebrik etmek, kutlamak
tebûr *m* yaba
tebût *rd* **1.** sağlam (dayanıklı, kolay bozulmaz, yıkılmaz) **2.** sağlam vücutlu
tebyîz *m* tebyiz
tebyîzkirin *m* tebyiz etme
tebyîz kirin *l/gh* tebyiz etmek
tecahûl *n* tecahül ~**u arif** *wj* tecahülu arif
Tecal *n* Deccal
tecawiz *m* **1.** tecavüz (başkasının hakına el uzatma) **2.** tecavüz (namusuna saldırma, sarkıntılık) ~ **lê bûn** tecavüze uğramak ~**î (yekê) kirin** ecavüz etmek (başkasının hakına el uzatmak) ~**î namûsa (yekî) kirin** namusuna tecavüz etmek
tecawizkar *nd/nt* tecavüzcü
tecawizker *nd* tecavüzcü
tecawiz lê bûn *l/bw* tecavüze uğramak, tecavüz edilmek
tecelî *m* tecelli (Tanrının insanlarda ve doğada görünmesi)
tecesûs *m* tecessüs
tecirman (I) *m* **1.** tılsım **2.** *rd* tılsımlı
tecirman (II) *nd/nt* tercüman
tecirmanbûn *m* tercüman olma
tecirmanbûyîn *m* tercüman oluş
tecirmanî (I) *rd* tılsımlı
tecirmanî (II) *m* tercümanlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak
tecîl *m* tecil, erteleme
tecîlkirin *m* tecil etme, erteleme
tecîl kirin *l/gh* tecil etmek, ertelemek
tecnewes *rd* her ihtiyaca cevap verecek kadar kabiliyetli olan
tecrît *m* tecrit, yalıtma, ayrı tutma
tecrîtkirin *m* tecrit etme, izoletmek
tecrît kirin *l/gh* tecrit etmek, izoletmek
tecrîtkirî *rd* tecrit edilmiş, izole, izole edilmiş
tecrûbe *m* **1.** tecrübe, deneyim **2.** tecrübe, deneme, sınama **3.** tecrübe, sınav * **salên pêşî yên zewacê tecrûbeyeke mezin** e evliliğin ilk yılları büyük bir sınavdır ~**ya (yekî) kirin** sınava çekmek
tecrûbedar *rd* tecrübeli, deneyimli
tecrûbedîde *rd* tecrübeli
tecrûbekar *rd/nd* deneyci
tecrûbekarî *m* derneycilik
tecrûbekirin *m* **1.** tecrübe etme, deneme, sınama **2.** deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme) **3.** deneyleme
tecrûbe kirin *l/gh* **1.** tecrübe etmek, denemek, sınamak **2.** denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek) **3.** deneylemek
tecrûbekirî *rd* tecrübe edilmi, denenmiş, sınanmış
tecrûbexane *m* lâboratuar
tecrûbî *rd* tecrübî, deneysel
tecrûbîtî *m* deneysellik
tecwîd *rz/nd* **1.** tecvit (kelimelerin söylenişinde, seslerin çıkaklarına, uzunluk ve kısalıklarına göre okunması) **2.** tecvit (Kuran'ın doğru okunmasını sağlayan bilim) **3.** tecvit (bu bilim üzerine yazılmış kitap)
teçhîz *m* teçhiz, donatım
teçhîzat *nd* teçhizat, donatı
teçhîzkirin *m* teçhiz etme, donatma
teçhîz kirin *l/gh* teçhiz etmek, donatmak
tedahul *m* geçişim
tedarek *m* **1.** tedarik, hazırlık **2.** *lşk* levazım ~ **kirin** tedarik etmek, hazırlık yapmak, hazırlık görmek
tedarekî *m* tedariklilik
tedarekî kirin *l/gh* tedarikte bulunmak
tedarekkirin *m* tedarikleme
tedarek kirin *l/gh* tedariklemek
tedarekkirî *rd* tedarik edilmiş olan
tedarik *bnr* tedarek
tedawil *m* **1.** tedavül, sürüm, geçerlilik **2.** tedavül, dolanım, sirkülasyon **di ~ de bûn** tedavülde olmak **ji ~ ê rabûn** tedavülden kalkmak
tedawiya pêşîn *nd* ilk yardım
tedawî *m* tedavi, sağaltım ~ **bûn** tedavi olmak ~ **kirin** tedavi etmek ~**ya fizîkî** fizik tedavisi ~**ya hestiyan** kemik tedavi ~**ya koka diran** kanal tedavisi ~**ya ii ser piyan** (an jî **lingan)** ayak üstü tedavi ~**ya pêşîn** ilk yardım ~**ya şokê** şok tedavisi ~**ya taybet** özel tedavi
tedawîbûn *m* terdavi olma, sağaltılma
tedawî bûn *l/ngh* terdavi olmak, sağaltılmak

tedawîbûyî *rd* terdavi olmuş, sağaltılmış olan
tedawîbûyîn *m* terdavi oluş, sağaltılış
tedawîker *nd/rd* tedavi edici, sağaltıcı
tedawîkirin *m* tedavi etme, sağaltma, otama
tedawî kirin *l/gh* tedavi etmek, sağaltmak, otamak
tedawîkirî *rd* tedavi edilmiş, sağaltılmış olan
tedawul *bnr* tedawil
tedbîr *m* tedbir, önlem ~ **girtin** (an jî **stendin**) tedbir almak, önlem almak ~**a bi zorê** zecrî tedbir ~**a îhtîyadî** ihtiyatî tedbir
tedbîrane *h* tedbirlice
tedbîrdar *rd* tedbirli
tedbîrgirtin *m* tedbir alma, önlem alma
tedbîr girtin *l/gh* tedbir almak, önlem alma
tedbîrgirtî *rd* tedbirli, tedbir almış olan
tedbîrstendin *m* tedbir alma, önlem alma
tedbîr stendin *l/gh* tedbir almak, önlem almak
tedbîrstendî *rd* tedbirli, tedbir almış olan
tedhîş *m* tedhiş, terör
tedhîşdar *rd* tedhişli
tedhîşker *nd/rd* tedhişçi, terorist
tedhîşkerî *m* tedhişçilik, terorizm
tediye *m* tediye, ödeme ~ **kirin** ödemek
tedîp *m* tedip, uslandırma ~ **kirin** tedip etmek, uslandırmak, yola getirmek
tedrîb *m* tedrib, eğitim, yetiştirim ~**a leşkerî** askeri eğitim
tedrîbat *m* tedribat, eğitim
tedrîsat *m* tedrisat, öğretim
tee çêlê *nd* inek çağırma
teesûf *m* teessüf, yazıklanma
teeşîr *m* ot vergisi
tef toz duman ~ **û dûman** toz duman
tefan *m* sönme
tefanbar *rd* söndürülebilir
tefandin *m* söndürme
tefandin *l/gh* söndürmek
tefandî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
tefandîbûn *m* sönükleşme
tefandî bûn *l/ngh* sönükleşmek
tefandîtî *m* sönüklük
tefarik *rd* çift çubuk sahibi olmayan yoksul köylü
tefarî *m* iyi kaliteli bir incir türü
tefawit *m* fark
teferûat *m* teferruat, ayrıntı
tefeş *n* yüz, surat, çehre
-tefên *rz/m* sıfat yapım soneki (tefandin fiilinden)
teêl *m* yan, böğür
tefiyayî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
tefiyayîbûn *m* sönükleşme
tefiyayî bûn *l/ngh* sönükleşmek
tefiyayîtî *m* sönüklük
tefîl *m* 1. şartlama 2. aklanma
tefîlbûn *m* şartlanma 2. aklanma
tefîl bûn *l/ngh* şartlanmak 2. aklanmak
tefîlbûyî *rd* şartlı (dini bakımdan şartlanmış şey)
tefîlkirin *m* 1. şartlama 2. *mec* aklama
tefîl kirin *l/gh* 1. şartlamak 2. *mec* aklamak
tefîlkirî *rd* şartlı (dini bakımdan şartlanmış şey)
tefîlnebûyî *rd* şartsız (dini bakımdan şartlanmamış şey)
tefîlnekirî *rd* şartsız (dini bakımdan şartlanmamış şey)
tefîn *m* sönme
tefîn *l/ngh* 1. sönmek 2. sönmek (yanardağlar için)
tefîner *rd* söndürücü
teflon *m* 1. teflon 2. teflon (teflondan yapılmış kap)
tefre *m* aldatma
tefrîqa *m* tefrika
tefrîqakirin *m* tefrika etme
tefrîqa kirin *l/gh* tefrika etmek
tefrît *m* tefrit
tefsik *m* bir dağ inciri
tefsilandin (I) *m* 1. göz seçme 2. seçme (ne olduğunu anlama, fark etme)
tefsilandin (II) *m* biçmek (terzicilikte)
tefsilandin (I) *l/gh* 1. göz seçmek * **çavê min natefsilîne** gözüm seçmiyor 2. seçmek (ne olduğunu anlamak, fark etmek)
tefsilandin (II) *l/gh* biçmek (terzicilikte) * **kiras tefsiland** entari biçti
tefsilîn (I) *m* 1. (göz) seçilme 2. seçilme (ne olduğunu anlaşılma, fark edilme)
tefsilîn (II) *m* biçilme (terzicilikte)
tefsilîn (I) *l/ngh* 1. (göz) seçilmek 2. seçilmek (ne olduğunu anlaşılmak, fark edilmek)
tefsilîn (II) *l/ngh* biçilmek (terzicilikte)
tefsîk *bnr* tepsîk
tefsîl *m* tafsil, açıklama
tefsîlat *m* 1. tafsilât 2. *wj* tefsilât
tefsîr *m* 1. tefsir, yorumlama (Kuran'ı yorumlama) 2. tefsir (Kuran'ın surelerini açıklayan eser) ~ **kirin** tefsir etmek
tefsîrker *n* müfessir (Kuranı yorumlayan kimse)
tefsîrkirin *m* tefsir etme, yorumlama, yorumlayış
tefsîr kirin *l/gh* tefsir etmek, yorumlamak
tefsîrkirî *rd* tefsirli, tefsir edilmiş olan
tefş *bnr* tevş
teftal *n* öteberi, pılı pırtı (eşya) ~**ên xwe dan hev** pılıyı pırtıyı (veya pılı pırtyı toplamak
teftef *nd* 1. dolgun olmayan yumuşak et 2. kaburga altındaki yumuşak bölüm
teftik *m* helise yemeği
teftî *m* buğday çorbası
teftîk *m* tiftik
teftîş *m* teftiş, denetim ~ **bûn** teftiş edilmek, teftiş olmak ~ **kirin** denetleme yapmak
teftîşkirin *m* teftiş etme
teftîş kirin *l/gh* teftiş etmek
tegel *m* teyel ~ kirin teyel **yapmak** (veya atmak)

tegelkirin *m* teyelleme
tegel kirin *l/gh* teyellemek
tegere *m* engel, mania
tegereker *rd* engelleyici
tegerekirin *m* engelleme
tegere kirin *l/gh* engellemek
tehakûm *m* tahakküm, hükmetme
tehakûmkirin *m* tahakküm etme, hükmetme
tehakûm kirin *l/gh* tahakküm etmek, hükmetmek
tehamûl *m* tahammül, katlanma
tehamûlkirin *m* tahammül etme
tehamûl kirin *l/gh* tahammül etmek
teharet *m* **1.** taharet (İslam dini inancına uygun olarak yapılan temizlik) **2.** taharet (abdest yaptıktan sonra temizlenme) **3.** abdest ~ **girtin** taharet almak
teharetgirtin *m* taharetlenme
teharet girtin *l/gh* taharetlenmek
tehayûl *bnr* teheyûl
tehb *m* **1.** yorgunluk **2.** sıkıntı, eziyet, zahmet **3.** emek (uzun ve yorucu calışma) **4.** güçlük (ağır ve yorucu emek) ~ **bûn** yorulmak, sıkıntı çekmek ~ **dîtin 1)** eziyet çekmek **2)** emek çekmek, güçlük çekmek ~ **gihandin (yekî)** (birine) eziyet vermek ~ **kirin** dayanmak, katlanmak, direnmek ~ **pê re dîtin** sıkıntısını çekmek, zahmet görmek ~ **xwarin** sıkıntı çekmek, zahmet çekmek **~a (yekî) vala çûn** emeği boşa gitmek **~a Xelef çû ber telef** Halef'in onca emeği boşa gitti **~a xwe anîn** dayanmak (tahamül etmek, güç bir duruma katlanmak)
tehbbûn *m* yorulma, sıkıntı çekme
tehb bûn *l/ngh* yorulmak, sıkıntı çekmek
tehbbûyîn *m* yoruluş, sıkıntı çekiş
tehbdar *rd* dayanıklı, metanetli
tehbdarî *m* dayanma, metanet
tehbe *bnr* tehb
tehcîr *m* tehcir, göç ettirme
tehcîrbûn *m* tehcir olma, göç etme
tehcîr bûn *l/ngh* tehcir olmak, göç etmek
tehcîrkirin *m* tehcir etme, göç ettirme
tehcîr kirin *l/gh* tehcir etmek, göç ettirmek
tehdanî *m* **1.** eziyet, üzgü **2.** baskı, zulüm
tehdayî 1. eziyet, üzgü **2.** baskı, zulüm ~ **dîtin** eziyet çekmek
tehde *m* **1.** eziyet, cefa, üzgü **2.** baskı, zulüm (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) ~ **dîtin 1)** eziyet görmek (veya çekmek) **2)** zulüm görmek ~ **gihîştin (yekî)** zorlanmak ~ **lê bûn 1)** eziyet görmek **2)** baskıya maruz kalmak ~ **lê hatin 2)** eziyet görmek **2)** zorlanmak ~ **lê kirin 1)** eziyet etmek **2)** (birini) ezmek, (birine) zulmetmek, (birini) baskıya maruz bırakmak **3)** can yakmak (zulmetmek) ~ **li (yekî) kirin** 1) birine) eziyet etmek **2.** (birine) baskı yapmak **3)** canını yakmak ~ **xwarin** baskı görmek **~ya (wî) lê bûn** (birinin) zulmüne uğramak
tehdedîtin *m* **1.** eziyet çekme (veya görme) **2.** ezilme, baskı görme
tehde dîtin *l/ngh* **1.** eziyet çekmek (veya görmek) **2.** ezilmek, baskı görmek
tehdedîtî *rd* **1.** eziyet çekmiş **2.** ezilmiş, baskı görmüş olan
tehdedîtînî *m* ezilmişlik
tehdekar *nd/nt* **1.** eziyet çektirici, eziyet verici, eziyet eden **2.** baskıcı, ezen, zalim, zebunküş * **rejîma tehdekar** baskıcı rejim
tehdekarî *m* **1.** eziyet çektiricilik, eziyet vericilik **2.** baskıcılık, zalimlik, zebunküşlük
tehdekirin *m* **1.** eziyet etmek **2.** baskı yapma
tehde kirin *l/gh* **1.** eziyet etmek **2.** baskı yapmak
tehdelêbûn *m* **1.** eziyet görme **2.** baskıya maruz kalma, ezilme
tehde lê bûn *l/bw* **1.** eziyet görmek **2.** baskıya maruz kalmak, ezilmek
tehdelêbûyî *rd* **1.** eziyet görmüş **2.** ezilmiş, baskıya maruz kalmış olan
tehdelêbûyîn *m* **1.** eziyet görme **2.** baskıya maruz kalış
tehdelêkirin *m* **1.** eziyet etme, çektirme **2.** baskı yapma
tehde lê kirin *l/bw* **1.** eziyet etmek, çektirmek * **pir tehde lê dikin** ona çektiriyorlar **2.** baskı yapmak
tehdelêkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış olan
tehdeyî *m* **1.** eziyet, üzgü **2.** baskı, zulüm (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarakzor altında bulundurma durumu)
tehdît *m* tehdit
tehdîtkar *rd* tehditkâr, tehdit edici
tehdîtkarane *h* tehditkârca
tehdîtkirin *m* tehdit etme
tehdît kirin *l/gh* tehdit etmek
tehdîtkirî *rd* tehdit edilmiş olan
tehdîtwarî *h* tehditvari
tehe *b* yazık, vah vah
tehemûl *m* tahammül, katlanma ~ **kirin** tahammül etmek, katlanmak ~ **nayê kirin** tahammül edilmiyor
tehemûlkirin *m* tahamül etme, katlanma
tehemûl kirin *l/gh* tahammül etmek, katlanmak
tehen *h* oha (camuşları durdurmak için kullanılan seslenme)
teher *n* **1.** biçim, şekil, tarz, usul **2.** tür, türlü * **teherê muzika nû** yeni tarz müzik ~ ~ türlü türlü
tehesandin bnr tehisandin
tehisîn *bnr* tehisin
tehe tehe *b* (*h* kalın okunur) inek çağırma ünlemi ~ **kirin** inek çağırmak
tehew *b* vah vah
teheyûl *m* tahayyül, hayalde canlandırma

teheyûlkirin *m* tahayyül etme, sembolleştirme, imgeleme
teheyûl kirin *l/gh* tahayyül etmek, sembolleştirmek, imgelemek
tehê *m* inek (çocuk dilinde)
tehêl *m* böğür, yan
tehfîl *m* 1. şartlama 2. aklanma 3. *ol* vaftiz
tehfîlbûn *m* 1. şatlanma 2. aklanma 3. vaftiz olma
tehfîl bûn *l/ngh* 1. şatlanmak 2. aklanmak 3. vaftiz olmak
tehfîlker *m* vaftizci
tehfîlkerî *m* vaftizcilik
tehfîlkirin *m* 1. şartlama 2. aklama 3. vaftiz etme
tehfîl kirin *l/gh* 1. şartlamak 2. aklamak 3. vaftiz etmek
tehfîlxane *m* vaftizhane
tehibandin *m* 1. yorma 2. eziyet verme (veya çektirme), zahmet çektirme
tehibandin *l/gh* 1. yormak 2. eziyet vermek (veya çektirmek), zahmet çektirmek
tehibandî *rd* 1. yorgun, yorulmuş olan 2. eziyet verilmiş (veya çektirilmiş), zahmet çektirilmiş olan
tehibîn *m* 1. yorulma 2. eziyet çekme, cefa çekme, zahmet çekme
tehibîn *l/ngh* 1. yorulmak 2. eziyet çekmek, cefa çekmek, zahmet çekmek
tehilî *bot/m* bir tür ot
tehinandin *m* 1. incitme 2. burkma (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönmesine neden olma)
tehinandin *l/gh* 1. incitmek 2. burkmak (bir vücut üyesi birdenbire kendi eklemi üzerinde dönmesine neden olmak)
tehinandî *rd* 1. incinik 2. burkuk (burkulmuş olan)
tehinî *rd* 1. incinik 2. burkuk, bertik (burkulmuş olan)
tehinîn *m* 1. incinme 2. burkulma, bertilme (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme)
tehinîn *l/ngh* 1. incinmek 2. burkulmak, bertilmek (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek)
tehisandin *m* 1. kaydırma 2. kaydırarak düşürme 3. sendeletme
tehisandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. kaydırarak düşürmek 3. sendeletmek
tehisandî *rd* kaydırılmış
tehisîn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sekteme (az kalsın düşme) 4. sendeleme 5. kayarak düşme, gayri ihtiyarı kayma
tehisîn *l/ngh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sektemek (az kalsın düşmek) 4. sendelemek 5. kayarak düşmek, gayri ihtiyarı kaymak
tehisok *rd* kaygan
tehisokî *rd* kayganca
tehistin *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sendeleme
tehistin *l/ngh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sendelemek
tehîn *m* tahin
tehînî *nd* tahinî (tahin renginden olan)
tehîs *m* sümenaltı etme ~ **kirin** sümenaltı etmek
tehkîm *m* tahkim ~ **kirin** tahkim etmek
tehkîmat *m* tahkimat
tehkîr *m* tahkir, aşağılatma
tehkîrkirin *l/gh* tahkir etme, aşağılatma
tehkîr kirin *l/gh* tahkir etmek, aşağılatmak
tehl (I) *m* incinme ~ **bûn** incinmek ~ **kirin** incitmek **(yek)** ~ **kirin 1)** (birini) incitmek **2)** (birinin) kuyruğuna basmak
tehl (II) *rd* 1. acı (tat alma organında bazı maddelerin bıraktığı yakıcı durum, badem acısı gibi, tatlı karşıtı) * **qehweya tehl** acı kahve 2. *mec* acı (kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı) * **bûyera tehl** acı olay * **xebera tehl** acı haber * **gotina tehl** acı söz 3. acılı 4. sevimsiz (memnuniyetsizlik yaratan şey) ~ **û şîrîn** acı tatlı ~ **û şîrîn bi hev re dîtin** acı tatlı günler görmek ~ **û tirş** acı ekşi ~ **û tirş bûn** suratı değişmek ~ **û tirşî bûn 1)** eprimek (ekşiyip çürümek) **2)** eprimek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak)
tehlayî *m* acılık
tehlbûn (I) *m* 1. incinme, acıma 2. incinme, gücenme 3. zedelenme 4. *mec* yaralanma
tehlbûn (II) *m* acılanma, acılaşma
tehl bûn (I) *l/ngh* 1. incinmek, acımak * **gava ku bi rê de çûye şemitiye, lingê wê tehl bûye** yürürken kaymış, ayağı incinmiş 2. incinmek, gücenmek * **ev yekî welê ye ku gelek mirov jê tehl bûne** bu öyle biri ki bir çok insan ondan incinmiş 3. zedelenmek * **estiyê piyê wê tehl bûye** ayak kemikleri zedelenmiş 4. *mec* yaralanmak
tehl bûn (II) *l/ngh* acılanmak, acılaşmak * **devê min tehl bû** ağzım acılandı
tehlbûyî (I) *rd* 1. incinik, bertik 2. incinik, gücenik
tehlbûyî (II) *rd* acılanmış olan
tehlbûyîn (I) *m* 1. inciniş, acıyış 2. inciniş, güceniş 3. zedeleniş 4. *mec* yaralanış

tehlbûyîn (II) *m* acılanış, acılaşma
tehle *nd* yağız koyun
tehlesêv *bot/m* **1.** yer elması **2.** yabanî elma
tehlesêvik *bot/m* yer elması
tehleşor *nd* acı ve tuzlu su
tehlik (I) *bot/m* kantaran otu
tehlik (II) *bot/n* müşküle
tehlik (III) *m* çağla (olmamış yemiş, meyve)
tehlik (IV) *m* divlek (kalin kabuklu olgun kavun)
tehlik (V) *m* acı, buruk, tadı buruk **~ên tirş hatin (yekî)** midesi ekşimek
tehliye *hiq/m* tahliye (tutukluyu serbest bırakma)
tehliyekirin *l/gh* tahliye etme, serbest bırakmak
tehliye kirin *l/gh* serbest bırakmak, serbest bırakmak
tehliyeya mercdar *hiq* şartlı tahliye
tehlî *bot/m* kantaran otu
tehlî (II) *m* acı, acılık (kahve, badem acısı gibi) **~ jê girtin** acısını almak, acılığını gidermek **~ jê stendin** acısını almak, acılığını gidermek **~ya (tiştekî) jê birin** acısını çıkarmak (tat için; acılığını yok etmek)
tehlîl *m* **1.** tahlil **2.** *kîm* tahlil, çözüm **3.** *fel* tahlil, çözüm **2.** *rz* tahlil, çözüm **~a mîzê** idrar tahlili **~a xwînê** kan tahlili
tehlîlî *rd* tahlilî, çözümlemeli
tehlîlker *rd* çözümleyici
tehlîlkerî *m* çözümleyicilik
tehlîlkirin *m* tahlil etme, çözümleme (bir şeyi inceleme)
tehlîl kirin *l/gh* tahlil etmek, çözümlemek (bir şeyi incelemek)
tehlîlkirî *rd* tahlil edilmiş
tehlîmişk *bot/m* bir tür ot
tehlîşk (I) *bot/m* acur
tehlîşk (II) *bot/m* kekliklere verilen bir ot
tehlîşk *rd* acımsı
tehlker (I) *rd* acıtıcı, incitici
tehlker (II) *rd* acılaştırıcı
tehlkirin (I) *m* **1.** acıtma, incitme (yakma) **2.** incitme, zedeleme **3.** incitme, üzme, yaralama (kötü söz veya davranışla birini kırma) **4.** kurcalama (karıştırıp azdırma, tahriş etme)
tehlkirin (II) *m* acılaştırma (acı tadını verme)
tehl kirin (I) *l/gh* **1.** acıtmak, incitmek (acılık vermek, yakmak) * **milê min tehl kir** kolumu acıttı * **canê wê tehl kirin** canını yaktılar **2.** incitmek, zedelemek **3.** incitmek, üzmek, yaralamak (kötü söz veya davranışla birini kırmak) **4.** kurcalamak (karıştırıp azdırmak, tahriş etmek)
tehl kirin (II) *l/gh* acılaştırmak (acı tadını vermek)
tehlkirî (I) *rd* **1.** acıtılmış, incitilmiş **2.** incitilmiş, zedelenmiş olan
tehlkirin (II) *rd* acılı, acılaştırılmış
tehlok *rd* acımsı, acımtırak
tehlokî *rd* **1.** acımsı, acımtırak (badem acısı, kahve acısı gibi acılar için) **2.** acırak, kekrece
tehloşî *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı, kahve acısı gibi acılar için)
tehloşkî *rd* acımsıca, acımtırakça
tehlotirş *rd* **1.** acı ve ekşimsi karışık **2.** asık surat **~ bûn** suratı asılmak, suratı değişmek
tehlotirşbûn *m* suratı asılma, suratı değişme
tehlotirş bûn *l/ngh* suratı asılmak, suratı değişmek
tehlotirşobûn *m* bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelme)
tehlotirşo bûn *l/ngh* bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelmek)
tehlotirşoyî *rd* acı ve ekşimsi (karışık tat)
tehlotirşoyîbûn *m* acımsı ve ekşimsi bir hal alma
tehlotirşoyî bûn *l/ngh* acımsı ve ekşimsi bir hal almak
tehloyî *rd* acımsı, acımtırak (badem acısı gibi, kahve acısı gibi acılar için)
tehlsivik *rd* acımsı, acımtırak
tehl û tirşî bûn *l/bw* **1.** eprimek (ekşiyip çürümek) **2.** eprimek (yemiş dura dura olgunlaşmak, yumuşamak)
tehm (I) *m* **1.** tat **2.** tat, tadım, tadımlık **3.** tat, lezzet, zevk (hoşa giden durum) **~ jê derxistin** tadını çıkarmak **~ dan** tat vermek **~ jê dîtin** tadına varmak **~ jê girtin** lezzet almak **~ jê nekirin** (bir şeyi) ağzına sürmemek **~ jê nestendin** (bir şeyle) başı hoş olmamak **(tiştek) ~ nekirin** ağzına bir şey (veya bir çöp) koymamak **~ stendin** tat almak **~ tê de neman** tadı gitmek (veya kaçmak) **~ û ekl** tat tuz **~ û ekl tê de tune** tadı tuzu yok **~ û lezet** tat tuzu * **tehm û lezet tê tune** tadı tuzu yok **~ û lezet jê stendin** lezzet almak **~a (tiştekî) dan devê (yekî)** tadı damağında kalmak **~a dev** ağız tadı **~a devê xwe xera kirin** ağzının tadını bozmak **(bi) ~a devê xwe zanîn** 1) ağzının tadını bilmek 2) ağzının tadını bilmek (her şeyin güzelini, iyisini bilmek, anlamak) **~a (tiştekî) di dev de man** tadı damağında kalmak **~a (tiştekî) giran bûn** yenilir yutulur gibi değil, yenmeyecek nitelikte olmak **~a (tiştekî) hilanîn** tadını almak **~a (...) hildan** tadına varmak **~a (tiştekî) pir xweş bûn** tadından yenmemek **~a xwe dan (...)** tadını vermek **~a xwe dîtin** tat kazanmak, tadı gelmek, tadını bulmak **~a xwe lê xera kirin** niyetini bozmak
tehm (II) *m* **1.** itme, itiş **2.** sokma, sokuş **~î berê dan** önüne sürmek * **kaxizek tehmî berê da** önüne bir kâğıt sürdü **~î (...) dan** sokmak, düzmek **~î (cihekî) dan** sokuşturmak **~î (tiştekî) dan 1)** itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **wî tehmî avê dabû** onu suya itmişti **2)** sıkıştırmak (bir şe-

yi dar bir yere zorla sığdırmak, tıkmak) * **cil tehmî baholê dan** çamaşırları bavula sıkıştırdı **~î (yekî) dan** (birine) sokmak **~î navê dan** sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sotkmak)
tehmandin *m* tatma
tehmandin *l/gh* tatmak
tehmandî *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan
tehmdan (I) *m* tat verme, çeşnileme
tehmdan (II) *m* **1.** itme, iteleme (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) **2.** itme (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) **3.** itme (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) **4.** *fiz* itme (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) **5.** sokma, içeri alma, içeri sokma (içine koyma)
tehm dan (I) *l/gh* tat vermek, çeşnilemek
tehm dan (II) *l/gh* **1.** itmek, itelemek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase tehm dan** masayı itmek **2.** itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace tehm da** pencereyi yavaşça itti **3.** itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew tehm da birkê** onu havuza itti **4.** *fiz* itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev tehm didin** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter **5.** sokmak, içeri almak, içeri sokmak (içine koymak) * **tehm da hundir** içeri soktu
tehmdayîn (I) *m* çeşnileyiş
tehmdayîn (II) *m* **1.** itiş (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) **2.** itiş (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) **3.** itiş (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) **4.** *fiz* itiş (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) **5.** sokuş, içeri alış, içeri sokuş (içine koyma)
tehmdar *rd* lezetli, leziz **~ bûn** lezzetli olmak, lezetlenmek **~ kirin** lezetlendirmek
tehmdarbûn *m* lezzetlenme
tehmdar bûn *l/ngh* lezetlenmek
tehmdarî *m* lezetlilik
tehmdarkirin *m* lezzetlendirme
tehmdar kirin *l/gh* lezzetlendirmek
tehmesar *rd* **1.** tatsız, tadı kaçık, lezetsiz, tat vermeyen **2.** nahoş, tatsız (hoşa gitmeyen)
tehmesarbûn *m* tatsızlaşma, tadı kaçma
tehmesar bûn *l/ngh* tatsızlaşmak, tadı kaçmak
tehmesarkirin *m* tatsızlaştırma, tadını kaçırma
tehmesar kirin *l/gh* tatsızlaştırmak, tadını kaçırmak
tehmesarkî *rd* **1.** tatsızca, tadı kaçıkça **2.** kepekli (elma için; un gibi tatsız ve susuz)
tehmesarkîbûn *m* tadı gitme (veya kaçma)
tehmesarkî bûn *l/ngh* tadı gitmek (veya kaçmak)
tehmetîk *m* tadımlık, çerez (asıl yemekten sayılmayan peynir, zeytin gibi yiyecekler)
tehmetînk *nd* tadımlık (asıl yemekten sayılmayan yiyecekler)
tehmijandin *m* **1.** tatlandırma, tadına vardırma **2.** alıştırma, alışkanlık kazandırma
tehmijandin *l/gh* **1.** tatlandırmak, tadına vardırmak **2.** alıştırmak, alışkanlık kazandırmak
tehmijandî *rd* **1.** tadına varmış **2.** alışmış
tehmijîn *m* **1.** tatlanma, tadını alma **2.** alışma, alışkanlık kazanma
tehmijîn *l/ngh* **1.** tatlanmak, tadını almak **2.** alışmak, alışkanlık kazanmak
tehmik *n* yem * **tehmikê masiyan** balık yemi
tehmis *wj/m* tahmıs, beşleme,
tehmkirin (I) *m* aşılama (ağaç)
tehmkirin (II) *m* **1.** tatma, tadına bakma **2.** tatma (bir duruma uğramış olma) **3.** anlama (sahip olmayı isteme, dileğini yerine getirmeyi isteme) **~a jê** *m* tatma, tadına bakma
tehm kirin (I) *l/gh* aşılamak (ağaç)
tehm kirin (II) *l/gh* **1.** tatmak, tadına bakmak **2.** tatmak (bir duruma uğramış olmak) **3.** anlamak (sahip olmayı istemek, dileğini yerine getirmeyi istemek) * **em jî ji tiştê ku tu dixwî tehm bikin** yediğinden biz de anlayalım
tehmkirî (I) *rd* aşılı, aşılanmış (ağaç)
tehmkirî (II) *rd* tadılmış, tadına bakılmış olan
tehmneman *m* tatsızlaşma
tehm neman *l/ngh* tatsızlaşmak
tehmsar *rd* **1.** tatsız, tadı kaçık, lezetsiz, tat vermeyen **2.** nahoş, tatsız (hoşa gitmeyen)
tehmsarbûn *m* tatsızlaşma, tadı kaçma
tehmsar bûn *l/ngh* tatsızlaşmak, tadı kaçmak
tehmsarî *m* **1.** tatsızlık **2.** acı yaşam, tatsızlık * **temsariyên jiyanê** yaşamın tatsızlıkları
tehmsarkirin *m* tatsızlaştırma, tadını kaçırma
tehmsar kirin *l/gh* tatsızlaştırmak, tadını kaçırmak
tehmsarkî *rd* **1.** tatsızca, tadı kaçıkça **2.** kepekli (elma için; un gibi tatsız ve susuz) **3.** tatsız (hoşa gitmeyen)
tehmsarkîbûn *m* tadı gitme (veya kaçma), tatsızlaşma
tehmsarkî bûn *l/ngh* tadı gitmek (veya kaçmak), tatsızlaşmak
tehmstandin *m* tat alma
tehm standin *l/gh* tat almak
tehmstîn *m* tat alma
tehmşor *rd* tadı tuzluya kaçık olan
tehmtîk *bnr* temetîk
tehmxweş *rd* **1.** tadı güzel **2.** lezzetli, leziz **~ bûn** lezzetli olmak, lezetlenmek **~ kirin** lezetlendirmek
tehmxweşbûn *m* lezzetlenme
tehmxweş bûn *l/ngh* lezzetlenmek

tehmxweşî *m* 1. lezet, lezetlilik 2. tat (dünyadan tat alma, güzel bir yaşam sürme)
tehmxweşkirin *m* lezzetlendirme
tehmxweş kirin *l/gh* lezzetlendirmek
tehn (I) *m* set, engel
tehn (II) *m* 1. tepi, itki 2. *ps* tepi, iç tepi
tehn (III) *m* 1. itek 2. itme, itekleme 3. *mec* kusur (eksiklik) ~ **dîtin** itilmek, kakılmak ~ **lê dan (xistin)** 1) iteklemek 2) eksiğini yüzüne vurmak ~ **û niç** 1) itiş kakış 2) itip kakalama, itilme, kakılma, başına kakma, lâf atma, lâf dokundurma ~ **û niç dan hev** itişip kakışmak ~ **û niç lê dan (an jî xistin)** 1) iteklemek 2) başına kakmak, lâf atmak, lâf dokundurmak ~ **û niç lê hatin xistin** kakılmak ~ **û niç li hev dan** kakışmak, kakmak
tehna hundirîn *ps/nd* iç tepi
tehnandin *m* suçlama, suçlayış
tehnandin *l/gh* suçlamak
tehnandî *rd* suçlanmış olan
tehndan *m* 1. itme, itekleme (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) 2. itme (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itme (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) 4. *fiz* itme (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) 5. dürtme
tehn dan *l/gh* 1. itmek, iteklemek (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürmek) * **mase tehn dabû** masayı itmişti 2. itmek (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açmak veya kapatmak) * **hêdîka pace tehn da** pencereyi yavaşça itti 3. itmek (bulunduğu yerden aşağıya düşürmek) * **ew dehf da birkê** onu havuza itti 4. *fiz* itmek (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlamak) * **du heyberên ku bi heman elektrîkê bar in, hev dehn didin** aynı cins elektrikli iki cisim birbirini iter 5. dürtmek
tehndayîn *m* 1. itiş, itekleyiş (bir şeyi güç uygulayarak ileriye götürme) 2. itiş (kapı, pencece vb. gibi; güç uygulayarak açma veya kapatma) 3. itiş (bulunduğu yerden aşağıya düşürme) 4. *fiz* itiş (bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisinden uzaklaştırmaya zorlama) 5. dürtüş
tehnik *m* itme, itiş ~ **lê dan** (an jî **xistin**) iteklemek
tehnît *m* tahnit (ölüyü, bozulmaması için ilâçlama)
tehnjî *rd* kabiliyetli, yetenekli
tehnlêdan *m* 1. itme, itekleme 2. kakma, kakıştırma, lâf dokundurma
tehn lê dan *l/bw* 1. itmek, iteklemek 2. kakmak, kakıştırmak, lâf dokundurmak
tehnlêxistin *m* 1. itekleme, itiştirme 2. kakma, lâf dokundurma
tehn lê xistin *l/bw* 1. iteklemek, itiştirmek 2. kakmak, lâf dokundurmak
tehnlihevdan *m* kakışma
tehn li hev dan *l/bw* kakışmak
tehnlihevxistin *m* kakışma
tehn li hev xistin *l/bw* kakışmak
tehnûsk *ant/n* bademcik
tehqîq *m* tahkik, soruşturma
tehqîqat *m* tahkikat
tehqîqat *m* tahkikat, soruşturma ~ **vekirin** soruşturma açmak
tehqîqbûn *m* tahkik edilme, soruşturulma
tehqîq bûn *l/gh* tahkik edilmek, soruşturulmak
tehqîqkirin *m* tahkik etme, soruşturma
tehqîq kirin *l/gh* tahkik etmek, soruşturmak
tehr *n* usul, tarz
tehre *m* 1. güneşin kızgın hali 2. şiddetli sıcaklık 3. hararet
tehrik *m* fidan
tehrîb *m* tahrip, yıkma, kırıp dökme ~ **bûn** tahrip olmak
tehrîbat *m* tahribat
tehrîbkar *nd/nt* tahripkâr, yıkıcı
tehrîbkirin *m* tahrip etme
tehrîb kirin *l/gh* tahrip etmek
tehrîbkarî *m* tahripkârlık, yıkıcılık
tehrîf kirin (bir işi) piç etmek, tahrif etmek
tehrîk kirin *l/gh* 1. kışkırtmak, tahrik etmek 2. tahrik etme (cinsel duygularını artırmak)
tehrîk *m* tahrik (cinsel isteği artırma)
tehrîkkar *nd/nt* tahrikçi
tehrîkkarî *m* tahrikçilik
tehsîl *m* 1. tahsil (para alma) 2. tahsil, öğrenim ~ **dîtin** öğrenim yapmak, tahsil etmek
tehsîlat *m* tahsilât
tehsîldar *nd/nt* 1. tahsilatçı, tahsildar, vergici 2. *rd* tahsilli, öğrenimli ~**ê qamçûrê** ağnamcı
tehsîldarî *m* tahsilatçılık, tahsildarlık, vergicilik
tehsîp *m* milleyet
tehsîpkêş *nd/nt* milliyetçi
tehsîs *m* tahsis, ayırma
tehsîsat *m* tahsisat, ödenek ~**a mestûre** *nd* örtülü ödenek
teht *jeo/n* 1. kayaç 2. kapaklık, kapak taşı (lâğım, su yol vb. in üzerini kapamak için) ~**ê eniyê** alın alanı ~**ê kulekê** baca tomruğu
tehtebeş *n* yassı taş parçası
tehtebeşk *n* çorak toprak
tehtelbehr *lşk/m* denizaltı (gemisi)
tehtik *n* kayaç, küçük yassı taş
tehtilbehr *nd* denizaltı gemisi
tehtil şeytanî *nd* boş, boşuna, haybeden ~ **çûn** boşya gitmek, haybeye gitmek
tehtok *n* kayaç, küçük yassı taş
tehû *bnr* tahûk
tehwîl *bz/m* tahvil, dönüştürüm
tehzîl *wj/m* tehzil
teîn *m* tein (çayda bulunan ve kafein niteliğinde olan etkili madde)
teîs *m* hasıraltı sümenaltı (gizleme, saklama)

teîsbûn *m* hasıraltı olma, sümenaltı olma
teîs bûn *l/ngh* hasıraltı olmak, sümenaltı olmak
teîskirin *m* hasıraltı etme, sümen altı etme
teîs kirin *l/gh* hasıraltı etme,sümen altı etmek
teîst *rd* teist
teîzm *fel/m* teizm, tanrıcılık
tej (I) *erd/m* **1.** aklan **2.** parsel
tej (II) *m* **1.** yolluk (yere serilen ince uzun yaygı) **2.** yazgı, pala, sili **3.** yaylalardaki çadırların yapıldığı küçük çadır parçaları
tej (III) *rz/m* hece
tejan *m* hece
tejandin *m* heceleme
tejandin *l/gh* hecelemek
tejanak *rd* hantal, uyuşuk
tejane (I) *erd/m* havza
tejane (II) *rd* iri yarı, çam yarması kimse
tejber *m* bir tür kilim
teje *rd* şanslı
tejik *m* yolluk (yere serilen ince uzun yaygı)
tejî *zo/nd* tazı (Canis familliaris grajus hibernicus)
tek (I) *m* tekerlek
tek (II) *m* aksiyon, hareket
tek (III) *rd* **1.** tek (eşi olmayan, biricik, yegâne) * **bi rastî tekê zilam tune ye** gerçekten adamın teki yok **2.** tek, yalnız, yalnızca, sırf, salt **li ber me tek riyek heye** önümüzde tek yol var **3.** *mat* tek (iki ile bölünmeyen sayı) **4.** *n* tek, eş (birbirini tamamlayan veya aynı türden olan nesnelerden her biri, birbirinin aynı olan, veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri) * **tekê sola min nîn e** ayakkabımın teki yok * **tekê solê ya din tune** ayakkabının diğer eşi yok **5.** tek, eşsiz (tek bir, yalnız bir) * **tekê wê nîn in** onun teki yok **6.** müstakil * **dixwaze ji xwe re xaniyekî tek bikire** müstakil bir ev satın almak istiyor **7.** müstakil (kullanış yönünden belli kişi veya kişiler için ayrılmış olan) * **bila odeya tek a her kesî hebe** herkesin müstakil odası olsun **8.** *rd* kenar (merkezden uzak, sapa, tenha) * **cihekî tek e** kenar bir yer **9.** *h* tek (istek ve özlem kavramını katar) * **bila tek ew neyê** tek o gelmesin yeter **10.** asla, hiç * **tek naxeyîde** hiç küsmüyor * **tek ez nan nadimê** ona hiç ekmek vermem * **tek ev tişt nabe** bu iş asla olmaz ~ **bi serê xwe** tek başına ~ ~ tek tek ~ **tûk** tek tük, pat sat ~ **û tenê** yapayalnız ~**ek** bir el * **tekek berda** bir el ateş etti ~**ek sola lekaş e** garibanın teki ~**ê (yekî) tune bûn** teki olmamak, eşsiz olmak
tekaheng *rd* tek düze, monoton ~ **bûn tek** düzeleşmek
tekahengî *m* tek düzelik, monotonluk
tekalif *m* ihtiyaç
tekalî *rd* tek taraflı, tek yanlı ~ **bûn** tek yanlı olmak
tekam *m* sallanma, hareket
tekamûl *m* tekâmül, evrim, gelişim
tekamûlbûn *m* tekâmül etme, evrim geçirme
tekamûl bûn *l/ngh* tekâmül etmek, evrim geçirmek
tekamûlkirin *m* tekâmül ettirme, evrim geçirtme
tekamûl kirin *l/gh* tekâmül ettirmek, evrim geçirtmek
tekane (I) *n* dikme (bir evde aileyi sürdürecek tek çocuk)
tekane (II) *rd* **1.** tekil **2.** yegâne, biricik
tekanî *m* **1.** birlik, bir olma durumu (vahdaniyet) * **ew bi tekaniya Xwedê bawer dike** Tanrının birliğine inanır **2.** birleme
tekanîbûn *m* birlenme
tekanî bûn *l/ngh* birlenmek
tekanîkirin *m* birleme
tekanî kirin *l/gh* birlemek
tekanîkirî *rd* birleme
tekapû *m* **1.** dalkavukluk **2.** secde
tekapûbûn *m* secde olma
tekapû bûn *l/ngh* secde olmak
tekapûkirin *m* **1.** dalkavukluk etme **2.** secde etme
tekapû kirin *l/gh* **1.** dalkavukluk etmek **2.** secde etmek
tekaxivîn *m* monolog (çevresine fırsat vermeden tek kişinin yaptığı konuşma)
tekber *m* **1.** eşya **2.** mobilya, döşeme
tekbîr *m* tekbir ~ **anîn** tekbir getirmek
tekbûn *m* birlik, bir olma durumu (vahdaniyet) * **ew bi tekbûna Xwedê bawer dike** Tanrının birliğine inanır
tekcure *m* monotip
tekcurî *m* monotip
tekçandî *rd* tek kültürlü
tekçandîtî *m* tek kültürlülük
teke *n* evde bulunan tek erkek keçi
tekeçûk *m* bir çocuk oyunu
tekedest *nd/nt* tekelci, inhisarcı
tekedestbûnî *m* tekelcilik, inhisarcılık
tekedestî *m* **1.** tekel, inhisar, monopol **2.** *mec* tekel (bir şeye tek başına sahip çıkma)
tekedestîbûn *m* tekelleşme
tekedestî bûn *l/ngh* tekelleşmek
tekedestîbûyî *rd* tekelleşmiş olan
tekedestîbûyîn *m* tekelleşme
tekedestîkirin *m* tekelleştirme
tekedestî kirin *l/gh* tekelleştirmek
tekedestîkirî *rd* tekelleştirilmiş olan
tekedestîtî *m* tekelcilik
tekefûlkirin *m* yükümlenme
tekefûl kirin *l/gh* yükümlenmek
telelek *n* teker, tekerlek
tekelûm *m* tekellüm, söyleme, söz etme
tekelûmbûn *m* tekellüm etme
tekelûm bûn *l/ngh* tekelüm etmek
tekemûl *m* tekâmül

tekene *m* mucize
tekepartî *rd* tekpartili
tekepeke *m* 1. aldırış 2. teredüt ~ **ji kesî nekirin** 1) hiç kimseyi takmamak 2) köpeksiz köy bulmuş da çomaksız (veya değneksiz) geziyor ~ **nekirin** aldırış etmemek, sözünü esirgememek (veya sakınmamak) ~ **nekirin çûn (cihekî)** 1) (bir yere) aldırış etmeden girmek 2) damlamak (bir yere çağrılmadan çekinmeden girmek)
tekepekekirin *m* aldırma, aldırış etme
tekepekekirin *l/gh* aldırmak, aldırış etmek
tekepeke nekirin *l/gh* sözünü esirgememek (veya sakınmamak)
tekepeke pê kirin *l/bw* aldırmak (önem vermek, değer vermek, dikkate almak)
tekepûrî *h* güç bela, canını dişine takaraktan
teker *n* 1. teker, tekerlek 2. teker (tekerlek gibi yuvarlak olan şey) ~**ê paşî** art teker ~**ê zînê kotanê** pulluğun arazi tekerleği
teketek *rd* teke tek, teker teker
tekez kirin *l/gh* açıklamak
tekeziman *rd* tek dilli
tekfîr *m* tekfir (kâfir sayma)
tekfûr *dîr/n* tekfur
tekfûrî *m* tekfurluk
tekgotinî *şn/m* monolog
tekirme *m* lâf atma
tekîn *rd* tekin, boş (içinde kimse bulunmayan)
tekîte *rd* tek heceli
tekîtî *m* 1. teklik, monolite 2. birlik, bir olma durumu (vahdaniyet) * **ew bi tekîtiya Xwedê bawer e** Tanrının birliğine inanır
tekjinî *rd* tek eşli, monogam (kadın için)
tekjinîtî *m* tek eşlilik, monogami
tekjinkî *h* tek eşlice
teklîf *m* 1. teklif, öneri 2. teklif (birinden yapılması zor, eziyetli bir iş isteme) ~ **hatin kirin** teklif edilmek ~ **kirin** teklif etmek ~ **lê kiri** teklifte bulunmak, öneride bulunmak ~**a merivatiyê lê kirin** (biriyle) hısım olmak istemek (kız istemek)
teklîfkirin *m* 1. teklif etme, önerme 2. davet etme
teklîf kirin *l/gh* 1. teklif etmek, önermek 2. davet etmek
teklîfkirî *rd* teklif edilmiş olan
teklîf lê kirin *l/bw* teklifte bulunmak, teklif etmek
tekmale *rd* tek ev
tekmalikî *bot* bir çenetli
tekmaneyî *fel/rd* tek anlamlı
tekmêrî *rd* tek eşli, monogam (erkek için)
tekmêrîtî *m* tek eşlilik, monogami
tekmêrkî *h* tek eşlice
tekmîl *lşk/m* tekmil ~ **dan** tekmil vermek
teknetewe *nd* tek millet
teknetyûm *kîm/m* teknetyum (kısaltması Tc)
teknivîsarî *m* monografi
teknîk *m* 1. teknik, uygulayım 2. teknik, uygulayım (bir işin doğru yolu yordamı) 3. teknik (fizik, kimya, matematik gibi bilimlerden elde edilen verileri iş ve yapım alanında uygulama) 4. *rd* teknik ~**a topê** top tekniği
teknîker *nd/nt* 1. tekniker, teknikçi, , uygulayımcı 2. *sn* teknikçi, teknisyen (film yapımının herhangi bir teknik kolunda çalışan usta işçi)
teknîkerî *m* teknikerlik, teknikçilik
teknîkî *rd* teknik, tekniksel
teknîkîkirin *m* teknikleştirme
teknîkî kirin *l/gh* teknikleştirmek
teknîkîkirî *rd* teknikleştirilmiş
teknîkîtî *m* tekniklik
teknîkkar *nd/nt* tekniker, teknikçi, uygulayımcı
teknîkkarî *m* teknikerlik, teknikçilik, uygulayımcılık
teknîsyen *nd/nt* 1. teknisyen, teknikçi 2. *sn* teknisyen, teknikçi (film yapımının herhangi bir teknik kolunda çalışan usta işçi)
teknîsyenî *m* teknisyenlik, teknikçilik
teknokrasî *m* teknokrasi
teknokrat *nd/nt* teknokrat
teknolog *nd/nt* teknolog
teknolojî *m* teknoloji
teknolojîk *rd* teknolojik
teko teko *rd/h* 1. teke tek 2. teker teker, tane tane 3. birer birer * **bi tiliya xwe dar teko teko hejmartin** parmağıyla ağaçları birer birer saydı
tekpare *rd* tek pare, bir bütün
tekparetî *m* tekparelik, bütünlük
tekparêz *fel nd/rd* tekçi, birci, monist
tekparêzî *fel/m* tekçilik, bircilik, monizm
tekperest *nd/rd* tek tanrıcı, monoteist
tekperestî *sos/m* tek tanrıcılık, monoteizm
tekrar *m* 1. tekrar (yineleme, yineleyiş) 2. tekrar (bir konuşma veya yazıda aynı düşünceyi, kelimeyi birçok defa söyleme) ~ **bûn** tekrar olmak ~ **kirin** tekrar etmek
tekrarbûn *m* tekrarlanma, tekerrür etme, yinelenme
tekrar bûn *l/ngh* tekrarlanmak, tekerrür etmek, yinelenmek
tekrarbûyî *rd* mükerrer, tekrarlanmış olan
tekrarbûyîn *m* tekrarlanış, tekerrür ediş, yineleniş
tekrardar *rd* tekrarlı
tekrarî *m* tekrarlanma, tekerrür
tekrarkirin *m* tekrarlama, yenileme, tazeleme
tekrar kirin *l/gh* tekrarlamak, yenilemek, tazelemek * **hûn dikarin pirsê tekrar bikin?** soruyu tazeleyebilir misiniz?
tekrarkirî *rd* tekrarlanmış, mukerer, yinelemeli
tekreng *fiz/rd* tek renkli
tekrengî *m* tek renklilik

teksîr *m* teksir
teksîrkirin *m* teksir etme, çoğaltma
teksîr kirin *l/gh* teksir etmek, çoğaltmak
tekst *m* teks, metin
tekstîl *m* tekstil, mensucat
tekstnivîs *nd/nt* metin yazarı
tekstnivîsî *m* metin yazarlığı
tekşaneyî *biy/rd* tek hücreli, bir gözeli
tekteşe *rd* tek biçim, standart
tektî *m* **1.** teklik **2.** birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı) * **pêkanîna tekîtiya zimên pêwîst** e dilbirliğini sağlamak lazım **2.** *fel* birlik (bölünmezliği içeren yalın bütün)
tektîk *m* üzerinde ekmek açılan tahta
tektonîk *jeo/m* tektonik
tek tûk *h* tek tük, pat sat
tekûz *rd* **1.** mükemel **2.** harika, kusursuz **3.** düzgün (eksiksiz ve yerli yerinde) * **nivîsareke tekûz** düzgün bir yazı **4.** gelişkin, yetkin, kâmil
tekûzane *h* mükemelen
tekûzatî *m* **1.** mükemellik **2.** yetkinlik
tekûzayî *m* **1.** mükemellik **2.** yetkinlik
tekûzbûn *m* **1.** mükemelleşme **2.** düzgünleşme, düzgün hale gelme **3.** yetkinleşme
tekûz bûn *l/ngh* **1.** mükemelleşmek **2.** düzgünleşmek, düzgün hale gelmek **3.** yetkinleşmek
tekûzbûyîn *m* **1.** mükemelleşiş **2.** düzgünleşiş, düzgün hale geliş **3.** yetkinleşiş
tekûzî *m* **1.** mükemeliyet, mükemellik **2.** düzgünlük **3.** yetkinlik
tekûzîxwaz *rd* mükemeliyetçi
tekûzîxwazî *rd* mükemeliyetçilik
tekûzkirin *m* **1.** mükemelleştirme **2.** düzgünleştirme, düzgün hale getirme **3.** yetkinleştirme
tekûz kirin *l/gh* **1.** mükemelleştirmek **2.** düzgünleştirmek, düzgün hale getirmek **3.** yetkinleştirmek
tekvando *m* tekvando
tekvandobaz *nd/nt* tekvandocu
tekvandobazî *m* tekvandoculuk
tekwateyî *fel/rd* tek anlamlı
tekxwedayî *sos/m* tek tanrıcılık
tekya *ol/m* tekke
tekyan *m* her bakımdan zenginlik
tekyaxane *m* tekke, zaviye
tekzîb *m* tekzip, yalanlama
tekzîbkirin *m* tekzip etme, yalanlama
tekzîb kirin *l/gh* tekzip etmek, yalanlamak
tekzîbkirî *rd* tekzipli, yalanlanmış olan
tel (I) *n* **1.** boy (bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık) **2.** boy (uzunluk) * **telê mar** yılanın boyu ~ **avêtin** boy almak (veya sürmek) ~**ê pêlê** dalga boyu ~**ê wan wekî hev e** bir boyda
tel (II) *m* fak, tuzak
tel (III) *m* kere, kez, defa, sefer * **vê telê nebû** bu kez (veya sefer) olmadı
tel (IV) *m* çiftleşme * **dêlik hatiye telan** kancık çiftleşmeye gelmiş
tel (V) *m* itiş kakış, kakılma, başa kakma * **ketiye ber telan** hep başına kakılıyor * **yek dan ber telan** (birini) itip kakmak
tel (VI) *m* onur, izzetinefis **li ~ê (yekî) ketin** ağırına gitmek, ağır gelmek, gücüne gitmek * **ev gotin pir li telê min ketin** bu sözler çok ağrıma gitti
tel (VII) *m* arıza ~ **dan** arızalanmak
tel (VIII) *m* telefon ~ **kirin** telefon etmek ~**î (...) kirin** -e telefon etmek
tela, tele *m* tela (kumaşla astar arasına konulan kolalı bez)
telafî *m* telâfi
telafîker *rd* telâfi edici
telafîkirin *m* telafi etme
telafî kirin *l/gh* telafi etmek
telafûz *m* telâfuz, söyleniş, söylem, söyleyiş
telafûzkirin *m* telafûz etme
telafûz kirin *l/gh* telafûz etmek
telal *nd/ntr* tellâl
telalî *m* tellâllık
telam (I) *m* belâ * **ket telamê** belâya düştü
telam (II) *n* bir bütünden kopmuş parça
telan *m* arıza
telandan *m* arızalanma, arıza verme
telan dan *l/gh* arızalanmak, arıza vermek
telandayî *rd* arızalı, arızalanmış olan
telandayîn *m* arızalanış, arıza vermiş
telandin *m* **1.** çökerme, çökertme, çöktürme **2.** pusatma
telandin *l/gh* **1.** çökermek, çökertmek, çöktürmek **2.** pusatmak
telandî *rd* **1.** çökerik, çökertilmiş **2.** pusarık
telaq (I) *ol/n* **1.** talâk, boşama **2.** namus * **ez bi telaq sond dixwim ku...** namusum üzerine yemin ederim ki... ~ **avêtin 1)** (kadını) boşamak **2)** namusu üzerine yemin etmek ~**ê (yekê) avêtin** (şer'i hükümlere göre) boşamak ~**ê xwe avêtin** namusu üzerine yeminler etmek
telaq (II) *nd/nt* tellâk
telaqavêtin *m* boşama
telaq avêtin *l/gh* boşamak
telaqî (I) *m* telâkki, anlayış görüş
telaqî (II) *rd* susuzluktan harareti çıkmış olan
telaqîbûn *m* susuzluktan harareti çıkma, susuzluktan çatlama
telaqî bûn *l/ngh* susuzluktan harareti çıkmak, susuzluktan çatlamak
telaqîkirin *m* telâkki etme
telaqî kirin *l/gh* telâkki etmek
telaqreş *rd* **1.** sahtekâr, yalancı **2.** hain **3.** gaddar
telaqreşî *m* **1.** sahtekârlık, yalancılık **2.** hiyanet **3.** gadarlık **4.** iftira
telaqtî *m* tellâklık
telar (I) *m* **1.** balkon **2.** sundurma
telar (II) *rd* tembel

telarî *m* tembellik
telaş (I) *m* (*t* kalın okunur) **1.** yarım (bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri) * **telaşê sêvê** elmanın yarımı **2.** çenek * **lobî du telaş e** fasulye iki çeneklidir
telaş (II) *rd/nd* (*t* kalın okunur) iri, yarma * **yekî telaşî dirêj bû** çam yarması biriydi **~î dirêj** yarma gibi, iri yarı ve uzun boylu **(yekî) ~î dirêj** minare kırması **~î gir** iri yapılı
telaş (III) *n* çile (ip için)
telaş (IV) *n* yonga, kamga
telaş (V) *m* telâş (acelecilik)
telaşkirin *m* telâş etme
telaş kirin *l/gh* telâş etmek
telaştin (I) *m* yarma
telaştin (II) *m* ağaç yontma
telaştin (I) *l/gh* yarmak (odun gibi şeyleri yarmak)
telaştin (II) *l/gh* (ağaç) yontmak
telaştî (I) *rd* yarık
telaştî (II) *rd* yontma
telavêtin *m* **1.** boy verme (büyüme) **2.** (çocuk) boya çekme, boyuna büyüme, boy atma, boylanma (boyu uzama) **3.** serpilme (gelişme, büyüme)
tel avêtin *l/gh* **1.** boy vermek (büyümek) * **şitil êpê tel avêtine** fideler epey boy atmışlar **2.** (çocuk) boya çekmek, boyuna büyümek, boy atmak, boylanmak (boyu uzamak) **3.** serpilmek (gelişmek, büyümek)
telavêtî *rd* **1.** boylanmış, büyümüş olan **2.** gelişip serpilmiş
telaz *bnr* toz û telaz
telazok *m* fırtına
telbe *m* bakım **~ ya (...) kirin** bakımını yapmak **~yî (...) kirin 1)** bakımını yapmak **2)** mukayyet olmak
telbekar *nd/nt* bakımcı
telbekarî *m* bakımcılık
telbekirin *m* **1.** bakım yapma, bakma, besleme **2.** saklama
telbe kirin *l/gh* **1.** bakım yapmak, bakmak, beslemek **2.** saklamak
telbekirî *rd* bakımlı
telbî *m* semaver tepsisi
telbîs (I) *m* güzlük (güzün ekilen tahıl)
telbîs (II) *m* **1.** tüm arazinin enlenmesine birden sulanma **2.** sulayıp sonra çift sürme, belleme **~ kirin 1)** gelişigüzel sulamak **2)** sulayıp sonra çift sürmek veya bellemek
teldan *m* arızalanma
tel dan *l/gh* arızalanmak
teldayî *rd* arızalı
teldayîn *m* arızalanış
teldirêj *rd* uzun boylu
teldirêjî *m* uzun boyluluk
tele (I) *bot/m* kılçık (fasuyle, bakla gibi sebzelerin yeşil kabuğunda ve ekin başaklarında bulunan sert ve kıl gibi uzun lif)
tele (II) *m* kapan, kuşmar, tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) **~ danîn** kapan kurmak, tuzak kurmak
teleb *m* talep
telebe *nd/nt* talebe, öğrenci
telebetî *m* talebelik, öğrencilik
telebkar *rd* tamlepkâr, istekli, talip
telebkarî *m* tamlepkârlık, taliplik
telebker *bnr* telepkar
telebkirin *m* talep etme
teleb kirin *l/gh* talep etmek
telebname *m* talepname
teled *nd* 'teled weled' deyiminde geçer ve çoluk çocuk anlamını verir
telef *m* **1.** telef **2.** telef (boş yere harcama)
telefandin *m* telef etme
telefandin *l/gh* telef etmek
telefandî *rd* telef edilmiş olan
telefat *m* telefat
telefatîk *rd* telepatik
telefbûn *m* telef olma
telef bûn *l/ngh* telef olmak
teleferîk *m* teleferik
telefiz *m* **1.** telâfuz **2.** çıt (çıtı çıkma) **~ pê neketin** suspus olmak, çıtı çıkmamak
telefiznekirin *m* tıslama (haksızlığı anlayıp susma, sesi soluğu kesme)
telefiz nekirin *l/gh* tıslamak (haksızlığı anlayıp susmak, sesi soluğu kesmek)
telefkirin *m* telef etme
telef kirin *l/gh* telef etmek
telefkirî *rd* telef edilmiş olan
telefon *m* telefon **~ dan hev** telefonlaşmak **~ vekirin** telefon açmak **~î (...) kirin** (birine) telefon etmek **~a (an jî telgrafa) bêtêl** telsiz telefon (veya telgraf)
telefongeh *m* telefon santralı
telefonometre *m* telefonometre
telefotografî *m* telefotografı
telefonî hev kirin *l/bw* telefonlaşmak
telefonkirin *m* telefon etme
telefon kirin *l/gh* telefon etmek
telefonsaz *nd/nt* telefoncu (telefon tamir eden veya telefon düzenini kuran kimse)
telefonsazî *m* telefonculuk
telefonvan *nd/nt* telefoncu
teleg *rd* aylak **~ ~** aylak aylak **~ ~ gerin** aylak aylak doloşmak
telehî *nd* talahi (inandırmaya güç katmak için söylenen vallahi ve bilahî gibi ant sözü)
telekinezî *psî/m* telekinezi, uza devim
telekomunakasyon *m* telekomünikasyon, uz iletişim
teleks *m* teleks
telem *m* telem
teleme *m* ağız ve taze süt üzerine incir yaprağında çıkan süt damlatılarak elde edilen peynir
telemetre *m* telemetre
teleobjektîf *m* teleobjektif

teleolojî *fel/m* teleoloji, erek bilimi
telepatî *psî/m* telepati, uza duyum
telep *m* kızgınlık
telepoxîn *m/argo* kargaşa
teleradar *m* teleradar
telereşî *m* dram, drama (acıklı olay)
teles *bnr* teres
telesî (I) *m* umut ~**ya (yekî) jê ketin** (birinden) umudunu kesmek ~**ya (yekî) ketin** umud kalmamak
telesî *m* 1. deneme, sınama 2. deneyim, tecrübe 3. deney ~**ya (...) kirin** (birini) denemek, sınamak, sınava çekmek
telesîkar *nd/nt*deneyci
telesîkarî *m* deneycilik
telesîker *nd/nt* deneyci
telesîkerî *m* deneycilik
telesîkirin *m* 1. deneme, sınama 2. deneme (bir işi başarmak için girişimde bulunma, teşebüs etme)
telesî kirin *l/gh* 1. denemek, sınamak 2. denemek (bir işi başarmak için girişimde bulunmak, teşebüs etmek) * **rabû ser piyan telesî kir ku here heta ber derî** ayağa kalkıp kapıya doğru gitmeyi denedi
telesîkirî *rd* denenmiş, sınanmış
telesîne *m* telesine, telesinema
telesînema *m* telesine, telesinema
teleskop *m* teleskop
telesok *rd* delice
teletel *h* 1. gizlice, çaktırmadan 2. sinsice yaklaşma 3. pusa pusa * **teletele mêze kir** pusa pusa baktı
televiz *m* 1. telâfüz 2. çıt, gık * **negotin televiz** gık demedi
televîzyon *m* televizyon ~**a kablodar** kablolu televizyon * **weşana televizyona kablodar** kablolu televizyon yayını
televîzyonfiroş *nd//nt* televizyoncu (tv satıcısı)
televîzyonfiroşî *m* televizyonculuk
televîzyonsaz *nd//nt* televizyoncu (tv tamircisi)
televîzyonsazî *m* televizyonculuk
televîzyonvanî *m* televizyonculuk
televîzyonvan *nd/nt* televizyoncu (televizyon kuruluşunda çalışan kimse)
telew *rd* 1. kösnük 2. güre (çiftleşmek istiyen dişi eşek veya kısrak) 3. kızgın (eş arayan hayvan için)
telewbûn *m* 1. kösnüme, kösnülme (hayvan eş isteme zamanı gelme) 2. dalap olma (dişi hayvan için) 3. kızma, kızışma, kızgınlaşma (çiftleşme isteme)
telew bûn *l/ngh* 1. kösnümek, kösnülmek (hayvan eş isteme zamanı gelmek) 2. dalap olmak (dişi hayvan için) 3. kızmak, kızışmak, kızgınlaşmak (çiftleşme istemek)
telewbûyîn *m* 1. kösnüme, kösnülme (hayvan eş isteme zamanı gelme) 2. dalap olma (dişi hayvan için) 3. kızma, kızışma, kızgınlaşma (çiftleşme isteme)
telewî *m* 1. kösnü 2. kızgınlık
telewkirin *m* 1. kösnüleme 2. kızıştırma (hayvan için)
telew kirin *l/gh l/gh* 1. kösnülemek 2. kızıştırmak (hayvan için)
telexewî *rd* uyku sersemi
telexewîbûn *m* uyku sersemi olma
telexewî bûn *l/ngh* uyku sersemi olmak
telexewîkirin *m* uyku sersemi yapma
telexewî kirin *l/gh* uyku sersemi yapmak
telezm *n* yonga
telêz *m* gidişat, hal, tutum * **telêza zilam ne baş e** adamın gidişatı iyi değil
telgraf *m* 1. telgraf 2. telgraf (telgraf yoluyla alınan haber) ~ **hatin kişandin** tellenmek ~ **şandin** telgraf çekmek ~**a şîfredar** şifreli telgraf
telgrafkar *nd/nt* telgrafçı
telgrafkarî *m* telgrafçılık
telgraf kişandin *l/gh* tellemek
telgrafvan *nd/nt* telgrafçı
telgrafvanî *m* telgrafçılık
telgrafxane *m* telgrafhane
telhîs *dîr/m* telhis
telifandin *m* telef etme
telifandin *l/gh* telef etmek
telifîn *m* 1. telef olma 2. küçük çocuk ölme
telifîn *l/ngh* 1. telef olmak 2. küçük çocuk ölmek
telik (I) *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak
telik (II) *n* 1. terlik (çeşitli kumaşlardan yapılmış başlık) 2. takke
teliqandin (I) *m* ishal etme (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde)
teliqandin (II) *m* enikleme, yavrulatma (kancık için)
teliqandin (I) *l/gh* ishal etmek (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde)
teliqandin (II) *l/gh* eniklemek, yavrulatmak (kancık için)
teliqîn (I) *m* ishal olma (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde olur)
teliqîn (II) *m* eniklenme, yavrulama (kancık için)
teliqîn (I) *l/ngh* ishal olmak (özelikle küçük baş hayvan taze çayır yediğinde olur)
teliqîn (II) *l/ngh* eniklenmek, yavrulamak (kancık için)
telisî *bnr* telesî
telişandin *m* yarma
telişandin *l/gh* yarmak
telişîn *m* yarılma
telişîn *l/ngh* yarılmak
telizandin *m* 1. çökerme, çökertme, çöktürme 2. pusatma
telizandin *l/gh* 1. çökermek, çökertmek, çöktürmek 2. pusatmak

telizîn *m*1. çömelme, çökme **2.** pusma
telizîn *l/ngh* **1.** çömelmek, çökmek **2.** pusmak
telî *bnr* tîş û telî
telîf *m* telif, (kitap) yazma
telîk *n* tike
telîm *m* **1.** talim, öğretim **2.** yetiştirme **3.** talim (uygulamalı olarak yapılan askerlik öğrenimi) ~ **dîdin** talim görmek
telîmat *m* direktif ~ **dan** talimat vermek
telîmdîtî *rd* talimli
telîmgeh *lşk/m* talimgâh
telîmkirin *m* talim etme
telîm kirin *l/gh* talim etmek
telîmname *lşk/m* talimname
telîmxane *lşk/m* talimhane
telîn (I) *m* telin
telîn (II) *m* **1.** çömelme, çökme **2.** sinme, pusma **3.** pusma (bir şeyi kendine siper ederek saklanma)
telîn *l/ngh* **1.** çömelmek, çökmek **2.** sinmek, pusmak **3.** pusmak (bir şeyi kendine siper ederek saklanmak)
telîs *n* çuval, telis (bitkisel örgülerden yapılma büyük çuval)
telîsokî *rd* çuval gibi (kaba ve seyrek kumaş)
telîsokîbûn *m* sünme
telîsokî bûn *l/ngh* sünmek * **qumaş telîsokî bûye** kumaş sünmüş
telîsvan *nd/nt* çuvalcı (tarım işlerinde ürünleri çuvallara dolduran kimse)
telîsvanî *m* çuvalcılık
telîş (I) *n* **1.** parça, bir bütünün yarısı **2.** dilim
telîş (II) *n* yonga
telîş *bnr* tîş û telîş
telk *m* tuzak, kapan
telkarî *m* telkâri
telkîn *m* telkin
telkîn kirin *l/gh* telkin etmek, (birine) fikirlerini aşılamak
telmîh *wj/m* telmih, anıştırma ~ **kirin** telmih etmek
telomelo *rd* biçimsiz, çirkin
telp (I) *m* **1.** öbek, küme, grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) **2.** kitle, kütle (nesneler için) **3.** küme (bulut kümesi) * **telpa ewr** bulut kümesi ~ ~ küme küme ~**ê ewrê reş** küme bulut, kümülüs
telp (II) *m* **1.** telve, tortu, çökelti * **telpa dims** pekmez tortusu **2.** *kîm* çökelti, toput **3.** süzüntü
telpbûn (I) *m* kümelenme
telpbûn (II) *m* tortulanma
telp bûn (I) *l/ngh* kümelenmek
telp bûn (II) *l/ngh* tortulanmak
telpbûyîn (I) *m* kümeleniş
telpbûyîn (II) *m* tortulanış
telpekî *rd* sendeleyen
telpekîbûn *m* sendeleme
telpekî bûn *l/ngh* sendelemek
telpekîkirin *m* sendeletme
telpekî kirin *l/gh* sendeletmek
telpetelp *m* küt küt atma ~**a nava dilê (yekî) bûn** (bir şey) kurt gibi kemirmek (veya yemek)
telpik (I) *m* küme, kümecik (bulut kümesi)
telpik (II) *m* **1.** tortu, telve, çökelti **2.** *zo* tortil **3.** *rd* tortul
telpik (III) *n* **1.** takke **2.** kalpak
telpikî *rd* sürçerek yürüyen
telpikîbûn *m* sürç, sürçme
telpikî bûn *l/ngh* sürçmek (yürürken dengesini bozmak)
telpikîbûyîn *m* sürçüş (yürürken dengesini bozma)
telq (I) *m* kancık doğurması
telq (II) *m* atış * **telqa ewilî** ilk atış
telqîn *m* **1.** telkin (bir duyguyu, bir düşünceyi aşılama) **2.** *ol* talkin ~ **xwendin** talkin okumak
telş *m* **1.** çatlak **2.** kırık * **xeta telşê erdê** yer kırık hatı
telt (I) *n* **1.** dilim **2.** kesek, topak
telt (II) *n* naaş
telûr *kîm/m* tellür (kısaltması Te)
telûş *m* talaş (testere ile biçilen şeylerden dökülen kırıntılar)
telwar *bnr* enzêl
tem *m* **1.** arzu, istek **2.** niyet * **tema min heye bêm ba te** yanına gelmeye niyetim var **3.** iştah * **tema min naçê** iştahım çekmiyor ~ **kirin 1)** arzu etmek, istemek **2)** niyet etmek
tema *rd* **1.** cimri **2.** tamahkâr
temadar *rd* bekleyen
temakar *rd* tamahkâr
temakarî *m* tamahkârlık
temakirin *m* temah etme
tema kirin *l/gh* temah etmek
temam *rd* **1.** tamam (eksiksiz) * **pirtûk ne temam e** kitab tamam değil **2.** tamam (yanlış ve yalan olmayan) * **qeyd temam in** kayıtlar tamam **3.** temam (tamamlanmış, bitmiş) * **haydê em herin wext temam e** haydi gidelim vakit tamam **4.** *h* tamam (evet, peki, olur, oldu, anlamında) **5.** *h* pek âlâ (dediğin gibi olsun) **6.** pek âlâ (karşı durum alınacağını anlatan cümlenin başına getirilir) **7.** peki (verilen buyruk veya söylenen sözün onaylandığını, kabul edildiğini anlatır) **8.** peki (itiraz cümlelerinde, pek âlâ, madem öyle) * **temam, tu do li ku bûyî?** peki, dün nerede idin? **9.** hayde, hadi (hoş görme anlamında kullanılır) * **temam nehat, qene bila xeberek bişanda** haydi gelmedi, bari haber gönderseydi **10.** *b* tamam (taşıtların yola koyulabileceğini anlatır) **11.** *b* tamam (beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenir) ~ ? tamam mı?
temam (II) *nd* hepsi, tümü * **Newroz li we temaman pîroz be** Newroz hepinize kutlu olsun

temam (III) *rd* erişkin
temambûn *m* **1.** tamamlanma, bütünleşme **2.** tamamlanma, bitme, sona erme **3.** ruhunu teslim etme
temam bûn *l/ngh* **1.** tamamlanmak, bütünleşmek **2.** tamamlanmak, bitmek, sona ermek * **axaftin temam bûbûn, dor hatibû ser hilbijartinê** konuşmalar bitmiş, sıra seçime gelmişti **3** ruhunu teslim etmek
temambûnî *m* erişkinlik
temambûyîn *m* **1.** tamamlanış, bütünleşme **2.** tamamlanış, bitiş, sona eriş **3.** ruhunu teslim etme
temamek *nd* tamamı, tümü, hepsi
temamen *rd/h* tamamen
temamî *m* **1.** bütünlük, külliyet **2.** *rd* tamam, tümü, bütün **3.** bir bütün, yekpare
temamîtî *m* bütünsellik
temamker *rd* **1.** tamamlayıcı, bütünleyen, bütünleyici **2.** tümleyici, tümleyen şey
temamkirin *m***1.** tamamlama, , tamamlayış, bütünleme (eksiksiz, tamam duruma getirme) **2.** tamamlama, bitirmek **3.** öldürme
temam kirin *l/gh* **1.** tamamlamak, bütünlemek (eksiksiz, tamam duruma getirmek, bütünlemek) **2.** tamamlamak, bitirmek **3.** öldürmek
temar *m* **1.** mahmurluk **2.** çok derin uyku **~a mirinê** ölüm uykusu **~a xewê ketin çavê (yekî)** stüne uyku çökmek
temarîn *m* gömülme, defnedilme
temarîn *l/ngh* gömülmek, defnedilmek
temartek *m* söndürücü (âlet)
temartin (I) *m* söndürme
temartin (II) *m* **1.** gömme, defnetme **2.** hasır altı etme, örtbas etme, olayın üstünü kapatma
temartin (I) *l/gh* söndürmek
temartin (II) *l/gh* **1.** gömmek, defnetmek **2.** hasır altı etmek, örtbas etmek, olayın üstünü kapatmak
temartî (I) *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
temartî *rd* gömük, defnedilmiş
temartîbûn *m* **1.** sönükleşme **2.** sönüklük
temartîbûn *l/ngh* sönükleşmek
temas *m* **1.** temas, dokunma **2.** değini, değinti **3.** temas, ilişki kurma
temasker *nd/nt* temas eden
temaskirin *m* **1.** temas etme, dokunma **2.** temas etme, değinme
temas kirin *l/gh* **1.** temas etmek, dokunmak **2.** temas etmek, değinmek
temaşe *m* **1.** izleme, seyir **2.** temaşa (piyes, temsil, oyun) **3.** gösteri (ilgi, dikkat çekmek için, bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun) * **temaşeyên firînê yên balafiran** uçakların uçuş gösterileri **4.** gösteri (sinema, tiyatro vb. film, oyun gösterimi) * **temaşeya fîlman** film gösterisi **~ dan nîşandan** sahneye koymak, sahnelemek **~ hatin nîşandan** sahnelenmek **~ kirin** izlemek, seyretmek **~ya (...) kirin** seyretmek, izlemek * **min bi tenê temaşeya bûyerê dikir** sadece olayı seyrediyordum **~ya pêşîn** *şn* prömiyer, oyunun ilk temsili
temaşegeh *m* temaşagâh, seyir yeri
temaşeger *nd/nt* **1.** izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) **2.** izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
temaşegerî *m* izleyicilik, seyircilik
temaşek *nd/nt* **1.** izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) **2.** izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
temaşekar *nd/nt* izleyici, seyirci
temaşekarî *m* izleyicilik, seyircilik
temaşeker *nd/nt* **1.** izleyici, seyirci (bir olayı gören, izleyen kimse) **2.** izleyici, seyirci (izlemek, eğlenmek için bakan)
temaşekerî *m* izleyicilik, seyircilik
temaşekirin *m* **1.** izleme, seyretme **2.** izleme, seyretme (bir olaya karışmadan bakma) **3.** izleme, seyretme (eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakma)
temaşe kirin *l/gh* **1.** izlemek, seyretmek * **ez li televizyonê temaşe dikim** televizyonu izliyorum **2.** izlemek, seyretmek (bir olaya karışmadan bakmak) **3.** izlemek, seyretmek (eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakmak) * **dixwaze li leyîstika şanoyê temaşe bike** tiyatro oyununu seyretmek istiyor
temaşevan *bnr* temaşeger
temaşevanî *bnr* temaşegerî
temaşexane *m* **1.** tiyatro **2.** sergi evi, galeri (meşher)
temaşeya pêşîn *şn/m* prömiyer, oyunun ilk temsili
tematî *m* tamah, tamahkârlık
tematîkirin *m* tamah etme
tematî kirin *l/gh* tamah etmek
tematêz *m* domates
temayî *m* tamah **~ya (tiştekî) kirin** tamah etmek
temayîkirin *m* tamah etme
temayî kirin *l/gh* tamah etmek
temayûl *m* **1.** temayül, meyletme **2.** *psî* temayül, yönseme
tembav *m* doğal taş kuyu
tembekî *bot/m* tömbeki (Nicotiana persica)
tembel *bnr* tenbel
temberî *m* perçem, kakül
tembî *bnr* tembih
tembîh *m* tembîh, uyarı **2.** *biy* tembih, uyarım, uyarma
tembîhkirin *m* **1.** tembihleme, uyarma, hatırlatma **2.** *biy* tembihleme, uyarma
tembîh kirin *l/gh* **1.** tembihlemek, uyarmak, hatırlatmak **2.** *biy* tembihlemek, uyarmak
tembîhkirî *rd* tembihli, tembihlenmiş olan
temborî *m* **1.** tepelik, kırkma (ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç) **2.** perçem, kakül
temborîk *bnr* temborî

tembûr *mzk/m* tambur, saz
tembûre *mzk/n* tambura
tembûrik 1. tepelik, kırkma (ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç) 2. perçem, kakül
tembûrvan *nd/nt* tamburî
temcît *m* temcit
temd *m* dokuma tezgahı
temdît *m* temdit, uzatma
temdît kirin *l/gh* temdit etmek, uzatmak (süreyi artırmak)
temdîtkirin *m* temdit etme, uzatma
temek *m* tavukların tünediği tahta veya pencere
temel *n* 1. temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) 2. temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) 3. *mec* temel (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) 4. temel, esas, asıl ~ **avêtin** (**an jî vedan**) temel atmak
temelî (I) *rd* temelli
temelî (II) *bnr* temerî
temen *n* 1. ömür, yaş (doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman) * **temenê min sî û pênc e,** otuz beş yaşındayım 2. *meteor* yaş (bir gök cisminin oluşmaya başladığı günden bu güne kadar geçirdiği zaman) ~**ê (yekî) bihurîn (an jî derbas bûn)** yaşı geçmek ~**ê jîrahiyê** zekâ yaşı ~**ê xwe tije kirin** yaşını doldurmak
temenbihurî *rd* yaşı geçkin (veya geçmiş)
temendar *rd* yaşlı
temendirêj *rd* 1. uzun ömürlü, ömürlü * **Xwedê wê temendirêj bike** Tanrı ömürlü etsin 2. ömürlü, uzun ömürlü, uzun süreli * **hevaltiya wan temendirêj nebû** arkadaşlıkları uzun ömürlü olmadı
temene *m* temenna, temennah ~ **jê re dan** yerden selâm (veya yerden temenna) ~ **kirin** temenna etmek
temene bûn *l/ngh* yerden selâm (veya yerden temenna)
temene kirin *l/gh* temenna etmek
temenê jîrahiyê *ped/nd* zekâ yaşı
temenî *m* temenni, dileme, dilek
temenîk *m* temenni
temenkurt *rd* 1. kısa ömürlü, ömürsüz 2. *mec* kısa süreli, yararsız
temenpayan *m* ömrün son bulması, ölüm
temerî *m* 1. tepelik 2. perçem, kakül
temerîk *bnr* temerî
temerkûz *m* temerküz, derişme
temerkûzbûn *m* temerküz etme, derişmek, merkezlenme
temerkûz bûn *l/ngh* temerküz etmek, derişmek, merkezlenmek
temerût *hiq/m* temerrüt, direnim
temerzî *bnr* temezî
temesar *bnr* tehmesar
temesarkî *bnr* tehmesarkî
temesûl *biy/m* temessül, özümleme
temeşk *m* böğürtlen (böğürtlen bitkisinin yemişi)
temet *d* kadar
temetêz *bnr* firingî
temez *h* gerçekten
temezî *m* 1. yazma, kadın başörtüsü 2. çelgi (alna bağlanan yazma) ~**ya mîrîşkî** rengarenk yazma
temijîn *m* ımızganma
temijîn *l/ngh* ımızganmak
temiran *m* sönme
temirandin *m* söndürme
temirandin *l/gh* söndürmek
temirandî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
temirandîbûn *m* sönükleşme
temirandî bûn *l/ngh* sönükleşmek
temirandîtî *m* sönüklük
temirandox *m* söndürücü (âlet)
temirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
temirîbûn *m* sönükleşme
temirî bûn *l/ngh* sönükleşmek
temirîn *m* 1. sönme 2. sönme (yanardağlar için) 3. zıbarma 4. *mec* geberme
temirîn *l/ngh* 1. sönmek 2. sönmek (yanardağlar için) 3. zıbarmak * **hadê bitemire** hadi zıbar 4. *mec* gebermek
temirîner *rd* söndürücü
temirîtî *m* sönüklük
temirtemir *nd* hasır altı, örtbas
temirtemirkirin *m* hasıraltı etme, örtbas etme
temirtemir kirin *l/gh* hasıraltı etmek, örtbas etmek
temisandin *m* bastırma
temisandin *l/gh* bastırmak
temisîn *m* 1. bastırılma 2. yassılaşmak (yumuşak şeyler için minder, yastık, saç vb)
temisîn *l/ngh* 1. bastırılmak 2. yassılaşmak (yumuşak şeyler için minder, yastık, saç vb) * **balîfa min temisiye** yastığı yassılaşmış
temizandin (I) *m* 1. kaynatma, kaynak yapma (metalleri birbirine yapıştırma) 2. lehimleme
temizandin (II) *m* olgunlaştırma (meyveler için)
temizandin (I) *l/gh* 1. kaynatmak, kaynak yapmak (metalleri birbirine yapıştırmak) 2. lehimlemek
temizandin (II) *l/gh* olgunlaştırmak (meyveler için)
temizandî *rd* 1. kaynak yapılmış olan 2. lehimli
temizî *rd* olgun (meyveler için)
temizîbûn *m* olgunluk (meyveler için)
temizîn (I) *m* 1. kaynama, kaynak yapılma 2. lehimlenme
temizîn (II) *m* olgunlaşma, olma (meyveler için)
temizîn (I) *l/ngh* 1. kaynamak, kaynak yapılmak 2. lehimlenmek

temizîn (II) *l/ngh* olgunlaşmak, olymak (meyveler için)
temî *zo/m* kene, sakırga
temîn temin, sağlama, elde etme ~ **kirin** temin etmek, sağlamak, elde etmek
temînat *m* **1.** teminat, garanti, güvence **2.** *mec* teminat, güvence, garanti (şüpheleri giderici inandırıcı söz) ~ **dan** teminat vermek, güvence vermek ~ **dan (yekî)** (birine) teminat vermek, (bir şeyi) garanti etmek ~ **nîşan dan** teminat göstermek, güvence vermek (para vb. ortaya koymak) ~ **xwestin** teminat istemek, güvence istemek
temînatdan *m* teminat verme
temînat dan *l/gh* teminat vermek
temînatdayî *rd* teminat verilmiş olan
temînatdayîn teminat vermek
temînatkirî *rd* teminatlı
temînker *rd* temin edici, sağlayıcı, karşılayıcı
temînkerî *m* temin edicilik, sağlayıcılık
temînkirin *m* temin etme, sağlama
temîn kirin *l/gh* temin etmek, sağlamak
temînkirî *rd* temin edilmiş, sağlanmış olan
temîr *m* **1.** tamir, onarım **2.** *mec* tamir (yapılan bir yanlışı, kusuru düzeltmeye çalışma) ~ **dîtin** tamir görmek
temîrat *m* tamirat
temîrbûn *m* tamir olma, onarılma
temîr bûn *l/ngh* tamir olmak, onarılmak
temîrbûyî *rd* tamir olmuş, onarılmış olan
temîrbûyîn *m* tamir oluş, onarılış
temîrker *nd/nt* tamirci ~**ê amyaran** taşıt tamircisi
temîrkerî *m* tamircilik
temîrkirin *m* **1.** tamir etme **2.** *mec* tamir etme (yapılan bir yanlışı düzeltmeye çalışma)
temîr kirin *l/gh* **1.** tamir etmek **2.** *mec* tamir etmek (yapılan bir yanlışı düzeltmeye çalışmak)
temîrkirî *rd* tamir edilmiş olan, tamiri yapılmış olan
temîrsaz *nd/nt* tamirci
temîrsazî *m* tamircilik
temîrxane *m* tamirhane
temîz *rd* **1.** temiz (kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan) **2.** temiz (özenle yapılmış, yanlışsız) * **karekî temîz** temiz bir iş **3.** temiz (çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, özürü olmayan) * **erebayeke temiz** temiz bir araba **4.** *mec* pırıl pırıl (kusursuz, eksiği olmayan) * **mirovekî temîz e** pırıl pırıl bir insan ~ **hiştin** temiz bırakmak, temiz tutmak ~ **xwedî kirin** temiz tutmak
temîzayî *m* **1.** temizlik (temiz olma durumu) **2.** temizlik (temiz durma veya tutma durumu) ~ **kirin** temizlik yapmak
temîzbûn *m* temizlenme
temîz bûn *l/ngh* temizlenmek
temîzbûyî *rd* temizlenmiş olan
temîzbûyîn *m* temizleniş
temîzî *m* **1.** temizlik (temiz olma durumu) **2.** temizlik (temiz durma veya tutma durumu) **3.** temizlik (temizleme işi) ~ **kirin** temizlik yapmak
temîzkirin *m* temizleme, temizleyiş
temîz kirin *l/gh* temizlemek
temîzkirî *rd* temizlenmiş olan
temîzok *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja)
temkirin *m* **1.** arzu etme, arzulamak, isteme **2.** niyet etme
temkirin *l/gh* **1.** arzu etmek, arzulamak, istemek **2.** niyet etmek
temlîk *m* **1.** temlik (mülk olarak verme) **2.** *hiq* temlik (bir hakkın diğer bir kimseye geçirilmesi)
temlîkname *m* temlikname, temlik belgesi
temn *m* dokuma tezgahı ~**a totê** beceriksizin tezgahı (alay)
temne *m* bir tür yaygı
temoj *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja)
temorî *m* **1.** tepelik (saç için) **2.** perçem, kakül
temorîk *bnr* temorîk
temork *m* **1.** ateş közü **2.** külle üstü örtülüp saklanan ateş közü
tempo *mzk/m* tempo ~ **girtin** tempo tutmak
tempoyî *rd* tempolu * **çar tempoyî** dört tempolu
temriye *bot/m* temriye, kara yosunu
temrîn *m* **1.** temrin, alıştırma, egzersiz (tekrarlatarak alıştırma) **2.** alışkanlık kazandırma ~ **kirin** alıştırma yapmak, egzersiz yapmak
temsik *m* tabak
temsî *m* **1.** tepsi **2.** tabak
temsîk *bnr* temsî
temsîl *m* temsil
temsîlî *rd* temsilî
temsîlkar *nd/nt* temsilci
temsîlkarî *m* temsilcilik
temsîlker *nd/nt* temsilci
temsîlkerî *m* temsilcilik
temsîlkirin *m* temsil etme
temsîl kirin *l/gh* temsil etmek
temsîlkirî *rd* temsil edilmiş olan
temtelet *m* karartı
temtem *mzk/m* **1.** tamtam **2.** tamtam (bu davulun sesi)
temtêl *bnr* tentêl
temûl *bnr* tehemûl
temûz su için kullanılan bidon
temûz *m* temmuz ~ **e kakil kete gûz e** temmuz ayında ceviz içlerinin olgunlaşmaya başladığını anlatan bir deyim
temyîz *hiq/m* temyiz
temyîzbûn *m* temyiz olma
temyîz bûn *l/ngh* temyiz olmak
temyîzbûyî *rd* temyiz olmuş olan
temyîzbûyîn *m* temyiz oluş
temyîzkirin *m* temyiz etme

temyîz kirin *l/gh* temyiz etmek
temyîzkirî *rd* temyiz edilmiş olan
ten *n* **1.** ten (insan vücudunun dış yüzü) * **tenê wî spî ye** teni beyaz **2.** vücut
ten (II) *rd* **1.** sadece, yalnız **~a derpê û kiras** bir don bir gömlek **2.** tek başına, kuru (yalnızlık) * **ez bi tena serê xwe mam** kuru başıma kaldım **~a serê xwetî** tek başına olma durumu
tena *b* tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir) ~ ~ tay tay
tenab *n* **1.** kınnap, sicim **2.** çadır orta ipi
tenaf *n* **1.** kınnap, sicim **2.** halat
tenafbaz *nd/nt* ip cambazı
tenahî (I) *m* kına, yıkama ve elbise giydirme zamanında damat ve gelinin başında söylenen şarkı
tenahî (II) *m* yanlızlık
tenahîparêz *nd/nt* yalnızcı, infiratçı
tenahîparêzî *m* yalnızcılık, infiratçılık
tenanet *m* yalnızlık
tenartin *m* **1.** külleme (ateşin üzerini kül örtme) **2.** söndürme
tenartin *l/gh* **1.** küllemek (ateşin üzerini kül örtmek) **2.** söndürmek
tenartî *rd* **1.** küllenmiş **2.** sönük
tenasuh *m* tenasüh, ruh göçü
tenasûl *m* tenasül, üreme
tenasûp *m* **1.** tenasüp, orantı **2.** *wj* tenasüp
tenaşo *bnr* teneşo
tena tena *b* tay tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir)
tenav *m* şakül
tenawir *rd* canlı varlık
tenayî *m* yalnızlık
tenbel *rd* **1.** tembel **2.** *bj* tembel (görevini yerine getirmeyen, yavaşlık gösteren organ) ~ ~ tembel tembel
tenbelane *h* tembelce
tenbelbûn *m* tembelleşme
tenbel bûn *l/ngh* tembelleşmek
tenbelbûyî *rd* tembelleşmiş olan
tenbelbûyîn *m* tembelleşiş
tenbelî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
tenbelkirin *m* tembelleştirme
tenbel kirin *l/gh* tembelleştirmek
tenbelkirî *rd* tembelleştirilmiş olan
tenbeltî *m* tembellik
tenbelxane *m* tembelhane, tembeller yurdu
tenbî *m* **1.** tembih, uyarma **2.** sıkı emir verme ~ **lê bûn** tembihlemek
tenborî *m* **1.** tepelik (saç için) **2.** perçem, kakül
tenborîk *bnr* tenborî
tenbox *m* değirmen çarkı yatağının bulunduğu yer
tenbû *zo/m* kene
tenbûl *bot/m* tembul (Piper belte)
tenbûz *zo/m* ağustos böceği (Cicada plebeja) **~ê gîj û gîj e** yaz ortası olduğunu ifade etme
tencik *m* tencere
tendar *rd* tenli
tender *m* tender (lokomotifin yakıt gibi ihtiyaçlarının bulunduğu arkadaki vagon)
tendiraz *rd* temiz, pak * **lawikê min xwe şûşt, tendiraz bû** oğlum temizlenip pırıl pırıl olddu
tendurist *rd* **1.** sağlıklı, sıhhatlı **2.** dinç, esen, sağlam, güçlü, zinde,
tenduristbûn *m* **1.** sağlıklı olma **2.** dinçleşme, dincelmek
tendurist bûn *l/ngh* **1.** sağlıklı olmak **2.** dinçleşmek, dincelmek
tenduristgeh *m* hastahane
tenduristiyî *rd* sağlıksal, sıhhî
tenduristî *m* **1.** sağlık, sıhhat **2.** sağlık (vücudun iyi veya kötü olması durumu) **3.** dinçlik, esenlik
tenduristkirin *m* **1.** sağlıklı kılma, sağlıklı hale getirme **2.** dinçleştirme
tendurist kirin *l/gh* **1.** sağlıklı kılmak, sağlıklı hale getirmek **2.** dinçleştirmek
tenduristname *m* sağlık karnesi
tendûr *m* tandır
tendûrek *m* yanardağ, volkan
tene *nd/rd* **1.** tane, adet (herhangi bir sayıda oyan şey) **2.** *n* tane (bazı bitkilerin tohumu) * **teneyê genim** buğday tanesi **3.** evin, habbe (tahıl tanesi, buğday tanesinin olgunlaşmiş içi) **4.** *mec* buğday **5.** diş (sarımsak dilimi gibi dişe benzetilen şeyler için) ~ ~ tane tane
tenef *n* **1.** kınnap, sicim **2.** çadır bağlama ipi
tenefûs *m* teneffüs, solunum
tenefûsxane *m* teneffüshane
tenek *rd* biraz
teneke *m* **1.** teneke **2.** teneke (20 litre alabilen kap) **3.** *rd* teneke (bir tenekenin aldığı miktar) **4.** *nd/rd* teneke (tenekeden yapılmış şey)
tenekekirî *rd* tenekeli, teneke ile yapılmış olan
tenekesaz *nd/nt* tenekeci
tenekesazî *m* tenekecilik
tenekevan *nd/nt* tenekeci
tenekevanî *m* tenekecilik
teneşe *bnr* teneşek
teneşek *bj/m* **1.** kangren **2.** yangılanma, iltihaplanma
teneşekî *rd* **1.** kangrenli **2.** yangılı, iltihaplı
teneşekîbûn *m* **1.** kangrenleşme, kangren olma **2.** kardan dolayı el veya ayaklar yanma **3.** yangılanma
teneşekî bûn *l/ngh* **1.** kangrenleşmek, kangren olmak **2.** kardan dolayı el veya ayaklar yanmak **3.** yangılanmak
teneşeyî **1.** kangrenli **2.** yangılı, iltihaplı
teneşeyîbûn *m* **1.** kangrenleşme **2.** kardan dolayı el veya ayaklar yanma **3.** yangılanma
teneşeyî bûn *l/ngh* **1.** kangrenleşmek **2.** kardan dolayı el veya ayaklar yanmak **3.** yangılanmak

teneşîr *m* teneşir, salacak,ölü yıkanan kerevet
teneşo *m* teneşir
tenexur *zo/rd* tanecil
teneyî *rd* taneli (herhangi bir biçimde tanesi olan)
tenezûl *m* tenezzül, alçak gönüllülük ~ **kirin** tenezzül etmek ~**î (...) kirin** (bir şeye) tenezzül etmek ~**î xwe nekirin** burnu yere düşse almaz (kendini beğenmiş, kibirli)
tenê *rd* **1.** yalnız, tek (yanında başkaları bulunmayan) * **mala tenê ya li serê gir** tepedeki yalnız ev * **tenê kesek heye** tek bir kişi var **2.** yalnız, tek, salt * **li ber me tenê riyek heye** önümüzde tek yol var **3.** tanecik (bir sayıyla kullanıldığı zaman) * **sêveke wî ya bi tenê heye** bir tanecik elması var **4.** *g/h* sadece, yalnız, ancak * **îstgehên televizyonan tenê bi destê dewletê dikare bê avakirin** televizyon istasyonları ancak devlet eliyle kurulabilir * **ez dê biçim, tenê ez hevalên xwe dixwazim** giderim, yalnız arkadaşlarımı isterim **5.** ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle) **6.** yalnız, ayrı, tek başına **7.** *h* yalnız (yanında başkaları olmayarak) * **ez di heyata xwe de li bajêr bi tenê negeriyame** ömrümde şehir içinde yanlız dolaşmamışım **8.** *h* yalnızca **9.** *h* yalnız, sadece, salt * **bi tenê pereyê wê têrî dikir ku pê karibe here Stenbolê** kendisini yalnız İstanbul'a kadar götürecek parası vardı **10.** sadece, bir * **her tişt xelas bû, ev tenê mabû...** herşey bitti, bir bu kaldı... **11.** ancak, yalnız, bir * **tenê tu dikarî vî bikî** bunu bir sen yapabilirsin **12.** *psî* yalnız (toplumsal ilişkilerde yoksun veya yoksun bırakılan kişi) ~ **carek** bir defalık (bir kereye özgü olan, bir kereye özgü olarak) * **ez tenê carek êzingan didime te** bir defalık için sana odun veriyorum ~ **man** yalnız kalmak ~ **qemçika (wî) tune ye** (bir) yuları eksik ~ **Xwedê li kewnekê dimîne** bir kararda bir Allah
tenêbûn *m* **1.** yalnızlık **2.** yalnızlaşma
tenê bûn *l/ngh* yalnızlaşmak
tenêman *m* yalnız kalma
tenê man *l/ngh* yalnız kalmak
tenêmayîn *m* yalnız kalış
tenêşe *m* kangren
tenêşek *bj/m* kangren
tenêşekî *rd* kangrenli
tenêşekîbûn *m* kangrenleşme, kangren olma
tenêşekî bûn *l/ngh* kangrenleşmek, kangren olmak
tenêtî *m* yalnızlık
tenêyî *m* yalnızlık
teng (I) *m* (*t* yumuşak okunur) **1.** hiza **2.** yan * **were li tenga min rûne** gel yanıma otur **3.** semt **4.** düzey, seviye **5.** kesim (işaretlenmiş belli yer) * **keştî li ber tenga avê derbe xwar** gemi su kesiminin üstünde yaralandı ~**a navê** yarı bel
teng (II) *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer) ~ **û berteng** gömüldürük ~ **û berteng li kar şidandin** işi sıkıya almak ~ **û navteng** kolan
teng (III) *m* enli yassı urgan
teng (IV) *nd* yaşıt * **ez tenga te me** seninle yaşıtım
teng (V) *rd* **1.** dar (geniş karşıtı) * **cilê teng** dar elbise **2.** dar, daraç (genişliği az ve yetersiz olan) * **kuça teng** dar sokak * **odeya teng, ziravik û dirêj** dar ve uzun oda **3.** dar, sıkı **4.** *mec* dar (yaratıcı yetiler için; yetersiz) * **ramana teng** dar düşünce **5.** dar (yeterli paranın olmamasından doğan sıkıntı) * **di roja teng de min hinek pere jê stendiye, ew qas** dar günde ondan biraz para almışım o kadar ~ **û asteng** engel
tengahî *bnr* tengayî
tengak *m* yan taraf
tengal (I) *m* böğür, yan, taraf * **were li tengala min rûne** gel yanıma otur
tengal (II) *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)
tengal (III) *n* **1.** kol altı **2.** kulp, kol * **bi tengalê çaydankê bigire** çaydanlığın kolunu tut
tengal (IV) *n* dağ başı, duvar üstü
tengal (V) *m* müstava, düzey
tengalek *rd* daracık
tengalekî *rd* daracıkça
tengalekîbûn *m* daralma
tengalekî bûn *l/ngh* daralmak
tengalok *rd* daracık
tengalokî *rd* daracıkça, darca
tengalokîbûn *m* daralma
tengalokî bûn *l/ngh* daralmak
tengane *rd* **1.** darca **2.** *m* bunalım, buhran kriz * **tenganeya aborî** ekonomik kriz
tenga navê *nd* yarı bel
tenganî karagün
tenganî *m* **1.** darlık **2.** darlık, sıkıntı, meşakkat **2.** darlık, sıkıntı (geçim darlığı) ~ **dîtin** sıkıntı çekmek
tenga newqê *nd* yarı bel
tengasiya darayî *nd* para sıkıntısı
tengasiya nefesê *nd* nefes darlığı
tengasî *m* **1.** darlık **2.** sıkıntı, meşakkat, zorluk * **me bi rê de gelek tengasî kişand** yolda çok sıkıntı çektik **3.** darlık, sıkıntı, geçim darlığı, geçim zorluğu ~ **kişandin** (an jî **dîtin**) sıkıntı çekmek ~**ya darayî** malî sıkıntı ~**ya (yekî) hebûn** sıkıntısı olmak ~**ya nefesê** nefes darlığı **(di)** ~**yê de bûn** sıkıntıda olmak
tengasî kişandin *l/gh* sıkıntı çekmek
tengav (I) *erd/m* boğaz (iki kara arasındaki dar deniz) * **Tengava Çeneqeleyê** Çanakkale Boğazı ~**a keştiyan** (an jî **gemiyan**) gemi yatağı

tengav (II) *rd* **1.** dar, sıkı * **riya tengav** dar (veya sıkı) yol **2.** sıkışık **3.** sıkkın, sıkıntılı, bungun, bunlu **4.** buhranlı, bunalımlı, krizli **5.** sıkıntı verici, bunaltıcı, kasvetli **5.** ezgin **(yek) ~ kirin 1)** (birini) sıkmak, bunaltmak **2)** çullanmak (sezdirecek kadar tedirgin etmek)

tengavbûn *m* **1.** daralma, darlaşma (sıkışma, bunalma) **2.** sıkışma, sıkılma (zor durumda kalma, sıkıntıya düşme) **3.** daralma, bunalma, sıkışma, fıtık olma (büyük sıkıntı duyma)

tengav bûn *l/ngh* **1.** daralmak, darlaşmak (sıkışmak, bunalmak) **2.** sıkışmak, sıkılmak (zor durumda kalmak, sıkıntıya düşmek) * **eger ez tengav bibim ez dê vî diravî xerc bikim** sıkılırsam bu parayı harcarım **3.** daralmak, bunalmak, sıkışmak, fıtık olmak (büyük sıkıntı duymak)

tengavbûnî *m* **1.** sıkkınlık **2.** sıkkınlık, bungunluk

tengavbûyî *rd* **1.** sıkışık **2.** sıkkın, bungun

tengavbûyîn *m* **1.** daralış, darlaşış (sıkışma, bunalma) **2.** sıkışma, sıkılış (zor durumda kalma, sıkıntıya düşme) **3.** daralış, bunalış, sıkışma, fıtık oluş (büyük sıkıntı duyma)

tengavî *m* **1.** darlık **2.** sıkıntı, meşakkat, zorluk, güçlük * **me bi rê de gelek tengavî kişand** yolda çok sıkıntı çektik **3.** sıkıntı, sıkışıklık **4.** sıkıntı, iç sıkıntısı, usanç, cansı sıkıntısı, kasvet **5.** bunluk, bunaltı **6.** bunalım, buhran, kriz * **tengaviya aborî** ekonomik kriz **7.** ezginlik **8.** *rd* acil, acil durum * **dahata nengavî** acil iniş 9. durumu acil olan * **nexweşxaneya tengaviyan** acil poliklinik ~ **dan (...)** kasvet vermek ~ **pê de hatin** sıkıntıya düşmek, sıkıntıdan bunalmak **~ya aborî** ekonomik kriz **~ya ramyarî** (an jî **siyasî**) siyasî kriz

tengavîbûn *m* **1.** sıkışma (güç duruma düşme) **2.** bunalma, daralma

tengavî bûn *l/ngh* **1.** sıkışmak (güç duruma düşmek) **2.** bunalmak, daralmak

tengavîkirin *m* **1.** sıkıştırma (güç duruma düşürme) **2.** bunaltma, daraltma **3.** kasvet verme

tengavî kirin *l/gh* **1.** sıkıştırmak (güç duruma düşürme) **2.** bunaltmak, daraltmak **3.** kasvet vermek

tengavîtî *m* **1.** darlık **2.** sıkışıklık **3.** sıkıntılılık

tengavker *rd* **1.** sıkıştırıcı **2.** bunaltıcı, boğucu, sıkıntı veren * **li der hewayeke tengavker heye** dışarda bunaltıcı bir hava var * **rewşeke pir tengavker heye** boğucu bir durum var

tengavkirin *m* **1.** sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma) **2.** bunaltma, daraltma

tengav kirin *l/gh* **1.** sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) **2.** bunaltmak, daraltmak

tengavkirî *rd* **1.** sıkıştırılmış (köşeye sıkıştırılmış olan) **2.** bunaltılmış, daraltılmış olan

tengayî *m* **1.** darlık **2.** sıkıntı, meşakkat, zorluk, güçlük **3.** darlık, sıkıntı, geçim darlığı, geçim zorluğu, kıtlık **4.** açmazlık ~ **dîtin** sıkıntı çekmek ~ **dîtiye** acı görmüş * **vê jinikê pir tengayî dîtiye** bu kadın çok acı görmüş **~ya (yekî) hebûn** zoru olmak

tengazer *bnr* tengezar

tengazerane *bnr* tengezarane

tengazer bûn *bnr* tengezar bûn

tengazerî *bnr* tengezarî

tengazer kirin *bnr* tengezar kirin

tengbawer *rd* dar görüşlü

tengbawerî *m* dar görüşlülük

tengber *rd* eni dar (eni dar olan şey)

tengbîn *rd* dar görüşlü

tengbînî *m* dar görüşlülük

tengbûn *m* **1.** daralma **2.** zaman daralma, kısalma **3.** darlık

teng bûn *l/ngh* **1.** daralmak * **cil teng bûye** elbise daralmış **2.** zaman daralmak, kısalmak * **wextê me kin bûye** zamanımız kısaldı

tengbûnî *m* **1.** darlık **2.** sıkıntı, sıkışıklık

tengbûyî *rd* **1.** daralmış **2.** sıkışık **3.** zamanı daralmış olan

tengbûyîn *m* **1.** daralış **2.** zaman daralış, kısalış

tengdar *rd* yaşık, akran

tengdest *rd* eli sıkışık, yoksul

tengdestî *m* eli sıkışık olma, yoksulluk

tengdil *rd* sıkkın

tengdilî *m* sıkkınlık

tenge *m* kolan (hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünde aşırılarak sıkılan yassı kemer)

tengeber *rd* eni dar (eni dar olan şey)

tengedest *rd* eli sıkışık, sıkışık

tengedestî *m* eli sıkışık olma, sıkışıklık

tengeje *m* sıkıntı

tengenefes *rd* nefes darlığı olan

tengenefesî *m* nefes darlığığ, soluk darlığı

tenger *m* sendeleme

tengerbûn *m* sendeleme

tenger bûn *l/ngh* sendelemek

tengerbûyî *m* sendeleyiş

tengerê *m* dar yol

tengezar *rd* **1.** sıkkın **2.** sıkışık, sıkıntılı **3.** âciz **(yek) ~ kirin 1)** (birinini) sıkmak, sıkboğaz etmek **2)** çullanmak (sezdirecek kadar tedirgin etmek)

tengezarane *h* **1.** sıkkınca **2.** sıkışıkça, sıkıntılıca **3.** âcizane

tengezarbûn *m* **1.** sıkılma **2.** sıkışma (zor durumda kalma) **3.** fıtık olma (büyük sıkıntı duyma) **4.** âciz kalma

tengezar bûn *l/ngh* **1.** sıkılmak **2.** sıkışmak (zor durumda kalmak) **3.** fıtık olmak (büyük sıkıntı duymak) **4.** âciz kalmak

tengezarî *m* **1.** sıkkınlık **2.** sıkışıklık, sıkıntı, sıkıntılılık **3.** âcizlik

tengezarkirin *m* **1.** sıkma **2.** sıkıştırma, sıkın-

tıya sokma **3.** sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma) **4.** âciz kılma
tengezar kirin *l/gh* **1.** sıkmak **2.** sıkıştırmak, sıkıntıya sokmak **3.** sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak)**4.** âciz kılmak
tengijan *m* **1.** daralma **2.** sıkışma **3.** gerilim, gerginlik, tansiyon
tengijandin *m* **1.** daraltma, bunaltma **2.** sıkıştırma, zorlama (köşeye sıkıştırma) **3.** gerginleştirme **4.** öfkelendirme
tengijandin *l/gh* **1.** daraltmak, bunaltmak **2.** sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) **3.** gerginleştirmek **4.** öfkelendirmek
tengijandî *rd* **1.** daraltılmış, bunaltılmış, bunalımlı **2.** sıkıştırılmış, zorlanmış (köşeye sıkıştırılmış) **3.** gergin, gerilimli, gerginleştirmiş **4.** öfkeli
tengijî *rd* **1.** sıkkın **2.** daralmış, bunalmış olan **3.** sıkışık **4.** sinirli, gergin
tengijîbûn *m* **1.** sıkkınlık **2.** sıkışıklık **3.** sinirlilik, gerginlik
tengijîn *m* **1.** sıkılma, sıkılış (can sıkıntısı duyma) **2.** sıkışma **3.** daralma, bunalma, sıkıntı basma (çok sıkılma) **4.** daral gelme, baygınlıklar gelme, fenalaşma **5.** gerginleşme **6.** öfkelenme **7.** tansiyon **~a derûnî** can sıkıntısı, melâl **~a dil** yürek darlığı
tengijîn *l/ngh* **1.** sıkılmak (can sıkıntısı duyma) **2.** sıkışmak **3.** daralmak, bunalmak, sıkıntı basmak (çok sıkılmak) **4.** daral gelmek, baygınlıklar gelmek, fenalaşmak **5.** gerginleşmek **6.** öfkelenmek
tengijînî *m* **1.** sıkkkınlık **2.** gerginlik
tengijînpîv *m* gerilimölçer
tengijînpîvî *m* gerilim ölçümü, tansiyoketri
tengijokî *rd* gergince
tengijokîbûn *m* gerginleşme
tengijokî bûn *l/ngh* gerginleşmek
tengijokîbûyîn *m* gerginleşiş
tengijokîkirin *m* gerginleştirme
tengijokî kirin *l/gh* gerginleştirmek
tengik *rd* daracık
tengirtî *rd* koyu tenli
tengiz *nd* sebep
tengizandin *bnr* tengijandin
tengizîn *bnr* tengijîn
tengî (I) *m* doğum yapma anı
tengî (II) *m* **1.** darlık (dar olma durumu) **2.** darlık, sıkıntı, geçim darlığı, geçim zorluğu, kıtlık **3.** sıkıntı, meşakkat, zorluk, güçlük, zor * **ji bo wê tu tengiya min nîn e** onun için hiç bir zorum, sıkıntım yok **4.** açmaz, azmazlık (içinden çıkılmaz zor durum) ~ **dîtin** sıkıntı çekmek ~ **û firehî 1)** dar ve geniş **2)** *mec* acı tatlı ~ **û firehî dîtin** acı tatlı günler görmek
tengîtî *m* **1.** darlık **2.** darlık, sıkıntı
tengker *rd/nd* **1.** daraltıcı **2.** daraltıcı, kısıtlayıcı
tengkirin *m* **1.** daraltma, darlaştırma **2.** daraltma, kısıtlama
teng kirin *l/gh* **1.** daraltmak, darlaştırmak **2.** daraltmak, kısıtlamak
tengkirî *rd* **1.** daraltılmış, darlaştırılmış olan **2.** kısıtlı, kısıtlanmış olan
tengkirîbûn *m* kısıtlılık
teng lê hatin *l/bw* dara düşmek
tengnefes *rd* astımlı
tengnefesî *bj/m* astım, göğüs darlığı
tengok *rd* daracık
tengokî *rd* **1.** daracıkça **2.** düttürü (dar ve kısa giysi)
tengxuy *rd* asabî
tenha *rd* **1.** yalnız **2.** tenha, ıssız ~ man ıssız kalmak
tenhabûn *m* **1.** yalnızlaşma **2.** tenhalaşma, ıssızlaşma
tenha bûn *l/ngh* **1.** yalnızlaşmak **2.** tenhalaşmak, ıssızlaşmak
tenhatî *m* **1.** yalnızlık **2.** tenhalık, kuytuluk, ıssızlık
tenhatîxwaz *nd/nt* yalnızcı, infiratçı
tenhatîxwazî *m* yalnızcılık, infiratçılık
tenhayî *m* yanlızlık
tenik *rd* **1.** ince (kendi cinsinde olanlara göre kalınlığı az olan, kalın karşıtı; yassı şeyler için) * **depê tenik** ince tahta * **kaxizê tenik** ince kâğıd **2.** ince (sıvılar için; akışkanlığı çok olan, yoğun ve koyu olmayan) * **dewê tenik** ince ayran **3.** hafif (kalınlığı veya yoğunluğu az olan) * **dûyê tenik** hafif duman * **li derve mijekî tenik heye** dışarda hafif bir sis var **4.** hafif (gücü az olan, belli belirsiz) * **dengekî tenik** hafif bir ses **5.** sığ (göl, deniz, akarsu vb. için) * **ava tenik** sığ su **6.** *mec* fakir, yoksul, güçsüz * **ji malê dinê ve tenik bû** dünya malı bakımından yoksuldu
tenikayî *m* **1.** incelik **2.** sığlık (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenikbûn *m* **1.** incelme **2.** incelme (sıvılar için) **3.** özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) **4.** sığlaşma (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenik bûn *l/ngh* **1.** incelmek **2.** incelmek (sıvılar için) **3.** özemek (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltmek) **4.** sığlaşmak (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenikbûnî *m* inceliş
tenikbûyîn *m* **1.** inceliş **2.** inceliş (sıvılar için) **3.** özeme (yoğurt, pekmez gibi koyu şeyleri inceltme) **4.** sığlaşış
tenikî *m* **1.** incelik **2.** sığlık (göl, deniz, akarsu vb. için)
tenikker *rd/nd* inceltici
tenikkirin *m* **1.** inceltme, inceltiş **2.** inceltme (sıvılar için)
tenik kirin *l/gh* **1.** inceltmek **2.** inceltmek (sıvılar için)
tenikok *rd* incecik (yassı şeyler için)
tenikokî *rd* **1.** incemsi **2.** incecik **3.** zar gibi ince

tenişt *m* 1. böğür 2. seren (marangözlükte) 3. yan, taraf (bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü) * **were li tenişta min rûnê** gel yanıma otur 4. kenar (bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını) ~ **dan hev** samimi olup sohbet etmek, fiskoz etmek ~ **kutan hev** samimi olup sohbet etmek, fiskoz etmek ~**a xwe danê** karınlamak (gemi yanını dayamak)
teniştder *n* kapı kasası, kapı sereni
teniştkî *h* yandan, yanlanmasına, yanlama
tenî *m* is ~ **tê dan** is sürmek ~ **tê gerîn** islenmek, is sürülmek ~**ya bidon** 1) sırnaşık, çamur, püsküllü belâ, sıvışık, yapışkan kimse 2) balçık (güçlük çıkartan kimse) ~**ya bidon e** sülük gibi
tenîbûn *m* islenme
tenî bûn *l/ngh* islenmek
tenîdar *rd* isli
tenîgirtî *rd* isli
tenîkirin *m* isleme
tenî kirin *l/gh* islemek
tenîper *m* karbon kâğıdı
tenîs *sp/m* tenis ~**a maseyê** masa tenisi
tenîsbaz *nd/nt* tenisçi
tenîsbazî *m* tenisçilik
tenkiye *m* tenkiye
tenkîd *m* tenkit, eleştiri
tenkîdkirin *m* tenkit etme, eleştirme
tenkîd kirin *l/gh* tenkit etmek, eleştirmek
tenkîl *m* 1. tenkil, uzaklaştırma 2. tenkil (herkese örnek olacak bir ceza verme) 3. tenkil (düşman veya zararlı kimseleri topluca ortadan kaldırma)
tenkîlkirin *m* tenkil etme
tenkîl kirin *l/gh* tenkil etmek
tennaz *rd* nazik tenli
teno teno *h* tane tane
tenoke *n* sac (yassı demir)
tenor *mzk/n* 1. tenor (en ince erkek sesi) 2. *rd* tenor (tenor sesli kimse, sesi tenor olan)
tenperwer *rd* tenperver (kendine iyi bakan, gezip tozan)
tenperwerî *m* tenperverlik
tensist *rz* gevşek (ilgisiz, kayıtsız)
tensistî *m* 1. gevşeklik (kayıtsız davranış) 2. gevşek davranma * **tensistî kirin** gevşek davranmak ~ **kirin** gevşek davranmak
tensistokî *rd* gevşekçe
tenspî *rd* beyaz tenli
tenşo *m* teneşir, salacak
tente *m* tente
ten ten *b* tay tay (küçük çocukları ayakta durmalarını özendirmek için söylenir)
tentene (I) *m* tantana, şaşaa
tentene (II) *n* tentene, dantel, dantelâ
tentenekirî *rd* dantelli, dantelâlı
tentêl *m* durum, hâl
tenturdiyot *m* tentürdiyot
tenûke *bnr* teneke
tentûr *kîm/m* tentür
tenûr *m* 1. tandır 2. tandır (bazı yerlerde kışın ayakları ısıtmak için evin içinde yerin altına kurulan düzen) ~ **e hildibe** cehennem gibi sıcak
tenûre *m* tennure
tenûrname *m* tandırname
tenûrvan *m* tandırcı
tenûrvanî m tandırcılık
tenvekirî *rd* açık tenli
tenwerze *rd* idmanlı
tenya (I) *zo/m* tenya, aptesbozan, sığır tenyası
tenya (II) *rd* 1. yalnız 2. tenha, ıssız, kuytu (sessiz) 2. kuytu (ıssız, sessiz ve göze çarpmayan) * **li quncekî tenya yê qehwexaneyê mijûl dibin** kahvehanenin kuytu bir köşesinde sohbet ediyorlar 4. *m* tenhalık * **cihekî tenya** tenhalık bir yer ~ **kirin** yalnızlaştırmak, tenhalaştırmak ~ **man** ıssız kalmak
tenyabûn *m* 1. yalnızlaşma 2. tenhalaşma
tenya bûn *l/ngh* 1. yalnızlaşmak 2. tenhalaşmak
tenyabûyîn *m* 1. yalnızlaşış 2. tenhalaşış
tenyakirin *m* 1. yalnızlaştırma 2. tenhalaştırma 3. bir kenara çekip konuşma
tenya kirin *l/gh* 1. yalnızlaştırmak 2. tenhalaştırmak 3. bir kenara çekip konuşmak
tenyatî *m* 1. yalnızlık 2. tenhalık, tenha olma durumu, ıssızlık
tenzîh *m* tenzih, arılama ~ **kirin** tenzih etmek
tenzîlat *baz/m* tenzilat, indirim
tenzîlatkirin *m* indirim yapma (veya etme)
tenzîlat kirin *l/gh* indirim yapmak (veya etmek)
tenzîlatkirî *rd* tenzilâtlı, indirimli
tenzîm *m* tanzim
tenzîmat *m* 1. tanzimat (tanzimat fermanı; 1839) 2. tanzimat
tenzîmatparêz *nd/nt* tanzimatçı (tanzimattan yana)
tenzîmatvanî *nd/nt* tanzimatçı (tanzimat hareketinde görev almış kimse)
tenzîmkirin *m* tanzim etme, düzenleme
tenzîm kirin *l/gh* tanzim etmek, düzenlemek
teokrasî *m* teokrasi, din erki
teokratîk *rd* teokratik
teolog *nd/nt* teolog, ilahiyatçı, tanrı bilimci
teolojî *m* teoloji, ilahiyat, tanrı bilimi
teorem *mat/m* teorem
teorî *m* teori, kuram ~**ya peresanê** (an jî **tekamûlê**) evrim teorisi
teorîk *rd* teorik, kuramsal
teorîsyen *nd/nt* teorisyen, kuramcı
teorîsyenî *m* teorisyenlik, kuramcılık
teorîzan *nd/nt* teorisyen
teorîzanî *m* teorisyenlik
teorîze *nd* teorize
teorîzekirin *m* teorize etme, kuramlaştırma

teorîze kirin *l/gh* teorize etmek, kuramlaştırmak
teorîzm *m* teorizm, kuramcılık
tep (I) *bj/m* sara, pericik, peri hastalığı
tep (II) *m* **1.** pat (yassı bir şeye vurunca çıkan ses) * **got tep û lê xist** pat diye vurdu **2.** pıt (çok küçük bir nesnenin bir şey üzerine düştüğünde çıkardığı ses) **3.** pof (yere düşen kaba ve yumuşakça bir şeyin veya havası boşalan bir nesnenin çıkardığı sesi anlatır) ~ ~ **1)** pat pat **2)** tin tin ~ **û rep 1)** pat küt **2)** patır kütür ~ **û** ~ pat pat
tep (III) *m* **1.** el darbesi, elle vurulan darbe **2.** pençe (insanların elleri çin) **3.** şamar ~ **avêtin (yekî)** şamar atmak ~ **kirin** darbeden korumak için eğilmek ~ **û mist** yumruk
tep (IV) *n* **1.** tepe (bir şeyin en üst bölümü) **2.** *ant* tepe (başın üst, kafa tasının iki kulak arasında kalan bölümü) **3.** din (bir şeyin en yüksek ve sivri noktası)
tep (V) *nd* **1.** sobe **2.** ebe! ~ **lê dan** (an jî **xistin**) ebelemek ~**a min lê!** sobe! (saklambaç gibi oyunlarda söylenen söz) ~**a (min) li te** ebelemek (çocuk oyunlarında) ~**a xwe pê kirin** sobelemek
tep (VI) *m* hile ~ **lê kirin** (birine) oyun oynamak, (birini) oyuna getirmek
tepa *m* cibinlik
tepaketî *rd* saralı
tepale *m* tezek, kuru tezek
tepan (I) *n* kapı tokmağı
tepan (II) *m* tapan
tepandin *m* **1.** göçertme **2.** vurma
tepandin *l/gh* **1.** göçertmek **2.** vurmak
teparik *m* tıkaç
tepa serî *ant/n* kafa tası zirvesi
tepdar *rd* saralı
tepe *erd/n* tepe * **derketibû serê tepe û dikir gazî** tepeye çıkıp bağırıyordu
tepedor *m* şişe mantarı
tepel *m* doruk, zirve
tepela serî *ant/n* kafa tası zirvesi
tepelik *mzk/m* dünbelek
teperep *h* **1.** pat küt, raprap **2.** çangıl çungul ~ **pê dan kirin** tepindirmek
teperepkirin *m* tepinme (ayaklarını vurarak gürültü çıkarma)
teperep kirin *l/gh* tepinmek (ayaklarını vurarak gürültü çıkarmak)
tepeser *m* tepeleme
tepeserbûn *m* tepelenme
tepeser bûn *l/ngh* tepelenmek
tepeserkirin *m* tepeleme, bastırma, yatıştırma (bozguna uğratma)
tepeser kirin *l/gh* tepelemek, yatıştırmak, bastırmak (bozguna uğratmak) * **me dijmin tepeser kir** düşmanı tepeledik * **serhildan tepeser kir** ayaklanmayı yatıştırdılar
tepeserkirî *rd* tepelenmiş olan
tepeş *ant/n* elmacık
tepetep *h* **1.** raprap, patır patır, pıtır pıtır **2.** sapır sapır * **tepetep sêv ketin** elmalar sapır sapır döküldü **3.** tıp tıp, tıpır tıpır, tıpış tıpış ~ **jê çûn** pıt pıt atmak ~ **ji nava dilê (yekî) çûn** içi içine geçmek ~**a nava dilê (yekî) bûn** içi içine geçmek
tepetepkirin *m* pıtırdama, raprap etme, tapırdama, tıpırdama (yürürken tıpır tıpır ses çıkarma)
tepetep kirin *l/gh* pıtırdamak, raprap etmek, tapırdamak, tıpırdamak (yürürken tıpır tıpır ses çıkarmak)
tepê *m* ebelemece
tepik (I) *m* **1.** tepe (bir şeyin en üst bölümü) * **wî li tepika darên qirase dimêzand** kocaman ağaçların tepesine bakıyordu **2.** uç (bir şeyin başı, tepesi) * **li serê tepika darê çivîkek heye** ağacın ucunda bir kuş var **3.** din (bir şeyin en yüksek ve sivri noktası) **4.** *erd* tepe, tepecik **5.** *ant* tepe (başın üst, kafa tasının iki kulak arasında kalan bölümü) ~**a çiyê** din doruğu
tepik (II) *n* topak (hamur topağı) ~ **wergerandin** pişman olmak
tepik (III) *m* **1.** tezek **2.** duvara yapıştırılarak kurumaya bırakılan yaş tezek
tepik (IV) *m* tepelik (bir şeyin tepesine konulan)
tepik (V) *m* şamar * **tepikekê min lê da** bana bir şamar vurdu ~ **li qûnê xistin** kıçına tekmeyi atmak (vurmak veya yapıştırmak)
tepik (VI) *rd* ufak tefek kimse
tepika serî *ant/n* kafa tası zirvesi
tepikî *rd* inci gibi (küçük, temiz, güzel ve düzgün)
tepikkirin *m* tapışlama, tapıklama (birini beğenerek arkasını okşama)
tepik kirin *l/gh* tapışlamak, tapıklamak (birini beğenerek arkasını okşamak)
tepil *m* bir vurmalı çalgı
tepilorkî *rd* abullabut
tepinandin *m* göçürme
tepinandin *l/gh* göçürmek
tepirandin *m* eşeleme
tepirandin *l/gh* eşelemek
tepirîn *m* eşelenme
tepirîn *l/ngh* eşelenmek
tepis *m* **1.** basma, bastırma **2.** sıkıştırma, tıkıştırma **3.** el sürme ~ **kirin** okşamak
tepisandin *m* **1.** bastırma, basma (sıkıştırarak yerleştirme) **2.** sıkıştırma, tıkıştırma, tıkma (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırma) **3.** tepeleme, doldurma **4.** *mec* sindirme, sus pus etme (susturma)
tepisandin *l/gh* **1.** bastırmak, basmak (sıkıştırarak yerleştirmek) * **penêr tepisande kûp** küpe peynir bastı **2.** sıkıştırmak, tıkıştırmak, tıkmak (bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak) **3.** tepelemek, doldurmak **4.** *mec* sin-

dirmek, sus pus etmek (susturmak) * **hemû tepis kirin** hepsini susturdu
tepisandî *rd* 1.basılmış olan 2. sıkıştırılarak yerleştirilmiş olan 3. *mec* sinik
tepisîn *m* 1. basılma, bastırılma 2. sığdırılma, tıkıştırılma, tıkılma 3. *mec* sindirilme
tepisîn *l/ngh* 1. basılmak, bastırılmak 2. sığdırılmak, tıkıştırılmak, tıkılmak 3. *mec* sindirilmek
tepisk *bnr* terpûsk
tepiş (I) *m* 1. devinim 2. takat
tepiş (II) *m* tıpış ~ **kirin** tıpışlamak, tapıklamak
tepişandin (I) *m* 1. tıpışlama, tapıklama 2. yatıştırma, oyalama
tepişandin (II) *m* devindirme
tepişandin (I) *l/gh* 1. tıpışlamak, tapıklamak 2. yatıştırmak, oyalamak
tepişandin (II) *l/gh* devindirmek
tepişbûn *m* 1. tıpışlanma, tapıklanma 2. uslanma, durulma 3. yatışma, oyalanma
tepiş bûn *l/ngh* 1. tıpışlanmak, tapıklanmak 2. uslanmak, durulmak 3. yatışmak, oyalanmak
tepişî *rd* uslanmış, durulmuş
tepişîn (I) *m* 1. tıpışlanma, tapıklanma 2. uslanma, durulma 3. yatışma, oyalanma
tepişîn (II) *m* devinme
tepişîn (I) *l/ngh* 1. tıpışlanmak, tapıklanmak 2. uslanmak, durulmak 3. yatışmak, oyalanmak
tepişîn (II) *l/ngh* devinmek
tepişkirin *m* 1. tıpışlama, tapıklama 2. yatıştırma, oyalama
tepiş kirin *l/gh* 1. tıpışlamak, tapıklamak 2. yatıştırmak, oyalamak
tepişkor *rd/ndt* sakar (kimse)
tepişkorî *m* 1. sakarlık 2. *rd* sakarca
tepişkorîbûn *m* sakarlaşma
tepişkorî bûn *l/ngh* sakarlaşmak
tepîl *m* parça
tepîn (I) *m* 1. patırdama 2. tıpırdama (yürürken tıpır tıpır ses çıkarma) 3. tıpırdama (hafif hafif vurma) ~ **ketin (tiştekî)** patırdamak
tepîn (II) *m* göçme
tepîn *l/gh* göçmek
tepînî *m* 1. patırtı 2. pıtırtı 3. tapırtı, tıpırtı 4. titreme (ışık için; aralıklı olarak gücü azalıp çoğalma) ~ **jê anîn** 1) patırdatmak 2) pıtırdatmak ~ **jê çûn** 1) patırdamak 2) pıtırdamak
tepînîkirin *m* tıpırdatma
tepînî kirin *l/gh* tıpırdamak * **dilê wê tepînî dike** yüreği tıpırdıyor
tepînk (I) *m* göçük (çökmüş, göçmüş yer)
tepînk *m* mayın ~ **binax kirin** mayınlamak ~ **çandin** mayın döşemek, mayınlamak ~ **kirin binê erdê** mayın döşemek
tepînk danîn *l/gh* mayınlamak
tepînker *nd/nt* mayıncı
tepînkirin *m* tıpırdama (hafif hafif vurma)
tepîn kirin *l/gh* tıpırdamak (hafif hafif vurmak)
tepîsk *m* tepsi
tepka sepetê *nd* sepet topu
tepkeberf *m* kar topu
tepl (I) *m* darbuka, dümbelek
tepl (II) *m* parmak izi
teple *mzk/m* dünbelek
teplêdan *m* ebeleme
tep lê dan *l/bw* ebelemek
tep lê kirin *l/bw* (birini) oyuna etirmek
teplêxistin *m* ebeleme, sobeleme
tep lê xistin *l/bw* ebelemek, sobelemek
teplfiroş *nd/nt* dümbelekçi (satan kimse)
teplik *mzk/m* dümbelek
teplikvan *nd/nt* darbukacı, dümbelekçi (çalan kimse)
teplikvanî *m* darbukacılık, dümbelekçilik
tepljen *nd/nt* darbukacı, dümbelekçi (çalan kimse)
tepljenî *m* darbukacılık, dümbelekçilik
teplo *m* sara (hastalığı)
teplorkî *h* apul apul * **ev zarok teplorkî bi rê de diçe** bu çocuk apul apul gidiyor
teployî *rd* saralı
teployîbûn *m* saralı olma (bu hastalığa yakalanma)
teployî bûn *l/ngh* saralı olmak (bu hastalığa yakalanmak)
tepo (I) *rd* hilekâr
tepo (II) *m* cibinlik
tepreş *rd* 1. hilekâr 2. hain
tepreşî *m*1. hilekârlık 2. hainlik
tepsik *m* 1. tabak (yiyecek koymaya yara az derin veya yayvan kap) 2. *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar)
tepsî *m* 1. tepsi 2. tepsi (içinde börek, tatlı vb. pişiriline kap) 3. *rd* tepsi (tepsi biçiminde olan) 4. *rd* tepsi (bir tepsinin alabileceği miktarda olan) * **du tepsî borek** iki tepsi börek ~**ya çaygeran** kahveci tepsisi, askı
tepsîk *m* 1. tabak 2. tepsi, küçük tepsi
teptep *m* 1. tapırtı, tıpırtı 2. *h* patır patır, sapır sapır ~**a dil** yürek çarpıntısı, kalp atışı
teptepa dil *nd* yürek çarpıntısı, yürek atışı
teptepbûn *m* tapışlanma, tıpışlanma
teptepbûn *l/ngh* tapışlanmak, tıpışlanmak
teptepe (I) *m* delikli tandır ekmeği
teptepe (II) *rd* şapşal
teptepetî *m* şapşallık
teptepkirin *m* 1. tapışlama, tıpışlama 2. tapışlama (hamur düzeltirken hafif elle vurma) 3. tapışlama, tapıklama (birini beğenerek arkasını okşama)
teptep kirin *l/gh* 1. tapışlamak, tıpışlamak 2. tapışlamak (hamur düzeltirken hafif elle vurmak) 3. tapışlamak, tapıklamak (birini beğenerek arkasını okşamak)
teptepo *rd* eşkinsiz
tepûtor *m* örümcek ağı
teq (I) *m* toprak damlı evlerde duvara gömülü

dolap, kör pencere

teq (II) *m* **1.** tak (tahtaya, herhangi bir şeye vurulunca veya silâh patlayınca çıkan tok ve sert ses) **2.** küt (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) * **got teq lê xist** küt diye vurdu ~ ~ **1)** tak tak **2)** küt küt * **got teq teq li derî da** küt küt diye kapıyı vurdu ~ **û req 1)** tak tuk **2)** takır tukur, tan tun **3)** tıngır mıngır (yavaş düzenli bir biçimde yol alındığını belirtmek için kullanılır) **4)** gürültü patırtı ~ **û req gelek dîtine** kös dinlemiş ~ **û şeq** gürültü patırtı

teqa (I) kör pencere

teqa (II) *rd* ukalâ, bilecen

teqabûl *m* **1.** tekabül **2.** *man* karşı olum ~ **kirin** tekabül etmek

teqadûm *m* tekaddüm, öncelik

teqal (I) *m* düzlem

teqal (II) *m* yuvarlak, yassı şey

teqalik *m* iğ başı

teqalî *rd* düzlemsel

teqan (I) *bnr* teqn

teqan (II) *m* patlama

teqandin *m* **1.** patlatma (patlama işine yol açma) **2.** patlatma (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşleme) **3.** patlatma (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltıhabı dışarı çıkarma) **4.** *mec* patlatma, çatlatma (bir insanın sabrını tüketme, bir kimseyi nispet vererek kızdırma)

teqandin *l/gh* **1.** patlatmak (patlamak işine yol açmak) * **min dengekî tûj ê ku guhê mirovan diteqand, bihîst** kulakları patlattan bir ses duydum **2.** patlatmak (bir silâhı veya bir patlayıcı maddeyi ateşlemek) * **demançe teqand** tabancayı patlattı **3.** patlatmak (yarayı, çıbanı vb. içindeki iltıhabı dışarı çıkarmak) * **birîn teqand** yarayı patlatmak **4.** *mec* patlatmak, çatlatmak (bir insanın sabrını tüketmek, bir kimseyi nispet vererek kızdırmak) * **bes e, we camêr teqandiye** yeter, adamı patlatmışsınız

teqandî *rd* **1.** patlak **2.** patlak (araba tekerleği için)

teqas *m* **1.** takas, sayışma **2.** *bz* takas, kliring

teqaskirin *m* takas etme, sayışma

teqas kirin *l/gh* takas etmek, sayışmak

teqatî *m* ukalâlık

teqawid *nd/rd* tekaüt, emekli ~ **bûn** emekli olmak, emekliye ayrılmak ~ **kirin** emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)

teqawidbûn *m* tekaüt olma, emekliye ayrılma

teqawid bûn *l/ngh* tekaüt olmak, emekli olmak

teqawidbûyî *rd* emekli olmuş olan

teqawidbûyîn *m* tekaüt oluş, emekliye ayrılış

teqawidî *m* tekaütlük, emeklilik

teqayî *m* ukalâlık, bilecenlik

teqdîm *m* **1.** takdim, sunma **2.** tanıtma, tanıştırma

teqdîmbûn *m* takdim edilme (veya olunma), sunulma

teqdîm bûn *l/ngh* takdim edilmek (veya olunmak), sunulmak

teqdîmbûyîn *m* takdim ediliş (veya olunuş), sunuluş

teqdîmkar *nd/nt* **1.** takdimci, sunucu **2.** tanıtmacı

teqdîmkarî *m* **1.** takdimcilik, sunuculuk **2.** tanıtmacılık

teqdîmker *nd/nt* **1.** takdimci, sunucu **2.** tanıtmacı

teqdîmkerî *m* **1.** takdimcilik, sunuculuk **2.** tanıtmacılık

teqdîmkirin *m* takdim etme, sunma

teqdîm kirin *l/gh* takdim etmek, sunmak

teqdîr *m* **1.** takdir **2.** takdir (Allah'ın isteği) * **ev teqdîra Xwedê ye** bu Allah'ın takdiridir ~**a Xwedê** takdiri ilâhî

teqdîrkar *rd* takdirkâr

teqdîrname *m* takdirname

teqdîrkirin *m* takdir etme (veya eyleme)

teqdîr kirin *l/gh* takdir etmek (veya eylemek)

teqdîs *m* takdis, kutsama

teqdîskirin *m* takdis etme, kutsama

teqdîs kirin *l/gh* takdis etmek, kutsamak

teqdîskirî *rd* takdis edilmiş, kutsanmış

teqe *m* **1.** patlama **2.** sıkma ~ **lê kirin** (birine) sıkmak

teqe *nd* en azında, hiç olmasa, hiç değilse

teqel *m* teyel, ilinti

teqe lê kirin *l/bw* (birine) sıkmak (kurşun)

teqemenî *m* patlayıcı madde, mühimat

teqereq *m* **1.** takatuka, gürültü, patırtı, şamata, dağdağa **2.** gürültü, karışıklık (birçok kimsenin karıştığı kavga) **3.** *h* har hur (karışıklık ve anlaşmazlık) **4.** *h* lângir lungur ~ **derxistin** patırtı çıkarmak ~ **xistin (cihekî)** (bir yeri) patırtıya (veya gürültüye) vermek

teqereqkirin *m* patırdama

teqereq kirin *l/gh* patırdamak

teqeşeq *m* takatuka, gürültü, patırtı, şamata, dağdağa

teqeteq *m* **1.** tak tak **2.** tak tuk, gürültü patırtı ~**a birq û birûskan** şimşek sesi

teqez *h* **1.** mutlak **2.** kesinlikle, muhakkak **3.** *b* zinhar

teqezandin *m* mutlaklaştırma, kesinleştirme

teqezandin *l/gh* mutlaklaştırmak, kesinleştirmek

teqeze (I) *m* teklif, rica ~ **lê kirin** ricada bulunmak

teqeze (II) *h* **1.** mutlaka **2.** *m* doğrulama, tasdik

teqezebûn *m* doğrulanma

teqeze bûn *l/ngh* doğrulanmak

teqezebûyî *rd* doğrulanmış

teqezebûyîn *m* doğrulanış

teqezekirin *m* **1.** doğrulama, teyit etme (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarma) **2.** doğrulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma)

teqeze kirin *l/gh* **1.** doğrulamak, teyit etmek (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarmak) **2.** doğrulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak)
teqezekirî *rd* teyitli, doğrulanmış
teqeze lê kirin *l/bw* ricada bulunmak
teqezî (I) *h* mutlaka
teqezî (II) *m* **1.** tembîh, uyarı **2.** rica ~ **kirin 1)** tembih etmek **2)** rica etmek
teqezîkirin *l/gh* **1.** tembihleme, ısmarlama **2.** rica etme
teqezî kirin *l/gh* **1.** tembihlemek, ısmarlamak **2.** rica etmek
teqezîkirî *rd* tembihli, tembihlenmiş olan
teqezî lê kirin *l/bw* tembihlemek, ısmarlamak * **ma min ev teqezî li te kiribû?** ben sana böyle mi ısmarlamıştım?
teqezkirin *m* mutlaklaştırma, kesinleştirme
teqez kirin *l/gh* mutlaklaştırmak, kesinleştirmek
teqil *fiz/m* **1.** özgül ağırlık **2.** *mzk* ritm, vurgu
teqilandin *m* tartma, okkalama (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışma)
teqilandin *l/gh* tartmak, okkalamak (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak) * **hilda destê xwe û teqiland** eline alıp tarttı
teqildar *rd* ritmik
teqilîn *m* **1.** tartılma **2.** felfeleme (durmadan önce hızını yitirme)
teqilîn *l/ngh* **1.** tartılmak **2.** felfelemek (durmadan önce hızını yitirmek)
teqin *m* batak, bataklık, çökek
teqinandin *m* **1.** tıkatma **2.** batağa saplama, batağa sıkıştırma
teqinandin *l/gh* **1.** tıkatmak **2.** batağa saplamak, batağa sıkıştırmak
teqinandî *rd* tıkanık
teqinîn *m* **1.** tıkanma **2.** batağa batma, çamura saplanma **3.** sıkışıp kalma
teqinîn *l/ngh* **1.** tıkanmak **2.** batağa batmak, çamura saplanmak **3.** sıkışıp kalmak
teqiyayî *rd* **1.** patlak **2.** patlak (araba tekerleği için)
teqizandin *m* defetme, defleme, savma, savuşturma
teqizandin *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak
teqizandî *rd* defedilmiş
teqize *h* mutlaka
teqizîn *m* **1.** defolma, defoluş, çekip gitme **2.** cehennem olma **3.** siktirme
teqizîn *l/ngh* **1.** defolmak, çekip gitmek **2.** cehennem olmak **3.** siktirmek * **biteqize** siktir ~ **çûn** siktirip gitmek * **biteqize ji vê!** çek arabanı! (veya çek!) * **biteqizîne** siktir et
teqîbat *m* takibat, kovuşturma
teqîbatkirin *m* kovuşturma
teqîbat kirin *l/gh* kovuşturmak
teqîn *m* **1.** patlama (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılma, infilâk etme) **2.** ateş alma (ateşli silâh patlama) **3.** patlama (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılma) **4.** *mec* patlama (çok sıkılma, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etme) **5.** *mec* patlama (zorlu tepki gösterme) **6.** patlama (yara, çıban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) **7.** patlama (ansızın bir gürültü duyulma) **8.** çatlama (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan eya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelme) **9.** çatlama (sıkıntı, yalnızlık, sabırsızlık, kıskançlık gibi ruhî durumları aşırı duyma)
teqîn *l/ngh* **1.** patlamak (iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilâk etmek) * **nepoxa te teqiya** balonun patladı * **dînamît teqiyaye** dinamit patlamış **2.** ateş almak (ateşli silâh patlamak) **3.** patlamak (genellikle iç basıncın artması yüzünden bir şey yarılmak) * **hin çalên kanalîzasyonê cih bi cih teqiyabûn** kanalizasyon çukurları yer yer patlamıştı **4.** *mec* patlamak (çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etmek) * **min xwe ranegirt, ez teqiyam** dayanamadım patladım **5.** *mec* patlamak (zorlu tepki göstermek) **6.** patlamak (yara, çıban vb. içindeki iltihabın dışarıya çıkması) * **birîn teqiya** yara patladı **7.** patlamak (ansızın bir gürültü duyulmak) **8.** çatlamak (aşırı yemekten, içmekten, yorgunluktan eya bebek ağlamaktan ölecek duruma gelmek) * **hingî nan xwar hindik mabû ku biteqiya** o tkadar yemek yediki nerdeyse çatlayacaktı **9.** çatlamak (sıkıntı, yalnızlık, sabırsızlık, kıskançlık gibi ruhî durumları aşırı duymak) * **ji ber tengaviyê wê mêjiyê min biteqe** sıkıntıdan beynim çatlayacak
teqînbar *rd* patlamalı * **motora teqînbar** patlamalı motor
teqîner *rd* patlayıcı
teqînî *m* patlama
teqîn jê anîn *l/bw* kütletmek
teqîn jê birin *l/bw* kütletmek
teqîn jê çûn *l/bw* kütlemek
teqîn pê ketin *l/bw* patlak vermek, patlamaya başlamak
teql (I) *m* takla ~ **û toqil** tepetaklak ~ **û toqilê dinyayê** dünyanın bin bir türlü halı ~ **û toqilê dinyayê hene** dünyanın bin bir türlü halı var
teql (II) *fiz/m* **1.** özgül ağırlık **2.** *mzk* ritm, vurgu ~ **ketin (yekî)** kilo tutmaya başlamak
teqlandin *m* terazileme (bir şeyin ağırlığını elle yoklama)
teqlandin *l/gh* terazilemek (bir şeyin ağırlığını elle yoklamak)
teqlandî *rd* terazilenmiş olan
teqldar *rd* **1.** ritmik **2.** *mzk* ritimli **3.** *rz/rd* vurgulu

teqle *m* 1. takla, taklak, perende 2. aşama ~ **dan** takla atmak, cumbuldamak
teqle avêtin *l/gh* takla atmak (veya kılmak)
teqlebaz *nd/nt* taklacı
teqlebazî *m* taklacılık
teqledan *m* takla atma (veya kılma)
teqle dan *l/gh* takla atmak (veya kılmak)
teqlîd *m* 1. taklit 2. *rd* taklit (benzetilerek yapılmış şey) * **diravê teqlîd** taklit para
teqlîdî *rd* taklidî (taklit yoluyla yapılan)
teqlîdkar *nd/nt* taklitçi
teqlîdkarî *m* taklitçilik
teqlîdker *nd/nt* taklitçi
teqlîdkerî *m* taklitçilik
teqlîd kirin *l/gh* 1. taklit etmek 2. taklidini yapmak, öykünmek
teqlîzan *m* tahterevallı
teqlobeqlo *m* tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak olmak
teqlûtoqil *h* tepetakla, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
teqn *m* batak, bataklık, çökek
teqol *m* topaç
teqreq *m* 1. patırtı 2. tak tuk
teqrîben *h* takriben
teqrîbî *rd* takribî, yaklaşık, ortalama
teqrîr *m* 1. takrir, yerleştirme, yerleştirilme 2. takrir, önerge 3. *hiq* takrir (tapu dairelerinde taşınmaz malını başkasına sattığını veya ipotek ettiğini söyleme)
teqrîz *m* takriz, beğence
teqsîm *m* 1. taksim, bölme 2. *mzk* taksim
teqsîr *m* esirgeme
teqsîrkirin *m* esirgeme
teqsîr kirin *l/gh* 1. esirgemek (bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak) * **ew tiştê ku we jê teqsîr kir, ez nastînim** ondan esirgediğinizi ben almam 2. esirgemek (olumsuz biçimde; feda etmekten kaçınmak) * **mirov ji bo welatê xwe canê xwe teqsîr nake** insan yurdu için canını esirgemez
teqsît *m* taksit ~ **dan** taksit ödemek (veya vermek) ~ ~ taksit taksit
teqteq *h* tak tak
teqteqok (I) *m* çıtpıt
teqteqok (II) *m* mantar, mantar tabancası
teqteqok (III) *zo/m* ağaçkakan (Picus)
teqteqokî *h* çıtpıtı
teqteqonk *m* ilkel çocuk tabancası
teqûreq *m* 1. patırtı, gümbürtü, patırdama 2. *h* tak tuk 2. şakır şukur
teqûreq kirin *l/gh* patırtı, görürtü yapmak
teqwa *ol/nd* takva **(yekî)** ~ dini bütün
teqwiye *m* takviye
teqwiyekirin *m* takviye etme
teqwiye kirin *l/gh* takviye etmek
teqwîm *m* 1. takvim (zamanı yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem) 2. takvim (bir yılın günlerini, aylarını sayılı günlerini gösteren çizelge) 3. *mec* takvim (yapılacak bir işin türlü evrelerini zamana bağlı olarak gösteren program) ~**a rojê** *ast* güneş takvimi
ter *rd* 1. yaş (kendi suyunu, canlılığını yetirmemiş, kurumamış, kurutulmamış, taze) * **dara ter** yaş ağaç 2. yeşil (kurumamış, taze sebze) * **pîvazên ter** yeşil soğan 3. taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) * **hîna ter û ciwan bû** daha taze ve güzeldi 2. taze, körpe (kuru olmayan) * **hê ter û teze ye** daha körpe 3. *nd* taze (genç) * **jina ter û teze** taze kadın ~ **bûn** 1) yaşarmak 2) nemlenmek * **barûd ter bûye** barüt nemlenmiş 3) *mec* hamile kalmak ~ **û ciwan** 1) taze, körpe (insan için; yeni yetişmekte olan) 2) genç ~ **û ciwan bûn** 1) körpe, taze olmak 2) genç olmak ~ **û ciwanî** 1) tazelik, körpelik 2) gençlik ~ **û hişk** yaş ve kuru ~ **û hişk bi dû te nekevin** kısır olasın (veya kalasın) ~ **û per** yaş, taze (ağaç) ~ **û şil** yaş, ıslak ~ **û terlanî** taze delikanlı ~ **û teze** 1) taze, körpe (insan için; yeni yetişmekte olan) * **du xortên ter û teze** iki körpe delikanlı 2) taptaze 3) gepgenç, gepegenç terabûn *m* 1. yuvarlanma 2. yuvarlanma, uçma (yüksek yerden yuvarlanarak düşme) 3. yığılma, yıkılma (yere düşme) 3. yığılma (yere düşme)
tera *m* 1. yuvarlanma 2. yuvarlanma, uçma (yüksek yerden yuvarlanarak düşme) ~**yî (...) bûn** 1) -e yuvarlanmak 2) -e yığılmak * **terayî erdê bû** yere yığıldı
terabe (I) 1. bozuk, arızalı * **makîneya terabe** bozuk makine 2. *argo* bozuk, çakar çakmaz 3. külüstür
terabe (II) *rd* züppe ~ **bûn** züppeleşmek
terabebûn (I) *m* bozukluk
terabebûn (II) *m* züppeleşme
terabe bûn *l/ngh* züppeleşmek
terabebûyîn *m* züppeleşiş
terabekî *rd/h* züppece
terabetî (I) *m* bozukluk
terabetî (II) *m* züppelik ~ **kirin** züppelik yapmak
terabûn *m* 1. yuvarlanma 2. yuvarlanma, uçma (yüksek yerden yuvarlanarak düşme) 3. yığılmak , yıkılma (yere düşme)
tera bûn *l/ngh* 1. yuvarlanmak 2. yuvarlanmak, uçmak (yüksek yerden yuvarlanarak düşmek) 3. yığılmak, yıkılmak (yere düşmek)
terad *m* koşu, yarış * **terada hespan** at yarışı
teraf (I) *bnr* tiraf
teraf (II) *m* yolma
terafkirin *m* yolma
teraf kirin *l/gh* yolmak
terahe *m* halı
teral *bnr* tiral
teram *bnr* heram û teram
terane *m* 1. terane, nağme 2. terane (boş söz) 3. alay, şaka

teranekirin *m* alay etme, şakalaşma
terane kirin *l/gh* alay etmek, şakalaşmak
terantî *m* teranelik
terapî *m* **1.** terapi **2.** *psî* terapi
teraq *m* sohbet * **teraqa wî pir xweş e** sohbeti çok hoş
teraq *bnr* teqîn û teraq
teraqî *m* tüysüz şeftali türü
teraqî (II) *m* nektar
teraqî (III) *bnr* tereqî (II)
teras *m* **1.** taraça **2.** düzeltilip ekim alanı haline getirilmiş seki biçimli alan
teraş (I) *bnr* terş û teraş
teraş (II) *m* fundalık
teraş (III) *n* kaya, taş
teraşîn *m* yontulma
teraşîn *l/ngh* yontulmak
teraştin (I) *m* **1.** yontma **2.** budama **3.** tıraş etme
teraştin (II) *m* yarma, ikiye ayırma
teraştin (I) *m* **1.** yontmak **2.** budamak **3.** tıraş etmek
teraştin (II) *l/gh* yarmak, ikiye ayırmak
terat *m* koşu, yarış * **dan teratan** koşmaya başlamak
teratin *m* gidiş geliş (veya dönüş)
terawîh *ol/m* teravi
teraz *m* **1.** denge (bir nesnenin veya insanın devrilmeden durma hali) **2.** denge (siyasî güçlerin, yetkilerini birbirini sınırlayacak şekilde dağıtmaları) * **teraza siyasî** siyasi denge **~a civakî** *sos* toplumsal (veya sosyal) denge
terazandin *m* dengeleme
terazandin *l/gh* dengelemek
terazandî *rd* dengeli, dengelenmiş
terazdar *rd* dengeli
terazin *n* **1.** yalpak, uçurum **2.** yamaç, yalpı **3.** yalpı, yeşillik düzlük alan **4.** *rd* sarp
terazinî *m* sarplık
Terazî *ast/m* Terazi
terazî *m* terazi **~ya qapanî** kantar
terazîbûn *m* terazilenme, tartılma, teraziye vurulma
terazî bûn *l/ngh* terazilenmek, tartılmak, teraziye vurulmak
terazîker *nd/nt* dengeleyici, stabilizatör
terazîkirin *m* terazileme, tartma, teraziye vurma
terazî kirin *l/gh* terazilemek, tartmak, teraziye vurmak
terazîkirî *rd* **1.** dengeli **2.** terazilenmiş olan
terazîner *rd/nd* dengeleyici
terazkirin *m* dengeleme
teraz kirin *l/gh* dengelemek
terazkirî *rd* dengelenmiş
terazo *bnr* terazî
terazo bûn *bnr* terazî bûn
terazo kirin *bnr* terazî kirin
terazû *m* **1.** terazi **2.** mizan yıldızı
terazûkirin *m* terazide tartmak
terazû kirin *l/gh* terazide tartmak
terazûmendî *m* denge
terazûn *m* denge
terbende *rd* bozuk
terbendetî *m* bozukluk
terbiye *m* **1.** terbiye **2.** terbiye (görgü) **~ girtin** (an jî **stendin**) terbiye almak **(yek) ~ kirin** (birimi) terbiye etmek **~ya (yekî) danê** (birinin) terbiyesini vermek
terbiyebûn *m* terbiye olma
terbiye bûn *l/ngh* terbiye olmak
terbiyebûn *m* terbiye oluş
terbiyedar *rd* **1.** terbiyeli **2.** terbiyeci
terbiyeker *nd/nt* terbiyeci
terbiyekirin *m* terbiye etme
terbiye kirin *l/gh* terbiye etmek
terbiyekirî *rd* terbiye edilmiş olan, eğitimli
terbiyewî *rd* terbiyevî
terbiyûm *kîm/m* terbiyum (kısaltması Tb)
terbî *wj/m* terbi, dörtleme
terbûn *m* **1.** yaşarma **2.** nemlenme **3.** *mec* hamile kalma
ter bûn *l/ngh* **1.** yaşarmak **2.** nemlenmek * **barûd ter bûye** barüt nemlenmiş **3.** *mec* hamile kalmak
terbûyîn *m* **1.** yaşarış **2.** nemleniş **3.** *mec* hamile kalış
tercal *rd* **1.** yabanî, vahşî **2.** ateş parçası, aşırı yaramaz çocuk
tercîh *m* tercih
tercîhî *h* tercihen
tercîhkirin *m* tercih etme
tercihkirin *m* tercih etme, yeğleme
tercîh kirin *l/gh* tercih etmek, yeğlemek
tercîhkirî *rd* tercih edilmiş olan, tercihli
tercîîbent *wj/m* terciibent
tercûman *nd/nt* tercüman
tercûmanî *m* tercümanlık **~ kirin** tercümanlık yapmak
tercûme *m* **1.** tercüme, çeviri (dilden dile aktarma) **2.** tercüme, çevire (bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap)
tercûmekirin *m* tercüme etme
tercûme kirin *l/gh* tercüme etmek
tercûmekirî *rd* tercüme edilmiş olan, çevrilmiş olan
tere (I) *m* satır
tere (II) *m* tere
terebe *nd/nt* cin çalığı
terebentîn *m* terebentin
terebihar *nd* fazla yağışlı olan bahar
terebxane *m* dans, zevk ve sefa yeri
teredî *rd* yoz
teredîbûn *m* yozlaşma
teredî bûn *l/ngh* yozlaşmak
teredîbûyîn *m* yozlaşış
teredîtî *m* yozluk

teredût *m* tereddüt, çekinti
teredûtî *m* tereddütlük, çekintilik
teref *n* **1.** taraf (ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri) * **her terefê xanî bi dîwar hatibû girtin** evin her tarafı duvarla çevrilmişti **2.** taraf, yön (yan, doğrultu) **3.** taraf (yöre, yer) **4.** taraf (istekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri) * **tu ji kîjan terefî yî?** sen hangi taraftansın? **5.** taraf (bir kişinin soyundan gelenlenlerin hepsi) * **ji teref bavê ve zengîn e** baba tarafından zengin ~**ê (yekî) girtin** taraf tutınak (veya çıkmak veya olmak)
terefdar *nd/rd* **1.** taraflı, yanlı **2.** taraftar, yandaş ~**ê (yekî) bûn** yandaş olmak
terefdarî *m* **1.** taraflılık **2.** taraftarlık, yandaşlık
terefgir *rd* tarafgir, taraflı, yanlı
terefgirî *m* tarafgirlik ~ **kirin** tarafgirlik yapmak
terefgirtin *m* taraf tutına
teref girtin *l/gh* taraf tutmak
tereke *m* tereke, bırakıt
terekfîncan *nd* fıncan tepsisi
teremast *m* kış için tutulan yoğurt
terempêl *m* araba
terence *bnr* derence
tereng *rd* koyu (karaya kaçan renk)
terèngî *m* koyuluk
terengîbûn *m* koyulaşma
terengî bûn *l/ngh* koyulaşmak (renkler için)
terengîbûyî *rd* koyulaşmış
terengîbûyîn *m* koyulaşış
terengîkirin *m* koyulaştırma (renk için)
terengî kirin *l/gh* koyulaştırmak (renkler için)
terengîkirî *rd* koyulaştırılmış
terepîvaz *m* taze soğan
tereq *m* cihet, yön
tereqe *m* kapsül (ateşli silahlarda)
tereqedar *rd* kapsüllü
tereqî (I) *m* nektarin
tereqî (II) *m* terakki, ilerleme
tereqîperwer *rd* terakkiperver
tereqîperwerî *m* terakkiperverlik
teres *n* teres
teresal *m* fazla yağışlı geçen yıl
teresbav *n* teres oğlu
teresbûn *m* teres olma
teresbûn *l/ngh* teres olmak
teresbûyîn *m* teres oluş
teresî *m* tereslik
tereskirin *m* teres etme
tereskirin *l/gh* teres etmek
teretûre (I) *nd* taze veya yaş sebze
teretûre (II) *m* **1.** saçma sapan, zırva **2.** *h* zırva bir biçimde ~ **axaftin** zırvalamak, saçmalamak
teretûretî *m* saçma sapanlık, zırvalama
terewîl *zo/m* kuş
terexûn *bj/m* yenirce * **terexûn li pidiyên wî ketine** diş etleri yenirceye yakalanmış ~ **lê ketin** yenirceye yakalanmak
terez *m* dolu, büyük dolu * **rez ne tu rez bû terezê jî lê xist** bağ bağ değildi bir de dolu vurdu
tereza *rd* körpe, yeni doğmuş olan
terezin *n* **1.** palandöken **2.** kayalık **3.** yalpık
tereziya avdar *nd* su tarazisi, tesviye ruhu
tereziya avê *nd* su tarazisi, tesviye ruhu
terezî *m* **1.** terazi **2.** denge * **serê wî nayê teraziyê** başı dengeye gelmiyor ~**ya avê** su tarazisi ~**ya (kesek an jî tiştekî) xera bûn** dengessi bozulmak
terêf *m* mikrop
terê rovî *bot/nd* bir bitki adı
terêx *n* vıcık dışkı (hem insanın hem de hayvanınki)
terfî *m* terfı, yükselme ~ **dan (yekî)** terfılendirmek
terfîkirin *m* terfı etme
terfî kirin *l/gh* terfı etmek
terfîkirî *rd* terfı edilmiş olan
terg *m* dolu
tergal (I) *rd* pis sohbetli
tergal (II) *m* **1.** tergal (sentetik polyester lifleri veya ipliği) **2.** *rd* tergal (buhdan yapılmış olan)
tergize *m* tehlike
tergizedar *rd* tehlikeli
terh (I) *n* tarz
terh (II) *m* kavunun hünüz büyümemiş olanı
terh (III) *m* **1.** sürgün, çıvgın, cımbar, fidan (bir bitkide yeni süren filiz) **2.** fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerdençıkarılan taze ağaç) ~ **ji ber çûn** sürgün vermek
terhane *m* **1.** tarhana **2.** tarhana (bundan yapılan çorba)
terhî *m* leçek, tülbent
terhik *m* **1.** sürgün, cımbar, çıvgın, fışkın, fidan (bir bitkide yeni süren filiz) **2.** fidan, dikme (başka bir yere dikilmek için bulunduğu yerdençıkarılan taze ağaç) ~ **ji ber çûn** sürgün vermek ~ **ji berê çûn** kol atmak (bitki için; gödesinden ayrılan bir dal bir yöne uzanmak
terhikgeh *m* fidanlık
terhîs *lşk/m* terhis
terhîsbûn *m* tersih olma
terhîs bûn *l/gh* tersih olmak
terhîsbûyî *rd* tersih olmuş olan
terhîsbûyîn *m* tersih oluş
terhîskirin *m* terhis etme
terhîs kirin *l/gh* terhis etmek
terhîskirî *rd* terhis edilmiş olan
teribandin *m* **1.** bozma **2.** bozma (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) **3.** ağzına burnuna bulaştırma **4.** dağıtma
teribandin *l/gh* **1.** bozmak * **kurik leyîstoka xwe teriband** çocuk oyuncağını hakladı **2.** bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisin-

den beklenilen işi yapmayacak duruma getirmek) **3.** ağzına burnuna bulaştırmak **4.** dağıtmak
teribandî *rd* bozuk, bozulmuş olan
teribîn *rd* bozuk
teribîn *m* **1.** bozulma **2.** bozulma, arızalanma, haşatı çıkma (cihazlar için) **3.** dağılma
teribîn *l/ngh* **1.** bozulmak * **rewşa wan teribî** durumları bozuldu **2.** bozulmak, arızalanmak, haşatı çıkmak (cihazlar için) * **radyo teribî** radyo bozuldu **3.** dağılmak
teribîner *rd* bozucu
terifandin (I) *m* **1.** budama **2.** gözü acıtma
terifandin (II) *m* toprak suyu emme, doyma (tarla için)
terifandin (I) *l/gh* **1.** budamak **2.** gözü acıtmak
terifandin (II) *l/gh* toprak suyu emmek, doymak (tarla için)
terifîn (I) *m* **1.** budanma **2.** kızarma, gözü acıma
terifîn (II) *m* toprak suyu emme, doyma (tarla için)
terifîn (I) *l/ngh* **1.** budanmak **2.** kızarmak, gözü acımak
terifîn (II) *l/ngh* toprak suyu emmek, doymak (tarla için)
terijandin *m* yığma
terijandin *l/gh* yığmak
terijîn *m* yığılma
terijîn *l/ngh* yığılmak * **ez terijîm erdê** yere yığıldım
terik (I) *n* **1.** yaş odun **2.** sopa, taze sopa ~ **xwarin** sopa yemek
terik (II) *n* (*t* kalın okunur) **1.** çav (at, eşek gibi hayvanların erkeklik organı) **2.** *argo* sik, yarak
terikandin (I) *m* **1.** çatlatma, yarma **2.** çatlatma (ölmesine sebep olma, at benzeri hayvanlar için)
terikandin (II) *m* **1.** terketme, bırakma **2.** terketme, bırakma (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme)
terikandin (I) *l/gh* **1.** çatlatmak, yarmak * **lêva xwe terikand** dudağını çatlattı * **destên wê terikandine** ellerini yarmışlar **2.** çatlatmak (ölmesine sebep olmak, at benzeri hayvanlar için)
terikandin (II) *l/gh* **1.** terketmek, bırakmak **2.** terketmek, bırakmak (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê cixareyê biterikînî?** sigarayı bırakacak mısın?
terikandî (I) *rd* çatlak (sert olmayan şeyler için) * **lêvên wê yên terikandî** çatlak dudakları
terikandî (II) *rd* terkedilmiş
terikandîbûn *m* çatlaklık
terikî *rd* çatlak, çatlamış olan
terikîn (I) *m* **1.** çatlama, yarılma (sert olmayan şeyler için) **2.** çatlama (bir yüzeyde kırışıklar, çizgiler oluşma) **3.** doğurma, yavrulama (kancık için, kısrak, kedi, köpek vb. için)
terikîn (II) *m* terkedilme, bırakılma
terikîn (I) *l/ngh* **1.** çatlamak, yarılmak (sert olmayan şeyler için) **2.** çatlamak (bir yüzeyde kırışıklar, çizgiler oluşmak) * **rûyê pêlavê terikiye** ayakkabının yüzü çatlamış **3.** doğurmak, yavrulamak (kancık için, kısrak, kedi, köpek vb. için)
terikîn (II) *l/ngh* terkedilmek, bırakılmak
terim *m* karabasan
teriqandin (I) *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** savurma (insanlar için; her birini bir köşeye savurma) **3.** sindirme, yıldırma
teriqandin (II) *m* koşturma, çatlatma (at)
teriqandin (III) *m* biçilen otun eğirilmesine yardımcı olma
teriqandin (I) *l/gh* **1.** dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) **2.** savurmak (insanlar için; her birini bir köşeye savurmak) **3.** sindirmek, yıldırmak
teriqandin (II) *l/gh* koşturmak, çatlatmak (at)
teriqandin (III) *l/gh* biçilen otun eğirilmesine yardımcı olmak
teriqandî *rd* **1.** dağıtılmış **2.** sindirilmiş, korkutulmuş olan
teriqî *rd* dağılmış olan
teriqîn (I) *m* **1.** dağılma, tarumar olma, darmadağın olma (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşma) **2.** savrulma, savruluş **3.** kaçışma **4.** göçüp gitme, gidip gelmeme (sadece tavuk için) **5.** sinme
teriqîn (II) *m* koşturulma, çatlama (at)
teriqîn (I) *l/ngh* **1.** dağılmak, tarumar olmak, darmadağın olmak (toplu durumda iken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak) **2.** savrulmak * **her kes bi aliyekî de teriqî** her kes bir tarafa savruldu **3.** kaçışmak **4.** göçüp gitmek, gidip gelmemek (sadece tavuk için) * **mirîşk teriqîne** tavuklar göçüp gitmişler **5.** sinmek
teriqîn (II) *l/ngh* koşturulmak, çatlamak (at)
teris *bnr* terez
terişandin (I) *m* **1.** ayartma (kandırma) **2.** ayak kaydırma **3.** ayartma, kandırma, aldatma, aldatış (kötü yola sürükleme) **4.** kaydırarak düşürme
terişandin (II) *m* **1.** budama **2.** sıyırma, sıyırış (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)
terişandin (I) *l/gh* **1.** ayartmak (kandırmak) * **ez ji cihê xwe yê kar razî bûm, wî ez terişandim** ben çalıştığım yerden memnundum, o beni ayarttı **2.** ayak kaydırmak **3.** ayartmak, kandırmak, aldatmak (kötü yola sürüklemek) * **keçik terişand û dest avêtê** kızı aldattıp onu iğfal etti **4.** kaydırarak düşürmek

terişandin (II) *l/gh* **1.** budamak **2.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
terişandî (I) *rd* **1.** ayartılmış **2.** aldatılmış, kandırılmış olan
terişandî (II) *rd* **1.** budanık, budanmış olan **2.** sıyrık
terişîn (I) *m* **1.** aldanma, kanma **2.** aldanma (bir hileye, bir yalana kanma) **3.** kayarak düşme
terişîn (II) *m* **1.** yontulma **2.** budanma **3.** sıyrılma
terişîn (I) *l/ngh* **1.** aldanmak, kanmak * **ez bi gotinên te yên xweş terişîm** tatlı sözlerine aldandım **2.** aldanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) **3.** kayarak düşmek
terişîn (II) *l/ngh* **1.** yontulmak **2.** budanmak **3.** sıyrılmak
terixandin *m* göynetme
terixandin *l/gh* göynetmek
terixîn *m* göynüme (sebze veya meyva çok olgunlaşma)
terixîn *l/ngh* göynümek (sebze veya meyva çok olgunlaşmak)
teriz *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parçası durumunda yağış türü) * teriz bariya dolu yağdı ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak
terizandin *m* huylandırma
terizandin *l/gh* huylandırmak
terizîn *m* huylanma
terizîn *l/ngh* huylanmak
terî (I) *m* kuyruk (hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ) * **teriya hesp** atın kuyruğu * **teriya se** itin kuyruğu ~ **hejandin** kuyruk sallamak ~ **kirin gurz** sıvışmak, sıvışıp kaçmak ~ **kirin qemçî** sıvışmak, sıvışıp kaçmak ~ **lê ba dan** (birini) fena sıkıştırmak ~ **li ba kirin** kuyruk sallamak ~**ya mişkekî di mal de bi ard nabe** fare düşse başı yarılır ~ya mişk li mala wî bi ard nabe fare düşse başı yarılır ~**a xwe (bilind kirin) dan ser milê xwe 1)** kuyruğu dikmek (hayvan koşmaya başlamak) **2)** kuyruğu dikmek (insan; bulunduğu yerden uzaklaşmaya başlamak) **3)** dellenmek ~**a xwe kirin nav piyên** (an jî **lingên) xwe** kuyruğunu kısmak
terî (II) *m* tazelik
terîb *rd* koşut, paralel
terîbî *mat/m* koşutluk
terîbkirin *m* koşutlaştırma
terîb kirin *l/gh* koşutlaştırmak
terîf *m* **1.** tarif, tanım **2.** tarif (bir işin yapılış yöntemini açıklama, belirtme) **3.** tarif, tanım (bir şeyin bulunduğu yeri, çevre ile ilgisini belirterek açıklama) ~ **kirin** tarif etmek
terîfkirin *m* tarif etme, tanımlama, tanımlayış
terîf kirin *l/gh* tarif etmek, tanımlamak
terîm *m* terim, kavram ~**a biçûk** *man* küçük terim
terîq *m* **1.** yol **2.** *ol* tarikat
terîqet *ol/m* tarikat
terîqetdar *rd* tarikat mensubu
terîş (I) *erd/n* **1.** sarp yamaç **2.** uçurum, yar
terîş (II) *m* **1.** yırtılmış bez parçası **2.** ince uzun bez parçası **3.** sargı bezi
terîşterîşî *h* lime lime
terîşterîşîbûn *m* lime lime olmak
terîşterîşî bûn *l/ngh* lime lime olmak
terîşterîşîkirin *m* lime lime etme
terîşterîşî kirin *l/gh* lime lime etmek
terîz *n* gök gürültüsü
terk (I) *m* **1.** çatlak * min li terkên destê wê mêzand elindeki çatlaklara baktım **2.** çatlaklık, yarık, rahne * **terka di dîwêr de** duvardaki çatlaklık **3.** yarık (ince bir çizgi durumunda açılmış yara)* **terka li lêva wê** dudağındaki yarık **4.** *erd* yarık ~ **lê ketin 1)** çatlamak **2)** yarılmak, yarıklar oluşmak
terk (II) *m* terk, bırakım, bırakma ~**a cih û warê xwe kirin** yerini yurdunu terk etmek ~**î welat bûn** yerini yurdunu terk etmek ~**a cotkariyê kirin** çifti bozmak ~**a dîn dan** din değiştirmek, dinden dönmek * **camêr terka dînê xwe da** adam dininden döndü ~**a eşqiyatiyê kirin** düze inmek (eşkiyalıktan vazgeçmek) ~**a (yekî) dan** (an jî **kirin)** (birini) terk etmek, bırakmak ~**a (...) kirin** söküp atmak ~**a (yekî) kirin** (birini) terk etmek, bırakmak ~**a kurmê** (an jî **xûyê) xwe kirin** huyundan vazgeçmek
terkandin *m* **1.** terk etme **2.** vazgeçme, geçme, bırakma
terkandin *l/gh* **1.** terk etmek **2.** vazgeçmek, geçmek, bırakmak * **kurm li kê be kurmê xwe naterikîne** huylu huyundan geçmez
terkandî *rd* terk edilmiş olan
terka rê *nd* ayrıç, yol ayrımı, yol çatı
terkbûn *m* yarıklık
terkdan *m* terk etme
terk dan *l/gh* terk etmek
terkdayîn *m* terk ediş
terkdayî *rd* terk edilmiş olan
terkedinyayî *rd* terki dünya
terkedinyayîbûn *m* terki dünya olma, dağlara düşme
terkedinyayî bûn *l/ngh* terki dünya olmak, dağlara düşmek
terkedîn *rd* mürtet
terkedînî *m*mürtetlik
terkenimêj *rd* namazı bırakmış, namaz kılmayan
terkerê *m* sapak, yol sapağı, yol ayrımı
terkeselatî *rd* başını alıp gitmiş olan
terkeselatîbûn *m* başını alıp gitme, terki diyar olma

terkeselatî bûn *l/ngh* başını alıp gitmek, terki diyar olmak
terkeser *rd* 1. terki dünya olmuş olan 2. başıboş
terkeserbûn *m* başını alıp gitme, terki diyar olma
terkeser bûn *l/ngh* başını alıp gitmek, terki diyar olmak
terkeserî *rd* 1. başını alıp gitmiş olan 2. *m* başıboşluk
terkeserîbûn *m* başını alıp gitme
terkeserî bûn *l/ngh* başını alıp gitmek
terkewelat *rd* terki diyar, yerini yurdunu terk etmiş olan
terkewelatbûn *m* terki diyar olma, yerini yurdunu terk etme
terkewelat bûn *l/ngh* terki diyar olmak, yerini yurdunu terk etmek
terkî *m* terki * **terkiya hesp** atın terkisi
terkîb *rz/m* terkip, tamlama
terkîbîbent *wj/m* terkibibent
terkîbkirin *m* terkip etme
terkîb kirin *l/gh* terkip etmek
terkîser *bnr* terkeser
terkîwelat *bnr* terkewelat
terkkirin *m* 1. terk etme, bırakma 2. bırakma, vazggeçme, geçme (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçme)
terk kirin *l/gh* 1. terk etmek, bırakmak * bi rê de ez terk kirim û çûn yolda beni bırakıp gittiler 2. bırakmak, vazggeçmek, geçmek (bir alışkanlıktan veya işten vazgeçmek) * **tu dê cixareyê terk bikî?** sigarayı bırakacak mısın? * **kurm li kê be kurmê xwe terk nake** huylu huyundan geçmez
terkkirî *rd* metruk, terkedilmiş
terk lê ketin *l/bw* 1. çatlamak 2. yarılmak, yarıklar oluşmak
terlan (I) *zo/n* avcı kuş
terlan (II) *rd* yakışıklı, yakışıklı delikanlı
terlanî *m* yakışıklılık
terlax *zo/m* filamingo
terle *bot/m* bir tür bitki
terlik *n* 1. terlik (çeşitli kumaşlardan yapılmış başlık) 2. takke
term (I) *ast/n* büyük ayı takım yıldızı
term (II) *n* 1. ölü, mevta 2. ceset, naaş, cenaze 3. ölü (isim tamlamalarında) * **termê mirîşkê** tavuk ölüsü ~**ê keştiyê** (an jî **gemiyê**) gemi leşi (veya enkazı) ~**ê (yekî) li erdê man** ölüsü ortada kalmak ~**ê (yekî) man li erdê** ölüsü ortada kalmak ~**ê mexîl** ölüsü kandilli (veya kınalı)
term (III) *m* terim
terma navîn *man* orta terim
termal (I) *n* hayvan sağrısı
termal (II) *rd* termal
termayî *m* görüntü, hayalet
termex *m* tırmık
Termê Adem *ast/nd* Büyük Ayı
Termê Merxê *ast/nd* Büyük Ayı
termê mexilan *ast/nd* yedi kardeş
Termê Nehê *ast/nd* Küçük Ayı
termisandin *m* sindirme, sindiriş (pusmasını sağlama)
termisandin *l/gh* sindirmek
termisandî *rd* sindirilmiş (pusması sağlanmış olan)
termisî *rd* sinik
termisîn *m* sinme, pusma
termisîn *l/ngh* sinmek, pusmak
termîk *fîz/m* 1. termik 2. *rd* ısıl, termik
termîn *m* sömestre
termînal *m* terminal
termînolojî *m* terminoloji
termît *zo/n* ak karınca (Termes)
termodînamîk *m* termodinamik
termoelektrîk *m* termoelektrik
termofor *m* termofor
termokîmya *m* termokimya
termometre *m* termometre, sıcaklıkölçer
termonukleer *m* termonükleer
termoplast *m* termoplast
termos *m* termos
termosfer *ast/m* termosfer, ısı yuvarı
termosîfon *m* termosifon
termostat *m* termostat, ısıdenetir
ternebî *m* bir üzüm türü
ternebûyî *rd* hiç doğurmamış kadın
terobero *rd* 1. bozuk * **erebeya terobero** bozuk araba 2. me çatma (değersiz gereçlerle özensiz yapılmış) * **xaniyekî terobero** derme çatma bir ev 3. eften püften
terok *n* yaş odun
teror *m* terör
terorîst *nd/rd* terorist, tedhişçi
terorîzm *m* terorizm, tedhişçilik
terorkar *m* terorist
terorkarî *m* terorizm
terp *m* 1. lâp * hevîr got terp kete erdê kete erdê hamur lâp diye düştü 2. küt (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) 3. küt (kalp atışının çıkardığı ses) 4. güm * **erebeyê got terp li darê xist** araba güm diye ağaca vurdu ~ **û rep** küt küt, pat küt
terpandin *m* 1. kütürdeme 2. girişme (vurma)
terpandin *l/gh* 1. kütürdemek 2. girişmek (vurmak)
terpares *rd* iri kıyım, iri yapılı
terpase *rd/nd* azman, zebellâ, iri yapılı, iri yarı, izbandot 2. ri ve kaba saba
terpasokî *rd* iri kıyımca
terperep *m* 1. patırtı 2. küt küt 3. güm güm
terpijandin *m* yere serme, yere yığma
terpijandin *l/gh* yere sermek, yere yığmak * **li erdê da terpijand** yere serdiler
terpik *m* şaplak
terpilandin *m* 1. sendeletme 2. tökezletme
terpilandin *l/gh* 1. sendeletmek 2. tökezletmek

terpilîn *m* **1.** sendeleme **2.** tökezleme, tökezme **3.** sürçme (yürürken dengesini bozma) **4.** takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
terpilîn *l/ngh* **1.** sendelemek **2.** tökezlemek, tökezmek **3.** sürçmek (yürürken dengesini bozmak) **4.** takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
terpîn *m* **1.** küt, küt etme (bir nesneye vurulduğunda çıkan ses) **2.** küt (kalp atışının çıkardığı ses) **3.** gümbürdeme
terpîn *l/ngh* **1.** küt etmek **2.** gümbürdemek
terpînî *m* **1.** kütürtü **2.** gümbürtü **~ya dil** kalp atışı
terpîr *m* koca karı
terpûsk *m* **1.** el darbesi, elle vurulan darbe **2.** pençe (insanların elleri çin) **3.** şamar **~ danîn (yekî)** şamar atmak **~ lê dan (an jî xistin)** şamar atmak
terpûş *m* kadın fesi
terq (I) *nd* çatal (yolun ayrılma yeri) * **terqa rê** yolun çatalı
terq (II) *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** kaçışma **3.** savuşma **4.** isyan, ayaklanma * **terqa Sêx Seîd** Seyh Sait isyanı **~a (yekî) rabûn** fermanı çıkmak
terqa rê *nd* kavşak, yol kavşağı, yol ayrımı, yol çatı
terqandin *m* **1.** dağıtma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırma veya ayırma) **2.** savurma (insanlar için; her birini bir köşeye savurma) **3.** sindirme, yıldırma
terqandin *l/gh* **1.** dağıtmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak) **2.** savurmak (insanlar için; her birini bir köşeye savurmak) **3.** sindirmek, yıldırmak
terqîn (I) *m* şakırtı, takırtı * **terqîna tevr û bêran** kazma kürek şakırtısı
terqîn (II) *m* **1.** dağılma (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaşma veya ayırılma) **2.** savrulma (insanlar için; her biri bir köşeye savrulma) **3.** sindirilme, yıldırılma
terqîn *l/ngh* **1.** dağılmak (toplu durumda olan kimse veya şeyleri birbirinden uzaklaşmak veya ayırılmak) **2.** savrulmak (insanlar için; her biri bir köşeye savrulmak) **3.** sindirilmek, yıldırılmak
terqlêketin *m* **1.** darmadağın olma, bozguna uğrama **2.** kaçışma
terq lê ketin *l/bw* **1.** darmadağın olmak, bozguna uğramak **2.** kaçışmak
terqlêketî *rd* darmadağın olmuş
terqlêxistin *m* darmadağın etme, bozguna uğratma
terq lê xistin *l/bw* darmadağın etmek, bozguna uğratmak
terqlêxistî *rd* darmadağın edilmiş
ters (I) *rd* **1.** ters, aykırı (gerekli olan duruma karşıt olarak) **2.** ters, aksi (uygun olmayan, elverişsiz, münasebetsiz, zamansız, vakitsiz) * **karekî ters** ters bir iş * **li min megire, rastî zemanekî ters hat** aksi bir zamana rastladı, kusura bakma **3.** *mec* ters, aksi (gönül ve cesaret kırıcı, huysuz, sert, inatçı) **4.** *n* ters (bir şeyin içe gelen yanı, arkası) **5.** ters (kesici bir aletin kesmeyen yanı) **6.** ters (bir şeyin aksi) **~ bûn** ters olmak, aykırı olmak **~ ~** ters ters **~ ~ lê nihêrtin (an jî mêze kirin)** ters ters bakmak **1)** aksi gibi **2)** aksine **~î hev ketin** birbirine ters düşmek **~î (...) ketin** -e aykırı düşmek **~î (yekî) ketin** aykırılaşmak **~o merso** ters pers
ters (II) *n* ters (tek tırnaklı hayvan pisliği)
ters (III) *b* tös (hayvanı töskürtmek için kullanılır)
ters bûn *l/ngh* töskürmek
ters çûn *l/ngh* baş aşağı gitmek (sürekli zarar görmek veya kötüleşmek)
tersiyer *kîm/rd* üçüncül
tersî *rd* tersi
tersîtî *m* terslik, aksilik
terskirin (I) *m* töskürtme
terskirin (II) *m* tersleme (hayvan pisleme)
ters kirin (I) *l/gh* töskürtmek
ters kirin (II) *l/gh* terslemek (hayvan pislemek)
terskî *h* tersine, tösküri
tersomerso *rd* ters türs (düzgün gitmeyen, iyiy işlemeyen) **~ xeber dan** ters türs konuşmak
ters ters *h* yan yan * **ters ters li erebeyê mêze kir** yan yan arabaya baktı
tersxane *m* tershane, gemilik
terş (I) *n* leş, ceset * **bûn weka terş** kalıp kesilmek (olduğu gibi kalmak)
terş (II) *n* **1.** davar, küçük baş hayvan **2.** bir tür hayvan hastalığı **~ û teraş** mal devar
terş (III) *n* gulyabanî
terşdar *nd/nt* hayvancı
terşdarî *m* hayvancılık
terşê şevê *nd* gulyabanî
terşînk *m* neşter
terşvan *nd/nt* hayvancı
terşvanî *m* hayvancılık
tert (I) *n* **1.** kesek (toprak için) **2.** kesmik (taş gibi olmuş toprak parçası) **3.** kesek (sertleşmiş hayvan gübresi veya pisliği) **4.** kefeki (dişlerin diplerinde ve kaplarda oluşan kireç tabakası)
tert (II) *n* pıhtı * **tertê xwînê** kan pıhtısı
tert (III) *n* kelle * **tertek penêr** bir peynir kellesi
tert (IV) *m* dağılma, tarumar olma **~ û bela** darmadağın, dağınık **~ û bela bûn** darmadağın olmak, tarumar olmak **~ û bela kirin** darmadağın etmek, tarumar etmek
tertan *n* **1.** kesek (toprak için) **2.** kesek (sertleşmiş hayvan gübresi veya pisliği)

tertanbûn *m* kerpiçleşme (çok sert ve kuru duruma gelme)
tertan bûn *m* kerpiçleşmek (çok sert ve kuru duruma gelmek)
tertanî *rd* kesekli
tertbûn *m* kerpiçleşme (çok sert ve kuru duruma gelme)
tert bûn *m* kerpiçleşmek (çok sert ve kuru duruma gelmek)
tertele *m* katliam
tertepe *m* lavaş ekmeğinden biraz kalın olan ekmek
tertepêl (I) *bj/m* muayene
tertepêl (II) *m* eski belge, arşiv
tertere *rd* aylak
tertgirtin *m* kefeki olma
tert girtin *l/gh* kefekî olmak
tertik *m* kumaşın kirlenip sertleşmesi
tertilandin *m* kımıldatma
tertilandin *l/gh* kımıldatmak
tertilîn *m* kımıldama
tertilîn *l/ngh* kımıldamak
tertîb *m* **1.** tertip, düzen **2.** tertip (doktorun hastaya verdiği ilâç düzeni) **3.** tertip, dizgi **4.** tertip (askere alınma dönemi) **5.** tertip, oyun
tertîbat *m* tertibat, düzenek
tertîb bûn *m* tertiplenme, düzenlenme
tertîb bûn *l/ngh* tertiplenmek, düzenlenmek
tertîbker *nd/nt* tertipleyen, düzenleyici, düzenleyen
tertîbkerî *m* düzenleyicilik
tertîbkirin *m* tertip etme, tertipleme, düzenleme
tertîb kirin *l/gh* tertiplemek, tertip etmek, düzenlemek
tertîbkirî *rd* tertipli, düzenli, düzenlenmiş olan
tertîl *n* kesek (toprak için)
tertûbela *rd* **1.** dağınık (geniş bir alana yayılmış olan) **2.** darmadağın, darmadağınık, tarumar, ~ **bûn** darmadağın olmak, tarumar olmak ~ **kirin** dağıtmak, darmadağın etmek, tarumar etmek
tertûbelabûn *m* dağılma, darmadağın olma, tarumar olma
tertûbela bûn *l/ngh* dağılmak, darmadağın olmak, tarumar olmak
tertûbelakirin *m* dağıtma, darmadağın etme
tertûbela kirin *l/gh* dağıtmak, darmadağın etmek
tertûbelakirî *rd* darmadağın olmuş olan
tertûbelatî *m* darmadağınlık, dağınıklık
tertûnc *m* israf
tertûncîbûn *m* israf olma
tertûncî bûn *l/ngh* israf olmak
tertûncîkirin *m* israf etme
tertûncî kirin *l/gh* israf etmek
terû *m* palavra
terûciwanî *m* körpelik
ter û teze *rd* **1.** taptaze **2.** gepgenç, gepegenç * **hê ter û teze bû mir** gepgençken öldü
terûtezetî *m* körpelik
terwende (I) *rd* turfanda, turfe
terwende (II) *rd* titiz (temizliğine ve şıklığına dikkat eden)
terwende (III) *rd* nadide
terwendî *rd* titiz, müşkülpesend
terx *n* dışkı (anüs yoluyla dışarı atıyan besin artığı) * **terxê mirov** insan dışkısı
terxan (I) *rd* aylak, avare (işsiz, boş gezen)
terxan (II) *m* tahsis, ayırma ~ **kirin** tahsis etmek
terxanbûn *m* tahsis edilme, özgülenmek, ayrılma
terxan bûn *l/ngh* tahsis edilmek, özgülenmek, ayrılmak
terxandin *m* tahsis etme, ayırma
terxandin *l/gh* tahsis etmek, ayırmak
terxandî *rd* tahsisli
terxane *m* tarhana
terxanî *m* tahsisat, ödenek (yolluk dışında verilen para)
terxanîtî *m* aylaklık ~ **kirin** aylaklık etmek
terxankirin *m* **1.** tahsis etme, özgüleme, ayırma **2.** tahsis etme, bağlama (bir iş veya kimse için ayırma) **3.** hasretme
terxan kirin *l/gh* **1.** tahsis etmek, özgülemek, ayırmak * **li qata jor me ji te re ode terxan kir** üst katta sana oda ayırdık * **em dê vê menzelê ji zarokan re terxan bikin** bu odayı çocuklara ayıracağız **2.** tahsis etmek, bağlamak (bir iş veya kimse için ayırmak) * **min jê re mehanî terxan kir** ona aylık bağladım **3.** hasretmek * **hemû wextên xwe jixwendinê re terxan kiribû** bütün vaktini okumaya hasretmişti
terxankirî *rd* tahsisli, tahsis olunmuş, muhassas * **riya terxankirî** tahsisli yol
terxê *rd* obur (kadın)
terxîç (I) *n* ağıl kapısı
terxîç *rd* **1.** azgın, kuduruk **2.** azgın (cinsel olarak)
terxîçî *m* **1.** azgınlık, kudurukluk **2.** azgınlık (cinsel istekleri aşırı olan) **3.** *rd* azgın
terxîçîbûn *m* azgınlaşma (cinsel istekleri aşırılaşma)
terxîçî bûn *l/ngh* azgınlaşmak (cinsel istekleri aşırılaşmak)
terxîçîbûyî *rd* azgınlaşmiş (cinsel istekleri aşırılaşmış olan)
terxîçîbûyîn *m* azgınlaşış (cinsel istekleri aşırılaşma)
terxîçîkirin *m* azıtma, azgınlaştırma
terxîçî kirin *l/gh* azıtmak, azgınlaştırmak
terxîçîtî *m* azgınlık (cinsel için)
terxîçk *n* ağıl kapısı
terxkirin *m* dışkılama
terx kirin *l/gh* dışkılamak
terxo *rd* obur (erkek)

terz *n* tarz
terzilandin *m* kavurma
terzilandin *l/gh* kavurmak * **goşt terziland** et kavurdu
terziman *rd* belâğatli
terzimanî *m* belâgat
terzî *nd/nt* **1.** terzi, , dikişçi **2.** terzi, terzihane ~ **tazî ne goşkar pêxwas in** terzi kendi söküğünü dikemez ~**yê jinan** kadın terzisi ~**yê pantolan** pantoloncu
terzîtî *m* terzilik, terzicilik, dikişçilik
terzîxane *m* terzihane, dikim evi, dikimhane
tes (I) *nd* -e gibi * **tes Ereb e** Arap gibi * **tes sor e** kırmızı gibi
tes (II) *b* tös
tesadûf *m* tesadüf
tesbîh *m* tespih
tescîl *m* **1.** tesci, kütüğe geçirme) **2.** *hiq* tescil
tescîlbûn *m* tescil olma
tescîl bûn *l/ngh* tescil olmak
tescîldar *rd* tescilli
tescîlkirin *m* tescil etme
tescîl kirin *l/gh* tescil etmek
tescîlkirî *rd* tescilli, tescil edilmiş
tesdîq *m* tasdik, onama
tesdîqbûn *m* tasdik olma, tasdiklenme, onaylanma
tesdîq bûn *l/ngh* tasdik olmak, tasdiklenmek, onaylanmak
tesdîqbûyîn *m* tasdik oluş, tasdikleniş, onaylanış
testîqdar *rd* **1.** tasdikli, onaylı **2.** tasdik edici, onaylayıcı
tesdîqkirin *m* tasdik etme, onama, onaylama
tesdîq kirin *l/gh* tasdik etmek, onamak, onaylamak
tesdîqkirî *rd* tasdikli, onaylı (onaylanmış olan)
tesdîqname *m* tasdikname, öğrenim belgesi
tesdîqnebûyî *rd* onaysız, onaylanmamış olan
tesdîs *wj/m* tesdis
tesediq *m* sadaka ~**a seriyan** başının gözünün sadakası
tesele *m* **1.** deneme, sınama **2.** kontrol, bakma
teselebûn *m* **1.** denenme, sınanma **2.** kontrol edilme
tesele bûn *l/ngh* **1.** denenmek, sınanmak **2.** kontrol edilmek
teselekirin *m* **1.** deneme, sınama **2.** kontrol et, bakma
tesele kirin *l/gh* **1.** denemek, sınamak **2.** kontrol etmek, bakmak
teselekirî *rd* denenmiş, sınanmış
teselî (1) *m* **1.** deneme, sınama **2.** tecrûbe
teselî (II) *m* teselli, avunç, avuntu
teselîker (I) *rd* deneyici, sınayıcı
teselîker (II) *rd* teselli edici, avutucu
teselîkirin (I) *m* deneme, sınama
teselîkirin (II) *m* teselli etme, avundurma, avutma
teselî kirin (I) *l/gh* denemek, sınamak
teselî kirin (II) *l/gh* teselli etmek, avundurmak, avutmak
teselsûs *hiq/nd* teselsüs
teserûf *m* **1.** tasarruf, kullanım (kullanma yetkisi) **2.** tasarruf (idareli tüketme)
teserûfkirin *m***1.** tasarruf etme (istediği gibi bir malı kullanma) **2.** tasarruf etme (idareli tüketme)
teserûf kirin *l/gh* **1.** tasarruf etmek (istediği gibi bir malı kullanmak) **2.** tasarruf etmek (idareli tüketmek)
tesetûr *m* tesettür
tesewir *m* **1.** tasavvur **2.** tasarlama, tasmim **3.** tasarım
tesewirbûn *m* **1.** tasavvur edilme **2.** tasarlanma **3.** tasımlanma
tesewir bûn *l/ngh* **1.** tasavvur edilmek **2.** tasarlanmak **3.** tasımlanmak
tesewirkirin *m* **1.** tasavvur etme **2.** tasarlama **3.** tasımlama
tesewir kirin *l/gh* **1.** tasavvur etmek **2.** tasarlamak **3.** tasımlamak
tesewirkirî *rd* tasavvur edilmiş olan
tesewûf *m/fel* tasavvuf
tesewûfî *rd* tasavvufî
tesfiye *m* **1.** tasfiye (arıtma, temizleme) **2.** *mec* tasfiye (ortadan kaldırma) **3.** tasfiye (türlü sebeplerle birini işine son verme)
tesfiyeker *nd/rd* tasfiyeci
tesfiyekirin *m* **1.** tasfiye etme (bir ticarî kuruluşu kapatma) **2.** tasfiye etme (ortadan kaldırma)
tesfiye kirin *l/gh* **1.** tasfiye etmek (bir ticarî kuruluşu kapatmak) **2.** tasfiye etmek (ortadan kaldırmak)
tesfiyexane *m* tasfiyehane, arıtım evi, rafineri
teshîh *m* tashih, düzeltme, düzelti
teshîhbûn *m* tashih olma, düzeltilme
teshîh bûn *l/ngh* tashih olmak, düzeltilmek
teshîhker *nd/nt* tashihçi, düzeltici, düzeltmen
teshîhkerî *m* tashihçilik, düzelticilik, düzeltmenlik
teshîhkirin *m* tashih etme, düzeltme
teshîh kirin *l/gh* tashih etmek, düzeltmek
teshîhkirî *rd* tashih edilmiş olan
tesîr *m* **1.** tesir, etki (bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki gücü) **2.** tesir, etki (bir etken veya bir sebebin sonucu) * **tesîra şîrqamê ne baş bû** tokadın etkisi kötü oldu **3.** *mec* tesir, etki (bir kimse üzerinde bırakılan izlenim) * **tesîreke baş li ser min hişt** bende olumlu bir etki bıraktı ~ **dan canê (yekî)** can vermek * **van gotinên te tesîr dan canê min** bu sözlerin bana can verdi ~ **jê girtin** -den etkilenmek ~**a (...) neman 1)** etkisini yitirmek **2)** hükmü kalmamak, hızını kaybetmek (veya yitirmek)
tesîrbûn *m* tesir olma, etkilenme

tesîr bûn *l/ngh* tesir olmak, etkilenmek
tesîrdar *rd* tesirli, etkili
tesîrdarbûn *m* **1.** etkili olma **2.** etkilenme
tesîrdar bûn *l/ngh* **1.** etkili olmak **2.** etkilenmek
tesîrdarî *m* etkililik
tesîrgirtin *m* etkilenme
tesîr girtin *l/gh* etkilenmek
tesîrjêgirtin *m* etkilenme
tesîr jê girtin *l/bw* etkilenmek
tesîrker *rd* **1.** etkileyici, etkili **2.** *mec* etkili, dokunaklı **3.** etkileyici, büyüleyici * **xeberdaneke tesîrker** etkileyici bir konuşma
tesîrkerî *m* **1.** etkileyicilik, etkililik **2.** *mec* etkililik, dokunaklılık **3.** etkileyicilik, büyüleyicilik
tesîrkirin *m* tesir etme, etkileme, işleme
tesîr kirin *l/gh* tesir etmek, etkilemek, işlemek
tesîrkirî *rd* tesir etmiş, etkilemiş olan
tesîrlêbûn *m* tesir edilme, etkilenme
tesîr lê bûn *l/bw* tesir edilmek, etkilenmek
tesîrlêbûyî *rd* etkilenmiş
tesîrlêbûyîn *m* tesir ediliş, etkileniş
tesîrlêkirin *m* **1.** tesir etme, etkileme, etkide bulunma **2.** *fiz* etkilme **3.** etkileme, büyüleme
tesîr lê kirin *l/bw* **1.** tesir etmek, etkilemek, etkide bulunmak **2.** *fiz* etkilmek **3.** etkilemek, büyülemek
tesîrlêkirî *rd* etkilenmiş, etkide bulunmuş olan
tesîr lê nekirin *l/bw* **1.** etkilememek **2.** *mec* fayda etmemek
tesîr li hev kirin *l/bw* etkileşmek
tesîs *m* tesis, yapma, kurma
tesîsat *n* tesisat, döşem, donanım
tesîsatsaz *nd/nt* döşemci, döşeyici
tesîsatsazî *m* döşemcilik, döşeyicilik
tesk *rd* dar (eni dar)
teskere *m* **1.** tezkere (bir iş için izin verildiğini gösterir resmî kâğıt) **2.** *lşk* tezkere (askerlik görevinin bittiğini gösterir belge) **3.** *wj* tezkere (genellikle şairlerin yaşam ve manzumelerinden bahseden eser) ~ **girtin** (an jî **stendin**) tezkere almak ~**yê (yekî) tije kirin** tezkeresini eline vermek
teskeregirtî *rd* tezkereci (tezkere almış olan)
teskerenivîs *nd/nt* tezkereci (tezkere yazarı)
teskerestendî *rd* tezkereci (tezkere almış olan)
teskîn *m* teskin
teslîm *m* **1.** teslim (bir şeyi sahibine verme) **2.** teslim (emanet alınmış bir şey sahibine geri verme) **3.** teslim (bırakma, devretme) **4.** *mec* teslim (gerçek olduğunu söyleme, doğrulama) **5.** *b* teslim (teslim ol veya teslim oluyorumun kısaltılmışı) ~ **û teselûm** teslim tesellüm ~ **bûn 1)** teslim olmak **2)** ruhunu teslim etmek ~ **kirin** teslim etmek ~**î axê kirin** toprağa vermek ~**î edaletê bûn** adalete teslim olmak ~**î edaletê kirin** adalete teslim etmek ~**î erdê kirin** toprağa vermek ~**î (yekî) bûn** (birine) teslim olmak ~**î (yekî) kirin** (birine) teslim etmek ~**î rihma xwedê bûn** ruhunu teslim etmek ~**î roja êvara înê kirin** (ölüyü) perşembe gününe devretmek
teslîmat *m* teslimat
teslîmbûn *m* **1.** teslim olma **2.** can verme, ruhunu teslim etme
teslîm bûn *l/ngh* **1.** teslim olmak **2.** can vermek, ruhunu teslim etmek
teslîmbûnî *nd/nt* teslimiyetçilik
teslîmbûyî *rd* teslim olmuş olan
teslîmbûyîn *m* **1.** teslim oluş **2.** can veriş, ruhunu teslim etme
teslîmgir *nd/nt* teslimatçı
teslîmgirî *m* teslimatçılık
teslîmgirtin *m* **1.** teslim alma **2.** teslim alma (tutsak alma)
teslîm girtin *l/gh* **1.** teslim almak **2.** teslim almak (tutsak almak)
teslîmgirtî *rd* teslim alınmış olan
teslîmiyet *m* teslimiyet
teslîmî *m* teslimiyet
teslîmkirin *m* **1.** teslim etme **2.** toprağa verme, defnetme
teslîm kirin *l/gh* **1.** teslim etmek **2.** toprağa vermek, defnetmek
teslîmkirî *rd* teslim edilmiş olan
teslîmstendin *m* teslim alma
teslîm stendin *l/gh* teslim almak
teslîmstendî *m* teslim alınmış olan
teslîs *ol/m* teslis, üçleme
tesmîm *m* tasmim, tasımlama
tesnewec *rd* her ihtiyacı karşılayan
tesnî *m* yapıntı
tesnîf *m* tasnif, bölümleme, sınıflama
tesnîfbûn *m* tasnif olma, bölümlenme, sınıflama
tesnîf bûn *l/ngh* tasnif olmak, bölümlenmek, sınıflamak
tesnîfbûyîn *m* tasnif oluş, bölümleniş, sınıflayış
tesnîfker *rd* tasnif edici, sınıflayıcı
tesnîfkirin *m* tasnif etme, bölümleme, sınıflama, sınıflandırma
tesnîf kirin *l/gh* tasnif etmek, bölümlemek, sınıflamak, sınıflandırmak
tesnîfkirî *rd* tasnifli, sınıflanmış, sınıflandırılmış olan
tespît *m* tespit, saptanım
tespîtbûn *m* tespit olma, saptanma
tespît bûn *l/ngh* tespit olmak, saptanmak
tespîtbûyî *rd* tespitli, saptanmış olan
tespîtbûyîn *m* tespit oluş, saptanış
tespîtker *rd* tespit edici, saptayıcı
tespîtkirin *m* tespit etme, saptama, saptayış
tespît kirin *l/gh* tespit etmek, saptamak
tespîtkirî *rd* tespitli, saptanmış olan
test (I) *m* tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
test (II) *m* **1.** *ped* test **3.** test (imtihan) **3.** *bj* test **4.** *biy/fiz* test ~**ên jîrayiyê** *ped* zekâ testleri
testik *m* tekne, küçük tekne (türlü işlerde kul-

lanılan uzun ince kap)
testîs *n* testis
testosteron *m* testosteron
teswiye *m* tasviye, düzeçleme
teswiyeker *nd/nt* tesviyeci
teswiyekerî *m* tesviyecilik
teswiyekirin *m* tasviye etme
teswiye kirin *l/gh* tasviye etmek
teswiyekirî *m* tasviyeli, tasviye edilmiş olan
teswîp *m* tasvip, onama
teswîpbûn *m* tasvip edilme, tasvip olunma, onanma
teswîp bûn *l/gh* tasvip edilmek, tasvip olunmak, onanmak
teswîpkirin *m* tasvip etme, onama
teswîp kirin *l/gh* tasvip etmek, onamak
teswîr *m* **1.** tasvir, betim (betimleme) **2.** *bj* tasvir, betim (bir şeyi, bir kimseyi, bir olayı veya duyguyu betimleyen söz veya yazı)
teswîrbûn *m* tasvir olma, betimlenme
teswîr bûn l/ngh tasvir olmak, betimlenmek
teswîrî *rd* tasvirî, betimsel
teswîrkirin *m* tasvir etme, betimleme
teswîr kirin *l/gh* tasvir etmek, betimlemek
teswîrkirî *rd* tasvirli, betimli (tasvir edilmiş olan)
teswîrsaz *nd/nt* tasvirci, betimleyici
teswîrsazî *m* tasvircilik, betimleyicilik
teşabet *rd* biçiksiz, çirkin, çirkin yaratık
teşbîh *wj/m* teşbih, benzetme, benzeti ~ **nebe** benzetilmiş gibi olmasın, teşbihte hata olmaz (veya olmasın)
teşe *n* **1.** biçim, şekil * **firaqeke di teşeya qeyikê de** kayık şeklinde bir tabak **2.** biçim (yakışık alan şekil, uygun şekil) * **divê mirov teşeyekî nû bide vê odeyê** bu odaya yeni bir biçim vermeli **3.** biçim, form (sanat ve edebiyat eserlerinde dış görünüş) ~ **dan (tiştekî)** biçim vermek (veya biçime sokmak) ~ **bi** ~ biçim biçim ~ **guhartin** biçim değiştirmek ~**yê hilberînê** üretim biçimi ~**yên erdê** *erd* yer biçimleri
teşebus *m* teşebbüs, girişim ~**a hur** hür teşebbüs, serbest teşebüs, özel girişim ~**a kesîdeyî** şahsî teebbüs (veya girişim) ~**î (tiştekî) kirin** teşebbüste bulunmak
teşebuskirin *m* teşebbüs etme, girişme, girişimde bulunma
teşebus kirin *l/gh* teşebbüs etmek, girişmek, girişimde bulunmak
teşedan *m* biçimlendirme
teşe dan *l/gh* biçimlendirmek
teşedar *rd* biçimli, mevzun
teşedarbûn *m* biçimlenme
teşedar bûn *l/ngh* biçimlenmek
teşedarbûnî *m* biçimlenme, formasyon
teşedayî *rd* biçimlendirilmiş olan
teşedayîn *m* biçimlendiriş
teşe girtin *l/gh* biçimlenmek, şekillenmek, biçim almak
teşegirtin *m* biçimlenme, şekillenme, biçim alma
teşegirtî *rd* biçimlenmiş, biçim almış olan
teşe guhartin *l/gh* biçim değiştirmek
teşeguhirî *rd* metamorfik (başkalaşıma uğramış olan)
teşeguhirîbûn *m* başkalaşma, metamorfoz
teşeguhirî bûn *l/ngh* başkalaşmak
teşeguhirîn *jeo/m* başkalaşım, metamorfizm
teşekar *nd/nt* biçimci, formalist
teşekarî *m* biçimcilik, formalizm
teşekul *m* teşekül, oluşum
teşekulbûn *m* teşekül etme
teşekul bûn *l/ngh* teşekül etmek
teşekur *m* teşekkür
teşekurkirin *m* teşekkür etme
teşekur kirin *l/gh* teşekkür etmek
teşekurname *m* teşekürname
teşenasiyî *rd* biçim bilgisiyle ilgili
teşenas *nd/nt* biçim bilimci, morfolog
teşenasî *m* **1.** biçim bilimi, morfoloji **2.** *rz* biçim bilgisi, yapı bilgisi, morfoloji
teşene *m* yangılanma, iltihablanma
teşenek *m* **1.** yangılanma, iltihablanma **2.** soğuktan yanma **3.** deri altında yayılan bulaşıcı bir hastalık
teşenekî *rd* **1.** yangılı, iltihablı **2.** soğuktan yanmış olan (kardan yanmak gibi)
teşenekî bûn *m* **1.** yangılanma **2.** kar ve soğuk sonucu yanıklar oluşma
teşenekî bûn *l/ngh* **1.** yangılanmak **2.** kar ve soğuk sonucu yanıklar oluşmak
teşeparêz *nd/rd* **1.** biçimci, şekilci **2.** *fel* biçimci, şekilci, formalist
teşeparêzî *m* **1.** biçimcilik, şekilcilik **2.** *fel* biçimcilik, şekilcilik, formalizm
teşeperest *nd/nt* biçimci, şekilci, formaliteci, formalist
teşeperestî *m* biçimcilik, şekilcilik, formalizm
teşeyî *rd* biçimsel, şeklî
teşeyîtî *m* biçimsellik
teşezan *nd/nt* biçim bilimci, morfolog
teşezaniyî *rd* biçim bilgisiyle ilgili
teşezanî *m* **1.** biçim bilimi, morfoloji **2.** *rz* biçim bilgisi, yapı bilgisi, morfoloji
teşhîr *m* **1.** teşhir **2.** teşhir (herkese duyurma, dile düşürme)
teşhîrker *nd/nt* teşhirci, göstermeci
teşhîrkerî *m* teşhircilik, göstermecilik
teşhîrkirin *m* teşhir etme, sergileme
teşhîr kirin *l/gh* teşhir etmek, sergilemek
teşhîrkirî *rd* teşhir edilmiş olan
teşhîs *m* teşhis, tanı
teşhîskirin *m* tanılama
teşhîs kirin *l/gh* tanılamak
teşik *n* baldır, bacak
teşikxwar *rd* çarpık bacaklı
teşing *m* eğirmen, kirmen, iğ

teşir *m* ot biçme salması
teşivandin *m* sallama
teşivandin *l/gh* sallamak
teşivîn *m* sallanma
teşivîn *l/ngh* sallanmak
teşî (I) *zo/m* oklu kirpi (Hystrix cristatus)
teşî (II) *m* öreke, eğirmen, kirmen, iğ ~ **ba dan** iğ çevirmek ~ **bar bûn** iğ ağırlaşıp ip eğdirmeyecek duruma gelmek ~ **rêstin (an jî ristin)** iğ eğmek ~ **vizandin** iğ çevirmek ~ **zîz kirin** iği hızlandırarak döndürmek
teşîd *n* 1. çeşit * **cilên ji her teşîdî** her çeşitten elbise **2.** çeşit (canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) **3.** çeşit, tür, cins * **portekal mêweyeke ji teşîdê turuncan e** portakal turunc cinsinden bir meyvedir **4.** *rd* çeşit, türlü * **her camiyek bi teşîdekî ye** bu camilerin her biri başka çeşittir **5.** *şn* tîp ~ **bi** ~ **1)** türlü türlü **2)** cins cins ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü ~ ~ **bûn** çeşitleme
teşîddar *rd* çeşitli
teşîddarî *m* çeşitlilik
teşîlok *zo/m* kerkenez (Falco tinnuculus)
teşîrês *m* eğirici (iğle eğiren kimse)
teşîrêsik *bnr* teşîrêsk
teşîrêsî *m* **1.** eğiricilik **2.** eğirme, iğme (iğ ile)
teşîrêsk *zo/m* kerkenez (Falco tinnuculus)
teşîrêstin *m* iğmek
teşî ristin *l/gh* iğmek
teşît *bnr* teşîd
teşk *ant/n* **1.** baldır (baldır, bacağın aşk kemiği ile kalça arasındaki kısmı) **2.** bacak (vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü) **3.** paça
teşkejen *m* tecavüz (namusuna saldırma, sarkıntılık)
teşkere *m* teskere
teşkgur *rd* bacakları birbirine dolanan
teşkîl *m* teşkil, oluşum
teşkîlat *m* teşkilât, örgüt
teşkîldar *nd/nt* teşkilâtçı, kurucu
teşkîlkar *nd/nt* teşkilâtçı
teşkîlkarî *m* teşkilâtçılık
teşkîlkirin *m* teşkil etme
teşkîl kirin *l/gh* teşkil etmek
teşkîlkirî *rd* teşkil edilmiş
teşkrût *rd* baldırı çıplak
teşmet *rd* tuhaf, acayip tavırlara sahip kimse
teşmîl *m* teşmil, kapsamına alma
teşmîlkirin *m* teşmil etme, kapsamına alma
teşmîl kirin *l/gh* teşmil etmek, kapsamına almak
teşn *rd* susamış olan
teşneleb *rd* susamış dudak, susamış olan
teşqele *m* **1.** olay, hâdise, mesele, sorun **2.** kargaşa, karışıklık **3.** çıngar (kavg, gürültü) ~ **derxistin** hadise çıkarmak **4.** belâ (içinden çıkılması güç, sakıncalı durum) **5.** belâ (büyük zarar ve sıkıntıya yol açan olay veya kimse) ~ **çêbûn 1)** olay (veya hadise) çıkmak **2)** çıngar kopmak ~ **çêkirin 1)** olay çıkarmak **2)** kargaşa yaratmak, karışıklık yapmak **3)** hır çıkarmak, kavga çıkarmak, çıngar çıkarmak ~ **dan çêkirin** olay çıkarmak ~ **derxistin 1)** olay çıkarmak, mesele çıkarmak **2)** kargaşa çıkarmak, karışıklık çıkarmak **3)** çıngar çıkarmak, belâ çıkarmak
teşqelebaz *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı
teşqelebazî *m* kargaşacılık, karıştırıcılık
teşqele derxistin *l/gh* karışıklık çıkarmak, maraza çıkarmak
teşqelekar *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı
teşqelekarî *m* kargaşacılık, karıştırıcılık
teşqeleker *rd/nd* kargaşacı, karıştırıcı, olay çıkarıcı
teşqelekerî *m* kargaşacılık, karıştırıcılık
teşqeletî *m* kargaşalık, karışıklık
teşqilandin *m* uğraştırma, belâya sokma, kazaya uğratma
teşqilandin *l/gh* uğraştırmak, belâya sokmak, kazaya uğratmak
teşqilîn *m* uğraşma, belâya bulaşma, kazaya uğrama
teşqilîn *l/ngh* uğraşmak, belâya bulaşmak, kazaya uğramak
teşriî *rd* yasamalı
teşriî mesûniyet *nd* yasama dokunulmazlığı
teşriyî *rd* teşriî, yasama ile ilgili
teşrî *m* teşri, yasama
teşrîf *m* teşrif
teşrîfat *m* teşrifat
teşrîh *m* teşrih, açımlama
teşrîhkirin *m* açımlama
teşrîh kirin *l/gh* açımlamak
teşrîk *m* teşrik
teşt *m* **1.** teşt **2.** tekne (türlü işlerde kullanılan uzun ince kap)
teşû *m* dağarcık
teşwîq *m* teşvik, özendirme ~ **î (...) kirin** -e teşvik etmek
teşwîqkar *nd/nt* teşvikkâr, teşvikçi, teşvik edici, özendirici, isteklendirici
teşwîqkarî *m* teşvikkârlık, teşvikçilik, teşvik edicilik, özendiricilik, isteklendiricilik
teşwîqker *nd/nt* teşvikçi, özendirici
teşwîqkerî *m* teşvikçilik, özendiricilik
teşwîqkirin *m* teşvik etme, özendirme
teşwîq kirin *l/gh* teşvik etmek, özendirmek, isteklendirmek,
teşwîqkirî *rd* teşvik edilmiş, özendirilmiş
teşxele *bnr* teşqele
teşxîs *bj/m* **1.** teşhis **2.** teşhis etme, tanıma * **ew teşxîs kir** onu teşhis etti **3.** *wj* teşhis, kişileştirme
teşxîskirin *m* **1.** teşhis etme (veya koyma), tanıma **2.** teşhis etme (bir şeyin niteliklerini, sebeplerini tespit etme) **3.** teşhis etme (hastalığı tanıma)

teşxîs kirin *l/gh* 1. teşhis etmek (veya koymak), tanımak 2. teşhis etmek (bir şeyin niteliklerini, sebeplerini tespit etmek) 3. teşhis etmek (hastalığı tanımak)
teşxîskirî *rd* teşhis edilmiş olan
tet *n* el (çocuk dilinde)
tetanos *bj/m* tetanos, kazıklı humma
tetbîq *m* tatbik, uygulama
tetbîqat *m* 1. tatbikat, uygulama 2. *lşk* tatbikat, manevra
tetbîkbûn *m* tatbik olma, uygulanma
tetbîk bûn *l/ngh* tatbik olmak, uygulanmak
tetbîqî *rd* 1. tatbikî, uygulamalı 2. *fel* tatbikî, amelî
tetbîqker *nd/nt* tatbikatçı, uygulayıcı
tetbîqkirin *m* tatbik etme, uygulama
tetbîq kirin *l/gh* tatbik etmek, uygulamak
teteq *m* perde
Teter *nd/rd* Tatar
teter tatar, posta
teter *n* tatar, çapar, haberci, ulak ~ **şandin** ulak çıkarmak
teterî *m* habercilik, ulaklık
Teterî *m* Tatarca
Teterkî *m* 1. Tatarca (Tatar Dili) 2. *rd* Tatarlara özgü, Tatarlara yaraşır bir biçimde
teterwêrî *rd* tatarsı, tatarımsı
teterxan *bnr* tetirxan
tetik (I) *lşk/m* 1. tetik (ateşli silâhları ateşlemek için çekilen küçük manivelâ) 2. çömme, çömelme * **li ser tetikan rûnê** çömelik vaziyette otur 3. *rd* tetik * **li ser tetikan bûn** tetikte olmak ~ **kişandin** tetiğe basmak (tetiğe dokunmak veya tetiği çekmek)
tetik (II) *n* 1. el, elcik 2. eldiven 3. tutacak, tutaç 4. tutak (mutfak tutağı)
tetik (III) *n* 1. kepçe, küçük kepçe 2. mala * **tetikê pilorê** pestil malası
tetikkêş *nd/nt* tetikçi (katil)
tetikkêşî *m* tetikçilik
tetirxan *m* mide fesadı, yemek dokunması
tetirxanî *rd* mide fesadına uğramış kimse ~ **bûn** *mec* kahirlenmek
tetirxanîbûn *m* 1. mide fesadına uğrama, yemek dokunma 2. *mec* kahirlenme
tetirxanî bûn *l/ngh* 1. mide fesadına uğramak, yemek dokunmak 2. *mec* kahirlenmek
tetirxanîbûyîn *m* 1. mide fesadına uğrayış, yemek dokunma 2. *mec* kahirleniş
tetirxanîkirin *m* 1. mide fesadına uğratma 2. *mec* kahirlendirme
tetirxanî kirin *l/gh* 1. mide fesadına uğratmak 2. *mec* kahirlendirmek
tetîl *m* 1. tatil, dinlenme (kanun gereğince çalışmaya ara verilen süre) 2. tatil (okul, meclis, adliye gibi kuruluşların çalışmalarını durdurduğu veya kapalı bulunduğu süre) 3. tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla çalışmaksızın geçirilen süre) ~ **bûn** tatil olmak ~ **kirin** 1) tatil yapmak 2) tatil etmek ~**a dadî** (an jî **edlî**) adlî tatil
tetmîn bûn *l/ngh* 1. tatmin olmak 2. tatmin olmak (cinsel isteklerini gidermek)
tetmîn kirin *l/gh* tatmin etmek (karşısındakinin cinsel isteklerini gidermek)
tetmîn *m* 1. tatmin, doygunluk 2. *psî* doygunluk
tetmînkar *rd* 1. tatminkâr, tatmin edici, doyurucu 2. *mec* doyurucu (inandırıcı, yeterli) * **min ji pirsa xwe re bersîveke tetmînkar nestend** soruma doyurucu bir cevab almadım
tetmînkarî *m* tatminkârlık, tatmin edicilik, doyuruculuk
teto *n* el (çocuk dilinde)
tetqîk *m* inceleme, tetkik
tetqîkbûn *m* tetkik olma, incelenme
tetqîk bûn *l/ngh* tetkik olmak, incelenmek
tetqîqkirin *m* tetkik etme, inceleme
tetqîq kirin *l/gh* tetkik etmek, incelemek
tetqîqkirî *rd* tetkik edilmiş, incelenmiş
tev (I) *rz/nd* 1. bir tür zamir 2. birbiri, yek diğeri ~ **lî (...) kirin** katıştırmak, katmak ~**î (...)** *d* 1) -e rağmen * **tevî vî tiştî** buna rağmen 2) ile birlikte, ile beraber * **ez tevî we me** sizinle beraberim ~**î (vê)** *h* içinde, dahil (içinde olmak üzere) ~**î bûn** dahil olmak, katılmak ~**î axaftinê (peyivînê** an jî **xeberdanê) bûn** söze karışmak ~**î (...) bûn** 1) -e katılmak, karışmak, iştirak etmek * **ew jî tevî nava me bû** o da bize katıldı * **em jî ji bo tevî şer bibin em bi rê ketin** biz de muharebeye karışmak için yola çıktık 2) katılmak (ortak olmak, benimsemek) * **ez jî tevî ramana we dibim** ben de düşüncelerinize katılıyorum ~**î (tiştekî) bûn** katılmak, ulaşmak, dökülmek, beslemek, eklenmek (birbirine katılmak, eklenmek) * **avên newalan tevî vî çemî** dereler bu nehiri besliyorlar * **çem tevî deryayan dibin** nehirler denizlere ulaşıyor ~**î (yekî) bûn** (birine) katılınak, beraber kalmak ~**î dîrokê (mêjûyê** an jî **tarîxê) bûn** tarihe karışmak ~ **hev** topu, topu topu, olup olacağı ~**î hev (ma)** kala kala * **tevî hev ji girtina dibistanan re du hefte ma** okulun kapanmasına kala kala iki hafta kaldı **(yek)** ~**î hev bûn** sinirleri ayakta olmak ~**î îmana xwe filitîn** (bir şeyden veya kimseden) kurtulmak ~**î îmana xwe jê filitîn (seqirîn** an jî **xelas bûn)** (bir şeyden, bir kimseden) kurtulmak ~**î jêr û jor** aşağılı yukarılı * **vî xaniyî tevî jêr û jor didin kirê** bu evi aşağılı yukarılı kiraya veriyorlar ~**î karwan bûn** kervana katılmak ~**î (...) kirin** -e katıştırmak, -e karıştırmak, -e katmak (içine katmak) ~**î (yekî) man** oturmak (beraber kalmak) * **ez tevî diya te namînim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim ~**î mijûlahiyê bûn** söze (veya lâfa) karışmak ~**î qîç û pîlyan ketin (tiş-

tekî) paçayı kaptırmak (karıştığı ama sonradan ayrılınak istediğibir işten kendini kurtarınamak) ~î (...) **razan** (an **jî raketin**) 1) (biriyle) yatmak, beraber yatınak 2) birlikte olmak (cinsel ilişikde bulunmak) ~î (**yekê**) **razan** (an **jî raketin**) birlikte olmak (cinsel ilişikde bulunmak) ~î (...) **sekinîn** oturmak (beraber kalmak) * **ez tevî diya te nasekinim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim ~î **şeytan nan xwarinkaçın** kurası olmak ~î **tarîxê bûn** tarihe karışınak ~î **xeberdanê bûn** lâfa karışmak, söze karışmak

tev (II) *h* 1. hep, bütün, tüm (hiç biri dışta tutulınamak veya eksik olmamak üzere) * **van karan tev tu bike** bu işleri hep sen yap 2. hep (daima, sürekli) * **tev tu dikî** hep sen yapıyorsun 3. *rd* bütün, tüm (eksiksiz, tam) 4. *nd* hep, hepsi * **ez we tevan baş dibînim** hepinizi iyi görüyorum * **bi tevan re qelem heye** hepsinde kalem var 5. *nd/rd* tüm, bütün, bütünü, topu, tamamı * **tev ji nişka ve hatin** topu birden geldi ~ **bi devekî** hep bir ağızdan ~ **bi devekî bûn** ağızbirliği içinde olmak ~ **bi devekî gotin** (hep) bir ağızdan söylemek ~ **bi hev re** 1) hep birlikte, hep beraber, sürü sepet, hep birlikte 2) hep birden, koro halinde, hep birlikte, hep beraber, (hep) bir ağızdan * **me tev bi hev re dest pê kir stran got** bir ağızdan türkü söylemeye başladık ~ **bûn bi devekî** hep bir ağız olmak (**yekî**) ~ **li hev** eli ayağı düzgün ~ **bûn pizrik** fiske fıske kabarmak (veya olmak) * **piştî ku kurik hêk xwar, canê wî tev bûn pizrik** yumurta yiyince çocuğun derisi fıske fıske kabardı ~ **ev e** olup olacağı, tümü ~ **ketin** ~ **rabûn** anca beraber kanca beraber

teva (I) *m* katma ~ **bûn** katılmak ~ **kirin** katmak

teva (II) *m* 1. bitme 2. tamamlama ~ **bûn** 1) bitınek 2) tamamlanınak ~ **kirin** 1) bitirmek 2) tamamlamak

tevabûn (I) *m* katılma, iştirak etme

tevabûn (II) *m* 1. bitme 2. bitme, tamamlanma (sona erme) 3. tümlenme

teva bûn (I) *l/ngh* katılmak, iştirak etmek

teva bûn (II) *l/ngh* 1. bitmek 2. bitınek, tamamlanmak (sona ermek) 3. tümlenmek

tevabûyîn (I) *m* katılış, iştirak ediş

tevabûyîn (II) *m* 1. bitiş 2. bitiş, tamamlanış(sona eriş) 3. tümleniş

tevahî *bnr* tevayî

tevak *bnr* tebaq

tevakirin (I) *m* katma (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için ekleme)

tevakirin (II) *m* 1. bitirme 2. bitirme, tamamlama 3. tümleme

teva kirin (I) *l/gh* katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek)

teva kirin (II) *l/gh* 1. bitirmek 2. bitirmek, tamamlamak 3. tümlemek

teval (I) *bnr* teyr û teval

teval (II) *m* demet haline getirilmiş yığın

tevan *m* 1. toplam 2. *mat* toplama (işlemi)

tevatî (I) *m* genellik, umumiyet

tevatî (II) *m* sıtma hastalığı

tevayî *rd* 1. genel, tümü 2. genel, umumî * **hilbijartina tevayî** genel seçim 3. genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne) 4. toplu (topunu içine alan) 5. *man/fel* tüme, küllî 6. *h* toptan 7. *m* bütünlük ~**ya dengan** oyların tümü

tevayîtî *m* bütünlük, külliyet

tevbend *m* tertip, oyun

tevber *nd/nt* refakatçı

tevberî *m* 1. refakat 2. nöbet (sıra ile yapılan görev) 3. rafakatçılık ~ **kirin** nöbet beklemek (veya tutmak)

tevbûn *m* 1. katılma, iştirak etme 2. karışma

tev bûn *l/ngh* 1. katılmak, iştirak etmek 2. karışmak * **ez qet tev nabim, ji min re çi** ben karışmam, bana ne

tevbûyîn *m* 1. katılış, iştirak ediş 2. karışma

tevdan (I) *m* kımıldatma, kıpırdatma, kıpıraştırma

tevdan (II) *m* 1. karıştırma, çırpma (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 2. karıştırma, deşme, eşeleme (içini açma) 3. kurcalama (karıştırıp azdırma, tahriş etme 4. *mec* karıştırma, deşme, eşeleme, kurcalama (bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma, bir konuyu araştırma, üzerinde durma) 5. deşme, deşeleme 6. ortalığı karıştırma, fesatlık yapma

tev dan (I) *l/gh* kımıldatmak, kıpırdatmak, kıpıraştırmak

tev dan (II) *l/gh* 1. karıştırmak, çırpmak (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırmak) * **xwarinê tev de** yemeği karıştır 2. karıştırmak, deşmek, eşelemek (içini açmak) 3. kurcalamak (karıştırıp azdırmak, tahriş etmek) * kînorê tev medin çıbanı kurcalamayın 4. *mec* karıştırmak, deşmek, eşelemek, kurcalamak (bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışmak, bir konuyu araştırmak, üzerinde durmak) * **zêde vî tiştî tev medin** bu işi fazla karıştırmayın * **em nika meseleyê tev nedin** şimdi o sorunu deşmeyelim * **em bûyêrê tev nedin baş e** olayı kurcalamasak iyi olur 5. deşmek, deşelemek * **me xwest ku em hinek wî kalemêrî tev bidin û der barê wî profesorî de bidin xeberdan** biraz da ihtiyarı deşelemek, o profesör hakkında konuşturmak istedik

tevdana damarî *psî/nd* sinirce

tevdanek *nd/nt* karıştırıcı, fesat

tevdanekî *m* karıştırıcılık, fesatlık

tevdanî *m* 1. karıştırma, fesatlık 2. karışıklık, kargaşa

tevdayî *rd* deşik
tevdayîn (I) *m* kımıldatış, kıpırdatış, kıpıraştırış
tevdayîn (II) *m* 1. karıştırış, çırpış (sulu yiyecekleri, hızla ve sürekli bir şeyle karıştırma) 2. karıştırış, deşiş, eşeleyiş (içini açma) 3. kurcalayış (karıştırıp azdırma, tahriş etme 4. *mec* karıştırış, deşiş, eşeleyiş, kurcalayış (bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma, bir konuyu araştırma, üzerinde durma) 5. deşiş, deşeleyiş
tevde *rd* 1. bütün, hep, hepsi, tüm, tekmil (çok sayıdaki varlıkların ve nesnelerin hepsi) * **dar tevde kûlîlk vekirin** bütün ağaçlar çiçek açtı 2. *rd/h* top yekûn, toplu olarak, topluca, toptan, büsbütün, tamamıyla, komple, bütün, hep, hepsi, bilcümle, 3. hep beraber, hep birden, hepsi, cümlesi, toplu olarak, ceman, birden
tevdebûn *m* 1. bütünsel olma 2. bütünsellik
tevdebûnî *m* bütünsellik
tevder *m* 1. karmaç 2. *nd/nt* kurcalayıcı
tevdeyî *rd* 1. bütünsel 2. *h* toptan
tevdêr (I) *m* hazırlık, plan ~ **kirin** hazırlık görmek
tevdêr (II) *m* mikser, çırpıcı, karıştırıcı
tevdêra betonê *nd* betonkarar
tevdîr *m* plan ~ **gerandin** plan yapmak
tevegihan *fel/m* tüme varım
tev hev kirin *l/gh* karmak (birbirine katmak)
tevek *h* hep, hepsi, tümü * **pirsa we tevekan kiriye** hepinizi sormuş
tevelek *rd* kötü (iyi karşıtı)
tevelok *rd* ilginç, garip
tevelokbûn *m* ilginçleşme
tevelok bûn *l/ngh* ilginçleşmek
tevelokî *m* 1. ilginçlik, gariplik 2. *rd* garipçe
tevelokkirin *m* ilginçleştirme
tevelok kirin *l/gh* ilginçleştirmek
tevepayî *h* ortaklaşa
tever (I) *bnr* teber
tever (II) *m* eksen, mihver
tevere *n* kazma (toprağı kazmada kullanılan ağaç saplı demir araç)
tevfik *bnr* teyfik
tevger *m* 1. hareket, devinim (bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi) 2. *fiz* hareket, devinim, devim (durağan bir noktaya göre devinmekte olan bir nesnenin durumu) * **du tevgerên dinyayê hene, yek li dora xwe û ya din jî li dora rojê ye** dünyanın biri kendi, öteki güneş etrafında olmak üzere, iki devinimi var 3. hareket (belirli bir amaca varmak için birbiri ardınca yapılan ilerlemeler) * **tevgera azadiyê** özgürlük hareketi 4. *mzk* hareket (bir parçanın yavaşlık çabukluk derecesi) 5. *sp* hareket 6. *fel* hareket, devinim (bir ruh durumundan başka bir ruh durumuna geçiş; bir düşünce sürecinin başlaması) 7. hareket, akım, ekol (sanatta, siyasette, düşüncede ortaya çıkan yeni bir görüş, yöntem, tarz) 8. hareket, davranış, tavır, tutum 2. *fel* davranış (dıştan gözlemlenebilecek tepkilerin toplamı) 3. *psî* davranış (organizmanın uyaranlar karşısındaki tepkilerin bütünü) ~**a bertekiyî** *psî* tepkisel davranış ~**a girseyî (cemawerî** an jî **komelî)** kitle hareketi ~**a tund û bişidet** şiddet olayı
tevgeran *m* devinme, hareket etme
tevgerandin *m* 1. harket ettirme, hareketlendirme, kımıldatma 2. davrandırma
tevgerandin *l/gh* 1. harket ettirmek, hareketlendirmek, kımıldatmak 2. davrandırmak
tevgerandî *rd* 1. nhareket ettirilmiş 2. davrandırılmış
tevgerdar *rd* hareketli
tevgerdarî *m* hareketlilik
tevgerîn *m* 1. hareketlenme, hareket etme, devinme, kımıldama, kımıldanma 2. *fiz* devinme, hareket etme (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişme) 3. hareket etme, davranma 4. kaynaşma (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik, kıpırdama)
tevgerîn *l/ngh* 1. hareketlenmek, hareket etmek, devinmek, kımıldamak, kımıldanmak 2. *fiz* devinmek, hareket etmek (bir cismin bir noktaya göre yeri veya durumu değişmek) 3. hareket etmek, davranmak * **wiha tevmegere, nexwe wê dawiya te ne bi xêr be** böyle davranma, sonun kötü olur * **li hemberî keçikê baş tevnedigeriya** kıza karşı iyi davranmıyordu 4. kaynaşmak (kalabalığın çok olduğu yerde hareketlilik, kıpırdamak)
tevgerîtî *psî/m* davranışçılık
tevgerkirin *m* hareket etme, harekete geçme (bir şeye girişme, bir işi yapmaya koyulma)
tevger kirin *l/gh* hareket etmek, harekete geçmek (bir şeye girişmek, bir işi yapmaya koyulmak)
tevgernas *nd/nt* davraniş bilimci
tevgernasî *m* davraniş bilim
tevgir *rd* kapsayıcı
tevhevbûn *m* 1. birleşme 2. karışma, katışma 3. birleşme, füzyon
tevhev bûn *l/ngh* birleşmek 2. karışmak, katışmak
tevhevbûyî *rd* 1. birleşmiş 2. karmakarış, karmakarışık
tevhevbûyîn *m* 1. birleşme 2. karışma, katışma
tevhevker *tek/m* karıştırıcı
tevhevkirin *m* 1. birleştirme 2. karıştırma
tevhev kirin *l/gh* 1. birleştirmek 2. karıştırmak
tevhevkirî *rd* karıştırılmış
tevik *c* hepsi, tümü
tevin *bnr* tevn
tevir (I) *bot/m* 1. turp (Raphanus sativus) 2. turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)
tevir (II) *n* kazma (toprağı kazmada kullanılan ağaç saplı demir araç) ~**ê bêdox** kaleş kimse

tevir (III) *m* çapa
tevirdan *m* çapalama
tevir dan *l/gh* çapalamak
tevirdayîn *m* çapalayış
tevirkirin *m* çapalama
tevir kirin *l/gh* çapalamak
tevirvan *nd/nt* kazmacı
tevirvanî *m* kazmacılık
tevirzîr *n* iki tarafı keskin kazma
tevizan *m* uyuşma
tevizandin *m* uyuşturma
tevizandin *l/gh* uyuşturmak
tevizandî *rd* uyuşuk (uyuşmuş durumda olan)
tevizandîbûn *m* uyuşukluk
tevizder *rd* uyuşturucu (uyuşturan)
tevizî *rd* uyuşuk
tevizîn *m* **1.** uyuşma **2.** karıncalanma (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanma) **3.** *mec* sus pus olma, uslanma
tevizîn *l/ngh* **1.** uyuşmak **2.** karıncalanmak (vücudun bir yerindeki uyuşukluktan sonra kan dolaşımının başlamasıyla, o yerde karıncalar dolaşır gibi bir izlenim uyanmak) **3.** *mec* sus pus olmak, uslanmak
tevî *rd (man/fel)* tüme, küllî
tevîbûn *m* **1.** katılım, katılma **2.** katılma, iştirak etme **3.** katılma, destekleme, paylaşma, yanında olma (ortak olma, benimseme) **4.** oturma (beraber kalma) **5.** katılma, ulaşma, dökülme, besleme, eklenme (birbirine katılma, eklenme)
tevî bûn *l/ngh* **1.** katılmak * **av tevî şîr bûye** süte su katılmış **2.** katılmak, iştirak etmek **3.** katılmak, desteklemek, paylaşmak, yanında olmak (ortak olmak, benimsemek) * **ez jî tevî ramana we dibim** ben de düşüncelerinize katılıyorum * **ez tevî ramana te me** düşüncenin yanında yım **4.** oturmak (beraber kalmak) * **ez tevî diya te nabim, maleke cihê dixwazim** ben annenle oturmam, ayrı ev isterim **5.** katılmak, ulaşmak, dökülmek, beslemek, eklenmek (birbirine katılmak, eklenmek) * **avên newalan tevî vî çemî** dereler bu nehiri besliyorlar
tevî hev *rd* **1.** düğüm, karışık durum **1.** *h* birlikte **2.** *h* koyun koyuna * **tevî hev raketine** koyun koyuna yatmışlar **3.** *h* tamamı tamamına
tevîhevbûn *m* **1.** (birbirine) karışma, (birbirine) katılma **2.** karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) **3.** karışma (düzensiz, dağınık olma) **4.** akma (boya için; birbirine karışma) **5.** birleşme (ayrı iken tek bir duruma gelme) **6.** karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) **7.** alan talan olma, allak bullak olma, karmakarışık olma
tevî hev bûn *l/bw* **1.** (birbirine) karışmak, (birbirine) katılmak * **qûm ax tevî hev bûne** kumla toprak birbirine karışmış **2.** karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) **3.** karışmak (düzensiz, dağınık olmak) **4.** akmak (boya için; birbirine karışmak) **5.** birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek) **6.** karmaşmak (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum almak) **7.** alan talan olmak, allak bullak olmak, karmakarışık olmak
tevîhevbûyî *rd* **1.** karışık **2.** karmakarış, alan talan
tevîhevker *rd* birbirine katan, karıştıran
tevîhevkirin *m* **1.** katıştırma, birbirine katma**2.** karıştırma, katma (içine katma) **3.** karma (birbirine katma) **4.** karmaştırma (karmaşık hale getirme) **5.** birleştirme **6.** bir araya getirme **7.** toplama (devşirip kaldırma) 8. *mec* karıştırma (ayırt edememe, tam olarak seçememe) **9.** alan talan etme, allak bullak etme (karmakarışık bir duruma getirme)
tevî hev kirin *l/bw* **1.** katıştırmak, birbirine katmak **2.** karıştırmak, katmak (içine katmak) **3.** karmak (birbirine katmak) * **mast û mot tevî hev bike** pekmez ile yoğurt kar **4.** karmaştırmak (karmaşık hale getirmek) **5.** birleştirmek * **te alîkarî û berjewendî tevî hev kirine** sen yardımla menfaatı birleştirmişsin **6.** bir araya getirmek **7.** toplamak (devşirip kaldırmak) * me livîn tevî hev kirin yatakları topladık **8.** *mec* karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek) * **hûn wan tevî hev dikin** siz onları karıştırıyorsunuz **9.** alan talan etmek, allak bullak etmek (karmakarışık bir duruma getirmek)
tevîhevkirî *rd* **1.** katışık **2.** karma, karık, karıştırılmış, karılmış (birbirine katılmış)
tevî hev raketin *l/bw* beraber yatmak
tevî hev razan *l/bw* beraber yatmak
tevîkirin *m* **1.** katma, katıştırma **2.** ilhak etme, katma **3.** ortak etme **4.** sayma (hesaba katmak, dikkate alma)
tevî kirin *l/gh* **1.** katmak, katıştırmak **2.** ilhak etmek, katmak **3.** ortak etmek **4.** saymak (hesaba katmak, dikkate almak)
tevîn *m* doku **~a bez** yağ doku **~a givêrandinê** özümleme dokusu
tevînek (I) *m* katkı
tevînek (II) *biy/m* **1.** doku **2.** *mec* doku (bir bütünün yapısı ve özeliği) **3.** *jeo* katman
tevîneknas *nd/nt* dokubilimci
tevîneknasî *m* dokubilim
tevînekzan *nd/nt* dokubilimci
tevînekzanî *m* dokubilim
tevîpayî *h* ortaklaşa
tevî şer bûn *l/bw* savaşa katılmak
tevkar *nd/nt* **1.** iş birlikçi **2.** iştirakçı, katkıda bulunan

tevkarî *m* **1.** iş birliği (amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı) **2.** iş birliği (bir işin çeşitli işçilerce yapılması) **3.** işbirlikçilik **4.** katkı ~ **kirin** **1)** iş birliği yapmak **2)** katkıda bulunmak

tevkarîkirin *m* katkıda bulunma

tevkarî kirin *l/gh* katkıda bulunmak

tevkarîtî *m* iş birlikçilik

tev kirin *l/gh* toplamak (devşirip kaldırmak)

tev kirin *l/gh* toplamak (devşirip kaldırmak) * cilê xwe tev kir elbiselerini topladı

tevkuj *nd/nt* katliamcı

tevkujî *m* katliam, kırım ~ **pêk anîn** katliam gerçekleştirmek (veya yapmak)

tevkutayî *rd* **1.** babaçko (iri yarı, güçlü gösterişli kadın) **2.** etine dolgun, balık etli (etinden) **3.** tıknaz, yapılı

tevkutayîbûn *m* **1.** babaçkoluk **2.** etine dolgunluk, balık etlilik **3.** tıknaz olma, yapılılık

tevleqandin *m* kıpırdatma, kıpraştırma, kımıldatma

tevleqandin *l/gh* kıpırdatmak, kıpraştırmak, kımıldatmak

tevleqîn *m* kıpraşma, kıpırdama, kımıldama

tevleqîn *l/ngh* kıpraşmak, kıpırdamak, kımıldamak * **tevmeleqe!** kıpırdama

tevlev *m* bir çeşit yemek

tevlihev *rd* **1.** karışık (ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş) **2.** karışık (karışmış olan) **3.** karışık (saf olmayan) **4.** karışık, dağınık * **ode tevlihev e** oda dağınık **5.** karmaşık, alan talan, allak bullak ~ **kirin** karıştırmak, dağıtmak

tevlibûn *m* **1.** katılma **2.** katılma, katışma **3.** katılım, katılma, iştirak, iştirak etme, dahil olma **4.** katılma, destekleme, paylaşma, yanında olma (ortak olma, benimseme) **5.** katılma, ulaşma, dökülme, besleme, eklenme (birbirine katılma, eklenme)

tev li bûn *l/bw* **1.** katılmak * **av tev li şîr bûye** süte su katılmış **2.** katılmak, katışmak **3.** katılmak, iştirak etmek, dahil olmak **4.** katılmak, desteklemek, paylaşmak, yanında olmak (ortak olmak, benimsemek) * **ez jî tev li ramana we dibim** ben de düşüncelerinize katılıyorum * **ez tevî ramana te me** düşüncenin yanında yım **5.** katılmak, ulaşmak, dökülmek, beslemek, eklenmek (birbirine katılmak, eklenmek) * **avên newalan tev li vî çemî** dereler bu nehiri besliyorlar

tevlibûnî *m* katılış

tevlibûyîn *m* katılış

tevlihevbûn *m* **1.** karışma, karınma **2.** karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) **3.** karışma (düzensiz, dağınık olma) **4.** karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) **5.** karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) **6.** çıkmaza girme

tev li hev bûn *l/bw* **1.** karışmak, karınmak **2.** karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) **3.** karışmak (düzensiz, dağınık olmak) **4.** karmaşmak (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum almak) **5.** karışmak (açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek) **6.** çıkmaza girmek

tevlihevbûyî *rd* **1.** karınmış, karışmış **2.** karmaşmış **3.** karmakarış, dağınık, allak bullak

tevlihevbûyîn *m* **1.** karışma, karınma **2.** karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) **3.** karışma (düzensiz, dağınık olma) **4.** karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) **5.** karışma (açıklığını yitirme, anlaşılması güçleşme) **6.** çıkmaza girme

tevlihevî *m* **1.** karışıklık, katışıklık **2.** karışıklık, dağınıklık, düzensizlik **3.** karışıklık, kargaşa, karmaşa, karmaşıklık ~ **çêkirin** karışıklık çıkarmak, kargaşa yaratmak

tevlihevîtî *m* **1.** karışıklık **2.** düzensizlik, kargaşalık

tevlihevker *nd/nt* **1.** karıştırıcı **2.** *tek/m* karıştırıcı

tevlihevkirin *m* **1.** (birbirine) karıştırma (veya katıştırma), (birbirine) katma **2.** karıştırma, dağıtma **3.** karmaştırma (karmaşık hale getirme) **4.** (birbirine) katma (veya karıştırma), kalan talan etme, allak bullak etme

tev li hev kirin *l/bw* **1.** (birbirine) karıştırmak (veya katıştırmak), (birbirine) katmak **2.** karıştırmak, dağıtmak **3.** karmaştırmak (karmaşık hale getirmek) **4.** (birbirine) katmak (veya karıştırmak), kalan talan etmek, allak bullak etmek

tevlikirin *m* **1.** (birbirine) katma (veya katıştırma) **2.** (birbirine) katma, alan talan etme, allak bullak etme

tev li kirin *l/bw* **1.** (birbirine) katmak (veya katıştırmak) **2.** (birbirine) katmak, alan talan etmek, allak bullak etmek

tevlivan *m* kıpırdama, kıpırdanma, kımıldanma, kıpırdaşma, kımıldama

tevlivandin *m* kıpırdatma, kıpraştırma, kımıldatma, kıpraştırma

tevlivandin *l/ngh* kıpırdatmak, kıpraştırmak, kımıldatmak, kıpraştırmak

tevlivandî *rd* kıpırdatılmış, kıpraştırılmış

tevliviyayî *rd* kıpırdanmış, kımıldanmış

tevlivî *rd* kıpırdaşmış, kımıldamış

tevlivîn *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kımıldama, kıpraşma

tevlivîn *l/ngh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kımıldamak, kıpraşmak

tev lî bûn *bnr* tev li bûn

tev lî hev kirin *bnr* tev li hev kirin

tev lî kirin *bnr* tev li kirin

tevlok *nd/nt* karıştırıcı, fesat

tevloke *m* tehlike
tevlokî *m* karıştırıcılık, fesatlık
tev megere! *b* davranma!, kımıldama!
tevn *m* **1.** alat, ıstar, dokuma tezgahı **2.** ağ, file **3.** örümcek ağı **3.** doku **4.** *wj* kurgu ~ **û best** komplo ~**a hestî** kemik doku ~**a pîrê** (an jî **pîrikê)** örümcek ağı ~**a zeblekî** kas doku
tevnal *rd* **1.** yakışıklı **2.** genç, güzel
tevnalî *m* yakışıklılık
tevnçêker *nd/nt* dokumacı
tevnçîn *n* mutaf (keçi kılından hayvan çulu, yem torbası gibi şeyleri yapan)
tevndar *nd/nt* dokumacı
tevndarî *m* dokumacılık
tevne *m* **1.** örgü (dokumacılıkta atkı ve çözgü ipliklerinin, dokumayı oluşturacak biçimde belli bir desene göre kesişmesi) **2.** dokuma tezgahında dokunmuş kısım
tevneçêker *nd/nt* dokumacı ~ **gulan nas dike** işin erbabı olan bilir, anlamında bir deyim
tevneger *bnr* tevneker
tevnejen *nd/nt* hallaç
tevnejenî *m* hallaçlık
tevneker *nd/nt* dokumacı
tevnekir *nd/nt* tezgahçı
tevnepind *zo/m* **1.** örümcek **2.** örümcek ağı
tevnepîr *m* örümcek ağı
tevnepîrik *m* örümcek ağı
tevnepîrk *m* ağ, örümcek ağı (örümcek gibi bir takım hayvanların salgılarıyla oluşturdukları örgü)
tevnevan *nd/nt* tezgahçı
tevnevanî *m* tezgahçılık
tevnger *nd/nt* dokumacı
tevngerî *m* dokumacılık
tevnik *m* **1.** alat, ıstar, dokuma tezgahı **2.** ağ (örümcek gibi bir takım hayvanların salyalarıyla ördükleri örgü) **3.** doku **4.** *wj* kurgu ~ **û best** komplo ~**a hestî** kemik doku ~**a pîrê** (an jî **pîrikê)** örümcek ağı ~**a zeblekî** kas doku
tevnika çermî *ant/nd* korun doku
tevnika lemlateyê *ant/nd* kas doku
tevnikî *rd* örümcekli
tevnî *m* dokuma tezgahında gergi ağacı
tevnkar *nd/nt* dokumacı
tevnkarî *m* dokumacılık
tevnker *nd/nt* dokumacı
tevnkerî *m* dokumacılık
tevnkir *bnr* tevnekir
tevnpîrk *bnr* tevnepîrk
tevnnasî *bj/m* doku bilim, histoloji
tevnûbest *m* komplo
tevnûbestker *nd/nt* komplocu
tevnûbestkerî *m* komploculuk
tevnxane *m* dokumahane
tevq *m* malını kaybeden kimseye yapılan yardım
tevreçok *sp/m* güreş
tevreçûk *bnr* tevreçok
tevrek *bnr* tewerek
tevrê reş *bot/nd* kara turp
tevrê tûj *bot/nd* bayır turpu
tevrêz *m* düzenleme
tevrêzkirin *m* düzenleme
tevrêz kirin *l/gh* düzenlemek
tevrik (I) *bot/m* **1.** turp (Raphanus sativus) **2.** turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)
tevrik (II) *n* **1.** çapa (toprağı eşelemek için kulanılan ağaç saplı deemir kazı aracı) **2.** çapa, çapalama (çapalama işi)
tevrika sor *bot/nd* kırmızı turp (Raphanus sativus var radicula)
tevrikker *nd/nt* çapacı
tevrikkerî *m* çapacılık
tevrikkirin *m* çapalama
tevrik kirin *l/gh* çapalamak
tevrikkirî *rd* çapalı (çapalanmış yer)
tevrî *m* **1.** kazma **2.** kısa saplı çapa
tevrkol *n* kazağı
tevş *n* **1.** küçük, yassı, sivri ağızlı taş **2.** kaydırak (yassı kaygan çakıl) **3.** kaydırak (çocukların böyle bir taşı ayakla kaydırarak oynadıkları oyun)
tevşandin *m* halı dokuma esnasında kerkitle dövme
tevşandin *l/gh* halı dokuma esnasında kerkitle dövmek
tevşê *m* kaydırak (kaydırağı oyunu)
tevşik *n* **1.** küçük, yassı, sivri ağızlı taş **2.** kaydırak (yassı kaygan çakıl)
tevşo *n* **1.** keser **2.** bir tür çapa * **tevşo û bivir li ser darê şer kirine; wî gotiye ji min re, wî gotiye ji min re. Birekê jî gotiye yek ji min re yek ji te re** olma keser gibi hep bana hep bana ol testere biri bana biri sana
tevşok *n* keser (küçük keser)
tevşoyê destan *nd* el keseri
tevşoyê pê *nd* uzun saplı ve ayakta kullanılan bir tür keser
tevşû (I) *bnr* tevşo
tevşû (II) *n* döven bıçağı
tevtevîk *m* kemençe
tevtûş *m* tecavüz (namusuna saldırma, sarkıntılık) ~**î (yekê) kirin** (birine) tecavüz etmek, namusuna saldırmak)
tevtûşkirin *m* tecavüz etme
tevtûş kirin *l/gh* tecavüz etmek
tev û tev kirin *l/bw* (birbirine) katmak (veya karmak), katıştırmak
tevxewbûn *m* kestirme (kısa bir süre uyuma)
tevxew bûn *l/ngh* kestirmek (kısa bir süre uyumak)
tevz (I) *m* alay ~ **kirin** alay etmek ~ **û tinaz** alay
tevz (II) *m* **1.** uyuşma **2.** keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) **3.** gerinme ~**a şûnayî** lokal anestezi

tev zêha kir *l/bw* acımadan harcamak (hepsini harcamak)
tevzênok *bnr* tevzînok
tevzik *m* **1.** uyuşma **2.** keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) * **tevzik ketin destê min** ellerim keçeleşmeye başladı **3.** *mec* kalça * **çend dar danîn tevzika jinikê** kadının kalçalarına bir kaç sopa indirdi
tevzî *m* **1.** uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) **2.** gerinme ~ **dan xwe** gerinmek ~ **hatin (yekî)** gerinmek ~ **hatin canê (yekî)** ~**ya xwe anîn** gerinmek
tevzî anîn xwe *l/bw* gerinmek * **dereng ji xew rabûbû, pêşî çavên xwe mist dan paşê jî tevzî anîn xwe** geç uyanmıştı, önce gözlerini ovdu, ardından da gerindi
tevzîn *bnr* tevzînk
tevzînk *m* gerinme
tevzîner *rd* uyuşturucu (hareketten, gereği gibi düşünmekten alı koyan)
tevzînok *m* **1.** uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) **2.** irkinti, ürperme **3.** ıspazmoz **4.** gerinme ~ **avêtin canê (yekî) 1)** uyuşmak, vücudu keçelleşmeye başlamak **2)** irkinti duymak, ürpermek ~ **bi laşê (yekî) ketin** uyuşmak, vücudu keçelleşmeye başlamak ~ **bi laşê wî de hilkişîn** uyuşmak, vücudu keçelleşmeye başlamak ~ **dan xwe** gerinmek * **dereng ji xew rabûbû, pêşî çavên xwe mist dan paşê jî tevzî dan xwe** geç uyanmıştı, önce gözlerini ovdu, ardından da gerindi ~ **hatin (yekî)** gerinmek ~ **di serê (yekî) re avêtin 1)** uyuşmak, vücudu keçelleşmeye başlamak **2)** irkinti duymak, ürpermek
tevzker *rd* alaycı
tevzkerî *m* alaycılık
tevzkirin *m* alay etme
tevz kirin *l/gh* alay etmek
tevzû *bnr* tevzî
tew (I) *g/h* **1.** hatta, üstelik, bir de, gel gelelim * **tew camêr hîna jî di xewa xefletê de ye** gel gelelim adam hâlâ gaflet uykusunda **2.** asla, kat'iyen * **ev tişt tew nabe** bu asla olmaz
tew (II) *b* hayret, şaşma, beğenmeme bildiren bir ünlem, yok ya * **tew, îcar ez bi te re bêm?** yok ya bir de senle gelecek mişim? ~ **li minê** vay vay ~ ~ **vay vay**
tew (III) *n* **1.** büküm, kıvrım, büklüm, kat (bükülen veya kıvrılan her şeyin her kıvrımı) * **bike du tew** iki büklüm et **2.** *jeo* katman **3.** katmer (bir şeyi oluşturan tabakalardan her biri) **4.** büküntü (bükme sonucu olaşan biçim veya iz) ~ **li xwe dan** kıvırmak, yürürken kıvırmak ~ ~ kat kat (üst üste) ~ ~ **kirin** kat kat etmek
tew (IV) *rd* sersem
tew (V) *b* ses sanatçısını yüreklendirme veya ses sanatçısına moral verme nidası
tewa (I) *bnr* teba
tewa (II) *rd* ciddî, ağır başlı
tewa (III) *bnr* teva (II)
tewaf *ol/m* tavaf
tewafker *nd/nt* tavaf eden
tewafkirin *m* tavaf etme
tewaf kirin *l/gh* tavaf etmek
tewal *bnr* teyr û tewal
tewan (I) *m* bağdadî
tewan (II) *m* kudret
tewan *m* **1.** büküm, bükülme **2.** *rz* büküm
tewandek *rz/m* büküm
tewandin (I) *m* **1.** eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme) **2.** eğme, bükme (sert bir cismi bükme) **3.** eğriltme, eğritme **4.** çekimleme, tasrif etme **5.** katlama **6.** kıvırma (kenarından tutarak bükme) ~**a awayan** *rz* durum bükünleri ~**a navdêran** *rz* ad çekimi
tewandin (II) *m* dengbejlere sesle ara nağme yapma
tewandin (I) *l/gh* **1.** eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) **2.** eğmek, bükmek (sert bir cismi bükmek) **3.** eğriltmek, eğritmek **4.** çekimlemek, tasrif etmek **5.** katlamak **6.** kıvırmak (kenarından tutarak bükmek) * **goşeyên çarşevê lê tewand** çarçafın kenarlarını kıvırdı
tewandin (II) *l/gh* dengbejlere sesle ara nağme yapmak
tewandî *rd* **1.** eğik, eğdirmiş **2.** bükük, bükülü **3.** katlı, katlanmış **4.** kıvrık **5.** *rz* çekimli, çekimlenmiş, tasrifli
tewang *rz/m* bükün
tewangbar *rz/rd* bükülgen, bükünlü
tewangbarî *rz/m* bükülgenlik ~**a navxweyî** *rz* iç bükün
tewangî *rd* bükünsel, bükün ile ilgili
tewaq *bnr* tewaqe
tewaqe *m* **1.** rica * **gelî mêvanan teweqeya min ji we heye, bela bibin** sayın misafırler sizden rica ediyoruz, dağılın **2.** teklif (birinden yapılması zor, eziyetli bir iş isteme) ~ **kirin** rica etmek
tewar *rd* sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan)
tewarbûn *m* sakinleşme
tewar bûn *l/ngh* sakinleşmek
tewarbûyîn *m* sakinleşiş
teware *bnr* tewere
tewarik *bnr* teberik
tewarkirin *m* sakinleştirme
tewar kirin *l/gh* sakinleştirmek
tewaş *n* (*t* kalın omkunur) **1.** yağ **2.** sos (soğan, yağda kızartılıp yemeğe katma)
tewaş kirin *m* yağlama
tewaş kirin *l/gh* yağlamak

tewat *rd* sabit (yerinden oynamayan, yer değiştirmeyen) ~ **bûn** sabit olmak
tewatbûn *m* sabitleşme
tewat bûn *l/ngh* sabitleşmek
tewatbûyî *rd* sabitleşmiş olan
tewatbûyîn *m* sabitleşiş
tewatdar *rd* sabitli
tewatî *m* sabitlik
tewatkirin *m* sabitleştirme
tewat kirin *l/gh* sabitleştirmek
tewatkirî *rd* sabitleştirilmiş olan
tewatkî *h* sabitlice
tewaw *rd* **1.** tamam (eksiksiz) **2.** tamam (tamamlanmış, bitmiş)
tewawbûn *m* tamamlanma, bitme, sona erme
tewaw bûn *l/ngh* tamamlanmak, bitmek, sona ermek
tewawbûyî *rd* tamamlanmış, bitmiş olan
tewawbûyîn *m* tamamlanış, bitiriliş, sona eriş
tewawker *rd* **1.** tamamlayıcı **2.** bütünleyen, bütünleyici, bütünler **3.** tümler
tewawkirin *m* tamamlama, bitirme, sona erdirme
tewawkirin *m* tamamlamak, bitirmek, sona erdirmek
tewazû *m* tevazu
tewb *n* sac ekmeği
tewbe *m* töhbe
tewbûn *m* katlanma, bükülme
tew bûn *l/ngh* katlanmak, bükülmek
tewcîh *m* tevcih, yöneltme
tewcîh kirin *l/gh* yöneltmek
tewçî *n* keser
tewdîat *m* tevdiat (banka vb.ye para, senet yatırma)
tewecûh *m* teveccüh ~ **nîşan dan** teveccüh göstermek
tewegozî *bj/m* tavuk karası, karağı
tewek *m* tabaka, kat (üst üste olan şeyleri çin)
tewekel *m* tevekkel
tewekor *rd* bakar kör
tewekul *m* tevekkül ~ **kirin** tevekkül etmek
teweq *bj* şap hastalığı
tewer *g/h* üstelik, üstüne üstelik, bir de, hem (bir şeyi açıklamak veya anlamını güçlendirmek için) * **tewer pere jî dixwaze** üstülik para da istiyor ~**ê** hem de, zaten
tewere (I) *m* **1.** eksen, mihver **2.** koordinat **3.** *mat* özek, merkez **4.** *mec* eksen, mihver (tartışılan, konuşulan bir konunun en önemli noktası)
tewere (II) *m* sürü (türtül sürüsü)
tewerek *bnr* teberik
tewerê *g* üstüne üstelik, bir de, hem de * **tewerê mêrik zewicandî ye** helm de adam evli
tewetur *fiz/m* tevettür, gerilim
tewf *m* kayık biçiminde su kabı
tewhîd *m* **1.** tevhit, bir olarak bakma **2.** *wj* tevhit (Allah'ı övmek için yazılan manzume)

tewidandin *m* bir şeyi değiştirerek başka bir şekle sokma
tewidandin *l/gh* bir şeyi değiştirerek başka bir şekle sokmak
tewidîn *m* kendini değiştirerek başka bir şekle girme
tewidîn *l/ngh* kendini değiştirerek başka bir şekle girmek
tewifan *m* **1.** sönüm **2.** solma, uçuklaşma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme) **3.** *fiz* sönüm, itfa **4.** *bz* sönüm, itfa
tewifandar *rd* sönümlü
tewifandin *m* **1.** sönümleme **2.** soldurma
tewifandin *l/gh* **1.** sönümlemek **2.** soldurmak
tewifandî *rd* **1.** sönük, sönümlenmiş **2.** soluk, solgun
tewifî *rd* **1.** sönük **2.** solgun, uçuk * **Ehmed yekî reng tewifî bû** Ahmet, benzi uçuk biriydi
tewifîbûn *m* **1.** sönüklük **2.** solgunluk, uçukluk **3.** sönükleşme
tewifî bûn *l/ngh* sönükleşmek
tewifîn *m* **1.** sönümleme **2.** *fiz* sönüm **3.** solma, soluş (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
tewifîn *l/ngh* **1.** sönümlemek **2.** solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
tewifîtî *m* **1.** sönüklük **2.** solgunluk
tewifok *rd* solgun
tewifokî *rd* solgunca, soluk
tewifokîbûn *m* solgunlaşma
tewifokî bûn *l/ngh* solgunlaşmak
tewijîm *m* baskı, tazyik
tewijîmkirin *m* baskı yapma, baskı uygulama
tewijîmkirî *rd* baskı yapılmış, baskı uygulanmış
tewilandin *m* **1.** çömeltme **2.** (at vb.) haraya koyma, bağlama
tewilandin *l/gh* **1.** çömeltmek **2.** (at vb.) haraya koymak, bağlamak
tewilîn *m* çömelme
tewilîn *l/ngh* çömelmek
tewiqandin *m* katlama, katlayış
tewiqandin *l/gh* katlamak
tewiqandî *rd* katlı, katlanmış
tewiqîn *m* katlanma
tewiqîn *l/ngh* katlanmak
tewir (I) *n* çeşit, tür
tewir (II) *m* dolanma
tewirandin (I) *m* kurma (düşünme)
tewirandin (II) *m* mırıldama
tewirandin (III) *m* yıkma, yığma (düşürme)
tewirandin (I) *l/gh* kurmak (düşünmek)
tewirandin (II) *l/gh* mırıldamak
tewirandin (III) *l/gh* yıkmak, yığmak (düşürmek) * **ew tewirand erdê onu yere yıktı**
tewirîn (I) *m* hasıl olma
tewirîn (II) *m* mırıldanma
tewirîn (III) *m* yığılma, yıkılma (yere düşme)
tewirîn (I) *l/ngh* hasıl olmak,

tewirîn (II) *l/ngh* mırıldanmak
tewirîn (III) *l/ngh* yığılmak, yıkılmak (yere düşmek)
tewisandin (I) *m* güzelleştirme, süsleme
tewisandin (II) *m* defetme, defleme, savma, savuşturma, kovma, kovalama
tewisandin (I) *l/gh* güzelleştirmek, süslemek
tewisandin (II) *l/gh* defetmek, deflemek, savmak, savuşturmak, kovmak, kovalamak
tewisandî (I) *rd* güzelleştirilmiş, süslenmiş olan
tewisandî (II) *rd* defedilmiş, kovulmuş, kovuntu
tewisîn (I) *m* güzelleştirilme, süslenme
tewisîn (II) *m* defolma, kovulma
tewisîn (I) *l/ngh* güzelleştirilmek, süslenmek
tewisîn (II) *l/ngh* defolmak, kovulmak
tewiş *rd* sakar, sallapati
tewişandin (I) *m* **1.** şaşırtma **2.** çarpıtma **3.** saptırma
tewişandin (II) *m* sendeletme, yalpalatma
tewişandin (I) *l/gh* **1.** şaşırtmak * **tu li vir disekinî û min ditewişînî** sen burda durup beni şaşırtıyorsun **2.** çarpıtmak **3.** saptırmak
tewişandin (II) *l/gh* sendeletmek, yalpalatmak
tewişîn *m* **1.** şaşırma (ne yapmak gerektiğini bilememe, nasıl davranacağını kestirememe, hayret etme) **2.** şaşılma **3.** çelişme **4.** sapıtma, saçmalama (saçmalamaya başlama) **5.** sakarlaşma
tewişîn (II) *m* sendeleme, yalpalama
tewişîn (III) *m* çiftleşme (hayvanların karşı cinsiyle çiftleşmesi için)
tewişîn *l/ngh* **1.** şaşırmak (ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, hayret etmek) * **gava ez dîtim tewişî** beni görünce şaşırdı **2.** şaşılmak * **tiştên ku mirov jê ditewişe dike** şaşılacak şeyler yapıyor **3.** çelişmek **4.** sapıtmak, saçmalamak (saçmalamaya başlamak) **5.** sakarlaşmak
tewişîn (II) *l/ngh* sendelemek, yalpalamak
tewişîn (III) *l/ngh* çiftleşmek (hayvanların karşı cinsiyle çiftleşmesi için)
tewixandin *m* halsız düşürme
tewixandin *l/gh* halsız düşürmek
tewixandî *rd* halsız düşürülmüş olan
tewixîn *m* halsiz düşme
tewixîn *l/ngh* halsiz düşmek
tewiyayî *rd* **1.** eğik **2.** *rz* bükülmüş
tewiz *m* süs (zinnet eşyası)
tewizan *m* **1.** süs, bezeme **2.** donatım
tewizandin (I) *m* **1.** süsleme, bezeme **2.** donatma (birinin giyimini sağlama) **3.** vücut bakımını yapma, tuvaletini yapma
tewizandin (II) *m* bozma
tewizandin (II) *l/gh* **1.** süslemek, bezemek **2.** donatmak (birinin giyimini sağlamak) **3.** vücut bakımını yapmak, tuvaletini yapmak
tewizandin (II) *l/gh* bozmak
tewizandî *rd* **1.** süslenik, bezenik **2.** donatılmış (birinin giyimi sağlanmış) **3.** vücut bakımı yapılmış, tuvaleti yapılmış olan
tewizîn (I) *m* **1.** süslenme, bezenme **2.** donanma **3.** vücut bakımı yapılma, tuvaleti yapılma
tewizîn (II) *m* bozulma
tewizîn (I) *l/ngh* **1.** süslenmek, bezenmek **2.** donanmak **3.** vücut bakımı yapılmak, tuvaleti yapılmak
tewizîn (II) *l/ngh* bozulmak
tewî (I) *bnr* tihok
tewî (II) *h* hiç, asla
tewîn *m* **1.** eğilme, eğiliş **2.** bükülme, bükülüş **3.** kıvrılma, kıvrılış (eğrilip bükülme) **4.** *rz* bükülme
tewîn *l/ngh* **1.** eğilmek * **ji ber bayê guliyên darê tewiyane** rüzgardan ağacın dalları eğilmiş **2.** bükülmek **3.** kıvrılmak (eğrilip bükülmek) **4.** *rz* bükülmek
tewînek *rz/m* büküm, hal **~a bangî** vokatif hal **~a cîgehî** lokatif hal **~a hal** yalın yal **~a hogirtî** instrumental hal **~a jêre** datif hal, e halı **~a jêve** ablatif hal **~a xwedîtî** iyelik halı **~a tewangîn** bükün halı
tewînî *m* iyilik
tewjim (I) *m* **1.** basınç, tazyik **2.** baskı
tewjim (II) *fiz/m* moment
tewk *n* katmer * **nanê tewk** katmer ekmeği
tew kirin (I) *l/gh* dengbejlere sesle ara nağme yapmak
tew kirin (II) *l/gh* **1.** eğmek **2.** bükmek
tewkirî *rd* bükümlü
tewl (I) *bnr* dewl
tewl (II) *m* hara (at barınağı)
tewl (III) *m* mesafe
tewla *m* **1.** tavla **2.** tavla (bu oyunun üzerinde oynandığı dikdörtgen biçimdeki tahta kutu) **(bi) ~ leyîstin** tavla oynamak (veya atmak)
tewlayî *m* ilişki
tewlaz *nd/rd* hovarda
tewlazî *m* hovardalık
tewlazîkirin *m* hovardalık etme
tewlazî kirin *l/gh* hovardalık etmek
tewle (I) *m* tavla, hara (at barınağı) **~ya hespan** aygır deposu
tewle (II) *m* mesafe
tewle (III) *m* kıvırma, yan çizme
tewlebaz (I) *nd/nt* kıvıran, yan çizen
tewlebaz (II) *nd/nt* tavlacı (tavla oyununu seven kimse)
tewlebazî *m* tavlacılık
tewleperest *nd/nt* tavlacı (tavla oyununu seven kimse)
tewleperestî *m* tavlacılık
tewlevan *nd* tavlacı (at ağırındaki hizmetçi)
tewlê *b* (bayana seslenirken) beğenmeme nidası
tewlis *m* **1.** öl, höl, nem (topraktaki nem için)

2. tav, kıvam (tarla, toprak için) 3. *rd* gönen (nemli toprak)
tewlisbûn *m* 1. nemlenme (toprak için) 2. tava gelme, tavlanma, kıvamlanma (toprak için)
tewlis bûn *l/ngh* 1. nemlenmek (toprak için) 2. tava gelmek, tavlanmak, kıvamlanmak (toprak için)
tewlisî *rd* 1. gönen (nemli toprak) 2. tavlı, kıvamlı
tewlîs *bnr* tewlis
tewlo *b* (erkeğe seslenirken) beğenmeme nidası
tewlxane *m* tavla, hara (at barınağı)
tewn *bnr* tevn
tewnkir *bnr* tevnkir
tewo tewo *h* kıvrıla kıvrıla
tewq (I) *m* 1. rica 2. öneri, teklif ~ **lê kirin** öneride bulunmak
tewq (II) *m* 1. kat, tabaka (üst üste konulmuş şeylerden her biri) * **tewqek fetîr** bir kat yufka 2. yaprak (börek, baklava gibi şeylerde yufka) * **di vî beqlewayî de pêncî tewq heye** bu baklavada elli yaprak var 3 yaprak (kat kat ayrılabilen şeylerde kat) * **tewqê kevir** taş yaprağı . (bükülen veya kıvrılan her şeyin her kıvrımı) * **tewqa qumaş** kumaşın katı 5 kat, kırma (katlama) 6 büklüm * **bike du tewq** iki büklüm et 7 büküm, kat, kıvrım, büklüm (bir şeyin kıvrılan yeri) 8 katmer (bir şeyi oluşturan tabakalardan her biri) 7. *jeo* kat, katman (jeoloji zamanlarında bir dönem içinde oluşmuş katmanlı kayaçlar) 9 damar (başka türden katmanların arasında bulunan sıvı, maden veya mineral katmanı) * **tewqeke zengîn a zêran** zengin bir altın damarı ~ ~ kat kat, katmer katmer **~a kevir** taş iliği **~a kevza daran** mantar tabakası **~a mûrehkên gûzikên çav** *ant* damar tabaka
tewqa *nd* -e kadar * **bi tewqayî deh milyaran** on milyar kadar
tewqa kevir *nd* taş iliği
tewqandin *m* katlama
tewqandin *l/gh* katlamak
tewqbûn *m* katlanma
tewqbûn *l/ngh* katlanmak
tewqdan *m* 1. kat kat olma, katmer katmer olma 2. kabarma (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulma)
tewq dan *l/gh* 1. kat kat olmak, katmer katmer olmak 2. kabarmak (ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak)
tewqe (I) *m* dolap
tewqe (II) *m* 1. rica 2. öneri, teklif * **tewqe li min kirin** bana teklifte bulundular 3. umma ~ **lê kirin** öneride bulunmak
tewqekirin *m* 1. rica etme 2. teklif etme 3. umma
tewqe kirin *l/gh* 1. rica etmek 2. teklif etmek 3. ummak
tewqekirî *rd* teklif edilmiş olan
tewqe lê kirin *l/bw* 1. ricada bulunmak 2. teklifte bulunmak
tewqî *m* tenezül etme
tewqîf *m* tevkif, tutuklama
tewqîfkirin *m* tevkif etme, tutuklama
tewqîf kirin *l/gh* tevkif etmek, tutuklamak
tewqîfkirî *rd* tevkif edilmiş, tutuklu
tewqîfkirîtî *m* tutukluluk
tewqîfxane *m* tutuk evi
tewqker (I) *nd/nt* teklif edici, önerici
tewqker (II) *nd/nt* kırmacı, katlayıcı
tewqkirin (I) *m* teklif etme, önerme, öneriş
tewqkirin (II) *m* 1. katlama 2. bükme
tewq kirin (I) *l/gh* teklif etmek, önermek
tewq kirin (II) *l/gh* 1. katlamak 2. bükmek
tewqkirî *rd* 1. katlı, katlanmış 2. bükümlü
tewqtewq *m* 1. katmer (ekmeği) 2. katlama (pide türü)
tewqtewqî *rd* 1. kat kat 2. katmanlı, katmerli
tewqtewqîbûn 1. kat kat olma, tabakalanma 2. katmanlaşma, katmerleşme 3. *jeo* katmanlaşmak
tewqtewqî bûn *l/ngh* 1. kat kat olmak, tabakalanmak 2. katmanlaşmak, katmerleşmek
tewr (I) *g* hatta, hele, hem de, bir de, üstelik, o kadar, o kadarki
tewr (II) *m* tavır, tutum ~ **û timşêt** hal tutum
tewr (III) *n* tarz, stil
tewr (IV) *n* çeşit, tür * qumaşê ji her tewrî **her** çeşitten kumaş
tewr (V) *h* en * **tewrî mezin** en büyük
tewr (VI) *m* alerji
tewrande *rd* nadir (çok seyrek rastalanılan, arada sırada olan)
Tewrat *m* Tevrat
tewre (I) *bnr* tewer
tewre (II) *nd* 1. tür * **ev tewre lêker** bu tür fiiler 2. tarz, şekil
tewriye *wj/m* tevriye
tewrî (I) *h* 1. en (başına geldiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir) * **tewrî dawî** en son * **tewrî mezin** en büyük 2. *h* daha * **tewrî mezin** daha büyük
tewrî (II) *g* üstelik, bir de
tewrînek *m* alerji
tewrlêker *rz/m* fiilimsi, ek eylem, ek fiil * **jêhatî me** çalışkan-ım * **xweşik bû** güzel-di
tewsiye *m* tavsiye
tewsiye kirin *m* tavsiye etme
tewsiye kirin *l/gh* tavsiye etmek
tewsiyekirî *rd* tavsiyeli
tewsiyename *m* tavsiyename
tewş (I) *rd/ndt* 1. sakar (kimse) 2. sersem
tewş (II) *rd* 1. abes, saçma * **gotinên tewş** saçma sözler * **ev nîgaşeke tewş e** bu boş bir hayal 2. abes, boş (gereksiz, yersiz, bir işe yaramayan) * **ramaneke tewş** boş bir düşünce 3. *mec* boş (verimsiz) * **em çi bikin jî dî-**

sa tewş e ne yapsak yine boştur **4.** *mec* boş, fasarya, zırva (anlamsız söz) **5.** *d* boşuna, beyhude, faydasız ~ **axaftin** (an jî **peyîvîn**) saçmalamak ~ **û** vala boş, yararsız ~ xeber dan (an jî **qise kirin**) saçmalamak **~o mewşo xeber dan** sabuklanmak
tewş (III) *n* kırıntı ~ kirin ufak parçalara ayırmak
tewş (IV) *m* yalpa ~ **bûn** yalpalamak, bocalamak
tewşaxivîn *m* saçmalama
tewş axivîn *l/ngh* saçmalamak
tewşbûn (I) *m* yalpalama, bocalama
tewşbûn (II) *m* boş çıkma (umduğu gibi gerçekleşmeme, sonuç vermeme)
tewş bûn (I) *l/ngh* yalpalamak, bocalamak
tewş bûn (II) *l/ngh* boş çıkmak (umduğu gibi gerçekleşmemek, sonuç vermemek) * **ev serê çend rojan e digerim, min serî li çend cihan jî da, lê tewş bû** birkaç gündür arıyorum, birkaç yerlere başvurdum, boş çıktı
tewşe (I) *bnr* teşe
tewşe (II) *rd* iri yarı ve kof kimse
tewşik (I) *rd* saçmacı, kaçık, dengesiz (tutum ve davranışlarında uyum olmayan kişi)
tewşik (II) *m* **1. abes,** saçma, herze * **gotinên tewşik** saçma sözler ~ **bûn** (söz) abes kaçmak ~ **mewşik** saçma sapan ~ **mewşik axaftin (peyîvîn** an jî **xeber dan)** saçmalamak ~ **axaftin (peyîvîn, qise kirin** an jî **xeber dan)** saçmalamak, herze yemek, yersiz lâf söylemek
tewşikî (I) *m* saçmacılık, kaçıklık, dengesizlik
tewşikî (II) *m* abeslik, saçmalık, saçmalama, hezeyan ~ **kirin** saçmalamak, hezeyan etmek
tewşikîbûn *m* kaçıklaşma, dengesizleşme, hıyarlaşma
tewşikî bûn *l/ngh* kaçıklaşmak, dengesizleşmek, hıyarlaşmak
tewşikîkirin *m* saçmalama, zırvalama
tewşikî kirin *l/gh* saçmalamak, zırvalamak
tewşî (I) *m* sakarlık
tewşî (II) *m* abeslik, saçmalık
tewş kirin *l/gh* ufak parçalara ayırmak
tewşomewşo *rd/h* **1.** saçma sapan, abuk sabuk, entipüften, fasa fiso * **gotinên tewşomewşo** entipüften sözler **2.** zırva bir biçimde **3.** *nd/nt* herzevekil (gereksiz, saçma sapan konuşan) ~ **axaftin (xeber dan** an jî **qise kirin)** abuk sabuk konuşmak, saçma sapan konuşmak, saçmalamak, sabuklanmak, zırvalamak
tewşpeyîvîn *m* saçmalama
tewş peyîvîn *l/gh* saçmalamak
tewtew *b ses* sanatçılarıne moral verme nidası ~ **kirin** dengbejlere sesle ara nağme yapmak
tewtewe *nd/nt* **1.** cin çalığı **2.** aklı kısa **3.** aylak
tewtewetî *m* **1.** cin çalıklığı **2.** aklı kısalık **3.** aylaklık
tewtewî *rd* katmerli
tewtewîn *rd* **1.** ikircikli, teredütlü, kararsız **2.** kararsız (düzensiz, istikrarsız)
tewtewînî *m* **1.** ikirciklilik, kararsızlık **2.** kararsızlık (düzensizlik, istikrarsızlık)
tewtew kirin *l/gh* dengbejlere sesle ara nağme yapmak
tewtewq *nd* katmerli ekmek
tewtewqî *rd* damar damar, katmanlı
tewtewqîbûn *jeo/m* dilinim, dilinme
tewtewqî bûn *l/ngh* dilinmek
tewuz *bnr* tewiz süs, zinnet
tewuzandin *bnr* tewizandin
tewuzîn *bnr* tewizîn
tewz *m* şaka, alay ~ **kirin** şaka yapmak ~ **pê kirin** şaka etmek
tewzandin *m* tuvalet etme (temizleme, yıkama, tıraş etme, süsleme vb. için)
tewzandin *l/ngh* tuvalet etmek (temizlemek, yıkamak, tıraş etmek, süslemek vb. için)
tewze *m* şaka, alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **kirin** alay etmek
tewzeker *rd* şakacı
tewzekerî *m* şakacılık
tewzim *m* farz
tewzî *rd* ergin
tewzîh *m* **1.** tevzih **2.** *mat* bölme, bölü
tewzîhkirin *m* tevzi etme, üleştirme
tewzîh kirin *l/gh* tevzi etmek, üleştirmek
tewzîhkirî *rd* tevzih edilmiş, üleştirilmiş
tewzîn *m* **1.** tuvalet (temizlenme, yıkanma, tıraş olma, süslenme vb. için) **2.** tuvalet (temizlik, bakım için gerekli şeyler)
tewzîn *l/ngh* tuvalet olmak (temizlenmek, yıkanmak, tıraş olmak, süslenmek vb. için)
texbî *m* plastik
texcik *n* raf, mutfak rafı
texç *m* ufak düzlükler
texe *m* deste, demet * **texeya giya** ot demeti
texel *m* mangal
texe lê xistin *l/bw* baltalamak
texer, texere *m* mangal
texilandin (I) *m* caydırma
texilandin (II) *m* erteleme, tehir etme
texilandin (I) *l/gh* caydırmak
texilandin (II) *l/gh* ertelemek, tehir etmek
texilandî (I) *rd* caygın
texilandî (II) *rd* ertelenmiş olan
texilîn (I) *m* cayma, vazgeçme
texilîn (II) *m* ertelenme
texilîn (I) *l/ngh* caymak, vazgeçmek
texilîn (II) *l/ngh* ertelenmek
texilker *rd* caydırıcı
texilkerî *m* caydırıcılık
texir *bnr* texîr
texirandin *m* tehir etme, erteleme
texirandin *l/gh* tehir etmek, ertelemek
texirandî *rd* tehirli, ertelenmiş olan
texirîn *m* tehir olma, ertelenme

texirîn *l/ngh* tehir olmak, ertelenmek
texir kirin *bnr* texîr kirin
texisidandin *m* kaydırma
texisidandin *l/gh* kaydırmak
texisidîn *m* kayma
texisidîn *l/ngh* kaymak
texîr *m* tehir, erteleme
texîrbûn *l/gh* tehir olma, ertelenme
texîr bûn *l/gh* tehir olmak, ertelenmek
texîrkirin *m* tehir etme, erteleme
texîr kirin *l/gh* tehir etmek, ertelemek
texîrkirî *rd* tehirli, ertelenmiş olan
texlîd *n* 1. çeşit, tür * **kaxizên ji her texlîdî** her çeşitten kâğıt 2. çeşit (canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik) 3. *rd* çeşit, türlü * **her camiyek bi texlîdekî ye** bu camilerin her biri başka çeşittir ~ **bi** ~ türlü türlü ~ ~ çeşit çeşit, türlü türlü, enva türlü (enva çeşitli veya enva çeşit)
texlîtpirî *m* ifrat
texm *m* 1. düzey, seviye 2. hiza 3. semt * **bi wê texmê de neçûn** semtine uğramamak
texmîn *m* 1. tahmin (yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama) 2. tahmin (kestirme) **~ên hewayê** *metor* hava tahmini
texmînî *rd* tahminî
texmînkar *rd* tahmin edici
texmînkarî *m* 1. tahmin edicilik 2. kestirim
texmînker *rd* tahmin edici, tahmin eden
texmînkerî *m* 1. tahmin edicilik 2. kestirim
texmînkirin *m* 1. tahmin etme 2. tahmin etme, kestirme
texmîn kirin *l/gh* 1. tahmin etmek 2. tahmin etmek, kestirmek
texmînkirî *rd* tahmin edilmiş olan
texpaş *m* erteleme
texpaşkirin *m* erteleme
texpaş kirin *l/gh* ertelemek
texrîf *m* tahrif, bozma, kalem oynatma
texrîfat *m* tahrifat
texsî *m* taksi
texsîp *m* milliyet
texsîpvan *nd/nt* milliyetçi
texsîr (I) *m* esirgeme ~ **kirin** esirgemek ~ **nekirin** esirgememek
texsîr (II) *m* 1. taksir, kusurda bulunma 2. *hiq* taksir (doğan kusurlu durum)
texsîrat *m* taksirat
texsîrkirin *m* 1. esirgeme (bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınma) 2. esirgeme (olumsuz biçimde; feda etmekten kaçınma)
texsîr kirin *l/gh* 1. esirgemek (bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak) * **ew tiştê ku we jê texsîr kir, ez nastînim** ondan esirgediğinizi ben almam 2. esirgemek (olumsuz biçimde; feda etmekten kaçınmak) * **mirov ji bo welatê xwe canê xwe texsîr nake** insan yurdu için canını esirgemez
texsîs *m* tahsis, ayırma
texsîsat *m* tahsisat
texsîsatê mestûre *nd* tahsisatı mesture, örtülü ödenek
texsîskirin *m* 1. tahsis etme, ayırma 2. tahsis etme, bağlama (bir iş veya kimse için ayırma)
texsîs kirin *l/gh* 1. tahsis etmek, ayırmak 2. tahsis etmek, bağlamak (bir iş veya kimse için ayırmak) * **min jê re mehanî texsîs kir** ona aylık bağladım
texsîskirî *rd* tahsisli, tahsis edilmiş olan
texsît *bnr* teqsît
texşûş *m* düşünceye dalma
text *n* 1. taht (hükümdarların oturduğu büyük süslü koltuk) * **textê şah** şahın tahtı 2. taht (hükümdarlık makamı) 3. tahta 4. tahta (tahtadan oluşmuş yüzey) 5. tahta (kara tahta, okullarda) 6. altlık, tabla (soba, mangal gibi şeylerin altına konulan altlık) 7. yatma tahtası (üzerinde yatılan tahta) 8. sofra tahtası 9. dağlık veya engebeli arazide düzlük yer 10. *rd* tahta (tahtadan yapılmış) **~ê çokê** diz kapağı, ayna (atlarda) **~ê damayê** dama tahtası **~ê nan danîn** sofra (veya sofrayı) kurmak **~ê şetrencê** (an jî **kişikê**) satranç tahtası
texte *n* 1. tahta 2. tahta (tahtadan oluşmuş yüzey) **~yek jê kêm e** bir tahtası eksik
textebend *n* 1. sıra, oturak, bank 2. sıra (okul sırası, üzerine oturulan oturak)
textebît *zo/n* tahta kurusu
textedar *rd* tahtalı
textekawis *bnr* textekawus
textekawûs *zo/n* ak karınca, termit (Termes)
textekod *der/m* duba
textenan *n* sofra tahtası
textepa *n* payıtaht
textepoş *m* tahtapoş, taraça
texteres *n* karatahta
texterewan *m* tahtırevan
texteşo *m* teneşir
textetraş *n* keser
texteveroj *nd/nt* marangöz
texteyê cedwelê *nd* çizgilik
textê eniyê *nd* alın kemiği
textê kotanê *nd* pulluğun döküm levhası
textê lambeyê *nd* lâmbalık
textê miriyan *nd* teneşir
textê nan *nd* hamur tahtası
textê razanê *m* yataklık
textê reş *nd* kara tahta
textik *n* tahta, tahtacık **~ê çokê diz** ağırşağı
textikê eniyê *nd* alın kemiği
textikî *rd* tahtavari
textîn *rd* tahta, ahşap (tahtadan yapılmış)
text û pay *nd* paytaht
texyîrkirin *m* tağyir etme, denşirme
texyîr kirin *l/gh* tağyir etmek, denşirmek
texzel *bot/n* sarmaşık
teya *m* terketme

teyaqûz *m* teyakkuz
teyar (I) *m* **1.** eve yakın bahçe **2.** susuz bahçe **3.** aile bahçesi
teyar (II) *rd* sığ (göl, deniz, akarsu vb. için)
teyare *m* tayyare, uçak
teyaresazî *m* uçak sanayisi
teyaş *n* yağ
teyax *m* **1.** dayanma **2.** direnç
teyaxdan *m* dayanma, direnme
teyax dan *l/gh* dayanmak, direnmek
teyaz *rd* sığ
teybîr *bnr* tedbîr
teyemûm *ol/m* teyemmüm
teyfe *nd/nt* tayfa
teyfik *m* **1.** tabak (yiyecek koymaya yarar az derin veya yayvan kap) **2.** *rd* tabak (bir tabağın alacağı miktar) **~a dirêjokî** kayık tabak **~a masiyan** balık tabağı (balık koymaya yarayan kap) **~a mezin** servis tabağı
teyfikalês *rd* tabak yalayıcısı
teyfûn *m* tayfun
teyifî *bnr* tayifî
teyinandin *m* sıkıştırma
teyinandin *l/gh* sıkıştırmak
teyinîn *m* sıkışıp kalma
teyinîn *l/ngh* sıkışıp kalmak
teyis *m* parlama, parıldama
teyisan *m* parlama, parıldama
teyisandin *m* **1.** parıldatma, parlatma, ışıldatma **2.** kamıştırma (göz için)
teyisandin *l/gh* **1.** parıldatmak, parlatmak, ışıldatmak **2.** kamıştırmak (göz için)
teyisandî *rd* **1.** parıldatmış **2.** kamıştırılmış (göz için)
teyisîn *l/ngh* **1.** parıldama, parlama, parıldayış, parlayış, ışılama, ışıldama **2.** kamışma (göz için)
teyisîn *l/ngh* **1.** parıldamak, parlamak, ışılamak, ışıldamak **2.** kamışmak (göz için)
teyişandin *m* bayıltma, kendinden geçirme
teyişandin *l/gh* bayıltmak, kendinden geçirmek
teyişandî *rd* baygın, kendinden geçmiş
teyişîn *m***1.** bayılma, kendinden geçme **2.** aşırı üşüme
teyişîn *l/ngh* **1.** bayılmak, kendinden geçmek **2.** aşırı üşümek
teyizan *m* sendeleme
teyizandin *l/gh* sendeletmek
teyizandin *m* sendeletme
teyizandî sendeletilmiş olan
teyizîn *m* **1.** sendeleme **2.** başını alıp gitme
teyizîn *l/ngh* **1.** sendelemek **2.** başını alıp gitmek
teyîd *m* teyit, doğrulama
teyîdbûn *m* teyit olma, doğrulanma
teyîd bûn *l/ngh* teyit olmak, doğrulanmak
teyîdbûyî *m* teyid olmuş, doğrulanma
teyîdbûyîn *m* teyit oluş, doğrulanış
teyîdker *rd* teyit edici, doğrulayıcı
teyîdkirin *m* **1.** teyit etme, doğrulama (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarma) **2.** teyit etmek, dorulama (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapma)
teyîd kirin *l/gh* **1.** teyit etmek, doğrulamak (bir şeyin doğru olduğun ortaya çıkarmak) **2.** teyit etmek, dorulamak (bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla araştırma yapmak)
teyîdkirî *rd* teyitli, doğrulanmış
teyîk *m* gizli plan, oyun
teyîsandin (I) *m* süsleme
teyîsandin (II) *m* parlatma, parıldatma, ışıldatma
teyîsandin (I) *l/gh* süslemek
teyîsandin (II) *l/gh* parlatmak, parıldatmak, ışıldatmak
teyîsandî *rd* süslü, süslenmiş olan
teyîsîn (I) *m* süslenme
teyîsîn (II) *m* parlama, pırıldama, ışıldama
teyîsîn (I) *l/ngh* süslenmek
teyîsîn (II) *l/ngh* parlamak, pırıldamak, ışıldamak
teyîsok *rd* parıldayan
teyîsokî *rd* parıldayan
tey kirin *lgh* gitmek
teylanî *rd* uzun boylu, dalyan gibi * **xortekî teylanî** dalyan gibi bir genç
teyme *ol/m* teyemmüm
teyname *m* uzun olup sıkıştırılmamış keçe (r. Hazım)
teyp *m* teyp
teyr *zo/n* **1.** kuş **2.** kartal **3.** *mec* çok becerikli **~ bi refê xwe mirov bi koma xwe re** herkes dengi dengine **~ û teba** (an jî **teval)** kuşlar, (*mec* börtü böcek) * **bila bibe xurê teyr û tevalan** kuşlara yem olsun **~ û tûr** (an jî **tûl) ~ û tilûr** (an jî **tirûd) ~ek jı ser dilê yekî firîn** anîden ürkmek **~ê bêper nayê firandin** kanatsız kuş uçurtulmaz **~ê kelax** leş kargası **~ê ku goşt bixwe, nikulê wî kêr e** et yiyen kuşun kakası eğri olur **~ê kur** leşyeyici bir kuş **~ê sebaxî** çok güzel ve mavi bir kuş **~ê xerîb tu û van deran** (an jî **hûn û van deran)** hangî rüzgar seni (veya sizi) buraya attı **~ê (yekî) xwendin** kuşu ötmek.
teyrê baz *zo/nd* şahin
Teyrê Enqe *nd* Anka kuşu
teyrê sîmir *zo/nd* **1.** simurg **2.** *mec* yiğit
teyrê tawis *zo/nd* tavus kuşu (Pavo)
teyrik *m* **1.** dolu * **teyrikê lê daye** dolu vurmuş **2.** ruam, sakağı, mankafa (hastalık)
teyrik *n* **1.** kuş **2.** kuş biçiminde kadın süs takısı **~ li daran hêwirîn lê îşev ew neseqirî** (acıdan, sızıdan) hiç durmadı **~ê dewletê** devlet kuşu, talih kuşu **~ê siûdê** talih kuşu * **her teyrik bi refê xwe re** herkes kendi dengiyle hareket etmeli

teyrikê bihuştê *zo/nd* cennet kuşu (Paradisea apoda)
teyrikê cenetê *zo/nd* cennet kuşu (Paradisea apoda)
teyrikê dunikul *zo/nd* hüthüt kuşu
teyrikê silemanî *zo/nd* hüthüt
teyrikî *rd* çalık (yan yan giden hayvan) * **hespê teyrikî** çalık at
teyrikîbûn *m* çalık olma
teyrikî bûn *l/ngh* çalık olmak
teyrok *nd/m* 1. dolu, iri dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli, saydam buz parça durumunda yağış türü) 2. ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak ~ **li werzê (yekî) xistin** aksilikler hep birini bulmak ~ **lê xistin** 1) dolu vurmak 2) hayvanın ani ölümü ~ **vedan** dolu dinmek
teyrokî *rd* ruam, sakağı, mankafa
teyrokîtî *m* mankafalık
teyrvan *dîr/n* kuşbaz, kuşçu
teyrvanî *m* kuşçuluk
teys (I) *m* ani şok, darbenin yarattığı ilk şok
teys *m* 1. pırıltı, parlaklık 2. ışıltı * **teysa çavên di wê** gözlerinin ışıltısı
teysok *m* ateş böceği (Lampyris noctiluca)
teytok *m* seksek
teyxûn *zo/nd* doğan kuşu
teyzî *m* süzülmüş şire
tez *m* 1. tez * **teza doktoriyê** doktora tezi 2. tez, sav 3. *man* tez, sav
tezad *m* 1. tezat, karşıtlık 2. *wj* tezat
tezahurat *m* tezahürat
tezan *m* donma
tezandin *m* 1. dondurma, soğutma 2. titretme (soğuktan) 3. uyuşturma
tezandin *l/gh* 1. dondurmak, soğutmak 2. titretmek (soğuktan) 3. uyuşturmak
tezandî *rd* dondurulmuş
teze *rd* 1. taze (bozulmamış, bayatlanmamış, solmamış olan) * **penêrê teze** taze peynir 2. taze (dinç, yıpranmamış, yorulmamış) * **bûka ter û teze** taze gelin 3. *mec* taze, yeni (son zamanı geçmemiş) * **hewadîsa teze** taze havadis 4. taze, körpe, yaş, yeşil (kuru olmayan, kendi canlılığını yetirmemiş) * **fasûliyeyên teze** taze fasulye * **mêweyên teze** yaş meyve * **xiyara teze** körpe hıyar * **fasûliyên teze** yeşil fasulye 5. körpe (hayvan için; yetişmekte olan) 6. körpe (genç, yeni yetişmiş) 7. *mec* genç (gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan) * **dewleteke teze** genç bir devlet 8. *nd* taze (genç kadın) 9. *mec* çıtır kız ~ **ji diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak)
tezebûn *m* 1. tazelenme 2. tazeleşme, gençleşme (bir kuruluş genç üyelerle yenileşme)
teze bûn *l/ngh* 1. tazelenmek 2. tazeleşmek, gençleşmek (bir kuruluş genç üyelerle yenileşmek)
tezebûyîn *m* tazeleniş
tezekirin *m* 1. tazeleme 2. tazeleme (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapma) 3. gençleştirme (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırma)
teze kirin *l/gh* 1. tazelemek * **ava qerqefê teze kir** sürahideki suyu tazeledi 2. tazelemek (bozulduğu düşünülen bir bağ veya inancı yeniden yapmak) * **mehra xwe teze kir** nikahını tazeledi 3. gençleştirmek (bir kuruluşu genç üyelerle canlandırmak)
tezekirî *rd* tazelenmiş olan
tezemûn *man/m* tazammun
tezene *m* tezene, mızrap
tezero *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
tezetî *m* 1. tazelik 2. tazelik, körpelik
tezeyî m 1. tazelik 2. *rd* körpecik
tezhîp *m* tezhip, yaldızlama
tezhîpkar *nd/nt* tezhipçi
tezhîpkarî *mt* tezhipçilik
tezink *bnr* tevzî
teziye *m* taziye
tezî (I) *m* çifte, tekme (at, eşek vb. için) ~ **dan** çifte atmak
tezî (II) *rd* 1. soğuk * **ava tezî** soğuk su 2. uyuşuk
tezîbûn *m* 1. donma 2. uyuşma
tezî bûn *l/ngh* 1. donmak 2. uyuşmak
tezîker *rd* dondurucu
tezîn *m* 1. donma, soğuma 2. titreme (kaslar hızlı küçük kasılmalarla sarsılma) 3. uyuşma
tezîn *l/ngh* 1. donmak, soğumak 2. titremek (kaslar hızlı küçük kasılmalarla sarsılmak) 3. uyuşmak
tezînk *m* 1. uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) 2. narkoz
tezînkar *nd* uyuşturucu, uyuşturan
tezinker *rd* uyuşturucu, uyuşturan
tezkere *bnr* teskere
tezmîn *m* tazmim, zararı ödeme
tezmînat *m* tazminat ~**a qidemiyê** kıdem tazminatı
teztezînk *m* 1. uyuşma, keçeleşme, keçelenme (vücudun bir yerinin uyuşup duyarlığı azalma) 2. kramp ~ **girtin** kramp tutmak
teztezok *zo/m* kerkenez (Falco tinnuculus)
tezwîr *m* tezvir (yalan karıştırma, dolandırma, hile karıştırma)
tezwîrkar *nd* sahte evrak düzenleyen
tezyîn *m* tezyin, süsleme
tê (I) *m* Kürt alfabesinin yermi dördüncü harfi
tê (II) *h* ta * **tê ji Stenbolê ve em di ber didin ku dengê wê bibirin** ta İstanbul'dan beri onu susturamadık ~ **ew bi xwe** ta kendisi
tê (III) *rd* geçerli (çocuk oyunları gibi oyunlarda)
tê *rd* 1. gelen 2. *m* gelme (yetişme) * **ew ji malbateke baş tê** iyi bir aileden gelme ~ **gotin ku** rivayet olunur ki

tê (IV) *m* fiilden fiil türetme öneki batmak ~ **ketin gumanê** (an jî **şikê**) kuşkulanmak ~ **xistin gumanê** (an jî **şikê**) kuşkulandırmak, gönül bulandırmak
tê (V) *m* üçüncü tekil bükünlü şahıs zamiri tê de 1) *c* bunda **2.** *h/d* içre, içinde, dahil (içinde olmak üzere) * **îroj jî tê de, bû pênc roj ku çûye** bu gün de dahil, gideli beş gün oldu ~ **de asê bûn** 1) sıkışmak 2) kısılmak ~ **de asê kirin** kıstırmak * **me diz di ber qatiyan de asê kir** hırsızı tavan arasına kıstırdık ~ **de bi cih bûn** 1) yerine oturmak (iyi yerleşmek) 2) içine yerleşmek, yerleşe bilmek 3) içine sığmak, sığışmak, sığmak, sıkışmak, tıkışmak * **em şêst kes di erebeyê de bi cih bûn** atmış kışı arabaya tıkıştık 4) suçu ispat olmak, suçu sabit olmak, suçu ispatlanmak 5) yer edinmek, nakşolmak ~ **de bi cih kirin** 1) içine yerleştirmek 2) yerleştirmek, iskan etmek 3) içine sığdırmak, sığdırmak, sığıştırmak, aldırmak * **we ev çend têkber çawa di vê odeya biçûçik de bi cih kirin?** bu kadar eşyayı bu odaya nasıl aldırdınız? 4) suçunu ispat etmek, (birine) yaptıklarını itiraf etirmek ~ **de birîn vekirin** yarık açmak, yarmak ~ **de çûn xwarê** 1) saplanmak, batmak 2) saplanıp kalmak, batıp kalmak * di berfê de çû xwarê kara saplandı ~ **de dan bicihkirin** temellendirmek, kalıcılık kazandırmak ~ **de dek û dolab hebûn** altı yaş olmak (bir işin) ~ **de gevizîn** içinde yüzmek ~ **de hatin asêkirin** 1) sıkıştırılmak 2) kıstırılmak ~ **de hatin bicihkirin** 1) yerleştirilmek 2) sığdırılmak ~ **de hatin kirin** batırılmak * **qelem di hibirdankê de hate kirin** kalem hokkaya batırıldı ~ **de (tiştek) heye** bunda bir iş var, işin içinde iş var ~ **de karîger bûn** (bir işte) aktif rol oynamak ~ **de kirin vir** yalanını yüzüne vurmak ~ **de kirtik çêkirin** kertik açmak ~ **de neçûn** yenilir (ya da yenir) yutulur gibi değil (çok ağır söz) ~ **de qilopiloyek hebûn** (bir şeyde) bit yeniği olmak ~ **de pêçiya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak ~ **de tiliya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak ~ **de tune par e ez bikimê kul û jehr e** amcamla dayım hepsinden aldım payım ~ **de winda bûn** içinde kaybolmak (giyisi çok büyük gelmek) ~ **de xenê bûn** içinde yüzmek ~ **xêr neman** (bir şeyden) hayır kalmamak * **salek du sal bi şûn de di xanî de xêr namîne** bir iki yıl sonra, evden bir hayır kalmaz ~ **de xêr tune** (bir şeyde) iş yok (**tiştek**) ~ **de xurîn** rahat kıçına ~ **re derbas bûn** içinden geçmek * **di nav bajêr re derbas bû** araba şehrin içinden geçti erebe ~ **re hatin bihartin** (an jî **derbaskirin**) -e geçirilmek * **dezî di kuriya derziyê re hate bihartin** iplik iğne deliğinden geçirildi ~ **re hatin kirin** *l/tb* sokulmak
tê anîn der *l/bw* **1.** anlamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek) **2.** fark etmek, ayrımsamak **3.** kesip (veya kestirip) atmak, kesin olarak çözmek **4.** çıkarmak, kestirmek (hatırlamak) * **min tê anî der bê dixwaze çi bike?** ne yapmak istediğini çıkardım
têba (I) *m* **1.** korku **2.** çocukları doğduğu halde ölen kimsenin büyülü olduğu inancı ~ **li ser hebûn** üzerinde korku var ~**hilanîn** (an jî **birîn**) büyüyü bozmak
têba (II) *m* varis, ordubozan
têbar (I) *m* **1.** kutu, sandık **2.** kasa (para veya değerli eşya saklanan çelik kasa) **3.** sandık
têbar (II) *m* seviye
têber *nd/rd* tüketici
têberî *m* tüketicilik
têbihurîn (I) *m* **1.** cayma, vazgeçme **2.** vazgeçme, geçme **3.** gerileme (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçme) **4.** affetme, bağışlama
tê bihurîn (II) *l/ngh* içinden geçme, yarma
tê bihurîn (I) *l/ngh* **1.** caymak, vazgeçmek * **binêre, divê tu ji biryara xwe nebihurî** bak, kararından caymamalısın **2.** vazgeçmek, geçmek * **ez di karê bihurîm, qene ez sermiyanê xwe xelas bikim** ben kârdan geçtim, bari sermayeyi kurtarayım **3.** gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) * **camêr carekê di xwestinên xwe nabihure** adam isteklerinden bir türlü gerilemiyor **4.** affetmek, bağışlamak
tê bihurîn (II) *l/ngh* içinden geçmek, yarmak
têbinî *m* **1.** dipnot, kenar yazısı **2.** dibnot, uyarma **3.** not ~ **nivisandin** not düşmek
têbinîgirtin *m* not alma, not etme
têbinî girtin *l/gh* not almak, not etmek
tê birin *l/gh* yenmek * **xewê zor tê bir** uyku onu yendi
têbîn *m* not
têbîner *nd/nt* notist
têbîr *m* not
têbor *nd/nt* **1.** vazgeçici **2.** affedici, bağışlayıcı
têborî *m* **1.** vazgeçilmiş **2.** affedilmiş, bağışlanmış
têborîn (I) *m* **1.** cayma, vazgeçme **2.** vazgeçme, geçme, feragat **3.** gerileme **4.** affetme, bağışlama
têborîn (II) *m* içinden geçme, yarma
tê borîn (I) *l/ngh* **1.** caymak, vazgeçmek * **binêre, divê tu ji biryara xwe nebihurî** bak, kararından caymamalısın **2.** vazgeçmek, geçmek * **ez di karê bihurîm, qene ez sermiyanê xwe xelas bikim** ben kârdan geçtim, bari sermayeyi kurtarayım **3.** gerilemek (bir tepki karşısında katı tutumundan vazgeçmek) * **camêr carekê di xwestinên xwe nabihure** adam isteklerinden bir türlü gerilemiyor **4.** affetmek, bağışlamak
tê borîn (II) *l/ngh* içinden geçmek, yarmak

têborîtî *m* affedicilik, bağışlayıcılık
têcir *nd/nt* 1. tacir, tüccar 2. celep, sürekçi (koyun, keçi, sığır gibi kesilecek hayvanların ticaretini yapan kimse) ~**ê mêşinan** koyuncu
têcirî *m* 1. tüccarlık 2. celeplik, sürekçilik
têcirman *bnr* tercûman
têçespan *m* izlenim
têçespankar *nd/nt* izlenimci, empersiyonist
têçespankarî *m* izlenimcilik, empersiyonizm
têçûn (I) *m* 1. kanma, yanılma 2. içeri girme (bir iş veya alış verişte zarar etme) 3. *bz* fire, fire verme 4. yenilme
têçûn (II) *m* sızma, akma (içinden sızma)
tê çûn (I) *l/ngh* 1. kanmak, yanılmak 2. içeri girmek (bir iş veya alış verişte zarar etmek) 3. fire vermek * **gava ku titûn hişk dibe tê diçe** tütün kuruyunca fire veriyor 4. yenilmek
tê çûn (II) *l/ngh* sızmak, akmak (içinden sızmak) * **av tê çûye** içinde su sızmış
têçûyî *rz/m* satır başı boşluğu ~**ya hilawistî** asılı paragraf
têçûyîn (I) *m* 1. kanış, yanılış 2. içeri giriş (bir iş veya alış verişte zarar etme) 3. fire veriş 4. yeniliş
têçûyîn (II) *m* sızış, akış (içinden sizma)
têdan (I) *m* 1. sürme (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpme, dökme) 2. çekinme, sürme 3. bulama 4. bulaştırma, sıvaştırma 5. geçirme, bulaştırma 6. sürtme (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirme) 7. gezdirme, sürme (sürterek, değdirerek hareket ettirme) 8. ovma 9. ovuşturma (bir şeyi bastırarak başka bir şey üzerinden geçirme)
têdan (II) *m* sayma (para verip alma)
tê dan (I) *l/gh* 1. sürmek (bir maddeyi bir yüzey üzerine yaymak, serpmek, dökmek, çalmak) * **kolanya tê dan** kolanya sürmek * **melhem di birînê da** yaraya melhem sürdü * **boyax di caxan da** parmaklıklara boya sürdü 2. çekinmek, sürmek * **kil di çavên xwe dane** sürmeler çekinmiş gözlerine 3. bulamak * **masî di arvan da** balığı una buladı 4. bulaştırmak, sıvaştırmak 5. geçirmek, bulaştırmak * **arsima xwe di min da** nezleyi bana geçirdi 6. sürtmek (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirmek) * **destên xwe bi lez di hev dan** ellerinini hızlı hızlı birbirine sürttü 7. gezdirmek, sürmek (sürterek, değdirerek hareket ettirmek) 8. ovmak * **tel baş di binê beroşê bide** tencerenin dibinin telle iyice ov 9. ovuşturmak (bir şeyi bastırarak başka bir şey üzerinden geçirmek)
tê dan (II) *l/gh* saymak (para verip almak)
tê dan hildan *l/lb* daldırtmak
tê dan hilkişandin *l/lb* daldırtmak
tê dan kirin *l/lb* daldırtmak
têdayî *m* 1. sürülmüş (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpme, dökme) 2. bulaştırılmış, sıvaştırılmış 3. geçirilmiş, bulaştırılmış
têdayîn (I) *m* 1. sürüş (bir maddeyi bir yüzey üzerine yayma, serpme, dökme) 2. çekinme, sürüş 3. bulayış 4. bulaştırış, sıvaştırış 5. geçiriş, bulaştırış 6. sürtüş (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirme) 7. gezdiriş, sürüş (sürterek, değdirerek hareket ettirme) 8. ovuş 9. ovuşturuş (bir şeyi bastırarak başka bir şey üzerinden geçirme)
têdayîn (II) *m* sayış (para verip alma)
tê de *c* 1. bunda 2. -da/de, içinde 3. *h/d* içre, içinde, dahil (içinde olmak üzere) * **îroj jî tê de, bû pênc roj ku çûye** bu gün de dahil, gideli beş gün oldu ~ **çûn xwarê** batmak ~ **pêçiya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak ~ **tiliya (yekî) hebûn** (bir işte) parmağı olmak
têdeasêbûn *m* 1. sıkışma, tıkılma, takılıp kalma, çakılıp kalma 2. köşeye sıkışma
tê de asê bûn *l/bw* 1. sıkışmak, tıkılmak, takılıp kalmak, çakılıp kalmak 2. köşeye sıkışmak
têdeasêman *m* 1. takılıp kalma 2. mahsur kalma
tê de asê man *l/bw* 1. takılıp kalmak 2. mahsur kalmak
têdeavêtin *m* 1. sızdırma, kaçırma 2. fışkırma
tê de avêtin *l/bw* 1. sızdırmak, kaçırmak 2. fışkırmak * **av tê de diavêje** içinden su fışkırıyor
têdebicihbûn *m* 1. yerine oturma (iyi yerleşme) 2. içine yerleşme, yerleşebilme 3. içine sığma, sığışma, sığma, sıkışma, tıkışma 4. suçu ispat olma, suçu sabit olma, suçu ispatlanma 5. yer edinme, nakşolma
tê de bi cih bûn *l/bw* 1. yerine oturmak (iyi yerleşmek) 2. içine yerleşmek, yerleşebilmek 3. içine sığmak, sığışmak, sığmak, sıkışmak, tıkışmak * **em şêst kes di erebeyê de bi cih bûn** atmış kışı arabaya tıkıştık 4. suçu ispat olmak, suçu sabit olmak, suçu ispatlanmak 5. yer edinmek, nakşolmak
têdebicihbûyîn *m* 1. yerine oturuş (iyi yerleşme) 2. içine yerleşiş, yerleşebilme 3. içine sığma, sığışma, sığma, sıkışma, tıkışma 4. suçu ispat olma, suçu sabit olma, suçu ispatlanma 5. yer edinme, nakşolma
têdebicihkirin *m* 1. içine yerleştirme 2. yerleştirme, iskan etme 3. içine sığdırma, sığdırma, sığıştırma, aldırma 4. suçunu ispat etme, (birine) yaptıklarını itiraf etirme
tê de bi cih kirin *l/bw* 1. içine yerleştirmek 2. yerleştirmek, iskan etmek 3. içine sığdırmak, sığdırmak, sığıştırmak, aldırmak * **we ev çend têkber çawa di vê odeya biçûçik de bi cih kirin?** bu kadar eşyayı bu odaya nasıl aldırdınız? 4. suçunu ispat etmek, (birine) yaptıklarını itiraf etirmek
têdebihurîn *m* 1. içinden geçme (yol veya akarsu için; içinden geçme) 2. sığma,alma 3. işleme (soğuk, çivi vb. içinden geçme) 4. *mec* işleme

tê de bihurîn *l/bw* **1.** içinden geçmek (yol veya akarsu için; içinden geçmek) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de dibihurin** eve giderken sizin sokaktan geçeriz **2.** sığmak, almak * **ev kira te ne di aqil û ne jî di mantiqekî de nabihure** senin bu yaptığın ne akla ne de mantığa sığar **3.** işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de nabore** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de nabore** soğuk işlemiyor **4.** *mec* işlemek * **gule tê de nabore** kurşun işlemiyor

tê de birîn vekirin *l/bw* yara açmak, yarmak

tê de borîn *l/bw* **1.** içinden geçmek (yol veya akarsu için; içinden geçmek) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de diborin** eve giderken sizin sokaktan geçeriz **2.** sığmak, almak * **ev kira te ne di aqil û ne jî di mantiqekî de nabore** senin bu yaptığın ne akla ne de mantığa sığar **3.** işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de nabore** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de nabore** soğuk işlemiyor **4.** *mec* işlemek * **gule tê de nabore** kurşun işlemiyor

têdebûn (I) *m* **1.** içinde olma, bulunma (bir yerde olma) **2.** oturma, ikamet etme **3.** (bir işte) yer alma (ayrılan yerde durma, bulunma)

têdebûn (II) *m* **1.** banma **2.** yatma (bir özelik kazanmak için bir şeyin içinde bekleme) **3.** yüzme (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunma)

tê de bûn (I) *l/bw* **1.** içinde olmak, bulunmak (bir yerde olmak) **2.** oturmak, ikamet etmek * **em di xaniyê wê de bûn** evinizde oturuyorduk **3.** (bir işte) yer almak (ayrılan yerde durmak, bulunmak)

tê de bûn (II) *l/bw* **1.** banmak **2.** yatmak (bir özelik kazanmak için bir şeyin içinde beklemek) * **tirşîn di sirkê de ye** turşu sirkede yatıyor **3.** yüzmek (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunmak) * **di nav hebûnê de ye** bolluk içinde yüzüyor

têdebûyîn (I) *m* **1.** içinde oluş, bulunuş (bir yerde olma) **2.** oturuş, ikamet ediş **3.** (bir işte) yer alış (ayrılan yerde durma, bulunma)

têdebûyîn (II) *m* **1.** banış **2.** yatış (bir özelik kazanmak için bir şeyin içinde bekleme) **3.** yüzüş (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunma)

tê de cemidandin *l/bw* suçu birinin üstüne yıkmak

tê de cih girtin *l/bw* (bir işte) yer almak

tê de cih stendin *l/bw* (bir işte) yer almak

têdeçûn (I) *m* **1.** batma (saplanma) **2.** saplanma (saplanıp kalma)

têdeçûn (II) *m* **1.** içinden geçme (yol, akarsu vb. için; içinden geçme) **2.** -den geçme (yol olarak kullanma) **3.** -den geçme, yürünme **4.** işleme (soğuk, çivi vb. içinden geçme) **5.** sızma, sızdırma, kaçırma (sıvı, su vb.) **6.** *mec* işleme

tê de çûn (I) *l/bw* **1.** batmak (saplanmak) **2.** saplanmak (saplanıp kalmak) ~ **xwarê** içine batmak * **strî di destê min de çûye, tu dikarî jê derxî?** elime diken batmış, onu çıkarabilir misin?

tê de çûn (II) *l/bw* **1.** içinden geçmek (yol, akarsu vb. için; içinden geçmek) * **erebe tê de çû** araba içinden geçti **2.** -den geçmek (yol olarak kullanmak) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de diçin** eve giderken sizin sokaktan geçeriz **3.** -den geçmek, yürünmek * **mirov nikare di nav heriyê de biçe** çamurda yürünmez **4.** işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de naçe** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de naçe** soğuk işlemiyor * **ba tê de naçe** rüzgâr işlemiyor **5.** sızmak, sızdırmak, kaçırmak (sıvı, su vb.) * **gaz di heste de diçe** çakmak gaz kaçırıyor * **av di cêrê de çûye** testi su kaçırmış **6.** *mec* işlemek * **gule tê de naçe** kurşun işlemiyor

tê de derbas bûn *l/bw* **1.** -den geçmek (yol veya akarsu için; içinden geçmek) **2.** -den geçmek (yol olarak kullanmak) * **gava ku em diçin malê em di kuçeya we de derbas dibin** eve giderken sizin sokaktan geçeriz **3.** işlemek (soğuk, çivi vb. içinden geçmek) * **mix di vî darî de derbas nabe** bu ağaca çivi işlemiyor * **serma tê de derbas nabe** soğuk işlemiyor **4.** *mec* işlemek * **gule tê de naçe** kurşun işlemiyor

tê de derketin *l/bw* **1.** (biriyle karşılaşmak **2.** (biriyle) karşı karşıya gelmek **3.** bir kimsenin gizlice yaptığı bir şeyin sonradan onun tarafından yapıldığı ortaya çıkmak

tê de dîtin *l/bw* (birine) nazı geçmek

tê de gevizîn *l/bw* içinde yüzmek, parmak yalamak

tê de hatin bicihkirin *l/tb* sığdırılmak

tê de hatin hilkişandin *l/tb* daldırılmak

tê de hatin rakirin *l/tb* daldırılmak

tê de havil neman *l/bw* çaresiz kalmak, hiç bir çikar yolu olmamak

têdehilanîn *m* sığdırma, sığıştırma

tê de hilanîn *l/bw* sığdırmak, sığıştırmak

têdehilhatin *m* sığışma, sığma

tê de hilhatin *l/bw* sığışmak, sığmak * **pênc kes çawan dê di vî xaniyî de hilbên?** beş kişi bu eve nasıl sığılır?

têdehilhatî *rd* sığışmış

tê de hiştin *l/bw* **1.** (birini bir şeye) gark etmek (bir şeyi birine bol bol vermek) **2.** boğmak (bir kimseyi bir şeyin fazlasına eriştirmek veya uğratmak) * **bûk di zêran de hiştibûn** gelini altına boğmuşlardı **3.** sınıfta bırakmak

tê de hîn bûn *l/bw* (bir şeyde) beceri kazanmak, üzerinde pratik etmek * ev camêr jî hatiye di me de hîn dibe adam da gelmiş üzerimizde pratik yapıyor

tê de hok kirin *l/bw* kalaylamak (çok sövmek)
têdekirin *m* **1.** (içine) daldırma **2.** bandırma, banma **3.** etme (belgisiz sıfatlarla; kötülükte bulunma)
tê de kirin *l/bw* **1.** (içine) daldırmak **2.** bandırmak, banmak * **ez nanê xwe di rîçalê de dikim û dixwim** reçele ekmeğimi banar yerim **3.** etmek (belgisiz sıfatlarla; kötülükte bulunmak) * **xwesûya wê pir tê de kir** kaynanası ona çok etti
têdeman *m* **1.** -e kalma, sıkışıp kalma, mahsur kalma **2.** arada kalma, şaşırıp kalma, ortada kalma (güç durumda veya iki şey arasında kalma) **3.** başı sıkılma (bunalma) **4.** kalma, takma, sınavını başarmama **5.** gark olma (bir şeyden bol miktardan olma) **6.** yüzme (herhangi bir şeyle üzeri kaplanma)
tê de man *l/bw* **1.** -e kalmak, sıkışıp kalmak, mahsur kalmak **2.** arada kalmak, şaşırıp kalmak, ortada kalmak (güç durumda veya iki şey arasında kalmak) **3.** başı sıkılmak (bunalmak) **4.** kalmak, takmak, sınavını başarmamak * **di sinifê de maye** sınıfta kalmış **5.** gark olmak (bir şeyden bol miktardan olmak) **6.** yüzmek (herhangi bir şeyle üzeri kaplanmak) * **pirtûk di tozê de mane** kitaplar toz içinde yüzüyorlar
têdemayîn *m* **1.** -e kalış, sıkışıp kalış, mahsur kalış **2.** arada kalış, şaşırıp kalış, ortada kalış (güç durumda veya iki şey arasında kalma) **3.** başı sıkılma (bunalma) **4.** kalış, takma, sınavını başarmama **5.** gark oluş (bir şeyden bol miktardan olma) **6.** yüzüş (herhangi bir şeyle üzeri kaplanma)
tê de neçûn *l/bw* **1.** işlememek * **mix tê de naçe** çivi işlemiyor **2.** içine sinmemek
tê de neman *l/bw* çok zayıflaşmak (zayıflaşmış olmak) * **tiştek tê de nemaye** çok zayıflaşmış
têderanîn *m* **1.** fark etme, anlama, sezme **2.** kestirme, tahmin etme
tê deranîn *l/gh* **1.** fark etmek, anlamak, sezmek **2.** kestirmek, tahmin etmek
tê de rast kirin *l/bw* (birine) sucunu kabul ettirmek
tê derketin *l/bw* **1.** çıkagelmek * **tê bîra te li mêrgê boxeyek di me derketibû** hatırlar mısın çayırda bir boğa çıkagelmişti **2.** karşılaşmak
tê de rûniştin *l/bw* **1.** yerine oturmak (iyi yerleşmek) **2.** (bir yerde) oturmak, ikamet etmek
têderxistin *m* **1.** anlama, farkına varma **2** anlama (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilme) **3.** anlama, bilme, farkına varma **4** ayrımsama **5.** çakma, sezme, sezinleme, anlama, fark etme, varma (bir şeyi iyice anlama veya duyma) **6.** çözme (bilmece çözme, bir şeyin cevabını bulma, bir bilmeceyi, işlemi halletme) **7.** duyma (nesnelere dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinme) **8.** duyumsama **9.** hissetme, farkına varma **10.** karine ile anlama, sözün gelişinden anlama **11.** kestirme, tahmin etmek **12.** çıkarma (anlama, ne olduğunu bilme) **13.** çıkarma (hatırlama)
tê derxistin *l/gh* **1.** anlamak, farkına varmak * **min tê derxist ku fehm nake, min dengê xwe birî** farkına vardım ki anlamıyor, sesimi kestim **2** anlamak (birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek) **3.** anlamak, bilmek, farkına varmak * **ez hatim, te tê dernexist?** ben geldim, bilemedin mi? * **ez ji pûrta çivîkan tê derdixim ku ew ji kîjan avhewayî hatine** tüylerinin renginden bilirim, kuşların hangi iklimden geldiklerini **4.** ayrımsamak **5.** çakmak, sezmek, sezinlemek, anlamak, fark etmek, varmak (bir şeyi iyice anlamak veya duymak) * **di meseleyê derxist** meselenin sırrına vardı * **ez dibêjim qey di meseleyê derxist** galiba olayı çaktı **6.** çözmek (bilmece çözmek, bir şeyin cevabını bulmak, bir bilmeceyi, işlemi halletmek) * **me tê derxist ku kê ev tişt kiriye** bu işi kimin yaptığını çözdük **7.** duymak (nesnelere dokunarak onların fiziki durumlarından bilgi edinmek) **8.** duyumsamak **9.** hissetmek, farkına varmak * **me tê derdixist ku nexweş e** hasta olduğunu hissediyorduk **10.** karine ile anlamak, sözün gelişinden anlamak **11.** kestirmek, tahmin etmek **12.** çıkarmak (anlamak, ne olduğunu bilmek) * **min tê derxist ku têkiliya di navbera wan çi ye** aralarındaki ilişkiyi çıkardım **13.** çıkarmak (hatırlamak) * **min tê dernexist ev kî ye?** bu kim, çıkaramadım?
têderxistinok *m* bilmece
têderxistok *m* bilmece
tê de şaş bûn *l/bw* arada kalmak, şaşırıp kalmak, ortada kalmak (güç durumda veya iki şey arasında kalmak)
tê de şîn hatin *l/bw* (içinde, üzerinde) yeşermek, fışkırmak (bitkiler için; toplu halde, gür olarak yetişmek) * **li vê erda ziwa giya çawan tê de şîn hatine** bu kuru toprakta nasılda otlar fışkırmış
têdexistî *m* içindekiler, münderecat (bir kitap, dergi, gazete vb. nin içinde bulunan konular veya kapsadığı şeyler) * **li beşa têdexistî ya pirtûkê binêre** kitabın içindekiler bölümüne bak
têdeyî *rd* içinde, münderiç
tê de vala kirin *l/bw* boşaltmak (bir silahta ne kadar mermi varsa hepsini arka arkaya patlatmak) * **şarjorek tê de vala kir** bir şarjörü boşaltı
tê de xeniqandin *l/bw* **1.** (bir şey içinde) boğdurmak) **2.** (birini bir şeye) gark etmek (bir şeyi birine bol bol vermek)

tê de xeniqîn *l/bw* **1.** (bir şey içinde) boğulmak **2.** gark olınak (bir şeyden bol miktardan olmak) **3.** yüzmek (herhangi bir durumun en aşırı derecesinde bulunmak) * **di nav hebûnê de xeriqiye** bolluk içinde yüzüyor
tê de xerq bûn *l/bw* (içinde) gark olınak
tê de xurîn *l/bw* batmak (tedirgin etmek) * **pereyên wî tê de dixurên** paraları ona batıyor
tê fikirandin *l/gh* **1.** (üzerine) düşündürmek **2.** (üzerine) yoğunlaştırmak, (üzerine) konsantre olmak
têfikirî *rd* konsantre
têfikirîn *m* **1.** düşünme (aklından geçirme, göz önüne getirme) **2.** düşünüp taşınma, muhakeme yürütme (iyice düşünme) **3.** konsantre olma, yoğunlaşma **4.** *psî* konsantrasyon, dikkat toplaşımı **5.** kendini toparlama, kendini toplama (bir konuda dikkatını yoğunlaştırma) **6.** ölçünme **7.** gözden geçirme
tê fikirîn *l/ngh* **1.** düşünmek (aklından geçirmek, göz önüne getirmek) **2.** düşünüp taşınmak, muhakeme yürütmek (iyice düşünmek) **3.** konsantre olmak, yoğunlaşmak * **di projeyeke nû difikire** yeni bir proze üzerine yoğunlaşıyor **4.** kendini toparlamak, kendini toplamak (bir konuda dikkatını yoğunlaştırmak) **5.** ölçünmek **6.** gözden geçirmek * **careke din di biryara xwe bifikire** kararını gözden geçir
têfiran *m* abartı, abartma, mubalağa
tê firandin (I) *m* korkutup sindirme
tê firandin (II) *m* abartma, mübalağa etme
tê firandin (I) *l/gh* korkutup sindirmek
tê firandin (II) *l/gh* abartmak, mübalağa etmek
têfirandî *rd* abartılı, abartmalı
tê gan *l/ngh* sikmek
têger *bj/rd* bulaşıcı, bulaşkan, geçici * **nexweşîna têger** geçici hastalık
tê gerandin (I) *m* bulaştırma, sıvaştırma, geçirme
tê gerandin (II) *m* sataştırma
tê gerandin (I) *l/gh* bulaştırmak, sıvaştırmak, geçirmek
tê gerandin (II) *l/gh* sataştırmak
têgerandî *rd* bulaştırılmış, sıvaştırılmış
têgeriyayî *rd* bulaşık, bulaşmış olan
têgerî *m* bulaşıcılık, bulaşkanlık, geçicilik
têgerîn (I) *m* **1.** bulaşma, sıvaşma **2.** bulaşma (istemeyerek veya rastlantı sonucu bir işe karışma) **3.** bulanma **4.** bulaşma, sirayet etme **5.** bulaşma, tutulma **6.** (birinin) tepesinde bitme (rahatsız etme) **7.** yürüme (bir yere gelme, bir yere ulaşma)
têgerîn (II) *m* sataşma (sarkıntılık etme)
tê gerîn (1) *l/ngh* **1.** bulaşmak, sıvaşmak * **boyaxa krawat di gomlek geriyaye** kravatın boyası gömleğe bulaşmış **2.** bulaşmak (istemeyerek veya rastlantı sonucu bir işe karışmak) * **ji ku de ev kar di min geriya** bu işe ben nerden bulaştın **3.** bulanmak * **ez di heriyê gerîm** çamura bulandım **4.** bulaşmak, sirayet etmek **5.** bulaşmak, tutulmak * **di belaya qumarê geriya** kumar belâsına tutuldu **6.** (birinin) tepesinde bitmek (rahatsız etmek) **7.** yürümek (bir yere gelmek, bir yere ulaşmak) * **av di guliyan geriyaye** dallara su yürüdü
tê gerîn (II) *l/ngh* sataşmak (sarkıntılık etmek)
têgerîner *rd* bulaştırıcı
têgih *m* **1.** kavram, terim **2.** anlam **~ê (yekî) fireh e** mezhebi geniş
têgiha *rd* kavrayışlı
têgihan *m* **1.** kavrama (anlama, algılama) **2.** anlama, anlayış, feraset **3.** idrak, anlayış, akıl erdirme **4.** *psî/fel* algı, idrak**5.** *psî* anlık, müdrike, entelekt
têgihandin (I) *m* kavuşturma
têgihandin (II) *m* **1.** kavratma **2.** anlatma (inandırma, belirtme) **3.** erginleme
tê gihandin (I) *l/gh* kavuşturmak
tê gihandin (II) *l/gh* **1.** kavratmak **2.** anlatmak (inandırmak, belirtmek) **3.** erginlemek
têgihandî (I) *rd* kavuşturulmuş
têgihandî (II) *rd* **1.** kavratılmış **2.** anlatılmış (inandırılmış) **3.** erginletilmiş
têgihanî *m* **1.** anlayışlılık **2.** *psî/fel* anlıkçılık
têgihbar *rd* anlamlı, anlamlandırılabilir
têgihbar kirin *l/gh* anlamlandırılabilir kılmak
têgihdar *rd* **1.** kavramlı **2.** anlamlı
têgiheştin *bnr* têgihîştin
têgihîn *m* **1.** anlama **2.** kavrama, kavrayış, algılama, idrak etme **3.** anlama, farkına varma, sezme, sezinleme, çakma **4.** *mec* özümleme, özümseme
tê gihîn *l/ngh* **1.** anlamak **2.** kavramak, algılamak, idrak etmek **3.** anlamak, farkına varmak, çakmak, sezmek, sezinlemek, bakmak * **ez tê gihîştim ku fehm nake, min dengê xwe birî** sezdim ki anlamıyor, sesimi kestim **4.** *mec* özümlemek, özümsemek
têgihînî *m* **1.** anlayış, feraset **2.** kavrayış
têgihîştandin *m* **1.** kavratma, algılatma **2.** anlatma (inandırma, belirtme) **3.** erginleme
tê gihîştandin *l/gh* **1.** kavratmak, algılatmak **2.** anlatmak (inandırmak, belirtmek) **3.** erginlemek
têgihîştin *m* **1.** anlama **2.** *fel* anlama (bir olay veya önermenin daha önce bilinen bir kanunun veya formülün sonucu olduğunu görme) **3.** kavrama, algılama, idrak etme **3.** anlama, farkına varma, sezme, seziş, sezinleme, çakma **4.** anlayış, feraset **5.** *mec* özümleme, özümseme
tê gihîştin *l/ngh* **1.** anlamak **2.** kavramak, algılamak, idrak etmek **3.** anlamak, farkına varmak, sezmek, sezinlemek, çakmak * **ez tê gihîştim ku fehm nake, min dengê xwe birî** çaktımki anlamıyor, sesimi kestim **4.** *mec* özümlemek, özümsemek

têgihîştî *rd* 1. kavrayışlı, anlayışlı, ferasetli, idrak sahibi (kavramış, anlamış) 2. anlayışlı, düşünceli 3. aklı ermiş, müdrik 4. bilinçli (kendi etkinliğinin farkında olan) 5. ergin, reşit 6. *fel* algılayıcı 7. *mec* beyin (bilgisi, eğitimi düşüncesi yüksek düzeyde olan kimse) * **koça têgihîştiyan** beyin göçü
têgihîştîbûn *m* 1. kavrayışlılık, anlayışlılık 2. anlayışlılık, düşüncelilik 3. erginlik, reşitlik 4. bilinçlilik 5. kavrayışlı olma, anlayışlı olma 6. erginleşme, reşit olma
têgihîştî bûn *l/ngh* 1. kavrayışlı olmak, anlayışlı olmak 2. erginleşmek, reşit olmak
têgihîştîbûyîn *m* 1. kavrayışlı oluş, anlayışlı oluş 2. erginleşiş, reşit oluş
têgiştî *bnr* têgihîştî
têgîn *m* 1. kavram, terim 2. *fel* kavram (nosyon, mefhum) ~**a biçûk** *man* küçük terim
têgînbûn *m* kavramlaşma
têgîn bûn *l/ngh* kavramlaşmak
têgînbûyîn *m* kavramlaşış
têgînî *rd* kavramsal
têgînîbûn *m* kavramsallaşma
têgînî bûn *l/ngh* kavramsallaşmak
têgînkar *nd/nt* kavramcı
têgînkarî *m* kavramcılık
têgînnasî *m* terminoloji
tê hatin dan *l/tb* 1. sıvanmak 2. yakılmak * **hine tê hatin dan** kına yakıldı
tê hatin gihîştin *l/tb* kavranılmak, algılanmak
tê hatin hilanîn *l/tb* azarlanmak, terslenmek
tê hatin hildan *l/tb* daldırılmak
tê hatin kirin *l/tb* konmak (koymak işi yapılmak)
tê herîn *l/ngh* 1. kanmak, yanılmak 2. içeri girmek (bir iş veya alış verişte zarar etmek) 3. yenilmek
têhev *m* toplam, yekûn
tê hêwirîn *m* (içinde) barınma, konaklanma
tê hêwirîn *l/ngh* (içinde) barınmak, konaklanmak
têhilanîn (I) *m* 1. diklenme, dikleşme, dikelme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma) 2. (birine) çıkışma, öfkelenme 3. çemkirme, çıkış, çıkış yapma (beklenilmeyen bir sırada sert konuşma) 4. (birini) azarlama, tersleme, fena yapma
têhilanîn (II) *m* sığdırma
tê hilanîn (I) *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek, dikelmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak) * **min ji camêr re tiştek negot jî, ha min dît ku di min hilanî** adama bir şey demedim de, birden bana dikleşti 2. (birine) çıkışmak, öfkelenmek 3. çemkirmek, çıkış yapmak (bir tartışmada, karşı düşencede olanları alt etmek için sert davranışta bulunmak) 4. (birini) azarlamak, terslemek, fena yapmak
tê hilanîn (II) *l/gh* sığdırmak
têhilbûn *m* çıkışma
tê-hilbûn *l/ngh* çıkışmak
têhildan (I) *m* 1. bandırma, banma 2. daldırma 3. sığdırma, sokma (içine veya arasına girmesini sağlama) 4. eşeleme, deşme, kazma
têhildan (II) *m* 1. diklenme, dikleşme, karşı gelme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, kafa tutma) 2. (birine) çıkışma 3. çemkirme, çıkış yapma (bir tartışmada, karşı düşencede olanları alt etmek için sert davranışta bulunma) 4. (birini) azarlama, tersleme 5. dürtme (uyarma)
tê hildan (I) *l/gh* 1. bandırmak, banmak * **ez nanê xwe di rîçalê hildidim û dixwim** reçele ekmeğimi banar yerim 2. daldırmak 3. sığdırmak, sokmak (içine veya arasına girmesini sağlamak) 4. eşelemek, deşmek, kazmak * **mişkê kor tê hildaye** köstebek eşelemiş
tê hildan (II) *l/gh* 1. diklenmek, dikleşmek, karşı gelmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, kafa tutmak) 2. (birine) çıkışmak 3. çemkirmek, çıkış yapmak (bir tartışmada, karşı düşencede olanları alt etmek için sert davranışta bulunmak) 4. (birini) azarlamak, terslemek 5. dürtmek (uyarmak)
têhildayî *rd* 1. bandırılmış 2. sığdırılmış
têhilhatin *m* sığma
tê hilhatin *l/gh* sığmak
têhilkişandin *m* daldırma
tê hilkişandin *l/gh* daldırmak
têhilnehatî *rd* sığmamış olan
têhizirîn *m* 1. düşünme (aklından geçirme, göz önüne getirme) 2. düşünüp taşınma, ölçünme (iyice düşünme) 3. gözden geçirme
tê hizirîn *l/ngh* 1. düşünmek (aklından geçirmek, göz önüne getirmek) 2. düşünüp taşınmak, ölçünmek (iyice düşünmek) 3. gözden geçirmek * **careke din di biryara xwe bihizire** kararını gözden geçir
têhînan *m* çıkarsama
têhînan *l/gh* çıkarsamak
têhînandar *fel/rd* tümden gelimli
têhînandarkî *rd* tümden gelimce
têhînandarî *fel/m* tümdengelim, dedüksiyon
têhînander *rd* 1. zaneden, tahmin eden 2. *fel/mat* tümden gelimli
têhn *m* 1. ısı 2. hararet, sıcaklık * **têhna rojê** güneşin harareti 3. *m* su içme ihtiyacı, hararet 4. azıcık su 5. *rd/mec* ılık ~**a xwe veşikandin 1)** susuzluğunu gidermek **2)** muradına kavuşmak (veya ermek)
têhnatî *m* susuzluk
têhnayî *m* susuzluk
têhnbûn (I) *m* ılınma
têhnbûn (II) *m* susama
têhn bûn (I) *l/ngh* ılınmak
têhn bûn (I) *l/ngh* susamak
têhnik *m* 1. su içme ihtiyacı, hararet 2. azıcık suda olsa yardım ~ **dan** yardım etmek

têhnî *rd* susanmış olan
têhnîbûn *m* susama
têhnî bûn *l/ngh* susamak
têhnîkirin *m* susatma
têhnî kirin *l/gh* susatmak
têhnkirin *m* ılıtma, ılıştırma
têhn kirin *l/gh* ılıtmak, ılıştırmak
têhnşîrî *rd* ılık (sıcaklığı süt ılıklığında)
têje *nd/nt* yavru
têjik *nd/nt* **1.** yavru * **têjika pisîkê** kedi yavrusu **2.** *bot* kuzu (bir meyve veya sebzeye bitişik olan küçük meyve veya sebze) **3.** sürgün (ağaç sürgünü) **4.** *mec* yavru (bir şeyin küçüğü) * **xaniyekî mîna têjika serayê ye** saray yavrusu ev ~ **lê xistin** sürgün vermek ~**a pisîkê** kedi yavrusu ~**ê mar jî ji mar e** yılanın yavrusuda yılandır ~**ê maran bêjehrî nabe** yılan yavrusu zehirsiz olmaz ~**ê şêr** aslan yavrusu
têjikanîn *m* yavrulama
têjik anîn *l/gh* yavrulamak
têjikderxistin *m* yavrulama
têjik derxistin *l/gh* yavrulamak
têjikkirin *m* yavrulama
têjik kirin *l/gh* yavrulamak
têjikmar *n* yavru yılan
têjî *nd/nt* **1.** yavru **2.** kedi yavrusu
têk (I) *c* şahıs zamiri
têk (II) *nd* içinde
têk (III) *rd/h* **1.** hep, tümden **2.** birlikte, beraber
têkber (I) *n* eşya ~**ên spî** beyaz eşya ~**ên xemlê** süs eşyası
têkber (II) *rd* **1.** yenici, yenen, mağlûp eden **2.** galip, muzafer
têkberane *h* galipçe, muzaferane
têkberdar *rd* eşyalı
têkbirin (I) *m* **1.** bozma **2.** tahrip etme, kırma **3.** iflas ettirme
têkbirin (II) *m* **1.** yenme, utma (çocuk oyunlarında) **2.** yenme, yengi, mağlûp etme **3.** yenilgiye uğratma, bozguna uğratma, haklama, alt etme
têk birin (I) *l/gh* **1.** bozmak * **aramiya herêmê têk nebin** bölgenin huzurunu bozmayın **2.** tahrip etmek, kırmak **3.** iflas ettirmek
têk birin (II) *l/gh* **1.** yenmek, utmak (çocuk oyunlarında) **2.** yenmek, mağlûp etmek * **min ew di leyîstikê de têk bir** oyunda onu yendim **3.** yenilgiye uğratmak, bozguna uğratmak, haklamak, alt etmek
têkbirî *rd* **1.** yenik, mağlûp, bozguna uğratılmış olan **2.** *m* zafer kazanma, muzaferiyet
têkçûn *m* **1.** yenilme, utulma **2.** yenilgi, mağlûbiyet, enilme, mağlûp olma, kaybetme **3.** yenilgiye uğrama, bozgun, ozguna uğrama, alt olma **4.** yenilme (kendisiyle başa çıkılmayacak nitelikte olma) **5.** yenilme (güçsüz, çaresiz kalma) **6.** kırılma (etksi azalma) **7.** yatma (olumsuz veya başarısız bir sonuç alma) **8.** *bz* iflas, iflas etme **9.** iflas etme, dibe vurma (düşünce, iddia, tez kimse vb. yenilgiye uğrama, değeri düşme)
têk çûn *l/ngh* **1.** yenilmek, utulmak **2.** yenilmek, mağlûp olmak, kaybetmek * **em di şer de têk çûn** savaşı kaybettik **3.** yenilgiye uğramak, bozguna uğramak, alt olmak **4.** yenilmek (kendisiyle başa çıkılmayacak nitelikte olmak) **5.** yenilmek (güçsüz, çaresiz kalmak) **6.** kırılmak (etksi azalmak) **7.** yatmak (olumsuz veya başarısız bir sonuç almak) * **taxim îsal têk çû** takım bu sene yattı **8.** iflas etmek, dibe vurmak **9.** iflas etmek, dibe vurmak (düşünce, iddia, tez kimse vb. yenilgiye uğramak, değeri düşmek)
têkçûyî *rd* **1.** yenilmiş, utulmuş olan **2.** yenik, mağlûp **4.** bozguna uğramış, sınık **5.** yenilmiş (güçsüz, çaresiz kalmış olan) **4.** kırılmış (etksi azalmış) **5.** iflas etmiş, dibe vurmuş ~ **hesibandin** yenik saymak
têkçûyîn *m* **1.** yeniliş, utuluş **2.** yeniliş, mağlûp oluş, kaybediş **3.** yenilgiye uğrayış, bozguna uğramyış, alt oluş **4.** yeniliş (kendisiyle başa çıkılmayacak nitelikte olma) **5.** yeniliş (güçsüz, çaresiz kalma) **6.** kırılış(etksi azalma) **7.** yatış(olumsuz veya başarısız bir sonuç alma) **8.** iflas ediş **9.** iflas ediş (düşünce, iddia, tez kimse vb. yenilgiye uğrama, değeri düşme)
têkda *bnr* têkde
têkdan (I) *m* **1.** karıştırma **2.** karıştırma (kurcalama) **2.** karıştırma (kurcalama, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma)
têkdan (II) *m* **1.** bozma **2.** bozma (sesizliği bozma) **3.** bozma (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) **4.** bozma, tahrif etme, kalem oynatma **5.** sabotaj, sabote etme, baltalama, **6.** yıkma **7.** bozguna uğratma, haklama, yenme **8.** *lşk* çökertme
têkdan (III) *m* toplama, devşirme
têk dan (I) *l/gh* **1.** karıştırmak **2.** karıştırmak (kurcalamak) **2.** karıştırmak (kurcalamak, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışmak)
têk dan (II) *l/gh* **1.** bozmak * **wî peyman têk da** sözleşmeyi bozdu bozmak **2.** bozmak * **dengê bilûrê bêdengiyê têk da** kaval sessizliği bozdu **3.** bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirmek) **4.** bozmak, tahrif etmek, kalem oynatmak **5.** sabote etmek, baltalamak **6.** yıkmak **7.** bozguna uğratmak, haklamak, yenmek **8.** *lşk* çökertmek
têk dan (III) *l/gh* toplamak, devşirmek
têkdayî (I) *rd* **1.** karıştırılmış **2.** karıştırılmış (kurcalanmış)
têkdayî (II) *rd* **1.** bozuk **2.** tahrif edilmiş kalem oynatılmış **5.** sabote edilmiş **6.** bozguna uğratılmış **8.** *lşk* çökertilmiş

têkdayî (III) *rd* toplanık, devşirilmiş
têkdayîn (I) *m* **1.** karıştırış **2.** karıştırış (kurcalayış) **2.** karıştırış (kurcalayış, bir şeyi ortaya çıkarmaya çalışma)
têkdayîn (II) *m* **1.** bozuş **2.** bozuş (sesizliği bozma) **3.** bozuş (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) **4.** bozuş, tahrif ediş, kalem oynatış **5.** sabote ediş, baltalayış **6.** yıkış **7.** bozguna uğratış, haklayış, yeniş **8.** *lşk* çökertiş
têkdayîn (III) *m* toplayış, devşiriş
têkde *c* **1.** hepsi, tümü **2.** *rd/h* tamamen, tümden, cümlesi, bütün, tüm
têkder *nd/rd* **1.** bozucu **2.** baltalayıcı, sabotajci, sabote edici
têkderî *m* **1.** bozuculuk **2.** baltalayıcılık, sabotajcilik
têkel *rd* **1.** karışık (saf olmayan) **2.** karışık (karışmış olan) **3.** karma, katışık, muhtelit * **taxima têkel** karma takım **4.** karmaşık **5.** *kîm* karmaşık, kompleks **6.** katıntı * **zimanekî têkel** katıntı bir dil
têkelang *kîm/m* karışım
têkelayî *m* katışınaç
têkelbûn *m* **1.** karışma **2.** karmaşıklaşma **3.** katışıklaşma, karmalaşma
têkel bûn *l/ngh* **1.** karışmak **2.** karmaşıklaşmak **3.** katışıklaşmak, karmalaşmak
têkelek *kîm/m* karışım, mahlût
têkelêk *kîm/m* karışım
têkelî *m* **1.** karışıklık **2.** karmalık **3.** katışıklık **4.** *kîm* bileşim, terkip * **di têkeliya avê de hîdrojen û oksîjen heye** suyun bileşiminde oksijenle hidrojen vardır ~ **pê hatin kirin** karışılmak
têkelkirin *m* **1.** karıştırma, katma (içine katma) **2.** karma (birbirine katma)
têkel kirin *l/gh* **1.** karıştırmak, katmak (içine katmak) **2.** karmak (birbirine katmak)
têketan *m* **1.** girme, girim, giriş * **di her cara têketana min a fakulteyê de min ew didît** fakülteye her girişimde onu görürdüm **2.** giriliş **3.** *bz* girdi, giriş (çıktı karşıtı) **4.** dalma (girme)
têketin *m* **1.** girme (dışarıdan içeriye girme) **2.** girme (yer alma, katılma) **3.** girme, sokulma, sokuluş **4.** dalma (girme) **5.** çıkma (bir yere taşınma) **6.** vurma (etkisi bir yere kadar uzanma, sokulma, yansıma, aksetme)
tê ketin *l/ngh* **1.** girmek (dışarıdan içeriye girmek) * **têkeve hundir** içeriye gir * **têketiye avê** suya girmiş **2.** girmek (yer almak, katılmak) * **têketiye şer** savaşa girmiş **3.** girmek, sokulmak * **têkete binê lihêfê** yorganın altına sokuldu **4.** dalmak (girmek) **5.** çıkmak (bir yere taşınmak) * **ez dê hemen têkevim daîreyeke apardimanê** hemen bir apartmana dairesine çıkacağım **6.** vurmak (etkisi bir yere kadar uzanmak, sokulmak, yansımak, aksetmek) * **tav tê ketiye hundir** güneş içeri vurmuş ~ **(cihekî) 1)** dalmak (bir yere, içine girmek) * **polîs, di dest wan de çek, tê ketin hundir** polisler ellerinde silâhlarla içeriye daldılar **2)** boylamak * **ew jî tê kete hepsê** o da hapsi boyladı ~ **hundir** içeri girmek, ayak basmak,
têketname *m* girimlik, giriş belgesi
têkêl *bnr* têkel
têkêl kirin *bnr* têkel kirin
têkil *rd* **1.** karışık **2.** karma, katışık **3.** *m* karışma, müdahale ~ **û pêkil** karmakarış ~**a (wî) û (me) tevî hev kirin** bizi (ona) bulaştırmayın ~**î axaftinê (an jî xeberdanê) bûn** söze karışmak ~**î bi tehl û tirşê xelkê nekirin** etliye sütlüye karışmamak ~**î (yekî) bûn 1)** (birine) takılmak **2)** (birine) karışmak, müdahale etmek * **têkilî min nebin** bana karışmayın **3)** dokunmak, ilişmek (tedirgin etmek, sataşmak) * **têkilî min nebin** bana ilişmeyin ~**î gotinê bûn** söze karışmak ~**î (...) kirin** -e karışmak (müdahalede bulunmak) **(yek)** ~**î (...) kirin** (birini) karıştırmak * **wî têkilî vî tiştî mekin** onu bu işe karıştırmayın ~**î xwe nekirin** kendine bulaştırmamak
têkilandin *m* karışma (müdahalede bulunma)
têkilandin *l/gh* karışmak (müdahalede bulunmak)
têkilatî *m* **1.** ilişki **2.** karışma, müdahale **3.** karışım **4.** katkı, alaşım
têkilayî *m* **1.** ilişki **2.** karışma, müdahale **3.** karışım ~**ya xwe û (yekî) tevî hev kirin** (birine) bulaşmak
têkilbûn *m* **1.** karışma, katılma, katışma **2.** karışma, müdahale etme
têkil bûn *l/ngh* **1.** karışmak, katılmak, katışmak **2.** karışmak, müdahale etmek
têkilbûyî *rd* karışmış olan
têkilbûyîn *m* **1.** karışış, katılış, katışış **2.** karışma, müdahale ediş
têkildar *rd* **1.** ilgili, alâkalı, alâkadar **2.** ilişkili, methaldar **3.** ilgili, dair **4.** *d* ait
têkildarbûn *m* **1.** ilgilenme, alâkalanma, alâkadar olma **2.** ilgilenme (bir şeye karşı merak duyma) **3.** ilgilenme (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma)
têkildar bûn *l/ngh* **1.** ilgilenmek, alâkalanmak, alâkadar olmak * **bi nexweş re têkildar dibe** doktor hastayla ilgileniyor **2.** ilgilenmek (bir şeye karşı merak duymak) * **hevalê min bi dahênanên nû re têkildar dibe** arkadaşım yeni buluşlarla ilgileniyor **3.** ilgilenmek (bir konu üzerinde çalışmak, uğraşmak, bir şeyi çekici bulmak)
têkildarbûyîn *m* **1.** ilgileniş, alâkalanış, alâkadar oluş **2.** ilgileniş (bir şeye karşı merak duyma) **3.** ilgileniş (bir konu üzerinde çalışma, uğraşma, bir şeyi çekici bulma)

têkildarî *m* **1.** ilgi, alâka **2.** ilgililik **3.** ilgilenme, alâkalanma, alâkadar olma
têkildarkirin *m* **1.** ilgilendirme, alâkalandırma, ırgalama, alâkadar etme **2.** ilgilendirme (ilişkin olma) **3.** ilgilendirme (elverişli, uygun bulma)
têkildar kirin *l/gh* **1.** ilgilendirmek, alâkalandırmak, ırgalamak, alâkadar etmek * **min têkildar dike ku ew çi dike** ne yaptığı beni ilgilendiriyor **2.** ilgilendirmek (ilişkin olmak) * **biryareke ku karkeran têkildar dike** işçileri ilgilendiren bir karar **3.** ilgilendirmek (elverişli, uygun bulmak) * **xebatên we me têkildar dikin** çalışmalarınız bizi ilgilendiriyor
têkilek *kîm/m* karışım
têkilêk bnr têkilek
têkilhev *rd* **1.** karışık (ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş) * **seleteya têkilhev** karışık salata **2.** karışık (karışmış olan) **3.** karışık (saf olmayan) **4.** karışık, karma **5.** *kîm* karmaşık, kompleks **6.** karmakarış, karman çorman **7.** katkılı
têkilhevbûn *m* **1.** karışma (düzensiz, dağınık olma) **2.** karma (birbirine katma) **3.** karmaşma **4.** *biy/fiz* geçişme, tedahül etme
têkil hev bûn *l/bw* **1.** karışmak (düzensiz, dağınık olmak) **2.** karmak (birbirine katmak) **3.** karmaşmak **4.** geçişmek, tedahül etmek
têkilhevbûyîn *m* **1.** karışış (düzensiz, dağınık olma) **2.** karma (birbirine katma) **3.** karmaşma **4.** *biy/fiz* geçişme, tedahül ediş
têkilhevî *m* **1.** karışıklık (ayrı nitelikteki şeylerden oluşma) **2.** karışıklık (karışmış olan) **3.** karışıklık, karmakarışlık, karman çormalık **4.** dağıntı **5.** geçişim, tedahül (birbirinin içine girme)
têkilhevîbûn *m* **1.** karışıklık olma **2.** karman çorman olma
têkilhevî bûn *l/ngh* **1.** karışıklık olmak **2.** karman çorman olmak
têkilhevîkirin *m* karman çorman etme
têkilhevî kirin *l/gh* karman çorman etmek
têkilhevkirin *m* karıştırma, karıştırış
têkilhev kirin *l/gh* karıştırmak
têkilhevkirî *rd* katışık, karıştırılmış
têkilî *m* **1.** ilişki * **piştî ku berf bariya têkilî bi gundan re hate birîn** kar yağınca köylerle ilişki kesildi **2.** ilişki, alış veriş **3.** ilgi, ilinti **4.** karışma, müdahale ~ **bintûtî birîn** ilişkiyi tümden kesmek, kapıları kapamak ~ **danîn** ilişki kurmak ~ **jê birîn** alış verişi kesmek ~ **nîşan dan** ilgi göstermek ~ **pê kirin** müdahale etmek ~ **pê nekirin** seyirci kalmak ~ **pê re danîn** ilişki kurmak, münasebette bulunmak, kontak kurmak ~ **pê re hebûn** ilişkisi olmak ~ **pê re kirin** ilişkide bulunmak, münasebette bulunmak (cinsel ilişkide bulunmak) ~ **pê re neman** ilişiği kalmamak ~ **saz kirin** ilişki kurmak ~**ya navkesîn** *sos* kişilerarası ilişki ~**ya nêzîk** yakın ilişki ~**ya (...) pê hebûn** ilgisi olmak, işi olmak, karışmak * **têkiliya belediyan bi van tiştan heye** bu işlere belediye karışır ~**ya (yekî) pê ketin** alâkadar etmek ~**ya xwe jê birîn (an jî qut kirin)** -den ilişkisini (veya ilgisini) kesmek, alâkayı kesmek ~**ya xwe kirin nav axaftinê** söze karışmak ~**ya xwe pê nekirin** (bir şeyi, kimseyi) kendi halinde bırakmak, karışmamak ~**yên hestî** duygusal ilişkiler ~**yên hestyarî** duygulu ilişkiler ~**yên hilberînê** üretim ilişkileri
têkilîbûn *m* **1.** karışma, müdahale etme **2.** ilişme, rahat bırakmama
têkilîbûn *l/ngh* **1.** karışmak, müdahale etmek **2.** ilişmek, rahat bırakmamak
têkilîdanîn *m* ilişki kurma
têkilî danîn *l/gh* ilişki kurmak
têkilîdar *rd* ilgili
têkilîhevbûn *m* **1.** karışma (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılma) **2.** karmaşma (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum alma) **3.** karınma **4.** (birbirine) karışma, (birbirine) girişme **5.** karışma (ayırt edilmeme)
têkilî hev bûn *l/bw* **1.** karışmak (iki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak) **2.** karmaşmak (bir şey başka bir şeyle birleşerek karışık durum almak) **3.** karınmak **4.** (birbirine) karışmak, (birbirine) girişmek **5.** karışmak (ayırt edilmemek)
têkilîhevkirin *m* **1.** (birbirine) karıştırma **2.** (birbirine) katma, katıştırma **3.** karmaştırma (karmaşık hale getirme) **4.** karıştırma (ayırt edememe, tam olarak seçememe)
têkilî hev kirin *l/bw* **1.** (birbirine) karıştırmak **2.** (birbirine) katmak, katıştırmak **3.** karmaştırmak (karmaşık hale getirmek) **4.** karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek)
têkilîn *m* **1.** karışma, müdahale etme **2.** ilişkide bulunma **3.** karışma, kapışma
têkilîn *l/ngh* **1.** karışmak, müdahale etmek **2.** ilişkide bulunmak **3.** karışmak, kapışmak * **qet natêkilin hev** hiç birbirine karışmıyorlar, kapışmıyorlar
têkilî nava hev kirin *l/bw* **1.** (birbirine) karıştırmak **2.** (birbire) katmak, katıştırmak **3.** karıştırmak (ayırt edememek, tam olarak seçememek)
têkilîpêbûn *m* takılma (kızdırma, üzmek amacıyla sözle birine takılma)
têkilî pê bûn *l/bw* takılmak (kızdırmak, üzmek amacıyla sözle birine takılmak)
têkilî pê hebûn *l/bw* ilgili olmak
têkilîpêker *nd/nt* müdahaleci, müdahil, karışan
têkilîpêkerî *m* müdahalecilik, müdahillik
têkilîpêkirin *m* **1.** karışma, müdahale etme,

dahletme **2.** ilgilenme, devreye girme **3.** karışma (ilgilenme, el atma) **4.** karışma, ilişme, rahat vermeme
têkilî pê kirin *l/bw* **1.** karışmak, müdahale etmek, dahletmek * **têkilî bi meseleyê mekin** meseleye karışmayın **2.** ilgilenmek, devreye girmek **3.** karışmak (ilgilenmek, el atmak) * **ez dê çawan karibim têkilî bi bernavên xelkê bikim?** ben başkaların soy adlarına nasıl karışabilirim? **4.** karışmak, ilişmek, rahat vermemek
têkilîpêkirî *rd* müdahale edilmiş olan
têkilî pê nekirin *l/bw* **1.** karışmak, müdahale etmek **2.** karışmamak, ilgisiz davranmak **3.** karışmamak, dışında kalmak **4.** dışlamak
têkilî pê re danîn *l/bw* (biriyle) ilişki kurmak
têkilî xwe kirin *l/bw* kendine bulaştırmak
têkilker *tek/m* karıştırıcı
têkilkirin *m* **1.** karıştırma, dahletme **2.** karıştırma, katma
têkil kirin *l/gh* **1.** karıştırmak, dahletmek **2.** karıştırmak, katmak
têkilkirî *rd* **1.** karıştırılmış **2.** katkılı
têkilnebûyî *rd* ilişilmez
têkilnebûyînî *m* ilişilmezlik
têkilpêker *nd/nt* karışan
têkirin *m* **1.** koyma (yerleştirme, sokma, bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) **2.** koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) **3.** koyma (bırakma, içeri salma) **4.** koyma, katma (içine koyma, ekleme) **5.** sokma, sokuş (içine veya arasına girmesini sağlama)
têkirin *l/gh* **1.** koymak (yerleştirmek, sokmak, bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **pisingê têke vir** kediyi buraya koy **2.** koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim tu hûn min têkî kar** beni işe koymanız için geldim **3.** koymak (bırakmak, içeri salmak) **4.** koymak, katmak (içine koymak, eklemek) * **ma hûn xwê tênakin xwarinê?** yemeğe tuz koymuyor musunuz? **5.** sokmak (içine veya arasına girmesini sağlamak) * **vê jî têkê** bunu da sok ~ **sindokan** sandıklamak, sandığa koymak
têkneçûnî *m* yenilmezlik
têkneçûyî *rd* yenilmez
têkniyan *m* çiftleşme, cima (insanlarda)
têk niyan *l/gh* çiftleşmek (insanlarda)
têkoşan *m* mücadele, savaşım
têkoşer *nd/nt* **1.** mücadeleci, savaşımcı **2.** militan ~**ê çekdar** komitacı
têkoşerî *m* mücadelecilik ~**ya çekdarî** komitacılık, silâha dayanan mücadelecilik
têkoşîn *m* **1.** mücadele, mücadele etme, savaşım **2.** uğraşma, savaş **3.** savaş (bir şeyi ortadan kaldırmak, yok etmek için girişilen mücadele) * **têkoşîna bi weremê re** veremle savaş ~ **dan** mücadele vermek, savaşım vermek ~ **kirin** mücadele etmek, savaşım vermek
tê koşîn *l/ngh* **1.** mücadele etmek **2.** uğraşmak (bir işi başarmaya çalışmak) * **em pir bi dijmin re tê koşîn** düşmanla çok uğraştık
têkoşîndan *m* mücadele etme
têkoşîn dan *l/gh* mücadele etmek
têkoşîndar *rd* mücadeleli
têkoşîndayîn *m* mücadele ediş
têkoşînkirin *m* mücadele etme
têkoşîn kirin *l/gh* mücadele etmek
têkra *bnr* têkre
têkre *h* **1.** birlikte **2.** toplam
têk re çûn *l/bw* suratı asılmak
têkrefiroş *nd/nt* toptancı
têkrefiroşî *m* toptancılık
têkşikan *m* **1.** yenme, mağlûp etme, bozgun, hezimet **2.** tahrip olma, bozulma
têkşikandin *m* **1.** yenme, yengi, mağlûp etme, mağlûbiyet, yenilgiye uğratma, bozguna uğratma, hezimete uğratma **2.** *mec* ezme, yenme **3.** tahrip etme, bozma
têk şikandin *l/gh* **1.** yenmek, mağlûp etmek, yenilgiye uğratmak, bozguna uğratmak, hezimete uğratmak * **dijmin têk şikandine** düşmanı bozguna uğratmışlar **2.** *mec* ezmek, yenmek * **me dijmin têk şikand** düşmanı ezdik **3.** tahrip etmek, bozmak * **erebe têk şikandine** arabayı tahrip etmişler
têkşikandî *rd* **1.** yenik, mağlûp, yenilgiye uğramış, bozgun **2.** tahrip, tahrip edilmiş
têkşikanî *m* yengi, mağlûbiyet, bozgunluk
têkşikestin *m* **1.** yenilme, mağlûp olma, yenilgiye uğrama, bozguna uğrama **2.** tahrip olma, bozulma
têk şikestin *l/ngh* **1.** yenilmek, mağlûp olmak, yenilgiye uğramak, bozguna uğramak **2.** tahrip olmak, bozulmak
têkşikestî *rd* **1.** yenik, mağlûp, yenilgiye uğramış, bozguna uğramış olan **2.** tahrip, tahrip edilmiş
têkşikiyayî *rd* bozguna uğramış, yenilmiş
têkşikîn *m* **1.** yenilgiye uğrama, bozgun yeme, bozguna uğrama **2.** tahrip olma, bozulma
têk şikîn *l/ngh* **1.** yenilgiye uğramak, bozgun yemek bozguna uğramak * **artêşa ku li ser tixûb têk şikiya bêserî ma** hudutta bozguna uğrayan ordu başsız kaldı **2.** tahrip olmak, bozulmak
têkşikîner *rd* tahripkâr
têkşikînerî *m* tahripkârlık
têkûz *bnr* tekûz
têk ve *h* birlikte
têk ve çûn *l/gh* birlikte gitmek
têl (I) *m* **1.** tel (türlü metallerden yapılmış kopmaya karşı dirençli ince uzun nesne) **2.** *rd* tel (bu nesneden yapılmış olan) * **qefesa têl** tel kafes ~ **kirin** tel çekmek * **me bexçe têl kir** bahçeye tel çektik ~ **kişandin** tel çekmek * **me têl kişande dora bexçe** bahçeye tel çektik ~ **tê re hatin kirin** tellenmek ~ **tê re ki-**

rin tellemek ~ ~ tel tel ~a **direhî** (an jî **direk**) dikenli tel ~a **rêsayî (honandî** an jî **vehonayî)** tel örgü ~**ên deng** ses kirişleri (veya telleri)
têl (II) *m* **1.** tel (telgrafın kısaltması) **2.** telefon ~ **kirin 1)** tel çekmek **2)** telefon etmek ~ **şandin** tel çekmek, telgraf göndermek
têla bemê *mzk/nd* bam teli
têla direhî *nd* dikenli tel
têla direk *nd* dikenli tel
têla rêsayî *nd* dikenli tel
têla vehonayî *nd nd* tel örgü
têlbirûsk *m* telgraf
têldirik *m* dikenli tel
têldolab *m* tel dolabı
têlefon *m* telefon ~ **kirin** telefon etmek
têlik *m* telcik
têlî *m* kızağın yük tutmaya yarayan üst yan kavisli çubukları
têlî hev kirin *l/bw* telefonlaşmak
têlkirin (I) *m* tel çekme
têlkirin (II) *l/gh* telefon etme
têl kirin (I) *l/gh* tel çekmek
têl kirin (II) *l/gh* telefon etmek
têlkirî *rd* telli, tel takılmış veya süslenmiş
têlokî *rd* telsi
têlsincik *m* dikenli tel
têl şandin *l/gh* tellemek
têl vekirin *l/gh* telefon açmak
têlxane *m* telefon yeri, telgrafhane
têm (I) *m* nem
têm (II) *m* **1.** tem, tema **2.** *mzk* tema
têmpil *m* mabed
têmtêl *m* **1.** durum, hâl **2.** kılık kıyafet **3.** boypos, endam
tên *bnr* têhn
tênandin *m* sikme
tê nandin *l/gh* sikmek
tên bûn *bnr* têhn bûn
tênebor *rd* vazgeçilmez, mübrem
tênegihîştî *rd* **1.** anlayışsız, idraksız, bîidrak **2.** anlayışsız, düşüncesiz, dar kafalı
tênegihîştîbûn *m* **1.** anlayışsızlık, idraksızlık **2.** anlayışsızlık, düşüncesizlik, dar kafalılık
têneper *rz/rd* geçişsiz
têniyan *m* **1.** sikme **2.** düzme
tê niyan *l/gh* **1.** sikmek **2.** düzmek
tênîştin *m* **1.** işleme, içinden geçme **2.** *mec* aklı başına gelme, dersini alma
tê nîştin *l/gh* **1.** işlemek, içinden geçmek * **şûjin tê nenîşt** çuvaldız işlemedi **2.** *mec* aklı başına gelmek, dersini almak * **kirêdarê berê ew çend pere jê xwarin hê têneníştiye** eski kiracılar o kadar parasını yediler ama hâlâ aklı başına gelmemiş
tênşîr *rd* ılık (sıcaklığı süt kıvamında)
têntêl *bnr* têmtêl
tê perandin *m* geçirme
tê perandin *l/gh* geçirmek
têper *rz/rd* geçişli * **lêkera têper** geçişli fiil
têperbar *rz/rd* geçişli * **lêkera têperbar** geçişli fiil
têpergeh *m* geçiş yeri
têperî *rd* geçmiş (geçme işini yapmış olan)
têperîn *m* **1.** geçme **2.** transit
tê perîn *l/ngh* geçmek
tê pinîn *l/gh* dövmek, vurmak
têpînk *m* mayin
têpûr (I) *m* tabure
têpûr (II) *m* tepir (kıldan veya kamıştan yapılmış elek)
têpûrkirin *m* tepirleme
têpûr kirin *l/gh* tepirlemek
têr (I) *n* (**r** kalın okunur) harar, büyük çuval ~**a arvan 1)** un hararı **2)** başa belâ şey, başa dert olacak olan ~**a arvan e, çi qas lê dixî dûman dide** vurdukça tozumak ~**a xewê** uykucu ~**ek** dünyanın ... -ı, bir sürü * **têrek pere zêha kir** dünyanın parasını harcadı
têr (II) *rd* **1.** tok (açlığını gidermiş) **2.** *mec* tok (sevgi, sevecenlik, başarı veya para mal gibi şeyleri elde etmiş kimse) **3.** dolgun (ekin taneleri için) **4.** doygun, doymuş **5.** *h* doyasıya ~ **bi halê birçiyan, sax bi halê nexweşan nizanin** tok acın, sıhatlı ise hasta halinden anlamaz **(yek)** ~ **kutan** (birini) doyasıya dövmek ~ ~ **1) doya doya 2)** uzun uzun ~ **û bêr** doyasıya * **têr û bêr lê mêzê kir** ona doyasıya baktı ~ **û sertêr** kana kana ~**a dilê xwe** doyasıya, doya doya ~ **û** ~ doya doya ~ **û tijî** çok dolu (her hangi bir konuda bilgili olan) ~ **û tijî bûn** çok dolu olmak (her hangi bir konudabilgi sahibi olmak)
têr (III) *m* **1.** yetme, kâfi gelme **2.** *rd* yeter **3.** *rd* temiz (iyice, adamakılı, çok anlamlarını verir) * **têr lê xistine** bir temiz dayak atmışlar **4.** *h* iyice, iyicene, yakinen, sıkı * **têr cilan li xwe bike** sıkı giyin **5.** *h* kemiğine (kemiklerine) kadar * **têr şilopilo bûbû** kemiklerine kadar ıslanmıştı **6.** *h* üzüm üzüm * **wê têr dikesirîne** onu üzüm üzüm üzüyor ~ **baş 1)** iyice, iyicene, bir güzel * **têr baş fêm nekir ku min çi xeber da** ne konuştuğumu iyice anlamadı **2)** bir temiz, adamakılı, adam gibi * **vê derê têr baş paqij bike** burayı adam gibi temizle **(yek)** ~ **behicandin** komalık etmek (çok sinirlendirmek) ~ **fikirîn** iyice tartarak düşünmek, teraziye vurmak ~ **kenîn** katıla katıla gülmek ~ **kêf kirin** bayram etmek (veya yapmak) ~ **kutan** yice dövmek (veya ezmek), doyasıya dövmek ~ **rokirin û pîvan** hesaplamak kitaplamak ~ **û sertêr** ziyadesiyle ~ **û sertêra xwe** *h* ziyadesiyle * **min têr û sertêra xwe ji wxarinê xwar** ziyadesiyle o yemeği yedim oldum ~ **û** ~ katıla katıla ~**a carekê 1)** içimlik, bir seferlik * **têra carekê qehweya me maye** bir içimlik kahvemiz kalmış **2)** kıyımlık (bir de-

fada kıyılacak miktarda olma) ~a **dilê (yekî)...** evire çevire * **têra dilê xwe lê da** evire çevire dövdü ~a **dilê (yekî) danê** Allah yarattı dememek ~a **dilê xwe 1)** doyasıya, doya doya **2)** gönlünce **3)** adamakıllı * **mêrik têra dilê xwe şil bû** adamcağız adamakıllı ıslandı **4)** ziyadesiyle **5)** uzun uzun (uzun süre) ~a **dilê xwe lê xisitn** doyasıya dövmek, kıyasıya dövmek ~a **dirûtinê** dikiş payı ~a **gezekî** bir ısırımlı ~a **hevîrekî** yoğurum * **eger têra hevîrekî hevîrê te hebe** bir yoğurum hamurun varsa ~a **xwe** istediği kadar, kendine yeter derecede, ziyadesiyle * **têra xwe genim bir** kendine yeter derecede buğday götürdü **(yek)** ~a **xwe hebûn** göründüğü gibi olmamak ~a **xwe heye!** az değil! * **tu têra xwe heyî, di mizawiriyê de kes di ser te re nîn e** sen de az değilsin, muziplikte üstüne yoktur ~**î (...) kirin 1)** yetmek, kâfi gelmek, yeter olmak (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * **ev pere têrî kirîna pirtûkê nake** bu para kitabı almaya yetmez **2.** yetmek, dayanmak, karşılamak, denk gelmek, yetişmek, gitmek * **nan têrî zarokan nake** ekmek çocuklara dayanmıyor * **pere têrî we nake** para size yetmiyor * **ev hatin têrî mesrefên me nake** bu gelir masrafımızı karşılayamaz * **ev pere têrî me dike** bu para bize yetişir * **ev komir sê mehan têrî me dike** bu kömür bize üç ay gider ~**î (tiştekî) kirin** -e yetmek, -e karşılamak * **mehaniya wî têrî lazmatiyên wan nake** maaşı ihtiyaçlarını karşılamıyor ~**î (...) nekirin** (bir şey) yetmemek, az gelmek, eksik gelmek

-têr (IV) *rz/m* pür (önek olarak) * **têrtelaş** pürtelaş

têra dilê xwe *h* **1.** doyasıya, doya doya **2.** gönlünce **3.** adamakıllı * **mêrik têra dilê xwe şil bû** adamcağız adamakıllı ıslandı **4.** ziyadesiyle* **min têra dilê xwe nan bir** ekmeği ziyadesiyle götürdüm **5.** uzun uzun (uzun süre)

têrahî (I) *m* tokluk

têrahî (II) *m* kâfi, yeterlik

tê ramandin *l/gh* **1.** (üzerinde) düşündürmek **2.** (üzerine) yoğunlaştırmak

tê ramîn *l/ngh* **1.** düşünmek (aklından geçirmek, göz önüne getirmek) **2.** düşünüp taşınmak (iyice düşünmek) **3.** (bir şey üzerinde) yoğunlaşmak

têrandin *m* doyurma

têrandin *l/gh* doyurmak

têrandî *rd* doyurulmuş olan

têrav *rd* bol sulu, bol sulanmış

têravî *rd* suya doygun

têra xwe *h* **1.** yeterince * **te ev kar têra xwe dirêj kir** sen bu işi yeterince uzattın **2.** ziyadesiyle * **ez têra xwe memnûn bûm** ziyadesiyle memnun oldum **3.** doyasıya * **min têra xwe bavê xwe nedît** doyasıya babamı göremedim **4.** eni konu * **gava ku wê li zankoyê dixwend, bavê wê êdî têra xwe zengîn bû** o üniversitede okurken, babası eni konu zengindi

têra xwe hebûn *l/bw* **1.** göründüğü gibi olmamak **2.** becerikli olmak, işini iyi bilir olmak

têra xwe kirin *l/bw* becerikli olmak, işini iyi bilir olmak

têrayî *m* yeterlik, kafi

têrayî *m* tokluk

têr baş *h* **1.** iyice * **vê derê têr baş dızane** burayı iyice biliyor **2.** pir, iyice, adamakıllı * **têr baş dizane, lê nabêje** iyice bilir de, söylemez * **pir söyledi** iyice söyledi **3.** güzelce, iyice * **jinik derdor têr baş malaştibû** kadın etrafı güzelce süpürmüştü **4.** oldukça **5.** pek âlâ, pek iyi **6.** hakkıyla * **kar têr baş kiriye** işi hakkıyla yapmış **7.** sıkıca **8.** *rd* pek iyi, parlak (göze çarpan, başarılı)

têrbez *rd* çok yağlı hayvan

têrbis *rd* gelişi güzel sulama

têrbûn *m* **1.** doyma **2.** *mec* doyma (yeter bulma) **3.** doyma, tatmin olma (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılama) **4.** tatmin olma (cinsel isteklerini giderme) **5.** doyunma, doyulma ~ **jê re tune** doymak nedir bilmez **6.** tokluk ~ **jê re tune bûn** doymak nedir bilmemek ~**a gur tune, tu çi qas gur têr bikî berê wê li mêşinê ye** kurta güven olmaz, ne kadar doyursan da gözü koyunda olur

têr bûn *l/ngh* **1.** doymak * **ez têr bûm, tiştekî din naxwazim** doydum, başka bir şey istemem **2.** *mec* doymak (yeter bulmak) **3.** doymak, tatmin olmak (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılamak) * **ax ji av têr bû** toprak suya doydu **4.** tatmin olmak (cinsel isteklerini gidermek) **5.** doyunmak, doyulmak * **bi ev çend xwarin mirov têr dibe?** bu kadar yemekle doyulur mu?

têrbûnî *m* **1.** doyum **2.** *psî* doyum, tatmin **3.** *psî* doygunluk **4.** doyum, tatmin (cinsel tatmin) ~**ya cinsî** cinsel tatmin

têrbûyî *rd* **1.** doymuş, tatmin olmuş olan **2.** *kîm/rd* doymuş, meşbu

têrbûyîn *m* **1.** doyuş **2.** *mec* doyuş (yeter bulma) **3.** doyuş, tatmin oluş (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılama) **4.** tatmin oluş (cinsel isteklerini giderme) **5.** doyunma, doyuluş

têr candar *rd/h* capcanlı

têrdek *m* çökelek süzeği

tê re *nd* -den, içinden

tê re bihurîn *l/bw* **1.** -den geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) * **ta bi zorekê di kuriya derziyê re bihurî** iplik iğne deliğinden zor geçti **2.** içinden geçmek * **erebe di nav bajêr re bihurî** araba şehrin içinden geçti **3.** gelip geçmek

tê re bûn *l/bw* batırılmak
têreçûn (I) *m* **1.** -den boşalma, akma (dışarıya akma, dökülme) **2.** -den sızma, kaçma **3.** sızma, sızdırma
têreçûn (II) *m* **1.** -den geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) **2.** içinden geçme, uğrama **3.** işleme **4.** batma, sançma, saplanma, saplanış **5.** saplanma (batıp kalma) **6.** yeme, kaşıma, dalama (elbise vb. şeyleri çin)
tê re çûn (I) *l/bw* **1.** -den boşalmak, akmak (dışarıya akmak, dökülmek) * av di dewlê re diçe kova akıyor **2.** -den sızmak, kaçmak * **hilm û gulm di sîtilê re diçe** kazandan islim kaçıyor **3.** sızmak, sızdırmak * **av tê re diçe** su sızıyor
tê re çûn (II) *l/bw* **1.** -den geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) * **ta bi zorekê di kuriya derziyê re bihurî** iplik iğne deliğinden zor geçti **2.** içinden geçmek, uğramak * **di nav bajêr re diçe** araba şehrin içinden geçiyor **3.** işlemek * **serma tê re naçe** soğuk işlemiyor **4.** batmak, sançmak, saplanmak * **striyê gulê wê tê re here** gülün dikeni sancar **5.** saplanmak (batıp kalmak) **6.** yemek, kaşımak, dalamak (elbise vb. şeyleri çin)
têrederbasbûn *m* **1.** -den geçme (bir yandan girip öte yandan çıkma) **2.** içinden geçme, uğrama **3.** gelip geçme
tê re derbas bûn *l/bw* **1.** -den geçmek (bir yandan girip öte yandan çıkmak) **2.** içinden geçmek, uğramak * **erebe di nav bajêr re derbas bû** araba şehrin içinden geçti **3.** gelip geçmek
tê re derbas kirin *l/bw* **1.** -den geçirmek (bir yandan sokup öte yandan çıkarmak) **2.** içinden geçirmek, uğramasını sağlamak
têrederxistin *m* **1.** -den çıkarma **2.** -den uzatma
tê re derxistin *l/bw* **1.** -den çıkarmak **2.** -den uzatmak (başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek) * **serê xwe di derî re derxist** kapıdan başını uzattı
tê re hatin kirin *l/tb* geçirtilmek
têrek *rd* ehil, yeterli
têreker *rd* sokucu
têrekirin *m* **1.** -den geçirme, geçirme **2.** takma (iğne, yüzük gibi şeyler için) **3.** batırma, saplama, saplayış, sokma, sokuş (iğne, bıçak, çakı vb. için) **4.** batırma, bandırma, banma **5.** sokuşturma (dar bir yere zorla veya iterek sokma) **6.** çalkalama, çalkama (sudan sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizleme) **7.** dürtme (uyarma)
tê re kirin *l/bw* **1.** -den geçirmek, geçirmek * **ji min xwest ku ez jê re ta di kûriya derziyê re bikim,** ipliği iğneye geçirmemi istedi **2.** takmak (iğne, yüzük gibi şeyler için) * **ez dikarim ben di derziyê re bikim** ipliği iğneye takabilirim **3.** batırmak, saplamak, sokmak (iğne, bıçak, çakı vb. için) * **kêr di zebeşê re kiribû û wisa disekinî** bıçağı karpuza sokmuş öylece bekliyordu **4.** batırmak, bandırmak, banmak * **ez nanê xwe di rîçalê re dikim û dixwim** reçele ekmeğimi banar yerim **5.** sokuşturmak (dar bir yere zorla veya iterek sokmak) 6. çalkalamak, çalkamak (sudan sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizlemek) * te firaq di avê re kirin? tabakları suda çalkaladın mı? **7.** dürtmek (uyarmak) * **tiliya xwe tê re dikir** parmağıyla onu dürtüyordu
têrekirî *rd* **1.** -den geçirilmiş **2.** takılmış, takılı (iğne, yüzük gibi şeyler için) **3.** batırılmış, saplanık, saplı, sokulu (iğne, bıçak, çakı vb. için) **4.** batırılmış, bandırılmış **5.** sokuşturulmuş (dar **6.** çalkalama, çalkama (sudan sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizleme) 7. dürtme (uyarma)
têrekî *m* yeterlik
têremaş *bnr* têrmaş
têrgiya *rd* bol otlu
têrgoşt *rd* **1.** bol etli **2.** etli (eti çok olan) * **miha têrgoşt** etli koyun
têrik *m* dolu * **têrik lê xistiye** dolu vurmuş
têriwanî *m* teori **~ya hevkêşan** denklem teorisi
têrî *m* **1.** tokluk **2.** doyum, tatının (bazı istekleri giderme)
têrîkirin *m* **1.** yeterlik kifayet **2.** yetme, kafi gelme, yeter olma (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olma) **3.** yetme, çıkışma, gitme, yetişme, karşılama
têrî kirin *l/gh* **1.** yetmek, kafi gelmek, yeter olmak (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * **ev pere têrî kirîna pirtûkê nake** bu para kitabı almaya yetmez **2.** yetmek, çıkışmak, gitmek, yetişmek, karşılamak **pereyê min terî nekir ku ez vê bikirim** param bunu almaya çıkışmadı * **ev komir sê mehan têrî me dike** bu kömür bize üç ay gider * **ev pere têrî me dike** bu para bize yetişir
têrîkirî *rd* yeterli
têrîn *l/ngh* doyulmak
têrînekir *rd* yetersiz
têrînekirin *m* yetersizlik
têrîtî *m* doygunluk
têrî xwe *h* ziyadesiyle, yeterince ~ **hebûn** kendine yeter olmak ~ **kirin** kendine yetmek
têrker (I) *rd* **1.** doyurucu (doyurma özelliği bulunan) **2.** *mec* doyurucu, tatminkâr, tatmin edici (inandırıcı, yeterli) * **min ji pirsa xwe re bersîveke têrker nestend** soruma doyurucu bir cevab almadım
têrker (II) *rz/m* tümleç **~a daçekdar** ilgeçli tümleç **~a daçekê** *rz* edat tümleci **~a hevpar** **(an jî hevpişk)** ortak tümleç **~a hokerî** zarf tümleci **~a navdêrê** *rz* isim tümleci **~a ne-**

yekser *rz* dolaylı tümleç ~**a neyekser a lêkerê** *rz* dolaylı fiil tümleci ~**a rewşîn** *rz* durumsal tümleç ~**a yekser** *rz* dolaysız tümleci, düz tümleç ~**a yekser a lêkerê** *rz* dolaysız fiil tümleci
têrkerî *m* **1.** doyuruculuk **2.** *mec* doyuruculuk, tatminkârlık,
têrkirin (I) *m* **1.** doyurma (açlığını giderme) **2.** *mec* doyurma, tatmin etme (yeterli olma) **3.** tatmin etme (karşısındakinin cinsel isteklerini giderme)
têrkirin (II) *m* **1.** yetme, kafi gelme, yetirme (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olma) **2.** karşılama, denk gelme
têr kirin (I) *l/gh* **1.** doyurmak (açlığını gidermek) **2.** *mec* doyurmak, tatmin etmek (yeterli olmak) * **ev kar min têr nakin** bu işler beni doyurmuyor **3.** tatmin etmek (karşısındakinin cinsel isteklerini gidermek)
têr kirin (II) *l/gh* **1.** yetmek, kafi gelmek, yetirmek (bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte olmak) * **ev pere têr nake ku em xanî bikirin** bu para ev almaya yetmez yetirmek * **pere têr kir** parayı yetirdi **2.** karşılamak, denk gelmek
têrkirî *rd* **1.** doyurulmuş, tatmin edilmiş olan **2.** tatmin edilmiş (cinsel istekleri giderilmiş olan)
têr kîp *h* sıkıca
têr lê dan *l/bw* suyunu çıkarmak, haşat etmek (çok dövmek)
têr lê xistin *l/bw* suyunu çıkarınak, haşat etmek (çok dövmek)
têrmal *rd* zengin, varsıl, varlıklı
têrmane *rd* çok anlamlı
têrmaş *n* **1.** çav (at, eşek gibi hayvanların erkeklik organı) **2.** *argo* yarak, penis
têrnan *rd* tok, doymuş olan
têrnebû *rd* doyumsuz, tatminsiz
têrnebûn *m* doymazlık
têrnebûnî *m* doyumsuzluk, tatminsizlik
têrnebûyî *rd* doyumsuz, tatminsiz
têrnekirin *m* yetmeme, yetmezlik
têrnekirina dil *bj/nd* kalp yetmezliği
têrnexwer *rd* doymaz
têrnexwerî *m* doymazlık
têrnivîn *m* güzel uyku çekme
têr nivîn *l/ngh* doyasıya yatmak, güzel uyku çekmek
têrnîgar *rd* bol şekilli
têrnîqaş *rd* bol tartışmalı
têrpak *rd* apak, pirupak
têrpaqij *rd/h* **1.** tertemiz, apak, ak pak **2.** pırıl pırıl * **her der têr paqij e** her taraf pırıl pırıl **3.** pırıl pırıl (kusursuz, eksiği olmayan) * **mirovekî paqij e** pırıl pırıl bir insan (mec)
têrpel *rd* bol yapraklı
têr pihêt *h* sıkıca
têr razan *l/ngh* doyasıya yatmak, güzel uyku çekmek
têr ronahî *bnr* têrronayî
têr ronayî *rd* **1.** bol ışıklı **2.** bol aydınlıklı
têr ronî *rd/h* **1.** apaydın **2.** pırıl pırıl * **serê sibeheke têr ronî** pırıl pırıl bir sabah
têr ronîbûn *m* **1.** apaydınlık, apaydın olma **2.** pırıl pırıl olma
têr ronî bûn *l/bw* **1.** apaydın olmak **2.** pırıl pırıl olmak
têr şidandî *h* sıkıca, sıkı sıkıya
têrtemîz *rd* **1.** tertemiz, temiz pak **2.** *rd* tertemiz (lekesiz, günahsız) **3.** *rd/h* pırıl pırıl
têrtêre *zo/m* bukalemun (Chamaeleo chamaeleon)
têrtirs *rd* korku dolu
têrtûj *rd* çok keskin
têrwate *rd* çok anlamlı, derin anlamı olan
têr xerab *rd/h* besbeter
têrxew *rd* doyasıya uyumuş, uykuya doygun
têrxewbûn *m* uykusunu alma
têrxew bûn *l/ngh* uykusunu almak
têrxewî *rd* doyasıya uyumuş, uykuya doygun
têrxewîbûn *m* uykusunu (almış) olma
têrxewî bûn *l/ngh* uykusunu (almış) olmak
têr xew kirin *l/bw* güzel uyku çekmek
têr xizan *rd* sersefil, çok sefil olan
têrxîz *rd* bol kumlu, kumlu
têrxur *rd* **1.** tok **2.** toy
têrxurî *m* **1.** tokluk **2.** toyluk
têrxwarin *m* **1.** doyma **2.** doyma (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılama)
têr xwarin *l/gh* **1.** doymak * **min têr xwar, tiştekî din naxwazim** doydum, başka bir şey istemem **2.** doymak (bir ihtiyacını yeteri kadar karşılamak) * **axê av têr xwar** toprak suya doydu
têrxwar *rd* **1.** tok . toy
têrxwarî *rd* **1.** tok **2.** doygunluk
têrxwarîbûn *m* **1.** tokluk **2.** toyluk
têrxwarîtî *m* . tokluk **2.** doygunluk
têrxwer *rd* **1.** tok **2.** toy
têrxwerî *rd* **1.** tok **2.** toyluk
têr xweşik *hrd/h* **1.** pek güzel, çok güzel **2.** parlak (yüzü güzel olan oğlan) * **kurikekî têrxweşik bû** parlak bir çocuktu **3.** güzelce, iyice * **jinik derdor têr xweşik malaştibû** kadın etrafı güzelce süpürmüştü
têşikîn *m* yelkeneri suya indirme (kabul etmek)
tê şikîn *l/ngh* yelkeneri suya indirmek (kabul etmek)
têştxwer *m* sabah yemi, sabah otlatılması (mal davar için)
têtî (I) *bnr* tûtî
têtî (II) *m* geçerlilik (oyunlarda)
tê vedan (I) *l/gh* **1.** sokmak (yılan, böcek vb. için) **2.** *mec* ihbar etmek
tê vedan (II) *l/gh* sürmek, ajotin
têvek *m* bağlaşma
têvek danîn *l/gh* bağlaşmak

tê vekirin *l/gh* **1.** takmak (iğne, yüzük gibi şeyler için) * **ez dikarim ben di derziyê vekim** ipliği iğneye takabilirim **2.** iliştirmek **3.** (el, ayak, vb.) geçirmek, giymek * **şalê xwe didime te lê lingê xwe tê ve meke** pantolonumu sana veriyorum ama ayağına geçirme
têvel *rd* çeşitli, muhtelif
têvelî *m* müheliflik
têvil *bnr* têvel
têw *rd* **1.** geçerli (oyunlarda) **2.** kabul (geçerli) * **ev jimar têw e** bu sayı kabul
têwalandin *m* bulaştırma, başına sarma
tê walandin *l/gh* bulaştırmak, başına sarmak
têwalîn *m* bulaşma
tê walîn *l/gh* bulaşmak * **ez tê waliyame nikarim jê derkevim** bir kere bulaşmışım, çıkamıyorum
têwerandin *m* etrafını sarma
tê werandin *l/gh* etrafını sarmak
têwerbûn *m* **1.** uçma (yüksek yerden düşme, yuvarlanarak düşme) **2.** üzerine fırlama, atılma, çullanma
tê werbûn *l/ngh* **1.** uçmak (yüksek yerden düşmek, yuvarlanarak düşmek) **2.** üzerine fırlamak, atılmak, çullanmak * **gur tê werbû berxikê** kurt kuzuya çullandı
têwerbûyîn *m* **1.** uçuş (yüksek yerden düşme, yuvarlanarak düşme) **2.** üzerine fırlama, atılış, çullanış
têwerdan (I) *m* **1.** çalkalama **2.** çalkalama, çalkama (sudan sarsarak geçirme veya suyu çarparak bir şeyi temizleme)
têwerdan (II) *m* kucaklaşma, sarılma
tê werdan (I) *l/gh* **1.** çalkalamak **2.** çalkalamak, çalkamak (sudan sarsarak geçirmek veya suyu çarparak bir şeyi temizlemek) * **te firaq di avê werdan?** tabakları suda çalkaladın mı?
tê werdan (II) *l/gh* kucaklaşmak, sarılmak
tê wergerîn *l/ngh* dokunmak, yaramamak * **tê wergeriyo** zıkkım olsun
têwerhatin *m* sarma, sarıpsarmala, etrafını sarma
tê werhatin *l/gh* sarmak, sarıpsarmalak, etrafını sarmak
têwerkirin (I) *m* **1.** üzerine fırlama, atlama, üstüne kapaklama **2.** üstünü örtme, üstüne atma
têwerkirin (II) *m* (bir yerden) yuvarlatma
tê werkirin (I) *l/gh* **1.** üzerine fırlamak, atlamak, üstüne kapaklamak **2.** üstünü örtmek, üstüne atmak * **lihêfê tê werke** yorganı üstüne at
tê werkirin (II) *l/gh* (bir yerden) yuvarlatmak
têwkirin *m* sayma (geçer tutma)
têw kirin *l/gh* saymak (geçer tutmak)
têx *m* **1.** tınaz (savrulmak için hazırlanan dövülmüş ekin yığını) **2.** harmanda samandan ayrılmış hububat yığını ~ **mor kirin** tane yığınını mühürleme, tane yığınını ölçüm, bölüşmeye hazır hale getirilmesi ve kutsanması için özel şekil verme işlemi
têxe *m* duvar perde
têxistin *m* **1.** koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) **2.** koyma, giyme **3.** koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) **4.** koyma (bırakma, içeri salma) **5.** koyma (katma, ekleme) **6.** sokma, sokuş (içine veya arasına girmesini sağlama)
tê xistin *l/gh* **1.** koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **têxe navê** içine koy * **pisingê têxe vir** kediyi buraya koy **2.** koymak, giymek **3.** koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim ku tu min têxî kar** beni işe koymanız için geldim **4.** koymak (bırakmak, içeri salmak) **5.** koymak (katmak, eklemek) * **ma xwê têxistine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? **6.** sokmak (içine veya arasına girmesini sağlamak) * **vê jî têxê** bunu da sok ~ **dengdanê** oylamaya koymak
têxistî *m* **1.** içindekiler, münderecat (bir kitap, dergi, gazete vb. nin içinde bulunan konular veya kapsadığı şeyler) * **li beşa têxistî ya pirtûkê binêre** kitabın içindekiler bölümüne bak **2.** dizin
têxş *m* odun, ağaç istifi
têz (I) *m* **1.** ağaç külü ve zeytin yağı içeren kuru üzüm yapımında kullanılan özel su **2.** çakmaklı tüfeklerde ateşleme fitili
têz (II) *m* barut
tê zan *l/gh* kaynamak (kaynağından doğmak, çıkmak) * **av tê dizê** içinden su kaynıyor
têzav (I) *m* ağaç külü ve zeytin yağı içeren kuru üzüm yapımında kullanılan özel su
têzav *m* kezzap
têzke *m* fitil (dinamit vb. ateşlemede kullanılan kaytan biçiminde tutuşucu madde)
têzkedar *rd* fitilli (dinamit gibi patlayıcılar için) * **topa têztedar** fitilli top
Th *kîm* Th (toryum'un kısaltması)
tibab *n* **1.** miktar **2.** epey, bir sürü * **tebabek nan xwar** bir sürü ekmem yedi
tibabek *n* epey, bir sürü, bir yığın
tibal *rd/h* top yekûn, toplu olarak, eksiksiz olarak
tibar *bnr* toz û tibar
tibaret *nd* **1.** yaratık **2.** haydut gibi (insana korku veren iri yarı kimse)
tiberk *bnr* teberik
tibêk *m* arka çıkma, iltimas,
tibil *bnr* tibl
tib *m* tıp, tebabet ~**a dadî** (an jî **edlî**) adlî tıp
tibare *m* karık
tibî *rd* tıbbî, tıpla ilgili
tibl *m* parmak * **tibla xwe bikêşe şadewo** parmak bas şahit
tibtiv *m* su (çocuk dilinde)

ticaret *m* **1.** ticaret, tecim (türlü ürün ve mal satıp alma) **2.** ticaret (kazanım amacıyla yapılan alım satım etkinliği) **3.** ticaret (bu etkinlikle ilgili bilim)
ticaretgeh *m* ticaretgâh, tecim evi
ticaretxane *m* ticarethane, tecim evi
ticarî *rd* **1.** ticarî, tecimsel **2.** tücardan alışveriş sonundan alınan ağa payı
tif *m* **1.** tükürük **2.** *b* tüh ~ **kirin devê hev** birbirinin ağzına tükürmek (bir sorunda, bir olayda sözleşmiş gibi, ağız birliği yapanlar için) ~ **kirin navê** içine tükürmek **~î hey li te** tuh sana, yuh sana
tifal *rd* **1.** tıfıl **2.** *mec* zavallı
tifaq (I) *m* **1.** kaza **2.** olay, hadise ~ **jê qewimîn 1)** elinden kaza çıkmak **2)** birinden kötülük gelmek ~ **ji destê (yekî) qewimîn** elinden kaza çıkmak **~a ji nişka ve** (an jî **nedîtî**) görünmez kaza
tifaq (II) *m* birlik, itifak (birleşmi, bir arada olma durumu, vahdet) * **tifaqa neteweya me pir girîng e** milletimizin birliği çok önemlidir ~ **çêkirin** birlik oluşturmak ~ **a mirovan çiya werdigerîne** insanlar birlik oldumu dağları bile devirir
tifaqdar *rd* birlikli, itifaklı
tifaqkirin *m* kaza yapma
tifaq kirin *l/gh* kaza yapmak
tifaqkirî *rd* kazalı (kaza geçirmiş olan)
tifdank *m* tükürük kabı
tifik *m* **1.** ocak **2.** ocağın ön kısmı
tifikşên *rd* şen ocaklı (dumanı tütün, işleri yolunda olan)
tifil *rd* tıfıl, küçük çocuk
tifing *bnr* tiving
tifiqandin *m* **1.** kaza yapma **2.** olay çıkarma
tifiqandin *l/gh* **1.** kaza yapmak **2.** olay çıkarmak
tifiqîn *m* **1.** kaza olma **2.** olay olma
tifiqîn *l/ngh* **1.** kaza olmak **2.** olay olmak
tifî *b* tu, tüh ~ **hey** tu sana ~ **li te be** tuh sana
tifkirin *m* tükürme
tif kirin *l/gh* tükürmek
tifl *bnr* tifil
tifre *m* tafra, çalım, kurum
tifrî (I) *m* koza
tifrî (II) *m* kav, yılan kavı
tifsî *bnr* tepsi
tiftifandin *m* bezeme, süsleme
tiftifandin *l/gh* bezemek, süslemek
tiftifîn *m* bezenme, süslenme
tiftifîn *l/ngh* bezenmek, süslenmek
tiftikandin *m* bezeme, süsleme, süsleyip püsleme
tiftikandin *l/gh* bezemek, süslemek, süsleyip püslemek
tiftikîn *m* bezenme, süslenme, süsleyip püslenme
tiftikîn *l/ngh* bezenmek, süslenmek, süsleyip püslenmek
tiftîk *m* tiftik
tifû *b* tuh ~ li te be tuh sana
tihêl (I) *m* böğür
tihêl (II) *ant/m* **1.** dalak **~a reşdalak**
tihêlgirêdan *m* **1.** küpleme **2.** dalak büyütme (sıtmadan dolayı)
tihêl girê dan *l/bw* **1.** küplemek **2.** dalak büyütmek (sıtmadan dolayı)
tihêlrabûn *m* küpleme
tihn *bnr* têhn
tihnûşik *m* boyun ağrısı
tihok *bot/m* **1.** dardağan (Milium eêusum) **2.** dardağan (bu ağacın yemişi)
tihtavik *bot/m* nane (Mentha piperita)
tihûk *n* kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman)
tije *rd* **1.** dolu (boş karşıtı) **2.** dolu (bir yerde sayıca çok) * **li çiya kew tije ne** dağda keklik dolu **3.** dolu (boş yeri yok, her yeri tutulmuş) * **erebeya tije** dolu araba **4.** dolu (iş, uğraş, olay vb. için; çok olan) **5.** dolu (ateşli silâhlar için, içinde atılacak mermisi olan) * **demançe tije ye, hay jê be** tabanca doludur, dikkat et **6.** dolgun (öfke, kızgınlık gibi duygularla dolu) * **ji miftî têr tije ye** müftüye karşı adamakıllı dolgundu **7.** dolgun, evinli (ekin taneleri için) **8.** dolgun, etli * **ew keçik ji xwişka xwe tijetir e** bu kız kız kardeşinden daha dolgun **9.** *mec* dolu (birikimli) **10.** dolu, yüklü * **vê carê bernameya me tije ye** programımız bu sefer çok yüklü **11.** içli (sebze ve meyveler için) **12.** çalı gibi (sık sık ve sert saç ve sakal) **13.** tıklım tıklım * **hundirê dukanê ji eşyayan tije bû** dükkanın içerisi tıklım tıklım eşya dolu **14.** tıklım tıklım (çok kalabalık) **15.** buğulu buğul * **çavên wî yên şîn tije bûn** mavi gözleri buğulu buğulu idi ~ **ye heta bi dev re** ağzına kadar, imanına kadar, tıka basa
tijebûn *m* **1.** dolma **2.** dolma (bir yere iyice yayılma, kaplama) **3.** dolma (bir yerde pek çok kimse toplanma) **4.** dolma (sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelme) **5.** kaplama (duygular için, doldurma)
tije bûn *l/ngh* **1.** dolmak **2.** dolmak (bir yere iyice yayılmak, kaplamak) * **birk bi dev re tije av bû** havuz ağzına kadar su ile doldu **3.** dolmak (bir yerde pek çok kimse toplanmak) * **meydan bi mirovan tije bû** meydan insanla doldu **4.** dolmak (sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelmek) **5.** kaplamak (duygular için, doldurmak) ~ **û di ser de qelibîn** dolup taşmak
tijebûyî *rd* **1.** dolmuş olan **2.** yüklü (bir şeyden üzerinde çok bulunan) * **min ew di rewşeke tijebûyî de dît** onu sitem yüklü bir şekilde gördüm
tijebûyîn *m* **1.** doluş **2.** doluş (bir yere iyice yayılma, kaplayış) **3.** doluş (bir yerde pek

çok kimse toplanış) **4.** doluş (sabrı tükenip öfkesi taşacak duruma gelme) **5.** kaplayış (duygular için, dolduruş)
tijefehm *rd* **1.** idrak sahibi, anlayışlı **2.** zeki, keskin zekâlı
tijeker *rd* doldurucu
tijekirin *m* **1.** doldurma (dolu duruma getirme) **2.** doldurma (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlama) **3.** *mec* doldurma, kurma (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirme, kurma (başkalarına karşı öfkelendirme) **4.** doldurma (ses, koku için; yayılıp kaplama) **5.** doldurma (belli bir süreyi kaplama, alma) **6.** kaplama, sarma, boğma **7.** dolum
tije kirin *l/gh* **1.** doldurmak (dolu duruma getirmek) **2.** doldurmak (bildirge, çizelge, fiş gibi basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlamak) * **cihê vala yên fatûrayê tije bike** faturanın boş yerlerini doldur **3.** *mec* doldurmak, kurmak (birini başkası için kötü düşünecek duruma getirmek, kurmak (başkalarına karşı öfkelendirmek) * **ez baş pê bawer im ku wê şevê jina wî ew tije kiriye** o gece, karısının onu doldurduğuna eminim **4.** doldurmak (ses, koku için; yayılıp kaplamak) * **bêhna xwarinê ode tije kiriye** odayı yemek kokusu doldurmuş **5.** doldurmak (belli bir süreyi kaplamak, almak) **6.** kaplamak, sarmak, boğmak * roniya ampûlê ode tije kiribû ampulün ışığı odayı tamamen boğmuştu
tijekirî *rd* dolu, doldurulmuş olan
tijetî *m* doluluk
tijî *bnr* tije
tijî bûn *bnr* tije bûn
tijîfehm *bnr* tijefehm
tijî kirin *bnr* tije kirin
tijîtî *bnr* tijetî
tijtijok *bot/m* bir tür ot
tiktenê *rd* yapayalnız
tik û tenê *rd/h* yapayanlız
tik (I) *m* tıkır
tik (II) *rd* **1.** dik **2.** amudî
tika *m* rica ~ jê kirin (birinden) ricada bulunmak (veya birinden rica etmek) ~ **kirin** rica etmek
tikadar *nd/nt* ricacı
tikakar *nd/nt* ricacı
tîkakarî *m* ricacılık
tikaker *nd/nt* ricacı
tîkakerî *m* ricacılık
tikakirin *m* **1.** rica etme **2.** dileme, istirham etme
tika kirin *l/gh* **1.** rica etmek **2.** dilemek, istirham etmek * **ez tika dikim ku muemeleyên pêdivî bên kirin** gerekli işlemlerin yapılmasını dilerim
tikandin (I) *m* **1.** tıklatma **2.** tıkırdama
tikandin (II) *m* germe
tikandin (I) *l/gh* **1.** tıklatmak **2.** tıkırdamak
tikandin (II) *l/gh* germek* **defê zêde netikîne tu dê biqetînî** daholu fazla germe koparta-caksın
tikandî *rd* gergin
tikane *h* dikine, dikme, amut, dik durumda
tikatî *m* dikey
tikayî *m* ricalık
tiketik (I) *m* kahkaha ~ **jê çûn** kahkaha atmak
tiketik (II) *m* tıkır tıkır
tikfir *m* helikopter
tikîn (I) *m* **1.** tıklama **2.** tıkırdama
tikîn (II) *m* gerilme
tikîn (I) *l/ngh* **1.** tıklamak **2.** tıkırdamak
tikîn (II) *l/ngh* gerilmek * **zikê wî tikiyaye** karnı gerilmiş
tikînî *m* tıkırtı
tikînî jê anîn *l/bw* tıkırdatmak
tikînî jê birin *l/bw* tıkırdatmak
tikînî jê çûn *l/bw* tıkırdamak
tikî tarî *rd* kapkaranlık
tikî tenê *rd* yapyanlız
tikm *m* doruk
tiktenê *rd* yapayanlız
tiktik *bnr* tiketik
tiktikandin *m* tıklatma
tiktikandin *l/gh* tıklatmak
tiktikîn *m* tıklama
tiktikîn *l/ngh* tıklamak
tiktikok *zo/m* ağaçkakan (Picus)
til (I) *biy/n* bez, gudde
til (II) *erd/n* **1.** tepe * **derketibû serê til û dikir gazî** tepeye çıkıp bağırıyordu **2.** höyük, kurgan, tümsek
til (III) *n* **1.** göbek **2.** alt karın ~ göbek vermek
til (IV) *m* parmak
til (V) *m* tane * **tila tirî** üzüm tanesi
til (VI) *m* dalma ~**î (...) kirin** -e dalmak * **min xwe tilî golê kir** göle daldım
tila çav *ant/nd* göz bezesi
tilam *m* belâ * **em ketine tilama wî** onun belâsına düşmüşüz
tilandin *m* yuvarlama
tilandin *l/gh* yuvarlamak
tilank *m* bayır, imiş aşağı
tilbe kirin *l/gh* uğramak, sığınmak
tildan *m* göbek verme
til dan *l/gh* göbek vermek
tildank *m* yüksük
tilexink *m* toprağı kaymış yamaç
tilêr *m* araba kasası
tilh *m* yuvarlak beze
tilif *m* tortusu, telve
tilifandin *m* telef etme
tilifandin *l/gh* telef etme
tilifîn *m* **1.** telef olma **2.** küçük çocuk ölme
tilifîn *l/ngh* **1.** telef olmak **2.** küçük çocuk ölmek
tilihk *m* yüksük

tilik (I) *n* **1.** tepe, tepecik * **tilikê darê** ağacın tepesi **2.** höyük **3.** uç, doruk * **tilikê çiyê** dağ doruğu **4.** ibik * **tilikê dîk** horoz ibiği
tilik (II) *m* **1.** parmak, parmakcık **2.** yüksük
tilik (III) *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı) * **tilikê tirî** üzüm şıngılı
tilik (IV) *m* öbek ~ ~ öbek öbek
tilim *n* **1.** tulum (göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi) **2.** *mzk* tulum
tilimê xewê uyku tulumu
tiling *m* kancık
tilism *m* tılsım
tilismat *m* tılsım
tilismavî *rd* tilismvarî
tilismî *rd* tılsımlı
tilixandin *m* kokuşturma
tilixandin *l/gh* kokuşturmak
tilixîn *m* kokuşma
tilixîn *l/ngh* kokuşmak
tiliya beranekê *nd* baş parmak
tiliya beranî *nd* baş parmak
tiliya biçûk *m* küçük parmak, serçe parmağı
tiliya dirêj *ant/nd* orta parmak
tiliya eşhedê *nd* şahadet parmağı, işaret parmağı
tiliya girdekê *nd* baş parmak
tiliya gustîrkê *nd* adsız parmak, yüzük parmağı
tiliya îşaretê *nd* işaret parmağı, şahadet parmağı
tiliya mezin *ant/nd* baş parmak
tiliya navîn *ant/nd* orta parmak
tiliya nîşandanê *nd* işaret parmağı
tiliya nîşandekê *nd* işaret parmağı
tiliya nîşanê *nd* gösterme parmağı
tiliya qilîçê *nd* küçük parmak
tiliya xanimê *nd* kedi dili (bir tatlı türü)
tiliya zeynebê *nd* bir tür üzüm
tilî *m* **1.** parmak (hem el hem de ayak parmakları için) **2.** parmak, inç, pus (uzunluk ölçüsü için) **3.** parmak (3 cm kadar olan uzunluk ölçüsü için) **4.** parmak (el parmağının eni kadar) * **gere meriv şivikê du tilî kin bike** değneği iki parmak kısaltmalı **5.** *rd* parmak (koyu sıvılara daldırıp çıkarılınca parmağa bulaşan miktar) * **tiliyek hingiv** bir parmak bal **6.** *mec* parmak (bir işe karışmış olma ilgisi) * **tiliya wê di vî tiştî de heye** onun bu işte parmağı var ~ **avêtin (yekî)** *argo* (birini) parmaklamak ~ **alastin** küçük çıkar elde etmek ~ **bêhn kirin** parmağını koklamak, tahminde bulunmak ~ **lê xistin** (an jî **dan**) (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~ **pê danan** benzerleri arasında birine karar vermek ~ **pê re xwarin** iştahla yemek ~ **rakirin** parmak kaldırmak, söz hakkı istemek ~ **tê re kirin** parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak * **tiliya xwe di hingiv re kir** balı parmaklardı ~ ~ parmak parmak ~ **û pêçiyên (yekî) mîna mûmên rêtî ne** kalem parmaklı ~**ya babelîçkê** yüzük parmağı ~**ya beranekê** (an jî **beranê**) baş parmak ~**ya beranê ya pê** ayak baş parmağı ~**ya beranî** baş parmak ~**ya biçûk** küçük parmak, serçe parmağı ~**ya (yekî) di her qulî de bûn** bin tarakta bezi olmak ~**ya (yekî) di karekî de hebûn** (bir işte) eli olmak ~**ya (yekî) di kuştinxwaziyê de hebûn** suikasta parmağı olmak ~**ya di qulan de** her şeye burnunu sokan ~**ya di qulan de wê rojek mar pê vede** her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~**ya dirêj** orta parmak ~**ya eşhedê** şahadet parmağı, işaret parmağı ~**ya girdekê** baş parmak ~**ya gustîlkê** yüzük parmağı, adsız parmak ~**ya (yekî) hilpekîn** parmağı kanamak ~**ya îşaretê** şahadet parmağı ~**ya ku bikeve qulan wê mar pê vede** her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~**ya ku di qulan de be wê mar pê vede** her işe burnunu sokanın başına mutlaka bir iş gelir ~**ya ku şe'r** (an jî **şerîet) jê bike xwîn jê nayê** şeriatın kestiği parmak acınaz ~**ya mezin** baş parmak ~**ya mezin a pê** ayak baş parmağı ~**ya navîn** orta parmak ~**ya nîşandekê (nîşanê** an jî **nîşandanê)** işaret parmağı ~**ya qilîçê** küçük parmak ~**ya şimşalî** kalem parmak ~**ya (yekî) tê de hebûn** (bir işte) parmağı olmak, rolü olmak, (bir işte) eli olmak * **tiliya wî di mirina Ahmed de heye** Ahmet'in ölümünde onun eli var ~**ya (yekî) tê de heye** (bir işte) parmağı var ~**ya xwe bilind kirin** parmak kaldırmak, parmağını kaldırmak ~**ya xwe di çav re nake** çok tembel olma ~**ya xwe lê hilkirin** birini tehdit etmek ~**ya xwe lê xistin** (an jî **dan**) (bir yere) parmak basmak (imza yerine) ~**ya xwe pê nekirin** parmağını bile kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~**a xwe pê re xwarin** parmaklarını (birlikte) yemek ~**ya xwe tê re kirin** parmaklamak * **tiliya xwe di hingiv re kir** balı parmaklardı **li ser** ~**ya xwe zîzikandin** avucunun içine almak ~**yek** bir parmak (parmak ucuyla alınan miktar veya parmak ucuyla alarak) * **tiliyek hingiv bide min, ez li tehma vî binêrim** bir parmak bal ver de, tadına bakayım ~**yên (yekî) mîna mûmên rêtî ne** kalem parmaklı ~**yên xwe pê re xwarin** iştahla yemek ~**ya zeynebê** bir tür üzüm
tilîdirêj (I) *rd* **1.** uzun parmaklı **2.** *mec* hırsız
tilîdirêj (II) *m* gelin parmağı (üzüm türü)
tilîfir *rd* muzır ve cesur
tilîfirî *b* parmağı kırılsıca (anlamında beddua)
tilîfîsk *m* fiske
tilîk *m* parmak (hem el hem de ayak parmakları için) ~ **li qûnê ketin** (biri) fitili almak
tilîka babelîçkê *nd* yüzük parmağı
tilîka beranê *nd* baş parmak
tilîka dirêj *nd* ortancı parmak
tilîka eşhedê *nd* şahadet parmağı
tilîka îşaretê *nd* işaret parmağı, şahadet parmağı

tilîka mezin *nd* baş parmak
tilîka navîn *ant/nd* orta parmak, ortancı parmak
tilîka qilîçê *nd* küçük parmak, serçe parmağı
tilîka qereqûçkê *nd* serçe parmağı
tilîkêş *lşk/m* tetik ((ateşli silahları ateşlemek için çekilen küçük manivelâ)
tilîk tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak
tilîlî *m* zılğıt
tilîlîkirin *m* zılğıt çekme
tilîlî kirin *l/gh* zılğıt çekmek
tilînivîs *m* daktilo
tilînîgarî *m* parmak izi
tilîpantk *m* fiske
tilîper *bot/m* eğrelti otu (Dniopteris filix-mas)
tilîpisk *bnr* pîrepindik
tilîrakirin *m* **1.** parmak kaldırma, söz hakkı isteme **2.** tehdît etme
tilî rakirin *l/gh* **1.** parmak kaldırmak, söz hakkı istemek **2.** tehdît etmek
tilîşewitî ekmek ve pekmez şerbeti ile yapılan bir tür tatlı
tilîşimşatî *rd* kalem parmaklı
tilî tê re kirin *l/bw* parmağını daldırmak (veya batırmak), parmaklamak
tilîvank *m* yüksük
tilm (I) *erd/n* **1.** tepe **2.** tümsek, höyük
tilm (II) *m* **1.** popo, kaba (kuyruk sokumunun iki yanındaki şişkin yer) **2.** kalça, kaba et
tilm (III) *m* buğday için 24 kilo, arpa için 20 kiloya tekabul eden bir tahıl ölçüsü birimi
tilmezin *rd* iri göbekli
tilmik *m* tepecik, höyük
tilmist *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
tilmix *n* tırmık
tilmqûn *m* popo
tilnerm *rd/nt* sakar (kimse)
tilnermî *m* sakarlık
tilol (I) *m* balçık
tilol (II) *m* yuvarlanma
tilolbûn *m* yuvarlanma
tilol bûn *l/ngh* yuvarlanmak
tilolbûyîn *m* yuvarlanış
tilolek *m* muhallebi
tilolik *m* muhallebi
tilolkirin *m* yuvarlatma
tilol kirin *l/gh* yuvarlatmak
tilolok *m* muhallebi
tiloqanî *bnr* qilopanî
tilor (I) *ant/m* **1.** kalça **2.** popo, kıç
tilor (II) *m* balçık, sulu çamur
tilor *m* yuvarlanma
tilorbûn *m* yuvarlanma
tilor bûn *l/ngh* yuvarlanmak
tilorbûyîn *m* yuvarlanış
tilorkirin *m* yuvarlama
tilor kirin *l/gh* yuvarlamak
tilormezin *rd* iri kalçalı, kıçı büyük
tilotêzik *m* fiskiye
tilotêzk *m* fıskiye, su püskürtme borusu
tilp *m* tortu, telve
tilpekî *m* tökezleme, tökezme
tilpekîbûn *m* tökezleme, tökezme
tilpekî bûn *l/ngh* tökezlemek, tökezmek
tilpeyvîn *m* peltek konuşma
tilpik *m* tapa **~a kor** kör tapa
tilq *bnr* dilq
tilqe *m* perende, takla **~ avêtin** takla atmak, perende atmak
tilsim *m* tılsım
tiltik *m* uç (bir şeyin uç kısmı) * **tiltika dara sêvê** dalın en uc noktası
tiltilandin *m* sallama
tiltilandin *l/gh* sallamak
tiltilîn *m* sallanma
tiltilîn *l/ngh* sallanmak
tiltivîk *zo/m* kumru (Streptopelia)
tilûr (I) *m* popo, kalça, kıç
tilûr (II) *bnr* teyr û tilûr
tilûrî *zo/nd* bir tür kuş
tilwar *m* tırpan
tilyak bnr tiryak
tilyak *m* uyuçturucu (uyuşturucu maddeleri için)
tilyakfiroş *nd/nt* uyuşturucu satıcısı
tilyakfiroşî *m* uyuşturucu satıcılığı
tim (I) *rd* sürekli, daim, daima, hep, sürekli olarak * **tim tu dikî** hep sen yapıyorsun * **ez tim li te diramim** hep seni düşünüyorum **~ hesinê xwe kutan** dediğim dedik **~ jê hatin xeberdan** der oğlu der **~ û car** sıralı sırasız **~ û daîm** sürekli olarak, biteviye, bitevi **~ û ~** sürekli, sık sık, durmaksızın **~ û ~ çêlek nayê dotin, her gotin nayê gotin** herşey herzaman söylenilmez
tim (II) *n* isteme **~ê (yekî) li ser (...) hebûn** birini istemek, ona meyilli olmak **~ê (yekî) yek kişandin** birini istemek, ona meyilli olmak
tima *rd* **1.** aç gözlü **2.** cimri, var yemez
timabûn *m* cimrileşme
tima bûn *l/ngh* cimrileşmek
timabûyîn *m* cimrileşiş
timahî *m* **1.** aç gözlülük **2.** cimrilik **~ fenahî ye** aç gözlülük fenalıktır
timahîkirin *m* pintilik etme
timahî kirin *l/gh* pintilik yapmak
timakar *rd* temahkâr
temahkarî *m* temahkârlık
timam *bnr* temam
timanî *rd* sürekli, daim, ebedi
timatî *m* **1.** aç gözlülük **2.** cimrilik **~ di ber her tiştî de dibe di bir zanînê de nabe** her şey için cimrilik olur da bilgi (veya bilim) için olmaz **~ kirin** cimrilik etmek
timatîk *bnr* otomatik
timayî (I) *m* **1.** aç gözlülük **2.** cimrilik **~ bi meriv gû dide xwarin** keçiyi yardan uçuran

bir tutam ottur ~ **kêmahî (an jî kêmayî) ye** az tamah çok ziyan getirir
timayî (II) *rd* daimî
time *h* daima
timik (I) *h* **1.** sürekli, daima **2.** sürekli olarak, sık sık * **gundî hema timik li hev dixistin** köylüler sık sık kavga ediyorlardı
timik (II) *n* hotoz
timikî *m* **1.** süreklilik **2.** *h* sıkça, sürekli olarak * **ez û ew em timikî rastî hev dihatin** onunla sıkça karşılaşırdım
timiksor *rd* kırmızı hotozlu
timî *rd* **1.** daimî, sürekli, kalıcı **2.** *h* temelli, sürekli olarak **3.** *m* süreklilik
timîbûn *m* daim olma
timî bûn *l/ngh* daim olmak
timîkirin *m* daim etme (veya eyleme)
timî kirin *l/gh* daim etmek (veya eylemek)
timşêt *m* hal, görünüş, tavır
timtêl *m* **1.** hâl, durum, vaziyet **2.** fizik (kişinin fiziki örünüşü) **3.** kılık, kıyafet
timur *ant/m* tümör
timzindî *rd* ölümsüz, sonsuza dek yaşayan
tin *m* çömme
tinawir *rd* **1.** canlı, canlı varlık **2.** canevar
tinaz *n* alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **kirin** alay etmek **~ên xwe pê kirin** (biriyle) alay geçmek, alaya almak, tiye almak, (birini) makaraya almak **~î (yekî) kirin** (birini) taklit ederek tiye almak
tinaza sergirtî *nd* istihza, gizli alay
tinaza veşarî *nd* istihza, gizli alay
tinazewer *rd* alaylı
tinaziya reş *nd* kara mizah
tinazî *m* alay (bir şeyle eğlenme, onu küçümseme) ~ **pê kirin** kıtıra almak **~ya reş** kara mizah **~yên xwe pê kirin** (biriyle) alay etmek, (birini) alaya almak
tinazker *rd* alaycı, alaylı (küçümseyen, alay eden)
tinazkerî *m* alaycılık
tinazok *rd* alaycı, alaylı (küçümseyen, alay eden)
tinazokî *rd* alaysı
tinaz pê kirin *l/bw* (birini) alaya almak, tiye almak, gırgıra almak (veya getirmek), (biriyle) alay etmek, dalga geçmek, eğlenmek * **divê mirov tinazan bi bi kesî neke** insan kimseyle eğlenmemeli
tinazwer *rd* alaylı
tind *m* çömelme
tindbûn *m* çömme
tind bûn *l/ngh* çömmek
tind dan *l/gh* çömelmek
tindik *m* çömelme
tind kirin *l/gh* çömelmek
ting (I) *m* tıngır ~ **û ming** tıngır mıngır
ting (II) *n* kazık
ting (III) *m* çöplük, çöp yeri, fışkılık, süprüntülük, mezbele, kemrelik
tingandin *m* tıngırdatma, dımbırdatma
tingandin *l/gh* tıngırdatmak, dımbırdatmak
tingeting *m* **1.** zımbırtı (telli bir çalgıyı acemice çalarak çıkarılan çirkin ses) **2.** *h* tıngır tıngır ~ **kirin 1)** tıngırdamak **2)** tıngır mıngır etmek
tingeting jê anîn *l/bw* tıngırdatmak
tingetingkirin *m* tıngırdatma, zımbırdatma
tingeting kirin *l/gh* tıngırdatmak, zımbırdatmak
tingijandin *bnr* tengijandin
tingijîn *bnr* tengijîn
tingî *m* **1.** tıngırtı **2.** gök gürlemesi ~ **û ringî** gök gürlemesi
tingîn *m* **1.** tıngırdama **2.** *fîz* tını, tınnet
tingîn *l/ngh* tıngırdamak
tingînî *m* tıngırtı, zımbırtı (telli bir çalgıyı acemice çalarak çıkarılan çirkin ses)
tingînî jê anîn *l/bw* tıngırdatmak
tingînî jê hatin *l/bw* tıngırdamak
tingînîkirin *m* tınlama, dımbırdatma
tingînî kirin *l/ngh* tınlamak, dımbırdatmak
tingting *m* dımbırdama
tingtingkirin *m* dımbırdatma
tingting kirin *l/gh* dımbırdatmak
tinî *mzk* tını
tinînî *b* oynarken, oynaşırken çıkarılan çoşku nidası
tintêl *bnr* timtêl
tinuj *m* çömme
tinuj dan *l/gh* çömmek
tip (I) *m* pıt (çok küçük bir nesnenin bir şey üzerine düştüğünde çıkardığı ses)
tip (II) *bnr* tib
tipa *m* tapa, tıpa
tipakêş *m* tirbuşon
tipetip *h* pıt pıt, patıd patır
tipik *m* nokta
tipîteng *rd* dapdar
tipîtengok *rd* dapdaracık
tipîsk *bnr* peşk
tiprast *rd* dimdik
tiptal *rd* bomboş, tamtakır * **rê êvaran tiptal e** yol akşamları bomboş oluyor
tiptarî *rd* **1.** kapkaranlık **2.** kopkoyu
tiptazî *rd* çırçıplak, çırılçıplak, dımdızlak
tiptazîtî *m* çırçıplaklık, çırılçıplaklık
tiptemam *h* tıpatıp
tiptenê *rd/h* yapayanlız
tipteng *rd* dapdar
tiptengok *rd* dapdaracık
tiptenha *rd* ıpıssız
tiptenik *rd* ipince
tipteze *rd* taptaze
tiptije *rd* dopdolu
tiptipîn *m* pıt pıt etme
tiptipîn *l/ngh* pıt pıt etmek * **dilopê baranê ditiptipin** yağmur damlaları pıt pıt ediyorlardı

tiptîk *rd* dimdik
tiptûj (I) *rd* apacı
tiptûj (II) *rd* sipsivri * **pênûsên ku serê wan tiptûj in** ucları sipsivri kalemler
tipûnû *rd* yepyeni
tipûtal *rd* bomboş
tipûtenê *rd/h* yapayanlız
tipxane *m* eczane
tiq *m* tık
tiqal *m* kabuk (hayvanı dıştan saran örtü, kavkı) ~ **girtin** kabuk bağlamak veya tutmak ~**ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
tiqalik *mat/m* daire (bir çemberin içinde kalan düzlem parçası)
tiqetiq *m* kahkaha, kıkırdama ~ **jê çûn** kahkaha atmak
tiqetiqkirin *m* kıkırdama
tiqetiq kirin *l/gh* kıkırdamak
tiqul *m* **1.** ağırlık, yük **2.** *rz* vurgu
tiqtiq *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak
tiqûtenê *rd/h* yapayanlız
-tir (I) *h* daha * **mezintir** daha büyük
tir (II) *m* uçurum
tir (III) *m* **1.** osuruk (seslice olanı) **2.** yellenme, carta ~ **di devê (yekî) de nesekinîn** ağzında bakla ıslanmamak ~ **jê berdan** *argo* (birini) sıkıştırmak (köşeye sıkıştırmak) ~ **li ku das li ku** dam üstünde saksağan, vur beline kazmayı ~ **pê ketin** osurmaya başlamak ~ **şeqandin** çok sesli osurmak ~ **tê de nesekinîn** ihtiyarlaşmış olmak ~**a (yekî) hatin** osurası gelmek ~**ek û deh tir li ba tirekan yek e** yalancılar için az veya çok yalan atmaz pek önemli değil, utanmak nedir bilmemek ~**ên guran jê berdan** *argo* (birini) fena halde sıkıştırmak ~**ên (yekî) li cihê germ hatin** çoban kulübesinde padişah rüyası görmek
tirab *m* toz, tozan
tirabêlk *m* tozan
tiraf *m* **1.** ateş külü **2.** ak kor, dinleme halindeki kor ateş **a mirmor** sıcak ateş küzü
tirafbûnî *m* ak korluk
tirafe *m* köz
tiral *rd* tembel ~ ~ tembel tembel
tiralane *rd/h* tembelce
tiralbûn *m* tembelleşme
tiral bûn *l/ngh* tembelleşmek
tiralbûyîn *m* tembelleşiş
tirale *bnr* tiral
tiralî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik yapmak
tiralîbûn *m* tembelleşme, miskinleşme
tiralî bûn *l/ngh* tembelleşmek, miskinleşmek
tiralkirin *m* tembelleştirme
tiral kirin *l/gh* tembelleştirmek
tiralxane *m* miskinler tekesi
tiran *rd* alaycı, şakacı
tirandin *l/gh* (*argo*) sikmek, düzmek * **bitirînê 75** parçala 74
tirane *m* **1.** şaka, lâtife **2.** alay (bir şeyle öğlenme, onu küçümseme) **3.** parodi, komedi ~ **kirin 1)** şaka yapmak, lâtife yapmak **2)** alay etmek ~ **pê kirin 1)** (birine) şaka etmek **2)** (biriyle) alay etmek ~**ên xwe pê kirin** (biriyle) alay etmek (veya geçmek), (birini) alaya almak
tiranebaz *nd/nt* şakacı
tiranebazî *m* şakacılık
tiraneker *nd/nt* **1.** şakacı, lâtifeci **2.** alaycı **3.** komik
tiranekerî *m* **1.** şakacılık **2.** alaycılık **3.** komiklik
tiranekirin *m* **1.** şaka yapma, lâtife yapma **2.** alay etme
tirane kirin *l/gh* **1.** şaka yapmak, lâtife yapmak **2.** alay etmek
tiranenivîs *nd/nt* parodi yazarı
tiranepêker *nd/nt* **1.** şakacı, lâtifeci **2.** alaycı
tirane pê kirin *l/bw* **1.** (biriyle) alay etmek, dalga geçmek, (birini) alaya almak, gırgıra almak (veya getirmek), tiye almak **2.** (biriyle) eğlenmek * **divê mirov tiraneyan bi bi kesî neke** insan kimseyle eğlenmemeli
tiraneyî *rd* **1.** şakavarî **2.** komik
tirar *n* **1.** kap kacak **2.** tas
tirarek *bnr* tedarik
tiraş *bnr* traş
tirat *m* yarış, yarışma ~ **kirin 1)** yarış etmek **2)** yarışma yapmak ~ **pê dan kirin** yarıştırmak
tiratker *nd/nt* yarışçı, yarışmacı
tiratkerî *m* yarışçılık, yarışmacılık
tiratkirin *m* yarışma, yarış yapma
tirat kirin *l/gh* yarışmak
tirawî *m* kangren
tirawîbûn *m* kangrenleşme
tirawî bûn *l/ngh* kangrenleşmek
tirb *m* **1.** türbe **2.** mezar ~**a wurşedar** mozele
tirbe *m* türbe
tirbis *rd* gelişi güzel sulama
tirbît *rd* tanış, tanıdık
tirbuşon *m* tirbuşon
tirçik *m* çifte (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıya vuruşu, tekme)
tirçik avêtin *l/gh* çifte atmak
tirdevk *rd* boşboğaz, çanak ağızlı (saklaması gereken şeyleri söyleyiveren, sır saklamayan)
tirdevkî *m* **1.** boşboğazlık **2.** *rd* çanak ağızlı, ağzında bakla ıslanmayan ~ **bûn** ağzında bakla ıslanmamak ~ **kirin** boşgoğazlık etmek
tirdîn *rd* **1.** delişmen, deli bozuk, delice, zıpır **2.** dangalak
tirdînik *rd* **1.** delişmen, deli bozuk, delice, zıpır **2.** dangalak
tirdînikî *rd/h* **1.** delişmence, deli bozukça, zıpırca **2.** dangalakça
tirdîniktî *m* **1.** delişmenlik, deli bozukluk, zıpırlık **2.** dangalaklık ~ **kirin 1)** delişmenlik yapmak, zıpırlık yapmak **2)** dangalaklık yapmak

tirdînî *rd/h* **1.** delişmence, zıpırca **2.** dangalakça
tirdînk *bnr* tirdînik
tirdînkî *rd/h* **1.** delişmence, deli bozukça, zıpırca **2.** dangalakça
tirdîniktî *m* **1.** delişmenlik, deli bozukluk, zıpırlık **2.** dangalaklık ~ **kirin 1)** delişmenlik yapmak, zıpırlık yapmak **2)** dangalaklık yapmak
tiredîn *rd* **1.** delişmen, hoppa, zıpır **2.** dangalak **3.** salak, kaba adam, yol iz bilmez kimse
tiredînik *rd* **1.** delişmen, hoppa, zıpır **2.** dangalak
tiredînikî *rd/h* **1.** delişmence, deli bozukça, zıpırca **2.** dangalakça
tiredînî *rd/h* **1.** delişmence, deli bozukça, zıpırca **2.** dangalakça **3.** *m* delişmenlik, dangalaklık **4.** salaklık
tiredînîbûn *m* **1.** zıpırlaşma **2.** dangalaklaşma **3.** salaklaşma
tiredînî bûn *l/ngh* **1.** zıpırlaşmak **2.** dangalaklaşmak **3.** salaklaşmak
tiredînîbûyîn *m* **1.** zıpırlaşış **2.** dangalaklaşış **3.** salaklaşış
tiredînîtî *m* **1.** delişmenlik, deli bozukluk, hoppalık, zıpırlık **2.** dangalaklık ~ **kirin 1)** delişmenlik yapmak, hoppalık etmek (veya yapmak), zıpırlık yapmak **2)** dangalaklık yapmak
tiredînk *bnr* tiredînik
tiredînkî *rd/h* **1.** delişmence, deli bozukça, hoppaca, zıpırca **2.** dangalakça **3.** salakça
tirehol *rd* zırdeli, zıpır
tireholî *m* zırdelilik, zıpırlık
tirek *rd* **1.** osurgan, yelli, çok yellenen **2.** *argo* kabadayı, caka satan kimse
tirekî *m* osurganlık
tireq *nd* tırak
tiretir *h* **1.** tıngır mıngır (yavaş düzenli bir biçimde yol alındığını belirtmek için kullanılır) **2.** *argo* zar zor (bir işin veya durumun zor olduğunu anlatmak için)
tirevir *nd* saçma sapan
tireviri *m* saçma sapanlık
tirê *nd* zanetme * **ji te tirê** zanediyorum ki
tirf *rd* **1.** taze **2.** körpe (bitki için) **3.** körpe (genç, yeni yetişmiş)
tirfî *m* **1.** taze **2.** körpelik
tirfîtî *m* **1.** taze **2.** körpelik
tirfokî *rd* **1.** tazece **2.** körpece, körpecik
tirgir *rd/argo* kibirli
tirh *bnr* terh (III)
tirhêw *nd/rd* zırva
tirhêwî *m* zırvalık
tirhik *bnr* terhik
tirik *m* kornişon (turşuluk hıyar)
tirimbêl *m* otomobil
tirinc *bot/m* **1.** turunç (Citrus aurantium amara) **2.** turunç (bu ağacın portakala benzeyen, suyu acımtırak meyvesi)
tirince *bnr* derence
tirincî *n* **1.** turuncu **2.** *rd* turuncu (bu renkten olan)
tirincîbûn *m* turunculaşma
tirincî bûn *l/ngh* turunculaşmak
trincîkirin *m* turunculaştırma
trincî kirin *l/gh* turunculaştırmak
tirincû *bnr* tirincî
tirix *bj/m* ishal
tirixandin *m* bıktırma
tirixandin *l/gh* bıktırmak
tirixandî *rd* bıktırılmış olan
tirixî (I) *rd* bıkkın
tirixî (II) *rd* ishalli
tirixîbûn *m* ishal olma
tirixî bûn *l/ngh* ishal olmak
tirixîn *m* bıkma, usanma
tirixîn *l/ngh* bıkmak, usanmak
tirixînî *m* bıkkınlık
tiriyê maran *bot/nd* ayı üzümü (Arbutus uva ursi)
tiriyê mezrome *nd* misket üzümü
tiriyê pêçîdirêj *nd* gelin parmağı (üzüm türü)
tiriyê rovî *bot/m* it üzümü, köpek üzümü
tiriyê sincêrî *nd* Kürt üzümü
tiriyê xumrî *nd* kınalı yapıncak
tirî (I) *m* dolu (yağış için)
tirî (I) *bot/n* üzüm ~ **bixwe li rez mepirse** üzümünü ye de bağını sorma ~ **bûn helaw** üzüm erişmek ~ **li** ~ **dinêre dipije** üzüm üzüme baka baka kararır ~**yê belawela** dimyat zümü (seyrek ve yuvarlak taneli bir çeşit üzüm) ~**yê çavga** tilki kuyruğu (üzümü) ~**yê çivîkan** kuş üzümü ~**yê dehlî** keçi yemişi ~**yê dims** ağdalık üzüm ~**yê eşqir** çavuş üzümü ~**yê havîngeh** bir çeşit üzüm ~**yê hesenî** uzun taneli bir tür üzüm ~**yê maran** ayı üzümü (Arbutus uva ursi) ~**yê mezrome** misket üzümü ~**yê nikulqijak (zeytî)** bir çeşit üzüm ~**yê pelhûrk** bir çeşit üzüm ~**yê pêçîdirêj** gelin parmağı (üzüm türü) ~**yê qerqûş** kuru üzüm yapılan bir üzüm çeşidi ~**yê reşik** bir çeşit üzüm ~**yê rovî** it üzümü, köpek üzümü ~**yê sêrek (an jî şivanan)** bir çeşit üzüm ~**yê sincêrî** Kürt üzümü ~**yê sorik** bir çeşit üzüm ~**yê xumrî** kınalı yapıncak
tirîçîn *nd/nt* üzüm devşiricisi
tirîçînî *m* üzüm devşiriciliği
tirîfiroş *nd/nt* üzümcü (satan)
tirîfiroşî *m* üzümcülük
tirîj *bnr* tîrêj
tirîn *b* zor, biraz zor * **tirîn e tu dikarî** zor yaparsın
-tirîn *h* en (sonuna eklendiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösterir) * **mezintirîn** en büyük
tirîqurêf *nd/nt* üzüm devşircisi
tirîqurêfî *m* üzüm devşirciliği
tirîşk *m* ışın

tirîşke *m* şimşek, çakın, çakım
tirîşkemasî *zo/m* torpil balığı (Raia torpedo)
tirîşm *m* tılsım
tirît *m* tirit (bir yemek türü)
Tirk *nd/nt* Türk
Tirkandin *m* Türkleştirme
Tirkandin *l/gh* Türkleştirmek
Tirkandî *rd* Türkleştirilmiş olan
Tirkanî *rd* Türk usülü
tirkanî *m* vücudu titreterek oynanan bir raks
Tirkatî *m* Türklük
Tirkbûn *m* **1.** türkleşme **2.** Türklük
Tirk bûn *l/ngh* Türkleşmek
Tirkbûnî *m* Türklük, Türk oluş
Tirkewarî *rd/h* Türklere özgü
tirker *rd* osurgan
tirkirin *m* osurma
tir kirin *l/gh* osurmak
Tirkistan *m* Türkistan
Tirkistanî *nd/nt* Türkistanlı
Tirkiye *m* Türkiye
Tirkî *m* Türkçe
Tirkîaxêv *nd/nt* Türkçe konuşan
Tirkîbêj *nd/nt* Türkçe söyleyen sanatçı
Tirkîbûn *m* Türkçeleşme
Tirkî bûn *l/ngh* Türkçeleşmek
Tirkîkirin *m* Türkçeleştirme
Tirkî kirin *l/gh* Türkçeleştirmek
tirkîn *m* kütürtü (yürek sesi için) ~ **jê çûn** pıt pıt atmak (korku ve heyecan gibi sebeple kalbi fazla çarpmak) ~ **ji nava (yekî) çûn** beyninde şimşekler çakmak, sarsılmak, kafasından şimşek çakmak ~ **pê ketin** yüreği küt etmek
Tirkînivîs *nd/nt* Türkçe yazarı
Tirkînivîsî *m* Türkçe yazarlığı
Tirkînî *m* Türklük
tirkînî *m* kütürtü ~ **ji dilê (yekî) çûn** yüreği küt etmek ~ **ji nava (yekî) çûn** içi cız etmek
Tirkîparêz *rd* Türkçeci (Türk dilini savunan, koruyup kollayan)
Tirkîparêzî *m* Türkçecilik
Tirkîtî *m* Türkçülük
Tirkîzan *nd/nt* **1.** Türkolog **2.** Türkçe bilen
Tirkkirin Türkleştirme
Tirk kirin *l/gh* Türkleştirmek
Tirkkirî *rd* Türkleştirilmiş kimse
Tirkman *nd* Türkmen
Tirkmanî *m* Türkmence
Tirkmen *bnr* Tirkman
Tirknas *nd/nt* Türkolog
Tirknasî *m* Türkoloji
Tirkolog *nd/nt* Türkolog
Tirkolojî *m* Türkoloji
Tirkperest *rd/nt* koyu Türkçü
Tirkperestî *m* koyu Türkçülük
Tirkwarî *rd/h* Türkvarî
Tirkzan *nd/nt* Türkolog
Tirkzanî *m* Türkoloji
tirlêç *m* verimsiz tarla
tirlî *zo/m* bir tür kuş
tirmaz *n* yaşlı koç (maz tırmaz oluyor)
tirmix *m* tırmık (kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayaklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç)
tirmixkirin *m* tırmıklama, taraklama
tirmix kirin *l/gh* tırmıklamak taraklamak (bağ, bahçe toprağının yüzünü tarakla düzeltmek)
tirnal *rd* genç, güzel
tirnînî *b* **1.** şimanay, çifte telli **2.** *m* düğün türküsü makamı
tirodanî *zo/m* Hint bülbülü
tiroît *ant/m* kalkan bezi
tirok *rd* avanak
tirokî *rd* avanakça
tirokîtî *m* avanaklık
tirol *rd* tembel
tirole *rd* tembel ~ ~ tembel tembel
tirolebûn *m* tembelleşme
tirole bûn *l/ngh* tembelleşmek
tirolebûyîn *m* tembelleşiş
tirolekirin *l/gh* tembelleştirmek
tirolekirin *m* tembelleştirme
tiroletî *m* tembellik ~ **kirin** tembellik
tirone *nd/nt* zıpır
tironetî *m* zıpırlık
tiror *m* yuvarlanma
tirorbûn *m* yuvarlanma
tiror bûn *l/ngh* yuvarlanmak
tirorkirin *m* yuvarlatma
tiror kirin *l/gh* yuvarlatmak
tiroş *bnr* tirûş
tirotî *rd* **1.** rezil **2.** alay konusu olmuş olan **3.** reddedilmiş kimse
tirotîbûn *m* **1.** rezil olma **2.** alay konusu olma **3.** reddedilme
tirotî bûn *l/ngh* **1.** rezil olmak **2.** alay konusu olmak **3.** reddedilmek
tirotîkirin *m* **1.** rezil etme **2.** alay konusu etme **3.** redetme
tirotî kirin *l/gh* **1.** rezil etmek **2.** alay konusu etmek **3.** redetmek
tirotîtî *m* **1.** rezillik, rezalet **2.** alay konusu olma hali veya durumu **3.** reddedilmişlik
tiroviro *rd* **1.** saçma sapan **2.** eften püften, derme çatma (değersiz gereçlerle özensiz yapılmış) * **xaniyekî tiroviro** derme çatma bir ev **3.** yaramaz (şey) ~ **peyîvî (axivîn, qise kirin** an jî **xeber dan)** saçma sapan konuşmak
tirovirotî *m* **1.** saçma sapanlık **2.** eften püftenlik, derme çatmalık **3.** yaramazlık
tirozî *bot/m* acur
tirp (I) *bot/m* **1.** turp (Raphanus sativus) **2.** turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)
tirp (II) *m* tortu
tirpan *m* tırpan
tirpankêş *nd/nt* tırpancı (tırpanla ekin biçen kimse)

tirpankêşî *m* tırpancılık
tirpankirin *m* tırpanlama
tirpan kirin *l/gh* tırpanlamak
tirpankirî *rd* tırpanlanmiş olan
tirs *m* 1. korku * **ji ber tirsa ji dizan ez ranakevim** hırsız korkusuyla yatmıyorum 2. korku (kaygı, üzüntü) * **ji ber tirsa ku wê şaşî bike...** yanlış yapar korkusuyla ... 3. *psî* korku ~ **berdana dilan** korku salmak ~ **di (yekî) firandin** (birine) gözdağı vermek (korkutmak, sindirmek) ~ **dijminê aqil e** korku aklın düşmanıdır ~ **ew bûn** korkulmak, kaygı duymak * **tirs ew e ku firtûne rabe** fırtınanın çıkacağından korkuluyor ~ **firandin** terör estirmek ~ **jê girtin** -den korkmak, -den korkuya kapılmak ~ **jê re çêbûn** korkuya kapılmak, paniğe kapılmak * **têgihîşt ku ez dê pê re neçim, tirs jê re çêbû** kendisiyle gelmiyeceğimi anlayınca paniğe kapıldı ~ **ketin nava (yekî)** (birinin içine) korku düşmek ~ **kirin ser (...)** terör estirmek ~ **kirin zikê (yekî)** korku saçmak (veya salmak) ~ **kirin zikê xwe** korkuya kapılmak ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~ **lê firandin** (birine) gözdağı vermek (korkutmak, sindirmek) ~**lê ketin** korkuya kapılmak ~ **lê peyde bûn** korkuya kapılmak ~ **li balê tune bûn** korku nedir bilmemek ~ **li her derî heye** korku dağları bekler (veya aşırır) ~ **li ser (yekî) bûn** (an jî **hebûn**) (biri) panikatağa benzer bir hastalığa sahip olmak ~ **şikandin** korkuyu yenmek ~ **tê firandin** (birini) aşırı bir şekilde korkutmak, terör estirmek ~ **û suhn** (an jî **saw**) korku, aşırı korku ~**a (yekî) jê ew bûn** -den korkusu olmak ~**a ji bilndiyê** *bj* yükseklik korkusu ~**a ji cihê girtî** *bj* kapalı yer korkusu ~**a ji nûjeniyê** *psî* yenilik korkusu ~**a kabûs ketin ser (yekî)** kâbus basmak (veya çökmek) ~**a (wî) ketin serê** (birinden) korkmak ~**a (yekî) şikandin** korkusunu gidermek ~**a xwe kirin dilê (yekî)** höt demek (birine) göz dağı vermek ~a xwe kirin ser (yekî) (birine) tırnak göstermek, korku vermek (veya salmak) **ji ~an bi binê xwe de kirin** korkudan altına etmek **ji ~an li qula mişkan gerîn** kaçacak delik aramak
tirsandin *m* 1. korkutma 2. korkutma, ürkütme (kaygıya düşürme) 3. ürkütme, ürkütüp kaçırma
tirsandin *l/gh* 1. korkutmak * **ew têr baş tirsandine** onu iyice korkutmuşlar 2. korkutmak, ürkütmek (kaygıya düşürmek) * **ev qewmîn me ditirsînin** bu gidişat bizi korkutuyor * **axaftina vî zilamî min ditirsîne** bu adamın konuşmaları beni ürkütüyor 3. ürkütmek, ürkütüp kaçırmak
tirsandî *rd* korkutulmuş
tirsane *h* korkuca, korkuluca, korku verici bir şekilde
tirsda *rd* korku verici, korkunç (korku veren, dehşete düşüren)
tirsdan *m* korku verme
tirs dan *l/gh* korku vermek
tirsdar *rd* korkulu
tirsder *rd* 1. korkutucu 2. korku verici, korkunç (korku veren dehşete düşüren)
tirsdêr *bnr* tirsder
tirsehêz *rd* korkunç (korku veren, dehşete düşüren)
tirsehêzbûn *m* korkunçlaşma
tirsehêz bûn *l/ngh* korkunçlaşmak
tirsehêzî *m* korkunçluk
tirsek *rd* korkak
tirsekî *m* korkaklık
tirsfirandin *m* korku salma, terör estirme
tirs firandin *l/gh* korku salmak, terör estirmek
tirsik *rd* korkak
tirsikî *m* korkaklık
tirsiyar *rd* korku sahibi olan
tirsiyayî *rd* korkmuş (kimse)
tirsîn *m* 1. korkma 2. korkma, ürkme (kaygı duyma, endişe etme) 3. korkma (çekinme, sakınma) 4. *mec* ürperme
tirsîn *l/ngh* 1. korkmak * **ji gurîna ewr û esman ditirse** gök gürültüsünden korkuyor 2. korkmak, ürkmek (kaygı duymak, endişe etmek) * **ez ditirsim ku baran bibare** korkarım ki yağmur yağacak 3. korkmak (çekinmek, sakınmak) * **ji bavê xwe pir ditirse loma di derî re bi tirsîn li bavê xwe mêze kir** babasından çok korkuyor, o yüzden kapıdan babasına çekine çekine baktı 4. *mec* ürpermek * **netirse ji ava guregur** (an jî **bideng**) **bitirse ji ava nermik (bêdeng)** sessiz, sinsi olan insanlardan çekin
tirsîner *rd* korkutucu
tirsînerî *m* korkutuculuk
tirsînok *bnr* tirsok
tirskar *nd/rd* terorist, tedhişçi
tirskarî *m* terorizm
tirsker *rd* korkutucu
tirs lê firandin *l/bw* (birine) korku salmak
tirslêfirandî *rd* korkutulmuş olan
tirsnak *rd* 1. korkulu 2. tehlikeli, vahim 3. korkutucu, korku verici, korkunç, müthiş, dehşetli (korku veren, dehşete düşüren)
tirsnakbûn *m* 1. korkunçlaşma 2. vahimleşme
tirsnak bûn *l/ngh* 1. korkunçlaşmak 2. vahimleşmek
tirsnakî *m* 1. korkunçluk 2. vahimlik
tirsnezan *rd* korkusuz, korku nedir bilmeyen
tirsnezanî *m* korkusuzluk, korku nedir bilmeme
tirsnok *rd* korkak
tirsok (I) *bot* kuzu kulağı ~**a kuvî** yaban kuzu kulağı
tirsok (II) *rd* 1. korkak 2. ürkek
tirsokane *h* korkakça
tirsoke *rd* korkak, korkakça

tirsokî *m* korkaklık ~ **kirin** korkaklık etmek
tirsonek *rd* korkak
tirsonekane *h* korkakça
tirsonekî *m* 1. korkaklık 2. *rd* korkakça ~ **kirin** korkaklık etmek
tirsonekîbûn *m* korkaklaşma
tirsonekî bûn *l/ngh* korkaklaşmak
tirsonektî *m* korkaklık
tirsoyî *rd* korkak
tirsoyîtî *m* korkaklık
tirsşkandin *m* korkuyu yenme
tirs şkandin *l/gh* korkuyu yenmek
tirsşkandî *rd* korkuyu yenmiş kimse
tirstijî *rd* korku dolu
tirstirsok *rd* korkak
tirstirsokî *m* korkaklık
tirsyar *rd* 1. korkak 1. korkulu, korku sahibi
tirsyarî *m* 1. korkaklık 1. korkululuk
tirsyarkî *rd/h* korkakça
tirş (I) *n* maya, hamur mayası * **tirşê hevîr** hamur mayası ~ **kirin** mayalamak
tirş (II) *rd* 1. ekşi (ekşi olan şey) 2. *nd/nt* ekşi (bu tadı veren şey) * **tirşa vê xwarinê zêde lê şikiyaye** bu yemeğin ekşisi fazla kaçmış ~ **e eynî simaq** (an jî **lîmon**) **e** limon gibi ekşi
tirşa çûçê *bot/nd* yoğurt mayası yapımında kullanılan, çiği kaynatılarak yenen ilkbaharda yetişen bir ot
tirşa gayan *bot/nd* bir tür kuzu kulağı
tirşahî *m* ekşilik
tirşandin *m* ekşitme
tirşandin *l/gh* ekşitmek
tirşandî *rd* ekşitilmiş
tirşayî *m* ekşilik
tirşbûn *m* 1. ekşime (ekşi duruma gelme) 2. ekşime (mayalanma) 3. sirkeleşme 4. ekşime, turşu olma (yiyecek bozulma)
tirş bûn *l/ngh* 1. ekşimek (ekşi duruma gelmek) 2. ekşimek (mayalanmak) * **hevîr tirş bûye** hamur ekşidi 3. sirkeleşmek 4. ekşimek, turşu olmak (yiyecek bozulmak) 5. inek gibi hayvanların süt sağımının bitmesi
tirşbûyî *rd* 1. ekşimiş 2. mayalı
tirşbûyîn *m* 1. ekşiyiş 2. ekşiyiş (hamur için) 3. sirkeleşme 4. ekşiyiş, turşu oluş (yiyecek bozulma)
tirşeqîn *rd/argo* osurgan, fazla osuran
tirşeşîr m yoğurt mayası
tirşeşîrîn *rd* ekşimtırak, mayhoş
tirşeşîrînî *m* mayhoşluk
tirşik (I) *bot/m* kuzu kulağı, ekşimik (Rumex acetosa) ~**a berxikan** kuzu kulağı tirşika ga bir tür kuzu kulağı ~**a gayan** iri yapraklı ekşimik (yaprakları sarma olarak da kullanılır)
tirşik (II) *m*
tirşik (III) *m* 1. türlü yemeği 2. güveç yemeği ~**a firingiyan** domates türlüsü, güveç yemeği ~**a kartolan** patates türlüsü (veya yemeği) ~**a kundiran** kabak türlüsü ~**a (yekî) xwarin** mürüvvetini görmek
tirşika zerecan *bot/nd* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
tirşikxur *argo/rd* çıkarcı
tirşiya bejikan *bot/nd* acur turşusu
tirşiya rengan *bot/nd* kuzu kulağı
tirşî (I) *bot/m* kuzu kulağı ~**ya rengan** kuzu kulağı
tirşî (II) *m* ekşilik
tirşî (III) *m* turşu ~ya balîcanan (an jî **bacanan**) patlıcan turşusu ~**ya bejikan** acur turşusu ~**ya îsotan** biber turşusu
tirşîn *m* turşu ~a bejikan acur turşusu ~**a îsotan** biber turşusu
tirşînfiroş *nd/nt* turşucu (satan kimse)
tirşînfiroşî *m* turşuculuk
tirşînkar *nd/nt* turşucu
tirşînkarî *m* turşuculuk
tirşînza *m* oksijen
tirşkirin *m* 1. ekşitme 2. mayalama
tirş kirin *l/gh* 1. ekşitmek 2. mayalamak
tirşkirî *rd* ekşili
tirşkole *rd* ekşimsi
tirşo *bnr* tirşok
tirşok *bot/m* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
tirşoka kovî *bot/nd* yaban kuzu kulağı
tirşokî *rd* 1. ekşimsi, ekşice 2. kekrece
tirşonekî *rd* ekşimsi
tirşoq *bot/m* kuzu kulağı (Rumex acetosa) ~**a keran** bir tür kuzu kulağı
tirşoqî *rd* 1. ekşimsi 2. eprimiş olan
tirşoqîbûn *m* eprime
tirşoqî bûn *l/ngh* eprimek
tirşoya ga *bot/nd* bir tür kuzu kulağı
tirşoya keran *bot/nd* bir tür kuzu kulağı
tirşoya nalik *bot/nd* kuzu kulağı (Rumex acetosa)
tirşûk *bnr* tirşok
tirşûn *m* turşu
tirt *b* beğenmeme nidası
tirtirandin *argo/m* küstürme
tirtirandin *l/gh* (argo) küstürmek
tirtire *n* 1. hödük, kaba saba kimse 2. adam azmanı, çam yarması, izbandot, zebellâ
tirtirik *m argo/m* motorsiklet
tirtirîn *argo/m* küsme, darılma
tirtirîn *l/ngh (argo)* küsmek, darılmak
tirtirok *m* 1. zımbırtı (çirkin ses çıkaran şey) 2. zırıltı * **wê tirtiroka di destê xwe de deyne** elindeki o zırıltıyı bırak
tirtironek *m* yılan hikayesine dönen olay
tirtironî *rd* hödük * **ji ava gurguranî, ji mêrê tirtironî metirse** çağıran bağırandan çekinme
tirtîrokê badayî *nd* burma tatlısı
tirtovirto *nd* saçma sapan
tirtûl *zo/m* tırtıl ~ **ketin (...)** tırtıllanmak
tirtûlî *rd* tırtılsı
tirûmte *zo/nd* bir tür av kuşu

tirtûn *m* yoğurda çörek veya ekmek doğranarak hazırlanan basit bir geleneksel yemek
tirûskandin *m* ışınlama
tirûskandin *l/gh* ışınlamak
tirûske *m* ışın
tirûskepîv *m* ışınölçer
tirûskîn *m* ışınlanma
tirûskîn *l/ngh* ışınlanmak
tirûskîner *fiz/rd* ışınlayıcı
tirûş *m* **1.** dayanma, dayanım, direnç **2.** *fiz* direnç **3.** direşme, sebat, tahammül, katlanma **4.** *mec* cesaret * **tirûş nekir ku destê xwe hilhine** karşı gelmeye cesaret etmedi ~ **kirin 1)** direnç göstermek **2)** tahammül etmek, katlanmak, sebat etmek (veya göstermek) **~a (yekî) ji kar e tune bûn** sıkıntıya gelememek **~a (yekî) şikîn** direnci kırılmak
tirûşdar *rd* **1.** dayanıklı, dirençli **2.** dayanıklı, direşken, metin, metanetli, sebatlı
tirûşdarî *m* **1.** dayanıklılık, dirençlilik **2.** dayanıklılık, dayanırlık
tirûşî *m* **1.** dayanma, direnim **2.** dayanıklık, dayantı, dayanma, direnim, metanet ~ **kirin** metanet göstermek
tirûşker *rd* **1.** direngen **2.** *mec* cesaret edici
tirûşkirin *m* **1.** dayanma, direnç gösterme **2.** dayanma (tutunma, karşı durma) **3.** dayanma (zarar görmeme, varlığını koruma) **4.** sabretme, sabır gösterme **5.** *mec* cesaret etme
tirûş kirin *l/gh* **1.** dayanmak, direnç göstermek **2.** dayanmak (tutunmak, karşı durmak) * **vî qumaşî pir tirûş kir** bu kumaş çok dayandı **3.** dayanmak (zarar görmemek, varlığını korumak) * **ev keştî li ber firtûneyê dikare tirûş bike?** bu gemi fırtınaya dayanabilir mi? **4.** sabretmek, sabır göstermek **5.** *mec* cesaret etmek
tirxan *rd* **1.** atıl, boş, işsiz **2.** gururlu
tirxel *rd* yürümeyecek durumda olan insan veya hayvan
tirxes *n* iğdiş edilmiş öküz
tirxî *rd* bezgin
tirxîtî *m* bezginlik
tiryak *m* uyuşturucu (madde)
tiryakfiroş *nd/nt* uyuşturucu satıcısı
tiryakî *rd* **1.** tiryakî, müptelâ (afyon, tütün, çay gibi maddelere alışmış kimse) **3.** *mec* tiryakî, düşkün (bir şeye çok alışmış olan) **~yê morfînê** morfinoman
tiryakîbûn *m* tiryakî olma, düşkün olma
tiryakî bûn *l/ngh* tiryakî olmak, düşkün olmak
tiryakîtî *m* **1.** tiryakîlik, müptelâlık **2.** tiryakîlik, düşkünlük
tis (I) *rd* oyun dışı kalan oyuncu
tis (II) *m* tıs (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
tisandin *m* tıslatma
tisandin *l/gh* tıslatmak
tise *rd* hakir, pis
tisetis *h* **1.** tıs tıs **2.** nefes nefese
tisî *rd* yavan, katıksız, kuru (katıksız, yanında başka bir şey olmayan yiyecek, zırtlak) * **nanê tisî** yavan (veya kuru) ekmek ~ **man** katıksız kalmak
tisîbûn *m* yavanlaşma
tisî bûn *l/ngh* yavanlaşmak
tisîbûyîn *m* yavanlaşış
tisîkirin *m* yavanlaştırma
tisî kirin *l/gh* yavanlaştırmak
tisîman *m* katıksız kalma
tisî man *l/gh* katıksız kalmak
tisînî *m* tıslama, tıs, tıslayış (kaz, kedi, yılan vb. nin çıkardığı ses)
tisîn *l/ngh* tıslamak
tisîtî *m* yavanlık
tişabet *rd* biçimsiz, çirkin, tipsiz
tişbe *h* sanki
tişî tişî *b* eşek çağırma ünlemi
tişt *n* **1.** şey **2.** nesne (belli bir ağırlıği ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık) **3.** *fel* nesne, obje **4.** eşya ~ **anîn serê (yekî)** (birine) iş etmek ~ **berî nava hev dan** halt karıştırmak ~ **bêeyb nabe** dikensiz gül olmaz ~ **bi gotinê nabe, kirinek ji hezar gotinî çêtir e** lâfla peynir gemisi yürümez ~ **bi (yekî) kirin** yapmak (iyilik veya kötülükte bulunmak) * **ew bi we tiştek nake** o size bir şey yapmaz ~ **bi (yekî) qedîn** iş (birinde) bitmek ~ **bi serê bûkê de kirin** saçı kılmak (veya saçı atmak) ~ **biçûk e, tu ew qas mezin dikî** iğne deliğinden Hindistan'ı seyretmek ~ **di bin de hene** boş değil, birşeyler saklıyor ~ **di dest de neman** elde avuçta (bir şey) kalmamak ~ **dilop bi dilop tê ba hev** damlaya damlaya göl olur ~ **ji bin çengê xwe derxistin** ağzındaki baklayı çıkarmak ~ **ji xwe re kirin bar** kendi kendine sorun yartmak ~ **nabe** zararı yok, ziyanı yok ~ **nemaye ku nekiriye** yapmadığı kalmamak ~ **pê nebûn** tuzu kuru olmak ~ **qewimandin** mesele çıkarmak ~ **serûbinê hev kirin** gümrükten mal kaçırır gibi ~ **şor kirin** olayı büyütmek ~ **tê de neman** çok zayıflanmak ~ **û erd bûn wekî hev** toprak ile yeksan olmak ~ **û erd wekî hev kirin** toprak ile yeksan etmek ~ **û mişt** eşya, öteberi ~ **û teba** öteberi, eşya **~a pîs** pislik şey (bayan için) **(yek) ~ek anîn eceleyê dara** getirmek, aceleye getirmek **~ek avêtin ber devê (...)** köpeğin ağzına kemik atmak **~ek avêtin nav çavê (yekî)** bir şeyi kızarak iade etmek **~ek bi erdê ve çûn** boşa gitmek **~ek dan destê (yekî) 1)** eline birşey vermek **2)** *mec* (birine) bir cevap vermek (olur veya olmaz anlamında) **~ek di çavê (yekî) de xuya nekirin** niyeti belli olmamak **~ek di (yekî) de neçûn** zülmü kabul etmemek ~ **di nav dilê (yekî) de qetîn** yüreği yarılmak **~ek di serê**

(yekî) de tune bûn sepette pamuğu olmamak ~**ek gotin 1)** bir şey söylemek (veya konuşmak) **2)** bir şey söylemek (belirtmek, anlatmak, ifâde etmek) ~**ek hatin serê (yekî) 1)** başına bir şeyler gelmek (huyu, durumu, tutumu değişmek) **2)** başına birşey gelmek, başına bir hal gelmek, bir şeyler (veya bir şey) olmak (ölmek) * **eger tiştek bê serê wê, ez dê te jê berpirs bigirim** ona bir şey olursa, senden sorarım ~**ek jê re nehiştin 1)** demediğini bırakmamak (veya komamak), söylemediğini bırakmamak **2)** (birinin) üstüne başına etmek ~**ek ji hev re nehiştin** (birbirine) demedik birşey bırakmamak, (birbirine) ağır sözler söylemek ~**ek ketin aqilê (yekî)** kafasından şimşek çakmak, beyninde şimşekler çakmak (kafasında bir düşünce belirmek, zihninde birden bir düşünce doğmak) ~**ek ketin mêjiyê (yekî)** beyninde şimşekler çakmak (kafasında bir düşünce belirmek, zihninde birden bir düşünce doğmak) ~**ek ketin serê (yekî) 1)** kafası almak **2)** kavramak, anlamak **(yek)** ~**ek kirin serê (yekî)** (biri başkasının) aklına koymak * **te çima ev tişt kirin serê zarok?** sen niye bu şeyleri çocuğun aklına koydun? ~**ek kirine şûna (tiştekî dî)** yerine ikame etmek, yerine koymak ~**ek lê kêm tune bûn 1)** hiçbir eksiği olmamak **2)** kusursuz olmak ~**ek li berê bûn** başına birşey gelmek ~**ek li pêşiya (yekî) hebûn** (biri) olay çıkarmak, (biri) kaza yapma riski olmak ~**ek li ser dilê (yekî) tune bûn** safdilli olmak ~**ek nabe** bir şey olmaz, önemi yok ~**ek nehiştin** veriştirmek ~**ek nehiştin, paqij kirin** silip süpürmek (ne var ne yok hepsini yemek) ~**ek neketin kîsê (yekî)** kesesine bir şey girmemek ~**ek neketin kîsikê (yekî)** kesesine bir şey girmemek ~**ek nemaye ku pê re nekirin** etmediğini bırakmamak (veya komamak) ~**ek nemaye ku tê de nekirin** etmediğini bırakmamak (veya komamak) ~**ek pê bûn 1)** bir şeyler (veya bir şey) olmak, bir hal olmak (huyu, durumu, tutumu değişmek) * **di van demên da wî de tiştek pê bû** son zamanlarda ona bir şeyler oldu **2)** bir şeyler (veya bir şey) olmak (bayılır gibi olmak, birden fenalık gelmek) **3)** başına bir hal (veya şey) gelmek (ölüm ihtimalini bildirmek için kullanılır), bir şeyler (veya bir şey) olmak (ölmek) * **eger tiştek pê bibe, ez dê te jê berpirs bigirim** ona bir şey olursa, senden sorarım ~**ek pê hatin) 1)** bir şeyler (veya bir şey) olmak (huyu, durumu, tutumu değişmek) * **di van demên da wî de tiştek pê hat** son zamanlarda ona bir şeyler oldu **2)** bir şeyler (veya bir şey) olmak (bayılır gibi olmak, birden fenalık gelmek) **3)** bir şeyler (veya bir şey) olmak (ölmek) * **eger tiştek pê bê, sedem tu yî** ona bir şey olursa, sebep sensin ~**ek pê nehiştin** hiçbir şeyini bırakmamak ~**ek pê re gotin 1)** (birine) birşeyler söz vermek **2)** (birine) adak adamak ~**ek qelaptin ser (tiştekî dîtir)** işi (bir şeye) vurmak ~**ek tê de hebûn** ucunda bir şey olmak ~**ek tê de heye** (bir şeyin) aması var ~**ek û erd bûn yek** (**an jî mîna hev**) yerle bir (veya yeksan) olmak ~**ek û erd kirin yek** (**an jî mîna hev**) yerle bir (veya yeksan) etmek **(yek)** ~**ek wekî benîşt cûtin** (birinin) ağzına sakız olmak ~**ek wekî rehmê tune** merhamet gibisi yok ~**ekî bêserûqûn kirin** ite ot, ata et vermek ~**ekî dilşewat e** yürekler acısı ~**ekî guherî kirin** yenilik yapmak ~**ekî hêja** (bir şey) dişe dokunur * **min li bernameyê nihêrt tiştekî hêja tê de tune bû** programa baktım, dişe dokunur bir şey yoktu ~**ekî hindik** küçük çapta ~**ekî ku tu bibêjî ê, tune** üzümün çöpü armudun sapı var demek ~**ekî (me) li hev neman** alacağı vereceği kalmamak ~**ekî me tevî hev tune bûn** alıp vereceği olmamak * **çiyê min û wê dibe ku tevî hev hebe?** onun benimle ne alıp vereceği olabilir? ~**ekî min li nav tiştan tune** bana göre hava hoş ~**ekî pak** (bir şey) dişe dokunur * **min nivîsar xwend, tê de tiştekî pak nîn e** yazıyı okudum, dişe dokunur bir şey yok ~**ekî sax û saxlem tê de neman** elle tutulacak tarafı (yanı) kalmamak ~**ekî (yekî) tê de tune bûn** o tarakta bezi olmamak ~**ekî xerîb** bir âlem (kendine özgü bir niteliği olan) * **ev gund tiştekî xerîb e** bu köy bir âlem ~**ê bedewa şîrîn e** bedava sirke baldan tatlıdır ~**ê beredayî (an jî bêkêr) hesibandin** Karamusal (veya Karamürsel) sepeti sanmak ~**ê bi nêvî jê neke hêvî** ortaklaşa şeyden pek umutlu olma, anlamında ~**ê bûye qewimiye** olan biten (veya olup biten) * **haya min ji tiştê bûye qewimiye heye** olan bitenden haberdarım ~**ê cihêz** sandık eşyası ~**ê çû mede dû** av avlanmış tav tavlanmış, geçmişe mazi, yenmişe kuzu derler ~**ê daleqandî çav tê de beliqandî** ortalıkta olan eşyada başkalarının da göz hakkı vardır ~**ê di dest de** eldeki ~**ê fitarê** iftariye ~**ê hevnegirtî** yamalı bohça ~**ê hêvişandî ne ji xwediyan re ye** tamahkârın malını başkaları yer ~**ê hûr pûr** ufak tefek eşyalar ~**ê kesnedîtî** görülmedik şey ~**ê kesnekirî** eski köye yeni âdet ~**ê kesnekirî kirin** kırdığı koz (veya ceviz) kırkı (veya bini) aşmak ~**ê kesnekirî meke 1)** eski köye yeni âdet getirme **2)** herkesin geçtiği köprüden sen de geç ~**ê ku bê serê me em dê bikişînin** başa gelen çekilir ~**ê ku (...) bîr nebirê** akıla gelmedik ~**ê ku bû mede dû** av avlanmış tav tavlanmış, geçmişe mazi, yenmişe kuzu derler ~**ê ku dest dike dê û bav nake** ağaca dayanma kurur, adama

(insana) dayanma ölür **~ê ku em jê tirsiyan bû** aklıma gelen başıma geldi **~ê ku ez dixwazim bibêjim ne ew e** demem o deme değil **~ê ku hatin aqilê (yekî) kirin** aklına geleni yapmak **~ê ku hate milê (yekî)** gücü yettiğince **~ê ku hatin milê (yekî)** gücü yetmek **~ê ku hatin milê (yekî) kirin** dişini tırnağına takmak, dişiyle tırnağıyla **~ê ku hatin qeweta (yekî)** gücü yettiğince **~ê ku hatin qeweta (yekî) kirin** dişini tırnağına takmak, dişiyle tırnağıyla **~ê ku havînê îcab kir zivistanê bikire** aba vakti yaba, yaba vakti aba **~ê ku hesab nekiribe** hesaba gelmez **~ê ku hûn ê pê neynin mebêjin** büyük lokma ye, büyük söz söyleme **~ê ku îşê me pê neketibe, min çi jê ye** beni sokmayan yılan bin yıl yaşasın **~ê ku jê ditirsiya hate serê (wî)** korktuğu başına gelmek (veya korktuğuna uğramak) **~ê ku ji hayê de bê wê di hayê de jî here** haydan gelen huya gider **~ê ku li ber dest e** elde bulunan **~ê ku mirov bîra wî nabe te serê mirov** akıla gelmeyen başa gelir **~ê ku mirov jê direve tê digere** ekmediğin yerde biter **~ê ku mirov jê ditirse ew çêdibe** sakınılan göze çöp batar **~ê ku nebûn kirin** halt karıştırmak **~ê ku negotin gotin** demediğini bırakmamak (veya komamak) **~ê ku nehate aqilan** akıla gelmedik * **zilma ku nehate aqilan pê re kirin** akıla gelmedik zulum yaptılar **~ê ku tu bixwazî** yok yok (ne istersen var) **~ê ku we bi destê rastê, da bila yê çepê nebîne** sağ elin verdiğini sol elin görmesin **~ê ku zerara wî ji min re tune be, eleqeya min çi jê ye** bana dokunmayan (veya beni sokmayan) yılan bin yil yaşasın **~ ê ku zû tê, zû jî diçe** çabuk parlayan çabuk söner **~ê li ber dest** eldeki **~ê mayî** alt tarafı, geriye kalanı **~ê nayê bîra mirov** akıla gelmez **~ê nayê hiş** akıla gelmez **~ê ne di ser de weka girara av di berda** pişmiş aşa (soğuk) su katmak (herşeyi baştan konuşmak lazım) **~ê ne ji ser de, wekî girara av di ber de berda** pişmiş aşa (soğuk) su katmak **~ê nelirê kirin** kırdığı koz (veya ceviz) kırkı (veya bini) aşmak **~ê netişt** olmayacak * **tiştên negtişt gotin** olmayacak sözler söyledi **~ê pîs** pislik şey (erkek için) **~ê şîrîn piştî têrîn** tatlılar yemekten sonra yenilmeli **~ê ters tim rastî (...) hatin** aksilikler hep birini bulmak **~ê veşarî xweyî jê nexwarî** tamahkârın malı başkasına nasip olur **~ê wisa çênabe!** öyle şey (veya öyle yağma) yok! **~ê wisa ka dibe!** ne münasebet! **~ê wisa (wilo an jî welê) nabe!** öyle şey (veya öyle yağma) yok **~ê xwe ji mala xwe qedandin** kendi yağıyla kavrulmak * **em ne hewcedarî kesî ne, em tiştê xwe ji mala xwe diqedînin** biz kimseye muhtaç değiliz, kendi yağımızla kavruluyoruz **~ê xwarinê** ağza koyacak bir şey **~ê zû tê, zû diçe** hızlı sağanak tez geçer **~ên bêbinî** asılsız şeyler **~ên ku em jê tirsiyan bûn** oldu olanlar **~ên mezin gotin** büyük (söz) söylemek **~ên nuwaze kirin** harikalar yaratmak **~ên xwe ji bin kayê derxin** beraber bir iş yapılırken gizli saklı bir şey olmamalı, herşeyi konuşmak lazım

tiştanok *m* bilmece

tişte *m* **1.** nesne (belli bir ağırliği ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık) **2.** *fel* nesne, obje

tiştenav *rz/nd* ismi meful

tişteyî *rd* **1.** nesnel, objektif **2.** *fel* nesnel, objektîf

tiştеyîtî *m* **1.** nesnellik, objektiflik **2.** objektivizm

tiştê kesnedîtî *nd* görülmedik şey

tiştê kesnekirî *nd* şapılmadık şey

tiştê nedîtî *rd* olmadık

tiştê netişt *rd* olmadık

tiştê têberî *nd* tüketim maddeleri

tiştik *n* **1.** şey, şeycik **2.** bilmece **~ miştik 1)** abur cubur şeyler **2)** öteberi **~ê pîs** bok (kaba konuşmada hor görülen, tiksinilen) **~ên beredayî** ipe sapa gelmeyen (veya gelmez)

tiştîl *bnr* tiştîr

tiştîr *m* çeviş (dişi)

tiştok *m* saklambaç

tiştokê *nd* bir oyun adı

tiştonek *nd* şeycikler

tit *b* hoşt, hade ordan

titan *m* iş ayakkabısı

titaq *n* kabza, karasaban kabzası

titik (I) *m* **1.** oyuncak **2.** cici, şey, sevimli şey (çocuk dilinde)

titik (II) *m* teneke

titûn *bot/m* **1.** tütün (Nicotiana tabacum) **2.** tütün (bu bitkinin kurutulup kıyılarak sigara biçiminde veya pipoyla içilen yaprağı) **~ çandin (an jî danîn)** tütün ekmek **~ li erdê xistin** tütün ekmek **~a nerm** yavaş tütün **~a nêrgileyê** nargile tütünü

titûndank *m* tütün kesesi

titûnfiroş *nd/nt* tütüncü (satan kimse)

titûnfiroşî *m* tütüncülük

titûr *zo/m* meşe yapraklarını yiyip kurutan bir böcek

tivanc *m* **1.** sancı **2.** acı, ızdırap **3.** sızı (kaslar için) **~ girtin 1)** sancılanmak, ızdırap çekmek **2)** dersini almak, ağzı yanmak **~a xwe girtin** dersini almak, ağzı yanmak * **min tivanca xwe girt** ben dersimi aldım

tivandin *m* **1.** ütüleme **2.** kızartma

tivandin *l/gh* **1.** ütülemek **2.** kızartmak

tivandî *rd* ütülü

tivanok *m* ütü

tivaq *bnr* tifaq

tivêk *m* bağlaşma, ittifak

tivêkdanî *rd* ittifak yapmış olan

tivêkdanîn *m* ittifak yapma
tivêk danîn *l/gh* ittifak yapmak
tivêl *n* yüz hatları ~**ên (yekî) gir bûn** yüz hatları kaba olmak
tivik *bnr* tifık
tivil *n* **1.** kabuk **2.** yılan kavı
tivinc *bnr* tivanc
tiving *m* tüfek ~**avêtin** (an jî **berdan**) tüfek atmak veya sıkmak ~ **li ser ling (bar) bûn** ateş etmek üzere olmak ~ **spartin hev** tüfek çatmak ~ **teqandin** tüfek sıkmak veya patlatmak ~**ên wan bipaç bûn** kavgaları ciddi olmamak
tivingavêj *nd/nt* tüfek kullanıcısı
tivingavêtin *m* **1.** tüfek atma (veya sıkma) **2.** tüfek kullanma
tiving avêtin *l/gh* **1.** tüfek atmak (veya sıkmak) **2.** tüfek kullanmak
tivingdank *m* tüfeklik (tüfeklerin konulduğu yer)
tivingdar *rd* tüfekli
tivingdaz *nd/nt* tüfek kullanan
tivingdazî *m* tüfek kullanına
tivingfiroş *nd/nt* tüfekçi (satan kimse)
tivingfiroşî *m* tüfekçilik
tivinghilgir *nd/nt* tüfek kullanan
tivinghilgirî *m* tüfek kullanına
tivingir *nd/nt* tüfek kullanan
tivingirî *m* tüfek kullanma
tivingker *nd/nt* tüfekçi
tivingkerî *m* tüfekçilik
tivingsaz *nd/nt* tüfekçi (tüfek tamir eden kimse)
tivingsazî *m* tüfekçilik
tivingvan *dîr/n* tüfekçi (askeri sınıftan, tüfek işleriyle uğraşan kimse)
tivingxane *m* tüfekhane
tiviqandin *m* karşılatma, tesadüf ettirme
tiviqandin *l/gh* karşılatmak, tesadüf ettirmek
tiviqîn *m* karşılaşma, tesadüf etme
tiviqîn *l/ngh* karşılaşmak, tesadüf etmek
tivir *bot/m* **1.** turp (Raphanus sativus) **2.** turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü) ~**a derewîn** acırga
tivirg *zo/m* üveyik (Streptopelia turtur)
tivirik *rd* semiz, besili, etine dolgun (insan ve hayvan için)
tivirk *bnr* tivirik
tivîlk *zo/m* üveyik (Streptopelia turtur)
tivrik (I) *bot/m* **1.** turp (Raphanus sativus) **2.** turp (bu bitkinin etli, yenilen kökü)
tivrik (II) *m* çapa
tivrikkirin *m* çapalama
tivrikkirin *l/gh* çapalamak
tivrok *bot/m* bir bitki adı
tivriş *b* at çağırma
tivş *bnr* tevş
tivşal *m* döverek liflere ayırma
tivşal kirin *l/gh* döverek liflere ayırmak
tivşeber *n* **1.** küçük, yassı, sivri ağızlı taş **2.** kaydırak (yassı kaygan çakıl)
tivşik *n* **1.** küçük, yassı, sivri ağızlı taş **2.** kaydırak (yassı kaygan çakıl)
tivtîlik *bot/m* bir bitki
tiwan *m* erk, kudret
tiwana *rd* kadir (gücü yeter)
tiwandar *rd* kadir, kudretli
tiwane erk, yetke
tiwê *b* buzağı kovma ünlemi
tiwêj *m* sav, iddia
tiwêjer *nd/nt* savcı
tiwêjerî *m* savcılık
tiwê kirin *l/gh* buzağı kovmak
tiwêtiwê *b* buzağı çağırma ünlemi
tiwêtiwê kirin *l/gh* buzağı çağırmak
tiwîjandin *m* **1.** iddia etme **2.** tahkik etme, gerçeğini tanıtlama
tiwîjandin *l/gh* **1.** iddia etmek **2.** tahkik etmek, gerçeğini tanıtlamak
tiwîsî *m* azık
tiwîşû *m* azık
tix (I) *m* tığ
tix (II) *m* harmanda samandan ayrılmış hububat yığını ~ **mor kirin** tane yığınını mühürleme, tane yığınını ölçüm ve bölüşmeye hazır hale getirilmesi ve kutsanması için özel şekil verme işlemi
tix (III) *rd* piç
tixa (I) *h* yazık
tixa (II) *n* ergenlik çağına gelmemiş Ermeni çocuğu
tixêrîk *m* çocuk doğunca verilen hediye
tixis *rd* **1.** gürbüz **2.** olgun (şişmana yakın, balık etinde) * **laşekî tixis** dolgun bir vücut
tixisbûn *m* gürbüzleşme
tixis bûn *l/ngh* gürbüzleşmek
tixisî *m* gürbüzlük
tixisîbûn *m* dolgunluk
tixiskî *rd* dolgunca
tixiskîbûn *m* dolgunlaşma
tixiskî bûn *l/ngh* dolgunlaşmak
tixiskîbûyîn *m* dolgunlaşış
tixî *rd* rezil
tixîtî *m* rezillik
tixîrik *n* erkek çocuğun doğumunda verilen çeşitli hediyeler
tixmer *rd* herşeyi yemeyen kimse, yemede seçici davranan kimse
tixtixandin *m* gıdıklama
tixtixandin *l/gh* gıdıklamak
tixtixîn *m* gıdıklanma
tixtixîn *l/ngh* gıdıklanmak
tixûb *n* **1.** sınır (komşu il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) **2.** sınır (iki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi) ~ **kişandin** sınır çekmek ~ **rast kirin** sınır çekmek (veya belirlemek) ~**ê xortan tune** gençlerin sınırı yoktur (asiliği belirtir) ~**ê xurtan nîn e** güçlüler için sınır yoktur

tixûbdanî *rd* **1.** sınırlanmış (sınırı belirlenmiş) **2.** sınırlanmış (belli bir sınır içinde bırakılmış, belirlenmiş)
tixûbdanîn *m* **1.** sınırlama (sınırını belirleme) **2.** sınırlama (belli bir sınır içinde bırakma, belirleme)
tixûb danîn *l/gh* **1.** sınırlamak (sınırını belirlemek) **2.** sınarlamak (belli bir sınır içinde bırakmak, belirlemek)
tixûbdar *rd* **1.** sınırlı (sınırı olan, bir sınırla ayrılmış olan) **2.** *bz* sınırlı, limited
tixûbdarbûn *m* sınırlanma
tixûbdar bûn *l/ngh* sınırlanmak
tixûbdarkirin *m* sınırlandırma
tixûbdar kirin *l/gh* sınırlandırmak
tixûbdarkirî *rd* sınırlandırılmış
tixûbderî *rd* sınırdışı edilmiş olan
tixûbderîbûn *m* sınırdışı olma
tixûbderî bûn *l/ngh* sınırdışı olmak
tixûbderîbûyî *rd* sınırdışı olmuş olan
tixûbderîbûyîn *m* sınırdışı oluş
tixûbderîkirin *m* sınırdışı etme
tixûbderî kirin *l/gh* sınırdışı etmek
tixûbderîkirî *rd* sınırdışı edilmiş olan
tixûbker *rd* sınırlayıcı
tixûbkirin *m* sınırlama
tixûb kirin *l/gh* sınırlamak
tixûbkirî *rd* **1.** sınırlı **2.** sınırlı (mahdutlu hale getirilmiş)
tixûbparêz *nd/nt* sınır muhafızı
tixûbparêzî *m* sınır muhafızlığı
tixûm (I) *n* an (iki tarla arasındaki sınır
tixûm (II) *n* **1.** tohum **2.** *mec* ırk
tixûmperest *nd/nt* ırkçı
tixûmperestî *m* ırkçılık
tixûn *m* dokunma **~î (yekî) bûn** -e dokunmak
tixwîb *bnr* tixûb
tiyane *m* tencere
tiyar *bnr* teyar
tiyatro *m* **1.** tiyatro (drama, komedi gibi edebî türlerin oynandığı yer) **2.** tiyatro (bu türleri izleyiciler önünde oynama sanatı) **3.** tiyatro (oyun yazma sanatı) **4.** tiyatro (yazılmış oyunların tümü)
tiyatroger *nd/nt* tiyatrocu
tiyatrogerî *m* tiyatroculuk
tiyatrovan *nd/nt* tiyatrocu (tiyatro işleten kimse)
tiyatrovanî *m* tiyatroculuk
tiyen (I) *m* oylum
tiyen (II) *m* hacim
tiyîtî *m* kayınlık, kayınçoluk
tiz (I) *m* eski tüfeklerde fıtil
tiz (I) *m* fit, kışkırtı (birini başkasına karşı kışkırtma) **(yek) ~ kirin** (birine) fit vermek (veya sokmak)
tizane *rd* alaylı
tizbî *m* tespih **~ kişandin** tespih çekmek
tizbîh *nd* mezarın üzerine uzunlamasına dizilen küçük taş dizisi
tizik (I) *m* makat, anüs, şerç, büzük
tizik (II) *rd* soytarı
tizikandin *m* kızdırma, kızıştırma
tizikandin *l/gh* kızdırmak, kızıştırmak
tizirûg *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis)
tizkirin *m* **1.** fitleme, kışkırtma, kışkırtış **2.** pohpohlama **3.** kızdırma, kızıştırma **4.** dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itme)
tiz kirin *l/gh* **1.** fitlemek, kışkırtmak **2.** pohpohlamak **3.** kızdırmak, kızıştırmak **4.** dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek)
tizkirî *rd* kışkırtılmış, kızdırılmış
tizo mizo *h* estek köstek **~ kirin** estek köstek etmek
tizork *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis)
Tî *kîm* Ti (Titan'ın kısaltması)
-tî *rz/m* isimden isim yapım soneki * **hevaltî** arkadaşlık
tî (II) *lşk/m* ti * îşareta tiyê ti işareti
tî (III) *b* hayret ifadesi
tî (IV) *n* kayın, kayın birader, kayınço (kadına göre kocasının erkek kardeşi)
tî (V) *rd* susak (susuz, susamış olan) **(yek) ~ birin ser avê ~ anîn** (birine) külahını ters giydirmek **~ û birçî** aç susuz **~ û birçî man** aç susuz kalmak **~yê (tiştekî) bûn** susamak, özlemek (çok istemek)
tîbaq *n* tezad
Tîbetî *nd/rd* Tibetli
Tîbetkî *m* **1.** Tibetçe (Tibet dili) **2.** *h* Tibetlere yaraşır bir biçimde
tîbûn *m* susama
tî bûn *l/ngh* susamak
tîbûnî *m* susaklık, susuzluk
tîbûyî *rd* susuz (susamış olan)
tîbûyîn *m* susayış
Tîcanî *nd/rd* Ticanî (Kuzey Afrikada kurulmuş bir tarikat ve bu tarikata mensup kimse)
Tîcanîtî *m* Ticanilik
tîdhi tîdhi *b* köpek kovma ünlemi
tîfil *bnr* şîlik
tîfo *bj/m* tifo, kara humma
tîftik **1.** tiftik **2.** *rd* tiftik (bundan yapılmış olan)
tîfûs *bj/m* tifüs
tîhiştin *m* susatma, susuz bırakma
tî hiştin *l/gh* susatmak, susuz bırakmak
tîhiştî *rd* susatılmış, susuz bırakılmış olan
tîj (I) **1.** sivri **2.** keskin
tîj (II) *m* çentik **~ lê xistin** çentik atmak
tîj (III) *bnr* tîş
tîjav *m* sel
tîj bûn *bnr* tûj bûn
tîjik *n* **1.** sivri, sivrice **2.** keskin, keskince **3.** kıymık **4.** üvendire
tîjikî *rd* **1.** sivrice **2.** keskince
tîjikî bûn *m* sivrileşme
tîjikî bûn *l/ngh* sivrileşmek
tîjikîkirin *m* sivrileştirme
tîjikî kirin *l/gh* sivrileştirmek

tîjk *m* ışın
tîj kirin *bnr* tûj kirin
tîjtîjî *bnr* tîştîşî
tîjtîjok *rd* sivri uçlu
tîk (I) *m* bir halay türü
tîk (II) *bj/m* tik
tîk (III) *rd* **1.** dik (eğik olmayan) * **tîk sekiniye** dik durmuş **2.** dik (eğimi dike yakın) * **hevrazê tîk** dik yokuş **3.** dik (yatık durmayan, sert) * **porê tîk** dik saç **4.** dik (ses için; kalın, tok) **5.** dik (bakış için; sert) * **awirê tîk** dik bakış **6.** *mat* dik (birbirine dikey olan doğrulardan oluşmuş) **(tiştek)** ~ **danîn** diremek (dikine koymak) ~ **sekinîn** dik durmak, dimdik durmak, dikilip durmak (veya kalmak) ~ ~ dik dik ~ ~ **nihêrtin (an jî mêze kirin)** dik dik bakmak ~**a hişkolekî** kazık gibi (dimdik ve sert)
tîkane *rd/h* **1.** dikçe **2.** *mat* dikey
tîkanekî *h* dikine
tîkanî *rd* dikey
tîkbûn *m* **1.** diklenme, dikleşme (yokuş bir duruma gelme) **2.** dikelme, dikilme
tîk bûn *l/ngh* **1.** diklenmek, dikleşmek (yokuş bir duruma gelmek) * **rê ji nişka ve tîk bû** yol birden dikleşti **2.** dikelmek, dikilmek
tîkbûyîn *m* **1.** dikleniş, dikleşiş (yokuş bir duruma geliş) **2.** dikeliş, dikiliş
tîkçûn *m* **1.** dik gitme **2.** başının dikine gitme (kimsenin öğüdünü dinlememe, kendi bildiğini yapma)
tîk çûn *l/ngh* **1.** dik gitmek **2.** başının dikine gitmek (kimsenin öğüdünü dinlememek, kendi bildiğini yapmak)
tîke (I) *n* helik (duvar örülürken büyük taşların arasına konulan küçük taşlar)
tîke (II) *n* **1.** tike (et, ekmek, peynir vb. için) **2.** dürüm, dürmaç
tîkegoşt *m* et tikesi, kuş başı
tîkekirin *m* doğrama (eti keserek parçalama)
tîke kirin *l/gh* doğramak (eti keserek parçalamak)
tîkekirî *rd* doğranık, doğranmış olan
tîker *rd* susatıcı
tîkgoşe *mat/rd* dikgen
tîkirin *m* susatma
tî kirin *l/gh* susatmak
tîkirî *rd* susatılmış, susuz bırakılmış olan
tîkî *rd/h* dikçe
tîkîtî *m* diklik
tîkkirin *m* dikleştirme
tîk kirin *l/gh* dikleştirmek
tîkkirî *rd* dikleştirilmiş
tîkkî *h* dikine
tîktîkî *rd* diken diken, dikleşmiş, dik duruma gelmiş (saç, kıl vb. için)
tîl (1) *rd* kurnaz
tîl (II) *m* zıpzıp, misket, bilye * **lîstika tîlan** misket oyunu
tîla *ant/m* beze, gudde
tîlawet *m* tilâvet
tîlolek *m* bir tatlı adı
tîlolîk *m* muhallebi
tîlotê *m* fıskiye
tîlotêzik *m* fıskiye, fışkırık
tîltîlok *nd/nt* **1.** kikirik (zayıf, ince ve uzun boylu) **2.** sıska, debil, zayıf yapılı **3.** mumya (çok zayıf kimse), solucan gibi (soluk ve zayıf kimse)
tîltîlokî *rd* **1.** kikirikçe **2.** sıskaca, debilce **3.** cimbakuka, cılızca, çelimsiz, hıra
tîltîlokîbûn *m* sıskalaşma
tîltîlokî bûn *l/ngh* sıskalaşmak, sıskası çıkmak
tîltîloktî *m* **1.** kikiriklik **2.** sıskalık, debillik
tîm *m* **1.** takım, grup **2.** *sp* takım * **tîma sporê** spor takımı **3.** *lşk* tim ~ **a parêziyê** eskort
tîmal *bnr* tîmar
tîmar (I) *dîr/m* tımar
tîmar (II) *m* **1.** sağaltım, sağaltma (hastaya bakma) **2.** tedavi (yara bakımı) **3.** timar (binek hayvanların kıllarını, derisini temizleme) **4.** ıslah **5.** *mec* tedip uslandırma ~ **bûn 1)** tımar olmak, tedavi olmak, sağalmak **2)** ıslah olmak ~ **kirin 1)** tımar etmek, tedavi etmek, sağaltmak **2)** ıslah etmek ~**a hespan** manej ~**a taybetî** özel bakım veya tedavi
tîmarbûn *m* **1.** tımar olma, tedavi olma, sağalma **2.** ıslah olma
tîmar bûn *l/ngh* **1.** tımar olmak, tedavi olmak, sağalmak **2.** ıslah olmak
tîmarbûn *rd* **1.** tımar oluş, tedavi oluş, sağalış **2.** ıslah oluş
tîmargeh *m* tımarhane, ıslah evi
tîmaristan *m* tımarhane, ıslah evi
tîmarker *nd/nt* tımarcı, sağaltıcı
tîmarkirin *m* **1.** tımarlama, tedavi etme, sağaltma **2.** kaşağılama **3.** ıslah etme **4.** tedip etme, uslandırma, yola getirme
tîmar kirin *l/gh* **1.** tımarlamak, tedavi etmek, sağaltmak **2.** kaşağılamak **3.** ıslah etmek **4.** tedip etmek, uslandırmak, yola getirmek
tîmarkirî *rd* **1.** tımarlı, tedavi edilmiş **2.** tımarlı (timar edilmiş hayvan)
tîmarxane *m* **1.** tımarhane, akıl hastahanesi **2.** ıslah evi, ıslahane
tîmik *rd* kasis
tîmsal *n* timsal
tîmseh *zo/m* **1.** timsah (Crocodilus) **2.** *rd* timsah (bu hayvanın derisinden yapılan)
tîmûs *ant/m* timüs, özden
tîn *m* **1.** ısı **2.** hararet, sıcaklık * **tîna rojê** güneşin harareti **3.** nufüz, etkî * **agir tîna xwe dayê** ateş onu etkiledi ~ **dan** ısı vermek ~ **di (tiştekî) de çûn** ısınmaya yüz tutmak ~ **ketin (tiştekî)** (bir şey) ısınmak, ısınmaya yüz tutmak ~a cesta ajelan diriksel (veya diril) ısı ~**a (...) şikîn** (bir şeyin) etkisi kırılmak * **tîna sermayê şikiya** soğuğun etkisi kırıldı ~**a xwe**

dan hev birbirine alışmak ~a xwe şikandin susuzluğunu gidermek ~a xwe vekuştin susuzluğunu gidermek
tîna germbûnê *fiz* ısınma ısısı
tînatî *m* susuzluk
tînayî *m* susuzluk
tîndan *m* ısı verme
tîn dan *l/gh* ısı vermek
tîndar *rd* **1.** ısılı **2.** hararetli * **agirekî tîndar** hararetli bir ateş
tîndayî *rd* ılık
tîndêr *kîm/m* ısı veren, ekzotermik
tînegerm *rd* ılık
tînegermî *rd* **1.** ılıcak, ılıkça **2.** aşılama (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katılarak elde edilmiş su) * **ava tînegermî** aşılama su
tînegermîbûn *m* ılınma, ılıma, ılıklaşma
tînegermî bûn */ngh* ılınmak, ılımak, ılıklaşmak
tînegermîkirin *m* **1.** ılındırma, ılıtına, ılıklaştırma **2.** aşılama (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katma)
tînegermî kirin *l/gh* **1.** ılındırmak, ılıtmak, ılıklaştırmak **2.** aşılamak (soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katarak su elde etmek)
tînegermîtî *m* ılıklık
tînegermoyî *rd* ılıkça
tîner *m* tiner, inceltici
tînerkêş *nd/nt* tinerci, tiner bağımlısı kimse
tînet (I) *m* maneviyat
tînet (II) *fiz/m* tınnet, tını
tîngerm *bnr* tînegerm
tîngir *kîm/rd* endotermik
tînik (I) *m* ısı
tînik (II) *ant/m* **1.** soluk borusu **2.** gırtlak, imik * **bi tînika wî girt** imiğinden tuttu
tîniqandin *m* aşırıc derecede susatma
tîniqandin *l/gh* aşırıc derecede susatmak
tîniqandî *rd* aşırıc derecede susamış kimse
tîniqîn *m* aşırıc derecede susama
tîniqîn *l/ngh* aşırıc derecede susamak * **ez tîniqîm** ben çok susadım
tînî (I) *rd* **1.** ısıl **2.** *m* sıcaklık
tînî (II) *b* oynarken, oynaşırkan bir nida (çocuk dilinde)
tînî (III) *m* susama, susuzluk ~ya xwe kuştin (an jî **vekuştin**) susuzluğunu gidermek
tînîbûn *m* susanma
tînî bûn *l/ngh* susanmak
tînîbûyîn *m* susanış
tînnerm rd yumuşak başlı kimse
tînok *rd* susak (susayan, susamış olan)
tînokî *rd* **1.** susakça **2.** susak, hararetli * **filan kes zehf tînokî ye av vedixwe venaxwe têr nabe** adam o kadar hararetlmi bir türlü suya doymuyor
tînokîbûn *m* susanma
tînokî bûn *l/ngh* susanmak
tînokîtî *m* susaklık
tînokîbûyîn *m* susanış
tînoş *rd* susak (susayan, susamış olan) **~a (yekî) şikestin** susuzluğu gitmek **~a (yekî) xwe şikandin** (an jî **vekuştin**) susuzluğu gidermek
tînoşîbûn *m* susama
tînoşî bûn *l/ngh* susamak
tînoşîbûyîn *m* susayış
tînoşîkirin *m* susatma
tînoşî kirin *l/gh* susatmak
tînoşîtî *m* susaklık, susuzluk **~ya xwe şikandin** susuzluğunu gidermek
tînoşkî *rd* **1.** susakça **2.** susak, hararetli
tînoyî *rd* ılıkça
tînoyîbûn *m* ılıklaşma
tînoyî bûn *l/ngh* ılıklaşmak
tînoyîkirin *m* ılıklaştırma
tînoyî kirin *l/gh* ılıklaştırmak
tînpîv *fiz/m* ısıölçer, kalorimetre
tînpîvî *m* ısı ölçümü, kalorimetri
tînsar *rd* soğukça
tînstîn *rd* ısıalan
tînşikestî *rd* **1.** ılık **2.** ılımlı
tînşikên *rd* susuzluk giderici, hararet giderici, kandırıcı (içme isteğini giderici)
tînşikênî *m* kandırıcılık
tînşikînok *rd* susuzluğu giderici, hararet giderici
tînşîr *rd* ılık
tînşîrî *rd* ılıkça
tîntêçûn *m* ısınma, ısınmaya yüz tutma
tîn tê çûn *l/bw* ısınmak, ısınmaya yüz tutmak
tîp (I) *m* harf ~ **û ziwa** yazı tura **~a biçûk** küçük harf **~a dubare** şedde **~a girdek** büyük harf **~a hûrdek** küçük harf **~a kelijandinê** *rz* kaynaştırma harfi **~a navbirê** *rz* kaynaştırma harfi **~ên gotîk** gotik harfler
tîp (II) *m* **1.** tip * **du leyzvanê di eynî tîpî de** aynı tipte iki oyuncu **2.** *mec* tip (ilgi çekici, değişik kimse) **3.** *şn/wj* tip (oyun karakteri)
tîp (III) *m* **1.** ekip, grup * **tîpeke tiyatroyê ya ji deh kesan pêkhatî** on kişilik bir tiyatro ekibi **2.** takım, grup **3.** öbek, küme, grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) **4.** *mzk* grup, topluluk (müzik grupları için) * **tîpa muzîkê** müzik grubu **5.** *lşk* grup, deste, takım **6.** *lşk* kol, devriye **7.** *lşk* tugay **~a mehterê** mehter takımı
tîp (IV) *m* dalga * **gumîna tîpan e tê** dalgaların sesi var
tîpa dubare *nd* şedde (aynı karakterin iki kez yazılma durumu)
tîpa girdek *nd* büyük harf
tîpa hûrdek *nd* küçük harf
tîpa navbir *nd* kaynaşma harfi
tîpandin *m* dikte etme, harfi harfine yazma
tîpandin *l/gh* dikte etmek, harfi harfine yazmak
tîpa ravekirinê *nd* harfi tarif
tîpguherîn *m* **1.** çevriyazı, transkripsiyon **2.** transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin 1)** transkribe etmek **2)** harf çevrisi yapmak

tîpguhêr *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevrisi yapan kimse
tîpguhêrî *m* 1. çevriyazı, transkripsiyon 2. transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin** 1) transkribe etmek 2) harf çevrisi yapmak
tîpguhêrîkirin *m* 1. transkribe etme 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tîpguhêrî kirin *l/gh* 1. transkribe etmek 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tîpguhêz *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevrisi yapan kimse
tîpguhêzî *m* 1. çevriyazı, transkripsiyon 2. transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin** 1) transkribe etmek 2) harf çevrisi yapmak
tîpguhêzîkirin *m* 1. transkribe etme 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tîpguhêzî kirin *l/gh* 1. transkribe etmek 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tîpguhêzîkirî *rd* 1. transkribe edilmiş 2. harf çevirisi yapılmış olan
tîpguhêzîtî *m* 1. çevriyazı yapma 2. 2. transliterasyon yapma, harf çevirisi yapma
tîpguhêzker *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevrisi yapan kimse
tîpîk *rd* tipik
tîpnivîs *m* daktilo
tîpografî *m* tipografi
tîpolojî *m* tipoloji
tîprêz *nd/nt* dizgici, dizici, dizmen, mürettip
tîprêzgeh *m* dizgi yeri, mürettiphane
tîprêzî *m* 1. dizgi, dizim 2. dizgicilik, mürettiplik ~**ya (....) kirin** dizmek * **min tîprêziya nivîsarên pirtûkê kir** kitabın yazılarını dizdim
tîprêzîkirin *m* dizim, dizme (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenleme) * **tîprêzîkirina pirtûkê kuta bû** kitabın dizimi bitti
tîprêzî kirin *l/gh* dizmek (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenlemek)
tîprêzîkirî *rd* dizili, dizilmiş
tîprêzîtî *m* dizgicilik, mürettiplik
tîprêzker *nd/nt* dizgici, dizici, dizmen
tîprêzkerî *m* dizgicilik, dizicilik, dizmenlik
tîprêzkirin *m* dizme (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenleme)
tîprêz kirin *l/gh* dizmek (basım evinde harfleri yan yana getirerek yazı düzenlemek)
tîprêzxane *m* dizgi yeri, mürettiphane
tîptîpî *h* 1. grup gurup 2. kamp kamp
tîptîpîbûn *m* 1. gruplaşma, gruplara ayrılma 2. kamplaşma
tîptîpî bûn *l/ngh* 1. gruplaşmak, gruplara ayrılmak 2. kamplaşmak
tîptîpîkirin *m* gruplandırma
tîptîpî kirin *l/gh* gruplandırmak
tîpwerger *nd/nt* 1. çevriyazı yapan 2. harf çevrisi yapan kimse
tîpwergerî *m* 1. çevriyazı, transkripsiyon 2. transliterasyon, harf çevirisi ~ **kirin** 1) transkribe etmek 2) harf çevrisi yapmak
tîqetîq (I) *h* dos doğru
tîqetîq (II) *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak ~ **pê ketin** kahkahayı patlatmak
tîqetîq jê çûn *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tîqetîq kirin *l/gh* kahkaha atmak
tîqîn *m* kahkaha ~ ketin (yekî) kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tîqîn jê çûn *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tîqîn pê ketin *l/bw* kahkahayı basmak (koparmak veya salıvermek)
tîqtîq *m* kahkaha ~ jê çûn kahkaha atmak
Tîr *ast/m* Merkür
tîr (I) *m* 1. ok (yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk) 2. ok (yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka benzeyen işaret) 3. ok (bazı âletlerde veya araçlarda düz ve uzun bölüm) 4. dingil, ok demir 5. *mat* ok 6. mec anî keskin sancı dayanılmaz sancı * **tîr kete pişta min** sırtıma acı bir sancı girdi ~ **avêtin** ok atmak ~ **avêtin kêlekê** böğrü sancımak ~ **ji kevan derketin** ok yaydan çıkmak ~ **ji kevan pekîn** ok yaydan çıkmak ~ **û kevan** kemane, burgu ~ **û pişk** (an jî **peşk)** yazı tura ~ **û pişk avêtin** yazı tura atmak, kura çekmek ~**a dilan** kara sevda ~**a dilan lê ketin** kara sevdaya tutulmak, merak getirmek ~**a eşqê** gönül belâsı ~**a eşqê lê ketin** kara sevdaya tutulmak, sevdalanmak ~**a kevanê** fevri olan kimse ~**ên cencerê** harman döğme makinasının dişli kolları
tîr (II) *m* oklava, ince oklava ~**a êrîşteyê** yufka ekmeği ve erişte hamuru açmada kullanılan oklava
tîr (III) *rd* 1. koyu (sulu karşıtı) * **dewê tîr** koyu ayran * **motê tîr** koyu pekmez 2. yoğun (sıvılar için) 3. tıkız, katı (yoğunluğu çok fazla) 4. ağdalı, kıvamlı 5. *kîm* konsantre ~**a avê** suyun derin olduğu yer
tîr (IV) *m* taife
tîr (V) *m* uzun ve ince tarla parçası
tîraj *m* tiraj
tîrak *m* asabiyet, sinir
tîrakî *rd* sinirli, asabî
tîrakîbûn *m* asabîleşme
tîrakî bûn *l/ngh* asabîleşmek
tîrakîtî *m* asabîlik, sinirlilik
tîran *n* 1. tiran 2. *rd/mec* tiran, despot
tîrar *m* 1. tas 2. *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)
tîrat *şn/m* tirat
tîrave *bj/m* kanser
tîravebûn *m* kanserleşme
tîrave bûn *l/ngh* kanserleşmek
tîravenasî *m* kanser bilimi, kanseroloji

tîraveyî *rd* kanserli
tîravêj *nd/nt* okçu, ok atıcısı
tîravêjî *sp/m* okçuluk, ok atıcılığı
tîrawî *bj/m* kangren
tîrawîbûn *m* kangrenleşme
tîrawî bûn *l/ngh* kangrenleşmek
tîrawîbûyî *rd* kangrenli
tîrawîbûyîn *rd* kangrenleşme
tîrbaran *m* oklama (üstüne ok yağdırma) ~ **kirin** oklamak, üstüne ok yağdırmak
tîrbaz *nd/nt* okçu
tîrbazî *m* okçuluk
tîrbuşon *m* tirbuşon
tîrbûn *m* **1.** koyulaşma **2.** yoğunlaşma, tekasüf etme **3.** tıkızlaşma **4.** ağdalanma, ağdalaşma **5.** *kîm* derişme, konsantrasyon
tîr bûn *l/ngh* **1.** koyulaşmak **2.** yoğunlaşmak, tekasüf etmek **3.** tıkızlaşmak **4.** ağdalanmak, ağdalaşmak * **rîçal tîr bû** reçel ağdalandı **5.** *kîm* derişmek
tîrbûnî *m* **1.** koyuluk **2.** yoğunluk **3.** tıkızlık **4.** derişiklik
tîrbûyî *rd* **1.** koyulaşmış **2.** yoğunlaşmış **3.** tıkızlaşmış **4.** ağdalı, ağdalaşmış olan **5.** *kîm* derişik
tîrbûyîn *m* **1.** koyulaşış **2.** yoğunlaşış, tekasüf ediş **3.** tıkızlaşış **4.** ağdalanış, ağdalaşış **5.** *kîm* derişme
tîrcimoq *rd* uzun boylu
tîrdan *m* sancıma, zonklama
tîrdan *l/gh* sancımak, zonklamak
tîrdayîn *m* sancıyış, zonklayış
tîrdank *m* okluk, sadak
tîre (I) *m* **1.** tire (kısa çizgi) **2.** *mat* kiriş
tîre (II) *sos/m* boy, kabile, klân
tîredar *n* oklava
tîrekî *mat/n* köşegen
tîrekirin *m* tireleme
tîre kirin *l/gh* tirelemek
tîremar *zo/n* ok yılanı
tîrenan *n* yufka ekmek
tîrendaz *nd/nt* okçu
tîrerast *rd* dümdüz
tîrevan *nd/nt* okçu
tîrevanî *m* okçuluk
tîrêj *m* ışın ~**a rojê** güneş ışını ~**a roniyê** *fiz* ışık ışını ~**a kesk û sor 1)** gökkuşağı **4)** *fiz* tayf ~**a tavê** güneş ışını ~**ên alfayê** *fiz* alfa ışınları ~**ên betayê** *fiz* beta ışınları ~**ên enfrarûjê** enfraruj ışınları ~**ên gamayê** *fiz* gama ışınları ~**ên gerdûnî (an jî kozmîk)** *fiz* kozmik ışınlar ~**ên x'ê** x ışınları
tîrêja roniyê *fiz/nd* ışık ışını
tîrêja rontgenê *nd* röntgen ışını
tîrêjdan *m* ışın yayma
tîrêj dan *l/gh* ışın yaymak
tîrêjdar *rd* ışınlı
tîrêjdarî *m* ışınlılık
tîrêjdayî *rd* ışın yaymış olan
tîrêjdayîn *m* ışın yayış
tîrêjder *rd* ışın yayıcı
tîrêjên rontgenê *fiz/nd* röntgen ışınları
tîrêjgerîn *biy/m* fotokinezi
tîrêjî *rd* ışınsal
tîrêjk *m* ışın
tîrêjkar *rd* ışınlayıcı
tîrêjkirin *m* ışınlama
tîrêj kirin *l/gh* ışınlamak
tîrêjkirî *rd* ışınlamış
tîrêjn *m* ışın
tîrêjnas *nd/nt* ışınbilimci, radyolog
tîrêjnasiyî *rd* ışınbilimsel, radyolojik
tîrêjnasî *m* ışınbilim, radyoloji
tîrêjpîv *m* ışınölçer, radyometre
tîrêjpîvî *m* ışın ölçümü, radyometri
tîrêjstêr *ast/m* akan yıldız, meteor
tîrêjtav *m* güneş ışını
tîrêjzan *nd/nt* ışınbilimci, radyolog
tîrêjzaniyî *rd* ışınbilimsel, radyolojik
tîrêjzanî *m* ışınbilim, radyoloji
tîrênc *bnr* tîrêj
tîrgeh *m* yoğuşturma yeri, deriştirme yeri
tîrêjdar *rd* ışınlı
tîrhetav *m* güneş ışın
tîrhewcar *n* saban oku
tîrik (I) *m* **1.** ok, küçük ok **2.** ok (yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka benzeyen işaret) **3.** ok (bazı âletlerde veya araçlarda düz ve uzun bölüm) **4.** kara saban oku **5.** *mat* ok
tîrik (II) *m* ağızlık, sigaralık, sigara ağızlığı
tîrik (III) *m* ince oklava, küçük oklava (ekmek açmada kullanılan oklava)
tîrik (IV) *m* **1.** akrep (saatın iki ibresinden küçüğü) * **tîrika seatê** saatın akrebi **2.** ibre * **tîrika jimêrkerê** sayaçın ibresi ~**a saetê** saat oku
tîrika cixareyê *nd* sigaralık, sigara ağızlığı
tîrika erebeyê *nd* arış, araba oku
tîrika tevnê *nd* mekik (dokuma tezgahlarında)
tîrî (I) *nd/m* **1.** dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) **2.** *m* yıldırım
tîrî (II) *m* **1.** koyuluk **2.** yoğunluk **3.** kıvam, koyuluk ~**ya rehayî** salt yoğunluk
tîrîbûn *m* kıvamlanma
tîrî bûn *l/ngh* kıvamlanmak
tîrk *m* **1.** akrep (saatın iki ibresinden küçüğü) **2.** ibre
tîrke *m* ibre * **tîrkeya jimêrkerê** sayaçın ibresi
tîrker (I) *kîm/rd* **1.** yoğuşturucu **2.** *fiz* yoğunlaç
tîrker (II) *nd/nt* okçu (ok yapıp satan)
tîrkerî *m* okçuluk
tîrkevan *n* ok takımı
tîrkêş *nd/nt* okçu (okçuluk sporunu yapan kimse)
tîrkêşî *sp/m* okçuluk
tîrkirin (I) *m* oklama, **okla vurma**

tîrkirin (II) *m* **1.** koyulaştırma (sıvı şeyler için) **2.** terbiye yapma (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırma) **3.** yoğunlaştırma
tîr kirin (I) *l/gh* oklamak, okla vurmak
tîr kirin (II) *l/gh* **1.** koyulaştırmak (sıvı şeyler için) **2.** terbiye yapmak (bazı yemeklerin suyunu koyulaştırmak) **3.** yoğunlaştırmak
tîrkirî *rd* **1.** koyulaştırılmış **2.** yoğunlaştırılmış olan
tîrkom *m* ışınların odaklandığı nokta
tîrmar *n* ok yılanı
tîrmeh *m* temmuz (yılın 31 gün süren yedinci ayı)
tîrnîşan *m* ok işareti
tîroîd *ant/m*tiroit
tîroj *m* ışın, ışık hüzmesi
tîrojk *m* ışın, ışıncık
tîrok *m* **1.** küçük ok **2.** ok biçiminde çubuk
tîrokalsîtonîn *m* tirokalsitonin
tîroksîn *m* tiroksin
tîroşk *bnr* tîrojk
tîrpîv *m* yoğunluk ölçer
tîrvan *nd/nt* **1.** okçu (ok yapıp satan) **2.** okçu (okçuluk sporunu yapan kimse)
tîrvanî *m* **1.** okçuluk **2.** *sp* okçuluk
tîryak *bnr* tiryak
tîsmask *bot/m* su kenarlarında yetişen, acımsı bır tada sahip yenilebilir bir bitki
tîş (I) *b* **1.** davara seslenme nidası **2.** keçi sürme nidası
tîş (II) *m* **1.** çatlak, yarık (kayadaki, taştaki çatlak) **2.** çatlak (herhangi bir şeyin yarılma ve çatlama sonucu oluşmuş parçası) **3.** yırtmaç **4.** lime, yırtık parça **5.** parça, uzun ince parça * **axa we çar tîş kirin** toprağınızı dört parça ettiler ~ **bûn 1)** çatlamak, yarılmak * **mirov zebeş diavêje nav avê tîş dibe** insan karpuzu suya attı mı yarılıyor **2)** yırtılmak, çatlamak, çatlaklar oluşmak ~ **kirin 1)** çatlatmak, yarmak **2)** yırtmak ~ **lê ketin 1)** parçalanmak **2)** yarılmak ~ **lê vebûn** çatlamak, yarılmak ~ **û bertîş** lime lime ~ **û bertîşî bûn** lime lime olmak, paçavraya dönmek ~ **û rîtol** yırtık pırtık ~ **û rîtolê (yekî) li ba bûn** hırtlambası çıkmak ~ **û telîş** yırtık pırtık ~ **û telîş li ba bûn** yırtık pırtıkları savurulmak, hırtlambası çıkmak ~ **û telîşê** (yekî) **li ba bûn** yırtık pırtıkları savurulmak
tîşik (I) *bnr* têjik
tîşik (II) *m* **1.** lime **2.** dilim, parça (ince uzun parça) * **tîşikek zebeş bide min** bana bir dilim karpuz ver **3.** yırtmaç
tîşk *m* entarilere dikilmiş muska şeklindeki parça
tîşkirin *m* **1.** yarma **2.** yırtma
tîşkirin *l/gh* **1.** yarmak **2.** yırtmak
tîşlêketin *m* çatlama, yarılma (ağaç ve taşların çatlaması)
tîşlêketin *l/bw* çatlamak, yarılmak (ağaç ve taşların çatlaması)
tîşort *n* tişört
tîşqilandin *m* sataştırma
tîşqilandin *l/gh* sataştırmak
tîşqilîn *m* sataşma
tîşqilîn *l/gh* sataşmak
tîştîş *h* **1.** yarık yarık **2.** lime lime, sırım sırım
tîştîşî *rd* **1.** yarık yarık olmuş, çatlak çatlak olmuş **2.** lime lime olmuş, sırım sırım olmuş **3.** paramparça
tîştîşîbûn *m* **1.** yarılma, yarık yarık olma **2.** lime lime olma, sırım sırım olma
tîştîşî bûn *l/ngh* **1.** yarılmak, yarık yarık olmak **2.** lime lime olmak, sırım sırım olmak
tîştîşîkirin *m* **1.** yarma, yarık yarık etme **2.** ime lime etme, sırım sırım etme (bez, kumaş parçası için) **3.** paçavraya çevirme
tîştîşîkirin *l/gh* **1.** yarmak, yarık yarık etmek **2.** ime lime etmek, sırım sırım etmek (bez, kumaş parçası için) **3.** paçavraya çevirmek
tîştîşkî *h* **1.** çatlak matlak, yarık marık **2.** lime lime, sırım sırım
tît *rd* süslü, şık ~ **kirin** süslemek, güzelleştirmek (beden için) ~ **û vît** süslü püslü (kadın) ~ **û vît kirin** süsleyip püslemek
tîtal (I) âdet, töre * **rewişt û tîtalên zewacê** evlilik âdetleri
tîtal (II) *rd* **1.** yakışıklı, şık **2.** atletik (vücudu gelişmiş, biçimli, güzel yapılı genç) ~**ê xortan** filînta gibi
tîtalak *m* uç (yaprak için)
tîtalek *m* yaprak ucu
tîtalî *m* **1.** yakışıklılık **2.** *rd* atletik (vücudu gelişmiş, biçimli) * **kesekî tîtalî bû** atletik biriydi
tîtal kirin *l/gh* güzelleştirmek (beden için)
tîtan *kîm/m* titan (kısaltması Ti)
tîtav *zo/m* sülün (Phasianus colchicus)
tîtbûn *m* **1.** süslenme, süslenip püslenme **2.** süslenme (beden için)
tît bûn *l/gh* **1.** süslenmek, süslenip püslenmek **2.** süslenmek (beden için)
tîte *m* süs
tîtik (I) *rd* **1.** süslü, süslü püslü, şık **2.** yakışıklı
tîtik (II) *m* **1.** oyuncak **2.** cici (şey) **3.** *rd* oynak
tîtik (III) *m* cam
tîtik (IV) *rd* üstü başı yırtık pırtık
tîtikandin *m* süsleme, güzelleştirme
tîtikandin *l/gh* süslemek, güzelleştirmek
tîtikandî *rd* süslemnik, güzelleştirmiş olan
tîtikbûn *m* üstü başı yırtık pırtık olma
tîtik bûn *l/ngh* üstü başı yırtık pırtık olmak
tîtikên rengîn *nd* konfeti, küçük kâğıt parçacıkları
tîtikîn *m* süslenme, güzelleştirilme
tîtikîn *l/ngh* süslenmek, güzelleştirilmek
tîtikkirin *m* süsleme, süsleyip püsleme
tîtik kirin *l/gh* süslemek, süsleyip püslemek * **xwe tîtik kir** kendini süsleyip püsledi
tîtilewêskî *rd* çıt kırıldım

tîtilewêskîbûn *m* çıt kırıldım olma
tîtilewêskî bûn *l/ngh* çıt kırıldım olmak
tîtilmehesî *rd* süslü püslü
tîtilmehesîbûn *m* süslenip püslenme
tîtilmehesî bûn *l/ngh* süslenip püslenmek
tîtirmehesî kirin *m* süsleyip püsleme
tîtirmehesî kirin *l/gh* süsleyip püslemek
tîtirwask *zo/m* yağmur kuşu (Charadrius fluvialis)
tîtî (I) *m* araba (çocuk dilinde)
tîtî (II) *zo/nt* dudu
tîtkirin *m* **1.** süsleme, süsleyip püsleme **2.** güzelleştirme, süsleme (beden için)
tît kirin *l/gh* **1.** süslemek, süsleyip püslemek **2.** güzelleştirmek, süslemek (beden için)
tîtolek *m* başın tepesi
tîtraqûşî *rd* avanak, alık, bön, budala
tîtraqûşîbûn *m* avanaklaşma, alıklaşma, bönleşme
tîtraqûşî bûn *l/ngh* avanaklaşmak, alıklaşmak, bönleşmek
tîtraqûşîtî *m* avanaklık, alıklık, bönlük
tîvêl *n* yüz hatları **~ên (yekî) gir bûn** yüz hatları kaba olmak
tîvil (I) *zo/m* serçe (Passer domesticus)
tîvil (II) *n* zar * **tîvilê pîvazê** soğan zarı
tîwtîw *b* köpek çağırma ünlemi
tîx (I) *n* kılıç
tîx (II) *m* hat **~a badayı** burmalı hat **~a rast** düzgün hat, doğru hat **~a şikeste** kırık hat **~a vîç (an jî xwar)** eğik hat **~ên hevsû** denk hatlar
tîxdar *rd* **1.** hatlı **2.** hat hat taranmış saç
tîxtîxe *rd* hat hat şeklinde olan
tîz (I) *bnr* naz û tîz
tîz (II) *m* çifte (hayvan çiftesi)
tîz (III) *bnr* tûj
tîz (IV) *m* kaçamak (bir şeyden kaçınma yolu)
tîz (V) *m* ustura
tîz (VI) *rd* tiz
tîzav *m* sülfürik asit
tîzbûn *m* tizleşme
tîz bûn *l/ngh* tizleşmek
tîzek *rd* **1.** alıngan, darılgan, kırılgan (kolay ve çabuk gücenen) **2.** küseğen **3.** osuruğu cinli **4.** sulu gözlü zırtlak
tîzekî *rd* **1.** alınganca, darılganca, kırılganca **2.** küseğence **3.** osuruğu cinlice **4.** sulu gözlü zırtlakça
tîzekîtî *bnr* tîzektî
tîzektî **1.** alınganlık, darılganlık, kırılganlık **2.** küseğenlik **3.** osuruğu cinlilik **4.** sulu gözlü zırtlaklık
tîzik (I) *rd* **1.** alıngan, darılgan, kırılgan (kolay ve çabuk gücenen) **2.** küseğen **3.** osuruğu
tîzik (II) *m* çifte (hayvan çiftesi) **~ avêtin** çifte atmak, kıç atmak (hayvan çifte atmak) * **bidî tîzikan nedî tîzikan tê bidî heqê dîzikan** uçarı kaçarı yok (bu işi yapacaksın)
tîzikandin *m* **1.** darıltma, gücendirme **2.** gocundurma
tîzikandin *l/gh* **1.** darıltmak, gücendirmek **2.** gocundurmak
tîzikandî *rd* **1.** darıltılmış, gücendirilmiş olan **2.** gocunmuş olan
tîzikî *rd rd* **1.** darıltılmış, gücendirilmiş olan **2.** gocunmuş olan
tîzikîn *m* **1.** alınma, darılma, gücenme (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılma) **2.** gocunma
tîzikîn *l/ngh* **1.** alınmak, darılmak, gücenmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak) * **ji ber ku gotinên min li hesabê wî nehat, tîzikî** söylediklerim hoşuna gitmedi diye darıldı **2.** gocunmak
tîziqandin *m* gocundurma
tîziqandin *l/gh* gocundurmak
tîziqîn *m* gocunma
tîziqîn *l/ngh* gocunmak
tîzmar *zo/n* **1.** yer solucanı (Lumbricus terrestris) **2.** solucan (yağmurdan sonra topraktan çıkan solucan) **3.** küçük yılan, yılan yavrusu **4.** *mec* farkına varılması güç genç düşman
tîzmask *bot/m* bir çeşit pancar
tîzok *rd* **1.** alıngan, darılgan, kırılgan (kolay ve çabuk gücenen) **2.** çabuk gocunan
tîzokî *rd* alınganca, darılganca, kırılganca
tîzoktî *m* alınganlık, darılganlık, kırılganlık
Tl *kîm* Tl (talyumê'un kısaltması)
Tm *kîm* Tm(tulyum'un kısaltması)
to *n* **1.** kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman) **2.** kaymak (yağmur ve selden sonra toprağın üzerinde kalan özlü tabaka) **3.** *mec* kaymak (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) **~yê (tiştekî) ji xwe birin (an jî hilanîn)** (bir şeyin) kaymağını almak **~yê ser beroşê dixwe** çok seçici ve bencil kimse
tobe *m* **1.** tövbe **2.** tövbe, aman (bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatır) * **tobe, ez careke din nakim** aman, bir daha yapmam **~ be** hiç yok, yok oğlu yok **~ estexfurelah** tövbe esteğfurullah
tobedar *rd* tövbeli
tobekar *rd* tövbekâr
tobekarî *m* tövbekârlık
tobekirin *m* tövbe etme
tobe kirin *l/gh* tövbe etmek
tobekirî *rd* tövbeli, tövbe etmiş olan
tobeşikên *rd* tövbesini bozan kimse
tod *zo/n* baykuş
tof (I) *bnr* tov
tof (II) *m* belâ **ketin ~a (yekî) 1)** belâsına düşmek, ağına düşmek **2)** tongaya basmak (veya düşmek)
tof (III) *m* **1.** öbek, küme, grup (aynı yerde bulunan kimse veya nesneler bütünü) **2.** ekip, takım * **dê tofek li ber vê bînahiyê rawes-**

te bu binayı bir takım bekleyecek 3. *lşk* grup 4. bölüm, kısım (kol, dal) 5. *lşk* bölük **~a hejmaran** *mat* birimler bölüğü **~ên peyvan** *rz* söz öbekleri

tofan *m* 1. tufan * **tofana Nuh Pexember** Nuh tufani 2. tufan (şiddetli yağmur veya yağış, sağanak) * **tofana teyrokê** dolu sağnağı 3. *mec* fırtına (güç atlatılan kötü durum) 4. mec belâ

tofanî *rd* tufanca

tofên peyvan *rz/nd* söz bölükleri

tofikî *rd* grupvarî

tofikîbûn *m* gruplaşma

tofikî bûn *l/ngh* gruplaşmak

tofil *bnr* tovil

tofiroş *nd/nt* kaymakçı (satan kimse)

toftofî *h* 1. öbek öbek, küme küme 2. grup grup

toftofîbûn *m* 1. öbek öbek olma 2. gruplaşma, gruplara ayrılma

toftofî bûn *l/ngh* 1. öbek öbek olmak 2. gruplaşmak, gruplara ayrılmak

toftofîkirin *m* 1. öbek öbek etme 2. gruplandırma

toftofî kirin *l/gh* 1. öbek öbek etmek 2. gruplandırmak

tog (I) *rd* sürtük, düşük ahlâklı kadın

tog (II) *rd* köpek ve tazıdan olan melez hayvan

togirtin *m* kaymaklanma, kaymak bağlama (veya tutma)

to girtin *l/gh* kaymaklanmak, kaymak bağlamak (veya tutmak)

tohmet *m* töhmet

tok (I) *m* 1. gerdanlık 2. tasma

tok (II) *m* kalemtıraş

tok (III) *m* teker çemberi

tok (IV) *n* kaymak

tok (V) *n* Çiğdem, soğan vb. bitkilerin tanesi

tokel *m* şekil

tokme *h* tümü, hepsi, olduğu gibi * **dinya tokme ewr e** dünya olduğu gibi bulut

tokme girtin *l/gh* hepsini kaplamak

toksîkolog *nd/nt* toksikolog

toksîkolojî *m* toksikoloji

toksîkoman *rd* toksikoman

toksîkomanî *m* toksikomani

toksîn *m* toksin

tokyo *m* tokyo (bir tür terlik)

tol (I) *m* öç, intikam ~ **girtin** öç almak, intikam almak ~ **hilanîn** öç almak ~ **hildan** öç almak ~ **vekirin** öç almak, intikamını almak ~ **stendin** öç almak ~ **xwestin** kan istemek (öldürülen birinin ücünü istemek) **~a xwe hilanîn** (an jî **hildan)** intikamını almak, hınç (veya hınçını) almak **~a xwe jê hilanîn** -den öcünü almak, intikamını almak **~a xwe jê rakirin (stendin** an jî **hilanîn)** -den öcünü almak **~a xwe jê vekirin** -den öcünü almak **~a xwe rakirin** öcünü almak, intikamını almak **~a xwe stendin** (an jî **girtin)** öcünü almak, intikamını almak **~a xwe wergirtin** öcünü almak, intikamını almak

tol (II) *m* kılağı, zağ

tol (III) *rd* sürtük, yosma, çapkın kadın

tol (IV) *n* 1. melez köpek 2. kısa tüylü köpek 3. *argo* delikanlı

tol (V) *m* yuvarlanma

tolajo *rd* kin güdücü, intikamcı

tolajotî *m* kin güdücülük, intikamcılık

tolam *m* kıvrılma (köpekler için)

tolam girtin *l/gh* kıvrılmak (köpekler için)

tolan *m* köpek yuvası

tolaq *m* dolak

tolaz *rd/nd* 1. aylak 2. çapkın, hovarda, zampara 3. *argo* genç delikanli ~ **bûn** çapkın olmak **~ê bêkêr** mahale çapkını

tolazane *h* çapkınca, hovardaca

tolazbûn *m* çapkınlaşma

tolazbûyîn *m* çapkınlaşma

tolazî *m* çapkınlık, hovardalık, zamparalık ~ **kirin** çapkınlık yapmak, hovardalık etmek, zamparalık etmek, fındık kırmak

tolazîbûn *m* hovardalaşma

tolazî bûn *l/ngh* hovardalaşmak

tolazkî *rd/h* çapkınca, hovardaca

tolazok *rd/h* çapkın, hovarda

tolazokî *rd/h* çapkınca, hovardaca

tolbav *argo/m* sürtük, yosma

tolbaz *nd/nt* öç alıcı, intikamcı

tolbazî *m* öç alıcılık, intikamcılık

tolbûn (I) *m* 1. sürtüklük, yosmalık 2. yosmalaşma

tolbûn (II) *m* yuvarlanma

tol bûn *l/ngh* yuvarlanmak

tolbûyîn *m* yuvarlanış

tole (I) *n* zağar

tole (II) *m* öç, intikam

tole (III) *m* aşüfte, sürtük, yosma, zilli (kadın)

toleme *bj/m* dolama

tolerans *m* 1. tolarans, hoş görü, müsamaha 2. *tek* tolerans

tolevan *n* zağarcı

tolevanî *n* zağarcılık

tolexwaz *nd/nt* intikamcı, intikam alma yanlısı

tolexwazî *m* intikamcılık, intikam alma yanlısı olma

tolgir *nd/nt* intikamcı

tolgirî *m* intikamcılık

tolgirtin *m* öç alma, intikam alma

tol girtin *l/gh* öç almak, intikam almak

tolgirtî *rd* öç almamış, intikam almış olan

tolgîn *bot/m* sardunya (Geranium)

tolhilanîn *m* öç alma, intikam alma

tol hilanîn *l/gh* öç almak, intikam almak

tolhildan *m* öç alma, intikam alma

tol hildan *l/gh* öç almak, intikam almak

tolhildanî *h* öç alırcasına

tolhilder *nd/nt* intikamcı

tolhilderî *m* intikamcılık
tolhilîn *rd* öç alıcı
tolik *bot/m* ebe gümeci (Malva siyivestris)
tolikvan *m* ebegümeci toplamaya çıkan
tol jê hildan *l/bw* -den öç almak
tol kirin *l/gh* yuvarlamak
tolkirin *m* yuvarlama
tolme *m* dolma (yemeği)
tolpe *m* köpek yemeği
tolstendin *m* öç alma, intikam alma
tol stendin *l/gh* öç almak, intikam almak
tolstîn *rd* öç alıcı
toltajî *n* **1.** tazıyla köpeğin birleşmesinde meydana gelen yavru **2.** *argo* baldırıçıplak, lümpen
toltî *m* aşüftelik, yosmalık
tolvedan *m* öç alma, intikam alma
tol vedan *l/gh* öç almak, intikam almak
tolvedar *rd* öç alıcı
tolveker *rd* öç alıcı
tolvekirin *m* öçalma, intikam alma
tol vekirin *l/gh* öçalmak, intikam almak
tolwarî *h* intikamvari
tolwergir *nd/nt* intikamcı
tolwergirî *m* intikamcılık
tolwergirtin *m* öç alma, intikam alma
tol wergirtin *l/gh* öç almak, intikam almak
tolwergirtî *rd* öç almış, intikam almış olan
tom (I) *m* belâ * **ketin toma (yekî)** belâsına düşmek
tom (II) *m* mide fesadı
tomar (I) *m* tomar
tomar (II) *m* **1.** tac **2.** tacın etrafındaki puşu
tomar (III) *m* **1.** kayıt (bir yere mal ederek deftere geçirme) **2.** kayıt (bir yazının, bir hesabın tarih, numara vb. nin veya kopyasının bir yazılı bulunması) **3.** kayıt (ses veya resmi, manyetik bant üzerine geçirme işlemi) **4.** tescil **~î (...) bûn** -e kaydolmak **~ î (...) kirin** -e kaydetmek, -e yazmak, kayda geçirmek (bir yere kaydetmek) * **zarok tomarî dibistanê kirin** çocuğu okula yazdılar
tomarbûn *m* **1.** kaydolma **2.** tescil olma
tomar bûn *l/ngh* **1.** kaydolmak **2.** tescil olmak
tomarbûyîn *m* **1.** kaydoluş **2.** tescil oluş
tomargeh *m* studyo, kayıt stüdyosu
tomarîk *m* perçem, tepelik (saç tepeliği)
tomarkar *nd/nt* kaydedici, mukayyit
tomarkarî *m* kaydedicilık, mukayyitlik
tomarker *nd/nt* **1.** kaydedici, mukayyit **2.** *fiz/m* imleç, kaydedici
tomarkerî *m* kaydedicilık, mukayyitlik
tomarkirin *m* **1.** kaydetme (yazma) **2.** kaydetme (herhangi bir şeyi bir yere mal etme, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirme) **3.** kaydetme (hatırlamak için not etme) **4.** kaydetme (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirme) **5.** kaydetme (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etme) **6.** tescil etme
tomar kirin *l/gh* **1.** kaydetmek (yazmak) **2.** kaydetmek (herhangi bir şeyi bir yere mal etmek, bir şeyin tarih, numara veya adını bir deftere geçirmek) * **rojbûyîna lawikê tomar kiriye?** çocuğun doğumunu kaydetmiş mi? **3.** kaydetmek (hatırlamak için not etmek) **4.** kaydetmek (sesi veya resmi manyetik bant üzerine geçirmek) * **dengê min tomar kire band** sesimi kasete kaydetti **5.** kaydetmek (sıcaklık, basınç gibi bir niceliğin değişkenliğini tespit etmek) **6.** tescil efmek
tomarkirî *rd* **1.** kayıtlı, kaydedilmiş **2.** sicilli, tescilli
tomarname *m* kütük * **tomarnameya xwendevanan** öğrenci kütükleri
tomast *n* bir tür tulum peyniri
tomat *m* afet, belâ
tomate *m* domates
tomatîk *m* otomatik silâh
tomav *fizy/m* atmık, bel suyu, meni
tombak *m* **1.** tombak **2.** *rd* tombak (bundan yapılmış şey)
tombala *m* tombala
tombalakar *nd/nt* tombalacı
tombalakarî *m* tombalacılık
tombekî *bot/m* tömbeki (Nicotiana persica)
tomerî *h* **1.** toptan **2.** *rd* toplu (hep bir arada) * **peymangirêdana tomerî** toplu sözleşme
tomerîfiroş *nd/nt* toptancı (toptan satan)
tomerîfiroşî *m* toptancılık
tomet (I) *m* **1.** töhmet, kabahat **2.** ayip, utanç **3.** bahane, gerekçe
tomet (II) *m* müsibet
tomij *bnr* tamijî
tomik (I) *m* belâ * **ez ketim tomika te** senin belâna bulaştım ~ **bi ser de hatin** başına bir belâ gelmek
tomik (II) *n* **1.** yem (tavuk, kuş yemi) **2.** tuzak yemi
tomofîl *m* otomobil
tomografî *m* tomografi
tompiz *n* **1.** topuz, gürz **2.** *rd* tombul, tombalak * **zilamekî tompiz** tombul bir adam **3.** tombul (dolgun, etli)
tompizkî *h* tombulca
tompizkîbûn *m* tombullaşma
tompizkî bûn *l/ngh* tombullaşmak
tompizkîtî *m* tombulluk
ton (I) *m* ton (ağırlık birim)
ton (II) *mzk/n* **1.** ton (insan veya çalgı seslerinin yükseklik veya alçaklık derecesi) **2.** ton (konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde çıkması) **3.** *rz* ton, titrem **~a derbirînê** anlatım tonu~ **vebêjanê** anlatım tonu
tonaj *m* tonaj
tonalîte *mzk/m* tonalite
tone *nd/rd* **1.** maskara **2.** maskara (rezil, haysiyetsiz)
tonebûn *m* maskara **olma**

tone bûn *l/ngh* maskara olmak
tonekirin *m* maskara etme
tone kirin *l/gh* maskara etmek
tong *bnr* tog (I)
tonî (I) *rd* tonluk
tonî (II) *m* somuna benzer yassı ekmek
tonîk *m* **1.** tonik (organları uyaran ve güçlendiren ilâç) **2.** tonik (bazı içkilere katılan sıvı madde) **3.** tonik (cilt bakımında kullanılan boya ve yüze sürülen losyon)
tonîlato *der/m* tonilâto
tonîlatoyî *rd* tonilâtoluk
top (I) *m* top (oyun topu) ~ **ajotin** *sp* top sürmek ~ **dan** top vermek ~ **û tevda** derli toplu * **hundir pir paqij û top û tevda ye** içeri derli toplu ~**a berfê** kar topu
top (II) *lşk/m* top (gülle veya şarapnel atan büyük ateşli silâh) ~ **û tiving** top tüfek (türlü silâhlar) ~**a berbalafir** anti uçak topu ~**a beyabanê** sahra topu ~**a cîhanê li dora serê (yekî) zivirîn** başı dönmek ~**a çaphûr** küçük çaplı top ~**a fitarê** iftar topu
top (III) *n* top, ferde (kumaş, kâğıt gibi şeylerin belli miktardaki bağı) * **topek qumaş** bir ferde kumaş ~**ê qumaş** askı (yeni yapılan yapıların çatısına ev sahibi tarafında usta için veya düğün arabalarına düğün sahibi tarafında asılan kumaş topu)
top (IV) *m* asma kilit ~ **kirin** asma kilitle kilitlemek
top (V) *m* dürüm, dürmaç
top (VI) *m* nakışlı kilim
topa beyabanê *lşk/nd* sahra topu
topa çapgir *lşk/nd* büyük çaplı top
topa çaphûr *lşk/nd* küçük çaplı top
topa destan *sp/m* el topu
topa devbadayî *lşk/nd* ağzı daralan top
topa devbirî *lşk/nd* kesik ağızlı top
topa dûrxane *lşk/nd* uzun menzilli top
topa hewanê *lşk/nd* havan topu
topan *bnr* tapan
topanî *m* top oyunu
topa qafikan *nd* yedikule, bir çocuk oyunu
topavêj *lşk/m* topçu
topavêjî *m* topçuluk
topavêtin *m* **1.** top atma **2.** top atma (veya topu atma), iflas etme
top avêtin *l/ng* **1.** top atmak **2.** top atmak (veya topu atmak), iflas etmek
topayî *m* **1.** okuntu **2.** düğünden önce dügüne davet için davul eşliğinde her evi dağıtılan elma
topaz *m* topaz (değerli taş)
topbaran *lşk/m* top ateşine tutma
topbarankirin *m* top ateşine tutma, topa tutma
topbaran kirin *l/gh* top ateşine tutmak, topa tutmak
topbûn *m* **1.** toplanma **2.** toplanma (matematikte) **3.** top olma (yığın durumuna getirme)
top bûn *l/ngh* **1.** toplanmak **2.** toplanmak (matematikte) **3.** top olmak (yığın durumuna getirmek)
topbûyîn *m* toplanış
topder *sp/nd* pasçı, topçu, pas veren
topegavan *m* beyzbol
topek *rd/nt* kibirli, mağrur
topekî *m* kibirlilik, mağrurluk ~ **kirin** kibirlik yapmak
topele *m* topak
topeleberf *m* kar topu
topenan *m* bir oyun adı
topenanê *bnr* topenan
topgirtin *m* **1.** top tutma **2.** topu bloke etme
top girtin *l/gh* **1.** top tutmak **2.** topu bloke etmek
topik (I) *m* **1.** topuz (bir şeyin elle tutulabilen çıkıntısı) **2.** topuz, kundak (saç için) * **topika por** saç kundağı **3.** tomar (topun içini silmekte kullanılan ucu fırçalı çubuk) ~ ~ öbek öbek, küme küme, salkım salkım
topik (II) *rd* toparlak, kürevî ~**a lambayê** lamba karpuzu
topik (III) *rd* **1.** tombiş **2.** tonton
topik (IV) *m* kuş tuzağı
topik (V) *bot/m* tepecik
topika jinan *nd* fındık kurdu gibi
topika por *nd* at kuyruğu
topikbûn *m* göbeklenme (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşma)
topik bûn *l/ngh* göbeklenmek (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşmak)
topikî (I) *rd* **1.** toparlak, toparlacık, tombul, tombiş **2.** tıkız, tıknaz * **ew zilamê topikî hate mala me** o tıknaz adam bize geldi **3.** toplu, topluca (vücutça biraz dolgun) **4.** altın topu (güzel ve tombul çocuk)
topikî (II) *rd* **1.** yumru, yumuk, (şişkin, kabarık, yuvarlak biçimli) **2.** göbekli (marul ve lâhana için)
topikî (III) *h* dertop ~ **bûn** dertop olmak ~ **kirin** dertop etmek
topikîbûn (I) *m* **1.** toplaşma (top durumuna gelme) **2.** toparlaklaşma **3.** tıkızlaşma, tıknazlaşma
topikîbûn (II) *m* **1.** yumrulanma, yumrulma **2.** göbeklenme (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşma)
topikî bûn (I) *l/ngh* **1.** toplaşmak (top durumuna gelmek) **2.** toparlaklaşmak **3.** tıkızlaşmak, tıknazlaşmak
topikî bûn (II) *l/ngh* **1.** yumrulanmak, yumrulmak **2.** göbeklenmek (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşmak)
topikîbûyîn (I) *m* **1.** toplaşma (top durumuna gelme) **2.** toparlaklaşış **3.** tıkızlaşış, tıknazlaşış
topikîbûyîn (II) *m* **1.** yumrulanış, yumrulayış**2.** göbekleniş (marul, lâhana için; yaprakları büyüyüp sıklaşma)

topikîtî (I) *m* 1. toparlaklık 2. tıkızlık, tıknazlık
topikîtî (II) *m* yumruluk
topikkirin *m* 1. toparlaklaştırma 2. tıknazlaştırma 3. kundaklama, kundaklayış
topik kirin *l/gh* 1. toparlaklaştırma 2. tıknazlaştırma 3. kundaklamak (saçları toplayarak bağlamak)
topikkirî *rd* kundaklı (toplanık saçlı)
topiktopikî (I) *rd* 1. toptop 2. toparlak, tombul, tombiş
topiktopikî (II) *rd* yumuk yumuk
topisk *m* fiske (parmaklardan birinin ucunu baş parmağın başına iliştirip birdenbire ileriye fırlatarak yapılan vuruş) ~ **lê dan** (an **jî xistin**) fiskelemek, fiske vurmak
topîn *m* zıbarma
topîn *l/gh* zıbarmak
topkêş *der/m* 1. topçeker 2. topçeker (top çeken hayvan veya araç)
topkirin *m*1. toplama, toplayış 2. toplama (matematikte) 3. toplama (bir araya getirme, düzene sokma) 4. top etme (yığın durumuna getirme)
top kirin *l/gh* 1. toplamak 2. toplamak (matematikte) 3. toplamak (bir araya getirmek, düzene sokmak) * **porê xwe top kir û kire binê şewqeyê** saçlarını toplayıp şapkanın altına koydu 4. top etmek (yığın durumuna getirmek)
topkirî *rd* toplu, toplanmış olan
top teqîn *l/gh* 1. top patlamak 2. *mec* patlak vermek (gizli kalması istenilen veya beklenmedik bir olay ansızın ortaya çıkmak)
topleyz *m* oyun topu
topograf *nd/nt* topograf
topografya *m* topografya
topolojî *m* topoloji
topolojîk *rd* topolojik
toptop *rd* toparlak, tombalak
toptopik *m* 1. toparlak, toparlakça 2. yuvarlama (küfte vb. için)
topxane *der/m* 1. tophane 2. tophane (topçu askerlerin eğitildiği yer)
toq (I) *n* 1. tasma * **toqê kûçikê** köpek tasması 2. halka, çember 3. kağnı tekerlek çemberi ~**ê (yekî) ji stûyê xwe derxistin** (birinin) borcunu ödemek
toq (II) *m* 1. toka, saç tokası 2. broş 3. boyuna takılan zincir
toq (III) kabarma ~**avêtin** kabarıp dökülmek * **dîwar toq avêtiye** duvar kabarmış
toqan *m* dehşet, yılgı, panik
toqandin *m* 1. dehşete düşürme, yıldırma, paniğe verme 2. sindirme
toqandin *l/gh* 1. dehşete düşürmek, yıldırmak, paniğe vermek 2. sindirmek
toqandiyane *h* yılgınca
toqandî *rd* 1. yılgın 2. sinik, sindirilmiş, korkutulmuş
toqandîbûn *m* yılgınlık
toqavêtin *m* kabarıp dökülme
toq avêtin *l/gh* kabarıp dökülmek * **dîwar toq avêtiye** duvar kabarmış
toqavêtî *rd* kabarıp dökülmüş olan
toqbûn *m* çemberlenme
toq bûn *l/ngh* çemberlenmek
toqe *m* toka ~**ya por** saç tokası
toqekirin *m* tokalama
toqe kirin *l/gh* tokalamak
toqet *m* takat ~ **kirin** 1) takat etmek 2) *mec* cesaret etmek
toqil (I) *bnr* tovil
toqil (II) *bnr* teql û toqil
toqîn *m* 1. yılgı, dehşet, terör, tedhiş 2. dehşetlenme, dehşete düşme, panikleme, yılma 3. sinme
toqîn *l/ngh* 1. dehşetlenmek, dehşete düşmek, paniklemek, yılmak 2. sinmek
toqîndar *rd* dehşetli, tedhişli
toqîner *nd/nd* terorist, tedhişçi
toqînerî *m* teroristlik, tedhişçilik
toqlanî *m* 1. takla, taklak 2. tepetakla, tepetaklak ~ **bûn** tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak) ~ **kirin** tepetaklak etmek (veya devirmek)
toqlanîbûn *m* tepetaklak olma, tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
toqlanî bûn *l/ngh* tepetaklak olmak, tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
toqlanîbûyîn *m* tepetaklak oluş, tepetaklak gidiş (veya yuvarlanış)
toqlanîdan *m* 1. takla atma (veya kılma) 2. tepetaklak olma, tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
toqlanî dan *l/gh* 1. takla atmak (veya kılmak) 2. tepetaklak olmak, tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
toqlanîkirin *m* tepetaklak etme
toqlanî kirin *l/gh* tepetaklak etmek
tor (I) *n* 1. dağ 2. bayır aşağı
tor (II) *m* 1. ağ * **tora masiyan** balık ağı 2. ağ, şebeke * **tora agahiyê** bilgi ağı* **tora ragihanê** haberleşme şebekesi * **tora ragihandinê** iletişim ağı 3. *sp* ağ, file ~ **avêtin (...)** ağ atmak (veya bırakmak) * **ji bo ku masiyan bigire tor avêtiye deryayê** balık avlamak için denize ağ atmış ~ **berdan (...)** ağ atmak (veya bırakmak) ~ **kişandin** ağ çekmek, ığrıp çekmek ~ **li serê (yekî) gerandin** (birinin) başına çorap örmek, deke düşürmek ~**a zanariyê** (an **jî ragihanzaniyê**) bilişim ağı
tor (III) *bot/m* 1. göbek bağı 2. tevek (kavun, karpuz, domates vb. için) 3. iplik (fasulye gibi sebzelerin veya bazı meyvelerin lifı) 4. büyük demet bağı
tor (IV) *rd* 1. toy, torlak, işe alışık olmayan 2. toy, (gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan) 3. aylak, avare, başıboş (işsiz,

boş gezen) ~ ~ **1)** toy toy **2)** aylak aylak ~ ~ **ji xwe re gerîn** işsiz güçsüz dolaşmak, haymana beygiri gibi dolaşmak ~ ~**a (yekî) bûn** keyif sürmek, keyif (birinin) keyfi olmak ~ **û bor 1)** aylak, avare **2)** çok toy ve yabanî ~ **û bor bûn 1)** arpası çok gelmek, azınak **2)** pineklemek (hiç bir iş yapmadan oturmak)
tor (V) *m* tünek
tor (VI) *rd* yeşil, sarı arası renk; yeşilden çıkmış ama biçme çağına gelmemiş arpa ve buğday rengi * **genim hîna tor e meçine buğday** daha tam sararmamış biçme
tor (VII) *mat/m* tor
tora avê *nd* su şebekesi
tora çav *ant/nd* ağ tabaka, retina
tora masiyan *nd* balık ağı
torandin *m* **1.** batırma **2.** çuvallanma, kaybetme
torandin *l/gh* **1.** batırmak **2.** çuvallanmak, kaybetmek
torane *h* toyca ~ **borane** toyca
toranî *rd* **1.** aylak, avare, başıboş (işsiz, boş gezen) **2.** tembel ~ ~ **1)** aylak aylak **2)** tembel tembel
toranîbûn *m* **1.** aylaklaşma **2.** tembelleşme
toranî bûn *l/ngh* **1.** aylaklaşmak **2.** tembelleşmek
toranîbûyîn *m* **1.** aylaklaşış **2.** tembelleşiş
toranîkirin *m* **1.** aylaklaştırma **2.** tembelleştirme
toranî kirin *l/gh* **1.** aylaklaştırmak **2.** tembelleştirmek
toranîtî *m* **1.** aylaklık **2.** tembellik ~ **kirin 1)** aylaklık etmek **2)** tembellik etmek
toraq *m* çökelek ~**a baborî** bir tür değerli çökelek
toraqdank *m* çökelek sözme torbası
tora ragihandinê *nd* iletişim ağı
tora ragihanzaniyê *nd* bilişim ağı
torayî *m* toyluk
tora zanariyê *nd* bilişim ağı
torbe *m* torba ~ **tije kirin** altını pisletmek ~ **morbe** sandık sepet (eşya için)
torbik *n* torbacık
torbûn *m* toylanma
torbûn *l/ngh* toylanmak
tordan *m* çuvallanma, kaybetme
tor dan *l/ngh* çuvallanmak, kaybetmek
tore (I) *rd* maskara
tore (II) *m* **1.** töre * **ji toreya bavê xwe derketiye** âdet dışına çıkmış **2.** edeb, terbiye **3.** edebiyat, yazın ~**ya dab û nêrîtan** davranış töresi, adabımuaşeret
tore (III) *rd* toy (gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan)
tore (IV) *m* tür, çeşit
tore (V) *bnr* tûre
torebûn *m* maskaralaşma, maskara olma
tore bûn *l/ngh* maskaralaşmak, maskara olmak
torehez *nd/nt* edebiyat dostu
torehezî *m* edebiyat dostluğu
torekî *ant/rd* ağsı
torenenas *fel/m* töretanımaz, immoral
torenenasî *fel/m* töretanımazlık, immoralizm,
torenkî *rd* tuhaf, garîp
toreparêz *rd* töreci
toreparêzî *m* törecilik
torero *n* torero, boğa güreşçisi
toretanî *zo/nd* bir kuş
torevan (I) *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı
torevan (II) *nd/nt* ağcı (ağla balık avlayan)
torevanî *m* edebiyatçılık
toreyî *rd* **1.** törel (töreye uygun) **2.** törel, töresel (töreyle ilgili) **3.** edebî, yazınsal
toreyîtî *m* törellik
torezan *nd/nt* törebilimci
torezanî *m* töre bilim
torf *m* turba (az çok kömürleşmiş bitkilerden oluşan yakıt)
torgî *m* uçkur (şalvarlarda kullanılan uçkur)
torik *m* **1.** bıyık, asma bıyığı (asma gibi bitkilerde, sarılıp tutunmaya yarayan sürgün) * **torika mêwê** asma bıyığı **2.** iplik (fasulye gibi sebzelerin veya bazı meyvelerin lifi)
torim *m* deve yavrusu
torin (I) *dîr/rd* **1.** soylu, asil **2.** soylu, asil (iyi tanınmış, köklü bir aileden gelen)
torin (II) *nd/nt* torun
torinî *m* soyluluk, asalet, asillik
torî *zo/n* çakal (Canis aureus)
torî (II) *zo/m* su kenarlarında yaşayan bir kuş
torî (III) *m* toyluk
torîk *zo/n* çakal (Canis aureus)
torîn *nd* **1.** asil, asılzade soylu **2.** güzellik, yakışıklı
torînî *m* **1.** asillik, asilzadelik, soyluluk **2.** güzellik, yakışıklılık
torîtî *m* toyluk
torkî *m* bel bağı, *m* uçkur (şalvarlarda kullanılan uçkur)
torlî *m* dolu (yağış türü)
tormoz *m* fren
tormozkirin *m* frenleme
tormoz kirin *l/gh* frenlemek
tornado *erd/m* tornado
torne *m* torna
tornekar *nd/nt* tornacı
tornekarî *m* tornacılık
tornekirin *m* tornalama
torne kirin *l/gh* tornalamak
tornekirî *rd* tornalı, tornalanmış
tornevîda *m* tornavida
tornîstan *der/nd* tornistan ~ **kirin** tornistan etmek
toros; torosk *bot/m* yuvarlak acur
torpîdo *der/m* torpido, torpidobot
torpîl *m* **1.** torpil **2.** *mec* torpil (kayırıcı, arka)
torpîlavêj *der/m* **1.** torpido, torpidobot **2.** torpil atıcısı

torpîlkirin *m* torpilleme
torpîl kirin *l/gh* torpillemek
torqî *rd* hafifmeşreb
torqîtî *m* hafifmeşreblik
torş *m* kaydırak (kaydırağı oyunu)
tort *m* tortu, çökelti
torte tortu (eritilmiş tereyağının altında kalan tortu)
tortor (I) *bot/m* bir yabani üzüm türü
tortor *rd* aylak, avare (işsiz, boş gezen) ~ ~ aylak aylak ~ ~ **gerîn** aylak aylak gezmek
tortore *rd* aylak, avare, başıboş (işsiz, boş gezen, boş oturmayı seven, boş gezmeyi seven)
tortoretî *m* aylaklık, avarelik, başıboşluk
tortoretîkirin *m* aylaklık etme
tortoretî kirin *l/gh* aylaklık etmek
tortoreyî *m* aylaklık, avarelik,
tortorî (I) *bot/m* bir tür üzüm
tortorî (II) *rd* aylak, avare, işsiz güçsüz
tortorîk (I) *ant/m* rektum, göden, göden bağırsağı
tortorîk (II) *zo/n* çakal (Canis aureus)
tortorîtî *m* aylaklık, avarelik, başıboşluk
tortxwarî *rd* tortucu, her şeyin kötüsünü, dipte kalanıyla yetinen
torum *nd* torum (deve yavrusu)
tor û bor *rd* toy, cahil
tor û borî *m* toyluk
torvan *nd/nt* ağcı (ağla balık avlayan)
torvanî *m* ağcılık
torxe *zo/m* çayır kuşu, tarla kuşu, toygar (Alauda arvenis)
toryûm *kîm/m* toryum (kısaltması (Th)
tosil *n* ters (at, katır tersi)
tosî *bot/m* hoş kokusu olan dikenli bir ot
tosklaw *n* sihirbazlık aleti
tost *n* tost
toş (I) *m* an, lahza
toş (II) *m* felaket, musibet
toş (III) *m* birkaç kişiyle oynanan bir taş oyunu
toşbî *ant/m* bez, salgı bezi ~**ya tifê** tükürük bezi ~**ya tîroîdê** tiroid bezi ~**ya zençelokê** tiroit bezi
toşil *n n* **1.** kabuk * **toşilê darê** ağaç kabuğu * **toşilê zebeşê** karpuz kabuğu **2.** zar * **toşilê pîvazê** soğan zarı
toşîr *n* süt kaymağı
toşpî *bnr* toşbî
tot (I) *m* beceriksiz kadın (alayla)
tot (II) *m* çömelme, çömme ~**a xwe dan** çömmek
tot (III) *zo/nd* baykuş
totak (I) *zo/nt* dudu
totak (II) *rd* soğuk, sıcak davranmayan
totalek *m* merak
totalîşk *m* ortada kalan, yapılmayan iş, yarım kalmış iş
totalîtarîzm *m* totalitarizm
totalîter *rd* totaliter, bütüncül
totalîterî *m* totaliterlik, bütüncüllük
totang *zo/nt* **1.** dudu **2.** zavallı
totanî *zo/nd* bir tür kuş
totbûn *m* **1.** apışma, çömelme, çömme **2.** kıvrılma (dar bir yere büzülerek yatma)
totbûn *m* **1.** yuvarlanma **2.** itilme
tot bûn *l/ngh* **1.** apışmak, çömelmek, çömmek **2.** kıvrılmak (dar bir yere büzülerek yatmak)
tot bûn *l/ngh* **1.** yuvarlanmak **2.** itilmek
totbûyîn *m* **1.** apışma, çömeliş, çömme **2.** kıvrılış (dar bir yere büzülerek yatma)
totbûyîn *m* **1.** yuvarlanış **2.** itiliş
totdan *m* çömme
tot dan *l/gh* çömmek
totdayîn *m* çömme
totem *sos/m* totem, ongun
totemîtî *m* totemizm, totemcilik
totemîzm *sos/m* totemizm, totemcilik, onguncululuk
totemtî *m* totemcilik, totemizm
toterîk (I) *bnr* poçax
toterîk (II) *m* tekerlek
totevedan *m* çömelme
tote vedan *l/gh* çömelmek
totik (I) *zo/nt* dudu
totik (II) *n* kafa
totik (III) *bot/m* hatmi çiçeğine benzer ve boyu yarım metre kadar olan bir bitki
totik (IV) *m* **1.** börek **2.** delikli tandır ekmeği
totik (V) *m* çömelme
totikdan *m* çömme
totik dan *l/gh* çömmek
totikdayî *rd* çömmük
totikdayîn *m* çömme
totikvala *rd* kafasız, boş kafalı, kof kafalı, kuru kafa, saman kafalı (akılsız kafa)
totikvalatî *m* kafasızlık, boş kafalılık, kof kafalılık, kuru kafalık, saman kafalılık
totikvedan *m* çömme, çömelme
totik vedan *l/gh* çömmek, çömelmek
totikvedayî *rd* çömmük
totikvedayîn *m* çömelme
totilê cinan *nd* küçük ekmek, büyük poğaça
totirne *nd/rd* ızbandut, uzun boylu ve iri
totirvan *bnr* notirvan
totî *zo/m* dudu
totîk *m* düdük
totîkvan *nd/nt* düdükçü
totkanî *m* diz kırarak çökme
totkirin (I) *m* çömeltme
totkirin (II) *m* **1.** yuvarlama, yuvarlatma **2.** itme
tot kirin (I) *l/gh* çömeltmek
tot kirin (II) *l/gh* **1.** yuvarlamak, yuvarlatmak **2.** itmek
toto (I) *n* kafa * **ez di totoyê te de lê bixim?** kafandan vurayım mı?
toto (II) *sp/m* toto
totok *zo/m* bir tür kuş
totolo *m* yuvarlanma

totolobûn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
totolo bûn *l/ngh* yuvarlanmak
totolokirin *m* yuvarlama
totolo kirin *l/gh* yuvarlamak
totya *bnr* tûtya
tov *n* **1.** tohum **2.** *mec* atmık, sperm **3.** *mec* tohum, soy, nesil, döl **4.** *mec* tohum (ortaya bir sonuç çıkaran, bir sonucun ortaya çıkmasına sebep şey) ~ **avêtin** tohum atmak, tohum serpmek ~ **birandin** soyunu kurutmak ... ~ **bûn** bire ...vermek * **ev zeviya me deh tov e** bu tarlamız bire on veriyor ~ **reşandin** tohum ekmek ~**ê belkî hêşîn nabe** iş belkiyle olmaz ~**ê (...) birandin** soyunu kurutmak ~**ê pirpirê** çok olan, çok biten şey için
tovbîber *n* biber tohumu
tovçîn *nd/nt* tohum serpen, eken
tovdank *m* tohumluk, tohum yeri
tovdar *rd* tohumlu
tovdarbûn *m* tohumlanma
tovdar bûn *l/ngh* tohumlanmak
tove *bnr* tobe
tovek *rd* bol tohumlu
tovê kinfan *nd* çedene, çetene
tovê xursî nd tütün cinsi
tovfiroş *nd/nt* tohumcu (satan kimse)
tovfiroşî *m* tohumculuk
tovil *ant/m* **1.** zar * **tovila hêkê** yumurta zarı **2.** *biy* çeper, zar **3.** *bot* zar, kütikül * **tovila pîvazê** soğan zarı **4.** kabuk * **tovila firingiyê** domates kabuğu * **tovila darê** ağaç kabuğu
tovila derve *bot/nd* dış zar
tovila duyemîn *bot* ikinci zar
tovila mêjî *nd* beyin zarı
tovila navê *bot/nd* iç zar
tovila tenik *nd* ince zar
tovilik *bot/n* başçık, haşefe
tovilî *ant/rd* **1.** zarsı **2.** *bot* zarsı
tovî *m* atmık
tovîsot *n* biber tohumu
tovkirin *m* tohumlama, tohum ekme
tov kirin *l/gh* tohumlamak, tohum ekmek
tovkirî *rd* tohum serpilmiş olan
tovrind *nd/nt* asilzade, soylu
tovrindî *m* asilzadelik, soyluluk
tovxerdel *m* hardal tohumu
tox (I) *n* aşık kemiğinin çukur kısmı
tox (II) *m* tasma
tox (III) *m* bayrak
tox (IV) *nd* mat ve kapalı renk
toxavk *m* süt kaymağı, krema (sütün yüzünden toplanan yağlı katman)
toxim *n* **1.** tohum **2.** *mec* tohum (soy sop, döl, nesil) **3.** *mec* tohum (ortaya bir sonuç çıkaran, bir sonucun ortaya çıkmasına sebep şey)
toximavêtin *m* tohum ekme, ekim
toxim avêtin *l/gh* tohum ekmek
toximdar *rd* tohumlu
toximdarbûn *m* tohumlanma
toximdar bûn *l/ngh* tohumlanmak
toximfiroş *nd/nt* tohumcu (satan kimse)
toximfiroşî *m* tohumculuk
toximkirin *m* tohumlama
toxim kirin *l/gh* tohumlamak
toxm *bnr* toxim
toxmav *m* sperma, sperm
toz *m* **1.** toz **2.** toz (çok küçük parçacıklara bölünmüş herhangi bir madde) * **toza kerkîtê** kükürt tozu **3.** *argo* beyaz (uyuşturucu madde) **4.** *rd* toz (toz durumunda olan) ~ **girtin 1)** toz kapmak, tozlanmak **2)** tozunu almak (veya atmak, silkmek veya silkelemek) ~ **hilanîn** toz almak (tozunu temizlemek) ~ **hildan** tozunu almak (veya atmak, silkmek veya silkelemek) ~ **jê weşandin** tozunu almak (veya atmak, silkmek veya silkelemek), dövmek, hırpalamak ~ **rakirin** toz koparmak ~ **û dûman** toz duman ~ **û dûman berî nava hev dan 1)** tozu dumana katmak **2)** tozu dumana katmak (ortalığı alt üst etmek) ~ **û dûman rakirin** tozu dumana katmak ~ **û telaz** toz duman, toz toprak ~ **û tibar** (an jî **tubar**) süprüntü ~ **û xebar** (an jî **xebr**) toz duman ~ **û xewar** toz duman, toz toprak ~ **û xubar** toz toprak, toz duman ~ **û xwelî** toz toprak ~**a diranan** diş tozu, diş parlatma tozu ~**a hestî** kemik tozu ~**a sabûnê** sabun tozu ~**a zimpereyê** zımpara tozu
toza kulîlkan *bot/m* çiçek tozu, polen
toza spîkirinê *kîm/nd* kireç kaymağı
tozan *m* **1.** tozan **2.** toz toprak karışımı esen rüzgâr ~**a berfê** toz toprak karışımı esen rüzgâr
tozbûn *m* tozarma, tozlaşma
toz bûn *l/ngh* tozarmak, tozlaşmak
tozbûyîn *m* tozarış, tozlaşış
tozdar *rd* tozlu
tozek *rd* birazcık, azıcık
tozfiroş *nd/nt* uyuşturucu satıcısı (argo)
tozger *nd/nt* tozcu
tozgirtin *m* tozlanma
toz girtin *l/gh* tozlanmak
tozgirtî *rd* tozlu, tozlanmış olan
tozhildan *m* toz alma (eşyalar üstündeki tozu alma)
toz hildan *l/gh* toz almak (eşyalar üstündeki tozu almak)
tozik *n* **1.** toz **2.** tozuntu **3.** zere, toz zeresi ~**a mirinê** ölü toprağı
tozika kulîlkê *bot* çiçek tozu
tozikî *rd* tozlu, tozluca
tozil *m* toz, ufak toz ~ **dûman** toz duman
tozî *m* dilim
tozîn *rd* tozdan
tozkêş *rd* **1.** toz çekici **2.** *m* elektrik süpürgesi
tozmij *rd* **1.** toz emici **2.** *m* elektrik süpürgesi
tozqal *m* zere
tozqedran *m* hasat bitim zamanı

tozrakirin *m* tozuma, tozutma
toz rakirin *l/gh* tozumak, tozutmak
trafîk *m* trafik
trafo *m* trafo
trahom *m* trahom
trajediyane *h* trajedik
trajedî *wj/şn* trajedi, ağlatı
trajedînivîs *nd/nt* trajedi yazarı
trajedya *m* tragedya
trajîk *rd* trajik
trajîkomedî *m* trajikomedi
trajîkomîk *m* trajikomik
trake *zo/m* trake
trakît *m* trakit
traktor *m* traktör
traktorvan *nd/nt* tratörcü
trampet *m* trampet, trampete
trampetjen *nd/nt* trampetçi
trampetjenî *m* trampetçilik
tramplen *m* tramplen
tramwey *m* tramvay
transandantal *fel/m* transandantal
transandantalîzm *fel/m* transandantalizm, deney üstücülük
transatlantîk *m* transatlantik
transeksuel *rd* transeksüel, dönme
transeksuelî *m* transeksüellik, dönmelik
transfer *sp/m* transfer
transformasyon *psî/m* transformasyon, dönüşüm
transformator *fiz/m* transformatör, dönüştürücü
transformîst *rd/nd* transformîst, dönüşümcü
transformîzm *fel/m* transformizm, dönüşümcülük
transfuzyon *m* transfüzyon, kan aktarımı
transistor *m* transistor
transît *m* transit ~ **derbas bûn** transit geçmek
transkrîpsiyon *m* transkripsiyon, çevriyazı
transkripsiyoner *nd/nt* transkripsiyoner, çeviri yazıcı
translîterasyon *m* transliterasyon, harf çevirisi
transplantasyon *bj/m* transplantasyon organ nakli, organ aktarımı
transport *m* transport
trapez *m* trapez
trapezvan *nd/nt* trapezci
trapezvanî *m* trapezcilik
traş *m* **1.** tıraş (saç, sakal tıraş etme) **2.** tıraş (tıraş zamanı gelmiş saç veya sakal) **3.** yontma ~**a serî** saç tıraşı
traşbûn *m* tıraş olma
traş bûn *l/ngh* tıraş olmak
traşbûyî *rd* tıraş edilmiş, tıraş olmuş
traşbûyîn *m* tıraş oluş
traşkirin *m* **1.** tıraş etme, tıraşlama, yülüme **2.** yontma, tıraş etme (taş vb.)
traş kirin *l/gh* **1.** tıraş etmek, tıraşlamak, yülümek **2.** yontmak, tıraş etmek (taş vb.)
traşkirî *rd* **1.** tıraşlı **2.** yontma, yontuk * **pênûsa traştî** yontuk kalem
traşnebûyî *rd* sakallı, sakal tıraşı olmamış olan
traştin *m* **1.** tıraşlama, tıraş etmek (saç, sakal gibi) **2.** tıraşlama, yontma (taş vb.)
traştin *l/gh* **1.** tıraşlamak, tıraş etmek (saç, sakal gibi) **2.** tıraşlamak, yontmak (taş vb.)
traştî *rd* **1.** tıraşlı, tıraş edilmiş (saç, sakal gibi) **2.** tıraşlı, yontuk
travers *m* travers
traverten *jeo/m* traverten
travma *m* travma
travmatolojî *bj/m* travmatoloji
trebzan *m* bir tür lastik ayakkabı
trembêl *m* araba
tren *bnr* trên
trençkot *m* trençkot
treyler *m* treyler
trên *m* tren ~**a banliyo** banliyö treni ~**a lezgîn** sürat katarı
trêna bar *nd* marşandiz
trêna motordar *nd* mototren
trîbûn *m* tribün ~**a şerefê** şeref tribünü
trîgonometrî *m* trigonometri
trîgonometrîk rd trigonometrik
trîko *m* triko
trîkosefal *zo/m* trikosefal
trîkotaj *m* trikotaj
trîkotajker *nd/nt* trikotajcı
trîkotajkerî *m* trikotajcılık
trîlojî *wj/m* triloji, üçleme (bir yazarın konu ve fikrî yapı olarak birbirini izleyen üç eseri)
trîlyon *m* **1.** trilyon (bin milyar) **2.** trilyon (bu sayının adı)
trîo *mzk/m* **1.** trio, üçlü **2.** trio, üçlü (bu parçayı çalan üç kişilik müzik grubu)
trîpolî *m* tripoli
trîportor *m* trîportor, üç teker
trîptîk *m* triptik (otomobiller için verilen geçici gümrük belgesi)
trîşîn *zo/m* trişin (Trichinella spiralis)
trîton *kîm/m* triton
trîtyûm *kîm/m* trityum (kısaltması T)
troleybus *m* troleybüs
trom *as/m* tromp
trombon *mzk/m* trombon
trombonjen *nd/nt* tromboncu
trombonjenî *m* tromboncululuk
trompet *mzk/m* trompet
trompetjen *nd/nt* trompetçi
trompetjenî *m* trompetçilik
tropîka *erd/m* tropika
tropîkal *erd/rd* tropikal
tropîzm *biy/m* tropizm, doğrulum
troposfer *m* troposfer
trost *m* tröst
troyka *m* troyka
truk *m* trük
trup *m* trup

trûmpe *m* tulumba
tu (I) *h* **1.** hiç (olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştirir) **2.** hiç (soru cümlelerinde belirsiz zamanı belirtir) * **hûn tu çûne nêçîrê?** hiç ava gittiniz mi? **3.** hiç (bir soruya açık bir cevap verilmek istenmediğinde cevap cümlesinin başına getirilir * **te çi dît -tu** ne gördün? -hiç **4.** tek (yalnız bir) * **tu kesek nîn e** tek bir kişi yok **5.** *rd* hiçbir * **Nevîn ji tu mirovî re kîn nekudirandibû** Nevin hiçbir insana kin gütmemişti **6.** *rd* hiçten (çok değersiz, önemsiz) ~ **agir bêdû nîn e** dumansız hiçbir ateş yok ~ **car 1)** asla **2)** hiçbir vakit, hiçbir zaman, bir günden bir güne, ömrü billâh ~ **cara Xwedê** ömrü billâh, hiçbir vakit ~ **çêrek nema ku kirin** ağzına geleni söylemek ~ **firqeke me ji hev nîn e** (an jî **tune)** yoktur birbirimizden farkımız ~ **heyatek nedan hev** hayatı birbirine zindan etmek ~ **ji destan nehatin** elden bir şey gelmemek ~ **jî** hiç de * **dersên wê tu jî ne baş in** dersleri hiç de iyi değil ~ **kar û îşê Xwedê nake** işsiz güçsüz, aylak aylak dolaşıyor ~ **kes** hiç kimse, kimsecik * **îro yekşem e, li kuçeyan tu kes nîn e** bugün pazar, sokaklarda hiç kimse yok ~ **kes bi qandî dê li ser mirov naşewite** ana gibi yâr olmaz, Bağdat gibi diyar olmaz ~ **kes ji xêrê naçe dêrê** hiç kimse boş yere birşeyler yapmaz, mutlaka çıkarı içindir ~ **kesî** *c* hiçbiri (olumsuz cümlelerde "bir tanesi bile" anlamında kullanılır) ~ **nîn e** hiç yok ~ **pirxêlî tune ku dû tê re dernekevê** hiç tütmeyen baca yok ~ **qulek nehiştin** (an jî **neman) lê gerîn** delik deşik aramak ~ **serê meêşe destmalê neavêje** ağrımıyan başını bağlama ~ **se ji kiloran nareve** hiç bir it kemikten kaçmaz ~ **tişt jê fehm nekirin** (bir şeyden bir şey) anlamamak ~ **tiştekî veşarî yê (yekî) tune bûn** gizlisi saklısı olmamak
tu (II) *c* sen (bükünsüz hali) * **bes tu bixwaze** yeter ki sen iste ~ **barê hêkan lê bikî nalîve** eski tavrını değiştirmek ~ **beranê bisko bûyayî tu dê li ber derê bavo bûyayî** becerikli olsaydın elaleme çalışmazdın ~ **berê (yekî) bi ku de bikî nabêje na** başına vur, ağzından lokmasını al elinden ~ **bêminet î** geleni ardına koma ~ **bêminet î ji bavê xwe de** elinden geleni ardına koma ~ **bi axaftin î** sözünü kesiyorum!, kusura bakma ~ **bi erda reş de herî** yere batasıca (veya yere batsın) ~ **bi esehiya (....) nizanî** kazın ayağı öyle değil! ~ **bi kê re rabî rûnî tu dê kurmê wî hilînî** körle yatan şaşı kalkar ~ **bi ku de biavêjî weqî çar tuxt e** okka her yerde dörtyüz dirhem ~ **bi qedrê** (an jî **xatirê) Xwedê bikî** Allah aşkına ~ **bi qurbana vî şîrê spî bibî** seni bunun (...) hatırı için bağışlıyorum * **dayê tu bi qurbana şîrhe spî bibî ku te daye min** anne seni bu ak süt için bağışlıyorum ~ **bi serê pozê (wî) bigirî ruh dide** burnunu sıksan canı çıkacak ~ **bi wî Xwedayî bikî** Allahı (veya Allahını) seversen ~ **bi xeber î** sözünü kesiyorum!, kusura bakına ~ **bi xeberdan î** sözünü kesiyorum!, kusura bakma ~ **bi xêr (û xweşî) hatî** hoş geldin ~ **bi xêr hatî -xêrdar bî** hoş geldin -hoş bulduk ~ **bi Xwedayê xwe bikî** Allahı (veya Allahını) seversen ~ **bi Xwedê bikî 1)** Allah aşkına * **tu bi Xwedê bikî, xwe ji pêşiya min hilîne** Çekil karşımdan, Allah aşkına **2)** Allahı (veya Allahını) seversen ~ **biavêjî avê** su içinde, sokağa atsan * **tu vê biavêjî avê jî bi pênc milyonan dike** bunu sokağa atsan beş milyon eder * **tu biavêjî avê ev pirtûk pênc milyon dike** bu kitap su içinde beş milyon eder ~ **biavêjî ber se** (an jî **kûçikê) jî naxwe** köpeğe atsan yemez ~ **biavêjî ber se (kûçikê), se (kûçik) naxwe** ite atsan yemez ~ **bibêjî ha** ha deyince ~ **biçî erş tu dê werî ser tejê reş** tilkinin dönüp dolayşıp geleceği yer kürkçü dükkanıdır, bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge) ~ **bidî kûçikê** (an jî **se) jî naxwe** köpeğe atsan yemez ~ **bidî kûçikê** (an jî **se), kûçik (se) naxwe** ite atsan yemez ~ **bidî tîzan (tîzikan) nedî tîzan (tîzikan) tû dê bidî heqê dîzikan** (an jî **barê gûzan)** bu işin uçarı kaçarı yok ~ **bigirî negirî êdî venagere** ağlamak para etmez ~ **(wî) bihêle** bırak ki (saymasak, hesaba katmasakta) ~ **bihiş î bê hiş î** aklın başında mı? ~ **bilind baz dayî nizm ketî** yaya kaldın tatar ağası ~ **bûyî pîra paşiya koçê** geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye (veya geçti Bor'un pazarı) ~ **çavê min bî!** gözünün yağını yiyeyim! ~ **çi biçînî, di kodikê de wê dibînî** ne ekersen onu biçersin ~ **çi biçînî, tu dê wî biçinî** (an jî **hilînî)** ne ekersen onu biçersin ~ **çi bikî tûr, tu dê wî derînî** ne ekersen onu biçersin ~ **çi bixwazî 1)** ne istersen **2)** tatlısı tuzlusu (değişik, bol ve çok yiyeceğin bulunduğu sofra) ~ **çavê min bî** gözünün yağını yiyeyim ~ **çi çax bibêjî ha, hazir e** ha deyince ~ **çi dibêjî** *b* efendim (anlaşılmayan bir sözü tekrarlatmak veya karşısındakinin ne düşündüğünü sormak için söylenir) * **ev çi tişt e yawo, tu çi dibêjî?** bu olacak iş değil, efendim? ~ **çi diçî û tê, wî tînî rastê** ne diye ikide bir onu gündeme getiriyorsun ~ **çi li hev digolibînî** lâfı geveleme ~ **çi qas lê**

dinêrî hê bi xweşikiya wê dihesî baktıkça alır (güzelliği birdenbire göze çarpmayan) ~ **çi qas li dinyayê bimînî tu dê ji xwe re ecêban bibînî** dünyanın ucu uzundur ~ **çi têxî beroşê tu dê wî bixwî** ne ekersen onu biçersin ~ **çima nitirî yî?** niye suratın asık? ~ **çima xeman dixwî?** tasası sana mı düştü? ~ **delalê berdilê xwe veşêrî** sevdiğin ölsün ~ **derdê giran nebînî** dert görmeyesin ~ **yê çi bikî!** ne olacak! * **tu yê çi bikî, gula taxê** ne olacak kenarın dilberi ~ **dê êdî çi bikî** ne yaparsın ki (veya ne yapmalı ki) ~ **dê herî û herî jî** tıpış tıpış yürümek (isteristemez bir yere gitmek veya ayrılmak) ~ **dê min ji xwe re bibînî** önüne dikilmek (karşısındakine engel olmak istendiğinde söz ve davranışıyla göstermek) ~ **di gorê de nesitirî** mezarda bile rahat yüzü görmeyesin ~ **di nav xweşiyê** (an jî **xêrê**) **de bî** hoş bulduk * **tu bi xêr hatî -tu di nav xweşiyê de bî** -hoş geldin - hoş bulduk ~ **di nav xêrê de bî** sefa (veya sefalar) bulduk ~ **diaxivî (dipeyîvî** an jî **qise dikî) tu nizanî tu çi dibêjî** akıın derken bokum demek ~ **dibêjî** demek * **tu dibêjî ji niha û pê de dê were?** bundan sonra gelir mi dersin? ~ **dibêjî hema bila ji kulekê de bê bikeve devê min** armut piş ağzıma düş! ~ **dibêjî qey** 1) sanki 2) benzemek, sanısını uyandırmak * **tu dibêjî qey vî zilamî araq vexwariye** bu adam rakı içmişe benziyor ~ **dibêjî qey avo** (an jî **sidê**) **ye** mekik gibi ~ **dibêjî qey bi per û bask e, difire** kuş kanadıyla gitmek ~ **dibêjî qey bînahiyên te kêm bûne** şeşi beş görmek ~ **dibêjî qey boxçeya ji parçeyan e** parçalı bohça gibi ~ **dibêjî qey cin û perî jê re tiştan dibêjin** cin fikirli olmak ~ **dibêjî qey cin û perî lê xisitin** cin çarpmışa dönmek ~ **dibêjî qey çivîk e** kuş gibi (çok eline, ayağına çabuk) ~ **dibêjî qey Decal li pey e** kelle götürür gibi ~ **dibêjî qey dîkê qoqo ye** horoz gibi (kabadayca davranan erkekler için kullanılır) ~ **dibêjî qey eşqiya ye** eşkiya gibi ~ **dibêjî qey hevrîşim e** ipek gibi (çok ince, parlak ve yumuşak) ~ **dibêjî qey eynî hêkek** (an jî **sêvek**) **bûne, te ew di nav de kiriye du cihan** bir elmanın yarısı o, yarısı bu ~ **dibêjî qey eynî qutî ye** kutu gibi (küçük fakat kullanışlı ve şirin) ~ **dibêjî qey ê serê çiya ye** dağdan inme, eşkiya gibi ~ **dibêjî qey hemam e** hamam gibi, halvet gibi (çok sıcak yer) ~ **dibêjî qey gotinê (wî) ji nava qûranê derketine** çok yerinde sözler sarfetmek ~ **dibêjî qey gûza hindê xwariyê** çok berak ve güçlü sese sahip olmak ~ **dibêjî qey heşr û nîzam e** kıyamet kopmak (bir yerde çok gürültü ve telâş olmak) ~ **dipêjî qey hêk pê re ye** yerinde durmak nedir bilmeyen ~ **dibêjî qey ji ber xelayê filitiye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **dibêjî qey ji bo hev çêbûne** birbiri için yaratılmış olmak ~ **dibêjî qey ji çiya de hatiye** dağdan inme ~ **dibêjî qey ji esmanan de hatiye xwarê** 1) gökten zembille mi indi (Tanrının özel olarak gönderdiği, saygınlık görmesi gereken kişi mi?) 2) gökten zembille mi indi (uğraşmadan, didinmeden, kendiliğinden mi türedi?) ~ **dibêjî qey ji pozê şeytên ketiye** afacan, piç fırlama, yaramaz ve zeki çocuk ~ **dibêjî qey ji xelayê filitiye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **dibêjî qey ji xelayê hatiye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **dibêjî qey kerametê (te) hene** abdala malum olur ~ **dibêjî qey kerametên we hebûn** keramet buyurdunuz (veya kerametle bulundunuz) ~ **dibêjî qey kîloyek derman** (an jî **boyax**) **di xwe daye** boyacı küpüne girmiş gibi ~ **dibêjî qey kuliyan piyê te xwariye** kağnı gibi gitmek ~ **dibêjî qey li çiya mezin bûye** dağda büyümüş ~ **dibêjî qey li esmanan nîskan tov dike** kazık yutmuş gibi ~ **dibêjî qey (filan kes) makîne ye** makine gibi adam ~ **dibêjî qey malê** (an jî **cotgeha**) **bavê wî ye** babasının (veya babalarının) çiftliği ~ **dibêjî qey minare ye** minare gibi ~ **dibêjî qey mirî ye** ölü gibi ~ **dibêjî qey monik di dest û piyên (wê) de tune bûn** eline ayağına üşenmemek ~ **dibêjî qey navika wan bi hev ve ye** göbeği biriyle bağlı (veya beraber kesilmiş) ~ **dibêjî qey navoka hev birîne** aralarından su sızmamak ~ **dibêjî qey nîskan li esman tov dike** oklava (veya baston) yutmuş gibi ~ **dibêjî qey rewta helhelê ye** fasulye sırığı gibi ~ **dibêjî qey şeytan e** şeytanın kıç bacağı (veya art ayağı) ~ **dibêjî qey te hêk** (an jî **sêv**) **di nav de kiriye du cihan** bir elmanın yarısı o, yarısı bu ~ **dibêjî qey te pereyê** (an jî **perekê**) **xwe tê daye** bahşiş (veya beleş) atın dişine bakılmaz ~ **dibêjî qey tu pêlî hêkan dikî** kağnı gibi gitmek ~ **dibêjî qey xwelî pê de hatiye bêjingkirin** üstüne ölü toprağı serpilmiş gibi ~ **dibêjî qey werîsê şixrê ye** yalli gibi (veya Arabın yalellisi gibi) ~ **dibêjî qey Xwedê (yekî) li ber beravê daye** anasından doğduğuna bin pişman (çok tembel, üşüngeç) ~ **dibêjî qey Xwedê (wî) li kuçeyê daye** göbeği sokakta kesilmiş ~ **dibêjî û pê naynî** adamakla mal tükenmez ~ **didî pêşiyê bi gezan tê, tu didî pey bi refesan tê** önüne geleni kapar, ardına geleni teper ~ **dilê min î?** keyfimin kahyası mısın? ~ **dixwazî ku...** ister misin? * **tu dix-**

wazî ku niha bavê te çûbe malê ister misin şimdi baban eve gitmiş olsun ~ **dipeyîvî tu nizanî tu çi dibêjî** akım derken bokum demek ~ **dîzik î qey tu bipelişî!** (arkasında veya sırtında) yumurta küfesi yok ya! ~ **Eyşik î, bi xwe şik î** buluttan nem kapan ~ **ezîzê berdilê xwe veşêrî** sevdiğin ölsün ~ **fîtikê lê bixî wê xwîn ji rûyê (wî) biavêje** yanağından kan damlamak ~ **fîtikê li rûyê (yekî) bixî xwîn jê tê** yüzünden kan damlamak ~ **geriyayî geriyayî te ev dît** bula bula bunu (onu, bir şeyi, bir kimseyi) bulmak (en kötü şeyi seçmek) ~ **hatî agir?** ateş almaya mı geldin?, ce demeye mi geldin? ~ **her bijî** aferin, çok yaşa, aşk olsun ~ **her hebî!** var ol, sağ ol, berhudar ol! ~ **herî erş tu herî ferş tu dê werî ber gunikê reş** bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, sonunda yakalanırsın çekirge (veya üçüncüsünde avucuma düşersin çekirge) ~ **herî ser teneşoyê** (an jî **mevşenê**) teneşire gelesin ~ **heta bibêjî** istediğin kadar, oldukça ~ **hewcedarî min î** sen bana muhtaçsın ~ **heyî** ~ seni gidi seni (veya seni seni) ~ **hezar salî bî** dünya durdukça durasın ~ **hezar xêrî ji bazara xwe bibînî!** bildiğinden şaşma! ~ **hê dûrî çem î tu xwe hildidî** dereyi görmeden paçaları sıvamak ~ **ins î an jî cins î** in misin, cin misin ~ **jê xeydan î, radibî xedrê digihînî xwe** gâvura kızıp oruç yemek (veya bozmak) ~ **ji ba bavê xwe ve bêmint î** elinden geleni ardına koma ~ **ji çi birevî tu dê di wî bigerî** istemediğin neyse o başına gelsin ~ **ji gerê têyî ez ji gerefenê têm** sen giderken ben biliyordum ~ **ji gerê têyî ew ji gerefenê tê** tereciye tere satmak ~ **ji kerê de bikevî** *argo* Allah belanı versin ~ **ji sola xwe re dibêjî** müsterih ol, benden lâf çıkmaz ~ **karê ber xwe bike** işine bak! (sen karışma) ~ **keran li ba keran girê bidî ji hev hînî fis û tiran dibin** *argo* üzüm üzüme baka baka kararır ~ **kevir biavêjî çiravê wê peşk bêne te** yılana dokunursan sana sokar ~ **kezeba xwe bidî ber bayê kur hênik nebe** derndine derman bulamıyasan ~ **kêr lê bixî xwîn jê nayê** kaskatı kesilmek, donup kalmak ~ **kîjan kevirî bilind dikî di binî de ye** hangi taşı kaldırsan, altından çıkar, bin tarakta bezi olmak (her işe karışır) ~ **ku ez ji te re bibêjim** efendime söyleyeyim ~ **kur bî bi bavê xwe de** baban öle (kadınlar birbirine bedduada bulundukları zaman söylerler) ~ **lê!** 1) bak! (şaşma anlatır) 2. bak! (küçümsemeyi bildirir) * **tu li aqilê mêrik** adamın aklına bak 3) bak bak! (şaşma bildirir) 4) bak sen ha! 5) a (acıma, üzülme, şaşmayı bildirir) * **tu lê çi qas xweşik e** a ne güzel ~ **lê binêre!** 1) işe bak 2) bak bak! (şaşma bildirir) * **tu lê binêre, çi qewimiye, haya me jê nîn e** bak bak neler olmuş da haberimiz yok 3) vay anasını! (veya vay canına) ~ **li ba kê bimînî tu dê kurmê wî hilînî** kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan ~ **li ber guleyan herî** kurşunlara gelesin ~ **li ber serê (yekî) li defê bixî jî hişyar nabe** davul çalsan işitmez (uykusu çok ağır) ~ **li defê bixî jî deng naçê** davul çalsan işitmez (çok sağır) ~ **li hikmeta Xwedê binêre** Allahın hikmetine (veya işine) bak ~ **li îşê xwe binêre!** 1) işine bak! (görevini, işini sürdür) 2) işine bak! (sen karışma) ~ **li îşê Xwedê binêre** Allahın işine bak ~ **li karê (îşê) xwe binêre!** 1) işine bak! (görevini, işini sürdür) 2) işine bak! (sen karışma) ~ **li ku mala bavan li ku** daha çok var ~ **li me kêm bûyî!** bir sen eksiktin! ~ **li mezelan razêyî tu dê xewnan jî bibînî** körle yatan şaşı kalkar ~ **li sihûda** (an jî **şansê**) **me (binêre)** aksi tesadüf (e bak) ~ **li telê (wî) binêre,** ~ **li kurm û tebîetê (wî) binêre** bacak kadar boyu var türlü türlü huyu var ~ **li telê xwe nanêrî** saçına başına bakmadan ~ **li vî alî bixî, aliyê dinê dide berê** kafasına vur, ekmeğini elinden al ~ **li vî karî (îşî)** işe bak! ~ **li xwarina tirî digerî an li kuştina rezvan?** niyletin üzüm yemek mi veya bağcıyı öldürmek mı? ~ **lome anîn ser her tiştî** üzümün çöpü armudun sapı var demek ~ **mûyekî jê bikişînî di şûnê de dê don biavêje**çok semiz, yağlıtavlı olmak ~ **nabêjî** 1) meğer, meğerse * **tu nabêjî, ew zilam diz bûne!** meğer adamlar hırsızlarmış * **tu nabêjî polîs in** meğer polislermiş 2) öyle, demek öyle * **tu nabêjî wisan e?** niye öyledir demiyorsun? ~ **nebînî çêtir e** 1) görmesen iyi olur 2) görme! (aşırılık anlatır) * **tu xanî nebînî çêtir e, wê dilê te pê bişewite** evi görme, için yanar ~ **negihiyê** (an jî **negihiyê**)! yetişme (veya yetişmeyesi) ~ **nekî ez nekim îcar wê kî bike?** sen ağa ben axa koyunları (veya inekleri) kim sağa? ~ **nemirî heta roja te tê** varol, çok yaşa, bravo ~ **nizanî mala dawetê kîjan e, te ra kiriye kevçiyê xwe** hariçten gazel okumak veya atmak (bir konuşmaya yersiz ve zamansız katılmak) ~ **nizanî mala dawetê ku der e, tu radikî kevçiyê xwe** çizmeden yukarı çıkmak ~ **nizanî mala dawetê li ku ye tu radikî kevçiyê xwe!** abacı kebeci ara yerde sen neci? ~ **patika xwe dibînî tu (wî/wê) nabînî** enseni gürsen bile istediğini göremezsin ~ **pêlî çavê min bike** hoş geldin ~ **pîr û kal bî** pir ol ~ **qet xêrê (ji xwe) nebînî** boyu (bosu) devrilsin (veya devrilesi) ~ **qey ji me re jî nadî gotinê** bize de mi lolo?

~ **rast dibêjî?** sahî mi, esah mı, öyle mi ~ **rûn birêjî rûn tê hilanîn!** bal dök de yala! (bir yerin çok temiz olduğunu anlatır) ~ **sax ez bi silamet** sen sağ ben selâmet ~ **sebra Xwedê bike** sen dur hele ~ **sing dikutî ev cihar diavêjê** cevabı hazır olmak ~ **ter nebî** gebe kalmıyasan ~ **teyr î ez xak im** sen bana muhtaçsın ~ **tiştan ew qas mezin dikî** habbeyi kubbe yapmak ~ **û van deran?** hangi rüzgâr seni attı? ~ **û Xwedê** Allahını seversen ~ **wan bikî coniyekî bikutî jî wê xwîna her kesî li aliyekî here** ikisini bir kazana koysalar kaynamazlar ~ **were** belki * **tu were bixeyîde!** belki küser! ~ **xeber didî tu nizanî tu çi dibêjî** akım derken bokum demek ~ **xêr jê nebînî!** haram olsun! ~ **xêrek ji bazara xwe bibînî** bildiğinden şaşma! ~ **xêrekê ji wî aqilê xwe bibînî** *(şaka)* aklınla bin yaşa ~ **Xwedayê xwe bihebînî** Allahı (veya Allahını) seversen ~ **Xwedê** Allahına, Allah aşkına ~ **xweliyê biavêjî nakeve erdê** iğne atsan yere düşmez ~ **xweş** sızlere ömür, başınız sağ olsun ~ **xweyê xwarina xwe yî, te çi jê ye** üzümünü ye de bağını sorma ~ **yê çi bikî!** ne olacak! * **tu yê çi bikî, gula taxê** ne olacak kenarın dilberi ~ **yê herî û herî jî** tıpış tıpış yürümek (isteristemez bir yere gitmek veya ayrılmak) ~ **zanî** Allah selâmet versin (keyfin bilir)

tual *m* tual, tuval

tualet *m* **1.** tuvalet (süslü kadın elbisesi) **2.** tuvalet (kademgeh, abdesthane)

tubar *m* türap, toprak, toz

tuberkulîn *m* tüberkülin

tuberkuloz *bj/m* tüberküloz

tu car *h* asla, hiçbir zaman

tucar *nd/nt* tüccar ~**ê qozeyan** kozacı

tucarî *m* tüccarlık

tuf *m* tüf

tufal *rd* tifil

tufek *m* tüfek

tufeng *m* tüfek

tufî hey *b* yuh sanha, tuh sana

tuh *b* yazık (kınama anlatır) * **tuh ji te re** yazık sana

tuhafiye *m* tuhafiye

tuhafiyefiroş *nd/nt* tuhafiyeci (satan kimse)

tuhafiyefiroşî *m* tuhafiyecilik

tuhmer *bot/m* bir üzüm türü

tuk *n* kaymak, yoğurt kaymağı gibi

tu kes *h* hiçkimse, kimsecik

tu kesî *c* hiçbiri (olumsuz cümlelerde "bir tanesi bile" anlamında kullanılır)

tular *m* hol

tulbend *bnr* dolbend

tule *bnr* tûle

tu lê *b* **1.** bak sen **2.** *b* a (üzülme, acıma ve şaşmayı bildirir) **3.** *h* oha (kaba kimseler için)

tulumbe *m* tulumba

tulumbevan *n* tulumbacı

tulumbevanî *m* tulumbacılık

tulûat *şn/m* tulûat ~ **kirin** tulûat yapmak

tulûreşk *bot/m* kara erik

tulyûm *kîm/m* tulyum (kısaltması Tm)

tum *n* tarla etrafında bırakılıp ekilmeyip bitim alanları olarak bırakılan bakımlı otlak

tumarî *m* **1.** tomar **2.** *h* bütün olarak, yekpare

tumî *m* **1.** tomar **2.** *h* bütün olarak, yekpare

tumur *ant/m* tümür

tun (I) *n* şömine

tun (II) *n* tabakalanmış tulum

tunap *n* çadır bağlanan urgan

tund *rd* **1.** sert (hırçın, öfkeli, hiddetli) **2.** sert (titizlikle uygulanan, sıkı) **3.** sıkı, katı (ilkelerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan) **4.** keskin (etkili, sert) **5.** şedit, şiddetli ~ **û şîp** şidetli ve keskin

tundbûn *m* **1.** sertlenme, sertleşme **2.** keskinleşme (etkili olma, sert olma) **3.** şiddetlenme **4.** *mec* şiddetlenme, kızışma, ateşlenme

tund bûn *l/ngh* **1.** sertlenmek, sertleşmek **2.** keskinleşmek (etkili olmak, sert olmak) **3.** şiddetlenmek **4.** mec şiddetlenmek, kızışmak, ateşlenmek

tundbûyîn *m* **1.** sertleniş, sertleşiş **2.** keskinleşiş (etkili olma, sert olma) **3.** şiddetleniş **4.** *mec* şiddetleniş, kızışış, ateşleniş

tunderê *m* radikal yol, radikal çüzüm

tundira *erd/m* tundra

tundî *m* **1.** sertlik, katılık **2.** keskinlik **3.** şiddet **4.** *fiz* şiddet, yeğinlik

tundkar *nd/nt* **1.** şiddetçi **2.** radikal, köktenci

tundkarî *nd/nt* **1.** şiddetçilik **2.** radikallık, köktencilik

tundkirin *m* **1.** sertleştirme **2.** keskinleştirme (etkili kılma) **3.** şiddetlendirme **4.** mec şiddetlendirme, kızıştırma, ateşlendirme

tund kirin *l/ngh* **1.** sertleştirmek **2.** keskinleştirmek (etkili kılmak) **3.** şiddetlendirmek **4.** mec şiddetlendirmek, kızıştırmak, ateşlendirmek

tundkirî *rd* **1.** sertleştirilmiş **2.** keskinleştirilmiş **3.** şiddetlendirilmiş

tundmend *rd* radikal

tundmendî *m* radikalizm

tundraw *nd/rd* **1.** köklü, kesin **2.** radikal, köktenci

tundrawî *m* radikalizm, köktencilik

tundrew *bnr* tundraw

tundrewî *bnr* tundrawî

tune *nd* **1.** yok (bulunmayan, mevcüt olmayan nesne, kimse) * **li vir kes tune** burada kim-

se yok **2.** yok (yasaklanmış olan, yasak) * **araq, cixare tune!** içki, sigara yok! **3.** *mec* silik (kimse) **4.** *mec* zayıf, sıska (çok zayıf kimse) **5.** *mec* iktidarsız (cinsel açıdan) ~ **bûn bixwin** aç, yokluk içinde bolunmak ~ **hesab kirin** hiçlemek

tunebûn *m* **1.** yok olma **2.** imha olma, zail olma **3.** gelmeme (tahamül etmememe, dayanmama) **4.** yokluk, yok (varlık karşıtı), yok * **ji tunebûnê çi dertê** yoktan ne çıkar **5.** hiçlik **6.** darlık, sıkıntı (geçim darlığı) **7.** yokluk, kıtlık, açlık ~ **bi (yekî) de hatin** dara (veya sıkıntıya) düşmek (geçim için) ~ **bi xwe de anîn** sürekli yokluktan dem vurmak ~ **nedan** zeval vermemek * **Xwedê zewalê nede kesekî** Allah kimseye zeval vermesin ~ **pê de hatin** dara düşmek (geçim darlığı için) **ji ~ê çêtir e** kısa günün kârı

tune bûn *l/ngh* **1.** yok olmak **2.** imha olmak, zail olmak **3.** gelmemek (tahamül etmememek, dayanmamak) * **ji sermayê re tune ye, tafilê nexweş dikeve** birazcık üşütmeye gelmiyor, hemen hastalanıyor

tunebûnî *m* yoksuzluk

tunebûyîn *m* **1.** yok olma **2.** imha olma, zail olma **3.** gelmeme (tahamül etmememe, dayanmama)

tunehî *m* **1.** yokluk **2.** yokluk, darlık, sıkıntı (geçim darlığı) **3.** *fel* hiçlik

tuneker *rd* **1.** yok edici **2.** *rd* imhacı, mahvedici

tunekerî *m* **1.** yok edicilik **2.** imhacılık

tunekirin *m* **1.** yok etme **2.** hiçe sayma **3.** yok etme, imha etme

tune kirin *l/gh* **1.** yok etmek **2.** hiçe saymak **3.** yok etmek, imha etmek

tunetî *m* yokluk (varlık karşıtı)

tuneyî *m* **1.** yokluk (varlık karşıtı) **2.** *fel* hiçlik

tung *m* mühür

tunge *m* çile (iplik kangalı) * **tungeya ta** iplik çilesi

tungsten *kîm/m* tungsten (kısaltması T)

tuqilandin *m* tartma (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışma)

tuqilandin *l/gh* tartmak (bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak)

tunqilîn *m* tartılma

tunqilîn *l/ngh* tartılmak

turban *m* türban

turbedar *nd/nt* türbedar, türbeci

turbedarî *m* turbedarlık, türbecilik

turbîn *m* türbin

ture (I) *m* tura

ture (II) *n* perçem

turgor *biy/m* turgor

turinc *bot/m* **1.** turunç (Citrus aurantium amara) **2.** turunç (bu ağacın portakala benzeyen, suyu acımtırak meyvesi)

turincî *n* **1.** turuncu **2.** *rd* turuncu (bu renkten olan)

turiş *m* cesaret

turişdar *rd* cesur

turişkirin *m* cesaret etme

turiş kirin *l/gh* cesaret etmek

turîst *nd/rd* turist

turîstîk *rd* turîstîk * **otela turîstîk** turistik hotel

turîzm *m* turizm

turîzma navxweyî *nd* iç turizm

turm *nd* torum (deve yavrusu)

turme *m* beyaz sarık

turnûva *m* turnuva

turt *m* avlu

turta *m* turta

turunc *bnr* turinc

tustik *m* minyon tipli kadın lakabı

tut *m* diskalifiye

tutbûn *m* diskalifiye olma

tut bûn *l/ngh* diskalifiye olmak

tutbûyî *rd* diskalifiye olmuş olan

tutbûyîn *m* diskalifiye oluş

tutik (I) *n* kafa tepesi

tutik (II) *rd* peltek (dilini dişlerinin arasına alır gibi konuşan ve bu yüzden *s*, *z* gibi sesleri kusurlu söyleyen)

tutikî *rd* peltekçe

tutikîbûn *m* peltekleşme

tutikî bûn *l/ngh* peltekleşmek

tutikîbûyîn *m* peltekleşme

tutkirin *m* diskalifiye etme

tut kirin *l/gh* diskalifiye etmek

tutkirî *rd* diskalifiye edilmiş

tutmanc *bnr* pişrûk

tutmedar *rd* sindirim güçlülüğü olan

tutmeyî *m* sindirim güçlüğü

tutuk *m* çömme, çömelme

tutû *m* sebzeli çorba

tuvalet *m* tuvalet

tuvik *b* koyun kovma ünlemi

tuwan *m* kudret

tuwana *rd* kadir

tuwanc *m* ima

tuwancbûn *m* ima olma

tuwanc bûn *l/gh* ima olmak

tuwancker *rd* ima edici

tuwanckirin *m* ima etme

tuwanc kirin *l/gh* ima etmek

tuwandar *rd* kudretli, kudret sahibi

tuwandarî *m* kudret, güç

tuwêm *h* acaba

tux *rd/nt* kibirli, kurumlu, kuruntulu, mağrur

tuxbûn *m* kibirlenme, kurumlanma, bübürlenme

tux bûn *l/ngh* kibirlenmek, kurumlanmak, bübürlenmek

tuxaf *rd* tuhaf, yabansı
tuxle *m* tuğla
tuxlefiroş *nd/nt* tuğlacı (satan kimse)
tuxlefiroşî *m* tuğlacılık
tuxleker *nd/nt* tuğlacı (imal eden kimse)
tuxlekerî *m* tuğlacılık
tuxm (I) *n* çeşit, tür
tuxm (II) *bnr* toxim
tuxmav *m* atmık, sperm
tuxme *rd* güçlü, sağlam
tuxmer *rd* yemekleri seçen, her şeyi yemeyen
tuxt (I) *m* 250 (veya 325) gr bir tartı birimi * **ku de biavêjî kîlo çar tuxt** e okka her yerde dörtyüz dirhem
tuxt (II) *rd* geri zekâlı
tuxtî *m* geri zekâlılık
tuxûm *n* **1.** tohum **2.** *mec* döl
tuxyan *m* isyan
tû (I) *bot/m* **1.** dut **2.** dut (bu ağacın meyvesi)
tû (II) *m* **1.** tükürme **2.** *b* tuh ~ **kirin** tükürmek ~ **kirin (yekî)** (birine) tükürmek ~ **kirin devê hev (û din)** ağız birliği etmek, birbirinin ağzına tükürmek (bir sorunda, bir olayda sözleşmiş gibi, ağız birliği yapanlar için) ~ **li te be** tuh sana
tû (III) *m* siğil
Tûba *m* Tuba (ağacı)
tûba *mzk/m* tuba (bir nefesli çalgı)
tûde *n* ahali, halk
tûdevan *nd/nt* halkçı
tûdevanî *m* halkçılık
tûerd *m* çilek
tûf *n* sünger taşı
tûfrengî *bot/m* **1.** çilek (Fragaria vesca) **2.** çilek (bu bitkinin meyvesi)
tûfrengîfiroş *nd/nt* çilekçi (satan kimse)
tûfrengîfiroşî *m* çilekçilik
tûhik *bnr* tihok
tûhişk *m* çemiç, dut kurusu
tûj (I) *rd* **1.** acı (biber acısı) * **îsota tûj** acı biber **2.** keskin (içecek ve yiyecekler için) **3.** acı, keskin (hoşa gitmeyen) **4.** acı, keskin (şiddetli, etkili, sert) * **sermaya tûj** acı soğuk * **îroj taveke tûj heye** bugün keskin bir güneş var * **dengekî tûj** acı ses **5.** keskin, tiz, cırlak, yırtık (ses için) * **ji der de dengekî tûj ê jinan dihat** dışardan keskin bir kadın sesi geliyordu * **dengekî tûj e** yırtık bir ses **6.** acılı (acı katılmış olan) **7.** delici, etkileyici * **awirê tûj** delici bakış **8.** yakıcı (keskin güneş ışınları) **9.** yırtıcı (tiz ve yüksek ses)) * **xwedî sewteke tûj e** yırtıcı bir sese sahip **10.** koyu (bazı nitelikleri için; aşırı) * **dîndarê tûj** koyu dindar **11.** sert, köktenci ~ **axiftin** pek söylemek ~ **bûn lê nihêrtin** gözle yemek (göz değdirmek), soluk almadan (izlemek veya bakmak) * **tûj bûbû lê dinihêrt** soluk almadan izliyordu ~ **e wekî sîrmokê** zehir gibi (bir şeyin çok acı olduğunda söylenir) ~ **lê nihêrtin** gözle yemek (bir şeye çok istekle ve dikkatle bakmak) ~ ~ **sert sert** ~ ~ **lê nihêrtin** sert sert bakmak
tûj (II) *rd* **1.** sivri **2.** sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) **3.** keskin (çok kesici, iyi kesen) * **kêra tûj** keskin bıçak **4.** güçlü, kuvvetli, keskin (görevini iyi yapan) * **çavên wê yên tûj hene** kuvvetli gözleri var **5.** *mec* sivri (aşırı) * **mirovekî tûj e** sivri bir adam
tûjandin *m* soruşturma, tahkikat, tahkik etme * **dadgeha tûjandinê** tahkikat mahkemesi
tûjandin *l/gh* soruşturmak, tahkik etmek
tûjayî *m* **1.** acılık **2.** keskinlik, sertlik **3.** *mec* koyuluk
tûjbez *nd* hızla sürme (at vb. için)
tûjbûn (I) *m* **1.** acılanma, acılaşma (biber acısı gibi) **2.** acılaşma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) **3.** *mec* keskinleşme, sertlenme (etkili olma, sert olma) **4.** *mec* koyulaşma (aşırıleşme) **5.** sivrilik, aşırılık **6.** yakıcılık (güneş ışınlarının keskinliği) * **tûjbûna tavê** güneşin yakıcılığı
tûjbûn (II) *m* **1.** sivrileşme, sivrilme **2.** keskinleşme (aletler için)
tûjbûnî (I) *m* **1.** acılık **2.** *mec* keskinlik (etkili olma) * **tûjbûniya dengê wê** sesinin keskinliği
tûjbûnî (II) *m* **1.** sivrilik **2.** keskinlik
tûj bûn (I) *l/ngh* **1.** acılanmak, acılaşmak (biber acısı gibi) * **rûn tûj bû** yağ acılaştı **2.** acılaşmak (konuşma için; kırıcı, sert bir durum almak) **3.** *mec* keskinleşmek, sertlenmek (etkili olmak, sert olmak) **4.** *mec* koyulaşmak (aşırıleşmek)
tûj bûn (II) *l/ngh* **1.** sivrileşmek, sivrilmek **2.** keskinleşmek (aletler için)
tûjbûyî *rd* **1.** acılaşmış **2.** keskinleşmiş, sertleşmiş
tûjbûyî *rd* **1.** sivrileşmiş **2.** keskinleşmiş olan
tûjbûyîn (I) *m* **1.** acılanış, acılaşış (biber acısı gibi) **2.** acılaşma (konuşma için; kırıcı, sert bir durum alma) **3.** *mec* keskinleşiş, sertleniş (etkili olma, sert olma) **4.** *mec* koyulaşma (aşırıleşme)
tûjbûyîn (II) *m* **1.** sivrileşiş, sivrilme **2.** keskinleşiş (aletler için)
tûjek *m* kama (iki ağzı keskin ucu sivri bıçak)
tûjik (I) *bnr* tûzik
tûjik (II) *rd* **1.** sivri **2.** sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) ~ **dan (tiştekî)** dürtüklemek, dürtükleşmek
tûjikî *rd* **1.** sivrice **2. keskince**

tûjikîbûn *m* sivrileşme, sivrilme
tûjikî bûn *l/ngh* sivrileşmek, sivrilmek
tûjikîbûyî *rd* sivrileşmiş
tûjikîbûyîn *rd* sivrileniş
tûjikîkirin *m* sivrileştirme, sivriltme
tûjikî kirin *l/gh* sivrileştirmek, sivriltmek
tûjikîkirî *rd* sivrileştirilmiş, sivriltmiş
tûjikokî *rd* sivrice
tûjî *m* **1.** acılık **2.** *mec* sertlik, keskinlik, haşinlik **~ya (tiştekî) jê birin** acısını çıkarmak (tat için; acılığını yok etmek) * **tûjiya pîvazê jê birin** soğanın acısını çıkardılar
tûjî (II) *m* **1.** sivrilik **2.** keskinlik
tûjîtî (I) *m* **1.** acılık **2.** sertlik, keskinlik **3.** koyuluk **4.** yakıcılık (güneş ışınlarının keskinliği) * **tûjîtiya tavê** güneşin yakıcılığı
tûjîtî (II) *m* **1.** sivrilik **2.** keskinlik
tûjker (I) *rd* acılaştırıcı
tûjker (II) *rd* **1.** sivriltici **2.** keskinleştirici **3.** *nd/nt* bileyici
tûjkerî *m* bileyicilik
tûjkirin (I) *m* **1.** acılaştırma, acıtma (acılık verme) **2.** *mec* sertleştirme **3.** koyulaştırma (aşırılaştırma)
tûjkirin (II) *m* **1.** sivrileştirme, sivriltme **3.** keskinleştirme **3.** bileme **4.** *mec* keskinleştirme (etkili kılma)
tûj kirin (I) *l/gh* **1.** acılaştırmak, acıtmak (acılık vermek) * **îsota tûj xwarin tûj kir** acı biber yemeği acıttı **2.** *mec* sertleştirmek **3.** koyulaştırmak (aşırılaştırmak)
tûj kirin (II) *l/gh* **1.** sivrileştirmek, sivriltmek **3.** keskinleştirmek **3.** bilemek **4.** *mec* keskinleştirmek (etkili kılmak)
tûjkirî (I) *rd* **1.** acılı (acı katılmış olan) * **şorbeya tûjkirî** acılı çorba **2.** acılaştırılmış
tûjkirî (II) *rd* **1.** sivriltmiş, sivrileştirilmiş **2.** keskinleştirilmiş **3.** bilenmiş olan
tûjok *rd* **1.** sivri **2.** keskin
tûjokî (I) *rd* **1.** sivrice **2.** keskince
tûjokî (II) *rd* acımsı, acımtırak (biber acısı gibi acılar için)
tûk (I) *bnr* tek tûk
tûk (II) *n* kaymak **~ê şîr** süt kaymağı
tûk (III) *m* budak (dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm) * **tûkek li darê nîn e** ağaçta bir tek budak bile yok **~ lê tune** mum gibi, düzgün
tûk (IV) *m* tükürük **~ kirin** tükürmek **~ kirin navê** içine tükürmek **~a mirov tû bike erdê êdî nakeve devê mirov** ok yaydan (veya yayından) çıkmak **(bi) ~ê şil kirin** tükürüklemek **~î devê hev kirin** *argo* yüz göz olmak
tûk (V) *n* tüy
tûka dimdim *zo/nd* hüthüt kuşu
tûkdank *m* tükürük kabı
tûkê şîr *nd* süt kaymağı
tûkil (I) *rd* zor (zor kanat)
tûkil (II) *n* **1.** kabuk (bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkenlere karşı koruyan sertçe bölüm) **2.** kabuk (hayvanı dıştan saran örtü, kavkı) **~ girtin** kabuk bağlamak veya tutmak **~ê (...) jê kirin** kabuğunu soymak
tûkilgirtin *m* kabuklanma
tûkil girtin *l/gh* kabuklanmak
tûkirin *m* tükürme
tû kirin *l/gh* tükürmek
tûl (I) *m* **1.** tül **2.** *rd* tül (bu dokumadan yapılmış perde)
tûl (II) *ast/m* **1.** boylam **2.** *mat* uzunluk **3.** uzunlamasına yapı gösteren nesne biçimi
tûl (III) *bnr* teyr û tûl
tûl (IV) bnr tol (I)
tûl (V) *n* kaniş (köpeği)
tûl (VI) *m* tozan
tûl (VII) *m* **1.** atlama, sıçrama, kalgıma **2.** hoplama
tûldan *m* **1.** atlama, sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) **2.** hoplama, zıplama
tûl dan *l/gh* **1.** atlamak, sıçramak, kalgımak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak) **2.** hoplamak, zıplamak
tûldayîn *m* **1.** atlayış, sıçrayış, kalgıma (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma) **2.** hoplayış, zıplayış
tûle *n* **1.** kaniş (köpeği) **2.** melez köpek **3.** zağar, av köpeği **4.** *argo* sıska, ufak tefek kimse **5.** *mec* haylaz
tûlekî *rd/argo* sıska, sıskaca (kimse)
tûlemar *zo/n* kobra (Naja)
tûlezer *bot/m* yüksük otu (Digitalis purpurea)
tûlêm *zo/m* ayı balığı, fok (Phoca)
tûlik (I) *rd* dar
tûlik (II) *m* doruk, zirve
tûlûreş *m* kara erik
tûm (I) *erd/n* **1.** tepe * derketibû serê tûm û dikir gazî tepeye çıkıp bağırıyordu **2.** höyük, tümsek, tümbek **3.** öbek, yığın * **tûmê giya** ot öbeği * **tûmê berfê kar** yığını
tûm (II) *n* **1.** çalı, çalılık **2.** maki akdeniz bitki örtüsü
tûm (III) *n* **1.** tel (saç teli için) **2.** perçem, yele
tûm (IV) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) * **tûma zebeşê** karpuz teveği
tûm (V) *rd* bütün
tûman (I) *m* tuman, don
tûman (II) *m* ikmal, bütünleme

tûmandar *rd* 1. bütünlemeli, ikmallı 2. mükemel
tûmandarî *m* 1. bütünlemelilik, ikmallılık 2. mükemeliyet
tûmande *rd* mükemel
tûmandin *m* ikmal etme, bütünleme
tûmandin *l/gh* ikmal etmek, bütünlemek
tûmandî *rd* ikmal edilmiş olan
tûmask *bot/m* yenilir bir bitki
tûmbext *rd* sadık, doğruluktan şaşmayan, müstakim
tûmik (I) *erd/n* 1. tümsek, tümbek, höyük 2. öbek, yığın
tûmik (II) *n* at perçemi
tûmik (III) *n* çalı, çalılık
tûmikî *rd* tümsekli
tûmikîbûn *m* tümselme
tûmikî bûn *l/ngh* tümselmek
tûmîn *m* ikmal olma
tûmîn *l/ngh* ikmal olmak
tûmwer *rd* olgunluk sahibi kimse
tûn *rd* hüzünlü, mahzun
tûnc *n* 1. tunç, bronz 2. *rd* tunç (tunçtan yapılmış olan) 3. *rd* tunç, bronz (koyu kızıl renkten olan)
tûncik *n* 1. kakül, zülüf 2. perçem
tûncîn *rd* tunçtan olan
tûnel *m* tünel
tûng *n* künk, büz
tûnik *m* tepelik, kırkma (ucu kesilip alnın üstüne bırakılan saç)
Tûnisî *nd/rd* Tunuslu
tûnî *nd/rd* 1. bütün, bütünü, tüm, tümü, topu, tamam, tamamı 2. bütün bütün (parçalanmamış)
tûnîbûn *m* tümlenme
tûnî bûn *l/ngh* tümlenmek
tûnîkirin *m* tümleme
tûnî kirin *l/gh* tümlemek
tûntirîsk *bnr* tûntirûsk
tûntirûsk *rd* bodur, tıknaz
tûntirûskî *rd* bodurca
tûp *n* tüp
tûpdank *m* tüplük
tûpişk *bnr* dûpişk
tûr (I) *bnr* teyr û tûr
tûr (II) *bnr* tar û tûr
tûr (III) *n* 1. torba 2. küçük omuz çantası **~ê avê** su kesesi **~ê gû** baş belâsı (kaba)**~ê (yekî) tije ye**dağarcığı yüklü **~ê xwe rêtin** dağarcıkta bir şey kalmamak
tûr (IV) *n* sürgün, fide **~ avêtin** sürgün vermek
tûr (V) *rd* savurgan, tutumsuz, müsrif
tûr (VI) *m* soy, nesil * **tûra me zêde kiriye** soyumuzu çoğaltmış
tûr (VII) *m* tur, dolaşma **~ avêtin** *sp* tur atlamak **~ derbas kirin** *sp* turu geçmek
Tûran *nd* Turan
tûrandin *m* kızdırma
tûrandin *l/gh* kızdırmak
tûrandî *rd* kızdırılmış
Tûranî *nd/rd* 1. Turancı 2. Turanî, Turanlı
Tûranîtî *m* Turancılık
tûrçing *m* perçem
tûre (I) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları)
tûre (II) *m* tuğra
tûre (III) *rd* 1. asabî, sinirli 2. öfkeli 3. sinir, asabiyet
tûrebûn *m* 1. asabîleşme, sinirlenme 2. öfkelenme
tûre bûn *l/ngh* 1. asabîleşmek, sinirlenmek 2. öfkelenmek
tûrebûyîn *m* 1. asabîleşiş, sinirleniş 2. öfkeleniş
tûredar *rd* asabî, sinirli
tûrekirin *m* 1. asabîleştirme, sinirlendirme 2. öfkelendirme
tûre kirin *l/gh* 1. asabîleştirmek, sinirlendirmek 2. öfkelendirmek
tûrenas *nd/nt* sinir bilimci, asabiyeci, nörolog
tûrenasî *bj/m* sinir bilimi, nöroloji
tûreş *m* böğürtlen
tûreşik bnr tûreşk
tûreşk *m* böğürtlen (böğürtlen bitkisinin yemişi)
tûretî *m* asabîlik, sinirlilik
tûreyî *rd* sinirsel
tûreyîtî *m* asabîlik, sinirlilik
tûrg *n* çakal
tûrhe *n* sülük dal
tûrik *n* 1. torba 2. *mec* dağarcık (bilgi) * **çi di tûrikê wî de hebû, tevde gotin** dağarcığında ne varsa hepsini söyledi **(di) ~ ê (yekî) de tiştek neman** dağarcıkta bir şey kalmamak **~ê kayê** kof, fos **~ê (yekî) tije ye** dağarcığı yüklü **~ê xwe daweşandin** eteğindeki taşı dükmek, ne varsa söylemek **~ê xwe rêtin** dağarcıkta bir şey kalmamak **~ê xwe vala kirin** 1) sayıp dökmek, eteğindeki taşı dükmek, saçılıp dökülmek (içindekini söylemek) 2) bülbül kesilmek
tûrikê nivistinê *nd* uyku tulumu
tûrişk *n* 1. sepet gibi dal örme konstrükksyonu içerden ve dışardan çirişle sıvayıp elde edilen bir çeşit soğuk seramik kap (ekseri bou yolla yapılan kaplarda yağ biriktirilir) 2. *mec* şişman
tûrî *m* savurganlık, tutumsuzluk
tûrlipişt *rd* dilenci
tûrne *m* turne
tûrnîke *m* turnike
tûrnûsol *kîm/m* turnusol

tûrqul *rd* müsrif
tûrsele *zo/n* kaplumbağa
tûrtela *rd* tarumar
tûrtirk *n* böğürtlen
tûrtûr *bot/m* ufak taneli bir üzüm türü
tûrûtela *rd* tarumar
tûrûtelabûn *m* tarumar olma, darmadağın olma
tûrûtela bûn *l/ngh* tarumar olmak, darmadağın olmak
tûrûtelabûyîn *m* tarumar oluş, darmadağın oluş
tûrûtelakirin *m* tarumar etme, darmadağın etme
tûrûtela kirin *l/gh* tarumar etmek, darmadağın etmek
tûstik *bnr* xirtik
tûsû *bot/m* bir tür ot
tûş (I) *m* **1.** tuş (piyano, org, daktilo gibi aletlerin parmak vurulan yerleri) **2.** tuş (yağlı boya ressamlığında fırçanı tuale sürülüş biçimi) **3.** *sp* tuş (güreşte) **4.** *sp* tuş (eskrimde)
tûş (II) *nd* duçar, rast gelme **~î (...) bûn** rastlamak, rast gelmek, karşılaşmak, maruz kalmak **~î (tiştekî) hatin 1)** rast gelmek, duş gelmek **2)** çatmak (üzücü olaylarla karşılaşmak) **~î (tiştekî) kirin** (bir şeye) maruz bırakmak, uğratmak
tûş (III) *m* sefer, kez * **li yek tûşî avêtiye** bir seferde yere sermiş
tûş (IV) *m* an, lahza
tûşandin *m* duçar etme, maruz bırakma, uğratmak
tûşandin *l/gh* duçar etmek, maruz bırakmak, uğratmak
tûşbûn *m* **1.** rastlama, rastgelme **2.** uğrama, maruz kalma
tûş bûn *l/ngh* **1.** rastlamak, rastgelmek **2.** uğramak, maruz kalmak
tûşbûyîn *m* **1.** rastlayiş, rastgeliş **2.** uğrayış, maruz kalış
tûşe *n* azık
tûşêmî *bot/m* **1.** ahu dudu Rubus ideaeus) **2.** ahu dudu (bu bitkinin yemişi)
tûşhatî *rd* rastgele
tûşî *bnr* dûşî
tûşîbûn *m* rastlaşma
tûşî bûn *l/ngh* rastlaşmak
tûşîhevbûn *m* **1.** rastlaşma **2.** çarpışma **3.** birbirinin ırzına geçme, birbirini düzme (daha çok çocuklar için söylenir)
tûşî hev bûn *l/bw* **1.** rastlaşmak **2.** çarpışmak **3.** birbirinin ırzına geçmek, birbirini düzmek (daha çok çocuklar için söylenir)
tûşîhevhatin *m* **1.** rastlaşma **2.** çarpıştırma
tûşî hev hatin *l/bw* **1.** rastlaşmak **2.** çarpıştırmak
tûşîn *m* **1.** duçar olma, maruz kalma, rast gelme, uğrama **2.** iki ucun bir birine rast gelmesi
tûşîn *l/ngh* duçar olmak, maruz kalmak, rast gelmek, uğramak
tûşkirin (I) *m* tuş etme, tuşa getirme
tûşkirin (II) *m* maruz bırakma, uğratma
tûş kirin (I) *l/gh* tuş etmek, tuşa getirmek
tûş kirin (II) *l/gh* maruz bırakmak, uğratmak
tûşkirî *rd* tuş olmuş olan
tûşmî *bnr* tûşêmî
tûştîr *bnr* tiştîr
tût (I) *zo/n* baykuş
tût (II) *m* çelik çomak oyunu
tût (III) *m* araba (çocuk dilinde)
tût (IV) *rd* **1.** cascavlak, çıplak **2.** takır **~ û fena bûn** varlığı bitmek, darmadağın olmak **~ û rût 1)** cascavlak (baş için, çok saçsız, çok tüysüz) **2)** cascavlak * **devereke tût û rût** cascavlak bir alan **3)** dımdızlak (elindeki her şeyini, imkanlarını yitirmiş) **4)** tam takır **~ û rût kirin** soyup soğana çevirmek **~ û rût man 1)** cascavlak kalmak **2)** dımdızlak kalmak **~ û rûtî 1)** cascavlaklık, kellik **2)** tam takırlık
tût (V) *m* çömelme **~ bûn** çömelmek **~ vedan** çömelmek
tûtak *mzk/m* düdük
tûtal *m* yuvarlanma, tepe taklak olma
tûtalîbûn *m* yuvarlanma, tepetaklak olma
tûtalî bûn *l/ngh* yuvarlanmak, tepetaklak olmak
tûtandin *m* çömeltme
tûtandin *l/gh* çömeltmek
tûtbûn *m* çömelme
tût bûn *l/ngh* çömelmek
tûtbûyî *rd* çömelik vaziyette
tûtbûyîn *m* çömeliş
tûteber *zo/n* bülbül (Luscinia megarhynchos)
tûtetût *h* düt düt
tûtê erdê *bot/m* **1.** çilek (Fragaria vesca) **2.** çilek (bu bitkinin meyvesi)
tûtfrengî *bnr* tûfrengî
tûtik (I) *mzk/m* düdük
tûtik (II) *m* kovan.
tûtik (III) *rd* açık sarı
tûtik (IV) *m* incir çekirdeği
tûtik (V) *n* tam olgunlaşmamış salatalık ve acur
tûtik (VI) *zo/n* dudu, papağan
tûtik (VII) *zo/m* tavuk (Galus) **~ di xew de gilgilê sor dibînin** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır **~ di xew de lext dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır **~a avî** su tavuğu **~a birçî di xewna xwe de gilgilan (lext an jî garisan) dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır **~a birçî xwe di enbara garis de dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır **~a gêjok** seme tavuk **~a reş e tim nexweş e** *mec* kara tavuk misali herzaman hasta **~a sere** üç yaşında tavuk **~ên nû rabûn hêkê sor kirin** çağlamadan çatlamak

tûtika avî *zo/nd* su tavuğu (Fulica atra)
tûtikê beriyê *zo/nd* kesik kesik öten ötücü bir kuş
tûtikfiroş (I) *nd/nt* düdükçü (satan kimse)
tûtikfiroş (II) *nd/nt* tavukçu (satan kimse)
tûtikfiroşî *m* tavukçuluk
tûtikvan *nd/nt* tavukçu
tûtikvanî *m* tavukçuluk
tûtirik *bot/m* böğürtlen
tûtirîsk *rd* bodur, tıknaz
tûtirk *m* böğürtlen
tûtirûk *m* böğürtlen
tûtirwask *zo/m* kuyruksallayan, yont kuşu (Motacilla)
tûtiya *m* gözleri aydınlatmak için halk hekimliğinde kulanilan bir ilaç
tûtiya evîndar *zo/nd* muhabet kuşu (Melopsittacus undulatus)
tûtiyê beriyê *zo/nd* kesik kesik öten ötücü bir kuş
tûtî *zo/n* **1.** dudu, papağan **2.** *mec* dudu, papağan
tûtî evîn *zo/m* muhabbet kuşu (Melopsittacus undulatus)
tûtîgelan *zo/nd* papağanlar
tûtîk *mzk/m* düdük
tûtîn *m* apışma, çömelme
tûtandin *l/ngh* apışmak, çömelmek
tûtîtî *m* papağanlık
tûtme *rd* hiç bulunmayan, tükenmiş olan
tûto *n* erkek çocuk
tûtû (I) *m* kapuska
tûtû (II) *m* kuş (çocuk dilinde)
tûtû (III) *m* **1.** tavuk (çocuk dilinde) **2.** *b* bili bili (tavuk gibi kümes hayvanlarını çağırma için çıkarılan ses)
tûtûk *m* dilli düdük
tûtûk *mzk/m* düdük
tûtya (I) *nd* kuş sütü (bulunmayan şey anlamında)
tûtya (II) *m* tutya, çinko (kısaltması Zn)
tûvil *bnr* tovil
tûvilk *bnr* tovil
tûwik *bnr* tûwîk
tûwîjandin *bnr* tiwîjandin
tûwîk *n* **1.** kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman) **2.** kaymak (yağmur ve selden sonra toprağın üzerinde kalan özlü tabaka) **3.** *mec* kaymak (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) **~yê (tiştekî) ji xwe birin** (an jî **hilanîn**) (bir şeyin) kaymağını almak
tûwîkfiroş *nd/nt* kaymakçı
tûwîkgirtin *m* kaymaklanma, kaymak bağlama (veya tutma)
tûwîk girtin *l/gh* kaymaklanmak, kaymak bağlamak (veya tutmak)
tûx *m* merdane (türlü işlerde kullanılan silindir biçimindeki araç)
tûxavk *n* sütten ayrılan yağ
tûxle *m* tuğla **~ya agir** ateş tuğlası
tûxre *dîr/m* tuğra, tura **~ kişandin** tuğra çekmek **~ lê xistin** tuğra çekmek
tûxrekêş *n* tuğrakeş
tûxrekêşî *m* tuğrakeşlik
tûya keran *bot/nd* kara dut
tûya reş *bot/nd* kara dut
tûya şêmî *bot/nd* **1.** ahu dudu Rubus ideaeus) **2.** ahu dudu (bu bitkinin yemişi)
tûyê laxik *bot/nd* bir dut türü
tûz *m* bet, beniz **~ û reng** benz
tûzerikî *bnr* dûterkî
tûzik (I) *ant/m* zar
tûzik (II) *bot/m* su teresi (Nasturium oficinale)
tûzik (III) *rd* serseri, işe yaramaz **~ê pîsê heram** serseri, işe yaramaz, murdar kimse
tûzikfiroş *nd/nt* tereci, su teresi satan
tûzî *n* dilim * **tûzî bi tûzî xiyar jê dike** hıyarı dilim dilim kesiyor
twîd *nd* tüvit (bir tür kumaş)
twîj *bnr* tûj
twîst *m* **1.** tvist **2.** tvist (bu dansın müziği)

U

u,U Kürt alfabesinin yirmi beşinci harfi olup fonetik olarak kısa bir ünlü ve mahreç olarak orta çıkışlıdır
U *kîm* U (uranyum'un kısaltması)
ubor *bnr* abor
ucret *m* ücret
ucûd *ant/m* vücut
uf *b* of, puf (bezginlik, usanç belirtir)
ufe *m* ruam, sakağı
ufeuf *h* pofur pofur, fosur fosur **~a (yekî) bû** pofurdayıp durmak
ufeufkirin *m* puflama
ufeuf kirin *l/gh* puflamak
ufandin *m* fosurdatma
ufandin *l/gh* fosurdatmak
ufare *bnr* efare
ufîn *m* fosurdama, pofurdama, puflama
ufîn *l/ngh* fosurdamak, pofurdamak, puflamak **~ û fişîna (yekî) bûn** pofurdayıp durmak, fosurdayıp durmak
ufînî *m* fosurtu, pofurtu **~ kirin** oflamak
ufînkirin *m* pofurdama
ufîn kirin *l/gh* pofurdama
ufkirin *m* uflama
uf kirin *l/gh* uflama
ufo *m* ufo, uçan daire
ufqî *mat/rd* yatay
ufteuft *m* öksürüp tıksırmak **~a (yekî) bûn** öksürüp tıksırmak
uhrewî *rd* uhrevî
ulema *n* ulema
ulematî *m* ulemalık
ulih *zo/n* kartal
ulser *bj/m* ülser
ulteult *bnr* kuxekux
ultîmatom *m* ültimatom
ultînî *m* öksürtü **kirin ~** öksürüp tıksırmak
ultramodern *nd* ültramodern
ultrason *m* ültrason
ultraviyole *m* ültraviyole, mor ötesi
ulûfe *m* ulûfe
uman *erd/m* umman, okyanus
umêd umut
umet *m* ümmet
umetparêz *rd/nd* ümmetçi
umetparêzî *m* ümmetçilik
umetperwer *rd/nd* ümmetçi
umetperwerî *m* ümmetçilik
umetxwaz *rd/nd* ümmetçi
umetxwazî *m* ümmetçilik
umîd *m* **1.** umut, ümit **2.** umut, ümit (bu duyguyu veren kimse veya şey) * **tek umîdeke me heye ku ew jî serokê me ye** tek bir umudumuz var oda başkanımızdır **~ dan** umut vermek **~ jê birîn** (bir kimseden veya şeyden) umut kesmek **~ kirin** umut etmek, ümit etmek
umîdewar *bnr* umîdwar
umîdwarbûn *m* umutlanma
umîdwar bûn *l/ngh* umutlanmak
umîdwarkirin *m* umutlandırmak
umîdwar kirin *l/gh* umutlandırmak
umîdwar *rd* umutlu
umîdxwaz umutlu
umî *rd* ümmî, okuyup yazması olmayan
umr *n* ömür
umre *ol/m* umre
umûd *m* **1.** umut **2.** umut (bu duyguyu veren kimse veya şey) * **tek umûdeke me heye** tek bir umudumuz var **~ dan** umut vermek **~ kirin** umut etmek, ümit etmek **~ pê re çêbûn** (birinde) ümit uyanmak
umûdwarbûn *m* ümitlenme
umûdwar bûn *l/ngh* ümitlenmek
umûdwarkirin *m* ümitlendirme
umûdwar kirin *l/gh* ümitlendirmek
umûdwar *rd* ümitli
umûm *rd* umum, bütün, tüm

umûmî *rd* umumî, genel (herkesin yararlanabileceği (yer, nesne)
umûmxane *m* umumhane, genelev
umur *m* umur ~**a qulingê ye ku Murad rabû** kimin umrunda ki?
unce *bot/m* yonca
uncûr *bot/m* acur
unda *bnr* winda
ungirîn *m* darılmak
ungirîn *l/ngh* darılmak
unîforma *m* **1.** üniforma **2.** üniforma (silahlı kuvvetlerde resmi giysi)
unîte ünite, birim * **unîteya pêşîn a dersê** dersin birinci ünitesi
unîter *rd* üniter
unîversal *rd* üniversal, *rd* evrensel
unîversîte *m* üniversite
unîversîtevanî *rd* üniversiteli
unsûr *m* unsur
unwan *n* ünvan
uqbet *m* akibet
Urdûnî *rd/nd* Ürdünlü
Urfe *m* **1.** bir kürt makamı **2.** oda
ure *m* üre
uremî *bj/m* üremi
urf *n* örf * **urf û adet** örf ve adet
urfe *m* oda
urfî *rd* örfî
urfişî *rd* göbekli (argo)
urkiyet *m* soy, nesil * **ji urkuyetê ev kur hebû** soyundan bu erkek çocuk vardı
urolog *nd/nt* ürolog, bevliyeci
urolojî *bj/m* üroloji, bevliye
urteurt *h* homur homur
urteurt kirin *m* homurdanma (ayı için)
urteurt kirin *l/gh* homurdanmak (ayı için)
urtîker *m* ürtiker
urtîn *m* homurdanma (ayı için)
urtîn *l/ngh* homurdanma (ayı için)
urtînî *m* homurtu
urtînî kirin *l/gh* homurdanmak (ayı için)
uryan *rd* üryan
urûsî *m* çerçeveli pencere
urz *m* ırz ~**ê (yekî) birin** (birini) terslemek ~**ê (yekî) şikandin** (birinin) onurunu kırmak
usa, usan *bnr* wisa, wisan
usiq *zo/m* **1.** jaguar ve leopar gibi kedigillerden hayvan **2.** *mec* süslü, güzel görümlü * **wekî uşiq e** çok süslü ve güzel biri
usivî *bot/m* daha çok bulgur ve döğme yapımında kullanılan bir güzlük buğday türü
uskuf *m* yüksük
uskure *m* **1.** üsküre, tas **2.** *rd* tas (bir tasın alacağı miktarda olan)
uslûb *m* **1.** üslûp, biçem **2.** *wj* üslûp
ustad *n* üstat
ustadî *m* üstatlık
ustibî *m* üstüpü
ustrî *bnr* strî
usûl *m* **1.** usul, tarz **2.** usul, yol yöntem ~ **pê anîn** adeti yerine getirmek, adet yerini bulsun diye ~**a Almanan** Alman usulü
uşur *m* öşür
ûşaq *mzk/m* uşak (makamı)
uşîq bnr oşîq
utifk *n* cıngıl, şıngıl, salkımcı (küçük üzüm salkımı) * **cirdikê goşî** üzüm şıngılı
utîn *bnr* êtûn
utopîk *rd* ütopik
utopîst *nd/nt* ütopist, ütopyacı
utopya *m* ütopya
utre *rd* komik, göldürücü
uxrewî *rd* uhrevi
Uzbek *nd/rd* Özbek
Uzbekî *m* Özbekçe
uzr *m* özür ~**ê xwe xwestin** özür dilemek (yaptığı bir yanlışlıktan dolayı bağışlanmasını istemek)
uzrdar *rd* özürlü
uzirxwestin *m* özür dileme
uzir xwestin *l/gh* özür dileme
uzrxwestî *rd* özür dilemiş olan
uzw *n* uzuv, organ
uzwî *rd* uzvî, organik
uzwiyet *m* uzviyet, organizma

û, Û Kürt alfabesinini yirmi altıncı harfi olup ses bilimi bakımından uzun ünlü ve ön çıkışlıdır
û *g* **1.** ve * **ez têm û vî karî jî dikim** geliyorum ve bu işi de yapıyorum **2.** ile (cümle içinde aynı görevde bulunan iki öğeyi birbirine bağlar) * **dê û bavê wî hatin** annesi ile babası geldiler * **hatin û çûna wan bû yek** gelmeleri ile gitmeleri bir oldu ~ **ê hel** hele, daha daha (karşısındakini söylemeye isteklendirmek) * **û ê, bibêje wekî din çi bûye** hele hele, söyle daha ne olmuş ~ **hîna** (karşıt anlamlı cümleleri pekiştirerek bağlar) * **salewext geriyaye û hîna rabûye li kar digere** bütün yıl gezmiş de şimdi iş bulmaya kalkışmış ~ **wekî din** *h* vesaire
ûcax *m* ocak, dergah
ûcb *m* **1.** gerekçe, bahane, vesile, için * **bi ûcba vî tiştî** bu vesileyle **2.** -den dolayı, munasebetiyle * **ez ji ûcba te hatim vir** senden dolayı buraya geldim
ûcbet *m* münasebet, -den dolayı
ûcdan *bnr* wijdan
ûçik *n* yen, elbise yeni
ûd (I) *m* ısrar
ûd (II) *m* öd
ûd (III) *m* tütksü, odun
ûd (IV) *mzk/m* ut (ut çalgısı)
ûdçêker *nd/nt* utçu, ut yapan kimse
ûdçêkerî *m* utçuluk
ûdfiroş *nd/nt* utçu, ut satan kimse
ûdfiroşî *m* utçuluk
ûdî *nd/nt* udî, utçu
ûdjen *nd/nt* utçu, udî
ûdjenî *nd/nt* udîlik
ûdkirin *m* ısrar etme
ûd kirin *l/gh* israr etmek
ûf *b* uf
ûfeûf *m* uflama puflama
ûha *bnr* wiha
ûjdan *bnr* wijdan
Ûkranyayî *nd/rd* Ukranyalı
ûlag *bnr* welaq
Ûlah *nd* Ulah
Ûlakî *m* Ulahça, Ulah dili
ûlan *b* ulan
-ûle *bnr* ole
ûlî bnr olî
ûlo *bnr* wiha
ûltra *rd* ultra, öte, ötesi
ûlûhiyet *m* ulûhiyet
ûqele *rd* ukalâ
ûqeletî *m* ukalâlık
ûqeleyane *rd/h* ukalâca
ûr (I) *ant/n* işkembe
ûr (II) *bj/n* ur
ûrandin *m* ulutma
ûrandin *l/gh* ulutmak
Ûranûs *ast/m* Uranus
ûranyûm *kîm/m* uranyum (kısaltması U)
ûreûr *m* ağlayış
ûrfireh *rd* **1.** obur **2.** göbekli (argo)
ûrik *ant/n* **1.** işkembe **2.** mide (argo) **3.** göbek (argo)
Ûrim *nd* Rum
ûrîn *m* uluma
ûrîn *l/ngh* ulumak
Ûris *nd* Rûs **~ên gewr** beyaz Rus
Ûrisat *m* Rusya
Ûrisî *m*Rusça
Ûriskî *m* **1.** Rusça **2.** *rd/h* Ruslara yaraşır bir biçimde
ûrkulî *m* ülser
ûrmax *bot* bir tür ot
ûrt *m* ocak (bazı deyimlerde, ev, aile, soy) * **ûrt û ocaxa wan temirî** ocakları söndu ~ **û ocaxê (yekî) ji dinyayê birandin** soyunu sopunu kurutmak ~ **û ocaxê (yekî) kor bûn**

ocağı kör olmak ~ **û ocaxê (yekî) temartin** ocağını söndürmek ~**a** (an jî **ocaxa) bav û kalan** baba ocağı, aile ocağı
ûrtkor *rd* kör ocak (çocuksuz aile)
ûskere *m* üsküre, tas
ûstad *n* ustat
ûstêrk *bnr* stêre, malnivînk
ûstûrî *bnr* stro
ûsturlap *m* usturlap
ûşaq *mzk/m* uşak (makamı)
ûşî *m* salkım
ûşt *m* **1.** neden, sebep **1.** bahane, gerekçe, vesile * **bi ûşta vî tiştî** bu vesileyle
ût *m* umut ~ **û umûd** umut
Ûtarîd *ast/m* Utarit
ûtî *m* **1.** ütü (ütü aracı) **2.** ütü, ütüleme ~ **kirin** ütülemek
ûtîker *nd/nt* ütücü
ûtîker *m* ütücülük
ûtîkirin *m* ütüleme
ûtî kirin *l/gh* ütülemek
ûtîkirî *rd* ütülü, ütülenmiş olan
ûtînekirî *rd* ütüsüz
ûy *b* vay (ağrı, acı gibi duyguları anlatır)
Ûygurkî *m* Uygurca
Ûyxurî *m* Uygurca
ûz *rd* geveze, şımarık
ûzîtî *m* gevezelik, şımarıklık
ûzelik *m* bezek, süs
ûzeûz *m* uluma * **ûzeûza guran** kurt ulamaları
ûzîn *m* uluma
ûzîn *l/ngh* ulumak
ûzînî *m* uluma ~ **jê çûn** ulamak

V

v, V Kürt alfabesinini yirmi yedinci harfi olup ses bilimi bakımından ötümlü sızıcı dudaksı ünsüzleri gösterir
V *kîm* V (vanadyum'un kısaltması)
va *h* işte * **va ye pirtûk** işte kitap
vac *m* mantık
vaca *bnr* vajî
vaca bûn *bnr* vajî bûn
vaca kirin *bnr* vajî kirin
vacdar *rd* mantıklı
vacdarî *m* mantıklılık
vace *bnr* vajî
vace kirin *bnr* vajî kirin
vagîna *ant/m* döl yolu
vagon *m* vagon ~ **restorant** vagon restoran ~**a binivîn** yataklı vagon ~**a bixwarin** yemekli vagon
vagona xwehej *m* drezin
vagonet *m* vagonet
vaj (I) *m* hata, yanlış
vaj (II) *rd* makûs, ters çevrilmiş
vaja *rd* **1.** ters (gerekli olan duruma karşıt olarak) **2.** *n* ters (bir şeyin içe gelen yanı, arkası) * **vajaya goreyê** çorabın tersi
vaja vaja *h* **1.** ters ters **2.** paytak paytak
vajbawer *nd/nt* hurafeci
vajbawerî *m* hurafe
vajbawerîtî *m* hurafecilik
vajdeng *m* aksiseda
vajên *m* yanlışlık
vajgûn *rd* benzer, benzeş
vajgûnîtî *m* benzerlik, benzeşlik
vajiyê asîmilasyonê *rz/m* disimilâsyon
vajî *rd* **1.** ters (gerekli olan duruma karşıt olarak) **2.** *n* ters, ters yüz (bir şeyin içe gelen yanı, arkası) * **vajiyê goreyê** çorabın tersi **3.** makus, ters **4.** aksi, bilakis **5.** bastıbacak (ayakları içe veya dışa dönük) **5.** *nd/nt* paytak (bacakları çarpık olan) ~**î (tiştekî)** aksine
vajîbûn *m* ters yüz olma, ters döndürülme, tersine çevrilme
vajî bûn *l/ngh* ters yüz olmak, ters döndürülmek, tersine çevrilmek
vajîbûyîn *m* ters yüz oluş, ters döndürülüş, tersine çevriliş
vajîgûn *rd* ters (gerekli olan duruma karşıt olarak)
vajîkirin *m* ters yüz etme, tersine çevirme, ters döndürme
vajî kirin *l/gh* ters yüz etmek, tersine çevirmek, ters döndürmek
vajîkirî *rd* tersyüz edilmiş, tersine çevirilmiş olan
vajîna *ant/m* vagina, vajina
vajîtî *m* **1.** terslik, makûsiyet **2.** terslik, aksilik
vajîvajî *rd* **1.** apışak (bacaklarını ayırarak yürüyen) **2.** *m* apışak (bacakları aça aça yürüme)
vala *rd* **1.** boş (içinde kimse bulunmayan) * **xanî vala ye, kes tê de tune** ev boş, içinde kimse yok **2.** boş, şenliksiz, gayri meskûn **3.** açık, boş * **di kaxiz de cihekî vala nîn e** kâğıtta açık yer yok **4.** boş, açık (görevlisi olmayan, münhal) * **eger kadroyeke vala hebûya min dê tu bikira kar** boş kadro olsaydı seni işe alırdım * **kadroya vala tune** açık kadro yok **5.** boş (yapılacak işi olmayan) **6.** kavuk (içi boş şey) **7.** *mec* boş, abes, gereksiz **8.** *mec* kuru (etkisi ve sonucu olmayan) * **sozên vala** kuru vaatler **9.** *mec* boş, kof (bilgisiz kimse) **9.** *mec* ölü (yaşanılmayan, hareketsiz) * **bajarê vala** ölü şehir ~ **derketin** boş çıkmak ~ **hiştin** boş bırakmak ~ **jê derketin** -den eli boş çıkmak ~ **man** boşta kalmak ~**yî (tiştekî) kirin** -e aktarmak, -e boşaltmak
valabûn *m* **1.** boşalma **2.** boşalma, tahliye olma **3.** *fiz* boşalma **4.** elde avuçta (bir şey) kalmama **5.** boşanma (dertlerini veya yakınmalarını anlatma)
vala bûn *l/ngh* **1.** boşalmak **2.** boşalmak, tahliye olymak **3.** elde avuçta (bir şey) kalma-

mak **4.** boşanmak (dertlerini veya yakınmalarını anlatmak)
valabûyî *rd* boşalmış olan
valabûyîn *m* **1.** boşalış **2.** boşalış, tahliye oluş **3.** elde avuçta (bir şey) kalmama **4.** boşanış (dertlerini veya yakınmalarını anlatma)
valahiştin *m* boş bırakma
vala hiştin *l/gh* boş bırakmak
valahiştî *rd* boş bırakılmış (boş olan)
valahî *m* **1.** boşluk **2.** *fiz* mekân **3.** *fiz* boşluk (içinde hiç bir cisim bulunmayan uzay, feza) **~ya guhê navîn** *ant* orta kulak boşluğu **~ya hewayê** *fiz* hava boşluğu **~ya malzarokê** rahim boşluğu **~ya poz (difin an jî bêvil)** burun boşluğu **~ya sing** *ant* göğüs boşluğu, göğüs kovuğu **~yên poz (difin an jî bêvil)** burun boşlukları
valak *m* vakum
valaker *nd/nt* boşaltıcı
valakirin *m* **1.** boşaltma, boşaltım **2.** boşaltma, tahliye etme * **valakirina malê du rojan ajot** evin tahliyesi iki gün sürdü **3.** boşaltma, boca etme **4.** boşaltma (bir silâhta ne kadar mermi varsa hepsini arka arkaya patlatma) **5.** kotarma, boşaltma (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltma)
vala kirin *l/gh* **1.** boşaltmak **2.** boşaltmak, tahliye etmek * **dukan vala kirin** dükkanı boşaltılar **3.** boşaltmak, boca etmek **4.** boşaltmak (bir silâhta ne kadar mermi varsa hepsini arka arkaya patlatmak) **5.** kotarmak, boşaltmak (pişmiş bir yemeği başka kaba boşaltmak)
valakirî *rd* boşaltılmış olan
valaman *m* boş kalma
vala man *l/ngh* boş kalmak * **xanî vala ma** ev boş kaldı
valamayî *rd* boş kalmış olan
valamayîn *m* boş kalış
valatî *m* **1.** boşluk **2.** *fiz* boşluk (içinde hiç bir cisim bulunmayan uzay, feza
valayî *m* **1.** boşluk **2.** *mec* boşluk, gedik **3.** *fiz* mekân **4.** boşluk (içinde hiç bir cisim bulunmayan uzay, feza)
vale (I) *m* yazma (baş örtüsü)
vale (II) *m* vale, bacak (oyun kâğıtlarında)
valêz *n* valiz
valik *m* şalvar
vals *m* **1.** vals (bir tür salon dansı) **2.** vals (bu dansın müziği) **3.** *mzk* vals (bazı besteciler tarafında yanlız çalınmak için hazırlanmış beste türü)
vamitan *m* **1.** esneme, esneyiş **2.** gerilim
vamitandin *m* **1.** esnetme **2.** germe
vamitandin *l/gh* **1.** esnetmek **2.** germek
vamitandî *rd* **1.** esnetilmiş **2.** gerilmiş olan
vamitanî *rd* gerilimli
vamitayî *n* gerili
vamitî *rd* gergin, gerili
vamitîbûn *m* gerginleşme
vamitî bûn *l/ngh* gerginleşmek
vamitîkirin *m* gerginleştirme
vamitî kirin *l/gh* gerginleştirmek
vamitîn *m* **1.** esneme (bir cisim bir etki ile biçim değiştirme) **2.** gerilme
vamitîn *l/ngh* **1.** esnemek (bir cisim bir etki ile biçim değiştirmek) **2.** gerilmek
vamitîtî *m* gerginlik
vamitok *rd* **1.** esnek **2.** gergin
vamitokî *rd* **1.** esnekçe **2.** gergince
vamitoyî *rd* **1.** esnek, elâstik * **kaûçik cîsmekî vamtoyî ye** kauçuk esnek bir cisimdir **2.** gergin
vamitoyîbûn *m* **1.** esnekleşme **2.** gerginleşme
vamitoyî bûn *l/ngh* **1.** esnekleşmek **2.** gerginleşmek
vamitoyîbûyîn *m* **1.** esnekleşiş **2.** gerginleşiş
vamitoyîkirin *m* **1.** esnekleştirme **2.** gerginleştirme
vamitoyî kirin *l/gh* **1.** esnekleştirmek **2.** gerginleştirmek
vamitoyîtî *m* **1.** esneklik, elâstikiyet **2.** gerginlik
vampîr *nd/nt* vampir
vamtoyî *bnr* vamitoyî
-van *rz/m* isimden isim türetme soneki * **aş*van*** değirmenci
van *c* bunlar (işaret zamiri) * **ez van naxwazim** ben bunları istemiyorum e ~ **çendan)** bu aralar, bu sıralar, bu yakınlarda * **ez van çendan nexweş bûm** bu ara hastaydım ~ **derên hanê** buralar * **navên wan heta van deran jî belav bûye** onların adı buralara kadar yayılmış ~ **kersaxên hanê** kıyı bucak ~ **rojan** bu günlerde, bu sıralarda, bu yakınlarda * **di van rojan de te qet ew dît?** bu yakınlarda onu hiç gördün mu? **(filan kes)** ~ **virên ku tu dikî hişk bêxwê ne** atma Recep, din kardeşiyiz
vanadyûm *kîm/m* vanadyum elementi (kısaltması V)
Vandal *nd/dîr* **1.** Vandal (miladın başlangıç yıllarında yaşamış ve Roma İmparatorluğu ile yaptığı savaşlarda acımasızlığı ile ün yapmış bir doğu Germen halkı) **2.** *mec* vandal
vandalîzm *m* vandalizm
vandaltî *m* vandallık, vandalizm
vanîl *bnr* vanîlya
vanîlya *bot/m* **1.** vanilya (Vanilla planifolia) **2.** vanilya (bu bitkinin meyvesi)
vantîlator *m* **1.** vantilâtör **2.** vantilâtör (motorlu taşıtların iç havasını değiştirmeye yarayan düzen)
vantrîlok *rd* vantrilok, karnından konuşan
vantûz *m* vantuz, çekmen ~ **lê xistin** vantuz çekmek
vapor *bnr* vapûr
vapûr *m* vapur **~a çeman** ırmak vapuru
vapûrvan *nd/nt* vapurcu

vapûrvanî *m* vapurculuk
var *rd* seyrek
varalêz *m* kırbaç ile kırbaç sapını birbirine bağlayan sırım
vardiya *m* **1.** vardiya (gemilerde beklenen nöbet) **2.** vardiya (gemide nöbet yeri) **3.** vardiya (nöbetleşe çalışma)
vardiyavan *nd/nt* vardiyacı
vardiyavanî *m* vardiyacılık
varê *rd* sapa * **mala me li dereke varê ye** evimiz sapa bir yerde
varêtî *m* sapalık
varik *m* piliç (tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk) **~a mezin** yarka
varika mezin *nd* bulada
varî (I) *m* seyreklik
varî (II) *m* arazi olma, kaytarma
varîbûn *m* arazi olma, kaytarma
varî bûn *l/ngh* arazi olmak, kaytarmak
varîbûyîn *m*arazi oluş, kaytarış
varîs *bj/m* varis
varîşandin *bnr* verîşandin
varişîn *bnr* verîşî
varmilandin *m* erteleme
varmilandin *l/gh* ertelemek
varmilandî *rd* ertelenik, tehirli
varmilîn *m* ertelenme
varmilîn *l/gh* ertelenmek
varqilîn *bnr* vearqilîn
vartan vartan *m* **1.** fart furt, farta furta **2.** virt, diline dolama ~ **kirin** fart furt (ya da farta furta) etmek
vartayî *rd* ishallı
vartîvar *m* **1.** temmuzda kutlanan bir murat şenliği **2.** koyun kırpma şenliği (23 temmuzda, Rumî takvimine göre de 10 temmuzda, Van ve Bitlis yöresi bu deyimi kullanmakta)
varto *bj/m* ishal
vartoyî *rd* ishalli
vartoyîbûn *m* ishal olma (hayvanlar için)
vartoyî bûn *l/ngh* ishal olmak (hayvanlar için)
vartoyîkirin *m* ishal etme
vartoyî kirin *l/gh* ishal etmek
varyant *m* **1.** varyant (ikinci derecedeki yol) **2.** *wj* varyant * **varyanta duyemîn a Memê Alan** Memê Alan'ın ikinci varyantı
varyasyon *biy/m* **1.** varyasyon, değişim **2.** *mzk* çeşitleme
varyaz *m* balyoz
varyete *m* varyete
vaşiq *n* çakıldak (koyunların kuyrukarı altınadaki kıllara yapışıp kuruyan pislik)
vatiniyî *rd* görevsel
vatinî *m* **1.** görev, vazife **2.** *fizy* görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) **3.** *rz* görev (bir cümlede bir dil birimin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) **4.** *mat* görev (bir değerin başka değerlerle olan ilişkisi) ~ **girtin (an jî stendin)** görev almak ~ **girtin ser xwe** görev almak **~a xwe domandin** vazife görmek
vatinîdar *rd* görevli, vazifeli
vatinîdarbûn *m* görevlenme
vatinîdar bûn *l/gh* görevlenmek
vatinîdarbûyîn *m* görevleniş
vatinîdarî *m* görevlilik
vatinîdarkirin *m* görevlendirme, vazifelendirme
vatinîdar kirin *l/gh* görevlendirmek, vazifelendirmek
vatinîhez *rd* görevsever
vatinîhezî *m* görevseverlik
vatka *m* vatka
vavêrker *m* belirteç
vavêrkirin *m* belirtme
vavêr kirin *l/gh* belirtmek
vavêrkirî *rd* belirtilmiş olan
vawêj *m* davranış
vawêr *m* ayırtma
vawêrkar *ped/nd* ayırtman
vawêrkarî *m* ayırtmanlık
vawêrkirin *m* ayırt etme
vawêr kirin *l/gh* ayırt etmek
vawêrkirî *rd* ayırtedilmiş olan
vayîn *m* isteme
vayîn *l/gh* istemek
vazelîn *m* vazelin ~ **kirin** vazelinlemek
vazelîn tê dan *l/bw* vazelinlemek
vazo *m* vazo
ve *rz/d* bir art edat * **bi pêş ve** ileriye doğru
ve - *rz/m* fiilden fiil ve isimden isim türetme öneki * *ve*kirin açmak * *ve*xwarin içmek * *ve*ber ürün
veanî *rd* **1.** geri getirilmiş **2.** bükük, eğilmiş olan
veanîn *m* **1.** geri getirme **2.** bükme, eğme **3.** eğme (sert bir cismi bükme)
veanîn *l/gh* **1.** geri getirmek **2.** bükmek, eğmek **3.** eğmek (sert bir cismi bükmek) * **stûna di bin kêran de vebîne** merteğin altındaki sütunu eğ
vearqilandin (I) *m* ayırdına vardırma, farkına vardırma
vearqilandin (II) *m* oyalama
vearqilandin (I) *l/gh* ayırdına vardırmak, farkına vardırmak
vearqilandin (II) *l/gh* oyalamak
vearqilîn (I) *m* ayırdına varma, farkına varma
vearqilîn (II) *m* **1.** oyalanma **2.** takılma (bir yere ilişip veya dokunup kalma)
vearqilîn (I) *l/ngh* ayırdına varmak, farkına varmak
vearqilîn (II) *l/ngh* **1.** oyalanmak **2.** takılmak (bir yere ilişip veya dokunup kalmak)
veava *m* yapılanma, yeniden yapılanma
veavabûn *m* **1.** yapılanma, yeniden yapılanma **1.** düzenlenme, ıslah edilme, iyileşme
veava bûn *l/ngh* **1.** yapılandırılmak, yeniden yapılandırılmak **1.** düzenlenmek, ıslah edilmek, iyileşmek

veavabûyîn *m* **1.** yapılanış, yeniden yapılanış **1.** düzenleniş, ıslah ediliş, iyileşme
veavakirin *m* **1.** yapılandırma, yeniden yapılandırma, yeniden inşa etme **2.** düzenleme, ıslah etme, iyileştirme
veava kirin *l/gh* **1.** yapılandırmak, yeniden yapılandırmak, yeniden inşa etmek **2.** düzenlemek, ıslah etmek, iyileştirmek
veber *m* ürün
veberdêr *nd/nt* yatırımcı
veberdêrî *m* yatırımcılık
veberhênan *bz/m* **1.** yatırım, plâsman, envestisman **2.** yatırma, envestisman ~ **kirin** yatırım yapmak
veberhêner *nd/nt* yatırımcı
veberhênerî *m* yatırımcılık
vebestan *m* **1.** bağlama **2.** bağlanım
vebestandin *m* **1.** bağlama **2.** kuşanma
vebestandin *l/gh* **1.** bağlamak **2.** kuşanmak
vabeste *m* vabeste (bir şeyin arkasında bağlı, birine bağlı)
vabestebûn *m* vabeste olma (birine) bağlı olma
vabeste bûn *l/ngh* vabeste olmak, (birine) bağlı olmak
vebestî *rd* **1.** bağlı **2.** kuşanık **3.** gözetim altında olan
vebestîbûn *m* **1.** bağlı olma **2.** gözetim altında olma
vebestî bûn *l/ngh* **1.** bağlı olmak **2.** gözetim altında olmak
vebestîn *m* **1.** bağlama **2.** kuşanma **3.** gözetime alma, göz altına alma
vebestîn *l/gh* **1.** bağlamak **2.** kuşanmak * **şûr û tîran vebeste** kılıç ve oklarını kuşan **3.** gözetime almak, göz altına almak
vebestîner *rd* bağlayıcı
vebestîtî *m* **1.** bağlılık, bağlı olma durumu **2.** kuşanıklık
vebestxwaz *rd* geçici tutuklu
vebestxwazî *m* geçici tutukluluk
vebeşandin *m* paylaştırma, bölüştürme
vebeşandin *l/gh* paylaştırmak, bölüştürmek
vebeşîn *m* paylaşılma, bölüşülme
vebeşîn *l/ngh* paylaşılmak, bölüşülmek
vebeştandin *m* bölüştürme, paylaştırma
vebeştandin *l/gh* bölüştürmek, paylaştırmak
vebeştîn *m* bölüşülme, paylaşılma
vebeştîn *l/ngh* bölüşülmek, paylaşılmak
vebeyan *m* **1.** aksetme, yansıtma **2.** aksetme, yansıtma, belli etme
vebeyandin *m* **1.** aksetme, yansıtma **2.** aksetme, yansıtma, belli etme
vebeyandin *l/gh* **1.** aksetmek, yansıtmak **2.** aksetmek, yansıtmak, belli etmek
vebeyî *m* **1.** yansı **2.** tepke, refleks **3.** *rd* tepkisel
vebeyîn *m* **1.** akis, yansıma **2.** aksedilme, yansıma, belli edilme
vebeyîn *l/ngh* **1.** aksedilmek, yansımak **2.** aksedilmek, yansımak, belli edilmek
vebeyînbar *rd* yansımalı
vebeyîndar *rd* **1.** akisli, yansımalı, yansıtmalı **2.** tepkeli, refleksli
vebeyînî *rd* **1.** yansımalı **2.** tepkesel
vebeyînker *m* yansıtaç, yansıtıcı
vebeyînkî *rd* yansıtmalı
vebêj *nd/nt* **1.** anlatıcı **2.** *m* anlatım
vebêjan *m* anlatım
vebêje *wj/m* anlatı
vebêjer *nd/nt* anlatıcı
vebêjerî *m* anlatıcılık
vebêjî *m* **1.** anlatı, anlatma, anlatış **2.** *wj* anlatma **3.** anlatıcılık **4.** *rd* naklî (nakle dayanan, anlatılan, söylenen gerçek)
vebihuj *m* eriyik
vebihujandin *m* eritme
vebihujandin *l/gh* eritmek
vebihujîn *m* erime
vebihujîn *l/ngh* erimek
vebihujîner *rd* eritici
vebijandin *m* silkinme
vebijandin *l/gh* silkinmek
vebijark *m* secenek, alternatif, şık
vebijartin *m* **1.** seçme **2.** ayırma (seçme) **3.** ayıklama **4.** düzenleme (çeki düzen verme)
vebijartin *l/gh* **1.** seçmek **2.** ayırmak (seçmek) * **min ji bo pirtûkê wêne vebijartin** kitab için resimler ayırdım **3.** ayıklamak **4.** düzenlemek (çeki düzen vermek)
vebijêr *rd* **1.** seçici **2.** ayıklayıcı
vebijêrak *rd* seçmeli, seçmece
vebijêrî *m* **1.** seçicilik **2.** ayıklayıcı **3.** *rd* seçmeli
vebijandin *m* çözme, eritme
vebijandin *l/gh* çözmek, eritmek
vebijîn *m* çözülme, erime
vebijîn *l/ngh* çözülmek, erimek * **cemed vebijî** buz çözüldü
vebir **1.** kesme, kesinti **2.** *rd* kesin, kat'î
vebiran *m* kesinti * **vebirana avê** su kesintisi
vebirandin *m* **1.** kesme **2.** kıyım yapma, kırımdan geçirme
vebirandin *l/gh* **1.** kesmek **2.** kıyım yapmak, kırımdan geçirmek
vebirbûn *m* **1.** kesinleşme **2.** *hiq* kesinleşme (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girme)
vebir bûn *l/ngh* **1.** kesinleşmek **2.** *hiq* kesinleşmek (değişme olanağı olmadan yürürlüğe girmek)
vebirbûyî *rd* kesinleşmiş
vebirbûyîn *m* kesinleşiş
vebirî *rd* **1.** kesilmiş, kesik **2.** kesin, kat'î
vebirîn *m* **1.** kesme, biçme **2.** kesme, kıyım **3.** kesme (kesip ayırma) **4.** (birbirinden) ayırma, bölme **5.** kesme (gürültü veya sesi kesmek) **6.** pazarlığı kesinleştirme
vebirîn *l/gh* **1.** kesmek, biçmek **2.** kesmek (kesip ayırmak) **3.** (birbirinden) ayırmak, bölmek, ayırmak * **xanî vebirîne** evi böl **4.**

kesmek (görültü veya sesi kesmek) **5.** pazarlığı kesinleştirmek
vebirîtin *m* kesme
vebirîtin *l/gh* kesmek
vebirîtî *m* **1.** kesinlik **2.** *fel* kesinlik
vebirkirin *m* kesinleştirme
vebir kirin *l/gh* kesinleştirmek
vebirkirî *rd* kesinleştirilmiş
vebirûsandin *m* parıldatma
vebirûsandin *l/gh* parıldatmak
vebirûsîn *m* parıldama
vebirûsîn *l/ngh* parıldamak
vebirûstin *m* parıldatma, ışıldatma
vebirûstin *l/gh* parıldatmak, ışıldatmak
vebişirandin *m* gülümsetme
vebişirandin *l/gh* gülümsetmek
vebişirîn *m* gülümseme, gülümseyiş
vebişirîn *l/ngh* gülümsemek
vebizav *m* **1.** tepki, reaksiyon **2.** tepkinme ~ **nîşan dan** tepki göstermek
vebizavdar *rd* tepkili
vebizavî *rd* tepkisel
vebizivîn *m* **1.** tepki gösterme **2.** tepkime
vebizivîn *l/ngh* **1.** tepki göstermek **2.** tepkimek
vebizivîner *rd* tepkici, reaksiyoner
vebîn *m* **1.** bulma **2.** görme
vebîner *nd/nt* bulucu, kaşif
vebîniyî *rd* bulgusal
vebînî *m* bulgu
vebîr *m* belek, hafıza
vebîrandin *m* anımsatma, hatırlatma
vebîrandin *l/gh* anımsatmak, hatırlatmak
vebîrîn *m* anımsama, hatırlama
vebîrîn *l/ngh* anımsamak, hatırlamak * **ez vedibîrim** anımsıyorum
vebrok *m* yuvarlak kek
vebuhandin *m* belirtme, tayin etme
vebuhandin *l/gh* belirtmek, tayin etmek
vebuhijandin *m* eritme
vebuhijandin *l/gh* eritmek
vebuhijandî *rd* eritilmiş
vebuhijî *rd* eriyik
vebuhijîn *m* erime
vebuhijîn *l/ngh* erimek
vebuhtin *m* belirtme, tayin etme
vebuhtin *l/gh* belirtmek, tayin etmek
vebûn *m* **1.** açılma, açılım **2.** açılma, çözülme **3.** açılma (genişleme, bollaşma) **4.** açılma, açılış (kuruluşlar için; ilk kez veya yeniden işe başlama) **5.** açılma (renkler için; koyuluğunu yitirme) **6.** açılma (sis, duman, karanlık için; dağılma, yoğunluğunu yitirme) **7.** açılma (gereken güce ulaşma) **8.** patlama (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme) **9.** *ast* açılım
vebûn *l/ngh* **1.** açılmak * **derî vebû** kapı açıldı * **rê vebûye** yol açılmış * **dikan vebûbû** dükkan açılmıştı **2.** açılmak, çözülmek * **porên wê yên reş û dirêj vebûbûn û xwe berdabûn ser milên wê** uzun siyah saçları çözülmüş, beline doğru uzanmıştı **3.** açılmak (genişlemek, bollaşmak) * **sola wî vebû** ayakkabısı açıldı **4.** açılmak (kuruluşlar için; ilk kez veya yeniden işe başlamak) * **navenda çandê vebû** kültür merkezi açıldı **5.** açılmak (renkler için; koyuluğunu yitirmek) * **rengê perdeyê vebûye** perdenin rengi açılmış **6.** açılmak (sis, duman, karanlık için; dağılmak, yoğunluğunu yitirmek) * **dinya vebû** hava açıldı **7.** açılmak (gereken güce ulaşmak) * **hesp li rê vebû** at yolda açıldı **8.** patlamak (görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek) * **bûtikên darê vebûn** ağacın tomurcukları patladı
vebûnî *m* **1.** açılma, açılım **2.** çözgünlük
vebûyî *rd* **1.** açık **2.** açılmış olan **3.** çözgün, çözük
vebûyîn *m m* **1.** açılış, açılma **2.** açılış, çözülüş * **vebûyîna girêkê** düğümün çözülüşü **3.** açılış (genişleme, bollaşma) **4.** açılış (kuruluşlar için; ilk kez veya yeniden işe başlama) **5.** açılış (renkler için; koyuluğunu yitirme) **6.** açılış (sis, duman, karanlık için; dağılma, yoğunluğunu yitirme) **7.** açılış (gereken güce ulaşma) **8.** patlayış (görünür duruma gelme, ortaya çıkma, yeşerme)
vecelidandin *m* **1.** celâllendirme, öfkelendirme, hiddetlendirme **2.** açma (sıkılganlığını, utangaçlığını giderme)
vecelidandin *l/gh* **1.** celâllendirmek, öfkelendirmek, hiddetlendirmek **2.** açmak (sıkılganlığını, utangaçlığını gidermek)
vecelidîn *m* **1.** celâllenme, tersinme, hiddetlenme **2.** cebelleşme, becelleşme
vecelidîn *l/ngh* **1.** celâllenmek, tersinmek, hiddetlenmek **2.** cebelleşmek, becelleşmek
vecemandin *m* toplama
vecemandin *l/gh* toplamak
vecemandî *rd* toplanık, toplanmış olan
vecemiyayî *rd* toplanık, toplanmış olan
vecemîn *m* toplanma
vecemîn *l/ngh* toplanmak
veciniq *m* ürkü, irkilti
veciniqandin *m* **1.** ürkütme, irkiltme **2.** (bir uyarı veya heyecan sonucu) sıçratma
veciniqandin *l/gh* **1.** ürkütmek, irkiltmek **2.** (bir uyarı veya heyecan sonucu) sıçratmak
veciniqandî *rd* **1.** ürkütülmüş, irkiltilmiş **2.** (bir uyarı veya heyecan sonucu) sıçratılmış
veciniqî *rd* **1.** ürkek, ürkmüş **2.** belinlemiş olan
veciniqîn *m* **1.** ürkme, irkilme **2.** ürkme, huylanma **3.** belinleme, benildeme (aniden ve korkuyla kalkıp çevresine bakınma) **4.** sıçrama (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılma)
veciniqîn *l/ngh* **1.** ürkmek, irkilmek **2.** ürkmek, huylanmak **3.** belinlemek, benildemek

(aniden ve korkuyla kalkıp çevresine bakınmak) **4.** sıçramak (bir uyarı veya heyecan sebebiyle ürkerek birden bire olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak) * **gava ji nişka ve deng lê hate kirin ji cihê xwe veciniqî** aniden seslenince yerinden sıçradı
veciniqîner *rd* ürkütücü
veciniqoyî *rd* ürkek
veciniqoyîtî *m* ürkeklik
veciqîner *rd* irkiltici
vecinq *m* ürkü, irkilti
vecûn *m* çiğneme
vecûtin *m* çiğneme (yemek için)
vecûtin *l/gh* çiğnemek (yemek için)
veçemandin *m* eğme
veçemandin *l/gh* eğmek
veçemandî *rd* eğik, eğilmiş olan
veçemiyayî *rd* eğik, eğilmiş olan
veçemîn *m* eğilme
veçemîn *l/ngh* eğilmek
veçerixandin *m* **1.** dönderme **2.** sökme (örülmüş şeylerin için)
veçerixandin *l/gh* **1.** döndermek **2.** sökmek (örülmüş şeylerin için)
veçerixîn *m* **1.** dönme **2.** sökülme (örülmüş şeylerin için)
veçerixîn *l/ngh* **1.** dönmek **2.** sökülmek (örülmüş şeylerin için)
veçewsan *m* baskı
veçewsandin *m* baskı uygulama, eziyet etme
veçewsandin *l/gh* baskı uygulamak, eziyet etmek
veçewsîn *m* baskıya uğrama, eziyet görme
veçewsîn *l/ngh* baskıya uğramak, eziyet görmek
veçêbûn *m* **1.** düzenlenme, yapılanma **2.** düzenlenme, tanzim olma
veçê bûn *l/ngh* **1.** düzenlenmek, yapılanmak **2.** düzenlenmek, tanzim olmak
veçêbûyîn *m* **1.** düzenleniş, yapılanış **2.** düzenleniş, tanzim oluş
veçê kirin *l/gh* **1.** düzenleme, yapılandırma **2.** düzenleme, tanzim etme
veçêkirin *l/gh* **1.** düzenlemek, yapılandırmak **2.** düzenlemek, tanzim etmek
veçêkirî *rd* **1.** düzenlenmiş, yapılandırılmış **2.** düzenlenmiş, tanzim edilmiş
veçêrandin *m* otlatma
veçêrandin *l/gh* otlatmak
veçêrîn *m* otlanma
veçêrîn *l/ngh* otlanmak
veçinandin (I) *m* **1.** biçme **2.** yolma
veçinandin (II) *m* **1.** dokuma **2.** örme, gözeme (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatma)
veçinandin (I) *l/gh* **1.** biçmek **2.** yolmak
veçinandin (II) *l/gh* **1.** dokumak **2.** örmek gözemek (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatmak) * **min qulika li ser çoka xwe veçinand** pantalonum diz kısmındaki deliği ördüm
veçinî *rd* **1.** dokulu, dokunmuş olan **2.** örük, gözeli
veçinîn (I) *m* **1.** biçme **2.** yolma (ot, çimen gibi şeyleri yerden koparma)
veçinîn (II) *l/gh* **1.** dokuma (tezgahta kumaş yapma) **2.** örmek, gözemek (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatma) **3.** işleme, nakşetme **4.** *mec* sakınma
veçinîn (I) *l/gh* **1.** biçmek **2.** yolmak (ot, çimen gibi şeyleri yerden koparmak)
veçinîn (II) *l/gh* **1.** dokumak (tezgahta kumaş yapmak) **2.** örmek, gözemek (kumaştaki veya başka bir şeydeki deliği örerek kapatmak) **3.** işlemek, nakşetmek **4.** *mec* sakınmak
veçirandin *m* **1.** yırtma **2.** yolma **3.** ditme, birbirinden ayırma **4.** çözme, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma) **5.** cırmıklama **6.** paralama **7.** *mec* iğdiş etme
veçirandin *l/gh* **1.** yırtmak **2.** yolmak * **porê xwe veçirand** saçlarını yoldu **3.** ditmek, birbirinden ayırmak * **hiriyê ji hev veçirîne** keçeyi dit **4.** çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak) **5.** cırmıklamak **6.** paralamak **7.** *mec* iğdiş etmek
veçirandî *rd* **1.** yırtık **2.** yoluk **3.** ditilmiş, birbirinden ayırılmış olan **4.** çözük, sökük (örülmüş şeyin örgüsü ayırılmış olan) **5.** cırmıklanmış **6.** paralanmış
veçirikandin *m* delirtme
veçirikandin *l/gh* delirtmek
veçirikîn *m* delirme
veçirikîn *l/ngh* delirmek
veçiriyayî *rd* **1.** yırtık **2.** yoluk **3.** ditilmiş, birbirinden ayırılmış olan **4.** çözük, sökük (örülmüş şeyin örgüsü ayırılmış olan)
veçirîn *m* **1.** yırtılma **2.** yolunma **3.** ditilme **4.** çözülme, sökülme (örülmüş şeyin örgüsü birbirinden ayırılma) **5.** cırmıklanma **6.** paralanma
veçirîn *l/gh* **1.** yırtılmak **2.** yolunmak * **porê wê veçiriyabû** saçları yolunmuştu **3.** ditilmek **4.** çözülmek, sökülmek (örülmüş şeyin örgüsü birbirinden ayırılmak) **5.** cırmıklanmak **6.** paralanmak
veçirkandin *bnr* veçirikandin
veçûrikandin *m* çayırlamaya neden olma (hayvan, yediği çayırdan hastalanma)
veçûrikandin *lgh* çayırlamaya neden olmak (hayvan, yediği çayırdan hastalanmak)
veçûrikîn *m* çayırlama (hayvan, yediği çayırdan hastalanma)
veçûrikîn *l/ngh* çayırlamak (hayvan, yediği çayırdan hastalanmak)
vedan (I) *m* **1.** eşme, eşeleme **2.** deşme, deşeleme **3.** kazı, kazma (herhangi bir araçla toprağı açma, kuyu, çukur, yol vb. açma) **4.** açma (kazarak veya eşeleyerek açma)

vedan (II) *m* 1. çakma (şimşek ve çakmak aleti için) 2. sançma, saplama
vedan (III) *m* dinme (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma)
vedan (IV) *m* 1. kurma (yayı veya zembereği germe) 2. kurma (tuzak vb. için düzenek kurmak)
vedan (V) *m* ayırma
vedan (I) *l/gh* 1. eşmek, eşelemek * **bi şivikê erd vedida** değnekle toprağı eşiyordu 2. deşmek, deşelemek * **beraz ketine zeviyê û tevde vedane** domuzları tarlayı deşelemiş 3. kazmak (herhangi bir araçla toprağı açmak, kuyu, çukur, yol vb. açmak) * **bîr vedan** kuyu kazmak 4. açmak (kazarak veya eşeleyerek açmak)
vedan (II) *l/gh* 1. çakmak (şimşek ve çakmak aleti için) * **birûskê veda** şimşek çaktı 2. sançmak, saplamak
vedan (III) *l/gh* dinmek (kar, yağmur için; kesilmek, yağması durmak) * **baran vedabû** yağmur dinmişti
vedan (IV) *l/gh* 1. kurmak (yayı veya zembereği germek) 2. kurmak (tuzak vb. için düzenek kurmak) * **kon veda** çadır kurdu
vedan (V) *l/gh* ayırmak * **pezê xwe vedaye** davarını ayırmış
vedandin *m* kurma (tuzak vb. için)
vedandin *l/gh* kurmak (tuzak vb. için)
vedandî *rd* kurulu (zembereği kurulu)
vedayî (I) *rd* 1. deşik 2. kazılı * **gora vedayî** kazılı mezar
vedayî (II) rd kurulu * **konê vedayî** kurulu çadır
vedayîn (I) *m* 1. eşiş, eşeleyiş 2. deşiş, deşeleyiş 3. kazış, (herhangi bir araçla toprağı açma, kuyu, çukur, yol vb. açma) 4. açış (kazarak veya eşeleyerek açma)
vedayîn (II) *m* 1. çakış (şimşek ve çakmak aleti için) 2. sançma, saplayış
vedayîn (III) *m* diniş (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma)
vedan (IV) *m* 1. kuruş (yayı veya zembereği germe) 2. kuruş (tuzak vb. için düzenek kurmak)
vedeng *m* ses şiddeti
veder *m* 1. dış 2. dıştalama, tecrit, soyutlama ~ **kirin** tecrit etmek
vederbûn *m* 1. çıkma, dışa çıkma 2. dıştalanma, tecrit olma,
veder bûn *l/ngh* 1. çıkmak, dışa çıkmak 2. dıştalanmak, tecrit olmak
veder dan *m* dışa verme
veder dan *l/gh* dışa vermek
vederî *m* dıştalama, tecrit
vederkirin *m* 1. çıkarma, çıkarış (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlama, çıkmasına sebep olma) 2. dışa atma, çıkarma 3. dışa vurma 4. dışa verme, atma 5. dışarı atma, kovma (bir yerden sürüp çıkarma) 6. dıştalama, tecrit etme 7. sürgün etme
veder kirin *l/gh* 1. çıkarmak (birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak) 2. dışa atmak, çıkarmak 3. dışa vurmak 4. dışa vermek, atmak * **aqil veder kir** akıl attı 5. dışarı atmak, kovmak (bir yerden sürüp çıkarmak) 6. dıştalamak, tecrit etmek 7. sürgün etmek
vederkirî *rd* 1. çıkarılmış 2. dışa atılmış, çıkarılmış 3. dışa vuruk 4. dışa verilmiş, atılmış 5. dışarı atılmış, kovulmuş (bir yerden sürüp çıkarma) 6. dıştalanmış, tecrit edilmiş 7. sürgün, sürgün edilmiş olan * **kesê vederkirî** sürgün kimse
vedir *rd* * sorik nexweşîneke vedire kızamık bulaşıcı bir hastalıktır
vedirîn *m* bulaşma
vedirîn *l/ngh* bulaşma
vedirûn *l/gh* dikmek
vedirûn *m* dikme (elbise dikme)
vedirûtin *m* 1. dikme 2. yolma
vedirûtin *l/gh* 1. dikmek 2. yolmak * **porê xwe vedirût** saçlarını yoldu
vedirûtî *rd* 1. dikik, dikilmiş olan 2. yoluk
vediyar *rd* aşikâr, açık seçik
vedizîn *m* 1. çalma 2. gizlenme, saklanma, saklanış
vedizîn *l/ngh* 1. çalmak 2. gizlenmek, saklanmak * **xwe jê vedize** ondan saklan
vedîa *hiq/m* vedia
vedîtin *m* 1. bulma, görme 2. bulma, keşfetme (ortaya çıkarma) 3. buluş, keşif (ortaya çıkarılma) 3. buluş, keşif (var olduğu bilinen bir şeyin ortaya çıkarılması) * **vedîtina Amerîkayê** Amerikanın keşfi 4. bulgu, delil
vedîtin *l/gh* 1. bulmak, görmek 2. bulmak, keşfetmek (ortaya çıkarmak) * **ez lê dixebitim sira cewhera vê hêzê vebînim** şu kuvvetin, cevherin sırrını bulmağa çalışıyorum 3. bulgulamak
vedîtî *rd* bulunmuş, keşfedilmiş olan
vedor *m* 1. süreli, periyot * **weşana vedor** süreli yayın 2. devre, periyot 3. *fiz* periyot, devir
vedorî *rd* periyodik
veêxistin *bnr* vêxistin
vefirandin *m* 1. uçurma 2. içe doğru kırma
vefirandin *l/gh* 1. uçurmak 2. içe doğru kırmak
vefirîn *m* 1. uçma 2. içe doğru kırılma
vefirîn *l/ngh* 1. uçmak 2. içe doğru kırılmak
vegehte *rd* itiraf etmiş olan
vegehtin *m* itiraf etme
vegehtin *l/gh* itiraf etmek
veger *m* 1. dönüş * **ez li ser riya vegerê a malê me** eve dönüş yolundayım 2. dönüm ~**a li aliyê** ters ters dönüş ~**a û'yê** u dönüşü
vegeran *m* 1. dönüş, dönme 2. ricat, geri çekilme 3. *fel* kayıtım, rucü

vegerandin *m* **1.** döndürme, geri döndürme **2.** çevirme, geri çevirme, iade etme **3.** çevirme (yolundan alıkoyma, yoldan döndürme) **4.** dönüştürme **5.** yalancı gebeliğe dönüştürme **6.** vazgeçirme, caydırma
vegerandin *l/gh* **1.** döndürmek, geri döndürmek **2.** çevirmek, geri çevirmek, iade etmek * **pereyên wî vegerandin** parasını çevirdi **3.** çevirmek (yolundan alıkoymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê vegerandin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü **4.** dönüştürmek **5.** yalancı gebeliğe çevirmek **6.** vazgeçirmek, caydırmak
vegerandî *rd* döndürmüş, çevirilmiş olan
vegerbend *wj/m* terci-ibent
vegerdar *rd* dönüşlü
vegerdarî *m* dönüşlülük
vegerek *rd* dönüştürücü
vegeriyayî *rd* **1.** dönük, dönmüş olan **2.** dönek
vegerîn *m* **1.** dönme, dönüş, geri dönme (geri gelme, geri gitme) **2.** dönülme **3.** tersinme, rücu etme **4.** dönme (-e yönelme) **5.** dönme (inanç, din veya düşüncesini değiştirme) **6.** dönüşme, değişme **7.** kayıtına (bir şeyi yapmaktan vazgeçme) **8.** iyileşme, iyileşmeye başlama ~**a waran** yuvaya dönüş
vegerîn *l/ngh* **1.** dönmek, geri dönmek (geri gelmek, geri gitmek) * **çû û careke din venegeriya** gitti, tekrarda dönmedi **2.** dönülmek * **êvarê divê em vegerin malê** akşama eve dönülece **3.** tersinmek, rücu etmek **4.** dönmek (-e yönelmek) **5.** dönmek (inanç, din veya düşüncesini değiştirmek) **6.** dönüşmek, değişmek **7.** kayıtmak (bir şeyi yapmaktan vazgeçmek) **8.** iyileşmek, iyileşmeye başlamak * **li ser vê îlacê vegeriya** bu ilâç üzerine iyileşmeye başladı * **vegere!** geri dön!
vegerînbar *rd* **1.** dönüşlü **2.** iadeli
vegerîner *rd* **1.** döndürücü **2.** dönüştürücü
vegermalik *wj/m* terci -i bendin ardına getirilen beyit
vegerok *rd* **1.** dönerli **2.** *rz* dönüşlü
vegerokî *rz/m* dönüşlülük
vegerol *rd* mürtet
vegerolî *m* mürtetlik
vegeş *rd* diri, şen, neşeli
vegeşbûn *m* dirileşme, dirilme (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelme)
vegeş bûn *l/gh* dirileşmek, dirilmek (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelmek)
vegeşbûyîn *m* dirileşiş, diriliş (bitkin, pörsümüş veya solmuşken tekrar diri hale gelme)
vegeşkirin *m* diriltme
vegeş kirin *l/gh* diriltmek
vegevizan *m* ağnama, ağınma, debelenme
vegevizandin *m* ağnatma, debelendirme
vegevizandin *l/gh* ağnatmak, debelendirmek
vegevizîn *m* ağnama, ağınma, debelenme (çırpınma, tepinme, kımıldama)
vegevizîn *l/ngh* ağnamak, ağınmak, debelenmek (çırpınmak, tepinmek, kımıldamak)
vegêr *nd/nt* anlatıcı
vegêrîn *m* anlatma
vegêrîn *l/gh* anlatmak
vegijandin *m* itiştirme, itiştirip kakıştırma
vegijandin *l/gh* itiştirmek, itiştirip kakıştırmak
vegijîn *m* itişme, itişip kakışma
vegijîn *l/ngh* itişmek, itişip kakışmak
vegindirandin *m* yuvarlatma
vegindirandin *l/gh* yuvarlatmak
vegindirîn *m* yuvarlanma
vegindirîn *l/ngh* yuvarlanmak
vegir (I) *bj/rd* bulaşıcı, geçici * **nexweşîna vegir** geçici hastalık
vegir (II) *rd* **1.** işgalcı **2.** fatih, fetheden
vegirî (I) *m* 1, bulaşıcılık, geçicilik **2.** *rd* bulaşıcı özeliği olan
vegirî (II) *m* işgal, istila
vegirker *nd/nt* işgalcı
vegirkerî *m* işgalcılık
vegirtin (I) *m* **1.** işgal etme, tutma, kapma **2.** fethetme **3.** istila etmek, kaplama, tutma **4.** tutma (bez, örtü vb. şeyleri gererek tutma) **5.** germe (gergin bir şeyle örtme) **6.** kurma, çadır kurma ~**a qûnax** konaklama
vegirtin (II) *m* örme (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örme, örük örme)
vegirtin (III) *m* kapma, bulaşma (hastalık vb. için)
vegirtin (I) *l/gh* **1.** işgal etmek, tutmak, kapmak **2.** fethetmek **3.** istila etmek, kaplamak, tutmak **4.** tutma (bez, örtü vb. şeyleri gererek tutma) **5.** germek (gergin bir şeyle örtmek) **6.** kurmak * **em dixwazîn kon vegirin** çadır kurmak istiyoruz
vegirtin (II) *l/gh* örmek (saç, yele gibi şeyler için, birbirine dolayarak örmek, örük örmek) * **keçikê ji kêfa dilê xwe re porê xwe vegirtibû** kız saçlarını bir güzel örmüştü
vegirtin (III) *l/gh* kapmak, bulaşmak (hastalık vb. için)
vegirtî (I) *rd* **1.** işgal edilmiş, tutulmuş **2.** istila edilmiş, kaplanmış **3.** kurulu * **çadıra vegirtî** kurulu çadır
vegirtî (II) *rd* örülü (örülmüş saç vb. için)
vegirtî (III) *rd* kapmış, bulaşmış (hastalık vb. için)
vegirtox *nd/nt* **1.** işgalci **2.** istilacı
vegirtoxî *m* **1.** işgalcilik **2.** istilacılık
vegirtyar *nd/nt* işgalci
vegirtyarî *m* işgalcilik
vegizgizandin *m* 1. çekiştirme **2.** çekip yolma, saç çekme
vegizgizandin *l/gh* **1.** çekiştirmek **2.** çekip yolmak, saç çekmek * **porê xwe vegizgizand** saçını çekti

vegizgizîn *m* **1.** çekiştirilme **2.** çekip yolunma, saç çekilme
vegizgizîn *l/ngh* **1.** çekiştirilmek **2.** çekip yolunmak, saç çekilmek
vegotin *m* **1.** anlatma, anlatış **2.** anlatım **3.** *wj* anlatma, hikâye etme, hikâyeleme
vegotin *l/gh* **1.** anlatmak (bir konu üzerinde açıklamada bulunmak, bilgi vermek) * **tiştên ku heta serê sibehê fikirîbû xwest ji bavê xwe re jî vebêje** sabaha kadar düşündüğü şeyleri babasına da anlatmak istedi **2.** *wj* anlatmak, hikâye etmek, hikâyelemek
vegotinbêj *nd/nt* anlatımcı
vegotinbêjî *m* anlatımcılık
vegotinnas *nd/nt* anlatım bilimci
vegotinnasî *m* anlatım bilim
vegotî *rd* anlatılmış olan
veguhartin *m* **1.** değiştirme (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) **2.** dönüştürme **3.** evirme, taklip etme (yapısını değiştirme)
veguhartin *l/gh* **1.** değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) **2.** dönüştürmek **3.** evirmek, taklip etmek (yapısını değiştirmek)
veguhartî *rd* **1.** değiştirilmiş **2.** dönüştürülmüş **3.** evirilmiş, taklip edilmiş
veguhastin *m* **1.** aktarma, nakletme **2.** iletme, ulaştırma, ulaşım (götürme, intikal ettirme) **3.** *lşk* ulaştırma **4.** aktarma (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirme) **5.** aktarma (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirme) **6.** *fiz* iletme (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürme) **7.** taşıma (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşıma) **8.** göçerme (bitkileri yerinden çıkarıp başka yere dikme) **9.** değiştirme (birini bırakıp başkasını edinme veya kullanma) **10.** berdel halindeki gelinleri götürme **~a hewayî** havada nakil **~ tomerî (an jî komelî)** toplu taşıma **~a xwînê** *bj* kan aktarımı
veguhastin *l/gh* **1.** aktarmak, nakletmek **2.** iletmek, ulaştırmak (götürmek, intikal ettirmek) **3.** aktarmak (bir yerden, bir kaptan başka bir kaba geçirmek) **4.** aktarmak (bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek) **5.** *fiz* iletmek (elektrik akımı, ısı, gaz vb.yi bir yerden başka bir yere götürmek) **6.** taşımak (boru, kanal, vb. sıvı maddeleri bir yerden başka bir yere taşımak) **7.** göçermek (bitkileri yerinden çıkarıp başka yere dikmek) **8.** değiştirmek (birini bırakıp başkasını edinmek veya kullanmak) **9.** berdel halindeki gelinleri götürmek
veguhastina komelî *nd* toplu taşıma
veguhastina tomerî *nd* toplu taşıma
veguhastin hev *l/gh* iletişmek
veguhastî *rd* **1.** aktarılmış, nakledilmiş **2.** iletilmiş, ulaştırılmış **3.** değiştirilmiş
veguhastok *rd* değişken
veguhastokî *rd* değişkence
veguhaz *m* **1.** aktarma, nakil **2.** aktarma, transfer **3.** iletim **4.** *fiz* iletim (iletken şeylerden ısı ve elektrik geçmesi)
veguhazî *m* aktarma, nakil
veguher *m* dönüştürüm, tahvil
veguheran *m* **1.** değişim **2.** dönüşüm **3.** *jeo* başkalaşım
veguherandin *m* **1.** değiştirme **2.** dönüştürme **3.** başkalaştırma
veguherandin *l/gh* **1.** değiştirmek **2.** dönüştürmek **3.** başkalaştırmak
veguherandî *rd* **1.** değiştirilmiş **2.** dönüştürülmüş **3.** başkalaştırılmış
veguherî *rd* **1.** değişmiş **2.** dönüşmüş olan **3.** başkalaşmış
veguherîn *m* **1.** değişme, değişim **2.** dönüşme, dönüşüm **3.** *psî* dönüşüm **4.** başkalaşma
veguherîn *l/ngh* **1.** değişmek **2.** dönüşmek **3.** başkalaşmak
veguherînî *rd* **1.** değişimsel **2.** dönüşümsel
veguherînparêz *rd/nd* dönüşümcü, transformîst
veguherînparêzî *m* dönüşümcülük, transformîzm
veguhêran *m* **1.** değişim * **veguhêrana civakî** sosyal değişim **2.** dönüşüm
veguhêrîn *m* **1.** değişme **2.** dönüşme **3.** evirilme, taklip olma
veguhêrîn *l/ngh* **1.** değişmek **2.** dönüşmek **3.** evirilmek, taklip olmak
veguhêrîner *rd* **1.** değiştirici **2.** dönüştürücü
veguhêz *m* **1.** aktarma, aktarım, nakil **2.** aktarma, devir, devretme * **ji erebeyê veguhêza mal bo vagonê** malın arabadan vagona devri **3.** iletim, iletme, ulaşım **4.** *fiz* iletim (iletken şeylerden ısı ve elektrik geçmesi) **~î (...) kirin** -e aktarma yapmak
veguhêzan *m* **1.** aktarma, aktarım, nakletme **2.** iletme, ulaştırma, ulaşım **~ kirin** aktarma etmek
veguhêzanî *rd* **1.** aktarma, aktarmalı * **trena veguhêzanî** aktarmalı tren * **ez bi veguhêzanî hatim** aktarmalı geldim **2.** iletimli
veguhêzbar *fiz/rd* iletken
veguhêzbarî *fiz/m* iletkenlik
veguhêzer *nd/rd* **1.** aktarıcı, aktaran, nakleden **2.** iletici, ulaştırıcı
veguhêzerî *m* **1.** aktarıcı **2.** ileticilik, ulaştırıcı
veguhêziya wesleyan *bj/nd* organ nakli, organ aktarımı
veguhêzî *m* **1.** aktarım, aktarma, nakil * **amyarên veguhêziyê** nakil vasıtaları **2.** ulaşım, aktarma, iletme **3.** intikal **2.** *fel* çıkarsama **4.** *rd* naklî (taşıma ile ilgili olan) **~ kirin** aktarma etmek **~ya wesleyan** *bj* organ nakli, organ aktarımı
veguhêzîn *m* **1.** aktarılma, nakledilme **2.** aktarılma, iletilme, ulaştırılma **3.** değişme
veguhêzîn *l/ngh* **1.** aktarılmak, nakledilmek **2.**

aktarılmak, iletilmek, ulaştırılmak 3. değişmek
veguhêzkar *nd/nt* 1. aktarıcı, aktarmacı, nakleden 2. nakliyeci, nakliyatçı, taşımacı
veguhêzkarî *m* 1. aktarıcılık, aktarmacılık 2. taşımacılık, nakliyecilik, nakliyatçılık
veguhêzker *bnr* veguhêzkar
veguhêzkerî *bnr* veguhêzkarî
veguhirandin *m* 1. değiştirme (başka bir biçime sokma, değişikliğe uğratma) 2. dönüştürme
veguhirandin *l/gh* 1. değiştirmek (başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak) 2. dönüştürmek
veguhirandî *rd* 1. değiştirilmiş 2. dönüştürülmüş
veguhirî *rd* 1. değişmiş 2. dönüşmüş
veguhirîn *m* 1. değişme (başka bir biçim veya duruma girme) 2. dönüşme
veguhirîn *l/ngh* 1. değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) 2. dönüşmek
veguhizî *rd* 1. aktarılmış 2. değişmiş 3. dönüşmüş olan
veguhizîn *m* 1. aktarılmak 2. aktarılma, iletilme, ulaştırılma 3. değişme (başka bir biçim veya duruma girme) 4. değişme (yerine başka şey veya kimse gelme) 5. dönüşme
veguhizîn *l/ngh* 1. aktarılmak 2. aktarılmak, iletilmek, ulaştırılmak 3. değişmek (başka bir biçim veya duruma girmek) 4. değişmek (yerine başka şey veya kimse gelmek) 5. dönüşmek
veguhizîner *rd* 1. aktarıcı 2. transformatör
veguhostin *bnr* veguhastin
vehan *m* 1. örme 2. *wj* kurgu
vehandin *m* 1. örme 2. *wj* kurgulama (edebiyatta)
vehandin *l/gh* 1. örmek 2. kurgulamak (edebiyatta)
vehandî *rd* 1. örülü 2. *wj* kurgulu, kurgulanmış
vehatin (I) *m* 1. gelme, dönme 2. dönme, dönüşme 3. (içe doğru) eğilme, bükülme
vehatin (II) *m* 1. doğma (gök cisimleri için) 2. çakma (şimşek çakma)
vehatin (III) *m* çıkışma
vehatin (IV) *m* döl tutma
vehatin (I) *l/ngh* 1. gelmek, dönmek 2. dönmek, dönüşmek 3. (içe doğru) eğilmek, bükülmek
vehatin (II) *l/gh* 1. doğmak (gök cisimleri için) * **ne êvarê datê ne sibehê vetê** ne akşam batıyor ne sabah doğuyor 2. çakmak * **birûsk vehatin** şimşek çakmak
vehatin (III) *l/ngh* çıkışmak
vehatin (IV) *l/ngh* döl tutmak * **mih vehatiye** koyun döl tutmuş
vehatî *rd* 1. gelmiş, dönmüş 2. eğik, bükük
vehejandin *m* sallama
vehejandin *l/gh* sallamak
vehejandî *rd* salınmış olan
vehejîn *m* sallanma, sallanış, salınış, salınma
vehejîn *l/ngh* sallanmak, salınmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak)
vehelandin *m* eritme
vehelandin *l/gh* eritmek
vehelandî *rd* eritilmiş, erimiş durumda olan
vehelîn *m* erime
vehelîn *l/ngh* erimek
veher *m* onarım, tamir
veheran *m* onarma
veherandin *m* onarma, tamir etme
veherandin *l/gh* onarmak, tamir etmek
veherandî *rd* onarılmış, tamir edilmiş olan
veherîn *m* onarılma, tamir olma
veherîn *l/ngh* onarılmak, tamir olmak
veherîner *nd/nt* tamirci
veherînerî *m* tamircilik
vehes *m* 1. dinlenme, mola 2. ara (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi) 3. *sp* ara, mola (takımların oyun sırasında aldıkları birer dakikalık dinlenme süresi)
vehesan (I) *m* 1. dinlenme 2. rahatlatma, sakinleştirme, yatıştırma 3. rahatlama, kurtulma
vehesan (II) *m* 1. duyma 2. duyumsama, farkına varma
vehesandin (I) *m* 1. dinlendirme 2. rahatlatma, kurtarma
vehesandin (II) *m* 1. duyma, işitme 2. duyumsama, farkına varma
vehesandin (I) *l/gh* 1. dinlendirmek 2. rahatlatmak, sakinleştirmek, yatıştırmak 3. rahatlatmak, kurtarmak * **min ew jê vehesandin** onu ondan kurtardım
vehesandin (II) *l/gh* 1. duymak, işitmek 2. duyumsamak, farkına varmak
vehesandî *rd* dinlenik, dinlendirilmiş
vehesiyayî *rd* dinlenik, dinlendirilmiş
vehesgeh *m* dinlenme yeri
vehesî *m* dinlenme, mola
vehesîn (I) *m* 1. dinlenme, soluklanma 2. rahatlama, sakinleşme, yatışma 3. rahatlama, kurtulma
vehesîn (I) *l/gh* 1. dinlenmek, soluklanmak 2. rahatlamak, sakinleşmek, yatışmak 3. rahatlamak, kurtulmak * **em ê kengê ji van zaliman vehesin?** bu zalimlerden ne zaman kurtulacağız?
vehesandin (II) *l/gh* 1. duymak, işitmek 2. duyumsamak, farkına varmak
vehesîner *rd* 1. dinlendirici 2. rahatlatıcı, sakinleştirici, yatıştırıcı
vehewan *m* 1. barındırma 2. *man/m* içlem
vehewandin *m* 1. barındırma 2. içerme, ihtiva etme 3. toplama 4. *mec* sakinleştirme
vehewandin *l/gh* 1. barındırmak 2. içermek, ihtiva etmek 3. toplamak * **zarokan li dora xwe vedihewîne** çocukları etrafına topluyor 4. *mec* sakinleştirmek
vehewandî *rd* 1. barındırılmış 2. içermiş, ihtiva etmiş 3. toplanmış 4. *mec* sakinleştirilmiş olan

vehewîn *m* 1. barınma (yaşamak için uygun yer bulma) 2. içerme, ihtiva etme 3. toplanma 4. *mec* sakinleşme
vehewîn *m* 1. barınma (yaşamak için uygun yer bulma) 2. içerme, ihtiva etme 3. toplanma 4. *mec* sakinleşme
vehewîn *l/ngh* 1. barınmak (yaşamak için uygun yer bulmak) 2. içermek, ihtiva etmek 3. toplanmak * gelek mirov lê vehewiyan birçok insan başına toplandı 4. *mec* sakinleşmek
veheyirandin *m* hayrete düşürme, şaşkına çevirme
veheyirandin *l/gh* hayrete düşürmek, şaşkına çevirmek
veheyirîn *m* hayret etme, şaşakalma
veheyirîn *l/ngh* hayret etmek, şaşakalmak
vehêlan *m* 1. terk etme 2. geride bırakma
vehêlan *l/gh* 1. terk etmek 2. geride bırakmak
vehêlayî *rd* 1. terk edilmiş 2. geri de bırakılmış olan
vehêrandin *m* öğütme
vehêrandin *l/gh* öğütmek
vehisandin *m* 1. duyurma 2. işittirme
vehisandin *l/gh* 1. duyurmak 2. işittirmek
vehisîn *m* 1. duyma 2. işitme
vehisîn *l/gh* 1. duymak 2. işitmek
vehiştin *m* 1. terk etme 2. geride bırakma
vehiştin *l/gh* 1. terk etmek 2. geride bırakmak
vehiştî *rd* 1. terk edilmiş 2. geri de bırakılmış olan
vehîn *m* 1. örülme 2. *wj* kurgulanma
vehîn *l/ngh* 1. örülmek 2. *wj* kurgulanmak
vehon *m* 1. örme, örgü 2. doku (bir bütünün yapısı ve özeliği) * **vehona zimên** dilin dokusu
vehonan *m* 1. örme 2. örgü 3. *wj* kurgu
vehonan *l/gh* örmek
vehonandin *m* 1. örme 2. dokuma (tezgahta kumaş yapma) 3. *wj* kurgulama 4. *mec* uydurma
vehonandin *l/gh* 1. örmek 2. dokumak (tezgahta kumaş yapmak) 3. *wj* kurgulamak 4. *mec* uydurmak
vehonandî *rd* 1. örülü 2. dokulu, dokunmuş olan 3. *wj* kurgulu 4. *mec* uyduruk * **virên vehonandî** uyduruk yalan
vehûner *rd* 1. kurgucu 2. uydurukçu
vehrik *zo/m* kurt
vehûn *bnr* vehon
vehûnandin *bnr* vehonandin
vehûnandî *bnr* vehonandî
vejan (I) *m* diriliş
vejan (II) *rd* avanak, enayi
vejandin *m* diriltme
vejandin (I) *l/gh* diriltmek
vejandin (II) *bnr* vejendin
vejandî *rd* diriltilmiş
vejanî *m* avanaklık, enayilik
vejart *m* istisna
vejartin *m* 1. düzeltme 2. düzeltme, toplama
vejartin *l/gh* 1. düzeltmek * **vê derê vejîne** burayı düzelt 2. düzeltmek, toplamak
vejartî *rd* istisnaî
vejen (I) *m* 1. enerji, erke (maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan güç, erke) 2. enerji (organizmanın etkin gücü) 3. enerji, takat 4. *mec* enerji (manevi güç) **~a dendikî** nükleer enerji
vejen (II) *m* 1. çakıntı * **vejena birûskê** şimşek çakıntısı 2. refleks
vejendin *m* çakma (şimşek, ve çakmak aleti için)
vejendin *l/gh* çakmak (şimşek, ve çakmak aleti için) * **tu dê heste venejenî!** çakmağı çakmayacaksın!
vejenî *rd* enerjik
vejenîn *m* pırıldama
vejenîn *l/ngh* pırıldamak
vejetalîzm *m* vejetalizm
vejetarîzm *m* vejetarizm
vejetaryen *nd/nt* vejetaryen, et yemez
vejetaryenî *m* vejetaryenlik, et yemezlik
vejetasyon *bot/m* 1. vejetasyon 2. *bj* vejetasyon
vejên *bnr* vejîn
vejiyandin *m* 1. diriltme 2. *psî* uyandırma
vejiyandin *l/gh* 1. diriltmek 2. *psî* uyandırmak
vejiyandî *rd* diriltilmiş
vejî *bnr* vajî
vejîn *m* 1. dirilme, diriliş (canlanma) 2. diriliş (dinî inanışlara göre ölümden sonra dirilme) **~a piştî mirinê** ölümden sonra dirilme, basubadelmewt
vejîn *l/ngh* dirilmek (öldüğü sanılan şey canlılık kazanmak)
vejînbar *rd* dirilebilen
vejîner *rd* diriltici, dirilten
vejînker *rd* diriltici
vekayîn *m* geviş, geviş getirme, gevme
vekayîn *l/gh* geviş getirmek, gevmek
veker *rd* 1. açıcı 2. *m* açacak
veketandin *m* yatırma
veketandin *l/gh* yatırmak
veketin(I) *m* 1. uzanma 2. yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) 3. pusuya yatma
veketin (II) *m* açılma
veketin (III) *m* üreme, çoğalma
veketin *l/ngh* 1. uzanmak * **mar li ber min veketiye** yılan önümde uzanmış 2. yatmak (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanmak) 3. pusuya yatmak
veketin (II) *l/ngh* açılmak
veketin (III) *l/ngh* üremek, çoğalmak
veketî *rd* uzanık, uzanmış olan
vekêşan *m* 1. çekilme, çekilim 2. gerilme 3. *fiz* gerilim
vekêşan anîn xwe *l/bw* gerinmek
vekêşandin *m* 1. çekme 2. germe
vekêşandin *l/gh* 1. çekmek 2. germek * **têlê zêde venekêşîne tu dê biqetînî** teli fazla germe kopartacaksın

vekêşanî *rd* gerilimli
vekij *rd/nt* kibirli, ukala
vekijî *m* kibirlilik, ukalalık
vekirandin *m* fethetme
vekirandin *l/gh* fethetmek
vekirbar *rd* açılıbalir
vekirek *m* **1.** açar, açacak **2.** *nd* açan (açma işini yapan)
vekirin *m* **1.** açma, açış (bir şeyi kapalı durumdan kurtarma) **2.** açma (gözler için) **3.** açma (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırma) **4.** açma (sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş şeyleri bu durumdan kurtarma) **5.** açma (oyarak veya kazıyarak çukur, delik oluşturma) **6.** açma (tıkalı bir şeyi bu durumdan kurtarma) **7.** açma (çevresini genişletme) **8.** açma (birbirinden uzaklaştırma) **9.** açma, çözme (düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözme) **10.** açma, açış (bir kuruluşu, bir iş yerini işler duruma getirme) **11.** açılış (yeni bir yapının, yerin veya kuruluşun çalışmaya başlaması) **12.** açma (bir aygıtı, bir düzeni vb. lerini çalışır duruma getirme) **13.** açma (alış verişi başlatma) **14.** açma (rengin koyuluğunu azaltma) **15.** açma (yakışma, güzel gösterme) **16.** açma (bir konu ile ilgili konuşma) **17.** açma (utangaçlığını giderme) **18.** açma (görünür duruma getirme) **19.** açma (bir konuyu, düşünceyi açık duruma getirme, mevzuyu anlaşılır hale getirme) **20.** açma, çözme (saç için; bağlı şeyler için) **21.** dinme, durulma (kar, yağmur için; kesilme, yağması durma) **22.** açılma (sırrını, üzüntüsünü, sorunlarını birine söyleme) **~a (..) kirin** açılışını yapmak
vekirin *l/gh* **1.** açmak (bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak) * **derî ji min re vekirin** kapıyı bana açtılar **2.** açmak (gözler için) **3.** açmak (bir çeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak) * **perdeyê veke** perdeyi aç **4.** açmak (sarılmış, katlanmış, örtülmüş veya iliklenmiş şeyleri bu durumdan kurtarmak) * **pakêtê veke** paketi aç * **serê wê vekirin** başını açtılar **5.** açmak (oyarak veya kazıyarak çukur, delik oluşturmak) **6.** açmak (tıkalı bir şeyi bu durumdan kurtarmak) * **borî vekirin** boruyu açtılar **7.** açmak (çevresini genişletmek) * **divê dora bîrdariyê bê vekirin** anıtın etrafını açmak lazım **8.** açmak (birbirinden uzaklaştırmak) * **milên xwe vekirin** kollarını açtı **9.** açmak, çözmek (düğümü veya dolaşmış bir şeyi çözmek) * **girêk vekirin** düğümü açmak **10.** açmak (bir kuruluşu, bir iş yerini işler duruma getirmek) * **dibistan vekirin** okul açtılar **11.** açmak (bir aygıtı, bir düzeni vb. lerini çalışır duruma getirmek) * **radyoyê veke em hinek li stranan guhdarî bikin** radyoyu aç biraz türkü dinleyelim **12.** açmak (alış verişi başlatmak) * **piyaseya titûnê vekirin** tütün piyasasını açtılar **13.** açmak (rengin koyuluğunu azaltmak) * **rengê vê boyax hinek veke** bu boyanın rengini biraz aç **14.** açmak (yakışmak, güzel göstermek) * **vî rengî ode vekir** bu renk odayı açtı **15.** açmak (bir konu ile ilgili konuşmak) * **wê devê mijarê vekir** konuyu o açtı **16.** açmak (utangaçlığını gidermek) **17.** açmak (görünür duruma getirmek) * **singê xwe vekiriye** göğsünü açmış **18.** açmak (bir konuyu, düşünceyi açık duruma getirmek, mevzuyu anlaşılır hale getirmek) **19.** açmak, çözmek (saç için; bağlı şeyler için) * **sola wî veke** ayakkabısını çöz **20.** dinmek, durulmak (kar, yağmur için; kesilmek, yağması durmak) * **baranê vekir** yağmur dindi * **berfê vekiribû û hewa ji nişka ve vebûbû** kar durulmuş, hava birden açılmıştı **21.** açılmak (sırrını, üzüntüsünü, sorunlarını birine söylemek) * **jinika reben derdê xwe ji kesî re venake** kadıncağız hiç kimseye açılmıyor
vekirî *rd* **1.** açık, açılmış **2.** açık (kapalı karşıtı) * **deriyê vekirî** açık kapı **3.** açık (engelsiz) * **rê vikirî ye** yol açık **4.** açık (örtüsüz, çıplak) * **serê vekirî** açık baş **5.** açık (işler durumda olan) * **dikana vekirî** açık dükkan **6.** açık (her türlü düşünceyi hoşgörüyle karşılayabilen, etkisinde kalabilen) * **kesekî wisa bû ku ji her ramanê re vekirî bû** her çeşit düşünceye açık bir kimseydi **7.** açık (renk için; koyu olmayan) * **keskê vekirî** açık yeşil **8.** açık, aşîkar, açık seçik, belli **9.** açık (kitap, resim, film vb. için; sevişme sahnesini bütün çıplaklığıyla anlatan) * **fîlmekî vekirî** açık bir film **10.** açık (kapalı olmayan yer) **11.** açık (sıvılar için, yoğun ve koyu olmayan) * **çaya vekirî** açık çay **12.** dekolte, açık * **piraniya jinan vekirî bûn** kadmların çoğu dekolteydi **13.** çözük **14.** uçuk (açık renk) **~ gotin (an jî aşkera kirin)** açık söylemek (veya belirtmek) **~ li aziyê** kabak gibi, hertarafı açık
vekirîbûn *m* açıklık
vekirîtî *m* **1.** açıklık **2.** acçıklık seçiklik
vekirox *m* **1.** açacak **2.** *nd* açan, açıcı (açma işini yapan) **~a pirtûkan** kitap açacaği
vekiş *rd* **1.** kibirli, havalı **2.** şımarık
vekişan *m* **1.** çekilme, çekiliş **2.** çekiliş, geri çekilme **3.** *jeo* çekilme (suların gerilemesi) **4.** çekilme, istifa **5.** *lşk* çekilme, ricat **6.** *sp* çekilme (karşılamayı bırakma)
vekişandin *m* **1.** çekme **2.** çekme, geri çekme **3.** çekme, istifa etmesini sağlama **4.** germe
vekişandin *l/gh* **1.** çekmek **2.** çekmek, geri çekmek **3.** çekmek, istifa etmesini sağlamak **4.** germek * **têlê zêde venekişîne tu dê biqetînî** teli fazla germe kopartacaksın
vekişandî *rd* **1.** çekik **2.** çekik, geri çekilmiş **3.** gerili

vekişîner *rd* çekici
vekişiyayî *rd* **1.** çekik, çekilmiş, fariğ **2.** gerili
vekişî *m* **1.** kibirlilik, havalılık **2.** şımarıklık
vekişîn *m* **1.** çekilme **2.** çekilme (kendini geri veya yana çekme) **3.** çekilme, geri çekilme **4.** çekilme, istifa etme **5.** *lşk* çekilme, geri çekilme, gerileme, ricat **6.** çekilme, geri çekilmek (katılmamak, vazgeçmek) **7.** gerileme, geriye çekilme **8.** gerilme **9.** *jeo* çekilme (suların gerilemesi) **10.** *sp* çekilme (karşılamayı bırakma)
vekişîn *l/ngh* **1.** çekilmek **2.** çekilmek (kendini geri veya yana çekmek) * **ca tu ji navê vekişe ez dizanim çi dikim** hele sen aradan çekil, ben ne yapacağımı bilirim **3.** geri çekilmek * **çûbû li şêniyên gund digeriya, ku ji gund vekişiyabûn** köyün geri çekilen ahalisini bulmaya çıkmıştı **4.** çekilmek, istifa etmek **5.** *lşk* çekilmek, geri çekilmek, ricat etmek * **dijmin vekişiya** düşman çekildi **6.** çekilmek, geri çekilmek (katılmamak, vazgeçmek) * **ez ji pêşbaziyê vekişîm** yarışmadan çekildim 7. gerilemek, geriye çekilmek * **vekişiya û lê nihêrt** gerileyip baktı **8.** gerilmek
vekişkişandin *m* çektirme
vekişkişandin *l/gh* çektirmek
vekişkişîn *m* çekme
vekişkişîn *l/ngh* çekmek
vekit *m* izah, açıklama
vekitandin *m* izah etme, açıklama
vekitandin *l/gh* izah etmek, açıklamak
vekitîn *m* izah edilme, açıklanma
vekitîn *l/ngh* izah edilmek, açıklanmak
vekît *rz/m* imla, yazım **~ya denganiyê** (an jî **fonetîkê**) sesçil yazım
vekîtandin *m* **1.** dikte etme **2.** imla etme **3.** heceleme
vekîtandin *l/gh* **1.** dikte etmek **2.** imla etmek **3.** hecelemek
vekîtandî *rd* **1.** dikte (dikte edilmiş) **2.** hecelenmiş olan
vekîte *bnr* vekît
vekîtiyayî *rd* **1.** dikte (dikte edilmiş) **2.** hecelenmiş olan
vekîtîn *m* **1.** dikte edilme **2.** imla edilme **3.** hecelenme
vekîtîn *l/ngh* **1.** dikte edilmek **2.** imla edilmek **3.** hecelenmek
vekolan *m* **1.** kazma, eşme **2.** araştırma (bilim veya sanatla ilgili olarak yapılan yöntemli çalışma) **3.** inceleme, tetkik ~ **kirin** inceleme yapmak
vekolan *l/gh* **1.** kazmak, eşmek **2.** araştırmak, eşmek
vekolandin *m* **1.** kazma, eşme **2.** yontma **3.** araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma) **4.** araştırma, soruşturma **5.** inceleme, tetkik etme
vekolandin *l/gh* **1.** kazmak, eşmek **2.** yontmak **3.** araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak) * **pêwîst e ku ji aliyê zanistî ve li ziman bê vekolandin** dili bilimsel yoldan araştırmak lazım **4.** araştırmak, soruşturmak **5.** incelemek, tetkik etmek
vekolandî *rd* **1.** kazılı, eşenmiş **2.** yontulu **3.** araştırılmış **4.** incelenmiş, tetkik edilmiş
vekoler *nd/nt* **1.** araştırmacı **2.** soruşturucu **3.** incelemeci, inceleyici
vekolerî *m* **1.** araştırmacılık **2.** soruşturuculuk **3.** incelemecilik, inceleyicilik
vekolîn *m* **1.** araştırı **2.** inceleme, tetkik **3.** *wj* inceleme (bir bilim veya sanat konusunu her yönüyle geniş bir biçimde açıklayan eser veya yazı) ~ **kirin** inceleme yapmak
vekolîner *nd/nt* **1.** araştırmacı, araştırıcı **2.** incelemeci, inceleyici
vekolînerî *m* **1.** araştırıcılık, araştırmacılık **2.** incelemecilik, inceleyicilik
vekolînkirin *l/gh* araştırma (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapma)
vekolîn kirin *l/gh* araştırmak (bilimde ve sanatta yöntemli çalışmalar yapmak)
vekolînkirî *rd* araştırılmış olan
vekotin inceleme
vekotin *m* kemirme
vekotin *l/gh* kemirmek
vektor *mat/m* **1.** vektor **2.** *fîz* vektör
vekujandin *m* söndürme
vekujandin *l/gh* söndürmek
vekujîn *m* söndürüm
vekujînbar *rd* söndürülebilir
vekujxane *m* mezbaha
vekuştin *m* **1.** öldürme **2.** söndürme **3.** giderme (susuzluğunu giderme)
vekuştin *l/gh* **1.** öldürmek **2.** söndürmek **3.** gidermek (susuzluğunu gidermek) * **tîniya xwe vekuşt** susuzluğunu giderdi
vekutan *m* **1.** dövme **2.** vurma
vekutan *l/gh* **1.** dövmek **2.** vurmak
veleqitandin *m* kıpırdatma
veleqitandin *l/ngh* kıpırdatmak
veleqitandî *rd* kıpırdatılmış
veleqitî *rd* kıpırdaşmış, kımıldamış
veleqitîn *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kımıldama
veleqitîn *l/ngh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kımıldamak
velerizandin *m* **1.** titretme **2.** dalgalandırma
velerizandin *l/gh* **1.** titretmek **2.** dalgalandırmak
velerizîn *m* **1.** titreme **2.** dalgalanma
velerizîn *l/ngh* **1.** titremek **2.** dalgalanmak
veleyîstandin *m* ırgalama, ırgama, oynatma (yerinden kımıldatma, hareket ettirme, sarsma) **2.** burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme) **3.** kanırtma (büküp zorlayarak yerinden oynatma) **4.** aşırı derecede korkutma (şoke etme)

veleyîstandin *l/gh* **1.** ırgalamak, ırgamak, oynatmak (yerinden kımıldatmak, hareket ettirmek, sarsmak) * **kes nikare vî gurzî ji cihê wî veleyîzîne** kimse bu gürzü yerinde oynatamaz **2.** burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) **3.** kanırtmak (büküp zorlayarak yerinden oynatmak) **4.** aşırı derecede korkutmak (şoke etmek)
veleyîstin *m* **1.** ırgalanma, oynama (kımıldama, hareket etme) **2.** oynama (sarsılma, yeri değişme) **3.** burkulma **4.** debelenme **5.** çok korkma, şoke olma (korkudan yerinde durmama)
veleyîstin *l/gh* **1.** ırgalanmak, oynamak (kımıldamak, hareket etmek) * **kevir ji cihê xwe veneleyîst** taş yerinde oynamadı **2.** oynamak (sarsılmak, yeri değişmek) * **di bivelerzê de bîna veleyîst** depremde yapı oynadı **3.** burkulmak **4.** debelenmek **5.** çok korkmak, şoke olmak (korkudan yerinde durmamak)
veleyîstî *rd* **1.** ırgalanmış, oynanmış (kımıldanmış) **2.** oynamış (sarsılmış, yeri değişmiş) **3.** burkuk, burkulma **4.** şoke, şoke olmuş, şok geçirmiş
velezandin *bnr* vezelandin
velezîn *bnr* vezelîn
velîbax *m* et, hamur, patates, peyaz peynirden yapılan bir yemek
velîsk *m* şok
velîstandin *m* **1.** ırgalama, ırgama, oynatma (yerinden kımıldatma, hareket ettirme, sarsma) **2.** burkma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme) **3.** kanırtma (büküp zorlayarak yerinden oynatma) **4.** aşırı derecede korkutma (şoke etme)
velîstandin *l/gh* **1.** ırgalamak, ırgamak, oynatmak (yerinden kımıldatmak, hareket ettirmek, sarsmak) * **kes nikare vî gurzî ji cihê wî velîzîne** kimse bu gürzü yerinde oynatamaz **2.** burkmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) **3.** kanırtmak (büküp zorlayarak yerinden oynatmak) **4.** aşırı derecede korkutmak (şoke etmek)
velîstandî *rd* **1.** ırgalanmış, oynatılmış (yerinden kımıldatılmış) **2.** burkulmuş (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmüş) **3.** kanırtılmış **4.** aşırı derecede korkutulmuş (şoke edilmiş)
velîstin *m* **1.** ırgalanma, oynama (kımıldama, hareket etme) **2.** oynama (sarsılma, yeri değişme) **3.** burkulma (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönme) **4.** debelenme **5.** (korkuyla) sıçrama **6.** çok korkma, şoke olma, şok geçirme (korkudan yerinde durmama)
velîstin *l/gh* **1.** ırgalanmak, oynamak (kımıldamak, hareket etmek) * **kevir ji cihê xwe veneleyîst** taş yerinde oynamadı **2.** oynamak (sarsılmak, yeri değişmek) * **di bivelerzê de bîna veleyîst** depremde yapı oynadı **3.** burkulmak (bir vücut üyesi birden bire kendi eklemi üzerinde dönmek) **4.** debelenmek **5.** (korkuyla) sıçramak **6.** çok korkmak, şoke olmak, şok geçirmek (korkudan yerinde durmamak)
velîstî *rd* **1.** ırgalanmış, oynanmış (kımıldanmış) **2.** oynamış (sarsılmış, yeri değişmiş) **3.** burkuk, burkulma **4.** şoke, şoke olmuş, şok geçirmiş
velobûn (I) *m* devrilme
velobûn (II) *m* denetlenme
velo bûn (I) *l/ngh* devrilmek
velo bûn (II) *l/ngh* denetlenmek
velobûyî *rd* devrik, devrilmiş olan
velobûyîn (I) *m* devriliş
velobûyîn (II) *m* denetleniş
velokar *nd/nt* denetçi, denetimci, denetleyici
velokarî *m* denetçilik, denetimcilik, denetleyicilik
velokirin (I) *m* **1.** devirme **2.** ağızdan boşaltma
velo kirin (II) *m* denetleme
velokirin (I) *l/gh* **1.** devirmek **2.** ağızdan boşaltmak
velo kirin (II) *l/gh* denetlemek
velokirî *rd* denetimli
velorandin *m* **1.** ninni söyleme **2.** sallayıp uyutma **3.** terennüm etme
velorandin *l/gh* **1.** ninni söylemek **2.** sallayıp uyutmak **3.** terennüm etmek
velorîn (I) *m* **1.** ninni söyleme **2.** sallayıp uyutma **3.** terennüm etme
velorîn (II) *m* denetim
velqutan *kîm/m* evirtim
velqutandin *m* **1.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **2.** evirtme
velqutandin *l/gh* **1.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê velqutandin** defterin sayfalarını çevirdi **2.** evirtmek ~ **du aliyan** evirmek çevirmek
velqutandî *kîm/rd* evirtik
velqutîn *m* **1.** evirme **2.** devrilme, devriliş
velqutîn *l/ngh* **1.** evirmek **2.** devrilmek
vema *nd* ardıl
vemalandin (I) *m* çemreme, sıvama (kol veya paça için; yukarıya çekekip toplama veya kıvırma)
vemalandin (II) *m* silme (bir şeyin ıslaklığını giderme)
vemalandin (I) *l/gh* çemremek, sıvamak (kol veya paça için; yukarıya çekekip toplamak veya kıvırmak) * **dawa xwe vemaland** eteğini çemredi
vemalandin (II) *l/gh* silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe vemaland** alnındaki teri sildi
vemalandî (I) *rd* çemrenik, sıvalı (paça, kol vb. için, yukarıya çekikilip kıvrılmış olan) *

milên wê vemalandî ne kollar sıvalı
vemalandî (II) *rd* silinik, silinmiş olan
vemalaştin (I) *m* çemreme, sıvama (kolları veya etekleri toplama)
vemalaştin (II) *m* **1.** silme (bir şeyin ıslaklığını giderme) **2.** silme (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini alma) **3.** süpürme **4.** sıyırma (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soyma, koparma veya üzerini hafifçe yırtma)
vemalaştin (I) *l/gh* çemremek, sıvamak (kolları veya etekleri toplamak) * **pî vemalaştine** kolları sıvamış * **dawa xwe vemalaşt** eteğini çemredi
vemalaştin (II) *l/gh* **1.** silmek (bir şeyin ıslaklığını gidermek) * **xwêdana li eniya xwe vemalaşt** alnındaki teri sildi **2.** silmek (üzerine bir bez sürerek tozlarını, kirlerini almak) **3.** süpürmek **4.** sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
vemalaştî (I) *rd* çemrenik, sıvalı (kol veya etek için)
vemalaştî (II) *rd* **1.** silinik **2.** süpürülmüş **4.** sıyırık, sıyrılmış
vemaliştin *bnr* vemalaştin (II)
vemalîn (I) *m* çemrenme, sıvanma (kol ve paça için)
vemalîn (II) *m* silinme
vemalîn (I) *l/ngh* çemrenmek, sıvanmak (kol ve paça için)
vemalîn (II) *l/ngh* silinmek
vemaltin *m* çemreme, sıvama
vemaltin *l/gh* çemremek, sıvamak (kolları, etekleri toplamak veya kıvırmak)
veman *m* **1.** kalma **2.** arta kalma **3.** geri kalma (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememe) **4.** gecikme * **deh deqîqe vemana trenê heye** trenin on dakika gecikmesi var
veman *l/ngh* **1.** kalmak **2.** arta kalmak **3.** geri kalmak (çağdaşlarının ve yaşıtlarının düzeyine gelememek) **4.** gecikmek
vemandin *m* **1.** geciktirme **2.** geri kalmasını sağlama
vemandin *l/gh* **1.** geciktirmek **2.** geri kalmasını sağlamak
vemandî *rd* geciktirilmiş olan
vemanî *rd* gecikmeli
vemayî *rd* **1.** kalmış **2.** arta kalmış **3.** *m* bakiye
vemayîn *m* **1.** kalış **2.** arta kalış **3.** geri kalış **4.** gecikiş
vemeşandin *m* yürütme
vemeşandin *l/gh* yürütmek
vemeşîn *m* yürüme
vemeşîn *l/ngh* yürümek
vemêj *m* **1.** emme **2.** soğuruş
vemêjayî *rd* soğurulmuş, absorbe
vemêjbar *rd* soğurulabilir
vemêjbarî *m* soğurulabilirlik
vemêjandin *m* **1.** emzirme **2.** soğurtma, absorbe etme
vemêjandin *l/gh* **1.** emzirmek **2.** soğurtmak, absorbe etmek
vemêjîn *m* **1.** emme **2.** soğurma
vemêjîn *l/ngh* **1.** emmek **2.** soğurmak
vemêjok *rd* **1.** emici **2.** soğurgan, soğurucu
vemêjokî *m* soğurganlık, soğuruculuk
vemidandin *m* kaykıltma
vemidandin *l/gh* kaykıltmak
vemidîn *m* kaykılma
vemidîn *l/gh* kaykılmak
vemijartin *m* seçme
vemijartin *l/gh* seçmek
vemijartî *rd* seçili
vemiran *m* sönme
vemirandin *m* **1.** söndürme **2.** *mec* soğutma (hevesini kırma)
vemirandin *l/gh* **1.** söndürmek **2.** *mec* soğutmak (hevesini kırmak)
vemirandî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
vemirandîbûn *m* **1.** sönükleşme **2.** sönüklük
vemirandî bûn *l/ngh* sönükleşmek
vemirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
vemirîbûn *m* sönükleşme
vemirî bûn *l/ngh* sönükleşmek
vemirîn *m* **1.** sönme **2.** soğuma, hevesi geçme
vemirîn *l/ngh* **1.** sönmek **2.** soğumak, hevesi geçmek * **ji kar carekê vemiriye** bir kere işten soğumuş
vemirîner *rd* söndürücü
vemirîtin *m* sönme
vemirîtin *l/ngh* sönmek
vemirîtî *rd* sönük
vemirker *rd* söndürücü
vemirok *rd* sönük
vemirtin *m* söndürme
vemirtin *l/gh* söndürmek
vemiştek *m* tampon
vemiştin (I) *m* çemreme, sıvama (kol veya paça için; yukarıya çekekip toplama veya kıvırma)
vemiştin (II) *l/gh* silme
vemiştin (III) *l/gh* **1.** emme, soğurma, soğuruş **2.** *fiz* soğurma, massetme
vemiştin (I) *l/gh* çemremek, sıvamak (kol veya paça için; yukarıya çekekip toplamak veya kıvırmak)
vemiştin (II) *l/gh* silmek
vemiştin (III) *l/gh* emmek, soğurmak
vemiştî (I) *rd* çemrenik, sıvalı (kol veya paça için)
vemiştî (II) *rd* silinik, silinmiş
vemitandin *m* **1.** pusmasını sağlama **2.** donup kalmasını sağlama
vemitandin *l/gh* **1.** pusmasını sağlamak **2.** donup kalmasını sağlamak
vemitîn *m* **1.** pusma **2.** donup kalma
vemitîn *l/ngh* **1.** pusmak **2.** donup kalmak

vemîn *m* 1. kalma 2. geri kalma, gecikme
vemîn *l/ngh* 1. kalmak 2. geri kalmak, gecikmek
vemîstin *m* fışkırma
vemîstin *l/ngh* fışkırmak
venandin (I) *m* 1. dikme, dik koyma (bir cismi dik olarak durdurma) 2. dikme (tarımda)
venandin (II) *l/gh* 1. kurma (yayı veya zembereği germe) 2. kurma, tezgah kurma (tuzak vb. için) 3. pusuya yatma
venandin (I) *l/gh* 1. dikmek, dik koymak (bir cismi dik olarak durdurmak) * **dolabê vene** dolabı dik koy 2. dikmek (tarımda) * **dar venandin** ağaç diktiler
venandin (II) *l/gh* 1. kurmak (yayı veya zembereği germek) 2. kurmak, tezgah kurmak (tuzak vb. için) * **daf venand** tuzak kurdu 3. pusuya yatmak, * **xwe li berê venandiye** onun için pusuya yatmış
venandî (I) *rd* dikili
venandî (II) *rd* kurulmuş
venasî *m* tanıma, tanıyış
venasîn *m* 1. tanıma, tanıyış 2. tanıma, itiraf etme 3. keşif, keşif etme (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme) 4. *lşk* keşif
venasîn *l/gh* 1. tanımak 2. tanımak, itiraf etmek 3. keşif etmek (gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinmek)
venekirin *l/gh* ardı arası kesilmemek * **ev çend roj in ku baranê venekiriye** bir kaç gündür yağmurun ardı arası kesilmedi
venenihartî *rd* denetimsiz
veneqişandin *m* nakışlama
veneqişandin *l/gh* nakışlamak
venerxan *m* muayene
venerxandin *m* muayene etme
venerxandin *l/gh* muayene etmek
venerxîn *m* muayene edilme
venerxîn *l/ngh* muayene edilmek
venexwendî *rd* çağrısız, davetsiz
venexwendîbûn *m* çağrısız olma, davetsiz olma
venexwendîtî *rd* çağrısızlık, davetsizlik
venêr *nd/nt* 1. denetçi, denetimci, denetleyici, kontrolör 2. *sn* denetçi (film dağıtımcıya verilmeden önce son bir kez inceleyen) 3. denetçi, yoklamacı, muayeneci 4. gözlemci, gözleyici
venêran *m* 1. denet, denetim, denetlem, kontrol 2. *sn* denet (filmin dağıtımcıya verilmeden önce incelenmesi) 3. bakı, teftiş ~ **pêk anîn (an jî kirin)** denetleme yapmak
venêrankirin *m* denetleme yapma, teftiş etme
venêran kirin *l/gh* denetleme yapmak, teftiş etmek
venêrgeh *ast/m* gözlem evi
venêrî *m* 1. denetçilik, denetleyicilik, kontrolörlük 2. gözlemcilik, gözleyicilik 3. bakı, teftiş
venêrîn *m* 1. denetleme, kontrol etme, teftiş etme 2. gözetleme, gözetim (gözetme işi) 3. gözetim, himaye 4. yoklama (bir topluluğun üyelerinin tam olarak bulunup bulunmadığını öğrenmek için yapılan sayma işlemi) 5. yoklama (bakma, gözden geçirme) ~ **pêk anîn (an jî kirin)** denetleme yapmak
venêrîn *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek, teftiş etmek 2. gözetlemek 3. gözetlemek, himaye etmek 4. yoklamak (bakmak, gözden geçirmek)
venêrîtî *m* 1. denetçilik, denetleyicilik, kontrolörlük 2. gözlemcilik, gözleyicilik
venihartin *m* 1. denetleme, kontrol etme 2. gözetleme 3. yoklama (bakma, gözden geçirme)
venihartin *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek 2. gözetlemek 3. yoklamak (bakmak, gözden geçirmek)
veniharfî *rd* denetimli, kontrollu
venihêr *nd/nt* 1. denetçi, denetimci, denetleyici 2. *sn* denetçi (film dağıtımcıya verilmeden önce son bir kez inceleyen) 3. denetçi, yoklamacı, muayeneci 4. gözlemci, gözleyici
venihêrgeh *m* gözlemevi
venihêrî *m* 1. denetçilik, denetleyicilik, kontrolörlük 2. gözlemcilik, gözleyicilik
venihêrtin *m* 1. denetleme, kontrol etme 2. gözetleme 3. yoklama (bakma, gözden geçirme)
venihêrtin *l/gh* 1. denetlemek, kontrol etmek 2. gözetlemek 3. yoklamak (bakmak, gözden geçirmek)
venihêrtî *rd* denetimli
venihêrvan *nd/nt* gözleyici
venihêrvanî *m* gözleyicilik
venij *m* yapışma
venijandin *m* yapıştırma
venijandin *l/gh* yapıştırmak
venijandî *rd* yapışık, yapıştırılmış olan
venijiyayî rd yapışık, yapışmış olan
venijîn *m* yapışma
venijîn *l/ngh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak) * **kaxiz venijiye** kâğıt yapışmış
venijok *m* 1. yapışıcı 2. tutkal
venişîn *m* 1. konma 2. tüneme 3. menzil tutma
venişîn *l/ngh* 1. konmak 2. tünemek 3. menzil tutmak
venîştek *m* tünek
venîştgeh *m* 1. konak (konaklanan yer) 2. konak, menzil 3. tünek
venîştin *m* 1. konma, konuş 2. tünekleme, tüneme 3. menzil tutma
venîştin *l/ngh* 1. konmak 2. tüneklemek, tünemek 3. menzil tutmak
venîştî *rd* 1. konmuş 2. tünemiş olan
venivîsandin *m* yazdırma
venivîsandin *l/gh* yazdırmak

venivîsîn *m* yazma
venivîsîn *l/gh* yazmak
venîgaş *m* imgeleme
venîgaşî *psî/m* imgelem
venîgaşkirin *m* imgeleme
venîgaş kirin *l/gh* imgelemek
venîn *m* çizme
venîn *l/gh* çizmek * **xêz venîn** çizgi çizmek
venîştgeh tüneme yeri, konaklama yeri
venîştin *bnr* veniştin
venûrîn *m* bakma, gözleme
venûrîn *l/gh* bakmak, gözlemek
Venûs *ast/m* Venüs, Çoban Yıldızı, Çulpan, Ak Yıldız
venûsandin *m* yapıştırma
venûsandin *l/gh* yapıştırmak
venûsîn *m* yapışma
venûsîn *l/ngh* yapışmak
venûsînk *m* yapıştırıcı
venûsk *m* yapıştırma
vepal *m* itekleme
vepaldan *m* itekleme
vepal dan *l/gh* iteklemek
vepaldayîn *m* itekleyiş
veparîn *m* ısrar etmek, üstelemek
veparîn *l/gh* ısrar etme, üsteleme
vepejikandin *m* silkeleme, silkeleyiş
vepejikandin *l/gh* silkelemek
vepejikîn *m* silkelenme
vepejikîn *l/ngh* silkelenmek
vepejilandin *m* silkeleme
vepejilandin *l/gh* silkelemek
vepejilîn *m* silkelenme
vepejilîn *l/ngh* silkelenmek
vepekandin *m* fırlatma
vepekandin *l/gh* fırlatmak
vepekîn *m* fırlama
vepekîn *l/ngh* fırlamak
veperimandin *m* şişindirme
veperimandin *l/gh* şişindirmek * **şêr xwe veperimand û werîs qetqetî kir** aslan şişinip urganı parçaladı
veperimîn *m* şişinme
veperimîn *l/ngh* şişinmek
veperandin *m* geçirme
veperandin *l/gh* geçirmek
veperîn *m* geçme
veperîn *l/ngh* geçmek * **em tê veperîn** içinden geçtik
vepesiran *m* sakinleşme, yatışma, teskin
vepesirandin *l/gh* **1.** sakinleştirmek, yatıştırmak, teskin etmek **2.** dinlendirme (bazı yiyecek ve içeceklerin tadını artırmak, kolay pişmesini sağlamak gibi sebeplerle bir süre bekletmek) **3.** demleme (pilav vb. için) **4.** *mec* söndürme (tutku ve duygular için; yatıştırma, etkisiz duruma getirme)
vepesirandin *m* **1.** sakinleştirme, yatıştırma, teskin etme **2.** dinlendirme (bazı yiyecek ve içeceklerin tadını artırmak, kolay pişmesini sağlamak gibi sebeplerle bir süre bekletmek) **3.** demlemek (pilav vb. için) **4.** *mec* söndürmek (tutku ve duygular için; yatıştırmak, etkisiz duruma getirmek)
vepesirandî *rd* sakin, teskin edilmiş olan
vepesirî *rd* **1.** sakin, teskin olmuş olan **2.** demlenmiş (pilav vb. için)
vepesirîn *m* **1.** sakinleşme, yatışma, teskin olma, sakin olma, sakin duruma gelme (coşku, sinir, korku için; etkisi azalma) **2.** yatışma, sükünet bulma **3.** dinlenme (bazı yiyecek ve içeceklerin tadını artırma, kolay pişmesini sağlama gibi sebeplerle bir süre bekletme) **4.** demlenme (pilav vb. için) **5.** *mec* sönme (tutku ve duygular için; yatışma, etkisiz duruma gelme)
vepesirîn *l/ngh* **1.** sakinleşmek, yatışmak, teskin olmak, sakin olmak, sakin duruma gelmek (coşku, sinir, korku için; etkisi azalmak) **2.** yatışmak, sükünet bulmak **3.** dinlenmek (bazı yiyecek ve içeceklerin tadını artırmak, kolay pişmesini sağlamak gibi sebeplerle bir süre bekletmek) **4.** demlenmek (pilav vb. için) **5.** *mec* sönmek (tutku ve duygular için; yatışmak, etkisiz duruma gelmek)
vepesirîner *nd/rd* sakinleştirici, yatıştırıcı, teskin edici * **îlacên vepesirîner** yatıştırıcı ilâçlar
vepêçan *m* sarma
vepêçandin *m* **1.** sarma **2.** sarma, kapatma **3.** sarma, kuşatma
vepêçandin *l/gh* **1.** sarmak **2.** sarmak, kapatmak * **me ev rûpel vepêçand** biz bu sayfayı kapattık **3.** sarmak, kuşatmak
vepêçîn *m* **1.** sarılma **2.** kapatılma **3.** sarılma, kuşanma
vepêçîn *l/ngh* **1.** sarılmak **2.** kapatılmak **3.** sarılmak, kuşanmak
vepiçirandin *m* **1.** ditme (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartma) **2.** sağma (yumak durumundaki bir şeyi çözüp açma)
vepiçirandin *l/gh* **1.** ditmek (yün, pamuk, vb. yi tellere ayırarak kabartmak) **2.** sağmak (yumak durumundaki bir şeyi çözüp açmak)
vepiçirandî *rd* **1.** ditilmiş **2.** sağılmış olan
vepiçirîn *m* **1.** ditilme **2.** sağılma, sağılış
vepiçirîn *l/ngh* **1.** ditilmek **2.** sağılmak
vepirnixandin *m* irkiltme, ürkütme
vepirnixandin *l/gh* irkiltmek, ürkütmek
vepirnixîn *m* irkilme, ürkme
vepirnixîn *l/ngh* irkilmek, ürkmek
vepirsîn *m* **1.** sorma, soruşturma **2.** sorgu **3.** sorgulama, sorgu yapma
vepirsîn *l/gh* **1.** sormak, soruşturmak **2.** sorgulamak, sorgu yapmak
vepirsîner *nd/n* **1.** soruşturmacı **2.** sorgucu
vepirsînerî *m* **1.** soruşturmacılık **2.** sorguculuk

vepirtikandin *m* yolma
vepirtikandin *l/gh* yolmak
vepirtikandî *rd* yoluk
vepirtikîn (I) *m* yolunma
vepirtikîn (II) *m* hoplama, zıplama
vepirtikîn (I) *l/ngh* yolunmak
vepirtikîn (II) *l/ngh* hoplamak, zıplama
vepûn *m* travma
veqedimandin *m* duraksatma
veqedimandin *l/gh* duraksatmak
veqedimîn *m* duraksama
veqedimîn *l/ngh* duraksamak
veqelaştin *m* yarma, ikiye ayırma
veqelaştin *l/gh* yarmak, ikiye ayırmak
veqelişîn *m* yarılma
veqelişîn *l/ngh* yarılmak
veqerpiçandin *m* ağnatma, debeletme
veqerpiçandin *l/gh* ağnatmak, debeletmek
veqerpiçîn *m* ağnama, debelenme
veqerpiçîn *l/ngh* ağnamak, debelenmek
veqetan *m* **1.** ayrılma **2.** ayrılık, ayrılış **3.** ayrılık (birinden uzak düşme) * **veqetan nîvê mirinê ye** ayrılık ölümün yarısıdır **~a cih** yer ayırma
veqetandek *rz/m* **1.** takı, harfi tarif, tanım edatı **2.** *kîm* ayıraç **~a pirsyarkî** *rz* soru takısı
veqetandin (I) *m* **1.** ayırma (bir yeri bir engelle bölme, fasletme) **2.** ayırma (birbirinden uzaklaştırma) **3.** ayırma (seçme) **4.** ayırma (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozma) **5.** ayırma (tahsis etme) **6.** ayırma, hasretme
veqetandin (II) *m* koparma
veqetandin (I) *l/gh* **1.** ayırmak (bir yeri bir engelle bölmek, fasletmek) **2.** ayırmak (birbirinden uzaklaştırmak) **3.** ayırmak (seçmek) * **min ji bo pirtûkê wêne veqetandin** kitab için resimler ayırdım **4.** ayırmak (iki veya daha çok kimse arasındaki anlaşmayı, uzlaşmayı bozmak) * **jinik ji şûyê wê veqetandin** kadını kocasından ayırdılar **5.** ayırmak (tahsis etmek) **6.** ayırmak, hasretmek * **hemû wextên xwe jixwendinê re veqetandibû** bütün vaktini okumaya hasretmişti
veqetandin (II) *l/gh* koparmak
veqetandî (I) *rd* **1.** ayrık, ayrılmış olan **2.** ayrı **3.** ayrılı
veqetandî (II) *rd* kopuk
veqetandok *m* ayıraç
veqetek *kîm/m* ayraç, miyar
veqetiyayî (I) *rd* **1.** ayrı **2.** ayrık, ayrılmış olan **3.** ayrışık
veqetiyayî (II) *rd* kopuk, kopmuş olan
veqetîn (I) *m* **1.** ayrılma, ayrılış **2.** ayrılma (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşma) **3.** ayrım (tefrik) **4.** ayrılık **5.** hicran, ayrılık
veqetîn (II) *m* **1.** kopma **2.** kopukluk
veqetîn (I) *l/ngh* **1.** ayrılmak **2.** ayrılmak (bir yerden, kimseden veya şeyden uzaklaşmak)
veqetîn (II) *l/ngh* kopmak
veqetînek *kîm/m* ayraç, miyar
veqetîner *rd* **1.** ayırıcı * **pergala veqetîner a rengan** renk ayırıcı aygıt **2.** *fiz* ayıran **3.** *m* ayırmaç
veqetînî *m* **1.** ayrılık **2.** ayrışıklık
veqetînxwaz *nd/nt* ayrılıkçı
veqetînxwazî *m* ayrılıkçılık
veqêrandin *m* yankılatma
veqêrandin *l/gh* yankılatmak
veqêrarndî *rd* yankılatılmış
veqêrîn *m* yankılanma
veqêrîn *l/ngh* yankılanmak
veqitîn *m* ters dönme
veqitîn *l/ngh* ters dönmek
veqîrandin *m* yankılatma
veqîrandin *l/gh* yankılatmak
veqîrîn *m* yankılamma
veqîrîn *l/ngh* yankılanmak
vequltandin *m* evirtme
vequltandin *l/gh* evirtmek
vequtan *m* **1.** dövme **2.** vurma **3.** çırpma
vequtan *l/gh* **1.** dövmek **2.** vurmak **3.** çırpmak * **kew çengê xwe vequta** keklik kanatlarını çırptı
verabûn *m* saklanma
vera bûn *l/ngh* saklanmak
verabûyîn *m* saklanış
verakirin *m* saklama
vera kirin *l/gh* saklamak
verakirî *rd* saklı, saklanmış olan
verast *m* gerçek, hakikat * **gera dinyayê ya li dora rojê verast e** dünyanın güneş etrafında döndüğü gerçek
verastin (I) *m* geciktirme
verastin (II) *m* düzeltme, yoluna koyma
verastin *l/gh* geciktirmek
verastin (II) *l/gh* düzeltmek, yoluna koymak
verastî *m* gerçeklik, hakikat
verastker *nd/nt* düzenleyici, düzenleyen, aranjör
verastkerî *m* düzenleyicilik, aranjörlük
verastkirin *m* **1.** düzenleme, tanzim etme **2.** düzenleme, aranje
verast kirin *l/gh* **1.** düzenlemek, tanzim etmek **2.** *mzk* düzenlemek, düzenleme yapmak, aranje etmek
verastkirî *rd* **1.** düzenlenmiş, tanzim edilmiş **2.** düzenlenmiş, aranje edilmiş olan
verdêne *m* oklava
veren *m* törpü
verenandin *m* törpüleme
verenandin *l/gh* törpülemek
verenandî *rd* törpülü, törpülenmiş olan
veresandin *m* **1.** çözme (örülü bir şeyi açma) **2.** koparma, çözme **3.** kapıyı sonuna kadar açma (iki kanatlı kapı için)
veresandin *l/gh* **1.** çözmek (örülü bir şeyi açmak) **2.** koparmak, çözmek **3.** kapıyı sonuna kadar açmak (iki kanatlı kapı için)

veresîn *m* çözülme, açılma
veresîn *l/ngh* çözülmek, açılmak
verestin *m* fışkırma **~a xwînê** kanama geçirme
verestin *l/ngh* fışkırmak
vereş *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
vereşan *m* **1.** kusma **2.** kusmuk, kusuk **~a (yekî) hatin** kusar gibi olmak
vereşana reş *nd* kara kusmuk
vereşandin (I) *m* kusturma
vereşandin (II) 1: sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma) **2.** tarama
vereşandin (I) *l/gh* kusturmak
vereşandin (II) *l/gh* **1.** sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak) **2.** taramak
vereşandî (I) *rd* kusmuş, kusturulmuş olan
vereşandî (II) *rd* sökük, çözük (örülü şeyler için)
vereşang *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
vereşî *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
vereşîn (I) *m* kusma **~a serxweşan** sarhoş kusması
vereşîn (II) *m* sökülme, çözülme
vereşîn (I) *l/ngh* kusmak
vereşîn (II) *l/ngh* sökülmek, çözülmek * gore-ya wî vereşiya çorabı çözüldü
vereşîner *rd/nd* kusturucu * **îlaca vereşîner** kusturucu ilâç
vereşok *rd* kusucu
verevandin *m* kaçırma
verevandin *l/gh* kaçırmak
verevandî *rd* kaçırılmış
verevîn *m* **1.** kaçma **2.** dağılma
verevîn *l/ngh* **1.** kaçmak **2.** dağılmak * **dîwan verevî** diövan dağıldı
verê *m* **1.** yollama **2.** yolculama, yolcu etme, uğurlama **~ kirin 1)** yollamak **2)** postalamak **3.** yolculamak **(yek) ~ kirin** postalamak
verêbûn *m* **1.** yollanma **2.** yolculanma, uğurlanma
verê bûn *l/ngh* **1.** yollanmak **2.** yolculanmak, uğurlanmak
verêbûyîn *m* **1.** yollanış **2.** yolculanış, uğurlanış
verêj (I) *m* **1.** kavrama **2.** kavram, terim **3.** içerme
verêj (II) *m* **1.** eser, yapıt, kitap **2.** türeme
verêj (III) *m* atık
verêje *m* elbise dolabı
verêjfiroş *nd/nt* kitap satıcı
verêjkirin *man/m* içerme
verêj kirin *l/gh* (*man*) içermek
verêker *rd/nd* **1.** yollayıcı **2.** yolculayıcı, uğurlayıcı
verêkirin *m* **1.** yollama **2.** yolculama, yolcu etme, uğurlama, uğurlayış
verê kirin *l/gh* **1.** yollamak **2.** yolculamak, yolcu etmek, uğurlamak
verêkirî *rd* **1.** yollanmış **2.** uğurlanmış olan
verês *rz/m* yazım, imla
verêsandin *m* eğirme
verêsandin *l/gh* eğirmek
verêstin *m* eğirme
verêstin *l/gh* eğirmek * **riya emrê me vedirêse** ömrümüzün yolunu eğiriyor
verêştin *bnr* verêtin
verêtin *m* **1.** dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) **2.** boşaltma **3.** serpme (saçma) **4.** akma (bir yere akma, dökülme)
verêtin *l/gh* **1.** dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) **2.** boşaltmak **3.** serpmek (saçmak) **4.** akınak (bir yere akmak, dökülmek)
verêtî *rd* dökük, dökülmüş olan
verêxistin *m* düzenleme, reorganizasyon
verê xistin *l/gh* düzenlemek, tanzim etmek
verêxistî *rd* düzenlenik, reorganize
verihoj *m* **1.** kazma **2.** oyma
verihojîn *m* kazınma
verihojîn *l/ngh* kazınmak
verihoştin *m* **1.** kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **2.** oyma
verihoştin *l/gh* **1.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **2.** oymak
verihoştî *rd* **1.** kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma) **2.** oyma
verihotin *bnr* verihoştin
verijandin *m* **1.** dökme (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltma) **2.** boşaltma
verijandin *l/gh* **1.** dökmek (sıvı veya tane durumundaki bir şeyi bir yerden, kaptan başka bir yere boşaltmak) **2.** boşaltmak
verijandî *rd* dökük, dökülmüş olan
verijîn *m* dökülme
verijîn *l/ngh* dökülmek
verisandin *m* çözme (örülü bir şeyi açma)
verisandin *l/gh* çözmek (örülü bir şeyi açmak)
veristin *m* çözme (örülü bir şeyi açma)
veristin *l/gh* çözmek (örülü bir şeyi açmak)
veristî *rd* çözük
veristox *rd* çözücü
veristoxî *m* çözücülük
verişandin *m* çözme, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
verişandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
verişiyayî *rd* çözük, sökük
verişîn *m* çözülme, sökülme
verişîn *l/ngh* çözülmek, sökülmek
verîsandin *m* çözme, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
verîsandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
verîsandî *rd* çözgün, çözük, sökük (örgüleri sökülmüş olan)

verîsandîbûn *m* çözgünlük
verîsikandin *m* çözmek, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
verîsikandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak) * **dixwaze qazax verîsikîne** kazağı sökmek istiyor
verîsikandî *rd* çözük, sökük (örgüleri sökülmüş olan)
verîsikî *rd* çözgün, sökük
verîsikîbûn *m* çözgünlük
verîsikîn *m* çözülme, sökülme (örülmüş şeyin örgüsünü ayrılma)
verîsikîn *l/ngh* çözülmek, sökülmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayrılmak)
verîsiyayî *rd* çözük, sökük
verîsîn *m* çözülme, sökülme
verîsîn *l/ngh* çözülmek, sökülmek
verîşandin *bnr* verîsandin
verişîn *bnr* verîsîn
verîtin *m* tehlikede olma, yıkıma doğru gitme
verîtin *l/ngh* tehlikede olmak, yıkıma doğru gitmek
vernîk *m* vernik ~ **tê dan** verniklemek, vernik sürmek
vernîkkirin *m* vernikleme
vernîk kirin *l/gh* verniklemek
vernîktêdan *m* vernikleme, vernik sürme
vernîk tê dan *l/bw* verniklemek, vernik sürmek
veroşk *rd* kusan, kusma özeliği olan
veroştin *m* **1.** kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **2.** oyma **3.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) **4.** *mec* deşme
veroştin *l/gh* **1.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **2.** oymak **3.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) **4.** *mec* deşmek * **werin hundirê min verojin û dilê min jê derînin** gelin içimi deşip yüreğimi çıkarın
verot *m* **1.** kazma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **2.** kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma) **3.** oyma
veroter *m* **1.** kazıyıcı **2.** silgi
verotin *m* **1.** kazıma (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma) **2.** kazıma (kesici bir araç kullanarak silme, çıkarma) **3.** oyma, içini kazma **4.** tarama (taş tarama, biçme)
verotin *l/gh* **1.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **2.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak) * **bi derziyê nivîs verihot û jê bir** yazıyı iğneyle kazıyıp çıkardı **3.** oymak, içini kazmak **4.** taramak (taş taramak, biçmek)
verqilîn *bnr* vearqilîn
verş *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
verşandin *m* çözme, sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
verşandin *l/gh* çözmek, sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
verşandî *rd* çözük, sökük (örgüleri sökülmüş olan)
verşî *m* kusmuk, kusuntu, kusuk
verşîn *m* çözülme, sökülme
verşîn *l/ngh* çözülmek, sökülmek
verûtin *m* **1.** yolma **2.** kazıma, tırmalama
verûtin *l/gh* **1.** yolmak **2.** kazımak, tırmalamak * **ser çavê xwe verût** yüzünü tırmaladı
verûtî *rd* yoluk
ververoşk *m* sistire
vesandin (I) *m* işgal etme, zaptetme
vesandin (II) *m* söndürme
vesandin (I) *l/gh* işgal etmek, zaptetmek
vesandin (II) *l/gh* söndürmek
vesandî *rd* sönük
vesaz *m* **1.** düzenleme, tanzim **2.** yapılandırma
vesazbûn *m* **1.** düzenlenme, tanzim olma **2.** yapılandırılma, yeniden yapılanma
vesaz bûn *l/gh* **1.** düzenlenmek, tanzim olmak **2.** yapılandırılmak, yeniden yapılanmak
vesazkirin *m* **1.** düzenleme, tanzim etme **2.** yapılandırma, yeniden yapılandırma
vesaz kirin *l/gh* **1.** düzenlemek, tanzim etmek **2.** yapılandırmak, yeniden yapılandırmak
vesazkirî *rd* **1.** düzenlenmiş, tanzim edilmiş **2.** yapılandırılmış, yeniden yapılandırılmış
vesehî *m* **1.** arama, kontrol etme **2.** tarama
vesehîker *rd* **1.** arayıcı, kontrol edici **2.** tarayıcı **3.** *m* tarayıcı * **vesehîkera kompîturê** bilgisayar tarayıcısı
vesehîkirin *m* **1.** arama, kontrol etme **2.** tarama
vesehî kirin *l/gh* **1.** aramak, kontrol etmek **2.** taramak
vesekinandin *m* duraksatma
vesekinandin *l/gh* duraksatmak
vesekinîn *m* duraksama
vesekinîn *l/ngh* duraksamak
vesendin *bnr* vesandin
veser *m* **1.** ek, ilave **2.** ilave, ek (eklenmiş parça)
veserandin *m* **1.** ekleme, ilave etme **2.** ilhak etme
veserandin *l/gh* **1.** eklemek, ilave etmek **2.** ilhak etmek
veserbûn *m* eklenme, ilave olma
veser bûn *l/ngh* eklenmek, ilave olmak
veserkirin *m* ekleme, ilave etme, ulama
veser kirin *l/gh* eklemek, ilave etmek, ulamak
veserkirî *rd* ekli, ilâveli, ilâve edilmiş
vesih *m* dinleme
vesihe *m* istirhat, dinlenme
vesihan *m* dinleme, istirahat
vesihandin *m* dinlendirme, istirahat ettirme
vesihandin *l/gh* dinlendirmek, istirahat ettirmek
vesihîn *m* dinleme, istirahat etme, mola verme

vesihîn *l/ngh* dinlemek, istirahat etmek, mola vermek
vesînor *n* 1. sınır (bellirli) 2. sınır, limit
vesînordar *rd* 1. sınırlı (sınırlanmış, belirlenmiş, belirli) 2. sınırlı (kısıtlı) 3. *bz* limited
vesînorker *rd* sınırlayıcı
vesînorkirin *m* sınırlama (belli bir sınır içinde bırakma, belirleme)
vesînor kirin *l/gh* sınarlamak (belli bir sınır içinde bırakmak, belirlemek)
vesînorkirî *rd* sınırlı (sınırlanmış, belirlenmiş, belirli)
vesta *m* sönmeyen ateş
vestiyer *m* vestiyer
vestiyervan *nd/nt* vestiyerci
vestiyervanî *m* vestiyercilik
vestran *m* yoğrum
vestrandin *m* 1. yoğurma 2. elle şekil verme
vestrandin *l/gh* 1. yoğurmak 2. elle şekil vermek
vestrandî rd yoğruk, yoğrulmuş olan
vestrîn *m* yoğrulma
vestrîn *l/ngh* yoğrulmak
veşandin *m* 1. atama 2. delege gönderme
veşandin *l/gh* 1. atamak 2. delege göndermek
veşandî *rd* atanmış olan
veşar *m* sır, giz
veşare *rd* 1. gizil 2. *m* defıne
veşarende *rd* 1. saklayıcı 2. gizleyici
veşarendetî *m* 1. saklayıcılık 2. gizleyicilik
veşargeh *m* saklama yeri, zula
veşarî *rd* 1. saklı 2. saklı, gizli (mesture, başkalarından gizlenen, gizli tutulan) * **tu tiştê min ê ku jê veşarî ye nîn e** benim ondan saklı hiç bir işim yok * **peymana veşarî** gizli anlaşma 3. gizli (görünmez, belli olmaz durumda olan) 4. gizli (niteliği anlaşılmayan, bilinmeyen) * **hêzên veşarî** gizli kuvvetler 5. *rd* kapalı (gizli, saklı) ~ **hiştin** (bilgiyi, haberi, olayı) gizli tutmak
veşarîbûn *m* 1. saklılık 2. saklılık, gizlilik
veşarîtî *m* 1. saklılık 2. saklılık, gizlilik
veşarker *rd* 1. saklayıcı 2. gizleyici
veşarnok *m* saklambaç
veşartin *m* 1. saklama, saklayış (elinde bulundurma, tutma) 2. saklama, gizleme, gizleyiş (kaybolmaması için gizli bir yere koyma) 3. saklama, muhafaza etme (muhafaza altına alma) 4. saklama, gizleme (gizli tutma, duyurmama, bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermeme) 5. saklama, alıkoyma, ayırıp saklama (birine vermek için ayırma) 6. saklama, gizleme, örtme, kamufle etme 7. *mec* saklama, gizleme, örtme 8. gömme, defnetme 9. gömme (birinin cenaze törenine katılmak veya cenazeyi kaldırma)
veşartin *l/gh* 1. saklamak (elinde bulundurmak, tutmak) * **pirtûkên xwe yên dibistanê veşartine** okul kitaplarını saklamış 2. saklamak, gizlemek (kaybolmaması için gizli bir yere koymak) * **pereyên xwe di qaseyê de vedişêre** paraları kasaya saklıyor 3. saklamak, muhafaza etmek (muhafaza altına almak) 4. saklamak, gizlemek (gizli tutmak, duyurmamak, bilerek ve isteyerek bir olguyu haber vermemek) * **hîna jî xeberê jê vedişêrin** haberi hâlâ ondan saklıyorlar 5. saklamak, alıkoymak, ayırıp saklamak (birine vermek için ayırmak) * **min ev pênûs ji bo te veşartibû** bu kalemi senin için saklamıştım * **ev pirtûk ji te re veşartibû** bu kitabı senin için alıkoymuş 6. saklamak, gizlemek, örtmek, kamufle etmek 7. *mec* saklamak, gizlemek, örtmek * **bes e yawo, tu tim eybikên wê vedişêrî** yeter ya, sen hep onun suçlarını örtüyorsun 8. gömmek, defnetmek 9. gömmek (birinin cenaze törenine katılmak veya cenazeyi kaldırmak)
veşartinok *m* saklambaç
veşartî *rd* 1. saklı 2. gizli, saklı 3. saklı, mahfuz 4. saklanmış, masun 5. gömük, gömülü, defnedilmiş olan 5. *m* sır, giz ~ **girtin** (bilgiyi, haberi, olayı) gizli tutmak ~**ya xwe ji kesan re mede der, paşê dost ji dostan re dibêjin** sırını kimseye açıklama
veşartîbûn *m* 1. saklılık 2. gizlilik 3. masuniyet, saklanmış olma durumu
veşartok *m* saklambaç
veşelandin *m* 1. soyma (elbiselerini çıkarma) 2. soyma, soygun yapma
veşelandin *l/gh* 1. soymak (elbiselerini çıkarmak) * **xwe veşeland û nivîst** soyunup yattı 2. soymak, soygun yapmak * **barên dewaran veşelandin** hayvanların yüklerini soydular
veşelandî *rd* 1. soyuk (elbiselerini çıkarmış) 2. soyuk (soyguna uğramış olan)
veşelîn *m* 1. soyulma 2. soyulma (soyguna uğrama)
veşelîn *l/ngh* 1. soyulmak 2. soyulmak (soyguna uğramak)
veşewitandin *m* 1. yakma 2. sancıtma
veşewitandin *l/gh* 1. yakmak 2. sancıtmak
veşewitîn *m* 1. yanma (insan vücudunun kar veya kimyasal maddelerle teması sonucu yanma) 2. sancıma
veşewitîn *l/ngh* 1. yanmak (insan vücudunun kar veya kimyasal maddelerle teması sonucu yanmak) * **ji ber berfê tiliyê wê veşewitîne** kardan dolayı parmakları yanmış 2. sancımak
veşêr *m* gizlem
veşêran *m* 1. saklama, saklayış 2. gizleme, gizleyiş
veşêrîner *rd* 1. saklayıcı 2. gizleyici
veşidandin *m* sıkma
veşidandin *l/gh* sıkmak
veşidîn *m* sıkılma
veşidîn *l/ngh* sıkılmak

veşikandin *m* 1. kırma 2. giderme
veşikandin *l/gh* 1. kırmak 2. gidermek * **têhna xwe veşikand** susuzluğunu giderdi
veşikîn *m* 1. kırılma 2. geçme, giderilme
veşikîn *l/ngh* 1. kırılmak 2. geçmek, giderilmek * **têhna min veşikiya** susuzluğum geçti
veşirîn *m* 1. saklanma, saklanış 2. gizlenme, gizleniş
veşirîn *l/ngh* 1. saklanmak 2. gizlenmek
veşirtî *bnr* veşartî
veşronek *m* saklambaç
veşûrîn *bnr* veşirîn
veşûştin *m* yıkama, iyice yıkama
veşûştin *l/gh* yıkamak, iyice yıkamak
vetelandin *m* uzandırma
vetelandin *l/gh* uzandırmak
vetelîn *m* uzanma
vetelîn *l/ngh* uzanmak
vetemirandin *m* söndürme
vetemirandin *l/gh* söndürmek
vetemirandî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
vetemirî *rd* sönük (ateş, ışık vb. için)
vetemirîbûn *m* sönükleşme
vetemirî bûn *l/ngh* sönükleşmek
vetemirîn *m* sönme
vetemirîn *l/ngh* sönmek
vetemirîner *rd* söndürücü
vetemirîtî *m* sönüklük
veteqilandin *m* tartma (elle tartmak gibi)
veteqilandin *l/gh* tartmak (elle tartmak gibi)
veteqilîn *m* tartılma
veteqilîn *l/ngh* tartılmak
veter *mat/m* hipotenüs
veterîner *nd/nt* veteriner, baytar
veterînerî *m* veterinerlik, baytarlık
veterîsandin *m* sökme (örülmüş şeyin örgüsünü ayırma)
veterîsandin *l/gh* sökmek (örülmüş şeyin örgüsünü ayırmak)
veterîsîn *m* sökülme
veterîsîn *l/ngh* sökülmek
vetevit *h* kımıl kımıl * **vitevit ketiyê dikele** kımıl kımıl kaynıyor
vetewandin *m* bükmek, eğme
vetewandin *l/gh* bükmek, eğmek
vetewişandin *m* 1. sallama 2. sendeletme, yalpalatma
vetewişandin *l/gh* 1. sallamak 2. sendeletmek, yalpalatmak
vetewişîn *m* 1. salınma, sallanma, salınış (yürürken sallanarak yürüme) 2. sendeleme, yalpalama, yalpalayış
vetewişîn *l/ngh* 1. salınmak, sallanmak (yürürken sallanarak yürümek) 2. sendelemek, yalpalamak
vetewîn *m* bükülme, eğilme
vetewîn *l/ngh* bükülmek, eğilmek
vetewş *m* salınım, salıntı
vetewşandin *m* sersemletme
vetewşandin *l/gh* sersemletmek
vetewşîn *m* sersemleme, sersemleşme
vetewşîn *l/ngh* sersemlemek, sersemleşmek
veteyisîn *m* bir hal olma
veteyisîn *l/ngh* bir hal olmak
vetiresîn *m* nekahet
vetîre *m* 1. süreç 2. *fel* görüngü
veto *m* veto
vetobûn *m* veto olma
veto bûn *l/gh* veto olmak
vetobûyîn *m* veto oluş
vetokirin *m* veto etme
veto kirin *l/gh* veto etmek
vetûrî *m* 1. geleneksel, klâsik 2. basma kalıp
vetûrîbûn *m* gelenekselleşme, klâsikleşme
vetûrî bûn *l/ngh* gelenekselleşmek, klâsikleşmek
vetûrîkirin *m* gelenekselleştirme, klâsikleştirme
vetûrî kirin *l/gh* gelenekselleştirmek, klâsikleştirmek
vewejartin *m* 1. seçme 2. ayıklama
vewejartin *l/gh* 1. seçmek 2. ayıklamak
vewejartî *rd* 1. seçilmiş 2. ayıklanmış
vewerandin *m* gösterm (görülmesini sağlama, görmesine yol açma)
vewerandin *l/gh* göstermek (görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak)
vewerîn *m* görülme
vewerîn *l/ngh* görülmek
vewestan *m* 1. durma 2. duraksama 3. ara, ara verme (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi)
vewestandin *m* 1. durdurma 2. duraksatma 3. ara vermek
vewestandin *l/gh* 1. durdurmak 2. duraksatmak 3. ara vermek
vewestandî *rd* 1. durdurulmuş 2. duraksatılmış 3. ara verilmiş
vewestîn *m* 1. durma (hareketsiz kalma, yürümez olma) 2. durma (bir yerde bir süre oyalanma, eğleşme, dinlenmek için durma) 3. duraklama, duraksama 4. ara verme
vewestîn *l/ngh* 1. durmak (hareketsiz kalmak, yürümez olmak) 2. durmak (bir yerde bir süre oyalanmak, eğleşmek, dinlenmek için durmak) * **niha li cihê ku tren lê vediwestin me dipê** trenlerin durduğu yerde şimdi bizi bekler 3. duraklamak, duraksamak 4. ara vermek
vewestî *rd* 1. duruk 2. duraksamış 3. ara verilmiş
veweşan *m* silkelenme, silkinme
veweşandin *m* 1. silkeleme 2. sallama 3. fırıldatma, fırlatma 4. savurma (darbe indirme)
veweşandin *l/gh* 1. silkelemek 2. sallamak * **kêlendî veweşand** tırpan salladı 3. fırıldatmak, fırlatmak 4. savurmak (darbe indirmek)
veweşandî *rd* silkelenik
veweşartin *m* tercih etme
veweşartin *l/gh* tercih etmek
veweşiyayî *rd* silkelenmiş

veweşîn *m* **1.** silkelenme, silkinme **2.** sallama **3.** sallanma (kımıldama, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynama) **4.** fırıldanma **5.** savurma (darbe indirme)
veweşîn *l/ngh* **1.** silkelenmek, silkinmek **2.** sallamak **3.** sallanmak (kımıldamak, bağlı bulunduğu yerden gevşek duruma gelip yerinden oynamak) **4.** fırıldanmak **5.** savurmak (darbe indirmek)
vexebitandin *l/gh* çalıştırmak
vexebitîn *l/ngh* çalışmak
vexeniqandin *m* boğma
vexeniqandin *l/gh* boğmak
vexeniqandî *rd* bodurulmuş olan
vexeniqî *rd* boğulmuş olan
vexeniqîn *m* boğulma
vexeniqîn *l/ngh* boğulmak
vexer *m* ölme, hayata gözlerini yumma ~**a xwe ya dawî kirin** ölmek
vexewirandin *m* içi geçmesine neden olma, iç baygınlık geçirmesine sebep olma
vexewirandin *l/gh* içi geçmesine neden olmak, iç baygınlık geçirmesine sebep olmak
vexewirîn *m* iç bayılma
vexewirîn *l/ngh* iç bayılmak
vexewisandin *l/gh* uyanık olduğunu belli etmemesini sağlama
vexewisandin *l/gh* uyanık olduğunu belli etmemesini sağlamak
vexewisandî *rd* uyanık olduğunu belli etmemesine neden olunan kimse
vexewisî *rd* uyanık olduğunu belli etmeyen kimse
vexewisîn *m* uyanık olduğunu belli etmeme
vexewisîn *l/ngh* uyanık olduğunu belli etmemek
vexeyidandin *m* darıltma, gücendirme
vexeyidandî *rd* darıltılmış, gücendirilmiş olan
vexeyîdandin *l/gh* darıltmak, gücendirmek
vexeyîdî *rd* darılmış olan
vexeyîdîn *l/ngh* darılmak, gücenmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak)
vexeyîdîn *m* darılma
vexêr *nd* uğur, uğurlama
vexêrker *rd/nd* uğurlayıcı
vexêrkirin *m* uğurlama, uğurlayış
vexêr kirin *l/gh* uğurlamak
vexêrkirî *rd* uğurlanmış olan.
vexirandin *m* eğleme, oyalama
vexirandin *l/gh* eğlemek, oyalamak * **van karan ez vexirandim, loma ez di wextê xwe de nehatim** bu işler beni eğledi de, vaktinde yetişmedim
vexirîn *m* eğlenme, oyalanma
vexirîn *l/ngh* eğlenmek, oyalanmak
vexistin (I) *m* sökme, çözme (örülü şeyler için)
vexistin (II) *m* **1.** beri tarafa düşürme **2.** düşürmek (düşmesine yol açma)
vexistin (I) *l/gh* sökmek, çözmek (örülü şeyler için) * **goreyê vexe** çorabı sök
vexistin (II) *l/gh* **1.** beri tarafa düşürmek **2.** düşürmek (düşmesine yol açmak)
vexistî *rd* düşürülmüş
vexumîn *m* müşevveş olma
vexumîn *l/ngh* müşevveş olmak
vexuravk *nd* içmeler
vexurbar *rd* içilebilir
vexurik *m* içecek, içit, içki ~**ên serxweşker** sarhoş edici içkiler
vexurika têkel *nd* kokteyli içki
vexurk *m* içecek, içki
vexurkî *rd* içkili (içkili bir şekilde)
vexuyan *m* **1.** belirti **2.** *fiz* görüntü **3.** *sn/tv* görüntü
vexuyandin *m* belirtme, görünmesini sağlama
vexuyandin *l/gh* belirtmek, görünmesini sağlamak
vexuyan girtin *l/gh* görüntülemek, görüntü almak
vexuyîn *m* belirme, görünme
vexuyîn *l/ngh* belirmek, görünmek
vexwar *rd* içen, içici
vexwarin *m* **1.** içme **2.** içme (bir şey sıvıyı içine çekme, emme) **3.** içme, kullanma (alkol vb. şeyler için) **4.** içme, alma **5.** içme, atma **6.** içim, içiş * **vexwarina çayê xweş e** çayın içimi (veya içişi) iyi
vexwarin *l/gh* **1.** içmek **2.** içmek (bir şey sıvıyı içine çekmek, emmek) * **erdê av vexwar** toprak suyu içti **3.** içmek, kullanmak (alkol vb. şeyler için) * **şûyê wê zehf vedixwe** kocası çok içiyor **4.** içmek, almak * **ji bo ku ez li tehma wê binêrim min qurtek vexwar** tadına bakmak için bir yudum aldım **5.** içmek, atmak * **ez dizanim ku min piyalek vexwariye** bir kadeh attığımı biliyorum
vexwarkî *h* içmece, içilir şekilde
vexwazî *m* alacak, metlup
vexwendin *m* **1.** okuma **2.** çağırma, davet etme **3.** çağırma, davet etme (birinin bir şeye uymasını isteme)
vexwendin *l/gh* **1.** okumak * **ez vî kaxizî vexwînim?** bu kâğıdı okuyayım mı? **2.** çağırmak, davet etmek **3.** çağırmak, davet etmek (birinin bir şeye uymasını istemek) * **ez we vedixwînim nezaketê** sizi nezakete davet ediyorum
vexwendî *rd* çağrılı, davetli
vexwendname *m* çağrılık, davetiye
vexwendok *nd/nt* çağırıcı
vexwer *nd/nt* içkici, içiçi
vexwerandin *m* **1.** (bir şeye) çekme, kendine çekme **2.** oyuna getirme
vexwerandin *l/gh* **1.** (bir şeye) çekmek, kendine çekmek **2.** oyuna getirmek * **heta tu wî vexwerinî xapekê** bir oyuna girene kadar
vexwerbar *rd* içilir
vexwerî *m* içkicilik
vexwestin *m* **1.** isteme **2.** dileme **3.** çağırma, davet etme

vexwestin *l/gh* 1. istemek 2. dilemek * **uzrê xwe vexwest** özr diledi 3. çağırmak, davet etmek
vexwestî *rd* 1. istenmiş 2. çağrılı, davetli
vexwîn *m* çağrılma, davet edilme
vexwîner *nd/nt* çağrıcı, davetçi
vexwînerî *m* çağrıcılık
vexwînî hev bûn *l/bw* kaynaşmak (uyuşmak, yakın ilişki kurmak)
veytûn *m* ateş ocağı
vezandin *m* gevşetme, sündürme
vezandin *l/gh* gevşetmek, sündürmek
vezanîn *m* tahmin, tahmin etme (yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama)
vezanîn *l/gh* tahmin etmek
vezar *m* seslendirme
vezarker *nd/nt* seslendirici
vezarkirin *m* seslendirme
vezar kirin *l/gh* seslendirmek
vezel *bnr* vezele
vezelan *m* 1. esneme, esneyiş 2. gerilme, gerilim
vezelandin *m* 1. esnetme 2. germe, uzatma 3. *mec* uzandırma, yatırma
vezelandin *l/gh* 1. esnetmek 2. germek, uzatmak * **têlê zêde venezelîne tu dê biqetînî** teli fazla germe kopartacaksın * **ben vezeland** ipi uzattı 3. *mec* uzandırmak, yatırmak
vezelandî *rd* 1. esnetilmiş 2. gergin 3. yatık, yatmış olan kimse
vezelandîbûn *m* gerginleşme
vezelandî bûn *l/ngh* gerginleşmek
vezelandîtî *m* 1. gerginlik 2. yatıklık
vezelandokî *rd* gergince
vezelanî *rd* gerilimli
vezelayî *rd* gerili
vezele *n* kazak
vezelîn *m* 1. gerilme 2. gerilme 3. *sp* gerilme (kasların son uzama gücü ile vücudun bütün bölümlerinde oluşan gergin durum) 4. uzanma
vezelîn *l/ngh* 1. esnemek (bollaşıp genişlemek) 2. gerilmek 3. uzanmak * **piçek vezeliya û pişt ra rabû** biraz uzandı sonra kalktı
vezelîner *ant rd/nd* gerici (bir organı germeye yarayan kas)
vezelok *rd* esnek
vezelokî *rd* esnekçe
vezelokîbûn *m* esnekleşme
vezelokî bûn *l/ngh* esnekleşmek
vezelokîbûyîn *m* esnekleşiş
vezelokîkirin *m* esnekleştirme
vezelokî kirin *l/gh* esnekleştirmek
vezenî *rd* elâstik
vezenîtî *m* elâstikiyet
vezikandin *m* fışkırtma
vezikandin *l/gh* fışkırtmak
vezikîn *m* fışkırma
vezikîn *l/ngh* fışkırmak * **xwîn ji lingê min vedizikî** ayağımdan kan fışkırıyordu
veziliyayî *rd* gergin
veziliyayîbûn *m* gerginleşme
veziliyayî bûn *l/ngh* gerginleşmek
vezinandin *m* çözme (örülü bir şeyi açma)
vezinandin *l/gh* çözmek (örülü bir şeyi açmak)
vezinandî *rd* çözük
vezinîn *m* çözülme
vezinîn *l/ngh* çözülmek
vezivartin *m* iade etme, geri çevirme
vezivirandin *l/gh* iade etmek, geri çevirmek
vezivirîn *m* geri dönme
vezivirîn *l/ngh* geri dönmek
veziyayî *rd* çözük
vezîn *m* gevşeme, sünme
vezîn *l/ngh* gevşemek, sünmek
vê *c* 1. bu (dişil tekil için) * **ez vê naxwazim, ez wê dixwazim** bunu istemem, şunu isterim 2. bunu * **eger vê bide min ez dê jê bigirim** bunu bana verse alırım ~ **de** beride, bu tarafta ~ **derê** bura, burası * **berê waliyekî qelew yê vê derê hebû** eskiden buranın şişman bir valisi vardı ~ **êvarê** 1) bu akşam 2) akşam akşam * **vê êvara hanê xirecirê dernexe** akşam akşam mesele çıkarma ~ **gavê** 1) şimdi, şimdiki * **ciwanên vê gavê** şimdiki gençler 2) şu an, şu anda 3) *h* biraz önce, yeni ~ **sibehê** bu sabah ~ **û wê** şunu bunu ~ **zivistana hanê** kışın, kış günü
vêca *h* artık, daha
vêç *nd/rd* 1. paytak (bacakları çarpık olan) 2. bastıbacak (ayakları içe veya dışa dönük) 2. it elli ~ **avêtina gavan** paytak adım
vêç (II) *rd* fahiş * **gotinên vêç** fahiş sözler
vêçîtî *m* 1. paytaklık 2. bastıbacaklık
vêdrok *m* kova (genellikle içinde su taşımaya veya kuyudan su çekmeye yarayan kap)
vê derikê *b* ahacık
vêga *bnr* vê gavê
vê gavê *rd/h* 1. şimdiki * **ciwanên vê gavê** şimdiki gençler 2. şimdi * **vê gavê em dê peyameke hîn xweş bibihîzin** şimdi daha güzel bir haberi duyacağız 3. biraz önce, yeni
vê hêlê *rd* beriki * **mala li vê hêlê** beriki ev
vêhisan *bnr* vêsihan
vêhisandin *bnr* vêsihandin
vêhisîn *bnr* vêsihîn
vêk *bnr* vêkra
vêkdan *m* toplama
vêk dan *l/gh* toplamak
vêketin *m* 1. tutuşma, yanma (ateş durumuna geçme) 2. yanma (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirme)
vêketin *l/ngh* 1. tutuşmak, yanmak (ateş durumuna geçmek) * **êzing vêketin** odunlar yandı 2. yanmak (ısı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine dokunarak etkinliğine geçirmek) * **lemba vêket** lamba yandı
vêketî *rd* yanık

vêkketin *m* yekvücut olma
vêk ketin *l/ngh* yekvücut olmak
vêkra *bnr* vêkre
vêkre *h* beraber, birlikte, bir arada **2.** hep beraber, hep birlikte, hep birden **3.** hepsi
vêkxistin *m* örgüt
vêkxistin *l/gh* toplamak, bir araya getirmek
vêkxistî *rd* örgütlü
vêl *rd* yayvan, yalpık, yayık
vêlbûn *m* yayvanlaşma
vêl bûn *l/ngh* yayvanlaşmak
vêlbûyîn *m* yayvanlaşış
vêleme *m* boş boş dolaşma
vêlik *rd* yayvan, yalpık
vêlikî *rd* yayvansı
vêlikîbûn *m* yayvanlaşma
vêlikî bûn *l/ngh* yayvanlaşmak
vêlikîtî *m* yayvanlık
vêlî *m* yayvanlık
vêlokî *rd* yayvansı, yayvanca
vên *bnr* vîn
vêrast *bnr* verast
vêrik (I) *m* sicim, çarık dikmede kullanılan iplik
vêrik (II) *rd* babacan, akrabaya düşkün
vêrikî *m* babacanlık, akrabaya düşkünlük
vês *m* dinlenme, mola **~a xwe girtin** yorgunluğunu almak, mola vermek
vêsan *m* 1 dinlenme, mola **2.** dinlenme (kanun gereğince çalışmaya ara verilen süre) **3.** tatil (eğlenmek, dinlenmek amacıyla çalışmaksızın geçirilen süre)
vêsandin *m* **1.** dinlendirme **2.** *mec* dindirme **3.** söndürme
vêsandin *l/gh* **1.** dinlendirmek **2.** *mec* dindirmek **3.** söndürmek * **lemba vêsand** lambayı dinlendirdi
vêsandî *rd* **1.** dinlendirilmiş **2.** sönük (ateş, ışık vb. için)
vêsandîbûn *m* **1.** sönükleşme **2.** sönüklük
vêsandî bûn *l/ngh* sönükleşmek
vêsa xwe girtin *l/bw* dinlenmek
vêsdar *rd* dinlendirici
vêseh *bnr* vêsih
vêsgirtin *m* dinlenme
vês girtin *l/gh* dinlenmek
vêsgirtî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
vêsih *m* **1.** dinlenme, mola **2.** *rz* durak (cümle sonundaki nokta) **2.** *mzk* durak, es (bir ülçü uzunluğunda susma) **3.** *rz* durak, es (konuşmada, anlamın gerektirdiği biçimde kelimeler arasındaki ses kesintisi)
vêsihan *m* dinlenme, mola
vêsihandin *m* dinlendirme
vêsihandin *l/gh* dinlendirmek
vêsihandî *rd* dinlendirilmiş
vêsihî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
vêsihîn *m* **1.** dinlenme **2.** duraklama (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durma veya arada bir durma) **3.** duraksama, duraklama (teredüt etme, ses çıkarmama)
vêsihîn *l/ngh* **1.** dinlenmek **2.** duraklamak (hareket durumundaki bir şey, kısa bir süre için durmak veya arada bir durmak) **3.** duraksamak, duraklamak (teredüt etmek, ses çıkarmamak)
vêsiyayî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
vêsîn *m* **1.** dinleme, istirahat etme, mola verme **2.** duraklama **3. 3.** ara (bir filmde, bir oyunda dinlenme süresi) **4.** *sp* ara, mola (takımların oyun sırasında aldıkları birer dakikalık dinlenme süresi) **5.** sönme
vêsîn *l/ngh* **1.** dinlemek, istirahat etmek, mola vermek **2.** duraklamak **3.** sönmek
vêsîner *rd* **1.** dinlendirici **2.** söndürücü
vêsta *h* şimdi
vêşûlar *rd* paspal
vêşûlarî *m* paspallık
vêt *rd* yayvan
vêtbûn *m* **1.** yayvanlaşma **2.** şapka ve take benzeri başlıklar yıkanma sonucu derinlenmesine çekilme
vêt bûn *l/ngh* **1.** yayvanlaşmak **2.** şapka ve take benzeri başlıklar yıkanma sonucu derinlenmesine çekilmek
vêtik *rd* **1.** yayvan **2.** düz (yayvan, altı derin olmayan)
vêtikî *rd* yayvansı
vêtikîbûn *m* yayvanlaşma
vêtikî bûn *l/ngh* yayvanlaşmak
vêtikîtî *m* yayvanlık
vêtikkirin *m* yayvanlaştırma
vêtik kirin *l/gh* yayvanlaştırmak
vêtin *m* **1.** isteme **2.** gerekme, gereklilik
vêtin *l/gh* **1.** istemek **2.** gerekmek
vêtokî *rd* yayvansı, yayvanca
vêxistin (I) *m* **1.** yakma, tutuşturma **2.** yakma (ışık vermesini sağlama) **3.** uyandırma (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
vêxistin (II) *m* **1.** çıkarma (giysi, ayakkabı çıkarma) **2.** soyma (birinin giysilerini çıkarma) **3.** takıp asma (çiviye vs gibi)
vêxistin (I) *l/gh* **1.** yakmak, tutuşturmak * **cigareya xwe vêxist** sigarasını yaktı **2.** yakmak (ışık vermesini sağlamak) * **roniyê vêxe** ışığı yak **3.** uyandırmak (çıra, lâmba, soba gibi ışık veren şeyler için)
vêxistin (II) *l/gh* **1.** çıkarmak (giysi, ayakkabı çıkarmak) * **sola xwe vêxe** ayakkabısını çıkar **2.** soymak (birinin giysilerini çıkarmak) **3.** takıp asmak (çiviye vs gibi)
vêxistî (I) *rd* yanık * **elektrik vêxistiye** elektrik yanık
vêxistî *rd* soyuk
vicûd *m* vücut
viç *rd* boş **~ û vala** bomboş, tamtakır **~ bûn** tamtakır olmak
viçik *m* sümük * **ez viçika bêvila xwe pê paqij nakim** sümüğümü bile onunla silmem

videvid *m* yerinde durmama, tedirginlik ~ **ketin (yekî)** hop oturup hop kalkmak
vij (I) *rd* boş ~ **vala kirin** 1) boşaltmak 2) dağıtıp saçmak
vij (II) *m* telaş
vijag *m* kura, yazı tura ~ **kişandin** kura çekmek, yazı tura atmak
vijik *bj/m* ishal
vijikî *rd* ishalli
vijikî bûn *l/ngh* ishal olmak
vijoke *rd* ishalli
vijoker *rd* ishalli * **golikeke vijoker garanekê dilewitîne** bir tane ishalli buzağın koca naığırı kirletir
vikîvala *rd* bomboş
vikûvala *rd* bomboş
vil *rd* yumuşak
vilq *rd* tıknefes, yorgun
vilû *rd* ishalli * **mozika vilû** ishallı buzağı
vilvilandin *m* dalgalandırma
vilvilandin *l/gh* dalgalandırmak
vilvilîn *m* dalgalanma
vilvilîn *l/ngh* dalgalanmak
vin *m* genizden konuşma
vindandin *m* durdurma
vindandin *l/gh* durdurmak
vindandî *rd* durdurulmuş olan
vindiyayî *rd* durmuş olan
vindîn *m* durma
vindîn *l/ngh* durmak
vinevin (I) *m* genzek genzek
vinevin (II) *m* vızırtı * **vinevina bayê** rüzgâr vızırtısı
vingeving *m* vın vın, vınlama
vingevingkirin *m* vınlama
vingeving kirin *l/gh* vınlamak
vingên *bnr* vingîn
vingîn *m* vınlama
vingîn *l/ngh* vınlamak
vingînî (I) *m* vızıltı
vingînî (II) *m* vınlama
vingînî jê anîn *l/bw* vınlatmak
vingînî jê çûn *l/bw* vınlamak
vingînî jê hatin *l/bw* vınlamak * **vingînî ji guhê min diçe** kulağım vınlıyor
vingîvala *rd* bomboş
vingok *rd* genzek
vingokî *rd* genzekçe ~ **axiftin** genizden konuşmak
vingûvala *rd* bomboş
vinik (I) *n* burun
vinik (II) *m* topaç
vinvin *rd* genzek
vinvinê *rd* genzek (bayan)
vinvinîn *m* genizden konuşma
vinvinîn *l/ngh* genizden konuşmak
vinvino *rd* genzek (erkek)
vinvinok *rd* genzek
vinvinokî *rd* genzekçe
vipî vala *rd* bomboş,
vipvala *rd* bomboş, tamtakır * **rê êvaran vipvala ye** yol akşamları bomboş oluyor ~ **bûn** tamtakır olmak
viq *m* gık
viqîvala *rd* bomboş
vir (I) *nd/c* bura, burası * **berê waliyekî qelew ê vir hebû** eskiden buranın şişman bir valisi vardı ~ **de û wir de** 1) sağa sola 2) ötesi berisi ~ **de û wir de avêtin** havaya savurmak ~ **de û wirdeya vî tiştî tune** bu işin ötesi berisi yok ~ **de wê de** 1) sağa sola * **vir de wê de meçe** sağa sola gitme 2) ötesi berisi * **vir de û wir de em nizanin** bu işin ötesi berisi yok ~ **de wê de weşandin** sağa sola savurmak ~ **de wê de tune!** 1) aması maması yok! 2) (bir kimsenin, bir durumun) şakası yok * **virde wirdeya vê nexweşînê tune** bu hastalığın şakası yok ~ **de wir de** sağa sola ~ **de wir de avêtin** saçıp savurmak
vir (II) *m* 1. yalan (aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz) 2. *rd* yalan (uydurma, gerçeği olmayan) ~ **derketin** yalan çıkmak ~ **kirin** yalan atmak (veya kıvırmak) ~ **lê kirin** (birine) iftirada bulunmak ~ **sêwî ye, berî bi ku de kirine çûye, lê dawiya wê bihost û çar tilî ye** yalancının mumu yatsıya kadar yanar ~ **tê tune** hilaf yok ~ **û derew** yalan, yalanlar ~ **û vîç** yalan dolan ~ **û viz** yalan dolan **~a bêxwê** kuyruklu yalan **~a biqemçik** kuyruklu yalan **~a (yekî) derketin** yalanı çıkmak, yalancı çıkmak **~a ser virê** katmerli yalan **~a (yekî) tê de bi cih kirin** yalanını yakalamak (veya tutmak) **~a (yekî) tê de man** yalanı ortaya çıkmak **~ên dinyayê kirin** çok yalan atmak **~ên dinyayê li balê hene yalancının teki** (çok yalan atan kimse) **~ên qirase** iri lâf
vir (III) *rd* aralıklı, seyrek
vira *nd/c* 1. bura, burası, buranın 2. *b* ahacık
viray *nd* ikide bir
virç *bnr* gil û virç
virçik *m* ferç, vulva
virçîq *rd* cıvık
virçîqî *m* cıvıklık
virdîvirdî *rd* 1. dalgalı (dalga dalga görülen) 2. dalga dalga, ebru ebru
virek *nd/nt* 1. yalancı 2. palavracı, martavalcı 3. kıtırcı (çok yalan söyleyen kimse) ~ **derketin** yalancı çıkmak **(yek)** ~ **derxistin** (birini) yalancı çıkarmak
virektî *m* 1. yalancılık 2. palavracılık, martavalcılık
virevir *h* fırıl fırıl
virê *nd* bura, burası, buranın
virên *m* vızırtı
virik (I) *m* sulu yemek
virik (II) *m* ishal
viritandin *m* 1. dara **düşürmek 2. ocağını sön-**

dürme (yok olmasına neden olma)
viritandin *l/gh* **1.** dara düşürmek **2.** ocağını söndürmek (yok olmasına neden olmak)
viritîn *m* **1.** dara düşme, tehlike içinde olma **2.** ocağı sönme
viritîn *l/ngh* **1.** dara düşmek, tehlike içinde olmak **2.** ocağı sönmek
virîk *rd* cıvık
virker *rd/nd* **1.** yalancı **2.** üçkâğıtçı~ **derketin** yalancı çıkmak
virkerî *m* **1.** yalancılık **2.** üçkâğıtçılık
virkirin *m* **1.** yalan söyleme **2.** martaval atma (veya okuma)
vir kirin *l/gh* **1.** yalan söylemek **2.** martaval atmak (veya okumak)
virkirî *rd* yalan söylemiş olan
vir lê kirin *l/bw* (birine) iftirada bulunmak
virnik *bnr* virnî
virnî *rd* **1.** geç doğmuş, geç yetişmiş olan **2.** geç büyüyen, büyümesi geciken, gelişmemiş (insan, bitki ve hayvan) ~ **maye** az gelişmiş (gelişmesi gecikmiş olan)
viroke *rd* ishallı
viroker *rd* yalancı
vir pekandin *l/gh* yalan söylemek, mantarlamak
virtikî *rd* kıvır zıvır
virtiqûnî *rd/argo* ishal kimse
virtîvala *rd* bomboş
virtoqî *rd* cıvık (kimse)
virtoqîbûn *m* cıvıklaşma
virtoqî bûn *l/ngh* cıvıklaşmak
virtoqîkirin *m* cıvıklaştırma
virtoqî kirin *l/gh* cıvıklaştırmak
virtoqîtî *m* cıvıklık
virtuoz *mzk/nd* virtüoz
virtuoztî *m* virtüozlük
virtûvala *rd* bomboş
virûvî *n* pişirilmiş yağlı et
virvir *h* fır fır
virvirandin *m* **1.** savurma (havaya savurma) **2.** savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma, dağıtma) **3.** savurma (bir şeyi alıp fırlatma) **4.** saçma, saçalama, serpme **5.** fırlatma, fırıldatma
virvirandin *l/gh* **1.** savurmak (havaya savurmak) * **pere virvirandin** para savurmak **2.** savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) **3.** savurmak (bir şeyi alıp fırlatmak) **4.** saçmak, saçalamak, serpmek **5.** fırlatmak, fırıldatmak
virvire *rd/argo* atıcı, yalancı
virviretî *m* atıcılık, yalancılık
virvirîn *m* **1.** savrulma, savruluş **2.** saçalanma **3.** fırıldanma
virvirîn *l/ngh* **1.** savrulmak **2.** saçalanmak **3.** fırıldanmak
virvirok (I) *m* topaç
virvirok (II) *m* seyrek dokunmuş kumaş
virxûn *m* kağnı
vitevit *m* yerinde rahat duramama, kıvranma ~ **ketin (yekî) 1)** kıvrım kıvrım kıvranmak (yalvarma veya sıkıntı gibi bir sebeple çok kıvranmak) **2)** tedirgin olmak ~ **lê ketin** kıvrım kıvrım kıvranmak
vitevit jê çûn *l/bw* tedirgin olmak
vitês *m* vites ~ **guhartin** vites değiştirmek
vitik *rd/m* hoppa, kaynaşık, oynak, kıpırdak, köçek (davranışları ağır başlı olmayan, ağırbaşlı olmayan kadın) ~ **û sivik** terelelli, hoppa
vitikî *rd/h* **1.** hoppaca, oynakça (ağır başlı olmayacak bir biçimde) * **keçikeke vitikî ye** oynakça bir kız **2.** *rd* köçek (ağır başlı davranışları olmayan kimse)
vitiktî *m* hoppalık, kıpırdaklık, oynaklık (ağır başlı olmamama durumu)
vitrîn *m* **1.** vitrin (mağazala ve dükkanlarda mal sergilemek için hazırlanan yer) **2.** vitrin (içine konulan eşyaların görünmesi için yapılan camlı dolap)
vitvitandin *m* **1.** kıpırdatma **2.** telaşa düşürme **3.** kıvrım kıvranmasına neden olma
vitvitandin *l/gh* **1.** kıpırdatmak **2.** telaşa düşürmek **3.** kıvrım kıvranmasına neden olmak
vitvitik *m* telaş, endişe, yerinde duramama
vitvitîn *m* **1.** kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kımıldama, kıpraşma **2.** kurtlanma (rahat oturmayıp sabırsızlık ve telhaş gösterme) **3.** telaşa düşme
vitvitîn *l/ngh* **1.** kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kımıldamak, kıpraşmak **2.** kurtlanmak (rahat oturmayıp sabırsızlık ve telhaş göstermek) **3.** telaşa düşmek
vitvito *rd* kurtlu (yerinde rahat durmayan)
vitvitok *rd* **1.** içi tez, tez canlı **2.** oynak, kıpırdak **3.** kurtlu (yerinde rahat durmayan)
vitvitokî *m* **1.** oynaklık, kıpırdaklık **2.** kurtluluk (yerinde rahat durmama)
vixîne *m* savaş meydanında erkek çığlığı
viyadûk *m* viyadük
viyan *m* **1.** isteme **2.** istenç, irade **3.** *psî* istenç, irade (davranışlarla ilgili tepilerden bir bölümünü tutup ötekileri eyleme dönüştürme gücü)
viyan *l/gh* **1.** istemek **2.** dilemek
viyanî *rd* iradî
viyer *nd/nt* **1.** isteyici, isteyen, arzulayan **2.** istekli, talip
viyola *mzk/m* viyola
viyolajen *nd/nt* viyolacı
viyolîn *mzk/m* viyolin
viyolînjen *nd/nt* viyolin çalan kimse
viyolonîst *nd/nt* viyolonist
viyolonsel *mzk/m* viyolonsel
viyolonselîst *nd/nt* viyolonselist
viyolonseljen *nd/nt* viyolonselist
viz (I) *h* fır
viz (II) *m* vız
viz (III) *m* dönme

viz (IV) *m* usanma
vizbûn (I) *m* **1.** dönme (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **2.** yan çizme
vizbûn (II) *m* usanma
viz bûn (I) *l/ngh* **1.** dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) **2.** yan çizmek
viz bûn (II) *l/ngh* usanmak
vizbûyîn (I) *m* **1.** dönüş (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **2.** yan çiziş
vizbûyîn (II) *m* usanış
vizek *rd* yan çizen
vizeviz *h* **1.** fır fır, fırıl fırıl **2.** vız vız, vızır vızır ~ **kirin** vız vız etmek
vizên *bnr* vizîn
vizik (I) *zo/nd* arı, sinek
vizik (II) *m* topaç
vizikandin *m* **1.** fışkırtma **2.** püskürtme
vizikandin *l/gh* **1.** fışkırtmak **2.** püskürtmek
vizikên malan *zo/nd* ev sineği (Musca domestica)
vizikîn *m* **1.** fışkırma **2.** püskürme
vizikîn *l/ngh* **1.** fışkırmak * **ava zelal jê divizikî** berak su fışkırıyordu **2.** püskürmek
viziqandin *m* fışkırtma
viziqandin *l/gh* fışkırtmak
viziqîn *m* fışkırma
viziqîn *l/ngh* fışkırmak
vizîn *m* vızıldama, vızlama
vizîn *l/ngh* vızıldamak, vızlamak
vizînî *m* vızıltı
vizînî jê anîn *l/bw* vızıldatmak, vızlatmak
vizînî jê çûn *l/bw* vızıldamak, vızlamak
vizînî jê hatin *l/bw* vızıldamak
vizkedar *rd* tepkili
vizkirin döndürmek, etrafından döndürmek
vizkirin (I) *m* döndürme (dönmesini veya etrafında dönmesini sağlama)
vizkirin (II) *m* usandırma
viz kirin (I) *l/gh* döndürmek (dönmesini veya etrafında dönmesini sağlamak)
viz kirin (II) *l/gh* usandırmak
vizok *rd* kaytarıcı
vizvizandin *m* vızıldatma
vizvizandin *l/gh* vızıldatmak
vizvizîn *m* vızıldama
vizvizîn *l/ngh* vızıldamak
vî *c* **1.** bu (eril tekil için) * **vî deriyî bidin min** bu kapıyı bana verin **2.** *c* bunu * **eger vî bide min ez dê jê bigirim** bunu bana verse alırım ~ **alî** beri, beriki (önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olan) * **mala li vî alî** beriki ev ~ **kerî di vê bihurê re derbas bike** gel de çık işin içinden ~ **û wî** şunu bunu
vîbriyon *m* vibriyon
vîç *bnr* vir û vîç
vîç *m* cik (kuş sesi)
vîçevîç *m* **1.** cik cik **2.** *h* şakır şakır (kuş sesleri için) **3.** cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) ~ **kirin** cıvıldamak
vîçevîçkirin *l/gh* şakımak (kuşlar için)
vîçevîç kirin *l/gh* şakımak (kuşlar içim)
vîçîn *m* şakıma
vîçîn *l/ngh* şakımak (kuş şakımak)
vîçînî *m* şakırtı (kuş şakırtısı için)
vîdanjor *m* vidanjör
vîde *m* vida
vîdekirin *m* vidalama
vîde kirin *l/gh* vidalamak
vîdekirî *rd* vidalı, vidalanmış
vîdeo *m* video
vîdeoteyp *m* videoteyp
vîdo *m* vido (oyunda kazanılan parayı iki katına çıkarma)
Vîetnamî *nd/rd* **1.** Vietnamlı (Vietnam halkından olan kimse) **2.** Vietnamlı (Vietnama özgü veya ilgili)
vîjav *m* distribütör (su tevzih aleti)
vîjik *m* ishal, amel
vîjikî *rd* ishal, ishallı (olan)
vîjikîbûn *m*ishal olma
vîjikî bûn *l/ngh* ishal olmak
vîjikîkirin *m* ishal etme
vîjikî kirin *l/gh* ishal etmek
vîjok *rd* ishallı, ötürüklü, sıçırgan
vîjoker *rd* ishallı, ötürüklü, sıçırgan
vîkont *n* vikont
vîkontes *m* vikontes
vîla *m* villâ
vîlang nd bir eğirme aracı
vîlk *m* komplo
vîn *m* **1.** istenç, irade * **min bi vîna xwe ev kar kir** kendi irademle bu işi yaptım **2.** *psî* istenç, irade (davranışlarla ilgili tepilerden bir bölümünü tutup ötekileri eyleme dönüştürme gücü, bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü) **3.** isteme, dileme **4.** gerekme
vîn *l/gh* **1.** istemek, dilemek **2.** istemek (görmek istediğini bildirmek) * **min divê ez te bibînim** seni görmek istiyor **3.** istemek (gerek olmak) * **ji bo pêşveçûna welêt xebat divê** yurdun ilerlemesi için çalışmak ister **4.** gerekmek * **ji bo zewicînê pere divê** evlenmek için para gerekiyor
vînbaz *rd* âşık, tutkun, vurgun
vînbazî *m* tutkunluk, vurgunluk
vînç *m* vinç
vîndar *rd* iradeli, istençli
vînî *rd* iradî, ihtiyarî, isteğe bağlı * **bêvînî** gayri ihtiyarî
vînparêz *fel/nd* iradeci, istenççi
vînparêzî *fel/m* iradecilik, istenççilik
vînxurt *rd* güçlü iradeli
vîra *der/b* vira
vîraj *m* viraj
vîrgul *m* virgül

vîrik (I) *mzk/m* düdük ~ **pif kirin** düdük çalmak, öflemek
vîrik *bj/m* ishal, ötürük, sürgün, amel * **vîrika wî heye** sürgünü var ~ **avêtin** sürgün gitmek, ishal olmak ~ **reşandin** sürgün gitmek, ishal olmak
vîrikî *rd* ishallı, ötürüklü, sıçırgan
vîrikîbûn *m* **1.** ishal olma, sürgün olma, ötürme **2.** *argo* makineyi bozma
vîrikî bûn *l/ngh* **1.** ishal olmak, sürgün olmak, ötürmek **2.** *argo* makineyi bozmak
vîrikîkirin *m* **1.** ishal etme, sürgün etme **2.** *argo* makineyi bozdurma
vîrikî kirin *l/gh* **1.** ishal etmek, sürgün etmek **2.** *argo* makineyi bozdurmak
vîrikîtî *m* ötürüklülük, sıçırganlık
vîrûs *m* virüs
vîrvîro *rd/nt* gürültücü
vîrvîrok *nd/nt* gürültücü
vîrvîrokî *m* gürültücülük
vîskoz *m* viskoz
vîskozîte *m* viskozite
vît *rd* **1.** dik (yatık durmayan, sert) **2.** dikik **3.** kalkık (dik durumda ucu yukarıya doğru olan)
vîtamîn *biy/m* vitamin
vîtbûn *m* **1.** dikelme, dikilme **2**: kalkıklık
vît bûn *l/ngh* dikelmek, dikilmek
vîtbûyî *rd* dikelmiş, dikleşmiş
vîtbûyîn *m* dikeliş, dikiliş
vîtevît *m* horoz sesi
vîtik (I) *mzk/m* düdük
vîtik (II) *m* **1.** alındı, makbuz **2.** pusula
vîtik (III) *rd* dikik
vîtkirin *m* dikleştirme
vît kirin *l/gh* dikleştirmek
vîtkirî *rd* dikleştirilmiş
vîtrîn *m* vitrin
vîzandin *m* vızıldama
vîzandin *l/gh* vızıldamak
vîze *m* **1.** vize (bazı resmî kâğıtlara "görülmüştür" anlamında konulan işaret ve bu işareti koyma işi) **2.** vize (bir ülkeye girmek veya bir ülkeden çıkmak için yetkili makamlardan alınması gerekli izin) **3.** *ped* vize (üniversite ve yüksek okullarda yarı yıl içinde yapılan sınav) ~ **girtin** (an jî **stendin**) vize almak
vîzevîz *m* vızır vızır
vîzîn *m* vızıldama ~**a meşkê şil e** baktıki papuç pahalı (herhangi bir durum veya girişilen işin sonunda zararlı çıkma ihtimalı bulunduğunda söylenir)
vîzîn *l/ngh* vızıldamak
vîzînî *m* vızıltı
vîzîte *m* **1.** vizite (hekimin hastanedeki hastaları dolaşıp yoklaması) **2.** vizite (bir muayene için hekime ödenen ücret)
vîzon *zo/m* **1.** vizon (Mustela vison) **2.** *rd* vizon (bu hayvanın kürkünden yapılmış şey)
vîzvîjik *zo/m* çobanaldatan, keçisağan (Caprimulgus europeus)
vîzvîzik *zo/m* ağustos böceği
vokal *nd* vokal
volan *m* volân, düzen teker
vole *sp/m* vole
voleybol *m* voleybol
voleybolbaz *nd/nt* voleybolcu
volkan *jeo/m* volkan, yanardağ
volkanîk *rd* **1.** volkanik (volkanla ilgili) **2.** volkanik (içinde volkan bulunan) * **araziyê volkanîk** volkanik arazi
volontarîst *fel/nd* volontarist, iradeci, istenççi
volontarîzm *fel/m* volontarizm, iradecilik, istenççilik
volt *m* (fizikçi Volta'nın adından) volt (kısaltması V)
volta *m* **1.** volta (bir halatı bir yere bir kez dolaştırma veya babalara yöntemince sarma) **2.** volta (zincirin demire veya iki zincirin birbirine dolaşması) **3.** volta (geminin rüzgâra karşı için sağa sola zikzak yapması) **4.** *argo* volta (bir aşağı bir yukarı dolaşmak) ~ **avêtin** volta atmak
voltaj *fiz/m* voltaj, gerilim
voltajdar *fiz/rd* gerilimli
voltametre *fiz/m* voltametre
voltamper *fiz/m* voltamper
voltmetre *fiz/m* voltmetre
votka *m* votka
vulgarîze *rd* vülgarize * **weşanên vulgarîze** vülgarize yayınlar
vusat *fel/m* vüsat

W

w, W Kürt alfabesinin yirmi sekizinci harfi o-lup ses bilimi bakımından ötümlü sürekli dudaksı ünsüzleri gösterir
W *fiz* W (Watt'ın kısaltması)
W *kîm* W (wolfram'ın kısaltması)
wa *n* borç
wa *b* **1.** ya (bir şeyi onaylamada, 'evet' anlamında kullanılır) **2.** ey, hey * **wa gundîno** ey köylüler **3.** bre * **Wa Xelîl** bre Halil **4.** *h* gerçekten, öyle mi, esah mı **5.** işte * **wa ye pirtûk** işte kitap
wabeste *m* kayırma, iltizam
wabestekirin *m* kayırma
wabeste kirin *l/gh* kayırmak
wac *m* kahır
wacandin *m* kahırlandırma, kederlendirme
wacandin *l/gh* kahırlandırmak, kederlendirmek
wacgirtin *m* kahırlanma
wac girtin *l/ngh* kahırlanmak
wacib *ol/rd* **1.** vacip **2.** vacip, gerekli ~ **bûn** vacip olmak ~ **kirin** vacip kılmak, gerekli kılmak
wacîn *m* kahrolma
wacîn *l/ngh* kahrolmak
wackirin *m* kahretme
wac kirin *l/gh* kahretmek
wacok *rd* kendini kahreden
wad *bnr* wehd
wadar *rd* borçlu
wade *n* vade
wadedar vadeli
wafir *n* ahlâk
wagir *nd/nt* borç alan, borçlu
wagirtin *m* borçlanma, ödünç alma
wagirtin *l/ngh* borçlanmak, ödünç almak
wahe *m* vaha
wahê *nd* şarkı, türkülerde ara nağme olarak söylenen söz
wahr *m* kız kardeş
waiz *ol/n* vaiz
waiztî *m* vaizlik
wajger *nd/nt* başvurucu, müracaatçı
wajgerî *m* başvuru, müracaat
wajgerîn baş vurmak, müracaat etmek
waj gerîn *l/ngh* başvurmak, müracaat etmek
wajîgûn *rd* ters, uğursuz
wajîgûnî *m* terslik, uğursuzluk
wajînî *m* çığlık ~ **jê çûn** çığlık atmak ~ **pê ketin** çığlığı basmak
wajûn *rd* ters
wajûnbext karabahtlı
wak *d* **1.** gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde
wakîna *rd/h* böyle
wakîno *rd/h* böyle
wal *b* misket oyununda ben birinciyim anlamında bir deyim
wala *bnr* bala û wala
wale *rd* sersem
waletî *m* sersemlik
walgerandin *bnr* wergerandin
walgerîn *bnr* wergerîn
walince *m* erik
walî *nd/nt* vali, ilbay
walîde *m* valide
walîde siltan *m* valide sultan
walandin *m* dolama
walandin *l/gh* dolamak
walîn *m* dolanma
walîn *l/ngh* dolanmak
walîtî *m* **1.** valilik (vali olma durum) **2.** valilik (valinin görevi) **3.** valilik (valilik makamı ve bu makama bağlı resmi dairelerin tümü)
wam *n* borç
wamdar *rd* **1.** borçlu **2.** *mec* borçlu (bir yüküm altında bulunan) **3.** borçlu (bir şeyi bir başkasının yardımıyla yapmış olan) ~ **bûn** borçlu olmak ~ **derketin** borçlu çıkmak
wamdarbûn *m* **1.** borçlanma **2.** *mec* borçlanma (manevî bir yükümlülük altına girme)
wamdar bûn *l/ngh* **1.** borçlanmak **2.** *mec*

borçlanmak (manevî bir yükümlülük altına girmek)
wamdarbûyîn *m* borçlanış
wamdarderketî *rd* borçlu çıkmış olan
wamdarî *m* borçluluk
wamdarkirin *m* **1.** borçlandırma **2.** *mec* borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altına sokma)
wamdar kirin *l/gh* **1.** borçlandırmak **2.** *mec* borçlandırmak (manevî bir yükümlülük altına sokmak)
wamdarkirî *rd* borçlandırılmış olan
wamstendin *m* borç alma
wam stendin *l/gh* borç almak
wamstendî *rd* borçlu
wan *c* **1.** onlar (bükünlü halde) * **wan ez dîtim** onlar beni gördü * **em ji wan xweş in** onlanrdan memnunuz **2.** şunlar (işaret zamiri, bükünlü halde) * **tu wan hespan dibînî?** Şu atları görüyor musun? ~ **çawan nîna kir tu wisan govend bigire** sen de onlar gibi hareket et, sende onlara uy, anlamında bir deyim ~ **hînî hev kirin** (birbirine) haşir neşir etmek ~ **li hev anîn** aralarını bulmak, arayı yapmak ~ **li hev keys kirin** aralarını bulmak, ara bulmak ~ **xeraban** geçmişi kandilli (veya kınalı) * **hewce nake mirov dilê xwe bi wan xeraban bişewitîne** o geçmişi kınalılara acımaya gelmez
wane (I) *m* vana ~**ya ewlekariyê** güvenlik vanası
wane (II) *m* **1.** ders (bir konuda öğretmenin öğrenciye sınıfta belirli bir sürede verdiği bilgi) **2.** ders (bul bilginin aktarımı için ayrılan süre) * **pênc deqe maye ku wane biqede** dersin bitmesine beş dakika var **3.** ders (öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi) * **sibehê ji waneya matematîkê ezmûna min heye** yarın matematik dersinden sınavım var
wanebêj *nd/nt* okutman
wanebêjî *m* okutmanlık
wanek *m* nesne (belli bir ağırliği ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık)
wanekî *rd* nesnel, objektif
wanî *rd/h* böyle, öyle ~ **hatiye wê** ~ **jî here** böyle gelmiş böyle gider
wanîko *rd/h* böyle
wapor *m* vapur
waporşer *nd* savaş gemisi
waqandin *m* cıyaklatma, viyaklatma
waqandin *l/gh* cıyaklatmak, viyaklatmak
waqewaq *h* cıyak cıyak, viyak viyak ~ **kirin** cıyak cıyak etmek, viyak viyak etmek
waqif *bnr* weqf
waqîn *m* cıyaklama, viyaklama, vakvaklama, vaklama
waqîn *l/gh* cıyaklamak, viyaklamak, vakvaklamak, vaklamak
waqînî *m* cıyaklama, vaklama ~ **kirin** cıyaklamak
waqînîkirin *m* cıyaklama
waqînî kirin *l/gh* cıyaklamak
waqûr *rd* vakur, ağır başlı
waqurî *m* vakurluk, ağır başlılık
waqwaq *m* **1.** vakvak **2.** vakvak (çocuk dilinde ördek)
-war *rz/m* ad yapım soneki * **şalwar** şalvar (şal, pantolondor)
war *n* **1.** yurt, memleket (insanın üzerinde doğup büyüdüğü, yaşadığı yer) **2.** memleket, ocak * **warê bav û kalan** baba ocağı **3.** yurt, diyar (kimi nitelik veya değerleri taşıyanların çok bulunduğu yer) * **ev gund warê pêhlewanan e** bu köy pehlivanlar yurdudur **4.** memleket (iklim ve üretim bakımanda ele alınan bölge) **5.** yurt, ana vatan (bir şeyin ilk kez yetiştiği, göründüğü yer, bir şeyin çok yetiştiği yer) * **warê titûnê Amerîka ye** tütünün ana vatanı Amerika'dır **6.** yurt (bir grup insanın oturduğu, yetiştirildiği veya bakıldığı yer) * **warê zarokan** çocuk yurdu **7.** yurt (kalacak, barınacak yer) * **warê xwendekaran** öğrenci yurdu **8.** yurt (toplu olarak bir iş öğretilen yer) * **warê dirûtinê** dikiş yurdu **9.** yurt (hastalıkların tedavi edildiği yer) **10.** yurt (yürüklerin yazın veya kışın oturduğu yer) **11.** konalga (konak yeri) **12.** yayla **13.** yuva (bazı kötü nitelikli kimselerin çok bulunduğu veya barındığı yer) * **warê dizan** hırsızlar yuvası **14.** yuva, yatak (bir şeyin çok bulunduğu yer) * **warê şêran** aslan yatağı **15.** *mec* beşik (bir şeyin doğup geliştiği yer) * **warê mirovahiyê Mezopotamya** uygarlığın beşiği Mezopotamya **16.** alan (bir konu ve çalışma çevresi) * **di warê hunerê de xebatan dike** sanat alanında çalışmalar yapıyor **17.** sahne * **ji warê siyasetê vekişiya** politika sahnesinden çekildi **18.** *mec* döl, soy, zürriyet * **ez bêwar im benim** zürriyetim yok **19.** *mec* evlât * **tu jî war î?** sen de evlât mısın? ~ **danîn** konaklamak ~ **ew war e, bihar ne ew bihar e** durum çok değişik, anlamında bir deyim ~ **û mijarên pêwendiyê** ilgi alanı ~ **û wêr** yer yurt ~**ê bav û kalan** baba ocağı (veya yurdu), ana yurt ~**ê bînahiya xwe zêde kirin** ufkunu genişletmek ~**ê diz û keleşan** kurtlar sofrası ~**ê (yekî) hêşîn bûn** erkek evlâdı olmak, soyu devam etmek ~**ê kar û bar** iş alanı ~**ê (yekî) reş bûn** zürriyeti olmamak, soyunu sürdürecek biri olmamak ~**ê (yekî) reş e** zürriyetsiz. sulbsuz ~**ê (yekî) şîn bûn** zürriyeti devam etmek, erkek evlâdı olmak ~**ê (yekî) şîn kirin (erkek)** çocuk sahibi olmasını sağlamak ~**ê te reş be** soyun kurusun ~**ê te şîn be** evin şenlensin, çoluk çocuk sahibi olasın ~**ê têkiliyê** ilgi alanı

warbês *m* kamyon
wardar *m* demografya
wardarîn *rd* demografik
wardozî *m* yurt davası
wareste *rd* **1.** kurtulmuş, rahat **2.** doygun, müstağni **3.** sorumsuz (sorumlu olmayan) ~ **bûn** sorumsuz olmak
warestebûn *m* **1.** doygun olma, müstağni olma **2.** sorumsuz olma
wareste bûn *l/ngh* **1.** doygun olmak, müstağni olmak **2.** sorumsuz olmak
warestebûyîn *m* **1.** doygun oluş, müstağni oluş **2.** sorumsuz oluş
waresteî *m* **1.** doygunluk **2.** sorumsuzluk
waresteyane *h* **1.** doygunca **2.** sorumsuzca
wareş *rd* zürriyetsiz (evli olupta erkek çocuğu olmayan erkek) ~ **bûn** zürriyeti olmamak, soyunu sürdürecek biri olmamak
wareşî *m* zurriyetsizlik
warê hewayî *hiq* hava sahası
wargeh *n* **1.** yurt, mekân **2.** konaklama yeri, kamp **3.** üs, geçici konaklama yeri **4.** yurt (bir grup insanın oturduğu, yetiştirildiği veya bakıldığı yer) * **wargehê zarokan** çocuk yurdu **5.** yurt (kalacak, barınacak yer) * **wargehê xwendekaran** öğrenci yurdu ~**a lêxweytîkirinê** bakım yurdu, darulaceze
wargehvan *nd/nt* kampçı
wargehvanî *m* kampçılık
warguhastin *m* yurt değiştirme
warguhêzî *m* tehcir
warguhêzî *rd* tehcir edilmiş, göç ettirilmiş olan
warguhêzîbûn *m* tehcir olma, göç etme
warguhêzî bûn *l/ngh* tehcir olmak, göç etmek
warguhêzîkirin *l/gh* tehcir etme, yer değiştirme, göç ettirme
warguhêzî kirin *l/gh* tehcir etmek, yer değiştirmek, göç ettirmek
warihandin *bnr* werihandin
warihîn *bnr* werihîn
warîdat *m* varidat, gelir, gelirler
warîl *m* **1.** varil **2.** varil (bir varilin içine alacağı madde miktarı)
warîn *m* çığlık
warînî *m* çığlık ~ **jê çûn** çığlık atmak ~ **pê ketin** çığlığı basmak
warkor *rd* körocak, zürriyetsiz (çocuksuz aile)
warkorî *m* körocaklık, zürriyetsizlik
warnişîn *nd/nt* yaylada yaşayan
warnîş *nd* sakin (bir yerde oturan kimse, sekene)
warnû *nd* yenî yurt
waroş *m* varoş
warpayîz *nd* sonbaharda konaklanan yer
warreş *rd* **1.** körocak (çocuksuz aile) **2.** *mec* körocak (çocuğu olupta babasının yerini tutmayan, beceriksiz)
wartan *m* afra tafra * **çi wartan wartana te ye?** ne afra tafra yapıyorksun?
warunda *bnr* warwinda
warwinda *rd* **1.** körocak (çocuksuz aile) **2.** *mec* körocak (çocuğu olupta babasının yerini tutmayan, beceriksiz)
warxan *m* kat (daire)
warxweş *rd* **1.** şen yer **2.** şen ocak (evi yurdu canlı, şen olan)
warzan *rd* yurt bilen
wasat *rd* vasat, orta
wasatî *rd* ortalama
wasewas *m* vesvese, işkil, kuruntu ~ **jê re çêbûn** işkillenmek
wasewasdar *rd* vesveseli, işkilli
wasewas kirin *l/gh* evhamlanmak
wasî *nd/nt* **1.** vasi (bir yetimin veya akılca zayıf, hasta birinin malını yöneten kimse) **2.** vasi (ölen bir kimsenin vasiyetini yerine getirmekle yükümlü kimse)
waswas *m* vesvese, işkil
waswasdar *rd* vesveseli, işkilli, kuruntulu
waswase *m* vesvese, kuruntu, işkil, evham ~ **peyîvin** sayıklamak
waswasedar *rd* vesveseli, kuruntulu
waswasek *rd* vesveseli, kuruntucu
waswasî *rd* kuruntucu
waswaso *bnr* waswasok
waswasok *rd* vesveseli, işkilli, evhamlı, kuruntucu
waş *n* domuz
waşe *zo/m* atmaca, alıcı kuş
wat *fiz/m* vat ~ **saet** vat saat
watav *bnr* vatov
wate *m* **1.** anlam, mana **2.** *man* anlam (bir önermenin, bir tasarının, bir düşüncenin veya eserin anlatmak istediği şey) **bi ~ya tam a peyvê** kelimenin tam anlamıyla
watebar *rd* anlaşılır
watedar *rd* anlamlı
watedarî *m* anlamlılık
watedarkirin *m* anlamlandırma, manalandırma, ifadelendirme
watedar kirin *l/gh* anlamlandırmak, manalandırmak, ifadelendirmek
watenasiyî *rd* anlam bilimsel
watenasî *rz/m* anlam bilimi, semantik
wateya rayekî *nd* kök anlam
wateyî *rd* anlamsal
watezanî *rz/m* anlam bilimi, semantik
watov *rd/h* böyle
wavartin *m* ayıklama (birbirinden ayırma)
wavartin *l/gh* ayıklamak (birbirinden ayırmak) * **dexl û dan ji hev wavêre** hububatları birbirinden ayıkla
wavartî *rd* ayıklanmış olan
waver *rd* ayıklayıcı
waweyla *b* vaveylâ
waweylê *b* vaveylâ, yazık, vah, heyhat, eyvah
wawik *zo/n* **1.** çakal (Canis aureus) **2.** *argo* çakal ~**ê ber (devê) çeman** mezar kaçkını (çok zayıf kimse)

wawî, wawîk *bnr* wawik
wax *b* **1.** vah **2.** aman (şaşma anlatır) ~ **û şîvan** ah vah, matem
waxîn *bnr* axîn û waxîn
waxwax *b* **1.** vah vah **2.** pes (şaşmayı anlatır)
waxwaxkirin *m* **1.** vahvahlanma **2.** pes etme (ancak bu kadarı olur deme)
waxwax kirin *l/gh* **1.** vahvahlanmak **2.** pes etmek (ancak bu kadarı olur demek)
wayîk *m* uğur, meymenet
waz *m* nazariye, teorî
wazbûn *m* vazgeçme
waz bûn *l/ngh* vazgeçmek
wazewaz *m* ses gürültüsü
WC WC (water closet'ın kısaltması)
we (I) *c* siz (bükünlü hali) * **we ew ji min re anîbû** siz onu bana getirmiştiniz **(ji)** ~ **ne çêtir be** sizden iyi olmasın ~ **qeder** şunca ~ **rast got** keramet buyurdunuz (veya keramette bulundunuz) ~ **sikerata mewtê xelas kiriye ku hûn** dikenin ne öyle gülüyorsun, tuzun mu kuru senin? ~ **tam li navê xist** keramet buyurdunuz (veya keramette bulundunuz)
we (II) *h* öyle * **we ye** öyledir ~ **bûn** öyle olmak ~ **kirin** öyle yapmak * **we neke** öyle yapma
wead *n* vaat
weadkirin *m* vaat etme
weadkirin *l/gh* vaat etmek
weadkirî *rd* vaat edilmiş, mevut
weaz *ol/m* vaaz
weazdan *m* vaaz etme, vaaz verme
weaz dan *l/gh* vaaz etmek, vaaz vermek
weazdar *rd* vaazcı
weazdayîn *m* vaaz ediş, vaaz veriş
weba *m* veba
webal *n* vebal
webûn *m* **1.** sanma, zannetme **2.** öyle olma
we bûn *l/ngh* **1.** sanmak, zannetmek * **ji wan we ye** öyle sanıyorlar **2.** öyle olmak
wec (I) *n* yüz, surat, çehre
wec (II) *m* yarar, fayda
wecd *m* vecit
wecdar *rd* yararlı ~ **bûn** yararlı olmak
wecdarbûn *m* yararlanma
wecdar bûn *l/ngh* yararlanmak
wecdarbûyîn *m* yararlanış
wecdarkirin *m* yararlandırma
wecdar kirin *l/gh* yararlandırmak
wecgirtin *m* faydalanma
wec girtin *l/gh* faydalanmak
wech *n* **1.** yüz, çehre, surat **2.** vecih, yön, veçhe
wecîbe *m* vecibe
wecîz *rd* veciz
wecîze *m* vecize, öz deyiş
weç *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
wed *n* vakit
weda *m* veda
wedanî *m* aht
wefa *m* vefa
wefadar *rd* vefalı, vefakâr
wefadarî *m* vefalılık, vefakârlık
wefakar *rd* vefakâr, vefalı
wefakarî *m* vefakârlık, vefalılık
wefat *m* vefat ~ kirin vefat etmek
wefatkirin *m* vefat etme
wefat kirin *l/gh* vefat etmek
wefd *m* heyet, kurul ~**a rawêjiyê** istişare heyeti
wefid *bnr* wefd
wefitandin *m* vefat etmesine neden olma
wefitandin *l/gh* vefat etmesine neden olmak
wefitîn *m* vefat etmek
wefitîn *l/ngh* vefat etmek
weh *b* **1.** a (şaşma bildirir) **2.** olur mu **3.** ya (bir şeyi onaylamada, 'evet' anlamında kullanılır) **4.** ne garip ki
weha *bnr* wiha
wehamet *m* vahamet
wehc *m* hararet (susama, susuzluk) * **çay, wehca meriv dişikêne** çay, harareti giderir ~**a (yekî) şikandin** hararet kesmek (veya söndürmek) ~**a (yekî) pir bûn** hararet basmak (çok susamak) ~**a (yekî) rabûn** hararet basmak (çok susamak) ~**a (yekî) rakirin** hararet vermek ~**a xwe şikandin** susuzluğunu gidermek
wehcar *n* alet, araç
wehcdar *rd* hararetli
wehcdarbûn *m* hararetlenme
wehcdar bûn *l/ngh* hararetlenmek
wehcdarbûyîn *m* hararetleniş
wehcdarkirin *m* hararetlendirme
wehcdar kirin *l/gh* hararetlendirmek
wehd *m* **1.** vaat * **ka soz û wehdê te?** hani söz ve vaadın? **2.** ahit, ant ~ **be 1)** tövbeler olsun (veya tövbeler tövbesi **2)** hiç yok, yok oğlu yok ~ **be ji bo derman jî tune** katresi yok ~ **kirin** vaat etmek ~**a xwe anîn cih** vaatini tutmak (veya vaadinde durmak) ~**a Xwedê be 1)** tövbeler olsun (veya tövbeler tövbesi **2)** üstüme iyilik sağlık (üstüne, üstünüze sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifalar (şaşma, şaşkınlık belirtmek için)
wehdaniyet *m* vahdaniyet
wehdanî *m* vahdanî
wehdet *m* vahdet
wehdetê wicûd *fel* varlık birliği
wahdetul wicûd *nd* vahdeti vücut
wehdkirin *m* ahdetme
wehd kirin *l/gh* ahdetmek
wehirandin *m* israf etme
wehirandin *l/gh* israf etmek
wehirandî *rd* israf edilmiş olan
wehirîn *m* israf olma
wehirîn *l/ngh* israf olmak
wehî *ol/m* vahiy ~ **dahatin** (an jî **hatin**) vahiy inmek

wehîd *rd* **1.** vahit, yalnız, tek **2.** vahit, benzeri olmayan **3.** tek, kimsesiz, yalnız (olan kimse) ~ **bûn** kimsesiz olmak, yalnız olmak
wehîm *rd* vahim
wehm *m* **1.** vehm (gerçekte var olmayan) **2.** vehm, kuruntu **3.** *psî* kuşku, işkilenme duygusu
wehmkirin *m* kuşkulanma, işkillenme
wehm kirin *l/gh* kuşkulanmak, işkillenmek
wehrîş *m* karar
wehrîşdan *m* kararlaştırma, karar verme
wehrîş dan *l/gh* kararlaştırmak, karar vermek
wehş *zo/n* **1.** domuz **2.** *mec* domuz, hınzır (hain, aksi, ters, inatçı, katı yürekli, gaddar) **~ekî weka (yekî) tune bûn** (biri) domuzun teki olmak **~ên (yekî) tune bûn** (biri) çok zengin olmak
wehşet *m* vahşet
wehşetzar *m* wahşetin yaşandığı yer
wehşiyane *rd/h* **1.** vahşîce **2.** yırtıcıca
wehşî *zo/rd* vahşî, yabanî (evcil olmayan hayvan)
wehşîbûn *m* vahşîleşme, yabanîleşme
wehşî bûn *l/ngh* vahşîleşmek, yabanîleşmek
wehşîbûyîn *m* vahşîleşiş, yabanîleşiş
wehşîn *rd* vahşî, yabanıl
wehşînî *rd* **1.** vahşî **2.** vahşîce **3.** yırtıcı (başka hayvanları parçalayarak yiyen hayvan) **4.** *mec* çok iri, irice * **kevirê wehşînî** irice taş **5.** *mec* büyük, aşırı * **virê wehşînî dike** çok büyük yalanlar atıyor
wehşîtî *m* **1.** vahşîlik **2.** domuzluk, hınzırlık (hainlik) ~ **kirin** domuzluk yapmak, hınzırlık etmek **~ya (yekî) pê girtin** domuzlaşmak
wehşkî *rd/h* vahşîce
wehştî *m m* **1.** vahşîlik **2.** domuzluk, hınzırlık (hainlik) ~ **kirin** hınzırlık etmek
wejartin *m* ayıklama
wejartin *l/gh* ayıklamak
wejartî *rd* ayıklanmış olan
wejen *m* geri tepme
wejenî *m* savurma
wejenok *rd* geri tepici
wek *d* **1.** gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde **3.** -e olarak * **wek mamoste** öğretmen olarak **4.** gibi, -e yakışır biçimde ~ **ava ji devê cêr bê baran barîn** bardaktan boşanırcasına yağmur yağmak ~ **bizmarê ji bin kondera yekî derketî bûn** hiç özülmemek, değersiz saymak ~ **bîra kûr bûn** derya gibi olmak ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re wek merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **hev derketin** başa baş gelmek ~ **îmana xwe zanîn** dini gibi bilmek, adı gibi bilmek (veya emin olmak) ~ **ji kûz birije baran barîn** bardaktan boşanırcasına yağmur yağmak ~ **ji sewîl de bê baran barîn** bardaktan boşanırcasına yağmur yağmak ~ **kefa destê xwe zanîn** adı (veya ismi) gibi bilmek ~ **(...) kirin** gibi yapmak ~ **kûçikê ku xwe di xweyê xwe bide** kedi gibi birine sırnaşmak ~ **nanê sêlêye, ne berê (wî) heye ne pişta wî** omurgasızın teki olmak (güvenilmez, riyakar olmak) ~ **nimûne** örneğin, meselâ ~ **nimûne dîtin** örneksemek ~ **nimûne pejirandin** örneksemek
weka *bnr* wekî
wekal *n* vekil
wekalet *m* vekâlet ~ **kirin** vekâlet etmek
wekaletname *m* vekâletname
wekanî *h* böyle
wekat *rd* **1.** belirgin, bariz, açık **2.** kesin, kat'î
wekatbûn *m* **1.** belirginleşme **2.** kesinleşme
wekat bûn *l/ngh* **1.** belirginleşmek **2.** kesinleşmek
wekatbûnî *m* belirlenim
wekatbûyî *rd* **1.** belirginleşmiş **2.** kesinleşmiş
wekatbûyîn *m* **1.** belirginleşiş **2.** kesinleşiş
wekatî *m* **1.** belirginlik **2.** kesinlik **3.** *fel* kesinlik
wekatkirin *m* **1.** belirleme **2.** belirginleştirme **3.** kesinleştirme
wekat kirin *l/gh* **1.** belirlemek **2.** belirginleştirmek **3.** kesinleştirmek
wekatkirî *rd* **1.** belirginleştirilmiş, belirlemiş olan **2.** kesinleştirilmiş
weke *bnr* wekî
wekehev *rd* **1.** eşit **2.** beraber, eşit
wekehevbûn *m* **1.** eşit olma **2.** beraber kalma, eşitlenme
wekehevbûn *l/ngh* **1.** eşit olmak **2.** beraber kalmak, eşitlenmek
wekehevî *mat/rd* özdeş
wekehevîbûn *m* **1.** özdeşleşme **2.** *mat* özdeşlik
wekehevî bûn *l/ngh* özdeşleşmek
wekehevîkirin *m* özdeşleme, özdeşleştirme
wekehevî kirin *l/gh* özdeşlemek, özdeşleştirmek
wekexwe *rd* özgün
wekê *n* vakit * **wekê ez li Şamê bûm** şamda olduğum vakit
wekhev *rd* **1.** eşit * **ev her du bar wekhev in** bu iki yük eşit **2.** eşit (aynı haklardan yararlanan, aynı düzeyde olan) * **her kes li ber qanûnan wekhev e** herkes kanun önünde eşittir **3.** *mat* eşit
wekhevbûn *m* eşitlenme **~a şev û rojê** *ast* gün -tün eşitliği, ekînoks
wekhev bûn *l/ngh* eşitlenmek
wekhevbûyîn *m* eşitleniş
wekhevgirtin *m* **1.** eşit tutma, nispet etme **2.** oranlama
wekhev girtin *l/gh* **1.** eşit tutmak, nispet etmek **2.** oranlamak
wekhevgirtî *rd* **1.** eşit tutulmuş, nispet edilmiş **2.** oranlanmış

wekheviya dengan *wj/nd* cinas
wekheviya nêvî *wj/nd* cinasi nakıs
wekheviya tevî *wj/nd* cinasî tam
wekhevî *m* **1.** eşitlik (iki şey veya daha çok şeyin eşit olması durumu, denklik) **2.** eşitlik (kanunlar yönünde ayırım olmaması durumu) **3.** *sos* eşitlik insanlar arasında ayırım bulunmaması durumu) **4.** *mat* eşitlik
wekhevîxwaz *nd/nt* eşitçi, eşitlikçi
wekhevîxwazî *m* eşitçilik, eşitlikçilik
wekhevkirin *m* eşitleme
wekhev kirin *l/gh* eşitlemek
wekilandin *m* tekrarlamak, tekrar etme
wekilandin *l/gh* tekrarlamak, tekrar etmek * **gotina wê wekiland** sözünü tekrarladı
wekilandî *rd* tekrarlı, tekrarlanmış olan
wekilî *rd* tekrarlanmış olan
wekilîn *m* tekrarlanma
wekilîn *l/ngh* tekrarlanmak
wekî *d* **1.** gibi, -e benzer * **zilamekî wekî şêr** aslan gibi bir adam **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde * **wekî min bikin** benim gibi yapınız **3.** gibi, takım * **ramanên wekî vê** bunun gibi bir takım düşünceler **4.** gibi, -e yakışır biçimde * **wekî mirovan bixwaze** insan gibi iste **5.** gibi, kadar * **spas dikim, mîna ku min stendibe** teşekür ederim, almış kadar oldum **6.** gibi, bu kabilden, çeşidinden **7.** *g* madem * **wekî ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** madem inanmıyorsunuz kendiniz gelin **8.** eğer * **wekî ez bêm** eğer gelirsem **9.** *h* şöyle (aşağı yukarı, o yolda) **10.** tam (uygun olarak, ayni, tıpkı) ~ **agir kelîn** ateş gibi yanmak * **canê wî wekî agir dikele** vücudu ateş gibi yanıyor ~ **agir û barûdê ne** kedi ile köpek gibi (birbirleriyle geçinmemek) ~ **agir û barûdê ye** barut fıçısı (gibi) ~ **agirê pûş** saman alevi gibi ~ **ala** (an jî **beyreq)** bayrak gibi ~ **aşîtê** (an jî **şepeyê, berfendeyê, basûyê) pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **av derbas bûn** (an jî **bihurîn)** su gibi akmak (zaman için) ~ **av hatin** su gibi akmak (yiyecek, ekmek vb. için) ~ **av lê çûn** su gibi bilmek (veya okumak) ~ **ava kewserê ye** kevser gibi ~ **axa û began dewrana xwe derbas kirin** paşa gibi yaşamak ~ **axayan bûn** bey (veya paşa) gibi yaşamak ~ **axayan di nav hebûnê de bûn** kont gibi yaşamak ~ **barûdê gotin gulp û pê ketin** bomba gibi patlamak (birden öfkelenmek) ~ **bayê** rüzgâr gibi, yel gibi ~ **bayê bezê** hızlı bir şekilde ~ **bayê birûskê** hızlı bir şekilde ~ **behr e** derya gibi (çok bilgili kimse) ~ **belgîrekî ye** aygır gibi ~ **benîşt** akız gibi (ayrılmak bilmez, yapışkan) ~ **benîşt cûtin** ağızda sakız gibi çiğnemek * **ev çi ye tu wekî benîşt dicûyî û dibêjî** bu nedir ağızda sakız gibi çiğneyip duruyorsun? ~ **beqekî** bakla kadar (bit, pire gibi küçük böcekleri çin) ~ **berê** eskisi gibi * **ez ji vir mîna berê hez nakim** burayı eskisi gibi sevmiyorum ~ **berê dewam** (an jî **berdewam) kirin 1)** eskisi gibi devam etmek **2)** sürüp gitmek ~ **berfendeyê** (an jî **aşîtê, şepeyê, basûyê) pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **berfê ye** kar gibi ~ **beroşek ava kelandî bi canê (yekî) de hatin xwarê** tepesinden (veya başından) kaynar su dökmek ~ **bilbil** *h* **1)** bülbül gibi **2)** şakır şakır * **wekî bilbil bi Kurdî dipeyîve** şakır şakır Kürtçe konuşuyor ~ **bilbilan axivîn (peyivîn** an jî **xeber dan)** bülbül gibi konuşmak * **jinik mîna bilbilan bi Fransizkî diaxive** kadın bülbül gibi Fransızca konuşuyor ~ **bilbilan xwendin** bülbül gibi okumak ~ **birayê Xiço gotin** bülbül gibi söylemek, itiraf etmek ~ **birayan** kardeş kardeş (erkek kardeş için) ~ **birayê biçûk çûn** tıpış tıpış yürümek (isteristemez bir yere gitmek veya ayrılmak) ~ **birq û birûskê** şimşek gibi ~ **birûskê** yıldırım gibi ~ **biyaniyan** (an jî **xerîban) sekinîn** yabancı gibi durmak ~ **bîbika çavê xwe jê hez kirin** gözünün bebeği gibi sevmek ~ **boça bêrê** kazık gibi olmak ~ **bomba biteqe** bomba gibi patlamak (bir olay birden ortaya çıkarak herkesi şaşırtmak) ~ **boxekî ye** boğa gibi (çok güçlü görünen, vücudu gelişmiş delikanlı) ~ **(....) bûn** gibi olmak ~ **canê xwe jê hez kirin** (birini veya bir şeyi) canı (gibi) sevmek ~ **cenaze** cenaze gibi ~ **cenaze xwe dirêj kirin** kalıp gibi serilmek (yorgunluktan ötürü) ~ **cêran** testi gibi (büyük ve sarkık meme) ~ **conegayê kel lê bûn bihar** baharı başına vurmak ~ **çengek av ku ji behrê here** testi kırılsa da kulpu elde kalır ~ **çerm e** post gibi ~ **çi?** ne gibi? ~ **çipikê ye** keklik gibi (galımlı, hareketli) ~ **çira şîr** süt gibi * **porê wî weka çira şîr bû** beyaz saçları süt gibiydi ~ **çirikê** çörten gibi ~ **çiyayekî 1)** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) çok büyük, çok iri, çok güçlü * **xortekî wekî çiyayekî** dağ gibi delikanlı **2)** dağ gibi (veya kadar), dağlar gibi (veya kadar) pek çok * **wekî çiyayekî firaqên qirêjî li berê lod bûn** dağ gibi bulaşık önüne yığıldı ~ **çûçikê qupikê her yek bi cihekî de revîn** çil yavrusu gibi dağılmak ~ **darikê nav tirafê** fesat, arabozucu, her şeye maydanoz kimse ~ **dawetê ye** bayram havası ~ **decal li pey be** yangından (veya gümrükten) mal kaçırır gibi ~ **defê werimî ye** (an jî **vezelandî)** davul gibi (gergin) ~ **dehşika destê gavanan hema filitî** *mec* ayakkabısız kaçmak ~ **dendika sîrê ye** turp gibi (sağlığı yerinde) ~ **deq e** aslan gibi (sağlıklı) ~ **(yekî) derketin** dediği çıkmak ~ **dermanê ku tu biavêjî çavê kor** tam biçilmiş kaftan ~ **devê çiranekê baran barî** bardaktan boşanırcasına

yağmur yağmak ~ **deveya ku ji semerê xwe dixwe** hazırdan yemek ~ **deveyê pelixîn** lök gibi oturmak ~ **devê cilêtê birîn** bıçak gibi kesmek (çok keskin olmak) ~ **devê kêrê birîn** bıçak gibi kesmek (çok keskin olmak) ~ **devê meşkê baran hatin xwarê** bardaktan boşanırcasına yağmak ~ **dewaran e** hayvan gibi ~ **dêw** dev gibi ~ **di dawet û dîlanê de bûn** düğün bayram etmek ~ **dilê (yekî) lebat kirin** (birinin) nabzına göre şerbet vermek ~ **din (an jî dî) 1)** başka, -den başkası, başkaca, geri * **rastiya wê ev e, wekî din xeberoşk in** gerçeği budur, gerisi masal **2)** geri (son, sonuç) * **tu vî tiştî ji min re bihêle, wekî din meraq meke** sen işi bana bırak, gerisini düşünme **3)** daha daha ~ **din na, tenê ku dibêje Xwedê yek e jê bawer dikim** Allah bir dediğinden başka sözüne inanılmaz ~ **din nabe** şüphe yok ~ **dinyanedîtiyan** mal bulmuş (Mağribî) gibi ~ **diya bûka bêcihêz ketin mitaleyan** arpacı kumrusu gibi düşünmek ~ **diya bûka bêcihêz li hev çûn û hatin** deli dana (lar) gibi dönmek ~ **dizan** hırsız gibi ~ **dîkê elok xwe gij kirin** hindi gibi kabarmak ~ **dîkê qoqo bi tenê man** guguk gibi kalmak (veya oturmak) ~ **dîkê spî (yek) derxistin rastê** (birini) aklamak ~ **dînan** deli gibi, delicesine * **wekî dînan ji keçikê hez dike** kızı delicesine seviyor ~ **dînan (cil an jî xişr) bi xwe de kirin** deli saraylı (gibi) takıp takıştırmak ~ **dîwarekî ye** kapı gibi ~ **dost kar bike, wekî dijmin bixwe** çalışırken cani gönülden çalış, yerken çekinmeden ye ~ **dûpişkê bi binê piyên mirov vedan (û pûrta serî weşandin)** yılan gibi sokmak ~ **erzûhalê** arzuhal gibi (veya kadar) ~ **eskeran** asker gibi ~ **eyikû** sanki ~ **eynik** (an jî **neynik) e** ayna gibi (dümdüz ve parlak) ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re wekî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **ga kirin orîn** danalar gibi bağırmak (veya böğürmek) ~ **gamêşê ketin û ranebûn** manda gibi yayılmak ~ **gamêşekî xwarin xwarin** manda gibi yemek ~ **gamêşekî ye** boğa gibi (çok güçlü görünen, vücudu gelişmiş delikanlı) ~ **geran** balyoz gibi (yumruk veya kol için) ~ **gêjan** sersem gibi ~ **gêjan li dora xwe çûn û hatin** dolap beygiri gibi dönüp durmak ~ **gilok** tortop * **li ber nivîna bûbû mîna gilok** yatağının dibinde tortop olmuştu ~ **gul derbas kirin** gül gibi geçinmek (pek geniş olmayan bir imkanla rahat, sıkıntısız yaşamak) ~ **gul ji hev hez kirin** gül gibi geçinmek, gül gibi yaşamak (çok iyi anlaşmak, geçinmek) ~ **gule (yekî) girtin** bıçak gibi saplanmak (sancı, ağrı birden ve güçlü olarak gelmek) ~ **guleya devê tivingê ye** ardından sapan taşı yetişmez ~ **guleyê ye** gülle gibi (ağır) ~ **gulê (yek) xweyî kirin 1)** gül gibi bakmak (geçimini para sıkıntısı olmadan sağlamak) **2)** gül gibi bakmak (iyi, temiz bakmak) * **wekî gulê zaroka xwe xweyî dike** çocuğuna gül gibi bakıyor ~ **gur êrîş kirin (xwarinê)** aç kurt gibi (yemek, üşüşmek veya saldırmak) ~ **guran birçî bûn** kurt gibi acıkmış olmak ~ **guran dirêjî (xwarinê) kirin** aç kurt gibi (yemek, üşüşmek veya saldırmak) ~ **gurzekê** bilek gibi (saç için, gür) ~ **(tiştekî) hatin** gibi gelmek * **ew berê ji min re wekî merivekî biaqil dihat** önceleri bana çok akıllı birisi gibi geliyordu ~ **hecacê ku li Erefayê bê şêlandin** Arafatta soyulmuş hacıya dönmek ~ **hesin (zexm)** demir boku gibi ~ **heriyê ye** çamur gibi (ekmek için, iyi pişmemiş) ~ **hestî ye** kemik gibi ~ **heşr û mehşerê ye** mahşer gibi ~ **hev derketin** eşit çıkmak, birbirine denk çıkmak, pata çıkmak ~ **hev in loma li hev geriyan e** huyu huyuna suyu suyuna (uygun) ~ **hewma masiyan** balık istifi (çok sıkışık olarak bir yere dolmak) ~ **heykel** heykel gibi (hareketsiz, duygusuz) ~ **heyva çardeşevî** gün gibi açık (çok açık, çok belli) ~ **heyva çardehşevî ye 1)** ayın ondördü gibi, ay parçası (gibi) **2)** görünen köy kılavuz istemez, ay aydın, hesap belli ~ **hijikekî** değnek gibi (çok zayif ve ince) ~ **hineyê** kına gibi ~ **hingekî** taş gibi, sağlığı ve gücü yerinde ~ **hingiv e** bal gibi (pek tatlı) ~ **hirçan e** ayı gibi (kaba, anlayışsız) ~ **hirçekî** ayı gibi (iri) ~ **îmana xwe bi fikra (yekî) zanîn** düşüncesini okumak ~ **îmana xwe zanîn** dini gibi bilmek * **wê wekî îmana xwe dizanibû ku ew ne yekî saxlem e** onun sağlam biri olmadığını dini gibi bilirdi ~ **jehr e 1)** zehir gibi, ağı gibi **2)** zehir gibi (çok becerikli, usta) * **ajo wekî jehr e** zehir gibi şoför ~ **ji hêkekê bin** yarım elmanın yarısı o, yarısı bu ~ **ji ser kerê de ketin** eşekten düşmüş karpuza dönmek ~ **kabê wîş e** çok çevik ~ **karîban** kehribar gibi ~ **kavir e** sağlıklı, koç gibi (dinç yaşlılar için) ~ **kaxizên îskambîlê li dû hev ketin** iskam bil kâğıdı gibi devrilmek ~ **kela miqilkê ye** içindekini hemen söyleyiveren ~ **kela şîr çûn** kuş gibi uçup gitmek (çok kısa sürmek, geçmek) * **zeman wekî kela şîr e diçe** zaman kuş gibi uçup gidiyor ~ **kelekê ye 1)** kale gibi (büyük ve sağlam yapı) **2)** kale gibi (kendisine güvenilen, güçlü kimse) ~ **keran** eşek gibi ~ **keran gerîn** saka beygiri gibi (amaçsız dolaşanlar için söylenir) ~ **keran xebitîn** it gibi çalışmak ~ **keran xwarin** *argo* davargibi yemek ~ **keran xwe avêtin erdê** *argo* semeri devirmek ~ **kerê guhê xwe dapêlî kirin** koyun kaval dinler gibi dinlemek ~ **kerê ku bikeve çamûrê û niza-**

nibe rê bi ku de ye iki arada bir derede (kalmak) ~ **kerê (yek) kutan** eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~ **kesê ku xerab xuya (an jî xonê) dike ye** at hırsızı gibi ~ **kevir e 1)** taş gibi (çok sert) **2)** çakı gibi (canlı ve atik) ~ **kevirê (an jî kuçê) ku tu li nav çamûrê bixî** çamura atılan taş misali gib ~ **kewê ku wê lext kirin** yemle tuzağa düşürülen keklik misali ~ **kihêl** at gibi (iri kadın) ~ **(...) kirin 1)** gibi yapmak **2)** (birinin) nabzına göre şerbet vermek ~ **koxik** bodrum gibi (basık tavanlı yapılar için) ~ **koxikê ye** gecekondu gibi ~ **ku 1)** *h* örneğin **2)** âdeta **3)** mademki * **wekî ku hûn bawer nakin hûn bi xwe werin** madem inanmıyorsunuz kendiniz gelin ~ **ku...** benzemek, sanısını uyandırmak * **wekî ku vî zilamî araq vexwariye** bu adam rakı içmişe benziyor ~ **ku (yek) agir berde barûdê** yaraya tuz biber ekmek ~ **ku ava sar bi ser de hatin kirin** soğuk duş etkisi yapmak ~ **ku bawîşk bên (yekî)** kuş gibi uçup gitmek (çok kısa sürmek, geçmek) * **min carek bala xwe dayê ku sal wekî ku bawîşk hatibin min, çûne** bir baktım ki seneler kuş gibi uçup gitmiş ~ **ku ber û malê hev bin** etle tırnak gibi ~ **ku bikin halê miriyan** *h* öldüresiye ~ **ku (wî) danî be** eliyle koymuş gibi * **qebanoza li di refikê de wekî ku min bi xwe danî be, min hemen ew dît** raftaki kavanozu elimle koymuş gibi hemen buldum ~ **ku hê nû (yek) ji diya xwe bûn** anadan (yeni) doğmuşa dönmek (veya anadan yeni doğmuş gibi olmak) ~ **ku ji diya xwe bûbe** anadan doğma, çırılçıplak **(yek)** ~ **ku ji haca şerîf bê li hêviyê sekinîn** (birini) hacı bekler gibi beklemek ~ **ku ketibe xewa temarê** üzerine ölü toprağı serpilmiş gibi uyumak ~ **ku mû ji nava mast bê kişandin** tere yağından kıl çeker gibi* **wekî tu mûyekî ji nava mast bikişînî ji vî karî xelas bû** tere yağından kıl çeker gibi bu işten kurtuldu ~ **ku pêlî hekan bike** öküz arabası gibi (çok yavaş kimse) ~ **ku qet (...) be** görmediğine dönmek, görmemişe dönmek (başında geçmemiş gibi olmak) ~ **ku siwar li pey bin** atlı kovalarcasına ~ **ku tê fehmkirin** anlaşılan ~ **ku tu cêrek av lê bikî** su gibi terlemek ~ **kundan** kukumav gibi ~ **kundan hizinîn** kukumav gibi düşünüp durmak ~ **kutekî ye** direk gibi (sağlam yapılı, iri yapılı) ~ **kûçikan (an jî seyan)** köpek gibi **(cihek)** ~ **lana moriyan e** (bir yer) karınca yuvası gibi kaynamak ~ **lana mozeqirtikan lê derbûn** mantar gibi yerden bitmek ~ **leglegê stû zirav kirin** boynu armut sapına dönmek ~ **lehiyê jê çûn (an jî kişin)** sel gibi akmak (sıvılar için) ~ **lematekî** lâpa gibi ~ **leşkeran (an jî eskeran)** asker gibi ~ **Leyla û Mecnûn in** iki ahbab çavuşlar (şaka yolu ile, sürekli beraber olan ve birbirinden ayrılmayan kimseler için söylenir) ~ **(yekî) lê xistin** (birinin) nabzına göre şerbet vermek ~ **lota kerê** eşek şakası ~ **makîne bûn** makineli gibi (peşpeşe, hızlı hızlı konuşan kimse) ~ **makîne ye** mitralyöz gibi ~ **mala dawetê ye** düğün evi gibi ~ **mala libarkirinê** çarşamba pazarı gibi (her şey karmakarışık ortada olan yer) ~ **mar** yılan gibi ~ **mar çûn** yağ gibi kaymak (araba, taşıt sarsmadan hızlı gitmek ~ **melekan e** melek gibi ~ **Memê Alan helîn** Kerem gibi sevmek (veya yanmak) ~ **Memo li serê dîn bûn** Kerem gibi sevmek (veya yanmak) ~ **merivan (mirovan** an jî **însanan) 1)** adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) **2)** adam gibi (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) **3)** insan gibi **4)** *h* adamca, adamcasına **(cihek)** ~ **mêşan zehî dan** arı kovanı gibi işlemek ~ **mêşin e** kuzu gibi ~ **minareyekê** minare gibi **(yekî)** ~ **minareyekê** minare kırması ~ **mircan in** inci gibi (küçük, temiz, güzel ve düzgün) * **diranên wê wekî mircan in** inci gibi dişleri ~ **miriyêan** ölü gibi ~ **miriyê ku serê (wî) li hedan** (an jî **tabûtê) ketin** başı taşa değmek ~ **mirîşka (an jî tûtika) birçî di xewna xwe de gilgilan dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **mirovan (merivan** an jî **însanan) 1)** adam gibi (terbiyeli, akıllı, uslu) **2)** adam gibi (adamlığa, insanlığa yaraşır yolda) **3)** insan gibi **4)** *h* adamca, adamcasına ~ **misk û emberê** mis gibi * **hewayeke xweş wekî bêhna misk û emberê** mis gibi bir hava ~ **misqaleke berê rojê jê hez nekirin** günahı kadar sevmemek ~ **mînak** örneğin, örnek olarak * **di axaftina xwe de li ser gelek mijaran rawestiya, wekî mînak bi dûvdirêjî ji ziman behs kir** konuşmasında bir çok konuya dokundu, örnek olarak dilden uzun uzun söz etti ~ **moriyekê** bit kadar (çok küçük) ~ **mozeqirtikê li pey bûn** (birine) pervane olmak ~ **mû 1)** kıl gibi **2)** bıçak gibi (ince) **3)** tüy gibi (çok hafif) ~ **mû ye** kıl gibi ~ **navê xwe zanîn** adı (veya ismi) gibi bilmek ~ **mûm û şima ye** mum gibi (sararıp solmak, zayıflanmak) ~ **mûma rêtî** mum gibi, dimdik ~ **nal û bizmar bûn** aralarından su sızmamak **(cihek)** ~ **navê xwe zanîn** (bir yeri) ezbere bilmek ~ **neynokê** tırnak kadar ~ **nimûne** örneğin, örnek olarak * **di axaftina xwe de li ser gelek mijaran rawestiya, wekî nimûne bi dûvdirêjî ji ziman behs kir** konuşmasında bir çok konuya dokundu, örnek olarak dilden uzun uzun söz etti ~ **nokekî ye** mercimek kadar ~ **palasa Haliyan li erdê pehn bûn** maça beyi gibi kurulmak ~ **palasekî** çarşaf kadar ~ **pelê cixareyê** sigara kağıdı gibi (çok ince) ~ **pereng** kor gibi ~ **peraniyan** kurtlar

gibi ~ **peykeran e** heykel gibi (çok güzel vücut ~ **pênc pêçiyên xwe (cihekî) zanîn** (bir yeri) avucunun içi gibi bilmek ~ **pisîkê li ser çar lingan sekinîn** kedi gibi dört ayak üstüne düşmek ~ **pisîkê li ser her çar lepan ketin** kedi gibi dört ayak üstüne düşmek ~ **pisîkê xwe melûsankî kirin** süt dökmüş kedi gibi olmak (veya süt dökmüş kediye dönmek) ~ **pisîkê ye** kedi gibi ~ **pizot** (an jî **pereng)** kor gibi ~ **pola** demir boku gibi (çok güçlü, çok kuvvetli) ~ **porê keçelan e** mısır püskülü gibi ~ **pûtan** put gibi ~ **qalib li ser (yekî) rûniştin** kalıp gibi oturmak ~ **qedene** kadana gibi (iri yarı kadın) ~ **qelîneka ser sêlê natebite** yerinde duramamak ~ **qencekî Xwedê xuya bûn** sureti haktan görünmek ~ **qetran** katran gibi ~ **qijnikê jê nebûn** (an jî **neqetîn)** kene gibi yapışınak ~ **qiyamet** derya gibi (pek çok) ~ **qolekî ye** kütük gibi (çok şişman) ~ **qula gur** avuç içi kadar (pek küçük, dar yer) ~ **resm e** resim gibi ~ **roviyan** tilki gibi ~ **ruh** canım (çok güzel, çok değer verilen) * **kincê xwe yê wekî ruh qirêjî kiriye** canım elbisesini kirletmiş ~ **seradê ye** kalbur gibi (delik deşik) ~ **serê bêçav devê (yekî) ji hev çûn** pişmiş kelle gibi sırıtmak ~ **seyan** köpek gibi ~ **sêlekê ye** at nalı kadar ~ **sila gamêşê** lâpa gibi * **tu çi xwe wisa wekî sila gamêşê berî erdê didî** sende kendini lâpa gibi bırakma ~ **singêr** süngür gibi ~ **sîrkut** tokmak gibi (tıkız etli) ~ **sotikê agir bûn** gibi yanmak * **canê wî wekî sotikê agir e** vücudu ateş gibi yanıyor ~ **stûnekî** direk gibi (sağlam yapılı, iri yapılı) ~ **şaxê** dal gibi, ince uzun yapılı ~ **şepeyê** (an jî **aşîtê, berfendeyê, basûyê) pê de hatin** çığ gibi büyümek ~ **şêran** aslan gibi, aslanlar gibi ~ **şîrê pêsîra diya te li te xweşî helal be** ananın ak sütü gibi helâl olsun ~ **şorbe ye** çorba gibi (pek sulu) ~ **tas** tas gibi, dümdüz ~ **tas e** tabak gibi (dümdüz ve açık yer) ~ **taviyê biharê stêrk ji çavê (yekî) de hatin xwarê** göz yaşlarına boğuldu ~ **teniya bi don** çam sakızı gibi ~ **tereziyê bûn** eşit durumda olmak ~ **term e** ceset gibi ~ **term xwe avêtin** leş gibi serilmek ~ **termê mexîl e** gâvur ölüsü gibi ~ **terpasekî ye** kazık kadar ~ **tertan e** kerpiç gibi (çok sert ve kuru) ~ **tiyekî here ser avê bûn** çok istekli olmak, teşne olmak ~ **tîra ji kevan veresiyayî** yaydan çıkmış ok gibi ~ **topê kirin gumîn** top gibi gürlemek ~ **tu ji vî dîwarî** (an jî **kevirî) re bibêjî** ayıya kaval çalmak ~ **tûtika birçî di xewna xwe de gilgilan dibîne** aç tavuk kendini arpa ambarında sanır ~ **vê** (an jî **vî) 1)** bu gibi, bu kabil **2)** *b* hakeza ~ **we ye** ferman sizin ~ **werdekan bi rê de çûn** (an jî **meşîn)** badi badi yürümek (veya gitmik, koşmak) ~ **wê** gibisinden, -e benzer, kabilinden ~ **wisan e 1)** madem öyle **2)** bununla beraber * **min got, wekî wisan e ez dê careke din bibêjim** ben söyledim, bununla birlikte tekrar söylerim ~ **xelekê zincîrê** zincir gibi (art arda sıralanmış şey) ~ **xerîban** (an jî **biyaniyan) sekinîn** yabancı gibi durmak ~ **xewnê şevan** rüya gibi ~ **xeyalan** hayal meyal * **ew roj weka xeyalan tê ber çavê min** o günleri hayal meyal hatırlıyorum ~ **Xocê Xizir li hawara (yekî) hatin** hızır gibi yetişmek ~ **xuriya agir kelîn** alev alev yanmak * **canê wê wekî xuriya agir dikeliya** vücudu yalaz yalaz yanıyordu ~ **xwe 1)** kendi gibi **2)** kalıp gibi ~ **xwe bûn** eşek kuyruğu gibi ne uzar ne kısalır ~ (an jî **mîna) xwe kirin** bildiğini yapmak ~ **xwe man** (bir iş) uykuda olmak ~ **xwe ye** o yolda ~ **Xwedê** Allah için, doğrusu ~ **Xwedê li hawara (yekî) hatin** hızır gibi yetişmek ~ **Xwedê ye** ölüm Allah'ın emri (tehlike anında "ölümü bile göze alıyorum, ölümden korkmuyorum" söylenen söz) ~ **xweliyê** kum gibi ~ **xweliyê hatin** sel gibi akmak (insanlar için) ~ **xwelî hatin** su gibi akmak (bol bol para gelmek) ~ **xwelî kişîn** sel gibi akmak (insanlar için) ~ **xwişkan (xwehan** an jî **xwengan)** kardeş kardeş (kız kardeş için) ~ **zarokan** (an jî **sebiyan) e 1)** çocuk gibi (yetenekleri gelişmemiş, çocuk kalmış) * **zilamekî wekî zarokan e** çocuk gibi adam **2)** çocuk gibi (kolay kanan, kolay inanan) ~ **zarokan** (an jî **sebiyan) kêf kirin** çocuk gibi sevinmek ~ **zarokan** (an jî **sebiyan) şad bûn** çocuk gibi sevinmek ~ **zeferanê zer e** safran gibi ~ **zehîr e** zehir gibi (çok becerikli, usta) * **ajo wekî zehîr** şoför zehir gibi ~ **zêr** altın gibi ~ **zîpikan hêstirên (yekî) hatin xwarê** boncuklanmak göz yaşı dökmek)

wekî bilbil *h* 1) bülbül gibi 2) şakır şakır * **weka bilbil bi Kurdî dipeyîve** şakır şakır Kürtçe konuşuyor

wekî din *nd* **1.** -den başkası, geri * **rastiya wê ev e, wekî din xeberoşk in** gerçeği budur, gerisi masal **2.** geri (son, sonuç) * **tu vî tiştî ji min re bihêle, wekî din meraq meke** sen işi bana bırak, gerisini düşünme

wekîhev *rd* eşit

wekîhevbûn *m* eşitleşme

wekî hev bûn *l/bw* eşitleşmek

wekîhevbûyîn *m* eşitleşme

wekîhevgirtin *m* eşit tutma

wekîhev girtin *l/gh* eşit tutmak

wekîhevkirin *m* eşitleştirme

wekî hev kirin *l/bw* eşitleştirmek

wekî ku *h* **1.** -e gibi, benzer **2.** faraza * **wekî ku haya jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihizirin?** faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz?

3. *h* âdeta 4. *d* üzere * **wekî ku berê jî hatibû diyarkirin** daha önce belirtildiği üzere 5. örneğin
wekîl *nd/nt* vekil ~**ê serok** (an jî **serek**) başkan vekili ~**ê silavan bûn** selâm söylemek
wekîlandin *bnr* wekilandin
wekîldar *nd/nt* müvekkil
wekîldarî *m* müvekkillik
wekîlê dozê *nd* dava vekili
wekîlkirin *m* vekil etme
wekîl kirin *l/gh* vekil etmek
wekîltî *m* vekillik ~ **kirin** vekillik etmek
wekîlxerç *n* vekilharç
wekî me *h* bizceleyin
wekî mînak *h* örneğin, söz gelişi
wekî nimûne *h* örneğin, söz gelişi
wekîno *bnr* wakîno
wek mînak *h* örneğin, meselâ
wek nimûne *h* örneğin, meselâ
wekok *m* örnek, misal
wekyekî *man/m* andırış, analoji
wel *bnr* wel weled
weladet *m* velâdet, doğum
welam (I) *bnr* olam
welam (II) *n* cevap
welaq *nd* gölük (at, eşek, beygir, katır gibi yük taşıyan ve binilen hayvan)
welat *n* **1.** ülke, vatan, yurt (bir devletin egemenliğinde bulunan toprakların tümü) **2.** ülke, yurt, memleket (insanın üzerinde doğup büyüdüğü, yaşadığı yer) **3.** ülke (herhangi bir özelliği yönünden düşünülen bölge) * **ez li welatên paşvemayî digerim** dünyanın gelişmemiş ülkelerini geziyorum **4.** memleket (iklim ve üretim bakımanda ele alınan bölge) * **welatekî sar** soğuk memleket **3.** memleket (bir ülkede yaşayan bireylerin tümü) * **ew bîbika çavê welat e** o memleketin göz bebeğidir ~ **xweş e, bi welatiyan** memleket üzerinde yaşayan insanlarla güzel ~**ê bav û kalan** ana vatan ~**ê me çi jê** (an jî ~**ê çimejê**) ne âlâ memleket ~**ê xerîb û xurbetê** gurbet eli ~**ê xerîban û xurbetê** yad eller ~**ê xerîban û xurbetê** ~**ên bêblok** bağlantısız ülkeler ~**ên cîhana sêyemîn** üçüncü dünya ülkeleri
welatderî *m* sınır dışı, hudut dışı
welatderîbûn *m* sınır dışı olma, hudut dışı olma
welatderî bûn *l/ngh* sınır dışı olmak, hudut dışı olmak
welatderîkirin *m* sınır dışı etme, hudut dışı etme
welatderî kirin *l/gh* sınır dışı etmek, hudut dışı etmek
welatevîn *rd/nd* yurtsever
welatevînî *m* yurtseverlik
welatê serek *nd* başülke
welatfiroş *nd/nt* hain, ülkesine ihanet eden
welatfiroşî *m* hainlik, ihanet, ülkesine ihanet etme
welatger *nd/nt* seyyah (ülkeleri, memleketleri gezen)
welatgerî *m* seyyahlık
welathez *rd/nd* yurtsever
welathezane *h* yurtseverce
welathezî *m* yurtseverlik
welatî *nd/nd* **1.** vatandaş, yurttaş **2.** memleketli, hemşeri **3.** *rd* vatanî, yurtsal, yurtla ilgili **4.** *rd* mülkî
welatîbûn *m* vatandaşlık, yurttaşlık
welatînî *m* vatandaşlık, yurttaşlık
welatîtî *m* **1.** vatandaşlık, yurttaşlık **2.** memleketlilik, hemşerilik
welatparêz *rd/nd* yurtsever, vatansever, vatanperver
welatparêzane *h* yurtseverce
welatparêzî *m* yurtseverlik, vatanperverlik, vatanseverlik
welatparêzkî *h* yurtseverce
welatperest *nd/nt* (aşırı) yurtsever, vatansever
welatperestî *m* (aşırı) yurtseverlik, vatanseverlik
welatperwer *rd/nd* yurtsever, vatansever, vatanperver
welatperwerane *h* yurtseverce
welatperwerî *m* yurtseverlik, vatanperverlik, vatanseverlik
welayet *m* **1.** velâyet, valilik **2.** *pîs* yetke
welçek *m* **1.** ölçek **2.** *rd* ölçek (herhangi bir ölçek miktarında olan) * **du welçek genim** iki ölçek buğday
wele *bnr* weleh
weled *n* **1.** velet **2.** velet (çocukları paylarken kullanılır) ~**ê zinyayê** veledi zina
weledî *m* veladet, doğum
weleh *nd* vallahi ~ **xêra Xwedê** oh ne güzel, oh kebab,
welehî *nd* vallahi
welehîn *nd* vallahi, valhahi de ~**î Xwedê** Alhahıma
welew *b/h* velev
welê *h/rd* **1.** öyle (onun gibi, ona benzer) * **tiştekî welê nîn e** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim welê bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem **2.** öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi welê tiral tiral digerî** öyle tembel tembel gezip dolaşma **3.** *b* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlenin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e welê!** o nasıl iş öyle! **4.** *rd* öylesi * **ev ne mirovekî welê ye** bu adam öylesi bir adam değil **5.** *d* denli, kadar, derece ***welê germ bû ku...** o derece sıcak oldu ki.. ~ ~ öyle öyle
welên (I) *m* üsteleme, sözle üstüne gitme
welên (II) *m* melodi, ezgi
welhasil *g* velhasıl ~**ê kelam** velhasılıkelâm, kısacası

welidandin *m* doğurma
welidandin *l/gh* doğurmak
welidandî *rd* doğmuş, doğurulmuş olan
welidî *rd* doğmuş
welidîn *m* 1. doğma 2. doğum, doğuş
welidîn *lngh* doğmak (dünyaya gelmek) * **zarok welidî** çocuk doğdu
welî *n* veli,
welî *nd/nt* 1. veli (bir çocuğun her türlü durum ve davranışlarından sorumlu kimse) 2. veli (eren, evliya, ermiş)
welîaht *n* veliaht
welînîmet *nd/nt* velinimet
welîtî *m* 1. velilik 2. velilik, ermişlik
welo *bnr* wilo
welwele *m* velvele ~ **rakirin** velveleye vermek
wel weled *n* torunun torunu ~**ê (yekî) rabûn** torunun torunu gelse de
wenaq *bj/m* difteri, kuş palazı
weng, wengî *bnr* wanî
wenî *bnr* wanî
wens *m* ip
weqa *m* vaka
weqaet *bnr* wuqeat
weqanivîs *dîr/n* vakanüvis
weqanivîsî *dîr/n* vakanüvislik
weqar *m* vakar, onurlu olma
weqayî *rd* vakayî
weqayîname *m* vakayiname
waqenûser *dîr/n* vakanüvis
weqf *m* vakıf ~ **ava kirin** vakıf kurmak ~ **danîn** vakıf kurmak
weqfkirin *m* vakfetme
weqf kirin *l/gh* vakfetmek
weqfname *m* vakıfname
weqî *m* 1. okka 2. *rd* okka (herhangi bir okka miktarında olan) ~ **li her derê çar tuxt e** okka her yerde dörtyüz dirhem
weqîyî *rd* okkalık * **rûnê du weqiyî** iki okkalık yağ
weqûr *rd* vakur, ağır başlı
weqweq *zo/m* guguk (Cuculus canorus)
wer *rd/h* öyle
-wer *rz/m* fiilden fiil türetme öneki * *wer*gerandin çevirmek, döndürmek 2. isimden isim veya sıfat türetme soneki * **huner***wer* hunerli, mahir
wer- *rz/m* isimden isim veya sıfat türetme soneki * **huner***wer* hunerli, mahir
werandin (I) *m* getirtme (emir kipinde ve gelecek zamanda kullanılır)
werandin (II) *m* 1. dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi) 2. saçma, serpme 3. yağdırma
werandin (III) *m* 1. kucaklaşma 2. dolama 3. katlama
werandin (I) *l/gh* getirtmek (emir kipinde ve gelecek zamanda kullanılır)
werandin (II) *l/gh* 1. dökmek (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) * **daran pelên xwe werandibûn û mabûn tazî** ağaçlar yapraklarını dökmüş, çıplak kalmışlardı 2. saçmak, serpmek 3. yağdırmak
werandin (III) *l/gh* 1. kucaklaşmak 2. dolamak * **destê xwe li stûyê wê werand** elini boynuna doladı 3. katlamak
werandî *rd* dökük
werandîbûn *m* döküklük
weranîn *m* 1. geçirme, (birbirine) geçirme, takma 2. dolama, kucaklama, sarılma
weranîn *l/gh* 1. geçirmek, (birbirine) geçirmek, takmak 2. dolamak, kucaklamak, sarılmak
werar *m* 1. evrim, gelişim, tekamül 2. *biy/mat* açınım, inkişaf
werarbûn *m* 1. gelişme, tekamül etme 2. *biy* açınma, gelişme
werar bûn *l/ngh* 1. gelişmek, tekamül etmek 2. *biy* açınmak, gelişmek
werarbûna kîmyewî *bot/m* kimya doğrulumu, şimiotropizm
werarbûyîn *m* 1. gelişme, tekamül ediş 2. *biy* açınma, gelişme
werardan *m* gelişme
werar dan *l/gh* gelişmek
werardayî *rd* gelişkin
werardayîn *m* gelişme
werarî *m* 1. gelişme, gelişim 2. açınma
werarkirin *m* 1. geliştirme 2. evrim geçirme, gelişme, tekamül etme 3. açındırma
werar kirin *l/gh* 1. geliştirmek 2. evrim geçirmek, gelişmek, tekamül etmek 3. açındırmak
weraset *m* veraset
weraz *n* sucu (su tevzih eden kimse)
werazî *m* suculuk
werbêj *m* seçme
werbêjkirin *m* seçme
werbêj kirin *l/gh* seçmek
werbûn *m* 1. aşma, gözden kaybolma 2. batma (güneş, ay vb. için) 3. yuvarlanma, yuvarlanış 4. tepetaklak gitme (veya yuvarlanma)
werbûn *l/ngh* 1. aşmak, gözden kaybolmak * **mih wer bûne çûne paş çiyê** koyunlar dağı aşıp gitmişler 2. batmak (güneş, ay vb. için) * **roj wer bû** güneş battı 3. yuvarlanmak 4. tepetaklak gitmek (veya yuvarlanmak)
werçerx *m* 1. dönem, devre (belli özellikleri olan zaman parçası) 2. dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) 3. dönem, devre (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) 4. dönüm * xala werçerxê ya şer savaşın dönüm noktası 5. devir, çevrim
werçerxan *m* dönem, devre
werçerxî *rd* 1. dönemsel 2. çevrimsel
werçûn *m* öteye doğru gitme
werçûn *l/ngh* öteye doğru gitmek

werd *nd* gül veya çiçek
werdan (I) *m* çalkalama
werdan (II) *m* tahvil etme
werdan (I) *l/gh* çalkalamak * **av di derdanê werde** kabı suyla çalkala
werdan (II) *l/gh* tahvil etmek
werdek *m* ördek (Anas) ~**a biyanî** (an jî **kûvî)** yaban ördeği, yeşilbaş ~**a avî** sudan çıkmayan kimse ~**a golan** göl ördeği, suna ~**ê nêr** erkek ördek
werdeka kovî *zo/nd* yaban ördeği (Anas boschas)
werdekmeş *m* ördek yürüyüşü, paytak paytak yürüme
werdê *m* vakvak (çocuk dilinde ördek)
were (I) *b* gel ~ **vî mirîyî ji vê gora hanê derxe** gel de deveye hendek atlat
were (II) *rd* **1.** öyle (onun gibi, ona benzer) * **tiştekî were tune** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim were bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem **2.** *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi wer tiral tiral digerî** öyle tembel tembel gezip dolaşma **3.** *b* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlenin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e were!** o nasıl iş öyle!
werek *rd* seyrek (sık karşıtı)
werem *bj/m* verem, tüberküloz
weremî *bj/rd* veremli
weremîbûn *m* verem olma
weremî bûn *l/ngh* verem olmak
werenî *m* biçme
wereq (I) *m* **1.** varak (yazılı kâğıt) **2.** varak (altın, gümüş veya başka madenleri döverek oluşturulan ince yaprak) **3.** para, lira * **ev çend wereq e?** bu kaç lira?
wereq (II) *m* şavk
wereqe *n* **1.** varaka **2.** kâğıt para
wereqeker *nd/nt* varakçı
wereqekirin *m* varaklama
wereqe kirin *l/gh* varaklamak
wereqekirî *rd* varaklı, varakla yapılmış olan
werest *m* sıyrılma, kurtulma
werê *bnr* welê
werêç *m* etki, tesir
werêçbûn *m* etkilenme
werêç bûn *l/ngh* etkilenmek
werêçdar *rd* etkili, tesirli
werêçkirin *m* etkileme, tesir etme
werêç kirin *l/gh* etkilemek, tesir etmek
werêçkirî *rd* etkilemiş olan
werfirandin *m* **1.** öteye doğru kırma **2.** uçurma
werfirandin *l/gh* **1.** öteye doğru kırmak **2.** uçurmak
werfirîn *m* **1.** öteye doğru kırılma **2.** uçma
werfirîn *l/ngh* **1.** öteye doğru kırılmak **2.** uçmak
werg *bnr* werge
werga *d* **1.** gibi, -e benzer **2.** gibi, imişçesine, benzer biçimde **3.** gibi, -e yakışır biçimde * **werga mirovan bixwaze** insan gibi iste
werganî *bnr* werga
werge *rd* **1.** öyle (onun gibi, ona benzer) * **tiştekî werge nîn e** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim wege bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem **2.** *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi werge tiral tiral digerî** öyle tembel tembel gezip dolaşma **3.** *b* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlenin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e werge!** o nasıl iş öyle!
werger *m* **1.** çeviri, tercüme (dilden dile aktarma) **2.** çevire, çevirme (bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap) * **berhemeke ku wergera ji zimanê Kurdî ye** Kürtçeden çevirme bir eser
wergeran *m* **1.** çevirme, çevirim **2.** çeviri, çevirim, tercüme **3.** devirme **4.** alabora olma **5.** gün dönümü (gece ile gürdüzün eşit olduğu dönem)
wergerandin *m* **1.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **2.** evirme, tersine çevirme **3.** çevirme, tercüme etme (bir dilden başka bir dile aktarma) **4.** çevirme, dönüştürme (bir durumdan başka bir duruma getirme) **5.** devirme, yıkma **6.** alaşağı etme **7.** çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) **8.** evirme ~**a hikûmetê** hükümeti devirme, hükümet darbesi
wergerandin *l/gh* **1.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê wergerandin** defterin sayfalarını çevirdi **2.** evirmek, tersine çevirmek **3.** çevirmek, tercüme etmek (bir dilden başka bir dile aktarmak) * **min berhem ji Kurdî wergerand Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim **4.** çevirmek, dönüştürmek (bir durumdan başka bir duruma getirmek) * **dixwazin dêrê wergerînin bikin camî** kiliseyi camiye çevirmek istiyorlar **5.** devirmek, yıkmak * **me dar wergerand** ağacı devirdik * **min dar wergerandibû** ağacı yıkmıştım **6.** alaşağı etmek * **ji ser text wergerandin** tahtan alaşağı ettiler **7.** çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawan li hesabê wê hat wisan wergerand** sözü işine geldiği gibi çevirdi **8.** evirmek **(tiştek)** ~ **pereyan** paraya çevirmek
wergerandî *rd* **1.** çevrik, çevrili **2.** çevrili, tercümeli (çevrilmiş, tercüme edilmiş olan) **3.** çevrilmiş, dönüştürülmüş **4.** devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) * **darên wergerandî** devrik ağaçlar **5.** *kîm* evirtik
wergerandîbûn *m* **1.** çevriklik **2.** çevirililik, tercüme **3.** devriklik
wergerandok *nd/nt* çevirmen
wergerandokî *m* çevirmenlik
wergerankirin *m* çeviri yapma, tercüme etme
wergeran kirin *l/gh* çeviri yapmak, tercüme etmek

wergeriyayî *rd* **1.** çevrik, çevrili **2.** devrik (yıkılmış, dik durumunu yitirmiş) **3.** yatık (çevrilmiş, devrik)
wergerî *m* çevrinti, karıntı (gemi için)
wergerîn *m* **1.** çevrilme (öteki yüzü görünür duruma gelme) **2.** evrilme, tersine çevrilme **3.** çevrilme, tercüme olma **4.** çevirilme, dönüştürülme (bir durumdan başka bir duruma gelme) **5.** devrilme, yıkılma, devriliş **6.** alaşağı olma **7.** alabora olma **8.** yığılma, yıkılma (yere düşme) **9.** (çevrilip) burkulma
wergerîn *l/ngh* **1.** çevrilmek (öteki yüzü görünür duruma gelmek) **2.** evrilmek, tersine çevrilmek **3.** çevrilmek, tercüme olmak **4.** çevirilmek, dönüştürülmek (bir durumdan başka bir duruma gelmek) **5.** devrilmek, yıkılmak **6.** alaşağı olmak **7.** alabora olmak **8.** yığılmak, yıkılmak (yere düşmek) * **bi ser cendek de wergerî** cesetin üstüne yığıldı **9.** (çevrilip) burkulmak * **piyê min wergeriya** ayağım burkuldu
wergerk *m* inkılâp
wergerker *nd/nt* çevirmen
wergerkerî *m* çevirmenlik
wergerkirin *m* tercüme etme
werger kirin *l/gh* tercüme etmek
wergerkirî *rd* tercümeli
wergerok *nd/nt* inkılâpçı
wergerokî *m* inkılâpçılık
wergervan *bnr* wergêr (II)
wergêr (I) *m* toprağın (veya tarlanın), altüst edilip havalandırılması ve ekime hazır hale getirilmesi işlemi **~a yekgîsn** bir kere altüst edilmiş nadas **~a dugîsn** iki kere altüst edilmiş nadas
wergêr (II) *nd/nt* çevirici, çevirmen, mütercim, tercüman
wergêran *m* çeviri, tercüme
wergêrî *m* çeviricilik, çevirmenlik, mütercimlik, tercümanlık ~ **kirin** tercümanlık yapmak
-wergir *rz/m* isim yapım soneki * **xelat*wergirê*** îsal bu senenin ödül alıcısı
wergir *nd/nt* **1.** alıcı (kendisine bir şey gönderilmiş kimse) **2.** iktibas eden **3.** *fiz/m* alıcı, almaç (bir elektrik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren cihaz) * **wergira radyoyê** radyo alıcısı
wergirî *m* **1.** kapsam (şümul) **2.** *man* kapsam, kaplam
wergirîdar *man/rd* kaplamlı
wergirîtî *m* **1.** alıcılık **2.** *fel* alırlık
wergirox *nd/nt* alıcı
wergiroxî *m* alıcılık
wergirtin (I) *m* **1.** alma **2.** alma (kendine ulaştırılma, iletilme) **3.** alma, iktibas etme **4.** alma (örtme, koyma) **5.** kaplama, istila etme (her yanını örtme)
wergirtin (II) *m* **1.** giyme, giyiş, giyinme, giyiniş **2.** giyim
wergirtin (I) *l/gh* **1.** almak **2.** almak (kendine ulaştırılmak, iletilmek) * **nûçe wergirtin** haber almak **3.** almak, iktibas etmek **4.** almak (örtmek, koymak) **5.** kaplamak, istila etmek (her yanını örtmek)
wergirtin (II) *l/gh* giymek, giyinmek * **qet palto wernagire** hiç palto giymiyor
wergirtin nav xwe *l/bw* kapsamak
wergirtî (I) *rd* **1.** alınmış **2.** alıntı, alınma, iktibas
wergirtî (II) *rd* **1.** giyinik **2.** *mec* kapalı, örtülü
werguhartin *l/gh* alt üst ederek değiştirmek, aktarmak, nakletmek
werguhastin *m* **1.** aktarma, hakletme **2.** değiştirme
werguhastin *l/gh* **1.** aktarmak, hakletmek **2.** değiştirmek
werguherandin *l/gh* alt üst ederek değiştirmek
werguhêzî *m* aktarma, nakletme
werhatin *l/ngh* çevrelenmek
weribandin *m* **1.** çarpıklaştırma **2.** eğriltme, eğritme **3.** yamultma
weribandin *l/gh* **1.** çarpıklaştırmak **2.** eğriltmek, eğritmek (çarpık duruma getirmek) **3.** yamultmak
weribandî *rd* **1.** çarpık **2.** çarpık, abraş * **dev û lêvên weribandî** çarpık ağız ve dudak **3.** yamuk
weribîn *m* **1.** çarpıklaşma, çarpılma, çarpık olma, eğrilme **2.** yamulma
weribîn *l/ngh* **1.** çarpıklaşmak, çarpılmak, çarpık olmak, eğrilmek **2.** yamulmak
werihan *m* döküm * **werihana pelan** yaprak dökümü
werihandin *m* dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi)
werihandin *l/gh* dökmek (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) * **gulê pelên xwe werihandiye** gül yapraklarını dökmüş
werihandî *rd* dökük
werihayî *rd* dökük
werihî *rd* dökük
werihîbûn *m* döküklük
werihîn *m* dökülme
werihîn *l/ngh* dökülmek
werimandin *m* **1.** şişirme (şiş hale sokma) **2.** *mec* abartma **3.** *argo* hamile bırakma
werimandin *l/gh* **1.** şişirmek (şiş hale sokmak) **2.** *mec* abartmak **3.** *argo* hamile bırakmak
werimandî *rd* şiş, şişkin, şişik
werimandîbûn *m* şişkinlik
werimî *rd rd* şiş, şişkin
werimîn *m* **1.** şişme **2.** şişme (vücudun bir yeri; içine yabancı bir meddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilme, kabarma) **3.** şişme, kabarma, kabarış (genişleme)
werimîn *l/ngh* **1.** şişmek **2.** şişmek (vücudun bir yeri; içine yabancı bir meddenin girmesiyle veya başka etkiyle gerilmek, kabarmak) * **ji ber girînê çavên wê werimîne** ağlamaktan gözleri şişmiş **3.** şişmek, kabarmak (genişlemek)

werin *b* gelin ~ **diyarê kenekenê** (an jî **hiretîqê**) kahkaha tufanını seyredin
weriqandin *m* parlatma
weriqandin *l/gh* parlatmak
weriqîn *m* parlama
weriqîn *l/ngh* parlamak
werisandin *m* yapıştırma
werisandin *l/gh* yapıştırmak
werisandî *rd* yapışık (yapıştırılmış olan)
werisîn *m* yapışma
werisîn *l/ngh* yapışmak (yapışıcısı olan veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak)
weritandin *m* berbat etme, berbat eyleme (kötü duruma getirme)
weritandin *l/gh* berbat etmek, berbat eylemek (kötü duruma getirmek)
weritandî *rd* berbat eedilmiş, berbat eylenmiş olan
weritî *rd* berbat olmuş olan
weritîn *m* berbat olma
weritîn *l/ngh* berbat olmak
werivandin *m* süzme
werivandin *l/gh* süzmek
werivandî *rd* süzme, süzülmüş olan
werivîn *m* **1.** süzülme, süzülüş **2.** *kîm* çökelme **3.** sölpüme
werivîn *l/ngh* **1.** süzülmek **2.** çökelmek **3.** sölpümek ~ **binî** çökelmek
weriyayî *rd* dökük, dökülmüş olan
werîn *m* **1.** dökülme **2.** serpilme
werîn (I) *l/ngh* **1.** dökülmek **2.** serpilmek
werîn (II) *l/ngh* **1.** gelmek **2.** getirmek (kuralsız bir fiil olup sadece emir kipinde ve gelecek zamanda kullanılır)
werîs *n* **1.** urgan (kıldan örülme halat) **2.** kalçete ~ **di cihê zirav de diqete** ip inceldiği yerde kopar ~ **jê hilçinandin** ipi çözmek (ilgisini kesmek) ~ **lê gihan milan** sıkışmak ~ ~ sırım sırım ~**ek li nava (yekî) nehatin girêdan** (biri) çok şişman olmak ~**ê kin û dirêj li hev megirin** ilişkilerde aza çoğa bakmamak lazım **(bi)** ~**ê (yekî) mirov nikare dakeve binê bîrê** (birinin) ipiyle kuyuya inilmez ~**ê rizî** ipi çürük (güvenilmez kimse) ~**ê xwe jê hilçinandin** (an jî **hilçandin**) ipi koparmak, ipi çözmek (ilişkisini kesmek), selâmı sabahı kesmek
werketin *m* öteye doğru düşme
werketin *l/ngh* öteye doğru düşmek
werkirin *m* **1.** atma (birine doğru atma) **2.** fırlatma **3.** savurma (rüzgâr bir şeyi alt üst etme, havaya kaldırma, dağıtma) **4.** alabora etme **5.** serpme **6.** saçma, yağdırma **7.** üstüne atma, üstünü örtme
werkirin *l/gh* **1.** atmak (birine doğru atmak) **2.** fırlatmak **3.** savurmak (rüzgâr bir şeyi alt üst etmek, havaya kaldırmak, dağıtmak) **4.** alabora etmek **5.** serpmek * **ax bi ser çavê wî de werkirin** gözlerine toprak serpti **6.** saçmak, yağdırmak * **werkirina keviran** taş yağdırmak **7.** üstüne atmak, üstünü örtmek * **şar pê de werkirin** şalı üstüne attı
werkişandin *m* çekme
werkişandin *l/gh* çekmek
werkutan *m* **1.** dövme **2.** dövme, ezme
werkutan *l/gh* **1.** dövmek **2.** dövmek, ezmek
werm *m* **1.** şiş, şişlik **2.** şişik, hastalıktan dolayı oluşan şişme
wermî *rd* şiş
wermût *m* vermut (bir şarap türü)
werpekandin *m* **1.** fırlatma, fırlatış (bulunduğu yerden dışarı atma) **2.** sıçratma
werpekandin *l/gh* **1.** fırlatmak (bulunduğu yerden dışarı atmak) **2.** sıçratmak
werpekîn *m* **1.** fırlatılma **2.** sıçratılma
werpekîn *l/ngh* **1.** fırlatılmak **2.** sıçratılmak
werpêçandin *m* sarmak, etrafını sarma
werpêçandin *l/gh* sarmak, etrafını sarmak
werpêçîn *m* sarılma, etrafı sarılma
werpêçîn *l/ngh* sarılmak, etrafı sarılmak
werpixandin *m* şişirme
werpixandin *l/gh* şişirmek
werpixandî *rd* şişik
werpixîn *m* şişme
werpixîn *l/ngh* şişmek
werqanîk *m* sapan, kuş lastiği
werqilandin *m* çelmeleme, çelme takma
werqilandin *l/gh* çelmelemek, çelme takmak
werqilîn *m* çelmelenme, çelme takılma
werqilîn *l/ngh* çelmelenmek, çelme takılmak
werqîl *m* **1.** yük hayvanlarıyla odun ve yük taşımada kullanılan bir araç **2.** yükün bir tarafı yükü
wersel *n* organ, uzuv
wersele *n* **1.** parça **2.** adele, kas
werşeq *zo/m* vaşak (Lynx lynx)
werşî *n* salkım
wert *n* **1.** soy sop, zürriyet **2.** *sos* nesil, kuşak **3.** çoluk çocuk
werv *m* süzüntü
werz (I) *m* mevsim
werz (II) *n* **1.** çeper, sebze bahçesi **2.** meyve bahçesi **3.** bostan (kavun, karpuz tarlası) **4.** tarım **5.** tarım alanı
werza *n* **1.** çeper, sebze bahçesi **2.** meyve bahçesi **3.** bostan (kavun, karpuz tarlası)
werzandin *m* su tevzih etme
werzandin *l/gh* su tevzih etmek
werzane *h* mevsimlik (bir mevsim süresince)
werzanî *m* **1.** manevra **2.** manevra (hareket, gidiş geliş)
werzanîkirin *m* manavra yapma
werzanî kirin *l/gh* manevra yapmak
werze *m* mevsim
werzeba *n* **1.** mevsim rüzgarı **2.** kuzeydoğu rüzgârı
werzegir *nd/nt* toprak sahibi
werzevan *nd/nt* **1.** bostancı **2.** tarımcı
werzevanî *m* **1.** bostancılık **2.** tarımcılık
werzewer *nd/nt* antremancı, idmancı

werzewerî *m* antreman, idman ~ **kirin** antreman yapmak, idman yapmak
werzewerkirî *rd* idmanlı
werzewernekirî *rd* idmansız
werzeyî *rd* **1.** mevsimlik (bir mevsim süresince) **2.** mevsimsel
werzêr *nd/nt* ekici
werzêrî *m* ekicilik
werzî *h* **1.** mevsimlik **2.** *rd* mevsimlik (ilkbahar ve sonbaharda giyilen)
werzîmend *rd* gayretli
werzîmendî *m* gayret
werzîmendîtî *m* gayretlilik
werzîş *m* spor
werzîşhez *nd/rd* sporsever
werzîşhezî *m* sporseverlik
werzîşî *rd* sportif
werzîşkar *nd/nt* sporcu
werzîşkarî *m* sporculuk
werzîşperwer *nd/rd* sporsever
werzîşperwerî *m* sporseverlik
werzîşvan *nd/nt* sporcu
werzîşvanî *m* sporculuk
werzîşyar *nd/nt* sporcu
werzîşyarî *m* sporculuk
werzkar *nd/nt* tarımcı
werzkarî *m* tarımcılık
werzmend *nd/nt* idman yapan
werzmendî *m* idman
werzwer *nd/nt* antrenancı, idmancı
werzwerî *m* antreman, idman
werzyar *bnr* werzîşyar
wesa bnr wisa
wesaît *m* vesait, taşıt
wesaîtfiroşe *nd/nt* taşıtçı, taşıt satan kimse
wesan *m* fırsat
wesandin *m* uyarma, ikaz etme, haberdar etme
wesandin *l/gh* uyarmak, ikaz etmek, haberdar etmek
wesanger *nd/nt* fırsatçı
wesayet *m* vesayet, vasilik
weselam *b* vesselâm
wesem *m* makyaj
wesemker *nd/nt* makyajcı
wesemkerî *m* makyajcılık
wesemkirin *m* makyaj yapma
wesem kirin *l/gh* makyaj yapmak
wesf *n* vasıf, nitelik
wesfan *m* nitelenme, niteleyiş
wesfandin *m* vasıflandırma, niteleme
wesfandin *l/gh* vasıflandırmak, nitelemek
wesifandî *rd* nitelendirilmiş
wesfdan *m* nitelendirme
wesf dan *l/gh* nitelendirmek
wesfdar *rd* vasıflı, nitelikli, kaliteli * **elemanê wesfdar** kaliteli eleman
wesfdayîn *m* nitelendiriş
wesfîn *m* **1.** vasıflanma, nitelenme, niteleniş **2.** *rz* niteleme
wesfîn *l/ngh* vasıflanmak, nitelenmek
wesfînî *rd* nitel

wesif *bnr* wesf
wesifandin *bnr* wesfandin
wesifîn *bnr* wesfîn
wesîl *rd* layik * **tu wesîlê serokatiyê yî** sen başkanlığa layiksin
wesîle *m* vesile
wesîn *m* uyarılma, ikaz edilme
wesîn *l/ngh* uyarılmak, ikaz edilmek
wesîqe *m* vesika, belge
wesîqedar *rd* vesikalı (genel evde çalışmak için elinde resmî kâğıdı bulunan kadın)
wesîte *m* vasıta
wesle *ant/n* **1.** organ **2.** parça **3.** lime **4.** börçük ~ ~ bölük börçük
weslewesle *rd* paramparça ~ **bûn** paramparça olmak ~ **kirin** paramparça etmek
wesleyî *rd* organik
wesme *bot/m* çivit otu (İndigofera)
wesn *bnr* pesn û wesn
wesp *m* elverişlilik
west (I) *bnr* xwest û west
west (II) *m* **1.** yorgunluk **2.** yorulma **3.** *mec.* zahmet, emek * **westa min beredayî çû** emeğim boşa gitti ~ **girtin** dinlenmek **~a xwe danîn** soluklanmak **~a xwe girtin** soluklanmak, dinlenmek
westa (I) *nd/nt* **1.** usta, , yapıcı (yapı ustası) **2.** usta (sanat öğreticisi) **3.** usta (zanaatçılar için san) * **westa Mihemed** Mehmet usta **4.** *rd* usta (becerikli, mahir) **5.** (mec) usta (akıl veren veya öğreten)
westa (II) *rd* yorgun
westa *h* şimdi
westabûn *m* yorgunluk
westan (I) *rd* **1.** duruk **2.** *fiz* duruk
westan (II) *m* yorulma
westandin *m* **1.** yorma **2.** apıştırma (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmama)
westandin *l/gh* **1.** yormak **2.** apıştırmak (hayvanı çok yorarak yürüyecek gücünü bırakmamak)
westandî *rd* yorgun, argın, yorulmuş olan
westandîbûn *m* yorgunluk, argınlık
westandox *rd* yorucu
rawestanetî *m* durukluk
westankar *rd* yorucu
westar *rd* durağan, sabit (yerinden oynamayan, yer değiştirmeyen) ~ **bûn** sabit olmak
westarbûn *m* durağanlaşma, sabitleşme
westar bûn *l/ngh* durağanlaşmak, sabitleşmek
westarbûyîn *m* durağanlaşiş, sabitleşiş
westarî *m* durağanlık, sabitlik
westarkirin *m* durağanlaştırma, sabitleştirme
westar kirin *l/gh* durağanlaştırmak, sabitleştirmek
westatî *m* yapıcılık
westa xwe danîn *l/bw* soluklanmak, dinlemek, istirahat etmek
westa xwe girtin *l/bw* soluklanmak, dinlenmek
westayî *rd* yorgun
weste *rd* yorgun

westgeh *m* durak, istasyon (tren, tramvay, otobüs gibi genel taşıtların durduğu yer)
westgirtin *m* dinlenme
west girtin *l/gh* dinlenmek
westgirtî *rd* dinlenmiş, istirahat etmiş olan
westirandin *m* durağanlaştırma, sabitleştirme
westirandin *l/gh* durağanlaştırmak, sabitleştirmek
westirandî *rd* durağanlaştırılmış, sabitleştirilmiş olan
westirî *rd* durağanlaşmış, sabitleşmiş olan
westirîn *m* durağanlaşma, sabitleşme
westirîn *l/ngh* durağanlaşmak, sabitleşmek
westiyan *m* yorgunluk
westiyayî *rd* yorgun, argın ~ **û ji pertavketî** yorgun argın
westiyayîbûn *m* yorgunluk, argınlık
westî *rd* yorgun
westîn *m* **1.** yorulma **2.** apışma (hayvan yorgunluktan çöküverme) ~**a xwe berdan** soluklanmak, dinlenmek
westîn *l/ngh* **1.** yorulmak **2.** apışmak (hayvan yorgunluktan çöküvermek)
westîner *rd* yorucu
weswese *m* vasvase, kuruntu
wesweseker rd vasvaseli, evhamlı
weswesetî *m* vasvaselik, kuruntuluk
wesweseyî bûn *l/ngh* hulyalaşmak
wesweseyî kirin *l/gh* hulyalaştırmak
wesyet *m* vasiyet ~ **kirin** vasiyet etmek
wesiyetder *rd* vasiyet eden kimse
wesyetname *m* vasiyetname
weş (I) *m* **1.** an, lâhza * **weşa ku derbasî hundir bû** içeriye geçtiği an **2.** mühlet * **weşek rawestiya** bir mühlet durdu **3.** *nd* az, az şey
weş (II) *m* **1.** darbe (vuruş, çarpış) * **weşek li serê wê da** başına bir darbe vurdu **2.** hız, sürat * **bi weş hat** hızlı geldi ~ **danîn (yekî)** (birine) darbe vurmak (veya indirmek)
weş (III) *m* **1.** davranış **2.** durum, tavır, tutum, vaziyet * **ez li weşa wê mêze dikim ku ...** durumuna bakıyorum da... **3.** gidişat **4.** ahenk * **ez li weşa vê helbestê dinêrim gelekî xweş** e şiirin ahengine bakıyorum çok güzel
weş (IV) *m* **1.** döküm, döküş **2.** silkme
weşan *m* **1.** yayım, neşir **2.** yayın, neşriyat ~ **kirin** yayın yapmak ~**a peryodîk** peryodik yayın ~ **pê kirin** (bir şeyle) yayım yapmak ~**a radyoyê** radyo yayını ~**a rasterast** naklen yayın ~**a rastexo** (an jî **rastewxo**) naklen yayın, canlı yayın ~**a vedorî** (an jî **peryodîk**) peryodik yayın ~**a yekser** naklen yayın, canlı yayın ~**a zindî** canlı yayın
weşanbar *rd* yayınlanabilir
weşandin (I) *m* **1.** yayımlama (televizyon, radyo aracılığıyla) **2.** yayınlama, neşretme (kitap, gazete, dergi gibi şeyleri basma, dağıtma)
weşandin (II) *m***1.** dökme (üstünde bulunan bir şeyini düşürme, tüy, kıl, yaprak gibi) **2.** silkeleme, silkeleyiş, silkme **3.** çırpma (hızla ve kesik kesik silkeleme) **4.** çırpma **5.** dokuma (ağacın meyvelerini sırıkla vurarak indirme) **6.** savurma **7.** fırlatma **8.** vurma **9.** savurma, saçıp savurma, paraya para dememe (boşuna harcama veya bol para harcama) **10.** arındırmak (ruhu tutkulardan temizlemek) **11.** silkinti (bitkilerde çiçek düşürme durumu)
weşandin (I) *l/gh* **1.** yayımlamak (televizyon, radyo aracılığıyla) **2.** yayınlamak, neşretmek (kitap, gazete, dergi gibi şeyleri basmak, dağıtmak) * **kovareke hunerî diweşîne** bir sanat dergisini yayınlıyor
weşandin (II) *l/gh* **1.** dökmek (üstünde bulunan bir şeyini düşürmek, tüy, kıl, yaprak gibi) * **mirîşk pûrta xwe diweşîne** tavuk tüyünü döküyor * **daran pelên xwe weşandibûn û mabûn tazî** ağaçlar yapraklarını dökmüş, çıplak kalmışlardı **2.** silkelemek, silkmek * **potê sifreyê di paceyê de weşand** sofra bezini pencereden silkti **3.** çırpmak (hızla ve kesik kesik silkelemek) * **doşek weşandin** döşeği çırpmak **4.** çırpmak * **zeytûnan diweşîne** zeytinleri çırpıyor **5.** dokumak (ağacın meyvelerini sırıkla vurarak indirmek) **6.** savurmak **7.** fırlatmak * **kevçî weşandê** kaşıfı ona fırlattı **8.** vurmak * **pê biweşînê** onunla vur **9.** savurmak, saçıp savurmak, paraya para dememek, saçılıp dökülmek (boşuna harcamak veya bol para harcamak) **10.** arındırmak (ruhu tutkulardan temizlemek)
weşandî (I) *rd* yayımlanmış (gazete, dergi, kitap gibi)
weşandî (II) *rd* dökük
weşandîbûn *m* döküklük
weşanek *m* yayım, neşir (herhangi bir eserin radyo ve televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye ulaştırılması)
weşanger *nd/nt* **1.** yayımcı **2.** yayıncı
weşangerî *m* **1.** yayıncılık **2.** yayıncılık
weşangêr *bnr* weşanger
weşank *m* döküm, yaprak dökümü
weşankar *nd/nt* **1.** yayımcı, editör **2.** yayıncı
weşankarî *m 1.* yayımcılık, editörlük **2.** yayıncılık
weşanvan *nd/nt* yayıncı
weşanxane *m* yayın evi
weşbest *nd/nt* şair
weşbeste *m* şiir
weşek (I) *zo/m* vaşak
weşek (II) *h* **1.** bir an, biraz (kısa bir süre için) **2.** azıcık (süre için) ~ **bi şûn de** birazdan
weşek (III) *nd/nt* **1.** çırpıcı * **weşekê zeytûnan** zeytin çırpıcısı **2.** silkeleyici
weşek (IV) *m* normal ürün alma
weşek (V) *nd/nt* şirinlik yapan
weşek (VI) *nd* yünlü ve kıllı hayvanlar
weşekî *m* **1.** çırpıcılık **2.** silkeleyicilik
weşfer *rd* beliğ, belâgatlı, belâgatı olan

weşik *n* salkım
weşiyayî *rd* dökük * **porê weşiyayî** dökük saç
weşiyayîbûn *m* döküklük
weşî *n* **1.** salkım **2.** başak
weşîn (I) *m* **1.** yayımlanma, intişar etme **2.** yayınlanma
weşîn (II) *l/ngh* **1.** dökülme **2.** saçalanma **3.** kopma (çok ağrıma) **4.** *fel* arınma (günahlardan arınma, ruh tutkulardan temizlenme)
weşîn (I) *l/ngh* **1.** yayımlanmak, intişar etmek **2.** yayınlanmak
weşîn (II) *l/ngh* **1.** dökülmek **2.** saçalanmak **3.** kopmak (çok ağrımak) * **tiliya min tê biweşe** parmaklarım koptu **4.** *fel* arınmak (ruh tutkulardan temizlenmek)
weşînek *m* **1.** yayım, neşir (herhangi bir eserin radyo ve televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye ulaştırılması) **2.** yayın, neşriyat, bülten
weşîner *nd/nt* **1.** yayımcı, editör **2.** yayıncı
weşînerî *m* **1.** yayımcılık, editörlük **2.** yayıncılık
weşker *rd* iyileştirici, iyileştiren
weşkirin *m* iyileştirme
weşkirin *l/gh* iyileştirmek
weşn *m* **1.** davranış, hareket * **ez li weşna wî dinêrim li xweşa min nayê** hareketlerine bakıyorum da hoşuma gitmiyor **2.** tutum, tavır
wet *bnr* çol û wet
wetal *bnr* betal wetal
weten *m* vatan, ülke
wetenhez *rd/nd* yurtsever
wetenhezî *m* yurtseverlik
wetenî *rd* vatanî, yurtsal
wetenperwer *nd/nt* vatanperver
wetenperwerî *m* vatanperverlik
weto *bnr* welê
wetrê *m* sanma, zannetme
wetrê bûn *l/ngh* sanmak, zannetmek * **ma ji te wetrê ku wisan e?** sen öyle mi olduğunu sanıyorsun?
wexer *m* **1.** gezi, seyahat **2.**sefer
wexerkirin *m* göçme, vefat etme
wexer kirin *l/gh* göçmek, vefat etmek
wexêr *rd* oğursuz
wexiran *m* **1.** erteleme **2.** geciktirme
wexirandin *m* **1.** erteleme **2.** geciktirme
wexirandin *l/gh* **1.** ertelemek **2.** geciktirmek
wexirandî *rd* **1.** tehirli, ertelenmiş **2.** geciktirilmiş olan
wexirîn *m* **1.** ertelenme **2.** gecikme
wexirîn *l/gh* **1.** ertelenmek **2.** gecikmek
wexm *bj/m* **1.** ödem **2.** kötü koku **3.** uyuşukluk ve gevşeklik hali
wexmî *m* gizli yer, zula
wext *n* **1.** vakit (bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre) * **wextê min çavên xwe vekirin saet ji dozdehan derbas dibû** gözümü açtığım vakit saat on ikiyi geçiyordu **2.** vakıt, çağ, zaman (bu sürenin belli bir parçası) * **wextê nîvro** öğle vakti * **wextê xewê hat** uyku zamanı geldi **3.** vakit, çağ (yaşamın bir parçası) * **ji zû ve me wextê xortaniyê li dû xwe hişt** delikanlılık çağını çoktan aştık **4.** vakit, saat (bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış saatler, zaman) * **wextê xwarinê** yemek vakti (veya saatı) **5.** vakit, zaman (belirlenmiş an, tespit edilmiş olan zaman) * **nika wextê çûyînê ye** şimdi gitme vaktı **6.** vakit, ara, aralık, sıra * **ez wî wextî nexweş bûm** o ara (veya aralık) hastaydım **7.** yaş (hayatın çeşitli evrelerinden her biri, çağ) * **ji wextê xortaniya xwe ve dixebite** genç yaşından beri çalışıyor **8.** çağ, zaman, mevsim (herhangi bir ekimin yapıldığı veya bir ürünün yetiştiği dönem) * **wextê gulan** gül zamanı * **wextê firingiyan** domates zamanı **9.** zaman, mevsim (bazı atmosfer olaylarının en çok belirdikleri zaman) * **wextê baranê** yağmur mevsimi **10.** zaman, mevsim (herhangi bir şeyin etkinlik dönemi, sezon) * **wextê şanogeriyê dest pê dike** tiyatro mevsimi başlıyor **11.** dönem, devir * **wextê împeratoriyê** imparatorluk zamanı **12.** üzeri * **li wextê nîvro were** öğle üzerleri gel **13.** *mec* çağ, vakit (bir şeyin uygun, elverişlilik zamanı) * **niha ne wextê zewacê ye** şimdi evlilik çağı değildir **14.** *h* tam (sırasında, anında) * **wexta ku wê biketa mixazeyê deng lê kir** tam mağazaya gireceği zaman arkasından seslendi ~ **bêwext** zamanlı zamansız ~ **bi ser xistin** süreyi aşmak ~ **çûn** vakit geçmek ~ **ji xwe re çêkirin** vakit kazanmak ~ **kar kirin** zaman kazanmak ~ **teng bûn** vakit daralmak ~ **û zeman ketin navê** gel zaman git zaman ~**ekî 1)** bir ara, bir aralık (kısa bir süre) **2)** bir ara, bir vakit (veya bir vakitler), bir zaman (veya bir zamanlar) * **wextekî ew jî di nav têkoşînê de maye** bir vakitler o da mücadele içersinde bulunmuş ~**ê azanê** ezan vaktı ~**ê bangê** ezan vaktı ~**ê (wî) be ne wextê (wî) be** sıralı sırasız ~**ê berxanînê** kuzulama dönemi ~**ê birîna pez** kırkım mevsimi ~**ê (...) bûn 1)** yeri olmak (sırası, uygun zamanı olmak) **2)** oturmak (bir şişi yapmakta olmak, bir işe başlamak üzere olmak) * **niha wextê xwarinê ye** şimdi sofraya oturma saati ~**ê (yekê) bûn** doğumuna bir kaç gün kalmak ~**ê cotan** çift zamanı ~**ê (tiştekî) çûn 1)** (bir şeyin) zamanı geçmek **2)** (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~**ê das û tarê** ekin biçme zamanı ~**ê gulan** gül zaman ~**ê gulan gul tên çinîn** her şey kendi mevsiminde güzel olur ~**ê (tiştekî) hatin** sırası düşmek, sırası gelmek ~**ê (yekî) hatin 1)** vakti gelmek, zamanı dolmak **2)** emrihak vaki olmak, vadesi gelmek, veya yetmek (eceli gelmek) ~**ê (tiştekî) hatin û çûn** zamanı gelip çatmak * **wextê wê hat û çû** zamanı geldi çattı ~**ê (yekî) hebûn** vakti olmak ~**ê kamilbûnê** ol-

gunluk çağı (veya yaşı) ~ê **karantînayê** karantina süresi ~ê **ku** *g* vaktaki ~ê **ku hewce kirin** yeri gelmek, zamanı gelmek ~ê **nîvro** öğle vakti ~ê **paydosê hatin** paydos borusu çalmak ~ê **pelweşînê** yaprak döküm zamanı ~ê **qemika mexrebê** kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ê **ser rezan** bağ bozumu zamanı ~ê **sernermiya kesekî** eşref saatı ~ê **şîvan** kaşık çalımı (ortalığın kararmaya başladığı zaman) ~ê **(yekî) teng bûn** zamanı kısıtlı olmak ~ê **(yekî) tune bûn** vakti olmamak ~ê **(yekî) tune ye ku serê xwe bixurîne** başını kaşımaya vakti olmamak (veya başını kaşıyacak vakti olmamak), kafasını kaşıyacak vaktı olmamak ~ê **vala** boş zaman ~ê **xewa xwe ji bîr kirin** (çocuk, bebek) sırasını kaybetmek ~ê **xwe beredayî derbas kirin** vaktini boşa geçirmek, vakit öldürmek ~ê **xwe derbas nekirin** vaktini şaşmamak ~ê **xwe pê derbas kirin** zaman öldürmek ~ê **xwe pê mijûl kirin** zaman öldürmek ~ê **xwe şaş nekirin** vaktini şaşmamak ~ê **zivistanê** kış dönemi ~ên **berê** evvelleri

wexta *d* üzere * **wexta êvar bibe** akşam olmak üzere

wextbêj *nd* muvakkit (güneşe bakarak namaz vaktini söyleyen kimse)

wextê esrê *h* ikindiyin

wextê mehseran *nd* bağ bozum zamanı

wextê pelweşînê *nd* yaprak dökümü

wextê pezbirê *nd* kırkım mevsimi

wey *b* **1.** vay (şaşma anlatır) **2.** amanın **3.** bak sen **4.** bilmem * **wey min nedît, wey min nizanibû** bilmem görmedim, bilmiyordum ... **5.** o * **wey hûn bi xêr û xweşî hatin** o hoş geldiniz, sefalar getirdiniz 6. be hey * **wey Rono te çima welê kir?** be hey Rono niye öyle yaptın?

weyaxûd *g* veyahut

weyîn *nd* doğru olan

weyl *b* **1.** veyl, yazık **2.** vay ~**a elî** vay sen mi sin ~**a xêr be!** çok yaşa (hapşırıldığında söylenen söz)

weylê *b* seslenme, hayıflanma ünlemi (kadın için)

weylik *b* **1.** veyl, yazık **2.** tuh, yuf ~ **li ruhê te be** ervahına yuf olsun ~ **li wî ku!** vaysen misin?

weylo *b* seslenme, hayıflanma ünlemi (erkek için)

weylok *m* ağıt

weyn *m* oyun, desise, düzen, fend, hile

weynek *rd* oyunbaz

weynekî *m* oyunbazlık

weynektî oyunbazlık

weynê *şn/m* aktris

weynêtî *şn/m* aktrislik

weynkirin *m* oyun yapma, rol kesme

weyn kirin *l/gh* oyun yapmak, rol kesmek

weyşî *m* salkım

weytî *b* yazık

weywele *m* velvele

weywey *b* amanın amanın

wez (I) *m* durum

wez (II) *m* esim, esinti

weza *rd* **1.** nahif, cılız, zayıf, çelimsiz **2.** yağsız, derimsi et kısmı

wezabûn *m* zayıflama

weza bûn *l/ngh* zayıflanmak

wezabûyîn *m* zayıflayış

wezakirin *m* zayıflatma

wezakirin *l/gh* zayıflatmak

wezan *m* esme

wezandin *m* estirme

wezandin *l/gh* estirmek

wezaret *m* vezaret, vezirlik, bakanlık ~**a darayî** maliye bakanlığı ~**a edaletê** adalet bakanlığı ~**a hundirkariyê** içişleri bakanlığı ~**a turîzmê** turizm bakanlığı

wezaretxane *m* başbakanlık

wezayokî *rd* nahifça, zayıfça

wezdar *rd* esintili

wezinandin *m* tartma, tartış

wezinandin *l/gh* tartmak

wezinandî *rd* tartılı, tartılmış

wezinîn *m* tartılma

wezinîn *l/ngh* tartılmak

weziyet *m* **1.** vaziyet, durum **2.** vaziyet, konum ~**a xwe şaş nekirin** kılını kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~**a xwe xera nekirin** istifini bozmamak

wezîfe *m* **1.** vazife, görev **2.** *fizy* görev (bir organ veya gözenin yaptığı iş) **3.** *rz* görev (bir cümlede bir dil birimin öbür birimlerle ilişkisi aracılığıyla getirdiği iş) **4.** *mat* görev (bir değerin başka değerlerle olan ilişkisi) ~ **berdewam kirin** vazife görmek ~ **girtin** görev almak ~ **girtin ser xwe** görev almak ~ **stendin** görev almak ~ **zanîn** vazife etmek ~**ya dawî** son görev (veya vazife) * **ji bo wî wezifeya xwe ya dawî bi cih anî** ona karşı son görevini yerine getirdi ~**ya xwe kirin** görevini layikiyle yerine getirmek, ifa etmek ~**ya xwe pêk anîn (an jî anîn cih)** görevini layikiyle yerine getirmek, ifa etmek

wezîfedar *rd* vazifeli, görevli, ödevli

wezîfedarbûn *m* vazifelenme, görevlenme

wezîfedar bûn *l/gh* vazifelenmek, görevlenmek

wezîfedarî *m* görevlilik

wezîfedarkirin *m* vazifelendirme, görevlendirme, ödevlendirme

wezîfedar kirin *l/gh* vazifelendirmek, görevlendirmek, ödevlendirmek

wezîfedarkirî *rd* görevlendirilmiş olan

wezîfehez *rd* görevsever

wezîfehezî *m* görevseverlik

wezîfeşînas *rd* vazifeşinas, ödevcil

wezîfeyî *rd* görevsel

wezîn *m* esme, esiş

wezîn *l/ngh* esmek * **li derve bayekî dijwar diweze** dışarda felaket bir rüzgâr esiyor

wezîr *nd/nt* 1. vezir, bakan 2. vezir (satrançta önemce ikinci gelen taş, ferz) ~**ê aboriyê** ekonomi bakanı ~**ê avakirin û bicihkirinê** (an jî **avadanî û cihwarkirinê**) imar ve iskan bakanı ~**ê bazirganiya derveyî** dış ticaret bakanı ~**ê bazirganiyê** ticaret bakanı ~**ê berevaniya neteweyî** milli savunma bakanı ~**ê berê** eski bakan, eski vezir, sabık vezir ~**ê çandê** kültür bakanı ~**ê dadiyê** (an jî **edaletê**) adalet bakanı ~**ê darayî** maliye bakanı ~**ê daristaniyê** orman bakanı ~**ê dervekariyê** dışişleri bakanı ~**ê dewletê** devlet bakanı ~**ê enerjiyê** enerji bakanı ~**ê geşt û guzarê** turizın bakanı ~**ê hawirparêziyê** çevre bakanı ~**ê hêvotina neteweyî** milli eğitim bakanı ~**ê kar û xebatê** (an jî **bazara kar**) çalışma bakanı ~**ê karên derveyî** (an jî **dervekariyê**) dışişleri bakanı ~**ê karên hundirîn** içişleri bakanı ~**ê kulturê** kültür bakanı ~**ê parastina neteweyî** milli savunma bakanı ~**ê perwerdehiya neteweyî** milli eğitim bakanı ~**ê ragihandinê** ulaştırma bakanı ~**ê tenduristiyê** sağlık bakanı ~**ê turîzmê** turizm bakanı

wezîrê ezem *dr/n* weziri azam

wezîrgeh *m* başbakanlık (başbakanın makamı)

wezîrî *m* vezirlik, bakanlık ~**ya geşt û guzarê** turizm bakanlığı ~**ya bazirganiyê (an jî bazirganî)** ticaret bakanlığı ~**ya dadê** adalet bakanlığı ~**a darayî** maliye bakanlığı ~**ya karên hundirîn** içişleri bakanlığı

wezîrxane *m* bakanlık (bakanın yönetimindeki kurumların tümü, nezaret, vekâlet)

wezn *m* 1. tartı (ağırlık) 2. *wj* vezin, ölçü ~**a heceyî** *wj* hece vezni

wezne *m* vezne

weznedar *nd/nt* veznedar, vezneci

weznedarî *m* 1. veznedarlık, veznecilik 2. veznedarlık (banka ve büro gibi yerlerde veznenin bulunduğu yer)

weznxwar *wj/rd* bozuk ölçülü

wezre *bnr* werze

wezreba *bnr* werzeba

wê (I) *c* 1. o (bükünlü halde, dişil için) * **wê ev got** o bunu söyledi 2. o (iki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösterir) * **ez wê nizanim ez te dizanim** ben onu bilmem, seni bilirim 3. onu (o zamirinin belirtme durumu) * **wê bibîne û ji min re bîne** onu bul bana getir 4. *rd* o (uzakta olan veya hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir) * **tu wê jinikê nas dikî?** o kadını tanır mısın? ~ **carê 1)** o sefer **2)** o zaman ~ **cihê ku mîrat (xopan** an jî **kanbax) bibe** adı batası yer (veya adı batasıca yer) ~ **çaxê** o anda ~ **de** öte ~ **dera ku xopan** (an jî **kanbax) bibe** adı batası yer (veya adı batasıca yer) * **ez naçim wê dere ku xopan bibe** adı batasıca yere gitmem ~ **derê 1)** ora * **hewaya wê derê çawan e?** oranın havası nasıl? **2)** *c* şurası (bükünlü hal için) * **dîmena wê derê hîn bêhtir xweş e** şurasının manzarası daha güzel ~ **fehmê kirin** akıl etmek ~ **gavê** o anda, o vakit, o zaman ~ **gotina xwe ji bîr meke** bal mumu yapıştırmak (unutulmaması için işaret edip dikkat çekmek) ~ **hingê (an jî heynê)** o sırada ~ **navê** o ara, o esnasında, iken

wê (II) *c* 1. şu (bükünlü halde işaret zamiri, dişil için) * **li ber wê malê** şu evin önünde 2. şu, şunu (biraz uzakta olan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan gösterme sıfatı) * **hûn dikarin careke din wê bibêjin?** şunu bir daha söyler misiniz? 3. şurası (üzerinde durulan, konuşulan konuyu açıklayıcı, tamamlayıcı olarak kullanılır) * **hûn wê ji bîr mekin ku nezanî rê dide gelek felaketan** şurasını unutmayın ki bilgisizlik her türlü felâkete yol açar

wê (III) *rz/m* gelecek zaman eki (Türkçedeki cak/cek) ~ **çi be!** ne olacak! * **wê çi be, gula taxê** ne olacak kenarın dilberî ~ **mêr bê kuştin!** kan çıkar! ~ **xwîn birije!** kan çıkar!

wê (IV) *b* hayret belirtmede kullanılan ünlem

wêbê *m* gelecek, ati (daha gelmemmiş yaşanacak zaman; istikbal)

wê de *rd* 1. öte * **wêde here** öteye git 2. *nd* öte ~ **avêtin** çürüğe çıkarmak

wê derê *nd* 1. ora * **hewaya wê derê çawan e?** oranın havası nasıl? 2. *c* şurası (bükünlü hal için) * **dîmena wê derê hîn bêhtir xweş e** şurasının manzarası daha güzel

wêdetir *rd* öte * **zilamekî ji kerê jî wêdetir e** eşekten de öte bir adam

wêg *b* hayret belirtmede kullanılan ünlem

wêgez *m* bir tür süs ağacı

wêje *m* edebiyat, yazın ~**ya gel (gelêrî** an jî **xelk)** *wj* halk edebiyatı ~**ya klasîk** klâsik edebiyat

wêjedost *nd/nt* edebiyat dostu

wêjedostî *m* edebiyat dostluğu

wêjehez *nd/nt* edebiyatsever, edebiyatt dostu

wêjehezî *m* edebiyatseverlik

wêjekar *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı

wêjekarî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjenas *nd/nt* edebiyatçı, edebiyat bilimci

wêjenasî *m* 1. edebiyat bilim 2. edebiyatçılık

wêjenivîs *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı (edebiyat yazarı)

wêjenivîsî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjer *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı

wêjerî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjevan *nd/nt* edebiyatçı, yazıncı

wêjevanî *m* edebiyatçılık, yazıncılık

wêjeyî *rd* edebî, yazınsal

wêjezan *nd/nt* edebiyatçı, edebiyat bilimci

wêjezanî *m* 1. edebiyat bilim 2. edebiyatçılık

wêl (I) *rd* sürüden ayrılmış hayvan

wêl (II) *b* sevinç çığlığı, sevinçte ünlem

wêlî *rd* akraba

wêlîtî *m* akrabalık

wênandin *m* resmetme

wênandin *l/gh* resmetmek

wênandî *rd* resmedilmiş, resimli
wênce *zo/m* yonca (Trifolium)
wêne *n* **1.** resim (her türlü resim) **2.** şekil (bir konuyu açıklamaya yarayan resim) * **di vê pirtûkê de gelek wêne hene** bu kitapta bir çok şekil var **3.** fotoğraf **4.** *wj* portre **5.** *wj* imge, imaj ~ **çêkirin** resim yapmak ~ **kişandin** resim çekmek (veya çıkarmak), fotograf çekmek ~**yê (kesekî) çêkirin** resmini yapmak ~**yê (yekî) girtin** fotografını almak ~**yê pênûsrejî** *rd* kara kalem (çalışma) ~**yê wesîqeyê** vesikalık fotograf (veya resim) ~**yên li ser dîwaran** duvar resmi
wêneçêker *nd/nt* ressam
wêneçêkerî *m* ressamlık
wêneçêş *bnr* wênekêş
wêneçîrok *m* çizgi roman
wênedank *m* resimlik
wênedar *rd* resimli
wênedarkirin *m* resimleme
wênedar kirin *l/gh* resimlemek
wênedest *nd* el çizimi
wêneger *nd/nt* fotografçı
wênegerî *m* fotografçılık
wênegir *m* **1.** fotograf makinesi **2.** *nd/nt* kameraman
wênegirê dilî *bj/nd* kardiyograf
wênegirî *m* kameramanlık
wênekar *nd/nt* **1.** ressam **2.** resimci, fotoğrafçı
wênekarî *m* **1.** ressamlık **2.** resimcilik, fotoğrafçılık
wênekêş *nd/nt* **1.** resimci, fotoğrafçı **2.** resimci, nakkaş **3.** kameraman **4.** *m* fotograf makinesi
wênekêşan *m* **1.** resim çekme **2.** resmetme, nakkaşlık
wênekêşî *m* **1.** resimcilik, fotografçılık **2.** kameramanlık ~**ya binê avê** su altı fotografçılığı
wênekêşxane *m* fotografhane, fotograf evi
wênekirin *m* resmetme
wêne kirin *l/gh* resmetmek
wênekirî *rd* resimli
wênenivîs *m* resim yazı, hiyeroglif
wêneroman *m* fotoroman
wênesaz *nd/nt* **1.** ressam **2.** portreci
wênesazî *m* **1.** ressamlık **2.** ressamlık (resim yapma sanatı) **3.** resim (resim sanatı)
wênevan *nd/nt* ressam
wêneya birûskî *nd* telefotograf
wêneyê daxkirinê *nd* dağlama resmi
wêneyê dilî *bj/nd* kardiyogram
wêneyokî *rd* resimsi
wêqîn *bnr* wîqîn
wêr (I) *bnr* war û wêr
wêr (II) *m* **1.** tükeniş **2.** *bz* iflas ~ kirin **1)** tükenmek **2)** iflas etmek,
wêr (III) *bnr* wêra
wêra *rd* cesur
wêrabûn *m* cesurlaşma
wêra bûn *l/gh* cesurlaşmak
wêran (I) *m* cesaret, cesaret etme
wêran (II) *rd* viran, yıkık, yıkkın, harap ~ **bûn** viran olmak, harap olmak ~ **kirin** viran etmek, harap etmek, viraneye çevirmek
wêranbûn *m* viranlaşma, viran olma, haraplaşma
wêran bûn *l/ngh* viranlaşmak, viran olmak, haraplaşmak
wêranbûyîn *m* viranlaşış, viran oluş, haraplaşış
wêrandin *m* cesaretlendirme, yiğitlendirme, yüreklendirme
wêrandin *l/gh* cesaretlendirmek, yiğitlendirmek, yüreklendirmek
wêrane (I) *h* cesurca
wêrane (II) *m* **1.** virane harabe **2.** harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) ~ **bûn** virane olmak
wêranetî *m* viranelik, haraplık
wêranezar *m* viranlık, virane yer
wêranî *m* viranlık, haraplık
wêrankar *rd* tahripkâr, tahrip edici, yıkıcı
wêrankarî *m* tahripkârlık, yıkıcılık
wêrankarane *h* tahripkârlıkça
wêranker *nd/nt* **1.** tahripkâr, yıkıcı **2.** yıkmacı, yıkıcı **3.** *m* destroyer (bir tür savaş gemisi)
wêrankerî *m* **1.** tahripkârlık, yıkıcılık **2.** yıkmacılık, yıkıcılık
wêrankirin *m* viran etmek, tahrip etme
wêran kirin *l/gh* viran etmek, tahrip etmek
wêratî *m* cesurluk
wêregan *rd* tembel, dağınık (genellikle kadınlar için söylenir)
wêrek *rd* cesur, cesaretli, (yürekli, yüreği pek)
wêrekane *h* cesurane, cesurca
wêrekî *m* cesaret, cesurluk, cesaretlilik, yüreklilik
wêris *nd/nt* varis, mirasçı
wêristî *m* vesayet
wêrî *m* cesaret
wêrîn *m* cesaret etme, yiğitlenme, yiğitleşme, yüreklenme
wêrîn *l/ngh* cesaret etmek, yiğitlenmek, yiğitleşmek, yüreklenmek
wêrîner *rd* cesaretlendirici
wêrîtî *m* cesaret
wêrkirin *m* iflas etme
wêr kirin *l/ng* iflas etmek
wêrt *n* **1.** soy sop, zürriyet **2.** *sos* nesil, kuşak **3.** çoluk çocuk
wêrtasa *b* lanet olası
wêrtaz *rd* virane
wêseh *bnr* vêseh
wêstgeh *bnr* westgeh
wicdan *bnr* wijdan
wicûd *m* **1.** vücut **2.** vücut, var olma, varlık
widas *bnr* midas
wiha *rd/h* böyle, böylesi, böylesine ~ **dikî dê dimire** ~ **dikî bav dimire** doluya koyuyor olmuyor boşa koyuyor dolmuyor ~ **hatiye wê** ~ **jî here** böyle gelmiş böyle gider ~ **reng** böyle, bu şekilde
wijdan *n* **1.** vicdan **2.** *mec* insaf
wijdandijûn *rd* insafsız, mürevetsiz
wijdanen *h* vicdanen

wijdanî *rd* vicdanî
wijdanpak *rd* insaflı
wilam *m* cevap
wilayet *m* **1.** vilâyet, il **2.** vilâyet, valilik
wilf *m* eğilim
wilo *rd* **1.** öyle (onun gibi, ona benzer) * **tiştekî wilo nîn e** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim wilo bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem **2.** *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi wilo tiral tiral digerî** öyle tembel tembel gezip dolaşma **3.** *b* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlenin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e wilo!** o nasıl iş öyle! **4.** *rd* öylesi * **ev ne mirovekî wilo ye** bu adam öylesi bir adam değil **5.** *rd/h* şöyle * **nivîseke hema wilo** şöyle bir yazı **6.** *b* hakeza ~ **ferz bikin** *h* faraza * **wilo ferz bikin ku haya we jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihizirin?** faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz? ~ ~ öyle öyle ~ **ye ya** öyle ya
wilû lûlû *nd* gulu gulu
win (I) *bnr* hûn
win (II) *rd* winda
winbûn *bnr* windabûn
win bûn *bnr* winda bûn
winda *rd* **1.** kayıp, yitik * **eyşayê winda** kayıp eşya **2.** kayıp, zayi **3.** meçhul ~ **bûn** kaybolmak, yitmek ~ **kirin** kaybetmek, yitirmek
windabûn *m* **1.** kaybolma, yitme, yitim **2.** kaybolma (görünür olmaktan çıkma) **3.** kaybolma, yitme (sahip olunan bir şey elden çıkma) **4.** (bir kimse) kayıplara karışma **5.** uçup gitme ~**a fonksiyonê** fonksiyon yitimi ~**a vînê** *psî* irade kaybı, istenç yitimi
winda bûn *l/ngh* **1.** kaybolmak, yitmek **2.** kaybolmak (görünür olmaktan çıkmak) * **şûyê wê di vê tariyê de winda bûbû** kocası bu karanlıkta kaybolmuştu **3.** kaybolmak, yitmek (sahip olunan bir şey elden çıkmak) **4.** (bir kimse) kayıplara karışmak **5.** uçup gitmek
windabûna vînî *psî/nd* istenç yitimi, irade kaybı, abuli
windabûnî *m* yitiklik
windabûyî *rd* kayıp, yitik (kaybolmuş olan)
windabûyîn *m* **1.** kayboluş, yitiş **2.** kayboluş (görünür olmaktan çıkma) **3.** kayboluş, yitiş (sahip olunan bir şey elden çıkma) **4.** (bir kimse) kayıplara karışma **5.** uçup gidiş
windaker *nd/nt* kaybedici
windakirin *m* **1.** kaybetme, yitirme **2.** kaybetme, yitirme (bazı nitelik veya özeliklerin yok olması durumuna uğrama) **3.** kaybetme, yitirme (ölümle kaybetme) **4.** (yolunu) yitirme, kaybetme **5.** kaybetme (yenilme), yenilgi (başarısızlığa uğrama) ~**a serê (yekî) xwestin** (birinin) başını istemek ~**a xwîn** kan kaybı
winda kirin *l/gh* **1.** kaybetmek, yitirmek * **min pênûsa xwe winda kir** kalemimi kaybettim (veya yitirdim) * **dirav winda kiriye** para kaybetmiş **2.** kaybetmek, yitirmek (bazı nitelik veya özeliklerin yok olması durumuna uğramak) **3.** kaybetmek, yitirmek (ölümle kaybetmek) **4.** (yolunu) yitirmek, kaybetmek * **min li daristanê riya xwe winda kir** ormanda yolumu yitirdim **5.** kaybetmek (yenilmek)
windakirî *rd* kaybedilmiş olan
windatî *m* kayiplik
windayî *m* **1.** kayip **2.** kayıp, zaiyat * **windayiyên di şer de** savaştaki zaiyat ~ **dan** kayıp vermek
winî *bnr* wanî
wir (I) *nd* **1.** ora **2.** öte ~ **de wê de** ötede beride ~ **de wê de ye** sağlam ayakkabı değil
wir (II) *rd* (r kalın okunur) şaşı, yılık
wirane *h* şaşıca, yılıkça
wirbûn *m* şaşılaşma
wir bûn *l/ngh* şaşılaşmak * **çavên wî xêl bûbûn** gözleri şaşılaşmıştı
wirbûyîn *m* şaşılaşış
wird (I) *ol/n* virt ~ **kişandin** evrat çekmek
wird (II) *rd* ufak
wirdkar *nd/nt* inceleyici, mudekkik
wirdkêş *rd* virt çeken, sofu kimse
wire *m* azim
wiredar *rd* azimli
wirewir *m* kurbağa sesi
wirêne *m* sayıklama (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etme)
wirênekirin *m* sayıklama (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etme)
wirêne kirin *l/gh* sayıklamak (istediği, özlediği bir şeyden sürekli söz etmek)
wirge *bnr* werge
wirî *m* şaşılık
wirwirandin *m* saçma, serpme
wirwirandin *l/gh* saçmak, serpmek
wirwirîn *m* **1.** saçılma, serpilme **2.** aşağıya sarkılıp sallanma
wirwirîn *l/ngh* **1.** saçılmak, serpilmek **2.** aşağıya sarkılıp sallanmak
wirya *bnr* wurya
wisa *bnr* wisan
wisan *rd* **1.** öyle (onun gibi, ona benzer) * **tiştekî wisan nîn e** öyle bir şey yok * **ew dîn e, ez naxwazim wisan bim** o dellidir, ben öyle olmak istemem **2.** *h* öyle (o yolda, o biçimde, o tarzda) * **tu çi wisan tiral tiral digerî** öyle tembel tembel gezip dolaşma **3.** *b* öyle (içinde "ne", "nasıl" gibi sorular bulunan cümlenin sonuna geldiğinde, o cümleden anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını anlatır) * **ew çi kar e wisan!** o nasıl iş öyle! **4.** *rd* öylesi * **ev ne mirovekî wisan e** bu adam öylesi bir adam değil **5.** *b* hakeza **6.** *rd/h* şöyle * **nivîseke hema wisa** şöyle bir yazı **7.** *d* denli, kadar, derece * **wisan germ bû ku...** o derece sıcak oldu ki.. ~ **bi xwe fexr** gerine gerine ~ **dixuyê ku...** *h* öyle anlaşılıyor ki, besbelli ~ **e ya** öyle ya ~ **hesab bikin** *h* faraza *

wisa hesab bikin ku haya jê tune bûye ku ev tişt hatiye kirin, hûn çi dihizirin? faraza sizin haberiniz olmadan bu iş yapıldı, ne düşünüyorsunuz? ~ **jî** yine de ~ **ku** şöyle ki ~ **kutan ku ker cendekê (yekî) nekişîne** eşek sudan gelinceye kadar dövmek ~ **pir** *h* öylesine (çok fazla) ~ **tê xuya ku...** öyle anlaşılıyor ki, besbelli ~ ~ öyle öyle ~ **werimîne** öyle şişmişler ki ~ **xuya ye** anlaşılan ~ **xweş** bal gibi (şüpheye yer bırakmadan, çok iyi, adamakıllı) * **hema wisan xweş jî ev kar çêdibe** bal gibi de bu iş olur ~ **xweş kirin** yağlayıp ballamak ~ **xweş wê bibe ku tu nizam çi...** bal gibi ~ **ye lê** öyle ya

wiskî *m* viski

wistênî *m* suskunluk

wistî *bnr* stû

wiş *b* **1.** a (şaşma bildirir) **2.** abu, abo

wişemiş (I) *zo/nd* kırmızı kurt

wişewiş *m* **1.** söylenti (olacak veya olmuş bir şey üzerine yapılan konuşmalar) * **wişewişek ketiye nav milet ku agirbest qediyaye** ateşkesin bittği yolunda halk arasında bir söylenti var **2.** durum, belirti, duyum **3.** telâş ~ **bi guhê yekî ketin** (birşeyler) duymak veya işitmek ~ **çêbûn** telaşa vermek ~ **jê re çêbûn** telâşa vermek ~ **ketin nava (yekî)** telâşa kapılmak

wişk *m* kahkaha

wişkowişko *m* kahkaha

wişk wişk *b* agucuk

wişmiş *bnr* mişmiş

wişne *bot/m* **1.** vişen (Cerasus vulgaris) **2.** vişne (bu ağacın meyvesi)

wişwişandin *m* sendeletme

wişwişandin *l/gh* sendeletmek

wişwişîn *m* sendeleme

wişwişîn *l/ngh* sendelemek

wiy *b* abo

wize *m* **1.** enerji, erke (maddede var olan ve ısı, ışık biçiminde ortaya çıkan üç) **2.** enerji (organizmanın etkin gücü) **3.** *mec* enerji (manevi güç) **4.** performans, efor ~**ya gerdîleyî** atom enerjisi ~**ya livînî** *fiz* kinetik enerji

wizedar *rd* enerjili

wizedarkirin *m* enerjilendirme

wizedarkirin *l/gh* enerjilendirmek

wizejimêr *m* elektrik sayacı

wizeyî *rd* enerjik

wizwizkî *rd* tiz * **bi dengekî wizwizkî got** tiz bir sesle söyledi

wî (I) *b* a **1.** (şaşmayı bildirir) * **wî tu li vir bûyî?** a sen burada mıydın? **2.** vay (şaşma anlatır) ~ **bavo** abu, abo * **wî bavo ev çi ye?** abu bu da ne? * **wî bavo ev çi ye?** abu bu da ne? ~ **dayê!** *b* **1)** aney!, wış **2)** anam!, vay anam vay!

wî (II) *c* **1.** o (bükünlü halde, eril için) * **wî ev got** o bunu söyledi **2.** o (iki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösterir) * **ez filan bêvan nizanim ez wî dizanim** şunu bunu bilmem onu bilirim **3.** *rd* o (uzakta olan veya hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir) * **tu wî mêrikî nas dikî?** o adamı tanır mısın? **4.** onu (o zamirinin belirtme durumu) * **wî bibîne û ji min re bîne** onu bul bana getir ~ **aliyê deryayê** denizaşırı * **welatên wî aliyê deryayê** deniz aşırı ülkeler ~ **alî 1)** öbür taraf **2)** öte taraf, öte yaka * **wî aliyê çem** ırmağın öte yakası ~ **cihê ku mîrat bibe** adı batası (veya adı batasıca) ~ **hesabî bike** öyle düşünki ~ **nabin ber golikan jî** değersizin teki, işe yaramazın teki

wî (III) *c/rd* **1.** şu (bükünlü halde, eril için) * **tu wî zilamî dibînî?** şu adamı görüyor musun? **2.** şu (biraz uzakta olan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılan gösterme sıfatı) * **hûn dikarin careke din wî bibêjin?** şunu bir daha söyler misiniz? **3.** şunu (şu zamirinin belirtme durumu için) **4.** şurası (üzerinde durulan, konuşulan konuyu açıklayıcı, tamamlayıcı olarak kullanılır) * **hûn wê ji bîr mekin ku nezanî rê dide gelek felaketan** şurasını unutmayın ki bilgisizlik her türlü felâkete yol açar

wîç (I) *m* seçenek

wîç (II) *rd* uyumsuz

wîçandin *m* şakıma

wîçandin *l/gh* şakımak

wîçanok *rd* ötücü

wîçewîç *m* **1.** ötüşme **2.** *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) **3.** şakır şakır (kuş sesleri için) ~ **kirin** cıvıldamak ~**a (çûkekê) bûn** makara çekmek, sürekli ütmek

wîçewîçkirin *m* cıvıldama, vıcırdama

wîçewîç kirin *l/gh* cıvıldamak, vıcırdamak

wîçin *m* cıvıldama, ötme, şakıma (kuşların şakıması için)

wîçin *l/ngh* **1.** cıvıldamak, ötmek, şakımak (kuşların şakıması için) * **çivîk li ser darê daniye diwîçe** kuş ağaca konmuş ötüyor **2.** ötmek (böcekler için)

wîçînî *m* cıvıltı, şakırtı, ötüş (kuş şakırtısı için) ~ **kirin** cıvıldamak

wîçînîkirin *m* cıvıldama

wîçînîkirin *l/gh* cıvıldamak

wîçwîç *b* kuş kovma nidası

wîçwîçok *rd* ötücü * **çûkên wîtwîtok** ötücü kuşlar

wîldan *nd* cennet çocukları

wîlewîl kuş sesleri

wîlwîl *m* oğultu

wîlwîlok *rd* tiz sesle çağırıp bağıran

wînî *bnr* wanî

wîqandin *m* **1.** cıyaklatma **2.** viyaklatma

wîqandin *l/gh* **1.** cıyaklatmak **2.** viyaklatmak

wîqewîq *h* **1.** cıyak cıyak **2.** viyak viyak ~ **kirin** cıyaklamak

wîqewîqkirin *m* cıyaklama

wîqewîq kirin *l/gh* cıyaklamak

wîqîn *m* **1.** cıyaklama **2.** viyaklama

wîqîn *l/gh* **1.** cıyaklamak **2.** viyaklamak

wîqîn *m* cıyaklama
wîqînî *m* cıyaklama ~ **kirin** cıyaklamak
wîqînîkirin *m* cıyaklama
wîqînî kirin *l/gh* cıyaklamak
wîrewîr *m* **1.** vırıldama, vırıldanma **2.** hayhuy, şamata, görültü **3.** ötme, ötüş **4.** *h* vır vır **5.** *h* bıcır bıcır (sürekli ve çok konuşmak için kullanılır) **6.** *h* çan çan (sürekli ve yüksek sesle edilen gevezelik) **7.** *h* geçimsizlik, zırılzırıl ~ **kirin** geçimsizlik yapmak
wîrewîrkirin *m* **1.** dırdırlanma **2.** cıvıldama **3.** zırıldama, zırıldanma
wîrewîr kirin *l/gh* **1.** dırdırlanmak **2.** cıvıldamak **3.** zırıldamak, zırıldanmak
wîrîn *m* **1.** cıvıldama (insanlar için) **2.** vırıldama, vırıldanma, vırlama **3.** dırlanma **4.** sızlanma
wîrîn *l/gh* **1.** cıvıldamak (insanlar için) **2.** vırıldamak, vırıldanmak, vırlamak **3.** dırlanmak **4.** sızlanmak
wîrînî *m* **1.** cıvıltı (insanlar için) **2.** vırıltı **3.** geçimsizlik, zırıltı ~ **kirin** cıvıldamak
wîrînîkirin *m* cıvıldama
wîrînîkirin *l/gh* cıvıldamak
wîrwîr *h* çan çan (sürekli ve yüksek sesle edilen gevezelik)
wîrwîro *rd* **1.** vırvırcı **2.** velveleci
wîrwîrok *nd/nt* **1.** vırvırcı **2.** dırdırcı **3.** gürültücü, farfara, farfaracı **4.** dilli düdük (çok konuşkan kimse) **5.** zırlak
wîrwîrokî *m* **1.** vırvırcılık **2.** dırdırcılık **3.** gürültücülük, farfaracılık **4.** zırlaklık
wîsal *m* kavuşma
wîst *m* istenç, irade
wîstgeh *bnr* wêstgeh
wîş *b* **1.** abu **2.** hoş
wîşe *m* kelime, sözcük
wîşesazî *m* söz dizimi
wîşî *n* salkım
wîtandin *m* öttürme
wîtandin *l/gh* öttürmek
wîtanî *m* ötüş
wîtewît *m* **1.** ötüşme, ötüş **2.** *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek) ~ **kirin** cıvıldamak
wîtewîtkirin *m* cıvıldama
wîtewît kirin *l/gh* cıvıldamak
wîtîn *m* **1.** cıvıldama **2.** ötme (kuş ve böcekler için)
wîtîn *l/gh* **1.** cıvıldamak **2.** ötmek (kuş ve böcekler için) * **çivîk çiqas xweş diwîtin** kuşlar ne güzel ötüyor
wîtînî *m* **1.** cıvıltı **2.** ötüş, ötme ~ **kirin** cıvıldamak
wîtînîkirin *m* cıvıldama
wîtînî kirin *l/gh* cıvıldamak
wîtwît *m* **1.** ötüşme, ötüş **2.** *h* cıvıl cıvıl (cıvıltı ile ötüşerek)
wîtwîtandin *m* öttürme
wîtwîtandin *l/gh* öttürmek
wîtwîtîn *m* ötme
wîtwîtîn *l/ngh* ötmek * **çûk diwîtwîte** kuş ötüyor
wîtwîtok *rd* ötücü * **çivîkên wîçwîçok** ötücü kuşlar
wîz *m* vız
wîze *m* vize
wîzewîz *h* vız vız ~ **kirin** vız vız etmek
wîzên *bnr* wîzîn
wîzîn *m* **1.** vızıldama, vızıldanma, vızlama **2.** uğuldama (rüzgâr sesi için) **3.** uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
wîzîn *l/ngh* **1.** vızıldamak, vızıldanmak, vızlamak **2.** uğuldamak (rüzgâr sesi için) **3.** uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olma)
wîzînî *m* **1.** vızıltı **2.** uğultu ~ **jê çûn 1)** vızıldamak, vızlamak **2)** uğuldamak ~ **jê hatin 1)** vızıldamak **2)** uğuldamak ~ **kirin 1)** vızıldamak **2)** uğuldamak
wizînîkirin *m* **1.** vızıldama **2.** uğuldama (rüzgârın uğuldaması için) **3.** uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma)
wizînî kirin *l/gh* **1.** vızıldamak **2.** uğuldamak (rüzgârın uğuldaması için) **3.** uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
wîzwîzk *zo/m* ağustos böceği
woçar *m* ruhsat
wolfram *kîm/m* volfram elementi (kısaltması W)
wonandin *m* örme
wonandin *l/gh* örmek
wonîn *m* örülme
wonîn *l/ngh* örülmek
wuc *m* ihtiyaç
wuçan *m* poz (resim ve fotografta duruş) ~ **dan** poz vermek ~ **girtin** poz çemket
wum *rd* uğur
wuqeat *bnr* wuquat
wuquat *m* vukuat ~ **ji dest (yekî) derketin** elinden kaza çıkmak
wurşe *m* debdebe, görkem, gösteriş, ihtişam, tantana
wurşedar *rd* **1.** debdebeli, görkemli, gösterişli, ihtişamlı, muhteşem **2.** havâlı * **kincekî wurşedar** havalı bir elbise
wurşedarane *h* gösterişlice, görkemlice
wurşedarî *rd* gösteriş, ihtişam, görkem
wurya *rd* **1.** uyanık **2.** uyanık, tetik, etikte, sak, müteyakkız **3.** ihtiyatlı **4.** açık göz
wuryabûn *m* **1.** uyanık olma, tetik olma **2.** ihtiyatlı olma
wurya bûn *l/ngh* **1.** uyanık olmak, tetik olmak **2.** ihtiyatlı olmak
wuryaker *rd* uyarıcı
wuryatî *m* **1.** uyanıklık **2.** tetiklik, uyanıklık **3.** açık gözlük, açık gözlülük
wuryayî *m* **1.** uyanıklık **2.** tetiklik, uyanıklık **3.** açık gözlülük **4.** ihtiyat
wurz *bot/m* sedir ağacı (Cedrus)
wusa *bnr* wusan
wusan *bnr* wisan
wusat *fel/m* uzam
wuzûh *wj/m* açıklık
wûnandin *bnr* wonandin
wûnîn *bnr* wonîn

X

x, X Kürt alfabesinini yirmi dokuzuncu harfi olup ses bilimi bakımından damaksılar ve gırtlaksılar ünsüzleri gösterir
x *mat* **1.** x (genellikle bilinmeyen bir niteliği gösterir) **2.** x (Romen rakamlarında 10) **3.** x (belirsizliği gösterir) * **mîrza x di dema x'ê de** bay x x tarihinde
xa (I) *bnr* xwe
xa (II) *bnr* xweh
xacirgan *m* sacayağı
xaç *ol/m* haç ~ **avêtin avê** suya haç atmak ~ **çêkirin** haç çıkarmak ~ derxistin haç çıkarmak ~ kirin haç çıkarmak
Xaça Sor *nd* Kızılhaç
xaça tewandî *nd* gamalı haç
xaça xwar *nd* gamalı haç
xaçdar *rd* haçlı
xaçepirs *m* bulmaca
xaçerê *m* **1.** kavşak **2.** dört yol
xaçerêk *m* kavşak
xaçerêz *m* bulmaca, çengelli bulmaca
xaçerêzk *m* bulmaca, çengelli bulmaca
xaçeya lêkdanê *nd* çarpım tabloso
xaçhebîn *rd* haçlı (Hristiyan)
xaçhilgir *rd* haçlı (Hristiyan)
xaçirgan *m* **1.** ocak eşeği, sacayağı, sacayak **2.** maltız (bir tür mangal)
xaçirgat *m* ocak eşeği, sacayağı, sacayak
xaçirk *n* toprak üzerine konulan demir
xaçkî *m* çaprazlama
xaçok *rd* haçlı
xaçparêz *rd* haçlı, ehlisalip (Hristiyan)
xaçperest *rd* haçlı, ehlisalip (Hristiyan)
xaçperestî *m* haçlılık (Hristiyanlık)
xaçrê *m* kavşak
xaçringan *m* ocak eşeği, sacayağı
xadim *n* hademe, hizmetçi
xadimî *m* hademelik, hizmetçilik
xaf (I) *m* bilgi, haber
xaf (II) *m* aldatmaca
xaf (III) *bnr* xav
xafik (I) *ant/m* böğür
xafik (II) *m* lâstik (ayakkabı yüzü)
xafil *rd* gafil, aymaz ~ **bûn** gafil olmak **(yek)** ~ **girtin** (birini) gafil avlamak ~ **hatin girtin** gafil avlanmak **(yek)** ~ **kirin** (birine) külah giydirmek ~**ê pê di avê de** aymaz, kurbanlık koyun (gibi)
xafilandin *m* yanıltma
xafilandin *l/gh* yanıltmak
xafilda *h* anîden
xafilî *m* gafillik, ayınazlık
xafilîn *m* yanılma
xafilîn *l/ngh* yanılmak
xafilqeda *m* beklenmeyen, görülmeyen kaza, aniden oluveren kaza
xafiltî *m* gafillik ~ **kirin** gafillik etmek
xafilxeda *m* görülmeyen kaza
xaftila *h* **1.** birden, durup dururken rapaddak, şakkadak, şappadak, şıppadak, şırakkadak **2.** *rd* anî, fevrî * **tevgerên xaftila** fevrî hareketler
xaftilatî *m* fevrîlik
xag *rd* ham (yenecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze)
xagî *m* hamlık (meyve ve sebze çin)
xaîle *m* gaile (sıkıntı, dert, üzüntü)
xaîn *bnr* xayîn
xak *m* **1.** toprak **2.** toprak (ülke) * **ev xak a me ye, cihê xerîban tê de nîn e** bu topraklar bizimdir içinde yabancılara yer yok ~ **kişandin** toprak çekmek
xakan *n* hakan
xakanî *m* hakanlık
xakî *rd* **1.** karasal **2.** toprak (topraktan yapılmış olan) **3.** *nd* hakî, toprak rengi **4.** *rd* hakî (bu renkten olan)
xakîsar *rd* topraktan, değersiz
xaknas *nd/nt* pedolog, toprak bilimci
xaknasî *m* pedoloji, toprak bilim
xaknîgar *m* cografya
xakparêz *nd/nt* yurtsever

xal (I) *n* dayı (annenin erkek kardeşi) ~ **Xidiro her ro li viro** bir yere sürekli takılan için söylenir ~ **xwarizayan radikin ap biraziyan winda dikin** dayıların yeğenlerini sevdiklerini, amcaların ise yeğenlerini kıskandıklarını anlatan bir ata sözü **~an xwest apan neda** dayılar istedi amcalar vermedi **~ê nehelal** üvey dayı **~ê Remedan e, mal çûye maye ken û xeberdan e** hay hayı gitmek vay vayı kalmak
xal (II) *m* **1.** ben (çoğu doğuştan, tende bulunan ufak, koyu renkli leke veya kabartı) * **li rûyê wê ecêbek xal hebûn** yüzünde bir sürü ben vardı **2.** benek, nokta **3.** *mat* nokta **4.** nokta (bazı harflerin başına konulan ufak işaret) **5.** *rz* nokta (cümlenin bittiğini anlatmak için konulan küçük benek) **6.** *ast* leke (güneş ve ay gibi cisimlerin üzerindeki lekeler için) ~ **danîn** noktalamak (yazıda noktalama işaretlerini yerli yerine kullanmak) ~ **hatin danîn** noktalanmak **~a destpêkê** çıkış noktası **~a destpêkirinê** hareket noktası (bir işe başlamak, bir sorunu çözmek için başlangıç olarak alınan nokta) **~a girîng** püf noktası **~a memikê** ayla **~a ragirtinê** dayanak noktası (yapılarda bir bölümün ağırlığını taşıyan öge) **~a werçerxê 1)** dönüm noktası **2)** *mec* kilometre taşı
xal (III) *bnr* xişr û xal
xal (IV) *m* **1.** madde (yasa, sözleşme, antlaşma gibi metinlerde, her biri başlı başına bir yargı getiren ve çoğu kez rakamla belirtilen bölüm) **2.** madde (sözlük ve ansiklopedilerde tanımlanan, anlatılan kelime, ad veya konulardan her biri) * **xala ferhengê ya zimên** sözlüğün dil maddesi **3.** madde (ileri sürülen sorun) * **piştre em dê vê xalê vekolin** sonra maddeyi ileride inceleriz **~a demborî (demkî** an jî **demekî)** geçici madde
xala destpêkê *psî/nd* eşik
xala memikan *nd* ayla
xalan *nd* dayıgiller
xala nîrengiyê *nd* nirengi noktası
xala nîskokê *nd* odak noktası
xala payîzê *ast* güz noktası
xala sersûrmanê *rz/nd* ünlem işareti
xala werçerxê *nd* **1.** dönüm noktası **2.** *mec* kilometre taşı
xalbendî *m* noktalama işaretleri
xalbêhnok *rz/m* noktalı virgül
xalçê *rd* dayı tarafından asil
xaldanîn *m* noktalama (yazıda noktalama işaretlerini yerli yerine kullanma)
xal danîn *l/gh* noktalamak (yazıda noktalama işaretlerini yerli yerine kullanmak)
xaldar *rd* benli
xaldur xuldir *h* tangır tungur
xale *sn/m* ağıl, hale, ayla
xalebêhnok *rz/m* noktalı virgül
xalecot *rz/m* iki nokta üstüste
xalelêw *m* mart (ayı)
xalepirs *m* soru işareti
xaleşanî *m* oktalama işareti
xalet *m* teyze
xaletê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xaleza *nd/nt* dayızade, dayı çocuğu
xalib *rd* galip
xalibî *m* galiplik
xalifandin *m* yanıltma, şaşırtma
xalifandin *l/gh* yanıltmak, şaşırtmak
xalifîn *m* yanılma, şaşırma
xalifîn *l/ngh* yanılmak, şaşırmak
xalik (I) *ant/m* yan, böğür
xalik (II) *m* **1.** ben (yüzdeki ben gibi) **2.** benek, nokta **3.** nokta **~a daringî** maddesel nokta **~a sifirê** sıfır noktası
xalika kore *ant/nd* kör nokta
xalim *m* **1.** yenge (bir kimsenin dayısının eşi) **2.** yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
xalimsemt *m* tun, köşe bucak, kıyı bucak, gizli yer **di ~an de man** kıyıda köşede kalmak
xaling *rd* yoğun
xalingî *m* yoğunluk
Xaliq *n* Halik, Yaradan **~ê alemê** Alemi Yaradan, Allah
xalis (I) *h* büsbütün
xalis (II) *rd* **1.** halis, arı, saf (katıksız) **2.** halis, temiz ~ **muxlis** halis muhlis
xalî (I) *m* halı * **li hundir xalî raxistîbû** içerde halı seriliydi
xalî (II) *bnr* xwelî
xalî (III) *rd* **1.** arı, saf (katıksız) * **ava xalî** saf su * **hingiv xalî ye** bal saftır **2.** kuru (katıksız, yanında başka bir şey olmayan yiyecek) * **ma bi çaya xalî zik têr dibe?** kuru çayla karın doyar mı?
xalî (IV) *rd* **1.** ıssız, tenha **2.** boş (içinde kimse bulunmayan) **3.** çıplak (içinde gerekli eşya bulunmayan) * **menzela xalî** çıplak oda **4.** boş, kimsesiz * **ez li kuçeyeke xalî sekinîme** kimsesiz bir sokak ortasında durmuşum **5.** boş, tehi * **riyeke xalî** tehi bir yol **6.** *mec* ölü (yaşanılmayan, hareketsiz) * **bajarê xalî** ölü şehir ~ **man** ıssız kalmak
xalîb *rd* galip
xalîbiyet *m* galibiyet
xalîbûn (I) *m* arınma
xalîbûn (II) *m* **1.** ıssızlaşma, tenhalaşma **2.** boşalma
xalî bûn (I) *l/ngh* arınmak
xalî bûn (II) *l/ngh* **1.** ıssızlaşmak, tenhalaşmak **2.** boşalmak
xalîbûnî *m* ıssızlık
xalîbûyîn (I) *m* arınış
xalîbûyîn (II) *m* **1.** ıssızlaşış, tenhalaşma **2.** boşalış

xalîç *erd/m* haliç, körfez
xalîçe *m* **1.** halı, küçük halı **2.** duvara asılan süs halısı
xalîfiroş *nd/nt* halıcı (satan kimse)
xalîfiroşî *m* halıcılık
xalîker *nd/nt* halıcı (imal eden)
xalîkerî *m* halıcılık
xalîsemt *m* **1.** tenha yer **2.** *m* tun, köşe bucak, kıyı bucak
xalîtî (I) *m* dayılık
xalîtî (II) *m* tenhalık, tenha olma durumu
xalkuşte *m* Muş yöresine ait bir halk dansı
xalo *nd* **1.** dayı (dayıya seslenme sözü) **2.** dayı (yaşlı erkeklere seslenme sözü)
xalojin *m* **1.** yenge (bir kimsenin dayısının eşi) **2.** yenge (kendinden büyük kadınlara seslenme sözü)
xalojinê *b* yenge (kadınlar için bir seslenme sözü)
xalojinî *m* yengelik
xalt *n* halt
xaltiyê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xaltî *m* **1.** teyze **2.** *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü) **~ya nehelal** üvey teyze
xaltîk *m* **1.** teyze **2.** teyzecik
xaltîkê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xalxal *rd* benek benek, benekli
xalxalik *zo/m* uğur böceği
xalxalîn *rd* benli benli, benekli benekli
xalxalk (I) *ant/m* dalak
xalxalk (II) *zo/m* uğur böceği (Coccinella septempunctata)
xalxalkî *rd* **1.** benli, benekli **2.** noktalı * **qumaşê xalxalkî** noktalı kumaş
xalxalok (I) *m* benek
xalxalok (II) *zo/m* uğur böceği, uç uç böceği, gelin böceği (Coccinella septempunctata)
xalxalok (III) *zo/m* zebra
xalxalokîbûn *m* beneklenme
xalxalokî bûn *l/ngh* beneklenmek
xalxalotik uğur böceği (Coccinella septempunctata)
xalza *nd/nt* dayızade
xalzatî *m* dayızadelik
xam *rd* **1.** ham **2.** torlak (henüz evcilleşmemiş, alışmamış hayvan) **3.** ham (işlenmemiş madde) **3.** ham, çiğ (kaba, yaşının gerektirdiği görgüye ve olgunluğa erişmiş olmayan) * **mirovekî xam e** çiğ adam * **mirovê xam** ham adam **4.** ham (idmansız) **5.** acemi **6.** *mec* yabancı * **tu ji min re xam têyî** bana yabancı geliyorsun
xama *rd* **1.** ergen **2.** ergen, yetişkin (evlenme çağına gelmiş) **3.** gelinlik (evlilik çağındaki kız) **4.** yetişkin (kanunların belirtiği belli bir yaşı aşmış, toplumsal sorumlulukklarınının bilincinde olan genç) ~ **bûn** serilip serpilmek (gelişmek, evlilik çağına gelmek)
xamabûn *m* serilip serpilme (gelişme, evlilik çağına gelme)
xama bûn *l/ngh* serilip serpilmek (gelişmek, evlilik çağına gelmek)
xamar *rd* mest
xamatî *m* **1.** ergenlik **2.** yetişkinlik
xamberdîr *m* şişek (dişi olan)
xamberindir *m* şişek (dişi olan)
xambûn *m* **1.** hamlama, hamlaşma **2.** hamlama, hamlaşma, hamlanma, tutulma **3.** çiğleşme (kaba davranışlarda bulunma) **4.** acemileşme **5.** hamlık (idmansızlık)
xam bûn *l/ngh* **1.** hamlamak, hamlaşmak **2.** hamlamak, hamlaşmak, hamlanmak, tutulmak * **hingî li dukanê rûniştiye xam bûye** dükkanda otura otura hamlamış **3.** çiğleşmek (kaba davranışlarda bulunmak) **4.** acemileşmek
xambûnî *m* hamlık
xamcanî *m* toy tay
xame (I) *bnr* xama
xame (II) *m* kalem
xamedank *m* kalemlik
xamek *bot/m* **1.** leylak (Syringa vulgaris) **2.** leylak (bu bitkinin çiçeği)
xamekî *rd/nd* açık mor
xamevan *nd/nt* kalemci, yazar
xameya zirîçî *nd* kurşun kalem
xamî (I) *m* kalem
xamî *m* **1.** hamlık **2.** torluk **3.** acemilik **4.** *mec* çiğlik (kaba, yersiz davranış) **~ya (hesp) şikandin** gem almak **~ya xwe şikandin** acemiliğini üstünden atmak
xamîm *bot/m* tere (Lepidium)
xamîn *m* bir yemek adı
xamîtî *m* **1.** hamlık **2.** torluk **3.** acemilik **4.** *mec* çiğlik (kaba, yersiz davranış) **5.** *mec* anlamazlık ~ **kirin 1)** acemilik etmek **2)** çiğlik yapmak ~ **kişandin** acemilik çekmek
xamkêsan *bot/m*) yulaf (Avena sativa)
xamkî *h* **1.** hamca **2.** acemice
xamkok *m* büyük yün yumağı
xamoş *rd* **1.** sessiz, suskun **2.** sakin (huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş olan) **3.** dingin, durgun **4.** yatışmış
xamoşan *m* **1.** ıssız, tenha **2.** *rd* topluluktan kaçan
xamoşanbûn *m* **1.** ıssızlaşma **2.** topluluktan kaçma
xamoşan bûn *l/ngh* **1.** ıssızlaşmak **2.** topluluktan kaçmak
xamoşanî *m* ıssızlık, tenhalık
xamoşbûn *m* **1.** sesizleşme **2.** sakinleşme **3.** dinginleşme **4.** yatışma
xamoş bûn *l/ngh* **1.** sesizleşmek **2.** sakinleşmek **3.** dinginleşmek **4.** yatışmak
xamoşbûyîn *m* **1.** sesizleşiş **2.** sakinleşiş **3.** dinginleşiş **4.** yatışma

xamoşî *m* 1. sessizlik, suskunluk 2. sakinlik 3. dinginlik, durgunluk 4. yatışma
xamoşkirin *m* 1. sesezleştirme 2. sakinleştirmek 3. dinginleştirme 4. yatıştırma
xamoşkirin *m* 1. sesezleştirmek 2. sakinleştirmek 3. dinginleştirmek 4. yatıştırmak
xamox *m* ekine verilen ilk su
xampûl *bot/m* saçak kök
xamtiştîr *m* çeviş (dişi)
xamurkêsan *bot/m*) yulaf (Avena sativa)
xamuz *m* ilk sulanan ekili yer
xamûş *bnr* xamoş
xamwerdek *m* 1. ham ördek 2. *mec* toy sevgili
xan (I) *m* 1. ev bark 2. han (yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı) 3. han, konak, eğlek, kervansaray 4. han (büyük şehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı) ~ **û man** 1) hanüman, ev bark 2) *mec* sine, göğüs (kadın için) ~ **û manê bêkêr** berhane ~ **û seray** han, köşk saray ~ **û xerabe** yerle bir olma, harabeye dönme **(wekî)** ~**a heft derî** hakuran kafesi gibi ~**a xerabe** yıkık virane ev
xan (II) *dîr/n* 1. han (hükümdar, hakan) 2. han (Osmanlı padişahlarını unvanlarından)
xan (III) *m* 1. sofra 2. yemek
xan (IV) *m* 1. perese, kerte, derece, aşama * **gere nehata vê xanê** iş bu pereseye gelmemeliydi 2. durum * **bila te xwe neaniya wê xanê** kendini o duruma getirmeseydin
xanberingîr *bnr* xamberindir
xandar *n* hancı
xandarî *m* hancılık
xandin *bnr* xwendin
xandor *rd* ilk sütten kesilmiş
-xane *rz/m* isimden isim yapım soneki * **nexweşxane** hastahane
xane (I) *m* 1. hane, ev bark, konut 2. hücre (tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda) 3. hane (bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri, bölük, göz) 4. *mat* hane (basamak) 5. *mzk* hane 6. uskuru, yiv (bir şey üzerindeki ince çizgi) 5. adım (teknolojide iki dişli arasındaki aralık) 7. yatak (silâhta) ~**ya dehan** onlar hanesi ~**ya sedan** *mat* yüzler hanesi ~**ya yekan** birler hanesi
xane (II) *m* yüz, iki yüz demetli ot yığını
xanebelav dağınık hane
xanedan *dîr/nd* 1. hanedan (hükümdar veya devlet büyüğü gibi bir kişiye dayanan soy, büyük aile) 2. *rd* hanedan, soylu, asil, aristokrat (belli ve büyük bir soydan gelen) 3. soylu (iyi tanınmış, köklü bir aileden gelen) 4. *rd* hanedan (eli açık ve konuksever)
xanedanî *m* 1. hanadanlık 2. soyluluk, asillik, asalet 3. aristokrasi (aristokratların yönetimi) 4. aristokrasi (soylular sınıfı)
xanedanîtî *m* aristokratlık
xanedar *bnr* xandar
xanenişîn *nd/rd* emekli
xanenişînbûn *m* emekli olma
xanenişîn bûn *l/ngh* emekli olmak
xanenişînî *m* emeklilik, tekaütlük
xanenişînî bûn *l/ngh* emekli olmak, emekliye ayrılmak
xanenişînî kirin *l/gh* emekliye ayırmak (çıkarmak veya çıkartmak)
xaneqe *m* nakşebendî dergahı
xanesaz *nd/nt* konut yapıcısı
xanesazî *m* konut yapımı
xaneyî *rd* 1. haneli, hanelik * **gundê bîst xaneyî** yirmi haneli köy 2. *mat* haneli * **hejmareke du xaneyî** iki haneli sayı
xanezad *rd* asil, soylu (han soyundan olan)
xanezadî *m* asillik, soyluluk (han soyundan olma durumu)
xanê *bnr* xonê
xanê bûn *bnr* xonê bûn
xanê kirin *bnr* xonê kirin
xang (I) *bnr* xweng
xang (II) *rd* 1. ham, olmamış, olgunlaşmamış (yenecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze) 2. yeşil (olmamış, ham meyve) * **arûngên xang** yeşil kaysı
xangeh *m* hanlık (hanın eğemenliğindeki ülke)
xangî *m* hamlık (meyve ve sebze çin)
xangozel *bot/m* yumru köklü bir bitki
xanik (I) *n* 1. ev, evcik 2. hücre (tutukluların kaldığı küçük oda) 3. evlerde meyvelerin saklandığı yer
xanik (II) *m* geniş ağızlı yayvan sepet
xanim 1. hanım (kız ve kadınlara verilen unvan) * **zarino rê ji xanimê re terîf bikin** çocuklar hanıma yolu tarif edin 2. bayan (bayan özel adları yerinekullanılır) * **xanim hûn çi vedixwin?** bayan ne içiyor sunuz? 3. hanım (karı, eş) * **xanima apê min Alî** Ali amcamın hanımı 4. *rd* hanım (kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan) * **jineke pir xanim e** çok hanım bir kadın 5. hanım (toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunan kadın) 6. hanım efendi 7. güzel, uyumlu ~ **û xatûn** 1) hanımcık (evine, çocuklarına işine gereği gibi bakan, çevresiyle uyumlu kadın, kız) 2) hanımcık (böyle bir kadına veya kıza yaraşır davranışı olan) ~**yê komelî** toplu konut ~**a malan** hanımcık 1) hanımcık (evine, çocuklarına işine gereği gibi bakan, çevresiyle uyumlu kadın, kız) 2) hanımcık (böyle bir kadına veya kıza yaraşır davranışı olan) ~**a malê** küçük hanım ~**a mezin** *nd* büyük hanım
xanim efendî *nd* hanımefendi
xanim efendîtî *nd* hanımefendilik
xanimî *m* hanımlık
xanimok *m* 1. hanımcık 2. bayancık

xanimokî *rd/h* hanımcıkça
xanimreng *m* **1.** erguvanî **2.** *rd* erguvanî (bu renkten olan şey)
xanimtî *m* **1.** hanımlık **2.** hanımefendilik
xaniyê komelî *nd* toplu konut, sosyal konut
xaniyê stêrbîniyê *ast/m* gök evi, yıldızlık, yıldız evi, plânetaryum
xanî *n* **1.** ev (yanlız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı) **2.** ev, konut (bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı konut) **3.** dam, toprak damlı ev **4.** tandır evi, mutfakta denilir ~ **girtin** ev tutmak ~ **kirê kirin** ev tutmak ~ **mestîne cîran bistîne** ev alma komşu al ~ **qelaptin** dam aktarmak ~ **spî kirin** badana etmek (veya vurmak) ~ **şerbet kirin** badana etmek (veya vurmak) ~**yekî biçûk û tengalokî** nohut oda, bakla sofa ~**yê (an jî ûrta) bav û kalan** baba ocağı (veya yurdu) ~**yê te bikulmişe** (an jî **bikeve) motik jê nemîne** soyun sopun kurusun
xanîber *n* kasır
xanîk *n* **1.** ev, evcik **2.** kulübe (alçak gönüllükle ev anlamında kullanılır)
xanîkok *n* ev, evcik
xanîng *n* ev
xankêş *nd* silâh kılavuzu
xannişîn *m* hanlık (hanın yönetimideki ülke veya toprak)
xanordek *m* **1.** bir tür ördek **2.** *mec* sevgili
xantêl *m* ev telefonu
xantî *m* hanlık
xantol *rd* gevşek, hantal kimse
xanûman *n* **1.** ev bark, hanüman **2.** malikâne **3.** *mec* sine, göğüs (kadın için) ~ **gerdenê** sine, göğüs (kadın için)
xanvanî *n* hancı
xanvanîtî *m* hancılık
xanxanî *m* derebeylik
xanxank *m* çizelge, cetvel
xanxerab *m* **1.** viran ev **2.** yerle bir olma, harabeye dönme **3.** nesnenin, mekanın kötü bir duruma düşmesi
xanxerab kirin *l/gh* viran etmek
xanxiraw *bnr* xanxerab
xanxwe *n* **1.** ev sahibi **2.** aile reisi
xap (I) *m* **1.** folluk * **xapa mirîşkê** tavuk folluğu **2.** tavşan, keklik yuvası
xap (II) *m* **1.** bir düğüm çeşidi **2.** tuzak kurmada uygulanan ve çekince düğüm haline gelen bir ip serme biçimi
xap (III) *n* yular
xap (IV) *m* **1.** oyun, düzen, hile, tuzak, tonga (entrika, desise) * **bi xap ew birin û kuştin onu** oyuna getirip öldürdüler * **ew di xap te girtin,** tongaya getirip yakaladılar **2.** oyun, düzen (güreşte hasmını yenmek için yapılan türlü biçimlerde şaşırtıcı hareket) **3.** aldanma, aldanış **(yek)** ~ **kirin** kapana sıkıştırmak (birini düzenle ele geçirmek) **2)** dalgınlığına getirmek **3)** (birine) külah giydirmek
xapan *m* aldanma, aldanış
xapandin *m* **1.** kandırma, kandırış, aldatma, aldatış (beklenmedik bir davranışla yanıltma) **2.** kandırma, aldatma (karşısındakinin dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden, gereği gibi uyanık olmayışından yararlanarak kazanç sağlama) **3.** kandırma, aldatma (birine verilen sözü tutmama) **4.** aldatma, yanıltma (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı verme) **5.** aldatma (karı veya koca; eşine sadakatsizlik etme, ihanet etme) **6.** aldatma (oyalama, avutma) **7.** işletme (şaka ve birtakım yalanlarla sezdirmeden birini kandırma veya onunla eğlenme) **8.** boynuzlama (kocasını başka erkekle aldatma) **9.** ayartma, kandırma 10. dolandırma **11.** kazık atma, tokatlama (dolandırma) **12.** kullanma (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanma)
xapandin *l/gh* **1.** kandırmak, aldatmak (beklenmedik bir davranışla yanıltmak) * **ev hevalên ha jî min ew xapandin** bu arkadaşları da ben kandırdım **2.** kandırmak, aldatmak (karşısındakinin dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden, gereği gibi uyanık olmayışından yararlanarak kazanç sağlamak) * **min ew di cinaqê de xapand** ladeste onu aldattım **3.** kandırmak, aldatmak (birine verilen sözü tutmamak) * **heval em xapandin, nehate civanê** arkadaş bizi aldattı, toplantıya gelmedi * **gote sibehê ez dê werim û ez xapandim** yarın gelirim diye atlattı **4.** aldatmak, yanıltmak (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek) * **rengê vê sêvê mirov dixapîne** bu elmanın rengi insanı aldatıyor **5.** aldatmak (karı veya koca; eşine sadakatsizlik etmek, ihanet etmek) * **mêrik jina xwe dixapîne** adam karısını aldatıyor **6.** aldatmak (oyalamak, avutmak) **7.** işletmek (şaka ve birtakım yalanlarla sezdirmeden birini kandırmak veya onunla eğlenmek) **8.** boynuzlamak (kocasını başka erkekle aldatmak) **9.** ayartmak, kandırmak 10. dolandırmak * **têcirê pez ê ku hatibû gund ew xapandibûn** köye gelen hayvan tüccarı onları dolandırmıştı **11.** kazık atmak, tokatlamak (dolandırmak) **12.** kullanmak (birinden veya şeyden amacına ulaşmak için yararlanmak)
xapandî *rd* **1.** aldatılmış, kandırılmış **2.** yanıltılmış **3.** işletilmiş **4.** dolandırılmış
xapandox *rd* kandırıcı
xapandoxî *m* kandırıcılık
xapanok *rd* kandırıcı
xapexap *h* sinsice yaklaşma
xapik *n* yular
xapîkirin *m* dalga geçme (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğraşma)

xapî kirin *l/gh* dalga geçmek (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğraşmak)
xapîn *m* 1. aldanma, aldanış, kanma, kanış 2. aldanma, kanma (bir hileye, bir yalana kanma) 3. yanılma 4. sürçme, yanılma 5. dolandırılma 6. gabin (alış verişte)
xapîn *l/ngh* 1. aldanmak, kanmak * **ez bi gotinên te yên şîrîn xapiyam** tatlı sözlerine aldandım * **ez bi gotina wî xapiyam** onun sözüne kandım 2. aldanmak, kanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) 3. yanılmak 4. sürçmek, yanılmak 5. dolandırılmak
xapînek *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. yanıltıcı
xapînekî *mt* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık 3. yanıltıcılık
xapîner *rd* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. yanıltıcı
xapînok *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı, kandırıkçı 3. yanıltıcı 4. ayartıcı 5. hilebaz, hileci 6. kazıkçı, tokatçı 7. *m* bubi (tuzağı) ~**ê jinan** kadın avcısı
xapînokî *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık, kandırıkçılık 3. yanıltıcılık 4. ayartıcılık 5. hilebazlık, hilecilik 6. kazıkçılık, tokatçılık 7. kandırmaca
xapînokîtî *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık 3. ayartıcılık
xapînosk *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. ayartıcı 4. yanıltıcı 5. perdahçı (birini asılsız sözlerle kandıran kimse) 6. numaracı 7. *m* kandırık
xapînoskî *m* 1. aldatıcı 2. kandırıcılık 3. ayartıcılık 4. yanıltıcılık 5. numaracılık 6. *argo* perdahçılık
xapînoskî kirin *l/gh* dalga geçmek (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğraşmak)
xapkirin *m* 1. aldatma, yanıltma (beklenmedik bir davranışla yanıltma) 2. ayartma, kandırma 3. ayarlama, ayartma 4. avlama (tuzağa düşürme, kurnazlıkla kandırma) 5. oyuna getirme
xap kirin *l/gh* 1. aldatmak, yanıltmak (beklenmedik bir davranışla yanıltmak) * **dijmin xap kirin û ji cihê ku qels hiştibû ve êrîş kirinê** düşmanı aldatıp zayıf bıraktığı yerden saldırdılar 2. ayartmak, kandırmak 3. ayarlamak, ayartmak 4. avlamak (tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak) 5. oyuna getirmek
xapkirî *rd* 1. aldatılmış 2. kandırılmış 3. ayartılmış, ayarlanmış 4. avlanmış (tuzağa düşürülmüş, kandırılmış olan) 5. oyuna getirilmiş
xapo *bnr* xapok
xapok *nd/nt* 1. aldatıcı 2. kandırıcı, kandırıkçı 3. yanıltıcı 4. ayartıcı 5. hilebaz, hileci 6. dalavereci
xapokî *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık, kandırıkçılık 3. yanıltıcılık 4. ayartıcılık 5. hilebazlık, hilecilik 6. dalaverecilik
xaponek *zo/m* çobanaldatan kuşu
xapor *bnr* xapûr
xapûr *rd* 1. harap, yıkkın, viran 2. kullanılmayan 3. *m* yıkma, kırıp dökme ~ **bûn** viran olmak
xapurbûn *m* haraplaşma
xapur bûn *l/ngh* haraplaşmak
xapûrî *m* haraplık
xapûrkar *rd* tahripkâr, yıkıcı
xapûrkarî *m* tahripkârlık, yıkıcılık
xapûrker *bnr* xapûrkar
xapûrkerî *bnr* xapûrkarî
xapûrkirin *m* 1. viran etme 2. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme
xapûr kirin *l/gh* 1. viran etmek 2. yıkmak, kırıp dökmek, tahrip etmek
xapxap *m* 1. aldatma 2. kandırma
xapxapk *m* takunya
xapxapok (I) *zo/m* çobanaldatan (Caprimulgus europeus)
xapxapok (II) *nd/rd* 1. aldatıcı 2. kandırıcı 3. dolandırıcı 4. düzenbaz, düzenci
xapxapokî *m* 1. aldatıcılık 2. kandırıcılık 3. dolandırıcılık 4. düzenbazlık, düzencilik ~ **kirin** dolandırıcılık yapmak
xapxaponek *m* bir oyun adı
xaqan *dîr/n* hakan
xar (I) *n* 1. diken 2. *rd* eğri ~ **û xes** çer çöp
xar (II) *m* 1. misket, bilye, zıpzıp * **leyîstika xaran** misket oyunu 2. bir tür bileyi taşı
xar (III) *m* 1. grup, kafile * **xara siwaran hat** at kafilesi geldi 2. sürü * **xara mihan** koyun sürüsü 3. koşu, koşma, at koşusu ~**a siwaran** süvari kolu
xar (IV) *m* hücum, saldırı ~ **birin (...)** 1) çapmak (akın etmek, koşmak), -e saldırmak 2) koşturmak ~ **birin çekê** silâha yeltenmek ~ **birin tivingê** silâha yeltenmek ~ **dan hesp** at koşturmak
xaran *m* 1. koşu, yarış (at yarışı veya koşusu) 2. eşme (at için, hızlı gitme) ~**a hespan** at yarışları
xarana hespan *sp/nd* at yarışı
xarandin *m* 1. koşturma (at için) 2. yarıştırma (atları yarıştırma) 3. eştirme (at hızlı sürme, koşturma) 4. çapma (atı koşturma)
xarandin *l/gh* 1. koşturmak (at için) * **hesp xarand** at koşturdular 2. yarıştırmak (atları yarıştırmak) 3. eştirmek (at hızlı sürmek, koşturmak) 4. çapmak (atı koşturmak)
xarandî *rd* koşturulmuş
xarang *n* fırınlamacı (testi vb. için)
xaranî *h* dörtnala
xarat *m* fırınlama (testi için)
xarbûn *m* sünme
xar bûn *l/ngh* sünmek
xardan *m* koşturma (at için)
xar dan *l/gh* koşturmak (at için)

xardayî *rd* koşturulmuş
xardayîn *m* koşturma (at için)
xarder *nd/nt* koşucu
xarderî *m* koşuculuk
xardirop *bnr* gardirop
xardos *m* testere
xare (I) *m* misket, bilye
xare (II) *m* hare
xarek *m* saldırı, hücum
xaret *m* **1.** gayret **2.** haysiyet, namus ~ **û xîret** haysiyet ve namus ~ **û xîret jê re kirin pereyek** (birinin) onurunu beş paralık etmek ~ **û xîret kirin pereyek** şeref namusu ayaklar altına almak
xaric *h* hariç * **ew xaric, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız
xariciye *m* **1.** hariciye, dışişleri (devlet yönetiminde dış işleri) **2.** hariciye (ameliyatı veya tedaviyi gerektiren hastalıklarla ilgilenen hekimlik kolu) **3.** hariciye (hastanelerde bu hastalıklarla ilgilenen bölüm)
xaricî *rd* **1.** haricî, dışsal **2.** hariç, yabancı ülke * **şekir ji xaricî dihat** şeker hariçten gelirdi
xarik (I) *m* yumuşak bir tür zımpara taşı
xarik (II) *m* gülle, zıpzıp
xarin *bnr* xwarin
xarî *m* diken
xarîk *m* kıldan yapılan bir tür ayakkabı
xarîn *m* **1.** koşma (at koşına) **2.** eşme (at hızlı gitme)
xarîn *l/ngh* **1.** koşmak (at koşmak) **2.** eşmek (at hızlı gitmek) * **hesp dixare** at eşiyor
xarîqulade *rd* **1.** harikulâde, olağan üstü **2.** *b* harikülade, çok güzel
xarîz *m* unun yağda kavrulmasıyla yapılan bir aş
xarkirin *m* yıkma, yıkış
xar kirin *l/gh* yıkmak
xarore *m* kalabalık
xarsik *m* Ermeni kadın
xarûf *m* **1.** çanak **2.** kulplu tas **3.** topraktan geniş ağızlı su kabı
xarûfiroş *nd/nt* çanakçı (satan kimse)
xarûfiroşî *m* çanakçılık
xarûfkî *rd* çanaksı
xarûk *m* **1.** tabanı kıldan ve ketenden, iç yüzü kıldan ayakkabı **2.** iş ayakkabısı
xarûker *nd/nt* çanakçı (imal eden kimse)
xarûkerî *m* çanakçılık
xarûxudir *rd* çarpık çurpuk, eciş bücüş
xarûz *m* bandırma (ipe geçirilmiş ceviz içi)
xarxarik *m* ördek (Anas)
xarxarok (I) *m* ovmaç (ovmaç yemeği)
xarxarok (II) *m* bilye, zıpzıp
xarxarokî *rd* zıpzıpsı
xarzî *bnr* xwarzê
xas (I) *rd* **1.** mahsus, özgü **2.** has, saf (katışıksız) **3.** has (iyi nitelikleri kendisinde toplamış kimse)
xas (II) *dîr/m* has (Osmanlılar döneminde bin akçeyi geçen dirlik)
xas (III) *bot/m* marul
xasar *bnr* xesar
xasbexçe *n* hasbahçe
xase (I) *n* **1.** patiska **2.** *rd* patiska (patiskadan yapılmış şey)
xase (II) *m* çok ince delikli kalbur
xase (III) *m* karakter, seciye
xasedar *rd* karakterli
xasekanî *bj/m* sarılık (hastalığı)
xasfiroş *nd/nt* marulcu (satan kimse)
xasiyet *m* hasiyet, özgünlük
xasî *rd* hadım
xasî (II) *bnr* xwesî
xasîl *m* hasıl
xasîtî *m* haslık
xaslet *n* haslet, huy
xasma *h* özellikle
xasmatî *m* özellik
xastin *bnr* xwestin
xasûk *rd* **1.** kurnaz **2.** kaçımsar **3.** *mec* sinsi
xasûkane *h* **1.** kurnazca **2.** ustaca, kurnazlıkla
xasûkbûn *m* kurnazlaşma
xasûk bûn *l/ngh* kurnazlaşmak
xasûkbûyîn *m* kurnazlaşış
xasûkî *rd* **1.** kurnazca **2.** *m* kurnazlık ~ **di çavên (yekî) de kifş bûn** gözleri velfecri okumak
xasûkî kirin *l/gh* kaçımsamak
xasûkî *m* kurnazlık
xasûktî *m* kurnazlık
xasxemîs *nd* has giyecek
xaş (I) *h* çabuk
xaş (II) *bnr* xweş
xaşak *m* çer çöp
xaşandin *m* **1.** kaynar hale getirme **2.** haşlama (suda kaynatarak pişirme)
xaşandin *l/gh* **1.** kaynar hale getirmek **2.** haşlamak (suda kaynatarak pişirmek)
xaşandî *rd* **1.** kaynar **2.** haşlanmış olan **3.** haşlama, suda pişmiş * **goştê xaşandî** haşlama et
xaşe *ant/m* **1.** zar * **xaşeya ser hûr** işkembenin üstündeki zar **2.** *biy* morulâ **3.** *zo* kapsül **4.** duvak (bazı bebeklerin doğduğu zaman başlarını çeavreleyen zar) **5.** gömlek (memeli hayvanlarda bağarsakları dıştan saran zar) **6.** köreşe **~ya piş** *ant* ak ciger damarı zarı **~yên mêjî** *ant* beyin zarları
xaşedar *zo/rd* kapsüllü
xaşegirtin *m* buz bağlama
xaşe girtin *l/gh* buz bağlamak
xaşegirtî *rd* buz bağlanmış olan
xaşekî *ant/rd* zarsı
xaşelino *rd* obur
xaşeya duyem *bot* ikinci zar
xaşeya ewr *bj/nd* katarakt
xaşeya mêjî *ant/nd* beyin zarı
xaşeya tenik *nd* ince zar

xaşêl *m* öğütülmüş buğday dan yapılan ve üzerine yağ dükülen yemek
xaşik (I) *bot/m* bir darı türü
xaşik (II) *ant/m* **1.** kesecik **2.** zar * **xaşikê hêkê** yumurta zarı
xaşil *m* ince bulgur, kurut ayranı ve yağ ile yapılan bir tür yemek
xaşî *n* harar
xaşîl (I) *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
xaşîl (II) *m* lâpa
xaşîle *biy/n* çeper, zar
xaşîle *m* hasıl
xaşîn *m* kayanamak üzere olma
xaşîn *l/ngh* kayanamak üzere olmak
xaşker *rd* obur
xaşkerbûn *m* oburlaşma
xaşker bûn *l/ngh* oburlaşmak
xaşkerbûyîn *m* oburlaşma
xaşkerî *m* oburluk
xaşlop *rd* abur cuburcu
xaşlopî *m* abur cuburculuk
xaşomaşo *m* duymamazlıktan gelme
xaşomaşobûn *m* duymamazlıktan gelme
xaşomaşo bûn *l/ngh* duymamazlıktan gelmek
xaşrûg *m* doğum sancısı * **birû û xaşrûg tên bizinê** keçiyi doğum sancısı tutuyor
xaşxaş *bot/m* haşhaş (Papaversomniferum)
xaşxaşik *bot/m* haşhaş (Papaversomniferum)
xaşxaşk *bot/m* bir tür ot
xatem *m* hatem (mühür, üstünde yazı olan, mühür gibi kullanılan yüzük)
xatinî *m* ödev
xatir (I) *n* **1.** hatır (gönül, kalp) * **zinhar, xatirê wî neşikênî** sakın onun hatırını kırma **2.** hatır (birine karşı duyulan sevgi, saygı) * seba xatirê we min ev kar kir hatırınız için bu işi yaptım ~ **nedan (yekî) 1)** (birinin) hatırını kırmak **2)** yüzüne bakınamak, ilgilenınemek ~ **nezanîn** hatır gönül bilmemek (saymamak veya tanımamak) ~ **û qîmet** kadir kiymet ~ **û qîmet dan (yekî)** (birine) değer vermek ~**ê cîraniyê** komşu hatırı ~**ê der û cîraniyê** komşu hatırı ~**ê (yekî) girtin** (birinin) hatırını saymak ~**ê goran** ölmüşlerin hatırı ~**ê (yekî) nehiştin** (birinin) hatırından çıkmamak ~**ê (yekî) neşikandin** (birinin) hatırından çıkmamak ~**ê (yekî) şikandin** (birinin) hatırını kırmak ~**ê xatiran 1)** hatırı sayılır **2)** hatır için, hatır belâsı ~**ê Xwedê** Allah aşkına
xatir (II) *n* veda ~ **xwestin 1)** veda etmek, vedalaşmak **2)** Hakın rahmetine kavuşmak (veya Hakka kavuşmak, Hakka yürümek) ~**ê xwe jê xwestin** (biriyle) vedalaşmak ~**ê xwe xwestin** veda etmek
xatira *m* **1.** hatıra, anı **2.** hatıra, yadigâr
xatirat *m* **1.** hatırat, anılar **2.** andaç
xatircem *rd* müsterih
xatirdîtin *m* yakınlık görme
xatir dîtin *l/gh* yakınlık görmek
xatirgir *rd* saygılı, hatırşinas
xatirgirî *m* saygı, hatırşinaslık
xatirnas *rd* hatırşinas, saygılı
xatirnasî *m* hatırşinaslık, saygı
xatirnezan *rd* değerbilmez
xatirnezanî *m* değerbilmezlik
xatirşînas *rd* hatırşinas, saygılı
xatirxwaz *rd* veda eden
xatirxwazî *m* veda
xatirxwestin *m* veda, vedalaşma
xatir xwestin *l/gh* vedalaşmak
xatirzan *rd* değerbilir
xatirzanî *m* değerbilirlik
xatiyê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xatî *m* teyze
xatîb *n* hatip
xatîbî *m* hatiplik
xatîk *m* teyze, teyzecik
xatîkê *b* teyze (anne yaşıtı kadınlara söylenen seslenme sözü)
xatocût *m* sekerek oynanan bir çocuk oyunu
xatûn 1. hatun, kadın **2.** hatun, hannım (kız ve kadınlara verilen unvan) * **zarino rê ji xatûnê re terîf bikin** çocuklar hanıma yolu tarif edin **3.** hatun (karı, eş, zevce) * **xatûna apê min Alî** Ali amcamın hanımı * **ev xatûna min e** bu benin hatunum olur **4.** hanım (unvan olarak) **5.** bayan (bayan özel adları yerine kullanılır) **6.** *dîr* hatun (yüksek makamdakı kadınlara ve bey, han vb. eşlerine verilen unvan) **7.** *rd* hatun (kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan) * **jineke pir xanim û xatûn e** çok hanım bir kadın **8.** hatun (toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunan kadın) ~**a malan 1)** hanımcık (evine, çocuklarına işine gereği gibi bakan, çevresiyle uyumlu kadın, kız) **2)** hanımcık (böyle bir kadına veya kıza yaraşır davranışı olan)
xatûna mezin *nd* büyük hanım
xatûnik *bot/m* bir tür ot
xatûnok (I) *bot/m* bir tür yaban armudu
xatûnok (II) *m* **1.** hatun **2.** hanımcık, bayancık
xatûnokî *rd/h* hanımcıkça
xatûnxan *m* hanım efendi
xav *rd* **1.** çiğ (pişmemiş veya az pişmiş) * **goştê xav** çiğ et **2.** çiğ (renk, için; gözü rahatsız eden, göze batan) * **rengê xav** çiğ ren **3.** donuk, cansız göz **4.** *mec* çiğ (yersiz ve yakışıksız) * **gotineke xav** çiğ bir söz **5.** dişi (yumuşak, kolay işlenen maden) * **hesinê xav** dişi demir **5.** taze * **şîrê xav** taze süt **6.** kaba, inceliksiz ~ **û kelî** tatsız tuzsuz
xavbûn *m* **1.** çiğleşme **2.** çiğleşme (renk için) **3.** tavlanma
xav bûn *l/ngh* **1.** çiğleşmek **2.** çiğleşmek (renk için) **3.** tavlanmak

xavbûyîn *m* **1.** çiğleşiş **2.** çiğleşiş (renk için) **3.** tavlanış
xavendan *m* yarma
xavik (I) *n* **1.** kaymak (sütün ve yoğurdun yüzeyinde zar durumunda toplanan yağlı katman) **2.** kaymak (yağmur ve selden sonra toprağın üzerinde kalan özlü tabaka) **3.** *mec* kaymak (bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü) **~yê (tiştekî) ji xwe re birin** (an jî **hilanîn**) (bir şeyin) kaymağını almak
xavik (II) *ant/m* **1.** zar **2.** zar (ince perde veya örtü)
xavik(III) *m* süzülen herhangi bir şeyin artığı
xavik (IV) *m* **1.** tülbent (kadın baş örtüsü) **2.** kıvrak (ince tülbent)
xavikfiroş *nd/nt* tülbentçi (satan kimse)
xavikgirtin *m* kaymak bağlama (veya tutma)
xavik girtin *l/gh* kaymak bağlamak (veya tutmak)
xavikî *ant/rd* zarsı
xavikkirin *m* peçeleme
xavik kirin *l/gh* peçelemek
xavikkirî *rd* peçeli
xavil *m* tülbent
xavir *bot/m* halk hekimliğinde kökü basur hastalığında kullanılan bir bitki
xavişte *bnr* xawiste
xavî *m* çiğlik
xavîset *m* haslet, huy
xavîtî *m* çiğlik
xavkirin *m* **1.** çiğleştirme **2.** tavlama
xav kirin *l/gh* **1.** çiğleştirmek **2.** tavlamak
xavlêcan *bot/m* havlıcan (Galanga oficinalis)
xavnero *bnr* xewneroşk
xavûcav *m* dokuma (tezgahta dokunarak elde edilen kumaş)
xaw *m* çağ, vakit
xawe *m* çiftçilerden alınmış bir çeşit vergi
xawer *m* doğu, şark
xawik *bot/m* bir tür ot
xawişte *m* izdiham
xawiz *rd* ham (yenecek kadar olgun olmayan meyve ve sebze)
xawizî *m* hamlık (meyve ve sebze çin)
xawî *rd* boş
xawîs *bnr* xayîs
xawuz *rd* boş
xax (I) *n* olgunlaşma * **hê nehatiye xaxê xwarinê** yeıne çağına gelmemiş
xax (II) *n* **1.** hoş karşılanmayan edim * **xaxên giran** ağır edimler **2.** halt (uygunsuz söz söyleme veya iş yapma) **3.** halt (uygun olmayan, beğenilmeyen şey) **4.** dezgah, düzen **5.** olay, belâ * **serê wî kete xax û bendê giran** başı derde girdi ~ **cirid** (kadın için) belânın alası ~ **kirin 1)** hoş karşılanmayan edimde bulunmak **2)** halt etmek **3.** *argo* naz etmek ~ **tê de kirin** herkese rezil etmek, bin pişman etmek ~ **û bend** olay, belâ ~ **û bendên giran** büyük belâ ~ **û lelek** ilginç ve sıradışı edimler ~ **û lelek anîn serê (yekî)** (birini) yaptıklarından dolayı rezil edip pişman hale getirmek ~ **û lek tê de çêkirin** herkese rezil etmek, bin pişman etmek ~ **û pax** olay, belâ ~ **û paxê giran** büyük belâ
xaxam *ol/n* haham
xaxamî *m* hahamlık
xaxamtî *m* hahamlık
xaxamxane *m* hahamhane
xaxcirîn *bnr* xaxgerîn
xaxger *rd* kötülükçü, şerir
xaxgerî *m* kötülükçülük
xaxî *m* rezalet
xaxkirin *m* rezalet çıkarma
xax kirin *l/gh* rezalet çıkarmak
xaxreş *rd* bedhah, kötü emelli
xaxreşî *m* bedhahlık
xaxûte *rd* yıkık dökük
xayandin *m* **1.** çekme **2.** sürdürme
xayandin *l/gh* **1.** çekmek **2.** sürdürmek
xaye *m* gaye, erek
xayedar *rd* gayeli, amaçlı
xayedarî *m* amaçlılık
xaying *bnr* xweh
xayis *bnr* xayîs
xayiz *bnr* xayîs
xayî *bnr* xweyî
xayî kirin *bnr* xweyî kirin
xayîle *m* gaile (sıkıntı, dert, üzüntü)
xayîn *nd/rd* **1.** hain (hiyanet eden) **2.** hain (zarar vermekten, üzmekten veya kötülük yapmaktan hoşlanan kimse) **3.** hain (kötü bir niyet taşıyan) **4.** *mec* hain (hayırsız, bazen sitemli bir seslenme olarak kullanılıyor) * **xayîno, ma em bi hev re wisa peyivîbûn?** xain, biz seninle böylemi konuşmuştuk? ~ ~ hain hain
xayînane *h* haince
xayînbûn *m* hainleşme
xayîn bûn *l/ngh* hainleşmek
xayînbûyîn *m* hainleşiş
xayîngerîn *m* ihanet etme, hainlik yapma
xayîn gerîn *l/ngh* ihanet etmek, hainlik yapmak
xayînî *m* hainlik ~ **kirin** ihanet etmek, hainlik yapmak
xayînkî *h* haince
xayîntî *m* hainlik, hıyanet ~ **kirin** hainlik etmek
xayîs *rd* **1.** esrik (herhangi bir sebepten dolayı kendinden geçmiş, gayş olmuş) **2.** dalgın (kendinden geçmiş) * **nexweş xayis e** hasta dalgın **3.** (bayılmış, kendinden geçmiş) ~ ~ dalgın dalgın
xayîsbûn *m* **1.** esrime, gayş olma, kendinden geçme **2.** dalgınlaşma **3.** baygınlaşma
xayîs bûn *l/ngh* **1.** esrimek, gayş olmak, kendinden geçmek **2.** dalgınlaşmak **3.** baygınlaşmak

xayîsbûyîn *m* **1.** esriyiş, gayş oluş, kendinden geçiş **2.** dalgınlaşma **3.** baygınlaşış
xayîsî *m* **1.** esriklik, gayşlık **2.** dalgınlık **2.** baygınlık
xayîsker *rd* esriten, gayş eden
xayîsketin *m* **1.** esrime, gayş olma, kendinden geçme **2.** baygınlaşma **3.** dalma (hasta kendini bilmez duruma gelme)
xayîs ketin *l/ngh* **1.** esrimek, gayş olmak, kendinden geçmek **2.** baygınlaşmak **3.** dalmak (hasta kendini bilmez duruma gelmek)
xayîskî *rd/h* dalgınca
xayîsxistin *m* esritme
xayîs xistin *l/gh* esritmek
xays *bnr* xayîs
xays bûn *bnr* xayîs bûn
xays ketin *bnr* xayîs ketin
xaz (I) *bnr* gaz
xaz (II) *m* sarp dağ geçidi
xaz (III) *m* **1.** çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) **2.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) **3.** hat, sınır **4.** çember **~a xwedê** Allah aşkına * **tu bi xaza Xwedê bikî** Allah aşkına , allahını seversen
xaze *m* mecaz
xazedar *rd* mecazlı
xazeyane *h* mecazen
xazeyî *rd* mecazî
xazê *bnr* xwarzê
xazgînî bnr xwezgînî
xazik *m* **1.** çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **xazik kişandin ser kaxiz** kâğıda çizgi çizmek **2.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) **~ kirin** çizgi çizmek
xazil *bnr* xwezil
xazirî *m* bir desen adı
xazî (I) *n* bir tür takı
xazî (II) *bnr* xwezî
xazî (III) *m* iç geçme, iç baygınlık
xazî (IV) *n* ketenden ucuz kumaş
xazî (V) *nd/rd* **1.** gazi (İslâmlıkta düşmanla savaşmış veya savaşan kimse) **2.** gazi (düşmanı yenen komutanlara veya şehirlere devlet tarafından verilen onur unvanı) **3.** gazi (savaşta sağ ve zafer kazanmış olarak dönen kimse) **~yê seqet** malûl gazi
xazîlok çember
xazîtî *m* gazilik
xazkêş *m* cetvel
xaznak *rd* kurnaz
xaznûk *rd* **1.** kurnaz **2.** kaytarıcı
xazoq *bnr* qazox
xazrin *bot/m* akbaldır
xazrîg *bot/m* bir tür bitki
xazûl *m* kirmen
Xe *kîm* Xe (Ksenon'un kısaltması)
xebar *bnr* toz û xebar
xebat *m* **1.** çalışma * **min ji vê xebata wê ya li ser zimên hez kir** bu dil üzerindeki çalışmasını sevdim **2.** işçilik (işçi emeği, yapılış, niteliği) * **xebateke giran tê de heye** bunda çok işçilik var **3.** iş * **ez li xebatê digerim** iş arıyorum **~a bi nanoziko ji betaliyê çêtir e** boş gezmekten bedeva çalışmak yeğdir **~a destê (yekî) bûn** (birisinin) kendi emeği olmak * **min bi xebata destê xwe ev kirîne** ben kendi emeğimle bunları satın almışım **~a hevbeş** ortak çalışma **~a komikî 1)** grup çalışması **2)** *ped* küme çalışması **~a komî** grup çalışması **~a qadî** (an jî **meydanî**) alan çalışması **~a serbest** serbest çalışma **~ên ji bo melekeyan** zihin jimnastiği
xebatbar *rd* işler
xebatbarî *m* işlerlik
xebatberdan *m* iş bırakma, grev
xebat berdan *l/gh* iş bırakmak
xebatgeh *m* **1.** atölye, işlik **2.** büro
xebatger *bnr* xebatker
xebathez *rd* çalışkan, çalışıcı, çalışmayı seven
xebathezî *m* çalışkanlık, çalışıcılık
xebatkar *nd/nt* **1.** çalışıcı, emekçi **2.** çalışkan **3.** gayretkeş **~ê birojanî** gündelikli **~ê rojanî** gündelikçi
xebatkarbûn *m* proleterleşme
xebatkarbûyîn *m* proleterleşme
xebatkarî *m* **1.** çalışıcılık, emekçilik **2.** çalışkanlık **3.** gayretkeşlik **~ya rojanî** gündelikçilik
xebatker *nd/nt* **1.** çalışıcı, emekçi, icraatçı **2.** çalışkan **3.** gayretkeş
xebatkerî *m* **1.** çalışıcılık, emekçilik, icraatçılık **2.** çalışkanlık **3.** gayretkeşlik
xebatkirin *m* çalışma yapma, çalışma
xebat kirin *l/gh* çalışma yapmak, çalışmak
xebatkirox *bnr* xebatker
xebatxane *m* atölye, işlik
xeber (I) *m* küfür, sövgü **~ gotin** küfretmek * **jê re xeber gotin** ona küfretti **~ên (yekî) kirin** (birine) küfür etmek
xeber (II) *m* **1.** söz, kavil, lâf, lâkırdı * **tu çima bi xebera min nakî?** niye lâfımı dinlemiyorsun? **2.** haber, bilgi (bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık) * **xebera şagirt ji tiştekî nîn e** çırağın bir şeyden haberi yok **3.** haber (iletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi) * **ji televizyonê guhdarî li xeberên cîhanê kirin** televizyondan dünya haberlerini izledi **4.** söz, lâf **~ dan** haber vermek **~ dan (yekî)** (birine) haber vermek **~ jê derneketin** haber çıkmamak **~ gihandin (yekî) 1)** (birine) haber uçurmak **2)** (birine) haber vermek **3)** (birine) haber yetiştirmek (veya ulaştırmak) **~ girtin** haber almak **~ hinartin 1)** haber geçmek (teleks, telefon vb. ile yazışma iletimi yapmak) **2)** haber göndermek **~ jê girtin** -den haber almak **~ jê hilanîn** (birinden veya bir şeyden) haber al-

mak, bilgi edinmek ~ **jê nehatin** (an jî **derneketin**) haber çıkmamak ~ **jê stendin 1)** -den haber almak **2)** söz almak (kız ailesinden olumlu cevap almak) * **pêşî em ji bavê keçikê xeberekê bistînin** kızın babasından önce söz alalım ~ **neda, ku xeber da gotina (wî) li cih bû** bir söyledi pir söyledi ~ **pê xistin** haber vermek, haberdar etmek, bilgilendirmek ~ **rê kirin** haber salmak (veya yollamak) ~ **stendin** haber almak ~ **şandin 1)** haber geçmek (teleks, telefon vb. ile yazışma iletimi yapmak) **2)** haber göndermek ~ **verê kirin** haber salmak (veya yollamak) ~ **xeberê tîne** lâf lâfı açar **~a bêbinî** asılsız lâf **~a cemidî** kara haber **~a (yekî) jê çêbûn** (bir şeyden) haberi olmak **~a (yekî) jê** (an jî **pê**) **hebûn** bir şeyden haberi olmak **~a malê û bajêr li hev nenihêrtin** evdeki pazar (veya hesap) çarşiya uymamak **~a ne ji xêrê re tafîl li hev digere** kara (veya kötü) haber tez duyulur **~a nexêrê** kara haber **~a nexêrê zû belav dibe** kara haber tez duyulur **~a ne xweş zû belav dibe** acı haber tez ulaşır **~a (yekî) pê hebûn** -den haberi olmak, -den haberdar olmak **~a (yekî) pê xistin** haberdar etmek, haber vermek **~a sar** kara haber **~a sar a cemidî** kara haber **~a sar zû belav dibe** kara haber tez duyulur **~a sar û cemîdî jê re hatin** gözlerinde şimşek (veya şimşekler) çakmak (özücü bir haberle sarsılmak) **~a (...) stendin** bilgi edinmek * **min xebera hatina te girt** geldiğini haber aldım **~a te ye** haklısın! **~a xêrê 1)** iyi haber, sevindirici haber, müjde, beşaret **2)** müjdeli, muştulu **~a vala dikeve qula dîwaran** boş lâf tesirsiz kalır **~a xwe kirin yek** söz birliğine varmak **~eke tehl bi barek hingiv re nayê xwarin** acı bir söz onca tatlı sözü bile unuturu **~ên ne baş** pis lâkırdı (veya söz) **~ên pîs** pis lâkırdı (veya söz) **~ên xerab mîna tîran in** acı sözler ok gibidirler

xeberbazî *wj/m* cinas

xeberbezîn *rd* dedikoducu, haber yayan

xeberbezînî *m* dedikoduculuk

xeberbêj *nd/nt* **1.** konuşmacı **2.** haberci, ulak

xeberbêjî *m* **1.** konuşmacılık **2.** habercilik, ulaklık

xeberdan *m* **1.** konuşma **2.** konuşma (söylev verme, konuşma yapma, (dinleyicilere bilim, sanat, edebiyat gibi bir konuda bilgi vermek için yapılan konuşma) **3.** konuşma (konuşma dili olarak kullanma) **4.** konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatma) **5.** konuşma (ilişki kurma veya ilişkiyi sürdürme) **6.** konuşma (belli bir biçimde söyleme) **7.** *mec* konuşma (şık ve zarif görünme) **8.** sohbet **9.** lâf, söz * **der barê vê yekê xeberdan ne heqê me ye** bu konuda söz bize düşmüyor ~ **anîn rûyê xwe** kendine lâf getirmek ~ **çêbûn** konuşma olmak, konuşulmak ~ **hatin rûyê (yekî)** (birine) söz gelmek, söz (veya lâf) işitmek, lâf yemek ~ **jê hatin stendin** (biri) konuşmaktan kesilmek ~ **jê re nîn e!** (an jî **tune!**) söz yok! ~ **jê vebûn** -den söz açılmak ~ **kirin** konuşma yapmak ~ **li hev gerandin** lâf taşımak ~ **li ser serê çêbûn** lâf olmak ~ **nayê serê** söz götürmez ~ **pê de kirin** konferans çekmek ~ **pê neketin 1)** konuşmaktan kesilmek **2)** söz (birine) söz (veya laf) düşmemek ~ **û gotinên (yekî) xweş in** sözü sohbeti yerinde ~ **xeberdanê zêde dike** lâf lâfı açar **~a destpêkê** (an jî **destpêkirinê**) açış konuşması, başlama konuşması **~a (wî) di beriya (wî) de ye** içinden (veya içten) pazarlıklı **~a vekirinê** açış konuşması **~a xwe dirêj kirin 1)** konuşmasını uzatmak **2)** sözü uzatmak **~a xwe qedandin** söze son vermek **~a xwe ser û binê hev kirin** sözü dağıtmak **~a zehf bêvir, malê zehf bêheramî çênabe** fazla lâf yalansız, çok mal da haramsız olmaz **~ên (yekî) xweş in** (biri) söz ehli

xeber dan *l/gh* **1.** konuşmak * **zarok hîna xeber nade** çocuk daha konuşamıyor **2.** konuşmak (söylev vermek, konuşma yapmak) * **ez dê vê heftiyê di civînê de xeber bidim** bu hafta toplantıda konuşacağım **3.** konuşmak (konuşma dili olarak kullanmak) * **zimanê Kurdî xweş xeber dike** Kürtçeyi güzel konuşuyor **4.** konuşmak (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak anlatmak) * **mirovên lal bi îşaretan bi hev re xeber dikin** dilsizler işaretlerle birbirleriyle konuşuyorlar **5.** konuşmak (ilişki kurmak veya ilişkiyi sürdürmek) * **em bi kesên li qata jêrê re xeber didin** alt kattakilerle konuşuyoruz **6.** konuşmak (belli bir biçimde söylemek) * **di qirika xwe de xeber dide** genizden konuşuyor **7.** *mec* konuşmak (şık ve zarif görünmek) * **sola wî xeber dide** ayakkabısı konuşuyor

xeberdanhez *rd* konuşkan

xeberdanhezî *m* konuşkanlık

xeberdar *nd/nt* **1.** haberci, ulak **2.** *rd* haberdar ~ **bûn** haberdar olmak ~ **kirin** haber etmek

xeberdarbûn *m* haberdar olma

xeberdar bûn *l/ngh* haberdar olmak

xeberdarî *m* habercilik, ulaklık

xeberdarkirin *m* haberdar etme

xeberdar kirin *l/gh* haberdar etmek

xeberdarkirî *rd* haberli * **ku em jê xeberdarkirîbûna me dê xwe amade bikira** haberli olsaydık hazırlanırdık

xeberdayî *rd* konuşmuş olan

xeberdayîn *m* **1.** konuşma **2.** konuşma (söylev verme, konuşma yapma) **3.** konuşma (konuşma dili olarak kullanma) **4.** konuşma (düşüncelerini herhangi bir araç kullanarak

anlatma) **5.** konuşma (ilişki kurma veya ilişkiyi sürdürme) **6.** konuşma (belli bir biçimde söyleme) **7.** *mec* konuşma (şık ve zarif görünme)
xeberdizok *argo/nd* casus
xeberdizokî *argo/m* casusluk
xeberdok *nd/nt* haberci, ulak
xeberdokî *m* habercilik, ulaklık
xeberdox *nd/nt* **1.** sözcü **2.** haberci, ulak
xeberdoxî *m* **1.** sözcülük **2.** habercilik, ulaklık
xebergerîn *nd/nt* dedikoducu, lâf taşıyıcısı
xebergerînî *m* dedikoduculuk, lâf taşıyıcılığı
xeberguhêz *nd/nt* **1.** lâf taşıyıcı, boşboğaz (saklaması gereken şeyleri söyleyiveren, sır saklamayan) **2.** muhbir, haberci
xeberguhêzî *m* **1.** lâf taşıyıcılığı, boşboğazlık **2.** muhbirlik ~ **kirin** boşgoğazlık etmek
xeberî *m* haberlik
xebername *m* **1.** belleten **2.** sözlük, lügat
xebernedan *m* **1.** konuşmama **2.** sessiz kalma, sükût ~ **ji qebûlkirinê tê** sessiz kalmak onaylamaktır, sükût ikrardan gelir
xeberok (I) *m* **1.** lâf, söz **2.** hikaye, mesel
xeberok (II) *nd/nt* küfürbaz
xeberokî *nd/nt* küfürbazlık
xeberoşk *m* **1.** masal **2.** *mec* masal (boş ve yalan söz) ~ **gotin** hikâye anlatmak * **ji me re xeberoşk gotin em li urzê wî ketin** bize hikâye anlatmaya başladı onu tersledik
xeberoşkbêj *nd/nt* masalcı (masal anlatan)
xeberoşkbêjî *m* masalcılık
xeberoşkî *rd* masalımsı
xeberxweş *rd* hoşsohbet, tatlı sözlü
xeberxweşî *m* hoşsohbetlik, tatlı sözlülük
xebis *m* cevizli helva
xebitandin *m* **1.** çalıştırma **2.** çalıştırma, işletme, işletiş (işlemesini sağlama) **3.** çalıştırma, kullanma (bir hizmette bulundurma) **4.** kullanıma (araç veya alet işletme, yönetme)
xebitandin *l/gh* **1.** çalıştırmak **2.** çalıştırmak, işletmek (işlemesini sağlamak) * **makîne xebitandin** makineyi işletmek * **ez vê kargehê dixebitînim** bu işyerini ben işletiyorum **3.** çalıştırmak, kullanmak (bir hizmette bulundurmak) * **diya xwe wekî koleyan dixebitînin** analarını esir gibi kullanıyorlar **4.** kullanmak (araç veya alet işletmek, yönetmek) * **makîne xweş dixebitîne** makinayı güzel kullanıyor
xebitandî *rd* **1.** çalıştırılmış **2.** çalıştırılmış, kullanılmış, musteamel
xebitîn *m* **1.** çalışma (bir şeyi oluşturma veya ortaya çıkarma için emek verme) **2.** çalışma (işi veya görevi olma) **3.** çalışma (iş üzerinde bulunma) **4.** çalışma (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olma) **5.** çalışma (bir işi yapma, gerçekleştirmek için çaba harcama) **6.** çalışma (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek verme) **7.** çalışma, işleme (durağan durumdan hareketli duruma geçme) **8.** çalışma, işleme, işleyiş (iyi çalışma, müşterisi bol olma) **9.** işleme (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirme) **10.** çalışma, didinme
xebitîn *l/ngh* **1.** çalışmak (bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek vermek) * **ez ji bo vê berhemê sê salan xebitîm** bu eser için üç yıl çalıştım **2.** çalışmak (işi veya görevi olmak) * **heval di fabrîkayê de dixebite** arkadaş fabrikada çalışıyor **3.** çalışmak (iş üzerinde bulunmak) * **ez dizanim ku ew li daîreyeke fermî wekî wergêr û bi rojane dixebite** onun resmi bir dairede mütercim olarak yevmiye ile çalıştığını biliyorum **4.** çalışmak (makine veya aletler için, işe yarar veya işler durumda olmak) * **planye dixebite?** planya çalışıyor mu? **5.** çalışmak (bir işi yapmak, gerçekleştirmek için çaba harcamak) * **pir lê xebitî ku mar bikuje** yılanı öldürmek için çok çalıştı **6.** çalışmak (bir şeyi yapmak veya öğrenmek için emek vermek) * **zarok li dersa xwe dixebite** çocuk dersine çalışıyor **7.** çalışmak, işlemek (durağan durumdan hareketli duruma geçmek) **8.** çalışmak, işlemek (iyi çalışmak, müşterisi bol olmak) * **dukan xweş dixebite** dükkan iyi işliyor **9.** işlemek (bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek) **10.** çalışmak, didinmek
xebitîner *nd/nd* **1.** çalıştırıcı, belletici **2.** işletmeci
xebitînerî *m* **1.** çalıştırıcılık **2.** işletmecilik
xebînet *b* yazık
xebîs (I) *m* çörek türünde bir tatlı
xebîs *rd* **1.** habis, kötü, alçak **2.** habis, kötücül (bazı hastalıklar veya urlar için) * **taya xebîs** habis sıtma
xebîsî *m* habislik
xebr *bnr* toz û xebr
xebs *m* Allah tarafından celandırarak kılık değiştirmesini sağlama ~ **pê de hatin** Allah tarafından cezalandırılıp dönüşmek * **legleg meriv bûyê xebs pê de hatiye** leylek insanmış Allah tarafından leyleğe dönüşmüş
xebtbar *rd* çalışan, işleyen * **erebeya ku bi benzînê xebtbar e** benzinle çalışan araba
xebtûkoş *m* **1.** didinme, mücadele **2.** uğraş
xebtûkoşî *m* **1.** didinme, mücadele etme **2.** uğraşma
xebtûkoşîkirin *l/gh* **1.** didinmek, mucadele etmek **2.** uğraşmak
xebtûkoşkirin *m* **1.** didinme **2.** uğraşma
xebtûkoş kirin *l/gh* **1.** didinmek **2.** uğraşmak
xebxeb *m* **1.** gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk) **2.** küpe (bazı hayvanların boyunlarının iki yanında sarkan deri uzantıları) * **xebxebên dîk** horozun küpeleri
xebxebk *bnr* xebxeb

xecil *m* utanma, çekinme
xecilkirin *m* utanma, çekinme
xecil kirin *l/gh* utanmak, çekinmek
xecîcok *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
xecxecok (I) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
xecxecok (II) *zo/m* kırlangıç (Hirundo)
xedar *rd* **1.** gaddar (zalim, kıyıcı) **2.** ağır (tehlikeli, korkulu, vahim) * **nexweşê xedar** ağır hasta * **birîndarê xedar** ağır yaralı **3.** habis, kötücül (bazı hastalıklar veya urlar için) **4.** ölümcül * **birîneke xedar** ölümcül bir yara ~ **bûn** gaddar olmak
xedarane *h* gaddarca
xedar bûn *l/ngh* gaddar olmak
xedarî *m* gaddarlık (zalimlik, kıyıcılık) ~ **kirin** gaddarlık yapmak
xedeb *m* **1.** gazap **2.** tipi, fırtına
xedeme *nd/nt* hademe
xedemetî *m* hademelik
xeden *bnr* xedeng (I)
xedeng (I) *m* ağaçtan ok
xedeng (II) *m* serum
xedir *bnr* xedr
xedr *m* gadir, kıyı ~ **lê bûn** gadre uğranmak
xedrkirin *m* gadretme
xedr kirin *l/gh* gadretmek
xedrlêbûn *m* gadra uğrama
xedr lê bûn *l/bw* gadra uğramak
xedrlêbûnî *m* mağduriyet
xedrlêbûyî *rd* mağdur
xedrlêkirin *m* gadretme
xedr lê kirin *l/bw* gadretmek
xedrtî *m* gadirlik
xef *rd* **1.** gizli saklı **2.** saklı (başkalarından gizlenen, gizli tutulan)
xefandin *m* gizleme, saklama
xefandin *l/gh* gizlemek, saklamak
xefar *rd* gaffar (bağışlaması, ayıpları örtmesi olan Allah)
xefbûn *m* **1.** gizlenme, saklanma **2.** göze görünmeme (kendisi var olduğu halde göz onu görememe)
xef bûn *l/ngh* **1.** gizlenmek, saklanmak **2.** göze görünmemek (kendisi var olduğu halde göz onu görememek)
xefe *m* gam, dert
xefgeh *m* saklanma yeri
xefik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen)
xefikvedan *m* tuzak kurma
xefik vedan *l/gh* tuzak kurmak
xefil *h* aniden, görünmeden
xefirandin *m* **1.** bağışlama **2.** saklama, koruma, esirgeme
xefirandin *l/gh* **1.** bağışlamak **2.** saklamak, korumak, esirgemek * **Xwedê te bixefirîne** Allah seni korusun
xefirandî *rd* **1.** bağışlanmış **2.** korunmuş
xefirîn *m* **1.** bağışlanma **2.** saklanma, korunma, esirgenme
xefirîn *l/ngh* **1.** bağışlanmak **2.** saklanmak, korunmak, , esirgenmek
xefiye *nd/nt* hafiye, detektif
xefiyetî *m* hafiyelik, detektiflik
xefî *rd* **1.** hafi, gizli **2.** *nd/nt* hafıye, gizli polis
xefîbûn *m* görünmez olma
xefî bûn *l/ngh* görünmez olmak
xefîkirin *m* görünmez kılma
xefî kirin *l/gh* görünmez kılmak
xefîtî *m* **1.** gizlilik **2.** hafiyelik
xefk *m* **1.** kapan, tuzak **2.** hile, düzen ~ **danîn** kapan kurmak
xefker *rd* gaffar
xefkirin *m* **1.** saklama, gizleme **2.** saklama (kaybolmaması izçin gizli bir yere koyma)
xef kirin *l/gh* **1.** saklamak, gizlemek **2.** saklamak (kaybolmaması izçin gizli bir yere koymak)
xefkirî *rd* saklı, saklanmış olan
xeflet *m* gaflet, dalgı, aymazlık
xefnêr *nd/nt* **1.** hafiye **2.** casus
xefnêrî *m* **1.** hafiyelik **2.** casusluk
xefs *m* kıtlık
xefs lê bûn *l/bw* kıtlığa girmek
xeît *m* yas çadırı
xeftan *n* kaftan ~**ê sê hîçik** üç etek
xefxefok *m* saklambaç
xefzan *nd/rd* kâhin
xefzanî *m* kâhinlik
xekendor *bot/m* geniş yapraklı, dikenli bir ot
xel *nd/rd* **1.** hain (zarar vermekten, üzmekten veya kötülük yapmaktan hoşlanan kimse) **2.** hain (kötü bir niyet taşıyan) **3.** sinsi **4.** habis (kötücül) * **taya xel** habis sıtma ~ **bûn** sinsi olmak ~ ~ hain hain ~ ~ **lê nihêrtin 1)** cin cin bakmak (kurnazca bakmak) **2)** sinsi sinsi bakmak, ters ters bakmak
xela *m* **1.** kıtlık (kuraklık, savaş gibi sebeplerle ürünün yetişmemesi ve bundan doğan açlık) **2.** kıtlık (yiyecek maddelerinde görülen darlık) **3.** kıtlık, yokluk * **xelaya mêran** erkek kıtlığı ~ **rabûn** (bir şeyin) kıtlığına kıran girmek * **tu dibêjî qey ji ber xelayê filitiye** kıtlıktan çıkmış gibi (yemek) ~ **û cela** ölüm kalım * **sala xela û celayê** ölüm kalım yılı **ji ~ya mirovan re** adam kıtlığında (veya yokluğunda) **ji ~yê filitîn** kıtlıktan çıkmak
xeladîtî *rd* kıtlığı görmüş kimse
xelag *bnr* xela
xelam *m* azil
xelamur *m* ateş cemresi
xelan *m* **1.** burulma **2.** bulantı (içi geçme)
xelandin (I) *m* **1.** burma, burkma **2.** bükme, eğme **3.** devirme, yığma
xelandin (II) *m* **1.** burma, içinin geçmesine neden olma (mide, bağırsak sancıtma) **2.** burmak (üzme, sıkmtı verme)

xelandin (III) *m* yıkma
xelandin (I) *bnr* helandin
xelandin (II) *l/gh* **1.** burmak, burkmak **2.** bükmek, eğmek **3.** devirmek, yığmak
xelandin (II) *l/gh* **1.** burkmak, içinin geçmesine neden olmak (mide, bağırsak sancıtmak) * **dilê mirov dixelînin** insanın içini buruyorlar **2.** burmak (üzmek, sıkıntı vermek)
xelandin (III) *l/gh* yıkmak
xelandî *rd* burkuk, burkulmuş olan
xelane *h* **1.** haince * **awirên wî yên xelane hene** onun haince bakışları var **2.** sinsice
Xelaq *rd* Yaradan, Yaratıcı
xelas *m* **1.** kurtuluş, kurtulma **2.** bitme, bitim **3.** bir işin bitiminde verilen şey
xelasbûn *m* **1.** kurtulma **2.** kurtulma (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) **3.** kurtulma (doğurma) **4.** bitme **5.** bitme, tükenme **6.** bitme (sona erme, tamamlanma) **7.** dolma (süre, hesap tamamlanma)
xelas bûn *l/ngh* **1.** kurtulmak * **gava dîtin ku ez ji destê wan xelas bûme kêf kirin** ellerinden kurtulduğumu görünce sevindiler **2.** kurtulmak (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak) * **ji bo ku ji bin bandora wî xelas bibe, hewl dida xwe** onun etkisinden kurtulmak için çaba harcıyordu **3.** kurtulmak (doğurmak) **4.** bitmek **5.** bitmek, tükenmek **6.** bitmek (sona ermek, tamamlanmak) **7.** dolmak (süre, hesap tamamlanmak) * **qewlê wî xelas bû, malnişîn bû** süresi doldu emekliye ayrıldı
xelasbûyîn *m* **1.** kurtuluş **2.** kurtuluş (istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşma) **3.** kurtuluş (doğurma) **4.** bitiş * **piştî xelasbûyîna leyîstikê were mala me** oyunun bitişinden sonra bize gel **5.** bitiş (sona eriş, tamamlanış) **6.** dolma (süre, hesap tamamlanma)
xelasbûyî *rd* **1.** kurtulmuş, vareste **2.** bitmiş, tükenik **3.** bitmiş olan, tamamlanmış olan
xelasek *m* **1.** bitim, bitiş (bir işin bitimi) * **şeva xelasekê** bitiş gecesi **2.** bir şey yapıp bitirilince verilen şey
xelasî *m* **1.** kurtuluş **2.** kurtulma, iyileşme **~ya (yekî) nîn e** onmaz, iyileşme ihtimalı olmayan
xelasîk *m* **1.** kurtuluş **2.** *bnr* xelasok
xelasîxwaz *nd/nt* kurtuluşçu
xelasîxwazî *m* kurtuluşçuluk
xelaskar *nd/nt* kurtarıcı
xelaskarî *m* kurtarıcılık
xelasker *nd/nt* **1.** kurtarıcı **2.** bitirici, bitiren **3.** mezun, bitiren * **xelaskerê vê dibistanê** bu okulun mezunları
xelaskerî *m* **1.** kurtarıcılık **2.** bitiricilik
xelaskirin *m* **1.** kurtarma, kurtarım, kurtarış (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırma) **2.** kurtarma (kurtulmasını sağlama) **3.** kurtarma (kazandırma, yeniden ele geçirme) **4.** kurtarma (ceza almasını önleme) **5.** kurtarma (bir kimseye zerar gelmesini önleme) **6.** kurtarma (olumsuz olarak; bir şeyin değerini karşılamama) **7.** kurtarma, idare etme (alış verişte; el verme, kurtarma) **8.** geçme **9.** bitirme, bitiriş **10.** bitirme, tüketme, harcayıp tüketme **11.** bitirme, tamamlama
xelas kirin *l/gh* **1.** kurtarmak (bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak) * **ew ji fetisandinê xelas kir** onu boğulmaktan kurtardı **2.** kurtarmak (kurtulmasını sağlamak) **3.** kurtarmak (kazandırmak, yeniden ele geçirmek) * **xanî ji barimteyê xelas kiriye** evi rehineden kurtarmış **4.** kurtarmak (ceza almasını önlemek) * **ancax parêzerek dikare te xelas bike** ancak bir avukat seni kurtarabilir **5.** kurtarmak (bir kimseye zerar gelmesini önlemek) * **me karibû ew bi şertekî ji vî malê rizî xelas bikira** onu bir şartla bu çürük maldan kurtarabilirdik **6.** kurtarmak (olumsuz olarak; bir şeyin değerini karşılamamak) * **ev pere min xelas nake** bu para beni kurtarmaz **7.** kurtarmak, idare etmek (alış verişte; el vermek, kurtarmak) * **ez bi vê fiyetê nikarim bidim, xelas nake** o fiyata veremem, kurtarmıyor (ya da idare etmez **8.** geçmek * **gula derî xelas kir** kurşun kapıyı geçti **9.** bitirmek **10.** bitirmek, tüketmek, harcayıp tüketmek **11.** bitirmek, tamamlamak * **xanî xelas kir** evi tamamladı
xelaskirî *rd* **1.** kurtarılmış **2.** bitirilmiş olan
xelas nebûn *l/ngh* bitmek tükenmek bilmemek
xelasok *m* **1.** bitim (bitme işi) **2.** son (bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi) **3.** bir işin bitimi sonunda verilen şey **~a (tiştekî) dîtin** sonunu almak
xelat (I) *der/nd* baderna **~ avêtin ba (yekî)** çıma vermek **~ direjî (yekî) kirin** çıma vermek
xelat (II) *m* **1.** ödül, mükâfat **2.** hediye, armağan **3.** düğüne davet için gönderilen hediye **4.** ödül, armağan * **xelata aştiyê ya navneteweyî** uluslararası barış ödülü * **xelata nobelê** nobel armağanı **5.** armağan (bir bilim adamının emek verdiği dalda onu anmak için hazırlanan bilimsel eser) **6.** söz kesme, nişanlama **~ dan** ödül vermek **~ dan (yekî)** (birine) ödül vermek **~ danîn** söz kesmek, nişan yapmak **~ girtin (an jî stendin)** ödül almak, mükafât almak **~ kirin** armağan etmek **~ wergirtin** ödül almak, mükafât almak
xelatdanîn *m* **1.** söz kesme, nişanlama **2.** söz kesildikten sonra gelin adayına götürülen hediyeler

xelatgir *nd/nt* ödül alıcısı, ödül almış olan
xelatgirtî *rd* ödüllü, ödül almış olan
xelatik bnr xelat (II)
xelatî *m* kıtlık
xelatkirin *m* **1.** ödüllendirme, mükâfatlandırma **2.** söz kesme, nişanlama
xelat kirin *l/gh* **1.** ödüllendirmek, mükâfatlandırmak **2.** söz kesmek, nişanlamak
xelatkirî ödüllendirilmiş
xelatvan *n* çımacı
xelatvanî *m* çımacılık
xelbûn *m* hainleşme
xel bûn *l/ngh* hainleşmek
xelbûyîn *m* hainleşme
xele (I) *m* hare
xele (II) *m* tespit
xelef (I) *rd* halef, ardıl
xelef (II) *m* telâfi ~ **lê vegerandin** telâfi etmek
xelef (III) *m* yalan, yanlış ~ **gotin** yalan söylemek, yanlış anlatmak
xelefî *m* haleflik, ardıllık
xelek (I) *m* taşlık ve ekilip biçilmeyen tarla parçası
xelek (II) *m* **1.** halka (çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember) **2.** halka (çember biçiminde çeşitli nesnelerden yapılmış tutturma aracı) **3.** halka (değerli metallerden yapılan çember biçimindeki süs eşyası) * **xeleka zêr a di guhê wê de** kulağındaki altın halka **4.** halka (su gibi sıvılar içine katı bir nesnenin düşmesiyle oluşan, gittikçe büyüyerek açılan çembere benzeyen biçim) * **di avê de xelek çêbûn** suda halkalar oluştu **5.** halka (çember biçiminde dizilmiş topluluk) **5.** çift boyunduruğu ile karasabanı birleştiren halka **6.** asma kilit toka takımı **7.** bukle, saç lulesi * **xeleka por** saç lulesi **8.** bakla (bir zinciri oluşturan halka veya parçalardan her biri) **9.** bilezik (motor pistonları için, uçları açık demir halka) **10.** mec yüzük **11.** dizi (herhangi bir bakımdan bir bütünü oluşturan şeylerin tümü, seri) **12.** dizi, bölüm (bir filmin veya programın peşpeşe gelen bölümlerinden her biri) * **xeleka fîlm** filmin bölümü ~ **bi** ~ bukle bukle ~ ~ **1)** halka halka **2)** kıvrım kıvrım **3)** bukle buklu ~ **~î** kıvır kıvır ~ **~î bûn** bukle bukle olmak
xelekdar *rd* halkalı
xelekî *rd* **1.** halkalı **2.** halkalı, halkavî (halka biçiminde olan) * **di guhê wê de guhareke xelekî** kulağında halkalı bir küpe **3.** lüle lüle, bukle bukle
xelekîbûn *m* **1.** halkalanma **2.** lüle lüle olma, bukle bukle olma
xelekî bûn *l/ngh* **1.** halkalanmak **2.** lüle lüle olmak, bukle bukle olmak
xelekîbûyîn *m* **1.** halkalanış **2.** lüle lüle oluş, bukle bukle oluş
xelekîkirin *m* **1.** halkalama **2.** lüle lüle yapma
xelekî kirin *l/gh* **1.** halkalamak **2.** lüle lüle yapmak
xelekokî *rd* **1.** halkamsı, halkavî (halka biçiminde) **2.** bukleli, lüle lüle (saçları lüle lüle olan)
xelekoyî *rd* **1.** halkalı (halka biçiminde olan) **2.** halkamsı
xelekoyîbûn *m* halkalanma
xelekoyî bûn *l/ngh* halkalanmak
xelekoyîbûyîn *m* halkalanış
xelekoyîkirin *m* halkalama
xelekoyî kirin *l/gh* halkalamak
xelekvan *nd/nt* halkacı
xelekvanî *m* halkacılık
xelek xelekî *rd* **1.** halka halka **2.** kıvrım kıvrım, kıvır kıvır **3.** lüle lüle
xelel *rd* eşitsiz
xelelûk *m* gerdan (çene altı için)
xelendor *bot/m* bir tür ot
xelendûr *m* doğumdan sonraki ilk süt
xelenêr *rd* azgın (cinsi olarak)
xelenêrî *rd* azgın, azgınca (cinsel istekleri aşırı olan)
xelenêrîbûn *m* azma, azgınlaşma (cinsel duyguları artma, cinsel istekleri aşırılaşma)
xelenêrî bûn *l/ngh* azmak, azgınlaşmak (cinsel duyguları artmak, cinsel istekleri aşırılaşmak)
xelenêrîbûyî *rd* azgınlaşmiş (cinsel istekleri aşırılaşmış olan)
xelenêrîbûyîn *m* azış, azgınlaşış (cinsel duyguları artma, cinsel istekleri aşırılaşma)
xelenêrîkirin *m* azıtma, azgınlaştırma
xelenêrî kirin *l/gh* azıtmak, azgınlaştırmak
xelenêrîtî *m* azgınlık (cinsel için)
xeleng *bot/m* süpürge otu
xelet *rd* yanlış, galat ~**ê meşhûr** galatımeşhur ~**ên rastnivîsê** imla yanlışı
xeletayî *m* yanlışlık
xeletê hîs *psî/m* yanılsama
xeletî kirin pot kırmak
xeletî *m* **1.** yanlışlık **2.** yanıltı ~ **kirin** hata etmek (veya işlemek)
xeletkirin *m* **1.** yanlış yapma **2.** şaşırma (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiyecek duruma gelme)
xelet kirin *l/gh* **1.** yanlış yapmak **2.** şaşırmak (doğru, gerçek ve gerekli olanı ayırt edemiyecek duruma gelmek)
xelexwar *rd* eğri büğrü
xelexwarî *rd* eğri büğrüce
xeleyan *m* galeyan
xelêfk *ant/m* etene, meşine, döl eşi, son, plâsanta (kısrak için)
xelêtk *m* it ve tazı ipi
xelif *rd* saçmacı
xelifandin *l/ngh* saçmalamak
xelifî *nd* saçma, saçmalık, abes
xelifîn *m* saçmalama

xelifîn *l/ngh* saçmalamak
xelik *n* küçük taş
xelindor *m* ilk sütten yapılan mayasız peynir
xeliqandin (I) *m* boğma
xeliqandin (II) *m* kilitleme, kapatma
xeliqandin (III) *m* yaratma
xeliqandin (I) *l/gh* boğmak
xeliqandin (II) *l/gh* kilitlemek, kapatmak
xeliqandin (III) *l/gh* yaratmak
xeliqandî (I) *rd* boğuk, boğmuş
xeliqandî (II) *rd* kilitli, kapalı
xeliqandî (III) *rd* yaratık
xeliqîn (I) *m* boğulma
xeliqîn (II) *m* kilitlenme, kapatılma
xeliqîn (III) *m* yaratılma
xeliqîn (I) *l/ngh* boğulmak
xeliqîn (II) *l/ngh* kilitlenmek, kapatılmak
xeliqîn (III) *l/ngh* yaratılmak
xelis *m* helezon
xelitandin *m* **1.** yanıltma **2.** şaşırtma **3.** aldatma (beklenmedik bir davranışla yanıltma) **4.** aldatma (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı verme)
xelitandin *l/gh* **1.** yanıltmak **2.** şaşırtmak * **tu li vir disekinî û min dixelitînî** sen burda durup beni şaşırtıyorsun **3.** aldatmak (beklenmedik bir davranışla yanıltmak) **4.** aldatmak (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek)
xelitîn *m* **1.** yanılma **2.** şaşırma **3.** aldanma
xelitîn *l/ngh* **1.** yanılmak **2.** şaşırmak **3.** aldanmak
xelitîner *rd* **1.** yanıltıcı **2.** şaşırtıcı
xelî (I) *m* **1.** hainlik **2.** sinsilik ~ **kirin** hainlik etmek
xelî (II) *rd* burkuk, burkulmuş olan
xelîç *m* haliç
xelîfe *n* **1.** halife * **xelîfeyê dînê Îslamê** İslam halifesi **2.** vekil (tarikatlarda)
xelîfetî *m* halifelik, hilafet
xelîle *mzk/m* zil (parmağa takılan zil)
xelîlok *bot/m* mantar
xelîloşk *bot/m* mantar
xelîn (I) *m* **1.** burkulma (burkına işine konu olma) **2.** çıkma (yerinden oynama) **3.** yığılma, yıkılma, devrilme **4.** kepme
xelîn (II) *l/ngh* **1.** içi bayılma, kıyınma, kazınma, burkulma (açlıktan midesi kazınma) **2.** içi geçme **3.**burkulma (üzülme, sıkıntı çekmek)
xelîn (I) *bnr* helîn
xelîn (II) *l/ngh* **1.** burkulmak (burkma işine konu olmak) **2.** çıkmak (yerinden oynamak) * **mêrik ketibû û milê wî ji cih xeliyabû** adam düşmüş, kolu çıkmıştı **3.** yığılmak, yıkılmak, devrilmek * **dar xeliyane** ağaçlar devrilmiş * **bejna te bixele** boyun posun devrile **4.** kepmek
xelîn (III) *l/ngh* **1.** içi bayılmak, kıyınmak, kazınmak, burkulmak * **dilê min dixele** içim kıyınıyor (açlıktan midesi kazınmak) **2.** içi geçmek * **dilê mirov dixele** insanın içi geçiyor **3.** burkulmak (üzülme, sıkıntı çekmek)
xelîs *m* helezon
xelît *m* **1.** baruthane **2.** fişeklik
xelîtik *m* **1.** bele bağlanan deriden para cüzdanı **2.** fişeklik
xelîtk *bnr* xelîtik
xelîz *rd* pis
xelk *n* **1.** halk (aynı ülkede yaşayan, aynı uyrukta olan insan topluluğu) **2.** halk (aynı soydan gelen, ayrı ülkelerin uyruğu olarak yaşayan insan topluluğu) * **xelkê Kurd** Kürt halkı * **xelkê Asûrî** Asuri halkı **3.** halk (bir ülke içerisinde yaşayan değişik soylardan insan toplulukların her biri) * **xelkên Hindîstanê** Hindistan halkları **4.** halk (belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü) * **xelkê gund** köy halkı * **xelkê taxê** mahalle halkı **5.** halk (yöneticilere göre bir ülkedeki yurtaşların bütünü) * **divê em ji xelk re rajedariyê bikin** halka hizmet etmemiz lazım **6.** halk (aydınların dışında kalan topluluk) * **yekî ji nav xelk bû** halktan biriydi **7.** halk (kitle) **8.** halk (el alem, yabancı) * **xelk çi dibêje bila bibêje ji min re çi** halk nederse desin bana ne ~ **û alem** el âlem, dünya âlem, el gün, yedi kat el * **xelk û alem dê ji me re çi bibêje?** el âlem bize ne der?) * **wê xelk û alem ji vî tiştî re çi bibêje?** bu işe el âlem ne der? ~**ê mêr dikuştin bizgûriyan hûr dişûştin** el âlem ne yapıyor sen ne yapıyorsun ~**ê wê derê** oralı * **hûn jî, xelkê wê derê ne?** siz de oralı mısınız? ~**ê xerîb** yad eller
xelkino *b* ey ahali, ey halk
xelkzan *nd/nt* halk bilimci
xelzanî *m* halk bilim
xelmaş *bnr* xilmaş
xelpeng *m* evden dama çatıya çıkış, veya evden ahura iniş geçiti
xelq *m* yaratma
xelqandin *m* kilitleme
xelqandin *l/gh* kilitlemek
xelqandî *rd* kilitli
xelqbûn *m* yaratılma
xelq bûn *l/ngh* yaratılmak
xelqe *m* halka
xelqekirin *m* halkalama
xelqe kirin *l/gh* halkalamak
xelqîn *m* kilitlenme
xelqîn *l/ngh* kilitlenmek
xelqkirin *m* yaratma
xelq kirin *l/gh* yaratmak
xeltomelto *rd* karmakarışık
xelûz *m* kömür
xelwet *m* halvet
xelwetgeh *m* halvethane

xelwetî *nd/nt* **1.** halvetî (ibadetlerini tenhada yapan bir tarikat) **2.** halvetî (bu tarikattan olan kimse)
xelwetnişîn *rd* halvette oturan, munzevî
xelwetxane *m* halvethane
xelxel *m* gürültü, patırtı
xelxele *m* kaygı, tedirginlik
xem (I) *m* abla
xem (II) *m* **1.** gam, tasa, kaygı **2.** dert, gam * **ku dibe êvar xemên wî radibin** akşam oldu mu derdi teper **3.** hüzün **4.** umur * **qet ne xema wî** hiç umrunda değil **5.** *mec* dert (sorun, kaygı) **6.** *mec* amaç ~ **kişandin** gam çekmek ~ **nake!** sorun değil! dert değil! ~ **nekişandin** gam etmemek ~ **nexwarin** gam etmemek ~ **nîn e!** dert değil! ~ **revandin** efkâr dağıtmak ~ **û xiyal** gam, dert ~ **xwarin 1)** gam çekmek, tasa etmek (veya çekmek) **2)** umursamak **~a (yekî) dan jibîrkirin** eğlemek, avutmak **~a kê kî ye** kim kime dum duma **~a (yekî) nebûn** görmediğine dönmek, görmemişe dönmek (başında geçmemiş gibi olmak) **~a (tiştekî) nekirin** umursamamak, rahatına bakmak ~a (yekî) nîn e hiç umrunda değil **~a quling e ku Mûrad rabûye** hiç, onun umrunda mı ki, anlamında bir deyim **~a (yekî) revandin** eğlemek, avutmak, teselli etmek (veya vermek) ~ **wî ne tu kes e** ona göre hava hoş **~a Xidirê gava benê çaroxê ye** çok önemsiz bir şeyi kendine dert etmek **~a (tiştekî) xwarin** tasasını çekmek **~a (yekî) xwarin** (biri için) endişelenmek **~a xwe pê revandin** avunmak **~ên (yekî) rabûn** efkârlanmak, tepmek, depreşmek * **ku bû êvar xemên wî radibin** akşam oldumu dertleri teper **~an mexe!** kaygılanma!, merak etme! **~ên xwe dan ber serê xwe** muradına ermek **~ên xwe daqurtandin** acısını içine atmak **~ên xwe ji hev re gilî kirin** dertleşmek **~ên xwe revandin** efkâr dağıtmak * **ca em herin qasek xemên xwe birevînin** biraz gidip evkâr dağıtalım
xemafirîn *rd* gam verici
xemam *bnr* ximam
xemarî *m* meyhane
xemav *m* mürekkep
xemaz *rd* gammaz
xemazî *m* gammazlık
xembar *rd* **1.** gamlı, kaygılı, tasalı **2.** hüzünlü, efkârlı, üzgün, üzüntülü **3.** endişeli, düşünceli **4.** acılı, acıklı, kederli, dertli (acısı olan kimse) ~ **bûn 1)** gamlı olmak **2)** üzülmek, üzgün olmak, mahzun olmak ~ **kirin** üzmek, üzüntü vermek, mahzun etmek
xembarbûn *m* **1.** gamlanma **2.** üzülme
xembar bûn *l/ngh* **1.** gamlanmak **2.** üzülmek
xembarbûyîn *m* **1.** gamlanış **2.** üzülüş
xembarî *m* **1.** gamlılık **2.** hüzünlülük, üzgünlük, mahzunluk **3.** endişelilik, düşüncelilik **4.** acılıklılık, dertlilik, kederlilik
xembarkirin *m* **1.** gamlama **2.** üzme
xembar kirin *l/gh* **1.** gamlamak **2.** üzmek
xembîn *rd* merama erdiren
xemcivîn *rd* gam verici
xemd *bnr* xewn
xemdar *rd* **1.** gamlı, kaygılı, tasalı gaileli * **çi seriyekî min î xemdar heye** ne gaileli başım var **2.** hüzünlü, efkârlı, üzgün, üzüntülü **3.** endişeli, düşünceli **4.** acılı, acıklı, kederli, dertli (acısı olan kimse)
xemdarbûn *m* **1.** gamlanma **2.** efkârlanma, hüzünlenme **3.** üzülme
xemdar bûn *l/ngh* **1.** gamlanmak **2.** efkârlanmak, hüzünlenmek **3.** üzülmek
xemdarbûyîn *m* **1.** gamlanış **2.** efkârlanış, hüzünleniş **3.** üzülüş
xemdarbûyîn *m* gamlanma
xemdarî *m* **1.** gamlılık **2.** efkârlılık, hüzünlülük, üzgünlük
xemdarkirin *m* **1.** gamlendirme **2.** efkârlandırma, hüzünlendirme **3.** üzme
xemdar kirin *l/gh* **1.** gamlendirmek **2.** efkârlandırmak, hüzünlendirmek **3.** üzmek
xemder *rd* **1.** gam verici, kaygı verici **2.** esef verici
xemdîde *rd* gamlı, dertli
xemegurî *zo/m* bukalemun
xemerûk *m* şekerleme
xemexur *zo/m* kertenkele
xemgirtin *m* **1.** gamlanma **2.** hüzünlenme, üzülme **3.** dertlenme
xem girtin *l/gh* **1.** gamlanmak **2.** hüzünlenmek, üzülmek **3.** dertlenmek
xemgirtî *rd* **1.** gamlı **2.** hüzünlü, üzgün **3.** dertli
xemgîn *rd* **1.** gamlı, kaygılı, tasalı **2.** efkârlı, üzgün, üzüntülü, melül **3.** dertli ~ **bûn 1)** gamlanmak **2)** üzgün olmak, mahzun olmak **3)** üzülmek ~ **kirin 1)** gamlandırmak **2)** üzmek **3)** üzüntü vermek, mahzun etmek ~ ~ üzgün üzgün ~ ~ **lê mêze kirin** üzgün üzgün bakmak
xemgînbûn *m* **1.** gamlanma **2.** efkârlanma, efkâr basma, hüzünlenme **3.** üzülme **4.** dertlenme
xemgîn bûn *l/ngh* **1.** gamlanmak **2.** efkârlanmak, efkâr basmak, hüzünlenmek **3.** üzülmek **4.** dertlenmek
xemgînbûyîn *m* **1.** gamlanış **2.** efkârlanış, efkâr basma, hüzünleniş **3.** üzülüş **4.** dertleniş
xemgînî *m* **1.** gamlılık **2.** efkârlılık, hüzün, üzgünlük, mahzunluk
xemgînker *rd* **1.** gamlandırıcı, kaygılandırıcı **2.** hüzünlendirici **3.** üzücü
xemgînkirin *m* **1.** gamlandırma, kaygılandırma **2.** efkârlandırma, hüzünlendirme **3.** üzme
xemgîn kirin *l/gh* **1.** gamlandırmak, kaygılandırmak **2.** efkârlandırmak, hüzünlendirmek **3.** üzmek

xemgînkirî *rd* 1. gamlandırılmış 2. hüzünlendirilmiş olan
xemgîr *rd* 1. gamlı, kaygılı 2. efkârlı, üzgün, melül, üzüntülü 3. dertli ~ **bûn** 1) gamlanmak, kaygılanmak 2) üzgün olmak üzgün durumda olmak, mahzun olmak ~ **kirin** üzüntü vermek, mahzun etmek
xemgîrbûn *m* 1. gamlanma, kaygılanma 2. efkârlanma, hüzünlenme, mahzun olma 3. üzülme
xemgîr bûn *l/ngh* 1. gamlanmak, kaygılanmak 2. efkârlanmak, hüzünlenmek, mahzun olmak 3. üzülmek
xemgîrbûyîn *m* 1. gamlanış, kaygılanış 2. efkârlanış, hüzünleniş, mahzun oluş 3. üzülüş
xemgîrî *m* 1. gamlılık 2. efkârlılık, hüzünlülük, üzgünlük, mahzunluk 3. dertlilik
xemgîrkirin *l/gh* 1. gamlandırma, kaygılandırma 2. efkârlandırma, hüzünlendirme 3. üzme
xemgîr kirin *l/gh* 1. gamlandırmak, kaygılandırmak 2. efkârlandırmak, hüzünlendirmek 3. üzmek
xemguzîn *rd* gamları seçen
xemik *bnr* xem
xemilandin *m* 1. süsleme 2. süsleme (söz oyunlarıyla güzelleştirme) 3. bezekleme, bezeme 4. donatma, donama (birinin giyimini sağlama) 2. donatma, süsleme (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirme) ~**a aloz** (an jî **girîft**) *as* girişik bezeme ~**a wan eynî wekî leyîstina zarokan e** bayram koçu gibi
xemilandin *l/gh* 1. süslemek 2. süslemek (söz oyunlarıyla güzelleştirmek) 3. bezeklemek, bezemek 4. donatmak, donamak (birinin giyimini sağlamak) 2. donatmak, süslemek (göz alıcı şeyler kullanarak gösterişli duruma getirmek) * **hemû bexçe bi kûlîlkan xemiland** bütün bahçeyi çiçeklerle donattı
xemilandî *rd* 1. süslü, süslenmiş olan 2. bezekli, bezeli, bezemeli (bezeklenmiş, bezenmiş olan 3. donatımlı, donanmış
xemilîn *m* 1. süslenme, süsleniş 2. bezenme, bezeniş 3. donanma, donanış 4. allanma
xemilîn *l/ngh* 1. süslenmek 2. bezenmek 3. donanmak 4. allanmak
xemilîner *rd/nd* süsleyici
xemilînok *rd* 1. süsleyici 2. donatıcı
xemir *m* mor rengi
xemirok *m* bir tür şekerleme
xemkêş *nd/rd* 1. gam çeken, çilekeş 2. dert çeken
xemkêşî *m* 1. gam çekme, çilekeşlik 2. dert çekme
xemkirin *m* 1. gam çekme 2. efkârlanmak
xem kirin *l/gh* 1. gam çekmek 2. efkârlanmak 3. umursama
xemkişandin *m* 1. gam çekme 2. efkârlanma 3. umursamak
xem kişandin *l/gh* 1. gam çekmek 2. efkârlanmak
xeml *m* 1. süs 2. süs, bezek, bezgi 3. süs (süsleme veya süslenme işi) * **miriyê xeml û kêrsimê ye** süsü düşkün 4. süs (anlamı güzelleştiren) 5. süs, cıcık ~ **û forsa xwe nîşanî (yekî) kirin** boy göstermek, gösteriş yapmak ~ **û meml** süs püs ~ **û xêz** 1) süs, süs püs * **xeml û xêza malê** evin süsü 2) zinnet eşyası, süs eşyası ~**a xwe danîn** 1) örtüsünü atmak 2) *mec* doğum yapmak
xemla bûkaniyê *nd* gelinlik
xemla bûkê *nd* 1. gelin süsü 2. gelin bezeği
xemla dergûşê *nd* eşek sırtı
xemlgeh *m* güzellik salonu
xemlî *rd* tezyinî, bezemeyle, süslemeyle ilgili
xemlkar *nd/nt* 1. süslemeci 2. bezeyeci
xemlkarî *m* 1. süslemecilik 2. bezeyecilik
xemlker *nd/nt* 1. süslemeci 2. bezeyeci
xemlkerî *m* 1. süslemecilik 2. bezeyecilik
xemlkirin *m* 1. süsleme 2. bezeme
xeml kirin *l/gh* 1. süslemek 2. bezemek
xemlkirî *rd* 1. süslü 2. bezeli
xemnak *rd* 1. gamlı, tasalı 2. efkârlı, hüzünlü, üzüntülü 3. üzücü 4. dertli 5. esef verici
xemnakbûn *m* 1. gamlanma 2. efkârlanma, hüzünlenme, yeis bürünme 3. üzülme 4. ertlenme
xemnak bûn *l/ngh* 1. gamlanmak 2. efkârlanmak, hüzünlenmek, yeis bürünmek 3. üzülmek 4. ertlenmek
xemnakbûyîn 1. gamlanış 2. efkârlanış, hüzünleniş, yeis bürünme 3. üzülüş 4. ertleniş
xemnakî *m* 1. gamlılık, tasalılık 2. efkârlılık, hüzünlülük, üzgünlülük
xem nekirin *l/gh* 1. gam etmemek 2. sorun olmamak, dert olmamak * **xem nake** sorun değil, bir şey değil
xemnexur *rd* 1. gamsız, kaygısız, tasasız 2. umursamaz, aldırmaz, lâkayt 3. geniş yürekli, karnı geniş
xemnexurane *h* 1. gamsızca, kaygısızca, tasasızca, 2. umursamazca, kayıtsızca
xemnexurî *m* 1. gamsızlık, tasasızlık, kaygısızlık 2. umursamazlık, aldırmazlık, kayıtsızlık,
xemnexurkî *rd* 1. gamsızca, kaygısızca, tasasızca, 2. umursamazca, kayıtsızca
xemok *rd* 1. gamlı 2. efkârlı, hüzünlü
xemokî *rd* 1. gamlıca 2. efkârlıca, hüzünlüce
xemoş *bnr* xamoş
xemr *m* 1. şarap 2. şarap rengî ~**a şadimanî** mutluluk şarabı
xemrev *rd* gamsız, kaygısız
xem revandin *l/gh* gamları, dertleri kovmak
xemrevî *m* gamsızlık, kaygısızlık
xemrevînî *m* 1. avunç, avuntu 2. *rd* gam kaçıran, dert kaçıran, dert götüren 3. *mec* yar, sevgili

xemrevînk *bnr* xemrevîn
xemrevînok *rd* **1.** gam kaçıran, dert kaçıran **2.** *mec* yar, sevgili yar, sevgili * **were ba min xemrevînokê** yanıma gel sevgili
xemrik *m* şarabî, açık mor rengi
xemrî *m* **1.** şarabî, mor **2.** eflâtun **2.** *rd* eflâtun (bu renkten olan)
xemrîyî *rd* eflâtunî
xemrok *bot/m* bir tür ot
xemsar *rd* **1.** gamsız, tasasız, kaygısız **2.** umursamaz **3.** ihmalkâr, ihmalcı
xemsarî *m* **1.** gamsızlık, tasasızlık, kaygısızlık **2.** umursamazlık **3.** ihmalkârlık, ihmal ~ **kirin** ihmal etmek
xemsarîtî *rd* ihmalcılık, ihmalkârlık
xemse *bnr* xemze
xemş *nd/nt* bala (ceylan yavrusu)
xemşok *m* hikaye, masal
xemtan *bnr* xeftan
xemûş *bnr* xamoş
xemxe *bnr* qewxe
xemxor *bnr* xemxur
xemxur *rd* **1.** gamlı, tasalı **2.** dertli, dertkeş **3.** üzülen, herkese üzülen, herkese acıyan
xemxurî *m* **1.** gamlılık **2.** dertkeşlik **3.** üzülme
xemxwar *rd* **1.** gamlı, tasalı **2.** dertli, dertkeş **3.** üzülen
xemxwarin *m* **1.** gamlanma, tasalanma, kaygılanma, endişelenme **2.** efkârlanma **3.** acılanma, üzülme **4.** umursama
xem xwarin *l/gh* **1.** gamlanmak, tasalanmak, kaygılanmak, endişelenmek **2.** efkârlanmak **3.** acılanmak, üzülmek **4.** umursamak
xemxwarî *m* **1.** gamlılık **2.** dertkeşlik **3.** üzülme
xemze *m* gamze
xena *m* kına
xenam *m* nem
xenaq *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) **2.** boğucu (solunumu güçleştiren) **3.** *bj/m* boğak, anjin **4.** *m* idam (asıp boğarak idam etme)
xenas *rd* yetersiz olma, yetkin olmayan
xenc *m* naz, nazik
xencal *m* hançer
xencelîs *bnr* xencelîsk
xencelîsk *bot/m* **1.** yer elması (Helianthus tuberosus) **2.** yer elması (bu bitkinin besin olarak yararlanılan kök sapı)
xencer *m* hançer ~ **lê bixî tê de naçe** bir şey işlememek (sağlam kumaş için) ~ **lê xistin** (an jî **dan**) hançerlemek ~**a duban** bir tür hançer ~**a xiço 1)** ağaçtan yapılma kama, yalancı bıçak **2)** *mec* iş görmez silâh
xencere *m* hancere, ses kirişleri (veya telleri)
xencerhingêv *nd/nt* hançer kulanıcısı
xencer lê ketin *l/bw* hançerlenmek
xencî *bnr* xeynî
xendal *m* gonca
xendan *rd* güleç, gülen
xende *m* gülüş
xendegaz *bnr* carûd
xendek *m* hendek
xendelîs, xendelî *zo/m* bir bülbül türü
xendeq *m* **1.** hendek **2.** su yatağı, mecra **3.** *lşk* siper
xendik *m* küçük hendek
xendiqandin *m* boğma
xendiqandin *l/gh* boğmak
xendiqandî *rd* boğdurulmuş olan
xendiqî *rd* boğulmuş olan
xendiqîn *m* boğulma
xendiqîn *l/ngh* boğulmak
xendiqok *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) * **sêva xendiqok** boğucu elma **2.** boğucu (solunumu güçleştiren) **3.** *bj/m* boğak
xendî *nd* -den hariç, gayri
xene *bot/m* **1.** kına ağacı (Lawsonia inermis) **2.** kına * **şeva xenayê** kına gecesi
xenek *bnr* henek
xeneqîtik *bj/m* boğmaca
xeneqûtk *bnr* xeneqîtik
xeneqîtkî *nd/rd* boğmacalı
xeneqokî *nd/rd* boğmacalı
xeneqoyî *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) **2.** boğucu (solunumu güçleştiren)
xenequt *m* bademcik
xeneqûtk *bj/m* boğmaca
xenê *rd* gani ~ **bûn** gani olmak
xenêbûn *m* gani olma
xenê bûn *l/ngh* gani olmak
xenêke *m* kil
xengel (I) *m* mantıya benzer bir yemek adı
xengel (II) *rd* kıvırcık
xengel (III) *rd* sünepe, sümsük, şapşal
xengelî *m* sünepelik, sümsüklük, şapşallık
xengerkî *m* toprağın veya hamurun sertleşip su emmesi
xeniqandin *m* boğma
xeniqandin *l/gh* boğmak
xeniqandî *rd* boğdurulmuş olan
xeniqî *rd* boğulmuş olan
xeniqîn *m* boğulma
xeniqîn *l/ngh* boğulmak
xeniqîner *rd* boğucu
xeniqok *rd* **1.** boğucu (boğma özeliği olan) **2.** boğucu (solunumu güçleştiren)
xenî *rd* **1.** gani, zengin **2.** gani, bol
xenî bûn *l/ngh* bolluk içinde yüzmek
xenîçko *m* boğmaca
xenîp *bnr* xenîm
xenîke *m* boyunduruğun boyun çubuğu bağı
xenîm *nd* çarpan ~**ê xwe bi çavê serê xwe dîtin** Azrailini görmek ~**ê xwe dîtin** Azrailini görmek ~**î (yekî) bûn** (birini) çarpmak * **Xwedê xenîmî te be!** Allah seni çapsın!
xenîmet *m* ganimet
xenîtî *m* **1.** ganilik, zenginlik **2.** ganilik, bolluk
xenoq *bj/m* **1.** boğmaca **2.** gırtlak * **bi xenoqa wî girt** gırtlağına yapıştı **3.** *rd* boğucu, bu-

ruk (tadı kekre olan)
xenûqe *m* gerdanlık
xenzik *m* kiler
xenzirandin *bnr* kizirandin
xenzirîn *bnr* kizirîn
xepar *m* **1.** eşeleme **2.** çapa (çapalama işi)
xepare *m* **1.** eşme, eşeleme **2.** çapa, çapalama **3.** toprağı eşeleyerek yabancı otlardan arındırma
xeparî *m* çapa (çapalama işi)
xeparker *nd/nt* çapacı
xeparkerî *m* çapacılık
xeparkirin *m* **1.** eşme, eşeleme **2.** çapalama
xepar kirin *l/gh* **1.** eşmek, eşelemek **2.** çapalamak
xeparkirî *rd* **1.** eşelenmiş **2.** çapalı (çapalanmış yer)
xepartin *m* **1.** eşeleme **2.** çapalama
xepartin *l/gh* **1.** eşelemek **2.** çapalamak
xepartî *rd* **1.** eşelenmiş **2.** çapalı (çapalanmış yer)
xepeng (I) *m* evden dama çatıya çıkış, veya evden ahura iniş geçiti
xepeng (II) *n* kepenek (keçeden çoban üstlüğü)
xepik *m* tuzak (kuşları yakalamaya yarar araç veya düzen) ~ **danîn** tuzak kurmak
xepiran *m* eşeleme
xepirandin *m***1.** eşeleme, eşme **2.** deşme **3.** çapalama
xepirandin *l/gh* **1.** eşelemek, eşmek * **bi şivikê erd dixepirand** değnekle toprağı eşiyordu **2.** deşmek **3.** çapalamak
xepirandî *rd* **1.** eşelenmiş **2.** deşilmiş **3.** çapalı (çapalanmış yer)
xepirî *rd rd* **1.** eşelenmiş **2.** deşilmiş **3.** çapalı (çapalanmış yer)
xepirîn *m* **1.** eşelenme **2.** deşilme **3.** çapalanma
xepirîn *l/ngh* **1.** eşelenmek **2.** deşilmek **3.** çapalanmak
xera *rd* yıkık, virane ~ **bike ji nû ve çêke** sil baştan
xerab (I) *rd* **1.** kötü (insan için; iyi niteliklere sahip olmayan) * **bertîl tiştekî xerab e** rüşvet kötü bir şeydir **2.** kötü (korku, endişe veren) * **mirov dê ji vê niyeta wî ya xerab re çi bibêje?** onun bu kötü kastına ne demeli? **3.** kötü (kaba ve kırıcı) * **gotinên xerab ji keçikê re gotine** kıza kötü lâflar etmiş **4.** kötü (kişi veya toplum üzerinde olumsuz etkileri olan) **5.** kötü, fena (davranışları toplumun ahlâk anlayışına uymayan) * **jineke xerab** fena kadın kötü **6.** kötü (zararlı, tehlikeli) * **ramana xerab** kötü düşünce ~ **fikirîn** kötü kötü düşünmek **7.** olumsuz (yıkıcı düşünceleri olan, zarar veren) **8.** fena, bitik (durumu kötü olan) * **halê me xerab e** halimiz bitiktir 9. *argo* duman, kötü * **halê me xerab e** halimiz duman **10.** yaramaz * **tiştekî xerab nîn e** yaramaz bir durum yok **11.** kötü, serseri, haylaz **12.** çapkın **13.** alçak, karaktersiz, ayarı bozuk **14.** kalitesiz **15.** *mec* sapık **16.** kötücül (hastalık) ~ **dîtin qenc bi bîr anîn** gelen gideni aratır ~ **ji xwe re hesab kirin** kötüye çekmek ~ **lê hatin 1)** beklendiği gibi çıkmamak **2)** işi ters gitmek ~ **razan** ters (veya sol) tarafından kalkmak * **mirov dibêje qey tu îşev xerab razayî?** sen bugün sol tarafından mı kalktın?
xerabat *m* meyhane
xerabbajar *n* yıkık kent, virane şehir, harabe
xerabcih *n* örenlik, virane yer
xerab çûn *l/ngh* (bir iş veya durum) tersine gitmek
xerabdîtinî *m* kötümseme
xerab dîtin *l/gh* kötümsemek
xerabe (I) *m* **1.** harabe, ören, virane **2.** *rd* harabe, viran, yıkkın **3.** *mec/rd* ölü (yaşanılmayan, hareketsiz) * **bajarê xerabe** ölü şehir ~ **bûn** virane olmak
xerabe (II) *rd* **1.** arızalı **2.** bozuk * **radyoya xerabe** bozuk makine **3.** kurada **4.** haleldar ~ **bûn** haleldar olmak
xerabebûn *m* **1.** arızalılık **2.** bozukluk
xerabemal *rd* yıkık, virane ev
xeraberez *rd* terkedilmiş bağ
xerabetî *m* bozukluk
xerabeyî *m* yıkkınlık
xerabezar *m* harabe yeri, örenlik, viranlık
xerabiyetî *m* kötülük
xerabiyetî kirin *l/gh* kötü gözle bakmak
xerabî *m* **1.** kötülük * **ew xerabiyê bi kesî nake** o kimseye kötülük etmez **2.** kötülük, fenalık **3.** haylazlık, serserilik **4.** çapkınlık **5.** *mec* sapıklık **6.** halel **bi** ~ **çûn (yekî)** canına kastetmek ~ **gihandin (yekî** an **jî tiştekî)** -e halel getirmek ~ **hatin ser (yekî)** halel gelmek * **em hez nakin ku xerabî bê ser te** sana halel gelmesini istemiyoruz ~ **ji (yekî) nehatin** (birinden) kötülük gelmemek ~ **kirin 1)** kötülük etmek (veya kötülük yapmak) **2)** fenalık etmek **bi** ~ **nêzikayî tê dan** kötüye kullanmak * **bi xerabî nêzikayî di niyeta min ya baş daye** iyi niyetimi kötüye kullanmış ~ **pê kirin** (birine) kötülük etmek (veya yapmak), (birine) kötülükte bulunmak ~**ya (yekî) dan windakirin** (birinin) kötülüklerini örtbas etmek ~**ya (yekî) lê bûn qencî** kahir yüzünden lütfa uğramak **li** ~**ya (yekî) rabûn** (birinin) kötülüğüne kalkışmak ~**yên (yekî) ji qenciyên (yekî) bêhtir bûn** yaptığı hayır ürküttüğü kurbağaya değmemek
xerabîbûn *m* çürüklük
xerabîkar *nd/nt* **1.** müfsit, kötülük edici **2.** karıştırıcı
xerabîkarî *m* **1.** müfsitlik, kötülük edicilik **2.** karıştırıcılık
xerabîker *nd/nt* **1.** müfsit, kötülük edici **2.** karıştırıcı

xerabîkerî *m* 1. müfsitlik, kötülük edicilik 2. karıştırıcılık
xerabîkirin *m* kötülük etme, irtikâp
xerabîkirin *l/gh* kötülük etmek (veya yapmak)
xerabîxwaz *rd* müfsit, kötülük istiyen, karıştırıcı
xerabîxwazî *m* müfsitlik, karıştırıcılık
xerabkar *rd* 1. kötü, kötü işler yapan kimse 2. yıkıcı
xerabmal *rd* 1. virane ev 2. evi barkı yıkık kimse, perişan 3. *b* be hey evi yıkılası
xerabok *rd* yıkık,
xerabokî *rd* yıkıkça
xerabtir *rd* beter ~ **bûn** beter olmak ~ **kirin** beter etmek
xerabtirîn *rd/h* besbeter
xerabtirkirin *m* besbeter etme, fenalaştırma
xerabtir kirin *l/gh* besbeter etmek, fenalaştırmak
xerabû *rd* bozuk, çürük ~ **derketin** cılk çıkmak
xerabûn (I) *m* 1. yıkılma 2. bozulma
xerabûn (II) *m* 1. bozulma (cihazlar için) 2. bozulma, arızalanma 3. bozulma (iyi ve değerli niteliğini yitirme) 4. bozulma (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelme) 5. turşu olma (yiyecek bozulma, ekşime) 6. çürüme (sebze ve meyve için) 7. *mec* bozulma, vücuttan düşme, zayıflanma (sağlığını yitirip zayıflanma, hastalık ve benzeri durumlardan kilo kaybına uğrama) 8. bitme (çok yorulma, güçsüz kalma) 9. (işi veya durumu) berbat olma, duman olma 10. kötüleşme, fenalaşma (durumu gittikçe ağırlaşma) 12. kötüleme (niteliği bozulma) 13. kötüleşme (kötü yola düşme) 14. *mec* sakatlanma (bozulma) 15. *mec* soysuzlaşma 16. (araba) tutma 17. bozukluk
xera bûn (I) *l/ngh* 1. yıkılmak * xanî xera bû ev yıkıldı 2. bozulmak
xera bûn (II) *l/ngh* 1. bozulmak (cihazlar için) 2. bozulmak, arızalanmak 3. bozulmak (iyi ve değerli niteliğini yitirmek) 4. bozulmak (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelmek) 5. turşu olmak (yiyecek bozulmak, ekşimek) 6. çürümek (sebze ve meyve için) 7. *mec* bozulmak, vücuttan düşmek, zayıflanmak (sağlığını yitirip zayıflanmak, hastalık ve benzeri durumlardan kilo kaybına uğramak) * **di nava du rojan de zerhimî, xera bû, nema** iki gün içinde sarardı, bozuldu, bitti 8. bitmek (çok yorulmak, güçsüz kalmak) 9. (işi veya durumu) berbat olmak, duman olmak 10. kötüleşmek, fenalaşmak (durumu gittikçe ağırlaşmak 12. kötülemek (niteliği bozulmak) 13. kötüleşmek (kötü yola düşmek) 14. *mec* sakatlanmak (bozulmak) 15. *mec* soysuzlaşmak 16. (araba) tutmak * **ji erebeyan xera bûm** araba beni tuttu
xerabûyî *rd* 1. bozuk * **makîneya xerabûyî** bozuk makine 2. bozuk (yiyecekler için) 3. bozuk (görevini yapmayacak durumda olan organlar için) 4. çürük, ezgin (sebze ve meyveler için) 5. bereli (berelenmiş, darb sonucu çürük olmuş olan) 6. çalık (kendi renginden olmayan) 7. *mec* soysuzlaşmış ~ **derketin** falso çıkmak
xerabûyîkirin *m* çürütme (sebze ve meyve için)
xerabûyî kirin *l/ngh* çürütmek (sebze ve meyve için)
xerabûyîn (I) *m* 1. yıkılış 2. bozuluş
xerabûyîn (II) *m* 1. bozuluş (cihazlar için) 2. bozuluş, arızalanış 3. bozuluş (iyi ve değerli niteliğini yitirme) 4. bozuluş (yiyecek için yenilmeyecek duruma gelme) 5. turşu olma (yiyecek bozulma, ekşime) 6. çürüyüş (sebze ve meyve için) 7. *mec* bozulma, vücuttan düşme, zayıflanma (sağlığını yitirip zayıflanma, hastalık ve benzeri durumlardan kilo kaybına uğrama) 8. bitme (çok yorulma, güçsüz kalma) 9. (işi veya durumu) berbat oluş, duman oluş 10. kötüleşme, fenalaşma (durumu gittikçe ağırlaşma) 12. kötüleme (niteliği bozulma) 13. kötüleşme (kötü yola düşme) 14. *mec* sakatlanma (bozulma) 15. *mec* soysuzlaşma 16. (araba) tutma
xerabûyîtî *m* bozukluk
xerabûyo *b* yıkılası
xerac *m* 1. haraç (Osmanlı devrinde toprak sahiplerinden devletçe alınan vergi) 2. haraç (Osmanlılar devrinde gayri müslümlerden devletçe alınan vergi) 3. haraç (bir yerden, bir kimseden zorla alınan para) ~ **girtin** haraç almak ~ **û ser xerac** haracın haracı ~ **xwarin** haraç yemek
xeracdar *rd* haraçlı
xeracgir *dîr/n* haraççı
xeracgirî *dîr/m* haraççılık
xeracxur *nd/nt* harac yiyici
xeracxurî *m* harac yiyicılık
xerad *bnr* xirat
xeraf *m* balık tutmaya yarayan saplı sepet biçiminde ağ
xerakarî *nd/nt* 1. bozucu 2. yıkıcı
xerakarî *m* 1. bozuculuk 2. yıkıcılık
xeraker *nd/nt* 1. bozucu 2. yıkıcı, yıkmacı 3. yıkımcı
xerakerî *m* 1. bozuculuk 2. yıkıcı yıkıcılık, yıkmacılık 3. yıkımcılık
xerakirin *m* 1. bozma (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme) 2. bozma (bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırma) 3. bozma (dokunma, zarar verme) 4. bozma (biçimini ve kullanılışını değiştirme) 5. bozma, dağıtma (bırakma, kurulu bir düzeni bozma) 6. bozma (oruç, namaz vb. için) 7. bozma, tahrif etme, kalem oynatma 8. bozma (kızlığını giderme) 9. yıkma 10. yıkma, kırıp dökme, tahrip etme 11. yakma (yıkıma, zarara yol açma,

büyük zarar verme) **12.** kötüleştirme, kötüleştirm **13.** *mec* sakatlama, bozma **14.** soldurma, alma

xera kirin *l/gh* **1.** bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirmek) * **zarok leyîstoka xwe xera kir** çocuk oyuncağını bozdu **2.** bozmak (bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak) * **kes naşê yekîtiya me xera bike** kimse birliğimizi bozamaz **3.** bozmak (dokunmak, zarar vermek) * **xwarinê mîdeya min xera kir** yemek midemi bozdu **4.** bozmak (biçimini ve kullanılışını değiştirmek) * **kincên kevn xera dikir ji me re çêdikir** eski elbiseleri bozup bize yapıyordu **5.** bozmak, dağıtmak (bırakmak, kurulu bir düzeni bozmak) * **karê xwe xera kir** işini bozdu**6.** bozmak (oruç, namaz vb. için) **7.** bozmak, tahrif etmek, kalem oynatmak **8.** bozmak (kızlığını gidermek) * **keçik xera kirine** kızı bozmuşlar **9.** yıkmak **10.** yıkmak, kırıp dökmek, tahrip etmek **11.** yakmak (yıkıma, zarara yol açmak, büyük zarar vermek) * **wî mala min xera kir** o evimi yaktı **12.** kötüleştirmek **13.** *mec* sakatlamak, bozmak **14.** soldurmak, almak * **tavê rengê perdeyan xera kirin** güneş perdelerin rengini aldı ~ **rihet e, avakirin zor e** bir deli kuyuya bir taş atmış kırk akıllı çıkaramamış

xerakirî *rd* **1.** bozulmuş olan **2.** bozma (kızlığını gidermiş olma) **3.** yıkık, yıkılmış olan **4.** dağıtılmış olan (kurulu bir düzen için) **5.** kötüleştirilmiş

xerakirox *nd/nt* yıkıcı, yıkmacı

xerakiroxî *m* yıkıcılık, yıkmacılık

xeram (I) *m* eda, nazlı yürüyüş

xeram (II) *m* kayalık geçit

xeram (III) *m* **1.** emek **2.** karşılık)

xerar *m* cılk, irinlenmiş olan

xerarî *bnr* xerar

xerat *m* sürgü * **xerata derî** kapı sürgüsü

xeratik *m* sürgü * **xeratika derî** bikişîne kapı sürgüsünü çek

xeratok *m* bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) * **çûn xeratoka rezan** bağ bozumuna gittiler

xerav *bnr* xera

xerav bûn *bnr* xera bûn

xerav kirin *bnr* xera kirin

xerb *m* garp, batı

xerbeng *bot/m* çöpleme (Helleborus)

xerbilandin *m* dolandırma (dolaştırma)

xerbilandin *l/gh* dolandırmak (dolaştırmak)

xerbilandî *rd* dolanık, dolanmış olan

xerbilî *rd* **1.** dolanık, dolanmış **2.** çapraşık

xerbilîbûn *m* çapraşıklaşma

xerbilî bûn *l/ngh* çapraşıklaşmak

xerbilîn *m* **1.** dolanma (bir şeyin çevresine sarılma) **2.** çapraşma

xerbilîn *l/ngh* **1.** dolanmak (bir şeyin çevresine sarılmak) **2.** çapraşmak

xerbilîtî *m* çapraşıklık

xerbitandin *m* çapraşık hale getirme

xerbitandin *l/gh* çapraşık hale getirmek

xerbitîn *m* çapraşıklaşma, çapraşma

xerbitîn *l/ngh* çapraşıklaşmak, çapraşmak

xerbî *rd* garbî, batılı

xerboqe *m* kement

xerc (I) *m* **1.** harc, masraf (harcanan para) **2.** harç (resmî işlemlerde devlet veznesine ödenen para) **3.** harçlık **4.** haraç (Osmanlı devrinde toprak sahiplerinden devletçe alınan vergi) **5.** haraç (Osmanlılar devrinde gayri müslümlerden devletçe alınan vergi) **6.** haraç (bir yerden, bir kimseden zorla alınan para)

xerc (II) *m* **1.** harç (yapılarda kullanılan harç) * **ji bo lêkirina dîwar xerc lazim e** duvar örmek için harc lazım **2.** harç (bir yemeğin yapılmasında kullanılan, tat veren maddelerin tümü) * **xerca kufteyan** köfte harcı ~ **lê dan xistin** harç vurdurmak

xercane *m* harçlık, cep harçlığı

xercbar *rd* harcanabilir

xercbûn *m* harcanma

xerc bûn *l/ngh* harcanmak

xercbûyîn *m* harcanış

xercdar *rd* harçlı (yapılması için harç ödenen)

xercelat *rd* acele eden

xercerê *m* harcırah, yolluk, yol harcı, yol parası

xercgir *dîr/n* haraççı

xercgirî *dîr/m* haraççılık

xercilandin *m* oyalama

xercilandin *l/ngh* oyalamak

xercilandî *rd* oyalanmış olan

xercilî *rd* oyalanmış olan

xercilîn *m* oyalanma

xercilîn *l/ngh* oyalanmak

xercî (I) *n* harç (giysi dikilirken kullanılan tamamlayıcı veya süsleyici şeyler)

xercî (II) *m* harçlık

xercîkirî *rd* harçlı * **kincê bixercî** harçlı elbise

xercînekirî *rd* harçsız

xerckirin *m* **1.** harcama, harcayış **2.** harcama (bir şey yapmak için kullanma, tüketme) **3.** harcama, kullanma **4.** *mec* harcama

xerc kirin *l/gh* **1.** harcamak **2.** harcamak (bir şey yapmak için kullanmak, tüketmek) * **ji bo vê avahiyê me deh ton hesin xerc kir** bu binaya on tond emir harcadık **3.** harcamak, kullanmak * **av xerc kirin** su kullanmak **4.** *mec* harcamak * **cihê beredayî mêrik xerc kirin** adamı boş yere harcadılar

xerckirî (I) *rd* harcanmış olan

xerckirî (II) *rd* harçlı * **dîwarê xerckirî** harçlı duvar

xerclêxistin *m* sıvama (harcı bir yere vurma)

xerc lê xistin *l/bw* sıvamak (harç vurmak) * **xerc li dîwar xistiye** harcı duvara sıvamış

xerclêxistî *rd* sıvalı, sıva vurulmuş olan
xerç *bnr* xerc
Xerçeng *ast/m* Yengeç
xerdel *bot/m* hardal (Brassicanigra)
xerdiqandin *m* boğma
xerdiqandin *l/gh* boğmak
xerdiqî *rd* boğulmuş olan
xerdiqîn *m* boğulma
xerdiqîn *l/ngh* boğulmak
xere *n* yumuşak taştan duvar
xered *m* gaye, amaç
xerek *m* su, taş vb. hayvanla taşımada kullanılan askı
xerend *erd/m* kanyon
xerez *m* garaz ~ **û merez tê de hebûn** (birinde) herşey mevcüt olmak
xerezdar *rd* garazlı
xerezî *m* garazlık
xerezkar *rd* garazkâr, gıllügişli
xerezkarî *m* garazkârlık, gıllügişlilik
xerêf *m* sümüğün kurumuş halı
xergeh *m* küçük çadır
xergele *n* hergele
xergoş *m* tavşan
xeribandin *m* çürütme (sebze ve meyve için)
xeribandin *l/ngh* çürütmek (sebze ve meyve için)
xeribandî *rd* çürük (çürütülmüş olan)
xeribîn *m* çürüme (sebze ve meyveler için)
xeribîn *l/ngh* çürümek (sebze ve meyve için)
xericandin (I) *m* **1.** harcama **2.** sarfetme
xericandin (II) *m* saptırma
xericandin (III) *m* **1.** fırınlama (ısıda kurutma) **2.** pişirme (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirme, çömlek, testi, tuğla pişirme gibi) **3.** *mec* pişirme (eğitme)
xericandin (I) *l/gh* **1.** harcamak **2.** sarfetmek
xericandin (II) *l/gh* saptırmak
xericandin (III) *l/gh* **1.** fırınlamak (ısıda kurutmak) **2.** pişirmek (ısı etkisiyle belli bir kullanıma elverişli duruma getirmek, çömlek, testi, tuğla pişirmek gibi) **3.** *mec* pişirmek (eğitmek)
xericandî (I) *rd* **1.** harcanık, harcanmış **2.** sarfedilmiş olan
xericandî (II) *rd* saptırılmış
xericandî (III) *rd* **1.** fırınlı, fırınlanmış * **texteyê xercandî** fırınlanmış tahta **2.** pişkin (testi, çömlek, tuğla vb. için)
xericîn (I) *m* **1.** harcanma **2.** sarfolma
xericîn (II) *m* **1.** sapma **2.** gözden kaybolup gitme, aşma **3.** savuşma
xericîn (III) *m* **1.** fırınlanma **2.** pişme (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygu duruma gelme) **3.** pişme (eğitilme) **4.** kaşarlanma (bir işte tecrübe kazanma)
xericîn (I) *l/ngh* **1.** harcanmak **2.** sarfolmak
xericîn (II) *l/ngh* **1.** sapmak * **ji rê xericîn** yoldan saptı **2.** gözden kaybolup gitmek, aşmak **3.** savuşmak
xericîn (III) *l/ngh* **1.** fırınlanmak **2.** pişmek (ısıtma sonucu belirli bir kullanıma uygu duruma gelmek) * **dîzik xericiye** güveç pişmiş **3.** pişmek (eğitilmek) **4.** kaşarlanmak (bir işte tecrübe kazanmak)
xericî *rd* **1.** fırınlı, fırınlanmış olan **2.** pişkin (olgun, tecrübesi olan) **3.** kaşarlı (tecrübeli)
xericîbûn *m* pişkinlik, olgunluk
xerifandin *m* **1.** sapıttırmak **2.** bunatma
xerifandin *l/gh* **1.** sapıttırmak **2.** bunatmak
xerifandî *rd* **1.** sapık (tavır ve davranışları geleneklerden, törelerden ayrı olan) **2.** bunak
xerifandîbûn *m* **1.** sapıklık **2.** bunaklık
xerifiyane *h* **1.** sapıkça **2.** bunakça
xerifî *rd* **1.** sapık (tavır ve davranışları geleneklerden, törelerden ayrı olan) **2.** bunak
xerifîbûn *m* **1.** sapıklık **2.** bunaklık
xerifîn *m* **1.** sapıtma, sapıtış **2.** çiğleşme (kaba davranışlarda bulunma) **3.** bunama, bunayış **4.** aptallaşma
xerifîn *l/ngh* **1.** sapıtmak **2.** çiğleşmek (kaba davranışlarda bulunmak) **3.** bunamak **4.** aptallaşmak * **her diçe dixerive, bi qasî kerekî ye bi xwe de gû dike** gittikçe aptallaşıyor, eşek kadar ama hâlâ altını pisletiyor
xerifîtî *m* **1.** sapıklık **2.** bunaklık
xerifok *rd* **1.** sapık **2.** bunak
xerifokî *rd* **1.** sapıkça **2.** bunakça
xeriman *m* **1.** yıkım **2.** kulanılmaz hale sokma
xerimandin (I) *m* **1.** yıkma, yıkış **2.** yarma veya tıkama suretiyle kulanılmaz hale sokma
xerimandin (II) *m* ödeme, tazmin etme
xerimandin (I) *l/gh* **1.** yıkmak * dîwar xerimandibû duvarı yıkmıştı **2.** yarmak veya tıkamak suretiyle kulanılmaz hale sokmak
xerimandin (II) *l/gh* ödemek, tazmin etmek * **cirm xerimandin** hasırı ödediler
xerimandî (I) *rd* **1.** yıkık **2.** kulanılmaz hale sokulmuş olan
xerimandî (II) *rd* ödenmiş, tazmin edilmiş olan
xerimîn (I) *m* yıkılma
xerimîn (II) *l/ngh* ödenme, tazmin olma
xerimîn (I) *l/ngh* yıkılmak
xerimîn (II) *l/ngh* ödenmek, tazmin olmak
xerip *m* öküz tükürüğü
xeriqandin (I) *m* **1.** bayıltma **2.** kendinden geçirme
xeriqandin (II) *l/gh* **1.** (suya) batırma, gark etme **2.** *mec* gark etme (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşturma)
xeriqandin (I) *l/gh* **1.** bayıltmak **2.** kendinden geçirmek
xeriqandin (II) *l/gh* **1.** (suya) batırmak, gark etmek **2.** *mec* gark etmek (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşturmak)
xeriqandî (I) *rd* baygın, bayıltılmış olan
xeriqandî (II) *rd* gark olmuş olan
xeriqî *rd* baygın, bayılmış olan

xeriqîn (I) *m* **1.** bayılma **2.** bayılma, kendinden geçme (bir şey karşısında çoşkuya kapılma, duygulanma) **3.** baygınlık
xeriqîn (I) *l/ngh* **1.** (suda) gark olma **2.** *mec* gark olma (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşma)
xeriqîn (I) *l/ngh* **1.** bayılmak **2.** bayılmak, kendinden geçmek (bir şey karşısında çoşkuya kapılmak, duygulanmak) * **em ji kenan xeriqîn** gülmekten bayıldık
xeriqîn (I) *l/ngh* **1.** (suda) gark olmak **2.** *mec* gark olmak (çok iyi bir duruma, mutluluğa kavuşmak)
xeriqîner *rd* bayıltıcı
xerişandin *m* sürtme (insan teni için)
xerişandin *l/gh* sürtmek (insan teni için)
xerişîn *m* sürtünme (insan teni için)
xerişîn *l/ngh* sürtünmek (insan teni için)
xeritan *m* tüketim, tüketme işi
xeritandin (I) *m* **1.** tüketme **2.** bozma (bağ veya bostanın son ürününü toplama) **3.** kökten bitirme, kökünü kurutma
xeritandin (II) *m* teyelleme, teyel yapma (veya atma)
xeritandin (III) *m* **1.** (ağaç) yontma **2.** kazıma **2.** sıyırma (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmama) **4.** *mec* kazıklama (alışverişte aldatma)
xeritandin (I) *l/gh* **1.** tüketmek **2.** bozmak (bağ veya bostanın son ürününü toplamak) * **me rez xeritand** bağı bozduk **3.** kökten bitirmek, kökünü kurutmak
xeritandin (II) *l/gh* teyellemek, teyel yapmak (veya atmak)
xeritandin (III) *l/gh* **1.** (ağaç) yontmak **2.** kazımak * **binê beroşê xeritand** tencerenin dibini kazıdı **2.** sıyırmak (kazıyarak, silerek üzerinde veya içinde hiçbir şey bırakmamak) **4.** *mec* kazıklamak (alışverişte aldatmak)
xeritandî (I) *rd* **1.** tüketilmiş **2.** bozulmuş olan (bağ veya bostanın son ürününün toplanmış olması)
xeritandî (II) *rd* teyelli, teyellenmiş
xeritandî (III) *rd* **1.** yontuk, yontma **2.** kazıklanmış, kazık yemiş olan (alışverişte aldatılmış)
xeritîn *m* **1.** tükenme **2.** bozulma (bağ veya bostanın son ürünü toplanma) **3.** kökten bitirilme
xeritîn (II) *m* teyellenme
xeritîn (III) *m* **1.** (ağaç) yontulma **2.** kazınma **3.** sıyrılma **4.** *mec* kazıklanma, kazık yeme
xeritîn *l/ngh* **1.** tükenmek * **tû xeritîn** dutlar tükendi **2.** bozulmak (bağ veya bostanın son ürünü toplanmak) **3.** kökten bitirilmek
xeritîn (II) *l/ngh* teyellenmek
xeritîn (III) *l/ngh* **1.** (ağaç) yontulmak **2.** kazınmak **3.** sıyrılmak **4.** *mec* kazıklanmak, kazık yemek
xeritîner *nd/nt* tüketici
xeritînerî *m* tüketicilik
xerixandin *m* sürükleme
xerixandin *l/gh* sürüklemek
xerixandî *rd* sürüklenmiş
xerixîn *m* sürüklenme
xerixîn *l/ngh* sürüklenmek
xerîb *rd/nd* **1.** yabancı (aileden, çevreden olmayan) **2.** yabancı (tanınmayan, bilinmeyen) * **muşteriyê xerîb** yabancı müşteri **3.** yabancı (yad eller, tanınmayan, bilinmeyen yer) * **ji bo me ev der cihekî xerîb e** bizim için buralar yabancı yerler **4.** yabancı (belli bir yere veya kimseye özgü olmayan) * **erebeyên xerîb nikarin li vir park bikin** yabancı arabalar buraya park etmez **5.** yabancı (başka bir milletten olan, başka bir milletle ilgili olan) **6.** elgin (gurbette olan) **7.** yabancı (aynı türden, aynı çeşitten olmayan) * **di nav rûn de tiştekî xerîb heye** yağın içinde yabancı madde var **8.** garip, tuhaf **9.** garip, ilginç **10.** *mec* garip, dokunaklı, hüzün veren **11.** *mec* değişik * **xwarineke xerîb xwar** değişik bir yemek yedi **~dîtin** yabancı görmek (veya tutmak) **(yek) ~ hesibandin** (birini) yabancı saymak (veya tutmak) **~ kirin** **(an jî stendin)** yabana gitmek (kız yabancılarla evlenmek) **~ ~** garip garip (üzgün bir biçimde) **~ê (tiştekî) bûn** **(anjî nebûn)** (bir şeyin) yabancısı olmak (veya olmamak)
xerîbane *h* **1.** yabancıca **2.** garipçe, tuhafça
xerîbbûn *m* **1.** yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) **2.** *sos* yabancılaşma **3.** garipleşme, tuhaflaşma
xerîb bûn *l/ngh* **1.** yabancılaşmak **2.** *sos* yabancılaşmak **3.** garipleşmek, tuhaflaşmak * **kena wê jî xerîb bûbû** gölmeside garipleşmişti
xerîbbûyîn *m* **1.** yabancılaşış (tanınmaz, bilinmez hale gelme) **2.** *sos* yabancılaşma **3.** garipleşme, tuhaflaşma
xerîb dîtin *l/gh* garipsemek
xerîbdîtin *m* garipseme
xerîbdost *rd* **1.** sokulgan (kısa sürede insanlarla kaynaşık dost olabilen, kendini çabuk sevdiren) **2.** yabancı dostu (yabancılara yardımcı olan, onlara yardım eden kimse)
xerîbdostî *m* **1.** sokulganlık **2.** yabancı dostluğu
xerîbistan *m* gurbet eli
xerîbî *m* **1.** yabancılık **2.** gurbet, gurbetlik, yad eller * **xerîbî kişandin** gurbet çekmek **3.** gariplik, tuhaflık **~ bi (yekî) de hatin** gariplik basmak * **li cihên din xerîbî bi min de tê** başka yerlerde bana bir gariplik basıyor **~ kirin** yabancılık çekmek **~ kişandin** gurbet çekmek **(tê de) ~ kişandin** (bir yer veya işte) yabancılık çekmek
xerîbîkirin *m* yabancılama, yabancılık duyma (veya çekme)

xerîbî kirin *l/gh* yabancılamak, yabancılık duymak (veya çekmek)
xerîbî kişandin *l/gh* yabancılık çekmek
xerîbîtî *m* yabancılık
xerîbkirin *m* yabancılaştırma
xerîb kirin *l/gh* yabancılaştırmak
xerîbo *bot/m* bir tütün bitkisi türü
xerîbok *bot/m* hayvan yemi olarak da kullanılar bir ot türü
xerîdar *nd/nt* satın alıcı, müşteri
xerîdarî *m* satın alıcılık, müşterilik
xerîk (I) *bj/m* çiçek hastalığı
xerîk (II) *rd* **1.** meşgul (bir işle uğraşan, iş görmekte olan) **2.** meşgul (çalışır, kullanılır durumda olan, dolu) ~ **bûn** meşgul olmak ~ **kirin** meşgul etmek
xerîkandin *m* **1.** uğraştırma, meşgul etme **2.** oyalama
xerîkandin *l/gh* **1.** uğraştırmak, meşgul etmek **2.** oyalamak
xerîkbûn *m* **1.** uğraşma, meşgul olma **2.** oyalanma
xerîk bûn *l/ngh* **1.** uğraşmak, meşgul olmak **2.** oyalanmak
xerîkbûyîn *m* **1.** uğraşma, meşgul oluş **2.** oyalanış
xerikî *m* uğraşı, meşgale
xerikîn *m* **1.** uğraşmak, meşgul olma **2.** oyalanma
xerikîn *l/ngh* **1.** uğraşmak, meşgul olma **2.** oyalanmak
xerîkîtî *m* meşguliyet
xerîkkirin *m* **1.** uğraştırma, meşgul etme **2.** oyalama
xerîk kirin *l/gh* **1.** uğraştırmak, meşgul etmek **2.** oyalamak
xerîmet *bnr* xenîmet
xerîq *bnr* xerîk (II)
xerîte *m* harita
xerîtesaz *nd/nt* haritacı
xerîtesazî *m* **1.** haritacılık (haritacı olma durum) **2.** haritacılık (haritaların yapım yöntemi)
xerîtok *n* yonga
xerîv *bnr* xerîb
xerîw *bnr* xerîb
xerkendaz *m* ateş küreği
xerman (I) *m* hale, ağıl, ayla (ayın çevresinde görülen ışık halkası)
xerman (II) *m* **1.** harman (tanelerin başaklardan ayırma işi) **2.** harman (bir çok çeşitten birer parça alıp yeni birleşim oluşturma işi) * **xermana titûnê** tütün harmanı
xermanan *m* **1.** temmuz (ayı) **2.** harman mevsimi
xermankirin *m* harmanlama
xerman kirin *l/gh* harmanlamak
xermankirî *rd* harmanlı, harmanlanmış olan
xermanvan *nd/nt* harmancı
xermanvan *m* harmancılık

xermel *bot/m* ıtırlı bir bitki
xermişandin *m* sıyırma
xermişandin *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
xermişandî *rd* sıyrık
xermişîn *m* sıyrılma
xermişîn *l/ngh* sıyrılmak
xernûb *bot/m* bir cins yabani ot
xernûf (I) *bot/m* **1.** harnup, keçi boynuzu (Caratonia siliqua) **2.** keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)
xernûf *bot/m* dikenli bir ot türü olup bahar sonlarında kurur
xerpen *bot/m* karaca ot
xerpeng *m* iç merdiven
xerpiş *m* kavga
xerpişandin (I) *m* **1.** kavga ettirme **2.** cırmıklama
xerpişandin (II) *m* saklamak
xerpişandin (I) *l/gh* **1.** kavga ettirmek **2.** cırmıklamak
xerpişandin (II) *l/gh* saklamak
xerpişandî *rd* saklı, saklanmış olan
xerpişîn (I) *m* **1.** kavga etme **2.** abanma, üstüne abanma **3.** üstüne çıkma (cinsel ilişkide bulunmak için)
xerpişîn (II) *m* saklanma
xerpişîn (I) *l/ngh* **1.** kavga etmek **2.** abanmak, üstüne abanmak **3.** üstüne çıkmak (cinsel ilişkide bulunmak için)
xerpişîn (II) *l/ngh* saklanmak
xerpişt *m* payanda ~ **kirin berê** payanda vurmak ~ **li berê xistin** payanda vurmak
xerpiştkirin *m* payandalama
xerpişt kirin *l/gh* payandalamak
xerq *m* gark, suya batma
xerqbûn *m* (suda) gark olma, batma (bir sıvının üstünde iken içine gömülme)
xerq bûn *l/ngh* (suda) gark olmak, batmak (bir sıvının üstünde iken içine gömülmek)
xerqbûyîn *m* gark oluş, batış
xerqe (I) *erd/m* girdap, burgaç
xerqe (II) *m* hırka
xerqkirin *m* gark etme, batırma (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlama)
xerq kirin *l/gh* gark etmek, batırmak (sıvının veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak)
xerqkirî *rd* gark edilmiş, batırılmış olan
xert *m* kepek
xertok *m* tencere dibindeki yanmış yemek
xerûze *m* kavun
xerwal *m* köz üzerinde pişirilen bir ekmek çeşidi
xerwar *m* büyük çuval
xerxandin *m* boğma
xerxandin *l/gh* boğmak

xerxere *m* gargara ~ **kirin** gargara yapmak ~**ya mirinê** sekarat
xerxirandin *m* sürükleme
xerxirandin *l/gh* sürüklemek
xerxirîn *m* sürüklenme
xerxirîn *l/ngh* sürüklenmek
xerxişî *rd* dağınık
xerxişîbûn *m* dağılma (parçalanarak yayılma, ufalanma)
xerxişî bûn *l/ngh* dağılmak (parçalanarak yayılmak, ufalanmak)
xerxişîbûyîn *m* dağılış (parçalanarak yayılma, ufalanma)
xerxitandin *m* sürtme
xerxitandin *l/gh* sürtmek (bir şeyi bastırarak diğer bir şey üzerinden geçirmek)
xerxitîn *m* sürtünme
xerxitîn *l/ngh* sürtünmek
xerxot *rd* **1.** harabe **2.** eski püskü, eskimiş olan
xerxote *bnr* xerxot
xerz (I) *m* **1.** *ant/biy* yumurta (kadın) **2.** *ant* kesecik **3.** havyar, balık yumurtası
xerz (II) *m* koru, koruluk
xerz (III) *m* fidan, yeni dikilmiş ağaç
xerz (IV) *m* yuvarlak kuyu taşı
xerz (V) *m* dalyasan (sarıkların omuz üzerine dökülen ucu)
xerzane *bot/m* bir tütün bitkisi türü
xerzdank *ant/biy* yumurtalık
xerze *ant/biy* yumurtalık
xerzeba *m* bir yel adı
xerzerê *ant/m* yumurtalık kanalı
xerzik *m* üzüm verme çağına yeni girmiş bağ
xerzikrêvî *bot/m* tarlalarda yetişen bir bitki
xes (I) *m* marul ~**a xurpûşkî** *bot* kıvırcık
xes (II) *m* hadım etme
xesan *m* eneme, iğdiş etme, hadım etme
xesandin *m* eneme, hadımlaştırma, hadım etme, iğdiş etme, burma
xesandin *l/gh* enemek, hadımlaştırmak, hadım etmek, iğdiş etmek, burmak * **ev nêrî xesandine** bu tekeyi burmuşlar
xesandî *rd* enek, iğdiş, hadım, buruk (burulmuş olan)
xesandîbûn *m* eneklik, iğdişlik, hadımlık
xesar *m* **1.** hasar, zarar **2.** çepel (ürüne karışmış yabancı madde, özellikle tahıl için) ~ **dan (yekî)** -e hasar vermek, zarar vermek ~ **dîtin** hasar görmek ~ **gihandin (...)** -e hasar vermek ~ **jê çênebûn** zararsız olmak * **xesar ji vî zilamî çênabe** bu adam zararsız ~ **kirin** hasar etmek, zarar etmek
xesardar *rd* **1.** hasarlı **2.** çepelli (içinde sap, çöp, taş, toprak gibi yabancı madde bulunan) * **genimê xesardar** çepelli buğday
xesardarî *m* **1.** hasarlılık **2.** çepellilik
xesardîtin *m* hasar görme
xesar dîtin *l/gh* hasar görmek
xesardîtî *rd* hasarlı * **erebeya xesardîtî** hasarlı araba
xesaret *m* zaiyat, zarar
xesarkar *nd/nt* hasar veren, zararlı
xesarkirin *m* zarar etme
xesar kirin *l/gh* zarar etmek
xesarkirî *rd* hasarlı, hasara uğramış kimse
xesarok *rd/ndt* **1.** hasar verici, hasar veren **2.** bakar kör (çok dikkatsız kimse) **3.** sakar (kimse)
xesarokî *rd* **1.** hasar verici **2.** sakarca
xesarokîbûn *m* sakarlaşma
xesarokî bûn *l/ngh* sakarlaşmak
xesaroktî *m* **1.** hasar vericilik **2.** sakarlık
xesas *nd/nt* hadım işlemini yapan kimse
xesa xurpûşkî *bot/nd* kıvırcık
xesifandin *m* eneme, iğdiş etme, hadımlaştırma
xesifandin *l/gh* enemek, iğdiş etmek, hadımlaştırmak
xesifandî *rd* enek, iğdiş, hadım
xesifandîbûn *m* eneklik, iğdişlik, hadımlık
xesifîn *m* **1.** enenme, iğdiş edilme, hadım olma **2.** beter bir duruma düşme **3.** ekili alan yabancı otlarca istila edilme
xesifîn *l/ngh* **1.** enenmek, iğdiş edilmek, hadım olmak **2.** beter bir duruma düşmek **3.** ekili alan yabancı otlarca istila edilmek
xesirandin *m* hasara sokma (veya uğratma), hasar verme, zarara sokma (veya uğratma)
xesirandin *l/ngh* hasara sokmak (veya uğratmak), hasar vermek, zarara sokmak (veya uğratmak)
xesirandî *rd* hasara uğratılmış olan
xesirî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan
xesirîn *m* hasara uğrama, zarar etme, zarara uğrama
xesirîn *l/ngh* hasara uğramak, zarar etmek, zarara uğramak
xesiyok *m* kaynanacık
xesî (I) *m* kaynana
xesî (II) *bot/m* marul
xesîl *bot/n* **1.** hasır otu, kiliz **2.** hasır (yaygı) * **xesîlek kirî anî malê** bir hasır satın alıp eve getirdi
xesîn *m* enenme, iğdiş olma, hadım olma
xesîn *l/ngh* enenmek, iğdiş olmak, hadım olmak
xesîs *rd* hasis, cimri
xesîsbûn *m* cimrileşme
xesîs bûn *l/ngh* cimrileşmek
xesîsbûyîn *m* cimrileşiş
xesîsî *m* hasislik, cimrilik ~ **kirin** hasislik etmek, cimrilik etmek
xesm *nd/nt* hasım
xesma *h* bilhassa, özellikle
xesmane *h* hasmane
xesok *rd* iğdiş
xesp *m* gasp
xespker *rd* gasp edici, gasıp
xespkirin *m* gaspetme
xesp kirin *l/gh* gaspetmek
xesrik *m* ağzı büyük bir tür sepet

xest *kîm/rd* derişik
xestbûn *kîm/m* derişme
xest bûn *kîm l/ngh* derişmek
xestbûnî *m* derişiklik
xestbûyî *kîm/rd* derişik
xeste *rd* hasta
xestehal *rd* hasta halli
xestexane *m* hastahane, hastane
xestexanok *m* klinik
xestgeh *m* yoğuşturma yeri
xestî *rd* yoğun
xestker *kîm/rd* yoğuşturucu
xestkirî *kîm/rd* derişik
xestkirîbûn *m* derişiklik
xesû *m* kaynana, kayın valide
xesûtî *m* **1.** kaynanalık (kaynana olma durumu) **2.** kaynanalık (kaynanalara yaraşır davranış) ~ **kirin** kaynanalık etmek
xeş, xeşe *m* kilim gibi yaygıları ilmek suretiyle yapılan ve tütün, pamuk vb. taşımada kullanılan geçici büyük çuval
xeşandin *m* doldurma
xeşandin *l/gh* **1.** doldurmak **2.** doldurmak (patlican, biber, mümbar gibi şeyleri doldurmak için)
xeşandî *rd* doldurulmuş (patlican, biber, mümbar gibi şeyleri için)
xeşat *nd* haşat
xeşe *bnr* xeş
xeşeb *m* burgu, delgi, matkap
xeşeba nîran *nd* iğdemir
xeşebkirin *m* burgulama
xeşeb kirin *l/gh* burgulamak
xeşebkirî *rd* burgulu, burgulanmış olan
xeşebnekirî *rd* burgusuz, burgulanmamış olan
xeşebvan *nd/nt* matkapçı
xeşirandin *m* haşat etme
xeşirandin *l/gh* haşat etmek
xeşirîn *m* haşat olma
xeşirîn *l/ngh* haşat olmak
xeşîl *bot/m* sütleğen otu
xeşîm (I) *m* **1.** kör delik (evlerde gizli geçit olarak kullanılır) **2.** labirent
xeşîm (II) *nd/nt* **1.** acemi **2.** acemi, çaylak, bilinçsiz, cahil (deneyimsiz, tecrübesiz) **3.** toy (gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan) **4.** toy, işe alışık olmayan **5.** torlak (yabanıl, henüz evcilleşmemiş, alışmamış hayvan)
xeşîmbûn *m* acemileşme
xeşîm bûn *l/ngh* acemileşmek
xeşîmî *m* **1.** acemilik **2.** acemilik, çaylaklık, bilinçsizlik, cahillik **3.** toyluk **4.** torlaklık ~ **kirin** cahillik etmek
xeşîmîtî *m* **1.** acemilik **2.** toyluk ~ **kirin** acemilik etmek ~ **kişandin** acemilik çekmek
xeşîmkar *rd* acemi
xeşîmkî *h* acemice
xeşîmok *rd* acemi
xeşîmtî *m* **1.** acemilik **2.** toyluk
xeşîn *m* dolma
xeşîn *l/ngh* dolmak
xeşm *m* hışım, öfke
xet *m* **1.** hat, çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) **2.** hat, yazı (herhangi bir harf düzeninde biçim ve sanat bakımında özellik gösteren tür) * **xetên îtalîk** İtalik yazı **3.** yazı (metal paraların üzerinde değeri yazılan yüzü) * **şêr û xet** yazı tura **4.** çizi (saban demirinin toprakta bıraktığı iz) **5.** karık (sabanla açılan iz) **6.** yol (uzun çizgi) * **xetên qumaş** kumaşın yolları **7.** hat (yol, geçek) * **xeta rêhesin** demir yolu hattı * **xeta otobusê** otobüs hattı **8.** hat (elektrik akımı taşıyan tel veya kablo sistemi) * **xeta elektrîkê** elektrik hatı **9.** hat (tv, telefon, telgrafla iletişimi sağlayan yol) **10.** hat (sınır) * **xeta bergiriyê** savunma hattı **11.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) **12.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) ~ **kişandin** hat çekmek ~ **û nivişt** muska ~ **û xal** çizgi ve nokta ~**a agir** *lşk* ateş hattı (veya boyu) ~**a avê** *der* su kesimi (veya su hattı) ~**a cot** saban izi (çift sürüşte saban çizgisi) ~**a fel ji gayê pîr e** balık baştan kokar ~**a kersaxê** *erd* kıyı dili ~**a kor** kör hat ~**a qaleyê** kale çizgisi ~**a rê** yol hatı ~**a simbêl rast kirin** bıyık doldurmak ~**a teng a rêhesin** dar hat ~**a xwar ji gayê pîr e** balık baştan kokar ~**ên derveyî** dış hatlar * **erkedarên ku di xetên derveyî de dixebitin** dış hatlarda çalışan görevliler ~**ên kofî** kufi yazısı ~**ên reyhanî** güzel ve zarif bir yazı türü ~**ên şevkorkî** okunaklı olmayan el yazısı
xeta *m* **1.** hata, yanlışlık **2.** hata (istemeyerek ya da bilmeyerek yapılan yanlış) **3.** hata (suç, kusur) **4.** yanılgı **5.** *fel* yanılgı, hata **6.** *argo* falso * **hîna xetayeke wî li me çênebûye** bana karşı bir falsosu olmadı ~ **kirin** 1) hata etmek (veya işlemek) 2) yanılmak 3) *argo* falso yapmak
xeta boriyê *nd* boru hattı, paylayn, boru yolu
xetadar *rd* hatlı
xetakirin *m* **1.** hata etme (veya işleme) **2.** yanılma **3.** *argo* pot kırma **4.** falso yapma
xeta kirin *l/gh* **1.** hata etmek (veya işlemek) **2.** yanılmak **3.** *argo* pot kırmak **4.** falso yapmak
xeta kutabûnê *nd* finiş, bitiş çizgisi
xeta lûleyan *nd* boru yolu
xetandin *m* üretme, imal etme (ekonomik bir etkinlik sonucu elde etme)
xetandin *l/gh* üretmek, imal etmek (ekonomik bir etkinlik sonucu elde etmek)
xeta şikeste *nd* eğik bir tür yazı biçimi
xeta trenê *m* demiryolu
xetdar *rd* çubuklu (kumaştaki düz çizgi için) * **qumaşê xetdar** çubuklu kumaş

xetenêr *m* yanyana bulunan üç su arkından ortadaki
xeter *bnr* xetere
xeterbar *rd* tehlikeli
xetere *m* **1.** tehlike **2.** tehlike (gerçekleşme ihtimalı bulunan fakat istenmeyen durum) **3.** tehlike, korku * **li riyan xetere nema** yollarda korku kalmadı ~ **li dû xwe hiştin** tehlike atlamak
xeterî *m* vahamet
xeterîk *m* meşale
xeternak *rd* **1.** tehlikeli **2.** vahim **3.** tehlikeli, kritik, riskli
xeternakî *m* **1.** tehlikelilik **2.** *rd/h* tehlikelice
xeterok *rd* netameli (başına sık sık kaza gelen)
xetertir bûn *l/ngh* vahamet kesp etmek
xetêl *m* kaytarma, arazi olma
xetêlbûn *m* kaytarma, arazi olma (işten kaçma)
xetêl bûn *l/ngh* kaytarmak, arazi olmak (işten kaçmak)
xetên hundirû *nd* **1.** iç hat, içhatlar **2.** iç hat(yurt içi iletişimi)
xetên navxweyî *nd* **1.** iç hat, içhatlar **2.** iç hat(yurt içi iletişimi) * **ji ber firtûneyê xetên navxweyî naşixulin** fırtına yüzünden iç hatlar çalışmıyor
xethesin *m* ray (tren, tramvay gibi taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demir yol)
xetik *m* **1.** karık (sabanla açılan iz) **2.** çizi (saban demirinin toprakta bıraktığı iz) **3.** evlek (tarlanın tohum ekmek için saban iziyle bölünen bölümlerinden her biri)
xetikkirin *m* evlekleme
xetik kirin *l/gh* evleklemek
xetirk *m* çira, meşale
xetîle *bnr* xetîre
xetîr *m* meşale
xetîre *m* **1.** çıra (çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü)**2.** çıralık **3.** meşale
xetîrek *m* meşale
xetîş *rd* **1.** soysuz, dejenere **2.** *m* asil bir atın asil olmayan bir kısrakla çiftleşmesi ~ **bûn** dejenere olmak ~ **kirin** dejenere etmek
xetîşbûn *m* soysuzlaşma, yozlaşma, dejenere olma, dejenereleşme
xetîş bûn *l/ngh* soysuzlaşmak, yozlaşmak, dejenere olmak, dejenereleşmek
xetîşbûyî *rd* soysuzlaşmış, yozlaşmış, dejenere olmuş olan
xetîşbûyîn *m* soysuzlaşış, yozlaşma, dejenere oluş, dejenereleşme
xetîşî *m* soysuzluk, yozluk
xetîşîtî *m* soysuzluk, yozluk
xetîşkirin *m* soysuzlaştırma, yozlaştırma, dejenere etme
xetîş kirin *l/gh* soysuzlaştırmak, yozlaştırmak, dejenere etmek
xetîşkirî *rd* soysuzlaştırılmış, yozlaştırılmış, dejenere, dejenere etirilmiş
xetkar *nd/nt* hattat
xetkarî *m* hattatlık
xetkêş *nd/nt* **1.** çizimci, hattat **2.** *m* cetvel
xetkêşan *m* **1.** çizim, dizayn **2.** *mat* çizim
xetkêşî *m* çizimcilik, hattatlık
xetkirin *m* çizme
xet kirin *l/gh* çizmek
xetkirî *rd* çizili
xetkişandin *m* çizgileme
xet kişandin *l/gh* çizgilemek
xetm (I) *bnr* xitm
xetm (II) *m* mühür
xetme (I) *m* harman döverken öküzlerin buğday yemelerini engellemek için çene altına bağlanan çubuk
xetme (II) *m* onay
xetmebûn *m* onaylanma
xetme bûn *l/ngh* onaylanmak
xetmebûyîn *m* onaylanış
xetmekirin *m* onaylama
xetme kirin *l/gh* onaylamak
xetmekirî *rd* onaylı
xetmenebûyî *rd* onaysız, onaylanmamış olan
xetre *m* Rumî takvimine göre 14 şubatta (miladi 27 şubat), halk akşamleyin yaktığı ateş eşliğinde dansederek eğlenir. İnanışa göre bu kutlamayla insanlar gunahlarından arınır. Bitlis yöresinde bu güne xetre ad verilir.
xetxetî *rd* **1.** çizgili **2.** yarık yarık, çatlak çatlak toprak gibi **3.** çubuklu, çizgili elbise (kumaştaki düz çizgi için) * **qumaşê xetxetî** çubuklu kumaş
xetxetokî *h* çizgili çizgili
xevat *bnr* xebat
xever *bnr* xeber
xevitîn *bnr* xebitîn
xevtan *bnr* xeftan
xew *m* **1.** uyku * **xewa xweş** iyi uyku * **xewa zivistanê** kış uykusu * **xewa mirinê** ölüm uykusu **2.** *mec* uyku (gaflet, aymazlık) ~ **bi çavan ketin** gözüne uyku girmek ~ **bi çavê (yekî) neketin 1)** gözüne uyku girmemek, kirpiği kirpiğine değmemek **2)** sabahı bulmak (veya sabahı etmek) ~ **lê çûn 1)** uyku zamanını kaçırmak **2)** uykusunu tam almamış olmak ~ **lê gerîn** uykusu kaçmak ~ **lê firîn** uykusu kaçmak ~ **lê tewirîn** uykusu kaçmak ~ **li xwe heram kirin** uykusuz kalmayı göze almak ~ **nehatin çavê (yekî) 1)** gözüne uyku girmemek **2)** sabahlamak ~ **neketin çavan** uyku gözüne girmemek ~ **neketin çavên (yekî)** gözlerine uyku girmemek (veya gözlerini uyku tutmamak) ~ **nekirin 1)** uyku tutmamak, göz yummamak, hiç uyumamak **2)** sabahlamak (bütün geciyi uyumadan geçirmek)~ **pê girtin** uyku basmak (veya bastırmak) ~**a (yekî) anîn** uyku vermek (veya getirmek) ~**a birîndaran tê ya**

birçiyan nayê aç olanı uyku tutmaz ~a giran derin uyku, ağır uyku ~a (yekî) hatin uykusu gelmek, uyku basmak ~a (yekî) herimîn uykusu açılmak (veya dağılmak) ~a kêrgoşkê tavşan (veya kuş) uykusu ~a (yekî) lê çûn uykusunu almamış olmak ~a mirinê ölüm uykusu ~a mirinê ketin çavê (yekî) (birini) ölüm uykusu tutmak ~a (yekî) nehatin 1) (birini) uyku tutmamak 2) uykusu kaçmak (kaygılanmak, tedirgin olmak) ~a neşikandî deliksiz uyku ~a (yekî) pê girtin (birini) uyku tutmak (veya basmak) ~a pisîkê tavşan uykusu ~a (yekî) revandin uykusunu dağıtmak ~a (yekî) revîn uykusu açılmak (veya dağılmak) ~a Rostemî ağır ve uzun uyku ~a sivik hafif uyku ~a (yekî) şikandin uykusunu bölmek ~a (yekî) şikîn uykusu delinmek, uykusu bölünmek ~a şîrîn tatlı uyku ~a tamarê ağır uyku ~a xefletê gaflet uykusu ~a xwe stendin (an jî girtin) uykusunu almak ~eke hingane doyasıya bir uyku

xewa giran *nd* 1. derin uyku, dal uyku 2. *h* mışıl mışıl

xewa kûr *nd* derin uyku, dal uyku

xewan (I) *rd* görünen, aşikâr olan

xewan (II) *m* yatma

xewandin *m* uyutma, yatırma

xewandin *l/gh* uyutmak, yatırmak

xewaq *n* çömlekçi

xewaqî *m* çömlekçilik

xewar (I) *bnr* toz û xewar

xewar (II) *rd* uykucu, uyku tulumu (çok uyuyan kimse)

xeware *rd* uykucu

xewarî *rd* uykuculuk

xewarîbûn *m* pinekleme

xewarî bûn *l/ngh* pineklemek

xewarîbûyîn *m* pinekleyiş

xewas *nd/nt* dalgıç, balık adam, kurbağa adam

xewasî *m* dalgıçlık

xewa şîrîn *nd* 1. tatlı uyku 2. *h* mışıl mışıl

xewa temarê *nd* derin uyku, dal uyku

xewatîn *nd* xatûn'un çoğulu

xewder *rd* uyku verici

xewer *bnr* xeber

xewet *bnr* xêbet

xewf *bnr* xof

xewge *m* karyola

xewgeh *m* yatakhane

xewger *nd/nt* uyur gezer

xewgeran *m* uykuda gezme, uykuda dolaşma

xewger *m* uyur gezerlik

xewgerok *rd* uyur gezer

xewgerokî *m* uyur gezerlik

xewgêr *bnr* xewger

xewgiran *rd* uykusu ağır (veya derin) kimse

xewgirtî *rd* uykulu, uyku tutmuş olan kimse

xewherimî *rd* 1. uykusu kaçmış olan 2. gece kuşu (gece uyuyamayan) 3. *m* uyku bozukluğu, uykusuzluk çekme ~ bûn uykusu kaçmak, uykusuzluk çekmek

xewherimîbûn *m* 1. uykusu kaçma 2. uyku tutmama 3. sabahı bulma, sabahı etme (sabaha kadar uyumama)

xewherimî bûn *l/ngh* 1. uykusu kaçmak 2. uyku tutmamak 3. sabahı bulmak, sabahı etmek (sabaha kadar uyumamak)

xewherimîkirin *m* uykusunu kaçırma

xewherimî kirin *l/gh* uykusunu kaçırmak

xewherimîtî *m* uyku bozukluğu, uykusuzluk çekme

xewhêner *rd* uyutucu

xewik *m* uyku

xewiran *m* 1. ezilme (açlık sıkıntısı duyma) 2. ezginlik (açlıktan dolayı)

xewirandin *m* 1. ezdirme (açlıktan) 2. burma (mide, bağırsak sancıma) 3. iç geçirtme, bayıltma

xewirandin *l/gh* 1. ezdirmek (açlıktan) 2. burmak (mide, bağırsak sancımak) * **vê xwarinê dilê min xewirand** bu yemek midemi burdu 3. iç geçirtmek, bayıltmak

xewirandî *rd* 1. ezik (açlıktan) 2. burkuk, burkulmuş olan 3. bayıltılmış olan

xewirî *rd* 1. burkuk, burkulmuş olan 2. bayılmış olan

xewirîn *m* 1. ezilme (açlık sıkıntısı duyma) 2. burulma (sancıma, ağrıma) 3. bayılma, iç bayılma, içi geçme, kazınma (içi bayılma) 4. kıyınma, kıyılma (ezilir, kıyılır gibi olma) 5. burkulma (üzüntü duyma) 6. oyulma

xewirîn *l/ngh* 1. ezilmek (açlık sıkıntısı duymak) * **dilê min dixewire, ez qedehek şîr vexwim** içim eziliyor bir bardak süt içeyim 2. burulmak (sancımak, ağrımak) * **rûviyên min dixewirin** barsaklarım buruluyor 3. bayılmak, iç bayılmak, içi geçmek, kazınmak (içi bayılmak) * **ji birçînan dilê min dixewire** açlıktan midem kazınıyor 4. kıyınmak, kıyılmak (ezilir, kıyılır gibi olmak) * **dilê min xewirî** içim kıyıdı 5. burkulmak (üzüntü duymak) * **gava ez vê rewşa wê dibînim dilê min dixewire** bu halini görünce içim burkuluyor 6. oyulmak * **birîna wî xewiriye** yarası oyulmuş

xewirîner *rd* 1. bayıltıcı, iç bayıltıcı 2. burkucu

xewisandin *l/gh* uyutmak

xewisandin *m* uyutma

xewisandî *rd* uyuk, uyumuş durumda olan

xewisî *rd* uyuk, uyumuş

xewisîn *m* uyuma, uyuyuş

xewisîn *l/ngh* uyumak, uyunmak

xewixandin *m* incitme, acı verme

xewixandin *l/gh* incitmek, acı vermek

xewixîn *m* incinme

xewixîn *l/ngh* incinmek

xewîn *m* 1. uyuma, uyuyuş 2. *rd* uykulu

xewîn *l/ngh* uyumak, uyunmak
xewîner uyutucu
xewînk *rd* uykucu
xewker *mzk/m* Kürt müziğinde bir makam
xewkirin *m* uyuma, uyuyuş
xew kirin *l/ngh* uyumak, uyunmak
xewlam *n* uşak
xewlamî *m* uşaklık
xewle *rd* **1.** tenha, ıssız **2.** *mec* gizli * **giliya min a xewle** benim gizli şikayetim **3.** inziva
xewlebûn *m* **1.** tenhalaşma **2.** inzivaya çekilme
xewle bûn *l/ngh* **1.** tenhalaşmak **2.** inzivaya çekilmek
xewlecî *n* tenha yer
xewlekirin *m* **1.** tenhalaştırma **2.** saklama **3.** inzivaya çekme **4.** bir köşeye çekip konuşma, özel görüşme
xewle kirin *l/ngh* **1.** tenhalaştırmak **2.** saklamak **3.** inzivaya çekmek **4.** bir köşeye çekip konuşmak, özel görüşmek
xewleq *m* bez üzerine işlemeli olarak cep şeklinde dikilen süs, hem de ıvır zıvırların konulduğu yer
xewlexane *m* manastır
xewn *m* düş, rüya ~ **dîtin** düş görmek, rüya görmek ~**a (yekî) rast derketin** rüyası çıkmak ~**a xerab** korkulu rüya ~**a xwe gilî kirin** rüyasını anlatmak
xewnak *rd* uykulu, uykusu bastırmış olan
xewname *m* rüya tabirleri kitabı
xewnandin *m* dinlendirici sulama, gece sulaması
xewnandin *l/gh* dinlendirerek sulamak, gece sulaması yapmak
xewndar *rd* rüyalı
xewnedar *nd/nt* rüyacı, rüya tabircisi
xewnekirin *m* sabahlama (bütün geciyi uyumadan geçirme)
xew nekirin *l/gh* sabahlamak (bütün geciyi uyumadan geçirmek)
xewnereşk *m* kâbus, karabasan
xewnerojk *m* düş
xewneroşk *bnr* xewnerojk
xewnexav *m* ham hayal
xewnjîn *m* hayal
xewnkar *rd* hayalcı
xewnperest *rd* rüyalara inanan
xewnzan *nd/nt* düş bilimci
xewnzanî *m* düş bilim
xewo *m* uyku (çocuk dilinde)
xewok *rd* uykulu, mahmurlu
xewoke *rd* uykucu
xewokî *rd* **1.** uykuluca, mahmurluca **2.** uykulucu, hastalık halini almış uykucu kimse
xewokîbûn *m* pinekleme
xewokî bûn *l/ngh* pineklemek
xewokîbûyîn *m* pinekleyiş
xewr *m* çok derin çukur
xewrar *m* bir tür kete
xewre *m* kül çöreği, gömme, **kömbe**
xewrebez *m* gücünde olma
xewreş *rd* aymaz
xewreşî *m* aymazlık
xewreviyayî *rd* uykusu kaçmış olan kimse
xewrevî *rd* uykusu kaçmış
xewrevîn *rd* uyku kaçıran
xewrevînî *m* uyku kaçırma
xewrojk *bnr* xeberoşk
xewroşk *bnr* xeberoşk
xewsivik *rd* hafif uykulu, sak, uykusu hafif
xewsivikî *m* hafif uykululuk, saklık
xewş (I) *rd* zağar, pis
xewş (II) *bnr* kewş
xewşab *bnr* xeşeb
xewşikandî *rd* uykusu bölünmüş olan
xewşikandîbûn *m* uykusu bölünme
xewşikandî bûn *l/ngh* uykusu bölünmek
xewşîrîn *rd* tatlı uykulu
xewt *m* akıl, bilinç
xewtandin *m* büyük bir işin üstesinden gelme, bitirme, kotarma
xewtandin *l/gh* büyük bir işin üstesinden gelmek, bitirmek, kotarmak
xewtelî *rd* uyku sersemi
xewtelîbûn *m* uyku sersemi olma
xewtelî bûn *l/ngh* uyku sersemi olmak
xewtelîkirin *m* uyku sersemi yapma
xewtelî kirin *l/gh* uyku sersemi yapmak
xewtin *m* uyuma, uyuyuş
xewtin *l/ngh* uyumak, uyunmak
xew ve çûn *l/bw* uykuya dalmak
xewx *bnr* xox
xewxane *m* yatakhane
xewxe *m* bozulma
xewxilmaş *rd* uykulu
xewxilmaşî *m* uykululuk
xewyar *m* havyar
Xeya *ol/m* Gayya
xeyal *m* hayal, düş (zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey) * **çîrokeke berhema xeyalê** hayal ürünü bir hikaye ~ **dîtin** hayal görmek ~ **ji xwe re çêkirin** hayal (veya düş) kurmak ~ **kirin** hayal etmek ~**ê ku (yek) kirin tev çûn** hayalleri suya düşmek ~**ên (yekî) bi avê de çûn** hayalleri suya gitmek ~**ên tewşik** hamhayal
xeyalane *h* hayalca
xeyalbaz *rd/nd* hayalcı, hayalperest
xeyalbazî *m* hayalcılık, hayalperestlik
xeyaldar *rd* hayallı, hulyalı
xeyalebaz *bnr* xeyalbaz
xeyalebazî *bnr* xeyalbazî
xeyalet *m* **1.** hayalet (gerçekte var olmadığı halde bazen görüldüğü sanılan cin, peri, hortlak gibi görüntüler) **2.** hayalet (gerçekte var olmadığı halde görüldüğü sanılan şey, görüntü) * **xeyaletên ku qet ji pêş çavên min naçin hene** gözümün önünden geçmeyen hayaletler var

xeyalên zanistî *nd* bilim kurgu, kurgubilim
xeyalfireh *rd* hayal etme gücü geniş olan
xeyalî *rd* hayalî, düşsel
xeyalker *rd/nd* hayalcı
xeyalkerî *m* hayalcılık
xeyalkirin *m* hayal etmek
xeyal kirin *l/gh* hayal etmek
xeyalkirî *rd* hayal edilmiş olan, muhayyel
xeyalperest *nd/rd* hayalperest, hayalcı, düşçü
xeyalperestî *m* hayalperestlik, hayalcılık, düşçülük
xeyan *m* harman ortasındaki direk etrafına toplanan buğday yığını
xeyb (I) *m* gaip (* **dengek ji xeybê** gaipten bir ses
xeyb (II) *m* **1.** gaybet, gıybet, kovculuk **2.** dedikodu ~ **kirin 1)** kov etmek, kovlamak **2)** dedikodu etmek (veya yapmak) ~ **û xûb** kov, kovlama ~ **û xûba (yekî) kirin** (birini) kovlamak ~**a (yekî) hatin kirin** yerip çekiştirilmek ~**a (yekî) kirin 1)** (birini) kovlamak, gıybet etmek, (birini) çekiştirmek (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökmek) **3)** arkadan söylemek, ayağına ip takmak
xeybane *rd/h* gaibane, görünmez
xeybanebûn *m* görünmez olma
xeybane bûn *l/ngh* görünmez olmak
xeybanekirin *m* görünmez kılma
xeybane kirin *l/ngh* görünmez kılmak
xeybanî *rd* gaipten olan
xeybantî *m* gaiplik
xeyberî *rd* gaib kimse
xeybet (I) *m* gaybet, gıybet, kovculuk
xeybet (II) çadır
xeybker *nd/nt* **1.** gıybetçi, kovcu **2.** dedikoducu
xeybkerî *m* **1.** gıybetçilik, kovculuk **2.** dedikoduculuk ~ **kirin** dedikoduculuk etmek (veya yapmak)
xeybkirin *m* kovlama, çekiştirme, yerme, kötüleme (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökme)
xeyb kirin *l/gh* kovlamak, çekiştirmek, yermek, kötülemek (bir kimsenin kötü taraflarını sayıp dökmek)
xeybok *nd/nt* kovcu, çekiştirici (bir kimsenin kötü taraflarını anlatan kimse)
xeybokî *m* kovculuk, çekiştiricilik
xeybone *bnr* xeyberî
xeybzan *rd* gaibi bilen
xeyd *m* **1.** küsme, küskünlük **2.** dargınlık **3.** darılmaca ('darılmak olmaz, sakın darılma' anlamında) ~**a xwe kirin** alınganlık yapmak ~**a xwe lê kirin** (birine) alınganlık yapmak
xeydan *rd* küs, küskün, dargın, gücenik ~ **bûn** küskün olmak, dargın olmak
xeydanbûn *m* küslük, küskünlük, dargınlık, güceniklik
xeydanî *m* küslük, küskünlük, dargınlık, güceniklik
xeydkar *rd* gönül kıran
xeydok *rd* **1.** küseğen, darılgan, alıngan **2.** çıtkırıldım, kırılgan (kolay ve çabuk gücenen)
xeydokî *rd/h* **1.** küseğence, darılganca, alınganca **2.** çıtkırıldımca, kırılganca
xeydokîtî *m* **1.** küseğenlik, darılganlık, alınganlık **2.** çıtkırıldımlık, kırılganlık
xeyibandin *m* **1.** yok etme, varlığını ortadan kaldırma **2.** köreltme (soyunun bitmesine sebep olma)
xeyibandin *l/gh* **1.** yok etmek, varlığını ortadan kaldırmak **2.** köreltmek (soyunun bitmesine sebep olmak)
xeyibandî *rd* **1.** yok edilmiş **2.** körelmiş (soyu tükenmiş olan)
xeyibî *rd* körelmiş (soyu tükenmiş olan)
xeyibîn *m* **1.** yok olma, varlığı ortadan kalkma **2.** körelme (soyu tükenme)
xeyibîn *l/ngh* **1.** yok olmak, varlığı ortadan kalkmak **2.** körelmek (soyu tükenmek)
xeyidandin *m* **1.** küstürme **2.** darıltma, gücendirme
xeyidandin *l/gh* **1.** küstürmek **2.** darıltmak, gücendirmek
xeyidandî *rd* **1.** küs, küskün **2.** dargın, darıltılmış, gücendirilmiş olan
xeyidî *rd* **1.** küskün **2.** dargın, gücenik, darılmış olan **3.** kızmış
xeyidîbûn *m* **1.** küskünlük **2.** dargınlık, güceniklik
xeyidîn *m* **1.** küsme **2.** alınma, darılma, gücenme, kırılma **3.** kızma (öfkelenme, sinirlenme) **4.** bozulma, içerleme
xeyidîn *l/ngh* **1.** küsmek * **kergoşk ji çiya xeyîdiye haya çiya ji çiya tune ye** tavşan dağa küsmüş dağın haberi olmamış **2.** alınmak, darılmak, gücenmek, kırılmak (herhangi bir sebepten ötürü gücenip ilgiyi kesmek) * **ji ber ku min bi gotina wê nekir, xeyidî** dediğini yapmadığım için darıldı **3.** kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek) * **xeyîdî ji tira seyîdî** tavşan dağa küsmüş de dağın haberi olmamış **4.** bozulmak, içerlemek * **li ser gotina ku jê re hate gotin xeyidî** kendisine söylenen söze bozuldu
xeyirandin *m* solmasına neden olma veya solmasını sağlama
xeyirandin *l/gh* solmasına neden olmak veya solmasını sağlamak
xeyirîn *m* solma (rengini yitirme, rengi uçma
xeyirîn *l/ngh* solmak (rengini yitirmek, rengi uçmak)
xeyîdandin *bnr* xeyidandin
xeyîdîn *bnr* xeyidîn
xeyîrandin *m* **1.** ezdirme (açlıktan) **2.** burma (mide, bağırsak sancıma) **3.** iç geçirtme, bayıltma
xeyîrandin *l/gh* **1.** ezdirmek (açlıktan) **2.** burmak (mide, bağırsak sancımak) * **vê xwa-**

rinê dilê min xewirand bu yemek midemi burdu **3.** iç geçirtmek, bayıltmak
xeyîrandî *rd* **1.** burkuk, burkulmuş olan **2.** bayılmış olan
xeyîrî *rd* **1.** burkuk, burkulmuş olan **2.** bayılmış olan
xeyîrîn *m* **1.** ezilme (açlık sıkıntısı duyma) **2.** burulma (sancıma, ağrıma) **3.** iç bayılma, içi geçme, kazınma **4.** kıyınma, kıyılma (ezilir, kıyılır gibi olma)
xeyîrîn *l/ngh* **1.** ezilmek (açlık sıkıntısı duymak) **2.** burulmak (sancımak, ağrımak) * **rûviyên min dixewirin** barsaklarım buruluyor **3.** iç bayılmak, içi geçmek, kazınmak **4.** kıyınmak, kıyılmak (ezilir, kıyılır gibi olmak) * **dilê min xeyîrî** içim kıyıdı
xeyîtandin *m* **1.** teyelleme **2.** *mec* haşat etme
xeyîtandin *l/gh* **1.** teyellemek **2.** *mec* haşat etmek
xeyîtîn *m* **1.** teyellenme **2.** *mec* haşat olma
xeyîtîn *l/ngh* **1.** teyellenmek **2.** *mec* haşat olmak
xeylî *rd/h* hayli
xeynî *h* **1.** hariç * **xeynî wê, em dê tev bimînin** o hariç hepimiz kalacağız **2.** *d* -dan/-den başka, -den gayri
xeyntirandin *m* küstürme, darıltma (argoda)
xeyntirandin *l/gh* küstürmek, darıltmak (argoda)
xeyntirîn *m* küsme, darılma (argoda)
xeyntirîn *l/ngh* küsmek, darılmak (argoda)
xeyret *m* gayret
xeyrî *nd* **1.** diğer, başka, gayri **2.** gayri (sıfatların başına getirilerek olmayan anlamını verir) * **xeyrî muslim** gayrimüslüm ~ **exlaqî** gayri ahlâkî
xeyrî menqûl *nd/rd* gayri menkul, taşınmaz
xeyrî mewqûf *rd* tutuksuz
xeyrî Muslim *rd* gayri Müslim
xeyrî şexsî *rd* kişilik dışı
xeyrî tabiî *rd* olağan dışı
xeyrîş *m* duymamazlık
xeyset *m* özellik
xeysiyet *m* karakter, seciye
xeysiyetnav *rz/n* sıfat
xeyt *m* teyel
xeytandin *m* teyelleme
xeytandin *l/gh* teyellemek
xeyzan *bnr* xêzan
xez *m* 'xezal'ın kısaltması
xeza *ol/m* gaza (islam dinine göre kutsal savaş)
xezakirin *l/gh* gaza yapmak, kutsal savaş yapmak
xezal (I) *m* meyva ve buğdayın olgunluğa yüz tutuğu dönemde görülen kızıllık
xezal (II) *zo/m* **1.** ceylan (Gazelle dorcas) **2.** ceylan, ahu (güzel, narin kadın) * **wekî xezalan** ceylan gibi * **eynî xezal e** ceylan gibi **ji ~ê bezatir tune ye zêdeyî risqê xwe naxwe** kısmetinde ne varsa kaşığında o çıkar
xezalê *m* bir oyun
xezaliye *m* bir tür kumaş
xezalok *m* ceylancık
xezam *m* hazan
xezaz *nd/nt* ipekçi
xezazî *m* ipekçilik
xezeb *m* gazap, öfke ~**a Xwedê** Allahın gazabı
xezebdar *rd* **1.** gazaplı **2.** zalim
xezebnak *rd* gazaplı, öfkeli
xezel *wj/m* **1.** gazel **2.** *mzk* gazel
xezeliyat *m* gazeliyat
xezelxwîn *nd* gazelhan, gazel okuyan
xezelxwînî *m* gazelhanlık
xezibandin *m* gazaplandırma, kızdırma, öfkelendirme, hiddetlendirme
xezibandin *l/gh* gazaplandırmak, kızdırmak, öfkelendirmek, hiddetlendirmek
xezibîn *m* gazaplanma, mızıma, öfkelenme, hiddetlenme
xezibîn *l/ngh* gazaplanmak, kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek
xezik (I) *nd* kızıl çizgili keçi ve böyle görüntüsü olan keçi yavrusu
xezik (II) *m* bere, ezik (herhangi bir şeyde görülen çizik)
xezîne *m* **1.** hazine (altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşya yığını, büyük servet) **2.** hazine (değerli şeylerin saklandığı yer) **3.** hazine (gümülü veya saklı iken bulunan değerli şeylerin bütünü) **4.** hazine (devlet malı, parası veya bunların saklandığı yer) **5.** hazine (kaynak) * **xezîneya zanebûnê** bilgi hazinesi ~**ya dewletê** devlet hazinesi ~**ya peyvan** (an jî **bêjeyan)** *rz* sözcük hazinesi, söz dağarcığı
xezînedar *nd/nt* hazinedar
xezînedarî *m* hazinedarlık
xezîneger *nd/nt* defineci
xezînegerî *m* definecilik
xezne *m* **1.** hazine, hazne (altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşya yığını, büyük servet) **2.** hazine (değerli şeylerin saklandığı yer) **3.** hazine (gümülü veya saklı iken bulunan değerli şeylerin bütünü) **4.** hazine (devlet malı, parası veya bunların saklandığı yer) **5.** hazne, depo **6.** hazne, döl yatağı **7.** namlu içi **8.** hazine (kaynak) * **xezneya zanebûnê** bilgi hazinesi
xeznedar *nd/nt* hazinedar
xeznedarî *m* hazinedarlık
xezûr *n* kayın baba, kayın peder, kaynata
xezûran *n* kayın babagiller, kayın pedergiller
xezûranî *m* kayın babalık, kayın pederlik
xezûrantî *m* kayın babalık, kayın pederlik
xezûrgelan *n* kayın babagiller, kayın pedergiller
xezûrtî *m* , kayın pederlik, kaynatalık
xezwe *m* gazve
xêbet *m* otağ, otak, **çerge**
xêbetvan *nd* otakçı, **çergeci**

xêbetvanî *m* otakçılık, çergecilik
xêç *bnr* xûç
xêl (I) *rd/h* 1. hayli 2. *m* an, lahza, süre, biraz * **xêleke din were** biraz sonra gel * **xêlek şaşwaz ma** biraz şaşkın oldu
xêl (II) *m* boy, kabile, aşiret
xêl (III) *m* gelin alayı, düğün alayı,
xêl (IV) *m* şaşılama
xêlbûn *m* şaşılaşma
xêl bûn *l/ngh* şaşılaşmak * **çavên wî xêl bûbûn** gözleri şaşılaşmıştı
xêlbûyîn *m* şaşılaşma
xêlek *h* 1. epey, epeyi, epeyce 2. biraz (kısa bir süre için) * **xêlek maye ku bigihîjin bajêr** şehre ulaşmalarına biraz kalmış
xêlêfk *m* arı kovanı
xêlif *rd* yanlış
xêlî (I) *m* gelin alayı, düğün alayı, gelin alıcı
xêlî (II) *der/m* yelken ~ **vekirin** yelken açmak ~ **bi keştiyê ve kirin** yelken dikmek, yelken takmak
xêlî (III) *rd* hayli
xêlî (IV) *m* şaşılık
xêlî (V) *m* 1. duvak 2. peçe 3. yaşmak 4. *mec* peçe (bir şeyi gizlemek için üzerine çekilen örtü)
xêlî dagerandin *l/gh* duvağı kaldırmak
xêlîdakirin *m* 1. peçeleme 2. yaşmaklama
xêlî dakirin *l/gh* 1. peçelemek 2. yaşmaklamak
xêlîfiroş *nd/m* duvakçı (duvak satan)
xêlîkirin *m* 1. duvaklama 2. yaşmaklama
xêlî kirin *l/gh* 1. duvaklamak 2. yaşmaklamak
xêlîkirî *rd* 1. duvaklı 2. peçeli 3. yaşmaklı
xêlîreş *rd* kara yaşmaklı
xêlîvan *nd/m* 1. duvakçı 2. baş örtücü 3. *rd* düğün alayına katılan kimse
xêlîvan *nd/nd* yelkenci
xêlîvanî (I) *nd* gelin alıcı
xêlîvanî (II) *m* yelkencilik
xêlîvekirin *m* yelkenleme
xêlî vekirin *l/gh der* yelkenlemek
xêr (I) *h* hayır, yok
xêr (II) *m* 1. hayir (iyilik, karşılık beklemeden yapılan yardım) 2. hayir, sevap 3. *mec* verim, semere (istenilen sonuç) 4. *rd* hayır (iyi, yararlı, faydalı) * **xebera xêrê ye înşalah** hayır haberdir inşallah 5. iyi (uğurlu, hayırlı, iyilik getiren) * **xebera xêrê** iyi haber 6. saye * **bi xêra wî** onun sayesinde ~ **be?** hayırdir? ~ **be înşalah** hayırdir inşallah (şaşma ve merak veren olgular karşısında anlatılır) ~ **bijî!** çok yaşa! (hapşırıldığında söylenen söz) ~ **e?** 1) hayırdir? 2) ne oluyor? 3) *b* hayşola ~ **e, ev li dora me dide çeqlebaskan** düğün değil, bayram değil, eniştem beni niye öptü? ~ **e his ji we biriyaye!** saat başı galiba!~ **e înşalah** hayırdir inşallah (anlatılan bir rüyayı hayıra yormak için kullanılır) ~ **guneh 1)** sevabı günahı 2) hayır mıdır sevap mıdır ~ **jê bibînî** hayırını gör ~ **jê dîtin** hayırını görmek ~ **jê hêvî nekirin** hayır beklememek ~ **jê nedîtin** hayrını görmemek ~ **ji nefsa canê xwe nedîtin** kendinden hayir görmemek ~ **ji xwe nedîtin** kendinden hayir görmemek ~ **lê çûn** fülüsü ahmere muhtaç olmak ~ **lê veanîn** şükretmek ~ **li bazara te be** bildiğinden şaşma! ~ **li te barî kevir û kuçik li me barî** neye uğradığıma şaşırdım ~ **nekirin** kar etmemek ~ **tê de nehiştin** zehir zıkım etmek ~ **tê de neman 1)** hay hayı gitmek vay vayı kalmak **2)** (bir şeyden) hayır kalmamak * **salek du sal bi şûn de xêr di xanî de namîne** bir iki yıl sonra, evden bir hayır kalmaz **3)** tadı tuzu kalmamak (veya tadı tuzu bozulmak) ~ **tê de tune** (bir şeyden) hayır yok ~ **û bereket** bet bereket ~ **û bereket tê de neman** beti bereketi kalmamak (veya kaçmak) ~ **û bêr 1)** bet bereket **2)** verim, semere (istenilen sonuç) ~ **û bêr tê de neman** beti bereketi kalmamak (veya kaçmak) ~ **û şer** hayir ve şer ~ **û şerê (yekî) di binê (yekî) de bûn** tuvaletini altına yapan (yatalak hastalar için) ~ **û şerê (yekî) di nav dest û piyên (...) de bûn** tuvaletini altına yapan (yatalak hastalar için) ~ **û xêrat** hayrat ~ **û xêrat kirin** hayir işlemek ~ **û xweşî li te barî, kevir û kuçik li min barî** neye uğradığıma şaşırdı ~ **xeber** ona göre hava hoş ~ **xwarin** ölü yemeğini yemek ~**a bi guneh kirin** ettiği hayır, ürküttüğü kurbağaya değmemek ~**a (yekî) dan** (birinin) lokmasını dökmek ~**a destê çepê li yê rastê nabe** kimsenin kimseye hayrı yok ~**a (tiştekî) dîtin** mükafâtını görmek ~**a (yekî) gihîştin (yekî dîtir)** hayırı dokunmak ~**a (tiştekî) jê re tune bûn** (birinin) aleyhine olmak ~**a (yekî) jê re tune bûn** hayır gelmemek * **êdî xêra wê ji we re tune ye** artık ondan size hayır gelmez ~**a kesî ji kesî re tune** kimseden kimseye hayır yok (veya gelmez) ~**a (yekî) nexwestin** (birine) rahmet okumamak ~**a vî destî ji vî destî re tune** kimseden kimseye hayır yok (veya gelmez) **(bi)** ~**a xelema xwe debara xwe kirin** kalemiyle yaşamak (veya geçinmek) ~**a Xwedê 1)** Allah'ın bir lütfü **2)** Allah için ~**eke temam kirin** iyi bir sevap işlemek ~**ê ji bazara xwe bibîne** bildiğinden şaşmasın ~**ê qet nebîne** damarı kurusun
xêranî *m* iyilik
xêrat (I) *m* otak, çerge
xêrat (II) *m* 1. hayrat (hayre'nin çoğulu) 2. hayrat (halkın yararlanması için yapılan çeşme, han, köprü gibi yapılara verilen ad) 3. *rd* hayrat (sevap kazanılmak için yapılmış olan)
xêratxane *m* 1. hayır evi 2. düşkünler evi 3. yuva (kimsesiz ve yomsullara yardım etmek ve onları barındırmak amacıyla açılan yer) * **xêrat-**

xaneya ketî û bêkesan düşkünler yuvası
xêrbend *m* yer altı zindanı
xêr bijî! çok yaşa! (hapşırıldığında söylenen söz)
xêrdar *rd* hayırlı (yararı, hayrı olan)
xêr di hev dan *l/bw* hayırlaşmak (pazarlıkta anlaştıktan sonra birbirine hayır dilemek)
xêrdîn *m* hayrını görme **~a te tune be** boyu (bosu) devrilsin (veya devrilesi)
xêrdoş *nd/nt* barışçı, bağdaştırıcı
xêrdoşî *m* barışçılık, bağdaştırıcılık
xêrendar *rd* hayırlı ~ **bî** hoş bulduk
xêrevebûn *m* **1.** dalma **2.** alıklaşma, aptallaşma **3.** alık alık bakma, aval aval bakma, ağzını açma, aptalca bakma, öküz gibi bakma
xêreve bûn *l/ngh* **1.** dalmak * **mêrikê kal ji zû de rojnameya xwe qedandibû û xêreve bûbû li kuçeyê temaşe dikir** ihtiyar gazetesini çoktan bitirmiş, sokağı seyre dalmıştı **2.** alıklaşmak, aptallaşmak **3.** alık alık bakmak, aval aval bakmak, ağzını açmak, aptalca bakmak, öküz gibi bakmak
xêrevebûyî *rd* **1.** dalmış olan **2.** ağzı açık ayran delisi **3.** *mec* boş (anlamsız) * **bi çavên xêrevebûyî hinek li dorhêlê fedkirî** boş gözlerle etrafa biraz baktı
xêrevebûyîn *m* **1.** dalış **2.** alıklaşma, aptallaşma **3.** alık alık bakma, aval aval bakma, ağzını açma, aptalca bakma, öküz gibi bakma
xêreveçûn *m* dalma
xêreve çûn *l/ngh* dalmak
xêreveçûyî *m* dalgın, dalmış olan
xêreveçûyîn *m* dalış
xêrevekirin *m* **1.** dalmasına neden olma **2.** alıklaştırma, aptallaştırma
xêreve kirin *l/gh* **1.** dalmasına neden olmak **2.** alıklaştırmak, aptallaştırmak
xêrgele *m* izdiham
xêrhatin *m* hoş gelme ~ **tê dan** (birine) hoş geldin demek **~a sar û bêxwe** isteksiz karşılama
xêrik *m* hayır (iyilik, karşılık beklemeden yapılan yardım)
xêrî (I) *nd* -den başka, -den gayri ~ **(yekî)** birinden hariç
xêrî (II) *m* baca
xêrî (III) *bot/m* hatmi çiçeği (Althaea oêcinalis)
xêrkar *rd/nt* hayirsever
xêrkarî *m* hayirseverlik
xêrker *rd/nt* hayirsever
xêrkerî *m* hayirseverlik
xêrnediyo *b* ölesin!
xêrnedî *rd* hayir görmemiş olan
xêrnedît *rd* hayir görmemiş kimse
xêrnedîtiyo *b* ölesin!
xêrnedîtî *rd* hayir görmemiş kimse
xêrnexwaz *rd* **1.** kötücül, kötülükçü, şerir, bedhah, kötülük istiyen **2.** gönlü kara, fena kalplı **3.** insaniyetsiz, mürüvvetsiz **4.** hasım, düşman (birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermek isteyen)
xêrnexwazî *m* **1.** kötülükçülük, bedhahlık **2.** gönlü karalık, fena kalplılık
xêrperest *rd/nt* hayirsever
xêrperestî *m* hayirseverlik
xêrşayî *m* selamlama
xêrûdêro *nd* el âlem
xêrxax *rd* hayirhah
xêrxaxî *m* hayirhahlık
xêrxwah *bnr* xêrxax
xêrxwaz *nd/nt* iyilikçi, iyiliksever, iyicil, hayirsever, hayirperver, hayirhah (iyilik isteyen, barışçıl kimse) **2.** iyi kalplı (veya yürekli) **3.** yardımsever **4.** özgeci
xêrxwazî *m* **1.** iyilikçilik, iyilikseverlik, hayirseverlik, hayirperverlik **2.** iyi kalplılık, iyi yüreklilik **3.** yardımseverlik **4.** özgecilik
xêrxwazok *nd/nt* özgeci
xêrxwazokî *rd* özgecil
xêrzik *m* küçük bağ
xêş (I) *m* ödeşme
xêş (II) *m* **1.** çevre **2.** çevre, akraba
xêt *rd* **1.** alık, aptal, avanak, bön, salak, sersem **2.** kaçık, çatlak (bazı davranışlarını delice olan) **3.** *b* bön, alık, aptal (küçümseme belirten seslenme) * **xêtê min cihê te bi aşkerayî min ji te re got** aptal, senin yerini açıkça söyledim ben ~ ~ mel mel, bön bön
xêtik (I) *bot/m* şeytan tersi (Ferula assa-foetida)
xêtik (II) *nd/nt* **1.** alık, aptal, avanak, bön, salak, sersem, budala, şapşal, zekâca geri **2.** kaçık, çatlak (bazı davranışlarını delice olan) **3.** *b* bön, alık, aptal (küçümseme belirten seslenme)
xêtikane *h* **1.** alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca **2.** kaçıkça, çatlakça
xêtikî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık **2.** kaçıklık, çatlaklık, delilik **3.** *rd/h* alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca **4.** *rd/h* kaçıkça, çatlakça ~ **bûn** aptal olmak ~ **kirin** aptallık etmek
xêtikîbûn *m* **1.** alıklaşma, aptallaşma, şapşallaşma, budalalaşma **2.** kaçıklaşma **3.** kaçıklık
xêtikî bûn *l/ngh* **1.** alıklaşmak, aptallaşmak, şapşallaşmak, budalalaşmak **2.** kaçıklaşmak
xêtikîbûyîn *m* **1.** alıklaşma, aptallaşma, şapşallaşma, budalalaşma **2.** kaçıklaşma **3.** kaçıklık
xêtikîkirin *m* alıklaştırma, aptallaştırma
xêtikî kirin *l/gh* alıklaştırmak, aptallaştırmak
xêtiktî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık **2.** kaçıklık, çatlaklık ~ **kirin** avanaklık etmek
xêtirmend *rd* **1.** avanak, dangalak **2.** gerzek **3.** enayi dönbeleği
xêtirmendî *m* **1.** avanaklık, dangalaklık **2.** gerzeklik
xêtî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük,

budalalak, şapşallık **2.** kaçıklık, çatlaklık ~ **kirin** aptallık etmek
xêtîtî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık **2.** kaçıklık, çatlaklık
xêtkî *rd/h* **1.** alıkça, avanakça, bönce **2.** enayice, enayicesine
xêtok *bot/m* selâm otu (Levisticum)
xêt xêt *h* mel mel, bön bön ~ ~ **lê mêze kirin** mel mel bakmak
xêv (I) *m* **1.** hafıza, bellek **2.** bellek, hafıza (bilgisayar belleği için)
xêv (II) *rd* **1.** alık, aptal, avanak, bön, salak **2.** beyinsiz, akılsız, düşüncesiz **3.** kaçık, çatlak
xêve *rd* turfanda
xêvet *n* otak, çerge ~ **vedan** otak kurmak
xêvik *rd* **1.** alık, aptal, avanak, bön, salak, budala **2.** beyinsiz, akılsız, düşüncesiz **3.** kaçık, çatlak
xêvikane *h* **1.** alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca **2.** kaçıkça, çatlakça
xêvikî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık **2.** kaçıklık, çatlaklık, delilik **3.** *rd/h* alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca **4.** *rd/h* kaçıkça, çatlakça
xêvikîbûn *m* **1.** alıklaşma, avanaklaşma, budalalaşma **2.** kaçıklaşma
xêvikî bûn *l/ngh* **1.** alıklaşmak, avanaklaşmak, budalalaşmak **2.** kaçıklaşmak
xêviktî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, budalalık **2.** kaçıklık ~ **kirin** aptallık etmek
xêvî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, bönlük, budalalak, şapşallık **2.** kaçıklık, çatlaklık, delilik
xêvkî *rd/h* **1.** alıkça, aptalca, bönce, salakça, şapşalca, budalaca **2.** kaçıkça, çatlakça **3.** enayice, enayicesine
xêvok *rd* **1.** alık, aptal, avanak, bön **2.** kaçık
xêvokî *rd* **1.** alıkça, aptalca, avanakça, bönce **2.** kaçıkça ~ **bûn** aptal olmak
xêvokîbûn *m* **1.** alıklaşma, avanaklaşma, budalalaşma **2.** kaçıklaşma
xêvokî bûn *l/ngh* **1.** alıklaşmak, avanaklaşmak, budalalaşmak **2.** kaçıklaşmak
xêvokîkirin *m* alıklaştırma, aptallaştırma
xêvokî kirin *l/gh* alıklaştırmak, aptallaştırmak
xêvtî *m* **1.** alıklık, aptallık, avanaklık, budalalık **2.** kaçıklık ~ **kirin** aptallık etmek
xêvzan *rd* mülhem
xêvzanbûn *m* mülhem olma, içine doğma
xêvzan bûn *l/gh* mülhem olmak, içine doğmak
xêvzelal *rd* zihni açık
xêvzelalî *m* zihin açıklığı
xêwet *bnr* xêbet
xêwxe *rd* pejmürde
xêxik *bot/m* **1.** yaban eriği **2.** bir tür meyve kurutu
xêz (I) *bnr* xeml û xêz
xêz (II) *m* **1.** çizgi, çıcık **2.** çizgi, hat **3.** çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **xêz kişandin ser kaxiz** kâğıda çizgi çizmek * **xêz kirin** çizgi çizmek **4.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) **5.** eğri (bir olayın şiddetindeki azalış veya çoğalışları ggösteren çizgi) **6.** çember **7.** *mat* çember ~ **dan kişandin** karalatmak ~ **kirin** çizmek, çızıktırmak ~ **kişandin ser (...)** çizmek, geçersiz kılmak, karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) * **divê ku mirov xêz bikişîne ser her du rêzên dawiyê** son iki satırı karamalı * **xêz bikişîne ser vê nivîsarê** bu yazıyı çiziniz ~ ~ yol yol çizgili ~**a filan** kutsal çember, kutsal daire (içine giren kişişe dokunulmaz, başkası tarafından çember çizgisi bozulmadan dan içinden çıkılmayacağına inanılan eski bir inanış) ~**a hîmî (an jî serek)** *mat* ana çizgi ~**a şikandî** *mat* kırık çizgi **xêz ~a Xwedê** Allah aşkına ~**ên hevhesû (an jî paralel)** paralel çizgiler
xêzan (I) *m* sonbahar, güz
xêzan (II) *bnr* xizan
xêzan (III) *m* **1.** aile **2.** aile, eş * **ev xêzana min e** bu benim eşim **3.** aile (aynı soydan gelen kimseler zinciri) **4.** aile (temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu) * **xêzana ziman** dil ailesi
xêza navbir *mat/nd* ortay
xêzandin *m* **1.** çizme **2.** çizme (çizgi halinde bereleme) **3.** çizme, geçersiz kılma
xêzandin *l/gh* **1.** çizmek **2.** çizmek (çizgi halinde berelemek) **3.** çizmek, geçersiz kılmak
xêzanî *rd* **1.** ailesel, ailevî **2.** akrabalık ~**ya zimanan** dil akrabalığı
xêzanname *m* aile belgesi, aile cüzdanı
xêza pîvanekê *nd* ölçek çizgisi
xêzbûn *m* **1.** çizilme **2.** çizilme, karalanma
xêz bûn *l/ngh* **1.** çizilmek **2.** çizilmek, karalanmak
xêzbûyîn *m* **1.** çiziliş **2.** çiziliş, karalanış
xêzdan *m* **1.** çizme **2.** çizim
xêz dan *l/gh* çizmek
xêzdar *rd* çizgili
xêzeçîrok *m* çizgiroman
xêzefîlm *n* çizgi film
xêzek *rz/m* **1.** çizgi **2.** konuşma çizgisi ~**a dirêj** *rz/m* uzun çizgi ~**a kurt** tire (kısa çizgi)
xêzekurt *m* kısa çizgi
xêzeroman *m* çizgi roman
xêzik *m* **1.** çizik, cızık **2.** çizinti (ufak sıyrık) **3.** çizgi (çizilerek veya çeşitli yollarla oluşmuş iz) * **xêzik kişandin ser kaxiz** kâğıda çizgi çizmek * **xêzik kirin** çizgi çizmek **4.** çentik, küçük oyuk **5.** hat, yazı **6.** *mat* çizgi (bir noktanın yürütülmesiyle oluşan biçim) **7.** eğri (bir olayın şiddetindeki azalış veya çoğalışları ggösteren çizgi) * **xêzika germahiyê** sıcaklık eğrisi ~ **avêtin (tiştekî)** çetele çekmek (veya tutmak) ~ **kirin** çizmek, çı-

zıktırmak ~ **kişandin ser (...)** karalamak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) ~ **li (tiştekî) xistin** çetele çekmek (veya tutmak) ~**a hendesî (an jî geometrîk** *mat* geometrik çizim ~**ên dest (an destan)** el ayas çizgileri
xêzika axaftinê *nd* konuşma çizgisi
xêzika filan *bnr* xêza filan
xêzika xwar *nd* eğik çizgi
xêzikî *rd* çizgisel
xêzikkirin *m* çiziktirme
xêzik kirin *l/gh* çiziktirmek
xêzikkirî *rd* **1.** çizili **2.** çizinti (bir yazıda üzeri çizilmiş yer)
xêzikkişandin *m* **1.** çizgi çekme **2.** üstüne çizgi çekme, karalama
xêzik kişandin *l/gh* **1.** çizgi çekmek **2.** üstüne çizgi çekme, karalama
xêzikok *m* tire (kısa çizgi)
xêzimok *bot/m* hindiba (Cichorium endivia)
xêzîn (I) *l/ngh* çizilmek
xêzîn (II) *rd* çizgili * **deftera xêzîn** çizgili defter
xêzkar *nd/nt* çizer
xêzkarî *nd/nt* çizerlik
xêzker *rd* çizici
xêzkêş *nd/nt* çizimci
xêzkêşî *m* çizimcilik
xêzkirin *m* **1.** çizme, çizgileme, çiziktirme **2.** çizme (çizgi halinde bereleme) **3.** çizme, karalama, geçersiz kılma (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılma) **4.** yazılama, karalma, karalayış (taslak olarak yazma veya çizme)
xêz kirin *l/gh* **1.** çizmek, çizgilemek, çiziktirmek **2.** çizmek (çizgi halinde berelemek) **3.** çizmek, karalamak, geçersiz kılmak (bir yazının üzerini çizerek onu geçersiz kılmak) * **divê ku mirov her du rêzên dawiyê xêz bike** son iki satırı karamalı **4.** yazılamak, karalmak (taslak olarak yazmak veya çizmek) * **min hema wisan wêne xêz dikir** öylesine resim karalıyordum
xêzkirî *rd* **1.** çizili **2.** karalı (çizilmiş)
xêzkişan *m* **1.** çizim, dizayn **2.** *mat* çizim
xêzkişandin *m* **1.** çizgileme **2.** karalama, karalayış
xêz kişandin *l/gh* **1.** çizgilemek **2.** karalamak
xêzkişandî *rd* **1.** çizili, çizgi çekilmiş **2.** karalı (çizilmiş)
xêzkok *m* tire
xêz lê kişandin *l/bw* çizmek, geçersiz kılmak * **xêz li vê nivîsarê bikişîne** bu yazıyı çiziniz
xêzliv *m* haraket hatı
xêz venîn *l/gh* çizmek, çizgi çizmek
xêzxêzî *rd* çizgili
xêzxêzîbûn *m* çizgilenme
xêzxêzî bûn *l/ngh* çizgilenmek
xêzxêzkî *rd* çizgili
xêzxêzkîbûn *m* çizgilenme
xêzxêzkî bûn *l/ngh* çizgilenmek
xêzxêzok *rd* çizgili
xêzxêzokî *rd* çizgili çizgili
xêzxêzokîbûn *m* çizgilenme
xêzxêzokî bûn *l/ngh* çizgilenmek
xibeyr *bot/m* **1.** iğde **2.** iğde (bu ağacın yemişi)
xibir *m* mürekkep
xibirdank *m* mürekkep hokkası
xibirkirin *m* mürekkepleme
xibir kirin *l/gh* mürekkeplemek
xibre *m* kırpılan beher koyundan bir bütün olarak alınan yün
xiç *m* çizgi
xiçik *n* cüce
xiço *n* çocuksu kabadayı
xiçviçandin *m* baştan savma
xiçviçandin *l/gh* baştan savmak
xiçviçandî *rd* **1.** baştan savma **2.** derme çatma (gelişigüzel toplanmış, aralarında uygunluk bulunmayan)
xiçxiç *b* büyükbaş hayvanlarına su verilirken kullanılan ünlem
xiçxiçkirin *l/gh* büyükbaş hayvanları su içmeye teşvik etmek
xida *m* gıda
xidam *n* hademe
xidamî *m* hademelik
xidirnebî *nd* 21 ocaktan başlayarak 4 şubata kadar süren kışın en soğuk dönemi
xidiryas *nd* hıdrellez
xidîk (I) *m* damak
xidîk (II) *m* **1.** gıdıklanma **2.** huylanma
xidîkîbûn *m* gıdıklanma **2.** huylanma
xidîkî bûn *l/ngh* **1.** gıdıklanma **2.** huylanmak
xidîq *m* **1.** gıdıklama **2.** huylanma ~**a (yekî) anîn** gıdıklamak ~**a (yekî) hatin** gıdıklanmak
xidîqandin *m* **1.** gıdıklama **2.** huylandırma
xidîqandin *l/gh* **1.** gıdıklamak **2.** huylandırmak
xidîqîbûn *m* **1.** gıdıklanma **2.** huylanma
xidîqî bûn *l/ngh* **1.** gıdıklanmak **2.** huylanmak
xidîqîn *m* **1.** gıdıklanma **2.** huylanma
xidîqîn *l/ngh* **1.** gıdıklanmak **2.** huylanmak
xidmet *bnr* xizmet
xidmetkar *bnr* xizmetkar
xidok *m* gıdıklanma
xidokî *m* **1.** gıdıklanma **2.** kamaşma (diş için)
xidokîbûn *m* **1.** gıdıklanma **2.** kamaşma (diş için)
xidokî bûn *l/ngh* **1.** gıdıklanmak **2.** kamaşmak (diş için)
xidokîbûyîn *m* **1.** gıdıklanış**2.** kamaşma (diş için)
xidokîkirin *m* **1.** gıdıklama **2.** kamıştırma (diş için)
xidokî kirin *l/gh* **1.** gıdıklamak **2.** kamıştırmak (diş için)
xidûd *m* burun otu
xidûqî *m* **1.** gıdıklanma **2.** huylanma

xidûqîbûn *m* 1. gıdıklanma 2. huylanma
xidûqî bûn *l/ngh* 1. gıdıklanmak 2. huylanmak
xidûqîbûyîn *m* 1. gıdıklanış 2. huylanış
xidûqîkirin *m* 1. gıdıklama 2. huylandırma
xidûqî kirin *l/gh* 1. gıdıklamak 2. huylandırmak
xidûr *bot/m* öz suyu halk ehekimliğinde göze damlatılan sarı çiçekli bir bitki
xidxidîk *m* gıdıklama
xifş *nd/nt* bala (ceylan yavrusu) * **xifşa xezalan** ceylan yavrusu
xiftan *n* kaftan
xij *rd* kaygan
xijbûn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sürç, sürçme (yürürken dengesini bozma) 4. sürüklenme 5. sıyrılma
xij bûn *l/ngh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sürçmek (yürürken dengesini bozmak) 4. sürüklenmek 5. sıyrılmak
xijbûnî *m* kayganlık
xijbûyîn *m* 1. kayış (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayış (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sürçme (yürürken dengesini bozma) 4. sürükleniş 5. sıyrılış
xijende *nd/rd* sürüngen
xijendetî *m* sürüngenlik
xijik *m* ufak dolu ~ **e cihê berfê çêdike** dolu yağar kar tutması için
xijikandin *m* 1. kaydırma 2. sürükleme
xijikandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek
xijikandî *rd* 1. kaydırılmış 2. sürüklenmiş
xijikîn *m* 1. kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) 2. kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme) 3. sürüklenme 4. sürünme
xijikîn *l/ngh* 1. kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) * **zarok bi taxokên xwe dixijikîn** çocuklar kızaklarıyla kayıyorlar 2. kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek) 3. sürüklenmek 4. sürünmek
xijiqandin *m* 1. kaydırma, kaydırış 2. sürükleme, sürükleyiş, sürüme
xijiqandin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek, sürümek * **lingê xwe bi erdê re dixijiqand** ayağını yerden sürüklüyordu
xijiqandî *rd* 1. kaydırılmış, kayık (bir yana kaymış) 2. sürüklenmiş
xijiqîn *m* 1. kayma, kayış 2. sürüklenme, sürükleniş
xijiqîn *l/ngh* 1. kaymak 2. sürüklenmek
xijîleg *bnr* xijîlek
xijîlek *m* odun kömürü
xijîlekî *rd* kömür, kömür gibi
xijîlekîbûn *m* kömürleşme
xijîlekî bûn *l/ngh* kömürleşmek
xijîlekîbûyîn *m* kömürleşiş
xijîlekîkirin *m* kömürleştirme
xijîlekî kirin *l/gh* kömürleştirmek
xijkirin *m* kaydırma, kaydırış 2. sürükleme, sürükleyiş 3. sürüme
xij kirin *l/gh* 1. kaydırmak 2. sürüklemek 3. sürümek
xijkirî *rd* 1. kaydırılmış 2. sürüklenmiş
xijok *rd* kaygan, kaypak
xijokbûn *m* kayganlık, kaypaklık
xijokî *rd* kayganca, kaypakça
xijokîbûn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
xijokî bûn *l/ngh* kayganlaşmak, kaypaklaşmak
xijokîbûyî *rd* kayganlaşmış, kaypaklaşmış
xijokîbûyîn *m* kayganlaşma, kaypaklaşma
xijokîtî *m* kayganlık, kaypaklık
xijxijok *nd/m* dolu, küçük dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn (an jî hatin)** dolu yağmak
xikîxalî *rd* bomboş
xil (I) *n* yumruk büyüklüğünde toparlakça taş
xil (II) *m* atlama, sıçrama ~ **dan** atlamak, sıçramak
xila *m* örtü (yatak örtüsü gibi)
xilaf *m* 1. hilaf, yalan 2. *mec* çelişki ~ **nebe** hilaf olmasın ~ **tê tune** hilaf yok
xilafet *m* hilaf, yalan
xilal *m* kurdan
xilamî *bnr* xinamî
xilas *bnr* xelas
xilas bûn *bnr* xelas bûn
xilas kirin *bnr* xelas kirin
xilat *bnr* xelat
xilav *m* lâv
xilaz *bnr* xelas
xilb *h* ekseriyetle
xilbe (I) *rd* kalabalık, çok
xilbe (II) *m* 1. harabe 2. harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı)
xilç *n* 1. dikeç 2. kazgıç 3. *argo* penis
xilçik *n* 1. kazgıç 2. *argo* penis
xildan *m* atlama, sıçrama (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılma)
xil dan *l/gh* atlamak, sıçramak (ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak)
xildayîn *m* atlayış, sıçrayış
xilde kıpraşma
xildekirin *m* kıpraşma
xilde kirin *l/gh* kıpraşmak
xilelêtî hilekârlık

xilepor *rd* karışık
xileporî *m* karışıklık, karmaşa
xileport *m* kargaşa
xileportî *m* kargaşalık
xilexwar *rd* zikzak
xilexwarî *rd* zikzaklı
xilêfk *m* rahim
xilf (I) *n* hayvan memesi
xilf (II) *m* kolay çözülen düğüm
xilê *rd* bücür (erkek)
xilênke *zo/nd* kın kanatlı
xilêre *m* meşale
xilfik *m* **1.** gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk) **2.** gıdı, gıdık **3.** gıgı (çocuk dilinde) **4.** sakak
xilik (I) *n* **1.** helik (duvar örülürken büyük taşların arasına konulan küçük taşlar) **2.** ara dolgu molozu
xilik (II) *rd* güdük, bodur (kimse)
xilik (III) *m/argo* göbek (argo) ~ **berdan** göbek bağlamak (veya göbek salıvermek)
xilik (IV) *m* kilden kap veya bakraç
xilikandin *m* kaydırma
xilikandin *l/gh* kaydırmak
xilikandî *rd* kaydırılmış
xilikî *rd* güdükçe ~ **man** güdük kalmak
xilikîbûn *m* güdükleşme
xilikî bûn *l/ngh* güdükleşmek
xilikîbûyîn *m* güdükleşiş
xilikîn *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
xilikîtî *m* güdüklük
xilindor *m* yeni doğum yapmış hayvan sütünden yapılan ağnız
xilinzer (I) *bot/m* gelincik (Papaverrhoeas)
xilinzer (II) *zo/m* bir tür kertenkele
xiliqandin *m* kilitlemek
xiliqandin *l/gh* kilitlemek
xiliqîn *m* kilitlenme
xiliqîn *l/ngh* kilitlenmek
xilisandin *m* kaydırma
xilisandin *l/gh* kaydırmak
xilisîn *m* **1.** kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **2.** kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme)
xilisîn *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
xiliskan *m* kaydırak, kaykay
xiliyayî *rd* çıkık (yerinden çıkmış kemik veya organ)
xilîn *m* çıkma (yerinden çıkma)
xilîn *l/ngh* çıkmak (yerinden çıkmak)
xilîsk *rd* kaygan
xilîske *m* kızak
xilîskî *h* kayganca
xilîskîtî *m* kayganlık
xilk *m* kilit, asma kilit
xilman *nd* cennet çocukları
xilmaş *rd* **1.** uykulu (uyku sersemi olarak) **2.** uyur uyanık ~**ê xewê** uykulu uykulu
xilmaşbûn *m* **1.** uyuklanma, ımızganma **2.** donup kalma
xilmaş bûn *l/ngh* **1.** uyuklanmak, ımızganmak **2.** donup kalmak
xilmaşinî *rd* uyuşuk, miskin
xilmaşkirin *m* uykuya daldırma
xilmaş kirin *l/gh* uykuya daldırmak
xilmet *rd* kelepir, kullanılmış
xilmetkirin *m* kullanma
xilmet kirin *l/gh* kullanmak
xilmiş *bnr* xilmaş
xilok *bot/m* özellikle tarlalarda yetişen ve doyurucu bir özelliğe sahip bir tür bitki
xilolik *h/rd* sulu sepken
xilolîk (I) *m* ekşili yuvarlak köfte
xilolîk (II) *m* küçük dolu
xilondir *bot/m* dikenli bir ot
xilope *rd* **1.** kibar (davranış, düşünce, duygu bakımından nazik olan kimse) **2.** kibar (şık, seçkin)
xilopilo *rd* karışık kuruşuk
xiloq *m* **'ketin xiloqa canê xwe'** (can derdine düşmek) deyiminden geçer
xilor (I) *bot/m* siyah taneli tohumu olan bir bitki
xilor (II) *m* **1.** dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) **2.** kırcı (ufak ve sert taneli kar) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak
xilorîg *bnr* xilorîk (I)
xilorîk (I) *m* yuvarlama çorbası, tırşmanç aşı
xilorîk (II) *m* **1.** ebe bulguru (sert ve ufak taneler halinde yağan kar) **2.** kırcı (ufak ve sert taneli kar) **3.** küçük dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak
xilorvan *rd* toparlak
xiloxafî *m* yarı örülmüş halı
xiloxavî *rd* çiğ
xiloxe *rd* gevşek (sıkı veya gergin olmayan)
xiloxebûn *m* gevşeme
xiloxe bûn *l/ngh* gevşemek (sertlik ve gerginliği bozulmak)
xiloxebûyîn *m* gevşeyiş
xiloxekirin *m* gevşetme
xiloxe kirin *l/gh* gevşetmek
xiloxeyî *rd* gevşekçe
xiloxwaro *rd* eğri büğrü
xiloz *m* ağaç kömürü
xilpak *rd* ikinci el mobilya
xilpîçk *m* kazgıç
xilq *m* asma kilit
xilqandin *m* kilitleme
xilqandin *l/gh* kilitlemek

xilqandî *rd* kilitli, kilitlenmiş
xilqet *m* hilkat, yaratılış
xilqewşandin *m* **1.** tepsi vel bir kaptaki kuru biber vb. şeyleri hafif silkeleme **2.** çuvalı iyice doldurma
xilqewşandin *l/gh* **1.** tepsi vel bir kaptaki kuru biber vb. şeyleri hafif silkelemek **2.** çuvalı iyice doldurmak
xils *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
xilsik (I) *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
xilsik (II) *zo/m* **1.** kursak **2.** kursak (kuş kursağı şişirilip kurutularak yapılan veya ona benzetilen şişkin şey)
xilt (I) *rd* karışık (karma yemek, eşya vb. için)
xilt (II) *rd* sahte, hileli
xilt (III) *m* telve * **xilta qehweyê** kahve telvesi
xilt (IV) *zo/n* **1.** köstebek (Talpa) **2.** *mec* sinsi, hin **~ê kor** kör köstebek
xilt (V) *m* bir tür cilt hastalığı
xiltan *bot/m* kürdan olarak kulanılan bir dikenli bitki
xilte (I) *m* kurum (odun, kömür kurumu)
xilte (II) *nd* sahtelikle şekil verilmiş nesne
xilte (III) *m* **1.** telve, tortu, çökelti **2.** *kîm* çökel, çökelti, toput
xiltebûn *m* tortulanma
xilte bûn *l/ngh* tortulanmak
xiltebûyîn *m* tortulanış
xiltegirtin *m* kurumlanma
xilte girtin *l/gh* kurumlanmak
xiltegirtî *rd* kurumlu (kurumu olan, kurum tutmuş olan)
xiltê kor *zo/n* kör köstebek, yer sıçanı
xiltî *m* sahtelik, yapmacılık
xiltkirin *m* karma, karıştırma
xilt kirin *l/gh* karmak, karıştırmak
xilûsan *rd* bodur
xilûsankî *rd* **1.** bodur, ufak tefek **2.** bodurca
xilûxe *rd* kof
xilûxebûn *m* koflaşma
xilûxe bûn *l/ngh* koflaşmak
xilûxetî *m* kofluk
xilûxalî *rd* bomboş
xilûxwar *rd* **1.** eğri büğrü, büklüm büklüm **2.** yalan dolan
xilûxwarî *m* **1.** eğri büğrülük **2.** yalan dolanlık
xilwet *m* halvet
xilxal *m* halhal
xilxilandin (I) *m* **1.** dağıtma **2.** un ufak etme, tuz buz etme
xilxilandin (II) *m* kıpırdatma
xilxilandin (I) *l/gh* **1.** dağıtmak **2.** un ufak etmek, tuz buz etmek
xilxilandin (II) *l/ngh* kıpırdatmak
xilxilandî *rd* kıpırdatılmış
xilxile *m* taşlık yer
xilxilîn (I) *m* **1.** dağılma **2.** un ufak olma, tuz buz olma
xilxilîn (II) *m* kıpırdama, kıpırdanma, kıpırdaşma, kımıldama, kıpraşma
xilxilîn (I) *l/ngh* **1.** dağılmak **2.** un ufak olmak, tuz buz olmak
xilxilîn (II) *l/ngh* kıpırdamak, kıpırdanmak, kıpırdaşmak, kımıldamak, kıpraşmak
xilxilok (I) *rd* aptal, bön
xilxilok (II) *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn (an jî hatin)** dolu yağmak
xilyayî *rd* çıkık (yerinden çıkmış olan kemik vb. için)
ximam *rd* **1.** giren **2.** puslu, sisli **3.** bulanık (açık seçik görünmeyen) **4.** zayıf * **çavên wê ximam in** gözleri zayıf **5.** muğlak ~ **dîtin** çatal görmek (bir şeyi net görmemek) ~ **girtin ser çav** ak basmak
ximambûn *m* **1.** girenleme **2.** puslanma, pusarma, sislenme
ximam bûn *l/ngh* **1.** girenlemek **2.** puslanmak, pusarmak, sislenmek
ximambûyîn *m* **1.** girenleyiş **2.** puslanış, pusarış, sisleniş
ximamî *rd* **1.** puslu, pusarık **2.** muğlaklık
ximamîbûn *m* puslanma, pusarma
ximamî bûn *l/ngh* puslanmak, pusarmak,
ximamîbûyîn *m* puslanış, pusarış
ximamîkirin *m* puslandırma
ximamî kirin *l/gh* puslandırmak
ximandin *m* gümbürdetme
ximandin *l/ngh* gümbürdetmek
ximaş *rd* uyur uyanık
ximaşbûn *m* uyuklanma, ımızganma
ximaş bûn *l/ngh* uyuklanmak, ımızganmak
ximav *m* mürekkep
ximavdank *m* mürekkep hokkası
ximavfiroş *nd/nt* mürekkepçi
ximavkar *nd/nt* mürekkepçi
ximavkirin *m* mürekkepleme
ximav kirin *l/gh* mürekkeplemek
ximavkirî *rd* mürekepli, mürekep sürülmüş olan
ximbik *rd* hımbıl, uyuşuk, tembel
ximbil *rd* hımbıl, uyuşuk, tembel
ximbilî *m* hımbıllık,uyuşukluk
xime *m* çadır
ximexim *h* gümbür gümbür **~a (cihekî) bûn** (bir yer) arı kovanı gibi işlemek
ximik *m* plan
ximîn *m* gümbürdeme
ximîn *l/ngh* gümbürdemek
ximîre *m* uğra, kepek (un elendikten sonra elek üstünde kalan kabuk kırıntıları) ~ **pê werkirin** uğralamak
ximş (I) *m* bala, ceylan yavrusu
ximş (II) *m* kepçe
ximxim *ant/m* **1.** boğaz **2.** boğaz (şişe, testi, güğüm gibi kaplarda ağza yakın dar bölüm) * **ximxima cêr** testinin boğazı

ximximandin *m* 1. iyice pişirme 2. yakma (karartma)
ximximandin *l/gh* 1. iyice pişirmek 2. yakmak (karartmak) * **li ber tavê canê xwe ximximand** güneşte vücudunu yaktı
ximximik *m* gerdan (şişmanlarda çene altındaki tombulluk)
ximximîn *m* iyice pişme (pişirilen patetes, et vb. için)
ximximîn *l/ngh* iyice pişmek (pişirilen patetes, et vb. için)
ximximk (I) *m* burunun iki tarafındaki en aşağı kısım
ximximk (II) *m* gıdı, gıdık
xinamî *nd/nt* dünür
xinamîtî *m* dünürlük
xinc (I) *m* sümkürme ~ **kirin** sümkürınek
xinc (II) *m* hınç
xincik *m* 1. bağ evi 2. küçük baş hayvanların kışladıkları yer 3. kulübe
xincîk *bnr* xincik
xinckirin *m* sümkürme
xinc kirin *l/gh* sümkürmek
xindirandin *m* yuvarlama
xindirandin *l/gh* yuvarlamak
xindirandî yuvarlatılmış
xindirîn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
xindirîn *l/ngh* yuvarlanmak * **tekelek dixindire** tekerlek yuvarlanıyor
xindor *m* hayvanların ilk çiğ sütü
xingal *m* 1. kangal (halka biçimindeki bağ) 2. bukle * **porê wê yê xingal ê xweşik heye** çok güzel bukleli saçları var 3. dalga, kıvırcık saç * **porekî wê yê xingalî hebû** dalgalı bir saçı vardı 4. saç lulesi * **xingalê por** saç lulesi 5. kıvrım ~ **bi** ~ bukle bukle ~ **xingalî** kıvrım kıvrım, kıvır kıvır * **porên xingal xingalî** kıvrım kıvrım saçlar ~ **xingalî bûn** bukle bukle olmak
xingalî *rd* 1. kangallı 2. bukleli 3. dalgalı, kıvırcıklı, kıvrımlı saç 4. kıvrımlı, ondüle 5. kıvrımlıca
xingalîbûn *m* kangallanma
xingalî bûn *l/ng* kangallanmak
xingalîkirin *m* kangallama
xingalî kirin *l/gh* kangallamak
xingalkî *rd* 1. kıvırcıkça 2. kıvrım kıvrım, büklüm büklüm (saç)
xingalok *m* 1. kangal 2. bukle 3. saç lülesi
xingalokî *rd* 1. kangallı 2. bukleli, kıvrımlı saç 3. kıvrık, kıvırcık, kıvırcıkça (küçük küçük kıvrımları olan) 4. lüle lüle (saçları lüle lüle olan) 5. dalgalı, dalgalıca (kıvrımlı saç) * **porekî wê yê xingalokî hebû** dalgalı bir saçı vardı
xingalokîbûn *m* 1. kıvırcıklanma 2. kıvrılma (kıvırcık bir duruma gelme)
xingalokî bûn *l/ngh* 1. kıvırcıklanmak 2. kıvrılmak (kıvırcık bir duruma gelmek)
xingalokîbûyîn *m* 1. kıvırcıklanış 2. kıvrılış (kıvırcık bir duruma gelme)
xingalokîtî *m* kıvrıklık
xingalxingalî *rd* 1. kıvrım kıvrım 2. dalga dalga, dalgalıca (saç)
xingar *bnr* xingal
xingarî *bnr* xingalî
xingavtin *m* 1. vurma 2. değdirme
xingavtin *l/gh* 1. vurma 2. değdirmek
xingavtî *rd* vuruk
xingil *rd* kıvırcık (küçük küçük kıvrımları olan)
xingilandin *m* yuvarlama
xingilandin *l/gh* yuvarlamak
xingilî (I) *rd* aksak, aksakça
xingilî (II) *rd* kıvırcıkça
xingilîbûn *m* kıvırcıklanma
xingilî bûn *l/ngh* kıvırcıklanmak
xingilîbûyîn *m* kıvırcıklanış
xingilîn *m* 1. yuvarlanma 2. aksama, sallanma
xingilîn *l/ngh* 1. yuvarlanmak 2. aksamak, sallanmak
xingirandin *m* yuvarlama
xingirandin *l/gh* yuvarlamak
xingirîn *m* yuvarlanma, yuvarlanış
xingirîn *l/ngh* yuvarlanmak
xingirkî *h* sallana sallana
xinis *nd/rd* 1. hain (hiyanet eden) 2. hain (zarar vermekten, üzmekten veya kötülük yapmaktan hoşlanan kimse) 3. hain (kötü bir niyet taşıyan) 4. sinsi, içten hesaplı ~ **bûn** sinsi olmak ~ ~ hain hain
xinisane *h* haince
xinisbûn *m* hainleşme
xinis bûn *l/ngh* hainleşmek
xinisbûyîn *m* hainleşme
xinisî *m* 1. hainlik, ihanet 2. sinsilik ~ **kirin** hainlik etmek (veya yapmak)
xiniskar *rd* ihanetçi
xiniskarî *m* ihanetçilik
xiniskî *h* 1. haince 2. sinsice
xinistî *m* 1. hainlik 2. sinsilik ~ **kirin** hainlik etmek
xiniz *bnr* xinis
xinizî *bnr* xinisî
xinît *rd* 1. hain 2. sinsi, içten hesaplı
xinûsî *m* bir tür yayık
xinxink *ant/m* burun içi kıkırdaklar
xinzîr *nd/nt* 1. hınzır, domuz (Sus scrofa domestica) 2. *mec* hınzır (katı yürekli, gaddar) 3. *mec* domuz (hain, aksi, ters, inatçı)
xinzîrî *m* hınzırlık ~ **kirin** hınzırlık etmek
xiplak *nd* çürümüş ahşaptan yapı malzemesi
xipûxweş *rd* dipdinç, capcanlı
xipîxalî *rd* ıpısız
xipxal *rd* ıpısız
xipxip kirin *l/gh* orta yerde kaybetmek
xipxuya *rd* apaçık
xipxuyatî *m* apaçıklık
xipxweşik *rd* güpgüzel

xir (I) *ant/n* yarak, penis, sik
xir (II) *m* hır, kavga gürültü ~ **û gir** kavga gürültü
xir (III) *rd* tıkır
xir (IV) *rd* yuvarlak
xir (V) *rd* lâçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak
xirab *bnr* xerab
xirabafon *m* gramofon
xirac *m* garaj
xiram (I) *m* **1.** taştaki delik **2.** ortalık yerde kaya
xiram (II) *rd* hürmetli, saygılı
xiram (II) *m* kibir, kurum, büyüklenme, tekebbür
xiramet *m* **1.** ziyan **2.** ödeme, tanzim
xiramet kirin *l/gh* tanzim etmek
xiramî *m* hürmet, saygı
xiran *m* **1.** aldanma **2.** ayartı
xirandin (I) *m* yıkma, yıkış
xirandin (II) *m* **1.** aldatma, aldatış (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı verme, yanıltma) **2.** aldatma, kandırma, kandırış **3.** ayartma, baştan çıkarma **4.** *mec* tavlama (çıkarları için birini kandırma) **5.** *argo* tavlama (kandırıp elde etme)
xirandin (III) *m* horlama, horul horul uyuma
xirandin (I) *l/gh* yıkmak
xirandin (II) *l/gh* **1.** aldatmak (bir şeyin görünürdeki durumu, o şeyin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek, yanıltmak) * **rengê vê sêvê mirov dixirîne** bu elmanın rengi insanı aldatıyor **2.** aldatmak, kandırmak **3.** ayartmak, baştan çıkarmak * **wî keç xirand** o kızı ayarttı **4.** *mec* tavlamak (çıkarları için birini kandırmak) **5.** *argo* tavlamak (kandırıp elde etmek)
xirandin (III) *l/gh* horlamak, horul horul uyumak
xirandî (I) *rd* yıkık
xirandî (II) *rd* **1.** aldatılmış kkandırılmış **3.** ayartılmış olan
xirar (I) *bnr* xwîn û xirar
xirar (II) *n* harar, geri (iri büyük çuval)
xirat *nd/nt* marangoz, doğramacı, dülger
xiratî *m* marangozluk, doğramacılık, dülgerlik
xiratxane *m* marangozhane
xirav *bnr* xerab
xirawmal *bnr* xerabmal
xirb *rd* **1.** kaba (terbiyesi, nezaketi kıt, görgüsüz) **2.** hain, güvenilmez kimse
xirbe *m* **1.** harabe **2.** harabe, virane, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) **3.** kalıntı, enkaz
xirbedar *m* harabelik
xirbende *m* **1.** bozuntu **2.** bozuntu (kendinde bulunması gereken nitelikleri taşımayan) **3.** *rd* bozuk (cihaz için) **4.** külüstür **5.** haleldar ~ **bûn** haleldar olmak
xirbezar *m* harabelik
xirbok *m* kör düğüm
xirboqî *m* **1.** kör düğüm **2.** *mec* kör düğüm (çözülmesi güç sorun) **3.** karışık saç, birbirine girmiş keçeleşmmeye yüz tutmuş saç
xirbûn (I) *m* **1.** toplanma **2.** yuvarlanma
xirbûn (II) *m* **1.** lâçkalaşma, yalama olma **2.** bozulma
xir bûn (I) *l/ngh* **1.** toplanmak **2.** yuvarlanmak
xir bûn (II) *l/ngh* **1.** lâçkalaşmak, yalama olmak **2.** bozulmak * **nifte xir bûye** kilit bozulmuş
xirbûyîn (I) *m* **1.** toplanış **2.** yuvarlanış
xirbûyîn (II) *m* **1.** lâçkalaşış, yalama oluş **2.** bozuluş
xircir *m* hırgür ~ **kirin** hırgür çıkarmak
xirç (I) *n* **1.** kazgıç **2.** 'y' biçimli ağaçtan çatal (odun, çalı çırpı, ot vs. taşımada taşıma çatalı)
xirç (II) *m* ısırma ~ **kirin** iyice ısırmak (dişleri geçirerek ısırmak)
xirçe (I) *m* kapıya vurulan uzunca sürgü
xirçe (II) *m* kavun
xirçîn *m* cart
xirç kirin *l/gh* iyice ısırmak (dişleri geçirerek ısırmak)
xirde *m* hurda
xirdefiroş *nd/nt* hırdavatçı
xirdefiroşî *m* hırdavatçılık
xirdewat *m* hırdavat
xirdûxam *rd* hurdahaş ~ **kirin** hurdahaş etmek
xireber *n* çakıl
xirecir *m* **1.** hırgür, hırıltı **2.** gürültü, patırtı, şamata **3.** gürültü, karışıklık (birçok kimsenin karıştığı kavga) * **di nav karkeran de xirecirek derket** işçiler arasında gürültü çıktı **4.** arbede, dağdağa **5.** zırıltı (hoşa gitmeyen müzik veya can sıkan çalgı) ~ **çêkirin** zırıltı çıkarmak ~ **derxistin 1)** hırgür çıkarmak, patırtı çıkarmak, şamata etmek (veya koparmak) **2)** zırıltı çıkarmak **3)** kargaşa çıkarmak ~ **kirin** hırgür çıkarmak, şamata etmek (veya koparmak) ~ **rakirin** şamata koparmak ~ **xistin (cihekî)** (bir yeri) patırtıya (veya gürültüye) vermek ~**a beredayî** kuru gürültü
xirecir çêkirin *l/gh* gürültü çıkarmak (etmek, koparmak veya yapmak)
xirecirkirin *m* aytışma, atışma, ağız dalaşı (veya kavgası) yapma
xirecir kirin *l/gh* aytışmak, atışmak, ağız dalaşı yapmak, münakaşa yapmak
xired *m* **1.** sebeb **2.** bilgelik
xiredî *rd/h* bilgece
xiredmend *rd/nd* bilge
xiredmendî *m* bilgelik
xirek (I) *m* çocuk el arabası
xirek (II) *rd* bol, geniş
xirek (III) *rd* lâçka, yalama ~ **bûn** yalama olmak
xirekbûn *m* laçkalaşma
xirek bûn *l/ngh* lâçkalaşmak

xirekbûyîn *m* laçkalaşma
xirekî *m* lâçkalık
xirekkirin *m* laçkalaştırma
xire kirin *l/gh* lâçkalaştırmak
xirepiş *m* kedi hırlaması
xirevebûn *m* toplanma
xireve bûn *l/ngh* toplanmak
xirevekirin *m* toplama
xireve kirin *l/gh* toplamak
xirexav *rd* **1.** alık, aptal, budala, aval, bön **2.** anlayışsız, mankafa
xirexavan *rd* aptal, budala
xirexavane *h* alıkça, aptalca, budalaca
xirexavî *m* **1.** alıklık, aptallık, budalalık **2.** alıkça, aptalca, budalaca
xirexavîbûn *m* alıklaşma, aptallaşma, bönleşme, budalalaşma
xirexavî bûn *l/ngh* alıklaşmak, aptallaşmak, bönleşmek, budalalaşmak
xirexavîkirin *m* aptallaştırma
xirexavî kirin *l/gh* aptallaştırmak
xirexavîtî *m* **1.** aptallık, bönlük, budalalık **2.** mankafalık
xirexavkî *h* enayice, enayicesine
xirexavok *rd* **1.** alık, aptal, budala, aval, bön **2.** anlayışsız, mankafa
xirexavokî *rd* alıkça, aptalca, bönce ~ **bûn** aptal olmak
xirexavtî *m* **1.** aptallık, bönlük, budalalık **2.** mankafalık ~ **kirin** aptallık etmek
xirexir *h* **1.** har, har gür (gürültülü olarak) **2.** har hur (karışıklık ve anlaşmazlık) **3.** hırıl hırıl **4.** gır gır (sürekli ve usanç verici ses çıkarma) **5.** haldır haldır * **xirexira makîneyê ye dişixule** makine haldır haldır çalışıyor **6.** hımhım (sesleri genizden çıkararak) **7.** horul horul * **xirexira wî ye radizê** horul horul uyuyor **8.** takır takır, tıkır tıkır **9.** homur homur (taşıt, alet vb. için) ~ **jê çûn** homurdanmak
xirexirî *m* hımhımlık
xirexirkirin *m* **1.** hırıldama **2.** horlama **3.** homurdanma (taşıt, alet vb. için) **4.** hırlama **5.** patırtı yapma
xirexir kirin *l/ngh* **1.** hırıldamak **2.** horlamak * tu di xewê de xirexir dikî? sen uykuda horluyor musun? **3.** homurdanmak (taşıt, alet vb. için) **4.** hırlamak **5.** patırtı yapmak
xirê *m* özleşme * **fasulî xirê bûye, li hev geriyaye** fasulyeyel özleşmiş, iyice pişmiş
xirêdan *m* özleşme
xirê dan *l/gh* özleşmek
xirêf (I) *m* **1.** tortu, çökelti **2.** bal, pekmez vb. nin tortusu
xirêf (II) *m* kurum (odun, kömür kurumu)
xirêfek *m* ziyafet
xirêfgirtin *m* kurumlanma, kurumlanış
xirêf girtin *l/gh* kurumlanmak
xirêfgirtî *rd* kurumlu (kurum tutmuş olan)
xirêm *m* delikli taş
xirêqetî *bnr* firîqetî
xirêz *zo/m* bir tür asalak sinek (yumurtalarını et, kulak ve göze koyar)
xirge *m* hırka
xirihandin *bnr* xirandin (II)
xirihîn *bnr* xirîn (II)
xirik *m* daire
xirikandin (I) *m* kaydırma
xirikandin (II) *m* **1.** sürükleme, sürükleyiş **2.** sürüme
xirikandin (I) *l/gh* kaydırmak
xirikandin (II) *l/gh* **1.** sürüklemek **2.** sürümek
xirikandî (I) *rd* kaydırılmış
xirikandî (II) *rd* sürüklenmiş
xirikî *m* hıçkırık (çok yemek yeme veya diğer sebeplerden dolayı boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** hıçkkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** hıçkkırık tutmak
xirikîn (I) *m* kayma, ayağı kayma
xirikîn (II) *m* sürüklenme
xirikîn (I) *l/ngh* kaymak, ayağı kaymak
xirikîn (II) *l/ngh* sürüklenmek
xirikîner *rd* sürükleyici
xirimandin *m* **1.** delik deşik etme **2.** gelişigüzel kazma
xirimandin *l/gh* **1.** delik deşik etmek **2.** gelişigüzel kazmak
xirimîn *m* **1.** delik deşik olma **2.** gelişigüzel kazılma
xirimîn *l/ngh* **1.** delik deşik olmak **2.** gelişigüzel kazılmak
xirindol *bnr* xilindor
xiringêle *m* **1.** kargaşa, kaos **2.** izdiham
xirink *m* güzel, alımlı kadın
xiriqandin *m* sürükleme
xiriqandin *l/gh* sürüklemek
xiriqandî *rd* sürüklenmiş
xiriqîn *m* sürüklenme
xiriqîn *l/ngh* sürüklenmek
Xiristiyan *rd* Hristiyan
Xiristiyanbûn *m* hristiyanlaşma
Xiristiyanî *m* Hristiyanlık
Xiristiyankirin *m* Hristiyanlaştırma
Xiristiyankirî *rd* Hristiyanlaştırılmış olan
xiritandin *m* kazıma, kazıyış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırma)
xiritandin *l/gh* **1.** kazımak (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak) **2.** kazımak (kesici bir araç kullanarak silmek, çıkarmak)
xiritandî *rd* kazılmış (kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmış olma)
xiritîn *m* kazınma
xiritîn *l/ngh* kazınmak
xiriyayî *rd* yıkılmış
xiriyayî *rd* **1.** aldatılmış, kandırılmış **2.** ayartılmış

xirîdar *nd/nt* alıcı, müşteri ~ **dîtin** alıcı bulmak
xirîdarî *m* alıcılık
xirîgenk *rd* ağlamaktan katılan
xirîn (I) *m* **1.** yıkılma **2.** yığılma **3.** yuvarlanma
xirîn (II) *m* **1.** aldanma, aldanış, kanma, kanış **2.** aldanma (bir hileye, bir yalana kanma) **3.** ayartılma
xirîn (III) *m* **1.** hırlama, hırıldama, hırıldayış, horlama, horuldama **2.** takırdama, tıkırdama **3.** hırıltı
xirîn (I) *l/ngh* **1.** yıkılmak * **xanî xiriya** ev yıkıldı **2.** yığılmak **3.** yuvarlanmak
xirîn (II) *l/ngh* **1.** aldanmak, kanmak * **ez bi gotina wî xiriyam** onun sözüne kandım **2.** aldanmak (bir hileye, bir yalana kanmak) **3.** ayartılmak
xirîn (III) *l/ngh* **1.** hırlamak, hırıldamak, horlamak, horuldamak **2.** takırdamak, tıkırdamak ~ **ketin (yekî)** horlamaya başlamak ~ **pê ketin** horlamaya başlamak
xirînî *m* **1.** hırıltı, horultu **2.** homurtu (taşıt, alet vb. için) **3.** takırtı, tıkırtı ~ **jê anîn** takırdatmak ~ **jê hatin** takırdamak
xirînî jê anîn *l/bw* tıkırdatmak
xirînîkirin *m* hırlama, horlama
xirînî kirin *l/ngh* hırlamak, horlamak * **tu di xewê de xirînî dikî?** sen uykuda horluyor musun?
xirîn pê ketin *l/bw* horlamaya başlamak
xirîq *m* nefes ~**a mirinê** son nefes
xirîxalî *rd* bomboş
xirîxopan *rd* viran
xirîxopan kirin *l/gh* viran etmek
xirkenaz *bnr* carûd
xirkirin (I) *m* **1.** lâçkalaştırma **2.** bozma (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirme)
xirkirin (II) *m* **1.** toplama **2.** yuvarlama
xir kirin (I) *l/gh* **1.** lâçkalaştırmak **2.** bozmak (cihaz ve benzeri şeyleri kendisinden beklenilen işi yapmayacak duruma getirmek)
xir kirin (II) *l/gh* **1.** toplamak **2.** yuvarlamak
xirkirî (I) *rd* **1.** lâçka, lâçkalaştırılmış olan **2.** bozulmuş olan
xirkirî (II) *rd* toplanık, toplanmış olan
xirmal *rd* cakalı
xirman *rd* dalgın ~ ~ dalgın dalgın
xirmanbûn *m* dalgınlaşma
xirman bûn *l/ngh* dalgınlaşmak
xirmanbûyîn *m* dalgınlaşma
xirmanî *m* dalgınlık
xirmankirin *m* dalgınlaştırma
xirman kirin *l/gh* dalgınlaştırmak
xirmankî *rd/h* dalgınca
xirmaş *bnr* xilmaş
xirmexirm *h* takır tukur
xirmiçandin *m* tırmalama, çimdikleme
xirmiçandin *l/gh* tırmalamak, çimdiklemek
xirmiçûk *m* çimdik ~ **avêtin (yekî)** çimdik atmak (veya basmak)
xirmûşek *m* çimdik
xirnaq *m* çişik (tavşan yavrusu)
xirneşêr *n* aslan yavrusu
xirnik *bot/m* dikenli bir ot
xirnik (II) *m* **1.** çişik, göcen (tavşan yavrusu) **2.** *argo* bodur, cüce
xirnikanîn *m* eniklenme
xirnik anîn *l/ngh* eniklenmek
xirnob *bnr* xirnûf
xirnofe *bot/m* halk hekimliğinde kullanılan bir bitki
xirnok *bnr* xirnûk
xirnûf *bot/m* harnup, keçi boynuzu
xirnûk *bot/m* harnup, keçi boynuzu
xirocir *bnr* xirecir
xirofe *bnr* xirnofe
xirom (I) *bnr* tiraf
xirom (II) *m* ot bağı
xiroş *m* **1.** heyecan **2.** telâş ~ **peroş** heyecan
xiroşdar *rd* **1.** heyecanlı **2.** telâşlı
xiroşî *m* **1.** heyecan **2.** telâş
xiroşme *m* kışkırtma, tahrik
xiroşmebûn *m* tahrik olma
xiroşme bûn *l/ngh* tahrik olmak
xiroşmeker *rd* kışkırtıcı, tahrik edici
xiroşmekirin *m* **1.** kışkırtma, tahrik etme **2.** tahrik etme (cinsel duygularını artırma)
xiroşme kirin *l/gh* **1.** kışkırtmak, tahrik etmek **2.** tahrik etmek (cinsel duygularını artırmak)
xirp (I) *rd/h* anî, anîden * **got xirp û çû** aniden çekip gitti
xirp (II) *h* hart ~ ~ hart hart * **bîhokê xirp xirp gez dike** ayvayı hart hart ısırıyor
xirp (II) *rd* kaba
xirpanî (I) *m* bir halay adı
xirpanî (II) *rd* hırpani, kaba saba, süflî, hoyrat
xirpanîbûn *m* süflîleşme
xirpanî bûn *l/ngh* süflîleşmek
xirpanîtî *m* hırpanîlik, süflîlik, hoyratlık ~ **kirin** hoyratlık etmek
xirpe *m* bir grup tarafından bir kişiye yapılan saldırı
xirpek *bot/m* hayvan yemi için kullanılan bir tür ot
xirpexirp *h* hart hurt, kırt kırt
xirpik *ant/m* kıkırdak, kıkırdak doku
xirpişandin (I) *m* **1.** kavga etirme, cidal etirme **2.** saklama
xirpişandin (II) *m* koyma, sokma, takma
xirpişandin *l/gh* **1.** kavga etirmek, cidal etirmek **2.** saklamak
xirpişandin (II) *l/gh* koymak, sokmak, takmak * **gustîlk xirpişande tiliya wê** parmağına yüzüğü koydu
xirpişîn (I) *l/ngh* **1.** kavga etmek, cidal etmek **2.** saklanmak
xirpişîn (II) *l/ngh* sokulmak, **takılmak**
xirpîn *m* takırtı, tıkırtı, kütürtü

xirpînî *m* takırtı, tıkırtı, kütürtü * **xirpîniya pê** ayak tıkırtısı
xirpo *b* hırpo
xirpoke *rd* kütür kütür (olan)
xirpûk *bot/m* yulaf (Avena sativa)
xirpûş *m* kıvrım
xirpûşkî *rd* **1.** kıvırcık (küçük küçük kıvrımları olan) * **zarokekî porxirpûşkî hat** kıvırcık saçlı bir çocuk geldi **2.** kıvrımlı, ondüle, kıvır kıvır **3.** kıvrık, kıvrışık **4.** kıvırcıkça
xirpûşkîbûn *m* **1.** kıvırcıklanma **2.** kıvrılma (kıvırcık bir duruma gelme)
xirpûşkî bûn *l/ngh* **1.** kıvırcıklanmak **2.** kıvrılmak (kıvırcık bir duruma gelmek)
xirpûşkîbûyî *rd* **1.** kıvırcıklanmış **2.** kıvrılmış (kıvırcık bir duruma gelmiş)
xirpûşkîbûyîn *m* **1.** kıvırcıklanış **2.** kıvrılış (kıvırcık bir duruma gelme)
xirpûşkîkirin *m* kıvırcıklaştırma
xirpûşkî kirin *l/gh* kıvırcıklaştırmak
xirpûşkîtî *m* kıvırcıklık, kıvrıklık
xirpxirp *h* hart hurt, kırt kırt
xirpxirpandin *m* anıştırma, dolaylı anlatma
xirpxirpandin *l/gh* anıştırmak, dolaylı anlatmak
xirpxirpîn *m* anıştırılma
xirpxirpîn *l/ngh* anıştırılmak
xirpxirpkirin *m* anıştırma, dolaylı anlatma
xirpxirp kirin *l/gh* anıştırmak, dolaylı anlatmak
xirqe *m* hırka
xirs *m* büyü, sihir
xirsker *nd/nt* büyücü
xirskerî *m* büyücülük
xirş *rd* kısır, doğurgan olmayan
xirş û xal *nd* değerli takılar
xirt (I) *m* yıl halkası
xirt (II) *m* uçkurluk, uçkur * **destê te di ber xirta te de ye** elin hep uçkurunda
xirt (III) *h* **1.** gırt, tıkır **2.** hart ~ ~ hart har
xirtan *m* takırtı
xirtandin *m* takırdatma
xirtandin *l/gh* takırdatmak
xirtawûg *m* soluk borusu
xirteboz *rd* hırtaboz
xirtebozî *m* hırtabozluk
xirteşî *rd* çapkın
xirteşîtî *m* çapkınlık
xirtexirt *h* **1.** hart hurt **2.** hatır hatır (sert şeyler kesilir, yenilir, koparılırken çıkan ses) **3.** gırt gırt * **teneke bi xirtexirt birî** tenekeyi gırt gırt kesiverdi **4.** takır takır, tıkır tıkır **5.** *m* tıkırtı, takırtı
xirtexirtkirin *m* **1.** hart hurt etme **2.** takırtı yapma, tıkırtı yapma
xirtexirtkirin *l/gh* **1.** hart hurt etmek **2.** takırtı yapmak, tıkırtı yapmak
xirtik (I) *m* boğaz, soluk borusu * **destê xwe kire xirtika wî hema mabû ku wê bikuje** boğazına sarılıp nerdeyse onu öldürecekti
xirtik (II) *bj/m* difteri, kuş palazı
xirtik (III) *m* **1.** hiyar, salatalık **2.** kabak **3.** biber, patlıcan vb, gibi sebzelerin çok küçük halı
xirtik (IV) *m* kazımık ***xirtike binê beroşê** tencere dibinin kazmığı
xirtik (V) *m* taşlık tepelik yer
xirtikî *rd* difterili
xirtîn *m* takırdama, tıkırdama
xirtîn *l/ngh* takırdamak, tıkırdamak
xirtînî *m* **1.** takırtı, tıkırtı **2.** hırıltı ~ **jê anîn** takırdatmak ~ **jê hatin** takırdamak ~**ya mirinê** son nefes (ölüm)
xirtînî jê anîn *l/bw* tıkırdatmak
xirtoçe *m* kargaşa
xirtok *m* kazımık
xirtol, xirtole *m* **1.** derinti, güruh (değersiz, aşağı görülen topluluk) **2.** it toplulugu **3.** yığılaşma
xirtûj *rd/argo* çapkın, kazanova
xirtûjî *m* çapkınlık, kazanovalık
xirûcir *m* **1.** hırgür **2.** gürültü, patırtı, şamata **3.** ağız dalaşı ~ **derxistin** patırtı çıkarmak
xirûxalî *rd* bomboş, tam takır * **odeya xir û xalî** tamtakır oda ~ **bûn** tamtakır olmak
xirûxir *h* takır tukur
Xirvat *nd* Hırvat
Xirvatkî *m* **1.** Hırvatça, Hırvat dili **2.** *rd/h* Hırvatlara yaraşır bir biçimde
xirvebûn *m* toplanma
xirve bûn *l/ngh* toplanmak
xirvebûyîn *m* toplanış
xirvekirin *m* toplama
xirve kirin *l/gh* toplamak
xirwe *m* çıkar
xirwebaz *nd/nt* çıkarcı
xirwebazî *m* çıkarcılık
xirx *m* hırka
xirxal (I) *m* halhal
xirxal (II) *n* teker
xirxalk *m* halhal, halhalcık
xirxe *m* hırka
xirxilandin *m* kıpırdama
xirxilandin *l/ngh* kıpırdatmak
xirxilîn *m* kıpırdanma
xirxilîn *l/ngh* kıpırdanmak
xirxindûk *bot/m* bir ot türü
xirxipandin saklama
xirxipandin *l/gh* saklamak
xirxipandî *rd* saklı, saklanmış olan
xirxipîn *m* saklanma
xirxipîn *l/ngh* saklanmak
xirxir (I) *rd* gevrek * **kevirê xirxir** gevrek taş
xirxir (II) *h* **1.** harıl harıl, hırıl hırıl **2.** *m* hırıltı **3.** koşuşturma ~ **li qirika (yekî) ketin** horlamak, hırıltılar çıkarmak ~**a sing** göğüs hırıltısı
xirxirandin *m* sürükleme
xirxirandin *l/gh* sürüklemek

xirxirandî *rd* sürüklenmiş
xirxire *rd/argo* iri yarı
xirxirîn *m* sürüklenme
xirxirîn *l/ngh* sürüklenmek
xirxirk (I) *m* **1.** bir tür çocuk oyuncağı **2.** çocuk el arabası
xirxirk (II) *rd* kırık, dükük (el, ayak, kemik için)
xirxirker (I) *rd* horlayan
xirxirkirin (I) *m* **1.** horlama **2.** hırlama
xirxirkirin (II) *m* koşuşturma
xirxir kirin (I) *l/gh* **1.** horlamak **2.** hırlamak
xirxir kirin (II) *l/gh* koşuşturmak
xirxirkî *rd* gevrekçe
xirxirkîtî *m* gevreklik
xirxiro *rd/nt* gürültücü
xirxirok (I) *rd/nt* gürültücü
xirxirok (II) *rz/rd* hışıltılı
xirxirok (III) *nd* ufak tefek öteberi
xirxirpok *m* uzun taneli, kıtır kıtır olan bir üzüm türü
xirxop *rd* hoppa
xirxope *rd* **1.** yıkık dükük **2.** dandik
xirz *bnr* xerz (I)
xis *bnr* xîz
xisar *bnr* xesar
xisardar *bnr* xesardar
xisardarî *bnr* xesardarî
xisik *m* dolu (yaşı türü olarak)
xisil *bnr* xesîl
xisim *bnr* xism
xislet *m* haslet, karakter, seciye
xisletdar *rd* hasletli, karakterli
xislik *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
xism *nd/nt* **1.** hısım, akraba (kan veya evlilik yoluyla birbirine bağlı olan kimseler) **2.** dünür **3.** *mec* akraba (oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler) **4.** *mec* akraba (biri diğerinin sonucu olan şeyler) ~ **û lêzim** hısım ve yakınlar, taallukat ~ **û mirov** hısım akraba ~**ên nêz** yakın akraba
xismanî *m* **1.** hısımlık, akrabalık **2.** dünürlük
xismîkar *nd/nt* yakın çevresinde çalışan, hizmet yapan kimse
xizmatî *m* **1.** hısımlık, akrabalık **2.** dünürlük ~**ya dûr** uzak akrabalık
xismîtî *m* **1.** akrabalık **2.** dünürlük
xismtî *m* **1.** hısımlık, akrabalık **2.** dünürlük
xispal *rd* atıl, tembel
xisran *m* hüsran
xist *m* tuğla
xistin *m* **1.** düşürme, düşürüş (düşmesine yol açma) **2.** düşürmek (taş, solucan vb. vücuttan dışarı atma) **3.** düşürme (iskat etme) **4.** düşürme (-e uğratma) **5.** düşürme (zayıf bırakma, gücünü azaltma) **6.** düşürme, indirme (değerini, fiyatını indirme) **7.** alçaltma (değerini düşürme) **8.** koyma (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirme) **9.** koyma (bir kimseyi işe yerleştirme) **10.** koyma (bırakma, içeri salma) **11.** koyma (katma, ekleme) **12.** giyme
xistin *l/gh* **1.** düşürmek (düşmesine yol açmak) * **min ew ji ser darê xist** onu ağaçtan düşürdüm * **bixe çavê xwe** gözüne koy **2.** düşürmek (taş, solucan vb. vücuttan dışarı atmak) **3.** düşürmek (iskat etmek) * **desteya wezîran xist** bakanlar kurulunu düşürdü **4.** düşürmek (-e uğratmak) * **te ew xiste talûkeyê** onu sen tehlikeye düşürdün **5.** düşürmek (zayıf bırakmak, gücünü azaltmak) * **êşa jirav diya min tam xistibû** verem annemi iyice düşürmüştü **6.** düşürmek, indirmek (değerini, fiyatını indirmek) * **naxwaze fiyeta malê xwe bixîne** malın fiyatını düşürmek istemiyor * **min deh milyon lîreyê din jî xist, dîsa nekirî** on milyon lira daha indim almadı **7.** alçaltmak (değerini düşürmek) * **ev çend jî mêrik mexîne** adamı bu kadar da alçaltma **8.** koymak (bir şeyi başka bir şeyin içine yerleştirmek) * **dirav xiste berîka xwe** parayı cebine koydu **9.** koymak (bir kimseyi işe yerleştirmek) * **ez hatim hûn min bixine kar** beni işe koymanız için geldim **10.** koymak (bırakmak, içeri salmak) * **min naxin hundirû** beni içeri koymuyorlar **11.** koymak (katmak, eklemek) * **ma xwê xistine xwarinê?** yemeğe tuz koymuşlar mı? **12.** giymek * **sola xwe bixe lingê xwe** ayakkabını giy ~ **(...) 1)** sokmak, koymak, düzmek **2)** koymak, atmak (yerleştirmek, koymak) **3)** vurmak (bağlamak, takmak, koymak) * **kelemçe xistine destên wî** ellerine kelepçe vurmuşlar ~ **ber (...)** kaptırmak, kıstırmak (vücudun herhangi bir organı, bir kaza sonucunda makine tarafından ezilmek veya koparılmak) * **destê xwe kiriye ber makîneyê** elini makinaya kaptırmış ~ **ber (kesekî)** taktırmak, kuşatmak (silâh vb. için) ~ **ber (tiştekî)** sıkıştırmak, kıstırmak * **destê xwe xiste ber pencereyê** elini pencereye sıkıştırdı ~ **ber efûyê** af kapsamına almak ~ **ber hev** (birbirinin) yerine saymak, hesaba mahsup etmek ~ **ber xwe** (silâh) takmak ~ **berê 1)** kaptırmak (vücudun herhangi bir organı, bir kaza sonucunda makine tarafından ezilmek veya koparılmak) **2)** kapsamına almak* **ji ber ku tawanbarên ramanê jî bixin ber efûyê, dixebite** fikir suçlularını da af kapsamına alması için çalışıyor **3)** yernine saymak ~ **bin emrê (yekî)** (birinin) buyruğuna sokmak **(yek)** ~ **bin kêrê** bıçak altına yatırmak, ameliyat etmek ~ **bin kontrolê** kordon altına almak ~ **bin mahiyeta xwe** mahiyetine almak ~ **bin mehra xwe** nikâhına almak ~ **bin mineta (yekî)** (birine) muhtaç etmek ~ **bin muke-**

leftiyê yükümlendirmek ~ **bin nîr** boyunduruk altına almak, boyunduruka vurmak ~ **bin pişkinînê** (an jî **kontrolê)** denitim (veya kontrol) altına almak ~ **bin temînatê** teminat altına almak, güven altına almak, sigortalamak ~ **bîra (yekî)** (birine) hatırlatmak ~ **boşê** boşa almak (motorlu araçlar için) ~ **cih 1)** yerine koymak **2)** yerleştirmek (yerine koymak) * **keremîtan dixe cihê wan** kiremitleri yerine yerleştiriyor ~ **cihê (yekî)** yerine koymak * **min ew xiste şûna wî** onu onun yerine koydum ~ **coş û peroşê** heyecana düşürmek, heyecanlandırmak ~ **dafê (dafikê** an jî **faqê) 1)** kapana düşürmek (veya kıstırmak) **2)** kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) **3)** faka bastırmak (aldatmak) **(yek)** ~ **dafikê 1)** (birini) tuzağa düşürmek **2)** *argo* dalgaya getirmek ~ **dengdanê** oya koymak (veya sunmak), oylamaya koymak (veya oylamaya sunmak) ~ **dest** eline tutuşturmak (karşısındakinin isteyip istemediğini düşünmeyip ansızın vermek) * **jinikê name xiste destê wî** kadın eline mektubu tutuşturdu **(yek)** ~ **dewrê** (birini) araya koymak (bir kimsenin aracılığına baş vurmak) ~ **erdê 1)** yere düşürmek **2)** yere yuvarlamak, devirmek * **bi pêpaşkekê zilam xiste erdê** bir çelmeyle adamı yere yuvarladı **3)** yere sermek (yenmek) **4)** yere vurmak (kötü bir duruma sokmak) ~ **faqê 1)** kapana düşürmek (veya kıstırmak) **2)** kapana sıkıştırmak (birini zor durumda bırakmak) ~ **firotinê** satışa sunmak ~ **geranê** (an jî **tedawulê)** tedavüle çıkarmak ~ **gerewa hev** (birbirinin) yerine saymak ~ **gumanê** kuşkulandırmak, şüpheye düşürmek **(yek)** ~ **guman û wasewasan** (birini) vesveselere düşürmek, (birinin) zihnini bulandırmak **(yek)** ~ **gunehan** (birini) günaha sokmak ~ **halê culandin** (an jî **leqandinê)** devitmek ~ **hereketê 1)** harekete geçirmek **2)** harekete getirmek, canlandırmak ~ **hesarê** çember içine almak (veya çembere almak) ~ **heyecanê** heyecana düşürmek ~ **hişê xwe** kafasına koymak ~ **hundir 1)** içeri almak, içeri sokmak * **ji xeynî saeta ziyaretê kesî naxin hundir** hastaneye ziyaret saati dışında kimseyi sokmazlar **2)** sokmak (yasak bir malı gizlice getirmek veya götürmek) * **malê qaçax xistine hundirê welêt** ülkeye kaçak mal sokmuşlar ~ **jêrçaviyê** gözetim altına almak ~ **kar** işe koymak **(yek)** ~ **kemînê** (birini) pusuya düşürmek ~ **koda ribabê** dile düşürmek, teşhir etmek ~ **komayê** komaya sokmak ~ **kuçe û kolanan** sokaklara düşürmek ~ **meriyetê** yürürlülüğe koymak ~ **mista xwe** avuçlamak ~ **nav (tiştekî)** gömmek, batırmak * **serê xwe xiste nav çarşeva diya xwe** annesinin çarşafına kafasını gömdü ~ **nav dest û lingan** ayaklar altına almak ~ **nav du kevaneyan** parantez içine almak ~ **nav dunikê** (an jî **dunikan)** tırnak içine almak ~ **nav heyecanê** heyecanlandırmak ~ **nav kevaneyê (kevaneyan** an jî **parantezê)** paranteze almak ~ **nav teqereqê** gürültüye getirmek (veya boğmak) ~ **nav zerfê** zarflamak ~ **nava xwe** araya almak, ortaya almak ~ **navbera xwe** araya almak ~ **navê 1)** katıştırmak, katmak **2)** sokuşturmak, sokmak (belli etmeden kötü bir malı vermek) * **mêrik sêvên xerabûyî jî xistiye navê** adam çürük elmaları da sokmuş **3)** sokuşturmak, sokmak (konuşma sırasında bir sözü, soruyu veya düşünceyi söyleyivermek) * **mêrik gotinên nebaş dixiste navê** adam kötü sözleri araya sokuyordu **4)** kapsamına almak (veya alınmak) **5)** tabi tutmak * **em we tevan dixin nava vî qanûnî** hepinizi bu kanuna tabi tutuyoruz **6)** gizlice sokmak, sızdırmak **(yek)** ~ **navê** (an jî **dewrê)** (birini) araya koymak (bir kimsenin aracılığına baş vurmak) **(yek)** ~ **paşila xwe 1)** (birini) koynuna almak **2)** (birini) koynuna almak (biriyle sevişmek için yatmak) **(yek)** ~ **paxila xwe 1)** (birini) koynuna almak **2)** (birini) koynuna almak (biriyle sevişmek için yatmak) ~ **pazarê** (an jî **piyaseyê) 1)** sürmek (mal ve eşya için) **2)** pazara sürmek (yasal olmayan yolla piyasaya para çıkarmak) ~ **pêsîrtengiyê** dara düşürmek ~ **pêşiyê** öne almak (veya alınmak) ~ **qafê xwe** kafasına koymak ~ **qefesê** kafase koymak **(yek)** ~ **qilqalê** (birini) tedirgin etmek ~ **rekehê** (an jî **qefesê)** kafase koymak ~ **reqabetê** rekabete sokmak ~ **rê** yola koymak ~ **rêzê** sıraya koymak, sıralamak * **dosya xistin rêzê** dosyaları sıraladı ~ **rojevê 1)** gündeme almak **2)** gündeme getirmek, güncellik kazandırmak ~ **sepetê** sepetlemek, sepete koymak ~ **ser (...) 1)** katmak (içine veya üstüne niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için eklemek) * **av xistin ser sirkeyê** sirkeye su katmak 2) eklemek ~ **ser notayan** notaya geçirmek ~ **ser rê** yola düşürmek, yola koymak ~ **ser zimanê xwe** diline pelesenk etmek, ezberlemek ~ **serê** ilave etmek, eklemek ~ **serê (yekî) 1)** (birine) kavratmak **2)** başına geçirmek (bir şeyi öfkeyli birinin başına vurmak) * **beroş xiste serê wî** tencereyi başına geçirdi ~ **serê rê** yola düşürmek ~ **serê xwe** kafasına koymak ~ **sindoqan** sandığa koymak, sandıklamak ~ **stûyê (yekî)** (bir olayı birine) mal etmek~ **şeklekî** (bir) şekle sokmak (veya koymak) ~ **şikê** (an jî **şupheyê)** şüpheye düşürmek ~ **şûna (yekî** an **tiştekî)** -e yerine koymak * **ez nexistim şûna mirovan** beni adam yerine koymadılar ~**şûnê** -e yerine koymak (yitirilen, elden çıkan bir şeyin ben-

zerini veya eşini sağlamak) ~ **telaşê** telâşa düşürmek ~ **teleyê** kapana düşürmek (veya kıstırmak) ~ **tengasiyê** dara düşürmek (maddi anlamda sıkıntıya sokmak) ~ **tengavê** dara düşürmek ~ **tevgerê 1)** harekete geçirmek **2)** harekete getirmek, canlandırmak ~ **tûrikan** (an jî **torbeyan**) torbalamak ~ **wasewasê** kuruntuya düşürmek ~ **xesarê** zarara sokmak (veya uğratmak) ~ **xwarê 1)** düşürmek, aşağıya düşürmek **2)** aşağı almak **(yek)** ~ **zerarê 1)** (birini) zarara sokmak **2)** (birinin) başını nâra yakmak

xistin ber hev *l/bw* **1.** çakıştırmak (söz ile yarıştırmak) **2)** (birbirinin) yerine saymak (borç alacak için)

xistin ber xwe *l/bw* takmak, kuşanmak * **demançe xistiye ber xwe û çûye** tabancayı

xistin binçav *l/gh* göz altına almak

xistin binçavan *l/gh* gözlem altına almak

xistin binçaviyê *l/gh* gözetim altına almak

xistin dengdanê *l/gh* oya koymak (veya sunmak), oylamaya koymak (veya oylamaya sunmak)

xistin fîhristê *l/gh* fihristlemek

xistin gumanê *l/gh* işkillendirmek, şüpheye düşürmek

xistin hereketê *l/gh* **1.** harekete geçirmek **2.** harekete getirmek, canlandırmak

xistin hev *l/gh* çakıştırmak

xistin jêrçaviyê *l/gh* gözetim altına almak

xistin karîgeriyê *l/gh* yürürlüğe konmak

xistin qiyaleyê *l/gh* gölgelendirmek (hayvanları gölgede dinlendirmek)

xistin qutiyan *l/gh* kutulamak

xistin rayavêtinê *l/gh* oylamaya koymak (veya oylamaya sunmak)

xistin şikê *l/gh* şüpheye düşürmek

xistin şupeyê *l/gh* şüpheye düşürmek

xistin tengavê *l/gh* dara düşürmek

xistin tevgerê *l/gh* **1.** harekete geçirmek **2.** harekete getirmek, canlandırmak

xistin wasewasê *l/gh* işkillendirmek

xistin xesarê *l/gh* zarara sokmak (veya uğratmak)

xistin xewê *l/gh* uyutmak

xistin xwarê *l/gh* düşürmek, aşağıya indirmek

xistin zerarê *l/gh* zarar sokmak

xistî *rd* **1.** düşürülmüş **2.** devrik (iktidardan edilmiş, darbe ile makamından edilmiş) * **serokwezîrê xistî** devrik başbakan **3.** alçaltılmış (değeri düşürülmüş)

xistox *rd* düşürücü

xistoxî *m* düşürücülük

xisûs *m* husus

xisûsî 1. özel **2.** *h* mahsus, özel olarak, bilhassa * **xisûsî ji bo vê ez hatim vir** buraya mahsus bunun için geldim

xisyan *m* hadım, iğdiş etme

xiş (I) *m* **1.** ebe bulguru (bulgur iriliğinde yağan kar) **2.** dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ***xiş bariya** dolu yağdı

xiş (II) *m* **1.** hesabına gelme, razı olma * **ev bazar li xişa min neçû** bu pazarlık hesabıma gelmedi **2.** danışıklık ~**a xwe kirin yek** uzlaşmak

xiş (III) *m* kırılma, hurdahaş olma ~ **û xal 1)** hurdahaş, un ufak **2)** argın yorgun ~**î (yekî) kirine** öldüresiye dövmek, kemiklerini kırmak

xişan *m* bir yemek adı

xişandin *m* hışırdama

xişandin *l/gh* hışırdamak

xişbûn *m* kırılma, hurdahaş olma

xiş bûn *l/ngh* kırılmak, hurdahaş olmak

xişeber *n* çakıl taşı

xişexiş *h* **1.** hışır hışır **2.** takır takır

xişexişî *m* hışırlık

xişexişkirin *m* haşırdama, hışırdama

xişexiş kirin *l/gh* haşırdamak, hışırdamak

xişik *m* ebe **1.** bulguru (bulgur iriliğinde yağan kar) **2.** dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) ~ **barîn** (an jî **hatin**) dolu yağmak

xişikandin (I) *m* kaydırma

xişikandin (II) *m* sürükleme, sürükleyiş, yerde sürükleme, sürüme

xişikandin (I) *l/gh* kaydırmak

xişikandin (II) *l/gh* sürüklemek, yerde sürüklemek, sürümek

xişikandî (I) *rd* kaydırılmış

xişikandî (II) *rd* sürüklenmiş

xişikîn (I) *m* kayma

xişikîn (II) *m* sürüklenme, yerde sürüklenme

xişikîn (I) *l/ngh* kaymak

xişikîn (II) *l/ngh* sürüklenmek, yerde sürüklenmek

xişikînok *rd* kaygan

xişikînokî *rd* kayganca

xişilank *m* sürüngen izi

xişir (I) *n* **1.** çakıl * **kevir û xişir** taş ve çakıllar **2.** akarsu ile akıp giden buzlar

xişir (II) *n* **1.** takı, kuyum, ağırlık, süs (ziynet eşyası) * **xişirên xwe bi xwe ve kirine û hatiye dîlanê** takılarını (veya ağırlığını) takıp düğüne gelmiş * **xişirên bûkê** gelinin takıları **2.** cıngıl (boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış başlığa veya giysiye takılan süs) ~ **bi xwe ve kirin** takıştırmak ~ **û henbel** bir süs takısı ~ **û xal** takı, ziynet, değerli takılar ~**ên jinan** asım takım, takıntı, kadın takıları

xişirandin *m* **1.** haşat etme, hurdahaş etme, un ufak etme **2.** doğrama (odun doğrama)

xişirandin *l/gh* **1.** haşat etmek, hurdahaş etmek, un ufak etmek **2.** doğramak (odun doğramak)

xişirandî *rd* **1.** haşat, hurdahaş, un ufak **2.** doğranık

xişirbûn *m* **1.** haşat olma, hurdahaş olma, un ufak olma **2.** doğranma

xişir bûn *l/ngh* **1.** haşat olmak, hurdahaş olmak, un ufak olmak **2.** doğranmak (odun doğranmak)
xişirfiroş *nd/nt* kuyumcu
xişirfiroşî *m* kuyumculuk
xişirîn *m* **1.** haşat olma, hurdahaş olma, un ufak olma **2.** doğranma (odun doğranma)
xişirîn *l/gh* **1.** haşat olmak, hurdahaş olmak, un ufak olmak * **ez pir xişirîme** ben haşat olmuşum **2.** doğramna (odun doğranma)
xişirkirin *m* **1.** haşat etme, hurdahaş etme, un ufak etme **2.** doğrama (odun doğrama)
xişir kirin *l/gh* **1.** haşat etmek, hurdahaş etmek, un ufak etmek **2.** doğramak (odun doğramak) * **êzingan xişir bike** odunları doğra
xişivandin *m* (içini) burma
xişivandin *l/gh* (içini) burmak * **hesreta wî dilê min dixişivîne** onun hasreti içimi buruyor
xişivîn *m* (içini) burulmak
xişivîn *l/ngh* (içini) burulmak
xişîk (I) *m* ebe bulguru, dolu
xişîk (II) *m* hapşırık **~a (yekî) hatin** hapşırmak
xişîm *rd* acemi, cahil
xişîn (I) *m* **1.** takırdama **2.** şakırdama * **xişîna şûran** kılıç şakırtdaması
xişîn (II) *m* hışırdanma, hışıldama
xişîn *l/ngh* hışırdanmak, hışıldamak
xişînî (I) *m* **1.** hışırtı, hışıltı **2.** *rz* hışıltılı **~ kirin** hışırtı yapmak
xişînî (II) *m* **1.** takırtı **2.** şakırtı * **xişîniya şûran** kılıç şakırtısı **~ jê anîn 1)** takırdamak **2)** şakırdamak **~ jê hatin 1)** takırdanmak **2)** şakırdanmak
xişînkirin *m* **1.** hışırdama, hışıldama **2.** takırdama
xişîn kirin *l/gh* **1.** hışırdamak, hışıldamak **2.** takırdamak
xişîr *rd* kaygan
xişîrî *m* kayganlık
xişk *bnr* hişk
xişke *m* **1.** kızak **2.** *rd* kaygan
xişkirin *m* kırma
xiş kirin *l/gh* kırmak
xişm *m* hışım
xişmêlo *rd* kokuşuk
xişmêlobûn *m* kokuşma
xişmêlo bûn *l/ngh* kokuşmak
xişok (I) *rd* kaygan
xişok (II) *nd/rd* sürüngen
xişoke *nd/rd* sürüngen
xişokî *m* sürünme (sürüngenlerin bacakları olmaksızın bir yüzeyde ilerlemesi)
xişol *m* kurumuş ufak mayıs kırıntısı
xişor *m* yarı sönmüş ateş
xişr *bnr* xişir (II)
xişrûk (I) *m* sivilce
xişrûk (II) *rd* yarı kavruk
xişt (I) *n* **1.** diş (çark, testere, tarak gibi çentikli şeylerdeki çıkıntıların her biri) **2.** ucu sivri * **çiyayê xişt û bilind** sivri ve yüce dağlar
xişt (II) *m* şiş (bir ucu sivri, demir veya ağaçtan, bazen silâh gibi kullanılabilen ince uzun çubuk) **~ lê ían (an jî xistin)** şişlemek
xişt (III) *nd* karo (iskambil oyunlarında)
xişt (IV) *m* tuğla
xiştandin *m* tatbik etme, uygulama
xiştandin *l/gh* tatbik etmek, uygulamak
xiştbûn (I) *m* **1.** şişlenme **2.** diklenme
xişt bûn (II) *m* sivrilme
xiştbûn (I) *l/ngh* **1.** şişlenmek **2.** diklenmek * **mûyê serê wî xişt bûn** saçları diklendi
xişt bûn (II) *l/ngh* sivrilmek
xiştek *m* cetvel
xişteya lêkdanê *nd* çarpım tabloso
xisteya rakêşanan *nd* skorbord
xişteya xûlî *nd* periyodik cetvel
xiştfiroş *nd/nt* tuğlacı (satan kimse)
xiştfiroşî *m* tuğlacılık
xiştik (I) *bot/m* kaba tüylü fig
xiştik (II) *rd* fingirdek
xiştik (III) *nd* cıngıl **~ miştik** incik boncuk
xiştik (IV) *rd* kabak (kısa boynuzlu hayvan) * **bizina qiloçxiştik** kabak boynuzlu keçi
xiştik (V) *m* **1.** şiş **2.** süngü **3.** tahta birleştirme kaması
xiştikî *rd* fingirdekçe
xiştikîkirin *m* fingirdeme
xiştikî kirin *l/gh* fingirdemek
xiştîn *m* hışırdama
xiştinî *m* hışırtı **~ kirin** hışırtı yapmak
xiştînkirin *m* hışırdama
xiştîn kirin *l/gh* hışırdamak
xiştker *nd/nt* tuğlacı (imal eden kimse)
xiştkerî *m* tuğlacılık
xiştkirin (I) *m* şişleme
xiştkirin (II) *m* sivriltme
xişt kirin (I) *l/gh* şişlemek
xişt kirin (II) *l/gh* sivriltmek
xiştkirî (I) *rd* şişletilmiş olan
xiştkirî (II) *rd* sivriltilmiş olan
xişûk *m* kayma, kayak
xişûxal *rd* **1.** hurdahaş, haşat **2.** *mec* argın yorgun
xişxiş *m* hışırtı
xişxişandin *m* hışıldatma, hışırdatma
xişxişandin *l/gh* hışıldatmak, hışırdatmak
xişxişîn *m* hışıldama, hışırdama
xişxişîn *l/ngh* hışıldamak, hışırdamak * **ê xelkê pişpişî yê me xişxişî** el aleminki sus pus oldu bizimki hışırdadı
xişxişk *m* **1.** çıngırdak (çocuk oyuncağı) **2.** çıngırak (teflere takılan zil) **3.** cıngıl (boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış başlığa veya giysiye takılan süs)
xişxişok (I) *bot/m* bir bitki adı (tohumları çıngırağa benzer)

xişxişok (II) *m* çıngırdak (çocuk oyuncağı)
xişxişokanê *m* kaykay, kayma (oyunu)
xit (I) *m* hat
xit (II) *nd/nt* bebe
xitê *nd* kız bebek
xitêr *bnr* xetîre
xitik *zo/m* bıldırcı
xitim *bnr* xitm
xitiman *m* tıkanma
xitimandin *m* **1.** tıkama **2.** tıkama (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirme)
xitimandin *l/gh* **1.** tıkamak **2.** tıkamak (yol, su, geçit vb. geçilmez duruma getirmek)
xitimandî *rd* tıkalı, tıkanık
xitimandîbûn *m* tıkanıklık
xitimî *rd* tıkanık, tıkanmış olan
xitimîn *m* tıkanma
xitimîn *l/ngh* tıkanmak * **qulika tûp xitimiye** tüpün deliği tıkanmış
xitî *bnr* bejik
xitîre *m* meşale
xitm *m* hatim (Kuran'ı başından sonuna kadar okuma) ~ **kirin** hatim indirmek, hatmetmek ~ xwendin hatim sürmek (bitirmek için Kuran'ı okumaya devam etmek)
xitmkirin *m* **1.** hatmetme **2.** hatmetme, aktarma, devirme, devretme (baştan sona değin okuma)
xitm kirin *l/gh* **1.** hatmetmek **2.** hatmetmek, aktarmak, devirmek, devretmek (baştan sona değin okumak) * **ji bo ku ji meseleyê serwext bibe li malê bi rojan kitêb xitm kirin** meseleyi anlayabilmek için günlerce kitaplar devirdi
xito *n* erkek bebek
xitxitî *h* hat hat ~ **kirin** hat hat etmek
xiwar (I) *bnr* giwar
xiwar (II) *rd* saf olmayan, içinde çer çöp olan (daha çok tahıl tanesi için)
xiwet *m* otağ, otak
xiwîk *bnr* xûgî
xiyaban *m* yaban
xiyal *bnr* xeyal
xiyanet *m* **1.** hıyanet, ihanet, hainlik **2.** hıyanet (vefasızlık, kandırma, güveni kötüye kullanma) ~ **lê hatin kirin** ihanete uğramak ~ **kirin** ihanet etmek
xiyanetî *m* ihanetlik
xiyanetkar *nd/nt* ihanetçi
xiyanetkarane *h* ihanetçice
xiyanetkarî *m* ihanetçilik
xiyar (I) *bot/m* **1.** hıyar, salatalık (Cucumis sativus) **2.** hıyar (bu bitkinin ürünü) ~**a gir hê di bin têrê de ye** işin cılkı sonra çıkar ~**a şidandî** (an **jî teze**) badem gibi (taze ve gevrek salatalık)
xiyar (II) *m* kayar (nalbantçılıkta)
xiyara deryayê *zo/nd* deniz hıyarı (Holothurion)
xiyara keran *nd* yaban hıyarı
xiyara pisîkan *nd* bir tür yaban hıyarı
xiyarkirin *m* kayarlama
xiyar kirin *l/gh* kayarlamak
xiyarok (I) *bj/m* hıyarcık, hıyarcıl
xiyarok (II) *m* çapraz bir şekilde boyna takılıp salatalığa benzer üç tane silindir birbirine bağlı, kulplu ve gümüşten kuruşları olan bir kadın aksesuvarı
xiyarok (III) olgunlaşmamış erik, kaysı
xiyaroka berran *nd* kasık çatlağı
xiyaroka zîv *nd* çavrazlama boyundan koltuk altına gelecek şekilde takılan ve salatalığa benzer gümüşten bir kadın takısı
xiz *m* çelmik, kes (iri saman)
xizag *m* hızar, bıçkı (karşılıklı iki sapı olan ve iki kişi tarafında kullanılan büyük testere)
xizagkêş *nd/nt* hızarcı
xizagkêşî *m* hızarcılık
xizak *m* hayvan tarafında çekilen bir tür kızak
xizan *rd/nd* **1.** yoksul, fakir **2.** sefil **3.** fakir (yetersiz) **zimanekî xizan** fakir bir dil ~ **têr kirin** aç doyurmak ~**ê ber dîwarê mizgeftê** Medine dilencisi
xizanbûn *m* yoksullaşma, fakirleşme
xizan bûn *l/ngh* yoksullaşmak, fakirleşmek
xizanbûyîn *m* yoksullaşma, fakirleşme
xizane *m* kasa (para veya değerli eşya saklanan çelik kasa)
xizanî *m* **1.** yoksulluk, fakirlik **2.** sefillik **3.** fakırlık (yetersizlik) * **xizaniya ziman** dilin fakirliği
xizankirin *m* yoksullaştırma, fakirleştirme
xizan kirin *l/gh* yoksullaşmak, fakirleştirmek
xizanman *m* yoksul kalma, fakir kalma
xizan man *l/ngh* yoksul kalmak, fakir kalmak
xizanmayî *rd* yoksul kalmış kimse
xizanmayîn *m* yoksul kalış, fakir kalış
xizanok *rd* **1.** yoksul, fakirce **2.** sefil
xizanokî *rd* **1.** fakirce **2.** sefilce
xizek *m* kızak
xizêm *m* hızma
xizêmok (I) *bot/m* yabanî marol, hindibaba
xizêmok (II) *mzk/m* Kürt müziğinde makam
xizêmşor *rd* sarkık hızmalı
xizim *bnr* xism
xizimtî *bnr* hismtî
Xizir *n* Hızır
xizm *bnr* xism
xizme *bnr* xizêm
xizmet *m* **1.** hizmet **2.** hizmet (bakım, özen) * **ji vî bexçeyî re pir xizmet divê** bu bahçe çok hizmet ister **3.** *mec* kullanılmış, kelpir, eski ~**a dewletê** devlet hizmeti ~**a giştî** (an **jî gelemperî**) *hiq* kamu hizmeti ~**a leşkeriyê** (an **jî eskeriyê**) askerlik hizmeti ~**a paş** *lşk* geri hizmet
xizmetbûn *m* **1.** hizmet yapılma **2.** *mec* kullanılma, kullanılmış olma

xizmet bûn *l/ngh* **1.** hizmet yapılmak **2.** *mec* kullanılmak, kullanılmış olmak * **ev kinc xizmet bûye** bu elbise kullanılmış
xizmetbûnî *m* kullanılmış olma
xizmetbûyî *rd* kullanılmış, eski * **saeta xizmetbûyî** kullanılmış saat
xizmetbûyîn *m* **1.** hizmet yapılma **2.** *mec* kullanılma, kullanılmış olma
xizmetdar *rd* **1.** hizmetli **2.** hizmetkâr
xizmetguzar *m* hizmetçi, hizmetkâr, hizmetle uğraşan
xizmetguzarî *m* **1.** hizmet, çalışma **2.** hizmetkârlık
xizmetkar *nd/nt* hizmetçi, hizmetkâr **~ê gelemperî** kamu personeli
xizmetkarî *m* hizmetçilik, hizmetkârlık
xizmetker *nd/nt* hizmetçi
xizmetker *m* hizmetçilik
xizmetkirin *m* **1.** hizmet etme **2.** kullanma
xizmet kirin *l/gh* **1.** hizmet etmek **2.** kullanmak * **kincên xwe xizmet dike hîna dide xelkê** elbiselerini kullanıp daha sonra başkalarına veriyor
xizmetkirî *rd* **1.** eski, kullanılmış eşya, kelepir **2.** baştan kalmış, baştan kalma (başkası tarafında kullanılmış)
xizmûk (I) *bot/m* kuş figi
xizmûk (II) *m* **1.** çalkantı (kalbur yardımıyla ayrılan çer çöp) **2.** çelmik, kesmik (başaklarla karışık iri saman)
xizne *m* **1.** hazine **2.** hazne **3.** hazne (silâh hazinesi) **4.** döl yolu **~ya çekê** silâh hazinesi **5.** göbek taşı (hamamlarda ortada bulunan mermer)
xiznedar *n* hazineci
xizok *rd* **1.** boğunuk (ses) **2.** astım hastalığı
xizrok *m* bir tür iri dolu
xizxizok *m* ufak taneli dolu
xîç (I) *n* **1.** çakıl **2.** helik (duvar örülürken büyük taşların arasına konulan küçük taşlar, ara dolgu molozu) **3.** toprağa gömülü taş
xîç (II) *n* akma, akındırık, reçine ağaç sakızı
xîç (III) *nd* ağız (yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü) * **şîrê xîç** ağız sütü
xîç (IV) *m* çizgi
xîçandin *m* çizme
xîçandin *l/gh* çizmek
xîç bûn *bnr* xîj bûn
xîçek (I) *h* biraz
xîçek (II) *rd* kumsal (kumlu toprak)
xîçekî *rd* **1.** çakılımsı **2.** çakıllı * **erda xîçekî** çakıllı toprak **3.** taş gibi (iyi pişmemiş sert bulgur, pilav) * **savar xîçekî ye, baş nepijiyaye** bulgur taş gibi iyice pişmemiş
xîçê *m* azık
xîçik (I) *n* **1.** çakıl **2.** kum (armut, ayva gibi bazı meyvelerin etli bölümlerindeki sert tanecikler) **3.** kum (vücuttaki bezlerin, özellikle böbreğin üretiği ince ve katı tanecikler)
xîçik (II) *m* çizgi
xîçik (III) *m* tutuşturmalık (ufak odun parçası) * **hinek xîçik bîne em pê sobayê pêxin** tsobayı tutuşturmak için biraz tutuşturmalık odun getir
xîçkêş *m* cetvel
xîçkirin *m* çakıllama
xîç kirin *l/gh* çakıllamak
xîçkirî *rd* çakıllı, çakıllık
xîdînî *m* çatırtı
xîge *n* matara
xîj *n* **1.** çakıl **2.** çığ ve sel sonucu oluşan taş birikintisi
xîj (II) *m* akma, akındırık, ağaç sakızı, reçine
xîj (III) saldırma, saldırı xîj **~î (yekî) kirin** (birine) saldırmak
xîj (IV) *m* kayma **~ bûn 1)** kaymak **2)** sürüklenmek
xîjbûn *m* **1.** kayma **2.** kızaklama, kızak yapma (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kayma) **3.** sürüklenme
xîj bûn *l/ngh* **1.** kaymak **2.** kızaklamak, kızak yapmak (taşıt, fren görevini yerine getirdiği halde duramayıp kaymak) **3.** sürüklenmek
xîjekî *rd* çakıllı * **erda xîjekî** çakıllı toprak
xîjkirin *m* **1.** kaydırma **2.** sürükleme
xîjkirin *m* üstüne yürüme, saldırma
xîjkirin *l/gh* **1.** kaydırmak **2.** sürüklemek
xîjkirin *l/gh* üstüne yürümek, saldırmak
xîjok *rd* kaygan, kaygın
xîjxîjk *m* kaykay
xîjxîjker *nd/nt* kaykaycı
xîlaf *m* **1.** hilaf **2.** çelişki
xîlafet *m* hilafet
xîlafetparêz *nd/nt* hilafetçi, hilafet yanlısı
xîlik (I) *m* hindi ibiği
xîlik (II) *n* **1.** önlük **2.** yamalı bir tür aba * **ku ez eba li xwe nekim, xîlik li ber min digere** eğer aba giymesem 'xilik' onu giymem için can atar **3.** sofra bezi
xîlik (III) *bot/m* yenilen bir bitki
xîlîlk *n* küçük taş
xîlok (I) *bot/m* deve tabanı (Phlodentron)
xîlok (II) *m* ibik (horoz, hindi vb. nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı)
xîlok (III) *n* küçük taş
xîlolîk *bot/m* deve tabanı (Phlodentron)
xîm *n* **1.** temel taşı, yapı taşı, esas **2.** temel (bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü) **3.** temel (bu bölümleri yapmak için kazılan çukur) **4.** *mec* temel, esas (bir şeyin gelişimi için gereken ilk öğeler) **~ danîn** temel atmak **~ girtin** temel tutmak **~ pê dan girtin** temelleştirmek **~ vedan** temel atmak **~ê ser cemedê** (an jî avê) temelsiz, kof
xîmdar *rd* temelli
xîmdarbûn *m* temellenme
xîmdar bûn *l/ngh* temellenmek

xîmdarbûyîn *m* temelleniş
xîme *m* otağ, otak
xîmenişîn *nd* çadırır sakini, çadırda yaşayan, göçebe
xîmgirtin *m* temellenme, temelleşme
xîm girtin *l/gh* temellenmek, temelleşmek
xîmgirtî *rd* temelleşmiş olan
xîn *bnr* xîncî
xîncî *d* -dan/-den başka
xînkirin *m* sümkürme
xîn kirin *l/gh* sümkürmek
xîp *m* diken
xîret *m* **1.** gayret, çaba **2.** azim **3.** *mec* namus ~ **barnedan** tahammül etmemek ~ **dan (yekî)** gayret vermek ~ **di serê (yekî) de lê xistin** gayrete gelmek ~ **hatin (yekî)** gayretlenmek ~ **kirin 1)** gayret etmek, uğraşmak **2)** gayret almak, himmet etmek **3)** cesaret göstermek ~ **qebûl nekirin** tahammül etmemek, katlanmamak ~ **û xaret** namus ~ **û xaret kirin pereyekî** (birinin) namusunu namusunu beş paralık etmek ~ **xwe diavêje xwînê berî erdê didin** kadın araya girdi mi kan davası biter **~a (yekî) bar nedan 1)** gayretine dokunmak **2)** içi götürmemek, vicdanına sığdıramamak, onuruna yedirememek **~a (yekî) binpê bûn** namusu ayaklar altına düşmek **~a (yekî) jê re barnedan** (bir şeye) can dayanmamak **~a (yekî) lê xistin** gayrete gelmek **~a mirov bar nedan** kaldırmamak, kabul etmemek veya götürmemek (çirkin bir şey karşısında rahatsız olmak) **~a (yekî) tehemûl nekirin** onuruna yedirememek
xîret barnedan *l/gh* tahammül etmemek, katlanmamak
xîretdar *rd* gayretli, çaba gösteren
xîretdarî *m* gayretlilik
xîretkar *rd* gayretkeş
xîretkarî *m* gayretkeşlik
xîretkêş *rd* **1.** gayretkeş **2.** gayretkeş (kayıran, yan tutan)
xîretkêşî *m* gayretkeşlik
xîret lê xistin *l/bw* gayretlenmek
xîretmend *rd* gayretli
xîretmendî *m* gayretlilik
xîrok *m* bir tür hastalık
xîsikandin *m* hıçkırtma
xîsikandin *l/gh* hıçkırtmak
xîsikîn *m* hıçkırma
xîsikîn *l/ngh* hıçkırmak
xîsk *m* hıçkırık (ağlarken çıkan ses) ~ **anîn (yekî)** hıçkırtmak ~ **anîn xwe** hıçkırmak ~ **hatin (yekî)** hıçkkırık tutmak ~ **jê çûn** hıçkırmak ~ **pê girtin** hıçkkırık tutmak
xîş (I) *rd* kof
xîş (II) *m* **1.** hesap **2.** silme ~ **kirin** silmek, ödemek * **deynê xwe xîş kir** borcunu sildi
xîş (III) *m* **1.** saldırı, saldırış **2.** hamle ~ **kirin 1)** saldırmak **2)** hamle etmek (veya yapmak) ~ **kirin (yekî)** (birine) saldırmak **~î (yekî) kirin** (birine) saldırmak, üzerine saldırmak **~î ser çavê (yekî) kirin** (birine) sözle saldırmak
xîş (IV) *m* kayma
xîşan *m* iri yarmadan yapılan pilav
xîşbûn (I) *m* silinme (borç için)
xîşbûn (II) *m* **1.** kayma (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirme) **2.** kayma (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirme)
xîşbûn (I) *l/ngh* silinmek (borç için)
xîş bûn (II) *l/ngh* **1.** kaymak (düz, ıslak ve kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek) **2.** kaymak (kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek)
xîşik *m* ebe bulguru, dolu
xîşir *n* çakıl taşı
xişîn *m* hışırtı
xişîngeh *m* kaygan yer
xîşk *m* **1.** çizgi, hat **2.** çember **~a filan** kutsal çember, kutsal daire (içine giren kişişe dokunulmaz, başkası tarafından çember çizgisi bozulmadan dan içinden çıkılmayacağına inanılan eski bir inanış)
xîşkirin (I) *m* kaydırma
xîşkirin (II) *m* saldırma
xîşkirin (III) *m* silme
xîş kirin (I) *l/gh* kaydırmak
xîş kirin (II) *l/gh* saldırmak
xîş kirin (III) *l/gh* silmek * **deynê xwe xîş kir** borcunu sildi
xîtab *m* hitap
xîtabet *m* hitabet
xîtab kirin *l/gh* hitap etmek
xîte *m* plân
xîtik (I) *m* sümük
xîtik (II) *bot/m* bir ot adı
xîtik (III) *m* becerme (mahvetme, alay yoluyla) * **te çi xweş xîtik kir,** ne güzel becerdin
xîtirmehesî *m* göze girmek için çabalama
xîtirmehesî kirin *l/gh* göze girmek için çabalamak
xîtok *bot/m* ot türü
xîtxîtkî *rd* tırtırlı ~ **bûn** tırtırlı olmak ~ **kirin** tırtırlı etmek
xîvanok *bot/m* çiğdem
xîvet *m* otağ, çerge, çadır
xîz (I) *bnr* xêz
xîz (II) *m* **1.** kum **2.** kum (vücuttaki bezlerin, özellikle böbreğin üretiği ince ve katı tanecikler) **~a bejahiyî** karasal kumul **~a gir** iri kum
xîz (III) *n* çakıl
xîz (IV) *m* çelmik, kesmik (başaklarla karışık iri saman)
xîz (V) *m* kayma ~ **bûn** kaymak
xîzar kirin *l/gh* tahta biçmek
xîzar *m* **1.** hızar, bıçkı (karşılıklı iki sapı olan ve iki kişi tarafında kullanılan büyük testere) **2.** hizar, şerit (büyük marangöz şeriti)

xîzarfiroş *nd* hızarcı, bıçkıcı (satan kimse)
xîzarker *nd/nt* hızarcı
xîzarkerî *m* hızarcılık
xîzarkêş *nd/nt* hızarcı, bıçkıcı
xîzarkêşî *m* hızarcılık, bıçkıcılık
xîzarkî *h* boydan kesme
xîzarsaz *nd* hızarcı, bıçkıcı (imal eden kimse)
xîzarvan *nd* hızarcı, bıçkıcı
xîzarxane *m* bıçkı evi, bıçkıhane
xîzek (I) *m* **1.** kumluk **2.** kumsal (kumlu toprak) * **erda xîzek** kumlu toprak
xîzek (II) *rd* kaygan
xizek (III) *rd* **1.** hışıltılı **2.** pürüzlü (ses için)
xîzekî (I) *rd* kayganca
xîzekî (II) *rd* **1.** hışıltılıca **2.** pürüzlüce (ses için)
xîzekîbûn (I) *m* kayganlaşma
xîzekîbûn (II) *m* pürüzlenme
xîzekî bûn (I) *l/ngh* kayganlaşmak
xîzekî bûn (II) *l/ngh* pürüzlenmek (ses için)
xîzekîbûyîn (I) *m* kayganlaşma
xîzekîbûyîn (II) *m* pürüzlenme (ses için)
xîzexîz *h* **1.** hırıl hırıl **2.** hımhım (sesleri genizden çıkararak)
xîzexîzî *m* hımhımlık
xîzexîzkirin *m* hırıldama
xîzexîz kirin *l/ngh* hırıldamak
xîzfiroş *nd/nt* kumcu (satan kimse)
xîzfiroşî *m* kumculuk
xîzgeh *m* kumluk yer
xîzistan *m* **1.** kumla **2.** çöllük, kumluk * **welatekî xîzistan** çöllük bir ülke
xîzî *bot/rd* kumcul
xîzîn *m* **1.** hırıldama, hırıldayış **2.** buğultulu, pürüzlü ses
xîzînî *m* **1.** hırıltı, hışıltılı **2.** hımhımlık
xîzînî jê çûn *l/bw* hırlamak
xizînîkirin *m* hırlama
xizînî kirin *l/ngh* hırlamak
xîz kêlan *l/gh* havanda su dövmek
xîz lê reşandin *l/bw* kumlamak
xîzokî *rd* astımlı
xîzor *m* kurum (odun, kömür kurumu)
xîzorgirtin *m* kurumlanma, kurumlanış
xîzor girtin *l/gh* kurumlanmak
xîzorgirtî *rd* kurumlu (kurum tutmuş olan)
xîzxîz *h* **1.** hırıl hırıl **2.** hımhım (sesleri genizden çıkararak)
xîzxîzok *rd* **1.** hışırtılı, hırıltılı **2.** hımhım (sesleri genizden çıkararak konuşan) **3.** çatallı, pürüzlü (ses için)
xîzxîzokî *rd* **1.** hışırtılıca, hırıltılıca **2.** hımhımca **3.** çatallıca, pürüzlüce (ses için) * **dengê xîzxîzokî** çatallıca ses **4.** *m* hımhımlık (hımhım olma durumu)
xo *bnr* xwe
xoce (I) *m* dişi ayı
xoce (II) *n* **1.** hoca (Müslümanlıkta din görevlisi) **2.** hoca (öğretmen)
xocetî *m* hocalık ~ **kirin** hocalık etmek
Xocê Xizir *n* Hızır
xocihî *bnr* xwecihî
xodgam *rd* hodkam, bencil
xodgamî *m* hodkamlık, bencillik
xodîk *m* ayna
xodîka koqiz *nd* dev aynası
xodîkkirî *rd* aynalı, ayna takılmış olan
xodreste *rd* kendi kendini yetiştirilmiş
xodxwa *rd* açgözlü
xof *m* **1.** korku **2.** ürküntü, yılgı **3.** *psî* korku ~ **jê girtin** -den korkmak, -den korkuya kapılmak ~ **jê re çêbûn** korkuya kapılmak ~ **kirin zikê (yekî)** (birine) korku saçmak (veya salmak) ~ **kirin zikê xwe** korkuya kapılmak ~ **kişandin** korku vermek ~ **lê çêbûn** korkuya kapılmak ~ **lê ketin** korkuya kapılmak ~ **kirin dilê (yekî) 1)** (birinin) içine korku salmak (birine) ürperti vermek ~**a xwe kirin ser (yekî)** korku vermek
xofdar *rd* **1.** korkulu, korku dolu **2.** korku verici
xofkêş *rd* korku dolu
xoftijî *rd* korku dolu
xogî kirin *l/gh* numara yapmak,
xogir *bnr* xegir
xol (I) *n* yem (hayvan yiyeceği)
xol (II) *m* dönem, devre
xol (III) *m* toprak, kül
xolav *bnr* xulav
xolîbûn *m* huylanma
xolî bûn *l/ngh* huylanmak
xonax *bnr* qonax
xonçe (I) *n* yastağaç, yemek sofrası, senit (hamur tahtası) ~ **danîn** sofra (veya sofrayı) kurmak
xonçe (II) *m* gonca, tomurcuk
xonçe (III) *n* okuntu
xonçikê zîv *nd* üç dört yapışık parçadan oluşan, açılıp kapanan gümüşten bilezik
xone *n* erkek kedi
xonê *rd* açık, belli, görünen
xonêbûn *m* **1.** görünme (görülür duruma gelme) **2.** görünme (izlenim uyandırma) **3.** gözükme
xonê bûn *l/ngh* **1.** görünmek (görülür duruma gelmek) **2.** görünmek (izlenim uyandırmak) **3.** gözükmek
xonêbûyîn *m* **1.** görünüş (görülür duruma gelme) **2.** görünüş (izlenim uyandırma) **3.** gözüküş
xonêkirin *m* **1.** görünme, belirme **2.** gösterme
xonê kirin *l/ngh* **1.** görünmek, belirmek **2.** göstermek
xong (I) *m* yıkım
xong (II) *bnr* xweng
xongîn *m* çiseleme
xongîn *l/ngh* çiselemek
xonpal *rd* lüle, kıvrımlı
xopan *m* **1.** harabe, ören, viran **2.** harabe, yıkı (yıkılmaya yüz tutmuş yapı) **3.** unmaz **4.** ge-

dik, eksik dişli **5.** kullanılmayan ~ **bûn** viran olmak
xopanbûn *m* haraplaşma, viraneleşme
xopan bûn *l/ngh* haraplaşmak, viraneleşmek
xopanbûyîn *m* haraplaşma, viraneleşme
xopandin *m* virane etme
xopandin *l/gh* virane etmek
xopanî *m* haraplık, yıkkınlık
xor (I) *ast/m* güneş
xor (II) *nd* hor
xor (III) *m* tevek, köken (kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları) ~ **jê çûn** teveklenmek
xora *rd* sinsi, kinci
xorak *m* fırınlanmış kap kacak
xorasanî *m* horasanî (hoca kavuğu)
xorbîn *rd* hor gören
xorbînî *m* hor görme
xordan *m* teveklenme
xor dan *l/gh* teveklenmek
xore (I) *m* mikrop
xore *m* aşağılatma, hor görme, tahkir
xorebûn *m* aşağılanma
xore bûn *l/ngh* aşağılanmak
xoredar *rd* mikroplu
xoredarbûn *m* mikroplanma
xoredar bûn *l/ngh* mikroplanmak
xorekirin *m* aşağılama, hor görme, tahkir etme
xore kirin *l/gh* aşağılamak, hor görmek, tahkir etmek
xorik *m* cüzam
xorim *m* bağlanmış ot demeti yığını
xorist *m* doğa, tabiat
xoristî *rd* **1.** doğal, tabiî **2.** doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) **3.** doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
xorom *m* bağ dan iki kat daha büyük ekin demeti
xoroz *zo/n* horoz
xorperest *nd/nt* güneşe tapan
xorperestî *m* güneşe tapma
xort *rd* **1.** genç (yaşı ilerlememiş olan) **2.** genç (gençlikteki özelliklerini koruyan, dinç) **3.** genç (zihin bakımında yeterince gelişmemiş, toy) **4.** delikanlı **5.** üvey evlat ~ **bifirin bawer bikin bi xwe de birîn jî** gençtir ne yapsa yeridir ~**ê bibejn û bal** boylu poslu delikanlı ~**ê destbihene** muradını almamış genç
xortan *nd* gençlik (genç insanların tümü)
xortanî *m* **1.** gençlik (genç olma durumu) * **ax gidî xortanî** hey gidi gençlik **2.** gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) **3.** gençlik (genç bir kimsenin tutumu) * **ez xortaniya xwe datînim ber şêmûgê û dikevim hundirû** gençliğimi kapının önüne koyup içeri giriyorum **4.** delikanlılık **5.** delikanlılık (insanın delikanlı olduğu çağ)
xortankî *rd/h* **1.** gençlikçe **2.** delikanlıca
xortayî *m* **1.** gençlik (genç olma durumu) **2.** gençlik (insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi) **3.** gençlik (genç bir kimsenin tutumu) **4.** delikanlılık
xortbûn *m* **1.** gençleşme (genç görünme) **2.** gençleşme (yeniden gençlik ve canlılık kazanma)
xort bûn *l/ngh* **1.** gençleşmek (genç görünmek) **2.** gençleşmek (yeniden gençlik ve canlılık kazanmak)
xortim *m* **1.** hortum (fil hortumu gibi) **2.** hortum (tulumba veya musluklara takılan genellikle plâstikten uzun boru) ~ **lê kirin** hortum sıkmak
xortî *m* **1.** gençlik **2.** delikanlılık
xortîn *rd* genççe
xortînî *m* **1.** gençlik **2.** delikanlılık
xortkirin *m* **1.** gençleştirme (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturma) **2.** gençleştirmek (genç gösterme)
xort kirin *l/gh* **1.** gençleştirmek (yeniden gençliğine ve dinçliğine kavuşturmak) **2.** gençleştirmek (genç göstermek)
xorto *b* hey genç, delikanlı
xortom *bnr* xortim
xortxapîn *rd* gönül ayırtıcı, fettan
xortxapînî *m* gönül ayırtıcılığı, fettanlık
xortxapînkî *rd/h* gönül ayırtıcı bir biçimde, fettanca
xortxapînok *rd* gönül ayırtıcı, fettan
xortxapînosk *rd* gönül ayırtıcı, fettan
xortxapînoskbûn *m* fettanlaşma
xortxapînosk bûn *l/ngh* gönül ayırtıcılaşmak, fettanlaşmak
xortxapînoskî *rd/h* gönül ayırtıcı bir biçimde, fettanca
xortxapînosktî *m* gönül ayırtıcılığı, fettanlık
xos (I) *rd* sert
xos (II) *bot/m* sepetçi söğüdü
xost *m* bir sihirbazlık aleti
xoş *bnr* xweş
xoşav *m* hoşaf, komposto
xoşdivî *nd/nt* sevgili (sevgi ve saygı duyulan)
xoşebîr *rd* unutkan
xoşebîrî *m* unutkanlık
xoşewîst metlup
xoşewîst *nd/nt* **1.** sevgili, sevdiceğim **2.** aziz, sevgili (sevgi ve saygı duyulan)
xoşewîstane *rd* yarca, dostça
xoşewîstî *m* **1.** sevgi **2.** azizlik
xoşî *bnr* xweşî
xoşkîn *m* hoşkin, iskambil oyunu
xoşnaz *rd* nazenin
xoşnûd *rd* hoşnut ~ **bûn** hoşnut olmak ~ **kirin** hoşnut etmek
xoşnûdî *m* hoşnutluk ~**ya xwe nîşan dan** hoşnutluk getirmek
xoşnûdkirin *m* hoşnut etme, tatmin etme

xoşnûd kirin *l/gh* hoşnut etmek, tatmin etmek
xoşnûdkirî *rd* hoşnut edilmiş olan
xoşrîg *m* **1.** sivilce **2.** bebeklerin başlarında çıkan bir tür yara
xot dan *l/gh* bir şeye son sesini vermek bir şeyin sesini son safhaya getirmek
xotan *zo/m* pelikan
xotik *rd* kamburlu
xotîk *n* sıpa
xovan *rd* ılık
xovanbûn *m* ılınma
xovan bûn *l/ngh* ılınmak
xovankirin *m* ılıklaştırma
xovan kirin *l/gh* ılıklaştırınak
xovîn *rd* egoist
xox *bot/m* **1.** şeftali (Persica vulgaris) **2.** şeftali (bu ağacın meyvesi) **~ên felqokî** yarma şeftali
xoxe *m* çürüme
xoxebûn *m* çürüme
xoxe bûn *l/ngh* çürümek
xoxik *m* **1.** iri pelit meşesi **2.** kartlaşmık ağaç gövdesi
xoxte *m* sıfır
xoy *bnr* xwê
xoydank *bnr* xwêdank
xoyetî *rd* şahsi * **malê xoyetî** şahsı mal
xoyisandin *m* kaytarma (işten kaçma)
xoyisandin *l/gh* kaytarmak (işten kaçmak)
xoyisîn *m* kaytarılma
xoyisîn *l/ngh* kaytarılmak
xoyrat *m* **1.** hoyrat **2.** xoyrat (tek başına söylenen bir ezgi)
xoz *m* yuvarlak meşe palamudu
xozan *nd* **1.** hozan **2.** anız, firez (ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap) **3.** anız, anızlık (ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla) **4.** malaz (sürülmemiş, ot bürünmüş toprak) **~ berdan** tarlayı ekmeden bir yıl boş bırakmak **~ rakirin** anız bozmak
xozge *h* keşke
xu *bnr* xû
xu *bnr* xwe
xubar (I) *m* **1.** çift sürerek tohum serme işlemi **2.** erken sürülüp sonra hohum atılmış toprak
xubar (II) *m* toz, çok ince toz
xubarî *m* yağmur öncesi tohum ekme
Xuda *n* Rab, Allah, Yaradan **~yê min** Rabım
xudan *nd/nt* **1.** sahip, iye, malik (herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan) **2.** sahip, ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) **3.** sahip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse) **4.** sahip (koruyan, arka çıkan, gözeten kimse)
xudanî (I) *m* sahiplik, iyelik
xudanî (II) *rd* rabbanî
xudan kirin *bnr* xwedî
xudansoz *rd* sözünün eri
xudanxêr *rd* hayır sahibi
xudanxêrî *m* hayır sahıpliği
xudayî *nd* çekirdeği acı kaysı, kaysı piçi
xudbîn *rd* hodbin, bencil **~ bûn** bencil olmak
xudbînbûn *m* bencilleşme, bencil olma
xudbîn bûn *l/ngh* bencilleşmek, bencil olmak
xudbînbûyî *rd* bencilleşmiş, bencil olmuş olan
xudbînbûyîn *m* bencilleşme, bencil olma
xudbînî *m* hodbinlik, bencillik
xudbînkî *h* bencilce
xudexud *m* **1.** yerinde duramama, sabırsızlanma **2.** can atma **~ ketin (yekî)** (biri) yerinde duramamak, sabırsızlanmak
xudê *bnr* xwedê
xudgêran *m* öz yönetim
xudir *rd* çalık * **dev û pozê wî xudir e** ağzı burnu çalık
xudîk *m* ayna
xudkam *rd* hodkâm, bencil, egoist **~ bûn** bencil olmak
xudkambûn *m* bencilleşme, bencil olma
xudkambûyî *rd* bencilleşmiş, bencil olmuş olan
xudkambûyîn *m* bencilleşme, bencil oluş
xudkam bûn *l/ngh* bencilleşmek, bencil olmak
xudkamî *m* hodkâmlik, bencillik **~ kirin** bencillik etmek
xudkar *n* hünkar
xudkarî *m* hünkarlık
xudmuxtar *rd* özerk, otonom
xudmuxtarî *m* otonomi, özerklik, muhtariyet
xudmuxtarîxwaz *nd/nt* otonomici
xudmuxtarîxwazî *m* otonomicilik
xudpesend *rd* kendini beğenen
xudpesendî *m* kendini beğenme
xudreste *bnr* xudriste
xudriste *rd* alaylı (gerekli okul eğitimini görmeden, kendi kendini yetiştirmiş olan kimse)
xuduk *rd* kanadı kırık
xudxudandin *m* yerinde duramama, sabırsızlanma
xudxudandin *l/gh* yerinde duramamak, sabırsızlanmak
xufexuf *m* uğultu * **xufexufa bayê** rüzgâr uğultusu
xuh *bnr* xweh
xuhermend *m* hükümet
xujikandin *m* akımını sağlama
xujikandin *l/gh* akımını sağlamak
xujikîn *m* cereyan etme
xujikîn *l/ngh* cereyan etmek
xukî *bnr* xûgî
xul *rd* sönük
xulbûn *m* sönük olma
xul bûn *l/ngh* sönük olmak
xulam *n* uşak (erkek hizmetçi) **~ê (yekî) bûn** (birine) kurban olmak (nezaket sözü olarak) **~ê we (be)** köleniz, köleleri * **xulamê we be kurê min e** oğlum köleniz
xulambûn *m* uşak olma

xulamçe *n* 8 ila 12 yaş arası çocuk
xulamî *m* uşaklık
xulamok *n* uşak, uşakçık
xulampare *n* kulampara, oğlancı
xulamparetî *m* kulamparalık, oğlancılık
xulamtî *m* uşaklık
xulandin *m* fışıldatma, fışırdatma
xulandin *l/gh* fışıldatmak, fışırdatmak
xulase *m* **1.** hulâsa, özet **2.** hulâsa, öz, özüt **3.** *sn* özet **4.** *h* özcesi, bilhassa, hassaten **~ya gotinê** sözün kısası
xulasekirin *m* özetleme
xulase kirin *l/ngh* özetlemek
xulav *m* küllü su
xulb *m* çok dallı ağaç
xulbet *bnr* xurbet
xulçan *m* bir oyun ismi
xulçik *m* ocak
xule *m* devre, dönem
xulek *m* **1.** dakika (bir saatlik zamanın altmışta biri) **2.** *mat* dakika (bir derecenin altmışta biri) **3.** dakika (an, zaman)
xulekjimar *m* yelkovan
xulekjimêr *m* yelkovan
xulexul *h/m* **1.** fış fış, harıl harıl **2.** ötüş (ötme sesi) **~ kirin** fışıldamak, fışırdamak **~a baranê bûn** bardaktan boşanırcasına yağmak
xulexulkirin *m* harıldama
xulexul kirin *l/gh* harıldamak
xulf *m* yapraklı dal
xulêlîk *m* küçük dolu
xulfik *m* küçük yapraklı dal
xuliqandin *m* yaratma, yaratış
xuliqandin *l/gh* yaratmak
xuliqandî *rd* **1.** yaratık **2.** yaratılmış olan
xuliqîn *m* yaratılma, yaratılış
xuliqîn *l/ngh* yaratılmak
xuliqîner *rd* yaratıcı
xuliqînerî *m* yaratıcılık
xulî *bnr* xwelî
xulîbûn *m* kızma
xulî bûn *l/ngh* kızmak
xulîn *m* **1.** fışıldama, fışırdama **2.** topluca akıp gitme
xulîn *l/ngh* **1.** fışıldamak, fışırdamak **2.** topluca akıp gitmek
xulînî *m* **1.** fışıltı, fışırtı **2.** harıltı
xulke *m* dakika
xulkoyî *rd* somurtkan
xulkoyîtî *m* somurtkanlık
xulmaş *bnr* xilmaş
xulmêçek *m* harmanda bağış olarak verilen zahire
xulolîk *bnr* xilolîk
xulorîk *bnr* xilolîk
xuloxwar *rd* eğri büğrü
xulpik *m* nehrin veya gölün en derin noktası
xulq *m* **1.** halk, yaratma **2.** *n* huy, yaradılış **3.** karakter, seciye **~ kirin** halk etmek, yaratmak **~a (yekî) kirin** (birini) yaratmak **~ê (yekî) teng bûn 1)** daralmak (sıkışmak, bunalmak) **2)** sabrı taşmak (veya tükenmek) **3)** sinirlenmek, asabî olmak **~ê (yekî) nehatin xwarinê 1)** sevimsiz olmak **2)** çirkin olmak **~ê şîrîn** güzel yaradılış, güzel huy **~ê yekî şîrîn e** güzel yaradılışlı, güzel huylu **~ê xwe teng kirin 1)** sabırsızlık etmek **2)** sinirlenmek
xulqbûn *m* yaratılma
xulq bûn *l/ngh* yaratılmak
xulqiyet *m* yaradılış
xulqkirin *m* yaratma
xulq kirin *l/gh* yaratmak
xulqşîrîn *rd* güzel yaradılışlı, güzel huylu
xulqşîrînî *m* güzel yaradılışlılık, güzel huyluluk
xulqteng *rd* asabî, sinirli **~ bûn** asabileşmek
xulqtengî *rd* asabîlik, sinirlilik
xulqtengîbûn *m* asabîleşme
xulqtengî bûn *l/ngh* asabîleşmek
xulqtengîbûn m asabîleşme
xulûbat *m* canlı varlık * **lê xulûbatek tune bû** orda tekbir canlı yoktu
xulwet *bnr* xelwet
xulxul *h/m* **1.** fış fış, harıl harıl **2.** ötüş (ötme sesi) **~ kirin** fışıldamak, fışırdamak **~a baranê bûn** bardaktan boşanırcasına yağmak
xulxulandin *m* **1.** ötme, banlama (horoz çin) **2.** gırtlak yapmak
xulxulandin *l/gh* **1.** ötmek, banlamak (horoz çin) * **dîk dixulxuland** horoz ötüyordu **2.** gırtlak yapmak
xulxule (I) *m* gargara **~ kirin** gargara yapmak
xulxule (II) *rd* palavracı (haddinden fazla yalan atan, sözüne güvenilmez kimse)
xulxulekirin *m* gargara yapma
xulxule kirin *l/gh* gargara yapmak
xulxuletî *m* palavracılık
xulxulîn *m* **1.** banlama (horoz ötme) **2.** çağıldama
xulxulîn *l/ngh* **1.** banlamak (horoz ötmek) **2.** çağıldamak * **kanî dixulxulî** çeşme çağıldıyordu
xulxulkirin *m* harıldama
xulxul kirin *l/gh* harıldamak
xulya *m* hülya
xum *rd* **1.** eğri **2.** iki katlı
xumale *rd* götürü
xumalî *rd* **1.** şahsî, zatî **2.** yerli (yurt içinde yapılan veya bir yurdun özgün niteliklerini taşıyan) **3.** ısmarlama elbise
xumalîk *m* sırtta taşınabilen büyük testi
xumam *bnr* ximam
xumandin *m* gümletme
xumandin *l/gh* gümletmek
xumane *m* ortaklaşa alına iaşe
xumar (I) *bnr* qumar
xumar (II) *m* humar (uyku sersemliği)
xumarbaz *bnr* qumarbaz

xumarbazî *bnr* qumarbazî
xumare *bnr* xwemale
xumarî *rd* mahmurlu, sarhoş, mest
xumarxane *bnr* qumarxane
xumbere *lşk/m* humbara, el bombası
xumbere *m* kumbara
xumberevan *n* humbaracı (asker)
xumberexane *m* humbarahane
xum *m* **1.** eğilme **2.** iki büklü olma
xumbûn *m* **1.** eğilme **2.** iki büklüm (veya kat) olma
xum bûn *l/ngh* **1.** eğilmek **2.** iki büklüm (veya kat) olmak
xumdarî *m* temayül, bir tarafa eğilme, meyletme
xumegur *m* bukalemun
xumexum *m* **1.** uğultu **2.** çağlama
xumexumkirin *m* **1.** uğuldama **2.** çağlama
xumexum kirin *l/gh* **1.** uğuldamak **2.** çağlama
xumiran *m* erginleşme
xumirandin *m* erginleştirme
xumirandin *l/gh* erginleştirmek
xumirîn *m* **1.** erginleşme **2.** olgunlaşan meyve kızarma **3.** ateş sönerek kül tutma
xumirîn *l/ngh* **1.** erginleşmek **2.** olgunlaşan meyve kızarmak **3.** ateş sönerek kül tutmak
xumîn *m* **1.** uğuldama, homurdanma **2.** çağlama, çağlayış (suların köpürerek ve ses çıkararak akması) **3.** gümbürdeme
xumîn *l/ngh* **1.** homurdanmak, uğuldamak **2.** çağlamak (su köpürerek ve ses çıkararak akma) **3.** gümbürdemek
xumînî *m* **1.** uğultu, homurtu **2.** gümbürtü **3.** görültü (gök görültüsü için) ~ **jê çûn** uğuldamak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak ~**ya ewran** gök görültüsü
xumînîkirin *m* **1.** uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olma) **2.** çağlama (su köpürerek ve ses çıkararak akması)
xumînî kirin *l/gh* **1.** uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak) **2.** çağlamak (su köpürerek ve ses çıkararak akması)
xumkirin *m* **1.** eğme **2.** iki kat yapma
xum kirin *l/gh* **1.** eğmek **2.** iki kat yapmak
xumpil (I) *bnr* xampûl
xumpil (II) *m* perçem, tutam
xumrî (I) *nd* yapıncak, kınalı yapıncak
xumrî *nd* **1.** eflâtun, şarabî **2.** *rd* eflâtun, şarabî (bu renkten olan)
xumş *nd/nt* bala (ceylan yavrusu)
xumşîn *rd* çivit rengi
xumûmat *rd* lekesiz, saf ~ **lê negeriyaye** su katılmamış (bozulmamış olan)
xumxum *m* **1.** homurtu, uğuldama **2.** çağıldama
xumxumandin *m* kıvamına getirme
xumxumandin *l/gh* kıvamına getirmek
xumxumandî *rd* kıvamında, kıvamına getirilmiş olan
xumxumî *rd* kıvamlı
xumxumîn (I) *m* kıvamlanma, kıvamını bulma, kıvamına gelme
xumxumîn (II) *m* harıldama
xumxumîn (I) *l/ngh* kıvamlanmak, kıvamını bulmak, kıvamına gelmek
xumxumîn (II) *l/gnh* harıldamak
xunaf *m* **1.** hazım **2.** özümlenme, özümsenme **3.** *biy* özümleme
xunaftin m özümleme
xunaftin *l/gh* özümlemek, özümsemek
xunaq *bj/m* farenjit
xunav *m* **1.** çise, çisenti **2.** çiy, şebnem ~ **a hûr bî ne agirekî gur bî** çisenti ol, harlı ateş olma
xunavbarîn *m* çiyleme
xunav barîn *l/ngh* çiylemek
xunavgirtin *m* çiy tutma
xunav girtin *rd* çiy tutmak
xunavgirtî *rd* çiy tutmuş, şebnemli * **gula xunavgirtî** çiy tutmuş gül
xunçe *m* gonca
xunçereng *rd* gonca renkli
xundegeh *bnr* xwendegeh
xundekar *n* hünkâr
xundekarî *m* hünkârlık
xundin *bnr* xwendin
xundirandin *m* yuvarlamak
xundirandin *l/gh* yuvarlamak
xundirîn *m* yuvarlanma
xundirîn *l/ngh* yuvarlanmak
xundî *bnr* xwendî
xundkar *bnr* xunekar
xundor *bnr* xindor
xunif *m* yaranma
xunifandin *m* **1.** sindirme, sindiriş, hazmetme **2.** özümleme, özümseme
xunifandin *l/gh* **1.** sindirmek, hazmetmek **2.** özümlemek, özümsemek
xunifîn *m* **1.** yarama **2.** sindirilme, hazmedilme **3.** özümlenme, özümsenme
xunifîn *l/ngh* **1.** yaramak **2.** sindirilmek, hazmedilmek **3.** özümlenmek, özümsenmek
xunivîn *m* çiseleme
xunivîn *l/ngh* çiselemek
xunkar *n* hünkâr
xunkarî (I) *m* hünkârlık
xunkarî (II) *m* yedi okkalık tartı birimi
xur (I) *m* (r kalın okunur) kaşıntı ~ **ketin (yekî)** kaşınmak, gidişmek ~**a (yekî) hatin** gidişmek ~**a (...) şikandin** kaşıntısını gidermek ~**a xwe bi destê xwe bişikîne** kendi işini kendin gör
xur (II) *n* yem * **bû xurê guran** kurtlara yem oldu
-xur (III) *rz/m* art ek olup, isimden isim yapmada kullanılır ve yiyici anlamını verir * **bertil*xur*** rüşvetçi, rüşvet yiyici
xur (IV) *rd* layik, liyakat
xur (V) *rd* yuvarlak

xurab *m* kara karga
xurabî *m* kurabiye
xurafe *m* hurafe
xurafeperest *nd/nt* hurafeci
xurafeperestî *m* hurafecilik
xurandin *m* **1.** kaşıma **2.** yeme (batma, dalama, çizme)
xurandin *l/gh* **1.** kaşımak **2.** yemek (batmak, dalamak, çizmek) **(yek) ~ xwe 1)** kalp kazanmak (veya fethetmek) **2)** kendine çekmek, kendine alıştırmak (kandırmak maksadıyla)
xurandî *rd* kaşınık, kaşınmış olan
xurayî *rd* beleş
xurbejan *m* aşınım
xurbejandin *m* aşındırma
xurbejandin *l/gh* aşındırmak
xurbejîn *m* aşınma
xurbejîn *l/ngh* aşınmak
xurbeşk *zo/m* porsuk (Meles)
xurbet *m* gurbet, gurbetlik, yad eller
xurbetî *rd* **1.** elgin, garip (gurbette yaşayan) **2.** *m* gurbet * **çûye xurbetiyê** gurbete gitmiş
xurbilandin *m* karıştırmak
xurbilandin *l/gh* karıştırmak
xurbilîn *m* karışma
xurbilîn *l/ngh* karışmak
xurc *n* heybe
xurce *n* heybe
xurcezîn *m* heybe, eyer üstüne atılan heybe
xurcik *m* heybe
xurcikfiroş *nd/nt* heybeci (satan kimse)
xurcikvan *nd/nt* heybeci
xurç *n* dikeç, kazgıç
xurçik *bnr* xurcik
xurd (I) *m* pay
xurd (II) *m* yem
xurde (I) *rd* **1.** hurda, hırdavat **2.** hurda (işe yaramayacak derecede bozulup sakatlanmış, zarar görmüş) * **di bin wî de erebeyeke xurde hebû** altında bir tane hurda bir araba vardı **3.** *m* hurda (eski maden parçası) **3.** *rd* karışık * **giyayê xurde** karışık ot **4.** oyun, desise, hile
xurde (II) *n* **1.** helik (duvar örülürkenbüyük taşların arasına konulan küçük taşlar) **2.** moloz
xurde (III) *rz/m* ek (kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler)
xurdebêj *rz/m* ek
xurdebîn *m* mikroskop
xurdebînî *rd* mikrosbik
xurdefiroş *nd/nt* hurdacı (satan kimse)
xurdefiroşî *m* hurdacılık
xurdegeh *nd* hurdalık
xurdek *m* saçma (avda kullanılan fişeklerin içine konulan türlü boylardaki yuvarlak kurşun tanesi)
xurdekar *nd/nt* hurdacı
xurdekar *m* hurdacılık
xurdeker *nd/nt* hurdacı
xurdekerî *m* hurdacılık
xurdekir *nd/nt* hurdacı, demirci (hurda demir satın alan)
xurdekirî *m* hurdacılık, demircilik
xurdekirin *m* para bozma
xurde kirin *l/gh* para bozmak
xurdemenî *m* yiyecek, gıda
xurdepaş *rz/m* sonek
xurdepêş *rz/m* önek
xurdexaş *rd* hurdahaş
xurdexaşbûn *m* hurdahaş olma
xurdexaş bûn *l/ngh* hurdahaş olmak
xurdexaşkirin *m* hurdahaş etme
xurdexaş kirin *l/gh* hurdahaş etmek
xurdik (I) *m* hurda
xurdik *n* **1.** helik (duvar örülürkenbüyük taşların arasına konulan küçük taşlar) **2.** balast (taş kırıkları) **3.** moloz, mucur **~ên mermer** mermer parçaları
xure *rd* **1.** obur **2.** yiyici **3.** iştahlı
xurebûn *m* oburlaşma
xure bûn *l/ngh* oburlaşmak
xurebûyîn *m* oburlaşma
xurek (I) *rd* kaşınan
xurek (II) *m* yiyinti, yiyecek **~ên hevîrî** hamur işi **~ên ji hevîr** hamur işi
xurekpêj *nd/n* aşçı
xurekpêjî *m* aşçılık
xurekzan *nd/nt* diyetisyen
xurekzanî *m* diyetisyenlik
xuremî *m* balya
xuretî *m* **1.** oburluk **2.** yiyicilik
xurexur *h* **1.** gurul gurul **2.** gur gur **3.** gürül gürül **4.** fış fış **~ jê çûn** guruldamak **2)** gürüldemek **~ kirin 1)** guruldamak **2)** gürüldemek **3)** fışıldamak, fışırdamak
xurexurkirin *m* **1.** gurlama, guruldama **2.** gürüldeme
xurexur kirin *l/gh* gurlamak, guruldamak **2.** gürüldemek
xurf *m* tutam, deste * **xurfek giya** bir tutam ot
xurfe *m* oda
xurêc *ant/n* bez, gudde
xurêl *bot/m* tarlada yetişen bir bitki
xurêr *bot/m* tohumu mercimek tanesi büyüklüğünde zararlı bir ot
xurge *m* bohça
xurican *m* akma (yıldız vb. için)
xuricandin *m* üşürme
xuricandin *l/gh* üşürmek
xuricîn *m* **1.** üşüşme **2.** yığılma (çok sayıda birikme, toplanma) **3.** ağma, akma (yıldız vb. için) **4.** gözden kaybolma **5.** gök gürleme
xuricîn *l/ngh* **1.** üşüşmek * **tev li me xuricîn** hepsi başıma üşüştü **2.** yığılmak (çok sayıda birikmek, toplanmak) * **gel xuriciye vir** halk buraya yığılmış **3.** ağmak, akmak (yıldız vb. için) **4.** gözden kaybolmak **5.** gök gürlemek

xurifandin *bnr* xerifandin
xurifandî *bnr* xerifandî
xurifiyane *bnr* xerifiyane
xurifî *bnr* xerifî
xurifîn *bnr* xerifîn
xurifîtî *bnr* xerifîtî
xurifokî *bnr* xerifokî
xurik (I) *zo/nd* güve (Tinea pellionella)
xurik (II) *m* **1.** gıda, besin, yiyecek **2.** ben (olta ve tuzağa konulan yem) **3.** ben (kuşun yavrusuna taşıdığı yem) ~ **û vexurik** yeme içme ~ **xwarin** yiyecek yemek
xurimandin *m* **1.** delme **2.** delik deşik etme (bir şeyin her yanında delikler açma)
xurimandin *l/gh* **1.** delmek **2.** delik deşik etmek (bir şeyin her yanında delikler açmak)
xurimandî *rd* delik, delik deşik
xurimî *rd* delik deşik
xurimîn *m* delik deşik olma (bir şeyin her yanında delikler oluşma)
xurimîn *l/ngh* delik deşik olmak (bir şeyin her yanında delikler oluşmak)
xuriravan *m* tezahür
xuris *m* yağda kavrulmuş un
xurist *bnr* xwerist
xuriş *m* gıda, erzak
xuriyî *rd* çopur
xurî (I) *bj/m* çiçek, çiçek hastalığı ~ derxistin (an jî **deranîn**) çiçek çıkarmak
xurî (II) *m* **1.** alev, yalaz, alaz, yalım, yalın **2.** kor (ateş durumuna gelmiş odun veya kömür parçası) ~ **pê ketin** alev almak
xurîk *bj/m* çiçek hastalığı
xurîkî *m* gıdıklama ~**ya (yekî) anîn** (birini) gıdıklamak ~**ya (yekî) hatin** (biri) gıdıklanmak
xurîn (I) *m* **1.** kaşınma, kaşınış **2.** *mec* kaşınma (kötü bir karşılık gerektiren davranışlarda bulunma)
xurîn (II) *m* aşınma
xurîn (III) *m* **1.** yıkılma **2.** çökme (bulunduğu düzeyden aşağışa inme, çukurlaşma) **3.**
xurîn (IV) *m* **1.** gürüldeme **2.** çıkışma ~ **jê çûn** gürüldemek
xurîn (V) *rd* kahvaltısız, kahvaltı yapmamış olan ~ **bûn** kahvaltısız olmak
xurîn (I) *l/ngh* **1.** kaşınmak **2.** *mec* kaşınmak (kötü bir karşılık gerektiren davranışlarda bulunmak) * **wisan xuya dike ku canê te dixurê** anlaşılan sen kaşınıyorsun
xurîn (II) *l/ngh* aşınmak * **serçoka wî xuriyaye** dizi aşınmıştı
xurîn (III) *l/ngh* **1.** yıkılmak * **bajarê Batmanê bi ser min de xuriya** Batman kenti üzerime yıkıldı **2.** çökmek (bulunduğu düzeyden aşağışa inmek, çukurlaşmak)
xurîn (IV) *l/ngh* **1.** gürüldemek **2.** çıkışmak * **heke yek ji we lê bixure wê bitirse û bicifile** eğer biriniz ona çıkışsa korkup titremeye başlar
xurînî (I) *m* gurultu ~ **kirin** gurultu yapmak
xurînî (II) *m* kahvaltı, kahvaltı öncesi atıştırma ~ **kirin** kahvaltı etmek (veya yapmak), birşeyler artıştırmak ~ **şikandin** kahvaltı yapmak, birşeyler artıştırmak ~ **xwarin** kahvaltı etmek (veya yapmak) ~**ya serê sibehê** sabah kahvaltısı
xurînîkirin *m* gurlama, guruldama
xurînî kirin *l/gh* gurlamak, guruldamak
xurînî xwarin *l/gh* kahvaltı yapmak
xurî pê ketin *l/bw* alerjisi olmak
xurîsorik *bj/m* su çiçeği
xurîş *m* gıda
xurîtîk *m* gıdıklama, huylanma ~ **hatin (yekî)** gıdıklanmak, huylanmak ~**a (yekî) anîn** (birini) gıdıklamak ~**a (yekî) hatin** (biri) gıdıklanmak, huylanmak ~**a (yekî) jê çûn** iç gıcıklamak, huylanmak ~**a (yekî) jê hatin** den huylanmak
xurk *zo/m* güve
xurmandin *l/gh* gümbürdetmek, gümletmek, gürletmek
xurmandin *m* gümbürdetme, gümbürdeyiş, gürletme, gürletme
xurme (I) *m* bir tatlı türü
xurme (II) *m* hurma * **weka xurmeyê** nar gibi (iyice kızarmış)
xurmexurm *h* **1.** gümbür gümbür, gürül gürül **2.** homur homur
xurmeyî *rd* hurma rengi, kestane rengi
xurmêçek *m* her üründe dağıtılmak üzere geriye bırakılan ürün
xurmiçandin *m* kaşıma
xurmiçandin *l/gh* kaşımak
xurmiçîn *m* kaşınma, kaşınış
xurmiçîn *l/ngh* kaşınmak
xurmîn *m* **1.** gümbürdeme, gürleme, gürüldeme **2.** homurdanma ~ **jê çûn** gürüldemek
xurmîn *l/ngh* **1.** gümbürdemek, gürlemek, gürüldemek **2.** homurdanmak
xurmînî *m* **1.** gümbürtü **2.** homurtu
xurmînîkirin *m* homurdanma
xurmînî kirin *l/gh* homurdanmak
xurnik *bot/m* **1.** keçi boynuzu (Caratonia siliqua) **2.** keçi boynuzu (bu ağacın yemişi)
xurnîk *bot/m* kişniş
xurnûp *bot/m* tarlalarda yetişen bir bitki
xurofaş *nd/nt* piç (anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk)
xurok *rd* yiyici
xuroş *m* **1.** coşma, coşku * **hate coş û xurûşê** çoşkuya geldi **2.** coşma, taşma,
xuroşbûn *m* **1.** coşma **2.** taşma (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)
xuroş bûn *l/gh* **1.** coşmak **2.** taşmak (öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünde)
xurpûşok *rd* kıvırcık (küçük küçük kıvrımları olan)
xurpûşokî *rd* kıvırcıkça, kıvrık

xurpûşokîbûn *m* kıvırcıklanma
xurpoşokî bûn *l/ngh* kıvırcıklanmak
xurpûşokîbûyîn *m* kıvırcıklanış
xurpûşokîkirin *m* kıvırcıklaştırma
xurpûşokî kirin *l/gh* kıvırcıklaştırmak
xurpûşokîtî *m* kıvrıklık
xursende *nd/nt* gıda alıcısı
xurşîd *m* güneş
xurt *rd* **1.** güçlü, kuvvetli (gücü olan) * **yekî xurt e** kuvetli bir biri **2.** güçlü, kuvvetli (çok sert, etkili) * **bayekî xurt** kuvvetli bir rüzgâr **3.** güçlü, kuvvetli (saygın, nüfuzlu) **4.** güçlü, dişli, zorlu, ensesi kalın * **xurto xurtiya xwe dike qelso tu doza çi dikî?** bu adam zorlu peki sana ne oluyor? **5.** güçlü (nitelikleri ile etki yaratan, etkili) * **berhemeke xurt** güçlü eser **6.** tavlı, semiz, gödeş **7.** etli (eti çok olan) * **miha** xurt etli koyun ~ **û zexm** güçlü quvvetli (çok güçlü, çok dayanıklı kimse)
xurtandin *m* güçlendirme, kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, pekiştirme, takviye etme
xurtandin *l/gh* güçlendirmek, kuvvetlendirmek, sağlamlaştırmak, pekiştirmek, takviye etmek
xurtandî *rd* sağlamlaştırılmış, güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş, pekiştirmeli
xurtane *h* güçlüce, kuvvetlice
xurtaneyî *h* güçlüce, kuvvetlice
xurtayî *m* **1.** güçlülük **2.** sağlamlık, peklik
xurtbûn *m* **1.** güçlenme, kuvvetlenme **2.** sağlamlaşma, berkime, pekişme, pekleşme **3.** tavlanma, semirme, semizleme, toplanma, şişmanlama
xurt bûn *l/ngh* **1.** güçlenmek, kuvvetlenmek **2.** sağlamlaşmak, berkimek, pekişmek, pekleşmek **3.** tavlanmak, semirmek, semizlemek, toplanmak, şişmanlamak
xurtbûyîn *m* **1.** güçleniş, kuvvetleniş **2.** sağlamlaşma, berkime, pekişme, pekleşme **3.** tavlanış, semiriş, semizleme, toplanma, şişmanlama
xurtevên *rd* sağlam irade
xurtî *m* **1.** güçlülük **2.** kuvvet (dayanıklı olma durumu) **3.** zorbalık **4.** semizlik, tav (hayvanlarda)
xurtîner *rd* güçlendirici
xurtker *rd* **1.** güçlendirici, kuvvetlendirici **2.** sağlamlaştırıcı **3.** semizleştirici
xurtkirin *m* **1.** güçlendirme, kuvvetlendirme **2.** sağlamlaştırma, berkitme, pekleştirme, pekiştirme, tahkim **3.** semirtme
xurt kirin *l/gh* **1.** güçlendirmek, kuvvetlendirmek **2.** sağlamlaştırmak, berkitmek, pekleştirmek, pekiştirmek **3.** semirtmek
xurtkirî *rd* **1.** güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş **2.** sağlamlaştırılmış, pekiştirmeli, berkitilmiş **3.** semirtilmiş
xurto *rd* güçlü ~**tu xurtiya xwe dikî, qelso tu daweya çi dikî** kraldan çok kralcı olmak
xurûfat *nd* hurufat
xurûme *m* tanzim
xurûr *m* gurur, benlik
xurûrdar *rd* gururlu
xurxurik *m* bir kurabiye çeşidi
xus *m* üğütülmüş buğday, çiris ve yağdan yapılan yemek
xusar (I) *bnr* xesar
xusar (II) *m* kırağı
xusik *m* kırağı
xusl *ol/m* gusül ~ **li ser xwe hilanîn** gusletmek
xuslxane *m* gusülhane
xuslgirtin *m* gusül alma
xusl girtin *l/gh* gusül almak
xuslgirtî *rd* gusül almış olan
xuslkirin *m* gusletme
xusl kirin *l/gh* gusletmek
xuspa *n* tarlaları yabanî hayvanlardan koruyan kimse
xustire *m* rende
xusûsiyet *m* hususiyet, özellik
xusûsî *rd* **1.** hususî, özel (yanlız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin) * **bêhneke xusûsî ya gelyazê heye** kirazın özel bir kokusu var **2.** hususî, özel (resmî karşıtı)
xuş *m* haşır ~ **û guş** haşır huşur
xuşan *m* sürünüş
xuşandin (I) *m* süründürme
xuşandin (II) *m* **1.** hışırdatma **2.** fışıldatma, fışırdatma
xuşandin (I) *l/gh* süründürmek
xuşandin (II) *l/gh* **1.** hışırdatmak **2.** fışıldatmak, fışırdatmak
xuşandî *rd* süründürülmüş
xuşende *nd/rd* sürüngen
xuşexuş *h* **1.** haşır haşır, hışır hışır **2.** şakır şakır (yağmur sesi vb. gibi) **3.** çağıl çağıl, fış fış * **av bi xuşexuş diherike** su çağıl çağıl akıyor * **xuşexuşa avê ye diherike** su fış fış akıyor ~ **kirin** fışıldamak
xuşexuşî *m* hışırlık
xuşexuşkirin *m* **1.** hışırdama **2.** çağıldama **3.** fışıldama
xuşexuş kirin *l/gh* **1.** hışırdamak **2.** çağıldamak **3.** fışıldamak
xuşik *rd* kayak, kaygan
xuşikandin (I) *m* cereyan etme
xuşikandin (II) *m* süründürme
xuşikandin (I) *l/gh* cereyan etmek
xuşikandin (II) *l/gh* süründürmek
xuşikandî *rd* süründürülmüş
xuşikîn (I) *m* cereyan etme
xuşikîn (II) *m* **1.** sağılma, sağılış, akma (sürüngenler için) **2.** sürünme (karnı üzerinde sürünerek ilerleme)
xuşikîn (I) *l/ngh* cereyan etmek
xuşikîn (II) *l/ngh* **1.** ağılmak, akmak (sürüngenler için) **2.** sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)

xuşilandin *m* süründürme
xuşilandin *l/gh* süründürmek
xuşilandî *rd* süründürülmüş
xuşilîn *m* sürünme
xuşilîn *l/ngh* sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek)
xuşitandin *m* kaydırma
xuşitandin *l/gh* kaydırmak
xuşitîn *m* kayma
xuşitîn *l/ngh* kaymak
xuşîl *bot/m* pekmezin beraklaşması için içine konulan bitki
xuşîn (I) *m* **1.** ağılma, akma (sürüngenler için) **2.** sürünme (karnı üzerinde sürünerek ilerleme) **3.** yığılma
xuşîn (II) *m* **1.** hışırdama **2.** çağıldama, çağıldayış **3.** fışıldama, fışırdama **4.** şakırdama
xuşîn (I) *l/ngh* **1.** ağılmak, akmak (sürüngenler için) **2.** sürünmek (karnı üzerinde sürünerek ilerlemek) * **mar xuşiya çû** yılan sürünerek gitti **3.** yığılmak * **tev xuşiyan ber reşmala Faris Axa** hepsi Faris Ağanın çadırına yığıldı
xuşîn (II) *l/ngh* **1.** hışırdamak * **cam xuşiya** cam hışırdadı **2.** çağıldamak **3.** fışıldamak, fışırdamak **4.** şakırdamak
xuşînî *m* **1.** haşırtı, hışıltı, hışırtı **2.** *rz* hışıltılı **3.** çağıltı **4.** fışıltı, fışırtı * **ji dûr ve jî dengê xuşîna deryayê tê** uzaktan da denizin fışıltısı duyuluyor **5.** şakırtı (yağmur ve su şakırtısı için) **6.** şangırtı * **xuşîna camê** cam şangırtısı ~ **kirin** hışırtı yapmak
xuşînîkirin *m* **1.** haşırdama, hışırdama **2.** çağıldama
xuşînî kirin *l/gh* **1.** haşırdamak, hışırdamak **2.** çağıldamak
xuşînk *m* sürüngen
xuşînkirin *m* **1.** haşırdama, hışırdama **2.** çağıldama
xuşîn kirin *l/gh* **1.** haşırdamak, hışırdamak **2.** çağıldamak
xuşînok *m* sürüngen
xuşrûk *m* küçük sivilceli hastalık
xuşûş *m* ikircik, ikircim ~ **jê re çêbûn** teredüte düşmek
xuşxuşandin *m* serpme
xuşxuşandin *l/gh* serpmek * **baran dixuşxuşîne** yağmur serpiyor
xutbe *m* hutbe
xutbexwîn *n* hutbe okuyan
xutî *nd* yakın akraba
xutxut *m* söylenme
xutxutkirin *m* söylenme
xutxut kirin *l/gh* söylenmek
xuya *rd* **1.** belli, aşikâr **2.** açık, aşikâr, belirgin, bariz, ayan **3.** belli, malûm **4.** görünür, görünen, zahir, besbelli ~ **bûn** belli olmak ~ **nexuya** ılgım salgım
xuyabûn *m* **1.** görünme (görülür duruma gelme) **2.** görünme, gözükme **3.** görünme (izlenim uyandırma) **4.** görülme **5.** belirme **6.** belirginleşme, barizleşme **7.** anlaşılma, belli olma, beyan olma, ortaya çıkma, (bir durum) açığa çıkma **8.** sökme (gelmeye başlama) **9.** boy gösterme
xuya bûn *l/ngh* **1.** görünmek (görülür duruma gelmek) **2.** görünmek, gözükmek **3.** görünmek (izlenim uyandırmak) **4.** görülmek **5.** belirmek * **ji pişt ewr roj xuya bû** bulutun arkasında güneş belirdi **6.** belirginleşmek, barizleşmek **7.** anlaşılmak, belli olmak, beyan olmak, ortaya çıkmak, (bir durum) açığa çıkmak **8.** sökmek (gelmeye başlamak) * **erebevan di derî re xuya bû** arabacı kapıdan söktü **9.** boy göstermek * **hat xuya bû û çû** gelip biraz boy gösterip gitti hat
xuyabûnî *m* **1.** görünüş **2.** bellilik
xuyabûyî *rd* **1.** belirmiş, beyan olmuş **2.** belirginleşmiş olan
xuyabûyîn *m* **1.** görünüş (görülür duruma gelme) **2.** görünüş, gözüküş **3.** görünüş (izlenim uyandırma) **4.** görülüş **5.** beliriş **6.** belirginleşme, barizleşme **7.** anlaşılma, belli oluş, beyan oluş, ortaya çıkış, (bir durum) açığa çıkma **8.** sökme (gelmeye başlama) **9.** boy gösterme
xuyahî *m* görünürlük
xuyak *mat/m* görüntü
xuyakirin *m* **1.** görünme (görülür duruma gelme) **2.** görünme (izlenim uyandırma) **3.** gözükme **4.** gösterme **5.** belirginleştirme **6.** beyan etme, belirtme **7.** belirtme, tayin etme **7.** (bir şeyi) açığa vurma (gizli bir durumu ortaya çıkarma)
xuya kirin *l/gh* **1.** görünmek (görülür duruma gelmek) **2.** görünmek (izlenim uyandırmak) * **ji min re hinek westiyayî xuya dikir** bana biraz yorgun görünüyordu **3.** gözükmek **4.** göstermek **6.** belirginleştirmek **6.** beyan etmek, belirtmek * **min ramanên xwe xuya kirin** ben düşüncelerimi belirttim **7.** belirtmek, tayin etmek **7.** (bir şeyi) açığa vurmak (gizli bir durumu ortaya çıkarmak)
xuyakirî *rd* **1.** belirli **2.** belli, muayen **3.** belli başlı **4.** belirtilmiş, beyan edilmiş **5.** belirginleştirilmiş olan
xuyakirîbûn *m* belirlilik
xuyan *rd* malum
xuyandin *m* **1.** görünmesini sağlama **2.** belli etme, belirtme **3.** gösterme
xuyandin *l/gh* **1.** görünmesini sağlamak **2.** belli etmek, belirtmek **3.** göstermek
xuyane *rd* görünen
xuya nebûn *l/ngh* göze görünmemek (kendisi var olduğu halde göz onu görememek)
xuyanek *m* 1 görünüm **2.** *fiz* görüntü **3.** *fel* görüngü **4.** *sn/tv* görüntü
xuyanekdar *rd* görünümlü
xuyang *m* **1.** görünüm, görünüş **2.** gürüntü,

manzara 3. *fiz/m* 4. görüntü 5. *sn/tv* görüntü *şn/m* tablo ~**a xapînok** aldatıcı görünüş
xuyangeh *m* 1. cihannuma, mazhar 2. teceligâh (bir şeyin göründüğü yer)
xuyanggir *rd* görüntüleyici, görüntüleyen
xuyanggirtin *m* görüntüleme
xuyang girtin *l/gh* görüntülemek
xuyanî *rd* 1. ileri gelen, seçkin, eşraf 2. kalbur üstü 3. kaymak tabakası (veya takımı)
xuyanîbûn *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2. görünme (izlenim uyandırma) 3. belirme 4. seçkinleşme
xuyanî bûn *l/ngh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak) 3. belirmek 4. seçkinleşmek
xuyanîbûyîn *m* 1. görünüş (görülür duruma gelme) 2. görünüş (izlenim uyandırma) 3. beliriş 4. seçkinleşme
xuyanîkirin *m* belirtme
xuyanîkirin *l/gh* belirtmek
xuyanîkirî *rd* belirtilmiş olan
xuyanîtî *m* 1. görünürlük
xuyanîtî *m* seçkinlik, eşraflık
xuyayî *nd/rd* görünen, örünüş
xuyîn *m* 1. görünme (görülür duruma gelme) 2.. görünme (izlenim uyandırma) 3. gözükme 4. belirme
xuyîn *l/ngh* 1. görünmek (görülür duruma gelmek) 2. görünmek (izlenim uyandırmak) 3. gözükmek 4. belirmek
xû (I) *bnr* xûy
xû (II) *m* ter
xûb *bnr* xeyb û xûb
xûç *m* 1. abla (büyük kız kardeş) 2. abla (büyük kız kardeş gibi saygı ve sevgi gösterilen kız veya kadın)
xûçê *m* abla (teklifsiz konuşmalarda)
xûçîtî *m* ablalık ~ **jê re kirin** (birine) ablalık etmek (veya yapmak) ~ **kirin** ablalık etmek
xûço *b* abla (çocuk dilinde)
xûdan *m* terleme
xû dan *l/gh* terlemek
xûdayîn *m* terleyiş
xûde *lşk/m* 1. miğfer2. tolga
xûgî *m* haraç (bir yerden, bir kimseden zorla alınan para) ~ **avêtin ser (yekî)** haraca bağlamak ~ **jê stendin 1)** birinden) haraç almak 2) (birini) haraca kesmek ~ **jê xwarin** (birini) haraca kesmek ~ **stendin** haraç almak ~ **xwarin** haraç yemek
xûgîdar *rd* haraçlı
xûgîxur *nd/nt* haraççı
xûgîxurî *m* haraççılık
xûk *bnr* xûgî
xûl *m* 1. kambur (insanlar için) 2 *rd* kambur (kamburu olan) 3. *rd* kamburlu 4. eğik, meyilli ~ **bûn 1)** kamburlaşmak 2) eğilmek 3) büklüm büklüm olmak ~ 1) kambur etmek 2) iki büklüm etmek
xûlbûn *m* 1. kamburlaşma, beli çökme 2. iki büklüm olma 3. iki büklüm olma (saygı gösterme) 4. eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
xûl bûn *l/ngh* 1. kamburlaşmak, beli çökmek 2. iki büklüm olmak 3. iki büklüm olmak (saygı göstermek) 4. eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek) * **xûl bû erde dest bi kar kir** yere eğilip çalışmaya başladı
xûlbûnî *m* kamburluk
xûlbûyîn *m* 1. kamburlaşma, beli çökme 2. iki büklüm oluş 3. iki büklüm oluş (saygı gösterme) 4. eğiliş (insan için, iş yaparken belini bükme)
xûlk *rd* somurkan
xûlkayî *m* somurtkanlık
xûlke *m* makara
xûlkirin *m* 1. kamburlaştırma 2. iki büklüm etme 3. eğdirme
xûl kirin *l/gh* 1. kamburlaştırmak 2. iki büklüm etmek 3. eğdirmek
xûlkirî *rd* kamburlaştırılmış
xûn *bnr* xwîn
xûnrij *bnr* xwînrij
xûnî *bnr* xwînî
xûnxwar *bnr* xwînxwar
xûr kirin *l/gh* toplamak
xûs *m* ince kar ürtüsü
xûsar *m* kırağı
xûset *m* huy
xûsik *m* kırağı ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek ~ **lê xistin** (an jî **dan**) kırağı çalmak (veya vurmak ~**ya serê sibehê** sabah kırağı
xûsî *m* 1. kırağı 2. ince kar örtüsü
xûşil *bot/m* bir tür bitki
xûşk *bnr* xwişk
xûştire *m* köstere (tahta rendesi)
xûşûlik *bot/m* sarı ve bol sütlü bir ot türü
xût *h* sadece, yalnız ez * **hema xût seva wî hatim** sadece onun için geldim
xûy *n* 1. huy, mizaç, yaradılış (insanın yaradılış ve özelliklerinin tümü, haslet, karakter) 2. huy (iç güdü durumunu almış alışkanlık) 3. âdet, alışkı, alışkanlık * **kirina vî tiştî ji xwe re kiriye xûy** bunu yapmaya kendine âdet edinmiş * **me ji xwe re kiriye xûy, piştî nîvro em bi tombela dileyîzin** alışkı edinmişiz, öğleden sonra tombala oyunuyoruz ~ **jê neçûn** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **ketin qafê (yekî)** damarına (veya damarlarına) işlemek ~ **û tebîet** huy ve yaradılışı ~ **û tebîetê (yekî)** huyu suyu ~**ê golikê xwe zanîn** malını iyi tanımak ~**ê (yekî) jê neçûn** huyundan vazgeçmemek ~**yê pîs** kötü huy ~**ê şîrî heta pîrî** yedisinde neyse yetmişinde de o olmak, arlı arından, huysuz huyundan vazgeçmez, huy canın altındadır ~**ê xwe terikandin** huyundan vazgeçmek ~**ê** (an jî **te-**

bîetê) **xwe xweş kirin** huyunu düzeltmek
xûybaş *rd* iyi huylu, mizaçlı
xûybaşî *m* iyi huyluluk, mizaçlılık
xûyek *m* mizaç, yaradılış
xûygir *nd/nt* mizaçgir (herkesin nabzına gören şerbet veren)
xûygirî *m* mizaçgirlik
xûygirtin *m* âdet edinme, şartlanma
xûy girtin *l/gh* âdet edinmek, şartlanmak
xûygirtî *rd* şartlanmış
xûy jê girtin *l/bw* -den gıcık kapmak
xûykirin *m* **1.** huylanma **2.** nefret etme
xûy kirin *l/gh* **1.** huylanmak **2.** nefret etmek
xûylêxistin *m* kuşkulandırma, pirelendirme
xûy lê xistin *l/bw* kuşkulandırmak, pirelendirmek
xûynepak *rd* **1.** huysuz **2.** kötü yaradılışlı, kötü huylu, tıynetsiz **3.** karaktersiz, seciyesiz ~ **bûn** huysuz olmak
xûynepakane *rd/h* huysuzca
xûynepakbûn *m* huysuzlaşma
xûynepak bûn *l/gh* huysuzlaşmak
xûynepakî *m* **1.** huysuzluk **2.** tiynetsizlik ~ **kirin** huysuzluk etmek
xûynepakîbûn *m* huysuzlanma, huysuzlaşma
xûynepakî bûn *l/ngh* huysuzlanmak, huysuzlaşmak
xûynerm *rd* yumuşak huylu
xûynermî *m* yumuşak huyluluk
xûynexweş *rd* huysuz, tabiatsız
xûynexweşî *m* huysuzluk, tabiatsızlık
xûyperî *rd* peri huylu
xûypak *nd/rd* **1.** huylu, iyi huylu, uysal, mülâyim * **ew ji bavê xwe xûypaktir e** o babasından daha iyi huylu birisi **2.** faziletli, erdemli **3.** karakterli, seciyeli
xûypakî *m* **1.** iyi huyluluk, uysallık, mülâyimlik **2.** fazilet, erdem, erdemlilik **3.** karakterlilik, seciyelilik
xûy pê ketin *l/bw* huylanmak
xûysar *rd* soğuk insan
xûyxerab *rd* kötü huylu
xûyxerabî *m* kötü huyluluk
xûyxweş *rd* iyi huylu
xûyxweşî *m* iyi huyluluk
xûz *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan) ~ **mûzî** kambur zambur (veya kambur kambur) **3.** eğik, eğinik, eğilimli, meyil * **pozê çiyê bi ser deştê de xûz e** dağın burnu oyaya doğru eğik
xûzan *bnr* xozan
xûzbûn *m* **1.** kamburlaşma **2.** iki büklüm olma **3.** eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme)
xûz bûn *l/ngh* **1.** kamburlaşmak **2.** iki büklüm olmak **3.** eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek)
xûzbûnî *m* kamburluk
xûzbûyîn *m* **1.** kamburlaşma **2.** iki büklüm oluş **3.** eğiliş (insan için, iş yaparken belini bükme)
xûzik *m* **1.** kambur (insanlar için) **2** *rd* kambur (kamburu olan) **3.** eğik, eğinik, eğimli, meyilli ~ **mûzikî** kambur zambur (veya kambur kambur)
xûzikî *rd* kamburumsu
xûzî *m* **1.** kamburluk **2.** eğim, eğiklik
xûzkirin *m* **1.** kamburlaştırma **2.** iki büklüm etme **3.** eğme
xûz kirin *l/gh* **1.** kamburlaştırmak **2.** iki büklüm etmek **3.** eğmek
xwa *nd* **1.** Allah, Tanrı **2.** sahip
xwahr *m* kız kardeş, bacı
xwak *m* kız kardeş, bacı
xwan (I) *n* han, hükümdar
xwan (II) *m* sofra
xwan (III) *rd* görünen
xwançe *m* yastağaç, yemek sofrası, senit (hamur tahtası) ~ **danîn** sofra (veya sofrayı) kurmak
xwandin *bnr* xwendin
xwanende *bnr* xwînende
xwang *bnr* xweng
xwanî *m* sofra
xwar (I) *rd* **1.** (bir şeyin alt bölümü) **2.** aşağı (bir yere göre daha alçak yerde olan) * **taxa xwarê** aşağı mahalle **3.** alt (birkaç şeyden yere yakın olanı) * **qata xwarê** alt kat
xwar (II) *rd* **1.** eğri (doğru, düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, yamuk) * **riya xwar** eğri yol **2.** eğik, eğri, yatık (yatay veya düşey olmayan, bütünüyle bir yana eğilmiş olan) * **maseya xwar** eğri masa **3.** eğinik, eğik, meyil **4.** çalık (verev kesilmiş kumaş) **5.** sahtekâr, dürüst olmayan * **nanê rastan çavê xwaran** dürüstün ekmeği sahtekârın gözü **6.** saf olmayan, içinde çer çöp olan (daha çok tahıl tanesi için) ~ **lê mêze kirin** -e eğri (veya eğri gözle) bakmak ~ **û çiv** eğri büğrü ~ **û çiv dan xwe** yan çizmek ~ **û jêr** üç aşağı beş yukarı ~ **û jor 1)** aşağı yukarı **2)** aşağı yukarı, tahminen, takriben **3)** üç aşağı beş yukarı **4)** şöyle böyle ~ **û pêçik 1)** eğri büğrü **2)** yan çizme ~ **û pêçik dan xwe** yan çizmek ~ **û vajî** çarpık çurpuk ~ **û vîç (vîço an jî vîçko)** yamuk yumuk, eğri büğrü ~ **û xudir** çarpık çurpuk **~î (...) bûn** -e eğilmek * **xwarî kevir bû** taş almak için eğildi **~î destê (yekî) bûn** (birinin) elini öpmek için eğilmek, eğilip birinin elini öpmek **~î secdeyê bûn** secdeye varmak (veya kapanmak)
xwarbar *rd* yenilir
xwarbarî *m* yenilirlik
xwarbûn *m* **1.** eğilme **2.** eğilme (insan için, iş yaparken belini bükme) **3.** bükülme **4.** boynunu bükme (bitki için; canlılığını yitirme) **5.** yatma, eğilme **6.** eğrilme, yamulma **7.** yatkınlaşma
xwar bûn *l/ngh* **1.** eğilmek * **ji ber bayê, gu-**

liyên darê xwar bûne rüzgârdan ağacın dalları eğilmiş **2.** eğilmek (insan için, iş yaparken belini bükmek) * **xwar bû silav da** eğilip selam verdi **3.** bükülmek **4.** boynunu bükmek (bitki için; canlılığını yitirmek) **5.** yatmak, eğilmek * **debr ji ber bayê tev xwar bûn** ekinler rüzgârdan dolayı yattı **6.** eğrilmek, yamulmak **7.** yatkınlaşmak

xwarbûyîn *m* **1.** eğiliş **2.** eğiliş (insan için, iş yaparken belini bükme) **3.** bükülüş **4.** boynunu bükme (bitki için; canlılığını yitirme) **5.** yatma, eğiliş **6.** eğriliş, yamuluş**7.** yatkınlaşma

xwardeçûn *jeo/m* çöküntü

xwar de çûn *l/bw* çökmek

xwardeçûyî *rd* çökkün, çökük

xwardeçûyîbûn *m* çöküklük

xwardeçûyîn *m* çöküş

xware *rd* obur

xwarejêr *h* aşağı yukarı, üç aşağı beş yukarı

xwarik (I) *n* süt dişi ~ **rast kirin** sütten kesmek

xwarik (II) *m* **1.** sürfile (seyrek ve çapraz dikiş) **2.** çapraz şekilli süs veya nakış ~ **avêtin (...)** sürfile yapmak ~ **kirin** sürfile yapmak

xwarik (III) *m* bir tür yazma

xwarik (IV) *m* eğri

xwarika hemgermê *nd* eş sıcak.eğrisi

xwarika îzobarê *erd/nd* eş basınç

xwarika îzohîpsê *nd* eş yükselti eğrisi

xwarika îzotermê *nd* eş sıcak eğrisi

xwarikî *rd* eğirice

xwarikî kirin *l/gh* taraklamak (yılankavi çizgiler boyamak)

xwarin *m* **1.** yeme, yiyim (yemek işi) * **kes ji bo xwarinê nan bi dest naxe, ew hê doza çi dike!** kimse yemeye ekmek bulamıyor daha ne istiyor! **2.** yeme (yemek yeme, karın doyurma işi) * **piştî xwarinê me çay jî vexwar** yemekten sonra çay da içtik **3.** yemek, aş (yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş) **4.** yemek (günün belli saatlerinde yenilen besin) **5.** yemek (çağrıları veya konukları yemekle ağırlama) **6.** iaşe, boğaz * **dê xwarina karkeran li ser me be** işçilerin boğazı bizden olacak ~ **bi (yekî) de neçûn 1)** iştahı kapanmak **2)** boğazından gitmemek ~ **bi (yekî) de neçûn xwarê** boğazına dizilmek ~ **bijartin (an jî neqandin)** yemek seçmek ~ **boyandin** boğazına dikkat etmek (yiyeceğine içeceğine özen göstermek) ~ **dan** yemek vermek ~ **dan (yekî)** (birine) yemek yedirmek ~ **di ber (yekî) de neçûn** boğazından gitmemek ~ **di devê (yekî) de bûn herî û di qirika (yekî) de neçûn xwarê** boğazına dizilmek ~ **di devê (yekî) de bûn wekî herî** (bir yiyecek) ağzında büyümek ~ **di qirika (yekî) de man** boğazına durmak ~ **gend û gû, şûştin reng û rû** yemek yemekle tuvalete çıkarsın, yıkanmakla yüzün gözün açılır ~ **hûr hûr xeberdan kûr kûr** yemeği yavaş yavaş sohbeti derin derin yapmak lazım ~ **lê çûn** fülüsü ahmere muhtaç olmak ~ **lê ketin** yemek dokunmak ~ **li ser (yekî) bûn** (biri) çok iştahlı olmak, çok obur olmak ~ **neqandin** yemek seçmek ~ **pê de neçûn** boğazından gitmemek ~ **pê de neçûn xwarê** iştahı kapanmak (veya kesilmek) ~ **tê de hebûn** para dönmek ~ **têr cûtin** sakal oynatmak ~ **xwarin** yemek yemek ~**a avşoqî** bulaşık suyu gibi (yemek) ~**a ber (yekî) xwarin** ağzındaki lokmasını yemek ~**a biqatix** katıklı aş ~**a bitehm** lezzetli yemek ~**a bitehm û lezet** lezzetli yemek ~**a çêjdar** lezzetli yemek ~**a êvarê** akşam yemeği ~**a êvarê bihêlin sibehê, lê karê êvarê nehêlin sibehê** akşamın işini sabaha (veya yarına) bırakma ~**a malê** ev yemeği ~**a nîvro** (an jî **navrojê)** öğle yemeği ~**a paşîvan** sahur yemeği, sahurluk ~**a sereke** baş yemek ~**a şevnivistî** bayat yemek ~**a tehmxweş** lezzetli yemek ~**a (yekî) tê de hebûn** (birinin) çıkarı olmak ~**a (yekî) tê de tune be kes ber bi (yekî) de nayê** boş torba ile at tutulmaz xwarin ~**a xwe xwarin 1)** yemeğini yemek **2)** *mec* harap olmak ~**ek kirin ber dilê xwe** atıştırmak, açlığını gidermek (içinin geçmesini azaltmak için birşeyler atıştırmak) * **heta ku xwarin hazir dibe, xwarinek bike ber dilê xwe** yemek hazırlanıncaya kadar biraz yemek atıştır ~**eke xerîb** ağız değişikliği

xwarin *l/gh* **1.** yemek (ağızla çiğneyerek yutmak) * **xwarinê zû dixwe** yemeği çabuk yiyiyor **2.** yemek (ısırmak) * **spiyan milê zarok xwarine** bitler çocuğun kolunu yemiş **3.** yemek (hakkı olmayan ve kendisine yasak edilmiş bir şeyi kabul etmek) * **malê heram dixwe** haram yiyiyor * **bertîl xwarin** rüşvet yemek **4.** yemek (harcamak, tüketmek, bitirmek) * **hebûna xwe tev di qumarê de xwar** varlığını kumarda yedi **5.** yemek (yasal yoldan cezalandırılmak) * **ceza xwar** ceza yedi **6.** yemek (birine alacağını vermemek) * **pereyê mêrik xwar** adamın parasını yedi **7.** yemek (birisine para harcamak) * **jinikan jê gelek pere xwarine** kadınlar onun parasını çok yemişler **8.** iç etmek (sahibine bildirmeden zimetine geçirmek) * **hem pereyê mêrik xwaribû û bi ser de jî çêrî wî dikir** adamın parasını iç etiği gibi bir de ona sövüyordu **9.** yemek (sürekli üzmek, tedirgin etmek) * **vî derdî ez xwarim, nehiştim** bu dert beni yedi bitirdi **10.** çektirmek * **wê dixwin** ona çok çektiriyorlar **11.** yemek (kaşındırmak, batmak, dalamak) **12.** yemek, aşındırmak, kemirmek * **kezab ji mermer dixwe** kezab mermeri yiyiyor * **zeng hesin dixwe** pas demiri kemiriyor **13.** kemirmek (bir şeyin içine işleyerek onu harap etmek)

14. ısırmak, dalamak (kumaş vb. maddeler tene değdiğinde acıtmak) * **ev qazak canê min dixwe** bu kazak beni ısırıyor **15.** yenmek (tutmak, bastırmak) * **ji bo ku ez hêrsa xwe bixwim, min pir li ber xwe da** öfkemi yenmek için çok çabaladım **16.** almak (ilâç almak) * **ez îlac dixwim** ilaç alıyorum **17.** geçmek (bir duruma uğramak, konu olmak) * **me lêdan xwar** dayaktan geçtik **18.** kırmak (tavla oyununda) **19.** yutmak (tam ve doğru söylememek) * **hin kîteyan dixwe** bazı heceleri yutuyor ~ **hel kirin** yiyip bitirmek (yemeği yiyip bitirmek) ~ **û hêran** yiyip bitirmek * **mêrê wê, wê dixwe û dihêre** kocası onu yiyip bitiriyor ~ **vexwarin** yiyip içmek * ***bixwe paşê bişêkirîne*** minnet duy * ***bixwe şîfa ye*** Lokman hekimin ye dediği * ***bixwe wekî mêran rabe weke şêran*** çekinmeden ye, üşenmeden çalış * ***dixwaze ku em bicûn û bikin devê wî*** ağzına verilmesini beklemek (veya istemek) * ***dixwim nan û avê hilnaynim mineta mala bavê*** ne sakala minnet ne bıyığa * ***dixwim nan û avê min mineta kesî navê*** ne sakala minnet ne bıyığa * ***mexwe lê binêre*** yemede yanında yat * ***nexwe hemû teaman hin jê mirov dibin goristanan*** herşey yenilmez, dikkatlı ol * ***xwaro geniyo, dawo keniyo*** senden fazlasını başkalarına vermeyi unutma, anlamında bir deyim * ***xwaro genî, dawo kenî*** senden fazlasını başkalarına vermeyi unutma, anlamında bir deyim

xwarinbar *rd* yenilir
xwarinbijêr *rd* yemek seçen
xwarinbijêrî *m* yemek seçme
xwarinçêker *nd/nt* aşçı
xwarinçêkerî *m* aşçılık
xwarindank *m* besleme çantası
xwarindev *m* günlük yiyecek-içecek, tayın
xwaringeh *m* **1.** yemekhane **2.** yemek salonu, aşhane, lokanta
xwarinî *m* azık
xwarinneqîn *rd* yemek seçen
xwarinneqînî *m* yemek seçme
xwarinpêj *nd/n* aşçı, ahçı
xwarinpêjî *m*
xwarinpêjî *m* **1.** aşçılık, ahçılık **2.** mutfak (yiyecekleri hazırlama sanatı)
xwarinxane *m* yemekhane
xwarinxur *rd* obur
xwarinxurî *m* oburluk
xwarinxwer *rd* obur, yiyici, çok yiyen
xwarinxwer *m* oburluk, yiyicilik
xwarinxweş *rd* yiyimli
xwariş *m* erzak
xwarî *m* **1.** eğiklik **2.** yamukluk
xwarîbûn *m* süzülme (göz için)
xwarî bûn *l/ngh* süzülmek (göz için)
xwarîfajik *m* elbise parçalarını birleştiren dikiş

xwarkirin *m* **1.** eğme (düz olan bir şeyi eğik duruma getirme) **2.** eğme, bükme (sert bir cismi bükme) **3.** eğdirme **4.** eğriltme, eğritme **5.** *mec* devirme, yatırma, yıkma (bir tarafa eğme)
xwar kirin *l/gh* **1.** eğmek (düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek) * **serê xwe xwar kir careke din dest bi giriyê kir** başını eğdi tekrar ağlamağa başladı **2.** eğmek, bükmek (sert bir cismi bükmek) **3.** eğdirmek * **yarê kofiya xwe xwar meke, ez dê lê bixim herim** eğdirme yar fesini, kalkar giderim **4.** eğriltmek, eğritmek **5.** *mec* devirmek, yatırmak, yıkmak (bir tarafa eğmek) * **şewqa xwe xwar kir** şapkasını devirdi
xwarkirî *rd* **1.** eğik **2.** bükülmüş, eğilmiş olan
xwarmeş *rd* eğri yürüyüşlü
xwaro *rd* alçak
xwarok *rd* obur
xwarokî *rd* eğrice (az eğri olan)
xwaromaro *rd* **1.** eğri büğrü, yamuk yumuk **2.** *h* kıvrıla kıvrıla
xwaropêşko *rd* yılankavi
xwarotî *m* alçaklık
xwarovîçiko *bnr* xwarovîçko
xwarovîçkî *rd* **1.** eğri büğrü **2.**kıvrımlı
xwarovîço *rd* eğri büğrü, yamuk yumuk
xwarovîçobûn *m* eğrilme, eğri büğrü olma
xwarovîço bûn *l/ngh* eğrilmek, eğri büğrü olmak
xwarovîçko *rd* **1.** eğri büğrü, yamuk yumuk, çarpık çurpuk **2.** zikzak **3.** yampiri, yılankavi ~ **çûn** zikzak yaparak gitmek
xwarovîçkobûn *m* yamrulma
xwarovîçko bûn *l/ngh* yamrulmak
xwarovîçkokî *h* yampirice
xwarovîçkotî *m* yampirilik, paytaklık
xwarovîçkoyî *rd* zikzaklı
xwarox *rd* obur
xwaroxî *m* oburluk
xwarpêçî *rd* zikzaklı
xwarpêçk *rd* zıkzak
xwarser *rd* eğik başlı
xwarûpêç *rd* eğri büğrü
xwarûpêçk *m* zikzaklı dikiş
xwarûvîç *rd* eğri büğrü, yamru yumuru
xwarûvîçkî *rd* **1.** eğri büğrüce, yamru yumuruca **2.** çarpıkça
xwarûvîçko *rd* eğri büğrü, yamru yumuru
xwarûxîç *rd* eğri büğrü
xwarûxudir *rd* **1.** eğri büğrü **2.** yampiri
xwarûxudirane *h* yampirice
xwarûxudirî bûn *l/ngh* yamrulmak
xwarûxudirîbûn *m* yamrulma
xwarûxudirtî *m* yampirilik
xwarzan *n* yeğengiller
xwarzê *nd/nt* yeğen, hemşirezade (kız kardeşin çocuğu)
xwarzêtî *m* yeğenlik

xwas *rd* **1.** yalın, çıplak **2.** yalın ayak
xwasila *bnr* gebol
xwasî *m* **1.** yalın, çıplak * **lingê wî xwasî bû** ayağı yalındı **2.** yalın ayak olma halı
xwaşîl *bot/m* sütleğen (Euphorbia)
-xwaz *rz/m* 'xwestin' fiilinden sıfat ve isim yapım soneki * **bela*xwaz*** belâcı * **azadîxwaz** özgürlükçü
xwaz *m* isteme
xwaza *rd* isteyen, isterikli
xwaze *m* mecaz
xwazker *rd* talip
xwazmanî *rd* mecazî
xwazûk *rd* **1.** isterikli **2.** *mec* dilenci
xwazûkî *rd* **1.** isteriklice **2.** *mec* dilencice
xwazûktî *m* **1.** isteriklilik **2.** *mec* dilencilik
xwe- *rz* öz, oto önek olarak **xwe*geran özyönetim * *xwe*rexne özeleştir
xwe *c/m* **1.** kendi, öz, nefis * **divê ku mirov tenê li xwe nefikire** insan yanlız nefsini düşünmemeli * **xwe bigire** kendini kolla * **hay ji xwe be** kendine dikkat et **2.** kendi (kişiler üzerinde direnilerek durdurulduğunda söylenir) * **bila ew bi xwe bê** kendisi gelsin **3.** kendi (bir işte başkalarının etkisi bulunmadığını anlatır) * **min bi xwe kir** ben kendim yaptım **4.** kendi (kendisi, kendileri, o ve onlar yerine) * **gelo ew bi xwe ne li mal in?** kendileri evde yoklar mı? **5.** kendi (iyelik zamiriyle) * **ev mala min bi xwe ye** bu kendi evim * **ramana me bi xwe** kendi düşüncemiz ~ **amade kirin 1)** kendini hazırlamak **2)** çemrenmek, paçaları sıvamak ~ **anîn bîra (yekî)** andırmak ~ **anîn çêkirinê** dövülmeyi hak etmek, aranmak, kaşınmak ~ **anîn çêran** küfür yemiyi hak etmek ~ **anîn gotinan** lâf yemiyi hak etmek ~ **anîn lêdanê** dövülmeyi hak etmek, aranmak, kaşınmak ~ **anîn lêxistinê** dövülmeyi hak etmek, aranmak, kaşınmak * **te xwe tam aniye lêxistinê** sen aranıyorsun âdeta ~ **avêtin (cihekî)** (bir yere) kendini atmak, (bir yere) kapağı atmak ~ **avêtin (tiştekî)** -e atlamak (binmek) * **ez dixwazim xwe biavêjim keştiyekê û herim** gemiye atlayıp gitmek istiyorum ~ **avêtin (yekî) 1)** (birine) ricada bulunmak **2)** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin agir** kendini ateşe atmak ~ **avêtin avê 1)** suya girmek **2)** suya atlamak ~ **avêtin ber bextê (yekî)** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya umnak) ~ **avêtin bext** bahtına sığınmak ~ **avêtin bext û namûsa (yekî)** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin bext û tora (yekî)** (birinin) bahtına sığınmak, (birine) sığınmak ~ **avêtin bextê (yekî)** (birinin) bahtına sığınmak, ocağına düşmek, (birine) sığınmak ~ **avêtin der û dawê (yekî)** eteğine düşmek (veya sarılmak), eline eteğine sarılmak ~ **avêtin derê (yekî)** (birinin) dergahına sığınmak ~ **avêtin dexaleta (yekî)** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) ~ **avêtin dexlê (yekî)** (birine) sığınmak ~ **avêtin erdê** kendini yere atmak ~ **avêtin her du piyan** köstek vurmak (güreşte) ~ **avêtin hêşata (yekî)** (birine) sığınmak) ~ **avêtin kerî û lalîtiyê** kendini sağırlığa vermek (veya vurmak) ~ **avêtin lingê hemberê xwe** çift dalma (güreşte) ~ **avêtin mehdera (yekî)** (birinin) şefaatine sığınmak ~ **avêtin meydanê** meydana atılmak ~ **avêtin nav (tiştekî)** lâfa atılmak ~ **avêtin nav agir** kendini ateşe atmak ~ **avêtin nav dest û piyên (yekî)** ayaklarına kapanmak ~ **avêtin navê** lâfa atılmak, ortaya atılmak ~ **avêtin nav rastê** meydana atılmak ~ **avêtin pê** dalmak (güreşte) ~ **avêtin pêsîra (yekê)** ocağına düşmek ~ **avêtin pêş** öne atılmak ~ **avêtin pêşiyê** öne atılmak ~ **avêtin pişta (yekî)** ardılmak, sırtına asılmak ~ **avêtin rastê** meydana atılmak ~ **avêtin ser (...)** -e abanmak, üzerine atlamak ~ **avêtin ser (tiştekî)** yüklenmek (kendi ağırlığını başka bir şey üzerine vermek, bedeniyle abanmak) ~ **avêtin ser cila (yekî)** eşiğine yüz sürmek ~ **avêtin ser der û dawê (yekî)** eteklemek ~ **avêtin ser dest û piyên (yekî)** ayağına düşmek, eteğine düşmek (veya sarılmak), eline ayağına kapanmak (sarılmak veya düşmek), (birinin) dizlerine kapanmak ~ **avêtin ser siya piştê** yan gelip yatmak, yan gelmek ~ **avêtin serê 1)** -e abanmak, üzerine çullanmak **2)** -e kapanmak (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek) * **xwe avête ser kurê xwe** çocuğunun üstüne kapandı ~ **avêtin sîperê 1)** siperlenmek **2)** (bir şeyi veya yeri) siper almak ~ **avêtin talûkeyê** tehlikeye atlamak, kendini tehlikeye atmak ~ **avêtin stûyê hev** (birbirine) sarılmak ~ **avêtin tor û bextê (yekî) 1)** (birine) sığınmak, eteğine yapışmak (veya sığınmak), eşiğine yüz sürmek **2)** koltuğunun altına sığınmak ~ **avêtin xaret û xîretên (yekî)** (birine) sığınmak, ayağına düşmek ~ **avêtin xetereyê** tehlikeye atlamak, kendini tehlikeye atmak ~ **behicandin** tatlı canını sıkmak ~ **berdan deştê** düze inmek ~ **berdan ser çokan** (an jî **ejnûyan)** dizlerinin üstüne çökmek, diz üstüne çökmek ~ **berdest kirin** birine teslim olmak ~ **bi ber ba xistin** (birine) aldırmak ~ **bi (yekî) de rûçikandin** varını yoğunu birine vermek, sahiplenmek ~ **bi (yekî) re daxistin** (biriyle) boy ölçmek ~ **bi dest re** (an jî **ve) berdan** teslim olmak (bir kadın bir erkeğe kendini vermek) ~ **bi diyarî (yekî) xistin** birine uğramak ~ **bi erdê re kaş kirin** sürünmek (sürünerek ilerlemek) ~

bi heft avan şûştin kendini ak pak etmek ~ **bi heft û nîvan girê dan** iki dirhem bir çekirdek (çok güzel ve özenli giyinmek) ~ **bi kar û bar kirin 1)** hazırlığını yapmak, hazırlanmak **2)** çemrenmek, paçaları sıvamak ~ **bi (yekî) re daxistin** (birisiyle) boy ölçüşmek ~ **bi keyso meyso kirin** kılığına çeki düzen vermek ~ **bi paş ve kişandin** geri çekilmek ~ **bi ser de dadan** -e abanmak ~ **bi ser hev dan** sıkışmak (dar bir yere zorlasığmak) ~ **bi ser hev de dan** sığışmak ~ **bi ser û guh kirin** çulu düzmek veya düzeltmek (maddi durumu iyileşmek) ~ **bi** ~ kendi kendine ~ **bi (tiştekî) zanîn** kendini fasulye gibi nimetten saymak ~ **bi zimanê xwe dan dest** kendini ele vermek ~ **bi zimanê xwe dan girtin** kendini ele vermek ~ **bi zorekê avêtin (cihekî)** (kendini) dar atmak * **mêrikê reben xwe bi zorekê avête malê** zavallı adam, kendini dar eve attı ~ **bi zorekê jê avêtin** -den dar kaçmak (istemediği bir çevreden kendini dışarı atmak) ~ **bi zorekê avêtin cihekî û ruhê xwe xelas kirin** canını (bir yere) zor atmak ~ **bidin alî** *b* savulun, açılın, destur ~ **bikim çend parçe** kaç parça olayım ~ **biqelêşe** *g/h* ancak (olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle) * **ev pênûs xwe biqelêşe pênc milyon lîra dike** bu kalem ancak beş milyon lira eder ~ **boyax kirin** boyanmak, boya kullanmak (makyaj yapmak) ~ **cidî kirin** ciddileşmek, takınmak ~ **çeng kirin** üzerine atlamak ~ **çengî kirin** üzerine atlamak, -e saldırmak ~ **dadana bi ser de** abanma ~ **dakirin avê** suya girmek ~ **dan (cihekî)** çekilmek (bir yere, bir duruma geçmek) * **xwe daye goşe** köşeye çekilmiş ~ **dan (karekî)** kendini kaptırmak (uğraşmaya başladığı bir işten kendini kurtaramamak) **3)** yumulmak, girişmek, saldırmak ~ **dan (tiştekî) 1)** (bir şeye) kendini vermek (vurmak veya çalmak) * **xwe daye xebatê** kendini çalışmaya vermiş **2)** dayanmak (bütün gücünü kullanarak bir işi yapmak) * **bi hemî hêza xwe ve, xwe dan erebeyê** bütün güçleriyle arabaya dayandılar **3)** sarılmak (büyük bir istekle kendini vermek) * **piştî ku derbasî pola duduyan bû hîn bêhtir xwe da dersên xwe** ikinci sınıfa geçince daha fazla derslerine sarıldı ~ **dan (tiştekî) 1)** üstüne kapanmak, aralıksız çalışmak **2)** kendini vakfetmek ~ **dan alî 1)** (bir kimse) kayıplara karışmak **2)** *argo* toz olmak, gözden kaybolmak ~ **dan alî Xwedê** kendini dine vermek ~ **dan banî** yukarı tarafa çekilmek ~ **dan belayê** belâ aramak, belâsını aramak ~ **dan ber (tiştekî) 1)** başında durmak, nöbetini tutmak **2)** -e yanaşmak (gemi, vapur gibi; iskeleye, kıyıya varmak) ~ **dan ber barê (yekî)** (birine) yardımcı olmak, yardım etmek, (birine) destek çıkmak ~ **dan ber bêhna (yekî)** (birinin) ağız kokusunu çekmek ~ **dan ber hev** ölçüşmek * **were em xwe bidin ber hev ka kî dirêj e kî kin e** gel ölçüşelim, kim uzun kim kısaymış ~ **dan ber periyê** köşeye oturmak (kız için, gelin olmak) ~ **dan ber sîberê** gölgelenmek ~ **dan ber tavê** güneşlemek, güneşlenmek, güneş banyosu yapmak ~ **dan bin barê xwar-** muhtaca yardım elini uzatmak ~ **dan çiya 1)** dağa çıkmak **2)** dağa çıkıp ona sığınmak ~ **dan dest 1)** kendini ele vermek **2)** yakayı ele vermek ~ **dan diyar 1)** seyretmek, izlemek **2)** uzaktan bakmak (veya seyirci kalmak) ~ **dan dîn** kendini dine vermek ~ **dan ecibandin** varlık göstermek ~ **dan erdê** küsmek, küsüp gelmemek ~ **dan fesadiyan** kendini fesada vermek ~ **dan kêleka (yekî) 1)** (birinin) yanına oturmak **2)** (birinin) yanında yer almak, saf tutmak ~ **dan nivîsandin** kendini yazdırmak (veya kaydetmek) ~ **dan nîşandan** kendini göstermek * **bêdeng nemînin, ca xwe bidin nîşandan** haydin susmayın, kendinizi gösterin bakalım ~ **dan pişta (yekî)** (birine) arka çıkmak ~ **dan qunc** kenara çekilmek ~ **dan rê** yola koyulmak ~ **dan ser (tiştekî) 1)** -e kapanmak (yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek) **2)** kendini bırakmak (çevreyle ilişkisini keserek yalnız bir konuyla ilgilenmek) ~ **dan ser behra aqil 1)** düşünceye dalmak **2)** dalıp gitmek ~ **dan ser bextê (yekê)** kızın bahtına mani olmak ~ **dan ser pozê (tiştekî)** ilişmek (bir şeyin kenarına kısa bir süre için oturmak) * **xwe da ser pozê sedrê** sedire köşeden ilişti ~ **dan ser serê (yekî)** başına dikilmek (birinin yanında uzaklaşmamak, uno denetimi altında bulundurmak) ~ **dana tavê** güneş banyosu yapmak ~ **dan ser (yekî) 1)** (birini) kayırmak, arka çıkmak **2)** (birine) sahip çıkmak, kollamak **3)** üstüne saldırmak ~ **dan serê** sıkı çalışmak, asılmak ~ **danîn ser (...)** -e konmak * **çivîk xwe danî ser guliyê darê** kuş ağacın dalına kondu ~ **danîna li kerîtiyê** dumamazlıktan gelme ~ **danîna li nezaniyê** bilmemezlikten gelme ~ **danîna li xamiyê** bilmemezlikten gelme ~ **di avê de kirin** suya dalmak ~ **di ber (...) de edem kirin** saçını süpürge etmek ~ **di ber (...) de pûç kirin** saçını süpürge etmek ~ **di ber her tiştî re kirin** kendini ilgilendirmeyen işlere karışan ~ **di ber (tiştekî) re kirin** sokulmak, sokuşmak ~ **di ber re kirin 1)** sokulmak, sokuşmak **2)** söze atılmak, ortaya atılmak ~ **di ber tiştên mezin re kirin** başından büyük işlere girişmek (veya kalkışmak) ~ **di (yekî) dan 1)** sürtünüp durmak **2)** (birinin) burnuna girmek ~ **di kewara garis û dexlê de dîtin** kendini darı ambarında

görmek ~ **di mirovan dan** yüze gülmek (sevimli görünmeye çalışmak) ~ **di nav re kirin** sokuşmak ~ **di rûyê (yekî) de neêxistin** hayır diyememek, söylenmesi gereken şeyi zamanında söylememek ~ **di ser re avêtin** üstünden atlamak ~ **dirêjî (tiştekî) kirin 1)** -e uzanmak **2)** -e saldırmak ~ **dîtin nedîtin 1)** kendini bildi bileli **2)** kendini bilmek (kendisinin ve çevresinin bilincine varmak) ~ **dikirin rûnê ser nan** yağcılık yapmak ~ **dûrî civatê dan** kendini topluluktan ayrı durmak ~ **eyan kirin 1)** kendini ayan beyan etmek **2)** (kendi) maskesini atmak ~ **fedayî (...) kirin 1)** kendini birine feda etmek **2)** -e adamak (kendini bir şey uğruna feda etmek) ~ **gewz kirin** çulu düzmek veya düzeltmek (maddi durumu iyileşmek) ~ **giran kirin** kendini ağır satmak ~ **gihandin (tiştekî) 1)** (bir şeye) ulaşmak **2)** -e ulaşmak (elde etmek, erişmek) ~ **girê da bi heft û nîvan** iki dirhem bir çekirdek (çok güzel ve özenli giyinmek) ~ **giro miro kirin** sinirlenmek, diklenmek ~ **givaştin ser hev** büzülmek ~ **(tiştek) hesabandin 1)** kendini birşey saymak **2)** geçinmek, taslamak * **ew jî xwe şair dihesibîne** o da şair geçiniyor ~ **hewaguhêzî kirin** hava değiştirmek (iklimi değişik bir yere gidip bir süre oturmak) ~ **hêlekan kirin** sallanmak (salıncak, hamak v. de kendini sallamak) ~ **hilanîn li erdê xistin 1)** zıplamak **2)** tepki gösterip kabul etmemek, red etmek ~ **hîn kirin** kendini alıştırmak ~ **hînî (...) kirin** kendini (bir şeye veya kimseye) alıştırmak ~ **jê bi zor û kutek filitandin 1)** (birinden) kendini zor belâ kurtarmak **2)** (bir yere) kendini dar atmak ~ **jê bi zorekê xelas kirin** (birinden) kendini zor belâ kurtarmak ~ **jê dan paş** adımını geri almak (başladığı bir işten geri dönmek) ~ **jê dûr êxistin** -den uzak durmak ~ **jê dûr girtin** kendini bir şeyden uzak tutmak ~ **jê filitandin 1)** -den kendini kurtarmak **2)** başından atmak (yapılması güç bir işi yapmaktan kurtulmak) **3)** ayağının bağını çözmek (serbest davranmasını engelleyen ilişkilere son vermek) **4)** *argo* satmak * **eger ku ez karibim xwe jê bifilitînim ez dê werim ba we** onu satabilsem size geleceğim **5)** pösteyi kurtarmak (hoş olmayan bir durumdan kurtulmak) ~ **jê hêvişandin** (birinden) sakınmak, korumak ~ **jê himet nekirin** -den sakınmamak ~ **jê nedan paş** (bir iş yapmaktan, birinden) geri kalmamak ~ **jê nekirin** -den ilişkisini kesmemek, selâmı sabahı kesmemek ~ **jê piştrast kirin** eşeğini (veya atını) sağlam kazığa bağlamak ~ **jê re hazir kirin 1)** -e kendini hazırlamak **2)** *mec* soyunmak ~ **jê re kirin erd** (an jî ax û xwelî) (birine) çok saygı göstermek, varını yoğunu ona peşkeş çekmek ~ **jê re kirin sîper** (bir şeye veya kimseye kendini) siper etmek ~ **jê rihet kirin 1)** -den kurtulmak **2)** safra atmak ~ **jê şûştin** işin içinden çıkmak (veya sıyrılmak) ~ **jê xelas kirin 1)** -den kendini kurtarmak **2)** ayağının bağını çözmek (serbest davranmasını engelleyen ilişkilere son vermek) **3)** pösteyi kurtarmak (hoş olmayan bir durumdan kurtulmak) **4)** işin içinden çıkmak (veya sıyrılmak) **5)** safra atmak ~ **ji adet derxistin 1)** açılıp saçılmak (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlamak) **2)** paskalya yumurtası gibi (yüzüne çok alık sürenler için) ~ **ji balê nedan alî** başına dikilmek (birinin yanında uzaklaşmamak, uno denetimi altında bulundurmak) ~ **ji ber çavan dan alî** göze görünmemek (ortaya çıkmamak, ortalıkta dolaşmamak, saklanmak) ~ **ji ber (yekî) çep kirin** (birinden) saklanmak ~ **ji ber dan alî** -den kaçmmak ~ **ji ber (yekî) dan alî** (birinden) kaçmak ~ **ji ber pozê (yekî) nedan alî** burnundan ayrılmamak * **bila nebêjin ku bi şev û roj xwe ji ber pozê keçikê nade alî** demesinler ki gece gündüz kızın burnundan ayrılmıyor ~ **ji ber (...) weşandin** -den çekilmek ~ **ji berê dan alî** -den bucak bucak kaçmak ~ **ji binê eba dernexistin** gerçek kişiliğini ortaya çıkarmamak, gerçek kişiliğini dışa vurmamak ~ **ji bîr kirin 1)** unutmak **2)** dalmak **3)**yozlaşmak, assimile olmak, özünden uzaklaşmak ~ **ji cihê xwe neleqandin** kılını kıpırdatmamak (veya oynatmamak) ~ **ji dil dan (tiştekî)** (bir şeye) kendini tam vermek ~ **ji erka (peywir** an jî **vatiniya) xwe kirin** görevden ayrılmak ~ **ji gunehan weşandin 1)** arınmak (ruhun tutkulardan temizlenmesi) **2)** günah çıkarmak (Hristiyanlarda) ~ **ji (cihekî) kirin** (bir yerden) elini ayağını kesmek (veya çekmek) ~ **ji mesrefê nedan paş** masraflardan kaçınmamak ~ **ji mêran girtin** erkekten kaçmak, örtünmek, saklanmak (kadın için) ~ **ji dîn û îman kirin 1)** kendini dinden imandan etmek **2)** yalan yere yemin etmek ~ **ji dû nedan alî** peşini bırakmamak, peşinden ayrılmamak ~ **ji nav milet dan alî** bir köşeye çekilmek ~ **ji navê dan alî** aradan çekilmek ~ **ji nivîskariyê re hazir kiriye** yazarlığa soyunmak **(yek)** ~ **ji qata mêran hesibandin** kendini adamdan saymak ~ **ji reha qûnê şidandin** var gücüyle bağırmak, kıçına zor vermek ~ **ji rê bernedan** yolu takip etmek, belli bir yöne gitmek ~ **ji tiştên nepak bêrî kirin** tezkiyesini düzeltmek (ahlâhça kötü tanınmışken durumunu düzeltmek) ~ **ji Xwedê kirin** (birinin) günahını almak, yalan yere konuşmak ~ **kêmî (yekî) dîtin** -den kendini aşağı görmek * **Nevîn tim xwe kêmî mirovan dîtibû** Nevin insanlardan kendini hep aşağı gör-

müştü ~ **kirin (cihekî)** -e kapanmak * **xwe kiriye hundir û misêwa dixebite** eve kapanmış, habire çalışıyor ~ **ax û xwelî** aşırı saygı göstermek ~ **kirin ber çavê (yekî)** (birinin) damarına girmek ~ **kirin ber devê (yekî)** burnunun dibine sokulmak ~ **kirin ber loman** adının kötüye çıkmasına sebep olmak ~ **kirin binê deyn** borca girmek, borç altına girmek ~ **kirin bîra (yekî)** kendini hissettirmek **(yek)** ~ **kirin cihê merivan** (an jî **mirovan**) kendini adam yerine koymak ~ **kirin çav** satmak (bir kimse kendini olduğundan daha değerli göstermek) ~ **kirin çavên (hevalan)** kendini satmak (kendisinde olmayan iyi nitelikleri varmış gibi göstermek) ~ **kirin çavên (yekî)** (birinin) gözüne girmek ~ **kirin çincîla (yekî)** (birine) sığınmak, (birinin) şefaatine sığınmak ~ **kirin dar** kendini kasmak ~ **kirin dilan** kalbine girmek ~ **kirin dilê (yekî)** kalbine girmek ~ **kirin hevalê (yekî)** **1)** kendini başkasıyla bir tutmak **2)** (birinin) düzeyine inmek ~ **kirin kurîşk** büklüm püklüm olmak, sınık olmak ~ **kirin mesrefê** masrafa girmek ~ **kirin nav dest û piyan** kendini alçaltmak ~ **kirin nav tiştan** söze atılmak ~ **kirin nav xeberdanê** söze atılmak ~ **kirin qalikê xwe** (kendi) kabuğuna çekilmek ~ **kirin quncekî telandin** köşeye sinmek ~ **kirin reşê (yekî)** kendine ... süsü vermek ~ **kirin rê** yola koyulmak ~ **kirin rûnê ser nan** kendini sevdirmek ~ **kirin şorbeşîra ber nexweşan** süslenip püslenmek (kadınlar için) ~ **kirin şûna kiroxan** alıcı kılığına girmek ~ **kirin sîperê** siperlenmek ~ **kirin weka pirê** *sp* köprü kurmak ~ **kişandin hev** büzüşmek ~ **kur û kem kirin** (kendi) saçını başını yolmak ~ **kureve kirin (yekî)** ardılmak, sırtına asılmak ~ **kutan ber devê (yekî)** (birinin) burnuna girmek ~ **lewitandin** **1)** kendini batırmak **2)** işi yüzüne gözüne bulaştırmak ~ **lê dananîn** oralı olmamak (veya oralı bile olmamak) ~ **lê kirin xweyî** saphiplenmek ~ **lê nekirin xweyî** **1)** oralı olmamak (veya oralı bile olmamak) **2)** görmezlikten gelmek ~ **li avê xistin** suya vurmak ~ **li (wî) alî nekirin xweyî** o taraflı olmamak ~ **li ber (...) girtin** dayanmak (yetişmek, yeter olmak) * **nan xwe li ber zarokan nagire** ekmek çocuklara dayanmıyor ~ **li ber (...) negirtin** dayanmamak ~ **li ber qaleyê bi rêz kirin** *sp* baraj kurmak (veya yapmak) ~ **li berê ker kirin** kulak kesilmek ~ **li berê pehn kirin** kurulmak (sofraya rahatça oturmak) * **xwe wisan li ber xwarinê pehn kiribû qet mepirse** yemeğe öyle kurulmuştu ki hiç sorma ~ **li berê xweş kirin** **1)** (herhangi bir şeye) kurulmak **2)** kurulmak (sofraya rahatça oturmak) * **xwe li ber xwarinê xweş kir** yemeğe kuruldu ~ **li bêdengiyê danîn** kendini sessizliğe vermek ~ **li bêfehmiyê danîn** anlamazlıktan gelmek ~ **li bihurê (yekî) xistin** (birine) nazı geçmek ~ **li (yekî) danîn** yüzüne gülmek (dostluk göstermek, alakalanmak) ~ **li deng girtin** sesi takip etmek ~ **li dengê (yekî) girtin** (birinin) sesi takip etmek ~ **li dînîtiyê** (an jî **dîniktiyê) danîn** kendini deliliğe vurmak ~ **li eksê danîn** inata binmek ~ **li erdê pehn kirin** serilip serpilmek, serilip yatmak ~ **li erdê raxistin** serilip serpilmek ~ **li (yekî) girtin** eteğine yapışmak (veya sığınmak) ~ **li ingê danîn** inadı tutmak ~ **li ker û laliyê danîn** kendini sağırlığa vurmak (veya vermek) ~ **keregêjiyê danîn** kendini aptallığa vurmak ~ **li keriyê danîn** **1)** kendini sağırlığa vermek, kendini duymamazlığa vermek **2)** duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak, o taraflı olmamak ~ **li kerî danîn** **1)** kendini sağırlığa vermek, kendini duymamazlığa vermek **2)** sesini çıkarmamak ~ **li kerîtiyê** (an jî **kerîtî) danîn** **1)** kendini sağırlığa vermek, kendini duymamazlığa vermek **2)** duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak **3)** kendini pişkinliğe vurmak ~ **li kêlek quraftin** bel kırmak ~ **li kubariyê danîn** kırılıp dökülmek (kibar görünmeye çalışmak) ~ **li mêraniyê danîn** erkeklenmek ~ **li nazikiyê danîn** kırılıp dökülmek (kibar görünmeye çalışmak) ~ **li nebihîstinê** (an jî **nesehkirinê) danîn** işitmemezlikten gelmek ~ **li nedîtinê danîn** **1)** görmezlikten gelmek, görmezden gelmek **2)** (bir şeye) gözünü yummak ~ **li nexweşînê danîn** hastalık taslamak ~ **li nezaniyê danîn** **1)** kendini cahilliğe vurmak **2)** bilmezlikten gelmek **3)** kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak) ~ **li pêş neynikê şûtik û lehtik kirin** (ayna önünde) süslenip püslenmek ~ **li piyan girtin** **1)** ayakta durmak **2)** basmak **(küçük çocuklar için** ayakta durabilmek) ~ **li qubedetiyê danîn** kabadayılık taslamak ~ **li ser kêlekê avêtin** yanlamak (keyfince yaşamak) ~ **li ser lingan girtin** basmak (küçük çocuklar için ayakta durabilmek) ~ **li ser siya piştê avêtin** yan gelip yatmak, pineklemek ~ **li serê hûr kirin** (birine) toz kondurmamak ~ **li serê neqaîl kirin** (birine) toz kondurmamak ~ **li serê kuştin** (birine) toz kondurmamak ~ **li tiştan werkirin** balıklama atlamak (bir işe, duruma veya harekete sonucunu düşünmeden girişmek) ~ **li tiştên mezin qirase kirin** büyük oynamak (büyük bir tehlikeyi göze alarak bir işe girişmek) ~ **li vî alî li wî alî quraftin** bel kırmak, salına salına gitmek ~ **li xanıî danîn** bilmezlikten gelmek ~ **li xewa kêrgoşkan danîn** tavşan uykusuna yatmak **(roviyê fenek e)** ~ **li xewê danîn** til-

ki uykusuna yatmak ~ **makyaj kirin** makyajlanmak ~ **mebehicîne!** patlama! ~ **melûsankî kirin** ezilip büzülmek ~ **nas dike** kendini bilen (veya bilir) ~ **mezin hesibandin** (kendini) dev aynasında görmek ~ **mezin kirin** (kendini) dev aynasında görmek ~ **nedan berê** -den kaçınmak ~ **nedan zorê** (an jî **zehmetê**) sıkıntıya gelememek **(yek)** ~ **nedîtin** ne olduğunu bilememek ~ **nespartin tiştekî** (bir şeye) yüzü olmamak (bir şeye dayanamamak) ~ **nîşan dan 1)** kendini göstermek **2)** boy göstermek * **xwe piçek da nîşan dan û çû** gelip biraz boy gösterip gitti hat **3)** yoklamak (ara sıra etkisini göstermek) * **li gorî ku ez derman jî dixwim, dîsa jî êşa min xwe nîşan dide** ilaç aldığım halde ağrılarım yine beni yokluyor **4)** sivrilmek ~ **... nîşan dan** (kendine veya herhangi bir şeye) ... süsü vermek ~ **nû kirin 1)** kendini yenilemek **2)** çulu düzmek veya düzeltmek (giyim kuşamını yenilemek) ~ **paqij xweyî kirin** kılığına çeki düzen vermek ~ **pê de rûçikandin** varını yoğunu birine vermek, sahiplenmek **pê mijûl kirin** -e oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek ~ **pê papo kirin** -e oyalanmak ~ **pê re gihandin** yardımına koşmak ~ **pêşan dan** gövde gösterisi yapmak ~ **pihêt girtin** sıkı durmak ~ **pir mezin dîtin** kendini dev aynasında görmek ~ **qet tune kirin** kendini hiçleştirmek ~ **quncifandin ser hev** ezilip büzülmek, büzülüp oturmak (veya kalmak) ~ **qure qure kirin** kurum kurum kurumlanmak (veya kurulmak) ~ **qurus kirin** avucuyla su içmek için eğilmek ~ **radest** (an jî **teslîm**) **kirin** teslim olmak ~ **ranegirtin stêrk kirin xwarê** göz yaşlarına engel olamamak (veya yaşlarını tutamamak) ~ **rihet kirin** içini dökmek, rahatlamak ~ **seriyek hesab kirin** kendini bir şey sanmak ~ **serwer** (an jî **zal**) **kirin** kendini eğemen kılmak ~ **serxweş kirin** kafayı tütsülemek ~ **spartin (...)** -e yaslanmak, dayanmak ~ **spartin (cihekî)** kaynağını almak * **rayeyeke ku xwe naspêre qanûnan** kaynağını yasadan almayan bir yetki ~ **spartin (yekî) 1)** (birine) sığınmak **2)** (birine) teslim olmak **3)** yaslanmak, dayanmak ~ **şaş nekirin** soğuk kanlılığını bozmamak, tetiğini bozmamak ~ **şidand** tabana (veya tabanlara) kuvvet ~ **şidandin 1)** kendini kasmak **2)** tabana (veya tabanlara) kuvvet kaçmak ~ **tenya kirin** halvet olmak ~ **tev mede!** davranma!, kımıldama! ~ **tê re avêtin** -den atlamak (yüksek yerden alçak yere kendini bırakmak) * **xwe di pencereyê re avêt** pencereden atladı ~ **tê re berî xwarê dan** -den atlamak (yüksek yerden alçak yere kendini bırakmak) * **xwe di pencereyê re berî xwarê da** pencereden atladı ~ **tiştek hesab kirin** (an jî **hesibandin**) kendini birşey saymak ~ **vala kirin** boşalmak, içini dökmek, rahatlamak ~ **vede!** savul! ~ **vir de wir de kirin 1)** kıvırıp durmak **2)** kıvırmak (uydurup söylemek) ~ **vir de û wir de nedan** kıvırmama ~ **wekî term dirêj kirin** leş gibi serilmek ~ **winda kir** açtı ağzını yumdu gözünü ~ **winda kirin 1)** kendini kaybetmek **2)** dünyayı gözü görmemek (ölçülü davranamamak) ~ **wê de bide!** (an jî **bidin**) savul! (veya savulun!) ~ **xistin ber çavê (yekî)** (birinin) damarına girmek ~ ~ **xwarin** kendi kendini yemek (veya kendini yemek) ~ **xweş firotin** kendini satmak (kendisinde olmayan iyi nitelikleri varmış gibi göstermek) ~ **ya li mêrekî çê ya jî li çiyayekî asê bigirin** ya yiğit mert birine ya da geçit vermez bir dağa sığının ~ **zal kirin** kendini eğemen kılmak ~ **zana kirin** derinleşmek (bilgisini genişletmek) ~ **zane** kendini bilen (veya bilir) ~ **zerî (yekî) kirin** (birinin) üstüneveya üzerine atlamak

xwealastin *m* yalanma, yalanış

xwe alastin *l/gh* yalanmak

xweamadekirin *mbw* **1.** hazırlanma, kendini hazırlama **2.** davranma (bir işi yapmaya hazır olma, hazırlanma)

xwe amade kirin *l/bw* **1.** hazırlanmak, kendini hazırlamak **2.** davranmak (bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak)

xweanîn *m* kendini ifade etme

xwe anîn *l/gh* kendini ifade etmek

xwe aqilmend dîtin *l/bw* akıllı geçinmek

xwearastin *m* bezenme, donanma, süslenme

xwe arastin *l/gh* bezenmek, donanmak, süslenmek

xwearastî *rd* bezenik, donanmış, süslenmiş

xweavêtin *m* **1.** kendini atma, atlama (belli bir yükseklikte aşırma)**2.** atılma **3.** *sp*dalış, plonjon **~a bi çetiran 1)** paraşüt ile atlama (paraşüt kuesinde atlama) **2)** *lşk* paraşüt ile atlama (taktik amaçlarla belli bir bölgeye havadan inme veya bir tehlikeden kurtulmak için uçaktan paraşütle atlama) **a bi dar** *sp* sırıkla atlama **~a bi nîze** *sp* sırıkla atlama

xwe avêtin *l/gh* **1.** kendini atmak, atlamak (belli bir yükseklikte aşırmak) **2.** atılmak **3.** atlanılmak * **ji cihekî ev çend bilind mirov xwe navêje** bu kadar yükseklikten atlanılmaz

xweavêtî *rd* kendini atmış, atlanmış olan

xwebadan *m* **1.** kıvırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) **2.** süzülme (uyumlu ve salınarak yürüme)

xwe ba dan *l/bw* **1.** kıvırmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) **2.** süzülmek (uyumlu ve salınarak yürümek)

xwebadayîn *m* **1.** kıvırış (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) **2.** süzülüş (uyumlu ve salınarak yürüme)

xwebalastin *m* **1.** yalanış, yalanma **2.** karşı cinse ilgi duymaya başlayan bir kimse kendisine çeki düzen vermeye başlama
xwe balastin *l/gh* **1.** yalanmak **2.** karşı cinse ilgi duymaya başlayan bir kimse kendisine çeki düzen vermeye başlamak
xwe banyo kirin *l/bw* banyo yapmak
xwebawer *rd* kendine güvenen
xwebawerî *m* öz güven
xwe belek kirin *l/bw* **1.** kendini belli etmek **2.** ortaya çıkmak
xwebengî *rd* kendine âşık
xweber *rd* kendiliğinden, otomatik (insan için; irade dışında yapılan davranış)
xweberî *m* kendiliğindenlik, otomatiklik
xweberda *nd/rd* hovarda
xweberdan *m* **1.** süzülme, süzülüş (kuş için; havada lerleme) **2.** kendini salma, vidaları gevşeme **3.** (cinsel) organını dikleme **4.** yalan atma
xwe berdan *l/bw* **1.** süzülmek (kuş için; havada lerlemek) **2.** kendini salmak, vidaları gevşemek **3.** (cinsel) organını diklemek **4.** yalan atmak
xweberdatî *m* hovardalık
xweberevanî *m* öz savunma, kendini savunma
xwe berhev kirin *l/bw* toparlanmak
xwe berojk kirin *l/bw* güneşlemek, güneşlenmek
xweberhêvotî *m* öz öğrenimli
xweberî *m* öz devim, otomasyon
xweberîbûn *m* otomatikleşme
xweberî bûn *l/ngh* otomatikleşmek
xwebertî *m* öz devinim, otomatizm
xwebexşandîbûn *bj/nd* öz bağışıklık
xwebexşîn *m* kendini feda etme, kendini adama
xwebexşkirin *m* kendini feda etme
xwe bexş kirin *l/bw* kendini feda etmek
xwebêçekkirin *m* silâhsızlanma
xwe bêçek kirin *l/bw* silâhsızlanmak
xwebêçekkirî *rd* silâhsızlanmış olan
xwebêj *m* anlam, mana
xwebêjî *rd* anlamsal
xwebêsîlehkirin *m* silâhsızlanma
xwe bêsîleh kirin *l/bw* silâhsızlanmak
xwebêsîlehkirî *rd* silâhsızlanmış olan
xwebiçekkirin *m* silâhlanma
xwe bi çek kirin *l/bw* silâhlanmak
xwe bi çepeve kirin *l/bw* **1.** sapmak, yolunu değiştirmek **2.** birilere görünmemek için yolunu değiştirmek
xwe bi dest re berdan *l/bw* teslim olmak (bir kadın bir erkeğe kendini vermek)
xwebidestreberdayî *rd* teslim olmuş olan (bir kadın bir erkeğe kendini vermiş olma)
xwe bi kar û bar kirin *l/bw* hazırlanmak, hazırlık yapmak
xwe bi keramet kirin *l/bw* keramette bulunmak
xwebikeyskirin *m* **1.** kendine çeki düzen verme **2.** toparlanma **3.** kendini toparlama, kendini toplama (herhangi bir konuda eskiden kötü olan durumunu düzeltme)
xwe bi keys kirin *l/bw* **1.** kendine çeki düzen vermek **2.** toparlanmak **3.** kendini toparlamak, kendini toplamak (herhangi bir konuda eskiden kötü olan durumunu düzeltmek)
xwe bi paş ve kişandin *l/bw* geri çekilmek
xwe bi ser de dadan *l/bw* abanmak
xwe bi ser hev de dan *l/bw* sıkışmak (yer açmak için)
xwe bi serî kirin *l/bw* yuva kurmak, evlenmek
xwe bi xwe *h* **1.** kendi kendine (bir kimseyle dayanışmaksızın, ilgisi, ilişkisi olmadan) * **mirovek xwe bi xwe dikare li serê çiya bijî?** bir kimse kendi kendine dağ başında yaşayabilir mi? **2.** kendi kendine (yalnız başına) **3.** kendi kendine (başkasının ortaklığı ve yardımı olmadan) * **em dê xwe bi xwe biparêzin** biz kendi kendimizi koruyacağız **4.** kendi kendine (kendiliğinden) ~ **berî nava xwe dan** kendi kendini yemek (veya kendini yemek) * **xwe bi xwe berî nava xwe dabû û gotibû ez dê çawa ji binê vî qerzî derkevim** borcun altından nasıl kalkacağım diye kendi kendini yiyip durmuştu
xwebixwetî *m* kendi kendiliğindenlik
xwebizdobadokirin *m* kırıtma, kıvrıla kıvrıla yürüme
xwe bizdobado kirin *l/bw* kırıtmak, kıvrıla kıvrıla yürümek
xwebîn *rd* bencil, egoist ~ **bûn** bencil olmak
xwebînbûn *m* bencilleşme, bencil olma
xwebîn bûn *l/ngh* bencilleşmek, bencil olmak
xwebînbûyîn *m* bencilleşiş, bencil oluş
xwebînî *m* bencillik ~ **kirin** bencillik etmek
xwebînkî *h* bencilce
xweboyaxkirin *m* boyanma, makyajlanma
xwe boyax kirin *l/bw* boyanmak, makyajlanmak
xwebûlkirin *m* domalma
xwe bûl kirin *l/bw* domalmak
xwebûlkirî *rd* domalmış vaziyette
xwebûn *m* **1.** kendi olma **2.** benlik, özlük, kendi olma **3.** *rd* bağımsız
xwe bûn *l/ngh* kendi olmak
xwebûnî *fel/m* kendilik
xwecarîkirin *m* durulanma
xwe carî kirin *l/bw* durulanmak
xwecemidandin *m* üşütme (soğuk alma, üşüyüp hasta olma)
xwe cemidandin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp hasta olmak)
xwecih *rd/nd* **1.** yerli (oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan kimse) **2.** *rd* yerli (taşınmayan, başka bir yere götürülmeyen) * **dolaba xwecih** yerli dolap **3.** yerleşik, mütemekkin (bir yerin yerlisi olmuş) **4.** *nd* sakin (bir yerde oturan kimse, sekene)

xwecihî *rd* yerli (belli bir bölgede yetişen) * **mêweya xwecihî** yerli meyve
xwecihîbûn *m* yerlileşme
xwecihî bûn *l/ngh* yerlileşmek
xwecivandin *m* **1.** toplanma **2.** toparlanma
xwe civandin *l/gh* **1.** toplanma **2.** toparlanmak
xwecî *bnr* xwecih
xweçemandin *m* bükünme
xwe çemandin *l/gh* bükünmek
xweçengkirin *m* üzerine atlama
xwe çeng kirin *l/bw* üzerine atlamak * **ji lepra ji cih xwe çeng kirê** aniden yerinden üzerine atladı
xweçerixandin *m* çark çevirme
xwe çerixandin *l/gh* çark çevirmek
xweçerxkirin *m* çark çevirme
xwe çerx kirin *l/bw* çark çevirmek
xweçêkirin *m* süslenip püslenme, makyaj yapma
xwe çêkirin *l/gh* süslenip püslenmek, makyaj yapmak
xweçijî *m* aşırı sinirlenme
xweçirandin *m* yırtınma, yırtınış (çok çaba sarfetmek)
xwe çirandin *l/gh* yırtınmak (çok çaba sarfetmek)
xweçivandin *m* bükünme
xwe çivandin *l/gh* bükünmek
xweçivçivandin *m* kıvırma (yan çizme)
xwe çivçivandin *l/gh* kıvırmak, yan çizmek
Xweda *n* **1.** Allah, Tanrı, Yaradan **2.** *b* Allah, Allahım! ~ **nehebandin** yadsımak, Allah'ı tanımamak ~**yê (yekî) li seriya me ye** Allah var (veya Allahı var) * **Xwedayê wê li seriya me ye ew karekî wiha nake** Allah var, böyle bir işi o yapmaz
xwedabanû *m* tanrıça
xwedaber *m/argo* yosma, sürtük
xwedadan *m* kayma, kayak yapma
xwe dadan *l/gh* kaymak, kayak yapmak
xwe dadan bi ser de *l/bw* -e abanmak
xwedadar *rd* inanç sahibi
xwedahebîn *rd* Yaradancı, teist, Allaha inanan
xwedahebînî *fel/m* Yaradancılık, teizm
xwedahî *bnr* xwedayî
xwedakirin (I) *m* tanrılaştırma
xwedakirin (II) *m* **1.** kendini atma, atlama **2.** kayak yapma
xwe dakirin *l/gh* **1.** kendini atmak, atlamak **2.** kayak yapmak
xwedalastin *m* yalanma, yalanış
xwe dalastin *l/gh* yalanmak
-xwedan *rz/m* önek olarak kullanılır * *xwedan*mal mal sahibi
Xwedan (I) *n* Rab, Allah
xwedan (II) *nd/nt* **1.** sahip, iye, malik (herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan) **2.** sahip, ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) **3.** sahip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse) **4.** sahip (koruyan, arka çıkan, gözeten kimse) ~ **ezmûn** (an jî **tecrûbe) bûn** tecrübesi olmak ~**ê sebrê mîrê Misrê** sabreden derviş muradına ermiş ~**ê xêrê 1)** hayır sahibi **2)** hayırsever
xwedan *m* kendini verme
xwe dan *l/gh* kendini vermek
xwe dan alî *l/bw* **1.** çekilmek (kendini geri veya yana çekmek) * **ji navê xwe bide alî** aradan çekil **2.** göze görünmemek (ortaya çıkmamak, sortalıkta dolaşmamak, saklanmak) **3.** savulmak, kaçılmak * **xwe bidin alî, erebe tê** kaçılın, araba geliyor **4.** köşeye sinmek
xwedanas *nd/nt* tanrı bilimci
xwedanasî *m* tanrı bilimi
xwe dan banî *l/bw* yukarı tarafa çekilmek
xwe dan belayê *l/bw* belâ aramak, belâsını aramak
xwe dan ber *l/bw* **1.** (bir şeyi) kabul etmek, yanaşmak **2.** sorumluluk almak **3.** (bir şeyi) üstlenmek
xwe dan ber baran *l/bw* yardım etmek, yardımcı olmaya çalışmak
xwe dan ber bayê *l/bw* rüzgârlanmak
xwe dan ber bêhna hev *l/bw* birbirinin ağız kokusunu çekmek
xwe dan ber hev *l/bw* ölçüşmek (boy bakımında ölçüşmek) * **were em xwe bidin ber hev, kî dirêj e, kî kin e dê xuya bibe** gel ölçüşelim, kim uzun kim kısa belli olur
xwe dan berdan *l/bw* kendini boşatmak
xwe dan berê *l/bw* **1.** yanı başında durmak, nöbet tutmak **2.** yanaşmak **3.** ön ayak olmak
xwedanbext *rd* baht sahibi
xwedanbûn *m* **1.** iyesi olma, sahip olma **2.** iyelik, sahiplik
xwedan bûn *l/ngh* iyesi olmak, sahip olmak
xwedanbûn *m* iyelik, sahiplik
xwe dan der *l/bw* **1.** kendini belli etmek, ortaya çıkmak **2.** oluşmak, tezahür etmek
xwedanderî *m* **1.** kendini belli etme, ortaya çıkma **2.** oluşma, tezahür
xwedaneber *m* **1.** (bir şeyi) kabul etme, yanaşma **2.** sorumluluk alma **3.** (bir şeyi) üstlenme
xwedanê xêrê *rd/nt* **1.** hayır sahibi **2.** hayırsever
xwedanfazîlet *rd* fazilet sahibi, faziletli
xwe dan fêzan *l/bw* kibirlenmek
xwedanhesp *rd* **1.** at sahibi **2.** atlı
xwe dan hev *l/bw* **1.** toparlanmak **2.** toplanmak, kendini toparlamak (kendine çeki düzen vermek) * **hema dima ku min bigota, lê car din min xwe dida hev** söyler gibi oluyordum, sonra kendimi topluyordum **3.** kendini toparlamak, kendini toplamak (herhangi bir konuda eskiden kötü olan durumunu düzeltmek) **4.** toparlanmak (ekonomik durumunu düzeltmek) **5.** toparlanmak, hazırola geçmek **6.** güç birliğine varmak **7.** kapanmak (kendini kapatmak)
xwedaniya hevbeşî *nd* ortak mülkiyet

xwedanî (I) *m* sahiplik, maliklik
xwedanî (II) *m* hakaniyet
xwedanîn (I) *m* 1. kendini (kapıp) koyu verme 2. kendini dine verme
xwedanîn (II) *m* 1. alçalma (yüksekten aşağıya doğru inme) 2. konma (kuş, kelebek, uçak vb. için, bir yere inme) 3. iniş yapma
xwe danîn (I) *l/gh* 1. kendini (kapıp) koyu vermek * **piştî ku pê hisiya keçik zewiciye, ji jiyanê sar bû û xwe danî** kızın evlendiğini duyduktan sonra hayattan soğudu, kendini koyu verdi 2. kendini dine vermek
xwe danîn (II) *l/gh* 1. alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) * **çivîk geh bilind dibû û geh jî xwe datanî** kuş bir yükselip bir alçalıyordu 2. konmak (kuş, kelebek, uçak vb. için, bir yere inmek) 3. iniş yapmak
xwe danîna li nebihîstinê *nd* işitmezlik
xwe danîna li nesehkirinê *nd* işitmezlik
xwedankesatî *rd* kişilik sahibi, kişilikli
xwedankirin *m* besleme
xwedan kirin *l/gh* beslemek
xwedankitêb *rd* kitap sahibi, semavî dinlerden birine mensup olan
xwedankur *rd* erkek çocuk sahibi
xwe dan mistdan *l/lb* kendini ovalatmak
xwe dan nîşan *l/bw* 1. kendini göstermek 2. varlık göstermek
xwe dan nîşandan *l/bw* 1. kendini göstermek 2. kendini göstermek * **bêdeng nemînin, ca xwe bidin nîşandan** haydin susmayın, kendinizi gösterin bakalım
xwe dan paçkirin *l/lb* öptürmek
xwedanparêz *nd/nt* Allaha inanan
xwe dan paş *l/bw* geri çekilmek, arkaya çekilmek
xwedanperest *fel/nd* teist
xwedanperestî *fel/m* teizm
xwe dan pêş *l/bw* öne atılmak
xwe dan pişt *l/bw* arka çıkmak
xwe dan qiyaleyê *l/bw* gölgelenmek (hayvanlar için, gölgede kendini dinlendirmek)
xwedanqudret *rd* kudret sahibi
xwe dan qunc *l/bw* (bir) köşeye çekilmek
xwe dan ramûsandin *l/lb* öptürmek
xwe dan revê *l/bw* kaçmaya yeltenmek
xwe dan rê *l/bw* yola koyulmak
xwedanrêz *rd* hatırı sayılır (kimse) ~ **û îhtiram** hatırı sayılır
xwedansebir *rd* sabırlı
xwe dan serê *l/bw* sıkı çalışmak, asılmak,
xwedan sêwîk *rd* üçüzlü
xwe dan siyê *l/bw* gölgelenmek
xwedansoz *rd* sözünün eri
xwedanşeref *rd* şeref sahibi, şerefli, onurlu
xwe dan tavê *l/bw* güneşlemek, güneşlenmek
xwe dan tenahiyê *l/bw* inzivaya çekilmek
xwe dan tenêhiyê *l/bw* izdivaya çekilmek
xwedanuma *rd* Allahı gösteren
xwedanxêr *nd* 1. hayır sahibi 2. hayır sever
xwedanxêrbûn *m* sevap kazanma
xwedanxêr bûn *l/gh* sevap kazanmak
xwedanxêrî *m* 1. hayır sahipliği 2. hayırseverlik
xwedanxîret *rd* gayret sahibi
xwedanyatî *m* sahiplik
xwedanzarok *rd* çocuk sahibi
xwedanzewq *rd* ehlizevk
xwedaparêz *nd/nt* Tanrı tanır, Allaha inanan
xwedaparêzî *m* Allaha inanma
xwedaperest *rd* yaradancı, teist, tanrı tanır
xwedaperestî *m* yaradancılık, teizm
xwedatî *m* 1. tanrılık, ulûhiyet 2. hakaniyet
xwedawend *n* 1. ilâh 2. *m* ilâhe, tanrıça
xwedawendbûn *m* ilâhlaşma
xwedaweşandin *m* silkinme (üstünü silkme)
xwe daweşandin *l/gh* silkinmek (üstünü silkmek)
Xwedawo *b* Allah!, Allahım! * **Xwedawo ev çi ye hatiye serê me?** Allahım bu nedir başımıza gelen?
xwedayetî *m* tanrıcılık
xwedayî *rd* 1. ilâhî, tanrısal, lâhutî 2. haklı * **gotineke xwedayî** haklı bir söz 3. *rd/nd* hakperest, haksever 4. *m* hakkaniyet * **divê mirov riya xwedahiyê bernede** insan hakkaniyetten ayrılmamalı 5. *h* hakkça
xwedayîtî *m* 1. tanrısallık 2. ulûhiyet 3. hakseverlik
xwedbîn *rd* hodbin, bencil
xwedbînî *m* hodbinlik, bencillik
xweder *m* 1. doğa, tabiat 2. doğa, tabiat (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim) 3. *rd* özgün, orijinal
xwederî *rd* 1. doğal, tabiî 2. doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) 3. doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
xwe derman kirin *l/bw* 1. ilâçlanmak, dermanlar sürünmek 2. boyanmak, makyajlanmak
xwedestî *rd* sunî, yapay, yapma
xwe deşarj kirin *l/bw* boşalmak (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlamak)
Xwedê *n* 1. Allah; Tanrı, Yaradan 2. *mec* Allah (bazı isim tamlamalarında geçer) * **tiralê Xwedê** Alahın tembeli * **gayê Xwedê** Allahın öküzü 3. *b* Allah, Allahım ~ **agah** Allah bilir ~ **alîkariyê bi (...) bike** Allah selâmet versin (yolda güçlük içinde bulunanlara iyi dilek sözü olarak söylenir) ~ **ava bike** 1) ziyade olsun 2) teşekürler ~ **ayîkan nahêle** ah yerde kalmaz ~ **ayîkê (yekî) jê stendin** ahı çıkmak ~ **bedena te hêşîn (an jî ter) bike** Allah sana bir evlât nasip eylesin ~ **bela xwe bidê** Allah belâsını versin ~ **bereketa Xelîl Îbrahîm bide** Allah Halil İbrahim bereketi versin ~ **bereketa xwe bike emrê te** (an jî we) ömrüne bereket ~ **bereketa xwe bike emrê wan** sürüsüne bereket ~

berekata xwe bikê (an jî **têkê**) 1) Allah (bin bir) bereket versin, Allah bereket versin 2) Allah ziyade etsin ~ **bereketa xwe têkê** sürüsüne bereket ~ **bextê te bi reş bike** Allah bahtını karartsın ~ **bextê wê spî bike** Allah bahtından güldürsün ~ **bi destê wî re anîn** Allah işini rast getirmek ~ **bi (yekî) re be** Allah yardımcısı olsun ~ **bi pî û baskê we re be** Allah size yardımcı olsun ~ **(yekî) bi rehma xwe şad bike** 1) Allah gani gani rahmet eylesin 2) Allah rahmet eylesin ~ **bi te de bibarîne** Allah sana gani gani versin ~ **bi xêr bigerîne** 1) Allah hayırlı etsin (veya kılsın) 2) Allah kabul etsin ~ **bide** 1) Allah versin (iyi bir şey geçirenlere memnuniyet bildirmek için, bazen de takılma ve şaka için söylenir) 2) Allah versin (dilenciyi savmak için söylenir) ~ **bibe qebûlê** Allah kabul etsin ~ **bibexişîne** Allah bağışlasın ~ **bibêje herê** Allah yardım eder, terslik çıkmazsa ~ **bide** Allah versin ~ **bigihîne ruhê (yekî)** canına değmek * **Xwedê bigihîne ruhê bavê te** babanın canına değsin ~ **bihêle** Allah bağışlasın ~ **bike qismet** Allah kısmet ederse ~ **bikim** Allah vere de * **Xwedê bikim, baran nebare!** Allah vere de, yağmur yağmasa! ~ **bikim zêdeyî nekeve mala te** soyun sopun kurusun ~ **bila qehra xwe li wan bike** Allah hepsini kahretsin ~ **bimbarek bike** Allah mübarek etsin ~ **(...) bistîne** Allah canını alsın ~ **bistrîne** 1) Allah esirgesin (korusun veya saklasın) 2) maazallah ~ **bixefirîne** 1) Allah bağışlasın 2) maazallah ~ **canê sax bide** ecel aman verirse ~ **canê (yekî) stendin** (an jî **girtin**) Allah canını almak ~ **canê te bistîne** Allah canını alsın ~ **carekê jê re gotiye ê** Allah yürü ya kulum demiş ~ **çavê me nede destê tu kesî** Allah sağ gözü (veya eli) sol göze (veya ele) muhtaç etmesin ~ **çawan kiribe awayê Wî ye** 1) Allahın dediği olur 2) oluruna bırakmak ~ **çawan kiribe weka Xwedê ye** ölüm Allah'ın emri (tehlike anında "ölümü bile göze alıyorum, ölümden korkmuyorum" söylenen söz) ~ **çêkirin** yoluna girmek * **meraq neke wê xwedê çêke** merak etme her şey yoluna girecek ~ **çêtir zane** Allah daha iyisini bilir ~ **çi çêkiribe weka Wî ye** iş olacağına varır ~ **çi kiribû nisîb** Allah ne verdiyse ~ **çiya dibîne berfê lê dibarîne** (an jî **berfê dide serê**) 1) Allah dağına göre kar verir 2) Allah müstahakkını verir ~ **da ser** emrihak vaki olmak ~ **(yek) dan** doğmak ~ **dawiya vî (wî) bi xêr bigerîne** Allah sonunu hayır etsin ~ **daye, bi kêla heq daye** Allah ziyadesiyle vermiş ~ **daye nesîb jî pê re ye** ağılda oğlak doğsa ovada ot biter ~ **daye Xwedê bihêle** Allah bağışlasın ~ **derd dane derman jî dane** Allah dert vermiş dermanını da ~ **derd daye derman jî pê re** Allah dert vermiş dermanını da beraber vermiş ~ **derd nade ser dar û deviyan, dide ser însanan** dert insana mahsustur ~ **derdan nîşan nedê** Allah acısını unutturmasın ~ **derdan nîşanê (te) mede** Allah dert göstermesin ~ **derdan nîşanî we mede** ellerin dert görmesin ~ **derê rehmê lê veke** acil şifalar dilemek ~ **deriyek vekirin yek girtin** hayır da şer de Allahtandır ~ **dê û bav ji serî kêm neke** Allah dört gözden ayırmasın ~ **dost be** Allah yardım eder, terslik çıkmazsa ~ **du tiştan bi hev re nade feqîran; ku yekê dide yê din jî distîne** Allah ne yaptığını şüphesiz en iyi bilendir ~ **dûrî (yekî) dan** yaka ısırmak ~ **ef û mexfûret bike** 1) Allah taksiratını affetsin 2) toprağı bol olsun ~ **(yekî) efû bike** Allah taksiratını affetsin ~ **emanetê xwe jê stendin** (an jî **xwestin**) canını almak, ruhunu almak ~ **emr nedan (yekî)** ömrü vefa etmemek ~ **emrekî dirêj dan** ömrü vefa etmek ~ **emrê (yekî) bi ser emrê (yekî din) bixe** sizlere ömür ~ **emrê dirêj bide** 1) Allah uzun ömürler versin 2) Allah gecinden versin 3) ecel aman verirse ~ **emrê te dirêj bide** 1) Allah uzun ömürler versin 2) dünya dukça durasın ~ **emrên dirêj bide** Allah ömürler versin ~ **êdî pê zanibe bê çi qas e** ne kadar olduğunu artık Allah bilir ~ **hafiz** *b* allaha ısmarladık ~ **heq şahid e** 1) Allah seni (veya sizi) inandırsın 2) Allah şahittir, Allah şahidim olsun ~ **heye** Allah var (veya Allahı var) * **Xwedê heye, ew karekî wiha nake** Allah var, böyle bir işi o yapmaz ~ **heqan bi heq dike** Allah kimseye kimsenin hakkını yedirmez ~ **heqan li vê dinyayê safî dike** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **heqan nahêle** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **heqilevd e** hak yerini bulur (veya hak yerde kalmaz) ~ **heye xem tuneye, mirin heye rev tuneye** Allah var gam yok, ölüm hakktır kaçış yok ~ **hez bike** 1) Allah kısmet ederse 2) Allah yardım eder, terslik çıkmazsa 3) Allahın izniyle ~ **hezar salî bike** Allah bağışlasın ~ **hinekî din jî bidê** Allah daha fazlasını versin ~ **hiş û aqil bide** Allah akıl fıkir versin (veya Allah akıllar versin) ~ **hifz û muhafize bike** Allah esirgesin (veya saklasın) ~ **hifza (me) jê bike** üstüme iyilik sağlık (üstüne, üstünüze sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifâlar) ~ **hifza me ji wan bike** iyi saatte olsunlar (cin ve perilerden söz edilirken kullanılır) ~ **îşê te li hev bîne!** rastgele!, pazar ola! ~ **îşê we li hev bîne!** rastgele! ~ **jê razî** mübarek (kızılan, şaşılan kimse veya şeyler için şaka yolu ile söylenir) ~ **jê razî be** 1) Allah kendisinden razı olsun, Allah hoşnut olsun 2) Allah selâmet versin (birinden pek yana ol-

mayan bir söz söyleneceği zaman söylenir) * **Xwedê jê razî be, aqlê Ahmet nagihîje vî karî** Allah selâmet versin, Ahmet'in bu işe aklı ermez **3)** sağ olsun (sitem yoluyla) **4)** kulağı (veya kulakları) çınlasın ~ **jê re li hev anîn** eğrisi doğrusuna gelmek ~ **jê re nehêle (an jî bihêle)** Allah cezasını vermesin (veya Allah cezasını versin) ~ **jê stendin** Allah cezasını vermek ~ **jê xweş be 1)** Allah birinden hoşnut olsun **2)** sağ olsun (sitem yoluyla) * **Xwedê jê xweş be, lê dîsa ya xwe kir** sağ olsun, beni dinlemedi kendi bildiğini yaptı ~ **jê xweş bûn** Allah (birinden) hoşnut olmak ~ **ji dê û bav mehrûm neke** Allah dört gözden ayırmasın ~ **ji du deriyan deriyekî lê veke** Allah iki iyilikten birisini versin (ağır hasta için; ya ölsun kurtulsun ya iyileşsin) ~ **(yek) ji guh û çav kirin** Allah birini sağır ve kör etmek ~ **ji heqê te bê der** Allah hakkından çıksın ~ **ji qeza û belayê muhafize bike** Allah kazadan belâdan saklasın ~ **(yekî) ji serê (...) kêm neke** Allah eksik etmesin (Allah yokluğunu göstermesin) ~ **ji te razî be** Allah senden razı olsun ~ **ji te (an jî we) razî be** eksik olma (veya olmayın) ~ **ji te xweş be** Allah senden razı olsun ~ **ji vî derdî mezintir derd nîşanî (yekî) nede** Allah acısını unutturmasın ~ **kar li hev anîn** Allah işi rabst getirmek ~ **karê (yekî) li hev anîn** Allah işini rast getirmek ~ **karê (yekî) li hev bîne** Allah versin (iyi bir şey geçirenlere memnuniyet bildirmek için, bazen de takılma ve şaka için söylenir) ~ **karê (yekî) li hev neanîn** işi aksi gitmek ~ **karê te li hev bîne** Allah işini rast getirsin ~ **ked û heda (yekî) beredayî nebe** Allah emeklerini eline vermesin ~ **ked û kuspa (yekî) ji nisîbê (...) nebe** Allah emeklerini eline vermesin ~ **kerîm e** Allah kerim ~ **kemahiya te (an jî we) nede** eksik olma (veya oymayın) ~ **kêmahiyê nede** Allah eksikliğini göstermesin (pek gerekli olan bir şeyin kusuru anlatılırken, böyle de olsa varlığına şükredildiğini anlatır) * **Xwedê kêmahiyê nede, lê nan jî gelek reş in** Allah eksikliğini göstermesin ama, ekmekler pek siyah ~ **kêmasiya dostê wisan nede** Allah böylesi dostları eksik etmesin ~ **kêmasiya (yekî) nede 1)** Allah eksik etmesin (Allah yokluğunu göstermesin) **2)** Allah eksik etmesin (birinin yaptığı bir hizmet anılırken onun için teşekür yollu söylenir) ~ **kir ku** Allahtan (iyi ki) * **baranê dest pê kir, Xwedê kir ku min sîwana xwe bi xwe re anîbû** yağmur başladı, Allahtan şemsiyemi yanıma almışım ~ **lê bê rehmê 1)** Allah şifalar versin **2)** acil şifalar dilemek **3)** Allah selâmet versin (yolda güçlük içinde bulunanlara iyi dilek sözü olarak söylenir) ~ **lê bixe** Allah canını alsın ~ **lê hatin rehmê 1)** Allah birini esirgemek (veya korumak) **2)** Allah (birine) şifalar vermek ~ **lê xistin** Allah (birini) çarpmak ~ **li (...) bê rehmê 1)** Allah şifalar versin **2)** Allah selâmet versin (yolda güçlük içinde bulunanlara iyi dilek sözü olarak söylenir) ~ **li gora dilê her kesî bidê** Allah herkesin gönlüne göre versin ~ **li gora dilê (yekî) didê** Allah dağına göre kar verir ~ **li gora heqê (...) bidê** Allah müstahakkını versin ~ **li halê rebanan tê rehmê** garip kuşun yuvasını Allah yapar ~ **li hev bîne** Allah kısmet ederse ~ **li min bixe (an jî bide)** ellerim yanıma gelsin ~ **li pişta te be** Allah yardımcın olsun ~ **li rûyê yekî mêze kirin 1)** birinin) işi rast gitmek **2)** Allah birine acımak ~ **me jê dûr bide** üstüme iyilik sağlık, üstüne veya üstünüze sağlık, üstüne sağlık veya üstünüze şifalar (kötü bir durumdan söz ederken, konuşanın dinleyene söylediği bir iyi dilek sözü) ~ **me ji qeweta gavan û ronaya çavan neke** Allah sağ gözü (veya eli) sol göze (veya ele) muhtaç etmesin ~ **me muhtacî nemerdan neke** Allah sağ gözü (veya eli) sol göze (veya ele) muhtaç etmesin ~ **mer kir serê** *argo* emrihak vaki olmak ~ **mezin e** Allah büyüktür ~ **miradê (an jî mirazê) wê bike** Allah bahtından güldürsün (evlenecek kız için) ~ **miyaser bike** Allah tamamına erdirsin (veya eriştirsin) ~ **mubarek bike 1)** Allah mübarek etsin (kutlu olsun) **2)** Allah mübarek etsin (onaylanmayan bir durumda alay yolu söylenir) ~ **muhafize bike** Allah korusun (veya saklasın) ~ **nede şermê** Allah utandırmasın ~ **neke 1)** Allah etmesin **2)** Allah göstermesin (Allah kötü bir durumla karşılamaktan kurusun) **3)** Allah vermesin (bir şeyin olmaması dileğini anlatır) * **Xwedê neke, ku ew here çû ji min** Allah vermesin, gitse yandım ~ **(yekî) neke nav dest û piyan** Allah son gürlüğü versin ~ **neyne serê bavkuştiyê me** Allah düşmanıma vermesin ~ **neyne serê gurê serê çiya** Allah düşmanıma vermesin ~ **neyne serê neyarê me** Allah düşmanıma vermesin ~ **nîşan nede 1)** Allah aratmasın **2)** Allah göstermesin ~ **nîşanî (yekî) nede** Allah göstermesin ~ **nok dane yê bêdiran** at var, meydan yok ~ **nokan dayê yê bêdiran** kimi köprü bulamaz geçmeye kimi su bulamaz içmeye ~ **pê de birêje** Allah ziyadesini versin, Allah bol bol versin ~ **pê de rêtin** çok zengin olmak ~ **pê re be** Allah yardımcısı olsun **(ji)** ~ **pê ve kesî nedîtin** dünya yüzü görmemek (kapalı bir yerde sürekli kalmak) ~ **qebûl bike** Allah kabul etsin ~ **qehr û xezeba xwe lê bike** Allah kahretsin ~ **qehra xwe lê bike** Allah kahretsin ~ **qewetê bide te** koluna kuvvet ~ **reh-**

ma xwe lê bike 1) Allah rahmet eylesin, rahmet olsun canına 2) toprağı bol olsun ~ **rihetiyê bide** Allah rahatlık versin ~ **rihetiyê bide (yekî)** Allah selâmet versin (uzaktaki tanıdıklar anılırken söylenir) ~ **ruhan nestîne nastine** Allah öldürmedi mi öldürmüyor ~ **ruhê (yekî) bistîne** Allah canını alsın ~ **ruhê (yekî) stendin (an jî girtin)** Allah canını almak ~ **ruhê min bistîne** 1) Allah canımı alsın 2) ellerin yanıma gelsin ~ **sebrê bide** Allah ecir sabır versin ~ **selametiyê bide** Allah selâmet versin (yola çıkanlar için; 'Allah kazadan, belâdan korusun' anlamında söylenir) ~ **selametiyê bide (yekî)** Allah selâmet versin (uzaktaki tanıdıklar anılırken söylenir) ~ **stara xwe bide serê** Allah kurusun ~ **strandin** Allah korumak (veya esirgemek) ~ **(yek) strandin** Allah birini korumak ~ **şîfa jê re bişîne** acil şifalar dilemek ~ **şîfaya xêrê jê re bişîne** Allah şifalar versin ~ **te bihêle** 1) Allah seni korusun 2) el öpenlerin çok olsun 3) su gibi aziz ol! ~ **te hezar salî bike** dünya dukça durasın ~ **te jê xwedî (an jî xweyî) bike** Allah seni (birinden, birşeyden) korusun ~ **te xweyî bike** Allah seni bağışlasın, Allah seni korusun ~ **teala** Allahü teala ~ **tevî karê te be** Allah işini rast getirsin ~ **van rojan careke din bi wê bide dîtin** Allah tekrarına erdirsin ~ **vî canî neke axa sar** eğer ölmesem, ömrüm yeterse ~ **wan bi hev re pîr û kal bike** Allah bir yastıkta kocatsın ~ **wekal be** Allah seni inandırsın ~ **wekîl (be)** 1) Allah seni (veya sizi) inandırsın 2) Allah şahidim olsun ~ **wekîl e** Allah seni inandırsın ~ **wê bi miradê wê şad bike** Allah bahtından güldürsün ~ **wî bihêle** sağ olsun (sitem yoluyla) ~ **wî ji dergeh û dîwanên xwe avêtiye** Allah (birini) dergâhından atmak ~ **wî ji ser serê zarokên wî kêm neke** Allah (birini) çocuklarının başından eksik etmesin ~ **xewna (yekî) li ser xêrê gerandin** Allah rüyasını hayırlı kılmak ~ **xêr bike** hayırdır inşallah ~ **xêra te mezin bike** Allah hayrını kabul etsin ~ **(yekî) xwedî (an jî xweyî) bike** 1) Allah bağışlasın 2) Allah korusun (veya saklasın) ~ **xweşî û rihetiyê bide** Allah dirlik düzenlik versin ~ **xweyî kirin** Allah korusun ~ **yek e qezî yek e** söz bir Allah bir ~ **zane** Allah bilir (belli değil) * **Xwedê zane wê kengê bê** ne zaman geleceği Allah bilir ~ **zanibe** 1) Allah bilir (belli değil) 2) Allah derim ancak ~ **zêde bike** 1) Allah artırsın 2) Allah ziyade etsin, ziyade olsun, kesenize bereket 3) bereketli ola! (yemek yemekte olanlara veya ürünlerini devşirenlere iyi dilek sözü olar söylenir) ~ **zêdeyî vî neyne serê (yekî)** 1) Allah beterinden saklasın (veya esirgesin) 2) Allah eksikliğini göstermesin (pek gerekli olan bir şeyin kusuru anlatılırken, böyle de olsa varlığına şükredildiğini anlatır) * **Xwedê zêde bike, lê nan jî gelek reş in** Allah eksikliğini göstermesin ama, ekmekler pek siyah

xwedêbûn *m* tanrılaşma

xwedêbûyîn *m* tanrılaşma

xwedêdan *m* 1. doğum, veladet 2. doğum günü ~**a (yekî) hatin bîra (yekî)** beşiğini sallamak * **ez çawa wê nas nakim, xwedhedana wî tê bîra min** onu nasıl tanımam, beşiğini sallamışım

xwedê hafiz *b* allaha ısmarladık

xwedêgiravî *h* 1. sözde, güya, sözüm ona 2. iş olsun diye 3. *rd* olacak * **ev kesê ku xwedêgiravî hevalê min e** arkadaşım olacak adam

Xwedêhebîn *rd* Allaha inanan kimse

Xwedêhez *rd* Allaha inanan, Allahı seven kimse

xwedêhişt *rd* yaramaz, baş belâsı

xwedêjêstendî *rd* yaramaz, baş belâsı

xwedêlêxistî *rd* yaramaz, baş belâsı

xwedênas *nd/nt* tanrı tanır

xwedênasî *nd/nt* tanrı tanırlık

xwedênenas *nd/nt* 1. tanrıtanımaz, ateist 2. *mec* allahsız, Allahtan korkmaz, acımasız, kâfir (zalim)

xwedênenasî *m* 1. tanrıtanımazlık, ateizm 2. Allahtan korkmazlık, acımasızlık, zalimlik

xwedênetirs *rd* Allahtan korkmaz

xwedêperest *nd/nt* tanrı tanır

xwedêperestî *nd/nt* tanrı tanırlık

xwedêtirs *nd/nt* tanrı tanır

Xwedêwo *b* 1. Allah!, Allahım! * **Xwedêwo ev çi ye hatiye serê me?** Allahım bu nedir başımıza gelen? 2. aman allahım

xwedêyo *b* 1. Allah!, Allahım! 2. aman Allahım

Xwedêzan *nd/nt* 1. tanrı tanır 2. inançlı

xwedêzanî *m* tanrı tanırlık

Xwedêhebîn *nd/nt* Allaha inanan, tanrı tanır

Xwedênehişt *rd* yaramaz, baş belâsı

xwe di avê re kirin *l/bw* suya dalmak, çimmek

xwe di ber re kirin *l/bw* 1. sokulmak, sokuşmak 2. kalkışmak, yeltenmek (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 3. söze atılmak, ortaya atılmak 4. işgüzarlık etmek 5. *mec* çalımlamak (bir fırsattan yararlanarak başkasının hakkı olan bir şeyi ele geçirmek)

xwe di hev dan *l/bw* (birbirine) sürtmek, sürünmek

xwedirandin *m* yırtınma, yırtınış

xwe dirandin *l/gh* yırtınmak

xwedirêjkirin *m* 1. uzanma, serilip serpilme 2. yatma (bir yere veya bir şey üzerine boylu boyunca uzanma) 3. yayılma (sere serpe kurulma) 4. gerilme 5. uzanma (vücudunu yöneltme veya vücuduyla birlikte kolunu uzatma)

xwe dirêj kirin *l/bw* 1. uzanmak, serilip serpilmek 2. yatmak (bir yere veya bir şey üze-

rine boylu boyunca uzanmak) 3. yayılmak (sere serpe kurulmak) 4. gerilmek * **di palkursiyê xwe de xwe dirêj kiribû û bi rûyekî bişirî li min fedikirî** koltuğunda şöyle bir gerilmiş, yüzüme gülümseyerek bakıyordu 5. uzanmak (vücudunu yöneltmek veya vücuduyla birlikte kolunu uzatmak) * **careke din xwe dirêjî paceya eta xwe kir** ablasının penceresine bir daha uzandı

xwe di ser re çeng kirin *l/bw* üzerinden atlamak

xwe di ser re zer kirin *l/bw* üzerinden atlamak

xwe di ser ve çeng kirin *l/bw* üzerinden atlamak

xwedixkirin *m* asabileşme, hırçınlaşma

xwe dix kirin *l/bw* asabileşmek, hırçınlaşmak

xwedî *nd/nt* 1. sahip, iye, malik (herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan) 2. sahip, ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) * **xwedî agahî** bilgi sahibi 3. sahip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse) * **xwediyên dîlanê** düğün sahipleri 4. sahip (koruyan, arka çıkan, gözeten kimse) 5. *rd* haiz * **wesfên ku tu xwediyê wan î** senin haiz olduğun vasıflar ~ **aqlê selîm** sağduyulu ~ **desthilat** iktidar sahibi ~ **gelek dostikan bûn** kucaktan kucağa dolaşmak ~ **gotin** söz sahibi ~ **gotina xwe bûn** 1) söünün eri olmak 2) (kendi) sözünü tutmak ~ **huner** 1) hüner sahibi 2) sanat sahibi ~ **kar û bar** iş güç sahibi ~ **kêf û zewqê** zevki selim sahibi ~ **mal û milk** mal mülk sahibi ~ **peyva xwe bûn** sözünün eri olmak ~ **qelemeke (....) bûn** (herhangi bir nitelikte) kalemi olmak * **xwedî qelemeke pir xurt e** çok güçlü bir kalemi var ~**yê destê xwe nebûn** eline hakim olamamak (gücünü, kuvvetini hesaba katmamak, vurduğunu devirmek) ~**yê doxînê** *argo* uçkur sahibi ~**yê fisê bi xwe dihise** suç işleyen suçunu bilir ~**yê gotina xwe bûn** sözünün eri olmak ~**yê gotina xwe ye** sözüne sadık, sözüne sahip ~**yê îmzeyê** imza sahibi ~**yê kar** iş sahibi ~**yê kar û îş** iş güç sahibi ~**yê kar û îş bûn** işi gücü olmak ~**yê mirî kor e** ölü sahibi hiçbir şeyin farkında olmaz ~**yê peyva xwe bûn** sözünün eri olmak ~**yê roja xwe bûn** fırsatçı olmak ~**yê sebrê mîrê Misrê** sabreden derviş muradına ermiş ~**yê sebrê mîrê** (an jî **milûkê) Misrê ye** sabreden derviş muradına ermiş ~**yê sozê xwe ye** sözüne sadık, sözüne sahip ~**yê xanî** ev sahibi

xwedîbext *rd* güvenilir

xwedîbûn (I) *m* 1. iyesi olma, sahip olma 2. iyelik, sahiplik

xwedîbûn (II) *m* 1. beslenme 2. yetişme

xwedî bûn (I) *l/ngh* iyesi olmak, sahip olmak

xwedî bûn (II) *l/ngh* 1. beslenmek 2. yetişmek

xwedîbûyî *rd* beslenmiş olan

xwedîbûyîn *m* 1. besleniş 1. yetişme

xwedîgiramî *rd* saygın

xwedîgotin *rd* söz sahibi

xwedîheq *rd* hak sahibi

xwedîhuner *rd* 1. hüner sahibi, marifetli 2. sanat sahibi

xwedîk *m* ayna

xwedîkar *nd* iş sahibi

xwedîkarîn *rd* muktedir

xwedîker *nd/nt* 1. besleyici 2. yetiştirici 3. bakımcı ~**ê mirîşkan** tavukçu, tavuk besleyen kimse

xwedîkerê çîçekan *nd/nt* çiçekçi

xwedîkerê hespan *nd* atçı

xwedîkerê kulîlkan *nd/nt* çiçekçi

xwedîkeriya hespan *m* atçılık

xwedîkerî *m* 1. besleyicilik 2. yetiştiricilik 3. bakımcılık

xwedîkesayetî *rd* kişilikli, şahsiyetli

xwedîkirin *m* 1. besi 2. besleme (yiyecek ve içeceğini sağlama) 3. besleme (yedirme) 4. besleme (semirtme) 5. besleme, yetiştirme 6. *mec* yetiştirme (çocuk besleme, gelişip büyümesine özen gösterme) 7. *mec* büyütme 8. bakım, bakım yapma * **divê dê xwedîkirina zarokan xweş zanibin** anneler çocuk bakımını iyi bilmeli ~**a kergoşkan** tavşancılık ~**a kurmê qozan** ipek böcekçiliği

xwedî kirin *l/gh* 1. beslemek (yiyecek ve içeceğini sağlamak) 2. beslemek (yedirmek) * **ez dê bi destê xwe wî xwedî bikim** onu elimle besleyeceğim 3. beslemek (semirtmek) 4. beslemek, yetiştirmek * **hesp xwedî kirin** at beslemek * **em ajalan xwedî dikin** biz hayvan yetiştiriyoruz 5. *mec* yetiştirmek (çocuk beslemek, gelişip büyümesine özen göstermek) 6. *mec* büyütmek 7. bakmak, bakım yapmak * **paqij xwedî dike** temiz bakıyor **(yek)** ~ **kirin** yedirip içirmek * ***xwedî bike bi nanê xwe berde canê*** besle kargayı oysun gözünü * ***xwedî bike canê xwe berde malê xwe*** besle kargayı oysun gözünü

xwedîkirina dewaran *m* sığırcılık

xwedîkirî *rd* 1. besili 2. bakımlı

xwedîlêderketin *m* -e sahip çıkma

xwedî lê derketin *l/bw* -e sahip çıkmak

xwedîmaf *rd* hak sahibi

xwedîmal *rd* mal sahibi

xwedîmeaş *rd* maaş sahibi, aylıklı

xwedînamûs *rd* namus sahibi, namuslu

xwedî nav *rd* 1. isim sahibi 2. imza sahibi, ün sahibi, şöhret sahibi (bazı sanat ve meslek kollarında sağlam bir yeri olan, değerini her zaman kabul ettirmiş kimse) 3. imza sahibi (gazete, dergi gibi yaymlarda adını kullanarak yazan kimse)

xwedînekirin *m* bakımsızlık * **di nav vê xwedînekirinê de şik tê de heye ku zarok baş be** bu bakımsızlık içinde çocuğun iyi olacağı şüpheli

xwedînifûz *rd* nüfuz sahibi, nüfuzlu, güç sahibi

xwedînîşan *rd* 1. işaretli 2. belirli * **îroj rojeke xwedînîşan e** bugün belirli bir gün
xwedînomînokirin *m* dellenme
xwe dînomîno kirin *l/bw* dellenmek
xwe dîtin *l/gh* kendini bulmak (maddî ve ruhî konularda durumunu düzeltmek)
xwedîpar *rd* pay sahibi
xwedîqedir *rd* değerli
xwedîqusûr *rd* şaibeli
xwedî raye *rd* yetki sahibi
xwedîrehm *nd/nt* 1. acıyan, merhamet eden 2. iyilik perisi
xwedîsebî *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xwedî şiyan *rd* muktedir, kudret sahibi
xwedî şuhret *rd* şöhret sahibi
xwedîtecrûbe *rd* tecrübe ssahibi, tecrübeli ~ tecrübe sahibi olmak, tecrübesi olmak
xwedîtî *m* iyelik, sahiplik
xwedîxaç *rd* haçlı, Hrıstıyan
xwedîzarok *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xwedkam *nd/nt* hodkam, bencil
xwedkamî *m* hodkamlık, bencillik
xwedkar *rd* otomatik
xwedkarî *m* otomatiklik
xwedkarîbûn *m* otomatikleşme
xwedkarî bûn *l/ngh* otomatikleşmek
xwednivîs *m* dolma kalem
xwedza *m* esin, ilham
xweedilandin *m*süslenip püslenme
xwe edilandin *l/gh* süslenip püslenmek
xweefsirandin *m* üşütme (soğuk alma, üşüyüp ahasta olma)
xwe efsirandin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp ahasta olmak)
xweevdalokîkirin *m* kendini acındırma
xwe evdalokî kirin *l/bw* kendini acındırmak
xweevsartin *m* üşütme (soğuk alma, üşüyüp hasta olma)
xwe evsartin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp hasta olmak)
xweewiqandin *m* 1. kendini avutma 2. oyalanma, eğleşme, eğlenme 3. sallanma (vaktini boş ve yararsız işlerle uğraşarak geçirme, savsaklama)
xwe ewiqandin *l/gh* 1. kendini avutmak 2. oyalanmak, eğleşmek, eğlenmek 3. sallanmak (vaktini boş ve yararsız işlerle uğraşarak geçirmek, savsaklamak)
xweewle *rd* kendine güvenen
xweewleyî *m* öz güven
xwefeqîrokîkirin *m* kendini acındırma
xwe feqîrokî kirin *l/bw* kendini acındırmak
xwe ferz kirin *m* kendini dayatma (kendi istediğini yaptırmakta direntme)
xwe ferz kirin *l/bw* kendini dayatmak (kendi istediğini yaptırmakta direntmek)
xwefilitandin *m*1. kendini kurtarma 2. başını kurtarma (geçimini sağlayacak bir duruma gelme)
xwe filitandin *l/gh* 1. kendini kurtarmak 2. başını kurtarmak (geçimini sağlayacak bir duruma gelmek)
xwefirikandin *m* kıvırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme)
xwe firikandin *l/gh* kıvırmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek)
xwefiroş *nd/nt* işbirlikçi, hain
xwefiroşî *m* işbirlikçilik, ihanet
xwe gal kirin *l/bw* zıplayıp uzanmak
xwegehînk *nd/nt* oportünist
xwegehînkî *m* oportünizm
xwe gemirandin *l/gh* yatakta kıvranmak
xweger *rd* öz itmeli, otomatik, mekanik
xwegerî *m* öz itme
xwegerîn *m* otonomi
xwe germ dadan *l/bw* kendini sıcak tutacak şekilde giyinmek
xwegertî *m* otomatizm
xwegevizandin *m* ağınma
xwe gevizandin *l/gh* ağınmak
xwegevzikkirin *m* ağınma
xwe gevzik kirin *l/bw* ağınmak
xwegêrîn *m* özyönetim
xwegihandin *m* 1. ulaşma 2. kendini yetiştirme
xwegihandin *l/gh* 1. ulaşmak 2. kendini yetiştirmek
xwegihandî *rd* kendini yetiştirmiş
xwegijkirin *m* 1. şişinme (bazı böcekler saldırıya uğradıklarında bütün uzantı ve eklentilerini, düşmanını korkutup ürkütecek biçimde yayarak genişletme) 2. gurklama (erkek hindi kabarma) 3. diklenme, kabadayca davranma, horozlanma 4. gerdan kırma (büyüklük taslar bir durum alma)
xwe gij kirin *l/bw* 1. şişinmek (bazı böcekler saldırıya uğradıklarında bütün uzantı ve eklentilerini, düşmanını korkutup ürkütecek biçimde yayarak genişletmek) 2. gurklamak (erkek hindi kabarmak) 3. diklenmek, kabadayca davranmak, horozlanmak 4. gerdan kırmak (büyüklük taslar bir durum almak)
xwegijkirî *rd* 1. şişinik 2. diklenmiş, babalanmış olan
xwegijomijokirin *m* diklenme, kabadayca davranma
xwe gijomijo kirin *l/bw* diklenmek, kabadayca davranmak
xwegilokkirin *m* çöreklenme (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanma)
xwe gilok kirin *l/bw* çöreklenmek (yılan için; halka durumunda kıvrılıp toplanmak)
xwegir *rd* kendine hakim, soğukkanlı, direngen
xwegiramî *m* öz saygı
xwegirankirin *m* 1. (kendini) naza çekme, nazlanma 2. kendini dirhem dirhem satma (çok nazlı davranma) 3. mırın kırın etme
xwe giran kirin *l/bw* 1. (kendini) naza çekmek,

nazlanmak **2.** kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak) **3.** mırın kırın etmek
xwegirêdan *m* **1.** kendini bağlama **2.** giyinip kuşanma, kuşanma **3.** takma, kuşanma (silâh vb. kuşanma)
xwe girê dan *l/bw* **1.** kendini bağlamak **2.** giyinip kuşanmak, kuşanmak * **ji bo dîlanê xwe girê dabû** düğüne gitmek için kuşanmıştı **3.** takmak, kuşanmak (silâh vb. kuşanmak)
xwegirêdayîn *m* **1.** giyinip kuşanış **2.** kuşanış
xwe giro miro kirin *l/bw* sinirlenmek, diklenmek
xwegirtin (I) *m* **1.** kendini tutma, tutunma **2.** kendini tutma, kendine hâkim olma **3.** tutunma (kendine bir yer sağlama) **4.** tutma (denetimi ve yetkisi altına alma) **5.** hızını alma **6.** sıkı durma **7.** kendini toparlama, kendini toplama (durumunu düzeltme) **8.** yükünü tutma, zenginleşme, köşeyi dönme (zengin olma) **9.** *mec* frenleme **10.** alışma, şartlanma
xwegirtin (II) *m* **1.** örtünme (kadın, erkeğin görmemesi için başını ve yüzünü örtmesi) **2.** kapanma, çarşafa girme **3.** gelinlik etme (veya tutma)
xwe girtin (I) *l/gh* **1.** kendini tutmak, tutunmak **2.** kendini tutmak, kendine hâkim olmak **3.** tutunmak (kendine bir yer sağlamak) * **rewşa wê gelek baş e, xwe li wê girtiye** durumu gayet iyi, orada tutunmuş **4.** tutmak (denetimi ve yetkisi altına almak) * **bi zorekê karibû du salan xwe li desthilatiyê bigire** iki yıl zor kendini iktidarda tutabildi **5.** hızını almak **6.** sıkı durmak * **xwe bigire va ez hatim** sıkı dur ben geliyorum **7.** kendini toparlamak, kendini toplamak (durumunu düzeltmek) * **berê halê wî ne xweş bû, nika xwe girtiye** adamın durumu iyi değildi, şimdi kendini toparlamış **8.** yükünü tutmak, zenginleşmek, köşeyi dönmek (zengin olmak) **9.** *mec* frenlemek **10.** alışmak, şartlanmak * **carek xwe wer girtiye naguhire** bir kere alışmış, değişmez
xwe girtin (II) *l/gh* **1.** örtünmek (kadın, erkeğin görmemesi için başını ve yüzünü örtmesi) * **keçik bû pazdeh salî xwe girt** kız on beş yaşına gelince örtündü **2.** kapanmak, çarşafa girmek * **xwe ji mêrik digire** adamdan kapanıyor **3.** gelinlik etmek (veya tutmak) * **bûka me hîna jî xwe digire** bizim gelin hâlâ gelinlik ediyor
xwegirtî (I) *rd* **1.** tutunmuş, oturmuş, güçlenmiş olan **2.** bağımlı, tabi **3.** sığıntı **4.** cimri **5.** içine kapanık **~yê (yekî) bûn** (birine) tabi olmak
xwegirtî (II) *rd* **1.** örtük **2.** kapalı, çarşaflı
xwegirtîbûn *m* **1.** oturmuşluk **2.** cimrilik **3.** içine kapanıklık
xweguherandin *m* kendini değiştirme
xwe guherandin *l/gh* kendini değiştirmek
xweguherîn *m* kendini değiştirme
xweguher *rd* değişkin
xweguhêr *rd* kendi kendini değiştiren
xweguhêzok *rd* kendini değiştiren, kendini aktaran
xwegunokîkirin *m* acındırma
xwe gunokî kirin *l/bw* acındırmak
xweguvaştin *l/gh* kendini sıkma, sıkınma
xwe guvaştin *l/gh* kendini sıkmak, sıkınmak
xweguvaştî *rd* sıkınmış olan
xweh *m* **1.** kız kardeş **2.** kız kardeş (yaşça küçük olan) **3.** *mec* kız kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri)
xweha dilovaniyê *m* hemşire
Xwe hafiz *b* allaha ısmarladık
xwehay *rd* temkinli, kendini bilen
xwehaybûn *md* temkinli olma
xwehay bûn *l/ngh* temkinli olmak
xwehayî *m* temkin
xwehazirkirin *m* **1.** kendini hazırlama, hazırlanma **2.** toparlanma (bir işi, bir hareketi yapmaya hazır duruma gelme)
xwe hazir kirin *l/bw* **1.** kendini hazırlamak, hazırlanmak **2.** toparlanmak (bir işi, bir hareketi yapmaya hazır duruma gelmek)
xwehebîn *rd* kendini seven
xwehebînî *m* kendini sevme
xwehefidandin *m* korunma
xwe hefidandin *l/gh* korunmak
xwehejandin *m* salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)
xwe hejandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)
xwehekandin *m* kendini sürtme, sürtünme
xwe hekandin *l/ngh* kendini sürtmek, sürtünmek
xwehemamkirin *l/bw* hamam yapma, banyo alma, yıkanma
xwe hemam kirin *l/bw* hamam yapmak, banyo almak, yıkanmak
xwehemidandin *m* korunma
xwe hemidandin *l/gh* korunmak
xwehermend *m* hükümet
xwehesikandin *m* (kendine) bulaştırma
xwe hesikandin *l/gh* (kendine) bulaştırmak
xwehesikandî *rd* **1.** (kendine) bulaştırmış olan **2.** badanalı (yüzüne çok pudra veya boya sürmüş kadın)
xweheyrî *rd* şaşkın
xwehez *nd/nt* **1.** özsever, narsist **2.** *mec* kariyerist
xwehezî *m* **1.** özseverlik, narsistlik **2.** *mec* kariyerizm
xwehêlkirin *m* sallanma (salıncak, hamak v. de kendini sallama)
xwe hêl kirin *l/bw* sallanmak (salıncak, hamak v. de kendini sallamak) * **were em herin parkê hinek xwe hêl bikin** gel parka gidip salıncakta sallanalım
xwehênikkirin *m* serinlenme

xwe hênik kirin *l/bw* serinlenmek
xwehêsakirin *m* dinlenme
xwe hêsa kirin *l/bw* dinlenmek
xwehêsîrokîkirin *m* kendini acındırma, kendini zavallığa verme
xwe hêsîrokî kirin *l/bw* kendini acındırmak, kendini zavallığa vermek
xwehêvişandin *m* **1.** kendini koruma, korunma **2.** sakınma, çekinme
xwe hêvişandin *l/gh* **1.** kendini korumak, korunmak **2.** sakınmak, çekinmek
xwehêvotin *m* öz öğrenim
xwehêvotî *rd* öz öğrenimli, otodidakt
xwehik *m* kız kardeş
xwehilavêtin *m* **1.** zıplama **2.** tepinme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma) **3.** *sp* uzun atlama
xwe hilavêtin *l/gh* **1.** zıplamak **2.** tepinmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak)
xwehilavêtina bilind *sp/nd* yüksek atlama
xwehilçinandin *m* çemrenme (kolları veya etekleri sıvama, toplama)
xwe hilçinandin *l/gh* çemrenmek (kolları veya etekleri sıvamak, toplamak)
xwehildan *m* **1.** zıplama, oynama **2.** çemrenme (kolları veya etekleri sıvama, toplama)
xwe hildan *l/gh* **1.** zıplamak, oynamak * **li ber daholê xwe rind hildida** dahul önünde iyi zıplıyordu **2.** çemrenmek (kolları veya etekleri sıvamak, toplamak)
xwehilkutandin *m* tepinme (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunma)
xwe hilkutandin *l/gh* tepinmek (öfke ve sevincini vuracak davranışlarda bulunmak)
xwehilpekandin *m* fırlama, zıplama
xwe hilpekandin *l/gh* fırlamak, zıplamak
xwehing *m* kız kardeş
xwehisîn *m* farkına varma (kendini fark etme)
xwehîtiya dilovaniyê *m* hemşirelik
xwehjin *m* baldız
xwehk *m* kız kardeş
xwehmêr *m* görümce
xwehr (I) *m* kız kardeş
xwehr (II) *bnr* xwar (II)
xwehr bûn *bnr* xwar bûn
xwehremend *m* hükümet
xwehrî *bnr* xwarî
xwehşîr *n* süt kardeşi (kız için)
xwejarkirin *m* zayıflama, kilo verme
xwe jar kirin *l/bw* zayıflamak, kilo vermek
xwe jê avêtin *l/bw* (bir yerden) kendini atmak
xwe jê berdan *l/bw* **1.** -den aşağıya atlamak **2.** -den boşatmak (kadın için)
xwe jê bernedan *l/bw* (birini) yalnız bırakmamak
xwe jê dan berdan *l/bw* (kocasından) kendini boşatmak
xwe jê dan paş *l/bw* **1.** -den uzak durmak **2.** -den geri çekilmek, geri durmak **3.** alakayı kesmek
xwe jê dizîn *l/bw* **1.** (birinden) saklanmak **2.** (birini) atlatmak
xwejêdûrdan *m* **1.** -den uzak durma **2.** -den kaçınma, imtina, imtina etme **3.** -den geri durma, sakınma **4.** -e mesafeli yaklaşma
xwe jê dûr dan *l/bw* **1.** -den uzak durmak **2.** -den kaçınmak, imtina etmek * xwe ji tiştên xeternak dûr dide tehlikeli işlerden kaçınıyor **3.** -den geri durmak, sakınmak **4.** -e mesafeli yaklaşmak
xwe jê dûr girtin *l/bw* **1.** -den uzak durmak **2.** -den kaçınmak, imtina etmek * xwe ji tiştên xeternak dûr dide tehlikeli işlerden kaçınıyor **3.** -den geri durmak, sakınmak
xwejêdûrkirin *m* **1.** -den uzaklaşma **2.** -den kaçınma, imtina etme **3.** -den geri durma, sakınma **4.** -e mesafeli yaklaşma
xwe jê dûr kirin *l/bw* **1.** -den uzaklaşmak **2.** -den kaçınmak, imtina etmek * xwe ji tiştên xeternak dûr dike tehlikeli işlerden kaçınıyor **3.** -den geri durmak, sakınmak **4.** -e mesafeli yaklaşmak
xwejêfilitandin *m* **1.** -den kurtarma **2.** sırtından atma (başından savma) **3.** kösteği kırma (bağlı bulunduğu yerle ilişkisini kesme)
xwe jê filitandin *l/bw* **1.** -den kurtarmak **2.** sırtından atmak (başından savmak) **3.** kösteği kırmak (bağlı bulunduğu yerle ilişkisini kesmek)
xwejêgirtin *m* **1.** -den uzak durma **2.** -den uzak kaçma **3.** ilişkisini kesme **4.** kaçma, kaçgöçe uyma (kadınların erkeklere görünmemeleri, onlarla oturup konuşmamaları)
xwe jê girtin *l/bw* **1.** -den uzak durmak **2.** -den uzak kaçmak **3.** ilişkisini kesmek **4.** kaçmak, kaçgöçe uymak (kadınlar için) * **bûk xwe ji xezûrê xwe digire** gelin kayın babasından kaçıyor
xwejêkirin *m* -den ilişkisini kesme, selâmı sabahı kesme
xwe jê kirin *l/bw* -den ilişkisini kesmek, selâmı sabahı kesmek * **xwe ji me kir** bizimle selamını sabahını kesti
xwejêparêz *rd* -den sakınan
xwejêparêzî *m* -den sakınma
xwe jê re danîn *l/bw* (birine) boyun eğmek
xwe jê re êşandin *l/bw* -e ilgilenmek
xwe jê rihet kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) kurtulmak, başından atmak
xwe jê safî kirin *l/bw* (birinden veya bir şeyden) kurtulmak
xwe jê şûştin *l/bw* **1.** (bir şeyden) el ayak çekmek **2.** yüze çıkmak, üste çıkmak
xwe jê şûştî derxistin *l/bw* zeytin yağı gibi üste çıkmak
xwe jê vedan *l/bw* **1.** (birinden) sakınmak, korumak **2.** çekimser davranmak
xwe jê vedizîn *l/bw* **1.** (birinden) saklanmak **2.** (birini) atlatmak

xwe jê weşandin *l/bw* ilişkisini tümden kesmek
xwejibîrker *rd* unutkan
xwejibîrkirin *m* **1.** unutma (bir şeyi yapamaz duruma gelme) **2.** dalma, kendinden geçme **3.** kulakları paslanma (çoktan beri müzik dinlememiş olma) **4.** yozlaşma, assimile olma, özünden uzaklaşma
xwe ji bîr kirin *l/bw* **1.** unutmak (bir şeyi yapamaz duruma gelmek) **2.** dalmak, kendinden geçmek **3.** kulakları paslanmak (çoktan beri müzik dinlememiş olmak) **4.** yozlaşmak, assimile olmak, özünden uzaklaşmak
xwejiçekkirin *m* silâhsızlanma
xwe ji çek kirin *l/bw* silâhsızlanmak
xwejiçekkirî *rd* silâhsızlanmış olan
xwe ji dest dan *l/bw* teslim olmak
xwejimêr *m* bilgisayar, kompüter
xwe ji para dan *l/bw* geri durmak
xwejisîlehkirin *m* silâhsızlanma
xwe ji sîleh kirin *l/bw* silâhsızlanmak
xwejisîlehkirî *rd* silâhsızlanmış olan
xwejiyan *m* öz yaşam
xwejîn *m* öz yaşam
xwejînenîgariyî *rd* otobiyografik
xwejînenîgarî *m* özyaşam öyküsü, otobiyografi
xwejînname *m* otobiyografı
xwejînnameyî *rd* otobiyografik
xwe jîr dîtin *l/bw* akıllı geçinmek
xwe jîrik dîtin *l/bw* akıllı geçinmek
xwekam *fel/nd* ben içinci
xwekamîtî *fel/m* ben içincilik
xwekarkirin *m* kendini hazırlama, hazırlanma
xwe kar kirin *l/bw* kendini hazırlamak, hazırlanmak * **siwaran xwe kar kirin** süvariler hazırlandılar
xwekaşkirin *m* sürünme
xwe kaş kirin *l/bw* sürünmek * **li ser zikê xwe me xwe kaş kir û em xelas bûn** karnımız üstünde sürünerek kurtulduk
xwekerkirin *m* **1.** kendini sesizliğe verme **2.** sesini çıkarmama, suspus olma **3.** içine kapanma (veya içine çekilme)
xwe ker kirin *l/bw* **1.** kendini sesizliğe vermek **2.** sesini çıkarmamak, suspus olmak **3.** içine kapanmak (veya içine çekilmek)
xwekerkirî *rd* suspus, suspus olmuş olan
xwe keyso meyso kirin *l/bw* süslenip püslenmek
xwekêmdîtin *m* kendini aşağı görme, kendini küçümseme
xwe kêm dîtin *l/bw* kendini aşağı görmek, kendini küçümsemek
xwekêmdîtinî *psî/m* aşağılık duygusu
xwekêşandin *m* tartınma, tartılma
xwe kêşandin *l/gh* tartınmak, tartılmak
xwe kibarî kirin *l/bw* kostaklanmak
xwe kil û kilçîn kirin *l/bw* süslenip püslenmek
xwekipkirin *m* kendini kasma
xwe kip kirin *l/bw* kendini kasmak
xwe kirin dar *l/bw* kasılmak, kendini kasmak
xwe kirin girê *l/bw* büzülmek
xwe kirin girêk *l/bw* büzülmek, soğuktan kendini büzmek
xwe kirin kom *l/bw* **1.** toplanmak **2.** kürnemek (hayvanlar için; sıcağın veya soğuğun etkisiyle birbirine sokulup toplanmak)
xwe kirin rê *l/bw* yola koyulmak
xwekişandin *m* tartınma, tartılma
xwekişandin *l/gh* tartınmak, tartılmak
xwekişkişandin *m* diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma)
xwe kişkişandin *l/gh* diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
xwe kîse kirin *l/bw* keselenmek
xwekokandin *m* **1.** süslenme, süsleniş (kendini süsleme) **2.** bezenme
xwe kokandin *l/gh* **1.** süslenmek (kendini süslemek) **2.** bezenme
xwekokandî *rd* süslenmiş
xwekokkirin *m* süslenme, süsleniş (kendini süsleme)
xwe kok kirin *l/bw* süslenmek (kendini süslemek)
xwe kolanî kirin *l/bw* kolonyalanmak
xwekontrol *psî/m* öz denetim
xwekuj *rd* intihar eden, müntehir, kendini öldüren
xwekujane *rd/h* intiharvari
xwekujî *m* intihar
xwekurkirin *m* (kendi) saçını başını yolma
xwe kur kirin *l/bw* (kendi) saçını başını yolmak
xwekuştin *m* **1.** kendine kıyma, canına kıyma, kendini öldürme, intihar etme **2.** canına kıyma (gücünden fazla iş görerek kendini fazla yorma)
xwe kuştin *l/bw* **1.** kendine kıymak, canına kıymak, kendini öldürmek, intihar etmek **2.** canına kıymak (gücünden fazla iş görerek kendini fazla yormak)
xwekuştî *rd* intihar etmiş, müntehir, kendini öldürmüş olan
xwe kutan hev *l/bw* **1.** (birbirine) sokulmak **2.** kürnemek (hayvanlar için; sıcağın veya soğuğun etkisiyle birbirine sokulup toplanmak)
xwelepel *m* yarı sünmüş ateş
xweleqandin *m* debelenme (çırpınma, tepinme, kımıldama)
xwe leqandin *l/gh* debelenmek (çırpınmak, tepinmek, kımıldamak)
xweletandin *m* pusma (bir şeyi kendine siper edereksaklanma)
xwe letandin *l/gh* pusmak (bir şeyi kendine siper edereksaklanmak)

xwelewlebandin *m* salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)
xwe lewlebandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)
xwelezandin *m* çabuklaşma, tezleşme
xwe lezandin *l/gh* çabuklaşmak, tezleşmek
xwe lê avêtin *l/bw* kendini yere atmak
xwe lê bi keys kirin *l/bw* kurulmak (sofraya rahatça oturmak)
xwe lê dananîn *l/bw* **1.** tanımazlıktan gelmek **2.** arka (veya sırt) çevirmek
xwe lê danîn *l/bw* **1.** aşinalık göstermek **2.** -e gelmek * **xwe li keriyê danîn** duymamazliktan gelmek **3.** vurmak (olduğundan başka biçimde görünmek) * **xwe li dînîtiyê daniye** kendini deliliğe vurmuş
xwelêder *nd* savaşta birbirine saldıran süvariler
xwelêgeran *m* sarılış (birine sarılma)
xwelêgerandin *m* -e sarılma (birbirini kucaklama)
xwe lê gerandin *l/bw* -e sarılmak (birbirini kucaklamak)
xwelêgirî *rd* sığıntı
xwelêgirtin *m* **1.** tutunma (tutup bırakmama, sarılmak veya asılma) **2.** (birine) sığınma (güvenme, yardım isteme veya umma) **3.** -e bağlanma, umut bağlama
xwe lê girtin *l/bw* **1.** tutunmak (tutup bırakmamak, sarılmak veya asılmak) **2.** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak) **3.** -e bağlanmak, umut bağlamak
xwelêgirtî *rd* sığıntı
xwe lê gur kirin *l/bw* dört elle sarılmak, işe koyulmak
xwe lêk dan *l/bw* göreşmek
xwe lê kirin xweyî *l/bw* **1.** -e sahiplenmek, sahip çıkmak **2.** oralı olmak, ilgi göstermek
xwe lê lefandin *l/bw* sarmalanmak
xwelêpêçan *m* sarılma, sarılış (birine sarılma)
xwelêpêçandin *m* **1.** sarmalanma **2.** sarılma (birini kucaklama)
xwe lê pêçandin *l/bw* **1.** sarmalanmak **2.** sarılmak (birini kucaklamak)
xwe lê qewimandin *l/bw* (bir şeye) girişmek
xwe lê qirase kirin *l/bw* (bir şeye) girişmek, yeltenmek
xwe lê rakişandin *l/bw* -e diklenmek
xwe lê şibandin *l/bw* kendini benzetmek, benzemeye çalışmak
xwe lê telandin *l/bw* **1.** pusuya yatmak **2.** sinsice yaklaşmak **3.** çaktırmadan seyretmek
xwelêweranîn *m* kucaklama
xwe lê weranîn *l/bw* kucaklamak
xwelêxistin *m* **1.** (kendini bir şeye) vurma, (bir şeye) çarpma, değme **2.** (bir şeye) girişme **3.** kendini kaydetme
xwe lê xistin *l/bw* **1.** (kendini bir şeye) vurmak, (bir şeye) çarpmak, değmek **2.** (bir şeye) girişmek * **xwe li kar xist** işe girişti **3.** kendini kaydetmek
xwelêxweşkirin *m* yaranma
xwe lê xweş kirin *l/bw* yaranmak
xwe li avê xistin *l/bw* suya vurup geçmek
xwe li ber girtin *l/bw* **1.** dayanmak, dayanabilmek **2.** üstenmek
xwe li ber xistin *l/bw* oralı olmamak
xwe li berê pehn kirin *l/bw* **1.** (herhangi bir şeye) kurulmak **2.** kurulmak (sofraya rahatça oturmak)
xwe li berê xweş kirin *l/bw* **1.** (herhangi bir şeye) kurulmak **2.** kurulmak (sofraya rahatça oturmak) * **xwe li ber xwarinê xweş kir** yemeğe kuruldu
xwe li bêxîretiyê danîn *l/bw* kendini gayretsizliğe vermek
xwe li bomiktiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak
xwe li deng girtin *l/bw* sesi takip etmek
xwe li eksê danîn *l/bw* inada binmek
xwe li êrdê danîn *l/bw* **1.** yere inmek **2.** iniş yapmak
xwe li erdê xistin *l/bw* zıplanmak
xwe li evdaliyê danîn *l/bw* aptallığa vurmak
xwe li hembêza hev dan *l/bw* kucaklaşmak
xwe li hev gij kirin *l/bw* diklenmek, dikleşmek, restleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
xwe li hev rakişandin *l/bw* diklenmek, dikleşmek, restleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
xwe li hev şaş kirin *l/bw* **1.** şaşkınlaşmak **2.** lâfını şaşırmak
xwe li hev weranîn *l/bw* kucaklaşmak
xwe li ingê danîn *l/bw* inatlaşmak
xwe li kar kirin *l/bw* hazırlanmak
xwe li ker û laliyê danîn *l/bw* kendini sağırlığa vurmak
xwe li keregêjiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak
xwe li keriyê danîn *l/bw* **1.** kendini sağırlığa vermek, kendini duymamazlığa vermek **2.** duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak
xwe li kerî danîn *l/bw* kendini sağırlığa vermek, kendini duymamazlığa vermek
xwe li kerîtiyê danîn *l/bw* **1.** kendini sağırlığa vermek, kendini duymamazlığa vermek **2.** duymamazlıktan gelmek, oralarda olmamak
xwe li kibariyê danîn *l/bw* kibarlık taslamak
xwe li korbûnê danîn *l/bw* kendini görmemezliğe vermek
xwe li lalîtiyê danîn *l/bw* kendini dilsizliğe vermek
xwe li mêraniyê danîn *l/bw* erkeklik taslamak
xwe li mirîkî danîn *l/bw* ölü numarası yapmak
xwe li mirîtî danîn *l/bw* ölü numarası yapmak

xwe li naziyan danîn *l/bw* kendini naza çekmek
xwe li nebihîstinê danîn *l/bw* işitmezliğe getirmek (veya işitmezlikten gelmek)
xwe li nenasiyê danîn *l/bw* tanımazlıktan gelmek
xwe li nexweşînê danîn *l/bw* kendini hastalığa vurmak
xwe li nezaniyê danîn *l/bw* **1.** kendini cahilliğe vurmak **2.** anlamazlıktan gelmek, bilmezlenmek, bilmezlikten gelmek **3.** kendini dirhem dirhem satmak (çok nazlı davranmak)
xwe li pê negirtin *l/bw* **1.** ayakta duramamak **2.** o duvar senin, bu duvar benim
xwe li ser lingan girtin *l/bw* **1.** ayakta durmak (veya durabilmek) **2.** basmak (küçük çocuklar için ayakta durabilmek) ~
xwe li serê pehn kirin *l/bw* kurulmak (sofraya rahatça oturmak)
xwe li serserkî berdan *l/bw* balıklama atlamak
xwe li stûyê hev dan *l/bw* (birbirine) sarılmak
xwe li xamiyê danîn *l/bw* **1.** anlamazlıktan gelmek **2.** oralarda olmamak
xwe li xamî danîn *l/bw* **1.** anlamazlıktan gelmek **2.** oralarda olmamak
xwe li xêvoktiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak
xwe li xirexavtiyê danîn *l/bw* kendini aptallığa vurmak
xweliya qewaq *nd* arı kil
xweliya sor *nd* et toprak, höllük
xwelî *m* **1.** toprak **2.** kül, ateş külü **3.** kül (yanmış bir yapının kalıntısı) **4.** *m* milduyu (en çok bağlarda görülen bir bitki hastalığı) **5.** *rd* toprak (topraktan yapılmış olan) * **xaniyê ku banê wan xwelî ye** toprak damlı evler ~ **di destan de bûn zêr** hangi işe girişirse başarılı olmak, çok şanslı olmak ~ **kişandin** toprak çekmek ~ **li (yekî)** yazık (kınama anlatır) ~ **li (yekî) be** yazıklar olsun ~ **serê (te)** yazık (kınama anlatır) * **xwelî li serê te 1)** yazık sana, yuh sana **2)** yere batasıca (veya yere batsın)~ **li ser kurê te be!** küller başında paralensin! ~ **li serê (yekî) bûn** küller başına olmak ~**ya ber agirê mirov ji goşt û birincê xelkê çêtir e** insan kendi külünü elin hiç bir şeyiyle değiştirmemeli ~**ya adarê çêtir e ji cehê kewarê** mart geldi mi, kıtlık bitti demektir ~**ya fisek** tozan ~**ya gîl** kil toprak ~**ya heft gundan li pozê pozbilindan** kurumlu olana bin lanet olsun ~**ya pospoşî** tozan ~**ya sorik** *nd* et toprak
xwelîdank *m* **1.** küllük, kül tablası, tabla, sigara tablası **2.** küllük (külün konulduğu yer)
xwelîk *m* **1.** toprak, kül **2.** milduyu (en çok bağlarda görülen bir bitki hastalığı)
xwelîkirin *m* topraklama
xwelî kirin *l/gh* topraklamak
xwelîkirî *rd* topraklanmış olan
xwelîliser *b* **1.** yazık, yuh sana (kınama anlatır) **2.** yere batasıca (veya yere batsın) **3.** aptal
xwelîlisero *b* yere batasıca (veya yere batsın)
xwelîreng *nd* toprak rengi
xwelîreşkî *rd* koyu toprak renkli
xwelîser *b* **1.** yazık (kınama anlatır) * **tu xwelîser î** yazık sana **2.** yere batasıca (veya yere batsın)
xwelîşork *m* **1.** ateş külü **2.** küllü su
xwelolibandin *m* salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)
xwe lolibandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)
xweloqandin *m* kırıtma, kıvırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme)
xwe loqandin *l/gh* kırıtmak, kıvırmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek)
xwelûçikandin *m* **1.** kıvırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) **2.** tırıs tırıs gitmek (utanmış, mahcup bir biçimde)
xwe lûçikandin *l/gh* **1.** kıvırmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) **2.** tırıs tırıs gitmek (utanmış, mahcup bir biçimde)
xwelûfkirin *m* liflenmek
xwe lûf kirin *l/bw* liflenmek
xwelûfikkirin *m* liflenme, keselenme
xwe lûfik kirin *l/bw* liflenmek, keselenmek
xwelûsikandin *m* **1.** kıvırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynama veya yürüme) **2.** süzülme, süzülüş (uyumlu ve salınarak yürüme) **3.** yüze gülme (sevimli, alımlı görünme)
xwe lûsikandin *l/gh* **1.** kıvırmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) **2.** süzülmek (uyumlu ve salınarak yürümek) **3.** yüze gülmek (sevimli, alımlı görünmek)
xwemakyajkirin *m* boyanma, makyajlanma
xwe makyaj kirin *l/bw* boyanmak, makyajlanmak
xwemal *rd* **1.** özel, hususî, şahsi, kişiye özel (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **eşyayê xwemal** hususi eşya **2.** değgin, ait
xwemalbûn *m* ait olma
xwemal bûn *l/ngh* ait olmak
xwemalaştin *m* silinme (kendini silme)
xwe malaştin *l/gh* silinmek, kendini silmek
xwemale *rd* **1.** özel, hususî, şahsi, kişiye özel, kendine özel (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **ez dê vî deveyî xwemale xweyî bikim** bu deveyi kendime özel besleyeceğim **2.** değgin, ait
xwemalî *m* **1.** özel **2.** aidiyet, ilişkinlik
xwemalîbûn *m* **1.** özelleşme **2.** *mec* özümlenme, özümsenme **3.** aidiyet, ilişkinlik
xwemalî bûn *l/ngh* **1.** özelleşmek **2.** *mec* özümlenmek, özümsenmek
xwemalîbûyîn *m* **1.** özelleşme **2.** *mec* özümlenme, özümsenme **3.** aidiyet, ilişkinlik

xwemalîkirin *m* **1.** özelleştirme **2.** *mec* özümleme, özümseme
xwemalî kirin *l/gh* **1.** özelleştirmek **2.** *mec* özümlemek, özümsemek
xwemalîkirî *rd* özelleştirilmiş
xwemalîn *rz/m* iyelik zamiri * **cînavkên xwemalîn** iyelik zamirleri
xwe meriv hesibandin *l/bw* **1.** kendini adamdan saymak **2.** kendini beğenmek
xwe mezin kirin *l/bw* büyüklenmek
xwe mijûl kirin *l/bw* oyalanmak, avutmak
xwemirês *rd* nefis, pek hoş
xwemistdan *m* ovalanma, ovunma
xwe mist dan *l/bw* kendini ovalanmak, ovunmak
xwemistdayîn *m* ovalanma, ovunuş
xwemitkirin *m* suspus olma
xwe mit kirin *l/bw* suspus olmak
xwemitkirî *rd* suspus, suspus olmuş olan
xwemîrî *rd* demirbaş (bir yerde kullanılan, bir yere kayıtlı olan, bir görevliden diğerine teslim edilen eşya)
xwe mueyne kirin *l/bw* bakınmak (muayene olmak)
xwe mûr kirin *l/bw* surat asmak
xwenas *rd* kendini bilen (veya bilir)
xwenasî *m* kendini bileme
xwenasîn *m* **1.** kendini tanıma **2.** kendini bilme (aklı ve muhakemesi yerinde olma) **3.** kendini bilme (baliğ olma) **4.** kendini bilme (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranma) **5.** kendini bulma (kişilik kazanmak)
xwe nasîn *l/gh* **1.** kendini tanımak **2.** kendini bilmek (aklı ve muhakemesi yerinde olmak) **3.** kendini bilmek (baliğ olmak) **4.** kendini bilmek (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranmak) **5.** kendini bulmak (kişilik kazanmak)
xwenasker *rd* kendini bilen (veya bilir)
xwenaskirin *m* **1.** kendini tanıma **2.** kendini bilme (aklı ve muhakemesi yerinde olma) **3.** kendini bilme (baliğ olma) **4.** kendini bilme (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranma) **5.** kendini bulma (kişilik kazanma)
xwe nas kirin *l/bw* **1.** kendini tanımak **2.** kendini bilmek (aklı ve muhakemesi yerinde olmak) **3.** kendini bilmek (baliğ olmak) **4.** kendini bilmek (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranmak) **5.** kendini bulmak (kişilik kazanmak)
xwençe (I) *n* yastağaç, yemek sofrası, senit (hamur tahtası) ~ **danîn** sofra (veya sofrayı) kurmak
xwençe (II) *m* gonca, tomurcuk
xwençe (III) *m* okuntu
xwenda *bnr* xwende
xwendane *bnr* xwendeyane
xwende *rd* **1.** okur yazar **2.** okumuş **3.** öğrenimli, eğitimli, tahsilli
xwendebûn *m* **1.** okur yazarlık **2.** okumuşluk
xwendegeh *m* okul
xwendegeha pêşîn *nd* ilk okul
xwendeger *bnr* xwendekar
xwendekar *nd/nt* öğrenci **~ê bijîşkiyê** tıp fakültesi öğrencisi, tıbbiyeli **~ê danê sibehê** sabahçı (öğrenci) **~ê danê êvarê** öğlenci (öğrenci)
xwendekarî *m* **1.** öğrencilik **2.** öğrenim * **xwendekariya xwe ya bilind kuta kiriye** yüksek öğrenimini tamamlamış
xwendemend *nd/nt* inceleyici, araştırıcı
xwendemendî *m* inceleme, araştırma
xwendevan *nd/nt* **1.** okuyucu, okur **2.** öğrenci
xwendevanî *m* **1.** okuyuculuk **2.** öğrenci
xwendewar *nd/nt* **1.** okur, okur yazar **2.** eğitimli, öğrenimli, tahsilli
xwendewarî *m* **1.** okur yazarlık **2.** eğitimlilik
xwendewer *bnr* xwendewar
xwendeyane *h* **1.** okur yazarca **2.** eğitimlice, tahsillice
xwendin *m* **1.** okuma (yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirme) **2.** okuma (bu biçimde yazılmış olan bir metni iletmek istediği şeyleri öğrenme) **3.** okuma (bir konuyu öğrenmek için okulda bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler özerinde çalışma, öğrenim görme) **4.** öğrenim * **xwendina xwe ya bilind kuta kiriye** yüksek öğrenimini tamamlamış **7.** okuma (şiir, kitap v.b. şeyleri okuma) **5.** ötme (kuş ve böcekler için) **6.** söyleme **8.** okuma, davet etme, çağırma ~ **û nivisandin 1)** okuma yazma **2)** okuma yazma yetimi **~a ilmanî** bilimsel öğrenim
xwendin *l/gh* **1.** okumak (yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek) **2.** okumak (bu biçimde yazılmış olan bir metni iletmek istediği şeyleri öğrenmek) * **ez ji nivîsaran kerixîme, rêzek jî naxwînim** yazılardan bıkmışım, tek satır bile okumuyorum **3.** okumak (bir konuyu öğrenmek için okulda bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler özerinde çalışmak, öğrenim görmek) **4.** okumak (şiir, kitap v.b. şeyleri okumak) * **pir xweş helbestan dixwîne** çok güzel şiir okuyor **5.** ötmek (kuş ve böcekler için) * **bilbil li ser darê daniye dixwîne** bülbül ağaca konmuş ötüyor **6.** söylemek * **eger hûn ji me re helbestekê bixwînîn em dê kêfxweş bibin** bize bir şiir söyleseniz memnun oluruz **7.** okumak, davet etmek, çağırmak ~ **û pif kirin dora (yekî)** okuyup öflemek
xwendina pêşîn *nd* ilk öğrenim
xwendinbar *rd* okunabilir
xwendingeh *m* okul **~a amadeyî** lise **~a bijîşkiyê** tıp okulu **~a çandiniyê** ziraat okulu **~a navîneyî** ortaokul **~a pîşesaziyê** teknik okul

xwendinname *m* diploma
xwendiyar *nd/nt* okutman, lektör
xwendiyarî *m* okutmanlık, lektörlük
xwendî *rd* **1.** okumuş, okur yazar **2.** eğitimli, öğrenimli, tahsilli **3.** çağrılı, davetli, düğün davetlisi * **xwendayê dawetê** düğün çağrılısı
xwendîbûn *m* **1.** okumuşluk **2.** çağrılı olma, davetli olma
xwendîtî *m* çağrılılarca toplanan düğün yardım parası (yemek yenildikten sonra)
xwendkar *n* hünkâr
xwendkarî *m* hünkârlık
xwendox *nd/nt* okuyucu
xwendoxî *m* okuyuculuk
xwenegirtin *m* **1.** kendini tutamama **2.** hızını alamama (hızla gidişini yavaşlatamama) **2.** hızını alamama (öfkesinin yenememe)
xwenegirtin *l/gh* **1.** kendini tutamamak **2.** hızını alamamak (hızla gidişini yavaşlatamamak) * **erebeyê xwe negirt li dîwar qelibî** araba hızını alamadı duvara tosladı **2.** hızını alamamak (öfkesinin yenememek)
xwenenas *rd* kendini bilmeyen
xwenenasî *rd* kendini bilmemezlik
xwenenaskirî *h* kendini tanımamış olan
xwenepixandin *m* **1.** şişinme **2.** gururlanmak, kabarmak, kasılmak, şişinmek
xwenepixandin *l/gh* **1.** şişinmek **2.** gururlanmak, kabarmak, kasılmak, şişinmek
xwenezan *rd* **1.** kendini bilmez, kaba, nobran **2.** sözünü bilmez
xwenezanî *m* **1.** kendini bilmezlik, kabalık, nobranlık **2.** sözünü bilmezlik
xweneqaîl kirin *l/bw* hoşnutsuzluk göstermek
xwenerazî kirin *l/bw* hoşnutsuzluk göstermek
xwenexweşokî kirin *l/bw* sayrımsamak
xweng *m* **1.** kız kardeş **2.** kız kardeş (yaşça küçük olan) **3.** *mec* kız kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri)
xwengê *b* **1.** kardeş, bacı (teklifsiz konuşmalarda) **2.** kardeşlik (seslenme sözü olarak) * **ma tu çi yî xwengê!** sen nesin be kardeşlik! **3.** abla (kendinden büyük hanımlar için seslenme sözü)
xwengî *rd* görünen **2.** *fiz/m* görüntü **3.** *sn/tv* görüntü ~ **bûn** görünmek ~ **kirin** göstermek
xwengîbûn *m* **1.** görünme (görülür duruma gelme) **2.** görünme (izlenim uyandırma)
xwengî bûn *l/ngh* **1.** görünmek (görülür duruma gelmek) **2.** görünmek (izlenim uyandırmak)
xwengîn *bnr* xwengî
xwengîtî *m* kız kardeşlik
xwenixamtin *m* **1.** örtünme (kendi üzerine bir şey örtme) **2.** örtünme, tesettür etme (kadın, erkeğin görmemesi çin başını ve yüzünü örtmesi)
xwe nixamtin *l/gh* **1.** örtünmek (kendi üzerine bir şey örtmek) **2.** örtünmek, tesettür etmek (kadın, erkeğin görmemesi çin başını ve yüzünü örtmesi) * **keçik bû pazdeh salî xwe nixamt** kız on beş yaşına gelince örtündü
xweniyas *bnr* xwenas
xwe niyas kirin *bnr* xwe nas kirin
xwe nizm kirin *l/bw* **1.** kendini alçatma **2.** alçalma (yüksekten aşağıya doğru inme)
xwe nizm kirin *l/bw* **1.** kendini alçatmak **2.**alçalmak (yüksekten aşağıya doğru inmek) * çivîk geh bilind dibû û geh jî xwe nizm dikir kuş bir yükselip bir alçalıyordu
xwenîşandan *m* **1.** kendini gösterme **2.** bakınma (muayene olma) **3.** ortaya çıkma (biri kendini gösterme) **4.** gösteri, nümayiş
xwe nîşan dan *l/bw* **1.** kendini göstermek **2.** bakınmak (muayene olmak) **3.** ortaya çıkmak (biri kendini göstermek)
xwenîşander *nd/nt* gösterici, nümayişçi
xwe nixumandin *l/gh* **1.** örtünmek (kendi üzerine bir şey örtmek) **2.** örtünmek (kadın, erkeğin görmemesi çin başını ve yüzünü örtmesi) * **keçik pazdeh salî bû xwe nixumand** kız on beş yaşına gelince örtündü **3.** bürünmek * **diya min xwe bi çarşebê nixumandiye** annem çarşafa bürünmüş
xwenûkirin *m* kendini yenileme
xwe nû kirin *l/bw* kendini yenilemek
xwepapokirin *m* **1.** kendini avutma **2.** oyalanma, eğleşme, eğlenme
xwe papo kirin *l/bw* **1.** kendini avutmak **2.** oyalanmak, eğleşmek, eğlenmek * **eger tu dixwazî bi min re bêyî, xwe papo bike ku heta havîn tê** eğer benimle gelmek istersen, eğlen de yaz olsun gidelim
xwepaqijî *m* temizlik (kendini temiz tutma için)
xwepaqijkirin *m* **1.** temizlenme, kendini temizleme **2.** silinme, kendini silme
xwe paqij kirin *l/bw* **1.** temizlenmek, kendini temizlemek **2.** silinmek, kendini silmek
xwe parastin *m* kendini savunma, korunma
xwe parastin *l/gh* kendini savunmak, korunmak
xweparçekirin *m* parçalanma
xwe parçe kirin *l/bw* parçalanmak
xweparêz *rd* kendini savunan, sakınan
xweparêzî *m* **1.** kendini savunma, sakınma **2.** özsavunma
xweparêzker *rd* kendini savunan
xweparêzkirin *m* **1.** imsak etme, nefsine hakim olma **2.** rejim yapma
xwe parêz kirin *l/bw* **1.** imsak etmek, nefsine hakim olmak **2.** rejim yapmak
xwepehnkirin *m* kurulma (sofraya rahatça oturma)
xwe pehn kirin *l/bw* kurulmak (sofraya rahatça oturmak)
xweperest *nd/nt* **1.** benci, öz sever **2.** bencil, egoist ~ **bûn** bencil olmak

xweperestane *h* **1.** bencice, öz severce **2.** bencilce
xweperestbûn *m* bencilleşme
xweperest bûn *l/ngh* bencilleşmek
xweperestî *m* **1.** bencilik, öz severlik . bencillik ~ **kirin** bencillik etmek
xweperestkî *rd/h* **1.** bencice, öz severce **2.** bencilce
xweperitandin *m* **1.** paralanma, kendini paralama **2.** kendini paralama (çok çaba ve özen gösterme)
xwe peritandin *l/gh* **1.** paralanmak, kendini paralamak **2.** kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek)
xweperwerdeyî *m* öz öğrenim
xwepesend *rd* benci, kendini beğenmiş
xwepesendî *m* bencilik, kendini beğenmişlik
xwepesndan *wj/m* falıriye
xwepevjilandin *m* **1.** silkelenme, silkinme **2.** debelenme (çırpınma, tepinme, kımıldama)
xwe pevjilandin *l/gh* **1.** silkelenmek, silkinmek **2.** debelenmek (çırpınmak, tepinmek, kımıldamak) * **çavê min bi kûsiyê ku li erdê li serpiştê xwe dipevjiland ket** gözüm, yerde ters yüz edilmiş debelenen kaplumbağaya ilişti
xwepêaşkirin *m* (bir şey ile) avunma
xwe pê aş kirin *l/bw* (bir şey ile) avunmak
xwepêçan *m* **1.** sarınma **2.** örtünme (kadın, dışarı çıkıldığında kendini adamakıllı örtme) **3.** çarşafa girme
xwe pêçan *l/gh* **1.** sarınma **2.** örtünmek (kadın, dışarı çıkıldığında kendini adamakıllı örtmek) **3.** çarşafa girmek
xwepêçandin *m* **1.** sarınma **2.** örtünme **3.** çarşafa girme
xwe pêçandin *l/gh* **1.** sarınmak **2.** örtünmek **3.** çarşafa girmek
xwe pê dan helalkirin *l/bw* helallığını almak
xwe pê dan hisandin *l/bw* kendini hissettirmek
xwe pê dan xweşkirin *l/bw* (birine) yaranmaya çalışmak, şebeklik yapmak
xwepêgirtin *m* **1.** -e tutunma (tutup bırakmama, sarılma veya asılma) **2.** tutunma **3.** yükünü tutma, zenginleşme, köşeyi dönme (zengin olma) **4.** (birine) sığınma (güvenme, yardım isteme veya umma)
xwe pê girtin *l/bw* **1.** -e tutunmak (tutup bırakmamak, sarılmak veya asılmak) **2.** tutunmak * **xwe bi wan girt** onlara tutundu **3.** yükünü tutmak, zenginleşmek, köşeyi dönmek (zengin olmak) **4.** (birine) sığınmak (güvenmek, yardım istemek veya ummak)
xwe pê ji bîr kirin *l/bw* (bir şeyle) oyalanmak, avunmak
xwe pê mijûl kirin *l/bw* (bir şeyle) oyalanmak, avunmak
xwe pê papo kirin *l/bw* **1.** (bir şeyle) oyalanmak, avunmak **2.** kımkım etmek (bir işi ağır ağır yapmak)
xwe pê re gihandin *l/bw* (birinin) yardımına ulaşmak
xwe pê re gotin *l/bw* (birine küfür ederken) kendini katarak pis küfür etmek
xwe pê re qusandin *l/bw* (biriyle) boy ölçmek
xwepêşan *m* gösteri, nümayiş
xwepêşandan *m* gösteri, nümayiş ~**a asmanî** hava gösterisi
xwepêşandar *nd/nt* gösterici
xwepêşander *nd/nt* gösterici, nümayişçi
xwepêşandêr *bnr* xwepêşander
xwe pê şîrîn kirin *l/bw* (birinin) damarına girmek
xwe pê ve daleqandin *l/bw* -e asılmak (bir yere tutunup sarkmak)
xwe pê ve girtin *l/bw* (birine) sığınmak
xwepêxweşkirin *m* yaltaklanma, yaranma
xwe pê xweş kirin *l/bw* yaltaklanmak, yaranmak
xwepişkinan *psî/m* öz denetim
xwe pişkinandin *l/gh* kendini denetlemek
xwepitkirin *m* suspus olma
xwe pit kirin *l/bwh* suspus olmak
xwepitkirî *rd* suspus, suspus olmuş olan
xwepizkirin *m* böbürlenme
xwe piz kirin *l/bw* böbürlenmek
xwepîjkirin *m* sere serpe uzanma
xwe pîj kirin *l/bw* sere serpe uzanmak
xwe pîs kirin *l/bw* **1.** adını kötüye çıkarmak **2.** nane yemek (uygunsuz bir iş yapmak, yakışıksız bir davranışta bulunmak)
xwe pîs xistin *l/bw* **1.** adını kötüye çıkarmak **2.** nane yemek (uygunsuz bir iş yapmak, yakışıksız bir davranışta bulunmak)
xwepûçkirin *m* suspus olma, kendini sesizliği verme
xwe pûç kirin *l/bwh* suspus olmak, kendini sesizliği vermek
xwepûçkirî *rd* suspus, suspus olmuş olan
xwepûşîkirin *m* duvaklanma
xwe pûşî kirin *l/bw* duvaklanmak
xweqelaptin *m* **1.** dönmek (kendini bir yandan bir yana çevirmek) **2.** takla, takla atma (uçak vb. için) uzunluğuna veya yanlanmasına dönme hareketi)
xwe qelaptin *l/gh* **1.** dönmek (kendini bir yandan bir yana çevirmek) * **di nav nivînan de hetanî serê sibehê xwe geh li vî alî û geh jî li wî alî qelapt** yatakta sabaha kadar dönüp durdu **2.** takla atmak (uçak vb. için) uzunluğuna veya yanlanmasına dönme hareketi)
xweqelaştin *m* yırtınma, yırtınış
xwe qelaştin *l/gh* yırtınmak
xweqelizandin *m* **1.** pusma **2.** tüyme, süzme (sessiz, gizlice ve kaçıyormuş gibi gitme) **3.** kaçamak yapma
xwe qelizandin *l/gh* **1.** pusmak **2.** tüymek, süzmek (sessiz, gizlice ve kaçıyormuş gibi

gitmek) **3.** kaçamak yapmak
xwe qil kirin *l/bw* zıplamak
xwe qilopanî kirin *l/bw* perende atmak, takla atmak (veya kılmak)
xwe qiloz kirin *l/bw* takla atmak (veya kılmak)
xweqîşkirin *m* yırtınma, yırtınış
xwe qîş kirin *l/bw* yırtınmak
xwe qof kirin *l/bw* büzüşmek, sinmek
xwequncifandin *m* bükünmek (ağrıdan, sancıdan kıvranma)
xwe quncifandin *l/gh* bükünmek (ağrıdan, sancıdan kıvranmak)
xwequpkirin *m* gurklama (erkek hindi kabarma)
xwe qup kirin *l/bw* gurklamak (erkek hindi kabarmak)
xwequraftin *m* **1.** kırıtma, kıvırma (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürüme) **2.** salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme) **3.** süzülme, süzülüş (uyumlu ve salınarak yürüme) **4.** kasılma, gerilme
xwe quraftin *l/gh* **1.** kırıtmak, kıvırmak (kalçalarını iki yana sallayarak oynamak veya yürümek) **2.** salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek) **3.** süzülmek (uyumlu ve salınarak yürümek) **4.** kasılmak, gerilmek
xwequrekirin *m* **1.** kasınma, kurumlanma **2.** büyüklenme **3.** gururlanma, kabarma, şişinme **4.** kasılma, gerilme
xwe qure kirin *l/bw* **1.** kasınmak, kurumlanmak **2.** büyüklenmek **3.** gururlanmak, kabarmak, şişinmek **4.** kasılmak, gerilmek
xwer *rz/m* art ek olup, isimden isim yapmada kullanılır * **goştxwer** et yiyici, etçil
xweragir *rd* **1.** direngen **2.** dirençli **3.** güvenilir
xweragirî *m* direnme, direniş
xweragirtin *m* **1.** dayanma, kendini tutma, cebrinefs (kendine hâkim olma) **2.** dayanma, direnme, tutunma (mukavemet etme) **3.** dayanma (tehamül etme, güç bir duruma katlanma) **4. 4.** kendini tutma, itidalini muhafaza etme **5.** sabretme, sabır gösterme **6.** bastırma (giderme) **~a birçîbûnê** açlık grevi
xwe ragirtin *l/gh* **1.** dayanmak, kendini tutmak (kendine hâkim olmak) **2.** dayanmak, direnmek, tutunmak (mukavemet etmek) * **dijmin tenê karî du rojan li ber artêşa me xwe ragire** düşman ordumuzun karşısında ancak iki gün dayanabildi * **li hemberî êrîşê xwe ranegirt** saldırı karşısında tutunamadı **3.** dayanmak (tehamül etmek, güç bir duruma katlanmak) * **piştî ku di navberê de hinek wext derbas bû, fermande xwe ranegirt, dest bi gotinê kir** aradan biraz geçince, komutan dayanamadı, söze başladı **4.** kendini tutmak, itidalini muhafaza etmek **5.** sabretmek, sabır göstermek **6.** bastırmak (gidermek) * **pariyek nan bixwe, xwe ragire** bir lokma ekmek yiyip açlığını bastır
xweragirtî *rd* **1.** dayanmış, kendini tutmuş **2.** dayanmış, direnmiş **3.** sabretmiş, sabır göstermiş olan
xwerakişandin *m* diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma)
xwe rakişandin *l/gh* diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
xweranandin *m* uzanma
xwe ranandin *l/gh* uzanmak
xwerandin *bnr* xurandin
xweranegirtin *m* **1.** dayanamama **2.** kendini alamama **3.** kendini tutamama **4.** yüzüne duramama, dayanamama **5.** kendini tutamama, nefsine hâkim olmama
xwe ranegirtin *l/gh* **1.** dayanamamak **2.** kendini alamamak **3.** kendini tutamamak * **ji ber strana dilşewat kesî xwe ranegirt, tev giriyan** acıklı türküden dolayı kimse kendini tutamadı, herkes ağladı **4.** yüzüne duramamak, dayanamamak **5.** kendini tutamamak, nefsine hâkim olmamak
xwerapêçandin *m* kuşanma, takma
xwe rapêçandin *l/gh* kuşanmak, takmak (silâh vb. kuşanmak)
xwerastkirin *m* **1.** doğrulma (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelme, toparlanma) **2.** kendini düzeltme **3.** davranışını düzeltme, yola gelme **4.** *mec* doğrulma (yeniden güçlenme)
xwe rast kirin *l/bw* **1.** doğrulmak (oturan veya yatan bir kimse için; dik duruma gelmek, toparlanmak) * **ji ser cihê xwe, xwe rast kir û li me fekirî** yattığı yerden doğrulup bize baktı **2.** kendini düzeltmek **3.** davranışını düzeltmek, yola gelmek **4.** *mec* doğrulmak (yeniden güçlenmek) * **îflas kiribû, lê di demeke kin de xwe rast kir** iflas etmişti, ama kısa zamanda yine doğruldu
xwerd *bnr* xurt
xwerd *m* yiyinti, yem
xwerdemenî *m* yiyecek, gıda
xwere *rd* **1.** obur **2.** yiyici,
xwerebaz *rd* güçlü
xwerebazî *m* güç
xwerebenokîkirin *m* kendini acındırma, kendini garibanlığa vurma
xwe rebenokî kirin *l/bw* kendini acındırmak, kendini garibanlığa vurmak
xwerek (I) *rd* obur
xwerek (II) *m* yiyecek, yemek
xwerenedîk *rd* erincek, üşengeç, üşengen
xwerenedîtin *m* üşenme
xwerenedîtî *rd* üşengeç, üşengen
xweretî *m* yiyicilik
xwerexne *m* özeleştiri, otokritik **~ dan** özeleştiri vermek

xerexnekirin *m* özeleştiri yapma
xerexne kirin *l/gh* özeleştiri yapmak
xwereyî *m* 1. oburluk 2. yiyicilik
xwerêvebirin *m* özyönetim
xwerh *bnr* xur
xwerhatin *l/gh* depreşmek * **derd û kulên min xwerhatin** dertlerin yine depreşti
xwerihetkirin *m* 1. boşalma (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlama) 2. içini boşaltma
xwe rihet kirin *l/bw* 1. boşalmak (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlamak) 2. içini boşaltmak
xwerihetkirî *rd* içini boşalmış, kendini rahatlatmış olan
xwerist *m* 1. doğa, tabiat 2. doğa, tabiat (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim)
xweristiyane *h* doğalca
xweristî *rd* 1. doğal, tabiî 2. doğal (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) 3. doğal (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
xweristîbûn *m* doğallaşma, tabiîleşme
xweristî bûn *l/ngh* doğallaşmak, tabiîleşmek
xweristîtî *m* doğallık, tabiîlik
xweristyarî *m* doğa bilimi
xwerîn *bnr* xurîn (I)
xwerîs *m* yağda kavrulmuş un aşı
xwermend *m* hükümet
xwerok *rd* 1. yiyici 2. obur
xwerokî *rd* 1. yiyicice 2. oburca
xwerokîtî *m* 1. yiyicilik 2. oburluk
xwerû *rd* 1. arı, saf, katıksız, halis 2. sade, saf, katıksız, katışıksız, tabiî * **şîrê xwerû** katıksız süt * **ava xwerû ya mêweyan** tabiî meyve suları 3. sek, katıksız * **vexurika xwerû** sek içki 4. arı, duru (dil) 5. sade, yalın (söz, yazı için) 6. yalınç (birleşik olmayan, yalnız bir madeden olan, karışık olmayan, basit) 7. *fel* salt, arı
xwerûbêj *rd* belâğatli
xwerûbêjî *m* 1. belâgat 2. retorik (söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı) 3. *wj* belâgat (düzgün anlatım sanatı)
xwerûbêjkî *rd/h* belâğatlı bir şekilde
xwerûbûn *m* 1. arılaşma, özleşme 2. arınma 3. yalınlaşma, sadeleşme
xwerû bûn *l/ngh* 1. arılaşmak, özleşmek 2. arınmak 3. yalınlaşmak, sadeleşmek
xwerûbûyîn *m* 1. arılaşma, özleşme 2. arınış 3. yalınlaşma, sadeleşiş
xwerûker *rd* arıtıcı, özleştirmeci
xwerûkerî *m* arıtıcılık, özleştirmecilik
xwerûkirin *m* 1. arılama, arılaştırma, özleştirme2. arıtma 3. yalınlaştırma, sadeleştirme
xwerû kirin *l/gh* 1. arılamak, arılaştırmak, özleştirmek2. arıtmak 3. yalınlaştırmak, sadeleştirmek
xwerûkirî *rd* 1. arılaştırılmış 2. arıtılmış 3. sadeleştirilmiş olan
xwerûsker *m* striptizci
xwerûskirin *m* soyunma, striptiz
xwe rûs kirin *l/bw* soyunmak
xwerûskirî *rd* soyunuk, soyunmuş olan kimse
xwerûtî *m* 1. arılık, saflık 2. sadelik
xwerûyî *m* 1. arılık, saflık 2. sadelik
xwesabûnkirin *m* sabunlanma, sabunlanış
xwe sabûn kirin *l/bw* sabunlanmak
xwe seh kirin *l/bw* aranmak (kendi üstünü aramak)
xwe seqirandin *l/gh* 1. (bir şeyden) kendini kurtarmak, rahatlatmak 2. kendini dinlemek (yalnız, sakin kalmak)
xweser (I) *rd* özgü, has, mahsus * **tenêtî xweserî Xwedê ye** yanlızlık Allaha özgüdür * **taybetiyek xweserî pêxemberan** peygamberlere has bir özellik 2. kendine özgü 3. yalnız başına, kendi başına 4. *fel/sos* saltık (kendi başına var olan, başkasına bağlı olmayan) 5. *fel* öze * **kenîn rewşeke xweserî mirovan e** gülmek insana öze bir durumdur 6. *mec* kendine üzgün, orijinal 7. *h* sürekli, habire * **xweser lê dixist** habire vuruyordu **~î (yekî an jî tiştekî) bûn** (bir şeye, kimseye) özgü olmak **~î xwe** kendine has **~î xwe ye** nevii şahsına münhasır
xweser (II) *rd* özerk, otonom
xweserbûn *m* özerkleşme
xweser bûn *l/ngh* özerkleşmek
xweserbûyî *rd* özerkleşmiş olan
xweserbûyîn *m* özerkleşiş
xweserî (I) *m* özgülük
xweserî (II) *m* 1. özerklik, otonomi 2. *fel* özerklik
xweserîbûn *m* özerkleşme
xweserî bûn *l/ngh* özerkleşmek
xweserî kirin *l/gh* özerkleştirmek
xweserîtî *m* özelik
xweserkirin *m* özerkleştirme
xweser kirin *l/gh* özerkleştirmek
xweserkirî *rd* özerkleştirilmiş olan
xweserşûrîkirin *m* yükünmek
xwe serşûrî kirin *l/bw* yükünmek
xwesertî *m* özgülük
xwe sil kirin *l/bw* 1. sinirlenmek, kızmak 2. bozuntuya vermek
xwesirandin *m* üşütme(soğuk almak, üşüyüp hasta olma)
xwe sirandin *l/gh* üşütmek (soğuk almak, üşüyüp hasta olmak)
xwe sist kirin *l/bw* 1. kendini rahat bırakmak, kendini gevşetmek 2. kendini bırakmak (gevşek, rahat bir biçimde kalmak)
xwesî *m* kaynana, kayın valide, hanımanne
xwesîtî *m* 1. kaynanalık (kaynana olma durumu) 2. kaynanalık (kaynanalara yaraşır davranış) ~ **kirin** kaynanalık etmek

xwesparî *m* **1.** dayanma **2.** teslimiyet
xwespartin *m* **1.** dayanma (bir yere yaslanma, kendini dayama) **2.** dayanma (bir şeyin üzerine kurulmuş olma) **3.** tevekkül etme, kendini (bir kimseye) havale etme **4.** teslim olma
xwe spartin *l/gh* **1.** dayanmak (bir yere yaslanmak, kendini dayamak) * **xwe spartibû dîwêr û li derdorê mêze dikir** duvara dayanmış etrafa bakıyordu **2.** dayanmak (bir şeyin üzerine kurulmuş olmak) * **divê azadiya welêt xwe bispêre hêza neteweyê** yurdun özgürlüğü ulusun gücüne dayanmalı **3.** tevekkül etmek, kendini (bir kimseye) havale etmek **4.** teslim olmak
xwespartî *rd* **1.** dayanık, yaslanık **2.** teslim olmuş olan
xwespêr *nd/nt* **1.** müvekkil **2.** teslimiyetçi
xwespêrî *nd/nt* **1.** müvekkillik **2.** teslimiyetçilik
xwest *m* istek, dilek ~ **û west** istek, dilek
xwestek *m* **1.** istek (bir şeye duyulan eğilim) * **me li gor xwesteka we ew tişt anî cih** tam isteğinize göre o işi yaptık **2.** istek (yerine getirilmesi başkasından istenilen, beklenilen şey, talep) **3.** istek, dilek, meram **4.** istek, heves **5.** *rd* istiyen, istekçi **6.** *argo* otlakçı ~ **rûreş in heval parîxweş in** istiyenin bir yüzü kara vermeyenin iki yüzü kara
xwestekar *rd* **1.** istekli **2.** talip
xwestekarî *m* isteklilik
xwestekî *m* **1.** istekçilik **2.** *argo* otlakçılık
xwestin *m* **1.** istek arzu **2.** isteme (istek duyma, arzulama) **3.** isteme (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söyleme, dileme) **4.** isteme (görmek istediğini bildirme) **5.** isteme (evlenmek dileğinde bulunma) **65.** dileme (biri için bir dilekte bulunma)
xwestin *l/gh* **1.** istemek (istek duymak, arzulamak) * **xwest ku li ser sedreyê rûnê** divana oturmak istedi **2.** istemek (bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek) * **jê alîkarî xwestin** ondan yardım istediler **3.** istemek (görmek istediğini bildirmek) * **dixwaze te bibîne**seni görmek istiyor **4.** istemek (evlenmek dileğinde bulunmak) * **keça cîranê wan jê re xwestine** komşunun kızını istemişler **5.** dilemek (biri için bir dilekte bulunmak) ~**... gotin** demek istemek * **min fêm nekir ku tu bi vê hevoka xwe dixwazî çi bibêjî** bu cümleyle ne demek istediğini anlayamadım ~ **rûreşiyek e nedan du rûreşî ye** isteyenin bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara * ***dixwaze kil bike lê kor dike*** kaş yapayım derken göz çıkarmak * ***dixwazî bibêjî çi*** ne demeye (hangi anlama) **yanê tu dixwazî bibêjî çi?** sözü ne demeye getiriyorsun? * ***dixwe nanê me direye li ber derê xelkê*** ekmeğimizi yer elin kapısında havlar * **nexwestin çav bi serî kirin 1)** birinin yüzünü görmek istememek **2)** birinden aşırı dereceden kıskanmak, çekememek
xwestinî *rz/nd* istek (isteme kipi)
xwestî *nd/rd* **1.** sözlü (evlenmek için birine söz vermiş olan) **2.** nişanlı
xwestîk *nd/rd* sözlü, nişanlı
xwestok *rd* **1.** isterikli, talepkâr **2.** (dilenci gibi) hep isteyen
xwestrandin *m* korunma
xwe strandin *l/gh* korunmak
xwe sujde kirin *l/bw* yükünmek
xwesuxreyî *m* selfservis
xwesû *m* kaynana, kayın valide hanımanne
xwesûng *bnr* xwesû
xwesûtî *m* **1.** kaynanalık (kaynana olma durumu) **2.** kaynanalık (kaynanalara yaraşır davranış) ~ **kirin** kaynanalık etmek
xweş *rd* **1.** iyi, esen (salim sağlıklı, sağlam, sıhhatlı) * **hûn xweş in?** iyi misiniz? * **bi kêf û xweş bimînin** şen ve esen kalınız **2.** güzel (iyi, hoş, lezetli) * **dengê xweş** güzel ses, hoş bir ses * **xwarineke xweş** güzel yemek **3.** güzel (iyi anlamında) * **karekî xweş** güzel bir iş **4.** güzel (iyi, beklenilen) * **fîrsendeke xweş** güzel bir fırsat **5.** güzel (soyluluk ve ahlâkî üstünlük uyandıran) * **hestên xweş** güzel duygular * **rabûn û rûniştinên xweş** güzel hareketler **6.** güzel (görgü kurallarına uygun olan) **7.** güzel (hava için; sakin ve hoş) * **hewayeke xweş** güzel bir hava **8.** güzel (okşayıcı, kandırıcı, aldatıcı) * **sozdanên xweş** güzel vaatler **8.** iyi * **rûyê diya min xweş nayê bîra min** annemin simasını iyi hatırlamıyorum **9.** tatlı (insanı çeken, göze kulağa hoş gelen, rahatlatan dinlendiren, sevindiren) * **xewa xweş** tatlı uyku **10.** kibar (şık, seçkin) * **cilekî xweş** kibar bir elbise **11.** koyu (derin, hararetli) **12.** ak, rahat, sıkıntısız * **tu rojên xweş bibînî,** ak günler göresin **13.** iyi (maddi açıdan) * **halê wî xweş e** durumu iyi **14.** mübarak (beğenilen, sevilen şeyler için söylenir) **15.** ömür (çok hoşa giden) * **tu mirovekî pir xweş î** sen ömür bir adamsın **16.** *h* güzel (hoşa giden, beğenilen) * **xweş peyivî** güzel konuştu **17.** *h* tatlı, tatlılıkla (sinirlendirmeden, hoşa gidecek biçimde) **18.** *h* esaslı * **di civînê de xweş peyîvî** toplantıda esaslı konuştu **19.** *h* şakır şakır **(tiştekî)** ~ **a lihev û bikeys** eli yüzü düzgün * **festîvaleke xweş a lihev û bikeys** eli yüzü düzgün bir festival ~ **bi hev re derbas kirin** gül gibi geçinmek (veya yaşamak) ~ **bûn** sağ olmak ~ **çûn** iyi gitmek (bir iş yolunda olmak) ~ **lê bi keys bûn** yaraşmak, güzel durmak ~ **lê çûn** su gibi bilmek (veya okumak) ~ **û bêş 1)** içli dişli, yağlı ballı **2)** al takke ver külah (aralarında senli benli ilişkiyi sürdürerek) **(dinya, her der)** ~ **û tav e** günlük güneşlik ~ **wîçandin** dem çekmek (kuşlan güzel ötmek) ~ **xeber**

e, lê min jê ne bawer e sözler iyi hoş da, işin olacağına inanasım gelmiyor ~ ~ kirin ballandıra ballandıra ~bûna rojê ji serê sibehê ve diyar e perşembenin gelişi çarşambadan belidir
xweşab *bnr* xweşav
xweşaheng *rd* güzel uyum
xweşahengî *m* güzel uyumluluk
xweşahî *m* güzelik, hoşluk
xweşandin *m* hoş etme
xweşandin *l/gh* hoş etmek
xweşav *m* hoşaf, komposto
xweşawaz *rd* **1.** güzel sesli **2.** *m* güzel ses, güzel saund
xweşaxivîn *m* **1.** güzel konuşma, cerbeze **2.** düzgün konuşma
xweşayî *m* güzelik, hoşluk
xweşbahane *wj/m* hüsnü talil
xweşbano *m* leydi
xweşbejî *m* hitabet sanatı
xweşbeste *m* güzel beste, güzel ezgi
xweşbext *rd* şanslı
xweşbextane *nd* iyi ki, ne mutlu, ne mutlu ki, şükür
xweşbextî *m* şanslılık, saadet
xweşbez *rd* iyi koşucu
xweşbêhn *m* güzel koku
xweşbêjî *m* fesahet, retorik, güzel konuşma
xweşbêş *nd* hoşbeş ~ **kirin** hoşbeş etmek
xweşbîn *nd/nt* **1.** hoşgörücü, hoşgörülü, müsamahakâr, müsamahalı **2.** iyimser
xweşbînane *h* iyimserce
xweşbînî *m* **1.** hoşgörü, müsamaha, anlayış (hoş görme, halden anlam) **2.** iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özeliği) **3.** iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) **4.** iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
xweşbînîkirin *m* hoş görme
xweşbînî kirin *l/gh* hoş görmek
xweşbînîtî *bnr* xweşbîntî
xweşbîntî *m* hoşgörülük, müsamahakârlık, anlayışlılık
xweşbûn *m* **1.** hoşlaşma **2.** tatlılaşma **3.** güzel olma **4.** iyileşme, sağalma, salâh olma **5.** kıvamına gelme **6.** düzelme (hava için; soğuk ve yağış azalma) **7.** kızışma, koyulaşma (hızlanma, hareketlenme, hararetli hale gelme) **8.** alevlenme, yalazlanma **9.** *mec* alevlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) **10.** *mec* ağdalaşma **11.** hoşluk **12.** * **behsa xweşbûna fîlm dikir** filmin güzel güzelliğini anlatıyordu
xweş bûn *l/ngh* **1.** hoşlaşmak **2.** tatlılaşmak **3.** güzel olmak **4.** iyileşmek, sağalmak, salâh olmak **5.** kıvamına gelmek **6.** düzelmek (hava için; soğuk ve yağış azalmak) * **dinya xweş bû** havalar düzeldi **7.** kızışmak, koyulaşmak (hızlanmak, hareketlenmek, hararetli hale gelmek) * **leyîstik xweş bû** oyun kızıştı koyulaşmak * **sohbeta wan xweş bû** sohbetleri koyulaştı **8.** alevlenmek, yalazlanmak **9.** *mec* alevlenmek (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelmek) * **mesele her çû xweş bû** sorun gittikçe alevlendi **10.** *mec* ağdalaşmak * **sohbeta wan xweş bû** sohbetleri ağdalaştı
xweşbûnî *m* nefaset, nefis olma durumu
xweşbûyîn *m* **1.** hoşlaşma **2.** tatlılaşma **3.** güzel olma **4.** iyileşme, sağalma, salâh olma **5.** kıvamına gelme **6.** düzelme (hava için; soğuk ve yağış azalma) **7.** kızışma, koyulaşma (hızlanma, hareketlenme, hararetli hale gelme) **8.** alevlenme, yalazlanma **9.** *mec* alevlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) **10.** *mec* ağdalaşma
xweşcivat *rd* hoşsohbetli
xweşçêjn *rd* leziz
xweşçêjnî *m* lezzet
xweşçêkirî *rd* eksiksiz, güzel yapılmış olan
xweşçin *rd* biçilmesi kolay
xweşçûn *rd* rahvan * **hesp xweşçûn e** at rahvandır
xweşdaber *m/argo* yosma, sürtük
xweşdar *rd* iltifatlı
xweşdarî *m* iltifat, izzeti ikram
xweşdarî *m* izzeti ikram
xweşdarîkirin *m* iltifat etme
xweşdarî kirin *l/gh* iltifat etmek
xweşdeng *rd* güzel sesli
xweşdil *rd* hoş, saf, gönül dostu
xweşdivî *rd* **1.** sevgili (sevgi ve saygı duyulan) **2.** sevgili, dost
xweşdîtin *m* hoşgörme
xweşdoş *rd* kolay süt veren veya sütü rahat sağılan hayvan
xweşek *nd/nt* **1.** yaltak, yaltakçı **2.** ağız kavafı **3.** yılışık, yıvışık **4.** yüze gülücü **5.** yağcı ~ **bûn** tatlı dilli olmak
xweşekirin *m* taranma
xwe şe kirin *l/bw* taranmak
xweşekî *m* **1.** yaltaklık, yaltakçılık **2.** ağız kavaflığı **3.** yılışıklık, yıvışıklık **4.** şirinlik, yüze gülücülük **5.** yağcılık ~ **kirin 1)** yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek **2)** yağcılık yapmak **3)** şirinlik yapmak
xweşekîkirin *m* **1.** yalakalık etme **2.** yaranma **3.** yılışma **4.** şirinlik yapma, yağcılık yapma
xweşekî kirin *l/gh* **1.** yalakalık etmek **2.** yaranmak **3.** yılışmak **4.** şirinlik yapmak, yağcılık yapmak
xweşexweş *h* **1.** güzel güzel * **zarok li kuçeyê ji xwe re xweşexweş** dileyîzin çocuklar sokakta güzel güzel oynuyorlar * **xweşexweş pê re xeber da** onunla güzel güzel konuştu

2. çıtır çıtır (çocuklar içirn, kolaylıkla ve tatlı tatlı konuşmak)
xwe şêlandin *l/gh* soyunmak
xweşêlandin *m* soyunma, soyunuş
xweşgo *rd* beliğ
xweşgotin *m* iltifat, kompliman (gönül okşayıcı söz)
xweşgotinî *m* **1.** iltifat **2.** güleryüzlülük, teveccüh
xweşgotinî kirin *l/gh* iltifat etmek
xweşhal *rd* **1.** hoşnut, mutlu **2.** memnun **3.** iyi hallı (maddi olarak) ~ **bûn** hoşnut olmak ~ **kirin** hoşnut etmek
xweşhalî *m* **1.** hoşnutluk, mutluluk **2.** memnunluk, memnuniyet **3.** iyi hallılık **~ya xwe nîşan dan 1)** hoşnutluk getirmek **2)** memnuniyet göstermek
xweş hatin *l/ngh* zevkli gelmek * **dibistan ji min re xweş tê** okul bana zevkli geliyor
xweşhatinî *rd* sevindirici
xweşhelal *rd* helal ü hoş ~ **be** helal ü hoş olsun
xweşidandin *m* **1.** sıkınma, kendini sıkma (kendini zorlama) **2.** kendini kasma **3.** sıkı durma **4.** dişini sıkma (darlığa, sıkıntıya dayanma, katlanma) **5.** tabanlara kuvvet
xwe şidandin *l/gh* **1.** sıkınmak, kendini sıkmak (kendini zorlamak) **2.** kendini kasmak **3.** sıkı durmak **4.** dişini sıkmak (darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak) **5.** tabanlara kuvvet demek
xweşidandî *rd* **1.** sıkınmış **2.** kendini kasmış olan
xweşik *rd* **1.** güzel, hoş **2.** güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) **3.** *m* güzel (güzel kız veya kadın) **4.** güzellik kraliçesi **5.** cıcık, güzel ~ **a delal** güzelim * **çi bi serê vê xaliya xweşik a delal hatiye?** bu güzelim halıya ne olmuş böyle? ~ ~ güzel güzel * **xweşik xweşik ji xwe re bileyîzin** kendinize güzel güzel oynayın **~a cîhanê (an jî dinyayê)** dünya güzeli **~bûna (tiştekî) derketin rastê** (bir şeyin) yüzü açılmak
xweşikahî *m* güzellik
xweşikane *rd/h* güzelce, hoşça
xweşikatî *m* güzellik
xweşikayane *h* tatlıca
xweşikayî *m* **1.** güzellik **2.** güzellik * **ne gotinên sirt lê xweşikayî dikare wî bîne rê** onu sert sözler değil güzellik yola getirir **3.** iyilik (iyi olma durumu) **4.** *h* tatlı, tatlılıkla (sinirlendirmeden, hoşa gidecek biçimde) ~ **lê nehatin** güzellikten anlamamak
xweşikbûn *m* **1.** güzelleşme, güzel olma **2.** güzellik **3.** güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) ~ **ne bi pereyan e** güzellik parayla değil
xweşik bûn *l/ngh* güzelleşmek, güzel olmak
xweşikbûyî *rd* güzelleşmiş olan
xweşikbûyîn *m* güzelleşiş
xweşikî *m* **1.** güzellik **2.** güzellik (güzel olan bir şeyin niteliği) **3.** zerafet **4.** *h* güzelce **~ya rû** yüz güzelliği
xweşikker *rd* güzelleştirici
xweşikkirin *m* güzelleştirme
xweşik kirin *l/gh* güzelleştirmek
xweşikkirî *rd* güzelleştirilmiş olan
xweşikok *rd* güzelcik
xweşiktî *m* güzellik
xwe şivîle kirin *l/bw* yoldan sapmak
xweşiwîst *bnr* xoşewîst
xweşî *m* **1.** hoşluk, güzellik **2.** esenlik, dirlik, sağlık, sıhhat, iyilik, (sağlığı yerinde olma durumu) * **Xwedê xweşiyê bide** Tanrı esenlik versin **3.** iyilik (iyi olma durumu) **4.** sağlık (vücudun iyi veya kötü olması durumu) **5.** dirlik düzenlik **6.** erinç, huzur * **tu xweşî ji taxê re nehiştin** mahallenin huzurunu kaçırdılar **7.** hoşlanma **8.** *fel* haz **9.** *psî* haz, hoşlanma **10.** yağışsız, bulutsuz gök yüzü **11.** *mec* sıcaklık (sevgi, içtenlik ve sevimlilik) **12.** bolluk, refah ~ **dan (yekî)** (birine) haz vermek ~ **ji canê xwe dîtin** salâh bulmak, iyileşmek ~ **ji (yekî) re nehiştin** huzurunu kaçırmak ~ **nedîtin** dirlik yüzü görmemek ~ **û selametî** iyilik sağlık (veya iyilik güzellik) **~yek ji xwe nedîtin** rahat yüzü görmemek **di ~yê de bûn** afiyet üzre olmak
xweşîn *bnr* xuşîn
xweşîperest *rd* hazcı
xweşîperestî *fel/m* **1.** hazcılık, hedonizm **2.** *ab* hazcılık, hedonizm
xweşîş *m* ikircik, ikircim
xwe şîş kirin *l/bw* pike yapmak
xweşîtayî *m* **1.** güzellik, hoşluk **2.** esenlik, dirlik, sağlık, sıhhat, iyilik **3.** dirlik düzenlik
xweşîwîst *rd* iyimser
xweşîwîstî *m* **1.** iyimserlik (her şeyi iyi olarak değerlendiren tutum veya kişilik özelliği) **2.** iyimserlik (her şeyi en iyi yanından gören, her durumda bir çıkış yolu uman dünya görüşü) **3.** iyimserlik (insanlığın ilerlemesine, bütün durum ve şartların iyiye gideceğine inanan öğretilerin genel adı)
xweşkelam *rd* söz ehli
xweşker *rd* iyileştirici
xweşkeys *h* tam fırsatı
xweşkêş *rd* **1.** iyi çeken * **kuleka pixeriyê xweşkêş e** şöminenin bacası iyi çekiyor **2.** sağlam, güçlü
xweşkirin *m* **1.** güzelleştirme **2.** tatlılaştırma, tat verme (hoşa giden bir durum yaratma) **3.** ballandırma **4.** kızıştırma, koyulaştırma (hareketlendirme, hızlandırma, hararetli hale getirme) **5.** alevlendirme **6.** *mec* alevlendirme (etkisini, şiddetini artırma) **7.** kabartma (toprağı yumuşatma) **8.** terbiyelemek (yemekler için)
xweş kirin *l/gh* **1.** güzelleştirmek **2.** tatlılaştır-

mak, tat vermek (hoşa giden bir durum yaratmak) **3.** ballandırmak * **gava ku dipeyîve wisan xweş dike ku mirov nikare xweziya pê neyne** konuşurken öyle ballandırıyor ki, imrenmek elde değil **4.** kızıştırmak, koyulaştırmak (hareketlendirmek, hızlandırmak, hararetli hale getirmek) * **govendê xweş bikin** halayı kızıştırın **5.** alevlendirmek **6.** *mec* alevlendirmek (etkisini, şiddetini artırmak) * **şer xweş kir** çatışmayı alevlendirdi **7.** kabartmak (toprağı yumuşatmak) **8.** terbiyelemek (yemekler için)

xweşkirî *rd* **1.** güzelleştirilmiş **2.** tatlılaştırılmış, tat verilmiş **3.** *mec* kızıştırılmış, koyulaştırılmış (hareketlendirilmiş, hızlandırılmış, hararetli hale getirilmiş) **5.** terbiyeli (yemekler için)

xweşkirox **1.** güzelleştirici **2.** tatlılaştırıcı **3.** *mec* kızıştırıcı

xweşkî *rd/h* **1.** hoşça **2.** güzellikle

xweşnaz *rd* zarif, nazenin

xweşkok *rd* **1.** güzel, güzelcik **2.** güzel (biçimdeki uyum ve ölçülerindeki aheng ile hoşa giderek hayranlık uyandıran) **3.** cici **4.** *m* güzel

xweş lê çûn *l/bw* **1.** zoranmadan ilerlemek **2.** epey mesafe almak

xweşlênêrî *m* özenli bakım

xweş lê nêrîn *l/bw* **1.** iyi bakmak **2.** güzel bakım yapmak, özenli bakım yapmak

xweş lê xistin *l/bw* konuşturmak (müzik aracınğ güzel kullanmak)

xweşlibat *rd* nasıl davranmasını gerektiği bilen

xweşlihev *rd* uyumlu, güzel bir uyumu olan

xweş lîstin *l/ngh* **1.** güzel oynamak **2.** oyun çıkarmak

xweşmerd *rd* mert

xweşmeriv *rd* hoş insan

xweşmeş *rd* rahvan

xweşmêr *rd* **1.** yiğit, has **2.** *rd/nd* centilmen, kibar (davranış düşünce, duygu bakımında nazik olan kimse) * **ew kesekî xweşmêr e, gotinên wisa nake** o pek kibardır, öyle sözler söylemez **3.** nazık (başkalarına karşı saygılı davranan) ~ **pir in li dûrî şer in** savaşa uzak duran yiğit çok olur (iş başa düştü mü kaçacak delik ararlar, anlamında)

xweşmêrane *h* centilmence, kibarca

xweşmêrî *m* **1.** yiğitlik **2.** centilmenlik, kibarlık

xweşmêrkî *rd/h* centilmence, kibarca

xweşmirov *rd* hoş insan

xweşmîsal *m* güzel örnek

xweşnav *n* güzel ad

xweşnebîn *rd* hoşgörüsüz, anlayışsız

xweşnebînî *m* hoşgörüsüzlük, anlayışsızlık

xweşnedîtin *m* yadırgama

xweş nedîtin *l/gh* yadırgamak

xweş nehatin dîtin *l/tb* yadırganmak

xweşnewa *m* güzel ezgi

xweşnişîn *rd* isteği sonucu yerleşmiş kimse

xweşnivîs *m* **1.** güzel yazı, kaligrafi **2.** *rd* güzel yazı yazan, hattat, kaligraf

xweşnivîsî *m* **1.** yüzel yazma **2.** güzel yazı, kaligrafi, hattatlık **3.** güzel yazı sanatı

xweşniyaz *wj/m* methiye

xwe şor û tor kirin *l/bw* şık giyinmek

xweşpergîn *rd* iyi karşılayan

xweşpergînî *m* iyi karşılama, hüsnükabul

xweşperwer *rd* terbiyeli, nazik

xweşpeyivîn *m* iyi konuşma, cerbeze, retorik

xweşpeyv *rd* düzgün ve iyi konuşan, natıkalı

xweşraxistî *rd* iyi döşeli

xweşreng *rd* güzel renkli

xweşreqas *rd* iyi dans eden

xweşrîng *bot/m* sütleğen (Euphorbia)

xweşsihbet *rd* hoşsohbet

xweşsihbetî *m* hoşsohbetlik

xweşsiruşt *rd* güzel huylu, iyi huylu, iyi tabiatlı

xweşsiruştî *m* güzel huyluluk, iyi huyluluk, iyi tabiatlılık

xweşsohbet *rd* hoşsohbet, sözü sohbeti yerinde

xweşşeref *rd* şerefli

xweştebîet *rd* iyi tabiatlı, hoş tabiatlı, iyi huylu

xweştehm *rd* leziz

xweştevger *rd* **1.** edepli **2.** *m* güzel davranış

xweştevgerî *m* edep ~ **kirin** edebini takınmak

xweştirîn *rd* enfes

xweşûbêş *rd* **1.** candan, içli dişli **2.** *h* senli benli ~ **bûn 1)** içli dışlı olmak, samimî olmak **2)** senli benli olmak

xweşûbêşî *m* içli dışlılık, samimîlik

xweşûbêştî *m* içli dışlılık

xwe şûş kirin *l/gh* **1.** kanat çırpmadan uçmak, süzülmek **2.** el ve ayak oynatmadan yüzmek

xweşûştin *m* yıkanma, yunma

xwe şûştin *l/gh* yıkanmak, yunmak * **min îro xwe têrpaqij şûşt** bugün tertemiz yıkandı * **xwe şûştiye paqij kiriye** yunmuş arınmış (veya yıkanmış)

xweşûştî *rd* yıkanık

xweşwafir *rd* güzel ahlâklı, iyi ahlâklı

xweşwafirî *m* güzel ahlâklılık, iyi ahlâklılık

xweşxan *bnr* xweşxwan

xweşxanim *rd* tam anlamıyla hanım efendi ~ **e, xag xag meşiya** hanım efendi gibi salına salına yürüdü.

xweşxwazî *m* lütuf

xweşxilqet *rd* güzel yaradılışlı

xweşxulqetî *m* güzel yaratılışlılık

xweşxûy *rd* güzel huylu, iyi huylu

xweşxûyîtî *m* güzel huyluluk, iyi huyluluk

xweşxwan *rd* **1.** güzel okuyan **2.** güzel öten * **bilbilê xweşxwan** güzel öten bülbül **3.** okunaklı, iyi okunabilen şey **4.** *m* şiir

xweşxwanî *m* inşat (bir edebi eseri güzel okuma)

xweşxweşok *rd* yaltak, yaltakçı

xweşxweşokî *m* yaltakçılık, yaltaklık ~ **kirin** yaltakçılık etmek, yaltaklık etmek
xweşxwîn *rd* 1. güzel okuyan 2. işlek, okunaklı (yazı)
xweşxwînî *m* 1. güzel okuma 2. işleklik, okunaklılık
xweşziba *rd* iyi terbiyeli
xwetazîker *rd* 1. soyunan 2. *m* striptizci
xwetazîkerî *m* striptizcilik
xwetazîkirin *m* 1. soyunma, soyunuş 2. dökülüp saçılma (soyunma) 3. striptiz
xwe tazî kirin *l/bw* 1. soyunmak 2. dökülüp saçılmak (soyunmak)
xwetehdekar *psî/rd* öz ezer, mazoşist
xwetehdekarî *psî/m* öz ezerlik, mazoşizm
xwetehdekirin *m* kendine eziyet etmek
xwetehlkirin *m* 1. kendini incitme2. suratını asma (veya ekşitme)
xwe tehl kirin *l/bw* 1. kendini incitmek 2. suratını asmak (veya ekşitmek)
xwe tehlotirşo kirin *l/bw* suratını asmak (veya ekşitmek)
xwetehmsarkirin *m* gıcıklık yapma
xwe tehmsar kirin *l/bw* gıcıklık yapmak
xwetelandin *m* 1. pusma (bir şeyi kendine siper ederek saklanma) 2. pusuya yatma
xwe telandin *l/gh* 1. pusmak (bir şeyi kendine siper ederek saklanmak) 2. pusuya yatmak
xweteqilandin *m* kendini tartma, tartınma
xwe teqilandin *l/gh* kendini tartmak, tartınmak
xwetevdan *m* 1. davranma 2. kımıldama, kımıldanma, kıpraşma 3. bastırma (giderme)
xwe tev dan *l/bw* 1. davranmak 2. kımıldamak, kımıldanmak, kıpraşmak 3. bastırmak (gidermek) * **pariyek nan bixwe, xwe tev bide** bir lokma ekmek yiyip açlığını bastır * ***xwe tevmede!*** kımıldama!
xwetevdayîn *m* 1. davranış 2. kımıldayış, kımıldanış, kıpraşma
xwe tev ger kirin *l/bw* örgütlenmek, organize olmak
xwetevgerkirî *rd* örgütlü, organizeli
xwe tewandin *l/gh* bükünmek
xwetêdan *m* 1. kendini sürtme, sürtünme, sürtünüş 2. siftinme (bir yere sürtünerek kaşınma) 3. sürünme (geçerken değme) 4. kendine sürme, bulaşma (istenmeyerek bir maddeye sürülme) 5. kalkışma, yeltenme (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 6. etek öpme (yaltaklanma)
xwe tê dan *l/bw* 1. kendini sürtmek, sürtünmek * **boxe xwe di darê dide** boğa ağaca sürtünüyor 2. siftinmek (bir yere sürtünerek kaşınmak) 3. sürünmek (geçerken değmek) * **xwe di boyaxê da** boyaya süründü 4. kendine sürmek, bulaşmak (istenmeyerek bir maddeye sürülmek) * **xwe di xwînê daye** kana bulaşmış 5. kalkışmak, yeltenmek (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 6. etek öpmek (yaltaklanmak)
xwetêdayîn *m* 1. kendini sürtme, sürtünüş 2. siftiniş (bir yere sürtünerek kaşınma) 3. sürünüş (geçerken değme) 4. kendine sürme, bulaşma (istenmeyerek bir maddeye sürülme) 5. kalkışma, yelteniş (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 6. etek öpme (yaltaklanma)
xwe tê de pûç kirin *l/bw* bir yerde suspus olmak
xwe têk birin *l/bw* oyun vermek
xwe tê re avêtin *l/bw* -den atlanılmak
xwe tê re kirin *l/bw* -e sokuşmak
xwetêrkirin *m* kendini doyurma
xwe têr kirin *l/bw* kendini doyurmak
xwetêwerkirin *m* 1. -e abanma 2. (üstüne veya üzerine) atılma 3. -e atlama (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişme) 4. kesip biçme (zorbalıkla korkutma)
xwe tê werkirin *l/bw* 1. -e abanmak 2. (üstüne veya üzerine) atılmak * **kûçik heman xwe di diz werkir** köpek hırsıza hemen atıldı 3. -e atlamak (yetenek, imkân ve gücünü aşan bir işe girişmek) 4. kesip biçmek (zorbalıkla korkutmak)
xwetê zerkirin *bw* 1. -e abanmak 2. (üstüne veya üzerine) atılmak
xwetirûş *fiz/m* öz direnç
xwe tîtirmehesî kirin *l/bw* süslenip püslenmek
xwe tut kirin *l/bw* pur dikkat kezsilmek
xwevalakirin *m* 1. boşalma, boşalmış 2. boşalma, kendini boşaltma (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlama)
xwe vala kirin *l/bw* 1. boşalmak 2. boşalmak, kendini boşaltmak (derdini, sıkıntısını birine anlatarak ferahlamak) * **min derdên xwe jê re gilî kir û min xwe vala kir** derdimi ona söyliyerek kendimi boşalttım
xweveçûn *m* 1. kendinden geçme 2. sızma 3. *mec* utanma
xwe ve çûn *l/bw* 1. kendinden geçmek 2. sızmak 3. *mec* utanmak
xweveçûyîn *bj/m* letarji
xwevedan *m* 1. kaçınma, sakınma 2. savulma
xwe vedan *l/gh* 1. kaçınmak, sakınmak 2. savulmak
xwevedizîn *m* 1. -den saklanma 2. aşma (görünmeden gitme, saklanma)
xwe vedizîn *l/gh* 1. -den saklanmak 2. aşmak (görünmeden gitmek, saklanmak)
xwevekirin *m* 1. saçılma, açılım * **pêwistiya vî welatî bi xwevekirinê** bu ülkenin açılım yapması gerekiyor 2. saçılma, açılıp saçılma (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlama)
xwe vekirin *l/gh* 1. saçılmak 2. saçılmak, açılıp saçılmak (kadın için; çok açık saçık giyinmeye başlamak)

xwevekişandin *m* 1. geri çekilme 2. çekilme (kendini geri veya yana çekme) 3. hava atma, caka satma
xwe vekişandin *l/gh* 1. geri çekilmek 2. çekilmek (kendini geri veya yana çekmek) * **tu ji navê xwe vekişîne** sen aradan çekil 3. hava atmak, caka satmak
xwevemalandin *m* çemrenme (kolları veya etekleri sıvama, toplama)
xwe vemalandin *l/gh* çemrenmek (kolları veya etekleri sıvamak, toplamak)
xwevemitandin *m* gerinme
xwe vemitandin *l/gh* gerinmek
xweveşartin *m* 1. saklanma 2. gizlenme, gizlenilme, saklanma 3. tesettür etme, örtünme (kadın için)
xwe veşartin *l/gh* 1. saklanmak * **li cihekî ku xwe lê veşêre digere** saklanacak yer arıyor 2. gizlenmek, gizlenilmek, saklanmak * **di nav deviyan de xwe veşart** çalıların arasına gizlendi * **ma mirov wisan li rastê jî xwe vedişêre?** öyle ortalık yerde de insan gizlenilir mi? 3. tesettür etmek, örtünmek (kadın için)
xweveşartî *rd* 1. saklanmış 2. gizlenmiş 3. tesettürlü, örtünük
xweveşûştin *m* yıkanma, yıkanış
xwe veşûştin *l/gh* yıkanmak
xwevetewişandin *m* salınma (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilme)
xwe vetewişandin *l/gh* salınmak (yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek)
xweveweşandin *m* 1. silkinme 2. kırıtma
xwe veweşandin *l/gh* 1. silkinmek 2. kırıtmak
xwevezelandin *m* uzanma, gerilme
xwe vezelandin *l/gh* uzanmak, gerilmek * **di palkursiyê xwe de xwe vezelandibû û bi rûyekî bişirî li min fedikirî** koltuğunda şöyle bir gerilmiş, yüzüme gülümseyerek bakıyordu
xweweşandin *m* 1. silkinme 2. masrafa girme, masraflardan kaçınmama
xwe weşandin *l/gh* 1. silkinmek (üstünü silkmek) 2. masrafa girmek, masraflardan kaçınmamak
xwewezinandin *m* tartınma
xwe wezinandin *l/gh* tartınmak
xwewindakirin *m* 1. kendini kaybetme (öfke yüzünde ne yaptığını bilmeme) 2. aklı başından gitme 3. başı dönme (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şımarma) 4. itidalini kaybetme, şirazeden çıkma 5. zilzurna sarhoş olma
xwe winda kirin *l/bw* 1. kendini kaybetmek (öfke yüzünde ne yaptığını bilmemek) 2. aklı başından gitmek 3. başı dönmek (para veya mevki sebebiyle şaşırıp şımarmak) 4. itidalini kaybetmek, şirazeden çıkmak 5. zilzurna sarhoş olmak
xwe windakirî *rd* 1. kendini kaybetmiş 2. gök kandil (kendini bilmeyecek kadar sarhoş)
xwexapîn *rd* kendini kandıran
xwe xaşomaşo kirin *l/gh* duymamazlıktan gelmek
xwexefkirin *m* kendini gizleme, gizlenme
xwe xef kirin *l/bw* kendini gizlemek, gizlenmek
xwexemilandin *m* süslenme, bezenme, süsleniş, bezeniş
xwe xemilandin *l/ngh* 1. süslenmek, bezenmek, kendini süslemek
xwexemilandî *rd* süslenmiş, bezenmiş
xwe xeyrîş kirin *l/bw* duymazlıktan gelme
xwexêlîkirin *m* 1. duvaklanma 2. *mec* duvaklanma (gelin olma)
xwe xêlî kirin *l/bw* 1. duvaklanmak 2. *mec* duvaklanmak (gelin olmak)
xwexijikandin *m* sürüklenme
xwe xijikandin *l/gh* sürüklenmek
xwexijkirin *m* sürüklenme
xwe xij kirin *l/bw* sürüklenmek
xwexirikandin *m* sürüklenme
xwe xirikandin *l/gh* sürüklenmek
xwexistin *m* 1. kendini düşürme 2. alçalma (insan için; değeri azalma)
xwe xistin *l/gh* 1. kendini düşürmek 2. alçalmak (insan için; değeri azalmak) * **ez ew qas jî xwe naxînim** bu kadar da alçalmam
xwexizmetî *m* selfservis
xwexurandin *m* kendini kaşımak * **xwe dixurîne** kendini kaşıyor
xwe xurandin *l/gh* kendini kaşımak * **xwe dixurîne** kendi kaşınıyor
xwexwarin *m* 1. içini yeme, kendini yiyip bitirme 2. kendini paralama (çok çaba ve özen gösterme) 3. yasa gömülme
xwe xwarin *l/gh* 1. içini yemek, kendini yiyip bitirmek * **ji ber vî derdî ez xwe dixwim** bu derten dolayı kendimi yiyip bitiriyorum 2. kendini paralamak (çok çaba ve özen göstermek) 3. yasa gömülmek
xwe xwaromaro kirin *l/bw* kıvrılmak (eğrilip bükülmek)
xwexwaz *rd/nd* 1. benlikçi 2. bencil, hodpesend, kendini beğenmiş ~ **bûn** bencil olmak
xwexwazane *h* bencilce
xwexwazbûn *m* bencilleşme, bencil olma
xwexwaz bûn *l/ngh* bencilleşmek, bencil olmak
xwexwazbûyîn *m* bencilleşme, bencil oluş
xwexwazî *m* 1. benlikçilik 2. bencillik, hodpesendlik, kendini beğenmişlik
xwexwazkî *rd/h* bencilce
xwe xweşikî kirin *l/bw* 1. kendini güzelleştirmek 2. kendini sevdirmek
xwexweyîkirin *m* 1. kendini besleme 2. kendi bakımını yapma

xwe xweyî kirin *l/bw* **1.** kendini beslemek **2.** kendi bakımını yapmak
xwexweyker *biy/rd* öz beslenen, kendi beslek, ototrof
xwexweykerin *m* öz beslenme, ototrofi
xwexweykerî *biy/m* öz beslenme, ototrofi
xwey (I) *m* tuz
xwey (II) *rd* **1.** sahip **2.** haiz * **wesêfn ku tu xweyê wan î** senin haiz olduğun vasıflar ~ **(tiştekî)** olan * **bavek ku xweyî pênc zarokan e** beş çocuğu olan bir baba ~ **gunehê (yekî) bûn** günahı boynuna **~ê dawetê** düğün sahibi **~ê fiêlê bi fêşkêxwe zane** suçlu suçunu bilir **~ê keysa xwe bûn** fırsatını kolamak
xwey (III) *rz/m* sahiplik anlamını veren bir önek * *xweyzarok* çocuk sahibi, çocuklu
xweyadan *rd* besinli
xweyagah *rd* bilgi sahibi
xweyagahî *rd* malumat sahibi
xweyajal *rd* hayvan sahibi
xweyaqil *rd* akıl sahibi
xweyaqlê selîm *rd* sağduyulu
xweyarazî *rd* toprak sahibi, topraklı
xweybajarok *rd* ilçe sahibi, kazalı * **bajarekî xwey sê bajarok** üç kazalı bir il
xweybandor *rd* etkili ~ **bûn** etkili olmak
xweybaristan *rd* tahamül sahibi, tahamüllü
xweybasîret *rd* sağgörülu
xweybastanî *rd* gelenekli
xweybende *rd* köleli
xweybext *rd* sözüne güvenilen, sözünün eri
xweybîrdozî *nd/nt* mefkûreci
xweybîrdozîtî *m* mefkûrecilik
xweycariye *rd* halayıkl
xweycêrî *rd* halayıklı
xweycêwîk *rd* ikiz sahibi, ikizli
xweyçand *m* kültürlü
xweydamezrawe *rd* kurumlu (müessesesli)
xweyderd *rd* dert sahibi
xweydest *rd* elli (eli olan) * **yekî xweydestekî mezin bû** kocaman xweydilbêjî
rd önsezili
xweydîlî *nd/nt* **1.** düğüncü (düğün sahibi) **2.** düğüncü (düğüne çağırılanlar) **3.** gelin alayı (erkeklerden oluşan)
xweydîlîtî *m* düğüncülük
xweydînî *nd/nt* **1.** düğüncü (düğün sahibi) **2.** düğüncü (düğüne çağırılanlar) **3.** gelin alayı (erkeklerden oluşan)
xweydînîtî *m* düğüncülük
xweyedeb *rd* edepli
xweyehliyetname *rd* ehliyetli
xweyerd *rd* topraklı, toprak sahibi
xweyerebe *rd* araba sahibi, arabalı
xweyezmarîş *rd* tecrübe sahibi
xweyezmarîş bûn *l/ngh* tecrübesi olmak
xweyezmûn *rd* tecrübe sahibi, tecrübeli
xweyezmûn bûn *l/ngh* tecrübe sahibi olmak, tecrübeli olmak
xweyê nav *rd* **1.** imza sahibi, ün sahibi (bazı sanat ve meslek kollarındasağlam bir yeri olan, değerini her zaman kabul ettirmiş kimse) **2.** imza sahibi (gazete, dergi gibi yayımlarda adını kullanarak yazan kimse)
xweyfazîlet *rd* fazilet sahibi, faziletli
xweyferaset *rd* feraset sahibi, ferasetli
xweyfikir *rd* düşünce sahibi, düşünceli * **yekî xweyfikrekî xerab** kötü düşünceli biri
xweyfikirbûn *m* düşüncelilik
xweygir *rd* delişmen ~ **bûn** delirmek, delilikler yapmak
xweygotin *rd* söz sahibi
xweyhebûn *rd* varlıklı
xweyhemiyet *rd* hamiyetli
xweyheq *rd* hak sahibi
xweyhewa *rd* havalı * **meçe wî cihê ku xwedî bêhneke mirar û xweyhewayeke giran e** o murdar kokulu, ağır havalı yere gitme
xweyheywan *rd* hayvan sahibi
xweyhêçan *rd* tecrübe sahibi, tecrübeli
xweyhêçan bûn *l/ngh* tecrübe sahibi olmak, tecrübesi olmak
xweyhêz *rd* güç sahibi
xweyhiş *rd* bilinç sahibi, bilinçli
xweyhîmet himetli
xweyhuner *rd* sanat sahibi
xweying *bnr* xweng
xweyî *nd/nt* **1.** sahip, iye, malik (herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan) **2.** sahip, ehil (herhangi bir niteliği olan kimse) **3.** sahip (bir iş yapmış, üstlenmiş veya bir eser ortaya koymuş kimse) * **xweyê berhemê** eserin sahibi **4.** sahip, hami (koruyan, arka çıkan, gözeten kimse) **4.** *rd* haiz * **wesêfn ku tu xweyî wan î** senin haiz olduğun vasıflar ~ **mal û milkan** mal mülk sahibi ~ **gotina xwe bûn** sözünün eri olmak **~yê sozê xwe bûn** (kendi) sözünü tutmak **~yê aş û dingan e** han hamam sahibi **~yê col û cobalan e** han hamam sahibi **~yê fisê bi xwe dihese** suçlu suçunu bilir **~yê kar û bar** iş güç sahibi **~yê keysa xwe bûn** bulanık suda balık avlamak (karışık durumlardan yararlanarak kendi çıkarını düşünmek) **~yê mal û milkan e** han hamam sahibi **~yê roja xwe ye** eyyam efendisi (veya ağası)
xweyîbûn *m* **1.** beslenme **2.** geçinme **3.** iyelik, sahiplik
xweyîbûn *m* **1.** beslenme **2.** geçinmek
xweyîbûyî *rd* beslenmiş olan
xweyîbûyîn *m* **1.** besleniş **2.** geçiniş
xweyîker *nd/nt* **1.** besleyici **1.** yetiştirici **3.** bakımcı **~ê mihan** koyuncu, koyun besleyicisi
xweyîkirin *m* **1.** besleme (yiyecek ve içeceğini sağlama) **2.** besleme (yedirme) **3.** büyütme (yetiştirme, bakma) **4.** geçindirme, doyurma (yaşamasını sağlama) **6.** besleme (se-

mirtme) 5. besleme, yetiştirme 7. üretme (aynı türden canlıları çoğaltma) 8. bakım yapma, bakımını yapma 9. koruma
xweyî kirin *l/gh* 1. beslemek (yiyecek ve içeceğini sağlamak) 2. beslemek (yedirmek) * **ez dê bi destê xwe wî xweyî bikim** onu elimle besleyeceğim 3. büyütmek (yetiştirmek, bakmak) * **çar zarok xweyî kirine** dört çocuk büyütmüş 4. geçindirmek, doyurmak (yaşamasını sağlamak) * **ev erd bi milyonan mirov xweyî dikin** bu topraklar milyonlarca insan doyuruyor 6. beslemek (semirtmek) 5. beslemek, yetiştirmek * **hesp xweyî kirin** at beslemek 7. üretmek (aynı türden canlıları çoğaltmak) 8. bakım yapmak, bakımını yapmak * **bexçe xweyî nekirine** bahçeye bakım yapılmamış 9. korumak * **Xwedê zarokên wê xweyî bike** Allah çocuklarını korusun * **Xwedê te xweyî bike** Allah seni korusun * **xweyî bike canê xwe berde malê xwe** besle kargayı oysun gözünü
xweyîkirina kindiran *nd* kendircilik
xweyîkirina kinfan *nd* kenevircilik
xweyîkirina kurman *nd* ipek böcekçiliği
xweyîkirî *rd* 1. besili 2. bakımlı 3. tımarlı (ağaç, toprak vb. için bakımı yapılınış olan) 4. korunmuş
xweyîman *rd* iman sahibi, inançlı, inanlı
xweyîmtiyaz *rd* imtiyazlı, ayrıcalıklı
xweyîn *m* benlik
xweyîng *m* kız kardeş
xweyînsaf *rd* insaflı
xweyînsafî *m* insaflılık
xweyîstikrar *rd* istikrar sahibi, istikrarlı
xweyîteqat *rd*itikatlı, itikat sahibi
xweyîtibar *rd* itibar sahibi
xweyîtî *m* 1. iyelik, sahiplik 2. bakım **~ya navê xwe kirin** adına leke getirecek şeylerden sakınmak
xweyîtîlêkirin *m* 1. sahip çıkma 2. bakım yapma
xweyîtî lê kirin *l/bw* 1. sahip çıkmak 2. bakım yapmak
xweyjin *rd* evli barklı (erkek için)
xweykar *rd* iş sahibi, iş güç sahibi
xweykarîn *rd* güç sahibi, kudret sahibi
xweyker *nd* 1. besleyici 2. yetiştirici 3. bakıcı **~ê bizr** tohumcu (yetiştiren kimse) **~ê kurmê qozan** ipekçi (ipek böcekçiliği yapan)
xweykeramet *rd* kerametli
xweykerem *rd* kerem sahibi
xweykerê dermaleyan *nd* besici
xweykerê kurman ipekçi (ipek böcekçiliği yapan)
xweykerê mêşan *nd/ht* balcı (bal arılarını besleyip balcılık yapan kimse)
xweykerê nûberan *nd/nt* turfandacı
xweykerê riwekan *nd* bitkici, bitki yetiştirici
xweykerê tov *nd/nt* tohumcu (yetiştiren kimse)
xweykerê zeytûnan *nd/nt* zeytin ekicisi
xweykeriya bizr *m* tohumculuk
xweykeriya dermaleyan *m* besicilik
xweykeriya kurman *nd* ipekçilik, ipek böcekçiliği
xweykeriya kurmê qozan *m* ipekçilik
xweykeriya masiyan *m* balıkçılık
xweykeriya mêşên hingiv *m* balcılık
xweykeriya riwekan *nd* bitkicilik
xweykeriya tov *m* tohumculuk
xweykeriya zeytûnan *m* zeytincilik, zeytin ekiciliği
xweykesatî *rd* şahsiyetli, kişilikli
xweykesatîbûn *m* kişileşme
xweykesatî bûn *l/ngh* kişileşmek
xweykesayetî *rd* şahsiyetli
xweykêmasî *rd* şaibeli
xweykirî 1. bakımlı
xweykirî *rd* 1. besili 2. bakımlı 3. büyütülmüş, yetiştirilmiş olan
xweykole *rd* köleli
xweykurm *rd* tabiatlı * **mirovekî xweykurmekî baş** iyi tabiatlı biri
xweykûçik *rd* köpek sahibi, köpekli
xweyliyaqet *rd* liyakat sahibi
xweymadalya *rd* madalya sahibi
xweymaf *rd* hak sahibi
xweymal *rd* mal sahibi
xweymantiq *rd* mantıkçı
xweymeaş *rd* maaşlı
xweymebest *rd* gayeli, maksatlı
xweymehanî *rd* aylıklı, maaşlı
xweymeziyet *rd* meziyetli
xweyn *bnr* xwîn
xweynamûs *rd* namus sahibi **~ e** başı dimdik (onurlu)
xweynamûsî *m* namusluluk
xweynav *rd* isim sahibi
xweynêrît *rd* görenekli
xweynîşane *rd* madalya sahibi
xweypeyker *rd* heykelli
xweypêhisî *rd* duyumlu
xweypîşe *rd* meslek sahibi
xweyprensîp *rd* prensip sahibi, prensipli
xweyqabiliyet *rd* yetenek sahibi, yetenekli
xweyqaf *rd* kafalı **~ê berê** eski kafalı
xweyqafatî *m* kafalılık **~ya berê** eski kafalılık
xweyqapan *rd* fiyakacı
xweyqedr *rd* 1. hatırlı, itibarlı, hatırı sayılır 2. nimetşinas
xweyqendîl *rd* kandilli
xweyqewet *rd* güç sahibi
xweyqudret *rd* kudret sahibi
xweyregez *rd* prensip sahibi, prensipli
xweyrehm *rd* merhametli
xweyrewişt *rd* karakterli, seciyeli
xweyrext *rd* fişeklik sahibi, fişeklikli
xweyrêzik *rd* kurallı

xweyruh *rd* ruhlu * **yekî xweyruhekî** nazik ince ruhlu biri
xweyrûmet *rd* onur sahibi, onurlu
xweyrûmetî *m* onurluluk
xweysazî *rd* kurumlu (müesseseli)
xweysebir *rd* sabır sahibi, sabırlı
xweysebî *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xweysemt *rd* ihtiyatkâr
xweysendîka *rd* sendikalı
xweysermaye *nd/nt* sermaye sahibi
xweysermiyan *nd/nt* sermaye sahibi
xweysinet *rd* meslek sahibi
xweysoz *rd* sözünün eri
xweyşexsiyet *rd* şahsiyetli, kişilikli
xweyşexsiyetbûn *m* kişileşme
xweyşexsiyet bûn *l/ngh* kişileşmek
xweyşiyan *rd* kudret sahibi
xweyşuhret *rd* şöhret sahibi, şöhretli
xweytasarûf *rd* tasaruf sahibi
xweytasarûfî *m* tasaruf sahibi olma durumu
xweytebîet *rd* tabiatlı * **mirovekî xweytebîetekî baş** iyi tabiatlı biri
xweytecrûbe *rd* tecrübe sahibi, tecrübeli
xweytehamûl *rd* tahammüllü, götürümlü
xweytiwan *rd* kudret sahibi
xweytî *m* **1.** sahiplik **2.** bakım * **li herêmê têr xweytî nehatiye kirin** bölgeye yeterince bakım yapılmamış
xweytîkirin *m* bakma (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek verme)
xweytî kirin *l/gh* bakmak (bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek) * **pir kal e, lê baş li xwe xweytî kiriye** çok yaşlı, fakat kendine iyi bakmış
xweytîkirî *rd* bakımlı
xweytîlêbûn *m* bakım yapılma
xweytî lê bûn *l/bw* bakım yapılmak
xweytîlêkirin *m* bakım yapma, bakımını yapma
xweytî lê kirin *l/bw* bakım yapmak, bakımını yapmak * **xweytî li herêmê nekirine** bölgeye bakım yapmamışlar
xweytîlênekirin *m* ihmal etme
xweytî lê nekirin *l/bw* ihmal etmek
xweytîmar *dr/nd* tımarlı (timar sahibi kimse)
xweytîxane *m* bakım evi
xweytorpîl *rd* torpilli (arkası olan, kayırıcısı olan kimse) * **zilam xweytorpîl e** adam torpilli
xweywicdan *rd* vicdanlı, viçdan sahibi
xweywijdan *rd* vicdan sahibi, vicdanlı,
xweyxatir *rd* hatırlı
xweyxêr *nd* hayır sahibi ~ **û xêratan** hayır sahibi
xweyxislet *rd* karakterli
xweyxîret *rd* gayretli
xweyxûy *rd* tabiatlı * **mirovekî xweyxûyekî baş** iyi tabiatlı biri
xweyzanebûn *rd* bilgi sahibi
xweyzanîn *rd* bilgi sahibi
xweyzarok *rd* çocuk sahibi, çocuklu
xwey zar û zêç *rd* çoluk çocuk sahibi
xweyzewq *rd* ehlizevk, zevk sahibi
xwez *m* istek
xweza *m* **1.** doğa, tabiat **2.** doğa, tabiat (insan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini koruyan, genellikle şehir dışı kesim)
xwezakar *rd* isterikli
xwezakî *rd* doğasal
xwe zal kirin *l/bw* kendini eğemen kılmak
xwezan *rd* ağır başlı, kendini bilen (veya bilir)
xwezandin *m* imrendirme
xwezandin *l/gh* imrendirmek
xwezanîn *m* **1.** kendini bilme (aklı ve muhakemesi yerinde olma) **2.** kendini bilme (baliğ olma) **3.** kendini bilme (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranma)
xwe zanîn *l/gh* **1.** kendini bilmek (aklı ve muhakemesi yerinde olmak) **2.** kendini bilmek (baliğ olmak) **3.** kendini bilmek (durum ve onuruna yakışacak biçimde davranmak)
xwezayî *rd* **1.** doğal, tabiî **2.** doğal, tabiî (tabiatın düzenine ve gereklerine uygun) **3.** doğal, tabiî (kendiliğinden, insan eliyle yapılmamış)
xwezayîbûn *m* doğallaşma, tabiîleşme
xwezayî bûn *l/ngh* doğallaşmak, tabiîleşmek
xwezayîbûyî *rd* doğallaşmış olan
xwezayîbûyîn *m* doğallaşma, tabiîleşme
xwezayîkirin *m* doğallaştırma
xwezayî kirin *l/gh* doğallaştırmak
xwezayîkirî *rd* doğallaştırılmış olan
xwezayîtî *m* doğallık, tabiîlik
xwezbar *rd* istekli, rağbetlı
xwezdar *rd* istekli, arzulu
xwezdarî *m* isteklilik
xwe zeîf kirin *l/bw* kindini zayıflatmak, kilo vermek (zayıflamak)
xwezer *rd* isteyen, isterikli
xwe zer kirin *l/bw* atlamak (üzerine atlamak)
xwezêfandin *m* kısınma
xwe zêfandin *l/gh* kısınmak
xwezêfandî *rd* kısınmış olan kimse
xwezgîn *bnr* xwezgînî
xwezgînik *bnr* xwezgînî
xwezgînî *nd/nt* **1.** görücü. dünürcü (kız istemeye gitme) **2.** talipli (evlenmek isteyen ve bu isteğini bildiren erkek) ~ **hatin** görücü gitmek ~**yê (yekê) çêbûn** talip çıkmak (veya talibi çıkmak)
xwezgînîtî *m* görücülük, dünürlük
xwezik *h* keşke
xwezika *h* keşke
xwe zikkêşk kirin *l/bw* karın üstü sürünmek
xwezil *h* **1.** keşke **2.** *m* öykünme, özenme ~ **bi derve kirî lê ne bi hundir kirî** dışı kalaylı içi alaylı ~**a xwe (yekî) pê hatin** (biri) öykünmek

xwezila *h* keşke
xwezila xwe pê anîn *l/bw* öykünmek
xwezilok *nd/nt* **1.** isterikli **2.** öykünmeci, özentili **bi ~î lê nihêrtin** kedi cigere bakar gibi bakmak
xwezilokî *rd* **1.** isteriklice **2.** öykünmecice, özentilice
xwezirtikandin *m* **1.** dayılanma, efelenme **2.** zart zurt etme **3.** yüksek perdeden konuşına, abartılı konuşma
xwe zirtikandin *l/gh* **1.** dayılanmak, efelenmek **2.** zart zurt etmek **3.** yüksek perdeden konuşmak, abartılı konuşmak
xwe ziwa kirin *l/bw* kurulanmak * **xwe ziwa nekir, cil wergirtin** kurulanmadan giyindi
xweziyok *rd* isterikli
xwezî (I) *ant/m* **1.** yutak **2.** tükürük **~ ziwa bûn** nutku tutulmak **~ya (yekî) di ber de man** küçük dilini yutmak * **eger ew min wiha bibîne dê ji şaşwaziyê xweziya wê di ber de bimîne** beni böyle görse şaşkınlıktan küçük dilini yutar **~ya xwe kirin xwarê** yutkunmaek **~ya xwe daqulandin 1)** yutkunmak **2)** tükürüğünü yutmak **~ya xwe daqurtandin 1)** yutkunmak **2)** tükürüğünü yutmak
xwezî (II) *h* keşke
xwezî (III) *m* **1.** gıpta, imren, imrenti, öykünme **2.** istek, dilek, heves **~ ez çêlikê guran bûma ne ku ez biçûkê birayan bûma** keşke bir kurt yavrusu olsaydımda kardeşlerin küçüğü olmasaydım **~ kirin** hevesine düşmek * **pir xwezî dikir ku bibe doktor** doktor olma hevesine düşmüştü **~ pê anîn 1)** gıpta etmek, öykünmek **2)** heves etmek **~ pê hatin kirin** imrenilmek **~ya me bi wê xwînê ku şev di ser re derbas be** keskin sirke küpüne zarar (sinirler yatışsın diye söylenir) **~ya xwe bi yê (berê) anîn** (eskisini) aratmak **~ya xwe lê anîn** öykünmek **~ya xwe pê anîn** gıpta etmek, özenmek, öykünmek
xwezîfirandin *m* kırıtma
xwe zîfirandin *l/gh* kırıtmak
xwezîk *h* keşke
xwezîkar *rd* istekli
xwezîkarî *m* isteklilik
xwezînok *nd* talepkâr
xwezîpêanîn *m* **1.** gıpta etme, imrenme, imrenme, öykünme, özenme, özenç **2.** aratma, arzu etme
xwezî pê anîn *l/bw* **1.** gıpta etmek, imrenmek, imrenmek, öykünmek, özenmek * **ez xweziya xwe bi vê jêhatîbûna wê tînim** onun bu çalışkanlığına imreniyorum * **her kes xweziya xwe pê tîne** herkes ona özeniyor **2.** aratmak, arzu etmek * **tu dikî ku ez xwezî bi wan rojan bînim** bana o günleri aratıyorsun
xwezî pê bûn *l/bw* aratmak, arzu etmek
xwe zîç kirin *l/bw* diklenmek, kendini dikleştirmek
xwezî pê hatin *l/bw* imrenmek, öykünmek * **xweziya min bi vê jêhatîbûna wê tê** onun bu çalışkanlığına imreniyorum
xwezkar *nd/nt* **1.** istekli, talip **2.** *rd* isterikli
xwezlok *rd* isterikli, snop
xwezok *nd/nt* **1.** istekli, talip **2.** *rd* isterikli, sterik **3.** *mec* dilenci
xwezûr *n* kayın baba, kayın peder, kaynata
xwezûrtî *m* kayın babalık, kayın pederlik, kaynatalık
xwezyar *nd/nt* **1.** istekli, talip **2.** gönüllü, istekli
xwezyarî *m* **1.** isteklilik **2.** gönüllülük
xwê (I) *m* **1.** tuz **2.** *kîm* tuz **~ lê şikandin** tuzunu kaçırmak **~ lê şikestin (an jî şikîn)** tuzu kaçmak **~ ya hemû giraran** herşeye meydanoz
xwê (II) *m* ter **~ tê de avêtin** ter boşanmak
xwêber *m* hayvanların tuzu yemeleri için konulduğu yer
xwêçeker *nd/nt* tuzcu, tuz imal eden
xwêçekerî *m* tuzculuk
xwêdan (I) *bnr* xwêdîn
xwêdan (II) *m* **1.** ter **2.** terleme **3.** terleme (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşma) **4.** terleme (bıyık çıkmaya başlama) **5.** terleme (bir iş yaparken yorulma, emek harcama, güçlükler çekme) **~ dan** terlemek **~ dan bûn wekî av** su gibi terlemek **~ di canê (yekî) de avêtin** ecel teri dökmek **~ di qûna (yekî) re avêtin** kıçına kadar terlemek, çok zorlanmak **~ lê ketin** terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak) **~ lê sar (an jî ziwa) bûn** terini soğutmak (dinlenmek) **~ pê ketin** terlemek **~ pê xistin** terletmek (sıkıntıya düşürmek, çokça yormak) **~ rêtin (an jî rijandin)** ter dökmek **~ tê de avêtin 1)** ter boşanmak, ter dökmek **2)** terletmek **(bi) ~a eniya xwe qezenc (an jî heq) kirin** alın teri ile kazanmak (emek) **~a eniyê** alın teri **~a eniyê rêtin** alın teri dökmek **~a (yekî) lê sar bûn** teri soğumak **~a pê (an jî ling)** ayak teri (ayak parmakları arasından çıkarn pis kokulu salgı) **~a sekratê** ecel teri **~a xwe pariyek ziwa kirin** ter alıştırmak **~a xwe li xwe ziwa kirin** terini soğutmak **~a xwe ziwa kirin** terini kurutmak **(di) ~ê de bûn av man** kan ter içinde (kalmak) **(di) ~ê de man** kan ter içinde (kalmak), su içinde kalmak
xwê dan *l/gh* **1.** terlemek **2.** terlemek (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşmak) * **cam xwê dane** camlar terlemiş **3.** terlemek (bıyık çıkmaya başlamak) **4.** terlemek (bir iş yaparken yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek)
xwêdandan *m* **1.** terleme **2.** terleme (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşma) **3.** terleme (bıyık çıkmaya başlama) **4.** terleme (bir iş yaparken yorulma, emek harcama, güçlükler çekme)
xwêdan dan *l/gh* **1.** terlemek **2.** terlemek (bir

şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşmak) * **cam xwêdan dane** camlar terlemiş **3.** terlemek (bıyık çıkmaya başlamak) **4.** terlemek (bir iş yaparken yorulmak, emek harcamak, güçlükler çekmek)
xwêdandayî *rd* terli, terlemiş olan
xwêdandayîn *m* **1.** terleyiş **2.** terleyiş (bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşma) **3.** terleyiş (bıyık çıkmaya başlama) **4.** terleyiş (bir iş yaparken yorulma, emek harcama, güçlükler çekme)
xwêdander *rd* terletici
xwêdanî *m* tuzla (davarlara kırda tuz verilen taşlık düz yer)
xwêdank (I) *m* tuzla (davarlara kırda tuz verilen taşlık düz yer)
xwêdank (II) *m* tuzluk (tuz konulan kab)
xwêdarî *erd/m* tuzluluk
xwêdayî *rd* terli, terlemiş olan
xwêdayîn *m* terleyiş
xwêdîn *m* tuzla (davarlara kırda tuz verilen taşlık düz yer)
xwêfiroş *nd/nt* tuzcu (satan kimse)
xwêfiroşî *m* tuzculuk
xwêhez *rd* tuzcul
xwêkar *m* madeni tuz
xwêker *rd* tuzlayıcı
xwêkirin *m* tuzlama
xwê kirin *l/gh* tuzlamak
xwêkirî *rd* **1.** tuzlu, tuzlanmış olan **2.** *m* tuzlama (tuzlanarak hazırlanan)
xwêl *rd* eğri, büğrü * **çima stûyê te xwêl e** boynun niye eğri?
xwêlêkirin *m* tuzlama, tuz serpme
xwê lê kirin *l/bw* tuzlamak, tuz serpmek
xwêlîn *m* tuzla
xwêrik *m* güve
xwêy *bnr* xwê
xwêya kevir *mîn/nd* kaya tuzu
xwêya lîmonê *nd* limon tuzu, limon tozu
xwi *bnr* xwe
xwih *bnr* xweh
xwihik *bnr* xwehik
xwijikandin *m* akımını sağlama
xwijikandin *l/gh* akımını sağlamak
xwijikîn *m* akma
xwijikîn *l/ngh* akmak
xwilav *m* küllü su
xwilêr *bo/m* bir bitki adı
xwiliqandin *bnr* xuluqandin
xwir *bnr* xur
xwirc *m* heybe
xwircik *m* heybe, küçük heybe
xwirde *m* yiyecek
xwirîn *bnr* xurîn (V)
xwirînî *bnr* xurînî (II)
xwirt *bnr* xurt
xwisî (I) *ant/m* yutak ~ **daqurtandin** yutkunma ~**ya xwe daqurtandin** yutkunmak
xwisî (II) *m* kırağı
xwişîş *m* tereddüt, ikircik ~ **jê çêbûn** tereddüde düşmek
xwişîşbûn *m* tereddüt etme
xwişîş bûn *l/ngh* tereddüt etmek
xwişk *m* **1.** kız kardeş **2.** kız kardeş (yaşça küçük olan) **3.** *mec* kardeş (aralarında çok değer verilen ortak bir bağ bulunanlardan her biri) ~ **û bira li hev rûniştin, giliyê xwe ji hev re gotin gazinên xwe hiştin, bira tim ji xwişkan re hazir û dar û pişt in** bacı ve kardeş bir araya gelip şikayetleri bırakıp dertleştiler, kardeşler her daima bacılarına hazır ve de hamidir, anlamında bir deyim ~ **û birayê axretê** ahiret kardeşi ~ **û birayên hev ên hur** öz kardeş ~**a axretê** ahretlik ~**a şîr** süt kardeşi (kız için)
xwişka dilovaniyê *m* hemşire
xwişka nehelal *nd* üvey kız kardeş
xwişkedibistan *m* kardeş okul
xwişkejin *m* baldız
xwişkepartî *m* kardeş parti
xwişkê *b* **1.** abla (kendinden büyük hanımlar için seslenme sözü) **2.** kardeş (teklifsiz konuşmalarda) * **oxur be xwişkê** güle güle kardeş **3.** kardeşlik (seslenme sözü olarak)
xwişkîtî *m* kardeşlik
xwişkîtiya dilovaniyê *m* hemşirelik
xwişkjin *m* baldız
xwişkmarî *rd* üvey kız kardeş
xwişkmarîtî *rm* üvey kız kardeşlik
xwişkza *nd/nt* yeğen (kız kardeş çocuğu)
xwiyanî *bnr* xuyanî
xwizî *biy/m* salgı
xwizî *m* kırağı
xwî *bnr* xûy
xwî kirin *bnr* xûy kirin
xwîl *bnr* xwêl
xwîn *m* **1.** kan **2.** *mec* kan (soy) * **ew jî, ji xwîna min e** o da benim kanımdan **3.** *hiq* kan akçesi * **bavê wî xwîna kurê xwe stend** babası oğlunun kan akçesini aldı ~ **avêtin** kan kusmak ~ **bel kirin** kan fışkırmak ~ **berdan** kan almak ~ **berî erdê dan** kan dökmek (ölüme yol açmak, cana kıymak) ~ **bi xwe de anîn** elini kana bulamak (veya bulaştırmak) ~ **bi xwînê nayê şûştin,** ~ **bi avê tê şûştin** kanı kanla yumazlar, kanı suyla yularlar, ölümle öç alınmaz ~ **cemisîn** kan pıhtılaşmak ~ **cendek birin** kan gövdeyi götürmek ~ **çûn** kan boşalmak ~ **dan 1)** kan vermek (hastaya, yararlıya kan aktarmak) **2)** kan vermek (kan naklı için kan aldırmak) ~ **di canê (yekî) de gerîn** benzine kan gelmek ~ **di dev û poz de avêtin** ağzından, burnundan kan fışkırmak ~ **gewde birin** kan gövdeyi götürmek ~ **guhastin** kan değiştirmek **(di navbera wan de)** ~ **hebûn** (aralarında) **kan** olmak ~ **herikîn 1)** kan akmak **2)** kan ak-

mak (kanlı çarpışma olmak) ~ **jê anîn** kanatmak ~ **jê berdan** -den kan almak (bir damardan bir miktar kan çekmek veya akıtmak) ~ **ji çivîkekê (an jî çûkekê) neanîn** karıncayı bile ezmemek ~ **jê çûn 1)** (birinden) kan gitmek (büyük aptestini ederken kan gelmek) **2)** kan kaybetmek ~ **jê girtin** -den kan almak (bir damardan bir miktar kan çekmek veya akıtmak) ~ **jê hatin** -den kan gelmek, kanamak ~ **jê kişîn** -i kan kaybetmek ~ **ji canê (yekî) kişîn** benzinde kan kalmamak ~ **ji qelema (yekî) hatin** (an jî **niqutîn)** kaleminden kan damlamak ~ **ji xwe berdan** kan vermek (vücudundaki fazla kanı akıtmak) ~ **ketin (...)** kanlanmak (bir organda kan birikmek) * **xwîn ketiye çavê wê** gözü kanlanmış ~ ketin canê (yekî) kanlanmak (kanı çoğalmak) ~ **ketin canê (yekî)** yüzüne kan gelmek ~ **ketin çavê (yekî) 1)** gözünü hırs bürümek (çok öfkelenmek) **2)** gözünü kan bürümek (adam öldürecek kadar öfkelenmek) ~ **ketin çavên (yekî) 1)** gözlerini (veya gözünü) kan bürümek **2)** gözleri kan çanağına dönmek (veya gözleri kanlanmak) ~ **ketin mêjiyê (yekî) 1)** (birini) kan boğmak (beynine kan hücumuyle ölmek) **2)** kanı başına çıkmak (sıçramak veya toplamak) ~ **ketin nav canê (yekî)** (vücudunun bir yerine) kan oturmak ~ **kişandin** kan çekmek (yakınlık duymak) ~ **kişîn (cihekî, canê mirov)** kan yürümek ~ **laş birin** kan gövdeyi götürmek, (kan) dere gibi akmak ~ **laş hilanîn** kan gövdeyi götürmek ~ **li canê (yekî) gerîn** kanlanmak (kanı çoğalmak) * **vê havînê pariyek xwîn li canê kurik geriyabû** çocuk bu yaz kanlanmış canlanmıştı ~ **li erdê ye** hasadını kaldırmamış olmak ~ **li serê (yekî) xistin 1)** kanı başına sıçramak (veya beynine çıkmak) **2)** kanı başına çıkmak (veya sıçramak veya toplamak) ~ **mîstin** kan işemek ~ **mîz kirin 1)** kan işemek **2)** *mec* kan fışkırmak ~ **pê de hatin** elinden kan çıkmak ~ **pijiqîn** kan fışkırmak ~ **rêtin** (an jî **rijandin) 1)** kan akıtmak (kurban kesmek) **2)** kan dökmek (ölüme yol açmak, cana kıymak) ~ **rijîn 1)** kan akmak **2)** kan akmak (kanlı çarpışma olmak) **3)** kan çıkmak (cinayet işlenmek, kan dökülmek) ~ **rijîn erdê 1)** kan akmak (kanlı çarpışma olmak) **2)** kan olmak (insan öldürülmek) ~ **sekinandin (rawestandin** an jî **bestandin)** kanamayı durdurmak ~ **tê de avêtin** kan fışkırmak ~ **û mêjî li hev qelibîn** kanı başına sıçramak (veya beynine çıkmak) ~ **û xirar** kan revan **di nav** ~ **û xirarê de maye** kan revan içinde ~ **û zehir li hev qelibîn** zehir zıkkım olmak, birbirine karışmak ~ **verestin** kan boşalmak, kanama geçirmek ~ **vereşîn** kan kusmak ~ **wekî çem herikîn** (kan) dere gibi akmak ~ **werivîn (...)** kanlanmak (bir organda kan birikmek) ~ **winda kirin** kan kaybetmek ~ **xwestin** kan istemek (öldürülen birinin öcünü istemek) ~**a (yekî) bûn av** kanı sulanmak ~**a esmeran şîrîn e** beyazın adı esmerin tadı ~**a (yekî) fir kirin** (birinin) kanına ekmek doğramak ~**a hev fir kirin** kanlı bıçaklı olmak ~**a (yekî) ji (yekî) ne sortir bûn** (birinden) daha değerli olmamak ~**a (yekî) kelîn** kanı kaynamak ~**a (yekî) ketin serê** (birine) kanı kaynamak * **xwîna min) kete serê** ona kanım kaynadı ~**a (yekî) lê kelîn** (birine) kanı ısınmak, içi ısınmak * **xwîna wan zû li hev keliya** kanları birbirine çabuk ısındı **(li)** ~**a (yekî) mijîn** (bir şeyin) kanını emmek ~**a sar** cinayet ~**a sor 1)** al kan, kızıl kan **2)** kan kırmızı (üstün, yaman) **(di)** ~**a sor de gevizîn** al kanlara boyanmak ~**a (yekî) tehl bûn** sevimsiz olmak, antipatik olmak, sevimsizleşmek ~**a xwe kirin kevçî 1)** (kendi) kanına susamak, eceli gelmiş olmak **2)** belâsını aramak ~**a xwe kirin stûyê (yekî)** belâsına armak ~**a zêde jê çûn** dem dökmek (kadınlar ay başında çok kan yitirmek) ~**a (yekê) zêde çûn** (birinden) kan gitmek (kadınlarda aybaşı çok kanlı olmak) ~**a (yekî) ziwa bûn 1)** kanı kurumak (çok usanmak) **2)** kanı sulanmak ~**a (yekî) ziwa kirin** (birinin) kanını kurutmak (canından bezdirmek) **(di)** ~**ê de gevizîn** kana belenmek, kana boyanmak (veya bulanmak) **(di)** ~**ê de mewicîn** al kanlara boyanmak **(di)** ~**ê de sor bûn** kana boyanmak (veya bulanmak) **(ji)** ~**ê re xwîn xwestin** kana kan istemek

xwînar bûn *l/ngh* kanama geçirmek
xwîna paqij *biy/nd* temiz kan
xwîna pîs *ant/nd* kirli kan
xwîna reş *ant/nd* kirli kan
xwînariya hundirîn *nd* iç kanama
xwînariya mêjî *bj/nd* beyin kanaması
xwînarî *m* kanama ~**ya hundirîn** iç kanama ~**ya mezin** büyük kanama
xwîna spî *ant/nd* lenf, lenfa
xwînav *m* **1.** serum **2.** sulanmış kan **3.** göz yaşı
xwînbar *rd* kanlı
wînbera pişikê *nd* akciger atardamarı
xwînbera sereke *m* aort
xwînberdan *m* kan alma
xwînbestî *m* kanamayı durdurma
xwînbiha *m* **1.** diyet **2.** fidye, kurtarmalık
xwînbijîn *rd* saf kan
xwînbir *m* kan kesici
xwînbirak *nd/nt* kan kardeşi
xwînbûn *m* kanama
xwîn bûn *l/ngh* kanamak
xwînçûn *m* kan boşalma
xwîndar *rd* **1.** kanlı (kan bulaşmış) **2.** kanlı (kanı olan) * **goştê xwîndar** kanlı et **3.** kanlı (kan dökülmesine sebep olan) * **şerekî**

xwîndar kanlı bir savaş 4. kanlı, kan davalı, katil (istiyerek kan dökmüş olan) 5. kanlı (kanlanmış olan) 6. kanlı (kanı yoğun olan, demevî)
xwîndarbûn *m* kanlanma (kan bulaşma)
xwîndar bûn *l/gh* kanlanmak (kan bulaşmak)
xwîndarî *m* **1.** kanlılık **2.** kan davası
xwîndarkirin *m* kanlandırma
xwîndar kirin *l/gh* kanlandırmak
xwînder *rd* kan verici (o grubu)
xwîndîtin *m* ay başı, âdet
xwîn dîtin *l/gh* ay başı olmak, âdet olmak
xwîndîtî *rd* âdetli
xwînende *nd/nt* **1.** okuyucu **2.** okuyucu (şarkı, türkü okuyan kimse) **3.** okuyucu (düğüne çağrı yapan kimse)
xwînendetî *m* **1.** okuyuculuk **2.** hanendelik, okuyuculuk, şarkıcılık, türkücülük **3.** okuyuculuk (okuntuları dağıtma işi)
xwîner *nd/nt* **1.** okur, okuyucu **2.** okuyucu **3.** *m* okuyucu * **xwînera optik** optik okuyucu
xwînerî *m* okuyuculuk
xwînerîtî *m* okuyuculuk
xwînewar *rd* kanlı
xwînewî *rd* kanlı, demevî
xwînmîzk *m* koyunlarda görülen bir hastalık
xwîşe *m* ekili alandaki çatlak
xûn *bnr* xwîn
xûnrij *bnr* xwînrij
xûnî *bnr* xwînî
xûnxwar *bnr* xwînxwar
xwînfir *rd* kan içici, kana susamış olan
xwînfirîbûn *m* kana susama
xwînfirî bûn *l/ngh* kana susamak
xwînfirîbûyîn *m* kana susama
xwîngeran *m* kan dolaşımı
xwîngerîn *m* kan dolaşımı
xwîngerm *rd* **1.** sıcak kanlı * **ajalên xwîngerm** sıcak kanlı hayvanlar **2.** sıcak kanlı, sevecen, cana yakın, (şirin, sempatik) **3.** adamcıl, munis
xwîngermî *m* **1.** sıcak kanlılık **2.** sıcak kanlılık, cana yakınlık, sevecenlik, sempati **3.** adamcılık
xwîngermtî *bnr* xwîngermî
xwîngêr *nd/nt* intikamcı
xwîngêrî *m* intikamcılık
xwîngir *rd* kan alıcı (a grubu)
xwîngiran *rd* ağır kanlı, hantal
xwîngiranî *m* ağır kanlılık, hantallık
xwînguhastin *bj/m* kan aktarımı
xwînguvaştinî *bj/m* hipertansiyon
xwînhêner *m* toplar damar **~a sîpilkê** *ant* ak ciger damarı
xwînhênera pişikê *ant/nd* akciger damarı
xwînhênera sereke *ant/nd* ana toplar damar
xwînhindik *rd* anemik
xwînhindikî *m* anemi
xwînî *rd* **1.** demevî, kanla ilgili **2.** kan davalı * **ev xwîniyê min e** bu benim kan davalım **3.** *nd/nt* kanlı, katil (isteyerek kan dökmüş olan, katil) ~ **bûn** düşman sahibi olmak
xwînîbûn *m* kanama
xwînî bûn *l/ngh* kanamak * **destê min xwînî bû** elim kanadı
xwînîbûyî *rd* **1.** kanamış olan **2.** kanlı (kanlanmış olan)
xwînîbûyîn *m* kanayış
xwînîkirin *m* kanatma
xwînî kirin *l/gh* kanatmak
xwînîkirî *rd* kanatılmış
xwînîtî *m* **1.** kan davalılık **2.** kan davası
xwînjehrî *m* kan zehirlenmesi
xwîn jê berdan *l/bw* -den kan aldırmak
xwînjêçûn *m* kanama, kan kaybetme, kanama geçirme
xwîn jê çûn *l/bw* kanamak, kan kaybetmek, kanama geçirmek
xwînjêçûyî *rd* kanama geçirmiş olan, kan kaybetmiş olan
xwîn jê hatin *l/bw* kanamak * **ji birînê xwîn tê** yara kanıyor
xwînjêkişîn *m* kanama, kan kaybı
xwîn jê kişîn *l/bw* kanamak * **ji birînê xwîn dikişe** yara kanıyor
xwîn ji ber çûn *l/bw* kanaması olmak, kanmak
xwîn ji xwe berdan *l/bw* kan vermek
xwînkêş *bj/m* aspiratör
xwînkirin *m* kanatma
xwîn kirin *l/gh* kanatmak
xwînkişîn *m* kanama
xwînkişandin *m* kan çekme
xwîn kişandin *l/gh* kan çekmek
xwîn laş hilanîn *l/bw* kan gövdeyi götürmek
xwîn lê kelîn *l/bw* kanı kaynamak
xwîn lê qusîn *l/bw* kanı kaynamak
xwînmiçiqî *rd* kanı çekilmiş olan
xwînmiçiqîn *m* kanı çekilme
xwînmiçiqîn *l/ngh* kanı çekilmek
xwînmij *rd* **1.** kan emici **2.** *nd/nt* vampir
xwînmijî *m* kan emicilik
xwînmijok *rd* **1.** kan emici **2.** *zo/m* sülük
xwînmîze *m* kan işeme
xwînnas *nd/nt* kan bilimci, hematolog
xwînnasî *m* kan bilimi, hematoloji
xwînneşîrîn *rd* sevimsiz
xwînneşîrînî *m* sevimsizlik
xwînpak *rd* **1.** saf kan **2.** asil, soylu
xwînpare *biy/m* oğulcuk, kan pıhtısı
xwînpestên *bj/m* kan basıncı, tansiyon **~a zêde** yüksek tansiyon
xwîn pê de hatin *l/bw* **1.** cinayet işlemiş olmak **2.** üstü başı kan olmak
xwîn qusîn *l/ngh* kan oturmak
xwînrêj *rd* kan dökücü, kana susamış olan
xwînrêjiya mêjî *nd* beyin kanaması
xwînrêjî *m* kan dökücülük
xwînrêtin *m* kan dökme

xwîn rêtin *l/gh* kan dökmek
xwînrij *rd* 1. kan dökücü, kanlı (kan dökülmesine sebep olan) 2. kanlı (isteyerek kan dökmüş olan, katil)
xwînrijî *m* kan dökücülük
xwînrijandin *m* kan dökme
xwîn rijandin *l/gh* kan dökmek
xwînrijandî *rd* kan dökmüş olan
xwînsar *rd* 1. soğuk kanlı, serin kanlı, itidallı 2. sevimsiz ~ **bûn** soğuk kanlı olmak
xwînsarbûn *m* 1. soğuk kanlı olma, serin kanlı olma 2. sevimsizleşme
xwînsar bûn *l/ngh* 1. soğuk kanlı olmak, serin kanlı olmak 2. sevimsizleşmek
xwînsarî *m* soğuk kanlılık, serin kanlılık, itidal 2. soğukluk, sevimsizlik **~ya xwe winda kirin** itidalini kaybetmek
xwînsarîkirin *m* ağırsama
xwînsarî kirin *l/gh* ağırsamak
xwînsarîtî *m* soğuk kanlılık
xwînsivik *rd* cana yakın, sıcak kanlı, sempatik, tecz canlı
xwînsivikî *m* sıcak kanlılık, cana yakınlık, sempati, tez canlılık
xwînsor *rd* kan kırmızı
xwînsorî *biy/m* hemoglobin
xwînşîrîn *rd* cana yakın, sıcak kanlı, sevimli, sempatik
xwînşîrînbûn *m* sevimlileşme
xwînşîrîn bûn *l/ngh* sevimlileşmek
xwînşîrînî *m* sıcak kanlılık, cana yakınlık, sevimlilik, sempati
xwînşîrinkirin *m* sevimlileştirme
xwînşîrin kirin *l/gh* sevimlileştirmek
xwîntal *bnr* xwîntehl
xwîntehl *rd* sevimsiz, itici, antipatik
xwîntehlbûn *m* sevimsizleşme
xwîntehl bûn *l/ngh* sevimsizleşmek
xwîntehlî *m* sevimsizlik, iticilik
xwîntewrînek *bj/m* kurdeşen
xwîntêgerîn *m* 1. kanlanma (kan bulaşma) 2. kanlanma (kanı çoğalma) 3. yüzüne kan gelme
xwîn tê gerîn *l/bw* 1. kanlanmak (kan bulaşmak) 2. kanlanmak (kanı çoğalmak) 3. yüzüne kan gelmek
xwîntêzan *bj/m* kan basımı
xwînveguhêzî *bj/m* kan aktarımı
xwînverisîn *m* kanama, kanama geçirme
xwînverestin *m* kan boşalma, kanama geçirme
xwînverestinbir *m* kan kesici
xwînvexur *rd* kan içici, hunhar
xwînvexurî *m* kan içicilik
xwînvexurîtî *m* kan içicilik
xwînwerivîn *m* kanama **~a mêjî** *bj* beyin kanaması
xwînxur *rd* kan içici
xwînxwar *rd* kan içici, hunhar
xwînxwarane *h* hunharca
xwînxwarî *m* kan içicilik
xwînxwaz *rd/bj* hemofil
xwîsar *m* kırağı
xwîsik *m* kırağı
xwîsî *m* kırağı ~ **barîn** kırağı yağmak ~ **ketin** kırağı düşmek ~ **lê xistin** (an jî **dan**) kırağı çalmak (veya vurmak
xwîsîlêdayî *rd* kırağılı
xwîsîlêxistî *rd* kırağılı
xwîzik *n* şeytan
xwoşewîst *nd/nt* 1. aziz, sevgili, habib 2. istenilen
xwurc *n* heybe
xwuşkî *m* kurumuş ufak mayıs kırmtısı
xwûs *rd* söz dinlemeyen, umursamaz
xwûsî *m* söz dinlememe, umursamazlık

Y

y,Y Kürt alfabesinini otuzuncu harfi olup ses bilimi bakımından ön damaksı ünsüzleri gösterir ve *yê* diye okunur
Y *kîm*Y (İtriyum'un kısaltması)
y *mat* y (bilinmeyen ikinci niceliği gösterir)
ya (I) *b* **1.** ya (birtakım duyguları güçlendirmek için cümlenin başında veya sonunda kullanılır) * **Ya Xwedê! Bimeşe ya mubarek** Ya Allah! Yürü ya mübarek **2.** ya (bir şeyi onaylamada 'evet' anlamında kullanılır) **3.** deme! ('gerçek mi', 'yok canım' gibi şaşma anlatır) **4.** yapma! **5.** öyle mi, yok ya ~ **Rebî** ya Rebbi ~ **Xwedê** ya Allah
ya (II) *g* **1.** ya (birinden birinin olacağı sanılan iki iş için kullanılır) * **ya tê ya nayê** ya gelir ya gelmez **2.** ya (birinden birinin seçilmesi gereken durumlarda kullanılır) * **ya tu yê bikî ya tu yê cirma wî bidî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli **3.** ya (bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılır) * **tu dibêjî ez dê bigihimê, ya ku tu negihiyê?** yetişirim diyorsun, ya yetişemezsen? **4.** ya (ayrı cins öğelerden biri ötekilerden üstün görüldüğünde kullanılır) * **firtûne lê xist şikand, hilweşand, ya ew ziyana ku da daran?** fırtınakırdı, döktü,yıktı, ya o ağaçlara verdiği zarar? **5.** ya (hikaye vb. zamanlardan sonra gelerek anlamı güçlendirir) * **min xwaribû ya** yemiştim ya **6.** ya...ya, veya, ya...yahut (cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır) * **çil pêncî kes ya hene ya tune ne** kırk elli kişi kadar ya var ya yoktur **7.** -ki, ilgi eki (a şeklinde de kullanılır) * **ya êvarê** akşamki * **goga min sor e, lê ya te?** benim topum kırmızı ya seninki? **8.** *g* veya * **pêtêx ya zebeş** kavun veya karpuz **9.** *rz* belirsiz dişil tekili gösterir ~ **aryanekî kêm ya yekî zêde** akacak kan damarda durmaz ~ **çoyek li erdê ya yek li hewa** hiç farketmez ~ **dilan nayê milan** insanın her isteği yerine gelmiyebilir ~**din (an jî dîtir) 1)** *rd* diğer **2.** *h* başkası ~ **em dê bidin** ~ **em dê bistînin** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **Elo kir ya Welo kir** gelen ağam giden paşam, gelen paşam giden ağam (benim için fark etmez) ~ **Elo ya Welo xwar** kim yerse yesin, benim için fark etmez ~ **exlaqê bavê** ~ **exlaqê xalê** ya huyundan ya suyundan ~ **hewlûwela** *h* lâhavle ~ **Hesen keçel** ~ **Keçel Hesen** ha Hoca Ali ha Ali Hoca ~ **ji text e ya ji bext e** ne çıkarsa bahtımıza ~ **ji text** ~ **ji bext** iki seçenekten birini tercih etme veya etme durumunda kalma ~ **jî** *g* ya da, veyahut * **tu, ez ya jî hinên din** sen, ben veyahut başkaları ~ **kelemekî tûj ya têrek mewij** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **li ber mal û mêran bûn** evlenecek yaşta olmak (kız için) ~ **mêran bûn** evlenecek yaşta olmak (kız için) ~ **te** *c* senin ~ **têrek mewij ya kelemekî tûj** ya devlet başa ya kuzgun leşe ~ **tîr dibinî de ye** kokusu sonra çıkar ~ **tu dê derbas bikî** ~ **jî tu dê herî** ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli ~ **tu dê dil hilînî ya gurçikê** yârdan mı geçersin, serden mi? ~ **we** *c* sizin ~ **xwe kirin yek** birleşmek, itifak etmek ~ **xwe li çiyayekî asê ya li merêkî çê bigire** ya bir mert birine ya da sarp bir dağa sığın
yaban *m* yaban (insan yaşamayan ıssız yer)
yabanî *rd* **1.** vahşi (hayvan) **2.** yabanıl, yabanî (ilkel bir durumda yaşayan insan) **3.** *bot* yabanıl, yabanî (bitkiler için)
yabik *n* babacık
yabo *b* babaya seslenme sözü
yabok *n* **1.** baba, babacık **2.** *mec* çerçi
yaboyî *rd* yabancı
yaboyîbûn *m* **1.** yabancılaşma (tanınmaz, bilinmez hale gelme) **2.** *sos* yabancılaşma
yaboyî bûn *l/ngh* **1.** yabancılaşmak **2.** *sos* yabancılaşmak
yaboyîkirin *m* yabancılaştırma
yaboyî kirin *l/gh* yabancılaştırmak

yaboyîtî *m* yabancılık
yad *m* **1.** yâd, anma (birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etme) **2.** anma (ölmüş bir insanı hatırlamak için yapılan tören)
yadaşt *m* **1.** anı, hatıra **2.** *wj* anı, hatıra (yaşanmış olayların anlatıldığı yazı türü)
yadaştname *m* anı, hatırat (anı eseri)
yadaştnivîs *nd/nt* anıcı, anı yazarı
yadest *rd* lâdes
yadê *b* **1.** ana (anneye seslenme sözü) **2.** yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü) **3.** *nd* analık (ana yerini tutan veya ana kadar yakınlık gösteren kadın)
yadik *m* anacık
yadîgar *m* yadigar, hatır, andaç **2.** yadigar, anmalık
yadkirin *m* anma
yad kirin *l/gh* anmak
yadkirî *rd* anılmış
yadnivîs *nd/nt* anıcı, anı yazarı
yadwer *m* anı
yadwerî *m* anma, hatıra
yafa *nd* yafa (portakal türü)
yafta *m* yafta
yah *b* vay be
yahê *b* yihu...
yahû *b* **1.** yahu **2.** yahu (rica yoluyla söylenir)
Yahudî *nd/rd* Yahudi
Yahudîtî *m* Yahudilik
Yahudîbûn *m* **1.** Yahudileşme **2.** Yahudilik
Yahudîkî *rd/h* Yahudice, Yahudilere yaraşır bir biçimde
yal (I) *erd/n* yamaç
yal (II) *m* it yemeği
yal (III) *n* yele
yalî *m* yalı
yam *bnr* heyam
yaman *rd* **1.** yaman **2.** *argo* duman, kötü
yan *bnr* ya (II)
yan *m* sedir, kerevet
yane (I) *m* sıra, bank
yane (II) *m* **1.** klüp * **yaneya sedrencê** satranç klübü * **yaneya şevê** gece klübü * **yaneya werzîşê** spor klübü **2.** klüp (herhangi bir yerde toplumsal, kültürel, ekonomik yönlerden tanıtma görevini üstlenen kuruluş) * **yaneya mamosteyan** öğretmenler klübu ~**ya şevê** gece klübu ~ **ya werzîşê** (an jî **sporê**) spor klübu
yanevan *nd/nt* klüpçü
yanevanî *m* klüpçülük
yanê *g* **1.** yani **2.** *h* öyle ise * **yanê, ev kar çênabe?** öyle ise şimdi bu iş olmayacak mı?
yaq *zo/m* yak (Bos grunniens)
Yaqûdî *m* Yakutça
yaqût *jeo/n* **1.** yakut **2.** *rd* yakut (yakuttan yapılmış veya yakutla süslenmiş)
Yaqût *nd* Yakut (bir Türk topluluğu adı)
yaqûta binevşî *jeo/nd* ametist
yaqûta hinarî *jeo/m* grena
yaqûta mor *jeo/nd* ametist
yaqûta şîn *nd* gök yakut, safir
Yaqûtkî *m* **1.** Yakutça **2.** *rd/h* Yakutlara yaraşır bir biçimde
yar *nd/nt* **1.** yar, sevgili (sevilen, âşık olunan kimse) * **min yara xwe nedîtiye** yarımı görmemişim **2.** yar, dost * **çar yarên pêxember** peygamberin dört sevgili dosto (yani dört halife) **3.** dost (erkek veya kadının evlilik dışı ilişki kurduğu kimse) **4.** *m* dost, metres **5.** *argo* zamazingo ~ **girtin** kapatmak (bir kadınla nikâhsız yaşamak) ~ **a min lêvgir e ji tuneyî çêtir e** hiç yoktan iyidir ~**a nejidil** geçici sevgili, dalga
yaran *dîr/nd* **1.** yâran **2.** *nd/nt* yaren
yarane *h* yarence
yaranî *m* **1.** yarenlik, muhabet **2.** şaka ~ **bûn, bûn bera** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **kirin 1)** yarenlik yapmak **2)** şaka yapmak, şakalaşmak ~ **pê kirin** (birine) şaka etmek
yaranîker *rd* şakacı
yaranîkerî *m* şakacılık
yaranîkirin *m* **1.** yanrenlik etme, muhabet etme **2.** şaka yapma, şakalaşma
yaranî kirin *l/gh* **1.** yanrenlik etmek, muhabet etmek **2.** şaka yapmak, şakalaşmak
yarda *m* yarda (İngiliz ölçü birimi, yaklaşık 91 cm)
yarhezok *mzk/m* bir düğün türküsü makamı
yarik *nd/nt* **1.** yar, sevgili **2.** sevdiceğim **3.** *m* sevgili, metres, gaco * **ez bi xwe re yarikê nagerînim** ben gaco taşımam
yarikî *m* metreslik
yariyane *h* dostça, dostane
yarî (I) *m* **1.** şaka, lâtife **2.** nükte **3.** yarenlik ~ **bi (yekî) kirin** (birinin) (birine) muziplik etmek ~ **bûn, bûn bera** şaka iken kaka olmak (veya şakayı kakaya çevirmek) ~ **di xwe de bihartin** şaka kaldırmak, şakaya gelmek ~ **di xwe de nebihartin** şaka kaldırmamak, şakaya gelmemek ~ **kirin** şaka yapınak, lâtife yapmak ~ **marî** (an jî ~ **marî me got lê)** şaka maka (veya şaka maka derken) ~ **pê hatin kirin** muzipliğine uğramak ~ **pê kirin 1)** (birine) şaka etmek **2)** (biriyle) şakalaşmak **3)** (birine) muziplik etmek
yarî (II) *m* yardım
yarî (III) *m* **1.** oyun **2.** oyun (bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma) * **yariyên olîmpiyadê** olimpiyat oyunları ~ **dan** oyun vermek ~ **leyîstin** (an jî **lîstin)** oyun oynamak ~ **qezenc kirin** oyun almak
yarîdedan *m* yardım
yarîder *nd/nt* yardımcı
yarîderî *m* yardımcılık
yarîgeh *m* **1.** stadyum **2.** *sp/m* saha, oyun sa-

hası, oyun alanı,
yarîker (I) *rd* **1.** şakacı **2.** şaka yapmaktan hoşlanan, muzip
yarîker (II) *nd/nt* oyuncu
yarîkerî (I) *m* **1.** şakacılık **2.** muziplik
yarîkerî (II) *m* oyunculuk
yarîkirin (I) *m* şaka etme
yarîkirin (II) *m* yardım yapma
yarîkirin (III) *m* oynama
yarî kirin (I) *l/gh* şaka etmek
yarî kirin (II) *l/gh* yardım yapmak
yarî kirin (III) *l/gh* oynamak
yarkok *bot/m* havuç (Daucus carota)
yarmasî *zo/m* yunus balığı
yarmetî *m* yardım ~ **dan** yarrdım vermek, yardımda bulunmak ~ **kirin** yardım yapmak, yardım etmek ~ **pê dan** yardımda bulummak ~**ya komalî** sosyal yardım ~**ya xêrxwazî** insanî yardım
yarmetîdan *m* **1.** yardım etme **2.** yardım verme, yardımda bulunma
yarmetî dan *l/gh* **1.** yardım etmek **2.** yardım vermek, yardımda bulumnak
yarmetîder *rd/nd* yardımcı ~ **bûn** yardımcı olmak
yarmetîderî *m* yardımcılık
yarperest *rd* sevdiğine düşkün kimse
yartî *m* dostluk
yarxwaz *rd* canantalep, sevgilini isteyen
yasa *m* kanun ~**ya danînkî** pozitif hukuk ~**ya tawankariyê** (an jî **sizadanê**) ceza yasası
yasadan *nd/nt* kanun koyucu
yasazan *nd/nt* kanun bilgini
yasemîn *bot/m* **1.** yasemin (Jasminum) **2.** *rd* yasemin (bu ağaçcıktan yapılmış olan)
yasîn *m* yasin (Kuran'un bir surelerinden biri)
yaşiq *bnr* berdûv
yat *m* yat
yatvan *nd/nt* yatçı
yatvanî *m* yatçılık
yawan *m* yaban (insan yaşamayan ıssız yer)
yawanî *rd* **1.** yabanî **2.** *bot* yabanî, yabanıl (bitkiler için)
yawe *m* abes, saçına, safsata
yawebêj *rd/nd* saçmacı, safsatacı
yawebêjî *m* safsatacılık
yawer *nd/nt* **1.** yaver, yardımcı **2.** yaver (emir subayı)
yawerî *m* yaverlik, yardımcılık
yawerîtî *m* yaverlik, yardımcılık
yawerîtîkirin *m* yardımcılık yapma
yawerîtîkirin *l/gh* yardımcılık yapmak
yawertî *m* yaverlik
yawetî *m* abeslik, saçmalık
yawo *b* yahu * **yawo ev zilam kî ye?** ya bu adam kim?
yaxir *n* yar, uçurum
yaxî *nd/nt* asi, isyankâr
yaxîbûn *m* asileşme
yaxî bûn *l/ngh* asileşmek
yaxîbûyî *rd* asileşmiş olan
yaxîbûyîn *m* asileşme
yaxîkirin *m* asileştirme
yaxî kirin *l/gh* asileştirmek
yaxîkirî *rd* asileştirilmiş olan
yaxîtî *m* asilik, isyankârlık ~ **kirin** asillik etmek
yaxme *m* **1.** yağma, talan, çapul **2.** *rd* yağma (çapul sonucu elde edilmiş olan) ~ **bûn 1)** yağmalanmak **2.** *mec* batmak, berbat olmak ~ **kirin 1)** yağma etmek, talan etmek **2)** *mec* batırmak, berbat etmek ~ **ye!** yağma yok
yaxmebûn *m* yağmalanma
yaxme bûn *l/ngh* yağmalanmak
yaxmebûyîn *m* yağmalanış
yaxmeker *rd* yağmacı
yaxmekerî *m* yağmacılık
yaxmekirin *m* yağmalama
yaxme kirin *l/gh* yağmalamak
yaxnî *m* yahni
yaxurî (I) *rd* eğreti
yaxurî (II) *h* hema öylesine, hiç neden yokken
yaxûd *g* yahut veyahut
yazdeh *nd/rd* onbir
yazdehem *rd* onbirinci
yazdehemîn *rd* onbirinci
Yb *kîm*Yb (İterbiyum'un kısaltması)
ye *rz* -dır/-dir, -dur/-dür, -tır/-tir, -tur/-tür (birinci tekil şahıs için, kelime sesliyle biterse) * **rizî** *ye* çürük-tür
yedek (I) *m* entari üstüne giyilen bir tür yelek
yedîemîn *nd/nt* yediemin
yegah *mezk/m* yegâh (makamı)
yegane *rd* yegâne, biricik, tek
yeganefiroş *nd/rd* tekelci
yeganefiroşî *m* **1.** tekelcilik **2.** *m* tekel, monopol
yeganefiroşîtî *m* tekelcilik
yeh *b* deme, deme ya
yeh yeh *b* keçi kovma ünlemi
yek *m* **1.** bir (sayıların ilki) **2.** bir (bu sayıyı gösteren rakam; 1, I) **3.** *rd* bir (bu sayı kadar olan) * **tenê yek zilam** sadece bir adam **4.** bir (herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösterir, Kürtçe'de bazen de *-ek* art eki ile bu durum oluşturulur) * **jinikek li we digere** bir kadın sizi arıyor **5.** bir (tek) * **Xwedê yek e** Allah birdir **6.** bir (birleşik) * **em tev yek in, em nikarin ji hev biqetin** hep biriz, ayrılmayız **7.** bir (eş, aynı bir boyda) * **telê van pênûsan yek e** bu kalemlerin boyu birdir **8.** bir (ortaklaşa olan, bir olan) * **beriya me tevan yek e** bizim kesemiz birdir **9.** bir (değer, önem bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer) **10.** bir belirtilenin hor görüldüğünü bildirir) * **ew bi xwe wextekî erebevanekî dera hanê bû** kendisi vaktiyle arabacının biri idi **11.** *c* biri, birisi (bir tanesi) * **ez yekî virek im ben** yalancının biriyim **12.** biri, birisi (bilinme-

yen bir kimse) * **ez dibêjim qey li ser darê yek hebû** ağaçta sanki birisi vardı **13.** *rd* birer * **her yekî şekirek bide wan** onlara birer şeker ver **14.** bazen * **yek şevan xwêdan dide yek şevan jî nade** bazı geceler terliyor bazen de terlemiyor ~ **berî (yekî) dan** (birine) fıtlemek ~ **bi kêfa dilê xwe ye** paşa gönlü bilir ~ **bi** ~ **1)** bire bir * **ev derman ji kuxukê re yek bi yek e** bu ilâç öksürüğe bire birdir **2)** bire bir (istenildiği gibi, uygun) **3)** teker teker **4)** harfiyen **5)** harfi harfine * **gotinên wî yek bi yek rast in** söyledikleri harfi harfine doğru ~ **bûn wekî marê reş** (biri) afaroz edilmek ~ **caran 1)** bazen **2)** arada bir ~ **dan ber telan** (birine) ateş püskürtmek ~ **dan leqandin** (birinin) ağzını yoklamak ~ **dest nakute** bir elin nesi var ~ **di qaqa Xwedê de birin** (birini) bıktırıp usandırmak ~ **dora gûyê xwe sênc kirin** çok pinti ve temahkâr olmak ~ **got qaz yek got bilbil** birbirinlerinin yapıp etmelerini sorun yapmak ~ **gû dike gûyê xwe dixwe** çok pinti ve temahkâr olmak ~ **gûyê xwe hişk kirin û xwarin** çok pinti ve temahkâr olmak ~ **hêja ye hezarî hezar ne hêja ye yekî** bin işçi, bir başçı ~ **jê nemîne** köküne kibrit suyu ~ **ji aqil birin** (birini) sözle kandırıp şaşırtmak ~ **ji bo Xwedê** Allahın bir kulu ~ **ji min yek jî wî** bir ondan bir benden ~ **ji paşiya êlê girtin** çingene gibi olan, çok çirkin ve kara kuru olmak ~ **ji yekî xerabtir e** al birini, vur ötekini (veya birine) ~ **ji yên din cihê kirin** ayrı tutmak ~ **jî** bir de * **tu, ew, yek jî ez** sen, o, bir de ben ~ **kirin agir û berî xwe dan** besle kargayı oysun gözünü ~ **kirin çilkew** son sürat ardına vermek ~ **kirin pereyek** (birini) beş baralık etmek ~ **li hil e yek li mil e, yek di zik de pilewile** biri eşikte biri beşikte ~ **li vir xistin** ~ **li wir xistin** damdan çardağa atlamak ~ **ne dev e neziman,** ~ **ne dîn e ne îman** biri kendini savunamaz durumda diğeri zalimin teki ~ **nebirin ber golikan jî** bir kimse hiç bir şeye yaramamak ~ **pê dimire,** ~ **jî ji bo wê dimire** biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar ~ **pîs kirin** onurunu ayaklar altına almak ~ **qertel e li pey beratê ye** (biri) leş kargası ~ **qeyd kirin** (birinin) gemini çekmek, sınırlandırmak ~ **sale** bir yaşında ~ **serkele bû îro bûye qûş** şah iken şahbaz olmak ~ **sî û dudo** *mzk* bir otuz ikilik ~ **xwedî kirin ji serê (yekî din) re** (birinin) baş belâsı için (birini) yetiştirmek ~ **xwedî kirin ji serê xwe re** besle kargayı oysun gözünü ~ **yek e, dudo komek e** birlikten güç doğar ~ **yek e dudo qewet e** birlikten güç doğar ~**a (wî) nebe dudo** sebep olan sebepsiz kalsın ~**a (yekî) nebûn dudo 1)** iki ucunu bir araya getirememek **2)** iki yakası bir araya gelmemek ~**a xwe gotin hê duduyê hevalan gotin** iğneyi kendine çuvaldızı başkasına batırmak ~**e giloverik** inci gibi (küçük, temiz, güzel ve düzgün) ~**e tevkutayî** etine dolgun biri ~**î ciwan** gençten * **xwediyê xanî yekî ciwan bû** ev sahibi gençten bir adamdı ~**î da yekî rezek, wî nedayê hebûbek (tirî)** baba oğluna bir bağ bağışlamış, oğul babaya bir salkım üzüm vermemiş ~**î din (an jî dîtir)** başkası, başka biri ~**î fîştere** çam yarması ~**î girê ser xwe re** ense kulak yerinde ~**î ku deng diçê bila bi alî min de bê (an jî were)** söz anlayan beri gelsin ~**î li ser eniya xwe bûn** dediğim dedik biri olmak ~**î nav nava tune bû, çû rît ser ferşê kaniyê** meşhur olmak için gidip çeşme taşına sıçtı ~**î şaxînî** dal gibi, ince uzun yapılı ~**î telaşî mêran** çam yarması ~**î teldirêjî** boyluca biri

yekaheng *rd* tekdüze, monoton

yekahengbûn *m* tek düzeleşme

yekaheng bûn *l/ngh* tek düzeleşmek

yekahengî *m* tek düzelik, monotonluk

yekalî *rd* **1.** tek taraflı, tek yanlı **2.** tekyönlü, tek cepheli

yekalîtî *m* tek taraflılık, tek yanlılık

yekan *mat/nd* birler, birler basamağı

yekane *rd* **1.** yegâne, biricik **2.** *n* birli, birlik **3.** *n* dikme (tek çocuk)

yekanî *rz/rd* tekil

yekkite *rz/nd* tek heceli

yekanîtî *m* tevhit (tek Tanrıcılık)

yekatî *m* birlik, vahdaniyet

yekaxaftin *m* monolog

yekayek *h* birer birer

yekbar *erd/nd* eş basınç

yekbarist *erd/nd* eş basınç

yekber *rd* bir sefer yavrulamış olan

yek bi yek *rd* **1.** bire bir * **ev derman ji kuxukê re yek bi yek e** bu ilâç öksürüğe bire birdir **2.** bire bir (istenildiği gibi, uygun)

yekbûn *m* **1.** birleşme (ayrı iken tek bir duruma gelme) **2.** birlik (birleşmiş, bir arada olma durumu, vahdet) * **yekbûna neteweya me pir girîng e** milletimizin birliği çok önemlidir **3.** tevhit, bir olarak bakma **4.** tevhit (tek Tanrıcılık) ~**a mal û mulkê jin û mêr** mal birliği

yek bûn *l/ngh* birleşmek (ayrı iken tek bir duruma gelmek)

yekbûnî *m* **1.** birleşme, birlik **2.** birlik, tamlık

yekbûyî *rd* **1.** birleşik, birleşmiş * **neteweyên yekbûyî** birleşmiş milletler **2.** yek vucüt

yekbûyîn *m* birleşme (ayrı iken tek bir duruma gelme)

yekcar *h* **1.** birden, büsbütün, bütünüyle, tamamen, tümden **2.** hepten, tamamıyla **3.** temelli

yekcure *rd* tek cins

yek çar *mzk/nd* bir dörtlük

yekçav *rd* tek gözlü, sokur (bir gözü kör)

yekdemîn *rd* eşzamanlı
yekdeng *nd* tek ses
yekdengî *mzk/m* 1. tek sesli 2. oybirliği
yekdengîtî *m* tek seslilik
yekderb *rd* tek darbeli
yekderbo *rd* 1. bir darbeden isabet etiren 2. *mec* söz ~ **zanîn** iç yüzünü bilmek
yekdest *rd* 1. tek elli 2. müttehid, birlik durumuna gelmiş, birleşik, birlik olmuş
yekdestî *m* 1. tek ellilik 2. ittihad, birleşme, birlik kurma, bir olma 3. tekel, inhisar, monopol 4. *mec* tekel (bir şeye tek başına sahip çıkma)
yekdestîbûn *m* tekelleşme
yekdestî bûn *l/ngh* tekelleşmek
yekdestîbûyî *rd* tekelleşmiş olan
yekdestîbûyîn *m* tekelleşme
yekdestîkirin *m* tekelleştirme
yekdestî kirin *l/gh* tekelleştirmek
yekdestîkirî *rd* tekelleştirilmiş olan
yekdevî *rd* danışıklı
yekdil *rd* tek yürek
yekdû *nd* birbirini
yeke (I) *m* 1. birim, ünite 2. birim (bir niceliği ölçmek için kendi cinsinden örnek seçilen değişmez parça) * **yekeya dirêjahiyê metre ye** uzunluk birimi metredir 3. birim (herhangi bir kuruluşta alt bölümlerden her biri) ~**ya kêşanê** tartı birimi ~yên giraniyê ağırlık birimleri
yeke (II) *mzk* dört dörtlük
yekedeng *rz/m* ses birimi, fonem
yekejimar *rz/rd* tekil
yekejimarî *rz/m*tekillik
yekejmar *bnr* yekejimar
yekem *rd* 1. birinci (bir sayısının sıra sıfatı) 2. birinci (zaman, yer, sıra bakımından başkalarından önce gelen) 3. *nd* birinci (sırada, önem sırasında en üstün olan kimse)
yekemî *m* birincillik
yekemîn *rd* 1. birinci (bir sayısının sıra sıfatı) 2. birinci (zaman, yer, sıra bakımından başkalarından önce gelen) 3. *nd* birinci (sırada, önem sırasında en üstün olan kimse)
yekemînî *m* birincillik
yeketeşe *rz/m* biçim birim, morfem
yekeya demê *ast* zaman birimi
yekeya deng *rz/nd* ses birimi, fonem
yekeyek *rd* 1. birer 2. *h* teker teker
yekêk *rd* birlik (bir taneden oluşmuş, bir tane alabilen)
yekgavê *m* uzun atlama
yekgirtî *rd* 1. yekpare 2. üniter 3. birleşik, birleşmiş * **neteweyên yekgirtî** birleşmiş milletler 4. standart * **zimanê yekgirtî** standart dil 5. *m* birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı)
yekgirtîxwaz *nd/nt* 1. birlikçi 2. birleştirici
yekgirtîxwazî *m* 1. birlikçilik 2. birleştiricilik
yekgîsnî *m* aktarma (sürülmemiş tarlayı ilk kez sürme)
yekgîsinî kirin *l/gh* aktarmak (sürülmemiş tarlayı bir kez sürmek)
yekgotin *nd* söz birliği, ağızbiriliği
yekgotinî *şn/m* monolog
yekhejmar *rz/rd* tekil
yekhejmarî *rz/m* tekillik
yek heşt *mzk/nd* bir sekizlik
yekhêlî *rd* 1. tek taraflı, tek yanlı 2. tekyönlü, tek cepheli
yekhêlîtî *m* tek taraflılık, tek yanlılık
yekhucreyî *biy/rd* tek hücreli, bir gözeli
yekîne *lşk/m* 1. birlik, ünite * **yekîneya leşkerî** askeri birlik (veya ünite) 2. kıta ~**yên çetirbazan (an jî paraşûtbaz)** paraşüt birlikleri ~**yên zirxdar** *lşk* zırhlı birlik
yekînek *rz/m* birim, ünite
yekîneya nîşangir *lşk* vurucu güç
yekîneyên pêşdar *lşk* öncü birlikler
yekîneyên serîkêş *lşk* öncü birlikler
yekîneyên zirxdar *lşk* zırhlı birlik
yekînî *rz/rd* tekil
yekîtiya dengan *nd* oy birliği
yekîtiya heyînê *fel* varlık birliği
yekîtiya rayan *nd* oy birliği
yekîtiya Xwedê *nd* vahdaniyet
yekîtî *m* 1. birlik (birleşme, bir arada olma durumu, vahdet) * **yekîtiya neteweya me pir girîng e** milletimizin birliği çok önemlidir 2. birlik (bağlılık, benzerlik, bağlantı) * **pêkanîna yekîtiya zimên pêwîst e** dilbirliğini sağlamak lazım 3. birllik (belli bir topluluğun yararlarını korumak üzere kurulmuş dernek) * **yekîtiya nivîskaran** yazarlar birliği ~ **çêkirin** birlik oluşturmak, birlik yapmak ~ **pêk anîn** birlik sağlamak ~**ya dil** gönül birliği
yekîtîgir *nd/nt* birlikçi
yekîtîgirî *m* birlikçilik
yekîtîparêz *rd/nd* birlikçi, birlikten yana
yekîtîparêzî *m* birlikçilik, birlikten yana olma
yekîtîxwaz *nd/nt* birlikçi, birlik yanlısı, birlikten yana
yekîtîxwazî *m* birlikçilik, birlikçi yanlısı olma
yekjimar *rz/rd* tekil
yekjinî *rd* tek eşli, monogam (erkek için, tek karılı, tek eşli olan)
yekjinîtî *sos/m* tek eşlilik, monogami
yekjinkî *h* tek eşlice
yekker *rd* 1. yekpare 2. üniter
yekkerbûn *m* bütünleşme
yekker bûn *l/ngh* bütünleşmek
yekkere *bnr* yekker
yekkerî *rd* bir bütün
yekkirin *m* birleşme
yekkirin *m* birleştirme
yekkîte *rz/rd* tek heceli
yeklayen *rd* tek taraflı, tek yanlı
yeklebe *bnr* kevirê qewetê
yeklibî *rd* birlik (bir taneden oluşmuş, bir tane alabilen) * **cezweya yeklibî** birlik cezve

yekling *m* tek ayak, halay türü
yekmal *rd* tekev
yekmend *nd* **1.** birli **2.** *mzk* birlik (en büyük değerdeki nota, dört dörtlük)
yekmêrî *rd* tek eşli, monogam (kadın için, tek kocalı, tek eşli olan)
yekmêrîtî *sos/rd* tek eşlilik, , monogami
yekmêrkî *h* tek eşlice
yeknesak *rd* **1.** tekdüze, monoton **2.** basit, dümdüz * **jiyaneke wê ya yeknesak heye** dümdüz bir yaşantısı var
yeknesakbûn *m* tek düzeleşme
yeknesak bûn *l/ngh* tek düzeleşmek
yeknesakî *m* tek düzelik, monotonluk
yeknetewe *nd* tek millet
yeknîjad *rd* soydaş, ırkdaş
yeknof *rd* tek cins
yeknofî *m* tekcinslik
yekoyek *bnr* yeko yeke
yeko yeko *rd* **1.** birer birer * **bi tiliya xwe dar yeko yeko hejmartin** parmağıyla ağaçları birer birer saydı **2.** bir bir **3.** teke tek **4.** *h* teker teker ~ ~ birer ikişer * **kevokên ku ji dengê trenê bizdiyabûn yeko yeko dest bi firînê kirin** güvercinler trenin sesinden ürküp birer ikişer uçmaya başladı
yekpare *rd* **1.** yekpare **2.** üniter
yekparebûn *m* bütünleşme
yekpare bûn *l/ngh* bütünleşmek
yekperest *fel nd/rd* birci, monist
yekperestî *felm* bircilik, monizm
yekqat *rd* **1.** tek katlı **2.** yalın kat
yekrengî *rd* **1.** tek renkli **2.** *mec/m* uyum
yekrexî *rd* tek yönlü, tek cepheli * **ez naxwazim bi wêjeyên yekrexî bixapim** tek cepheli edebiyatlara aldanmak istemiyorum
yekroje *rd* bir günlük
yekrû *rd* **1.** tek yüzlü, riyasız (saf, temiz kimse) **2.** halis, dost **3.** astarlı
yekrûtî *m* tek yüzlülük, riyasızlık (saflık, temizlik)
yeksal, yeksale *rd* bir yıllık, bir yaşında
yeksan *rd* **1.** eşit * **ev her du bar yeksan in** bu iki yük eşit **2.** eşit (aynı haklardan yararlanan, aynı düzeyde olan) * **her kes li ber qanûnan yeksan e** herkes kanun önünde eşittir **3.** *mat* eşit
yeksanbûn *m* eşitlenme
yeksan bûn *l/ngh* eşitlenmek
yeksanbûyîn *m* eşitleniş
yeksane *fiz/m* denge (birbirini ortadan kaldıran güçlerin sonucu olma durum)
yeksangirtin *m* oranlama
yeksan girtin *l/gh* oranlamak
yeksanî *m* **1.** eşitlik (iki şey veya daha çok şeyin eşit olması durumu, denklik) **2.** eşitlik (kanunlar yönünde ayırım olmaması durumu) **3.** *sos* eşitlik (insanlar arasında ayırım bulunmaması durumu) **4.** *mat* eşitlik
yeksanîhevbûn *m* eşitleşme
yeksanî hev bûn *l/bw* eşitleşmek
yeksanîhevbûyîn *m* eşitleşme
yeksanîhevkirin *m* eşitleştirme
yeksanî hev kirin *l/bw* eşitleştirmek
yeksanîxwaz *nd/nt* eşitlikçi, eşitçi
yeksanîxwazî *m* eşitlikçilik, eşitçilik
yeksankirin *m* eşitleme
yeksan kirin *l/gh* eşitlemek
yekser *h* **1.** doğruca, direkt (dolaylı olmayarak, doğru olarak, hiçbir yerde durmadan) **2.** *rd* dolaysız, direkt, doğrudan, doğrudan doğruya (aracısız) **3.** *h* dosdoğru **4.** *h* birden, tümden, bütünüyle, tamamen
yeksimî *rd/zo* tek tırnaklı
yek sî û dudo *mzknd* bir otuz ikilik
yeksû *rd* **1.** eşit **2.** tek taraflı
yekşane *rd* tek hücreli
yekşaneyî *rd* tek hücreli
yekşanik *rd* tek hücreli * **candarên yekşanik** tek hücreli canlılar
yekşanikî *rd* tek hücreli
yek şazdeh *mzk/nd* bir on altılık
yekşem *m* pazar (haftanın birinci günü, cumartesi ile pazartesi arası olan gün) * **îro roja yekşemê ye** bugün pazar günü
yek şêst û çar *mzk/nd* bir altmış dörtlük
yekşûyî *rd* tek eşli, monogam (kadın için, tek kocalı)
yekşûyîtî *m* tek eşlilik, monogami
yekta *rd* **1.** yekta, eşsiz, tek **2.** yegâne, biricik **3.** yalın kat, tek katlı **4.** *n* dikme (bir evde aileyi sürdürecek tek çocuk)
yektase *m* bir darbuka türü
yektayî **1.** eşsizlik, emsalsızlık **2.** tek katlılık
yektelaşî *bot* bir çenekliler
yekteple *m* bir darbuka türü
yekteplî *m* bir tür darbuka
yektî *m* vahdet
yekûderbo *bnr* yekderbo
yekûn *m* yekûn, toplam, tutar, mevcut * **yekûna dibistanê** okulun mevcudu
yekvend *rd* birleşik
yekvendî *m* birlik
yekwateyî *mat/rd* identik
yekxane *rd* tek hücreli
yekxwedatî *m* monoteizm
yekxwedayî *nd/rd* tek tanrıcı, monoteist
yekxwedayîtî *m* tek tanrıcılık, monoteizm
yekzan *rd* Allahı bilen, Allah tek bilen
yekziman *nd* **1.** tek dil **2.** *rd* tek dilli
yekzimanî *m* tek dillilik
yekzînî *n* bir yaşında at
yelah *b* yallah, yürü ~ **kirin** yallah etmek
yela yela *b* ala ala
yelmûm *m* **1.** çıra (çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü) **2.** çıralık **3.** meşale
yeman *rd* **1.** yaman (güç, etiki veya beceri i-

çin; alışılmışın dışında olan) **2.** yaman, bitirim **3.** yaman (kötü korkulan)
yemanbûn *m* yamanlaşma
yeman bûn *l/ngh* yamanlaşmak
yemanbûyîn *m* yamanlaşma
yemanî *m* yamanlık, yavuzluk
Yemenî *nd/rd* Yemenli
yemenî *m* yemeni
yemyam *rd* **1.** yamyam **2.** yamyam, vahşi
yemyamî *m* yamyaınlık
yen *n* yen (Japon para birimi)
yendo *m* saplı tencere
yendok *m* büyük derince kepçe
yenîçerî *dîr* yeniçeri
yeqîn *m* **1.** inanma **2.** kanı ~ **bûn** inanmak, kanaat getirmek
yeqînî *m* **1.** kanaat, inanma **2.** kanı ~**ya xwe pê anîn** kanaat getirmek
yeqînkirin *m* inanma, kanaat etme
yeqîn kirin *l/gh* inanmak, kanaat etmek
yer *bnr* ewk
yeşîm *mîn/m* yeşim
yevyazî *h* tercihen
yewmiye *m* yevmiye, gündelik
Yewnan *nd/rd* **1.** Yunan, Grek **2.** Yunan (Yunanlara özgü) * **muzîka Yewnan** Yunan müziği
Yewnanistan *m* Yunanistan
Yewnanistanî *nd/rd* Yunanistanlı
Yewnanî *nd/rd* **1.** Yunanlı, Grek **2.** *m* Yunanca, Grekçe
Yewnankî *m* **1.** Yunanca **2.** *rd/h* Yunanlara özgü, Yunanlara yaraşır şekilde
yexsîr *bnr* êsîr
yexsîrî *bnr* êsîrî
yexte *n* iğdiş edilmiş at
yextirme *n* savaşta ganimet olarak alınan at
yextiyar *bnr* îxtiyar
yextiyarî *bnr* îxtiyarî
Yezd *bnr* Yezdan
Yezdan *n* Allah, Tanrı, Yaradan
yezdanbûn *m* tanrılaşma
yezdanbûyîn *m* tanrılaşma
Yezdanhez *rd* Allaha inanan
yezdanî *rd* **1.** tanrısal, lâhutî **2.** kutsal (tanrıya adanmışy olan, tanrısal olan)
yezdanîtî *m* tanrılık, ulûhiyet
yê *rz* **1.** eril tekil iyelik eki * **yê min** benimki **2.** -ki, ilgi eki * **şekirê min sor e, lê yê te?** benim şekerim kırmızı ya seninki? **3.** tamlamada belirsiz kimseyi gösterir * **yê ber dibistanê** okul çağındaki ~ **destê xwe bide ber guhê xwe, dizane wê çi bibêje** elini kulağına götüren kimse ne diyeceğini bilir ~ **din** (an jî **dîtir**) **1.** diğer, diğeri * **tu na, bila yê din bê** sen değil diğeri gelsin **2.** başkası ~ **elimî ji yê cehimî xerabtir e** huylu huyundan vazgeçmez ~ **ku nizane bireqise dibêje erd ne rast e** oynamıyı bilmeyen yerim dar der ~ **ku sîr nexwe bêhn jê nayê** ateş olmayan yerden duman çıkmaz ~ **te** *c* senin ~ **we** *c* sizin
yêdek *rd* yedek (gerektiğinde kullanılmak için fazladan bulundurulan, ayrılmış olan) * **kilîda yêdek** yedek anahtar ~ **çêkirin** yedeklemek
yêdekî *m* yedeklik
yêdektî *m* yedeklik
yêgane *rd* yegâne, biricik
yêkdû *nd* birbiri
yêkve *nd* birbiri
yêlek *n* yelek
yên *rz* **1.** her iki cinsin çoğul iyelik eki * **ên me mezin in** bizimkiler büyük **2.** -ki, ilgi eki * **gogên min sor in, lê yên te?** benim toplarım kırmızı ya seninki? **3.** tamlamada belirsiz çoğulu gösterir ~ **berê** eskiler (eski çağ insanları, eski kuşaklar, bizden önce
yêr *bnr* ewk
yêxir *n* yılkı at
yêxsîr *bnr* êsîr
yêxtir *n* yılkı at
yêz *rd* kalitesiz, verimsiz (hayvanlar için)
yêzîd *nd/rd* yezit (Muaviye'nin oğlu Yezitten; nefret edilenler için kullanılan bir sövgü sözü
Yêzîdî *nd* Yezidî
Yêzîdîtî *m* Yezidîlik
Yêzîdtî *m* yezitlik
yilxî *m* kalabalık
yoga *m* yoga
yogî *nd/nt* yogi
yom *nd* **1.** uğur, kut **2.** *rd* uğur (bu nitelikte olduğuma inanılan şey)
Yûgoslav *nd/nt* Yugoslav
Yûgoslavyayî *nd* Yugoslavyalı
Yûnan *nd/rd* **1.** Yunan, Grek **2.** Yunan (Yunanlara özgü) * **muzîka Yûnan** Yunan müziği
Yûnanistan *m* Yunanistan
Yûnanistanî *nd/rd* Yunanistanlı
Yûnanî *nd/rd* **1.** Yunanlı **2.** *m* Yunanca
Yûnankî *m* **1.** Yunanca **2.** *rd* Yunanlara özgü, Yunanlara yaraşır şekilde

Z

z, Z Kürt alfabesinini otuz birinci harfi olup ses bilimi bakımından ötümsüz sızıcıdişsel ünsüzleri gösterir ve *zê* diye okunur
za (I) *bnr* ziwa
za (II) *m* kazanc
-za (III) *rz/m* isimden isim yapım soneki * **xwarza** yeğen (kız kardeşten olan çocuk için)
zaba *bnr* zava
zabend *n* sülale bağı
zabit *nd* zabit
zabita *nd/nt* **1.** zabıta, kolluk **2.** zabıta * **zabitayê şaredariyê** belediye zabıtası
zabitan *nd* zabitan
zabitî *m* zabîtlik
zaboq *n* **1.** çıkmaz sokak **2.** tarla, bahçe sınırlarının arasındaki yol
zac *m* zaç
zad (I) *m* **1.** gıda, yiyecek **2.** tahıl, zahire **3.** buğday
zad (II) *n* **1.** oğul, evlat, zade **2.** isimden isim türetme soneki ***şêrzad** aslan yavrusu
zadan *m* tevlid, doğurma
zade *n* **1.** oğul, evlat, zade **2.** isimden isim türetme soneki * **heramzade** haramzade (piç)
zadegan *nd/nt* zadegân, soylu, asil, asilzade, aristokrat
zadeganî *m* **1.** soyluluk, asalet, asillik, asilzadelik **2.** aristokrasi (aristokratların yönetimi) **3.** aristokrasi (soylular sınıfı)
zadegantî *m* soyluluk, asalet, asillik, asilzadelik
zadetî soyluluk, asalet, necabet
zadik (I) *m* **1.** azık **2.** *ant* taşlık
zadîk (II) *m* paskalya
zadîk *m* bnr zadik (II)
zadika hêksorê *nd* paskalya
zaef *m* zaaf
zafer *m* **1.** zafer, başarı, utku (savaşta kazanılan başarı) **2.** zafer, başarı (bir yarışma veya uğraşşıda, çaba sonucu elde edilen başarı)
zaferan *m* safran
zafername *m* zafername, zaferler kitabı
zag (I) *m* yalçın kaya
zag (II) *bnr* zak
zagon *m* kanun, yasa
zagona bingehî *nd* anayasa
zagonî *rd* kanunî, yasal
zagonîbûn *m* kanunlaşma, yasalaşma
zagonî bûn *l/ngh* kanunlaşmak, yasalaşmak
zagonîbûyî *rd* kanunlaşmış
zagonîbûyîn *m* kanunlaşma, yasalaşma
zagonîkirin *m* kanunlaştırma, yasalaştırma
zagonî kirin *l/gh* kanunlaştırmak, yasalaştırmak
zagonîkirî *rd* kanunlaştırılmış
zahid *rd* zahit, kendini dine vermiş sofu, kaba sofu
zahir *rd* **1.** zahir, açık, belli, aşîkar (gizli olmayan, ortada olan) **2.** *m* görünüş, zevahîr
zahirî *rd* **1.** zahirî **2.** yapmacık
zahirperest *rd* görünene önem veren
zaiyat *m* zaiyat, kayıp ~ **dan** zaiyat vermek, kayıp vermek ~ **dan (yekî)** (birine) zaiyat verdirmek
zaîl *rd* zail
zak *n* ağız (ilk sütten yapılır)
zakolan *m* çok derin kuyu, dipsiz kuyu
zal *rd* **1.** eğemen, hükümran **2.** üstün
zalbûn *m* eğemen olma
zal bûn *l/ngh* eğemen olmak
zalim *nd/nt* **1.** zalim **2.** *mec* zalim, insafsız
zalimane *h* zalimane, zalimce
zalimayî *m* zalimlik
zalimbav *rd* zalim, insafsız
zalimbûn *m* **1.** zalimleşme **2.** *mec* gâvurlaşma, kafirleşme (acımasız davranmaya başlama)
zalim bûn *l/ngh* **1.** zalimleşmek **2.** *mec* gâvurlaşmak (acımasız davranmaya başlamak)
zalimî *m* zalimlik ~ **kirin 1)** zalimlik yapmak **2)** gâvurluk etmek ~**ya (yekî) pê girtin** gâvurluğu tutmak

zalimtî *m* zalimlik, kıyıcılık ~ **kirin** zalimlik yapmak
zalî *m* egemenlik
zalî kirin *bnr* zarî kirin
zalq *bnr* zeliqok
zalût *bot/m* **1.** mısır (Zea mays) **2.** mısır (bu bitkinin koçan üzerindeki taneli ürünü) ~ **qelandin** mısır patlatmak
zalve *m* taklit (sesini taklit etme)
zalvekirin *m* taklit etme (sesini taklit etme)
zalve kirin *l/gh* taklit etmek (sesini taklit etmek)
zamar *nd* uzak akraba
zambarîş *m* süslü yastık
zaminder *nd/nt* kefil ~ **nîşan dan** kefil göstermek
zaminderî *m* kefillik
zamînî *m* kefalet
zamîr *rz/m* zamir, adıl
zamzîlik *m* buz sarkıtı
-zan (I) *rz/m* bilir ve bilinci anlamını veren sonek * **zimanzan** dil bilimci
zan *m* **1.** doğma, doğurma **2.** doğum
zan *l/ngh* doğmak, doğurmak
zana *nd/nt* **1.** bilgin, bilen, bilici **2.** bilge **3.** *rd* bilgiç, bilgili **4.** *mec* bilgiç (bilgisiz olduğu halde bilgili görünmek isteyen, bilgili geçinen kimse) **5.** *mec* uyanık **~yê dînî** din alimi, din adamı **~yê fiqhê** fakih
zanadar *rd* bilinçli, bilinci olan
zanadarbûn *m* bilinçlenme
zanadar bûn *l/ngh* bilinçlenmek
zanadarbûyîn *m* bilinçleniş
zanadarbûyî *rd* bilinçlenmiş olan
zanadarî *m* **1.** bilinçlilik **2.** dirayet
zanahî *bnr* zanayî
zanakî *rd/h* **1.** bilgince **2.** bilgece **3.** bilgiççe
zanarî *m* bilişim, informatik
zanarîsaz *nd/nt* bilişimci
zanarîsazî *m* bilişimcilik
zanatî *m* **1.** bilginlik **2.** bilgelik **3.** bilgiçlik, allâmelik **4.** *mec* uyanıklık ~ **kirin** allâmelik taslamak
zanav (I) *m* **1.** kimlik (birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan şartların bütünü) * **jineke ku zanava wê nayê zanîn** kimliği bilinmeyen bir kadın **2.** kimlik (herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü) * **balafira ku zanava wê nediyar e** kimliği belirsiz uçak **3.** kimlik, hüviyet
zanav (II) *fel/rd* özdeş
zanavî (I) *rd* kimliksel
zanavî (II) *fel/m* özdeşlik
zanayane *h/rd* bilgece, hakimane
zanayî *m* **1.** bilginlik **2.** bilgelik, hikmet **3.** bilgiçlik **4.** bilgi
zandar (I) *nd* hayvan yetiştiricisi
zandar (II) *rd* bilgili
zandarbûn *m* bilgilenme
zandar bûn *l/ngh* bilgilenmek
zandarbûyî *rd* bilgilenmiş olan
zandarbûyîn *m* bilgileniş
zandarî (I) *m* hayvancılık
zandarî (II) *m* **1.** bilgi, malûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) **2.** bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) * **bavê wê, der barê raboriya malbata xwe de gelek zandarî dabûnê** babası ailelerinin geçmişi hakkında bir çok bilgi vermişti **3.** bilgilendirme **~ya tenduristiyê** sağlık bilgisi
zandarîdan *m* bilgi verme
zandarî dan *l/gh* bilgi vermek
zandarîdayîn *m* bilgi veriş
zandarkirin *m* bilgilendirme
zandar kirin *l/gh* bilgilendirmek
zandarkirî *rd* bilgilendirilmiş olan
zandin *m* doğurma
zandin *l/gh* doğurmak
zandor (I) *m* **1.** karlık (kar kuyusu) **2.** derin uçurum
zandor (II) *bnr* zandûr
zandûr *m* **1.** dönem, devre (belli özellikleri olan zaman parçası) **2.** dönem (bir çağ içinde belli özellikleri olan sınırlı zaman süresi) **3.** dönem, devre (yasama meclisinin iki seçilişi arasındaki zaman süresi) **4.** dönem (bir yıl içindeki iki ayrı öğretim süresi) **5.** *sp* devre
zandûrî *rd* dönemsel
zane *nd/nt* **1.** bilgin **2.** bilge **3.** *rd* bilgiç, bilgili
zanebûn *m* **1.** bilme **2.** bilinçlenme, bilinçlilik **3.** bilinç **4.** bilgi * **zanebûna wî ji hunerê nîn e** sanattan bilgisi yok ~ **kela ye nezanîn bela ye** bilgiçlik güçlülüktür, cahillik belâdır **~a dînî** din bilgisi **~a ku ez dizanim** bildim bileli (veya bildik bileli)
zanebûn *m* bilinçlenme, uyanma
zane bûn *l/ngh* bilinçlenmek, uyanmak
zanebûyî *rd* bilinçlenmiş olan
zanebûyîn *m* bilinçleniş, uyanış
zanedar *rd* bilinçli, bilinci olan
zanedarbûn *m* bilinçlenme
zanedar bûn *l/ngh* bilinçlenmek
zanedarbûyîn *m* bilinçleniş
zanedarbûyî *rd* bilinçlenmiş olan
zanedarî *m* **1.** bilinçlilik **2.** dirayet
zanedarkirin *m* bilinçlendirme
zanedar kirin *l/gh* bilinçlendirmek
zanedarkirî *rd* bilinçlendirilmiş olan
zanekirin *m* bilinçlendirme
zane kirin *l/gh* bilinçlendirmek
zanekirî *rd* bilinçlendirilmiş olan
zanewer *rd* bilgili, bilgiç
zanewerî *m* bilgililik, bilgiçlik
zang (I) *erd/m* **1.** geçit, kanyon **2.** kayalık **3.** ormandaki kuytu, çalı dehlizi
zang (II) *m* radevu
zangeh *m* doğum evi, doğumhane

zangoç *n* **1.** zangoç **2.** çan * **zangoçê dêrê** kilise çanı ~ **lê dan** (an jî **xistin**) çan çalmak
zangoçî *m* zanğoçluk
zangor (I) *m* **1.** karlık (kar kuyusu) **2.** derin uçurum
zangor (II) ın kayalık, yuvarlak, düzgün olmayan taşlar
zanist *m* **1.** bilim, ilim **2.** bilim (belli bir konuyu bilme isteğinden yola çıkan, belli bir amaca yönelen bir bilgi edinme ve yöntemli araçtırma süreci) **~a civakî** sosyal bilim **~ên belanî** pozitif bilimler **~ên pozîtîf** pozitif bilimler **~ên suriştî** doğal bilimler
zanista aborî *nd* ekonomi bilimi, iktisat bilimi
zanista civakî *nd* sosyal bilim
zanista diyardetiyê *fel/m* fenomenoloji
zanista mêşevaniyê *m* ormancılık (ormanların yetiştirilmesi ve bakımını konu alan bilim)
zanista pirtûkxanevaniyê *nd* kitaplık bilimi
zanista sincê *m* töre bilimi
zanistane *h* bilimselce
zanistgeh *m* üniversite
zanistin *m* bilme
zanistin *l/gh* bilmek
zanistiyane *h* bilimselce
zanistî *rd* bilimsel, ilmî
zanistîbûn *m* **1.** bilimselleşme **2.** bilimsellik
zanistî bûn *l/gh* bilimselleşmek
zanistîbûyîn *m* bilimselleşme
zanistîkirin *m* bilimselleştirmek
zanistî kirin *l/gh* bilimselleştirmek
zanistîkirî *rd* bilimselleştirilmiş olan
zanistîtî *m* bilimsellik
zanistkî *rd/h* bilimselce
zaniş *bnr* zânîş
zanişwer *bnr* zanîşwer
zanîn *m* **1.** bilme (bir şeyi anlamış veya öğrenmiş olma) **2.** bilme (bir bilim veya sanat dalında yeterli olma) **3.** bilme (bir iş yapmaya alışmış olma, elinden gelme) **4.** bilme (sanma, var sayma, farz etme) **5.** bilme, tanıma (sorumlu tutma) **6.** bilme (inanma) **7.** bilme (işine gelme, uygun bulma) **8.** bilme (olumsuz olarak kullanıldığında şaşma, duraksama, teredüt anlamını verir) **9.** bilme, tanıma (daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunma) **10.** tanıma (bilip ayırma, seçme, ayırt etme) **11.** bilim **2.** (insan zekâsının çalışması sonucu ortaya çıkan düşünce ürünü) **12.** bilgi * **zanîna wî ji hunerê nîn e** sanattan bilgisi yok **13.** *fel* bilgi, hikmet (genel olarak ve ilk sezi durumunda zihnin kavradığı temel düşünceler) **~a ser sing** ilmi sedir (sözlü olarak taşınılan bilgi)
zanîn *l/gh* **1.** bilmek (bir şeyi anlamış veya öğrenmiş olmak) * **em qîmeta şairên xwe nizanin** kendi şairlerimizin değerini bilmiyoruz **2.** bilmek (bir bilim veya sanat dalında yeterli olmak) * **kes vî zimanê me yê delal nizane û naxwîne** bu güzel dilimizi kimse bilmez, okumaz **3.** bilmek (bir iş yapmaya alışmış olmak, elinden gelmek) * **baş bi rojnamegeriyê dizane** gazeteciliği iyi bilir **4.** bilmek (sanmak, var saymak, farz etmek) * **min tu dost dizanibû** seni dost biliyordum **5.** bilmek, tanımak (sorumlu tutmak) * **ez filan bêvan nizanim, ez te dizanim** ben onu bunu bilmem, ben seni bilirim * **ez te dizanim ne yekî din** ben seni tanırım, başkasını değil **6.** bilmek (inanmak) * **ez dizanim ku wî tiştekî wiha nekiriye** bilirim onun böyle bir şey yapmadığını **7.** bilmek (işine gelmek, uygun bulmak) * **dizane mal bikire, lê nizane pere bide!** mal almasını bilir de, parasını vermeyi bilmiyor! **8.** bilmek (olumsuz olarak kullanıldığında şaşma, duraksama, teredüt anlamını verir) * **nizanim, we qet ceriband?** bilmem, hiç denediniz mi? **9.** bilmek, tanımak (daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak) * **ew van deran dizane** buraları tanıyor **10.** bilmek, tanımak (bilip ayırmak, seçmek, ayırt etmek) **(yek) ~ ku berê gotina (wî) diçe ku** (bir kimse) lâfını bilmek **~ mala şeytan li ku ye** şeytanın yattığı yeri bilmek * **nizam gur li kîjan çiyayî miriye?** hangi dağda kurt öldü? * **nizam kîjan** (an jî **çend, kî, çi, çawa)** bilmem hangi (veya bilmem kaç, kim, nasıl, ne) ***nizam kî tê, diçe pêşwaziya wî*** bilmem kim geliyormuş da karşılamaya gidiyormuş * **(yek) nizanibû ku çi hate serê (wî)** neye uğradığını bilememek * **nizane çi dibêje** sözünü bilmez * **nizane ku çi dike** yaptığını bilmemek * **nizane mala dawetê kîjan e, radike kevçî** bayram haftasını mangal tahtası anlamak * **nizane mala dawetê kîjan e, vartan vartana wî ye** Ahfeş'in keçisi gibi başını sallamak * nizanim (an jî **nizam)** yok * **nizam kaxizê wê tune bûye, nizam hibre ne baş bûye...** yok kâğıdı kalmamış, yok mürekebi iyi değilmiş... ***.... nizanim mîna (wekî** an jî **bîna...)** gibilerden ***gotinên mîna ez dê berat bikim, nizanim celat bikim, kirin*** asarım keserim gibilerden lâflar etti * **nizanim rihetî ye canim** en iyisi bir şeyi bilmiyeceksin ki başın rahat olsun anlamında bir deyim * **nizanîn du gotin li hev anîn** iki sözü (lâfı veya lâkırdıyı) bir araya getirememek * **nizanîn ji (yekî) çawa bikin** yere göğe koymamak (veya koyamamak)
zanînbar *rd* bilinebilir
zanîngeh *m* üniversite **~a cengê** harp okulu
zanîngehî *rd* üniversiteli
zanîngehvanî *rd* üniversiteli (üniversite öğrencisisi)
zanînnasî *fel/m* bilgi kuramı, epistemoloji
zanînzanî *m* bilgi işlem
zanîstan *m* fakülte

zanîstgeh *bnr* zanistgeh
zanîş *m* **1.** bilgi, malumat (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) **2.** *fel* bilgi (genel olarak ve ilk sezi durumunda zihnin kavradığı temel düşünceler)
zanîşk *m* bilmece, muama
zanîşkdar *rd* bilmeceli
zanîşwer *rd* bilgili
zanîşwerî *m* **1.** bilgililik **2.** bilgilenme **3.** maarif, bilgi
zanîtî *m* **1.** bilgililik **2.** bilgiçlik
zanko *m* üniversite
zanmend *rd* bilgili
zanmendî *m* bilgilendirme
zanoşke *bnr* zanko
zanyar *nd/nt* **1.** bilim adamı, bilimci, âlim **2.** bilgin
zanyarane *h* **1.** âlimce, bilim adamına yararşır bir biçimde **2.** bilgince
zanyarê derûnî *nd* psikolog
zanyarê fenî *nd* fen bilgini
zanyarê gelêrî *nd/nt* folklorcu
zanyarê kitêbxanevaniyê *nd/nt* kitaplık bilimci
zanyariya gelêrî *nd* halk bilgisi
zanyariya siruştê *nd* doğa bilgisi
zanyariya zimên *nd* dilbilim
zanyariyên fenî *nd* bilgisisi
zanyarî *m* **1.** bilim adamlığı, âlimlik **2.** bilginlik **3.** bilgi, melûmat (insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütün) **4.** bilgi (öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile elde edilen gerçek) * **bavê wê, der barê raboriya malbata xwe de gelek zanyarî dabûnê** babası ailelerinin geçmişi hakkında bir çok bilgi vermişti **5.** *fel* bilgi, malumat * **zanyariya wî ji hunerê nîn e** sanattan haberi yok ~ **bi dest xistin** malumat edinmek ~ **dan** bilgi vermek, malumat vermek ~ **girtin** (an jî **stendin**) bilgi almak, malumat almak ~**ya nêzike** *man* yaklaşık bilgi
zanyarîdan *m* bilgi verme
zanyarî dan *l/gh* bilgi vermek
zanyarîtî *fel/m* bilimcilik, ilimcilik
zaq (I) *m* iki ev arası boşluk
zaq (II) *zo/m* saksağan (Pica pica)
zar (I) *n* **1.** dil (insanların düşündüklerini ve duyduklarını için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan) **2.** şive, söyleyiş özelliği **3.** üslup ~ **û ziman** dil, lisan **(bi)** ~ **û ziman bûn** dile gelmek **(ji)** ~ **û zimanê (yekî) seh kirin** dilinden anlamak **(li ser)** ~ **û zimanan e** dile (veya dillere) destan ~ **û zimanê (tiştekî) hebûya û biaxiviya (xeber bida** an jî **qise bikira)** dili olsa da söylese ~ **û zimanê (yekî) hatin girêdan** ağzı dili bağlanmak ~**ê hal** *h* görünüşte, görünen biçimiyli * **li zarê hal yekî baş e** görünüşte iyi birisi ~**ê şîrîn** tatlı dil ~**ê şîrîn pîvaza tûj dike hingivîn** tatlı dil yılanı deliğinde çıkarır ~**ê xweş derdixe ji qulê marê reş** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır ~**ê xweş ji qulê derdixe marê reş** tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır
zar (II) *m* kara çarşaf
zar (III) *nd* çocuk, evlât * **zarên me hatin** çocuklarınız geldi ~ **û zerb** çoluk çocuk ~ **û zêç 1)** çoluk çocuk, kız kızan, döl döş * **ev çendîn sal in ku ez tenê ji bo zar û zêçên xwe dixebitim** bunca senedir ben sadece çoluk çocuğum için çalışıyorum **2)** çoluk çocuk (bir işte gereken tecrübeyi kazanmamış yaşça küçük kimseler, gençler) ~ ~ **(yekî) çêbûn** çoluğa çocuğa karışmak ~ **û zêrç** *bnr* zar û zêç
zar (IV) *ant/m* **1.** zar **2.** zar * **zara tewlayê** tavla zarı ~ **avêtin** zar atmak ~ **girtin** zar tutmak ~ **hatin** zar gelmek ~**a hîledar** hileli zar
zar (V) *m* **1.** avaz, yüksek ses **2.** inleme, sızlama
zaraba *bnr* zarava
zarandin *m* inletme
zarandin *l/gh* inletmek
zarava *m* **1.** lehçe, diyalekt **2.** şive, söyleyiş özelliği **3.** üslup
zaravanas *nd/nt* lehçe bilimci, diyalektolojist
zaravanasî *m* lehçe bilim, diyalektoloji
zaravaparêz *nd/nt* lehçeci
zaravaparêzî *m* lehçecilik
zaravazan *nd/nt* lehçe bilimci, diyalektolojist
zaravazanî *m* lehçe bilim, diyalektoloji
zaravok *rz/m* ağız
zarawa *bnr* zarava
zarbêj *rd* söyleyen, konuşan, hatip
zarçors *rd* sivri dilli, patavatsız
zarçorsî *m* sivri dillilik, patavatsızlık
zardev *rd* şifahen, sözlü
zardevî *rd* sözel, şifahen
zare *bnr* zar (I)
zareba *bnr* zarava
zarebar *m* inilti, bağırtı
zareve *m* **1.** taklit (sesini taklit etme) **2.** *sn* seslendirme, dublâj ~**yî (yekî) kirin** (birini) sesle taklit etmek
zareveker *nd/nt* **1.** taklitçi (sesini ve davranışlarını taklit etme) **2.** *sn* seslendirici, sözlendirici, dublâjcı
zarevekerî *m* **1.** taklitçilik **2.** *sn* seslendiricilik, sözlendiricilik, dublâjcılık
zarevekirin *m* **1.** taklit etme (sesini ve davranışlarını taklit etme) **2.** seslendirme, sözlendirme, dublâj etmek (veya yapmak) **3.** *psî* ekopraksi, yansıca
zareve kirin *l/gh* **1.** taklit etmek (sesini ve davranışlarını taklit etmek) **2.** seslendirmek, sözlendirmek, dublâj etmek (veya yapmak)
zarevekirî *rd* **1.** taklidî (taklit yoluyla yapılan) **2.** dublâjlı, dublâjı yapılmış olan
zarevetî *m* ses taklidi yapma

zarezar *m* **1.** ah ü zar **2.** *h* zari zari
zarê adem *nd* adem oğlu
zarêş *m* **1.** dil hastalığı **2.** diş eti hastalığı
zargotin *m* **1.** sözlü edebiyat **2.** folklor
zargotinî *rd* **1.** sözlü edebiyatla ilgili **2.** folklorik
zargotinzan *nd/nt* folklorist
zargotinzanî *m* sözlü edebiyat bilimi, folklor
zargotî *rd* sözlü, oral, folklorik
zarhişk *rd* sivri dilli, keskin dilli
zarhişkî *m* sivri dillilik, keskin dillilik
zarik (I) *m* giriş (bir yapıda girip geçilen yer, methal) * **zarika xanî gelek teng e** evin girişi pek dar
zarik (II) *m* kazan
zarik (III) n çocuk, evlât ~ **û zêçik** çoluk çocuk
zarino *b* çocuklar
zariyokî *rd/h* çocuğumsu
zarî (I) *nd/nt* **1.** çocuk, evlât (küçük yaştaki oğlan veya kız) **2.** çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız, döl, soy) * **zariyê egîdan** yiğitlerin evladı **3.** çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) **4.** *mec* çocuk (büyüklere yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan kimse) * **sî salî ye, lê hîna jî zarî ye** otuz yaşında ama hâlâ çocuk **5.** çocuk (büyükler arasında daha az yaşlılar için) **6.** çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) **7.** *n* eş (kocaya göre karısı) **8.** aile ~ **anîn** çocuk dünyaya getirmek ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **çêbûn** çocuk doğmak (veya olmak) ~ **jê çêbûn** (birinden) çocuk doğmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu var olmak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin** çocuk aldırmak ~ **mezin** (an jî **xweyî**) **kirin** çocuk yetiştirmek ~ **û nevî** oğul uşak ~**yê hêwiyê** kuma çocuğu ~**yên biçûk fêkî ne** çocuklar evin neşesidir ~**yên mêrîn** erkekler * **wekî zariyên xwe** evlât gibi (veya evlâdı gibi) ***wekî zariyên xwe li çîçekan dinêrt*** evlâdı gibi çiçeklerine bakıyordu
zarî (II) *m* taklit (sesini taklit etme) **(bi)** ~ **(yekî) kirin 1)** (birini) taklit etmek **2)** taklidini yapmak
zarî (III) *m* **1.** ah ü zar **2.** acı, ıstırap ~ **kirin** ah ü zar etmek
zarîf *rd* zârif, yepelek
zarîfî *m* zariflik
zarîker *nd/nt* taklitçi (birinin ses ve davranışlarını taklit eden)
zarîkerî *m* taklitçilik
zarîkirin (I) *m* **1.** taklit etme, yansılama (sesini ve davranışlarını taklit etme) **2.** *psî* yansıca, ekopraksi
zarîkirin (II) *m* feryat figan eyleme, figan etme
zarî kirin (I) *l/gh* taklit etmek, , yansılamak (sesini ve davranışlarını taklit etmek)
zarî kirin (II) *l/gh* feryat figan eylemek, figan etmek
zarîn *m* **1.** zırlama, ağlama **2.** figan, inleme, inleyiş ~ **jê çûn 1)** sızlamaya başlamak **2)** inlemeye başlamak
zarîn *l/ngh* **1.** sızlamak, ağlamak * **hema karî wî ew e dizare** işi gücü zırlamak **2.** inlemek
zarînkirin *m* inleme
zarîn kirin *l/ngh* inlemek
zarîtî *m* **1.** çocukluk (çocuk olma durumu) **2.** çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) **3.** çocukluk (çocukça davranış) ~ **kirin 1)** çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) **2)** çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~**ya (yekî) pê girtin** çocukluğu tutmak
zarkeçî *m* kızlık zarı
zarkî *rd* sözlü
zaro *bnr* zarû
zarok *nd/nt* **1.** çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) **2.** çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız, döl, soy) * **zarokê egîdan** yiğitlerin evladı **3.** yavru, yavrucak **4.** çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) **5.** *mec* çocuk, bebecik (büyüklere yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan kimse, yaşına yakışmayan davranışlarda bulunan) * **sî salî ye, lê hîna jî zarok e** otuz yaşında ama hâlâ çocuk **6.** çocuk (büyükler arasında daha az yaşlılar için) **7.** çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) **8.** uşak ~ **anîn 1)** çocuk getirmek **2)** çocuk dünyaya getirmek, doğum yapmak ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **ber bi oxur bûn** kafası görünmek (doğum başlangıcı için) ~ **bi êşîkan mezin dibin** çocuklar düşe kalka büyür ~ **bi ketin û rabûnê mezin dibin** çocuklar düşe kalka büyür ~ **çêbûn** çocuk olmak (veya doğmak) ~ **çêkirin** çocuk yapmak ~ **fêkiyê malan in** çocuklar evin neşesidir ~ **jê çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê re çêbûn** anne olmak, çocuk sahibi olmak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin** çocuk aldırmak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin** çocuk aldırmak ~ **ketin xizneyê** kafası görünmek, kanala girmek (doğum başlangıcı için) ~ **marok** çoluk çocuk ~ **mezin kirin** çocuk büyütmek (veya yetiştirmek) ~ **xweyî** (an jî **xwedî) kirin** çocuk yetiştirmek ~**a keçîn** kız çocuğu ~**a qîzîn** kız çocuğu ~**ekî topikî yê li ser xwe** nur topu gibi (çocuk) * **jê re zarokekî topikî yê li ser xwe çêbû** nur topu gibi bir erkek çocuğu oldu ~**ê ber pêsîrê** emzik çocuğu, süt

çocuğu ~ê **ber şîr** süt çocuğu, emzik çocuğu, anasının körpe kuzusu, agucuk ~ê **ber dil** (an jî **dilan**) kucak çocuğu ~ê **ber dîwaran** köprü altı çocuğu ~ê **bêamad** erken doğmuş çocuk ~ê **bêdê navika xwe bi xwe jê dike** kimi kimsesi olmayan kendi işini kendi görmeli ~ê **bêxweyî** sahipsiz, kimsesiz çocuğu ~ê **biçûk fêkî ne** çocuklar evin neşesidir ~ê **(yekî) çêbûn** çocuğu olmak ~ê **(yekî) çênebûn** (an jî **nebûn**) kısır olmak ~ê **do** (an jî **duh**) dünkü çocuk (deneyi az, toy) ~ê **helal** *hiq* nesebi sahih ~ê **jiberçûyî** cenini sakıt ~ê **kuçelanî** sokak çocuğu ~ê **kurîn** erkek çocuk ~ê **mektebê** mektep çocuğu ~ê **milan** kucak çocuğu ~ê **ne helal** *hiq* nesebi gayri sahih ~ê **ser bêjingê** bebek ~ê **sinetkirî** sünnet çocuğu ~ên **biçûk fêkî ne** çocuklar evin neşesidir * **wekî zarokên xwe** evlât gibi (veya evlâdı gibi)

zarokane *h* çocukça, ebekçe

zarokanî *m* çocukluk

zarokanîn *m* (çocuk) doğurma

zarok anîn *l/gh* (çocuk) doğurmak * **jinik razaye zarokeke keçîn aniye dinyayê** kadın bir kız çocuğunu doğurmuş

zarokatî *m* **1.** çocukluk, evlâtlık * **ji zarokatiyê red kir** evlâtlıktan reddetti **2.** çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) **3.** çocukluk (çocukça davranış) ~ **kirin 1)** çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) **2)** çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~**ya (yekî) pê girtin** çocukluğu tutmak

zarokayî *m* **1.** çocukluk (çocuk olma durumu) **2.** çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) **3.** çocukluk (çocukça davranış) ~ **kirin 1)** çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) **2)** çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~**ya (yekî) pê girtin** çocukluğu tutmak

zarokevîn *rd* çocuksever

zarokevînî *m* çocukseverlik

zarokhez *rd* çocuk sever

zarokhezî *m* çocuk severlik

zarokino *b* çocuklar

zarokî *m* **1.** çocukluk (çocuk olma durumu) **2.** çocukluk (insan hayatının bebeklik ile ergenlik arasındaki dönemi) **3.** çocukluk (çocukça davranış) ~ **kirin 1)** çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) **2)** çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak) ~**ya (yekî) pê girtin** çocukluğu tutmak

zarokînî *m* çocukluk

zarok ji ber çûn *l/bw* çocuk düşürmek

zarokkî *rd/h* çocukça

zaroknas *nd/nt* çocuk bilimci

zaroknasî *m* çocuk bilimi, pedoloji

zaroknêr *nd/nt* çocuk bakıcı

zaroknêrî *m* çocuk bakıcılık

zaroktayî *m* çocukluk

zaroktî *m* **1.** bebeklik (bebek olma durumu) **2.** bebeklik (yeni doğan yavrunun yetişkinlerin bakımına sürekli bağımlı olduğu dönem) **3.** bebeklik (bebek gibi davranışlarda bulunma) ~ **kirin** bebeklik etmek

zaroktîkirin *m* bebekleşme

zaroktî kirin *l/gh* bebekleşmek

zarokwar *rd* çocuksu

zarokwarî *rd/h* **1.** çocukça **2.** çocuğumsu **3.** *m* çocukluk, çocukça davranış ~ **kirin 1)** çocukluk etmek (çocukça davranışlarda bulunmak) **2)** çocukluk etmek (gereği gibi düşünmeden tecrübesizce davranmak)

zarokwarîtî *m* çocuksuluk

zarokxane *m* yuva, kreş, çocuk yuvası

zarong *bnr* zarok

zaroyokî *rd* çocuksu

zaroyokîtî *m* çocuksuluk

zarşîrîn *rd* tatlı dilli, bal dudaklı, hoş sohbet, çok sözlü

zarşîrînî m tatlı dillilik, bal dudaklılık

zarû *nd/nt* **1.** çocuk (küçük yaştaki oğlan veya kız) **2.** çocuk, evlât (soy bakımında oğul veya kız) **3.** çocuk (bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan) **4.** *mec* çocuk (büyüklere yakışmayacak biçimde düşüncesizce davranan kimse) * **sî salî ye, lê hîna jî zarû ye** otuz yaşında ama hâlâ çocuk **5.** çocuk (büyükler arasında daha az yaşlılar için) **6.** çocuk (küçümseme yoluyla; belli bir işte tecrübesi ve yeteneği olmayan kimse) **7.** *n* eş (kocaya göre eşi) **8.** *n* aile, bizimki (kocaya göre eşi) * **zarûyê me ne li mala wan e?** bizimkiler sizde mi ~ **anîn** çocuk dünyaya getirmek ~ **anîn dinyayê** çocuk dünyaya getirmek ~ **bûn** çocuk doğmak ~ **çêbûn** çocuk olmak (veya doğmak) ~ **jê çêbûn** (birinden) çocuğu olmak ~ **jê hebûn** (birinden) çocuğu var olmak ~ **ji ber çûn** çocuk düşürmek ~ **ji ber ketin** çocuk düşürmek ~ **ji ber xwe kirin** çocuk aldırmak

zarûret *m* zaruret * **zarûret bi xebatê heye** çalışma zarureti var

zarûrî *rd* zarurî

zar û zêç *nd* **1.** çoluk çocuk, döl döş * **ev çendîn sal in ku ez tenê ji bo zar û zêçên xwe dixebitim** bunca senedir ben sadece çoluk çocuğum için çalışıyorum **2.** çoluk çocuk (bir işte gereken tecrübeyi kazanmamış yaşça küçük kimseler, gençler) ~ **(yekî) çêbûn** çoluğa çocuğa karışmak

zarve *bnr* zareve

zarveker *bnr* zareveker

zarvekerî *bnr* zarevekerî

zarve kirin *bnr* zareve kirin
zarvekirî *bnr* zarevekirî
zarxweş *rd* tatlı dilli (veya sözlü), dilli, cerbezeli, çok sözlü ~ **e lê ne ji dil e** gülerken ısırır
zarxweşî *m* tatlı dillilik (veya sözlülük), dillilik, cerbezelilik, çok sözlülük
zarzar *bnr* zarezar
zat *n* **1.** zat, kişi **2.** kendi öz **3.** özlük (görevli kimse)
zatî *rd* **1.** zatî, kendine özgü **2.** zatî, şahsî, özel (bir kişiyi ilgilendiren veya kişiye ait olan) * **nameya zatî** özel mektup
zatîk *m* bir Hristiyan bayramı
zatûlcenp *bj/m* satlıcan
zatûre *bj/m* zatüre
zaûzê *m* üreme, tenasül (nesil yetiştirerek üreme)
zaûzêkirin *m* üreme
zaûzê kirin *l/gh* üremek
zav *n* mezhep
zava *n* **1.** damat, güvey (düğün sırasında evlenecek olan kişi) **2.** damat (bir kızın ailesinden olan büyüklere göre kızın kocası) **3.** enişte ~ **siya diriyê ne** damatlar ağacın gölgesi gibidirler ~ **wek siya striyê ne** damatlar ağacın gölgesi gibidirler ~**yê li ser malê** iç güvey, iç güveyi, iç güveyisi ~**yê li ser xezûran seyê ber tenûran** iç güvey olanın durumum sokak köpeklerinkine benzer
zavanî *m* zifaf
zavatî *m* **1.** damatlık, güveylik **2.** damatlık, güveylik * **cilê zavatiyê** güveylik elbise
zavayê navmalê *n* iç güvey, iç güveyi, iç güveyisi
zavoq *bnr* zaboq
zavzêxane *m* doğum evi
zaw zaw û zê deyiminde geçer ~ **û zê** çoluk çocuk * **ev çendîn sal in ku ez tenê ji bo zaw û zêyên xwe dixebitim** bunca senedir ben sadece çoluk çocuğum için çalışıyorum ~ **û zêyên (yekî) çêbûn** çoluğa çocuğa karışmak
Zawe *ast/m* Merkür
zawer *m* akıl
zawirandin *m* ussallaştırma, rasyonelleştirme
zawirandin *l/gh* ussallaştırmak, rasyonelleştirmek
zawirî *rd* ussal, rasyonel
zawirîn *m* ussallaşma, rasyonelleşme
zawirîn *l/ngh* ussallaşmak, rasyonelleşmek
zawiye *m* **1.** zaviye (küçük tekke) **2.** zaviye, açı ~**ya navendê** merkez açı
zawor *m* öğütülmüş, kırılmış arpa
zax (I) *m* kılağı
zax (II) *m* takat * **zax bi min re nema** bende takat kalmadı
zax (III) *kîm/m* **1.** sülfat **2.** şap
zax (IV) *rd* **1.** çizik **2.** *m* çizgi, hat, iz ~ **kirin** çizmek
zax (V) *n* dağ
zaxav *m* sülfürik asit
zaxbûn *kîm/m* sülfatlaşma, sülfatlanma
zaxe (I) *m* oyuk (dağlardaki oyuk)
zaxe (II) *rd* moralsiz
zaxêl *m* çizik, çizilme * **destê min zaxêl bûye** elim çizilmiş ~ **bûn** çizilmek ~ **kirin** çizmek
zaxik *rd* çizgili, çizik, çiziktirilmiş
zaxir *bnr* zaxor
zaxkirin *m* sülfatlama
zaxkirin *m* zağlama
zax kirin (I) *m* çizme
zax kirin (II) *m* **1.** sülfatlama **2.** şaplama (bir şeyi şaplı su ile ıslatma)
zax kirin (III) *m* zağlama
zax kirin (I) *l/gh* çizmek
zax kirin (II) *l/gh* **1.** sülfatlamak **2.** şaplamak (bir şeyi şaplı su ile ıslatmak)
zax kirin (III) *l/gh* zağlamak
zaxon *bnr* zagon
zaxor *m* **1.** oyuk (dağlardaki oyuk) **2.** güçlükle yürünebilen taşlık yer
zaxorî *m* başa bağlanan ipekli örtü
zayan *m* doğum * **zayaneke rihet** kolay bir doğum
zayana bêamad *nd* erken doğum
zayangeh *m* doğum evi, doğumhane
zayanxane *m* doğum evi, doğumhane
Zayda dîn *nd* deli Raziye (delice davranışlarda buluman kız veya kadın)
zayek *rd* doğurgan
zayend *biy/m* **1.** cinsiyet, cinslik **2.** *biy*eşey **3.** seks ~**a navdêran** *rz* isimlerin cinsiyeti
zayendar *rd* eşeyli
zayendarî *m* eşeylilik
zayende *m* **1.** cinsiyet **2.** *biy* gamet
zayendedar *rd* **1.** cinsiyetli **2.** gametli
zayendekirin *m* erotize etme
zayende kirin *l/gh* erotize etmek
zayendekirî *rd* erotize edilmiş olan
zayendguhirî *rd* transeksüel
zayendguhirî *m* transeksüellik
zayendî *rd* **1.** cinsel, cinsî, seksüel **2.** cinsiyet **3.** eşeysel
zayendîbûn *m* seksileşme, seksüelize olma
zayendî bûn *l/ngh* seksileşmek, seksüelize olmak
zayendîbûyîn *m* seksileşme, seksüelize olma
zayendîkirin *m* seksileştirme, seksüelize etme
zayendî kirin *l/gh* seksileştirmek, seksüelize etmek
zayendîkirî *rd* seksileştirilmiş olan
zayendîtî *m* cinsellik
zayendkî *rd/h* seksice
zayendnas *nd/nt* cinslik bilimci, seksolog
zayendnasî *m* cinslik bilimi, seksologji
zayendok *rd* doğurgan
zayendzan *nd/nt* cinslik bilimci, seksolog
zayendzanî *m* cinslik bilimi, seksoloji
zayî (I) *rd* doğmuş

zayî (II) *rd* kayıp, zayi ~ **bûn** yitmek, kaybolmak ~ **kirin** yitirmek, kaybetmek
zayîçe *m* zayiçe
zayîn *m* **1.** doğma, doğuş (dünyaya gelme) **2.** doğurma, yavrulama **3.** kaynama (yerden çıkma), akma (sıvı maddeler için; bir yerden çıkma) **4.** doğum * **zayîneke rihet** kolay bir doğum **5.** doğum (bir kimsenin doğduğu yıl) **6.** milat
zayîn *l/ngh* **1.** doğmak (dünyaya gelmek) **2.** doğurmak, yavrulamak **3.** kaynamak (yerden çıkmak), akmak (sıvı maddeler için; bir yerden çıkmak)
zayînandin *m* doğurma
zayînandin *l/gh* doğurmak
zayînbar *rd* doğurgan
zayînbarî *m* doğurganlık
zayîndar *rd* **1.** doğumlu, tevellütlü **2.** doğurgan
zayîngeh *m* doğum yeri
zayînî *rd* **1.** doğumsal **2.** miladî
zayînname *m* doğum belgesi
zayînxane *m* doğumhane
zayîş *ast/m* burç
zayok *rd* **1.** doğurgan **2.** verimli
zayokî *m* **1.** doğurganlık **2.** *rd/h* doğurganca
zayokîbûn *m* doğurganlaşma
zayokî bûn *l/ngh* doğurganlaşmak
zayokîbûyîn *m* doğurganlaşış
zayokîkirin *m* doğurganlaştırma
zayokî kirin *l/gh* doğurganlaştırmak
Zazakî Kürtçenin Kırmanckî (Kirdkî, Dimilkî) lehçesi
Zazik *m* cam bilye
Zazî Kirmanc (Kird, Dimili, Zaza; Kürtçenin Kirmanckî lehçesini konuşan kimse)
zeamet *dîr/m* zeamet
zeb *rd* katı, sert
zeba *rd* yuvarlak ve yumuşak
zebal *n* hamal
zebandin *m* recmetme, taşlama
zebandin *l/gh* recmetmek, taşlamak
zebanî *ol/n* **1.** zebanî (cehennem bekçisi) **2.** zebanî (çirkin, korkunç, iri yarı kimse)
zebarî *m* fakire yardım
zebaş *bnr* zebeş
zebelah *m* emlak
zebeleh zebellâ (çok iri yarı kimse)
zebende *rd* bol (kıt karşıtı)
zeber (I) *m* ayaz, kuru soğuk (hava ve gece için; soğuk)
zeber (II) *m* yukarı, üst (arapça alfabesinde)
zeberik *m* ayaz, kuru soğuk (hava ve gece için; soğuk)
zebeş *bot/m* **1.** karpuz (Citrullus vulgaris **2.** karpuz (bu bitkinin meyvesi) **3.** karpuz (karpuz biçiminde yuvarlak ve iri şey)
zebeşfiroş *nd/nt* karpuzcu (karpuz satan kimse)
zebeşfiroşî *m* karpuzculuk
zebeşhêjmêr *nd/nt* cimri, pinti
zebeşkî *h* karpuz gibi yere çalma
zebirandin *m* bıktırma, usandırma
zebirandin *l/gh* bıktırmak, usandırmak
zebirîn *m* bıkma, usanma
zebirîn *l/ngh* bıkmak, usanmak
zebledar *rd*
zeblek *ant/m* adale, kas
zeblekdar *rd* adaleli, kaslı
zeblekî *biy/rd* kasıl, adaleli
zebloq (I) *ant/m* kalın bağırsak
zebloq *rd* **1.** açık seçik **2.** saydam, şeffaf
zeblot *ant/m* kolon
zeblota berwarkî *ant/nd* çapraz kolon
zeblota dakêşayî *ant/nd* inik kolon
zeblota hilkişiyayî *ant/nd* kalkık kolon
zebra *zo/m* zebra (Equus zebra)
zebt (II) *m* **1.** zabıt, tutanak **2.** zapt ~ **çêkirin** tutanak tutmak ~ **girtin** tutanak tutmak
zebtiye *m* zabtiye
zebtî *nd/nt* kolluk ~**yê bejik** kır bekçisi
zebtname *m* zabıtname, tutanak belgesi
zebtûrept *m* zabturapt
zebûn *rd* **1.** mahkûm **2.** tutsak, esir ~ **kirin** esir almak
zebûn *rd* **1.** âciz, güçsüz, zayıf **2.** düşkün (büyük geçim sıkıntısına düşmüş) **3.** perişan, ezilen
zebûnî (I) *n* zebanî ~ **yê ber derê celmeyê** cehennem zebanisi
zebûnî (II) *nd/nt* değirmene buğday öğütmeye götüren kimse
zebûnî (III) *m* **1.** âcizlik, güçsüzlük, zaaf **2.** düşkünlük **3.** perişanlık
zebûnîbûn *m* düşkünleşme
zebûnî bûn *l/ngh* düşkünleşmek
zebûnkuj *rd* güçsüze, zayıfa acımayan, kendinden zayıfa gücü yeten
zebûr *n* değirmene buğday götüren kimse
Zebûr *m* Zebur (Allah tarafından Hz. Davut'a indirildiğine inanılan kutsal kitap)
zebze *m* sebze, göveri, göğerti
zebzedank *m* sebzelik (buzdolaplarında sebze konulan yer)
zebzefiroş *nd/nt* sebzeci, zerzevatçı (sebze satan kimse)
zebzefiroşî *m* sebzecilik, zerzevatçılık
zede *m* **1.** arıza **2.** özür, defolu
zedebûn *m* **1.** arızalanma **2.** zedelenme
zede bûn *l/ngh* **1.** arızalanmak **2.** zedelenmek
zededar *rd* **1.** arızalı **2.** özürlü, defolu
zedekirin *m* **1.** arızalama **2.** zedeleme
zedekirin *l/gh* **1.** arızalamak **2.** zedelemek
zeferan *bot/m* **1.** safran (Crocus sativus) **2.** safran (bu bitkinin tozu)
zefran *ant/n* **1.** safra, öd **2.** acı, zehir gibi şey
zeft *bnr* zift
zeftkar *bnr* ziftkar

zeftkarî *bnr* ziftkarî
zeftker *bnr* ziftker
zeftkerî *bnr* ziftkerî
zeft kirin *bnr* zift kirin
zeger *m* tabya
zegerek (I) *bot/n* **1.** keten (Linumusitatissimum) **2.** keten dokuma
zegerek (II) *m* susam
zegir *n* çakıl, ufak taş parçası
zegirkî *rd* çakılımsı
zegr *m* şiş ~ **li xwe xistin** kendini şişlemek
zehar *rd* ucube
zehf *rd* **1.** çok (sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımdan büyük ve aşırı olan; az karşıtı) * **îro karê me zehf e** bu gün işimiz çok **2.** fazla **3.** çok, geniş * **navçeyeke ku xweyî karistanên zehf e** geniş iş alanlarına sahip bir ilçe **4.** ziyade **5.** *h* çok (sayı, güçlük, süre vb. bakımından aşırılık bildirir) * **ez dibêjim qey zehftir ez ji diya xwe hez dikim** sanırım, anamı daha çok seviyorum ~ **ajotin** uzun sürmek ~ **biekl** çok lezetli, ballı börek ~ **di ser de derbas nebû** (an jî **neçû**) çok geçmeden ~ **dom kirin** uzun sürmek ~ **hatin** (bir şey) çok gelmek (gereğinden fazla gelmek) ~ **in bêmaf in** çokturlar hiç bir hakka sahip değiller ~ **kêf kirin** çok sevinmek ~ **ne ajot** çok geçmeden (tiştek) ~ ~ çok çok * **ev kar zeh zehf du saet biajo** bu iş çok çok iki saat sürer
zehfatî *m* **1.** çokluk **2.** çoğunluk
zehfayî *m* **1.** çokluk **2.** çoğunluk, ekseri
zehferan *bot/m* **1.** safran (Crocus sativus) **2.** safran (bu bitkinin tozu) **3.** safra, öd, safra kesesi öz suyu **4.** kustuktan sonra ağızdan gelen yeşilimsi ve acı sıvı **5.** acı, zehir gibi şey
zehferanî bûn *l/ngh* aşırı yemek dokunmak
zehfbûn *m* çoğalma
zehf bûn *l/ngh* çoğalmak
zehfdîtin *m* çoksama
zehf dîtin *l/gh* çoksamak
zehên *m* doğum
zehfiyet m **1.** çokluk **2.** bolluk
zehfî *m* çokluk
zehfîtî *m* çokluk
zehfmaneyî *rd* çok anlamlı
zehfmaneyîtî *m* çok anlamlılık
zehfwateyî *rd* çok anlamlı
zehfwateyîtî *m* çok anlamlılık
zehî (I) *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovandan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek ~ **girtin** oğul çıkarmak
zehî (II) *m* ayak dönmesi
zehî (III) *m* **1.** evli kız **2.** evli kızın baba evine el öpmeye geliş eylemi
zehî (IV) *rd* acaip
zehî (V) *m* **1.** harcama **2.** ziyan **3.** zayi
zehîbûn *m* **1.** harcanma **2.** ziyan olma **3.** zayi olma
zehî bûn *l/ngh* **1.** harcanmak **2.** ziyan olmak **3.** zayi olmak
zehîbûyîn *m* **1.** harcanış **2.** ziyan oluş **3.** zayi oluş
zehîdan *m* oğullanma
zehî dan *l/gh* oğullanmak
zehîdayîn *m* oğullanış
zehîkirin *m* **1.** harcama **2.** ziyan etme **3.** zayi etme
zehî kirin *l/gh* **1.** harcamak **2.** ziyan etmek **3.** zayi etmek
zehîr *m* zehir, ağı ~ **dan (yekî)** (birine) zehir vermek ~ **kirin xwarina (yekî)** aşına zehir katmak ~ **xwarin** zehir içmek * **eynî zehîr e** 1) zehir gibi (çok acı) * **îsot eynî zehîr e** biber zehir gibi **2)** zehir gibi (çok soğuk hava) * **hewa wekî zehîr e** zehir gibi hava
zehîrxwarî *rd* zehir içmiş olan
zehl *m* nefret
zehlkirin *m* nefret etme
zehl kirin *l/gh* nefret etmek
zehloyane *rd/h* gıcıkça
zehloyî *rd/nd* (argo) gıcık
zehloyîtî *m* gıcıklık ~ **kirin** gıcıklık yapmak
zehman *m* mezarlık
zehmet *rd* **1.** zahmet **2.** *m* zahmet, sıkıntı, meşakkat **3.** zahmet, güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan) * **hînbûna nivîsa kevn karekî zehmet e** eski yazıyı öğrenmek güç bir iş **4.** zahmet, çileli, güç (yapılması zor, çetin) * **karekî zehmet** çileli bir iş ~ **bûn** zahmet olmak ~ **dan xwe** zahmete girmek veya zahmete katlanmak ~ **dan (yekî) 1)** (birine) zahmet vermek **2)** (birini) zahmete sokmak ~ **dîtin** zahmet görmek, çile çekmek, emek çekmek ~ **kirin** zahmet etmek ~ **kişandin** zahmet çekmek, çile çekmek ~ **nebe** zahmet olmasa ~ **pê re dîtin** zahmetini görmek ~ **û qurs** zahmet ve çetin ~**a (yekî) tê de hebûn** çorbada tuzu (veya maydanozu) olmak * **ka ez jî hinek alî te bikim, qet nebe bila zehmeta me jî tê de hebe** ben de sana yardım edeyim, hiç olmasa çorbada biraz tuzumuz da olsun ~**a (wî) tê kişandin** kahrı çekilir ~**ên tengiyê** *mec* doğum sancısı (yeni bir duruma geçilirken çekilen sıkıntılar)
zehmetayî *m* zahmet, güçlük
zehmetbûn *m* zahmetleşme, zorlaşma, güçleşme
zehmet bûn *l/ngh* zahmetleşmek, zorlaşmak, güçleşmek
zehmetbûyîn *m* zahmetleşiş, zorlaşma, güçleşiş
zehmetdar *rd* zahmetli
zehmethenase *m* göğüs darlığı, soluk darlığı
zehmetî *m* zahmet, zorluk, güçlük, meşakkat, çile ~ **derxistin** zorluk çıkarmak ~ **kişandin** zorluk çekmek, meşakat çekmek, çile çekmek ~**ya (tiştekî) kişandin 1)** zahmetini çekmek **2)** külfete katlanmak
zehmetkêş *nd/nt* emekçi

zehmetkêşî *m* emekçilik
zehmetkirin *m* zahmetleştirme, zorlaştırma, güçleştirme
zehmet kirin *l/gh* zahmetleştirmek, zorlaştırmak, güçleştirmek
zehmetkirî *rd* güçleştirilmiş olan
zehr (I) *m* kibrit suyu
zehr (II) *m* **1.** üslup **2.** taklit, yansılama (ses veya davranışlarını taklit etme)
zehran *m* safra, öd
zehrker *nd/nt* taklitçi
zehrkerî *m* taklitçilik
zehrkirin *m* taklit etme, yansılama
zehr kirin *l/gh* taklit etmek, yansılamak
zehter *m* bir yemek adı
zeîf *rd* **1.** zayıf (insan ve hayvan için) **2.** zayıf (kişilik ve ruhsal yönde gerektiği kadar güçlü olmayan) **3.** zayıf (etkisi, enerjisi ve yoğunluğu az olan) * **roniyeke zeîf** zayıf bir ışık * **dengekî zeîf** zayıf bir ses ~ **bûn** zayıflamak, vücuttan düşmek, çöpe dönmek ~ **kirin** zayıflatmak ~ **ketin** zayıf düşmek
zeîfbûn *m* zayıflama
zeîf bûn *l/ngh* zayıflamak
zeîfbûyîn *m* zayıflayış
zeîfî *m* **1.** zayıflık **2.** zafiyet
zeîfkirin *m* zayıflatma
zeîf kirin *l/gh* zayıflatmak
zeîfok *rd* zayıf, sıska
zeîfokî *rd* zayıfça, sıskaca, çöpten çelebi
zeîftî *m* zayıflık ~**ya aqil** akıl zayıflığı
zeka *m* zekâ, anlak ~**ya giştî** *ped* genel zekâ
zekat *ol/m* zekât ~ **dan** zekât vermek
zekem *bj/m* nezle, dumağı, ingin, nevazil ~**a biharê** saman nezlesi
zekembûyî *rd* nezleli
zekemî *rd* **1.** nezleli **2.** *m* inginlik
zekemîbûn *m* nezle olma
zekemî bûn *l/ngh* nezle olmak
zekemîbûyîn *m* nezle oluş
zelal *rd* **1.** duru, berrak * **ava zelal** duru su * **aveke zelal** berrak bir su **2.** berrak, billûr (pürüzsüz ve berrak ses) * **dengekî wî yê zelal heye** berak bir sesi var **3.** aydın, vazıh (kolayca anlaşılacak söz veya yazı) **4.** net (iyi duyulan ses) **5.** *mec* bilirgin **6.** *mec* aydınlık * **gotineke zelal** aydınlık bir söz
zelalbûn *m* **1.** durulaşma, durulma, berraklaşma **2.** belirginleşme **3.** billûrlaşma, netlik kazanma **4.** duruluk, berraklık
zelal bûn *l/ngh* **1.** durulaşmak, durulmak, berraklaşmak **2.** belirginleşmek **3.** billûrlaşmak, netlik kazanmak
zelalbûyî *rd* duru, durulaşmış olan
zelalbûyîn *m* **1.** durulaşış, duruluş, berraklaşış **2.** belirginleşiş **3.** billûrlaşış, netlik kazanış
zelalî *m* **1.** duruluk, berraklık **2.** netlik (ses için) **3.** *wj* açıklık, vuzuh **4.** belirginlik
zelalkirin *m* **1.** durultma, berraklaştırma **2.** belirginleştirme **3.** *mec* aydınlaştırma **4.** temize çıkma, kabahatını yok etme
zelal kirin *l/gh* **1.** durultmak, berraklaştırmak **2.** belirginleştirmek **3.** *mec* aydınlaştırmak **4.** temize çıkmak, kabahatını yok etmek
zelalkirî *rd* **1.** durultulmuş, berraklaştırılmış **2.** belirginleştirilmiş **3.** aydınlatılmış olan (olay)
zelandin (I) *m* **1.** durultma **2.** dinlendirme (durulmaya bırakma) **3.** çökeltme
zelandin (II) *l/gh* kaydırmak * **li ser cemedê zeland** buz üzerinde kaydırdı
zelandin (I) *l/gh* **1.** durultmak **2.** dinlendirmek (durulmaya bırakmak) * **av zelandiye** su dinlendirmiş **3.** çökeltmek
zelandin (II) *l/gh* kaydırmak * **li ser cemedê zeland** buz üzerinde kaydırdı
zelandî *rd* **1.** duru, durultulmuş (duru duruma getirilmiş) * **ava zelandî** duru su **2.** dinlendirilmiş (su için)
zelane *rd* sade, gösterişsiz, mütevazı
zelate *m* salata
zele *m* sile
zeleqûnk *zo/m* yusufçuk kuşu (Tudtur auritus)
zelilandin *m* **1.** arıtma **2.** durultına
zelilandin *l/gh* **1.** arıtmak **2.** durultmak
zelilandî *rd* **1.** arıtılmış **2.** durultulmuş
zelilî *rd* **1.** arı, arıtılmış **2.** duru, durulaşmış olan
zelilîn *m* **1.** arılaşma **2.** durulaşma, durulma
zelilîn *l/ngh* **1.** arılaşmak **2.** durulaşmak, durulmak
zeliqandin *m* **1.** yapıştırma **2.** tutuşturma (yapıştırma)
zeliqandin *l/gh* **1.** yapıştırmak **2.** tutuşturmak (yapıştırmak)
zeliqandî *rd* **1.** yapışık **2.** tutuşturulmu, takılı (yapıştırılmış şeyler için)
zeliqandîbûn *m* **1.** yapışıklık **2.** yapışık olma
zeliqandox *m* yapıştırıcı, yapışkan
zeliqîn *m* **1.** yapışma (yapışıcısı veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalma) **2.** yapışma (aralık bırakmayacak biçimde üzerine dokunma)
zeliqîn *l/ngh* **1.** yapışmak (yapışıcısı veya yapışkan bir maddeye bulanmış olan bir şey ayrılmayacak biçimde bir yere tutunup kalmak) * **kaxiz zeliqiye** kâğıt yapışmış **2.** yapışmak (aralık bırakınayacak biçimde üzerine dokunmak) * **kinc bi canê wê ve zeliqî** elbise vücuduna yapıştı
zeliqok *rd* **1.** yapışıcı, yapışkan **2.** yapışkan (toprak için) **3.** bulaşkan **4.** sırnaşık
zeliqokî *rd* **1.** yapışkanca **2.** yapış yapış **2.** bulaşkanca **4.** sırnaşıkça
zeliqokîbûn *m* yapışkanca olma
zeliqokî bûn *l/ngh* yapışkanca olmak
zeliqoktî *m* **1.** yapışkanlık **2.** bulaşkanlık **3.** sırnaşıklık
zeliqonk *bnr* zeliqok

zeliqonkî *bnr* zeliqokî
zeliqonktî *bnr* zeliqoktî
zeliqoq *bnr* zeliqok
zeliqoyî *rd* **1.** yapışıcı, yapışkan **2.** yapışkan (toprak için) **3.** bulaşkan **4.** sırnaşık
zeliqoyîtî *m* **1.** yapışkanlık **2.** bulaşkanlık **3.** sırnaşıklık
zelitandin *m* sıyırma, sıyırış
zelitandin *l/gh* sıyırmak (hızla sürtünerek bir şeyin yüzünden bir parça soymak, koparmak veya üzerini hafifçe yırtmak)
zelitandî *rd* sıyrık
zelitî *rd* sıyrık
zelitîn *m* sıyrılma
zelitîn *l/ngh* sıyrılmak
zeliyayî *rd* **1.** duru (duru duruma gelmiş) * **ava zeliyayî** duru su **2.** dinlendirilmiş (durulmaya bırakılmış) * **ava zeliyayî** dinlendirilmiş su
zelî *rd* duru, durulaşmış olan
zelîl *rd* zelil, hakir, hor, alçak (aşağılanan, hor görülen) ~ **bûn** zelil olmak
zelîlane *h* zelilce, alçakça
zelîn (I) *m* **1.** durulma, durulaşma, berraklaşma **2.** çökelme (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökme)
zelîn (II) *m* kayma
zelîn (I) *l/ngh* **1.** durulmak, durulaşmak, berraklaşmak **2.** çökelmek (bir sıvı içinde erimiş katı bir madde sıvının dibine çökmek)
zelîn (II) *l/ngh* kaymak
zelînge *m* kaygan yer
zeloq *rd* yapışkan
zeloqanik *rd* yapışkan
zelor *zo/m* saka kuşu
zelq (I) *m* sağı (kuş veya kümes hayvanı tersi)
zelq *m* yapışma
zelqkirin *m* çımkırma
zelq kirin *l/gh* çımkırmak
zelqok *bnr* zeliqok
zelû *zo/m* sülük
zelûl (I) *rd* **1.** hüzünlü, hazin **2.** üzgün **3.** perişan ~ **bûn** üzülmek ~ **kirin** üzmek
zelûl (II) *rd* **1.** ölgün, ölü, sönük (ışık için) **2.** cılız (ışık için) **3.** soluk, solgun **4.** bulanık (bakış için; donuk, anlamsız, fersiz) ~ **bûn** cılızlaşmak
zelûl bûn (I) *m* perişan olma, güç duruma düşme
zelûlbûn (II) *m* **1.** körelme (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelme) **2.** sönükleşme **3.** kararma (ışık için)
zelûl bûn (I) *l/ngh* perişan olmak, güç duruma düşmek
zelûl bûn (II) *l/ngh* **1.** körelmek (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelmek) **2.** sönükleşmek **3.** kararmak (ışık için)
zelûlbûyî *rd* **1.** körelmiş (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelmiş olma) **2.** sönükleşmiş olan
zelûlbûyîn *m* **1.** köreliş (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelme) **2.** sönükleşiş **3.** kararış (ışık için)
zelûlî (I) *m* **1.** hüzünlülük, hazinlik **2.** üzgünlük **3.** perişanlık, zorluk, acılı yaşam
zelûlî (II) *m***1.** ölgünlük, sönüklük (ışık için) **2.** cılızlık (ışık için) **3.** solukluk, solgunluk **4.** bulanıklık (bakış için)
zelûlkirin *m* **1.** sönükleştirme **2.** karartma (ışık için)
zelûl kirin *l/gh* **1.** sönükleştirmek **2.** karartmak (ışığı kısmak)
zelûlkirî *rd* **1.** sönükleştirilmiş **2.** karartılmış (ışık için)
zelûlok *rd* **1.** ölgün **2.** sönük **3.** soluk
zelûlokî *rd* **1.** ölgünce **2.** sönükçe **3.** solukça
zelût *rd* **1.** dazlak **2.** cascavlak (baş için, çok saçsız, çok tüysüz) **3.** palaz **4.** *mec* züğürt, çulsuz
zelûtî *m* **1.** dazlaklık **2.** cascavlaklık (baş için) **3.** palazlık
zelzele *m* zelzele, deprem, yer sarsıntısı
zem (I) *m* zem, yerme, kötüleme (bir kimseyi kötüleme) ~ **kirin** zemmetmek, kötülemek ~**a (yekî) kirin** aleyhinde konuşmak
zem (II) *m* zam ~ **bûn** zam olmak ~ **kirin** zam yapmak ~ **hatin (tiştekî)** (bir şeye) zam gelmek ~ **rabûn** zam gelmek
zem (III) *m* ötre
zem (IV) *m* kabile
zem (V) *m* kutsal Laleş suyu
zeman *n* **1.** zaman **2.** vakit **3.** çağ, mevsim * **zemanê gulan** gül zamanı **4.** zaman (bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış saatler) * **zemanê xewê hat** uyku zamanı geldi **5.** zaman (bir süre ile ilgili durum ve şartlar) * **rastî zemanekî nebaş hat** kötü bir zamana rast geldi ~ **çûn** zaman geçmek ~ **dan (yekî)** (birine) zaman vermek ~ **derbas kirin** (**an jî bihartin**) zaman geçirmek ~ **di ser (bûyerekê) derbas bûn** (bir olayın) arası soğumak ~**ê (tiştekî) bihurîn 1)** (bir şeyin) zamanı geçmek **2)** (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~**ê (tiştekî) çûn 1)** (bir şeyin) zamanı geçmek **2)** (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~**ê (tiştekî) derbas bûn 1)** (bir şeyin) zamanı geçmek **2)** (bir şeyin) zamanı geçmek (mevsimi geçmek) ~**ê (...) hatin 1)** zamanı gelmek **2)** zamanı dolmak ~**ê (yekî) xwarin** zamanını almak
zemandan *m* zaman verme, süre tanıma
zeman dan *l/gh* zaman vermek, süre tanımak
zemandayîn *m* zaman verme, süre tanıma
zemane *nd* zamane (yakınma ve hafifseme yoluyla) * **zarokê zemane** zamane çocuğu
zemanî *rd* gün görmüş (iyi yaşamış)
zemawend *m* halay
zembelî *m* **1.** önemli geçit **2.** önemli yolculardan alınan ayakbastı parası

zembelîk *m* buz sarkıtı
zembelîlk *m* 1. buz sarkıtı 2. *jeo* dikit. sarkıt
zembelîq *m* buz sarkıtı
zembeloq *m* bağırsak
zembelûk *m* buz sarkıtı
zembeq *bot/m* zambak (Lilium candidum)
zembere (I) *mzk/m* çift kamıştan üflemeli bir çalgı
zembere (II) *m* musluk
zemberek *m* 1. zemberek * **zembereka saetê** saat zembereği 2. zemberek (kapılara takılan yaylı kapama düzeneği) 3. *dîr* zemberek (hayvan sırtında taşınabilen küçük top) 4. *dîr* zemberek (çelik veya pirinçten yapılmış ok) ~ **sist bûn** zembereği boşalmak (veya boşanmak)
zemberekavêj *dîr/n* zemberekçi
zemberekdar *rd* zemberekli
zemberîş *m* yastık, süslü yastık
zembîl *m* zembil, sepet
zembîlfiroş *nd/nt* zembilci, sepetçi (satan kimse)
zembîlfiroşî *m* zembilcilik, sepetçilik
zembîlkar *nd/nt* zembilci sepetçi (imal eden)
zembîlkarî *m* zembilcilik, sepetçilik
zembîlok *m* küçük sepet
zembûr *bot/m* kekik (Thymus vulgaris)
zembûrek *m* 1. ibik, emzik (ibrik, çaydanlık testi gibi kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı) 2. fıskiye
zemherî *m* zemheri
zemherîr *m* karakış
zemitandin *m* şişirme
zemitandin *l/gh* şişirmek
zemitîn *m* şişme (soğuktan ötürü)
zemitîn *l/ngh* şişmek (soğuktan ötürü)
zemîn *m* 1. zemin, taban, yer 2. zemin (kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo gibi desenli nesnelerde, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk) * **xaliya ku zemîna wê şîn e** zemini mavi bir halı 3. zemin (yer yüzü) 4. zemin, zemin kat ~ **amadekirin** 1) zemin hazırlamak 2) yatırım yapmak (ilerde bir çıkar elde için ortam hazırlamak) ~ **xweş kirin** zemin hazırlamak, ortam yaratmak
zemîndar *rd* ahali, yerli halk
zemînî *rd* zeminle ilgili, yerle ilgili
zemînkêşî *fiz/m* yer çekimi
zemînzan *nd/nt* kozmolojist
zemînzanî *m* kozmoloji
zemker *nd/nt* kötüleyici, yermeci, yergici * **min gelek caran bersîv nedan rexneyên zemker ên der heqê helbestên min** de şiirlerim için yazılan kötüleyici tenkitlere çoğu zaman cevap vermedim
zemkirin (I) *m* 1. zemmetme, çekiştirme, kötüleme, kötüleyiş (kötü sözler söyleme) 2. hicvetme, yerme
zemkirin (II) *m* zam etme (veya yapma)
zem kirin (I) *l/gh* 1. zemmetmek, çekiştirmek, kötülemek (kötü sözler söylemek) 2. hicvetmek, yermek
zem kirin (II) *l/gh* zam etmek (veya yapmak)
zemkirî *rd* zamlı, bindirimli
zemp *bnr* zeft
zemq *m* zamk, yapıştırıcı ~ **kirin** zamklamak
zemqê şîrîn *bot/nd* günlük ağacı (Styrax)
zemqkirin *m* zamklama
zemqkirin *l/gh* zamklamak
zemqkirî *rd* zamklı, zamklanmış olan
zemre *m* kutsal Laleş suyundan bir katre
zemrete *bnr* zemre
zemt *bnr* zeft
zemt kirin *bnr* zeft kirin
zemûme *m* takoz ~ **dan ber (erebeyê)** takozlamak
zemzelêq *m* buz sarkıtı
zemzelîq (I) *m* buz sarkıtı
zemzelîq (II) *m* reçine, ağaç sakızı
zemzelûh *m* bir meyve ismi
zemzem *ol/m* zemzem
zemzeme *m* terenüm
zemzîlok *m* salıncak
zen *m* zan, sanı ~ birin (...) 1) sanmak 2) **kuşku** beslemek (veya kuşku duymak) ~ **kirin** 1) zan etmek 2) var saymak
zena *m* çeşme
zenane *rd* 1. zayıf 2. nazik
zenanok *rd* 1. zayıf 2. ölgün * **roniya zenanok** ölgün ışık 3. solgun (ışık ve insan benzi için) 4. donuk (canlılığı az olan, durgun) * **mirovekî zenanok** donuk bir adam
zenanokî *rd/h* 1. zayıfça 2. ölgünce * **roniya zenanokî** ölgünce ışık 3. solgunca (ışık ve insan için) 4. donukça (canlılığı az olan, durgun)
zenanokîbûn *m* 1. zayılaşma 2. ölgünleşme 3. solgunlaşma 4. donuklaşma
zenanokî bûn *l/ngh* 1. zayılaşmak 2. ölgünleşmek 3. solgunlaşmak 4. donuklaşmak
zenanokîbûyîn *m* 1. zayılaşma 2. ölgünleşme 3. solgunlaşma 4. donuklaşma
zenanokîkirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme 3. solgunleştırma 4. donuklaştırma
zenanokî kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek 3. solgunleştırmak 4. donuklaştırmak
zenanokîtî *m* 1. zayıflık 2. ölgünlük 3. solgunluk 4. donukluk
zenbelîş *bnr* zembelîş
zenbûr *bnr* zembûr
zencefîl *bot/m* 1. zencefil (Zingiber oficinale) 2. zencefil (bu bitkiden elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz) *m*
zencefîla şamî *bot/nd* andız otu (Înula)
zencere *zo/m* kız böceği (Libellula depressa)
zencî *nd/rd* zenci, siyahî
zencîr *bnr* zincîr
zencîre *bnr* zincîre

zençelok *ant/m* tiroit
Zend *bnr* Zendavesta
zend (I) *m* **1.** sürgü (kapı sürgüsü) **2.** ağaçtan anahtarın kilidi
zend (II) *ant/n* **1.** bilek * **zendê pê** ayak bileği **2.** ön kol **3.** bukağılık (hayvanın ayağına bukağı vurulacak yer, bilek) ~ **û baz** bilek ~ **û bend** bilek ~ **û bend ba dan** kolları sıvamak ~ **û bend hildan** kolları sıvamak, sıvanmak (bir işe girişmek) ~ **û bend hilkirin** kolları sıvamak, sıvanmak (bir işe girişmek) ~ **û bend pêçan** kolları sıvamak ~ **û bendên xwe hildan** kolları sıvamak, sıvanmak (bir işe girişmek)
zendane *m* bileklik, savaş bilekliği
Zendavesta *m* Zerdüşlük dininin kutsal kitabı
zendbayî *rd* kolları sıvalı
zendhildayî *rd* kolları sıvalı
zendhilkirî *rd* kolları sıvalı
zende *m* ibret ~ **girtin** ibret almak ~ **stendin** ibret almak
zendeganî *m* yaşam, hayat
zendegir *rd* ibret alıcı
zendegirtin *m* ibret alma
zende girtin *l/gh* ibret almak
zendegirtî *rd* ibret almış olan
zendek *m* bileklik
zendeman *m* **1.** ibret alma **2.** kalakalma (güç durumda kalma)
zende man *m* **1.** ibret almak **2.** kalakalmak (güç durumda kalmak)
zendemayî *rd* **1.** ibret almış olan **2.** kalakalmış olan
zendemayîbûn *m* ibret alma
zendemayî bûn *l/ngh* ibret almak
zendemayîn *m* **1.** ibret alış **2.** kalakalıx (güç durumda kalış)
zenden *m* bileklik
zendepiv *nd/nt* gelin alayının geleceğini haber veren kimse
zendeq *ant/n* öd
zendezirx *m* zırhlı bileklik
zendik *n* **1.** bilek **2.** kolluk, kolçak (ceket veya gömleğin kolları kirlenmesin diye kola takılan eğreti kolluk)
zendîle *m* bakteri
zendîlezan *nd/nt* bakteriyolog
zendîlezanî *m* bakteriyoloji
zendîlok *m* bakteri
zendîq *rd* zindık
zendkin *nd* kısa kollu gömlek
zendore *m* tabii taş kuyu
zene *nd* zene
zenetî *m* zennelik
zeng (I) *mzk/sp m* gonk
zeng (II) *rd* soylu ~ **û zêrîn** soylu (iyi tanınmış, köklü bir aileden gelen)
zeng (III) *m* şiş
zeng (IV) *m* **1.** zil, çalpara **2.** çan **3.** kapı çanı
zeng (V) *m* **1.** pas (su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demir yüzeyinde oksitlenme sonucu oluşan madde) **2.** pas (bazı asalak mantarların çeşitli bitkilerde oluşturduğu portakal sarısı veya kahve rengi lekeler, bu lekelerden ileri gelen hastalık) **3.** *bot/m* **1.** buğday pası (Puccinia graminisi) **4.** buğday pası (bu mantarın buğday ve benzer bitkilerde oluşturduğu hastalık) * **îsal zengê li debra me xist** bu sene buğday pası ekine musallat oldu ~ **avêtin (tiştekî)** pas tutmak ~ **girtin** pas tutmak ~ **jê kirin** pas açmak ~**a dilê xwe rêtin** içini boşaltmak, isteediğini söylemek ~**a hesin** demir pası ~**a mirinê** ölümün soluk rengi ~**a mirinê avêtin diranê (yekî)** rengi sararıp solmak ~**a mirinê lê ketin** sararıp solmak
zenga diranan *nd* pesek
zengal *n* cıngıl, şıngıl, salkımcık (küçük üzüm salkımı)
zengar *m* **1.** pas, demir pası **2.** bakır pası soyundan göztaşı
zengarbûn *rd* paslanma, pas tutma
zengarbûyî *rd* pas tutmuş olan
zengargirtin *m* paslanma, pas tutma
zengar girtin *l/gh* paslanmak, pas tutmak
zengagirtî *rd* paslı, pas tutmuş olan
zengarî *rd* paslı
zengarîbûn *m* paslanma
zengarî bûn *l/ngh* paslanmak
zengarîbûyîn *m* paslanış
zengarîkirin *m* paslandırma
zengarî kirin *l/gh* paslandırmak
zengarok *m* pas
zengarokî *rd* paslıca
zengelok *m* Âdem elması
zengelor *m* Âdem elması
zengelorik *m* Âdem elması
zengelork bnr zengelorik
zengelûk *bnr* zengilok
zengelûr *bnr* zengelor
zenggirtin *m* paslanma, pas tutma
zeng girtin *l/gh* paslanmak, pas tutmak
zenggirtî *rd* paslı, pas tutmuş olan
zengil (I) *n* bir tür tava böreği
zengil (II) *n* çıngırak, çıngırdak, çan ~**ê şer 1)** savaş çanı **2)** kavga kaşağısı (kavga arayan, kavga çıkartan kimse) **3)** yiğit, kahraman
zengilandin *m* **1.** kurutma **2.** iyileştirnme
zengilandin *l/gh* **1.** kurutmak **2.** iyileştirnmek
zengildar *rd* çıngıraklı
zengilê canfelat *nd* cankurtaran çanı (veya düdüğü)
zengilfiroş *nd/nt* çıngırakçı (çıngırak satan kimse)
zengilfiroşî *m* çıngırakçılık
zengilik *m* çıngırak, çıngırdak
zengilîn *l/ngh* **1.** kurumaya yüz tutmak * **erd zengiliye** toprak kurumaya yüz tutmuş **2.** i-

yileşmeye yüz tutmak * **birîn zengiliye** yara iyileşmeye yüz tutmuş
zengilok (I) *ant/m* soluk borusu
zengilok (II) *n* çıngırdak, küçük çıngırak
zengilok (III) *m* lokma tatlısı, tulumba tatlısı
zengilok (IV) *zo/m* saka kuşu (Carduelis carduelis)
zengilor *ant/m* soluk borusu, Âdem elması
zengilorik Âdem elması
zengilork *ant/m* adamcık kemiği
zengilvan *nd/nt* çıngırakçı
zengilvanî *m* çıngırakçılık
zengilxane *m* çan kulesi
zengilzava *bot/m* bir karışa yaklaşan boyu, ufak yaprakları olan ve daha çok pişirilerek yenilen bir bitki
zengirandin *bnr* zengilandin
zengirîn *bnr* zengilîn
zengî (I) *nd/rd* zenci
zengî *bnr* zengû
zengîn *rd* **1.** zengin, gönç, varsıl * **malbateke zengîn** zengin bir aile **2.** zengin (yararlı veya kendisinden beklenilen, istenilen nitelikleri çok olan) * **zimanekî zengîn** zengin bir dil **3.** zengin (verimli) * **siruşteke zengîn** zengin bir doğa ~ **bûn** zengin olmak ~ **kirin** zengin etmek ~**ê dema şer** harp zengini
zengînbûn *m* **1.** zenginleşme, zenginleme, varsıllaşma **2.** zenginleşme, palazlama, palazlanma
zengîn bûn *l/ngh* **1.** zenginleşmek, zenginlemek, varsıllaşmak **2.** zenginleşmek, palazlanmak, palazlamak
zengînbûyîn *m* **1.** zenginleşiş, zenginleyiş, varsıllaşma **2.** zenginleşiş, palazlayış, palazlanış
zengînî *m* zenginlik, gönçlük, varsıllık
zengînker *rd* zenginleştirici
zengînkirin *m* zenginleştirme
zengîn kirin *l/gh* zenginleştirmek
zengîntî *m* zenginlik
zengnegir *rd* paslanmaz
zengoç *bnr* zangoç
zengo *m* **1.** üzengi **2.** *ant* üzengi kemiği
zengogirtin *m* atın üzengisini tutana verilen hediye
zengoyî *rd* mantarlı, mantar hastalığına yakalanmış bitki
zengozêrîn *rd* altın üzengili
zengule *m* bir müzik makamı
zengû *m* **1.** üzengi **2.** *ant* üzengi kemiği **3.** kemer * **zengûya pê** ayak kemeri **4.** ayağın yanlaması, yarım ayak * **xanî deh pê û zengûyek e** ev on adım ve yarım ayaktır ~ **avêtin xafika hesp** üzengilemek ~ **lê dan** (an jî **xistin**) üzengilemek ~ **li xafikê xistin** üzengülemek ~**ya fireh** çanak üzengi ~**ya pê** ağım
zengûber *n* büyük taş
zengûkirin *m* üzengileme
zengû kirin *l/gh* üzengilemek
zengûn *bnr* zengîn
zengûr *m* ima
zengûya pê *nd* ağım
zengxwarin *m* paslanma
zengxwarin *l/gh* paslanmak
zengxwarî *rd* paslı, paslanmış olan
zenî *ant/m* çene
zenkirin *m* **1.** zannetme, sanma **2.** belleme
zen kirin *l/gh* **1.** zannetmek, sanmak **2.** bellemek * **min zen kiribû ku tu mirovekî baş î** seni iyi bir insan bellemiştim
zenûn *rd* **1.** zayıf (etkisi, enerjisi ve yoğunluğu az olan) * **roniyeke zenûn** zayıf bir ışık **2.** ölgün, ölü, sönük (ışık için) * **roniya zenûn** ölgün ışık **3.** cılız, kısık (ışık için) **4.** kör (az aydınlık veren) * **qendîla zenûn** kör kandil **5.** solgun, soluk (ışık ve insan benzi için **6.** donuk, mat (canlılığı az olan) * **stêrkên zenûn** donuk yıldızlar **7.** donuk, fersiz (göz için; canlılığı olmayan) * **bi çavên zenûn li min dimêziya** donuk gözlerlen bana bakıyordu ~ **bûn** cılızlaşmak ~ **eynî weka mûm e** Meryem Ana kandili gibi ~ ~ donuk donuk * **zarokekî jîr, gilover ku xwe bi diya xwe ve zeliqandibû, zenûn zenûn li min dinihêrt** zeki ve yuvarlak yüzlü bir çocuk, anasına sarılmış donuk donuk bana bakıyordu
zenûnbûn *m* **1.** zayılaşma **2.** ölgünleşme, sönükleşme **3.** solgunlaşma **4.** donuklaşma **5.** kararma, kısılma (ışık için) **6.** kararma (ateş için, sönmeye yüz tutma) **7.** fersizleşme **8.** körelme (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelme)
zenûn bûn *l/ngh* **1.** zayılaşmak **2.** ölgünleşmek, sönükleşmek **3.** solgunlaşmak **4.** donuklaşmak **5.** kararmak, kısılmak (ışık için) **6.** kararmak (ateş için, sönmeye yüz tutmak) **7.** fersizleşmek * **ronî her diçû zenûn dibû** ışık gittikçe fersizleşiyordu **8.** körelmek (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelmek)
zenûnbûyî *rd* **1.** zayılaşmış **2.** ölgünleşmiş, sönükleşmiş **3.** solgunlaşmış **4.** donuklaşmış **5.** kararmış, kısılmış (ışık için) **6.** kararmış (ateş için) **7.** fersizleşmiş **8.** körelmiş (ateş ve ışık için)
zenûnbûyîn *m* **1.** zayılaşma **2.** ölgünleşme, sönükleşiş **3.** solgunlaşma **4.** donuklaşma **5.** kararış, kısılış (ışık için) **6.** kararış (ateş için, sönmeye yüz tutma) **7.** fersizleşiş **8.** köreliş (ateş ve ışık için, sönecek duruma gelme)
zenûnî *m* **1.** zayıflık **2.** ölgünlük, sönüklük (ışık için) **3.**cılızlık, kısıklık (ışık için) **4.** solgunluk, solukluk **5.** donukluk (eanlılığı az olma hali) **6.** fersizlik
zenûnîbûn *l/ngh* **1.** zayıflaşma **2.** ölgünleşme, sönükleşme **3.** solgunlaşma **4.** donuklaşma **5.** fersizleşme

zenûnî bûn *l/ngh* 1. zayıflaşmak 2. ölgünleşmek, sönükleşmek 3. solgunlaşma 4. donuklaşmak 5. fersizleşmek
zenûnîkirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme, sönükleştirme 3. solgunlaştırma 4. donuklaştırma 5. fersizleştirme
zenûnî kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek, sönüklestirmek 3. solgunlaştırmak 4. donuklaştırmak 5. fersizleştirmek
zenûnkirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme, sönükleştirme 3. solgunlaştırma 4. donuklaştırma 5. fersizleştirme 6. kısma, kısış (ışığını azaltma)
zenûn kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek, sönükleştirmek 3. solgunlaştırmak 4. donuklaştırmak 5. fersizleştirmek 6. kısmak (ışığını azaltmak)
zenûnkirî *rd* 1. ölgünleştirilmiş 2. kısık, kısılmış (ışığı azaltılmış)
zenûnok *rd* 1. zayıf 2. ölgün, sönük * **roniya zenanok** ölgün ışık 3. solgun, soluk (ışık ve insan için) 4. donuk (canlılığı az olan) 5. kısık (ışık için)
zenûnokî *rd/h* 1. zayıfça 2. ölgünce * **roniya zenanokî** ölgünce ışık 3. solgunca, solukça (ışık ve insan için) 4. donukça (canlılığı az olan, durgun) 5. kısıkça (ışık için)
zenûnokîkirin *m* 1. zayıflaştırma 2. ölgünleştirme 3. solgunleştırma 4. donuklaştırına 5. kısma (ışığını azaltma)
zenûnokî kirin *l/gh* 1. zayıflaştırmak 2. ölgünleştirmek 3. solgunleştırmak 4. donuklaştırmak 5. kısmak (ışığını azaltmak)
zenûnokîtî *m* 1. zayıflık 2. ölgünlük 3. solgunluk 4. donukluk
zepitandin (I) *m* olgunlaştırma
zepitandin (II) *m* şişirme
zepitandin (I) *l/gh* olgunlaştırınak
zepitandin (II) *l/gh* şişirmek
zepitîn (I) *m* olgunlaşına, kemale erme
zepitîn (II) *m* 1. şişme (soğuktan şişme) 2. soğuk ısırma
zepitîn (I) *l/ngh* olgunlaşmak, kemale ermek
zepitîn (II) *l/ngh* 1. şişmek (soğuktan şişmek) 2. soğuk ısırmak
zeplîn (Ferdinand von Zeppelin adından) *m* zeplin
zeptî *dîr/n* 1. salma (kolluk eri) 2. zaptiye
zeptûrept *m* zapturapt, disiplin, sıkı düzen
zeqen *m* çene
zeqetîtk *zo/m* bir tür sarıca arı
zeqif *m* dik eğim
zeqil *bot/m* 1. muşmula (Mespilus germenica) 2. muşmula (bu bitkinin yemişi)
zeql *bnr* zîrç
zeqnebût *bnr* zeqnepûrt
zeqnepûr *bot/m* cehennemde olduğuna inanılan zehpirli bir bitki
zeqnepûrt *bot/m* zakkum, ağı ağacı (Nerium oleander)
zeqt *bnr* zext
zeqtandin *bnr* zextandin
zer (I) *n* yar, uçurum
zer (III) *n* 1. sarı 2. *rd* sarı (bu renkten olan) ~ **û çilmisokî bûn** sararıp sararıp solmak ~ **û zerhimî** *rd* ölük ~ **û zerpilî** kül gibi (bet, beniz için; çok solgun) ~ **û zerpilî bûn** (yüzü, rengi veya benzi) kül kesilmek ~ **û zû man** sararıp kalmak ~**ê beloq** limon sarısı, kaz ayağı (açık turuncu renk) ~**ê girtî** koyu sarı ~**ê kestene** kestane rengi ~**ê kesteneyî** kestane renginden olan ~**ê kildayî** altın işlemeli ~**ê meseyan** limon sarısı, kaz ayağı (açık turuncu renk) ~**ê pehtî 1)** limon sarısı **2)** *rd* limon sarısı (bu renkten olan) ~**ê pembeyî 1)** kavun içi **2)** *rd* kavun içi (bu renkten olan) ~**ê porteqalan 1)** portakal rengi **2)** *rd* portakal rengi (bu renkten olan) ~**ê qirêjokî 1)** kirli sarı, kaz boku **2)** *rd* kirli sarı, kaz boku (bu renkten olan) ~**ê qîç** zırtlak sarı ~**ê vekirî** açık sarı ~**ê zelal** turna gözü gibi (duru sarı) ~**ê zirhimî** sapsarı
zer (III) *m* saldırma ~**î (..) kirin** - e saldırmak * **pisîkê zerî nan kir** kedi ekmeğe saldırdı
zerafet *m* zerafet
zerahî *m* sarılık ~**ya tavê** güneşin ilk ışıkları
zerandin *m* sarartma
zerandin *l/gh* sarartmak
zeraq *n* 1. güneşin ilk ışıkları, güneş ışını 2. ışıltı 3. kızıllık (güneş doğarken oluşan kızıllık) * **bi zeraqê serê sibê derketim rê** sabah kızıllığında çıktım yola ~**ê tavê** güneşin ilk ışıkları ~**ê tavê avêtin** tan yeri ağarmak ~**ê tavê dan** güneş ışınları görünmek ~**ên tavê** güneşin ilk ışıkları
zeraqe *m* 1. mazgal 2. aydınlatma deliği, küçük pencere 3. duvarda ışık almak için açılan küçük delik
zerar *m* zarar, dokunca ~ **dan (yekî) 1)** (birine) zarar vermek **2)** can yakmak (bir kimseyi büyük zarara sokmak) **3)** canını yakmak (bir kimseyi sıkıntı ve zora sokmak) **4)** zaiyat verdirmek 5. çepel (ürüne karışmış yabancı madde, özellikle tahıl için) ~ **dan (tiştekî an jî kesekî)** halel vermek, zeval vermek * **şer zerar da aboriyê** savaş ekonomiye halel verdi ~ **dîtin 1)** zarar görmek **2)** zaiyat vermek ~ **gihandin (kesekî an jî tiştekî) 1)** zarar verdirmek (zarar görmesini sağlamak) **2)** ihlâl etmek ~ **gihîştin (tiştekî an jî kesekî)** zarar görmek ~ **jê dîtin 1)** -den zarar görmek **2)** -den zararlı çıkmak **3)** okkanın altına gitmek ~ **kirin** zarar etmek ~ **lê xistin** zarara sokmak, zarar vermek ~ **nake** zararı yok, ziyanı yok ~**a (yekî) gihîştin (yekî) 1)** (birinden) zarar gelmek **2)** zararı dokunmak ~**a (tiştekî) gihîştin (yekî) 1)** zararı dokunmak **2)** ucu (herhangi birine) do-

kunmak ~**a (yekî) ji kara (yekî) bêhtir bûn** yaptığı hayır ürküttüğü kurbağaya değmemek ~**a (yekî) ji kara (yekî) bêhtir hatin** astarı yüzünden pahalı olmak ~**a (yekî) ji (yekî) re hebûn** (birine) zevalı olmak ~**a (yekî) ji (yekî) re tune bûn** zararı olmamak ~ **(yekî) kirin** (birine) zarar vermek (maddi olarak) ~**a (tiştekî) kişandin** acısını çekmek ~**a (yekî) li (yekî) bûn** (birine) zararı dokunmak ~**a (yekî) li (yekî) ketin** (birinden) zarar gelmek * **zerara me li kesekî nakeve** bizden kimseye zarar gelmez ~**a (wî) nagihîje moriyê** karınca ezmez (veya incitmez) ~**a (wî) tune** zararı yok, ziyanı yok, önemsiz ~**eke giran** (an jî **mezin**) ağır kayıp ~**ê nedan moriyê jî** karıncayı bile ezmemek (veya incitmemek)

zeraram *rd* ziyankâr, her türlü zararı veren
zeraramî *m* ziyankârlık
zerardan *m* **1.** zarar verme **2.** ihlâl etme
zerar dan *l/gh* **1.** zarar vermek **2.** ihlâl etmek
zerardar *rd* **1.** zararlı, dokuncalı **2.** zehirli (zararlı duygu ve düşünce) **3.** mahzurlu
zerardayîn *m* **1.** zarar veriş **2.** ihlâl ediş
zerarde *rd* zarar verici, zararı veren
zerardetî *m* zarar vericilik
zerardîtî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan
zerargihayî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan
zerarmend *rd* zararlı
zerarmendî *m* zararlılık
zerarok *nd/nt* **1.** ziyankâr **2.** sakar (kimse) **3.** bakar kör (çok dikkatsız kimse) **4.** netameli (başına sık sık kaza gelen)
zerarokî *rd* **1.** ziyankârca **2.** sakarca
zerarokîbûn *m* **1.** ziyankârlaşma **2.** sakarlaşma
zerarokî bûn *l/ngh* **1.** ziyankârlaşmak **2.** sakarlaşmak
zeraroktî *m* **1.** ziyankârlık **2.** sakarlık
zeratî *m* sarılık
zerav *rd* **1.** kaynatılmış ateş küllü su **2.** kaynar (çok sıcak)
zeravîbûn *m* haşlanma (elbiseleri sıcak suda kaynatma)
zeravî bûn *l/ngh* haşlanmak (elbise kaynatılmak)
zeravkirin *m* haşlama (elbise kaynatma)
zerav kirin *l/gh* haşlamak (elbise kaynatmak)
zerayî *m* **1.** sarılık **2.** sarartı ~**ya tavê** güneşin ilk ışıkları, gün ışıması
zerb (I) *mzk/m* vurmalı çalgı
zerb (II) *m* darb ~ **lê ketin** darbelenmek, darbe yemek
zerban *zo/m* kokarca (Mustela putorius)
zerbav *nd* hasırdan örülmüş şey
zerbek *m* darbe, vuruş
zerbidest *rd* üstün, güçlü
zerblêketin *m* darbelenme
zerb lê ketin *l/bw* darbelenmek
zerblêketî *rd* darbelenmiş
zerbûn (I) *m* başaşağı düşme
zerbûn (II) *m* **1.** sarılaşma, sararma **2.** (yaprak) sararma, gazelleme **3.** sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma) **4.** erişme, erme, olgunlaşma **5.** ala sulu olma (domates gibi sebzeler için) **5.** haşlanma (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)
zerbûyî *rd* sararmış olan
zerbûyîn (II) *m* **1.** sarılaşış, sararış **2.** (yaprak) sararış, gazelleme **3.** sararış (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma) **4.** erişme, erme, olgunlaşma **5.** ala sulu oluş (domates gibi sebzeler için) **5.** haşlanış (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)
zer bûn (I) *l/nhg* başaşağı düşmek
zer bûn (II) *l/ngh* **1.** sarılaşmak, sararmak **2.** (yaprak) sararmak, gazellemek **3.** sararmak (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak) **4.** erişmek, ermek, olgunlaşmak * **heta ku debr zer nebe, nayên çinandin** ekinler ermeden biçilmez **5.** ala sulu olmak (domates gibi sebzeler için) **5.** haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak)
zerbxwarin *m* darbe yeme
zerb xwarin *l/gh* darbe yemek
zerbxwarî *rd* darbeli, darbe yemiş olan
zerçav *rd* elâ göz
zerçinik *bot/m* sonbaharda çimenlik yerlerde biten ot
zerçûbe *bot/m* Hint safranı
zerd *bnr* zer (II)
zerdafî *m* zıkkım
zerdalî *bot/m* mışmış
zerdav *ant/n* safra, öd
zerde (I) *bot/m* **1.** kayısı (Prunus armeniaca) **2.** kayısı (bu bitkinin meyvesi)
zerde (II) *m* yumurta sarısı
zerde (III) *m* zerde (pirinç peltesi)
zerdeçal *bot/m* zerdeçal (Curcuma longa)
zerdek *zo/m* sarı asma (Oriolus oriolus)
zerdel *m* zerdalı
zerdele *bot/m* **1.** kayısı (Prunus armeniaca) **2.** kayısı (bu bitkinin meyvesi)
zerdelik *bnr* zerdelî
zerdelî *bot/m* **1.** zerdali (Armaniaca vulgaris) **2.** zerdali (bu bitkinin meyvesi) **3.** kayısı
zerdelok *zo/m* kanarya (Serinus canaria)
zerdelû *m* zerdali, kayısı
Zerdeştî *nd/rd* **1.** Zerdüştî (bu dinden olan) **2.** Zerdüştî (bu dinle ilgili olan)
Zerdeştîtî *m* Zerdüştçülük
zerdeta *m* sarı humma
zerdêle *zo/m* sarı asma (Oriolus oriolus)
zerdik (I) *m* **1.** sarılık **2.** yumurta sarısı
zerdik (II) *rd* sarışın, sarı
zerdole *zo/m* kanarya (Serinus canaria)
zerdolek *zo/m* kanarya (Serinus canaria)
Zerdûştî *n* Zerdüşt

Zerdûştî *nd/rd* **1.** Zerdüştî (bu dinden olan) **2.** Zerdüştî (bu dinle ilgili olan)
Zerdûştîtî *m* Zerdüştçülük
zere (I) *m* tozan
zere (II) *rd* sarımsı, sarımtırak
zere (III) *m* uçurum
zereç *m* kar tavuğu
zeredî *m* tahtadan yapılan ve dikine duran sandık biçiminde tahıl ambarı
zerek *bj/m* **1.** sarılık (hastalığı) **2.** baharda koyunların yakalandığı bir hastalık
zeremar *rd* sinsi, kinci kimse
zerende *rd* zehirli
zereng (I) *rd* **1.** zeki, akıllı **2.** külyutmaz
zereng (II) *m* taç
zerengî *m* kapasite
zerepîve *m* ölçü
zereqe *m* mazgal
zererek *bot/n* keten (Linumusitatissimum)
zereta *m* sarı humma
zereve *rd* sarıca, sarımsı, sarımtırak
zerevebûn *m* **1.** sararma, sararmaya yüz tutma **2.** haşlanma (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)
zereve bûn *l/ngh* **1.** sararmak, sararmaya yüz tutmak **2.** haşlanmak (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılmak)
zerevebûyî *rd* sararmış olan
zerevebûyîn *m* **1.** sararış, sararmaya yüz tutma **2.** haşlanış (kaynar su vb. dökülmek veya daldırılma)
zerevekirin *m* **1.** sarartma **2.** haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökme veya bir şeyi kaynar suya daldırma)
zereve kirin *l/gh* **1.** sarartmak **2.** haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak)
zerevekirî *rd* sarartılmış olan
zerezîp *n* zebellâ
zerê beloq *nd* limon sarısı, kaz ayağı (açık turuncu renk)
zerê kestene *nd* kestane rengi
zerê kesteneyî *rd* kestane renginden olan
zerê kildayî *rd* altın işlemeli
zerê maseyan *nd* limon sarısı, kaz ayağı (açık turuncu renk)
zerê pehtî *nd* **1.** kaz boku, ördek gagası **2.** *rd* kaz boku, ördek gagası (bu renkten olan)
zerê pembeyî *nd* **1.** kavun içi **2.** *rd* kavun içi (bu renkten olan)
zerê porteqalan *nd* **1.** portakal rengi **2.** *rd* portakal rengi (bu renkten olan)
zerê qirêjokî *nd* **1.** kirli sarı **2.** *rd* kirli sarı (bu renkten olan)
zerêle *zo/m* kanarya kuşu
zerêşk *bot/m* amberbaris, sarı çalı (Berberis vulgaris)
zerf *m* **1.** zar (mektup zarfı gibi) **2.** *rz* zerf
zerfeşan *rd* **1.** altın saçıcı **2.** altın kakmalı
zerfet *m* geleneksel bir Kürt yemeği
zerfetî *m* geleneksel bir Kürt yemeği
zerfkirî *rd* zarflı, zarfa konulmuş olan
zerg *m* **1.** şiş **2.** mızrak ucu
zerge *m* **1.** şiş, süngü **2.** mızrak ucu
zergkirin *m* şişleme
zerg kirin *l/gh* şişlemek
zergon *rd* **1.** sarı rengkli **2.** sarı benizli
zergul *m* sarı gül
zergulî *m* sararık
zergulîbûn *m* tahıl sararmaya başlama
zergulî bûn *l/ngh* tahıl sararmaya başlamak
zergûn *bnr* zergon
zergûz *bot/m* yaban cevizi
zerhimandin *m* **1.** sarartma (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunma) **2.** soldurma
zerhimandin *l/gh* **1.** sarartmak (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunmak) **2.** soldurmak
zerhimandî *rd* **1.** sarartılmış olan **2.** soluk, solgun
zerhimî *rd* **1.** sararmış olan **2.** soluk, solgun, rengi uçuk **3.** solgun, saz benizli (kimse)
zerhimîbûn *m* sapsarı kesilmek (veya olma)
zerhimî bûn *l/ngh* sapsarı kesilmek (veya olmak)
zerhimîn *m* **1.** sarılaşma, sararma, sararış **2.** sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma) **3.** solma, soluş (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme) **4.** benzi atma (veya uçma)
zerhimîn *l/ngh* **1.** sarılaşmak, sararmak **2.** sararmak (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak) **3.** solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek) **4.** benzi atmak (veya uçmak)
zerhimok *rd* **1.** soluk, solgun **2.** solgun, saz benizli (kimse) **3.** sarartma
zerhimokî *rd* **1.** solukça, solgunca **2.** saz benizlice
zerhimokîtî *m* **1.** solukluk, solgunluk **2.** saz benizlilik
zerifandin *m* kabartma
zerifandin *l/gh* kabartmak
zerifandî *rd* kabartılmış
zerifîn *m* kabarma
zerifîn *l/ngh* kabarmak
zerik (I) *m* **1.** tas **2.** maşrapa **3.** kazan **4.** *rd* tas, maşrapa (bir tasın veya maşrapanın alacağı miktarda olan)
zerik (II) *n* düğü (en ince bulgar)
zerik (III) *m* bir erik türü
zerik (IV) *bj/m* sarılık (hastalığı) * **nexweşîna zerikê** sarılık hastalığı ~ **birîn** sarılığı kesmek (tedavi etmek) **~a reş** hebatit B **~a zer** hebatit A
zerik (V) *m* yumurta sarısı **~a hêkê** yumurta sarısı

zerik (VI) *rd* 1. sarı, sarıca 2. sarışın
zerika destan *nd* el tası
zerikandin *m*1. sarartma2. sarartma (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunma) 3. soldurma
zerikandin *l/gh* 1. sarartmak 2. sarartmak (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunmak) 3. soldurmak
zerikandî *rd* 1. sarartılmış 2. soldurulmuş olan
zerikî (I) *rd* sarılık hastası
zerikî (II) *rd* 1. sarıca. sarımsı, sarımtırak 2. sarışınca
zerikîn *m* 1. sararma, sararış, sarılaşma 2. sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma) 3. solma
zerikîn *l/ngh* 1. sararmak, sarılaşmak 2. sararmak (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak) 3. solmak
zerikok *rd* 1. sarımsı, sarımtırak 2. solgun, soluk (kimse)
zerikokî *rd* 1. sarımsıca, sarımtırakça 2. solgunca, solukça
zeriqandin (I) *m* ışıldatma, parıldatma
zeriqandin (II) *m* 1. çöğdürme (ileriye doğru fışkırtma) 2. seyirtme
zeriqandin (I) *l/gh* ışıldatmak, parıldatmak
zeriqandin (II) *l/gh* 1. çöğdürmek (ileriye doğru fışkırtmak) 2. seyirtmek
zeriqîn (I) *m* 1. ışılama, ışıldama, ışıldayış parıldama, parıldayış 2. tan yeri ağarma 3. güneş doğma
zeriqîn (II) *m* 1. çöğme 2. seğirme
zeriqîn (I) *l/ngh* 1. ışılamak, ışıldamak, parıldamak 2. tan yeri ağarmak 3. güneş doğmak
zeriqîn (II) *l/ngh* 1. çöğmek 2. seğirmek
zeriqîngeh *m* güneşin doğduğu yer
zeriya rojê *nd* gün batımı
zerî (I) *m* gün batımı
zerî (II) *m* 1. sarılık 2. *bj* sarılık (hastalığı)
zerî (III) *m* 1. sarışın (kız), sarışın dilber, güzel kız 2. kız (kız oğlan kız, ergen, bakire)
zerîf (I) *rd* zarif
zerîf (II) *m* uçurum
zerîfxane *m* çok sarp mağara
zerîk *m* tas, maşrapa
zerîle *zo/m* kanarya (Serinus canaria)
zerîn (I) *bot/m* zerrin, fulya (Narcissus jonquilla)
zerîn (II) *rd* 1. sarı, sarıca 2. sarışınca
zerînî *rd* sarımsı, sarımtırak
zerîpûş *m* panzer
zerîşk *bot/m* kadın tuzluğu
zerk *m* zerk ~ **kirin** zerketmek ~**î (yekî** an jî **tiştekî) kirin** (birine veya bir şeye) zerk etmek
zerketav *m* gün batımı
zerkirin (I) *m* 1. sarartma 2. haşlama (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırma)
zerkirin (II) *m* 1. saldırma 2. üzerine atlama
zer kirin (I) *l/gh* 1. sarartmak 2. haşlamak (bir şeyin üstüne kaynar su dökmek veya bir şeyi kaynar suya daldırmak) * **nok zer kirin** nohut haşlamak
zer kirin (II) *l/gh* 1. saldırmak 2. üzerine atlamak
zerkî (I) *bj/m* sarılık (hastalığı)
zerkî (II) *rd* sarımsı
zerkkirin *m* zerketme
zerk kirin *l/gh* içitmek
zerkok *rd* sarışın
zerkokî *rd* sarışınca
zerkoktî *m* sarışınlık
zermemik *m* meme, göğüs
zermêş *zo/m* eşek arısı
zernîx (I) *bot/m* sıçan otu, zırnık
zernîx (II) *kîm/m* arsenik (kısaltması As)
zero *rd* sarımsı
zerokî *rd* 1. sarıca 2. *nd* nohudî (kirli veya donuk sarı renk)
zerole *zo/m* saka kuşu (Carduelis carduelis)
zeromero *rd* sarı marıca
zerone *bnr* zerole
zeroq *rd* acele yürüyen kimse
zerp *m* darbe (vuruş, çarpış) * **zerpek li serê wê da** başına bir darbe vurdu * **derbê deynê zerbê mexwe** darbeyi vur ama darbeyi de yeme ~ **danîn (yekî)** (birine) darbe vurmak (veya indirmek) ~ **xwarin** darbe yemek
zerpe *rd* güçlü kuvvetli kimse
zerpedest *m* kaba kuvvet
zerpiçandin *m*benzi sarartma, rengi soldurma
zerpiçandin *l/gh* benzi sarartmak, rengi soldurmak
zerpiçî *rd* benzi sararmış, rengi solgun
zerpiçîn *m* benzi sararma, rengi solma
zerpiçîn *l/ngh* benzi sararmak, rengi solmak
zerpilandin *m* sarartma
zerpilandin *l/gh* sarartmak (korku, heyecan gibi sepeplerle renginin solmasına sebep olunmak)
zerpilandî *rd* sarartılmış olan
zerpilî *rd* sararıp solmuş, sararmış olan
zerpilîn *m* sararıp solma, sararma (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solma)
zerpilîn *l/ngh* sararmak (korku, heyecan gibi sebeplerle yüzün rengi solmak)
zerpkirin *m* 1. basmak, baskı yapmak 2. *mat* çarpma
zerp kirin *l/gh* 1. basmak, baskı yapmak 2. *mat* çarpmak
zerplêdan *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)
zerp lê dan *l/bw* darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek)
zerplêdayî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
zerplêxistin *m* darbeleme, darbe vurma (veya indirme)

zerp lê xistin *l/bw* darbelemek, darbe vurmak (veya indirmek)
zerplêxistî *rd* darbeli, darbe vurulmuş veya indirilmiş olan
zerpodest *rd* güçlü (şiddeti çok olan)
zerpodestî *m* güçlülük
zerq *bnr* zeraq
zerqef *zo/m* eşek arısı
zerqetav *m* gün batımı
zerqitîn *m* tandıra vurulan ekmek tümden yere düşme
zerqitîn *l/ngh* tandıra vurulan ekmek tümden yere düşmek
zerqoyî *rd* ışıltılı, hafif ışıldayan
zertar *n* altın renkli iplik
zertav *m* şafak
zertik *bot/m* aspır, papağan yemiği
zerû *bnr* zelû
zerya *m* deniz
zeryaçe *erd/m* göl
zeryavan *nd/nt* denizci
zeryavanî *m* denizcilik
zerzanîq *bnr* zirnazîq
zerzeng *m* **1.** taç (soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolu olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık) **2.** taç (gelinin başına takılan süs) **3.** çelenk
zerzepalî *rd* sapsarı ~ **bûn** sapsarı kesilmek (veya olmak)
zerzepalîbûn *m* sararıp solma
zerzepalî bûn *l/ngh* sararıp solmak
zerzepalîkirin *m* sararıp soldurma
zerzepalî kirin *l/gh* sararıp soldurmak
zerzeqî *m* kısırlık
zerzewat *nd* zerzevat, sebzevat, göğerti
zerzewatfiroş *nd* sebzevatçı (satan kimse)
zerzewatfiroşî *m* sebzevatçılık
zerzilandin *m* yıkma, yıkış
zerzilandin *l/gh* yıkmak
zerzilîn *m* yıkılma, yıkılış
zerzilîn *l/ngh* yıkılmak
zerzîqî *rd* güzel, kusursuz şey
zerzonik *bnr* zirnazîq
zerzûl *bnr* zirzûl
zetim *bnr* zeft
zetim kirin *bnr* zeft kirin
zeval *nd* baş belâsı
zeve *bnr* zava
zeviyane *m* tarla vergisi, toprak vergisi
zevî *m* tarla ~ **ajotin** tarla sürmek ~ **ajotin kirin mêjî** tarlayı çok iyi bir şekilde sürmek ~ **cot kirin** tarla sürmek ~ **çêkirin** tarla açmak ~ **girnûg gerandin** tarlada pitirak bitmek ~ **rakirin** tarla sürmek ~**ya çiltûkê** çeltik tarlası ~**ya hevbeşî** kolektif çiftlik
zevîçakkirin *m* toprak reformu
zevîçîn *nd/nt* ekici
zevîçînî *m* ekicilik
zevîdar *rd* arazi sahibi
zevîkok *m* küçük tarla
zevînas *nd/nt* jeolog
zevînasiyî *rd* jeolojik
zevînasî *m* jeoloji
zevînî *rd* yersel
zevîpîv *nd/nt* yer ölçmeci
zevîpîvî *m* yer ölçümü
zevîpîvîtî *m* yer ölçmecilik
zevîsazî *m* toprak düzenlemesi
zevîzar *m* emlâk
zevîzarfiroş *nd/nt* emlâkçi
zevîzarfiroşî *m* emlâkçilik
zevlek *ant/m* adale, kas
zewac *m* **1.** evlenme **2.** evlilik ~ **carek e mirin carek e** evlilik bir sefer, ölüm bir seferdir ~ **li ber tune bûn** (biri) evlenmeyi hiç düşünmemek ~ **li hev bûn** nikah düşmek
zewaca derveyî *nd* dış evlilik
zewaca navxweyî *nd* iç evlilik
zewacik *m* evlilik
zewackirin *m* evlilik yapma
zewac kirin *l/gh* evlilik yapmak
zewade *m* azık, nevale, yolluk (yolculukta yenmek için hazırlanan yiyecek) ~**yê axretê kirin** (an jî **çêkirin**) ahiretini yapmak (veya zenginleştirmek)
zewahir *m* zevahir, görünüm
zewal *m* **1.** zeval, yok olma **2.** zevallılık * **megrî şîn zewal e** ağlama yas zavallılıktır ~ **dan (yekî)** -e zeval vermek
zewalî *rd* zevalî
zewanî *bnr* zebanî
zewar *n* kaya
zewat *nd* zevat
zewc *m* evlilik
zewce *m* zevce
zewç *n* zevç
zewd *m* angarya
zewêdî *n* geceleyen sırayla çobana eşlik eden kimse
zewêr *m* süs, bezek
zewicandin *m* evlendirme, everme
zewicandin *l/gh* evlendirmek, evermek
zewicandî *rd* evli, evlendirilmiş olan
zewicî *rd* evli
zewicîn *m* evlenme, evleniş
zewicîn *l/ngh* evlenmek
zewîtî *bnr* zeyîtî
zewîzar *bnr* zevîzar
zewlek *m* damar
zewlîn *m* ceza
zewq *m* **1.** zevk * **mirovekî xwedî zewq** zevk sahibi bir adam **2.** zevk (beğeni) **3.** zevk (hoşa giden ve eğlendiren şey) **4.** zevk, eğlence (eğlenceli ve hoşça vakit geçirten şey) **5.** *mec* zevk, ezet, tat (hoşa giden durum) * **min zewqek ji vê pirtûkê negirt** bu kitapta tat bulamadım ~ **jê girtin** -den zevk almak, (bir şeyin) zevkini çıkarmak, zevklenmek ~

jê girtin -den zevk almak, (bir şeyin) zevkini çıkarmak, zevklenmek ~ û sefa zevkü sefa ~a herî bilind zevki selim
zewqdar *rd* zevkli
zewr (I) *bnr* aşkî
zewr (II) *rd* dönen
zewreq *der/m* kayık
zewzek *rd* zevzek, açgözlü
zexam *nd/n* güreşçi
zexamî *sp/m* güreş ~ **kirin** güreş tutmak
zexamîkirin *m* güreşme, güreş tutma
zexamî kirin *l/gh* güreşmek, güreş tutmak
zexel (I) *nd* gizli sıtma
zexel (II) *nd/rd* 1. hain (zarar vermekten, üzmekten veya kötülük yapmaktan hoşlanan kimse) 2. sinsi, kalp * **merivê zexel** kalp adam 3. kaçımsar, kaytarıcı, mıymıntı 4. dalgacı (işe gereken önem ve dikkatı göstermeyen) 5. tembel, haylaz ~ **bûn** sinsi olmak
zexelane *h* 1. haince * **awirên wî yên zexelane hene** onun haince bakışları var 2. sinsice 3. tembelce
zexelbûn *m* 1. hainleşme 2. sinsileşme, kalplaşma 3. tembelleşme
zexel bûn *l/ngh* 1. hainleşmek 2. sinsileşmek, kalplaşmak 3. tembelleşmek
zexelbûyîn *m* 1. hainleşiş 2. sinsileşiş, kalplaşış 3. tembelleşiş
zexelî *m* 1. hainlik 2. sinsilik, kalplık 3. kaçımsarlık, kaytarıcılık, mıymıntılık, kaçamak (bir şeyden kaçınma yolu) 4. dalgacılı 5. tembellik ~ **kirin** 1) hainlik etmek 2) tembellik yapmak
zexelîbûn *m* 1. hainleşme 2. sinsileşme 3. tembelleşme
zexelî bûn *l/ngh* 1. hainleşmek 2. sinsileşmek 3. tembelleşmek
zexelîkirin *k* 1. sinsilik etme 2. kaçımsama, kaçamak yapma 3. dalga geçme (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğraşma) 4. tembellik etme
zexelî kirin *l/gh* 1. sinsilik etmek 2. kaçımsamak, kaçamak yapmak 3. dalga geçmek (üzerinde durulması kereken işle ilgilenmeyerek başka işle uğraşmak) 4. tembellik etmek
zexelok *rd/nd* 1. sinsi 2. kaytarıcı 3. dalgacı (işe gereken önem ve dikkati göstermeyen) 4. tembel
zexelokî *rd* 1. sinsice 2. kaytarıcıca 3. dalgacıca 4. tembelce
zexeloktî *m* 1. sinsilik 2. kaytarıcılık 3. dalgacılık 4. tembellik
zexem *m* ense kökü ~**a stû** boyun ~**a stû stûr kirin** *argo* ense yapmak
zexer *n* zagar (bir cins av köpeği)
zexferan *bnr* zehferan
zexim *bnr* zexm
zeximandin (I) *m* 1. berkitme, pekiştirme, sağlamlaştırma, güçlendirme, kuvvetlendirme (güçlenmesini sağlama) 2. takviye etme
zeximandin (II) *m* semirtme
zeximandin (I) *l/gh* 1. berkitmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak, güçlendirmek, kuvvetlendirmek (güçlenmesini sağlamak) 2. takviye etmek
zeximandin (II) *l/gh* semirtmek
zeximandî (I) *rd* 1. berkitilmiş, sağlamlaştırılmış, güçlendirilmiş, kuvvetlendirilmiş 2. takviye edilmiş olan
zeximandî (II) *rd* semirtilmiş olan
zeximî (I) *rd* berkitilmiş, sağlamlaşmış olan
zeximî (II) *rd* semiz, semirgin
zeximîbûn *m* semizleşme
zeximî bûn *l/ngh* semizleşmek
zeximîn (I) *m* berkime, sağlamlaşma, güçlenme
zeximîn (II) *m* 1. semirme, semizleme, etlenme, şişmanlanma, semen peyda etme 2. gelişme, büyüme (şişmanlanma) 3. adam olma (şişmanlanma)
zeximîn (I) *l/ngh* berkimek, sağlamlaşmak, güçlenmek
zeximîn (II) *l/ngh* 1. semirmek, semizlemek, etlenmek, şişmanlanmak, semen peyda etmek 2. gelişmek, büyümek (şişmanlanmak) 3. adam olmak (şişmanlanmak)
zexîre *m* zahire
zexîrevan *nd/nt* zahireci
zexîrevanî *m* zahirecilik
zexlûdan *n* zahire
zexm *rd* 1. berk, sağlam, muhkem 2. sağlam, dayanıklı (kolay bozulmaz, yıkılmaz) * **sola zexm** sağlam ayakkabı 3. sağlam, güçlü, iri yarı 4. sert, granit gibi ~ **çêkirin** sağlam yapmak
zexmandin *bnr* zeximandin
zexmane *h* berkçe, sağlamca
zexmayî *m* 1. berklik, sağlamlık 2. sağlamlık, dayanıklılık 3. sağlamlık, güçlülük 4. sertlik
zexmbûn *m* 1. berkime, kavileşme, pekleşme, sağlamlaşma 2. güçlenme, kuvvetlenme 3. sertleme (direnci artma)
zexm bûn *l/ngh* 1. berkimek, kavileşmek, pekleşmek, sağlamlaşmak 2. güçlenmek, kuvvetlenmek 3. sertlemek (direnci artmak)
zexmbûyîn *m* 1. berkime, kavileşme, pekleşme, sağlamlaşma 2. güçleniş, kuvvetleniş 3. sertleme (direnci artma)
zexme (I) *m* eğer ile üzengiyi birbirine bağlayan kayış
zexme (II) *n* parça et (kemiksiz iri et parçası) * **zexmeyê goşt** et parçası
zexmik *m* üzengi kayışı
zexmî *m* 1. berklik, sağlamlık 2. sağlamlık, dayanıklılık 3. sağlamlık, güçlülük 4. sertlik
zexmkirin *m* 1. berkitme, kavilleştirme, pekiştirme, sağlamlaştırma, sağlamlama 2. sağlamlaştırma, kuvvetlendirme, perçinleme, güçlendirme, tahkim etme (güçlenmesi-

ni sağlama) **3.** sağlamlaştırma, tespit etme **4.** sertleştirme
zexm kirin *l/gh* **1.** berkitmek, kavilleştirmek, pekiştirmek, sağlamlaştırmak, sağlamlamak **2.** sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek, perçinlemek, güçlendirmek, tahkim etmek (güçlenmesini sağlamak) **3.** sağlamlaştırmak, tespit etmek **4.** sertleştirmek
zexmkirî *rd* **1.** berkitilmiş, sağlamlaştırılmış, pekiştirmeli **2.** muhkem, kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış, stabilize (sağlamlaştırılmış)
zexmkî *rd/h* sağlamca
zexmtî *m* **1.** berklik, sağlamlık **2.** sağlamlık, dayanıklılık **3.** sağlamlık, güçlülük **4.** sertlik
zext *m* **1.** üvendire **2.** bizlengiç **3.** *mec* baskı ~ **dan** baskı yapmak veya uygulamak ~ **dan ser (yekî)** (birine) baskı uygulamak ~ **kirin** dürtmek ~ **lê kirin** -e baskı uygulamak
zextandin *m* **1.** dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itme) **2.** nodullama **3.** *mec* dürtme (tahrik etme) **3.** dürtme (uyarma)
zextandin *l/ngh* **1.** dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafifçe itmek) **2.** nodullamak **3.** *mec* dürtmek (tahrik etmek) **3.** dürtmek (uyarmak)
zexter *bot/m* zahter (Tymus longicaulis)
zextezext *m* dürtüleme
zextezextkirin *m* dürtükleme, dürtükleşme, dürtüştürme
zextezext kirin *l/gh* dürtüklemek, dürtükleşmek, dürtüştürmek
zextik *m* **1.** dürtme **2.** bizlengiç ~ **dan (yekî)** dürtüklemek, dürtükleşmek ~**a (yekî) tê de bûn** burnunu her şeye sokmak ~**a (yekî) tê de hebûn** bir şeyden parmağı olmak
zextikdan *m* dürtükleme, dürtükleşme
zextik dan *l/gh* dürtüklemek, dürtükleşmek
zextikdayîn *m* dürtükleyiş, dürtükleşiş
zextî *m* **1.** dürtme **2.** baskı
zextîn *m* nodullama
zextîn *l/ngh* nodullamak
zextkirin *m* **1.** bizleme **2.** dürtme (ucu sivri bir şeyle hafifçe itme)
zext kirin *l/ngh* **1.** bizlemek **2.** dürtmek (ucu sivri bir şeyle hafıfçe itmek)
zext lê kirin *l/bw* baskı uygulamak
zext lê xistin *l/bw* **1.** dürtmek **2.** bizlemek, nodullamak **3.** dürtmek, kışkırtmak
zeyî (I) *m* oğul verme (bal arıları için) ~ **dan** oğul vermek
zeyî (II) *m* **1.** evlenmiş kız (ailenin evili kız veya kızları) **2.** evlenmiş kızın baba evine ilk el öpmeye geliş eylemi * **keça wan hatiye zeyî** kızları el öpmeye gelmiş
zeyîdan *m* oğul verme
zeyî dan *l/gh* oğul vermek
zeyîtî *m* yeni evlenmiş kızın baba evine el öpme iiçin gelmesi, el öpme eylemliliği
zeyt *m* zeytin yağı
zeytî (I) *bot/m* bir üzüm türü
zeytî *nd* **1.** zeytin yağı ile ilgili **2.** yağlı boya
zeytûn *bot/m* **1.** zeytin (Olea europea) **2.** zeytin (bu ağacın meyvesi) **3.** *rd* zeytin (zeytin ağacından yapılmış şey) * **maseya ji dara zeytûnê** zeytin masa
zeytûnfiroş *nd/nt* zeytinci, zeytin satıcısı
zeytûnfiroşî *m* zeytincilik, zeytin satıcılığı
zeytûnî *rd* zeytunî
zeytûnkir *nd/nt* zeytinci, zeytin alıcısı
zeytûnkirî *m* zeytincilik, zeytin alıcılığı
zeytûnokî *rd* zeytinsi
zê (I) *m* akarsu
zê (II) *m* doğum
zê (III) *m* oğul (bey denilen bir dişi arıyla kovandan çıkan arı topluluğu) ~ **dan** oğul vermek
zê (IV) *bnr* zeyî (II)
zêç (I) *bnr* zar û zêç
zêç (II) *m* zifir (tütün dumanının bıraktığı yağlı kir)
zêd *m* yurt, konaklama yeri
zêdahî *bnr* zêdayî
zêdan *m* oğullanma, oğul verme
zê dan *l/gh* oğullanmak, oğul vermek
zêdayî *m* fazlalık
zêdayîn *m* oğullanış, oğul veriş
zêde *rd* **1.** fazla, ziyade (gereğinden, alışılmıştan çok) * **îsal zêde baran barî** bu yıl fazla yağmur yağdı **2.** fazla (artmış olan) * **nanê we yê zêde heye?** fazla ekmeğiniz var mı? **3.** fazla (gereksiz, yersiz) * **zêde qise mede** fazla konuşma **4.** yüksek (normal değerlerin üstünde olan) * **miziya zêde** yüksek ücret **5.** artık (daha çok, daha fazla) * **malê zêde** artık mal **6.** üstü, üzeri (artan geriye kalan bölüm)* **bila ê zêde ji te re be** üstü sana kalsın **7.** aşır (gereğinden çok olan) * **pir zêde cixareyê dikişîne** sıgarayı aşırı içiyor ~ **pê de çûn** aşırı gitmek **8.** yoğun, fazla **9.** nafile (fazladan kılınan namaz ve tutulan oruç) **10.** *h* çoğu ~ **bûn** fazlalaşmak, ziyadeleşmek ~ **dan ber xwe** açılmak (işini gereğinden veya götürebileceğinden geniş tutmak) ~ **dan navê** düm düz gitmek ~ **man** fazla kalmak ~ **neajot** çok geçmeden ~ **pê de çûn 1)** fazla kaçırmak (gereğinden fazla konuşmak, aşırıya kaçmak) **2)** ifrata kaçmak, ölçüyü kaçırmak **3)** dozunu kaçırmak, ileri gitmek (veya varmak), kantarın topunu kaçırmak, çizmeyi aşmak **4)** açılmak (işini gereğinden veya götürebileceğinden geniş tutmak) * **ji ber ku mêrik zêde pê de çû îflas kir** adam fazla açılınca iflas etti ~ **pê de neçûn** çoğu zarar, azı karar (aşırıya kaçmamalı) ~ **xwarin** fazla kaçırmak (yemeği fazla yemek) ~ ~ **1)** fazladan **2)** bol bol **3)** gani gani * **Xwedê zêde zêde bide te** Allah sana gani gani versin ~**yî hewcedariyê** lüzumundan fazla ~**yî pêwistiyê** lüzumundan fazla ~**yî pozê (an jî**

bêvila) **xwe nedîtin** burnunun ucunu görememek **~yî qeweta (yekî) bûn 1)** gücünü aşmak **2)** el ermez, güç yetmez **~yî xwe dan milê xwe** başından büyük işlere girişmek (veya kalkışmak) **~yî xwe xwarin** yemeği kaçırmak, fazla yemek
zêdebahî *m* artı değer
zêdebar *rd* **1.** artan **2.** *nd* üstelik **~ bûn** artmak
zêdebarî *ab/m* artık değer
zêdebayî *m* artım
zêdebeledî *psî/m* aşırı belem
zêdebûn *m* **1.** fazlalaşma, artma, çoğalma **2.** artma (değeri yükselme) **3.** çoğalma, üreme **4.** büyüme (sayıca artma) **5.** çoğalma, nemalanma (faiz için) **6.** yükselme (fiyat artma, çoğalma) **7.** yükselme (güçlenme, şiddetlenme) **8.** kabarma (niceliği artma) * **zêdebûna mesrefan** masrafların kabarması **9.** *mec* azışma, kızışma, ateşlenme, tırmanma **10.** *mec* alevlenme (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) **11.** *mec* katmerleşme **12.** *biy* bölünme, bölünüş **~a bêzayendî** eşeysiz çoğalma **~a biha** fiyat artışı **~a bizayendî** eşeyli üreme **~a gelheyê** nüfus patlaması **~a heq** ücret artışı, zam görme **~a miziyê** ücret artışı
zêde bûn *l/gh* **1.** fazlalaşmak, artmak, çoğalmak **2.** artmak (değeri yükselmek) * **bihayê erseyê zêde bû** arsanın fiyatı artı **3.** çoğalmak, üremek * **di nava şeş heft mehan de keriya biçûk zêde bû** altı yedi ay içinde küçük sürü üredi **4.** büyümek (sayıca artmak) **5.** çoğalmak, nemalanmak (faiz için) **6.** yükselmek (fiyat artmak, çoğalmak) * **bihayê erseyan zêde bû** arsa fiyatları yükseldi **7.** yükselmek (güçlenmek, şiddetlenmek) * **xurexura nêrgeleyan zêde dibû** nargile gurultuları yükseliyordu **8.** kabarmak (niceliği artmak) * **mesref zêde bûn** masraflar kabardı **9.** *mec* azışmak, kızışmak, ateşlenmek, tırmanmak * **devjenka wan her çû zêde bû** ağızdalaşı gittikçe ateşlendi **10.** *mec* alevlenmek (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelmek) **11.** *mec* katmerleşmek **12.** *biy* bölünmek
zêdebûnî *m* **1.** fazlalaşma, çoğalma, artış **2.** üreme, çoğalma
zêdebûyî *rd* **1.** fazlalaşmış, artmış, çoğalmış olan **2.** üremiş. çoğalmış olan
zêdebûyîn *m* **1.** fazlalaşış, artış, çoğalış **2.** artış (değeri yükselme) **3.** çoğalış, üreyiş **4.** büyüme (sayıca artma) **5.** çoğalış, nemalanış (faiz için) **6.** yükseliş (fiyat artma, çoğalma) **7.** yükseliş (güçlenme, şiddetlenme) **8.** kabarış (niceliği artma) * **zêdebûyîna mesrefan** masrafların kabarışı **9.** *mec* azışma, kızışma, ateşleniş, tırmanış **10.** *mec* alevleniş (zorlu veya heyecanlı bir duruma gelme) **11.** *mec* katmerleşme **12.** *biy* bölünüş
zêdedîtin *m* çoğumsama
zêde dîtin *l/gh* çoğumsamak
zêdegavî *m* tecavüz, hakkına tecavüz etme
zêdegoyî *m* abartı
zêdehelan *fiz/m* aşırı erime
zêdehestyarîtî *psî/m* aşırı duyu
zêdehî *m* **1.** fazlalık, bolluk **2.** fazlalık, çokluk **~ya gelheyê** nüfus fazlalığı **~ya (tiştekî) jê kirin** kabasını almak (biçim verilecek bir maddenin gereksiz bölümlerini almak
zêdek *mat/m* **1.** artı (toplama işleminde + işaretinin adı) **2.** *rd* artı, pozitif (sıfırdan büyük, önünde + bulunan sayı)
zêdekarî *m* **1.** fazlalaştırma **2.** çoğaltma
zêdeker *rd* **1.** fazlalaştırıcı, artırıcı, çoğaltıcı **2.** artırıcı, çoğaltıcı
zêdekirin *m* **1.** fazlalaştırma, artırma, çoğaltma, çoğaltım **2.** çoğaltma, teksir etme **3.** artırma, çoğaltma **4.** artırma (fiyat artırma) **5.** artırma, yükseltme (değerini olduğundan daha çok gösterme) **6.** çoğaltma, nemalandırma **7.** *mec* artırma (herhangi bir davranışta ileri gitme) **8.** *mec* alevlendirme, ateşlendirme, kızıştırma **9.** *mec* tırmandırma
zêde kirin *l/gh* **1.** fazlalaştırmak, artırmak, çoğaltmak **2.** çoğaltmak, teksir etmek **3.** artırmak, çoğaltmak * **eger em bi vî terhî mesrefan bikin, em dê deynê xwe zêde bikin** böyle masraf yapmaya devam edecek olursak borçlarımızı çoğaltacağız **4.** artırmak (fiyat artırmak) * **fiyet li ser me zêde kir û mal kirî** fiyatı artırıp malı aldı **5.** artırmak, yükseltmek (değerini olduğundan daha çok göstermek) **6.** çoğaltmak, nemalandırmak **7.** *mec* artırmak (herhangi bir davranışta ileri gitmek) * **te bêedebiya xwe heycar zêde kir** sen edepsizliği adamakıllı artırdın **8.** *mec* alevlendirmek, ateşlendirmek, kızıştırmak **9.** *mec* tırmandırmak
zêdekirî *rd* **1.** fazlalaştırılmış, çoğaltılmış, artırılmış olan **2.** artırılmış (fiyat vb. için) **3.** artımlı (pişince şiştiği için miktarı artmış gibi görünen) * **birincê zêdekirî** artımlı pirinç
zêdeman *m* **1.** fazla kalma **2.** artma, arta kalma
zêde man *l/ngh* **1.** fazla kalmak **2.** artmak, arta kalmak * **xwarin zêde ma** yemek arttı
zêdemayî *m* **1.** fazla kalmış **2.** artmış, arta kalmış olan
zêdemayîn *m* **1.** fazla kalış **2.** artış, arta kalma
zêder *rz/m* harfi tarif
zêdero *m* abartı
zêderoyî *rd/nd* abartıcı, abartmacı
zêderoyîkirin *m* abartma
zêderoyî kirin *l/gh* abartmak
zêderoyîkirî *rd* abartılı
zêderoyîtî *m* abartıcılık, abartmacılık
zêdetir *rd/h* **1.** -den fazla, daha çok * **di dewra komarê de ji bîstî zêdetir serhildan çêbûne** cumhuriyet devrinde yermiden fazla

isyan patlak vermiş 2. çoğu * **zêdetir min zevî dikola** tarlayı çoğu ben bellerdim
zêdetirbûn *m* fazlalaşma
zêdetir bûn *l/ngh* fazlalaşmak
zêdetirbûyîn *m* fazlalaşma
zêdetir fiyet *nd* baş fiyat
zêdetirîn *rd* 1. azamî, maksimum, en fazla 2. ekseri 3. *nd* tavan (bir şeyi değerlendirmede kabul edilen en yüksek seviye veya fıyat) ~ **fiyet** tavan fiyatı
zêdetirkirin *m* fazlalaştırma
zêdetir kirin *l/gh* fazlalaştırmak
zêdetî *m* 1. fazlalık, bolluk 2. fazlalık, çokluk
zêdexwarin *m* yemeği fazla kaçırma
zêde xwarin *l/gh* yemeği fazla kaçırmak * **min zêde xwarin xwariye, ez pê aciz bûm** yemeği fazla kaçırmışım, rahatsız oldum
zêdeyî *m* 1. fazlalık 2. çoğalma, artma 3. çoğalma, üreme 4. artırma, zam 5. aşırı 6. *rd* doğmuş çocuk * **zêdeyiyê we bi dê ûbav mezin bibe** çocuğunuz analı babalı büyüsün
zêdeyîtî *m* 1. fazlalık 2. çokluk 3. aşırılık
zêdî *m* üç günlüken gelinin baba evine el öpmeye gitmesi
zêf *m* sövgü, küfür ~ **kirin** sövmek, küfretmek
zêfan *m* 1. kısıntı, kısıt 2. kısıtlama
zêfandin *m* 1. kısıtlama 2. kısma, pintilik yapma
zêfandin *l/gh* 1. kısıtlamak 2. kısmak, pintilik yapmak
zêfandî *rd* kısıtlı
zêfandîbûn *m* kısıtlılık
zêfanî *m* kısıtlama
zêfankar *rd* kısıtlayıcı
zêfankarî *m* kısıtlayıcılık
zêfankirin *m* kısıtlama yapma
zêfan kirin *l/gh* kısıtlama yapmak
zêfankirî *rd* kısıtlı, kısıtlanmış olan
zêfankirîbûn *m* kısıtlılık
zêfîndar *rd* kısıtlı
zêfîndarî *m* kısıtlılık
zêfîner *rd* kısıtlayıcı
zêfînerî *m* kısıtlayıcılık
zêfkirin *m* sövme, küfretme
zêf kirin *l/gh* sövmek, küfretmek
zêha *m* harcama
zêhabûn *m* 1. harcanma 2. israf olma
zêha bûn *l/ngh* 1. harcanmak 2. israf olmak
zêhabûyîn *m* 1. harcanış 2. israf oluş
zêhakar *nd/nt* 1. harcayıcı, tüketici 2. israfçı
zêhakarî *m* 1. harcayıcılık, tüketicilik 2. israfçılık 3. ısraf
zêhaker *bnr* zêhakar
zêhakerî *bnr* zêhakarî
zêhakirin *m* 1. harcama 2. harcama, tüketme (bir şey yapmak için kullanma) 3. israf etme
zêha kirin *l/gh* 1. harcamak 2. harcamak, tüketmek (bir şey yapmak için kullanmak) * **ji bo vê avahiyê me deh ton hesin zêha kir** bu binaya on tond emir harcadık 3. israf etmek
zêhn *m* 1. zihin, entelekt 2. zihin, belek, hafıza
zêhniye *m* zihniye, entelektüalizm
zêhntûj *rd* keskin zekâlı, sivri zekâlı
zêhntûjî *m* keskin zekâlılık, sivri zekâlılık
zêkitik *zo/m* bir tür sarı arı
zêl *m* dilim ~ **jê vêxistin** (birini) haşatmek, fena benzetmek
zêlak *bnr* av û zêlak
zêlat *m* düz alan, ova
zêlî *bnr* zêlû
zêlû *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis) ~ **avêtin canê xwe** sülük vurmak
zêlûfiroş *nd* sülükçü (satan kimse)
zêmag *erd/m* güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç)
zêmak *m* nesil, kuşak
zêmar (I) *nd* yilan deliği
zêmar (II) *m* 1. ağıt, sağu 2. *wj* ağıt, eleji
zêmarbêj *nd/nt* ağıtçı, sağucu
zêmarbêjî *m* ağıtçılık, sağuculuk
zêmarxwîn *nd/nt* mersiyehan
zêmarxwînî *m* mersiyehanlık
zên *m* zihin, bellem
zêndan *m* 1. dikkat etme 2. -e bakma
zên dan *l/gh* 1. dikkat etmek 2. -e bakmak
zêndî *zo/m* haşere
zênî *ant/m* çene
zêntûj *rd* sivri zekâlı
zêr (I) *m* gözleme
zêr (II) *m* tiz teli
zêr (III) *kîm/n* 1. altın (kısaltması Au) 2. *rd* altın (altından yapılmış) 3. altın (altından yapılmış sikke) 4. *mec* altın (niteliği iyi olan, üstün nitelikte olan, değerli) * **mêrekî wekî zêr e** altın gibi adam 5. *mec* dürüst, sağlam (kimse) ~ **bidin destê zêrnasan** her şeyi işin ehline bırakın ~ **birîn** altın kesmek (çok para kazanır olamk) ~ **bû, bû paxer 1)** altın adı pul oldu, kız adı dul oldu **2)** altın adını bakır etmek ~ **di dest de dibe paxer** altın tutsa toprak olur (veya altına yapışsa elinde bakır kesilir) ~ **girtin** altın almak ~ **hûr kirin 1)** altın bozmak **2)** altın satın almak ~ **li sûkan winda nabin** iyilik yap denize at, balık bilmezse halik bilir ~ **û emanet** takı, asım takım ~ **û maret** takı ~ **û zeber kirin** bellemek ~ **û ziber1)** asım takım takı, kadınların ziynet eşyası **2)** süs püs, zinnet eşyası ~ **zane zor zane, devê tivinga mor zane** çivi çiviyi söker ~ **zingar nagire** işleyen demir pas tutmaz ~**ê eynî zêr** som altın ~**ê kildayî** altın işlemeli ~**ê sor** kızıl (altın) ~**ê xalis** saf altın ~**ê zer** som altın * **eynî zêr e** elmas gibi (çok dürüst ve değerli kimse)
zêra *g* zira, çünkü
zêran *m* 1. incinme 2. ezilme (baskıdan ötürü)
zêrandin *m* 1. acıtma, incitme 2. azap verme, eziyet etme, baskı yapmak 3. eteleme beteleme

zêrandin *l/gh* **1.** acıtmak, incitmek **2.** azap vermek, eziyet etmek, baskı yapmak **3.** etelemek betelemek
zêrandî *rd* **1.** acıtılmış, incinik, incitilmiş olan **2.** ezik, ezilmiş, eziyet görmüş olan
zêrane *h* altın gibi
zêrav *kîm/m* **1.** altın suyu **2.** yaldız **3.** *rd* yaldız (bu madde ile yapılmış süs)
zêravî *rd* yaldızlı
zêravîkirin *m* yaldızlama
zêravî kirin *l/gh* yaldızlamak
zêravîkirî *rd* yaldızlı, yaldızlanmış olan
zêravker *nd/nt* yaldızcı
zêravkerî *m* yaldızcılık
zêravşan *m* altın suyula süsleme
zêrbazin *n* altın bilezik
zêrbenî *m* altın gerdanlık
zêrcam *m* tepsi
zêrç (I) *bnr* zêç
zêrç (II) *m* sağı (kuş tersi)
zêrdirû *m* altın işlemeli elbise
zêrebom *m* iklim
zêrefşan *rd* altın saçan
zêrek *bnr* zîrek
zêrevan *nd/nt* **1.** gözcü, gözlemci, gözetleyen **2.** bekçi, nöbetçi **3.** gözcü (sınavda sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse) ~**ê xetê** hat bekçisi
zêrevangeh *m* gözetleme yeri
zêrevanî *m* gözcülük, gözlemcilik
zêrevank *tek/m* monitör
zêrfiroş *nd/nt* altıncı, altın satıcısı
zêrfiroşî *m* altıncılık, altın satıcılığı
zêrger *nd/nt* **1.** altın işleyen **2.** kuyumcu
zêrgerî *m* **1.** altın işleme **2.** kuyumculuk
zêrgo *n* altın küpe
zêrgupik *m* altın gonca
zêrhat *nd* erken olgunlaşan incir
zêrhelî *rd* altın kaplama
zêrhelîkirin *m* altın kaplama
zêrhelî kirin *l/gh* altın kaplamak
zêrhelîkirî *rd* altın kaplamalı
zêrik (I) *m* ince bulgur
zêrik (II) *bot/m* zehirli bir ot türüdür (hayvan yemi olarak kullanılır, ama kurutup ıslattıktan sonra)
zêringer *bnr* zêrînger
zêriyayî *rd* ezik
zêrî (I) *bnr* zehî
zêrî (II) *rd* altunî
zêrîn (I) *rd* **1.** altın, zerrin (altından yapılmış) * **saeta zêrîn** altın saat **2.** altın gibi (altına benzeyen), altın özeliğine sahib **3.** altunî, zerrin (altın rengi)
zêrîn (II) *m* **1.** incinme **2.** ezilme (baskı görme)
zêrîn *l/ngh* **1.** incinmek **2.** ezilmek (baskı görmek)
zêrînger (I) *bot/m* düğün çiçeği (Ranuncus)
zêrînger (II) *nd/nt* **1.** altın işleyen **2.** kuyumcu
zêrîngerî *m* **1.** altın işleme **2.** kuyumculuk
zêrînkemer *rd* altın kemerli
zêrîntac *m* alltın taç
zêrkar *nd/nt* **1.** altın işleyen **2.** kuyumcu, sarraf
zêrkarî *m* **1.** altın işleme **2.** altın kakma **3.** kuyumcu, sarraf
zêrker *nd/nt* **1.** altın işleyen **2.** kuyumcu, sarraf
zêrkerî *m* **1.** altın işleme **2.** altın kakma **3.** kuyumcu, sarraf
zêrkêş *rd* altın kaplamalı
zêrkêşî *m* altın kaplama
zêrkilkirin *m* altın kaplama
zêr kil kirin *l/bw* altın kaplamak
zêrkilkirî *rd* altın kaplamalı
zêrkirî *rd* altın kaplamaiı
zêrkişandî *rd* altın kaplamalı
zêrkoler *nd/nt* altın arayıcısı
zêrnas *nd/nt* sarsaf, altın tanıyan
zêrnîgar *rd* altın işlemeli
zêrperest *rd* altın düşkünü
zêrperestî *m* altın düşkünlüğü
zêrreşîn *rd* altın saçan
zêrtoz *m* altın tozu
zêrûbem *m* alçalıp yükselen şarkı sesi
zêrze kapıyı kilitlemeye yarayan halka
zêrzemîn *bnr* jêrzemîn
zêrzewat *m* zerzevat, sebze, göveri
zêst *m* izafe
zêstanî *bnr* zistanî
zêtûn *bnr* zeytûn
zêv *bnr* zêf
zêve *m* el öpme
zêve kirin *l/gh* el öpmeye gitmek
zêvistanî *m* doğum sonucu ölmek
zêw (I) *rd* bedîî, güzelik ölçülerine uyan, gözü gönlü okşayan, beğenilen
zêw (II) *m* **1.** zaviye (nakşebendi) **2.** yatır **3.** murat şenliği
zêwar *m* doğum yeri
zêwe *m* zaviye
zêwek *m* murat şenliğinde verilen yemek
zêwik *m* dargeçit (su , nehir gibiler için)
zêwirandin *m* terennüm etme
zêwirandin *l/gh* terennüm etmek
zêwirîn *m* terennüm edilme
zêwirîn *l/ngh* terennüm edilmek
zêwî (I) *m* inilti
zêwî (II) *zo/m* siyah, ince, uzun küçük bir böcek
zêwr *m* toyaka, gergi
zêwrdan *m* gergileme
zêwr dan *l/gh* gergilemek
zêz iriyarı, kocaman kimse
zêz *rd* iri, iri yarı, iri kıyım, iri yapılı
ziba *rd* nefıs
zibar *n* çöp (tüm çöp)
zibare *bnr* zibil û zibare
zibare (II) *sos/m* imece ~**ya hev kirin** kubaşmak (imece ile iş **yapmak)**
zibaretî *h* imece olarak

zibeq *m* dolu veya ter tanesi
ziber *bnr* zêr û ziber
zibil *m* hayvan gübresi, kemre ~ **û zibare** kemre ve çer çöp ~ **a germ** ateş gübresi ~**a heywanan** doğal gübre ~**a kîmyewî** kimyasal gübre ~**a madenî** madenî gübre ~**a sar** sığır gübresi ~**a siruştî** doğal gübre ~**a xwezayî** doğal gübre
zibildank *m* **1.** gübrelik **2.** çöplük, çöp yeri
zibilgeh *m* gübrelik (hayvan göbresinin atıldığı yer)
zibilkirin *m* gübreleme, fışkılama, kemreleme
zibil kirin *l/gh* gübrelemek, fışkılamak, kemrelemek
zibilkirî *rd* gübreli, gübrelenmiş olan
zibin *bnr* zibûn
zibûn *m* zıbın
zicaciye *m* **1.** zücaciye **2.** *rd* zücaciye
zicêf *m* pençe
zicêfkirin *m* pençeleme (ayakkabıya pençe vurma)
zicêf kirin *l/gh* pençelemek (ayakkabıya pençe vurmak)
ziç (I) *zo/m* kene, sakırga
ziç (II) *bnr* zîrç
ziç (III) *m* diklenme
ziçbûn *m* **1.** dikleşme, diken diken olma **2.** diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunma, karşı gelme, kafa tutma)
ziç bûn *l/gh* **1.** dikleşmek, diken diken olmak * **mûyê canê min ziç bûn** tüylerim dikleşti **2.** diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)
zid *rd* zıt, karşıt
zidiyet *m* zıddiyet, zıtlık, karşıtlık
zidî *m* zıtlık, karşıtlık
zidîtî *m* zıtlık, zıddiyet
zifirandin *m* şişirme, kabartma
zifirandin *l/gh* şişirmek, kabartmak
zifirandî *rd* şişik, kabarık
zifirî *rd* şişmiş, kabarmış olan * **destê kalo yê zeîfokê zifirî** ihtiyarın zayıf kabarmış elleri
zifirîn *m* şişme, kabarma, kabarış (genişleme)
zifirîn *l/ngh* şişmek, kabarmak (genişlemek) * **destê kalo yê zeîfokî û zifirî** ihtiyarın zayıf kabarmış elleri
zift *m* **1.** zapt **2.** zaptetme **3.** ele geçirme, işgal etme **4.** tutma, hâkim olma **5.** kaplama, örtme ~ **kirin 1)** zaptetmek * **malê wê zift kirine** malını zapt etmişler **2)** işgal etmek **3.** zaptetmek (zor kullanarak engellemek) * **bi zorekê gel zift kirin** halkı zor zapt ettiler **4.** kaplamak, örtmek * **giya rê zift kirine** yolları ot kaplamış * **ewran rûyê esman zift kir** bulutlar gökyüzünü örttü
ziftbûn *m* zapt edilme
zift bûn *l/ngh* zapt edilmek
ziftbûyî *rd* zapt edilmiş
ziftbûyîn *rd* zapt edilmiş
ziftî *n* zabit
ziftî *n* zabtiye
ziftkar *nd/nt* **1.** zaptedici **2.** işgalci
ziftkarî *m* **1.** zaptedicilik **2.** işgalcilik
ziftker *bnr* zeftkar
ziftkerî *bnr* zeftkarî
ziftkirin *m* **1.** zaptetme **2.** ele geçirme, işgal etme **3.** alma (bir yeri savaşla ele geçirme) **4.** kaplama, kuşatma, örtme, sarma, yayılma
zift kirin *l/gh* **1.** zaptetmek **2.** ele geçirme, işgal etmek **3.** almak (bir yeri savaşla ele geçirmek) **4.** kaplamak, kuşatmak, örtmek, sarmak, yayılmak * **giya rê zeft kirine** yolları ot kaplamış * **ewran rûyê esman zift kir** bulutlar gökyüzünü örttü
ziftkirî *rd* **1.** zapt edilmiş **2.** ele geçirilmiş **3.** kaplamış, kuşatmış, örtmüş olan
zigre *n* çakıl, küçük çakıl
zigurd *rd/nd* **1.** zügürt, yoksul **2.** züğürt, meteliksiz, çulsuz ~ **bûn** züğürt olmak ~ **man** züğürt kalmak
zigurdbûn *m* züğürtleme, zügürtleşme
zigurd bûn *l/ngh* züğürtlemek, zügürtleşmek
zigurdbûyîn *m* züğürtleyiş, zügürtleşiş
zigurdî *m* **1.** züğürtlük, yoksulluk **2.** züğürtlük, meteliksizlik, çulsuzluk
zigurdman *m* züğürt kalma, tırıllama
zigurd man *l/ngh* züğürt kalmak, tırıllamak
zigurdmayîn *m* züğürt kalış, tırıllama
zih (I) *m* **1.** zıh (giysilerin kol, yaka, etek vb. kenarlarına dikilen şerit veya kaytan) **2.** zıh (sayfa çevresine çizilen çizgi) ~ **kirin** zıhlamak
zih (II) *m* vajina, dölyolu (hayvanlar için)
ziha *m* ejderha
zihar *nd* **1.** hiç değilse, en azında **2.** olabilir, her halde
zihêker *rd* savurgan
zihêkerane *h* savurganca
zihêkerîtî *m* savurganlık ~ **kirin** savurganlık yapmak
zihîn *psî/m* zihin
zihkirin *m* zıhlama
zih kirin *l/gh* zıhlamak
zihniyet *m* zihniyet
zihnî *rd* zihinsel
zihor (I) *m* atık madde
zihor (II) bnr zixur
zihurik *bot/m* zararlı bir ot
zik *n* **1.** karın * **lingê xwe bi şid li zikê hêsp xist** ayağını hızla atın karnına vurdu **2.** karın (döl yatağı, rahim) * **min tu neh meh di zikê xwe de xweyî kir** seni dokuz ay karnımda taşıdım **3.** göbek (yağ bağlanmış şişman karın) * **zik mezin kiriye** göbek büyütmüş **4.** karın (bazı şeylerde; şiş ve içi boş bölüm) * **zikê şûşeyê** şişenin karnı **5.** *mec* karın, mide * **zikê wî birçî ye** karnı aç **6.** *mec* karın (iç, gönül, kafa, akıl) * **ez çi za-**

nim çi di zikê wê de heye ben onun karnındakini ne bileyim **7.** *mec* boğaz (yiyeceği, içeceği sağlanan kimse) **8.** *mec* boğaz (yeme içme) * **hevalê min yekî ku miriyê zikê xwe ye** arkadaşım boğazına düşkün biridir **9.** iç (kabuğu olan veya dışı kabuk durumunda bulunan yiyeceklerde kabuğun sardığı bölüm) * **zikê nên** ekmek içi **10.** iç (bir yerin merkezi, ortası, içi) * **ez ji zikê Farqînê me** ben Silvan'ın içindenim **11.** doğum, çocuk doğurma * **çend zik aniye?** kaç çocuk doğurmuş? ~ **anîn** doğurmak * **du zik aniye** iki sefer doğurmuş ~ **berdan** göbek bağlamak (veya göbek salıvermek) ~ **bi pişt ve zeliqîn** kemikleri sayılmak, aşırı derecede zayılanmak ~ **çelqandin** göbek çalkamak (veya çalkalamak) ~ **çêrandin** *argo* otlanmak (yemek yemek) ~ **dagirtin** kendini doyurmak ~ **ji ber devê (yekê) çûn** karnı ağzına varmak (veya burnunda olmak), hamile olmak ~ **ji ber kişîn** göbek bağlamak (veya göbek salıvermek) ~ **ji ber (yekî) kişîn** 1) (biri) göbek bağlamak, göbeklenmek 2) gazdan karnı şişmek ~ **lê dirandin** göbeğini çatlatmak ~ **lê dirîn** göbeği çatlamak * **heta me da fehmkirin zik li me diriya** ona anlatana kadar karnımız çatladı ~ **lê werimandin** karnını şişirmek ~ **li ber dev bûn** karnı ağzına varmak (veya burnunda olmak), hamile olmak ~ **mezin kirin** göbek büyütmek ~ **têr kirin** karın doyurmak ~ **tije kirin** karnını doyurmak **ji ~ û bejna xwe birîn** dişinden, tırnağından artırmak * **gelek mirov bi pereyên ku ji zik û bejna xwe birîne, li van guhdarî dike** bir çok insan dişinden, tırnağından arttırdığı para ile bunları dinliyor **ji ~ û piştê bûn** katıla katıla gülmek ~ **zikak e dike û nake tu namûsê nake** mide düşkünlüğünü anlatan bir deyim **~ekî têr yek birçî** aç açına **~ê (yekî) berî erdê dan** karnını deşmek **~ê (yekî) bi erdê re çûn** karnı yerde sürüklenmek **~ê biçûk** göbek altı **~ê (yekî) birçî ye** karnı aç **~ê (yekî) çêbûn** göbeklenmek, göbek bırakmak **~ê (yekî) çûn** ishal olmak **~ê (yekî) daketin** acıkmış olmak **~ê (yekê) hatin ber devê wê** karnı ağzına varmak (veya burnunda olmak) **~ê (yekî) jê têr e** (bu sözlere) karnım tok **~ê (yekî) kirin kûzînî** karnı zil çalmak **~ê (yekî) kirin qurequr** karnı zil çalmak **~ê (yekê) li ber devê wê bûn** karnı burnunda olmak **~ê yekê) li berê bûn** karnı burnunda olmak **~ê (yekî) qelaştin** karnını yarmak **~ê (yekê) şiqitîn** doğumu yaklaşmak, doğumuna birkaç gün kalmak **~ê (yekî) têr bûn** karnı doymak **~ê têr hay ji yê birçî tune** tok acın halinden anlamaz **~ê (yekî) têr e** karnı tok **~ê têran mala şêran** insan tok oldu mu, ev reisi de cömert olur **~ê (wî) têr pişta (wî) qewîn e** karnı tok sırtı pek **~ê (yekî) tije bûn** dertli olmak, dolu olmak **~ê wan têr be, bejna wan nû be** akşam ahıra sabah çayıra (hayatta yiyip içip yatmakta başka kaygıları olmayanlar için söylenir) **~ê (yekê) werimandin** karnını şişirmek **~ê wê li ber devê wê ye** karnı burnunda **~ê (wê) li berê ye** karnı burnunda **~ê xwe bel kirin** tıka basa yemek **~ê xwe dan berê** *argo* doyasıya yemek yemek **~ê xwe hilavêtin** göbek atmak (dansöz ve çengiler için) **~ê xwe ji heramiyê birandin** haram yemekten uzak durmak **(ji) ~ê xwe kêm kirin** dişten artırmak **~ê xwe repisandin** tıka basa yemek **~ê xwe şidandin** işkembesini şişirmek **~ê xwe têr kirin** karnını doyurmak, boğazını doyurmak **~ xwe tije derd û kul kirin** endine dert edinmek **~ê (yekî) yek têr dehê birçî bûn** çok çok fakir olmak **~ê zarokan tije xeberdan e devê wan nagere** söylenecek çok şey var ama dilim dönmüyor **~ê (yekî) zer kirin** (birini) usandırmak **~o çalo ambaro, dixwe naxwe înkaro** doyınak nedir bilmemek **~o têro embaro dixwe naxwe înkaro** doymak nedir bilmemek **~o têro milo şêro** karın tok ise, kollar daha bir istekle çalışır

zikak *m* sokak

zikat *bnr* zekat

zikbel *rd* iri karınlı, göbekli

zikbelik *rd* iri karınlı, göbekli

zikbendek *rd/argo* iri göbekli

zikberdan *m* göbek bağlama (veya göbek salıverme), göbeklenme

zik berdan *l/gh* göbek bağlamak (veya göbek salıvermek), göbeklenmek

zikberdayî *rd* göbekli

zikberoş *rd/argo* iri göbekli

zikbirçî *rd* **1.** abazan, karnı aç olan **2.** aç (gözü doymaz, haris) ~ **têr dibin lê çavbirçî têr nabin** aç olan doyar da aç gözlüler doymaz

zikbirçîbûn *m* karın açlığı

zikbirçîtî *m* abazanlık, karnı aç olma durumu

zikbûn *m* dik bakma

zikbûn *l/ngh* dik bakmak

zikçal *rd/argo* obur

zikçûn *m* ishal olma

zikdagirtî *rd/argo* hamile

zikdan *m* bel verme (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşma)

zik dan *l/gh* bel vermek (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşmak) * **dîwar zik daye** duvar bel vermiş

zikdanan *m* doğum yapma

zik danan *l/gh* doğum yapmak

zikdanandî *rd* doğum yapmış olan

zikdayî *rd* **1.** bel vermiş olan (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kambürlaşması durumu) **2.** kambur (yapı ve eşyada dışarı doğru bel verme, eğilme)

zikdayîn *m* bel veriş (duvar gibi dik şeyler için, dışa doğru kamburlaşma)
zikdêlik *zo/m* bir tür balık
zikê biçûk *ant/nd* karıncık
zikêş *m* **1.** karın ağrısı **2.** *bj* kolera **3.** ishal **4.** bağırsak enfeksiyonu
zikêşî *rd* **1.** koleralı **2.** ishallı
zikêşîbûn *m* ishal olma
zikêşî bûn *l/ngh* ishal olmak
zikêşîbûyîn *m* ishal oluş
zikfireh *rd* **1.** göbekli **2.** *argo* obur
zikgir *argo/rd* gururlu kaba kimse
zikgirî *m* küsme, darılma
zikgirtin *m* küsme, darılma
zik girtin *l/gh* küsmek, darılmak
zikin *rd* sinsi, kindar kimse
zikir *ol/n* zikir ~ **kirin** zikir etmek
zikirdar *rd* zikreden
zikirkirin *m* zikretme
zikir kirin *l/gh* zikretmek
zikirxane *m* zikir yapılan yer
zikkêşk *m* karın üstü sürünme
zikkêşkê *m* karın üstü sürünme
zikkêşkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
zikkişkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
zikmak *m* batın, göbek
zikmakî *rd/h* **1.** doğuştan (doğumla beraber, yaradılıştan) **2.** doğumsal * **nexweşînên dilan ên zikmakî** doğumsal kalp hastalıkları
zikmar *rd* sinsi, kinci kimse
zikmayî *bnr* zikmakî
zikmeşkî *h* yüz üstü, yüzükoyun
zikmezin *rd* göbekli, karınlı
zikmezinkirin *m* **1.** göbek büyütme, göbek bağlama, göbeklenme **2.** göbek büyütme, hamile olma
zik mezin kirin *l/bw* **1.** göbek büyütmek, göbek bağlamak, göbeklenmek **2.** göbek büyütmek, hamile olmak
ziknixî *nd* bir ailenin ilk doğan çocuğu
ziko *n* karın (çocuk dilinde)
zikopişto *m* katıla katıla gülme
zikopiştobûn *l/ngh* katıla katıla gülme, gölmekten yerlere yıkılma
zikopişto bûn *l/ngh* katıla katıla gülmek, gölmekten yerlere yıkılmak
zikopiştokirin *m* kırıp geçirme (herkesi gülmekten katılma)
zikopişto kirin *l/gh* kırıp geçirmek (herkesi gülmekten katılmak) * **bi yariyên xwe her kesî ji kenan zikopişkto dike** şakalarıyla herkesi kırıp geçiriyor
zikperest *rd/argo* midesine düşkün
zikpir *argo/rd* hamile
zikqelêş *rd* karın deşen
zikreş *rd/nt* kıskanç, günücü, hasetçi ~ **bûn** kıskanç olmak
zikreşbûn *m* hasetlenme
zikreş bûn *l/ngh* hasetlenmek
zikreşî *m* çekememezlik, çekemezlik, kıskançlık, günü, hasetlik, haset ~ **kirin** kıskançlık yapmak, kıskanmak, çekememek, haset etmek
zikreşîkirin *m* günüleme, kıskanma
zikreşî kirin *l/gh* günülemek, kıskanmak
zikreşîtî *m* kıskançlık, günücülük, hasetlik
ziktêr (I) *rd* (**r** kalın okunur) **1.** karınlı, göbekli, iri göbekli **2.** obur
ziktêr *rd* karnı tok ~**ê çavbirçî** tok evin aç kedisi
ziktêrî *m* tokluk
ziktije *rd* hamile
ziktilêlî *rd* şişkin karınlı
ziktirş *rd* obur
ziktirşî *m* oburluk
ziktorbe *rd* **1.** karınlı, göbekli **2.** obur
zikûza *m* aile
zikxilt *rd* sinsi, açık yürekli olmayan
zikxirik *m* karın üstü sürüklenme
zikzebeş *rd* iri göbekli
zikzer *rd* bıkkınlık veren kimse
zikzikandin *m* çöğdürme (ileriye doğru fışkırtma)
zikzikandin *l/gh* çöğdürmek (ileriye doğru fışkırtmak)
zikzikîn *m* çöğme
zikzikîn *l/ngh* çöğmek
zil (I) *bot/n* **1.** hasır otu, saz, kiliz, kofa (Typha) **2.** *rd* hasır, saz (bu bitkiden yapılmış olan)
zil (II) *rd* kaba, iri adam
zil (III) *rd* kaygan
zil (IV) *m* vadi, geçit
zil (V) *m* **1.** kısık bakış * **çavê xwe zil kiriye** gözlerini kısmış bakıyor **2.** *rd* dimdik (dikkatlı, ısrarlı bakış)
zil (VI) *rd* kalın, yoğun * **ava zil** kalın su
zilam 1. adam (erkek kişi) * **ev zilamê bişewqe kî ye?** bu şapkalı adam kim **2.** adam, uşak (birinin yararlandığı, kullandığı kimse) * **zilamên aliyê din pir in** karşı tarafın adamları çoktur **3.** adam (birinin sözünü dinleyen, nazını çeken kimse, kayırıcı) * **ev zilamê min e, li gotina min guhdarî dike** o benim adamımdır benim sözümü dinler **4.** adam (koca, eş, bey, er, erkek) ***zilamê min li benda min e, divê ez herim** adamım beni bekliyor, gitmem lazım ~**ê dozê** dava adamı ~**ê xerab** kötü adam
zilamok *rd/nd* adamcık,adamcağız
zilamtî *m* adamlık * **ev tiştê ku hûn dikin ne zilamtî ye** bu yaptığınız adamlık değil
zilandin *m* kaydırma
zilandin *l/gh* kaydırmak
zilek *nd* sazlık, kofalık, sazlık yer
zilf *n* zülüf
zilfet *m* bir yemek adı
zilêfdîk *bot/m* bir bitki adı

zilik (I) *m* (*l* kalın okunur) kovan
zilik (II) *m* **1.** hasır, saz, kiliz, kamışçık **2.** kürdan **3.** *mec* hiçlik, değersiz
zilikokî *rd* kamışsı
zilim *bnr* zilm
zilimzer *bot/m* bir bitki adı
zilinbo *m* kudret helvası
zilindar *bot/m* kökü halk hekimliğinde kurtlaşmış hayvan yaralarının sağaltmasında kullanılan ve acımsı bir tadı olan bir bitki
zilink *m* kâse
zilistan *m* sazlık, kofalık
zilitandin *m* sıyırma
zilitandin *l/gh* sıyırmak
zilitîn *m* sıyrılma
zilitîn *l/ngh* sıyrılmak
zilîn *m* kayma
zilîn *l/ngh* kaymak
zilîpind *zo/m* kız böceği
zilkirin *m* kaydırma
zil kirin *l/gh* kaydırmak
zilkirî *rd* kaydırılmış
zilm *m* zulüm, kıygı, acımasızlık ~ **dîtin** zulüm görmek ~ **kirin** zulmetmek ~ **û zor 1)** eza cefa 2) acı kuvvet * **zilm û zora xwe nîşan da** acı kuvvetini gösterdi ~ **û zor dîtin** zulüm görmek ~**a (yekî) erd û esman tijî kirin** zulmü çekilmez olmak ~**a gawirî** gâvur eziyeti ~**a (yekî) hatin heta qirikê** zulmü çekilmez olmak
zilmat *bnr* zulûmat
zilmdar *nd/nt* zalim
zilmdarî *m* zalimlik
zilmet *m* zifiri karanlık
zilmkar *nd/nt* zalim
zilmkarî *m* zalimlik
zilm kirin *m* zulmetme, baskı yapma
zilm kirin *l/gh* zulmetmek, baskı yapmak
zilmlêbûn *m* (biri) zulme uğrama
zilm lê bûn *l/bw* (biri) zulme uğramak
zilmlêbûyî *rd* mazlum, zulme uğramış kimse
zilmlêbûyîn *m* zulme uğrayış
zilmlêkirin *m* -e zulmetme, zulüm yapma, baskı uygulama
zilm lê kirin *l/bw* -e zulmetmek, zulüm yapmak, baskı uygulamak
zilmlêkirî *rd* mazlum, zulme uğramış kimse
zilopî *m* tulumba tatlısı
ziloq *rd* dimdik (dikkatlı, ısrarlı bakış) ~ ~ bön bön bakış
zilore *zo/m* gri renkte bir kuş türü
zilq *m* kuş gübresi, kanatlı hayvan dışkısı
zilqit *m* sızı
zilqitandin *m* **1.** sızlatma **2.** zonklatma
zilqitandin *l/gh* **1.** sızlatmak **2.** zonklatmak
zilqitandî *rd* sızlatılmış
zilqitîn *m* **1.** sızlama **2.** zonklama
zilqitîn *l/ng* **1.** sızlamak **2.** zonklama
zilqitk *zo/m* eşek arısı
zilqok *rd* bulaşkan
zilqokî *m* bulaşkanlık
zilûk *m* **1.** hasır (saz dan yapılmış yaygı) **2.** *rd* hasır (tamamı veya bir kısmı hasırdan olan) ~**a esîl** hasır yaygı
zilûke *m* kibrit çöpü
zilûkfiroş *nd/nt* hasırcı (satan kimse)
zilûkfiroşî *m* hasırcılık
zilûkker *nd/nt* hasırcı
zilûkkerî *m* hasırcılık
zilûkkirin *m* hasırlama
zilûk kirin *l/gh* hasırlamak
zilûkkirî *rd* hasırlı
zilûm *m* küçük ark
zilûmat *m* zulmet, zifiri karanlık, alaca karanlık
zilût *bnr* zelût
zilx *m* zırh
zilxit *m* zılgıt
zilyed *m* zilyet
zilyedî *m* zilyetlik
zilzilandin *m* **1.** kızdırma **2.** zarar verme, incitme
zilzilandin *l/gh* **1.** kızdırmak **2.** zarar vermek, incitmek
zilzilandî *rd* **1.** kızdırılmış **2.** zarar verilmiş, incitilmiş olan
zilzilîk *zo/m* bir kuş
zilzilîn *m* kızma (öfkelenme, sinirlenme)
zilzilîn *l/ngh* kızmak (öfkelenmek, sinirlenmek)
zimag *erd/m* güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç)
zimak (I) *bnr* zimag
zimak (II) *m* zifiri karanlık
ziman *n* **1.** dil (tat alma organı) **2.** dil (insanların düşündüklerini ve duyduklarını beldirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan) * **ez ji zimanê wê fehm nakim** ben onun dilini anlayamıyorum **3.** dil (bir çağa, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi) * **zimanê Yaşar Kemal** Yaşar kemal'ın dili **4.** dil (belli durumlara, mesleklere, konulara özgü dil) * **zimanê bijîşkiyê** tıp dili **5.** *mec* dil (düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı) * **zimanê muzîkê** müziğin dili **6.** *mzk* dil (bazı üflemeli çalgılarda titreşerek ses çıkaran kısım) **7.** dil (birçok âletin uzun, yassı ve çoğu hareketli bölümleri) * **zimanê teraziyê** terazinin dili **8.** *argo* anahtar ~ **bi dora lêvê nexistin** gıkı çıkmamak * **mêrik ew çend pê de qîriya bariye ziman bi dora lêvê nexist** adam o kadar ona bağırıp çağırdı gıkı çıkmadı ~ **bi qûnê ve kirin** *argo* ağzının payını vermek ~ **bigû** dili uzun (inciti sözler söyleyen) ~ **di hîfzê de bûn** diline pek (veya sahil) olmak ~ **direjî (...) kirin** -e lâf atmak (sözle sataşmak) * **zimandirêjî jinan dikin** kadınlara lâf atıyorlar ~ **hem dost**

e **hem neyar e** dil hem dosttur hem de düşman ~ **jê re kin e** (birine karşı) boynu eğri ~ **ji dev kişandin** başkalarını konuşamaz hale getirmek ~ **ji dev de kişîn** dili bir karış dışarı çıkmak (veya sarkmak) ~ **kilîta dilan e** dil kalbin anahtarıdır ~ **kirin 1)** lâf yapmak **2)** birine karşı dilini uzatmak ~ **lê aliqîn** dili takılmak ~ **lê qut kirin 1)** (birinin) dilini kesmek **2)** (birinin) konuşmasını engellemek ~ **li ber hev şidandin** (birbirine karşı) lâfı eveleyip gevelemek ~ **li dora lêvê nexistin** gıkını çıkarmamak, cevap veremez olmak ~ **ne kaş e ne kendal e** dilin kemiği yok ~ **neqelibîn** dil sürçmesi * **zimanê min neqelibî, hûn li min megirin** dilim sürçtü kusurumu bağışlayınız ~ **pê re hişk bûn** ağzı kurumak (bir konuyu çok söylemek sebebiyle ondan bıkmak) ~ **rihet e** dile kolay (anlatması kolay ama yapılması veya katlanması çok güç) ~ **sor e, pêşiyê ne gelî ye ne zihor e** dilin kemiği yok ~ **wekî lastîk e li her alî digere** dilin kemiği yok **~ekî dirêj di dev de ye** dili kılıçtan keskin **~ekî lihû** (an jî **hilû) di devê (yekî) de bûn 1)** tatlı dilli olmak **2)** ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak **~ekî pîs di devê (yekî) de bûn 1)** ağzı bozuk olmak **2)** dili kılıçtan keskin olmak **~ekî pîs di devê (yekî) de ye 1)** ağzı bozuk **2)** dili kılıçtan keskin **~ekî xweş di devê (yekî) de bûn** ağız kullanmak **~ê argo** argo dili **~ê Arî** Arî dili **~ê axaftinê (peyiftinê** an jî **xeberdanê)** konuşma dili **~ê bav û kalan** (an jî **bavkalan)** ana dili **~ê (yekî) ber bi zimanekî din ve çûn** dili (başka bir dile) çalmak **~ê (yekî) bi qasî terikê kerê dirêj bûn** *argo* kürek kadar (veya papuç kadar) dili olmak **~ê biçûk** *ant/nd* küçük dil ~ê biqertaf *rz* ekli diller ~ê birî seriyê seqirî dili pek olanın başı rahattır **~ê (yekî) biteql e** dili tutuk (serbestçe, kolayca konuşamayan) **~ê (yekî) biweşe! 1)** dili ensesinden çekilsin! **2)** ağzından yel alsın **~ê çêkirî** yapay dil **~ê çivîkan** (an jî **çivîkê)** kuş dili **~ê çûçikan** *nd* kuş dili **~ê çûçikê** *bo* yenilen bir bitki **~ê dayikê (dê** an jî **maderî)** ana dili * **zimanê me yê dayikê Kurdî ye** ana dilimiz Kürtçedir **~ê devkî** konuşma dili **~ê (yekî) di hîfza (yekî) de bûn** diline sağlam olmak, ketum olmak **~ê (yekî) di hîfza (wî) de ye** ağzı pek (veya ağzı sıkı), sıkı ağızlı **~ê dirêj bela serê xweyê xwe ye** dili uzun olanın başı dertten kurtulmaz, anlamında bir deyim **~ê (yekî) dirêj bûn 1)** dili uzamak **2)** papuç kadar dili olmak * **zimanê wê pir dirêj e** papuç kadar dili var **~ê dirêj darkolkê serê xweyê xwe ye** bülbülün çektiği dili belâsı **~ê dirêj edûyê (bela) serî ye** dili uzun olanın başı dertten kurtulmaz, anlamında bir deyim **(ji) ~ê (yekî) fehm kirin** (an jî **têgihîştin)** dilinden anlamak **~ê gel** *rz* halk dili ~ê gelêrî halk dili **~ê (yekî) gerîn** dili dönmek **~ê (yekî) giran bûn 1)** dili ağırlaşmak **2)** dili dolaşmak (korku, heyecan, hastalık, utangaçlık, sarhoşluk vb. gibi sebeplerle ne söyleyeceğini şaşırmak) * **ji ber araqê zimanê wî giran bû** içkiden dolayı dili dolaşmaya başladı **~ê (yekî) girtî ye** ağzı pek (veya ağzı sıkı) **~ê hal** hal dili **~ê (yekî) hatin girtin** dili tutulmak (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak) **~ê helbestê** şiir dili **~ê hevgirtî** standart dil **~ê hevpar** (an jî **muşterek)** müşterek dil, ortak dil **~ê (yekî) heye bihostek** (birinde) dil bir karış **~ê (yekî) heye heft helebî** dili papuç kadar, dili bir karış **~ê (yekî) hişk bibe!** dili kurusun! **~ê (yekî) hişk nebûn** çenesi güçlü olmak **~ê (yekî) hînî (tiştekî) bûn** dili alışmak (bir sözü çok kullanmaktan dolayı o söze alışmak) **~ê (yekî) jê hatin stendin** konuşma yeteneğini kaybetmek **~ê (yekî) kin bûn** kabahatlı (veya suçlu) olmak (bu durumundan dolayı birine karşı konuşamaz olmak) **~ê (yekî) kin e** kabahatlı (veya suçlu) olma (bu durumundan dolayı birine karşı konuşamaz olma) **~ê (yekî) kirin xuldexuld** dili tutulmak, konuşamaz olmak **~ê (yekî) kirê xwestin** ağzına (veya diline) kira istemek **~ê kirkirokê** *ant* gırtlak kapağı **~ê (yekî) kişandin** susturup ağzının payını vermek **~ê (yekî) kurt e** kabahatlı (veya suçlu) olma (bu durumundan dolayı birine karşı konuşamaz olma) **~ê (yekî) lal bûn** dili tutulmak (herhangi bir sebepten dolayı konuşamaz olmak) **~ê (yekî) lê qelibîn** dili alışmak (bir sözü çok kullanmaktan dolayı o söze alışmak) **~ê (yekî) lê vebûn** dili açılmak (herhangi bir sebeple konuşamayan bir kimse konuşmaya başlamak) **~ê (yekî) li hev gerîn** dili birbirine dolanmak, dili tutulmak, konuşamaz olmak **~ê (yekî) li paş hev ketin** kekelemek **~ê mirov dibe emelê (bela) serê mirov** bülbülün çektiği dili belâsı **~ê (yekî) ne di hîfza (yekî) de bûn** dili durmamak, ağzında bakla ıslanmamak (söylenmeyecek şeyleri söylemek) **~ê (yekî) ne di hifza (yekî) de ye** ağzı gevşek **~ê (yekî) ne hevalê (yekî) bûn 1)** ağzı gevşek olmak **2)** boşboğaz olmak **(ji) ~ê (yekî) nefilitîn** (an jî **xelas nebûn)** dilinden kurtulamamak **~ê (yekî) negerîn** dili dönmemek, ağız dil vermemek **~ê (yekî) nesekinîn 1)** dili durmamak (sürekli konuşmak) **2)** gevezelik etmek **~ê nivîskî** yazı dili **~ê pelte û lalome** peltek dil **~ê pexşanê** nesir dili **~ê (yekî) pê nesekinîn** boşboğazlık etmek **~ê pêtî** sade ve arı dil **~ê pêvekî** bitişken dil **~ê sor e, hestî tê de nîn e** dilin kemiği yok **~ê sor e, pêşî ne gelî ye ne zihor e** dilin kemiği yok **~ê sorik e** dilin kemiği

yok ~ê **sorsorkê** (an jî **kirkirokê**) *ant* gırtlak kapağı ~ê **şîrîn** tatlı dil, gönül alıcı söz ~ê **şîrîn ji xelkê re, pariyê şîrîn ji xwexwetiyê re** tatlı dil herzaman el alem için, tatlı lokma da yakınlara olmalı, anlamında bir deyim ~ê **taybet** özel dil ~ê **tewangbar** bükünlü dil ~ê **têr tim birçî ye** tok dil herzaman açtır ~ê **(yekî) weşîn** çenesini bağlamak (bir kimsenin ölümünü istemek) ~ ê **xelkê** *rz* halk dili ~ê **(yekî) xerabe ye** dili bozuk ~ê **xesiyê** *bot* atlas çiçeği, kaktüs, kaynana dili (Cactus) ~ê **xwe bi hişkeve nekirin** konuşmaması gerektiği halde konuşmak ~ê **xwe birîn** dilini kesmek (veya kesip oturmak) ~ê **xwe di hîfza xwe de girtin** ağzını sıkı (veya pek) tutmak ~ê **xwe girtin** ağzını sıkı (veya pek) tutmak **(bi)** ~ê **xwe hatin girtin** diliyle tutulmak (veya yakalanmak) ~ê **xwe jê bike** kapa çeneni ~ê **xwe jê kirin cihê xwe çêkirin** dilini kesmek (veya kesip oturmak) **(bi)** ~ê **xwe karîn** (an jî **nekarîn**) dilini tutmak (veya tutamamak) **(bi)** ~ê **xwe (yek) kuştin** diliyle sokmak ~ê **xwe ragirtin** (an jî **ranegirtin**) dilini tutmak (veya tutamamak) **(ji)** ~ê **xwe re saxlem bûn 1)** diline sağlam olmak (saklanacak konuları açığa vurmamak) **2)** diline sağlam olmak (kötü söz söylemekten kaçınmak) **(bi)** ~ê **xwe sûcê xwe dan dest** diliyle tutulmak (veya yakalanmak) **(bi)** ~ê **xwe şihitîn** sürç ü lisan etmek **(bi)** ~ê **xweş bi dora (yekî) ketin** alttan (veya aşağıdan) almak ~ê **(yekî) xweş bûn** ağız kullanmak ~ê **yekgirtî** (an jî **hevgirtî**) standart dil ~ê **yekkîte** tek heceli dil ~ê **zarokan** çocuk dili ~ê **(yekî) zêr e** sır küpü ~ên **Germenîk** Germenik diller ~ên **Îranî** İranî diller ~ên **Îskandînav** İskandinav dilleri (Germen dillerinin kuzey kolundaki dillere verilen ad ~ên **Latînî Latin** dilleri ~ên **Semîtik** Semitik diller ~ên **Slavîk** Slav dilleri ~ên **lêzim** (an jî **xêzan**) *rz* akraba diller ~o **leqo seriyo teqo** dili pek olmayanın başı rahat olmaz ~o kurto, sero vehesawo diline sahip olanın başı ağrımaz

zimanazîn *m* dilbilgisi, gramer ~**ya hevberkî** (an jî **berawirdî**) karşılaştırmalı dil bilgisi

zimanazîne *bnr* zimanazîn

zimanbaz *nd/nt* lafazan

zimanbazî *m* lafazanlık

zimanbazîkirin *m* lafazanlık yapma

zimanbazîkirin *l/gh* lafazanlık yapmak

zimanbigû *rd* ağzı bozuk

zimanbigûtî *m* ağzı bozuk olma

zimançepel *nd/nt* ağzı bozuk, yanşak, kayış dili, dili uzun, dili zifır (inciti sözler söyleyen)

zimançepelî *m* ağzı bozukluk, yanşaklık

zimançepelîkirin *m* yanşama

zimançepelî kirin *l/gh* yanşamak

zimandar *rd* dilli

zimandin *m* inletme, inildetme

zimandin *l/gh* inletmek, inildetmek

zimandirêj *rd/nt* **1.** dili uzun (saygısızca karşılık veren kimse) **2.** dili uzun (inciti sözler söyleyen) ~ **bûn** kürek kadar (veya papuç kadar) dili olmak

zimandirêjbûn *m* **1.** dili uzama **2.** kürek kadar (veya papuç kadar) dili olma **3.** ağzı lâf (veya lâkırdı) yapma

zimandirêj bûn *l/ngh* **1.** dili uzamak **2.** kürek kadar (veya papuç kadar) dili olmak **3.** ağzı lâf (veya lâkırdı) yapmak

zimandirêjî *m* dil uzatma, sataşma

zimandirêjîkirin *m* dil uzatma, sataşma

zimandirêjî kirin *l/ngh* dil uzatmak, sataşmak

zimanê biçûk *ant/nd* küçük dil

zimanê biqertaf *rz/nd* ekli diller

zimanê çivîkan *nd* kuş dili

zimanê çivîkê *nd* kuş dili

zimanê çûçikan *nd* kuş dili

zimanê çûçikê *bot/m* yenilen bir bitki

zimanê fermî *nd* resmî dil

zimanê ga *bot/nd* hodan

zimanê make *nd* ana dil

zimanê resmî *nd* resmî dil

zimanê seg *bot/nd* köpek dili

zimanê xesiyê *bot/nd* atlas çiçeği, kaktüs, kaynana dili (Cactus)

zimanfelîte *rd* gevşek ağızlı, boşboğaz

zimanfelîtetî *m* gevşek ağızlılık, boşboğazlık

zimanfilitî *rd* **1.** gevşek ağızlı, boşboğaz **2.** ağzı bozuk

zimanfilitîbûn *m* **1.** gevşek ağızlılık, boşboğazlık **2.** ağzı bozuk olma

zimanfiltandî *rd* ağzı bozuk

zimanfiltandîbûn *m* ağzı bozuk olma

zimanfis *rd* dil özürlüsü (kekeme gibi)

zimangez *rd* keskin (etkileyici)

zimangiran *rd* dili tutuk, kekeme

zimangiranî *m* dil tutukluğu, kekemelik ~ **lê ketin** dilini (veya dillerini) yutmak

zimangiranîbûn *m* kekemeleşme

zimangiranî bûn *l/ngh* kekemeleşmek

zimanhez *nd/rd* dilsever

zimanhezî *m* dilseverlik

zimanhilî *rd* tatlı dilli

zimanik *ant/* dilcik

zimanî *rd* dilsel

zimankin *rd* (birine karşı) boynu eğri

zimankinbûn *m* (birine karşı) boynu eğri olma

zimankin bûn *l/ngh* (birine karşı) boynu eğri olmak

zimankinî *m* (birine karşı) boynu eğri olma

zimankuj *rd* **1.** dili katleden, kötü kullanan **2.** dilin kaybolmasına sebep olan, dili ortadan kaldıran * **polîtîkayên zimankuj** dili ortadan kaldıran politikalar

zimankujî *m* dil kırımı

zimankurt *rd* diline pek, boşboğaz olmayan ~

temendirêj in gereksiz yere konuşmayan, dedikodu yapmayan kimse rahattır
zimankurtî *m* diline pek olma
zimanlihû *nd/nt* ağız kavafı, perdahçı (birimi asılsız sözlerle kandıran kimse)
zimanlihûtî *m* perdahçılık
zimannas *nd/nt* dil bilimci, dilci
zimannasiyî *rd* dil bilimsel
zimannasî *m* 1. dil bilimi, lengüistik 2. dilbilimcilik ~**ya diyakronîk** *rz* art zamanlı dil bilimi
zimannasîtî *m* dil bilimcilik, dilcilik
zimanok (I) *zo/m* çoban aldatan kuşu
zimanok (II) *ant/m* 1. dilcik, küçük dil 2. kilit dili, kilit dilciği 3. kurbağacık (pencere kanıdının alt kısmına vurulan tutacak) 4. kama (marangozlukta) 5. horoz (silâhta)
zimanoka kilîtê *m* pericik, kilit dili
zimanperwer *nd/rd* dilsever
zimanperwerî *m* dilseverlik
zimanpîs *nd/nt* ağzı bozuk kimse, kayış dili, küfürbaz
zimanpîsî *m* ağız bozukluğu,küfürbazlık
zimanqend *rd* tatlı dilli
zimanreq *rd* sivri dilli, patavatsız
zimanreqî *m* sivri dillilik, patavatsızlık
zimanreş *nd/nt* 1. ağzı bozuk, küfürbaz 2. iftiracı kimse
zimanreşî *m* 1. ağzı bozuk olma, küfürbazlık 2. iftiracılık
zimanşayik *rd* lafazan
zimanşikestî *rd* konuşamaz durumda olan
zimanşîrîn *rd* tatlı dilli (veya sözlü) ~ **e lê ne ji dil e** gülerken ısırır
zimanşîrînî *m* tatlı dillilik (veya sözlülük)
zimanşît *rd* lafazan
zimantal *rd* ağzı bozuk
zimantalî *m* ağzı bozuk olma
zimantûj *rd* sivri dilli, keskin dilli
zimantûjî *m* sivri dillilik, keskin dillilik
zimanxûng *bot/m* dil kanatan, yapışkan otu
zimanxweş *rd* 1. tatlı dilli 2. zarif (hoşa giden bir biçimde konuşan)
zimanxweşî *m* 1. tatlı dillilik 2. zariflik (hoşa giden bir biçimde konuşma)
zimanxwînk *bot/m* dil kanatan, yapışkan otu
zimanzan *nd/nt* 1. dil bilimci, dilci 2. *mec* lafazan
zimanzanist *m* dil bilim
zimanzanî *m* 1. dil bilimi, lengüistik 2. dilmilimcilik 3. *mec* lafazanlık ~ **kirin** lafazanlık yapmak ~**ya hevberkî** (an jî **berawirdî**) karşılaştırmalı dil bilimi
zimanzanîn *m* dil bilim
zimanzanîtî *m* dil bilimcilik, dilcilik
zimanzelal *rd* dili sade ve anlaşılır olan
zimanzêde *rd* dili uzun
zimanzêr *rd* ağzı kilitli, ağzı kenetli (sır saklayan kimse)
zimar *bnr* sayî
zimara *m* cehennemdeki en derin yer
zimba *m* zimba, delecek ~ **kirin** zımbalamak
zimbadar *rd* zımbalı
zimbakirin *m* zımbalama
zimba kirin *l/gh* zımbalamak
zimbakirî *rd* zımbalı, zımba ile delinmiş olan
zimbe *bnr* zımba
zimbelîş *bnr* nazbalîfk
zimbiloq *m* 1. bumbar (büyük ve küçük baş hayvanların kalın bağırsağı) 2. bumbar (bu bağırsağa kiyma, ciğer pirinç veya bulgur doldurularak yapılan yemek)
zime *erd/m* güzey (az güneş alan, gülgeli kuzey yamaç)
zimet *m* zimmet
zimezim zın zıng
zimêl *bnr* simêl
zimhêr *m* 1. zahire, kışlık gıda ve erzak (un ve bulgurluk zahire) 2. buğday * **hêrana zimhêr** buğday ütümü 3. ekin 4. bütçe
zimistan *bnr* zivistan
zimîn *m* 1. inildeme, inildeyiş, inleme, inleyiş (gür, oğultulu, yankılı ses çıkarma) 2. uğuldama (beyinde, kulakta uğultu olmak gibi) 3. zonklama 4. diş sızlama
zimîn *l/ngh* 1. inildemek, inlemek (gür, oğultulu, yankılı ses çıkarmak) 2. uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak gibi) 3. zonklamak 4. diş sızlamak ~ **ketin (cihekî)** zonklanmak
zimînî *m* 1. inilti 2. uğultu ~ **jê çûn** uğuldamak ~ **jê hatin** uğuldamak ~ **kirin** uğuldamak
zimînî jê çûn *l/bw* inildemek, inlemek
zimînî kirin *l/gh* uğuldamak (beyinde, kulakta uğultu olmak)
zimnî *rd* 1. zımnî 2. *mant* içerik
zimpere *m* zımpara
zimperekirin *m* zımparalama
zimpere kirin *rd* zımparalamak
zimperekirî *m* zımparalı, zımparalanmış olan
zimrûd *n* 1. zümrüt (süs taşı için) 2. *rd* zümrüt (bu taştan yapılmış olan) 3. *rd* zümrüt (zümrüt rengginden, yeşil)
zimrûdî *rd* zümrüdî
zimtan *bnr* zivistan
zimûn *bnr* ezmûn
zimzik *m* yumruk
zimzim *m* her ayağa iki kere basıp sekme yürüyüşü
zimzimandin *m* uguldatma
zimzimandin *l/gh* uguldatmak
zimzime *m* uğultu
zimzimîn *m* uğuldama
zimzimîn *l/ngh* uğuldamak
zimzimkî *m* sekmeli ve hata yapışta tekme cezalı bir çocuk oyunu
zinaqî *rd* tıknefes
zinaqîbûn *m* tıknefes olma

zinaqîbûn *l/ngh* tıknefes olmak
zinaqîkirin *m* tıknefes etme
zinaqî kirin *l/gh* tıknefes etmek
zinar *n* kaya
zinarîn *bot/m* bir tür kaya çiçeği
zinav *m* küçük pınar
zinc (I) *bot/m* iğde
zinc (II) *m* **1.** kümes **2.** üstü kapalı ağıl
zincar *m* bakır çalığı ~ **lê ketin** bakır çalığı kapmak
zincarî *rd* çalgın (uzun zaman bakır bir kapta kalan, tadı bozulmuş yemek)
zincarîbûn *m* bakır çalma
zincarî bûn *l/ngh* bakır çalmak (bakır kaptaki yemek bakır tuzları ile zehirli duruma gelmek)
zincarîbûyî *rd* bakır çalma olmuş olan
zincarîbûyîn *m* bakır çalma
zincarok *rd* çalgın
zincarokî *rd* çalgınca
zincik *m* sıpa çiftesi veya tekmesi
zincîr *m* **1.** zincir (birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ) **2.** zincir (hükümlülerin eline, ayağına vurulan demir bağ, pranga) ~ **kirin** zincirlemek **(yek)** ~ **kirin** (birini) zincire vurmak, zincir (birine) vurmak **(bi)** ~ **zincîrê (yek) girê dan** (birini) demire bağlamak **~a patînajê** patinaj zinciri
zincîrane *h* zincirleme
zincîrbend *rd* zincire vurulmuş, bağlanmış olan
zincîre *m* **1.** dizi, seri (herhangi bir bakımdan bir bütünü oluşturan şeylerin tümü) **2.** silsile, zincirleme, müteselsil **3.** dizi (yazı, tv, sinema vb. için)
zincîreçiya *erd/n* sıra dağ, dağ silsilesi
zincîrefîlm *m* dizi film
zincîrekirin *m* dizileme
zincîre kirin *l/gh* dizilemek
zincîrekirî *rd* dizilenmiş
zincîrenivîsar *m* dizi yazı
zincîrenivîs *m* yazı dizisi
zincîrkirin *m* zincirleme, demirleme
zincîr kirin *l/gh* zincirlemek, demirlemek
zincîrkirî *rd* zincirli, zincire vurulmuş, zencirlenmiş (kimse)
zincîrkî *h* zincirleme, müteselsil
zinç *m* kulübe
zinçîr *bnr* zincîr
zindar *bnr* zinar
zinde *bnr* zînde
zindegan *m* işkence yapma
zindegan kirin *l/gh* işkence yapmak
zindik *bnr* zîtik
zindî *rd* **1.** diri, canlı, sağ, (yaşayan, berhayat (yaşamakta olan, hayatta olan) **2.** canlı * **weşana zindî** canlı yayın
zindîbax *n* hayvanat bahçesi
zindî kirin *l/gh* canlandırmak * **têkiliyên xwe zindî kirin** ilişkilerini canlandırdılar
zindîkuj *rd* yaşayanı öldüren kimse
zindîlok *m* köken, menşe
zindîq *rd* zındık, sapkın
zindîqî *m* zındıklık, sapkınlık
zindîqîbûn *m* zındıklaşma, sapkınlaşma
zindîqî bûn *l/ngh* zındıklaşmak, sapkınlaşmak
zindîqîtî *m* zındıklık, sapkınlık
zindîtî *m* dirilik, canlılık
zindîzanîn *m* dirim bilim, biyoloji
zine *m* üstü örtülü küçük hayvan baranağı
zinê *m* zina ~ **kirin** zina etmek
zinêkar *m* zina yapan
zing *h* **1.** zınk, zıngadak **2.** *m* tın, tınlama sesi **3.** tıngır **4.** rap * **erebe got zing û li ber min sekinî** araba rap diye önümde durdu
zingandin *m* **1.** zangırdatma, zingırdatma**2.** tangırdatma **3.** çıngırdatma
zingandin *l/gh* **1.** zangırdatmak, zingırdatmak **2.** tangırdatmak **3.** çıngırdatmak
zingandî *rd* **1.** zangırdatmış, zingırdatmış **2.** tangırdatmış **3.** çıngırdatmış
zingar *bnr* zengar
zingar girtin *bnr* zengar girtin
zingarî *bnr* zengarî
zingezing *h* **1.** zangır zangır **2.** zıngıl zıngıl, zıngır zıngır **3.** tangır tangır, tıngır tıngır **4.** çıngır çıngır * **zingezing ji dengê wê diçe** sesi çıngır çıngır ötüyor **4.** *m* zımbırtı ~ **jê anîn 1)** zangırdatmak, zıngırdatmak **2)** çıngır çıngır inletmek ~ **jê çûn 1)** zangır zangır ötmek **2)** çıngır çıngır ötmek ~ **jê hatin 1)** zangır zangır ötmek **2)** çıngır çıngır ötmek ~ **kirin** zangırdamak, zıngıldamak, zıngırdamak
zingezing jê anîn *l/bw* zangırdatmak
zingezingkirin *m* **1.** zangırdama, zıngıldama, zıngırdama **2.** çıngırdama
zingezing kirin *l/gh* **1.** zangırdamak, zıngıldamak, zıngırdamak **2.** çıngırdamak
zingil *bnr* zengil (II)
zingilandin *m* gebertme, zıbartma (hayvanlar için)
zingilandin *l/gh* gebertmek, zıbartmak (hayvanlar için)
zingilîn *m* geberme, zıbarma (hayvanlar için)
zingilîn *l/ngh* gebermek, zıbarmak (hayvanlar için) * **kûçik zingiliye** it gebermiş
zingirandin *bnr* zengilandin
zingirîn *bnr* zengilîn
zingîn *m* **1.** zangırdama **2.** tangırdama, tıngırdama, tınlama **3.** çıngırdama ~ **jê çûn 1)** zangırdamak **2)** tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak **3)** çıngırdamak **4)** mec zetonu düşmek
zingîn *l/ngh* **1.** zangırdamak **2.** tangırdamak, tıngırdamak, tınlamak **3.** çıngırdamak
zingînî *m* **1.** zangırtı, zıngırtı **2.** tangırtı, tıngırtı **3.** çıngırtı ~ **jê anîn 1)** zangırdatmak, zıngırdatmak **2)** tıngırdatmak **3)** çıngırdatmak ~ **jê birin 1)** zangırdatmak, zıngırdatmak **2)**

tıngırdatmak 3) çıngırdatmak ~ **jê hatin 1)** zangırdamak, zıngırdamak **2)** tıngırdamak **3)** çıngırdamak ~ **kirin 1)** zıgırdamak, zıngıldamak **2)** tıngırdatmak **3)** çıngırdatmak
zingînî jê hatin *l/bw* **1.** zangırdatmak, zıngırdatmak **2.** tıngırdamak **3.** çıngırdatmak
zingînîkirin *m* **1.** zangırdama, zıngırdama, zıngıldama **2.** tıngırdama **3.** çıngırdama
zingînî kirin *l/gh* **1.** zangırdamak, zıngırdamak, zıngıldamak **2.** tıngırdamak **3.** çıngırdamak
zingzingandin *m* zangırdatma, zıngırdatma, zıngıldatma
zingzingandin *l/gh* zangırdatmak, zıngırdatmak, zıngıldatmak
zingzingîn *m* zangırdama, zıngırdama, zıngıldama
zingzingîn *l/ngh* zangırdamak, zıngırdamak, zıngıldamak
zinhar *h* zinhar, sakın
zintar *m* bir tür bağırsak hastalığı
zintarî *m* dizanteri
zintilî *rd* beti benzi soluk kimse
zintot *rd* **1.** iri **2.** iri yarı kimse **3.** iri yazı
zinya *m* zina ~ **kirin** zina etmek
zinzilandin *m* hâlden düşürme, hâlsiz düşürme
zinzilandin *l/gh* hâlden düşürmek, hâlsiz düşürmek
zinzilîn *m* hâlden düşme, hâlsiz düşme
zinzilîn *l/ngh* hâlden düşmek, hâlsiz düşmek
zipik *m* buğu ~ **dan** buğu tutmak * **cam zipik daye** cam buğu tutmuş ~ **tê de avêtin** terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak) **zipikê avê di cêr de avêtine** testi terlemiş ~ **tê re avêtin** buğulandırmak * **ew çend zelal e ku, zipik di piyaleyê de neavête mirov pê dernedixist ku av tê de heye** o kadar duru ki bardağı buğulandırmasa içinde su olup olmadığı anlaşılmayacak ~ ~ domur domur (boncuk iriliğinde) * **zipik zipik xwêdanê tê de avêtiye** domur domur terlemiş ~**ê xwêdanê di eniya (yekî) de avêtin** ecel teri dökmek ~**ê xwêdanê tê de avêtin** ter boşanmak
zipikdan *m* **1.** buğumlaşma **2.** terleme
zipik dan *l/gh* **1.** buğumlaşmak * **ava di qedehê de tev zipik daye** bardaktaki su buğulaştı **2.** terlemek (içindeki suyu ter biçiminde sızdırmak)
zipikdayî *rd* **1.** buğulu, buğulaşmış olan * **cama zipikdayî** buğulu cam **2.** terli
zipikdayîn *m* **1.** buğumlaşış **2.** terleyiş (içindeki suyu ter biçiminde sızdırma)
zipikgirtin *m* buğulanma
zipik girtin *l/gh* buğulanmak * **camên qehweyê zipik girtibûn û derve nedihate xuyakirin** kahvenin camları buğulanmış, dışarısı görünmüyordu
zipikgirtî *rd* buğulu, buğulanmış olan
zipilî *rd* beyazımsı
zipîziwa *rd* kupkuru
zipîzelal *rd* dupduru
zipîzer *rd* sapsarı
ziptî *bnr* zeptî
zipzelal *rd* dupduru
zipzelût *rd* damdazlak
zipzer *rd* sapsarı ~ **bûn** sapsarı kesilmek (veya olmak)
zipzindî *rd* dipdiri, capcanlı
zipzirav *rd* ipince
zipziwa *rd* kupkuru ~ **bûn** kupkuru olmak ~ **kirin** kupkuru etmek ~ **man** kupkuru kalmak
ziq (I) *nd* hapt ~ kirin hapt etmek
ziq (II) *rd* dik (bakış için; sert) **(yek)** ~ **bûn** (birinde) hoşafın yağı kesilmek ~ **bûn lê nihêrtin** (birine veya bir şeye) dik dik bakmak **(yek)** ~ **kirin** söyleyecek söz, verecek karşılık veya yapacak bir şey bulamayacak duruma düşürmek
ziqaq *m* sokak
ziqawle *zo/m* yağmur kuşu (Charadrius fluvialis)
ziqbûn *m* çivilenme
ziq bûn *l/ngh* çivilenmek * **çavê wê ziq bûbûn li derî dinêhertin** gözleri kapıya çivilenmişti
ziqil *m* kireç
ziqim *m* zıkkım (zehir, ağı) ~ **e** kötü
ziqimandin *m* zıkkımlatma
ziqimandin *l/gh* zıkkımlatmak
ziqimîn *m* zıkkımlanma
ziqimîn *l/ngh* zıkımlanmak
ziqitandin *bnr* zilqitandin
ziqitîn *bnr* zilqitîn
ziqkirin *m* hapt etmek, ağzının payını verme, susturma, cevap veremez duruma getirme
ziq kirin *l/gh* hapt etmek, ağzının payını vermek, susturmak, cevap veremez duruma getirmek
ziqnebût *m* zıkkım (içki, sigara gibi zararlı şeylerin etkisini belirtmek için) * **vê ziqnebûtê venexwe** bu zıkkımı içme
ziqtandin *m* bizleme
ziqtandin *l/gh* bizlemek
ziqûm *bot/m* zakkum (Nerium oleander)
ziqûzir *bnr* zirnazîq
ziqziqandin *m* celallendirme
ziqziqandin *l/gh* celallendirmek
ziqziqîn *m* celallenme
ziqziqîn *l/ngh* celallenmek
zir- *rz/m* üvey, sahte, takma anlamlarını veren bir önek * *zir*bav üvey baba * *zir*dest takma el
zir (I) *m* tav (tarla, toprak için) * **bexçe hatiye zirê** bahçe tava gelmiş
zir (II) *m* zırlama, anırma, anırış * **zira kerê** eşeğin zırlaması
zir (III) *rd* **1.** sert * **hewayeke zir** sert bir hava * **porê zir** sert saç **2.** sert (hırçın, öfkeli, hiddetli)

zir (IV) *rd* 1. üvey 2. melez 3. piç (bir şeyin küçüğü aslına benzemeyeni) 4. *bot* yabanî, yabanıl (bitkiler için) 5. sahte, takma * **zir-diran** takma diş ~ **serxweş** kör kötük
zir (V) *m* zırh
ziraet *n* ziraat, tarım ~**ê bejî** kuru tarım
ziraf *n* ince bağırsak
ziraî *rd* ziraî, tarımsal
zirandin *m* 1. anırtma 2. zırlatma
zirandin *l/gh* 1. anırtmak 2. zırlatmak
ziraq *bnr* zeraq
zirar *bnr* zerar
zirarok *bnr* zerarok
zirav (I) *rd* 1. ince (kendi cinsinde olanlara göre dar ve uzun olan, kalınlığı az olan, silindirik şeyler için) * **minareya zirav** ince minare * **şiva zirav** nice değnek * **benê zirav** ince iplik 2. ince (ses için, tiz, pes karşıtı) * **dengê zirav** ince ses 3. ince, yağsız ~ ~ (ses için) inceden inceden
zirav (II) *ant/n* (*z* ve *r* kalın okunur) 1. öd, safra 2. *mec* cesaret, yürek, yüreklilik (herhangi bir şeyden çekinmeme, korkmama) * **ew zirav pê re tune** onda o yürek yok ~ **dan (yekî)** (birine) yürek vermek, yüreklendirmek ~ **di nava (yekî) de neman** ödü kopmak ~ **divê** yürek ister ~ **lê bizdandin** ödünü koparmak ~ **nekirin lê nihêrtin** yüzüne bakamaz olmak (korkudan) ~ **pê ve neman** ödü bokuna karışmak ~**ê (yekî) anîn ber devê (wî)** yüreğini ağzına getirmek ~**ê (yekî) bizdîn** ödü kopmak ~**ê (yekî) di devê (yekî) de bûn** 1) yüreği ağzına gelmek 2) yüreği ağzında olmak ~**ê (wî) hatin ber devê (yekî)** canı ağzına gelmek, kalbi ağzına gelmek ~**ê (yekî) hatin devê (yekî)** canı ağzına gelmek ~**ê (yekî) jê qetîn** -den ödü kopmak ~**ê (yekî) pelişîn** ödü bokuna karışmak ~**ê (yekî) qalind kirin** yüreklendirmek ~**ê (yekî) qetandin** 1) ödünü koparmak 2) fıncancı katırlarını ürkütmek ~**ê (yekî) qetîn** ödü kopmak ~**ê sih** bir akciger hastalığı ~**ê (yekî) teqandin** ödünü patlatmak ~**ê (yekî) teqîn** ödü patlamak ~**ê xwe kirin devê xwe** canını dişine takmak ~**ê xwe qalind kirin** cesaretini toplamak, cesaret etmek
ziravbûn *m* incelme, tizleşme
zirav bûn *l/ngh* 1. incelmek 2. tizleşmek
ziravbûnî *m* inceliş
ziravbûyîn *m* incelme, inceliş
ziravdar *rd* 1. safralı 2. *mec* yürekli, cesur
ziravek *rd* incecik, narin
ziravik (I) (**z** ve **r** kalın okunur) *ant/n* öd, safra ~ **lê bizdandin** ödünü koparmak
ziravik (II) *rd* 1. incecik, narin (silindirik şeyler için) 2. yırtık (cırlak, tiz, keskin ses) * **dengekî ziravik e** yırtık bir ses 3. *mec* dağ geçidi ~**a piştê** bel omurgası çizgisi
ziravî *m* incelik, zerafet
ziravkirin (I) *m* inceltme, inceltiş
zirav kirin (II) *m* cesaret etme
zirav kirin (I) *l/gh* inceltmek
zirav kirin (II) *l/gh* cesaret etmek
ziravkîroşkî *rd* deve yürekli
ziravok *rd* incecik (silindirik şeyler için)
ziravokî *rd* 1. incecikçe (silindirik şeyler için) 2. incemsi
ziravpaye *rd* nazik, nezaketli
ziravpisîk *rd* ıslak karga (sıçan)
ziravqetiyayî *rd* ödü kopmuş (veya patlamış) olan
ziravqetî *rd* ödü kopmuş (veya patlamış)
ziravqetîbûn *m* ödü kopma (veya patlama)
ziravqetî bûn *l/ngh* ödü kopmak (veya patlamak)
ziravqetkî *rd* ödü kopmuş olan
ziravtenik *rd* ödlek
ziravwelaq *rd* deve yürekli
zirawî *m* merak
zirawî kirin *m* merak etme
zirawî kirin *l/gh* merak etmek
zirbapîr *n* üvey dede
zirbar *rd* 1. kör ocak 2. mirastan mahrum kimse
zirbav *n* övey baba, babalık
zirbavî *m* üvey babalık
zirbe *m* sürü (yırtıcı hayvan sürüsü) * **zirbeyek gur di vir reçû** bir kurt sürüsü burdan geçti
zirbeqle *bot/m* acı bakla (Lupinus termis)
zirberaz *n* yaban domuzu
zirbira *rd* üvey erkek kardeş
zirbiratî *m* üvey erkek kardeşlik
zirbîn *m* mercek
zirbûn (I) *m* melezleşme
zirbûn (II) *m* sertleşme
zir bûn (I) *l/ngh* melezleşmek
zirbûn (II) *l/ngh* sertleşmek
zirbûra *n* üvey kayınço
zircatir *bot/m* sıçan kulağı
zirç (I) *rd* ahmak
zirç (II) *bnr* zîrç
zirçav *n* takma göz
zirçepoz *rd* ahmak
zirçik (I) *m* deri kabuğu ~ **dan** kapuklanmak
zirçik (II) *m* sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
zirçî *m* sonbaharda yeşeren çimen
zirdayik *m* üvey anne
zirdest *n* takma el
zirdê *m* üvey ana
zirdêtî *m* üvey annelik
zirdiran *n* takma diş
zirehpûş *bnr* zirîpûş
zireng *rd* çevik
zirengî *m* çeviklik
zirek *rd* ahmak
ziremar *n* iri yılan

ziret *m* zürriyet, soy sop, döl **~a (yekî) qelandin** (an jî **birandin**) soyunu kurutmak **~a (yekî) birîn li dinyayê** soyu kurumak **~a hev birandin** birbirinin soyunu kurutmak
zirevan *bnr* zêrevan
zirewa *m* merak
zirewadar *rd* meraklı
zirewadarbûn *m* meraklanma
zirewadar bûn *l/ngh* meraklanmak
zirewadarbûyîn *m* meraklanış
zirewadarkirin *m* meraklandırma
zirewadar kirin *l/gh* meraklandırmak
zirewlad *n* üvey evlât
zirezir *h* zır zır, zırıl zırıl * **ji sibehê heta hevarê zirezira wî ye digirî** bütün gün zır zır ağlar ~ **kirin** zırlamak
zirezirkirin *m* zırlama, zırıldama, zırıldanma
zirezir kirin *l/gh* zırlamak, zırıldamak, zırıldanmak
zirfet *m* kömbe
zirê (I) *m* zırh
zirê (II) *m* kıvam (toprak için)
zirê (III) *m* zevk
zirêç *bnr* zirîç
zirêdan *m* zevk verme
zirê dan *l/gh* zevk vermek
zirêdar *rd* zırhlı
zirêdarbûn *m* zırhlanma
zirêdar bûn *l/ngh* zırhlanmak
zirêkirin *m* zırhlandırma
zirê kirin *l/gh* zırhlandırmak
zirêkirî *rd* zırhlı
zirêlêkirin *m* zırhlandırma
zirê lê kirin *l/bw* zırhlandırmak
zirên *bnr* zirîn
zirênekirî *rd* zırhsız
zirêpûş *m* **1.** zırh **2.** *rd* zırhlı (savaş araçları için) * **erebeya zirêpûş** zırhlı araba
zirêpûşîbûn *m* zırhlanma
zirêpûşî bûn *l/ngh* zırhlanmak
zirêpûşîbûyîn *m* zırhlanış
zirêpûşîkirin *m* zırhlandırma
zirêpûşî kirin *l/gh* zırhlandırmak
zirêpûşkirî *rd* zırhlı
zirêx *m* zırh
zirêya destî *nd* kol bağı
zirfistiq *bot/n* **1.** yerfıstığı (Arachis hypogaea) **2.** yerfıstığı (bu bitkinin tohumu)
zirgêjnok *bot/m* **1.** baldıran, baldırgan (Conium maculatum) **2.** baldıran (bu bitkiden çıkarılan zehir)
zirgêtk *zo/m* eşek arısı
zirgizêr *bot/m* yaban havucu (Pastinaca sativa)
zirgûrt *bnr* zigurd
zirhêjîr *bot/nd* yabanî incir
zirhimok *rd* solgun
zirhimokî *rd* solgunca
zirhinar *m* yabani nar
ziricxane *m* sarnıç
zirih (I) *bnr* zîruh
zirih (II) *n* zırh ~ **kirin** zırhlandırmak
zirihpûş *m* **1.** zırh (savaş gemilerinin veya bazı savaş araçlarının dışına kaplanılan çelik levha) **2.** *rd* zırhlı * **erebeya zirihpûş** zırhlı araba **3.** *m* zırhlı (zırhlı savaş gemisi) ~ **bûn** zırhlanmak ~ **kirin** zırhlandırmak
zirihpûşî *rd* zırhlı
zirihpûşîbûn *m* zırhlanma
zirihpûşî bûn *l/ngh* zırhlanmak
zirihpûşîkirin *m* zırhlandırma
zirihpûşî kirin *l/gh* zırhlandırmak
zirik *bot/m* sıçan kulağı
zirinc *kîm/m* **1.** kurşun (kısaltması Pb) **2.** *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan)
zirincî *nd* **1.** kurşunî **2.** kurşunî (bu renkten olan)
ziring *b* **1.** zang, zıng **2.** *m* zıngırtı
ziringandin *m* zangırdatma, zıngırdatma, zıngıldatma
ziringandin *l/gh* zangırdatmak, zıngırdatmak, zıngıldatmak
ziringîn *m* zangırdama, zıngırdama, zıngıldama
ziringîn *l/ngh* zangırdamak, zıngırdamak, zıngıldamak
ziringînî *m* zangırtı, zıngırtı ~ **jê anîn** zangırdatmak ~ **jê birîn** zangırdatmak
ziriqîn *l/ngh* ışıldamak, güneş doğmak * **roj ziriqî** güneş doğdu
ziriqîn (II) *bnr* zûriqîn
zirişk *bot/m* diken üzümü
zirî (I) *bnr* zîro
zirî (II) *bot/m* deve dikeni (Silybum marianum)
zirî (III) *m* tabak (bardak altlığı gibi)
zirî (IV) *m* sertlik
zir'î (V) *m* zira (dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü)
zirî (VI) *rd* zırhlı
zirîç *kîm/m* **1.** kurşun (kısaltması Pb) **2.** *rd* kurşun (kurşundan yapılmış olan) ~ **helandin** kurşun dökmek
zirîçdar *rd* kurşunlu
zirîçfiroş *nd/nt* kurşuncu (kurşun satan kimse)
zirîçfiroşî *m* kurşunculuk
zirîçkirin *m* kurşunlama (kurşun dökme veya kurşunla kaplama)
zirîç kirin *l/gh* kurşunlamak (kurşun dökmek veya kurşunla kaplamak)
zirîçkirî *rd* kurşunlu (kurşunla örtülü veya kaplamalı) * **camiya ku qubeya wê zirîçkirî ye** kubbesi kurşunlu cami
zirîçxame *m* kurşun kalem
zirîet *bnr* ziraet
zirîh *m* arış, iriş (kolun dirsekten parmaklara kadar olan bölümü)
zirîhpoş, zirîpûş *bnr* zirihpûş

zirîn *k* **1.** anırma **2.** zırlama, zırıldama, zırıldanma
zirîn *l/ngh* **1.** anırmak **2.** zırlamak, zırıldamak, zırıldanmak
zirînç *bnr* zirîç
zirîngîn *fiz/m* seselim, resonans
zirînî *m* **1.** anırtı **2.** zırıltı ~ **kirin** zırlamak
zirîpoş *bnr* zirîhpoş
zirk *m* ağaç külü ve zeytin yağı içeren kuru üzüm yapımında kullanılan özel su
zirkar *nd/nt* kalpazan, sahtekâr
zirkarî *m* kalpazanlık, sahtekârlık
zirkeç *m* üvey kız, evlâtlık
zirkêtk *zo/m* hamam böceği (Blattaorientalis)
zirkirin (I) *m* melezleme
zirkirin (II) *m* sertleştirme
zir kirin (I) *l/gh* melezlemek
zir kirin (II) *l/gh* sertleştirmek
zirkur *n* üvey evlât, oğulluk, evlâtlık (erkek çocuk için)
zirling *n* takma ayak
zirm *b* rap (birdenbire durmak)
zirmak *m* üvey ana
zirmele *n* gerçek imam olmayan
zirmend *bot/m* peynire de katılan bir bitki
zirmêxik *bot/m* yabanî karanfil
zirmil *n* takma kol
zirmzirm *h* rap rap
zirnazîq *m* çöğüncek, tahtarevali
zirne *mzk/m* zurna **~ya Enisê Mirtiv (an jî Mitrib) li ber yasîna Hafiz Fethula** dam üstünde saksağan, vur beline kazmayı
zirnehîp *rd* iri kıyım, iri yapılı
zirnejen *nd/nt* zurnacı (zurna çalan kimse)
zirnejenî *m* zurnacılık
zirnevan *nd/nt* zurnacı (zurna çalan kimse)
zirnevanî *m* zurnacılık
zirnexweş *rd* bezgin
zirnezok *m* tahtarevali
zirniqalî *rd* hâlden hâle girmiş, ezilip acı duymuş olan
zirniqalîbûn *m* çok kötü duruma düşme
zirniqalî bûn *l/ngh* çok kötü duruma düşmek
zirniqalîkirn *m* çok kötü duruma düşürme
zirniqalî kirn *l/gh* çok kötü duruma düşürmek
zirniqandin *m* morartmaktan sonra şişmesine neden olma
zirniqandin *l/gh* morartmaktan sonra şişmesine neden olmak
zirniqandî *rd* morarmadan sonra şişmiş olan
zirniqî *rd* morarmadan sonra şişmiş olan
zirniqîn *m* morarmadan sonra şişme
zirniqîn *l/ngh* morarmadan sonra şişmek
zirniyazok *bnr* zirnazîq
zirnîx *m* kükürt
zirova *m* ezgi
zirp *lşk/m* birlik
zirparsû *n* serbest kaburga
zirpere *n* sahte para
zirpê *n* takma ayak
zirpik *m* sivilce
zirping *bot/m* bir tür yemlik
zirpî *rd* iri yarı, iri kıyım
zirpîn *m* bir darbeden dolayı çıkan ses
zirpor *n* takma saç
zir poşman *rd* bin pişman
zirpûng *bot/m* yabanî yarpuz
zirqetêk *zo/m* kakalak
zirqetik *bnr* zirqetk
zirqetk *zo/m* kakalak
zirqîtik *zo/m* hamam böceği (Blattaorientalis)
zirqîz *m* üvey kız
zir serxweş *rd* küskütük
zirşemamok *bot/m* yabanî şamama
zirşer *n* danışıklı dövüş
zirt *m* palavra, martaval, blöf, kuru sıkı (aldatıcı ve caydırıcı söz) ~ **dan xwe** palavra sıkmak ~ **kirin** palavra atmak ~ **li hev kirin** (birbirine) palavra sıkmak ~ **lê kirin** -e hava atmak ~ **û fort** palavra, blöf ~ **û fort kirin** avurt satmak, avurt zavurt etmek (korkutucu büyük sözler söylemek) ~ **û ketin** *argo* hastalanmak ~ **û** ~ *h* zırt zırt **~ên (yekî) şikandin** bülöfünü ortaya çıkarmak **~ên (yekî) şikestin** su koyu vermek ~ên vala kirin avurt satmak, avurt zavurt etmek **~ên xwe dan** dayılanmak
zirtaboz *bnr* zirteboz
zirtajî *n* av tazısı
zirtçov *rd* zırzop
zirtdan *m* taslama
zirt dan *l/gh* taslamak
zirtdayîn *m* taslama
zirteboxe *nd/rd* iri yarı, hırbo, hayvanımsı kimse
zirteboxetî *m* hırboluk
zirteboz *rd* zırtapoz, kaba saba (kimse)
zirtebozî *m* zırtapozluk
zirtek *nd/nt* palavracı, martavalcı, blöfçü
zirtekî *m* palavracılık, martavalcılık, blöfçülük
zirtemêr *rd* iri kıyım, iri yapılı
zirtezirt *h* **1.** zırt zırt **2.** hot zot **3.** *m* zart zurt **4.** fart furt, farta furta ~ **kirin 1)** zart zurt etmek **2)** fart furt (ya da farta furta) etmek
zirtikandin *m* **1.** palavra atmasını sağlama **2.** dikleştirme, dayılatma
zirtikandin *l/gh* **1.** palavra atmasını sağlamak **2.** dikleştirmek, dayılatmak
zirtikandî *rd* dikleştirilmiş
zirtikîn *m* **1.** palavra atma, boş boş böbürlenme **2.** dayılanma, diklenme, dikleşme (birine karşı ters bir davranışta bulunmk, karşı gelme, kafa tutma)
zirtikîn *l/ngh* **1.** palavra atmak, boş boş böbürlenmek **2.** dayılanmak, diklenmek, dikleşmek (birine karşı ters bir davranışta bulunmak, karşı gelmek, kafa tutmak)

zirtilî *rd* 1. altı parmak 2. *m* yalancı parmak
zirtilandin *m* benzi sarartma
zirtilandin *l/gh* benzi sarartmak
zirtilîn *m* benzi sararma
zirtilîn *l/ngh* benzi sararmak
zirtire *nd* izbandot
zirtivir *bot/m* yabanî turp
zirtker *rd* palavracı, övüngen
zirtkerî *m*palavracılık, övüngenlik
zirtkirin *m* blöf yapma, martaval atma (veya okuma)
zirt kirin *l/gh* blöf yapmak, martaval atmak (veya okumak)
zirto *rd* zırtapoz, kaba saba (kimse)
zirtoço *rd* hödük
zirtok *rd* palavracı, övüngen
zirtoke *rd* palavracıca, övüngence
zirtoker *rd* palavracı, övüngen
zirtokî *m* palavracılık, övüngenlik
zirtol *m* kılağı
zirtole (I) *rd* aylak, başı boş kimse
zirtole (II) *rd* palavracı, övüngen
zirtolek *rd* palavracı, övüngen
zirtoletî *m* palavracılık, övüngenlik
zirtolik *bot/m* yabanî ebe gümeci (Malva sylvestier
zirtonek *rd* palavracı, blöfçü
zirtonekî *rd* palavracılık, blöfçülük
zirtoyî *rd* palavracı
zirtûle *rd* aylak, başı boş kimse
zirtxane *m* oyun alanı, arena
zirufandin *m* zayıflatma (hayvanlar için)
zirufandin *l/gh* zayıflatmak (hayvanlar için)
zirufîn *m* zayıflanma (hayvanlar için)
zirufîn *l/ngh* zayıflanmak (hayvanlar için)
zirûf *n* durum, hâl
zirwend *bot/m* peynire katılan bir ot
zirx *n* zırh ~ **kirin** zırhlandırmak
zirxandin *m* zırhlandırma
zirxandin *l/gh* zırhlandırmak
zirxdar *rd* zırhlı
zirxepoş *rd* 1. zırhlı 2. *m* panzer
zirxepûş *bnr* zirxepoş
zirxesû *m* üvey kayın valide
zirxezûr *n* üvey kayın peder
zirxîtik *zo/m* kara fatma (Carabus)
zirxkirin *m* zırhlandırma
zirxkirin *l/gh* zırhlandırmak
zirxkirî *rd* zırhlı
zirxlêkirin *m* zırhlandırma
zirx lê kirin *l/bw* zırhlandırmak
zirxnekirî *rd* zırhsız
zirxweh *rd* üvey kız kardeş
zirxweng *rd* üvey kız kardeş
zirxwesû *m* üvey kaynana
zirxwişk *rd* üvey kız kardeş
zirxwişkî *m* üvey kız kardeşlik
ziryan *m* 1. kar fırtınası 2. poyraz (kuzeydoğudan esen rüzgâr)
zirz *rd* 1. sert * **porê zirz** sert saç 2. sert (etkili)
zirzbûn *m* sertleşme
zirz bûn *l/ngh* sertleşmek
zirze kirin *l/gh* sürgülemek
zirze (I) *m* reze, menteşe
zirze (II) *m* sürgü, sürgü kolu ~ **kirin** sürgülemek
zirzek *rd* 1. kısır (döl vermeyen, öreme imkanı olmayan) 2. kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
zirzekirin *m* sürgüleme
zirze kirin *l/gh* sürgülemek
zirzekî *rd* keskince
zirzeq *rd* kısır (döl vermeyen, üreme imkanı olmayan)
zirzeqbûn *m* kısırlaşma
zirzeq bûn *l/ngh* kısırlaşmak
zirzeqbûyî *rd* kısırlaşmış
zirzeqbûyîn *m* kısırlaşış
zirzeqkirin *m* kısırlaştırma
zirzeq kirin *l/gh* kısırlaştırmak
zirzeqkirî *rd* kısırlaştırılmış
zirzêq bnr zirzeq
zirzêr *rd* sahte altın
zirzilandin *m* 1. çökerme, çökertme, çürütme (insan için; dinçliğini yitirmesine sebep olma) 2. yıpratma, örseleme
zirzilandin *l/gh* 1. çökermek, çökertmek, çürütmek (insan için; dinçliğini yitirmesine sebep olmak) 2. yıpratmak, örselemek
zirzile *m* asma kilit toka takımı
hilhilîn *m* 1. kağşama, dökülme (eskime, dağılmaya yüz tutma) 2. kağşama, farıma (çok yaşlanma, kocama) 3. kağşama, tiritlenme, tiritleşme (güçsüzleşme, gevşeme, zayıflama)
hilhilîn *l/ngh* 1. kağşamak, dökülmek (eskimek, dağılmaya yüz tutmak) 2. kağşamak, farımak (çok yaşlanmak, kocamak) 3. kağşamak, tiritlenmek, tiritleşmek (güçsüzleşmek, gevşemek, zayıflamak)
zirzir *h* zır zır, zırıl zırıl
zirzirok *rd* zırlak
zirzirokî *m* zırlaklık
zirzî *m* sertlik
zirzkirin *m* sertleştirme
zirz kirin *l/gh* sertleştirmek
zirzop *rd* zirzop
zirzopbûn *m* zirzoplaşma
zirzop bûn *l/ngh* zirzoplaşmak
zirzopbûyîn *m* zirzoplaşış
zirzopî *m* zirzopluk ~ **kirin** zırzopluk etmek
zirzûl *bot/m* bir tür kuş ~ **li xwe pêçan** ne kadar aç perişan varsa etrafına toplamak
zist *rd* 1. çirkin 2. çirkef, iğrenç
zistan (I) *bnr* zivistan
zistan (II) *m* lağusa
zistane *rd/h* çirkince
zistanî *rd* lağusalı kadın

zistbûn *m* çirkinleşme
zist bûn *l/ngh* çirkinleşmek
zistbûyîn *m* çirkinleşiş
zistdîtin *m* çirkinseme
zist dîtin *l/gh* çirkinsemek
zistî *m* çirkinlik
zistkarî *hiq/n* kabahat (hafif suç)
zistkirin *m* çirkinleştirme
zist kirin *l/gh* çirkinleştirmek
zişt *bnr* zist
zivar (I) *m* dilim ~ **zivarî** lime lime ~ **zivarî kirin** lime lime etmek, paramparça etmek (bez ve kumaş gibi) * **çermê canê min zivar zivarî kirin** derimmi lime lime ettiler
zivar (II) *nd/rd* **1.** yoksul, fakir **2.** zavallı
zivarbûn *m* yoksullaşma
zivar bûn *l/ngh* yoksullaşmak
zivarbûyîn *m* yoksullaşış
zivarî *m* **1.** yoksulluk, fakirlik **2.** zavallılık **3.** alçaltı, zillet
zivarîker *rd* alçaltıcı
zivarkirin *m* yoksullaştırma
zivar kirin *l/gh* yoksullaştırmak
zivartin *m* **1.** çevirme (bir şeyin yönünü değiştirme) **2.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **3.** çevirme (yolundan alı koyma, yoldan döndürme) **4.** çevirme (geri gönderme) **5.** çevirme, geri döndürme **6.** çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) **6.** çevirme, çeviri (bir dilden başka bir dile aktarma, tercüme etme)
zivartin *l/gh* **1.** çevirmek (bir şeyin yönünü değiştirmek) * **berê wê zivartin** yönünü çevirdi **2.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê zivartin** defterin sayfalarını çevirdi **3.** çevirmek (yolundan alı koymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê zivartin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü **4.** çevirmek (geri göndermek) * **pereyên wî zivartin** parasını çevirdi **5.** çevirmek, geri döndürmek **6.** çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawa li hesabê wê hat wisa zivart** sözü işine geldiği gibi çevirdi **6.** çevirmek (bir dilden başka bir dile aktarmak, tercüme etmek) * **min berhem ji Kurdî zivart Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim
zivartî *rd* **1.** çevrik **2.** çevrili, dönük * **pişta wê li min zivartî bû** sırtı bana dönüktü
zivarto *m* çeviri
ziverzînî *m* bir kılıç türü
zivêl *m* sırım
zivêr *rd* **1.** bezgin, bıkkın **2.** sıkkın
zivêrbûn *m* **1.** bezme, bıkma, usanma **2.** sıkılma (can sıkıntısı duyma) **3.** kızma **4.** rahatsız olma **5.** gına gelme
zivêr bûn *l/ngh* **1.** bezmek, bıkmak, usanmak **2.** sıkılmak (can sıkıntısı duymak) * **ji tenûbûnê zivêr bûm** yanlızlıktan sıkıldım **3.** kızmak **4.** rahatsız olmak **5.** gına gelmek
zivêrbûyî *rd* **1.** bezgin, bıkkın, usangan **2.** bezmiş, bıkmış, usanmış **3.** sıkılmış **4.** kızmış **5.** rahatsız olmuş olan
zivêrbûyîn *m* **1.** beziş, bıkış, usanış **2.** sıkılış (can sıkıntısı duyma) **3.** kızış **4.** rahatsız oluş **5.** gına geliş
zivêrî *m* **1.** bezginlik, bıkkınlık **2.** gına, bıkma, usanma, usanç **3.** rahatsızlık ~ **kirin** usanç vermek
zivêrk *m* hortum fırtınası
zivêrker *nd/rd* **1.** bezdirici, bıktırıcı, usandırıcı **2.** sıkıcı, bunaltıcı **3.** rahatsız edici * **germên zivêrker dest pê kirin** rahatsız edici sıcaklar başladı **4.** sırnaşık
zivêrkerî *m* **1.** bıktırıcılık, bıktırıcılık, usandırıcılık **2.** sıkıcılık, bunaltıcılık **3.** rahatsız edicilik **4.** sırnaşıklık
zivêrkirin *m* **1.** bezdirme, bıktırma, usandırma, bıkkınlık verme **2.** sıkma, sıkıntı verme, can sıkma **3.** kızdırma **4.** rahatsızlık verme, taciz etme **5.** germe, sinirlendirme (uyuz etme)
zivêr kirin *l/gh* **1.** bezdirmek, bıktırmak, usandırmak, bıkkınlık vermek **2.** sıkmak, sıkıntı vermek, can sıkmak * **ez we zêde zivêr nekim dawî li gotinên xwe bînim** sizi fazla sıkmadan sözlerime son veriyorum **3.** kızdırmak **4.** rahatsızlık vermek, taciz etmek **5.** germek, sinirlendirmek (uyuz etmek) * **payîna li benda encamên ezmûnan ez zivêr kirim** sınav sonuçlarını beklemek sinirlerimi gerdi
zivêrkirî *rd* **1.** bezdirilmiş, bıktırılmış **2.** sıkılmış, sıkıntı verilmiş **3.** kızdırılmış **4.** rahatsız edilmiş **5.** sinirlendirilmiş
ziving *m* **1.** mesken, ocak, yaşam ortamı **2.** kışlak, kışlık **3.** meskûn mağara
zivir (I) *rd* **1.** pürüzlü, taneli, grenli **2.** sert (kumlu olan şeylere söylenir)
zivir (II) *rd* **1.** sert (saç için) * **porê zivir** sert saç **2.** sert (kolay dayanılmayan, etkili) * **hewaya zivir** sert hava **3.** ısırıcı (sert soğuk için) **4.** acı, keskin (şiddetli) * **sermaya zivir** acı soğuk
zivir (III) *m* **1.** çeviri **2.** dönüş **3.** *sp/m* dönüş (oyuncunun ayağını yerden kesmeden yaptığı dönme hareketi)
ziviran *m* **1.** çevirim **2.** dönme, geri dönme
zivirandin *m* **1.** çevirme (bir şeyin yönünü değiştirme) **2.** çevirme (öteki yüzünü görünür duruma getirme) **3.** çevirme, evirme **4.** çevirme (yolundan alı koyma, yoldan döndürme) **5.** çevirme, geri gönderme **6.** çevirme, döndürme, geri döndürme **7.** çevirme (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapma) **8.** çevirme, tercüme etme (bir dilden başka bir dile aktarma) **9.** döndürme (dönmesini sağlama)

zivirandin *l/gh* **1.** çevirmek (bir şeyin yönünü değiştirmek) * **berê wê zivirandibû** yönünü çevirmişti **2.** çevirmek (öteki yüzünü görünür duruma getirmek) * **pelên defterê zivirandin** defterin sayfalarını çevirdi **3.** çevirmek, evirmek **4.** çevirmek (yolundan alı koymak, yoldan döndürmek) * **heval em li rê zivirandin û birin mala xwe** arkadaş bizi çevirip evine götürdü **5.** çevirmek, geri göndermek * **pereyên wî zivirandin** parasını çevirdi **6.** çevirmek, döndürmek, geri döndürmek **7.** çevirmek (hile, dolap, dalevere dürüst olmayan davranışlar yapmak) * **gotin çawa li hesabê wê hat wisan zivirand** sözü işine geldiği gibi çevirdi **8.** çevirmek, tercüme etmek (bir dilden başka bir dile aktarmak) * **min berhem ji Kurdî zivirand Tirkî** eseri Kürtçeden Türkçeye çevirdim **9.** döndürmek (dönmesini sağlamak) * **çerxa biçûk a mezin dizivirand** küçük çark büyüğü döndürüyordu

zivirandî *rd* **1.** çevrik **2.** çevrili, dönük **3.** *rz* dönüşlü **4.** çevirilmiş **5.** döndürülmüş, geri çevrilmiş

zivirandîbûn *rz/m* dönüşlülük

ziviranok *m* **1.** dönemeç **2.** girdab

zivirbûn *m* sertleşme

zivir bûn *l/ngh* sertleşmek * **hewa zivir bû** hava sertleşti * **porê min zivir bû** saçlarım sertleşmiş

zivirek *m* **1.** dönemeç **2.** *fiz* döneç

zivirî (I) *m* sertlik * **ziviriya por** saçın sertliği

zivirî (II) *rd* **1.** çevrik **2.** dönük **3.** çevrilmiş **4.** dönmüş

zivirîn *m* **1.** çevrilme **2.** geri çevrilme **3.** dönme, dönüş (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etme) **4.** dönme, dönüş, geri dönme, geri gelme (geri gitme) **5.** dönme (-e yönelmek) **6.** dönülme **7.** dolanma (bir şeyin çevresinde dönme) **8.** tersinme, rücu etme

zivirîn *l/ngh* **1.** çevrilmek **2.** geri çevrilmek **3.** dönmek (kendi ekseni veya başka bir şey etrafında hareket etmek) **4.** dönmek, geri dönmek, geri gelmek (geri gitmek) **5.** dönmek (-e yönelmek) **6.** dönülmek * **êvarê divê em bizivirin malê** akşama eve dönülecek **7.** dolanmak (bir şeyin çevresinde dönmek) * **dê ji par re lê biziviriya û ji dûr ve derdor raçav bikira** arkadan dolanıp, uzaktan çevreyi gözetleyecekti **8.** tersinmek, rücu etmek * **bizivire!** geri git!

zivirîngeh *m* döngü

zivirînok *m* dönemeç

zivirk *m* girdap

zivirkirin *m* sertleştirme

zivir kirin *l/gh* sertleştirmek * **vê sabûnê porê min zivir kir** bu sabun saçlarımı sertleştirdi

zivirok *rd* **1.** döner, dönel **2.** *m* dönemeç **3.** döngü

zivironek *m* dönemeç

zivistan *m* **1.** kış (kuzey yarım küre için; aralık ayının 22'sinden başlayıp martın 21'ine kadar süren yılın en soğuk mevsim) **2.** *mec* kış (çok soğuk hava) ~ **dest pê kirin** kış başlamak, kış basmak ~ **e cilik star e** kışın insan sırtını pek tutmalı ~ **girtin ser (...)** -e kış basmak ~ **kur bûn** kış yapmak ~ **derbas kirin (bihurandin** an jî **bihartin)** kışlamak ~ **li (derekê) bihartin** (an jî **derbas kirin)** (bir yerde) kışı geçirmek ~ **nabe bihar, bihar nabe zivistan** ne kış bahar ne de bahar kış olur ~ **û qiyamet** kış kıyamet ~ **xedar bûn** kış yapmak ~**a xwe lê derbas kirin (bihurandin** an jî **bihartin)** (bir yerde) kışı geçirmek, kışlamak ~**a kur** karakış ~**a navîn** şubat ayı ~**a paşîn** ocak ayı ~**a pêşî** aralık ayı ~**ê** kışın, kış günü

zivistançîn *m* kışlık ekin

zivistane *rd* kışlık, kışa özgü

zivistanê *h* kışın

zivistangeh *m* kışlık (kışın oturulan yapı)

zivistanî bûn kışı sıcak yerlerde geçirmek, malê koçeran diçûn beriyê zivistanî dibûn

zivistanî *rd* **1.** kışlık, kışla ilgili **2.** kışlık, kışa özgü * **kincê zivistanî** kışlık elbise

zivistan kirin *l/gh* kışlamak

zivistankî *rd/h* **1.** kışlık, kışa özgü **2.** kış gibi, kışa yaraşır bir biçimde * **baranê zivistankî dayê** yağmur kış gibi yağmaya başlamış

zivîrik *zo/m* yaban bal arısı (uzun ince belli, gri beyaz çigilidir)

zivîrok *bnr* zivirok

zivq *m* tavan (ev tavanı)

zivr *m* **1.** döngü **2.** dönüş, geri gelme **3.** dolam **4.** *mat* dönme

zivrayî *m* **1.** sertlik, katılık **2.** kuruluk * **zivraya dev** ağız kuruluğu

zivrik *bot/m* tarlada yetişen bir bitki

zivrok *bnr* zivirok

zivronek *bnr* zivironek

zivt *bnr* zift

zivtan *bnr* zivistan

zivziv *zo/m* kırk ayak

ziwa *rd* **1.** kuru (suyu, nemi olmayan) * **canê wê pir ziwa ye** cildi çok kuru **2.** kuru (yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan) * **erdên ziwa û hişk** kuru topraklar **3.** kuru (salgısı olmayan) * **kuxikeke hişk û ziwa** kuru bir öksürük **4.** kuru (katıksız, yanında başka bir şey olmayan yiyecek) * **nanê ziwa** kuru ekmek **5.** kurak (yağışsız) * **em saleke bi ziwayî derbas dikin** kurak bir yıl geçiriyoruz **6.** kurak (toprak için; nem tutmayan, çorak) ~ **behicîn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak) * **gava ku ez dîtim ziwa behicî** beni görünce çatır çatır çatladı ~ **bûn se-**

kinîn buz kesilmek (şaşılacak, üzülecek bir durum karşısında donakalmak) ~ **gotin û qelişîn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak) ~ **jê filitîn** hiç zarar görmeden kurtulmak, dört üstüne düşmek **(yek)** ~ **kirin** iliğini kemirmek (sümürmek) ~ **teqîn** çatır çatır çatlamak (çok kıskanmak)
ziwabûn *m* **1.** kuruma (ıslaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelme) **2.** kurulanma **3.** kuruma, körelme, suyu çekilme (akarsu, göl, vb. için, susuz kalma) **4.** kaskatı kesilme, donup kalma, taşlaşma
ziwa bûn *l/ngh* **1.** kurumak (ıslaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek) * **cil ziwa bûn** çamaşırlar kurudu **2.** kurulanmak **3.** kurumak, körelmek, suyu çekilmek (akarsu, göl, vb. için, susuz kalmak) * **kanî ziwa bûye** pınar kurumuş **4.** kaskatı kesilmek, donup kalmak, taşlaşmak
ziwabûnî *m* kuruluk
ziwabûyî *rd* **1.** kurumuş **2.** kurulanmış
ziwabûyîn *m* **1.** kuruyuş (ıslaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelme) **2.** kurulanış **3.** kuruyuş, köreliş, suyu çekilme (akarsu, göl, vb. için, susuz kalma) **4.** kaskatı kesiliş, donup kalış
ziwahî *bnr* ziwayî
ziwakar *bnr* ziwaker
ziwaker *rd* **1.** kurutucu **2.** *nd/nt* kurutucu (kurutma işini yapan)
ziwakerî *m* kurutuculuk
ziwakirin *m* **1.** kurutma (suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirme) **2.** kurulama **3.** kurutma (suyun kesilmesini sağlama) **4.** kurutma (cılız duruma getirme, zayıflatma) **5.** *mec* kurutma (uğursuzluk getirme, yok etme)
ziwa kirin *l/gh* **1.** kurutmak (suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek) * **dixwazin avzêmkê ziwa bikin** bataklığı kurutmak istiyorlar **2.** kurulamak * **porê xwe ziwa kir** saçlarını kuruladı **3.** kurutmak (suyun kesilmesini sağlamak) * **ava newalê ziwa bikin** derenin suyunu kurutun **4.** kurutmak (cılız duruma getirmek, zayıflatmak) **5.** *mec* kurutmak (uğursuzluk getirmek, yok etmek)
ziwakirî *rd* kurutulmuş olan
ziwakirok *kim/m* kurutaç
ziwan (I) *m* acı, eza
ziwan (II) *bot/m* bir tür bitki
ziwandin *m* kurutma
ziwandin *l/gh* kurutmak
ziwandî *rd* kurutulmuş
ziwanok *bnr* ziyanok
ziwanokî *bnr* ziyanokî
ziwar *bnr* zivar
ziwatirî *m* çağırarak, bağırarak yardım isteme
ziwatî *m* **1.** kuruluk **2.** kuraklık
ziwayî *m* **1.** kuruluk **2.** kuraklık
ziwer *m* mücevher
ziwil *bnr* zibil
ziwîw *zo/m* tenya
zix *rd* haşin
zix *rd* **1.** sert (yumuşak karşıtı) **2.** sert, haşin
zixbûn *m* haşinleşme
zix bûn *l/ngh* haşinleşme
zixindar *bot/m* halk hekimliğinde ilaç olara kullanılan bir bitki
zixî *m* **1.** sertlik **2.** haşinlik
zixkirin *m* haşinleştirme
zix kirin *l/gh* haşinleştirmek
zixrik *n* çakıl
zixt *bnr* zext
zixtandin *bnr* zextandin
zixtik *bnr* zextik
zixtîn *bnr* zextîn
zixt kirin *bnr* zext kirin
zixur (I) *erd/n* **1.** argıt, aşıt, geçit, derbent, dağ geçidi, dağ boğazı **2.** belen, bel (dağ sırtlarındaki çukur yer) **3.** vadi **4.** kısık, klüz
zixur (II) *n* çakıl, çakıl taşı
zixurik *n* çakıl
zixurkî *rd* çakılımsı
zixûr *n* çakıl taşı
zixûrkirî *rd* çakıllık
zixwîr *n* çakıl taşı
ziya (I) *n* ejderha, ejder (büyük yılan)
ziya (II) *bnr* ziwa
ziya (III) *m* ziya, ışık, aydınlık
ziyadar *rd* aydınlık, ziyadar
ziyade ziyade ~ **be** ziyade olsun ~ **bûn** fazlalaşmak, ziyadeleşmek
ziyafet *m* ziyafet, şölen ~ **dan** ziyafet vermek şölen çekmek ~ **durist kirin** ziyafeti çekmek (veya vermek) ~ **kirin** ziyafeti çekmek (veya vermek) ~ **rast kirin** ziyafeti çekmek
ziyamar *n* ejderha, ejder (büyük yılan)
ziyan *m* **1.** ziyan, zarar, hasar, dokunca **2.** zaiyat, kayıp **3.** mahzur * **ziyana wî nîn e** mahzuru yok **4.** ekin, firez (yeni çıkmaya başlamış ekin) **5.** ekinlik, ekenek ~ **berî qezencê ye** zarar kazançtan önce gelir ~ **bûn 1)** ziyan olmak (boş yere harcanmak) **2)** ziyan etmek, zarar etmek ~ **dan** zaiyat veya kayıp vermek ~ **dan (yekî) 1)** (birine) zarar vermek **2)** can yakmak (bir kimseyi büyük zarara sokmak) **3)** (birine) zaiyat verdirmek ~ **dîtin 1)** zarar görmek **2)** zaiyat vermek ~ **gihandin (tiştekî an jî kesekî) 1)** -e zarar vermek **2)** halel vermek * **şer ziyan gihande aboriyê** savaş ekonomiye halel verdi ~ **gihîştin (...) 1)** zarara uğramak **2)** (bir şey) zarar görmek ~ **jê dîtin 1)** -den zarar görmek **2)** -den zararlı çıkmak **3)** okkanın altına gitmek ~ **jibartin** zararı ödemek, tazmin etmek ~ **kirin 1)** ziyan etmek (boş yere harcamak) **2)** ziyan etmek, zarar etmek ~ **lê ketin** zarara uğramak,

zarar etmek ~ **pê gihandin** zarara uğratmak ~ **pê gihîştin** zarara uğramak ~ **xwarin** zaiyat vermek ~**a can** can kaybı ~**a giyanî** can kaybı ~**a raçînkî** *bj* doku bozukluğu ~**eke giran** (an jî **mezin**) ağır kayıp
ziyandan *m* **1.** zarar verme **2.** ihlâl, ihlâl etme * **ziyandana maêf mirovan** insan hakları ihlâli
ziyan dan *l/gh* **1.** zarar vermek **2.** ihlâl etmek
ziyandar *rd* **1.** zararlı, dokuncalı **2.** zarar veren, zarar verici **3.** zararlı, yıkıcı **4.** mahzurlu **5.** zehirli (zararlı duygu ve düşünce)
ziyandarbûn *m* zararlılaşına, muzırlaşma
ziyandar bûn *l/ngh* zararlılaşmak, muzırlaşmak
ziyandarî *m* **1.** zararlılık **2.** muzırluk
ziyandayîn *m* **1.** zarar veriş **2.** ihlâl ediş
ziyandîtî *rd* zarar görmüş, zarara uğramış olan
ziyangihayî *rd* zarar görmüş olan
ziyankar *rd* ziyankâr, zararcı, zara veren, zarar verici
ziyankarî *m* ziyankârlık, zararcılık
ziyanker *rd* ziyankâr, zararcı,
ziyanok *rd* **1.** zarar verici, zaran veren * **kêzikê ziyanok** zarar verici böcekler **2.** sakar (kimse) **3.** muzır, yaramaz kimse
ziyanokî *rd* **1.** zarar vericice **2.** şakarca **3.** muzırca
ziyanokîbûn *m* sakarlaşma
ziyanokî bûn *l/ngh* sakarlaşmak
ziyanokîbûyîn *m* sakarlaşma
ziyanoktî *m* sakarlık
ziyar *m* **1.** keskin bakış **2.** *rd* pur dikkatlı kimse
ziyaret *m* **1.** ziyaret, görüş, görüşme * **ji ziyareta dostan hez dikin** dost ziyaretlerini severler **2.** ziyaret (bir yeri görmeye gitme) **3.** ziyaret, ziyaretgah ~ **kirin** ziyaret etmek ~**a nexweşan** hasta ziyareti
ziyaretgeh *m* ziyaretgâh
ziyaretkar *nd/nt* ziyaretçi
ziyaretkarî *m* ziyaretçilik
ziyaretkirin *m* ziyaret etme
ziyaret kirin *l/gh* ziyaret etmek
ziyaretparêz *rd* ziyaretlere önem veren
ziyaretvan *rd* ziyaretçi
ziyaretvanî *m* ziyaretçilik
ziyîn *m* ipi makaraya (veya yumağa) sarma
ziyîn *l/gh* ipi makaraya (veya yumağa) sarmak
zizk *bot/m* İran sarmısağı
zî (I) *bot/m* kara çalı (Paliurus spinosa)
zî (II) *mzk/m* bir müzik aleti
zî (III) *m* **1.** ince iplik **2.** eğirilmiş ipin bükülüp burularak kalın ip yapılma işlemi
zîba *rd* **1.** güzel ve çekici **2.** yakışıklı
zîbade *m* terbiye
zîbadebûn *m* terbiye olma
zîbade bûn *l/gh* terbiye olmak
zîbadebûyî *rd* terbiye olmuş olan
zîbadebûyîn *m* terbiye oluş
zîbadeker *nd/nt* terbiyeci
zîbadekirin *m* terbiye etme
zîbade kirin *l/gh* terbiye etmek
zîbadekirî *rd* terbiye edilmiş olan, eğitimli
zîbadetî *m* eğitim, terbiye
zîbal *bot/m* **1.** greypfrut (Citrus decumane) **2.** greypfrut (bu bitkinin meyvesi)
zîbatî *m* **1.** güzellik **2.** yakışıklılık
zîbeq *kîm/m* cıva (kısaltması Hg)
zîbeqdar *rd* cıvalı
zîç (I) *rd* dik (insanlar için, eğik olmayan) ~ **sekinîn** dik durmak
zîç (II) *m* daha dışkı olmamış mayıs (hayvan dışkısı)
zîç (III) *rd* sarımsı bir reng
zîç (IV) *m* çapak (göz çapağı)
zîçbûn *m* dik olma
zîç bûn *l/ngh* dik olmak
zîçgirtin *m* çapaklanma
zîç girtin *l/gh* çapaklanmak
zîçik *n* **1.** çelik (kısa kesilmiş dal) **2.** kazık
zîçirk *m* bir tür ot
zîde *m* imtiyaz
zîfaf *m* zifaf, gerdeğe girme
zîfirandin *m* kırıtma
zîfirandin *l/gh* kırıtmak
zîft *m* zift ~ **kirin** ziftlemek
zîftkirin *m* ziftleme
zîft kirin *l/gh* ziftlemek
zîftîn *rd* zift, ziftten
zîgot *biy/m* zigot
zîha *bnr* ziya (I)
zîhaf *wj/m* zihaf
zîhîn *m* zihin, bellem
zîhniyet *m* zihniyet
zîhnî *rd* zihinsel, zihnî
zîk *m* bal mumu sürülmüş ip
zîl (I) *mzk/m* zil
zîl (II) *rd* tiz
zîl (III) *m* askerî araç
zîl (VI) *bot/m* **1.** ayak otu **2.** oğulcuk **3.** filiz (yeni sürmüş körpe ve küçük yaprak) ~ **avêtin** uç vermek ~ **dan 1)** filizlenmek, cücüklenmek * **pîvazan zîl da** soğanlar cücüklendi **2)** uç vermek (bitki için)
zîlal *rd* şeffaf
zîlalbûn *m* şeffaflaşma
zîlal bûn *l/ngh* şeffaflaşmak
zîlalkirin *m* şeffaflaştırma
zîlal kirin *l/gh* şeffaflaştırmak
zîlan (I) *m* zivana (bir kilit dilinin yerleşmesi için açılan delik)
zîlan (II) *m* sert ve kuru yel
zîlç *bnr* zilq
zîlçik *ant/m* bızır, dılak, klitoris
zîldan *m* **1.** filizlenme, cücüklenme **2.** çimlenme
zîl dan *l/gh* **1.** filizlenmek, cücüklenmek **2.** çimlenmek
zîldar *rd* filizli

zîldayî *rd* 1. filizlenmiş, cücüklenmiş 2. çimlenmiş olan
zîldayîn *m* 1. filizleniş, cücükleniş 2. çimleniş
zîle *m* sile, tokat
zîlebend *m* bir takı türü
zîlet *m* zillet, alçaltı, hor görülme
zîlik *ant/m* bızır, dılak, klitoris
zîlk *m* filiz
zîlke *m* 1. kayma 2. kayak ~ **vadan** 1) kaymak 2) kayak kaymak
zîlo *bnr* zîro
zîl vedan *l/gh* kayak kaymak
zîlxilt *rd* sinsi
zîlxiltî *m* sinsilik
zîn (I) *n* 1. eyer 2. yaş belirtir (at yaşı için kullanırır) * **hesp du zînî ye** at iki yaşında ~ **avêtin ser pişta hesp** eyer kapatmak (veya kapamak), (hayvana) eyer vurmak ~ **dan ser pişta hesp** eyer kapatmak (veya kapamak), (hayvana) eyer vurmak ~ **li kêçê kirin** çok acele etmek, telaşa vermek
zîn (II) *m* 1. zihin 2. *psî* zihin ~ vekirin zihin açmak ~**a (yekî) jê re hebûn** su gibi ezberlemek ~**a (yekî) vebûn** zihni açılmak
zîna *m* zina ~ **kirin** zina etmek
zînakar *nd/nt* zina yapan, zinacı
zînaker *nd/nt* zina yapan, zinacı
zînat *m* zulüm
zînatker *rd* zalim
zîndan *m* 1. zindan 2. *mec* zindan (çok karanlık ve sıkıntılı yer) * **eynî zîndan e** zindan gibi * **wekî zîndanê** zindan gibi ~ **e** kuyu gibi (derin ve karanlık yer)
zîndanî *rd* zindanda tutuklu olan
zîndanvan *n* zindancı
zîndar *rd* canlı
zînde *rd* 1. diri, canlı, yaşayan 2. zinde, dinç
zîndeber *rd* canlı, canlı varlık
zîndebûn *m* 1. dinçleşme, dincelme 2. iyileşme, salâh olma, sağlığı yerinde olma
zînde bûn *l/ngh* 1. dinçleşmek, dincelmek 2. iyileşmek, salâh olmak, sağlığı yerinde olmak
zîndebûyîn *m* 1. dinçleşiş, dinceliş 2. iyileşme, salâh olma, sağlığı yerinde olma
zîndedijî *m* antibiyotik
zîndekirin *m* dinçleştirme
zînde kirin *l/gh* dinçleştirmek
zîndekî *rd* biyolojik
zîndetî *m* dinçlik
zîndewar *rd* diri, dirimli
zîndewarî *m* 1. dirilik 2. dinçlik
zîndewer *rd* 1. diri, canlı, dirimli 2. dinç 3. *m* dirim kurgu
zîndewerane *rd* dirice
zîndeweriyî *rd* dirimsel
zîndewerî *rd* 1. dirim kurgusal 2. *m* dirimlik
zîndewerzan *nd/nt* dirim bilimci, biyolog
zîndewerzaniyî *rd* dirim bilimsel, biyolojik
zîndewerzanî *m* dirim bilim, biyoloji
zînekar *bnr* zinêkar
zînet *n* ziynet, takı, süs (zinnet eşyası)
zînevîrç *bnr* zirnazîq
zînewer *rd* canlı
zînê kotanê *nd* pulluğun karık tekerleği
zînhar *b* zinhar
zînî (I) *m* tümsek
zînî (II) *rd* zihnî, zihinsel
zînker *n* 1. eyerci 2. saraç
zînkerî *m* 1. eyercilik 2. saraçlık
zînkirin *m* eyerleme
zîn kirin *l/g* eyerlemek
zînkirî *rd* eyerli
zîno *m* dalak
zînû *bnr* zîno
zîotî *n* zioti (Polonya para birimi)
zîp (I) *m* pervane
zîp (II) *nd* 1. Rumî takvimine göre Şubat ayının son haftası ile Mart ayının ilk iki haftasına (21 gün) verilen ad. İlk haftaya Çarşema Reş ya da Qere çarşema serê zîpan denilir. Efsaneye göre Şahmaran ilk haftada baba evine ziyarete gidiyor. Hava güzel ve açıksa, Şahmaran terlikle bu ziyareti gerçekleştirir ve o sene yılanlar çok olur; hava yağmurlu ise Şahmaran eteklerini topladığı için kendisinden yılanlar dökülm ediği için o sene yılanlar az olur. Sıtmalılar, romatizmalılar ziyaretlere gitmekte, saç ucları kesilmekte (Kürçede buna zîpkirin denilir), eski eşyalar atılmakta, hepsi kendilerinde hastalık vb. şeylerin kalmaması umuduyla yapılmakta 2. kimi bölgelerde ise 20 Şubat 3 Mart arası uğursuz sayılan günlere verilen ad
zîpe *m* iki tür zîpe var, Rumî takvimine göre Şubat ayının son dört günü Şubat zipeleri, Mart'ın ilk dört günü de Mart ayayının zipeleri olarak kabul edilir. Bu dönemde soğukların etkisi kırılmaya başlar, ağaçlara su yürür ve baharın gelişinin işaretleri belirmeye başlar
zîpedar *nd* Rumî takvimine göre Şubat'ın son haftası ile Mart'ın ilk iki haftasında devam eden üç haftalık dönem
zîper (I) *ant/m* adale
zîper (II) *m* ense
zîperdasî (I) *rd* yeşilimtırak
zîperdasî (II) *zo/m* uskumru (Scomber scombrus)
zîpik (I) *bj/m* sıraca
zîpik (II) *nd/m* dolu (yuvarlak ve düzensiz biçimli saydam buz parça durumunda yağış türü) * **zîpik bariya** dolu yağdı ~ **barîn (an jî hatin)** dolu yağmak ~ **vedan** dolu dinmek ~**ên sar avêtin (yekî)** soğuk ter dökmek (veya soğuk ter basmak) ~**ên xwêdanê avêtin (yekî)** boncuk boncuk terlemek ~**ên xwêdanê tê de avêtin** boncuklanmak, terlenmek

zîpik (III) *nd* **1.** iki tür zîpik var, Şubat ayının son dört günü Şubat'ın, Mart'ın ilk dört günü de Mart ayayının zîpikleri olarak kabul edilir (Rumî takvimine göre). Bu dönemde soğukların etkisi kırılmaya başlar, ağaçlara su yürür ve baharın gelişinin işaretleri belirmeye başlar **2.** Rumî takvimine göre 26 Şubatta başlayıp 5 Mart'ta bitiyor ve, esen rüzgarları bereketli olarak kabul ediliyor
zîpirandin *m* kısa kısa, kesik kesik kırpma
zîpirandin *l/gh* kısa kısa, kesik kesik kırpmak
zîpirandî *rd* kısa kısa, kesik kesik kırpılmış
zîpke *m* sivilce
zîpkedar *rd* sivilceli
zîpkirin *l/gh* Rumî takvimine göre Şubat ayının son haftası ile Mart ayının ilk iki haftasında insanlar hem kendilerinin saç uclarından hem de hayvanlarının tüylerinden biraz keserek "zîp, rîp, jan, jû,êş, elem, tawî, bawî tev çûn bi ava çem de" deyip kendilerini ve hayvanlarımı kaza ve belâlardan korumak için yerine getirdikleri bir adet
zîpzîpe *bot/m* su sümbülü
zîq (I) *rd* **1.** dik bakış **2.** *m* dik bakma, gözünü bir şeye dikme * **zîq bûye lê dinêre** gözünü dikmiş bakıyor **3.** bakışını alamama, dona kalma ~ **bûn** dona kalmak
zîq (II) *m* inat, ayak direme, zıtlaşma * **ketiye zîqa min** bana zıt gidiyor
zîq (III) *m* **1.** gıcırtı **2.** *b* gıy ~ ~ **1)** gıcır gıcır **2)** gıy gıy (keman vb. çalgıların çıkardığı sesleri anlatmak için kullanılır)
zîqan *m* gıcırdama, gıcırdayış
zîqandin *m* gıcırdatma
zîqandin *l/gh* gıcırdatmak
zîqbûn *m* dona kalma
zîq bûn *l/ngh* dona kalmak
zîqezîq *h* **1.** gıcır gıcır **2.** gıcırdama ~ **kirin** gıcır gıcır etmek
zîqîn *m* gıcırdama
zîqîn *l/ngh* gıcırdamak
zîqînî *m* **1.** gıcırtı **2.** *b* zınk
zîr (I) *bnr* jîr
zîr (II) *nd* en tiz perde
zîr'a *m* zira (dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü)
zîrç *m* sağı (kuş tersi)
zîrçkirin *m* çımkırma
zîrç kirin *l/gh* çımkırmak
zîre *bot/m* **1.** kimyon Cuminum cyminum) **2.** kimyon (bu bitkini tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)
zîrek *rd* **1.** zeki, anlıklı, zeyrek * **heywana herî zîrek meymûn e** en zeki hayvan maymundur **2.** akil adam **3.** zeki (çabuk kavrayan) * **xwendekar ke zîrek** zeki bir öğrenci **4.** uyanık, bitirim ~ **bûn** zeki olmak
zîrekkirin *m* akıllandırma
zîrek kirin *l/gh* akıllandırmak
zîrektî *m* **1.** zekilik, zeyreklik, zekâvet **2.** uyanıklık
zîrepûş *m* **1.** zırhlı **2.** panzer
zîreyî *rd* kimyonî (renk)
zîrfon *bnr* zîrfûn
zîrfûn *bot/m* **1.** ıhlamur **2.** ıhlamur (bu ıtırlı bitkinin kurutularak çay olarak içilen çiçeği)
zîrih *bnr* zîruh
zîrik *bnr* jîrik
zîrkon *mîn/m* **1.** zirkon **2.** *kîm* zırkon
zîrkonyûm *kîm/m* zirkonyum elementi (kısaltması Zr)
zîro *zo/m* sülük (Hirudo medicinalis) ~ **avêtin canê xwe** sülük vurmak
zîrofiroş *nd* sülükçü (satan kimse)
zîruh *m* canlı, zihayat (yaşayıp yer değiştirebilen yaratık, hayvan) ~ **ji hev birandin** birbirinin kökünü kurutmak
zît *m* çifte, depik (at, katır ve eşeğin arka ayaklarıya vuruşu, tekme)
zîtavêtin *m* çifte atma
zît avêtin *l/gh* çifte atmak
zîtek *rd* **1.** çifteli (çifte atan hayvan) **2.** sataşkan (rahat durmayan)
zîtik *m* çifte, tekme (at, katır, eşek vb. nin arka ayaklarıya vuruşu) ~ **avêtin** çifte atmak (veya vurmak), tekme atmak, kıç atmak (hayvan çifte atmak) ~ **lê hatin xistin** tekmelenmek ~ **avêtin (yekî)** (birine) çifte atmak, çiftelenmek ~ **avêtin hev (û din)** tepişmek
zîtikavêtin *m* çifte atma, çifteleme, tekmeleme
zîtik avêtin *l/gh* çifte atmak, çiftelemek, tekmelemek
zîtik avêtin hev *l/bw* çifteleşmek
zîtikdan *m* **1.** çifte atma, çifteleme **2.** *argo* zıplama
zîtik dan *l/gh* **1.** çifte atmak, çiftelemek **2.** *argo* zıplamak
zîtiklêxistin *m* tepme (hayvan ayağıyla vurma)
zîtik lê xistin *l/bw* tepmek (hayvan ayağıyla vurmak
zîtin *m* eğirme
zîtin *l/gh* eğirmek
zîtirk *m* **1.** çifte, tekme (at, katır, eşek vb. nin arka ayaklarıya vuruşu) **2.** *argo* zıplama ~ **dan 1)** çifte atmak **2)** *argo* zıplamak
zîtkanî *m* çifte, tekme (at, katır, eşek vb. nin arka ayaklarıya vuruşu
zîtok *rd* **1.** çifteli (çifte atan hayvan) **2.** sataşkan (rahat durmayan)
zîtol *m* **1.** paçavra **2.** lime
zîtolzîtolî *m* **1.** paçavra **2.** *h* lime lime
zîtolzîtolîbûn *m* **1.** paçavraya dönme **2.** lime lime olma
zîtolzîtolî bûn *l/ngh* **1.** paçavraya dönmek **2.** lime lime olmak
zîtolzîtolîkirin *m* **1.** paçavraya dönderme **2.** lime lime etme

zîtolzîtolî kirin *l/gh* **1.** paçavraya döndermek **2.** lime lime etmek
zîv (I) *zo/n* bağırsak solucanı
zîv (II) *n* **1.** gümüş (kısaltması Ag) **2.** *rd* gümüş (gümüşten yapılmış olan)
zîval *m* **1.** paçavra parça **2.** yırtık pırtık elbise
zîvane *rd* gümüşsü
zîvar *bnr* zivar (I, II)
zîvdar *rd* gümüşlü
zîvê Alman *nd* Alman gümüşü, yeni gümüş
zîvê kildayî *nd* gümüş işlemeli
zîvfiroş *nd/nt* gümüşçü (gümüş satan)
zîvgulik *m* gümüş püskül
zîvhelî *rd* gümüş kaplama
zîvhelîkirin *m* gümüş kaplama
zîvhelî kirin *l/gh* gümüş kaplamak
zîvirandin *bnr* zivirandin
zîvî *rd* gümüşî, gümüşü
zîvîbûn *m* gümüşîleşme, gümüşüleşme
zîvî bûn *l/ngh* gümüşîleşmek, gümüşüleşmek
zîvîn *rd* **1.** gümüş (gümüşten yapılmış olan) * **tepsiya zîvîn** gümüş tepsi **2.** gümüşsü
zîvkar *nd/nt* gümüşçü
zîvkarî *m* **1.** gümüşçülük **2.** gümüş işleme
zîvker *nd/nt* gümüşçü
zîvkerî *m* gümüşçülük
zîvkevan *n* gümüş yay
zîvkildan *m* gümüş kaplama
zîv kil dan *l/bw* gümüş kaplamak
zîvkildayî *rd* gümüş işlemili
zîvkirî *rd* gümüşlü (gümüşle süslenmiş olan)
zîvmasî *zo/n* gümüş balığı (Atherina presbyter)
zîvranok *bnr* ziviranok
zîvronek *bnr* zivironek
zîvzîve *zo/m* çıyan (Scolopendra)
zîwan (I) *m* çil (çoğunlukla yüzde oluşan kahve renkli benekler)
zîwan (II) *bot/m* delice (buğdayda bulunan yabanî ot)
zîwan (III) *rd* sert (esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen)
zîwanak *m* çil (çoğunlukla yüzde oluşan kahve renkli benekler)
zîwandin (I) *m* **1.** katılaştırma, sertleştirme **2.** pekiştirme
zîwandin (II) *m* inletme
zîwandin (I) *l/gh* **1.** katılaştırmak, sertleştirmek **2.** pekiştirmek
zîwandin (II) *l/gh* inletmek
zîwandî *fiz/rd* katılaştırılmış
zîwane *m* **1.** zivana (iki ucu açık küçük boru) **2.** zivana (bir kilit dilinin yerleşmesi için açılan delik) **3.** geçirme (marangözcülükte)
zîwanî *m* katılık, sertlik
zîwan miyandaw *bot/nd* delice otu
zîwanokî *rd* **1.** çilli **2.** çillice * **serçav zîwanokî hebû li balê** çilli bir çocuk vardı yanında zarokekî
zîwanokîbûn *m* çillenme
zîwanokî bûn *l/ngh* çillenmek
zîwar *rd* yoksul
zîwarî *m* yoksulluk
zîweleq *bot/m* erguvan (Cercis siliquastrum)
zîwer (I) *n* ziynet (gümüşten olan)
zîwer (II) *m* **1.** güzelleştirme, süsleme, tecmil **2.** *rd* yakışıklı
zîwerî *m* yakışıklık
zîwerkirin *m* güzelleştirme, tecmil etme
zîwer kirin *l/gh* güzelleştirmek, tecmil etmek
zîwerkirî *rd* güzelleştirilmiş olan
zîwir *n* elle atılabilen taş
zîwîn (I) *fiz/m* katılaşma, sertleşme (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp)
zîwîn (II) *m* inleme, inleyiş, ağlayıp mırıldanma
zîwîn (I) *fiz l/ngh* katılaşmak, sertleşmek (bir maddenin sıvı durumdan katı duruma geçmesi, tesallüp etmek)
zîwîn (II) *l/ngh* inlemek, ağlayıp mırıldanmak
zîxan *m* civciv
zîxank *m* civciv
zîxt *m* diken
zîz (I) *rd* **1.** hassas, duygun, içli (çabuk duygulanan) **2.** duygusal (duygunun aşırı etkilediği kimse) **3.** alıngan, kırılgan (çabuk parlayan, küsen, darılan, tepki veren kimse) **4.** dokunaklı, yanık (ses için)
ziz (II) *m* (ekseni etrafında) dönme ~ **bûn** ekseni etrafında dönmek
zîzan *bot/m* kara çayır (Lolium)
zîzbûn (I) *m* **1.** duygulanma **2.**duygusallaşma **3.** acılaşma (dokunaklı bir duruma gelme)
zîzbûn (II) *m* ekseni etrafında dönme
zîz bûn (I) *l/ngh* **1.** duygulanmak **2.**duygusallaşmak **3.** acılaşmak (dokunaklı bir duruma gelmek) * **dengê wê zîz bû** sesi acılaştı
zîz bûn (II) *l/ngh* ekseni etrafında dönmek
zîzbûyî *rd* duygulanmış olan
zîzikandin (I) *m* **1.** duygulandırma **2.** darıltma, gücendirme
zîzikandin (II) *m* döndürme
zîzikandin (I) *l/gh* **1.** duygulandırmak **2.** darıltmak, gücendirmek
zîzikandin (II) *l/gh* döndürmek * **ew li derdora xwe dizîzikand û pê dileyîst** onu etrafında döndürüp onunla oynuyordu
zîzikandî *rd* **1.** duygulandırılmış **2.** darıltılmış, gücendirilmiş olan
zîzikî *rd* **1.** duygulanmış **2.** darılmış, gücenmiş olan
zîzikîn (II) *m* ekseni etrafında dönme, etrafında hızlı bir şekilde dönme
zîzikîn (I) *l/ngh* **1.** duygulanma **2.** darılma, gücenme (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılma)
zîzikîn (II) *l/ngh* ekseni etrafında dönmek**, et**rafında hızlı bir şekilde dönmek

zîzikîn (I) *l/ngh* **1.** duygulanmak **2.** darılmak, gücenmek (herhangi bir şeyden dolayı birine kırılmak)
zîzî *m* **1.** hassaslık **2.** duygusallık (duygu ve duyumların ağır basması sonucu aşırı bir biçimde etkilenme durum)
zîzîsk *zo/m* ağustos böceği
zîz kirin *l/gh* ekseni etrafında döndürmek
zîzok *m* bir oyun adı
Zn *kîm* Zn (çinko'nun kısaltması)
zo (I) *h/g* ancak * **em zo digihîjin wan** biz onlara ancak yetişiriz
zo (II) *rd* **1.** çift (nesneler için; birbirini takmamlayan iki tekten oluşan) **2.** çifte (ikisi bir arada bulunan veya ikili) **3.** bazen üçlü birim olarak a kullanılır * **zoyek gûz** üç ceviz
zobîn *m* bir çeşit mızrak
zobûn *m* çiftleşme (bir şey tek ikin bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmesi)
zo bûn *l/ngh* çiftleşmek (bir şey tek ikin bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmesi)
zobûyîn *m* çiftleşme (bir şey tek ikin bir tanesinin katılımıyla çift hale gelmesi)
Zodyak *ast/m* Zodyak
zof *zo/m* bir sürüngen hayvan
zokirin *m* **1.** çiftleme, çiftleştirme (çift hale getirme) **2.** eşleme (benzer iki şeyi bir araya getirme)
zo kirin *l/gh* **1.** çiftlemek, çiftleştirmek (çift duruma getirmek) **2.** eşlemek (benzer iki şeyi bir araya getirmek)
zol (I) *m* dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) ~ **bi** ~ dilim dilim
zol (II) *n* taban (ayağın alt yüzü)
zolak *m* **1.** kesit **2.** dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) ~ **bi** ~dilim dilim
zolakkirin *m* dilimleme
zolak kirin *l/gh* dilimlemek
zolakkirî *rd* dilimlenmiş
zolek *bnr* zol (I)
zolik (I) *m* dilim
zolik (II) *rd* başıboş
zolikî *m* başıboşluk
zom (I) *m* kabile
zom (II) *m* **1.** kom, yayla evi **2.** oba (göçebelerin konak yeri) 3. kamp
zome (I) *m* büyük kaya
zome (II) *m* oba (göçebelerin konak yeri)
zomet *m* iftira
zomevan *nd/nt* yaylacı
zomevanî *m* yaylacılık
zomî *nd/nt* yaylacı
zomp *n* balyoz ~ **lê dan** (an jî **xistin**) balyozlamak
zompe *n* sopa (sopayla yapılan vurma) * **bi zompan lê xistin** sopa atmak (veya çekmek)
zompir *rd* işe yaramaz iriyarı niteliksiz kimse
zona *bjk/m* zona
zonp *n* balyoz
zonpe *n* sopa
zoolog *nd/nt* zoolog, hayvan bilimci
zoolojî *m* zooloji, hayvan bilimi
zoospor *biy/m* zoospor
zooteknî *m* zootekni
zope *n* sopa
zoq (I) *m* gözünü dikme, gözünü sonuna kadar açma ~ **bûn lê nihêrtin** gözünü (veya gözlerini) bir şeye dikmek ~ **ne tişt e, lê kevirê Memo li pişt e** hakkından çıkarım ama neyleyim ki arkası güçlü
zoq (II) *m* fırlama
zoqbûn (I) *m* gözleri dikip bakma
zoqbûn (II) *l/ngh* fırlama (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapma)
zoq bûn (I) *l/ngh* gözleri dikip bakmak
zoq bûn (II) *l/ngh* fırlamak (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak)
zoqbûyîn (I) *m* gözleri dikip bakma
zokbûyîn (II) *m* fırlayış (yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapma)
zoqim *m* don (havanın sıcaklığın sıfırdan aşağı inmesiyle suların buz tutması)
zoqkirin (I) *m* gözlerini dikip bakma
zoqkirin (II) *m* fırlatma (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlama)
zoq kirin (I) *l/gh* gözlerini dikip bakmak
zoq kirin (II) *l/gh* fırlatmak (yerinden oynatıp dışarıya doğru çıkıntı yapmasını sağlamak)
zor (I) *rd* **1.** çok (az karşıtı) * **zor spas** çok teşekkürler **2.** mükemmel, tam * **ew sazbendekî zor e** o mükemmel bir sazcı **3.** kızıl (aşırı derecede olan) ~ **ciwan 1)** çok güzel 2) nefis
zor (II) *zo/nd* zehirli ve sürüngen bir hayvan
zor (III) *m* **1.** zor, güç (cebir) **2.** zor, baskı (hak ve özgürlüklerini kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu) * **zoreke pir mezin li ser me heye** üzerimizde büyük bir zor ve baskı var **3.** kuvvet (dayanıklı olma durumu) **4.** sıkıntı, meşakkat **5.** *rd* güç, müşkül (ağır ve yorucu emekle yapılan) * **hînbûna nivîsa kevn karekî zor e** eski yazıyı öğrenmek güç bir iş **6.** *rd* güç, çetin (yapılması zor olan) **7.** *rd* zor (sıkıntı veya güçlülükle yapılan) * **xebateke zor** zor bir çalışma **8.** *rd* müthiş, dayanılmaz * **sancoyeke zor** müthiş bir sancı **9.** zahmetli * **karê zor** zahkmetli iş **10.** *rd* zahmetli (sıkıntı veren) **11.** *rd* amansız, çekişmeli * **maçeke zor** çekişmeli bir maç **12.** *rd* korkunç (güçlü, şiddetli) * **êşeke zor** korkunç bir ağrı **13.** *rd* koyu (derin, hararetli) * **di nav van de gengeşiyeke zor derket** aralarında koyu bir tartışma çıktı **14.** *rd* kuvvetli, (inandırıc, çok etkileyici) * **intên zor** kuvvetli inatlar **15.** *rd* zor, güç, yaş * **îşê me zor e** işimiz yaş **16.** zorlu, zor, yeğin (güç yapılan) * **em di qonaxên gelek zor de derbas bûn** çok zorlu safhalardan

geçtik **17.** sıkı (zorlayıcı durum) * **dît ku zor e reviya** sıkıyı görünce kaçtı **18.** *rd* demir leblebi (başarılması güç iş) **19.** *rd* yaman, demir leblebi (başa çıkılması güç kimse) **20.** *b* müthiş (şaşılacak şey) * **hêzeke zor** müthiş bir kuvvet 21. *b* zor (zor yaparsın) * **tu dê hinek zor karibî bikî** biraz zor yaparsın ~ **bela** zar zor ~ **çûn ser (yekî)** baskıya maruz kalmak ~ **dan (tiştekî) 1)** (bir şeye) kuvvet vermek (bir konuya çok önem vermek) * **zor da matematîkê, dersên xwe yên din negihandê** matematiğe kuvvet verince diğer derslerini yetiştirmedi **2)** ...-e kuvvetle (herhangi bir şeye ağırlık verildiğinde) * **zor dan îlacan** ilâça kuvvet ~ **dan (yekî) 1)** cebretmek * **bi înadeke welê dibêje ku zorê dide we da ku hûn jî pê bawer bikin** sizi de inanmaya cebremek isteyen bir inatla söylüyor **2)** baskı uygulamak, zorlamak, üstüne düşmek, yüklenmek, tazyik etmek **3)** (bir kimseyi) ağır basmak **4)** sıkıştırmak, zorlamak (köşeye sıkıştırmak) * **gava me zor dayê hemû tişt gotin** sıkıştırınca hepsini söyledi ~ **dan ser (...)** baskı uygulamak ~ **dan ser (yekî)** (birinin) gırtlağına basmak ~ **dan serê 1)** zorlamak, baskı uygulamak **2)** sıkıştırmak ~ **dan xwe** kendini sıkmak (kendini zorlamak) * **ji rika wan re min zor dida xwe û xwe dilşad dida nîşandan** onlara inat, kendimi sıkıyor, neşeli görünmeye çalışıyordum ~ **fendê xera dike** zor oyunu bozar ~ **gihandin (...) 1)** zorlamak **2)** incitmek **3)** ezmek * **bar zor gihande heywan** yük hayvanı ezdi ~ **gihîştin (yekî) 1)** zorlanmak **2)** darda kalmak (zor duruma düşmek) ~ **gizêrê radike 1)** çivi çiviyi söker **2)** zor oyunu bozar ~ **û tehb dîtin** güçlük çekmek ~ **û zehmetî çêkirin** marazlık etmek ~ **û zerp** kaba kuvvet, baskı, zülüm ~ ~ *h* zar zor ~ **zorê dikişîne** çivi çiviyi söker ~**a (karekî) birin** kök sökmek ~**a (yekî) birin 1)** yenmek, mağlûp etmek, üstün çıkmak (veya gelmek) **2)** bastırmak (üstünlüğünü göstermek) * **di xasûkiyê de zora hevalê xwe bir** kurnazlıktan arkadaşını bastırdı ~**a (yekî) çûn** yenilmek (güçsüz, çaresiz kalmak) **(li) (li)** ~**a (yekî) çûn** ağrına gitmek, ağır gelmek, gücüne gitmek * **ev gotin pir li zora min çûn** bu sözler bana çok ağır geldi ~**a (yekî) lê bûn** (birine) zoru (veya baskısı) olmak ~**a xwe dan (tiştekî)** zorlamak, baskı uygulamak * **bi şev zora xwe dane derî** geceleyin kapıyı zorlamışlar ~**a xwe dan ser (yekî)** baskı uygulamak **(li)** ~**ê qirase kirin** zora koşmak (zorluk, güçlük çıkartmak)

zorahevbirin *m* (birbirini) yenme, yenişme

zora hev birin *l/bw* (birbirini) yenmek, yenişmek

zorahevnebirin *m* yenişememe

zora hev nebirin *l/bw* yenişememek

zorahî *bnr* zorayî

zoran (I) *rd* hükümran, egemen (sözünü geçiren, üstünlük kazanan)

zoran (II) *m* güreş

zoranbarî *m* güreş türküsü

zoranbaz *nd/n* güreşçi

zoranbazî *m* güreşçilik

zoranbazkirin *m* güreşme

zoranbazî kirin *l/gh* güreşmek

zorandin *m* zorlama

zorandin *l/gh* zorlamak

zorane *h* **1.** zorluca **2.** amansızca

zoranî (I) *m* hükümranlık, egemenlik

zoranî (II) *sp/m* güreş ~ **hatin girtin** *l/tb* güreşilmek ~ **kirin** güreş tutmak

zorayî *m* **1.** zorluk * **zorayiya vî karî nîn e** bu işin zorluğu yok **2.** güçlük, çetinlik, sıkıntı, meşakkat * **me bi rê de gelek zorayî kişand** yolda çok sıkıntı çektik **3.** sıkı (zorlayıcı durum) * **zorayî dît reviya** sıkıyı görünce kaçtı ~ **dîtin 1)** zorluk çekmek **2)** güçlük çekmek, sıkıntı çekmek ~ **kişandin** zorluk çekmek, meşakkat çekmek

zorbaş *nd/nt* **1.** zorba, zorlu, despot * **Xwedê ji heqê zorbaşan dertê** zorlunun hakkından Allah gelir **2.** *n* belâlı (yolsuz kadınların zorba dostu) **3.** eli sopalı

zorbaşane *h* zorbaca

zorbaşî *m* zorbalık

zorbaz *nd/nt* **1.** zorba, zorlu, zorbalık yapan **2.** terorist, tedhişçi **3.** güçlü, tuttuğunu koparan

zorbazane *h* zorbaca

zorbazî *m* **1.** zorbalık **2.** tedhişçilik **3.** tedhiş

zorbazîtî *m* terorizm, tedhişçilik

zorbazû *rd* güçlü pazulu

zorbe *m* çoğunluk

zorbêj *rd/nt* boşboğaz, geveze (sır saklamayan, çenesi düşük)

zorbêjî *m* boşboğazlık, gevezelik

zorbir *rd* galip, yenen

zorbirin *m* yenme

zor birin *l/gh* yenmek

zorbirî *m* **1.** yengi, galibiyet **2.** *rd* yenik, mağlûp~ **hesibandin** yenik saymak

zorbirîkirin *m* yenme

zorbirî kirin *l/gh* yenmek

zorbûn *m* **1.** zorlaşma, güçleşme (ağırlaşma) **2.** zorlaşma, yeğinleşme **3.** kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) **4.** fenalaşma **5.** koyulaşma (hararetli hale gelme) ~**a debarê** geçim sıkıntısı (veya geçim zorluğu)

zor bûn *l/ngh* **1.** zorlaşmak, güçleşmek (ağırlaşmak) * **mercên jiyanê her diçe zor dibin** yaşam şartları gittikçe ağırlaşıyor * **xwe debarkirin her diçe zor dibe** geçinmek gittikçe zorlaşıyor **2.** zorlaşmak, yeğinleşmek **3.** kızışmak (zorlu, sert ve kızışık bir durum almak, şidetlenmek) **4.** fenalaşmak * **karên me zor bûn** işlerimiz fenalaştı **5.** koyulaşmak (hararetli hale gelmek)

zorbûyîn *m* **1.** zorlaşış, güçleşiş (ağırlaşma) **2.**

zorlaşış, yeğinleşme **3.** kızışma (zorlu, sert ve kızışık bir durum alma, şidetlenme) **4.** fenalaşma **5.** koyulaşma (hararetli hale gelme)
zorciwan *rd* harikulade, çok güzel
zordan *m* **1.** zorlama **2.** sıkıştırma (zorlama, köşeye sıkıştırma)
zor dan *l/gh* **1.** zorlamak **2.** sıkıştırmak (zorlama, köşeye sıkıştırmak)
zordaner *rd* zorlayıcı
zordanî *m* **1.** zorlama **2.** baskı
zor dan xwe *l/bw* sıkınmak
zordar *nd/nt* **1.** zorba, zorlu **2.** zalim, baskıcı **3.** güçlü, kuvvetli **4.** güçlü (şiddeti çok olan) **5.** *n* belâlı (yolsuz kadınların zorba dostu) **6.** bütüncül, totaliter
zordarane *h* zorbaca
zordarî *m* **1.** zorbalık, tahakküm **2.** baskı, zülum ~ **kirin** zorbalık yapmak
zordarîtî *m* bütüncüllük, totaliterlik
zordayî *rd* **1.** zorlanmış **2.** sıkıştırılmış (zorlanmış, köşeye sıkıştırılmış)
zordayîn *m* **1.** zorlama **2.** sıkıştırma (zorlama, köşeye sıkıştırma)
zordest *nd/nt* **1.** zorba, zorlu, zorbalık yapan, tahakküm eden * **Xwedê ji heqê zordestan dertê** zorlunun hakkından Allah **2.** baskıcı
zordestane *h* zorbaca
zordestî *m* **1.** zorbalık, tahakküm **2.** baskıcılık **3.** baskı ~ **kirin 1)** zorbalık yapmak **2)** baskı yapmak
zordîtin *m* güçsünme
zor dîtin *l/gh* güçsünmek
zoreg *m* güreş
zoregvan *n* güreşçi
zoregvanî *m* güreşçilik
zorekî *rd/h* zorbaca
zorewar *rd* zorlu, güçlü (şiddeti çok olan)
zorewarî *m* zorluluk, güçlülük
zorewer *rd* zorlu, güçlü (şiddeti çok olan)
zorewerî *m* zorluluk, güçlülük
zorga *m* düveyi zorla çiftleştirme
zorgihandî *rd* **1.** zorlanmış **2.** incinmiş olan
zorgihîştî *rd* **1.** zorlanmış **2.** incinmiş olan
zorgirî *m* müzayede
zorî *m* zorluk, güçlük, meşakat
zorkar *nd/nt* zorba
zorkarî *m* zorbalık
zorker *nd/nt* **1.** zorba, zalim **2.** baskıcı **3.** *rd* zorlayıcı, zorlayân
zorkerane *h* zorbaca, zalimane, zalimce
zorkerî *m* **1.** zorbalık, zalimlik **2.** baskıcılık
zorkêş *rd* ezilen, zahmet çeken, zahmetkeş
zorkêşî *m* ezilme, zahmet çekme
zorkirin *m* **1.** zorlaştırma, güçleştirme **2.** koyulaştırma (hararetli hale getirme)
zor kirin *l/gh* **1.** zorlaştırmak, güçleştirmek **2.** koyulaştırmak (hararetli hale getirmek)
zorkirî *rd* zorlaştırılmış, güçleştirilmiş olan
zorlêbûn *m* **1.** zorlanma **2.** baskı görme, baskıya maruz kalma
zor lê bûn *l/bw* **1.** zorlanmak **2.** baskı görmek, baskıya maruz kalmak
zorlêbûyî *rd* mazlum, baskıya maruz kalmış olan
zorlêhatin *m* zorlanma
zor lê hatin *l/bw* zorlanmak
zorlêhatî *rd* zorlanmış olan
zorlêker *rd* zorlayıcı, zorlayan
zorlêkirin *m* **1.** zorlama **2.** baskı yapma **3.** ezme
zor lê kirin *l/bw* **1.** zorlamak **2.** baskı yapmak **3.** ezmek * **bar zor li heywan kir** yük hayvanı ezdi
zorlêkirî *rd* baskı görmüş olan, ezilen
zornax *m* **1.** sürgü (kapı sürgüsü) **2.** sürme
zornaxkirin *m* **1.** sürgüleme **2.** sürmeleme
zornax kirin *l/gh* **1.** sürgülemek **2.** sürmelemek
zornaxkirî *rd* sürgülü
zornebirî *rd* yenilmez
zornebirîtî *m* yenilmezlik
zornex *m* geçirme
zorperest *rd* zor kullanmayı seven
zorpes *m* baskı, zülum
zortirkirin *m* fenalaştırma, ket vurma
zortir kirin *l/gh* fenalaştırmak, ket vurmak
zorzan *nd/nt* bilge, filosof
zorzane *rd/nd* bilgin
zorzanî *m* düşünbilim
zot (I) *m* kazgıç
zot (II) *m* ulama, ulantı ~ **kirin** ulamak
zotik *ant* anüs, büzük **~a (yekî) derxistin** *argo* sucuğunu çıkarmak (çok yormak)
zotkirin *m* ulama
zot kirin *l/gh* ulamak
zotkirî *rd* ulama
zov *zo/n* kırkayak (Julus terrestris)
zox (I) *m* dikdörtgen kesilmiş deri parçası
zox (II) *m* irin
zoxav *m* irin
zozan *n* yayla
zozanî *nd/nt* yaylacı
zozanvan *nd/nt* yaylacı
zozanvanî *m* **1.** yaylacılık **2.** yaylacılık (koyun ve sığır sürülerinin yazın yaylaya çıkarılması)
Zr *kîm* Zr (zirkonyum'un kısaltması)
zucaciye *m* zücaciye
zuha *bnr* ziwa
zuhaker *bnr* ziwaker
Zuhal *ast/m* Zühal, Satürn
zuhim *m* iç yağı
zuhr (I) *m* **1.** sır (bazı nesnelere parlaklık vermek, dış etkilerden kurumak için vurulan birtür vernik) **2.** sır (aynaların arkalarına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince metal tabaka)
zuhr (II) *m* esinti
Zuhre *ast/m* Zühre, Çoban Yıldızı, Çulpan, Venüs
zuhrkirin *m* sırlama
zuhr kirin *l/gh* sırlamak
zuhrkirî *rd* sırlı, sırlanmış olan
zuhumandin *m* soldurma
zuhumandin *l/gh* soldurmak
zuhumandî *rd* soluk, solgun

zuhumî *rd* soluk, solgun
zuhumîn *m* solma (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirme)
zuhumîn *l/ngh* solmak (diriliğini, tazeliğini veya parlaklığını yitirmek)
zuhûr *m* zuhur, ortaya çıkma
zukak *m* sokak
zul *m* zül ~ **dîtin** zül saymak
zulf *n* zülüf
zulfî *m* çeviz içi, fındık, kuru üzüm ve undan yapılan bir tür tatlı
zulmat *m* zifiri karanlık
zulmet *m* karanlık
Zulqerneyn *nd* Büyük İskender
zumre *m* zumre
zupe *rd* snop
zurafe *zo/m* zürafa (Giraêa camelopardalis)
zurbe (I) *m* kilit
zurbe (II) *m* sürü (yırtıcı, vahşî hayvan sürüsü)
zure *bot/m* 1. kimyon (Cuminum cyminum) 2. kimyon (bu bitkinin tohumundan elde edilen ve baharat olarak kullanılan toz)
zurifîn *l/ngh* doğum yapmış hayvanın rahmi üşümek
zurik *rd* büzük * **dev zurik** ağzı büzük
zuriyet *m* zürriyet
zurî *zo/m* solucan
zurnax *m* oluk (değirmen oluğu için)
zurpe *m* kalabalık
zurze *m* kilit
zurzekirin *m* kilitleme
zurze kirin *l/gh* kilitlemek
zurzekirî *rd* kilitli, kilitlenmiş
zuşt *m* kötü fiil
zuştkar *rd* kötü, alçak, habis
zuştkarî *m* 1. habislik 2. kabahat
zuwa *bnr* ziwa
zuxur *bnr* zixur
zuxurik *bnr* zixurik
zû *h* 1. er, erken 2. çabuk, hızlı (seri olarak konuşma) * **awayekî wî yê axaftinê yê zû hebû** onun çabuk bir konuşma tarzı vardı 2. acele, çabuk olarak, tez, tez olarak 3. pek * **ji bo ku zû çû loma reht bû** pek gittiği için yoruldu 4. *rd* acil, ivedili, hızlı * **zû dimeşiyan** hızlı yürüyorlardı 5. *b* çabuk * **zû vî karî bike** çabuk bu işi yap 6. *rd* eski, geçmişteki * **ev dîmenekî zû ye** bu eski bir görüntü * **ev bûyer zû ye** bu olay eski ~ **ajotin** hızlı sürmek, uçurmak ~ **berketî nebûn** jetonu geç düşmek ~ **bi** ~ kolay kolay ~ **bi** ~ **neecibandin** dazlamak ~ **bike** çabuk ol ~ **birin** hızlı sürmek, uçurmak ~ **bibire tiliya kul, bila nexweşî neyê dil** insan kendini kötü şeylerden arındırmalıdır, anlamında bir deyim ~ **çûn** 1) hızlı gitmek 2) sel gibi akmak (zaman için) ~ **de** nice, uzun süreden beri ~ dereng er geç ~ **hatin** 1) hızlı gelmek 2) çabuk gelmek, tez gelmek ~ **serwext nebûn** jetonu geç düşmek ~ ~ 1) çabuk çabuk 2) hızlı hızlı ~ **zûka** çabuk çabuk

zûajo *rd* sürek (çok çabuk süren)
zûajotin *m* hızlı sürme, uçurma
zû ajotin *l/gh* hızlı sürmek, uçurmak
zûajotî *m* süreklik
zûberced *nd* zücaciye
zûbeyanî *nd/nt* sabahçı
zûbez *rd* hızlı giden, ekspres
zûbirin *m* hızlı sürme, uçurma
zû birin *l/gh* hızlı sürmek, uçurmak
zûbîn *rd* çabuk gören, kıvrak zekâlı
zûbîrbir *rd* keskin zekâlı
zûbîrbirî *m* keskin zekâlılık
zûbûn *m* ivedileşme
zû bûn *l/ngh* ivedileşmek
zû de *rd/h* nice, uzun süreden beri
zûderketî *rd* erkenci (erken çıkan meyve, sebze)
zûfir *m* jet uçağı
zûfirok *m* jet uçağı
zûger *m* dönemeç
zûgihîn *rd* hızlı eriştirici
zûgotinok *m* tekerleme
zûhel *rd* sindirimi kolay olan (yiyecek)
zûhilbijartin *m* erken seçim
zûhrewî *rd* zührevi
zûka *h* 1. acele, tez olarak, çabucak 2. erkence 3. hızlıca
zûkanî *h* 1. acele, çabucak 2. erkence 3. hızlıca 4. *rd* ivedi, acil
zûkatî *m* 1. acelelik, ivedilik 2. çabukluk 3. hızlılık 4. ivinti
zûkayî *m* 1. acelelik, ivedilik 2. çabukluk 3. hızlılık 4. ivinti 5. *fiz* ivme
zûkirin *m* 1. acele etme 2. çabuklaştırma, tezleme 3. ivedileştirme, ivme 4. *fiz* ivme
zû kirin *l/gh* 1. acele etmek 2. çabuklaştırmak, tezlemek 3. ivedileştirmek, ivmek
zûkirî *rd* 1. acele edilmiş, acele olarak yapılmış 2. çabuklaştırılmış olan
zûkîn *m* gözünü dikme, bakışını dikme
zûkîn *l/ngh* gözünü dikmek, bakışını dikmek
zûl *m* 1. dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) * **zûla zebeşê** karpuz dilimi 2. sıyrıntı (bir bezden elle koparılmış uzunca parça) ~ **bi** ~dilim dilim ~**a saetê** *ast* saat dilimi ~**ek** 1) bir dilim 2) bir karış (çok az) * **zûlek erdê me heye** bir karış toprağımız var
zûlam *bnr* zilam
zûlan *m* ayrıntı, detay
zûlandin (I) *m* ayrıntılandırma, detaylandırma
zûlandin (II) *m* dilimleme
zûlandin (I) *l/gh* ayrıntılandırmak, detaylandırmak
zûlandin (II) *l/gh* dilimlemek
zûlandîş (I) *rd* 1. ayrıntılandırılmış, detaylandırılmış 2. *m* ayrıntı, tafsilât
zûlandî (II) *rd* dilimlenmiş
zûlik *m* dilim, dilimcik (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça)
zûlkirin *m* dilimleme
zûl kirin *l/gh* dilimlemek

zûlkirî *rd* dilimlenmiş
zûlmat *m* zulmet
zûlzûlî *h* dilim dilim
zûlzûlîbûn *m* dilim dilim olma
zûlzûlî bûn *l/ngh* dilim dilim olmak
zûlzûlîkirin *m* dilim dilim etme
zûlzûlî kirin *l/gh* dilim dilim etmek
zûm *m* zum
zûmeş *rd* yürük
zûmeşî *m* yürüklük
zûmre *m* zümre
zûng *jeo/m* krater
zûr (I) *rd* **1.** taşlık (yer) **2.** ağaçsız yer
zûr (II) *m* **1.** kısık bakış **2.** *rd* dimdik (dikkatlı, ısrarlı bakış) ~ **bûn** baka kalmak, keskin bakmak ~ **bûn lê nihêrtin** bakakalmak, gözünü alamamak, seyre dalmak, gözle yemek (göz değdirmek) ~ **bûn li (tiştekî) nihêrtin** gözünü (veya gözlerini) bir şeye dikmek
zûrandin *m* ulutma
zûrandin *l/gh* ulutmak
zûrbûn *m* **1.** dikilme (göz belli bir noktaya uzun süre bakma) **2.** çivilenme **3.** baka kalma (bir noktaya bakıp kalma)
zûr bûn *l/ngh* **1.** dikilmek (göz belli bir noktaya uzun süre bakmak) **2.** çivilenmek * **çavê wê zûr bûbûn li derî dinêhertin** gözleri kapıya çivilenmişti **3.** baka kalmak (bir noktaya bakıp kalmak)
zûrbûyî *rd* bir noktaya bakıp kalmış kimse
zûrbûyîn *m* **1.** dikiliş (göz belli bir noktaya uzun süre bakma) **2.** çivileniş **3.** baka kalış (bir noktaya bakıp kalma)
zûrçik *m* **1.** çim, çimen **2.** sürgün (bir bitkide yeni süren filiz)
zûrezûr *m* **1.** ulama **2.** ahü zar, ağlayıp sızlama (mec)
zûrik (I) *bot/m* yaban maydanozu
zûrik (II) *m* çimen
zûrik (III) *rd* **1.** büzük * **devê wî zûrik e** ağzı büzük **2.** kısık (göz kapakları için; hafifçe aralanmış, yumulmuş olan) **3.** sivri (ucuna doğru gittikçe incelen) * **serê zûrik** sivri kafa
zûrik (IV) *zo/m* toy (Otis tarda)
zûrikandin (I) *l/ngh* ulutmak (rüzgâr sesi için)
zûrikandin (II) bnr kizirandin
zûrikî *rd/h* **1.** büzükçe **2.** kısıkça **3.** sivrice
zûrikîbûn *m* **1.** büzükleşme **2.** kısılma (göz için) **3.** sivrileşme, sivrilme
zûrikî bûn *l/ngh* **1.** büzükleşmek **2.** kısılmak (göz için) **3.** sivrileşmek, sivrilmek
zûrikîbûyîn *m* **1.** büzükleşiş **2.** kısılış (göz için) **3.** sivrileşiş, sivriliş
zûrikîkirin *m* **1.** büzükleştirme **2.** kısıklaştırma **3.** sivrileştirme, sivriltme
zûrikî kirin *l/gh* **1.** büzükleştirmek **2.** kısıklaştırmak **3.** sivrileştirmek, sivriltmek
zûrikokî *rd* **1.** büzükçe **2.** kısıkça **3.** sivrice
zûriktî *m* **1.** büzüklük **2.** kısıklık **3.** sivrilik
zûriqandin *m* **1.** gözlerinin dikilmebsine neden olma **2.** baka kalmasını sağlama
zûriqandin *l/gh* **1.** gözlerinin dikilmebsine neden olmak **2.** baka kalmasını sağlamak
zûriqîn *m* **1.** dikilme (göz belli bir noktaya uzun süre bakma) **2.** çivilenme **3.** baka kalma (bir noktaya bakıp kalma)
zûriqîn *l/ngh* **1**. dikilmek (göz belli bir noktaya uzun süre bakmak) **2.** çivilenmek * **çavê wê zûriqîbûn li derî dinêhertin** gözleri kapıya çivilenmişti **3.** baka kalmak (bir noktaya bakıp kalmak)
zûrîn *m* uluma
zûrîn *l/ngh* ulumak (köpek, kurt, çakal gibi)
zûrkirin *l/gh* **1.** kısma (göz için; biraz kapama) **2.** kırnıştırma **3.** surat asma
zûr kirin *l/gh* **1.** kısmak (göz için; biraz kapamak) **2.** kırnıştırmak **3.** surat asmak
zûtin *m* yakma
zûtin *l/gh* yakmak
zûtir *h/g* en erken, ancak * **balafir zûtir sibehê dikare bê** uçak ancak yarın gelebilir
zûtirkê *h* daha çabuk, çarçabuk
zûtî *m* çabukluk, tezlik
zûv *zo/m* bir tür böcek
zûx *m* kurumuş sümük
zûxal *m* **1.** dilim (bir bütünden kesilmiş veya ayrılmış ince yassı parça) **2.** sıyrıntı (bir bezden veya deriden elle koparılmış uzunca parça) ~ **bi** ~ dilim dilim
zûxalkirin *m* dilimleme
zûxal kirin *l/gh* dilimlemek
zûxalkirî *rd* dilimlenmiş
zûxav *m* **1.** akıntı (hastalık sebebiyle vücudun bir yerinden sulu madde akması) **2.** suyuk **3.** kan revan, irin
zûxûr *n* taşlık, kayalık yamaç
zûxwen *rd* çabuk okuyan
zûxwer *rd* obur, çok çabuk yiyen
zûzandin *m* göz kısma, göz kısıp bakma
zûzandin *l/gh* göz kısmak, göz kısıp bakmak
zûzax *bnr* zûzbax
zûzayî *rd* prematüre, erken doğmuş
zûzbax *bot/m* öğütülerek ve tuz karıştırılarak yenilen bir tür yaban sarmısağı
zûzik *bnr* zûzbax
zûzika *h* palas pandıras
zûzû *h* çabukça, çarçabuk
zûzûka *rd/h* **1.** acele acele, alelâcele, acilen, ivedilikle **2.** çarçabuk, çabucacık, çabucak, çabukça **3.** hızla, lâhzada, süratla, hızlı hızlı **4.** apar topar **5.** bir koşu **6.** hemencecik ~ **(tiştek) xwarin** atıştırmak * **zûzûka tiştin xwarin û çû** bir şeyleri atıştırıp çıktı
zûzûkan *m* tıpış tıpış yürüme
zwîrî *zo/m* sülük

ENSTÎTUYA KURDÎ

STENBOL 1992